GLOSSARIUM ITALICUM

A

-ꓮ (ꓮ-), ἀ vel ἀν, *in-* (sanscr. *a* quod ante vocales *n* euphonicum sibi adiungit), particula negativa apud Umbros, ut Oscorum A-; et invenitur praefixa vocabulis umbricis ꓮ+ƎꓷƎƧꓮ (a-seśeta), ꓮ+ꓮИƧꓮ (a-snata, cf. ꓮ+ꓮИƧ), ƧƎ+ꓮИƧꓮ (a-snates, cf. ƧƎꟽꓮИƧ), V+ꓮИƧꓮ (a-snatu, cf. V+ꓮИƧ), AVIRSETO = *in-visum* (cf. VIRSETO = *visum*).

§ 2. ἀν, ἀνα, *in* (scr. a n a) idem quod -Иꓮ (AN-) vel -ꟽꓮ (am-, cf. -Иꓮꓮ), praep. antefixa quibusdam tabularum eugubinarum vocibus, quae sunt: VꟽИIꟽƧꓮ (a-stintu), VꟽИƎꟼꓮ (a-pentu) et VꟽИƎꟼꟽꓮ (ampentu) = *impendito*, ƧƎИƎꟼИꓮ (an-penes) = *impendet*, ꟽƧVꓶƎꟼꓮ (a-pelust) = *impenderit*, V+ИƎ+ꓮ (a-tentu) et VꟽИƎꟽИꓮ (an-tentu) = *intendito*. Cf. ASERIATES sive ƧƎ+ꓮIꓷƎ*Иꓮ (an-zeriates) = *observatis*, ASERIATV = V+ꓮIꓷƎ*ꓮ sive V+ꓮIꓷƎ*Иꓮ (an-zeriatu) = *observato*.

§ 3. Pro -ꓷꟼꟽꓮ ampr- = AMBR- sive AMB- et AN-, ἀμφί (circum), praep. in umbricis verbis +ƧV8ꓮꓷƎ+ꓮ (a-terafust) = ANDERSAFVST i. e. *circum-dedit*, et ꟽVꓷƎ8ꓮ (a-ferum) = AFERO i. e. *circum-ferre* (ANFERENER = *circum-ferendi*).

§ 4. Pro -ꓷꓮ (ar̥) = *ad*, praep. in tab. eugub. vocibus ꓮꟽꓮƧꓮ (asam-a) = *ad aram*, ꓮꟽVꓶꓷƎꓷƎ (ereślum-a), ꓮꟽꓮIИIꟼƧ (spiniam-a), ꓮꟽꓮꓷꟽƎ (etram-a), ꓮꟽꓮIꟽꓷƎꟽ (tertiam-a). Cf. ꓮIИƎꓶꟼꓮ (aplenia) et ƧƎIИƎꓶꟼꓮ (a-plenies). Vid. -ꓷꓮ (ar̥).

§ 5. Τῷ -ꓷꓮ = AHA- quoque respondet, ut in umbricis V+ꓮꓷVꟼƎꓷ+ꓮ (ATRIPVRSATV, ATROPVSATV) = V+ꓮꓷVꟼƎꓷ+ꓷꓮ (AHATRIPVRSATV), *tripodato*.

A-, particula negativa apud Oscos, idem ut AN-, in linguâ Umbrorum cognita (vid. art. praec.), quam invenimus antepositam in AMIRICATVD = *im-mercato*.

§ 2. Idem quod -ИИ, fortasse = IИ (az) h. e. *ad*, nisi usurparunt Osci pro ἀμφὶ. Vid. AMANAFED = ꓤƎ88ИИИꟽИИ (aamanaffed), et cf. ƧIИI8ИИ (aphinis).

ꓮ (a), fortasse praep. etr. (in voc. ꓮMꓮꓷꓮ araś-a) = osc. IИ (az) vel umbr. -ꓷꓮ (ar̥) et rom. AR pro *ad*.

A, *as* (detrità vocali *e*, ab *aes*, vid. AESAR) vel *assis* (1) et *aes* (1), numi aenei genus, qui libralis initio apud Romanos Italicosque *libra*, *pondus*, *aes grave* (a duodecim unciis usque ad semunciam) quoque appellatus est (2). Haec nota vel sigla in eugubinis tabulis interdum reperitur, et modo forma compendiosa τοῦ ACNV = *anno*, modo simplex praepositio a quibusdam interpretibus declarata fuit (Gori, Passeri, Amaduzzi al.). Cum Aufr. et Kirch. II, 307 (cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 97, 251) MOTAR · SINS · A · CCC (tab. VII b 4) = *multae sint a*(sses) *CCC*; eodemque modo (tab. V b 10, 13, 15, 18) OTE · A · VI = *aut a*(sses) *VI*. Lanzius (*Sagg.* II, 768=676) et Grotef. (*Rud. l. umbr.* II, 18) in A · CCC formulam interpretati sunt ἔτοι τριακοσιοστῷ = *anno tercentesimo;* in OTE · A · VI Grotef. (VII, 7) vero vidit *uti a vi;* at Lanzius (II, 709=617) scripsit: *L'* a *aggiunta o equivale a* πρῶτος *come fra Greci; o piuttosto è iniziale di* ἀντὶ Sevir, *come* ἀντ' Ὑπάτου *e* ἀντ' Ὑπάτων *che i Latini dicono* « Pro Consule et Pro Consulibus *vgr.* in provinciam mitti (Cic. *pro leg. Manil.* c. 62).

И (A): signum vel ordinalis nota in officinis monetalibus adhibita; ita literam oscam И vidimus in numo neapolitano (Avell. in Carelli pg. 27), in alio rhegino (Carelli, tab. CXCVI, 56) graece inscripto, et in esergo duorum numismatum oscam inscriptionem exhibentium (ꟽIИI8ꓮƧ safinim = *Sabinorum*, VIꓶƎTIꓷ viteliú = *Italia;* cf. Riccio, *Repert.*, agg. e corr. alla nota 11); A vero in aliquibus numis Heracleae, Neapolis, Peteliae, Tarenti et Veliae.

§ 2. ꓮ quoque observarunt numographi in quodam numismate aeneo (quarta obuli parte), a Zelada (*unc.* tab. I, 4) edito, ab auctoribus *aeris gravi* Mus. Kircher. (cl. IV, tav. II, 8) inter etrusca numismata locato et prope ea ad civitatem Adriam spectantia; sed a Cavedonio ad *Ausculum* Apuliae relato, n. 2923 *a*. Item A in numis Aetnae n. 3051 *a*, Arporum Apuliae n. 2919 *a*.

И (a), *Aulus*, praen. masc., idem ac etr. ꓮ pro ƎꓶVꓮ (aule). In pompeiano titulo n. 2810, latinam consuetudinem imitante, extat: Ƨꟼꟼ · · И · · VП И (a pu . . a . . ivs)

(1) Vetus scholiastes in Pers. *Sat.* II, 59: « fuit assis libralis et dipondius duarum librarum quod hodie in usu remansit. » Terent. *Phorm.* I, I, 9: « assis libra erat. »

(1) Varr. *L.L.* V, 169 pg. 66; et IX, 83 pg. 225: « Pro assibus nonnunquam aes dicebant antiqui. »

(2) Varr. op. cit. V, 169: « unum pondus assipondium dicebatur: id ideo quod as erat libra pondus. »

= *Aulus -ius;* et hanc formam osci praenominis nobis offert alia pompeiana inscriptio n. 2808, quae difficillime legitur. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 244, atque Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII, app. pg. 24.

A (a), *Aulus* (Αυλος), praen. masc. mutilatum, ut in multis inscriptionibus latinis et graeco-latinis (perrarum apud Oscos ꟼ), pro ƎꓶVA (aule), quod in Etruscorum titulis nominibus gentilitiis antecedit (interdum his postponitur). Exempla referam: ƎꓶVA A (a aule) = *Aulus Aulius*, ƎƎA꓃8 · A (a flave) = *Aulus Flavius*, ƎИIꟼƎ⊗ · A (a herine) = *Aulus Herinius*, ƎIƧIƆ A (a cisie) = *Aulus Caesius*, ƎИ꓃ƎƎƆ (= ƎꓶИƎƎƆ) · A (*Aulus Cilnius*), ƎИƆƎ꓃ · A (a lecne) = *Aulus Licinius*, VꟼA꓃ИA : A (a ancharu) = *Aulus Ancarius*, ƧAИƧƎ꓃A · A (a alesnas) = *Aulus Aletinus*, AИƆIƎƆ · A (a ceicna) = *Aulus Cecina*, ƧꓶƎꓱ · A (a vels) = *Aulus Velsius*, IꓶƎꟼT · A (a trepi) = *Aulus Trebius*.

§ 2. *Auli* (Αυλου), forma itidem decurtata pro MƎꓶVA (aules') gen. sg. praenominis ƎꓶVA = *Aulus;* quae quidem in Etruscorum funereis inscriptionibus patris praenomen indicat; ita scripserunt Tusci: A · A · ƧAИƧƎ꓃A (alesnas a . a) = *Aulus Aletinus Auli* filius, A · ƎƎA꓃8 · A (a . flave a .) = *Aulus Flavius Auli* filius, A · ƎИƆƎ꓃ · A (a . lecne a .) = *Aulus Licinius Auli* filius, [A · AИVƎИƆ ƎꟼOƎƧ] = *Setrius Gnaevius Auli* filius, A : AИIƧ꓃A+ : ꓶ (l. tapsina a .) = *Lartia Tapsenna Auli* filia, [A · Ǝ+I+ · A] et [A · I+I+ · A] = A · TITIVS · A · F.

§ 3. *Aula* (Αυλα), praen. fem. pro AꓶVA (aula); ex. c. [IꓶƎ꓃ · A] = *Aula Lelia*, IИƆƎꓶ · A (a . pecni) = *Aula Peccia*, AꓶƆIИIꓱA (lege: a vinicla) = *Aula Venilia* (?).

§ 4. Alia incerta exempla huius formae praenominis *Aulus* vel *Aula* mutilatae videantur ad num. 94, 259, 456 sq., 813, 905, 943, 2361, 2619, 2622.

§ 5. Quid A signum ostendat in aeneo dupondio etrusco (*Aes grave mus. Kirch.*, tav. suppl. n. 5 ad dext., n. 2456), atque in clypeo militis cuiusdam, cum quinque aliis depicti in vase triumphum Herculis exhibente (Micali, *Stor. degli ant. pop. ital.* III, 148), declarare difficillimum est.

§ 6. A denique litera sub pedibus vasorum aliquot etruscorum inscripta nihil aliud esse videtur, nisi signum figuli vel figulinarum officinae, uti adparet in vase ap. Micalium (op. cit. tav. XXVII, 3), in patera Montalcini eruta (num. 1010), in amphora Caeritis (num. 2394), atque in aliis vasis Volcientibus (num. 2186, 2233).

-ꟼꟼ (aa-), idem ac A- linguâ Oscorum (= umbr. AHA-?), siculi in ꟼƎƎ88ꟼИꟼꟽꟼꟼ = AMANAFED. Huschke (*Osk. und sabel. spr.* s. 111, 172) et Peter (*Spr. und schr.* etc. s. 63) scriptum putant A- et -ꟼꟼ pro Iꟼ = *ad;* aliique legunt -ꟽꟼꟼ pro ἀμφὶ (*circum*). Vid. ꟼƎƎ88ꟼИꟼꟽꟼꟼ (aamanaffed).

AA, *a*, praep., scr. apa = gr. ἀπό; in tab. aenea ap. Grut. pg. 629: AA · CETERIS.

ƧꓱƎIIꟼꟼꟼ (aadiieis), vox difficilis explicationis in lapide samnitico, num. 2878. Huschkio est gen. sg. adiect. ἀδιvοῦ, *spissi* (*Die osk. und sab. spr.* s. 149 sq.). Cf. Peter *Spr. und schr.* s. 41.

ƧИꟼꓷIꟼꟼꟼ (aadirans), *Adiranus*, n. pr. m. simile τῷ ƧꓱIꓷIꟼꟼꟼ (*Adirius?*) in oscis inscr.; quod Mommsenius, abiecta sua prima interpretatione (cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 46), iam a Guarinio producta (*Comm.* XI, 11; et *Lex osco-lat.* pg. 18) qui reddidit *Adiranius* (1), observat derivari posse ab *āter* (cf. ꓶOƎꟼꟼ = *Atella*), quasi *Atranus* (Atellanus?) vel *Atrius*, ut etr. ƎИAꟼ+A (atrane) = *Atranius* et AIИAꟼ+A (atrania) = *Atrania* (*Die unterit. dial.* s. 244). In lapide pompeiano n. 2791: ƧИꟼꓷIꟼꟼꟼ · Ɔ (v . aadirans) = *Vibius Adiranus.*

ƧꓱIꓷIꟼꟼꟼ (aadiriís) et ƧIIꓷIꟼꟼꟼ (aadiriis), *Adirius* n. pr. m. simile praecedenti (cf. Aufr. et Kirch., I, 116 nt. 1, 120, II 130; Avell. in *Mem. Acad. Ercol.* V, 23), quod Mommsen duxit ab *āter*. Extant in duabus inscr. pompeianis n. 2795 sq. Ɔ · ƧꓱIꓷIꟼꟼꟼ · ꓷꟽ (mr . aadiriís v .) et Ɔ · ƧIIꓷIꟼꟼꟼ · ꓷꟽ (mr . aadiriis v .) = *Mara Adirius Vibii* filius. Male Guarinius (*Comm.* XI, 24; *Lex. osco-lat.* pg. 18) legit aakiri-iz reddiditque *Acirius* (inde akiriiz = *Acilius*, in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 307), posteaquam Rosinius legerat aadiriis et declaraverat *adires* ab *adeo* (*Diss. isag.* I, 40).

ꟼƎƎ88ꟼИꟼꟽꟼꟼ (aamanaffed), *perfecit*, *fieri iussit* (cf. plautinum *admandare* et ital. *ammannare* = praeparare), 3 pers. sg. praet. ind., idem quod AMANAFED romanis literis; et est composita vox, quae uti arbitrantur Aufrecht et Kirchhoff (I, 77) conflatur ex praep. ꟼꟼ (= umbr. AHA-?) et rad. scr. mnâ, gr. μνάω (quod primitivum τοῦ μιμνήσκω), proprie *destinare* (zudenken). Huiusmodi vocem Avellinius (*Congh. sopra un'inscr. san.* p. 25) ab AM deduxit et antiquo *ano* vel *anno* (compleo, perficio; cf. ANNARE): fortasse *faciendum curavit*, Minervinio (in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III, 38) atque Fiorellio (*Mon. epigr. pomp.*, I, 8=XXIJ) adprobantibus; Grotef. (*Rud. l. o.* p. 25, 27) = *circummunivit* (septo conclusit) ab aa (*circum*) et manaffed (*moenivit* sive *munivit*); et Peter (*Spr. und schrift* etc. s. 63) e MANVS = *bonus*, itaque *adprobavit*. Has novissimas interpretationes reiicit Mommsenius (*Die unterit. dial.* s. 244) existimans aamanaffed = *amnafed*, ab osco ꟼVИꟽꟼ (amnúd); qui quum viderit in inferioris Italiae monumentis hoc verbum conversum in aliam oscam

(1) Vid. *Bull. dell'Inst.* an. 1836 pg. 28, ubi Lepsius hanc vocem memorat et Guarinium, qui in suo opusculo (*Sul valore della cifra* sexs) eam explicabat *Asiranius*. Recte Avellinius (in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 24), Minervinius (in *Bull. arch.* nap. nv. sr. II, 119), Peter (*Spr. und schr.* s. 77 sq.) et Huschke (*Osk. und sabel. spr.* s. 175): aadirans = *Adiranus* vel *Adiranius.*

formam ЯƎЯƎЯ ИЯИИИЯƧПV (úpsannam deded) = *operandam dedit*, ei tradit significationem verbi *perficere* (vollenden, machen) vel *fieri iubere*, italice *far eseguire*. Guarinius (*Comm.* XI, 20, 22; *Lex. osco-lat.* p. 18; cf. *Comm.* XX, 7) in aamanaffed, antea comparato cum verbis *faciund. curavit*, agnovisse latinam locutionem *manu fecit* sibi persuasit; Rosinius autem (*Diss. isag.* p. 88) scripserat: « ipsam (vocem) ab *am* (circum) derivare pronum est. Sicuti enim ab *am* veteres Latini fecerunt *ambire* et *amnis*, qui *circumeat*, ita amanafferre pro *ambire*, *circumdare*, *septum ponere* dixerunt Osci. » Conferantur Quaranta, *Di una inscr. osca*, p. 12; Garrucci in *Bull arch. nap.* nv. sr. II, 166; H. Schweizer et Sophus Bugge in *Zeit. für vergl. Spr.* II, 209 sq., III, 172; atque Huschke (*Osk. und sabel. spr.* s. 172), cui placet aamanaffed = *manu dedicavit*. - Monumenta in quibus ea vox occurrit sunt haec:

1.° Lapis mus. borbon. Pompeiis effossus n. 2788:

ƎVT · ЯƎM · ΠT · ƧIIƎƎЯT · IИ
ЯƎ88ИИИMИИ

lege: ni . trebiis . tr . med . túv . aamanaffed, i. e. (cf. Momms. op. cit. s. 182; Fiorelli, l. c.) *Numerius Trebius Trebii* filius *meddix tuticus fieri iussit* (vel *faciendum curavit*).

2.° Marmor pompeianum, n. 2787:

Ǝ · ƧIIЯIПVП · Ǝ
ƎVT · ЯƎM
ЯƎ88ИИИMИИ
VЯIƧI
ЯƎTT88VƆП

lege: v. púpidiis v. | med. túv | aamanaffed | ísídu | prúfatted, i. e. (cf. Momms. op. cit. s. 181): *Vibius Pupidius Vibii* filius *fieri iussit* (vel *faciendum curavit*) *idemque probavit*.

3.° Alius lapis mutilus Pompeiis erutus, n. 2792, in quo legitur:

ИM · ƧIƆVП [ИM]
ƆVTƧƧIИƎ[K]
ƧIƎИIKИƆИПM[IƆT]
ЯƎ88ИИИMИИ · ИIƆИ[ИT]

lege: [ma]. puriís. ma | [k]vaísstur | [tri]mparakineís | [ta]ngin. aamanaffed, i. e. cum Momms. op. cit. s. 183 ..... *Purius Magii* filius *quaestor conventus* (?) *iussu perfecit*; cum Fiorellio (op. cit. pg. 9 = xxvi) *Mais Purius Mai* filius *quaestor Trimparacineis decreto faciendum curavit*. Vid. ƧIƎИIKИƆИПMIƆT (trimparacineis).

4.° In horologio solario Pompeiis eruderato, n. 2794:

ЯИƎVITIƎ ƆVTƧƧIИƎK · ƆM · ƧIIИITИ · ƆM
IƆИИT · ƧIƎIИИƎBMVK · ЯИƆIƧИTJVM
ЯƎ88ИИИMИИ

lege: mr . atiniis . mr . kvaísstur . eítiuvad | múltasíkad kúmbennieís . tangi | aamanaffed, i. e. cum Fiorellio (loc. cit.) *Mara Atinius Marae* filius *quaestor pecunia multatica Combennieis decreto faciendum curavit*. Vid. ƧIƎIИИƎBMVK (kúmbennieís).

-ИAA (aan-), fortasse pro **-ИA** = *in*. Vid. voc. sq.

8A+⊗Ǝ8ИAA (aanfehtaf): vox obscurae significationis, ab **-ИAA** composita et **8A+⊗Ǝ8** partic. pass. in acc. pl. Radix **-⊗Ǝ8** est (in qua pro gutturali *c* vel *g* exstat aspirationis litera, sicuti in umbr. ƆVЯ⊗V uhtur = *auctor*, etr. ƎƎA+8V uhtave = *Octavius*), suffixo adiuncto **8A+-** = lat. *-tas*: forsan *-fictas*. Tab. eug. IIa 34 hunc adiectivum semel offert substantivo nomini coniunctum, videlicet: **8A+⊗Ǝ8ИAA : 8AVƎAVK** (klavlaf aanfehtaf) = *clavulas -tas*. Aufr. et Kirch. II, 402: « anfehto = *inferctus?* » Cf. Grotef. (*Rud. l. u.* VII, 17; VIII, 9, 10) explicantem *circumfixis*.

ƧИПИИ (aapas), *aquas?*, acc. pl. in lamella aenea frentana, n. 2846; *aqua* = scr. ap (in dialecto vedica apnas), servatà labiali in osco (a Romanis in gutturalem mutatà), adhuc apud Rumenos, qui dicunt *apa*, et in dialectis Sardiniae insulae (castri Logoduri et Gallurae) *abba* et *eba* = ital. *acqua*; e qua forma sanscrita fortasse originem habet etiam *amnis* pro *apnis* (cf. osc. IИMMA ammaí = *amni*; et Momms. *Die unterit. dial.* s. 244). Censuit Guarinius ita recte scribere (*Lex. osco-lat.* pg. 15): « Redundat duplex *a*. Ergo πας = *omnis*. Nisi prothesis placeat, aa habe pro ἀει, *semper* vel pro *et*, *atque*. » Cf. G. Stier in *Zeit. f. die Alterth.* X, 208: « aapas[o] = *Appudium*; Huschke, *Osk. und sabel. spr.* s. 206: aapas gen. sg., nom. aapú = ὠβή, *pagus*, *tribus*. Cf. APVLIA et MESSAPIA.

IИƧИИ (aasaí), *àrae* dat. sg., acc. pl. ƧИƧИИ = *àras*, ab antiquo osco et lat. ASA (ARA), umbr. AƧA (ASA; cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. Sprach.* II, 23); verum apud Oscos invenitur et recentior forma ARAM = *àram*. In tab. Agnonis n. 2875 (*A* 6, *B* 19) aasaí purasiaí (IИIƧИƆVП · IИƧИИ) = *arae purae*, ut declarat Mommsen (*Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 425; *Die unterit. dial.* s. 245), aram agnoscens cui quasi divae sacrificabatur, sicuti aliis minoribus. Henzen reddiderat (*Ann.* cit. pg. 405) « in *arà purà*. » Cf. Huschke, *Osk. und sabel. spr.* s. 19.

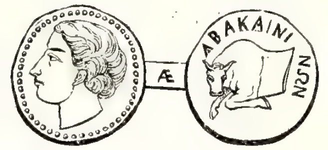
ƧИƧИИ (aasas), *àras* acc. pl., dat. sg. IИƧИИ (aasaí) = *arae*, ab ASA (ARA) apud veteres. In tab. Agnonis n. 2875 (*B* 1) KƧИKƎ · ƧИƧИИ (aasas ekask) = *aras hasce*. Cf. Mommsen, *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 417; *Die unterit. dial.* s. 244; - Henzen, *Ann.* cit. pg. 405; - Huschke, *Osk. und sabel. spr.* s. 24.

ABABVS, *abavus* m. sicuti ATABVS = *atavus*. In Reines. cl. VI, 71: MVNATIO | PLANCO | PAVLINO | V · C · PRESIDI | PANN · PER · ANN · XVII | CREPEREIVS · AMANTIVS · V · C | T · CA ... ONIA ... MARINACERIVS | ABABO | SVO.

ABAGIO, *adagio* f., antiquo modo, prout adnotarunt

Dausquius (II, 1) et Lexicographi ex hac Varronis sententia (*l. l.* VII, 31 pg. 132): « *adagio* est littera commutata *abagio*, dicta ab eo quod *ambit* orationem. » Cf. Benary, *die röm. lautlehre* s. 304.

ABAKAINON, Siciliae urbs, de qua vid. auct. cit. in Thes. gr. linguae. Nummi n. 3047 habent (Sestini, *Clas. gen.*) **ABA**, **ABAK**, **ИIAKABA**, **ABAKAINI**, **ABAKAINΩN**, **ABAKAI-NINΩN**.

ABAKOAΓKINOI dicta fuit Siculorum *μοῖρα τίς*, ut refert Varin. – Hesychius I, 11: Ἀβακοάγκινοι· Σικελῶν μοῖρα τις οὕτω καλουμένη.

ABARIS, n. p. m. cuiusdam Rutuli ex Turni exercitu, ap. Virg. *Aen.* IX, 344.

ABAΣ, *εὐήθης* (stultus), nec non *ἱερὰ νόσος* (*sacer morbus* s. epilepsia), apud Tarantinos. Hesych. I, 14: Ἀβάς. εὐήθης, καὶ ἱερὰ νόσος, παρὰ Ταραντίνοις.

ABBIRE, *abire*, ex *abeo*. « *Abbire* etiam quidem geminata *b* maluerunt et dicere et scribere, ut intermissa *d*; et in hoc nullam differentiam putat Lucilius, qui ait: abbire *multum est* d *si et an* b *habet*. » Vel. Long. col. 2225 ed. P. Cf. Dausq. II, 2.

ABDOVCO, *abduco;* in titulo Scip. Barbati n. 2707 **OPSIDESQVE · ABDOVCIT** (*abduxit*). Cf. Lanzi, *Sag.* I, 150 = 114.

ABE, *ave* (*χαῖρε*), vox felicitationis vivis mortuisve, in gruteriano indice descripta: **FVRI ABE** pg. 786, 3. In Grut. etiam **HAVE** (661, 6; 822, 7; 1123, 2 et alibi) et **HABE** (331, 3) invenitur cum adspiratione; et quidem vere saepius, quam sine ea, in antiquis monumentis, ut Manutius docet (*Orthogr.* pg. 390: « *ave* autem, sine adspiratione, rare admodum scriptum animadverti »); sed aspirationem abiiciendam putat Dausquius, I, 41.

ABELLA sive **AVELLA**, etiamque **BELLA** (1), Ἀβέλλα (Strab. V, IV, 11; Ptol. III, 1), oppidum Campaniae in prima Italiae regione (Plin. III, IX, 11: AVELLANI = osc. **ꞨVИNꓘꓘƎBN**), hodie *Avella vecchia*, a Iustino (XX, 1: « Iam Falisci, Nolani, *Abellani* nonne *Calcidensium* coloni sunt? ») *calcidica* nuncupata, et *malifera* a Virg. (*Aen.* VII, 740: « Et quos maliferae despectant moenia *Abellae* »), quia in eius agro magna est earum nucum copia, quae *avellanae* vel *abellinae* dicuntur (cf. Ag. Gervasio in *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II, pg. 263). Circa Abellae etymon, quod cum nomine **ABELLINVM** radicem communem habet, varias discrepantesque sententias produxerunt eruditissimi viri, ut Ambr. Leo (in Facciol. s. v. Abella) « ab *ἄελλα*, i. e. venti vertigine hunc tractum perflante »; Pott (*Etym. forsch.* I, 124; II, 100) e rad. *alb-*, fortasse pro *Albella;* et Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 244 sq.) ex *aber* pro *aper* (umbr. **8VD1A** = **ABROF**, *apros*) cum suffixo dimin. *-la*, sive ab *Apolline*, qui inter primas Samnitium divinitates fuisse videtur. Corssen (*Zeit. f. vergl. Spr.* II, 17) confirmat primam Mommsenii coniecturam et autumat nomen *Abella* seu *Aperula* significare *aprorum civitatem* (Eberstadt, *città-dei-cinghiali*). Serv. ad Aen. VII, 740 haec refert: « Quidam hanc civitatem a rege MVRANO conditam MOERAM nomine vocatam ferunt; sed Graecos primum eam incoluisse, quae ab nucibus *abellanis* Abella nomen acceperit: alii quod imbelle vulgus et otiosum ibi fuerit, ideo Abellam appellatam: huius cives, cum loca circa Capuam possiderent, orto tumultu interiisse, aliosque fugientes Moeranum abiisse, et eius incolis servisse, et quod imbelliores fuerint, Abellanos dictos. »

(1) « Addo Maronis Siliique [VIII, 544: *et pauper sulci cerealis* Avella] variantes esse Abella, Avella, Bella. » Dausq. II, 49. In Mur. 61, 10. (= Orelli n. 3867; Momms. *In. neap.* n. 1871) M . LVCCEIVS M . F | ANAXIMANDER . PRAEF | ABELLAE | HERCVL . DICAVIT; in Grut. 394, 3 (= Mur. 332, 2; Momms. n. 1951) ABELLAE; in Orelli n. 3316 (= Momms. n. 1946) POMPEIANI | BARBARVS . POMPEIANI . V . C . CONS . KAMP . CIVITA | TEM . BELLAM etc.

MNИNꓘꓘƎB[N] (abellanam), *abellanam* acc. sg., nom. pl. **ꞨVИNꓘꓘƎBN** (abellanús) = *Abellani*. Cipp. abell. (n. 2783) lin. 55.

ꟻVИNꓘꓘƎBN (abellanúí), *abellano* dat. sg., nom. pl. **ꞨVИNꓘꓘƎBN** (abellanús) = *Abellani*. Cipp. abell. (n. 2783) lin. 2-3: **ꟻVИNꓘꓘƎBN · ꟻƎDVTꞨꟻNCK** (kvaísturei abellanúí) = *quaestori abellano*.

[ꞨꟻV]ИNꓘꓘƎBN (abellanúís), *abellanis*, dat. pl. a Lepsio Mommsenioque restitutum; nom. pl. **ꞨVИNꓘꓘƎBN** (abellanús) = *Abellani*. In cippo abell. (n. 2783) lin. 6: **[ꞨꟻV]ИNꓘꓘƎBN · ꞨꟻVTNꓘIꓘ** (likatúís abellanúís) = *legatis abellanis*.

MVИNꓘꓘƎBN (abellanum), *Abellanorum* gen. pl., ut **ROMANOM** = *Romanorum;* nom. pl. **ꞨVИNꓘꓘƎBN** (abellanús) = *Abellani*. Cipp. abell. (n. 2783) lin. 44: **ЯVTꞨƎ · MVИNꓘꓘƎBN · 8VITTIV · MꟻИꟻ** (ním úittiuf abellanum estud) = *et usu Abellanorum esto*.

ꞨVИNꓘꓘƎBN (abellanús), *Abellani* (Avellani in *Plin.* III, IX, 11; in lapidibus **ABELLANI**, Momms. n. 1946, 1955), nom. pl., uti autumant Peter (*Spr. und schr.* etc. s. 47, 78), Aufr. et Kirch. (I, 21 nt. 3; 51, 121), potiusquam nom. sg. ex Grotefendii (*Rud. l. o.* p. 41), Momms. (*Die unterit. dial.* s. 244) et Husch. (*Osk. und sab. spr.* s. 45, 313) sententià, ad nominandos cives Abellae (vid. **ABELLA**). Bis in abell. cippo n. 2783 legitur (lin. 41, 46-47) **ꞨVИNꓘꓘƎBN** pro *Abellani*, nom. pl., et in aliis casibus supra memoratis: **MNИNꓘꓘƎBN** = *abellanam*, **ꟻVИNꓘꓘƎBN** = *abellano*, **MVИNꓘꓘƎBN** = *abellanorum*, **[ꞨꟻV]ИNꓘꓘƎBN** = *abellanis*.

ABELLINAS. Vid. v. sq.

ABELLINVM (Ἀβέλλινον, Ptol. III, 1), Hirpinorum civitas, cuius incolae « Abellinates cognomine Pro-

tropi (Plin. III, xvi, 6)»; et saepe in lapidibus memorantur, praesertim in illis a Momms. diligenter collectis: ORDO · SPLENDIDISSIMVS · ET · POPVLVS · ABELLINATIVM, n. 1883; ORDO · SPLENDIDISSIMVS · COLONIAE · ABELLINATVM, n. 1877; COL · VEN · LIVIA · AVG · ALEXANDRIAN · ABELLINATIVM, n. 1875. Vid. ABELLA.

ABELLINVM, oppidum Lucaniae, cuius incolae « Abellinates cognomine Marsi (Plin. III, xvi, 6) ». Vid. ABELLA.

ABEMERE, *adimere*, ab *adimo*. Paul. pg. 4: « Abemito significat *demito* vel *auferto*. *Emere* enim antiqui dicebant pro *accipere*. » Ubi Müller ambemito « propter ordinem litterarum » legendum esse putavit.

ABEO, *habeo*, demtâ adspiratione quam Umbri (ƎBAⲐ, HABE = *habet*) servarunt et Osci (HAFIERT = *habebit*), fortasse a rad. scr. hâ. Ex S. C. *de Bacchan*. (App. n. LVIII) lin. 11: NEVE · PECVNIAM · QVISQVAM · EORVM · COMOINEM (*communem*) ABVISE · VELET (habuisse vellet); et in inscript. ap. Zell. n. 94: ET SI QVID EORVM ABVERAT; NEQVE LOCVLVM ABERET. In pompeiano titulo vidit Garruccius (*Ins. gr. sur les murs de Pompéi*, pl. XXVI, 31) ΛBVAERIT pro *habuerit;* Lupi pg. 169 ABEATIS pro *habeatis;* ABET pro *habet* legitur in *Catac. de Rome*, pl. XXXV, n. 104, pg. 65. Contra *abeo* cum *habeo* saepe confundunt libri (cf. Draken. ad Liv. I, 32; XXII, 59; XXXVII, 59).

ABEONA, dea ab antiquis culta, quod *abeundi* facultatem praestaret. Aug. *de civ. Dei* IV, 21 (cf. VII, 3): « Quid necesse erat commendare deae Adeonae adeuntes, Abeonae abeuntes? »

ABERTO, *averto*, ex glos. cit. a Passerat.

ABERVNCO, *aberrunco*, quod A. Weber (in *Zeit. f. vergl. Spr.* II, 80) videtur derivari posse ab *ava* (scr. ava = *ab*) pro *au* vel *ab* et *runc* (runcare), non ab *averrere*. In glos. Cyril. ap. Labb.: « aberrunco ἐκβοτανίζω. » Dausq. II, 2: « Aberuncare proba manu scribitur. Primigenium est apud Papiam: *eruncare*, eradicare, radicibus avertere. Item: *runcare*, a terra erbis diu innatas vel arbores evellere. Cui rei instrumentum est *runcina*. Simplex igitur *runco*, compositum *erunco*, bicompositum cum *αὔξησι aberunco* per *b* et unico *r*. » Cf. Passerat.

ABIGEIVS, nomen equi circensis in tab. marm. olim Romae, ap. Grut. 337. Cf. *abigeus* cum glos. ap. Labb. « abigeus, ἀπελάτης. »

ABIEGNEVS et **ABIEGNIVS** = *abiegnus*, qui est ex abiete; in lege puteolana parieti faciundo (App. n. LI) lin. 18 sqq. IN · SVPER · MVTVLOS · TRABICVLAS | ABIEGNIEAS · II · CRASSAS · QVOQVE · VERSVS · S · IMPONITO | FERROQVE FIGITO · INASSERATO · ASSERIBVS · ABIEGNIEIS | SECTILIBVS · CRASSEIS · QVOQVE · VERSVS :: DISPONITO NI PLVS :· | OPERCVLAQVE · ABIEGNEA · INPONITO · EX · TIGNO · PEDARIO | FACITO · ANTE · PAGMENTA · ABIEGNEA · LATA · S :· etc.

ABIRE, *obire*, quod notant Lauremb. (*Antiq.*) et Lanzius (I, 125 = 96). Cf. Cic. *Tusc.* I, 30; et Lucil ap. Non. I, 150.

ABISSE, *adisse*, ab *adeo*. « Abisse pro *adisse* dicebant (*antiqui*). » Paul. pg. 26. Cf. Muell. ad hunc locum; Benary, *die röm. lautlehre* s. 184 nt. 1; et Pott, *Etym. Forsch.* II, 635.

ABITIO, *discessio*, f. ex *abeo* (cf. ABIRE et ABBIRE); qua voce usi sunt Terent. (*Heaut.* I, II, 16) et Plaut. (*Rud.* II, XVI, 19). Müller (ad Fest. pg. 380) hanc glossam refert: « abitionem antiqui dicebant *mortem*. »

?**ABITRATVS**, *arbitratus* m. (cf. ARBITERIVM). « Etiam abitratu pro *arbitratu* [in decreto de limit. inter Genuates et Veturios, App. n. I, lin. 26 ARBITRATVV = *arbitratu*] per metaplasmum dempta littera *r* dicunt poëtae. Consent. (*de barb. et metapl.*, edente Cramero, 16): Ennius: *Huic statuam statuit maiorum* abitratu Athenis. » Forcell. suppl. — Alii aliter legunt hunc Ennii versum (*Ann.* 554): « Huic statuam statui maiorem horto auream ahenis, » ex recens. Ioannis Vahlen pg. 81.

ABNEPVS, *abnepos* m., antiqua forma (cf. NEPVS), ut collegit Passeratius ex vet. glos. Apud Labb. « abnepus, ἀπόγονος. »

ABNVEO, *abnuo;* obsoleta forma a Dausq. I, 110, Laurem b., Lanzio et Forcell. memorata ex hoc loco Diomedis, col. 378, ed. P: « Cui nam in dubium cadit quin abnuo *abnuio* dicamus. Verum apud veteres et abnueo dictum annotamus, ut Ennius octavo Annalium [V, 283, ed. Vahlen]: *Certare* abnueo *metuo legionibus labem*. Item in Telamone [*Tragoed.* V, 371]: *Ex eo futurum* abnuebant. »

ABOLANI, incolae oppidi (fortasse Abola) quod olim in Latio fuisse putatur. Plin. III, v, 9. Cf. voc. sq.

ΑΒΟΛΕΙΣ, *περιβολαὶ* (valla s. munimenta et sepes, quibus aliquid circumdatur) apud Siculos. Hesych. I, 20: Ἀβολεῖς· περιβολαί, ὑπὸ Σικηλῶν.

ΑΒΟΛΛΑ, Siciliae urbs ap. Steph. Byz. (Ἀβόλλα, πόλις Σικελίας — τὸ ἐθνικὸν Ἀβολλαῖος καὶ Ἀβολλαῖα). Nummus aen. n. 3048 « autonomus unicus, sed dubius » habet ABO (Sest. *Clas. gen.*) huic civitati attributus.

ΑΒΟΟΣ, ἔξω, apud Tarentinos, teste Hesych. I, 21. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v.

ABROF, *apros* acc. pl., idem ac 8VⱭ1A (apruf, cf. ABRONS et VИVQBA abrunu) ab *aper*, cuius thema *apro*. In tab. eugub. VIIa, 3: FONDLIRE · ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV · ꟼERFE · MARTIE · FEITV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA = *ad fontulos* apros *tres facito sive rufos sive piceos* (?) *Cerfo Martio pro po-*

pulo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina (Aufr. et Kirch. II, 279; cf. Passeri *Lett. Ronc.* XVI, pg. 264 sg.). Grotefendii opinione (*Rud. l. u.* VI, 28) abl. plur. est; at Aufr. et Kirch. (I, 52, 119, 121; II, 287), Passerius *Paralip. in Demps.* pg. 323, Lassenii et Lanzii (*Sag.* II, 722=630: *verres* a gr. κάπρος), acc. pl. — *Apri*, ait Varro *de l. l.* V, 101, pg. 39, *ab eo quod in locis asperis; nisi a Graecis, quod hi κάπρος.* Cf. ABELLA.

ABRONS, *apros* acc. pl., idem quod ABROF = 8VΩ1Ⴄ (apruf). quorum identitate concordant interpretes, Lanzius, Grotef., Aufr. et Kirch. (cf. Pott, *Etym. forsch.* I, 202). In tab. eug. VIIa, 43: PVFE · ABRONS · FACVRENT = *ubi* apros *fecerint* (Aufr. et Kirch. II, 289), quae reddidit Grotef. (*Rud. l. u.* VI, 29): *ex quo* apris *fecerint.* Cf. Zeyss *de subst. Umbr. decl.* § 34 nt. 50, et Peter *Spr. und schr.* s. 47.

VNVΩBႤ (abrunu), *aprum?*, acc. sg. ab *aper*, acc. pl. 8VΩ1Ⴄ = ABROF (*apros*). Aufr. et Kirch. (II, 382) absolute legunt, ut antea Lepsius, abrum; Lanzius (*Sag.* I, 283=218; II, 740=648, 812=721) abru [u]nu = καπρῳ *uno;* et Grotef. (*Rud. l. u.* III, 18; VII, 17; VIII, 14) abrunu[m] = *aprugnum*, cui assensus est Zeyss (*de subst. Umbr. decl.* § 34 et nt. 50). In tab. eug. Va, 11: V+38 : ƎИ⊃IႤΩƎ1 VИVΩBႤ : I+ΩႤMV+⊗Ⴄ (leg. ahtu marti abrunu perakne fetu), quod vertit Grotef. (VII, 14): *incluto Marti aprugno sacri facito;* at Lanzius (II, 470=648): *item tu Mars verre uno mactus esto.*

ABSTENENTISSIMVS, *abstinentissimus* adi. ab *abstinens*, mutato *i* in *e*. Inscr. neapol. (Momms. n. 4880): PATRONO · ABSTENENTISSIMO.

AG: *agro*, ab *ager* quod et umbricus est (vid. AGER), modo obtruncato a Romanis usitatissimo in sepulchrorum titulis: IN · AG · P . . . = *in agro pedes*, et ap. Grut. (775, 2) [I]N · AGRV, pariterque in patavino titulo ap. Furlan. pg. 362 IN AGRVM pro *in agro*, vitio quadratarii retento etiam in alio titulo a De Lama edito (*Iscr. parm.* pg. 104). Hanc romanam formulam poëtice enunciavit Horat. *Sat.* I, viii, 12: « Mille pedes in fronte, trecentos cippus *in agro* Heic dabat. »

ΑΓΑΛΛΗΤΟΡ, *puer* m., et videtur esse tyrrhena vox, a Dempstero, Bocharto, Maffeio (*Oss. lett.* VI, 7, 173), Lanzio (I, 43=34, « αγάλλετορ, *puer*, pare laconismo invece di ἀγάλλακτος ») et aliis memorata, teste Hesychio, qui habet (Lex. I, col. 29): ἀγαλλήτορα παῖδα Τυῤῥηνοί.

AGATHYRNA, oppidum Siciliae (Liv. XXVI 40, XXVII 12; Sil. XIV, 260; Mela, II, 5); alii scribunt Agathyrnum (Plin. III, xiv, 4); Ἀγάθυρσον habent codd. Strab. VI, ii, 15 (Polyb. IX, xxvii, 10 Ἀγάθυρνα) pro Ἀγάθυρνον (Ptol. III, iv), dictum ab Agathyrno rege (Diod. V, viii, 2); numi n. 3052 (concordia cum Tyndaritanis; Sest. *Clas. gen.*) ΑΓΑΘΥΡΝΟΣ ΤΥΝΔΑΡΙΔΟΣ.

ΑΓΓΕΛΟΣ, a Syracusanis *Diana* dicta, teste Hesych. I, 39: Ἄγγελον Συρακούσιοι τὴν Ἄρτεμιν λέγουσιν. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v.

AGGENS, *angens* part. ab *ango* = ἄνχω, forma antiqua et graecanica a Laurenb. evulgata ex hoc loco Prisciani, pg. 30 ed. Hertzii = pg. 556 ed. P. « Sequente *g* vel *c* pro ea [*n*] *g* scribunt Graeci et quidam tamen vetustissimi auctores Romanorum euphoniae causa bene hoc facientes, ut agchises, agceps, aggulus, aggens, quod ostendit Varro in primo de origine linguae latinae his verbis: *ut Ion scribit, quinta vicesima est litera, quam vocant* agma, *cuius forma nulla est et vox communis est Graecis et Latinis, ut his verbis:* aggulus, aggens, agguilla, iggerunt. *In eiusmodi Graeci et Accius noster bina* g *scribunt, alii* n *et* g, *quod in hoc veritatem videre facile non est; similiter* agceps, agcora. »

AGGVILLA, *anguilla* = ἔγχελυς, e scr. ahi (*serpens*); inde recte Iuven. *Sat.* V, 103: « Vos *anguilla* manet longe cognata *colubrae.* » Formam agguilla pro *anguilla* silentio minime praeteriere Laurenb. et Maittaire. Vid. AGGENS.

AGGVLVS, *angulus*, more Graecorum scriptum (cf. Laurenb. et Maittaire pg. 375), consentaneum cum gr. ἀγκύλος = Fαγκύλος, adi. a rad. scr. vañc seu ac (*tortuose ire*). Umbrorum linguâ ANGLOME = *in angulo.* Vid. AGGENS.

AGGVSTVS, *angustus* adi., servato gr. γάμμα (cf. ἄγχη). Dausq. II, 23: « agceps, agcilla, aggustum, agquirit more Graecorum per *ag* solitum scribi non per *an*, iudicat Mar. Victor. [pg. 2462 sq.]: suis tamen per *n* scribendum praecipit euphoniam usu corroborante. »

AGENORIA, cuiusdam deae nomen apud Romanos fuisse traditur, « quae ad *agendum* excitaret, » uti ait August. *de civ. Dei* IV, 11 (cf. IV, 16: « de actu agenoria »).

AGER, gr. ἀγρὸς (germ. acker) m., gen. sg. AGRE = *agri*, Umbrorum linguâ; et in Romanorum inscr. AGREI = *agri* (gen. sg., *lex Thoria*, App. n. LIX, § 10), AGROM = *agrum* (lex cit. § 38), AGRV = *agro* (Grut. 775, 2; Momms. *In. neap.* n. 5233) et ACRO (inscr. capuana, de qua Garruccius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 83), AGREI = *agri* (nom. pl., lex cit. § 47), AGREIS = *agris* (lex cit. § 8, 15, 28, 34). In umbr. lapide n. 81 (vid. STAHV): AGER · EMPS · ET · TERMNAS = *ager emptus et terminatus.* Circa huius vocis derivationem incerti fuere grammatici veteres, ut Varro adnotavit (*de l. l.* V, 34, pg. 14): « Ager dictus in quam terram quid *agebant*, et unde quid *agebant* fructus caussa; alii quod id Graeci ἀγρόν. » Cf. Donat. ad Ter. *Ad.* III, iii, 47; Müller, *die Etr.* I, 57 nt. 125; Pott. *Etym. for.* II, 301 sq.; Benfey, *Griech. wurzellex.* II, 19; H. Schweizer in *Zeit. f. vergl. Spr.* III, 209.

AGERENTIA. Vid. ACHERONTIA.

ΑΓΕΤΡΙΑ, *μαῖα* (obstetrix), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 44: Ἀγετρία· μαῖα, Ταρεντῖνοι. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v.

ΛϚINII (agine): vox obscurae significationis, quae legitur in tab. aenea Rapinensi (n. 2741) lin. 7 et 8. Coniectura Guarinii est (*Comm.* XX, 11 sq.; *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 30) in agro Rapinensi extitisse oppidum Aginia nuncupatum, cuius incolae aginienses (lin. 7), quibus adiungendi *Vicaginienses* (lin. 8). Huschkius (*Osk. und sabel. spr.* s. 245, 248) legit agineiaf lin. 7-8 pro *agoniabus*, et agineasum lin. 8 pro *agoniarum*, ab agonia.

AGIS, *agens* part. ab *ago;* in puteol. inscr. ap. Momms. n. 2500 = *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, 271.

AGCEPS, *anceps* adi. vetustâ orthographiâ. Vid. AGGENS.

AGCHISES, Ἀγχίσης, *Anchises* (et olim Anchisa, uti adnotat Quintil. *Inst. or.* I, v, 61), servatâ Graecorum formâ (cf. Maittaire pg. 375). Vid. AGGENS.

AGCILLA, *ancilla*. Vid. AGGVSTVS.

AGCORA, ἄγκυρα, *ancŏra*. Vid. AGGENS.

AGNEGLVS, *agnellus* (ACNELLVS) m., barbarica forma incondito rudique quadratario tribuenda, quae patet ex titulo christiano (*Catac. de Rome*, pl. XIII, 1): FLORENTIVS · FELIX | AGNEGLVS · DEI ·

AGO, ἄγχω, *ango*. Aliquando libris confunditur *agere* cum *angere* (cf. Momms. *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 425, et Forcell. ed. Lips. s. v. ago), ut TAGO dicebatur pro *tango*. Hodie pro eo quod scribitur *agonia* (cf. *agonizo* = ἀγωνίζω, *certo*) dicunt *angonia* fere omnes Itali, servatâ nasali quae est in *ango*.

AGONALIA. Vid. AGONIA et AGONIVS.

AGONENSIS. Vid. AGONIVS.

AGONIA, *hostia* f. Paul. pg. 10: « Agonias *hostias* putant ab *agendo*. » Legitur et in glos. Isid.: « Agonei *victimae;* agonia, *hostia;* » in glos. Placid. (ap. Maium *Cl. auct.* III, 436): « agoniae, *victimae* vel *hostiae;* » in glos. a Labb. collectis: « aglonia, ἱερεῖον; » et in glossario vet. ab A. Maio edito (op. cit. VI, 501): « agonia, *hostia;* agoniae, *victimae.* » Vid. AGONIVS.

AGONIVM. Vid. v. sq.

AGONIVS, apud antiquos erat deus qui praesidebat rebus agendis (vid. AGENORIA). Paul. pg. 10: « Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat; *hostiam* enim antiqui AGONIAM vocabant. AGONIVM etiam putabant deum dici praesidentem rebus agendis; AGONALIA eius festivitatem. Sive quia AGONES dicebant montes, AGONIA sacrificia quae fiebant in monte; hinc Romae mons Quirinalis AGONIVS, et collina porta AGONENSIS [*alii leg.* aegonensis]. »

AGRAGANTINVS. Vid. AGRIGENTVM.

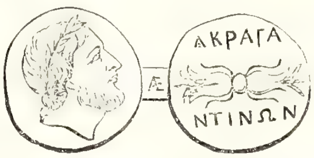
AGRAGAS. Vid. AGRIGENTVM.

AGRE, *agrei* (agri), gen. sg. pro agrer (ita Grotef. *Rud. l. u.* IV 6, VII 7; Aufr. et Kirch. I 118, 162, II 64 nt. 1; Lanzius, II, 707 = 615 abl. sg.) ab umbro-rom. *ager*. In tab. eugub.: AGRE TLATIE · PIQVIER · MARTIER (Vb 9) = *agri Tlatii, Picii, Martii;* et · AGRE CASILER · PIQVIER MARTIER (Vb 14) = *agri Casili, Picii, Martii.* Cf. Amaduzzi *Alph. vet. Etr.* pg. CXXIX.

AGRIGENTINVS. Vid. v. sq.

AGRIGENTVM, nunc *Girgenti*, Siciliae urbs condita a Gelois, colonis Rhodi Cretesque (vid. GELA), ad ostia Agragantis fluvii (graece ΑΚΡΑΓΑΣ), a quo nomen habuit (Tucid. VI, 4): incolae AGRIGENTINI seu AGRAGANTINI et ACRAGANTINI. Plin. III, VIII, 14: « oppidum Acragas, quod Agrigentum nostri dixere. » Numi antiqui (n. 3053) habent: AKRA, AKRA〈ΑΣ, AKRACANTOΣ, ACPACANTOΣ, AKRAΓANTINON, et recentiores ΑΚΡΑ, ΑΚΡΑΓΑΣ, ΑΚΡΑΓΑΝΤΟΣ, ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ, AGRIGENT, AGRIGENTI, AGRIGENTVM (Sestini, *Clas. gen.*).

AGRICVLA, *agricola* m.; quod in titulo campano (Momms. n. 2775) pro cognomine usurpatum occurrit: C · CLAVDIVS · AGRICVLA.

AGTVS, *actus* m.; in tabula marmorea, ad Antium effossa (Lupi, p. 120), in qua legitur ABAGTIS IMP · TRAIANI AVG · (*ab actis imperatoris Traiani Augusti*).

AGYLLA, Ἄγυλλα, urbs Tusciae praeclara (Virg. *Aen.* VII, 652; VIII, 478), cuius incolae Agyllini (Virg. *Aen.* XII, 281), a Pelasgis condita (Dionys. I 20, III 58; Strab. V, II, 3; Plin. III, V, 8; Solin. *De situ orb. ter.* cap. 7; Serv. ad *Aen.* X, 183. Cf. Niebuhr, I, 51) et « a conditore Agillâ appellata » (Serv. ad *Aen.* VIII, 597); postea a Lydis vel Etruscis capta, CAERE vocitata est. Circa Agyllinorum originem animadvertendum, quod ii apud Delphos suum thesaurum servabant; quoad nomen vero, conferantur Agylleus Hercules (Stat. *Theb.* X, 249, 259), « Cleonaeae stirpis iactator Agylleus » (Stat. VI, 837), Agylleus = Apollo (Horat. *Carm.* IV, VI, 28), et gr. ἀγυιά cum Gerhard *Ueber die Gotth. der Etr.* nt. 34.

AGYRIVM, Ἀγύριον, oppidum Siciliae antiquissimum, quod legitur etiam Argyrium (cf. Cic. *in Verr.* III, 27); hinc Agyrinensis (Cic. op. cit. II 9, III 18, 27). In numis (Sestini, *Clas. gen.*) n. 3054 ΑΓΥΡΙ, ΑΓΥΡΙΝΑΙ, ΑΓΥΡΙΝΑΙΩΝ.

AGVSTVS, *augustus* adi. in hoc chr. titulo ap. Grut. 1050,

12: +IC · QVISCIT · CVTINVS · IN · PACE | QVI · VIXIT · ANVS · P · M · XXS · M · S | DIPOSITO · ONORIO · AGVSTO · C · LAVRENTIVS | AMICVS · DOLISI · SCRIBET. Popularis forma remansit; nos enim Itali pro mense *augusto* dicimus *agosto;* et de *Augusta* Praetoria Pedemontani fecerunt *Aosta*. Adnotavit Salmas. (*Exerc. Plin.* pg. 671): agusta pro *augusta*, « unde .... *Famagosta*, quae olim *Fama Augusta*. »

AD, *at* coniunctio adversat. Olim at et ad, ait Forcell. s. v. at, promiscue scribebatur et usurpabatur ob affinitatem quam *t* et *d* inter se habent [vid. ADQVE et ADQVI]: idque observasse se non in codicibus solum, sed etiam in antiquis monumentis testatur Pierius ad illud Virg. *Aen.* IV, 1: *At regina gravi*, ubi ad regina in antiquo codice legisse se ait. Cf. Quint. *Inst. or.* I, VII, 5; et Dausq. I, 43, qui in antiquo Virg. libro (*Ecl.* III, 66), vidit: *ad mihi sese affert*. Ad pro *at* legitur etiam in fragm. iuris civ. ap. Maium *Scr. vet. nv. col.* V, 20.

ADARIARIVS. Vid. ADASIA.

ADASIA, « ovis vetula recentis partus. » Paul. pg. 12. In Glos. Isid. « Adasia, ovis maior natu; » similiter in editis ab A. Maio (*Cl. auct.* VIII, 52): « Adasia, ovis vetula. » Hinc ADARIARIVS (fortasse *victimarius*), quod in monumentis occurrit (vid. Forcell. ed. Lips.).

ADDVA, Ἀδούας (Strab. IV, VI, 6) hodie *Adda*, fluvius Insubriae. Cf. Plin. II, CVI, 2; III, XX, 4.

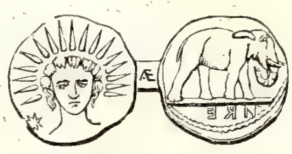
ADDVO, *addo*, allatum a Dausquio, I, 125. Paul. pg. 27: « Addues addideris; » ubi alii legunt « adduis addideris, » et ita Forcell. qui adiunxit: adduit pro *addiderit*.

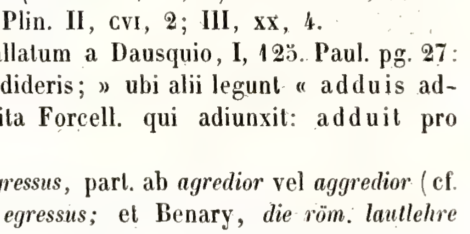
ADGRETVS, *adgressus*, part. ab *agredior* vel *aggredior* (cf. EGRETVS = *egressus;* et Benary, *die röm. lautlehre* s. 288) e rad. scr. cram, *ire*. Adgretus (*ad-gret-tus* pro *ad-gred-tus*) antiquum est, memoratum a Lubinio (*Antiq.*), a Lanzio (I, 128 = 97) et Forcell. ad Ennii auctoritatem apud Paul. pg. 6: « Adgretus apud Ennium [Ann. 574 ed. Vahlen] *adgretus fari*, pro eo quod est *adgressus*, ponitur, quod verbum venit a graeco ...... surgo ».

ƎЯИ (ade), *Atella*, oppidum Campaniae: vox decurtata in oscis numis n. 2758*a* pro ꟼDƎЯИ (aderl), quod vide.

ADEONA, dea ab antiquis culta, in cuius tutela erant adeuntes, hoc est advenientes. Aug. *de civ. Dei*, IV, 21; cf. VII, 3. Vid. ABEONA.

ꟼDƎЯИ (aderl), *Atella*, Ἀτέλλα (Strab. V, IV, 11; Ptol. III, 1), oppidum Oscorum in Campania (Plin. III, IX, 11), prope civitatem *Aversa*, cuius incolae Atellani (ORDO · POPVLVSQVE · ATELLANVS, Momms. n. 3540; cf. n. 4742, 6637). Steph. Byzant.: Ἀτέλλα· πόλις Ὀπικῶν Ἰταλίας μεταξὺ Καπύης καὶ Νεαπόλεως. Osci scripserunt ꟼꟼƎЯИ, ꟼDƎЯИ et demta finali literâ ƎЯИ in aliquot numis Atellae pertinentibus, n. 2758; et hanc formam scriptam esse puto pro aderula ab ader = *ater*

(cf. ATRIA, ATERNVS, etr. ƎИAꟼ+A atrane et umbr. ADRER vel ADRIR = *atris*, VA+A atru = ADRO = *atro;* Pott *Etym. for.* I, 124) + suff. dim. -la, quasi *civitas atra* (Itali dicerent *città-nera*, German. Schwarzstadt, Schwarzenburg). De *atellanis* fabulis osce scriptis, poëmatis genere maxime iocoso, aliqua reperies in Liv. VII, 2. Cf. Forcell. ed. Lips.; Schober, *über die atell. Schauspiele der Römer;* et E. Munk, *De L. Pomp. bon. Atellanarum poëta.*

ADESE, *adesse* (cf. ESE = *esse* et ADIESE = *adisset*); in § XIII leg. *Serv. Repetund.* (App. n. LX): IOVDEX NEI QVIS DISPVTET V.... E IOVDICIVM ADESE POSSIT; et in *S. C. de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 6 et 17-18: DVM · NE · MINVS · SENATORIBVS · C · ADESENT.

ADFVVISSEMVS, *adfuissemus*, ex fragm. Lucilii *Satyr.* lib. I, n. 2:

« Vellem concilio vestro, quod dicitis, olim
Caelicolae; vellem, inquam, adfuvissemu' priore
Concilio. »

ADFERIAL. Vid. ARFERIAL.

ADHALA, *Ahala* (umbr. ꟼABA), cognomen gentis Serviliae, vetustiori orthographia, quod scribitur ALA. Cf. Diomed. I, 46; Drakenb. ad Liv. X, 25; Aufr. et Kirch. I, 77 nt. 3.

ADHARNA. Vid. AHARNA.

ADIESE, *adisset* (cf. ADESE = *adesse*). *S. C. de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 7 sq.: BACAS · VIR · NE QVIS · ADIESE · VELET · CEIVIS · ROMANVS · NEVE · NOMINVS · LATIN[I] NEVE · SOCIVM · QVISQVAM · NISEI · PR · VRBANVM · ADIESENT.

ΑΔΙΞΙΣ, ὁμολογία (confessio), Tarentinorum dialecto, teste Hesych. I, 95: ἄδιξις, ὁμολογία, παρὰ Ταραντίνοις.

ADIVBO, *adiuvo:* vetustiori orthogr. adnotata a Passerat. In glos. Cyrill. ap. Labb. « adiubo, βοηθῶ. »

ADNVS, *annus* m.; occurrit etiam ATNVS, frequentissime ANVS. Ap. Fabr. cl. VIII, n. XVIII, pg. 519, ex coemeterio Callisti:

IN P
ACEM

BENEMERENTI FILIO
BASILIO QVI BIXIT AD
NVM ED MESIS IIII
DIES VIIII QVI BIXIT SV
PER SOROREM SVAM

ADOLENDA, videtur fuisse nomen cuiusdam deae apud

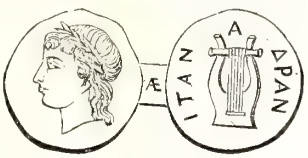
Romanos, « quae adolendis et cremandis arboribus fulmine attactis praeerat (Forcell. s. v.). » Marini *Arv.* tab. XXXII, lin. 5 sq., 13 sq. (cf. pg. 380 sgg.): ITEM ADOLENDAE CONMOLANDAE DEFERVNDAE OVES II.

ADORIA, *adorea*, proprie *far*. In gloss. ap. Maium *Cl. auct.* VI, 503: « adorium, farris genus, » et « adorea, genus frumenti. » Addenda sunt haec Servii ad *Aen.* X, 667: « veteres ..... adorare, *adloqui* dicebant: nam ideo et adoria *laus bellica*, quod omnes cum congratulatione adloquebantur eum, qui in bello fortiter fecit. »

ADQVE, *atque*, partic. copul. (scribitur etiam ADQ.), quae archaice saepe occurrit in lapidibus aurei argentei atque plumbei saeculi, Camerini, Campaniae, Lanuvii, Pisis, Romae, Spoleti, Terracinae cet. inventis (Fabr. c. IV, n. 50; - Grut. 152, 8; 167, 2; 179, 2; 246, 3; 266, 1; 281, 1; 284, 7; 337; 355, 1; 408, 1; 412, 3; 443, 6; - Reines. XIV, 17; - Noris *Cenot. pis.* pg. 453; - Momms. n. 2509, 2648; - Osann. pg. 483; - *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 462; - *Catac. de Rome*, pl. XXXVII, n. 121, pg. 163. Cf. Lupi pg. 118), et in codicibus quibusdam, ex. gr. apud Cic. *de Rep.* et *fragm.* edit. ab A. Maio (*Cl. auct.* I, 384; II, 177 et alibi), apud Garcil. Martialem *de re hort.* (in *Mem. dell'Acad. Ercol.* II, 158 nt. 1) et G. Granium Licin. *Ann.* pg. XI, 10, nec non in chartis lucensibus saeculi VIII. Cf. Draken. ad Liv. VIII, 17.

ADQVI, *atqui*, in cod. Cic. *de Rep.* Cf. Mai. *Cl. auct.* I, 384.

ADRANVM, oppidum Siciliae, hodie *Aderno* appellatum, ad radicem Aetnae montis. Steph. Byz.: Ἄδρανον, πόλις Σικελίας ἐν τῇ Αἴτνῃ, ποταμὸν ὁμώνυμον ἔχουσα. Λέγεται καὶ ἀρσενικῶς Ἀδράνιος. Ἀπολλόδωρος δὲ, Ἀδρανίτας [in nummis num. 3050 ΑΔΡ, ΑΔΡΑΝΙΤΑΝ] φησὶ τὸ ἐθνικόν. Circa originem haec narrat Diodor. XIV, 37: Διονύσιος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ πόλιν ἔκτισεν ὑπὸ αὐτὸν τῆς Αἴτνης λόφον, καὶ ἀπὸ τινός ἐπιφανοῦς ἱεροῦ προσηγόρευσεν αὐτὴν Ἄδρανον.

ADRER, *atris*, abl. pl. ab *ater* adi., idem quod ADRIR. In tab. eugub. VIIa 18: VESCLIR · ADRER = *vasculis atris*.

ADRIA. Vid. HADRIA.

ADRIR, *atris* abl. pl., cui opponitur ALFIR = *albis*, et scribitur etiam ADRER, ab *ater* adi. Cf. ADRO et VOЯA (atru) = *atra*. In tab. eugub. VII a 9, 10, 21: VESCLIR · ADRIR (VESCLIR · ADRER, VIIa 18) = *vasculis atris*. Cf. Aufr. et Kirch. I 120, II 280 sqq., Grotef. *Rud. l. u.* IV 21, VI 27.

ADRO, *atra* acc. pl. n., idem quod VOЯA (atru) ab *ater* adi., cum Aufr. et Kirch. I 119, II 281 sq.; Grotef. (*Rud. l. u.* VI 28, VIII 29) = *atrum* acc. sg., ad tab. eugub. VII a 25 (vid. ANDENDV).

ΑΔΡΥΑ, τὰ μῆλα (oves), Siculorum linguâ. Hesych. I, 100: Σικελοὶ δὲ ἄδρυα λέγουσι τὰ μῆλα.

ADSTATVS, *hastatus*, partic. ab inusit. *hasto*. Inscr. fulgin. ap. Grut. 347, 1: P · AELIO · P · F · PAPIR | MARCELLO · CENT | FRVM · SVB · PRINCIPE | PEREGRINORVM · ADSTATO | ET · PRINCIPI · ET · PRIMIPILO | LEG · VII · GEM · PIAE · FEL · etc.

ADTAMEN, *attamen*: in tab. marmorea Romae inventa, ap. Grut. 391, 5 (Orelli n. 1182).

ADTIBERNALIS (alii legunt attibernalis, adtubernalis, adtybernalis) « habitator continue tabernae, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis; unde etiam tecta castrensia, quamvis pellibus contegantur, tabernacula tamen dicuntur. » Paul. pg. 12.

ADVC, *adhuc* ab *ad* et *huc*, adv. quod sine adspiratione extat in lapide mediol. ap. Grut. 1056, 1 (Orelli n. 4803) et in gloss. Cyril. ap. Labb.: « aduc ἕως ὅτου. »

ADVLESCENS, *adolescens* m. et f., quod et scribitur ADVLISCENS. Inscr. mus. borbon. (Momms. n. 6414): D M | ANNIO CELE|RINO · INFIR|ME AETATIS | ADVLESCENTI Q · V · AN · XXII | MENS · VIIII · DI · II. Gloss. Cyril. ap. Labb. « adulescens, νεανίσκος, μέλλαξ ». Cf. Paul. pg. 5, et Cic. *Fragm.* ap. Maium *Cl. auct.* vol. II.

ADVLESCENTIA, *adolescentia* f., ex Gloss. Cyril. ap. Labb. « adulescentia, νεότης. »

ADVLESCENTVLVS et ADVLESCENTVLA, *adolescentulus* et *adolescentula*, dim. ab adulescens. In romano columbario (*Giorn. arcad.* XIII, 124, n. 11): VOLVSIA | ARGIS | ADVLESCENTVL; et in S. C. *de lat. rhetoribus* ap. Suet. (*de cl. rhet.*, c. 1): « ibi homines adulescentulos dies totos desidere. » Gloss. a Labb. collectae: « adulescentulo, νεανίσκῳ; adulescentulus, μειράκιον. » Vid. voc. sq.

ADVLISCENS, *adolescens* m. et f., quod scribitur etiam ADVLESCENS. Gloss. ap. Labb. « aduliscens, νεανίσκος. »

ADVLISCENTVLA, *adolescentula* f.; scribitur etiam ADVLESCENTVLA. Gloss. ap. Labb. « aduliscentula, μεῖραξ. »

ADVOCAPIT, *advocapite* pro *advocate*, 2 per. pl. imper., si credimus Lanzio (I, 144 = 110) qui primus fratrum Arvalium carmen antiquissimum illustravit: « *Verisimilmente dee supplirsi la finale come in* facul, difficul; advocabite *potè dirsi come* perbite (Fest.): *più oltre non so in cosa sì incerta;* » itaque (Corp. ins. ital. n. 2692) [SEM]VNIS ALTERNEI ADVOCAPIT CONCTOS SEMVNIS ALTERNEI ADVOCAPIT CONCTOS SIMVNIS ALTERNIP ADVOCAPIT [CONCT]OS = *Semunes, alterni advocate cunctos*, ter repetitum. Lanzianam interpretationem sequuti sunt Grotefendius (*lat. Gram.*

II, 290), Klausen, Hamilton-Gray (*Tours* etc. pg. 529) et Galvanius (*Delle genti* ecc. pg. 439, 442; cf. *Giorn. arcad.* LXXX, 371), qui reddidit italico sermone:

Alternamente i Sémoni
Tutti invochiam congiunti.

Hermannus autem (*Elem. doctr. metr.* III, 9, § 6, pg. 612 sq.) in advocapit vidit *iam duo capit.*

ADVORSOR, *adversor* (v. VORTO pro *verto*), vetustiori orthographia, qua saepe utuntur Plautus, Terentius, Sallustius.

ADVORSVS, *adversus* adi., frequentissime in antiquis auctoribus, praesertim Plauto et Terentio.

ADVORSVS et ADVORSVM, *adversus* et *adversum* praep. (vetustiori orthographia ARVORSVM), in Plauti, Terentii et Sallustii libris. Orat. pro Rhodiensibus (Aul. Gell. VII, 3): « ne advorsus eum fiat; » et « acerrime advorsus eos dicit. » Lex *Serv. Repetund.* (App. n. LX): NEI QVID ADVORSVM H · L · FIAT (cap. XII); lex *Acilia de Repetund.* (App. n. LVI): ADVORSVS HANCE LEGEM FECERIT (cap. II), et Plebisc. ad Thermess. (App. n. LXI): QVOD ADVORSVS HANC LEGEM NON FIAT.

ADVORTO, *adverto* (cf. VORTO = *verto*), unde ANIMADVORTO pro *animadverto*; qua forma usi sunt veteres scriptores (vid. Forcell. s. v.), et Cic. *Fam.* XII, 18 = n. 646. In S. C. *de Tiburt.* App. n. XXXVIII: EA · SENATVS ANIMVM · ADVORTIT.

ADVOSIS, *adversarius* (hostis), = ARVORSARIVS; Paul. ex Festo pg. 25: « advosem, adversarium, hostem; » ubi Müller, post Goth. sententiam (« fortasse legendum advorsem vel adversem »), ait: « At *r* ante *s* elidi poterat, ut in PROSVS et ROSVS, quae facta sunt e plenioribus formis *prorsus* et *rorsus*: Glossarium Labb.: *advores* ἐναντίοι, quod advores quin ex hoc advoses corruptum sit, non dubito. Etenim ut ab origine VEH nomen *vectis* factum est, ita a VORT ducitur advortlis; geminum autem *t* in vocabulis derivandis apud Latinos in *s* mutatur; hinc ortum est advorsis, advosis. »

AEGETINI. Vid. AZETIVM.

AEGRILLVS, diminut. ab *aeger*; estque cognomen in titulo romano ap. Grut. 521, 4: C · ANTONI · C · F · OVF · AEGRILLI, cui frater M · AEGRILIVS. Cf. AEGRINA in Doni cl. II, n. 187.

AEIS = eis, *is* (abl. sg. f. EAD = *ea*), pronom. archaicà orthographià in lapidibus, praesertim Romae inventis. AEIVS, quod scribitur etiam EIIVS et raro HEEIVS (*Catac. de Rome* pl. XXIX, n. 68, pg. 157) pro *eius*, in Grut. 642, 2 MATER AEIVS; 618, 10 PARENTES AEIVS; ap. Guasco (*Mus. capitol.* I, 188, n. 105) PVBLIO CORNE|LIO LICINIO | VALERIANO | NOBILISSIMO | CAES · 7 COL IVLIA CASTRO|NOVO DEVO|TA NVMINI AEIVS. Cf. Lupi, pg. 159. — AEI = *ei* (vid. EEI) in marmore romano apud Guascum op. cit. III, 113, et in *Giorn. Arcad.* XXXIX, 235; Orelli n. 39: AEI PERMISSVM SIT. — AEAM (= AM) pro *eam* ap. Spon (*Misc.* pg. 57. Vid. COT): AEAM ARCAM. — AEA = *ea*, inscr. ap. Fabr. (cl. X, n. 206), emendata a Gudio (CXCVI, 6): AEA · MONVMENTA. — AEORVM pro *eorum*, raro HEORVM et EOFRVM, in titulis ap. Grut.: LIBERTIS · LIBERTABVSQVE · POSTERISQVE · AEORVM (604, 10); SIBI · ET · SVIS · POSTERISQVE · AEORVM (618, 10; 825, 8); EX · VSVRIS · AEORVM (772, 7). Adde Doni, cl. IX 33, XII 82; Guasco *Mus. capit.* III, n. 597, 628; Silvestri in *Opusc.* del Calogerà, VII, 222 sg.; Henzen, in *Bull. dell'Inst. arch.* 1844 pg. 164; Mommsen. *Ins. neap.* n. 2148; Zell n. 457.

AEGVPTVS, Αἴγυπτος, *Aegyptus* (HEGIPTVS in marm. edito a Donio, VII, 144; Mur. 890; Momms. n. 6846). Inscr. romana ap. Zoega, *de orig. et usu Obelisc.* pg. 51 (Ficoroni, *Gemm. ant.* pg. 142; Orelli n. 36): IMP · CAESAR · DIVI · F · | AVGVSTVS | PONTIFEX MAXIMVS | IMP · XII · COS · XI · TRIB · POT · XIV | AEGVPTO · IN · POTESTATEM | POPVLI · ROMANI · REDACTA | SOLI · DONVM · DEDIT. Cf. *Giorn. arcad.* II, 208.

AEDEPOL. Vid. EDEPOL.

AEDICLA, *aedicula* (AIDICVLA), parva aedis (AIDIS), a gr. ἕδος; Passion. cl. I, n. 7 (Orelli n. 1434; Zell n. 52): C · IVLIVS · SOSIGENES · EX VOTO | APOLLINI · AEDICLAM | REFICIENDAM CVRAVIT | V · S · L · M · Maffeius *Mus. ver.* 87, 4: LOCVS ADSIGNATVS | MONIMENTO IN QVO EST | AEDICLA PRIAPI | IN FR P LXX IN AG P LXX. Aliud exemplum habet Marinius *Arv.* pg. 233.

ΑΛ8ΞΑ (aefla), nomen etr. canis, ut videtur, depictae in pariete tarquiniensis hypogaei, n. 2310; fortasse ἀεὶ φίλη, ital. *la sempre-amica* (S. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 285. Cf. Micali, *Stor.* etc. III, 115). Raoul-Rochette (*Journ. des Sav.* 1828 pg. 84) *agnum*, non canem, agnovit, legitque avfla pro *avilla*; sed hanc vocem una cum epigraphis num. 2310-2312 legi posse suspicatus est, pro nomine *Aquilia*; ideoque « aefla (n. 2310) velthur (n. 2312) laris larthiia (n. 2311) = *Aquilia Veturia Laris* filia *Lartia*.

AECAE, oppidum Apuliae Dauniae, nunc *Troia*, quod memorat Livius XXIV, 20. De eius incolis, qui dicti AECANI, vid. Plin. III, XVI, 6, et Momms. n. 1486 = Grut. 444, 5 (CVRAT · REIP · AECANOR). Polyb. III, LXXXVIII, 9: περὶ τὰς Αἴκας.

AECASTOR. Vid. ECASTOR.

AECETIAI, *Aecetiae* (Aequitati?), Etruscorum dea in patera volcente n. 2159, in qua AECETIAI · POCOLOM conspicitur. Aecetia dictam pro Aegedia (Aegeria)

nympha credidit Secchius (*Il musivo Antoniniano*, pg. 47; cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1843 pg. 72, 127), et errorem reprehendit cl.mi De Witte, qui explicavit *la coupe d'Aecetias* (*Collect. Beugnot* pg. 78). Gerhard (*über die Götth. der Etr.* nt. 32; *Archäol. Zeit.* V, 154) interpretatus est Aecetiam tanquam aliquam *Acetariam* deam vel *Acetanam* ab *aceto* dictam (Essiggöttin), cum nominibus Aegestus et Acestus comparatam. Huc referam Ritschelii verba (*De fictil. litter.* pg. 19 sq.): « Scilicet mirifico prorsus acumine *Aegestum* illum, qui Alba missus esse Lavinium narratur, ab eo appellatum esse, quod tanquam praeesse aceto et muriae et pernis petasonibusque salsisque muriatis (Schinken und Pökelfleisch) putaretur, persuaserat sibi Klausenus (*de Aenea et Penat.* II, 689). A quali comento haud ita multum abhorruerit si qui de Segetia dea cogitet et conferre Segesta Egesta Aegesta formas animum inducat: parum id quidem considerate. Non dubitabit puto vir amicissimus in nostram, simul atque audierit, sententiam concedere: nec enim mea est, sed uno tempore cum ab Iacobo Bernaysio coram tum per litteras a Theodoro Mommseno mecum communicata. Quorum ille profectus a *nequitia* voce, quam non satis tuto duci a *nequam* videri, hic permutaturum *c* et *qu* litterarum exemplo usus urbis nomine Aeclanum, in Aequitia formam tralaticiae Aequitas vicariam uterque inciderunt atque meum certe assensum ilico tulerunt. » Grammaticalia multa addit vir doctissimus, ad firmandam antiquiorem formam Aequitia pro Aequitas ab adi. aiquos vel aequos (cf. *duritia - duritas, planitia - planitas, tristitia - tristitas* etc.), cum etr. aeceliai cohaerentem, quam commemorat Arnobius (*Adv. nat.* IV, 1). In praenestino titulo (Grut. 76, 3): SIGNVM AEQVITATIS.

AECLANENSIS. Vid. v. sq.

AECLANVM et Aeculanum (Αἰκούλανον, Ptol. III, 1) urbs Samnii Hirpini, cuius vestigia exstant prope *Mirabella;* scribitur etiam Eclanum et Eculanum, in lapid. ap. Mommsen (n. 1092, 1133, 1141) AECLANVM. Cives Aeculani dicti sunt a Plinio, III, xiv, 6; AECLANENSES in lapidibus ap. eundem Momms., ex. gr. n. 1115: ORDO CIVITATES (sic) AECLANENSIVM. Ab Aeclano appellata est gens Aeclania, quae aliquando Aecclania scribitur (Momms. n. 1168, 1175) et Eclania (M · ECLANIO · FELICISSIMO, Momms. n. 1064).

AECLESIA, ἐκκλησία (ecclesia), cum *ae* pro *e;* invenies etiam in titulis chr. ECLESA et ACLESIA. In titulo aeclanensi (Momms. n. 1299 = Henzen n. 6146) an. 494: CAELIVS LAVRENTIVS LECTOR SANCTAE AECLESIAE AECLANENSIS. *Catac. de Rome* pl. xv, 9 (Boldetti pg. 462; Mur. 1875, 6; Marini *Arv.* pg. 171): PETIVIT DE AECLESIA VT FIDELIS DE SECVLO RECESSISSET.

AELENA, Ἑλένη (*Helena* vel *Helene*), etr. ANIJƎ (elina), n. p. f. Cipp. marm. in atrio universitatis calaritanae (*Bull. arch. sardo* III, 32): D · M | AELENA · SATVR|NINA · VIX | ANNIS · XXIIII | M · V · DIES · XXV ·

MƎꓘƎA (aeleś), *Aelii* (Αιλιου) gen. sg. idem quod ƧƎIJƎA (aelies) ab ƎIJƎA (aelie) = *Aelius*, praen. m. etr. In columella perusina n. 1901: MƎꟻƎИƆMƎꓘƎA (lege: aeleś cneveś) = *Aelii Gnaevii.*

ƎIJƎA (aelie), *Aelius* (Αἴλιος, et in lapid. AIΛIOC), breviatim ꓘƎ, praen. m. (fem. eilia extat in AƧIJAIJƎ eilia-lisa); gen. sg. ƧƎIJƎA vel MƎꓘƎA (cf. ƧVꓘƎ elus) = *Aelii.* Ex hoc praenomine etr. derivantur gentilitia ƎꓘƎ⊘ (hele) = *Aelius*, IJƎB (heli) = *Aelia* cum adspiratione (in lapid. rom. *Ailius* et *Ailia*, *Elius* et *Elia;* dandi casu IIΛIO = *Aelio* apud Orsat. *Marm. erud.* pg. 140), fortasse mutatâ aliquando in *th* (VꓘƎ⊙ thelu pro helu?); quae formae aelie hele et heli ab origine eaedem erant; item eilia(lisa) in mentem revocat praen. etr. AIJIƎꟻ (veilia). In titulo bilingui n. 251 IИꓘV8ƎIJƎA (lege aelie fulni) = Q · FOLNIVS.

ƧƎIJƎA (aelies), *Aelii* gen. sg.: scribitur et MƎꓘƎA (aeleś) ab ƎIJƎA (aelie) = *Aelius*, praen. m. In tit. bilingui n. 251 (vid. AƧIJAIOꟼAƆ ciarthialisa), quem supra memoravimus: ƧƎIJƎAIИꓘV8ƎIJƎA (lege: aelie fulni aelies) = Q · FOLNIVS · A · F.

AEMIDVS = *tumidus* adi.; vox antiqua et obsoleta, quae trahi potest a gr. αἷμα. Paul. pg. 22: « aemidum tumidum. » Gloss. Labb. « aemidus πεφυσημένος; » et Glossae Isid. « aemidus *tumidus, inflatus.* »

AEMVLIVS, Aemylius (Αἰμίλιος, *Aemilius*) n. p. m., saepe archaicâ orthographiâ Aimilius (ΛIIMILIΛ = *Aemilia* in vasculis dictis *di s. Cesario*, denuo editis a Garruccio in *Bull. arch. nap.* nv. sr., an. I, tav. II n. 1), et aliquando Emilius. Cf. Grut. 1130, 4; et Micali, *Stor.* etc. I, 235 nt. 33.

AENARIA, insula et civitas prope Campaniam, ita dicta a statione navium *Aeneae*, ad testimonium Pauli ex Festo pg. 20, et Plin. III, xii, 3, qui ait: « Aenaria ipsa a statione navium *Aeneae*, Homero *Inarime* dicta, Graecis *Pithecusa*, non a simiarum multitudine (ut aliqui existimavere), sed a figlinis doliorum. » Cf. Drakenb. ad Liv. VIII, 22. Graece scribitur Αἰναρία (App. *Bell. civ.* V, 69, 71). Fortasse ab *aheno* aerisque metallis aenaria nomen habuit, quasi Ahenaria; revera aenaria in *not. Tir.* pg. 164 creditur fuisse officina, ubi *aenea vasa* fiunt. Aenare fuit etiam insula maris Aegaei prope Lesbum et Samum.

AENIA, *aenea* vel *ahenea* adi., (vid. umbr. ƧƎИƧƎ⊘A ahesnes = *aheneis*). In diplomate imperiali ap. Cardinali (tab. I): EX · TABVLA · AENIA et EX TABVLA AENEA. Aenea oppidum Macedoniae scribitur etiam Aenia in Livio (XL, 4; XLIV, 10).

AEQVA, urbs Campaniae prope Surrentum, hodie *Equa*. Cf. Forcell. s. v. aequanus.

AEQVICOLA vel AEQVICOLVS, idem quod AEQVICVLA et AEQVICVLVS, qui est ex Aequis (vid. AEQVI) Italiae populo in Latio.

AEQVI, Αἴκουοι vel Αἶκοι (Strab. V, III, 2, 4), populi Italiae antiqui, Latinis Volscisque contermini (Anienis ripas colebant: Sil. Ital. VIII, 368), qui et nuncupantur (Plinius III, XVII, 1; XXV, XLVIII, 1) Aequiculani seu Aequicolani, Aequiculi seu Aequicoli (Αἰκούκολοι, Ptol. III, 1; Αἴκλοι, Diod. XI, XL, 5; AEQVICOL? et AEQVICVL ap. Orelli, n. 3931, 5139), quorum ingenium et mores descripsit Virg. *Aen.* VII, 746 sqq. (cf. Cic. *de Rep.* II, 10). Dicti sunt Aequicoli ab *aequo colendo*, si credimus quibusdam grammaticis, quia traditur ab eis ius feciale accepisse Ancus Martius (cf. Auct. *de vir. ill.* in *Anc. Martio;* Serv. ad *Aen.* X, 14); sed Aequorum urbs certe fuit Aequa, quae et in agro picentino, vel Aequum, unde factum Aequiculum et Aequiculi, cum suffixo diminutivo (cf. Pott. *Etym. forsch.* II, 430); nec Niebuhri sententiam amplector qui propter Oscorum usum *p* literam loco *q* usurpantium scripsit: *On pourrait regarder comme certain que dans le mot* Aequi *se trouvait la syllabe fondamentale des noms des* Opici *et des* Apuli *exprimée en latin* (I, 103).

AEQVOS, aiquos (aequus) adi. In tab. aenea Tiburi reperta (App. n. XXXVIII) AEQVOM · FVIT; et in titulo Sorano (Grut. 699, 1 = Orelli n. 4616 et Momms. n. 4514) QVOD · AEQVOM FVERAT.

?ᛗᚨᛁᚲᚨᚱᛖᚨ (aeraciam), *aeneam* adi. f. acc. sg., ab *aes* sive ais: aeraceus in *not. Tir.* pg. 164 fortasse idem quod *aerosus* sive *aerarius*. In aeneo vaso capuano n. 2753 (vid. TƎTƎT), epigraphe osca exornato cum literis etruscis: TƎTƎTᛗᚨᛁᚲᚨᚱᛖᚨ (lege: aeraciam tetet) = (vas) *aeneum dedit* (Minerv. in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 198). Attamen primae literae forma irregularis aliquod dubium in animum inducit, an legendum sit peraciam et conferendum cum etr. ƎϽƧAꟼƎ1 (perasce) et umbr. ᛗƎИꓘAꟼƎ1 (peraknem). Videat Minervinius, utrum aeraciamtetet an peracisestamtetet (TƎTƎTᛗAT⸢ƎƧI⸣ϽAꓤƎA) legere deberet.

?ƎꓤƎA (aere), Ἥρη (dor. Ἥρα), in vasis etr. HEPA (1) et ⴱEPA (2), una ex praecipuis deabus apud Etruscos, Graecos et Romanos: ab hisce vero dicta est IVNO, quam Mart. Capell. II, § 149 « Aeriam potius ab aeris regno nuncupatam » vocat; raro HERA (hera = domina) in lapid., ex. gr. in ara Crotonis (Momms. n. 72): HERAE LACI|NIAE · SACRVM | PRO SALVTE MAR|CIANAE · SORORIS | AVG · OECIVS | LIB · PROC · Occurrit ƎꓤƎA in etr. speculo, quod exhibet Paridis iudicium: tres deae ferunt sua nomina, Venus = ИAꓤVT (turan), Minerva = A[ꓤVИ]Ǝᛗ (menrva), Iuno = ƎꓤƎA. Sed huius nominis aere lectio valde incerta est: ƎꓤƎA legit F. G. Welcker (*Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 209 nt. 1), cui subscribere videtur Braun (*Ann. cit.* XXIII = 1851 pg. 153), qui in etr. voce ƎꓤƎV8 (flere) plenam vetustioremque eiusdem nominis formam agnovit; ƎΦƎA (aephe) Oriolius (1), usurpatum pro Aehe vel Aethe = *Circe;* Gerhard (*Etr. Spieg.* taf. CLXXXIII; *Ueber die Götth. der Etr.* nt. 94) credidit aethe sive Arthe pro gr. Ἄρτεμις vel pro Ἥρη.

(1) *Monum. ined. dell'Inst. arch.* III, pl. XLIV.

(2) Bis legitur in clusino vaso « *di Ergotimo e Clizia.* »

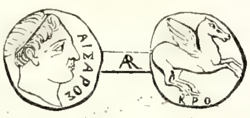
AEREPTVS, *ereptus*, partic. ab *eripio*. Grut. 469, 4.

AESAR, dei nomen apud Etruscos, testibus Suet. *Aug.* 97: « Aesar ..... etruscâ linguâ deus vocaretur, » et Dion. LVI, 29: τὸ λοιπὸν πᾶν ὄνομα (Κ-αισαρ) θεὸν παρὰ τοῖς Τυρσηνοῖς νοεῖ. De huius nominis affinitate cum αἶσα (*fatum, parca*) et ΑΙΣΟΙ (*dii* apud Tyrrhenos) minime dubitandum; et ita dicam de etymologia, sive ab αἴθω (*ardo*, e rad. scr. indh, quae genuit *aes-tas, aes-tus* et fortasse Ἥφ-αισ-τος), sive una cum hib. aesfhear = *deus* a scr. îśvara, quod valet *dominus, potens*, et est nomen Sivi (Bopp, *Glos.* pg. 43). Ad aesar atque αἴθω quidam grammatici referunt etiam *aes*, quod dictum sit propter *splendorem;* alii ad scr. ajas, *ferrum* (Bopp, pg. 17; cf. H. Schweizer in *Zeit. f. vergl. Sprach.* II, 301). Ceterum etr. aesar, AESAR (ΑΙΣΑΡΟΣ) flumen in Bruttiis, ΑΙΣΑΡΩΝΗΝΣΟΙ = Aesaronenses populi Sardiniae (Ptol. III, 3), Samnii urbs AESERNIA (in numis AISERNINO = *Aeserninôm*), ni fallor, in eandem radicem conveniunt. Et haec contra

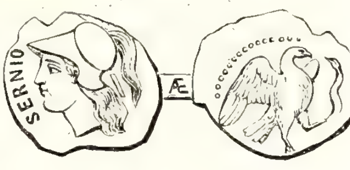
(1) *Bull.* cit. 1848 pg. 167 sg. « Io, guardatovi diligentemente credei vedere nell'originale nell'epigrafe appartenente alla prima figura AI[AT]Ǝᛗ, in quella della seconda ƎΦƎA, in quella della terza ИAꓤVT, che è dire metaia (*Medea*, non *Minerva*, che non ha ivi alcuno de' suoi attributi); aephe per aehe o al più per aethe (*Circe*) e turan, come il signor Gerhard, cioè *Venere.* E qui parmi che siasi seguitata la favola secondo la tradizione conservataci dallo scoliaste di Apollonio Rodio (III, 242) che facea Circe sorella maggiore di Medea, figlia l'una e l'altra d'Ecate e d'Aeeta. Se non che direi, che, in quanto v'è l'associazione, o piuttosto l'antagonismo con Venere, s'è avuto riguardo all'altra tradizione che le fa figliuole ambedue del Sole, e venute a Venere in ira, e da essa perseguitate per ciò che narra Servio (in *Aen.* VI, 47), e il terzo mitografo Maiano (II, 6); e allora *Aeeta* sarà la madre e non il padre, come appunto si legge nel primo mitografo Maiano (lib. III, fab. 204), che la madre di Circe, non veramente così denomina, ma in un modo più conforme alla scrittura del nostro specchio, *Ethea.* In tutte poi le ipotesi facilmente s'indovina perchè Circe ne comparisce qui innanzi col nome da noi notato. Se leggasi Aephe, com'è realmente, questo equivarrà ad Aehe, stando in luogo di *Aeaea*, siccome chiamarono in effetto alcuni la maga secondo Servio (in *Aen.* III, 386), così nominandola dalla denominazione dell'isola della quale era signora, e il *ph* sarà un rinforzato digamma. Che se un voglia difendere (senza necessità) la lezione aethe, sarà duopo pensare che il nome del padre o della madre passò anche presso alcuni nella figlia. »

ea quae protulit Galvanius in suo libro *Delle genti e delle favelle* etc. pg. 357 sg. Cf. Gori, *Mus. etr.* I, LXI, II, 86; Maffei, *Oss. lett.* III 257, VI 7, 171 sg.; Visc. *Icon. gr.* II c. XII, § 4; Micali, *Storia* etc. II, 514; Altmeyer, *Précis de l'hist. ancienne*, § LXVII.

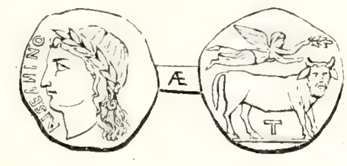
§ 2. Aesar est etiam fluvius in Bruttiis prope Crotonem; gr. Αἴσαρος apud Strab. VI, I, 12, et in numis Crotonis ap. Avell. *Opusc.* I, 145 ΑΙΣΑΡΟΣ (ΑΙΞΑΡΟΙ? in Carellii tab. CLXXXV, 58). Ita fortasse appellatus est ab aes propter splendorem, sicuti AVSER Etruriae flumen, quod comparatur cum sabino AVSELIVS = *Aurelius* et etr. ᛁIMV (usil) sive ᛁIƧV (usil) = *Sol.* Ad eandem radicem referenda censeo alia fluviorum nomina, quae sunt AESIS (Αἶσις) et ISAVRVS in Piceno, Aesyros in Bithynia, Isara duo in Gallia.

AESERNIA, Αἰσερνία (Ptol. III, 1; Strab. V, IV, 11 codices εσερνινα), urbs Samnii apud flumen Vulturnum, hodie *Isernia*, dicta ab AESAR = *divus*, *splendidus*, ut mihi videtur. In lapid. AESERNIA (Momms. n. 5034), in tabul. peutingen. esernie, in nummis n. 2864*d* [AI]SERNIO = *Aesernium* (? cf. Romanelli, *Topogr.* II, 469), cuius incolae appellati sunt AESERNINI (Mommsen n. 5252: REI·P· AESERNNOR = *Reipublicae Aeserninorum*; cf. Grut. 570, 10 = Fabr. cl. IV, n. 512 pg. 339), in nummis n. 2864 AISERNINO (AISERNINO, AISERNNIO) et AESERNINO pro Aiserninom = *Aeserninorum.* Circa formam AISERNIM n. 2864*e* vid. Fiorelli *Ann. di numism.* I, 104 sg., Friedlander *Osk. münz.* pg. VII sq., 23 sq., et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 127 sq. — Aeserninus et Aesernina occurrunt tanquam personarum nomina ap. Mommsen n. 5050; item Aeserninus cognomen n. 5011, 5079, 6362.

AESIALISA, *Aesiá* vel *Aeliá* (= ΑƧIᛁΑIᛁIƎ eilialisa, ᛁΑIᛁƎ⊗ helial) n. p. f., diminutum ab eilia = IᛁƎ8 (heli) *Aelia*. In ollae operculo n. 452 FELIACELNA-AESIALISA (lege: velia celna aesialisa) = *Velia Cilnia Aeliae* nata (Lanzi II, 443 = 372 n. 411).

AESINAS, qui est ex Aesi oppido. Vid. AESIS.

AESIS, Αἰσίς (Ptol. III, 1), urbs Piceni ad Aesim flumen, nunc *Iesi:* incolae dicebantur Aesinates (Plin. III, XIX, 2). Cf. *Giorn. arcad.* XII, 354.

§ 2. Aesis, Αἶσις (Strab. V, II, 10) flumen Piceni, qui in Adriaticum influit (hodie *Fium-esino*). Aesius est etiam fluvius Bithyniae (Plin. V, XLIII, 9); familia Aesia in Murat. (2, 2; 469, 3; 1569, 11; 2088, 10).

AESCVLANVS, deus *aeris* apud Romanos, ut *argenti* Argentinus. Ita Aug. *de civ. Dei* IV, 21: « Deo Aesculano et filio eius Argentino, ut haberent aeream argenteamque pecuniam? Nam ideo patrem *Argentini* Aesculanum posuerunt, qui prius in aerea pecunia in usu esse coepit, post argentea. »

AESCVLNIEVS, *aesculineus* (aesculeus) adi.; legitur in tab. Puteol. App. n. LI, lin. 9: FORES · CLATRATAS · II · CVM · POSTIBVS · AESCVLNIEIS FACITO ·

AESSORCISTA, ἐξορκιστής, in titulo chr. (Montf. *Diar. ital.* p. 163; Mur. 1841, 6; Cardin. *Inscr. velit.* 213, CXLIV; *Catac. de Rome* pl. LXV, 5): [BASSIL]IANVS AESSORCISTA | [COIVGIB]ENEMERENTIINPACE ·

? I+ƧƎΑ (aesti), *Aestius* n. p. m. (cf. Grut. 13, 2), sive *Aesius* (vid. AESIS): in titulo perusino num. 1635 ƎI+1ƎƆ : I+ƧƎΑ (aesti ceptie), quem Verm. (*Ins. per.* pg. 240) reddit: *Aestius Caepius;* sed lectio valde incerta est, ut mihi videtur, quia insuetum aeste locum praenominis usurpat.

AESTIMIA, *aestimatio* (= aestumatio), ital. *stima.* Paul. pg. 26: « aestimias aestimationes; » et Glos. ant. ap. Maium: « aestimium, aestimatio » (*Clas. auct.* VI, 505); « aestimium, aestimationem puto dici » (op. cit. VII, 551). Citantur *leges* XII *tabul.*: « aerisque aestimiam praedicato (tab. 2.ª), » et « noxiam aestimiam offerto (tab. 7.ª). »

AESTVMANDVS, *aestimandus*, ab AESTVMO (*aestimo*). Lex *Serv. Repet.* (App. n. LX) § 16: AVT [NISEI DE LITIBVS] AESTVMANDIS; et § 18: DE LEITIBVS AESTVMANDEIS.

AESTVMATIO, *aestimatio* (antiquiori forma AESTIMIA), ap. Cic. *de Rep.* II, 35, et Leg. *Serv. Repetund.* (App. n. LX) § 1: PR · QVAESTIO · ESTO · IOVDICIVM · IOVDICATIO · LEITISQVE · AESTVMATIO · QVEI · QVOMQVE IOVDIC[IVM EX H · L · ERVNT EORVM H · L · ESTO].

AESTVMATVS, *aestimatus*, ab AESTVMO = *aestimo.* Lex *Serv. Repet.* (App. n. LX) § 18 et 19: LIS · AESTVMATA · ERIT; - LITEM · AESTVMATAM · ESSE; - LITES · AESTVMATAE · ERVNT.

AESTVMO, *aestimo* (unde aestumandus, aestumatus, aestumatio; exaestumo, extumatio); cuius primam partem aes- Boppius (*Gl.* pg. 7) comparat

cum scr. adhi = *ad*, « mutato *d* in *s* propter sequens *t*, et *i* vocali τοῦ adhi regressa in antecedentem syllabam. » Lex *Serv. Repet.* (App. n. LX) § 20: AESTVMAVERIT.

AESVLA, oppidum prope Tibur (Hor. *od.* III, XXIX, 6), quod scribitur etiam Aesulum (Vell. I, 14): incolae dicti Aesolani a Plin. III, IX, 16. Liv. XXIII, 9: « arce aesulana. » Cf. AVSEL.

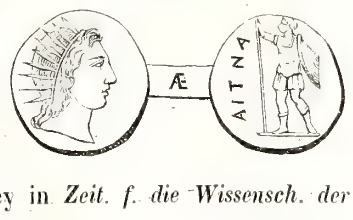
AESVLVM. Vid. AESVLA.

AETEIS, *partis* gen. sg., cui respondet (Corssen et Momms. *Die unterit. dial.* s. 10) etr. ITVS, sab. et rom. îdus, in quibus *î* factum ab *ei* (EIDVS) vel ab *ae* (cf. *Achivi* = Ἀχαιοί). Tab. osca Bant. (n. 2897) lin. 12, 27: MINSTREIS · AETEIS (MISTREIS AETEIS lin. 18; NISTREIS ACTEIS lin. 34) = *minoris partis*. In hoc conveniunt interpretes Mommsen (op. cit. s. 141-148), Aufr. et Kirch. (II, 31 nt. 1, 209, 332), Kirchhof (*Das stadtrecht von Bantia* s. 4 sq., 79 sq.) et Lange (*Die osk. Inschr. der tab. Bant.* s. 87 sq.). — Guarinius (*in cipp. abell. div.; Tab. opp. lex.* pg. 132; *Lex. osco-lat.* pg. 18) sumpsit aeteis pro *hornas*, *anniculas*, vulgo *annecchie*, ab ἔτος (*annus*); deinde, mutatâ sententiâ, legit aet eis = *et in* (*in Comm. V exc.* pg. 44) contra Franchinium (*Giorn. arcad.* LXXXIII, 305), cui placuit aeteis = *reis*, a gr. αἴτιος, *reus* (Glos. vet. αἴτιος, *nocens*, *sons*, *noxius*, reus). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 97: aeteis = *aevi* (a gr. ἔτος), i. e. *spatii temporis*. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 14 male legerat altei.

AETHALIA, Αἰθαλία, insula maris Tyrrheni (postea ILVA, nunc *Elba*), ita dicta a gr. αἰθάλη (*fuligo*) ob metalli ferri abundantiam, « insula inexhaustis Chalybum generosa metallis » (Virg. *Aen.* X, 174). Plin. III, XII, 2: « Ilva cum ferri metallis, circuitu centum mill. a Populonio decem, a Graecis Aethalia dicta. » Ilvam ab Aethaliâ seiungit Ptolem. III, 1 (Αἰθάλη νῆσος - Ἰλούα νῆσος). — Chiam insulam « Aetaliam Eforus prisco nomine appellat » (Plin. V, XXXVIII, 1).

AETNA vel AETNE, Αἴτνη, mons Siciliae (nunc *Mongibello*), dictus ab αἴθω, *uro*, *incendo* (cf. *Thes. gr. linguae*, s. v. Αἴτνη).

§ 2. Aetna, Αἴτνη (Strab. V, II, 3; Ptolem. III, 4), oppidum Siciliae, quod olim fuit in montis Aetnae radicibus: accolae dicti sunt Aetnenses in Plin. III, XIV, 5 (Αἰτναῖα, Strab. loc. cit.). Numi habent num. 3051 A, AITN, AITNA, AITNAION, AITNAIΩN. Cf. Benfey in *Zeit. f. die Wissensch. der Sprache* II, 117.

§ 3. Aetna fuit etiam nympha sicula, de qua Serv. ad *Aen.* IX, 584.

AETRVRIA, *Hetruria* (ETRVRIA), pars Italiae; per ae- (ut aetruscus pro *etrusco*) legitur in titulo tarquiniensi (*Ann. dell'Inst. arch.* IV = 1832 pg. 151; Zell n. 1646): PRAETORI · AETRVRIAE; et in inscr. Marrubii Marsorum (Momms. n. 5491): PRAETORI AETRVR.

AETRVSCVS, *hetruscus* (ETRVSCVS); ita Aetruria pro *Etruria*. In lapide ad Tibur effosso (Momms. n. 7146): DENTE ..... AETRVSCO.

IƎИƧ⊢ƎA (aetsnei), in urna perusina n. 1424, scriptum ut mihi videtur pro IƎИƧ⊢Ǝ[Ⅎ] (petsnei), quod vide.

..ᖷƎA (aev..): fortasse *Aev*[*ilius*] vel *Aev*[*ilia*], gens nota in thes. Murat. (670, 3 Aevillius et Aevillia). Ex tituli tarquiniensis fragmento n. 2284, in quo Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 178) legebat *Aelius* vel *Aelia*.

ƧAᖷƎA (aevas), idem quod ƧAᖷƎ (evas), *Memnon* (Ἠῷος), in etr. speculo n. 2500, quod Helenam (IAИIᒧƎ elinai) exhibet una cum *Menelao* (ƎᒧИƎM menle), *Agamemnone* (ИVꓷMƎMⱯA achmemrun) et *Lasa thimrae* (ƎAꓷMIΘAƧAᒧ lasa thimrae) ab uno latere, *Paride* seu *Alexandro* (ƎꓷTИƧⱯᒧƎ elchsntre), *Mania* dea (ИAƎM mean) et *Memnone* (ƧAᖷƎA aevas) ab altero. Aevas = ƧAᖷƎ (evas) usurpatum pro *Memnone* interpretatus est Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 184 sgg.), quem sequitur J. De Witte (*Ann.* cit. pg. 243; *Descr. des antiq. Durand* pg. 421). Opponitur Bunsenius (*Ann.* cit. VIII = 1836 pg. 171 nt. 2), cui aevas = evas est *Hector, le seul nom qui convienne à toutes les deux représentations* (n. 2499 et 2500).

AEVITAS, *aetas* (etr. ᒧIᖷA avil et ƧᒧIᖷA avils = *aetatis*), ab aevum (cf. AEVM = *aevum*, AEVITERNVS = *aeternus*) = aeol. αἰϜών (αἰών), quod cohaeret cum scr. *âjus* (aetas, vitae tempus). Leg. XII Tabul. apud Gell. XX, 1: « Si morbus aevitasve vitium escit, qui in ius vocabit, iumentum dato (tab. I). » Cf. Cic. *de Leg.* III, 3.

AEVITERNVS, aiternus (aeternus) adi., siculi AEVITAS = *aetas*. Varro *de l. l.* VI, 11 pg. 77: « *Aevom* ab *aetate* omnium annorum; hinc aeviternum, quod factum est *aeternum*; quod Graeci αἰῶνα; id ait Chrysippus esse ἀεὶ ὄν. » Gloss. apud Maium (*Cl. auct.* VI, 505): « aeviternum, aeternum. »

AEVM, *aevum* (cf. AEVITAS = *aetas*); apud Momms. *Ins. Helv.* n. 149: DEDIT IN AEVM.

AEVOCATVS, *evocatus* (aliquando EVOKATVS), adi. in marmore rom. apud Grut. 559, 5.

?ƎΦƎA (aephe). Vid. ƎЯƎA (aere).

8A (af) *Appii?*, quod per compendium scribitur ꟼA (AП), praen. m. gen. sg. (ƧVIꟼꟼA = *Appius*). In vase fictili Clusii invento n. 812: 8A : VⱯƎᒧ : ΘA (ath lecchu af) fortasse = *Attius Laeca Appii* filius. Cf. Caiet. De Minicis, *Le iscr. del mus. De Minicis* nt. 234.

...8A (af...), *Af...a*, fortasse = afunal (Apponiâ) n. p. f., in titulo volaterrano (ᒧ...8A) n. 325.

AF, *a* vel *ab*, ἀπό praep.; quia « antiqui af pro *ab* scribere solebant, » ait Priscianus pg. 35. Inscr. apud Gudium 143, 1 (Marini, *Arv.* pg. 768; Orelli n. 3036): POPVLVS LAODICENSIS | AF · LYCO | POPVLVM · ROMANVM · QVEI SIBI | SALVTEI FVIT · BENEFICI ERGO · QVAE · SIBEI | BENIGNE FECIT; ubi af lyco alii explicant *a flumine*, alii simpliciter *ab* (ita Marinius op. cit. pg. 262 nt. 388). Aliud habet exemplum Marinius op. cit. pg. 233. In tab. tiburtina (App. n. XXXVIII) AF · VOBIS = *a vobis*; in agro lucano (App. n. LVII): AF CAPVA REGIVM MEILIA CCCXXI; et in lap. praenestino (Henzen n. 6601) AF MVRO = *ab muro.* Adde ferentinam inscr. in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 8 (cf. Orelli n. 589 et Henzen pg. 54): A · HIRTIVS A · F · M · LOLLIVS · C · F · CES · FVNDAMENTA · MVROSQVE | AF SOLO · FACIVNDA COERAVERE · EIDEMQVE · PROBAVERE | IN TERRAM · FVNDAMENTVM · EST · PEDES · ALTVM · XXXIII | IN TERRAM · AD IDEM · EXEMPLVM · QVOD SVPRA · TERRAM · SILICI · Alii legebant AE SOLO, ut Bunsen *Ann.* cit. VI = 1834 pg. 144 n. 1 (unde Zell n. 1247).

§ 2. AF, *ad* praep. apud Marini *Arv.* tav. XLI a lin. 14: [SENATO]RVM · FILIOSET · PVBLIC · AFARAM · PERTVL = *senatorum filios et publicos ad aram pertulerunt.*

AFERO, scriptum pro afero[m] = MVDƎ8A (aferum), recte a[n]fero[m], *circumferre*, infin. praes., a praep. A[N] et rad. FER-. Tab. eugub. VI b 48 PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet* (Aufr. et Kirch. II 239 sq., 275). Vid. voc. sq.

MVDƎ8A (aferum), *circumferre* (lustrare), infin. praes., idem quod AFERO, pro anferum et anferom (cf. ANFERENER), a praep. ИA (AN) pro AMB- ἀμφί, *circum*, et rad. -DƎ8 (FER-), gr. φέρ-ω, lat. *fer-o*.

AFFILE, oppidum Latii in Hernicis, inter Sublaqueum et Anagniam. Frontin. *de colon.* Cf. ALFELLANI.

V+ꓘI8A (afiktu), idem quod V+ꓘI8 (fiktu), *figito*, imper. 2 vel 3 pers. sg. in tab. eugubina I a 31: *a* redundat per dittographiam. Cf. Aufr. et Kirch. I 26, II 214, 222 nt. 1; Grotef. *Rud. l. u.* V, 6; Zeyss *de subst. Umbr. decl.* § 19.

ƎᑫꓘA (afle), *Ofelius* vel *Ofellius* (IᑫꓘA afli = *Ofelia*) n. p. m., ex quibusdam urnis perusini sepulcri, una tantum meliori orthographiâ ƎᑫꓘVA (aufle, A pro VA = *o*), gignendi casu MƎᑫꓘA (afles') vel MƎᑫꓘVA (aufles') = *Ofelii;* quae formae conferendae sunt cum oscis OFILLIVS et ꓘИПV (upils), non cum Aeflana vel Aeflania, unde Vermigliolius (ap. Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 26, 116 nt. 1) fecit ƎᑫꓘƎA = *Aeflius* vel *Alfius* (cf. AꓘᑫA alfa et IꓘᑫA alfi) sive *Apelius* vel *Apilius.* In eodem sepulcro legimus: ƎᑫꓘA · ᑫA (ar. afle, n. 1223) = *Arrius Ofelius*, ƎᑫꓘA : Aᑫ (la . afle, n. 1225, 1227) et ƎᑫꓘA · ꓘᑫ (ls . afle, n. 1222; cf. ƎᑫꓘVA · ƧIᑫAᑫ laris aufle, n. 1220, et ƧƎᑫꓘA · ᑫᑫ lch . afles, n. 1221) = *Lars Ofelius*, ƎᑫꓘA · ƎƧ (se afle n. 1224, = ƎᑫꓘA · ƎƧ n. 1228) = *Sextus Ofelius.*

§ 2. ƎᑫꓘA (afle), *Ofelus* vel *Ofellus*, cogn. etruscae gentis *Vettiae*, ex perusino sepulcro, cuius urnae ferunt: ƎᑫꓘA · I+Ǝ · ᑫA (ar . veti afle, n. 1422, 1424) et ƎᑫꓘA · + · ᑫA (ar . vt . afle, n. 1427) = *Arrius Vettius Ofellus;* ƎᑫꓘA · I‡Ǝ[] : Aᑫ (la . vezi . afle, n. 1420) et ƎᑫꓘA : + : Aᑫ (la . vt . afle, n. 1434) = *Lars Vettius Ofellus.*

MƎᑫꓘA (afles') vel ƧƎᑫꓘA (afles), *Ofelii* (idem quod MƎᑫꓘVA aufles'), gen. sg. ab ƎᑫꓘA pro ƎᑫꓘVA = *Ofelius* n. p. m., ex urnae perusinae operculo n. 1165 MƎᑫꓘA · IVO+ƎI · AИAO (thana petrui afles') = *Tannia Petria Ofelii* uxor, cui titulo respondet n. 1699 MƎᑫꓘVA | MVq+ƎIOИqA (arnth petrus' aufles'). In alio operculo urnae perusinae n. 1221 ƧƎᑫꓘA · ᑫᑫ (lch . afles) = *Lartis Ofelii* (aut *Lars Ofelius?*). De hisce titulis scripsi in Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 40, 116.

IᑫꓘA (afli), *Ofelia* vel *Ofellia*, gens etrusco-perusina (vid. ƎᑫꓘA afle et ƎᑫꓘVA aufle = *Ofelius*), ex Ofeliorum sepulcro in operculo urnae n. 1226 ᑫAИ+ꓘVO · IᑫꓘA (afli hustnal) = *Ofelia Hostinia* nata. Cf. Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 116 et nt. 1.

AFLVO, *affluo* (adfluo), in Cic. fragm. apud Maium *Clas. auct.* III, 128.

MAИꓘA (afnas'), *Afonii* vel *Aponii*, genit. sg. contractum pro MAИVꓘA afunas' (AFNAE · TROFIME ap. Maff. *Mus. ver.* 291, 7; APHNIO ap. Grut. 669, 6), nominat. AИVꓘA (afuna) = *Afonius* vel *Aponius* n. p. m., in pede canthari volater. n. 358. Janssen *Addit. inscr. etr. mus. Lugduni Bat.* pg. 5 reddit « aphnasch, *Apponiae.* »

AFORE = *abfore*, legitur in quibusdam codicibus. Vid. Forcell. ed. Lipsiae s. v. abfore.

AFRICESIS, *africensis* adi. in chr. titulo, quem edidit P. H. Visconti (*Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VI, 40), CAPVT AFRICESIS.

AFRICIA, « inter genera liborum, quae in sacrificiis adhibebantur, enumeratur ab Arnobio VII pg. 230 (vid. CVBVLA), sed quid tandem significet, adhuc est incompertum. Est nonnullorum coniectura, dictam videri ab *affricando*, quod aut arae aut victimae *affricaretur.* » Forcell.

A[I]ƎƆqꓘA (afrceia), *Africia* fam. etr., quae conferenda est, mutato *f* in *p*, cum Romanorum nominibus *Apricia*, *Aprusia*, *Aprucius* cet. In marmore clusino haud integro n. 563 A[I]ƎƆqꓘA · И[A] (an . afrceia) = *Annia Africia.*

AFVI = *abfui*, in quibusdam codicibus (vid. Forcell. ed. Lipsiae s. v. absum), ex. gr. in Cic. fragm. apud Maium (*Clas. auct.* III, 165), afuit = *abfuit.*

ИVꓘA (afun), in cipp. perus. n. 1914 (*B* 16), quod pro *Aponius* (AИVꓘA afuna) vel *Aponia* (IƎИVꓘA afunei)

habet Vermigl. *Inscr. per.* pg. 116, quem sequutus est Migliarinius *Zibaldone* ecc. pg. 34 sg.; pro *feriae* sive *ludi* S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 8, 58; aliique pro *praedio.* Cf. V. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXV 176, et vid. voc. sq.

AИV8A (afuna), *Afonius* (in Murat. 60, 9) vel *Aponius* n. p. m. (cf. IƎИV8A afunei = *Afonia* et gr. ἄπονος h. e. *labore carens*), genit. sg. MAИV8A (afunaś) sive MAИ8A (afnaś) = *Afonii.* In sarcophago clus. n. 564 AИV8A : Oꟼ[A⅃] (larth afuna) et AИV8A : ƎƆꟼA⅃ (larce afuna) = *Lars Afonius;* atque in titulo n. 874 [AИV8A Ǝꟻ] (ve afuna) = *Velius Afonius.*

§ 2. AИV8A legitur etiam in cippo perusino n. 1914 (*A* 17), quod Vermigliolio *Inscr. perug.* pg. 115 et Migliarinio *Zibaldone* etc. pg. 28, 30 est *Aponia*, familiae etruscae nomen, S. Campanario vero *Tav. perus.* pg. 5, 27, 47 *feriae* vel *ludi* a gr. ἀπονία, *cessatio a laboribus.* Quidam habuit afuna = *in praedio.* Cf. in eodem perusino lapide ИV8A (afun), MAИV8A (afunam) vel AИƎMAИV8A (afunamena) et MAИV8A (afunaś).

⅃AИV8A (afunal), *Afonia*, cuius rectus casus IƎИV8A (afunei) gentilitium etr. Operculum clusini ossuarii n. 494 bis *e*: ⅃AИV8A : AИƧꟻVƆ OA (ath cupsna afunal) = *Attia Cupiennia Afonia* nata, sive *Attius Cupiennius* etc. Adde n. 867 bis.

MAИV8A (afunam). Vid. voc. sq.

AИƎMAИV8A (afunamena): ita legerat V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX, 303; XXXIV, 210) pro participio hypothetici verbi αφουναομαι, quasi *vovo* vel *precor*, in cippo perus. n. 1914 (*A* 23), contra Vermigliolium (*Inscr. per.* pg. 109), cuius lectio et Migliarinii est afunam ena. Postremo S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 53 retinuit afunamena = *festa siet*, ab AИV8A (afuna) pro ἀπονία, h. e. *vacatio a laboribus.* Alii habent afunam = *praedium.*

MAИV8A (afunaś), *Afonii* vel *Aponii* genit. sg. (scribitur etiam MAИ8A afnaś), nomin. sg. AИV8A (afuna) = *Afonius* n. p. m. In urna n. 1024 MAИV8A : IƎИAOƎ8 (fethanei vel vethanei afunaś) = *Vettiana* (vel *Vettia Annia*) *Afonii* uxor.

§ 2. MAИV8A legitur et in cippo perus. n. 1914 (*A* 3, *B* 13) pro *Aponiae* n. pr. f. genit. sg., si credimus Vermigliolio *Inscr. perug.* pg. 89, 115, et Migliarinio *Zibaldone* etc. pg. 17, 34 sg. V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX, 317 sgg.; et ap. Conest. *Vita di G. B. Vermigl.* pg. XXXVII) hanc vocem arcessit a gr. φάω, *loquor*, unde φωνή; at S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 22, 59 pro *feriis* vel *festis feralium* eam accepit, a gr. ἀπονία, *vacatio a laboribus.* Vid. AИV8A (afuna), et cf. MAИꟻꟼA (apvnaś).

IƎИV8A (afunei), *Afonia* familia etr. (cf. AИV8A afuna = *Afonius*, et AИΦMAB hamphna): alii reddunt *Aponia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 233), quae est IИVꟼA (apuni). Extat afunei in titulis clusinis perusinisque, videlicet: IƎИV8AOꟼA⅃ (larth afunei, n. 568) = *Lartia Afonia*, IƎИV8A · I+ƧAΘ (hasti afunei, n. 566) sive IƎИV8A : I+Ƨ A8 (fasti afunei, n. 567), IƎИV8A : I+[ƧA8] (fasti afunei, n. 564) et IƎИV8AAI+ƧA8 (fastia afunei, n. 565) = *Fausta Afonia.* In urna Mus. veron. n. 1540 IƎИV8A · [I+]ƧA[8] (fasti afunei) = *Fausta Afonia.* Vid. ⅃AИV8A (afunal) = *Afonia.*

AFVTVRVS = *abfuturus*, in codd. antiquis. Vid. Forcell. ed. Lipsiae s. v. abfore.

IИ (az), *ad* praep., quam etiam -ИИ (cf. Umbr. -ΘA ah- = AHA-) fortasse scripserunt Osci, ut Umbri -ꟼA (ar) = ARS- et Romani veteres AR. Tab. Agnonis n. 2875 (*A* 20): MVTOVB · IИ (az húrtúm) = *ad hortum* (Henzen in *Ann. dell' Inst. arch.* XX = 1848 pg. 412; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 90; Knötel in *Zeit. f. alterth.* X = 1852 pg. 129; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 22, 295), quod Mommsen reddit *ante villam*, suspicatus az, contractum fortasse ab atis (cum suffixo adverbiali *-is*, quod inest in osc. FORTIS, MAIS, POMTIS et lat. MAGIS, POTIS, ALIS = *aliter*), derivari posse a scr. ati = *ultra* (*Die unterit. dial.* s. 246). Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 293.

AZETINOI. Vid. voc. sq.

AZETIVM, urbs Apuliae Peucetiae prope Norbam, hodie *Rutigliano:* incolae dicti sunt Aegetini (Plin. III, XVII, 7) pro Azetini (in numm. n. 2933 AIETI, AIETINΩN), siculi Aegetium vel Agetium pro Azetium, in tab. peuting. ehetium (Νήτιον? Strab. VI, III, 7), Romanelli sententiâ (*Topogr.* II, 177 sgg.).

V+AIOƎ‡A (azeriatu), *observato* (augurato), imperat. 3 pers. sg., idem quod ASERIATV (ASERIATO = *observatum*) vel meliori orthographiâ anzeriatu et anseriato (vid. V+AIOƎ‡ИA = ANSERIATO, et ASERIO = *observare*), e rad. SER- (? -OƎ‡ zer-) rom. *servare*, et praep. -A pro -ИA (AN-). Tabula eugubina Ib 8: V+AIOƎ‡A : 8IƆA (AVIF · ASERIATV tab. VIb 47) = *aves observato* vel *servato.* Cf. Aufr. et Kirch. I 142, 158, II 235; Grotefend *Rud. l. u.* II 22 sq., IV 7, 20.

AZETOΣ, ἄπιστος (infidus), apud Siculos, teste Hesych. I, 117: ἄζετον· ἄπιστον, Σικελοί.

AIINNE in messap. inscr. n. 2956 lin. 3.

AIINNO in messap. inscr. n. 2955 lin. 5.

AИM⅃‡A (azlśna), *Alsinia?* (cf. IAИIM⅃A alśinai) n. pr. f., ex marmore perus. n. 1400 M...AИM⅃‡A · Ǝ+ƎИƎꟻ (venete azlśna . . . . ś) = *Venetus Alsinia* natus (Verm.

Inscr. per. pg. 258). Cf. Steub *Ueber die urbewohner Rätiens* s. 9, 16.

-⊗Я (ah-), praep. apud Umbros, quae scribitur etiam -Я et AHA-, fortasse pro ἀμφὶ (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 509), in tabul. eugubinar. vocibus AHAVENDV, V+Я٩V1Ǝᗡ+⊗Я (ah-trepuratu) = AHATRIPVRSATV, V+Я٩V1ƎᗡϟЯ (a-trepuratu) = ATRIPVRSATV et ATROPVSATV h. e. *tripodato.* Cf. ⅃ЯBЯ (ahal), AHARNA, ƎIИVᗡ+ЯBЯ (ahatrunie), osc. IИVIЯƎBЯ (ahvdiuni) et etr. ЯƧIИBЯ (ahnisa). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 19; Aufr. et Kirch. I 77, 159, II 281 sq.

AHA-. Vid. voc. praec.

AHA, *ah*, interiectio aliquando a Plauto usurpata (*Truc.* IV, IV, 36; *Rud.* II, IV, 6).

⅃ЯBЯ (ahal), Ahala praen. m. literâ finali *a* carens, in tudertina statua Mus. etr. vatic. n. 85: ƧIꓘIꓘVꓘꓘ⅃ЯBЯ (ahal trutitis) = *Ahala Truttidius* (Aufr. et Kirch. I 77, II 392). Cf. S. Campanari in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VIII pg. LXXII sg., et in *Giorn. arcad.* LXXV, 191 (*Bull. dell'Inst. arch.* 1838 pg. 116, 124); Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 219. — Vetustiori orthographiâ ADHALA, et AHALA = *Aala* sive *Ala* cogn. in aureo nummo gentis Serviliae, nec non in fragm. tabul. consul. ([SE]RVILIVS · P · F · Q · N · AHAL[A]), aliquando usi sunt Romani. Vid. Cic. *Orat.* c. 45, Borghesi *Nuovi framm. dei fasti cons.* II 46 sgg., Maffei *Osserv. lett.* VI, 7, 163.

AHARNA, Umbriae oppidum, quod memorat Livius X, 25; fortasse = ARNA in Umbria (Cluv. *Ital. ant.* pg. 606; Gori *Mus. etr.* II 70, cui firmiter opponitur Guarnaccius *Orig. ital.* I 53 sg.). Sigonius in cod. livianis vidit et recepit adharnaham (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 5), Drakenb. vidit adarnaham, adharnacam, aharnam, ahaarnam, in quibus patet umbr. praep. -⊗Я (ah-) sive AHA- (cf. Aufr. et Kirch. I 77 nt. 3).

AHATRIPVRSATV, *tripodato*, imperat. 3 pers. sg., composita vox ab AHA praep., TRI et PVRSATV, idem quod ATRIPVRSATV (mendose ATROPVSATV) et V+Я٩V1Ǝᗡ+⊗Я (ah-trepuratu). Bis in tab. eugub. legitur (VIIa 23, 36): ENOM · VESTICATV · AHATRIPVRSATV = *tum saltato et tripodato.* Vid. ahtrepuratu.

ƎIИVᗡ+ЯBЯ (ahatrunie), *Atronius* (in Murat. 1623, 6 Adronus) n. p. m., in aenea lamella amerina n. 100, comparandum cum etr. ƎИЯ٩+Я (atrane). Cf. Lanzi II 467 = 396 n. 472; Aufr. et Kirch. II, 400; et vid. umbr. praep. -Я, -⊗Я (ah-) et AHA-.

AHAVENDV, ——*to*, imperat. 2 vel 3 pers. sg., vox composita a praep. AHA et VENDV, uti videtur pro ven-tu, siculi PREVENDV pro pre-ven-tu (Aufr. et Kirch. I, 142, 159; II, 201, 283). Et aha-vendu idem significare quod pre-vendu, quae verba nonnisi praepositionibus differri videntur ab aliis formis VꓘИƎ1MЯ (ampentu) V+Ǝ1MЯ (ampetu) et VꓘИƎ1Я (apentu), coniecit Grotefend (*Rud. l. u.* II, 19); eaque comparata cum rom. *subvenito* et *supervenito*, gr. ἀμφιβαίνω et περιβαίνω (op. cit. IV, 21), sive potius cum imperativis ἀμφιπένου et περιπένου, quasi *operator sacris*, deduci posse a gr. πένω vel πένομαι, similiter ac umbr. beno, unde ƧƎИƎM (menes) pro benes (op. cit. V 13, VII 9; cf. V 27 sq., VI 31, VIII 14).

AHKTON, συσπαστὸν ἐγχειρίδιον, apud Tarentinos (Hesych. I, 121: Ἄηκτον· συσπαστὸν ἐγχειρίδιον παρὰ Ταραντίνοις); « forsan *sica* s. *sicula*, *pugio:* ea enim gladiorum genera sunt. » *Thes. gr. ling.* s. v. Ἄηκτον.

AHENA, *ahenea* (aenea) adi., ex S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 25 sq. ATQVE · VTEI | HOCE · IN TABOLAM · AHENAM · INCEIDERETIS · Serv. ad *Aen.* I, 213: « Huic autem nomini (aena) maiores aspirationem dabant; nam ahena dicebant. » Cf. A. Gellium II, 3.

ƧƎИƧƎ⊗Я (ahesnes), *aheneis* abl. pl., nominat. ahenus (*aenus, aeneus;* cf. AHENA) pro ajenus, attenuatâ *i* semivocali in *h*, a scr. ajas *ferrum*), unde *aes*, quod antiqui scripserunt AIS (cf. Aufr. et Kirch. I, 45, 79, 119; Schweizer et Kuhn in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 301, 320). Tab. eugub. III 17-20 habet: seples | ahesnes (ƧƎИƧƎ⊗Я) tris kazi astintu ferehtru etres tris | ahesnes astintu suferaklu tuves | anstintu; ubi ahesnes = *aheneis* fortasse adiect. est in commate seples ahesnes tris = *simpulis* (?) *aheneis tribus*, et ahesnes = *ahenis* subst., a neutrali forma ahenum i. e. *aheneum vas* (Lanzi II 699 = 607, Aufr. et Kirch. II, 370) in etres tris ahesnes = *alteris aheneis tribus*, tuves ahesnes = *duobus aheneis.* Grotefend reddebat (*Rud. l. u.* VII 28, cf. pg. 30): *simplis ahenis tribus coxam imponito, farcimen alteris tribus ahenis imponito, substramen duobus ahenis imponito.*

ЯƧIИBЯ (ahnisa), *Atanisia* vel *Attanisia*, mutato *th* in *h* (Lanzi II 418 = 347 n. 299), cogn. fem., ex urna clusina n. 776 ЯƧIИBЯ IV+ƎƆ · ЯИЯO (thana vetui ahnisa) = *Tannia Vettia Atanisia* (Atanii uxor?). Ahnisa pro ahanisa, comparandum cum nominibus satis notis Atanius - Atania vel Athanius - Athania, in mentem revocat etrusc. IИV⊗Я (ahuni), ⅃ЯИ+ЯИV+Я (atunatnal), IƎИ+Я (atnei) et IƎИIЯ+Я (atainei). Cf. umbr. ƧƎИƧƎ⊗Я (ahesnes) = *aheneis.*

IƧBЯ et IƧΘЯ (ahsi), *Aesia*, familia etrusco-perusina (⅃ЯIƧΘЯ ahsial = *Aesia;* vid. ⅃ЯИIƧIЯ aisinal), fortasse ab *aes* = AIS (cf. aheneus = *aeneus*), siculi AESIS fluvius dictus propter splendorem (cf. AESAR); attamen ahsi comparandum est cum IƧƆЯ acsi (IƧ↓Я achsi, IƧЯ asi) = *Axia*, sicut antea feci in Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 178, et cum ЯIƎOЯ (atheia) = *Atia* (Vermigl. *Inscr. per.* I, 202 n. 67). In urnis peru-

sinis (n. 1271, 1545) IƧBA : IOqA⅃ et IƧΘA : IOqA⅃ (larthi ahsi) = *Lartia Aesia* vel *Axia*.

⅃AIƧΘA (ahsial) *Aesiā*, ab IƧΘA = *Aesia* vel *Axia* familia etr. (cf. ⅃AIOA athial, ⅃AIƎ+A ateial, ⅃AИ+A atnal; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 200), ex titulis Perusiae exstantibus: ⅃AIƧΘA · Ƨ⅃ | Ǝ+V⅃1 : V1MV1 · A⅃ (la pu[m]pu plute ls ahsial, n. 1273) = *Lars Pompus Plautus* (vel *Plotus*) *Lartis* filius *Aesiā* (vel *Axiā*) natus; ⅃AIƧ[Θ]A | [I]q[Ǝ]ƧVqA : OqA⅃ (larth aruseri ahsial, n. 1573) = *Lartia Aruseria Aesiā* (vel *Atiā* sive *Axia*) nata. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 178.

MƎMI+ΘA (ahtimem), *in actum?*, locat. sg., vox adhuc obscura, cuius tema est ahti (fortasse pro akti), unde ꓷƎ1ƧIꓘΘA (ahtis-per) = *pro* .... (conf. Aufr. et Kirch. I 78, 94, 99, 123, II 342; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 pg. 122, 126). In tab. eugub. Ib 12 bis legitur ahtimem (vide umbr. V+ИƎ+ИƎ ententu atque ƧV⅃Ǝ+ИƎ entelus), quod Grotefend, qui ƧIꓘΘA (ahtis) *inclitis* et VꓘΘA (ahtu) *inclito* vertendum putavit, *cum ovatione* reddidit, (*Rud. l. u.* III 10, V 7; cf. V 24, VII 17) casus localis quartae declinationis (op. cit. V 31, VII 28, VIII 35 sq.), « quasi Graecorum ἀΰτημα, ab ἀϋτέω pro ἀΰω derivatum » (op. cit. II, 30). Passeri *Paralip. in Dempst.* pg. 307: « Ex voce ahtu forsan compositnm ahtimem. »

ꓷƎ1ƧIꓘΘA (ahtisper), *pro actis?*, obscura Umbrorum vox, composita ex praep. per = *per* et ahtis fortasse pro aktis abl. pl. (Aufr. et Kirch. I 38, 78, 123, 157, II 364; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 pg 120), in tabula eugubina III in qua legitur lin. 24, 29: ƧIꓘAƧAꓘIƎ : ꓷƎ1ƧIꓘΘA (ahtisper eikvasatis), quae vertit Grotefend (*Rud. l. u.* VII 30; cf. III 10, IV 25, et vide MƎMI+ΘA ahti-mem, VꓘΘA ahtu) *pro inclitis sacerdotibus*. Interpretatus est Gorius *Mus. etr.* I, LXII ahtisper *per patres;* male Lanzius II 811 = 720 (cf. 699 sgg. = 608 sgg.): « ahtisper, compimento di vocabolo, *-atibus.* »

V+AqV1Ǝꓷ+ΘA (ahtrepuratu), *tripodato* (tripudiato), imperat. 3 pers. sg. (in tab. eugub. IIa 24 sq., 25, 31, 38), quod scribitur etiam V+AqV1Ǝꓷ+A (a-trepuratu) et romanis literis AHATRIPVRSATV, ATRIPVRSATV, ATREPVSATV, ATROPVSATV, compositum a praep. -ΘA (ah-) = AHA, Ǝꓷ+ (tre) = TRI (*tres*) et V+AqV1 (puratu) = PVRSATV (PVSATV); radix est -qV1 (pur-) vel PVRS-, scr. pad (*ire*), gr. ποδ-, lat. *ped-* (*ped-is*), unde ah-tre-pura vel aha-tre-pursa = *tri-pod-a-re* (tripudiare), et umbr. DVPVRSVS = *bipedibus*, PETVRPVRSVS = *quadru-pedibus* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 20 sq., 24; Aufr. et Kirch. II 202, cf. I 59, 84, 142, 158 sq.). Error Lanzii II 745 = 653, cui ahtrepuratu = *odorem purum*, a spuriis punctis in VꓘAqV1 : Ǝꓷ+A (ahtre : puratu, tab. IIb 18) et corruptā formā ATROPVSATV (tab. VIb 36) originem habuit.

V+ΘA (ahtu), *acto*, partic. perf. pass. (cf. V+ΘABVƧ sub-ahtu = *sub-igito*) cum aspirata *h* pro *g* vel *c*, quae in osc. ACVM = rom. ACERE (*agere*) et ACTVD = *agito*, deperditā in umbr. SVBATOR fortasse = *sub-acti* (cf. Aufr. et Kirch. I 17, 146, II 382, 388; Friedlander *Osk. münz.* s. 36). De hoc verbo ahtu, quod in tab. eugub. IIa 10, 11 praeponitur diis [Ǝ]IƎVI (iuvie) et I+ꓷAM (marti; vid. ƎƎV uve = *ovem*, et VИVꓷBA abrunu = *aprum*), ita loquutus Grotefend (*Rud. l. u.* III, 10; cf VII, 14, 18): « ahtis *inclitis* vertendum putavi, quia ahtu iuvi et ahtu marti dicitur, sicut *Iovi inclito* apud Plaut *Pers.* II, III, 1; quamquam, si ahtimem recte interpretatus sum *cum ovatione*, Iupiter et Mars *ovatus* dici posset, sicut apud Virgilium *Aen.* IV, 609 *Nocturnis Hecatae triviis ululata per urbes* legitur. » — Passeri *Paralip. in Dempst.* pg. 251 (cf. pg. 307, 323): « ahtu, quod importat *feritorem* sive *ultorem.* »

IИVIꓤƎBꓤ (ahvdiuni) = *adiunctionem*, si credimus Fiorellio, qui scribit (*Mon. epigr. pomp.* I, 12 = XXXV): « Verbum ahvdiuni, quod nomen mensurae praecedit (vid. ИVꓘꓤ akun = *acnuarum*), desinentiam habens accusativi singularis tertiae declinationis, omophoniae gratiā, latine vertam *adiunctionem*, prout in re iuridica additiones vel accessiones dicebantur, atque ipsum intelligam aedificium, quo titulus erat, agri adiunctionem habuisse. » Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 246) hanc vocem (in lapid. pompeiano n. 2806) interpretari haud conatus est; sed Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 195) eam coniunxit cum umbr. ACERSONIEM = ƎIИVqƎꓘA (akerunie), ACESONIAME = MƎMAIИVqƎꓘA (akeruniamem) et volsc. <OVEHRIV, in quibus includitur sensus vocum *coetus*, *concio*, *concilium*, ab ἀγείρω, ἀγορά, ἤγυρις, ἀχερά, ergo ahvdiuni = *comitialis* vel *classicus*, *s* finali forsan deperdito.

IИVΘA (ahuni), *Atoniā?*, statque pro ahunial (= ⅃AIИV+A atunial), finali ⅃A- deperditā: nominat. ahunia (atuni?), fam. etr., quae occurrit in romanis titulis (ATTONIVS ap. Grut. 64, 6, 524, 7; Mommsen *Inscr. helv.* n. 287), nunquam cum aspiratione (nisi Athanius et Athania ap. Grut. 759, 1, Mommsen n. 635; cf. ATTHANVS ap. Grut. 574, 1), raro cum simplici *t* (ATONIVS ap. Tonini *Rimini* etc. pg. 304 n. 34), fortasse ab OA ath vel IƎOA athei = *Attia*, mutato *t* vel *th* in aspirationis signum (cf. Atys vel Atthys in Grut. 609, 4, 614, 4; Gori *Columb.* pg. 170; VИOA athnu et ⅃AИ+AИVOA athunatnal). In urnae perusinae operculo haec legitur inscriptio n. 1761 IИVΘA · I+AИI+ИƎƧ · A⅃ (la sentinati ahuni) = *Lartia Sentinatia Atoniā* nata. Cf. gentilitia Aonia, Aunia et Avonia in thesauris epigraphicis.

ΘA et OA (ath), *Attus* vel *Attius* (Ἄττιος vel Ἄχτιος), perraro +A (at) sive Ǝ+A (ate; cf. VI+A atiu et

ꙅƎOA athes = *Attii*, IƧↃA acsi = *Axia*) praenomen apud Etruscos usitatissimum, rarum apud Romanos (Atius, Attius, Accius, Actius in codd.; Ἄττιος Νέβιος ap. Dionys. Halic. III, 70), ad quos adiit a Sabinis (vide ATTVS) vel a Tyrrhenis (Lanzi II 281 = 222); antiquissimum enim Atys nomen in Graecia fuit (1), atque Ἀθυς in Lydia (2): pater idem Tyrrheni appellatus est Ἄτυς (Strab. V, II, 2: τοῦ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ἄτυος) h. e. Atys (Tac. *Ann.* IV, 55). Muellero *Die Etr.* I 409 et Grotefendio *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V, 8 et 12, pro certo est, OA esse compendiosam formam τοῦ praenominis OИꟼA arnth = *Aruns.* Addam exempla, e quibus aliqua quae gentilitium nomen habent in *-na* desinens fortasse auferenda sunt et ad § seq. mandanda:

ƎИIꟼƎ⊗ · OA (ath herine) = *Attius Herinius.*
Ǝ1ꙅƎꟼↃ · OA (ath crespe) = *Attius Crispius.*
ƎꟼƎMVↃ : OA (ath cumere) = *Attius Cumerius.*
ƎИAꟻƧIꟻA1 : OA (ath patislane) = *Attius Patilianus.*
ƎИVↃƎƧ : OA (ath secune) = *Attius Sicconius.*
Ǝ↓ꟻƎꟻ · OA (ath velche) = *Attius Velcius.*
ƎI+Ǝꟻ · OA (ath vetie) = *Attius Vettius.*
VꟻIↃA : OA (ath acilu) = *Attius Acilius.*
V⊭AꟻƎO OA (ath thelazu) = *Attius Telesius.*
VↃIↃ · OA (ath cicu) = *Attius Caecius.*
[VꟻI1AꟼↃ OA] (ath crapilu) = *Attius Carbilius.*
V↓ƎƎꟻ : OA (ath leechu) = *Attius* .....
VИVↃꟼVM · OA (ath murcunu) = *Attius Murcianus.*
V1Ǝꟼ+ : OA (ath trepu) = *Attius Trebius.*
AИ⊭ИAↃ · OA (ath canzna) = *Attius Caesennia.*
AИꟼAↃ · OA (ath carna) = *Attius Carnius.*
AИIƎↃOA (ath ceina) = *Attius Cinna.*
AИƧ1VↃ : OA (ath cupsna) = *Attius Cupiennius.*
AИ8ꟻV1 : OA (ath pulfna) = *Attius Pulfennius.*
AИↃꟼAꟻ · ⊙A (ath larcna) = *Attius Larcanius.*
? AИIИꟻƎↃ · OA (ath celnina) = *Attius* .....
AИ⊭MƎꟼ : OA (ath remzna) = *Attius* .....
AИI+Ǝ+ : OA (ath tetina) = *Attius Tetinius.*
AИƧƎꟻ+ : OA (ath tlesna) = *Attius Laenius* (?).
A+AИV · OA (ath unata) = *Attius Onatius* (Otacilius?).
MIꟼA · OA (ath aris) = *Attius Arius.*

§ 2. *Atta* vel *Attia* (Αχτια), perraro ꟻA (at) et cum aspiratione OAꟻ (vath), unde IƎOA (athei) vel AIƎOA (atheia), praen. fem. in etruscis titulis, qui sequuntur:

IƎИAOƎ[ꟻ] : OA (ath vethanei) = *Attia Vetinia.*
AƧAꟻA1 : OA (ath pavasa) = *Attia* .....
IƎИ : +V+ : OA (ath tutnei) = *Attia Tutinia.*
I+ИꟼA : OA (ath arntni) = *Attia Aruntinia.*
IИVAꟼ8 OA (ath frauni) = *Attia Phronia.*
IИMVↃ : OA (ath cumni) = *Attia Cominia.*

(1) *Huic* (Cecropi) *successit Cranaus, cuius filia Atthis regioni nomen dedit.* Iustinus II, 6.

(2) Herodotus I, 7.

IИ+V+ : OA (ath tutni) = *Attia Tutinia.*
A⊭IƎꟻ : OA (ath veiza) = *Attia Vettia.*

Quibus titulis probabiliter addendi sunt, ut supra monui, pauci ad § praec. allati, quorum incertum est genus, utrum masculinum an femininum (ath ceina, ath cupsna, ath larcna, ath tetina, ath tlesna).

§ 3. *Attii* genit. sg., pro ꙅƎOA (ates), quod scribitur etiam ꙅƎ+A ates et ꙅƎI+A aties (cf. MƎI+A atieś, MIƎ+A ateiś, VI+A atiu), raro cum aspiratione Oꟻ (vth) pro Fath; et in Etruscorum funereis inscriptionibus praenomen paternum defunctorum enunciat, ut ex hisce exemplis:

OA : AИMꟼVO : ꟼA (ar thurmna ath) = *Arrius Thormenius Attii* filius.
OA : AИ⊭ИAↃ : ꟻꟻ (vl canzna ath) = *Velius Caesennius Attii* filius.
OA · AИꟼAↃ · OA (ath carna ath) = *Attius Carnius Attii* filius.
OA · AИↃИƎↃꟻꟻ (vl cencna ath) = *Velius Genucius* (?) *Attii* filius.
OA · VↃIↃ · OA (ath cicu ath) = *Attius Caecius Attii* filius.
OA : AИOƎ1 : O... (...th pethna ath) = ...*Paetinius Attii* filius.
OA : AИƧ1VↃ : OA (ath cupsna ath) = *Attius Cupiennius Attii* filius.
OA · V⊭Ǝꟼ · VA (au rezu ath) = *Aulus Resius Attii* filius.
OA : ꟻAIꟻ[Ǝ]⊗ : AИI+Ǝ+ : OA (ath tetina helial ath) = *Attius Tetinius Elia* natus *Attii* filius.

§ 4. OA pro ꟻAIOA (athial) = *Attia*, ut opinor, occurrit in titulo etrusco n. 2566: OA · Ƨꟻ · IИꟼƎꟻ · ꟼA (ar lerni ls ath) = *Arria Lernia Lartis* filia *Attia* nata (cf. Orioli ap. De Witte *Descr. des antiq. de Durand* pg. 396).

§ 5. Alia incerta exempla huius formae OA pro *Attius* vel *Attia* vide ad num. 188, 207, 622, 706 bis, 845, 866, 1057, 2326. Cf. MↃIMVOA (athumicś).

AOAL (athal), Ἀταλάντη, *Atalanta* n. p. f., forma graeco-archaica et per compendium scripta (etr. ATИꟻTA atlnta et ATИƎꟻTA atlenta), ex etrusco speculo n. 2482, in quo apri calydonii caedes repraesentatur; inspiciuntur enim *Diana* (AᐅOEM), *Meleager* (MEᒪAΓΔ) et *Atalanta* (AOAL), quae in saxea mole sedit, peplo induta, moeroreque pressa et dubio exagitata, ne belluae interfectae exuvias obtineat, quam prima vulneravit (ἔτυχε πρώτη τοῦ θηρίου, Paus. *Arcad.* XLV, 2).

ꟻAOA (athal), *Attia*, quod scribitur etiam ꟻOA (athl) pro ꟻAIOA (athial) n. pr. f. a praenomine IƎOA (athei) = *Attia*. In ossuario perusino n. 1395 legitur ꟻAOA · Ǝ+ƎИƎꟻ · ꟼAꟻ (lar venete athal) = *Lars Venetus Attia* natus (Vermigl. *Inscr. per.* I 257 sg. n. 202). Cf. ꟻИOA (athnl).

IƎOA (athei), *Attia* (Ακτια) = AtA ata, breviatim OA ath, praen. fem., unde gentilitium IƎtA atei = *Attia*, ᒧAIOA athial (ᒧAOA athal, ᒧOA athl; cf. ᒧИOA athnl, ᒧAIƧΘA ahsial) et ᒧAIИA atial = *Attiá*. In tegula etr. n. 872 AIЯA : IƎOA (athei aria) = *Attia Aria*. Cf. OA (ath) = *Attius* vel *Attia*, et in thesauris epigraphicis *Ateia* sive *Atteia*.

?ƧƎOA (athes), *Atii* genit. sg., quod scribitur etiam ƧƎtA ates, ƧƎItA aties et MIƎtA ateiś, ab OA ath vel ƎtA ate praen. m. Vid. Lanzi II 304 = 240.

IOA (athi), *Atia* vel *Attia* praen. fem., idem quod IƎOA (athei) et breviatim OA (ath). In urna perusina n. 1628 AƧIIAↃIOA (athi caiisa) = *Attia Caii* uxor.

§ 2. *Atia* vel *Attia* n. pr. f. pro athia (cf. IƎOA athei et ᒧAIOA athial), in ossuario perusino n. 1546 IOA · OИЯA (arnth athi) = *Aruntia Atia*.

?ᒧAIOA (athial), *Atiá* vel *Attiá* (in urna etr. n. 2569), quod scribitur etiam ᒧOA athl sive ᒧAOA athal (cf. ᒧИOA athnl, ᒧAИtA atnal) et perraro OA ath, ab AtA ata vel IƎOA athei sive IOA athi = *Atia* vel *Attia* praen. fem.

AƧIᒧAIOA (athialisa), *Atiá* vel *Attia* (in urna cortonensi n. 1034), idem quod ᒧAIOA (athial), adiuncto suffixo AƧI-, ab IƎOA (athei) vel IOA (athi) = *Atia* vel *Attia*.

AƧIIAↃIOA (athicaiisa). Lege: AƧIIAↃ IOA (athi caiisa).

ƧIOA (athis) in lin. 5 tarquiniensis inscriptionis n. 2279.

ᒧOA (athl), *Attiá*, contracta forma loco τοῦ ᒧAOA (athal) sive ᒧAIOA (athial), a praen. IOA athi vel IƎOA athei, in tegula Musei florentini n. 209 ᒧOA | ƎИVↃƎƧ : OA (ath secune athl) = *Attius Siccomius Attiá* natus.

ↃIᒧOA (athlic?), in aenea lucerna Cortonae eruta, n. 1050.

ИOA (athn), in lapide clusino n. 669, fortasse pro athnal (ᒧИOA athnl) sive pro athunial (cf. IИVΘA ahuni) = *Attoniá*. Vid. voc. sq.

?OИOA (athnth), in lapide Mus. etr. vatic. n. 2576, fortasse legendum OИDA (arnth) = *Aruns*, nam literarum O et D formae facile confunduntur.

..IИOA (athni), idem quod VИOA (athnu), ut mihi videtur, pro athuniś = *Atonii* vel pro athunial = *Atoniá* (cf. IИVΘA ahuni), in urnae perus. operculo n. 1099: ..IИOA · Aᒧ · IИAИA · ЯA (ar anani la athni) = *Arrius Ananius Lartis* filius *Atoniá* natus (cf. Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 69), vel *Arria Anania Lartis* filia *Atonii* uxor.

VИOA (athnu), quod et ..IИOA (athni..) scriptum invenitur, ut supra diximus, pro athunial = *Atoniá* sive pro athuniś = *Atonii*, in olla Mus. florent. n. 223: V|ИOA · ƎΤIΤ · Oᒧ (lth tite athnu) = *Lars Titius Atoniá* natus (*Attiá*, Lanzi II 434 = 363 n. 366); et in urna perusina n. 1082: VИOA | · ЯA · IИAИA · ᒧA (ar anani ar athnu) = *Arria Anania Arrii* filia *Atoniá* nata. Cf. Conest. *Mon. del Palazz.* pg. 65, 69.

?ꟼOA (athp) in sepulcro prope Suanam, inscr. n. 2031. Vide voc. sq.

..ИꟼVtAꟼOA (athpatupn..) in lapide clusino n. 799, forsan legendum ath patupn.. vel athp atupn... Cf. supra ꟼOA athp.

AꟼDOA (athrpa), Ἄτροπος (Atropos), una ex tribus Parcis, dicta ab ἀ priv. et τρέπω (*muto*), i. e. *immutabilis*. In etr. speculo n. 1065 haec fingitur fabula: *Atropos* (athrpa), malleo munita, parata est ad figendum clavum sive decretum contra *Meleagrum* (DↃAIᒧƎM meliacr), quem Atalanta (AΤИƎᒧΤA atlenta) comitatur, adsistentibus *Venere* ([ИAD]VΤ turan) et *Adonide*. Attamen Vermigliolius, laudatus a Lanzio (1), ex monosyllabo VΤ fecit Toxeum Meleagris patruum, et in alia figura muliebri divinavit *Althaeam* Oenei coniugem. Vere literae VΤ extant supra caput mulieris, quem ИADVΤ (turan) = *Venerem* dicimus cum Uhden (2), Oriolio, Braun, Gerhard; *Adonis* autem caret literis etruscis.

AИItƎtOA (athletina). Lege ath tetina.

MↃIMVOA (athumicś): ita legit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 115) in sinistro latere cippi perusini n. 1914 lin. 12-13 (MↃIMV|OA), quod non sine dubio referebat ad gentilitium nomen *Attonia* (athunia, cf. IИVΘA ahuni), dum V. Campanarius id repetebat a gr. θυμιάω, et accepit pro *sacrificii preces, ritus, verba solemnia*, forsan genit. sg. (*Giorn. arcad.* XXXV, 174 sg.). S. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 58) fecit athumicś = ἑτοίμοις, *absolutis, ad fidem perductis, perfectis*, videlicet de *festis funeribus*; Migliarinius (*Zibaldone* etc. pg. 34 sg.) putat stare loco τοῦ athumis, parum diversum a lat. *humectatus*; et alii respondere verbis *victima suilla* hariolantur. Forsan legendum ath umicś, uti Müller *Die etr.* I, 61 nt. 135.

ᒧAИtAИVOA (athunatnal), *Atinatiá* (= ᒧAItAИItA atinatial), ab atina (vid. ᒧAИIИA atinal = *Atinia*), vel *Atunatia* ab athuni (cf. IИVΘA ahuni et ᒧAIИVtA atunial = *Atoniá*), n. pr. f. in clusina tegula n. 486: ᒧAИtA|ИVOAItИ|ƎƧAIᒧƎ Ǝ (velia senti athunatnal) = *Velia Sentia Atinatiá* nata.

MAИƧƎVtAIA (aiatuesnaś), fortasse = [c]aia tuesnaś, inscr. per. n. 1941.

ΑΙΔΑΝΗΣ sive Αἰδάνας, διατρίβων, Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 143: Αἰδάνης· διατρίβων, Ταραντῖνοι.

ΑΙΔΔΕΤΙΣ in messapica inscr. n. 2955.

(1) « *Mi sono compiaciuto di quel* Toxeo *trovato in Ovidio* [Metam. VIII, 441], *autore classico in mitologia quanto Igino.* » Lanzi in epistula ad Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 51 nt. 1).

(2) Guil. Uhden haec verba misit Vermigliolio (18 octobr. 1800): *Desidererei ancora molto che Ella colla sua pazienza facesse delle altre ricerche sul luogo della patera originale, dove stanno le due lettere* VΤ; *scommetterei che dietro di queste si dovessero trovare le traccie bensì quasi invisibili di altre lettere ..... Avrei infinito piacere se la parola* VΤ *vorrebbe finire in* ИAD-.

. . . IЯꟷN (aídi. . .), supplendum [ƧIИ]IЯꟷN (aídilis) = aidileis (aediles), in titulo pompeiano n. 2790 (Fiorelli *Mon. epigr. pomp.* I 8 = XXIV). Mommsenii coniecturâ (*Die unterit. dial.* s. 244) in aídi. . . latet verbum aedi[fic. . .]. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 175.

AIDICVLA, *aedicula* (AEDICLA) s. f., ab AIDIS = *aedis*, in neapol. inscr. ap. Murat. 1989, 4 = Mommsen n. 2444.

ƧIИIЯꟷN (aídilis), aidileis (aediles) nominat. pl., nomen magistratus apud Oscos et Romanos (vide vocem sq.). In titulo pompeiano n. 2785, cui initium ƧIИIЯꟷ[N M] · ƧIITИVП · И · M · ƧIITTVIƧ [M] (m. siuttiis . m . n . púntiis . m . aídilis) = *M. Suttius M.* filius *N. Pontius M.* filius *aediles;* et finis ƧИƎTTИ8VDП · ƧIИIЯꟷN · VƧ[V]ꟷ (íusu aídilis prúfattens) = *iidem aediles probaverunt.* In alio lap. pompeiano n. 2790 conspicitur . . . IЯꟷN (aídi. . .) forsan pro *aediles*, qui duo Pompeis fuere, duumviri *aedilicia potestate* (Avell. *Opusc.* II, 227 sgg.). Cf. Quaranta, *Di una inscr. osca* pg. 7 sg., 46; Minervini in *Mem. dell'Acad. ercol.* VII app. pg. 5, 16; Garrucci in *Mem.* cit. pg. 27; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 56; Henzen in *Bull. dell'Inst. arch.* 1852 pg. 91; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 181; Fiorelli *Mon. epigr. pomp.* I, 5 = XIII sq.

AIDIꓡIS et AIDIꓡES, *aedilis*, osc. ƧIИIЯꟷN (aídilis) = *aediles;* nomen est romani oscique magistratus, ita dicti ab eo quod « aedes (AIDIS) sacras procuraret » (Varr. *de l. l.* V, 81 pg. 32; cf. Paul. pg. 13). Breviatim AID = *aedilis*, vetustiori orthographiâ, scribebant saepe Romani in lapidibus (Grut. 129, 3: C · SAVFEIVS · C · F | M · SAVFEIVS · L · F | PONTENVS | AID · EX · S · C · Cf. 464, 2; 468, 9; Mommsen n. 4102; Lex *Acilia de Repet.* App. n. LVI, § 3), et aliquando in numis consularibus (AID · CVR in numo gentis Aemiliae; cf. Cavedoni *Ragg. storico-archeol.* pg. 256, Eckhel *Mus. caes.* in *Plautia* n. 13), perraro AIDD (Grut. 69, 11). Inter titulos Scipionum formam AIDIꓡES n. 2708 pro *aedilis* animadvertit Lanzius I 153 = 116), AIDIꓡIS n. 2707 sq., AID · CVR = *aedilis curulis* n. 2709. Vide n. 2691.

AIDIS, *aedis*, diminut. AIDICVLA, s. f. (cf. osc. ƧIИIЯꟷN aídilis = *aediles*, et ЯƎ8ИЯꓘꟷN aíkdafed = *aedificavit*), in titulo Scipionum sepulcri n. 2708 DEDET · TEMPESTATEBVS · AIDE · MERETO = *dedit Tempestatibus aedem merito.*

ƧꟷƎИI8IN (aifineís), ... *i* vel . . . . . *is*, genit. sg. 2 vel 3 decl.; obscura vox in samnit. inscr. n. 2878, minime tentata a Mommsenio (*Die unterit. dial.* s. 246), comparandaque cum osco ƧIИI8ПN (aphinis) et etr. nomine ЯИIИЯ (apina) = *Apinia*. Cf. etiam APHANNAE et APINA. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 150, 390 autumat aifineís = ἀφένους (*proventus, divitiarum*), ab aifinús vel aifinúm = ἄφενος, quod e rad. fe- = gr. φυ- et ἀεί, αἔ.

?AИOIA (aithna) = Οἴτη, *Oeta* vel *Oete*, mons Thessaliae, ut interpretatus est Micalius (*Storia* etc. III, 215 nt. 4), in gemma antiqua n. 2551*bis*, in qua ANΘIA legit E. Q. Visconti (*Espos. di antiche gemme* n. 227), « *nome in genitivo dorico, dubbio se dell'artefice o del possessore.* » Gorius *Observ. in gemm. Mus. flor.* cl. I tab. XIV pg. 40: « Perspicue legitur AIONA, fortasse pro αἰονάω; unica litera deficiente, quod est assurgo. » Cf. Buonarr. *Animad. in Mus. flor.* pg. 12 apud Winkelmann *Descr. des pierres grav. du bar. de Stosch*, cl. II n. 1767.

AIIAX, Αἴας, *Aiax* (etr. ƧAꟻIA aivas), antiquiori orthographiâ, de qua Vel. Long. pg. 2219 et Mar. Victor. pg. 2469. Cf. Dausq. I 31, et Benary *Die röm. lautl.* s. 298.

AIIO, *aio*, quod e rad. scr. ah (*dicere*) descendit, vel a rad. khjâ (*dicere*) « praefixo *á*, item eiectâ gutturali (Bopp *Gloss. scr.* pg. 26); » huc etiam trahimus umbr. VꝉIA aitu, AYVꝉIA aituta, VIA aiu, cum romanis formis aieto aiunto aiere comparata. Antiquiorem orthographiam (aiio pro ajo) usurpavit Cicero, teste Quinctil. (*Inst. or.* I, IV, 11): « Sciat etiam Ciceroni placuisse aiio, Maiiam, geminata *i*, scribere. » Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 201 sq.

ЯƎ8ИЯꓘꟷN (aíkdafed), *aedificavit*, praet. perf. 3 pers. sg. (cf. AIDIS et osc. ƧIИIЯꟷN aídilis = *aidileis* i. e. *aediles*), non per metathesin loco τοῦ aídfaked, sed pro aídkafed, quasi *aedicavit*, ait Mommsen *Die unterit. dial.* s. 246 (cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 96); estque finalis vox oscae inscr. n. 2874, quae sequitur:

NIИИVƧƎƆ · ƎN
Tꟷ · M · DT · Ƨꟷ
NDNꓘNƧ · ꓘIꓘƎ
NƎƆVB · MVꓘꓘ
ЯVИNI
ЯƎ8NЯꓘꟷN

(lege: nv . vesulliaís . tr . m . t . | ekík sakara[klúm . búvaíanúd | aíkdafed) = *Novius Vesulliaus Trebii* filius *meddix tuticus hoc sacellum Boviani aedificavit.* Ita Mommsen, op. cit. s. 171; nec diverse Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 146), qui aíkdafed factum putat a gr. οἶκ-ος = *vic-us* et δάω (rad. osc. DA-, *dare*). Aufr. et Kirch. II 154: aíkda-fed = *aedificavit*. Guarinius autem, qui in Comm. XX 8 titulum vertit *Nevius Sollius ter . m . t . heic sacrum bovedano dedit*, male legerat akdafed = *addidit*, « vox composita ex particula ac et dafo vel davo = *do* (op. cit. pg. 7), » haec addens in *Lex. osco-lat.* pg. 18: « Thema *acdafo* vel *acdavo* = *addidit, dedit.* Vulgo *ti davo* = *ti do;* hinc *phuva Iano acdafed* = *Bove Iano fecit.* » Cf. Ebel et Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* II 58, III 209 sq.

?ꓶIA (ail) = ꓶIꟻA (avil) i. e. *aetatis* in titulo etr. n. 342.

?I23ЧIA (ailesi), valde dubia lectio in urna etrusca n. 824.

MIИЧIA (ailniś), ——*ii*, n. pr. m. genit. sg. in titulo perusino n. 1541. Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 207 n. 84 est ailniś = MIИЧVA (aulniś) = *Aulinii*. Cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176.

AIMARNAIHI, in messap. inscr. n. 2995.

ИIA (ain) in fragmento lapidis helvetici n. 1*b* ad *Avano* effossi in districtu Lucani.

IIИIA (aipii), *Aepius?*, n. pr. m. (Aeppius in Mommsen n. 377, Aepio ap. Grut. 21, 6), ex Mus. etr. vatic. inscr. n. 2554. Cf. IIИA (apii).

? ꟻИVAЯЯIИIA (aipraupz) in urna etr. n. 944, pessime scripta aut exscripta.

AIQVOS, *aequos* (aequus) adi., antiquâ orthographiâ in S. C. *de Bacchan.* (App. n. LVIII) lin. 26: ITA · SENATVS · AIQVOM CENSVIT ·

AIS, *aes* s. m., vetustiori orthographiâ (cf. Maittaire pg. 403) ex antiquo lapid. (App. n. XXXIV) AIRE · MOLTATICOD = *aere multaticio*. In Doni cl. IX n. 37: SIGNVM · AIRE · DEDERONT ·

ΑΙΣΑΡΩΝΗΝΣΟΙ. Vid. AESAR.

ΑΙΣΑΡΟΣ. Vid. AESAR.

AISERNIM. Vid. AESERNIA.

AISERNINO = *Aeserninom* (Aeserninorum) in numis Aeserniae (vid. AESERNIA).

[AI]SERNIO = Aeseṙnium? Vid. AESERNIA.

ЧAИIƧIA (aisinal), *Aesinia*, n. pr. f. abl. sg., factum ab *Aesia* sive ab Aesi flumine, unde et civitas AESIS (cf. ΑΙΣΟΙ). In sarcophago cornetano, haud integro, haec legitur inscriptio n. 2283, rubro colore depicta et literis incertis, . . . ЧIЯ | ЧA[И]IƧIA · 3Ǝ | I. . . . . IИ (pi. . . . . i ve aisinal ril. . .), in qua, deperditum, nomen defuncti minime conspicitur, nisi praenomen et nomen matris eius ve aisinal = *Velia Aesinia*, quod sequitur ЧIЯ (ril) = *annis* vel *anno*. Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176) dedit aisinial pro aisinal, nescio an certâ scientiâ.

AISCEN, in tab. osco-bantina n. 2897 lin. 25, usurpatum pro *huius* genit. sg. putat Mommsenius (*Die unterit. dial.* s. 44), pro *hisce* abl. pl. Aufrecht et Kirchhoff I 21 nt. 3, 113 nt. 1, Guarinius (*Comm.* V, 120; *in Comm. V exc.* pg. 42; *Tabulae oppid. lexicon* pg. 133; *Lex. osco-lat.* pg. 19) et Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII 305, qui EX · AISCEN LIGIS reddiderunt *ex hisce legibus*. Alii rectius legunt EXAISCEN = *in hisce*, quod vide suo loco.

ΑΙΣΟΙ, *dii* apud Tyrrhenos, ex gloss. Hesychii (I, 173: Αἰσοί, θεοὶ ὑπὸ Τυῤῥηνῶν). Cum αισοι concordat etr. AESAR = *deus* et gr. αἶσαν (cf. lacon. σιοι ap. Athen. pg. 362), quod Aristot. *de mundo* c. VII dictum censuit pro ἀεὶ οὖσαν (*semper existens*).

ΛIƧOƧ (aisos) in aere rapin. n. 2741 lin. 1, quae vox comparari potest cum etr. AESAR = *deus* et tyrrh. ΑΙΣΟΙ. Mommsenio (*Die unterit. dial.* s. 240) nominat. pl. est, aisos pacris fortasse = *dii pacati;* at Guarinio (*Comm.* XX, 14; *Lex. osco-lat.* pg. 19; et in *Mem. dell'Acad. ercol.* V, 303) vox mere graeca, estque *non aequus*, *iniquus*, *iniustus*, aisos pacris = *iniusta pabulatio*. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 245 sq. aisos habet pro adiectivo = *perpetuus*, gr. ἀΐδιος.

MATIA (aitaś), Ἀΐδας dor. pro ἀΐδης (ᾅδης), quo nomine Pluto vocatus, et Tartarus, quia invisibilis profundusque: in etr. speculo n. 2144 Mercurius dicitur turmś aitaś, i. e. Ἑρμῆς ἀΐδας, *Hermes chthonius*, *Mercurius inferus*, Bunsenii interpretatione (quam Gerhard sequutus, *Ueber die gotth. der etr.* nt. 7), qui ait in *Bull. dell'Inst. arch.* 1835 pg. 159 (cf. *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 170 sgg): « *il quale epiteto* (aitaś) *conviene già per se stesso all'Erme psicopompo, al Mercurio che conduce agl'inferi.* » Cf. Braun in *Bull.* cit. pg. 124 et *Ann.* cit. XXIII = 1851 pg. 150. Dixit Secchius (*Annali* cit. VIII = 1836 pg. 83) turmś aitaś = *Mercurius - Pluto;* at Grifius (*Dello specchio rappr. Ulisse e Tiresia;* cf. *Ann* cit. pg. 174 nt. 1) explicavit *Hermes atratus:* et V. Campanarius (*Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VIII, 5; cf. *Giorn. arcad.* LXXVIII, 269 sg.) legit aetas, gr. ἀέτας, *Aeaetas* i. e. *Circes*.

AITERNVS, *aeternus* adi. idem quod AEVITERNVS. Dausq. I, 50: « apud Lucretium [II, 1054]: *aiterno percita motu;* apud quem sexcentis locis eam bivocalem (AI) agnoscit Martianus lib. III. »

V+IA (AITV), fortasse *ajeto* (dicito), imperat. 3 pers. sg. (AЧVЧIA aituta = *ajunto*) ab VIA aiu = *ajere* (?) h. e. *dicere* (cf. rom. AIIO = *ajo* et umbr. VЧI3Ч teitu = DEITV h. e. *dicito*), uti docent Aufr. et Kirch. I 142, II 209, 369; at Grotefend explicat *libato* (*Rud. l. u.* V, 8 sq.; VI, 20, 28; VIII, 26), ab aiu quod εὐχὴν significare potest (op. cit. V, 12). In tab. eugub. Ib 29, 37 legitur: V+IA : AЯꓘAƧ : IИAꓘ (kapi sakra aitu) = tab. VIIa 40, 45 CAPIF · SACRA · AITV i. e. *capides sacras* ——*to;* et in tab. VIb 18: CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV (quibus verbis respondet, sine imperativo aitu, tab. Ia 18 sq. kapir purtitaf sakref etraf purtitaf etraf sakref) = *capides porrectas duplas* ——*to*, *sacras duplas* ——*to* (Aufr. et Kirch. II, 210, 289). — Male Lanzius (II 811 = 720) retinuit « aitu *compimento di vocabolo,* » unde dupla aitu = *duplicato* sive *duplicator* (I 368 = 287, II 763 = 671), et sakra aitu = *consecrato* (II 725 = 633).

AЧVЧIA (aituta), fortasse *ajunto* (dicunto), imperat. 3 pers. pl., ab VIA aiu = *ajere* (?) i. e. *dicere*, unde etiam V+IA aitu = *ajeto* (Aufr. et Kirch. I, 52, 142; II, 364, 369), ex tab. eugub. III 13. Sicuti aitu = *libato*, Grotefendii coniecturâ, ita aituta = *libatote*

(*Rud. l. u.* VII, 28, 30; VIII, 38), quod ab αἰτέω, *postulo*, repetebat Gorius *Mus. etr.* I, LIX.

VIA (aiu), fortasse *ajere* (dicere), infin. praes., unde V+IA (AITV) = *ajeto* et AΥVΥIA aituta = *ajunto* (Aufr. et Kirch. I, 149; cf. II, 380) ex tab. eugub. IIa 4. Haec scripsit Grotefend *Rud. l. u.* IV, 12: « aiu(m) *precationem* sive εὐχήν significare videtur; » et VII, 18: « aiu, ab *ajo* fortasse derivandum, non differre videtur a nomine naraklu. »

?ƎIA (aiv), *aetatis*; idem quod ⅃IƎIA aivil = ⅃IƆA sive Ƨ⅃IƆA avils. In urna tudertina n. 90*b*.

ƧAƎIA (aivas), Αἴας (Aiax, cf. AIIAX), graeci herois nomen (a patre Telamone *Telamonius* cognominatus), ita dictus ἀπὸ τοῦ αἰάζειν (*lamentari*), ut ait Salmasius *Exerc. plin.* pg. 860 (cf. Eust. ad *Odiss.*): graeco-archaicà orthographià in vasis ital. ƧAIA (1), AIAS (2), AIAS (3), AIAƧ (4); genit. AIANTOS (5). Pluries occurrit ƧAƎIA (var. ƧAƆIA, ƧAƆIA, AIFAS, MAƎIA aivas n. 2151) semper cum interposito digamma aeolico (ΑιϜας) in etruscis monumentis, videlicet: in speculo n. 2514 cum Amphiarao et Lasa (vid. AƧA⅃ lasa); in volcente vase n. 2147, ubi troianum iuvenem occidit (vid. ΥAƆV charu); et in aliis volcentibus vasis n. 2148 et 2151, in quibus Achillis armis Ulyssi adsignatis ob indignationem furore praeditus suo se ense interficit (Eurip. *Hel.* v. 94; Ovid. *Metam.* XIII, 390; Q. Calab. V, 482 sq.). Offerunt etiam Aiacem, humeris suis corpus Achillis eripientem (cf. Q. Calab. III, 216 sqq.; V, 219 sqq.), clusinum speculum n. 483 et quaedam gemma olim in museo ducis Orleanensis servata n. 2515 (vid. Ǝ⅃↓A achle et Ǝ⅃Ǝ↓A achele).

§ 2. Alter fuit *Aiax* Locrensium rex, ab Oilei patris sui nomine *Oileus* appellatus, etr. ƧATA⅃IƎ : ƧAƎIA (aivas vilatas) = Αἴας Ὀϊλῆος in volcentis hypogei pariete depictus, immitis contra Troianos aliquot, quos ducit immolandos (vid. Ƨ⅃AIVᑫT truials et inscr. n. 2162). Idem Aiax, acerrimus heros, ibi effictus est, qui Cassantram virginem vi tollit ab ara Minervae gladioque minatur (vid. AᑫTИMAƆ casntra et inscr. n. 2161).

⅃IƆIA (aivil), *aetatis*, quod etiam ⅃IƎA avil et Ƨ⅃IƎA avils scribitur (cf. AEVITAS = *aetas*, et vid. Ƨ⅃IƎA). In urna tudertina n. 90*a*. Alii legunt aiv (n. 90*b*).

AIVS, i. e. *loquens*, deus quidam apud Romanos. Cf. Varr. apud Gellium XVI, 17; Cic. *Div.* II, 32; Liv. V, 50.

(1) *Catal. du prince de Canino* n. 544.

(2) In vase clusino *Ergotimi* et *Clitiae*. Cf. *Catal.* cit. n. 1120; Inghir. *Vasi fittili*, II tav. CXXV.

(3) In vase clus. apud Ferd. Sozzi.

(4) In amphora tyrrhenica (*Monum. inéd.* I, pl. LI). Cf. Inghir. op. cit. IV, tav. CCCXLV.

(5) In vase volc. (*Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VI, LXVI).

?Ǝ↓IA (aiche), fortasse legendum cum Gerhard *Etr. spieg.* ad tab. CLXXXVIII a(l)che(ntre) pro ΛΙ·ΙΧΕΝΤROM sive ƎƆTИƧ↓⅃Ǝ (elchsntre) i. e. *Alexander*, in etr. speculo vetustate valde corrupto n. 481; nam ibi *Paris* cum Venere (AИ⅃AO thalna) et Horis (AᑫƆVΥVƎ euturpa, AIƆΥ⅃A altria) oculis subiicitur (Gerhard op. cit. et Welker in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 209 nt. 1). Micali *Monum. ined.* pg. 123: « Aiche, *voce nuova, può tenersi convenevolmente per titolo d'una delle Grazie*, Aglaie. »

ƆA (ac), nominis vel praenominis initium, fortasse pro OA ath vel pro ⅃AIOA, ex caer. inscr. n. 2393 ƆA · ƧVƆV⅃A · Ǝ (v. apucus ac) = *Velius Apicius* . . . Item in urna hortana n. 2271 I⅃8AЯƆA (ac rafli) = *Attia Rofia?*

§ 2. ƆA exstat etiam in perusino cippo n. 1914B lin. 8: AИIO⅃ƎƎƆA | +MƎIOƎИƎꟼ, quod Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 114 et Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 34 sq. legunt renethi est ac velthina, Oriolius et V. Campanarius (in *Giorn. arcad.* XXXV, 171) renethi estac velthina. Diversimode interpretati sunt: ac = *ad* partic. advers. Vermigliolius, *ac* coniunctio Migliarinius; et estac = gr. ἐσταχε (*stetit*) V. Campanarius. Contra S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 57 estac habet pro gr. ἐκ τοῦ (ἐκ τούτου), *deinde*.

-ꓘИ (ak). Vid. ꟷƎꓘꟷЯꓘИИИƆꟷ (liganakdíkeí).

? . . . ꓘИ (ak...) in aeneo nummo n. 2745*b*. Vid. ꓘИΥᑫVИ (aurunk).

AC-, radix osca. Vid. ACVM = *agere*.

ACADINVS, Siciliae fons. Cf. Alex. ab Alex. V, 10.

ACALANDRVM sive Acalander et Acalandrus, gr. Ἀκάλανδρος (Strab. VI, III, 4), amnis Italiae inferioris, qui in sinum tarentinum influit, hodie dictus *Salandra*, *Salandrella*. Plin. III, XV, 3: « Acalandrum. »

AKEΛΛΕΑ?, ἔκλεψαν, Tarentinorum dialecto. Hesych. pg. 187: Ἀκελλεά· ἔκλεψαν· οἱ Ταραντῖνοι.

AKEΛΛON, locus praeruptus Siciliae, olim Αἰγίθαλλος dictus. Cf. *Thes. gr. ling.*

ACELVM, (Ἄκεδον? Ptol. III, 1), nunc *Azolo*, oppidum in agro veneto inter Plavin et Silin (Plin. III, XXIII, 3). Paul. Diac. *De gestis Langob.* III, 26: « Agnellus de Acilio. »

ꟷƎИƎꓘИ (akenei), ——*o*, dat. vel abl. sg. 2 decl. ex tabula Agnonis (n. 2875) A18, B22, ubi legitur: ꟷƎИƎꓘИ · ЯꟷПꟷƎƆƎTVП ꟷƎƆTT⅃И (alttreí putereípíd akeneí) = *altero utroque* ——*o* (Aufr. et Kirck. II, 355; Knötel in *Zeit. f. alterth.* X, 129 « altero utroque anno »). Primus in akenei recognovit Henzen umbr. ACNV = *anno* (*Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 407 sg.; cf. Kirch. in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 38); tum Mommsen, qui suspicatus akenei = *illi* a gr. ἐκεῖνος (*Ann.* cit. pg. 426), in suo opere germanice scripto *Die unterit. dial.* s. 247 eandem vocem comparavit cum osc. ИVꓘИ

(akun) = *acnuarum*, ab *acnua* mensura agrorum, fortasse usurpatam pro *praedio* vel *fundo*. Huschke denique in suo Glossario: « akeneí = *sacrificio animali, victimario,* » ab osc. ACVM = ACERE (agere), unde maruc. AƆINII (agine), rom. AGONIA = *hostia*, *amb-egna* (*Die osk. und sab. spr.* s. 21). Cf. S. Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 418.

ACERE, *agere* infin., mutatâ palatinâ in gutturalem, siculi in osco ACVM. Tab. Heracl. cap. 3 lin. 60 sq.: ACERE DVCERE · LICEBIT.

ACERRAE, 'Αχέραι (Strab. V, iv, 8 et 11), hodie *Acerra*, « civitas est Campaniae, haud longe a Neapoli, quam Clanius preterfluit fluvius (Serv. ad *Aen.* II, 225). » Incolae appellabantur Acerrani (Plin. III, ix, 11). Cf. Drakenb. ad. *Sil. Ital.* VIII, 537, et Guarini *In cip. osco-abell. div.* pg. 51. — Acharrae fuit Thessaliae oppidum ap. Liv. XXXII, 13.

§ 2. Acerrae, 'Αχέραι (codd. Strab. V, i, 11 ''Αχαρα), oppidum Umbriae, quod meminit Plinius III, xix, 3: « Acerris, quae Vatriae cognominabantur. » — Acerras alias recensent geographi trans Padum, inter Laudem Pompeiam et Cremonam sitas. Plut. *Marcel.* VI, 2: Οἱ Γησάται ..... τὰς ''Αλπεις ὑπερβαλόντες καὶ τοὺς 'Ινσόμβρους ἐπάραντες· τρισμύριοι γὰρ ὄντες προσεγένοντο πολλαπλασίοις ἐκείνοις οὖσι, καὶ μέγα φρονοῦντες εὐθὺς ἐπὶ 'Ακέρρας ὥρμησαν, πόλιν ὑμὲρ ποταμοῦ Πάδου ἀπῳκισμένην. Polyb. II, xxxiv, 3 sq.: Οἱ δὲ τῶν 'Ρωμαίων στρατηγοὶ, τῆς ὥρας ἐπιγενομένης ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις, ἦγον εἰς τὴν τῶν 'Ισόμβρων χώραν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ στρατοπεδεύσαντες περὶ πόλιν 'Αχέῤῥας, ἣ μεταξὺ κεῖται τοῦ Πάδου καὶ τῶν 'Αλπεινῶν ὀρῶν, ἐπολιόρκουν ταύτην. Steph. Byz., qui Polibium sequitur: 'Αχέῤῥαι, πόλις μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τῶν 'Αλπέων. Τὸ ἐθνικὸν, 'Αχερραῖος. « Accuratius quo loco, ait Kaempf *Umbric. specim. primum* pg. 18, haec urbs posita fuit, itinerarium Antonini docet [Mediolanum, Laude Pompeia, Acerras, Cremona], ex quo recte colligitur, esse vicum, qui etiam nunc *Gherra* vocatur, in ipsa Adduae fluminis ripa situm. » Cf. Guarnacci *Orig. ital.* II, 193 sg.; Mannert *Geogr. der Gr. und Röm.* IX, 1 pg. 170; et Müller *Die etr.* I 140 nt. 32.

ΑΚΕΡΣΙΛΑ, *μυρσίνη* (myrthus). Hesych. pg. 188: 'Ακερσίλα· μυρσίνη· Σικελοί.

ACERSONIEM, *in Aquilonia* vel *Aquiloniae*, locat. sg., pro acersoniem[em] idem quod ƎIИVꟼƎƆA akeṛunie (vid. MƎMAIИVꟼƎKA akeṛuniamem = *ad Aquiloniam*), nominat. acersonia vel akeṛunia = *Aquilonia*, pagus umbricus in agro iguvino (Aufr. et Kirch. I, 53, 72, 113; II, 148, 251, 290, 298). Tab. eugub. VIIa 52 sq. EAF · ACERSONIEM | FETV · TVRSE · IOVIE = *eas Aquiloniae facito Tursae Ioviae* (Aufr. et Kirch. II, 299). Non eodem modo alii interpretati sunt, ut monemus ad voc. sq.

MƎMAIИVꟼƎKA (akeṛuniamem), *ad Aquiloniam*, locat. sg., idem quod ACESONIAME pro ace(r)soniame, siculi ƎIИVꟼƎKA (akeṛunie) = ACERSONIEM (RS = ꟼ ṛ) i. e. *ad Aquiloniam:* nominat. akeṛunia et acersonia, apud Oscos akudunniu (vid. ЯИIИИVЯVKИ (akudunniad) = *Aquilonia*, nomen cuiusdam pagi in agro eugubino (Aufr. et Kirch. I, 53, 72, 93, 112; II, 251). In tabula eugubina Ib 15 sq. legitur: MƎMAIИVꟼƎKA | : ƧƎИƎM : ƎИVꟼ (pune [b]enes akeṛuniamem = tab. VIb 52 sq. APE · ACESONIAME | ..... BENVST) i. e. *quum Aquiloniam venies* (Aufr. et Kirch. II, 70, 148, 251, 275). — Alii alio modo interpretati sunt. Grotefend (*Rud. l. u.* II, 30): akeṛuniamem = acesoniame, ab *acerra*, « casus localis nominis akerunia, quod, quum ad prinuvatu s. suffimenta referendum sit, turificationem de *acerra* designare videtur » (op. cit. V, 24; cf. V 7, VII 28, 30, VIII 36); et Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 195; cf. s. 348) cum osco IИVIЯƎBИ (ahvdiuni), quod interpretatur *concilium*, comparat umbr. acersoni-em, akeṛuniam-em, akeṛuni-e, acesoniam-e: hinc ape acesoniame ..... benust = *ubi in concilium venerit.* Cf. Knötel in *Zeitschrift für die alterth.* X, 121 sqq.

ƎIИVꟼƎƆA (akeṛunie), *in Aquilonia* vel *Aquiloniae*, locat. sg. pro aheṛuniemem, idem quod ACERSONIEM, cuius nominat. akeṛunia vel acersonia = *Aquilonia*, pagus umbricus in agro iguvino (Aufr. et Kirch. I, 113; II, 148, 298). Tab. eugub. Ib 42 sq. haec habet: ƎIƆVIƎƧV+ : V+ƎB : ƎIИVꟼƎƆA : ƎƆ+ | : AƆƎƆIBAƎ (eaf iveka tre akeṛunie fetu tuse iuvie = tab. VIIa 52 sq. EAF · AÇERSONIEM | FETV · TVRSE · IOVIE) i. e. *eas iuvencas tres Aquiloniae facito Tursae Ioviae* (Aufr. et Kirch. II, 299). Vid. supra MƎMAIИVꟼƎKA (akeṛuniamem) = *ad Aquiloniam.*

ACERVVS, *acerbus*, adi. ex titulo apud Dausq. I, 39: ACERVVM · LVCTVM · MIHI · DEMISISTI · DVLCISSIMA · CONIVX · Alia exempla: ET · FVNERE · MERSIT · ACERVO (Grut. 1052, 10 = Momms. n. 4026); MORS ACERVA (Mur. 1139, 6 = Momms. 1560); ACERVISSIMAM MORTEM (Grut. 394, 3 = Mur. 332, 2, Momms. n. 1951).

ꓘAIƧƎƆA (acesial), *Acesia*, abl. sg. (cf. AƧƎƆƧA ascesa, et Acesis apud Gruterum 935, 8) n. pr. f. in operculo urnae perusinae n. 1168 ꓘAIƧƎƆA : IИƧAƆ · ƎƧ (se casni acesial) = *Sexta Casinia Acesia* nata.

ΑΚΕΣΙΝΗΣ, fluvius Siciliae (Tucid. IV, 25), ab aliis dictus Asines (cf. Plin. III, xiv, 3). Vid. Cluver. *Sicil.* pg. 92 sq. — Est etiam fluvius Indiae; Acesinum in Chersoneso Taurica memorat Plinius IV, xxvi, 3.

ACESONIAME, *ad Aquiloniam*, locat. sg. pro ace(r)soniame, idem quod antiquioribus literis MƎMAIИVꟼƎKA

akeruniamem (vid. hanc vocem), cuius nominativus acersonia vel akerunia = *Aquilonia*, pagus umbricus in agro iguvino (Aufr. et Kirch. I, 93, 112; II, 70, 148, 259. Cf. Lassen *Beiträge zur deutung der eugub. taf.* s. 39). Tab. eugub. VIb 52 sq. APE · ACESONIAME | HEBETAFE · BENVS = *postquam Aquiloniam ad* ——*as venerit* (Aufr. et Kirch. II, 275).

ACESTA, Ἄκεστα vel Ἀκέστη, urbs Siciliae, dicta a rege Aceste (Virg. *Aen.* V, 718: « urbem appellabunt permisso nomine Acestam »). Vult Servius ad *Aen.* I, 550 antea dictam fuisse Egestam, postea Segestam; at Salmasius (*Exerc. Plin.* pg. 112) aliam Egestam, aliam Acestam fuisse putat. Incolae dicti sunt Acestei (Plin. III, xiv, 5). Vid. voc. sq.

ΑΚΕΣΤΑΙΟΙ, *currus*, *vehicula*. Hesych. pg. 188: Ἀκεσταῖοι ὄχοι· Σικελικὰ ὀχήματα.

ACESTES, (ἀκέστης = *medicus*), rex siculus, filius Crinisi fluminis et Egestae mulieris troianae; unde Virgilius (cf. *Aen.* V, 36 sqq.): « Troianoque a sanguine clarus Acestes (*Aen.* I, 550) » - et « Dardanius divinae stirpis Acestes (*Aen.* V, 711). » Cf. Serv. ad *Aen.* V, 718. — Acestes est etiam cognomen virile rom. apud Grut. 1042, 6 (Q · FLAVIO · ACESTE); familia Acestia in Murat. 666, 2, 1287, 6.

ACETARE, *agitare*. Paul. pg. 23: « Acetare dicebant (*veteres*) quod nunc dicimus *agitare*. » Alii legunt acitare. Cf. Lubin *Antiq.*, Forcell. s. v. aceto; et vid. osc. ACVM = *agere*.

ACHATES, Ἀχάτης (Ptol. III, 4 corruptâ voce Ἀκιθίου ποταμοῦ ἐκβολαί), nunc *Belice*, Siciliae fluvius (Plin. III, xiv, 4; XXXVII, liv, 1). Sil. Ital. XIV, 228: « Et perlucentem splendenti gurgite Achaten. » Vibius Seq. pg. 328: « Achates Siciliae, ubi pari nomine lapillos generat, unde gemmae fiunt. » — Fuit Achates fidissimus Aeneae comes.

ACHERINI sive Acrini. Vid. ACRAE.

ACHERON. Vid. ACHERVN.

ACHERONTIA, oppidum Apuliae Dauniae, quod postea Agerentia dictum est (Paul. Diac. *Langob.* II, 21), nunc *Acerenza*. Liv. IX, 20 « Acheruntum. »

ACHERONTINI, populi in agro Bruttiorum iuxta Acherontem amnem. Plin. III, x, 2: « In peninsula fluvius Acheron, a quo oppidani Acherontini. » Vide voces sqq.

ACHERVN, Acheron vel Acheruns et Acherons (Acheros, Liv. VIII, 24), Ἀχέρων, fluvius Bruttiorum in Terinaeum sinum defluens (Plin. III, x, 2), a gr. α et χαρὰ = *sine gaudio* (Serv. ad *Aen.* VI, 107). Acherun antiquiori orthographia scripserunt veteres, Plautus aliique; cf. Prisc. pg. 27 = 554 P., et Maittaire *Gr. ling. dial.* pg. 416. — Item Acheron flumina Epiri et Peloponnesi.

ACHERVNTVM. Vid. ACHERONTIA.

ACHERVSIA, Ἀχερουσία λίμνη (Strab. V, iv, 5), palus Campaniae, hodie *Lago della Colluccia*. Plin. III, ix, 9: « Acherusia palus Cumis vicina. » — Acherusia est etiam Epiri lacus vel palus, et Bithyniae specus.

ACHETVS, oppidum vel fluvius Siciliae, quod memorat Silius XIV, 268: « pubesque liquentis Acheti. » Alii legunt Achaetus vel Achaetum.

ACHRADINA vel ACRADINA, pars urbis Syracusarum, munitissima, amplissima et antiquior, « fortasse ita dicta est, quia eo loco olim silvestris pyrus enata fuerit, quae graece ἀχρὰς, et inde adi. ἀχράδινος » (Forcell.). Cic. *in Verr. act.* II, iv, 53: « altera autem est urbs Syracusis, cui nomen Achradina est. » Cf. Liv. XXIV, 21; XXV, 24, 26, 31.

? AΘϽA (actha), quod Lanzius II 226 = 180 legit in etr. speculo n. 2096.

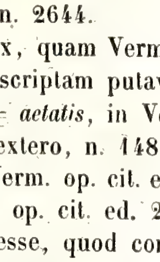
ACIARIVM, est *ferri indurata acies* h. e. στόμωμα, italice *acciaio* et *acciaro*, in Gloss. graeco-lat. (cf. Labb. pg. 208). Gloss. ap. Maium *Cl. auct.* VI, 502: » aciare et aciarium, ferrum durum. ».

ACIENSES, populus antiquus Latii, de quo Plinius III, ix, 16: « Albani, Aesolani, Acienses, Abolani etc. »

... IIϽA (acii) in fragm. etrusci lapidis n. 2644.

ᛚI>A (acil), obscurissima Etruscorum vox, quam Vermigliolius (*Sep. dei Volunni* pg. 11 = 30) scriptam putavit quadratarii incuriâ pro ᛚIƆA (avil) = *aetatis*, in Volumniorum sepulcri perusini stipite dextero, n. 1487; et illi subscribit S. Campanarius (in Verm. op. cit. ed. 2.ª pg. 34). Oriolius vero (in Verm. op. cit. ed. 2.ª pg. 137 sq.) statuit acil adiectivum esse, quod convenit cum voce IΘVƧ (suthi), ab eodem themate derivatum a quo dor. ἀκαλὸς = ἠκαλὸς (placidus, quietus, tranquillus), et conferendum cum osco ᛚIKVᴎ (aukil) etruscisque verbis VᛚIϽA (acilu), ƎᴎVᛚIϽA (acilune). Cf. Bartoloni-Bocci in *Giorn. arcad.* XCI, 169. Visum est mihi (in Verm. op. cit. ed. 2.ª pg. 139) acil = *hunc*, a scr. ki (unde lat. *hi-c*, *ci-s*), quod melius apparet in etr. formis AϽ, AϽƎ et [ᴎƎKᴎA] (ca, eca, anken). De pronomine demonstrativo umbrico et osco vide ESO et -KƎ (ek-).

A<ILES, Ἀχιλλεύς (Achilles), graecus heros; saepius scripserunt Etrusci ƎᛚΨA (achle) et pleniori orthographia ƎᛚƎΨA (achele), perraro AΨILE (achile). In antiqua gemma n. 2518 Achilles (aciles, incertissimis literis et fortasse graeco-antiquis) conspicitur, qui rediturus ad praelium novis armis induitur et primo ocreis, ut cecinit Homerus *Iliad.* XIX, 369 sq.

Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκεν
καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας.

ACILIVM compitum fuit Romae, ait Forcellinius, sed qua regione locove adhuc incertum. Plin. XXIX, vi, 1: « Cassius Hemina, ex antiquissimis auctor est, primum e Medicis venisse Romam Peloponneso Archagatum Lysaniae filium, L. Aemilio, L. Iulio coss. anno Urbis DXXXV, eique ius Quiritium datum et tabernam in compito Acilio emptam ob id publice. »

ACILIVS. Vid. ACIRIS.

VꓕIϽA (acilu), *Acilius* (Ἀκίλιος; AKEIΛIOC apud Osann pg. 428 n. XLIX), n. pr. m. simile osco ꓕIKVN (aucil); hinc AƧVꓕIϽA (acilusa) = *Acilii* uxor (cf. Aquilius, ƎИVꓕIϽA acilune et IИAꓕ↓A achlani). Gens Acilia a Troia excisa originem suam accipiebat. In clusinis titulis occurrit, videlicet: VꓕIϽA : OA (ath acilu, n. 569) = *Attius Acilius;* VꓕIϽA : ƎƧ : VA (au se acilu, n. 570) = *Aulus Sextus Acilius* sive *Aulus Sexti* filius *Acilius;* VꓕIϽA : ꓕƎƎ (vel acilu, n. 571) = *Velius Acilius.* Invenitur etiam inter inscriptiones Polimartii (vid. VMVϽVꓕ lucumu) n. 2421.

ƎИVꓕIϽA (acilune). De hac voce in cipp. perus. (n. 1914 B, lin. 9) nil certum proferri potest; nam Vermigliolius, qui modo legit ac ilune (et ita Müller *Die Etr.* s. 160 nt. 135, atque Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 240), modo acilune (*Inscr. per.* pg. 114), timide quaestionem fecit de quodam proprio nomine, ex. gr. *Aquilonius* (cf. VꓕIϽA acilu), quod visere V. Campanarius (in *Giorn. arcad.* XXXV, 171 sq.) et Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 34 sq.; sed S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 57 duxit acilune ex ἄκερος, *cornua non habens* (sine cornibus). Forsan legendum acil une (cf. ꓕIϽA acil) = *hunc unum* (?).

AƧVꓕIϽA (acilusa), *Acilii* uxor?, cogn. muliebre ab VꓕIϽA (acilu) = *Acilius.* Inscriptio clusina n. 556: AƧVꓕIϽA | IƎИqVꓕ | AИAO (thana purnei acilusa) = *Tannia Furinia Acilii* uxor.

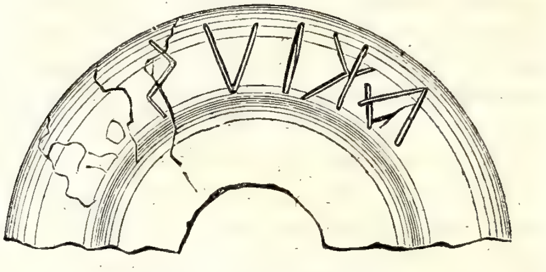
ACIPIO, *accipio* (ad capio), ex tabula genuate (App. n. I) lin. 26: EAM · PEQVNIAM · ACIPIANT.

ACIRIS (Ἄκιρις Strab. VI, I, 14), fluvius prope Heracleam. Plin. III, xv, 3: « est inter Sirin et Acirin Heraclia. » Servius ad Virg. *Ecl.* IX, 39 eum Acilium vocat, non *Acirin.*

ACIS, Ἄκις, fluvius Siciliae, ex Aetna monti in mare decurrens. Vid. Forcell. s. h. v.

ACISCLVS, *acisculus* i. e. *parva ascia*, ut explicant grammatici; sed potius a gr. diminut. ἀκὶς (quod ab ἀκὴ = *cuspis, mucro*) i. e. *cuspis sagittae* derivandum, quam ab *ascia*, cum Cavedonio in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III, 81 sgg. Fuit Romae cognomen *L. Valerii* (L · VALERIVS · ACISCVLVS in numis consularibus), et per syncopen ACISCLVS appellatus martyr cordubensis (vid. Prud. περὶ στεφ. IV, 49). In domo Cesarum ad Palatinum vidit Garruccius (*Bull.* cit. V, 63) ACISCLVS | VENTRE | GLVTEN literis stylo exaratis.

ƧVIKA (akius), fortasse *Accius* (vid. ACCIVS) n. pr. m., ex vase n. 47 in agro bononiensi eruto.

ACCA, n. pr. f. apud Volscos et Romanos. Acca fuit soror et aequalis Camillae Volscorum reginae ap. Virg. *Aen.* XI, 820. — Acca Laurentia vel Larentia Faustuli uxor, Lupa dicta, est satis nota (ACCAE LARENTIN in calend. praenestino apud Orell. II, 404); de ea vide praesertim Macr. *Sat.* I, 10. — Acca Tarratia (vel Taruntia vel Tarrutia) memoratur a Varrone *de l. l.* VI, 24, pg. 82 (cf. Gelllum VI, 7), quae a nonnullis confusa est cum Flora, quia Romani ei sacrificabant mense aprili.

ACCALIA, festi dies a Romanis instituti in honorem Accae Laurentiae. Vid. Forcell.

ACCEPSO pro *acceperim* aut *accepero* (ita Forcell. s. v. accipio), vel ut exponit Nonius II, 51 pro *accipio*, antiquum est. Pacuv. ibid.: « Haud sinam quidquam profari, priusquam accepso, quod peto. »

ACCINO et ADCINO, *accanto* et *adcanto.* Diomed. pg. 425: « Accentus dictus est ab accinendo, quod sit quasi quidam cuiusque syllabae cantus. » Cf. Dausq. II 2, et Forcell.

ACCIVS, n. pr. m. (vid. supra etr. OA ath et ƧVIKA akius); poëtae apud Romanos fuere plurimi huius nominis: L. Accius senior, L. Accius iunior, T. Accius; et celebris est Accius Naevius augur tempore Tarquinii Prisci; ita Accius Priscus pictor, Accius Labeo poëta comicus, T. Accius L. filius L. nepos orator eximius, T. Accius Pisaurensis cet. (cf. Forcellini *Lexic.*). Alii legunt Actius Attius et Atius = etr. OA (ath).

ACCVA, oppidum Pelignorum (Liv. XXIV, 20); hinc Accuaeus, quod et cognomen est Vibii praefecti Pelignae cohortis apud Val. Max. III, II, 20.

ACCVSSO, *accuso*, vetustiori orthographiâ; testantur Pareus in *Lex. crit.* et Beda *de orth.* pg. 2327 (« Accusso per duo *c* et per duo *s* scribitur »). Hoc verbum deducunt grammatici a *causo*, quod a *causa* vel *caussa*, sive a *cuso*. Cf. Forcell. s. v. *accuso.*

?IИAꓕϽA (aclani), idem quod IИAꓕ↓A (achlani) = *Aclania* (cf. Aclenius in Mommsen n. 6309, 1), nisi *Oclania* n. pr. f.; nam IƎИIꓕϽA (aclinei) pro IƎИIꓕϽVA (auclinei) scripserunt Etrusci. In titulo volaterrano n. 317, si fidem tribuimus gorianis apographis, legitur:

[IИ]AᛚↃA · ᛚ (l. aclani) = *Lartia Aclania.* Cf. VIИAᛚↃ (claniu).

AIƧAᛚↃA (aclasia), *Aclasia* n. pr. f., fortasse idem quod AƧƎᛚᛚ↓A (achlesa; cf. VᛚIↃA acilu et IИAᛚↃA aclani sive IИAᛚ↓A achlani). In urnis perusinis n. 1543 sq.

ACLESIA, ἐκκλησία (ecclesia), rudi orthografiâ in christianis titulis, sicuti ACLESIA et ECLESA. *Catac. de Rome* pl. LXX, 2: DAFNEN VIDVA · Q · CVN VIX... | ACLESIA NIH GRAVAVIT A, i. e. *Dafnen quae cum vixerit annos ... ecclesiam nihil gravavit ...*

IƎИIᛚↃA (aclinei), *Oclinia* familiae etruscae nomen, in quo A pro VA, recte IƎИIᛚↃVA (auclinei), ex titulo perusino n. 1177: IƎИIᛚↃA : IOAᛚ (lathi aclinei) = *Lartia Oclinia.*

ƧIᛚↃA (aclis). Vid. ƧИↃA (acns).

ACLVS, apud Etruscos nomen fuit mensis *iunii*, si Papiae credimus, qui in suo vocabulario haec habet: « Aclus Tuscorum linguâ *iunius* mensis. » Cf. Micali *Storia* etc. II, 211 nt. 68.

? AMKA (akma) in titulo viterbiensi n. 2091, cuius lectio valde dubia.

ACNA, *agna* (gr. ἄμνας vel ἀμνή) f., antiquâ orthographiâ, sicuti ACNVS pro *agnus* (unde ACNELLVS = *agnellus*), teste Victorino pg. 2459 (vid. CABINVS = *Gabinus*), a Lanzio memorato I 117 = 90.

ƎↃIAИↃA (acnaice), ——*us* nominat. sg. 2 decl., vox forsan composita ab *a* pro *ad* et rad. -AИↃ (cna-), scr. g'an = lat. *gen-*, unde [g]nascor, gnatus, et comparanda cum etruscis verbis ⵜAИ↓A (achnaz), AƧAИAИↃA (acnanasa), AИ+AИↃƎ (ecnatna), ИAᛚↃ (clan) = CNATVS pro *gnatus* vel *natus* (cf. ACNATVS et COCNATVS). In ossuario etrusco n. 985 legitur: ƎↃIAИↃA · ƧVꟼƎꟼ · ƎAↃ · ƎИA (ane cae vetus acnaice) = *Anius Caius Vetus* ......*us* (« *Annaenia* natus, » Janssen *Inscr. mus. Lugduni-Batav.* pg. 17).

ƎИIAИↃA (acnaine) legitur in volcente vase n. 2172; vox sive nomen, ut mihi videtur, derivandum a gr. ἁγνὸς, *purus, sanctus, castus,* quod est sollemne epitheton dearum deorumque: etiam musae et nymphae ἁγναὶ dicuntur. Illud vas ita descripsit De Witte *Cabin. d'antiq. de m. Durand* pg. 70: « *Une génie femelle, sans doute une* Lasa *ou* Lara, *ou plutôt encore une* Niké, *vêtue d'une tunique talaire, tient des deux mains une large bandelette sur laquelle est écrit le mot étrusque* ƎИIAИↃA, acnaené. »

AƧAИAИↃA (acnanasa), etrusca vox quae legitur in titulis prope Viterbium erutis n. 2055-2056. Suspicatus est Oriolius (*Bull. dell'Inst. arch.* 1850 pg. 94; *Album* an. XIX pg. 174 sg.) in acnanasa agnosci posse lat. *annus*, apud Umbros ACNV = *anno.* Eam repeto a rad. -ИAↃ (can), fortasse pro lat. gen-, ut supra dixi ad voc. ƎↃIAИↃA (acnaice).

ACNATVS, *agnatus* (scribitur et adgnatus vel adnatus) adi., quod memorat Dausquius I, 25. Colligitur ex XII Tabular. legibus: « sei acnatus nec escit, » ut aliqui legunt. Cf. Rateum *Leg. XII tab. collecta* n. XXXIV.

ACNELLVS, *agnellus* m. (barbarâ orthographiâ AGNEGLVS) ab ACNVS = *agnus.* Fuit Agnellus n. pr. m. in titulo Mus. borbon. apud Mommsen n. 6691: HIC REQVIESC|ET IN SOM|NO PACIS AC|NELLVS QVI VI|XIT ANNIS PLV | MINVS G·

AИIИↃA (acnina), fortasse *agnina* adi., ab ACNVS et ACNA antiquâ orthographiâ pro *agnus* et *agna.* Legitur acnina vox in cipp. perus. (n. 1914 *A*) lin. 17, ubi de *agnina carne,* qua veteres in sacrificiis utebantur, loqui posse arbitrantur V. Campanarius (in *Giorn. arcad.* XXXIV, 61 sg.), Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 103 sg. et S. Campanarius *Tav. perus.* pg 46. Contra Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 28 sg. explicat *quotannis* (ab umbr. ACNV = *anno*).

ƧИↃA (acns) in urna volaterrana n. 305. Oriolius legit aclis pro aciles vel pro ƎᛚᛚA (achle) = *Achilles* (vid. *Antologia di Fir.* vol. XXV n. 78-79 pg. 198, et *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 164 nt. 1).

ACNV, fortasse *annum*, acc. sg. (vid. ACNVS? ANVS = *annus*, et cf. umbr. A cum osco ꟼƎИƎKA akeneí), quod et in compositis adparet MƎИↃIAᗡƎꟼ (per-aknem) = *per-ennem* (PERACNIO genit. pl.) et ƎИↃIAƎƧ (sev-akne) = *soll-emnis* (Aufr. et Kirch. I, 155; II, 318, 355). In tabula eugubina Vb 8, 12, 14, 17: POSTI · ACNV = *per annum* (?), sive *pro anno* (?) (Aufr. et Kirch. I, 155; II, 363); quae Lanzius II 614 = 619, cui Lassen accedit (*Beiträge zur deutung der eugub. taf.* s. 56), reddidit « ποτὶ (προς) *anno* » vel « *ad annum* (hocce anno). » Contra hanc interpretationem, quam Passerius (*Paralip. ad Dempst.* pg. 317) protulit, stat Grotefend his verbis (*Rud. l. u.* VII, 11): « quod si acnu graeco adiectivo ἁγνῷ respondet, posti acnu significat *pro sacro*, quo donatio ad perpetuum designari videtur. » Cum osc. akeneí et ACVM = acere (agere) umbricum acnu pro acnom comparat Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 21.

ACNVA vel ACNA. Vid. ИVKИ (akun).

ACNVS, *annus* (umbr. ACNV = *anno*), rudi orthographia in lapide chr. apud Murat. 1849, 9. Aliter legit Brunatius *Mus. Kirch. inscr.* pg. 118 n. 273 in eodem lapide ab ecclesia S. Augustini Placentiae in Mus. Parm. translato: ☧ | INNOCES PVELA VONI|FATIA VIXIT | AGNOS · N · III · M · I ·7II | IN EIDEM IN PACE, i. e. *Innocens puella Bonifatia vixit annos num. tres mensem unum dies tres* etc.

ACNVS, *agnus* (gr. ἀμνὸς) m. et f., mutatâ palatina in gutturali, sicuti in ACNA et ACNELLVS pro *agna* et *agnellus*. In antiquissima lege Numae Pompilio adtributa legimus: « acnum foeminam caidito » (Aul.

Gellius, IV 3) = *agnum foeminam caedito* (Paul. pg. 121). De etymologia huius vocis et graeca origine cf. Müllerum *Die Etr.* I 17 nt. 21 et Förstemann in *Zeit. f. vergl. spr.* I 493.

ACOETES, Evandri armiger et comes Pallantis, Virgilio (*Aen.* XI, 30 sq., 85) memoratus.

ΑΚΟΑΣΤΗΡΕΣ, magistratus quidam apud Metapontios, forsan qui causas audiebant. Hesych. I, 195: Ἀκοαστῆρες· ἀρχὴ τις παρὰ Μεταποντίοις.

AIИOϽA (aconia), *Aconia* n. pr. f. (etr. orthographiâ IИV↓A achuni) in titulo falisco n. 2451 (AIИOϽA AϽ ca aconia = *Caia Aconia*).

?...ꟼϽA (acr...), *Acrii* vel *Acriâ* n. pr., ut MIꟼϽA (acriś) vel ⅃IꟼϽA (acril), in titulo perusino n. 1350.

ACRAE, urbs Siciliae in finibus Syracusanorum; incolae dicti sunt Acrini (Acrenses, Plin. III, xiv, 5, in nummis n. 3049 ΑΚΡΑΙΩΝ. — Acra (gr. ἄκρα, *cacumen*) fuit Salentinorum promontorium (hodie *Capo di S. Maria di Leuca*), quod Acram Iapygiam vocabant veteres (Plinius III, xvi, 2), Ἰαπυγία ἄκρα ἡ καὶ Σαλεντίνη apud Ptol. III, 1. Vid. ACRILLAE, et cf. Acherini in Cic. Verr. II, iii, 43.

AKPAOE (akrathe), Ἀκρατής, cuiusdam herois graeci nomen, quod diversimode interpretari potest, videlicet: ἀκρατὴς (impotens) = κράτος οὐκ ἔχων, vel ἄκρατος, *non temperatus, immoderatus irâ, immitis, petulans.* Ἄκρατος nomen est comitis Bacchi a Pausania memoratum, I, ii, 4 (cf. H. Steph. *Thes. ling. gr.*); et Acratus cognomen Valerii apud Oderic. *Sillog.* pg. 238 n. 79. In etrusco speculo n. 1062, in Museo perusinae universitatis servato, adspicitur *Minerva* armis instructa, quae petit hastâ corpus *Acratis* (etr. AKPAOE) dexterum genus flectentis, cui brachium absciderat. Fortasse hoc monumentum exhibet Minervam a Cornuto (*De nat. deor.* c. 20) γιγαντογοντίδα appellatam; et haec est Vermigliolii interpretatio (*Inscr. per.* pg. 63; cf. *Indicaz. antiq.* n. 249), cum quo pauca consentit Inghiramius (*Monum. etr.* II 699-702). — Male Vermigliolius (op. cit. pg. 62) dedit akrate Mnerva pro AKPAOE AƎꓷИM in tab. iv n. 1, quem sequuti sunt Inghiramius et Gerhard; sed legendum AƎꓷИƎM (menrva) AKPAOE (akrathe).

IИI⅃ƎϽAꟼϽA (acracelini), *Acracelinii* n. pr. m. genit. sg. in falisco titulo n. 2452. Vid. voc. seq.

OIИI⅃IIϽAꟼϽA et OIИI⅃ƎϽAꟼϽA (acracelinio), *Acracelinio* vel *Acracelinius* n. pr. m., in titulis faliscis n. 2443 O[I]ИI⅃Ǝ[Ͻ]AꟼϽA, et OIИI⅃IIϽAꟼϽA : OIϽꟼAM marcio acracelinio n. 2446. Vid. voc. praeced.

ƎꓘϽA (akre). Vid. ƎꓘϽA+ИA (antakre).

⅃IꟼϽA (acril), *Acriâ*, idem quod ⅃VꟼꓘA (akrul; cf. ...ꟼϽA acr...), ut mihi videtur pro acrial n. p. f. (cf. MIꟼϽA acriś = *Acrii*), fortasse ab OCRIS = *mons*. In ossuario perusino haec legitur inscriptio n. 1841 ϽƎM · ⅃IꟼϽA · MAИMI⅃ƎϽ · I+I+ (titi velimnaś acril śec) = *Titia Volumnii* uxor *Acriâ* nata (« *Telia Volumnia Acriâ* nata » Vermigl. *Inscr. per.* pg. 179).

ACRILLAE, oppidum Siciliae (cf. ACRAE), quod memorat Plutarchus in *Marcel.* XVIII, 1. Livius XXIV, 35: « castra circa Acrillas urbem ponebant. » Steph. post Ἀκραιφίαν urbem sic ait: Ἀκρίλλα πόλις Σικελίας οὐ πόῤῥω Συρακουσῶν· τὸ ἐθνικὸν Ἀκριλλαῖος. Cf. Drakenb. ad Liv. loc. cit.

MIꟼϽA (acriś), *Acrii* genit. sg., nominat. *Acrius* (cf. ἄκρος = *summus* et OCRIS = *mons*) n. pr. m. in *Thes.* Murat. 1123, 9. Cf. ⅃VꟼϽA acrul et ⅃IꟼϽA acril = *Acriâ*, quae probabiliter pro *Agria*, ut in corfin. inscr. apud Mommsen n. 5404, scripta esse potest et ab *ager* derivanda. In perus. urna n. 1729: MIꟼϽA AIꟼVƧVꟼ AIAϽ (caia rusuria acriś) = *Caia Rusuria Acrii* uxor.

§ 2. MIꟼϽA = *Acrii*, cognomen est perusinae gentis *Vibiae*, ut mihi videtur, in titulo n. 1320 ubi legitur: MIꟼϽA · MI⅃Iꟻ · AI⅃IƎꟻ (veilia vipiś acriś) = *Velia Vibii Acrii* uxor (« *Velia Vibii* filia *Acrii* uxor, » Vermigl. op. mss.).

ACRON, rex Caeninensium, singulari certamine victus a Romulo (Liv. I, 10). In basi Pompeiis eruta (Momms. n. 2189): DVCE · HOSTIVM ACRONE · REGE · CAENINENSIVM INTERFECTO. — Alius fuit Acron a Mezentio prostratus (Virg. *Aen.* X, 718 et 729).

ACROTA, n. pr. m., filius Tiberini Albae regis, et frater Romuli, post quem etiam regnavit. Ovid. *Met.* XIV, 616 sqq.:

> De quo (*Tiberino*) Remulusque, feroxque
> Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
> Fulmineo periit, imitator fulminis, ictu.
> Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
> Tradit Aventino.

MꟼꓘA (akrś), fortasse pro MIꟼϽA (acriś) = *Acrii*, n. pr. m. genit. sg. in etr. inscr. n. 451 *b*, MꟼꓘAIM (mi akrś), quod reddit Oriolius (in *Album* an. XXII pg. 194) *sum rudis*, acrś quasi τοῦ ἀγρίου.

?⅃VꟼꓘA (akrul), *Acriâ*, idem quod ⅃IꓷϽA (acril) pro acrial, n. pr. f. (vid. MIꟼϽA acriś = *Acrii*). In perusino ossuario n. 1942.

VꓷꓘA (akru). Vid. voc. sq.

VꓕVꓷꓘA (akrutu), fortasse *agro*, abl. sg. 2 decl. (cf. AGER) cum suffixa praepositione -tu (cf. ANGLVTO anglu-to = *ab angulo*), cum umbr. ƎꓷꓘAꓷƎꟻ perakre = PERACRIO comparandum (Aufr. et Kirch. I, 53, 117; II, 320; cf. Knötel in *Zeit. für die alterthumwissenschaft* X, 120). Legitur in tab. eugubina Va 9: VꓕƧƎ⅃Ǝꓷ : VꓕVꓷꓘA (akrutu revestu) = ... *revi-*

sito (Aufr. et Kirch. II, 335). Grotefend *Rud. l. u.* VII, 5: akrutu = *primitias ferto*, « ab ἀκρόω sive ἀκροθινιάζω, *primitias fero* (op. cit. VII, 8). Extremam syllabam tu abiecit Lanzius II 705 = 613, cui akru = *hac re* est.

IƧƆA (acsi), *Axia*, antiquiori orthographiâ IƧ↓A (achsi) cum gutturali aspirata (sine gutturali IƧA asi), et IƧΘA (ahsi), unde ᒧAIƧΘA (ahsial), cum aspirata *h* pro *c* vel *ch*; familiae etruscae nomen (IƧƆA aliquando pro MIƧƆA acsiś = AXSIVS; vid. § sq.), conferendum cum formis IƧAB (hasi), IƎOA (athei), IᒧA⊘ (hati) et praen. OA (ath) = *Attius* vel *Attia*. Inter plebeias habitur familia *Axia* (AXIA nomen fuit cuiusdam castri in agro tarquiniensi), nunc inter etrusco-perusinas cognita ex duobus hypogaeis (n. 1110-1136, 1137-1138); in uno IƧƆA · ꟼA (ar acsi, n. 1110, 1124) = *Arria Axia*, IƧƆA · OИꟼA (arnth acsi, n. 1113, 1114) = *Aruntia Axia*, IƧƆA · Aᒧ (la acsi, n. 1112) et IƧƆA · OꟼAᒧ (larth acsi, n. 1135) = *Lartia Axia*, IƧƆA · ƎƧ (se acsi, n. 1111) = *Sexta Axia;* in alio nominibus MƎMꟼƎ⊘ (hermeś) et MƎИAᒧIƎV (uvilaneś) praeponitur IƧƆA, unde *Axia Hermii* uxor (n. 1137) et *Axia Ovilanii* uxor (n. 1138).

§ 2. IƧƆA et IƧ↓A (achsi) = MIƧƆA (acsiś), *Axius* n. pr. m., litera *s* finali carens, orthographiae inconstantiâ (vid. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 93, 96 sgg.), in titulo eiusdem sepulcri gentis *Axiae*, n. 1125 qui habet: ƎᒣᒧAᒣ ᒧAIOИꟼA · IƧƆA · OИꟼA (arnth acsi arnthial palpe) = *Aruns Axius Aruntiâ* natus *Balbus*.

MIƧƆA (acsiś), *Axius* (antiquiori orthographiâ AXSIVS), aliquando sine litera finali IƧƆA (acsi) et IƧ↓A (achsi) n. pr. m. (IƧƆA, IƧ↓A, IƧA et ? IƧΘA = *Axia*). Inter inscriptiones ex sepulcro perusino in lucem proditas (n. 1110-1136), ad etruscam gentem *Axiam* spectantes, n. 1127 in lamina plumbea detrita, quae vetustiori ossuario adhaerebat, protulit ... AƆ MIƧƆA (acsiś ca...) = *Axius Ca...* eiusdem gentis auctor; sequuntur n. 1123 MIƧƆAƎᒧVA (aule acsiś) = *Aulus Axius*, n. 1117, 1126, 1128, 1130, 1132, 1133 MIƧƆA : OИꟼA (arnth acsiś = IƧƆA · OИꟼA n. 1125) = *Aruns Axius*, n. 1131 MIƧƆA · ƧIꟼAᒧ (laris acsiś) = *Lar Axius* vel *Laris Axii* (?), et n. 1115, 1129 et 1134 MIƧƆA · OꟼAᒧ (larth acsiś) = *Lars Axius*.

§ 2. MIƧƆA = *Axii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. ƧƎOA athes, ƧƎ+A ates, MƎI+A atieś et praen. ΘA ath = *Attius* vel *Attia*), in urna perusina n. 1236 MIƧƆA · IᒧIꟼ+ · IOꟼAᒧ (larthi trili acsiś), = *Lartia Terilia Axii* uxor. *Teriliorum* (?) consanguineitatem cum *Axia* gente probant quoque n. 1111 et 1119. Cf. n. 1131 MIƧƆA · ƧIꟼAᒧ (laris acsiś) = *Lar Axius* sive *Lartis Axii*.

ΑΚΤΕΙΝΟΣ, *dux*, apud Syracusios. Hesych. I, 210: Ἀκτεῖνος· ὁδηγός, Συρακούσιοι.

ACTEIS. Vid. AETEIS.

ACTIΣ, *dux* apud Syracusios. Hesych. I, 212: Ἀκτίς· οἰκέτου ὄνομα. παρὰ δὲ Συρακουσίοις, ὁδηγός. ἢ ναῦς.

ACTVD, *agito*, imperat. 3 pers. sg., ab ACVM = ACERE i. e. *agere* (Grotefend *Rud. l. u.* pg. 12, 16; Peter *Spr. und schr.* s. 62; Kirchhoff *Stadtrecht von Bautia* s. 15, 71; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 60; Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 215; Huschke s. 101). In tabula bantina (n. 2897) lin. 15 legitur: COM · PREIVATVD · ACTVD = *cum privato agito* (Müller *Die etr.* I, 37 nt. 76; Grotefend op. cit. pg. 17; Kirchhoff op. cit. s. 79); quae contra Guarinius (*Comm.* V, 130 sq.; *in Comm. V excurs.* pg. 34; *Lex. osco-lat.* pg. 19) et Franchinius (in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. II ad pg. 305) *cum privatu actu* interpretati sunt. Suspicatur Mommsen *Die unterit. dial.* s. 246 vocem actud = *actu* agrariam significationem habuisse (von einer ackerflächer), et haec addidit verba: « *an den* actus *im technischen sinn ist indess nicht zu denken.* »

ACVA, *aqua* (cf. osc. ƧꟼПꟼꟼ aapas = *aquas?*) in titulo apud Grut. 693, 5: IN · F · P · XXV · IN · AG · P · XXXV · IN · AMBITV · ACVAE · PRAESTANDV ..... — Gloss. apud Labb. « acua, ὕδωρ; acuae, ὕδατα. » Cf. Dausq. II, 38. Vid. voc. sq.

ACVARIVS, qui acus facit. Quidam putant esse sartorem, qui lacera vestimenta resarcit, vel etiam nova conficit. Ita Forcellinius, qui romanam inscr. ap. Fabr. cap. IV n. 315 pg. 308 refert: SYNTROPHO ATTIANI · SER · ACVARIO. — Tamen ad corfiniensem titulum (Murat. 935, 4; Orell. n. 4139; Zell n. 716; Mommsen n. 5381) L · ACCAVO · L · L | PHILEROTI · ACV|ARIO · LOLLIA · Ɔ · L | FAVSTA · POSIT, Muratorius, quem sequuti sunt Orellius et Zell, scripsit: « Quamquam *acuarius* videri possit significare artificem, qui *acus* conficiat, mihi tamen creditur esse heic pro aquarius; quo nomine donabantur praefecti tum aquaeductibus publicis, tum aquis per tubos privatorum aedes deductis. » Vid. supra ACVA = *aqua*.

ACVBAT, *accubat* (ꓘAᒣVƆ cupat = *cubat*), in titulo falisco n. 2442.

ЯꟼIИИVЯꓘꟼ (akudunniad) = *Aquilonia* in nummo n. 2860. Vid. AQVILONIA.

ACVILINA, *Aquilina* n. pr. f., ab *aquila* (cf. scr. âśu, *celeriter*, *cito*), unde *Aquilius* et *Aquilia* familia romana, quam Guarnaccius (*Orig. ital.* I, 205 nt. 1) oriundam ab Etruria fuisse censuit (C. Aquilius Tuscus consul an. U. C. 266; cf. Pighium *Ann. rom.* I, 100). In titulo apud Marini *Arval.* pg. 393: D · M · ACVILINA | PALMO · CONIVGI | SVO · BENE · MERENTI ·

ACVM, *agere* (antiquiori orthographia ACERE) infinit. praes., imperat. ACTVD = *agito*, ab *ago* = gr. ἄγω, quod cum rad. scr. aǵ (*ire*, *coniicere*) comparat Boppius *Gloss. scr.* pg. 4, et Benfeyus *Hymn. samar.*

gl. s. 129, unde etiam agmen = scr. ág'man (cf. Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 209). De nostro *agisco* = lat. *ago* animadverte ion. ἄγεσκον imperf. pro ἦγον. Oscum ACVM adparet in bantina tab. (n. 2897) lin. 24, in quo meliores interpretes (Grotefend *Rud. l. u.* pg. 19 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250; Aufr. et Kirch. I 53, II 240; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 15, 34, 71; Schweizer loc. cit.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 67, 360, 390; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 132) infinitivam formam *agere* inveniunt; sicque in tab. cit. lin. 23 sq. SVAE · PIS · OP · EIZOIS · COM | ATRVD · LICVD · ACVM · HEREST reddit Mommsen (op. cit. s. 147) *si quis de his cum altero lege agere volet*, sive cum Kirchhoff op. cit. s. 81 et cum Lange s. 88 *si quis apud illos cum altero lege agere volet.* Notandum tamen est, quod Guarinius (*Comm.* V *in tab. oppid. lexicon* pg. 132) ACVM factum putavit ex particula copulativa *ac* et pronomine um pro *eum*, addens haec verba: « Verum cum in tabula vox perum pro *per* luculentissime habeatur, ἡ ἀναλογία postulare videtur, uti accipiatur pro simplici *ac*. Utrovis tamen in casu eadem tabulae commati sententia constabit, quod tale est: acum herest. Reddo *ac taxato*, vel *atque eum taxato.* » Eadem dixit in *Excur. crit. in Comm. V* pg. 42 et in *Lex. osco-lat.* pg. 19: « acum Franchinio [in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 305] est ἥκων, redditque *sponte* ...... Est *ac* vel *ac eum.* » — In eadem bantina tabula lin. 2, ubi literae ..... VR extant, legere [ACIM]VR = *agitor* arbitratur Huschke op. cit. s. 64, 70.

ИVꓘИ (akun), *acnuarum* genit. pl., ex titulo pompeiano n. 2806, qui sequitur: IIXƆ · ИVꓘИ · IИVIЯƎBИ (abvdiuni akun CXII) = *adiunctionem acnu*[*arum*] *CXII*, Fiorellii interpretatione, qui scribit (*Monum. epigr. pomp.* I, 12 = xxxv): « Mensura, quam nota CXII designat et recte a Mommsenio acnua explicata est (*Die unterit. dial.* s. 247; cf. pg. 188 et osc. ꓧƎИƎꓘИ akenei), agrum de quo loquitur in titulo, sex et quinquaginta iugera habuisse docet, quia acnua dimidia pars iugeri fuit sive actus quadratus, qui et latus erat pedes CXX et largus totidem (Varro *de r. r.* I, 10) pedesque habuit XIIIICCCC. » Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 195: « akun = ἄγων, ab ACVM = *agere*, eine versammlung. »

ᒧA (al), fortasse pro MƎᒧVA (aules) = *Auli* praen. m. genit. sg., contractum ab aule, siculi AᒧA (ala) ab aula. In perusino ossuario n. 1956 (Verm. *Inscr. per.* pg. 243 n. 155).

AΛ in nummo n. 2977 ad civitatem Uriam in Messapia pertinente.

AᒧA (ala), *Aula* praen. f., contractum pro AᒧVA (aula), in urna perusina n. 1727: AИƧ‡Vꟼ · AᒧA (ala ruzsna) = *Aula Roxania.*

ALABVS vel Alabis vel Alabon, Siciliae fluvius, prope Megaridem et Hyblam (Diod. IV, 78). Hesych. I, 216: Ἀλαβῶς, ποταμός. Diod. et Steph. habent Ἀλαβῶν; Sil. Ital. XIV, 228 Alabis.

ALAESA. Vid. HALAESA.

MVИOƎTИ8ИᒧИ (alafaternum) = *Alfaternôm* (Alfaternorum) genit. pl. 2 decl., ab osca et etr. rad. -8ᒧИ (alf-), umbr. ALF-, lat. alb- (Lanzi II 599 = 512; Friedlander *Osk. münsen* s. vii; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 247 et in Fiorelli *Ann. di numism.* I, 38; Kirchhoff et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* I 37, II 263; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 197 sq.). Alfaterni (Plin. III, ix, 11) dicti sunt Nucerini, Campaniae populi, quorum civitas Nuceria Alfaterna (vid. NVCERIA § 2).

ΑΛΑΖΟΝΕΥΕΣΘΑΙ, ab ἀλαζονεύομαι (me ostento), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 216: ἀλαζονεύεσθαι· ψεύδεσθαι ἢ αἰσχύνεσθαι. Ταραντῖνοι.

AꟻIAᒧA (alaiva): ita legit Raoul-Rochette (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 281 et nt. 2) in fragmento etrusci

vasis n. 2524; et habet alaiva pro etrusca forma graeci nominis Ἀλία, quod Tethydi deae convenit (cf. Raoul-Rochette *Achilléide* pg. 43 nt. 5). Schiassius apud Inghir. *Monum. etr.* ser. V pg. 521 legerat Alacea, ita Tethys appellata a gr. ἅλς, idem ac Salacea. Cf. Ciceronem in *Timaeo* (apud Servium *Georg.* I, 31), qui « Tethyn Salaciam dicit. »

ΑΛΑΝΕΩΣ, *integre*, Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 218: Ἀλανέως· ὁλοσχερῶς, Ταραντῖνοι.

ALANNICVS et ALANNINVS, Iovis cognomen apud Brixienses, « forte a land, ait Spon *Misc.* pg. 117, quae regionem significat, ita ut Iovem regionis illius proprie significaret: nisi mavis Alannicum ab Alanis Sarmatiae Europeae populis appellatum. » — Inscr. Brixiens. ap. eundem Spon sec. iii n. 103 haec est: I · O · M · ALANNI|CO M · NONIVS MA|CRINI LIB · AGATHONICVS | CVM PORTICVLA V · S · Murat. VII, 7 (cf. Orell. n. 1220) vidit Brixiae I · O · M · ALANNINO.

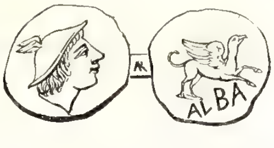
IAƧVꟼAᒧA (alapusal) in urna clusina n. 514; forsan legendum alapusal = *Albutia* (in Vermigl. *Inscr. per.* pg. 520 Albusa nomen invenitur), a rad. alp- pro -8ᒧA (ALF-) = lat. alb-o.

ALATRIVM. Vid. ALETRIVM.

ALB-, gr. ἀλφ-ός (umbr. osc. etr. ALF-, sabin. ALP-), radix latina, quae in quibusdam nominibus civitatum, fluviorum, montium etc. conspicitur; ex. gr. ALBA, ALBANVS, ALBINIA, ALBIVM, ALBIONA, ALBVLA, ALBVNEA, ALBVRNVS cet. Mutatur fortasse in alp- (vid. ALPES) et alph- (vid. ALPHITVM).

ALBA (Ἄλβα) et ALBA LONGA (Plin. III, IX, 11), urbs in Latio, ab Ascanio condita (Virg. *Aen.* VIII, 48; Appian. *Rom. hist.* I, 2; cf. Niebuhr III nt. 23) sub monte qui ab ea ALBANVS appellatus est. Vulgatior fama est, ab omine porcae albae ibidem inventae Albam esse dictam (Virg. *Aen.* VIII, 43 sq.; Varro *de r. r.* II, 4); alii melius statuere videntur (haec in Forcellini Lexico) qui *Albam* eiusdem originis putantes cum *Alpibus* eo nomine significari existimant locum editiorem seu montem; nos cum Corssen (in *Zeit. f. vergl. spr.* III 264: « Alba Longa = Langen-Weissenburg ») a rad. alb-, umbr. osc. etr. -8ꟷΑ (ALF-), sabin. ALP-. Cf. Gell in *Ann. dell'Inst. arch.* II = 1830 pg. 123. In lapide Pompeiis reperto (Mommsen n. 2188 = Henzen n. 5345) legitur [A]LB[A]. Vid. ALBANVS.

§ 2. Alba Fucentis (ALBA FVCENTIA in Antonini *itin.* pg. 309), Ἄλβα Φουκινίς (Ptol. III, 1), in Marsorum finibus sita ad Fucinum lacum. Plin. III, XVII, 1: « Albensium Alba ad Fucinum lacum; » Strab. V, III, 13: Ἄλβα, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς; Paul. ex Festo pg. 4: « Albenses qui sunt Marsi genus. » Eandem in finibus Aequorum ponit Liv. X, 1: « Albam in Aequos sex millia colonorum scripta; » et civitatem Aquorum appellat Niebuhr V, 365.
— Nummi n. 2732 habent AꓶBA, quos *Albae Longae* Sestinius tribuit (*Descr. num. vet.* pg. 8), Albae Fucenti

Eckhel (*Doctr. num. vet.* I, 100), Carelli, Romanelli *Topogr.* III 209, et Cavedonius, qui in *Giorn. arcad.* LXXIX, 220 sg. errorem Sestinii luculentissime coarguit. Vid. ALBENSIS.

§ 3. Alba Pompeia, Ἄλβα Πομπηΐα, (hodie *Alba*), in Liguria ad Tanarum fluvium (Plin. III, VII, 2; Ptol. III, 1). In lapidibus: R · P · ALB · POMPEIANORVM (Grut. 484, 3 = Orell. n. 2179), CIVITAS · ALBAE POMPEIAE (Vernazza *Inscr. Alb.* pg. 56 = Henzen n. 5105).

ALBAANVS, *albānus* adiect., antiquâ orthographiâ, in bovillana inscr. (App. n. XXXIX): LEEGE ALBAANA.

ALBANIESIS, *albaniensis* adiect. ad Albaniam pertinens. In titulo romano (Fabr. cap. III n. 20 pg. 122 = Orell. n. 4738): RVBRIA PRIMA ALBANIESIS.

ALBANVS, adiect. ad Albam Longam pertinens (scribitur et ALBAANVS). — Albanus ager (Plin. XIV, IV, 5); — Albanus lacus (Liv. V, 15), hodie *Lago di Castel Gandolfo;* — Albanus mons (τὸ ὄρος τὸ Ἀλβανόν), ad cuius radices Alba Longa sita fuit (Liv. I, 3; Plin. III, IX, 11, 16): inscr. apud Henzen n. 6013 DIS MAN | C · NONI · C · F · VRSI | SACERDOTIS · CABESIS | MONTIS ALBANI | CVRIONIS etc.; — Arx Albana apud Orell. n. 2248 (ARCIS ALBANAE); — Albanus pagus apud Henzen n. 6664 (PAG ALBANO); — Albana vallis (Liv. III, 7), in loco qui dicitur *Grottaferrata?* (Niebuhr I, 285; III, 336). Cf. Orell. n. 3118. De quodam « Podio Albano » loquitur *Chr. Farf.* pg. 623D (Murat. *Rer. ital. scr.* T. II, P. II). — ALBANI pro Albanius n. pr. m. in lapide antiquissima (App. n. XXXIV).

ALBENSIS, adiect. ab Alba oppido deductum. Albenses sunt incolae Albae Fucentis (vid. ALBA), Albenses Pompeiani incolae Albae Pompeiae (Plin. XVII, III, 1). Cf. Orell. n. 2232, 3085, 4166, 7007.

ALBESIA, nominat. plur. n., ab Alba Latii civitate. Paul. ex Festo pg. 4: « Albesia scuta. » In Glossis editis a Maio (*Cl. auct.* VIII, 47): « Albefia (lege *albesia*), genus scuti. »

ALBEVS, *alveus* (orthographiâ Claudii imperat. ALꟻEVS), mutato *v* in *b* (Dausq. I, 41). In glossis ap. Labb. ex *onomastico:* « κύβος, albeus. » Occurrit aliquando in lapidibus, ex. gr. in puteolana inscr. (Murat. 702, 2; *Bull. arch. nap.* IV, 74; Momms. n. 2502; Zell n. 1616) ALBEI TIBERIS = ALꟻEI TIBERIS (Momms. n. 2111, Zell n. 1647).

ALBINGAVNVM, hodie *Albenga*, Liguriae oppidum (Antonini *itin.* pg. 295, 503; Tac. *Hist.* II, 15; Strab. IV, VI, 1 Ἀλβίγγαυνόν, codd. « Albintanus »); quod scribitur etiam Albigaunum (Mela II, 4), vel Albium Ingaunum (Plin. III, VII, 2; Varro *de r. r.* III, IX, 17) et in Peuting. tabula Albincauno. Populi dicti sunt Albingauni in Liv. XXIX, 5. Inscr. apud Murat. 1021, 7 habet PLEBS VRBANA ALBINGAVNENSIVM. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III 264 explicat Albingaunum pro Ingaunisch Weissenburg. Ptolemei codd. habent Ἀλβίτταυνον, Ἀλβίταυνον, Ἀλβίγαυνον.

ALBINIA, Hetruriae fluvius in tab. peutingeriana ed. Scheyb.

ALBINTIMILIVM, hodie *Ventimiglia*, Liguriae oppidum (Tac. *Hist.* II, 13; Antonini *itin.* pg. 296 albintimilio; pg. 503 vintimilio), quod scribitur etiam Albium Intemelium (Plin. III, VII, 2; Strab. IV, VI, 1 Ἄλβιον Ἰντεμέλιον), Albentimillo in tab. peutingeriana, et simpliciter Intemelium (Varro *de r. r.* III, IX, 17). Inscr. apud Fabr. cap. III n. 104 pg. 135: D · M | M · SABVRIVS · LIGVS | FAL · ALBINTIMILI etc. — Albintimiliensis adiect. ad Albintimilium pertinens legitur in Murat. 1022, 1. Cf. Corssen, cui Albintemelium = Intemelisch Weissenburg (in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 264). Ptolemei codd. habent Ἀλβιντιμηνιον, Ἀλβιμίνεον, Ἀλβινιμίνιον.

ALBIONA, « ager trans Tiberim dicitur a luco Albionarum, quo loco bos alba sacrificabatur. » Paulus ex Festo pg. 4.

ALBIVM. Vid. ALBINGAVNVM et ALBINTIMILIVM.

ALBVLA, antiquissimum nomen Tiberis. Paul. pg. 4: « Albula Tiberis fluvius dictus ab albo aquae colore. » Et Virg. *Aen.* VIII, 331 sq.:

. . . . . Fluvium cognomine Tybrim
Diximus: amisit verum vetus Albula nomen.

Cf. Grotefend *Zur Geogr. und Gesch. von Alt-Ital.* II, 7. — De Aquis Albulis (Strab. V, III, 11: τὰ Ἄλβουλα ὕδατα), hodie *Bagni di Tivoli*, in tiburtino agro, vide Plin. XXXI, VI, 1. In *Chr. Farf.* pg. 511B legitur: « infra Civitatem Veterem, quae vocatur Albula, non longe a civitate Tiburtina. »

§ 2. Albula est fluvius Piceni in Marchia Anconitana (Plin. III, XIII, 1), hodie forte *Tesino* (alii *Bagnola*).

§ 3. Albula est etiam nympha sive dea, quae tenet aquam Albulae fluminis (Stat. *Silv.* I, III, 75).

ALBVNA sive ALBVNEA, deae nomen quae in agro tiburtino colebatur. Vid. Forcell. s. v. albuna.

§ 2. Albunea fons et nemus in tiburtinis montibus. Vid. Forcell. loc. cit.

ALBVRNVS, mons Lucaniae apud Silarum flumen; ita dictus a candore verticis. Cf. Virg. *Georg.* III 146, et Romanelli *Topogr.* I 331.

§ 2. Fuit etiam nomen dei a Romanis culti in Alburno monte. Vid. Forcell. s. v. alburnus.

ALBVS Funnisilaticus, nomen fuit cuiusdam civis inter Sabinos clari, teste Auctore *Epit. de nomin. rat.* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 355, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 390). Alii legunt « Allum Funnisilaticum. » — Albus fuit etiam primitivum cognomen gentis Postumiae, ut in Fast. capitol. apud Grut. 289: SP · POSTVMIVS · A · F · P · N · ALBVS · REGI. . . . et A · POSTVMIVS · A · F · P · N · ALBVS REGILL. . . Marcus Postumius tribunus militaris an. 328, ait Borghesius (*Nuovi framm. dei fast. cons. capitol.* II, 42), *pare che sia stato il primo a convertire in Albino l'antico cognome della sua casa Albo, col quale si veggono chiamati i Postumj che lo precedettero.*

ALGAE, Etruriae oppidum prope Centumcellas, de quo mentio fit in Antonini *itin.* pg. 498: « A Centumcellis ALGAS positio m. p. V.; ab ALGIS Rapinio positio m. p. III. » Adnotat Wesselingius: « Ab *alga*, quae omne hoc litus oppletus conspici Holsteinius adfirmat, nomen est, manetque in *Valle d'Aliga.* »

ALGIDVM, Ἄλγιδον, oppidum Latii (hodie *Rocca di Papa*), dictum ex aëris algore. Erat in alto monte, qui Algidus appellabatur, et Algida subiacens *silva*. Vid. Forcell. s. v. algidum.

Ǝ⅃A (ale), fortasse breviatim pro IƧƎ⅃A (alesi) sive pro ⅃AIƧƎ⅃A (alesial) = *Alesia* vel AƧƎ⅃VA (aulesa) = *Aulesia* i. e. *Auli* uxor. In titulo perusino n. 1647: Ǝ⅃A · ATIVƧIϽ · ITƧAΘ (hasti cisuita ale), quod interpretatus est Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 287) *Fausta Cisuitia Allia* nata. Cf. marrucinum A⅃IIIƧ (alies) et praenomina etr. Ǝ⅃VA (aule) = *Aulus* ac ƎI⅃ƎA (aelie) = *Aelius.*

ALEBRIA, *bene alentia*, teste Paulo ex Festo pg. 25; ab alendo, ait Muellerus, ut mulciber a *mulcendo*, uber ab *uvendo*. In glossis Isid.: « alebra, bona quibus alimur; » et apud Labb. « alerius (alebrius?), εὔτροφος, θρέμβος (θρεπτὸς? θρέψιμος?), τροφεύς. »

ƧИA[O]Ǝ⅃A (alethans), *Aletini* genit. sg., transpositis literis than pro thna, = ƧAИOƎ⅃A (alethnas) i. e. *Aletinus* n. pr. m., in hoc titulo ex sarcophago viterbiensi n. 2069 ƧИAϽƎ⅃A⅃AOИqAAIV⅃·IƩƩƎVϽ : ⅃IƎ⅃ИAO (thanchvil ruvssi puia arnthal ale[th]ans) = *Tanaquil Russia Aruntia* nata *vidua Aletini* (Oriolius in *Bull. dell'Inst. arch.* 1850 pg. 42: « *Tanaquil Rufia, moglie d'un degli Alezii, figliuolo d'Arunte* »).

AИOƎ⅃A (alethna), *Aletinus* vel *Aletina* (Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* 1850 pg. 41 et 92); vere ƧAИOƎ⅃A (alethnas) = *Aletinus*, quod etiam mutatur in ƧAИƧƎ⅃A (alesnas), IƎИOƎ⅃A (alethnei) = *Aletina* (unde AƧƎИOƎ⅃A alethnesa), gens etrusca (1), ab ἀληθὴς (verax), quod et viri troiani nomen fuit (Virg. *Aen.* I, 121; IX, 244, 305) fluminisque Lucaniae (vid. HALES, et cf. ALETIVM); Vermigliolius tamen alethnei per metathesin pro althenei scriptum retinuit. Inter inscriptiones ex hypogaeis viterbiensibus haec invenitur n. 2063: Ϙ⅃ · AИ|OƎ⅃A (alethna lr) = *Lars Aletinus* vel *Lartia Aletina.* Ex eodem loco hic titulus n. 2064: ⅃ƎƎ | . . ⅃OƎ⅃A (lege: aleth[na] sive aleth[nas] vel) = *Velius Aletinus* vel *Velia Aletina.*

ƧAИOƎ⅃A et ƧAИOƎ⅃A (alethnas), *Aletinus* n. pr. m. (fem. IƎИOƎ⅃A alethnei = *Aletina*), quod mutatur in ƧИA[O]Ǝ⅃A (alethans) et ƧAИƧƎ⅃A (alesnas); certe AИOƎ⅃A (alethna) nominat. casus = *Aletinus* vel *Aletina*. Saepe occurrit alethnas (semel alesnas) in hypogaeo prope civitatem Viterbium eruto, cuius inscriptiones ab Oriolio declaratae (in *Bull. dell'Inst. arch.* 1850 pg. 40 sg., 92 sgg.) *Aletinorum* gentem memorant; quae quidem habent: ƧAИOƎ⅃A · OИqA (arnth alethnas, n. 2056, 2060) = *Aruns Aletinus;* . . IϘA⅃ : ƧAИOƎ⅃A (alethnas lari. ., n. 2061) = *Lar Aletinus;* ƧAИOƎ⅃A · OϘA⅃ (larth alethnas, n. 2058) = *Lars Aletinus;* ƎϘOƎM · ƧAИOƎ⅃A (alethnas sethre, n. 2062) = *Setrius Aletinus;* ⅃ · ƧAИOƎ⅃A (alethnas v., n. 2055) = *Velius Aletinus;* ƧAИO[Ǝ⅃A] . . . ƎA (ae. . . alethnas, n. 2057) = *Aelius* (?) *Aletinus;* ƧAИOƎ⅃A . . . I (l. . . alethnas, n. 2059) = *Lars* (?) *Aletinus.* Adde ex eodem

(1) In thesauris epigraphicis saepe occurrit familia Aletia; in Grut. 901, 3 ALETHI AVE.

loco titulum hunc integrum n. 2065: ꟼIꓘAꓲ : ꟼAИOƎꓲA (alethnas laris) = *Lars Aletinus.*

IƎИOƎꓲA (alethnei), *Aletina*, n. pr. f. (cf. AИOƎꓲA alethna et ꟼAИOƎꓲA alethnas = *Aletinus*), in titulo tarquiniensi n. 2324: AIVꓲ ꟼƎꓲVA IƎИOƎꓲA (alethnei aules puia) = *Aletina Auli vidua;* at Vermigl. *Inscr. per.* pg. 143 nt. 2 reddidit: *Altenia* vel *Altinia* (alethnei pro althenei) *Auli filia;* Oriolius autem, cuius lectio est alethei aules puia, vertit *Alethia Auli uxor* (in *Bull. dell'Inst. arch.* 1850 pg. 41).

IꟼƎИOƎꓲA (alethnesi), *Aletinesia*, cogn. fem. a coniugio forsitan deductum, quasi *Aletini uxor* (vid. ꟼAИOƎꓲA alethnas et AИOƎꓲA alethna = *Aletinus*); in urna fictili clusina n. 753 IꟼƎИOƎꓲA : IƎИ+V+ : AИAO (thana tutnei alethnesi) = *Tannia Tutinia Aletinesia* (i. e. *Aletini* uxor).

ꟼИAƆƎꓲA (alecans). Vid. ꟼИAOƎꓲA (alethans).

ALEMONA vel Alimona, dea Romanorum alendis in utero fetibus praeses. Tertull. *Anim.* 37.

ΛꓘIIXΛNDIIL (alexandel), *Alexander* n. pr. m., quod vetustiori orthographia scribitur etiam ALEXANTER, ALEXSANDER etc. Vid. Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XXVI n. 26, et Avell. in *Bull. arch. nap.* I 73.

ALEXANDRVS, *Alexander* n. pr. m. Charis. pg. 64: « Alexander et Teucer dici debet, sed et Alexandrus et Teucrus dici possunt. »

ALEXANTER, Ἀλέξανδρος (ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΑΛЄΞΑΝΔΡΟϹ, ΑΛΕΧΣΑΝΔΡΟΣ = ALEXSANDER, et in marmore Mus. Borbon. III tav. XL ΑΛΕΣΑΝΔΡΟΣ), *Alexander* et antiquâ orthographia (II = E) ALIIXANDIIR (Maffei *Mus. ver.* 156, 2; ꓫLIIXΛNDII[R] ap. Mommsen n. 4079), ΛꓘIIXΛNDIIL, ALEXXANDER, ALIXXANDER, ALESANDE[R], ac per compendium ALXA (Petr. Diac. pg. 1583) n. pr. m., quod ƎꓷTИꟼ⩔ꓲƎ (elchsntre) et recentiori forma ΛꓑIXENTROM scripserunt Tusci. Vetustiorem scriptionem Alexanter adnotavit Maittaire *Gr. ling. dial.* pg. 384 propter haec Quintiliani verba (*Inst. or.* I, IV, 16): « Quare minus mirum, si in vetustis operibus urbis nostrae, et celebribus templis legantur Alexanter et Cassantra. » — Corrupte in titulo apud Zell n. 50 legitur PRO SALVTE IMP · SEVERI ALEXANDIRI.

ALEXXANDER, *Alexander* (vid. ALEXANTER) n. pr. m., in titulo christiano apud Maium *Scr. vet. nova coll.* V, 403: RVTILO ALEXXANDRO.

ALEXSANDER, Ἀλέξανδρος (ΑΛΕΧΣΑΝΔΡΟΣ in gr. inscr. de qua Marinius *Arv.* pg. 271), *Alexander* n. pr. m., quod antiqui etiam ALEXANTER scripsere, Etrusci ƎꓷTИꟼ⩔ꓲƎ (elchsntre). In lapidibus quibusdam invenitur scriptio Alexsander, ex. gr. in Fabr. cap. V n. 239 pg. 387; in Grut. 439, 1 (vid. AVRVFEX); in Murat. 1598, 3 (cf. Marini loc. cit.); in Gori *Inscr. ant.* I, 110; in Mommsen n. 5717 (ALИXSAИ) et 6769. In *Bull. dell'Inst. arch.* 1848 pg. 67: DEVM · DEARVM | MAEMILIVS · ALEXSA[N]DER · DEDICAVIT; et in Murat. 1682, 2: VIVIT | P·GAVIVS | ALEXSANDER.

ALEXSIVS, *Alexius* (ἀλέξιος = *defensorius, propulsorius*) n. pr. m. in titulo ap. Marinium *Arv.* pg. 269 (= Momms. n. 5957), qui ex gr. inscr. (op. cit. pg. 300 nt. 79) protulit formam ΑΛΕΧΣΙΑΣ. Pompeiis ΛꓑIIIXS vidit Garruccius *Inscr. gr. sur les murs de Pomp.* pl. XXVI, 6.

ALERIA, Ἀλερία κολωνία (Ptol. III, 2), Corsicae oppidum (Flor. II, 2; Antonini *itin.* pg. 85), quod nunc *Leria* appellatur. Plin. III, XII, 1: « Aleriam, (*coloniam deductam*) a dictatore Silla. » In titulo L. Cornelii Scipionis L. filii (n. 2708): CEPIT · CORSICA · AꓑERIAQVE · VRBE = *cepit Corsicam Aleriamque urbem.*

ALESANDE[R], *Alexander* (vid. ALEXANTER et ALEXSANDER) n. pr. m. in titulo ap. Mommsen n. 5686.

ALESA. Vid. HALAESA.

IꟼƎꓲA (alesi), *Alesia* n. pr. f. apud Etruscos (ꓲAIꟼƎꓲA alesial = *Alesiâ;* cf. ALESVS), quod reperitur in Murat. 2074, 5 (ALESAE); Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 310 et in *Lett. di etr. erud.* pg. 164) statuit alesi scriptum fuisse pro aulesi i. e. *Aulesia* (cf. AꟼƎꓲVA aulesa), contracta diphtongo *au* in *a*, sicuti in Ǝꓲ8A afle pro Ǝꓲ8VA aufle et Ǝ8Aꟼ rafe pro Ǝ8VAꟼ raufe, in perusina inscr. n. 1518 IꟼƎꓲA : AIꓲIƎꟻ (veilia alesi) = *Velia Alesia* vel *Aulesia.*

[ꓲAIꟼƎꓲA] (alesial), *Alesiâ*, ab IꟼƎꓲA (alesi) = *Alesia* n. pr. f., in tit. perusino n. 1767.

ꟼAИꟼƎꓲA (alesnas), *Aletinus* n. pr. m., idem quod ꟼAИOƎꓲA (alethnas); nam in titulis ad Aletinorum gentem pertinentibus (n. 2055 sqq.) forma alethnas undecies conspicitur, una tantum alesnas, adspiratâ O = th in sibilantem (ꟼ) conversâ. Num. 2066: A · ꟼAИꟼƎꓲA (alesnas a) = *Aulus Aletinus*, postposito praenomine.

ALESVS, veientanus heros, tanquam Neptuni filius habitus et observatus. Serv. ad *Aen.* VIII, 285: « Quidam etiam dicunt *Salios* a Morrio, rege Veientanorum, institutos ut *Alesus*, Neptuni filius, eorum carmine laudaretur, qui eiusdem regis familiae auctor ultimus fuit. » Vid. HALAESVS.

ALETIVM, Ἀλήτιον (Ptol. III, 1), Salentinorum urbs: incolae Aletini (Plin. III, XVI, 2 et 7). Opinio Romanelli est *Topogr.* II, 24 sg., nullam in Salentinis fuisse urbem Aletium, sed Salentium, ac propterea nec Aletinos, sed Salentinos esse legendum. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 57 Aletium ponit ubi nunc *S. Maria della Lizza* sive *dell'Alizza.* Cf. Pagus Aletanus in Orell. n. 3984.

ALETRIVM vel ALATRIVM (Alatrum in Frontin. *De colon.* pg. 82), Ἀλέτριον (Strab. V, III, 10), nunc *Alatri*, Latii oppidum in Hernicis. Incolae appellantur Aletrinates (Plin. III, IX, 11), vel Alatrinates (Liv. IX, 43). Inscr. apud Grut. 424, 7 (Orell. n. 3785) MVNI-

CIPIO ALETRI; 442, 3 (cf. 439, 2) EX · DECRETO · DECVR · MVNICIPII · ALETRINAT; et apud Reines. cl. I, n. 238 PRAEFECTVS FABRVM ALETR. — Inter castella sabini territorii *Chr. Farf.* pg. 672 memorat Alatrum; inde « castellum Alatra » et « castellum aletrinum. »

§ 2. Aletrium, Hirpinorum urbs, nunc *Calitri* appellata; incolae Aletrini (Plin. III, xvi, 6). Inscr. apud Reines. cl. III, n. 83: S · P · Q · ALETRINVS.

-8⅃A (ALF), gr. ἀλφ-ὸς, lat. ALB-, radix umbra Oscis Etruscisque communis (sabin. ALP-), in tabularum eugub. vocibus V8⅃A (alfu) = *alb-a*, ALFIR sive ALFER = *albis.*

ALF-, lat. ALB-, radix osca Umbris Etruscisque communis (sabin. ALP-), quae conspicitur in nominibus ALFATERNA (alaf- pro alf- in ꟽVИИƎTИ8И⅃И alafaternum = *Alfaternorum*), ALFIDENA, ALFIVS. Cf. ИᛚI8И (alifa) = ALIFAE.

-8⅃A (alf-), lat. ALB-, radix etrusca Umbris Oscisque communis, quae invenitur in nominibus AI8⅃A (alfia) = *Alfia* (cf. A8⅃A alfa), AИ8⅃A (alfna) = *Alfena.* Mutatur fortasse in alp- (vid. MVI1⅃A alpius, IAƧV1A⅃A alapusai = *Albutia?*), et in alb- (vid. ALBINIA). — Cf. ALB-, ALP- et ALPH-.

A8⅃A (alfa), *Alfa*, cognomen perusinae gentis Vibiae (genitivus MA8⅃A alfas), fortasse a graeco ἄλφα, nisi ab alf- = *alb-us*, unde IƎ8⅃A (alfei) et AI8⅃A (alfia). In perusinis ossuariis A8⅃A · I1Iꟻ · ᑫA (ar vipi alfa, n. 1437 et 1439) = *Arrius Vibius Alfa* vel *Arria Vibia Alfa;* A8⅃A : I1Iꟻ : ⅃Ǝꟻ (vel vipi alfa, n. 1436 et 1438) = *Velius Vibius Alfa* vel *Velia Vibia Alfa.*

MA8⅃A (alfas), *Alfae* cogn. m. genit. sg. (nominat. A8⅃A alfa), in urna perus. n. 1473: MA8⅃A : MI1Iꟻ : AИAO (thana vipis alfas) = *Tannia Vibii Alfae* uxor (?).

ALFATERNA. Vid. ꟽVИИƎTИ8И⅃И (alafaternum) = *Alfaternorum* et NVCERIA § 2.

ALFER, *albis*, abl. plur. 2 decl. adiect. pro ALFIR, cui opponitur ADRER pro ADRIR = *atris* (Aufr. et Kirch. I, 91; II, 282). Tab. eugub. VIIa 34 VESCLIR · ALFER (VESCLIR ALFIR tab. VIIa 32) = *vasculis albis* (Grotef. *Rud. l. u.* IV, 19; Aufr. et Kirch. II, 286). Vid. V8⅃A (alfu) = *alba* et rad. ALF-.

IƎ8⅃A (alfei), *Alfia*, familiae etruscae nomen, idem quod I8⅃A (alfi) et AI8⅃A (alfia). In urna senensi n. 572 IƎ8⅃A · IOᑫA⅃ (larthi alfei) = *Lartia Alfia.*

ALFELLANI, incolae oppidi cuiusdam in Hirpinis. Plin. III, xvi, 6, ubi aliqui legunt Affilani. Cf. AFFILE.

ALFENOƧ, *Alfenus* (Alfeinius apud Reines. cl. v, n. 46), n. pr. m. in vasculo Musei Kircheriani (vid. NOEM).

I8⅃A (alfi), *Alfia*, pro AI8⅃A (alfia) n. pr. f., quod scribitur etiam IƎ8⅃A (alfei). In tribus urnis perusinis n. 1322, 1527 et 1547: I8⅃A · AИAO (thana alfi) = *Tannia Alfia.*

? AI8⅃A (alfia), *Alfia* (⅃AI8⅃A alfial = *Alfiâ*), in aeneo signo etrusco n. 2509; familia etrusca in romanis titulis saepe memorata, antiquiori orthographiâ Alphia apud Gruterum et Mommsen in lapide venusina n. 798; etrusce scribitur etiam I8⅃A (alfi) et IƎ8⅃A (alfei), unde AИ8⅃A (alfna), IИ8⅃A (alfni) = ALFIVS et AИ8ꟻ⅃A (altfna) = *Alfena* (« *Alfana* vel *Alpana*, » S. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 145 nt. 8). Radix est -8⅃A, gr. ἀλφ-ὸς, lat. *alb-us.* Cf. Steub *Ueber die urbewohner Rätiens* s. 97.

⅃AI8⅃A (alfial), *Alfiâ*, ab I8⅃A et AI8⅃A = *Alfia*, etruscae familiae nomen. In urnis perusinis: ⅃AI8⅃A · VƧƎᑫ · ᑫA (ar resu alfial, n. 1304) = *Arrius Resius Alfiâ* natus; et ⅃AI8⅃A · ᑫA · AИᑫVƧ · A⅃ (la surna ar alfial, n. 1328) = *Lars Surenus Arrii* filius *Alfiâ* natus; ⅃AI8⅃A · AIVꝉIꝉ · Ǝꟻ (ve tituia alfial, n. 1524) = *Velia Tituia Alfiâ* nata.

ALFIR, *albis*, adiect. abl. pl. 2 decl., quod scribitur etiam ALFER, cui opponitur ADRER = ADRIR i. e. *atris;* radix est ALF- (umbr. V8⅃A alfu = *alba* acc. pl. n.), gr. ἀλφ-ὸς, rom. *alb-us* (Aufr. et Kirch. I, 120; II, 281, 284). Bis in tab. eugub. VIIa 24 sq. et 26 legitur VESCLIR · ALFIR (VESCLIR · ALFER tab. VIIa 32, 34) = *vasculis albis* (Grotef. *Rud. l. u.* VI, 28; Aufr. et Kirch. II, 286).

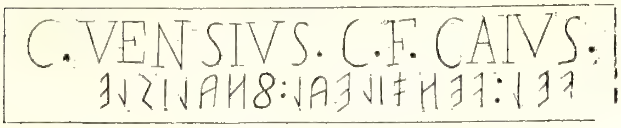
ALFIVS, n. pr. m. ab alfus (vid. rad. osc. ALF-). Occurrit hoc nomen in aliquibus titulis capuanis (in etruscis I8⅃A alfi = *Alfia*), et in Livio XXIII, 35 Marius Alfius medixtuticus Capuae, quo loco alii legunt modo alfius, modo alfus, alphius et alpius.

AИ8⅃A (alfna), *Alfenâ* (Alfenia) sive *Alfanâ*, idem quod ⅃AИ8⅃A (alfnal), antiquiori ortographia AИ8ꟻ⅃A (altfna) = *Alfena* sive *Alfenia*, a rad. -8⅃A = alb-us, quae genuit I8⅃A (alfi) = *Alfia.* Attamen IИ8⅃A (alfni) est ALFIVS in bilingui inscr. clusina n. 792; quapropter τὸ AИ8⅃A et similia cum И eufonico pro I8⅃A vel IƎ8⅃A (AI8⅃A) cum Lanzio cogitate retinere possumus. Itaque inscriptio clusina in urna num. 628 AИ8⅃A ..... AIИVƆᑫAƆ · IƎИIAƆ (cainei carcunia ..... alfna) = *Caia Carconia ..... Alfenâ* nata (vel *Alfiâ* nata; Lanzi II 455 = 384 n. 444).

⅃AИ8⅃A (alfnal), *Alfenâ* (Alfenia) vel *Alfiâ* = ⅃AI8⅃A (cf. AI8⅃A alfia et IИ8⅃A alfni = ALFIVS), sine ⅃ finali AИ8⅃A (alfna) n. pr. f., in urna etr. n. 995: A⅃Ɔ : ⅃AИ8⅃A : VƆƧƎꟻ | Ǝ⅃ꟻИᑫA · OИᑫA (arnth arntle vescu alfnal cla) = *Aruns Aruntilius Vesco Alfenâ natus* (vel « *Alfia* », Lanzi II 368 = 297 n. 102). Adde inscript. cortonensem in ossuario operculo n. 1038: ⅃AИ8⅃A | O⅃ : ƎꝉIꝉ : O⅃ (lth tite lth alfnal) = *Lars Titius Lartis filius Alfenâ* natus. Vid. voc. sq. et cf. ⅃AIИO⅃A (althnial) atque ⅃AИ8ƧA (asfnal).

Ǝ⅃ƧI⅃AИ8⅃A (alfnalisle), *Alfenillus*, cognomen masc. forte a matronimico deductum (= ⅃AИ8⅃A alfnal i. e. *Al-*

fenā natus), si recte lego cum Grotefend (*Zur. Geogr. und Gesch. von Alt-Ital.* V, 7 sq., 10 sq.) bilinguem quae sequitur inscriptionem n. 793 ex agro clusino depromptam, sicque evulgatam

In prima linea CAIVS locum cognominis usurpat (*C. Vensius Caii filius Caius*); in secunda vero legendum arbitror: vel venzile alfnalisle, non vel venzileal fnalisle, quod videtur error quadratarii, permultis titulis edoctus, in quibus praenomen sequuntur nomina gentilitia saepe in *e* desinentia (Ǝ⅃IЖИƎꟻ = VENSIVS), nunquam in *al*. Cum alfnal-isle certe concordat etr. nomen alfna, abl. sg. ⅃ΑИ8⅃Α (alfnal) = *Alfenā* natus, unde illud sane derivatur.

IИ8⅃Α (alfni), *Alfenus* vel *Alfanus* (Alfenius, Alfanius) sive *Alfius* (cf. ΑI8⅃Α alfia vel I8⅃Α alfi = *Alfia*, et ΑИ8⅃Α alfna) n. pr. m., ex bilingui titulo clusino n. 792: IИ[8]⅃Α · ⅃ꟻ (vel alfni) = C · ALFIVS, mutato praenomine Velius in Caius.

ƧIИ8⅃Α (alfnis), forte *Alfeni*, genit. sg., ab I8⅃Α (alfi) = *Alfia* n. pr., in titulo etr. n. 134.

ΑƧIИ8⅃Α (alfnisa), *Alfenisia* cogn. f. forte a coniugio deductum, pro *Alfeni* uxor (vid. ΑИ8⅃Α alfna et IИ8⅃Α alfni). In tegula etr. n. 142: ΑƧIИ8⅃Α | ƎИIΑↃ (cainei alfnisa) = *Caia Alfeni* uxor.

V8⅃Α (alfu), *alba*, adiect. acc. plur. n. 2 decl. (cf. ALFIR et ALFER = *albis*), cui opponitur Vꓤ+Α (atru) = *atra*: radix est -8⅃Α (ALF), gr. ἀλφ-ὀς, rom. *alb-us* (Aufr. et Kirch. I, 119). In tabul. eugubina Ib 29 legitur: V8⅃Α : Vꓤ+Α : V+Ǝ⅃ : V⅃⋊ƧƎƎ (vesklu vetu atru alfu) = *vascula ..... atra, alba* (cf. Aufr. et Kirch. II, 285), quae Grotefend vertit (*Rud. l. u.* V, 8) *vasculo pleno, atro, albo*. Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 63. Lanzius II 724 = 632, sequutus Passerium (*Lett. Ronc.* n. XVI pg. 271; *Paralip. in Dempst.* pg. 295 et 323 « alfu, *farina hordeacea* »), scripsit: « alfu *da ἄλφι tronco doricamente per ἄλφιτον, farina di orzo in Grecia ..... Nella tav. latina corrispondente si fa una lunga preghiera offerendosi il farro* (vesclir atrir) *e un'altra di poi offerendosi la farina* (vesclir alfir). Gorius in *Lex. etr. et pelasg.* mss.: « alfu, *albus*, ἀλφὀς; » et ita Maffeius *Osserv. lett.* V, 342.

ΑΛΙΑΝΑΙΔΙΗΙ in lapide messapico n. 2996.

? Α⅃ƧI⊗⅃Α (alhisla), *Alfiā* n. pr. f., idem ac ⅃ΑI8⅃Α (alfial), cum aspirata ⊗ = *h* pro 8 = *f*. In urna perusina, cuius inscriptio num. 1544 valde incerta est, legitur: Α⅃ƧI⊗⅃Α ΑIƧΑ⅃ↃΑ (aclasia alhisla) = *Aclasia Alfiā* nata (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 227).

? O⅃Α (alth) in lapide tarquiniensi n. 2330.

⅃ΑIИOΛΑ (althnial), *Altiniā*, familiae etruscae nomen (Grut. in indice; cf. Altenia apud Doni X 52, et Altidius atque Altidia apud Fabr. cap. IX n. 32 pg. 603), comparandum cum formis ƧΑИOƎ⅃Α (alethnas), IƎИ⅃Α (alnei), ΑИ8Ⅎ⅃Α (altfna), IΑИIM⅃Α (alśinai) et ΑИM⅃ЖΑ (azlśna). Vide etiam ИO⅃ΑM (śalthn) et ⅃ΑИ+⅃ΑƧ (saltnal?), cum quibus forte cohaeret althnial, siculi gr. ἄλσις et ἄλλομαι cum lat. *saltus* et *salto*. In urnulis senensibus ex Liciniorum sepulcro: ⅃ΑIИOΛΑ | Α · ƎИↃƎ⅃ · Α (a lecne a althnial, n. 404) = *Aulus Licinius Auli filius Altiniā* natus; et ⅃ΑIИOΛΑ | ƎИↃƎ⅃ · ꟻ (v. lecne althnial, n. 413) = *Velius Licinius Altiniā* natus.

ALIA sive Allia, Ἀλία vel Ἀλλίας, fluvius Sabinorum in Tiberim defluens, nunc *Caminate* aut *Rio del Rosso* (cf. *Ann. dell'Inst. arch.* II = 1830 pg. 121), « iuxta quem, ait Servius ad *Aen.* VII 757, Galli, Brenno duce, decimoquinto calendarum Augustarum die deleto exercitu, post triduum deleverunt etiam urbem, excepto Capitolio. Sane Alia dicitur, cui additur unum *l* propter metrum, sicut [*reliquias* et] *relliquias*. » Quam Servii orthographiam laudat Niebuhrius *Hist. rom.* IV rem. 469 contra Lexicographorum auctoritatem et Apuleii verba (ap. Maium *Scr. vet.* nv. col. I, 76): « Allia per duplex *l* flumen memorabile exercitus nostri clade. » Cf. Forcell. ed. Lipsiae et Schneider *Gram. der lat. spr.* I, 408. — DIES ALLIENSIS legitur in antiquo calend. apud Mommsen n. 5750 (cf. Henzen n. 6445, et Niebuhr op. cit. IV rem. 471). Vid. ALLIESIS.

ALIANVS, vicus Liguriae (cf. ALIA flumen et familiam rom. Alia sive Allia in lapidibus) ex sententia de finibus inter Genuates et Veturios (App. n. I) lin. 17: IN CASTELVM · QVEI · VOCITATVST · ALIANVS. — De quodam loco Aliano in regno neapolitano mentio fit in *Chr. Farf.* apud Murat. *Rer. ital. scr.* T. II, P. II, pg. 567. Vid. ALLIANA.

ΑΛΙΑΙΑΝ = ἐκκλησίαν, Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* pg. 230: Ἀλιαίαν (ἁλίαν?)· ἐκκλησίαν, Ταραντῖνοι.

ALID. Vid. ALIS.

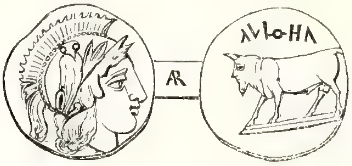
ИƎI⅃Α (alien), *Alienus* sive *Aliena* n. pr., in marmore urbevetano n. 2036.

ΛᒣIIIϟ (alies), *Allius* n. pr. m. (cf. etr. ƎI⅃ƎΑ aelie = *Aelius*, et Noris *Cenotaph. pis.* pg. 419) in lapide marrucino n. 2893: V · ΛᒣIIIϟ · ᒣ | ϟΛ · ΛᒣIIIϟ · Λϟ = *Vibius Allius Lucii* filius, *Salvius Allius Asinii* filius, cum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342 (cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1847 pg. 154) et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 254.

ИᒣI8И (alifa), Alifa (*Alifae*, *Aliphae*, *Allifae*, *Alliphae*; Allifae in lapidibus apud Mommsen n. 3939, 4770, 4778 sq. cet.; ALIFAS in Antonini *itin.* pg. 122 et 304), Ἀλλιφαὶ (Strab. V, III, 10), oppidum Samnii prope Vulturnum (Livii codd. VIII, 25 habent Alliphae, Allifa,

·Allife, Alliffe, Alife, Alifoe, Alfide cet.), nunc *Alife;* incolae appellantur Allifani (Plin. III, IX, 11); ORDO ET POPVLVS ALLIFANORVM ap. Mommsen n. 4757 (cf. n. 3919, 4741, 4771). Nummi n. 2861 habent ꟼИꞮ8ꟼ; scribitur etiam AꞮI8HA (Riccio *Repert.* etc. pg. 5 ꟼꞮI8Hꟼ), quod Friedlander *Osk. münzen* s. 25 exhibet cum litteris AꞮI§HA et his verbis: *In dieser letzteren Aufschrift ist der vierte buchstab wohl sicher ein* ɸ, *der fünfte kann für* n *oder auch für* h *stehen, so dass* Alifea *oder* Alifhe *zu lesen ist.* Extat etiam scriptio ΛꞮIꝊHΛ in argenteo nummulo, quem edidit Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. IV, 145.

Ad nomen quod attinet, cf. Ἀλίφειρα (Polyb. IV, LXXVII, 1), Ἀλιφειραῖοι (Polyb. IV, LXXVII, 10), et Alifera (Cic. *ad Att.* VI, 2) vel Aliphera (Liv. XXVIII, 8). Vid. AꞮꞮIBA.

AꞮI8HA, *Allifae*, oppidum Samnii, in argenteo numo n. 2861 *b*. Vid. ꟼꞮI8ꟼ (alifa).

ΑΛΙΜΕΝΟΣ, αἰγιαλός (lat. *importuosus*, ital. *importuoso*), hodie Alimone inter flumen Sarnum et promontorium Minervae, teste Onuphrio Gargiullo in *Mem. dell'Acad. Ercol.* I 315.

ALINSVST, ——*erit*, futur. exact., quod apparet in tab. eugub. VIa 7, ubi legitur: ANDERSESVSPDISLERALINSVT. Grotefend *Rud. l. u.* VI 6 et 9 (cf. II, 29) habet disler alinsust pro *dictionibus secus erit* (alins pro *aliter* s. *secus*). Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I 279 legit disle ralinsust, et ralinsust pro *relinquerit* exponit. Cf. Aufr. et Kirch. I 145, II 62.

ΛꞮIXENTROM, Ἀλέξανδρος (Alexander), n. pr. m. etrusco-romana scriptione (tusce ƎꓷTИƧꓱꓘƎ elchsntre), in etrusco speculo n. 2491, quod exhibet Mercurium (MIRϘVRIOS) et *Paridem* i. e. *Alexandrum.*

AꓘIXXΛNDER, *Alexander* (vid. ALEXANTER) n. pr. m., apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XVII, n. 44 (AꓘIXXΛNDRO).

ALIOVORSVS et ALIOVORSVM, *alioversus* et *alioversum* adverb. Vid. Plautum *Aul.* II, IV, 8.

ALIPHAE. Vid. ꟼꞮI8ꟼ (alifa).

ALI[QVI] = *alicui*, apud Grut. 860, 3 (NE · QVISQVAM · ALIQ · VEND).

ALIQVOVORSVM, *aliquoversum* adverb., antiquà orthographià apud Plaut. *Cas.* II, IV, 18.

ALIS et ALID, *alius* et *aliud* (ALIVT) pronom., cuius antiquiores formas usurparunt Lucretius, Catullus cet. (cf. Forcell. ed. Lipsiae, Schneider *Gram. der lat. spr.* I 116, et Maittaire *Gr. ling. dial.* p. 417). « Alis quoque antiquissimi, ait Priscianus pg. 959 ed. P., pro *alius* protulerunt: eius genitivus rarus est in usu (1). » Et Charis. pg. 133: « Sicut et *alius* pronomen genitivum non habet, tametsi antiqui genitivi *alius* producta *us* dixerunt, quorum auctoritatem secuti et nos accedimus: cuius nominativum veteres non tantum *alius* dixerunt, sed etiam alis, sicut et Sallustius: *Alis alibi stantes, omnes tamen adversis vulneribus conciderunt.* » Adde Diomedis verba pg. 322 sq.

§ 2. Alis pro *aliter* adv. occurrit in lapide vestino apud Mommsen n. 6011 (Murat. 587, 1; Orell. n. 2488).

ꟼƧIꓘꟼ (alisa) est quorundam nominum pars, uno vel duobus punctis a themate abscissa, ex. gr. ꟼƧIꓘꟼ · ИIꟼꟼꟻƧƎꟻ (vestrin-alisa), ꟼƧIꓘꟼ : OИꓷꟼ (arnth-alisa).

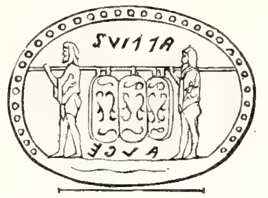
?MƎꟼꟼꟻꟼƧIꓘꟼ (alisatreś) = *Alexandri* (?), genit. sg. (cf. ΛꞮIXENTROM et ƎꓷTИƧꓱꓘƎ elchsntre = *Alexander*), si cum Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 281 in perusina tegula n. 1943 legimus larthi alisatreś (*Lartia Alexandri* uxor) pro etr. literis ƆƎM.... MƎꟼꟻꟼƧIꓘꟼIOꟼꟼꓘ.... Legerem: ....larthialisa treś ....śech.

ALIVBEI, *aliubi* adv., ex lege Thoria (App. n. LIX) § 42: NEIVE · AMPLIVS · EA · ALIVBEIVE · ALITERVE · DARE · DEBEO (debeto).

ALIVT = *aliud*, antiquà orthographià, qua usi sunt Cat. *de r. r.* cap. II et Cic. in fragm. apud Maium *Clas. auct.* II, 63. Vidimus etiam aliut pro *aliud* in Grut. 408 lin. 17; in *tab. Malacit.* apud Henzen col. II lin. 68 et col. IV lin. 6; in Mommsen n. 4601. Cf. Lauremb. et Maittaire *Gr. ling. dial.* pg. 394.

ALIVTA, *aliter* adv., ab aliut = *aliud.* Paul. pg. 6: « Aliuta antiqui dicebant pro *aliter* ex graeco id ἀλλοίως transferentes. Hinc est illud in legibus Numae Pompilii: si quisquam aliuta faxit ipsos (ipsus) Iovi sacer esto. » Cf. Dausq. II 26 et Forcell., qui addit Plauti *Rud.* prol. 10: « Alium aliuta (al. alia) disparat. »

ƎƆꓘꟼ (alce), *Alcius* (?) n. pr. m., in etrusca gemma Musei flor. n. 111, quae duos sacerdotes salios offert sive Saliorum ministros. Nomen vel cognomen alce pro *Alcius* Maffeius *Osser. lett.* VI 148 duxit ab *alce*, gr. ἀλκή (cervus alces Linnei). *Il tema,* inquit Lanzius II 139 = 111, *è* ἄλλομαι, *già* ἄλλω, salio, *quindi* Allius *e* Allecius, *che in etrusco dialetto diconsi* ale *ed* alce. *Aggiungo un'altra allusione. L'istituzione dei Salii non fu di Numa; se ne citano da Servio altri autori, e specialmente un re etrusco* [vid. ALESVS]... *Si è dunque potuto alludere al nome ed ai Salii di* Aleso, *il quale in etrusco dicevasi* Alse *nome*

(1) Paul. ex Festo pg. 27: « Ali rei dixit Plautus pro eo quod est *aliae rei;* » et pg. 28: « Alimodi pro *alius modi.* » Cf. Plaut. *Mil.* III, I, 206.

vicinissimo ad alce. — Alce cogn. fem. occurrit in thes. Murat. 1784, 16, et Grut. 414, 8 (FVRIA P L ALCE); Alche apud Murat. 938, 1.

ALCEDO, Ἀλκυόνη (Alcyone), n. pr. f. Paul. pg. 7: « Alcedo ab antiquis pro *Alcyone*, ut pro *Ganimede* Catamitas, pro *Nilo* Melo. »

AIИΛIϽΛA (alcilnia), in sepulcro prope Suanam, n. 2031: forte nomen cilnia hic legendum.

ALCVMENA, Ἀλκμήνη (Alcmena vel Alcmene), filia Electryonis et Andromedae. Antiquam orthographiam semper usurpavit Plautus. Victorinus *De metris* pg. 2456: « Iuxta autem non ponebant *cm*, deinde nec *Alcmenam* dicebant nec *Tecmesam*, sed Alcumenam; inde Alcumaeon et Alcumena, tragoediae; donec Iul. Caesar, qui Vopiscus, et Strabo qui et Sesquiculus dictus est, primus de Tecmesa scripsit tragoediam suam et in scena pronunciari iussit. »

?ΛΛA (all), forte pro aula vel aule, in titulo perus. n. 1979.

ALLAVA, *Allava*, Siciliae fluvius in Antonini *itinerario* memoratus pg. 88.

AVVEI, pro alleiba = AVVIBA, oppidum Campaniae, in argenteo nummulo n. 2834 *a*.

ALLEC, *allex* (allector), in gloss. Cyrill. apud Labb.: « allec, ὀψάριον ταριχευμένον. » Cf. Forcell. s. v. alec et allex.

ΑΛΛΗΝ (ἄλλιον), λάχανον (*olus; fortasse allium*, sive *alium*, quod nos *aglio*), apud Italos. Hesych. I, 240: « Ἄλλην· λάχανον, Ἰταλοί. »

ALLIA. Vid. ALIA.

ALLIANA, regio Italiae « inter Padum Ticinumque amnes (Plin. XIX, II, 2). » Alii legunt: aliana. Vid. ALIANVS.

AVVIBA, civitas Campaniae, geographis ignota, et ab Allifis in Samnio diversa, quibus argenteos nummulos n. 2834, AVVEI, AVVIBA et ΑΛΛΙΒΑΝΟΝ inscriptos,

tribuit Avellinius (1), anteaquam monetalibus officinis Campaniae reddidisset Millingen (*Ancient coins* pg. 7 sq., *Med. gr.* pg. 16; *Consider.* pg. 142). Friedlander tamen (*Osk. münzen* s. 25), a nummographis quibusdam reprehensus (1), eosdem nummos et alios inscriptionem ИVI8И sive AVI8HA exhibentes concedit Allifis Samnii oppido. Pro ΑΛΛΙΒΑΝΟΝ, quod nitidissime vidit Avellinius (cf. *Opusc.* II, 60), ΑΛΛΙΒΑΝΩΝ habet Carellii tab. LXII n. 9. Cf. ΑΛΥΒΑΣ.

(1) In adnotat. ad Carellium pg. 16 ita scripsit Avellinius: « Male hos numos Allifis tribui, sed ad Cumarum viciniam esse revocandos cl. Millingen recte docuit: cuius ego opinionem amplexus in *Suppl. ad Ital. num.* pg. 12 Olibani montis mentionem inieci, qui in puteolana regione a Capacio aliisque memoratur, cuiusque adeo nomen a vicino quodam oppido Allibano, geographis tamen ignoto, derivatum videri potest. Eandem opinionem amplexum fuisse postea cl. Carellium docet idem Millingen (*Ancient coins* pg. 7. 8), qui ad eam quoque accedere videtur, memoratque fluvium in Orco, qui Alibas dicitur apud Suidam (s. v. Ἀλίβας), Etymologicum Magnum (s. ead. v.) et Lucianum (*Necyom.* c. 6; vide quoque de voce Ἀλίβας Plutarch. in *Sympos.* lib. VIII circa finem), unde trahi potuit Alibani nomen urbis nempe in Cumarum, ipsiusque Averni vicinia positae, ea in regione, quae Plutoni maxime sacra habebatur. » — Cf. Riccio *Repert.* etc. nt. 27.

ΑΛΛΙΒΑΝΟΝ = Ἀλλιβανῶν, i. e. Allibanorum, qui sunt Allibae cives, in argenteo nummo n. 2834 *c*.

ALLIESIS, *Alliensis*, adiect. ab Allia flumine derivatum (vid. ALIA). Paul. pg. 7: « Alliesis dies dicebatur apud Romanos obscoenissimi ominis, ab Allia fluvio scilicet, ubi romanus fusus a Gallis exercitus est. » Cf. Varr. *de l. l.* VI, 32 pg. 85, et vid. ALIA.

ΑΛΛΙΟΝ. Vid. ΑΛΛΗΝ.

ALLO, *alia*, pron. nominat. sg. f., a gr. ἄλλος (Guarini *In tab. oppid. lex.* pg. 133; Grotefend *Rud. l. u.* pg. 18; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 25 sq.; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 16 sq.; Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 210, 218; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 111). Mommsen *Die unterit. dial.* s. 247: « allo = *olla* (illa) adi. fem. 1 decl.; » et Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 305: « allo i. e. *aliter*, a gr. ἄλλως. » Tab. Bant. n. 2897 lin. 22 ALLO · FAMELO = *alia familia* (« cetera familia » Kirchhoff op. cit. s. 80). Alii aliter vertunt: *alio famulo* Guarinius (op. cit. et *In Comm. V exc.* pg. 40) et Grotefend op. cit. pg. 19, *illa familia* Mommsen op. cit. s. 147, *alium servum* Huschke op. cit. s. 67.

ALLVBIO, *alluvio* f., in gloss. Cyrill. apud Labb.: « allubio, πρόσκλυσις ποταμοῦ, προσθήκη ποταμοῦ. Cf. Passerat.

ALMO, parvus fluvius agri romani prope portam Capenam: hodie *Aquataccia* dictus (Nardini *Roma antica*, I 153 sg.; Nibby *Itin. di Roma* etc. pg. 458), de quo loquuntur Ovid. *Fast.* IV 337 sqq., Stat. *Silv.* V, I, 222, Sil. Ital. VIII 365, Martial. III 47 et Lucan. I 600.

§ 2. Almo fuit quoque deus fluminis Alimonis, pater Larae nymphae (Ovid. *Fast.* II 599 sqq.).

MAИΛA (alnaś), Alinnae vel Aulinnae (Aulinii), n. pr. m. genit. sg., forte idem quod MIИΛVA (aulniś); nominat. sg. fem. IƎИΛA (alnei) et IƎИΛVA (aulnei). In urnae perusinae operculo n. 1793: MAИΛA · IƚƎƚ (teti alnaś) = *Tetia Alinnae* vel *Aulinnae* uxor (« *Tetia Aulinnae* filia. » Vermigl. *Inscr. per.* pg. 292 n. 298).

?IƎИΛA (alnei), Alinna (Alinia) sive Aulinna (Aulinnia), familiae etr. nomen (cf. Alinna ap. Mur. 840, 2; Alenius ap. Doni cl. V, n. 7), forte idem quod IƎИΛVA (aulnei) = *Aulinna* (vid. ΛAIИΛA alnial et ΛAIИΛVA aulnial, MAИΛA alnaś et MIИΛVA

(1) Fiorelli, *Mon. ined.* pg. 19 sg.; Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* 1854 pg. 247 sq.; Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III 53, IV 145 sq.

aulnis'; cf. IИVɅA aluni = *Alonia*). In lapide perus. n. 1549: IƎИɅAЯ[A] (ar alnei) = *Arria* (?) *Alinna* vel *Aulinna*. Lanzius II 364 = 293: « alnei = *Allia*, » et « alnial = *Aulinnâ*. »

ɅAIИɅA (alnial), *Alinnâ* sive *Aulinnâ*, fortasse idem ac ɅAIИɅVA (aulnial) = *Aulinnâ*, nominat. sg. IƎИɅA (alnei) = *Alinna* n. pr. f. In ossuario senensi n. 383: ɅAIИɅA · IƎИɅƎƎ · IOΠAɅ (larthi velnei alnial) = *Lartia Velinna Alinnâ* nata (« *Alliniae* nata » Lanzi II 367 = 296 n. 97).

ALONNVS, *alumnus* (ital. alunno); in romana inscr., de qua in *Bull. dell'Inst. arch.* 1834 pg. 126; ALOMNO-[RVM] VSV. Cognomen virile est in titulo ap. Murat. 1439, 7: FORTVNATVS ALONNVS.

ALP-, radix sabinae dialecti (vid. ALPVS = alb-us), Oscis, Umbris Etruscisque communis. Vid. -8ɅA (ALF-) et ALPH-.

ИAꟼɅA (alpan), *lubens* (?) adiect., ut mihi videtur, literarum ordine immutato (al pro la), et converso *u* in *a*, e rad. scr. lubh (cupere, desiderare). In votivis Etruscorum inscriptionibus ea vox solum occurrit, explicataque a Passerio (*Sopra due monum. etr.* pg. 35 et 40), Coltellinio (*Ragionamento sopra quattro bronzi antichi* pg. 220-225 in *Raccolta di opuscoli del Calogerà* vol. XXXIX), Lanzio (II 485 = 412, 535 = 457), Ianssenio (*Inscr. etr.* pg. 23 sq.), S. Campanario (in *Giorn. arcad.* LXXXV, 145 nt. 8; et LXXV 194 « alpan = thana »), et Oriolio (in *Album* XXIII, 170) pro virili nomine *Alpanus*; videlicet in cortonensi candelabro n. 1054 et in aeneo signo n. 1055, repertis in loco qui dicitur *Montecchio* dictionis Tusciae (Lanzi II 533 = 456). Hodie et habemus duo aenea signa, prope Cortonam eruta, in quibus τὸ alpan denuo apparet, quod male redderetur cum proprio nomine *Alpanus*; et si de quodam viro *Alpano* semper ageretur, quod parum probabile est, nonne alpane sive alpanas vel alpanu etrusco more scribi deberet? En inscriptiones quas edidit Lorinius in suo opusculo, cui titulus *Di due statuette in bronzo ed inscritte rinvenute presso le mura di Cortona* (Cortona 1855):

ƎƆΠV+ · ИAꟼɅA · IMИAIɅɅVƆ | MAI+ИΠA · I+ИIƎƆ · Ǝ

(v. cvinti arntias' culpians'i alpan turce, num. 1051),

ƎƆΠV+ ИAꟼɅA · ⱯƎ+ ɅMИAɅƎM | MAI+ИΠA I+ИIƎƆ · Ǝ

(v. cvinti arntias' s'elans'l tez alpan turce, n. 1052). Idem Lorinius italico sermone vertit (op. cit. pg. 24): « Velio Quinto Arruntia espiando sua colpa pose questo candido dono » et « Velio Quinto Arruntia salvato pose questo candido dono; Oriolius vero (*Album* XXIII, 170) « A Velio Colpiano, figliuolo di Quinto e di Arunzia, Alpano diè in dono, » primam earundem inscriptionum restituit. Videant eruditi an etrusca formula « tez alpan turce » respondeat τῷ *lubens merito donum dedit*, quo in re prospera gratias diis agentes usi sunt Romani.

— Fortasse legitur ИAꟼɅ[A], idem quod *Diana*, etiam in volcente speculo n. 2141, de quo S. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 138 sgg. Cf. Gerhard in *Archäol. Zeit.* I, 156, Cavedoni *Congett. sopra alcuni specchi etr.* pg. 345, et Gennarelli *Giorn. arcad.* LXXXV, 175. Vide VИꟼɅA alpnu, et cf. inscr. n. 314*B* lin. 3.

ALPES, Ἄλπεις, montes excelsi, qui Italiam separant a Gallia et a Germania, « ita dicti, ut videtur, a candore nivium, quia perpetuis fere nivibus albescunt, linguâ Sabinorum, qui alpum dixere, quod posteri Latini album. » Ita Forcellinius propter Festi verba, quae sunt (Paul. pg. 4): « Album, quod nos dicimus, a graeco, quod est ἀλφόν, est appellatum. Sabini tamen alpum dixerunt. Unde credi potest, nomen Alpium a candore nivium vocitatum. » Vid. ALPVS cum rad. -8ɅA (ALF-), et cf. Guarinium in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 307. Hanc vocem nonnulli celticam esse volunt, compositam ab al = *altus* et pen = *mons*. (vid. ALBA § 1, et Mazzoni-Toselli *Diz. gallo-ital.* p. 313. Cf. Pott. *Etym. forsch.* II 525), quibus arrident haec Servii verba (ad *Aen.* IV, 442; cf. X, 13): « Alpes, quae Gallorum linguâ *alti montes* vocantur; » sed Festi etymon confirmant, ni fallor, alia nomina montium simillima, nempe Albi montes in Creta (Plin. XVI, LX, 3; XXXI, XXVI, 1), dicti a nive qua sunt obducti vel ab albedine rupium, et Album promontorium Africae (Plin. III proëm. 4) atque in Phoenicia (Plin. V, XVII, 1). — Etiam pro alio quovis monte excelso alpem et alpes usurparunt antiqui (vid. Forcell.), et nos Itali (cf. Dino Compagni *Cron. fiorent.* I, 25); immo in quodam diplomate Friderici II imp. dato apud Burgum S. Donini an. 1226 (in Murat. *Antiq. ital.* IV 215D) legitur: « *Et ista collina* (in finibus Bononiensium et Mutinensium) *fuit antiquitus nominata Alpis maxima.* » Paul. Diac. *De gestis Langob.* II, 13 pro *Plavia* habet « fluvium Alpem. » De adiectivis alpensis = alpinus et alpicus vide eundem Forcell. In lapidibus romanis occurrunt virorum foeminarumque nomina Alpius et Alpia, Alpinius et Alpinia, Alpinus et Alpina, Alponius et Alponia, Alpinula, Alpiona, Alpionia et Alpusia.

ALPH-, pro ALF- = gr. ἀλφ-ὸς et lat. alb-us, in antiquis nominibus Alphius et Alphia (Alfius, Alfia), Alphenus et Alphena (Alfenus, Alfena). Vid. -8ɅA (ALF-) et voc. sq.

ALPHITVM, ἄλφιτον n. (cf. rad. ALPH-), « proprie farina hordeacea, tum generatim ad victum necessaria. Auct. *Itin. Alex. M.* (edente A. Maio) 48: *Eoque milites iussos quisque secum alphita esui potuive gestitaret, ea cuncti conferrent.* » Forcell. — Cf. Papiam s. v. alphita.

ALPHIVS, Ἀλφειος (Alpheus), n. pr. m. Paul. pg. 18 (vid. ALVMENTO): « Alphius pro Alpheo dicebant. »

?MVIꟼɅA (alpius). Vid. MVIꟼɅAXAƧIЯAɅ (larisachalpius').

VИΠ⅃Я (alpnu), unius ex tribus Musis nomen, quas exhibet etruscum speculum n. 2412, comparandum cum deperdita voce ἄλπνος (dulcis, suavis), unde ἐπαλπνος et superlat. ἀλπνιστος, secundum Bunsenii observationem (*Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 286), a Gennarellio confirmatam (*Giorn. arcad.* LXXXV, 177 sg.), cui alpnu est gr. ἄλπνος, quasi italice diceretur *la dolce*, quod optime convenit ad Polyhymniam (vel ad Calliopem), ab Ausonio descriptam (*Idyll.* 20): « Signat cuncta manu, loquitur Polyhymnia gestu. » Bunsenius ipse haec addidit loc. cit.: *Se dovessi riconoscere in* eris *ed* alpnu *voci greche trascritte in etrusco,* alpnu *sarebbe da considerarsi col nostro amico Meyer come nome di Musa derivato da* αλφω αλφαινω (trovare), *e avressimo in* alpnu *la espressione corrispondente al* troubadour. » Alii alio modo interpretati sunt; nam Cavedonius (*Congett. sopra alcuni specchi etr.* pg. 345) alpnu epitheton Dianae esse arbitratur, et De-Witte (in *Nouv. ann. de l'Inst. d'arch.* I, 518 sqq., *Bull. dell'Inst. arch.* 1842 pg. 151) illud retinuit epitheton deae infernae (Proserpinae), per euphemismum. Cum De-Witte, quem non sequitur Raoul-Rochette *Choix de Peintures de Pompéi* pg. 126, convenit S. Campanarius (in *Giorn. arcad.* LXXXV, 145), cui τὸ alpnu = ИЯΠ⅃Я (alpan) visum est *Dianam* significare, ab ἀλφὸς = albus.

ALPVS, ἀλφὸς = *albus*, adiect. Sabinorum dialecto (cf. Müller *Die Etr.* I, 42 nt. 97, et Benary *Die röm lautlehre* s. 306), quod Umbri V8⅃Я alfu = *alba* (ALFIR et ALFER = *albis*), Etrusci ЯI8⅃Я alfia = *Alfia* (vid. -8⅃Я = ALF-). Paul. pg. 4: « Album, quod nos dicimus, a graeco, quod est ἀλφὸν, est appellatum. Sabini tamen alpum dixerunt. » Vid. ALPES, et cf. Grut. pg. 336.

ALSA, fluvius in agro veneto, perfluens Aquileiam coloniam (Plin. III, XXII, 1): hodie appellatur *Ausa*.

ALSIETINVS, lacus in Etruria est, nunc dictus *Lago di Martignano* (Nibby *Delle vie degli antichi* pg. 79). Frontinus *De aquaeduct.* cap. 11 (cf. cap. 71): « Quae ratio moverit Augustum ...... producendi Alsietinam aquam, quae vocatur Augusta, non satis perspicio, nullius gratiae, immo etiam parum salubrem et nusquam in usus populi fluentem ..... Conspicitur ex lacu Alsietino, via Claudia, milliario XIV, diverticulo dextrorsus passuum VI millium D. » Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 524.

?IЯИIM⅃Я (alśinai), *Alsinia* n. pr. f., ab Alsia derivatum sive ab Alsium (cf. ЯИM⅃ⵜЯ azlśna et ⅃ЯIϘƧ⅃Я alsrial). In volcente speculo n. 2180 dubie legit Oriolius (*Bull. dell'Inst. arch.* 1848 pg. 167) IЯИIM⅃Я ЯIПIƆ (vipia alśinai) = *Vibia Alsinia*.

ALSIVM, Ἄλσιον (Dionys. Halic. I, 20; Ptol. III, 1; Straboni codd. V, II, 8 « aleion »), oppidum Etruriae et Romanorum colonia (Vell. I, 14) in ora littorali, nunc *Palo* (cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1839 pg. 80). Dictum fuit, ut cecinit Silius VIII, 476, ab Aleso argivo eius conditore; sed nomen mere graecum est, ἄλσος, *lucus, nemus* (Gerhard *Ueb. die Gotth. der Etr.* nt. 34). Cf. Plinium III, VI, 6, VIII, 2, Antonini *itin.* pg. 301, et *Tab. peuting.* — Adiect. alsiensis occurrit in lapidibus, ex. gr. apud Henzen n. 5143 SEX · CAECILIVS · SOZON · AVGVSTALIS · R · P · ALS ·, et n. 5144 D · M · | T · AELIO · EVTVCHO | PROC · AVG · N. | VILLAE ALSI|ENSI | HEREDES. Vid. Forcell. s. v. alsiensis et alsius. Gentilitium Alsius exhibent tituli romani.

?⅃ЯIϘƧ⅃Я (alsrial), *Alsiniā?* sive *Alsiā* cum Vermigl. *Inscr. per.* pg. 313 (cf. IЯИIM⅃Я alśinai), in ossuario perusino n. 1603.

ALSVCA, oppidum Rhaetiae, quod memorat Paul. Diaconus *Langob.* III, 31. Vide AVSVGVM.

ALTELLVS, ita Paulus ex Festo pg. 7, « Romulus dicebatur, quasi altus in tellure, vel quod tellurem suam aleret; sive quod aleretur telis; vel quod a Tatio Sabinorum rege postulatus sit in colloquio pacis, et alternis viribus audierit locutusque fuerit. Sicut enim fit diminutive a macro macellus, a vafro vafellus, ita ab alterno altellus. » Gloss. vet. apud Maium *Cl. auct.* VI, 506: « Altellum, hoc est terranum; altellus, terrae nutritus. » *Thes. novus latinit.* apud eundem op. cit. VIII, 44: « Altellus, Romulus, eo quod a Lupa sit *altus.* » Vid. Forcellinium s. v. altellus.

ΛLTERNEI, *alterni*, adiect. nominat. pl., sive adverb. pro *alterne, alternis* vel *alterna*, in carmine fratrum Arvalium n. 2692, ubi forte legitur quoque ΛLTERNIP. Scripsit Galvanius (*Delle genti* etc. pg. 438): *Ho poi fra le varianti che ci dà il marmo, scelto la lezione* alternip, *anzichè l'altra* alternei, *e perchè mi è sembrata più consentanea col senso, il quale ha creduto chiamar qui un avverbio, di cui esso* alternip *ha più evidente la forma, e perchè supposto ancora la lettera* p *lettera oziosa quanto al sentimento, non lo è dessa al certo quanto al ritmo; perchè non solo serve quasi di appoggio e di crepidine, per così esprimermi, all'ultima tesi del verso, ma è una di quelle lettere servili che si possono dire diaframmatiche, le quali frapponendosi impediscono che il suono di una vocale desinente venga indeterminatamente raccolto dalla successiva incipiente.* Vid. ADVOCAPIT.

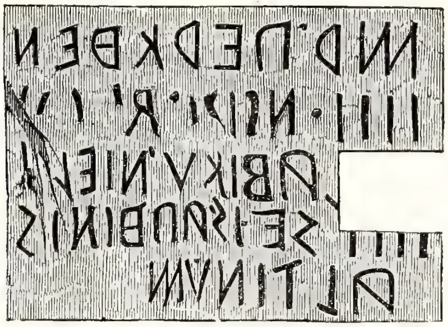
ΛLTERNIP. Vid. supra ΛLTERNEI.

ALTERTRA, idem quod *alterutra*, teste Paul. ex Festo pg. 7.

ЯИ8Ⴤ⅃Я (altfna), *Alfena* vel *Alfana*, n. pr. f. cum *t* adventitio pro ЯИ8⅃Я (alfna), ac si mavis pro ЯI8⅃Я = *Alfia* sine *n* eufonico (vid. IИ8⅃Я alfni = ALFIVS). In ossuario etrusco n. 994: ЯИ8Ⴤ⅃Я ЯI⅃Ǝꟻ (velia

altfna) = *Velia Alfena* (Lanzi II 368 = 297 n. 101 « *Velia Alfia* »).

ꟿVИITꟼN (altinúm), *alimentorum?*, sicuti interpretatus est Fiorellius, qui hanc inscriptionem pompeianam n. 2802, ad archetyporum fidem expressam, edidit (*Monum. epigr. pomp.* tab. IX pg. 11 = XXXIII):

i. e. mr. perk[h]en | IIII. ne. . d. . | labiku. niel. . . | IIII seís. aphinis | altinúm. « Notae numerales (ait Fiorellius loc. cit.), quae in secundo conspicue et in quarto versu minus integre ac dimidiatae sunt, quia hic pila fracta est et opere lateritio impleta, nomina virorum, qui ad quatuorviratum fortasse designabantur, in vs. primo et tertio adamussim consistunt, atque in verbis . . . seís aphinis altinúm alterius quatuorviri appellationes praefinire videntur. Igitur verbum altinúm, quod est genitivi casus ex numero multitudinis et modificatur aphinis, si *alimentorum* reddimus iuxta illud Festi, *altus ab alendo dictus* (pg. 7 ed. Müller), vocem aphinis, quae ab alia *adfero* simili deduci potest, *procurator* explicandam, et cum formula latinorum programmatum, quae latet litteris V · A · S · P · P, de quibus amplissime contendit Avellinius (*Opusc.* II 227-252), comparandam existimavi, etsi incertae sint significationes verborum, quibus super coniecturas extruere possumus. » De huius verbi significatione nil dixit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 247), incertum utrum substantivum esset an adiectivum (neutr. nominativus sive accus. masc.); in prima vero linea et ipse invenit praenomen ac nomen *Mara Percennius.* Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 191 ad voc. altinúm quaestionem fecit de verbo *piaculum*, non ab *altus* derivato, sed = ἀλιτήριον; sicque mr. perk[h]en . . . . labiku niel . . . . . seís aphinis altinúm = *Maras Percennius . . . . . scolopaces imprudens eius patrimonii piaculum* (!!). Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 48.

ALTINVM, Ἄλτινον (Ptol. III, 1; Strabon. V, I, 7), nunc *Altino*, oppidum in litore Adriatici maris, ad ostium Silis (Plin. III, XX, 4, XXII, 1, XXXII, LIII, 6; Tac. *Hist.* III, 6; Martial. lib. IV epigr. 25, cuius titulus *De littoribus Altini et Aquileiae*); Altinates eius incolae (Plin. *Epist.* III, 2: « Arrianus Maturius Altinatium est princeps; » cf. Orellium n. 3084 et n. 4082). In lapide apud Orell. n. 648 legimus AB ALTINO VSQVE AD FLVMEN DANVBIVM M · P · CCCI.

ALTOD, *alto*, adiect. abl. sg., antiquo scribendi more, in columna rostrata (n. 2715) lin. 10: IN ALTOD · MARID i. e. *in alto mari.* Cf. Dausq. I, 43.

ALTREI, *alteri* dat. sg., idem quod antiquiori orthographiâ ꟼƎꟼTTꟼN (alttreí; vid. -ꟼTTꟼN alttr-), in tab. bantina n. 2897 lin. 13. Cf. Guarini *Comm.* V 133, et *Lex. osco-lat.* pg. 19; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 247; Kirchhoff *Das stadtrecht von Bantia* s. 79; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 99, 315. Grotefendio *Rud. l. u.* pg. 16 sq. casus localis est.

AIꟼꟼꟼA (altria), forte una ex horis, quae cum euturpa = *Euterpe* et thalna = *Venus* conspicitur in clusino speculo n. 481, quod exhibet Paridis iudicium. Altria pro gr. ψάλτρια scriptum retinuit Braun (*Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 357), « *nome che conviene a meraviglia alla compagna di Euterpe.* » Cf. Gerhard *Ueber die Gotth. der Etr.* nt. 13.

. . **ꟼTTꟼN** (alttr. .), *alter-* adiect., quod convenit cum scr. antara, compositum e stirpe pronominali ana et suff. comparativo -tara (umbr. ꟼ+-, osc. ꟼT-, etr. ꟼƎ+-, gr. -τερο, lat. -*ter*): dandi casu sg. ꟼƎꟼTTꟼN (alttreí, minus antiquum ALTREI) = *alteri*, acc. ꟿNꟼTTꟼN (alttram) = *alteram*, abl. ATRVD = *altero.* In hac forma atrud pro altrud literae *l* omissio (ater et alter in antiquis codicibus saepe confunduntur) et in aliis formis alttreí alttram literae *t* geminatio in memoriam revocant florentinum aitro sive attro, sard. sattara (cum articulo praefixo sa = *il*), quod nos Itali *altro* (siculi *autru*, pedemontani *autro*). In cippo abel. n. 2783 lin. 53 τὸ . . . ꟼTTꟼN (= alttr[ú] i. e. *altera* nominat. sg., si placet Huschkii coniectura *Die osk. und sab. spr.* s. 46; sive alttr[ús] = *alteri* nominat. pl. cum Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* VI 423 sq.), propter lapidis defectum, thematis formam exhibet, et idem valet, quod umbr. Ǝꟼ+Ǝ etre ꟼƎꟼ+Ǝ etres (8Aꟼ+Ǝ etraf = *secundas*), etr. AꟼƎ+Ǝ (etera) = *altera* vel *secunda*, ab alia stirpe pronominali derivata, sicuti gr. ἕτερος ἑτέρα, lat. i-terum. Vid. vocc. sqq.

ꟼƎꟼTTꟼN (alttreí), *alteri* dat. sg. = ALTREI, vel locat. sg. = *altero* (vid. -ꟼTTꟼN), in Agnonis tabula n. 2875 (*A* 17, *B* 21). Cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 406; Mommsen *Ann.* cit. pg. 426 et *Die unterit. dial.* s. 247; Aufr. et Kirch. II, 355; Kirch. et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* I 42, II 20; Huschke *Osk. und sab. spr.* s. 20.

ꟿNꟼTTꟼN (alttram), *alteram*, acc. sg. (vid. -ꟼTTꟼN alttr-). In cippo abell. n. 2783 lin. 53 sq. legitur: ƧꟿꟼꟼƎ | . . ꟼTTꟼN · ꟿNꟼTTꟼN · ꟿVꟼTTꟼ | . . . . . 8Ǝ quae ita legit et interpretatur Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* VI, 424: eh[trad | a]íttíúm alttram alttr[ús

h]errins = *extra partem alteram alteri possideant.* Alii aliter legunt et vertunt.

ΑΛΥΒΑΣ, palus in Italia, teste Hesychio I, 250: 'Αλύβας· ὄρος, παρὰ Σοφοκλεῖ· ἡ πολις· οἱ δὲ, λίμνη ἐν Ιταλία, καὶ ἐν Τροίᾳ. Vid. AΛΛIBA.

ALVMENTO = *Laomedonte* (Λαομέδων, Laomedon) n. pr. m. Paul. pg. 18: « Alumento pro *Laumedonte* a veteribus Romanis necdum assuetis graece linguae dictum est. Sic Melo pro *Nilo*, Catamitus pro *Ganymede*, Alphius pro *Alpheo* dicebatur. »

IИVΛA (aluni), *Alonia*, familiae etruscae nomen (cf. IƎИΛA alnei et IƎИΛVA aulnei), quod et in romanis titulis occurrit apud Fabr. cap. IX n. 29 pg. 602 (= Doni VIII, 77) et Mur. 34, 6. — In urnarum perus. operculis n. 1204 et 1548: IИVΛA : AИAO (thana aluni) = *Tannia Alonia* (« *Tannia Aulinia* » Vermigl. *Inscr. per.* pg. 286 n. 282; cf. Conest. *Monum. del Palaz.* pg. 77 et nt. 2).

ALVNTIVM, 'Αλούντιον (Dionys. Halic. I, 51) sive 'Αλόντιον (Ptol. III, 4), Siciliae oppidum, in ora occidentali (Plin. III, XIV, 4; Cic. *Verr.* II, III, 43); incolae appellabantur Aluntini (Cic. op. cit. II, IV, 23; ubi Orellius legit Halentini, alii Haluntini), in nummis n. 3056: ΑΛΟΝΤΙΝΩΝ, rarius ALONTINON (Sest. *Clas. gen.*).

ALVS, deus Romanorum sive Italiae superioris populorum, forte ita dictus ab *alendo.* Legitur in lapide quem in in agro brixiano vidit et descripsit Labus (*Mus. Bresc.* n. 138): ALO | SEX · NIG | SOLLONIVS | V · S · L · M (*votum solvit libens merito*). Orellio fuit suspecta haec inscr. n. 1957 (cf. I, 429 ad n. 5001), non Henzenio III, 168.

ALVTRENSES, incolae oppidi alicuius in Italia superiore, ut in Istria vel Carnia, a Plinio memorati III, XXIII, 3.

?[ƎOTИ]Ǝ↓[Λ]A (alchentre). Vid. Ǝ↓IA (aiche).

-MA (am-), ἀνά, ἐν, rom. *in*, praep. pro -ИA (AN-), propter sequentem labialem, in umbr. verbis V+ИƎ⅃MA (am-pentu), V+Ǝ⅃MA (am-petu), ?VM⊗IOA⅃MA (am-parihmu). Cf. Aufr. et Kirch. I, 58, II, 43; et vid. osc. -MN (AM-) § 1, quod sequitur.

-MN (AM-), ἐν, *in*, praepositio, quam supra vidimus apud Umbros, fortasse recognoscenda in oscis verbis ЯVИNHƎMN am-víanud et AMPERT am-pert (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249); pro -ИN an- (cf. OƎTИN an-ter = *in-ter*) propter sequentem labialem; et idem est quod EN- (vid. CENSTOMEN censtom-en), quae aliquando mutatur in -MƎ em- (vid. OVTNO8MƎ embratur = *imperator*). Am pro ἀμφὶ (circum) in oscis verbis am-fret (TƎO8MN), amvíanud et Am-sanctus invenit Huschkius (*Die osk. und sab. spr.* s. 348), in am-víanud Fiorellius *Mon. epigr. pomp.* I, 10 = XXX nt. 22; Aufrecht et Kirchhoff I 159 in amfr-et = *amb-eunt* visere praep. amfr = umbr. AMB- (?-⅃MA amp-) vel -O⅃MA (ampr-, AMBR-), gr. ἀμφὶ, rom. ambi, amb-, AM-, german. vet. umbi. Cf. A- et -NN (aa-).

§ 2. AM-, ἀ, ἀν, lat. *in-* (germ. un-), partic. negativa in osc. AMPRVFID am-prufid = *improbe*, pro AN-, quae scribitur etiam A- (vid. AMIRICATVD a-miricatud = *im-mercato*), umbr. -A, -ИA (AN-). Vid. A-, et cf. Mommsen op. cit. s. 219, Aufr. et Kirch. II 152, Huschke op. cit. s. 348.

AM-, ἀμφὶ (eol. ἀμπὶ), *circum* praep., qua usi sunt veteres in compositis (cf. Forcell. ed. Lipsiae, et Schneider *Gram. lat.* I, 533 sq.). Vid. umbr. -MA (am-) et AMB- cum osc. -ИA (an-). Gloss. apud Labb.: « am, ἀμφὶ, περὶ. » Paul. pg. 4: « Am praepositio loquelaris significat *circum*, unde supra (vid. ambactus) *servus ambactus*, id est *circumactus* dicitur; » et paullo post pg. 16: « Amnis proprie dicitur a *circumnando*, quod am ex graeca praepositione sumptum, quae est ἀμφὶ, significat *circum* et nare fluere. » Hanc praepositionem am, contractam ab ἀμφὶ, memorant grammatici veteres, ut Charisius pg. 204 et 211 « am, am segetes, » et Priscianus pg. 1002 ed. Putschii « am, etiam περὶ graecam praepositionem significat, amplector, amputo, ambito. » Quibus vocabulis Laurembergius addit ambadebo, ambagio, amburo, ambaxi, ambiegna bos, amiectus (amictus), amputata, amsegetes, amtermini, amcisa. Audiatur denique Arnobius *Sat.* I, 14: « Hinc Atteius Capito annum a circuitu temporis putat dictum, quia veteres am pro *circum* ponere solebant, ut Cato in originibus orator.: *am terminum*, h. e. *circum terminum*, et *ambire* pro *circum ire.* »

?MA (am) in cippo perusino (n. 1914) *A* 2, ubi legitur: И+VAΛq↓AƎƎMA, quod sic dividit V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX, 302) am evachr lautn, et habet am pro *simul cum*, *eodem tempore* etc. Alii aliter legunt: amev achr lautn (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 88, et Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 17), amevachr lautn (Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 239), ame vachr lautn (S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 16). Omnia obscura.

AM = *eam*, apud Lucr. III, 445: « Corpore qui nostro rarus magis am cohibessit; » sed alii aliter legunt.

AMA (ama), quod legitur in perusino cippo (n. 1914) *A* 5 et *B* 15, coniecturâ Vermigliolii (*Inscr. per.* pg. 91, 116) respondet τῷ gr. ἅμα, *simul;* cui subscribunt duo Campanarii (*Giorn. arcad.* XXX, 302, 330, XXXV, 176; *Tav. perus.* pg. 28, 59). Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 18, 34 sq. sumpsit ama pro lat. *mater* (dor. μᾶ = μήτηρ, sicuti in multis dialectis italicis *ma* = *madre*), quod fortasse comparavit cum basco amma (mater). Knötel in *Zeit. f. alterth.* X 126: AИI|OΛƎƎAMA (ama velthina, inscr. cit. *B* 15) = *Alma Voltumna* (?). Maggius tandem (in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 249) etr. ama

tanquam lat. *hama* vel *ama* retinuit, « *vocabolo espressivo del vaso contenente le acque* ad incendia compescenda, *che enuncia Giovenale nella satira XIV.* »

AMANAFED, *perfecit*, *fieri iussit* (3 pers. sg. praet. indic.), antiquioribus literis et orthographià ЯƎ88NИNИMNN (aamanaffed), quod mihi videtur scriptum pro a(d)-man(d)afed = *admandavit*, ut supra monui, allato plautino verbo admandare et nostro ammannare = *praeparare* (cf. Ebel in *Zeitschrift für vergl. spr.* VI, 422), cuius radix est mand- (mand-are). De variis huius verbi interpretationibus scripsi ad vocem ЯƎ88NИNИMNN (aamanaffed). Huc referam inscriptionem n. 2871, in qua recentior forma AMANAFED conspicitur: N · BAIRI · H · M · T · S · T · ARAM | ƘACE · AMANAFED · ESIDVM | PROFATED · Legit Garruccius (in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 83): « n[iumeriis] bairi[is] h[ericis] m[eddix] t[outics] s[enateis] t[anginud] aram iace amanafed, esidum profated, i. e. *Numerius Bairius Herii* filius *meddix tuticus aram hanc fieri iussit, idemque probavit.* Cf. *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 26; *Bull. dell'Inst. arch.* 1852 pg. 91; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* pg. 158.

AMAPVDI = *Ampudii*, n. pr. m. genit. sg., in ossuario etrusco-rom. n. 2016 bis: ARSINIA · AMAPVDI = *Arsinia Ampudii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 34 n. 42).

ƎIИVΓVΊƎMƎ (amaputunia), nomen muliebre in volsiniensi speculo n. 2094, nondum edito.

MJVqƎMƎ (amaruls), de hoc nomine proprio, fortasse masculino, quod legitur in ossuario perusino n. 1550, nihil certum statui possumus. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 321 n. 3.

AMASENVS, Volscorum fluvius, qui nunc dicitur *Toppia* vel *fiume dell'Abbazia.* Virg. *Aen.* VII, 685: « Amasene pater, » ubi Servius: « Est fluvius vicinus civitati Privernatum, quae est in Campania; qui Anagnienses agros inrigat. »

§ 2. Alter idem fluvius, ita Forcellinius, in Latio est, qui ex finibus Aletrinorum in Lirim fl. labitur per agrum Frusinatem et Verulanum.

§ 3. Est quoque fluvius Siciliae, nunc *Iadicello*, qui Cataniam interluit. Cf. Ovid. *Metam.* XV, 279, ubi alii legunt Amenanus. Vide AMENANOS.

AMASTRA, oppidum antiquum Siciliae (Sil. Ital. XIV, 267), hodie *Mistretta* (*Sicil. vet. nummi* pg. 14). Dicitur etiam Amestratus (Cic. *Ver.* II, III, 43) et *Mutistratus* (Μυτίστρατος, Diod. Sic. XXIII, 9). Nummi n. 3057 habent ΑΜΗΣΤΡΑΤΙΝΩΝ et ΑΜΑΣΤΡΑΤΙΝΙΩΝ (Sest. *Clas. gen.*).

AMATA, sic appellata a pontifice virgo vestalis, cum ad ministerium Vestae capiebatur, « quoniam, ait Gellius I, 12, quae prima capta est, hoc fuisse nomine traditum est. »

§ 2. Fuit etiam uxor regi Latini, Veniliae deae soror. Virg. *Aen.* VII, 343, 401, 581; IX, 734; XII, 56, 71. Cf. Servium ad *Aen.* VI 90, VII 366, XII 29.

AMATIΣ (ἀμάκις), ἅπαξ (semel), apud Tarentinos. Hesych. I, 264: Ἀματίς, ἅπαξ· Ταραντῖνοι.

AMB-, ἀμφί (circum; scr. abhi) rom. ambi-, amb- et AM-, praep. in umbr. AMBOLTV (amb-oltu), quae saepius scribitur -ДΊMƎ (ampr-) = AMBR-, -ΊMƎ (amp-) pro amf-, -ДΊƎ (apr-), AN- et -Ǝ (A-). Cf. Aufr. et Kirch. I, 89, 159; II, 43. Huc referunt quidam interpretes osc. amfr- (TƎД8MƎ amfr-et), -MИ (AM-) et -NN = A- cum rom. amb- (AMBIEGNA, AMBITREBIVS, amb-actus, amb-ages, amb-adedo, amb-edo, amb-igo, amb-iguus, amb-arvales, amb-jex, amb-jicio, amb-io, amb-itus, amb-ulo cet.) et AM in AMPLOCTOR = *am-plector*, am-puto, AMSANCTVS, am-segetes, AMTERMINI, am-truo (cf. Schneider *Gram. lat.* I, 533 sqq.).

AMBEGNA vel Ambiegna, hostia apud veteres dicebatur ea, ait Forcellinius, quae ab utroque latere agnis comitata ad sacrificium ducebatur: quasi ambiagna, vel ab amb (circum) et *agnus.* Paul. ex Festo pg. 4: « Ambegni bos et vervix appellabantur, quum ad eorum utraque latera agni in sacrificium ducebantur. » Baebius Macer apud Fulgent. *de prisco serm.* n. 6 scribit ita dictas fuisse oves, quae geminos peperissent, et Iunoni sacrificarentur. Varr. *de l. l.* VII, 31 pg. 132: « ambiegna bos apud augures, quam *circum* aliae hostiae constituuntur. » Adde gloss. apud Maium *Cl. auct.* VI, 506: « ambignae, oves ex utraque parte agnas habentes; » et « ambignae, oves quas Iunoni offerebant, quae geminos parerent; » item op. cit. VIII, 53: « ambegna, ovis quae cum duobus agnis immolabatur. »

AMBIDENS, « sive bidens, ovis appellabatur, quae superioribus et inferioribus est dentibus. » Paul. ex Festo pg. 4. Cf. A. Gellium XVI, 6; et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 84.

AMBIKAI, castellum Siciliae, quod memorat Diod. Sic. XX, LXXXIX, 4.

AMBITREBIVS, adiect. qui est circa fluvium Trebiam, ex amb = *circum* et Trebia. Tabula *alimentaria Velej* a De-Lama edita: FVNDVM · QVINTIACVM ..... QVI EST IN VELEIATE PAGO AMBITREBIO, FVNDVM ATTIANVM · IN · VELEIATE PAGO AMBITREBIO, etc.

AMBOLTV, fortasse *ambulato*, imperat. 3 pers. sg. (*amb-ul-are;* cf. Pott *Etym. forsch.* II 606), compositum a praep. AMB- (ἀμφί, *circum*) et rad. OL-, lat. ul- (Aufr. et Kirch. I, 60, 147 nt. 1; II, 248, 275), in tab. eugub. VIb 51 sq. NEIP | AMBOLTV = *neve ambulato.* — Grotefend male legebat amboliu pro

amboltu, quod vertit *in ambiguo*, gr. ἀμφιβόλῳ (*Rud. l. u.* VI, 23 sq., VIII, 21).

AMBR-, ἀμφί (circum), = rom. amb- praep., vetustioribus literis -ꓷ1ꟽA (ampr-) pro AMB- apud Umbros, in compositis verbis AMBREFVRENT = *amb-iverint*, AMBRETVTO = *amb-eunto*. Vid. AMB- et -ꓷ1ꟽA (ampr-).

AMBREFVRENT, *ambiverint*, fut. exact. 3 pers. pl., compositum a praep. AMBR- (-ꓷ1ꟽA ampr-) pro AMB-, ἀμφί, et rad. E- pro i- (i-re; vid. V+Ǝ = ETV i. e. *i-to*), in tab. eugub. VIb 56: APE · AMBREFVRENT = *postquam ambiverint* (cf. Aufr. et Kirch. I 44, 91, 98, 103, 107, 145 sq., 159, 165, II 237, 264, 275; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 15, 24; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 123; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43). Lanzius I 364 = 284* nt. 2, II 811 = 720: « ambrefurent = *ambient*, *circumdabunt* i. e. *lustrabunt.* » Minus apte Grotefend « *postquam cremarint* » vertit (*Rud. l. u.* V 27 sqq., VI 24, VII 27). Passerius *Paralip.* pg. 305: « amprefu, ab am et fero, *circumfero:* infra saepe occurrit amprefurent, *circumferant.* »

AMBRETVTO, *ambeunto*, imperat. 3 pers. pl., compositum ex praep. AMBR- (-ꓷ1ꟽA ampr-) pro AMB-, gr. ἀμφί, rom. amb-, et rad. E- pro i- (i-re; vid. V+Ǝ = ETV i. e. *i-to*, V+V+Ǝ = ETVTO i. e. *eunto*, V+⊗Ǝꓷ1ꟽA amprehtu = *amb-i-to*), siculi in AMBREFVRENT pro eo quod Romani *amb-iverint* (Aufr. et Kirch. I 52, 142, 159, 165, II 262 sq., 272; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43). Tabula eugub. VIb 56: ENOCVM (lege eno cum). PRINVATIR · PERACRIS · SACRIS · AMBRETVTO = *tum cum* —— *-ibus hostiis ambeunto;* tab. VIb 63: DVTI · AMBRETVTO · EVRONT = *iterum ambeunto iidem;* tab. VIb 64: ENOM · TERTIM · AMBRETVTO = *tum tertium ambeunto* (Aufr. et Kirch. II, 275 sq.). — In hoc verbo ambretuto sane Passerius *Paralip.* pg. 289, 291, et Lanzius I 386 = 302, II 811 = 720 agnoscunt praepositionem ἀμφί et rad. *i-*; minus apte Grotefend (*Rud. l. u.* VI 24 sq., 27, VII 15) id vertit *cremato* vel *crematote.*

AMBRICES dicebantur « regulae, quae transversae asseribus et tegulis interponuntur. » Paul. pg. 18. Cf. Furlanettum in Forcell.

AMBROSIALES dii, qui *ambrosiam* (ἀμβροσίαν) ministrant, Hebe, Ganymedes et Mercurius (Sappho fragm. 57 apud Bergk *Poet. lyr. gr.* pg. 612). Lapis clus. (*Bull. arch. nap.* nv. sr. IV, 96): DEIS AMBROSIALIBVS | L (?) VETTIVS PRIMVS | D D L (*donum dat* vel *dedit libens*). Cf. Minervini *Bull.* cit. pg. 160.

[ƎꟽA] in titulo clusino n. 619, quem romanis literis edidit Oriolius in *Album* XXIII, 130.

AMEICITIA, *amicitia* f.; ita AMEICVS = *amicus.* Lex *Thoria* (App. n. LIX) cap. 36 (cf. cap. 38): QVEI EORVM IN AMEICITIAM POPVLI ROMANEI BELLO POINICIO PROXSVMO MANSERVNT.

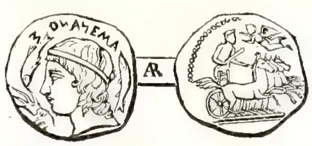
AMEICVS, *amicus* m., quod scribitur etiam AMECVS, in lapide venusino apud Mommsen n. 733: CV · AMEICEIS · SVEIS · Dausquius I, 52 (cf. I 33, II 38): « Sic olim ameicus in foedere cum Cartaginensibus a Lutatio: antiquitas descripsit ex ea amecus: aetas insecuta amicus. »

AMEITTO, *amitto*, in plebisc. de Thermens. (App. n. LXI): QVOS THERMENSES MAIORES PISIDAE LEIBEROS SERVOSVE BELLO MITRIDATIS AMEISERVNT.

AMECA = *amica.* Vid. voc. sq.

AMECVS, *amicus*, quod scribitur etiam AMEICVS; femin. AMECA. Paulus pg. 15: « Ab antiquis autem ameci et amecae per *e* literam offerebantur. » Vid. AMEICITIA.

AMENANOS, Ἀμενάνος (Strab. V, III, 13), fluvius Siciliae, nunc *Iadicello*, per Cataniam fluens (Ovid. *Met.* XV, 279; cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 204 sq.). In postica parte argentei nummi, editi in *Mus. Borb.* XV tab. XLIV n. 9, iuvenilis caput adparet, quo idem fluvius repraesentatur, cum scriptione retrogr. AMENANOΣ. Vide AMASENVS § 3.

AMENTINVS pagus, cuius situs ignoratur (cf. AMITINVM); patet ex inscr. apud Odericium pg. 186 (Marini *Inscr. alb.* pg. 14), in qua legitur: C · FVLVIVS · CHRYSES · MAG · PAGI AMENTINI (an. U. C. 780). Fuit etiam Amentinus sive Amintinus cognomen consulis an. U. C. 293 (*Fasti capitol.* apud Grut. pg. 289): P · VOLVMNIVS · M · F · M · N · AMINTIN · GALLVS ·

?ꟼƎꟽA (amer), pro ἡμέραν exaratum putat V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX, 30) in cippo perus. n. 1914 ubi legitur (A 18 sq.) ꟼ|ƎꟽAꟽƎ+ИI (intemamer), quod arbitrio suo in duo dispertit et habet pro *quintum diem;* pro *statuito dies* S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 48.

AMERIA, Ἀμερία (Ptol. III, 1; Strab. V, II, 10, cf. XII, III, 31), urbs Umbriae, nunc *Amelia* appellata, de cuius origine scripsit Cato apud Plinium III, XIX, 3: « Ameriam suprascriptam Cato ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIV prodidit. » Bellum id, ait Cluver. *Ital. ant.* pg. 634, initium cepit A. Hostilio Mancino et C. Aulio [*A. Atilio*] Serrano consulibus, anno urbis Romae 581, ante natum Iesum 172. Condita igitur fuit Ameria annis ante ipsam Romam 383, ante natum Christum 1137. Paul. ex Festo pg. 21: « Ameria urbs in Umbria, ab Amiro sic appellata. » Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 263. — Incolae dicti sunt Amerini (Plin. II, LVIII, 1; III, XIX, 2), qui in lapidibus memorantur (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 300 = Orell. n. 98;

Mommsen n. 1426), ut Ameria apud Orellium n. 3787 = Mommsen n. 6828, et in tab. peuting. — Steph. Byz.: Ἀμέριον, πόλις Ἰταλίας, ὡς Ῥήγιον. Τὸ ἐθνικὸν, Ἀμερῖνος. In lapidibus occurrunt nomina Amerius et Ameria, Amerimnianus, Amerimnus et Amerinus.

AMERINVM castellum (tab. peuting. « Castello amerino »), situm ad lacum Vadimonis; hinc amerina predia a Plin. *Epist.* X, 20 memorata (cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 551). Scribit Kaempf *Umbr. Spec. pr.* pg. 25 sq.: « Sed castellum Amerinum, quod ad lacum Vadimonem inter Falerios Ameriamque situm erat, Amerinos Umbros etiam trans Tiberim ostendit Etruriae incolas. » Eadem dixerat Muellerus *Die Etr.* I, 103. Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 263.

AMERINVS, adiect. ad Ameriam pertinens (vid. supra AMERIA et AMERINVM). Apud Plinium: amerina pira (XV, XVI, 2, XVII, 2), amerina poma (XV, XV, 2; XVIII, 1), amerina salix (XV, LXIX, 1; XXIV, XXXVII, 2), amerinae scopae (XXIV, XLI, 1). Amerina via (Orell. n. 3306) in Etruria fuit una ex novem viis militaribus, quae in Flaminiam incidebant.

AMERIOLA, oppidum Latii (Plin. III, IX, 16), quod alii in Sabinis ponunt. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 665 sq., et *Giorn. arcad.* LXVI, 120.

ᗅƎ+ИVꟼƎᗰᗅ (ameruntea), *Ameruntia* vel *Amaruntia* n. pr. m., e quo constat titulus perusinus n. 1551. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 301 n. 334.

AMETINI, incolae Ametini sive Amitini, oppidi in Latio (cf. AMENTINI, et vid. AMITINVM). In lapide privernate (Kellermann *Vig. rom. laterc.* pg. 44, Henzen n. 5136): PATRONO · CVRATORI · COLONIAE · PRIVERNATIVM | NEPESINORVM · AMETINORVM · ET · TRVENTINORVM etc.

?ꟻƎᗰᗅ (amev). Vide etr. ᗰᗅ (am).

-ᗡ8ᗰИ (amfr-). Vid. voc. sq.

TƎᗡ8ᗰИ (amfret), *ambeunt*, praes. ind. 3 pers. pl. (in cippo abell. n. 2783, lin. 32-33, 45-46), compositum verbum ex praep. amfr-, ἀμφί (umbr. -ᗡꟼᗰᗅ ampr- = AMBR- pro AMB-) rom. amb-, atque -et = *eunt* (rad. -Ǝ pro i-, i-re; vid. V+Ǝ = ETV, *i-to;* et cf. ƧИVTꟷƎ eituns), comparandum cum umbricis formis V+ΘƎᗡꟼᗰᗅ (ampr-ehtu) = V+Ǝᗡꟼᗅ (apr-etu) i. e. *amb-ito*, ƧVV8Ǝᗡꟼᗰᗅ (ampr-efuus) = *amb-iveris*, AMBREFVRENT = *amb-iverint*; AMBRETVTO = *amb-eunto* (cf. Aufr. et Kirch. I 89, 159, II 263; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9, 11; Ebel et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* II 58, III 418, 422, V 7). Alii habent amfret pro *amb-it* (-et = *it*); ita Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249 sq., Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 22, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 34 sq., 43, 359; male Grotefend *Rud. l. o.* pg. 41 pro *inferiore parte*, et Guarinius pro *ante feruntur* (*In cippo osco-abel. div.* pg. 33; cf. pg. 28), quasi am fert, « quae posterior vox Graecis etiam et Latinis eadem » (op. cit. pg. 43), inde in *Lex. osco-lat.* pg. 20 pro *circumfert.* Lanzius autem II 615 = 529, 801 = 710 amfret cum umbr. AMBRETVTO apte comparavit. Cf. Peter *Spr. und schr.* s. 76 sqq., cui amfret = *circum.*

ΑΜΗΚΩΑ, δεινά (indignum), Tarentinorum dialecto, Hesych. I, 274: « Ἀμήκωα, δεινά. Ταραντῖνοι. Adnotat. « ἀμήκωα, *inaudito*, ἃ μὴ ἀκούεται. »

ΑΜΗΣΕΛΟΝ, urbs Siciliae inter Centoripinos et Argyrinaeos sita. Diod. Sic. XXII, XIII, 1.

IИOᗰᗅ (amthni), *Antenia* vel *Antinia*, idem quod ᗅIИOᗰᗅ amthnia (cf. ƧƎИ+ᗰᗅ amtnes), n. pr. m. in titulo perusino n. 1613: ᗰᗅИ⋇ꟼᗅᗅƆ · IИOᗰᗅ (amthni caapznas) = *Antenia Capenii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 299 n. 324 « *Amnia* »).

ᗅIИOᗰᗅ (amthnia), *Antenia* vel *Antinia*, sive *Amnia* (cf. ⅃ᗅИᗰᗅ amnal), idem quod IИOᗰᗅ amthni (⅃ᗅIИOᗰᗅ amthnial = ——*á*), n. pr. f. in titulo perusino n. 1552: ᗅIИOᗰᗅ ᗅIИᗅO (thania amthnia) = *Tannia Antenia* sive *Amnia.* Audiatur Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 296 n. 312: *Tolta la doppia* th *nel gentilizio di costei, come avviene nel* τριχθα *de' Greci per* τριχα, *forse divien facile l'esposizione di questo titoletto in* Tannia Annia *o meglio* Amnia ..... *Che se ad altri piacesse di meno staccarsi dall'originale, potrebbe divenire quel nome anche* Amantia *con la doppia aspirata, conforme l'indole di questi dialetti, e con metatesi negli stessi assai frequente.* Cf. IƎИΦᗰᗅ (amphnei).

[⅃ᗅIИOᗰᗅ] (amthnial), *Antenia* vel *Antinia*, nominat. IИOᗰᗅ (amthni) et ᗅIИOᗰᗅ (amthnia) n. pr. f., in titulo etr. n. 895.

AMICILLA, diminut. *amicae*, est cognomen romanum in titulo apud Grut. 1131, 10: CLODIO PRINCIPALI FEC · CORNELIA AMICILLA etc.

ΑΜΙΚΟΝΙΣΤΟΣ, ἄρτος (panis), apud Tarentinos, teste Hesychio I, 276: Ἀμικόνιστος, ἄρτος· Ταραντῖνοι. Aliqui legunt: ἀμικομιστός, *panis e farina castrata.*

AMINTINVS. Vid. AMENTINVS.

AMIRICATVD, *immercato* (*non mercato*), adiect. abl. sg. 2 decl., compositum ab A- pro AN- particula negativa, et miricatud, quod e rad. merc- (merc-or, merc-s = *merx*), in tab. bantina n. 2897 lin. 22 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 248; Aufr. et Kirch. II, 152; Kirchhoff in *Zeit. f. vergl. spr.* I 37, et *Das stadtr. von Bantia* s. 24; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 16). Guarinius ἀπό τοῦ αμεριζειν sive αμειρειν hanc vocem deduxit (*Comm.* V, 134; *In comm. V exc.* pg. 40; *Lex. osco-lat.* pg. 19), quam Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18 sq. reddidit *emercato*, et Huschke *mercator* vel *acquirito* imperat. (et ita Peter *Spr. und schr.* s. 62), cum praep. a- pro IИ (az) = AR- i. e. *ad* (*Die osk. und sab. spr.* s. 111.

AMITERNVM, Ἀμίτερνον (Strab. V, III, 1), nunc *S. Vit-*

torino, oppidum Sabinorum in Aprutio (Ptol. III, 1 in Vestinorum agro). Ait Varro *de l. l.* V, 28 pg. 11: « Ab hoc qui circum *Aternum* [am Aternum] habitant, Amiternini appellati. » Cf. Pott *Etym. forsch.* II, 584; et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 258, 263, qui aliam originem tradit (am-i-ter-num, liebliche stadt, *città gradevole*). Memoratur in lapidibus apud Orell. n. 3961 et 6475 (ORDO SPLENDIDISSIMVS AMITERNINAE CIVITATIS) et apud Mommsen n. 5755 (PRAEFECTVRA AMITERNINA). Tab. peuting. « amiternus. » Incolae dicti sunt Amiternini (Plin. III, XVII, 2), et Amiternenses in marmore apud Reines. cl. I n. 234 (Mommsen n. 5774 MVNICIPES AMITERNINI, n. 5787 PATRONO CIVITATIS AMITERNINORVM; Orell. n. 106 POPVLI AMIT·). De Amiternino agro (Strab. codd. V, IV, 2 ἐκ τῆς Ἀμιτεῤῥίνης) cf. Plin. XIV, IV, 14. Gentilitium Amiternius occurrit in thesauris epigraphicis (Marini *Arv.* pg. 214 et Mommsen n. 5806).

AMITINENSES, Etruriae populus, de quo Plinius III, VIII, 3. In Forcellini *lexico* « Amitini. » Vid. voc. sq.

AMITINVM, oppidum Latii (cf. AMETINI), quod memorat Plinius III, IX, 16.

ƎϽMA (amce), *amicavit* (ornavit)?, a rad. am- (scr. kam = am-are), ut interpretatus est Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX 235 contra S. Campanarium, qui in *Giorn.* cit. CXIX 327 sgg. explicabat *amicus*. Lanzius I 253 = 194, II 466 sg. = 395 sg. retinuit amce idem quod *hance* pron. f. accus. sg., comparandum cum formis ƎIϽMA amcie, [NƎꓘNA] anken, ᒧIϽA acil et AϽƎ eca. Occurrit haec vox in titulo tarquiniensi n. 2340, in urna tuscaniensi n. 2104 et in sarcophago ad Norclam effosso n. 2071.

ƎIϽMA (amcie), *Amicius?*, n. pr. m. (in herculanensi inscr. apud Momms. n. 2383*d*), in lapide perusino n. 1933. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 133.

ꟷNMMN (ammaí), *amni* dat. sg., nominat. *am-nis* pro ap-nis, sicuti scr. ammaja (aquosus) trahitur ad rad. ap = *aqua* (cf. osc. ꓘNΠNN aapas = *aquas?*) et suff. maja. In tab. Agnonis n. 2875 A 6, 23 (et B 8 sine praedicato): ꟷNIꟷDDƎꓘ · ꟷAMMN (ammaí kerríiaí) = *amni geniali* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 128, 248. Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 398 sg., 422-427; Aufr. et Kirch. II 160 nt. 1), quae Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X 129 reddit *Almae Cereali* (cf. etr. AMA ama). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 8 ammaí = *animae* dat. sg. est (« ohne zweifel göttin der wehenden luft, welche wir athmen »), comparatum cum gr. ἄνμι et formis anma vel amma in gloss. vet. apud Maium *Cl. auct.* VI, 551. Cf. Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I 89, et vid. osc. ЯVИMN (AMNVD).

AMNEGO, *abnego*, in lapide romano apud Orellium n. 1175 (AMNEGAVERIT).

ᒧAИMA (amnal), *Amniā*, cuius nominat. sg. amna pro amnia fam. etr., quae in lapidibus romanis occurrit (apud Grut. et Murat.). Urnae clusinae operculum n. 681: ᒧAИMA : VDꟷƎᒧ : Oᒧ (lth petru amnal) = *Lars Petrius Amniā* natus. Hoc amnal, opinor, comparari potest cum etr. AIИOMA (amthnia), et cum nominibus Ammia, Amenius, Aminus et Amina, Aminia et Aminna, quae vide in thesauris epigr.

AMNESIS, *amnensis*, adiect., antiquo scribendi more. Paul. pg. 17: « Amneses appellantur urbes sitae prope *amnem*, ut a *mari* maritimae. » Gloss. apud Labb. « amneses, περιποτάμιοι. »

ЯVИMN (AMNVD), fortasse *causā* abl. sg.; in cippo abell. n. 2783 lin. 15 sqq.: paí teremenniú mú-|[iníkad] tanginúd prúf tuset r..... | amnúd (ЯVИMN) puv = *quae terminatio communi iussu recte obtinebit ex* [*iusta*] *causa aliqua* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 119 et 249). In tabula Bantina n. 2897 lin. 5 sq. legitur: MAIS · EGM[AS ...]CAS AMNVD · PAN PIEIS VMBRATEIS · AVTI · CADEIS · AMNVD = *magis huius rei* ..... *causa quam cuius* —— *aut* —— *causa* - cum Mommsen op. cit. pg. 145 et 148; sive cum Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79 (cf. s. 64) = *magis rei publicae* (tovticas) *caussa, quam alicuius* .....*i aut* .....*i caussa*. Parum ab hisce interpretibus recedit Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 36, qui in amnúd τοῦ *opus* significationem invenit, e rad. ap- (cf. osc. -ΠV úp- = OP-), idque explicare maluit *ergo*, quam *caussa*. — Aliorum interpretum sententiā amnúd est *agnus*, quod Graeci ἀμνὸς (Guarini *Tab. opp. lex.* pg. 113, *Lex. osco-lat.* pg. 20, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 307; cf. eiusdem auctoris opuscula *In cipp. osco-abell.* pg. 40, 42, et *Comm.* V 121, 130, in quibus amnúd interpretabatur *animo* dat. sg., ab « αμα et νου, *una mente, concorditer* »); *anno* abl. sg. (vid. AMNVS = *annus*), ut interpretatus est Peter *Spr. und schr.* s. 45, 69 sq.; *circa*, proprie *in circuitu*, *in confinio*, adverbialis forma, ut visum est Corssenio in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 84 sq.; *omne* adiect. nominat. sg. in amnúd, et *ope* vel *auxilio* in amnud abl. sg. vidit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 39, 64, 84. Circa huius vocis etymon, haec referam Mommsenii verba op. cit. s. 249: *Die einfachste Form* amnus, *welches offenbar eine participialbindung ist wie* da-mnum = quod datur, vertumnus = qui vertitur, *von einem stamme* a-, *den ich wiederfinde in dem griechischen* ἄσαι, ἄαται = *sättigen*: amnus *ist also* = *gesättigt* etc. — *Ich sehe darum*, inquit Bugge in Zeit. f. vergl. spr. III, 418, *in* amnud *lieber eine ableitung von der* wurzel am = lat. am (*in* amor), ama *durch das suffix* no; *vergl. lat.* gratiā, *gr.* χάριν. Vide ЯƎ88NИNMNN (aamanaffed), quod habet Mommsenius pro causativo verbo ab amnare derivato (cf. Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 211).

AMNVS, *annus* (vid. ANVS) m., in titulo eclanensi chr. apud Mommsen n. 1307, ubi legitur: VIXIT · AMNVS pro *vixit annos.*

AMOIOΣ, κακός (malus), apud Siculos. Hesych. I, 281: Ἄμοιος, κακός· Σικελοί.

AMOLETVM, *amuletum* n., ab *amoliendo* dictum, in gloss. Cyrill. apud Labb.

AMOS, *amor* m. Plautus *Curc.* I, II, 2: « Eius amos cupidam me huc prolicit per tenebras. » Cf. Forcell. s. v. amor.

?-1MA (amp-), ἀμφί (circum), recentioribus literis AMB-, quod Umbri scribebant etiam -Q1MA ampr- = AMBR- (osc. -Q8MA amfr-), minus recte -Q1A apr-, -NA et -A (A-), lat. amb- et AM- (Aufr. et Kirch. I, 159). Cf. umbr. VYIQA1MA (amparitu), VMΘIQA1MA (amparihmu) et AIQ31MA (ampeṛia).

VMΘIQA1MA (amparihmu), ——*tor*, imperat. pass. 2 vel 3 pers. sg. in tab. eugub. IIa 42; sed huius verbi significatio ignoratur, incertumque est, utrum decomponendum sit am-pari-hmu, an amp-arihmu (Aufr. et Kirch. I, 143, 159; II, 43, 369). Grotefendio *Rud. l. u.* VII, 27 (cf. V 28, VII 21, 24, 27, VIII 15): « amparihmu deponens est pro amparitu sive amprehtu » = *cremato*. Vid. voc. sq., AIQ31MA (ampeṛia) et -1MA (amp-).

VYIQA1MA (amparitu), ——*to*, imperat. 3 pers. sg. in tab. eugub. III 14. Utrum am- pro -NA (an-), an amp- = AMB- (ἀμφί, *circum*) in hoc verbo agnoscendum sit, et quid significet amparitu una cum amparihmu (cf. AIQ31MA ampeṛia), nesciunt interpretes Aufr. et Kirch. I 143, 159, II 369. Grotefendio vero amparitu idem est quod amparihmu sive amprehtu = *cremato* (*Rud. l. u.* V 28, VII 24, 27, 30, VIII 15, 24). Addam Gorii interpretationem in *Mus. etr.* I, LIX: « amparitu, quasi ambaritu, contractum ex ambarvito, hoc est per *ambitum campi.* » Vid. VMΘIQA1MA (amparihmu) et -1MA (amp-) sive AMB-.

AMPENDICES, *appendices.* Paul. ex Festo pg. 21: « Ampendices (alii legunt ampedices) dicebantur ab antiquis, quod *circumpenderent*, quos nunc *appendices* appellamus. » Cf. Müller in Festo loc. cit.

VYN31MA (ampentu), *impendito*, fortasse pro *facito*, imperat. 3 pers. sg., in tabula eugubina IIa 20 et III 23; minus recte scribitur V+31MA (am-petu) et VYN31A (a-pentu), ex -MA praep. pro -NA (AN-) = *in* compositum, et rad. -N31, rom. pend-ere, scr. bandh, cuius nasalis litera cecidit in V+31MA (am-pe-tu), ƧV⅃31A (apelus) = YƧV⅃31A (apelust) h. e. *im-pend-erit*, et Ƨ3N31NA (an-penes) = *im-pend-et* (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 67, 82, 92, 96 sq., 142, 158; II 43, 323, 343; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 367). — Alii diverse hoc verbum ampentu interpretati sunt: ab ἀποπέμπω derivatum censuit Gorius *Mus. etr.* I, LXII; pro rom. *habeto* (umbr. V+38AΘ = HABITV), literis *m* et *n* redundantibus, retinuit Lanzius II 698 = 606; pro *sacrificato* sive *facito* vel *operator sacris* habuit Grotefend *Rud. l. u.* III 21, VII 9, 30, compositum ab MA am et ƧVN38 benus (BENVST, BENVSO, op. cit. II, 30), unde tab. IIa 20 sq. 3ꓘAƧ : | V⅃+Aꓘ : V+N31MA (ampentu katlu sakre) = *sacrificato catulum sacrum* (op. cit. III, 14).

AIQ31MA (ampeṛia), ——*â*, abl. sg. 1 decl., in tab. eugub. IIa 29; composita vox est, fortasse amp-eṛia, ab -1MA (amp-) = AMB-, ἀμφί (circum) et rad. eṛ, lat. e-do, comparanda cum rom. amb-ed-ere (cf. Aufr. et Kirch. I 40, 42, 84, 111, 159; II 386). — Grotefend *Rud. l. u.* VII, 25: « adiectivum ampeṛia sive *expiatoria*, a peṛi (*lustratione*) derivandum. »

AMPERT, fortasse *dumtaxat*, coniunctio, composita ex AM- pro -NN (AN-) = *in* et PERT = *usque, tenus*, proprie *in usque, eo tenus*, Mommsenii interpretatione (*Die unterit. dial.* s. 249), in tab. Bantina n. 2897 lin. 12, 18 et [27]. Alii explicant *dum*, siculi Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6, 87 sq. (cf. *Zeit. f. vergl. spr.* III, 129; Aufr. et Kirch. II 31 nt. 1); alii *intra*, ut Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 109; alii *non ultra* (an-pert), ut Ebel in ephemer. cit. V, 418. Pro *una cum* Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15 τὸ amfert accepit, quod « graecis praepositionibus ἀμφί περί sive περί τ' ἀμφί τε apud Homerum respondet; » pro *semel* Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 75, et pro *comperto* sive *aperto* Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 305. — Guarinius perperam legit ampfert, quod explicavit *circumfert* in *Lex. oscolat.* pg. 20; et in *Tab. oppid. lex.* pg. 135 (cf. *Comm.* V 124, et *In comm. V exc.* pg. 32, 37) scripsit: « verbo ampfero sive ampero, *exigendi auferendive* videtur subiecta notio. »

V+31MA (ampetu), *impendito*, imperat. 3 pers. sg. in tab. eugub. IIb 10, 11, correctâ orthographiâ VYN31MA (am-pentu), compositum ex praep. -MA (am-) pro -NA (AN-) = *in*, et rad. -N31 = pend-ere (cf. Aufr. et Kirch. I 158, II 323, 343, 352). Lanzio II 730 = 638 ampetu = *habeto;* Grotefendio *sacrificato* sive *operator*, imperat. ab Ƨ3N31NA an-penes (*Rud. l. u.* II 19, VII 13, 15). Vid. VYN31MA (ampentu).

AMPHILES, « Tuscorum linguâ *maius* mensis, » teste Papia.

ΑΜΠΙΟΥΡΟΝ (ἀμπίθυρον), πυλῶνα (vestibulum), apud Tarentinos. Hesych. I, 284. « Ἀμπίουρον, πυλῶνα· Ταραντῖνοι.

AMPLARE, *amplificare;* hinc nostrum *ampliare.* Pacuv. apud Nonium X, 14: « Ubi poëtae pro sua parte falsa conficta que canant, qui causam humilem dictis amplant. »

AMPLOCTI, *amplecti*, antiquo scribendi more (cf. Cassiod. pg. 2283, et Dausq. I 37). Priscianus pg. 25 = 552 P.:

« antiqui quoque amplocti pro *amplecti* dicebant, et animum advorti pro *animum adverti.* »

-Q1MA (ampr-), idem quod **AMBR-** (osc. **-Q8MИ** amfr-), gr. *ἀμφί*, rom. amb- sive **AM-** = *circum*, praep. in umbricis verbis **V+ΘƎQ1MA** (ampr-ehtu) = *amb-ito*, **ƧVV8ƎQ1MA** (ampr-efuus) = *amb-iverit*. Scribitur etiam **-Q1A** (apr-), fortasse **-1MA** (amp-) pro **AMB-**, **AN-** et **-A** (A-). Aufrecht et Kirchhoff I 159: *Die gestalt* ampr, *ambr*, *welche sich vor der wurzel I findet und die auch im oskischen* amfr-et (ambeunt) *erscheint, ist, wie uns dünkt, mit dem gr. ἀμφίς zusammengestellen, das* r *demnach als das auslautende* s *eines früheren* amfis *anzusehn.*

V+ΘƎQ1MA (amprehtu), *ambito*, imperat. 3 pers. sg., idem quod **V+ƎQ1A** (apretu) pro a[m]pr-etu (3 pers. pl. **AMBRETVTO** = *amb-eunto*), compositum a praep. **-Q1MA** (ampr-) = **AMBR-** (*ἀμφί, circum*), et rad. **-Ǝ** pro *i-* (i-re; vid. **V+Ǝ** = **ETV** h. e. *i-to*). Tab. eugub. Ib 21: **V+ΘƎQ1MA : QƎ1VIIQИ** (triiuper amprehtu) = *ter ambito* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Aufr. et Kirch. I 78, 142, 159, II 21, 273, 275; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 259; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43). Eadem verba Grotefend *Rud. l. u.* V 8 vertit *ter cremato;* nam eius iudicio amprehtu seu apretu, h. e. *ἀνάπρηϑε*, idem quod tusetu h. e. *torreto* significare videtur (op. cit. II 31; cf. II 16, V 28, VII 27, VIII 15). Passeri *Paralip.* pg. 323: « amprehtu, *circuitus per loca lustranda.* »

ƧVV8ƎQ1MA (amprefuus), *ambiverit*, futur. exact. 3 pers. sg., pravâ orthographiâ pro amprefus[t] (3 pers. pl. **AMBREFVRENT** = *ambiverint*), compositum ex praep. **-Q1MA** (ampr-) = **AMBR-** (*ἀμφί, circum*) et rad. **-Ǝ** pro *i-* (i-re), apud Umbros (vid. **V+Ǝ** = **ETV** h. e. *i-to*). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Aufr. et Kirch. I 82, 98, 146, 159, II 237, 264 nt. 1; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43. In tabula eugub. Ib 20 sq. legitur: **ƧV|V8ƎQ1MA : IИV1** (puni amprefuus) = *quum ambierit* (*ambieris* Aufr. et Kirch. II 264, 275), quibus respondent tabulae eugub. VIb 56 verba **APE · AMBREFVRENT** = *quum ambierint*. Grotefend *Rud. l. u.* II 29 (cf. V, 27 sq.): « forma composita amprefuus, cui imperativi amprehtu et ambretuto respondent, propter ambrefurent in plurali numero active interpretanda est, » *postquam cremaveris* (op. cit. V, 8; cf. VII, 27). Passeri *Paralip.* pg. 323: « ambrefuus, fortasse *vinum praefamintum.* » Vid. **V+ΘƎQ1MA** (amprehtu).

AMPRVFID, *improbe*, adv., compositum ex particula negat. **AM-** pro **AN-**, gr. *ἀ* vel *ἀν*, lat. *in-*, ob assimilationem, et rad. **PRVF-** (**-8VQ1**) = **PROF**, lat. prob-are (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Aufr. et Kirch. I 150, II 152, 160, 169; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 31; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 391) Tab. bantina n. 2897 lin. 30: **IZIC AMPRVFID FACVS ESTVD** = *is improbe factus esto* (Mommsen op. cit. s. 148, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 88, Huschke op. cit. s. 68). Inepte Guarinius *Tab. oppid. lex.* pg. 135: « amprufid; imperativi modus verbi amprufio, in cuius significationem non datur coniectandi locus ob ingentem tabulae hiatum. Vox composita nihilominus videtur ex praep. am i. e. *circum* et simpliciter prufio. » Inde in *Comm.* V 135 et *Lex. osco-lat.* pg. 20: amprufid = *circumvideat, prospiciat*, ab am et prufio. Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 63.

ƧDMA (amrs). Vid. **ƧDMAD** (ramrs).

IOIqMA (amrithi), *Amaridia* (?), n. pr. f. (in lapidibus Albae Fucentis apud Mommsen n. 5628 et 5642 Amaredius et Amaredia); sed etrusca forma amrithia cum scr. अमृत amṛta (*sine morte*) = gr. *ἄμβροτος* sive *ἄβροτος* (immortalis) comparanda est (Ambrotus cognomen libertinum est apud Grut. 388, 5), et si mavis cum gr. *ἀμάραντος* (in lapidibus Amaranthius, Amaranthus et Amarantus). Inscr. clusina n. 537 bis *e*: **AƧIИMVƆ · IOIqMA · AИAO** (thana amrithi cumnisa) = *Tannia Amaridia Cominii* uxor. Vide **⅃AIOIqMA** amrithial, abl. sg.

AIOIqMA (amrithia), *Amaridiâ* (?), n. pr. f., pro **⅃AIOIqMA** (amrithial) quod sequitur; nominat. sg. **IOIqMA** (amrithi). In operculo ossuarii clusini n. 600: **AIOIqMA : IИƆVAq8** ..... (..... fraucni amrithia) = ... *Fruginia Amaridiâ* nata.

⅃AIOIqMA (amrithial), *Amaridiâ* (?), quod minus recte scribitur **AIOIqMA** amrithia, nominat. sg. **IOIqMA** amrithi (vide voces praecedentes). In titulis clusinis: **⅃AIOIqMA : IИMVƆ : OA** (ath cumni amrithial, n. 637 bis *a*) = *Attia Cominia Amaridiâ* nata, et **⅃AIOIqMA : IИMVƆ : ⅃Ǝ** (vl cumni amrithial, n. 637 bis *d*) = *Velia Cominia Amaridiâ* nata.

AMSANCTVS sive Ampsanctus vel Ansanctus (cf. **ΑΝΣΑΝΤΩ** = Ἀνσάντω in lapide frentana in *Corp. Inscr. graec.* n. 5878), locus in Hirpinorum agro noxius et letalis ob aquas putridas et foetentes (cf. Cic. *de div.* I, 36; Virg. *Aen.* 563 sqq.; Claudian. *de raptu Proserp.* II, 350: « flatumque repressit Amsanctus »), a praep. **AM-** seu amb-, *ἀμφί*, et sanctus (am-sanctus vel amb-sanctus, quasi « ab omni parte sanctus, » sive *circum sanctum*, german. *ringsum heiliger*). Plin. II, xcv, 3: « item in Hirpinis Amsancti ad Mephitis aedem, locum, quem qui intravere, moriuntur. » Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1201, Forcell. s. v. amsanctus; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 391.

AMTERMINI, *ἀμφιτέρμονες*, « qui *circa terminos* provinciae manent. Unde amiciri, amburbium, ambarvalia, amplexus dicta sunt. » Ita Paul. pg. 17, ubi Müller: « Nullo alio teste noti; nisi quod Glossarium

Labb.: amterminus, διχόθεν ὅρος, quae explicatio contra analogiam offendit. Quod autem Scal. Catonem anterminum coniunctim genitivo casu dicere iubet, non disiunctim *an terminum,* id pugnat cum diserto Macrobii (*Sat.* I, 14; vide AM) testimonio, cui aliquantum tribuerim. » Adde *Thes. nov. latinit.* apud Maium *Cl. auct.* VIII, 49: « amterminus, qui habitat iuxta terminos. » Cf. Forcell. s. h. v.

? ƧƎИ+ᛖA (amtnes), *Antenii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. IИOᛖA amthni = *Antenia*), in urna perusina n. 1772: ...ƧƎИ+ᛖA IꟼV+ꟼƎƧ · AO (tha serthuri amtnes) = *Tannia Sertoria Antenii* uxor. Vermiglolius *Inscr. per.* pg. 284: *Qui leggiamo* amthnes *ed* amth[u]nes, *supplita la* u *che manca come in* atrpa, *e ridotto perciò il nome a questa pronunzia, e considerate le arcaiche maniere ..... l'epigrafe potrebbe essere* Sertoria Antonii (uxor).

ЯVИИꟷƎᛖИ (amvianud), *egressus* (? cf. *in-viatus*, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 247) m., compositum ex praepositione -ᛖИ (ob literarum adsimilationem, = -ИИ an-) et VIƎ viú = *via* cum suffixo ЯVИ- nud-. Hanc vocem, quae conspicitur in duabus inscriptionibus pompeianis n. 2795 sq., Rosinius *Diss. isag.* pg. 39 sq. habuit pro *circumiens*, ab -ᛖИ pro amf- (= ἀμφί, *circum*) et vianud; Guarinius (*Comm.* XI, 24; *Lex. osco-lat.* pg. 20): « quasi ἀμφί viam » = *circa viam;* Grotefend *Rud. l. o.* pg. 30 et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 188, cum amvianud graecum ἄμφοδον comparato, verba ЯVИИꟷƎᛖИ · ꓘVƧꓘƎ (eksuk amvianud) reddunt *hoc in vico* vel *hoc ambivio;* et Mommsen op. cit. s. 185 *hac via.* Fiorellius autem (*Monum. epigr. pomp.* I 10 = xxx et nt. 22) scribit: « Differentia quae inter voces amvianud et dekkviarim occurrit, patet ex particulis am et dekk quae vocem viam praecedunt; nam *circum* valuit am et dekk explicatur *de* vel *ex*, ita ut amvianud dicitur in titulis *viam flectentem iterque mutantem*, et dekkviarim est via paulo a recto tramite discedens. » Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* V 84, et, si velis, Barré in Mazois *Ruin. de Pompéi* IV, 30.

AMVCES, Ἄμυκος (Amycus), Neptuni et nymphae Melies filius, Bebryciorum rex, a Polluce interfectus (Val. Flac. *Argon.* IV, 148 sqq.); itaque in etrusco-rom. speculo n. 2689 adspicitur ille amuces qui Pollucem (POLOCES) ad caestuum certamen provocat, assistente Diana (LOSNA = *Luna*). Cf. Maffei *Oss. lett.* VI, 96; Lanzi I 162 = 123, II 234 = 186; Millin *Gal. mythol.* II, 17; Lepsius *De tab. eugub.* pg. 60; Gerhard *Etr. spieg.* II 171, *Ueber die goth. der Etr.* nt. 91; et Raoul-Rochette in *Journal des sav.* 1852 pg. 583.

AMYCLAE, Ἀμύκλαι, urbs Ausoniorum in Italia in ora maritima inter Tarracinam et Caietam apud Fundos (Martial. XII, 115: « Amyclus Fundanus »), condita ab hiis, qui cum Glauco Minois filio in Italiam venerant. Servius ad *Aen.* X, 564: « Inter Caietam et Terracinam oppidum, constitutum est a Laconibus, qui comites Castoris et Pollucis fuerunt: et cum Glauco, filio Minois, in Italiam venerunt: et misti cum Ausonis ab Amyclis, provinciae suae Laconicae civitate, ei inditum nomen est. » Cf. Plin. III, ix, 6; Sil. Ital. VIII, 528, Forcell. s. v. Amyclae, et Pratilli *Via Appia* lib. II cap. 2.

AMVLIVS, Ἀμούλιος (Dionys. Halic. I, 77), Procae filius et Numitoris frater. Liv. I, 3 sq., Ovid. *Fast.* III 67. — Huius nominis fuit etiam nobilis pictor. Plin. XXXV, xxxvii, 7: « Fuit et nuper gravis et severus, idemque floridus, humilis rei pictor Amulius: huius erat Minerva, spectantem adspectans, quacumque adspiceretur. »

AMVLVM, ἄμυλον (amylum), a gr. α et μύλος, *mola frumentaria.* Cat. *de r. r.* cap. 87: « Amulum sic facito. » Cf. Forcell. s. v. amylum.

ƎꓘAΦᛖA (amphare), *Anfarius*, n. pr. m.; scribitur et ƎꓘAΦИA anphare (cf. IꟼAƆИA ancari = *Ancaria*, et VꟼA↓ИA ancharu = *Ancarius*), quod Lanzius II 377 = 306 reddit Antharius, ab ἄνθος, *flos.* In operculo etr. ossuarii n. 861: ƎꓘAΦᛖA · ƎꓘVA (aule amphare) = *Aulus Anfarius.*

ΑΜΦΑΣΜΑ, ψαιστὰ (genus liborum), apud Syracusios, teste Hesychio I, 292: Ἄμφασμα· ψαιστά, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ βεβρεγμένα ἐν θυσίαις· Συρακούσιοι.

ƎꟼAIΦᛖA (amphiare), Ἀμφιάραος (Amphiaraus), vetustiori forma ƎꟼAITΦᛖA amphtiare et cum aspiratione ƎꟼAIΦᛖAB hamphiare (in graecis vasis archaicâ orthographiâ AMΦIAPAOΣ apud Inghir. *Vasi fittili* IV, tav. CCCLXXI; SOAꟼAIOMA apud eundem op. cit. III, tav. CCXIX; ƧOƎꟼAIOMA in *Monum. inéd. de l'Inst. arch.* III, pl. LIV), unus ex septem thebanis heroibus, aruspex illustris, Oeclei filius (unde Οἰκλίδης quoque appellatus), vel, ut alii malunt, Lini et Hypermnestrae. In volcente speculo n. 2152 amphiare adparet, qui sedet ante *Adrastum* (ƎTƧꓘTA atrste), cum quo loqui videtur *Tydeus* stans (ƎTVT tute). Cf. Rulez in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 215, et Minervinium in *Bull. arch. nap.* III, 48, 52 sg.

IƎИΦᛖA (amphnei), *Anfonia* vel *Amponia*, familiae etruscae nomen, idem quod AИΦᛖAB hamphna (cf. etr. IИOᛖA amthni, nec non Amphius et Amphia in thesauris epigraphicis) in urnae perusinae operculo n. 1523, ubi legitur IƎИΦᛖA · OꟼAꓘ (larth amphnei) = *Lartia Anfonia* (Vermigl. mss. *Lartia Ampiona* vel *Amphiona*).

ƎꟼAITΦᛖA (amphtiare), Ἀμφιάραος, *Amphiaraus* (meliori orthographia ƎꟼAIΦᛖA amphiare, et cum aspiratione ƎꟼAIΦᛖAB hamphiare), unus ex septem heroibus contra Thebas, in etrusca perinsigni gemma n. 1070.

ΑΜΩΣΑΣ, idem quod *κρεμάσας*, apud Tarentinos. Hesych. I, 313.

-ИA (AN-), scr. *a*, gr. *ἀ*, *ἀν*, lat. *in-* (german. un-), particula negat. quae patet ex umbricis verbis ƎOꓘA+ИA (an-takre) = ƧƎOꓘA+ИA (an-takres) i. e. *in-tegris*, ANHOSTATV et ANOSTATV contra HOSTATV, ANHOSTATIR et ANOSTATIR contra HOSTATIR, AŃSIHITV (ANSIHITV) contra ŚIHITV, AŃSIHITIR (ANSIHITIR) contra ŚIHITIR; scribitur quoque -A vel A- (cf. A+ƎdƎƧA a-seśeta, ƧƎꓘƎdƎƧA a-seśetes, A+AИƧA a-snata, V+AИƧA a-snatu, Ƨ Ǝ+AИƧA a-snates, AVIRSETO = *in-visum*), quae forte in -I mutatur (cf. ƧƎꓘƎdƎƧI i-seśe[t]es). Vid. osc. AN-; et cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 23, Aufr. et Kirch. I, 158.

§ 2. -ИA (AN-), gr. *ἐν*, lat. *in*, praep. apud Umbros in verbis OƎ+ИA an-ter et ANDER = *in-ter*, ƧƎИƎ1ИA an-penes, VꓘИIꓘƧИA an-stintu, ANSTIPLATV, V+ИƎ+ИA an-tentu et ANDENDV = *in-tendito* (cf. ANOVIHIMV); quae quidem scribitur etiam -ИAA aan- (cf 8A+⊗Ǝ8ИAA aan-fehtaf), -MA (cf. V+ИƎ1MA am-pentu et V+Ǝ1MA am-petu) sive -A (cf. VꓘИƎ1A a-pentu, ƧVꓘƎ1A a-pelus, ꓘƧVꓘƎ1A a-pelust, VꓘИIꓘƧA a-stintu, V+ИƎ+A a-tentu) et -ИƎ = EN-. Adde V+AIꟼƎ⚹ИA (ANSERIATO) et ASERIO. — Vide osc. -ИN an- § 2; atque cf. Aufr. et Kirch. I 158; II 43.

§ 3. AN- idem est quod -O1MA (ampr-) = AMBR- sive AMB-, gr. *ἀμφί*, rom. amb- et AM- (circum), in umbricis verbis ANDERSAFVST = ANDIRSAFVST, ANFERENER = *circumferendi;* haec praepositio scribitur quoque -A (A-). Cf. Aufr. et Kirch. I 159, II 43, 109.

AN-, scr. *a*, gr. *ἀ* vel *ἀν*, lat. *in-*, particula negat. in osc. ANCENSTO = *in-censa* (cf. ꟻƎꓘꟻRꓘNИN>ꟻꓘ líganakdíkeí), quae scribitur etiam AM- in AMPRVFID = *im-probe*, propter labialem sequentem, et A- in AMIRICATVD = *im-mercato*. Vid. umbr. -ИA (AN-); et cf Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249, Aufr. et Kirch. II 152, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 34, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348.

§ 2. -ИA (an-), gr. *ἐν*, lat. *in*, praep., quae patet ex osco OƎTИN an-ter = *in-ter*, et scribitur etiam EN- seu -MƎ (em-). Cf. ƧƧꟻO8NИN anafríss, ЯVИNꟻƎMN amvíanud et MANIMASERVM. (Mommsen op. cit. s. 249, Kirchhoff op. cit. s. 34. Vide umbr. -ИA (AN-) § 2.

-ИA (an-), radix etrusca in praenominibus et nominibus ƎИA (an-e) = *Anius* sive *Annius* et AИA (ana) = *Ania* sive *Annia;* quae radix perraro uno puncto seiungitur a suffixo, sicuti in ꓘAIИA · ИA (an . anial) = ꓘAIИAИA (ananial).

ИA (an), fortasse idem quod umbr. et osc. -ИA (AN-) = lat. *in* praep., in titulo tarquinensi n. 2335 (vid. IOVMИA anśuthi).

ИA (an), *Anii* vel *Annii* pro MƎИA aneś, praen. m. genit. sg. (nominat. ƎИA ane = *Anius*), in titulo perusino n. 1710: ИA : IИVOꓘƎ1 : Aꓘ (la petruní an) = *Lartia Petronia Anii* filia.

§ 2. ? И[A] (an), *Ania* vel *Annia*, idem quod AИA ana, praen. f., in titulo clusino n. 563: A[I]ƎↃꟼ8A : И[A] (an afrceia) = *Ania Africia*, si recte lego. Cf. Lanzi II 279 = 221.

AИA (ana), *Anna* seu *Ania* vel *Annia*, praen. f., apud Etruscos (masc. ƎИA ane = *Anius;* unde gentilitia AИA ana, AIИA ania et IƎИA anei), fortasse idem quod AИAO thana vel AIИAO thania cum aspiratione, vel articulo praefixo, quasi ϑ'ana vel ϑ'ania (unum extat exemplum AИA O th ana) = *Tannia*. In urna etr. n. 863: IИIꟼƎO : AИA (ana therini) = *Ania Herennia*. Aliud extat exemplum in titulo falisco n. 2444. Radix est -ИA an-, quae patet ex hebraico nomine muliebre עֲנָה (Gen. XXXVI, 2, 14 etc.), Romanorum deae ANNAE (Ἄννα) Beli filiae, mulieribusque italicis usque adhuc usitatissimo, in lapidibus quoque Anna (in titulo corfin. apud Mommsen n. 5404), unde Anaia (Momms. n. 5587), Annea (Mur. 1240, 1; 1630, 9; Momms. n. 2951), et Annaus (Momms. n. 5547), modo simplici *n*, modo *nn*. Ab ana descendunt etruscorum nominum diminutiva IИAИA anani, IИIAИA anaini cet., quorum mentionem inieci in ephemer. taurin. *il Cimento* II 638 (cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 151).

§ 2. AИA (ana), *Ania* vel *Annia*, n. pr. f., idem quod AIИA ania sive IƎИA, a praen. AИA derivatum, in operculis urnarum etr. n. 1553, 2098: AИA · AИAO et AИA · AИAO (thana ana) = *Tannia Ania*. Cf. n. 1266 et Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 59.

ꓥMꓥ (ana), legitur in quodam nummo n. 5 in comitatu Lenzburg. reperto.

ΑΝΑΓΕΤΡΙΣ, *μαῖα* (nutrix), apud Tarentinos. Hesych. I, 316, Ἀναγετρίς· *μαῖα*, Ταραντῖνοι.

ANAGNIA, Ἀναγνία (Ptol. III, 1; *πόλις ἀξιόλογος*, Strab. V, III, 10), nunc *Anagni*, urbs Latii, caput Hernicorum (Virg. *Aen.* VII, 686; cf. Niebuhr *Hist. rom.* III 118, V 352); incolae dicuntur Anagnini (Plin. III, IX, 11). Antonini Aug. *itin.* pg. 302: « sub Anagniae. » Inscr. apud Henzen n. 7190: EVHODI | M · AVREL · SABINIANO | AVGG · LIB · PATRONO CIVITATIS · ANAGNINOR etc. Cf. Liv. XLV, 16; Plin. XXXIV, XI, 3; Sil. Ital. VIII 392, XII 532 sq.; Cic. *ad Att.* XVI, 8 = n. 767.

ƧƧꟻO8NИN (anafríss), *Ambarvalibus* (diis)?, dat. pl. 3 decl. (in tab. Agnonis n. 2875 A9 et B12), si placet Mommsenii coniectura (*Die unterit. dial.* s. 250),

anafriss scriptum pro aspero anfríss, quod cum TƎΘ8MИ amfret = *ambeunt* comparandum, instar substantivi *par-iet* (= *die an der seite gehende?*) concinnatum. — Idem Mommsen antea dixit anafriss = ἀναφερον-τοῖς, ab -ИN = *in* et -fríss, quod e *fer-o* (*Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 422 sg.); Henzenius autem, cui assensus est Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 10, 353), id habet pro ἐνεροῖς, *in-feris* sc. diis (*Ann.* cit. pg. 400). Cf. Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 129 sq., et Kirchhoff in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 87.

IAИA (anai), idem quod IƎИA anei = *Ania* vel *Annia*: in matronimico ꓘAИIAИA anainal apparet, quod in senensis ossuarii operculo n. 371 legitur ꓘAИ : IAИA. Cf. etiam n. 2578.

AИIA[ИA] (anaina), *Anainia*, n. pr. fem., quod recte scribitur AIИIAИA (ANAINIA). Titul. perus. n. 1997: AИIA[ИA] | OЯAꓘ (larth anaina) = *Lartia Anainia*.

IAИIAИA (anainai), *Anainiá*, perperam scriptum pro ꓘAИIAИA (anainal), cuius nominativus AIИIAИA (ANAINIA) = *Anainia* familia etrusca. In urna perusina n. 1354: IAИIAИA : ƧИI+ : ЯA (ar tins anainai) = *Arrius Tinius Anainiá* natus. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 170 n. 14 scripsit: *Si noti come qui è una metatesi popolare in* anainai *per* anainia.

ꓘAИIAИA (anainal), *Anainiá*, idem quod ꓘAИAИA ananal et ꓘAИIƎИA aneinal (cf. IAИIAИA anainai), cuius nominativus sg. AIИIAИA (ANAINIA) = *Anainia* familia etrusca: in auferendi casu legitur et ꓘAИ : IAИA, si lanzianum exemplar sequimur, cum suffixo a themate discreto. In operculo senensis ossuarii n. 371: ꓘAИ : IAИA | ƎИIↃVAꓘ : AO (tha laucine[i] anainal) = *Tannia Lucinia Anainiá* nata. Item tegula clusina n. 544 habet: ꓘAИIA|ИA · OƧ · ꓘƎ (vl sth anainal) = *Velius Stenius Anainiá* natus (sive *Velia Stenia Anainiá* nata); et operculum urnae perusinae n. 1225: ꓘAИI[A]ИA · Ǝϟ · ƎꓘƎ8A · Aꓘ (la afle se anainal) = *Lars Ofelius Sexti* filius *Anainiá* natus. Aliud exemplum huius matronimici nobis offert urnae cortonensis operculum n. 1056: ꓘAИIAИA : Ǝꓘꓘ . . . : IꓘVA (auli? . . . lpe anainal), quod reddit Janssen (*Inscr. etr.* etc. pg. 8) *Aula Calpe Anainae* nata.

IƎИIAИA (anainei), *Anainia*, idem ac AIИIAИA (ANAINIA) familiae etruscae nomen, quod diminutivum est ab AИA (ana) sive AIИA (ania) = *Ania* vel *Annia*. Titulus etr. n. 868: . . . IƎИIAИA · AЯΘƎƧ (sethra anainei) = *Setria Anainia* . . . (Lanzi II 410 = 339 n. 262 « *Sexta Annainia* »). Tituli clusini IƎИIAИA : AIИAO (thania anainei, n. 574) et IƎИIAИA : AИAO (thana anainei, n. 574 bis) = *Tannia Anainia*. Vid. etiam inscr. etr. n. 113.

? I[ИI]AИA (anaini). Vid. IMAИA (anami).

AIИI[AИ]A (ANAINIA), *Anainia*, familiae etruscae nomen, quod saepe in lapidibus perusinis, clusinis cet. memoratur: scribitur et IƎИIAИA anainei = IƎИIƎИA aneinei, IИIƎИA ancini (abl. sg. ꓘAИIAИA anainal = ꓘAИIƎИA aneinal i. e. *Anainiá*), et parum differt ab IИAИA (anani) = *Ananius* et *Anania*, sicuti MIИIAИA (anainiś) ab MIИAИA (ananiś) = *Ananii* genit. sg., et ꓘAИIAИA (anainal) ab ꓘAИAИA (ananal) = *Ananiá* (cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 63, 94, 151). Quae quidem formae derivantur ab AИA ana, AIИA (ANIA) et IƎИA anei (cf. AИA = *Annia* § 1, ƎИA ane = *Annius* et ꓘAИIAИA anainal). Inscr. perus. n. 1967: AIИI[AИ]A · IOЯAꓘ (larthi anainia) = *Lartia Anainia;* et tegula Musei flor. n. 281: TAHNIA · ANAINIA.

MIИIAИA (anainiś), *Anainii*, n. pr. m. genit. sg., quod parum differt ab MIИAИA (ananiś) = *Ananii*, diminutivum τοῦ ƎИA ane = *Anius* praen. etr. Vide n. 249 et v. MVЯƎƎ veruś.

ANAΛEI, idem quod σχολάζει (σχολάζω, *quiesco*), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 309: Ἀναλεῖ· σχολάζει. Ταραντῖνοι.

? IMAИA (anami), *Anainia* vel *Anainius*, sive *Anania* vel *Ananius*, n. pr.; male scriptum, estque anaini, ut opinor, sive IИAИA anani, in titulo etr. n. 2553.

ꓘAИAИA (ananal), *Ananiá* (cf. ꓘAИIAИA anainal = *Anainiá*), cuius nominativus IИAИA anani = *Anania*, idem quod AIИIAИA (ANAINIA), familiae etruscae nomen. In urna perusina n. 1122: ꓘAИAИA · IƧA · ЯA (ar asi ananal) = *Arria Axia Ananiá* nata.

IИAИA (anani), *Anania* sive *Anainia* (IИIAИA anaini, AIИIAИA anainia; cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 63), familiae etruscae nomen (semel quadratarii incuriâ IИИA anni pro anani) ab AИA ana = *Ania* praenomine derivatum. Ex duobus hypogeis patefacta est familia perusina Anania (n. 1082, et n. 1092-1102), cuius tituli incipiunt: IИAИA · ЯA (ar anani, n. 1082, 1092, 1094, 1099, 1102) = *Arria Anania*, IИAИA · VA (au anani, n. 1095) = *Aula Anania*, IИAИA · Aꓘ (la anani, n. 1093, 1096, 1098, 1101) = IИИA · Aꓘ (la anni, n. 1097) i. e. *Lartia Anania*. Attamen propterea quod praenomina ЯA, VA et Aꓘ (*Arrius-Arria*, *Aulus-Aula*, *Lar-Lartia*) per compendium scripta sunt, utrum IИAИA anani usurpatum sit pro anania, an pro ananiś = *Ananius*, in incerto manet (vid. § seq.; et cf. Conest. op. cit. pg. 67, 71). Cum Cilniorum senensium genere coniuncta patet familia *Anania* ex titulo n. 395 IИAИAIꓘƎᖷ (velia anani) = *Velia Anania*.

§ 2. IИAИA (anani) = *Ananius*, n. pr. m., fortasse pro ananiś (genit. sg. MIИAИA ananiś = *Ananii*), in operculo urnae bisomae n. 1100, ubi legitur: IƧƎ[+Ǝᖷ] · I+ƧA8 · ꓘAIИAƎᖷ · IИAИA · VA (au anani veanial, fasti vetesi) = *Aulus Ananius Veianiá* natus et *Fausta Vetesia*.

MIИAИA (ananiś), *Ananii*, n. pr. masc. genit. sg. (= MIИIAИA anainiś), quod a praenomine ƎИA ane = *Anius* descendit. In urna perusina n. 1083 legitur: MIИAИA · IИMVↁAꓘ : I+ƧA8 (fasti lachumni ananiś) = *Fausta Lacinia Ananii* uxor.

ANAXARE. Vid. AXARE.

ANAPIS sive Anapus vel Anapius, (Ἀναπία, Strab. VI, II, 3), nomen fuit cuiusdam Siculi ex Catania, de quo Sen. *Benef.* III 37, Sil. Ital. XIV 197, Valer. Max. V, IV, 4 et alii. Cf. Forcell. s. v. Anapis.

ANAPVS, Ἄναπος (Tucid. VI, 66, 96), nunc *Anapo*, fluvius Siciliae, per agrum syracusanum decurrens. Ovid. *Fast.* IV, 469: « Praeterit et Cyanen et fontes lenis Anapi. » — Ἄναπος est etiam fluvius Acarnaniae (Tucid. II, 82).

ANAPOΣ (ἄγγαρος?), ἄγγελος (nuntius), apud Tarentinos. Hesych. I, 339: Ἀναρός· ἄγγελος· Ταραντῖνοι.

MƎMMAMA (anasses), quod legitur in cippo etr. n. 266, Lanzio II 394 = 323 n. 194 est *Anniaxiá* vel *Anniaxes*, ab AIИA (ANIA) = *Ania* vel *Annia*. Attamen, opinor, evidentem vox adfinitatem prae se fert cum gr. ἄνασσα. Anasses *halte ich*, inquit Muellerus *Die Etr.* I 452, *für das griechische ἀνάσσης, nicht als wenn das wort sich genau eben so in Etrurien gebildet oder erhalten hätte wie in Griechenland: vielmehr haben die Tusker nur den griechischen Ausdruck als etwas fremdes durch verkehr erhalten und sich angeeignet.* — Cf. Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Ital.* V, 14, et Steub *Ueber urbewohner Rätiens* s. 7 nt. 2, et s. 16.

ANAΣOBEI, idem quod ἀνακινεῖ (ἀνακινέω, *suscito, excito*), apud Tarentinos. Hesych. I, 342: Ἀνασοβεῖ· ἀνακινεῖ, Ταραντῖνοι.

ANASSVM, flumen post Tiliaventum in foroiuliensi tractu, in quod influit Varranus, non longe ab Aquileia (Forcellini). Plin. III, XXII, 1: « Tiliaventum maius, minusque Anassum, in quod Varranus defluit; » ubi nonnulli legunt, ut Rezzonicus, Anaxum, et alii Anassus.

ANAVIS, *Anavius*, n. pr. m., in titulo n. 2695: L · ANAVISL · F = *Lucius Anavius Lucii* filius.

ANGERONA, Ἀγγερώνη, dea Romanorum, super qua variae sunt scriptorum opiniones. Festus pg. 17: « Angeronae deae sacra a Romanis instituta sunt, quum *angina* omne genus animalium consumeretur, cuius festa Angeronalia (1) dicebantur. » Et Macrobius *Saturn.* I, 10: « Duodecimo vero feriae sunt divae Angeroniae, cui pontifices in sacello Volupiae sacrum faciunt: quam Verrius Flaccus Angeroniam dici ait, quod *angores* ac animorum solicitudines propitiata depellat (2). Masurius adiicit simulacrum huius deae obligato atque signato in ara Volupiae propterea collocatum, quod qui suos dolores anxietatesque dissimulant, perveniant patientiae beneficio ad maximam voluptatem. Iulius Modestus ideo sacrificari huic deae dicit; quod populus Romanus morbo, qui *angina* dicitur, praemisso voto sit liberatus. » Idem Macrobius III, 9: « Sunt qui Angeronam quae digito ad os admoto silentium denuntiat. Alii autem, quorum fides mihi videtur firmior, Opem Consiviam esse dixerunt. » E quibus verbis colligitur, creditam fuisse deam silentii; unde Plinius III, IX, 12 scripsit: « Non alienum videtur inserere hoc loco exemplum religionis antiquae, ob hoc maxime *silentium* institutae. Namque diva Angerona, cui sacrificatur, a. d. XII calend. ianuarii, ore obligato obsignatoque simulacrum habet. » Adde gloss. apud Labb.: « Angeronia, ἡ θεὸς τῆς βουλῆς καὶ καιρῶν. » — Ad etymologiam quod spectat vide Scaligerum in *Coniect.* ad Varr. *de l. l.*, qui Angenora legit, non Angerona, a gr. ἄγχειν, *angere*. De Angerona dea nuper scripserunt Sichel et Letronne in *Revue archéol.* II, 633-642, 676-682, III, 221-233, 321-334, 364-374, IV, 20-32 et 130-145. Cf. Martian. Capell. I, 4 ed. Kopp, Forcell. s. h. v., Gerhard *Ueber die Gotth. der etr.* nt. 73, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250.

1) Varro *de l. l.* VI, 23 pg. 82: « Angeronalia ab Angerona quoi sacrificium fit in curia Acculeia et quoius feriae publicae is dies. »

2) *Thes. nov. latinit.* apud Maium *Cl. auct.* VIII, 46: « Angeronia, quaedam dea ita dicta, quod videatur *angores* pellere. »

ANGET. Vid. ANGETVZET, quod sequitur.

ANGETVZET, *egerint* (coëgerint)?, futur. exact. 3 pers. pl., fortasse ab ACVM = ac-ere (ag-ere), ANGIT (?) = *aget*. Tab. bantina n. 2897 lin. 20: CENSTVR · CENSAVM · ANGET · VZET = *censores censere -egerint* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80; cf. s. 15 sq.). Non omnes interpretes legunt angetuzet, quod pro *coëgerint* habet Lange (*Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 14, 20, 88), pro *coëgerit* vel *adegerit* Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 110, 391), et pro *agitabit* vel *perstringet* Guarinius (*Tab. opp. lex.* pg. 135 sq.; *In comm. V exc.* pg. 39; *Lex. osco-lat.* pg. 20); nam Mommsen habet anget = *agit* praes. indic. 3 pers. sg. (*Die unterit. dial.* s. 250), = *inigit* sive *cogit* Grotefend (*Rud. l. o.* pg. 18), = *aget* Franchinius (in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. II ad pg. 305). Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 66, Ebel, Schweizer et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* II 59, III 207 sqq., 215, 218, 422, 424.

ANGIT (?), *agat?*, coniunct. praes. 3 pers. sg., ab ACVM = ac-ere h. e. *ag-ere* (cf. ANGETVZET), si fidem adhibemus Mommsenio (*Die unterit. dial.* s. 250), Guarinio (*In comm. V exc.* pg. 25), Franchinio (in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 306) et Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 10, qui angit explicat *inigit* vel *cogit* (cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 61, 66). Ea vox incertissima est, quae a quibusdam interpretibus non invenitur in lin. 2 tab. bantinae n. 2897, ubi Mommsen op. cit. pg. 145 legit « q. moltam angit » = *Q. multam agat*, et Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 64, 69) « q. moltam an-

gitu[d] » = *Quaestor ad multam adigito*. Cf. Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 14, et Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* II 57.

ANGITIA sive Anguitia, Aeetae filia et soror Medeae et Circes, quae Marsis remedia contra venena ostendit, et isto nomine pro dea est a Marsis et Marrubiis culta: unde Silva Angitia, nunc *Selva d'Albi*, in finibus Marsorum, inter Albam et Lacum Fucinum. Ita Forcellinius. Cf. Virg. *Aen.* VII, 759; et Sil. Ital. VIII, 500. Servius ad *Aen.* VII, 750 habet Angitiam pro *Medea*, et scribit: « Hi ergo populi [Marrubii] Medeam Angitiam nominaverunt ab eo, quod eius carminibus serpentes angerent. » Itaque Salmasius *Exerc. plin.* pg. 60, « Rectius illi, inquit, qui Medeam ab Italis Angitiam esse volunt. Eam Marsi et Marrubii hoc nomine coluerunt. Glossae: *Angicia*, Μήδηα (1). Angicia proprie est ἡ ἐχῖτις, ἡ ἐχιδναῖα. » — Inscr. apud Mommsen n. 5592 (Romanelli *Topogr.* III, 220; Orell. n. 115, cf. n. 116): SEX · PACCIVS ..... | ET · SEX · PACCIVS ... | QVINQ · MVRVM · VET · ... | CONSVMPTVM · A · SOLO · REST · ... | EX P · P · ANGITIAE ·

§ 2. Angitiae, videntur fuisse deae quaedam, quarum nullus auctor meminit, praeter inscr. sulmonens. apud Murat. 113, 1 (Orelli n. 1846, Mommsen n. 7255): FVFICIA | C · FVFICI | AMANDI | F · IVSTA | MAG | ANGITIIS | D · D · Cf. Furlanettum in Forcell. s. v. Angitia, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250.

ANGLA, ——*as* (oscines?), acc. pl. 1 decl., quod desinentiâ caret, sicuti ANCLA cum gutturali pro palatina, rectius ANGLAF (Aufr. et Kirch. I 113, II 241). In tab. eugub. VIa 1 sq. POEI · ANGLA · ASERIATO | EEST = tab. VIa 5 sq. POI · ANGLA | ASERIATO · EST h. e. *qui oscines* (?) *observatum ibit;* et tab. VIa 6 sq. PORSI · ANGLA · ANSERIATO | IVST = *qui oscines* (?) *observatum ierit* (Aufr. et Kirch. II, 51, 62). Item tab. VIb 49: APE · ANGLA · COMBIFIANSIVST = *postquam oscines* (?) *conspexerit* (Aufr. et Kirch. II, 275). Adde tab. VIa 3: MERSTA · ANGLA (ANCLA, VIa 18) = ——*as oscines?* (Aufr. et Kirch. II, 51, 106). Passerio (*Paralip.* pg. 260, 262) angla est *agna*, Pontaderae (*De vet. scrib. rat. ep.* 2) *angela* per syncopen. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23 et nt. 30 modo habet angla pro abl. sg., modo instrum. pl. Cf. Aufr. in *Zeit. f. vergl. spr.* I 279 sq. De Grotefendii interpretatione conferendum ANGLOME.

ANGLAF, ——*as* (oscines?), acc. pl. 1 decl., quod saepius scribitur ANGLA sine casus desinentiâ, et minus recte ANCLA, nominat. pl. ANCLAR pro anglar = ——*ae* (Aufr. et Kirch. I 113, II 51, 241). In tab. eugub. VIa 5 sq. legitur MERSTAF | ANGLAF (MERSTA · ANGLA tab. VIa 3; MERSTA · ANCLA tab. VIa 18) = ——*as oscines* (?), quae Grotefendio sunt *sinistris aquilis* (*Rud. l. u.* V 23, VI 5). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343 pro ἄγγελοι (singvögel) habet umbr. anglaf (cf. Hom. *Il.* XXIV, 292, 296), ut antea Gorius pro *nuncii* (*Lex. etr. et pelasg.* mss.), et Grotefend pro *aquilis* (*Rud. l. u.* V 23, VI 5), casu instrument. pl. secundum Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30.

ANGLOME, *in angulum*, locat. sg. 2 decl., a themate ang-lo = *ang-ulo* (vid. ANGLVS et AGGVLVS = *angulus*), in tab. eugub. VIa 9: ANGLOME · SOMO = *ad angulum summum* (Aufr. et Kirch. I 92 sq., II 70, 83; cf. I 68, 75, 118), sive *in angulo summo*, ut Lanzius I 361 nt. 1 = 281 nt. 2. — Grotefend ab angla, cui visum est Romanorum *aquila*, anglome et angluto sumit pro *aquilae augurio* (*Rud. l. u.* VI 6, 10, VII 22). Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss. interpretatus est *laeso*, Passerius (*Paralip.* pg. 264) *agninus* ab angla sive *agna*. Vid. ANGLAF et ANGLVTO.

ANGLV = *angulo* apud Umbros. Vide ANGLVTO i. e. anglu-to = *ab angulo*.

ANGLVS, *angulus*, m. per syncopen, ut apud Umbros ANGLV = *angulo*. Cf. Dausq. I 129, II 32, et Forcell. s. v. angulus.

ANGLVTO, *ab angulo*, fortasse anglu-to cum praep. -to = *-tu* (cf. VΥVΩΚΙΑ akrutu), sicuti ANGLOME pro anglo-mem = *ad angulum*. Tab. eugub. VIa 8 sq., 10: ANGLVTO · HONDOMV = *ab angulo infimo* (Aufr. et Kirch. I 117, 156, II 68 sqq.; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 120, 122). Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss. « angluto, *laeso, laedens;* » et Passerius *Paralip.* pg. 264, 323 « angluto, derivativum ab *agna*. » De Grotefendii interpretatione vid. supra ANGLOME.

ANGVITIA. Vide ANGITIA.

ANGVLVM vel Angulus, Ἀγγολός (Ptol. III, 1 pg. 183 ed. Wilberg et Grashof), hodie *Città di S. Angelo*, oppidum Italiae in agro Vestinorum. Antonini *itin.* pg. 313: ANGVLO (angelum in quibusdam codd.). Incolae dicti sunt Angulani (Plin. III, xvii, 1).

ΑΝΔΑΣ, βορέας (Aquilo), vox tyrrhena apud Hesychium I, 349: Ἄνδας· βορέας, ὑπὸ Τυῤῥηνῶν. Adnotat. « ἄντας pro ἄντη id est ἄνεμος. » Maffei *Osserv. lett.* VI, 7: « *Nell'istesso Lessico* [I, 391] *abbiamo* ἄνται, ἄνεμοι, *venti; della qual voce non avendosi esempio greco, appare che era parimente etrusca, e ch'era la medesima.* »

ANDENDV, *intendito* (imponito), imperat. 3 pers. sg., idem quod V+ИƎ+ИΑ (an-tentu), a praep. AN- (-ИΑ) = *in* compositum et rad. DEN- (-ИƎ+ ten-), scr. tan, lat. tend-ere. Cf. Aufr. et Kirch. I 96 sq., 142, 158, II 43, 281, 352; et Grotefend *Rud. l. u.* V, 26 (et VI 30, VIII 15), cui andendu « imperativus est verbi ἀμφιτείνω. » Tab. eugub. VIIa 25 habet: ADRO ·

(1) Gloss. antiq. « Anguitia, Μήδεια. »

TRAHVORFI · ANDENDV = *atra* (vascula) *transversim imponito* (Aufr. et Kirch. II 286), sive *atrum* (vasculum) *transversim imponito*, ut reddit Grotefend op. cit. VI 28, VIII 29. Lanzius II 727 = 635 et 811 = 720: « andendu, *addendus*, termine di sacrificio. »

ANDER, *inter*, praep. (fortasse pro adverbio *interim*), antiquissimis literis ᗡ3+ИA (an-ter), in tab. eugub. VIb 47 (cf. Lanzi I 388 = 304; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 23; Aufr. et Kirch. I 96, 119, II 56, 228; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 251). Invenitur quoque in compositis ANDERSISTV = *inter-sistito*, ANDERSESVST = *inter-stiterit* et ANDERVOMV.

ANDERSAFVST, *circumdederit* (circumtulerit), futur. exact. 3 pers. sg., quod scribitur etiam ANDIRSAFVST et antiquissimis literis +ƧV8AЯ93+A (a-teṛa-fust), ex praep. AN- pro AMB- (ἀμφί, *circum*) compositum, et rad. DERS- (DIRS-) sive -Я3+ teṛ- pro reduplicata forma deda, e scr. dâ = *da-re*, unde etiam DERSA = DIRSA sive AЯ3+ teṛa = *det* (cf. Aufr. et Kirch. I 43, 56, 146, 159, II 292). Lanzio I 68 = 52, 362 = 282, II 767 = 675, 811 = 720 est lat. *interfuat* vel *interfuit*, in quo praep. ander = *inter*; et Grotefendio *Rud. l. u.* II 29, V 25 sq., VI 30, qui legit andersa fust = andirsa fust, idem est quod *invictus fuerit*. Tab. eugub. VIIb 3: APPEI · ARFERTVR · ATIERSIR · POPLOM · ANDERSAFVST = *postquam adfertor Attidius populum ——averit* (Aufr. et Kirch. II, 308).

ANDERSESVS[T] (andersesust), *interstiterit* (intercesserit), futur. exact. 3 pers. sg., in tab. eugub. VIa 7 (ubi mendose andersesusp), compositum ex praep. ANDER (ᗡ3+ИA an-ter) = *in-ter* et SESVST (vid. voc. sq. ANDERSISTV = *inter-sistito*; ac cf. Aufr. et Kirch. I 81, 146, 159, II 54, 61 sq.). Grotefend e verborum contestu umbricum andersafus[t] explicat *inter-cesserit*, ab ander et sesust (*Rud. l. u.* II 32, VI 6); et Lanzius I 362 = 282, II 811 = 720 *qui interfuit* vel *quum interfuerit*, a dor. εσσος.

ANDERSISTV, *intersistito* (intercedito), imperat. 3 pers. sg., sicuti ANDERSESVS[T] = *interstiterit*, compositum a praep. ANDER (ᗡ3+ИA an-ter) = *in-ter* et SISTV (VYƧIƧ) = *sistito* (cf. Aufr. et Kirch. I 81 sq., 142, 159, II 54, 56 sq.). Lanzius interpretatus est *intersit* vel *interesto* (I 362 = 282, II 811 = 720), *intercedito* Grotefend *Rud. l. u.* VI 6, 9, pessime Gorius *stirps* (in *Lex. etr. et pelasg.* mss.).

ANDERVOMV, obscurissima Umbrorum vox, composita ab ANDER (ᗡ3+ИA an-ter) = *in-ter* et VOMV, nisi duae voces sunt « ander vomu », in tab. eugub. VIb 41. Aufr. et Kirch. II 228 (cf. I 96, 159) scribunt: *Andervomu schreibt das original ohne trennungszeichen. Mag dies nun richtig sein oder ander vomu abzutheilen sein, jedenfalls ist ander (alt* anter*) die präposition osk.* anter, *röm.* inter. *Ist dann andervomu ein wort, so ist ein compositum und mit rücksicht auf sersitu* = sedeto *als lokaler abl. (sing.) zu fassen. Ist dagegen ander vomu die richtige lesart, so bleibt auch dann vomu ein substantivum, abhängig von ander, und kann dann nur akk. pl. mit abgefallen* f *sein (die endung dieses casus schwankt bei o-stämmen zwischen* uf *und* of*). Was freilich dieses vomu heissen möge, wissen wir nicht. Auf jeden fall, man möge sich entscheiden für was man wolle, bleibt andervomu ortsbestimmung zu sersitu. An jenem orte nun soll er (der priester) sitzen, arnipo comatir pesnis fust.* — Grotefend *Rud. l. u.* VI 21: « andervomu nescio utrum imperativus verbi an ablativus nominis sit, » et explicat *iterum verbenis* (op. cit. VI 22).

ANDES, vicus agri mantuani, patria Virgilii, qui dicitur Andinus (Sil. Ital. VIII, 595). Cf. Maffei *Verona illustr.* II, 6 (ed. 1732), et Forcellinium.

ΑΝΔΙΚΛΟΒΟΛΟΣ, vox tarentina, teste Hesychio I, 350: Ἀνδικλόβολος· δίκη ἡ ἐξ ὑπάρχων δικαζομένη, παρὰ Ταραντίνοις. Alii legunt ἀνδικόβολος, sive ἀνδιπλόβολος δίκη (*stipulatio duplae*), et alii ἄνδικος, βόλος, δίκη ἡ ἐξ ὑπαρχῆς etc.

ANDIRSAFVST, *circumdederit* (circumtulerit), futur. exact. 3 pers. sg., quod scribitur etiam ANDERSAFVST et antiquissimis literis +ƧV8AЯ93+A (a-teṛa-fust), compositum ex praep. AN- pro AMB- (ἀμφί, circum) et rad. DIRS- (DERS-) sive -Я3+ teṛ- (vid. ANDERSAFVST et +ƧV8AЯ93+A a-teṛa-fust), unde etiam DIRSA = DERSA sive AЯ3+ teṛa = *det*. Tab. eugub. VIIa 46: POPLO · ANDIRSAFVST = *populum ——averit* (Aufr. et Kirch. II, 299). Passeri *Paralip* pg. 296 et 323: « andirsafust, genus expiationis fortasse a *circuitu*. »

ANDRVARE, *recurrere*. Paul. pg. 9: « Andruare id est recurrere a graeco verbo ἀναδραμεῖν venit: hinc et drua vocata est. » Gloss. apud Labb.: « andruare, ἀνδρίζεσθαι. » Vid. ANTROARE, et cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257.

ƎИA (ane), *Anius* (Annius, ΑΝΝΙΟΣ), praen. m., Etruscis Romanisque commune, genit. sg. MƎИA aneś = *Anii*, quod fortasse etiam pro nominativo *Anius* usurpatum (cf. ANNE et ƎИƎ ene), femin. AИA ana = *Anna* sive *Ania* vel *Annia*; e quibus formis ane et ana, quorum radix est -ИA an-, gentilitia etrusca descendunt IИA ani = IƎИA anei vel AIИA ania, ƎIƎИA aneie, AIΛƎИA anelia (cf. AƧIƎИA aneisa = *Anii uxor*) et deminutiva IИAИA anani, IИIAИA (anaini) = IƎИIAИA (anainei) vel AIИIAИA (ANAINIA), IИIƎИA (aneini) = IƎИIƎИA (aneinei) vel AIИIƎИA (aneinia). In urna etr. n. 985 ƎA> · ƎИA (ane cae) = *Anius Caius*; et in alia urna n. 131 IИIMAO · ƎИA (ane thaśini) = *Anius Tasinius* (?). Probabiliter ƎΛIƎИ (nevile, n. 90 *a*) legendum est [a]ne vile, et potiusquam *Nevilius*, *Anius Vilius* reddendum, ut visum est Lanzio II 457 = 386 n. 452. Vide ANNIVS.

§ 2. Ane pro *Anius* vel *Annius* tanquam gentilitium (*Ania* sive *Annia* gens saepe occurrit in rom. titulis) in nominandi casu minime reperitur, sed ƎIƎИA (aneie), perraro IƎИA (anei) et ANNE scripserunt Tusci, et fortasse MƎИA aneś = MIИA aniś vel ƧIИA anis atque MIƎИA aneiś pro nominativis et genitivis accipienda sunt. In titulo senensi n. 424 muliebre nomen AIꓘ · ƎИA (ane . lia) pro anelia = *Anilia* vel *Anelia* exaratum, uno puncto in duas partes divisum adspicimus.

?ꓘAƎИA (aneal), forte *Aniâ*, idem ac ꓘAIИA (anial), ab AIИA (ania) = *Ania* gentilitium etruscum, in etr. speculo n. 2470.

ΑΝΕΓΚΑ (*ἄνεγμα*), *αἴνιγμα* (aenigma, obscura ratio), apud Tarentinos, teste Hesychio I, 356.

IƎИA (anei), *Ania* (Annia) vel *Aneia*, idem quod AИA ana vel AIИA ania (cf. ANNAIIA annaea in Grut. 856, 12), gentilitium etruscum, a quo AƧIƎИA (aneisa) = *Anii uxor* et deminutivum AIИIƎИA anei-nia (IИIƎИA anei-ni) = AIИIAИA (ANAINIA) derivantur. Occurrit in titulis perusinis: IƎИA · VA (au anei, n. 1184) = *Aula Ania*, IƎИAΘИЯA (arnth anei, n. 1087) = IƎИA · AIΘИЯA (arnthia anei, n. 1556) h. e. *Aruntia Ania*, IƎИA : Aꓘ (la anei, n. 1195) = [IƎ]ИA : ΘЯAꓘ (larth anei, n. 1086) h. e. *Lartia Ania*. In titulo cortonensi n. 1024 IƎИAΘƎ8 (fetanei, pro veth anei?; cf. IƎИA+Ǝꟻ vetanei) = *Vettia Ania*.

§ 2. Fortasse IƎИA (anei) pro aneial h. e. ꓘAIИA (anial) = *Aniâ* usurpatum fuisse, monent tituli perusini n. 1411 et 1413. Vid. MAЯVΘIƎИA (aneithuraś) vel AЯVΘIƎИA (aneithura), sive MAЯVΘ thuraś vel AЯVΘ thura; et cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 82.

§ 3. IƎИA (anei) = *Anius*, pro ƎIƎИA (aneie), n. pr. m., in urnae perusinae operculo n. 1555, in quo legit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 316 n. 383 IƎИA · ƎꓘVA (aule anei) = *Aulus Anius*.

ƎIƎИA (aneie), *Anius* (Annius, Aneius?), n. pr. m., quod supra perperam IƎИA anei § 3 exaratum vidimus: fortasse scribitur etiam MƎИA aneś, MIƎИA aneiś et MIИA aniś; propterea quod nominativus et genitivus sing. saepe confunduntur. In urna perusina n. 1088: ƎIƎИA : Aꓘ (la aneie) = *Lars Anius.* Vide supra ƎИA ane = *Anius* praen. et inscr. n. 2297.

AЯVΘIƎИA (aneithura), fortasse legendum anei thura (idem quod MAЯVΘIƎИA anei thuraś), et IƎИA pro aneial vel ꓘAIИA (anial) = *Anniâ* n. pr. f., in titulo perusino n. 1413. *Anniathuriâ* sive *Anthuriâ* reddit Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 82 sg. Vid. IƎИA (anei, § 2) et AЯVΘ (thura).

MAЯVΘIƎИA (aneithuraś), fortasse legendum anei thuraś (idem quod AЯVΘIƎИA anei thura), et IƎИA pro aneial vel ꓘAIИA (anial) = *Anniâ* n. pr. f., in titulo perusino n. 1411, in quo *Anniathuriae* sive *Anthuriae* agnoscit Conestabile *Monum. del Palazz.* pg. 82 sg. Vid. IƎИA (anei, § 2) et MAЯVΘ (thuraś).

ꓘAИIƎИA (aneinal), *Anainiâ*, quod scribitur etiam ꓘAИIAИA anainal et ꓘAИAИA ananal, nominandi casu AIИIƎИA aneinia vel IƎИIƎИA aneinei = AIИIAИA (ANAINIA); n. pr. f., ab AИA ana sive IƎИA anei = AIИA (ANIA). Cf. Conestabile *Monumenti del Palazz.* pg. 94, 116. Urna etrusca n. 918: ꓘAИIƎИA | AИIꓘƎꓘ : Ƨꓘ (ls tetina aneinal) = *Lars Tetinius Anainiâ* natus; operculum ossuarii perusini n. 1220: ꓘAИIƎИA · ꓘAƧIЯAꓘƎꓘ8VA · ƧIЯAꓘ (laris aufle larisal aneinal) = *Lars Ofelius Lartiâ Anainiâ* natus; lamella plumbea n. 1132 ex hypogeo perus. gentis Axiae: ИAꓘϽ · ꓘAИ|IƎИA · MIƧϽA ΘИЯA (arnth acsiś aneinal clan) = *Aruns Axius Anainiâ gnatus;* et operculum perus. ossuarii n. 1247 ex sepulcro gentis Petroniae: ИAꓘϽ : ꓘAИIЯVꓘƧ : ꓘAИIƎИA : Ǝꟻ : IИVЯ+Ǝ1 : I+Ǝꟻ (ve ti petruni ve aneinal spurinal clan) = *Velius Titius Petronius Velii* filius *Anainiâ Spurinnâ gnatus.*

IƎИIƎИA (aneinei), *Anainia* vel *Aninia* (saepe in thesauris epigraphicis Aninius et Aninia), idem quod AIИIƎИA (aneinia) = AIИIAИA (ANAINIA) n. pr. f., ab IƎИA anei = AIИA (ANIA). Occurrit in titulis perusinis n. 1194, 1462, 1559 et 1560 (vide etiam n. 1558): IƎИIƎИA : I+ƧA8 (fasti aneinei) = *Fausta Anainia.* Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 150 sg.

IИIƎИA (aneini), *Anainia* sive *Aninia?*, forsan idem quod AIИIƎИA (aneinia) et AIИIAИA (ANAINIA) n. pr. f., ab IƎИA anei = AIИA (ANIA). In urna cortonensi n. 1025: IИIƎИA : ƧIꓘAꓘ (laris aneini) = *Lartia Aneinia* vel *Aninia*, nisi est *Lars Aninius.*

AIИIƎИA (aneinia), *Anainia* vel *Aninia*, idem quod IƎИIƎИA (aneinei) = AIИIAИA (ANAINIA) n. pr. f., ab IƎИA anei vel AIИA (ANIA). Urna sive operculum perus. n. 1557: AIИ|IƎИA +ƧA8 (fast aneinia) = *Fausta Anainia* vel *Aninia.*

MIƎИA (aneiś), *Anius* (Annius)? n. pr. m., fortasse idem quod ƎIƎИA (aneie), a praenomine ƎИA (ane) derivatum. In urna perusina n. 1089: MIƎИA : ΘЯAꓘ (larth aneiś) = *Lars Anius* (vel *Lartis Anii?*), et in columella perusina n. 1890: MIƎИAΘИЯA (arnth aneiś) = *Aruns Anius* (vel *Aruntis Anii?*).

§ 2. MIƎИA = *Anii*, n. pr. m. genit. sg., idem quod MƎИA (aneś, § 2), ?MƎIИA (anieś), ƧƎIIИA (aniies) et ƧIИA (anis, § 2). In urna perusina n. 1828: MIƎИA IƎƎ IΘƎV (ueti vei aneiś) = *Vettia Veia Annii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244 n. 159), ubi forte legendum MIƎИAIƎƎ veianeiś (cf. IИAIƎꟻ veiani); et in stela Perusiae inventa n. 1931: MIƎИA : MVꓘƎꟻ (veluś aneiś) = *Velii Anii.*

AƧIƎИA (aneisa), *Anii* uxor, sive *Anisia* (Spon *Misc.* pg. 248; Grut. 476, 9) vel *Anicia*, ab IƎИA (anei) = *Ania.* In olla etr. n. 114: AƧIƎИA : ΘЯAꓘ (larth

aneisa) = *Lartia Anisia* vel *Anii* uxor. Alii legunt anesa (Conest. *Iscr. etr.* etc. tav. XVI n. 66).

AI˥ƎИA (anelia), *Anilia*, gentilitium etruscum (et rom. apud Murat. 2024, 6: L · ANILIVS): scribitur quoque, literis ad dexteram currentibus, AИIΛI; ab AИA ana vel IƎИA anei = AIИA (ANIA), vel ab ƎИA ane = *Anius*. In ossuario senensi n. 424: AI˥ · ƎИA : IOΘA˥ (larthi anelia) = n. 869 AI˥ƎИA · IOΘA˥ h. e. *Lartia Anilia*.

ANEMA, *anima*, f., mutato *i* in *e*, in titulis christ. apud Boldettum *Osservaz.* etc. pg. 807: ANEME INNVCETI; et pg. 430: ANEME BENEME|PHNTI APKICII.

ANEMO, fluvius Italiae superioris (Plin. III, xx, 1), hodie *Amone*. Tab. peuting. « animo. » Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 518.

ANEO, quod Graeci γηρᾶν (anum esse). Gloss. Philox. apud Labb.: « anet, γηρᾷ. » Vid. Forcell. ed. Lipsiae s. v. aneo.

ANEMΩΤΑΣ, ὄνος (asinus), apud Tarentinos, ex hoc loco Hesychii I, 363, restituto a Salmasio: Ἀνεμώτας· παρὰ Ταραντίνοις, ὁ ὄνος, ὁ ἀνέμοις θυόμενος, i. e. ἀνεμώτας *apud Tarentinos dicebatur asinus, qui* ventis *immolabatur*.

MƎИA (anes), *Anii*, praen. m. genit. sg., cuius rectus ƎИA ane = *Anius*. In urna prope *Piensa* eruta n. 986 MƎAϽ · MƎИA (anes caes) = *Anii Caii*.

?MƎИA (anes), *Anius* (Annius)? n. pr. m., quod et scribitur ƎIƎИA (aneie), a praenomine ƎИA ane (cf. MIƎИA aneis = *Anius?*). In cortonensi ossuario n. 1023: MƎИ[A] : ˥Ǝ[Ɔ] (vel anes?) = *Velius Anius* (?).

§ 2. MƎИA = *Anii* (Annii), genit. sg., idem quod ?MƎIИA anies, ƧƎIIИA aniies, ƧIИA anis et fortasse MIƎИA aneis. In ossuarii operculo n. 987: MƎИA · MƎAϽ · OИΘA (arnth caes anes) = *Aruns Caii Annii* filius? Adde titulum senensem n. 433.

ANESIATES, incolae cuiusdam vici, qui nunc *Nese*, prope Bergomum. Inscr. apud Orellium n. 4907.

ANFERENER, *circumferendi* (lustrandi), partic. fut. pass. genit. sg. 2 decl., pro amb-ferender, compositum ex praep. AN- (= AMB-), ἀμφί, *circum*, et rad. FER-, gr. φέρ-ω, lat. *fer-o* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 12; Aufr. et Kirch. I 40, 43 sq., 70, 87, 90, 104, 118, 147, 159; II 43, 108 sq., 238 sq.). Tab. eugub. VIa 19: POPLER · ANFERENER = *populi circumferendi* h. e. *lustrandi* (Grotefend op. cit. VI, 7; Aufr. et Kirch. I 104, II 110). Male Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss. explicabat *offerentes;* et pessime Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. *Lett. Ronc.* XIV pg. 365) « anferener, distinctio populi *infernatis*. » Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 26.

ƧƎ+AIΘƎ✱ИA (anzeriates), *observatis* (auguratis), partic. perf. pass. abl. plur. 1 decl., literis romanis ASERIATER, composita vox a praep. -ИA (AN-) et rad. ?-ΘƎ✱ (SER-) = *serv-are* (cf. Aufr. et Kirch. I 114, 147, 158, II 22 sqq., 34). Tabula eugub. IIa 16 sq. habet: ƧƎ+AIΘƎ✱ИA | : ƧIƎA (avis anzeriates) = tab. Ia 1 ƧƎ+AIΘƎ✱ИA : ƧƎƎA (AVEIS · ASERIATER tab. VIa 1) h. e. *avibus auguratis* vel *servatis* (Aufr. et Kirch. II 29, 32, 383). Hanc vocem anzeriates pro *auguriales* acc. pl. retinuit Grotefend *Rud. l. u.* II 23, IV 26, V 5 (cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 509). — Lanzius II 713 = 621 (cf. 672 = 583, 811 = 720) scripsit: *L'epiteto* [anzeriater et *aseriater*] *o è della cottura* ἀνσερισασθαι, *o piuttosto da xere*, semen, *che nell'altro dialetto dicesi serse e seritu; e in questi sacrifici alludesi più volte a sementi nelle preghiere e ne' mistici doni.* Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. pg. 254, 259): « anseriates, *intonsas*, unde anxurus, *intonsus*. »

V+AIΘ[Ǝ]✱ИA (anzeriatu), *observatum* (auguratum), supin., idem quod ANSERIATO pro an-zeria-tom, minus recte V+AIΘƎ✱A (a-zeriatu) = ASERIATV vel ASERIATO, compositum ex praep. -ИA (AN-) et rad. ?-ΘƎ✱ (SER-) = *serv-are* (cf. Aufr. et Kirch. I 53, 95, 149, 163, II 31). Tabula eugub. Ib 10 habet: V+Ǝ : V+AIΘƎ✱ИA : 8ƎƎA (avef anz[e]riatu etu) = tab. VIb 48 AVIF · ASERIATO · ETV h. e. *aves observatum ito* (Aufr. et Kirch. II, 375). Vid. ASERIO = *observare*, et cf. etr. VIЯƎ✱ИIƎ (einzeriu). — Hoc verbum anzeriatu pro anzeriatum = *augurium* acc. sg. accepit Grotefend *Rud. l. u.* II 23, V 7, 20.

V+AIΘƎ✱ИA (anzvriatu), perperam scriptum in tab. eugub. Ib 10 pro anzeriatu.

ANHOSTATIR, *in——atis*, partic. perf. pass. abl. plur. 2 decl., in tabula eugub. VIIa 28, 50; scribitur etiam ANOSTATIR sine adspiratione, compositum ex AN-, lat. *in-* partic. negat. et HOSTATIR, quod quid significet incertum est, nisi *hostiatos* cum Grotefend (*Rud. l. u.* IV, 23, 26), sive in-hastatus = *sine hasta* cum Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 124 sq. (cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 122). Radix, opinor, patet in rom. *hostis* (cf. Aufr. et Kirch. I 79, 119, 147, 158, II 152). Cf. Passerium *Paralip.* pg. 290, et *Lett. Ronc.* XVI pg. 269 sg. Vid. voc. sq. et HOSTATIR.

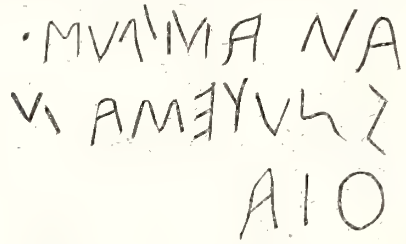
ANHOSTATV, *in——atos*, partic. perf. pass. acc.? pl. 2 decl., in tabula eugubina VIb 60; occurrit etiam ANOSTATV sine aspiratione, sicuti ANHOSTATIR et ANOSTATIR, utrumque compositum ex particula negat. AN- (= lat. *in-*) et HOSTATV sive OSTATV (cf. rom. hostis), cuius significatio in contestu tabulae adhuc est incomperta (cf. Aufr. et Kirch. I 19, 147, 158; II 152, 275); attamen hostatu anhostatu, *hostiatos* et *non hostiatos* interpretatus est Grotefend *Rud. l. u.* IV, 22; et Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 122) *hastatos, non hastatos*. Cf. Passerium *Paralip.* pg. 290, et *Lett. Ronc.* XV pg. 257. Vid. ANHOSTATIR et HOSTATV.

?IΣAOMA (anthasi), fortasse *Anthasius*, n. pr. m. (legitur in tarquiniensi hypogeo, n. 2317), ab ἄνθος (flos), ut reddit S. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXVII, 289.

ANΘETAI, ἐλεύθεροι (ingenui, liberi), apud Tarentinos, teste Hesychio I, 379.

IOИA (anthi), forte pro anthia = *Antia*, nomen muliebre (cf. *Mus. chius.* II n. 7), a quo ИAIOИA (anthian), in patera fictili clusina n. 797. Cf. IΣAOMA (anthasi), AIИOMA (amthnia) et IИ+ИA (antni).

AIOИA (anthia), *Aruntiā*, perperam scriptum pro ⅃AIOИDA (arnthial), in perusino ossuario n. 1266, cuius inscriptio ad archetyporum fidem expressa haec est:

Lege: ana [p]upuś | snuteś an|thia (cf. n. 1262) = *Annia Pomponii* . . . . . . filia (?) *Aruntiā* nata. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 58 sg., et vide voc. sq.

ИAIOИA (anthian), *Anitiana?* n. pr. f. (Lanzi II 650 = 563), vel *Antiana* ab IOИA (anthi), ex inscr. etrusca vel umbrica n. 67. Cf. Hannib. degli Abati Olivieri in *Saggi di Dissertaz.* II, 21.

IИA (ani), *Ania* (Annia), idem quod AИA ana, AIИA (ANIA) et IƎИA anei, familiae etruscae nomen. Urna perusina n. 1554: IИAIODA⅃ (larthi ani) = n. 1533: IИA · I+A⅃ (lati ani) h. e. *Lartia Ania;* et urna clusina n. 573: IИA · ⅃ƎƎ = n. 548 IИA⅃ƎƆ (vel ani) = *Velia Ania.*

§ 2. IИA (ani) occurrit quoque in tarquiniensi inscr. n. 2279 lin. 3. Oriolius in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 179: *Il* « ma . ani » *ricorda il* Meani *di altra grande epigrafe cornetana;* et pg. 181: « Ma . ani » *può credersi (come spesso in questa lingua) una sola parola, divisa in due per cacografia, la* Meani *detta di sopra, cioè forse la dea* Mania.

AIИA (ANIA), *Ania* vel *Annia*, n. pr. f. (a praenomine AИA ana = *Anna* vel *Ania*, ƎИA ane = *Annius*), quod aliquando scribitur AИA ana, et saepius IƎИA anei atque IИA ani, genit. sg.? ƧAIИA anias = *Aniae*, abl. sg. ⅃AIИA anial = *Aniā*. In tegula etr. n. 112: AIИA AИAO (thana ania) = *Tannia Ania;* in ossuario n. 115: AIИA · O⅃ (lth ania) = *Lartia Ania;* et in titulo etrusco-romano n. 2702: CACILIA ANIA = *Caecilia Ania.* Sicuti ab IƎИA anei derivantur AI⅃ƎИA anelia, AИI⅃I, AƧIƎИA aneisa et deminutiva IИIƎИA aneini, IƎИIƎИA aneinei = AIИIƎИA aneinia, ab AИA ana vel ab AIИA ania descendunt IИIAИA anaini, AИIAИA anaina, IAИIAИA anainai, IИAИA anani = AIИIAИA (ANAINIA). Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 151.

⅃AIИA (anial), *Aniā* vel *Anniā*, abl. sg., nominandi casu AIИA ania, familiae etruscae nomen, in urnis perusinis ex eodem hypogeo depromptis: ⅃AIИA · IƧƆA · A⅃ (la acsi anial, n. 1112) = *Lartia Axia Aniā* nata; ⅃AIИA · IƧYA · ꟼA (ar achsi anial, n. 1121) = *Arria Axia Aniā* nata. Alia urna perusina n. 1702 habet: . . . ИA · VꟼꟼƎꟼ · A⅃ (la petru an. . .) = *Lars Petrius Aniā* natus (vel « *Anainiā* natus, » Vermigl. *Inscr. per.* pg. 211 n. 94).

?ƧAIИA (anias), *Aniae*, genit. sg., cuius rectus casus AIИA (ANIA), in operculo clusini ossuarii n. 708. Vide ƧAIИA⅃ƧIVƆ (cuislanias), et cf. Lanzi II 449 = 378 n. 426.

ANIDVS, mons Liguriae. Livius XL, 38: « Ligures ab Anido montibus descendere cum liberis coniugibusque.» Muretus legit: « Ligures Apuani de montibus descendere. » Cluver. *Ital. ant.* pg. 76: « Anidus vero mons is forte fuerit, qui, Macram effundens flumen, vulgo nunc adpellatur *Monte Borgada* et *Monte Borgalla.* » Cf. Drakenb. ad Livium loc. cit.

ANIEN sive Anio vel Anienus, Ἀνίων (Strab. V, III, 8 et 11 (1)), nunc *Teverone*, fluvius Sabinorum, qui « in monte Trebanorum ortus, lacus tres amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim (Plin. III, XVII, 3, cf. IX, 2). » Cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1838 pg. 104, *Annali dell'Inst.* X = 1838 pg. 203 sg. De adiect. aniensis, anienus, anienicola, et de *tribu* Aniensi vide Forcell. et Niebuhr *Hist. rom.* I 453, V 372.

?MƎ[IИ]A (anieś), *Anii*, praen. m. genit. sg., ut Lanzius II 396 = 325 n. 197 legit in lapide volaterrano n. 355.

AИII (anii), *Anius*, n. pr. m., in lapide volcente n. 2220.

?ƧƎIIИA (aniies), in tarquiniensi hypogeo, n. 2302.

ANICLA, *anicula*, diminut. ab anus (vetula), per syncopen, forte legitur apud Prud. περὶ στεφ. VI, 149. Cf. Dausq. I 129, et Forcell. s. v. anicula.

AИI⅃I (anili?), *Anilia*, n. pr. f., idem quod AI⅃ƎИA anelia, a praen. AИA (ana) = *Anna* vel *Ania*, in titulo volaterrano n. 344: OAИIAИI⅃I (thani anili) = *Tanniā Anilia.*

ANIMADVORTO, *animadverto*, antiquo scribendi more. Vid. AMPLOCTI, et cf. Forcell. ad v. animadverto.

?MIИIИA (aninim), fortasse perperam scriptum aut male descriptum, pro aniniś = *Aninii*, n. pr. m. genit. sg., in titulo caeretano n. 2358.

ANIO. Vide ANIEN.

MIИA (aniś) et ƧIИA (anis), *Anius* (Annius)? n. pr. m., quod scribitur etiam ƎIƎИA aneie (cf. MƎИA aneś et MIƎИA aneiś), a praenomine ƎИA ane deriva-

(1) Plutarch. Ἀνίης (in *Public.* XXI, 6; *Camil.* XLI, 1; *Coriol.* VI, 1), et Ἀνιηνός (in *Caes.* LVIII, 4).

tum. In ossuario perusino n. 1392: MIИAV⅃Ǝꟻ (velu aniś) = *Velius Anius?*

§ 2. ƧIИA = *Anii* (Annii), genit. sg., idem quod MƎИA aneś, MIƎИA aneiś et ? MƎIИA anieś, in ossuarii per. operculo n. 1601: ƧIИA · IƎИ+Ǝ✱ · IOꟼA⅃ (larthi zetnei anis) = *Lartia Tetinia Anii* uxor. Cf. n. 1561.

ANCAESA (vel amcaesa, ab AM *circum* et *caedo*), « dicta sunt ab antiquis vasa quae *caelata* appellamus, quod circumcaedendo talia fiunt. » Paul. pg. 20.

ᗡAꓘИA (ankar) et ꟼAↃИA (ancar), *Ancarius* sive *Ancaria*, gentilitium etruscum (vid. IꟼAↃИA ancari), in patera fictili n. 70 (cf. Lanzi II 651 = 564 n. 5; Inghir. *Monum. etr.* VI, 23; Maffei *Oss. lett.* IV 164, VI 26 et 453). In operculo ossuarii clusini n. 575: ⅃AИAↃꟼA⅃ : ꟼAↃИA (ancar larcanal) = *Ancarius Larcaniâ* natus vel *Ancaria Larcaniâ* nata. Adde ossuarium prope Hortam eruderatum n. 2265.

IꟼAↃИA (ancari) et raro IꟼAꓘИA (ankari), *Ancaria* (ANCHARIA, ANCHAARIA) familiae etruscae nomen (ꟼAↃИA ancar, Ǝ+AIꟼAꓘИA ankariate), in titulis perusinis: IꟼAↃИA : AИAO (thana ancari, n. 1562) = *Tannia Ancaria*, IꟼAↃИA · I+ƧA8 (fasti ancari, n. 1269) = *Fausta Ancaria*, IꟼAↃИA : IOꟼA⅃ (larthi ancari, n. 1564) = *Lartia Ancaria;* et in urna clusina n. 576: IꟼAꓘИA · ⅃Ǝ[ꟻ] (vel ankari) = *Velia Ancaria* (Lanzi II 407 = 336 n. 244: *Vel. Ancari.*.).

§ 2. IꟼAↃИA, fortasse pro ancarial = *Ancariâ*, in tegula etr. n. 137: IꟼA|ↃИA : Ǝ|AↃ : Ǝ|⅃VA (aule cae ancari) = *Aulus Caius Ancariâ* natus (cf. Lanzi II 408 = 337 n. 250), nisi reddendum *Aulus Caius Ancarius*.

§ 3. IꟼAↃИA, fortasse scriptum pro ancariś (MIꟼAↃИA) = *Ancarii*, in urna perusina n. 1563: IꟼAↃИA · Iꟻ · ƎƧ (se vi ancari) = *Sexta Vibia Ancarii* vel *Sextus Vibius Ancarius*.

Ǝ+AIꟼAꓘИA (ankariate), *Ancariatis?*, genit. sg. ab IꟼAↃИA (ancari) = *Ancaria*, gentilitium etruscum, in patera fictili n. 71. Cf. Lanzi II 651 = 564 n. 6. Polyb. VIII, xxxviii, 3 ap. Steph. Byz.: Ἄγκαρα, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν, ἀγκαράτης.

MIꟼAↃИA (ancariś), *Ancarii*, genit. sg. (cf. IꟼAↃИA ancari), nominat. VꟼA↓ИA ancharu (cf. ƎᗡAΦИA anphare et MƎᗡAΦИA anphareś). Urna perusina n. 1944: MIꟼAↃИA · +ИƎ · IOꟼA⅃ (larthi ent? ancariś) = *Lartia* ... *Ancarii uxor*.

IƎИᗡAↃИA (ancarnei), *Ancarana* vel *Ancarena* (Ancharena apud Reines. cl. xii, 109; Ancharenus et Ancharena apud Grut. 754, 11; 812, 6), idem quod IИᗡAↃИA ancarni, familiae etr. nomen (= IꟼAↃИA ancari secundum Lanzium II 412 = 341 n. 272). In urna etr. n. 870: IƎИᗡAↃИA IOᗡA⅃ (larthi ancarnei) = *Lartia Ancarena*. Extat adhuc in agro spoletano castrum Ancaranum, unde familia *degli Ancarani*. Cic. apud Quint. *In. orat.* V, xiii, 74: « in familiam Ancharianam incidisse. »

IИᗡAↃИA (ancarni), *Ancarana* vel *Ancarena* (Ancharena), idem quod IƎИᗡAↃИA (ancarnei), gentilitium etruscum, ab IꟼAↃИA ancari = *Ancaria* (ANCHARIA). In ossuario etr. n. 999: IИᗡAↃИA : ꓘᗡA⅃ (lart ancarni) = *Lartia Ancarena*.

IVᗡAↃИA (ancarui), *Ancaria* (Ancharia), idem quod IꟼAↃИA (ancari) pro ancaria, gens etrusca; in urna clusina n. 535: IVꟼAↃИA : AИAO (thana ancarui) = *Tannia Ancaria;* et in hypogeo viterbiensi n. 2067: ... AOIVᗡAↃИA (ancarui tha...) = *Ancaria* .....

[ИƎꓘИA] (anken), fortasse *in hoc*, ut conieci in Vermigl. *Sepol. dei Vol.* ed. 2.ª pg. 139; quae vox praecedit τὸ suthi in etr. titulo n. 2600. Cf. n. 71 et voc. AↃ ca atque AↃƎ eca.

ANCENSTO, *incensa*, adi. fem. nominat. sg. 1 decl., compositum ab AN- = *in-* particula negat. et CENSTO (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250; Aufr. et Kirch. I 22, II 152, 160; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 311). Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18 sq.: « ancensto vel *incensito* vel pro ancenstom scriptum *censitum* interpretandum est. » Tabula Bant. n. 2897 lin. 22: PAEANCENSTO FVST = *quae incensa erit* (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 61; Mommsen op. cit. s. 147; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 17, 88; Huschke op. cit. s. 67, 112).

?ƧƎИꟻƎꓘИA (ankevnes), in patera n. 71, ubi fortasse legi potest ank vel anke, idem quod [ИƎꓘИA] anken.

ANCHAARIA, *Ancharia*, gens etrusca; scribitur et IꟼAↃИA ancari sine aspiratione. Urnula etrusco-rom. num. 2015: THANNIA · ANCHAARIA | LAR · F (*Tannia Ancharia Lartis filia*).

ANCHARIA, Faesulanorum dea, eadem fortasse ac Nemesis, ab ἄγχω (strangulo), quam Tertullianus *Apolog.* 24 meminit his verbis: « Unicuique provinciae et civitati suus deus est, ut Syriae Atargatis, Faesulanorum Ancharia; » ubi alii legunt Esculanorum, alii Asculanorum. De Ancharia plura scripsit Gorius *Mus. etr.* II, 19-23, 304 (Maffei *Osserv. lett.* IV 163, VI 26). Inscr. faesulana ex schedis Holstenii apud Orellium n. 1844, cui suspecta est: L · MAGILIVS · L · F · PAVLLI|NVS VARISCVS III · VIR | SIGNVM ANCHARIAE | SVA · PEC · RESTITV | L · D · D · D · Cf. Turneb. *Advers.* XVII, 24; Gori *Inscr.* II, 77, 88; Lanzi II 407 = 336 n. 244; Müller *Die Etr.* II 61 sq. et nt. 86; Gerhard *Ueber die Gotth. der Etr.* nt. 110.

ANCHEMOLVS, Rhoeti Marrubiorum regis filius. Virg. *Aen.* X, 388 sq.:

Hinc Sthenelum petit, et Rhoeti de gente vetusta
Anchemolum, thalamos ausum incestare novercae.

Ubi Servius: Haec fabula in Latinis nusquam invenitur auctoribus. Avienus tamen, qui totum Virgilium et Livium

iambis scripsit, hanc commemorat, dicens graecam esse. Rhoetus ergo Marrubiorum rex fuerat in Italia, qui Anchemolo filio Casperiam superduxit novercam: hanc privignus stupravit. Quo cognito, cum eum pater persequeretur, et ad poenam vocaret, fugiens ille se ad Danaum contulit. Merito ergo in bello Turni, Dauni filio Anchemolus gratiam reddit. *Gente* autem *vetusta*, ideo: quia a Phorco, deo marino, originem ducere legitur. Hoc totum Alexander Polyhistor tradit, quem Lucius Sylla civitate donavit.

ANCILE vel ancyle (ἀγκύλιον, Plutarch. in *Numa* XIII, 5), scutum parvum et oblongum: forte pro amcisum, ab AM- et *caesus*. V. Forcell. s. v. ancile, et cf. Canal in Val. Max. col. 1640 sq. (Venetiis 1839).

ANCIPES, *anceps* (cf. AVCVPES). Charis. pg. 96: « Ancipes veteres dixerunt, ne genitivo *ancipitis* duabus videretur syllabis crescere. Plautus in Rudente [IV, IV, 114]: *Post altrinsecus est securicula ancipes.* » Cf. Priscianum pg. 281 = 725 P. et Secchi in *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 14. Vid. BICIPES et PRAECEPES.

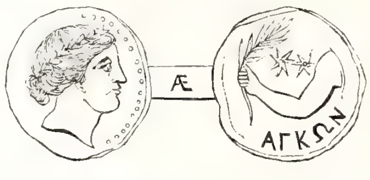
ANCLA, ——*as* (oscines?), acc. pl. 1 decl., quod saepius scribitur ANGLA pro ANGLAF, nominat. pl. ANCLAR pro anglar. Tab. eugub. VIa 18: MERSTA · ANCLA (MERSTA · ANGLA, VIa 3) h. e. ——*as oscines?* (Aufr. et Kirch. II, 106), quod Grotefend *Rud. l. u.* VI 7 reddit *sinistris aquilis*. Vid. ANCLAR.

ANCLABRIS, mensa ministeriis divinis aptata. Vasa quoque in ea, quibus sacerdotes utuntur, anclabria appellantur [ab ANCLARE]. Ita Paulus ex Festo pg. 11; ubi Müller: « Quae in Glossariis Labb. leguntur: *angla*, ὄγες, τράπεζαι τρίγωνοι, ὡς Νέβιος, sic reformare audeo: *anclabres* (ANGLAOΓΕΣ), τρ. τρ., ὡς Ναίβιος. » Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 27.

ANCLAR, ——*ae* (oscines?), nominat. pl. 1 decl., pro anglar, sicuti ANCLA = ANGLA pro ANGLAF accus. pl. scribitur in eugubinis tabulis (Zeyss *De sub. Umbr. decl.* § 25; Aufr. et Kirch. I 113, II 103). Fortasse umbr. angla idem valet quod avi = *avis* (vide ƧƎƆA aves = AVEIS), hoc pro *alite*, illud pro *oscine*, uti docent Aufr. et Kirch. II 40 sq.; nam de *oscinibus*, a *canendo* dictis, mentio fit in eugubinis tab. VIa 16 SVEANCLAR · (lege: sve anclar) PROCANVRENT = *si* ——*ae procinuerint* (Aufr. et Kirch. II, 41, 105), quod Grotefend *si aquilae addixerint* vertebat (*Rud. l. u.* V, 7; cf. IV, 26); et verba tabulae VIa 1 sq. POEI · ANGLA · ASERIATO | EEST = tab. VIa 5 sq. POI · ANGLA | ASERIATO · EST (*qui* ——*as observatum ibit*), sive tab. VIa 6 sq. PORSI · ANGLA · ANSERIATO | IVST (*qui* ——*as observatum ierit*) comparanda sunt cum tab. Ib 10 V+Ǝ : V+AIOƆ‡ИA : 8ƎƆA (avef anz[e]riatu etu) = VIb 48 AVIF · ASERIATO · ETV i. e. *aves observatum ito;* nec non conferenda MERSTA · AVVEI · MERSTA · ANGLA (tab. VIa 3), MERSTA · AVEIF · MERSTAF | ANGLAF (VIa 4 sq.), et MERSTA · AVEIF · MERSTA · ANCLA (VIa 18). Hisce verbis de avibus, quae omen praebebant, manifestissime sermo fit, alitibus dictis si *alis*, si *ore* oscinibus, ut habet Festus pg. 197: « Oscines aves Ap. Claudius esse ait, quae *ore canentes* faciant auspicium, ut corvos, cornix, noctua; alites, quae *alis* ac volatu, ut buteo, sanqualis, aquila, immissulus, vulturius: picus autem Martius, Feroniusque, et parra, et in oscinibus et in alitibus habentur. » Cf. Horat. III *od.* 27. — Grotefend, cui τὸ angla est rom. *aquila* (angla et ancla pro anglaf = *aquilis* abl. pl., anglar = *aquilae* nominat. pl.), exposuit *Rud. l. u.* VI, 8: « Umbri, neque fulmina coeli, neque exta animalium valde curantes, sed avium auguriis plurimum tribuentes, non quidem de aquila praedicabant, quod Tusci de fulmine; aquilam tamen quam maxime observabant eamque anglam sive anclam, h. e. Iovis ministram ex Sabinorum lingua, vocabant: nec scio an Romani, qui *augeratum* quoque secundum Priscianum pg. 554 ed. Putsch. [pg. 27 ed. Hertzii] pro *anseriato* s. *aseriato* dicebant, Horatii *C.* IV, 4, 1 ministrum fulminis alitem ab *ancla* potiusquam, ut Festus putabat, ab *aquilo* colore *aquilam* nominarint. » — Passerius *Paralip.* pg. 323 (*Lett. Ronc.* XIV pg. 365): « Anclar, ab *anclare*, ministrare; » et Gorius *Lex. etr. et pelasg.*: « anclar, *calamitatem*. » Cf. *Giorn. arcad.* XXXIX, 283.

ANCLARE sive anculare, *haurire*, *ministrare*. Paul. pg. 11: « Anclare haurire a gr. (ἀντλῶ) descendit. Livius [Andron. apud Prisc. pg. 208 = 684 P.]: *Florem anclabant Liberi ex carchesiis;* » et pg. 20: « Antiqui anculare dicebant pro *ministrare*. » Cf. Muellerum in Festo pg. 11 et Forcell. ed. Lipsiae s. v. anclare. Vide ANCVLI.

ANCON et Ancona, Ἀγκὼν (Strab. V, I, 3, VI, III, 10; Ptol. III, 1; ita dicta ab ἀγκών, *cubitum*), hodie *Ancona*, urbs Piceni in ora maris Adriatici, condita a Syracusanis (Strab. V, IV, 2: Πόλεις δ' Ἀγκὼν μὲν Ἑλληνίς, Συρακουσίων κτίσμα τῶν φυγόντων τὴν Διονυσίου τυραννίδα). Plinius III, XVIII, 2 (cf. III, XIX, 1): « Ab iisdem (*Siculis*) colonia Ancona, apposita a promontorio Cumero, in ipso flectentis se orae cubito: a Gargano CLXXXIII M. pass. » In nummis num. 2678 legitur ΑΓΚΩΝ, ANCONA in Antonini *itinerario* pg. 101, 312, 316,

497, et ancone in tab. peutingeriana. — Incolae appellantur ANCONITANI in lapidibus apud Orellium n. 3969 et 6484.

ANCVLARE. Vide ANCLARE.

ANCVLI et Anculae, dii et deae, qui maioribus diis ministrabant; unde et famuli divi appellantur in inscr.

apud Marinium *Arval.* n. XXXII et XLIII (cf. pg. 373). Paul. pg. 19 sq.: « Ancillae dictae ab Anco Martio rege, quod is bello magnum feminarum numerum ceperit. Sive ideo sic appellantur, quod antiqui anculare dicebant pro *ministrare*, ex quo dii quoque ac deae feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi et Anculae. » Cf. Gorium *Mus. etr.* II, 225.

ANCVNVLENTAE, ait Paulus ex Festo pg. 11, feminae menstruo tempore appellantur; unde trahitur inquinamentum. Cf. Forcell. s. v. ancunulentae.

ANCVS, praenomen, « quod Varro a Sabinis translatum putat (Auct. *de nomin. rat.*); » significat *familiaris*, *minister*, *adiutor*, ab ἀγχί, *prope*, *iuxta* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 355; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 27; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 391). Aliam originem tradit Servius ad *Aen.* VI, 816: « Ancus [Martius] autem dictus ἀπὸ τοῦ αγκῶνος, id est a *cubito*, quem incurvum habuisse dicitur. » Osci dixerunt Ampus, quod Romani Ancus (cf. Muellerum *Die Etr.* I, 30 nt. 60; Huschke loc. cit.), uti exposuit Niebuhr in *Rhein. Mus.* I, 116 sq. ex scholiis Tzetz. ad Lycophr. v. 1446: Ῥωμύλος, εἶτα Πομπήϊος Αιος, τρίτος Ὀστίνιος Ἄπυς (al. Ἄμπυς), τέταρτος Μάρκος Καρπίνιος, πέμπτος Πρίσκος Ορτήνιος, ἕκτος Ταρπίνιος, Τούλλιος. Aliae edit. pro ἄπυς habent ἔμπυς. Cf. Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V, 11. — Ancus Martius Numae Pompilii Sabini nepos, quartus rex Romanorum fuit; graece Μάρκιος Ἄγκος apud Plutarchum in *Numa* XXI, 3 (Dionys. Halic. III, 36 Μάρκιον ἐπίκλησιν Ἄγκον). Ancum Publicium coranum, Ἄγκον Ποπλίκιον ἐκ πόλεως Κόρας, memorat Dionys. Halic. III 34, et Πόπλιον Ἄγκον Diod. XV, L, 1. In lapidibus: Ancus Antonius (Grut. 754, 12) et Ancus Zosimus (Murat. 1434, 1).

ꟽИИꟼ (anm), in nummo Nuceriae Alfaternae n. 2828*c*.

? MƎꟽИИA (anmes), in urna etr. n. 454.

ANNA, Ἄννα (cf. etr. AИA ana et AИAO thana vel AIИAO thania), Beli filia, soror Didonis, quae postquam vidit Carthaginem ab Iarba occupatam, Melitam insulam petit, deinde ad Aeneam in Italia regnantem accessit. Ob Laviniae odia, in Numicium fluvium se praecipitem dedit (Ovid. *Fast.* III, 543-674; Sil. Ital. VIII, 50 sqq.). Inde Anna Perenna dicta Romanis, et pro dea culta (Varr. apud Gell. XIII, 22). Sacra eius descripsit Ovid. *Fast.* III, 523-542. In calendario farnes. (Momms. n. 6749): ANNAE PE[RENNAE]; et in calen. vatic. FERIAE ANNAE PERENNAE. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 248 sq., 276.

?ƎANNA (annae?), in lapide volaterrano n. 318, cuius inscriptio, ait Janssen (*Inscr. Mus. Lugduni-Batav.* pg. 15), valde suspecta, nisi falsa prorsus.

ANNARE, *annum transigere;* et hoc verbo utebantur Romani in quadam precandi formula, cum sacra faciebant Annae Perennae. Macrob. *Saturn.* I, 12: « eodem quoque mense [martio] et publice et privatim ad Annam Perennam sacrificatum itur; ut annare perannareque commode liceat, » i. e. ut faciliter per totum annum vivere liceat. Cf. ЯƎ88ꟼИИꟼꟽИꟼ aamanaffed, et Forcell. s. v. anno et adno.

ANNE, *Annius*, n. pr. m., idem quod ƎIƎИA (aneie) = *Anius*, in titulo etrusco-romano n. 853: AP · ANNE · PETRVN (ita Lanzius I 168 = 129 n. 11) = *Appius Annius Petroniâ* natus.

IИИA (anni), *Ananius*, n. pr. m., perperam scriptum pro IИ[A]ИA (anani) = ananis, in titulo perusino n. 1097, ex hypogeo ad gentem *Ananiam* spectante, qui habet: IИИA AЛ (la anni) = *Lars Ananius.* Adde n. 1565, in quo legitur: ... IИИA · ƎꓕMA8 (faste anni...) = *Faustus Annius* vel *Ananius.*

ANNIA, n. pr. f. apud Oscos, ut apud Etruscos AIИA (ΛΝΙΛ). Liv. XXXIX, 13: « Paculla Annia Campana. » Cf. Drakenb. ad Liv. loc. cit.

ANNIA via, de qua mentio est in inscriptionibus apud Orellium n. 3306, 3310, 3313 (Grut. 149, 5; 446, 4).

ANNIVS, Tuscorum rex, de quo loquitur Plutarchus *Parall.* c. 40 his verbis: Ἄννιος δὲ, Τούσκων βασιλεὺς, ἔχων θυγατέρα εὔμορφον τοὔνομα Σαλίαν παρθένον ἐτήρει. Κάθητος δ' ἐκ τῶν ἐπισήμων ἰδὼν τὴν παρθένον παίζουσαν, ἠράσθαι, καὶ μὴ στέγων τὸν ἔρωτα, ἥρπασε καὶ ἦγεν εἰς Ῥώμην. Ὁ δὲ πατὴρ ἐπιδιώξας καὶ μὴ συλλαβὼν ἥλατο εἰς τὸν Παρεούσιον ποταμὸν ὃς Ἀννίων μετωνομάσθη.

ANNOENS, *annuens*, partic. praes., in chr. inscr. (*Catac. de Rome* pl. XXIII n. 41 pg. 154): DEOANNOENTE.

ANNONA, dea apud Romanos, quae anni proventus fortunaret. Inscr. romana apud Orellium (Grut. 81, 10): ANNONAE SANCTAE | AELIVS VITALIO | MENSOR PERPETVVS | DIGNISSIMO | CORPORIS PISTORVM | SILIGINARIORVM | D · D ·

ANNΩMA, θρυπτόμενα (θρύπτω, *comminuo*, *mollio*), apud Tarentinos, teste Hesychio I, 386.

ANXA, oppidum Calabriae, in Salentinorum agro, antea Callipolis, ut nunc *Gallipoli*, appellatum. Vide CALLIPOLIS.

ANXANTINVS, adi. ad Anxantum pertinens, quod est Marsorum oppidum. Plin. III, XVII, 1: « Marsorum Anxantini; » ubi nonnulli codd. habent anaxatini vel anxatini, ut in inscr. apud Mommsen n. 5628 S · P · ANXATINVS.

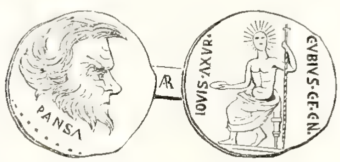
ANXANVM, Ἄνξανον (Ptol. III, 1; ANΞANΩ = Ἀνξάνω, in *Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 4), Frentanorum oppidum, nunc *Lanciano;* incolae dicti sunt (Plin. III, XVII, 1): « Anxani cognomine Frentani. » Inscr. apud Mommsen n. 5293 (Henzen n. 5178): AED · ANXANI; et n. 5473 (Orell. n. 1856): CIVITATIS · ANXATIVM · FRENTANORVM. Cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 180, Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 12, et Forcell. s. v. anxanus, anxas et anxianus.

ANXATINVS. Vide ANXANTINVS.

ANXVR, Ἄνξωρ (Diod. Sic. XIV, xvi, 5), urbs Volscorum, in ora maris Tyrrheni, dicta a Latinis et usque adhuc Terracina. Paulus ex Festo pg. 22: « Anxur vocabatur, quae nunc Terracina dicitur Vulscae gentis, sicut ait Ennius [*Ann.* v. 166]: *Vulsculus perdidit Anxur.* » Et Plinius III, ix, 6: « Dein flumen Ufens, supra quod Terracina oppidum, lingua Volscorum Anxur dictum. » Cf. inscr. apud Gudium CXLI, 9, et Liv. IV, 39.

§ 2. Anxur vel Axur sive Anxurus (gr. ἄξυρος, ab α priv. et ξυρὸς i. e. *novacula*) appellabatur Iupiter, cultus in eo oppido. Servius ad *Aen.* VII, 799 (« Iupiter Anxurus »): « Circa hunc tractum colebatur puer Iupiter, qui Anxurus dicebatur, quasi ἄνευ ξυροῦ, id est, *sine novacula:* quia barbam nunquam rasisset. »

In argenteo nummo gentis Vibiae legitur IOVIS AXVR. Cf. Gorium *Mus. etr.* II, 77 sq.; Maffeium *Oss. lett.* VI, 8; Niebuhr *Hist. rom.* IV rem. 318;

Grotefend *Rud. l. u.* II 23, III 14; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 391.

§ 3. Anxur etiam dicitur fons iuxta Anxur fluens, de qua Vitruv. VIII, 3. Servius ad *Aen.* VII, 799: « Est autem fons in Campania iuxta Terracinam, quae aliquando Anxur est dicta. »

§ 4. Anxur dicitur unus ex Turni sociis apud Virg. *Aen.* X, 544.

ANOSTATIR, *in——atis*, partic. perf. pass. abl. sg. 2 decl., in tab. eugub. VIb 62, VIIa 13 et 15; idem quod ANHOSTATIR cum aspiratione, compositum ex particula negat. AN-, lat. *in-*, et OSTATIR = HOSTATIR, cuius significatio obscura. Cf. Aufr. et Kirch. I, 79, 158; et vid. ANHOSTATIR, HOSTATIR atque OSTATIR.

ANOSTATV, *in——atos*, partic. perf. pass. accus. ? pl. 2 decl., in tab. eugub. VIIa 48; idem quod ANHOSTATV cum aspiratione, compositum ab AN-, lat. *in-* particula negat., et obscura vox OSTATV (= HOSTATV), quam vide (cf. Aufr. et Kirch. I, 79, 158).

ANOVIHIMV, *——itor*, imperat. pass. 3 pers. sg., conflatum fortasse ex AN-, lat. *in-*, et verbum OVIHIMV, quod conferendum est cum lat. ov-are pro *laetari, exultare* (cf. Aufr. et Kirch. I 143, 158, II 241; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 21 et nt. 6, 11). - Grotefend *Rud. l. u.* II, 30 (cf. V, 21): « hunc imperativum cum persnihimu, h. e. *precare*, comparans ἀνευάζε, *ova, iubila* interpretor; » et VI, 24: » Multum difficilius diiudicandum videtur, utrum anovihimu, cui ahtimem IVa 12 [tab. eugub.] respondet, ut persnihimu, pro imperativo, an, ut andervomu, pro ablativo accipiendum sit. » Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 90 est *induitor*, proprie *am-icitor;* et Lanzio I 387 = 303, 399 = 312: *a novo* vel *de novo.* Tabula eugub. VIb 49 haec habet: APE · ANGLA · COMBIFIANSIVST · PERCA · ARSMATIAM · ANOVIHIMV · CRINGATROHATV (cringatro hatu) · DESTRAMESCAPLA (destrame scapla) · ANOVIHIMV = *Postquam ——as conspexerit, virgam* (?) *——iam ——itor, ——atrum ——ato, in dextram scapulam ——itor*, secundum Aufr. et Kirch. II, 275, qui notant II, 242: *Als object zum zweiten anovihimu wäre dann aus dem vorhergehenden entweder die perca oder das cringatrom oder noch wahrscheinlicher beide hinzuzudenken. Beide sollen auf die rechte schulter « genommen werden »; den diese oder eine ähnliche bedeutung scheint durch den zu anovihimu construirten lokativ für letzteres gefordert zu sein.*

ƧƎИƎ1ИЯ (anpenes), *impendet* (faciet?), futur. 3 (?) pers. sg., fortasse pro a[m]penes[t], siculi ƧVꟼƎ1Я a-pelus pro ꓘƧVꟼƎ1Я a-pelust, hoc est *im-pend-erit*, compositum a praep. -ИЯ (AN-) = *in*, quae ante labialem mutatur in -ꟽЯ am- (vide VꓘИƎ1ꟽЯ ampentu = *im-pend-ito*) et rad. -ИƎ1 = pend- in lat. *pend-e-re* (cf. Aufr. et Kirch. I 45, 82, 96, 144, 158, II 323, 343, 351; et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 419). Tabula eugub. IIb 27: ƧƎИƎ1ИЯ : ƎИV1 (pune anpenes) = *quum faciet* (Aufr. et Kirch. I, 99; cf. II, 352, ubi = *quum ——es*), sive, ut Grotefend reddit (*Rud. l. u.* VII, 14) *postquam operatus eris*, qui anpenes factum censuit a ƧƎИƎꟽ (menes) sive BENVST, unde ampentu, ampetu et apentu, a quibus « imperativi ahavendu et prevendu nonnisi praepositionibus differre videntur (op. cit. II, 19; cf. II 30, V 21, 27, VII 17, VIII 14). — Lanzius II 736 = 644, 811 = 720 umbricum anpenes cum gr. ἄφενος, *fenus, anni fructus* comparavit; unde pune anpenes = *pone* ἄφενος, h. e. *post anni fenus.* Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 124: « anpenes = *imponis.* »

ANSANCTVS. Vide AMSANCTVS.

ANSERIATO, *observatum* (auguratum), supin., antiquissimis literis V+ЯIƆƎ⁎ИЯ (anzeriatu) pro an-seria-tum vel an-zeria-tum, quod minus recte ASERIATO vel ASERIATV = V+ЯIƆƎ⁎Я (azeriatu) scripserunt Umbri; compositum ex praep. AN- (-ИЯ), lat. *in*, et rad. SER- (?ƆƎ⁎ zer) = *serv-are* (cf. Aufr. et Kirch. I, 61, 108). Tab. eugub. VIa 6 sq.: PORSI · ANGLA · ANSERIATO | IVST = *qui ——as observatum ierit* (Aufr. et Kirch. II, 31, 62). Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 6 (cf. II, 20; VI, 8 sq.) anseriato iust est *augurium datum fuerit.* Gorius *Lex. etr. et pelasg.*: « anseriato, *aestu correpti.* » Vide ASERIO = *observare.*

ANSIHITIR, *incitis?*, particip. perf. pass. abl. pl. 2 decl. (in tab. eugub. VIb 62, VIIa 13, 14, 28, 50), compositum a particula negat. AN-, lat. *in-*, et SIHITIR = rom. *citis* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 23, 26, VIII

32; Aufr. et Kirch. I 119, 147, 152, 158, II 152, 266). Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. pg. 289, et *Lett. Ronc.* XVI pg. 269): « ansihitir, reduplicativum sitir, *servatoris.* » — Vide ꞩIHITIR = *citis* et voc. sq.

ANꞩIHITV et ANSIHITV, *incitos?*, partic. perf. pass. acc.? pl. 2 decl., in tabula eugub. VI b 59 et VII a 48, vox composita ex particula negativa AN-, lat. *in-*, et ꞩIHITV vel SIHITV = *citos* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VIII 32; Aufr. et Kirch. I 147, II 266). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 122 est *incinctos.* Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 16. De Passerii interpretatione vide paragr. praec. et cf. *Paralip. in Dempst.* pg. 289. Vide supra ANꞩIHITIR et ꞩIHITV.

8IdИA (anśif), ——*es*, acc. pl. 3 decl. (cf. Aufr. et Kirch. I, 123; II, 385); obscurissima Umbrorum vox, quae Grotefendio *Rud. l. u.* V 19 (cf. VII, 24; VIII, 13) est quod volscum ASIF pro *aris.* Occurrit in tabula eugub. II a 25, ubi legitur: 8IdИA · ИI+ƧVᛚ (pustin anśif) = *post* —— *es*, quod Grotefend op. cit. VII 20 vertit *pro aris.* Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 16. Male Lanzius II 745 = 653 legit ambif, explicavitque *circumdato.*

VYИIYƧИA (anstintu), *in*——*to*, imperat. 3 pers. sg., in tabula eugub. III 20, idem quod VYИIYƧA (astintu), compositum ab -ИA (AN-) = lat. *in* praep., et verbo obscurae significationis stintu (cf. Aufr. et Kirch. I 142, 158, II 43, 370; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 61), quod Lanzius II 699 = 607, 813 = 722 habet pro *adstent*, et pro *in-stinato* sive *im-ponito* Grotefend *Rud. l. u.* VI 31, VII 28, 30.

ANSTIPLATV, *instipulator* (stipulator), imperat. 3 pers. sg., compositum ex praep. AN-, lat. *in*, et verbo STIPLATV = STEPLATO h. e. *stipulator* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 8, VII 22; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 21 et n. 46; Aufr. et Kirch. I 142, 158, II 43, 281; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343). Tabula eugub. VI a 3 sq.: ARFERTVR · ESO · ANSTIPLATV | E[A]F · ASERIO = *adfertor his* [verbis] *stipulator eas observari* (Aufr. et Kirch. II, 51). Grotefend op. cit. VI 22: eso anstiplatu = *id confirmato;* et Passerius *Paralip.* pg. 262: « A stiplo oritur verbum *stiplare*, et *anstiplare* ab ἀνὰ, quae particula in compositis valet etiam quod *rursum*, quasi rursum stiplare, nempe *votum instaurare*, si minus recte sacrum processisset, sive etiam *reiterare*, cum ritualia ita perscriberent. »

IOVMИA: lege an suthi.

+ИA (ant), quod in tabula eugub. I b 36 legitur, male repetit Lanzius II 726 = 634, 812 = 721 ab ἀνὰ, lat. *cum*, « *aggiuntovi il* t *o per pronunzia o per residuo di articolo.* » Est ant . akre pro ƎOƆIA+ИA (antakre).

TИΝ (ant), *ante*, a gr. ἀντὶ (cf. Bopp *Gl. scr.* s. v. antica), in pompeiana inscr. n. 2785 lin. 3, ubi legitur: WΝΩTTИVΠ · TИΝ (ant púnttram *ante portam.*

ANTAEVS, Ἀνταῖος, Latinorum dux, de quo Virg. *Aen.* X, 560. Occurrit in lapidibus apud Mur. 887, 2, et 937, 2. Cf. Forcell. s. v. *Antaeus.*

? ИKA+ИA (antakn), in ossuario cortonensi n. 1059.

ƎOƆIA+ИA (antakre), *integris*, adi. abl. pl. 2 decl., rectius ƧƎOƆIA+ИA (an-takres), compositum ex particula negativa -ИA (AN-) = lat. *in-*, et rad. ƆIA+ (tak-) = lat. *tang-ere* (cf. Aufr. et Kirch. I, 105, 120). Tab. eugub. I b 36 sq.: VWIИƧƎᛚ : Ǝ+AWVƆ | : ƎOƆIA · +ИA tab. I b 38 VWIИƧƎᛚ : Ǝ+AWVƆ : ƎOƆIA+ИA (antakre kumate pesnimu) h. e. *integris commolitis precator* (Aufr. et Kirch. II, 289), quibus respondent tab. VII a 44 verba COMATIR · PERSNIMV = tab. VII a 45 COMATIR PERSNIHIMV h. e. *commolitis precator.* Vid. voc. sq.

ƧƎOƆIA+ИA (antakres), *integris*, adi. abl. pl. 2 decl., quod scribitur etiam ƎOƆIA+ИA (an-takre) sine casus desinentia, compositum ex particula negativa -ИA (AN-) = lat. *in-*, rad. -ƆIA+ (tak-) = *tang-ere* et suffixo *-ro*, ut thema rom. in-teg-ro (cf. Aufr. et Kirch. I, 105, 119, 129, 158, 162; II, 289). Tabula eugubina II a 42: V[W]O[IИ]ƧOƎᛚ : ƧƎ+AWVƆ : ƧƎOƆIA+ИA (antakres kumates persnihmu) = tab. I b 36 sq. et 38 VWIИƧƎᛚ : Ǝ+AWVƆ : ƎOƆIA+ИA (antakre kumate pesnimu) h. e. *integris commolitis precator.* Vide supra ƎOƆIA+ИA (antakre). — Male Lanzius II 726 = 684, 812 = 721 in ƎOƆIA · +ИA, perperam scriptum caelatoris incuriâ pro ƎOƆIA+ИA, vidit +ИA, ab ἀνὰ, lat. *cum.* Aptius Grotefend *Rud. l. u.* V 8 sq. (cf. VI, 30) umbricum antakre pro romano *acervatim*, et III 27 antakres pro *integris* accepit, haec dicens (op. cit. II, 30): « Quum tab. I b 40 perakre, ut tab. I b 36 et 38 antakre, scriptum sit, utramque vocem per compositionem cum praepositionibus per et ant ex eodem fonte derivatam putare possis; sed quum vox antakre in septima tabula per imperativum comoltu, h. e. *cumulato*, reddatur, ea quidem, ut *acervus* designetur, ex *acere*, quod perakre minime quadrat, composita esse videtur, nisi graecum ἀντικρὺ (*penitus*) conferre malis, quia kuvertu, quod antecedit, iam *conferti* notionem continet, quanquam Lucretius VI, 1262 quoque dicit: *Confertos ita acervatim mors accumulabant.* »

ANTAP, ἀετὸς (aquila), apud Tyrrhenos. Hesych. I, 393: ἄνταρ· ἀετὸς, ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

ANTED = *ante.* Vide ANTID.

ANTEIDEA, idem quod ANTIDEA = *antea.* Apud Livium XXII, 10: « Si anteidea senatus populusque iusserit fieri, aut faxit, eo populus solutus, liber esto. »

? ᛚAIИVƧIƎ+ИA (anteisunial), *Antisoniâ?*, n. pr. f. (cf. IOИA anthi et IИ+ИA antni), in titulo perus. n. 1948 ex Vermigliolii apographo, cui plenam fidem adhibere non possumus: ƆƎƧ · ᛚAIИVƧIƎ+ИA · 8ƎƧ · ƧAƎᛚIFA

(avileas sef anteisunial sec), quod reddit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 283 n. 276) *Aviliae Sephri* uxoris . . . *Sexti* nat. Fortasse in fine legendum sunial sec.

ANTEMNAE (Ἀντέμναι, Strab. V, III, 2; Plutarch. in *Rom.* XVII, 1, et in *Sylla* XXX, 1), vel Antemna (Ἄντεμνα, Dionys. Halic. II, 35), oppidum Sabinorum (Plin. III, IX, 16), ita dictum quod *ante amnem* Anienem erat situm. Servius ad *Aen.* VII, 631 (« turrigerae Antemnae »): « Antemnae autem dictae sunt, quod eas amnis praeterfluit, quasi *ante amnem* positae. » Et Varro *De l. l.* V, 28 pg. 12: « Antemnae, quod ante amnis, qua Anio, influit in Tiberim. » Cf. Pott *Etym. forsch.* II 28, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 248, et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 19. Sil. Ital. VIII, 367: « Antemnaque prisco Crustumio prior »; et Cato *Orig.* apud Priscianum pg. 264 = 716 P.: « Antemna veterior est quam Roma. » Hoc oppidum ademptum Siculis tenuere Aborigines, Oenotrum pars, uti narrat Dionys. Halic. loc. cit. — Incolae appellabantur Antemnates (Liv. I, 9 sq.), Ἀντεμνάτης (Dionys. I 16, II 34 sq.; Steph. Byz. s. h. v.). Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 663 sq., Drakenb. ad Liv. loc. cit., et inscr. apud Gudium CXXVI, 6. — Gentilitium Antennius occurrit in praenestina inscr. apud Murat. 779, 6 (M · ANTENNIO L · F · SEVERO L · M · ANTENNI SABINI etc.).

VYИƎYИA et V+ИƎ+ИA (antentu), *intendito* (imponito), imperat. 3 pers. sg., quod minus recte V+ИƎ+A (atentu) scribitur, recentiori orthographiâ ANDENDV, et mutata praepositione V+ИƎ+ИƎ (en-tentu), a praep. -ИA (AN-) = lat. *in* compositum et ten-tu, quod e rad. -ИƎ+ (DEN-) pro tend- (scr. tan = extendere, perficere) in lat. *tend-ere*. Apte a graeca forma ἀντίθεσθαι (cf. *Marm. Oxford.* pg. 603) pro *imponere* hoc verbum duxit Lanzius noster (I 388 = 303, 393 = 308; II 697 = 605), quem sequuti sunt Aufrecht et Kirchhoff (I, 42, 82, 96 sq., 142, 158; II, 281). Grotefend quoque pro *in-tend-i-to* vel *imponito* (*porrigito*, *libato*, et fortasse *incendito*) explicavit antentu vel andendu, a gr. ἀμφιτείνω (*Rud. l. u.* VI, 30; VII, 17, 40). Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 54 et 61. Eugub. tabula IIa 19 sq. habet: V+ИƎ+ИA | : ƎƧA : ꟼIИ = III 21 sq. VYИƎYИA : ƎƧA | ꟼIИ (pir ase antentu) h. e. *ignem arae imponito* (Aufr. et Kirch. II, 212). Alia exempla proferunt eaedem tabulae, videlicet: III 14 sq. VYИƎYИA : MVMVЯꟼ | : ꓘA⅃ꟼVꓕ : ƎꓷƎꓕ⅃Ǝꓘ (kletre tuplak prumum antentu) = ——*ae* —— *primum imponito;* III 16 sq. inuk kazi feri[n]e antentu, isunt ferehtru | antentu, isunt suferaklu antentu = *tum* ——*am* ——*ne imponito*, *itidem* ——*um imponito*, *itidem* ——*um imponito;* tab. IV 21 VYИƎYИA : ƎꓷƎYИVƧꓷƎꟼ : ꓘƎЯƎ (erek persuntre antentu) = *is* ——*um imponito;* et tab. IV 27 VYИƎYИA : 8AIꓷAƧƎ (ezariaf antentu) = ——*as imponito.* — Gorius *Mus. etr.* I, LX ab ἀντάω, *contra eo* (obcurro) duxit antentu, explicavitque *subversi;* et Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. 308, 319 sq.): « Vox auguralis actionem aliquam in sacrificiis significans, sive gradum in tota actione sacrificii. »

ꓷƎ+ИA (anter), *inter*, praep. apud Umbros (fortasse pro adverbio *interim* usurpata), idem quod ANDER romanis literis, = oscum ꓷƎTИN (an-ter) et scr. antar (goth. undar, german. unter, slav. vn-ûtrj) = lat. *in-ter*, et nostrum tra sive 'ntra (Lanzi I 388 = 304, II 742 sg. = 650 sg.; Grotefend *Rud. l. u.* V 7, VII 20; Aufr. et Kirch. I 151, 159, II 228; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 19, III 251). Tabula eugubina Ib 8: ƎꝀAꓘAꟼ : ꓷƎ+ИA (anter vakaze) = tab. VIb 47: ANDER · VACOSE h. e. *interim* . . . . . (Aufr. et Kirch. II, 238), sive *inter vacantia*, ut Grotefend reddit op. cit. V, 7. Occurrit etiam in tab. eugub. IIa 16 (cf. Grotefend op. cit. VII 20, atque Aufr. et Kirch. II 382).

ꓷƎTИN (anter), *inter*, praep. apud Oscos et Umbros (vide supra ꓷƎ+ИA anter), = scr. antar et lat. *in-ter* (Lanzi II 801 = 710; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10, 39 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 42 et 272; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 48, 61, 69 sq.; Benfey *Griech. wurzellex.* II, 50; Aufr. et Kirch. I 23, II 56; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 251; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348). In cippo abell. (n. 2783) lin. 14 legitur ƧƧIИMƎꓷƎT · ꓷƎTИN (anter teremniss) = *inter terminos*, secundum Mommsen op. cit. s. 119, Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85, et Huschke op. cit. s. 34; ac lin. 54 MIꓘN⅃Ƨ · ꓷƎTИN (anter slagím) = *inter agrum* (Mommsen s. 120), *intra finem* (Grotefend pg. 41), *inter regionem* (Huschke s. 35). Extant autem duo tituli pompeiani n. 2795-2796, in quibus legitur: ꓧꓷꓷVIT · ꓷƎTИN (anter tiurri) = *inter turrim* (Mommsen s. 185, et Huschke s. 188), vel *ad turrim*, secundum Fiorellium *Monum. epigr. pomp.* I, 10 = XXIX. — Ut Rosinius *Diss. isag.* pg. 40, et Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 14, 16, 35, anter = ante (osc. TИN ant) interpretatus est Guarinius, deinde (*In cipp. osco-abell. div.* pg. 34, 43; cf. pg. 39) explicavit ἀντὶ (*contra*); et postremo *inter* (*Lex. osco-lat.* pg. 20). Cf. Remondinium *Dissert. sopra un'inscr. osca* pg. 34, et Grotefend op. cit. pg. 30. — Occurrit quoque in Agnonis tabula (n. 2875, A 5 et B 31), ubi ꓧNTNTƧ · ꓷƎTИN legendum anterstatai = *Inter-stitae.*

ANTERMINI. Vide AMTERMINI.

AITƧIITИA (antestia), *Antestia* (Antistia), gentilitium italicum, quod saepe lapides et nummi romani prae se ferunt, ab *antestare* deductum, vel ab *ante Estia* i. e. *vestibulum* (Cavedoni *Append. al saggio d'osservaz.* pg. 39 nt. 32). In lamella plumbea (App. n. XXXV) legitur IIAИI8AƧ | AITƧIITИA = *Antistia Sabinae* (Lanzi II 656 = 569). Vide HESTIA = *Vesta.*

ANTEVORTA, dea quae res praeteritas curare dicebatur, sicut POSTVORTA futura (Forcellinius). Ab Ovidio *Fast.* I, 633, et a Servio ad *Aen.* VIII, 336 appellatur PORRIMA. Macrob. *Saturn.* I, 7: « Quod procul dubio ad prudentiam regis sollertiamque referendum est, qui et praeterita nosset et futura prospiceret, sicut Antevorta et Postvorta divinitatis scil. aptissimae comites apud Romanos coluntur. » Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 251, et vide voc. sq.

ANTEVORTO, *anteverto*, antiquo scribendi more. Cf. Plaut. *Capt.* IV, II, 60; *Bacch.* III, V, 1.

ANTIGERIO, *valde*, adv., quod tanquam obsoletum damnat Quintil. *Orat.* I, VI, 40, VIII, III, 25. Paul. pg. 8: « Antigerio antiqui pro *valde* dixerunt. » Vide Placidi *Gloss.* apud Maium *Cl. auct.* III, 432 (cf. VIII, 56).

ANTID, idem quod ANTED. Vide voc. sq.

ANTIDEA et *anteidea*, idem quod *antea*. Cf. Drakenb. ad Liv. XXII, X, 6.

ANTIDEO, *anteeo*, antiquo scribendi more, usurpatur a Plauto *Bacch.* V, I, 3; *Cas.* II, III, 9; *Cist.* II, I, 3; *Pers.* V, II, 2.

ANTIDHAC, *antehac*, adv., quod aliquando usurpat Plautus. Cf. Forcell. s. v. antidhac.

ANTICESSOR, *antecessor*. Gloss. apud Labb.: « anticessor, προηγούμενος. » et « anticessum, πρόλημμα. » Cf. Passerat.

ANTICVS, antiquos (antiquus), adi., memoratur a Dausquio I 27, II 35. Inscr. apud Grut. 1070, 8: SILVANVM · ANTICVM · VEXATVM · DE SVO · REFECIT. Gloss. Cyril. apud Labb.: « anticus, ἀρχαῖος. » Cf. Forcell. s. v. anticus et antiquus.

ꓘAИIꓥИA (antinal), *Antiniá*, nominat. IИ+ИA (antni) = *Antinia*, gentilitium etruscum, fortasse factum ab IOИA (anthi) = *Antia*, sicuti ANTINVM ab ANTIVM. In ossuar. senensi n 435 legitur: ꓘAИIꓥИA | : IИЯꓥƎЯ : Ƨꓘ (ls petrni antinal) = *Lars Petronius Antiniá* natus. Quo pacto Lanzius II 442 = 371 n. 408 Antinal pro Anitinal scriptum censuerit et explicaverit *Annicia* equidem nescio.

ANTINVM, oppidum Marsorum, quod servavit antiquum nomen et dicitur *Civita d'Antino*. Inscr. apud Mommsen n. 5034, 5597, 5599, 5602. Incolae dicuntur Antinates (male in Plin. III, XVI, 1 Atinates), ut apud Mommsen n. 5608 (cf. n. 5595): POPVLI · ANTINATIVM MA[RSO]R.

ANTIOCO = *Antiocum*, n. pr. m. acc. sg. In titulo n. 2712 ex Scipionum sepulcro: REGEM · ANTIOCO SVBEGIT.

ЯƎ+AꟼI+ИA (antipater), Ἀντίπατρος (Antipater), n. pr. m., mere graecum et notissimum, quod plurimi in Graecia habuere (Diod. Sic. *passim;* et vide Forcell. s. v. Antipater). Patet ex ossuario clusino n. 663 (vid. MV>I> cicus), sicuti Antipater et Antipatra in lapidibus romanis apud Gruterum, Muratorium et Gorium. In duo dispertit cl. Caietanus De-Minicis (*Le iscr. del Mus. De-Min.* nt. 332 pg. 51), anti patei i. e. *Antia Patia;* quod, si verum est, comparari potest cum lapide etr. n. 902 bis, in quo legitur V+Aꟼ · IOΘA (arthi patu).

ANTIPOLIS, fuit vetus oppidum Latii, in eo loco situm ubi postea Ianiculus, ex adverso urbis Saturniae. Plin. III, IX, 16: « Antipolis, quod nunc Ianiculum in parte Romae. »

ANTIQVOS, *antiquus*, adiect. (ANTICVS), vetusta orthographia, de qua vide Passeratium.

ANTISTE = *antistite*, in inscript. apud Marinium *Arval.* pg. 170.

ANTIVM, Ἄντιον (Ptol. III, 1; Strab. V, III, 4), nunc *Anzio*, oppidum Latii et colonia Romanorum (Plin. III, IX, 5), in ora maris Tyrrheni. De Antii situ, fortuna et potentia, quum id Volscorum caput fuerit (Dionys. Halic. VIII, 1; IX, 56), scripsit Strabo V, III, 5. Cf. inscr. apud Henzen n. 6795, et Steph. Byz. s. v. Ἄνθιον et Ἄντεια. — Incolae dicti sunt Antiates (Ἀντιάται) apud Liv. VIII, 14, et in lapidibus apud Orell. n. 2273, 2648, 3180, 3851. — Gentem Antiam, romanam et plebeiam, saepe memorant lapides.

ƎꓘꓥNA (antle), *Antelius* vel *Antilius*, n. pr. m. (in venafrano titulo apud Mommsen n. 4660: C · ANTILIVS), ex inscr. in aeneo signo Mus. Florent., in qua legitur ƎꓘꓥNAΘИЯA (arnth antle) = *Aruns Antelius.*

IИ+ИA (antni), *Antinia* vel *Antenia*, gentilitium etruscum ab IOИA anthi = *Antia?*), archaice scriptum pro Antini (vide ꓘAИIꓥИA antinal = *Antiniá*. In ossuario clusino n. 578 IИ+ИA : OИЯA (arnth antni) = *Aruntia Antinia.*

ANTOMENAI, ὑπαντῶσαι (ὑπαντάω, *obviam procedo*), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 407.

ANTROARE, *gratias referre*. Paul. ex Festo pg. 9.

ΑΝΤΡΩΝ Κοράτιος (Antro Coratius), vir Sabinus tempore Servii Tullii Romanorum regis. Plutarchus *Quaest. rom.* cap. IV: Λέγεται γὰρ ἐν Σαβίνοις Ἄντρωνι Κορατίῳ βοῦς ἐκπρεπὴς ὄψει καὶ μεγέθει διαφέρουσα τῶν ἄλλων γενέσθαι. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 355.

ANVS, *annus* (gr. ἔνος et ἔννος), saepissime unico *n* scriptum in romanis titulis (perraro AMNVS, ADNVS, ATNVS et ACNVS sive agnus; cf. QVOTANIS, umbr. ACNV = *anno* et osc. ꓕƎИƎꓘИ akenei), et breviatim A vel AN. Ad radicem sanscritam am = *ire* (unde scr. amati, *tempus*, = lithuan. amz'is i. e. longum tempus) refert Boppius rom. *annus* (et ita gr. ἔνος sive ἔννος); alii vero hanc vocem repetunt ab ἄνω, *perficio*, geminata nasali. Varro ait (*De l. l.* VI, 8 pg. 76): « Tempus a bruma ad brumam dum sol redit, vocatur *annus*, quod ut parvi circuli anuli, sic magni dicebantur circites ani, unde annus. » Cf. Passeratium, Dausquium I 30, Guarinium *In tab. oppid. Lex.* pg. 134, Schneider *Gramm. der lat. spr.* I 422, et Bolza *Vocab.*

genetico-etimol. della lingua ital. pg. 81. — In formulis usitatissimis vixit annos et vixit annis orthographiae inconstantiam sive quadratariorum negligentiam atque ignorantiam prae se ferunt lapides; quarum adducam nonnulla exempla ad ethnicos multaque ad primos in Christo fideles pertinentia.

§ 1. Pro *annum* invenitur: *a)* ANV, in titulo chr., quem edidit Cavedonius in *Mem. di relig. mor. e lett.* VIII = 1849 pg. 59; — *b)* ANVM, apud Fabrettum cl. VIII n. 23 pg. 551 (cf. Lupi pg. 111); — *c)* ANNV apud Cardinalium n. 476 = Mommsen n. 7178 (VIXIT · ANNV · I).

§ 2. Pro *annos* extat: *a)* ANOS, apud Cardinalium in *Opusc. lett. di Bologna* II, 246 (FECIT · CVM COMPAREM ANOS · II); in tabula genuate (App. n. I, lin. 25) DENT · IN · ANOS · SINGVLOS etc.; apud Mommsen: VIXI · ANOS (n. 1745), VIX · ANOS (n. 5269) et BIXIX · ANOS (n. 7179); — *b)* ANVS, apud Grut. 1059, 4 VISIT ANVS, et 1050, 12 VIXIT ANVS; — *c)* ANVOS, apud Boldettum pg. 366 (cf. Mai *Scr. vet. nv. coll.* V, 423: BIXIT ANVOS V ET MESES XI); — *d)* ANNO, in titulo etrusco-romano n. 312 VIX · ANNO · X... (cf. Marini *Arval.* pg. 537); — *e)* ANNVS (cf. Dausq. I, 110), apud Mommsen n. 1291, 1296, 1302, 1304-1306, 1846, 3487 sq., 3891: VIXIT · ANNVS, n. 1057 VIXSIT ANNVS, n. 1697 BISSIT ANNVS, et in hac inscr. edita a Gazzera (*Mem. dell'Acad. di Torino*, ser. 2.ª XII, 147): MARCIANILLA QVE BIXIT ANNVS LX | MENSIS V · DIES X · DEPOSITA XVII KAL | OCTOBRES IN PACE | CONSTANTIO AVG II ET CONSTANTE AVG COS.

§ 3. Pro *annis* abl. pl. (aliquando scribebatur AN · NIS, ut apud Mommsen n. 3039, 3054, 6523; *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VI, 43) reperitur: *a)* ANIS, in *Bull. dell'Inst. arch.* 1848 pg. 183: VIX · ANIS · XV; apud Grut. 726, 5: QVI · VIXERVNT · VNA · ANIS · L (vide Murat. 1830, 2; Maffei *Mus. ver.* 247, 3; *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VI, 374; Mommsen n. 518, 574, 2037, 2699, 2877, 2967, 6716, 6940, 6948); — *b)* ANNS, apud Mommsen n. 2072, 2080; — *c)* ANS, apud eundem n. 3392, 7134; — *d)* ANNI, apud eundem n. 4911 (CVM QVA VIXI ANNI XL; — *e)* ANNNIS?, in *Revue archéol.* XIII, 133.

§ 4. Pro *annorum* legitur: *a)* ANORVM, apud Mommsen n. 684; — *b)* ANNORO, apud Cittadini *Trattato della orig. della volgar lingua* cap. 20 (VICTORIA | QVESCET | ANNORO · XXV; cf. Lupi pg. 125, et Marini *Arval.* pg. 537); — *c)* ANORO, apud Lupi pg. 13, 187 (cf. *Catac. de Rome* pl. XXVI n. 52 pg. 156); — *d)* ANOR, in Grut. 815, 6: C · PINARIVS | IVCVNDVS · FEC | VENVSTAE · SVAE | ANOR · XXV · H · S · E | IPSE · VIVS · POSIT ·

ƎꟼAΦИA (anphare), *Anfarius*, n. pr. m. (gignendi casu MƎꟼAΦИA anpharesʹ = *Anfarii*), quod et scribitur ƎꟼAΦϺA (amphare) meliore orthographia. Lanzio II 377 = 306 est *Antarius*, ab ἄνθος (flos). Cf. VꟼA↓ИA ancharu et IꟼAƆИA ancari. In ossuariis etruscis: ƎꟼAΦИA : ꟼИꟼA (arnt anphare, n. 858) = *Aruns Anfarius*, et ƎꟼAΦИA · ƎꟼVA (aule anphare, n. 859) = *Aulus Anfarius.*

MƎꟼAΦИA (anpharesʹ), *Anfarii*, genit. sg., cuius rectus ƎꟼAΦИA (anphare) sive ƎꟼAΦϺA (amphare) = *Anfarius*, n. pr. m. In operculo etrusci ossuarii, nunc Cortonae asservato, n. 860: MƎꟼAΦИA | AИAИIꟼA · AꟼIꟼ (vipa achinana anpharesʹ) = *Vibia Aconiana Anfarii* uxor. Cf. MIꟼAƆИA (ancarisʹ) = *Ancarii*, et Lanzium II 377 = 306 n. 141.

VꟼA↓ИA (ancharu), *Ancharius* (Ancarius), n. pr. m., gignendi casu MIꟼAƆИA (ancarisʹ) = *Ancarii*, femin. IꟼAƆИA (ancari) = *Ancaria*. In urna senensi n. 430, VꟼA↓ИA : A (a ancharu) = *Aulus Ancharius.* Cf. ƎꟼAΦИA (anphare) = *Anfarius.*

AXAMENTA, ait Paulus ex Festo pg. 3, dicebantur carmina saliaria, quae a Saliis sacerdotibus canebantur, in universos homines composita; nam in deos singulos versus facti a nominibus eorum appellabantur, ut Ianuli, Iunonii, Minervii. » Adde Gloss. Cyril. apud Labb.: « axamenta, στίχοι ἐπὶ θυσιῶν Ἡρακλέους. » Cf. Turneb. *Advers.* XXII, 24; Gutberl. *De Saliis* cap. XIX; Grotefend *Rud. l. u.* II, 23; Galvani *Delle genti* etc. pg. 358. Vide voc. sq.

AXARE, *nominare* (vid. supra AXAMENTA). Paul. ex Festo pg. 8, ubi Müller adnotat: « Gloss. Labb. *anaxant*, ὀνομάζουσιν. Hoc *anaxant* ut etiam apud Paulum reponatur, literarum ordo poscere videtur. » Cf. Forcell. s. v. axare.

A+ENAO? in messapica inscr. n. 2982.

AXIA, castellum in agro tarquiniensi. Cic. *pro Caec.* cap. 7: « Caecina cum amicis ad diem venit in castellum Axiam. »

AXIT. Vide AXITIOSI.

AXITES. Vide voc. sq.

AXITIOSI, *factiosi* dicebantur, quum plures una quid agerent facerentque. Axit autem antiquos dixisse pro *egerit*, manifestum est; unde axites mulieres sive viri dicebantur una agentes. Ita Paulus ex Festo pg. 3. Gloss. apud Labb.: « axites, ἀποτελεσματικαί. » Plaut. apud Varr. *De l. l.* VII, 66 pg. 146: « *axitiosae* [alii legunt actiosae] *annonam caram e vili concinnant viris;* » et Varro loc. cit.: « Sic Claudius scribit: *Axitiosas demonstrari consupplicatrices.* Ab *agendo* axitiosas; ut ab una *faciundo* factiosae, sic ab una *agendo* actiosae et axitiosae dictae. » Cf. Forcell. ed. Lipsiae.

AXSIVS, *Axius* (AΞIOC in Murat. 19, 1) = etr. MIƧƆA

(acsiś) vel IƧϽA (acsi), antiquiori orthographia, in nummo gentis Axiae (L · AXSIVS L · F · NASO).

AXVR. Vide ANXVR § 2.

AO. Vid. voc. sq.

AOIAN, in nummis n. 3012*a*, qui ad urbem Uxentum pertinent. Scribitur quoque AOIEN (? n. 3012*b*) et breviatim AO (n. 3012*c*). Vide VXENTVM.

?ΊA (AП), *Appius* (Ἄππιος), praen. m. pro ape? (cf. Lanzi II 279 = 221), rarum apud Etruscos, qui Romanorum more scripserunt aliquando SVIΊΊA (appius) et fortasse MVΊVA (aupuś). Solum invenitur in urnae clusinae operculo n. 717: ƎΊA+Ǝ+ : ΊA (ap tetave) = *Appius* ..... — Legerem « ar teta ve » = *Arria Titia Velii* filia. In lapide lucano (*Bull. dell'Inst. arch.* 1847 pg. 165, Murat. 689, 8): AП · CLAVD | П · LICINIVS | III · VIR · A · I · A ·

§ 2. *Appia*, praen. f., pro AΊA (apa), unde gentilitium IΊA api et AIΊA apia. In ossuario volaterrano n. 338: AIϽΊƎƧ · ΊA (ap? selcia) = *Appia Selcia*. Cf. n. 2392.

§ 3. Perusinum titulum n. 1435 A|NIƎ · ΊA : AIΊIƎ (vipia ap eina) reddit Conestabile (*Monum. del Palazz.* pg. 141) *Vibia Appii* filia *Enniâ* nata, vel *Vibia Appiâ Enniâ* nata, vel *Vibia Apiniâ* nata. Cf. INIΊA (apini) et ⅃ANIƎΊA (apeinal).

ΊA (ap), *ubi* (postquam), partic. coniunct., idem quod APPEI pro apei et ƎΊA ape vel IΊA api, apud Umbros. Tab. eugub. IV 31: ⅄ƧVϽIA8 : ϽƎ⅄I : ΊA (ap itek fakust) = *quum ita fecerit;* et tab. III 20 sq.: ƧƎ⊗ƎϽI⅄VϽ : VϽI⅄V | ΊA (ap vuku kukehes), quas voces vide s. loc.

AP, *ab*, praep. (cf. ABS = *abs*), in compositis verbis APSENS (absens), APSOLVO (absolvo), APSOLVTVS (absolutus), APSVMPTVS (absumptus).

AΊA (apa), *Appia*, praen. f. sive gentilitium etr. (cf. ΊA ap, IΊA api et AIΊA apia). In etr. tegula Mus. flor. n. 118: ⅃I+NΊA : AΊ[A] (apa arntil) = *Apia Aruntia*, sive *Appia Aruntiâ* nata. Occurrit quoque in titulo n. 1040, ubi fortasse pro *Appiâ* abl. sg.

APAMESTINI, sive Apenestini, populi Apuliae Dauniae, quos memorat Plinius III, xvi, 7. Oppidum fuit Ἀπενέσται, quod habet Ptol. III, 1.

MIMAΓA (apanin), vox obscura, quae legitur in aeneo signo n. 23 invento in loco cui nomen *San Zeno* in *Val di Non*. Sulzer *Dei dialetti* etc. pg. 308 legit adanin, quod repetit a lat. *damno* s. *domo*. Si litera Γ vim habet τοῦ etr. ⅃, alanin cum deo Alannino sive Alannico erit comparandum.

ΑΠΑΡΤΥΕΙΝ, ἀποκηρύσσειν (abdicare), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 428: ἀπαρτύειν, ἀποκηρύσσειν· Ταραντῖνοι.

MAΊA (apaś), *Appiae?*, gen. sg., cuius rectus AΊA apa vel AIΊA apia = *Appia*, in urna perusina n. 1917. — Pro gr. πᾶς (omnis) hanc vocem retinuit V. Campanarius (*Dell'urna di Arunte*, pg. 60), alii pro hebr. epas, *finis* (Tarquini in *Civ. cattol.* ser. III vol. III pg. 731); sed cave, lector, ne credas hanc vocem extitisse in perusina inscr. n. 1915, quae dicitur *di S. Manno.*

IƧAΊA (apasi), in sarcophago etr. n. 2057; quae vox conferenda est cum osco ƧNПNN aapas, et si mavis cum etr. AΊA apa atque MAΊA apaś.

ƎΊA (APE), *ubi* (postquam), partic. coniunct. apud Umbros (cf. umbr. ƎNVΊ pune vel PONE = rom. quum), quae scribitur etiam IΊA api, APPEI pro apei, et caelatoris negligentiâ ΊA ap. Modo iungitur cum indicativo, modo cum subiunctivo, sicuti ἐπεὶ apud Graecos (cf. Lassen *Beiträge zur deutung der eugub. taf.* s. 46 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* II 27, III 22 sq., VII 37; Aufr. et Kirch. I 18, 74, II 191; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 123; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 195). Pluries occurrit haec vox in tabulis eugubinis: Ib 34 +ƧVЯƎ+ : ƧVDƎ : ƎΊA (ape erus teṛust) = VIIa 43 APE · ERVS · DIRSVST h. e. *postquam* ..... *dederit;* IIa 9 VЯVƧVII+DVΊ : ƎΊA (ape purtiius [s]uṛu) = *postquam* —— *um porrexerit;* IIb 28 ƧƎIƆV+DVΊƎΊA (ape purtuvies) = *postquam porricies;* IIb 27 sq. ƧV|⅃ƎΊAƎΊA (ape apelus) = *postquam* —— *eris;* Va 17 ⅄ƧV⅃ƎΊA : ƎΊA (ape apelust) = *postquam* —— *erit;* Va 18 sq. ⅄ƧV8 | : V⅄I⅄DVΊ : ƎΊA : ⅄Ǝ (et ape purtitu fust) = *et postquam porrectum fuerit;* Va 20 ⅄ƧV8 : V8AΊƧ : ADBVƧ : ƎΊA : ⅄Ǝ (et ape subra spafu fust) = *et postquam supra* —— *um fuerit;* Va 22 ЯNƎDV8 : DV⅄ANƧDƎꟼ : DƎ⅄AD8 : ƎΊA : ⅄Ǝ (et ape frater śersnatur furen[t]) = *et postquam fratres cenati fuerint;* VIb 5 APE · SOPO · POSTRO · PEPERSCVST = *postquam* —— *a posterior* (postera) —— *erit;* VIb 16 APE · EAM · PVRDINSVST = *postquam eam porrexeris;* VIb 23 APE · HABINA · PVRDINSVS (Ia 27 api habina purtiius) = *postquam* —— *as porrexerit;* VIb 37 APEPESONDRO (ape pesondro) · PVRDINŚVS (Ia 33 api suṛuf purtitius) = *postquam* —— *a porrexerit;* VIb 49 APE · ANGLA · COMBIFIANŚIVST = *postquam* —— *as conspexerit;* VIb 52 APE · DESVA · COMBIFIANSIVST = *postquam* —— *am conspexerit;* VIb 52 sq. APE · ACESONIAME | HEBETAFE · BENVST (cf. Ib 15 sq. pune menes akeṛuniamem = *quum Aquiloniam veneris*) = *postquam Aquiloniam ad* —— *as venerit;* VIb 56 APE · AMBREFVRENT (Ib 20 sq. puni amprefuus = *quum ambieris*) = *postquam ambierint;* VIb 62 APE · ESTE · DERSICVRENT = *postquam ita dixerint;* VIb 63 APEESTE (ape este) · DERSICVST = *postquam ita dixerit;* VIb 63 sq. APE · TERMNOME | COVORTVSO = *postquam ad terminum reversi sunt;* VIb 64 APE · TERMNOME · BENVSO = *postquam ad terminum venerunt;* VIIa 5 APE · TRAHA SAHATA · COMBIFIANŚVST = *postquam trans* —— *am*

conspexerit; VIIa 8 APE · SVPO · POSTRO · PEPESCVS = *postquam* ——*a posterior* ——*erit;* VIIa 39 APE · TRAHA · SAHATA · COVORTVS = *postquam trans* ——*am reversus fuerit;* VII a 42 sq. APE | PVRDINSIVST = *postquam porrexerit.* — Excusandus est Gorius, qui ap pro *ab* praep. retinuit (*Mus. etr.* I, LXI), et ipse Lanzius, cui ape apelust visum fuit significare ἀπὸ ἀπολούεσθαι sive *post piaculum* (II 737 = 645), ape purtuvies = *post supplicamenta* (I 386 = 302 sq.), et ape este = *ab-este* (I 378 = 295 sq.). Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. pg. 254, 291, 314): « ape, *apud*, *post*, *deinde.* » Vide umbr. 1Я ap, I1Я api; APPEI et voc. sq.

APE, fortasse *apud* vel *post*, praep. (in gloss. apud Labb. « ape, παρὰ »), ita ut APE TERMNV, quod legitur in ara cortonensi n. 1020, sit *apud terminum* (cf. Münster apud Orell. n. 1384, et Hamilton-Gray *Turs* etc. pg. 506). Oriolius in epistola ad Vermigliolium missa (4 iun. 1814) reddidit *a termine*, Coltellinius *Sopra un'ara etrusca* pg. 24 (*Saggi di diss. dell'Acad. di Cortona*, vol. IX) *apud terminum*, Huschke (in *Rhein. Museum* n. f. XI = 1856 s. 364 et 369) *ubi termino* ... — Grotefendio (*Rud. l. u.* II, 22 sq.) idem est quod umbr. Ǝ1Я (APE), *ubi*, *quando*, *postquam;* inde (op. cit. VII, 36) « graecum adverbium ἄπο, idem fere quod *contra* significans. » S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 40 vidit ape = gr. ἐπὶ in cippo perusino (n. 1914) *A* 14.

APE, apud antiquos dicebatur *prohibe, compesce.* Ita Paulus ex Festo pg. 22; ubi adnotat Muellerus: « Gloss. Labb.: *ape*, κώλυσον, et inferius: *apet*, ἀποσοβεῖ, quae significationes nullo artificio ab *apiendo*, sive τῷ ἅπτειν, deduci possunt. »

ƎЯϽΥ⊗Ǝ1Я (apehtre), obscurissima Umbrorum vox, quae legitur in tab. eugub. IV 15. Grotefendio *Rud. l. u.* VII 31 et 35 est rom. *postea.* Cf. Lanzium I 367 = 287, Aufr. et Kirch. II 375.

ЯИIƎ1Я (apeina). Vide 1Я ap § 3, ЯИIƎ eina, IИI1Я apini et voc. sq.

⅃ЯИIƎ1Я (apeinal), *Apiniā*, abl. sg., cuius rectus IИI1Я (apini) = *Apinia* n. pr. f. (apud Murat. 1519, 3). In urna perus. n. 1820: ⅃ЯИIƎ1Я : MЯИqЯꟻ : ЯИqЯꟻ : Ƨ⅃ (ls varna varnas apeinal) = *Lartia Varenia Varenii uxor Apiniā nata* (?).

APECS, *apex* m. Cf. Apuleium apud Maium *Scr. vet. nv. coll.* I, 78.

[IƧϽƎ1Я] (apecsi), *Apicius*, n. pr. m. (cf. ƎϽI1Я apice), in etrusca gemma n. 2578 bis, ut interpretatus est Grotefend apud Raoul-Rochette *Journ. des sav.* 1834 pg. 290.

APELLINEM — *Apollinem.* Vide etr. V⅃V1Я (apulu) = *Apollo.*

ƧV⅃Ǝ1Я (apelus), *impenderit*, fortasse pro *fecerit*, futur. exact. 3 (?) pers. sg., idem quod ΥƧV⅃Ǝ1Я a-pelust, sicuti VΥИƎ1Я a-pentu = VΥИƎ1ИЯ an-pentu = *im-pendito* (cf. Aufr. et Kirch. I, 82, 145 sq.; II, 243, 323, 349, 351; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 367). Tab. eugub. IIb 27 sq.: ƧV|⅃Ǝ1ЯƎ1Я (ape apelus) = *ubi fecerit* (Aufr. et Kirch. I, 99; II 352, ubi = *postquam* ——*eris*). Grotefendio (*Rud. l. u.* II 30, VII 14; cf. V 21, 27, VII 17; et *Rud. l. o.* pg. 15) est *quando absolveris*, quod non magis differt ab pune ampenes, quam apentu ab ampentu.

ΥƧV⅃Ǝ1Я (apelust), *impenderit*, fortasse pro *fecerit*, futur. exact. 3 pers. sg., minus recte ƧV⅃Ǝ1Я a-pelus pro a[m]-pelust, compositum a praep. -Я pro -MЯ am- sive -ИЯ (AN-) = lat. *in*, et rad. -ИƎ1 pen- (vide VΥИƎ1MЯ am-pentu) = pend- in lat. pend-ere (cf. Aufr. et Kirch. I, 42, 82, 99, 146, 158; II, 243, 322 sqq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 367). Tab. eugub. Va 17: ΥƧV⅃Ǝ1Я : Ǝ1Я (ape apelust) = *ubi impenderit* (Aufr. et Kirch. I, 155; II, 335), quod *quando operatus fueris* vertit Grotefendius *Rud. l. u.* VII 6, cuius monitu apelust « ex imperativo ampentu sive abavendu h. e. ἀμφιπένου sive *operator sacris* explicandum est. » Lanzius autem II 737 = 645, 812 = 721 apelus = apelust ab ἀπολύω (purgo) derivavit; hinc ape apelust = ἀπὸ ἀπολούεσθαι, s. *post piaculum* sive *post ablutionem* vel *lustrationem.* Pessime Passerius *Paralip.* pg. 323 (cf. pg. 254 et 314): « apelust, *apina* sive *abina*, genus victimae. »

ƧЯИƎ1Я (apenas), *Apinii*, n. pr. m. genit. sg., (cf. ⅃ЯИIƎ1Я apeinal et IИI1Я apini), in titulo urbevetano n. 2046. Cf. Oriolium apud Vermigl. *Sepol. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 134.

APENINVS et Apenninus (Ἀπέννινον ὄρος, Strab. IV, VI, 1, 9; V, I, 11 et alibi; Ἀπέννιον Steph. Byz.), mons dictus fortasse a celtico pen, quod *collem* significat. Apeninus mons et Apeninum iugum legitur in tabula genuate (App. n. I) lin. 18: INDE · SVRSVM · IVGO · RECTO · IN · MONTEM · APENINVM · QVEI · VOCATVR · BOPLO · IBEI · TERMINVS · STAT · INDE · APENINVM · IVGO · RECTO | IN · MONTEM · TVLEDONEM · IBEI · TERMINVS · STAT. — Iuppiter dictus est Apeninus (cf. POENINVS) in lapide apud Murat. 8, 5 = Orell. n. 1220 (reperto ad aedem Iovis, in summo Apennino circa MD pass. a *Scheggia* inter Eugubium et *Cagli*): IOVI | APENINO | T · VIVIVS CAR|MOGENES | SVLPICIA EVPHRO|SYNE COIVG | V · S · D · D; et Appenninus (ut nos Itali *l'Appennino* et *gli Appennini*) in lapide africano apud Henzen n. 5613: I O M | APPENNIN[O] CONSERVA|TORI | DOMINOR | NNN | FORTISSIMO|RVM | FELICISSIMO|RVMQVE | IMPERATORVM. — De adiectivis apenninicola et apenninigena vide Forcellinii *Lexicon.*

VΥИƎ1Я (apentu), *impendito* (facito?), imperat. 3 pers.

sg., castigatâ orthographiâ VYИƎ1ᛗA am-pen-tu, compositum ex -A vel -ᛗA am- pro -ИA (AN-) = lat. *in*, et rad. -ИƎ1 pen- = pend- in lat. *pend-ere* (cf. Aufr. et Kirch. I, 92, 97, 142, 158; II, 323). Grotefendio apentu = VYИƎ1ᛗA am-pentu sive V+Ǝ1ᛗA am-petu et AHAVENDV, hoc est ἀμφιπένον, *operator sacris*, imperat. verbi ƧƎИƎ1ИA anpenes (*Rud. l. u.* II, 16, 19; V, 21, 27; VI, 31; VII, 9; VIII, 14); unde tabulae eugub. III 26 sq. verba VYИƎ1A : ƎƆI91V1 | : ƎИVMƎV1 (puemune puprike apentu) = *Pomonae Pubercae operator* (op. cit. VII, 30). Cf. Aufr. et Kirch. II, 343. — Male Lanzius II 701 = 608 sumpsit apentu pro *habeto*, quod Umbris fuit V+ƎBA⊗ (habetu) = HABITV; et pro *depulsor*, ab ἀποπέμπω, Gorius *Mus. etr.* I, LXIII sq.

APEXABO, genus farciminis, quod in sacris adhibebatur. Varro *De l. l.* V, 111 pg. 44: « Quod in hoc farcimine summo [vide HILVM] quiddam eminet, ab eo quod ut in capite *apex*, apexabo dicta. » Cf. Forcell., et Arnobium VII pg. 229 (vid. HIRCIAE).

APERTA, Apollo vocabatur, quia patente cortina responsa ab eo dentur. Ita Paulus ex Festo pg. 22. Cf. Forcellinium s. v. aperta.

ИƎƆV9Ǝ1A (aperucen), quod legitur in marmore perusino n. 1933, Vermigliolii coniecturâ (*Inscr. per.* pg. 131 sgg.), a quibusdam interpretibus laudata (cf. *Giorn. arcad.* LXXVII, 288), est urbis Perusiae nomen, nunc *Perugia* et olim *Peroscia*. Vide PERVSIA.

IƎXƎ1A (apetei), in titulo euganeo n. 27.

APHANNAE, Ἄφανναι, nomen obscuri cuiusdam oppidi. Steph. Byz. « Ἀφάνναι, χωρίον Σικελίας, ἄσημον — τὸ ἐθνικὸν, Ἀφανναῖος. »

ƧIИIBΠN (aphinis), *procurator?*, in pompeiana inscr. n. 2802, fortasse ab *adfero* (cf. umbr. ARFERTVR sive ARSFERTVR = *adfertor*) secundum Fiorellii coniecturam (*Mon. epigr. pomp.* I, 11 = xxxiij; vide ᛗVИIT⅃N altinúm). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 192: « aphinis = ἄφενος (*τὸ und ὁ*), *reichthum, vermögen, und die forme gen. sg. 2 oder 3 decl. mit weggelassenem* e; » et s. 391: « aphinis = *patrimonii, divitiarum.* » De hac voce silet Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250.

APHRODISIA, urbs Apuliae, quae et dicitur VENVSIA, condita a Diomede, et dicata Veneri (Ἀφροδίτη). Servius ad *Aen.* XI, 246: « Sane Diomedes multas condidisse per Apuliam dicitur civitates; ut Venusiam, quam in satisfactionem Veneris, quod eius ira sedes patrias invenire non poterat, condidit, quae Aphrodisia dicta est. » Cf. Steph. Byz. s. v. Ἀφροδισιάς.

APHRODISIVM, Ἀφροδίσιον (Strab. V, III, 5), h. e. *templum Veneris*, oppidum Latii inter Ardeam et Antium; illic Latini solemnem agitabant conventum, ut ait Strabo loc. cit. (ὅπου πανηγυρίζουσι Λατῖνοι). Cf. Plinium III, IX, 5; Melam II, 2; et Cluver. *Ital. ant.* pg. 977.

I1A (api), *ubi* (postquam), partic. coniunct. apud Umbros, quae saepius scribitur Ǝ1A (APE), semel APPEI pro apei et 1A ap (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 19, 37; Aufr. et Kirch. I, 26, 74, 161). Tabula eugub. Ia 27: ƧVIIИDV1 : AИIBA⊗ : I1A (api habina purtiius) = VIb 23 APE · HABINA · PVRDINSVS h. e. *postquam —— as porrexerit;* Ia 30 ƧVII+DV1 [K]ƎΡƎ : I1A (api erek purtiius) = *postquam id porrexerit;* et Ia 33 ƧVI+I+DV1BV9VƧ : I1A (api suruf purtitius) = *postquam —— os porrexerit.* Vide Ǝ1A (APE).

I1A (api), *Apia* sive *Appia*, n. pr. f., idem quod AI1A (apia), in tegula etr. n. 116: I1A · 9A⅃ (lar api) = *Lartia Apia.*

AI1A (apia), *Apia* vel *Appia* (Ἀππία), gentilitium etruscum, quod scribitur etiam I1A (api) et fortasse cum aspiratione AI1AO thapia (cf. A1ƧAB haspa), a praen. 1A ap (ƧVI11A appius) = *Appius* et *Appia* (A1A apa) derivatum; hinc gignendi casus ƧAI1A apias (cf. VI1OA athpiu, IƧA1A apasi et MAИAI1A apianaś) ac deminutiva nomina IИI1A (apini) et AƧƧI1A (apissa). In ossuario clus. n. 579: AI1A : IO9A⅃ (larthi apia) = *Lartia Appia.*

MAИAI1A (apianaś), Appianae sive *Appiani*, n. pr. genit. sg., ab AI1A (apia) = *Apia* vel *Appia*, in columella etr. n. 265.

ƧAI1A (apias) et ?MAI1A (apiaś), *Apiae* vel *Appiae*, genit. sg., cuius rectus AI1A (apia) et I1A (api) = *Apia* vel *Appia*, gentilitium etr. Tegula etr. n. 157 bis ƧAI[1]A | Ǝ9ƧƎ|9Ɔ · OA (ath cres[p]e apias) = *Attius Crispius Appiae* filius. Vide n. 692.

APIENNATES, Umbriae populi, quorum meminit Plinius III, XIX, 3.

II1A (apii), *Apii* vel *Appii*, n. pr. m. genit. sg. (S. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 334), in tuscaniensi cippo n. 2136. Oriolio est *Appia* nominat. sg. (*Giorn. arcad.* CXX, 239). Cf. n. 2246, et vid. II1IA (aipii).

ƎƆI1A (apice), *Apicius* vel *Apisius*, n. pr. m. (cf. ƧVƆV1A apucus), genit. sg. MƎƆI1A (apiceś) = *Apicii.* In urnae perusinae operculo n. 1566: ƎƆI1A : ⅃Ǝ (vl apice) = *Velius Apicius.* Apiciorum et Apisiorum familias prae se ferunt lapides romani apud Gruterum, Fabrettum, Muratorium et Marinium *Inscr. alb.* pg. 63. Cf. AIVƆƎ1A (apvcuia) et voces sqq.

MƎƆI1A (apiceś), *Apicii* vel *Apisii*, n. pr. m. genit. sg., cuius rectus ƎƆI1A (apice) = *Apicius.* Urna clusina n. 579: MƎƆI1A : ⅃AИ⅃VA : AI1A : IO9A⅃ (larthi apia aulnal apiceś) = *Lartia Apia Aulinnâ* nata *Apicii* uxor (cf. Lanzium II 454 = 383 n. 442). Cf. Forcell. s. v. Apicius.

AƧƎƆI1A (apicesa), *Apicesia*, hoc est, ut mihi videtur, *Apicii uxor* (vide supra ƎƆI1A apice). Urna etr. n. 909: AƧƎƆI1A : IƎ|IИ+ИƎƧ : AИAO (thana sentinei apicesa = *Tania Sentinia Apicii* uxor.

APICLA, *apicula*, i. e. parva apis (ital. *pecchia*). Est cognomen muliebre romanum in inscr. apud Grut. 661, 8.

APINA, urbs Apuliae. Plinius III, XVI, 5: « Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumque, et urbes duas, quae in proverbii ludicrum vertere, Apinam et Tricam. » Cf. Martial. *Epigr.* I 114, XIV 1. Cf. voc. sq.

⅃AИIΊA (apinal), *Apiniâ*, n. pr. f. abl. sg., nominat. **IИIΊA** (apini) = *Apinia*, ab **AIΊA** (apia) = *Apia* vel *Appia*. Ossuarium senense n. 429: **⅃AИIΊA · AИꓘAИϽƎ · ꓘꟼA⅃** (lart ecnatna apinal) = *Lartia Egnatia Apiniâ* nata.

IИIΊA (apini), *Apinia* sive *Apinius*, n. pr. (**⅃AИIΊA** = *Apiniâ*), ab **AIΊA** (apia) = *Apia* vel *Appia*. In tegula etr. n. 871: **IИIΊA : ꟼA⅃** (lar apini) = *Lartia Apinia* sive *Lars Apinius*. Familia Apinia occurrit in Murat. 1519, 3. Cf. **AИV8A** (afuna) et APINA.

APIOLAE, Ἀπίολα (Steph. Byz.; Strab. codd. V, III, 4 ἠπίολα), oppidum Latii. Plinius III, IX, 16: « Praeterea auctor est Antias, oppidum Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cuius praeda Capitolium is inchoaverit. » Cf. Liv. I, 35. — Incolae dicti sunt Ἀπιολάνοι (Dionys. Halic. III, 49).

ƧƎΘꟼIΊA (apirthes), in lapide etr. n. 2336. Oriolius legit apitr et explicavit *Opiter*, idem quod *apiter* i. e. avis pater (*Bull. dell'Inst. arch.* 1830 pg. 167), inde apirthes = *Apirtii* (*Bull.* cit. 1854 pg. XXI), quod comparandum cum etr. **ƧΘꟼIΊA** (apirths) et **MƎΘꟼΊA** (aprthes).

?**ƧΘꟼIΊA** (apirths), *Apirtii?*, n. pr. m. genit. sg. (vide voc. praec.). Ita legit Oriolius (*Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. XXI) in titulo falisco n. 2444.

APISCI. Vide **APTVS**.

?**ƎИƧIΊA** (apisnv), fortasse legendum apisna, in titulo etr. n. 1060.

AƧƧIΊA (apissa), deminutivum ab **AIΊA** (apia) = *Apia* sive *Appia*, quod memorat Lanzius II 279 = 221.

?**AIΤA⅃ΊA** (aplatia). Vide **AIΤA⅃Ί** (platia).

AIИƎ⅃ΊA (aplenia), *ad-plena* (impleta), adiect. acc. pl. neutr. 2 decl., compositum ab -**A** pro -**ꟼA** (ar) = *ad* et plenia = *plena* (vide **PLENER** = *plenis*, **ꟼƎIƧAИƎ⅃Ί** plenasier = *plenariis*). Cf. Passerium *Paralip.* pg. 323 (« aplenia = plena »); Lanzium I 399 = 312, II 745 = 653 et 812 = 721 (« aplenia, *plena* vel *valde plena* »); Aufr. et Kirch. I 41, 44, 119, II 384. Tab. eugub. IIa 23: berus aplenies (**ƧƎIИƎ⅃ΊA**) prusesia kartu krematra aplenia (**AIИƎ⅃ΊA**) sutentu, quae verba videantur suis locis. — Non bene Grotefend *Rud. l. u.* VII, 23: « aplenia pro apleniame », et « genitivus aplenies a prusesia sive *prosicia* dependens σπλάγχνα sive *ablegmina*, quae sunt viscerum prosegmina (cf. Virg. *Aen.* I 212, V 103) ».

ƧƎIИƎ⅃ΊA (aplenies), *ad-plenis* (impletis), adiect. abl. pl. 2 decl. in tab. eugub. IIa 23, ab -**A** pro -**ꟼA** (ar-) = *ad* et plenies = **PLENER** h. e. *plenis*. Cf. Aufr. et Kirch. I, 119. Vide supra **AIИƎ⅃ΊA** (a-plenia) = *impleta*.

V⅃ΊA (aplu), Ἀπόλλων (Apollo, filius Iovis et Latonae), contractum pro **V⅃VΊA** (apulu), sicuti more Thessalorum Ἄπλων pro Ἀπόλλων apud Platonem (1). Pluries occurrit in etruscis speculis (**V⅃ΊA**, **V⅃ΠA**, **V⅃ΠA**), cum aliis diis deabusque coniunctus, videlicet: n. 2474 cum *Minerva* (**AƎꟻИƎM** menrva), *Venere* (**ИAꟼVΤ** turan) et *Larâ* (**ИAꟼA⅃** laran); n. 2480 cum *Minerva*, *Perseo* (**ƎƧꟼƎΦ** pherse) et *Diana;* n. 2481 cum *Hercule* (**Ǝ⅃ϽꟼƎB** hercle), cui auxilium praebet in liberando *Prometheo* (**ƎΘAMV[ꟼΊ]** prumathe); n. 478 cum *Artemide* (**ADTVM** artum), *Latona* (**ИVΤƎ⅃** letun) et *Iunone* (**AИ⅃AΘ** thalna); n. 2499 cum *Mercurio* (**MꟼVƳ** turs), qui animas Achillis (**Ǝ⅃ΨA** achle) et Memnonis (**ƧAꟻƎ** evas) ponderat. Quibus adde aliud speculum n. 2054, quod ab uno latere barbatum *Herculem* (**Ǝ⅃ϽꟼƎH** hercle) profert clavâ innixum, ab alio *Apollinem* sedentem (**V⅃ΠA**), et *Minervam* (**AƎꟻИƎM** menrva) in medio cum *Venere*, quam agnosces ex myrti ramusculo, sicuti ex diademate peploque *Iunonem*. Heic mentionem faciam de aeneo signo cum inscriptione n. 2502, valde suspecta, quae haec est: **ИA⅃Ͻ · VИMƎꓘIΤV⅃ΊA** (aplutikesnu clan), in qua Aplu sive *Apollinem* nonnulli viderunt.

ИV⅃ΊA (aplun), Ἀπόλλων (Apollo), idem quod **V⅃ΊA** aplu, contractum pro **V⅃VΊA** (apulu), in etrusco speculo n. 2473, quod etiam nomen *Lara* (**A⅃A⅃** lala) prae se fert.

IИV⅃ΊA (apluni), *Apollonia*, n. pr. f., ab **V⅃ΊA** (aplu) pro **V⅃VΊA** (apulu) = Ἀπόλλων, *Apollo* (cf. Apullonius, Apulonius et Apulo apud Gruterum). In urna clusina n. 580: **IИV⅃ΊA : Θ⅃** (lth apluni) = *Lartia Apollonia*. **IИV⅃ΠA** legitur et in ossuarii perusini operculo n. 1567. Cf. S. Campanar. in *Giorn. arcad.* LXXXV, 145 nt. 8; et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 174.

APLVSTRE, plur. aplustria et aplustra, i. e. « *navium ornamenta*, quae qui erant amplius, quam essent necessaria usu, etiam amplustria dicebantur. » Ita Paulus ex Festo pg. 10. Gloss. apud Labb.: « aplustra, πτερὸν πλοίου, ὡς Ἔννιος. » Ad formam quod attinet, scripsit Priscianus pg. 350 sq. = 769 P.: « Aplustre itidem quamvis faciat ablativum ab hoc aplustri, nominativum tamen pluralem non solum in *a*, sed etiam in *ia* terminat; et aplustra enim et aplustria antiqui protulisse inveniuntur. Cicero in Arato: *Navibus absumptis fluitantia quaerere aplustra.* Caesar in Arato: *Fulgent Argoae stellis aplustria*

(1) In *Crat.* cap. 22: Κατὰ μὲν τοίνυν τὰς ἀπολύσεις τε καὶ ἀπολούσεις, ὡς ἰατρὸς ὢν τῶν τοιούτων, ἀπολούων ἂν ὀρθῶς καλοῖτο· κατὰ δὲ τὴν μαντικὴν καὶ ταληθές τε καὶ τὸ ἁπλοῦν (ταὐτὸν γάρ ἐστιν), ὥσπερ οὖν οἱ Θετταλοὶ καλοῦσιν αὐτόν, ὀρθότατ' ἂν καλοῖτο· Ἄπλων γάρ φασι πάντες Θετταλοὶ τοῦτον τὸν θεόν.

puppis. » Cf. Salmas. *Exercit. plin.* pg. 404, et Forcell. s. v. aplustre.

APO vel apio, *alligo*, obsoletum verbum, de quo Paulus ex Festo pg. 18 et Serv. ad *Aen.* X, 270. Cf. Forcell.

ΑΠΟΚΛΩΝΕΙ (ἀποκλονεῖ), ἀποστρέφει?, Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 465: Ἀποκλωνεῖ, ἀποστροφεῖ· Ταραντῖνοι.

ΛΠΟⱢΕΝΕΙ = *Apollini.* Vide etr. VⱯVⱢA (apulu) = *Apollo.*

ΑΠΟΛΗΡΟΣ, ἡ τοῦ θανάτου γραφή, apud Tarentinos, teste Hesychio I, 470 s. v. ἀπόληρος.

APOLONES = *Apollinis.* Vid. etr. VⱯVⱢA (apulu).

APONIANA, insula Lilybaeo proxima (*Auct. Bell. Afric.* 2); fortasse eadem est quae vocatur Aegusa.

APONVS, Ἄπονος (ab α priv. et πόνος, *labor;* cf. etr. IИVⱢA apuni = *Aponia*), nunc *Abano*, fons calidis aquis manans, et saluberrimis, in agro patavino, de quibus locutus Plinius II, cvi, 7, et XXXI, xxxii, 3. Cf. Forcellinii *Lexic.* s. v. aponus et Cluver. *Ital. ant.* pg. 153. Inscr. apud Orellium n. 1643: C · ACVTIVS | C · F · MATVRVS | A · A · V · S · L · M · Pro Aquis Aponi A · A · legitur etiam in titulis apud eundem n. 1644, 3011, 3987.

APOR, *apud*, idem quod APVT, praep. Paul. ex Festo pg. 26: « Apor, *apud* (alii legunt apur vel apot); » ubi Müller: « Apo, παρὰ e Glossario comparat Scal., sed apud Labbaeum in Stephano Londin. pg. 199 legitur: ape, παρὰ. » Cf. Aufr. et Kirch. I, 86.

ΑΠΠΑΝΟ = ΚΑΠΠΑΝΟ i. e. ΚΑΜΠΑΝΩΝ, in nummo n. 2743 *f.* Vid. CAMPANIA.

APPARAMENTVM, *apparatus* (ital. apparamento), in titulo apud Fabr. cap. ix n. 79 pg. 609: CVM · SVIS · HOSTIS · ET · APPARAM · OMNIBVS.

APPEI, *ubi* (postquam), partic. coniunct., pro apei vel ƎⱢA (APE), quod vide. Cf. Aufr. et Kirch. I 70, 74, II 301. Tabula eugub. VIIb 3: APPEI · ARFERTVR · ATIERSIR · POPLOM · ANDERSAFVST = *postquam adfertor Attidius populum —— averit.* Passerio *Lett. Ronc.* XVI pg. 280 (cf. *Paralip.* pg. 299) et Lanzio I 369 = 288, II 767 = 675, 812 = 721 appei est Appio vel Appii.

ΑΠΠΕΛΛΟΥΝΕΙ, Ἀπόλλωνι (Apollini), in lapide mamertino n. 3063 (vide ΣΑΚΟΡΟ = *sacrum*). Cf. rom. APELLINEM = *Apollinem*, et etr. VⱯVⱢA (apulu) = *Apollo.*

SVIⱢⱢA (appius), *Appius*, praen. m. (cf. ⱢA ap, et AIⱢA apia), in etr. gemma n. 111. Vide ƎⱯⱭA (alce) et voc. sq.

APPIVS, praenomen rom., apud Sabinos ATTVS (cf. etr. ⱢA ap et SVIⱢⱢA appius). Appium Herdonium Sabinorum ducem memorat Livius III, 15.

APPVLVS. Vide APVLVS.

-ⱭⱢA (apr-), ἀμφί, rom. amb- (circum), pro -ⱭⱢMA (ampr-) = AMBR-, praep. in umbrico verbo V+ƎⱭⱢA

(apr-etu) = V+ⱿƎⱭⱢMA (ampr-ehtu) h. e. *amb-ito.* Cf. Aufr. et Kirch. I, 159.

V+ƎⱭⱢA (apretu), *ambito*, imperat. 3 pers. sg., idem quod V+ⱿƎⱭⱢMA (ampr-ehtu), compositum ex -ⱭⱢA (apr-) pro -ⱭⱢMA (ampr-) = AMBR-, ἀμφί (circum) praep., et rad. -Ǝ pro *i-* (i-re; vide V+Ǝ = ETV h. e. *i-to*). Tab. eugub. Ib 20: V+ƎⱭⱢA : ꓘƎMVИƎ (enumek apretu) = *tum ambito.* Cf. Aufr. et Kirch. I 92, 159, II 257; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43. — Lanzio II 812 = 721 apretu pro apuretu est rom. *aburito* h. e. *adurito.* Vide V+ⱿƎⱭⱢMA (ampr-ehtu).

ƎOꟼⱢA (aprthe), *Aprusius* vel *Aprucius*, n. pr. m. (Vermigliolius apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 79 et nt. 3), contractum pro ƎOꟼVⱢA (apurthe), quod mihi visum est comparari posse cum gentilitio rom. Abor-te-nnius. In titulis perusinis n. 1103, 1106 et 1568: ƎOꟼⱢA · VA (au aprthe) = n. 1105 ƎOꟼVⱢA : VA (au apurthe) = *Aulus Aprusius* (?). Vide ƎOꟼVⱢA (apurthe).

MƎOꟼⱢA (aprthes), *Aprusii* (?) vel *Aprucii* (?), n. pr. m. genit. sg.; pro apurthes (cf. ƧƎⵙꟼIⱢA apirthes et ƧOꟼIⱢA apirths), cuius rectus casus ƎOꟼⱢA (aprthe) et ƎOꟼVⱢA (apurthe), quae vide. Ossuarium perus. n. 1104 MƎOꟼⱢA : I[Ǝ]ꓘƧVⱯ (luscei aprthes) = *Luscia Aprusii* (?) uxor. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 70 sg.

APRICLA, *apricula*, f. Est cognomen muliebre in titulo puteolano apud Mommsen n. 2986: CATTIA APRICLA. Cf. Forcell. s. v. apriculus.

ΑΠRΟΔΙΤΑ (απροδιτα), Ἀφροδίτη (*Aphrodita*, Venus), in lapide messap. n. 2961. Cf. Mommsen *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 133.

8VⱭⱢA (apruf), *apros*, acc. pl. 2 decl., Umbrorum linguà, idem quod ABROF et corruptà orthographià ABRONS (acc. VИVⱭ8A abrunu pro abrum). Tabula eugub. Ib 24: V+IƎ8 : VIƎⱢ : Ǝ+V : VⱭ8VⱭ : 8VⱭⱢA : 8IⱭ+ (trif apruf rufru ute peiu feitu) = VIIa 3 ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV) h. e. *tres apros rufros sive piceos* (?) *facito;* et tab. Ib 33 sq.: +ИƎⱭVꓘA8 | : 8VⱭⱢA : Ǝ8VⱢ (pufe apruf fakurent) = VIIa 43 PVFE · ABRONS · FACVRENT h. e. *ubi apros fecerint.* Vide ABROF; et cf. Lanzi II 722 sg. = 630 sg.; Müller *Die Etr.* I, 53; Lassen in *Rhein. Mus.* 1833 s. 377, *Beiträge zur deut. der tab. eugub.* s. 18; Grotefend *Rud. l. u.* III 16, IV 22, V 8; S. Campanari *Tav. perus.* pg. 30; Aufr. et Kirch. I 119, II 287; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85 et 355. Cf. umbr. APRVSA et etr. ⱯAI+ИVⱭⱢA (apruntial), quae sequuntur.

ⱯAI+ИVⱭⱢA (apruntial), *Aprucià* vel *Aprusià*, n. pr. f. (cf. ƎOꟼVⱢA apurthe), quod convenit cum umbr. apru vel abro = *apro* (cf. 8VⱭⱢA apruf = ABROF h. e.

apros). Operculum ossuarii perusini num. 1114: ᛋAI+ИVᑫ1A ∃ · IꝘↃA OИᑫA (arnth acsi v apruntial) = *Aruntia Axia Velii* filia *Apruciâ* nata (vel *Aproniâ*, uti Vermigl. apud Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 93 nt. 6). Fortasse vapruntial, non apruntial, legendum.

APRVSA, Umbriae fluvius, prope Ariminum labens (Plin. III, xx, 1). Eundem cum fluvio, qui nunc dicitur Ausa, sane putat Toninius *Rimini av. il princ. dell'era volg.* pg. 96 sq.

APS, *abs* (gr. ἀπὸ, scr. apa = *ab*), praep. Occurrit in compositis APSTINENS (abstinens) et APSTVLO (abstulo); quibus addit Dausquius II 37 APSCESSI et APSCONDO. Vide AP = *ab*.

APSENS, *absens*, partic. praes. (Maittaire pg. 386: « servat *p* suae originis ἀπών »), ex. gr. CONSVL · APSENS · CREATVS · EST (Mommsen n. 6797, Orell. n. 543); APSENTIS · CAESARIS · AVGVSTI (Marini *Iscr. alb.* pg. 137; Orell. 4859; Egger *Lat. serm. vet. rel.* pg. 320). Adde APSENTI in inscr. apud Mommsen n. 6764 (Grut. 106, 4; Orell. 1668) et n. 6775 (Grut. 61, 1; Orell. 598).

APSCESSI. Vide APS = *abs*.

APSCONDO = *abscondo*. Vide APS = *abs*.

?IAИWᛋA (apśnai), *Aponia* (Apponia)?, n. pr. f., fortasse idem ac IИVᛋA (apuni). Urna perusina n. 1570: IAИ|WᛋA · AИAO (thana apśnai) = *Tannia Aponia* (Vermigl. *Inscr. per.* I, 253 n. 135).

APSOLVO, *absolvo*. Inscr. vestina (App. n. LXII) lin. 15: SEI · APSOLVERE · VOLENT. Lex *Servil. Repetund.* (App. n. LX) cap. 16: [DE] REO AP[SOLVENDO].

APSOLVTVS, *absolutus*, partic. perf. pass., ab APSOLVO = *absolvo*, in quibusdam romanis inscriptionibus. Apud Gruterum 1083, 8 (Fabr. cap. x n. 240 pg. 703; Zell n. 1182) hunc titulum legimus Romae exaratum an. U. C. 758: L · VALERIO VOLESO | CN · CINNA MAGNO | COS | KAL · MART · APSOLVTVM · EST. Adde Grut. 185, 2 (OPVS · APSOLVTVM). Lex *Servil. Repetund.* (App. n. LX) cap. 14: IS · HACE · LEGE · EIVS · REI · APSOLVTVS · ESTO; et cap. 16: APSOLVTVS · ERIT. Vide APS = *ab*.

APSTINENS, *abstinens* (vid. APSTINEO pro *abstineo*), partic. praes. Est cognomen muliebre in titulo apud Grut. 1134, 5: C · POPILIO | IVCVNDO ET | FVLVIAE · APSTINENTI | CONTVBERNALI AMICIS. Vide APS = *ab*.

APSTINEO, *abstineo* (vid. supra APSTINENS pro *abstinens*). In decreto colon. pisanae sec. lin. 25 apud Norisium *Cenot. pis.*: CONVICTIBVS · SESE · APSTINERE. Vide APS = *abs*.

APSTVLO, *abstulo* (aufero), ab APS = *abs* et obsoleto *tulo*, in titulo neapol. apud Momms. n. 3133 (APSTVLIT). Adde Grut. 1055, 1 (APSTVLERIT).

APSVMPTVS, *absumptus*, partic. perf. pass., in titulo apud Grut. 34, 9. Vide AP = *ab*.

APTVS, *adeptus*, partic. perf. pass., ab apisci pro *adipisci*. Paul. ex Festo pg. 11: « Aptus quum propria significatione intelligitur, poni tamen solet pro *adepto*, sicut apisci pro *adipisci*. » Terent. *Heaut.* IV, III, 15: « Deorum vita apti sumus. » Cf. Muellerum in Festo loc. cit., et Laurenb.

V1A (apu), inscr. n. 2230, in vasculo collectionis principis Caninatis.

APVEME, *apud me*, in tabula marmorea apud Gruterum pg. 208: DE QVIBVS APVEME ACTVM EST.

AIVↃ∃1A (apvcuia), *Apicia* vel *Apisia* (?), n. pr. f., in titulo etr. n. 2392: AIVↃ∃ · 1A · IOᑫAᛋ (larthi ap vcuia), in quo pro dimidiato ap vcuia lego ap[u]cuia, formâ ƧVↃV1A (apucus) monitus n. 2393; duo enimvero tituli, ad eundem locum effossi, invicem illustrantur. Vide ∃ↃI1A (apice) et voc. sq.

ƧVↃV1A (apucus), *Apicius* vel *Apisius* (cf. Abuccius et Abutius sive Aebutius), n. pr. m., quod comparandum cum ∃ↃI1A (apice), genit. sg. M∃ↃI1A (apiceś). Inscr. etr. n. 2393: ↃA · ƧVↃV1A · ∃ (v. apucus a[th]) = *Velius Apicia Attiâ* (?) natus. Vide supra AIVↃ∃1A (apvcuia).

?ᛋV1[A] (apul), *Apollo* (vide VᛋV1A apulu), quod nonnulli legunt in aeneo signo n. 2613, Passerius *Lett. Ronc.* XI pg. 339 et 350 sq., Lanzius II 525 = 448, Gerhard *Ueb. die Gotth. der Etr.* pg. 575.

APVLIA, Ἀπουλία (Strab. VI, III, 8), nunc *Puglia*, Italiae regio, dicta quoque Iapygia. Duae sunt, quae Aufido fluvio dividuntur, una Daunia, altera Peucetia. Scribitur et Appulia, sed minus recte (cf. Orellium et Henzenum *Inscr. latinar. select.* in indice geogr.); nam derivanda est ab apa (cf. osc. ꝜNПNN aapas et MESSAPIA) i. e. *aqua*, unde apula = *aquula* (cf. Niebuhr, *Hist. rom.* I, 103 et 208 rem. 441; Grotefend *Zur geogr. und gesch. der Alt-Ital.* II, 12; Pott *Etym. forsch.* II, 43, cui appulus pro *ad aquam*). Incolae dicti sunt Apuli vel Appuli (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278 et 293), Ἄπουλοι (Strab. VI, III, 8). Inscr. apud Orell. n. 1126: APVLI ET CALABRI.

VᛋV1A (APVLV), Ἀπόλλων (antiquiori orthographia in vasis italicis ИOᛋᛋOПA apollon apud Vettori *Della città di Polim.* pg. 25, A[П]OLLON in *Catal.* principis Caninatis n. 1533, ИOᛋOПA in *Monum. inéd. de l'Inst. arch.* III tav. XLIV), *Apollo*, deus habitus a Graecis atque Italicis, « quem Solem (vide SOL = etr. ᛋIMV uśil vel ᛋIꝘV usil) esse volunt, » ait Cicero *De nat. Deor.* II, 27. In etruscis speculis VᛋV1A (VᛋVᑫA, AꟼVLV, APVLV) scribitur, et saepius Vᛋ1A aplu (unde gentilitium etr. IИVᛋ1A apluni = *Apollonia*), sicuti apud Thessalos Ἄπλων pro Ἀπόλλων (vide Vᛋ1A

aplu): fortasse occurrit etiam scriptio ⅃V1A apul et ИV⅃1A aplun. Siculi Osci [A]ΠΠΕΛΛΟΥΝΗΙ pro *Apollini*, ita Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem (teste Paulo ex Festo pg. 22); cuius nominis formam Romani acceperant a Doriensibus (Müller ad Fest. loc. cit., et *Die Etr.* II 69 nt. 113), qui Ἀπέλλων pro Ἀπόλλων dixerunt (Herodian. apud Eustath. ad *Iliad.* II pg. 185; Maittaire *De gr. ling. dial.* 152, 154; et *Corp. inscr. graec.* n. 1065). Itidem scribebant veteres APOLONES pro *Apollinis* in lamella aenea n. 2691, sicuti ΛΠΟΓΕΝΕΙ pro *Apollini* in ara pisaur. n. 77 bis, et Apolloni in Festo pg. 153, cuius formam probat Orsinius cum cuiusdam nummi epigraphe APOLLONI SANCTO. Apulu adspicimus in etruscis speculis cum aliis diis deabusque coniunctum, videlicet: n. 2470 cum Iunone (AИ⅃AO thalna) et Mean (ИA[Ǝ]M), in conspectu *Iovis* (AIИIT tinia), qui *Bacchum* parit; n. 2479 cum *Ida* (ƎTI ite) et *Marpessa* (ϽIMᴎAM marmic); n. 2471 cum *Mercurio* (ƧMꓤVT turms) et *Dionysio* (AIИIT tinia); n. 2468 cum eodem *Dionysio* (MИV⅃8V8 fufluns) et *Semele* (A⅃MƎƧ semla); et n. 2469 cum *Diana* sive *Artemide* (ADTVMES artumes). Vide V⅃1A aplu.

MAИƎ1A (apvnaś), *Aponii* (Apponii), n. pr. m. genit. sg., pro ap[u]nas (pro ap[e]nas, Oriolius apud Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 134 sg.). Cf. IИV1A apuni = *Aponia*, et MAИV8A afunaś. Inscr. perus. n. 1801: MAИƎ1A | AITIT AI⅃IƎƎ (veilia titia apvnaś) = *Velia Titia Aponii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 247 n. 168 « Velia Titia Apponiae filia »). Legebatur apunaś etiam in urna florentina n. 254.

IИV1A (apuni), *Aponia* (Apponia), n. pr. f. (⅃AIИV1A apunial = *Aponiâ*), fortasse idem quod IƎИV8A aphunei (S. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXV, 191), genit. sg. MAИƎ1A apvnaś pro apunaś = *Aponii* (cf. IAИM1A apśnai). In operculo ossuarii perusini n. 1287: MI8Aꟼ · IИV1A (apuni rafiś) = *Aponia Rofii* uxor.

⅃AIИV1A (apunial), *Aponiâ* (Apponiâ), nominandi casu IИV1A (apuni) = *Aponia* n. pr. f. Operculum ossuarii perus. n. 1294: ⅃AIИV1A · A⅃ · I8Aꟼ · ꟼA (ar rafi la apunial) = *Arria Rofia Lartis* filia *Aponiâ* nata.

ƎOꟼV1A (apurthe), *Aprusius* vel *Aprucius?*, n. pr. m. (Vermigl. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 79 et nt. 1), per contractionem ƎOꟼ1A (aprthe), genit. MƎOꟼ1A (aprtheś) pro apurtheś, femin. ⅃AIOꟼV1A (apurthial) = ——*iâ*. Hoc nomen, ut mihi videtur, adfinitatem prae se fert cum gentilitio rom. Aborte-nnius et Aborte-nnia (Grut. 579, 5; 664, 3). In urnis Perusiae inventis: ƎOꟼV1A · ꟼA (ar apurthe, n. 1109) = *Arrius* ——*ius*; ƎOꟼV1A : VA (au apurthe, n. 1105) = ƎOꟼ1A · VA (au aprthe, n. 1103 et 1106) i. e. *Aulus* ——*ius*; ƎOꟼV1A · A⅃ (la apurthe, n. 1107) et ƎOꟼV1A · ꟼA⅃ (lar apurthe, n. 1108) = *Lars* ——*ius*.

⅃AIOꟼV1A (apurthial), *Aprusiâ* vel *Apruciâ* (?), n. pr. f. (vide supra ƎOꟼV1A apurthe). In urna perusina n. 1664: ⅃AIOꟼV1A · ƎOƎ⅃ · ƎƧ (se lethe apurthial) = *Sextus Letius Aprusiâ* vel *Apruciâ* natus (Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 171).

APVT, *apud* (vetustiori orthographiâ etiam APVR sive APOR), praep., a gr. ἀπὸ et partic. τε vel δε. Aput pro *apud* protulit Dausquius II, 37 sq. (cf. Vel. Long. pg. 2230) ex antiquis titulis: APVT AFRICAS (cf. Manut. *Orth. ratio* pg. 24); APVT · IPSVM · IMPERATOREM; - HONORE · QVI · EST · APVT · NOS · POTISSIMVS (Grut. 443, 6 = Momms. n. 6034). Adde: APVT ME (Orell. n. 4859; cf. APVEME), APVT · P · METILIVM (Marini *Arv.* tav. XXVII), APVT IOVEM STATOREM (Grut. 435, 8 = Mommsen n. 5631), APVT LIBEROS (Doni *Cl.* II n. 19), APVT · IVDICES (Momms. n. 643), APVT · DIVOS · PRINCIPES (Grut. 370, 3), APVT OPTIMVM PRINCIPEM ANTONINVM AVG (Grut. 408, 1 = Orell. n. 4040), GRATIAS MAXIMAS EGI APVT DEOS ET APVT HOMINES (Marini *Inscr. alb.* pg. 109 = Orell. n. 4636). In § 1 Leg. *Iul. Municip.* (Egger *Lat. serm. rel.* pg. 299 et 308) APVT FORVM, et § 8 APVT EXERCITVM; item in tab. malacitana (Henzen n. 7421) APVT EVM (col. I lin. 10), APVT EVNDEM (lin. 17), APVT QVEM (lin. 19), APVT EOS (col. IV lin. 35), APVT IIVIROS (col. V lin. 2); item in titulo chr. (Reines. cl. XX n. 123) ACCEPTA APVT DEVM. Cf. Grut. 388, 4; Marini *Arv.* tav. XXIV; Zell n. 594; Mommsen n. 591, et alios. Nec solum in lapidibus, sed etiam in codicibus occurrit; ex. gr. in Cic. *de Rep.* « raro *apud*, *istud*, *illud*, quum fere ubique sit aput, illut, istut », teste Maio *Clas. auct.* I, 384; itidem in Cic. *fragm.* apud Maium op. cit. II, 31, et fragm. *iuris civilis* apud eundem (*Script. vet.* I, 55).

?ƎϽATV1A (aputace), *Aebutia* (?), n. pr. f. (cf. Orsatum pg. 52, 54; Manut. *Orth. ratio* pg. 16), in lamella volaterrana n. 314 *A* lin. 11 (cf. Lanzi II 388 = 317 n. 178).

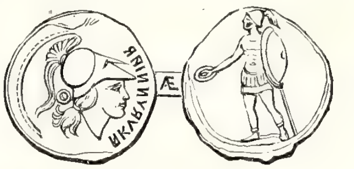
AQVENSES, populi Etruriae, cognomine Taurini, ab oppido quod Aquae Taurinae appellatur (*Acquapendente?*). Plin. III, VIII, 3.

§ 2. Aquenses cognomine Statiellenses incolae sunt urbis Liguriae, quae Aquae Statiellae dicitur, nunc *Aqui*. Plin. III, VII, 3: « Aquis Statyellorum. » In lapide apud Orellium n. 4927 AQVIS STATIELLIS.

AQVICVLVS, miles rutulus. Virg. *Aen.* IX, 681.

AQVILONIA, Ἀκουϊλωνία (Ptol. III, 1), oppidum Italiae, in Samnio Hirpinorum, ad Aufidum flumen (Liv. X, 38 sq., 41-44), nunc *Lacedogna* vel *Cedogna* (cf. umbr.

ꟽƎꟽAIИVꟼƎꓘA akeruniamem = in *Aquilonia*); in aeneo nummo n. 2860 ЯNIИИVЯVꓘИ (akudunniad) = *Aquiloniâ*. Incolae dicti sunt Aquiloni (Aquilonienses?), uti legitur in Plin. III, xvi, 6. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 1204, Romanelli *Topogr.* II, 344 sgg., et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 246.

AQVINVM, Ἀκούινον (Ptol. III, 1), Volscorum oppidum et Romanorum colonia (Plin. III, ix, 11), nunc *Aquino*. Strab. V, iii, 9: Ἀκούινον [codd. ακούηννον] μεγάλη πόλις ἐστὶ, παρὰ ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας. Cf. Antonini *itin.* pg. 303. Nummi n. 2730 habent AQVINO vel AϾVINO OИIVϽA (Avellinius in Carelli pg. 4; cf. Riccio *Repert.* etc. pg. 3). Inscr. apud Mommsen n. 4324 (Henzen n. 5152): M · ENNIVS · NV · F · MEN · VICETINVS · SCR · AED | CVRVLIVM · ARMAMENTARIVS · DECVR · [A]Q · DECVRIO | VICETIAE · DEC · COLONIA · SATVRNIA · AEDILIS | COLONIA · IVLIA · FELICI · CLASSICA · SVESSA | CASTILIVS · C · L · PHILEROS · APPARITOR · TR · PL | SATILA · VXOR. Incolae dicti sunt AQVINATES (Cic. *Cluent.* 68) in lapid. apud Orell. n. 2549, 3851, et apud Henzen n. 5982*a* (SERVIAI · C · F | SACERDOTIS · LIBERI | PVBLICAI · AQVINATIS).

AQVITVR, *acuitur*, ab *acuo*, in antiquo calendario apud Grut. pg. 138 (Orell. II, 380). Cf. Dausquium I, 27).

ꟼA (ar), *Arius* vel *Arrius* (et equidem saepe pro OИꟼA arnth = *Aruns*; cf. Passeri in Gori *Mus. etr.* III pg. 122), praen. m. apud Etruscos usitatissimum (ᐊA, DA, ꟼA), uti adparet ex multis exemplis, quae hic subiicimus:

ƎꓶɅ8A : ᐊA (ar afle) = *Arrius Ofelius*.
ƎOꟼV1A : ꟼA (ar apurthe) = *Arrius* —— *ius*.
ƎꓶƎ⊗ : ꟼA (ar hele) = *Arrius Helius*.
ƎИIꟼƎ⊗ : ꟼA (ar herine) = *Arrius Herinius*.
ƎИI1AϽ · ꟼA (ar capine) = *Arrius Capenius*.
ƎꟼƎꟽVϽ : ꟼA (ar cumere) = *Arrius Cumerius*.
ƎИAϽVAꓶ : ꟼA (ar laucane) = *Arrius Lucanius*.
ƎИAꓶ⟆I+A1 : ꟼA (ar patislane) = *Arrius Patilianus*.
Ǝ8VAꟼ · ꟼA (ar raufe) = *Arrius Rofius*.
ƎꓶA⟆ · ꟼA (ar sale) = *Arrius Salius*.
Ǝ+AИƎ⟆ · ꟼA (ar senate) = *Arrius Senatius*.
ƎИᐊ1Ǝ+⟆ · ᐊA (ar steprne) = *Arrius* —— *ius*.
ƎꓶɅ8A · I+Ǝꟻ · ꟼA (ar veti afle) et ƎꓶɅ8A · +ꟻ · ꟼA (ar vt afle) = *Arrius Vettius Ofellus*.
MIAϽ : ꟼA (ar caiś) = *Arrius Caius* (vel *Caii filius?*).
MИI+ : ꟼA (ar tinś) et ⟆ИI+ : ꟼA (ar tins) = *Arrius Tinius*.
MIꟼAꟻ · DA (ar variś) = *Arrius Varius*.
ꟼꓶ1ꟼV+ · ꟼA (ar turplz) = *Arrius Turpilius*.
V⟆Ǝꟼ · ꟼA (ar resu) = *Arrius Resius*.
V1Ǝꟼ+ : ꟼA (ar trepu) = *Arrius Trebius*.

His adde V↓A · ꟼA (ar achu), MƎꟽ · ꟼA (ar meś) et ?8Aꟼ · ꟼA (ar raf), in quibus desinentia caret. Et huc fortasse trahendi sunt alii tituli, quorum gentilitia desinunt in *-na* (§ sqq.).

§ 2. *Arrii* genit. sg. (et vere saepe pro *Aruntis;* vide ⊙ИDA arnth), ut in hisce titulis:

ꟼA · I⟆↓A : Aꓶ (la achsi ar) = *Lartia Axia Arrii* filia.
ꟼA · I⟆ϽA · Ǝ⟆ (se acsi ar) = *Sexta Axia Arrii* filia.
ꟼA ⟆AИOƎꓶA · OИꟼA (arnth alethnas ar) = *Aruns Aletinius Arrii* filius.
ꟼA · IИAИA · Aꓶ (la anani ar) = *Lartia Anania Arrii* filia (?).
ꟼA · ƎꓶɅ8A · IꟼƎꟻ : Aꓶ (la vezi afle ar) = *Lars Vettius Ofellus Arrii* filius.
ꟼA : AИꟽꟼVO : VA (au thurmna ar) = *Aula Tormenia Arrii* filia.
ꟼA · IИϽAϽ · VA (au cacni ar) = *Aula Caecina Arrii* filia.
ꟼA · Ǝ+A8AϽ · ꓶ (l. cafate ar) = *Lars Cafatius Arrii* filius.
ꟼA IϽꟼAꓶ ƎϽꟼAꓶ (larce larci ar) = *Lars Larcius Arrii* filius.
ꟼA · ⟆I+ƎϽƎꓶ · Aꓶ (la lecetis ar) = *Lars Lucetius Arrii* filius.
ꟼA · I8Aꟼ · VA (au rafi ar) = *Aula Rofia Arrii* filia.
ꟼA · I8Aꟼ · ⟆ꓶ (ls rafi ar) = *Lar. Rof. Arrii* fil.
ᐊA : AI8Aꟼ : VA (au rafia ar) = *Aula Rofia Arrii* filia.
ꟼA · AИꟼV⟆ · Aꓶ (la surna ar) = *Lar. Surin. Arrii* fil.
ꟼA · I+Ǝ+ · VA (au teti ar) = *Aula Tetia Arrii* filia.
ꟼA : MИI+ : ꓶꟻ (vl tinś ar) et ꟼA : MИI+ : ꓶƎꟻ (vel tinś ar) = *Velius Tinius Arrii* filius.
ꟼA · AИꟼAꟻ · ↓ꓶ (lch varna ar) = *Ar. Var. Arrii* fil.
ꟼA : AИꟼAꟻ : IϽOꟼAꓶ (larthci varna ar) = *Lar. Var. Arrii* fil.
ᐊA · AИꟽIꓶƎꟻ · Iꟻ · Aꓶ (la vi velimna ar) = *Lar. Vib. Volumn. Arrii* fil.

Alii tituli etrusci idem praenomen prae se ferunt, quo pater et filius vel filia usi sunt:

ꟼA · I⟆ϽA · ꟼA (ar acsi ar) = *Arria Axia Arrii* filia.
ꟼA · IИAИA · ꟼA (ar anani ar) = *Arr. Anan. Arrii* fil.
ꟼA · ƎꓶɅ8A · I+Ǝꟻ · ꟼA (ar veti afle ar) = *Arrius Vetius Ofellus Arrii* filius.
ꟼA · IИ⟆AϽ · ꟼA (ar casni ar) = *Arr. Casin. Arrii* fil.
ꟼA : ƎꟼƎꟽVϽ : ꟼA (ar cumere ar) = *Arrius Cumerius Arrii* filius.
ꟼA · Ǝ8VAꟼ · ꟼA (ar raufe ar) = *Arrius Rofius Arrii* filius.
ꟼA · 8Aꟼ · ꟼA (ar raf ar) = *Ar. Rof. Arrii* fil.
ꟼA · Iꟼ+Ǝ⟆ · ꟼA (ar setri ar) = *Arria Setria Arrii* filia.
ꟼA · AИꟼV⟆ · ꟼA (ar surna ar) = *Ar. Surin. Arrii* fil.

ꟼA : MИI+ : ꟼA (ar tinś ar) = *Arrius Tinius Arrii* filius.
ꟼA · IV+I+ · ꟼA (ar titui ar) = *Arria Tituia Arrii* filia. Cf. n. 342 sq., 830, 1272. — Adde hanc perusinam inscr. n. 1341: MИI+ : ꟼA : MИI+ (tinś ar tinś), quam verto *Arrius Tinius Tinii* filius, sive *Tinius Arrii Tinii* filius (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 165 n. 1).

§ 3. *Arria*, praen. f., decurtatum pro aria (quod et est gentilitium etruscum), aliquando usurpatum pro OИꟼA (arnth) = AIOИꟼA (arnthia) h. e. *Aruntia*, uti probat perusina inscr. bilinguis n. 1888 IƧƎM ꟼA (ar mesi) = MIISIA ARVN (Aruntia Mesia). De ꟼA pro *Arria* sive *Aruntia* haec supersunt exempla:

AƧƎИI1AƆ · ꟼA (ar capinesa) = *Arria Capenii* uxor.
AꓶVƧИƎꓶ : ꟼA (ar lensula (?) = *Arria* . . . . .
AMA+ИƎꓶꟼA (ar lentaśa) = *Arria* . . . . .
A+VꓶƎM : ꟼA (ar meluta) = *Arria* . . . . .
AƧAM · ꟼA (ar śasa) = *Arria* . . . . .
AƧƎI1Ǝ Ƨ : ꟼA (ar sepiesa) = *Arria* . . . . .
AIИꟼVƧ · ꟼA (ar surnia) = *Arria Surinia*.
IƧƆA · ꟼA (ar acsi), IƧↆA · ꟼA (ar achsi) et IƧA · ꟼA (ar asi) = *Arria Axia*.
IИAИA : ꟼA (ar anani) = *Arria Anania*.
I+ИꓷA : ꓷA (ar arnti) = *Arria Aruntia*.
IИƆVAꟼ8 : ꟼA (ar fraucni) = *Arria Fruginia*.
IИↆV✱ : ꟼA (ar zuchni) = *Arria* . . . . .
IИƧAƆ · ꟼA (ar casni) = *Arria Casinia*.
IƧIƎƆ · ꟼA (ar ceisi) = *Arria Caesia*.
IИꓷƎꓶ · ꓷA (ar lerni) = *Arria Lernia*.
I+ƎꓶꓘA (ar leti) = *Arria Letia*.
IИAƆAM : ꟼA (ar macani) = *Arria Marcania?*
IИVꟼ+Ǝ1 : ꟼA (ar petruni) = *Arria Petronia*.
I8Aꟼ · ꟼA (ar rafi) = *Arria Rofia*.
IИOMƎƧ ꓘA (ar semthni) = *Arria Settimia*.
Iꟼ+ƎƧ · ꟼA (ar setri) = *Arria Setria*.
IV+I+ · ꟼA (ar titui) = *Arria Tituia*.
I+ƎƎ · ꟼA (ar veti) = *Arria Vetia*.
I1IƎ : ꟼA (ar vipi) = *Arria Vibia*.
IƧꓶƎ1V : ꟼA (ar upelsi) = *Arria Obelsia*.
IƎИ+A · ꟼA (ar atnei) = *Arria Atinia*.
IƎИ✱ƆꓶƎƎ · ꟼA (ar velcznei) = *Arria Velcinia*.

§ 4. *Arrius* vel *Arria*, praen. masc. seu fem., ex. gr.:

AИAMꟼVO : ꟼA (ar thurmana).
AИMꟼVO · ꟼA (ar thurmna).
AИ+ƧƎƆ · IAƆꟼA (ar cai cestna).
AИꟼƎ1 · ꓘA (ar perna).
AИƧ+Ǝ1 · ꟼA (ar petsna).
AИ✱MƎꟼ : ꟼA (ar remzna).
AИ+AƧ · ꟼA (ar satna).
AИꟼVƧ · ꟼA (ar surna).
AИƧƎꓶ+ : ꟼA (ar tlesna).
?AИI+V+ : ꟼA (ar tulina).

Adde ƆAM8AƆ · ꟼA (ar cafmac) = *Arrius* . . . . .

ꟼA (ar), *Arrius* vel *Arria*, gentilitium etr. In ossuario clusino n. 581: ꟼA : Oꓶ (lth ar) = *Lars Arrius* vel *Lartia Arria*.

AP (ar), in pedibus vasorum volcentum n. 2187, et n. 2239. Cf. numm. 2206, 2260*o*, 2260*s*.

ꟼA (ar̥), *ad*, praep. apud Umbros, qui aliquando A et recentiori orthographia ARS- et AR- quoque scripserunt, sicuti Romani veteres AR et Osci IN (az; cf. -NN aa-), quam Aufr. et Kirch. I 85, II 153 comparant cum scr. âti (trans), et Boppius *Gl. scr.* pg. 7 cum scr. adhi = *ad* (cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 32; Grotefend *Rud. l. u.* V 28, VI 30; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 121, 125; Lepsius *De tab. eugub.* 1833 pg. 57). In quibusdam tabularum eugub. vocibus ꟼA- (ar̥) praep. postfixa invenitur cum accus. coniuncta, ex. gr. ꟼAMAƧA (asam-ar̥) = AMAƧA (asam-a) h. e. *ad aram* (cf. etr. AMAꓷA araśa), ꟼAMAꓶƎꓷƎ (ereslam-ar̥) = AMVꓶƎꓷƎ (ereslum-a), h. e. *ad* —— *am*, ꟼAMVꓘƧꓷƎ1 (persklum-ar̥) = *ad* —— *um*, ꟼAMIИA1Ƨ (spantim-ar̥) = *ad* —— *em*, ꟼAMAИI1Ƨ (spinam-ar̥) = AMAIИI1Ƨ (spiniam-a) h. e. *ad* —— *am* (cf. AMAꓷYƎ etram-a = *ad alteram*, AMAIꓷƎY tertiam-a = *ad tertiam*); et -ꟼA (ar̥-) = ARS- sive AR- in compositis ꓷV+ꓷƎ8ꟼA (ar̥-fertur) = ARSFERTVR sive ARFERTVR h. e. *ad-fertor* (cf. ARSFERTVRO = *ad-fertorem*, ƎꓷVYꓷƎ8ꟼA ar̥-ferture et ARSFERTVRE = *ad-fertori*), IИAƆꟼA (ar̥-kani) = *ad-cinium* (accinium), V+ꓶƎ1ꟼA (ar̥-peltu) = *ad-pellato* (appellato)?, IYAꓷYV1ꟼA (ar̥-putrati) = *arbitratu*, V+IƎƎꟼA (ar̥-veitu) = ARSVEITV et ARVEITV h. e. *ad-vehito*. - Cf. ƧA8AꟼꟼIƎИ neir̥habas fortasse pro nei ar̥-habas = *ad-hibeant;* AIИƎꓶ1A a-plenia et ƧƎIИƎꓶ1A a-plenies. Vide osc. ЯVTƎƆNꓷN a-ragetud, quod sequitur, una cum Grotefendii et Huschkii interpretatione.

AR, *ad*, praep. (scribitur etiam AT) = umbr. -ꟼA (ar̥-) sive ARS- et AR-, osc. IN (az). Plaut. *Truc.* II, II, 17: « ar me » = *ad me*. Remansit in compositis arbiter atque ar-cesso; itidem in ARDVO = *ad-duo*, ARFERRE = *ad-ferre*, ARFERIA, ARFVISE et ARFVERVNT = *ad-fuisse* et *ad-fuerunt*, ARCEDERE = *ad-cedere* (accedere), ARVEHO = *ad-veho*, ARVENIRE = *ad-venire*, ARVOCITARE = *ad-vocitare* (saepe advocare), ARVORSVM = *ad-vorsum* (adversum), ARVORSARIVM = *ad-vorsarium* (adversarium). Quibus addenda sunt alia verba, quae memorat Priscianus pg. 35 = 559 P.: « Antiquissimi vero pro *ad* frequentissime ar ponebant: ARVENAS, ARVENTORES, ARVOCATOS, ARFINES, ARVOLARE, ARFARI dicentes pro *advenas*, *adventores*, *advocatos*, *adfines*, *advolare*, *adfari*, unde ostenditur recte arcesso dici ab arcio verbo, quod nunc *accio* dicimus, quod est ex *ad* et *cio* compositum; ARGER quoque dicebant pro *agger*. » Cf. Vel. Long pg. 2232.

ARA, vox osca, etrusca et latina, antiquiori orthographiâ apud Oscos ꟷNꟷNN (aasaí) = *arae* et ꟷNꟷNN (aasas) = *aras*, apud Romanos ASA = umbr. AƧA (ASA). Inscr. n. 2871 (vide AMANAFED).

[TƎ]>NᗡN (araget), idem quod ЯVTƎ>NᗡN (aragetud), in lapide nolano n. 2769.

ЯVTƎ>NᗡN (aragetud), *argento*, abl. sg. 2 decl. Oscorum linguâ (scr. rag'ata = *argentum*). Ad nasalis omissionem explicandam Pottius *Etym. forsch.* II 245 contulit gr. ἀργής, αργῆτος = ἀργός i. e. *albus* (cf. Forcell. *Lex.* s. v. argemon et argentum; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250, et in *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 153; Aufr. et Kirch. I 23, 165; Kirch. *Das stadtr. von Bantia* s. 11, et in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 37; Corssen in *Zeitschr.* cit. II, 22). Lapis nolanus num. 2768: ꟷNTꟷVM ЯVTƎ>NᗡN (aragetud multas) = *argento multae* (Mommsen op. cit. s. 178; Aufr. et Kirch. I 168, II 307). Cf. num. 2769, ubi legitur [TƎ]>NᗡN (araget) pro aragetud. — Alii aliter interpretati sunt. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 33: « aragetud Oscorum more scriptum est pro *adigito* sive supino *adactu*, quod gerundii loco iam accusativo multas construitur »; et ita Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 164, allatis his verbis Gellii XI, 1: « Sed quum eiusmodi multa pecoris armentique a magistratibus dicta erat, adigebantur boves ovesque alias pretii parvi, alias maioris. » Suspicatus est Lanzius II 801 = 710 scriptum fuisse pro saracetur, « *sarcitur o poco variamente.* » Et Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 21 (cf. *In cipp. osco-abel. div.* pg. 23 sq., et *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 5): « Aracetud habeo pro aufer. casu. Vocem deduxerim a dorico ἀρακα, quod est ἤρπκα ab ερεειν = *tollere, capere.* Ad litteram foret *captura*, quod convenit cum multas quae statim sequitur. Sensus esset: *a multis capiendis.* »

ʘAᗡA (arath), *Aratius* vel *Aratia* (ΑΡΑΦΙΑ arathia) sive *Aruns* vel *Aruntia* (AIʘMAᗡA aranthia = AIʘИᗡA arnthia), in tarquin. hypogeo n. 2305. Cf. Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* 1828 pg. 65 suiv., et Vermigl. *Inscr. per.* I 224 nt. 4.

ꟷAOAꟼA (arathal), *Aratiâ* (vid. ʘAᗡA arath = ΑΡΑΦΙΑ arathia) sive *Aruntiâ* = ꟷAʘИꟷA (arnthal) pro ꟷAIʘИꟷA (arnthial). In viterbiensi sepulcro haec legitur inscr. n. 2062: ꟷAOAꟼA | ƎᗡOƎM · ƧA[И]OƎꟷA (alethnas śethre arathal) = *Aletinus Setrius* (Setrius Aletinus) *Aratiâ* vel *Aruntiâ* natus (Oriolius in *Bull. dell'Inst.* 1850 pg. 42: « D'un degli Alezii, Sesto *o piuttosto* Settimo figliuolo di Arunte »); et in urna clusina n. 646: ꟷAOAꟼA | VꟷꟼƎM : ƎИAƆVAꟷ : ꟼA (ar laucane śertu arathal) = *Arrius Lucanius* ..... *Aratiâ* vel *Aruntiâ* natus.

ΑΡΑΦΙΑ (arathia), *Aratia* (cf. gr. Ἄρατος, *Aratus*, et etr. ʘAᗡA arath) sive *Aruntia* (AIʘMAᗡA aranthia = AIOИᗡA arnthia), abl. sg., ꟷAOAꟼA (arathal) fortasse pro ꟷAʘИᗡA (arnthal) vel ꟷAIʘИꟷA (arnthial) = *Aruntiâ*. In aurea fibula Clusii inventa num. 806: MꟷI ΑΡΑΦΙΑ (mi arathia) = *sum Aratia* sive *ego Aratia* (alii *Arati* genit. sg., Secchi in *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 8; *sum Aratiae*, S. Campan. in *Bull.* cit. 1851 pg. 46). Cf. *Monum. ed Ann. dell'Inst. arch.* 1855 pg. 52, et vide voc. sq.

ΛIƧ⊗AꟼA (arathsia), *Aratia* vel *Aruntia* (vide supra ΑΡΑΦΙΑ arathia), in olla Mus. etr. vatic. n. 2605.

ΑΡΑΚΟΣ, ἱέραξ (accipiter); tyrrhena vox, quam memorat Hesych. I, 510: Ἄρακος, ἱέραξ· Τυῤῥηνοί. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 8.

AIʘMAᗡA (aranthia), *Aruntia*, gentilitium vel praenomen etr., quod scribitur ʘИᗡA (arnth) pro AIOИᗡA (arnthia) h. e. AIOИVꟼA (arunthia). Inscr. urbevetana n. 2051: ꟼAꓘAIʘMAᗡA (aranthia kap) = *Aruntia* ..... Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 27 nt. 2. — Lanzius II 391 = 320 n. 189 reddit *Aruntiacs* sive *Aruntiacus* « genitivo antico. »

ꟼAꓘAIʘMAᗡA (aranthiakap). Lego aranthia kap.

MAꟼA (araś), *aras*, acc. pl. 1 decl. apud Etruscos (= osc. ꟷNꟷNN aasas, nominativus ASA = ARA), et fortasse cum praep. *ad* suffixa AMAᗡA (araś-a) = *ad aras*, siculi apud Umbros AMAƧA (asam-a) pro ꟼAMAƧA (asam-ar) = *ad aram*. Occurrit in perusino cippo n. 1914*A* lin. 6, et MAꟼA pro lat. *aras* exposuerunt Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 94, V. Campanarius (*Dell'urna di Arunte* pg. 53, *Giorn. arcad.* XXX, 303), S. Campanarius *Tav. perus.* pg. 31, Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 229, Migliarini *Zibaldone* etc. pg. 20, et quidam alii.

AMAꟷA (araśa), *ad aras* (?), acc. pl. 1 decl. (MAᗡA araś = *aras*), fortasse cum praep. A- pro ar sive ad suffixâ, Umbrorum more, qui AMAƧA (asam-a) scripserunt et ꟼAMAƧA (asam-ar) pro *ad aram*. Occurrit haec vox in lapide volaterrano n. 346 lin. 5, de qua scripsit Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 8: « aras-a *con un* a *ridondante in fine, che se non è un segno di plurale, somiglia a* AMAIꟷVAƆ [cauliaśa] *della bilingue appo Lanzi* n. 188. » Cf. *Archivio stor. ital.* nv. sr. IV, 1, 145.

ARATER, i. q. *aratrum* (ἄρατρον), antiqua orthographia. Vide Forcell. s. v. arater.

>ƎꟷʘVAꟼA (arauthlec), in tarquiniensi hypogeo, inscr. n. 2308 (cf. >ƎᗡƎꟷIꟼA avilerec). S. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXVII, 284 legit (et ita Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* 1828, pg. 84 suiv.) aranthlec, quod pro *Aruntilixa* exposuit.

ΑΡΒΑΛΗ (ἄρβηλον), τήγανον ὀστράκινον, apud Tarentinos. Hesychius I, 513.

ARBELA, antiquissima Siciliae urbs. Steph. Byz.: Ἄρβέλη, πόλις Σικελίας. Τὸ ἐθνικὸν Ἀρβελαῖος. Φίλιστος Σικελικῶν ἑγδοῃ. Cf. Suidam s. v. Ἀρβέλαι, et Sil. Ital. XIV, 271.

ARBILLA, *arvina*, « id est pinguedo corporis », inquit Paul. ex Festo pg. 20. Arbilla scriptum pro *arvilla*, a sicula voce arbina (APBINH) derivatum, putat Vossius *Etym.* s. v. *aries.*

APBINH, arbina (arvina), Siculorum linguâ, ad testimonium Hesychii I, 513: Ἀρβίννη· κρέας [στέαρ], Σικελοί. Cf. Müller in Festo pg. 20. Glossae Placidi gramm., apud Maium *Class. auct.* III, 428, exponunt hanc vocem pro *pinguedo*, Gloss. apud Labb. pro λίπος ἄνευ σαρκός atque ὀξύγγιον; et aliae Glossae apud eundem Maium (op. cit. VI, 509) pro *caro ferina*. Isidor. gloss. « arvinulis, adipibus. » Vide ARBILLA et cf. umbr. AIƆDA (arvia), ƧIƆDA (arvis), VIƆDA (arviu), ƧƎƆDA (arves) et ARVIO.

ARBITERIVM, *arbitrium*, n., quod saepe legitur in Pandectis florentinis (cf. Forcell. *Lexicon* ad hanc voc.). Inscr. inter *Monum. Matthaeiana* sect. III, n. 3: M · LARCIVS | L·F·POMPTINA | PRVDENS · VETER | T · F · I · ARBITERIO | LARCIAE · FORTVNATAE | VXORIS | H · M · H · N · S ·

ARBOS, *arbor* (cf. Virg. *Ecl.* III 56, *Georg.* II 57, *Aen.* III 27; Ovid. *Met.* II 212, *Fast.* I 153, et alios). Paulus pg. 15 (vide ROBOS): « Arbosem pro *arbore* antiqui dicebant. » Et Probus gram. pg. 1462 P.: « Quidam hic labos et haec arbos declinaverunt, sed melius *or* terminabuntur. » Ita Priscianus pg. 31 = 557 P. (vid. ODOS). Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 7; Pott *Etym. forsch.* I, 26; Benary *Die röm. lautl.* s. 221 sq.

ARGENTANVM, oppidum Bruttiorum, quod memorat Livius XXX, 19 (aliqui codd. habent Argentarium).

ARGENTARIVS mons, nunc *Monte Argentaro*, in ora litorali Etruriae contra Igilium insulam. Rutil. *Itin.* I, 315.

ARGENTIA, Italiae oppidum, in Gallia cispadana, inter Mediolanum et Bergomum. *Itin. Hierosol.* Vide voc. sq.

ARGENTINI, populi Apuliae (Plin. III, XVI, 7), fortasse incolae cuiusdam oppidi, cui nomen Argentia.

ARGENTINVS, deus argenti habitus ab antiquis. Vide AESCVLANVS.

ARGER, *agger*. Priscianus (vide AR = *ad*): « Arger quoque dicebant (*antiqui*) pro *agger*. »

ARGILETVM, locus fuit Romae, in principio vici Tusci. Varro *De l. l.* V, 157 pg. 61: « Argiletum sunt qui scripserunt ab Argola seu Agrola, quod is huc venerit ibique sit sepultus; alii ab *argilla*, quod ibi id genus terrae. » Vide Forcell. *Lex.* ad hanc voc.

ARGYRIPA, Ἀργυρίππα (Strab. VI, III, 9), oppidum Apuliae Dauniae, quod et Arpi dictum fuit. Cf. Servium ad *Aen.* XI, 246 sq. (« Ille [*Diomedes*] urbem Argyripam patriae cognomine gentis — Victor Gargani condebat Iapygis arvis »). Vid. ARPI.

ARΔANNO (αρδαννο), in lapide messapico n. 2995. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 84: « αρδαννοα nom. fem. »

ARDEA, Ἀρδέα (Strab. codd. V, III, 2 arbennam pro Ἀρδέαν), urbs Latii et Rutulorum metropolis (κατοικία Ῥουτούλων, Strab. V, III, 5), inter Ostiam et Antium, « a Danaë Persei matre condita » (Plinius III, IX, 5). Aliam originem tradidit Xenagoras historicus (apud Dionys. Halic. I 72), huius urbis conditorem fuisse Ardeam, filium Ulixis et Circes. Cf. Raoul-Rochette *Hist. des colon.* III, 5; Gudium *Inscr. ant.* XX, 6; Niebuhr *Hist. rom.* I, 63; et Pott *Etym. forsch.* I 10, II 302. Ad Virg. *Aen.* VII, 411 sq.

« Locus Ardea quondam
Dictus avis; et nunc magnum manet Ardea nomen »,

scripsit Servius: « Bene allusit: nam Ardea quasi *ardua* dicta est, id est, magna et nobilis: licet Hyginus in italicis urbibus ab augurio avis *ardeae*, Ardeam dictam velit. » Cf. Ovid. *Metam.* XIV, 573. — Incolae dicebantur Ardeates (Liv. V, 44), Ἀρδεᾶται (Plut. in *Cam.* XVII, 3; Polyb. III, XXII, 11, XIV, 16; Dionys. Halic. IV, 64, VI, 1 et 61), et Ardeatini in lapide apud Mommsen n. 1988 = Henzen n. 6451 (ARDEAT[I]NORVM).

ARDONEAE, oppidum Apuliae, quod memorat Livius XXIV, 20 (cf. Drakenb.). Fortasse Herdonea legendum.

ARDVERINT = *arserint*. Tabula apud Marinium *Arval.* pg. CLXVI lin. 14 sq. (cf. lin. 4): QVOD· AB ICTV FVLMINIS ARBORES LVCI SACRI D· D· ATTACTAE ARDVERINT. Cf. Marinium op. cit. pg. 679, et Passeratium *De liter. permut.* pg. 191.

ARDVO, *adduo*, ab AR = *ad* et *duo*, *duis* (do, das). Leg. *XII Tabul.* apud Plin. XXI, V: « Qui coronam parit, ipse pecuniave eius virtutis ergo arduitor. » Alii legunt duitor, alii arguitor.

ARDVS, *aridus*, adiect., per syncopen. Lucil. apud Non. II, 48: « Ardum miserrimum atque infelix, lignum sambucum vocant. » In tabula puteol. (App. n. LI): CAEMENTA · ARDA ·

ƎqA (are), in tab. eugub. Ia 10 perperam scriptum pro ƧƎ1ƎqA (arepes). Cf. Aufr. et Kirch. II, 170.

Ǝ1ƎqA (arepe), idem quod ƧƎ1ƎqA (arepes), cui fortasse romanum *adeps* respondet, in tab. eugub. Ib 26, 44, IIa 7. Cf. Aufr. et Kirch. I, 105, et vide ƧƎ1ƎqA (arepes).

DƎ1ƎqA (areper), idem quod ƧƎ1ƎqA (arepes), fortasse ab Umbris pro *adipes* usurpatum, in tab. eugub. Ib 30, 33. Cf. Aufr. et Kirch. I 105, et vide ƧƎ1ƎqA (arepes), quod sequitur.

ƧƎ1ƎqA (arepes), fortasse τῷ Romanorum *adeps* respondet, h. e. *adipes viscerum*, « il grasso delle viscere » (Lanzi II 715 = 623, 719 = 627, 723 = 631, 725 = 633, 739 = 647, 812 = 721); scribitur etiam ƧƎ1IqA (aripes), DƎ1ƎqA (areper), DƎ1IqA (ariper), Ǝ1ƎqA (arepe) et depravatâ orthographiâ ƧƎqA (arpes) atque ƎqA (are); et semper in tabulis eugubinis iungitur cum

voce arves et imperativo kutef pesnimu = *caute precator*, sive taśez pesnimu = *tacite precator*. Tab. eugub. Ia 6, 19, 23, Ib 3 sq.: kutef pesnimu arepes (ƧƎΙƎqA) arves; Ib 7 kutef persnimu aripes (ƧƎΙΙqA) arvis; Ia 13 kutef pesnimu arpes (ƧƎΙqA) arves; Ia 10 kutef pesnimu are (ƎqA) arves; Ia 26 sq. taśez pesnim|u ariper (ꓷƎΙΙqA) arvis; Ib 26, 44, IIa 7 taśez pesnimu arepe (ƎΙƎqA) arves; Ib 30, 32 sq. taśez pesnimu areper (ꓷƎΙƎqA) arves. — Grotefendio (*Rud. l. u.* II, 24, V, 10; cf. II 11, VIII 13) areper arvis est *pro ustione* sive *ardore arvigae*. Aufrecht et Kirchhoff I, 84 (cf. I 104 sq., II 169 sq.): « Arepes areper *würde der form nach sehr schon zu dem röm.* adeps *stimmen, wenn nicht andere schwierigkeiten diese deutung noch zweifelhaft machten.* » Cf. volsc. ΛRPΛTITV.

ARES, *aries*. Vide ARVIGA.

ARESPEX, *aruspex*, m., quod scribitur etiam ARRESPEX, ARISPEX et HARISPEX. Inscr. apud Reines. *Cl.* V, 15 = Orelli n. 2296: D · M | C · NIVLI · PI · GENTIS CO | XIIII VRB · TIRENTIANI | ARESPICI · ORDINATO | FECIT | CN · IVLIVS · TEAGENES | PATER · FILIO · PIISSIMO ·

ARETHVSA, Ἀρεθοῦσα, fluvius Siciliae apud Syracusas (Diod. Sic. V, III, 5). Vide Forcell. *Lex.* ad h. v.

ARETIVM. Vide ARRETIVM.

ARFACIO, *arefacio*, per syncopen (vid. Forcell. *Lexicon* s. v. arfacio). Cato *De r. r.*: « Postea amurcam eximito, et arfacito (cap. LXIX) »; « Murtam nigram arfacito in umbra (cap. CXXV) »; « Brassica erratica maximam habet: eam arfacere et conterere oportet bene minutam (cap. CLVII). »

ARFARI, *adfari* (affari), antiquo scribendi more, ut monuit Priscianus (vide AR = *ad*).

ARFERIA, aqua quae inferis libabatur, dicta a *ferendo;* sive vas vini, quod in sacris adhibebatur. Ita Paulus ex Festo pg. 11. Philoxeni Gloss. apud Labb.: « adferial, ὕδωρ τὸ ἐπὶ τοῖς νεκροῖς. » Adde gloss. apud Maium *Cl. auct.* VIII, 56: « Arferia, aqua quae inferis libabatur. » Cf. Scalig. in Festo; Maffei *Osser. lett.* VI, 83; Aufr. et Kirch. 153 nt. 2.

ARFERRE, *adferre*. Scalig. in Varr. *De l. l.* VI, 13: « Arferre pro *adferre* dicebant veteres, ut arvenire pro *advenire;* item arcedere pro *accedere*. »

ꓷVꓘꓷƎ8qA (arfertur) = ARSFERTVR, adfertor (allator), nominat. sg. 3 decl., umbrica vox, quae in tab. eugub. scribitur quoque ARFERTVR, sed minus recte, nam pro antiquo -qA (ar-) = *ad* praep. extat romanis literis ARS-. Arfertur igitur sive arsfertur (pro ar-fer-tur-s vel ars-fer-tur-s) conflatur ex praep. ar- vel ars- = rom. antiq. AR pro *ad*, et fertur (*lator*, h. e. qui fert), quod e rad. -ꓷƎ8 (FER-) = *fer-o* et suff. -tur (rom. *-tor*); « *da* fero, feri, feritum *e per crasi* fertum, ait Lanzius II 370 nt. 3 = 289 nt. 2, *era la primitiva inflessione di questo verbo divenuto anomalo nel progresso.* » Aliis casibus ƎꓷVꓘꓷƎ8qA (arferture) = ARSFERTVRE h. e. ad-fertori (allatori) dat. sg., et ARSFERTVRO = ad-fertorem (allatorem) acc. sg. Cf. Aufr. et Kirch. I 59, 106, 127, 153, 162, II 37; Lanzium II 703 = 611, 812 = 721, cui arfertur = *ad-fertum* (allatum), arfertur et arsfertur = *adfertur* (cf. I 68 = 52, 257 = 198, II 767 = 675); et Muellerum *Die Etr.* I 56 nt. 124: « arfertu = *ar-ferto* (adferto). » Grotefend *Rud. l. u.* II 31 (cf. III 6, VI 8, VIII 21) arfertur et similia accipit pro *afferctura* (coniunctura, eventum). — Tab. eugub. Va 3 sq., 10 sq.: ꓘƧV8 | : ƎΙΛVΙ : ΙƧΙΙ : ꓷVꓘꓷƎ8qA (arfertur pisi pumpe fust) = *adfertor quicunque fuerit* (Aufr. et Kirch. II, 325); tab. VIa 3 sq.: ARFERTVR · ESO · ANSTIPLATV | E[A]F · ASERIO = *adfertor his [verbis] stipulator eas observari* (iidem II, 51); tab. VIIb 3: APPEI · ARFERTVR · ATIERSIR · POPLOM · ANDERSAFVST = *postquam adfertor Attidius populum* ——*averit* (iidem II, 308). Adde tab. eugub. Ib 41 et IIa 16.

ƎꓷVꓘꓷƎ8qA (arferture) = ARSFERTVRE, adfertori (allatori) dat. sg., cuius rectus casus ꓷVꓘꓷƎ8qA (arfertur) = ARSFERTVR (cf. Aufr. et Kirch. I 59, 127, II 37; et Lanzium I 370 = 289 cui arferture = *allaturus*). Tabula eugubina Vb 2 sq. haec habet: ΙƧ : ƎꓷVꓘꓷƎ8qA | : AꓘVΛ : AꓘИAΙ (panta muta arferture si) = *quanta multa adfertori sit;* inde haec sequuntur lin. 3-7 verba: panta muta fratru | atiieriu mestru karu pure ulu | benurent arferture (ƎꓷVꓘꓷƎ8qA) eru pepurkure|nt herifi etantu mutu arferture (ƎꓷVꓘꓷƎ8qA) | si = *quantam multam fratrum Attidiorum maior pars, qui ...., venerint, adfertori esse rogaverint, tanta multa adfertori sit* (Aufr. et Kirch. II, 335. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 95). Vide voc. praeced.

ARFINES = *adfines*. Vide AR = *ad*, et cf. ATFINIS.

ARFVI = *adfui*, ab AR = *ad* et *fui;* in S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 2 ARF = *adfuerunt*, et lin. 21 ARFVISE = *adfuisse*.

A‡qA (arza), *Aruntia*, praen. f., ut mihi videtur, pro A‡ИqA (arnza) = AIΘИqA (arnthia). In ossuarii perusini operculo n. 1425 Ι+ƎΙ : A‡qA (arza veti) = *Aruntia Vetia*. « *Da* arza (ita Oriolius apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 132), *nel femminile aggiuntavi la consueta epitettica* n, *s'ebbe* arzna *od* arznea, *in latino* Arsinia. » Cf. ꓶAИ‡qA (arznal).

ARIΣΕΛΛΕΣ (αρζελλες), in messap. inscr. n. 2965.

ꓶAИ‡qA et ⅄AИ‡qA (arznal), *Arteniâ* vel *Artiniâ*, mutato *t* in *z*, sive *Arsiniâ* cum Conest. *Monum. del Palazzone* pg. 18 nt. 1, et cum Oriolio in Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 132 sg., qui arznal =

ᛀA∃ИꟼOA (arzneal), nominat. arzna et arznea, deduxit ab A⧧ꟼA (arza); sed mihi visum est arza = A⧧ИꟼA (arnza) praen. pro *Aruntia*, et arznal sive arzneal = ᛀAIИ+ꟼA (artnial), quod ab IƎИ+ꟼA (artnei), ut exposui in Vermigl. op. cit. pg. 138 et *Monum. del Palazz.* pg. 117. Dubium tamen est, utrum propter literarum transpositionem et permutationem, matronimicum arznal cognationem habeat cum AИ⧧ꟼA (arzna), A+ИꟼA (arnta), IOИꟼA (arnthi) sive AIOИOA (arnthia) = *Aruntia*, unde ᛀAИOꟼA (arthnal) pro ᛀAIOИꟼA (arnthial) = *Aruntiâ*. Cf. ƎᛀꟼИOA (arnzle) = *Aruntilius*, et nomina quae incipiunt ab arz-, arth-, arnz-, arnth-, arnt-, arti-, arthn- et artn-. In urnae perus. operculo n. 1228 ᛀAИ⧧ꟼA · IƎИ+SVO · A8 (fa hustnei arznal) = *Fausta Hostinia Arteniâ* vel *Artiniâ* nata; et in alio operculo urnae perusinae n. 1247 ᛀAИ⧧ꟼA : IᛀИAᛀƆ : AIᛀIƎ⅃ (veilia clanti arznal) = *Velia Clantia Arteniâ* nata. Adde cipp. perus. n. 1914A lin. 9: ᛀAИ⧧ꟼAMAИIOᛀƎ⅃ · IMƎᛀVA (aulesi velthinas arznal), quod « *Aulesia Veltinii* uxor *Arceniâ* vel *Argeniâ* nata » exposuit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 96 (= *Aulo Veltinii* filio *Arteniâ* nato?).

ᛀA∃ИꟼOA (arzneal), *Arteniâ* vel *Artiniâ*, sive *Arsiniâ* cum Oriolio et Conestabile (*Monum. del Palazz.* pg. 132 sg. et 208; cf. Vermigl. *Sepol. dei Vol.* ed. 2.ª pg. 138), idem quod ᛀAИ⧧ꟼA (arznal) vel ᛀAIИ+ꟼA (artnial), ab IƎИ+ꟼA (artnei) = *Artinia* n. pr. f. In Volumniorum sepulcro perus. haec legitur inscriptio n. 1487: ᛀA∃ИꟼOA | MAИMIᛀƎ⅃ OꟼAᛀOИꟼA (arnth larth velimnas arzneal) = *Aruns* et *Lars Volumnii Arteniâ* nati. Male Vermigliolius legebat aruneal (*Sepolcr. dei Vol.* pg. 3, 7 = 10, 23). Vide ᛀAИ⧧ꟼA (arznal) et IƎИ+ꟼA (artnei).

MIИ⧧ꟼA (arznis), *Artenii*, n. pr. m. genit. sg., ab IƎИ+ꟼA (artnei) = *Artenia*, gentilitium etruscum, nisi scriptum est pro *Aruntis* praen., sicuti contractiores formae MИ⧧OA (arzns) et MVI⧧ИꟼA (arnzius). Vide supra ᛀAИ⧧ꟼA (arznal) = *Arteniâ*. In ossuario perusino num. 1306: MIИ⧧ꟼA · IV+Ǝꟼ (retui arznis) = *Resia Artenii* uxor (« *Retia Arnii* sive *Arcenii* vel *Argeni* uxor », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 274 n. 251).

MИ⧧OA (arzns), *Artenii?*, n. pr. m. genit. sg., idem quod MIИ⧧ꟼA (arznis), et mutato literarum ordine MVI⧧ИꟼA (arnzius), nisi hoc exaratum sit more insolito pro *Aruntis* praenomine et gentilitio etrusco. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 135 nt. 1, et vide IƎИ+ꟼA artnei (unde ᛀAИ⧧ꟼA arznal), A⧧ИOA (arnza) et MVI⧧ИꟼA (arnzius). Operculum ossuarii perusini n. 1507: AIVᛀMИ⧧OA · AИAO (thana arzns puia) = *Tannia Artenii vidua*.

OOA (arth), *Aruns*, praen. m. pro OИꟼA (arnth); in urna perusina n. 1263 (cf. n. 1262) MVᛀVᛀOOA (arth pupus) = *Aruns Pompo;* et in alia urna etr. biling. n. 252

AИ⧧ИIƎƆ · OꟼA (arth ceinzna) = C · CAESIVS. Adde columellam perus. n. 1912, et cf. n. 2377. Consulantur Conestabile *Monum. del Palazz.* pg. 58 et Oriolius ad Vermigl. *Sepolcr. dei Vol.* ed. 2.ª pg. 132. Vid. voc. sq.

?AOꟼA (artha), in tarquiniensi inscr. n. 2338.

ᛀAOᛀA et ᛀAOꟼA (arthal), *Aruntiâ*, idem quod ᛀAIOꟼA (arthial), pro ᛀAOИOA (arnthal) vel ᛀAIOИᛀA (arnthial) i. e. ᛀAIOИVꟼA (arunthial), a praen. OИᛀA (arnth) = *Aruns* et *Aruntia*. In ossuario viterbiensi n. 2073: ᛀAOᛀA : ƎꟻIVᛀ · AИ⅂Ǝ⅂ (pepna ruife arthal) = *Perpenna Rufus Aruntiâ* natus. Adde inscr. n. 365.

AᐅOEM (arthem), Ἄρτεμις (Artemis), Graecorum dea, a Romanis DIANA et Etruscis AИAO (thana) appellata; quae hac graeco-archaica orthographiâ (alibi ADTVM artum, ADTVMES artumes et A[PTA]M artam) occurrit in etrusco speculo n. 2482, in quo caelator finxit apri caledonii venationem, telo Atalantae (AOAᛁ athal) vulnerati, et a Meleagro (MELAГΔ melagr) interfecti.

IOᛀA (arthi) idem ac IOИꟼA (arnthi) = *Aruntia*, in tit. etr. n. 902 bis.

ᛀAIOꟼA (arthial), *Aruntiâ*, idem ac ᛀAOᛀA (arthal), quod saepius scribitur ᛀAOИOA (arnthal) et ᛀAIOИꟼA (arnthial) pro ᛀAIOИVꟼA (arunthial), a praen. OИꟼA (arnth) = *Aruns* vel *Aruntia*. Inscr. perus. n. 1905.

ᛀAИOꟼA et ᛀAИOᛀA (arthnal), *Aruntiâ?*, pro ᛀAIOИꟼA (arnthial) = ᛀAIOИVꟼA (arunthial). Urnula perusina n. 1086: ᛀAИOꟼA ... ИA : OꟼAᛀ (larth an... arthnal) = *Lar... Ann.. Aruntiâ* nat.; et urna arretina n. 465 ᛀAИOᛀA |· IИᛀƎ8+S · OᛀAᛀ (larth stefrni arthnal) = *Lartia* —— *ia Aruntia* nata. Cf. ᛀAIИ+ꟼA artnial.

ᛀИOꟼA (arthnl), *Aruntiâ?* (vid. supra ᛀAИOꟼA arthnal), in fragm. hortanae inscr. n. 2275.

IꟼA (ari), *Ariâ* vel *Arriâ?* (vide AIꟼA aria), in etruscis titulis n. 573 et 1399.

AIꟼA (ARIA), *Aria* vel *Arria* (scribitur etiam AꟼꟼA arra), gens etrusca et romana (ARIA, ARRIA, et apud Grut. 632, 8 HARRIA), de qua scripsit Borghesius in commentario cui titulus *Della gente Arria rom.* etc. (cf. Catull. *Carm.* LXXXIV, *De Arrio;* et Galvan. *Delle genti* etc. pg. 174), a praenomine ꟼA ar = *Arrius* vel *Arria* (cf. IꟼA ari, IIꟼA arii, MIꟼA aris, AꟼꟼA arra, MAMAIꟼA arianas et AƧꟼA arsa). In tegula etr. n. 872: AIꟼA : IƎOA (athei aria) = *Atia Arria*. Cf. etrusco-rom. titulum n. 949, in quo ARIA BASSA legitur.

ARIA, *area*, f. (cf. ARIOLA = *areola*), quod pluries occurrit in romanis inscr. Apud Marinium *Inscr. alb.* CONPRESA ARIA (pg. 117); ARIA ADIECTA (op. cit. pg. 119); CORNELIVS · MEPONIVS · IVN | SEVIBVM · QVOD · PROMISERA | CLASSI · FONT · PAVIMENTVM | ARIAE · STRATVRAM · EXHIBVIT etc. (loc. cit.); METTIAE | EVPORIAE | ARIA ·

INFP · XII · IN · A · P · XI. Item: VSQVE AD ARIAM ET AREA CVM EDIFICIS (Buonarr. *Vasi ant. di vetro* pg. 189); ARIA · MACERIA · CINCTA · CIRCV MONVMENTVM (Fabr. cl. II n. 179 pg. 91); ARIAM · MACERIA · CLAVSAM (id. cl. II n. 292 pg. 114); FRONS · ARIAE · ET · MONIM · P · XXXIV (id. cl. III n. 224 pg. 153); CVM ARIA (loc. cit. n. 226); ARIAM SILIC · S · P · STRAVERVNT (Murat. 314, 1; cf. Marini op. cit. pg. 318 nt. 14); ARIA · ANTE · MONVMENTVM · PED · XV · ET · PED · XXII (Gud. 162, 7). Adde Murat. 318, 1; Grut. 947, 1; Doni cl. v, n. 155 pg. 201; Gori *Inscr. ant.* I, 98 n. 55; Marangoni *Ap. ad act. S. Victor.* pg. 147; Bianchini *Anastas.* II, 122; Passionei cl. v, n. 5; quos citat Marinius op. cit. pg. 118 nt. 14.

MAMAIqA (arianaś), *Ariani* vel *Arriani?*, genit. sg., ab AIqA (aria) = *Aria* vel *Arria* gens etrusca et romana (in thesaur. epigr. Ariania, Arianilla, Arianus, Arrianus cet.). Inscr. etr. n. 266. Cf. Lanzium II 394 = 323 n. 194, et S. Campanarium in *Giorn. arcad.* LXXXI, 105; qui reddunt *Arrii* fil.

AOIqA (aritha), *Aritiá* sive *Ariciá* (cf. ARICIA et etr. A+Iq rita atque AϽIqA arica), pro arithal. Operculum urnae perus. n. 1179: AOIqA | IИƧAϽ | ƎqOƎƧ (sethre casni aritha) = *Setrius Casinius Aritiá* natus. Vermiglioli lectionem interpretationemque (sethre casnia ritha h. e. *Setrius Casinius Ritá* natus; cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 75) non sequor.

IIqA (arii), *Arius* vel *Arrius*, n. pr. m. (vide MIqA ariś, AIqA = ARIA et ARIIA). In sarcophagi tuscaniensis operculo n. 2099: IIqA : Ͻ (c arii) = *Caius Arrius*, siculi interpretatus est S. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 326 (Oriolius in *Giorn.* cit. CXX, 240 reddidit « *Caia Arria* »).

ARIIA?, *Aria*, praen. f., in operculo ossuarii etrusco-rom. n. 2019.

ϽIqA (aric), in fragmento tegulae etr. n. 948. Cf. voc. sq.

AϽIqA (arica), *Aricia*, n. pr. f. (vide voc. sq., et cf. AOIqA aritha atque ϽIqA aric), in ossuario etr. n. 961.

ARICIA, Ἀρικία (Strab. V, III, 4 et 12; Ptol. III, 1), nunc *La Riccia* vel *L'Ariccia*, urbs Latii (Plin. III, IX, 11; Virg. *Aen.* VII, 762), quae dicitur condita ab Hippolyto Thesei filio, et a nomine coniugis appellata. Incolae dicti sunt Aricini (Liv. II, 14), ut in lapide apud Fabr. cl. III n. 401 pg. 184 (Orell. n. 3746): D · M · IVLIO MARCO · DECVRIONI ARICINORVM etc. Cf. Sestini *Class. gen.*, qui memorat numum plumbeum in Mus. Millingen (nostrum num. 2775) cum epigr. ARICIN. — Ab urbe Aricia nomen coepit silva aricina, lacus aricinus (lacus Triviae vel speculum Dianae) et clivus aricinus. — Gentilitium Aricinius et cognomen Aricinus habentur in inscr. apud Gruterum (241; 670, 2; 971, 13).

ꟼIqA (aril), Ἄτλας (Atlas), filius Neptuni et Clitones, rex cuiusdam magnae insulae, quae ab illo Atlantis dicta est. Humeris coelum sustinuisse dicitur, quia primus cursus solis et lunae siderumque omnium deprehendit, idest astrologiam invenit et spheram construxit. Alii alia tradunt. In volcente speculo n. 2145 adspiciuntur Atlas (ꟼIqA), qui humeris suis coelum stellatum sustinet, et Hercules ƎϽIИAꟼAϽ (calanice) h. e. Καλλίνικος appellatus. Etruscum nomen aril a gr. αἴρω (*tollo, sursum tollo, affero, gesto*) deduxit S. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 147; et J. De Witte ab hebraico ariel, h. e. *heros fortissimus* seu *focus Dei* (*Nouv. Ann.* I, 540 nt. 4; *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 398). Cavedonius in *Bull. dell'Inst. arch.* 1841 pg. 139 scripsit: *Il nome* ꟼIqA *dato ad Atlante, che sostiene cogli omeri il globo sembra derivato dall'etrusca voce* ꟼIq (ril) annus, *che dovette significare anche lo stesso che il latino* annulus, orbis; *e sarà appellativo di Atlante in quanto ch'egli* axem humero torquet (Virg. *Aen.* IV, 481). Raoul-Rochette (*Mém. sur l'Atlas* pg. 58), nomen est montis Atlantis, ab indigenis Δύρις appellati. Cf. voces sqq.

OꟼIꟼqA (arilth), in lapide tarquiniensi n. 2330. Cf. voc. praeced.

ARILICENSIS, ad Arilicam pertinens, oppidum in ora Benaci, qua Mincius effluit, nunc *Peschiera*. Ita Furlanettus in Forcell. *Lexico*, ex inscr. ap. Maffeium *Mus. ver.* 146, 3.

ARILLATOR, *coctio*, qui etiam *cocio* appellatur, dictus videtur a voce graeca, quae est αἶρε, *tolle*, quia sequitur merces, ex quibus quid cadens lucelli possit tollere. Ita Paulus ex Festo pg. 20. Alii legunt arilator, arrilator, arrulator (cf. Forcell. *Lex.* s. v. arrilator); Müller « arillator », ut in Gloss. apud Labb. « arillator, ἐφέτης, βωμοφόρος, πραγματευτής, μετάβολος »; et ad Festum loc. cit. scribit: « Apud Placidum in Glossis pag. 435 Mai, ubi legitur: *Arilla, coactione* (1), *pannicularìo* suadeo ut legatur: *Arillator, coctione, pannicularìo*. Etiam in Gellio (N. A. XVI, 7, 12) meliorum codd. fides postulat, ut arillatorem legatur. Apud Isid. in Glossis male ariolatur, in Pithaenis arilator legitur. Arillator corr. Scalig. et Vulcanius, quod ab arra ductum sit. »

ARIM = ARIMN (Ariminum), in aeneo nummo n. 66*a*. Vide ARIMINVM.

ARIMN, *Ariminum*, in aeneo nummo n. 66*b*. Vide ARIMINVM.

ARIMENTA, *armenta*. Varro *De l. l.* V, 96 pg. 37: « *Armenta* quod boves ideo maxume parabantur, ut inde eligerent ab arandum; inde arimenta dicta; postea tertia litera extrita. »

(1) In eiusdem Placidi Gloss. apud Maium *Cl. auct.* VI, 555: « arilla, coccinione, pannicularìo. »

ARIMI, *simiae*, Etruscorum linguà. Strab. XIII, iv, 6: οἳ καὶ τοὺς πιθήκους φασὶ παρὰ τοῖς Τυῤῥηνοῖς ἀρίμους καλεῖσθαι. Cf. Maffei *Oss. lett.* VI, 8, et vide ARIMINVM.

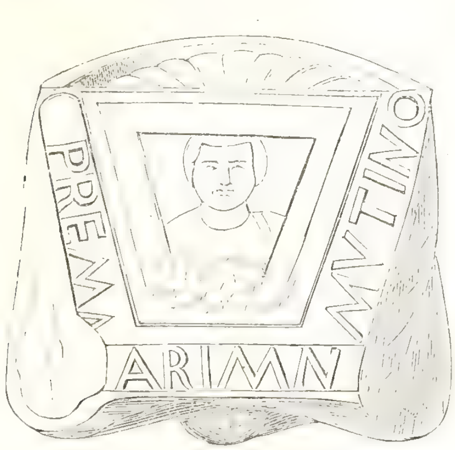
ARIMINESIS, *ariminensis*, ad Ariminum pertinens. Paul. ex Festo pg. 367 s. v. trachali.

ARIMINVM, Ἀρίμινον, Umbriae fluvius (hodie *Marecchia*), in mare Adriaticum defluens. Strab. V, i, 11: ἔχει δὲ τὸ Ἀρίμινον λιμένα καὶ ὁμώνυμον ποταμόν. Plin. III, xxi, 1: «Ariminum colonia cum amnibus Arimino et Aprusa.» Oppido Arimino nomen dedit. Cf. Tonini *Rimini* etc. pg. 57 et 95.

§ 2. Ariminum, Ἀρίμινον (Ptol. III, 1), oppidum Umbriae (τὸ δὲ Ἀρίμινον Ὄμβρων ἐστὶ κατοικία; Strab. V, i, 11), nunc *Rimini*, ad ostia Arimini fluvii, a quo nomen coepit. Paulus ex Festo pg. 25: «Ariminum a nomine fluminis propinqui est dictum.» *Il nome della città*, ait Lanzius II 645 = 556, *è da* Ἄρης *e da* ἔμενος *o simile participio di cui resta vestigio nel dorico* ἔμεναι, esse; *che ugualmente dissero* ἔμεν *ed* ἔμμεναι. (Maitt. pg. 29)..... *L'esservi stato in Toscana* un re Arimno *è qualche indizio, che tal città sia di etrusca fondazione, ma non vi è certezza.* Occurrit in lapidibus apud Orell. n. 82, 635, 3049, 5123, 5124, 5210; in Antonini *itin.* pg. 100 ARIMINVM CIVITAS; et in nummis antiquis n. 66 ARIMN, ARIM sive MIЯA. Legitur quoque

ARIMN, uti videtur, pro ariminensi, in quodam amuleto prope Ariminum invento (cf. Tonini et Braun in *Monum. Ann. e Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. 83 sg.), quod subiicere licet.

Incolae appellantur Ariminenses (Cic. *in Verr. act.* II, i, 14; cf. ARIMINESIS) in rom. inscr. apud Orell.: COL · ARIM (n. 80), COL · AVG · ARIM (n. 4025), COL · AVG · ARIMIN (n. 5124), et ARIMINENSIVM (n. 6519). Vide ARIMI et ARIMNVS.

ARIMNVS, Etruscorum rex, teste Pausania, qui scripsit (*Eliac.* XII, 3): Ἀναθήματα δὲ ὁπόσα ἔνδον ἢ ἐν τῷ προνάῳ κεῖται, θρόνος ἐστὶν Ἀρίμνου τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Τυρσηνοῖς ὡς πρῶτος βαρβάρων ἀναθήματι τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ Δία ἐδωρήσατο. Cf. Maffei *Oss. lett.* IV, 51.

IƎИI٩ᗅ (arinei). Lege IƎИ+٩ᗅ (artnei).

ARIOLA, *areola* (parva area), ab ARIA pro *area*. Inscr. apud Grut. 589, 4: PORTICVS ET ARIOLA; et apud Fabr. cap. iii n. 593 pg. 223 (Lancill. Castelli *Inscr. di Palermo* pg. 49 n. 95): ITEM ARIOLA PERTINENTE AT MONVMENTVM.

ΛΡΙΟΝS (arions), *Aruntius?*, gentilitium etruscum (cf. familiam Arianiam apud Fabr. cap. ix n. 54 pg. 606) in volcente vase n. 2216. Cf. Hieronim. Amati in *Giorn. arcad.* XLVIII, 49.

ᗅ٦IOᗅ et ᗅ٦IDᗅ (aripa), legitur in pede volcentis vasis n. 2188.

ᗡƎ٦I٩ᗅ (ariper), idem quod ƧƎ٦I٩ᗅ (aripes), in tabula eugub. Ia 27. Vide ƧƎ٦Ǝ٩ᗅ (arepes).

ƧƎ٦I٩ᗅ (aripes), idem quod ƧƎ٦Ǝ٩ᗅ (arepes), cui fortasse respondet romanum *adeps*, in tab. eugub. Ib 7. Vide ƧƎ٦Ǝ٩ᗅ (arepes).

MI٩ᗅ (aris), *Arius*, n. pr. m. (cf. ᗅI٩ᗅ aria), a praenomine ٩ᗅ (ar). In urna etr. n. 866: MI٩ᗅ · Oᗅ (ath aris) = *Attius Arius* vel *Arrius* (Lanzi II 381 = 310 n. 155: *Attia Arria*).

ARISPEX, *aruspex*, quod et scribitur HARISPEX, ARESPEX, ARRESPEX. Inscr. apud Orell. n. 2294: T · VERACILIANVS · ARISPEX. Alia inscriptio eugubina apud Murat. 171, 7 (Orell. n. 2302): L · VETVRIVS | RVFIO | ARISPEX · EXTISPICVS | SACERDOS | PRIVATVS.

?ᗅИ٦ƧI٩ᗅ (arispna), ——*nna*, n. pr. f. in titulo clusino n. 582.

ARISTA, nomen equi circensis, vel a pilis horrentibus, vel a levitate, vel a membrorum tenuitate aut macritudine (Forcell. *Lexic.* s. v. arista). Tab. marm. apud. Grut. 341 lin. 16. — Aristillus cognomen rom. est apud Grut. 757, 4, quod ab Aristius.

ARISTELLA, *parva arista*, in *Thes. nov. latinit.* apud Maium *Cl. auct.* VIII, 48.

?⅃ᗅO+I٩ᗅ (arithal), in titulo clusino n. 533.

IMIИIOᗅ (aritimi). Vide IMIИIOᗅƎ8 (fearitimi).

ARKA, *arca*, f., quod scribitur etiam ARCHA cum aspiratione. Inscr. apud Spon *Misc.* pg. 53: VT INFERAT ARCAE N · PARTEM DIMIDIAM FVNERATICI. Cf. Gudium 149, 3, et 217, 7.

ARCAE, urbs Volscorum; incolae dicti sunt Arcani in Liv. VIII, xix, 1 (codd. habent Lucani). Cf. Drakenb. ad Liv. loc. cit.; et vide ARCANVM.

Ǝ⊀ᗅꓘOᗅ (arkaze). Vide Ǝ⊀ᗅ↓Oᗅ (archaze).

IИAƆꟼA (ar̥kani), *accinium*, fortasse pro ar̥kaniom acc. sg. 2 decl., compositum ex praep. -ꟼA (ar̥-) = rom. AR h. e. *ad*, et rad. -ИAK (kan-), rom. *căn-ere* (cf. Aufr. et Kirch. I 85, 117, 153, II 376 sq.). Tab. eugub. IV 28 sq.: VꓘƎИAƆ | IИAƆꟼA (ar̥kani kanetu) = ——*um canito*, quod pro *arcane canito* exposuit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 32.

ARCANI. Vide ARCAE.

ARCANVM, fuit villa Q. Ciceronis, in loco qui nunc dicitur *Fontana Buona* et *Casa di Cicerone*. Cf. Cic. *ad Q. fratr.* III, 1, 9 = n. 146, 159, et *ad Att.* X, 2 = n. 362. Vide ARCAE.

ƎƆꟼA (arce), quod legitur in titulis viterb. n. 2055 sq. *Se l'analogia è con ἀρχῶ* (impero), ait Oriolius in *Album* XIX, 175, *e se la forma è di terza persona, e qui* [n. 2056] *e nella musarnese prima* [n. 2055] *s'avrà il senso di luogo principale tenuto.*

ARCEDERE, *adcedere*. Vide ARFERRE = *adferre*.

ARKENZIOM (arcenzioś?), *Arcesius* sive *Argentius*, n. pr. m., ut Lanzio II 399 = 328 n. 207 visum fuit. Legitur in lamella aenea corton. n. 1045 hac forma (arcenzioś vel arcenzioni)

Winckelmann (*Ist.* I, 225), quem memorat Lanzius loc. cit., hanc inscr. refert: ARCENTI · HAVE · HARCENTI · TV · NOBIS · BIBES (cf. *Monum. Matth.* sect. x, n. 33 pg. 145).

ARCENS, miles siculus. Virg. *Aen.* IX, 578 et 580.

ARCHA, *arca* (scribitur etiam ARKA), in titulo apud Gudium 149, 3: DAB · ARCHAE · PONT · HS · CC · N̄ ·

ARCHETIVS, Turni sodalis. Virg. *Aen.* XII, 459.

ARCHIPPE, vetus oppidum Italiae, in Marsorum agro. Plin. III, xvi, 2: « Gellianus auctor est, lacu Fucino haustum Marsorum oppidum Archippe, conditum a Marsya duce Lydorum. » Vide voc. sq.

ARCHIPPVS (gr. Ἄρχιππος), nomen Marsorum regis, quod ex oppido Archippe finxit Virgilius *Aen.* VII, 752.

ARCILLA, *argilla* (ἄργιλος et ἄργιλλος), quod vidit Passerat. in vet. gloss. Cf. Dausq. I, 25.

ARCIRMA, genus plaustri est modici, quo homo gestari possit. Ita Paulus ex Festo pg. 15. Alii legunt arcuma. Gloss. apud Labb.: « arcirma vel arcirna, ἁμαξίς. » Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., Scalig. et Müller in Festo loc. cit.

ARCKARIVS, arkarius (arcarius), ab ARKA = *arca*, in sipontina inscr. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, ii, 126 (SERARCKAR h. e. *servus arkarius*). Cf. *Giorn. arcad.* LXXIV, 139.

ƧAИƧMƆꟼA (arcmsnas), fortasse ἀρκησόμενος, particip. ab ἀρκέω (averto, defendo); in volc. hypog. inscr. n. 2163 *c*.

AꞨIꓘAИƆꟼA (arcnalisa), *Arceniā?*, n. pr. f., ut interpretatus est Lanzius II 397 = 326 n. 200 (cf. ARKENZIOM arcenzioś), in olla cineraria n. 2623.

?IꓕИƆꟼA (arcnti), ——*tiā*, n. pr. f. (aliis est Archinti genit. sg.; *Mus. chius.* II n. 56), in titulo clusino n. 679. Cf. VꞱV>ꟼA (arculu).

ƎΨƎIꟼKꓘA (arkvieche), in lapide atestino n. 36.

ARCVLA, dicebatur avis, quae in auspiciis vetabat aliquid fieri. Haec Paul. ex Festo pg. 16. Scalig. legit arciva, ab *arcendo*; sicuti in Gloss. apud Labb.: « arcivus, εἱρκτικός, κωλιτικός. » Cf. Forcell. s. h. v.

ARCVLATA, dicebantur circuli qui ex farina in sacrificiis fiebant. Ita Paulus ex Festo pg. 16.

ARCVMA. Vide ARCIRMA.

?AИVƆꟼA (arcuna), in titulo etrusco n. 824. Cf. Passeri *Lett. Ronc.* n. vi pg. 431 et *Paralip.* pg. 219.

?VꞱV>ꟼA (arculu), fortasse pro arcutuś, *Arcutii*, n. pr. m. genit. sg., in titulo perusino n. 1945. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 289 n. 289.

VИAMꟼA (armanu), ——*amur*, praes. indic. pass. 1 pers. pl., pro arma-mur = ARSMAHAMO, quod latino verbo *arm-are* fortasse respondet (cf. Lepsium in indice tab. eugub.; Aufr. et Kirch. I 106, 140, II 261 sq.). Tab. eugub. Ib 19 sq.: VИIƆVƆII : VMAꟼƎꞱAƆ | : VИAMꟼA (armanu kateramu ikuvinu) = tab. VI b 56 ARSMAHAMO · CATERAHAMO · IOVINVR h. e. ——*amur* ——*amur Iguvini.* — Grotefend *Rud. l. u.* V, 25: « armanu kateramu rectius scriptum et ἄρμενον καθαρμὸν s. *gratam expiationem* designari puto. » Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 380 habet armanu pro armamu i. e. *armator*, imperat. 3 pers. sg.

ARMAR? Vide MARMAR.

ARMELLA, *armilla*, f. Dausquius I, 34: « Sic armeas, armellas pro *armis*, *armillis* dixere veteres. Inde sunt in Trebello *Apenarii* et *Apinis.* »

ARMENITA, fluvius Etruriae, in mare Tuscum influens. Tab. peuting. ed. Scheyb Segm. IV *d*.

ꓘAИMꟼA (armnal), *Arminiā* vel *Armoniā*, = ꓘAIИMꟼA (armnial), cuius rectus casus IИMꟼA (armni) pro AIИVMꟼA (armunia), gentilitium etruscum. Inscr. volaterrana n. 326: . . . AƆꟼAƆ ꓘAИMꟼA · ƎIƧIƆ · A (a cisie armnal carca. . .) = *Aulus Caesius Armoniā* natus . . . . .

ƎИMꟼA (armne), *Arminius* vel *Armonius*, n. pr. m. In lamella plumbea volaterrana n. 314 B lin. 7 (cf. lin. 2): ƎИMꟼA · ꓘ (l. armne) = *Lars Armonius.* Vide voc. sq.

IИMꟼA (armni), *Arminia* vel *Armonia*, gentilitium etr. et rom., contractum pro AIИVMꟼA (armunia), sicuti ƎИMꟼA (armne) et ꓘAИMꟼA (armnal) vel ꓘAIИMꟼA (armnial). In operculo etrusci ossuarii num. 1026: IИMꟼA ꞱИƎAꟼ (ravnt armni) = *Aruntia Armonia.* Vide etiam inscr. n. 319.

ꓶAIИMꟼA (armnial), *Arminiā* vel *Armoniā*, quod et scribitur ꓶAИMꟼA (armnal), contractum ab AIИVMꟼA (armunia). In lamina plumbea volaterrana n. 314 A lin. 7: ꓶAIИMꟼA · AИIVꟼ · Ǝ (v. puina armnial) = *Velia Puinia Armoniā* nata.

ΑΡΜΟΓΑΛΑ, ἀρτύματα (ἄρτυμα, condimentum), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 541: Ἀρμόγαλα· τὰ ἀρτύματα. Ταραντῖνοι.

ƎИVMꟼA (armune), ——*no?*, m. dat. sg. 2 decl., quod cum rom. *alimonia* sive *alimonium* comparari posse arbitrantur Aufrecht et Kirchhoff (I 55, 85, II 341): fortasse armunus, quasi Almunus sive Almonius, quidam deus ab *alendo* dictus (german. nährer, ernährer, italice nutricatore). In tabula eugub. IIb 7 legitur: V+Ǝ8 : Ǝᗡ+Aꟼ : ƎƎVI : ƎИVMꟼA (armune iuve patre fetu) = ——*no Iovi patri facito.* — Grotefendio *Rud. l. u.* III 15 sq. armune est arsmon cognomen Iovis: hinc *arsmoni Iovi patri facito;* sed op. cit. VII 13 sq. armune[m] = *harmoniam* (chorum), et VIII 20 armune = *harmoniā.*

AIИVMꟼA (armunia), *Arminia* (Grut. 301; 757, 7; Mur. 328, 1; 1417, 12; Furlan. *Lap. patav.* pg. 266 n. 289) vel *Armenia* (Marin. *Arval.* pg. 531) vel *Armonia* (Grut. 365, 1; 588, 10; Mur. 898, 8; Fabr. cap. IX n. 55 pg. 606): scribitur etiam IИMꟼA armni (abl. ꓶAИMꟼA armnal et ꓶAIИMꟼA armnial), mascul. ƎИMꟼA armne. Inscr. perus. n. 1572: ꓶƎƎ · AIИVMꟼA · A8 (fa armunia vel) = *Fausta Armonia* vel *Arminia Velii* filia (Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 301 n. 335).

ARNA, Ἄρνα (Ptol. III, 1), oppidum Umbriae, cuius vestigia extant ubi nunc *Civitella d'Arna* (et prope *Lidarno*), quinque millia passuum a Perusia distans. De hoc oppido, quod memorant Silius Ital. VIII, 458, et Livius X, 25 (vide AHARNA), commentarium edidit Vermigliolius (*Dell'antica città di Arna umbro-etrusca comment. storico-critico*, Perugia 1800). In lapide arnate apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 364 (Orell. n. 91) legitur: PHILEROS | QVI · PRAEFVIT · TEMLPO | ARNAE | STATIA · CHARITE | FORTVNAE · D · D · Incolae appellantur Arnates (Plin. III, XIX, 2) in lapidibus apud Vermigl. op. cit. pg. 444 = Orell. n. 90 (PATRONO · MVNICIPI ARNAT) et pg. 479 = Orell. n. 5005 (VEIEDIO · C · F · CLV | CRESCENTI · AED | IIVIR · I · D · Q · REIP | ET · ALIMENT · ARNAT etc.). — Adiect. arnensis exhibet inscriptio rom. apud Murat. 1446, 7: L · CAECILIVS · L · F · SATYRVS ARNENSIS. Arna vel Arne (Ἄρνη) oppidum (in Boeotia atque in Thessalia) memorat Strabo IX, II, 29, 35, V, 14. Cf. vocc. sqq., et gentilitia Arnia (Fabr. cap. IX pg. 607), ac Arnatia (Murat. 1225, 4).

ARNA, *agnus* (gr. ἄρς, genit. ἀρνός). Paul. ex Festo pg. 20: « Arnae caput, *agni* caput. » Gloss. apud Labb.: « arna μήτηρ [ὄϊς μήτηρ legit Scal.] κατὰ Βάῤῥωνα. » Vide ARNVS = *agnus.*

?ꓶAИꟼA (arnal), *Arniā* (vide ARNA), n. pr. f., quod fortasse extat in etr. titulo n. 2615. Cf. n. 2553.

ARNALIA, cognomen Minervae. Inscr. apud Orell. n. 1961: ....) MINERVAE | ARNALIAE | NVMINIBVS AVGVSTORVM | C · LVCCEIVS MARCELLINVS | DECVR | V · S · L · M · Cf. ARNA, et Forcell. s. h. v.

-ꓘИᗡA (arnz-), *Aruns*, praen. m. (= ⊙ИꓘA arnth), quod comprehenditur in gentilitio etr. ƎꓶꓘИᗡA (arnz-le) = *Aruntilius.*

A✱ИꟼA et AꓘИꟼA (arnza), *Aruntia*, praen. f., archaice scriptum pro A+ИᗡA (arnta) vel A⊙ИꓘA (arntha) sive ⊙ИꓘA (arnth) i. e. AI⊙ИVꟼA (arunthia). In ossuario etr. n. 905: IИꓷYƎꓶ : AꓘИꟼA (arnza petrni) = *Aruntia Petronia;* et in titulo clusino num. 730 AИƧƎꓶ+ : A✱ИꟼA (arnza tlesna) = *Aruntia Laenia* (?). Vide quoque n. 1511, 1946; et cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 135 sg.

?ƧƎꓘИᗡA (arnzes), *Aruntilius*, n. pr. m. (= ƎꓶYИꟼA arntle), in ossuario etr. n. 993.

VI✱ИᗡA (arnziu), *Aruntius*, n. pr. m. (ab -ꓘИᗡA arnz- pro ⊙ИᗡA arnth = *Aruns* praen.), in ossuarii perus. operculo n. 1508. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 135, et vide voc. sq.

MVI✱ИꟼA (arnziuś), *Aruntis?* vel *Aruntii?* (a praen. -ꓘИᗡA arnz- pro ⊙ИᗡA arnth = *Aruns*), in urnae perusinae operculo n. 1511. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 135 sg.

ƎꓶꓘИᗡA (arnzle), *Aruntilius*, n. pr. m. (= ƎꓶYИꟼA arntle), in ossuario etr. n. 996: ƎꓶꓘИ|ᗡA : ꓶƎƎ (vel arnzle) = *Velius Aruntilius.* Lanzi II 369 = 298 legit arunthileta, quod reddidit *Aruntilius.* Vide -ꓘИVꟼA (arunz-), et cf. inscr. etr. n. 256.

⊙ИꓘA (arnth), *Aruns* (1) vel *Arruns*, praen. masc. apud Etruscos usitatissimum (cf. Lanzi II 280 = 222, 391 = 320 n. 189; Maffei *Osserv. lett.* IV 14, 21, VI 8, *Ver. ill.* lib. I pg. 13; Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 81; Steub *Ueber die urbewohner Rätiens* s. 98; et Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V, 8, 12 sq.), quod tyrrhenicum appellat Dionysius Halic. III, 46. Arnth (per compendium saepe ꟼA ar, quod redditur pro *Arius*, et fortasse ⊙A ath quod exponitur pro *Atius*) est contracta forma τοῦ ⊙MVꓘA arunth: scribitur aliquando +ИꟼA arnt (vide Ǝ⊙ИꓘA arnthe), aspiratā in tenuem conversā, quae mutatur etiam in *z* (vide -ꓘИᗡA arnz-), et literis transpositis V⊙ИƎAꟼ ravnthu vel

(1) « Quae in duas desinunt consonantes, exceptis, ut saepius dictum est, monosyllabis, si sunt accidentia, trium generum sunt et tertii ordinis, remota ambiguitate declinationis ..... Pauca sunt masculini generis proprie, hic Mavors, Mavortis, hic Aruns, Aruntis. » Phoca pg. 1701 ed. P.

ƧVOИꓱꓭA ravnthus, siculi in *Chron. Farf.* (apud Murat. *Rer. ital. scr.* II, II, 566 et 568) Runtius = Arontius (*ecclesia S. Runtii* vel *S. Arontii* in agro firmano; cf. V. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 31 sg.); in OꓭA arth cecidit nasalis litera (1). Romani scripserunt Aruns (Liv. I, 34, 46, 56; II, 6; codd. arruns, arons et arunx, nec non ariuntem pro arruntem vel aruntem, cf. Drakenb. ad Liv. vol. I pgg. 145, 188, 260, 296) et Arruns (Virg. *Aen.* XI, 759, 763, 784, 806, 814, 853, 864); graeci historici Ἄῤῥων (Plutarchus in *Public.* IX, 4), et Ἄῤῥος vel Ἄρων sive Ἀρόντας (Dionys. Halic.), unde gentilitia etr. et rom. VIꟅИꓭA arnziu = Aruntius sive Arruntius (I+ИꓭA arnti et AIOИꓘA arnthia = *Aruntia*), et ꓱꓶꓕИꓤA arntle vel ꓱꓶꟅИꓭA arnzle = *Aruntilius* (cf. in thesaur. epigr. Arunteius, Arunteus, Aruntianus, Arruntinus). Lanzius II 280 = 222 duxit Aruns ab Ἄρης (Mars); et ita Döderlein, qui scripsit (*De voc. aliquot sabin.* etc. pg. 13): « Aruns, complurium de Tarquiniis praenomen, est Ἀρίων, ἀρείον [melior, praestantior bello] », quod ad scr. varîjas h. e. *latior, maior, melior* trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 310. Hinc etr. arnth i. e. aruns ab antiquo significare potuit *illustris*, sive *maior natus*, ut lithuan. wiresnis (cf. gr. ἄριστος = scr. varistha h. e. *maximus, optimus*). Revera Demaratus quum filiis nomina indidisset, alterum Aruntem, alterum Lucumonem nuncupavit (τῷ μὲν Ἄροντα, τῷ δε Λυκόμωνα), uti narrat Dionysius Halic. III, 46; Aruns, qui natu maior, ante patrem mortuus est, et Lucumo, qui Lucius Tarquinius Priscus, heres institutus (2). Idem Dionysius Aruntem alium, Tarquinii Superbi filium, *animi ac corporis robore fratrum praestantissimum* appellat (3). Adde perusinam inscr. n. 1487 ex Volumniorum sepulcro, in qua legitur arnth larth velimnaś i. e. *Aruns* et *Lars Volumnii*. Alii aliter opinantur, censentes hoc praenomen etruscum indictum fuisse minoribus natis. *Aruns dagegen scheint mir*, ait Müller *Die Etrusker* I 405, *ein hauptname für jüngere söhne gewesen zu sein, wie bei den römischen Tarquiniern.* Fertur enim L. Tarquinius Priscus duos habuisse filios, Lucumonem sive Lucium natu maximum, et Aruntem, qui fuit Tulliae maritus, natu minimum (Dionys. Halic. IV, 28). Ita quoque Collatinus, qui a patre Arunte et avo Demarato defunctis natus postumus, Aruns appellatus fuit, et ob paupertatem a Romanis cognominatus Egerius h. e. *inops* (1). — Aruntem vatem tuscum memorat Lucanus (I, 585), et troianum militem Aruntem, qui Camillam occidit, Virgilius loc. cit. Alius Aruns fuit clusini Porsenae filius (Ἄῤῥος ὁ Πορσίνου τοῦ Τυῤῥηνῶν βασιλέως υἱός, Dionys. Halic. V, 36; Ἄῤῥων ὁ Πορσήνα υἱός, Plutarch. in *Public.* XVIII 2, XIX 3), quem et Livius memorat II, 14. De etrusco Arunte (Ἄῤῥων Τυῤῥηνός), qui traditur Gallos concitasse ad invadendam Italiam, loquitur Plutarchus in *Camil.* XV, 3 (cf. Niebuhr *Hist. rom.* IV, 297). — Sequuntur exempla ex titulis etruscis deprompta:

?ꓱꓶꓕИAΘИꓭA (arnth antle) = *Aruns Antilius.*
ꓱꓶꓕИꓘA · OИꓭA (arnth arntle) = *Aruns Aruntilius.*
ꓱ+AИI+Иꓱꓤ8 : OИꓤA (arnth frentinate) = *Aruns .....*
ꓱꓶVAↃ : OИꓤA (arnth caule) = *Aruns Caulius.*
ꓱꓕAИIꓕИꓱƧ : OИꓤA (arnth sentinate) = *Aruns Sentinatius.*
ꓱꓶꓕИA+ OИꓭA (arnth tantle) = *Aruns Tantilius.*
ꓱ+I+ : OИꓤA (arnth tite) = *Aruns Titius.*
ꓱꓘAИꓱꓱ · OИꓭA (arnth venate) = *Aruns Venatius* (?).
ꓱꓱA+8V · OИꓤA (arnth uhtave) = *Aruns Octavius.*
ꓱ+AИIꓭV · OИꓤA (arnth urinate) = *Aruns Urinatius.*
VIOꓱ8 · OИꓤA (arnth fethiu) = *Aruns .....*
ƧAИOꓱꓶA · OИꓤA (arnth alethnas) = *Aruns Aletinus.*
MIƧↃA : OИꓘA (arnth acsiś) = *Aruns Axius.*
MI+ꓤAꓱↃ OИꓤA (arnth ceartiś) = *Aruns .....*
MVꓭ+ꓱꓱ · OИꓤA (arnth petruś) = *Aruns Petrius.*
MVꓶVꓶ OИꓤA (arnth pupuś) = *Aruns Pompo.*
MAИMIꓶꓱꓱ OИꓘA (arnth velimnaś) = *Aruns Volumnius.*
MIꓶIꓱ · OИꓭA (arnth vipiś) = *Aruns Vibius.*
MAИAꓭMV : OИꓘA (arnth umranaś) = *Aruns Umbranius.*
ƧꓱꓶↃꓘV↓ : OИꓘA (arnth churcles) = *Aruns ....*
IИƧAↃ · OИꓤA (arnth casni) = *Aruns Casinius.*

Huc quoque retulerim:

AИƧꓶVↃ : OИꓤA (arnth cupsna)
AИꓱꓶↃƧVM OИꓤA (arnth musclena)
AИ+ИAꓶ : OИꓤA (arnth pantna)
AИꟅMꓱꓤ OИꓤA (arnth remzna)
AИꓘꓶꓱꓘƧ · OИꓘA (arnth steprna)
AИ+V+ : OИꓤA (arnth tutna)
AИAꓤMV : OИꓤA (arnth umrana)

§ 2. ΘИꓭA = *Aruntia*, praen. f. (per compendium saepe ꓤA ar, et fortasse ΘA ath quod reddimus pro

1) Cf. Arutius apud Grut. 366, 5; et Aruttius apud Momms. n. 1898. Gorius *Inscr. ant.* II 323 habet ARVT . SAVFEI; et Mommsen n. 4583: L . ARRVT . D . L . LVCA ...

2) Καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτοῦ τῶν παίδων, γένος οὐδὲν καταλιπὼν ἐμφανὲς ἀποθνήσκει· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας αὐτὸς ὁ Δημάρατος ὑπὸ λύπης τελευτᾷ, κληρονόμον ἁπάσης τῆς οὐσίας τὸν περιλειπόμενον τῶν παίδων Λυκόμωνα καταλιπών· ὃς παραλαβὼν τὸν πατρικὸν πλοῦτον μέγαν ὄντα, πολιτεύεσθαί τε καὶ τὰ κοινὰ πράττειν, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἀστῶν εἶναι προῄρητο. Dionys. Halic. III, 47.

(3) Μορφήν τε κάλλιστος καὶ ψυχὴν λαμπρότατος τῶν ἀδελφῶν. Dionys. V, 15.

(1) Ὃς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρὸς Ἄροντος καὶ τοῦ πάππου Δημαράτου γενόμενος, οὔτε τῶν πατρῴων, οὔτε τῶν τοῦ πάππου χρημάτων τὴν προσήκουσαν ἐκληρονόμησε μοῖραν· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν Ἠγέριος ἐπωνομάσθη· τοὺς γὰρ ἀπόρους καὶ πτωχοὺς οὕτως ὀνομάζουσι Ῥωμαῖοι. Dionys. III, 50.

Atia), idem ac IOꓘA arthi sine *n*, IOИꟼA arnthi, AIOИꓘA arnthia, A+ИꓷA arnta, A‡ꟼA arza, ꓥИꓘA arnt, et literarum ordine immutato ꟻAꟼ rav, +ИꟻAꟼ ravnt et ИAI+Vꟼ rutian (cf. APA⊕IA arathia); est contracta forma pro AIOMVꓷA arunthia (cf. AIOMAꓘA aranthia), unde genit. sg. MAI+ИꓷA arntias = *Aruntiae*, abl. sg. ⅃AOИꓷA (ARNTHAL) = ⅃AIOИꓘA arnthial pro arunthial (cf. AƧI⅃AOИꓘA arnthalisa). Exempla refero:

IƎИAOИꟼA (arnth anei) = *Aruntia Annia.*
IOA · OИꟼA (arnth athi) = *Aruntia Atia.*
IƧↃA · OИꟼA (arnth acsi) = *Aruntia Axia.*
IИ+ИA : OИꟼA (arnth antni) = *Aruntia Antinia.*
IИIꓥA : OИꓷA (arnth atini) = *Aruntia Atinia.*
I⅃Ǝ⊖ : OИꓘA (arnth heli) = *Aruntia Helia.*
IƧƎↃ · OИꟼA (arnth cesi) = *Aruntia Caesia.*
IИIꓥVƧↃƎ⅃ : OMꓷA (arnth lecsutini) = *Aruntia .....*
IИVꓷ+A1 : OИꓷA (arnth patruni) = *Aruntia Petronia.*
I8ƎↃƧ : OИꓷA (arnth scefi) = *Aruntia .....*
IИI+A↓⅃Ǝꟻ OИꟼA (arnth velchatini) = *Aruntia Velc. ....*
I+Ǝꟻ · OИꟼA (arnth veti) = *Aruntia Vetia.*
I1Iꟻ · OИꟼA (arnth vipi) = *Aruntia Vibia.*

§ 3. OИꟼA pro *Aruntis*, genitivus singularis; fortasse extat in lapidibus n. 1890 et 1330, in quibus legitur MIƎИAOИꓷA (arnth aneis) = *Aruns Anius* vel *Aruntis Anii*, MƎ⅃+ИA+OИꓷA (arnth tantles) = *Aruns Tantilius* vel *Aruntis Tantilii*. Titulum MƎИA · MƎAↃ · OИꓘA (arnth caes anes, n. 987) reddo *Aruns Caii Anii*. Cf. num. 816, 2072, 2100, 2575, 2576.

AOИꓘA (arntha), *Aruntius?*, n. pr. m. (vid. supra OИꓷA arnth), in volcente sepulcro (vide inscr. n. 2166).

⅃A⊖ИꓷA (ARNTHAL), *Aruntiá*, n. pr. vel praen. f., idem quod ⅃AIOИꓷA (arnthial); et est contracta forma pro pleniori arunthial (cf. ⅃AOИꓘ rnthal), sicuti OИꓘA arnth pro OMVꓘA arunth = *Aruns*. Saepe hoc metronymicum arnthal (⅃A⊖ИꓷA, ⅃AOИꓘA, ⅃AOИꓘA, ⅃AOИꓘA, ⅃AOИꓷA, ⅃AOИꓷA, ⅃AOИꟼA, ⅃AOИꟼA) occurrit in etruscis titulis, videlicet:

a) ⅃AOИꓷA · VↃƧƎꟻ | ƎꓥꓥИꓘA · OИꓘA (arnth arntle vescu arnthal, n. 1000) = *Aruns Aruntilius V. .... Aruntiá* natus.

b) ⅃A⊖ИꓷA · ƎꓷƎMVↃ · OꓷA⅃ (larth cumere arnthal, n. 1011) = *Lars Cumerius Aruntiá* natus.

c) ⅃A|OИꟼA : Ǝ+Ǝꟻ : ƧIꟼA⅃ (laris vete arnthal, n. 418) = *Lars Vetius Aruntiá* natus.

d) ⅃AOИꓷA | Ǝ+Ǝꟻ : ƧIꓷA⅃ (laris vete arnthal, n. 419) = *Lars Velius Aruntiá* natus.

e) ⅃AOИꟼA : Ǝ+I+ : OИꟼA (arnth tite arnthal, n. 723) = *Aruns Titius Aruntiá* natus.

f) ⅃AOИꟼA : OИꟼA : ƧAИↃIƎↃ (ceicnas arnth arnthal, n. 2319) = *Aruns Caecina Aruntiá* natus.

g) ⅃A⊖ИꓷA : ƧƎ⅃⅃↓OV↓ : ⊙ꓘA⅃ (larth churchles arnthal, n. 2070) = *Lars ..... Aruntiá* natus.

h) ⅃AOИꓷA : AИƧ1VↃ : OИꓷA (arnth cupsna arnthal, n. 538) = *Arun.. Cup .... Aruntiá* nat.

i) ⅃AOИꟼA : AИↃꟼA⅃ : OꟼA⅃ (larth larcna arnthal, n. 501 bis*a*) = *Lars Larcanius Aruntiá* natus.

k) ... : ⅃AOИꟼA AИ‡MƎꟼ OИꟼA (arnth remzna arnthal ...., n. 694) = *Aruns ....; Aruntiá* natus.

l) ⅃AOИꟼA | A+V⅃ƎM | ƎAI⅃Ǝꟻ (veliae meluta arnthal, n. 898) = *Velia .,... Aruntiá* nata.

Quibus addendae sunt inscriptiones n. 420 (arnthal vipinal ⅃AMI1Iꟻ ⅃AOИꓷA = *Aruntiá Vibinniá*), 601 bis*d* (⅃AV⅃Ǝꟻ : ⅃AOИꟼA arnthal velual = *Aruntiá Veliá*), 932 (⅃AИ8⅃V1⅃AOИꟼA arnthal pulfnal = *Aruntiá Pulfenniá*), 1008 (AƧI⅃AIAↃ:⅃AOИꓷA arnthal caialisa = *Aruntiá Caiá*), 1120 (⅃AИOƧƎꟻↃ : ⅃AOИꟼA arnthal cvesthnal = *Aruntiá Vestiniá?*), 2057 sq., 2069, 2280, 2322. Cf. quoque num. 437, 2076, 2123, 2130, 2273, 2576, 2617. — In urnae clusinae operculo n. 583 legitur ⅃AOИꟼA arnthal, nullo nomine adiuncto. Huc referam inscr. etrusco-romanam n. 949, quae sequitur:

ARIABASSA
ARNTHAL FRAVNAL

Opinati sunt nonnulli, ut Müllerus *Die Etr.* I 435 sq., quod si arnthal cum quodam nomine gentilitio coniunctum invenitur, praenomen paternum designet. Nos vero sequuti sumus Secchii aliorumque interpretum sententiam, quibus arnthal idem est ac *Aruntiá natus* vel *nata* (cf. Conest. *Vita di G. B. Vermigl.* pg. CVII). — De Passerii interpretatione et coniectura, τὸ arnthal militare officium fuisse, vide *Lett. Roncagl.* n. III pg. 395, n. VI pg. 437, n. VIII pg. 460. Cf. Steub *Ueber die urbewohner Rätiens* s. 98, et Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V, 11.

AƧI⅃A⊖ИꓘA (arnthalisa), *Aruntiae* vel *Aruntis*, praen. genit. sg., ab ⅃A⊖ИꓷA arnthal et suff. -isa, sive ab OИꓷA arnth et -alisa (AƧI⅃A : OИꓘA arnthalisa). Pluries occurrit in titulis etruscis; ex. gr.

AƧI⅃A : OИꓘA | IИↃꓘAM : Ǝ⅃VA (aule marcni arnthalisa, n. 502) = *Aulus Marcanius Aruntiae* (vel *Aruntis*) filius.

AƧI⅃AOИꓷA : AИ⅃Ƨ1VↃ : OꓷA⅃ (larth cupslna arnthalisa, n. 698) = *Lar... Cupienn.. Aruntiae* (vel *Aruntis*) fil.

AƧI⅃AOИꟼA : AИAꟼMV : ⅃Ǝꟻ (vel umrana arnthalisa, n. 785) = *Velius Umbranius Aruntiae* (vel *Aruntis*) filius.

AƧI⅃AOИꟼA : AИAꟼMV : AƎ+ИƎꟻ (ventea umrana arnthalisa, n. 788) = *Vensia Umbrania Aruntiae* (vel *Aruntis*) filia.

In aliis titulis cum arnthalisa iunguntur nomina in -al desinentia (n. 990 et 1352), in -as (n. 422) et in -sa (n. 494 bis*g*). Adde n. 427.

ƎΘИꓘA (arnthe), *Aruns*, n. pr. m., frequentissime ΘИꓘA arnth. Hac orthographiâ legitur solum in vase volcente n. 2223 (*Muséum étrusque* de Lucien Bonaparte pl. XXXIII n. 1500), et est nomen figuli. Cf. Gerhard *Rapp. volc.* (in *Ann. dell'Inst. arch.* III = 1831) pg. 73. nt. 677 et 679, et Raoul-Rochette in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 277 nt. 3.

IOИꟼA (arnthi), *Aruntia*, praen. f. (idem quod OИꟼA arnth et IOꓘA arthi); in tegula etrusca n. 973 VꟼꝉƎꟷIOИꟼA (arnthi petru) = *Aruntia Petria*. Cf. Orioli apud Vermigl. *Sepol. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 135.

AIOИꓘA (arnthia), *Aruntia*, praen. f., quod saepius scribitur OИDA arnth, pro AIΘMVDA arunthia. In marmore perus. n. 1556: IƎИA · AIONꟼA (arnthia anei) = *Aruntia Ania*.

§ 2. *Aruntia*, n. pr. f., in urna polimart. n. 2413: AIOИꓘA : AOꓘAꓲ (lartha arnthia) = *Lartia Aruntia*.

ꓲAIOИꓘA et ꓲAIOИꟼA (arnthial), *Aruntiâ*, praen. vel n. pr. f., idem quod ꓲAOИDA arnthal pro pleniori forma arunthial (scribitur et ꓲAIꝉИꟼA arntial, aspiratâ in tenuem conversâ), ab OИDA arnth = AIOИꓘA arnthia h. e. *Aruntia*, in etruscis monumentis, ad Perusiam inventis, quae sunt:

ꓲAIOИꟼA : MIƧƎꟻ : MƎꝉIꝉ : ꓲƎꟻ (vel tites vesis arnthial, n. 1372) = *Velius Titius Vesius Aruntiâ* natus.

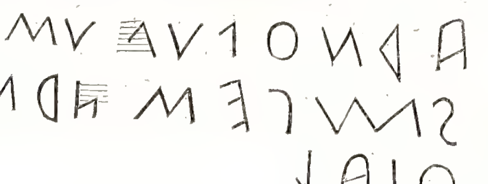
ꓲAIOИꟼA | MVDVOꟼAꓲ MƎTIT OꟼAꓲ (larth tites larthurus arnthial, n. 1807) = *Lars Titius . . . . . Aruntiâ* natus.

ꓲAIOИDA | IƧƆA · OꓘAꓲ (larth acsi arnthial, n. 1135) = *Lartia Axia Aruntiâ* nata.

ꓲAIOИꟼA : IƧIƎƆ : OИꟼA (arnth ceisi arnthial, n. 1190) = *Aruntia Cesia Aruntiâ* nata.

ꓲAIOИDA IƎИMIꓲƎƎ | AIꓲIƎꟻ (veilia velimnei arnthial, n. 1495) = *Velia Volumnia Aruntiâ* nata (cf. Orioli in Vermigl. *Sepol. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 133, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 208).

In urna perusina n. 1262 legitur:

(arnth pupus snutes arnthial) = *Aruns Pompo . . . . . Aruntiâ* natus. — Adde num. 350, 1120 (vid. ƎꟼꓲAꟼ palpe), 1546 (vid. ƎꟼꓲAИ nalpe) et 2616.

?VOИꟼA (arnthu), *Aruntia* (pro AIOИꟼA arnthia), in urna volaterrana n. 339 (cf. Lanzi II 350 = 279 n. 30). Vide quoque n. 2090.

?ƧƎIИDA (arnies), in etr. inscr. n. 2455.

ARNIPO, *donicum* (donec), coniunct. Umbrorum linguâ, in qua fortasse ni τῷ Romanorum ni (do-ni-cum, cf. Pott *Etym. forsch.* II, 97) respondet, et -po = *que* a pronomine relativo derivatum (cf. Aufr. et Kirch. I 34, 160, II 219 sq., 228 sq.; Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 420; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 351). Grotefend *Rud. l. u.* VI, 31 coniunctionem arnipo pro *antequam* e praepositione ar pro *ad*, et negatione nipo pro *necdum* compositam putat. Tab. eugub. VIb 25: ARNIPO · VESTISIA · VESTICOS = *donec ——— a tripodaverit* (Aufr. et Kirch. II, 230); et tab. VIb 41: ARNIPO · COMATIR · PESNIS · FVST = *donec ——— precatus fuerit* (iidem II, 234).

?ƧИꟼA (arns), *Aruntis?*, praen. m. genit. sg. (vid. ΘИꓘA arnth = *Aruns*). In olla ad Polimartium effossa n. 2425: ƧИꟼA : ƧƎYƎИƎꟻ (venetes arns) = *Veneti Aruntis* filii, vel *Aruntis Veneti*. Alii legunt aphns (ƧИΦA).

ꓕИꓘA (arnt), *Aruns*, praen. m., quod saepius scribitur ΘИꓘA arnth (et ita aliquando AꝉИDA arnta pro AIOИꓘA arnthia h. e. AIOИVꟼA arunthia), unde gentilitium ƎꓲꓲИꟼA arntle = *Aruntilius* (IƎ · ꓲ · ꓕИꟼA arnt-l-ei = *Aruntilia*). Itaque: ƎꓘAΦИA : ꓕИꓘA (arnt anphare, n. 858) = *Aruns Anfarius;* ƎAƆ : ꝉИꟼA (arnt cae, n. 550) = *Aruns Caius;* ƎꓲƎꟻ · ꓕИꟼA (arnt vele, n. 416, 422) = *Aruns Vetius.* Adde num. 1949, 2136.

§ 2. *Aruntia*, praen. f. (idem quod ΘИꓘA arnth), in urnae etr. operculo n. 213: IИꓘꟼƎꓲƧ · ꓕИꓘA (arnt steprni) = *Aruntia . . . . .*

AꝉИDA (arnta), *Aruntia*, praen. f. (idem quod AIOИꓘA arnthia pro AIOИVꟼA arunthia; vid. ΘИꓘA arnth § 2), in urna etr. n. 924: ИVꟼƎꟼꝉ · AꝉИDA (arnta trepun) = *Aruntia Trebonia.* Legitur quoque AꓕИꓘA in urna senensi n. 436, quod pro *Aruntiae* habet Lanzius II 445 = 374 n. 416.

ARNTHAL = ꓲAOИDA, quod vide.

IꝉИDA (arnti), *Aruntia*, n. pr. f. (idem quod AIOИꓘA arnthia; cf. IИꝉꟼA artni), a praenomine ΘИꓘA (arnth) derivatum. In ossuario perusino num. 1503: IꝉИDA : DA (ar arnti) = *Arria Aruntia.* Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 132 sg.

ꓲAIꝉИꟼA (arntial), *Aruntiâ*, praen. vel n. pr. f., quod saepius scribitur ꓲAIOИꟼA (arnthial) et ꓲAOИꟼA (arnthal) pro pleniori forma arunthial, a praen. OИꟼA (arnth) = *Aruns* et *Aruntia*. In urnarum perus. operculis: ꓲAIꝉИꟼA · IИVꟼVꓲ · Oꓲ (lth lupuni arntial, n. 1676) et ꓲAIꝉИꟼA · IИVꟼVꓲ · OꟼAꓲ (larth lupuni arntial, n. 1677) = *Lartia Luponia Aruntiâ* nata. Vide ꓲIꝉИꟼA (arntil).

MAIꝉИDA (arntias), *Aruntiae* vel *Aruntis*, praen. genit. sg. in duobus aeneis signis ad Cortonam effossis n. 1051 sq. (vide ИAꟼꓲA alpan).

ꓲIꝉИꟼA (arntil), forte idem quod ꓲAIꝉИꟼA arntial =

Aruntiâ, sive ƧƎ⅃I+Иꟼᗅ arntiles = *Aruntilii*, in titulo etr. n. 118. Lanzio II 432 = 361 n. 357 est *Aruntilia*.

ƧƎ⅃I+Иꟼᗅ (arntiles), *Aruntilii*, n. pr. m. genit. sg., cuius rectus casus Ǝ⅃ᛍИᑕᗅ arntle h. e. *Aruntilius*, in urnula Mus. florent. n. 117: ƧƎ⅃I+Иꟼᗅ · ᗅꟼᗅO (tha[n]a arntiles) = *Tannia Aruntilii* uxor (vid. ƧVƧƎΦ phesus).

Ǝ⅃ᛍИᑕᗅ (arntle), *Aruntilius*, n. pr. m., quod scribitur etiam Ǝ⅃ᛍИᑕᗅ arnzle (femin. IƎ⅃ᛍИꟼᗅ arntlei = *Aruntilia*), ab ᛍИᑕᗅ arnt pro ⵙИᑕᗅ arnth h. e. *Aruns*. In ossuariis etr. n. 1000 et 995: Ǝ⅃ᛍИᑕᗅ · OИᑕᗅ et Ǝ⅃ᛍИꟼᗅ · OИDᗅ (arnth arntle) = *Aruns Aruntilius*. Cf. num. 436.

IƎ⅃ᛍИꟼᗅ (arntlei), *Aruntilia*, n. pr. f. (masc. Ǝ⅃ᛍИᑕᗅ arntle h. e. *Aruntilius*). In ossuario etrusco n. 997: ... IƎ·⅃·ᛍИꟼᗅ | IOᑕᗅ⅃ (larthi arntlei) = *Lartia Aruntilia*.

ᗅИ+Иꟼᗅ (arntna), *Aruntinia*, n. pr. f. (abl. sg. ⅃ᗅИ+Иꟼᗅ arntnal), quod scribitur etiam IƎИ+Иꟼᗅ arntnei vel IИ+Иꟼᗅ arntni et pleniori orthographia IИ+ИVꟼᗅ aruntni, a praen. ᛍИᑕᗅ arnt pro ⵙИᑕᗅ arnth h. e. *Aruns* derivatum. In ossuario clusino n. 584: ᗅИ+Иꟼᗅ : ⅃IƎ⅃ИᗅO (thanchvil arntna) = *Tanaquil Aruntinia*.

⅃ᗅИ+Иꟼᗅ (arntnal), *Aruntiniâ*, n. pr. f. abl. sg., pro arntnial sive aruntnial, cuius rectus casus ᗅИ+Иꟼᗅ arntna (cf. IИ+Иꟼᗅ arntni § 3). In ossuario clusino n. 731: ⅃ᗅИ+Иꟼᗅ : O⅃ | ᗅИƧƎ⅃+ : O⅃ (lth tlesna lth arntnal) = *Lars Laenius* (?) *Lartis* filius *Aruntiniâ* natus. Pro arntnal habet ARRIA NATVS inscriptio bilinguis in urna marmorea etrusca n. 980, quae sequitur (cuinte s̓vnu? arntnal):

⅃ᗅИ+Иꟼᗅ · VИƎM · Ǝ+ИIVƆ

Q·SENTIVS·L·F·ARRIA·NATVS

IƎИ+Иꟼᗅ (arntnei), *Aruntinia*, n. pr. f. (scribitur et IИ+Иꟼᗅ arntni vel ᗅИ+Иꟼᗅ arntna; cf. IƎИᛍᛍVᑕMᗅ as̓rutznei et IƎИ+ꟼᗅ artnei), a praen. ᛍИᑕᗅ arnt = ⵙИᑕᗅ arnth h. e. *Aruns* derivatum. In ossuariis clusinis n. 525 et 594: IƎИ+Иꟼᗅ : ᗅИᗅO (thana arntnei) = *Tannia Aruntinia*. Cf. Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V, 13.

IИ+Иꟼᗅ (arntni), *Aruntinia*, familiae clusinae nomen (scribitur etiam ᗅИ+Иꟼᗅ arntna et IƎИ+Иꟼᗅ arntnei, pleniori orthographia IИ+ИVꟼᗅ aruntni), a praen. ᛍИᑕᗅ arnt pro ⵙИᑕᗅ arnth h. e. *Aruns* et *Aruntia* derivatum. In ossuariis clusinis: IИ+Иꟼᗅ : Oᗅ (ath arntni, n. 587) = *Attia Aruntinia*; IИ+Иꟼᗅ : O⅃ (lth arntni, n. 119, 586, 588) et IИ+Иꟼᗅ : ODᗅ⅃ (larth arntni, n. 591) = *Lartia Aruntinia*; IИ+Иꟼᗅ : ⅃Ǝ (vl arntni, n. 585) et IИ+Иꟼᗅ : ⅃ƎƎ (vel arntni, n. 589 sq.) = *Velia Aruntinia*.

§ 2. IИ+Иꟼᗅ fortasse idem quod *Aruntinius* in ossuariis clusinis n. 592 sq.

§ 3. Usurpatur quoque pro arntnial (vide ⅃ᗅИ+Иꟼᗅ arntnal) = *Aruntiniâ*, ut mihi videtur, in titulis n. 433 et 915.

ᗅƧIИ+Иꟼᗅ (arntnisa), *Aruntinii uxor?* (vid. supra IИ+Иꟼᗅ arntni = *Aruntinia*). In ossuario clusino num. 636: ᗅƧIИ+Иꟼᗅ : ᗅIИMVƆ | ᗅIИᗅO (thania cumnia arntnisa). In operculo ossuarii clusini n. 759 legitur:

ᗅƧIИ+Иꟼᗅ : I‡IƎƎ : IOꟼᗅ⅃

(larthi veizi arntnisa) = *Lartia Vetia Aruntinii* uxor. — Vide voc. sq.

ᗅƧ+Иꟼᗅ (arntsa), forte *Aruntis* vel *Aruntinii uxor* (idem quod? ᗅƧIИ+Иꟼᗅ arntnisa), in ossuarii clusini operculo n. 784 ubi legitur:

ᗅƧ+ | Иꟼᗅ : IƎИᗅꟼMV : ᗅI+Ƨ ᗅΘ

(hastia umranei arntsa) = *Fausta Umbrania Aruntis* vel *Aruntinii* uxor.

ARNVS, *agnus* (vide ARNA), a gr. ἄρς, ἀρνὸς (agnus et agna), in vetustissima lege Numae Pompilio adtributa, apud Aul. Gellium IV, 3, quae est: « Iunoni crinibous demissis arnum feminam caidito. »

ARNVS, Ἄρνος (Strab. V, II, 5; Ἄρνου ποταμοῦ ἐκβολαί, Ptol. III, 1), fluvius Tusciae (Plin. III, VIII, 3), nunc *Arno*. Hinc Arniensis tribus, constituta circa annum Urbis CCCLXIX (Liv. VI, 5). Cf. Maffeium *Osserv. lett.* VI, 8.

AROCHA, flumen Italiae inferioris in Bruttiis (Plin. III, XV, 2), nunc *Crocchio* (Romanelli *Topogr.* I, 190).

ΑΡΠ et ΑΡΠΑ in nummis Arporum Apuliae, n. 2919*b-c*, 2920*a-b*. Vide ARPI.

ΑΡΠΑΝΟΥ et ΑΡΠΑΝΩΝ, in nummis Arporum Apuliae, n. 2919*d-e*. Vide ARPI.

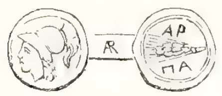
ΛRPΛTITV, quod legitur in tabula veliterna n. 2736 lin. 2, pro *adipato* adiect. habet Lanzius II 617 = 532 ab umbr. ar̥epe (*adeps*); hinc VINV · ΛRPΛTITV = *vino adipato;* pro *appotato* (libato) Grotefendius *Rud. l. u.* V, 28 sq. et 26, ex praep. ar pro *ad* et patitu pro *potato* compositum; et Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 263 pro *exceptu* supin., ab arpatum = ἁρπάζειν (*rapere, subripere*, german. auffangen). Guarinius *Comm.* I, 20 scripsit: « Iam τὸ vinu pro *vinum* accepto, quod subiicitur, *arpatitu* tantum voce non clamat, imperandi modum esse, quasi si diceretur παρατιθέτω a verbo παρατίθημι, quod est *appono*. Itaque vinu arpatitu reddo *vinum adpono*. » Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 320 sqq.

V+⅃ƎꟼꟼA (arpeltu), *adpellito* (appellito)?, imperat. 3 pers. sg., in tab. eugub. IIa 32, IIb 19, IV 8; compositum ex praep. -ꟼA (ar-) = rom. AR- pro *ad* et rad. -⅃Ǝ1 (pel-) = scr. pr̥ vel par, rom. pell-ere (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 142, 153, II 347. Cf. Grotefend *Rud. l. u.*

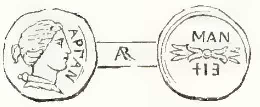
VII, 17). Lanzius II 733 = 641: « Arpeltu, *se l'analogia non inganna, è da* adpello adpellitus *all'antico uso per* adpulsus, *scosso*, *vagliato*. »

ƧƎ⅃qA (arpes) = ƧƎ⅃Ǝq A (arepes), quod vide.

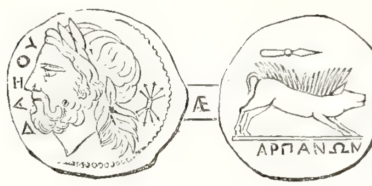
ARPI, Ἄρποι (Ptol. III, 1), oppidum Apuliae Dauniae a Diomede conditum. Plin. III, xvi, 5: « Arpi, aliquando Argos Hippium Diomede condente, mox Argyrippa dictum. » Strab. VI, iii, 9: ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος Ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππα, εἶτα νῦν Ἄρποι. — Incolae dicti sunt Arpani (Plin. III, xvi, 6); in nummis graece inscriptis n. 2919-2922: Α, ΑΡΠ, ΑΡΠΑ, ΑΡΠΛ, ΑΡΠΑΝ, ΑΡΠΑΝΩΝ, ΑΡΠΑΝΟΥ et fortasse

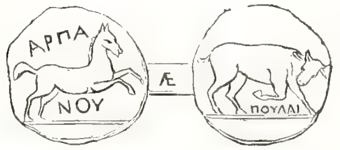

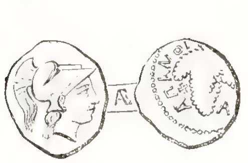

ͰΑΡΠΑΝΟΥ (Riccio *Repert.* etc. pg. 37 sg. habet: ΑΠqΑ, ΑΡΠΑ, ΑΡΠΑΝ, ΣΟΝΑΠqΑ, ΑΡΠΑΝΟΣ, ΑΡΠΑΝΟΣ, ΑΡΠΑΝΟΥ, ΑΡΠΑΝΩΝ; Avellinius in Carell. pg. 35 nt. 2 vidit ΑΡΤΤΑ), et in nummis 2920 *a-b* ΑΡΠ ΕΕΡΤ (arp vert), concordia cum HERDONIA, quod vide.

ARPINVM, Ἄρπινα (Diodor. Sic. XX, xc, 4), Ἄρποι (Plutarch. in *Cic.* VIII, 2; adi. ἀρπίνη in *Mario* III, 1), oppidum Latii, nunc *Arpino*, cuius incolae Arpinates (Plin. III, ix, 11; cf. Mommsen *Inscr. neap.* n. 4322). Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* I = 1829 pg. 185 et VI = 1834 pg. 366, Cluver. *Ital. ant.* pg. 1043 sqq. — De adiect. arpinas vide Forcell. s. h. v.

IИAᗡꟼV⅃qA (arputrati), *arbitratu*, m. abl. sg. 4 decl., compositum ex praep. -qA (ar-) = rom. AR- pro *ad* et verbo bitere (ire), unde rom. ar-biter (Schneider *Lat. gram.* I, 257 sq.). Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Passerius *Paralip.* pg. 314 et 324; Hannib. degli Abati-Olivieri in *Saggio di dissert.* II, 13; Lanzius 705 = 613; Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, V 32, VII 31; Lassen *Beitr. zur deutung der eugub. taf.* s. 53; Aufr. et Kirch. I 55, 125, 153, 321 sq.; Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 206; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 126. Tabula eugub. Va 12: VIqƎIIИA : VᗡИAᗡ8 : IИAᗡꟼV⅃qA (arputrati fratru atiieriu) = *arbitratu fratrum Attidiorum.*

ARQVVS, *arcus*, scriptione antiqua, de qua Priscianus pg. 36 = 560 P. (vide QVVM) et Forcell. s. h. v. Cf. arquitenens = *arcitenens* in Forcell. *Lexico* (s. v. arquitenens), arquites = *arcu praeliantes* (Paul. pg. 20), et arquo = *arcuo* in *not. Tir.* pg. 63.

AqqA (arra), *Arria*, n. pr. f. in urna hortana n. 2266, ubi legitur: IIX↑ | AqqAↃ (c arra LXII) = *Caia Arria* vix. ann. *LXII.* Adde perus. inscr. n. 1571.

ARRESPEX, *aruspex* (scribitur et ARESPEX, ARISPEX, HARISPEX). In lapide apud Gorium II 411, III 304 (Orell. n. 2297): C · BAEBIVS | C · F | ARRESPEX.

ARRETIVM et Aretium, Ἀῤῥήτιον (Ptol. III, 1; Strab. V, ii, 5 et 9), nunc *Arezzo*, urbs Etruriae clara (Liv. IX, 37; XXII, 2, 3; XXVIII, 46 et alibi) et a veteribus scriptoribus saepe memorata. Inscr. apud Orell. n. 3547: C · ANINIVS C · F · POM · GALLVS DOMO ARRETIO etc. Item inscr. apud Henzen n. 6598: DEANAE | SACRVM | A · TITIVS · C · F | POM · SEVER|VS · ARRETIO | Ɔ · LEG · VI VIC · P · F | IDEMQVE · VIVARI|VM · SAEPSIT. — Incolae appellantur Aretini vel Arretini (Ἀῤῥητῖνοι, Polyb. II 19, III 77 et 80; Dionys. Halic. III, 51; Diod. Sic. XX, xxxv, 5), qui coloni deducti a L. Cornelio Silla et a Triumviris (Frontin. *De colon.* pg. 102; Cic. *Mur.* cap. 24, *Caec.* cap. 33, *Ep. ad. Att.* I 19 = n. 24 § 4), in tres discernuntur, Aretini veteres, Aretini Fidentes, Aretini Iulienses (Plin. III, viii, 3). Inscr. apud Grut. 1028, 2 (Orell. n. 3100): ORDO ARRETINORVM, et lapidis fragm. apud Gorium *Inscr. ant.* II, 211 (Mur. 1029, 1; Orell. n. 100): .... DECVRIONES | ARRETINORVM VETER. Cf. Cluverium *Ital. ant.* pg. 511 sq.; Orell. *Inscr. lat.* I, 85; Inghirami *Storia della Toscana* III, 49 et 290; Maffei *Osserv. lett.* VI, 163; Müller *Die Etr.* I, 125, 128, 130, 376.

? ⅃AI+ИqqA (arrntial), *Aruntiā*, perperam scriptum aut exscriptum, pro ⅃AI+Иq A arntial = ⅃AIOИVqA

arunthial. In ossuario perus. n. 1614 vidit Vermigliolius: ꓘAl+Hꟼꟼꓤ · ꓤ+ꓤ8ꓤↃ · ꓤHꓤO (thana cafata arrntial) = *Tannia Cafatia Aruntiâ* nata.

ARRVNS. Vide ⊙HꓘA (arnth).

ARRVNTIVS. Vide ⊙HꓘA (arnth).

ARS-, antiquioribus literis -ꟼA (ar̥), apud Umbros, = rom. AR- h. e. *ad* praep., in verbis ARSFERTVR = *adfertor* et ARSVEITV = *arvehito* (advehito).

AƧꟼA (arsa), in ossuario perusino n. 1966. Arsa fuit cognomen romanum (C. Terentillus Arsa tribunus plebis, in Liv. III, 9). Cf. ARSI = *Arsiniâ?* in Vermigl. *Inscr. per.* pg. 32 n. 36, et Orioli apud Vermigl. *Sepol. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 132.

ARSE, arsionem h. e. *incendium, ignem,* Etruscorum linguâ. Paulus ex Festo pg. 18: « Arseverse *averte ignem* significat. Tuscorum enim linguâ arse *averte*, verse *ignem* constat appellari. Unde Afranius ait: *Inscribat aliquis in hostiis arseverse* (1). » Adde Gloss. apud Maium *Cl. auct.* VIII, 50: « arseverse, verbum defectivum, i. *averte ignem* »; et VIII, 434: « ars everse, proverbium. » Afranii versum pervertit Paulus Diaconus. Sane Dacerius in Festo loc. cit.: « Neque arse *averte*, verse *ignem* cum Festo interpretor; sed contra arse videtur pro *arsisse*, et verse pro *verte*, id est *averte*. » Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 29; Lanzi II 490 = 416 nt. 1; Grotefend *Rud. l. u.* II 24, IV 13 et 15; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 48; Pott *Etym. forsch.* I 101; Becman *Manud. ad ling. lat.* pg. 557; Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 283. Sileo de artificio etymologico Furlanetti apud Forcell. s. v. *arse*.

ARSES, arsiones h. e. *incendia* vel *ignes*, sicuti ARSE = *incendium*, Tuscorum linguâ. Hinc ARSES VVRSES, quod in ara cortonensi legitur n. 1020, exponitur pro *incendia vortas* (cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 24, III 22 sq., VII 36; Munster apud Orell. n. 1834; Hamilton-Gray *Turs* etc. pg. 506) sive *arsionem averte* (Oriolius in epistola ad Vermigl. missa die 4 iunii 1817). Huschkio in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 pg. 364 et 367 arses = *ardebis*.

ARSFERTVR, adfertor (allator), quod scribitur etiam ARFERTVR, et vetustioribus literis ꓷVꓘꓷƎ8ꟼA (ar̥fertur), pro ars-fer-tur-s vel ar̥-fer-tur-s; umbrica vox composita ex ARS- (-ꟼA ar̥-) = rom. AR- pro *ad* praep., et FERTVR = fertor h. e. *lator* (vide ꓷVꓘꓷƎ8ꟼA ar̥fertur; et cf. Passerium *Paralip.* pg. 324 et *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 360, Lanzium II 812 = 721, Aufr. et Kirch. I 153, II 37, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 150 et 343). Tabula eugub. VIa 8: VERFALE · PVFE · ARSFERTVR · TREBEIT = *carmen ubi adfertor recitavit* (?) (Aufr. et Kirch. II, 83).

ARSFERTVRE, adfertori (allatori), dat. sg., antiquissimis litteris ƎꓷVꓘꓷƎ8ꟼA (ar̥ferture), nominat. sg. ARSFERTVR = ꓷVꓘꓷƎ8ꟼA (ar̥fertur) h. e. ad-fer-tor (cf. Passerium *Paralip.* pg. 324; Lanzium II, 812 = 721; Aufr. et Kirch. I 59, II 37; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 95). Tabula eugub. VIa 2: ARSFERTVRE · EHVELTV · STIPLO = *adfertorem iubeto stipulari* (Aufr. et Kirch. II 51). Vide ꓷVꓘꓷƎ8ꟼA (ar̥fertur) = ARSFERTVR.

ARSFERTVRO, adfertorem (allatorem), acc. sg., cuius rectus casus ARSFERTVR = ꓷVꓘꓷƎ8ꟼA (ar̥fertur) h. e. ad-fer-tor. Tabula eugub. VIa 17: ARSFERTVRO · NOMNE · CARSITO = *adfertorem nomine calato* (Aufr. et Kirch. I, 127; II, 106). Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85.

ARSIA sylva in Hetruria (Liv. II, VII, 2, et Val. Max. I, VIII, 5), quam Ἄρσιον ἄλσος appellat Plutarch. in *Popl.* IX, 1. Cf. Drakenb. ad Liv. l. c.

§ 2. Arsia, Ἄρσις, est etiam fluvius Italiae, cuius meminit Plutarchus in *Pomp.* VII, 3.

ARSIE, ——*ie*, vocat. sg. (in tab. eugub. VIa 24, VIb 8 et 27), genit. ARSIER, uti docent Aufr. et Kirch. II 140 sq. — Lanzio II 750 = 658, 761 = 669 est *incende*, ab etr. ARSE = *ignem;* et Lassenio *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 32 idem quod *ad-sis*. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 9: « arsie pro vocativo et arsier pro genitivo ἀρσίου h. e. εὐμενοῦς sive foner (volentis) est accipiendum. » — Cf. Passerium *Paralip.* pg. 263 et *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 358 sg.; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 509.

ARSIER, ——*ii*, genit. sg. (in tab. eugub. VIa 24, VIb 27), quod perperam scriptum ASIER invenies in tab. eugub. VIb 8. Vide ARSIE; et cf. Aufr. et Kirch. I 98. II 140 sq., Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 314, et Lanzium II 812 = 721 (arsier = *ustione*).

ARSINEVM, ornamentum capitis muliebris. Ita Paulus pg. 30; ubi Müller: « Gloss. Labb. arsinum, διάκριμα, quo acus vel pecten, quo capilli discriminabantur, significari videtur. » Cf. Festum pg. 265.

ARSIR, assir (sanguis)?, nominat. et acc. sg. n. 3 decl. Tabula eugub. VIa 6: NEP · ARSIR · ANDERSISTV = *nec sanguis* (?) *intercedito* (?); et tab. VIa 7: OTE · PISI · ARSIR · ANDERSESVS[T] = *aut si quis sanguis* (?) *intercesserit?* (Aufr. et Kirch. II 62; cf. I 98, 127, II 56 sq.). — Lassenio *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 32 arsir = ARSIE et ARSIER, rom. *ad-sis;* contraque Grotefend *Rud. l. u.* VI 9 scripsit: « arsir dativus pluralis esse videtur eius adiectivi, quod in precibus ἄρσιον s. *benevolum* significat. » Cf. Passerium *Paralip.* pg. 250, 263, 324, et *Lett. Roncagl.* n. XIV pg. 357; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 314, cui arsir *alius;* Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 279; et Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 125.

AꟼꓤꟼA (arsira). Vide thanarsira.

(1) Plinius XXVIII, IV, 6: « Etiam parietes incendiorum deprecationibus conscribuntur. »

ARSITE? Vide SARSITE.

8ANAJdDA (arṡlataf), *arculatas*, partic. perf. pass. acc. pl. 1 decl., in tabula eugub. IV 22 (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 35; Aufr. et Kirch. I 113, 147, II 183, 376). Derivatur ab *arcus*. Vide ARCVLATA.

ARSMAHAMO, ——*mur*, praes. indic. pass. 1 pers. pl. (in tab. eugub. VIb 56), pro armaha-mur, siculi VИAMDA (arma[m]u) pro arma-mur: thema arsma sive arsmaha, cui fortasse rom. *arm-are* respondet (cf. Aufr. et Kirch. I 106, 140, II 262). Vide VИAMDA (armanu).

ARSMATIA, ——*am*, adiect. acc. sg. 1 decl., sine casus desinentia: proba manu ARSMATIAM; iungitur cum substantivo PERCA sive PERCAM in tab. eugub. VIa 19, VIb 53, 63, VIIa 46, 51. Vide voc. sq. et PERCAM.

ARSMATIAM, ——*am*, adiect. acc. sg. 1 decl., quod minus recte scribitur ARSMATIA sine casus desinentia (Aufr. et Kirch. I 110, II 106 sqq.; cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 43, et Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 21 nt. 6). Iungitur substantivo PERCA sive PERCAM in eugub. tab. VIb 49 et 50; at quid significet adhuc est incompertum. Grotefend *Rud. l. u.* II, 32: « arsmatia utrum nomen compositum sit, an ἁρμόδιον τι significet, nondum mihi liquet. » Passerius *Paralip.* pg. 287 (cf. 291 et 324): « arsmatiam; *armum* victimae hic intelligo. » Cf. ARSMAHAMO, ARSMOR, et vide ARSMATIA atque PERCA sive PERCAM.

ARSMO, ——*os* (?), m. acc. pl. 2 decl., abiectâ literâ finali *f*, pro arsmof (?): scribitur quoque ASMO, nominat. pl. ARSMOR (Aufr. et Kirch. I 98, II 158 sq.). Occurrit in tab. eugub. VIa 30, 32, 39, 42, 49 (ASMO), 52, VIb 13, 32, 34, VIIa 17, 30 (vide PIHATV et SERITV). Lassenio *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 43 et 51 arsmo est arsmom sive arsmorum genit. pl., et Grotefendio *Rud. l. u.* arsmo[f] abl. pl. = *civibus*. — Lanzius II 753 = 661: « arsmo *forse* arvo. » Vide voc. sq.

ARSMOR, ——*i*, m. nominat. pl. 2 decl. (in tab. eugub. VIa 26, 36, 46, VIb 29), fortasse acc. pl. ARSMO sive ASMO (Aufr. et Kirch. I 117, II 147, 158 sq. Cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 41, 43, 49; Grotefend *Rud. l. u.* V, 15; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 122 sq.; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 509 sq. et 35), cuius significatio valde dubia (cf. VИAMDA armanu, ARSMAHAMO; et vide SVBATOR). Lanzii interpretatio haec est (*Saggio* II 751 = 659): arsmor; *nell'altro dialetto sarebbe* armus, *che stando alla lettera traducesi* armi *o* armos. Antiqui humeros cum brachiis armos vocabant (Festus). *Trattandosi di quadrupedi, Virgilio l'adopera in significato più generico* fodere calcaribus armos: *e in tal senso qui si può prendere, supponendo che si parli di vittime*, artus. *È anche notabile, che nelle glosse antiche edite da Ar. Stefano si legge* armicia, hostia, victima. *In altro senso è presa tal voce nel v.* 30, *ove dicesi* arsmo viro pequo castruo pihatu; *ove non so se derivisi da* ἄρομα arvum, *o da* ὁρισμὸς terminus, *o se debba intendersi diversamente. Torna la stessa voce nelle lustrazioni de' confini, ove leggesi* perca arsmatia *e* armano kateramo (κάθαρμα) *dallo stesso tema.* — Grotefend *op. cit.* IV, 15: « arsmor vero sunt ἄρθμιοι sive οἱ κατὰ φιλίαν ἡρμοσμένοι cives. » Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 122.

ARSVEITV, arvehito (ad-vehito), imperat. 3 pers. sg., quod et scribitur ARVEITV (antiquissimis literis VYIƎƎ<A ar-veitu), compositum ex ARS- (-<A ar-) = rom. AR- pro *ad*, et rad. VEI- pro rom. veh-. — Vide V+IƎƎ<A (ARVEITV). Legitur in tab. eugub. VIa 56, 59, VIb 2, 20, 44, 46, VIIa 4, 8: FICLA · ARSVEITV = VIIa 42 FICLAM · ARSVEITV h. e. *ficulam* (?) *advehito;* VIb 5 STRVSLA · ARSVEITV = *struicem advehito;* et VIIa 54 STRVSLA · FICLA · PROSESETIR · ARSVEITV = *struem ficulam* (?) *prosectis advehito* (Aufr. et Kirch. II, 180, 191, 299).

ARTAHIAIHI (αρταhιαιhι), in messap. inscr. n. 2952.

Α[ΡΤΑ]Μ?, Ἄρτεμις (Artemis), scriptione graeco-italica (vide AD◊EM arthem, ADTVM artum et ADTVIMES artumes; etr. AИAΘ thana h. e. *Diana*), in etrusco speculo n. 43. Cf. Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. LXXXVII (*Ueb. die Gotth. der Etr.* nt. 94), S. Campanarium et Gennarellium in *Giorn. arcad.* LXXXV, 147, 173.

ARTANI, incolae cuiusdam oppidi in agro Cremonensi; forte idem cum *Attano* sive *Curtettano*. Ita Orellius ad inscr. n. 4096, quae est: IVVENTVTI ARTANORVM POSVIT COLLEGIVM.

ΑΡΤΑΣ, rex Messapiae, apud Thucyd. VII, 33 (Ἄρτας), et apud Athen. III, 108 (Ἄρτος).

ARTEMES, Ἄρτεμις (Artemis)?, in messap. inscr. n. 2965. Cf. Mommsen *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 133.

ARTENA, ἀρύταινα (arytaena). Paul. ex Festo pg. 21: « Arytaenam sive artenam vas ab hauriendo sic appellabant. » Cf. Müllerum ad Fest. l. c., et Forcellinium.

ARTENA, urbs Volscorum, a Romanis capta. Livius IV, 61. Cf. Maffeium *Osser. lett.* VI, 8.

JAИI+<A (artinal), *Arteniâ* vel *Artinia*, n. pr. f. (cf. Artenna in lapide histon. apud Mommsen n. 5240, et Arthenus? apud Grut. 1150, 7) pro JAIИ+<A artnial, ab IИ+<A artni vel IƎИ+<A artnei; nisi idem est quod JAИ+И<A arntnal = *Aruntiniâ*, vel JAI+И<A arntial = *Aruntiâ*. In ossuarii perus. operculo n. 1615: JAИI+<A · ƎYA8AƆ · <AJ (lar cafate artinal) = *Lars Cafatius Arteniâ* (vel *Aruntinia?*) natus.

ARTISSIME, *arctissime*, adv. (ab artus pro *arctus* adi.). Cic. Fragm. apud Maium *Cl. auct.* II, 101 et 275. Cf. Ciacconium *Opusc.* pg. 12.

IƎИ+<A (artnei), *Artenia* vel *Artinia*, gentilitium etr. (vide

ᴎAИIƚЯA artinal), quod scribitur etiam IИƚЯA artni et -И⋡ЯA arzn-; nisi exaratum est pro IΞИƚИЯA arntnei = *Aruntinia*, comparatis titulis clusinis n. 520 et n. 525. Itaque inscriptio n. 873: IΞИƚЯA · AИAO (thana artnei) = n. 520 IΞИIЯA : AИAO (thana ar[t]nei) h. e. *Tannia Artenia* (vel *Aruntinia*); et n. 595: IΞИƚЯA : IOЯAᴎ (larthi artnei) = *Lartia Artenia* (vel *Aruntinia*). Cf. Vermigl. *Sepol. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 138.

IИƚЯA (artni), *Artenia* vel *Artinia*, idem quod IΞИƚЯA artnei (abl. sg. ᴎAIИƚЯA artnial et ᴎAИIƚЯA artinal), sive IΞИƚИЯA arntnei = *Aruntinia*. In ossuarii perus. operculo n. 1274: IИƚЯA · AIƚƧA8 (fastia artni) = *Fausta Artenia* (cf. Arsinia n. 1280).

ᴎAIИƚЯA (artnial), *Arteniā* vel *Artiniā*, n. pr. f. ab IИƚЯA artni vel IΞИƚЯA artnei (cf. ᴎAИOЯA arthnal); fortasse *Aruntiā* sive *Aruntiniā*. In urna perusina n. 1764: ᴎAIИƚЯA : ΞƚAИIƚИΞƧ : ЯAᴎ (lar sentinate artnial) = *Lars Sentinatius Arteniā* natus.

ARTORIAN et APΓORIAN (*αρτοριαν*), in lapide messap. n. 2959 lin. 8 et 11. Cf. n. 2955 lin. 4.

ARTRARE, *aratrare*, hoc est segetes iam enatas rursus arando proscindere. Plinius XVIII, XLIX, 6: « Salassi quum subiectos Alpibus depopularentur agros, panicum miliumque iam excrescens tentavere. Postquam respuebat natura, inararunt. At illae messes multiplicatae docuere; quod nunc vocant artrare, id est, *aratrare*, ut credo tunc dictum. »

?ƧYDA (arts), in lapide arretin. n. 467.

ADXVA..? (artua...), ——*avit* (statuit)?, fortasse pro artuafed, 3 pers. sg. perf. (cf. lat. *artu-s* et gr. *αρτύω*), secundum Aufr. et Kirch. II 395 sq. et 402, qui verba (ex bilingui lapide tuderte n. 86) KADNIXV ADXVAD (karnitu artuaf?) et [KAD]NIXV · ⱶOKAN (karnitu lokan) exponunt pro *ossuarium statuit* (*locavit*). Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 352 et 354, qui legit artua[n]s[et], vertit *sepulcrum extruxit* (*locavit*). — Lectio Sec. Campanarii (in *Giorn. arcad.* LXXXI, 100 sg., 107 sg.) est artuana = *Arvaniā*, n. pr. fem. Cf. Mommsen in *Zeit. f. wissensch. der sprache* I, 396.

ADTVM (artum), *Ἄρτεμις* (Artemis); scribitur etiam ADOEM arthem, ADTVMES artumes et fortasse APTEM artem, in quibusdam speculis cum literis graeco-italicis (tusce AИAΘ thana h. e. *Diana*). Haec forma artum (ex apographo cl. Garruccii ADTVMI artumi) legitur in clusino speculo n. 478 (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1843 pg. 89 sg.). Alii legunt muira i. e. *Μοῖρα*, *parca*, *fatum*, *mors*; et Cavedonius arium sive ariutna h. e. *Arianna* (*Congett. sopra alcuni specchi etr.* pg. 335 sg.). Cf. Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 172 sg., Avellinium in *Bull. arch. nap.* III, 17; Maury in *Révue archéol.* IV, 693.

ADTVMES (artumes), *Ἄρτεμις* (Artemis), in volcente vase APTEMIN (1), et in quibusdam speculis cum literis graeco-italicis ADTEM, ADTVM, APTEM (cf. IMIYIDA aritimi); deae nomen, quam Romani IANA et DIANA vocarunt, Tusci AИAΘ thana. Etruscum speculum n. 2469 Apollinem (AΓVⱶV apulu) exhibet in conspectu Artemidis (graeco-italica orthographia artumes) lyrā canentis. Est Diana Hymnia, *Ἄρτεμις Ὑμνία* (Pausan. *Arcad.* XIII, 1). Cf. Braun *Artemis Hymnia und Apollon* (Rom 1842).

ARVALES fratres, ait Varro *De l. l.* V, 85 pg. 33, dicti sunt, qui sacra publica faciunt propterea ut fruges ferant arva, a *ferendo* (?) et *arvis* fratres arvales dicti. Cf. Marini *Atti dei fratelli Arvali*, Forcell. *Lexic.* ad h. v., et Müll. in Festo pg. 5.

ARVALVS?, arvorum deus, qui Saturnus fuisse dicitur. Cf. Orell. *Inscr.* n. 1510 sqq.

ИΞMAᑐЯA (arvamen), *in campum?*, locat. sg. 1 decl. (in tab. eugub. III 11: AYVYΞ : ИΞMAᑐЯA arvamen etuta = *in campum eunto*), cuius thema arva est, unde rom. arvus adiect. (Nonius III, 15 = pg. 192), et arvum h. e. « ager qui aratus, non satus est, » ut Varro ait *De r. r.* I 24 (cf. Gorium *Mus. etr.* I, LIX; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 9; Aufr. et Kirch. I 43, 112, II 368 sq.). A gr. *ἀρύω*, *extraho*, id duxit Lanzius II 696 = 604; et Grotefend *Rud. l. u.* VII, 30 pro *arviga* accepit, cui videtur « arvamen etuta scriptum esse pro arvia ustentu sive arvio fetu. » Huschkio in *Rhein. Mus.* n. f., XI = 1856 s. 367 est *in aream*. Vide ИΞᑐЯA (arven) et voces quae sequuntur.

ARVEHO, *adveho* (ab AR = *ad* et veho), unde ARVECTVS = *advectus*. Cato *De r. r.* cap. CXXXVIII: « Hoc licet facere, arvehant (*boves*) ligna, fabalia, frumentum *etc.* » Vide umbr. VƚIΞᑐЯA (ARVEITV), quod sequitur.

VƚIΞᑐЯA (arveitu, ARVEITV), *arvehito* (ad-veh-ito) imperat. 3 pers. sg. Umbrorum linguā, quod romanis literis scribitur ARSVEITV, male VƚIΞᑐDA (ARVEITV) et VYIΞᑐA (aveito); compositum ex praep. -ЯA (ar-) = ARS-, rom. AR pro *ad*, et rad. -IΞᑐ (VEI-) pro romano veh-, scr. vah = *veh-ere* (Müller *Die Etr.* I, 56 nt. 124; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 19 et 21; Döderlein *De voc. aliq. lat. sab.* etc. pg. 8; Grotefend *Rud. l. u.* II 32, VI 30, VII 16, 33, VIII 25; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 21, 28 et nt. 27, 33; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 37; Aufr. et Kirch. I 73, 84 sqq., 142, 153, II 164 nt. 1, 171, 174 sq., 259). Tab. eugub. Ib 6: VƚIΞᑐDA : MIƚI⋡ИΞƚ (tenzitim a[r]veitu) = ——*ium advehito* (Aufr. et Kirch. II, 234); tab. IIb 12 sq. VƚIΞᑐЯAΞ8I | : VƚΞdΞƧVDᑫ : ƧΞDᑫAK (kapres prusesetu ife arveitu) = *capri prosecta ibi advehito* (Aufr. et Kirch. II 352); tab. IIa 29: VƚIΞᑐЯA : AᴎKII8 (fikla arveitu) = VIb 23 FICLA · ARVEITV pro tab VIIa 42 FICLAM · ARSVEITV = *ficulam* (?) *advehito*;

(1) *Muséum étrusque* de Lucien Bonaparte, pl. XXVI n. 1182.

tab. III 34 VYIƎƆꟼA AИƋVOИƧ (strusla arveitu) = STRVSLA · ARSVEITV h. e. *struem advehito*. Adde tab. IIa 12 « fasiu prusesete arveitu (V†IƎƆꟼA) », tab. IV 4 sq. « struhsla petenata isek | arveitu (VYIƎƆꟼA) », et tab. IV 1 « erarunt struhslas eskamitu aveitu (VYIƎƆA) ». Vide ARSVEITV et rad. -IƎƆ (VEI-). — Non bene Lanzius II 757 = 665 (cf. 681 = 590 et 813 = 722) interpretatus est *αιριμενον στεαρ*, *adipes viscerum*, ab *ἀρύω*. Passerio *Paralip.* pg. 324 (cf. pg. 275 sq., 319) arsveitu est *arueere*, *adducere*. Sileo de Gorii interpretatione in Mus. etr. I, LXV, et *Lex etr. pelasg.* mss.

ARVECTVS, *advectus*, particip. ab ARVEHO = *ad-veho*. Cato *De r. r.* cap. CXXXV: « Trapectum ubi arvectum erit, ubi statues, ibi et commodato, concinnatoque. »

ИƎƆOA (arven), perperam scriptum in tab. eugub. III 13 pro arvem sive pro arvemem locat. sg., comparandum cum umbr. ИƎMAƆOA (arvamen) et rom. arvus vel arvum (Aufr. et Kirch. I 93, 96, II 369). Ita Gorius in *Mus. etr.* I, LIX arven contractum retinuit ab arvamen; Lanzius II 813 = 722 id reddidit *ἄυρε* ab *ἀρύω*; et Grotefend *Rud. l. u.* VII 30: « arven amparitu vero exaratum est pro arviam amprehtu (*arvigam cremato*) ».

ARVENA, *advena*, m. et f., apud Priscianum (vide AR = *ad*).

ARVENIO, *advenio*, ex praep. AR = *ad* et venio; ita ARVENTOR pro *adventor* dicebant veteres. Placid. Gloss. apud Maium *Class. auct.* III, 435: « arveniet, *adveniet* ». Vide ARFERRE = *adferre*.

ARVENTOR, *adventor*, ab ARVENIO = *advenio*, apud Priscianum (vid. AR = *ad*).

ƧƎƆOA (arves), obscurissima Umbrorum vox, quae in eugubinis tabulis pluries invenitur, bis tantum ƧIƆOA (arvis); utraque in formulis sacris iungitur cum arepes vel areper = aripes vel ariper et verbo pesnimu sive persnimu (cf. Aufr. et Kirch. II, 169 sq.). Tab. eugub. Ia 6, 10, 13, 19, 23, Ib 3 sq.: « kutef pesnimu arepes (are Ia 10, arpes Ia 13) arves » = tab. Ib 7: « kutef persnimu aripes arvis », et tab. Ib 26, 30, 32 sq., 44, IIa 7: « tasez pesnimu arepe (areper Ib 30, 32 sq.) arves » = tab. Ia 26 sq.: « tasez pesnimu ariper arvis. » — Grotefend habet arves atque arvis (vide AIƆOA arvia) pro *arvigae* genit. sg., Maffeius *Osserv. lett.* VI 65, 71 pro *arvis*. Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 32.

AIƆOA (arvia), ——*ia*, n. acc. pl. 3 decl., quod saepe scribitur VIƆOA (arviu), semel AIƆVOA (aruvia), romanisque literis ARVIO (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 32 et nt. 49; Aufr. et Kirch. I 60, 123 sq., II 111, 175 sq., 251). Tabula eugub. Ia 3, 9, 26, Ib 3, 6: V†ИƎ†ƧV : AIƆOA (arvia ustentu) = ——*ia ostendito* (facito), cui respondet tab. III 31 VYIƎ8 : AIƆVOA (aruvia feitu) = tab. VIa 58, VIb 44, 45 sq. ARVIO FETV (FEITV, VIb 22) h. e. ——*ia facito*. Adde tab. eugub. IIa 18, 24. — Grotefend *Rud. l. u.* II 24 (cf. V 4, 11, 31, VII 19, 22, 30, VIII 18, 33) arvia aruvia et arviu sive arvio haberi posse pro accusativis neutrius generis suspicatus est, sed pro ablativis feminini generis accipienda censuit: itaque eam formulam arvia ustentu et similes vertit *arvigâ immolato*. Arves et arvis, arvia, arviu et arvio a gr. *ἀρύω*, *eruo*, sive ab *arvis* pro *arvix* h. e. *victima* repetit Lanzius II 673 = 583, 716 = 624, 740 = 648, 813 = 722. Tó AIƆVOA aruvia Gorio *Mus. etr.* I, LXIV est rom. *arvorum*, ab *arvis*. Ac vix dubito equidem, ait Müller in Festo pg. 21, quin illud arvio, id est *arviom*, vel plurali numero *αρϜια*, quod in monimentis umbricis diis in sacrificio offertur, *adipem*, *πίονα δῆμον*, significet, qui in aris adolebatur. Haec certe interpretatio formularum, quae ibi leguntur, structurae melius convenit, quam ea, quam Grotefendius proposuit, de *arviga*. Vide ИƎMAƆOA arvamen, ИƎƆOA arven, ƧƎƆOA arves et ARVIGA sive HARVIGA.

ARVIGA, *aries*, Varro *De l. l.* V, 98 pg. 38: « Aries, quod eum dicebant *ἀρὴν* veteres, nostri arviga, hinc arvignus. » Cf. Forcell. s. h. v., et Grotefend *Rud. l. u.* V 10, VIII 18.

ARVINA. Vide APBINH (*αρβινη*) et ARBILLA.

ARVIO, ——*ia*, n. acc. pl., idem quod AIƆOA (arvia), *a* literâ in *o* conversâ (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 32, 34 et nt. 49; Aufr. et Kirch. I 52, 123 sq., II 111, 175 sq., 189, 211). Tab. eugub. VIa 56, 58, VIb 1, 3, 20, 44, 45, VIIa 4, 7, 42, 53: ARVIO · FETV, et tab. VIb 22 ARVIO FEITV = ——*ia facito* (« *arviga facito* » Grotefend *Rud. l. u.* VI 16, 20, 22, 27 sqq.). Cf. Passeri *Paralip.* pg. 253, 275 sq.; et vide AIƆOA arvia.

ƧIƆOA (arvis), in tabula eugub. Ia 27, Ib 7, = ƧƎƆOA (arves), quod vide.

ARVITRIVM, *arbitrium*, n. in lapide straton. apud Zell n. 1708 (*Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 686) lin. 15: ARVITRIO pro *arbitrio*.

VIƆOA (arviu), ——*ia*, n. acc. pl., idem quod ARVIO AIƆOA (arvia), *a* literâ in *u* et *o* conversâ (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 32 et 34; Aufr. et Kirch. I 123 sq., II 111, 176, 189, 342). Tabula eugub. Ia 12, 16, 23, Ib 6, 25, 28, IIa 6, 11: V†ИƎ†ƧV : VIƆOA (arviu ustentu) et Ib 32, 43, IIa 12, IIb 8 sq., 29: V†Ǝ†ƧV : VIƆOA (arviu ustetu) = ——*ia ostendito* (facito), cui respondet tab. VIb 1, 4, 20, VIIa 4, 7, 42, 53 ARVIO · FETV = ——*ia facito*. Vide AIƆOA arvia et ARVIO.

ARVLAE, dicti sunt a Campanis cumuli terrae adaggeratae circa ulmos. Plin. XVII, XI, 2.

ARVN, *Aruntia*, praen. f.; tusce ⊙ИOA arnth vel

ЯΙΟИΠЯ arnthia, in titulo bilingui num. 1188: ΙΣƎΜ ϤЯ (ar mesi) = MIISIA ARVN h. e. *Aruntia Mesia.*

..ꟻИVϤЯ (arunz..), *Aruntilii?*, n. pr. m. genit. sg., cuius rectus casus Ǝ⅃ꟻИΠЯ (arnzle) sive Ǝ⅃ΥИ⅃Я (arntle), in ossuario etr. n. 994.

?ΘΜVΠЯ (arunth), *Aruns*, praen. m., quod frequentissime scribitur ΘИΠЯ arnth, in etr. speculo n. 2581.

ЯΙΟΜVΠЯ (arunthia), *Aruntia*, praen. f., cuius forma usitatissima est ΘИΠЯ arnth, unde ⅃ЯΘИΠЯ (arnthal) sive ⅃ЯΙΟИΠЯ (arnthial) pro arunthial = *Aruntiâ.* Inscr. etr. n. 451 *c*.

ARVNS. Vide ΘИ⅃Я arnth.

ARVNTIVS. Vide ΘИ⅃Я arnth.

ΙИ+ИVϤЯ (aruntni), *Aruntinia* (Aruntia?), familiae etruscae nomen, quod antiquiori orthographia scribitur quoque ЯИ+ИϤЯ arntna, ΙИ+ИϤЯ arntni et ΙƎИ+ИϤЯ arntnei (cf. ⅃ЯИ+ИϤЯ arntnal = *Aruntiniâ,* ЯƧΙИ+ИϤЯ arntnisa et ЯƧ+ИϤЯ arntsa), ab Ι+ИΠЯ arnti vel ЯΙΟИΠЯ arnthia = ЯΙΟΜVΠЯ arunthia. Inscr. etr. n. 2414 exhibet: ΙИ+ИVϤЯ : ⅃ƎƎ (vel aruntni) = *Velia Aruntinia* (« Velius Aruntius », Secchi apud Vittori *Mem. stor. di Polimarzo* pg. 46).

ARVOCATVS, *advocatus*, ab AR = *ad* et *vocatus*, apud Priscianum (vide AR = *ad*) et voc. sq.

ARVOCITARE, *saepe advocare* (vide AR = *ad*). Paulus ex Festo pg. 27: « arvocitat, saepe advocat. » Cf. Gloss. ant. apud Maium *Class. auct.* VIII, 56.

ARVOLO, *advolo*, ab AR = *ad* et *volo*, apud Priscianum (vid. AR = *ad*). Gloss. ant. apud Maium *Class. auct.* VIII, 60: « arvolare pro advolare. »

ARVORSARIVS, *adversarius* (cf. ADVOSIS). Lex servil. *Repetund.* cap. VIII (App. n. LX): ARVORSARIO · EDAT. — Nos dicimus *avversario*, et archaicâ formâ servata Mutinenses *arvsari* seu *arversario* (Murat. *Antiq. ital. Diss.* II, 1089); hinc Itali fecerunt *versiera* (nonnulli ex populis Italiae superioris dicunt *arvsària*, et Veronenses *rosaria* (cf. Biondelli *Saggio di dial. gallo-ital.* pg. 249), quae Siculis idem est ac *diabolus* (διάβολος, deceptor, calumniator) h. e. princeps daemonum (cf. Minucci apud Lippi *Malmantile* pg. 625, Firenze 1750). Noster Iacopone tudertinus cecinit:

Il nemico ingannatore
Aversiero del Signore.

ARVORSVM, *adversum*, praep. (idem ac ADVORSVM), in S. C. *de Bacch.* lin. 24 (App. n. LVIII): QVEI · ARVORSVM · EAD · FECISENT.

⅃ЯΙИЯƧV⅃Я (arusanial), *Arusaniâ?* n. pr. f., in lapide volc. n. 2219. Cf. Vermigliolium *Inscr. per.* pg. 154 nt. 1, et voc. sqq.

ΙϤƎƧVϤЯ (aruseri), *Aruseria?*, n. pr. f. (cf. Vermigl. apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 178 nt. 7). In olla perusina n. 1573: [Ι]Ϥ[Ǝ]ƧVϤЯ : ΟϤЯ⅃ (larth aruseri) = *Lartia Aruseria.* Vide ΜΙϤƎƧVϤЯ (aruseriś) genit. sg.

§ 2. ΙϤƎꟻVϤЯ = aruserial, *Aruseriâ?*, n. pr. f. Olla perusina n. 1545: ΙϤƎꟻVϤЯ | : ΙƧΘЯ : ΙΟϤЯ⅃ (larthi ahsi aruseri) = *Lartia Aesia* vel *Atia Aruseriâ* nata.

ΜΙϤƎƧVϤЯ (aruseriś), *Aruserii?*, n. pr. m. genit. sg. (vide ΙϤƎƧVϤЯ aruseri = *Aruseria?*). In olla perus. n. 1879: ΜΙϤƎƧVϤЯ | ΑΙƎИΜϤΙƎ : ЯИЯΟ (thana virśneia aruseriś) = *Tannia Versenia Aruserii* uxor.

ARVSNATES, incolae pagi Veronensium in valle Poenina, nunc *Val Policella.* Inscr. apud Maffeium *Mus. Ver.* 75, 3 (Orell. n. 1689): NYMPHIS AVG | ET GENIO PAG · ARVSNATIVM. Cf. Maffeium op. cit. pg. 89 n. 3, *Osserv. lett.* IV, 14, *Ver. ill.* lib. I pg. 13, et Micalium *Storia* etc. II, 34.

ARVSINI campi, sic dicti forsan ab Arusia vel Arusio oppido quodam, in Lucania vel in Hirpinorum finibus sito. Cf. Flor. I, 18; Frontin. *Strateg.* IV, 1.

ЯΙƎVΠЯ (aruvia) = ЯΙƎΠЯ (arvia) legitur in eugub. tab. III 31. Vide ЯΙƎΠЯ (arvia).

Ǝ⁎ЯↆΠЯ (archaze), Ἀρκὰς (Arcas), nymphae Eratûs maritus, quem memorat Pausania *Arcad.* IV, 2, in etr. speculo n. 2412 (Gennarelli in *Giorn. arcad.* LXXXV, 171 et 178; cf. Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 287 sg., et De Witte in *Bull. dell'Inst. archeol.* 1842 pg. 150 et 152). *Il nome archate, o archaze che sia,* ait Cavedonius (*Congett. sopra alcuni specchi etr.* pg. 346), *può dirsi appellativo derivato da greche voci* [ἄρχω], *e significante chi presiede al canto o simile.* — Alii legunt Ǝ+ЯꓘΠЯ arkate, alii Ǝ⁎ЯꓘΠЯ arkaze.

?ƧЯ (as), in ossuario perus. n. 1861. Cf. etiam inscr. tarquin. n. 2279 lin. 8.

AS, *Asinii*, praen. m. in lapide marrucino n. 2893. Vid. A⅃ΙΙΙS (alies).

ЯƧЯ (ASA), *arâ* (ἀρᾷ), f. abl. sg. 1 decl. Umbrorum Romanorumque linguâ (vide art. sq.), apud Oscos ARA et vetustiori orthographiâ ꟻИꟻИИ (aasas), etr. ΜЯϤЯ (araś) = *aras*, quod Pott *Etym. forsch.* I, 277, et Bopp *Gloss. scr.* pg. 35 trahunt ad rad. scr. âs (sedere, esse). Fortasse in tabulis eugub. IIa 38, III 23, IV 16 occurrit antiquior forma ЯƧЯ, quae quidem praepositioni coniuncta patet in tabula IIa 39, 43, ubi VꓘЯƧЯ (asa-ku) = *cum arâ* legitur, et ASA in tab. VIa 9 (ASA · DEVEIA = *ab arâ* —— *â*). In iisdem Eugubinorum monumentis adspiciunt interpretes ƎƧЯ (ase) *arae* dat. sg., ΜЯƧЯ (asam) sive ASO (?) = *aram*, et ASAME = *ad aram* locat. sg. Cf. Lanzi II 682 = 591; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 37; Aufr. et Kirch. I 111, 162, II 73 sq., 372; S. Campanari *Tav. perus.* pg. 31; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 23; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 125 sq.; Huschke *Di*

osk. und sab. spr. s. 19; Grotefend *Rud. l. u.* IV 24, V 28 (cf. VI 10, VII 27, 35, VIII 12), cui asa deveia nominat. sg. est (et ita Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 18), reddendumque *omen acceptum*. Vide ƎƧA (ase), AMAƧA (asam-a) vel ꟼAMAƧA (asam-ar̥) = *ad aram*, VƆIAƧA (asa-ku) = *cum ara*, et cf. volsc. ASIF.

ASA, ara (ἀρᾶ), antiquâ orthographiâ apud veteres (vid. osc. ꙅИꙅИИ aasas et ARA, umbr. AƧA = ASA, etr. MAꟼA araś). In antiquissima lege, quam Numae regis fuisse accepit A. Gellius IV, 3: « Pellex asam Iunonis ne tacito. » Macrob. *Sat.* III, 2: « Varro, divinarum libro quinto dicit *aras* primum asas dictas; quod esset necessarium a sacrificantibus eas teneri; ansis autem teneri solere vasa quis dubitet? » Servius ad *Aen.* IV, 219: « Veteres asae dicebant; postea immutata litera *s* in *r aras* dixerunt ». Et Scaurus pg. 2252 (vide LASES): « Item *furvos* dicimus quod antiqui fusvos, et *aras* quas illi asas. » Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 19; Vossium *Etymol.*, et Forcell. *Lex.* s. v. ara et asa.

VƆIAƧA (asaku), *cum arâ*, f. abl. sg. 1 decl., vox composita ex AƧA (ASA) = *ara* et praep. VƆI (ku) pro MVƆI (kum) = *cum* (cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 20; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. I 111, 154, II 212, 387 sq.; Knötel in *Zeit. f. vergl. spr.* X, 120, 125). Tabula eugub. IIa 39: VMꝊIИƧGƎꟼ : ⋇ƎꟼAꟼ : IИƆIAƎƧ : VИIƎ : VƆIAƧA (asaku vinu sevakni taśez persnihmu) = *ad aram vino sollenni* (?) *tacitus precator* (Aufr. et Kirch. I, 154 nt. 2); et tab. IIa 43: V+V8 : ƧИAƧꟼƎꟼ : VƆIAƧA : ꟼƎ+AƆI (katel asaku pelsanś futu) = *catulus cum ara* (ad aram) ——*andus esto*. Grotefend *Rud. l. u.* VII 21 et 27 reddit asa-ku *cum precibus*. Vide AƧA (ASA).

?AꟼAƧA (asala), in titulo etr. n. 977.

MAƧA (asam), *aram*, f. acc. sg. 1 decl., quod in tab. eugub. occurrit cum praep. -A sive -ꟼA (ar̥-) = *ad* coniunctum, IIa 39 et IV 16 AMAƧA (asam-a) = IV 6 ꟼAMAƧA (asam-ar̥) h. e. *ad aram*. Cf. etr. AMAGA (araś-a?) = *ad aras*, et vide AƧA (ASA), ASAME et voces quae sequuntur.

AMAƧA (asama), *ad aram*, acc. sg. 1 decl., composita vox ex AƧA (ASA) et praep. -A pro -ꟼA (ar̥-) = rom. vet. AR pro *ad;* hinc et rectius ꟼAMAƧA (asam-ar̥) scripserunt Umbri (Aufr. et Kirch. I 85, 110, 153, II 372. Cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 39; Grotefend *Rud. l. u.* V 19, VIII 12; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 8 et 24). Tabula eugubina IIa 39: V+GƎƎVƆI : AMAƧA : V+VƎ (vutu asama kuvertu) = *vultum ad aram convertito* (Aufr. et Kirch. I 154 nt. 2). Aliud exemplum habet tabula IV 16. — Male Lanzius I 367 = 286: vutu-asama *da* voto *per* voveo *con desinenza simile al dorico αμες, unico esempio, e perciò men sicuro.* Vide AƧA (ASA).

ꟼAMAƧA (asamar̥), *ad aram*, acc. sg. 1 decl., cum -ꟼA (ar̥-) = rom. vet. AR pro *ad* praep. adfixa; minus recte AMAƧA (asam-a) quoque invenitur apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 85, 110, 153, II 371 sqq. Cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 39; Grotefend *Rud. l. u.* VII 31, 33, VIII 12; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 8 et 24; Knötel in *Zeit. f. die Alterth.* X, 121, 125). Tab. eugub. IV 6: ꟼAMAƧA : VꟼIƎVꟼGVꟼ : ƎИVƧƎƎ (vesune purtuvitu asamar̥) = *Vesunae porricito ad aram.* Vide AƧA (ASA).

ASAME, *ad aram*, locat. sg. 1 decl., cuius rectus casus asa = *ara* (vid. AƧA = ASA) Umbrorum linguâ (cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 39; Grotefend *Rud. l. u.* VI, 10; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 9 et 24; Aufr. et Kirch. I 93 sq., 112, II 73 sq., 91 sq., 147). Tab. eugub. VIa 10: ASAME · DEVEIA = *ad aram* ——*am* (Aufr. et Kirch. II 84), quod accipit Grotefend loc. cit. pro ἀρᾷ *divia* h. e. *dia*, *divina* s. ominis acceptione.

ƎƧA (ase), *arae*, dat. sg. 1 decl., nominandi casu asa = *ara* (Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 20; Aufr. et Kirch. I 46, 111, II 146. Cf. Gorium *Mus. etr.* I, LXI, et si velis Lanzium II 813 = 722). Tab. eugub. IIa 19 sq. et III 21 sq.: V+ИƎ+ИA : ƎƧA : ꟼIꟼ (pir ase antentu) = *ignem arae intendito* (imponito), quae vertit Grotefend *Rud. l. u.* VII 20 et 30 *piamen cum prece intendito*, haec addens verba (op. cit. VII 23): « Pro pir ase antentu, Ib 12 pir ahtimem ententu legimus: unde ase pro asame h. e. σὺν ἀρᾷ accipiendum videtur. » Vide supra AƧA (ASA).

ASENA, *arena*, antiquo scribendi more, teste Varrone *De l. l.* VII, 27, pg. 130 (« asenam arenam »). Cf. Dausq. I, 47.

ASERIAIA, *observem* (augurer), coniunct. praes. 1 pers. sg. (2 pers. sg., Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 21 et nt. 36), infinit. ASERIO = *ob-servare*, compositum ex praep. A- pro AN-, lat. *in*, et rad. SER = *serv-are.* Tab. eugub. VIa 2: ASERIAIA · PARFA · DERSVA = *observem parram* —— *am* (Aufr. et Kirch. I 141, II 38 sq.). Grotefendio *Rud. l. u.* VI 5, 8, VIII 22 est *augurali* adiect. abl. sg. Cf. Corssen et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* II 21, III 40. Vide ASERIO.

ASERIATER, *observatis* (auguratis), partic. perf. pass. abl. pl., idem quod ƧƎ+AIGƎ⋇ИA (an-zeriates), infin. praes. = ASERIO = *ob-servare*, compositum ex praep. A- pro AN- et rad. SER-, rom. serv-are (Aufr. et Kirch. I 147, 158, II 22 sqq., 29). Tab. eugub. VIa 1: AVEIS · ASERIATER = *avibus servatis* (vid. ENETV), quae Grotefend *Rud. l. u.* VI 5 reddidit *aves auguriales*, et pro genit. sg. accepit Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 46. Vide ASERIO.

ASERIATO, *observatum* (auguratum), supin., quod rectius scribitur ANSERIATO et literis antiquissimis V+AIG[Ǝ]⋇ИA (an-zeriatu), infinit. ASERIO = *ob-ser-*

vare, ex praep. A- pro AN- et rad. SER-, rom. serv-are (Aufr. et Kirch. I 149, II 21, 31, 38 sq.). Grotefend *Rud. l. u.* II, 23 (cf. V 20, VI 5 sq., 8, VIII 35) hoc verbum habet pro *augurium* acc. sg. — Tab. eugub. VIa 1 sq.: POEI · ANGLA · ASERIATO | EEST = tab. VIa 5 sq.: POI · ANGLA | ASERIATO · EST h. e. *qui oscines* (?) *observatum ibit* (Aufr. et Kirch. II 51); et tab. VIb 48: AVIF · ASERIATO · ETV = *aves observatum ito* (iid. II 275). Vid. ASERIO.

ASERIATV, *observato* (augurato), imperat. 3 pers. sg., antiquioribus literis V+ᗅIᗡƎ⁎ᗅ (a-zeriatu), infinit. ASERIO = *ob-servare*, compositum a praep. A- pro AN- et rad. SER-, rom. serv-are (Grotefend *Rud. l. u.* V 20, VIII 35; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 14; Aufr. et Kirch. I 149, II 21, 31, 38 sq.; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 123). Tab. eugub. VIb 47: AVIF · ASERIATV = *aves servato* (Aufr. et Kirch. II 238), quod vertit Grotefend op. cit. VI 23 *ex avibus servato*. Vid. V+ᗅIᗡƎ⁎ᗅ (a-zeriatu) et ASERIO.

ASERIO, *observare* (augurari), infinit. praes. pro an-seri-om, unde ASERIAIA = *ob-serv-em*, ASERIATER sive ƧƎ+ᗅIᗡƎ⁎Иᗅ (an-zeria-tes) = *ob-servatis*, ASERIATO vel ANSERIATO et V+ᗅIᗡ[Ǝ]⁎Иᗅ (an-zeria-tu) = *ob-serva-tum*, ASERIATV vel V+ᗅIᗡƎ⁎ᗅ (a-zeria-tu) = *ob-servá-to;* quae quidem ex praep. A- (-ᗅ) vel AN- (-Иᗅ) = rom. *in* composita sunt et rad. SER- (-ᗡƎ⁎), rom. serv-are (cf. Aufr. et Kirch. I 53, 64, 97, 149, 158, II 23, 38 sqq., 44). Tab. eugub. VIa 3 sq.: ARFERTVR · ESO · ANSTIPLATV | E[A]F · ASERIO = *adfertor his* (verbis) *stipulator eas observari* (Aufr. et Kirch. II, 51). Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343.

ASERVM, *adserere* sive *inserere* (iniicere), infinit. praes., a praep. A- pro IN (az) = *ad* vel pro AN- (lat. *in*), et rad. SER- rom. ser-ere. MANIMASERVM, quod legitur in tab. Bantina (n. 2897) lin. 24 reddit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 147 et 277 *manum iniicere* (in-serere); alii *manum asserere* (Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X 126, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 34 sq. et 80, Lange *Die osk. inschr. der tab. bant.* s. 7 et 88; cf. Schweizer et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* III 210, 419). Cf. SERI et Forcell. s. v. assero. — Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19 legit manimasepum = *mancipium*, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 67 et 118 mani masepum = *manum iniicere*.

ΑΡΔΕΡΔ (ases), in aureo nummo n. 56.

ᗅ+ƎᑯƎƧᗅ (aseśeta), *insectá*, adiect. abl. sg. 1 decl. (dat. pl. ƧƎꓘƎᑯƎƧᗅ a-seśetes = *in-sectis*), compositum ex partic. negat. -ᗅ pro -Иᗅ (an-), lat. *in-*, et rad. seś- (sec-are) ac suff. tu, = in-sec-to (cf. ƧƎ[ꓘ]ƎᑯƎƧI i-seśetes, V+ƎᑯƎƧVᗡ1 pru-seśetu = PROSESETO cet.). Tabula eugubina IIa 29 haec habet: VMꟽIИƧᗡƎ1 : ƎИᗡᗅꓘ : ᗅ+ƎᑯƎƧᗅ (aseśeta karne persnihmu) = *insectá carne precator*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 21; Aufr. et Kirch. I 97, 111, 158, 162.

ƧƎꓘƎᑯƎƧᗅ (aseśetes), *insectis*, adiect. abl. pl., quod exhibet eugub. tab. IV 7. Vide supra ᗅ+ƎᑯƎƧᗅ (a-seśe-ta) = *insectá*, et cf. Aufr. et Kirch. I 114, II 374, atque Grotefend *Rud. l. u.* VII 20 sq., cui aseśetes karnus = *insectis carnibus*.

ƧV+Ǝᑯᗅ (aśetus), ——*bus*, abl. pl. 3 decl., ex tab. eugub. IIa 14 (cf. Aufr. et Kirch. I 72, 105 sq., 128, II 382). Grotefend *Rud. l. u.* VII 20: « azetus vero explicari nequit, nisi pro asezetes karnus h. e. *insectis carnibus*, quod tab. IV 7 legitur, perperam scriptum putemus. »

⅃ᗅИ8Ƨᗅ (asfnal), *Aspaniá?*, n. pr. f. (cf. ⅃ᗅИ8⅃ᗅ alphnal = *Alfená*). In ossuario perusino n. 1782 legitur: ⅃ᗅИ8Ƨᗅ : Vᗅ : ᗅИIꟼOVƧ : ᗅ⅃ (la suthrina au asfnal) = *Lartia Sutrina Auli* filia *Aspaniá* nata (« *Alfiá* vel *Alfeniá* », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 257 n. 198).

IƧᗅ (asi), *Axia*, n. pr. f., pro IƧƆᗅ acsi sive IƧ↓ᗅ achsi, siculi osc. ИꙄIꙄ asis = *Axius*. In urna perus. n. 1121: IƧᗅ · ꟼᗅ (ar asi) = *Arria Axia*. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 93.

ƎИᗅIƧᗅ (asiane), ——*em*, acc. sg. (?), ab imperativo fetu = *facito* dependens, in tab. eugub. Ia 25 legitur. Pro assirana ab ASSIR = *sanguis*, « *specie di bevanda mista di vino e di sangue* », accepit Lanzius II 674 = 584, 719 = 627, 813 = 722, pro adiectivo *asiano* (ab *Asia*) Grotefend *Rud. l. u.* II 25, V 6. Passerius *Paralip.* pg. 324 (cf. pg. 254 et 302): « asiane, nomen victimae. »

ΑΣΙΚΝΑΣ (asignas), obscura vox, quae legitur in aere rapin. n. 2741 lin. 3. Mommsenio videtur asignas nominat. pl. 1 decl. (*Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 95), siculi Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 245 et 247, qui reddit *arvignae* (= ἄρυχα). Alii aliter legunt; cf. Guarinium *Comm.* XX, 10 sqq. (*Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 302-307).

ASIER = ARSIER, quod occurrit in tab. eugub. VIb 8. Vide ARSIE et ARSIER.

ΑΣΙF, forte *aris*, abl. pl. ab umbro osco et rom. ASA = *ara* (Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq., VII 24, VIII 13, qui cum volsc. asif vinu, quod legitur in tab. veliterna n. 2736 lin. 2, umbr. anśif vinu comparavit). Pro asir vel ASSIR h. e. *sanguis* exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 261 et 263, ut antea Lanzius (serius bim-asif reddidit βυασι pro βουσὶ vel βοέσσι, II 617 = 631 sg.). Cf. Guarinium *Comm.* I, 24.

ASILAS, heros etruscus, quem memorat Virg. *Aen.* IX 568, XI 620 (« princeps turmas inducit Asilas »), XII 127 et 550 (« fortis Asilas »). Alii legunt Asylas. Serv. ad *Aen.* XII, 127: « Asylas, etruscum nomen ».

ASILIO, *asilus*, m. Gloss. apud Labb.: « asilio; μύωψ, οἶστρος. »

ASINARIA via fuit inter Latinam et Labicanam, quae e porta Asinaria exibat. Vide Forcell. *Lexic.* s. v. asinarius.

ΑΣΙΝΑΡΟΣ, fluvius Siciliae. Plut. in *Nic.* XXVII, 3. (Thucyd. VII, 84 Ἀσσίναρος). Cf. Ἀσιναρία, festum syracusanum (Plut. in *Nic.* XXVIII, 1).

ASINES, fluvius Siciliae (Plin. III, XIV, 3), fortasse ille, qui *Alcantara* vocatur.

ASINIVS, gentilitium marrucinum. — Herium Asinium, Italorum ducem tempore belli marsici, memorant Livius *Epit.* LXXIII, Paterculus II 16, et Appianus *De bell. civ.* I 40 (Ἔριος Ἀσίνιος).

ASINO, magnus asinus (nos Itali *asinone*). Est rom. cognomen in titulo apud Murat. 518, 1: VALERIO · ASINONI.

ꟼꞮꞮ (asis), *Axius*, n. pr. m. (cf. etr. ꞮꞮA asi = *Axia* et MIꞮꞮA acsiś = *Axius*). In lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 3: ΠV ꟼꞮꞮ · BIꞮEVVꞮ (pl asis bivellis) = *Plautius Axius Bivellius* (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 101).

ASISIVM vel Assisium, Αἰσίσιον (Ptol. III, 1), Umbriae municipium inter Perusiam et Fulgineum, hodie *Assisi*, vulgo *Sisi;* incolae dicti sunt Asisinates (Plin. III, XIX, 2: Asirinates) in lapide apud Marin. *Arval.* pg. 257 et Orell. n. 1781: BONVM | EVENTVM | MVNICIPIO | MVNICIPIBVS | ET INCOLIS ASI|SINATIBVS | Q · TIRESIVS | PRIMIGENI · LIB · CAMPANVS | VI · VIR AVG | S · C · L · D · Item MVNICIPVM ASISINATIVM (Grut. 21, 11; Orell. n. 1250), MVNICIPIBVS · ASISINATIBVS (Henzen n. 6126). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 422, et Orell. n. 98 (assisinates). In Chron. perus. (*Arch. stor. ital.* vol. XVI) legitur *Asese*, *Asesi*, *Ascesi* (Dante *Parad.* XI, 53), et *Ascisciani* (hodie vulgo *Sisani*).

ASC?, quod legitur in tab. Bant. (n. 2897) lin. 20. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 251. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 111 et 391: « asc = *cuius*, gen. sg. fem. »

ASCA, Siciliae civitas. Servius ad Virg. *Aen.* V, 73 (Hoc Helimus facit) scribit: « Princeps Troianorum, qui dicitur tres in Sicilia condidisse civitates Ascam, Entellam, Egestam. » Cf. Ascua, Hispaniae oppidum, apud Liv. XXIII, 27, et Ἄσκα apud Strab. XVI, IV, 24.

?AIAИIꞮVIAꓘꞮΛ (askaiusinaia), in vase volcente n. 2184 *bis*.

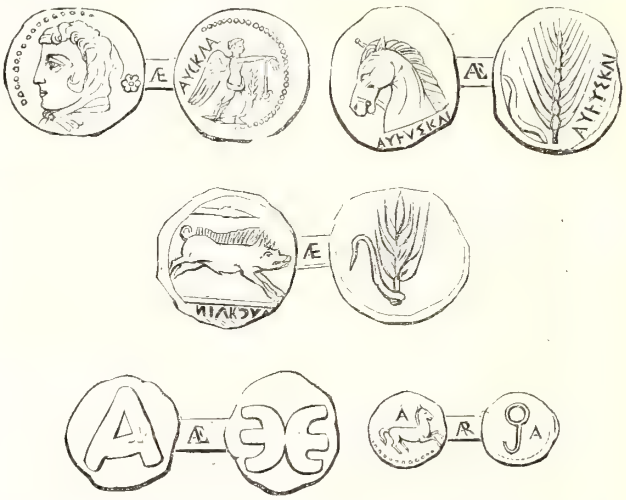
?AꞮƎꓘꞮA (ascesa), *Accesia* sive *Ascesia* (Ascii uxor?), cognomen muliebre (cf. ꟻAIꞮƎꓘA acesial), in ossuario senensi n. 436, ubi legitur: AꞮƎꓘꞮA · IИVƎꞮ · IOꟼAꟻ (larthi seuni ascesa) = *Larthia Seia Accesia* (Lanzi II 445 = 374). Forte legendum est viscesa.

ƎIꟼꟻꓘꞮꟼ (asklaie), *Asclaeus*, n. pr. m., ab eodem themate, unde Asclepius (Ἀσκλήπιος), Asclepiades (Ἀσκληπιάδης), Asclepiodorus (Ἀσκληπιόδορος) etc. Cf. Garrucci et Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II 164 sg., 167. Legitur in capuana inscr. n. 2753 bis (vide ƎꓘꓷƎꟽꟼꟽ mamerce).

ASCLANVS, *Asculanus*, adiect. ad ASCLVM (pro ASCVLVM) pertinens. Est cognomen in titulo apud Maffeium *Osserv. lett.* V 223: C · DECIMIVS ASCLANVS.

ASCLVM, unde ASCLANVS, contractum ab ASCVLVM quod sequitur.

ASCVLVM, Ἄσκλον, oppidum Apuliae Dauniae (Ausculum Apulum), hodie *Ascoli di Satriano;* incolae dicti sunt Ausculani vel Auseculani (Ausculanenses?; cf. Momms. *Inscr. neap.* n. 913), ut quidam legunt apud Plin. III, XVI, 6. Numi n. 2923 habent: A, AYCKΛA (αυσκλα), AYꟼVΣKΛI et ИIΛꓘꓷYA. Cf. Cavedoni in

Giorn. arcad. LXXIX, 227, 231, et in *Bull. arch. nap.* II, 117; Avellin. *Suppl.* pg. 23 n. 4, et *Opusc.* III 117; Friedlander *Osk. münzen* s. 54 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 251; Huschke *Die osk. und sab. spr.* 203; Riccio *Repert.* etc. pg. 38 (A, AVΣKΛA et AYΣKΛA).

§ 2. Asculum (Ἄσκουλον, Ptol. III, 1; Ἄσκλον, Plutarch. in *Pyrrho* XXI, 5, 9, et in *Pomp.* IV, 1), fuit quoque oppidum Piceni (τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνόν, Strab. V, IV, 2), nunc *Ascoli.* Plinius III, XVIII, 2: « colonia Asculum, Piceni nobilissima. » In Antonini *itiner.* pg. 307 legitur ASCLO (codd. aliquando osclo), sicuti Silius *Ital.* VIII, 440, Graecorum more (cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 740 sq.). Incolae dicti sunt Asculani (COLONIAE ASCVLANORVM in titulo apud Gorium *Inscr. ant.* III 154, et Orell. n. 3768).

MƎꟻꞮA (asleś), *Auli?*, praen. m. (MƎꟻVA auleś), in lapide perus. n. 1994 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 138 sg. n. 5).

ASMO = ARSMO, quod legitur in tab. eugub. VIa 49 (cf. Aufr. et Kirch. I, 98; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 15). Vide ARSMO.

AИꞮA (asna), *Annia*, n. pr. f. (= AIИA ania), adiuncto *s* euphonico (Lanzi II 279 = 221), nisi est contracta forma pro *Asinia.* In ossuarii etr. operculo n. 120:

ᗅИƧᗅ · Ɉ (l. asna) = *Lartia Annia?* Cf. n. 467; et vide voc. sq.

?MAMƧA (asnas), *Anniae*, n. pr. f. genit. sg. (ab ᗅИƧᗅ asna pro ᗅИᗅ ana?), in lapide etr. n. 263. Cf. Lanzi II 393 = 322 n. 192.

ᗅ+ᗅИƧᗅ (asnata), *in——ta*, adiect. n. acc. pl. 2 decl. (in tab. eugub. IIa 19); V+ᗅИƧᗅ (a-snatu) quoque scribitur, et auferendi casu pl. Ƨ∃+ᗅИƧᗅ (a-snates); composita vox ex -ᗅ pro -Иᗅ (AN-) = lat. *in-* partic. negat., et ᗅ+ᗅИƧ, cuius significationem inquirere difficillimum est (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 20, 23; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 63; Aufr. et Kirch. I 52, 97, 119). Vide ᗅ+ᗅИƧ (snata).

Ƨ∃+ᗅИƧᗅ (asnates), *in——tis*, adiect. abl. pl. 2 decl. (in tab. eugub. IIa 37, IV 9), acc. pl. ᗅ+ᗅИƧᗅ (a-snata) sive V+ᗅИƧᗅ (a-snatu), quae τοῖς ᗅ+ᗅИƧ = V+ᗅИƧ (snata et snatu) acc. pl. et ∃+ᗅИƧ = Ƨ∃YᗅИƧ (snate et snates) abl. pl. opponuntur. Vide has voces, et cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 25, Aufr. et Kirch. I 119, 158.

V+ᗅИƧᗅ (asnatu), *in——ta*, acc. pl. n. 2 decl., idem quod ᗅ+ᗅИƧᗅ (a-snata), in tab. eugub. IIa 34 (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 63; Aufr. et Kirch. I, 119). Vide ᗅ+ᗅИƧᗅ (a-snata) et V+ᗅИƧ (snatu) = ᗅ+ᗅИƧ (snata).

ASO, *asam* (aram)?, acc. sg. 1 decl., cum Aufr. et Kirch. II 245, 280. Grotefend *Rud. l. u.* VI 24 (cf. V, 19): « aso pro locali asome s. ASAME (ἀρῷ) ». Tab. eugub. VIb 50: ASO · DESTRE · ONSE · FERTV = *aram* (?) *dextrā ansā ferto*, quae Grotefend op. cit. VI 23 vertit *cum precibus* (ἀρῷ) *dextrā priva ferto*. Lanzio I 269 = 208 aso destre = *abs dextera*.

ASPARGO, *aspergo*, subs. f., occurrit in ant. codd. Cf. Passeratium et Forcell. s. v. aspergo.

ASPIA, Italiae fluvius in Piceno inter Anconam et Potentiam, de quo mentio fit in Tab. Peuting. — In Forcell. *Lex.* ed. Lips. « Aspias vel Arpias ». Hodie dicitur *Aspido*?

I∃ИƎYVꟼMᗅ (asrutznei), *Aruntinia?*, n. pr. f., archaicā ortographiā fortasse pro I∃И+ИЯᗅ (arntnei). In ossuarii senensis operculo n. 428: I∃ИƎYVꟼMᗅ · IOꓷᗅɅ (larthi asrutznei) = *Lartia Aruntinia* (« *Larthia Amerusnia* », Oriolius in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177).

ASSARATUM, apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis et vino et sanguine temperatum, quod Latini prisci *sanguinem* assir vocarent. Ita Paulus ex Festo pg. 16; ubi Müller: « Codd. lectionem servavi, quamquam, quod Scalig. scribendum coni., *assiratum* melius cum forma voc. *assir* concinit. In Glossariis Labb. est: *asser* αἷμα, sed apud Catonem *De r. r.* 132 rectius *daps assaria pecunia*, quam *daps assir a pecu* legitur. Idem esse vocabulum Lobeck in Paralipomenis Gram. Graecae p. 76 pronunciavit, quod Hesychius habet: ἀσσοῦρ κρατὴρ ὑπὸ Φοινίκων: neque aliter, nisi accentu mutato, legitur in Etymol. Magno pg. 155, 34. » — Adde Gloss. apud Montfaucon *Bibl. Bibliothecar.* I, 216: « Ascer (lege asser) sanguis, cruor ». Assir (= umbr. ARSIR?) idem est ac scr. asṛg vel asra (sanguis). Cf. Aufr. et Kirch. in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 279.

ASSARIUS, *as*, antiquum est (cf. Varr. *De l. l.* VIII, 71 pg. 191). « Assarius, ait Charis. pg. 58, ab antiquis dicebatur, nunc *as* dicitur, non *assis*: sane *assis* genitivus est, sicut octussis. »

ASSIR, *sanguis*. Vide ASSARATVM.

ASSIRATVM. Vide ASSARATVM.

ASSORVM, Ἀσσώριον (Steph. Byz.), nunc *Asero*, Siciliae urbs ad flumen Chrysam; in numis antiquis n. 3058: ASSORV. Incolae appellantur Assorini (Cic. in *Verr.* II, IV, 44). Cf. Maffeium *Osserv. lett.* V, 387.

ASSTANS, *adstans*, ab *asto* vel *adsto*. Inscr. apud Grut. 129,3: ARA · POSITA · ASSTANTE · SACERDOTE ·

ASTA, *hasta*; unde astatus = *hastatus*. Varr. *De l. l.* V, 115 pg. 46: « asta, quod astans solet ferri ». Gloss. apud Labb. « asta, ἔγχος. »

ASTA, (Ἄστα κολωνία, Ptol. III, 1), nunc *Asti*, Liguriae urbs ad Tanarum flumen sita (Plin. III, VII, 3). In lapide apud Sponium *Miscell.* pg. 158 legitur: CIVITAS ASTIENSIS. Cf. Asticus cognomen rom. apud Murat. 1297, 3.

ASTATVS, *hastatus*, adiect. ab ASTA pro *hasta*. Gloss. apud Labb.: « astatus, κονταφόρος ». Adde inscr. apud Orell. n. 3452 (Zell n. 1387).

ASTASINT, *steterint*. Paul. ex Festo pg. 26. Alii legunt astasent (Benary *Die röm. lautl.* s. 275). Cf. Müller in Festo l. c.

ASTATARIES, vox forte depravata in antiquissima cantatione contra luxatum, apud Cat. *De r. r.* cap. CLVI. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13, et Maffeium *Osserv. lett.* VI, 83 sgg.

AΣTEI, ἄστυ (civitas)?, in lapide messap. n. 2995 lin. 1 (cf. lin. 4). Lanzius II 621 = 535 nt. 17: AΣTEI BAΣTA = ἄστει Βάστα.

VYИIYƧᗅ (astintu), *in——to*, imperat. 3 pers. sg. (in tab. eugub. III 18 sq.); rectius scribebatur VYИIYƧИᗅ (an-stintu), compositum ex praep. -ᗅ = -Иᗅ (AN-), lat. *in* et stin-tu, cuius sensus obscurus (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 54; Aufr. et Kirch. I 97, 142, II 370). De Lanzii Grotefendiique interpretatione vide supra VYИIYƧИᗅ (an-stin-tu). Gorius *Mus. etr.* I, LX sq. scripsit: « Astintu: congruit cum hac vox latina *exstincti*. Nos quoque Tusci patrio sermone dicimus

estinto, et *stinto* apud vetustiores scriptores, et maxime poëtas. Arbitror astintu deduxisse ab ἵσταμαι, *sto*, ἵστημι, *statuo;* quae autem *stant*, eadem etiam vigent, florent, vita motuque vivunt: et praeposuisse, ut supra monebam, negativam A, et ut auribus consulerent, vel elegantiae causa, Z post A subiecere: et ut infra, etiam aliquando N, astintu, anstintu, ut nostri maiores dixere *acciso* et *anciso* pro *ucciso*. Igitur astintu valet quasi *non stantes:* adeoque *deleti, extincti*, i. e. *proventus, reditus*. »

?IƎИ+ƧA (astnei), in lamina volaterr. n. 314 A lin. 1.

ASTVRA, fluvius, insula et oppidum Latii apud Circaeos, quorum meminit Cic. ad *Att.* XII 40 = n. 567. — Astura (Ἄστυρα, Plutarch. in *Cic.* XLVII, 1, 3 sq.) oppidum est in tab. Peuting., adhuc *Astura* appellatum in agro Frusinate. Asturensis nomen servile occurrit apud Marangonium *Act. s. Victor.* p. 147; et gentilitium Asturius apud Grut., Murat., Donium cet.

VƧA (asu), in amphoris etr. 2661 sq.

ASVERSA pro *abversis* usurparunt veteres, teste Quintil. *Inst. or.* XII, x, 32. Alii legunt aversa.

AŚVM?. Vide inscr. n. 2741 lin. 8.

ASVVIVS, civis Larini (in Frentanis), Cic. *Cluent.* cap. 13 (ed. Taurin. 1826): « Illa caedes Asuvii Larinatis, adolescentis pecuniosi, *etc.* ». — Asuvius et Asuius, Asuvia et Asuia extant in titulis campanis et samnit. apud Mommsen n. 1771, 3667 sq., 4947.

ΑΣΧΕΔΩΡΟΣ, σύαγρος (aprorum venator), apud Italos. Hesych. I, 593: Ἀσχέδωρος· ὁ σύαγρος, παρὰ Ἰταλοῖς.

ΑΧ (at), *Atto* vel *Attio*, praen. m. dat. sg. apud Umbros (cf. etr. ΘA ath et sab. ATTVS). Inscr. bilinguis tudertina n. 86: ΑΧ ΕΚΝΑΧΙ (at eknati) = *Atto* vel *Attio Egnatio* (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXI, 101; Aufr. et Kirch. II, 395; Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 351 sq.).

?+A (at), *Attius* vel *Attia*, praen. (idem quod ΘA ath). Vide inscr. n. 825, 1947, 1991; et cf. Lanzium II 281 = 222.

AT, in vase n. 2663.

AT, *ad*, praep. (in compositis etiam AR-), quae apud Umbros -ЯA (ar-) = ARS- scribitur, et IZ (az) apud Oscos. At coniunctionem, ait Scaurus pg. 2250, per *d* scribunt, et eandem quotiens praepositio sit, per *t;* cum alioqui e contrario debeat fieri. Cf. Charis. pg. 203, et Forcell. *Lex.* s. v. at. Occurrit saepe in romanis titulis, ex. gr. PARENTAL · ET ROSAR · QVOTANN · AT · SEPVLCHRVM SVVM CELEBRAREN (Grut. 1031, 5; Orell. n. 4084); NE AT EXTERVM PERVENIAT (Marini *Ins. alb.* pg. 109; Orell. n. 4403); HOC · VIGILIARIVM PERTINET · AT · HEREDEM (Orell. n. 4557); AT SVPEROS (Mommsen n. 6058). Item VSQVE AT pro *usque ad;* ex. gr. VSQVE AT FOTSA (Momms. n. 7829, vide FOTSA), VSQVE · AT · CIPPVM (Grut. 711, 3), VSQVE AT AD ARVNDINETVM (Murat. 1366, 9). Adde inscr. apud Grut. 378, 1; Fabr. cl. III, n. 593 pg. 223; Orell. n. 246, 775, 3286; Mommsen n. 2201; et cf. *Giorn. arcad.* XXXIX, 235; Garrucci *Graffites de Pompéi* pg. 34; *Catac. de Rome* pl. XXXVII n. 118 pg. 163. Occurrit quoque in compositis, videlicet ATDVXIT (adduxit), ATFABILIS (adfabilis, affabilis), ATFINIS (adfinis), ATFVI (adfui).

A+A (ATA), *Attia*, praen. f. (cf. ΘA ath), in tarquin. inscr. n. 2279 lin. 6; et apud Mommsen n. 914: ATA · ⅃ · L · SECVNDA et ATAE · L · L · MODESTAE · Cf. Lanzi II 281 = 223, 452 = 381 n. 434; et vid. IƎИIA+A atainei.

ATA, ὦτα (*aures*, ab οὖς), apud Tarentinos. Hesych. I, 592: Ἄτα· ὦτα, Ταραντῖνοι. Alii ἆτα, cum circumflexo; ut sit quidem quod ὦτα, dorice.

ATABVLVS, ventus Apuliae peculiaris (fortasse ab ἄτη, *damnum*, et βάλλω, *infero*), qui « si flavit circa brumam, *omnia* frigore exurit arefaciens, ut nullis postea solibus recreari possint (Plin. XVII, XXXVII, 13) ». Seneca *Nat. quaest.* V, 17: « Atabulus Apuliam infestat ». Cf. Aul. Gellium II, 22, et Forcell. *Lexic.* s. v. atabulus. — Atabuli sunt Aethiopiae populi (Plin. VI, XXXV, 11).

ATABVS, *atavus* (cf. ABABVS = *abavus*). Cf. Paul. ex Festo pg. 13, et Dausquium I, 45. In titulo apud Grut. 649, 7 (Orell. n. 1140) legitur: A · PROABIS ATABISQ ·; et in alio titulo apud eundem (1014, 13): C · IVLIVS · GAL | ATABVS.

ATAHVS, *attigerit?*, futur. exact. 3 pers. sg., a rad. tah- pro tag- (*tang-o*), interpretatus est Mommsen *Die unterit. dial.* s. 324, in tabula veliterna n. 2736 lin. 1. Lanzius II 616 = 531 ex atahus pis fecit *actis;* et Guarinius *Comm.* I 18 athaus accepit pro *atavo*, « idest *seniore*, vel si lubet, pro *maximo*. » Grotefendio *Rud. l. u.* V 18 sq. est ἄταγος, *privatus;* et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 262 idem quod ion. ἀττήγους, *hircos*.

AИIAꓘA (ataina). Vide AƧIꓘAИIAꓘA (atainalisa).

ꓘAИIA+A (atainal), *Atteiā* vel *Attiniā*, n. pr. f. abl. sg. (unde AƧIꓘAИIAꓘA atainalisa), cuius rectus casus IƎИIA+A (atainei). Operculum ossuarii clusini hanc exhibet inscr. n. 652:

ꓘAИIA+A : ƎΘ : IИAↃAM : ЯA

(ar macani he atainal) = *Arria Macania Helii* filia *Atteiā* vel *Attiniā* nata.

AƧIꓘAИIAꓘA (atainalisa), *Atteiā* vel *Attiniā*, n. pr. f., idem quod ꓘAИIA+A atainal, addito suffixo -isa (vel -lisa, scribitur enim AƧIꓘ : AИIAꓘA ataina lisa), ab IƎИIA+A atainei. Ossuarium clusinum exhibet hunc titulum n. 599:

AƧIꓘ:AИIAꓘA.IИ>YAG 8:OΘAꓘ

(larth frauni atainalisa) = *Lartia Fruginia Atteiá* vel *Attiniá* nata.

IƎИIΑ+Α (atainei), *Atteia* vel *Attinia* (cf. ⅃ΑI+ΑИI+Α ati-natial), abl. ⅃ΑИIΑ+Α atainal et ΑƧI⅃ΑИIΑ+Α atai-nalisa, in ossuario etr. n. 998. Vide supra ⅃ΑИIΑ+Α atainal.

ΑΤΑΙΣΟΝ, ἀναδενδράς (arbustiva vitis), apud Tyrrhenos. Hesych. *Lex.* I, 595: Ἀταισόν, ἀναδενδράς· Τυρρηνοί. Cf. Maffeium *Osserv. lett.* VI, 9.

ИVIΑΤΑ (ataiun), Ἀκταίων (Actaeon), filius Aristei, nobilis venator, a Diana in cervum mutatus. In volcente vase n. 2148 heros effictus est, a quatuor canibus se se defendens (Ovid. *Metam.* III, 138; Hygin. *Fab.* 180). Cf. Raoul-Rochette *Journ. des Sav.* 1834 pg. 265 suiv.; De Witte *Cabin. d'ant. Durand*, pg. 79; S. Campanarius in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VII, 12.

Ǝ⅃Α+Α (atale), *Attiola?*, n. pr. f. a praen. Α+Α (ata) = = *Atia* vel *Attia* (cf. etr. ATTALVS), in ossuario clusino n. 596. Cf. Lanzium II 431 = 360 n. 353.

⅃ΑИ[VΑ]+Α (ataunal), *Atoniá*, n. pr. f. abl. sg., idem quod ⅃ΑIИV+Α atunial, in titulo etr. n. 234.

ATDVCO, *adduco*, in titulo chr. apud Mommsen n. 2070.

ƎΝΑ et Ǝ+Α (ate), *Attius*, praen. m. quod saepius ΘΑ ath (vide ΑΤIII atie) scripserunt Etrusci (genit. sg. ƧƎ+Α ates, MIƎ+Α ateiś). Vide inscr. num. 1680, 1684; et cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 35, 180. — Τύλλος Ἄττιος volscus memoratur a Dionysio Halic. VIII, 1 sqq., 57, 67. Cf. Virg. *Aen.* V, 568 sq., qui cecinit:

> « Alter Atys, genus unde Atii duxere Latini,
> Parvus Atys, puero puer delectus Iulo. »

IƎ+Α (atei), *Atia* vel *Attia*, n. pr. f. (scribitur quoque IƎΘΑ athei) a praen. Α+Α ata (vide ΘΑ ath). In ossuario perusino n. 1457: IƎ+Α · ΑИΑΘ (thana atei) = *Tannia Attia.* Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 149.

ИIƎ+Α (atein), *Atinia?* n. pr. f. (cf. IƎИIΑ+Α atainei), in ossuario perus. n. 1338. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 187, n. 45.

MIƎ+Α (ateiś), *Atii* vel *Attii*, genit. sg. (vide ƧƎI+Α aties, ƧƎ+Α ates et ƧƎΘΑ athes), cuius rectus casus Ǝ+Α ate. Ossuarium perusinum num. 1237: MIƎ+Α : IVЯ+ƎΊ · ΑИΑΘ (thana petrui ateiś) = *Tannia Petria Atii* uxor. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 35 et 37.

ATELLA, oppidum Campaniae. Vide osc. ⅃ΘƎЯΝ (aderl).

ATELLANVS, adiect. ad Atellam pertinens. Est quoque cognomen virile apud Capuanos (vide MAGIVS). Gentilitium Atellius occurrit in titulis romanis.

?ΑИƎ+Α (atena), quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914B lin. 2. Vide ΑИƎ+ΑM (śatena).

V+ИƎ+Α (atentu), *intendito* (imponito), imperat. 3 pers. sg. (in tab. eugub. IIb 28), pro integro V+ИƎ+ИΑ (an-tentu), compositum ex praep. -Α pro -ИΑ (AN-), lat. *in*, et verbo V+ИƎ+ (ten-tu) = *tend-ito* (Grotefend *Rud. l. u.* II 16, VI 31, VII 14, 17; Aufr. et Kirch. I 97, 99, 158; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 246). Lanzio II 737 = 645 « atentu, *non è diverso da* antentu, ἀντεθέντι. » Vide V+ИƎ+ИΑ (antentu).

+ƧV8ΑЯƎ+Α (aterafust), *circumdederit* (circumtulerit, lustraverit), futur. exact. 3 pers. sg., idem ac ANDERSAFVST sive ANDIRSAFVST, compositum ex praep. -Α pro -ΊMΑ (amp-) = AMB-, gr. ἀμφί (circum) et -ЯƎ+ (ter-) = DERS- sive DIRS- pro reduplicata forma deda, quae trahitur ad rad. scr. dâ (da-re), unde etiam umbr. ΑЯƎ+ (tera) sive DERSA vel DIRSA = *det* (Aufrecht et Kirchhoff I, 43, 83 sq., 97, 146, 159; II, 292). Tabula eugub. Ib 10: +ƧV8ΑЯƎ+Α : V⅃ΊVΊ : ƎИΑΊ : VI+ΘƎ+ƧVΊ (pus terliu pane puplu aterafust) = tab. VIIa 46 POSTERTIO · PANE · POPLO · ANDIRSAFVST h. e. *post tertium quum populum ——averit* (Aufr. et Kirch. II, 299). — Grotefend *Rud. l. u.* II 29, V 9, 12, 25 sq.: atera fust (andersa fust, andirsa fust) = « *indictum fuerit* s. potius *res indicta fuerit*, quia atera in feminino genere scriptum est ». Passerius *Paralip.* pg. 324 (cf. pg. 294, 306): « atero et aterafust; purgationem aliquam significant », a καθαρίζω. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 14.

ATERNVM, Ἄτερνον (Strab. V, IV, 2), oppidum Piceni in Frentanis, nunc *Pescara*, de quo Liv. XXIV, 47. Ab Aterno, adiect. Aternensis (Frontin. *De colon.* pg. 120); hinc et gentilitium Aternius. Vide voc. sq.

ATERNVS, Ἄτερνος (Strab. V, IV, 3; Ἀτέρνου ποταμοῦ ἐκβολαί, Ptol. III, 1), nunc *Pescara*, qui ex Apennino oriens, Aquilam, Teatemque praeterfluit, et in Adriaticum mare influit (Plin. III, XVII, 1, et XVIII, 1; cf. III, VI, 6). OSTIA · ATE[RNI] legitur in titulo apud Momms. n. 6256 (Orell. n. 711). Scribitur et Atternus in marmore apud eundem (n. 6265): VIAM · CLAVDIAM NOVAM A FORVLIS AD CONFLVENTIS ATTERNVM. Cf. Carli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pag. 146 sgg.

ATERO, obscura vox, quam exhibet tabula eugubina VIIa 11, 27 (cf. Aufr. et Kirch. II, 283). Umbrica verba ecla atero pro ἔξω ἀτηροῦ sive *extra perniciem* accepit Grotefend *Rud. l. u.* IV, 21.

ƧƎ+Α (ates), *Atii* vel *Attii*, praen. m. genit. sg. (cf. ƧƎI+Α aties et MIƎ+Α ateiś), nominat. Ǝ+Α ate, in tegula etr. n. 206. Cf. Lanzium II 427 = 356 n. 336.

ΑƧƎ+Α (atesa), *Atesia* (*Atii* uxor?), a praen. Ǝ+Α ate = *Atius* vel *Attius*, in olla clusina n. 510. Cf. Lanzium II 376 = 305 n. 138.

ATESTE, Ἀτέστε (Ptol. III, 1), nunc *Este*, oppidum Venetiae ad radices Euganeorum montium. Plin. III, XXIII, 3 (cf. XVII, XXVI, 5): « In mediterraneo regionis decimae, coloniae: Cremona, Brixia, Cenomano-

rum agro: Venetorum autem Ateste.... » — Tac. *Hist.* III, 6: « Inde Patavium et Ateste partibus adiunxere. » Orell. n. 3987 (Mur. 87, 8): A · A · | C · CLVENTIVS C · F · | ROMVL · PROCVLVS | ATESTE AEDILIS II VIR QVAESTOR | AERARI · BIS · PONTIFEX · V · S · Cf. Henzen n. 5534. – Atestini sunt incolae Atestis, ut in marmore apud Henzen n. 5414 (cf. n. 5115), quod habet: L · CAEICILIVS · Q · F · PR|OCOS · EX · TERMINOS | FINISQVE · EX · SENATI | CONSVLTO · STATVI · IVSIT | INTER · ATESTINOS | PATAVINOSQVE · Adde Orell. n. 3110 (Vide VICETIA). De adiect. atestinas et atestinus vide Forcell. ad h. v. Cf. ATHESIS.

ATFABILIS, *adfabilis* (affabilis), adiect. In titulo chr. apud Murat. 34, 6 (*Catac. de Rome* VI, 149): RVTA OMNIBVS SVBDITA ET ATFABILIS etc.

ATFINIS, *adfinis*, a praep. AT = *ad* et *finis*. Occurrit in lapidibus rom. apud Grut. 356, 1 (Orell. n. 890) et 526, 3 (Orell. 3548, Momms. n. 2845).

ATFVI, *adfui*, (vide AT = *ad*). In lapide ad Gabium effosso (Visc. *Mus. Pio-Clem.* VI, 259 tav. LII, et *Monum. Gab.* tav. XVII, pag. 89; Orell. n. 775): ATFVIT · VNIVERSVS · ORDO · DECVRIONVM. Adde titulum abellanum (Momms. n. 1951, Grut. 394, 3; Doni V, 137), ubi legitur SCRIBVNDO · ATFVERE ·

ATHANVVIVM, est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis utebantur sacerdotes Romani. Ita Paulus ex Festo pag. 18. Cf. Müller ad h. l., et Forcell. s. v. atanuvium.

ATHENIESIS, *atheniensis*, adiect. ad Athenas pertinens; in titulo apud Gorium *Inscr. ant.* I, 212.

ATHESIS, Ἄθεσις (Ἀτισῶν, Plutarch. in *Mario* XXIII, 2, 6) nunc *Adige* (germam. Etsch), fluvius Venetiae, Tridentum et Veronam alluens (Plin. III, XX, 7; Virg. IX, 677; Sil. *Ital.* VIII, 595). In titulo apud Orell. n. 4378: FLV · ATHESIS. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pag. 139.

IꟷA (ati), pars vocabuli sive suffixus. Vide sentinati (IꟷA : ИIꟷИƎƧ).

AIꟷA (atia), *Atiâ* vel *Attiâ* pro ⅃AIꟷA atial abl. sg., *l* finali carens, ab IƎꟷA atei n. pr. f. Ossuarii perusini operculum n. 1472: AIꟷA : IƎИↃƎꟼƎ : [IV]IꟼƎ : IOꟼAꟷ (larthi vipi vercnei atia) = *Lartia Vibia Vercinia Attiâ* nata.

⅃AIꟷA et ⅃AIꓘA (atial), *Atiâ* vel *Attiâ*, abl. sg. (scribitur quoque AIꟷA atia sine *l* finali), ab IƎꟷA atei. Operculum urnae perus. hanc exhibet inscr. n. 1465: ⅃AIꟷA · AИↃꟼƎꟼ · IꟼƎ · A⅃ (la vi verena atial) = *Lars Vibius Vercinius Attiâ* natus. Adde inscr. num. 607 et 2582.

ИAIꟷA (atian), *Attiana*, n. pr. f. (Attianus cognomen rom. legitur apud Gruterum et Muratorium), in titulo perus. n. 1620.

ATIII (atie)? *Atius* vel *Attius?* n. pr. m. quod fortasse legitur in lapide marsico n. 2742. Cf. Lanzium II 620 = 535; atque Mommsen in *Ann. dell' Inst. arch.* XVIII = 1846 pag. 99 (V · ATIII = *Vibius Attius*), et *Die unterit. dial.* s. 345 (v. a[b]iediu[s]). Idem Mommsen *Inscr. neap.* n. 5483: V · ATIIIDIVS.

ATIERSIER, *Attidiis*, dat. pl. 2 decl., quod minus recte scribitur ATIERSIR, et antiquissimis literis ƎIꟼƎIIꟷA atiierie = ƧƎIꟼƎIIИA atiieries (cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VI 29, VII 9; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 16; Aufr. et Kirch. I 119, II 302 sq.). Tab. eugub. VIIb 1: FRATRVSATIERSIER (fratrus atiersier) = *fratribus Attidiis.* Vide ATIERSIVR et ꓷVIꟼƎIIИA (atiieriur) = *Attidii* nominat. pl.

ATIERSIO, *Attidiorum*, genit. pl. 2 decl., antiquioribus literis VIꟼƎIIꟷA (atiieriu), pro atiersiom et atiierium (Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VI 29 sq.; Aufr. et Kirch. I 120, II 302, 305). Tab. eugub. VIIb 1 sq. FRATROM | ATIERSIO = *fratrum Attidiorum.* Vide ATIERSIVR et ꓷVIꟼƎIIИA (atiieriur) = *Attidii* nominat. pl.

ATIERSIR, *Attidius?*, nominat. sg. 2 decl., interpretati sunt Aufr. et Kirch. I 105, II 301, 303, 353, qui eugub. tabulae VIIb 3 verba APPEI · ARFERTVR · ATIERSIR · POPLOM · ANDERSAFVST reddunt (II, 308) *postquam adfertor Attidius populum* —— *averit.*

§ 2. Atiersir = ATIERSIER, *Attidiis*, dat. pl. 2 decl. (Grotefend *Rud. l. u.* II 25, VI 30, VII 9 sqq.; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 26; Aufr. et Kirch. I 26, 119, 121, II 302 sq., 353). Tab. eugub. Vb 8, 14: FRATRVS · ATIERSIR = *fratribus Attidiis.* Vide ATIERSIVR = ꓷVIꟼƎIIИA (atiieriur) = *Attidii* nominat. pl., quod sequitur.

ATIERSIVR, *Attidii*, nominat. pl. 2 decl, antiquioribus literis et orthographiâ ꓷVIꟼƎIIИA atiieriur (Aufr. et Kirch. I 51, 119, II 302, 358); et in aliis casibus ATIERSIR forte *Attidius* nominat. singul., ATIERSIO (VIꟼƎIIꟷA atiieriu) = *Attidiorum*, ATIERSIER vel ATIERSIR (ƧƎIꟼƎIIИA atiieries) = *Attidiis* dat. pl. Tab. eugub. Vb 11: FRATER · ATIERSIVR = Vb 16 FRATEER · ATIERSIVR h. e. *fratres Attidii* («*frater Atiersius*» Grotefend *Rud. l. u.* III 7, IV 24, VII 10 sq., quem secutus est Zeyss. *De subst. Umbr. decl.* § 31). Vide ꓷVIꟼƎIIИA (atiieriur).

ƧƎIꟷA (aties), *Attii?*, genit. sg. (scribitur quoque MIƎꟷA ateis, ƧƎꟷA ates et fortasse ƧƎOA athes), ab ƎИA ate = *Atius* vel *Attius*, in titulo volcente n. 2227.

ATIΘAOƧ, in messap. inscr. n. 3002.

ƎꟷAIꟼƎIIꟷA (atiieriate), *Attidiatibus*, dat. pl. 3 decl., pro atiieriates (ab atiieriu = *Attidio* et suff. ati), qui videntur fuisse incolae Attidii Umbrorum oppidi (Aufr. et Kirch. I 70, 105, 123, 163, II 107, 302, 338). In tabula eugubina IIb 2 haec leguntur: ƎꟷAIꟼƎIIꟷA : ƎꓷꟷƎ : ƎꟷAIꟼƎIIꟷA (atiieriate etre

atiieriate) = *Attidiatibus*, *alteris Attidiatibus*; quae vertit Grotefend *Rud. l. u.* VII 13 « *Atiersiate, altera Atiersiate* », et addit: « possunt tamen atiersiates ab origine Plinii Attidiates esse, ut Talenates *Tadinates* ». Vide ᗡVIᑫƎIIИA (atiieriur) = ATIERSIVR h. e. *Attidii*, nominat. pl.; et Attidiates ad voc. ATTIDIVM.

ƎIᑫƎII+A (atiierie), *Attidiis*, ablat. plur. 2 decl., pro ƧƎIᑫƎIIИA atiieries (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 18; Aufr. et Kirch. I 120, II 302, 322, 379). Tab. eugub. IIa 2: ƎIᑫƎII+A : ᗡƎꟼƧVᗡИAᗺ (fratrusper atiierie) = tab. III 28 sq. ƎIᑫƎIIИA | ƎꟼƧVᗡИAᗺ (fratruspe atiierie) h. e. pro *fratribus Attidiis*. Adde tab. IIa 1, 3, Va 16. Cf. Grotefend op. cit. VII 6, 17, 31; et vide ᗡVIᑫƎIIИA (atiieriur) = ATIERSIVR h. e. *Attidii*, nominat. pl.

ᗡƎIᑫƎIIИA (atiierier), *Attidiis*, abl. pl. 2 decl. in tab. eugub. Va 4, 16, pro ƧƎIᑫƎIIИA atiieries (Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VII 5 sqq.; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 16; Aufr. et Kirch. I 104 sq., 119, II 315, 322). Vide ᗡVIᑫƎIIИA (atiieriur) = ATIERSIVR h. e. *Attidii* nominat. pl.

ƧƎIᑫƎIIИA (atiieries), *Attidiis*, abl. pl. 2 decl., quod minus recte scribitur quoque ᗡƎIᑫƎIIИA (atiierier) vel ƎIᑫƎII+A (atiierie), et romanis literis ATIERSIR sive ATIERSIER (Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VII 30; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 34; Aufr. et Kirch. I 119, II 302, 364, 379). Tab. eugub. III 23 sq.: ƧƎIᑫƎIIИA | : ᗡƎꟼƧVᗡИAᗺ (fratrusper atiieries) = tab. IIa 2, III 28 sq. ƎIᑫƎII+A : ᗡƎꟼƧVᗡ+Aᗺ (fratrusper atiierie) h. e. *pro fratribus Attidiis*. Vide ᗡVIᑫƎIIИA (atiieriur) = ATIERSIVR h. e. *Attidii*, nominat. pl.

VIᑫƎII+A (atiieriu), *Attidiorum*, genit. plur. 2 decl., recentioribus literis ATIERSIO, pro atiierium sive atiersiom (Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VII 6 sq., 14, 20 sq.; Aufr. et Kirch. I 94, 120, II 302, 321 sq., 331, 350, 379; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenkmäler* s. 95. Tabula eugub. IIa 21 et 35 haec habet: VIᑫƎII+A : Vᗡ+Aᗺ : ƎИI+AИ : ᗡƎꟼAIИVᗡ+Ǝꟼ (petruniaper natine fratru atiieriu) = *pro Petronia gente fratrum Attidiorum*; tabula IIb 26: VIᑫƎII+AVᗡ+Aᗺ : ƎИI+AИ : ᗡƎꟼAIIꓷVƆ (vusiiaper natine fratru atiieriu) = *pro Vocia gente fratrum Attidiorum*; tab. Va 12: VIᑫƎIIИA : VᗡИAᗺ : IИAᗡИVꟼᑫA (arputrati fratru atiieriu) = *arbitratu fratrum Attidiorum*; tab. Va 24 sq., 27 sq.: mestru karu fratru atiieriu (VIᑫƎIIИA : VᗡИAᗺ : VᗡAꓘ : VᗡИƧƎ⅄) = *maior pars fratrum Attidiorum*; et tab. Vb 3 sq.: VᗡAꓘ : VᗡИƧƎ⅄ : VIᑫƎIIИA | : VᗡИAᗺ (fratru atiieriu mestru karu) = *fratrum Attidiorum maior pars*. Vide voc. sq.

ᗡVIᑫƎIIИA (atiieriur), *Attiedii* (Attidii), nominat. pl. 2 decl. (in eugub. tab. Va 1, et 14: ᗡVIᑫƎIIИA : ᗡƎИAᗺ frater atiieriur = *fratres Attidii*), romanisque literis ATIERSIVR (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq., VII 5 sq.; Aufr. et Kirch. I 26, 104, 118, II 302, 309 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 92. Cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 31, cui atiieriur nominat. sg. est); aliis casibus: ATIERSIR = *Attidius* (?), VIᑫƎII+A (atiieriu) vel ATIERSIO = *Attidiorum*, ƧƎIᑫƎIIИA atiieries (ᗡƎIᑫƎII+A atiierier, ƎIᑫƎII+A atiierie) vel ATIERSIER (ATIERSIR) = *Attidiis*. Ab Umbrorum oppido Attidium (atiierium, *atiersium*) adiect. atiierio vel *atiersio* ortum est, et cum suff. -ati incolarum nomen atiieri-ates (Vide Ǝ+AIᑫƎIIИA atiieri-ate = *Attidiatibus* dat. pl.). Grotefend in eugubinar. tab. explanatione semper utitur formis *atiersii*, *atiersiorum* et *atiersiis*, quamquam atiieriate, quod atiersiates vertit, pro Plinii *Attidiates* sumi posse suspicatus fuisset (*Rud. l. u.* VII, 13). – Hannibal Degli Abati Olivieri (*Saggio di dissert. corton.* II, 11 sg.) pro *pontifice* explicavit umbr. atiersiur, quod Bourguetius (op. cit. II, 31) duxit ab ἄττα h. e. *pater* et eâdem rad. quae est in ἱερὸς; Marinius autem (*Arval.* pg. XX) et Lanzius I 66 = 50, II 659 = 572 ab *at* et ἱερεῖα h. e. *ad sacra* (*procuranda*), haec addens: « *Potrebbe sospettarsi che desser nome ad una terra lor patria, anzi alcuni l' han trovata ne' popoli Attidiati di Plinio, e ne rimane orma in Attigio dieci miglia lunge dal tempio di Giove Apennino* ». Hinc *fratres Atieriates* (cf. Micali *Storia* etc. II, cap. XXII, pag. 170) sive *sacerdotes*, qui, sicut fratres Arvales Romanorum, duodecim fuere, arbitri in sacris faciundis. (Cf. Passerium *Lett. Ronc.* n. XVI pag. 279, et *Paralip.* pag. 298 sq., 308 sq., 312, 316; Marinium et Lanzium loc. cit.; Maffeium *Osserv. lett.* VI, 61, 64; et Grotefend *Rud. l. u.* III, 5).

ATINA, urbs in agro veneto, cuius meminit Plinius III, XXIII, 4. Cf. Forcell. s. v. atina § 2.

§ 2. Atina (Ἀτίνα, Ptol. III, 1) alia est in Latio, inter Soram et Venafrum, nunc quoque *Atina* appellata. Virg. *Aen.* VII, 630: « Atina potens »; ubi Servius: « Civitas haec est iuxta Pontinas paludes, dicta Atina a morbis, qui graece ἄται dicuntur, quos paludis vicinitas creat. » — Incolae dicti sunt Atinates (Plin. III, IX, 11). Cf. Mommsen *Inscr. neap.* p. 238 sqq.

§ 3. Alia fuit Atina urbs in Lucania, nunc *Atena*: incolae appellantur Atinates. Plin. III, XVI, 5: « Lucani, subacti a Calchante, quae loca nunc tenent Atinates ». Cf. Mommsen *Inscr. neap.* n. 242 sqq. (vide BANTIA).

ꓶAИIИA (atinal), *Atinia*, n. pr. f. (cuius rectus casus atinei), in titulo etrusco n. 990.

MƎ+AИIИA (atinateś), *Atinatius* (vel *Atinatii* genit. sg.), gentilitium etr. (femin. AI+AИI+A atinatia), quod et saepe occurrit in titulis romanis (Vide ATINA), ab atin-ei et suff. -at. Ossuarium perus. n. 1574: MƎ+ | AИIИA : ꓶƎƆ ([v]el atinateś) = *Velius Atinatius*

sive *Velia Atinatii* uxor (Conestab. *Monum. del Palazz.* pag. 168). Vide voc. sq.

AM3+AИI+A (atinatesa), *Atinatii* uxor? (vide supra M3+AИIИA atinateś = *Atinatius*, vel *Atinatii* genit. sg.). In tegula Mus. Flor. egomet vidi titulum hunc n. 202: AM3+|AИI+A · I3И|I+VꟼI · IOꟼAꓘ (larthi putinei atinatesa) = *Lartia Putinia Atinatii* uxor.

AI+AИI+A (atinatia), *Atinatia*, gentilitium etr. (vide supra M3+AИIИA atinateś = *Atinatius* vel *Atinatii*), auferendi casu ꓘAI+AИI+A atinatial, ab I3ИI+A atin-ei et suff. -at (vide ATINA), Ossuarium perus. n. 1862: AI+AИI+A · ƧI3AOV · AIOꟼAꓘ (larthia uthavis atinatia) = *Larthia Octavii* uxor (?) *Atinatia*. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 630: *È certamente* Lartia Octavia Atinatià (nata); *ma forse il nome della defunta è in obliquo, come potrebbe insegnarne la terminazione.*

ꓘAI+AИI+A (atinatial), *Atinatiâ*, abl. sg. cuius rectus casus AI+AИI+A atinatia, in ossuarii clusini operculo n. 598.

ATINGO, *adtingo* (attingo). Lex Servil. *Repet.* (App. n. LX) cap. 8: ATINGERET et ATINGAT.

[I3ИI+A] (atinei), *Atinia*, familiae etruscae nomen (contractum I3И+A atnei), quod derivari potest a praen. 3+A (ate) = *Atius*, sive ab ATINA oppido. Hanc etr. formam atinei, unde AI+AИI+A atin-atia, vidit Lanzius II 456 = 385 n. 449. Vide nostrum n. 1018 bis *b*; et cf. voces sqq.

IИIꓘA (atini), *Atinia?* (*Attinii* gen. sg., Lanzius II 456 = 385 n. 449), n. pr. f., in ossuario etr. n. 1018 bis *a*.

§ 2. Sine dubio atini pars nominis est in titulo etr. n. 475, ubi legitur IИI+A : ↓ꓘ3ꟻ (velch-atini) = IИI+A↓ꓘ3ꟻ (velchatini) h. e. *Volcatia*, ut reddit Lanzius II 445 = 374 n. 414.

ƧHИITN (atiniis), *Atinius*, n. pr. m. apud Oscos (cf. etr. I3ИI+A atinei = *Atinia*). In marmore pompeiano n. 2794: ƧHИITN · ⱭM (mr atiniis) = *Marius Atinius* (vide voc. Я388NИNИNN aamanaffed, n. 4).

VI+A (atiu), *Attii?*, praen. m. genit. sg. (vide MI3+A ateiś, Ƨ3+A ates et Ƨ3I+A aties) in titulis etr. n. 1013 et 1228. Cf. Lanzium II 352 = 281 n. 38, et Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 117.

?3OVI+A (atiuthe), quod fortasse legitur in tit. clus. n. 800.

?ꓘ+A (atl), quod exhibet titulus perus. n. 1947, Vermigliolio (*Inscr. per.* pg. 254 n. 188) est *Attula;* conferendum tamen est cum I3+A atei vel AI+A atia.

ATИ3ꓘTA (atlenta), Ἀτάλαντη (Atalanta), a gr. ἀτάλαντος h. e. *incomparabilis*, in perusino speculo n. 1065 (vide AꓶOOA athrpa). Antiquiori orthographiâ etiam ATИꓘTA (atlnta) scripserunt Tusci. In vase clusino (*Monum. ined. de l'Inst. archéol.* IV, pl. LIV-LV) graece scribitur ATAΛATE, et in vase volcente ƎTMAꓘATA (*Mus. étr. de Luc. Bonaparte*, n. 530; cf. Lenormant et De Witte *Élite des monum. céram.* I, 6).

ATИꓘTA (atlnta), Ἀτάλαντη (Atalanta), contractum ab ATИ3ꓘTA (atlenta), in volcente speculo n. 2158, ubi inter Atalantam et Peleum (3ꓘ3ꟼ pele) certamen repraesentatur, de quo Apollodorus III, IX, 2 § 3 sq. (1). Cf. Braun in *Bull. dell'Inst. arch.* 1837 pg. 214.

ꓘAИ+A (atnal), *Atiniâ* (contractum ab ꓘAИIИA atinal) vel *Atoniâ* (contractum ab atuni), idem quod ꓘAIИ+A atnial, cuius rectus casus I3И+A (atnei). Inscr. perus. n. 1891. Adde n. 2335 (ⱭꓘAИꓘA atnalc). Lanzio II 434 = 363 n. 367 et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 153 n. 16 atnal est *Attiâ*.

ⱭꓘAИꓘA (atnalc). Vide voc. praec.

ƧAИ+A (atnas), *Atinius*, n. pr. m. (I3И+A atnei = *Atinia*), in sarcophago tuscaniensi n. 2101, ubi legitur ꓘ33 : ƧAИ+A (atnas vel) = *Velius Atinius* (« *Attius Velius* » S. Campan. in *Giorn. arcad.* CXIX, 334; « *Vel. Attiae* » Oriolius in eadem ephem. CXX, 239).

ATNATVS, *adgnatus* (adnatus, agnatus), quod et AGNATVS scripserunt veteres. In marmore apud Grut. 755, 8 (Orell. n. 4395): SET PER GENVS IPSORVM POSSESSIO DECVRRERET VEL PER ATNATOS VEL MANVMISSOS.

?3И+A (atne), *Atinia?*, n. pr. f. fortasse pro I3И+A atnei, in titulo perus. n. 1611. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 309 n. 362.

I3И+A (atnei), *Atinia* vel *Attinia*, n. pr. f. contractum ab [I3ИI+A] atinei (cf. atuni = *Attonia*), quod et scribitur IИI+Aꟻ vatini, sicuti OAꟻ vath pro OA ath, praeposito digamma aeolico; abl. sg. ꓘAИ+A atnal et ꓘAIИ+A atnial pro ꓘAИIИA atinal; hinc AI+AИI+A (atinatia) et M3+AИIИA (atinateś). Ex ossuariis perusinis: I3И+A · ꟼA (ar atnei, n. 1576) = *Arria Atinia*, I3И+A · AIИAΘ (hania atnei, n. 1577) = *Tannia Atinia*, I3И+A · ƧA8 (fas atnei, n. 1578) = *Fausta Atinia*, I3ИTA · AIꓘI3ꟻ (veilia atnei, n. 1216) = *Velia Atinia*, et M3ꟼꟼƧAⱭ I3И+A (atnei caspreś, n. 1575) = *Atinia Casperii* uxor.

ƧI3И+A (atneis), *Atinii?*, n. pr. masc. genit. sing. (vide ƧAИ+A atnas), in titulo perusino n. 1667.

ꓘAIИ+A (atnial), *Atiniâ*, n. pr. f. abl. sg. (idem quod ꓘAИ+A atnal pro ꓘAИIИA atinal, et cum praeposito digamma ꓘAIИIИAꟻ vatinial). Ossuarii perus. operculum n. 1215: ꓘAIИ+A · ꟼA · ƧI+3Ɔ3ꓘ · Aꓘ (la lecetis ar atnial) = *Lars Lucetius* (?) *Arrii* filius *Atiniâ* natus.

ATNVS, *annus* m. (cf. ADNVS et ANVS) in titulo apud Fabr. cl. V, n. 383 pg. 420 (vide CINQVE): Q · BIXIT ATNIS CINQVAE (*qui vixit annis quinque*).

ATPLICITVM, *adplicitum* (applicitum), in marm. apud Marin. *Arv.* pg. 343 (Momms. n. 6916).

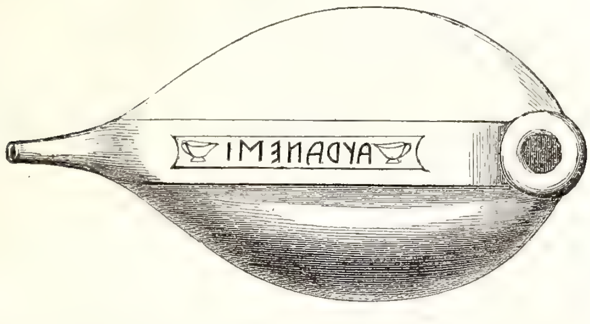
3ИAꟼ+A et 3ИAD+A (atrane), *Atranius*, n. pr. m. (cf.

(1) Τελεί δὲ Ἀταλάντῃ .... καὶ ἐν τῷ ἐπὶ Πελίᾳ τεθέντι ἀγῶνι ἐπάλαισε Πηλεῖ, καὶ ἐνίκησεν.

umbr. ƎIИVᗡ+ABA ahatrunie), genit. sg. MƎИAꟼ+A atranes = *Atranii*, femin. AIИAꟼ+A (ATRANIA). In ossuario perusino n. 1532: ƎИAꟼ+A : Ǝ+I+ (tite atrane) = *Titus Atranius*. — Occurrit etiam hoc nomen atrane (scribitur et IMƎИAꟼ+A atranesi) in fictili volcente vase n. 2173 et in lucerna perus. n. 1918: fortasse fundum, in quo harum figulinarum officina erat, vel vascularii figulive nomen patefacit. Cf. Micali *Storia* etc. III 185., *Bull. dell' Inst. arch.* an. 1836 pg. 171, et Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 10. — Atranos, incolas cuiusdam oppidi in Hirpinis, memorat Plinius III, XVI, 6.

MƎИAꟼ+A (atranes), *Atranii*, n. pr. m. genit. sg., cuius rectus casus ƎИAꟼ+A (atrane), quod vide. Ossuarium perus. n. 1579: MƎИAꟼ+A : V1 · AИ (la pu atrane) *Lartia Po[mponia?] Atranii uxor*.

IMƎИAꟼ+A (atranesi), *Atranio*, n. pr. m. abl. sg. (?), quod legitur in figulinis operibus n. 357, 798 et 1918 bis, Volaterris, Clusii et Perusiae inventis.

ATRANI. Vide ƎИAꟼ+A (atrane).

AIИAꟼ+A (atrania), *Atrania*, familiae etruscae nomen (vide supra ƎИAꟼ+A atrane = *Atranius*), fortasse ab ATRIA vel HATRIA (cf. umbr. Vᗡ+A atru = ADRV h. e. *atra*, et osc. ƧИAᗡIЯИИ aadirans), in urna perusina n. 1484.

ATRAT, — *at?*, praes. 3 pers. sg., in lapide amiternino n. 2737. Cf. Mommsen in *Ann. dell' Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 108, et *Die unterit. dial.* s. 343.

Ǝᗡ+A (atre), quod exhibet tab. eugub. IIb 18, pars vocabuli est: V+AꟼV1 : Ǝᗡ+A pro atrepuratu, quod sequitur.

V+AꟼV1Ǝᗡ+A (atrepuratu), *tripodato* (tripudiato), imperat. 3 pers. sg. (in tab. eugub. IIb 18, perperam scriptum V+AꟼV1 : Ǝᗡ+A atre puratu), idem quod V+AꟼV1Ǝᗡ+⊗A (ah-tre-pur-atu) et romanis literis AHATRIPVRSATV, ATRIPVRSATV cet.; vox composita est, ex praep. -A (-⊗A ah-, AHA-), Ǝᗡ+ tre = TRI (*tres*) et rad. -ꟼV1 (pur = PVRS-), gr. ποδ-, lat. ped-is (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, 24, Aufr. et Kirch. I 142, II 201 sq., 346). Vide V+AꟼV1Ǝᗡ+⊗A (ahtrepuratu).

A+DESⵙE (atresthe), Ἄδραστος (Adrastus, rex Argivorum, Thalaonis filius: hinc Ταλαϊονίδης appellatus. Hac etrusca scriptione, graeco-ital. ADRESTOS in vase nolano (*Ann. dell' Inst. arch.* XI = 1839 tav. agg. P), occurrit in gemma perusina n. 1070, in qua sculpti sunt graeci heroes contra Thebas; sed Tusci scripserunt etiam, vetustiori orthographia, ƎTƧꟼTA atrste.

ATRIA. Vide HADRIA.

ATRIANI, sunt incolae Atriae urbis Venetiae. Vide HADRIA.

ATRIATICVS. Vide HADRIATICVS.

ATRIPVRSATV, *tripodato* (tripudiato), imperat. 3 pers. singular., quod scribitur etiam AHATRIPVRSATV (mendose ATROPVSATV) et antiquissimis litteris V+AꟼV1Ǝᗡ+⊗A (ahtrepuratu) sive V+AꟼV1Ǝᗡ+A (atrepuratu): compositum ex A- (AHA-, -⊗A ah-), TRI (Ǝᗡ+ tre) = *tres*, et rad. PVRS- (-ꟼV1 pur), gr. ποδ-, rom. ped-is (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 19, 30; Aufr. et Kirch. I 42, 159, II 202 sq.). Tab. eugub. VIb 15 sq.: PESCLV | SEMV · VESTICATV · ATRIPVRSATV = *sacrificio* (?) —— *o saltato*, *tripodato* (Aufr. et Kirch. II, 209). — Vide V+AꟼV1Ǝᗡ+⊗A (ahtrepuratu).

ATR[I]PVSATV. Vide ATROPVSATV.

ATRIVM. Vide HADRIA.

ATRIVS, gentilitium umbricum apud Liv. XXVIII, 24 et 28 (C. Atrius Umber).

ATROPVSATV, *tripodato* (tripudiato), imperat. 3 pers. sg., perperam scriptum pro atripusatu vel atrepusatu = ATRIPVRSATV (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 19, 22; Aufr. et Kirch. I 86, II 201 sq., 220, 259). Tab. eugub. VIb 36: PERSCLV · SEHEMV · ATROPVSATV = *sacrificio* (?) ——*o tripodato*. Vide ATRIPVRSATV et V+AꟼV1Ǝᗡ+⊗A (ahtrepuratu).

ƎTƧꟼTA (atrste), Ἄδραστος (Adrastus), rex Argivorum (scribitur et A+DESⵙE atresthe pleniori orthographia), in volcente speculo n. 2152 una cum *Tydeo* (ƎTVT tute) et *Amphiarao* (ƎᗡAIΦᴹA amphiare).

Vᗡ+A (atru), *atra*, adiect. n. acc. pl. 2 decl., romanisque literis ADRO (Cf. Maffei *Oss. lett.* V, 342; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 63; Aufr. et Kirch. I 52, 119), abl. plur. ADRER et ADRIR = *atris*. Tab. eugub. Ib 29: V8ИA : Vᗡ+A : V+ƎƎ : VИƆIƧƎƎ (vesklu vetu atru alfu) = *vascula* —— *atra*, *alba*, quae minus recte *vasculo pleno atro albo* reddit Grotefend *Rud. l. u.* V, 8. Cf. voc. sq.

ATRVD, *altero*, abl. sg. pro altrud ab -ᗡTTИИ (alttr-) = *alter*, quod vide, in tabula bant. n. 2897 lin. 24 (vide osc. ACVM = *agere*). Ita interpretati sunt Mommsen *Die unterit. dial.* s. 247, Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III 256, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 34, et Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 7. - Guarinio (*Comm.* V 136, *In Comm. V exc.* pg. 41, *Lex. osco-lat.* pg. 22) est *atro* adiect. ab *ater*; et Huschkio (*Die osk. und sab*

spr. s. 117) *noxio*, *nocente*, pro gr. ἀτηρὸς vel ἀτηρὴς (nocuus), sicuti umbr. VΩ+A (atru).

ATSIDVVS, *adsiduus* (assiduus), adiect. in marmore samnitico apud Mommsen n. 5206: MAGNA · ET · ATSIDVA · DOCVMENTA.

ATTA, antiqua vox, quam his verbis declarat Paulus ex Festo pg. 12. « Attae appellantur, qui propter vitium crurum aut pedum plantis insistunt et attingunt magis terram, quam ambulant, quod cognomen Quinctio poetae adhaesit. » Glossae Isidori: « Atta, qui primis plantis ambulat. » Cf. Müllerum ad Fest. l. c., et Forcell. s. v. atta.

§ 2. Atta, Ἄττα. Paulus ex Festo pg. 12: « Attam pro reverentia seni cuilibet dicimus, quasi eum avi nomine appellemus. » Vide Müller in Fest. loc. cit., et Forcell. ed. Lips. Cf. TATA.

ATTA. Vide ATTVS.

ATTAAIZOMAI, πλανῶμαι (πλανάομαι, erro, titubo), apud Siculos. Hesych. I, 607.

ATTALVS, « egregius vir, qui Etruscorum disciplinam graeca subtilitate miscuerat ». Ita Seneca *Nat. Quaest.* II, 50. Cf. Lanzium II 431 = 360 n. 353.

ATTIDIVM, oppidum Umbriae dirutum (vide ΩVIЯƎIIИA atiieriur = ATIERSIVR h. e. *Attiedii* vel *Attidii*), e cuius ruinis fertur *Fabriano* originem duxisse. Incolae appellantur Attidiates (Plin. III, xix, 2), Umbrorum linguâ atiieriates (vide Ǝ+AIЯƎII+A atiieriate), qui memorantur in lapidibus (cf. Donium cl. V, n. 1). Inscr. apud Orell. n. 88: L · MVSETIO · L · F · OVF | SABINO | EQVO PVBLICO | PATRON · MVNICIP · TVFIC · ET · MVNICIP | ATTIDIAT · ET · CVPRENS | MONT · PONTIF · AVGVR | IIII VIR IVRI DICVND | DECVRIONES ET PLEBS | EX EPVLIS SVIS · OB MER | EIVS · L · D · D · D · Cf. Lanzium II 659 = 572, Aufr. et Kirch. II 302, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 59. — In comitatu Fabriani extat pagus, qui vocatur *Attigio*, decem mill. pass. ab Eugubio distans, duo mill. a Fabriano; ubi nonnullas inscriptiones vidit et descripsit Ioan. Franciscus Lancellottus de Staffulo (*Thes. veter. picenar. inscr.* mss.). In pariete exteriore eccl. S. Ioan. Baptistae: ATTIDI · | IVLIAN · | MVNICI · | INCOLAE | EX AERE · CONL... | OB · MER · PATR · | EIVS. Gentilitium Attidius (cf. ATIII atie) occurrit apud Grut. 300, 2, Murat. 631, 1 (Momms. n. 3379), 979, 8 (Momms. n. 6077), 1520, 8; Attiedius apud Mommsen 5337 et 6047 (Murat. 1573, 14); Aatiedius apud Mommsen n. 5611. Adde ex eodem Lancellotto: L · ATTIDIO | LATINO | QVINQ · MVNICIP ·

ATTICILLA, idem quod Atticula, diminutivum Atticae, cogn. rom. in titulo apud Grut. 421, 4.

?ƧƎIAИITИA (attinaivs), *Attinii*, genit. sg.? (cf. ƧAИ+A atnas = *Atinius*), in titulo etr. n. 2354.

ATTVBVS, ἄτυπος (atypus), adiect. Auson. ep. XXII, 9: « canus, comosus, hispidus, trux, attubus. » Gloss. apud Labb., « atubus, μογιλάλος, μόγγος. » Cf. Forcell. s. v. atypus.

?IИVYYA (attuni), in titulo Polimart. num. 2437. Vide IИV+AИΛƧ (splatuni).

ATTVS, idem ac Appius, praen. sabinum. Auct. *de nomin.*: « Attus ab Attus eiusdem (*Sabinae*) regionis praenomine. » Attus vel Atta appellatus est Claudiae gentis princeps, teste Svetonio *Tib.* cap. 1., a sabina voce atta, quam cum gr. ἄττω, *subsilio* seu *subsulto* comparat Vossius *Etymol.* — Livius II, 16 ed. Drakenb.: « Attus Clausus, cui postea Ap. Claudio fuit Romae nomen. » Alii codd. et edit. habent *Atta*, *Attius*, *Actius*, *Accius* etc. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* III rem. 217.

IΛƎИA (atvli), *Atilia*, familia etr. (pro atuli?) et romana. In ossuario perus. n. 1364: IΛƎИA : IИƧA8 (fasti atvli) = *Fausta Atilia*. Cf. Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 126 et nt. 4. – In numis consularibus ATIL et ATILI = *Atilius* (Cf. Borghesium in ephem. romana *il Saggiatore* I, 32).

?[IИV+A] (atuni), *Atonia*, n. pr. f. (abl. sg. ΛAIИV+A atunial), in titulo volaterrano n. 320.

ΛAIИV+A (atunial), *Atonia*, n. pr. fem. abl. sing. idem ac ΛAИVA+A ataunal (vide supra atuni, et cf. ΛAИ+AИVOA athunatnal, IИVΘA ahuni, ΛAИIΛA atinal, IƎИ+A atnei). Inscriptio perusina n. 1349: ΛAIИV+A : ЯA : MИI+ : ΛƎ (vl tins ar atunial) = *Velius Tinius Arrii* filius *Atoniâ* natus (cf. Lanzium II 358 = 287 n. 60 et 61; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 168 n. 9 et 10). Ossuarii perusini operculum n. 1307: ΛAIИV[+A] · ЯA · Ǝ8VAЯ · ЯA (ar raufe ar atunial) — *Arrius Rofus Arrii* filius *Atoniâ* natus (cf. n. 1722). Adde n. 1350; et cf. voc. sq.

ƧIИVTA (atunis) et ATVNIM (atunis), Ἄδων vel Ἄδωνις (Adonis), filius Cynirae Cipriorum regis, et Myrrhae: fuit iuvenis formosissimus, et Veneri placuit. Fortasse scribitur quoque ИVƎA (avun). In etrusco speculo n. 2493 Adonis (ATVNIM) et Venus (ИAЯVT turan) sculpti sunt, qui in lecto iacent, mollibus amplexibus coniuncti. Itidem in alio etr. speculo n. 2494 ИAΩVT turan, ƧIИVTA atunis, ΦƧIOΛVΛ pulthisph, OAИƎИƧ snenath. Adonidem (ƧIИVTA atunis); Venerem (ИAΩVT turan) et quamdam Lasam (AƆIMTIƧAƧAΛ lasasilmica) exhibet speculum n. 2096. — Alibi (in etr. speculo n. 2512) inspicitur Adonis, iuvenis et alatus, tamquam Ἔρος (Cupidus), una cum Venere (IΓAИAΦI+ tiphanati). Scripsit De Witte in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 394: *Le miroir où* I+AИAΦI+ *présente une colombe à* ƧIИV+A *ailé, comme Éros, sort tellement des traditions ordinaires, qu'il faudrait ici entrer dans une longue discussion pour examiner les rapports qui existent entre Adonis*

et Éros, et pour pénétrer dans le véritable sens de ces représentations. Au fond des idées, Adonis et Éros ne sont qu'un seul et même personnage: car Adonis, d'après une étymologie forgée par les Grecs, personnifie l'amour ou le plaisir. Cf. O. Iahn in *Ann.* cit. pg. 358.

ATYS. Vide etr. ΘA ath et ƎꟷA ate.

IƎИƧVꟷA (atusnei), *Attonia?*, n. pr. f. (cf. IИVꟷA atuni), in titulo perusino n. 1580 (vide MƎꟷA8AↃ cafatesʹ). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 179 n. 37; Lanzium II 351 = 280 n. 36, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 149 nt. 3.

VA (au) et ꟻA (av), *Aulus* (Αὖλος), pro Ǝ⅃VA aule praen. m., quod scribitur etiam A et ⅃ꟻA avl (raro ꟻA av, inscr. n. 173, 327 bis, 1838, 1953, 2347, 2351, 2367, 2384; et \A au, n. 557, 964? 1468?). In hisce titulis occurrit:

ƎOꟼV1A : VA (au apurthe) = *Aulus Aprusius.*
ƎO11A : VA (au aprlhe) = *Aulus Aprusius.*
ƎꟻIƧΦA : VA (au aphsive) = *Aulus .....*
ƎꟷA8AↃ : VA (au cafate) = *Aulus Cafatius.*
Ǝ⅃ИƎↃↃ : VA (au cvenle) = *Aulus Cilnius.*
ƎOƎ⅃ · VA (au lethe) = *Aulus Letius.*
ƎИA⅃ƧIꟷA1 : VA (au patislane) = *Aulus Patilianus.*
ƎИIꟷI⅃1 : VA (au plitine) = *Aulus Plotinius.*
?Ǝ⅃IAꟼ : VA (au raile) = *Aulus .....*
[ƎꟷAИIꟷИƎƧ : VA] (au sentinate) *Aulus Sentinatius.*
ƎꟷИA1ƧVA (au spante) = *Aulus .....*
Ǝ⅃TИAT VA (au tantle) = *Aulus Tantilius.*
IƧƎꟻ : ƎꟷIꟷ : VA (au tite vesi) = *Aulus Titius Vesius.*
ƎIꟷƎꟻ : VA (au vetie) = *Aulus Vetius.*
V⅃VA : VA (au aulu) = *Aulus Aulius.*
V⅃IↃA : ƎƧ : VA (au se acilu) = *Aulus Sextius Acilius.*
VↃꟼI · VA (au ircu) = *Aulus .....*
VↃƎ⅃ · ꟻA (av lecu) = *Aulus Laeca.*
VↃƎꟼ1 · VA (au precu) = *Aulus Praeco.*
V⌶Ǝꟼ · VA (au rezu) = *Aulus Resius.*
?V1Ǝꟼꟷ · VA (au trepu) = *Aulus Trebius.*
VↃ⅃Ǝꟻ : VA (au velscu) = *Aulus Velcius.*
ƧAИ↓ꟼAT · ꟻA (av tarchnas) = *Aulus Tarquinius.*
MI1Iꟻ : VA (au vipisʹ) = *Aulus Vibius.*
AИVƎИↃ · VA (au cneuna) = *Aulus Gnaevius.*
AИↃꟼAM · ƎꟷIꟷ · VA (au tite marcna) = *Aulus Titius Marcanius.*

§ 2. *Auli*, genit. sg., quod per compendium scribitur A et aliquando ⅃VA aul, pro MƎ⅃VA aulesʹ, ab Ǝ⅃VA aule = *Aulus;* ex. gr. in ossuario perusino n. 1496: VA · AИMI⅃Ǝꟻ · 1V1 (pup velimna au) = P · VOLVMNIVS · A · F · En alia exempla:

VA · MƎꟼAИↃ .. AↃ · A⅃ (la ca.. cnaresʹ au) = *Lar....... Auli fil.*
VA · IꟷƎꟻ · IAↃ · ƎƧ (se cai veti au) = *Sexta Caia Vetia Auli filia.*
VA : IↃƎИↃ : A⅃ (la cnevi au) = *Lartia Gnaevia Auli filia.*

VA · IƎИVƎ⅃ · A8 (fa leunei au) = *Fausta Liviniela Auli filia.*
VA · MIИ↓ꟼAM · MIAↃ · IꟷƧA8 (fasti caisʹ marcnisʹ au) = *Fausta Caii Marcanii* uxor *Auli filia.*
VA Vꟼꟷ31 · O⅃ (lth petru au) = *Lars Petrius Auli filius.*
VA · IИIA1V1 · Ƨ (s. pupaini au) = *Sexta ..... Auli filia.*
VA · I8Aꟼ · ꟼA (ar rafi au) = *Arria Rofia Auli filia.*
VA : AИIꟼOVƧ : A⅃ (la suthrina au) = *Lartia ..... Auli filia.*
VA · AIИꟼVƧ · ꟼA (ar surnia au) = *Arria Surenia Auli filia.*
ꟻA · IAИ↓ꟼAꟷ · A⅃ꟻOИAꟼ (ranthvla tarchnai av) = *Aruntilla* (?) *Tarquinia Auli filia.*
VA · ITIT · AИAO (thana titi au) = *Tannia Titia Auli filia.*
VA · IꟷƎꟻ · ꟼA (ar veti au) = *Arria Vetia Auli filia.*
VA · ITƎꟻ · A⅃ (la veti au) = *Lartia Vetia Auli filia.*
VA · IƧ⅃ƎꟼV · Iꟻ · A⅃ (la vi upelsi au) = *Lar... Vib.. Obels... Auli fil...*

His addantur tituli qui sequuntur (vide quoque n. 1913):

VA · MIИↃAↃ · IƎИA · VA (au anei cacnisʹ au) = *Aula Annia Caecinae* uxor *Auli filia.*
ꟻA · AИVƎИↃ · ꟻA (av cneuna av) = *Aulus Gnaevius Auli filius.*
VA : ƧIꟼƎ1 : AИ8⅃V1 : VA (au pulfna peris au) = *Aulus Pulfenius ..... Auli filius.*
VA : AИIꟷVƧ⅃V1VA (au pulsutina au) = *Aula Vulsutia* (?) *Auli fil.*
VA · AИꟼVƧ VA (au surna au) = *Aul... Suren. Auli fil...*
VAIИOMƎƧ : VA (au semthni au) = *Aula Sentinia Auli filia.*
ꟻA · ƧAИ↓ꟼAT · ꟻA (av tarchnas av) = *Aulus Tarquinius Auli filius.*

§ 3. *Aula*, praen. f., quod et scribitur A pro A⅃VA aula, ut ex hisce exemplis:

IИAИA · VA (au anani) = *Aula Anania.*
IƎИA · VA (au anei) = *Aula Annia.*
IИIAI · VA (au iaini) = *Aula .....*
IИↃAↃ · VA (au cacni) = *Aula Caecina*
IИMV↓V⅃ · VA (au luchumni *Aula Lucumonia.*
IИↃꟼAM · VA (au marcni) = *Aula Marcania.*
IИ⅃ꟷA1 · VA (au patlni) = *Aula ...*
I8Aꟼ · VA (au rafi) = *Aula Rofia.*
IΨV↓Vꟼ · VA (au ruchuchi) = *Aula .....*
IИOMƎƧ · VA (au semthni) = *Aula Sentinia.*
IИꟷMƎƧ : VA (au semtni = *Aula Sentinia.*

ІϯƎϯ · VA (au teti) = *Aula Titia.*

ІИІAƆ VA (au vaini) = *Aula* .....

ІΘVOᒧƎᖷ · VA (au velthuri) = *Aula Volturia.*

ІᒧƎᖷVA (au veli) = *Aula Velia.*

ІϯƎᖷ · ІAƆ · VA (au cai veti) = *Aula Caia Vetia.*

ІƎИƧІΘϯ · VA (au trisnei) = *Aula Trisenia.*

AИІΦИA VA (au anphina) = *Aula* .....

AИM٩VO : ІAƆ : VA (au cai thurmna) = *Aula Caia Tormenia.*

AІ8A٩ : VA (au rafia) = *Aula Rofia.*

§ 4. Incertum est genus (*Aulus* vel *Aula*) nominum, quae sequuntur, in -na desinentium:

AИM٩VO : VA (au thurmna)

AИƆ٩Aᒧ ... VA (au... larcna)

AИ8ᒧVᒣ : VA (au pulfna)

AИ٩VƧ : VA (au surna)

AИІOᒧƎᖷ VA et AИІO : ᒧƎᖷ : ᖷA (au velthina)

AИІ٩OVƧ VA (au suthrina)

AИƆ٩Əᖷ · Іᖷ VA (au vi verena)

Adde: ٩V · VA (au ur), ІϯƎᖷ VA (au veti), ІƧᒧƎ[ᒣV Іᖷ] VA (au vi upelsi), ?ᒣVA٩8 : VA (au fraup?); et cf. n. 166, 259, 456, 506, 811, 964, 1456, 1909, 1953, 1956, 1969, 2174.

§ 5. AV occurrit in vase volcente n. 2243.

AV, *ab* (*ἀπό*), praep. quae locum habet in verbis aufero et aufugio. Cf. Cic. *Orat.* cap. 47, et Gellium XV, 3. Passeratius addit, ex Pandectis florent., au eo (ab eo), au illo (ab illo), et ex Varr. (*De r. r.* III, 5 et alibi) au imo fluvio pro *ab imo fluvio.* Cf. ABERVNCO.

AVGER, augur (scribitur et AVCVR), unde augeratus = *auguratus.* Prisc. pg. 27 = 564 P.: « Antiqui auger et augeratus pro *augur* et *auguratus* dicebant. » Cf. Gellium XVIII, 5.

AVGERATVS, *auguratus,* adiect. Vide supra AVGER = *augur*; et cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 8.

AVGINVS, Liguriae mons, cuius meminit Livius XXXIX, 2.

AVGVRACVLVM, *arx.* Paul. ex Festo pg. 18: » Auguraculum appellabant antiqui, quam nos *arcem* dicimus, quod augures publice auspicarentur. »

AVGVSTVLA, diminutivum Augustae. Est cognomen muliebre in titulo apud Donat. 472, 2: TERENTIAE AVGVSTVLAE.

AVDEIRE, *audire.* Lex Serv. *Repet.* (App. n. LX) cap. 21: VERBA · AVDEIRE.

AVDENA, Etruriae fluvius, in flumen Macram incidens. Liv. XLI, 19: « Inter Audenam amnem P. Mucius cum iis, qui Lunam Pisasque depopulati erant, bellum gessit. » Audiatur Cluver. *Ital. ant.* pg. 76: Audena hic amnis (modo ne hoc quoque mendosum sit vocabulum) haud dubie est, qui, in sinistram Macrae ripam defluens, vulgo nunc incolis vocatur *Ula* et *Aula*, et cum articulo *La Ula* et *L'Aula*, quod vulgi etiam simplicitas facit unâ voce *Laula.* »

AYΔIOI, incolae cuiusdam oppidi in agro Frentanorum, quos memorat marmor anxanense (*Corp. inscr. graec.* n. 5878, AYΔΩN, Αὐδῶν). Guarinius *Comment.* XX pg. 31: « Αὔδων, post Gaudo: portus nominis eiusdem, ubi castrum, vulgo *S. Vito.* »

AVDITARE, *saepe audire.* Paul. ex Festo pg. 28: « auditare (alii audivitavi) *saepe audivi.* »

ƎƆA (ave), quod exhibet urnae etr. operculum n. 273, fortasse idem quod ƎƆA[ᒧ8] (flave). Lanzius II 344 = 373, n. 9.

8ƎƆA (avef), *aves*, acc. pl. 3 decl., idem quod 8IƆA (AVIF), et recentiori orthographiâ AVEIF, AVIF, AVVEI pro AVEI (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 32, 42, 275). Tab. eugub. Ib 10: YϯƎ : YϯAIΘ[Ǝ]ⱡИA : 8ƎƆA (avef anzeriatu etu) = *aves observatum ito.* Vide 8IƆA (AVIF).

AVEI, *aves*, acc. pl. 3 decl., pro AVEIF = AVIF (8IƆA), sine casus desinentiâ (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 40 sq., 51). Tab. eugub. VIa 3: MERSTA · AVVEI = —*as aves* (alites?); ubi caelator perperam AVVEI pro AVEI exaravit (cf. Grotefend *Rud. l. u.* II, 22). Vide 8IƆA (AVIF).

IƎƆA (avei), *Aveia* vel *Avia*, n. pr. f. (quae gentilitia in lapidibus romanis occurrunt: vide AVEIA) in umbrica inscr. n. 67. Cf. Lanzium II 650 = 563 n. 4; et vide voc. sq.

IƎᖷA (avei), *Aveia* vel *Avia* (AIVA auia), n. pr. f. (vide voc. praec.), unde MIƎᖷA (aveis) = *Avii* vel *Aveii*, ИIƎƆA (avein), IИIƎƆA (aveini) = *Avinia*, ƧAИIƎᖷA (aveinas) = *Avinii.* In titulo perus. n. 1581: IƎᖷA Oᒧ (lth avei) = *Lartia Aveia.* Cf. osc. ƸIƎIƆN (avieís).

AVEIA, oppidum Vestinorum, nunc excisum, prope urbem *Aquilam* (Sil. Ital. VIII, 518; Tab. peuting. segm. Vb). Situm erat, ubi nunc pagus qui dicitur *Fossa* (Giovenazzi *Aveia* pg. 39); hinc gentilitia Avius et Aveius. In antiquis chartis legitur *Avia, Abeie* et *Abegie, apud abiensem provinciam, civitatem abiensem, civitate Habientia.* — Incolae vocantur Aveiates in lapidibus, ex. gr. apud Mommsen (cf. n. 5789, 5989, 6128): DECVR · ET · POP · AVEIAT · VESTINOR (n. 5786), AVEIATIVM VESTINORVM (n. 5788).

AVEIF, *aves*, acc. pl. 3 decl., idem ac AVIF (8IƆA) quod vide (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 40 sq., 62, 106, 295). Tab. eugub. VIa 4 et 48: MERSTA · AVEIF = ——*as aves* (alites?).

ИIƎᖷA (avein), *Avinii*, n. pr. m. gen. sg. (pro ƧAИIƎᖷA aveinas?), ab IƎᖷA (avei) h. e. *Avia* vel *Aveia.* Inscr. perus. n. 1599: AIVᒣ · ИIƎᖷA AIƆƧᒧƎ8 (felscia avein puia) = *Velcia Avinii vidua.* Adde titulum etr. n. 1692.

ƧAИIƎᖷA (aveinas), *Avinii*, n. pr. m. genit. sg. (vide supra ИIƎᖷA avein, et IƎᖷA avei). Ossuarii perus. operculum n. 1634: ƧAИIƎᖷA IИIϯИAƆ (cantini aveinas)

= *Cantinia Avinii* uxor (« *Aveiniae* filia » Vermigl. *Inscr. perug.* pg. 286 n. 281). Vide voc. sq.

IИIƎƎA (aveini), *Avinia*, n. pr. f. (in lapid. rom. Avinius et Avinia, Avianius et Aviania, Avianus et Aviana, Avienius, Avienna, Avienus), ab IƎƎA avei vel AIVA auia = *Aveia* vel *Avia* (vide ИIƎƎA avein et ƧAИIƎƎA aveinas). In titulo arretino n. 461: IИIƎƎA · Ⅎ (l. aveini) = *Lartia Avinia*.

AVEIS, *avibus*, abl. pl. 3 decl., vetustissimis literis ƧIƆA avis ac ƧƎƆA aves quod vide (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 22 sqq., 29, 41). Tab. eugub. VIa 1: AVEIS · ASERIATER = *avibus servatis*. Cf. Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 283.

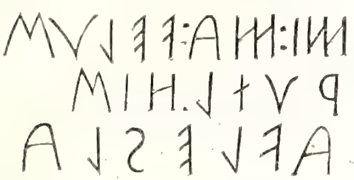
MIƎƎA (aveiś), *Aveius* vel *Aveii* n. pr. m. nominat. vel genit. sg. (vide IƎƎA avei h. e. *Aveia* vel *Avia*), quo nomine constat titulus perus. n. 1582. (« *Avei* cinerarium », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 300 n. 330). In Ossuarii perus. operculo n. 1583: MIƎƎA · A⅃ (la aveiś) = *Lars Aveius* (« *Lartiae Aviae* cinerarium », Vermigl. op. cit. pg. 282 n. 273).

AVIIISIIIVS (aveiseius)?, in ossuario cortonensi n. 1043. Ianssen *Inscr. etr. mus. Lugd. Batav.* pg. 12: « rumsmus [s. runisnius?] i. e. *Rum(u)s Mus(ius* s. *Musonius*). »

VYIƎƆA (aveitu), *advehito*, imperat. 3 pers. sg., perperam scriptum pro VYIƎƆqA (aṛ-veitu) = ARSVEITV, compositum ex -A pro -qA (aṛ-) = AR- (ad) et rad. -IƎƆ vei- pro veh- (veh-ere), in tabula eugub. IV 1. Vide VYIƎƆqA aṛveitu.

?AƆƎVA (aueca), in titulo clusino n. 623.

A⅃ƧƎ⅃ƎA (avlesla), *Aulesia?*, n. pr. f. a praen. Ǝ⅃ƎA (Ǝ⅃VA) aule, ut opinor, derivatum. Legitur in volaterrana inscr. n. 352, quae sequitur:

Lege: mi ma veluś | rutlniś | avlesla, quod reddit Oriolius in *Album* an. XXII pg. 195: *Sum ego Velii Rutilini* (vel *Rutilii*) *Avilesia* nati. - Fortasse avlesla pro diminutivo praenominis AV⅃A aula est accipiendum. Cf. AƧƎ⅃VA aulesa h. e. *Aulesia* (*Auli* uxor?).

AVELLA. Vide ABELLA.

?ƎƆИƎƎA (avence), in hypogaeo tarquiniensi n. 2340 lin. 4.

AVENS, fluvius in Sabinis, teste Varrone apud Servium in *Aen.* VII, 657 (vide AVENTINVM). Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 693. — De quodam flumine Aventino mentio fit in *Chronic. Farf.* apud Murat. *Rer. italic. scr.* II, II, 655, ubi legitur: « Quidam Riccardus filius Lanzolini de comitatu Teatino dedit in hoc Monasterio castrum unum, quod vocatur Lentiscum iuxta flumen Aventinum. »

AVENTIA, fluvius Italiae inter Macram et Vesidiam amnes (Tab. peuting. segm. III*b*), prope oppidum, quod dicitur Lavenza (*l'Avenza*). Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 460. — De quodam pago Aventiano in Marchia Anconitana vide *Chron. Farf.* apud Murat. *Rer. ital. scr.* II, II, 567. — Aventicum, nunc *Avenches*, oppidum est in Helvetia.

AVENTINVM et Aventinus, 'Αβεντῖνον ὄρος (Strab. V, III, 7) vel Αὐεντῖνον ὄρος (1), unus e septem collibus urbis Romae, extra pomaerium (cf. Niebuhr *Hist. Rom* III, 401, Braun in *Bull. dell'Inst. arch.* 1841 pg. 37). « Aventinum, inquit Varro *De l. l.* V, 43 pg. 17, aliquot de causis dicunt. Naevius ab *avibus*, quod eo se ab Tiberi ferrent aves; alii ab rege *Aventino* albano, quod ibi sit sepultus (2); alii adventinum ab *adventu* hominum, quod commune Latinorum ibi Dianae templum sit constitutum. Ego maxume puto, quod ab *advectu;* nam olim paludibus mons erat ab reliquis disclusus, itaque eo ex urbe *advehebantur* ratibus: quoius vestigia, quod ea, qua tum *vehebantur*, etiam nunc dicitur velabrum. » Servius ad *Aen.* VII, 657 (Pulcher Aventinus): « Aventinus, mons urbis Romae, quem constat ab *avibus* esse nominatum, quae de Tyberi ascendentes illic sedebant, ut in octavo 235 legimus *Dirarum nidis domus opportuna volucrum.* Quidam etiam rex Aboriginum, Aventinus nomine, illic et occisus et sepultus est; sicut etiam Albanorum rex Aventinus cui successit Procas. Varro tamen dicit in Gente populi Romani: *Sabinos a Romulo susceptos istum accepisse montem, quem ab Avente, fluvio provinciae suae, appellaverunt Aventinum.* Constat tamen has varias opiniones postea secutas: nam a principio Aventinus dictus est, vel ab *avibus*, vel a rege Aboriginum: unde hunc Herculis filium constat nomen a monte accepisse, non ei praestitisse ». Ad etymon quod pertinet, cf. O. Zeyss in *Zeit. f. die alterth.* XV = 1857 s. 235, qui aventinum ducit ab *aio*, interiecto digamma. Vide AVENS, AVENTIA et AVENTINVS, quod sequitur.

AVENTINVS, 'Αουεντῖνος et 'Αυεντῖνος (Dionys. Halic. I, 71, 77), filius Romuli Silvii, Albanorum rex. Liv. I, 3: « Aventino, fulmine ictus, regnum per manus tradidit (*Romulus Silvius*): is, sepultus in eo colle, qui nunc est pars Romanae urbis, cognomen colli fecit. » Vide ACROTA.

§ 2. Aventinus, filius Herculis (Virg. *Aen.* VII, 656), Aboriginum rex, teste Servio ad *Aen.* VII, 657. Vide AVENTINVM.

1) Dionys. Halic. Αὐεντῖνος (I 32, II 37, III 43, 68, IV 26, XI 44 sq vel 'Αουεντῖνος (XI, 43) vel 'Αβεντῖνος.

2) Et ita Paulus ex Festo pg. 19: « Aventinus mons intra urbem dictus est, quod ibi rex Albanorum *Aventinus* bello fuerit exstinctus atque sepultus ». Cf. Festum pg. 17 ed. Muller

§ 3. Aventinus vicus, ita Furlanettus in Forcell. *Lexico*, dictus olim, qui nunc *Voghenza* appellatur, a Foro Allieno, nunc *Ferrara*, urbe Italiae ad Padum sita, decem mill. pass. remotus, orientem versus. Cf. inscr. apud Grut. 1102, 5. Alii aliter opinantur. Vide Nardi in *Giorn. arcad.* XXIII, 351 sq., et Tonini *Rimini* etc. pg. 211, 351.

AVERNVS, Ἄορνος (Strab. V, iv, 5; Dionys. Halic. VII, 11), lacus in Campania est apud antrum Sibyllae Cumanae (Plin. III, ix, 9): hodie *Lago d'Averno*. Derivatur ab α priv. et ὄρνις, quia nullae ibi *aves* degerent (Serv. ad *Aen.* III, 442). Avernus ipse pro Deo est habitus; Servius enim ad *Georg.* II, 162, « simulacrum *Averni* sudasse » dicit.

AVERRVNCVS, ita dictus a Latinis deus malorum depulsor. Varro *De l. l.* VII, 102 pg. 159: « ab *avertendo* averruncare; ut Deus qui in eis rebus praeest, Averruncus. Itaque ab eo precari solent, ut pericula avertat. » Alii aliter opinantur. Cf. Forcell. s. h. v.

ƧƎƎƆA (aves), *avibus*, abl. pl. 3 decl., quod rectius scribitur ƧIƆA (avis), et recentioribus literis AVEIS (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 22 sqq., 29, 34). Tabula eugub. I a 1: V+ƎИƎ : ƧƎ+AIꟼƎ✱ИA : ƧƎƆA : ꟽV⅃ꓘƧƆƎꟼƎ : Ǝ+ƧƎ (este persklum aves anzeriates enetu) = tab. VI a 1 ESTE · PERSCLO · AVEIS · ASERIATER · ENETV h. e. *ita sacrificium* (?) *avibus servatis inito*. Vide 8IƆA (AVIF) = *aves*.

AVFIDENA, Αὐφιδήνα (Ptol. III, 1), urbs Samnii (nunc *Castel di Sangro*, alii *Alfidena*), ad Sangrum amnem. Liv. X, 13: « Bovianum inde adgressus (*Cn. Fulvius cos.*), nec ita multo post Aufidenam vi cepit. » Cf. Mommsen *Inscr. neap.* n. 6296. Antonini *itin.* pg. 102 et 314: « Aufidena civitas. » — Incolae appellantur Aufidenates (Plin. III, xvii, 2) in lapide apud Mommsen n. 5138 (Orell. n. 3776). — In thes. epigr. occurrunt nomina Aufidenus et Aufidena, Aufidienus, Aufidianus et Aufidiana.

AVFIDVS, Αὔφιδιος (Strab. VI, iii, 1; Αὐφιδίου ποταμοῦ ἐκβολαί, Ptol. III, 1), nunc *Ofanto*, fluvius Apulorum, (Liv. XXII, 43; Plin. III, xvi, 3; Virg. *Aen.* XI, 405), quem appellat Horatius *longe sonantem* (*Od.* IV, ix, 2) et *violentem* (*Od.* III, xxx, 10) vel *acrem* (*Sat.* I, i, 58) atque *tauriformem* (*Od.* IV, xiv, 25). Cf. Polyb. III, 110. Familia Aufidia est romana et plebeia, quae saepe in lapidibus memoratur (cf. *Corp. inscr. gr.* n. 786, 1586, 2416).

AVFINA vel Aufinum, oppidum Vestinorum, inter Aquilam et Pinnam; nunc *Ofena*. Incolae dicti sunt Aufinates. Plin. III, xvii, 1: « Vestinorum, Angulani, Pinnenses, Peltuinates, quibus iunguntur Aufinates Cismontani. »

Ǝ⅃8VA (aufle), *Aufellius* (Ofellius), gentilitium etruscum in urnulae perusinae operculo n. 1222, ubi legitur: Ǝ⅃8VA · ƧIꟼA⅃ (laris aufle) = *Lars Ofellius* seu *Ofelius*. Pro aufle Perusini veteres saepius scripserunt Ǝ⅃8A afle, contracta diphthongo VA au in A, sicuti in titulis campanis Aufellius (Mommsen n. 3273) et Ofellius (Mommsen n. 4317), quibus addenda Aufidius et Ofidius, Aufillius et Aufillia, Aufilena et Ofiliena. Huc retulerim inscr. perus. apud Verm. pg. 473 n. 48, cui initium OFELIO [C]OIVGI BENEMERENTI etc. Cf. etiam Ofellio (Marini, *Arvali* pg. 250) et Offellius (Mommsen n. 1694). Vide MƎ⅃8VA (aufleś) = *Ofelli*, quod sequitur, Ǝ⅃8A (afle), OFILLIVS, ƧɅIПV (upils), et cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 26, 40, 116.

MƎ⅃8VA (aufleś), *Ofelli*, cogn.? m. genit. sg. (in ossuario perusino n. 1699; cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 166), cuius rectus casus aufle seu Ǝ⅃8A (afle) = *Ofellus* (vide Ǝ⅃8A afle et Ǝ⅃8VA aufle). Horat. *Sat.* II, ii, 2: « Ofellus — rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerva. »

IƎ[ꟽИV✱]VA (auzuntei), *Otinia?*, n. pr. f. fortasse pro autunei (cf. IИ+VA autni), in urnulae perusinae operculo, quod exhibet inscr. n. 1171: IƎꟽ✱VA OꟼA⅃ (larth au[zunt]ei) = *Lartia Otinia*. Vide Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 41, qui legit auzutei; et cf. ƧY+ИV+ꟻA avtuntus.

?ƎꟼꟼABVA (auhapre), in titulo etr. n. 458, male scriptum aut pessime descriptum.

AYꓘVΣKAI, in aeneo nummo n. 2923 *d*. Vide AVSCVLVM.

AИИƎΘꟻA (avthenna), *Avienna?* n. pr. f., nisi legendum av thenna, in titulo etr. n. 964. Cf. Lanzi II 389 = 318 n. 183, et Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 62.

IƆA (avi), quod legitur in lapide viterbiensi n. 2077, forte idem valet quod ⅃IƆA avil vel ƧɅIꟻA avils h. e. *aetatis* (cf. Lanzi II 461 = 390 n. 463). Passerius *Lett. Roncagl.* n. ii pg. 383 (cf. n. x pg. 228) id arcessit ab hebr. ava (desiderare), pro *vixit* sive *aetatis* accipiendum.

§ 2. IꟻA legitur quoque in vase fictili volcente n. 2224. Cf. VꟼꟼAꟼIꟻA (aviparpu) AVIO et n. 2541 (Lanzi II 131 ed. 2.ª).

AIVA (auia), *Avia?*, n. pr. f. (= IƎꟻA avei h. e. *Aveia*). Inscr. perus. n. 1584: AIVA AИAO (thana auia) = *Tannia Avia*. AVIAI · PRISCAI = *Aviae Priscae* legitur in titulo apud Grut. 962, 10.

AVIATAS (aviatas), ——*ae*, adiect. nominat. pl.? (cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 95, et *Die unterit. dial.* pg. 341). Guarinio *Comm.* XX, 14 (*Mem. dell' Acad. Ercol.* V, 304) adverbium est cum desinentia in *as*, ab *avia* deducendum, reddendumque *avito iure* seu *more*; et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 247 *cupitae* vel *imperatae* nominat. pl. Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 30.

AVIEHCLEIR, ——*is*, adiect. abl. pl. 2 decl., idem quod

AVIECLIR (Aufr. et Kirch. I 119; II 70 sqq.), cuius significatio obscurissima. Tab. eugub. VIa 9: VAPERSVS · AVIEHCLEIR = *a lapidibus* (?) ——*is*. Vide ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA).

AVIEHCLV, ——*os*, adiect. loc. pl. 2 decl., scribitur et AVIECLV; pro eo quod antiquissimis literis ꓱ8Vꓘꓘꓱꓲꓛꓤ avieklufe (cf. Aufr. et Kirch. I 120, II 74, 91). Tab. eugub. VIa 10: VAPEFEAVIEHCLV (vapefe aviehclu) = *ad lapides* (?) ——*os*. Vide ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA).

ꓢꓲꓱꓲꓛꓤ (avieis), quod legitur in fragmento lapidis Samnitici n. 2870; si non *Avius*, n. pr. m. idem ac etr. ꓲꓱꓱꓤ avei = *Aveia* (de familiis Aveia et Avia mentio fit in titulis peltuinis, capuanis, cumanis, marrubiis, apud Momms. *Inscr. neap.*), fortasse supplendum [g]avieis = *Gavius* (Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II 165).

ꓱ+ꓤꓘꓱꓲꓛꓤ (aviekate), ——*tis* (?), obscura vox, in qua suspicatus est Lanzius II 737 = 645 abscondi posse umbricum oppidum Apienas [vid. APIENNATES] sive Avienas. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 17 sq. atiierie aviekate (ꓱ+ꓤꓘꓱꓲꓛꓤ : ꓱꓲꓤꓱꓲꓲ+ꓤ, tab. eugub. IIa 1, 3) pro ablativis absolutis atiieries aviekates = *Atiersiis auspicatis* accepit. Vide vocc. sq., et cf. Aufr. et Kirch. II 379 sq.

ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA), ——*â*, adiect. abl. sg. 1 decl. (cf. Aufr. et Kirch. II 70 sqq., 249). Tab. eugub. Ib 14: ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ : ꓤꓱꓛ (vea aviekla) = tab. VIb 52 VIA · AVIECLA h. e. *viâ* ——*â*. Vide AVIECLV et ꓱ8Vꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (avieklufe).

AVIECLIR, ——*is*, adiect. abl. pl. 2 decl., quod et scribitur AVIEHCLEIR (cf. Aufr. et Kirch. I 119, II 73). Tab. eugub. VIa 12, 13: VAPERSVSTOAVIECLIR (vapersusto avieclir) = *a lapidibus* (?) ——*is*. Vide supra ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA).

AVIEC[L]V, *ad* ——*os*, adiect. loc. pl. 2 decl., quod scribitur etiam AVIEHCLV et antiquiori orthographiâ ꓱ8Vꓘꓘꓱꓲꓛꓤ avieklufe (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 9; Aufr. et Kirch. II 71, 74, 92). Tab. eugub. VIb 51: VAPEFE · AVIECIV = *ad lapides* (?) ——*os*. Aufrecht et Kirchhoff ita scribunt (II, 248): *Vapefe avieclu sind, wie VIa 10 gezeigt worden, locc. pl. Die vollständigere form zeigt das* vapefem avieklufe *der älteren tafeln, wo die schwere casusendung, nur um das auslautende* m *verkürzt, sich selbst am adiectivum erhalten hat. In erwartung also der stipulirten* parra *wendet sich der* arsfertur *der durch* vapefe avieclu *bezeichneten oertlichkeit mit dem gesichte zu; wahrscheinlich war dies die durch den gebrauch vorgeschriebene stellung desjenigen, der himmelsbeobachtungen anstellte. Stand der umbrische augur gegen osten gekehrt, so werden demnach die « lapides avieculi » im osten der stadt gelegen haben.* Vide ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA), et voc. sq.

ꓱ8Vꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (avieklufe), *ad* ——*os*, adiect. loc. pl. 2 decl., pro avieklufem, quod recentiori forma AVIECLV seu AVIEHCLV scripserunt Umbri (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 9; Aufr. et Kirch. I 93, 120, II 70 sqq., 92, 248). Tab. eugub. Ib 14: ꓱ8Vꓘꓘꓱꓲꓛꓤ : ꟽꓱ8ꓱꓒꓤꓛ (vapefem avieklufe) = tab. VIb 51 VAPEFE · AVIEC[L]V h. e. *ad lapides* (?) ——*os*. Knötel in *Zeit. f. die Alterth.* X = 1852 s. 122 sq. pro *in aviaculos* reddit umb. avieklufe[n]. Cf. Lanzium II 483 = 410 nt. 2, et vide ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA) abl. sg.

8ꓲꓛꓤ (AVIF), *aves*, acc. pl. 3 decl., quod scribitur etiam 8ꓱꓛꓤ (avef), AVEIF et sine casus desinentiâ AVEI (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 31 sq., 40 sq., 76, 235), abl. pl. ꓢꓱꓛꓤ (aves) seu ꓢꓲꓛꓤ (avis) et AVEIS = *avibus* (scr. vajas = *avis*). Tabula eugubina Ib 8: V+ꓤꓲꓷꓱ‡ꓤ : 8ꓲꓛꓤ (avif azeriatu) = tab. VIb 47 AVIF · ASERIATV h. e. *aves servato* (Aufr. et Kirch. II 238); et tab. VIb 48 sq.: ERIRONT · TVDERVS · AVIF | SERITV = *intra eosdem fines aves servato* (Aufr. et Kirch. II, 275). Contra Passerium *Paralip.* pg. 261 et 314 qui aveis et avvei reddidit *oves* vel *agnas*, recte aves = lat. *aves* retinuit Maffeius *Osserv. lett.* VI, 171. Optime Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss. habet: « AVEIF et AVVEI, *aves* ». Grotefend casus confudit; nam pro *aves* acc. pl. accepit aves, avis et aveis, pro *avibus* avef, avif et avei (*Rud. l. u.* II 22 sq., IV 26, V 5, 7, 23, VI 5, 7, 23, VII 20 sq.), sicuti Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 14, qui avef sive avif pro casu instrumentali sumpsit, et Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 46, cui aveis = *avis* genit. sg. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343; et vide 8ꓲꓛꓤ avif (AVIF, AVEIF, AVEI) = *aves*, ꓢꓱꓛꓤ aves (AVEIS) = *avibus*, unde forte ꓤꓘꓘꓱꓲꓛꓤ (AVIECLA) cet.

ꓘꓲꓛꓤ (avil), *aetatis*, in urna umbro-tuderte n. 88, ubi legitur IIIIXXXꓘꓲꓛꓤ = *aetatis suae* ann. *XXXIIII*. Est vox Tuscorum propria. Vide art. sq.

ꓘꓲꓱꓤ (avil), *aetatis*, idem ac ꓢꓘꓲꓱꓤ avils quod vide. In Etruscorum titulis sepulcralibus occurrit, et annorum defuncti numeros antecedit: aliquando adiungitur ꓘꓲꓤ ril h. e. *annos*; ex. gr.

IIIX↑ · ꓘꓲꓱꓤ (n. 2101) = *aetatis suae* ann. *LXIII*.

. . ΛX↑ · ꓘꓲꓤ · ꓘꓲꓱꓤ (n. 340) = *aetatis suae annos LXV*.

Adde n. 309, 2077 et 2432. Vide art. praec.

?ꓢꓤꓱꓘꓲꓱꓤ (avileas), *Avilliae*, n. pr. f. genit. sg. in titulo perus. n. 1948.

ꓘꓱꓷꓱꓘꓲꓱꓤ (avilerec), ex inscr. tarquin. n. 2304. Raoul-Rochette (*Journ. des sav.* an. 1828 pg. 83) id habet pro *Aquilii* n. pr. m. genit. sg. Cf. S. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 281. Vide ꓢꓤꓱꓘꓲꓱꓤ avileas et voc. sq.

Mꓱꓘꓲꓱꓤ (avileś) et ꓢꓱꓘꓲꓱꓤ (aviles), *Avillius* seu *Avillii*, n. pr. m. in titulis etr. n. 265 (avileś) et n. 2612 (aviles).

AVILLA, *agnus*. Paul. pg. 14: « Avillas *agnus* recentis partus. » At legendum, inquit Furlanettus in Forcell.,

anillas, quod per *onillas* est: ductum enim videtur ab ἄρνες, quasi anillas sit pro *arnillas*. — Gloss. apud Maium *Clas. auct.* VIII, 52: « avilla, agnus recentis partus. » Cf. Muell. in Fest. l. c.

ꓘVIꟻA (avils), raro MVIꟻA (avilś), *aevitatis* (aetatis), ab *aevum* = gr. αἰών, quod in titulis etruscis occurrit, et notas numerales, quae defunctorum annos designant, semper praecedit; ex. gr.

ꓘΨAM : ꓘVIꟻA (avils machs, n. 2071) = *aetatis* an. *decem* . . . . . (?)

MƎI> : ƧVIꟻA (avils ciem, n. 2070) = *aetatis* an. *quinquaginta* . . . . . (?)

ƧIϽ · ꓘVIꟻA (avils cis, n. 2408) = *aetatis* an. *quinquaginta* . . . . . (?)

ƧAM · ƧVIꟻA (avils śas, n. 2104) = *aetatis* an. *sex* . . . . .

ΛX ƧVIꟻA (n. 2117) = *aetatis* an. *XV*.

IIΛX · ꓘVIꟻA (n. 2136) = *aetatis* an. *XVII*.

IIIΛX ƧVIꟻA (n. 2073) = *aetatis* an. *XVIII*.

XX : ƧVIꟻA (n. 2119) = *aetatis* an. *XX*.

IIIΛXX : ƧVIꟻA (n. 2109) = *aetatis* an. *XXVIII*.

XIXX ꓘVIꟻA (n. 2090, 2319) = *aetatis* an. *XXIX*.

IΛXXX ꓘVIƎA (n. 2100) = *aetatis* an. *XXXVI*.

X↑ · ꓘVIꟻA (n. 2058) = *aetatis* an. *LX*.

Quibus adde inscr. n. 2059, 2340, 2273 (?), et 325 bis *b* (hic MVIꟻA avilś). Scribitur VIꟻA avil (umbr. ?VIƎA, ?ꟻIA), raro VIƎIA aivil et ?VꟻA avl, quibus aliquando iungitur VIꟼ ril h. e. *annos*. De hac voce avil seu avils multi disputarunt, censentes eam Etruscos usurpasse ad significandam defunctorum *aetatem*; ita ut avil vel avils ril exaratum sit pro eo quod Romani *vixit annos* etc. (Gorius *Mus. etr.* III, 90, 142; Hann. degli Abati-Olivieri *Saggio di Diss. Corton.* II, 21; Lanzi II, 781 = 689; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 82 nt. 3; Maffei *Oss. lett.* VI, 171; Niebuhr *Hist. rom.* I, 157 rém. 342; Müller *Die Etr.* I, 64; V. Campanari *Dell' urna di Arunte* pg. 61 sg.; Lepsius in *Bull. dell' Inst. arch.* 1836 pg. 149; Grotefend *Zur geogr. und gesch. der Alt-Ital.* V, 16; Conest. in Vermigl. *Sep. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 31 nt. *). Ita et Passerius (*Lett. Roncagl.* n. II pg. 383), qui avil duxit ab hebr. ava (desiderare), unde *aevum* et *aetas*. Contra S. Campanarium, cui avils = *annos* (in *Giorn. arcad.* CXIX, 327) scripsit Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 226 sg., et in *Album* an. XIX, 155 sg., 174. Cf. Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* an. 1843 pg. 679; Bartoloni-Bocci in *Giorn. arcad.* XCI, 169 sg.

AVIO, in vase volcente n. 2225.

?VꟼꟼAꟼIꟻA (aviparpu), in vase caerit. n. 2409. Cf. IꟻA avi § 2.

AVIRSETO, *invisum*, partic. perf. pass., compositum a particula neg. A-, lat. *in-*, et VIRSETO = *visum* (Aufr. et Kirch. I 147, 158, II 151 sqq.). Occurrit in tab. eugub. VIa 28, 38 (AVIRSETO), 48, VIb 30. Vide VIRSETO.

ƧIƎA (avis), *avibus*, abl. pl. 3 decl., quod etiam ƧƎƎA aves, romanisque litteris AVEIS, scripserunt Umbri (cf. Aufr. et Kirch. I 123, II 383). Tab. eugub. IIa 16 sq.: ƧƎ+AIᗡƎ*ИA | : ƧIƎA (avis anzeriates) = *avibus observatis*. Vide supra 8IƎA (AVIF) = *aves*.

AVISIO, portus Liguriae, inter portum Herculis Monoeci (*Monaco*) et Nicaeam (*Nizza*). Antonini *itiner.* pg. 503 sq.: « Ab Hercule Monoeci Avisione portus m. p. XXII; ab Avisione Anaone portus m. p. IV. »

AVISCVS, n. pr. m.; in ossuario etrusco-rom. AVISCVS · APOLO. *Da questo nome*, inquit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 29 n. 19, *se si toglie quel primo s, che può ridondare come in molti luoghi, si ridurrà ad* Àvicus Avicius.

?ꓘAMIVIVA (auiuinas), ex sepulcro urbevetano, inscr. 2047 (vide ꓘƎIꟼYAꓘ spuries).

?ƎꟼVIVA (auiure), in tegula etr. n. 982: forte legendum aul ure. Lanzio II 389 = 318 n. 384 est aulure = *Aulorius*, ab aula derivatum.

AVCA, *anser* (ital. *oca*). Gloss. Cyrill. apud Labb. « auca, τηνὸν, χὴν. »

?ƎϽꟻA (avce), in titulo etr. n. 2361.

AVCELLA et aucilla, *avicella* h. e. parva avis. Cf. Forcell. s. h. v., et vide osc. VIꓘVИ aukíl nec non etr. IƎИIVϽVA auclinei.

ΑΥΚΗΛΟΣ (ΑΥΣΗΛΟΣ). Vide AVSEL.

AVCETA, *saepe aucta*. Ita Paul. ex Festo pg. 25, ubi coniecit Vossius *Etym.* (in augeo) legendum auttata.

VIꓘVИ (aukíl), *Ocelus* vel *Occellus*, cogn. m. apud Oscos, comparandum cum gentilitiis Aucilius = Ocilius, Ocelia seu Ocellia (cogn. Ocella), et cum laconico nomine Ocellus (codd. Xenoph. *Hist. gr.* V, IV, 22: Ὤκελος, Ὤκελλος, Ὄκκελος, Ὄκελος; et VI, V, 33 Ὄκυλλος), ab Ocius vel Occius, quod ad gr. ὠκύς, potiusquam ad lat. *oculus*, trahit Mommsenius *Die unterit. dial.* s. 251 sq. Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 42; Aufr. et Kirch. I 99, 116 nt. 1, 164, II 382; Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 49; Bergk in *Zeit. f. die alterthumwiss.* XI = 1851 s. 18. In lapide herculan. n. 2784 *a*; VIꓘVИ · V · ƧIIBИVꓘ · V (l. slabiis l. aukil) = *Lucius Slabius Lucii* filius *Ocelus*. — Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 170 Aukíl est *Aucilius* (Grut. 525, 1; Doni, VIII, 22; Murat. 939, 5), fortasse pro *aviculus*, quod nos Itali dicimus *augello* sive *uccello* et *ucello*, sicuti veteres AVCELLA pro *avicula*. Nonnullis interpretibus idem est quod rom. *Aquilius* vel *Acilius*, etr. VVIϽA acilu (Rosini *Diss. isag.* pg. 38, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 22; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 24). Vide etr. IƎИIVϽVA auclinei.

AИIVϽVA (auclina), *Oclinia* vel *Oclania*, n. pr. f. abl. sg. pro auclinal, nominat. IƎИIVϽVA auclinei. Urna perus. n. 1178: [?*AVϽ] AИIVϽVA · ꟼA · IИƧAϽ · ꟼA

(ar casni ar auclina claz) = *Arria Casinia Arrii* filia *Oclinia nata* (sive *Arrius Casinius* etc.).

ꟻƎИIꟻƆVA (auclinei, *Oclinia* vel *Oclania*, n. pr. f. (apud Mommsen n. 6769: C. Oclanius Celer), quod et scribitur IƎИIꟻƆA aclinei (abl. sg. AИIꟻƆVA auclina pro auclinal), contracta diphthongo VA in A, ab eo quod Osci ꟻIKVN aukil, aut ab *oculus*, unde *oclus* (cf. Ocla cogn. virile apud Grut. pg. 241), rom. C-ocles = *monoculus*, et ital. *occhio*. Alii reddunt *Aulinna* (Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 74 nt. 4). Inscr. perus. n. 1176: IƎ[ИI]ꟻƆVA : AIꟻ : IƎƎ (veilia auclinei) = *Velia Oclinia*. Cf. rom. vet. AVCELLA = *avicula*; et gentilitium Ogulnius.

AVCNVS. Vide OCNVS.

AVCXILIVM, *auxilium*, antiqua rudique orthographiâ in fragm. *iuris civ.* apud Maium *Scr. vet.* I, 60. Scribitur quoque AVXSILIVM et AVXVLIVM.

AVCTARIVM, antiqua vox, qua usus est Plaut. *Merc.* II, IV, 22. « Auctarium, inquit Paul. ex Festo pg. 14, dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus iustum adiiceba̤tur, ut cumulus vocatur in modio. » Cf. Müller in Festo loc. cit., et Forcell. s. h. v.

AVCTORINVS, adiect. ad auctorem pertinens. Inscr. apud Grut. 438, 3: DEMINCILONIAE AVCTORINAE.

AVCTVM, « vocabatur spacium circi, quod super definitum modum victoriae adiungitur. » Ita Paul. ex Festo pg. 14. (Cf. Müller ad h. l.).

AVCTVMNVM et auctumnus, *autumnum* et *autumnus*, antiquâ orthographiâ, quam probant Scaligerus, Dausquius (I 87, II 49) et Muellerus in Festo pg. 23. Cf. Forcell. ed. Lipsiae s. h. v.

AVCVPES, *anceps*. Cf. Dausq. I 125, et vid. ANCIPES.

AVCVR, *augur*, quod et scribitur AVGER (graecis litteris *αὔγουρ*, ex. gr. in *Corp. inscr. graec.* n. 5877 *b*: Π · ΙΟΥΝΙΟϹ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟϹ ΑΥΓΟΥΡ = P · IVNIVS IANVARIVS AVGVR; cf. n. 6687). Inscr. apud Ficoronium *Gemm. ant.* pg. 139: I · O · M | SOLI · SARAPIDI | SCIPIO · ORFITVS · V · C · | AVCVR | VOTI · COMPOS · REDDITVS. Cf. Eggerum *Lat. serm. reliq.* pg. 361.

AVCVSTALIS, *augustalis* adiect., ab AVCVSTVS = *augustus*. Inscr. apud. Passion. cl. II n. 5: FYRMO | AVCVSTALI | FRATER FECIT.

AVCVSTVS, *augustus*, adiect. (scribitur quoque AGVSTVS), unde AVCVSTALIS = *augustalis*. In tabula apud Maffeium *Mus. ver.* pg. 28: SER · GALBA · IMPERATOR · CAESAR · AVCVST · — Pro *nonis augusti* legitur NON · AVGVSTVS apud eundem op. cit. 358, 12.

ꟻVA (aul), *Auli*, genit. sg. pro MƎꟻVA aules, ab ƎꟻVA aule = *Aulus*, praen. m. Inscriptio perusina n. 1299: ꟻVA · V‡Ǝꟼ · Aꟻ (la rezu aul) = *Lars Resius Auli* filius. Item in urnae perus. operculo n. 1159 legitur ꟻVA · IИƧAƆ · OИꟼA (arnth casni aul) = *Aruns Casinius Auli* filius.

§ 2. *Aula?*, pro AꟻVA aula, praen. f. in titulo perus. n. 1738, ubi legitur: IƎꟻAM ꟻVA (aul salvi) = *Aula Salvia*, seu *Aulus Salvius* (IƎꟻAM · ƎꟻVA aule salvi, n. 1735). Cf. n. 1979 (ꟻꟻA all pro aul?).

?ꟻƎA (avl), forte idem quod ꟻIƎA avil seu ƧꟻIƎA avils h. e. *aetatis*, in ossuario hortano n. 2273.

AꟻVA (aula), *Aula*, praen. f. (vide AVLLA) quod crebrius per compendium scribitur A et VA au (?ꟻVA aul); masc. ƎꟻVA aule = *Aulus*. In marmore perus. n. 1519: VꟼAƎ : AꟻVA (aula varu) = *Aula Varii* uxor. Adde n. 1383 (vide AИƎIƆƎꟼƧVƆ cusperiena) et n. 2618.

AVLA, *aulla* (olla), f. Paul. pg. 23: « Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus *ollas*, quia nullam literam geminabant. Itaque aulicocia exta, quae in *ollis coquebantur*, dicebant, id est elixa. » Hinc Cato *De r. r.* cap. 85: « Ita insipito in aulam novam; » et cap. 86 (cf. cap. 87): « Postea in aulam indat ». Item Plautus *Curc.* II, III, 89 et alibi: « Poculum grande, aula magna. » — Adde Gloss. apud Maium *Clas. auct.* VIII, 48: « Aula dicitur pro regia domo, et pro *scrinio*, in quo res ponitur ». Cf. Grut. 67, 5, et 171, 6; et Forcell. s. v. aula. — De aulai pro *aulae*, vide Charis. pg. 170, Prisc. pg. 1039, et Valer. Prob. pg. 1438 Putsch.

ƎꟻVA (AVLE) et ƎꟻƎA (avle), *Aulus* (graece ΑΥΛΟΣ), praen. masc. (1), quod saepe per compendium scribitur A et VA au, quae quidem pro AꟻVA aula = *Aula*. In titulo etrusco n. 1751 occurrit IꟻVA auli pro aule (cf. ƎꟼVA aure et V‡VA autu), et in etrusco-romanis AVLLO (fem. AVLLA), quod vide, nec non AVLE in tegula etr. n. 955. Ab aule, cuius genit. sg. MƎꟻVA aules et dat. sg. IMƎꟻVA aulesi (cf. IMƎꟻVA aulemi), AƧƎꟻVA aulesa (*Auli uxor*) fecerunt Tusci, et gentilitium IƎИꟻVA aulnei seu IИꟻVA aulni = *Aulenia* seu *Aulinia*. Huc subiicimus exempla:

MIƧƆA ƎꟻVA (aule acsis) = *Aulus Axius*.

ƎꟻA⊕ИA · ƎꟻVA (aule anphare) et aule amphare (ƎꟻA⊕MA · ƎꟻVA) = *Aulus Anfarius*.

ƎAƆ : ƎꟻVA (aule cae) = *Aulus Caius*.

Ǝ‡A8AƆ ƎꟻVA (aule cafate) = *Aulus Cafatius*.

ƎIꟼAM · ƎꟻVA (aule marie) = *Aulus Marius*.

ƎИAꟻƧI‡A1 : ƎꟻVA (aule patislane) = *Aulus Patilianus*.

ƎꟼVƆИAꟻ1 ƎꟻVA (aule plancure) = *Aulus Plancurius*.

Ǝ‡ƎƎ · ƎꟻVA (aule vete) = *Aulus Vetius*.

ƎOꟻV ƎꟻVA (aule ulthe) = *Aulus* . . . . .

MVOꟼƎ1 · ƎꟻVA (aule petrus) = *Aulus Petrius*.

MVꟼƎƎ : ƎꟻVA (aule verus) = *Aulus Verius*.

(1) « Auli, qui diis alentibus nascuntur. » Auct. *Epit. de nominum ratione*.

MINVꟼ⅃Ǝ𐌂 MƎ+I+ · Ǝ⅃VA (aule titeś petruniś) = *Aulus Titius Petronius.*

ƧƎI+V⅃⅃+Ǝ⅃VA (aule tluties) = *Aulus Tutius.*

MIИƎꟻ · Ǝ⅃VA (aule veliś) = *Aulus Velius.*

MIИƎꟻ : Ǝ⅃VA (aule vetiś) = *Aulus Vetius.*

MИI⅃+A𐌂 · Ǝ⅃VA (aule patlinś) = *Aulus Petinius.*

MAИ↓ꟼAT · ƎꟻꟻA (avle tarchnaś) = *Aulus Tarquinius.*

MAИMIИƎꟻƎ⅃VA (aule velimnaś) = *Aulus Volumnius.*

AИDƎƆVOƎ⅃VA (aule thucerna) = *Aulus* . . . .

AИƆꟼMƎ⅃ · Ǝ⅃VA (aule Lemrcna) = *Aulus* . . . . .

ƎИA · Ǝ⅃VA (aule anei) = *Aulus Annius.*

IИIAƆ : Ǝ⅃VA (aule caini) = *Aulus C.* . . . .

IИIIA⅃ : Ǝ⅃VA (aule laiini) *Aulus Laenius.*

IИƆꟼAM : Ǝ⅃VA (aule marcni) et IИƆꟼAM : ƎꟻꟻA (avle marcni) = *Aulus Marcanius.*

Iꟻ⅃A M · Ǝ⅃VA (aule śalvi) = *Aulus Salvius.*

I+ИAIƎƧ : Ǝ⅃VA (aule seianti) = *Aulus Seiantius.*

AИ↓ꟼAM I+I+ · Ǝ⅃VA (aule titi marchna) = *Aulus Titius Marcanius.*

IИ+V+ : Ǝ⅃VA (aule tutni) = *Aulus Tutinius.*

Adde ƎOIYA⅃Ǝ⅃VA (aule latithe?), ƎO⅃VƎꟻƎ⅃VA (aule veulthe?), ИIAƆ · Ǝ⅃VA (aule cain), AИAꟼAΘ : Ǝ⅃VA (aule hapana), MƎIVƆ Ǝ⅃VA (aule cuieś), et inscr. n. 91, 389, (397?), 507, 822, 2579. Notandum denique est, quod in titulo Polimart. n. 2418 pro *Aulus Crisus* legitur, postposito praenomine, Ǝ⅃VA : VƧIꟼƆ (crisu aule).

§ 2. *Aulius*, n. pr. m. a praen. Ǝ⅃VA aule = *Aulus* (gens Aulia romana fuit et plebeia); fem. MAI⅃VA auliaś = *Auliae*, abl. sg. ⅃AI⅃VA aulial = *Auliā*. In urna etr. n. 1015, Ǝ⅃VA A (a aule) = *Aulus Aulius.* Vide V⅃VA aulu.

IMƎ⅃VA (aulemi), quod legitur in titulo umbro-etr. n. 73, fortasse pro IMƎ⅃VA auleśi h. e. *Aulo* exaratum.

MƎ⅃VA (auleś) et ƧƎ⅃VA (aules), *Auli*, praen. m. genit. sg. (per compendium A, VA au et ⅃VA aul), cuius rectus casus Ǝ⅃VA aule = *Aulus* (cf. MƎ⅃+VA autleś et MƎ⅃ƧA asleś). Exempla in medium profero:

MƎ⅃VA MIƎИA : OꟼA⅃ (larth aneiś auleś, n. 1089) = *Lars Annius Auli* filius.

MƎ⅃VA · AИΦMAB · OꟼA⅃ (larth hamphna auleś, n. 1398) = *Lartia Anfonia Auli* filia.

MƎ⅃VA | IИƧAƆ · ꟼA (ar casni auleś, n. 1174) = *Arria Casinia Auli* filia.

MƎ⅃VA : ?IИI⅃MVAƆ : OꟼA⅃ (larth cauślini auleś, n. 630) = *Lartia Caulinnia* (?) *Auli* filia.

MƎ⅃VA · IИOMƎƧ · ꟼA (ar semthni auleś, n. 1756) = *Arria Sentinia Auli* filia.

ƧƎ⅃VA : IƎИ+V+ : I+ƧA[8] (fasti tutnei aules, n. 752) = *Fausta Tutinia Auli* filia.

MƎ⅃VA : AИꟼVO⅃Ǝꟻ : ƎƧ (se velthurna auleś, n. 1481) = *Sextus Volturnius Auli* filius.

MƎ⅃VA MAИMIИƎꟻOИꟼA (arnth velimnaś auleś, n. 1494) = *Aruns Volumnius Auli* filius.

MƎ⅃VA MAИMIИƎꟻOꟼA⅃ (larth velimnaś auleś, n. 1492) = *Lars Volumnius Auli* filius.

MƎ⅃VA | MAИMIИƎꟻ ⅃Ǝꟻ (vel velimnaś auleś, n. 1493) = *Velius Volumnius Auli* filius.

MƎ⅃VA : IꟼIꟻ : OИꟼA (arnth vipi auleś, n. 777) = *Aruntia Vibius Auli* filia.

ƧƎ⅃VA · ƎƆƧIꟻ · ⅃ꟻA (avl visce auleś, n. 243) = *Aulus Vescius Auli* filius.

Adde n. 890 (MIИ⅃VA MƎ⅃VA auleś aulniś), 1643 (ƩAIƆƎƆ : ƧƎ⅃VA aules ceciaś), 1915, 1943, 2324; et cf. n. 824, 2631.

AƧƎ⅃VA (aulesa), *Aulesia* h. e. *Auli* uxor, ab Ǝ⅃VA (aule) = *Aulus*, praen. masc. Olla etrusca n. 2556: AƧƎ⅃VA · IƎИIAƆ (cainei aulesa) = *Caia Auli uxor.* Urna etr. n. 1671: AƧƎ⅃VA | IИIꓘƧƎƆ⅃ : OꟼA⅃ (larth lecskini aulesa) = *Lartia* . . . . . *Auli uxor.* Adde inscr. etr. in ossuarii operculo n. 861:

AƧƎ⅃VA · ƎꟼAΦMA · Ǝ⅃ꟼA

(avle amphare aulesa) = *Aulus Anfarius Auli* uxor.

IMƎ⅃VA (auleśi), *Aulo*, praen. m. dat. sg. (nominat. sg. Ǝ⅃VA aule = *Aulus*) in perus. inscr. n. 1914 A lin. 9, et n. 1922 (vide MI⅃Ǝ+ƎM meteliś et MAИIO⅃Ǝꟻ velthinaś). Cf. Müller *Die Etr.* I, 445; Orioli in *Ann. dell' Inst. arch.* VI = 1834 pg. 171 nt. 2, et in *Album* XXIII 130.

AVLESTES, vir etruscus, cuius meminit Virg. *Aen.* X, 207 (« It gravis Aulestes »), et XII 290 (« Tyrrhenum Aulestem »). Fuit Perusiae conditor, teste Servio (vide OCNVS). Cf. *Cron. perus.* in *Arch. stor. Ital.* XVI, I, 3.

ΑΥΛΗΤΗΡΙΟΝ, τόπος (locus, regio), Tarentinorum dialecto. Hesych. I, 615: Αὐλητήριον· τόπος παρὰ Ταραντίνοις.

I⅃VA (auli), *Aulus?*, praen. m., fortasse perperam scriptum pro Ǝ⅃VA aule, in ossuarii perus. operculo n. 1751.

⅃AI⅃VA (aulial), *Auliā*, n. pr. f. abl. sg. (cf. Ǝ⅃VA aule § 2 = *Aulius*, et MAI⅃VA auliaś = *Auliae?*), in urna perus. n. 1823.

MAI⅃VA (auliaś), *Auliae?*, n. pr. f. genit. sg.; nisi est pro *Aulii* n. pr. m. In ossuarii etr. operculo n. 48:

·⅃ꟻ:MAI⅃VA:IƎꟼ+ƆAO:AI+ƧAΘ

(hastia thactrei auliaś vl), h. e. secundum Lanzium II 451 = 380 n. 431 *Fausta Acteria Auliae* nata (vel *Fausta Acteria Aulii* uxor *Velii* filia).

AVLINNA, familia etrusca, antiqua scriptione IƎИ⅃VA aulnei, contractum pro aulinei seu aulenei (a praen. Ǝ⅃VA aule = *Aulus*), unde gentilitia rom. Aulinius (cf. Reines. VIII, 64; XII, 64), Aulienus (Grut. 370, 1, Mur. 1615, 33, Maffei *Mus. ver.* 448, 9, Momms. n. 4628), Aulanus (Cic. *Sex.* cap. 4), Aulenus (Momms. n 4661

sqq., 4864), et cogn. Aulinus - Aulina (Grut. 525, 6; 874, 4), Aulianus-Auliana (Grut. 172, 3). Inscr. volaterrana apud Murat 2090, 3: Q · AVLINNA · SEX · F · SAB · Cf. Maffeium *Osserv. lett.* VI, 130, et Steub *Ueber die urbewohner Rätiens* s. 93.

ƧI⅃ƎA (avlis), quod legitur in titulo caerit. n. 2380, fortasse pro MƎ⅃VA (aulеś) = *Auli.*

AVLLA, *Aula*, praen. f. (etr. A⅃VA aula). Inscr. n. 2714: AVLLA · CORNELIA · CN · F · HISPALLI ·

AVLLO, *Aulus* (etr. Ǝ⅃VA aule), praen. m. in lapide etrusco-rom. n. 954, ubi legitnr AVLLO · LARCI. Cf. n. 955 et Lanzium I 168 = 128 n. 6.

⅃AИ⅃VA (aulnal), *Aulinnâ*, n. pr. f. abl. sg., cuius rectus casus IƎИ⅃VA aulnei. In ossuario clusino n. 579: ⅃AИ⅃VA : AIΠA : IOꟼA⅃ (larthi apia aulnal) = *Lartia Appia Aulinnae* filia (Lanzi II 454 = 383). Adde inscr. senens. n. 380 sq., et cf. ⅃AIИ⅃A alnial.

IƎИ⅃VA (aulnei), *Aulinna*, familia etrusca (vide AVLINNA), quae fortasse scribitur etiam IƎИ⅃A alnei, abl. sg. ⅃AИ⅃VA aulnal et ⅃AIИ⅃A alnial, genit. sg. m. MIИ⅃VA aulniś, MIИ⅃IA ailniś et MAИ⅃A alnaś. In urnula clus. n. 597: IƎИ⅃VA : AИAO (thana aulnei) = *Tannia Aulinna*. Huc retulerim inscr. perus., quam edidit Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 57 n. 37 (*Bull. dell'Inst. arch.* 1841 pg. 16 n. 34): LAELIA · AVLNIA ALEXAD.. Vide voc. sq.

IИ⅃VA (aulni), *Aulinna* (IƎИ⅃VA aulnei), familia etr. in titulo perus. n. 1585: IИ⅃VA · ⅃ (l. aulni) = *Lartia Aulinna*. Fortasse aulni pro MIИ⅃VA aulniś legitur in urna etr. n. 1001. Cf. IИ⅃VƎA (avulni).

MIИ⅃VA (aulniś), *Aulinnae* (Aulinii), n. pr. m. genit. sg. (cf. MIИ⅃IA ailniś et MAИ⅃A alnaś). In ossuarii etr. operculo n. 990: MIИ⅃VA MƎ⅃VA (auleś aulniś) = *Auli Aulinnae*. Vide IƎИ⅃VA aulnei = *Aulinna*, et cf. IИ⅃VA aulni.

V⅃VA (aulu), *Aulus*?, n. pr. m. (vide Ǝ⅃VA aule § 2). In urna corton. n. 1026 bis: V⅃VA · VA (au aulu) = *Aulus Aulius*?

AVLVLA, *parva olla* (vide AVLA et AVXILLA). Apul. 5: « Lucernam claro lumine praemicantem subde aliquo claudentis aululae tegmine. » Adde Gloss. apud Maium *Cl. auct.* VIII, 48: « Aulula, parva olla, quae rogia dicitur. » — Hinc aularia, h. e. *aulula auri plena*, titulus comoediae plautinae, in qua inducitur avarus *aulam* seu ollam habens *auri plenam.*

ꟼV⅃ƎA (avlup), quod legitur in aeneo vase perus. n. 1919, in duo dispertit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 73 n. 14 au lup, et vertit *Auli Lupii* vel *Lupionis* (opus) sive *Aulus Lupus* vel *Lupius*. Cf. voc. sq.

AVLVPOR, *Aulipor* (Auli puer); estque cogn. rom. Inscr. apud Kellermann *Vig. rom. laterc.* II col. 2. n. 16: CENTVRIA AVLVPORIS. Vide POR *puer.*

?..ИVA (aun..) in urna perus. n. 1569: forte comparandum cum ⅃AYИVA auntal et IƎYИV‡VA auzuntei. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 41.

AVNOM, quod legitur in lapide amiternino n. 2737, Grotefendio *Rud. l. o.* III, 12 est *amnem*, et Huschkio (*Die osk. und sab. spr.* s. 256) gr. ἀμνὸν h. e. *agnum*. De hac voce silet Mommsen.

⅃AYИVA (auntal), *Onetia*? *Otinia*?, n. pr. f. abl. sg. (cf. IƎYИV‡VA auzuntei). In ossuarii perus. operculo n. 1107: ⅃AYИVA · ƎOꟼVΠA · A⅃ (la apurthe auntal), quod pro « *Lars Aprusius* vel *Aprucius Otiniâ* (?) natus » exponit Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 80.

AVNVS Appenninicola, de quo Virg. *Aen.* XI, 700 et 717.

AVXILIA, dii qui *auxilium* praebent, in arula mutinensi memorati (Henzen n. 5811): ATILIA · SYNTYCHE | PRO · T · ATILIO · PAVLLO | AVXILIS | V · S · L · M. *La forma delle lettere e dei punti triangolari arabescati*, ait Cavedonius in *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 28, *e segnatamente l'* M *quasi corsivo, mostrano che quest'arula fosse dedicata a' tempi degli Antonini, e forse anche dopo, agli* AVXILIIS, *deità che forse compariscono ora per la prima volta alla luce. Sospetto per altro che siano numi del consorzio d'Iside, pel riscontro di un luogo di Apuleio* (Metam. XI; *cf. Forcellini*, v. auxilium et pastophori): Sed et antistites sacrorum, proceres illi potentissimorum deûm proferebant insignes exuvias, quorum secundus manibus ambabus gerebat ALTARIA, id est AVXILIA, quibus nomen dedit proprium deae summatis AVXILIARIS providentia. *Altri monumenti ne attestano, come il culto d'Iside si diffuse e radicò in Modena, del pari che nelle vicine città* (v. Marmi moden. pg. 172).

AVXILLA, *olla parvula* (vide AVLA et AVLVLA). Ita Paul. ex Fexto pg. 24. Cf. Müller ad h. l.

AVXIMVM, Αὔξουμον (Strab. V, IV, 2) vel Αὔξιμον (Plut. in *Pomp.* VI, 3), oppidum Italiae in Piceno, nunc *Osimo* (Tab. peuting. ausimo), de quo Vell. I 15, et Caes. *De bello civ.* I 13, 15. Lapides habent: PR · I · D · AVX · h. e. *Praefecto iuri dicundo Auximi* (Orell. n. 3868), et COL · AVXIM h. e. *colonia Auximi* (Orell. n. 3899). Incolae appellantur Auximates (Plin. III, XVIII, 2; Caes. op. cit. I, 13) vel Auxumates, ex. gr. in basi statuae (Colucci *Antichità picene* tom. V pg. 72; Lancellottus de Staffulo *Thesaur. veterum Picenar. inscriptionum* mss.) L · AVRELIO | MARCIANO · AVG · LIB · EXCEPTORI | AVXIMATES | D · D | MARCVS · AVG · LIB | PROC · PATER | H · A · I · REMISIT | CVIVS · DEDICATIONE · DE|CVRIONIBVS · X · III · COLONIS · X · II | DIVISIT. — Auxima vel Axima est Hispaniae oppidum (Florus III, 22). — Ad etymologiam quod attinet, cf. Hieron. Amati in *Giorn. arcad.* XII, 355, et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 248 sq., quibus Auximum pro auh-simum vel augsimum, ab *aug-ere*

derivatum (cf. umbr. uh-tur = *auctor*, uh-tretie = *auctoritas*).

AVXSILIARIS, *auxiliaris*, adiect. ab auxsilium (auxilium). In titulo amiternino apud Mommsen n. 5778: ... L · SABINO · PRAEF | [AV]XSILIAREI · HISPAN.

AVXSILIVM, *auxilium*. Vide supra AVXSILIARIS.

AVXVLIVM, *auxilium*, vetustiori ortographia, in titulo apud Grut. 942, 2. Scribitur et AVCXILIVM et AVXSILIVM.

AVOLSVS, *avulsus*, particip. Virg. *Aen.* II, 557: « avolsumque humeris caput. »

AVOMCVLVS, avonculus (avunculus), quod et scribitur AVONCLVS, ab AVOS (avus). In titulo capuano (*Bull. arch. nap.* I, 90): C · SABIDIVS · AVOMCVLVS · PAET.

AVONCLVS, avonculus (avunculus), ab AVOS pro *avus*, apud Grut. 869, 3. Vide supra AVOMCVLVS.

AVORSOR, *aversor*. Ennius *Ann.* v. 536 (ed. Vahlen): « Avorsabuntur semper vos vostraque volta. »

AVORSVS, *aversus*, particip. ab avorto pro *averto* (cf. VORTO = *verto*). Lex Servil. *de Repet.* (App. n. LX) cap. 18: [ITA · TAMEN · VTEI · AESTVMETVR · QVOD · ANTE · HANCE · LEGEM · ROGATVM · CONVINCITVR · CAPTVM · COACTVM · AB]LATVM · AVORSVM · CONCILIATVMVE · ESSE · EA · RES · OMNIS · SIMPLI · CETERAS · RES · OMNIS · QVO[D] · POST · HANCE · LEGEM · ROGATAM · CO[NVINCIT]VR · CAPTVM · COACTVM · ABLATVM · AVORSVM · CONCILIATVMVE · ESSE etc.

AVOS, *avus*, unde AVONCLVS et AVOMCVLVS, occurrit in Cic. *Fragm.* apud Maium *Cl. auct.* II, 305.

?ƧMANƎ⅃VA (aupenams), quod legitur in urnae perus. operculo n. 1586, Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 287 n. 283 est *Appianae* n. pr. f. genit. sg., cum ⅃AINV⅃A apunial comparandum.

AVRAELIA, *Aurelia*, gens romana a Sabinis orta (vide AVSELIVS = *Aurelius*). Hâc inconditâ orthographiâ legitur in titulo apud Grut. 885, 14: P · L · F · POSTV | MENIA | M · AVRAE|LIAE · B · M · F · Occurrit etiam ΛVRIILIA (genit. AVRELIAI vel AVRIILIAII, apud Grut. 608, 5; 903, 11) in lapide apud Orsatum *Marm. erud.* pg. 138: AVRIILIE | CASTIIS | P · GIIMIILLVS | CONIVGI | M · POS. — Graecâ orthographiâ apud Osann pg. 434 n. LXXXIII: AYPHΛЄIA.

ƎꟼVA (aure), *Aulus*?, praen. mas., forte perperam scriptum pro Ǝ⅃VA aule, ob semivocalium *l* et *r* affinitatem. In ossuario clus. n. 682: ꟼꓘƎ⅃ƎꟼVA (aure petr) = *Aulus Petrius*. Adde inscr. perus. n. 1794.

AVRELLIVS, *Aurelius*, n. pr. m. (vide AVSELIVS = *Aurelius*). Mommsen n. 4361: L · AVRELLIO · VALENTI; Avellinius *Opusc.* I 178: M · AVRELLIVS SEVERVS ALEXANDER etc., et pg. 212: M · AVRELLIO · SEVERO. *L'ortografia* Aurellio *per* Aurelio, inquit Avellinius op. cit. I 181, *non deve più credersi una scorrezione nata da negligenza, ma piuttosto un modo di scrivere adottato ad oggetto d'indicare la quantità lunga della vocale della seconda sillaba ..... Ed in quanto ad Alessandro Severo questa ortografia di* Aurellius *è costantemente mantenuta in ben tre lapidi di esso esistenti nel real Museo borbonico.*

AVRIVS, gentilitium frentanum ex Larino. Cic. *pro Cluent.* cap. 5, 7, 8, 9, 66: A. Aurius Melinus, C. Aurius, M. Aurius, Numerius Aurius.

AVRICLA, *auricula* (ital. *orecchia*). Inscr. rom. apud Grut. 579, 2: OSSA | IVLIAE LIVIAE AVG | AVRICLAE | ORNATRIX.

AVRILIVS, *Aurelius*, n. pr. m. In tab. aerea canusina apud Mommsen n. 635 (col. III, lin. 30): M · AVRILIVS ACRISIVS.

AVRINA, oppidum Etruriae, postea *Saturnia* dictum; cuius incolae appellabantur Aurinini, postea Saturnini. Plin. III, VIII, 3: « Saturnini, qui antea Aurinini ».

AVRVFEX, *aurifex*. Inscr. apud Grut. 639, 1: D · SEGVLIVS | ALEXSA · AVRVFEX. Cf. Ald. Manut. *Orth. rat.* pg. 93.

ꓘИYꓷYИ (aurunk). Vide voc. sq.

AVRVNCA, oppidum Campaniae (vestigia extant in monte, qui dicitur *Rocca Monfina*; cf. *Ann. dell'Inst. arch.* XI = 1839 pg. 199 sgg.), conditum ab Ausone Ulyssis et Calypsus filio, teste Paulo ex Festo pg. 18 (vide AVSONIA). Aurunci sunt Auruncae populi (Virg. *Aen.* XI, 318; Plin. III, IX, 4), graece Αὐρώγκοι vel 'Αροῦγκοι (Dionys. I 21, VI 32). *La forme indigène du mot*, inquit Niebuhr *Hist. rom.* I, 98, *ne peut avoir été qu'Auruni; car il est évident* qu'*Aurunce en est dérivé.* — Sicuti ausum et aurum dixerunt veteres, ita Ausones et Aurunci pro eisdem populis (vid. AVSONIA). — Suessa Aurunca fuit Auruncorum colonia (vide SVESSA). Aurunk (ꓘИYꓷYИ) vidit Garruccius in antiquo numo n. 2745*a* (vide ꓤIIꓤꓘИИM maakdiis), fortasse ad *Auruncam* vel ad *Auruncos* pertinente (*Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 65 sg.).

AVS, *avus*, quod scribitur etiam AVOS. Fabr. cap. X n. 389 pg. 717: CL · IRENICO | FILIO | DVLCIS|SIMO CL EVTY|CHES AVS ET CL PO|THVMENVS PA|TER ET DECIA RV|FINA MATER | FECERVNT. Avum pro *avorum* invenitur apud Stat. *Theb.* III, 560.

AVSEL, *sol*, Sabinorum dialecto (vide AVSELIVS = *Aurelius*, AVSER, et AVSVM = *aurum*). Tusci scripserunt ⅃IMV usil vel ⅃IꓘV usil h. e. *sol*, et αὐσήλος dixerunt pro *Aurora*, ut constat ex Hesychii *Lexico* I, 614: Αὐκήλως (lege αὐσήλος vel αὐσήλ), ἕως ὑπὸ Τυῤῥηνῶν. Trahitur ad rad. scr. us (urere, lucere), sicuti ausum = *aurum*, sive ad rad. sur correptam e svar (splendere). Cf. Müller in *Bull. dell'Inst. arch.* 1840

pg. 11; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 349; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 29.

AVSELIVS, *Aurelius*, gentilitium sabino-rom., ab AVSEL = *sol*, quod vide. Paul. pg. 23: « *Aureliam* familiam ex Sabinis oriundam a *sole* dictam putant, quod ei publice a populo romano datus sit locus, in quo sacra faceret Soli; qui ex hoc Auseli dicebantur, ut Valesii Papisii pro eo quod est *Valerii Papirii.* » Visconti in *Mus. Pio-Clem.* IV, 185 (ed. Mediolani) Aureliae gentis nomen duxit ἀπὸ τοῦ ἐλάσαι τὰ ἅυρα, ab auribus agitandis s. ab aurigandi peritia. Cf. Forcell. *Lex.* ed. Lipsiae s. v. Aurelia; et vide AVRAELIA, AVRELLIVS, AVRILIVS et AVVR.

AVSER, Αἴσαρ (Strab. V, II, 5), Etruriae fluvius, prope Lucam, in Arnum influens: hodie *Serchio* appellatur. Plin. III, VIII, 1: « Colonia Luca inter Auserem et Arnum. » Rutil. I, 566 « Ausur »; Cassiod. *Var.* V 20 « Auser »; S. Gregor. *Dial.* III 9 « Auxeris fluvius »; in chartis lucens. an. 755 (*Archiv. Arc.* † L 51) « ultra fluvium Ausare. » — Dictus est, opinor, ab AVSEL (etr. ꓷIMV usil; cf. AESAR) = *sol*, quasi *splendidus*. Ab Auser cum suff. diminut. -culus fecerunt Tusci, progressu temporis, Auserculus, per contractionem Auserclus (1), inde Serclus (2), et denique *Serchio*, demtâ syllaba au (cf. faeni-culum = *finocchio*, pedi-culus = *pidocchio*, soror[cula] = *sirocchia*). Antiquum nomen servavit *Val d' Oseri* seu *Val d' Osoli* in agro pisano. *Osari* vel *Oseri* et *Osaretto* sunt rivuli, qui moenia Pisarum praeterfluunt (Repetti *Dizionario* etc. III, 696). Pitti *Vita del Giacomini* (in *Arch. stor. ital.* IV, II, 184): « tra il Serchio e l' Osoli ». Cf. Mur. *Antiq. Ital.* II, 1299, et Tab. Peuting. segm. VI *e-f*.

ΑΥΣΗΛΟΣ. Vide AVSEL.

AVSI, *ausus sum*. Prisc. pg. 482 = 868 P. (cf. pg. 420 = 818): « Vetustissimi, et ausi pro *ausus sum*, et gavisi pro *gavisus sum*, protulerunt. Cato Censorius in oratione pro L. Autronio: *Beneficii postridie iussisti adesse: in diem ex die, non ausi recusare* ».

AVSIS, *audeas*, Ita Paulus ex Festo pg. 27. Cf. Forcell. ed. Lipsiae s. v. audeo.

ΑΥϹΚΛΑ (αυσκλα) in numo ad Asculum Apuliae pertinente, n. 2923*b*. Vide ASCVLVM § 1.

ИIΛꓘϽYA (αυσκλιν) in numo ad Asculum Apuliae pertinente, n. 2923*c*. Vide ASCVLVM § 1.

1) In chartis lucens. an. 766 (*Archiv. arc.* G 91): « qui latum tene in terra trans Auserclo, qui capu tene in ipso Auserclo. »

2) « La prima volta che trovasi nominato *Serchio* è, per quanto sappiamo, in uno strumento del 1015 dove si descrive un certo terreno della chiesa di S. Frediano, che *tenet unum caput in fluvio Serclo.* » Bertini *Mem. e doc. per servire alla storia del duc. di Lucca*, IV, 251 nt. 166. — Annali pisani in *Arch. stor. ital.* VI, II, 409 nt. 7: « Locus est vallis Auseris, qui vulgo Serclus dicitur. »

AVSCVLANVS. Vide ASCVLVM.

AVSCVLARI, *osculari*, ab AVSCVLVM = *osculum*. Paul. pg. 28: « Ausculari dicebant antiqui pro *osculari*; quod est os cum ore conferre ». Vide voc. sq. et AVSCVLVM = *osculum*.

AVSCVLATVS, *osculatus*, ab ausculari pro *osculari*. Gloss. Placidi apud Maium *Class. Auct.* III, 435: « Ausculatus, osculatus. »

AVSCVLVM et Ausclum. Vide ASCVLVM.

AVSCVLVM, *osculum*, ab *os* et suff. *-culus*, proprie *parvum os* (italice *bocchino*); unde AVSCVLARI (osculari) et AVSCVLATVS (osculatus). Cf. Prisc. pg. 39 = 562 (vide LOTVS). Lat. *os* idem est quod scr. âsja, in dialecto vedica âs (vide Böhtling et Roth *Sanskrit-worterbuch* s. v. *âs*).

AVSONA, veteris Ausoniae oppidum, cuius vestigia apparent in loco, cui *Fratte* nomen. Liv. IX, 25. Vide voc. sq.

AVSONIA, Αὐσονία, pars Italiae antiquae, inter Amyclas et Cales, quae traditur appellata fuisse ab Ausone, Ulyssis et Calypsus filio (ἐξ Αὔσονος υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσέως, Tzetze *Hist. Chil.* VI, 16). Paul. ex Festo pg. 18: « Ausoniam appellavit Auson, Ulixis et Calypsus filius, eam primam partem Italiae, in qua sunt urbes Beneventum et Cales; deinde paulatim tota quoque Italia, quae Apennino finitur, dicta est Ausonia ab eodem duce, a quo conditam fuisse Auruncam urbem etiam ferunt (vide AVRVNCA et AVSONA) ». Et ita Servius ad *Aen.* III, 171. Pro tota Italia sumitur (Dionys. Perieg. v. 95, 339, 366, 383; Apoll. Rhod. *Arg.* IV, 553); unde Virg. *Aen.* X, 54:

« magna dicione iubeto
Karthago premat Ausoniam. »

Gloss. Hesych. I, 620: Αὐσονίοις· ὑπὸ τὴν Ἰταλίαν, – Αὐσονίοσι· Ῥωμαϊκοῖς, – Αὐσονίων· Ἰταλῶν. Item Ausonia dicta fuit Magna Grecia; hinc Plinius III, XV, 1: « A Locris Italiae frons incipit, Magna Graecia appellata, in tres sinus recedens Ausonii maris: quoniam Ausones tenuere primi. » — Populi appellantur Ausones, Αὔσονες; nec diversi sunt ab Auruncis, qui « graece *Ausones* nominabantur », teste Servio ad *Aen.* VII, 725. Latius sumuntur pro ipsis Italis, ut in Stat. *Silv.* IV, V, 37. (cf. Lycophr. vs. 593, 615, 702, 1047, 1355, et Dionysium Perieg. vs. 79 et 333). Sabelli quoque olim Ausones sunt dicti; Servius ad *Georg.* II 167 (« gentemque sabellam ») ait: « Hi sunt autem qui olim Ausones dicebantur. » Ita de Opicis scripsit Antiochus (Polyb., XXXIV, XI, 6) apud Strab. V, IV, 3: Ἀντίοχος μὲν οὖν φησὶ τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Adde Dionys. Hal. I, 29: Ἦν γάρ δὴ χρόνος ὅτε καί Λατῖνοι, καὶ Ὀμβρικοὶ, καὶ Αὔσονες, καὶ συχνοὶ ἄλλοι, Τυῤῥηνοὶ ὑφ' Ἑλλήνων ἐλέγοντο. Et Strabo loc.

cit.: Πολύβιος δ' ἐμφαίνει, δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον, καὶ Αὐσόνων μετ' ἐκείνους κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τὶ ἔθνος· τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυῤῥηνῶν ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον. Cf. Aristot. *Politc.* VII, IX, 3. Ausones Pellenii, Αὔσονες Πελλήνιοι, appellantur a Lycophrone vs. 922, a Pellene Achaiae urbe; Aelianus vero eos existimavit indigenos Italiae (*Var. Hist.* IX, 16): Τὴν Ἰταλίαν, ᾤκησαν πρῶτοι Αὔσονες αὐτόχθονες.

AVSSVS, *ausus*. Marius Victor. *De metr.* pg. 2456 Putsch.: « Iidem (*veteres*) voces, quae pressiore sono eduntur *ausus*, *causa*, *fusus*, *odiosus*, per duo *s* scribebant, aussus etc. ».

AVSTOR, *haustor* (qui haurit aut bibit). In tab. *de rerum pretiis* legitur: AVSTORIBVS IN CVPA VNA NVMM · XXX (*Giorn. pisan.* XVI, 192; *Dissert. dell'Accad. Rom. d'Arch.* II 732, Zell n. 1709).

AVSTRUM, ὄστρον (ostrum). Cf. Prisc. pg. 39 = 562 P. (vide LOTVS).

AVSVGVM, Rhaetiae oppidum, inter Feltriam et Vicentiam (Anton. *itin.* pg. 280), quod *Alsucam* appellat Paul. Diac. *Langob.* III, 31.

AVSVCIATES, nomen populi ad lacum Larium ante insulam nunc di *S. Giovanni*, olim *Christopolin* appellatam, pago nomen nunc est *Ossuccio*. Ita Furlanettus in Forcell. *Lexic.* — Inscr. apud Orell. n. 4903: MATRONIS ET GENIIS | AVSVCIATIVM CONSECRAVIT | ARVIVS · NIGRI F· NOMINE | SVO · ET C · SEMPRONII · NIGRI ET | BANIONIS · CVCALONIS · FILIAE | PARENTIVM · SVORVM. Cf. Amoretti *Viaggio ai tre laghi* pg. 261.

AVSVM, *aurum*, Sabinorum linguâ. Paul. pg. 8: « *Aurum* dictum, quia praecipue custoditur. Graece enim ὠρεῖν *custodire* dicitur etc. Quidam ad similitudinem aurorae coloris nomen traxisse existimant; alii a Sabinis translatum putant, quod illi ausum dicebant. » Vide AVSEL = *Sol.*

AVT pro *haud* scriptum in codd. saepe invenitur. Cf. Burmann ad Virg. *Aen.* III 43, XI 393; et Maium *Class. auct.* I, 384.

TꓶИ (AVT), *at* vel *autem*, coniunctio: TꓶИ (avt) in tab. abell. n. 2783 lin. 23, 44, 54; AVT in tab. bantina n. 2897 lin. 20. - Passerius *Ling. oscae spec.* pg. XIII et Lanzius II 615 = 530 aut pro praep. *ad* exposuerunt, pro *aut* Guarinius (*Comm.* V pg. 136; *Lex. osco-lat.* pg. 23). Guarinius tamen (*In cipp. osco-abell. divin.* pg. 33) scripsit: « avt (lin. 54), *at* vel *atque*, pressius *autem*, » et id reddidit modo aut, at vel et (pg. 43), modo utei (pg. 35, 43). Henzenio (*Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 397) avt est gr. αὐτὰρ seu lat. *ast* = *at* particula coniunct., quam Mommsenius quoque accepit *Die unterit. dial.* s. 245 (et ita Peter *Sprach und schr.* s. 77, atque Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 40, 350), a scr. ava, ad quod gr. αὖ-θι, αὐ-τάρ, et lat. *au-t*, *au-tem* trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 20; Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 12, 40, 47 avt pro auti = *atque*; Kirchhoff denique (*Das stadtr. von Bantia* s. 19) et Lange (*Die osk. inscr. der tab. Bant.* s. 88) id pro *autem* vertunt. Cf. Aufr. et Kirch. *Die Umbr. spr.* I, 61, 64. Vide AVTI, quod sequitur.

AVTI, *aut*, coniunctio, in tabula bantina n. 2897 lin. 6, 11, 13, 24; idem valet quod umbr. ƎꓕV ute vel OTE (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 246; Aufr. et Kirch. I 49, 61, 64, 160, II 61; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 34, 56, 58; Lange *Die osk. inscr. der tab. Bant.* s. 27. Cf. Guarinium *Comm.* V, 118; *In Comm. V. exc.* pg. 28, 31; *Tab. oppid. Lex.* pg. 136; et *Lex. osco-lat.* pg. 23). Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 12, 14, et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 84, 350 auti vel aut est rom. *atque*. Vide supra TꓶИ (AVT).

MƎ⅃ꓕVA (aulleś), *Auli?*, pr. m. genit. sg. pro MƎ⅃VA auleś in titulo perus. n. 1845. Ita Vermigliolius *Inscr. per.* I 320 n. 2. - Cf. gentilitium rom. Autilius in Murat. 1557, 4.

IИꓕVA (autni), *Autinia?*, n. pr. f. in aereo signo clusino n. 824. Cf. *Le iscr. del Museo De Minicis* nt. 330.

AVTOR, *auctor*, m. in titulo chr. apud Marin. *Arval.* pg. 266 (*Catac. de Rome* pl. XXXII n. 82 *ter* pg. 160).

?VꓕVA (autu), quod legitur in titulo perus. n. 1869, Vermigliolio est Aulus (vide Ǝ⅃VA aule) praen. m. (*Inscr. per.* pg. 242 n. 154). Cf. MVꓕVA autuś.

AVTVMNAL, *autumnale*, adiect. Charis. pg. 94: « Autumnal: Varro, *aequinoctium autumnal*, quod idem Plinius eodem libro sexto notat. »

AVTVMNINVS, adiect. ad *autumnum* pertinens. Cognomen rom. est in lapide apud Maff. *Mus. ver.* 422, 4: ATTIAE · AVTVMNINAE.

ꝸYꓕ[ИVꓕ]ƎA et ꝸ[V]T[ИVY]ƎA (avtuntus), quae in vasis volcentibus occurrunt numm. 2174, 2118, utrum legenda sint av tuntus, an comparanda cum etrusco IƎYИVꝂVA auzuntei, equidem nescio. Cf. tamen n. 2213.

MVꓕVA (autuś), *Auli?* praen. m., forte pro MƎ⅃VA auleś exaratum in titulo perus. n. 1587. Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 243 n. 155 est *Atusii*; cur non *Autii?* Autius occurrit in titulis apud Grut. 108, 5; 533, 3; 721,9.

AVVEI, perperam scriptum in tab. eugub. VIa 3 pro AVEI, quod vide.

IИ⅃VƎA (avulni), *Aulinna*, gentilitium etruscum, cum

interposito digamma aeolico, uti videtur, pro IИ˥VA (aulni), in titulo perus. n. 1785.

ИVƎA (avun), Ἄδων (Adonis), n. pr. m. forte scriptum pro atun h. e. ƧIИVTA (atunis), in etr. speculo n. 2476, una cum ИAꓤVT (turan) = *Venus*. Zannonius

in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 38 sq. accepit avun pro *Marte*, ab αὔω h. e. *clamo* (Hom. *Iliad.* XX, 48: αὖε δ' Ἀθήνη; et v. 51: αὖε δ' Ἄρης). Huc referam Cavedonii coniectationem (*Congett. sopra alc. specchi etr.* pg. 348 sg.): «*In uno specchio arretino è Venere*, turan, *in colloquio con un giovane nudo, che nella destra tiene una bacca di mirto, o cosa simile, e con la sinistra si appoggia all'asta, o venabulo che sia, ed è distinto col suo nome AFVN. Il ch. Zannoni vi ravvisava Marte con nome appellativo meno conveniente a cotale situazione: ond' è ch' io vorrei ravvisarvi* Adone, *o piuttosto* Faetonte, *detto* Αωος, *cui troppo ben si conviene l'asta venatoria del padre suo Cefalo.... Nel sommo dello specchio è delineato un oggetto simile a tempietto; e può indicare il tempio ove Faetonte fu collocato da Venere. Non voglio peraltro oppormi a chi amasse meglio di ravvisarvi Adone, detto egli pure* Αω *e* Γαυας *Lycophr.* Cassandr. v. 831); *poichè a lui parimenti conviensi l'asta venatoria.* » Contra Zannonii interpretationem scripsit etiam Otto Iahn in *Ann. dell' Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 357, cui avun est *Adonis*, cum J. De Witte in *Nouv. Ann. de l' Inst. arch.* I, 549 suiv. *Il est plus que probable*, ait De Witte (in *Ann. dell' Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 393), *que le nom de l' éphèbe doit se lire* ..ИV+A, *au lieu d'* ИVƎA, *quoique cette dernière forme puisse se justifier par le nom* Αῶ *que l' on trouve dans les auteurs anciens.* - Gerhard *Etr. spieg.* ad tav. L n. 2: « Mars et Venus. »

AVVR, *Aurelius*, n. pr. m. (vid. AVSELIVS). In titulo romano apud Grut. 538, 9: AVVR · INGENVILIS.

˥AИ↓VA (auchnal), *Auchenia*, n. pr. f. (in lapid. benevent. apud Momms. n. 1418 sq.: ANICIO AVCHENIO BASSO). Ossuarium clusinum num. 694 bis *a*: ˥AИ↓VA : AИ⌗MƎꟼ : OA (ath remzna auchnal) = *Attius Rem... Auchenia natus.*

?IV↓VA (auchui), gentilitium etr. in titulo clus. n. 828, cuius lectio incerta.

ΑΦΡΑΤΤΟΣ, ἡ Ἑκατή (Hecate), apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 649.

ƎꟻIƧΦA (aphsive), quod legitur in columella perusina n. 1889, Lanzio II 441 = 370 n. 402 est *Axius*, Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 150 n. 12 *Apsius*, allata inscr. gr. ΦΣIAXΣ EΓPAΦΣEN in vase apud Creuzer *Alt-athenisches gefass s.* 13 sq.

ΑΦΥΣΣΑΝ, τὴν κοτύλην (κοτύλη, *cavum*, *poculum*), Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* I, 653.

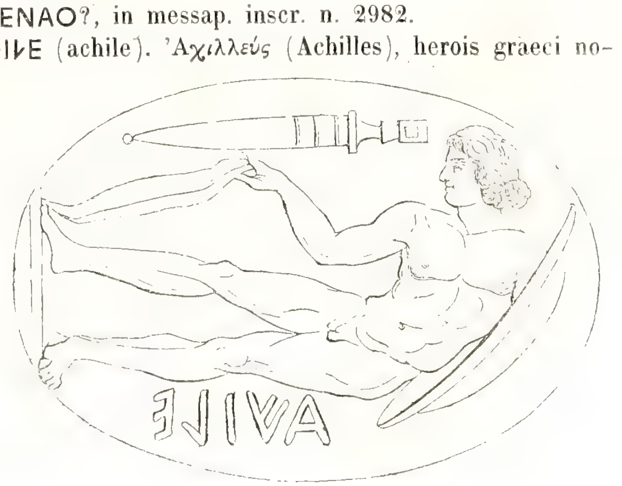
Ǝ˥Ǝ↓A et A↓EꟼE (achele), Ἀχιλλεύς (Achilles), graeci herois nomen, quod saepius Ǝ˥↓A achle scripserunt Tusci. In antiqua gemma n. 2515 legitur A↓EꟼE (achele) et ƧAƎIA (aivas) = *Aiax*, quod vide; et in alia gemma n. 2094 bis: Ǝ˥Ǝ↓A una cum *Ulyxe* (vide Ǝ⌗VTV utuze).

MI˥Ǝ↓A (achelis) in lamella plumbea volaterrana n. 347 bis.

ΑΧΕΛΟΥΡΙΣ, τῶν χοίρων?, apud Tarentinos. Hesych *Lex.* I, 657: Ἀχέλουρις· τῶν ἀχύρων ποίμνη τις παρὰ Ταρεντίνοις.

A+ENAO?, in messap. inscr. n. 2982.

A↓IꟼE (achile). Ἀχιλλεύς (Achilles), herois graeci no-

men (in etrusca gemma num. 2517), quod etiam ꓯ<IꓩES, ƎꓶƎ↓ꓯ (achele) et saepius Ǝꓶ↓ꓯ (achle) scripserunt Tusci.

ꓯИꓯИIΨꓯ (achinana), *Aconiana*, n. pr. f., uti videtur ab IИV↓ꓯ (achuni) = *Aconia*. In ossuarii etr. operculo n. 860: ꓯИꓯИIΨꓯ · ꓯꓶIꟼ (vipa achinana) = *Vibia Achoniana* (« *Apiniana* », Lanzi II 377 = 306 n. 141).

ꓯꓶ↓ꓯ (achla), obscura vox, quae legitur in volcente speculo n. 2175.

IИꓯꓶ↓ꓯ (achlani), *Aclania* vel *Aclenia*, n. pr. f., quod et scribitur IИꓯꓶƆꓯ aclani (in gemma Lucerina apud Momms. n. 6309, 1: Q ACLENIVS Q · F). In urna perus. n. 1542: IИꓯꓶ↓ꓯꓶ (l achlani) = *Lartia Aclania*. Cf. ꓯIƧꓯꓶƆꓯ aclasia et ꓯƧƎꓶ↓ꓯ achlesa.

Ǝꓶ↓ꓯ et ꓯ↓ꓩE (achle), Ἀχιλλεύς (Achilles), graecus heros, filius Pelei et Thetis (ƎꓶƎꟼ pele et ƧIOƎO thethis); correpta forma, more Tuscorum, pro ƎꓶƎ↓ꓯ achele, quod scribitur quoque A<IꓩES et ꓯ↓IꓩE (achile), qua formâ usus est Propertius IV, XI, 40 (Achile pro *Achilles*); et in vasis italicis ƧVƎꓶIXA (1), AXIΛEYΣ (2), ƧVƎꓶIKA (3), IƎΛI↓A (4), AXIꓩEOƧ (5), A+IꓶƎOƧ (6), AΨIꓩꓩEVƧ (7), AHIꓩEEVƧ (8), ƧVVƎꓶIXA (9), NVƎꓶIXA (10) cet. — Achillem (Ǝꓶ↓ꓯ) exhibent etrusca specula, *Penthesileae* coniunctum (vide ꓯTИƎꟼ penta...., n. 2519), cum *Thetide* et *Neoptolemo* (ꓯ↓ꓩE achle, ƧIOƎO thethis et ƎИꓯꓶΓƆƎИ nevtlane, n. 2595), cum *Mercurio*, *Apolline* et *Memnone* (MꓷVꓩ turś, VꓶПꓯ aplu et ƧꓯꟻƎ evas, n. 2499), cum *Telepho* et *Agamemnone* (ƎꓶƎT tele et ИVꓷMƎM↓ꓯ achmemrun, n. 2543). In alio speculo clusino n. 483 adspicitur *Aiax* (ƧꓯƆIꓯ aivas), qui humeris suis corpus Achillis eripit. Item in gemma n. 2516 Achilles (ꓯΨꓩE achle) sculptus est, Patrocli morte moestissimus. Adde inscr. n. 2162 ex volcente hypogeo, ubi *Achilles* effictus est. — Ad etymon quod spectat vide Fungerum *Etymol. tril.* Cf. voc. sq.

ꓯƧƎꓶ↓ꓯ (achlesa), *Aquilesia?*, n. pr. f. (cf. ꓯIƧꓯꓶƆꓯ aclasia), ab *Aquilius* (cf. VꓶIƆꓯ, acilu), in titulo etr. n. 134.

ИVꓷMƎM↓ꓯ (achmemrun), Ἀγαμέμνων (Agamemnon), graecus heros, Atrei et Aeropes filius, rex Micenarum. In tribus speculis etruscis occurrit (cf. n. 2513 *bis*): n. 44 cum *Menelao* (ƎꓶИƎM menle), *Helena* (IƎИIꓶƎ elinei) et *Paride* (ƎꓷꓩИƧ↓ꓶƎ elchsntre); n. 2500 cum *Menelao* (ƎꓶИƎM menle), *Helena* (IꓯИIꓶƎ elinai) cet.; n. 2543 cum *Telepho* (ƎꓶƎT tele) et *Achille* (Ǝꓶ↓ꓯ achle). Legitur quoque ИVꓷMƎM[↓ꓯ] achmemrun in volcente hypogaeo (inscr. n. 2162), ubi Agamemnon depictus inspicitur. *A la droite de Patrocle*, ait Noël des Vergers in *Bull. dell' Inst. arch.* 1857 pg. 123, *Agamemnon, le roi des rois, dont les traits respirent la majesté, se tient debout, d'une main relevant les plis de son manteau, de l'autre s'appuyant sur sa lance* — In graecis vasis apud Inghir. (*Vasi fittili* II, tav. CXXXVII; *Mon. etr.* ser. V tav. LIX) legitur AΓAMEMΩN et ACAMENOΛ. Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 185.

ꟻꓯИΨꓯ (achnaz), gnatus vel gnata (*natus* vel *nata*), idem quod ИꓯꓶƆ clan (cf. ꟻꓯꓶƆ claz, ꓯƧꓯИꓯИƆꓯ acnanasa, ACNATVS, ꓯИ+ꓯИƆƎ ecnatna), in titulo perus. n. 1934.

?[ꓶꓯИ↓ꓯ] (achnal), *Achoniâ* (Aconiâ), n. pr. f. ablat. sing. (vide IƎИ↓ꓯ achnei). Urna senensis n. 397: [ꓶꓯИ↓ꓯ ƎИꓶƎƆƆ ƎꓶVꓯ] (aule cvelne achnal) = *Aulus Cilnius Aconiâ* natus.

IƎИ↓ꓯ (achnei), *Achonia* (Aconia), familiae etruscae nomen (raro cum aspiratione in marm. rom.; cf. Lanzium *Saggio* etc. II, 381 = 310 n. 154), idem quod IИ↓ꓯ achni, contractum ab IИV↓ꓯ achuni (cf. ꓯIИOƆꓯ aconia, ƎIИV↓ꓯ achunie, et V↓ꓯ achu), abl. sg. ꓶꓯИ↓ꓯ achnal. In titulo etr. n. 867: IƎИ↓ꓯ : ꓯIИꓯO (thania achnei) = *Tannia Aconia*.

IИ↓ꓯ (achni), *Achonia* (Aconia), n. pr. f. (idem ac IƎИ↓ꓯ achnei), in titulo etr. n. 865: IИ↓ꓯ : Oꟼꓯꓶ (larth achni) = *Lartia Aconia*.

ꟼ↓ꓯ (achr). Vide etr. Mꓯ (am).

ΑΧΡΑΔΑΜΥΛΛΟΣ, ὁ κοχλίας (limax, cochlea), Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* I, 663.

MVꓷ↓ꓯ (achrum), Ἀχέρων (Acheron)?, fluvius inferorum (apud poëtas), qui saepe sumitur pro ipsis inferis; et fortasse tanquam inferorum Deus usurpatur in etr. vase n. 2598, secundum Braunium (in *Bull. dell'Inst. arch.* 1847 pg. 82). Migliarinio (*Bull.* cit. pg. 88) est adiect. lat. *acer*.

ƧΨA (achs), quod legitur in amphora etr. n. 2609, forte comparandum cum IƧ↓ꓯ (achsi) = *Axius*, quod sequitur.

IƧ↓ꓯ et IƧΨꓯ (achsi), *Axius*, gentilitium etr. pro achsiś, quod saepius scribitur MIƧƆꓯ (acsiś) sine gutturali aspirata. In ossuario perus. n. 1120: IƧ↓ꓯ : ꟼꓯ (ar achsi) = *Arrius Axius*.

§ 2. *Axia* vel *Axius* (vide IƧƆꓯ acsi et MIƧƆꓯ acsiś). In ossuariis perusinis: IƧΨꓯ · ꟼꓯ (ar achsi, n. 1121) = *Arria Axia* vel *Arrius Axius*; IƧ↓ꓯ · ꓯꓶ (la achsi, n. 1118 sq.) = *Lartia Axia* vel *Lars Axius*. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 93, 96. Vide voc. sq.

ꓶꓯVƧΨꓯ (achsual), *Axiâ*, nomen pr. f. ablat. sing., ab IƧΨꓯ (achsi) = *Axia*. Inscr. perusina n. 1521:

1) *Mus. etr. de* Lucien Bonaparte, n. 527.
2) In vase volcente (*Bull. dell'Inst. arch.* 1844 pg. 68).
3) In vase clus. « *di Ergotimo e Clizia.* »
4) *Mus. etr.* cit., n. 1500.
5) *Mus. etr.* cit., n. 544.
6) In vase volcente (cf. *Atti dell' Acad. rom. d'arch.*, VI, LXVI).
(7) Inghirami *Vasi fittili* tav. CCCXLV, et *Monum. inéd. de l'Inst. archéol.* I, tav. LI.
(8) In vase agrigent. apud Inghir. *Gall. Omer.* tav. CCI.
(9) *Mus. etr.* cit., n. 568.
10) *Mus. etr.* cit., n. 529.

ꓶAVƧΨA · ꟼA · IИƆAƆ : VA (au cacni ar achsual) = *Aul. Cecina Arrii* fil. *Axiâ* nat. (*Appiâ*, Vermigl. op. mss.).

V⊕A (achu?), in lapide n. 26*c* in agro brixiensi reperto.

V↓A (achu), *Achonius* vel *Achonia*, gentilitium etruscum, decurtatum, ut mihi videtur, ab ƎIИV↓A (achunie) = *Achonius* vel IИV↓A (achuni) = *Achonia*. In titulis perus.: V↓A · ꟼA (ar achu, n. 1078) = *Arrius Achonius* vel *Arria Achonia*; et V↓A · Aꓶ (la achu, n. 1075 sq.) = *Lars Achonius* vel *Lartia Achonia*. Adde numm. 1893, 1896.

IV↓A (achui), *Achonia* vel *Achonius?*, forte pro IИV↓A (achuni) vel ƎIИV↓A (achunie). In tegula clus. n. 547: IV↓A : ꟼAꓶ (lar achui) = *Lartia Achonia* vel *Lars Achonius* (« *Lartia Axia* », Vermigl. mss.).

ᗡꟼIƎ↓A (achvizr), quod legitur in etrusco speculo n. 2496, est nomen cuiusdam feminae, *la quale porge uno specchio a Venere* (ИAᗡVT turan) *per farle guardare il viso* (*Bull. dell'Inst. arch.* 1847 pg. 106 sq.). Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* nt. 90, et *Archäol. Zeitung* VI, 331.

ИV↓A (achun), *Achonius* vel *Achonia* (pro ƎIИV↓A achunie vel IИV↓A achuni), in tit. perus. n. 1081 et n. 1591.

IИV↓A et A↓VNI (achuni), *Achonia* (Aconia), gentilitium etruscum, quod et scribitur IƎИ↓A (achnei) vel IИ↓A (achni), forte per compendium V↓A achu, IV↓A achui et ИV↓A achun: hinc ИꟼV↓A achupn, AMV↓A achuśa, AƧAIИV↓A achuniasa, AИAИIΨA achinana (vide ƎIИV↓A achunie = *Achonius*). In perusinis inscr.: IИV↓A · AИAO (thana achuni, n. 1589) = *Tannia Achonia;* IИV↓A : ꓶƎ (vl achuni, n. 1590) = *Velia Achonia;* et LA[R]ΘI A↓VNI (larthi achuni, n. 1588) = *Lartia Achonia*. Addam inscr. etrusco-rom. n. 2006: THANIA · ACHONIA. Vide Lanzium II 381 = 310 n. 154; et cf. nostrum n. 2012.

AƧAIИV↓A (achuniasa), *Achoniasia* h. e. *Achonii uxor*, ab ƎIИV↓A (achunie) = *Achonius* vel ab IИV↓A (achuni) = *Achonia*. In ossuario clusino num. 621 legitur: AƧAIИV↓A : IƎИIAƆ : IOᗡAꓶ (larthi cainei achuniasa) = *Lartia Caia Achonii uxor*.

ƎIИV↓A (achunie), *Achonius* (Aconius), n. pr. m. (vide IИV↓A achuni = *Achonia*); in ossuarii perus. operculo m. 1079: ƎIИV↓A · ꓶ (l. achunie) = *Lars Achonius*. — Has inscr. edidit Vermigl. *Sepol. dei Volunni* pg. 46 = 116 sg.: ACHONIVS · L · F · MEDICVS; — L · ACONIVS | L · F · MEDICVS; — A ACONIVS · L L VRG; — VRSIA · A · F · QVARTA | ACONI.

.. ИꟼV↓A (achupn), quod legitur in ossuarii perus. operculo n. 1080, forte corruptum ab ƎIИV↓A (achunie) = *Achonius*, vel ab IИV↓A (achuni) = *Achonia*.

AMV↓A (achuśa), *Acusia?*, n. pr. m., nisi exaratum fuit pro achuni, in ossuario perusino n. 1077.

B

8 (B), litera solitaria in antiquis numis; B in campanis, samniticis, lucanis, bruttiis (Carelli *Num. Ital. vet.* tab. LXVII, 19; LXXIII, 30; CXXVII, 36; CLX, 20; CLXXXI, 25; CLXXXIII, 24; CLXXXIV, 33; CXCIX, 101); 8 in numis belli marsici apud Carell. op. cit. tab. CCI, 3 et 13.

B., *bixit* (vixit), in titulis neapolitanis (Grut. 334, 2 = Momms. n. 2910; Grut. 542, 4 = Momms. n. 4096), ubi legitur: B · ANNIS XXIIII, et B · AN · XXX. Adde inscr. faliscam n. 2442.

ƧII88[Я]8 (babbiis), *Babbius*, n. pr. m. in lapide osco n. 2881 (vide Mꓘ km). Babbius cognomen virile, a βαβάζω, idem quod stultus (nostrum *babbeo*), occurrit in titulo, quem edidit Hieron. Amati in *Giorn. arcad.* V, 274 (GAIVS · IVNIVS VITALIS · QVI · ET BABBIVS). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 252 (*Bull. arch. nap.* V, 43 sg.), et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 157.

BABIA, oppidum Italiae inferioris (Plin. XIV, VIII, 9).

BABR, *Babrii*, n. pr. m. genit. sg. (pro babrier?), in lapide umbrico n. 81 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 8 sg., Aufr. et Kirch. II 390-392, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 344). Muellero *Die Etr.* I 50 nt. 107 est *Babrio* cogn., Grotefendio *Rud. l. u.* III 13 *Babriis*.

BA[B]V?, vox obscura, quae legitur in aere rapin. n. 2741, lin. 9. Baru vel bapu legit Guarinius *Comm.* XX, 15.

BADAVS, *batavus*, adiect. ad Bataviam pertinens; scribitur et BATAVS Grut. 535, 6.

ΒΑΔΙΖΑ, Bruttiorum urbs. Vide BESIDIAE.

BADIVS, n. pr. m., unde fortasse cogn. BASSVS derivatum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 224, 252). Livius XXV, 18: « Badius Campanus. » — Gentilitium Badius occurrit in lapidibus rom. apud Grut., Gorium, Murat. et Mommsen, sicuti Badeius (Momms. n. 6306, 36) et dimin. Badiolus (Grut. 87, 2).

BAEBIANI seu Bebiani. Vide LIGVRES BAEBIANI.

BAEBVS, *Baebius*, n. pr. m., quod et scribitur BAEPIVS, mutatâ mediâ in tenuem eiusdem organi. Inscr. apud Grut. 722, 3: CN · BAEBO · CN · F · GAL... MINO | ET PAPIRAE · C · F · FESTAE · BAE|BVS... RVS · PARENTIBVS · OP|TIMIS.

BAENE, *bene*, adv. in voce BAENEMERENTI apud Passion. pg. 170 n. 3.

BAEPIVS, *Baebius*, n. pr. m., quod et scribitur Baibius Graecorum more, qui Βαίβιος (Murat. 763, 4: BAIBIVS BAIBIIQ · FILII SVI; Maff. *Mus. ver.* 190, 8: BAIBIAI PROCVLAE), raro BAEBVS, in titulo venusino apud Mommsen n. 792.

BAΘEIA, h. e. *Profunda*, via in urbe Tarento (a βαθὺς, *profundus*), de qua Polyb. VIII, xxxi, 1, xxxv, 6. Cf. BATAΣ, BATHΥS et osc. ƧꟼƎTꟼИ8 (baíteís).

BAIAE, Βαΐαι (Strab. V, iv, 5), oppidum Campaniae, inter Cumam et Puteolos: cui nomen dedisse perhibent Baium quendam, qui fuit unus ex sociis Ulyssis (Strab. V, iv, 6: Τὰς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι, Βαΐου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινός). Servius ad *Aen.* III, 441: « qui locus a socio Ulyssis Baio illic sepulto nomen accepit »; et ad *Aen.* IX, 710: « Postumius de adventu Aeneae, et Lutatius Communium historiarum, Boiam Euximi comitis Aeneae nutricem, et ab eius nomine Boias vocatas dicunt. Veteres tamen portum Baias dixisse, Varro, et a Baio Ulyxis comite, qui illic sepultus est, Baias dictas tradit ». In titulo rom. aqud Orell. n. 132 legitur:

OMNIA BAIARVM LVSTRAVI MOENIA SAEPE
PROPTER AQVAS CALIDAS · DELICIASQVE MARIS.

In lapide prope castellum Baianum reperto (Mommsen n. 2558): MATRIS DEAE BAIANAE; et in alio titulo campano (Momms. n. 3088): CN DOMITIVS EROS BAIANVS. Cf. Forcellini *Lex.* s.-v. baiae et baianus.

BAIRI, *Bairius* vel *Baerius*, n. pr. m. In osca inscr. n. 2871 (vide AMANAFED): NI · BAIRI = *Numerius Bairius*.

?ƧꟼƎTꟼИ8 (baíteís) legitur in lapide samnitico n. 2878. De hac voce silet Mommsen *Die unterit. dial.* s. 252. Huschke *Die osck. und sab. spr.* s. 151 legit bateís, quod habet pro genit. gr. βαθέος, a βαθύς (profundus, amplus).

BAIΩTIΣ, Ἀφροδίτη (Aphrodite h. e. Venus), apud Syracusios, teste Hesych. *Lex.* I, 680.

BACANAL, *bacchanal*, sacrum Bacchi. S. C. *de Bacch.* (App. n. lviii) lin. 3: NEI QVIS · EORVM · SACANAꓕ (lege: bacanal) HABVISE · VEꓕET; et lin. 4: BACANAꓕ · HABERE. Legitur quoque lin. 28 BACANAꓕIA = *bacchanalia*, et lin. 2 BACANAꓕIBVS = *bacchanalibus*. Vide BACAS = *bacchans*.

BACAR, vas vinarium simili bacrioni (vide BACRIO). Ita Paulus ex Festo pg. 31. Scaligerus legit baccar; nam Isid. in glossis habet: « baccarium, *vas aquarium*. » Gloss. Philox. apud Labb.: « bavar (lege bacar), εἶδος ἀγγείου. » Adde (sic Furlanettus in Forcell. *Lexico*) βίκος, βικίον, βικίδιον, idem significare, quod Itali dicunt *bicchiere*. Hinc est in Gloss. Philoxeni: Bacario, πορνοδιάκονος, h. e. meretricibus aquam infundens. Cf. Fr. Diez *Gramm. romanens. linguar.* I, 8, et *Gloss. vet.* apud Maium *Class. auct.* VI, 510, VIII, 79.

BACAS, *bacchans*, adiect. ad Bacchum pertinens, in S. C. *De Bacch.* (App. n. lviii) lin. 7. Cf. Lanzium II 426 = 355.

BACEOLVS, *stultus* (a gr. βάκηλος?, quod ab Hesych. *Lex.* I 680 exponitur etiam ἀνόητος h. e. *stultus, rudis*), nostrum *baccello, baccellone*. Hac voce utebatur Augustus, teste Suet. in *Aug.* cap. 87 (« Ponit assidue et pro *stulto* baceolum »).

BACCHA, *vacca*, f. Marin. *Arval.* tab. xxxii col. 2 lin. 22 sq.: IBIQVE BACCHAM HONORARIAM ALBAM AD FOCVLVM IMMOLAVIT.

BACRIO, *urceolus*. Paul. pg 31: « Bacrionem dicebant genus vasis longioris manubrii: hoc alii trullam appellant. » Gloss. apud Labb.: « bagario, orceoli genus. » Vide BACAR.

BALANTIVM, appellatum est a Naevio ipsum Palatium, hoc est collis Palatinus, quia « hunc locum a pecore dictum putant quidam (Varro *De l. l.* V, 53 pg. 21). »

BALARI, Βάλαροι (Strab. V, ii, 7), populi Sardiniae (Plin. III, xiii, 2, et Liv. XLI, 6; vide ILIENSES), ita dicti, quia exules e Corsica; nam Corsorum linguâ, teste Pausania (*Phoc.* XVII, 5), exsules dicuntur Βαλαροί (Βαλαροὺς γὰρ τοὺς φυγάδας καλοῦσιν οἱ Κύρνιοι).

BAΛATΩNOI, populi Corsicae, quorum meminit Ptol. III, 2.

BALBA, *valva*. Inscr. gabin. apud Visconti *Mon. Gab.* pg. 21 (Orell. n. 1368, Zell n. 80): ITEM SIGNIS AEREIS N · IV DISPOSITIS IN ZOTECIS ET BALBIS AEREIS.

BALBVTIVS, gentilitium frentanum ex Larino. Cic. *pro Cluent.* cap. 60.

BAΛEΔONAΣ, legitur in lapide messap. n. 3002. Cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 84.

BALENS, *valens*, particip. a baleo (valeo). Est nomen virile in titulo apud Mommsen n. 7151 (BALENTINIANO ET BALENTI).

BALENTINIANVS, *Valentinianus*, n. pr. m. Vide BALENS = *Valens*.

BALEO, *valeo*, quod Boppius *Gl. scr.* pg. 238 comparat cum scr. bala (vis, robur). Inscr. apud Grut. 735, 13:

PARTHEN | HAVE | BENE · BALEAS | QVI · ME · SALVTAS | CVM · SOSIA | FILIA MEA.

BALERIANVS, *Valerianus* (ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ apud Osann *Inscript. lat. gr.* pg. 251 n. III), quod scribitur etiam VALHRIANVS, a BALERIVS (ΒΑΛΕΡΙΟϹ) pro *Valerius*. In titulo apud Gorium *Inscr. ant.* III, 99 (Mommsen n. 7029): IVLIVS · BALERIANVS.

BALERIVS, *Valerius* (ΒΑΛΕΡΙΟΣ, ΒΑΛΕΡΙΟϹ, ΒΑΛΕΡΙΑ; cf. *Corp. inscr. gr.* n. 916, 3148, 3584, 3665; Murat. 1759, 5), unde BALERIANVS = *Valerianus;* antiqui scripserunt VALESIVS et FALERIVS. Inscr. apud Mommsen n. 7151: BALERIVS | DEPOSITVS · | BENE. Item inscr. florent. apud Murat. 1313, 9: D M | LVCI BALERI | ORTVGIONIS | VALERIA VALENTINA | CONIVGI BENEMERENTI | FECIT. Adde Murat. 377, 2: M · SAL · BALERIO.

BALESIVM, oppidum Calabriae, cuius meminit Plinius III, XVI, 3; scribitur et VALETIVM, quod vide.

ΒΑΛΕΤΘΙΗΙ et ΒΛΑΤΘΙΗΙ legitur in caduceo tarentino n. 2986, de quo Quaranta in *Atti dell' Acad. Pontan.* III, 211 sqq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 82, Bergk in *Zeit. f. die alterth.* IX = 1850 s. 13, Hase in *Journ. des Sav.* an. 1850 pg. 597 et Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 21. Franzius in *Corp. inscr. graec.* n. 5780: « nomen urbis Aletiae tertio casu scriptum est orthographia insolentiore: Βαλετθίᾳ pro Βαληθίᾳ aut Βαλητίᾳ, quod nomen alii aliter scripserunt. »

BALINEVM, *balneum* (βαλανεῖον), quod ad rad. scr. bâḍ = vâḍ (*lavare, se lavare*) trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 238. In lapide apud Grut. 376, 5; IN · THERMIS · ET · BALINEIS; et apud Mommsen n. 6685: [T]ABERNA · ET · BALINEA. Adde corfin. inscr., quae sequitur (Mommsen n. 5358): SER · CORNELIVS · SER · F · DOLABELLA METI[LIANVS] BALINEVM · SOLO · S · P · AEDIFICAVIT.

BALINIENSES, cognominati sunt Trebulani, Campaniae populi. Vide TREBVLA § 3.

ΒΛΛΟΕΣ (βαλοες), in figlino messap. n. 2946. Cf. Minervinium in *Bull. arch. nap.* V, 15.

BALTEVS et balteum, cingulum militare. Varro apud Charis. pg. 59 P. tradit esse tuscum vocabulum: « Varro in Scauro *baltea* dixit, et thuscum vocabulum ait esse *Rerum humanarum* 18 »; at *De l. l.* V, 116 pg. 46 docet ex eo dici, quod bullatum est. Cf. Maffeium *Osserv. lett.* VI 29, 177, et Forcellinium.

BAMBA, ἔμβαμμα (iusculum), apud Syracosios. Hesych. *Lex.* I, 687: Βάμβα· τὸ χρῶμα. καὶ μύρου τι μέρος. καὶ τὸ ἔμβαμμα· Συρακούσιοι. Cf. Thes. gr. ling. s. h. v.

BANDIVS. Vide BANTIVS.

BANDVSIA, fons in agro sabino, ubi villa Horatii sita erat. Horat. *Od.* III, XXXI, 1: « O fons Bandusiae. »

BANNA, βασιλεὺς (rex; cf. Fάναξ = ἄναξ), apud Graecos in Italia. Hesych. *Lex.* 1, 688: Βάννας· βασιλεὺς, παρὰ Ἰταλιώταις· οἱ δὲ, μέγιστος ἄρχων. Pro Ἰταλιώταις nonnulli legunt Σικελιώταις.

BANNATAI, *viae obliquae*, apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 689: Βαννάται, αἱ λοξοὶ καὶ μὴ ἰθυτενεῖς ὁδοι, παρὰ Ταραντίνοις. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ Βάνναтροι.

BANSAE, Bansae (Bantiae), genit. sg. (loc. sg. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 252), in tab. bantina n. 2897 lin. 19 (SANSAE), 23, 27, 30 (vide CENSTVR et FVST). Cf. Guarinium *Lex. osco-lat.* pg. 23; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18; Klenze *Philolog. Abhandlungen* s. 44; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 12; Aufr. et Kirch. II, 187; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6, 26, 33; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 9; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 107. Vide voc. sq.

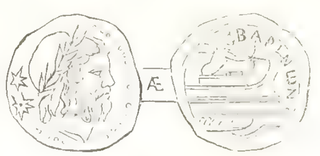
BANTIA, Βαντία (Plut. in *Marc.* XXIX, 1), urbs Apuliae Dauniae prope Venusiam (Livius XXVII, 25), nunc *S. Maria di Banzi.* Steph. Byz.: Βάντεια, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Βαντιανοί καὶ Βαντιᾶται. Osci scripserunt Bansa, quae forma occurrit in tabula bantina (vide voc. praec.). Incolae dicti sunt Bantini (Plin. III, XV, 3). Inscr. apud Mommsen n. 250 (Henzen n. 5185): M · TRAESIO · M · F | POM · FAVSTO · SEN | IIII · VIR · QQ · POTENT | CVR · RP · BANTINOR | CVR RP ATINATIVM | OB MERITA EIVS | DEC · AVG ET PLEBS | CVR · L · PORC · RVFO | EX A C. Horat. *od.* III, IV, 5: « Bantini saltus », ubi Acron.: « Bantina civitas Apuliae contermina Venusiae ». Vide voc. sq., et cf. Guarinium *Comm.* V, 136, atque Peter *Spr. und schr.* s. 48 et 72. — De Bantia in Illyricis loquitur Polyb. V, CVIII, 8 (τῆς δὲ Καλικοίνων χώρας, Βαντίαν).

BANTINS, *Bantinus*, adiect. nominat. sg. 2 decl. ad Bantiam pertinens. Tab. bant. n. 2897 lin. 19: CEVS · BANTINS h. e. *civis Bantinus.* Cf. Klenze *Philolog. Abhandl.* s. 49, et Peter *Spr. und schr.* s. 41.

BANTIVS, civis nolanus, (cf. BANTIA). Liv. XXIII, 15: « Lucius Bantius » = Λεύκιος Βάνδιος (Plut. in *Marc.* X, 2 sq., XI, 1).

ΒΑΟΧΤΑϟ, in lapide messap. n. 3001.

BARIVM, Βάριον (Ptol. III, 1; Strab. VI, III, 8), urbs Apuliae, nunc *Bari* (Mela II, 4; Plin. III, XVI, 3; Liv. XL, 18; Anton. *itin.* pg. 117, 119, 315); incolae dicti sunt Barini, ut in nummis graece scriptis num. 2935 ΒΑΡΙΝΩΝ (cf. Riccio *Repertorio* etc. pg. 45). — In fragm. inscriptionis apud Marinium *Arvali* pg. 330 legitur: ..... IDIVS · L · F · CL · BARINVS · BARIS.

ΒΑΡΚΑ, αἰδοῖον (pudendum), apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 697: Βάρκα· αἰδοῖον, παρὰ Ταραντίνοις· καὶ προνη Nonnulli legunt βαρυκά, quod fortasse idem ac μαρύκα.

ΒΑΣΙΛΙΝΔΑ, βασίλιννα (regina), apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 701: Βασιλίνδα· παιδιᾶς εἶδος, ἢ βασιλέας καὶ

στρατιώτας ἀπομιμούμενοι ἐχρῶντο. παρὰ Ταραντίνοις δὲ καὶ ἡ Ἀφροδίτη, Βασιλίς.

BASILISCVS, cogn. virile apud Mamertinos, de quo Cic. *in Verr.* V, 11 (« Cn. Pompeius Basiliscus »).

BASSIS, *βάσις* (basis). Inscr. aquinas apud Smet. 24, 13 (Grut. 129, 2, Mommsen n. 4317, Zell n. 339): AEDICVLAM | ET · BASSIM · MAGISTREI | DANT | M' · AIMILIVS · M' · F | M' · OFELLIVS · M' · F | P · MAMMIVS · P · F.

BASSVS, cognomen virile apud Nolanos (« Herennius Bassus, » Liv. XXIV, 43) et apud Romanos (gentium Anniae, Betilienae, Luciniae, Pomponiae, Ventidiae), in lapidibus frequens. Hinc gentilitium Bassius derivatur cum diminutivis Bassinus et Bassina (unde Bassinius, Bassinia), Bassillus, Bassulus cet. Fortasse Bassus factum est e Badius, sicuti *μέσσος* e *μεσjος* pro *μεδjος* = lat. *medius* et scr. madhja. Gloss. ant. apud Maium *Clas. auct.* VI, 511: « Bassum, *non altum* »; quod nos Itali dicimus *basso* (basc. bassu hispan. baxo, franco-gall. bas), unde *bassare* et *abassare*. In antiqua charta mutinensi an. 1192 apud Murat. *Antiq. ital. diss.* V, 87 legitur: « Et molendina, ... quae sunt superius tornaturâ unâ inferius fiant, et brachium unum de illo statu, quod nunc manet, ad brachium rationis adbassentur. Et molendina, quae sunt infra fossam civitatis, abassentur medietate unius brachii rationis. »

BASTA, Calabriae oppidum, nunc *Vaste* (Plin. III, xvi, 2).

BASTERNINI, sunt incolae Bastae (Βαῦστα, Ptol. III, 1) urbis Salentinorum (vide BASTA). Plin. III, xvi, 7: « Salentinorum: Aletini, Basterbini, Neretini » etc. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 52.

BATA, cogn. muliebre in titulo apud Gorium *Inscr. etr.* III 246: AVRELIA BATA. Vide BATTA.

BATANIA, *τὰ λοπάδια* (patellae), apud Siculos. Hesych. *Lex.* I, 704: *Βατάνια· τὰ λοπάδια· ἡ δὲ λέξις Σικελική.* Cf. Thes. gr. ling. s. h. v.

BATAΣ, *ὀκαταφερής* (proclivis), apud Tarentinos, teste Hesych. *Lex.* I, 704. Cf. BAΘEIA et BATHYS.

BATAVS, *batavus* (scribitur et BADAVS), adiect. ad Bataviam pertinens. Inscr. apud Reines. IX, 73 sq.: NAT · BATAVS et NATIONE BATAVS.

BATHYS, Siciliae flumen, in mare Tyrrhenum influens, teste Ptol. III, 4 (*Βαθέος ποταμοῦ ἐκβολαί*). Gr. *βαθύς* = *profundus*. Cf. BAΘEIA et BATAΣ.

BATINVM, flumen in Piceno, quod memorat Plin. III, xviii, 1.

BATTA, n. pr. virile, quod legitur in urna perusina apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 26 n. 18. Cf. BATA, et gentilitium Battius (Mommsen n. 729).

BATTOS, in messap. inscr. n. 2984.

BATVALIA vel Battualia. Cassiod. *De orthogr.* pg. 2300 P.: « *Bat* in uno tantum reperitur nomine generis neutri, pluraliter enuntiato, id est battualia, quae vulgo battalia [italice *battaglia*] dicuntur, quae *b* mutam habere cognovimus, exercitationes autem militum vel gladiatorum significant; inde etiam battuatores *τοὺς βασανιστὰς* dici puto. » Cf. Maffeium *Verona ill.* lib. XI (II 536 ed. 1825).

BATVLVM, oppidum Campaniae a Samnitibus conditum. Cf. Virg. *Aen.* VII, 739 (« Rufras Batulumque tenent »), et Sil. Ital. VIII, 566.

BATVM flumen, vel Batus fluvius in Italia inferiore, forte in Lucania. Plin. III, x, 2: « oppidum Blanda, flumen Batum. »

BAVLI, nominat. pl., oppidum iuxta Baias in Campania. Cf. Forcell. *Lex.* s. v. baulanus, baulensis et bauli.

BAΦION, *ὀξύβαφον* (acetabulum), Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* I, 710: *Βάφον, ὀξύβαφον· Ταραντῖνοι.*

BEBIANA villa in Etruria, non procul a Fregenis Lorioque. Tab. peuting. ed. Scheyb Segm. V*d*.

BEBIANI. Vide BAEBIANI.

BEBRIACVM. Vide BEDRIACVM.

BEDESIS, Italiae fluvius, Ravennam alluens (Plin. III, xx, 1): hodie appellatur *Bedese* (alii *Montone*).

BEDRIACVM, *Βητριακόν* (Plut. in *Oth.* VIII, 1; XI, 1; XIII, 4 sq.), oppidum inter Veronam et Cremonam, ubi Otho a Vitellio victus est (Suet. in *Oth.* cap. 9). Alii scribunt Bebriacum, sed minus recte. Plin. X, lxix, 1: « Bebriacensibus bellis civilibus »; Suet. in *Vitell.* cap. 10: « bebriacensis (al. betriacensis) victoria »; Tac. *Hist.* II, 66: « bebriacensis acies. »

BEDVA vel bidua, *vidua* (ital. *vedova*, scr. vidhavâ). Inscr. apud Fabr. cap. VIII, n. 1, pg. 545: BALERIA LATOBIA · Θ · F · QVE VIX ANN|VS · XLII · M · III · D · XV · FVIT · BEDVA | ANNVS · XII · DEPOSITA · IIII · IDVS SEPTERIS IN PACE — EROS HILARE BIDVE FECIT.

BEIAPMOΣTAΣ, *βειλάρχας*, apud Tarentinos, teste Hesych. *Lex.* I, 715. Nonnulli legunt *βειλαρμόστας*. Cf. Thes. gr. ling. s. v. *βειλαρμόστας*.

BEIAIIHI, in lapide messap. n. 2995 lin. 4. Cf. Bergk in *Zeit. f. die alterth.* IX = 1850 s. 10.

BECVNI, populi Italiae superioris (Cf. Maffei *Ver. ill.* lib. I, pg. 45). Ptol. III, 1: Βεχουνῶν, *οἵ εἰσιν ἀπὸ δύσεως Οὐενετίας.*

BEL, *vel*, partic. disiunct. (umbr. IꓷƎ⊗ heri et HERIEI). Inscr. puteolana ap. Mommsen n. 3030:

|CATTIA ....
|ET LIBERTIS [LIBERTA
B]|VSQVE SVIS PO[STE]RIS[QVE]
|EORVM HOC MONIMEN
[S]|IVE SEPVLCRVM ORTVM
[MACE]|RIA CINTV[M ET] AEDIFICIVM IS
[TVD Q]|VI BOLVERIT BEL BENDERE [B]EL
[PERMV]|TARE · BEL FIDVCIARE DA[RE]
|II PVBLICI · PVTEOLIS · I

BELA, *oves*, antiquo nomine. Varr. *De r. r.* II, 1: « Ea enim sua voce Graeci appellarunt μῆλα. Nec multo secus nostri ab eadem voce, sed alia litera, bela vocarunt. Non enim *me*, sed *bee* sonare videntur oves vocem efferentes, a quo belare dicunt, extrita litera, ut in multis. »

BELABRVM, βήλαβρον (velabrum). Epitaph. chr. apud Murat. 1834, 3 = 2001, 8 (*Catac. de Rome* pl. XXIII n. 40 pg. 154): LOCVS AVCVSTI LECTORIS DE BELABRV.

BELENA, aeol. Ϝελένα (Ἑλένη, etr. ΑИΙΛƎ elina), *Helena*, et sine aspiratione ELENA, n. pr. f. Quint. *Inst. or.* I, IV, 15 (cf. Prisc. pg. 18 = 547 P.): « Sed *B* quoque in locum aliorum dedimus aliquando, unde Burrus et Bruges et Belena. »

BELLA. Vide ABELLA.

BELLITVDO, *pulchritudo*, ital. *bellezza*. Paul. pg. 35: « Bellitudinem sicut magnitudinem Verrius dixit. » Cf. bellus (καλὸς) adiect. et belle (bene) adv., unde bellulus (pulchellus) et bellule (Festus pg. 36).

BELLONA. Vide DVELLONA.

BELLVS, *pulcher* (ital. *bello*), adiect. Cic. *ad Att.* IV, 6 = n. 109: « [epistola] valde bella ». Est etiam cognomen in titulis apud Grut. 12, 10, et 1125, 10. — Hinc bellinus et bellina, bellilla et bellulus (cf. Forcell. *Lexicon*, Maffeium *Ver. ill.* II, 534 ed. 1825; et vide thesaur. epigraph. Grut. et Murat.). Inscr. apud Lupium *Epitaph. Sev. mart.* pg. 53: CANDIDVS | COIVGI SVI | BELLINE. Bellinus fuit praetor romanus, captus a piratis, gr. Βελλῖνος (Plut. in *Pomp.* XXIV, 4). Inscr. apud Grut. 918, 13: T · MESSIVS · BELLINVS.

ΒΕΛΟ[Ν]ΑΙ?, *Bellonae?* Patera n. 2653: Garruccius legit ΒΕΡΟΡΑΙ · ΠΟCΟΡΟΜ. Cf. Ritschel *De fictil. litter.* pg. 18, qui habet:

BEΛOΔAI ΓOGOLOM

BELVA, *bellua*, sic constanter in antiquis mss. et in Cic. Fragm. vidit Maius *Class. auct.* II ind.

BELVES, *egestas*, quia solet contingere per vastitatem. Ita Isid. *Gloss.* et *Excerpta Pythoeana* ex vet. glossis. Cf. Müllerum in Festo pg. XXXIV nt. 3, qui belues scriptum putat pro velues i. e. ve-lues.

BELVM, *velum*, n. Inscr. florent. apud Gorium *Inscr. ant.* I, 112 (Grut. 35, 4; Orell. n. 1918): SOLI INBICTO MITRE | M · VLP · MAXIMVS PRAE|POSITVS TABELLARI|ORVM · ARAM CVM | SVIS ORNAMENTIS | ET BELA DOMINI INSIGNIA HABENTES | N · IIII | VT VOVERAT · D · D ·

BELVNVS et Bellunum, Βελοῦνον (Ptol. III, 1), hodie *Belluno*, urbs Venetiae ad Plavim fluvium. Plin. III, XXIII, 3.

-ИƎB (BEN-), radix umbrica et osca (vid. art. sq.) = rom. *ven-io* (BENIO), quam cum Pott *Etym. forsch.* I 260 ad rad. scr. gam (*ire*) trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 101, « ita ut *venio* ortum sit e *guemio*, abiectâ gutturali, sicuti e. c. in *vivo* e *guivo* = scr. gîvâmi, *vermis* e *quermis* = scr. crmi. » Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 234, Crecelium in *Zeit. f. die wissensch. der sprache* IV, 14 sq., et Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 190, 282. — Patet ex umbricis verbis ƧƎИƎ[B] (benes) = *ven-ies*, ƧVИƎB (benus) = *ven-eris* vel *ven-erit*, BENVST = *ven-erit*, ꓘИƎꓤVИƎB (BENVRENT) = *venerint* et BENVSO = *ven-erunt*.

-ИƎB (ben-), radix osca, = umbr. -ИƎB (BEN-) et lat. *ven-io* (vid. art. praec.), quae patet ex oscis verbis ꓤƎИƎBꟽVꓘ (kúm-ben-ed) = *con-venit* et ƧꟷƎIИИƎBꟽVꓘ (kúm-ben-nieís) = *con-ventus* (?). Cf. CEBNVST = *venerit*.

BENAE, *bene*, adv. (vide BNE). In tit. apud Grut. 944, 5: LARCIAE · SECVNDAE · SVAE · BENAE · MERENTI · ANIMO · LIBENTES FECERVNT etc. Murat. 1837, 11 (*Catac. de Rome* pl. XXIX n. 71 pg. 157): MATER FILIO CARISSIMO · BENAEMERENTI · FECIT.

BENACVS, Βήνακος (Strab. IV, VI, 12) vel Βαίνακος (Ptol. III, 1), lacus Venetiae, nunc *Lago di Garda*, inter Brixiam et Veronam (Plin. II, CVI, 2; III, XXIII, 4; IX, XXXVIII, 2. Cf. Isid. *Orig.* XIII, 19). Virg. *Georg.* II, 160: « teque Fluctibus et fremitu adsurgens, Benace, marino ». Benacenses sunt accolae Benaci (Grut. 260, 2; 262, 4; 263, 8; 275, 8). In lapide veron. Benaco dicato (Maff. *Mus. ver.* 89, 5; Orell. n. 1652) legitur ...LO ... A · BENACO | SVCCESSVS Q · | SAMICI · MIRINI | V · S · L · M · Q · SAMICIVS | SV....S · ITER ... Cf. Maffeium *Ver. ill.* I, 240.

BENANTIA, *Venantia*, n. pr. f. Grut. 771, 5.

BENDO, *vendo*, mutato *v* in *b*. (Cf. Schneider *Gramm. der. lat. spr.* I, 226). Inscr. apud Fabr. cap. III n. 593 pg. 223: AVT BENDANT · AVT DONENT. Pro *vendidit* exhibet BENDIDIT alia inscr. apud eundem cap. VIII n. 33 pg. 552.

BENEBOLA, *benevola*. Inscr. clus. (*Bull. arch. nap.* nv. sr. II 162; *Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. XX): CAESIA · BENEBOLA.

ꓤƎИƎB (bened) = *venit*, apud Oscos. Vide ꓤƎИƎBꟽVꓘ (cúm-bened) = *convenit* et rad. osc. -ИƎB ben-.

BENEFICIVM, *veneficium*. Inscr. apud Grut. 687, 5: D · M | L · HOSTILI · TER · SILVANI | ANN · XXIIII · M · II · D | XV · MATER · FILIO | P.IISS | MISERA · ET · IN · LVCTV | AETERNALI · BENEFICIO | NOVERCAE.

BIINIIMIIRIINS, *benemerens*, adiect. antiqua orthographiâ; in titulo apud Grut. 818, 3 (vide MIICVM h. e. *mecum*), graecis literis BENEMCPCNS (apud Fabr. cap. VIII n. XLII; vide DIAEC h. e. *dies*), et per com-

pendium BM (1), BNM (2), B · N · M (3), BNMRT (4), nec non B · N · (5), et BAENEMERENS vel BENAEMERENS. In titulo apud Fabr. cap. III n. xxx pg. 163: B · N · M · R · BVS = *benemerentibus*.

BENEMERENTESSEME, *benemerentissimae*, adiect. superlat. Epitaph. chr. apud Boldettum *Osserv. sopra i cimit.* pg. 430: SVPERSTES ET VICTORINA RVFIAE FILIAE | DVLCISSEME ET BENEMERENTESSEME | QVAE VIXEI ANNIS N VIII etc.

BENEMERES, *benemerens*, adiect. Inscr. puteol. apud Mommsen n. 2985: D · M · | AVRELIA · PV|TEOLANA · AEMI|LIAE · AFRODITE | MATRI · BENE|MERETI · FE|CIT; et epitaph. chr. apud Lupium pg. 112 (cf. pg. 110): IVLIO CRES|TO BAENEMERETI COIVGI.

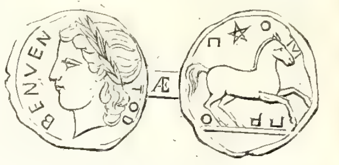
BENEMERETVS, *benemeritus*, adiect. in tit. chr. apud Grut. 1056, 1.

BENERABILIS, *venerabilis*, adiect. in titulo chr. apud Marinium *Arval.* pg. 266 (*Catac. de Rome* pl. xxxii n. 82 *ter* pg. 160).

ƧƎИƎ[B] (benes), *venies*, fut. 2 pers. sg., e rad. -ИƎB (BEN-) = lat. *ven-io*. Tab. eugub. Ib 15 sq. (ubi menes pro benes): MƎMAIИVPƎƆA | : ƧƎИƎM : ƎИVꟼ (pune [b]enes akeruniamem) = *quum Aquiloniam venies*, cui respondet tab. VIb 52 sq. APE · ACESONIAME | HEBETAFE · BENVST = *postquam Aquiloniam ad -as venerit*. Cf. Aufr. et Kirch. I 82, 114, II 70, 148, 275; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 271. — Grotefend *Rud. l. u.* V, 7 (cf. V 13, 24, 27, VIII 14) explicat *operatus erit*, a *beno* h. e. gr. πένω vel πένομαι, et addit op. cit. II 19: « *B* in *m* mutatam habes in μενες pro benust, etsi αντπενές compositum pro simplici μενες scriptum est. » Umbr. ƧƎИƎM menes cum etr. AИƎM (mena) comparat Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasger in Etr.* s. 35.

BEN[E]VENTOD = Benevento, in numo n. 2894. Vide BENEVENTVM, quod sequitur.

BENEVENTVM, Βενεουέντον (Ptol. III, 1; Strab. V, iv, 10 et 12; VI, iii, 7), oppidum et colonia Hirpinorum ad Calorem et Sabatum fluvios confluentes; conditum a Diomede, ut narrat Servius ad *Aen.* VIII 9, XI 246. Prius Maleventum dictum est, dum incolebatur a Graecis, postea, cum eo colonia Romanorum deduceretur, auspicatius mutato nomine, Beneventum. Plin. III, xvi, 6: « Caetero intus in secunda regione, Hirpinorum colonia una Beneventum, auspicatius mutato nomine, quae quondam appellata Maleventum. » Liv. IX, 28: « Maleventum, cui nunc urbi Beneventum nomen est. » Paul. ex Festo pg. 34 (cf. Fest. *Qu.* XV, 16 pg. 340): « Beneventum, colonia quum deduceretur, appellari coeptum est melioris ominis causa. Namque eam urbem antea Graeci incolentes Μαλόεντον appellarunt. » Hodie dicitur *Benevento*, in tab. peuting. segm. VI*d* « Benebento », et in *Itiner. Hierosol.* ed. Wesselingii pg. 610 «civitas Benevento». Antiquus numus n. 2894: BENVENTOD pro Beneventod = *Benevento*

(cf. Combe *Mus. Brit.* pg. 20, Carellium pg. 16, Avellinium *Opusc.* II 162, Mommsen apud Fiorell. *Ann. di numism.* I 36 sq. et 40 sq.). In lapidibus apud Orell. et Henzen (cf. n. 590, 2372, 3455, 3994, 5168 sq.): BENEVENTVM FELIX (n. 127), CIVITATIS BENEVENTI (n. 4424), COLONIA IVLIA CONCORDIA AVG · FELIX BENEVENTVM (n. 128 et n. 3698). Incolae dicti sunt Beneventani (Liv. XXVII, 10) in lapid. apud Orell. n. 1178 (cf. n. 130) = Momms. n. 1420: SPLENDIDISS · ORDO BENEVENTANORVM; et n. 4126: COLONIAE BENEVENTANORVM. Adiectivum Beneventanus: R · P · BN (*Reipublicae Beneventanae*, Orell. n. 3236 = Momms. n. 1428); GENIO COLONIAE BENEVENTANAE (Orell. n. 1693; cf. n. 3284); COLONIAI BENEVENTANAI (Orell. n. 2509); ORDO SPLENDIDISSIMVS BENEVENTANE CIVITATIS (Mommsen 1423; cf. Orell. n. 3165, 4125, 4127); ORDO BENEVENTANVS (Orell. n. 3164), IN BENEVENTANO PAGO (Henzen n. 6664), PERTICA BENEVENTANA (Henzen n. 6664). Polyb. III, xc, 8: Κατέδραμον δὲ καὶ τὴν Οὐενοαντάνη, Ῥομαιῶν ἀποικίαν ὑπάρχουσαν.

BENIBOLENTIA, *benivolentia*, in titulo abellino apud Mommsen n. 1882.

BENIFICIVM, *beneficium*, in tabula apud Marinium *Inscr. alb.* pg. 137. Nos dicimus *beneficio*; veteres tamen *benificio* (cf. Malispini *Stor. fior.*, et Sardo *Cron. pis.* in *Arch. stor. ital.* pg. 270).

BENIO, *venio*, e rad. ben- pro ven- (vide umbr. -ИƎB = osc. -ИƎB ben-). Inscr. chr. in *Catac. de Rome* pl. lxxi n. 6 pg. 182 (Murat. 1922, 5): PECORIDVLCISANIMABENITINCIMITEROVIIIDVSIVL · D · P · POSTERA · DIE · | MARTVRORV h. e. *Pecori(us), dulcis anima, venit in cimitero VII idus iul(ias) d(e)p(ositus est) postera die Marturoru(m)*.

BENNARRIHINO, in lapide messap. n. 2952.

ƧꟻƎIИИƎB (bennieís). Vide ƧꟻƎIИИƎBMVK (kúm-bennieís) et rad. osc. -ИƎB ben-.

(1) Inscr. apud Fabr. cap. i n. 296 pg. 52 (*Monum. Matt.* sect. xiii n. 21): D M | ONESI|MO F SA|TVR BM.

(2) Fabr. cap. iii n. 298 pg. 164 (vide DEPOSTVS); et *Catac. de Rome* pl. xxxvii n. 122 pg. 163, pl. liii n. 5 pg. 171.

(3) Fabr. cap. iii n. 303 pg. 166 (cf. iii n. 295): D . M . S | VIVIA HILA|RA . C . VIVIO | THYRANNO | PATRONO | B . N . M . F.

(4) Passionei *Append.* pg. 154 n. 2: D M | VLPIA CHA|RITOSA TI | CLAVDIO | PHAEDIMO | COIVGI BN|MRTFC.

(5) Fabr. cap. iii n. 299 pg. 165: B . N . F = *benemerenti fecit*

BENTVRVS, *venturus*, a BENIO = *venio*. In chr. epitaphio (*Catac. de Rome* pl. IX n. 18 pg. 147): IIIIX CALENDAS BENTVRAS SEPTEMBRES.

BENVENTVD = *Benevento*. Vide BEN[E]VENTOD.

ꟻИƎЯVИƎB (BENVRENT), *venerint*, futur. exact. 3 pers. pl. (cf. BENVST = *venerit*), e rad. -ИƎB (BEN-) = lat. *ven-io* (Müller *Die Etr.* I 55; Aufr. et Kirch. I 146, II 103, 258, 264, 330; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 15, 19, 23; Huschke *Die osk. und. sab. spr.* s. 71, 91). Tabula eugubina Va 25, 28, et Vb 4 sq.: ꟻИƎЯVИƎB : VꟻV : ƎЯVꟼ (pure ulu benurent) = *qui — venerint* (Aufr. et Kirck. II, 335); et tab. VIb 57, TERMNOME · BENVRENT = *ad terminum venerint* (Aufr. et Kirch. II, 275). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 28, VI 24, VII 6, 10, qui reddit *operati* vel *auspicati fuerint* (vide ƧƎИƎB benes); et Knötel *Zeit. f. die alterth.* X 123, qui vertit *venerunt*. Lanzius II 369 = 288, 813 = 723: « *benurent, bene urente*, epiteto di focolaio. »

ƧVИƎB (benus), *veneris* vel *venerit* (cf. BENVST = *venerit*), futur. exact. 2 vel 3 pers. sg., e rad. -ИƎB (BEN-) = lat. *ven-io* (Aufr. et Kirch. I 82, 146, II 278, 345, 349). Tab. eugub. IIb 16: ƧVИƎB : ƎꟻAИƧƎꟻ : ƎИVꟼ (pune fesnafe benus) = *quum ad -as veneris* (vel *venerit*), quod Grotefend *Rud. l. u.* VII 13 (cf. II 30, V 13, 27 sq.) reddit *postquam fiscinis operatus eris* (vide ƧƎИƎB benes), et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42 *quum in fines veneris*. Lanzius II 733 = 641: « *benus da* ἔνος annus, *cangiata l'aspirazione nel* b *all'usanza eolica non ignota ai prischi latini*. »

BENVS, *Venus*, dea Romanorum (etr. ИAЯVT turan). In Grumentina inscr. apud Mommsen n. 328: [COL]L BENERIS h. e. *collegium Veneris*. Epitaph. *Severae martyris* apud Lupium tab. I pg. 5: ΔЄΙ · ЄΒЄ · ΝЄΡЄϹ (δειε Βενερες) h. e. *Die Veneris*. Item in titulis chr. BENERIS DIES saepe legitur (*Catac. de Rome* pl. XXVI n. 55 pg. 156, pl. XLVI n. 12 bis pg. 168, pl. LXIII n. 27 pg. 178). Nummus Saloninae apud Bandurium *Num. imp. rom.* pg. 240 et Angelonium *Historia augusta* pg. 266 habet BENERI GENITRICI. — A Benus pro Venus Benustus = *Venustus* (BENOVCTOC apud Osann pg. 431 n. LXVI) et BENVSTINVS apud Lupium op. cit. pg. 123.

BENVSO, *venere* (venerunt), praet. ind. 3 pers. pl., e rad. BEN- (-ИƎB) = lat. *ven-io* (Aufr. et Kirch. I 54, 83, 103, 145; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 375). Tab. eugub. VIb 64: APE · TERMNOME · BENVSO = *postquam ad terminum venerunt*; et tab. VIb 65, VIIa 1 sq.; PORA · BENVSO = *quas* (vias) *venerunt* (Aufr. et Kirch. II, 70, 273, 276). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 13, 28, VI 25 sq., qui benuso exponit *perfeceritis*.

BENVST, *venerit*, futur. exact. 3 pers. sg. (cf. ƧƎИƎB benes, ƧVИƎB benus, ꟻИƎЯVИƎB benurent, et osc. CEBNVST = *venerit*), e rad. BEN- (-ИƎB) = lat. *ven-io* (Müller *Die Etr.* I 55; Aufr. et Kirch. I 82, 146, II 103, 148, 251; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 15, 20, 23; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 20). Tab. eugub. VIb 52 sq. APE · ACESONIAME | HEBETAFE · BENVST = *postquam Aquiloniam ad -as venerit* (Aufr. et Kirch. II 70, 275), quod Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 (cf. II 19, V 13, 24, 28, VIII 14) vertit *postquam fumigatione leni auspicatus eris*, et Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 123 *ubi in Aquiloniam in occidentales* (partes) *venit*.

BERBECES, *verbeces*, a berbex pro vervex, quod legitur in optimis codd. (cf. Forcell. *Lexicon* s. v. berbex). Inscr. apud Marin. *Arv.* tav. XXXII: IOVI BERBECES II ALTILANEOS.

BERBER, vox obscura, quam alii reddunt *fervere*, alii *verbere*, *avertere*, *vervex*. Carm. fratrum Arval. n. 2692: SATVR · [F]VRERE MARS LIMEN | ... ESTABERBER SATVR · FVFEREMARS [LI]MEN SAL[E]STABERBER · S[AT]VR · FVFERE MARS LIMENSAL[EST]ABERBER, quod vertit Grotefend *Satur furere, Mavors, lumen solis sta fervere*; Klausen: *satur furere, Mars, pede pulsa limen, sta verbere*; Hermann: *satur fueris, Mars: limen* i. e. *postremum, sali, sta, vervex*. *Crederei volesse dir tutto questo*, inquit Marinius *Arval.* pg. 604, « *Sazio d'infuriare, o Marte, salta il limitare* [*del tuo tempio*], *e statti fermo* » *ovvero* « *ci sii propizio* », *che ciò significa talvolta il verbo stare*. Galvanius Delle genti etc. pg. 443, qui legit aberber pro averver h. e. *avertere* (pg. 430 sgg.), exponit: *Sazio di furia, o Marte, - la sozza peste averti*. Lanzius I 144 = 110: « berber », *forse epiteto di Marte*. Cf. Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 97, cui berber est *fervere*.

BERGOMVM, Βέργομον (Ptol. III, 1), oppidum Italiae superioris (Plin. III, XXI, 3; Iustin. XX, 5; Tab. peuting.), hodie *Bergamo*. Antonin. *itin.* pg. 127: « Bergomo civitas ». Inscr. apud Grut. 396, 8 (Orell. n. 65): C · CORNELIO | C · F · VOT · MINICIANO | PRAEF · COH · PRIM | DAMASC · TRIB · MIL · | LEGIONIS III · AVGVST | PRAEF · FABR · CVRATORI | REIP · ATESINORVM | IIII · VIR · I · D · PONTIFICI | FLAMINI DIVI CLAVDII | BERGOMI · PATRONO FLAMINI · DIVI TRAIANI | MEDIOLANI | PLEBS VRBANA. — Incolae appellantur Bergomates. Plin. III, XXI, 3: « In hoc situ interiit oppidum Orobiorum Barra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm (vide COMVM). » In titulo apud Grut. 392, 7 (Orell. n. 3898): CVRAT · REIP · BERGOM

BERECVNDVS et BERECVNDA, *verecundus* et *verecunda*. Inscr. apud Donium cl. XVII, n. 13: C · IVLIVS · SEX · COR · POSTVMVS FVRIVS · BERECVNDVS; et apud

Grut. 1110, 1 (Orell. n. 4232, Zell. n. 624): VALERIAE · BERECVNDAE.

BERTVLA, insula prope Sardiniam (Tab. peuting. ed. Sch. Segm. III *d*), fortasse quae nunc dicitur *Mal di ventre* (Spano in *Bull. arch. sard.* II, 79).

ꓤ∀Ɔ∃8 (berva), quod forte τῷ rom. *veru* respondet, acc. pl. n. 4 decl. est in tab. eugub. IIa 26 et 33 (cf. Aufr. et Kirch. I 125 sq., II 384 sq., 387). Grotefendio *Rud. l. u.* VII, 23 (cf. pg. 22 et 25 sq.) est nominativus vel potius accusativus, et *verua* designare videtur (cf. Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 126); et Lanzio II 813 = 723 *olera*, ab *herba*, seu potius ab *ervum* cum adspiratione. Vide ƧVꓷ∃8 (berus).

BERVM, *verum*, adv. BERVM ETIAM h. e. *verum etiam* legitur in inscr. apud Murat. 377, 2 (cf. *Opusc.* del Calogerà VII, 417 sgg.). Cf. Schneider *Gramm. der lat. spr.* I, 227.

ƧVꓷ∃8 (berus), *verubus?*, dat. vel abl. pl. 4 decl. (vide ꓤ∀Ɔ∃8 berva) in tabula eugub. IIa 23 et 35 (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 20 sq., 23, 26; Aufr. et Kirch. I 40, 54, 125 sq., II 384). Lanzius II 745 = 653: « ervis (berus) *può forse rendersi* herbis, straminibus; *e poco appresso* erva (berva), *ch' è oblazione*, olera. *Più letteralmente traduco* ervum, *ch' è una specie di legume, con cui si pasce il bestiame, lodato da Columella e da Plinio.*

BESIDIAE, oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis, ad Crathim flumen (hodie *Bisignano*). Liv. XXX, 19. — Polyb. XIII, x, 1 apud Steph. Byz.: Βάδιζα, πόλις τῆς Βρεττίας· τὸ ἐθνικὸν Βαδιζαῖος.

BESTER, *vester*, pron. quod antiquiori ortographia scribitur VOSTER, in neapolit. inscr. apud Mommsen n. 3137 (Gori I 266, Murat. 1171, 1): CVM BESTRA MATREM.

BESTITOR, *vestitor*. Legitur in titulo chr., quem edidit P. H. Visconti in *Atti dell' Acad. rom. d' Arch.* VI, 43 (*Catac. de Rome* pg. 170 n. 41): QVI DEPVTABATVR INTER BESTITORES.

BETO, *veto*. Inscr. neapol. apud Mommsen n. 6458: BETO NE QVI EXTRANEVS PONATV[R]. Adde inscr. apud Fabr. cap. I n. 355 pg. 61: BETO · HVNC · MONVMENTVM · NEQVE · VENDERE · NEQVE · DONARE.

BETO = BITO h. e. *eo*, quod vide.

BIBENS, *vivens*, partic. praes. e BIBO pro *vivo*. Inscr. apud Fabr. cap. VIII n. IV pg. 546: AGATHEMER | COIVGI BENE | BIBENTI QVE VI|XIT ANN XXXII D XXVIIII.

BIBESIA, *cupiditas bibendi*. Plaut. *Curc.* III, 74. Cf. Fest. pg. 214; et vide PEREDIA.

BIBO, *vivo* (scr. g'îvâmi), factum e guivo, abiectâ gutturali et servato *v* euphonico, cui respondet β τοῦ βιός, βιόω (Bopp *Gloss. scr.* pg. 140); partic. praes. BIBENS = *vivens*, adiect. BIBVS seu BIVVS et VIBVS = *vivus* (cf. BITA = *vita*, unde BITALIS = *vitalis*). In marmore neapol. (Momms. n. 3137, Gori I, 266; Murat. 1171, 1): NON SVFECERAT VNO DOLORE MISEROS BIBERE PARENTES; et in titulo apud Fabr. cap. II n. 295 pg. 115 (vide IQVA = *iniqua*) NON POTERO BIBERE. Item BIBATES pro *vivatis* est in acclamatione chr., inscripta lapidi coemeteriali apud Bosium *Rom. sotterr.* lib. III cap. 4 (Lupi pg. 143); et BIBAS pro vivas in *Catac. de Rome* pl. LX n. 18 pg. 175, pl. LXIII n. 25 pg. 178, ubi etiam reperies BISBES (cf. VIBES) pro *vives* (pl. XXXV n. 105 pg. 161). — Pro *vixit*, quod et barbara manu scribitur VICXIT, VICXSIT, VIXET, VIXIX, VIXXIT, VIXSI et VISSXIT invenies B ·, BIX ·, BIXIT, BIXSIT, BISSIT, BICSIT, BICXSIT, BISE et BX, quae sequuntur:

B · Vide B = *vixit*.

BIX · in titulis apud Grut. 307, 8 (vide SOVEVS = *suus*), Orell. n. 3668, Mommsen n. 2687.

BIXIT, in titulis apud Grut. 543, 3; 569, 12; 572, 8; 840, 1; 1056, 7; 1058, 2; 1142, 8; — Fabr. cap. IV n. 155 pg. 274 (Zell n. 712), cap. IV n. 445 pg. 323; — Murat. 2081, 1 (Momms. n. 3110); 2070, 1 (Momms. n. 2992); 1177, 8 (Gori I 252, Momms. n. 3199); — Marini *Inscr. alb.* n. 193 (Momms. n. 7179). Adde inscr. regni neapolit. apud Mommsen n. 101, 404, 1213, 2661, 2727, 2768, 3089, 3246, 4154, 6588, 6639. — Pro bixit legitur bIXIX in marmore chr., olim Romae, nunc Placentiae, quod edidit Cavedonius in *Mem. di relig. mor. e letterat.* VIII = 1849 pg. 59: SOTERIS QVAE bIXIX | ANV ET MESES QVATOR ET dIES XV IN PACE PRIDIE KAL SEPTEMbRES.

BIXSIT, cf. Marini *Arval.* pg. 537.

BISSIT, in titulo chr. apud Mommsen n. 6697. Scribitur etiam BISST; ex. gr. B · M | L · ARRO SAVINO | QVI BISST AN · XXX | II · M.VIIII D · XI (Passionei pg. 177 n. 2).

BICSIT, in titulo apud Mommsen n. 6716 (BICSIT ANIS).

BICXSIT; inscr. apud Marini *Arval.* pg. 149: BALBERAN | VS QVI BICX | SIT ANOS | XXII ET D VI.

BISE in titulo apud Maffeium *Mus. ver.* 256, 8 (vid. DEPOSTVS). Nos Itali dicimus *visse*, quod in chr. epitaphio vidit Celsus Cittadini *Tratt. dell'orig. della lingua ital.* cap. XX pg. 85.

BISSIT, in titulo chr. apud Mommsen n. 6697 (BISSIT ANNVS). Vide *Catac. de Rome* pl. LIX n. 7.

BX pro BIXIT. Inscr. apud Marini *Arval.* pg. 576: BASILEVS COIVGE EVTYCIE B · M | Q · BX MC ANN XVIII.

BIBVS et **BIBA**, *vivus* et *viva* (scr. g'îva = *vivus*, gr. βίϝος, adiect. e BIBO = *vivo*; cf. BIVVS et VIBVS). Inscr. apud Gorium I, 103: D · M | LVCIVS · BOLVMNIVS · SEBERVS | SE BIBO COMPARABIT · QVI | BIXIT etc., ubi semper B pro V. Fabr. cap. II n. 155 pg. 85:

AVRVL · FILOCVRIVS · FECIT · SEBIBO; et cap. II n. 152 pg. 85 (cf. Gud. 196, 6): DEMETRIVS · AVG · DIB · BIBVS · FECIT · SIBI. Passion. pg. 147: LEVPARDVS | SE BIBV FECIT. Grut. 313, 2 et 840, 1: SE · BIBA · COMPARAVIT. In Mus. vatic. LOCVS PRIMI | EMET SE BIBVM. *Catac. de Rome* pl. LXXV n. 2 pg. 186 SE BIBV; pl. XXIX n. 67 pg. 158, pl. XXXV n. 100 pg. 161, et pl. XXXVI n. 113 pg. 162: SE BIBVM.

BIGINTI, *viginti* (ital. *venti*), adiect. num., gr. εἴκοσι (dor. εἴκατι). *Catac. de Rome* pl. III B (pg. 141): FELICISSIMA IN PACE VXOR QVE VICXIT ANNIS BIGINTINOBEN etc.

BIGNAE, *bigenae*, vox contracta. Paul. pg. 33: « Bignae geminae dicuntur, quia bis una die natae sunt ».

ΙΑΔΙΒ (βιδαι), quod legitur in nummis n. 2914 sq. ad Teatem appulum spectantem, fortasse « *nome di magistrato* in *dialetto messapico* (Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 108).

BIDVA, *vidua*, quod et scribitur BEDVA. *Catac. de Rome* pl. XXII n. 39 pg. 154 (Murat. 1927, 5): PRI · MAE · BIDVAEDECES|SITANNCENTVDECESSIT | VII · IDVSDEC · INPACE (Primae viduae: decessit annorum centum, decessit VII idus decembres in pace); pl. XLII n. 4 pg. 167: MATRI BIDVE; pl. LXII n. 19 pg. 177: FAELICIA · BIDV|A TE CVM PACE.

BIE, quod legitur in lapide sabellico n. 2848 lin. 3, Huschkio (*Die osk. und sab. spr.* s. 238) est imperat. *vie* (cogito), a *viere*.

BIENIVM, *biennium*. Inscr. benevent. apud Mommsen n. 1601: VIXIT BIENIO MESE V.

BIFIANSI. Vide COMBIFIANSI.

BIFIANSIVST. Vide COMBIFIANSIVST.

BIFIANSVST. Vide COMBIFIANSVST.

BIFIATV = VTAIBIU (pifiatu). Vide COMBIFIATV.

BIZATAS (βιζατας), in lapide messapico n. 2951.

BICAPS, *biceps*. Inscr. in mus. vatic. (Henzen n. 5801): ΜΕΓΑΛΗ ΝΕΜΕϹΙϹ · Η | ΒΑϹΙΛΕΥϹΑ ΤΟΥ ΚΟϹΜου | MAGNA · VLTRIX · REGINA · VRBIS | EX VISV | HERMES · AVG · LIB · VILICVS | EIVSDEM · LOCI · ARAM · ET | CRATERAM CVM BASI BICAPITE | D · D. Gloss. Philox. apud Labb.: « bicapites, δικέφαλοι. »

BICIPES, *biceps*. Prisc. pg. 280 = 725 P.: « A *capite* solum composita ablata *s* et mutata *e* in *i* et addita *itis* faciunt genetivum ut *anceps ancipitis*, *praeceps praecipitis*, *biceps bicipitis*. antiqui tamen *ancipes* et *praecipes* et *bicipes* proferebant in nominativo. » Vide PRAECEPES, et cf. *bicepsos* in Forcell. *Lexic.*

BICTORIA, *Victoria* n. pr. f. (BICTΩPIA apud Osann pg. 487 n. XIII, et pg. 451 n. 158), unde BICTORINA = *Victorina*. Fabr. cap. VIII n. VIII pg. 547: AVRELIAE BICTORIAE; Donius cl. XII, 3: DVRONIAE · BICTORIAE · CONIVGI · DVLCISSIMAE; et Lupius pg. 123, Murat. 1646, 4 (ex coemeterio s. Urbani): BICTORIA | ET CRESCENTINES.

BICTORINVS et BICTORINA, *Victorinus* et *Victorina*, n. pr. m. et f. (vide BICTORIA = *Victoria*), unde BITORINIANVS pro *Victorinianus*. Inscr. apud Passion. *Inscr. ant.* pg. 168: D M | MATER FECIT | P · BICTORINE | ET · P · ASCLEPIO|DOTE FILIAES | VIXET AN III DIE | XX. In titulo neapolit. (Momms. n. 3262) legitur: METEIAE · BICTORINAE. Murat. 1421, 1: BICTΩPINH.

BILBIT, factum est, scribit Paulus ex Festo pg. 34, a similitudine sonitus, qui fit in vase. Naevius [vs. 124 ed. Ribbeck]: *Bilbit amphora* inquit. Gloss. apud Labb.: « bilbit, βομβύζει »; et « bilbit, ἐπιεκιασμὸς φωνῆς. »

BIΛIAS, in lapide messap. n. 2982.

BIΛIOFASNO (βιλιοϝασνο), in messap. inscr. n. 3001 (BIΛIO FASNO).

BILIVS, *Duilius*, n. pr. m. (cf. Bellona = *Duellona*, bellum = *duellum*, bis = *duis*, bivium = *dubium*). In lapidibus BILIVS (Momms. n. 6769) et BILLIVS (Grut. 375, 6), DVILIA (Momms. n. 4398) et DVILLIVS (Grut. 731, 12). Ciacconius *Opusc.* pg. 7 sq. scripsit: « In tabulis quidem Capitolinis: A · P · R · C · CLXCIII legitur: C · DVILIVS · M · F · M · N ·, sed longe aliam scribendi rationem fuisse Romanis Duilii aetate, quam ea qua marmora Capitolina incisa sunt, ex Cicerone, Varrone, Festo, Quinctiliano, et ex hac ipsa inscriptione [*columm. rostr.* n. 2715] manifestum est. Quare in ea C. BILIOS scriptum olim fuisse propemodum mihi persuadeo Ciceronis auctoritate, qui in *Oratore* de latinis veteribus ita scribit: *Quid vero licentius, quam quod hominum etiam nomina contrahebant, quo essent aptiora? Nam ut* duellum *bellum*, et duis *bis*, *sic* Duellium *eum qui Poenos classe devicit*, *Bellium nominaverunt, cum superiores appellati essent semper Duellii*. Et Quinctiliani etiam, qui lib. primo, cap. quarto: *Sed* b, inquit, *in locum aliarum* [litterarum] *dedimus aliquando; unde Burrus et Bruges et Belena: necnon eadem fecit ex* duello *bellum, unde* Duellios *quidam dicere Bellios ausi*. Sed Ciceronis Quinctilianique libros iis in locis corruptos esse, legendumque *Duilios* et *Bilios*, illi ipsi libris pluribus aliis locis argumento sunt. Nam apud Ciceronem lib. *de Senect.* etiam in vulgatis codicibus ita loquitur Cato: *C. Duilium M. f. qui Poenos classe primus devicerat, redeuntem a coena senem saepe videbam puer; delectabatur crebro funali et tibicine, quae sibi nullo exemplo privatus sumpserat: tantum licentiae dabat gloria*. Sed et marmora Capitolina constanter Duilium habent non Duellium, ut auctores graecos omittam, in quibus semper Δουΐλιος legitur. Apud Quinctilianum certe eo loco in duobus mmss. exemplaribus *Duilius* est, aut *Vilius*, *v* pro *b*, ut etiam apud Servium loco supra citato. Ergo quemadmodum ex duis veteres fecerunt *bis*, et dui dentem hostiam dixerunt

bidentem, et duigas *bigas*, et duonum *bonum*; sic in hac basi pro Duilio *Biliom* scripserunt. Alioqui quo nam modo ita Cicero scribere ausus esset, quum in medio Foro, in luce atque in oculis omnium, tanquam testis positus esset lapis, qui illum aut mendacii aut negligentiae argueret? aut unde, nisi ex hac inscriptione scire ille potuit, ex omnibus Duiliis hunc potissimum ante ducentos (tot enim fuerunt a Duilio cos. ad Ciceronem) et eo amplius annos, Bilium fuisse appellatum? Accedit ad haec, quod in Graecis Polybii codicibus, qui non multo post illa tempora vixit, Γάϊος Λίβιος legitur, litteris, ut fere fit, permutatis, pro Γάϊος Βίλιος (C. LIBIOS pro C. BILIOS). Plutarchus in *Gracchis*: Γάϊον δέ τινα Βίλλιον εἰς ἀγγεῖων etc.. Sed de hoc quisque ut sibi libitum fuerit opinabitur: mihi maior videtur Ciceronis auctoritas, quam ut ab ea tuto discedi possit: praesertim cum d. Hieronymus lib. primo adversus Iovinianum sic scribat: *Duilius, qui primus Romae navali certamine triumphavit* Biliam *virginem duxit uxorem, tantae pudicitiae, ut illo quoque saeculo pro exemplo fuerit, quo impudicitia monstrum erat, non vitium.* Duilius ergo, sive potius Bilius, Biliam virginem, gentilem nempe suam, uxorem duxit. BILIOS autem scripsi, ut infra MAXIMOS · MACISTRATOS pro *maximus magistratus*, et CONSOL · PRIMOS, et reliqua, ex Victorino. »

BIM, *bovem?*, acc. sg. (umbr. ꟽVB bum), in tabula veliterna n. 2736 lin. 2 (Momms. *Die unterit. dial.* s. 325; cf. Guarinium *Comm.* I 19, 24, et Secchium in *Bull. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 12). Duas voces bim asif in unam coniungit Lanzius II 617 = 532 sq., quasi βυάσι (βουσί vel βοέσσι) abl. pl. — Grotefend legit sebim, quod comparat cum umbr. ꟽVƎƎS sevum seu SEVOM et vertit *veneratione.* — Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 263 est *vim* vel *vitam* (vis, βίος).

BIOIA, portus Sardiniae. Ptol. III, 3: Βίοια λιμήν.

BIOLARE, *violare*, in titulo chr. apud Grut. 1062, 1.

BIRGINVS et BIRGINIA, *Virginius* et *Virginia* (etr. ꟽAИϽꟼƎꟻ vercnaś), a BIRGO seu FIRGO = *virgo.* Inscr. apud Fabr. cl. IV n. 445 pg. 323 (vide IM = *in*): LARONI COPARI BIRGINIO etc. *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 80 *ter* pg. 159: BIXIT CVM B[I]RG[I]NIA ANNIS · XV.

BIRGO, *virgo*, antiquiori orthographia FIRGO (vide BIRGINIVS = *Virginius;* et cf. Schweizer in *Zeit. f. die wissensch. der sprache* II 522 sq.). In titulo chr. (*Catac. de Rome* pl. XLVII n. 15 pg. 168): VICTORA · BIRGO DEI QVI VI|XIT · ANNIS · XXVIII · IN PACE | III · IDVS · FEBR. Adde titulos chr. in *Catac. de Rome* pl. XXIX n. 70 et pl. XXXIV n. 93 (vide BOTVM et DEFVCTA). Cf. Marini *Arval.* pg. 537.

BISACCIVM, duplex saccus seu mantica, nostrum *bisaccia.* Petr. *Sat.* cap. 31. Gloss. apud Maium *Class. auct.* VI, 511: « bisaccia: *mantica* »

BISETA, porca dicitur (teste Paul. ex Festo pg. 33) cuius a cervice setae bifariam dividuntur, quum iam esse incipit maior sex mensium. Cf. Gloss. Philox. apud Labb. pg. 22, ubi legitur: « bisaenus, χοῖρος ἑξαμηνιαῖος. »

BISIVS, *cinereus* (nostrum *bigio*), adiect. Est cognomen in titulis apud Grut.: FL · BISIVS (332, 7) et MINICIAE · L · F · BISIAE · F (438, 7). Cf. Ducangii *Gloss.* s. v. bissus.

BISVS, *visus*, partic. a *video.* Inscr. capuana apud Mommsen n. 3577: LVCCEIVS · PECVLIARIS REDEMPTOR PROSCEN | EX BISO FECIT. Cf. Mazochium *Amphit. camp.* pg. 158 et 163.

BITA, *vita*, quod e *vivita* = scr. gîvita (vide BIBO = *vivo*), unde adiect. BITALIS = *vitalis.* Passion. cl. VIII, n. 19 (*Catac. de Rome*, pl. XXXV n. 104): FEMINE CASTE BONE BITE ET PIETOSE. Momms. n. 6395: INIE : BITAE · SVAE (in die vitae suae).

BITALIS, *vitalis*, adiect. e BITA = *vita.* Est cognomen in titulo campano (Mur. 803, 6; Momms. n. 2772): CASIVS BITALI[S]. In lapidibus graeco-lat. AYPHΛIC BITAΛHC (*Corp. inscr. graec.* n. 5700) et TIB · KA · OYITAΛIOC (*Corp. inscr. gr.* n. 6681).

BITIENSES dicuntur, teste Paul. ex Festo pg. 35, « qui peregrinantur assidue », a bitendo vel betendo h. e. *eundo.* Cf. voc. sq.

BITO vel beto, idem quod *eo* (gr. βάω, βῆμι), unde BITIENSES et rom. ar-biter (cf. umbr. IꟽAꓷVꟼꟼA ar-putrati = *ar-bitratu*). Vide Forcell. *Lex.* s. v. beto.

BITORINIANVS, *Victorinianus* n. pr. m. Inscr. ex coemeterio Callisti apud Boldettum *Osserv. sui cimit.* lib. II cap. IV pg. 360 (unde Lupius pg. 123): FLAVIA · SAECVN|DA · QVAE VIXIT · AN · | XXXIII · BITORINIA|NVS · BENEMERENTI | CONIVGI SVE · FECIT.

BIꓭEꟼꟼIꓤ (bivellis), *Bivellius*, n. pr. m. in lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 3 (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 101). Gentem *Bivelliam* protulit Fabr. cap. IX, n. 77. pg. 609 (cf. Momms. n. 1890, 1896 ex titulis abellinis).

BIVVS, *vivus*, adiect. quod et scribitur BIBVS. Inscr. apud Fabr. cap. II n. 137 pg. 84: DIS · MANIBVS | C · FVLVIVS · VILTERVS | SIBI · BIVVS · POSVIT. Item SIBI BIVVS FECIT (Fabr. cap. II n. 132 pg. 83) et SE BIVO (P. H. Visconti in *Atti dell'acad. rom. d'arch.* VI, 43; Fabr. cap. VIII n. 26 pg. 551).

BLANDAE, oppidum Lucaniae (Liv. XXIV, 20), quod Blanda appellatur a Mela II, 4, a Plinio III, X, 2 et a Ptol. III, 1 (Βλάνδα).

BLANDENO sive Blandenon, oppidum Italiae, haud longe a Placentia. Cic. ad *Q. Fr.* II, 15 = n. 140: « Litteras datas Placentiae, deinde postridie Blandenonis. »

BLANDICELLA, ait Paul. ex Festo pg. 35, verba blanda per diminutionem sunt dicta.

BLANDINVS, adiect., ad blandum pertinens. Est cognomen romanum in Grut. inscr. 395, 7: CORNELIAE · BLANDINAE · SINGILIENSI etc.

ΒΛΑΟΙΗΙ, in lapide messap. n. 3011.

ΒΛΑΣΤΑ (βλάστη?), βλαστήματα, πλαταγώνια, apud Siculos, teste Hesych. *Lex.* I, 731.

ΒΛΑΤΘΕΙΑRRES, in lapide messap. n. 2955 lin. 18 sq.

ΒΛΑΤΘΙΗΙ, quod legitur in caduceo tarentino n. 2986, comparatur cum messap. ΒΛΛΟΕΣ (βαλοες). Cf. Minervinium in *Bull. arch. nap.* V, 21; et vide ΒΑΛΕΤΘΙΗΙ.

BLERA, Βλῆρα (Ptol. III, 1; Strab. V, II, 8), oppidum Tusciae (hodie *Bieda* in Patrimonio S. Petri), cuius incolae Blerani (Plin. III, VIII, 3). Inscr. apud Henzen n. 5135: . . . S]ALVIO · SATRIAN[O] | MINICIO | X · VIRO · STLITIBVS · IVDICANDIS · C . . . . | . . . . ERI · CVRATORI · OCRICVLANI [. . . . CV]RATORI · BLERANOR. . . . Cf. Oriolium in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 19 nt. 52.

ΒΛΟΧΤΑS (βλοξτας), in lapide messap. n. 3001.

BLOSSIVS, gentilitium capuanum. Liv. XXIII, 7: « ad Marium Blosium praetorem campanum »; et XXVII, 3: « Haec noctis una hora ut omnia incenderent, centum septuaginta Campani, principibus fratribus Blosiis, coniuraverant ». De quodam C. Blossio cumano (Βλόσσιος ὁ Κυμαῖος, Plutarch. in *Grac.* VIII, 3, XVII, 3, XX, 4) vide Cic. *De amicit.* cap. 13 (cf. *De leg. ag.* II, 34). Blossius, non Blosius, habent lapides campani apud Mommsen n. 2383 f., 2458, 3559 (capuan.), 3566 (capuan.), 4366, 6793. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 252.

BNE, *bene*, adv. Scaurus pg. 2253: « Quoties id verbum scribendum erat, in quo retinere hae literae nomen suum possent, singulae pro syllaba scribebantur, tanquam satis eam ipso nomine explerent, ut puta Decimus, *d* per se inde *cimus*; item cera, *c* simplex et *ra*; et bene, *b* et *ne* ». Vide BAENE et BENAE.

BOARIS, insula prope Sardiniam (Tab. peuting. ed. Sch. Segm. III*d*). Hodie dicitur *Toro* (cf. BOVENNA).

BOBERIVS, *bubulcus*, h. e. pastor boum (ital. *boaro*, quod nonnulli dicunt *bovaro*). Est cognomen romanum in marmore apud Grut. 250, col. 1 (L DOMITIVS LL BOBERIVS).

BOBIS, *vobis*, in praenest. inscr. apud Fabr. cap. II, n. 238 pg. 102, ubi legitur: ET · HOC · PETO AECO · SYNCRATIVS · A BOBIS · VNIBERSIS SODALIS · VT · SENE · BILE · REFRIGERETIS SYNCRATIORVM.

BOBLICOLA, *Poplicola* (Publicola), cogn. rom. Cf. Scaur. *De orth.* pg. 2252 (vide BVRRVS).

BODINCOMAGVM, Liguriae oppidum, alias Industria appellatum (Plin. III, XX, 8), quod fortasse fuit ubi nunc *Casale*. A fluvio Bodinco, quod sequitur, nomen cepit. Adiect. Bodincomagensis occurrit in lapide apud Orell. n. 4737, ubi legitur: T · LOLLIVS T · L | MASCVLVS IIIIII VIR · BODINCOMAGENSIS | POSITVS PROPTER VIAM | VT DICANT PRAETERIENTES | LOLLI AVE. Cf. Grut. 555, 7.

BODINCVM, Βόδεγκος, est nomen Padi fluminis Ligurum linguâ. Plin. III, XX, 8: « Ligurum linguâ amnem ipsum [Padum] Bodincum vocari, quod significat *fundo carens*. Cui argumento adest oppidum iuxta Industria, vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo incipit. » — Polyb. II, XVI, 12: Παρά γε μὴν τοῖς ἐγχωρίοις ὁ ποταμὸς προσαγορεύεται Βόδεγκος. Cf. Galvani *Delle Genti* etc. pg. 40 nt. 1.

BOCIVS, Sabinorum deus, ex lapide quem edidit Mommsen (*Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 104; cf. *Inscr. neapol.* n. 6793): TEIDIA · TIT · F | BOCIO | D · D · D · L | M. Cf. Bergk in *Zeit. f. die alterth.* IX = 1851 s. 24.

BOLA seu Vola, Βῶλα (Steph. Byz.), vel Bolae, Βῶλαι (Diod. Sic. XIII, XLII, 6; XIV, CXVII, 3; XX, XC, 4), vetus oppidum Latii in Aequis (Virg. *Aen.* VI, 776), a Latino Silvio conditum (Diod. VII, III*a*, 7). Liv. VI, 49: « Bolis insequente anno receptis, Aequi, coloniaque eo deducta, novis viribus oppidum firmarunt, tribunis militum Romae consulari potestate Cn. Cornelio Cosso, L. Valerio Potito etc. » — Incolae appellantur Bolani (Βωλανοί, Dionys. Halic. VIII, 18; Plut. in *Coriol.* XXVIII, 3; Steph. Byz.) seu Volani. Cf. Liv. loc. cit. et Plin. III, IX, 16. — Bolanus fuit cognomen romanum; M. Vettius Bolanus (Tac. *Ann.* XV, 3); M. Bolanus (Cic. *Fam.* XIII, 77 = n. 619). Gentilitium Bolanius occurrit in Grut. 170, 1 = Fea *Fast. cons.* pg. 55 n. 36, et Furlan. *Inscr. patav.* pg. 114 n. 105.

BOLLIHI, in messap. inscr. n. 2947.

BOLO, *volo* = gr. βούλομαι (cf. osc. HEREST = *volet* et rad. umbr. -ΘƎᗡ = HER-), quod trahitur ad rad. scr. var (eligere) seu vṛ (desiderare). In titulo praenestino (Visconti *Mus. Pio-Clem.* I, 32 nt 2 = Orell. n. 4360): OMNIBVS · DARI · BOLO, et ALIENARI BOLVERINT. Fabr. cap. II n. 179 pg. 91 (Zell n. 529): QVOD · SI · QVI · VLTIMVS · EX · NOMINE · NOSTRORVM POSTERORVMQVE · EORVM · ALIENARE · BOLVERIT DAMNAS · ESTO · COLLEGIO · IVMENTARIORVM etc. Orell. n. 4331 (Zell n. 1787): IN HIS PRAEDIIS | INSVLA SERTORIANA BOLO ESSE AVR · CYRIACETIS | FILIE MEAE · CINACVLA N · VI · TABERNAS | N · XI · ET REPOSSONE SVBISCALIRE (1) | FELICITER. Item in titulo chr. (*Catac. de Rome* pl. XXXIX n. 131 ter pg. 165): QVANDO DEVS BOLVERIT. Vide BOLVNTAS = *voluntas*.

(1) *Repositiones subscalares?*

BOLTINIA, *Voltinia* tribus (cf. etr. ꟼИIOꟻƎƆ velthina et IƎИI+ꟻƎƆ veltinei). Vide Grut. 546, 2, et Marin. *Arv.* pg. 537.

BOLVMNIVS, *Volumnius* (Οὐολούμνιος), n. pr. m. (etr. MꟼИMIИƎꟻ velimnaś). Gori *Inscr. ant.* I 13: L · BOLVMNIVS SEBERVS.

BOLVNTAS, *voluntas*, a BOLO = *volo*, in tabula aenea apud Murat. 377, 2 (vide BOX = *vox*).

BOMBEIANA, *Pompeiana*, adiect. ad Pompeias pertinens (cf. ƧИꟼIIꟼПMИVП púmpaiians = *pompeianus*). Inscr. pomp. apud Orell. n. 2541: ABIAT VENERE BOMBEIANA IRADAM QVI HOC LAESERIT. Garruccius tamen in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 82 legit POMPEIANA.

BONA dea, Ἀγαθὴ θεά, a Romanis culta, qui etiam Faunam, Fatuam et Opem appellarunt. Macr. *Sat.* I, 12: « Auctor est Cornelius Labeo huic Maiae aedem kalendis Maiis dedicatam sub nomine Bonae deae: et eamdem esse Bonam deam et terram ex ipso ritu occultiore sacrorum doceri posse confirmat: hanc eamdem Bonam deam Faunamque et Opem et Fatuam pontificum libri indigitari. Bonam; quod omnium nobis ad victum bonorum causa est. Faunam; quod omni usui animantium favet. Opem; quod ipsius auxilio vita constet. Fatuam a fando; quod, ut supra diximus, infantes partu editi non prius vocem edunt, quam attigerint terram. Sunt qui dicant hanc deam potentiam habere Iunonis, ideoque sceptrum regale in sinistra manu ei additum. eamdem alii Proserpinam credunt, porcaque ei rem divinam fieri: quia segetem quam Ceres mortalibus tribuit porca depasta est. alii χθονίαν ἑκάτην: Boeoti Semelam credunt, nec non eamdem Fauni filiam dicunt; obstitisseque voluntati patris in amorem suum lapsi, ut et virga myrtea ab eo verberaretur, cum desiderio patris nec vino ab eodem pressa cessisset: transfigurasse se tamen in serpentem pater creditur, et coisse cum filia. horum omnium haec proferuntur indicia quod virgam myrteam in templo haberi nefas sit, quod super caput eius extendatur vitis, qua maxime eam pater decipere tentavit, quod vinum in templum eius non suo nomine soleat inferri, sed vas in quo vinum inditum est mellarium nominetur, et vinum lac nuncupetur; serpentesque in templo eius nec terrentes nec timentes appareant. Quidam Medeam putant; quod in aedem eius omne genus herbarum sit, ex quibus antistites dant plerumque medicinas: et quod templum eius virum introire non liceat, propter iniuriam quam ab ingrato viro Iasone perpessa est. Haec apud Graecos ὁ θεὸς γυναικεία dicitur, quam Varro Fauni filiam esse tradit adeo pudicam, ut extra γυναικωνῖτιν numquam sit egressa, nec nomen eius in publico fuerit auditum, nec virum umquam viderit, nec a viro visa sit: propter quod nec vir templum eius ingreditur. Unde et mulieres in Italia sacro Herculis non licet interesse; quia Herculi, cum boves Geryonis per agros Italiae duceret sitienti respondit mulier, aquam se non posse praestare, quod feminarum deae celebraretur dies, nec ex eo apparatu viris gustare fas esset. propter quod Hercules facturus sacrum detestatus est praesentiam feminarum, et Potitio ac Pinario sacrorum custodibus iussit ne mulierem interesse permitterent. ecce occasio nominis, quo Maiam eamdem esse et Terram et Bonam deam diximus, coëgit nos de Bona dea quaecumque comperimus protulisse ». — Ad etymon quod pertinet, audiatur Ennius Quir. Visconti *Monum. degli Scip.* pg. 38 nt. 1 (Milano 1827): « *Credo che senza l'etimologia ebraica da* thob, *Cerere siasi detta dai Greci* Δηώ *dal verbo* δαίω *p. m.* δέδηα, *che vale fra gli altri significati anche* praebere epulum, *e ciò alludendo alle invenzioni a quella dea attribuite: che poi dal greco* δηώ *siasi fatto il latino* deona *e anche* duona, *come da* Λητώ Latona; *e così da* duona mater *o* Δημήτηρ *si derivi il comune Bona mater, o la dea Bona, sembra assai analogo al genio di quella antica latinità.* » — BONA DEA nonnullis in lapidibus memoratur (Orell. n. 1512, 1514, 1515, 1517, 1522, 3270, 4941, 5725), Bona dea pia (n. 1527), AVRIBVS · B · D (n. 1524), Bona dea agrestis felix (n. 1518), Bona dea Anneanensis (n. 1516), Augusta Bona dea Cereria (n. 1521), Bona dea sancta (n. 1513), Bona dea sanctissima celestis (n. 1523), Bona dea Sevina (n. 1520), et simpliciter domina (n. 1518, 1525 sq.).

BONONIA, Βονωνία (Ptol. III, 1; Strab. V, I, 11), nunc *Bologna*, urbs Aemiliae, ad Rhenum fluvium (1). Antea dicta est FELSINA, quum Etruriae alterius caput fuerit; inde Bononia a Boiis Galliae populis. Livius XXXVII, 57: « Eodem anno [U. C. 563] ante diem tertium kalendas ianuarias Bononiam latinam coloniam ex senatusconsulto L. Valerius Flaccus, M. Atilius Serranus, L. Valerius Tappus triumviri deduxerunt. Tria millia hominum sunt deducta: equitibus septuagena iugera, ceteris colonis quinquagena sunt data. Ager captus de Gallis Boiis fuerat: Galli Tuscos expulerant ». Cf. Plin. III, III, 20 (vide FELSINA). Est etiam hoc nomine urbs Pannoniae, et oppidum in Gallia Belgica (*Boulogne*). — Inscr. apud Orell. n. 3074 (cf. n. 446, 621): CLAVDIAE VENERIAE | A · GELLIVS A · F · DVM | SECVNDVS BONONIA | FECIT ET SIBI | IN FR · P · VI · IN AGR · P · IX. Adde *itiner.* antiquum apud Henzen n. 5210. — Adiect. Bononiensis occurrit in parm. inscr. apud Orellium n. 3806, quae est: L · DECIMIVS · C · F · PRIS | II VIR · BONONIENS | AGNIAE I · L · L · GRATAE · V · L. Cf. Henzen n. 6061.

(1) Sil. Ital. VIII, 601: « Ocni prisca domus parvique Bononia Rheni. »

Cic. *Brut.* cap. 46: « C. Rusticellus Bononiensis »; et Plin. XVI, LXV, 2: « Rhenus Bononiensis amnis ».

BOX, *vox* (vide VOCS et VOGS), Florentinorum dialecto *boce*, = scr. vâc', quod e rad. vac' (*dicere, loqui*). In tab. aenea apud Murat. 377, 2: SECVNDVM BOCIS EIVSDEM POPVLI ET BOLVNTATEM etc.

BOPLO, mons Liguriae, de quo fit mentio in tab. genuate (App. n. I) lin. 18: IN · MONTEM · APENINVM · QVEI · VOCATVR · BOPLO. Hodie dicitur *Monte Bastia* (Banchero *La tav. di bronzo* etc. tav. II ad pg. 52).

BORCANI, populi Apuliae. Plin. III, XVI, 6.

BORRAHETIS, in lapide messap. n. 2955 lin. 8.

BOSA, Βόσα (Ptol. III, 3), nunc *Bosa*, oppidum in Sardinia insula, cuius meminit Antonin. *itin.* pg. 83. Incolae dicti sunt Bosenses, quos memorat Plinius III, XIII, 2.

BOSTAR, locus ubi stant boves (Gloss. Isid.).

BOTRYS, siculus, scriptor obscoenus, qui librum edidit τὰ καλούμενα παίγνια inscriptum, teste Alcimo apud Athen. VII pg. 322. Cf. Polyb. XII, XIII, 1.

BOTVM, *votum*, n. Inscr. puteol. apud Mommsen n. 3412: CONTRA · BOTVM · FECERVNT. Hunc titulum chr. edidit Boldettus *Osserv. sopra i cimit.* pg. 431 (De Rossi in *Rev. archéol.* XIII, 159): PETRVS ET PANCARA BOTV PO|SVENT MARTVRE FELICITATI. *Catac. de Rome* pl. XXXIV n. 93 pg. 160: IENVARIE BIRGINI | BENEMERENTI IN | PACE BOTIS DEPOSITA.

BOVENNA, insula prope Sardiniam, in tab. Peuting. seg. III *d*. Hodie dicitur *Vacca* (cf. BOARIS).

BOVIANVM vetus, Βουίανον (Ptol. III, 1) vel Βοΐανον (Strab. V, IV, 11; Βούανον App. *De bell. civ.* I, 51), oppidum Samnii, quod fortasse fuit ubi nunc *Pietrabbondante* prope *Agnone* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 171, et *Inscr. neap.* pg. 269). Liv. IX, 31³: « Inde victor exercitus Bovianum ductus. caput hoc erat Pentrorum Samnitium, longe ditissimum atque opulentissimum armis virisque ». Plin. III, XVI, 1: « Colonia, Bovianum vetus, et alterum cognomine Undecumanorum ». Vide ꓭVꓥIИIANVD (búvaianúd) = *Boviano*.

§ 2. Bovianum Undecumanorum (nunc *Boviano*), oppidum alterum fuit in Samnio, quod eo milites legionis undecimae coloni deducti sunt. Incolae appellantur Bovianenses; ex. gr. in lapide apud Momms. n. 4988 (Henzen n. 6916): ORDO · BOVIANENSIVM.

BOVILLAE seu Bovilla, vetus oppidum Latii (Cf. Forcell. *Lex.* ad h. v.). Inscr. apud Orell. n. 2625: DECVR · BOVILL et DECVRIONI · BOVILLIS. Incolae appellantur Bovillenses in lapidibus; ex. gr. L · MANLIO L · F · PAL | SEVERO REGI SAC|RORVM FICTORI PONTIFICVM VR · III VIRO BOVILLENSI|VM etc. (Orell. 2281); LOCVS ADSIGNATVS AB C · DISSINIO C · F · QVI[*rina*] | CVRATORE REIPVBLICAE BOVILLENSIVM DED*icatus* etc. (Orell. n. 3701); ALBANI LONGANI BOVILLENSES (Orell. n. 119, 2252, 6919).

BOVINARI, *conviciari*. Paulus p. 30: « Bovinatur, conviciatur. » Cf. Aul. Gell. XI, 7, et Müller in Festo loc. cit.

BRABEVM seu brabium aut bravium, gr. βραβεῖον, *victoria, victoriae praemium*; hinc. ital. *bravo*. Cf. Forcell. s. v. brabeum.

BRADANVS, Italiae fluvius, inter Lucaniam et Apuliam, in Antonini *itinerario* pg. 104. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1279.

BRACIVM, *brachium* (ital. *braccio*), = gr. βραχίον, scr. bâhu seu vâhu (forte e rad. vah = *veh-o*). Lex Serv. *de Repet.* (App. n. LX) cap. 13: BRACIOQVE · APERTO · LITERAM · DIGITEIS · OPERTAM. E bracio derivatur gentilitium Braccius (C · BRACCIVS C · F), quod legitur in titulo campano apud Momms. n. 4146 = Grut. 167, 11.

BRACCIVS. Vide voc. praec.

BRAMOSVS, *cupidus*, adiect. Cf. Maffeium *Ver. ill.* lib. XI pg. 534.

BRATEIS. Vide VMBRATEIS.

ΒΡΑΤΩΜ, vox osca, quam cum verbis ꓷVTNꓭꓤꟽƎ (embratur) = *imperator* et VMBRATEIS comparavit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 252.

BRENDA. Vide BRVNDISIVM.

ΒΡΕΝΔΟΝ, = ἔλαφον (ἔλαφος, *cervus*), messapia dialecto. Vide ΒΡΕΝΤΙΟΝ.

BRENTESIA, idem ac Medoanis maior, flumen Palavium urbem praetervehens (Messala *Aug. perg.* c. 10). Hodie dicitur *Brenta*.

ΒΡΕΝΤΕΣΙΟΝ. Vide voc. sq.

ΒΡΕΝΤΙΟΙ, *Brundisii*. Vide BRVNDISIVM.

ΒΡΕΝΤΙΟΝ, *cervi caput*, apud Messapios. Steph. Byz.: βρέντιον παρὰ Μεσσαπίοις ἡ τῆς ἐλάφου κεφαλή, ὡς Σέλευκος ἐν δευτέρῳ γλωσσῶν. Hesych. I, 762: βρένδον, ἔλαφον. Adde Etym. Gud. v. βρενδήσιον: βρένδον δὲ τὸν ἔλαφον δε λέγουσι οἱ Μεσσάπιοι. Et Etym. Magnum v. Βρεντήσιον: Βρένδον δὲ καλοῦσι τὴν ἔλαφον Μεσσάπιοι καὶ Βρέντιον Μεσσαπίοις ἡ κεφαλὴ τῆς ἐλάφου. Strab. VI, III, 6: τῇ δὲ Μεσσαπίᾳ γλώττῃ Βρεντέσιον ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐλάφου καλεῖται. *Bei den älteren lateinischen dichtern*, ait Mommsen *Die unterit. dial.* s. 46 nt. 5, *hiess sie stadt Brenda* (Fest. ep. v. Brundisium *pg.* 33). *Ob* Βρένδος *oder* Βρέντιον *in messapischen hirsch oder hirschkopf bedeutete, muss dahingestellt bleiben*. Cf. Maffeium *Osserv. lett.* IV, 190, et Mommsen in *Ann. dell' Inst. arch.* XX = 1848 pg. 64, 135.

BRENTONICVM, oppidum Tridentinorum, secundum Paul. Diac. *Langob.* III, 31.

BRETANNIA, *Britannia* (gr. Βρεταννία), insula maxima in Oceano septentrionali. Inscr. apud Grut. 402, 4. Pro britannicus legitur BRITTANNICVS in romana inscr (Grut. 265, 2), per compendium BRT (Valer. Prob pg. 1499 sq.).

BRETTII. Vide BRVTTII.

BRINIATES. Vide FRINIA.

BRIXELLVM vel Brixillum, Βρίξελλον (Ptol. III, 1), nunc *Bersello*, oppidum Galliae Cisalpinae ad Padum flumen (Plin. III, xx, 1; VII, L, 3; Suet. *Oth.* cap. 9). Incolae appellantur Brixellani vel Brixillani. Inscr. apud Orell. n. 3734 (Grut. 284, 9; Mur. 263, 8): AETERNO PRINCIPI | D · N · FLAVIO · CLA|VDIO · IVLIANO · VBI|QVE VENERANDO · SEMPER · AVGVSTO · ORDO | POSSESSORESQVE · BRI|XILLANORVM · OPTATA | DEVOTIONE · DEDICARVNT | BONO · REIPVBLICAE | NATO | 1. Item inscr. apud Grut. 1067, 1: L · CALLIDIVS · PRIMVS · BRIXELLANVS. Vide voces sq.

BRIXENTES, Βριξάνται (Ptol. III, 1), Rhaetiae populi, ubi nunc *Brixen*. Plin. III, xxiv, 4.

BRIXIA, Κενομάνων Βριξία (Ptol. II, 11; Βρηξία Strab. codd. V, I, 6), nunc *Brescia*, urbs Transpadanae regionis ad Melam fluvium. Caput Cenomanorum gentis fuit (Liv. XXXII, 30), inde Romanorum colonia (Plin. III, xxii, 3). Hanc urbem nonnulla memorant marmora apud Orell. n. 67, 454 (BRIXA), 1971, 2183, 3744, 3750, 3905, 4094, 4823 sq. Item REIP · BRIX (Orell. n. 3909); GENIO | COLONIAE · CIVICAE · AVG | BRIXIAE etc. (Orell n. 66). — Incolae appellantur Brixiani in lapidibus apud Orell. n. 3764 et 4051 (ORDO BRIXIANOR). Adde inscr. apud Henzen n. 5857 (Grut. 631, 6): NOCTVRNO | VICTOR BRIXIANORVM V... Cf. BRIXELLVM, BRIXENTES, nec non Brixias flumen Asiae, Brixino oppidum Norici, et Brixana Persidis flumen.

BRITTII. Vide BRVTTII.

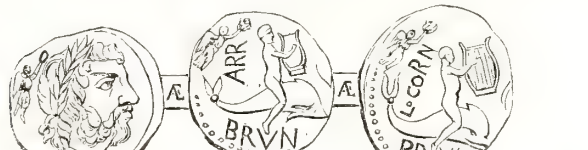
ΒΡΟΥΚΑ, promontorium Siciliae. Ptol. III, 4: Βροῦκα ἄκρα.

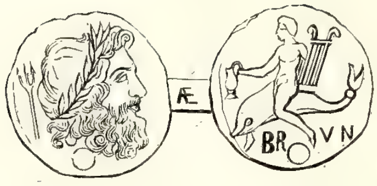
BRVGES, Φρύγιοι (Phryges), Phrygiae populi in Asia minori. Cic. *Orat.* c. 48: « Vi patefecerunt Bruges non *Phryges.* » Adde Quintil. *Inst. or.* I, iv, 15 (vide BELENA = *Helena*).

BRVITIA, *Brutia*, n. pr. f. (masc. BRVTIS = *Brutius*). Inscr. perus. in ossuarii operculo n. 1539: BRVITIA · A · F. Vide BRVTTII.

BRVNDA. Vide BRVNDISIVM, quod sequitur.

BRVNDISIVM vel Brundusium, Βρεντέσιον (Strabo V, iv, 10 et alibi) seu Βρενδέσιον (Ptol. III, 1), oppidum Salentinorum (hodie *Brindisi*), conditum ab Aetolis vel a Cretensibus. Cf. Polybium X, I, 9, Plinium III, xv, 3, et inscriptiones apud Mommsen n. 445, 6289 sq. (BRVNDISIVM). Nummi aenei n. 2958 habent: BRVN.

In celebri editione Torrentini Dig. XIV, I, 1 et XIX, I, 3 legitur Brundesium, et XLV, I, 22 Brentesium. Poëtice Brenda, teste Paulo ex Festo pg. 33 (1), ubi quidam legunt Brunda (cf. Forcell. s. v. *Brunda*). — Incolae appellantur Brundisini, ut in lapid. apud Mommsen n. 454, 460, 487. Hesych. *Lex.* I 764: Βρέντιοι ἔθνος ἐν Ἰταλίας.

BRVNDVLVS, portus Galliae Transpadanae, inter Athesim amnem et Venetiam: hodie appellatur *Brondolo*. Plin. III, xx, 7.

BRVTATES vel Bruttates = BRVTTII, quod vide.

BRVTII. Vide BRVTTII.

BRVTILLVS, diminut. *bruti* (cf. BRVTVLVS), quod est cogn. romanum. Inscr. apud Mur. 1615, 32: C · SERVILI · C · ET | APRONIAE · L | BRVTILLI.

BRVTIS, *Brutius*, n. pr. m. (fem. BRVITIA = *Brutia*). Inscr. perus. n. 1538 in ossuarii operculo: A · BRVTIS · VEL · F = *Aulus Brutius Velii* filius. Vide voc. sq.

BRVTTII, Βρέττιοι (Strab. V, I, 3) vel Βρύττιοι (App. *De bello Ann.* cap. 44, 49, 54, 57, 61; semel Βρέττιοι, *De bell. civ.* IV 43; et Βρούττιοι, op. cit. V 19), populi extremae Italiae, inter Lucaniam et fretum siculum, et inter mare tyrrhenum et sinum tarentinum (cf. Strab. VI, I, 4). Huic genti, inquit Strabo (2), Lucani nomen dedere, qui *desertores* seu *defectores* Brutiorum lingua vocabulo notant (3); nam Bruti quum (ut aiunt) pastores prius essent Lucanorum, ab ipsis desciverunt, prae indulgentiam ipsorum libertatis cupidi facti, quo tempore Dio bellum in Dionysium movens, quosvis contra quosvis concitavit. — Antiochus, apud Strab. VI, I, 4, hanc Bruttiorum regionem (4) ait Italiam appellatam fuisse: prius autem dictam

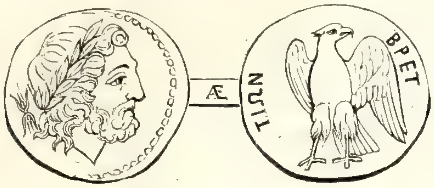
(1) « Brundisium quidam poëtae brevitatis causa Brendam dixerunt. »

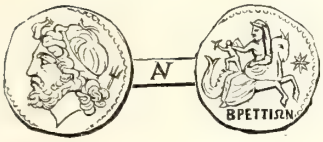
(2) Ὠνόμασται δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκανῶν· Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας· ἀπέστησαν δ', ὥς φασι, ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἶθ' ὑπὸ ἀνέσεως ἐλευθεριάσαντες, ἡνίκα ἐπεστράτευσε Δίων Διονυσίῳ, καὶ ἐξετάραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. Strabo VI, I, 4.

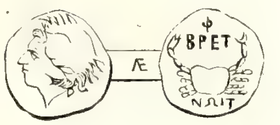
(3) Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν ἠθροίσθη περὶ τὴν Λευκανίαν πλῆθος ἀνθρώπων πανταχόθεν μιγάδων, πλείστων δὲ δούλων δραπετῶν. Οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον λῃστρικὸν ἐνεστήσαντο βίον, καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς ἀγραυλίαις καὶ καταδρομαῖς συνήθειαν ἔσχον τριβὴν καὶ μελέτην τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων· διὸ καὶ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι προτεροῦντες τῶν ἐγχωρίων εἰς αὔξησιν ἀξιολογωτέραν κατέστησαν. Καὶ πρῶτον μὲν Τερῖναν πόλιν ἐκπολιορκήσαντες διήρπασαν, ἔπειτα Ἱππώνιον καὶ Θουρίους καὶ πολλὰς ἄλλας χειρωσάμενοι, κοινὴν πολιτείαν συνέθεντο, καὶ προσηγορεύθησαν Βρέττιοι διὰ τὸ πλείστους εἶναι δούλους· κατὰ γὰρ τὴν τῶν ἐγχωρίων διάλεκτον οἱ δραπέται βρέττιοι προσηγορεύοντο. Τὸ μὲν οὖν τῶν Βρεττίων πλῆθος οὕτω συνέστη κατὰ τὴν Ἰταλίαν. Diod. Sic. XVI, 15.

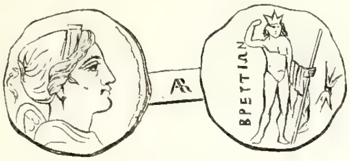
(4) Βρουττία, μοῖρα Σικελίας (?). Τὸ ἐθνικὸν Βρούττιοι. Steph. Byz.

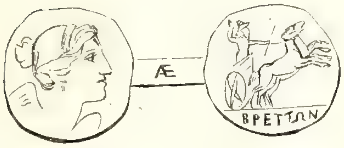
fuisse **Oenotriam**. Non Graecorum more Βρέττιοι (1), uti legitur quoque in perantiquis numis n. 3020 (ΒΡΕΤΤΙΩΝ), sed **Brutii** (cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1283) vel

Bruttii (cf. Pighium *Annal.* ad ann. CDLXXI pg. 418, et Dausq. *Orth.* s. h. v.) Romani dicere maluerunt, et « **bilingues Bruttates** Ennius dixit [Ann. vs. 485], quod Bruttii et Osce et Graece loqui soliti sint (Paulus ex Festo pg. 35) »; lapides tamen exhibent modo **Bruttii** (Henzen *Suppl. coll. Orell.* n. 6524, 6932), modo et vere saepius **Brittii**. Inscr. apud Mommsen n. 646: M · ANTONIO | VITELLIANO | V · E · PATR · COL · | CANVS · P · P · TRAC|TVS · APVLIAE | CALABRIAE · LV|CANIAE · BRVTTIOR · | OB · INSIGNEM · EIVS · | ERGA · PATRIAM · AC · CIVES · ADFECTIONEM | ET SINGVLAREM IN|DVSTRIAM AD QVIETEM | REGIONIS · SERVANDAM | POSTVLATV POPVLI | D · D · P. Aliae inscriptiones: ALPINIVS MAGNVS · V · C · CORR · LVCANIAE · ET IBRITTIORVM (Momms. n. 106, Orell. n. 1074); EVSEBII Q · AVR · SYMMACHO · VC · QVAEST · PRAET · PONTIFICI MAIORI · CORRECTORI LVCANIAE · ET · BRITTIORVM (Orell. n. 1187); Q · HERENNIO · SILVIO MAXIMO · C · V · LEGAT · LEG · II ITALICAE ET ALAE ANTONINIANAE IVRID PER CALABR · LVCANIAM BRITTIOS etc. (Momms. n. 4851, Henzen n. 6745). De VILLA BRVTTIANA in Sabinis mentio fit in lapide rom. apud Henzen n. 5140. Ad etymon quod pertinet, cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Βρέττιοι, Th. Bergk in *Zeit. f. die alterth.* IX = 1851 s. 18 sq., et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 393. — Steph. Byz. meminit urbem **Brettum**, quae Tyrrhenorum fuisse dicitur: Βρέττος, πόλις Τυῤῥηνῶν, ἀπὸ Βρέττου τοῦ Ἡρακλέους, καὶ Βαλητίας τῆς Βαλήτου. Οἱ οἰκοῦντες, Βρέττιοι. Καὶ ἡ χώρα Βρεττία, καὶ ἡ γλῶσσα. De *Bruttia pice* vide Strab VI, I, 2, Dionys. Halic. XX, 6, et Plin. XIV, XXV, 6, XVI, XXII, 1, XXIV, XXIII, 1 et 2.

(1) Eustathius in Dionysium Perieg. vs. 362 docet, omnino Βρεττίους διὰ τῶν δύο ττ esse scribendum.

BRVTVLVS, cognomen samniticum (diminut. Bruti; cf. BRVTILLVS), forte idem quod **Rutulus**. Liv. VIII, 39: « **Brutulus Papius** ». Apud Zonaram *Ann.* VII 26 ed. Wolfii (vol. II pg. 39) et Du Cangii legitur Ῥουτούλῳ ἀνδρί.

BVA, vox est, qua infantes utuntur, quum potum petunt. Varro apud Non. II 97 = pg. 81: « Cum cibum ac potionem **buas** ac **pappas** vocent, et *matrem* **mammam**, *patrem* **tatam** ». Hinc **vinibuae** dicuntur mulieres *vinolentae*, Lucil. ib.

BVBETANI, Βουβεντανοί (Dionys. Halic. V, 61), incolae cuiusdam oppidi in Latio (Plin III, IX, 16).

BVBINARE est menstruo mulierum sanguine inquinari (*inquinare*). Ita Paul. pg. 32; ubi Müller: « Isidori Glossae: ***Buvinare** sanguine inquinare mulieris menstruae.* Placidus pg. 436: ***Bibinare** sanguine inquinari: **bibinarium** autem est sanguis, qui mulieribus menstruis venit.* Haec de bubinario sanguine e pleniori Festo ducta fuisse existimo ».

BVBLEVM est genus quoddam vini [βύβλινος οἶνος]. Ita Paul. pg. 32.

BVBONA, dea apud Romanos, quae boum curam gerere credebatur. August. *De civ. Dei* IV, 34 (vide SEGETIA).

BYGOIS, nympha, quae de arte fulgurali librum edidit apud Tuscos, uti Servius refert ad Virg. *Aen.* VI, 72. Cf. Maffeium *Osserv. lett.* IV, 58, 64, et Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* nt. 118.

BVE, *bove* (gr. βοΐ), abl. sg. 3 decl. (gr. βοϜ, lat. bôv, ital. *bove*; scr. gô, cuius nominativus gau, instrum. gavâ), acc. sg. ꟽVꓭ bum, acc. pl. 8V8 (BVF), genit. pl. BVO (Passeri *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 376, n. XV pg. 233; Lanzi II 750 sgg. = 658 sgg.; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 23, 33, 50; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 10, 28; Aufr. et Kirch. I 55 sq., 128, II 142). Tab. eugub. VIa 25, 28, 33, 35, 38, 43, 45, 48, 53: ESV · BVE = *hocce bove* (vide PIHACLV = *piaculo*).

8V8 (BVF), *boves* (gr. βόας, βοῦς), acc. pl. 3 decl. (Passeri *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 369 sg., n. XV pg. 218, n. XVI pg. 288, et *Paralip. in Dempst.* pg. 324; Müller *Die Etr.* I 53; Lanzi I 318 = 247, II 713 sg. = 621 sg., 717 = 625, 719 = 627, 749 = 657, 814 = 723; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 16 sqq.; Aufr. et Kirch. I 128, II 128 sq.). Tabula eugub. Ia 3: V+Ǝ8 : 8VƎƎD+ : IƆV1ADK : ƎƆVI (iuve krapuvi tre buf fetu) = tab. VIa 22, IVVE · GRABOVEI · BVF · TREIF · FETV h. e. *Iovi Grabovio tres boves facito.* Tab. Ia 11

V+ƎB | IƆVꟼAꓷK : Ǝ+ꓷAꟽ : V+ƎB : BVBƎꓷ+ (tre buf fetu marte krapuvi fetu) h. e. *tres boves facito, Marti Grabovio facito* = tab. VIb 1 BVF · TRIF · FETVMARTEGRABOVEI h. e. *boves tres facito Marti Grabovio.* Tab. Ia 20: +ꓷƎB : BVB : KAᒣEꟼVB : V+ƎB : ƎꟼVIBVƎ : | KꓷAꟼVƎI (tref buf kaleruf fetu vufiune krapuvi) = tab. VIb 19: BVFTRIF · CALERSV FETV VOFIONE · GRABOVIE h. e. *tres boves callidos facito Vofiono Grabovio.* — Grotefendius *Rud. l. u.* IV 28, V 5 sq. VI 16 et 20 pro *bubus* abl. pl. buf usurpat. Cf. Maffeium, *Osserv. lett.* VI, 64, et Peter *Spr. und schr. etc.* s. 37. Vide BVE = *bove.*

BVCA, Βοῦκα (Ptol. III, 1; Strab. V, IV, 2 et VI, III, 11), Frentanorum oppidum (Plin. III, XVII, 1; Mela II, IV, 6), quod fuit in eo loco ubi nunc *Penna* (Romanelli *Topogr.* I, 37-45). In marmore frentano (*Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 5) legitur BYKIAΣ = βουκίας).

BVCINNA, Βουκίννα (Steph. Byz.), insula prope Siciliam, Africam versus. Plin. III, XIV, 6.

BVCCO, -onis, m., quod pro *stulto, stolido, fatuo* sumitur a Plauto (*Bacch.* V, I, 2) et Appuleio (*Apol.* pg. 325). — Docet Lipsius *Epist. quaest. ep.* II, 22 Maccum et Bucconem esse personas stolidas, fatuas, stultas poëtis Atellanorum. Cf. Forcell. s. v. bucco, et Munk *De L. Pomp. Bonon. Atellanar. poeta* pg. 65.

BVLBA, *vulva*, f. Naevius apud Macr. *Sat.* II, 14.

ꟽVB (bum), *bovem* (gr. βοῦν, volsc. BIM?), acc. sg. 3 decl., abl. sg. BVE = *bove*, quod vide (Passeri *Paralip.* pg. 324; Lanzi II 739 = 647; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 56; Grotefend *Rud. l. u.* IV 28, VII 17, VIII 34; Aufr. et Kirch. I 128, II 381). Tab. eugub. IIa 5: ƎИKAꓷƎꟼꟽVB (bum perakne) = *bovem —em.*

BVXENTVM, Βούξεντον (Ptol. III, 1), urbs Lucaniae, nunc *Policastro*, quae graece dicebatur Πυξοῦς (πυξεών = *buxetum* h. e. locus buxo consitus). Plin. III, X, 1: « oppidum Buxentum, graece Pyxus ». Incolae dicti sunt Buxentini in marmore paestano apud Henzen n. 5184. Cf. Mommsen n. 190. Nummi n. 2905 habent ΠV+OEM et XVΠ (Pyxus).

BVO, *boum* (gr. βοῶν), pro buom, genit. pl. 3 decl., abl. sg. BVE = *bove*, quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* IV 10, 28; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 11; Aufr. et Kirch. I 94, 128, II 164; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 120. Cf. Passerium *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 387, et Lanzium II 814 = 723). Tab. eugub. VIa 54: BVO · PERACNIO = *boum —ium.*

BVONVS, *bonus* (ital. *buono*), adiect. Front. ad *M. Anton. De or.* l. 2, frag. 1: « Feres profecto buona venia veterem potestatem etc. ». Cf. DVONVS.

BVRGILLVS, diminut. burgi. Est cognomen romanum in lapide veron. apud Grut. 868, 2 (L · VALERIO · L · F · BVRGILLO).

BVRRANICVM, genus vasis, teste Paulo ex Festo pg. 36; ubi Müller: « Burranicum, a Burranica potione dictum, ut videtur, de qua Paulus pg. 30. »

BΥΡΡΟΣ, κάνθαρος (*cantharus*, poculi genus), apud Tyrrhenos, teste Hesych. *Lex.* I, 780. Βύῤῥος (poculum), ait Lanzius I 42 = 33, *facilmente può derivarsi da* Βύσσος, profunditas.

BVRRVS, πυῤῥός (rufus, ruber) = dor. πυρσός, adiect. e πῦρ, *ignis* (cf. scr. pâvaca, e rad. pû = *purificare* et suff. aca). Paul. pg. 31: « Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus *rufum*; unde rustici burram appellant *buculam*, quae rostrum habet rufum. Pari modo rubens cibo ac potione ex prandio burrus appellatur ». Gloss. apud Maium *Cl. Auct.* VI, 511: « Birrus, rufus. » — Hinc Itali fecerunt *birro* seu *sbirro*, qui manum in reos iniiciebat, ab initio veste rubro colore indutus. Cf. Forcell. s. v. birrus, quod fuit genus vestis; et vide voc. sq.

BVRRVS, Πύῤῥος (ΠVΡΡΟϟ in lapide athen. apud Osann pg. 303), *Pyrrus*, n. pr. m. ita dictum a colore crinium (vide supra BVRRVS = πυῤῥὸς h. e. *rufus*). Scaurus *De orthogr.* pg. 2252 P.: « *B* cum *p* etiam consentit, quoniam origo eorum non sine labore coniunctione revelli a quoquam potest, quem Graeci πυῤῥίαν, nostri byrriam, et quem *Purrum* antiqui Burrum, palatium: item *Publicolam*, Boblicolam, alii *scapillum*, alii scabillum. » Cf. Quintil. *Inst. Orat.* I, IV, 15 (vide BELENA = *Helena*). Cf. Ducangii *Gloss.* s. v. birrus.

BVSTAR, -aris, idem quod *bustum*. Charis. pg. 25 P.: « Bustar locus ubi concremantur mortuorum corpora. »

BVSTVM, ital. *busto*, est effigies dimidiata illius, qui in busto cremandus erat (cf. Visconti *Mus. Pio-Clem.* praef. ad vol. VI). Huc trahunt Lexicographi inscr. romanam apud Mur. 1514, 3, in qua legitur: EIA AGE CONDANTVR VSTAQ · BVSTAQ · HVMO ·

BΥΤΑΙΑΣ, Sicanorum dux ab Hercule interfectus. Diod. Sic. IV, XXIII, 5 (vide BΥΦΟΝΑΣ).

BΥΤΗΣ, Siciliae ad Erycem regulus. Diod. Sic. IV, XXIII, 2 (cf. IV, LXXXIII, 1): Τοῦ δ' Ἡρακλέους πλησιάσαντος τοῖς κατὰ τὸν Ἔρυκα τόποις, προεκαλέσατο αὐτὸν Ἔρυξ εἰς

πάλην, υἱὸς μὲν ὢν Ἀφροδίτης καὶ Βούτα τοῦ τότε βασιλεύοντος τῶν τόπων.

BYTINH, *matella, lagena, urceolum* (cf. ital. *botte, botticella*), apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 783: Βυτίνη. λάγυνος, ἢ ἀμίς· Ταραντῖνοι. ἤγουν σταμνίον.

BVTRIVM, Βούτριον (Ptol. III, 1; Strab. V, I, 7: Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα), urbs Umbriae antiquae, haud procul a Ravenna; hodie appellatur *Budrio* (cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 291, et Tab. Peuting. seg. IV*b*). Plin. III, XX, 1: « Nec procul a mari, Umbrorum Butrium ». Steph. Byz.: Βούτριον, τῆς Ἰταλίας πόλις· τὸ ἐθνικὸν Βουτρῖνος.

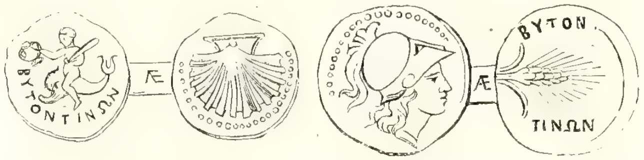
BVTROTVS, flumen Magnae Graeciae in agro Bruttiorum, hodie *Novitto*. Liv. XXIX, 7: « a Butroto amni (haud procul is ab urbe Locris abest) »; ubi Gronovius legere mavult *ab Alece amni* (vide HALEX). Βουθρωτόν est etiam Epiri urbs (Strab. VII, VII, 5).

BVTTO, -onis, m. idem ac magnus buttus, quod vide. Est cognomen romanum. Inscr. apud Grut. 746, 2: VEITRONI · BVTTONI | S · F · ET | TETTIAE · ADNOMATI | F · V | VXORI | BVTTO · PARENTIBVS | SVIS · F ·

BVTTVS, idem ac *butta*, sive *cupa*, gr. βοῦττις (cf. ital. *botte*). Est cognomen romanum (vide BVTTO). In lapide apud Grut. 563, 8: L · BAEBIVS · BVTTVS ·

BVTVBATTA vel buttubata vel butubata Naevius, teste Paul. ex Festo pg. 36, pro nugatoriis posuit, hoc est, nullius dignationis. Cf. Voss. in *Etym.*, Scalig. et Müller in Festo loc. cit. Charis. pg. 216 P.: « Butubatta: haec Plautus pro *nihilo* et pro *nugis* posuit, ut in glossis veterum, bat tat ti, fluctus quidam et sonus vocis effoeminatior, ut esse in sacris anagmenorum, vocum veterum interpres scribit. »

BVTVNTVM sive Butuntus, urbs Calabriae, nunc *Bitonto*, cuius incolae appellantur Butuntinenses (Plin. III, XVI, 7). Nummi n. 2939 habent BVTONTINΩN,

genit. pl. — Frontin. *De colon.* pg. 111: « Butontinus ager. »

ЯVИNIꟼƎVB (búvaianúd), *Boviano*, abl. sg. 2 decl. (vide BOVIANVM), in lapide Samnitico n. 2874 (vide ЯƎ8ЯƎꓘIꟻ aìkdafed). Cf. Lepsium *Inscr. umbr. et osc.* pg. 84, Avellinium in *Bull. arch. nap.* VI 52, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 253, Kirchhoff in *Zeit. f. vergl. spr.* I 41, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 27, 146.

ΒΥΦΟΝΑΣ, Sicanorum dux ab Hercule occisus. Diod. Sic. IV, XXIII, 5: Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βοῶν διὰ τῆς μεσογείου διεξιὼν (Hercules), καὶ τῶν εγχωρίων Σικανῶν μεγάλαις δυνάμεσιν ἀντιταξαμένων, ἐνίκησεν ἐπιφανεῖ παρατάξει καὶ πολλοὺς ἀπέκτεινεν, ἐν οἷς μυθολογοῦσι τίνες, καὶ στρατηγοὺς ἐπιφανεῖς γεγενῆσθαι τοὺς μέχρι τοῦ νῦν ἡρωικῆς τιμῆς τυγχάνοντας, Λευκασπιν καὶ Πεδιακράτην καὶ Βουφόναν καὶ Γλυχάταν, ἔτι δὲ Βυταίαν καὶ Κρυτιδᾶν.

Γ

> (Γ), litera solitaria in antiquis numis: Γ in campanis, bruttiis etc. (Carelli *Num. Italiae vet.* tab. XLIII, 1; LXVIII, 16, 23; CLXV, 37); > in numo belli marsici apud Carelli op. cit. tab. CCI, 5.

> (g), *Gaius* (Caius), praen. m. per compendium scriptum (etr. Ͻ, rom. C, gr. Γ), pro osco ꓘIIƎNИ> gaaviis, etr. ƎAϽ cae (rom. ant. GAIIVS et CAIIVS), graeca orthographia ΓΑΙΟϹ. In nummis Samniticis ꓲꓱTVM · > (g. mutil, n. 2850) = *Gaius Mutilus*, HIΠNNΠ · > (g. paapii) et IΠNNΠ · < (g. paapi), = *Gaius Papius*; et in titulo cumano IꓲꓲIꓘ · > (g. silli) = *Gaius Sillius*. Adde n. 2807. Cf. Lanzi II 601 = 514; Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 104; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 253; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 152 sq., 196; Cavedoni in Verm. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 101 nt. **.

§ 2. *Gaii*, (Caii), praen. m. genit. sing. Nummi Samnitici: > IIΠNNΠ · > (g. paapii g., n. 2851 *a*), > · HΠNNΠ · > (g. paapií g., num. 2851 *b*) et > · IΠNNΠ < · (g. paapi g., n. 2851 *c*) = *Gaius Papius Gaii filius*. Item inscr. cumana n. 2760: > · IꓲꓲIꓘ · > (g. silli g.) = *Gaius Sillius Gaii filius*.

.. ƎИИ> (gaav...), *Gavii*, praen. m. genit. sg., cuius rectus casus ƧIIƎИИ> (gaaviis) = *Gavius* vel *Gaius* (Caius). In aere frentano n. 2843 ... ƎИИ> · ƧIIЯIƧVB · ИИИK (kaal húsidiis gaav..) = *Calavius Hosidius Gavii* filius. Cf. Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 41 sg.

ƧIIƎИИ> (gaaviis), *Gavius* pro *Gaius* (Caius), n. pr. et praen. m. (vide supra ..ƎИИ> gaav...), quod scribitur quoque <ИΓIIƧ gaviis et per compendium > (g), sicuti Romani et Etrusci (Ↄ = C[aius] et ƎAↃ cae = CAIVS). In marmore nolano n. 2769 legitur: ƧIIƎИИ> · ƧИƎKDƎΠ (perkens gaaviis) = *Percennus Gavius*. Cf. Guarinium *Lex. osco-lat.* pg. 25; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 41; Aufr. et Kirch. I 73, 168, II 311; Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 4; Garruccium in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 41 sg.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 164. Forma primitiva huius praenominis est Gavius (cf. GNAIVVS = *Gnaeus*) unde Gaius (GAIIVS), a *gaudeo* (Auct. *Epit. de nomin. rat.*: « Gaii dicti a *gaudio* parentum ». Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 253). Gentilitium Gavius seu Cavius occurrit saepe in lapidibus (Cic. *Verr. Act.* II, v, 61: *P. Gavius Consanus*): hinc Gavianus, Gavidius et Cavidius, Gavilius et Cavilius, Gavillius et Cavillius, Gavinius, Gavivius et Cavivius. Praenomen sive cognomen praefixum Gavia exhibet inscriptio amiternina, apud Mommsen n. 5820 (GAVIA · CAESIDIA). De hoc praenomine osco ita loquitur Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 232: *Die unabhängigkeit der quantität von folgendem* j *zeigt bei diesem namen sich aufs deutlichste. Wie im altlateinischen für* Gnaeus *die vollere von* Gnaivus *gilt, ist* Gaius *aus* Gavius *hervorgegangen. Das* a *war von natur lang, wie die oskische form* Gaaviis *beweist und auch daraus erhellt, dass die aufgelöste form* Gaius *von dichtern als daktylus gemessen wird. Nicht ohne wahrscheinlichkeit vermuthet Mommsen, dass das wort von* gaudere, *d. h. von der form der wurzel, wie sie* in gâv-isus *hervortritt, abzuleiten sei* (« laetificans »). *Wenn Paulus exc. pg.* 96 *bereichtet* « id nomen [Gaia] ominis boni causa frequentare nubentes » *dürfte demnach der grund liefer zu suchen sein als in dem römischen namen der Tanaquil* « Gaia Caecilia ».

GABELLVS, fluvius Italiae, circa Mutinam, in Padum influens (Plin. III, xx, 4). Hodie est *Secchia*.

GABII, Γάβιοι (Strab. V, iii, 10) plur., urbs Latii in via Praenestina (ubi nunc *Campo Gabio*), condita « a Galacto et Bio siculis fratribus (Solin. II, 10) ». Cf. Diod. Sic. VIII, iii a, 6, et Liv. I, 53 sq. — Incolae sunt Gabini (Plin. III, ix, 11), quos lapides memorant (Orell. n. 2193 GABINI, Henzen n. 7066 GABINI). Inscr. apud Orell. n. 1368: REI · PVBL · GABINOR. — De Gabino saxo loquitur Tac. *Ann.* XV, 42.

GAIIVS, *Gaius* (Caius) = osc. ƧIIƎИИ> (gaaviis), etr. ƎAↃ cae, praen. m. (gr. ΓΑΙΟϹ apud Osann pg. 230, 232, 369, 371, 383). Cf. Mar. Victor. pg. 2469.

GAIVS. Vide > (C), ƧIIƎИИ> gaaviis, GAIIVS et CAIVS.

GALAESVS vel Galesus, Γαλαῖσος (Polyb. VIII, 35), nunc *Galeso*, fluvius Magnae Graeciae, qui iuxta civitatem labitur Tarentinam (Serv. ad *Georg.* IV, 126). Cf. Liv. XXV, 11, Mart. XII, 64, Prop. II, 25.

§ 2 Galaesus fuit etiam latini viri nomen apud Virg. *Aen.* VII, 535, 575.

GALACTVS vel Galatus, vir siculus, qui Gabios condidit, teste Solino II, 10. Vide GABII.

GALARIA, oppidum Siciliae (Diod. Sic. XVI, 67, et XIX, 104). Sestini *Class. gen.* in numo argenteo vidit CΑΛΑ. Cf. Steph. Byz. s. v. Γαλάρινα.

GALATIA, castellum Italiae, inter Capuam et Caudium (Liv. XXVI, 5). Vide CALATIA.

ΓΑΛΕΟΙ Hesychio sunt γένος τι, et μάντεις, Siciliae olim incolae (cf. *Thes. gr. ling.* s. v. γαλεός). Hesych. *Lex.* I, 795: Γαλεοί· μάντεις· οὗτοι κατὰ τὴν Σικελίαν ᾤκησαν. καὶ γένος τι, ὥς φησὶ Φανόδημος, καὶ Ῥίνθων Ταραντῖνοι.

GALERIA, tribus romana, una ex rusticis; forte Galesia, a Galeso fluvio vocata. Vide Orellium et Henzen *Inscr. lat. select.* in indice vii.

GALLINARIA, insula est in mari Tusco, contra montes Ligusticos prope Albingaunum; hodie dicitur *Gallinara* seu *Isola d'Albenga*. Varro *De r. r.* III, ix, 7: « Ab his gallinis [*rusticis*] dicitur insula Gallinaria appellata, quae est in mari Thusco secundum Italiam contra montes Ligusticos, Intemelium, Albium Ingaunum; alii ab his villatis invectis a nautis ibi feris factis procreatis ». Cf. Colum. VIII, ii, 3.

§ 2. Gallinaria silva fuit prope Cumas. Cic. *Fam.* IX, 23 = n. 457, et Iuven. III, 307. Strab. V, iv, 4: Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τίς ἐστι θαμνώδης, ἐπὶ πολλοὺς ἐκτεινομένη σταδίους, ἄνυδρος καὶ ἀμμώδης, ἣν Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν.

ΓΑΜΑΤΕϟ, legitur in sepulcro messap., inscr. n. 2966 lin. 2. Vide voc. sq.

ΓΑΜΑΤΙϟ, legitur in sepulcro messap., inscr. n. 2966 lin. 4. Vide voc. praec.

GAMELVS = *camelus*. Cf. Scaurum *De orth.* pg. 2252 P.

ΓΑΠΟΣ, ὄχημα (currus, vehiculum), apud Tyrrhenos. Hesych. *Lex.* I 801.

GARGANVS, mons Apuliae Dauniae, inter Sipontum et Illyrium, nunc dictus *Monte Gargano* seu *Monte di S. Angelo*. Plin. III, xvi, 4: « promontorium montis Gargani. »

GAR[CILIVS], idem quod CARCILIVS, gentilitium rom. in nummis gentis Garciliae seu Carciliae.

GARNA, oppidum Apuliae Dauniae. Plin. III, xvi, 4: « portus Garnae. » Cf. adnot. Plin. edit. Taurin. 1831.

ΓΑϟΤΙΜΑ (γαστιμα), in lapide messap. n. 2995 lin. 6.

GAV, *gaudium*, per apocopen. Ennius *Ann.* v. 451: « replet te laetificum gau. » Cf. Forcell. s. v. cael = *caelum*.

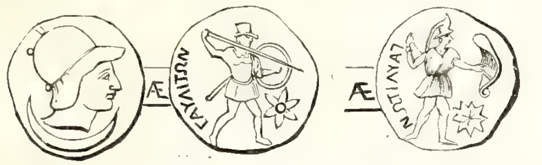
GAVDETIVS, *Gaudentius*, n. pr. m. In lapide chr. apud

Lupium pg. 110: PATER PAECVLIARIS | FILIO GAVDETIO etc.

ⲔAⲈIIⲸ (gaviis), *Gavius* (Caius), n. pr. m., antiquiori orthographiâ ⲸIIⲆNN) (gaaviis), quod vide. In lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 6: ϟTⲆTIIϟ · ⲔⲆⲈIIⲸ (statiis gaviis) = *Statius Gavius*. Cf. Minervinium in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 101.

GAVISI, *gavisus sum*. Priscian. pg. 482 = 868 P.: « Vetustissimi, et ausi pro *ausus sum*, et gavisi pro *gavisus sum*, protulerunt. Cato Censorius in oratione pro Lucio Autronio: *beneficii postridie iussisti adesse: in diem ex die non ausi recusare.* Livius in Odyssia: *Quoniam audivi, paucis gavisi*. L. Cassius Emina in II annalium: *idque admiratum esse gavisi* ».

GAVLOS, insula prope Melitam, Africam versus (Mela II, VII, 18): hodie dicitur *Gozzo*. Steph. Byz.: Γαῦλος, νῆσος πρὸς τῇ Καρχηδόνι· Ἑκαταῖος περιηγήσει. Ὁ νησιώτης, Γαυλίτης. Nummus n. 3100 ΝΩΤΙΛΥΑΓ vel ΓΑΥΛΙΤΩΝ. — Scylax *Peripl.*: Γαῦλος πόλις.

GAVNACVM vel gaunace, *stragulum* seu *sagum*. Varro *De l. l.* V, 167 pg. 65: « In his multa peregrina, ut sagum, reno Gallica, et gaunacum et amphimallum Graeca ». Cf. Furlan. in Forcell. v. gaunace.

GAVRVS, mons Campaniae, inter Puteolos et Lucrinum lacum (Cic. *Agr.* II, 14). Cf. Plin. XIV, VIII, 4, et Stat. *Theb.* VIII, 546.

ΓΕΛΑ, πάχνη (pruina, ros glaciatus; cf. lat. *gelu*, ital. *gelo*), apud Siculos. Steph. Byz.: Γέλα πάχνη λέγεται τῇ Ὀπικῶν φωνῇ καὶ Σικελῶν. Cf. D'Orville *Sicula* pg. 132; Müller *Die Etr.* I, 13; Thes. gr. ling. s. v. γέλα; Galvani *Delle genti* etc. pg. 155 nt. 1. Vide voc. sq.

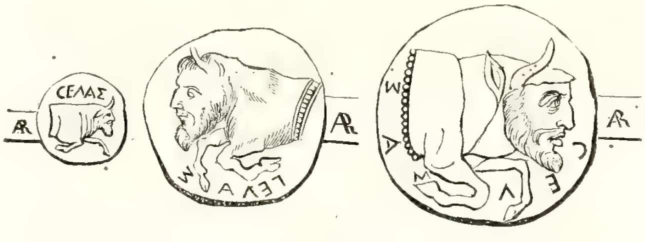
GELA vel Gelas, fluvius Siciliae, de quo Virg. *Aen.* III 702, Ovid. *Fast.* IV 470 (Gela) et Plin. III, XIV, 4 (Gelas). Hodie dicitur *Fiume di Terranova* (Domin. duca di Serradifalco *Le antichità della Sicilia*, I 80).

§ 2. Gela, Γέλα (Ptol. III, 4; Strab. VI, II, 16), vel Γέλης (Herodotus), urbs Siciliae, in parte meridionali, a Rhodiis condita, teste Herodoto VII, 153, qui scribit: Ὅς [τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος] κτιζομένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου καὶ Ἀντιφήμου οὐκ ἐλείφθη. Ita Diod. Sic. VIII, 25: Ὅτι Ἀντίφημος καὶ Ἔντιμος οἱ Γέλαν κτίσαντες ἠρώτησαν τὴν Πυθίαν, καὶ ἔχρησε ταῦτα.

Ἔντιμ' ἠδὲ Κράτωνος ἀγακλέος υἱὲ δαΐφρον,
ἐλθόντες Σικελὴν χθόνα ναίετον ἄμφω,
δειμάμενοι πτολίεθρον ὁμοῦ Κρητῶν Ῥοδίων τε
πὰρ προχοὰς ποταμοῖο Γέλα συνομώνυμον ἁγνόν.

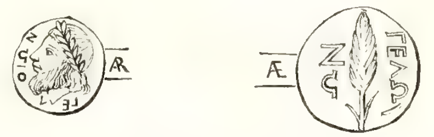
Nomen habuit a flumine, ut cecinit Virg. *Aen.* III, 702: « Immanisque Gela fluvii cognomine dicta ». Nummi n. 3071*a* habent ΓΕ, ΓΕΛΑ, ΓΕΛΑΣ et CΕΛΑΣ vel ΣΑΛΕΓ, ΣΑΛΕϽ, ϟΑΛΕϽ (cf. Sestini *Class. gen.* tab. II n. 88-93).

Incolae dicti sunt Gelenses apud Cic. *Verr. act.* II, III, 43, VI, 33, in nummis n. 3071*b* ΓΕΛΟΙΟΝ, ΝΟΙΟΛΕΓ, ΓΕΛΟΙΩΝ et ΓΕΛΩΙΩΝ, genit. plur.

— Steph. Byz. haec scripsit: Γέλα, πόλις Σικελίας· ἡ γενικὴ, Γέλας. τὸ δὲ Γέλης, Ἰωνικόν. Καλεῖται δὲ ἀπὸ ποταμοῦ Γέλα. Ὁ δὲ ποταμὸς, ὅτι πολλὴν πάχνην γεννᾷ· ταύτην γὰρ τῇ Ὀπικῶν φωνῇ καὶ Σικελῶν, Γέλαν λέγεσθαι. Πρόξενος δ' ἐν πρώτῃ τῶν περὶ πόρων Σικελικῶν, καὶ Ἑλλάνικος, ἀπὸ Γέλωνος τοῦ Αἴτνης καὶ Ὑμάρου. Ἀρισταίνετος δ' ἐν πρώτῃ τῶν περὶ Φασήλιδα, ὅτι Λάκιος καὶ Ἀντίφημος ἀδελφοὶ, ἐλθόντες εἰς Δελφοὺς μαντεύσασθαι. Τὴν δὲ Πυθίαν οὐ δ' ἂν περὶ ἐκείνων λέγουσαν, προστάσσει τὸν Λάκιον πρὸς ἀνατολὰς ἡλίου πλεῖν. Τοῦ δ' Ἀντιφήμου γελάσαντος, τὴν Πυθίαν εἰπεῖν πάλιν. Ἀφ' ἡλίου δυσμῶν, καὶ ἣν ἂν πόλιν οἰκήσῃ. Τὸ ἐθνικὸν, Γελαῖος, οὐ Γελῷος, ὡς Ἄβρων, καὶ ἡ συνήθεια. Καὶ ἴσως ἀπὸ τοῦ Γέλωνος, τὸ Γελῷς. Eiusdem urbis conditores celebrat Thucydides VI, IV, 3 his verbis: Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν, ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν. Καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλεῖται· νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς.

GELLIVS, praen. samnit. (gr. Γέλλιος). Liv. X, 19 (cf. X, 18, 21). « Samnitium dux Gellius Egnatius »; et X, 29: « Gellius Egnatius imperator Samnitium. »

§ 2. Gellius, nomen samniticum (est quoque gentilitium romanum). Liv. IX, 44: « Imperator Samnitium Statius Gellius », qui Γέλλιος Γάϊος appellatur a Diod. Sic. XX, xc, 4. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 253, et Drakenb. ad Liv. loc. cit.

GELO vel Gelon, Γέλων, Syracusarum rex, de quo Livius XXIII 30, XXIV, 5 et alii.

GELORIA, *gloria*, f. (breviatim GL, GLA, GLI; cf. Diac. pg. 1603 ed. Putschii). Inscr. chr. apud Reines. cl. XX n. 446 = Grut. 1056, 2: ω XP · A | ET · LVNA · PERINIA | VERTVTEM · ET · GELORIAM | FELICE · MARTINIANO · EREDES | FACOLETATEM · VIVOS | SIBI · FECET · HOC ·

GEMONIAE, locus fuit praeceps Romae in Aventino, vel potius in crepidine Capitolii. Cf. Forcell. s. v. gemonius.

GENARAS, *ianuarias* (ianuarii), genit. sg. In chr. titulo, quem Romae vidit Lupius pg. 187: MARCELVS | VIIIKGENAR|ASANOROX.

ꟷNTƎИƎↃ (genetaí), *Genitae* (genitrici, scr. g'anitrî, gr. γενέτειρα), dea ab Italis culta, eadem quae Γενείτη μάνη appellatur a Plutarcho *Quaest. rom.* 52, secundum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 137 et 253 (*Ann. dell' Inst. arch.* XX = 1848 pg. 424 sg.). Cf. Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 10. In tabula Agnon. n. 2875 A 15 et B 18: ꟷNTƎИƎↃ · ꟷNƎꟷƎЯ (deivaí genetaí) = *Divae Genitae*.

GENETIVOS, cogn. virile. Inscr. apud Maff. *Osserv. lett.* IV, 347: L · ANNIVS GENETIVOS DECVR · VERON.

GENTEILIS, *gentilis*, adiect. Inscr. antiqua (App. n. xxxix): VEDIOVEI · PATREI GENTEILES · IVLIEI.

GENVA, Γένουα (Strab. IV, vi, 1; Ptol. III, 1), primaria Liguriae urbs, et Ligurum emporium (Strab. IV, vi, 2: ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον τὴν Γένουαν; et V, i, 3: τοῦ τῶν Λιγύων ἐμπορίου), in ora maris, nunc *Genova*, et Genuatium dialecto *Zêna*, unde *zeneise* (*genovese*) = genuensis. Cf. Livium XXI 32, XXVIII 46, XXX 1, quibus in locis codd. proferunt Ienua, Ieneva, Ianua; Plinium III, vii, 2, et XIV, viii, 7; Melam II, 4; Val. Max. I, vi, 7; Antonini *itiner.* pg. 298 et 502; Tab. peuting. segm. III *d*; Steph. Byz. s. v. Γενόα; Eustath. in Dionys. Perieg. v. 289. Inscr. edita in *Giorn. arcad.* (Henzen n. 5350): S · POSTVMIVS · S · F · S · N | ALBINVS · COS | GENVA | .... XXVII. — Incolae dicuntur Genuates (Γενοάτης apud Steph. Byz. l. c. ed. Lugd. Batav. 1694, Γενεάτης ed. Amstelaed. 1725), archaice Genuateis in tabula aenea (App. n. i) DE · CONTROVERSIEIS · INTER GENVATEIS · ET · VEITVRIOS. — Genua Urbanorum appellatur Urso in Hispania Baetica (Plin. III, iii, 8).

GENVSIVM, oppidum Peucetiae, nunc *Ginosa*, cuius meminit tabula aerea apud Mommsen *Inscr. neap.* n. 591. Incolae dicuntur Genusini (Plin. III, xvi, 6). Cf. Frontin. *De colon.* pg. 111.

GERMALVS vel Cermalus, Κερμαλός (Plutarch. in *Rom.* III, 5), locus in Urbe sic nominatus (Paul. pg. 55 v. *Cermalus*; cf. Niebuhr *Hist. rom.* II 115 suiv.), fortasse a cellere (Döderlein *Synon. et Etym.* I 34, II 107). Varro *De l. l.* V, 54 pg. 21 sq.: « Huic [Palatio] Germalum et Velias coniunxerunt, quod in hac regione scriptum est: *Germalense quinticeps apud aedem Romuli*;.... Germalum a *germanis* Romulo et Remo, quod ad ficum ruminalem ibi inventi, quo aqua iberna Tiberis eos detulerat in alveolo exposito ». *L'ortographe par un C au lieu de G*, scripsit Niebuhrius op. cit. II rem. 146, *est garantie par Festus, par le manuscrit de Varron de Florence et par Plutarque* ». De vico Germalo Arimini (Orell. n. 3116, Tonini *Rimini* etc. pg. 346) cf. Nardi in *Giorn. arcad.* XXIII, 351, 357, 360.

GERONIVM vel Gerunium (Tab. peuting. segm. V *c* Geronum), Γερούνιον (Polyb. III, 100 sqq. et 107), Apuliae oppidum, quod memorat Livius XX 18, 24 et 39 (cf. Drakenb. ad h. l.). Steph. Byz.: Γερούνιον πόλις Ἰταλίας, Κουάδρατος δὲ Γερηνίαν ταύτην καλεῖ· τὸ ἐθνικὸν Γερουνῖνος.

GERRE, *gerere*, infinit. (cf. rad. scr. hṛ, *prehendere, capere*), quod protulit Marinius *Arval.* pg. 169 ex inscr. edita in *Novelle Fiorent.* an. 1766 pg. 362, in qua legitur: VITAM · BONAM · GERRE. Vide voc. sq.

GESISTEI, *gessisti*, praet. perf. 2 pers. sg. (vide GERRE = *gerere*). In titulo ex Scipionum sepulcro n. 2711: QVEI · APICE INSIGNE · DIALIS · FLAMINIS · GESISTEI etc.

ΓΙΡΥΛΟΙ, oppidum in Frentanorum agro, de quo mentio fit in marmore anxanensi (*Corp. inscr. gr.* n. 5878: ΓΙΡΥΛΩΝ, Γιρύλων genit. pl.). Guarinius *Comm.* XX, 31 scripsit: « Et locus is prisci nominis tenax, qui *Girolo* audit ab amne cognomine. Supersunt adhuc eius vestigia m. p. V ab Anxano, ubi nunc *La Serra*. Nec temere Γιρυλος hic Frentanorum confundendus cum Brettiorum *Cerili*, qui passim in itinerariis *Cerilla* et *Carilla* ».

GLANIS. Vide CLANIS et CLANIVS.

GLEMONA, oppidum Italiae, in Venetis. Paul. Diac. *Langob.* IV, 38.

GLOCIDO et glocito, idem quod *glocio* (cf. crocio et crocito in Forcell. *lexico*). Paul. ex Festo pg. 98: « Gluttire et glocidare gallinarum proprium est, quum ovis incubiturae sint ». Gloss. apud Labb.: « Glocido, as, παππάζω ».

GNA- et antiquiori formâ kna-, radix umbrica, = etr. -ꓤИↃ cna-, scr. g'an (gignere, generare), gr. γεν-, lat. *gen-*, goth. *kin-*, in umbricis verbis XRVXIKNOS (truti-knos) = *Druti-gnus* h. e. DRVTI · F (*Druti filius*),

EKNAXI e-knati = *Egnatio*, ƎИI+AИ nat-ine = *natione*. Cf. NITVRA = *gen-itura*, GNAEVIVS = *Gnaeus*, GNATVRA = *natura*, GNATVS = *natus*.

GNAEVIVS?, *Gnaeus* (Cnaeus), praen. oscum, (rom. ant. GNAIVVS), unde Naevius (cf. GNATVS = *natus*), e rad. lat. gen-, scr. g'an = *gignere*. Liv. XXIV, 19: « Cn. Magius Atellanus ». Cf. Schneider *Gramm. der lat. spr.* I 232 sqq., 488 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254, et Huschke *Die osk. und. sab. spr.* s. 400.

ΓΝΑΘΙΝΟΙ. Vide EGNATIA.

GNAIVVS, *Gnaeus* (Cnaeus, Γναῖος), praen. rom. (osc. Gnaevius?). In titulo n. 2707 ex Scipionum sepulcro: CORNEꟼIVS · ꟼVCIVS · SCIPIO · BARBATVS · GNAIVOD · PATRE PROGNATVS etc. Inscr. apud Osann pg. 339 n. 40: ΓΝΑΙΟΣ ΟΥΙΤΕΛΛΙΟΣ ΓΝΑΙΟΥ ΥΙΟΣ; et pg. 388: [ΓΝ]ΑΙΟΥΜΑΛΛΙΟΥΓΝΑΙΟΥΥΙΟΥ (Γναίου Μαλλίου Γναίου υἱοῦ). Auct. *Epit. de nomin. rat.*: « Gnaeus ob insigne naevi appellatus est, quod unum praenomen varia scriptura notatur, alii enim Naeum, alii Gnaeum, alii Cnaeum scribunt; qui G litera in praenomine utuntur, antiquitatem sequi videntur, quae multum ea litera usa est; olim enim dicebant frugmentum, nunc *frumentum* profertur; et gnatura, modo *natura*: igitur etiam qui in corporibus naevus gigni solet, gnaevus appellabatur; qui C ponunt, corruptione syllabae delectari videntur; qui Naeus, lenitatem velle iudicantur ».

GNARIGAVIT, *narravit*. Paul. pg. 95: « Gnarigavit significat apud Livium [Andronicum aut Laevium] *narrare* ». Gnaruravit coniecit Vossius *Etymol.* v. *gnari*. Cf. Müller in Festo loc. cit., et vide GNARIVISSE.

GNARITAS, *cognitio*, a gnarus. Vide Forcell. ad h. v.

GNARIVISSE, *narrasse*. Paul. pg. 95. Alii legunt gnaruisse.

GNARVRIS, *gnarus*. Vide Forcell. ad h. v.

GNARVRO, *nosco*. Gloss. Philox.: « Gnarurat, γνωρίζει ».

GNATIA. Vide EGNATIA.

GNATVLA, *parva filia* (Vide GNATVS § 2).

GNATVRA, *natura*, subst. f. Auct. *Epit. de nomin. rat.* (vide GNAIVVS).

GNATVS, *natus*, quod et raro scribitur CNATVS = etr. ИAꓘↃ clan, particip. a gnascor (nascor), e rad. gen-. Gnatus, ait Cassiod. pg. 2319 P., per *g* et *n* scribendum est, sicut gnarus, quia in compositione ipsa retinent *g*, ut agnatus et ignarus. Cf. Priscianum pg. 48 = 569 P. (vide GNOTVS), et Schneider *Gramm. der latein. sprache* I 486. Inscr. ex Scipionum sepulcro: ANNOS · GNATVS · XX (n. 2710), et ANNOS GNATVS XXXIII (n. 2712). Alia inscr. apud Lanzium (I, 157 = 120): CORNELIVS L · F · L · N · | SCIPIO · ASIAGENVS | COMATVS · ANNORVM | GNATVS · XX. In marmor. perusinis: C · GRANIA · C · F · LVDNIAE · GNATA (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 32); LANDIVS · VELE · VESSIA · GNAT (n. 2020); HOSTILIAE · GNATVS (Verm. op. cit. pg. 30 n. 25); C · SALVIVS · CASSIAE · GN (Verm. op. cit. pg. 30 n. 30); C · VOLCACIVS | C · F · VARVS | ANTIGONAE | GNATVS (App. n. XXXIII); L · POMPONIVS · L · F · ARSINIAE · GNATVS · PLAVTVS (n. 1280); L · SVLPICIS L · F · VELSVRIAE | GNATVS (n. 1313); ARIIA · PIIDROCA · S · PRIMA · RIPINAIIA · GNATA (n. 2019); L · F · TIITIA · GNATA | MIISIA · ARVN (n. 1888) h. e. *Aruntia Mesia Lartis filia Titia nata*. Adde leg. Thor. agr. cap. 4. (App. n. LIX): QVAEQVE EX EIS MINVS ANNVM GNATAE ERVNT; et leg. Serv. *de Repet.* cap. 6 (App. n. LX): QVEIVE · MINOR · ANNEIS · XXX · MAIORVE · ANNOS · LX · GNATVS · SIET. — GNATEIS pro gnati (nati), nominat. plur., legitur in eadem lege Servilia (App. n. LX) cap. 23 (NEPOTESQVE · [IA]M · EIEI · FILIO · GNATEIS · CEIVEIS · ROMANEI · IVSTEI · SVNTO). Cf. *Tragic. latin. reliquiae* ed. Ribbeck (in indice), et Grut. 758, 11, ubi legitur ATEGNATAE · AMVRONIS · F.

§ 2. Gnatus et gnata h. e. *filius* et *filia*, quae frequentissime usurpant Plautus et Terentius, aliquando Horatius in *Sat.* I, III, 43, II, III, 215, et alibi, Ovid. *Met.* XIV, 595. Cf. Cic. *Planc.* c. 24. In titulo rom. apud Grut. pg. 769, 9 (Orell. n. 4848): GNATOS · DVOS CREAVIT. Diminutivum gnatula h. e. *parva filia* usurpat Accius apud Non. IV, 218 = pg. 314, ubi quidam legunt *gnato*.

GNEIVS, Gneus, praen. m. (vide GNAIVVS et GNAEVIVS). Marius Victor. *De orth.* pg. 2456 P.: « Cum longa syllaba scribenda esset duas vocales ponebant (*antiqui*), praeter quam quae in *i* litteram inciderant, hanc enim per *e* et *i* scribebant: Gneius Pompeius Magnus et scribebant et dicebant ».

ΓΝΙΣ (γίνς vel γινίς), γέρανος (grus, avis), apud Tyrrhenos, teste Hesych. *Lex.* I, 831.

GNITVS et gnixus a genibus prisci dixerunt. Ita Paulus ex Festo pg. 96; ubi Müller: « apparet plenius ita dictum esse pro *nisus* et *nixus* ». Cf. Schneider *Gramm. der latein. spr.* I, 488.

GNO- sive gna-, *nosse*, radix umbrica, = scr. gnâ (nosse, co-gnoscere), gr. γνω-, lat. *gna-* vel *gno-* (gnosco, gna-rus), german. vet. *chna-*, in umbrico verbo [ꟽ]ƎꟽVИ numem = NOME h. e. *nomen* (NOMNE = *nomine*, NOMNER = *nominis*), in quo abiecta est radicis littera initialis (Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 193, et Lavelsberg in *Zeit. f. die wissensch. der spr.* III 91). Cf. umbr. V+AAAИ (NARATV) = *narrato* et ꟽVꓘↃꓘAAAИ nara-klum, nec non lat. ant. GNOBILIS, et GNOSCO GNOSTVS et GNOTVS, quae sequuntur.

GNOBILIS, *nobilis*, adiect. Festus *Qu.* IX, 24: « *Nobilem* antiqui pro *noto* ponebant, et quidem per *g* litteram

ut Plautus in *Pseudolo*: *Peregrina facies videtur hominis, atque gnobilis.* Attius in *Diomede*: *Ergo me Argos referam. Nam hic sum gnobilis.* Livius in *Virgo*: *Ornamenta incedunt gnobili ignobiles* ». Cf. Fest. pg. 174 ed. Müll.

GNOSCO, *nosco* (gr. γνόω). S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 27: VBEI · FACILVMED · GNOSCIER · POTISIT h. e. *ubi facillime nosci possit.* Cf. Forcell. s. v. gnosco. Gloss. Labb.: « gnot (gnovit), οἶδεν, ἐπιγινώσκει ».

GNOSTVS, *cognitus* (gr. γνωστός). Est cogn. rom. Inscr. apud Fabr. cap. VI n. 39 pg. 438: DIS · MANIBVS L · SERVILI · GNOSTI etc.

GNOTVS, *notus*, partic. a gnosco h. e. *nosco*. Paul. pg. 96: « Gnotu, *cognitu* », — Graeci tamen solent, ait Priscianus pg. 48 = 569 P., loco *n* ante γ vel κ vel χ positae hanc ponere, ut ἄγγελος, Λογγῖνος, ἄγκιστρον, Ἀγχίσης; apud Latinos tamen servatur *n*, ut Longinus, Anchises. Est quando *n* principalis syllabae ante se assumit *g*, ut *natus* gnatus, *notus* gnotus antique, unde ignotus, *nosco* gnosco, *novi* gnovi ».

ΓΟΛΤΡΙΟΝ, κέλυφος οἰκεῖον, apud Tarentinos, teste Hesych. *Lex.* I, 847. Nonnulli legunt: Γολείριον, κέλυφος σικυῶν (cortex cucurbitarum).

GOMIA, *—as*, adiect. acc. pl. 1 decl., pro gomiaf, antiquioribus literis 8AIMVK kumiaf, quod vide (Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 45; Aufr. et Kirch. II 53, 73, 75, 113, II 180). Tab. eugub. VIa 58: SI · GOMIA · TRIF · FETV = *sues —as* (κυμάδας?) *tres facito* (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 6: *suibus scrofis tribus facito*). Passerius *Paralip.* pg. 326: « Gomia, epitheton victimae *opimae* seu *bene nutritae* ».

ΓOR, in numis messapiis (n. 2977), fortasse nomen virile. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 62.

GORDITANVM promontorium, Γορδιτανὸν ἄκρον (Ptol. III, 3), in Sicilia, ad latus occidentale (Plin. III, XIII, 2). Hodie est *Capo di Monte Falcone*.

ΓΟΥΟΛΑ, fluvius in Corsica. Ptol. III, 2: Γουόλα ποταμοῦ ἐκβολαί.

ΓPA, in quibusdam numis italicis (n. 2941 *b*) = ΓPAΞA, quod vide.

GRABIS, *gravis*, adiect. in lapide apud Maffeium *Mus. ver.* 295, 1.

GRABOVE, *Grabovium*, acc. sg. 2 decl. (pro grabovem), epitheton Iovis, Martis et Vofioni (Aufr. et Kirch. I 116 sq.). Tab. eugub. VIa 24 et 25: DEI · GRABOVE = *Dium Grabovium*, vel *Iovem Grabovium* (Lanzi II 751 = 659; *Iovem Grabovem*, Grotefend *Rud. l. u.* IV, 8). Vide IƎVIЯAK krapuvi et vocc. sqq.

GRABOVEI, *Grabovio*, dat. sg. 2. decl. (cf. Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 16; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et Kirch. I 117), antiquioribus literis IƎVIЯAK krapuvi, quod vide. Tab. eugub. VIa 22: IVVE · GRABOVE = *Iovi Grabovio* (Lanzi II 749 = 657; Grotefend *Rud. l. u.* VI, 16); et tab. eugub. VI 61: MARTEGRABOVEI = *Marti Grabovio* (Lanzi II 759 = 667; Grotefend op. cit. VI, 16; Aufr. et Kirch. II 186). Cf. GRABOVE = *Grabovium* et vocc. sqq.

GRABOVI, *Grabovie*, voc. sg. (pro grabovie) vel acc. sg. 2 decl. (cf. Lanzi II 749 = 657, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35, Aufr. et Kirch. I 26, 38, 73, 116, II 134, 136, Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 125). Tab. eugub. VIa 23: DEI · GRABOVI = *Dium Grabovium* (Aufr. et Kirch. II, 142) vel *Iovem Grabovium* (Lanzi loc. cit.; *Grabovem*, Grotefend *Rud. l. u.* IV, 8). Vide IƎVIЯAK krapuvi et voc. sq.

GRABOVIE, *Grabovie*, voc. sg. 2 decl. (cf. GRABOVI), quod raro scribitur CRABOVIE (vide IƎVIЯAK krapuvi), servata G litera, qua caret antiquum Umbrorum alphabetum (Lanzi I 313 nt. 1 = 212 nt. 2; Grotefend *Rud. l. u.* IV 6, VII 17; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X, 125; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 50; Aufr. et Kirch. I 116, II 134 sqq. Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 508). Tab. eugub. VIa 25, 28, 29, 29, 31, 31 sq., 32, 33, 34, 35, 35 sq., 38, 38, 39, 40 sq., 41, 43, 44, 45, 45 sq., 47, 48, 48, 49, 50 sq., 51, 53, 54, 55: DI · GRABOVIE (tab. VIa 37 DI · CRABOVIE) = tab VIa 26 DEI · GRABOVIE (tab. VIa 27 DEI · CRABOVIE) h. e. *Die Grabovie* (Aufr. et Kirch. II 143, 155 sq., 162 sq.) vel *Iupiter Grabovi* (Lanzi II 751 sqq. = 659 sqq.).

§ 2. *Grabovio*, dat. sg. 2 decl., idem quod GRABOVEI = IƎVIЯAK krapuvi, quod vide (Aufr. et Kirch. I 117, II 122, 128, sqq.). Tab. eugub. VIb 19: VOFIONE · GRABOVIE = *Vofiono Grabovio* (Aufr. et Kirch. II, 211) vel *Vofioni Grabovio* (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 20) seu *Baccho Grabovio* (Lanzi II 763 = 671).

GRADIVICOLA, m. qui colit Gradivum h. e. *Martem*. Sil. Ital. IV, 222: « Et Gradivicolam celso de colle Tudertem ». Vide voc. sq.

GRADIVVS, cogn. Martis (cf. umbr. GRABOVEI). Paul. ex Festo pg. 97: « Gradivus Mars appellatus est a *gradiendo* in bella ultro citroque; sive a vibratione hastae, quod Graeci dicunt κραδαίνειν; vel, ut alii dicunt, quia *gramine* sit ortus, quod interpretantur, quia corona *graminea* in re militari maximae est honorationis ». Servius ad *Aen.* I, 292: « Mars enim cum *saevit*, Gradivus dicitur; cum *tranquillus* est Quirinus. Denique in Urbe duo eius templa sunt: unum Quirini intra urbem, quasi custodis, sed tranquilli; aliud in Appia via extra urbem prope portam, quasi *bellatoris*, id est Gradivi ». Et ad *Aen.* III, 35 (« Gradivumque patrem »): « Gradivum, θούριον Ἄρεα, id est exsilientem in praelia: quod in bellantibus sit necesse est . . . .

Alii gradivum, quod *gradum* inferant qui pugnant; aut quod impigre *gradiantur:* aut ab hastae concussione, quod graece dicitur κραδαίνω. Alii gradivum, quia nunquam equester fuit, a *gradu* dictum, quod *huc et illuc gradiatur;* unde Martem communem dici. Nonnulli eundem Solem et Vulcanum dicunt; sed Vulcanum generis esse omnis principem; Martem vero romanae tantum stirpis auctorem ». Unde hoc nomen, ait Kopp in Mart. Capell. pg. 17, Gorallus ad Albinovanum (*Eleg.* 1, 23 pg. 7 nt.) explicare studet hisce verbis: *Existimarim* gradi *in cascorum Latinorum sermone significasse interdum idem ac frequentativum* grassari, *hoc est, latrocinium exercere.* Quae quidem observatio satis placet: quemadmodum enim Minerva *praedatrix* cognominatur, ita et Mars *praedator.* — Livius I, 20: « Salios item duodecim Marti Gradivo legit (*Numa Pompilius*) »; et II, 45: « Si fallat, Iovem patrem, Gradivumque Martem, aliosque iratos invocat deos ». Virgilius *Aen.* X, 542: « tibi, rex Gradive, tropaeum ». Ovidius *Metam.* VI, 427: « Et genus a magno ducentem forte Gradivo ». Cf. Mart. Capell. I § 4, II § 210, V § 425; et Grotefend *Rud. l. u.* III, 23.

GRADVS, insula maris Hadriatici, iuxta Aquileiam: hodie *Grado.* Paul. Diac. *De Langob.* II, 10.

ΓRAHIΣ, in messap. inscr. n. 2980.

ΓΡΑΙΒΙΑ, πανήγυρις, Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* I, 854: Γραιβία, ἡ Γραιτία. πανήγυρις, Ταραντῖνοι.

ΓΡΑΙΓΑΙΗΙ (γραιϝαιhι), in messap. inscr. n. 2945.

GRACILLA, diminut. *gracilis;* quod est cognom. rom. Inscr. apud Grut. 445, 2: OCTAVIA · Q · F | SECVNDA · V · F · SIBI · ET | OCTAVIAE · T · F · GRACILLAE etc.

GRACCHVS, cogn. virile apud Aequos. Vide CLOELIVS, et cf. GRACCVS.

GRACCVS, *Gracchus*, cognomen virile (cf. umbro-etr. ƎϽΑЯϽ crace). Quint. *Inst. orat.* I, v, 20: « Diu deinde servatum, ne consonantibus aspiraretur, ut in Graccis et triumpis ». In numis rom. gentis Semproniae (Cohen *Descr. génér. des méd. consul.* pg. 289 sq., pl. XXXVI, 3, XXXVII, 7 sq., LXVI, 9): TI · SEMPRONIVS GRACCVS. — Scribitur etiam GRACVS in titulis apud Grut. 721, 9, et Murat. 486, 4. Cf. Schneider *Gramm. der latien. spr.* I, 208; Mommsen *Inscr. neap.* n. 1094. De huius vocis etymo cf. Forcell. s. v. graculus, et Borghesium *Osserv. numism.* dec. VIII observ. 4 (in *Giorn. arcad.* XVI, 214 sg.).

GRACVS, *Graccus* (Gracchus). Vide art. praec.

GRALLAE, ligneae perticae furculas habentes, quibus innituntur, qui hiis incedunt (ital. *gruccie*) a *gradiendo.* Placidi glossae apud Maium *Class. auct.* III, 468: « conloqui parcitis (lege *grallae*, *perticae*), ad quas cruribus colligatis ambulantes, gravatores (lege *grallatores*) dicuntur ». Nonius II, 361 = pg. 115: « Grallatores sunt calobathatrarii: Grallae enim sunt fustes, quis innituntur. Varro: mutuum muli scabunt, περὶ ἀγορασμοῦ [ἀγρισμοῦ]: Grallatores, qui gradiuntur grallis, quae sunt perticae ligneae ab homine isto, qui in ista tangitantur, sicilianimi nostri sunt, galeae crura, ac pedes nostri essiare κιντοὶ [κινητοὶ], sed ab animo moventur ». Paul. ex Festo pg. 97: « Grallatores appellabantur pantomimi, qui, ut in saltatione imitarentur Aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus atque in his superstantes, ob similitudinem crurum eius generis, gradiebantur, utique propter difficultatem consistendi. Plautus: *vinceretis cursu cervas et grallatorem gradu* ». Gloss. apud Labb.: « Grallatores, πανικὰ φοροῦντες », et « grullatores, πανικὰ φοροῦντες ». Cf. Forcell. s. v. grallae et grallator.

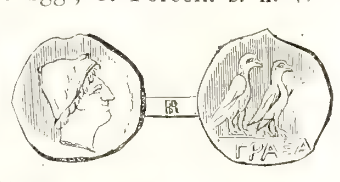
GRALLATOR. Vide voc. praec.

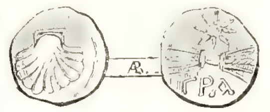
GRAMIAE oculorum sunt vitia, quas alii glamas vocant. Ita Paul. ex Festo pg. 96. Nonius vero II, 389 = pg. 119: « Gramia, pituitae oculorum. Caecil. *Gramiosis oculis ipsa atratis dentibus* ». Gloss. apud Labb.: « Grama, λήμη »; et Placidi Gloss. apud Maium *Class. auct.* III, 467: « Gramis, gremis, quae sunt pituitae oculorum ». Cf. Plin. XXV, 96, Forcell. s. v. gramiae, et Müller in Festo loc. cit.

ΓΡΑΝΙΑΝΟΝ ἄκρον, Granianum promontorium, in Corsica. Ptol. III, 2.

GRANNVS, Γράννος, epitethon Apollinis in nonnullis inscr. apud Orell. n. 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2047. Cf. *Giorn. arcad.* XXI, 59 sgg., et Forcell. s. h. v.

ΓΡΑΞΑ, urbs Apuliae aut Calabriae, Geographis ignota (Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 123; cf. Avellinium in *Bull. arch. nap.* I, 130). Occurrit in aeneo numo n. 2941 *a;* in quibusdam aliis n. 2941 *b* legitur ΓΡΑ, quos nonnulli *Graviscae*, Etruriae oppido, tribuerunt, alii *Graiae* urbi (Sestini *Class. gen.*, Millingen *Considér.* pg. 146, Riccio *Repert.* etc. pg. 48 sg.), quae legebatur apud Melam (1). Cavedonius (*Bull.* cit. nv. sr. III, 163) hanc formam ΓΡΑΞΑ aptissime comparat cum *Crexa* (Plin. III, XXV, 2), insula Liburnorum seu Iapidum.

GRATILLA, species libi, apud Arnob. 7 (vide CVBVLA); sed illud quale sit, ignotum est: esse tamen videtur, quod Graecis ἀρεστὴρ dicitur, εἶδος πλακοῦντος, παρὰ τὸ ἀρέσκω ὁ τοῖς θεοῖς ἀρέσκων, ut legitur in Etymol. M. Ita Forcellinius et Furlanettus. — Est cognomen muliebre in Ligoriano titulo apud Grut. 1017, 4 (SVLPICIA · GRATILLA).

GRATIOLA, diminut. gratiae. Diomed. pg. 313 P.

(1) *De situ orbis* II, IV, 7: « urbs graia Callipolis », h. e. *urbs graeca* etc. Cf. Avellinium in *Bull. arch. nap.* I, 130.

GRAVISCA vel Graviscae, Γραυΐσκαι (Ptol. III, 1; cf. Strab. V, II, 8), oppidum maritimum Etruriae in tarquiniensi agro, prope Centumcellas, colonia Romanorum. Liv. XL, 29: « Colonia Graviscae eo anno [U. C. 571] deducta est in agrum etruscum, de Tarquiniensibus quondam captum ». Cato apud Servium in Virg. *Aen.* X, 184 (« intempestaeque Graviscae »): « ideo Graviscae dictae sunt, quod gravem aërem sustinent ». Cf. Plin. III, VIII, 2, et XIV, VIII, 7; Melam II, 4; Vell. Paterc. I, 15; Sil. Ital. VIII, 474. *Giacciono le rovine di Gravisca*, ait S. Campanarius (*Ann. dell'Inst. arch.* I = 1829 pg. 198), *fra il Mignone e la Marta sulla via Aurelia; e sembra che la Marta fosse il confine fra li Graviscani, ed una volta sin gli antichi padroni, cioè i Tarquiniesi ed i Vulcienti.* Cf. *Ann.* cit. II = 1830 pg. 28, 30, 32, et IV = 1832 pg. 166. Antonini *itin.* pg. 498 sq.: « Ab Algis Rapinio positio. m. p. III; a Rapinio Graviscas positio. m. p. VI; a Graviscis Maltano positio. m. p. III ». Cf. Tab. Peuting. segm. IV *e*. — Incolae appellantur Graviscani in lapid. apud Henzen n. 6048.

GREGS, *grex*, vetusto scribendi more. Cf. Apuleium apud Maium *Script. vet.* nv. coll. I, 78.

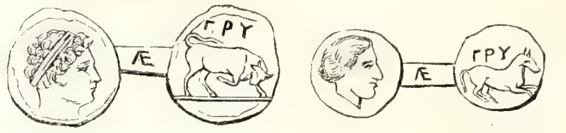
GROSSVS, *crassus* (ital. *grasso*, unde *grosso*) adiect. Sulpic. Sever. *Dial.* I, 21: « vestem respuit grossiorem ». Gloss. apud Labb.: « grossus, πάχος ». — Maffeius *Ver. ill.* lib. XI pg. 535: *Per* crassus *comunemente si dicea* grossus, *onde Cassiodoro* grossissima (ad Psal. 29).

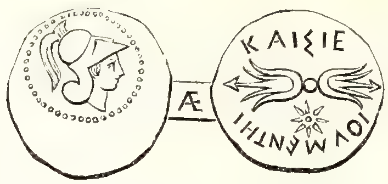
ΓΡΟΣΕΟΕ (γροϜεοε), in numo n. 2937*b* (vide RVBI). Cf. Carelli pg. 37, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 94. Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 205 groveoe est gr. ΡΥ[βοι].

ΓΡΥ. Vide GRVMENTVM.

GRVMBESTINI, incolae cuiusdam oppidi Italiae inferioris, in Calabrorum agro. Plin. III, XVI, 7; ubi nonnulli legebant Brumbestini.

GRVMENTVM, Γρούμεντον (Ptol. III, 1; Strabonis codd. VI, I, 3 πουμεντὸν), Lucaniae urbs, inter fluvios Acirin et Soram (Liv. XXIII, 37; Frontin. *De colon.* pg. 109; Plin. XIV, VIII, 9): hodie dicitur *Saponara*. Nummi n. 2906 habent ΓΡΥ. Incolae appellantur Grumentini (Plin. III, XV, 3).

GRVNDILES seu Grundules Lares Romae constitutos fuisse in honorem porcae, quae triginta foetus pepererat, tradunt Non. II, 357 = pg. 114, et Diomed. I, 379. Vide Forcell. s. h. v.

GYAS, vir latinus. Virg. *Aen.* X, 317.

GVLLIOCAE nucum iuglandium summa et viridia putamina. Ita Paul. ex Festo pg. 98: ubi Müller: « Ac certe et Glossar. Labb. magis huic formae favent, et Placidus pg. 467, ex quo iam Urs. haec apposuit: *Guilliciola* (*gallicicìola* Maius) cortice nucis iuglandis viridi, per quem corpus humanum intelligi vult ».

GVTTA, dux capuanus tempore belli marsici. Appian. *De bellis civ.* I, 90 (τὸν Καπυαῖον Γοῦτταν). Cf. ΚΟΤΤΕΙΗΙΣ (κοττειηις).

GVTTVRNIVM, vas, ex quo aqua in manus datur, ab eo, quod propter oris angustias guttatim fluat. Haec Paul. ex Festo pg. 98. Placidi Glossae apud Maium *Class. auct.* III 467: « gutturneo, *gutto.* » Cf. Isid gloss., ubi legitur: « gutturnia, *gutturis inflatio* ».

GVVERNATVS, *gubernatus*, particip. in lapide, quem edidit Minervinius (*Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 73).

Δ

Δ (D), litera solitaria in antiquis numis; Δ in campanis, lucanis, bruttiis (cf. Carelli *Num. Ital. vet.* tab. LXVII, 20, 25, 31; LXXIV, 50; LXXIX, 124, 134; CXXXVIII, 35; CLIII, 95; CLXXIX, 35, 45; CLXXXIV, 35; CLXXXVIII, 16); D in numo belli marsici apud Carellium op. cit. tav. CCI, 15

Я (d), *Decius*, praen. samniticum (vide ƎЯ de, ꓘƎЯ dek et DECIVS), quod fortasse legitur in lapide 2872*a* et *b*, secundum Avellinium in *Bull. arch. nap.* III 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 173, 255 (*Bullettino* cit. IV, 115) et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 146.

Diversa est Garruccii lectio in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II 165.

§ 2. Occurrit haec nota in pila pompeiana n. 2797. Cf. Fiorell. *Monum. epigr. pomp.* I, 11 = xxxii, et Huschke op. cit. s. 193, 396.

DA-, radix umbrica (vide ƎЯƎꟼ rere = *dedit*, DIIDRO vel DEDRON et DEDERONT = *dederunt*, VИVꟼ runu = *donum*) = scr. dà et rom. *da-re*. Ex simplici DA- Umbri fecerunt DERS- (-ꟼƎ+ ter), quod vide.

DA-, radix osca (vide art. praec.), = rom. *da-re*, in verbis DED, ЯƎЯƎЯ deded = DEDET h. e. *dedit*, ꟼONO pro DONOM h. e. *donum*, ꟼИИVИVꟼ dúnúmna = *donamina*. Adde ƧVꟽИꟼ damus et DATAS = *datae*.

DA-, radix etrusca (vide art. praec.), = rom. *da-re*. Cf. ‡Ǝ+ tez et ƎƆꓷV+ turce.

DAEDALIVM oppidum, in Sicilia, cuius meminit Anton. *itiner.* pg. 95.

DAETOM, —*tum*, partic. perf. pass. nominat. sg. n. (cf. Zeyss *De subst. Umbr. decl.* § 31; Aufr. et Kirch. I 116, 145, 147, II 149, 151). Tab. eugub. VIa 28, 37, 47, VIb 30: DAETOM · EST = *datum est*, secundum Gorium *Lex. etr. et pelasg.* mss., Passerium *Paralip.* pg. 324, et Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 46 sq.; vel *δαι-ητον est* (dictum est), secundum Lanzium II 752 sq. = 660 sq., a δαίω (scio). Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, 15 reddit δαητόν, *doctum est.*

DAEVS, *deus*, m. Inscr. helvetica apud Mommsen n. 137: DAEO | MERCVRIO | IVL · IVLIANA | V · S · L · M ·

ΔAZEH . . AƧ, in messap. inscr. n. 2944.

ΔAIETIƧ, in lapide messap. n. 2955 lin. 14 sq.

ΔAIIHONAƧ, in messap. inscr. n. 2947.

ΔAIIMAHI et ΔAIIMAIHI, in messap. inscriptionibus n. 2995 sq. lin. 4 et n. 2996.

ΔAIIMAS, quod legitur in messap. inscr. n. 2971, idem est ac DASMVS, DASVMIVS et ΔAIIMOΣ (*Tab. Heracl.* lin. 1, 5, 8) et parum differt a ΔAIOMAƧ quod sequitur. Cf. Mommsen *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 p. 143.

ΔAIIMOΣ. Vide voc. praec.

ΔAIOHONNIHI, in lapide messap. n. 2995 lin. 6.

DAIOMAƧ, in messap. inscr. n. 2970. Vide ΔAIIMAS.

ΔAΘEA, apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 873: Δάθεα· ἅρπη. φρεάτια. Ταραντῖνοι.

MΨMIƎIVꓘ (daicimum?), quod legitur in lapide piceno n. 2682 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 333), Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 234 est drueimúm = δρύϊνον, *roboreum.*

ΔAIMA, στήμονα (στήμων, *stamen*), a δαίω h. e. *divido*, Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lex.* I, 875: Δαῖμα, σπιθαμήν. καὶ τὸ ἔγκωλον τοῦ σχοινίου. στήμονα δέ, Ταραντῖνοι. Cf. Io. Iuvenis *Lex. Tarent.*

DACRIMA, *lacrima* (cf. lachryma et lacruma), f. Paul. pg. 68: « Dacrimas pro lacrimas Livius saepe posuit, nimirum quod Graeci appellant δάκρυα ». Placidus in Gloss. apud Maium *Cl. auct.* III, 452: « Dracumis, *lacrimis* »; ubi *dacrumis* legendum loco τοῦ dracumis, quod Florentinam dictionem *gralime* pro ital. *lagrime* in memoriam revocat. Cf. Mar. Victor. pg. 2470.

DACRVMA. Vide voc. praec.

DALIVVM, *insanum*, Oscorum dialecto. Paul. pg. 68: « Dalivum supinum ait esse Aurelius, Aelius *stultum.* Oscorum quoque lingua significat *insanum.* Santra vero dici putat ipsum quem Graeci δείλαιον, id est propter cuius fatuitatem quis misereri debeat ». Alii legunt dalivium. Gloss. Labb.: « daunum (dalivum?), ἄφρονα »; et Hesych. *Lex.* I, 881: Δαλίς, μωρός. Cf. Müller in Festo loc. cit.

DALMATINVS, *dalmaticus*, adiect. ad *Dalmatiam* pertinens. Est cognomen rom. Inscr. apud Oliv. *Marm. pisaur.* pg. 177: D · M | L · IVLIVS SEVER|INVS ARMIGER|VS III MARIN | N · DALMATINVS | MIL · AN · XVIII | IVLIA VXOR.

ΔAMATRIA, quod comparari potest cum gr. Δημήτηρ, legitur in messap. inscr. n. 2976. Cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 120, et Minervini *Monum. di R. Barone* pg. 58. In alia inscr. messap. n. 2950 *b* ΔAMATPAS, inquit Minervinus loc. cit., *è un genitivo femminile e riferibile certamente a Cerere.* Cf. ΔAMEIA.

DAMDVS, *dandus*, gerund. Tab. Heracl. cap. 2 lin. 49 (apud Mazochium pg. 325): HEREDEIVE · EIVS · DAMDAM · AD·TRIBVENDAM · CVRATO.

ΔAMEIA, festum, apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 883: Δάμεια· ἑορτὴ παρὰ Ταραντίνοις. Cf. Ioan. Iuvenis *Lexic. Tarent.*, ubi fortasse *Cereris* festum fuisse coniicitur; Δαμάτηρ enim dorice Δημήτηρ, *Ceres.*

DAMIA. Vide DAMIVM.

DAMIATRIX. Vide voc. sq.

DAMIVM, sacrificium, quod fiebat in operto in honorem Bonae Deae, dictum a contrarietate, quod minime esset δαμόσιον, id est *publicum.* Dea quoque ipsa Damia et sacerdos damiatrix appellabatur. Haec Paulus ex Festo pg. 68. Gloss. Labb.: « damium, θυσίαι ὑπαίθριον γινόμενεν (ὑπαίθριοι γινόμεναι) ». Adde Placidi Gloss. apud Maium *Cl. auct.* III, 451: « Damium, sacrificium quod in operto fit, quod bonae deae mulieres faciunt ». Vide tarent. ΔAMEIA, et cf. Müllerum in Festo loc. cit.

DAMNAS, *damnatus*, particip. saepe usurpatum in formulis damnas esto et damnas sunto. Cf. Forcellini *Lexic.* s. h. v., Aufr. et Kirch. I 108, 116 nt. 1, 120, II 168.

DAMNAVSTRA, vox sine sensu, pars cantionis antiquissimae. Cato *De r. r.* cap. 160 (vide DARDARIES): « Ad luxum aut ad fracturam alliga, sanum fiet. et tamen quotidie cantato in alio, s. F. vel luxato. Vel hoc mo-

do, HVAT HANAT HVAT ISTA PISTA SISTA, DOMIABO DAMNAVSTRA, et luxato. Vel hoc modo, HVAT HAVT HAVT ISTA SIS TAR SIS ARDANNABON DVNNAVSTRA ». Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 85, Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13, et alios.

ΔΑΜΝΟΣ, ἵππος (equus), apud Tyrrhenos. Hesych. *Lexic.* I, 884: Δάμνος· ἵππος, Τυῤῥηνοί.

..VMNЯ (damu....). Vide voc. seq.

ƧVMNЯ (damus), quod bis legitur in fragmento capuanae inscr. n. 2752, cum gr. δημοσιόω vel δημοσιεύω (= δωρεὰν ἐργάζομαι; Suidas) contulit Garruccius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 182. Vide rad. osc. DA-.

ΔΑΝΑΙΕΔΑΙ, αἱ δοῦλαι (δούλη, *ancilla*), apud Tarentinos, teste Hesychio *Lex.* I, 885. Alii legunt δανεαίδαι, alii δανδιέδαι. Adnot.: « Infra δειννάδες sunt *calceamentorum* genus. An hinc ad *servas* translata vox δαναιέδαι, parum inflexa? Certe ad ὑποδημάτων ministerium servi olim adhibebantur: quo pertinent loca *Ps.* CVIII, 10, et Matth. III, 11. »

DANAM, *dabo*. Vide DANO = *do*.

DANKLE = Zancles (in numo n. 3061 *a*), quod vide.

DANO, *do* (vide DVO), quod aliquoties usurpat Plautus (cf. Forcell. s. h. v.). Paul pg. 68: « danunt, *dant* »; et Gloss. apud Labb.: « dianunt δίδωσιν (lege: danunt, διδόασιν = διδοῦσι) ». Sicque danam = *dabo* apud Plaut. *Cas.* II, VI, 22 (vide DASI = *dari*). Inscr. ad Soram effossa (App. n. XLI) lin. 7: DONV · DANVNT = *donum dant*.

DANVNT = *dant*. Vide DANO.

DANVVIVS, Δανούιος (Strab. VII, III, 13) vel Δανούβιος (Ptol. III, 8), *Danubius*, fluvius Germaniae, pro deo cultus. Inscr. apud Orell. n. 1651 (*Giorn. arcad.* XXI, 60): IN · H · D · D | I · O · M · ET DANV|VIO EX VOT|O PRIMANVS | SECVNDVS V · S · L · L | MVCIANO ET FABI....

ΔΑΧΤΑ (δαξτα), in lapide messap. n. 2961. Cf. voc. sq.

ΔΑΧΤΑΣ, ΔΑ+ΤΑϟ et ΔΑΧΤΑϞ (δαξτας), in messap. inscriptionibus n. 2959 lin. 5, 2973, 2995 lin. 3 et 7. Cf. ΔΑΣΤΑϟ, et vide Minervini *Monum. ant. di R. Barone* pg. 58.

DAPATICE. Vide DAPS.

DAPATICVM. Vide voc. sq.

DAPS, ait Paulus pg. 68, apud antiquos dicebatur res divina, quae fiebat aut hiberna sementi, aut verna. Quod vocabulum ex graeco deducitur, apud quos id genus epularum δαίς dicitur. Itaque dapatice se acceptos dicebant antiqui, significantes magnifice, et dapaticum negotium amplum ac magnificum.

ΔΑΡΑΝΘΟΑ, (δαρανθοα) in lapide messap. n. 2995 lin. 2.

DARDARIES, vox sine sensu, pars cantionis antiquissimae. Cato *De r. r.* cap. 160: « Luxum si quod est, hac cantione sanum fiet. harundinem prende tibi viridem P. IIII aut V longam. Mediam diffinde, et duo homines teneant ad coxendices. Incipe cantare, IN ALIO . S . F . MOTAS VAETA, DARIES DARDARIES ASTATARIES DISSVNAPITER, usque dum coëant ». In quibusdam codd. legitur asiadarides, astararies. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 83, Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13, cet. Vide DAMNAVSTRA.

DARDI, populi Apuliae antiquissimi. Plin. III, XVI, 5: « Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumque ».

DARIES, vox sine sensu, pars cantionis antiquissimae apud Cat. *De r. r.* cap. 160 (vide DARDARIES).

DASI, *dari*, infin. pres. pas. (Paulus ex Festo pg. 68), a *do*, quod antiquiori orthographia scribebatur DANO et DVO (cf. rad. DA- apud Umbros et Oscos). In antiquis monumentis legitur DEDE et DEDET pro *dedit*, DIIDRO, DEDRON et DEDERONT pro *dederunt*, DEDISE pro *dedisse*, DAVIT pro *dabit*. Datast pro *data est* vidit Marinius *Inscr. alb.* pg. 141.

DASMVS, *Dasimus*, cognom. virile in lapide canusino n. 2928. Vide ΔΑΞΙΜΑϟ et DASVMIVS.

ΔΑΣΤΑϟ, in messap. inscr. n. 2989 (cf. ΔΑΧΤΑϟ). In vasculo messap. n. 3019 legitur ΔΑΣΤΑΣΗΜΙ, δαστας ημι, = Δάστας ἦμι pro Δῃστής εἰμὶ, *je suis un pirate*, secundum Panofka *Hyperbor.* etc. pg. 323 apud De Witte *Antiquités Durand* pg. 333. *Non saprei se la epigrafe*, ait Minervinius (*Monum. ant. ined. di R. Barone* pg. 57), *vada distinta in tal guisa* ΔΑΣΤΑΣ ΗΜΙ, *per indicare il nome della padrona* ΔΑΣΤΑΣ ΕΙΜΙ, « *appartengo a Dasta* ». *È ben conosciuto che talvolta trovasi così al genitivo rammentato ne' vasi il nome del possessore.*

DASVMIVS, gentilitium etr. (cf. DASMVS et ΔΑΞΙΜΑϟ). Inscr. edita in *Bull. dell' Inst. arch.* 1830 pg. 199 (*Annali* IV = 1832, pg. 152): L · DASVMIO · P · F | STEL · TVLLIO · TVSCO · COS · | AVGVRI · SODALI · COMITI · AVG · HADRIA|NALI · SODALI · ANTONI|NIANO etc.

DAT, *de*, praep., uti videtur pro dad. Tab. bant. n. 2897 lin. 6: DAT SENATE[IS] TANGINVD = *de senatus sententia*; lin. 8: DAT CASTRID LOVFRVD = *de agro libero*; lin 9: DAT · EIZAISC = *de illis*; et lin. 10: DAT EIZAC EGMAD = *de illa re*. Cf. Kirch. *Das stadtr. von Bantia* s. 46 sq., Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87. Scripsit Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 218: dat *hat die form eines ablativus und es kann sich hier recht wohl das alte* a *erhalten haben im gegensatze des gewöhnlichen* u, *wir nehmen darum keinen anstand, es als ein skr.* adhât = adhas *zu erklären*. Cf. Bugge in *Zeitshr.* cit. III, 419 sq. — Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 236 et 254 dat est lat. *dat* vel *det* (vide rad. osc. DA-), indic. vel coniunct. praes. 3 pers. sg.; = lat. *dat* secundum alios interpretes (Klenze *Philolog. abhandl.* s. 54 nt. 118; Guarinius *Tab. opp. Lex.* pg. 141, et *Lex. osco-lat.* pg. 28; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28). Pro gr.

δεῖ, lat. *oportet*, id accepit Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 85.

DΛTΛS, *datae*, nominat. pl. vel genit. sg. 1 decl., in lapide volsco (?) n. 2694. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 259.

DATIBVS, *dativus*, adiect. Est nomen virile in lapide, quem edidit Lupius pg. 121 (DATIBO FILIO QVI BIXIT etc.).

ΔATIHI, in lapide messap. n. 2955 lin. 13.

ΔATTETOΣ, in messap. inscr. n. 2967.

DATV, *datum*, supin. Frontin. *Ep. ad amic.* I, 5: « Nihil postulabit pro sua verecundia, nisi quod probum honestumque sit et sibi datu et sibi postulatu ». Cf. Forcell. s. v. *do*.

DAVIT, *dabit*. Vide DASI = *dari*.

DAVNIA, Δαυνία (Strab. VI, III, 9), pars *Apuliae*, quae nunc dicitur *Capitanata* (vide APVLIA), cuius incolae Daunii (Plin. III, XVI, 5) vel Dauni (Mela II, 4). Strab. V, IV, 2: οὒς ['Αποίλους] οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι. Vid. voc. sq.

DAVNVS, n. pr. m. Paulus pg. 69: « Daunia Appulia appellatur a Dauno, Illyricae gentis claro viro, qui eam, propter domesticam seditionem excedens patria, occupavit ». Plin. III, XVI, 4: « Hinc Apulia Dauniorum cognomine a duce Diomedis socero ». — Virg. *Aen.* X, 76 (cf. X, 615, 687; XII, 22, 90, 934) Turnum facit Pilumni nepotem et Dauni filium. Cf. Niebuhrium *Hist. rom.* I, 216.

DAVOS = *Davus*, nomen servi comici apud Plaut., Terent. et alios. Vide Forcell. s. h. v.

DAVTIA, *lautia*, h. e. quae dantur legatis hospitii gratia. Ita Paulus pg. 68. Cf. Aufr. et Kirch. I, 86 nt. 1.

ƎЯ (de), *Decius*, gentilitium samniticum, per compendium scriptum (vide ꓘƎЯ dek et DECIVS). In lapide osco n. 2877: ƎЯ · ⅃П (pg de) = *Pacius Decius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 171 et 255; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 144).

ΔEA, 'Ρέα (Rhea), apud Tyrrhenos. Hesych. *Lex.* I, 896: Δέα, 'Ρέα, ὑπὸ Τυῤῥηνῶν. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v. δέα.

DEANA, *Diana*, Iovis et Latonae filia, quam Tusci ᗡИᗡO thana et Graeci Ἄρτεμιδην dixerunt. Inscr. apud Orell. et Henzen n. 1462, 1546, 4457, 5704, 6598 (vide ARRETIVM). Romae, in thermis Titi, inscriptio in pariete picta (Henzen n. 7302): DVODECIM DEOS IIT DEANAM ET IOVEM | OPTVMVM MAXIMVM HABEAT IRATOS | QVISQVIS HIC MI[N]XERIT AVT CACARIT. Adde kalendar. rusticum apud Orell. II, 381. Cf. Voss. *Etymol.* s. v. ianua, et Gerhard *Ueber die gotth. der Etr.* nt. 29, 94 sq.

DEBELVS, m. locus pascendo non aptus, non pecoralis, a *de* praeposit., seu particula privativa, et *bela* (oves), ut dixere veteres Latini, teste Varrone (Cf. Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. v. debelus, et De Lama *Tav. alim. veleiate* pg. 36). Tab. *aliment. Velleias*, col. III lin. 72 sq.: FVNDOS · AVEGAM · VECCIVM | [cum] DEBELIS; col. IV lin. 38 sq.: FVND · METILIANVM | LVCILIANVM · ANNEIANVM · CVM · CASIS · ET · SILVIS · ET · MERIDIE · ET · DEBELIS; col. VII lin. 37: SALTVS AVEGAM VECCIVM DEBELOS CVM FIGLINIS.

DEBILO, *debilis*, adiect. Ennius *Ann.* vs. 329 (apud Nonium II, 208 = pg. 95): « Debilo homo ».

DEBINTVS, *devinctus*, particip. perf. pass., in nolana inscr. apud Mommsen n. 1986.

DEGERE antiqui posuerunt pro *exspectare*. Ita Paulus ex Festo pg. 73. Cf. Müller in Festo l. c.

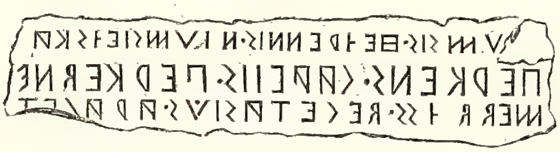
ƧIƧИTƎ>ƎЯ (degetasis), *dictarius* (dictator), adiect. m. nominat. sg. 2 decl. (dat. sg. ꟻVIƧИTƎꓘƎЯ deketasiúí; et nominat. pl. ƧVIƧИTƎ>ƎЯ degetasiús), a deget et suff. -asis (-arius), quod convenit cum rom. dic-it-are vel dic-t-are (vide rad. osc. DEIC- = *dic-ere*; et cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 34 et 49, Peter *Sprach und schr.* etc. s. 41; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254 et 278, Aufr. et Kirch. I 164, II 130, 303, 312, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 37, Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 127, Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 189). Inscr. nolana n. 2768:

ƧꟻЯЯƎꟽ · IИ<Иꟽ · ƧIIꓘV⅃Vꟽ · ⅃YꓘИИП
ƧИT⅃Vꟽ ЯVTƎ>И<И ƧIƧИTƎ>ƎЯ

Lege: paakul . mulukiis . marai . meddís | degetasis aragetud multas, h. e. *Paculus Mulucius* (vel *Mulcius*) *Marae* filius *meddix dictator argento multae* (Mommsen op. cit. s. 178 « *magister dictarius* »; Aufr. et Kirch. I 168 « *meddix degetasius* »). — Hoc verbum Guarinio (*In cipp. osco-abell. divinatio* pg. 23; *Lexicon osco-lat.* pg. 29) est *a decimis;* hinc meddix degetasius = *meddix a decimis*. Mommsen op. cit. s. 254 ita scribit: *Es findet sich als bezeichnung eines nolanischen magistrats, der* ex argento multaticio *weihgeschenke setzt und der dem Quästor von Abella gegenüber steht; es scheint dies also nicht der* summus magistratus *gewesen zu sein, sondern eher etwa ein Aedil,* qui multam dictat. *Dictator ist der ableitung nach dasselbe, aber verschieden bezogen.* Audiatur tamen Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 44. sg.: *degetasiús per me discende da* degere, *intendendo io di riconoscervi con tale etimologia la cura sostanziale dei* Meddici Degetasii, *che a quel che penso avrebbero dovuto corrispondere agli edili, non perchè* dicitabant *o* dictabant multas; *ma perchè il loro precipuo ufizio esercitavasi intorno alle case, dove* cives degebant. *E nel vero gli edili furono detti grecamente* αστυνομικοι *da* αστυ, *o* Fαστυ *col digamma, dal sanscrito* vastu (*il luogo*) *che ha la radice in* vas, *abitare.*

ƧVIƧИTƎ>ƎЯ (degetasiús), *dictarii* (dictatores), adiect. m. nominat. pl. 2. decl., nominat. sg. ƧIƧИTƎ>ƎЯ (degetasis) = *dictarius* seu *dictator*, quod vide (Mommsen

Die unterit. dial. s. 254, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 32 et 44 sg., Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 21, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 163 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 34, Guarinium *Comment.* XI pg. 31, Aufr. et Kirch. I 168). Lapis nolanus n. 2769:

Lege: [ni]umsis heírennis niumsieís ka....| perkens gaaviis perkedne...| meddíss degetasiús araget.... h. e. *Numisius Herennius Numisii* filius *Ca...* ....| *Percennius Gavius Percenni* filius | *meddices dictatores argento* [multae]. Cf. Mommsen op. cit. s. 178, Aufr. et Kirch. I 168.

ꟽVꟽIƆ>ƎЯ (degvinum), —*orum*, fortasse adiect. masc. plur. 2 decl. (Friedlander *Osk. münzen* s. 22 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254 et apud Fiorellium *Ann. di numism.* I 38), quod referri potest ad Nucerinos Alfaternos (ꟽVИᗡƎTЯ8ЯᖷЯ ꟽVИIᗡꓘƎVИ nuvkrinum alafaternum = *Nucerinorum Alfaternorum*; vide NV-CERIA § 2), in quorum nummis n. 2828 *d* et *e* legitur. Si degvinum a degvium pro diguvium derivatur, hoc nomen, ut fecit Mommsen loc. cit., comparari potest cum Iguvium, quod forte valet Διὸς πόλις. — Alii legunt egvinum, siculi Cavedonius, cuius verba in *Bull. dell' Inst. arch.* 1839 pg. 139 huc referenda censeo: *Nel riverso di una moneta di Nuceria* (Millingen *Anc. coins* pl. I n. 7) *veggonsi i Dioscuri a cavallo, e sotto essi nell'esergo leggesi* ꟽVꟽIƆ>Ǝ : *ed il ch. editore rimansi incerto se sia nome di magistrato, ovvero si riferisca al subbietto. In ragione del riscontro della precedente moneta* [n. 2828 *d*] *io amerei di riferire la voce osca EQVINVM ai Dioscuri, o a due celeri vincitori ne' ludi apollinari, di che ne dà qualche argomento la testa di Apollo diademata posta nel diritto della moneta* (cf. Eckhel V, 247). *La voce osca EQVINVM pare senza dubbio derivata da altra corrispondente alla latina* equus *od* eques; *e i dioscuri poterono appellarsi κατ' ἐξοχὴν*, equites. — Huschke *Die osk. und sab. spr.* legit « d. egvinum », in quibus praen. *Decius* et voc. *equinus* vidit.

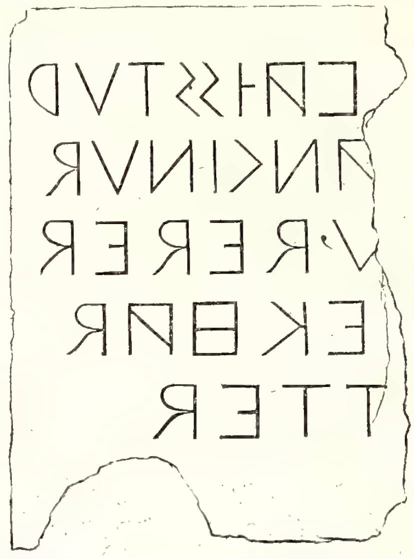
DEGVNERE, *degustare*, teste Paulo ex Festo pg. 71. Alii legunt degumare, alii degumiare (cf. Forcell. *lexic.* s. h. v., et Müller in Festo loc. cit.). Gloss. Labb.: « Degunere, ἀπογεύσασθαι καὶ συγγνῶσαι [συγγεῦσαι] ».

DED, *dedit*, idem quod osco ЯƎЯƎЯ (deded), e rad. DA-. Inscr. marsica n. 2740: DVNOM · DED = *donum dedit*.

DEDA, *Didia*, n. pr. f. (Lanzi I 164 = 125), in pisaurensi inscr. n. 77 (vide DIIDRO = *dederunt*). Oriolio in *Album* XX, 323 deda est nomen rom. *Titia*, etr. ꟷƎ+ teti vel ꟷI+ titi.

DEDE, *dedit* (ital. *diede*, rum. *déde*), = umbr. ƎᑫƎᑫ ṛeṛe et osc. ЯƎЯƎЯ deded h. e. dedet (dedit), e rad. DA-. Inscr. piasaur. n. 75: FERONIA | STATETIO | DEDE h. e. *Feroniae Statetius dedit* (Lanzi I 164 = 125).

ЯƎЯƎЯ (deded), *dedit*, praet. indic. 3 pers. sg. (sanscr. dadat), apud Oscos vel Samnites, qui Etruscorum more etiam TƎTƎT tetet scripserunt (vide ⊀Ǝ+ tez), idem quod umbricum ƎᑫƎᑫ (ṛeṛe) h. e. DED, DEDE vel DEDET, e rad. DA- (scr. dâ) = *da-re* (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 29 et in *Mem. dell' Acad. Ercol.* V, 297; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 62, 77 sq; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 65, 392; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 48; Corssen et Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 21, 58; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 173, 175, 257; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 6 = xviij, 8 = xxiij et xxv). In pompeianis inscriptionibus legitur: ЯƎЯƎЯ ꟽЯИИЯꙅՈV (úpsannam deded, n. 2791 lin. 6 sq.; cf. lin. 3) et ЯƎЯƎЯ ИЯꙅՈV (úpsan deded, n. 2786) = *operandam dedit*. Item ex abrupto marmore pompeiano haec edita est inscriptio n. 2789:

Lege.... k]vaistur | [......t]anginud | [......] u deded | [......] ekhad | [...prúfa]tted, h. e.... *quaestor..... iussu faciendum dedit: idem hic probavit* (Mommsen op. cit. s. 184), vel... *quaestor..... iussu .... dedit ... hac probavit* (Fiorelli op. cit. I 8 = xxiij).

DEDERI, *dedere*, praet. indic. 3 pers. pl., in lamella plumbea n. 2691. Cf. Lanzium II 275 = 218, et voc. sq.

DEDERONT, *dederunt*, praet. indic. 3 pers. pl. (Cf. Quint. *Inst. or.* I, IV, 16), quod etiam scribitur DII-DRO (dedro), e rad. DA-, *da-re*. Inscr. firmana (App. n. XXXIV): QVAISTORES AIRE · MOLTATICOD DEDERONT.

DEDET, *dedit* (= osc. ЯƎЯƎЯ deded, et umbr. ƎᑫƎᑫ ṛeṛe vel DEDE, etr. ⊀Ǝ+ tez), e rad. DA-. In titulo n. 2708 ex Scipionum sepulcro: DEDET · TEMPESTA-

TEBVS · AIDE · MERETO; in lamella tiburtina n. 2727: DONV · DEDET (donum dedit); et in cippo tusculano haec legitur inscriptio n. 2719:

M · FOVRI · C · F · TRIBVNOS
MILITARE · DE · ΓRAIDA · MAVRTE DEDET

h. e. *Marcus Furius Caii filius tribunus militaris de praeda Marti dedit.* — In titulo apud Fabr. cap. V, n. 281 pg. 397 legitur DIIDIT.

ΔΕΔΗΓΜΕΝΟΣ, *βεβλημένος*, apud Tarentinos (Hesychius *Lex.* I, 898); fortasse pro *δεδιγμένος* a *δίκω*, *-βάλλω* (iacio).

DEDISE, *dedisse*, infin. SC. *De Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 14: NEVE · QVISQVAM · FIDEM · INTER · SED · DEDISE · VEΓET.

DIIDRO, *dederunt* (ital. *diedero*, *dierono*, *diero*; rum. *déderu*), quod etiam scribitur DEDRON et DEDERONT. Ara pisaur. n. 77: MATRE | MATVTA | DONO DIIDRO | MATRONA MAMVRIA | ΠΟΓΑ ΓΙVΙΑ | DEDA h. e. *Matri Matutae donum dederunt matronae Mamuria, Paula Livia, Didia* (Lanzi I 164 = 125). Cf. Aufr. et Kirch. I, 83.

DEDRON, *dederunt*, idem quod DIIDRO et DEDERONT. In ara pisaur. n. 76. DONO DEDRON = *donum dederunt* (Lanzi I 164 = 125).

DEDVXSIT, *deduxit*. Lex Thoria (App. n. LIX) cap. 9: COLONIAM DEDVXSIT.

DEECIMA, *decima*, adiect. f. Legitur in glande missili, (ᒣƎƎᒣ DEEC = *legio decima*), quam edidit cl. Caiet. De-Minicis in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI, 234.

DEFENSA, *defensio* (ital. *difesa*). Tert. *Adv. Marc.* 18: « A Deo expectare defensam ».

DEFERVNDA, deae nomen apud Romanos (cf. Furlan. in Forcell. *lexic.* s. h. v.). Vide ADOLENDA.

DEFIXSVS, *defixus*, participium a *defigo*. In decr. col. Pisanae primo apud Norisium *Cenotaf. pis.*: CIPPOQVE · GRANDI · SECVNDVM ARAM DEFIXSO.

DEFOMITATVM a fomitibus succisum, quibus confoveri erat solitum lignum. Ita Paulus ex Festo pg. 75. Gloss. apud Labb.: « deforuo [defomo], *ἀποπελεκῶ* ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

DEFORMA, appellantur exta, quae dantur, teste Paulo ex Festo pg. 83.

DEFRENS, *ἄρουρα*, *θερισμὸς* (ager, messis). Gloss. apud Labb.: « defrens, *ἄρουρα, θερισμός* »; et « *ἄρουρα θερισθεῖσα, ἄρουρα τεθερισμένη* ». Paulus pg. 74: « Defrensam *detritam* atque *detunsam* »; et Placidi Gloss. apud Maium *Class. auct.* III 452: « defresum, *detritum*, unde adhuc fresa faba, quae obtrita frangitur ».

DEFVAM, defuas, defuat pro *desim*, *desis*, *desit* usurparunt veteres. Plaut. *Bacch.* I, I, 3: « Pol, magis metuo, mihi in monendo ne defuat oratio »; ubi quidam legunt *defuerit*.

DEFVCTA, *defuncta*, particip. Inscr. chr. in *Catac. de Rome* pl. XXIX n. 71: BICTORIA FIDELIS BIRGO | [Q]VE VIXIT ANNIS XVII | MENSIS VIIII DIES V IN PACE | DEFVCTA V IDVS SEPTEMB.

DEFVNTVS, *defunctus*, partic. a *defungor*. In titulo praenest. apud Orell. n. 4360: DEFVNTVS XVI · KAL · DEC D · N · ARCADIO AVG · ET BAVTONI V · C · CONSS DD · DIE IV NONAS MAR · COSS · SS (1).

DEI-, antiquiori orthographia -IƎ+ tei-, radix umbrica pro DEIC- vel DIC-, quod vide. Cf. DEITV (V+IƎ+ teitu) = *deic-ito*, DERSICVST = *deic-serit*, DERSICVRENT = *deic-serint*.

DEI, *dive* (deus) h. e. *Δί*, *Iuppiter*, voc. sg. 2 decl., quod saepius scribitur DI, e rad. deiv- (DIV-), scr. div-, *splendere* (Passeri *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 372, et *Paralip.* pg. 324; Gori *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Lanzi II 751 = 659, 816 = 725; Müller *Die Etr.* I 50 sq.; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 32; Grotefend *Rud. l. u.* III 23, IV 8 sq., VIII 17; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35; Aufr. et Kirch. I 83, 117, 120, II 134, 136). Tab. eugub. VIa 26, 27: DEI · GRABOVIE = DI · GRABOVIE h. e. *Die* sive *Iuppiter Grabovie*.

§ 2. *divum* (deum) h. e. *Δία*, *Iovem*, acc. sg. 2 decl. (Lanzi II 749 = 657, 751 = 659, 816 = 725; Aufr. et Kirch. I, 116). Tab. eugub. VIa 23: DEI · GRABOVI = VIa 24, 25: DEI · GRABOVE h. e. *Dium* vel *Iovem Grabovium*.

DEIA, *dia* vel *dea* (cf. rad. DEIV-), subst. f. Inscr. aesernina apud Mommsen n. 5006: VIVA · FECIT · SVELLIA · C · F | CONSANICA | SACERDOS · CERIALIS · | DEIA · LIBERA | H · M · H · N · S.

ꟼƎꟷK- (DEIC-), *deic-ere* (dicere), = DIC-, radix osca et latina (vide DEICANS = *dic-ant*, DEICO = *dic-o*, ꟼƎꟷKVM = DEICVM h. e. *dic-ere*) = umbr. DEI- vel -IƎ+ tei-, quae convenit cum scr. diś (ostendere) et gr. *δεικ-*. Cf. ƧIꓘИTƎ>ƎЯ degetasis = *dictarius* (dictator), ƧVIꓘИTƎ>ƎЯ degetasiús = *dictarii* (dictatores), ꟷVIꓘИTƎKƎЯ deketasiúí = *dictario* (dictatori).

DEICANS, *deicant* (dicant), praes. coniunct. 3 pers. pl., e rad. osco-lat. DEIC-, unde infinit. DEICVM *dicere* (Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 67; Aufr. et Kirch. II, 271; Ebel, Schweizer et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* II 58, III 423, V 5 et 7; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 7, 49, 52 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 9: TANGINOM · DEICANS = *sententiam dicant* (Kirch. op. cit. s. 79, et Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87). Alii aliter sentiunt. Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 255 est *dixerunt*, Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 12 et Huschkio *Die osch. und sab. spr.* s. 93 participium *dicens*. Guarinius *Tab. oppid. lexic.* pg. 141 (cf. *In comm. V exc.* pg. 30, et *Lex. osco-lat.* pg. 29) scripsit: « deicans participium crediderim prisci *τοῦ δεικειν*, unde

(1) *Consulibus suprascriptis* (p. Chr. 386).

δειχανω, *ostendo*; nostrum interim deicao videtur pro *immolo* ».

DEICIO, *deiicio*. Varro *De l. l.* VII, 44 pg. 137: « ea (*simulacra*) quotannis de ponte sublicio a sacerdotibus publice deici solent in Tiberim ». Cf. Festum pg. 334 ed. Mülleri, et Forcell. *lexic.* s. v. deiicio.

DEICO, *dico*, e rad. osca, umbra et rom. DEIC- = *dicere*, unde ex-deico et prae-deico, pro-deixerit. Haec antiquior forma crebro invenitur in rom. inscr., ex gr.

deico (dico). Grut. pg. 769, 9 (Orell. n. 4848): HOSPES · QVOD · DEICO · PAVLLVM · EST etc.

deixsistis (dixistis). Grut. 499, 12: VT · VOS · DEIXSISTIS · VOBEIS · NONTIATA · ESSE.

deixerunt (dixerunt). Lex *Thoria agr.* (App. n. LIX) cap. 42: LEGEM DEIXERVNT.

deicet (dicet). Lex *Servil. Repet.* (App. n. LX) cap. 6: QVEI INTER PEREGRINOS IOVS DEICET; et cap. 12: CAVSAM DEICET. Lex *Iulia Municip.* (apud Mazochium *Tab. Heracl.* pg. 304) cap. 1: QVEI · INTER · PEREGRINOS · IVS · DEICET. Lex *de Gallia Cisalp.* cap. 20: QVEI ROMAE INTER PEREGRINOS IVS DEICET, et IVS ITA DEICET.

deicito (dicito). Lex *Thoria agr.* (App. n. LIX) cap. 1: SENTENTIAM DEICITO.

deicunto (dicunto), Plebisc. *de Thermens.* (App. n. LXI): ITA · DE EA RE IOVS DEICVNTO.

deicerent (dicerent). S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII lin. 4: QVEI · SIBEI · DEICERENT.

deixserint (dixerint). Plebisc. *de Thermens.* (App. n. LXI): QVAM LEGEM PORTORIEIS TERRESTRIBVS MARITIMEISQVE TERMENSES MAIORES PHISIDAE CAPIVNDEIS INTRA SVOS FINEIS DEIXSERVNT etc.

deicere (dicere). Lex *Thoria agr.* (App. n. LIX) cap. 6: IVS DEICERE OPORTEBIT. Lex *Iulia Municip.* cap. 8: SENTENTEMTIAM (sententiam) · DEICERE · FERRE · LICETO.

deicundo (dicundo). Lex *Servil. Repet.* (App. n. LX) cap. 12: IVRE DEICVNDO; et inscr. casin. apud Mommsen n. 4239: IOVR · DEIC.

ꓤEꟻKVꟽ (DEICVM), *deicere* (dicere), infinit. praes. ex rad. osco-rom. DEIC- = dic-ere, quam vide (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 66; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 255; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 240 et 330 nt. 1; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 188; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 49 sqq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 93; Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 102 sq.). In lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 6 legitur: ИΕΠ 8ИTꟻVꟽ · ИΕΠ · ꓤEꟻKVꟽ · ΠVTꟻИ[ꟽ]Ƨ (nep fatíum nep deíkum putians) = *neque fari neque dicere possint*; et lin. 8: ИΕΠ · ꓤEꟻKVꟽ ИΕΠ · 8ИTꟻVꟽ ΠVTꟻИꓤ (nep deíkum nep fatíum pútíad) = *neque dicere neque fari possit.* Quae verba luculentissime declarat alia inscriptio in lamella plumbea prope Romam inventa (*Bull. arch. nap.* nv. sr. I tav. XIII n. 1), cui initium: QVOMODO MORTVOS QVI · ISTIC | SIIΓVꓘTVS IIST · NIIC · ꓘOQVI | NIIC SIIRMONARII ΓOTIIST · SIIIC · | RHODINII AΓVD · M · ꓘICINIVM | IIAVSTVM · MORTVA SIT · NIIC | ꓘOQVI NIIC SIIRMONARII ΓOSIT etc. — Tabula bantina n. 2897, lin. 9 sq.: SIOM · DAT · EIZAISC · IDIC · TANGINEIS | DEICVM = *se de illis id sententiae dicere* (Kirchhoff op. cit. s. 79; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87). — De Guarinii interpretatione, qui deicum arcessit a δείκνυμι vel δεικνυω, sive a δίκη, vide *Tab. oppid. lexicon* pg. 141, *In Comm. V exc.* pg. 30 sq., et *Lex osco-lat.* pg. 29.

DEILIGO, *diligo*. Inscr. apud Grut. 769, 9 (Orell. n. 4848): SVOM · MAREITVM · CORDE · DEILEXIT · SOVO.

DEINDEM, *deinde*. Marini *Arval.* tav. XXV.

DEINCIPEM antiqui dicebant proxime quemque captum, principem primum captum. Haec Paulus ex Festo pg. 75.

DEITV, *deicito* (dicito), imperat. 3 pers. sg., antiquioribus literis V+IƎ+ (teitu), e rad. DEIC-, dic-ere (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 19; Grotefend *Rud. l. u.* II 34, IV 19 sq., VI 25 sqq.; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 48; Aufr. et Kirch. I 54, 73, 83 sq., 142, II 126 sq., 261, 271 sq., 294; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 364). Pluries haec imperandi forma occurrit in eugubinis tabulis (VIb 56, 64, 65, VIIa 1, 20, 51); ex. c. tab. VIIa 20: ENNOM · PERSCLV · EESO · DEITV = *tum in sacrificio* (?) *haec dicito* (Aufr. et Kirch. II, 286), vel *inde in lustratione hoc dicito* (Grotefend op. cit. VI, 27); et tab. VIIa 51: ESTE · TRIOPER · DEITV = *ita ter dicito* (Aufr. et Kirch. II, 299), quod Grotefend vertit *ista ter dicito* (op. cit. VI, 29).

-ꟻꟻƎꓤ (DEIV-), radix osca et lat. ant. pro DIV- = scr. div (splendere). Vide osc. ꟻИꟻꟻƎꓤ deív-aí = *deiv-ae* (div-ae), DEIVAID, DEIVAST, DEIVATVD, DEIVATVNS, et rom. DEIVINVS, DEIVVS.

DEIVA, *diva* (DEIA = *dia*), unde DEIVINVS, e rad. DEIV- (div-), *splendere*. Inscr. romana apud Grut. 88, 14: DEIVAS | CORNISCAS | SACRVM.

ꟻИꟻꟻƎꓤ (deivaí), *deivae* (divae), pro *deiae* (diae), f. dat. sg. 1 decl., e rad. -ꟻꟻƎꓤ (DEIV-) = *splendere*. Tab. Agnonis n. 2875A 15 et B 18: ꟻИTƎИƎ> · ꟻИꟻꟻƎꓤ (deivaí genetaí) = *Divae Genetae* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 128; Aufrecht in *Zeit f. vergl. spr.* I, 88; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 129; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3 sq.). Cf. Mommsen op. cit. s. 254 (*Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 424 sg.), et Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 47 et 50.

DEIVAID, —*et* (iuret), 3 pers. sg. praes. coniunct.,

cuius thema deiva (cf. gr. θειάζω, *deos precor*), e rad. DEIV-, unde DEIVATVD et DEIVATVNS, Oscorum linguâ (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 44 sqq.; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 188; Bugge in *Zeitschrift* cit. V 6, 9. Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 63 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254 sq.; Aufr. et Kirch. II 377). Tab. Bant. n. 2897 lin. 10 sq.: POD · PIS · DAT · EIZAC · EGMAD · MIN.... | DEIVAID · DOLVD · MALVD = *quo quis de illa re minus iuret dolo malo* (Kirchhoff op. cit s. 79; Lange *Die osk. inscr. der tab. Bant.* s. 87), quae vertit Mommsen op. cit. s. 146 *quod quis dat ea re minus attribuat dolo malo.* — Deivaid praet. ind. modi, = *caecedit, mactavit*, a themate θηίοω, *occido*, *perdo*, exposuit Guarinius (*In comm. V exc.* pg. 25, et *Lex. osco-lat.* pg. 30; cf. *Tab. oppid. lex.* pg. 141 et *Comm. V* pg. 124, 126), *diviserat* Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308, *moretur* Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 65 et 94. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10.

DEIVAST, *iurabit?*, fut. 3 pers. sg., cuius thema est deiva (vide voc. praec.), e rad. DEIV- (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 7, 46, 63; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 188. Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 65; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254, Ebel in *Zeitschrift* cit. II 58, Aufr. et Kirch. II 377). Hanc vocem, quae legitur in tab. Bantina n. 2897 lin. 3, Guarinius explicavit *caeciderit*, *mactaverit*, a gr. θηίοω = *occido* derivatam (*In comm. V exc.* pg. 25, et *Lex. osco-lat.* pg. 30; cf. *Comm. V*, et *Tab. oppid. lex.* pg. 142), *dividat* Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 307. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10. — Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 64 exponit *moratur*, et pg. 70 scribit: « *Eine nüchterne etymologie führt uns nun aber auch auf einen zusammenhang mit* dubius, dubare (*Paul. ex Festo* v. dubat) dubitare, δοιάζειν, δίζειν, *unserm zweifeln und dem plattdeutscher deif = wert!* (*über osk.* deiú = duo) *und es ist also* = moram facere, morari ».

DEIVATVD, —*to* (iurato), imperat. 3 pers. sg., cuius thema deiva est (vide DEIVAID), e rad. DEIV- (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 62; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 7, 46, 53, 63 sqq.; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87; Aufrecht, Ebel et Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* I 188, II 58, V 83. Cf. Aufrecht et Kirchhoff II 377). Hoc verbum deivatud, quod legitur in tab. Bantina n. 2897 lin. 5, pro participio perf. pass. masc. abl. sg. (=*attributione*) retinuit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254, et pro *morâ, morando* Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 396.

DEIVATVNS, quod legitur in tabula Bantina n. 2897 lin. 9, *iurati* exponunt Kirchhoff (*Das stadtr. von Bantia* s. 48, 50 sq., 79) et Lange (*Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 18 sq., 87). Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 254 est indic. perf. 3 pers. pl. (= *attribuerunt*), Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 10 participium, Husckio *Die osk. und sab. spr.* s. 93, 397 = *morati sunt.* Guarinius *Tab. oppid. lex.* pg. 42 participium pro *purificatore* accipi commode posse arbitratur (cf. *In comm. V exc.* pg. 31, et *Lex. osco-lat.* pg. 30). Circa hanc vocem, cuius thema deiva e rad. DEIV- (vide DEIVAID), conferendi sunt Peter *Spr. und schr.* etc. s. 67, Aufrecht, Ebel, Kirchhoff et Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* I 188, II 58, III 132, 216.

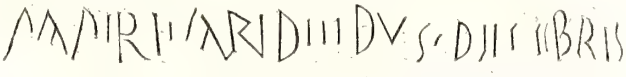
DEIVINVS, *divinus*, adiect. a deivus = aeol. δῖος (θεός), quod e rad. DEIV- = scr. div (splendere). Cf. DEIA = *dia* et osc. ꟾΝƎꟾƎЯ (deívaí) = *divae.* Inscr. vestina (App. n. LXII) lin. 16 sq.: SEI · QVEI · AD · HVC · TEMPLVM · REM · DEIVINAM · FECERIT · IOVI · LIBERO · AV · IOVIS · GENIO · PELLEIS | CORIA · FANEI · SVNTO·

DEIVVS, *divus*, adiect. Inscr. aesernina apud Orell. n. 585 (Momms. n. 5014): GENIO · DEIVI · IVLI etc.

ꓘƎЯ (dek), *Decius*, praen. m. apud Oscos (cf. Я § 1, ƎЯ de et DECIVS). Inscr. pompeiana n. 2815: ƎЯT · ꓘƎЯ (dek tre) = *Decius Trebius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 185 et 255, Fiorelli *Mon. epigr. pomp.* I 12 = XXXVJ, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 188).

DECE, *decem*, n. numer. = scr. dас́an, gr. δέκα (cf. umbr. DESENDVF = *duodecim*). In titulo samnit. apud Grut. 669, 8 (Mommsen n. 4892) legitur: DECE · ET · OCTO (vide DECEDOCTO); et in alio titulo mortuario apud Lupium pg. 28: ANNIS DECE ET SEPTE. Cf. voc. sq.

DIICIIBRIS (decebris) = *decembris*, quod et scribitur DECEMBRES (Maffei *Mus. ver.* 357, 6; 358, 6). In vasculo chr. (Lupi pg. 96 n. 37 = Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I tav. XII n. 35) haec legitur inscriptio:

h. e. *Papiri a[n] d. eidus dece[m]bris.* Adde DIICBR apud Lupium pg. 92 n. 14 (*Bull. arch. nap.* nv. sr. I tav. XII n. 9). Cf. DICEMBER et DECE — De suffixo *-ber*, quod fortasse convenit cum scr. var (tempus), vide Boppii *Gloss. scr.* pg. 316.

DECEDOCTO, decemocto (*octodecim*, ital. *diecidotto*, *diciotto*), scr. astadas'an, a DECE = *decem* et *octo.* In titulo chr. apud Marin. *Inscr. alb.* pg. 193 n. 169: IRENE DEFVNCTA | EST ANNORVM DE|CEDOCTO ET MENSES | SEPTEM DECIMV | KAL MART.

DECESIT, *decessit.* In titulo christiano apud Murator. (*Catac. de Rome* pl. v, litt. I): DECESIT DIE MANVMES (decessit die manumessionis). Adde titulum chr. apud eundem 376, 3 (*Catac. de Rome* pl. LXXI n. 10).

DECESVS, *decessus* (mors). Decr. col. pisanae sec. apud Norisium *Cenotaph. pis.*: EIVS DECESVS NVNTIATVS ESSET.

ꟾVIꓘꓠTƎꓘƎЯ (deketasiúí), *dictario* (dictatori), dat. sg. 2 decl., cuius nominat. sg. ꓢIꓘꓠTƎꓘƎЯ (degetasis) =

dictarius h. e. *dictator* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 254; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 37; Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 1). In cippo abell. n. 2783 lin. 5: ꟼVIꓘNTƎꓘƎꓤ · ꟼƎꓘꟼꓤƎꟽ (medikeí deketasiúí) = *magistratui dictario* (Mommsen op. cit. s. 119) h. e. *magistratui dictatori* (Huschke op. cit. s. 33). Cf. *Peter spr. und schr.* etc. s. 44, 69.

DECIANI, populi, incolae cuiusdam oppidi (Deciae vel Decium), in Apulia vel Calabria, quorum meminit Plinius III, XVI, 7.

DECIENS, *decies* (gr. δεκάκις), adv. Mar. Victor. pg. 2469 P. (vide QVOTIENS).

DECIMATRVS, dies festi Faliscorum, quod fierent post decimum diem iduum, teste Festo pg. 257 ed. Müller.

DECIMILLA, diminut. decimae, quod est cogn. rom. Pompeiana inscr. apud Mommsen n. 2350: ALLEIA · M · F · DECIMILLA · SACERDOS · PVBLICA · CERERIS · FACIVNDVM · CVRAVIT · VIRO · ET · FILIO.

DECIMINVS, ad *decimum* pertinens, quod est cognom. rom. Inscr. apud Marin. *Arval.* pg. 328: M VENVSENVS DECIMINVS. Item inscr. apud Baias reperta (Mommsen n. 3082: D · M | DECIMINE · ALVM|NE · QVE VIXIT AN|NIS XVI DIE II ELIA | FELICITAS DVLCISSIMAE | B · M · F ·

DECIMIVS, gentilitium samniticum (in lapidibus rom. Decimius et Decumius), a Decimus cogn. virile. — Numerium Decimium samnitem, « principem genere ac divitiis non Boviani, unde erat, sed toto Samnio », memorat Livius XXII, 24. Cf. DECMVS et DECVMVS.

DECIVS, praen. samnit. et rom., antiquissimis literis ꓘƎꓤ dek (cf. DECCIVS). Decium Magium campanum memorant Livius XXIII 7 et Paterculus II 16, Decium Iubellium capuanum Livius epit. XII, et XXVIII 28.

§ 2. Fuit etiam gentilitium samnit. et rom. De oratione Caesaris pro Decio Samnite loquitur Tacitus *Dial. de orat.* c. 21.

ꓘꓘƎꓤ (dekk). Vide ꟽꟼꓷꓤIƆꓘꓘƎꓤ (dekkviarím).

DECCIVS, cognomen virile (ΔΕΚΚΙΟϹ legitur in graecorom. lapide apud Osann pg. 339). Inscr. apud Gorium *Inscr. ant.* I, 12: Q · TRAIANVS · DECCIVS.

ꟽꟼꓷꓤIƆꓘꓘƎꓤ (dekkviarím), *—um*, seu *—em*, adiect. acc. sg. quod patet ex pompeiano lapide n. 2785 lin. 8 sq. De significatione huius vocis dissentiunt interpretes. Minervinius in *Atti dell' Acad. Ercol.* VII append. pg. 14, quem sequitur Fiorellius *Mon. epigr. pomp.* I 6 = xvij (vide ꓤVꓥꓤꟼꟽꓤ amvíanud), suspicatus est derivari posse a *devio*, et pro via a recto tramite aberrante, aliasque vias connectente, de quibus loquitur inscriptio, usurpatum fuisse. Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* II 17 exponit *decialem* adiect., a dekkvia pro dekvia, quod comparat cum umbr. ƧꓤIƆꓘƎꓕ tekvias, et suff. ari-s. Cf. Henzen in *Bull. dell' Inst. arch.* 1852 pg. 91, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 184. De Garruccii hariolatione vide *Atti dell' Acad. Ercol.* VII append. pg. 35, et *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 82. Quaranta *Di un' osca inscr.* pg. 40 sgg. legit dekk pro dekk[manam], quod explicat *decumanam* (vide ꓢꟼVIꟽꟽꓤꟽꓘƎꓤ dekmanniúís).

DEꓘꟼVNE, *—nae*, dat. sg. 1 decl., nomen cuiusdam deae apud Volscos. Tab. veliterna n. 2736 lin. 1: DEVE : DEꓘꟼVNE : ꓢTATOM : = *divae —lonae sacrum* vel *deae Monetae sacrum*, secundum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 320 et 324. — Alii aliter interpretantur. Lanzio II 616 = 530 deve declune fortasse est *decima luna* seu *mensis decimus* (1); Guarinio *Comm.* I, 17 *deo Luno* vel *deae Lunae;* Grotefendio *Rud. l. u.* III 12 et V 18 *divae Declunae*, fortasse pro *Dictynnae Dianae*, quam esse Lunam putabant veteres, teste Paulo Diacono. Deve declune statom *Divo Decluno statum* exponit Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 260, cui videtur declune derivari posse a *de* et *cluo* (gr. κλύζω) h. e. *purgo* (vide DELVENTINVS). Cf. Oriolium in *Album* XXIII, 151.

ꓢꟼVIꟽꟽꓤꟽꓘƎꓤ (dekmanniúís), *decimanis*, abl. plur. 2 decl. (decimanus vel decumanus, de quo vide Forcell. *Lexic.* s. v. decimanus), a dekm- pro decim-, unde DECMVS = *decimus* (Henzen in *Ann. dell' Inst. archeol.* XX = 1848 pg. 410; Mommsen in *Ann.* cit. pg. 426, et *Die unterit. dial.* s. 255; Aufr. et Kirch. II 160 nt. 1; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II 19 et III 296; Quaranta *Di un' iscr. osca* pg. 41; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 129. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 25 sq.). In tabula Agnonis n. 2875 *A* lin. 23 legitur: TIꓤTꓢ · ꓢꟼVIꟽꟽꓤꟽꓘƎꓤ · ꟷꓳVꓭ (húrz dekmanniúís stait) = *Hortus in decumanis stat* (Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I 91, et Mommsen op. cit. s. 129).

DECMVS, *decumus* (*decimus*, scr. daśama), adiect. num. Inscr. apud Grut. 197, 1: CIPPVS · DECMVS · A · CIPPO | DECMO · AD · PRIMVM · PED | LXXXXVII. — Δεκμος = *Decimus* praen. est in lapidibus graecoromanis: ΔΕΚΜΟΣ ΑΥΦΙΔΙΟΣ ΣΠΟΡΙΟΥ (*Corp. inscr. gr.* n. 2416), ΔΕΚΜΟΣ | ΚΟΣΣΟΥΤΙΟΣ | ΠΟΛΛΙΟΥ | ΡΩΜΑΙΟΣ (*Corp. inscr. gr.* n. 363), ΔΕΚΜΟϹ ϹΕΡΟΥΙΛΙΟϹ (*Corp. inscr. gr.* n. 5821), ΠΟΠΛΙΕ ΣΗΙΕ ΔΕΚΜΟΥ (*Corp. inscr. gr.* n. 2322 *b* 90), ΔΕΚΜΟΣ | ΛΕΥΚΙΟΥ | ΜΕΛΙΤΕΥΣ | ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Osann pg. 339 n. CXXX). Cf. Grut. 847, 11, et Cavedonium in *Bull. dell' Inst. arch.* 1848 pg. 173 sg.

DECVMEDIVS, praen. sabinum, fortasse idem quod samniticum Decius et romanum Decimus. Inscr. peltuin. apud Mommsen n. 6077: C · TATTIO · DECVMEDI · FIL · VESTINO. *Io sono persuasissimo*, ait Mommsen in *Ann. dell' Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 107, *che il*

(1) Ipse Lanzius in indice (II 802 = 712) scripsit: Deve declune *par che sia il giorno del sacrificio. La seconda voce è forse da* δίχα bifariam e Luna (Μήνη), Luna dimidia *cioè* mensis dimidius; *in altri termini* plenilunium, *che anche da' Greci dicesi* διχομήνια.

pren. Decius degli Osci; Decimus dei Latini, e Decumedius dei Sabini sia lo stesso che abbia servito prima dappertutto per notare quel figliuolo che compiva il felice numero di dieci, siccome Quinto si disse dapprima quello che compiva il numero quinario. Vide ꓘƎЯ dek, DECMVS et DECIMVS.

DECVMVS et decuma, *decimus* et *decima*, adiect. ordin. (antiquiori orthographia DECMVS), in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 118. In tabella aenea apud Maffeium *Mus. ver.* 471: DECVMAM PARTEM; et in marmore apud Mommsen n. 3578: DECVMAM FECIT. — Adde inscr. pompeianam in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II tav. VIII n. 22, ubi legitur CЄΠΤΟΥΜΟΥ ΔΕΚΟΥΜΟΥ.

DECVLANI (?), populi in secunda regione Italiae, quorum meminit Plin III, XVI, 6. Alii legunt Aeculani.

DECVLTARVNT, *valde occultarunt.* Paul. pg. 75.

DECVRES, *Decuriones.* Paul. pg. 71 et 75.

DELICARE, *dedicare.* Paul. pg. 73: « Delicare ponebant pro *dedicare.* » Et pg. 70: « Delicata dicebant diis consecrata, quae nunc *dedicata.* Unde adhuc manet delicatus, quasi lusui dicatus ». Cf. Forcell. s. v. delico.

DELITISCO, *delitesco.* Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 133 et 347.

DELMATIA, *Dalmatia,* regio Europae. Velius Longus *De orth.* pg. 2233 P.: « Placet, ut Delmatiam non *Dalmatiam* pronunciemus, quoniam a Delminio maxima civitate tractum nomen existimatur ». Inscr. apud Grut. 387, 4: P · CELSENIO · CONSTANTI · DEC · COL · DELMATIAE; et 574, 5: IN · DELMATIA. Adiect. Delmaticus pro *Dalmaticus* (Δαλματικὸς) legitur in numis Traiani (Eckhel *Doctr. num. vet.* VI, 445): METAL · DELM., et METALLI · VLPIANI · DELM. Inscr. apud Grut. 529, 8: M · AVREL · MACEDO · VET · NAT · DELM.; et 298, 3: L · CAECILIVS · L · F · Q · N · METELLVS · ANN · DCX.... DELMATIC · PRO · COS · DE · DELMATEIS. Adde Mur. 860, 7 = Mommsen n. 2794. Cf. Marini *Arvali* pg. 281, qui vidit DELMATIVS.

DELONGE, idem fere quod *longe* (ital. *da lunge*). Vulg. *Exod.* XX, 21, et *Deut.* XXIX, 22.

DELPHINVS. Vide PORTVS DELPHINI.

DELVENTINVS, deus Casiniensium, quem servavit, ut videtur, Tertull. *Apol.* 24: « Unicuique etiam provinciae et civitati suus deus est — municipali consecratione censentur Casiniensium Deluentinus. » Cf. DEKVNE.

DELVS. Vide PVTEOLI.

DEMAGIS, *valde magis.* Lucil. apud Non. II, 229 = pg. 98: « Rex Cotus ille duos hos ventos, Austrum, atque Aquilonem, Novisse aiebat solos demagis istos Ex nimbo austellos nec nosse nec esse putare ». Gloss. apud Labb.: « Demagis, σφοδρῶς ». Adde Paul. pg. 71: « Demagis pro *minus* (?) antiqui dicebant ».

DEMARETIVM, nummi genus, apud Siculos. Hesychius *Lex.* I, 927: Δημαρέτιον· νόμισμα ἐν Σικελίᾳ, ὑπὸ Γέλωνος κοπὲν, ἐπιδούσης αὐτῷ Δημαρέτης τῆς γυναικὸς εἰς αὐτὸ τὸν κόσμον. Diodorus Sic. XI, XXVI, 3 enarrat Damareten, Gelonis uxorem, coronatam centum talentis a Carthaginiensibus legatis, qui pacem petebant, numisma petiisse Δαμαρέτιον (νόμισμα ἐξέκοψε τὸ κληθὲν ἀπ' ἐκείνης Δαμαρέτειον), quod Siciliotae vocarunt πεντεκοντάλιτρον, valore decem drachmarum atticarum. Cf. adnot. in Hesych. loc. cit.

DEMVS, *demum,* adv. Paul. pg. 70: « Demum, quod significat *post,* apud Livium demus legitur. »

DEN-, antiquioribus literis -ИƎꓕ (ten-), radix umbrica, = lat. *tend-ere.* Vide ENDENDV = *in-tend-ito* et rad. -ИƎꓕ (ten-).

DEXTRVS, *dexter.* Est cog. rom. Inscr. apud Donat. 293, 7: Sextus Veturius s. f. Pal. Dextrus.

DEOSVM, *deorsum,* adv., quod quidam legunt in Lucr. III 1029, VI 334 et alibi.

DEPOSETVS, *depositus,* particip., quod scribitur etiam DEPOSTVS. In titulo chr. apud Boldettum *Osservaz.* etc. pg. 404: DEPOSETVS S · V · XKL · IANVARIAS.

DEPOSSIO. Vide DEPOSSO, quod sequitur.

DEPOSSO et depossio, *depositio* (scribitur et barbariori orthographia DPOSIO). Epitaph. chr. apud Lupium pg. 173: DEPOSSO · EIVS · VI · KAL · | IANVAR · FLORENTINVS · | QVI · ODVIT · DOLENS · ANIMO · | FECIT · PAX · TECV. In alio epitaphio apud Fea *Framm. di fasti cons.* pg. 90 n. 13 (*Catac. de Rome* pl. XXXII n. 80 ter): DEPOSSIO IVNIANI PRI · IDVS APRILES MARCELLINO ET PROBINO CONSS.

DEPOSTVS, *depositus* (ital. *deposto*), partic. perf., idem quod rudi orthographia DEPOSETVS. Inscr. rom. apud Maffeium *Mus. ver.* 261, 8: DEPOSTVS ERACL|VS QVI BISE PLVS MIN|VS ANNVS LV. Legitur DP pro *deposita* in titulo apud Murat. 1287, 8, et 1304, 7: CRESTE QVE VIXIT | ANNIS III VI ET DP | X KAL IAN IN PC BNM.

DEQVRIER, *decuriis,* abl. pl. 1 decl., vetustioribus literis et orthographia ꙅƎIЯVꓘƎꓕ tekuries, in tab. eugub. IIIb 11 et 16 (Aufr. et Kirch. I 42, 55, 81, 83, 104, 106, 114, 163; Zeyss. *De subst. Umbr. decl.* § 27 et nt. 26): thema est dequria = *dec-uria* pro *dec-viria* h. e. *decem-viria* (cf. Aufr. et Kirch. I 58, II 336; Benary *Die röm. lautl.* s. 96; Pott *Etym. forsch.* II 493, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259). — Umbr. dequrier Maffeius *Osserv. lett.* VI, 61 exponit *decurio,* Lanzius II 661 = 573, 709 = 617 *decurialibus* adiectivum (cf. DECVRES = *decuriones*), et Grotefend *decuriae* genit. sg. (*Rud. l. u.* III 10, IV 26, VII 10).

DERECTVS, *directus,* particip. a *dirigo,* in lapide apud Donium cl. II n. 36 (Orell. n. 3452).

DERIGO, *dirigo.* In lapide benevent. apud Mommsen n. 1623: ET NOSTRI VOLTVS DERIGIS INFERIEIS.

— Circa derego, quod valet *deorsum rego*, vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

DERCENNVS, Laurentum rex, cuius meminit Virg. *Aen.* XI, 850:

« Fuit ingens monte sub alto
Regis Dercenni terreno ex aggere bustum
Antiqui Laurentis, opacaque ilice tectum. »

Ubi Servius: « Quidam de Sterce, rege Aborigenum, hoc nomen factum putant ». — Dercina est nomen muliebre. Inscr. in vase mortuario denuo edita a Garruccio in *Bull. arch. nap.* nv. sr. an. I tav. XII n. 12 (Lupi pg. 94 n. 26; Murat. 1789, 26): DERCINA · IVANALARIA | IDIBVS NOVEMBR.

DERS- vel DIRS-, antiquiori orthographia -ꟼƎ+ ter̦, forma reduplicativa radicis umbr. DA- = rom. *da-re*, in verbis DERSA vel DIRSA (ᗅꟼƎ+ ter̦a) = *det*, DIRSANS = *dent*, DIRSTV vel DITV (V+ꟼƎ+ ter̦tu, V+Ǝ+ tetu, V+I+ titu) = *dato*, DIRSVST (+ƧVꟼƎ+ ter̦ust) vel DIRSAS = *dederit*, et in compositis ANDERSAFVST vel ANDIRSAFVST. Cf. rad. umbr. DIC-.

DERSA, *det*, praes. coniunct. 3 pers. sg., quod etiam scribitur DIRSA et antiquissimâ orthographiâ ᗅꟼƎ+ ter̦a, e rad. redupl. DERS- seu DIRS- = -ꟼƎ+ ter̦ pro ded-, cum scr. dadâmi, gr. δίδωμι et lat. *dido* comparata (Aufr. et Kirch. I 43, 82 sq., 141, II 198, 288). Tab. eugub. VIIa 43: PVSE · ERVS · DERSA = *ut* — *det*; et tab. VII a 43 sq. et 44: ERVS · DERSA = — *det* (Aufr. et Kirch. II 289). — Alii aliter interpretati sunt. Passerio *Lett. Ronc.* n. XVI pg. 275 est « *nome d'officio* », Lanzio II 817 = 726 nomen proprium m., et Grotefend *Rud. l. u.* II 31, V 26, VI 28 participium, quod praesentis *dicas* vel *dicat* vicem obtinet. Cf. ANDERSAFVST = *circum-dederit*.

DERSAFVST, *dederit*. Vide ANDERSAFVST = *circum-dederit*.

DERSECOR, —*i*, nominat. pl. 2 decl. in tab. eugub. VIa 26, 36, 46, et tab. VIb 29; super quod variae sunt interpretum opiniones. Lanzius I 313 = 242, et II 817 = 726 explicat *desecti* a *deseco desecum* pro *desectum*, Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 41 sqq. et Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 123 *dissecti*, Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VI 25 *deditícii* e rad. DERS-, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 122 *siccati*, quod comparat cum τέρσομαι h. e. *sicco*. Audiantur Aufr. et Kirch. II 147 (cf. I 119, II 51, 146): *Dersecor dagegen scheint vielmehr der form nach zu schliessen ein mit suffix* co *gebildetes adjektivum zu sein, welches dann als attribut zu dem anerkannten substantivo* arsmor *zu ziehen wäre. Wer aber die* arsmor *seien, ergiebt weder der zusammenhang, noch lässt sich dies auf etymologischem wege ausmachen, da die geltung des* rs *nicht ermittelt werden kann, und auch von* dersecor *dürfte nur so viel feststehen, dass es mit den verbalformen* dersicust, -urent *VI b* 62, 63 *gar nichts zu thun hat.* — Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 509.

DERSICVRENT, *dixerint*, futur. exact. 3 pers. pl., pro dedicurent, e forma redupl. DERS-, cuius radix est DIK- = scr. diś (Aufr. et Kirch. I 33, 44, 73, 84, 107 nt. 3, 145 sq.; cf. Müller *Die Etr.* I 55, et Peter *Spr. und schr.* s. 509). Tab. eugub. VI b 62: APE · ESTE · DERSICVRENT = *postquam ita dixerint*. Haec reddit Grotefend (*Rud. l. u.* VI, 27) *quum ista supplicarint*; qui verbum *dersico* non a *seco* compositum (ut Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 42), sed ab adiectivo illo, cuius pluralis *dersecor* in precibus legitur, derivatum esse atque *submissa voce precari* s. *supplicare* vertendum intelligit (op. cit. VI, 25). Vide DERSICVST = *dixerit*, quod sequitur.

DERSICVST, *dixerit*, fut. exact. 3 pers. sg., pro dedicust, e syllaba reduplicata DERS-, sicuti DERSICVRENT = *dixerint* (Aufr. et Kirch. I 33, 73, 82, 84, 145 sq., II 261; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 37, 96. Cf. Müller *Die Etr.* I, 55, et Peter *Spr. und schr.* s. 509). Tab. eugub. VIb 63: APE ESTE · DERSICVST = *postquam ita dixerit* (Aufr. et Kirch. II, 276), quae Grotefend *Rud. l. u.* VI 27 reddit *quum ista supplicaveris*. Lassenio *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 42 est *disecaverit*.

DERSVA, —*am* (dextram?), adiect. acc. sg. 1 decl., pro dersvam, et antiquioribus literis ᴍᗅƆƧƎ+ tesvam = DESVA (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; Aufr. et Kirch. I 83, 98, 110, II 26 sq.). Tab. eugub. VI a 2: ASERIAIA · PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA = *observem parram —am, cornicem —am*; et in tabula VIa 4, 15, 17 denuo legitur: PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA *parram —am, cornicem —am* (Aufr. et Kirch. II 51), quod germanice *parrä vom morgen* et *krähen vom morgen* reddit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343. Opinio Grotefendii est (*Rud. l. u.* V, 21 sq.), quod parfa dersva et curnaco dersva, quibus opponuntur peico mersto et peica mersta (*picum —um, picam —am*), vertenda sint *parrâ dextra* et *cornice dextra*, allatis Plauti illis versibus *Asin.* II, I, 11 sq. (cf. Prudent. in Symmach. II, 570 sqq.): « Impetritum, inauguratum 'st: quovis admittunt aves. picus, cornix est ab laeva; corvus porro (parra?) ab dextera ». Supra quidem, scribit Grotefend loc. cit., dextram manum apud Umbros *destram* (vide DESTRAME et DESTRE), non *dersvam* s. *desvam* (*taishwo* apud Ulfilam), sinistram *nertram*, non *merstam*, appellatam vidimus; sed Umbri inter *dersvom* et *destrom*, interque *merstom* et *nertrom* sic distinxisse videntur, ut Graeci antiqui inter δεξιὸν atque δεξιτερὸν, interque λαιὸν s. σκαιὸν atque ἀριστερὸν, quum apud Homerum *Od.* XXIV 311 sq. οἱ ἐσθλοὶ ὄρνιθες non δεξιτεροὶ, sed δεξιοὶ vocentur, cf. *Il.* XXIV 294, 312, 320, *Od.* XV 160, 164, 525, 531. — Cf. Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 280.

DERTIER, *dicatis?*, partic. perf. pass. abl. pl. 2 decl., pro derties exaratum (in tabula apud Falerios inventa n. 2440), si Grotefendii interpretationem sequimur (*Rud. l. u.* IV, 13), conferendum cum rad. umbr. DERS-, unde DERSA = *det* (cf. Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 324, cui der-tier = *dederunt*). Contra Bourguetium, qui explicavit *dedit*, scripsit Lanzius II 542 nt. 3 = 463 nt. 4: *Da* δεύτερος *dedusse anche il Maffei* [*Osserv. lett.* VI 53] *questa voce popolarmente accorciata in* δέτρος (*e per metatesi volta in* δέρτος) *e spiegò* secernendus. *Se è verbo, può dedursi da* δευτερόω itero.

DERTONA, Δέρθων (Strab. codd. V, I, 11 Δέθων; Δερτῶνα Ptol. III, 1), clarum oppidum Liguriae (πόλις ἀξιόλογος, Strab. l. c.) et Romanorum colonia (Plin. III, VII, 3; Vell. Paterc. I, 15): progressu aetatis *Terdona*, nunc *Tortona* appellatum (cf. Antonini *itin.* pg. 289). Cf. D. Brut. apud Cic. *Epist. fam.* XI, 10 = n. 813. Inscr. apud Grut. 487, 7 (Orell. n. 74): EX ITAL · IVL · DERTONA. Incolae dicti sunt Dertonenses apud Cassiod. *Var.* X, 27, et XII, 27. Steph. Byz.: Δερτὼν, πόλις Λιγυρῶν. Ἀρτεμίδωρος ἐν ἐπιτομαῖ τῶν ιά· τὴν καλουμένην Δερτῶνα πόλιν· τὸ ἐθνικὸν Δερτώνιος.

DERVNCIVNT, *depurgant.* Paul. ex Festo pg. 69. Alii aliter legunt. Cf. Forcell. s. v. *dirunciunt.*

DERVNT, *deerunt.* Inscr. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 139: FRVCTV'S · VITAE · TVAE NON DE'RVN[T MI]HI.

DES, *bes*, octo unc., h. e. as, dempto triente. Varro *De l. l.* V, 172 pg. 67: « bes, ut olim des, dempto triente ». Cf. Forcell. s. v. *des* et *bes*.

DESEN, *decem* (ital. *dieci*, ant. *diece*, cf. DECE), nom. numer. Umbrorum linguâ, = scr. daśan, gr. δέκα, slav. *desja-ti*, german. *zehn*. Occurrit in composito DESENDVF = *duodecim*, quod sequitur. Cf. etr. ƎИƧƎ+ tesne, et Stickel *Das Etruskische* s. 30.

DESENDVF, *decem-duo, duodecim* (vide DVODECEM), nom. numer. acc. pl. m. (scr. dvâdaśan, gr. δώδεκα), compositum ex DESEN pro desem = *decem* et DVF = *duo* (cf. umbr. ƧƎꓘAИƎƧƎ+ tesenakes = TESENOCIR et etr. ƎИƧƎ+ tesne). Tab. eugub. VII b 1 sq.: FRATROM | ATIERSIO · DESENDVF = *fratrum Attidiorum duodecim* (Lanzi II 765 = 673, Grotefend *Rud. l. u.* VI 29 sq., Aufr. et Kirch. II 308). Cf. V. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX, 326; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 22 et 53; Aufr. et Kirch. I, 40 sq., 44, 58, 72, 83, 96, 131, II 304; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 20; Orioli in *Album* XXIII, 151.

DESCRIBTVS, *descriptus*, particip. Cic. frag. apud Maium *Cl. auct.* II, 185.

DESPEXE, *despexisse.* Plaut. *Mil.* II, VI, 72 sq.: « Et me despexe ad te per impluvium tuum Fateor. »

DESTRA. Vide voc. sq.

DESTRAME, *in dextram*, locat. sg. 1 decl. (vide DESTRV = *dextero*), ab adiect. *dexter* (Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 11; Aufr. et Kirch. I, 112 sq., II 108, 190, 243; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 120; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90. Cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 39). Tab. eugub. VIb 49: DESTRA · MESCAPLA (lege destrame scapla) = *in dextram scapulam* (Aufr. et Kirch. II 275), quod *dextro latere* s. *dextra parte* reddit Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 sq. — Lanzio I 305 = 235 destrame = *dexterâ*. Cf. Passeri *Lett. Ronc.* n. XV, pg. 243 sg.

DESTRE, *dexterâ*, adiect. abl. (?) sg. 1 decl. (vide DESTRV = *dextro*), antiquioribus literis ƎЯ+ƧƎ+ testre (Lanzi I 269 = 208, II 759 = 667; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 35; Grotefend *Rud. l. u.* VI 16 sq., VIII 32). Tab. eugub. VIb 4: DIFVE · DESTRE = *—a dextra;* et tab. VI b 50: DESTRE · ONSE = *dextra ansa* (Aufr. et Kirch. I 189 sq., II 209, 275).

DESTRICTIVS, *districtius*, adv. in Cic. frag. apud Maium *Class. auct.* II, 144.

DESTRV, *dextro* (dextero), adiect. masc. vel neutr. abl. sg. 2 decl. (cf. DESTRAME = *in dextram* et DESTRE = *dexterâ*), antiquioribus literis VЯ+ƧƎ+ tes-tru = gr. δεξι-τερός et scr. dacs-ina vel dacsa e rad. decs (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 67, 74, 81, 83, 95, 118, 154, II 190, 215 sq., 218 sq., 224, 226; Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III 252). In eugub. tab. legitur DESTRVCO = VꓘVЯ+ƧƎ+ testru-ku pro destru-com vel testru-kum h. e. *dextro cum* (cum dextro) vel *ad dextram*, quod pro simplici destru scil. mani = *manu* adverbialiter sumit Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 16, VI 21, VIII 32. Tab. eugub. VI b 24 et 38: DESTRVCO · PERSI = *cum* (?) *dextro —e* (Aufr. et Kirch. II 230), sive *dextero pede* (Lanzi II 817 = 726) vel *dextro cum pede* (Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 120).

DESVA, *—am* (dexteram?), adiect. acc. sg. 1 decl., meliori orthographia DERSVA pro dersvam, quod vide (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; Aufr. et Kirch. I 98, II 248 sq.). Tab. eugub. VIb 51: PARFA · DESVA = *parram —am* (Aufr. et Kirch. II 275), quod Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 reddit *parra dextra*. Tab. eugub. VIb 52: PREPA · DESVA · COMBIFIANSI = *priusquam —am conspiciat*; et APE · DESVA · COMBIFIANSIVST = *postquam —am conspexerit* (Aufr. et Kirch. loc. cit.). Cf. Grotefend op. cit. VI 24, VIII 21.

DETERIAE porcae, id est *macilentae*. Paul. pg. 73.

DETERRVMVM, *deterrimum*, adiect. superlat. apud Cic. *De republ.* II, 26 (edente Maio).

DETOLERIT = *detulerit*. Lex Serv. *de Repet.* (App. n. LX) cap. 8 e 23.

DETVDES = *detunsos*, *denudatos*, ab obsoleto tudo pro *tundo*. Paul. ex Festo pg. 73: « Detudes esse *detunsos*, *denudatos* »; ubi Müller: « Glossar. Labb.: *detudes*, μιανθέντες, quod μειωθέντες fuisse coni. Vulcanius ».

DEV-, rad. volsca (vide DEVE), umbrica (vide DEVEIA) et lat. (vide DEANA), pro DEIV- vel DIV-.

DEVE, *divae* (deae) = osc. ꟷꟷꟷ deivaí, dat. sg. 1 decl., e rad. DEV- pro DIV- vel DEIV- (cf. DEANA = *Diana*, et umbr. DEVEIA), in tab. veliterna n. 2736 lin. 1, ubi legitur DEVE : DECLVNE : STATOM, quod Mommsen *Die unterit. dial.* s. 323 sq. (cf. *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 415) reddit *Deae —lonae* (Monetae) *sacrum*, et Grotefend *Rud. l. u.* III 12, IV 18 *divae Declunae sacrum*. Cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 260. Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 261 deve = *divo*. Lanzius II 803 = 712: « deve *può esser dee o die con la interposizione di una lettera* (vide DECLVNE). »

DEVEIA, *ad —am*, adiect. locat. sg. 1 decl. (Aufr. et Kirch. I 83, 94, 111, II 73 sq, 91 sq.). Tab. eugub. VIa 9: ASAME · DEVEIA = *ad aram —am* (Aufr. et Kirch. II, 84); quod Grotefendio *Rud. l. u.* VI 6 et 10 est ἀρᾷ *divia*, h. e. *dia*, *divina* s. ominis acceptione *divia* seu *divina*, nominat. sg.

§ 2. Est etiam abl. sg. in tab. eugub. VIa 10, ubi legitur: ASA · DEVEIA = *ab ara —a* (Aufr. et Kirch. I 113, II 83), quod Grotefendio *Rud. l. u.* IV 24 et VI 6, quem sequitur Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 18, est *ara divia* seu *divina*, nominat. sg.

DEVERRA, deus apud antiquos, teste Varrone apud August. *De civ. Dei* VI, 9, cuius verba sunt: « tamen mulieri fetae post partum tres deos custodes commemorat adhiberi, ne Silvanus deus per noctem ingrediatur et vexet; eorumque custodum significandorum caussâ tres homines noctu circumire limina domus, et primo limen securi ferire, postea *pilo*, tertio *deverrere* scopis, ut his datis culturae signis, deus Silvanus prohibeatur intrare; quod neque arbores caeduntur ac potantur sine ferro, neque far conficitur sine pilo, neque fruges coacervantur sine scopis; ab his autem tribus rebus tres nuncupatos deos; Intercidonam a securis *intercisione*, Pilumnum a *pilo*, Deverram a scopis, etc. »

DEVERSVS, *deorsus versum*, apud veteres, teste Paulo pg. 71.

DEVITVM, *debitum*. Inscr. apud Grut. 439, 6.

DEVOLSVS, *devulsus*, a devello. Fronto *ad Verum imp.* ep. I (ed. Maio): « a sedilibus equitum pluma, quasi anseribus, devolsa ».

DEVORSORIVM, *deversorium*, subst. n. Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 107.

DEVORSORIVS, deversorius (divorsorius), adiect. Plaut. *Truc.* III, II, 29: « In tabernam ducor devorsoriam. »

DEVORTO, *deverto*, antiquo scribendi more. Plaut. *Pseud.* II, II, 63: « Ego devortor extra portam huc in tabernam tertiam; » *Stic.* III, I, 29: « Deos salutatum atque uxorem modo intro devortor domum; » *Most.* IV, II, 49: « Vide, sis, ne forte ad merendam quopiam devorteris »; *Mil.* II, I, 56: « Nam et veniet, et is in proxumo heic devortitur Apud suum paternum hospitem, lepidum senem »; *Poen.* III, III, 60: « Ut devortatur ad me in hospitium optumum; » *Mil.* II, IV, 32: (cf. III, I, 144): « Hi ambo hospitio huc in proxumum mihi devorti sunt visi »; *Pseud.* IV, II, 6: « In id angiportum me devorti iusserat; » *Mil.* II, II, 86: « Apud te eos heic devortier etc. » Vide VORTO = *verto*, et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. deverto.

DI, *die* vel *dive* (deus) h. e. Δι, *Iuppiter*, voc. sg. 2 decl., quod aliquando scribitur DEI, e rad. DEIV- (DIV-) = scr. div-, *splendere* (Gori *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Passeri *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 379; Lanzi II 751 sqq. = 659 sgg.; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 50 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* III 23, VIII 17; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35; Aufr. et Kirch. I 26, 83, 116, 120, II 136). Tab. eugub. VIa 25, 28, 29 bis, 31, 31 sq., 33, 34, 35 sq., 38 bis, 39, 40 sq., 41, 43, 44, 45, 45 sq., 47, 48, 49, 50 sq., 51, 53, 54, 55: DI · GRABOVIE, et tab. VIa 37, 48: DI · CRABOVIE = *Die Grabovie* (Aufr. et Kirch. II, 143, 155 etc.), quod modo Δι *Grabovie*, modo Δια *Graboviom* h. e. *Iovem Grabovium* vertit Lanzius II 749 sgg. = 657 sgg., 816 = 725, qui adnotat: *Di non da* deus *nè da* dive, *essendo denominazione solo di Giove; ma da* Δὶς, *οὗ γενικὴ* Διός, Eustath. pg. 1387.

DI, *dii*, nominat. pl., in lapidibus romanis; unde DIS vel DIS = *diis* (DIS PENAT SACRVM, apud Mommsen n. 4225), quod et scribitur DIIBVS (Grut. 2, 9) et DIBVS (Grut. 24, 6; 46, 9; 98, 5; 618, 3).

DIA, vox umbrica obscurae significationis, quae legitur in tab. eugub. VIa 20 (cf. Aufr. et Kirch. II 112 sq.). Lanzio II 747 = 655 est διὰ vel κατὰ, Grotefendio *Rud. l. u.* VI 15 = lat. *sacra*. Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 403: « dia fortasse = *dicat*. »

DIA, *dea* (gr. θεῖα, θέα). Inscr. rom. apud Guascum *Mus. capit.* I, 71 n. 38 (Grut. 86, 4; Orell. n. 1948): P · ACILIVS · FELIX | DODIASVR[I]AE · CVM SVIS. In lapidibus saepe DEA · DIA, h. e. *Ceres*, memoratur (Orell. n. 961, 1499, 1798, 2265, 2270, 5054). Cf. Marini *Arval.* pg. 10.

ΔΙΑΒΑΤΗ, insula prope Sardiniam. Ptol. III, 3: *Διαβατὴ νῆσος*.

DIABATHRA, gr. διάβατρον (ital. ciabatta), a διαβαίνω *gradior*. Paul. pg. 74: « Diabathra, genus solearum graecanicarum ». Naevius apud Varr. *De l. l.* VII, 53 pg. 141: « Diabathra in pedibus habebat, amictus epicroco ». Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

DIAES, *dies*, acc. pl. 5 decl. In titulo apud Grut. 772, 7: VIXIT · ANN · XXVIIII · MEN · XI · DIAES · VII. Item inscr. apud Fabr. cap. VIII n. XLII pg. 566:

BENEMCPCNTI IN PACE
VIT XX MCSIS VI DIAEC XVIII
FELIX FCCIT HORIAE QVAE ANNOS

h. e. *Felix fecit Horiae quae annos vixit XX menses VI dies XVIII benemerenti in pace.* — Ita DIAEBVS pro *diebus.* Inscr. apud Grut. 686, 1: HAELIA RODIAS · Q · V · ANN · DVOBVS · M · VIIII· DIAEBVS · XIIII. *Catac. de Rome* pl. VII n. 11: DIAE SABATV; et pl. XV n. 14 bis: SATVRNINA BENEMER | BIXIT ANNV MESES · VI · | DECESSIT DIAE XV KA[lendas]. Occurrit etiam DIB pro *diebus*; ex gr. in titulo apud Grut. 348, 7: QVI · VIXIT · ANNIS · XLII · M · VI · DIB · XXI. Vide DIER.

DIALIS, gr. δῖος, adiect. ad Iovem pertinens. Varro *De l. l.* V, 84 pg. 33: « quom Dialis a Iove sit, Diovis enim ». Hinc flamen dialis h. e. sacerdos Iovis (Varro op. cit. VI, 16 pg. 79, Paul. pg. 10 et 74). Vide Forcell. s. h. v.

DIANA. Vide DEANA.

DIANENSIS, adiect. ad Dianam pertinens; et ita est appellatus unus ex septem vicis urbis Arimini in titulo apud Grut. 1094, 2 (Orell. n. 80), ubi legitur VICANI VICI DIANENSIS. Cf. Aloys. Nardi in *Giorn. arcad.* XXIII, 351 sgg. Item Dianenes sunt incolae oppidi Dianae in Numidia, et urbis, quae Dianium appellatur in Hispania Tarraconensi.

§ 2. Dianensis via Capuae memoratur in inscr. apud Mommsen n. 3633, quae haec est: G · LART · .....| GABINIO · P · F | PAL · FORTVITO | DICTATORI · LAN | II · VIR · CAPVAE | QVOD · VIAM · DIAN | A · PORTA · VOLTVRN | AD · VICVM · VSQVE · SVA | PEC · SILICE · STRAVER | OB · MVNIFIC · EIVS | D · D ·

§ 3. De quodam collegio dianensi (in urbe Nepete) fit mentio in hoc titulo apud Grut. 262, 2 (Orell. n. 879): L · AVRELIO COMMODO VICTORI | IVVENES NEPESINI DIANENSES | AERE CONLATO | L · D · D · D ·

DIANIVM, gr. Ἄρτεμις, parva insula maris Tyrrheni contra Cosanum litus (Plin. III, XII, 2). Hodie dicitur *Giannutri* (Repetti *Diz. geogr. della Tosc.* II, 592 sg.).

ΔΙΑΣΥΚΑΣΑΙ, διασκεδάσαι (dispergere, dissipare), apud Tarentinos (Hesych. *Lex.* I, 969); fortasse διασηκάσαι, a σηκὸς (stabulum).

DIBATVO, *hinc inde batuo* (cf. ital. *dibattere*), in *Not. Tiron.* pg. 113 (« dibatuit »).

DIBIONENSIS, *Divionensis*, adiect. ad Divionem pertinens, Galliae Lugudunensis urbem, nunc *Dijon.* Inscr. apud Orell. n. 4083: PATRONO OPTIMO ARAM POSVERVNT FABRI FERRARI DIBIONENSES CLIENTES.

DIBITO = *debeto*, imperat. 3 pers. sg. Tab. Heracl. cap. 2. lin. 43 (apud Mazochium pg. 325): DA[RE] DIBITO = *dare debeto.*

DIBVS = *diis.* Vide DI h. e. *dii.*

DIGENTIA, fluvius vel potius rivus, in Sabinis, Horatii villam praeterfluens (Horat. *Epist.* I, XVIII, 104). Hodie est *Rivo del Sole Leandro.*

DIGNILLA, diminut. *dignae.* Est cognomen muliebre. Inscr. apud Grut. 1179, 14: CANDIDA · SIVE · MARTINIA · DIGNILLA.

DIGNORANT, *signa imponunt*, ut fieri solet in pecoribus. Ita Paulus ex Festo pg. 72; ubi Müller: dignorant, a *gnorus* i. q. γνώριμος. Adde Gloss. apud Labb.: « dignorat, ἀπαπτύσσω »; et « dicorat [*dicnorat*, *dignorat*], διαγινώσκει ».

DIDEST, *dedet* (dabit), fut. 3 pers. sg., e reduplicata forma deda-, quam genuit rad. DA-, *da-re* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 255; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 144, II 198; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 47; Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* V, 8). Tab. Bant. n. 2897 lin. 16: PRVTER · PAM · MEDICAT · INOM · DIDEST = *praeter quam magistratus ..... dabit* (Mommsen op. cit. s. 146; Kirchhoff op. cit. s. 71 sq. et 79; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87). Muellero *Die Etr.* I 37, cui subscribunt Grotefend *Rud. l. u.* pg. 17 et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 102, didest = *dederit.* Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 30 (cf. *Comm.* V, 125; *In comm. V exc.* pg. 35; et *Tab. oppid. Lex.* pg. 142): « didest, abs imperativo *dido*, unde *divido*, digammate aeolico interposito cum *i* ». Cf. Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* II, 58.

ΔΙΔΥΜΗ, insula prope Siciliam. Ptol. III, 4: Διδύμαι νῆσος.

ΔΙΕΔΟΡΚΑ, πόπανον (placentula rotunda, lata et tenuis), apud Syracusanos. Hesych. *Lex.* I, 979: Δεδόρκα (sic), πόπανον, παρὰ Συρακουσίοις, τετριμμένον δι' οὗ ἐστὶ διαβαβλέψαι.

DIENS, *dies*, *n* inserto, in titulo helvetico apud Mommsen *Inscr. confoed. Helv.* n. 279.

DIER, dieris (et dies, dii), *dies*, *diei*, antiquiori orthographia apud veteres, ut coniecit Lanzius I 319 = 247 nt. 5, II 542 = 463 nt. 5. DIERO pro *dierum* saepe vidit Lupius (*Dissertatio* etc. pg. 125 et 188) in saxis, e coemeteriorum monumentis (Boldetti *Osservaz. sopra i cimiterii* pg. 428 n. 13). In epitaphio Severae martyris legitur ΔЄ[ΟΥ]ΡѠΝ = *dierum*, quod barbari manu scribebatur etiam DIORVM (Boldetti op. cit. pg. 429 n. 3; *Catac. de Rome* pl. XLI n. 10 pg. 166). Cf. DIAES (graeco-rom. orthographiâ ΔΙΗC, διης), DIIS et DIENS.

DIERIR, quod legitur in tab. faleriensi n. 2440, vox est umbro-etrusca obscurissima. Lanzio II 542 = 463 tamen est *dies* acc. pl., siculi apud Latinos veteres dier = *dies* nominat. sg. Alii aliter sentiunt. Maffeius *Osserv. lett.* VI, 55 vertit *diis*, Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13 *Diris*, et Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 pg. 374 *ratis* (gr. διερός, *ratus*, *validus*).

DIESPITER, *diei pater* (Iuppiter), = scr. divaspitâ, quem Osci Lucetium dixere (vide LVCETIVS). Varro *De l. l.* V, 66 pg. 26 (cf. VII 75 et 77 pg. 222): « Hoc idem magis ostendit antiquius Iovis no-

men; nam olim Diovis et Diespiter dictus, id est *Dies pater* ». Macrob. *Sat.* I, 15: « Romani Diespitrem appellant ut *Diei patrem* ». Cf. A. Gellium V, 12, ubi legitur Diespater. — Apud Lactan. I, 14 Diespiter sive Dispiter h. e. *Dis pater* idem est ac Pluto. — In genetivo apud vetustissimos, teste Prisc. pg. 229 = 695 P., invenitur Diespiteris pro *Diespitris*. Cf. Schneider *Gram. der latein. spr.* I, 125.

ΔIFANOFAϟ (διϜανοϜας), inscr. messap. n. 3003.

DIFFICVL, *difficilis*, adiect. Varro apud Non. II, 331 = pg. 111: « Quod utrum sit magnum an parvum, facul an difficul ».

DIFIDENS, *diffidens*, partic. Inscr. apud Marinium *Inscr. alb.* pg. 136: ..... DIFIDE'NS · FE'CVNDITATI · TVAE.

DIFVE, vox obscura, quae legitur in tab. eugub. VIa 4, forte abl. sg. (cf. Aufr. et Kirch. II, 190). Lanzio II 733 = 641, quem sequitur Grotefend *Rud. l. u.* VI, 16 sq., est διφυὴς s. *duplicis naturae*, quod de *mandragora* dicunt Graeci (cf. Colum. X, vs. 20).

ΔIΘEHAIHI, in lapide messap. n. 2983.

DIIES, *dies.* Inscr. pompeiana (Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II 82, tav. VIII n. 1): « Ivenilla | nata | diie satu | ora secu | VIII non au ». Pro dies legitur et DIIS in titulis chr. (*Catac. de Rome* pl. LI n. 33 pg. 170; *Revue archéol.* XIII, 155, 161), DII pro *die* (*Catac. de Rome* pl. XXVI n. 55 pg. 156), DIEBS pro *diebus* apud Lupium pg. 162.

DIIOVIS, lat. ant. Diovis (ital. *Giove*; vide DIOVE = osc. ꟻƎƆVIꓤ diúveí h. e. *Iovi*), idem quod Iuppiter vel Diespiter. Diiovis dictus est, quasi *Deus Iovis*, vel a *dies* et *iuvo*. Gellius V, 12: « Iccircoque simili nomine Diiovis dictus est, et Lucetius; quod nos die et luce quasi vita ipsa afficeret et iuvaret ». Varro *De l. l.* V, 66 pg. 26: « Aelius Dium Fidium dicebat Diovis filium etc. ».

DIIS. Vide DIIES = *dies.*

DIC-, radix osca, = REꟻK- (DEIC-). Vide ꟻƎꓘꟻꓤ díkeí = *dictioni*, et DICVST = *dic-serit.*

DIC-, radix umbrica (vide DEI-) in verbis DEITV (V+IƎ+ tei-tu) = *dic-ito*, DERSICVST = *dixerit*, DERSICVRENT = *dixerint.*

DICAEARCHIA. Vide PVTEOLI.

DIKARE, *dicare.* In lapide abellano apud Mommsen n. 1943 (A. Gervasius in *Atti dell' Acad. Ercol.* IV, II, 218): L · POPPAEVS · VRBANVS · APOLLINI · SIGNVM · SACR · SEDEMQ · DIKAVIT.

DICASSIT = *dixerit*, teste Paulo ex Festo pg. 75.

ꓷΓꓷƆIꓷ (dicata), *dicata*, particip. in lamella plumbea (App. n. XXXV). Cf. Lanzium II 656 = 569.

DICE, *dic*, imperat., quod legitur apud Plaut. *Capt.* II, II, 109, *Curc.* I, II, 43, *Bacch.* IV, IV, 65, *Merc.* I, II, 47; *Poen.* V, IV, 63, *Rud.* I, II, 36 et IV, IV, 112.

DICE, *dicam.* Paul. pg. 72, « Dice pro *dicam* antiqui posuere ». Adde Placidi Gloss. apud Maium *Class. auct.* III, 452. Cf. Muellerum in Festo loc. cit., et vide DICEM = *dicam.*

ꟻƎꓘꟻꓤ (díkeí) = *dictioni*, Oscorum linguâ, secundum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271. Vide ꟻƎꓘꟻꓤꓘИꓤꓷƆꟻꓘ (líg-an-ak-díkeí?), quod legitur in Tab. Agnonis n. 2875 A 8 et B 10.

DICEM = *dicam.* Cato, teste Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 23, « *dicam* et *faciam*, dicem et faciem scripsit ». Vide DICE = *dicam.*

DICEMBER, *december.* Inscr. apud Cardinalium (*Dipl. imper.* tab. I): III · IDVS · DICEMBR, et III · IDVS · DECEMBR.

DICNISSIMVS, *dignissimus*, adiect. Inscr. apud Marinium *Arval.* pg. 582: PATRONO DICNISSIMO.

DICVST, *dixerit*, futur. exact. 3 pers. sg., e rad. DIC-, *dic-ere* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 et 16; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 65; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 255; Aufr. et Kirch. I 146 et II 261; Kirchhoff *Das stadtr. vòn Bantia* s. 56; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 39 et 41; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 100). Tab. Bant. n. 2897 lin. 13 sq.: SVAE · PIS · PRVMEDDIXVD ALTREI · CASTROVS · AVTI · EITVAS | ZICOLOM · DICVST = *si quis pro magistratu alteri agri aut pecuniae diem dixerit* (Kirchhoff op. cit. s. 79). Langio quoque op. cit. s. 87 zicolom dicust = *diem dixerit.* Cf. Mommsen op. cit. s. 146, et Huschke op. cit. s. 65 sq. Interpretatio Guarinii (*Tab. oppid. lexicon* pg. 142; cf. *Lex. osco-lat.* pg. 30) haec est: « Qua αναλογια το fust pro *fuerit* a verbo *fuo* obsoleto, eadem et ἀπὸ τοῦ dicuo dicust pro *dicuerit.* Originem si spectes fortasse a dica repetendum, ut dicuo idem sonet ac *iudicio repeto* vel *taxo* ».

DIMITERE, *dimittere.* Lex Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 21: NEIVE · IVDICIVM · DIMITERE · IVBETO.

DINEA, mulier Larinas, de qua Cic. pro *Cluent.* cap. 7.

DINGVA, *lingua* (scr. g'ihvâ), antiquiori orthographia apud veteres, teste Mar. Victor. pg. 2470 P., mutata semivocali in dentalem literam, quam servavit goth. *tuggo*, german. *zunge* et hib. *teanga.*

DIXE, *dixisse*, per syncopen. Varro apud Non. VI, 17 = pg. 451, et alii. Cf. Forcell. s. v. *dico.*

DIXIS, *dixeris*, per syncopen. Plaut. *Asin.* V, I, 12 (cf. *Aul.* IV, X, 14, *Capt.* I, II, 46): « Ne dixis istuc »; *Mil.* III, II, 29: « Si falso dixis ». Cf. Forcell. s. v. *dico.*

DIXSERVNT, *dixerunt*, in tab. genuensi (App. n. I) lin. 3.

DIXTI, *dixisti*, contracta forma, quam usurpavit Terent. *Andr.* III, I, 1 (« ut dixti ») et *Eun.* II, III, 85 (« dixti pulchre »). Adde Plaut. *Asin.* IV, II, 14, *Capt.* II, II, 52, *Merc.* I, II, 52, III, IV, 73 et IV, IV, 14, *Mil.* II, IV, 12, *Rud.* IV, IV, 60, *Truc.* IV, II, 44. In aenea

lamella apud Gorium *Inscr. ant.* I, 264 (Orell. n. 2485 *f*): NON · SVM · MENDACIS · QVAS | DIXTI · CONSVLIS · STVLTE.

ΔΙΟΝΥΣΙΦΟΡΟΙ, ἀρχή τις ἐν Συρακούσαις (Hesych. *Lex.* I, 1001). Is. Vossius legit διονυσοφόροι.

DIOVE, *Diiovi* (Iovi) = osc. ⊦ƎƆVIЯ diúveí et messap. ΔΙΟΥΣΕΙ, dat. sg. (vide DIIOVIS), in fragmento parvae tab. aen. edito in *Bull. dell' Inst. arch.* 1846 pg. 90 nt. 1, ubi legitur: . . . ILIO · M · F · C · AI. . . . | . . . . TORIS · PRO · PO. . . | . . . . . TI · DIOVE · DED. . . . . — In patera etr. n. 301 *bis* DIOVEM (cf. *Bull. dell' Inst. arch.* an. 1858 pg. 104).

ΔΙΟΥΣΕΙ (διουϜει), Diiovi (Iovi), dat. sg. = osc. ⊦ƎƆVIЯ diúveí et lat. ant. DIOVE (vide DIIOVIS h. e. *Iuppiter*), ex lamella aenea vibonensi n. 3034, in qua legitur:

ΔΙΟΥΣΕΙ ϜΕΡΣΟΔΕΙ ΤΑΥΡΟΜ

h. e. διουϜει Ϝερσορει ταυρομ, quod *Iovi versori taurum* reddunt Mommsen *Die unterit. dial.* s. 191 et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 213. Cf. Sil. Ital. VI, 64 (« ingentem taurum dona Iovi »).

DIRA, *mala*, adiectivum, Sabinorum et Umbrorum linguâ, teste Servio ad *Aen.* III, 235, qui ait: « Sabini et Umbri quae nos *mala*, dira appellant ».

DIRINI, incolae oppidi cuiusdam Italiae inferioris (Dira vel Dirium?). Plin. III, XVI, 6.

DIRS-, radix umbrica, = DERS-.

DIRSA, *det*, praes. coniunct. 3 pers. sg., pro dirs-at, idem quod DERSA et antiquioribus literis ΑꟼƎ+ tera, e redupl. forma DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter, quae e rad. DA-, *da-re-* (Aufr. et Kirch. I, 25, 82, 141; II, 105, 292, 353. Cf. Huschke in *Rhein. Mus.* XI = 1856 s. 374). Tab. eugub. Va 13: CASILOS · DIRSA · HERTI · FRATRVS | ATIERSIR etc. = *Casilus det* — *fratribus Attidiis* cet. (Aufr. et Kirch. II, 363). Adde tab. VIIa 46, in qua legitur ANDIRSAFVST (an-dirsa-fust) = *circum-dederit.* — Grotefendio *Rud. l. u.* II 31, III 7 (cf. VII 10, VIII 15) dirsa idem est quod DIRSAS et DIRSANS, participium pro praesente indicativi usurpatum, *dat*, *dicat.* Lanzio II 707 = 615, 817 = 726 (et Maffeio *Osserv. lett.* VI, 61) dirsa, dirsas, dirsans sunt virilia nomina. Vide vocc. sqq.

DIRSAFVST, *dederit.* Vide ANDIRSAFVST = *circum-dederit.*

DIRSANS, *dent*, praes. coniunct. 3 pers. pl., quod minus recte DIRSAS scribitur, cuius radix est DA-, unde reduplicata forma DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter- (Aufr. et Kirch. I 97, 107, 141, II 198, 353; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 96). Tab. eugub. Vb 10 sq.: CLAVERNI | DIRSANS · HERTI · FRATER · ATIERSIVR etc. = *Clavernio dent* — *fratres Attidii* cet.; et tab. Vb 16: CASILATE · DIRSANS · HERTI · FRATEER · ATIERSIVR etc. = *Casilati dent* — *fratres Attidii* cet. (Aufr. et Kirch. II, 363). Grotefendio *Rud. l. u.* II 29, 31, III 7, IV 13, V 26, dirsans idem est ac DIRSA et DIRSAS, participium pro *dat* vel *dicat* (1). — Passerius *Paralip.* pg. 324 (cf. *Lett. Ronc.* n. XV pg. 236): « Dirsans: curio sive caput curiae? » De Lanzii divinatione vide DIRSA = *det.*

DIRSAS, *dent*, praes. coniunct. 3 pers. pl., pro DIRSANS, e rad. DA- (da-re), unde reduplicata forma DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter- (Aufr. et Kirch. I, 97, 107, 141; II, 353). Tab. eugub. Vb 8: CLAVERNIVR · DIRSAS · HERTI · FRATRVS · ATIERSIR etc. = *Clavernii dent* — *fratribus Attidiis* cet. (Aufr. et Kirch. II 363). De Grotefendii Lanziique interpretatione vide DIRSA et DIRSANS.

DIRSTV, *dato*, imperat. 3 pers. sg. (in tab. eugub. VIb 17, 38 bis, 39, VIIa 5), quod etiam DITV scribitur, et antiquissimis literis V+ꟼƎ+ ter-tu, V+I+ titu et V+Ǝ+ tetu. Radix est DA- (da-re), unde reduplicata forma DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter- (Aufr. et Kirch. I 142, II 105, 198, 204, 292, 319, 376). Grotefendio *Rud. l. u.* II 34, VI 19, 22, 27, VIII 15, 25, 30, cui assensus est Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 60, dirstu est rom. *dicito* vel *dicato.* — Lanzius II 709 = 617 (cf. 725 = 633, et vide DIRSA): Dirsans, *e altrove* dirstu, *quasi Dirsante, che rozzamente dicesi in retto, è fratello di Dirsa;* et Passerius *Paralip.* pg. 324 (cf. *Lett. Ronc.* n. XV pg. 236): « Dirstu; *Curio* sive antistes curiae ». Vide voc. sq.

DIRSVST, *dederit*, futur. exact. 3 pers. sg., vetustioribus literis +ƧVꟼƎ+ ter-ust, cuius radix est DA- (da-re), unde forma redupl. DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter- (Aufr. et Kirch. I 146, II 105, 198, 288). Tab. eugub. VIIa 43: APE · ERVS · DIRSVST = *postquam* — *dederit* (Aufr. et Kirch. II 289), quod Grotefendius *Rud. l. u.* VI 28 (cf. II, 31) vertit *quum incantationes dixeris.* De Lanzii interpretatione vide DIRSTV.

DIRVITVS, *dirutus*, particip. a *diruo.* In lapide apud Grut. 1071, 6: AEDICVLAM · DIRVITAM · A · NOVO · REFECERVNT.

DIS vel *Ditis*, h. e. Pluto, deus inferorum. Cic. *De nat. deor.* II, 26: « Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata est, qui Dives, ut apud Graecos Πλούτων, quia et recidant omnia in terras, et oriantur e terris ».

DISCIS, *discens*, participium a *disco*, in lap. ex coemeterio Pontiani apud Fabr. cap. VIII n. XLVII pg. 569.

DISCRIPTIO, *descriptio*, in lapide rom. apud Orell. n. 4860.

DISCRIPTVS, *descriptus*, particip. a discribo pro *describo* (vide Forcell. ad v. discribo).

(1) « Pluralis numerus intelligi nequit, nisi *dirsa* et *dirsas* pro singulari, *dirsans* pro plurali praesentis, quam pro participio, accipere malis ». Grotefend op. cit. VII, 10.

DISLE vel DISLER, quod legitur in tab. eugub. VIa 7, comparatur cum umbr. VИdI+ tislu (Aufr. et Kirch. I 83, II 62). Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 9: « *disler* dativus pluralis est nominis τιζλουμ h. e. *dictio*. Cf. Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 279, cui disle pro dislem = *diem*. Vide ALINSVST et osc. ZICOLOM = *diem*.

DISLERALINSVST. Vide DISLE, ALINSVST et RALINSVST.

DISMITTO, *dimitto*. Inscr. apud Maffeium *Osserv. lett.* IV, 351: MONIMVS | ANTONINVS | HIC POSITVS | EST DISMISIT FILI|VM NOMINE ANTO|NIVM POSVIT | DAMAS AVVNCVLVS | NATIONE SVRVS. Adde titulum chr. apud Passionei pg. 118 n. 47 (*Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 65 pg. 157), in quo legitur: DISMIS[IT] FILIOS TRES INFANTES.

DISMOTVS, *dimotus*, particip. a *dimoveo*. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 30: VTEI DISMOTA · SIENT.

DISPENNO, *dispendo* (dispando). Plaut. *Mil.* V, 14: « Distennite hominem divorsum et dispennite ». Alii legunt dispendite. Nonius I, 30 = pg. 9: « dispennere, est *expandere*, tractum a pennis et volatu avium ». Cf. Forcell. s. v. dispenno, ac Aufr. et Kirch. I 87, II 343.

DISPESATOR, *dispensator*. Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 239 pg. 293: ASTVS · DISPESATOR CASTRORVM; et cap. IV n. 248 pg. 295: DONATO · AVG · DISPESATORI. Item inscr. rom. apud Mur. 1937, 2: ANTAEVS | DISPESATOR. Scribitur etiam dispinsator, quod sequitur.

DISPINSATOR, *dispensator** (vide voc. praec.). Inscr. perus. apud Orell. n. 733 ab Henzenio correcta (Garrucci *Segni delle lapidi latine* pg. 36): POLYTIMVS | POPPAEAE · AVG | DISPINSATOR FORTVNAE · V · S.

DISPITER. Vide DIESPITER.

DISSICNATIO, *dissignatio*. Tab. Heracl. cap. VI (apud Mazochium pg. 410): NEVE · QVISQVE · PRAECONIVM · DISSICNATIONEM · LIBITINAMVE · FACIET. Adde tab. eiusdem cap. VII lin. 30.

DISSVLCVS, porcus dicitur, quum in cervice setas dividit. Ita Paul. ex Festo pg. 72; ubi Müller: « Quod est in Gloss. Labb.: *Disulcis*, χυρος, διαίτης, διαύλαξ, Scal. e Paulo optime corr.: χοῖρος διχαίτης ».

DISSVNAPITER. Vide DARDARIES.

DISSVPATVS, *dissipatus*, participium a DISSVPO = *dissipo*. Inscr. apud Mommsen n. 5713 (Grut. 1020, 4; Doni II, 17; Mur. 478, 1): CANALES VETVSTATE · CORRVPTOS ET · DISSVPATOS · RESTITVERVNT.

DISSVPO, *dissipo*, in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 16 et 184. Cf. Festum pg. 310, et Forcell. s. v. dissipo.

DISTENNO, *distendo* (cf. gr. τέννω pro τείνω). Plaut. *Mil.* V, 14: « Distennite hominem divorsum, et dispennite ». Cf. Aufr. et Kirch. I, 87, Vossium Etymol. in antenna, ac Forcell. s. v. distendo et distenno. *Distennere* pro ital. *distendere* scribebat auctor libri cui titulus *Vita di Cola di Rienzo*, et etiam nunc dicunt Romani atque Neapolitani.

DISTISVM = *distaesum*, Paul. pg. 72: « Distisum et pertisum dicebant, quod nunc *distaesum* et *pertaesum* ». Cf. Forcell. s. h. v.

DISTITVTVS, *destitutus*, adiect. (cf. *Not.* Tiron. pg. 40) in lapide salernit. apud Mommsen n. 109 = Murat. 1117, 1 (vide RIVOCO = *revoco*).

DISTRVCTVS, *destructus* (ital. *distrutto*). Inscr. apud Grut. 161, 1: PONTEM · VIAE · SALARIAE · VSQVE · AD · AQVAM · A · NEFANDISSIMO · TOTILA · TYRANNO · DISTRVCTVM.

DISVNIO, *unita separo* (ital. *disunire*). Arnob., III pg. 116: « Disuniuntur tenacium matrimoniorum nexus ». Alii legunt *dissuuntur*.

DITV, *dato*, imperat. 3 pers. sg., pro DIRSTV, sicuti antiquiori orthographia V+I+ titu et V+Ǝ+ tetu pro V+ꟼƎ+ tertu, e forma reduplicata DIRS- pro DERS- = -ꟼƎ+ ter-, cuius radix est DA-, *da-re* (Passeri *Paralip.* pg. 324; Aufr. et Kirch. I 142, II 126, 198 sq., 204 sq., 347). Tab. eugub. VIb 16: PROSESETO · ERVS · DITV = *prosectorum* — *dato*; tab. VIb 25: ISEC · PERSTICO ERVS DITV = *item* — — *dato*; tab. VIIa 38: VESTISIAR · ERVS · DITV = —*ae* — *dato* (Aufr. et Kirch. II 209, 230, 286). Adde tab. VIb 10: DITV · OCRE · FISI. Aliis interpretibus (Lassen *Beiträge* etc. s. 19, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 60) est imperat. *dicito*. Grotefend *Rud. l. u.* II, 34 (cf. VI, 19; VIII, 25): « dirstu s. *dicato* a deitu s. *dicito* nihil differt »; et Lanzius II 760 = 668: « ditu *da* tio pono *con la permutazione delle due affini* d e t, *frequentissima in queste tavole.* »

DIV-, radix italica, quae scribitur et DEIV- vel DEV-, lat. *deiv-*, *div-*. Cf. umbr. DI et DIA, marsicum DIVΛ, lat. DIVIANA et DIVS, osc. ꟼƎIVIЯ diúveí et ИIƎVIЯ diuvia.

DIVΛ?, *divae* (deae), quod forte legitur in lapide marsico n. 2742. Cf. Lanzium II 619 = 533; Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 17; Mommsen in *Ann. dell' Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 100, et *Die unterit. dial.* s. 345; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 257. Vide ΛTIII (alie).

DIVIANA, eadem quae Diana seu Luna. Varro *De l. l.* V, 68 pg. 27: « Hanc (*Lunam*), ut Solem Apollinem, quidam Dianam vocant; vocabulum graecum alterum, alterum latinum, et hinc quod Luna in altitudinem et latitudinem simul eat, Diviana appellata ». Ubi codd. deviana, devina (cf. ed. Spengelii).

DIVIDETVR, *dividitur*, in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 113.

DIVIDICVLA, scribit Paulus pg. 70, antiqui dicebant, quae nunc sunt castella, ex quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit.

DIVISSIO, *divisio*, f. geminata sibilante, in titulo hispanico *pro salute ac diuturnitate M. Aurelii Antonini* (POST DIVISSION[EM]) in *Rev. archéol.* VII, 62.

ꟻƎИПΜΙVIЯ (diumpaís), *lumphis* (lymphis), fem. dat. pl. 1 decl. (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 399; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256; Aufrecht in *Zeit. f. vergl. spr.* I, 87, 89; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 9). Radix *diump-* comparari potest cum scr. dîp (fulgere, splendere), unde lat. *limp-idus* (cf. gr. λάμπ-ω). In Agnonis tab. n. 2875 *B* 9 legitur ꟻƎИПΜΙVIЯ diumpaís, et *A* 7: ꟻƎИΙƎDDƎK · ꟻƎИПΜΙVIЯ (diumpaís kerríiaís) = *Lumphis genialibus* (Mommsen op. cit. s. 128), quod Knötel *Nymphis Cerealibus* vertit (*Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 129).

DIVNGO, *diiungo* (disiungo). In lap. rom. apud Marinium *Arval.* pg. 712: NEQVE · VLLVS · VNQVAM NOS · DI'VNXISSET · NISI · HIC · TVVS FATALIS · DIES ·

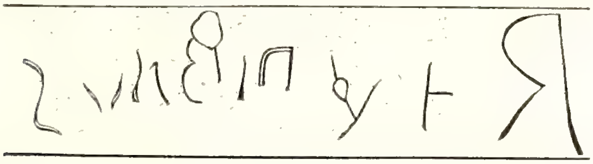
DIVORSVS, *diversus*, particip. a *divorto* (diverto), quod sequitur. Plaut. *Merc.* II, IV, 2: « Ego divorsus distrahor »; *Mil.* V, 14: « Distennite hominem divorsum, et dispennite. »

DIVORTICVLVM, *diverticulum*. Plaut. *Capt.* III, III, 8: « Nec divorticulum dolis. »

DIVORTO, *diverto*, unde divorsus = *diversus*, de quo supra. Plaut. *Epid.* III, III, 22: « Divortunt mores virgini longe ac cupae »; *Menaech.* II, II, 39: « Nemo ferme huc sine damno divortitur »; *Mil.* IV, III, 17: « I, ad hos nauclerus hospitio divortitur ».

DIVOS, *divus* (gr. δῖος a διϝός; cf. Graefenham *Gram. dial. epicae*, I, 16), adiect., quod non raro occurrit in lapidibus romanis; ex. gr. DIVOS TRAIANVS (Murat. 450, 2); DÍVOM IVLIVM (Grut. 502 col. 2 lin. 33); DIVOS PERTINAX? (Orell. n. 898). Vide rad. DIV-.

?ƧIIΒΙПVꟻЯ (díupibiis), virile nomen, quod invenitur in pariete domus pompeianae (*Corp. inscr. ital.* n. 2808), hac forma exaratum:

Díupibiis, non sine dubitatione, legunt Mommsen (in *Bull. arch. nap.* IV, 118, et *Die unterit. dial.* s. 188, 256) ac Fiorellius (*Monum. epigr. pomp.* I, 11 = XXXIV). *Io leggo*, ait Garruccius (in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 24), ƧИΑΒΗΥꟻЯΑ adíuhbans (adiuhvans), *e lo credo latino vocabolo scritto con paleografia ed ortografia per metà osca.*

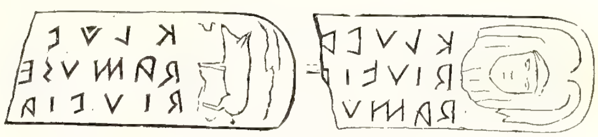
DIVRNALIS, adiect. (cf. ital. *giornale*). Gloss. apud Labb. « diurnalis, ἡμερούσεος »; et « diurnales, ἡμερούσιοι ».

DIVS, *deus* (gr. δῖος) vel *divinus* (θεῖος). Paul. pg. 74: « Dium, quod sub coelo est extra tectum, ab Iove dicebatur, et Dialis flamen, et Dius heroum aliquis ab Iove genus ducens ». Vide DIIOVIS et FIDIVS. Cf. Aufr. et Kirch. I 116 nt. 3, II 188 sq., et Forcell. *Lexic.* s. v. *dius*.

DIVSCVLE, *diutule*, adv. diminut. a *diu* (cf. osc. ZICOLOM = *diem*). August. *Trinit.* XI, 2: « cum diuscule attenderimus ».

ꟻƎƆVIЯ (diúveí), *Diiovi* (Iovi), dat. sg. 3 decl. = messap. ΔΙΟΥϹΕΙ, lat. ant. DIOVE (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 387; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 255; Aufr. et Kirch. I 87, II 129: Aufrecht et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* I 88, V 9; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 10). In tabula Agnon. 2875 *A* 11 legitur: ꟻVIƧИΒƎЯƎƆ · ꟻƎƆVIЯ (diúveí verehasiúí) = *B* 14: VIƧИΒƎЯƎƆ · ꟻƎƆVIЯ (diúveí verehasiú) h. e. *Iovi publico*, secundum Mommsen op. cit. s. 128; *A* 12 ꟻƎЯVTИ>ƎD · ꟻƎƆVIЯ (diúveí regatureí) = *Iovi rectori*, et *B* 15 ꟻƎЯVTИ>ƎD · ꟻVIΒꟻΙП · ꟻƎƆVIЯ (diúveí piíhiúí regatureí) = *Iovi pio rectori* (Mommsen op. cit. s. 128 sq.; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* XI = 1853 s. 129).

ИΙƆVIЯ (diuvia), *Iovia*, cognomen cuiusdam deae apud Samnites; quod patet ex fragmento opisthographo inscr. capuanae n. 2752:

Lege: « kluv... | damuse | diuvia » et « kluv[a]| diuvi[a] | damu... ». *A me pare*, ait Garruccius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 182, *che un Cluazio forse sacerdote della Giovia..... abbia fatto alcun dono al publico* (cf. δημοσιόω = δωρεὰν ἐργάζεσθαι, Suid.).

DCIMVS, *decimus* (vide decmus et decumus), adiect. antiquo scribendi more. Scaurus pg. 2253 P.: « *Decimus*, *d* per se inde *cimus* ». Hinc DCVMIVS = *Decimius*, quod sequitur.

DCVMIVS, *Decumius* (Decimius), gentilitium rom., a DCIMVS, quod scribitur etiam DECMVS pro DECVMVS = *decimus*. Inscr. praenestina (*Civ. Catt.* sr. III, vol. VIII pg. 364): FORTVNA · PRIMG | L · DCVMIVS · M · F | DON DED·

DO, *domus* (scr. dhâman, e rad. dhâ), f. per apocopen, more Graecorum, qui δῶ pro δῶμα et δώματα proferebant. Valer. Probus pg. 1438 P.: « Apocope est interdum aliquid ultimae parti auferens, ut: *namque suam do*; hoc est *suam domum* ». Charis. pg. 249 et Diomed. pg. 436 P.: « endo suam do, hoc est *domum* ».

ΔΟΑΠΑΛΛΟΑ, in lapide messap. n. 2964.

ΔΟΙΑϟ, in messap. inscr. n. 2984 lin. 3.

ΔΟΙΜΑΤΑ, in lapide messap. n. 2980.

DOCVD, perperam scriptum in tab. Bantina n. 2897 lin. 11 pro DOLVD, quod vide.

DOLATES, populi Umbriae, *Salentini* cognominati, quorum meminit Plinius III, XIX, 2.

DOLEA, *dolia*, nominat. pl. n. e *dolium*. Legitur in kalendario rustico apud Grut. pg. 139 (Orell. II, 381).

DOLEARIVS, *doliarius*, adiect. ad dolium pertinens. Inscr. apud Grut. 583, 1: A · TERENTIVS · M · L · CHRYSOGONVS | SER · DOLEAR | H · S · E. Cf. Orell. n. 488.

DOLI vocabulum nunc tantum in malis utimur, apud antiquos autem etiam in bonis rebus utebatur. Unde adhuc dicimus sine dolo malo, nimirum quia solebat dici et bonus. Ita Paul. pg. 69.

DOLES, *dolens*, partic. praes. Est cognomen virile in lapide campano apud Mommsen n. 2680, ubi legitur: D · IVLIVS · DOLES·

DOLOM, *dolum*, acc. sg. 2 decl. (scribitur quoque DOLVM), abl. DOLVD = *dolo* (Klenze *Philolog. abhandlungen* s. 47; Guarini *Tab. oppid. Lex.* pg. 143, *Comm.* V pg. 121; *In comm. V exc.* pg. 27 et 34; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256; Aufr. et Kirch. I, 120). Tabula Bantina n. 2897 lin. 5 et 14: PERVM · DOLOM · MALLOM = *per dolum malum* (Müller *Die Etr.* I 36; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Guarini op. cit., Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308, Mommsen op. cit. s. 145 sq., Huschke *Die osk. und sab. spr.* 64 et 66), quod alii reddunt *sine dolo malo* (Aufr. et Kirch. II 133 nt. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 24, 32, 64, 79; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87).

DOLVD, *dolo*, abl. sg. 2 decl. (acc. DOLVM et DOLOM = *dolum*), pro quo in tabula Bantina lin. 11 perperam scribitur DOCVD (Klenze *Philolog. abhandl.* s. 47; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 30; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256). Tabula Bantina n. 2897 lin. 20: DOLVD · MALLVD (et lin. 11 DOCVD · MALVD) = *dolo malo* (Müller *Die Etr.* I, 36; Guarini *In comm. V exc.* pg. 38; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19; Mommsen op. cit. s. 146 sq.; Aufr. et Kirch. II 133 nt. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23, 46, 79 sq.; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87 sq.; Huschke *Die osk. und. sab. spr.* s. 65 sq.).

DOLVM, *dolum*, acc. sg. 2 decl. (scribitur etiam DOLOM), abl. sg. DOLVD = *dolo* (Klenze *Philolog. abhandl.* s. 46 sq., Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256). Tabula Bantina n. 2897 lin. 21 sq.: PERVM · DOLVM | MALLOM = *per* vel *propter dolum malum* (Guarini *In Comm. V exc.* pg. 39; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19; Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. 2 ad pg. 305; Mommsen op. cit. pg. 147; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 67), quod alii vertunt *sine dolo malo* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23 sq., 80; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 16, 88).

DOMETIVS, *Domitius*, gentilitium rom., more Graecorum scriptum (*Δομέτιος*, Polyb. XXII 15, XXX 10; ΔΟΜΕΤΙΑ in *Corp. inscr. graec.* n. 6691), in numis gentis Domitiae (DOM*Itius* et DOME*tius*). Cf. Cavedoni in *Bull. dell'Inst. arch.* 1848 pg. 16, et Nicolai *Basilica di S. Paolo* pg. 185 n. 342. Vide DOMITIVS.

DOMIABO. Vide DAMNAVSTRA.

DOMITIVS, gentilitium apulum. Cic. *Phil.* XI, 6: « Quid dicam de Apulo Domitio? ». Vide DOMETIVS.

DOMNICVS, *dominicus*, adiect. ad domnum (dominum) pertinens, in *Not.* Tiron. pg. 70. Inscr. rom. apud Donium cl. VII n. 7: D · M | DELICATVS AVGG | ADIVT · A COGNITIONIB | DOMNICIS | OBIIT | IN EX | PEDITIONE | GERMANICA etc.

DOMNIO, diminut. *domni* (domini). Est cognomen rom. Inscr. apud Grut. 331, 5: D · M | T · CL | DOMNIONI | SVCINIANO | ARCHNEA | NISCO | FECIT · CL | IANVARIA · SVO | PATRI.

DOMNVLA, *parva domna* (domina). Ita appellat Faustinam uxorem suam M. Aurelius apud Fronton. ad *M. Caes. ep.* 24, et *Fer. alsiens. ep.* 1.

DOMNVS et domna, *dominus* et *domina*, unde nostrum *don*, *donno* et *donna* (cf. Cancellieri *Lett. sopra la orig. delle parole dominus e domnus* pg. 12 sg. et 54). Inscr. apud Orell. n. 2529: IOVI OPT · MAXIMO SANCTI MARTYRES DOMNI[QVE] SANCTI etc. Alia inscr. apud Furlanet. *Lap. patav.* pg. 32 n. 30: GENIO · DOMNOR CERERI | T · POBLICIVS CRESCENS LARIBVS | PVBLICIS · DEDIT · IMAGINES ARGENT DVAS | TESTAMENTO EX HS ∞ ∞ · Alia apud Murat.: L · LVCRETI | EPHORI VI · VIR | AVG · AMICO CARISS · | ET STATIAE VERAE | CONIVGE HVIVS DOMNAE | MEAE SANCTISSIMAE ET | AMICAE CARISSIMAE IIS | ARAM POSVIT | ET ROSAS | AVRELIVS TIMARCVS | AETERNVM. Adde *Catac. de Rome* pl. IX n. 16 sq., et pl. LVIII n. 1.

DOMVVS, *domus*, subst. fem. genit. sg. Inscriptio apud Grut. 106, 13: PRO · SALVTE · ET INCOLVMITATE · DOMVVS · Q · SERTORII. A. Gellius IV, 16: « M. Varronem et P. Nigidium, viros romani generis doctissimos, comperimus non aliter elocutos esse et scripsisse quam senatuis et domuis et fluctuis, qui est patrius casus, ab eo quod est *senatus*, *domus* et *fluctuus*; hinc senatui, domui, fluctui caeteraque his consimilia pariter dixisse ».

DONATICVS, adiect., = *qui dono datum*. Paul. pg. 69: « Donaticae coronae dictae, quod his victores in ludis donabantur, quae postea magnificentiae causa institutae sunt super modum aptarum capitibus, quali amplitudine fiunt, quum Lares ornantur ». Cato apud Fest. *Qu.* X, 17 pg. 201: « hastas donaticas. »

DONICVM, *donec*, adv. Cf. Forcell. s. h. v. Placidi Gloss. apud Maium *Clas. auct.* III, 452: « donicum evitem, donec refutem. » Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 34. Vide voc. sq.

DONIQVIES, *donec* (vid. supra donicum) vel *donique is.* Inscr. apud Grut. 607, 1 = Murat. 572, 1. Cf. Orell. n. 4370 et Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. v. donicum.

ᗝONᗝ, *donom* = *donum* (vide DONOM), acc. sg. in marsica inscr. n. 2742 lin. 6 (Lanzi II 620 = 534 n. 16; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 345; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 257). Occurrit quoque dono pro *donom* h. e. *donum* in nonnullis inscr. italicis; ex. gr. DONO · DEDET (App. n. XLV) = DONO · DEDIT (Grut. 52, 11), h. e. *donum dedit*; DONO · DEDRON (n. 76) = DONO DIIDRO (n. 77) h. e. *donum dederunt*; DONO DANT (Mommsen n. 2465 = Murat. 79, 2 et 1115, 3) = *donum dant.* Adde inscr. n. 2731.

DONOM, *donum* (sanscr. dânam), nom. et acc. sg., quod scribitur quoque DONO, DONV et DONON, osc. dúnúm (vide ИNИMVИVЯ dúnúmna), marsic. DVNOM et ᗝONᗝ, umbr. MVИVЧ runum, etr. ƎƆDV+ turce sive ƎƆVDV+ turuce (gr. δῶρον), e rad. DA-, *da-re.* In lamina aerea apud Gorium *Inscr. ant.* I, 68 (Orell. n. 1421): PL · SPECIOS | MENERVAI | DONOM | PORT (*portat?*).

DONV, *donum*, acc. sg. (= DONO pro DONOM), quod extat in nonnullis inscr. rom.; ex. gr. DONV · DANVNT (App. n. XLI) = *donum dant*; DONV · DEDET (n. 2727) = DONV · DEDIT (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 78) h. e. *donum dedit*; HERCVLI · DONV · POSVIT (Grut. 44, 2).

DONVN, *donom* (donum), acc. sg. Inscr. apud Mommsen n. 3517 (vide NVMPHAE): DONVN · DEDIT.

DORI (?). Vide COZEVLODORI.

DORSVM, *deorsum*, adv. in tab. genuate (App. n. I) lin. 9; est tamen caelatoris error.

DOVCO, *duco.* Vide ABDOVCO = *ab-duco* et INDOVCO = *in-duco.* Ducier pro duci proferebat Scipio Afric. Emilianus apud Macrob. *Sat.* II, 10.

DPOSIO, depossio (depositio). Inscr. chr. apud Murat. 1550, 1 (*Catac. de Rome* pl. v F): DPOSIONE CASTES | IIII IDVS FEBRARIAS | ANORVM XXXVI ET MESE|S VI.

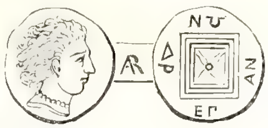
ΔΡΑΚΙΑ, *φολλία?*, apud Siculos. Hesych. *Lex.* I, 1032: *Δρακιά· φύλλα· Σικελοί*; ubi Pergerus: « Scrib. *φολλία*, *numuli minuti;* multitudo stipis aut parvae pecuniae, quantum aeris *τῷ δρακὶ*, *pugno*, comprehendi potest. » Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

DRANCES, Turni adversarius, apud Virg. *Aen.* XI, 122, 220, 336, 378, 384, 443; XII, 644.

ΔΡΑΞΩΝ, *ἱερὸν* (sacrificium, sacellum, templum), apud Siculos. Hesych. *Lex.* I, 1031: *Δράξων· ἐν Σικελίᾳ ἱερὸν, εἰς ὃ οἱ γεωργοὶ εὐχὰς ἔπεμπον· ὅθεν καὶ Δράξοντες ἐκλήθησαν.* Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

DREPANVM, promontorium Siciliae (Plin. III, XIV, 3), forte idem quod Ptolemaei III, 4 *Ἄργεννον ἄκρον.* Ita dictum a voce gr. *δρέπανον* h. e. *falx*, ut de Rio promontorio Achaiae dixit Strabo VIII, II, 3. — Drepanum est etiam promontorium Indorum, de quo Plin. VI, XXIV, 6.

§ 2. Drepanum, *Δρέπανον* (Ptol. III, 4), est etiam urbs Siciliae, quae nunc *Trapani.* Serv. ad Virg. *Aen.* III, 707 (« Hinc Drepani me portus et inlaetabilis ora Adcipit »): « Drepanum, civitas est non longe a monte Eryce, trans Lilybaeum: dicta vel propter curvaturam littoris, in quo sita est; vel quod Saturnus, post amputata virilia Coelo patri, illuc falcem proiecit, quae graece *δρέπανος* dicitur: quod verisimile putatur propter vicinitatem Erycis, consecrati Veneri, quae dicitur nata ex Coeli cruore et spuma maris. Quidam Drepana dictum volunt a falce Cereris, quam ibi, cum filiam suam Proserpinam quaereret, amisit. Cato pluraliter *haec Drepana* dicit ». Silius Ital. XIV, 269 « *haec Drepane* ». Cf. Liv. XXVIII, 41; Flor. II, 2; Plin. III, XIV, 4. Incolae dicti Drepanitani (Plin. III, XIV, 5). In numo apud Torremuzza *Siciliae vet. nummi* tab. XXVII legitur ΔΡΕΠΑΝΩΝ.

DRIPSINVM, oppidum agri Vicetini, nunc *Trissino.* In tab. florentina (Murat. pg. 328): GEMINIVS VITALIS DRIPSINO. Cf. Grut. 480, 5.

ΔΡΟΜΟΣ, *ὀρχήστρα* (orchestra), apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 1035: *Δρόμος· ἡ ὀρχήστρα τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, παρὰ Ταραντίνοις.*

ΔΡΟΥΝΑ, *ἡ ἀρχὴ* (initium), apud Tyrrhenos, teste Hesychio *Lexic.* I, 1036.

DRVTIVS, cognomen virile apud Tudertes (cf. rom. Drusus). In lapide tudert. n. 86: DRVΓI · F et DRVΓEI · F = XDVXIKNI (trutikni) h. e. *Druti filius.*

DVA, *duo*, nomen numerale n. (ital. *dua* vel *due*). Quintil. *Inst. or.* I, v, 15: « Dua et tre et pondo diversorum generum sunt barbarismi, et duapondo et trepondo usque ad nostram aetatem ab omnibus dictum est, et recte dici Messala confirmat ». In antiquis inscriptionibus legimus: LOCA SARCOFAGI DVA (Fabr. cap. III n. 253 pg. 156), FVNERA DVA (id. cap. x n. 235 pg. 702), VASA OBRENDARIA DVA (id. cap. I n. 63 pg. 14), COLVMBARIA DVA (Gorius *Inscr. ant.* I, 412, n. 242), DVA CORPORA (Murat. 1287, 8 - 1304, 7; Cavedonius in *Mem. di relig., mor. e letterat.* VIII = 1849 pg. 22), IVGERA P · M · DVA (Marini *Arval.* pg. 48). Cf. Forcell. s. v. duo.

DVBAT, *dubitat.* Paul. pg. 67. Alii legunt dubiat.

DVBENVS, *dominus.* Paul. pg. 67: « Dubenus apud an-

tiquos dicebatur, qui nunc *dominus* ». Alii pro d o m i n u s legunt *dubius*, et *dubienus* pro d u b e n u s. Gloss. apud Labb.: « d u b i u s, δεσπότης. » Cf. Pott *Etym. forsch.* I, 261, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 17.

DVELLATOR, *bellator*, a d u e l l u m = *bellum*. Plaut. *Capt.* prol. 68: « Domi duellique d u e l l a t o r e s optimi ».

DVELLIS, *hostis*, apud veteres. Arnob. I pg. 10: « Cur d u e l l e s cum pereunt, laevum augurium non sum? ». Cf. DVIS = *bis*.

DVELLIVM, τυραννὶς, in Gloss. Cyril. apud Labb. pg. 61.

DVELLO, *bello* (bellum gero). Gloss. Labb.: « D u e l l o, μάχομαι. » Cf. DVELLVM.

DVELLONA, B e l l o n a, dea praeses armorum et belli, a d u e l l u m = *bellum* (Varro *De l. l.* VII, 49 pg. 140; vide voc. sq.). Scribitur et DVEꟼONA, unico *l.* S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 1 sq.: APVD · AEDEM DVEꟼONAI.

DVELLVM, *bellum*, unde D u e l l o n a = *Bellona* (vide DVELLIS = *hostis*) a dvi unde DVIS = *bis* (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 211). Varro *De l. l.* VII, 49 pg. 140: « Apud Ennium [*Tragoed.* v. 427 ed. Vahlen]: *Quin inde invitis sumpserint perduellibus;* p e r d u e l l e s dicuntur *hostes;* ut perfecit, sic p e r d u e l l u m; et d u e l l u m id postea *bellum.* Ab eadem causa facta D u e l l o n a *Bellona.* »

DVELLVS, *bellus*, adiect. Cf. Forcell. s. h. v.

DVEꟼONA. Vide DVELLONA.

DVENT = *d u i n t* h. e. *dent.* Vide DVO = *do.*

DVF, *duos*, acc. pl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 131, II 304) in composito DESENDVF = *duodecim.*

DVIGAE, *bigae*, nominat. pl. Varro *De l. l.* VIII, 55 pg. 185: « Et sicut est ab *uno* u n i, a *trinus* t r i n i, a *quattuor* q u a d r i n i, sic a *duobus* d u i n i, non *bini* diceretur; nec non ut *quadrigae*, *trigae*, sic potius d u i g a e quam bigae ». Cf. DVIS = *bis.*

DVIDENS, hostia *bidens.* Ita Paul. pg. 66. Vide DVIS = *bis.*

DVICENSVS dicebatur cum altero, id est cum filio census. Ita Paul. pg. 66 (vide DVIS = *bis*). Gloss. Labb.: « D u i c e n s u s, Διταβ. δεύτερον ἀπογεγραμμένος. »

DVILIS = *bilis*, χολή. Gloss. Fornerii apud Gesnerum.

DVILLIVS vel Duilius. Vide BILIVS.

DVIM, d u i s, d u i t, d u i n t, *dem, des, det, dent.* Vide DVO = *do.*

DVINI = *bini.* Vide DVIGAE = *bigae.*

DVINT = *dent.* Vide DVO = *do.*

DVIR, *duobus* (gr. δυοῖν), dat. et abl. pl., cuius rectus casus DVR = *duo*, Umbrorum dialecto (Aufr. et Kirch. I 48, 55, 58, 101, 131, II 357). Tab. eugub. Va 10 et 15: HOMONVS · DVIR = *hominibus duobus* (Aufr. et Kirch. II 363). — Passerio *Paralip.* pg. 324 d u i r est *duumvir*, et Lanzio II 708 sq. = 616 sq. *duumviri;* at Grotefendio *Rud. l. u.* VII 10 sq. (cf. III, 7) infinitivus esse videtur, Graecorum more pro Latinorum gerundio (*dandas*) usurpatus.

DVIR, *duoviri?*, nominat. pl., secundum interpretationem Maffeii (*Osserv. lett.* VI, 52) et Lanzii II 542 sq. = 463 sq. (vide art. praeced.), in lamella faler. n. 2440. Grotefendio tamen *Rud. l. u.* II 31 est *dat*, praes. indicat., e verbo *do*, et Huschkio in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 372 sq. *duo* nominat. pl.

DVIS, *bis* (sanscr. d v i s, zend. b i s, gr. δίς), adv. Paul. pg. 66: « D u i s duas habet significationes. Nam et pro δίς ponitur et pro *dederis.* » Cf. BILIVS = *Duilius.*

DVITOR = *dator.* Vide DVO = *do.*

DVLCES, *dulcis*, adiect. Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 39 pg. 252: HIC POSITA EST ANIMA DVLCES | INNOCA SAPIENS ET PVLCHRA NOMINE | QVIRIACE etc.

DVLCISIME, *dulcissime*, adiect. superlat. in titulo pompeiano stylo exarato apud Garruccium *Graffiti de Pomp.* pl. A, 1.

DVLCISSEMVS, *dulcissimus*, adiect. in lapide chr. apud Boldettum *Osserv. sopra i Cimit.* pg. 430 (vide BENEMERENTESSEME).

DVMEA, *dumosa*, adiect. Est cognomen rom. in titulo apud Fabr. cap. V n. 57 pg. 353 (CAECIL · DVMEA).

DVMECTA, *dumeta.* Paul. pg. 67: « D u m e c t a antiqui quasi d u m i c e t a appellabant, quae nos d u m e t a ».

DVNNAVSTRA. Vide DAMNAVSTRA.

DVNOM, *donum*, acc. sg. (= umbr. ИVИVꟼ r u n u m, et osco-lat. DONOM). In marsica inscr. n. 2740: DVNOM · DED = *donum dedit.* — Cf. muliebre nomen DEVSDVNA in chr. titulo apud Mommsen n. 6697.

ЯИИΜVИVЯ (dúnúmna), *d o n a m i n a* (donaria), subst. n. acc. pl. 2 decl., ex d ú n ú (cf. DVNOM seu DONOM = *donum*) et suffixo participiali -mnum (gr. δωόμενα), secundum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256 (cf. *Bull. arch. nap.* VI, 44 sg., et Stier in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 471). Aufr. et Kirch. II 160 nt. 1 legere malunt d u n u m m a (*donum* . . . .). Inscr. samnit. n. 2876:

lege: z. h ú r t i i s. k m. h e r. d ú n ú m n a, h. e. *Z.* . . . *Hortius Cominii fil. Veneri donaria* (Mommsen op. cit. s. 174), quae pro *Z. Hortius Comii f. gratiis* (*hoc*) *duorum nummorum* (*dedit*) explicat Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 147, qui osc. d ú n ú m n a comparat cum gr. δίδραχμον, relatis glossis « b i n i o, δίνουμμα » et « b i n i o n i s δινούμμα καί δενάρια ».

DVNVS, *d u o n u s* (bonus), adiect. apud vetustissimos. Carmin. Saliar. fragm. apud Varr. *De l. l.* VII, 26 pg. 129: « d u n u s I a n u s » = *bonus Ianus.* Cf. Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 58, et Bergk *Comm. de carm. saliar. reliquiis* pg. viij sq.

DVXSERIT = *duxerit*, quod legitur in fragmento legis Rubriae *De Gallia Cisalpina*, cap. 21, apud De Lama *Tavola legislat.* etc.

DVXTI = *duxisti*, per syncopen. Varro apud Non. IV, 130 = pg. 283, Catul. XCI, 9, et Propert. I, III, 27.

DVO, *do* (gr. δόω; cf. ADDVO = *addo*), quod nonnulli legunt apud Plaut. *Aul.* IV, IV, 8. Hinc duim, duis, duit, duint vel duent pro *dem, des, det, dent*, (vel *dederim* cet.), et duitor pro *dator*.

Duim apud Plaut. *Aul.* IV, VI, 6 (« tam duim, quam perduim »), et Terent. *Heaut.* I, I, 38.

Duis apud Plaut. *Capt.* II, II, 81, *Menaech.* II, I, 42, *Merc.* II, III, 67, *Rud.* V, III, 12. Pacuvius vs. 219 sq. ed. Ribbeck (*Trag. lat.* I, 87): « Te, Sol, invoco, [mi proave], ut mihi potestatem duis Inquirendi mei parentis! ». In veteri formula apud Livium X, 19: « Bellona, si hodie nobis victoriam duis, ast ego templum tibi voveo ». Cf. Paul. pg. 66 (vide DVIS).

Duit apud Plaut. *Asin.* II, IV, 54, *Aul.* I, I, 23, et Terent. *Phorm.* IV, V, 1. Lex Numae Pompilii apud Paulum ex Festo pg. 221: « Si quis hominem liberum dolo sciens morti duit, paricidas esto ». In Gloss. apud Maium *Class. auct.* VII 559 legitur: « duit *dedit* ». Cf. VENVMDVIT.

Duint apud Plaut. *Amph.* prol. 72, *Most.* III, I, 122, *Pseud.* IV, I, 25, *Trin.* II, IV, 35 (« Di duint tibi »), et Terent. *Andr.* IV, I, 42, *Phorm.* III, II, 34, V, VIII, 83, V, IX, 16 (« Di melius duint »). Gloss. apud Maium *Class. auct.* VII, 559: « Duent et duint, *dent, tribuant* ».

Duitor legitur in XII tab. leg. apud Plin. XXI, 5: « Qui coronam parit ipse, pecuniave eius, virtutis ergo duitor ei ».

DVO, *duos*, acc. pl., antiquo scribendi more, quo usus est Virg. *Ecl.* V, 68 (« craterasque duo »); ubi Servius: « Vetuste dixit, ut ambo (*Ecl.* VI, 18); nam hodie hoc significantius *duos* et *ambos* dicimus ». Charis. pg. 49P: « Sic ambo et duo, accusativo *ambos* et *duos* ratione cum *s* dicimus.... Nonnulli tamen Graecos sequuti, quia illi τοὺς δύο et τοὺς ἄμφω dicunt, hos duo et ambo dixerunt ». Non raro in lapidibus occurrit (Marini *Arvali* pg. 47 et nt. 54), ex. gr. DVO VIROS (in cenotaph. colon. pisan. sec. lin. 39 apud Norisium), DVO · FRATRES (Fabr. cap. III, n. XLVI pg. 200), ANNOS · DVO (Mur. 1682, 6, Amaduzzi *Monum. Matth.* III, 159 n. 56, Doni cl. X n. 79), BOVES · MARES · DVO (Marini *Arval.* tav. IV lin. 11, et tav. XV lin. 18), DIES · DVO (Fabr. cap. III, n. 199 pg. 150), INTER DVO [LV]COS (Kalend. praen. apud Orell. II, 386), POST DVO ME NATOS (Mur. 1744, 6), MESES N · DVO (Mur. 1309, 12) et MENSES · DVO (Mur. 1409, 7, Fabr. cap. IV n. 509 pg. 338, Marini *Inscr. alb.* pg. 122). Cf. Grut. 710, 10. — MENSIBVS · DVVM pro *mensibus duo* legitur in titulo apud Fabr. cap. V pg. 418 n. 376.

DVODECEM, *duodecim* (umb. DESENDVF = *decemduos*, ital. *dodici*), n. numer. in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 177.

DVODECIMVM, adv. in tab. ancyrana apud Chishull *Antiq. asiat.* pg. 174.

DVODEVICINSIMVM, *duodevicesimum*, adv. in tab. ancyrana apud Chishull *Antiq. asiat.* pg. 174.

DVOMVIR, *duumvir*, unde duomviratus pro *duumviratus*, quod sequitur (vide DVO = *duos*). Inscr. apud Grut. 444, 8: L · OCTAVIO · L · F · CAM | RVFO · TRIB · MIL · LEG · IIII | SCYTHICAE · PRAEF · FABR | BIS · DVOMVIRO · QVINQ · etc. Cf. Visconti *Mus. Pio-Clem.* I, 265 nt. 1. In titulo paestano apud Mommsen n. 93 legitur DVO · VIREI. Adde inscr. apud Lanzium I, 165 = 126 (Orell n. 3808, Mur. 147, 4): M · MANLIVS · M · F · L · TVRPILIVS L · F · DVOMVIRES DE SENATVS | SENTENTIA AEDEM FACIENDAM COERAVERVNT EISDEMQVE PROBAVERE.

DVOMVIRATVS, *duumviratus* (vide voc. praeced.). In lapide apud Orell. n. 2530: PRIMO DVOMVIRATV et SECVNDO DVOMVIRATV.

DVONVS, *bonus*, adiect., antiquo scribendi more (Paulus pg. 67). Gloss. apud Labb.: « Duonus, ἀγαθός ». In titulo L. Scipionis L. fil. (n. 2708): HONC · OINO · PLOIRVME · COSENTIONT · R.... | DVONORO · OPTVMO · FVISE · VIRO etc. h. e. *Hunc unum plurimi consentiunt R*[*omani*] | *bonorum optumum fuisse virum* etc. — Duonas Cerusis pro *bonae Cereris* nonnulli legunt in carminum Saliarium fragmento apud Varr. *De l. l.* VII, 26 pg. 129. Cf. Aufr. et Kirch. I 52, II 83 et 199; Benary *Die röm. lautl.* s. 173; Pott *Etym. forsch.* I 101, 252; Benfey *Griech. wurzellex.* II 207. Vide DVNVS.

DVOVIRATES, qui duumviratu functi sunt (duumvirales). In lapide puteolana (App. n. LI) HOC · OPVS · OMNE · FACITO · ARBITRATV · DVO · VIR · ET · DVOVIRATIVM.

DVPLA, *duplas*, acc. pl. 1 decl. pro duplaf (cf. lat. duplec-s, du-plu-s, gr. δι-πλόος, δι-πλός), abl. pl. ꓷƎꓶꓒꓞꓕ tu-pler, ꓘAꓶꓒꓞꓕ tu-plak vetustiori orthographià (Aufr. et Kirch. I 55, 58, 83, 113, 132, II 207 sq.; cf. Passeri *Paralip.* pg. 324). Tab. eugub. VIb 18: CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas —to, sacras duplas —to* (Aufr. et Kirch. II 209), quod *capide propinata dupla libato, sacra dupla libato* reddit Grotefend *Rud. l. u.* VI 20. Verba dupla aitu in unum ferruminat Lanzius I 368 = 287 et II 763 = 671, quasi aeol. διπλάτω h. e. *duplicato* vel *duplicator*.

DVPLAVILENSIS, adiect. ad Duplavilem pertinens, pagum in Italia superiore prope Plavim fluvium. Paul. Diac. *Langob.* II 12. Cf. Forcell. ed. Lipsiae.

DVPLIO, gr. τὸ διπλοῦν. Paul. pg. 66: « Duplionem an-

tiqui dicebant, quod nos *duplum*. Venit autem a graeco διπλοῦν ». Lex XII Tabul. apud Festum pg. 376: « Si vindiciam falsam tulit, si velit is.......tor arbitros tres dato, eorum arbitrio....fructus duplione damnum decidito ». Alia apud Plin. XVIII, III, 4: « impubem praetoris arbitratu verberari, noxiamque duplione decerni ».

DVPLO, *duplum facio, duplico*. Paul. ex Festo pg. 67: « duplabis, *duplicabis* »; et Gloss. Labb.: « duplavit, ἐδίπλωσεν ». In hoc vocabulo, ait Müller in Festo loc. cit., antiqua consuetudo ab Iurisconsultis redintegrata est. Cf. Ulp. dig. XL, XII, 22, Caium XXXVIII, x, 3, et Paul. XI, III, 14 etc.

DVPLOMVM, duploma (δίπλωμα, *diploma*). In tab. aenea apud Murat. 564, 1: PATRONOS PER DVPLOMVM A NVMERO N COOPTATOS. In *Not.* Tir. pg. 124 mendose legitur duplummum; et in Gloss. Isid. habetur diplomum. Cf. Forcell. s. v. diploma et duplomum.

DVPVRSVS, *bipedibus*, (gr. δίποσι, scr. dvipadbhjas), dat. et abl. pl. 3 decl., compositum e du- (gr. δι-, lat. et zend. *bi*-) et purs- vel -ꟼV1 pur- = *pes* (ped-is, gr. ποῦς, ποδός): sanscr. dvi-pâd, gr. δί-πους, rom. *bi-pes* (cf. Aufr. et Kirch. I 48 sq., 55, 58 sq., 84, 105 sq., 128; II 199 sq.; Quaranta *di una iscr. osca* pg. 18; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 182). Tab. eugub. VIb 10 sq.: FISOVIE · SANSIE · DITV · OCRE · FISI · TOTE · IOVINE · OCRER · FISIE TOTAR · IOVINAR · DVPVRSVS | PETVRPVRSVS · FATO · FITO · PERNE · POSTNE etc. = *Fisovi Sansie dato colli Fisio, civitati Iguvinae, collis Fisii, civitatis Iguvinae bipedibus, quadrupedibus fatum* (?) *—um ante, post* etc. (Aufr. et Kirch. II, 209). Verba dupursus et peturpursus *bifariam* et *quadrifariam* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 18. Lanzius II 760 = 668: dupursus *spiego* de puris (supplicamentis) *nel senso che le vittime si dicon pure da Plinio e pure le parti di esse che si offeriscono.*

DVR, *duo* (gr. δύο vel δύω, scr. dvau), nominat. pl. m.; accus. DVF = *duos*, 8V+ tuf = *duas*, abl. DVIR = *duobus* (Lanzi I 350 nt. 2 = 273 nt. 1; Aufr. et Kirch. I 55, 58, 131, II 296, 304, 357). Tab. eugub. VIb 50 et VIIa 46: PRINVATVR · DVR = *privati duo* (Aufr. et Kirch. II 275 et 299). — Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 et 28 umbr. dur et 8V+ tuf reddit *ture;* et op. cit. V, 13 (cf. II, 11, 30; IV, 26; V, 32) scribit: « Dur autem VIIa 46 pro τουφ IVa 41 [Ib 41] scriptam, e casu instrumentali τουρφ abbreviatum est atque *turibus* vertendum, quemadmodum IVa 20 [Ib 20] τουρες et πουρε, h. e. *turibus et igne* pro *com prinuatir peracris sacris* VIa 56 [VIb 56] legitur ».

DVRIA, Δουρία (Ptol. III, 1) vel Δουρίας (Strabo IV, VI, 5 et 7; V, I, 11), geminorum fluviorum nomen est Galliae subalpinae (Plin. III, xx, 4), quorum alter maior ex Alpibus Graiis oritur, alter minor decurrit ex Cottiis; hodie appellantur *Dora Baltea* et *Dora Riparia* (Taurinenses *Doira*, et hanc vocem usurpant pro *rivulo*, ital. *rigagnolo*). De Doria fluvio in Quadorum regione cf. Plin. IV, xxv, 2. Durius, Δούριος (Strabo III, III, 2, 4, et IV, 12), nomen est duorum amnium in Hispania, qui nunc *Duero* et *Guadalquivir* (Plin. IV, XXXIV, 4; Cic. *pro Balbo* c. 2). Dora, gr. Δόρη est fons Arabiae (Plin. VI, XXXII, 9). Cf. Pott *Etym. forsch.* II, 104.

DVRONIA, Italiae oppidum, Samnitibus pertinens. Liv. X, 39: « Papirius, novo exercitu (ita decretum erat) scripto, Duroniam urbem expugnavit. minus, quam collega, cepit hominum, plus aliquanto occidit. praeda opulenta utrobique est parta ». Cf. Duronium, Galliae Belgicae oppidum, apud Anton. *Itin.* pg. 381.

DVSMOSVS. Vide voc. sq.

DVSMVS, *dumosus*, adiect. (fortasse a gr. δρυμός, *silva querna*). Paul. ex Festo pg. 67: « Dusmo in loco apud Livium significat *dumosum locum*. Antiqui enim interserebant s litteram, et dicebant cosmittere pro committere, et Casmenae pro Camenae ». Alii legunt dusmoso in loco. Gloss. Placidi apud Maium *Clas. auct.* III, 452: « dusmum, *incultum*, *dumosum* vel *squalidum* ». Cf. Müllerum in Festo loc. cit., et Forcell. s. v. dumus.

ΔΥΣΧΙΔΩΤΕΡΟΝ, κακοτροπώτερον (κακότροπως, improbus), apud Tarentinos, teste Hesychio I, 1052, ubi forte legendum δυσχιρώτερον, pro δυσχειρώτερον, a δυσχείρωτος.

DVTI, *iterum*, *secundum*, acc. sg. 2 decl. pro dutiom vel dutim, ex du = *duo* et suffixo -tio (scr. dvitîjam, german. zum zweitem male, ital. *per la seconda volta*), quod legitur in tab. eugub. VIb 63. (Aufr. et Kirch. I 37, 55, 58, 117, 132, II 260, 272; Grotefend *Rud. l. u.* II 25 et V 27). Lanzio I 378 = 295 et II 817 = 726 duti est « *toti*, *terzo e sesto caso*, *da totius* ».

E

-Ǝ (E-), *i-re*, rad. umbrica, pro i- (unde forma redupl. -ꟻ+Ǝ ETA- = *ita-re*) = scr. i- vel î- (gr. εἶ-μι, ἴ-μεν; lith. *ei-mi* et slav. *i-dù* = eo), in tabularum eugub. voc. V+Ǝ (ETV) = *ito*, ꟻ⅄V⅃Ǝ etuta vel V+V+Ǝ (ETVTO) = *eunto*, EEST = *ibit*, EFVST = IVST = *ierit*, Ǝ⅂I ise = *ibit?* et IER = *ibis*. Occurrit etiam in compositis: V+⊗ƎᗡᑫꟽꟻAmpr-ehtu vel a V+ƎᗡᑫꟻAapr-etu = *amb-ito*, AMBRETVTO = *amb-eunto*, ⅂VV8ƎᗡᑫꟽꟻAam-pr-efuus = *amb-iverit*, AMBREFVRENT = *amb-ierint*; V+ƎИƎ (ENETV) = *in-ito*; V+ƎᑫV up-etu = *ob-ito*, et ꟻ⅄V⅃ƎᑫV up-etuta = *ob-itote*. Vide art. sq.

-Ǝ (e-), *i-re*, rad. osca (vide art. praec.), in verbo TƎᗡ8ꟽꟻ amfr-et = *amb-eunt*. Cf. ⅂ИVT+Ǝ eítuns.

-Ǝ (E-), stirps pronominalis pro I-, apud Umbros. Vide ƎᗡƎ (ERE), ꓘƎᗡƎ (EREC), ERONT, ERIHONT, ESME, ESMEI, ꓘIꟽ⅂Ǝ (esmik), EO, EVRONT, ꓘƎᑫƎ (erek), ERSE, Ǝ8I (IFE), IFONT, VƎ (eu), EAM, 8ꟻƎ (EAF), Ǝᗡ+Ǝ (etre), ETRV, ⅂Ǝᗡ+Ǝ (etres), ꟽꟻᗡ⅃Ǝ (etram), 8ꟻᗡ+Ǝ (etraf).

-Ǝ (E-), stirps pronominalis apud Oscos, = I-. Vide EIZO, V⅂I+Ǝ eísú vel EISO, et EKO.

-Ǝ (e-), stirps pronominalis apud Etruscos (vide voc. praeced.), in voc. ᗡƎ+Ǝ (eter), unde ꟻᑫƎ+Ǝ (etera), MꟻᑫƎ+Ǝ (eteraś), ꟻꟻᑫƎ+Ǝ (eterav), IᑫƎ+Ǝ (eteri), ИƎIᑫƎ+Ǝ (eterien), MᗡƎ+Ǝ (eterś), Iᑫ+Ǝ (etri), ꟻIᑫ+Ǝ (etria), Vᗡ+Ǝ (etru), et ꟻ⅃Ǝ (eca).

Ǝ (E), = ⊗Ǝ (EH) vel EHE, lat. *e* vel *ex* (cf. osc. ƎƎ ee), praep. quae fortasse agnoscitur in umbr. vocibus ꟻ⅂ꟻƎ e-asa = *ex ara?* (Aufr. et Kirch. II, 254, 404), EETV (e-etu) et VꟽꟻT⅂ᑫV+Ǝ e-turstamu vel ETVR-STAHMV.

§ 2. Fortasse idem ac ИƎ (EN), gr. ἐν, lat. *in*, praepos. umbr. in verbis EHIATO et V+ƎIƎ⅃Ǝ (e-veietu). Cf. Aufr. et Kirch. I, 159.

E, signum vel nota numeralis in quibusdam nummis Italiae inferioris, qui pertinent ex. gr. ad Neapolim (Carelli tab. LXXII n. 5, 27 sq., 35 sqq., LXXIV n. 47, LXXVII n. 105-109, LXXIX n. 125, LXXXI n. 152, 155), ad Cales (Carelli tab. LXVIII n, 26), ad Veliam (Carelli tab. CXXXVI n. 5, CXXXVIII n. 29). Adde nummum cum scriptione ITALIA apud Carell. tab. CCI n. 16.

Ǝ (E), in vase volcente n. 2249. Est signum figuli vel figulinarum officinae. Adde n. 2655, et cf. n. 275 bis, 411, 690.

E, *et?*, coniunctio in titulo falisco n. 2442 (Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXI).

ꟻƎ (ea), in vase volcente n. 2232. Cf. VꟻƎ (eau).

EABVS, *eis*, pronom. demonstr. fem. abl. pl. Cato *De r. r.* cap. 152: « Facito scopas virgeas ulmeas: eabus latera doliis perfricato. »

EAD, *ea*, acc. pl. n. τοῦ pron. eis = *is* (cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 24). S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 24: QVEI · ARVORSVM · EAD · FE-CISENT h. e. *qui adversum ea fecissent.* — Adversum ead, ait Benary (*Die röm. lautl.* s. 37), *ist adverbial, wie praetereâ(d) zu nehmen, nichts als acc. plur. neutr. wie bis jetzt geschehen, da schon der umstand, dass der sing.* « quam suprad scriptum est » *folgt, diess schlagend beweist* ». Aliis est abl. sg. fem.

EAE = *ei*, pronom. demonstr. fem. dat. sg. Cato *De r. r.* cap. 142: « Hoc amplius, quomodo vilicam, uti oportet, et quomodo eae imperari oportet, uti adventu domini, quae opus sunt, parentur, curenturque diligenter ». Et cap. 46: « Quam simillimum genus terrae eae, uti semina positurus eris »; ubi eae, ait Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 8 sq., utrum pro *ei* an pro *eius* positum sit dubitari potest.

EAEDEM?, *eidem*, dat. sg. Inscr. rom. apud Grut. 957: 13: VIBIAE · PSYCHE | V · A · XXIV | Q · VIBIVS · POLYBIVS | L · SVAE | EAEDEM · CONIVGI.

8ꟻƎ (EAF), *eas*, pronom. f. acc. pl., e stirpe pronominali -Ǝ (E-) pro *i-* (Passeri *Paral.* pg. 325, et *Lett. Ronc.* n. XVI pg. 276; Aufr. et Kirch. I 133 sq., II 44, 274, 298; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348). Tab. eugub. Ib 42 sq.: ƎIƎVIƎ⅂V+ : V+Ǝ8 : ƎIИVᑫƎꓘꟻ : Ǝᗡ+ | ꟻꓘƎ⅃I8ꟻƎ (eaf iveka tre akerunie fetu tuse iuvie) = *eas iuvencas tres Aquiloniae facito Tursae Ioviae;* quibus respondent tab. VIIa 52 sq. verba EAF · ACERSONIEM | FETV · TVRSE · IOVIE etc. = *eas Aquiloniae facito Tursae Ioviae* etc. (Aufr. et Kirch. II, 299). Pro EAF legitur EF in tab. eugub. VIa 4. — Grotefendio *Rud. l. u.* IV 28 (cf. V 9, VI 29), cui assensus Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 32, est casus instrum. pl. = *eabus.*

EAFDEM, *eadem*, acc. pl. n. (vide EOFRVM = *eorum*; et cf. umbr. 8ꟻƎ = EAF h. e. *eas*). Tab. Heracl. cap. 1 (apud Mazochium pg. 303; cf. pg. 304 nt. 2): EAFDEM · OMNIA. Cf. Maffeium *Osserv. lett.* III 269, et Lanzium I 270 = 209.

EAM, *eam*, pronom. f. acc. sg., e rad. E- pro i- (Lanzi II 763 = 671; Grotefend *Rud. l. u.* IV 28; Aufr. et Kirch. I 133 sq., II 44, 204, 274). Tabula eugubina VI b 16: APE · EAM · PVRDINSVST = *ubi eam porrexeris* (Lanzi loc. cit., Aufr. et Kirch. II 209), quod pro *postquam ita peregeris* reddit Grotefend op. cit. VI, 19; et tab. VI b 24 sq.: EAM · MANI | NERTRV · TENITV = *eam manu sinistra teneto* (Grotefend op. cit. VI 20, Aufr. et Kirch. II 230).

EAMPSE, *eam ipsam*, acc. sg. fem. (cf. EAPSE = *ea ipsa*). Plaut. *Aul.* V, 7: « Eampse anum »; *Cist.* I, III, 22: « Ut eampse vos audistis confiterier »; *Menaech.* V, II, 22: « Atque eccam eampse ante aedis »; *Mil.* IV, II, 77: « At iube eampse exire huc ad nos »; *Poen.* I, II, 60: « Quasi eampse reges ductitent »; *Rud.* IV, VIII, 14: « Quid eampse illam? »; et *Truc.* I, II, 31; « Quia te adducturum huc dixeras eum ipsum, non eampse ».

ꟽAƎ (ean), quod legitur in amuleto (?) cortonensi n. 1046, fortasse est gr. εὐὰν (Aristoph. *Thesmoph.* v. 3003: εὔϊον εὔϊον, εὐοῖ), rom. *evoe* vel *evohe* (Virg. *Aen.* VII, 389), vox bacchantium. Ita Lanzius II 492 = 419.

EANVS, *Ianus* (Ἴανος), Apollo sive Sol. Macrob. *Sat.* I, 9: « Alii mundum, id est, coelum esse voluerunt; Ianumque ab *eundo* dictum, quod mundus semper eat, dum in orbem volvitur, et ex se initium faciens in se refertur. unde et Cornificius Etymorum libro tertio, *Cicero*, inquit, *non Ianum sed Eanum nominat ab eundo* ».

EAPSE, *ea ipsa* (cf. REAPSE = *re ipsa* et EAMPSE = *eam ipsam*). Paul. pg. 77. Et Festus *Qu.* XIII, 24 (pg. 286): « Reque eapse Scipio Africanus, Paulli filius, cum pro aede Castoris dixit, hac compositione usus est: *quibus de hominibus ego saepe, atque in multis locis opera, factis, consiliis reque eapse saepe benemeritus spem*, id est et re ipsa. ». — Plaut. *Cist.* I, II, 17: « Recens natum eapse quod sibi subponeret »; *Truc.* II, VI, 15: « eapse se vero non potest ».

?IƎИIꟼAƎ (earinei), *Herennia?* vel *Herinnia?*, n. pr. f. (vide AIИA[ИI]ꟼ[Ǝ] erinania), ab AИIꟼƎ erina, pro IИIꟼƎ8 herini vel AИIꟼƎΘ herina, in urna clusina n. 698 bis.

A⸮AƎ (easa), quod exhibet tab. eugub. IIa 38 fortasse legendum e = *ex* et asa = *ara* (Aufr. et Kirch. II 387, 404). Grotefend *Rud. l. u.* VII 21 legit asa = *ara*, quod exponit *preces*.

?VIↃIƧAƎ (easiciu), *Asicius*, n. pr. m. in titulo perusino n. 1679.

ИVƧAƎ (easun), Ἰάσων (Iason), graecus heros, in antiqua gemma n. 2520, de qua Micalius *Stor.* etc. III, 215. Cf. Avellinium *Opusc.* III, 76.

VAƎ (eau), in vase volcente n. 2260 *t*. Cf. AƎ (ea).

8Ǝ (eb), in vase samnitico n. 2886.

EBAΣON, ἔασον (ab ἐάω, *sino, permitto*), apud Syracusios, teste Hesychio I, 1060. Cf. Thes. gr. ling. III, 15.

EBETRAFE, *ad —as*, locat. pl. 1 decl., pro hebetrafem, quod et scribitur HEBETAFE, cuius sensus obscurus (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 8 et § 24, Aufr. et Kirch. I 79, 95, 99, 114, II 78, 93, 252). Tabulae eugub. VIa 12 verba EBETRAFE · OOSERCLOME *prospero oscinum canto* vertit Grotefend *Rud. l. u.* VI 6, 11, VIII 22.

EBRIACVS, idem ac *ebrius*, adiect. (nobis Italis dicitur *briaco, ubbriaco*). Paul. *Aulul.* apud Nonium II, 306 = pg. 108: « Homo ebriacus somno sanari solet ».

EBVRVM, oppidum Lucaniae, nunc *Eboli*. Inscriptio apud Mommsen n. 189 (Henzen n. 7145): T · FL · T · F · FAB · SILVANO · PATR · MVN | EBVR · II VIR etc. — Incolae appellantur Eburini. Plinius III, XV, 3: « Lucanorum autem, Atenates, Bantini, Eburini, Grumentini etc. » — Eburum (Ἔβουρον, Ptol. II, 11) est quoque urbs Quadorum in Germania, Ebura (Ἐβοῦρα, Strabo III, I, 8) oppidum Hispaniae Baeticae, Ebora urbs Lusitaniae (Plin. IV, XXXV, 5). Cf. Eburobritium, Eburodunum, Eburones, Eburovices apud Forcellinium.

EGERIA, Ἠγερία, nympha fuit in mythologia latina, cui « sacrificabant praegnantes, quod eam putabant facile conceptam alvum *egerere* (Paul. pg. 77) ». Cf. Forcell. ed. Lipsiae ad v. Aegeria; et vide etr. ΛECETIΛI atque ƎIꓘƎIƎ eierie.

EGERIVS. Vide OИꟼA arnth § 1.

EGESTA. Vide SEGESTA.

EGMAD, *—â* (re), subst. f. 1 decl. abl. sg.; nominat. sg. EGMO, quod vide. Tab. Bant. n. 2897 lin. 10: DAT · EIZAC · EGMAD = *de illa re* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 146 et 216; Aufr. et Kirch. I 166, II 133 nt. 1). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 65 et 94 legit egmaden = *in controversia*.

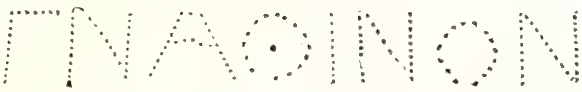
EGMAZVM, *—arum* (rerum), subst. f. genit. pl. 1 decl.; nominat. sg. EGMO, quod vide (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256; Aufr. et Kirch. I 23 nt. 3, 52, 103, 166; Aufr. et Ebel in *Zeit. f. vergl. spr.* I 281, II 62; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 10, 35). Tab. Bant. n. 2897 lin. 24: EIZAZVNC · EGMAZVM = *illarum rerum* (Aufr. et Kirch. II 160 nt. 1; Kirchhoff op. cit. s. 80; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 88; cf. Mommsen op. cit. s. 147), quod pro *earum controversiarum* reddit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 119. — Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 19 « egmazum infinitivus compositus esse videtur pro ἐκμάζειν sive *exquirere* »; et Guarinio *Lex. osco-lat.* pg. 33 egmazum est *loris caesum*, adiect. ab ιμασσειν vel μαστεειν, *flagellis caedere* (cf. *Tab. oppid. Lex.* pg. 144 et *In comm. V exc.* pg. 41 sq.). De Franchini

interpretatione (egmazum = *manducare*, a gr. *μασσῶμαι*) vide *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308.

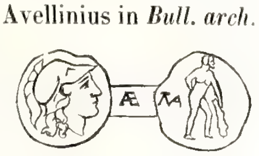
EGM[AS], —*ae* (rei), subst. fem. genit. sg. 1 decl. (nominat. EGMO), secundum Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64, quem sequutus est Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 34. Tabula Bantina n. 2897 lin. 5 sq.: EGM[AS · TOVTI]|CAS AMNVD = *rei publicae caussa* (Kirchhoff op. cit. s. 79). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 145 et 256.

EGMO, —*a* (res), subst. f. nominat. sg. 1 decl., genit. sg. EGM[AS], abl. sg. EGMAD, genit. pl. EGMAZVM. (Cf Aufr. et Kirch. I 166; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 35 et 63). Radix est eg-, opinor cum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 256, fortasse eadem, quae patet ex rom. *eg-ere* (gr. *ἀχὴν* = *pauper*), nisi pro AC-, *ag-ere* (Schweizer in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 205, 209 et 218). Tab. Bant. n. 2897 lin. 4: IOC · EGMO = *ea res* (Mommsen op. cit. s. 145). *Dieses wort*, inquit Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 80), *kann weder sprachlich noch dem sinn nach* = acnua *sein, wie Corssen, oder* res (*von* egere) *wie Mommsen meint. Der zusammenhang führt überall auf die bedeutung* lis, controversia, iurgium, *und es kommt also ohne zweifel von αἴχμη, die lanze, der krieg* (*Polyb. IV*, 52) *her, woron auch im griech. übertragen μεταίχμιον, das zwischen zwei staaten straitige land, αἰχμάλωτος* = mancipium. — Franchinio in *Giorn. arcad.* LXXXIII 308 egmo = *cippo* sive *termino*, a gr. *ἔγμα*.

EGNATIA, Ἐγνατία (Ptol. III, 1; Strab. codd. VI, III, 8 Στεγνατία), oppidum Apuliae, in loco qui dicitur *Torre d'Agnazzo*, sive ubi nunc *Fasano*, inter Brundusium Bariumque (Antonini *itin.* pg. 117). Plinius II, CXI, 3: « In Salentino oppido Egnatia etc. »; et III, XVI, 3: « Pediculorum oppida, Rudiae, Egnatia, Barium ». Ab Horatio *Sat.* I, v, 97 dicitur Gnatia et ita legitur in Tab. peutinger. ed. Scheyb segm. VI *a*, siculi in caduceo graece inscripto ΓΝΑΘΙΝΩΝ (cf. gr. *γνάθος*), genit. pl.

In aereis nummis quibusdam (Riccio *Repert.* etc. pg. 145) adspicitur ΓΛ monogramma, quod Avellinius in *Bull. arch. nap.* I 130 solvit in ΤΝΑ (ΓΝΑ?) pro ΤΝΑ*tia* h. e. *Gnatia*. Cavedonius tamen in *Bull.* cit. II 54 hos nummos cum Millingen ad Mateolum, Apuliae oppidum, tribuendos esse existimavit.

Ager Ignatinus pro egnatinus legitur apud Frontinum *De col.* Cf. Romanelli *Topogr.* II, 143 sgg., *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 44-47, et *Bull. arch. nap.* III, 128.

EGNATIVS, gentilitium samniticum (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 397), comparandum cum etr. ANTANCE (ecnatna) et umbr. EKNAXI (eknati) = *Egnatio*. Liv. X, 19 (vide GELLIVS § 1): « Gellius Egnatius »; Vell. Paterc. II, 16: « Marius Egnatius » = Μάριος Ἰγνάτιος (Appian. *De bell. civ.* I, 40); et Cic. *ad Att.* VI, 1 § 20 = n. 252: « Egnatius Sidicinus ». Adde inscr. acerranam, quae sequitur, apud Mommsen n. 3549: GN · STENNIO EGNATIO CN STENNI | EGNATI RVFI · FIL FAL PRIMO IIII VIR etc. Saepe in lapidibus occurrit gentilitium Egnatius (raro Ecnatius apud Murat. 1257, 2, et Ignatius apud Fabr. cap. IX n. 226 pg. 626), unde Egnatuleius, Egnatianus (Grut. 256, 7), et Egnatulus (Grut. 404, 5). Cf. Aufr. et Kirch. II, 395; et vide volsc. EK.

EGRETVS, *egressus*. Paul. pg. 78: « Egretus et adgretus ex graeco sunt ducta a surgendo et proficiscendo. Unde et Nyctegresia quasi noctisurgium. »

ΜVΝΙΞΚΞ (egvinum), in nummis n. 2828*e* ad Nuceriam Alfaternam spectantibus. Vide ΜVΝΙΞΚΞЯ (degvinum).

EGVITVRI, populi Alpini, de quibus Plin. III, XXIV, 4.

ED, *et*, coniunctio (ital. *ed* ante vocales). Inscr. campana apud Mommsen n. 4491: CN · CASSIVS · CN · L | NESTOR | CERNIA · Ɔ · L | SALVIA | SIBI · ED · SVIS. Alia inscr. apud Cardinalium *Inscr. ant. ined.* n. 476 (Mommsen n. 7188): VIXIT AN . . . . . ED · ME · IIII · ED · DI · XX. Adde titulum apud Grut. 958, 11. In epitaphio Severae martyris legitur: ΚѠϹΟVΛЄ · ΚΛV-ΔЄΙѠ ЄΔ · ΠΑΤЄΡΝѠ (cosule Cludio ed Paterno), ЄΔ · ЄΙϹΠЄΙΡЄΙΤѠ ϹΑΝΚΤѠ (ed ispirito sancto), ЄΔ ΜΗϹѠΡѠΝ (ed mesoron). Cf. Lupium pg. 118.

EDEATROE, qui praesunt regiis epulis, dicti *ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων*. Ita Paul. ex Festo pg. 82. Alii legunt edeatrae. Cf. Müllerum in Festo loc. cit.

EDENATES, populi Alpini. Plin. III, XXIV, 4.

EDENTVLVS, adiect., qui est *sine dentibus* (ab *edento*, unde *edentatus* = ital. *sdentato* h. e. dentibus privatus). Est cognomen rom. in titulo frentano (Murat. 21, 8), valde suspecto, nisi falso (Mommsen pg. 30 n. 789).

EDEPOL vel aedepol, pro medepol (*νὴ τὸν Πολυδεύκη*) h. e. *me Deus Pollux adiuvet*, forma adverbialis iurandi, olim feminarum propria. Aul. Gellius XI, 6: « In veteribus scriptis neque mulieres Romanae per Herculem deiurant; neque viri per Castorem. sed cur illae non iuraverint Herculem, non obscurum est. nam Herculaneo sacrificio abstinent. cur autem viri Castorem iurantes non appellaverint, non facile dictu est. Nusquam igitur scriptum invenire est apud idoneos quidem scriptores, aut mehercle feminam dicere, aut mecastor virum. Aedepol autem, quod iusiurandum per Pollucem est, et viro et feminae commune est. Sed M. Varro asseverat antiquissimos viros neque per Castorem neque per Pollucem deiurare solitos; sed id iusiurandum fuisse tantum feminarum ex Initiis Eleu-

siniis acceptum: paulatim tamen, inscitia antiquitatis, viros dicere aedepol coepisse; factumque esse ita dicendi morem: sed mecastor a viro dici, in nullo vetere scripto inveniri ». Cf. Terent. *Andr.* II, I, 5, *Hec.* I, II, 8, *Phorm.* V, I, 8; et Plaut. *Mil.* IV, I, 41, *Most.* V, I, 34, *Asin.* III, II, 14. — Pro edepol variis in locis Plauti et Terentii et Caecilii nonnulli legunt epol.

EDI, *me dii*, adverbium iurandi. Charis. pg. 183 P.: « Titinnius in Barathro, *Id necesse respondit edi, pro edius fidius* ».

EDISSA, oppidum Siciliae. Cic. *in Verr. act.* II, V, 34, ubi Cluverius legere mavult Odysseae.

EDOCATVS, *educatus*, particip. ab *educo*, in lapide Taurinensi apud Grut. 860, 5 (Maffei *Mus. ver.* 225, 7; Orell. n. 71). Adde Orell. n. 2613, ubi cf. Henzen.

EDOR, *ador*, n. Paul. pg. 3: « *Ador* farri genus, edor quondam appellatum ab *edendo*, vel quod *aduratur*, ut fiat tostum, unde in sacrificio mola salsa efficitur ». Cf. Forcell. s. v. *ador*.

EDRO vel Edron, portus Italiae, in Venetis, a gemino flumine Medoaco formatus (Plin. III, XX, 7).

EDVLIO, diminut. edulii (*edulia* = res edules, h. e. esui aptae). Est cogn. muliebre in lapide aveiate apud Mommsen n. 5995, ubi legitur: C · CVRIO | SVRO | BVCLEIAE | EDVLIONI.

EDVS, *fedus* vel *hedus*. Varr. *De l. l.* V, 97 pg. 38: « *Ircus*, quod Sabini fircus; quod illic fedus, in Latio rure edus; qui in urbe, ut in multis *a* addito, aedus ». Vide FEDVS et HEDVS.

EDVSA, dea, quae esui praeerat. Nonius II, 310 = pg. 108: « Edusam et Potinam deas praesidis vult haberi puerorum Varro, Cato vel de liberis educ. Quum primo cibo et potione imitarent pueros, sacrificabantur ab edulibus Edusae, a potione Potinae nutricis ». Cf. Don. ad Ter. *Ph.* I, I, 15, qui eandem deam vocat Eduliam, et August. *De civ. Dei* IV, 11, qui Educam sive Edulicam.

ƎƎ (ee). Vide osc. TИꟷTꙅƎƎ (eestint).

IƧƎƎ (eezi), perperam exaratum in titulo etr. n. 1229, pro IƧƎᖷ vezi, quod vide.

EEI, *eis* (ii), pronom. demonstr. nominat. pl. (= EI, IEI, IEIS, II, HI), ab EIS = *is*, quod vide. In lapide herculan. apud Mommsen n. 2423 lin. 8 (cf. lin. 10): DVM · EEI · VEIVERENT.

EEIS, *eis* vel *iis*, pronom. demonstr. abl. pl. (= EIEIS et IEIS, IIBVS et IBVS, IIS, IS, HIS), ab EIS = *is*, quod vide (cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 50 sqq.). S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 4 sq.: EEIS · VTEI · AD · PR · VRBANVM · ROMAM · VENIRENT; lin. 5: DEQVE EEIS · REBVS; et lin. 25: EEIS · REM · CAPVTAꟾEM · FACIENDAM · CENSVERE.

ARꟷИVꙅRƎᖷИƎƎ (eenpersuntra), perperam scriptum in tab. eugub. IIa 30 pro ARꟷИVꙅRƎᖷИƎ[Ɔ] (venpersuntra), quod vide.

MAИƆRƎƎ (eercnaś), perperam scriptum in titulo etrusco-perusino n. 1457 pro MAИƆRƎᖷ (vercnaś), quod vide.

EESONA, *—as*, acc. pl. 1 decl. (in tab. eugub. VIa 18), rectius ESONA, quod vide.

EEST, *ibit*, futur. 3 pers. sg. (scribitur quoque EST, sed minus recte), e rad. E- pro i-re (Aufr. et Kirch. I 44, 144, II 31, 38, 58). Tab. eugub. VIa 1 sq.: POEI · ANGLA · ASERIATO | EEST = tab. VIa 6 sq.: POI · ANGLA | ASERIATO · EST h. e. *qui oscines* (?) *observatum ibit* (Aufr. et Kirch II 51 et 62). Grotefendio *Rud. l. u.* VI 5 sq. aseriato eest vel aseriato est = *augurium datum est.* — Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss.: « eesteso, *quae erit* »; et Passerius *Paralip.* pg. 325: « eesteso, pro *esto*, imperativum a verbo *esse* ».

?ꟷƧƎƎ (eest), fortasse pro vest, in titulo etr. n. 1598.

TИꟷTꙅƎƎ (eestint), *sistant* vel *sistunto* (?), 3 pers. plur. imperat., e rad. -ИTꙅ sta-, fortasse cum ee pro syllaba radicali reduplic. (*si-sto*, ἵ-στημι), secundum Henzen in *Annali dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 419, et Mommsen in *Annali cit.* pg. 416 et *Die unterit. dial.* s. 296, qui verba tabulae Agnonis n. 2875 *B* lin. 1 TИꟷTꙅƎƎ · ꓘꙅИꓘƎ · ꙅИꙅИИ (aasas ekask eestint) exponunt *aras hasce sistant* vel *sistunto* (consecranto). Alii tamen vertunt *arae haece extant* (Aufrecht in *Zeit. f. vergl. sprach.* I 90, et Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 129), vel *arae haece existunto* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3 et 24). Nonnullis aliis eestint 3 pers. pl. indicat. est (cf. Ebel et Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* II 58, V 8), ut etiam Kirchhoffio videtur (*Das stadtr. von Bantia* s. 8 et 11), qui aasas ekask habet pro *arae haece* nominat. plur. — Si ee-stint redditur pro *ex-stant*, ee- comparandum cum osca praepositione -ᗺƎ eh- = *ex* (cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 251).

EETV, *ito* (= ETV) sive *exito*; imperat. 3 pers. sg., e rad. E- pro *i*- (i-re), fortasse adiuncta praep. *e* pro EHE = *ex* (1). Tab. eugub. VIb 54: EETV · EHESV · POPLV (eetu eh[e] esu poplu) = *exito ex hoc populo* (Aufr. et Kirch. II, 275, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 24). Alii legere malunt eetu pro FETV = *facito.*

VᖷƎƎ (eetu), quod vidit Passerius in tegula etr. n. 939, fortasse legendum fetu pro VIꟷƎ8 (fetiu) h. e. *Vetius.*

EF, *eas*, pron. acc. sg. f., perperam scriptum pro EAF, quod vide (Aufr. et Kirch. I 44, 134 nt. 1, II 44). Tab. eugub. VIa 3 sq.: ANSTIPLATO | EF · ASERIO = *stipulator eas observari.* — Ef aserio Grote-

(1) *Denn es ist nicht unmöglich, dass jenes* e *die praeposition* ê *(auch* eh ehe *geschrieben) vorstellt*, eetu *also ein röm.* exito *est.* Aufr. et Kirch. II, 253.

fendio *Rud. l. u.* VI, 6 pro *eaf aseriof*, h. e. *his auguriis*, scriptum videtur. Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss.: « ef, *a quo* »; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343: « ef = ἐπὶ, *eigentlich alter dativ des pron.* is *mit infin. zusammengesetzt* ».

EFFEXIS vel effexis, pro *effeceris* vel *efficies*, legitur apud Plaut. *Cas.* III, v, 63.

EFFVGIA dicebatur hostia, quae *effugisset* ab aris, teste Servio in Virg. *Aen.* II, 140. Cf. Forcell. s. v. effugium.

?IИI83 (efini); fortasse pro IИIЯ3B (herini) = *Herinia*, ut coniecit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 328 n. 18, in titulo etr. n. 1954.

EFVRENT, *iverint*, futur. exact. 3 pers. pl., e rad. E- pro *I-re* (Aufr. et Kirch. I 145 sq., II 237 et 264). Occurrit in voc. umbr. AMBREFVRENT (ambr-efurent) = *amb-iverint*.

EFVRFATV, —*ato*, imperat. 3 pers. sg., quod conflatur ex praep. E = rom. *e* vel *ex*, et furfa-tu, vox originis et significationis ignotae (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 30; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; Aufr. et Kirch. I 55, 142, II 206, 233. Cf. FVRFANT et ΘЯ8ΩV8 furfath). Tab. eugub. VIb 17: SOPA · PVROME EFVRFATV = tab. VIIa 38 SOPAM · PVROME · EFVRFATV h. e. —*am in purum* (?) —*ato* (Aufr. et Kirch. II 209 et 286), quod *pro sulfure in igne februato* reddidit Grotefendius op. cit. VI 19 et 28, cui visum est e-furfatu fortasse idem significare quod fefure fetu in tab. IIa 4 (op. cit. V, 16; cf. VI 17 et VII 15). — Passerius *Paralip.* pg. 325 (cf. *Lett. Roncagl.* n. xv pg. 225): « efurfatu, *conspersum furfure* sive *mola* ». Eadem proponit Lanzius II 817 = 726, qui efurfatu explicat *molito*, *in furfurem redacto* (*frumento*).

[+]ƧV83 (EFVST), *ierit* (i-verit), fut. exact. 3 pers. sg. (scribitur etiam IVST), e rad. umbr. -3 (E-) pro *I-re* (Aufr. et Kirch. I 149, II 237, 264). Tab. eugub. VIa 47: VASETOME · FVST (lege *vasetom efust*) = —*um iverit* (Aufr. et Kirch. II 238). Alii legunt vasetome fust. Antiquior forma [+]ƧV83 e-fust occurrit in ƧVV83Ɑ1ИЯ (ampr-e-fuus) pro ampr-efust = *amb-i-verit*.

ƧVV83 (efuus). Vide voc. praec.

EZ-, radix osca, = -ƨ3 (ES-), scr. as, *esse* (es-re). Vide EZVM.

8ЯIΩЯƨ3 (ezariaf), —*as*, subst. fem. acc. pl. 1 decl. (Aufr. et Kirch. I, 113; II, 366); vox ignotae originis et significationis (in tab. eugub. IV 27), quam Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30 habet pro casu instrumentali plur., et Grotefend *Rud. l. u.* VII 32, 35 pro abl. pl. = *escariis vasis* (cf. volsc. ESARISTROM et gr. ἐσχάρα, ἐσχάριον, ἐσχαρὶς).

?>ИЯ⅃↓И✱3 (eznchvalc), quod legitur in sarcophago etrusco n. 2100, pro *interfectus* vel *interfector* explicat Vinc. Campanarius (*Dell' urna di Arunte* pg. 44), ab *exneco* (*eneco* vel *enico*; cf. gr. νέκυς vel νεκρὸς = *mortuus*). Sec. Campanarius vero a gr. ἐξέρχομαι vel ἔξοιχομαι (abeo) hanc vocem etruscam ducit, et *abitus* vel *egressus* exponit (*Giorn. arcad.* CXIX, 343).

?ƨV1ꟻ3 (ezpus), vox incerta, quae patet in titulo etr. n. 2183. Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 26 legit *elpus* cogn. virile. Cf. Friedlander in *Beiträge zur älteren Münzkunde* I, 174.

EZVM, *esse?* (aliquando ESE), infinit. praes. = umbr. EROM, e rad. osca EZ- = -ƨ3 (ES-), in tab. Bant. n. 2897 lin. 10 (Aufr. et Kirch. II, 330 nt. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 53, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 128; Ebel et Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 62, III 216 et 219 sq.; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87). — Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 266 et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 93 osc. ezum = *eorum*, pron. demonstr. genit. plur. masc. (= *hoc*, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, 19 et 49; = *hunc*, Peter *Spr. und schr.* etc. 56; = *ipsum*, Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308). Guarinius denique *In comm. V exc.* pg. 30 sq. et *Lex. osco-lat.* pg. 34 (cf. *Tab. oppid. lex.* pg. 146) habuit ezum pro *sedentem*, quod ab ἕζομαι = *sedeo*.

ӨƎ (EH), = EHE, lat. *e* vel *ex* (osc. B3 eh), praep., quae patet in umbr. vocibus V⅃ꓘ⅃ƎƎΩӨƎ (eh-velklu), EHVELTV (eh-veltu), et EHESV (eh-esu vel eh[e]-esu). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 30; Aufr. et Kirch. I 78, 154, II 37, 253 sq.; et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 251, 259.

B3 (eh), *ex*, praep. osca (= umbr. ӨƎ eh). Vide ЯRΩTB3 (eh-trad) = *ex-tra*.

EB (eh), legitur in ebore (inscr. n. 2175 bis) e sepulcris volcentibus deprompto.

EHE, *e*, *ex* (gr. ἐξ), praepositio apud Umbros, = ӨƎ (EH) et fortasse 3 (E), osc. B3 eh; quas formas *ex* et ἐξ Pottius *Etym. forsch.* II 184 deduxit a scr. vahis, et Boppius *Gloss. scr.* s. 34 retulit ad âvis (Aufr. et Kirch. I 78, 154, II 253 sq.; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 251, 259, 275; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 24, 343). Tab. eugub. VIb 54: EETV · EHESV · POPLV (ubi legendum eh[e] esu vel eh esu) = *ex hoce populo*; et loc. cit.: NOSVE · IER · EHE · ESV · POPLV = *nisi ibis ex hoce populo* (Aufr. et Kirch. II 275). Cf. EHETVRSTAHAMV (ehe-tursta-hamu?). — Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 25 et 31 (cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 67) ehe est graeca coniunctio ἠέ, *sive*; hinc eh[e] esu et ehe esu = *sive in hoc* (op. cit VI, 24).

EHESV, quod exhibet tab. eugub. VIa 54, pro eh esu vel ehe esu = *ex hoc* exaratum putant interpretes. Vide supra ӨƎ (EH) et EHE.

EHETIVM. Vide AZETIVM.

EHETVR. Vide voc. sq.

EHETVRSTAHMV, idem ac ETVRSTAHMV et antiquissimis literis VMA+ƧqV+Ǝ (e-tursta-mu?), *ex—ator*, imperat. depon. 3 pers. sg., ab EHE = *ex* conflatum et themate verb. TVRSTA (A+ƧqV+ tursta), cuius origo et significatio ignorantur. Tab. eugub. VIb 55: TRIOPER · EHETVRSTAHMV = *ter ex—ator* (cf. Aufr. et Kirch. I 55, 143, II 253, 275), quod verbis *ter paeanem instituito* reddit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 24, cui videtur umbr. ehetur acc. pl. 4 decl., et pro gr. εὐασμόν vel παιᾶνα h. e. *ovationem* vel *paeanem* accipiendum (op. cit. III 18, V 24, VI 25).

EHIATO, *—atos*, pro ehiatof, partic. perf. pass. acc. pl., fortasse compositum ex praep. E- pro EN- = *in* et HIATO (cf. Aufr. et Kirch. I 25, 149, 159, II 306). Tab. eugub. VIIb 2: EROM · EHIATO = *esse —atos*, quod *eorum* [*sit*] *ovatio* exponit Grotefendius *Rud. l. u.* VI, 30, cui videtur ehiato, pro ehiatom, idem ac V+ƎIƎƆƎ eveietu, *ovatus* sive *ovationes* significare (op. cit. V 20, VI 30, VII 14, VIII 20). Lanzius I 369 = 288, II 767 = 675 explicat *iturum* (ehiato pro ietom), ab IER, cui est *ire*.

ᴙAᴙTBƎ (ehtrad), *extrad* (extra; vide EXSTRAD), praep. ab -BƎ eh- pro ec h. e. *ex* (mutata gutturali in aspiratam) et suff. comparat. -ᴙT tr- (Lanzi II 614 = 528; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 33, et *Div. in cipp. osco-abell.* pg. 28, 44?; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 48; Peter *Spr. und schr. der Umbrer und Osker* s. 47, 71, 77; Henzen *Ann. dell' Inst. arch.* XX = 1848 pg. 404; Friedlander *Osk. münzen* s. 36; Mommsen *Ann.* cit. pg. 422, et *Die unterit. dial.* s. 256, 271; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 37; Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 42, III 250 sq., 275; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 397). In cippo Abell. n. 2783 lin. 14 legitur T⅂Ⅎ | [ᴙAᴙT]BƎ · ƧƧIИИƎƆƎT · ᴙƎTИAᴙVП (púd anter teremniss ehtrad íst) = *qui inter terminos extra est* (Peter *spr. und schr.* etc. s. 69 sq., Mommsen op. cit. s. 119, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V 85, Huschke op. cit. s. 34); lin. 31: ƧƧVBⱵƎ8 · ᴙAᴙTBƎ (ehtrad feíhúss) = *extra postes* (Mommsen op. cit. s. 120), vel *extra ficos* (Peter op. cit. s. 75 sq., Huschke op. cit. s. 75 sq.); et lin. 52 sq.: MVⱵTTⱵ[V | ᴙAᴙT]BƎ (ehtrad úíttíúm) = *extra usum* (Mommsen op. cit. s. 256; cf. Huschke op. cit. s. 35). — In primo ex allatis exemplis τὸ ehtrad est, uti videtur, adverbialis forma.

V+⊗Ǝ (ehtu), = V+Ǝ (ETV) h. e. *i-to*, in composito V+⊗Ǝᴙ⅃MA (ampr-ehtu) = *amb-ito*.

V⅃K⅃ƎƆ⊗Ǝ (ehvelklu), *ex—culum* (iussum, decretum), subst n. acc. sg. 2 decl., pro eh-vel-klum, compositum a praep. ⊗Ǝ (EH) = EHE h. e. *ex* et velklu, quod e rad. -⅃ƎƆ (VEL-) et suff. V⅃K- -klu, (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 67, 117, 154, 162; II 37, 126, 183, 328 sq.; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34). Tabula eugubina Va 23 et tab. Vb 1 haec habent: ƧKƎᴙYAᴙ8 : AIƎ8 : V⅃K⅃ƎƆ⊗Ǝ (ehvelklu feia fratreks) = *decretum faciat magister* (Aufr. et Kirch. II, 335), quod vertit Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 6 *interpretatio fiat fraterna* (ehvelklu pro ehvelklum = *evolutio* s. *interpretatio*; op. cit. VII 9, VIII 22). — Passerius *Paralip.* pg. 325: « ehvelklu, *vasculum*, convivium sacrum ». Vide voc. sq.

EHVELTV, *ex—to* (iubeto), imperat. 3 pers. sg., compositum ab EH (⊗Ǝ) pro EHE = *ex* et VELTV (vide V+⅃ƎƆ et V⅃K⅃ƎƆ⊗Ǝ eh-vel-klu), quod e rad. VEL-, *velle* (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 142, 147 nt. 1, 154, II 36 sqq., 183, 328 sq., 376). Tab. eugub. VIa 2: ARSFERTVRE · EHVELTV · ASERAIA = *Adfertorem iubeto stipulari* (Aufr. et Kirch. II, 51), quod Grotefend *Rud. l. u.* VI, 5 vertit *coniuncturam evolvito titulo augurali* (ehveltu = *evolvito* s. ἐξέλισσε; op. cit. VI 8, 30, VIII 22).

OƎ (eth), quod exhibet inscriptio perus., quae dicitur *di S. Manno*, n. 1915 lin. 2, nonnullis est idem ac umbr. +Ǝ (ET), osc. TƎ, rom. *et*, coniunctio (Passeri *De Etr. sepulcr.* in Gorio *Mus. etr.* III, 108; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 125). Alii interpretati sunt eth[ituus] = *aedituus* (Vinc. Campanarius *Dell' urna di Arunte* pg. 55); alii vero *ad* (Tarquinii in *Civ. Catt.* ser. III, vol. III, pg. 731). Heic autem notandum, quod pro VИA8 : OƎ eth fanu legitur VИA8 : ◊IƎ eith fanu (quod Hier. Amati in *Giorn. arcad.* LVIII, 307 explicat *hoc fanum*) in tarquin. inscr. n. 2279 lin. 1; unde coniicere possumus OƎ idem valuisse quod ◊IƎ. Cf. etr. ◊Ǝ⅃ƆIИVM (municl-eth) = +Ǝ⅃ƆIИVM (municl-et), OƎ⅃ƎƧIИVM (munisvl-eth) = OƎᴙVƧIИVM (munisur-eth), ⅃OƎ (ethl), MVOIMOƎ (eth-sithum) et voc. sq.

?ƎOƎ (ethe), quod legit Lepsius (*Ueber die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 40) in vase n. 2404 ad Cerem effosso. Cf. Oriolium in *Album* XXII, 195.

ƧIOƎ (ethis), nomen est deae cuiusdam sive nymphae nobis ignotum, quod legitur in etr. speculo n. 106, una cum *Minerva* (AƎᴙИƎ[M] menrva), *Hercule* (A⅃ƆᴙƎB hercla) et eris (ƧIᴙƎ). Passerius *Paralip.* pg. 24, quem sequitur Gorius *Mus. etr.* II 409, explicat etr. ethis pro *aeternitas*, ab hebr. heth sive gr. ἐθώς (?), quod annum notat; et Lanzius II 210 = 167 pro Ἡδονή, a gr. ἦδος (voluptas). *Io vi leggo piuttosto*, ait Visconti *Mus. Pio-Clem.* IV, 89 nt. *c*, Ἶθις *quasi* ἰθεῖα, la giusta, la retta, *solito epiteto che si dà a Dice e a Temide da' greci scrittori, e quindi può competere anche con Nemesi che simboleggia, come le altre due, la Giustizia.* Eandem sententiam protulit Buonarrotus *Expl. et coniect.* etc. § XIV pg. 20 his verbis: « Nemesim etiam ab Etruscis cognitam forte suadet tab. II [in Dempst.], in qua Herculis apotheosis depingitur; in ea

enim videre licet mulierem tunica cincta indutam, alatam, inauribus, armilla et torque ornatam, literis ƧIOƎ adscriptis. Nemesim potius, quam Victoriam (1) credimus ». Buonarroti et Visconti interpretationem amplectitur Sec. Campanarius (*Vasi Feoli* pg. 62 sq.), non vero Bunsen, qui scribit (*Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 285 sg.): *L'interpretazione d'* ethis *come parola etrusca nel senso d'* ἰτεῖα, Dike o Nemesi, *non mi pare ammissibile per ragione filologica assai volte da me allegata. . . .* Ethis *ed* Eris *sarebbero nomi identici, secondo una medesima analogia, con* Ithis *ed* Iris, *e l'una e l'altra esprimerebbe piuttosto un epiteto che un nome proprio o almeno una qualità, la quale potrebbe pur convenire ad altro soggetto, siccome nel caso concreto ad una musa.* — Raoul-Rochette (*Achill.* pg. 110) legit ƧIOƎ[O] thethis = *Tethys*, cui assensus est Gennarellius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 366. Cf. Gerhard *Ueb. die gott. der Etr.* nt. 90.

ꟼOƎ (ethl), in titulo viterb. n. 2056 lin. 7.

?MVOIMOƎ (ethsithum), fortasse legendum eth sithum; inscr. n. 2297.

EI. Vide osc. ꟽIꟽI (INIM).

IƎ (ei), legitur in etruscis titulis n. 800 et 986. Cf. Ianssen *Inscr. etr.* etc. pg. 17, cui ei (n. 986) est *ibi* (?).

§ 2. In ossuario etr. n. 997 IƎ · ꟼꟼИꟼA (arntl-ei) = arntlei, quod vide.

EI, *ii*, pron. demonstr. nominat. pl. (= EIS, IEI, IEIS et ES), quod nonnulli legunt apud Cic. *Brut.* cap. 54. Cf. Ennium apud Fest. pg. 301, ubi codd. « hortantur be sos » = *hortantur ei sos* (Scal.) », *hortantur ibei sos* (Müller). Seyfertus *Gramm. lat.* § 2525: Ei *für* ii *hat* ***Lambinus*** *und andere mehr in den alten abschriften des* ***Cicero*** *entdeckt. Beim* ***Plautus*** *steht noch in mehrern ausgaben* ***Pseud.*** III, II, 20: Ei homines etc. — EI pro *is* extat in lapide apud Grut. 672, 1, ubi legitur: ET · EI · CVI · DONATVM · VEL · VENDITVM · FVERIT EADEM · POENA · TENEBITVR.

§ 2. EI, *ei*, pron. demonstr. dat. sg., una syllaba antiquitus pronuntiatum (vide IDEM = *eidem*; et cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 30). In lapide apud Ficoroni *Bolla d'oro* etc. pg. 38: SOL TIBI COMMENDO QVI MANVS INTVLIT EI. Catull. LXXXII, 3 sq.: « Eripere ei noli, multo quod carius illi Est oculis ». — Invenitur etiam AEI (cf. AEIVS = *eius* ad v. EIIVS, et AEORVM = *eorum* s. v. EVM), ut in marmore rom. apud Orell. n. 39 (AEI PERMISSVM SIT).

?INAIƎ (eiani), vox dubia in titulo clusino n. 688.

EIDEM, *idem*, pronom. m. nominat. sg. (vide EIS = *is*, et EISDEM = *idem*) = osc. ꟽVЯIꟽI isidum et ꟽVЯIƧƎ (ESIDVM). In titulo atinate (App. n. LVII): EIDEMQVE PRIMVS · FECEI; in titulo aesern. apud Mommsen n. 5007: EIDEM · P[ROBAVIT]; in alio titulo campano apud eundem n. 2428: EIDQ · PRO[BAVIT]; et EIDEMQVE PROBAVIT in titulo apud Orell. n. 1294. Adde inscr. Beneventanam apud Mommsen n. 1710, quae sequitur: C · PETVELLIVS · Q · F · FALE | VIVS · MONEMENTVM · FACEIV | CVRAVIT SEIBI · ET · VXORI · SVAE | EPIDIAE · P · F · NERIAE | EIDEQVE PROBAVIT. Eodem modo in cod. Med. Cic. *epist. ad Att.* I, XI, 1, XIV, 5, III, XV, 5, teste Orellio, legitur *eidem* pro *idem*. Cf. EIIVSDEM = *eiusdem*, EAEDEM = *eidem* (?) fem., acc. EMEM = *eundem*, acc. pl. n. EAFDEM = *eadem*.

§ 2. *Idem*, nominat. sg. n. Plebisc. de Thermensibus (App. n. LXI): EAEDEM LEGES EIDEMQVE IOVS EADEMQVE CONSVETVDO INTER CEIVES ROMANOS ET TERMENSES MAIORES PISIDAS ESTO.

§ 3. Eidem = eisdem (iidem), nominat. pl. masc. (cf. Priscianum pg. 590 sq. = 946 P.), quod habent codd. nonnulli Horatii *Epist.* I, I, 82 (ubi nunc vulgatur *idem* pro *iidem*) et cod. Med. Cic. *Epist. ad Att.* III, 23, 4, IV, 5, 1 (Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 47 et 91). Tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 3: ET · EIDEM · IN · DIEBVS · V · APVD · Q · IOVRANTO · PER · IOVEM · DEOSQVE [PENATEIS]. Item in titulis campanis apud Mommsen: EIDEMQVE · PROBARVNT (n. 4146), EIDEMQ · DEDICARVNT et EIDEMQ · PROBARVNT (n. 4148), EIDEMQ · PROBAVER (n. 4221), vel EIDEMQVE PROBAVERE (Orell. n. 583, *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 145 sg.). Adde inscr. apud Gruterum 187, 12; et vide EISDEM = *iidem*.

EIDEQVE = eidemque (idemque). Vide EIDEM = *idem*.

EIDVS, *idus*, m., Sabinorum et Romanorum linguâ, idem ac etr. ITVS. Varro *De l. l.* VI, 28 pg. 85: « Idus ab eo quod Tusci itus, vel potius quod Sabini idus dicunt ». Alii legunt eidus (Maffei *Osserv. lett.* VI, 15). Lex *Thoria* (App. n. LIX) cap. 6: ANTE EIDVS MARTIAS PRIMAS. Sententia de limit. inter Genuates et Veturios (App. n. I) lin. 44: ANTE · EIDVS · SEXTILIS · PRIMAS. In fragm. fastorum sacerdot. (Orell. n. 42): TI · CLAVDIO SEVERO · C · AVFIDIO VICTORINO COS · A · P · R · C · DCCCCLII · IIII · EID · APRIL · IN PALATIO · IN AEDE IOVIS PROPVGNATORIS. Inscr. apud Orell. n. 956: IMP · CAES · M · AVR · SEVERO ALEXANDRO COS · EIDIBVS · APRILIBVS etc. In vasculis vulgo dictis di S. Cesario (Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I tav. XII) pro eidus adspicitur E · (n. 45), EI · (n. 17), IIID · (n. 42) = EID · (n. 28, 37, 48), EIDV (n. 33) et IIDVS (n. 35). Adde ollam plumbeam (in *Bull.* cit. IV 106; vid. OSSVA), in qua legitur: VI · EIDVS · OCTOBR · PAVLLO · FABIO · MAXIMO · Q · AE-

(1) « *Par più probabile sia la* ***Vittoria*** ». Maffei *Osser. lett.* VI, 33.

LIO · COS · Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 223, Aufr. et Kirch. I 124 nt. 2.

ƎIƎ (eie), quod legitur in titulis faliscis n. 2451 sq., pro *ei* pronom. m. dat. sg. (n. 2451) vel pro *hic* adverb. (n. 2452) sumit Oriolius in *Bull. dell' Inst. arch.* 1854 pg. XXII.

EIEI, *ei*, pronom. demonstr. dat. sg. (= EII, IEI, fem. EAE), ab EIS = *is*, quod vide. Lex Servil. *Repet.* (App. n. LX) cap. 4: QVEIVE · EIEI · SODALIS · SIET = *quive ei sodalis sit;* cap. 5: ALIVM · PATRONVM · EIEI · QVEM · [PETIVERIT · DATO]; et cap. 20: EIEI · AERARIVM · PROVINCIA · OBVENERIT.

ƎIꓘƎIƎ (eierie), quod legitur in poculo viterb. n. 2081, Oriolio (in *Bull. dell' Inst. arch.* 1850 pg. 95 sg.) est etrusca forma nominis deae Egeriae (cf. ΛECETIΛI). Mihi tamen videtur idem esse ac ƧИIꓘƎIƎ eierins, quod sequitur, forte gentilitium etruscum, comparandum cum vocc. ⅃ƎIƎMƎI ieneiel, ƧƎIIMƎI ieniies, et ⅃ΛIИIЯƎ erinial = ⅃ΛIИIЯƎ⊗ herinial h. e. *Herenniā.*

ƧИIꓘƎIƎ (eierins), *Herennii?*, n. pr. m. genit. sing. (cf. ƎIꓘƎIƎ eierie), in lapide volcente n. 2181.

EIEIS, *eis* (iis), pronom. demonstr. abl. pl. (= IEIS et IIS), ab EIS = *is*. S. C. de Tiburtibus (App. n. XXXVIII) lin. 12: DE · EIEIS · REBVS (= lin. 11 DE · IEIS · REBVS).

EIZ-. Vide EIZO.

EIZAZVNC, *illarum*, pronom. demonstr. fem. genit. pl., ab EIZO = VƧꟻƎ (EISO) h. e. *illo* (Peter *Spr. und schr. der Umbrer und Osker* s. 57; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 266; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 52, 70 nt. 3, 103, 135, II 35; Aufrecht, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 281, II 61, V 2; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 10 et 35; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 118, 342). Tab. Bant. n. 2897 lin. 24: EIZAZVNC · EGMAZVM = *illarum rerum* (Aufr. et Kirch. II 160 nt. 1; Kirchhoff op. cit. s. 80; Lange *Die osk. inschr.* s. 88; cf. Mommsen s. 147). — Guarinio *Tab. oppid. lex.* pg. 145 (cf. *In comm. V exc.* pg. 41 et *Lex. osco-lat.* pg. 33) eizazunc = *istum*, seu *ipsummet*, *hunc eundem*, Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 19 = *idem*, et Franchinio (in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 309) = *illinc.*

EIZAISC? Vide EIZASC.

EIZAC, *illā*, pronom. f. abl. sg., idem quod ꓘΛИƧꟻƎ eísak, ab EIZO vel VƧꟻƎ eísú = *ille* (Aufr. et Kirch. I 135; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 46 sq., 54; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 61; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 65 et 342). Tab. Bant. n. 2897 lin. 10: DAT · EIZAC · EGMAD = *de illa re* (Kirchhoff op. cit. s. 79; Lange *Die osk. inschr.* s. 87. Cf. Aufr. et Kirch. II 133 nt. 1). Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265: « eizac abl. sg. fem., *mehrfach in lokaler bedeutung* = hac, hic ».

EIZASC, *illius*, genit. sg. f. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342), vel *illis* abl. pl. f. pro eizaisc (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 54, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 62, V 2), a pronomine demonstr. EIZO = *ille*. Tab. Bant. n. 2897 lin. 9 sq.: SIOM · DAT · EIZASC · IDIC · TANGINEIS | DEICVM = *se de illis id sententiae dicere* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* s. 87). Cf. Mommsen op. cit. s. 145 sq., et Huschke op. cit. s. 65.

EIZEIC, *illo*, locat. sg. masc. et neutr., a pron. demonstr. EIZO = *ille* (Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 70 nt. 3, 135; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 20, 66 sq.; Ebel, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, III 217, V 2. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, 18; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265). Tab. Bant. n. 2897 lin. 7: EIZEIC · ZICEL[EI] = *illo die* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* s. 87; cf. Mommsen op. cit. s. 145, Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3); et lin. 21: IN · EIZEIC · VINCTER = *et in illo convincitur* (Kirchhoff op. cit. 80, Lange op. cit. s. 88; cf. Mommsen op. cit. s. 147). Guarinio *Lex. osco-lat.* pg. 33 (cf. *In comm. V exc.* pg. 39) eizeic = *illic*, adverbium; et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 85, 110, 342 et 398 eizeic (lin. 21) = *id* nominat. sg. neutr., eizeic (lin. 7) = *ibi.*

EIZEIS, *illius* vel *eius*, pron. m. vel n. genit. sg. = ƧꟻƎƧꟻƎ eíseís ab EIZO (VƧꟻƎ eísú) = *ille* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 70 nt. 3, 135; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 25; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 112 et 342). Tab. Bant. n. 2897 lin. 22: PAE EIZEIS · FVST = *quae illius fuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 80; Lange *Die osk. inschr.* s. 88), vel *quae eius erit* (Mommsen op. cit. s. 147).

EIZO, *ille* (= EISO), sanscr. eṣa. Est thema pronominis demonstr. apud Oscos vel Samnites, ut in formis EIZEIS = *illius* masc. et neutr., EIZASC = *illius* fem., EIZVC = *illo* abl. et neutr., EIZAC = *illā* abl. fem., EIZEIC = *illo* locat. masc. et neutr., EIZAZVNC = *illarum*, EIZOIS = *illis* dat. et abl. pl. masc. et neutr. Cf. IZIC = *is*, IDIC = *id*, IOC = *ea*, IONC = *eum.*

EIZOIS, *illis* vel *iis*, dat. et abl. pl. masc. et neutr., ab EIZO = *ille*, pron. demonstr. (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19; Peter *Sprach und schrift der Umbrer und Osker* s. 56; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 266; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 135; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Tab. Bant. n. 2897 lin. 23: OP · EIZOIS = *apud illos* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80, Lange *Die osk. inschr.* s. 7 et 88), *coram illis* (Ebel in *Zeitschr.* cit. II, 61), *de his* (Mommsen op. cit. s. 147), *ad eos* (Huschke op. cit. s. 67). Cf. Klenze *Philol. abhandl.* s. 45.

EIZVC, *illo* vel *eo*, abl. sg. masc. et neutr. = EISVC et

ЯV⅁ꟻƎ eísúd; thema EIZO = V⅁ꟻƎ eísú (Peter *Sprach und schrift der Umbrer und Osker* s. 57; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 135; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342. Cf. Ebel in *Zeitschr.* cit. II 60 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 29: POST · EIZVC = *post illa* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 29 sq. et 80; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88), vel *post ea* (Mommsen op. cit. s. 147; Huschke op. cit. s. 68), vel *posthac* (Aufr. et Kirch. I 155 nt. 1). In eadem tabula lin. 31 occurrit denuo vox eizuc, quae Guarinio *Tab. oppid. lex.* pg. 145 et *Lex. osco-lat.* pg. 33 est *isthic* vel *huc* (Franchinio in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308 = *ibi*).

ΟΙƎ (eilh), fortasse idem ac ΟƎ eth, quod vide. Legitur in tarquin. inscr. n. 2279 lin. 1. Cf. Oriolium in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 179.

EII = *ei*, pronom. demonstr. dat. sg. (cf. EIIVS = *eius*). Plaut. *Curc.* IV, III, 12: « eii reddidi »; *Cas.* prol. vs. 35 « eii est filius », vs. 37 « est eii quidam servos », vs. 53 « si eii sit data »; *Cist.* I, II, 19: « feci eius eii... copiam ». Lucr. II, 1134: « Nec facile in venas cibus omnis dicitur eii ».

EIIVS, *eius*, pronom. demonstr. genit. sg. (cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 232 sq.), quod frequentissime reperitur in tab. Malacitana apud Henzen (n. 7421), ubi legitur quoque EIIVSDEM. Prisc. pg. 303 = 739 P.: « Solebant illi (*antiqui*) non solum in principio, sed etiam in fine syllabae ponere *i* loco consonantis, idque in vetustissimis invenies scripturis, quotiens inter duas vocales ponitur, ut eiius, Pompeiius, Vulteiius, Caiius, quod etiam omnes, qui de litera curiosius scripserant, affirmant ». Adde inscr. helvet. apud Mommsen n. 98: Q · IVLIO SERGIO | MEMORIAE | EIIVS FVLLON | IVSTINVS etc. Cf. Gruterum 106, 13; et Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 28. — Raro legitur AEIVS (cf. AEI = *ei* s. v. EI § 2), ut in titulo apud Orell. n. 2866 (SIBI ET MATRI AEIVS). Vide etiam HEIIVS.

EIIVSDEM = *eiusdem*. Vide art. praeced.

⅁AЯƎƆIƎ (eiceras), quod patet in aeneo signo n. 274, eice ras... legit Passerius *Lett. Ronc.* n. x pg. 327 (cf. *Paralip.* pg. 63), et habet eice pro gr. εἰκὼν (imago) vel pro εὐκτὸς (votivus). Silet Lanzius II 537 sg. = 459.

?ΙΟΙ8VΟ⅁AЯƎƆIƎ (eicerasthufithi). Lege: eiceras thuf[l]th.. (inscr. n. 274).

ƎƆƎЯƆIƎ (eicrece), quod olim legebatur in tarquin. hypogeo (inscr. n. 2313), Sec. Campanario (in *Giorn. arcad.* LXXVII, 288) est *Graecus* n. pr. m., = etr. ƎƆIƎЯƆ creice.

⅁IΓA⅁AVKIƎ (eikvasatis), —*atis*, particip. perf. pass. abl. pl. (Aufr. et Kirch. I 81, 107, II 315, 364), cum umbricis VAS, VASETOM cet. comparandum (vide ƎSƎ⅁AVKIƎ eikvasese, quod sequitur). Tab. eugub. III 24 et 29: ⅁IΓA⅁AVKIƎ : ЯƎꟼ⅁IΓ⊗A (ahtisper eikvasatis), quod *pro inclitis rerum sacrarum arbitris* s. *arbitrandi iure praeditis* (sacerdotibus) vertit Grotefend *Rud. l. u.* III 10, VII 30 sq. (cf. IV 25, VIII 22). Apte Lanzius II 817 = 726 (cf. I 391 = 306, II 698 = 607) eikvasatis explicat *vadatis*, *pollicitis*, *ecfatis*. — De Gorii interpretatione vide *Mus. etr.* I, LXXIV.

ƎSƎ⅁AVKIƎ (eikvasese), quod legitur in tab. eugub. Va 4 et 16, est adiect. originis et significationis obscurae (vide ⅁IΓA⅁AVKIƎ eikvasatis; et cf. Aufr. et Kirch. I 81, 107, II 315, 364). Lanzius tamen II 703 = 611, 841 = 750 interpretatus est *convenire*, *oportere*, *ius esse*, vel *congregari* a *convasari*; et Grotefend *Rud. l. u.* III 5 (cf. VIII, 37) duxit eikvasese, quod exponit *censentibus* (op. cit. VII, 5 sqq.), a gr. εἰκάζω, cuius primitivum verbum ἐΐσκω apud Homerum (*Il.* XIII, 446), sicut *scisco* apud Romanos, etiam *probo*, *iustum* et *aequum censeo* significat.

A⅁IꟼAIꟼIƎ (eilialisa), *Aeliâ*, n. pr. f. cum suff. deminutivo lisa vel alisa, = A⅁IꟼAIꟼƎ⊖ helialisa (vide ꟼAIꟼƎ⊗ helial = *Aelia*). Ossuarii etr. operculum n. 72: A⅁IꟼAIꟼIƎIꟸИƎMƎꟼƎƆ (vele śenti eilialisa) = *Velius Sentius Aeliâ* natus (Lanzi II 448 = 373 n. 412).

?ƎIƎИAIMƎVЯMIƎ (eimruvmianeie), ex inscr. tarquiniensi n. 2297, cuius in fine fortasse legitur aneie h. e. *Annius*.

EIN, *enim* (et), coniunctio = [EINE]IM sive ꟽꟸИꟸ ínim, Oscorum linguâ, in lapide lucano n. 2903 litteris graecis exarato. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 191 et 264, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 211.

ИIƎ (ein), *in?*, praep. etr. (cf. EINLVSTRIS = *in-lustris*), quae secundum Vermigliolium *Inscr. per.* pg. 130 legitur in perus. inscr. n. 1915 lin. 2 (cf. VIЯƎ‡ИIƎ einzeriu). Alii pro ИIƎ : MVЯVЯƎƆ (cerurum ein) legunt cerurumein. Vide MVЯVЯƎƆ (cerurum).

§ 2. ИIƎ, quod exhibet etr. inscriptio n. 1957, Lanzio II 426 = 355 n. 334 (cf. II 290 = 230) est desinentia a themate disiuncta; unde ИIƎ : ꟼAIAƆ (caial ein) = *Cainniae* (cf. AИIƎ eina et IИIƎ eini).

AИIƎ (eina). Vide ꟼA (ap) § 3.

EINE, *enim* (et), pro ENEM (osc. EINEM et ꟽꟸИꟸ ínim), coniunctio apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 95, 136, 160, II 73, 76; Huschke *Die osk. und. sab. spr.* s. 288 et 351); et legitur in tab. eugub. VIa 11 sq. — Grotefendius *Rud. l. u.* 10 et 31 modo sumit eine pro particula gr. εἰ μὴ (nisi), modo pro lat. praepositione *sine*. Lanzio I 388 = 303 eine = *in* praep.

[EINE]IM, *enim* (et), per compendium EIN, coniunctio = ꟽꟸИꟸ ínim, apud Oscos (umbr. EINE pro ENEM), in lapide mamertino n. 3063. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 215.

VIЯƎ‡ИIƎ (einzeriu), quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 17 sq., Vermigliolio (*Inscr. per.* pg. 116), Vinc. Campanario (in *Giorn. arcad.* XXXV, 180) et Lepsio (*Ueber die Tyrrh. Pelasger* s. 35) videtur comparari posse cum umbr. V+AIDƎ‡ИA (anzeriatu) vel ANSERIATO = *auguratum.* Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 17 et 60 legit ein zeriun accha (A|ↄↄAИVIЯƎ‡|ИIƎ) = *ειν* (*εν*) *ιερον αγειν* h. e. *cum sacrificiis peragito.*

IИIƎ (eini), fortasse *Ennia* vel *Ennius*, gentilitium italicum. Ossuarium etruscum n. 926: OЛ : IИIƎ : ЛƎ (vel eini lth) = *Velia Ennia Lartis* filia, seu *Velius Ennius Lartis* filius. Lanzio II 423 = 352 n. 320 vel eini est veleini (IƎИЛƎƎ velnei) = *Velinna* (cf. AИIƎЛƎƎ veleina, ИIƎ ein § 2 et AИIƎ eina).

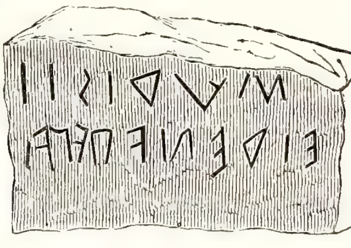
EINLVSTRIS, *inlustris*, adiect. in Cic. Fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 12.

EIPSE, *ipse*, pron. demostr.. in Cic. Fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 103.

?ЯIƎ (eir), in tegula clusina n. 830.

EIRE, *ire*, infinit., e rad. *i-* (cf. umbr. et osc. E- = *i-re*). Lex Servilia *Repetund.* (App. n. LX) cap. 21: IN · CONSILIVM · EIRE. Eitur pro *itur*, praes. indic. pass. 3 pers. sg. legitur in alatrina inscr. (App. n. XL lin. 6). Cf. Terent. Maur. vs. 459 pg. 2393 P., et Pomp. *Comm. in Donat.* pg. 42. Vide osc. ƧИVTꟻƎ eituns = *itant.*

. ИƎЯIƎ (eiren...), in lapide etr. n. 2621.

-ƧꟻƎ (EIS-). Vide EISO = *ille.*

EIS, *is*, pron. demonstr. nominat. sg. (vide EI et EVS = *is;* EISDEM = *idem;* et cf. osc. EIZO, EISO atque umbr. ERO), quod trahitur ad scr. stirpem pronominalem *i*, siculi goth. *i-s*, german. vet. *i-r* (e-r). Lex Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 4: SEI · EIS · VOLET · SIBEI · PATRONOS · IN · EAM · REM · DARE; et cap. 8: TVM · EIS · PR · FACITO (tum is praetor facito). Hinc genit. sg. EIIVS = *eius;* dat. EIEI, IEI, EEI, EII, EO (masc.) et EAE (fem.) = *ei;* acc. EM vel IM et ERIM = *eum;* acc. neutr. pl. EAD = *ea.* Cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 19 sq.

§ 2. EIS, *ii*, pronom. demonstr. masc. nominat. pl. (= EI, IEI, IEIS, ES, EEI, II, HI; cf. EISDEM = *iidem*, HEISCE = *hii*, et Klenze *Fragm. leg. Servil. Repet.* pg. 12 nt. 2). Lex Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 8: QVEI · ITA · LECTEI · ERVNT · EIS · IN · EAM · REM · IOVDICES · SVNTO; cap. 17: QVANTI · EIS · CENSVER[VNT]; et cap. 19: EIS · FACIVNTO · VTEI QVOD FACTVM ESSE VOLET. Tab. Bantina (App. n. LVI lin. 23 sq.) cap. 4 (cf. lin. 16 cap. 3): EIS · IN · DIEBVS · X · PROXSVMEIS QVIBVS QVISQV[E EORVM SCIET | HANCE · LEGEM · POPVLVM · IOVSISSE · I]VRANTO · APVD · QVAESTOREM. Cf. EEIS et fortasse IIBVS atque IBVS = *eis* vel *iis* (fem. EABVS) abl. pl., et EOFRVM = *eorum.*

ꟻИƧꟻ[Ǝ] (eísaí), *in ea* (vel *illa*), pron. demonstr. fem. locat. sg., cuius thema est VƧꟻƎ eisú = *ille* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Cipp. Abell. n. 2783 lin. 57: ꟻИꟻƎ · ꟻИƧꟻ[Ǝ] (eísaí víaí) = *in ea via* (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 75 sq.; Mommsen op. cit. s. 120; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 35; Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9), quod vertit Quaranta (*Di una iscr. osca* pg. 62 nt. 2) *eidem viae*, dat. sg. (Huschke op. cit. 342).

ꓘИƧꟻƎ (eísak), *eá* vel *illá*, pronom. demonstr. f. abl. sg. (= EIZAC), ab VƧꟻƎ eisú = *ille* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 57; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 135; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342.). Inscr. pompeiana n. 2791 lin. 3: ЯИƆVITꟻƎ · ꓘИƧꟻƎ (eísak eítiuvad) = [ex] *ea pecunia* (Mommsen s. 183), *ea summa* (Peter s. 77 sq.), *hac pecunia* (Fiorelli *Mon. epigr. pomp.* I, 9 = XXV), *ea multa* (Huschke s. 175).

EISDEM, *eidem* (idem) = ISDEM, osc. ꟽVЯꟻƧꟻ ísídum vel ꟽVЯIƧƎ (ESIDVM), pronomen demonstrativum masc. sing., ab EIS = *is.* Inscriptio ad Terracinam reperta (Melchiorri in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 98): [SER · SVLPIC]IVS · SER · F · GALBA · COS · PAVIMENTVM | .... T · EISDEMQVE · PROBAVIT. Alia inscr. apud Cavedoni *Indicaz. antiq. del r. Museo Estense* pg. 108: Q · VIBIVS · L · F | DIANAE · V · S | EISDEM · ARAM | D · S · F · C.

§ 2. *Eidem* (iidem), nominat. pl. (= ISDEM, IISDEM, IDEM), ab EIS = *ii.* Lex Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 10: EISDEM · IOVDICES · VNIVS · REI · IN · PERPETVOM · SIENT. Inscr. antiquissima ad Coram effossa, apud Lanzium I 165 = 126 (Orell. n. 3808): M · MANLIVS M · F · L · TVRPILIVS L · F · DVOMVIRES · DE SENATVS | SENTENTIA · AEDEM · FACIENDAM · COERAVERVNT · EISDEMQVE PROBAVERE. Cf. Furlanettum *Lap. patav.* n. XVI (Orell. n. 1446). Vide EIDEM = *idem.*

§ 3. *Iisdem*, dat. et abl. pl. (= ISDEM, HISDEM; cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* etc. pg. 11), ab EIS = *ii.* Inscr. Romae reperta, apud Borghesi *Nuovi framm. de' fasti consol.* I, 46: F · VALESIVS | VOLVSI · F | POPLICOLA | IGNIFERVM · CAMPVM | DITI · PATRI · AETER|NAIQ · PROSERPINAI | CONSE-

CRAVEI · LVDOS | Q · EISDEM DIEIS | POPVLI · ROMANI | SALVTIS · ERGO · FECEI.

§ 4. Eisdem, quod pluries legitur in marmore puteolano (App. n. LI), pro item accipiendum est, sive errori scalptoris vel describentium sive peculiari sermonis formae debetur. Ita Zell *Delectus inscr. rom.* I 374 nt. 7. Cf. tamen Forcell. s. v. eidem.

ꟻIƧꟻƎ (eísei), *in eo*, loc. sg. m. et n., = ꟻƎƧƎ esei et EIZEIC, pronom. demonstr. ab VƧꟻƎ eísú = EIZO h. e. *is* vel *ille* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 135; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 2). Cipp. abell. n. 2783 lin. 46: ꟻƎЯƎT · ꟻƎƧꟻƎ (eísei tereí) = *in ea terra* (Mommsen s. 120), vel in *eo agro* (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 75 sq., Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 35). Passerio *Ling. osc. spec.* pg. XII eísei = *eiusdem*; Huschkio op. cit. s. 342 = *ei* pro *in eo*, dat. neutr.; Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 40 = *huic* dat. fem. — Guarinius *In cipp. osco-abell. div.* pg. 33 (cf. *Lex. osco-lat.* pg. 33) explicat *sunto* ab εἰμί, *sum*. Cf. Lanzium II 615 = 529.

ƧꟻƎƧꟻƎ (eíseís), *eius* vel *illius*, genit. sg. masc. et neutr., = EIZEIS, pronom. demonstr. ab VƧꟻƎ eísú = EIZO h. e. *is* vel *ille* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 43; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 56; Aufr. et Kirch. I 135; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Cipp. abell. n. 2783 lin. 20: ƧꟻƎꟻꓘИЯꓘИƧ · ƧꟻƎƧꟻƎ (eíseís sakarakleís) = *eius sacelli* (Mommsen s. 119, Peter s. 67 sq.; Huschke s. 34), vel *huius sacelli* (Grotefend loc. cit.). Cf. Lanzium II 613 = 528 (eíseís = *ipsis*) et Guarinium *In cipp. osco-abell. div.* pg. 41.

EISCVRENT, *—erint* (exegerint?), futur. exact. 3 pers. pl. (Aufr. et Kirch. I 146, II 317, 357 sq.), quod cum sanscr. ic'h (desiderare, optare), unde german. eiscôm = *posco* et lith. jeszkau = *quaero*, comparat Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 40 (1). Tab. eugub. Vb 10 et 15: PVRI · FAR · EISCVRENT = *qui far —erint* (Aufr. et Kirch. II, 363), quae Grotefend *Rud. l. u.* III, 5 exponit *sicut facere comprobarint*, vel *quum faciendum censuerint* (op. cit. VII 11), ab ἐΐσκω sive εἰκάζω (op. cit. III 5, VII 12; cf. VIII 37). — Lanzio I 277 = 213, II 708 = 616, 817 = 727 eiscurent = *incurent* (curent) h. e. *curationem administrent* « con preposizione ridondante come εἰσορᾶν per ὁρᾶν, *insecta* per *secta* ».

ꓘƎƎИƧIƎ (eisnevc), quod legitur in sarcophago tuscaniensi n. 2100, Vinc. Campanarius (*Dell'urna di Arunte* pg. 40 sq.; cf. *Giorn. arcad.* XXVIII, 257) comparavit cum gr. εἷς, lat. ant. OINVS = *unus*, pro *unicus* vel *eximius* a veteribus aliquando usurpatum. Sec. Campanario (in *Giorn. arcad.* CXIX, 340 sg.) eisnevc videtur pro eitevc sive eituc vel ituc h. e. *itus*.

(1) *Das verbum wird demnach etwa « einfordern, eintreiben, abholen » oder dgl. bedeuten müssen.* Aufr. et Kirch. II, 358.

EISO et VƧꟻƎ (eísú), *ille* (= EIZO, sanscr. esa). Est thema pronominis demonstr. apud Samnites, sicuti in formis ƧꟻƎƧꟻƎ eíseís = *illius* vel *eius* masc. et neutr., ЯVƧꟻƎ eísúd et EISVC = *illo* vel *eo* abl. masc. et neutr., ꓘИƧꟻƎ eísak = *illa* vel *ea* fem., ꟻƎƧꟻƎ eíseí vel ꟻƎƧƎ eseí = *illo* vel *eo* loc. masc. et neutr., ꟻИƧꟻƎ eísaí = *illā* vel *eā* locat. fem.

ЄΙϹΠЄΙΡΙΤΟϹ (εισπειριτος), ispiritus (spiritus), subst. m., quod legitur in titulo chr., literis graecis exarato, apud Lupium pg. 5 (cf. pg. 118). Vide ISPIRITVS.

VƧꟻƎ (eísú). Vide EISO.

ЯVƧꟻƎ (eísúd), *eo* vel *illo*, abl. sg. masc. et neutr. = EIZVC, EISVC et ΕΣΟΤ, ab VƧꟻƎ eísú = EIZO pron. demonstr. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 135; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Cipp. abell. n. 2783 lin. 13: [Я]VꟻꓘИЯꓘИƧ · ЯVƧꟻƎ · ПV (úp eísúd sakaraklúd) = *apud id* vel *illud sacellum* (Mommsen op. cit. s. 119; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 56, 69 sq.; Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85; Huschke op. cit. s. 34), quae reddidit Lanzius II 613 = 528 *sub ipsum sacrarium*. Cf. Guarinium *In cipp. osco-abell. div.* pg. 39 et *Lex. osco-lat.* pg. 33 (eisud = *iustum*).

EISVC, *eo* vel *illo*, abl. sg. masc. et neutr. apud Oscos, = EIZVC et ЯVƧꟻƎ eísúd. Vide EISVCEN, quod sequitur.

EISVCEN, *in eo* vel *in illo*, compositum a praen. demonstr. EISVC = *eo* vel *illo* abl. sg. et praep. postfixa EN = *in* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 et 17; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 135; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 18, 34 nt. 1, et 73; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 61; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Tabula Bantina n. 2897 lin. 16: EISVCEN · ZICVLVD = *illo in die* (Kirchhoff op. cit. s. 79; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88. Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 57; Aufr. et Kirch. I, 107 nt. 3).

?IƎИꟻVMIƎ (ei?ulnei), n. pr. f., quod vidit Lanzius in ossuario etr. n. 864: fortasse legendum eimulnei = *Aemilia*.

TꟻƎ (eít), *itant* (eunt), indic. praes. 3 pers. sg., per compendium scriptum, pro ƧИVTꟻƎ eítuns, in pompeiana inscr. n. 2796 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 10 = XXIX; cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 58, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 188 sq.).

ƧƎꟼIꟻIƎ (eitipes), *—unt* (decreverunt?), fortasse praet. indic. 3 pers. pl., pro eitipens (cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 92, et in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 373), in tabula eugub. V a 2 et 14 (cf. etr. IꟼꟻIƎ eitpi). Aufrecht et Kirchhoff II 315 scribunt: *Wollen wir nun nicht annehmen, dass ein verbum dem satze gänzlich mangele und nur im gedanken zu suppliren sei, so müssen wir es nothwendig in dem allein noch übrig bleibenden*

eitipes *suchen, und zwar wird dieses* eitipes *wenn verbalform, eine* 3 *pers. pl. sein müssen, da das subiekt wie wir sahen, der nom. pl.* frater Atiieriur *ist. Leider vermögen wir aber* eitipes *als verbalform nicht genügend zu erklären. Dass das* s *im auslaut nach vokalen sich erhielt, lässt sich, da* s *auf einer umbrisch geschriebenen tafel nicht vertreter von* z *sein kann, wohl nur durch die annahme erklären, dass vor* s *ein consonant, und zwar* n (*vergl.* etaias *gegen* etaians), *ausgefallen sei. Dann würde sich* eitipe(n)s *mit dem osk.* ουπσενς (*d. h.* úpsens), *einer* 3 *pers. pl. perf.* (operaverunt) *vergleichen lassen. Natürlich sind damit alle dunkelheiten der form noch keinesweges aufgehellt. Der zusammenhang lehrt, dass der sinn des fraglichen verbums etwa « decreverunt, iusserunt » gewesen sein müsse.* Alii aliter opinantur. Lanzio I 315 = 244, 320 = 248, II 686 = 595, 703 = 611, 706 sg. = 614 sg. est *eitibus* vel *eidibus* = *idibus*; et Grotefendio *Rud. l. u.* III 6, qui eitipes uhtretie exponit *pro specie auctoritia* (op. cit. VII 5 sqq., VIII 23, 31), idem est quod gr. *εἴδει.*

ƆITꟻƎ (eítiv), *pecuniâ*, decurtatum pro ЯИƆVITꟻƎ eítiuvad, subs. f. abl. sg. 1 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257), in titulo samnitico n. 2877 (ƆITꟻƎ ЯИƆVƧ suvad eítiv = *suâ pecuniâ;* vide ЯƎƧΠV upsed). Cf. Avellini *Congetture sopra un' inscr. sannit.* (in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 34 sgg.), Mommsen op. cit. s. 171, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 19, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 144.

ЯИƆVITꟻƎ (eítiuvad), *pecuniâ*, et compendiatim ƆITꟻƎ eítiv, subst. fem. abl. sg. 1 decl. (acc. sg. MИƆVITꟻƎ eítiuvam, IIITVAM et EITVAM, genit. EITVAS). In tabula lapidea pompeiana n. 2791 lin. 3 legitur ЯИƆVITꟻƎ · ꓘИƧꟻƎ eísak eítiuvad = *eâ pecuniâ* vel *hac pecunia* (Avellinius *Conghiett. sopra una iscriz. sannit.* in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 42; Mommsen *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 46, et *Die unterit. dial.* s. 183; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 8 = xxv), quod Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 175 exponit *eâ multâ;* et in alio lapide pompeiano n. 2794 (vide ЯƎ88ИИИMИИ aamanaffed n. 4); ЯИꓘIƧИTꓱVM ЯИƆVITꟻƎ eítiuvad múltasikad = *pecuniâ multaticâ* (Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III, 37, Fiorellius op. cit. I, 9 = xxvi; Quaranta apud Fiorellium op. cit. I, 9 = xxviii nt. 21). Circa huius vocis etymon, nonnulli disseruerunt, et egregie, ut solebat, Avellinius in op. cit. (*Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 34 sgg.), qui eítiuvam primus *sumtum, impensam, pecuniam* vulgavit. *Nè sarebbe malagevole*, ait ille, *confermare col paragone degli altri linguaggi italici la significazione che crediamo doversi attribuire alla osca voce* eitiuva *o* eitua. *Macrobio infatti, nel riferire le diverse opinioni circa la etimologia della voce* idus, *così fra tutte indica la più verisimile:* Nobis illa ratio nominis vero propior aestimatur, ut *idus* vocemus diem qui dividit mensem: *iduare* enim etrusca lingua *dividere* est: inde vidua quasi valde divisa, aut vidua idest a viro divisa (*Saturn.* I, 15). *Certamente se anche presso gli Osci fu usato* iduo *o* ituo *per* dividere, *potè trarsi opportunissimamente di là il nome della moneta, di cui uffizio è appunto il dividersi in quanti valori si voglia. E potrebbe taluno sospettare ancora che la stessa voce* idus *non fosse straniera a questa significazione, noto essendo che appunto negl'idi soleansi convenire ed eseguire le esazioni ed i pagamenti. Potrebbe forse ad altri sembrare che* eitiuva *o* eitua *derivi da eo per una metafora non dissimile da quella per la quale i derivati appunto da tal verbo, ma accompagnati da una particella, furono in latino intesi per lo danaro che riscuotevasi* (reditus), *o per quello che spendevasi* (exitus). *Ed anche presso i Greci la metafora stessa aveva luogo ne' composti di* ὁδὸς via, itus (*πρόσοδος, ἔξοδος, ἐξοδιάζειν* etc.). *Ma a tal derivazione non par che corrisponda la quantità della prima sillaba della voce osca* (cf. tamen osc. ƧИVTꟻƎ eítuns = *eunt*, et lat. EIRE = *ire*, EITVR = *itur*). Interpretationem Avellinii sequuti sunt Peter *Sprach. und schr.* etc. s. 58 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Aufrecht, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 19, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 9, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 419 sq., Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III, 37, Quaranta, Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 9 = xxv. Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 13 eitua est « osca aerarii appellatio », et Sec. Campanario in *Giorn. arcad.* XCIII, 382 *τὰ ἴδια, aes proprium* vel *suum. Il signor Peter*, scribit Minervinius loc. cit., *ne offerse la derivazione dal pronominale* ta, tva, *la moltitudine, la somma; ed altri filologi della Germania, che ne favellarono, poco o nulla aggiunsero di preciso alle osservazioni dell'Avellino. Solo dirò che il Lange ed il Bugge, rintracciando nel sanscrito le origini delle antiche lingue, avvertirono provenir quella voce dalla radice* i, *andare e dal suffisso* tvo, *quasi che cammina, che corre; dal che la paragonarono al sanscrito* dravinas (*la ricchezza*), *che già il ch. Aufrecht* (Zeit. für vergl. spr. II, 148) *aveva derivato egualmente da* dru, *correre* (Zeit. f. vergl. III, 419 sq.). *Ove queste ingegnose idee si ritenessero darebbero una spiegazione comune della significazione di cammino o corso in ciò che riguarda le rendite o piuttosto la moneta nelle differenti lingue ove quella maniera di vocaboli incontrasi adoperata; ma non resterebbe men vero che il rapporto riconosciuto dall'Avellino fra le voci corrispondenti nel linguaggio dei Greci e dei Latini coll'osco* eitiuva *non è in sostanza diverso dalle osservazioni degli Alemanni.* Res itua *è per questi il danaro circolante, e non era al certo diversa l'idea del dotto filologo napolitano.*

MИƆVITꟻƎ (eítiuvam), *pecuniam*, acc. sg. 1 decl., in lapide pompeiano n. 2791 lin. 1 (vide ЯИƆVITꟻƎ eítiuvad = *pecuniâ*): scribitur etiam IIITVAM eituam et EITVAM (Avellinius *Congetture* etc. in *Memorie dell'Acad. Ercol.*

V, 43; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 8 = XXV). Alii exposuerunt *aediculam* (Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 33, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 13), et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 175 exponit *multam*.

ꟼI1ИIƎ (eitpi), vel eitpis (?), quod legitur in aeneo signo etrusco n. 256, cum osco eítiuvad = *pecuniâ* comparari potest, seu cum umbr. ƧƎꟼIИIƎ eitipes (*decreverunt?*).

IIITVΛ (eitua). Vide EITVAM.

ᗡꟻ+IƎ (eitva), vox etrusca incertae originis et significationis, quae legitur in sarcophago viterb. n. 2056 lin. 3 et in tarquin. inscr. n. 2340 lin. 4. Fortasse cohaeret cum etr. ƎꟻꟻƎ etve atque ᗡƆᗡꟻ+Ǝ etvaca (Oriolius in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1850 pg. 43).

EITVAM, *pecuniam*, antiquissimis literis MИƎVITꟻƎ eítiuvam, acc. sg. 1 decl. in tab. Bant. n. 2897 lin. 19 (vide ЯИƎVITꟻƎ eítiuvad = *pecuniâ*). Avellinius *Conghiet.* etc. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 34 sgg., Peter *Spr. und schr.* etc. s. 45, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 59 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Aufr. et Kirch. II 158 sq., Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 17 sqq. et 80, Lange *Die osk. inscr.* s. 88). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 66, 109, 397 explicat *multam*, et Guarinius *Tab. opp. lex.* pg. 145 eituam seu [v]eituam sumit pro lat. *vitulam*. — In lamella aenea Rapin. n. 2741 lin. 11 occurrit IIITVAMAM, quod Mommsenius op. cit. s. 341 (*Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 96) exponit eituam am h. e. *pecuniam* ......, Guarinius *Comm.* XX, 16 *aedem eam* (ipsam), et Huschke op. cit. s. 245 eitua mam[a] = *multa maxima*.

IIITVAMAM (eituamam). Vide voc. praeced.

EITVAS, *pecuniae*, genit. sg. vel acc. pl. (?), quod legitur in tab. Bantina n. 2897 lin. 9, 13 bis, 18, 27 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 sq., 15 sq., Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 54 sqq., 60 sqq., Ebel, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, III 201, 419 sq., Peter *Sprach und schr.* etc. s. 47). Guarinius *Tab. oppid. lex.* pg. 145 et *In comm. V exc.* pg. 37 interpretatus est *vitulas*, Klenze *Philol. abhandl.* s. 46 *istas*, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 91 *multas*. Vide ЯИƎVITꟻƎ eítiuvad = *pecuniâ*.

ƧИVTꟻƎ (eítuns), *eunt*, praes. indic. 3 pers. pl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 10 = XXIX, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V 130, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 189), vel *eunto*, imperat. 3 pers. pl. (Aufrecht in *Zeitschr.* cit. I 188; cf. Ebel et Bugge in *Zeitschr.* cit. II 58, III 423, V 402), quod per compendium scribitur TꟻƎ eít, ab intensiva forma eít-, lat. *it-are* (cf. EIRE = *ire*), gr. ἰθύω, in titulo pompeiano n. 2795. — Rosinius *Diss. isag.* pg. 40 et Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 34 (*Comm.* XI, 24) explicant *iens* participium. Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 10 et 30 est participium verbi intensivi *itans* sive *versans*.

EITVR, *itur*. Vide EIRE = *ire*.

ИVIƎ (eiun), in lapide etr. n. 2622.

EIVNO, *me Juno* [adiuvet], formula iurandi per Iunonem. Charis. pg. 183 (vide FIDIVS).

-ꓘƎ (ek-). Vide EKO.

E𐌂, fortasse Egnatius, praenomen Volscorum (cf. umbr. EKNAXI eknati et osc. EGNATIVS). Tab. veliterna n. 2736 lin. 4: E𐌂 : ƧE : 𐌂OƧVTIEƧ = *Egnatius Servii* [vel *Sexti*] filius *Cossutius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 320, 325; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 264). Suspicatus est Guarinius *Comm.* I 23, cum Lanzio I 250 = 192, in sigla E𐌂 *Accii* praenomen latere posse. Grotefendio *Rud. l. u.* V 18 et *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien* V 29 est praepositio *ex*.

ИꓘƎ (eka), *haec*, fortasse nominat. plur. neutrius generis, cuius thema pronomin. e-ko (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 266). Occurrit in lapide capuano n. 2751 lin. 1 et 4 (?). Guarinio *Lex. osco-lat.* pg. 31 est *ecce* vel *haec*; Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 12, 20 sq. et 28 *hic* adverb. (lin. 1), vel *hac* abl. sg. (lin. 4), et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 396 *hic*, *hoc loco* (lin. 1), vel *hac* (lin. 4). Lanzius II 608 = 521 nt. 3 eka sumsit pro lat. *post*, pro *in* Mazochius (in *Saggio di dissert. corton.* III 41), pro *ex* Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 50.

ᗡƆƎ (eca), pronom. demonstrat. apud Etruscos (= osc. ИꓘƎ e-ka), ut mihi videtur, fortasse *haec*, fem. nominat. sg., vel *hic* adverbium (Migliarinius in *Bull. dell'Inst. arch.* 1857 pg. 88; Oriolius apud Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 135 sg., et in *Album* XXIII, 151; cf. Vermigl. op. cit. pg. 139, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 207), quod et scribitur ᗡƆ ca vel ᗡ+ ta (cf. ⅃IƆᗡ acil, [ИƎꓘИᗡ] anken, ИƎ8ƎƆ cehen, et rom. ECCA, ECCVM etc.), ab -ƆƎ ec- (= osc. -ꓘƎ ek), quod e stirpe pronominali Ǝ. Occurrit in Tuscorum sepulcris (n. 2031, 2084-2086, 2089, 2183, 2403), et in lapidibus mortuariis (n. 1937, 2130, 2131, 2133, 2181, 2182, 2601, 2602), semper cum voc. OVM śuth (2084-2086), IOVM śuthi (n. 2031, 2131, 2181, 2182, 2403, 2601, 2602), ꓘIOVM śuthic (n. 2183), MIOVƧ suthiś (n. 1937), ⅃MƎИIOVM śuthineśl (n. 2089. 2133) et ᗡИ+VM mutna (n. 2130) coniunctum. Legitur quoque ᗡƆƎ eca in vase n. 2598, quod Migliarinius (in *Bull.* cit. pg. 88) exposuit *hoc*; et in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 20, ubi eca Vermigliolius *Inscr. perug.* pg. 107 repetit a gr. ἑκὰς, h. e. *longe*, *procul*, et Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 28, 31 reddit *haec*. — Alii aliter interpretati sunt. Vermigliolio *Sepolcr. dei Volunni* pg. 54 sq. (ad nostrum n. 1937) eca idem est ac rom. *post*; Vinc. Campanario (*Dell'urna di Arunte* pg. 49 nt. 1, et in *Giorn. arcad.* XXVIII 252, XXXIV 66 sgg.) gr. ἦκα h. e. *placide*, *molliter*, *submisse*; Sec. Campanario

in *Giorn. arcad.* CXIX, 320 (cf. LXXXIII, 58) et *Tav. perus.* pg. 50 gr. ἐκ vel ἐξ pro παρὰ vel ὑπὲρ, sicuti opinatus erat Oriolius in *Opusc. letterari di Bologna* I, 304, *Dei sepolcr. edif.* etc. pg. 71 sg., et in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 51 (cf. *Opusc.* cit. III 136 sg., et *Giorn. arcad.* CXX, 225 sg.). De Braunii hariolatione cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1847 pg. 82. Vide IOVM ṡuthi vel IOVƧ suthi.

ꓘꓥꓘꓱ (ekak), *hanc*, pronom. demonstr. f. acc. sg., pro ek-am-k (= ꓘꓥꓲ iac), a stirpe pronominali Ǝ (Minervinius, Garruccius et Quaranta in *Atti dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 6, 28 sq., 56, 129; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I 6 = XIV nt. 6; Aufrecht et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 56, V 2). In lapide pompeiano n. 2785 lin. 2 sq.: ƧNƎT[TN]ИMƎᗡƎT · MNꓲƎ · ꓘNꓘƎ (ekak víam teremnattens) = *hanc viam terminaverunt* (Minervinius, Garruccius et Quaranta in *Atti* cit. pg. 18, 23, 49 et 118; Fiorell. op. cit. I 5 = XI; Aufr. loc. cit. Cf. Henzen in *Bull. dell'Inst. arch.* 1852 pg. 88 et Garruccium in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 82). In alio lapide pompeiano n. 2786: ᴚƎᴚƎᴚ | ИNƧПV · ꓘNꓘƎ · NTNTƧƧNП (passtata ekak úpsan deded) = *porticum hanc operandam dedit* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 180, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 48, Fiorellius op. cit. I 6 = XVIII). Legitur etiam in tabula lapidea Pompeiis reperta n. 2791 lin. 5, ubi ꓘNꓘƎ · MVᙠꓲꓲᗡT (tríibúm ekak) *tribum hanc* exponit Fiorellius op. cit. I 8 = XXV (cf. Garruccium in *Atti* cit. pg. 29). Adde inscr. samniticam n. 2873 ad v. MVᴚIƧƎ (ESIDVM). Alii aliter interpretati sunt. Guarinio *Lex. osco-lat.* pg. 31 ekak = *exhac*; Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 12 et 28, quem sequuti sunt Mommsen *Die unterit. dial.* s. 183, 265 sq., Peter *Spr. und. schr.* etc. s. 58, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 173 sqq., 179, 342, = *hac* abl. sg. fem. pro adverbiali forma *hic* vel *in hoc loco* (cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 61). Vide osc. EKO.

ИIƧꓤꓘƎ (ekasin), fortasse *horum*, m. genit. pl. (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 235), a pronom. demonstr. osco EKO, in lapide sabellico n. 2848 lin. 2. (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 333).

ꓘƧNꓘƎ (ekask), *haece*, pron. demonstr. fem. nominat. pl., ab EKO (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129; Aufrecht, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 90, II 61, V 3; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 8; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3, 24). Tabula Agnonis n. 2875 B lin. 1 (vide TNꓲTƧƎƎ eestínt): ꓘƧNꓘƎ · ƧNƧNN (aasas ekask) = *arae haece*, quod *aras hasce* accus. pl. exponunt Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 409 et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 129, 266 (cf. Huschke op. cit. s. 342).

ƧƧNꓘƎ (ekass), *has*, pron. demonstr. fem. acc. pl., ab EKO = *hic*. In lapide pompeiano n. 2785 lin. 7 sq.: ƧƧN|IƐ · ƧƧNꓘƎ (ekass viass) = *has vias*. Cf. Minervini, Garrucci et Quaranta in *Atti dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 7, 18, 34, 49, 88, 128 sg., Aufrecht et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 57, V 3, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 8, 57, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 5 = XI, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 180.

ECASTOR, pro me Castor h. e. *me Deus Castor adiuvet*, forma adverbialis iurandi, quae frequentissime legitur apud Plautum et Terentium. Sunt qui scribunt aecastor, quasi *per aedem Castoris;* alii habent ecastor = *per Castorem*. Cf. Aul. Gellium XI, 6, Paulum pg. 78, Charis. pg. 183 (vide EDEPOL, ECCERE et FIDIVS).

OVMAƆƎ (ecaṡuth). Lege OVM AƆƎ eca ṡuth.

IOVMAƆƎ (ecaṡuthi). Lege IOVM AƆƎ eca ṡuthi.

ECERE. Vide ECCERE.

ECETRA, Ἐχέτρα (Dionys. Halic. VIII, 36), oppidum Volscorum. Liv. IV, 61: « Cum Volscis inter Ferentinum atque Ecetram signis conlatis dimicatum »; et VI, 31: « Sp. Furius, M. Horatius dextrorsus maritimam oram atque Antium, Q. Servilius et L. Geganius laeva ad montes Ecetram pergunt ». — Incolae dicuntur Ecetrani (Ἐχετρανοί, Dionys. Halic. IV, 49; VI, 32; X, 21). Liv. II, 25: « Decedentem Romam Ecetranorum Volscorum legati, rebus suis timentes post Pometiam captam, adeunt. His ex senatusconsulto data pax, ager ademtus ». Et III, 4: « Aequi ab Ecetranis Volscis praesidium petiere ». — Steph. Byz.: Ἐχέτρα, πόλις Ἰταλίας, διαφέρει Οὐολούσκοις. Τὸ ἐθνικὸν, Ἐχετρανός· Διονύσιος δεκάτῳ τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

ECFATVS, *effatus*, particip. ab ecfor pro *effor*. Ennius *Ann.* vs. 48 apud Cic. *Div.* I 20 et Non. IV 196 = pg. 306.

ECFERO, pro *effero*, lexicographi testantur legi in quibusdam mss., praesertim apud Plautum.

ECFIGIA, *effigia* (effigies). Plaut. *Rud.* II, IV, 7: « Pro di inmortaleis, Veneris ecfigia haec quidem 'st ».

ECFICIO pro *efficio* saepe legitur apud Plautum.

ECFLIGO, *effligo* (affligo). Plaut. *Asin.* IV, II, 9: « Iam quidem, hercle, ad illam hinc ibo, quam tu propediam, nisi quidem illa ante obcupassit te, ecfliges, scio »; et *Cist.* II, I, 50: « Et equidem, hercle, nisi pedatu tertio omnis ecflixero ».

ECFLICTIM, *efflictim*, adverb. apud Plautum *Amph.* I, III, 19 bis; *Casin.* prol. 49; *Merc.* II, III, 107; *Poen.* prol. 96, V, II, 15.

ECFLICTO, *efflicto* (afflicto). Plaut. *Stic.* IV, II, 26: « Non tu scis, quam ecflictentur homines noctu heic in via? »

ECFLO, *efflo*. Plaut. *Pers.* IV, IV, 86: « quando animam ecflavit »; et *Truc.* IV, IV, 23: « Si auferes puerum, a milite omnis tum mihi spes animam ecflaverit ».

ECFLORESCERE, *efflorescere*, apud Cic. *De Rep.* I, 29.

ECFODIO, pro *effodio*, apud Plautum.

ECFOSSVS, *effossus*, partic. ab ecfodio pro *effodio*. Plaut. *Curc.* III, 25 sq.: « Nam quid id refert mea, An aula quassa cum cinere ecfossus siet? ».

ECFRENATVS, *effrenatus*, apud Cic. *De Rep.* I, 34.

ECFRINGO, *effringo*, apud Plautum (*Amph.* IV, II, 6; *Mil.* IV, VI, 35; *Asin.* II, III, 8; *Stic.* II, II, 3).

ECFVGIO, *effugio*, apud Plautum (*Amph.* I, I, 295; *Casin.* II, VI, 44; *Curc.* V, I, 8; *Most.* I, IV, 3; *Capt.* V, II, 18; *Merc.* III, IV, 75; *Trin.* II, IV, 196, et III, II, 75; *Truc.* I, I, 16; *Asin.* II, IV, 9; *Bacch.* II, III, 108).

ECFVNDO, *effundo*. Plaut. *Curc.* I, II, 28: « Age, ecfunde hoc cito in barathrum ».

ЯNBꓘƎ (ekhad), *hac*, fortasse = ꓘNꓘƎ ekak (Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 8 = xxiij sq.), quod pro *hic* i. e. *in hoc loco*, adverb. locale, usurpatum putant Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265 et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 179 (cf. Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 3). Extat in marmore pompeiano n. 2789 (vide ЯƎЯƎЯ deded).

ECHETLA, Ἐχέτλα (Polyb. I, XV, 10, et Diod. XX, XXXII, 1; Ptolem. III, 4 Ἐλκέθιον), oppidum Siciliae in confinio ditionis Syracusanorum et Carthaginiensium. — Incolae dicti Echetlienses (Plin. III, XIV, 5), Ἐχετλιάτης (Steph. Byz.).

ꓘ⊦ꓘƎ (ekík), *hoc?*, acc. sg. n., a pron. demonstr. **EKO** (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265, Garruccius in *Atti dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 29, Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I 5 nt. 6. = XIV nt. 6, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 146, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V 2, Peter *Sprach und schr.* etc. s. 57, 60), in lapide osco n. 2874 (vide ЯƎ8NЯꓘ⊦N aíkdafed). Alii tamen exponunt *hic*, adverb. local. (Minervinius in *Atti cit.* VII append. pg. 6; cf. Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 8 sq. et Ebel in *Zeitschr.* cit. II 61).

ECCA, *ecce ea* (cf. ECCILLA = *ecce illa*), Plaut. *Menaech.* I, II, 66: « ab se ecca exit »; *Rud.* IV, IV, 110: « Ecca video », et IV, IV, 130: « Ego sum Daemones, et mater tua ecca heic intus Daedalis ». Vide ECCAM = *ecce eam* et ECCAS = *ecce eas*.

ECCAM, *ecce eam* (cf. ECCILLAM = *ecce illam*, et vide ECCVM), quod frequentissime usurpatur in familiari sermone, praesertim apud comicos, Plautum et Terentium. Vide ECCA = *ecce ea* et ECCAS = *ecce eas*.

ECCAS, *ecce eas*, quod aliquando usurpat Plautus (*Aul.* IV, IV, 14; *Bacch.* III, VI, 39, V, II, 47; *Poen.* V, III, 47; *Truc.* II, VI, 49). Vide ECCA = *ecce ea*, ECCAM = *ecce eam* et ECCVM = *ecce eum*.

ECCERE vel ecere, adverbium iurandi, et significat *per Cererem*, nisi est pro *me Ceres adiuvet*. Saepe legitur apud Plautum, ubi aliquando pro ecce usurpatur. Paul. ex Festo pg. 78: « Eccere iurisiurandi est, ac si dicatur *per Cererem*, ut ecastor, edepol. Alii eccere pro ecce positum accipiunt ». Ubi Müller: Glossar. Labb.: *Eccer*, κατὰ τῆς Δήμητρος. Placidus pg. 461: *Eccere*, *eccetilis* (fort. *ecce: aliis*) *iureiurando parcere* (scribe *per Cererem*). Apud Plautum saepe sic exclamant. Cf. Terent. *Phorm.* II, II, 5, et Meursius *Exerc. crit.* in *Amphitr.* 7, qui ut *ecer* scribatur postulat.

ECCILLA, *ecce illa*, nostrum *eccola*. Plaut. *Stic.* IV, I, 30: « Apud nos eccilla festinat cum sorore uxor tua ».

ECCILLAM, *ecce illam*, = ELLAM, nobis Italis *eccola* (vide ECCAM = *ecce eam* et ECCVM = *ecce eum*), apud Plautum *Aul.* IV, X, 51; *Mil.* III, I, 191. Vide ECCILLA.

ECCILLVD, *ecce illud*. Plaut. *Rud.* II, VII, 18: « Tegillum eccillud mihi unum arescit ».

ECCILLVM, *ecce illum*, = ELLVM, nostrum *eccolo* (vide ECCVM = *ecce eum*), apud Plautum *Merc.* II, III, 98; *Pers.* II, II, 65, III, I, 64; *Trin.* III, I, 21.

ECCISTAM, *ecce istam*. Plaut. *Curc.* V, II, 17: « (*Ph.*) Nullam abduxi — (*Th.*) Certe eccistam, video ».

ECCISTVM, *ecce istum* (cf. ECCISTAM = *ecce istam*). Vide ECCVM.

ECCOS, *ecce eos*, apud Plautum *Bacch.* III, II, 19; *Most.* I, III, 154; *Menaech.* I, IV, 1; *Mil.* IV, VII, 27, V, 35; *Rud.* II, II, 4. Vide ECCVM, quod sequitur.

ECCVM, *ecce eum*, quod frequentissime usurpant Plautus et Terentius. Priscianus pg. 593 sq. = 949 P: « Quaeritur eccum, eccam, ellum, ellam, eccos, eccas, mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum, pronomina sint composita an adverbia? ..... Sunt igitur sine dubio pronomina. adeo autem non est idem dicere ecce et eccum, quod ecce adverbium licet tam mares quam feminas et unum et plures demonstrantibus dicere, eccum autem non nisi marem et unum, et eccam non nisi feminam et unam, eccos et eccas non nisi plures. quid est enim aliud eccum nisi *ecce eum?* eccam nisi *ecce eam?* eccos nisi *ecce eos?* eccas nisi *ecce eas?* ellum nisi *ecce illum?* ». Adde Serv. pg. 1786 et Cledon. pg. 1908 sq.

MVꓘꓘƎ (ekkum), *item*, particula coniunct. apud Samnites, a pronom. -ꓘƎ ek- et suff. -dum, pro ek-dum, in cippo abell. n. 2783 lin. 37 et 41 (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 61, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 31, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 351, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61 sq.; cf. Bugge in *Zeitschr.* cit. III 425 nt. 1). Alii interpretati sunt *ecce*, *ecce eum*, ut Passerius (apud Remond. *Dissertaz.* pg. 27) et Guarinius *In cippum osco-abell. div.* pg. 27 et 44, *Lex osco-lat.* pg. 31 (cf. Lanzium I 281 = 216, II 614 = 528, et Grotefend *Rud. l. o.* pg. 35 sq.).

ECLA, adiectiv. umbr. originis et significationis ignotae, quod legitur in tab. eugub. VIIa 11 et 27 (cf. Aufr. et Kirch. II 283). Grotefendio tamen est rom. *extra*, gr. ἔξω (*Rud. l. u.* IV, 21).

ECLESA, ἐκκλησία (ecclesia, ital. *chiesa*), quod et scri-

bitur AECLESIA et ACLESIA. In titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXII n. 183: ET ECLESA NVMQVA GRAVAVIT = *et ecclesiam nunquam gravavit.*

?VMIΘↃƎ (eclthisu), in lapide etr. n. 2330.

[+]ANↃƎ (ecnat), *Egnatiá* (?), = ANΤ+ANↃƎ (ecnatna), nomen mulieris. Operculum ossuarii perusini n. 1144: ꟻ · ANↃƎANT϶ƎↃ · IAↃꟼA (ar cai cestna ecna[t]) = *Arria Caia Caestia* (vel *Caestiana*) *Egnatiá* nata. Cognationem inter gentilitia etrusca cestna et ecnatna probant tituli perusini n. 1143-1146 cum n. 1894 comparati.

EKNAXI (eknati), *Egnatio*, n. pr. masc. dat. sg. apud Umbros, e radice KNA- (e-knati) pro GNA-, lat. *gen-* (cf. etr. [+]ANↃƎ ecnat, ANꟼANↃƎ ecnatna ƧAN+ANↃƎ ecnatnas, et rom. ECNATIVS apud Murat. 1257, 2, cum aspiratione HEGNATIA apud Grut. 913, 8). In lapide tuderte n. 86: AX EKNAXI (at eknati) = *Atto Egnatio.* Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXI, 109; Mommsen in *Zeitschr. f. die wissenschaft der spr.* I, 396; Aufr. et Kirch. I 73, 118, II 394 sqq.; Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 352.

ECNATIVS, *Egnatius.* Vide supra EKNAXI eknati.

ANꟼANↃƎ (ecnatna), *Egnatia*, n. muliebre, e rad. etr. -ANↃ cna- = rom. *gen-erare* (vide umbr. EKNAXI e-knati = *Egnatio*). In ossuario senensi num. 429: ANꟼANↃƎ · ꟼꟼAꟻ (lart ecnatna) = *Lartia Egnatia.*

§ 2. *Egnatiá*, ut mihi videtur, pro ecnatnal legitur in stela etr. n. 2095 bis *a*, ubi AN+ANↃƎ : ƎΘNIMƧ (sminthe ecnatna) = *Sminthius Egnatiá* natus (vel *Egnatianá*, secundum Vermigl. *Sepol. dei Volun.* ed. 2.ª pg. 122; cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 205).

ƧAN+ANↃƎ (ecnatnas), *Egnatiae* (?), n. muliebre genit. sg. (vide ANꟼANↃƎ ecnatna = *Egnatia*), quod legitur in columella urbevet. n. 2039. *Ecatiae* exponit Vermigl. *Lett. al march. L. Gualterio* pg. 21 mss.

ΕΚΝΟΜΟΣ λόφος, collis in regione Gelensium Siciliae (Diod. XIX, 104 et 108), qui fertur ita dictus ob impia in miseros saevitia Phalaridis (ἔκνομος = *scelestus, nefandus*). Diod. XIX, CVIII, 1: Κατεῖχον δὲ Καρχηδόνιοι μὲν τὸν Ἔκνομον λόφον, ὅν φασι φρούριον γεγενῆσθαι Φαλάριδος. Ἐν τούτῳ λέγεται κατεσκευακέναι τὸν τύραννον ταῦρον χαλκοῦν τὸν διαβεβοημένον πρὸς τὰς τῶν βεβασανισμένων τιμωρίας, ὑποκαιομένου τοῦ κατασκευάσματος· διὸ καὶ τὸν τόπον Ἔκνομον ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἀσεβείας προσηγορεῦσθαι. Cf. Polyb. I, xxv, 8, et Plutarch. in *Dion.* XXVI, 1.

EKO, *hic*, thema pronominis demonstrativi apud Samnites, = sanscr. eka, h. e. *unus* (cf. gr. ἑκά-τερος, ἕκα-στος), ex stirpe pronom. *e* et interrog. *ka.* Vide ꓘIKƎ ekik = *hoc*, ꓘAꓘƎ ekak (et ꓘAI iak) = *hanc*, ꓘVƧꓘƎ eksuk = *hoc* abl., ЯAꓭꓘƎ ekhad = *hac*, AꓘƎ eka et ꓘƧAꓘƎ ekask = *haec*, ƧƧAꓘƎ ehass = *has*; et cf. MVꓘꓘƎ ekkum, ƧƧꓘƎ ekss, NIƧ↓ꓘƎ ek[a]sin.

IICO (eco), *ego*, gr. ἐγώ, aeol. ἐγών, scr. aham, in titulo pompeiano, quem edidit Avellinius in *Bull. arch. nap.* I, 73. In lapide apud Fabr. cap. II n. 238 pg. 102 legitur AECO (vide BOBIS = *vobis*).

ƧƧꓘƎ (ekss), *ita*, *sic*, partic. coniunct., a pron. demonstr. EKO (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 67, Ebel et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, III 292, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 34, 38, 351). Cipp. abell. n. 2783 lin. 10: ЯƎNƎꓭMVꓘ · ƧƧꓘƎ (ekss kúmbened) = *sic convenit* (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 68). *Hoc convenit* exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 119 (ekss = *hoc* nom. et acc. sg. n., s. 265).

ꓘVƧꓘƎ (eksuk), *hoc*, pron. demonstr. m. et n. abl. sg., ab -ꓘƎ ek-, in duobus titulis pompeianis n. 2795-2796 (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 58; Mommsen *Die unterit. dialekte* s. 265; Huschke *Die oskische und sab. spr.* s. 342; Ebel et Bugge in *Zeitschr. für vergl. spr.* II 61, V 2; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 10 = XXIX. Cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 66; et vide ЯVNAꟻMA amvíanud). Aliis interpretibus est *ex hoc* (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 33, et Barré ap. Mazois *Ruin. de Pompéi* IV, 30), vel *exhinc* (Rosini *Diss. isag.* pg. 39).

ECTINI, populi alpini, de quibus Plinius III, XXIV, 4.

VↃƎ (ecu), fortasse *hoc* vel *heic* (cf. etr. AↃƎ eca, oscum EKO = *hoc*, et ΘΨƎ echo), in perus. inscr. n. 1916 bis.

IꓘꓘƎ (ekvi). Vide voc. sq.

ƎNIꓘꓘƎ (ekvine), vocabulum umbricum originis et significationis ignotae, quod legitur in tab. eugub. II a 13, in duo dispertitum, ƎN : IꓘꓘƎ ek vine (cf. Aufr. et Kirch. I 81, II 382). Grotefendio tamen (*Rud. l. u.* III 21, VII 18, 20) est *equino* adiectivum. Lanzius II 741 = 649 *thure et vino* exponit.

ECVS, *equus* (scr. aśva, zend. aśpa, gr. ἵππος ex ἴκκος, per assimilationem ex ἴκϜος), in titulo apud Marini *Arval.* pg. 393 (CVRRERE COEPIT ECVS).

ꟻƎ (el), *Aelius*, praen. masc. (cf. ƎIꟻƎA aelie), nisi legendum ꟻƎ[ꟻ] vel = *Velius.* In ossuario clusino n. 501 bis *d*: ANAↃꟼAꟻ : ꟻƎ (el larcana) = *Aelius* (seu *Velius*) *Larcanius.* Cf. Lanzi II 369 = 298 n. 109; et vide ƧAN+ƧƎↃꟻƎ elcestnas.

§ EⱵ legitur in vase volcente n. 2198. Cf. Ǝꟻ (le).

ΕΛΕΔ?, *Helena* (cf. etr. ANIꟻƎ elina), lectio valde incerta in antiqua gemma n. 484.

IꟻƎ (eli), in titulo tarquin. n. 2279 lin. 6.

? AIΘ+AIꟻƎ (eliatthia), in ossuario clusino n. 814.

ANIꟻƎ (EⱵINA), Ἑλένη (Helena), filia Iovis, seu Tyndari regis Oechaliae, et Ledae; quae ab Etruscis dicitur etiam ↓ƧIƆƎAꟻAM malavisch. Scribitur quoque IANIꟻƎ (EⱵINAI) et IƎNIꟻƎ (elinei). Occurrit in nonnullis speculis etruscis: n. 1064 ANIꟻƎ cum *Venere* (NAЯVT turan) et *Menelao* (ƎꟻNƎM menle); n. 2495 EⱵINA

cum *Venere* (ИAΘVΓ turan) et *Paride* sive *Alexandro* (ƎΘ+ИƧꟼƎ elsntre); num. 2523 EꟼINA cum *Alexandro* (AꟼI+ƧANTRE) et *Menelao* (MENEꟼE). In gemma etrusca n. 2522 legitur EꟼINA. — In titulo romano invenitur ELENA nom. pr. mulieris sine aspiratione (Murat. 1289, 3 = Momms. n. 2922), et in alio titulo AELENA, quod vide.

IAИIꟼƎ (EꟼINAI), idem ac AИIꟼƎ (EꟼINA), h. e. Ἑλένη, *Helena*. In nonnullis speculis etruscis reperitur: n. 2500 IAИIꟼƎ cum *Menelao* (ƎꟼИƎM menle), *Agamemnone* (ИVΘMƎMꟼA achmemrun), *Paride* seu *Alexandro* (ƎΘTИƧꟼꟼƎ elchsntre) cet.; et n. 2511 cum *Euterpe* (ƎΓΘV+VƎ euturpe). Adde n. 2513. Legitur quoque in vase volcente n. 2151.

ƎIИIꟼƎ (elinei), idem ac IAИIꟼƎ (elinai), pro AИIꟼƎ (EꟼINA) h. e. Ἑλένη, *Helena*. Hac orthographia invenitur in etrusco speculo n. 44 cum *Menelao* (ƎꟼИƎM menle), *Agamemnone* [ИVΘ]MƎMꟼA achmemrun) et *Paride* seu *Alexandro* (ƎΘYИƧꟼꟼƎ elchsntre). In alio etr. speculo n. 2521 vidit Gerhard (*Etr. spieg.* taf. CCVII, 1) ƎꟼИƎM (menle) = *Menelaus*, et ƎIHИƎ perperam scriptum pro ƎIИIꟼƎ (elinei) vel IAИIꟼƎ (EꟼINAI).

ƧAИ+ƧƎƆꟼƎ (elcestnas). Lege ƧAИ+ƧƎƆ ꟼƎ el cestnas in titulo etr. n. 1148.

ELLAM, *ecce illam* (= ECCILLAM), ital. *eccola*, perusin. *ella* (vide ECCVM = *ecce eum*). Terent. *Adelph.* III, III, 34 sq.: « Quid? istaec iam penes vos psaltria est? - Ellam intus ».

ELLVM, *ecce illum* (= ECCILLVM), ital. *eccolo*, perusinum *ello* (vide ECCVM = *ecce eum;* et cf. ital. *vello* = *vedilo*). Plaut. *Curc.* II, II, 27 sq.: « Parasitum tuum Video occurrentem: ellum usque in platea ultima »; *Bacch.* IV, IX, 14: « Ellum, non in busto Achilli, sed in lecto adcubat ». Terent. *Andr.* V, II, 14: « Nescio qui senex modo venit, ellum, confidens, catus »; *Adelph.* II, IV, 7: « Aeschinus ubi est? - Ellum, te exspectat domi ».

ELOQVI, apud Sabinos. Varro *De l. l.* VI, 56-57 pg. 94: « Loqui ab loco dictum — Hinc dicuntur eloqui ac reloqui in fanis Sabinis, e cella dei qui eloquontur ».

ELORINI. Vide HELORVM § 2.

ELORVM vel Elorus. Vide HELORVM vel Helorus.

ƎΘ+ИƧꟼƎ (elsntre), meliori orthographia ƎΘTИƧꟼꟼƎ elchsntre, Ἀλέξανδρος (Alexander), h. e. *Paris*, heros troianus, in etrusco speculo n. 2495 cum *Elena* (EꟼINA) et *Venere* (ИAΘVΓ turan).

ELXOVNOƧ (eltounos), in lapide helvetico n. 2 bis.

ELVINA, epitheton *Cereris* apud Iuven. III, 320; fortasse pro helvina h. e. *flava*, ab helvo colore (Flava Ceres, apud Virg. *Georg.* I 97, et Ovid. *Am.* III, X, 3). Alii aliter opinantur (cf. Forcell. *Lexic.* ad v. *Elvina Ceres*).

ƧVꟼƎ (elus), *Aelii?*, praen. vel nomen virile, genit. sg. (vide ꟼƎ el et MƎꟼƎA aeles), in lapide etr. n. 2079. Lanzius II 424 = 353 n. 325 exponit *Aeliae*.

AИƧVꟼƎ (elusna), fortasse legendum AИƧVꟼƎ[ᖷ] (velusna), in titulo etr. n. 2567.

ƎΘTИƧꟼꟼƎ (elchsntre), Ἀλέξανδρος (Alexander), h. e. Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις (1), *Alexander Paris* (Serv. ad Virg. *Aen.* X, 655), Priami Troianorum regis et Hecubae filius; contractiori forma ƎΘ+ИƧꟼƎ (elsntre) et recentiori orthographia AꟼI+ƧANTRE vel AꟼIXENTROM. Helenae raptorem, praeter n. 2495 (vide ƎΘ+ИƧꟼƎ elsntre), duo exhibent etrusca specula: num. 44 (ƎΘYИƧꟼꟼƎ elchsntre) cum *Helena* (ƎIИIꟼƎ elinei), *Menelao* (ƎꟼИƎM menle) et *Agamemnone* (achmemrun [ИVΘ]MƎMꟼA); n. 2500 (ƎΘTИƧꟼꟼƎ elchsntre) cum *Helena* (IAИIꟼƎ elinai), *Menelao* (ƎꟼИƎM menle), *Agamemnone* (ИVΘMƎMꟼA achmemrun) et quadam *Lasa* (ƎAΘMIΘAƧAꟼ lasathimrae). Cf. ƎƧꟼƎ echse.

-ΛƎ (EM-), *em-ere*, radix umbrica, quae in tabularum eugub. vocibus patet VꟼИAΛƎ (em-antu, Va 10) et ΘVꟼИAΛƎ (em-antur, Va 8) = *em-antur*, nec non in participio EMPS = *em-tus* marmoris asisinatis. Lat. *emo*, proprie *sumo* (vide EMERE), ad rad. scr. jam (*prehendere*, *sumere*) trahit Pottius *Etym. forsch.* I 183, 261 (cf. Bopp *Gloss. scr.* pg. 276). Vide art. sq.

EM-, *em-ere*, radix osca (vide art. praec.), in verbo PEREMVST (per-emust) = *per-emerit*. Cf. PERTEMVST.

MƎ (em), pro ИƎ (EN), per assimilationem, = rom. *in*, praep. osca in voc. ΘVTЯΘBMƎ (em-bratur) = *im-perator*. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 250, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 20, cet.

EM, *eum*, pron. m. acc. sg. = IM. Paul. pg. 77: « Em pro *eum*, ab eo, quod est *is* ». Lex prima ex XII tab. (Porphyr. in Horat. *Sat.* I, IX, 76), « Si in ius vocat, ito; ni it, testamino (alii *antestator*); igitur em capito ». Et lex tertia apud Aul. Gell. XX, 1: « Aeris confessi rebusque iure iudicatis triginta dies iusti sunto; post deinde manus iniectio esto, in ius ducito; ni iudicatum facit, aut quis endo em iure vindicit, secum ducito,

(1) Charito VIII, 1. Cf. Plut. in *Thes.* XXXIV, 4 (Ἀλέξανδρον τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ Πάριν); Conon. apud Phot. cod. XXII, 34 (Ἀλεξάνδρου τοῦ Πάριδος). Sed Eurip. *Troad.* 941 sq.: Εἴτ' Ἀλέξανδρον θέλεις Ὀνόματι προσφωνεῖν νιν, εἴτε καὶ Πάριν (*sive Alexandri velis nomine eum appellare, sive et Parim*).

vincito aut nervo aut compedibus quindecim pondo ne minore, aut, si volet, maiore vincito; si volet suo vivito; ni suo vivit, qui em vinctum habebit, libras farris endo dies dato, si volet plus dato ».

§ 2. Em, *tum*. Paul. ex Festo pg. 76; ubi Müller: « Hanc glossam, quae vg. omittitur, addidit Lind., recteque eam tuetur; nam *em* accusativus casus est pronominis *is*, ut *tum* demonstrativi ΤΟΣ ». Schmidtio *De pronom. gr. et lat.* pg. 79 est casus localis. Osann vero pro *tum* legere mavult *eum* (*De pron. tertiae pers.* etc. pg. 10).

Иᗩ[Ɯ]Ǝ (eman), fortasse *Aurora* (cf. ƧᗩᗺƎ evas), in etr. speculo n. 2506 (heic ИᗩᑫƎ epan), ut coniecit Gerhard *Etrusk. spieg.* ad taf. CCXXXII, quem sequutus est Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 147, allatis versibus 984 sq. Hesiodi *Theogon.*

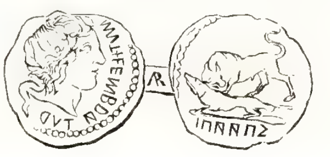
Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν
Αἰθιόπον βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα.

Eman, ait Gennarelli in ephem. cit. pg. 173, *sarà il medesimo che generatrice di Ηματιων, se non fosse più a proposito dire che anzi questi fosse così chiamato dalla madre* eman.

VꓘИᗩΛƎ (emantu), *emantur*, in tab. eugub. Va 10, = ᗡVꓘИᗩΛƎ (emantur), quod sequitur.

ᗡVꓘИᗩΛƎ (emantur), *emantur* (sumantur; vide EMERE), coniunct. pass. praes. 3 pers. pl., quod minus recte scribitur VꓘИᗩΛƎ (emantu, in tab. eugub. Va 10), e rad. -ΛƎ (EM-) = *em-ere* (Aufr. et Kirch. I 40, 49, 54, 98, 105 sq., 141, II 319 sq.). Tab. eugub. Va 7 sq.: ᗡVꓘИᗩΛƎ : VOƎ | : ƎꓘOƎꓘ : ƎꟼVꓘ (pure terte eru emantur) = *qui datum — sumantur* (Aufr. et Kirch. II 335).

ᗡVTИᗡᗺƜƎ (embratur), *imperator*, h. e. supremus belli dux (lat. ant. enduperator), subst. m. nominat. sg. 3 decl., apud Oscos vel Samnites (Ann. degli Abati-Olivieri apud Calogerà *Raccolta* etc. XVII, 270 sq., et in *Saggi di Dissertaz. Corton.* II, 49; Passeri *Paralip.* pg. 114; Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 103 sq.; Lanzi II 601 = 514; Niebuhr *Hist. rom.* I 152; Müller *Die Etrusker* I 42 nt. 97; Avellino in *Mus. Borb.* VIII, 18; Micali *Storia* etc. II, 85; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 34; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 31; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257; Galvani *Delle genti* etc. pg. 154; Aufr. et Kirch. II, 21; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 13, 34; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 20; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 153). In numis argenteis, tempore belli marsici excussis: ᗡVTИᗡᗺƜƎ · ꓘꟼTVƜ | ꟾПИИП · >

(g. paapi mutíl embratur, num. 2854*a*), vel ᗡVTИᗡᗺƜƎ · ꓘꟼTVƜ | · > · ꟾПИИП · > (g. paapi

g. mutíl embratur, n. 2854*b*) = *Gaius Papius Gaii filius Mutilus imperator.*

ƎƜƎ (eme), in figlina picena n. 2683.

? ᗩ+VꓘƎƜƎ (emeluta). Vide ᗩ+VꓘƎƜ (meluta).

EMEM, *eundem* (Paul. ex Festo pg. 76), ab EM = *eum*, geminatum (Döderlein *Lat. wortbildung* s. 54), nisi est pro *emdem* (Osann *De pron. tertiae pers.* etc. pg. 10). Cf. Müller ad Fest. loc. cit.

EMENTVM, *enuntiatum* (enuntiatio), subst. n. Gloss. Isid.: « ementum, excogitatio ».

EMERE, *sumere* (cf. ABEMERE = *adimere*). Paul. pg. 76: « Emere, quod nunc est *mercari*, antiqui accipiebant pro *sumere* ». Vide rad. umbr. -ΛƎ (EM-), unde ᗡVꓘИᗩΛƎ (em-antur) = *em-antur* pro *sumantur;* atque cf. Aufr. et Kirch. II 319. — In nonnullis titulis chr. reperitur EMET pro *emit* (*Catac. de Rome* pl. XXXIV n. 97, XXXV n. 100, LXXXV n. 2).

EMETVS, *emtus* (emptus), particip. ab *emo*, = umbr. EMPS. Lex Thoria agr. (App. n. LIX) cap. 22: HS · N · I · [EM]ETVS ESTO (sestertium nummo uno emptus esto).

ᗩƧᗩИ⋕ƜƎ (emznasa), perperam scriptum in ossuario clusino n. 698, pro ᗩƧᗩИ⋕ƜƎꟼ (remznasa), quod vide.

ꓘꟾꓘƜƎ (emlil), quod legitur in lamella aenea etr. n. 260, comparari potest cum gentilitio rom. Aemilius. Lanzius II 489 = 415 nt. 2 exponit *Aemiliae* = IIMILIAII in titulo capuano apud Momms. n. 3698.

EMPANDA, Paganorum dea (Paul. pg. 76). Vide PANDA, et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *empanda*.

EMPS, *emptus*, partic. ab *emo*, apud Umbros (vide rad. EM-). Inscr. asisin. n. 81: AGER · EMPS · ET · TERMNAS = *ager emptus et terminatus* (vide STAHV).

EMPTA, quod legitur in carm. Saliar. fragmento apud Varr. *De l. l.* VII, 27 pg. 130 (« Divom empta cante, divum deo supplicante »), pro *excipua* h. e. quae excipiuntur et *exdecimata* h. e. electa vel *ablegmina*, partes extorum quae diis immolantur, accepit Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 55 (cf. ABEMERE et EMERE). Theod. Bergk *Comm. de carm. Saliar. reliq.* pg. xj legere mavult « templa ».

EMPTIVVS, *empticius*, adiect. Paul. pg. 77: « Emptivum militem mercenarium ».

EMPVLVM, oppidum Latii. Liv. VII, 18: « Empulum eo anno [U. C. 400] ex Tiburtibus haud memorando certamine captum »; ubi codd. epulum, aeapulum,

aeaepulum, emaepulum, epullum cet. (cf. Drakenb. ad Liv. II, 540).

?ƎꓘIMƎ⅃VMƎ (emulenike). Vide ƎꓘIMƎ⅃VM (mulenike).

EMVSSITATA, *ad amussim facta* (Paul. ex Festo pg. 77). Placidi Gloss. apud Maium *Class. auct.* III, 461: « Emussitatos, mussim (lege *ad amussim*) exactos ». Cf. Plaut. *Mil.* III, I, 38, Non. I 28 = pg. 9 et VI 48 = pg. 456, Müller ad Fest. loc. cit., et Forcell. *Lex.* s. v.

EMVST, *emerit*, Oscorum linguâ. Vide PEREMVST = *peremerit*, et cf. PERTEMVST.

ИƎ (EN), gr. ἐν, *in* (EN, ENDO), praepositio umbrica (= osc. ИƎ en et MƎ em), quae invenitur in compositis VꝉƎИƎ (ENETV) = *in-ito*, ƧV⅃ƎꝉИƎ (entelus) = *in-tenderis*, ENTELVST = *in-tenderit*, VꝉИƎꝉИƎ (en-tentu) = ENDENDV h. e. *in-tendito*. Scribitur quoque ИA (AN), MA (am), et fortasse sine nasali Ǝ = A (cf. ƧƎ⅃ƎꓷƎƧI i-sese[t]es = *insiciis*). Aufr. et Kirch. I, 40, 42, 159; II, 21.

ИƎ (EN), gr. ἐν, lat. *in* (EN, ENDO), praepos. osca (= umbr. ИƎ en), quam exhibet tab. Bantina n. 2897 lin. 9 (EN EITVAS = *in pecunias*). Occurrit antefixa in ꝉИꓷTИƎ (en-trai) = *in-terae*, et postfixa in verbis CENSTOMEN (censtom-en) = *in censum*, EISVCEN (eisuc-en) = *in eo*, EXAISCEN (exaisc-en) = *in hisce*. Scribitur quoque MƎ (em) ante labiales (vide oscum ꓷVTИꓷBMƎ em-bratur = *im-perator*), et ИИ (an).

EN, *in* (gr. ἐν; cf. ENDO), praepositio, apud veteres (= umbr. et osc. ИƎ en). Columna rostr. (n. 2715) lin. 6: ENQVE · EODEM · MACESTRATOD. In titulo graeco-rom. apud Reines. cl. xx n. 108 EN ΠAKE (= IN ΠAKЄ, apud Osann pg. 422 n. xj, et pg. 473 n. iij).

?ИƎ (en), in ossuario etr. n. 967.

?AИƎ (ena). Vide AИƎMAИV8A (afunamena).

>AИƎ (enac), bis legitur in epigr. tarquiniensi n. 2279 lin. 6 et 7.

ENDENDV, *intendito* (imponito), imperat. 3 pers. sg., idem ac VꝉИƎꝉИƎ en-tentu antiquioribus literis (vide ANDENDV = VꝉИƎꝉИA an-tentu), compositum ex praep. EN = *in* et rad. DEN- pro -ИƎꝉ (ten-) = lat. *tend-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, VIII 15; Aufr. et Kirch. I 42, 96, 142, 159, II 21, 227, 242 sq., 281; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121). Tab. eugub. VIb 39 sq. et 40: IFE · ENDENDV = *ibi imponito* (Aufr. et Kirch. II, 230); et tab. VIb 49: PIR · ENDENDV = *ignem imponito* (ibid. II, 275) vel *ignem porrigito* (Grotefend VI, 23; cf. VI, 21). Lanzius I 277 = 214, 367 = 287, 388 = 303, 397 = 311 legit « endendupelsato » *induplicato*, et endendupone = *impone*, ab ἔνδον = *intus* (vide ENDO) etc.

ENDIDAE, -arum, Rhaetiae oppidum (cf. VELDIDENA), in agro Tridentino (Anton. *itin.* pg. 275).

ENDO, *in*, praep. apud veteres, qui etiam INDO et INDV scripserunt, ab ἔνδον = *intus* (vide ENΔOI = ἔνδον), vel pro *en do[mo]* h. e. *in domo* (cf. Pott *Etym. forsch.* II, 310). Ennius *Ann.* v. 563: « endo suam do », h. e. *in suam domum*; et *Epigr.* vs. 9: « endo plagas caelestum ascendere cuiquam est ». In vet. rogatione apud Gellium V, 19: « Utique ei vitae necisque in eo potestas siet, uti patri endo filio est ». Paulus pg. 77: « endo procinctu, in procinctu ». Lucret. II, 1095: « endo manu »; IV, 776: « endo statu »; et VI, 890: « endo mari ». Adde leg. XII Tabular. (endo filio = *in filio*, endo em = *in eum*; vide EM = *eum*); et Cic. *De leg.* II, 8, ubi alii legunt endo coelo (ed. Orellii, IV, I pg. 527), alii *in caelum*. In Gloss. Labb. quae leguntur « endo, ἐνείς· ἐζωσμένοι ἐν πόλεμῳ », Scalig. auctore, ita redintegranda sunt: « endo, ἐν, εἰς; endo procinctu, ἐζωσμένοι εἰς πόλεμον ». Vide voces quae sequuntur, ENDOGREDI = *ingredi*, ENDOFESTO = *infesto*, ENDOIACITO = *iniicito*, ENDOITIVM = *initium*, ENDOCLVSVS = *inclusus*, ENDOCOEPTVS = *incoeptus*, ENDOMVNITVS = *intus munitus*, ENDOPEDIRI = *impediri*, ENDOPEDITE = *impedite*, ENDOPEDITVS = *impeditus*, ENDOPERATOR = *imperator*, ENDOPLORATO = *implorato*, ENDORIGVVS = *inriguus*, ENDOTVETVR = *intuetur*, ENDOVOLANS = *involans*. Quibus addi possunt, ex Gloss. Labb., endopescicas, ἐνείς (endopecescas, ἐνίης, corr. Vulcan.); endodecarit, μηνύσει; et ex Gloss. apud Maium *Class. auct.* VII, 500: « endocetum, *indigestum*; endogenia, *naturaliter amoena*; endorsuandum, *iudicandum* ».

ENDOGREDI, *ingredi*, ab ENDO = *in* et *gradior*. Lucr. I 82 sq.: « viamque endogredi sceleris ». Alii legunt indugredi (vide INDV).

ENDOFESTO, *infesto*, ab antiquo ENDO = *in*. Gloss. apud Labb.: « Endofestabat, εσενεν· (ἔσινεν vel ἔσειεν) ὠργίζετο ».

ENΔOI, pro ἔνδον (cf. lat. ant. ENDO, INDO et INDV = *in*), apud Syracusanos (Eustath. ad *Iliad.* pgg. 140, 720, et ad *Odyss.* pg. 1839). Ἐνδοῖ scriptum in *Etymol. M.* pgg. 135, 302 et 663, ubi tribuitur modo Rheginis, modo Siculis, modo Syracusanis. In titulo attico (apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 165) legitur ENTOI : ΠOꝈEMOI : = ἐν τῷ πολέμῳ.

ENDOIACITO, *iniicito*, ab ENDO = *in* et *iacio*. Lex XII Tabular. apud Festum *Qu.* XIV, 17 pg. 310: « Si calvitur, pedem ve struit; manum endo iacito » = *si calvitur* - *endo manum iacito* (Lucil. apud Non. I 20 = pg. 6).

ENDOITIVM, *initium* (Paul. pg. 76), ab antiquo ENDO = *in*.

ENDOCLVSVS, *inclusus*, particip. ab antiquo ENDO = *in* et *clusus*. Glossar. apud Labbaeum: « Endoclusa, ἐνικεκλεισμένη (ἐγκεκλεισμένη) ».

ENDOCOEPTVS, *incoeptus* (inceptus), particip. ab antiquo ENDO = *in* et *coeptus*. P. Merul. ad fr. Ennii pg. 192: « Endocoepta per se temeriter face missa ».

ENDOMVNITVS, particip. ab inusitato *endomunio*, h. e. *intus munitus*, quod a quibusdam legitur apud Liv. V, xxxiv, 10, ubi conferendus Drakenborchius.

ENDOPEDIRI, *impediri*, ab antiquo ENDO = *in*. Lucr. IV, 68: « Quanto minus endopediri Pauca queunt ». Alii legunt indupediri. Vide voc. sq. et INDV = *in*.

ENDOPEDITE, *impedite*, adv. ab antiquo ENDO = *in*. Lucr. I 241: « *Res* inter se nexas minus aut magis endopedite ». Vide ENDOPEDIRI = *impediri* et voc. sq.

ENDOPEDITVS, *impeditus*, particip. ab antiquo ENDO = *in*. Lucr. II, 458: « At non esse tamen perplexis endopedita »; VI, 452: « modis quae possint endopedita Exiguis »; et VI, 1007 sq.: « Nec res ulla magis primoribus ex elementis Endopedita suis arcte connexa cohaeret etc. ». — Alii tamen legunt indupedita. Vide INDV = *in*, ENDOPEDIRI = *impediri* et ENDOPEDITE = *impedite*.

ENDOPERATOR, *imperator* (osc. ꓷVTꓤꓷꓭꟽƎ embratur), quod et scribitur INDVPERATOR, ab antiquo ENDO vel INDV = *in*. Lucr. IV, 964: « Endoperatores pugnare ac proelia obire »; et V, 1226: « Endoperatorem classis super aequora verrit ». Alii tamen legunt induperatorem et induperatores.

ENDOPLORATO, *implorato*, quod est *cum quaestione inclamare* (Paul. pg. 77). Gloss. Philoxeni apud Labb.: « endoplorato, ἐπικάλεσον »; et Gloss. apud Maium *Class. auct.* VII, 560: « endoplorato, *implorato* ». Cic. fr. orat. pro M. Tullio (ed. A. Peyronio pg. 108; cap. 50 ed. Orell. II, i, 391): « Quod si fur repugnaverit, endoplorato, hoc est *conclamato*, ut aliqui audiant et conveniant ».

ENDORIGVVS, *irriguus*, adiect. ab antiquo ENDO = *in*. Gloss. apud Maium *Class. auct.* VII, 560: « endoriguum, *irriguum* »; et Gloss. apud Labb.: « endoribuum, ἔνριθρον, κατάριθρον (leg. endoriguum, ἔνρειθρον, κατάρρειθρον).

ENDOTVETVR. Vide INDVTVETVR.

ENDOVOLANS. Vide INDVVOLANS.

ƎИƎ (ene), *enim* (et), coniunctio apud Umbros, = ENEM, quod vide (Aufr. et Kirch. I 95, 136, 160, II 73). Occurrit in tab. eugub. Ib 35 (vide ꓮIꓮI8IꓮVꓘ kupifiaia). De Lanzii et Grotefendii interpretatione vide ENEM et VИƎ (enu).

ƎИƎ (ene), *Ennius* (?), vel *Anius* (?) = ƎИꓮ ane, nomen virile, quod legitur in olla sepulcrali etr. n. 2623.

ꓶƎИƎ (enel), in hypog. tarquin. inscr. n. 2332. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 269.

ENEM, *enim* (et), coniunctio apud Umbros (in tab. eugub. VIIa 44; vide COMBIFIATV et COVERTV), quae minus recte scribitur EINE et antiquissimis literis ƎИƎ (ene) = osc. ꟽꟷИꟷ (INIM), scr. enam vel enâm, a pronom. ENO = scr. ena (Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 40 sq., 44, 95, 136, 160, II 73, 205, 288). Grotefend *Rud. l. u.* VI 28 exponit *inde*; et scribit op. cit. V 25 (cf. VII, 37): « ενε et ενου pro ενεμ et ενουμ casu locali posita sunt pronominis enur, et *inde* significant ».

IↃꙄƎИƎ (enesci), quod ter legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 7-8 et *B* 3, 12, Vinc. Campanario (in *Giorn. arcad.* XXX, 336) est adiect. *laudabilis*, a gr. αἰνέω, *laudo*; et Sec. Campanario (*Tav. perus.* pg. 35) *imponito*, ἀπὸ τοῦ ἐνίζω, *impono* (insideo). Migliarinius autem (*Zibaldone* etc. mss. pg. 21) exponit *immittet*, a gr. ἐνίημι, fut. ἐνήσω. Cur non en-esci[t], pro *in-erit?*

V+ƎИƎ (ENETV), *inito*, imperat. 3 pers. sg., compositum ex praep. ИƎ (EN) = lat. *in*, et V+Ǝ (ETV) = *ito* (Aufr. et Kirch. I 54, 142, 159, II 21; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 22; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121). Tabula eugub. Ia 1 haec habet: V+ƎИƎ : ꙄƎ+ꓮIꓷƎꓘИꓮ : ꙄƎꓷꓮ : ꟽVꓶꓘꙄꓷƎꓤꟼ : Ǝ+ꙄƎ (este persklum aves anzeriates enetu) = tab. VIa 1: ESTE · PERSCLO · AVEIS · ASERIATER · ENETV h. e. *ita sacrificium* (?) *avibus servatis inito* (Aufr. et Kirch. II, 29). Lanzius II 712 = 620, 818 = 727 exponit *impone* = ἔνθου vel ἔθου; et Grotefend *Rud. l. u.* II 23, V 5 et VI 5 *indagato*.

?ꟷƎIHИƎ (enhiei), perperam scriptum aut descriptum, pro IꓮИIꓶƎ (elinai), in etr. speculo n. 2521.

ENꝊꝊ (entho). Vide voc. sq.

ENꝊꝊꟼꟼOΛKI (enthoppoaki), in lapide patavino n. 32 (ENꝊꝊ · ꟼꟼO · Λ · KI).

?ꟷMVↃIИE (enicusi) vel henicuse?, quod fortasse legitur in titulo corton. n. 1084, Lanzio II 444 = 373 n. 412 est enicusia pro *Eniciá* vel *Aniciá*, nomen muliebre.

?ꓮVↃИƎ (encua), in fragm. tituli clusini n. 843.

ENNA. Vide HENNA.

ENNAM, *etiamne* (Paul. ex Festo pg. 76). An legendum *en iam?* (cf. Müller ad Fest. loc. cit.).

ENNIVS, poëta latinus vetustissimus, natus Rudiis (Strab. VI, iii, 5), quod est oppidum Calabriae (cf. Forcell. *Lex.* s. v.); unde Sil. Ital. XII, 393: « Ennius antiqua Messapi ab origine regis ». Cf. Aelian. fragm. n. 91 apud Suidam v. Ἔννιος, et Cic. *Tusc.* I, 1. Hoc gentilitium in lapidibus romanis frequens; aliquando cum aspiratione HENNIVS, apud Grut. 544, 3, et Murat. 1259, 8, atque in cippo marmoreo calaritano (in *Bull. arch. sardo*, III, 28).

ENNO, *et* (tum), partic. coniunct. apud Umbros, perperam scripta (in tab. eugub. VIIa 38) pro ENO, quod vide (cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VII 37; Aufr. et Kirch. I 70, II 205).

ENNOM, *et* (tum), partic. coniunct. apud Umbros, quae pluries invenitur in tab. eugub. (VIb 51; VIIa 20, 24,

34, 39), pro meliori forma ENOM, quod vide (cf. Aufr. et Kirch. I, 70; II, 205).

ENO, *et* (tum), partic. coniunct. apud Umbros, = VИƎ enu, quae scribitur quoque ENNO, sed minus recte, sicuti ENNOM pro ENOM; et est forma pronominis demonstrativi (scr. ena), casu acc. sg. (Aufr. et Kirch. I, 70, 74, 95, 136, 151, 160; II, 205, 235, 261; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 378, et Lottner in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V 396). Invenitur in tab. eugub. VIb 16, 17bis, 46, 56bis, 62, 65, et VIIa 1, 38.

ENOM, *et* (tum, tunc), particula coniunctiva apud Umbros, quae minus recte scribitur ENNOM, sicuti ENNO pro ENO; et est forma pronominis demonstrativi (= sanscr. ena), acc. sg. = scr. enam vel enâm (Aufr. et Kirch. I, 95, 136, 151, 160; II, 205; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 259, 351). Invenitur in tab. eugub. VIb 38bis, 39, 40bis, 53, 64, VIIa 5, 8, 9, 23bis, 36, 45bis, 51. — Grotefend *Rud. l. u.* II 12, IV 20, VII 37 enno, ennom et eno pro enom = ENEM casu locali exponit *inde*. Lanzius autem (I 388 = 303, II 818 = 727) ennom accepit pro *in loco*.

ENONFITVS, νεόφυτος (neophytus), barbarâ orthographiâ in titulo sepulcrali apud Cardinali *Inscr. veliterne* pg. 201 n. 134 (Perret *Catac. de Rome* pl. xxxv n. 105 pg. 161).

ENOS, *nos*, pron. 2 pers. pl. (cf. sanscr. nas = asmân h. e. *nos* accus. pl.), quod legitur in Carm. fratr. *Arval.* (n. 2692). ENOSLASESIVVATE | ENOSLASESIVVATE ENOS LASESIVVATE (enos lases iuvate, ter repetitum) = *nos, Lares, iuvate;* et ENOSMARMORIVVATOENOSMAMORIVVATOENOSMAMORIVVATO (enos marmor vel mamor iuvato, ter repetitum) = *nos*, *Mamuri* vel *Mavors* (Mars), *iuvato* (cf. Lanzi I 144 = 110, Hermann *Elem. doctr. metr.*, Galvani *Delle genti* etc. pg. 416 sg. et 440). Alii legunt « e nos », quasi *age nos* (Grotefend et Klausen apud Egger *Lat. serm. ant. reliquiae* pg. 70 sq.); et ita Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 92 sq.

ENOSIS, parva insula prope Sardiniam (Plin. III, xiii, 2); hodie dicitur *Sant'Antioco*, uti placet Cluverio *Sard. ant.* pg. 490.

ƧИƎ (ens), in hypogeo tarquin.; inscr. n. 2279 lin. 8.

ENSICVLVS, *parvus ensis*. Plaut. *Rud.* IV, iv, 112: « Ensiculu' st aureolus primum litteratus ». Probus apud Prisc. pg. 116 = 618 P.: « ensis, ensiculus, ensicula ».

VMИƎ (ensu), vox etr. originis et significationis ignotae, quae legitur in titulo sepulcrali n. 1359. Cf. Vermigl. apud Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 127 nt. 2, qui ensu pro entu (cf. titulum amerinum apud Grut. 1147, 9) sumi posse arbitratur.

?ꓕИƎ (ent), quod reperitur in titulo perus. n. 1944 (vide MIЯAϽИA ancaris), perperam descriptum: fortasse legendum sent pro IꓕИƎƧ senti = *Sentia* (cf. ⅃AIꓕAИIꓕИƎ entinatial = ⅃AIꓕAИIꓕИƎƧ sentinatial).

ENTELLA, Ἔντελλα (Ptol. III, 4, Diod. Sic. XIV, ix, 9 et alibi; corrupte Ἄταλλα vel Ἔνταλλα apud Tzetzem ad Lycophr. vs. 471 et 953), urbs Siciliae ad Crimisum amnem, quae fertur condita ab Entello Troiano Aeneae comite (cf. Sil. Ital. XIV, 204) vel ab Helimo, et a Campanis subiecta (1); unde in numo n. 3067*a* ENTEΛΛΑΣ et ΚΑΜΠΑΝΩΝ legitur (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I 207, et Avellini *Opusc.* I 145). Incolae appellantur Entellini (Plin. III, xiv, 5), gr. Ἐντελλῖνοι (Diod. XVI, lxvii, 3), in numis n. 3067*b* ΕΝΤΕΛΛΙΝΩΝ vel ЄΝΤЄΛΛΙΝѠΝ, genit. pl. Ex hoc gentili nomen urbis legitur apud Diod. XXIII, viii, 2 (Ὅτι πόλις ἦν καὶ ἡ Ἐντελλῖνα).

ENTEΛΛΑΣ, fluvius Liguriae. Ptol. III, 1: Ἐντέλλα ποταμοῦ ἐκβολαί (in uno cod. Ἄντελλα).

ENTELLVS, heros siculus, apud Virg. *Aen.* V, 387, 389, 437, 443, 462, 472. Entellus est cogn. virile in titulis apud Mommsen n. 4785 et 5736, Entellianus apud Grut. 619, 12. Ἔντελλος est nomen virile apud Christodor. *Ecphr.* v. 225. — ΑΝΤΑΛΛΟϹ ΑΝΤΑΛΛΟΥ (*Antallus Antalli* filius) legitur in marmore Gelensi apud Torremuzza *Inscr. di Palermo* pg. 241 lin. 39 (*Corp. inscr. gr.* n. 5475).

ƧV⅃ƎꓕИƎ (entelus), *intenderis* (imposueris), fut. exact. 2 pers. sg., nisi exaratum est pro ENTELVST = *indenderit*, compositum ex praep. ИƎ (EN) = *in* et rad. [И]Ǝꓕ ten- pro tend- = rom. *tend-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 21, 27, VII 9; Aufr. et Kirch. I 40, 82, 99, 145 sq., 159, II 243; Huschke *Die oskische und sabell. spr.* s. 367). Tabula eugubina Ib 12: MƎMIꓕΘA : ƧV⅃ƎꓕИƎ : ϽIЯ : ƎИV⅃ (pune pir entelus ahtimem) = *quum ignem imposueris in —em*, quibus respondent tab. VIb 50 verba haec PVFE · PIR · ENTELVST = *ubi ignem imposuerit* (Aufr. et Kirch. II, 275).

ENTELVST, *intenderit* (imposuerit), futur. exact. 3 pers. sg. (vide supra ƧV⅃ƎꓕИƎ entelus = *intenderis*), compositum ex praep. EN = *in* et rad. TE[N]- pro tend- = rom. tend-ere (Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, VII 9; Aufr. et Kirch. I 99, 146, II 243; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121; Bugge in *Zeit. f. vergl. spr.* III, 419; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 367). Tab. eugub. VIb 50: PVFE · PIR · ENTELVST = *ubi ignem*

(1) Steph. Byz.: « Ἔντελλα, πόλις Σικελίας· Ἔφορος ις´. ἦσαν δ' οἱ οἰκοῦντες Καμπανοὶ τὸ γένος, σύμμαχοι Καρχηδονίων. τὸ ἐθνικὸν Ἐντελλῖνος ». Cf. Diod. XIV, ix, 9; XV, lxi, 6; XVI, lxvii, 3.

imposuerit, quod Lanzius I 375 = 293, II 818 = 727, cui entelust = ἐντελές, ab ἐντελέω, exponit *postquam ignis perfectus erit.*

V+NƎ+NƎ et VYNƎYNƎ (ententu), *intendito* (imponito), recentiori orthographia ENDENDV (cf. V+NƎ+NA an-tentu = ANDENDV), imperat. 3 pers. sg., compositum ex praep. NƎ (EN) = lat. *in* et rad. -NƎ+ ten- = lat. *tend-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* V 21, 27, VI 30, VII 30, VIII 15; Aufr. et Kirch. I 96, 142, 159, II 227, 242 sq., 281; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 367. Cf. Lanzi II 697 = 605, et vide V+NƎ+NA antentu). In tabula eugubina Ib 12 ita legitur: V+NƎ+NƎ : MƎMI+ΘA : qIП : ꓘƎMVNƎ (enumek pir ahtimem ententu) = *tum ignem in —em imponito*, quibus respondent tab. VIb 49 verba PIR · ENDENDV = *ignem imponito* (Aufr. et Kirch. II, 275). Adde tab. eugub. III 15, ubi legitur VYNƎYNƎ : AЯƎdΘId : ꓘVNI (inuk sihera ententu) = *tum — imponito.*

ꟻAI+ANI+NƎ (entinatial), perperam scriptum, pro ꟻAI+ANI+NƎƧ (sentinatial) = *Sentinatiá*, nom. muliebre, abl. sg. In ossuario perus. haec legitur inscr. n. 1965: ꟻAI+ANI+NƎ : VA · MƎЯAИϽ ... AϽ : Aꟻ (la ca... cnares au entinatial) = *Lars* vel *Lartia* ..... *Auli* fil. *Sentinatiá* nat. (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 219 n. 113).

IƎVI+NƎ (entiuvi), in titulo sepulcr. etr. n. 1950. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 229 exponit *Entia* nom. pr. muliebre.

ꟷИΠTNƎ (entraí), *interae*, adiect. f. dat. sg., a praep. NƎ (en) = *in* et -traí, in Tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 8 et *B* lin. 10 (Kirch. et Aufr. in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 42, 87; Knötel in *Zeit. f. die alterth.* X = 1852 s. 129; cf. Corssen in *Zeit. f. vergl. spr.* III 251, et Kirch. *Das stadtr. von Bantia* s. 34 nt. 1). Mommsen *Die unterit. dial.* s. 257 exponit *immotae*, ab NƎ (en) = *in* partic. negat. et truare = *movere* (vide ANTROARE, et cf. *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 422). Huschkio autem (*Die osk. und sab. spr.* s. 9) est *Intrationi* (Possessioni) s. *deae*.

VNƎ (enu), *et* (tum), particula coniunct. apud Umbros = ENO, unde ꓘVNƎ enu-k, quod idem valet (Aufr. et Kirch. I 74, 136, 160, II 73, 205, 242, 288). Occurrit in tab. eugub. Ib 36, 37, 38 bis, IIa 9, et IIb 21 (vide V+ꟻAMVꓘ kumaltu, V+ƋƎƆVꓘ kuvertu, V+I+ƋVꟻ purtitu, V+Ǝ+ tetu). Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 15, VII 37 exponit *inde* (vide ENEM). Lanzius autem II 726 = 634: « *enu ed ene sono usati in questo luogo o come pleonasmi all'uso de' Latini e de' Greci, o per* una, *cioè* simul ».

ENVBRO, *inhibenti*. Paul. ex Festo pg. 76 (vide INEBRAE), ubi Müller: « E glossis Scalig. affert: *Enibra* ἐναντία, *Embrum*, πραγμάτιος ἐπιβλαβής (*Enibrum*, πράγματος ἐπιβλαβές corr. Scal.), *Eniber picus*, ὄρνις πονηρά, *Inebra*, ὄρνεον μαντευτικόν. Haec omnia apud Labbaeum repeřiuntur, nisi quod voc. *picus* ibi omissum est. »

V+Ǝ+ƧVƋƎVNƎ (enuerustetu). Lege V+Ǝ+ ƧVƋƎ VNƎ enu erus tetu (tab. eugub. IIb 21).

ꓘVNƎ (enuk), *et* (tum), partic. coniunct. apud Umbros (= ꓘVNI inu-k), e pronom. demonstr. VNƎ enu cum suffixo ꓘ pro ka = rom. *ce*, quod pro adverbio vel pro coniunctione usurparunt Umbri (Aufr. et Kirch. I 41, 136, 139, 151, 160, II 205, 242). Occurrit in tab. eugub. Ia 30, 33, et Va 29 (vide AIƎ8 feia). Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 16, VII 37 exponit *inde* (cf. *Rud. l. o.* pg. 12).

ꓘƎMVNƎ (enumek), *et* (tum), partic. coniunct. (locat. sg.) = ꓘƎMVNI inumek, apud Umbros, a pronom. demonstr. VNƎ enu (Lassen *Beitr. zur deut der eugub. taf.* s. 39; Aufr. et Kirch. I 41, 136, 139, 151, 160, II 242; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 352, 380). Occurrit in tab. eugub. Ib 11, 13, 16, 19-22 (vide V+ƎdqA apretu, V+NƎ+NƎ ententu, V+A+Ǝ etatu, V+V+Ǝ etutu, VMA+ƧqV+Ǝ eturstamu, VNIƆVꓘI ikuvinu, V+AꟻꟼƎ+Ƨ steplatu). Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 16, 25, VII 37 exponit *inde*.

ƧƎMƎ (envs), quod legitur in titulo viterb. n. 2058. Oriolio in *Album* XIX, 175 est gr. ἑνός = *unius* (εἷς = *unus*), vel ἔνου = *anni* et *veteris* (ἔνος et ἕνος = *annus* subst. et *vetus* adiect.).

EX, *ita* (?), adverb. pro exo vel a pronom. eso; quod legitur in tab. Bant. n. 2897 lin. 7 (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 66 sq., Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 218, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85). — Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 265 est *hoc* vel *id*, nom. et acc. sg. n.; Guarinio *Tab. oppid. lex.* pg. 147, et Franchinio in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. 2 ad pg. 305 praep. *ex*. — EX · AISCEN, quod patet in eadem tab. lin. 25, legendum exaiscen = *hisce in* (in hisce).

IIX (ex), *ex* (exs), praep. prisco scribendi modo. Inscr. romana apud Grut. 968, 4: T · CINCIVS · T · L · DORCO | LIBERTVS · IIX · TESTAMENTO | FACIVNDVM · CVRAVIT.

EXAESTVMO, *existumo* (existimo), siculi AESTVMO = *aestimo*, in Leg. Servil. *de Repet.* (App. n. LX) cap. 6.

EXAISC[E], *hisce*, apud Oscos. Vide voc. sq.

EXAISCEN, *hisce in* (in hisce), pron. fem. abl. pl., ab EXAISC[E] = *hisce* et EN = *in* praep. postfixa (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9, 67; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 118; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 60 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: EX · AISCEN · LIGIS (exaiscen ligis) = *hisce in legibus* (Kirchhoff op. cit. s. 80; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 7, 88), quod alii exponunt *ex hisce legibus* (Klenze *Phil. abhandl.* s. 46, et Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. 2 ad pg. 305; vide AISCEN).

EXAC, *hac*, pronom. fem. abl. sg. (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 58; Mommsen *Die unterit. dialekte* s. 265).

Tabula Bantina num. 2897 lin. 8 et 23: POST · EXAC = *post hac* (Guarinius *Comm.* V pg. 119, 147; Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. 2 ad pg. 305; Klenze *Phil. abhandl.* s. 42 nt. 62, s. 54 nt. 119; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Mommsen op. cit. s. 145, 147; Aufr. et Kirch. I 81, II 254; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 29 et 79 sq.; Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87 sq.; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 89).

EXACISCLO, *frango*, verbum compositum a praep. *ex* et ACISCLVS pro *acisculus* h. e. *parva ascia*. Inscr. apud Murat. 1028, 2: CERVONIA · TICHE | V · F · SIBI · ET · LIB · LIBQ · POSTQ · EOR | SI · QVIS · HANC · ARCAM · SIVE · HOC | MONIMENT · VENDERE · AVT · EMERE | AVT · EXACISCLARE · VOLET | TVM · POENAE · NOMINE · H · S · XX | REIP · AQVIL · DARE · DEBEBIT. In alia inscr. aquileiensi apud Donium cl. II n. 27: SI · QVIS · POST · DVO · CORPORA POSITA · HANC · ARAM · APERVERIT AVT · EXACISCLAVERIT etc.

EXAMO, *amore desino* (ital. *disamo*). Not. Tiron. pg. 60: « amat, adamat, e x a m a t ».

ΕΞΑΣ, *sextans*, apud Siculos. Pollux IV, 174: Οἱ Σικελοὶ τοὺς δύο χάλκοῦς ἐξᾶντα καλοῦσι, τὸν δὲ ἕνα οὐγγίαν vel οὔγκιαν.

§ 2. Εἶδος, apud Syracusanos, teste Hesych. *Lexic.* I, 1276.

EXBVRES, *exinteratus*, sive e x b u e r e s, quae *exbiberunt*, quasi *epotae*. Haec Paulus ex Festo pg. 79. Alii legunt e x b u e r e s, alii e x u b e r e s. Cf. Müllerum ad Fest. loc. cit., et Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 67.

EXGREGIAE, *egregiae*, id est *e grege* lectae (Paul. ex Festo pg. 80). Gloss. Isidori: « e g r e x , *eximius*, *eminens* ».

EXDEICO, *exdico* (edico), ab EX et DEICO = *dico*. S. C. de *Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 3: ITA · EXDEICENDVM · CENSVERE; et lin. 22 EXDEICATIS = *exdicatis* (edicatis).

EXDVTAE, *exuviae* (Paul. ex Festo pg. 80), fortasse a gr. ἐκδύω vel ἐκδύνω, *elabor*, *emergo*.

EXEIC, *hoc*, pron. n. acc. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342), vel locat. sg.? (Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, V 2; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12). Tab. Bantina n. 2897 lin. 11 et 17: SVAE · PIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST = *si quis contra hoc fecerit* (Mommsen op. cit. s. 146, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79, Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 88, Huschke op. cit. s. 65 sq.), quod vertit Grotefend op. cit. pg. 15 et 17 *si quis contra in isto fecerit;* et lin. 25 sq.: SVAE · PIS · CONTRVD | EXEIC · PRVHIPVST = *si quis contra hoc prohibuerit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 67), quod Grotefend exponit *si quis contra in isto repetierit* (op. cit. pg. 20). Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 58, Guarini *Comm.* V, pg. 147 (*Lex. osco-lat.* pg. 31) et Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, tab. 2 ad pg. 305.

EXELC, perperam scriptum pro EXEIC, in tab. Bant. n. 2897 lin. 11.

EXEMPLARE, *exemplar*, apud veteres (Lucr. II, 122), per compendium EXPL, ut in inscr. praenest. apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* I 32 nt. 2: EXPL · TESM · et EXPL · TESTAM = *exemplar testamenti*.

EXEPLVM, *exemplum*, apud Grut. 607, 1 = Orell. n. 4370 (EXEPLV · LIBELLI · DATI). Scribitur EXENPLVM in marmore campano apud Mommsen n. 3093 (RARI · EXENPLI), et inconditâ orthographiâ EXSEMPLVM, EXSENPLVM, EXSSEMPLVM, EXXEMPLVM.

EXESTO, *extra esto*. Sic enim, ait Paulus ex Festo pg. 82, lictor in quibusdam sacris clamitabat: hostis, vinctus, mulier, virgo e x e s t o; scilicet interesse prohibebatur.

EXFIR, purgamentum, unde adhuc manet s u f f i t i o. Ita Paul. ex Festo pg. 79. Alii legunt e x f i t (vide Forcell. *Lex.* s. h. v.). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 17, et Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 69, cui videtur e x f i r, fortasse vocabulum etruscum, derivandum a stirpe f e r.

EXFOCIONT, *effugiunt*. In columnae rostr. inscr. n. 2715 lin. 5: CASTREIS · EXFOCIONT = *castris effugiunt* (vel *effugerunt*).

EXFVTI, *exfusi* (effusi). Paul. ex Festo pg. 81: « E x f u t i effusi, ut m e r t a t pro mersat ». Ubi Müller: « ubi *d* vel *t* in stirpe vocabuli est, cultior Latinitas syllabam *tus* in participio mutabat in *sus;* sed antiquior *t* integrum servabat. Ita a d g r e t u s ortum ex *adgredtus*, et f u t u s e *fudtus* ».

EXFVTVTVS, *futendo exhaustus* (in locis nonnullis nunc dicitur *s f o t t u t o*), particip. ab inusitato *exfutuo*. Catull. VI, 13: « Cur nunc tam latera e x f u t u t a pandas ».

EXHAVSTANT, *efferunt* (Paul. pg. 82).

EXHORTVS, *exortus*, ab *ex* et *orior*, in titulo sepulcrali apud Lupium pg. 175.

EXIAT, *exeat*. In titulo apud Grut. 765, 5 (Zell n. 1800): [H]OC · MONVMENTVM · NE · DE · NOMINE · NOSTRO · EXIAT. Adde inscr. apud Marini *Arval.* pg. 343 = Mommsen n. 6916. Vide EXSIAT.

EXIBEO, *exhibeo*, in titulo edito in *Rev. archéol.* XII, 181 (ARGENTARIAM EXIBVI ARTEM). Scribitur etiam EXSIBEO.

EXINFVLABAT, *exerebat;* i n f u l a s enim sacerdotum filamenta vocabant. Haec Paulus pg. 81.

EXISTVMO, *existimo* (= EXAESTVMO; cf. AESTVMO), in fragm. S. C. de Ludis saecul. (Grut. pg. 328; Egger *Lat. serm. reliquiae* pg. 326), et in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 334. Adde Plaut. *Asin.* I, II, 23; III, I, 11.

EXITIVM, *exitus*. Paulus ex Festo pg. 81: « Exitium

antiqui ponebant pro *exitu;* nunc exitium *pessimum exitum* dicimus ».

EXCALDO, *calefacio* (ital. *scaldo*). Vulcat. Gallic. *Avid. Cass.* 5: « Legiones totae excaldantes se ».

EXCELLEO, *excello*. Cic. fragm. *epist.* apud Prisc. pg. 445 = 838 et pg. 527 = 896 P.: « Quare effice et elabora, ut excelleas ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *excello.*

EXCIPVVM, *quod excipitur*, ut praecipuum, *quod ante capitur*. Paul. pg. 80.

EXCLVDVM, *excludendum*, in marmore apud Grut. 24, 6.

EXXEMPLVM, *exemplum* (vide EXEPLVM), quod et scribitur EXSENPLVM, in titulo sepulcrali apud Murat. 1941, 3 = *Catac. de Rome* pl. XLI n. 15 (RARI · EXXEMPLI).

EXOLO, *exulo* (exsulo), in Cic. fragm. apud Maium *Class. auct.* II, 41.

EXPALMO, *palma percutio*. Gloss. Philox. apud Labb.: « Ῥαπίζω, *expalmo, alapo* ». Hinc nostrum *spalmata.*

EXPARS, *expers*, adiect., quod nonnulli legunt apud Liv. III, LVII, 1. Cf. Drakenb. ad Liv. loc. cit.

EXPATARE, *in locum patentem se dare*, sive *in spacium se conferre*. Ita Paul. ex Festo pg. 80. Cf. Müller ad Fest. loc. cit., et pedemont. *spatarè* h. e. *effundere, dispergere.*

EXPERITVS, *imperitus*, adiect. Paul. pg. 79: « experitos, *imperitos* ». Gloss. Placidi apud Maium *Class. auct.* III, 461: « Experitus, *non peritus*, id est *extra peritiam* positus ». Est etiam cogn. rom. apud Marin. *Inscr. alb.* pg. 201 col. 1 (VALERI · EXPERITE).

EXPETESSO vel expetisso, *expeto*, a *petesso* vel *petisso*, apud veteres. Plaut. *Trin.* II, I, 4 (expetessam); *Asin.* III, I, 23 (expetessis); *Epid.* II, II, 70, et *Mil.* IV, VI, 14 (expetesso); *Mil.* IV, VI, 16, *Rud.* I, V, 1 (expetessunt); *Mil.* IV, I, 13 (expetessit).

EXPL, = *exemplum*. Vide EXEPLVM.

EXPLENVNT, *explent* (Paul. pg. 80).

EXPLORARE, *exclamare*, apud veteres. Paulus pg. 79: « Explorare antiquos pro *exclamare* usos, sed postea et *certum cognoscere* coepit significare ».

EXPRETA antiqui dicebant, quasi *expertia* habita. Haec Paulus ex Festo pg. 79. Cf. Müller ad Fest. loc. cit.; et Forcell. *Lex.* s. v.

EXPVGNASSERE, *expugnaturum esse*, antiquo scribendi modo. Plaut. *Amph.* I, I, 54 sq.: « Sin aliter sient animati, — sese igitur summa vi virisque eorum oppidum expugnassere ».

EXPVDORATVS, particip. (ital. *spudorato*), ab inusitato *expudoro*. Petron. fragm. Trag. 39: « Habet frontem expudoratam ».

EXQVILIAE, unus ex septem urbis Romae collibus. Varro *De l. l.* V, 49 sq. pg. 19: « Secundae regionis Exquiliae. Alii has scripsere ab *excubiis* Regis dictas: alii ab eo quod *excultae* a rege Tullio essent: alii ab *aesculetis*. Huic origini magis concinnunt loca vicina, quod ibi Lucus dicitur Facutalis et Larum et Querquetulanum sacellum et Lucus Mefitis et Iunonis Lucinae: quorum angusti fines: non mirum, iamdiu enim late avaritia nunc est. Exquiliae duo montes habiti, quod pars Oppius, pars Cespeus mons suo nomine etiam nunc in sacris appellatur. In sacris Argeorum scriptum est sic: *Oppius mons, princeps Exquiliis ouls lucum Facutalem; sinistra via secundum moerum est* ». Cf. Ovid. *Fast.* I, 245. — Hinc *Exquilina* vel Esquilina Tribus (Orell. n. 3094, 3093); Exquilina porta (Tac. *Ann.* II, 32), Ἠσκυλῖνη πύλη (Strab. V, III, 9); Esquilinus collis, Ἠσκυλῖνος λόφος (Strab. V, III, 7) vel Αἰσκύλειος λόφος (Plutarch. in *Sylla* IX, 8); Esquilinum forum (Αἰσκύλειος ἀγορὰ, Appian. *De bell. civ.* I, 38); Esquilinus campus (τὸ πεδίον τὸ Ἠσκυλῖνον, Strab. V, III, 9) etc. Esquilinus fuit etiam cognomen rom. apud Borghesium *Nuovi framm. de' fasti cons.* I, 34 (Q · MINVCIVS P · F · M · N · ESQVILINVS), Mommsen n. 5644, Grut. 823, 3, et 791, 4 (Esquilina), Olivieri *Marm. pisaur.* n. 136. Gentilitium Esquilius extat in tabula canusina apud Mommsen n. 435 = Fabr. cap. IX n. 9 pg. 598, Spon *Miscell.* pg. 280 (P · ESQVILIVS SILVANVS). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 397 (vide osc. ꟻVꓘꓘƎƎ eyklúi).

EXQVILINVS vel Esquilinus, adiect. ad *Exquilias* pertinens. Vide EXQVILIAE.

EXS, *ex* (antiquiori orthogr. IIX), gr. ἐξ, praep., = umbr. ⊗Ǝ (EH) vel EHE vel Ǝ (E), osc. ꓭƎ (eh), quam ad sanscr. âvis (Bopp *Gloss. scr.* pg. 34) vel ad vahis (Pott *Etym. forsch.* II, 184), unde got. *us*, germ. vet. *ar, ur, ir, ër* (nunc *er*), lith. *isz*, hib. *as*, trahunt lexicographi. In lapide samnitico (*Mon. ann. e Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. 21): EXS TESTAMENTO; in tabula apud Mommsen n. 6828 lin. 20 EXSORDINE = *ex ordine;* et in lapide apud Grut. 630, 12 (Zell n. 923): C · MANLIVS · C · F · | PAP · RVFVS · VMBER · EXS | DECVRIA · LICTORVM · VIATORVM etc. Occurrit etiam in compositis: EXSEDRA = *ex-edra*, EXSIAT = *ex-eat*, EXSIBEO = *ex-hibeo*, EXSIGEO = *ex-igeo*, EXSIMIVS = *ex-imius*, EXSCEPTVM = *ex-ceptum*, EXSORIENS = *ex-oriens*, EXSORNO = *ex-orno*, EXSTRAD = *ex-tra*. Cf. Marini *Arval.* pg. 35.

EXSEDRA, ἐξέδρα (exedra), subst. fem., ab ἐξ (EXS) et ἕδρα (sella, sedes), in saxo tiburtino apud Grut. 172, 3 (EXSEDRAM · ET PRONAON).

EXSEMPLVM vel exsenplum, quod scribitur quoque EXEPLVM, et barbarâ orthographiâ EXSSEMPLVM et EXXEMPLVM; gr. ἔξομπλον (aequale), quod Hesychius *Lex.* pg. 1297 interpretatur ἴσον, ab ἐξ (EXS) et ὄμπλον pro ὅμλον (ὁμαλὸν, *simile*). In titulo apud Maffeium *Mus. ver.* 172, 1: EXSEMPLVM A NOBIS

DISCITE; et in alio titulo apud Fabr. cap. V n. 224 pg. 386: RARI EXSENPLI.

EXSIAT = exeat, ab EXS = ex et eo (vide EXIAT). In titulo sepulcrali apud Grut. 755, 1: HOC · MONVMENTVM NE · DE · NOMINE EXSIAT.

EXSIBEO, exhibeo. Inscr. apud Mommsen n. 5792 (Murat. 376, 5; Grut. 1003, 10): EX · QVORVM · VSVRIS · PER | SINGVLOS · ANNOS · CONVIVIVM | DEDICATIONIS · EXSIBEANT. Legitur etiam EXIBEO.

EXSIGO, exigo (ἐξάγω), ab EXS = ex et ago. Lex Thoria agraria (App. n. LIX) cap. 8: QVOVE QVID OB EAM REM POPVLO AVT PVBLICANO DETVR EXSIGATVRVE. Tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 2: ET · EAM · PEQVNIAM · QVEI · VOLET · MAGISTRATVS · EXSIGITO.

EXSILICA vel exilica causa, quae adversus exulem agitur. Haec Paul. ex Festo pg. 81.

EXSIMIVS, eximius, ab exs-imo. In marmore lucano apud Mommsen n. 189 (Henzen n. 7145): OB EXSIMIAM ERGA SE BENIVOLENTIAM. Adde inscr. abellan. apud eundem n. 1951.

EXSCEPTVS, exceptus, particip. ab exs-cipio. Lex Thoria agraria (App. n. LIX) cap. 1: EXSCEPTVM CAVITVMVE EST NEI DIVIDERETVR.

EXSCETTIO, exceptio, subst. fem., apud Garruccium Inscr. gr. sur les murs de Pompéi pl. XXIII, 7.

EXSOLES, exsules (exules). Cassiod. pg. 2285 P.: « Exsilium cum s, ex solo enim ire est, quasi exsolium, quod Graeci ἐξορισμὸν dicunt; antiqui exsoles dicebant ».

EXSORIENS, exoriens, particip. ab exorior, in tabula marmorea apud Grut. 341 lin. 9 (EXSORIENTE).

EXSORNO, exorno, ab EXS = ex et orno, in tabula apud Mommsen Inscr. neap. n. 6828 lin. 20 (EXSORNAT).

EXSSEMPLVM, exsemplum (exemplum), in tabula apud Grut. 214, et Mommsen Inscr. neap. n. 6828 lin. 20 (EXSSEMPLA).

EXSTRAD, extra, praep. antiquiori orthographiâ, = osc. ꓤꓥꓷꓕꓭꓱ eh-trad, ab EXS = ex et suff. comparat. -tra (superlat. ex-timus). S. C. de Bacch. (App. n. LVIII) lin. 16: EXSTRAD · VRBEM = extra urbem. Adde lin. 28. Cf. Mommsen apud Fiorelli Ann. di numism. I, 41, et Fritsch De casuum obl. orig. et natura pg. 8.

EXTAERVS, exterus, adiect., ab ex et suff. comparat. -tero (cf. EXSTRAD = ex-tra). In titulo rom. apud Grut. 776, 2: HOC · MONVMENTVM EXTAERVM · HEREDEM · NON · SEQVITVR.

EXTEMPVLO, extemplo, adverb. apud Plaut. Aul. I, II, 15; Cist. I, I, 98, II, III, 30; Bacch. IV, IX, 44; Mil. II, V, 51.

EXTINCXIT, extinxit, ab extinguo (exstinguo), apud Grut. 333, 4. — Exstinxsti pro exstinxisti invenitur apud Virg. Aen. IV, 682.

EXTVNGVERE, extinguere (exstinguere). In titulo apud Donium cl. XII, n. 33: NON POTVIT TOTOS TER DENOS ANNOS EXTVNGVERE etc.

EXVERRAE. Vide EVERRIATOR.

EO, eos?, pronom. demonstr. apud Umbros, fortasse acc. pl. masc. pro eof (vel acc. sg. pro eom, secundum Grotefend Rud. l. u. IV 27, VI, 7, 15; vel acc. pl. n. = ea, secundum Lanzium II 747 = 655; cf. VƎ eu), cuius rectus ꓘƎꓷƎ (EREC) = is (Aufr. et Kirch. I 133 sq., II 44, 144 sqq., 274). Tab. eugub. VIa 20: EO · ISO · OSTENDV = eos ipsos ostendito (adhibeto).

EO, ei, pronom. demonstr. n. dat. sg. (vide EIS = is). Tab. Heracl. (apud Mazochium pg. 325; cf. pg. 350) cap. 2: QVOIVS · ANTE · AEDIFICIVM · SEMITA · IN LOCO · ERIT · IS · EAM · SEMITAM · EO · AEDIFICIO · PERPETVO · LAPIDIBVS · PERPETVEIS INTEGREIS · CONTINENTEM · CONSTRATAM · RECTE · HABETO · ARBITRATV · EIVS · AED · QVOIVS · IN EA · PARTE · H · L · VIARVM PROCVRATOR · ERIT.

EOFRVM, eorum, pron. demonstr. genit. pl. Inscr. apud Mommsen n. 6871 (Henzen ad Orell. n. 4926): D · M | FLAB CRYSEROS COCCEIVS DERI|SOR SEBIB · CONPAR · SIBI · ET · SV | LIBERT LIBERTABVSQVE | POSTERISQVE · EOFRVM.

EOPSE, eo ipso, apud Plaut. Curc. IV, III, 6.

EΠ, in vase volcente n. 2238.

?ИA1Ǝ (epan), in etr. speculo n. 2506. Vide ИAMƎ eman, et cf. ƧAꟻƎ evas.

AИA1Ǝ (epana), quod Lepsius legit in vase caerit. n. 2404 (Ueb. die Tyrrh. Pelasg. in Etr. s. 40). Cf. Orioli in Album XXII, 195.

EPANTERII, populi Alpini, prope Liguriam, quorum meminit Livius XXVIII, 46: « Ingauni (Ligurum ea gens est) bellum ea tempestate [U. C. DXLVI] gerebant cum Epanteriis montanis ».

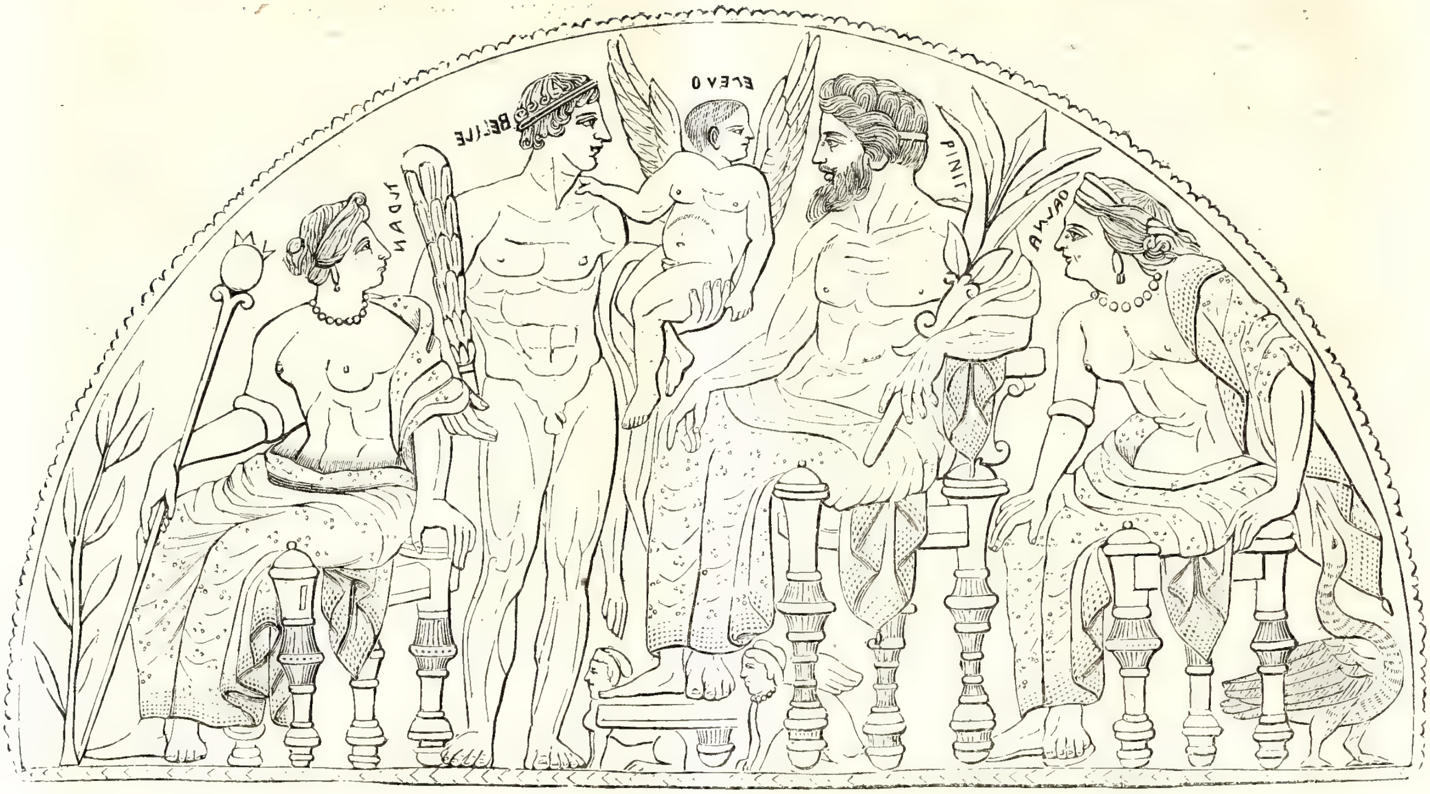
EPAPRA, Epaphra (ἔπαφρος) = Epaphroditus (ἐπαφρόδιτος, venustus). Est nomen mulieris in titulo apud Grut. 825, 9. In lapidibus apud Marini Arval. pg. 31 EPAPRA et EPAPHRA.

ΕΠΑΣΚΙΟΝ, ἡ χώνη (infundibulum), apud Siculos. Hesych. Lexic. I, 1315.

8ΠƎ (epb), in amphora volcente n. 2192.

ꓶAIƧƎ1Ǝ (epesial), Ephesiâ, nomen muliebre (cf. VIƧƎΦƎ ephesiu = Ephesius), in titulo perus. n. 1934.

ꓷVƎ1Ǝ (epeur), ἐπίουρος (custos); et ita fortasse, per antonomasiam, in etr. speculo n. 2500 appellatur Talos (Catul. LV, 23: « non custos si fingar ille Cretum »; cf. Hom. Il. XIII, 450: Μίνωα τέκε, Κρήτῃ ἐπίουρον), qui Europae ab Iove datus est, ut Cretam insulam custodiret (Apoll. Argon. IV, 1643: Εὐρώπῃ Κρονίδης νήσου πόρεν ἔμμεναι οὖρον). Haec est Cavedonii interpretatio (Annali dell'Inst. arch. XII = 1840 pg. 268 sg., et Congetture sopra alcuni specchi etr. pg. 330). Che se il

nome etrusco epeur, ait vir doctissimus in *Congett.* cit. pg. 330 sg., *troppo bene si addice, come appellativo, a* Talos, *a lui del pari ben si conviene l'attributo singolare delle ali e delle forme robuste date al putto nel nostro specchio.* Talos *è detto* gigante *dal Pseudorfeo* (*Argon.* IV, 1351), *e della stirpe de' semidei che dicevansi nati dalle quercie e dai frassini* (Apollon. l. c.): *e fin da bambino dovea avere quelle forme massicce e gigantesche che Omero ricorda in Oto ed Efialte* (*Odyss.* XI, 311). *Le* ale, *come simbolo di protezione e di celerità, convengonsi a* Talos, *che dovea ogni dì girare tre volte attorno la vasta isola di Creta: e di fatto nelle monete di Festo di Creta ricorre il tipo di* Talos, *distinto col suo proprio nome* ΤΑΛΩΣ, *fornito di due* lunghe ali, *in atto di gettare pietre contro qualunque legno straniero volesse accostarsi all'isola data a lui in guardia* ..... *Le monete stesse di Festo ne additano la relazione ed attinenza di* Talos *con* Ercole, *che se lo porta in braccio; poichè Festo dicevasi fondata e nomata da Festo figliuolo di Ropalo e nipote di Ercole, e nelle monete di essa città ricorre Ercole distinto da' suoi attributi. D'altra parte pare che la favola cretese di* Talos *si riferisse segnatamente a* Festo, *poichè quel custode dell'isola non comparisce sopra altre monete cretesi, che di Festo medesima. Per le cose fin qui discorse parmi assai probabilmente dimostrato, che nel nostro specchio sia rappresentata la* nascita *di* Talos, *di che danno buon argomento le due dee solite assistere ai parti,* Turan [ИAQVT, *Venus*] *e* Thalna [AИ˥AO, *Iuno*], *che da Giove* [AIИIT tinia] *sia stato affidato ad* Ercole [Ǝ˥ʞQƎB hercle]; *che lo porti nell'isola di Creta, della quale dev'essere poscia* custode, *sua sede ponendo nella città di Festo, fondata, o da fondarsi, per opera di Festo nipote di Ercole stesso. L'obbietto che* Talos *tien nella sinistra è il* chiodo, *da cui pendea la sua vita* (Apollod. I, IX, 27). Gerhard quoque (*Ueb. die gotth. der etr.* s. 530) explicat ἐπίουρος, quod refert ad Tagetem etruscum, Herculis filium. Alii aliter interpretati sunt. Grotefend in *Ann.* cit. VII = 1835 pg. 277 hunc iuvenem epeur iudicat fuisse neophitum quemdam liberalium, in quibus misterii bacchici celebrabantur, a gr. ἐπίουρος vel ἐπόπτης. Epeur pro ἡβαῖος habet Schwenck (in *Rhein. Mus.* n. f. III, 138), quasi *Hercules iuvenis.* Aliis est Ἔρως, s. *Amor* (De Witte *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 241 et *Catal. Durand* pg. 420, Müller *Handbuch* etc. § 410, 3 pg. 680 ed. Welcker, Hamilton-Gray *Tours* etc. pg. 55. Cf. Gerhard *Ueb. die metallspiegel* nt. 125, et Panofka in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 134). Oriolius denique (*Ann.* cit. VI = 1834 pg. 187; cf. Welcker in *Rhein. Mus.* n. f. I = 1842 s. 420) iuvenem alatum repraesentare mavult *Herculis animam*, quae proemium laboris ab Iove accipit, ita dictam a gr. ἐφοράω, *intueor.* Cf.

Secchi in *Ann.* cit. VIII = 1836 pg. 73 nt 1 et Avellino in *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, I, 64 sq.

EPIDIVS, gentilitium campanum, quod in lapidibus frequenter invenitur. Est etiam Nucerinorum heros indiges, in numero Deorum habitus et Sarno flumini praepositus, cuius caput cornutum visum est Avellinio *Ital. vet. num.* I, 101 in nummo nucer. n. 2828*a* (cf. Millingen *Consid.* pg. 198). Suet. *De cl. rhet.* cap. 4: « Hic Epidius ortum se ab Epidio Nucerino (1) praedicabat: quem ferunt olim praecipitatum in fontem fluminis Sarni, paullo post cum cornibus exstitisse, ac statim non comparuisse in numeroque deorum habitum ». — Epidius est etiam praenomen in titulo pompeiano apud Mommsen n. 2196: V · POPIDIVS | EP · F · Q · | PORTICVS | FACIENDAS | COERAVIT.

EPICHARMVS, Ἐπίχαρμος, siculus, poëta comicus celeber, de quo Horat. *Ep.* II, I, 58: « Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi ».

EPILIMMA, genus vilissimi unguenti (Paul. pg. 82). Alii legunt epalimma, ut sit ab ἐπαλείφω, *ungo*.

ΕΠΙΛΥΣΑΜΕΝΗ, epithethon Cereris, apud Tarentinos et Syracusanos. Hesych. *Lexic.* I, 1366: Ἐπιλυσαμένη. Ἐλευθώ. καὶ μία τῶν Εἰλειθυιῶν. καὶ ἐπώνυμον Δήμητρος, παρὰ Ταραντίνοις καὶ Συρακουσίοις.

ΕΠΙΟΡΑ, χορίου μέρος, apud Siculos Hesych. *Lexic.* I, 1372: Ἐπίορα. χωρίου μέρος ἐν Σικελίᾳ.

EPIPOLAE, Ἐπίπολαι, Syracusis dicebatur pars civitatis editior et eminentior (ἐπιπολῆς, *in superficie, summitate*). Thucyd. VI, 96: Ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου ..... Ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τ' ἐστὶ καὶ ἐπιφανὲς πᾶν εἴσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. Memorant Epipolas etiam Livius XXV, 24; Diodorus XI, LXXIII, 2, XIII, VII, 3, VIII, 2, XI, 3, XIV, VIII, 1, XVIII, 2; Polybius VIII, XXXV, 5; Aelianus *Var. hist.* XII, 44; Plutarchus in *Timol.* XXI, 3, in *Nic.* XVII, 1, in *Dion.* XXVII, 1 et XXIX, 4. Steph. Byz. Ἐπιπολαί, χωρίον ἀπόκρημνον, προσεχὲς Συρακούσαις· Θουκυδίδης Ἕκτῃ. Τὸ ἐθνικὸν Ἐπιπολαῖος, τῷ κοινῷ τύπῳ. Cf. Cluver *Sicil. ant.* pg. 149.

EPIPPIARIVS, *ephippiarius*, subst. m., qui *ephippia* (ἐφίππιον = *stragulum equi*) aut conficit aut vendit. Inscr. apud Fabr. cap. x n. 339 pg. 712 (*Monum. Matth.* sect. x n. 12 pg. 120): P · CAECILI · P · L · HERMETIS | EPIPPIARI | CAECILIAE · P · L · NOBILINE.

ᗡI1Ǝ (epir), quod legitur in tab. eugub. Ia 12, perperam scriptum videtur pro ᗡI1 pir = *ignis*.

V+ᗡƎ8ᗡI1Ǝ (epirfertu). Lege V+ᗡƎ8 ᗡI1Ǝ (epir fertu).

ᒧ1Ǝ (epl), quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914*A* lin. 8, Vinc. Campanario in *Giorn. arcad.* XXX, 337

(1) Alii legunt *Nunciono*. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 258.

exaratum videtur pro epul h. e. *epulum;* et *epulum* exponunt Maggius in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 232 atque Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 22 mss. Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 35 V٩ЯᒧV+ᒧ1Ǝ (epltularu) vertit *epularibus*. Alii legunt epltu = *epulari;* et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 95 eplt ularu. Vide voc. sq.

Ↄᒧ1Ǝ (eplc), quod legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 10-11, Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX, 341, et Sec. Campanarius exponunt *epulum* vel *epularis*, ab ᒧ1Ǝ epl = *epulum*. Migliarinio *Zibaldone* etc. pg. 23 mss. est *epulum hoc;* aliisque interpretibus *epularem*. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 98.

?+ᒧ1Ǝ (eplt). Vide ᒧ1Ǝ epl.

?IƎИ1Ǝ (epnei), quod in olla sepulcrali etr. n. 175 legit Lanzius II 449 = 378 n. 427, fortasse pro *Eppiâ*, n. pr. fem. Vide voc. sq.

ƧƎИ1Ǝ (epnes), *Eppii* (?), nomen virile genit. sg., in cippo tuscaniensi n. 2126 (Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 239). *Eppius* exponit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 334. Vide voc. praec.

EPOL. Vide EDEPOL.

EPOLONOS = *epulones*, ab *epulum*, convivium solemne. Paul. pg. 78: « Epolonos dicebant antiqui, quos nunc *epulones* dicimus. Datum est autem his nomen, quod epulas indicendi Iovi caeterisque diis potestatem haberent ».

EPONA, dea asinorum, equorum, stabulorum et mulionum praeses, ab *equus* = gr. ἵππος (cf. Müller *Die Etr.* I, 17 nt. 21; Pott *Etym. forsch.* I, 127), sicuti BVBONA a *bos*. Alii ab ἐπὶ (supra) et ὄνος (asinus). Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v., et Pitisc. *Lex. antiq.* s. v. hippona. — DEA EPONA frequenter occurrit in lapid. rom. apud Orell. et Henzen n. 402, 460*a*, 1355, 1792 sqq., 5238 sq., 5804, 5884. Audiatur autem Plutarch. *Parall.* 29: Φούλουιος Στέλλος μισῶν γυναῖκας, ἵππῳ συνεμίσγετο· ἡ δὲ κατὰ χρόνον ἔτεκε κόρην εὔμορφον, καὶ ὠνόμασεν Ἔποναν· ἔστι δὲ θεὸς πρόνοιαν ποιουμένη ἵππων· ὡς Ἀγησίλαος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

?VЯ8Я11Ǝ (eppahau), perperam scriptum aut descriptum, in lapide etr. n. 454.

?IOᑫ1Ǝ (eprthi), vox originis et significationis ignotae, quae legitur in titulo etr. n. 2057. Cf. voc. subseq.

ↃƎИIOᑫ1Ǝ (eprlhnevc), quod legitur in sarcophago tuscaniensi n. 2100, Vinc. Campanario *Dell'urna di Arunte* pg. 41 est *vastator*, « quasi επραθνεος nome verbale composto da ἔπραθον, aoristo di περτῶ, *vasto, depopulor* ». Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 341 exponit πραχθεὶς, a πράσσω, *ago*. Silet Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 241.

EPVLON, vir rutulus, quem finxit Virg. *Aen.* XII, 459 (« Epulonem obtruncat Achates »). Alii legunt Epulontem. — Gentilitium Epulonius extat in titulo apud Murat. 162, 2 (Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 111 n. 119). Cf. Grut. 175, 1.

EQVICVLVS, diminut. *equi*, nisi est pro *aequiculus* adiect. ad *Aequos* pertinens. Est cognomen rom. apud Varr. *De r. r.* II, 7, ubi legitur « Q. Modius Equiculus ».

EQVIRIA, ludi a Romulo instituti in honorem Martis ab equorum cursu, quod in iis equi currebant (Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 78; Paul. pg. 81). Ovid. *Fast.* II, 839 (cf. III, 519): « Ex vero positum permansit equiria nomen ».

EQVIRINE, adverbium iurandi *per Quirinum* (Paul. pg. 81). Vide ECCERE.

EQVITARE, antiqui dicebant *equum publicum emere*. Ita Paul. ex Festo pg. 81, ubi conferendus Muellerus.

EQVOM = *equum* (cf. Scaur. *De orth.* pg. 2251 P.), in lapide apud Maffeium *Ver. ill.* II 604 n. 16 ed. 1825 (C · VETTIDIO | C · F · TRO | MAXIMO | EQVOM PVBLICVM HABENT etc.).

EQVVLA, *parva equa.* Plaut. fragm. apud Prisc. pg. 114 = 617 P.: « Adhinnire equulam possum ego hanc, si detur sola soli ». Varro apud Non. II 290 = pg. 106: « Nemo est tam neglegens, quin summa diligentia eligat asinum, qui suam saliat equilam ». Ubi alii legunt *equulum.*

-ꓷƎ (ER-). Vide ERO.

ER, quod legitur in tab. eugub. VIa 43 (ER·ER perperam scriptum, pro ERER = *eius*), est rad. praen. demonstr. ERO = *is*, apud Umbros. Cf. Aufr. et Kirch. II 274.

AꓷƎ (era), *eâ*, apud Umbros. Vide ⱶИVⴱAꓷƎ (era-hunt) et ⅄ИVꓷAꓷƎ (erar-unt).

ERAF, *eas*, pron. demonstr. acc. pl., apud Umbros. Vide voc. sq.

ERAFONT, *easdem*, pron. fem. acc. pl. (cf. ⱶИVⴱAꓷƎ era-hunt), a pron. demonstr. ERO et suff. pronominali ONT vel HONT = ⱶИVⴱ hunt (Aufr. et Kirch. I, 53, 79, 136; II, 216, 273 sq.). Tab. eugub. VIb 65 et VIIa 1: ERAFONT VIA = *easdem vias* (vide ETVTO). — Grotefendio *Rud. l. u.* V, 13 (cf. VI 26, 32, VII 38) est adverbium, a pronomine erur derivatum atque latinis adverbiis *ita* et *itaque* respondens. Lanzius autem exponit *erunt*, futur. verbi substantivi (*Saggio* I 360 = 281, II 818 = 727).

ⱶИVⴱAꓷƎ (erahunt), *eâdem*, pronom. fem. abl. sg. (nisi est idem ac ERAFONT = *easdem*), a pronom. demonstr. ERO et suff. pronominali ⱶИVⴱ hunt = HONT (Aufr. et Kirch. I 53, 79, 136, II 216 sq., 273 sq.). Tab. eugub. Ib 23: AƎꓱ : ⱶИVⴱAꓷƎ (erahunt vea) = *eâdem viâ* (vide VⱶVⱶƎ etutu). — Grotefend *Rud. l. u.* V, 13 (cf. VI 32, VII 38): « erahunt et *erafont* adverbia sunt a pronomine *erur* derivata atque latinis adverbiis *ita* et *itaque* respondentia ». Lanzius I 360 = 281, II 818 = 727 exponit *erunt*, futur. verbi subst. (vide ERONT).

IAꓤƎ (erai), in vase caerit. n. 2404, secundum Lepsium *Ueb. die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 40. Cf. Orioli in *Album* XXII, 195.

ꓘAꓷƎ (erak), *eâ*, pron. fem. abl. sg. (in tab. eugub. III 12), ab VꓷƎ (eru) = ERO et suff. pronominali [A]ꓘ ka = lat. *ce*, secundum Aufr. et Kirch. I 136, 139, 150, II 137, 369. Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 32 idem est ac ꓘVꓷƎ eruk, quod exponit *tum* (op. cit. VII 28, 38), a pronom. erur derivatum. Cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30.

ERANVSA, insula Italiae inferioris, Bruttiorum regioni adiacens (Plin. III, xv, 2). Cf. Eranus nomen virile apud Grut. 974, 11.

ERAR, *eius*, pronom. fem. genit. sg. (cf. ⅄ИVꓷAꓷƎ erarunt), sicuti ERER = *eius* masc., ab ERO, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 29 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 23, 27; Aufr. et Kirch. I 36, II 137 sq., 157, 217, 271, 274; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 250; cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 34 sq.), in tabulis eugub. VIa 23, 24, 26, 31, 33, 34, 35, 40, 43, 44, 45, 50, 53, 54, 55, VIb 7, 8, 10, 12, 14, 15, 26, 27, 28, 33, 35 bis, 62, VIIa 11, 14 bis, 18, 19, 22, 26, 28, 31, 32, 35, 50, 51. — ERAR · NOMNE (tab. VIa 24, 31, 33, 40, 43, 53, VIb 8, 12, 14, 27, 33, 35, 62, VIIa 14, 28, 31, 51) = *eius* (civitatis) *nomini;* ERAR · NOMNEPER (tab. VIa 23, 26, 34, 35, 44, 45, 50, 54, 55, VIb 7, 10, 15, 26, 28, 35, VIIa 11, 18, 19, 22, 26, 32, 35) = *pro eius* (civitatis) *nomine;* et ERAR · NERVS · ŚIHITIR (tab. VIIa 14, 50) = *eius* (civitatis) *principibus* (?). — Lanzio II 749 = 657, 818 = 727 (cf. I 323 = 251) et Muellero *Die Etr.* I 56 nt. 124 erar = *earum* vel *harum;* Gorio *Lex. etr. et pelasg.* mss. = *eorum.*

⅄ИVꓷAꓷƎ (erarunt), *eiusdem*, pronom. demonstr. fem. genit. sg., ab ꓷAꓷƎ erar = *eius* et suff. pronominali ⅄ИV- (-unt), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 13, 79, 104, 136, II 216 sq., 373). Tabula eugubina IV 1: ƧAꓶꓷⴱVꓷƧ : ⅄ИVꓷAꓷƎ (erarunt struhśla) = *eiusdem struis.* — Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VII 29, 31, 33, 38 exponit *exinde*, adverbium ab ER- = *is.* Lanzius autem vertit *erunt* vel *fuerint* (I 361 = 281).

ERBESVS vel Erbessus. Vide HERBESVS.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΝ, ἐργαστήριον (officina), apud Tarentinos (Hesych. *Lexic.* I, 1417). Ioan. Iuvenis in *Lexico dial. tarentinae:* « Id est, *instrumentum, ferramentum artificum, officium, taberna textrina*, in qua tela texitur. Adhuc hodie Tarentinae mulieres appellant corrupta voce *Argolio.* Est et nomen genericum: nam et Ἐργαλεῖα γεωργικὰ, *instrumenta rustica*, apud Polluc. et Ἐργαλεῖον, ἔργον, apud Suid. ».

ERGETVM, Ἐργέτιον (Σεργέντιον Ptol. III, 4), oppidum mediterraneum Siciliae, cuius situs ignoratur (duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 76). Sil. Ital. XIV, 250: « Hadranum Hergentumque simul, telaque superba Lanigera Melite »; ubi Cluverius *Sic. ant.* pg. 337: « Silii illud *Hergentum* metri causâ existimo formatum

esse in *tum* ». — Incolae appellantur Ergetini (Plin. III, xiv, 5), gr. Ἐργετῖνοι (Polyaen. V, 6). Steph. Byz.: Ἐργέτιον, πόλις Σικελίας· Φίλιστος Σικελικῶν δευτέρᾳ. Τὸ ἐθνικὸν, Ἐργετῖνος.

ƎႧƎ (ERE), *is*, pronom. demonstr. masc. nominat. sg., pro ꓘƎႧƎ er-ek, a stirpe pronominali Ǝ pro *i*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 74, 104, 133, II 244, 315). Tab. eugub. Va 4 sq.: ꓯIꓯႧVꓘI | : ƎИVƧƎ : IႧ : ƎႧƎ (ere ri esune kuraia) = *is rem divinam* (?) *curet* (Aufr. et Kirch. II 335); et tab. VIb 50: ERE · FERTV = *is ferto*. — Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 24, qui ere ri exponit *in ea re* vel *exinde* (op. cit. VI 29, VII 5, 7, 33, 35), et ere fertu vertit *eo tempore* (sacra) *ferto* (op. cit. VI, 23), adverbium temporis videtur a pronomine erur derivatum, ut erihont et erec. Cf. Lanzi II 818 = 727.

ꓘƎႧƎ (EREC), *is*, pronom. demonstr. apud Umbros, quod minus recte scribitur ƎႧƎ (ERE), = osc. IZIC (Aufr. et Kirch. I 44, 74, 104, 133 sq., 139, 152, II 217, 244, 299 sq.; cf. Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 25, 61 sq.). Antiquior forma occurrit in tab eugub. Va 11 (vide ꓯI8[ꓯ]ʘƎႧꟼ prehabia), recentior autem in tab. VIIb 1 (vide PORTAIA). — Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, VII 6 exponit *inde*, adverbium e pronomine erur derivatum (op. cit. II 12, VI 29, 32, VII 7, 38). Lanzio I 360 = 281 eruk = *erit*.

ꓘƎꟼƎ (erek), *id*, pronom. demonstr. n. acc. sg. (= ERSE pro ersek, et osc. ꓘꟷꓤꟷ idik) apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 44, 74, 84 nt. 3, 87, 133, 139, 152, II 55, 222, 333, 376 sq.). Tab. eugub. Ia 30 (ubi mendose ꓶƎꟼƎ erel): ƧVIIꟷႧVꟼꓶƎꟼƎ : Iꟼꓯ (api ere[k] purtiius) = *postquam id porrexerit* (Aufr. et Kirch. II, 230). Adde tab. eugub. IV 32 (vide Ƨꓯ8ꓯʘꟼIƎИ neirhabas). — Grotefend *Rud. l. u.* VII 29, 32 sq., 36 exponit *interim*, adverbium = ꓘƎႧƎ erek; erel autem vertit *incantationem* (op. cit. V, 6), = ERVS sive ƎꓶdƎႧƎ eresle (op. cit. II 26, V 14 sq., VII 22, VIII 25).

§ 2. Saepius est particula coniunctiva, et significat *tum;* ex. gr. tab. eugub. Va 26 sq.: IƧ : Ǝ8VႧꟼ | : ꓘƎꟼƎ (erek prufe si) = *tum probe sit* (Aufr. et Kirch. II, 335), quod Grotefend *Rud. l. u.* VII 6 vertit *eatenus proba sint* (omnia). Adde tab. eugub. III 33, 35, IV 3, 21 (cf. Aufr. et Kirch. II, 373; Grotefend op. cit. VII, 29, 38).

ƆƎႧƎ (erec). Vide etr. ƆƎႧƎꓶIꓱꓯ (avilerec).

ꓶƎꟼƎ (erel), perperam scriptum in tab. eugub. Ia 30, uti videtur, pro ꓘƎꟼƎ (erek, § 1).

ERER, *eius*, pronom. demonstr. masc. (fem. ERAR) genit. sg., ab ERO apud Umbros: scribitur etiam, sed minus recte, ERIR et IRER, antiquioribus literis et orthographiâ ꓘƎႧƎႧƎ (erer-ek) = *huius-ce* (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 29 sq., 52; Grotefend *Rud. l. u.* IV 10 sq., 17, 27, VIII 32; Aufr. et Kirch. I 136, II 137 sq., 217, 274; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 250. Cf. Peter *Spr. und schr.* etc. s. 34 sq.). Tabulae eugub. VIa 24, 31 (ERLR), 33, 40, 43 (ER·ER), 50, 53, VIb 7, 12, 14, 27, 33, 34, VIIa 18, 31: ERER · NOMNE = *eius* [collis] *nomini*, vel *eius* [populi] *nomini* (tab. VIIa 18, 31); tab. VIa 23, 34, 35, 43, 45, 54, 55, VIb 7, 10, 15, 26, 28, 35, VIIa 10, 19, 22, 26, 32, 35: ERER · NOMNEPER = tab. VIa 25 IRER · NOMNEPER h. e. *pro eius* [collis] *nomine*, vel *pro eius* [populi] *nomine* (tab. VIIa 10, 19, 22, 26, 32, 35). — Lanzius autem erer pro ererum exaratum existimat, atque explicat *eorum* (II 749 = 657, 818 = 727), uti Müller *Die Etr.* I, 56 nt. 124.

ꓘƎႧƎႧƎ (ererek), *huiusce*, pronom. demonstr. masc. genit. sg., ab ႧƎႧƎ (ERER) = *huius* vel *eius* et suffixo ꓘ, apud Umbros, in tabula eugubina III 32 (Aufr. et Kirch. I 104, 136, 139, II 137, 373). — Aliis interpretibus erer-ek est *ex illis* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123). Grotefend *Rud. l. u.* VII 29 et 31 exponit *exinde*, = ꓘꓯႧƎ erak et ꓘƎႧƎ erek (op. cit. II 12, VII 33, 38). Lanzio II 701 = 609 (cf. 818 = 727) = *fuerit*.

ꓕИVႧƎႧƎႧƎ (erererunt). Lege ꓕИVႧƎႧƎ (ererunt), quod sequitur.

ꓕИVႧƎႧƎ (ererunt), *iisdem*, pronom. demonstr. masc. abl. pl., ab ERO et suff. pronominali ꓕИV unt (Aufr. et Kirch. I 79, 104, 136, II 216 sq., 374), quod legendum pro ꓕИVႧƎႧƎႧƎ erererunt in tab. eugub. IV 5 (vide VꓕIƆVꓕႧVꟼ purtuvitu). — Grotefendio *Rud. l. u.* II 12 est adverbium, quod *inde* vel *exinde* significat (op. cit. VII 29, 31) et parum differt ab ꓕИVႧꓯႧƎ erarunt (op. cit. VII 33, 38).

ERES, *heres*, in titulis sepulcralibus apud Fabr. cap. v n. 91 pg. 359 (Zell n. 1073), et apud Gruterum 521, 7 561, 1 (ERES · B · M · F), 526, 7 (EREDES · FECERVNT), 567, 9. Cf. Forcell. *Lex.* s. v. *heres*.

MƎꟼƎ (ereś), in titulo etr. n. 1581.

ꟼꓯMꓯꓶdƎႧƎ (ereślamar), pro ꟼꓯM[V]ꓶdƎႧƎ ereślum-ar, quod vide, legitur in tab. eugub. IV 6.

ƎꓶdƎႧƎ (eresle), *—is?*, subst. n. 2 decl. fortasse abl. pl., pro ereśles (acc. sg. MVꓶdƎႧƎ ereślum), quod invenitur in tab. eugub. IV 17 et 19 (cf. Aufr. et Kirch. II, 376). Grotefend *Rud. l. u.* VII 31, 34 exponit *incantato* vel *incantatis*, adiectivum.

VꓶdƎႧƎ (ereślu), *—um*, pro MVꓶdƎႧƎ ereślum, subst. n. acc. sg. 2 decl., apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 nt. 53; Aufr. et Kirch. I 117, 162 nt. 1, II 325, 375). Tab. eugub. IV 13: VꓶdƎႧƎ : ИIꓕƧVꟼ (pustin ereślu) = *propter —ulum.* Eadem in tabula lin. 13 denuo reperitur aliis verbis coniunctum. — Grotefend autem (*Rud. l. u.* VII, 31), cui ereślu idem quod ERVS significare videtur (op. cit. II 27, VII 22), *incantatione* exponit.

MVꓶdƎႧƎ (ereślum), *—um*, subst. n. acc. sg., Umbro-

rum linguâ. Vide ꟼꓤꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereśum-ar = *ad —um*, et ꓤꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereślum-a, quae sequuntur.

ꓤꟽVᖷᖷƎᗡƎ (ereśluma), *ad —um*, pro ꟼꓤꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereślum-ar, subst. n. acc. sg. (ꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereślum) cum praep. suffixa ꓤ pro ꟼꓤ ar = lat. ant. AR h. e. *ad* (Aufr. et Kirch. I 117, 153, II 183, 371 sqq., 375), quod exhibent tabulae eugubinae III 31, IV 3, 10. Vide voc. sq.

ꟼꓤꟽ[V]ᖷᖷƎᗡƎ (ereślumar), *ad —um*, quod minus recte scribitur ꓤꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereślum-a, compositum a praep. ꟼꓤ ar = lat. ant. AR h. e. *ad* et ꟽVᖷᖷƎᗡƎ ereślum, subst. n. acc. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 117, 153, II 371 sqq., 375). Occurrit in tab. eugub. IV 6, sed perperam scriptum ꟼꓤꟽꓤᖷᖷƎᗡƎ (ereślamar). — Ereślumar et ereśluma, in quibus casus locales agnoscit Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9, *incantatione* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, 31, 33, *ad erigulum* = *altare* Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121.

VꝉƎᗡƎ (eretu), *—to*, imperat. 3 pers. sg., = HERITV et HEREITV, uti videtur, e rad. HER- = rom. *velle*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40 sq., 149, II 78, 144, 380). Tab. eugub. IIa 4: VꝉƎᗡƎꟼIƎИƎ*V (puze neip eretu) = tab. VIa 27 PVSEI · NEIP · HERITV, vel tab. VIa 46 sq. et VIb 29 PVSI · NEIP | HERITV, vel tab. VIa 36 sq. PVSEI · NEIP | HEREITV, h. e. *uti nec —to* (Aufr. et Kirch. II, 230). — In his, secundum Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, « *eritu*, sicut *naratu* in inscriptione Lerpirii [n. 2440], adverbii vicem obtinet, et, sicut *eritudo* apud Paulum Diaconum, εἰρέρον conditionem sive servilem animum designat, quo libera esse debet vera supplicantium poenitentia ». Lanzio II 739 = 647 eretu est quasi ἱερατείῳ, *in ministerio* vel *sacrificio*, a ἱερὸς, *sacer* (cf. VꝉƎIᗡƎ erietu).

ERETVM vel Heretum, Ἤρητον (Strab. codd. V, III, 1: Ἠρῆτον, Ἤρατον, Κρητὸν), mons et vicum Sabinorum in colle edito (nunc *Monte Rotondo*), cuius meminere Liv. III 26, 29, 42, XXVI 11 (ubi vide Drakenb.), Val. Maximus II, IV, 5, Solinus II, 10 (« Heretum a Graeci in honorem Herae ») et Virg. *Aen.* VII, 711, ubi Servius: « Oppidum est dictum a Iunone, ἀπὸ τῆς Ἥρας, quae illic colitur ». Strabo V, III, 1: Ἔστρωται δὲ δι' αὐτῶν ἥ τε Σαλαρία ὁδὸς οὐ πολλὴ οὖσα, εἰς ἣν καὶ ἡ Νωμεντάνη συμπίπτει, κατὰ Ἤρητον τῆς Σαβινῆς κώμην ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ὑπὲρ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλινῆς. Dionys. Halic. III, 59: πόλεως Ἠρήτου ἐν τῇ Σαβίνων γῇ; et III, 32: περὶ πόλιν Ἠρητὸν ἀπὸ σταδίων ἑπτὰ καὶ ἑκατὸν τῆς Ῥώμης ἀγὼν; et XI, 3: διέστηκε δ' ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἡ πόλις αὕτη στάδια τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν, πλησίον οὖσα Τιβέρεως ποταμοῦ. Anton. *Itin.* pg. 306, et Tab. peuting. segm. V*a* ereto. — Eretinus, adiect. ad Eretum pertinens (Tib. IV, VIII, 3). Cf. HIRETVM, et Eritium, quod est oppidum Thessaliae.

ERI. Vide ERIHONT.

ΕΡΙΔΑΝΑΤΑΣ, Ἡρακλῆς (Hercules), ita dictus apud Tarentinos (Hesych. *Lexic.* I, 1428), quasi *munificus donator*. Cf. Δοναστάν = τὸν Ἀπόλλωνα (Hesych. I, 1022). Cf. tamen Thes. gr. ling. s. v. ἐριδαντεύς (litigiosus).

ERIDANVS, Ἠριδανὸς (Strab. V, I, 9), h. e. Padus, maximus Italiae fluvius (Ligurum linguâ BODINCVM), fortasse ita dictus poëtice et graece (Plin. III, XX, 2 « Graecis dictus Eridanus ») ab ἦρ, ἦρος (ver) et celtico *dan* (cf. *Rhodanus*, et Forcell. *Lexic.* v. *Eridanus*). Virg. *Georg.* I, 481 sq.:

Proluit insano contorquens vortice silvas
Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnes
Cum stabulis armenta tulit.

Et *Georg.* IV, 371:

Et gemina auratus taurino cornua voltu
Eridanus.

Prop. I, XII, 14: « Quantum Hypanis Veneto Dissidet Eridano ». Paus. *Att.* XIX, 5: Ποταμοὶ δὲ Ἀθηναίοις ῥέουσιν Εἰλισσός τε καὶ Ἠριδανῷ τῷ Κελτικῷ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄνομα ἔχων, ἐκδιδοὺς ἐς τὸν Εἰλισσόν. Cf. Herodot. III, 115, Polyb. II, XVI, 6, et Plin. XXXVII, XI, 12. — Eridanus est nomen et cognomen rom. in titulis apud Murat. 528, 5 = *Monum. Matth.* sect. v n. 3 pg. 113 (ERIDANVS · AVG · LIB · PROCVRATOR), et apud Gruterum 582, 9 (M · VLPIO · ERIDANO AVG · LIB · AB · AVRO · ESCARIO · PRAEPOSITO.

VꝉƎIᗡƎ (erietu), *arietem?*, subst. m. acc. sg. 3 decl., apud Umbros, ab eriet fortasse idem ac sanscr. harjat = rom. *ariet* (Aufr. et Kirch. I 25, 35, 40, 42, 49, 52, 93, 127, II 381). Tabula eugubina IIa 6: VꝉƎ8VИꓤƧᖷƎᖷ : ƎᗡꓘꓤƧVꝉƎIᗡƎVИV : ƎIƎVI (iuvie unu erietu sakre pelsanu fetu) = *Iovi unum arietem sacrum —um facito*. Lanzio II 739 = 647, quem sequitur Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX 330, erietu idem est ac eretu, quasi ἱερατείῳ, *ritu*, *ministerio*, *sacrificio*, ab ἱερὸς (sacer). Grotefend *Rud. l. u.* VII 18 sq. et VIII 36 legit eri etu, *incantationem dicito*.

ERIHONT, *idem?*, pronom. demonstr. masc. nominat. sg., ab ERI (vide ERO) et suff. pronominali HONT vel ONT, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 79, 136, II 216 sq., 245). Tab. eugub. VIb 50: ERIHONT · ASO · DESTRE · ONSE · FERTV = *idem* (?) *aram* (?) *dextra ansa ferto* (Aufr. et Kirch. II, 275). — Grotefendio *Rud. l. u.* II 12 erihont, ut erarunt, eriront cet., est adverbium, quod *eo tempore* significat (op. cit. VI 23 sq., VII 38). Lanzius I 269 = 208 (cf. 360 = 281): « erihont aso destre = *erunt abs dextera* ».

ERICVSA, Ἐρεικοῦσα vel Ἐρεικοῦσσα, et Ἐρεικοῦσα vel Ἐρικοῦσσα, una ex septem insulis Lipareis (Plin. III, XIV, 7), quam ἀπὸ τῆς ἐρείκης vocatam tradit Strabo VI, II, 11. Nunc dicitur *Alicuri*. Eadem Ἐρικῶδες vocatur (Strab. loc. cit.), sive Ἐρυκώδης νῆσος (Ptol. III, 4). Cf.

Thes. gr. ling. s. v. Ἐρεικοῦσα. Ericusam insulam Corcyrae memorat Plinius IV, xix, 2.

? ꟾИIЯꟾ (erili), *Erilii*, n. pr. m. genit. sg. (vide ERILVS) in titulo falisco n. 2445 (Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. xxii).

ERILVS. Vide HERILVS.

ERIM, *eum*, pronom. demonstr. masc. acc. sg., ab er = *is* (vide umbr. ERO). Festus *Qu.* IX, 11 pg. 163 (et Paulus pg. 163): « Necerim, *nec eum* ». Gloss. Placidi apud Maium *Class. auct.* III pg. 486: « Nec cicerim, *nihil* », et « Nec ciccum », corrigendum non necerim. Müller ad Fest. pg. 386: « *Necerim* ab Urs. in cod. lectum esse, non certum est, nam etiam in vg. est tantum *erim*. Sed habet Paulus. Quod autem *necem* corrigendum putat Meursius crit. Arnob. III, 9, *nec enim* Lind.: non assentior, sed sanissimum puto *nec erim*, *nec eum*. Subest enim radix pronominis cuiusdam ES vel IS, cuius in aliis Italiae linguis luculenta supersunt vestigia (EZ vel IZ in tabula Bantina); erim autem legitima forma antiquioris ESIM est ».

ꟼИIЯƎ (erina), *Erinia* (Erennia = Ἐρεννία, Herennia), nomen muliebre, pro ꟼИIЯƎ⊖ (herina), in tegula etr. n. 962 (cf. ꟾꟾRINꟾꟾ erine et ꟾꟾRINIꟾꟾ erinie); abl. ⅃ꟼIИIЯƎ (erinial) pro herinial (⅃ꟼИIЯƎB herinal). Hinc ꟼIИꟼИIЯƎ (erinania) et IꟿꟼИIЯƎ (erinati).

? ꟼIИꟼИIЯƎ (erinania), *Eriniana* (Herenniana), nomen muliebre, ab ꟼИIЯƎ erina pro ꟼИIЯƎ⊖ herina = *Erinia* (*Erennia* vel *Herennia*), in titulo etr. n. 973. Cf. Lanzi II 388 = 317 n. 180 et Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 79.

IꟿꟼИIЯƎ (erinati), *Erinatia*, nomen muliebre (ablat. sg. ⅃ꟼIꟿꟼИIЯƎ erinatial), ab ꟼИIЯƎ erina (pro ꟼИIЯƎ⊖ herina = *Herennia*) et suff. ꟿꟼ at. In titulo etr. n. 2415: IꟿꟼИIЯƎ · IO⅃ (lthi erinati) = *Lartia Erinatia*.

⅃ꟼIꟿꟼИIЯƎ (erinatial), *Erinatiâ*, n. pr. fem. abl. sg. (IꟿꟼИIЯƎ erinati = *Erinatia*). In ossuarii clus. operculo n. 755: ⅃ꟼIꟿꟼИIЯƎ : IƎИЯꟼƎ : O⅃ (lth varnei erinatial) = *Lartia Varenia Erinatiâ* nata.

ꟾꟾRINꟾꟾ (erine), *Erinio*, dat. sg., deus apud Sabinos scriptoribus ignotus (vide ꟾꟾRINIꟾꟾ erinie), in lapide marsico n. 2742, uti legitur lin. 4 sq.: ꟾꟾRINꟾꟾ PATRꟾꟾ (erine patre) = *Erinio* vel *Erino patri* (Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 102), sive *Erini patri* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 257). Lanzius II 620 = 534 n. 16 vertit *Erinus pater* (cf Grotefend *Rud. l. u.* I 22, III 13; Aufr. et Kirch. II 365).

⅃ꟼIИIЯƎ (erinial), *Eriniâ* (Ereniâ, Herenniâ), = ⅃ꟼИIЯƎB herinal, abl. sg., ab ꟼИIЯƎ erina pro ꟼИIЯƎ⊖ herina = *Erinia* vel *Erennia* (Herennia), n. pr. fem., in titulo perus. n. 1743.

ꟾꟾRINIꟾꟾ (erinie), *Eriniae*, dat. sg., dea apud Sabinos (vide ꟾꟾRINꟾꟾ erine), ab HERA h. e. *domina* (Iuno), in lapide marsico n. 2742 lin. 3 (cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 102, et *Die unterit. dial.* s. 345; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 257). Lanzio II 620 = 534 n. 16 est *Erini* (vide etr. ꟼИIЯƎ erina), nomen virile genit. sg. (cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 34 et Grotefend *Rud. l. u.* I 22, III 13). Lepsius *Inscr. umbr. et osc.* pg. 88 legit erinei.

ERIR, *eius*, pronom. demonstr. masc. genit. sg., = ERER apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 136). Tabula eugubina VI a 31: ERLR (sic) · NOMNE = *eius* (collis) *nomini*.

§ 2. *iis*, abl. pl. masc. in umbr. ERIRONT (eriront) = *iis-dem*, quod sequitur (cf. Aufr. et Kirch. II, 217, 240). Vide ERO.

ERIRONT, *iisdem*, pronom. demonstr. masc. abl. pl., ab ERIR = *iis* et suff. pronominali ONT (Aufr. et Kirch. I 104, 136, II 216 sq., 240 sq.). Tab. eugub. VI b 48 sq.: ERIRONT · TVDERVS · AVIF | SERITV = *iisdem finibus* (intra eosdem) *aves servato* (Aufr. et Kirch. II 76, 93, 275). Grotefend autem, cui eriront, erihont cet. sunt adverbia, a pronom. erus derivata (*Rud. l. u.* II 12, VI 24, VII 38), *hac in re* exponit (op. cit. VI, 23). Lanzio II 360 = 281 est *erunt* verb. subst.

ƧIЯƎ (eris), Ἔρις, una Furiarum dea inferorum (ΕΡΙΣ in vasis apud Gerhard *Ueb. die flugelgestalten der alten kunst*, taf. II, 6; Creuzer *Zur gallerie der alten dramatiker* taf. I), quae aliquando, tanquam pacis ministra, confunditur cum *Iride* (Ἶρις) et cum Ἔρος (cf Lenormant et De Witte *Monum. céram.* I 205, II 40). Extat in duobus speculis etruscis. In uno (n. 2483) adspicitur ƧIЯƎ eris cum *Arcade* (ƎꟼꟼꟼЯꟼ archaze), *Euterpe* (ꟼЯꟼVꟿVƎ euturpa) cet.; et Ἔριν seu *Discordiam* designare videtur (De Witte in *Nouv. Ann.* I 523, et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 152). Aliis eris idem est ac Ἶρις, *Iris* (Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 286), ut apud Hesych. *Lex.* I pg. 1428 legitur (Ἔριδας, τὰς ἐν οὐρανῷ Ἴριδας, ἀττικῶς), sive *Eratus*, una ex Musis, ita dicta ab ἔραω (Gennarelli in *Giorn. arcad.* LXXXV, 176, 178). — In alio speculo n. 106 adparet *Hercules* (ꟼ⅃ϽЯƎB hercla) cum *Minerva* (ꟼƎVИƎM menrva), *ethis* (ƧIΘƎ) et *Eride*, secundum Lanzium II 209 sgg. 165 sgg., cui eris est Ἔρις, quae *bona Contentio* appellatur ab Hesiodo *Op. et dies* vs. 24 (ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἥδε βροτοῖσι). Aliis est *Iris* (Visconti *Mus. Pio-Clem.* IV 89 nt. *c*; Sec. Campanarius *Vasi Feoli* pg. 62 sg.; Bunsen loc. cit. Vide ƧIΘƎ ethis), *Eratus* Gennarellio (in *Giorn. arcad.* LXXXV, 184). Buonarroto *Expl. et coniect.* in Dempst. § iii pg. 10 et Passerio *Paralip.* pg. 24 videtur eris = Ἥρα (Iuno). Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 90, et Gorium *Mus. etr.* II, 299, 409. — Eris est nomen mulieris in titulo chr apud Nicolai *Basilica di s. Paolo* pg. 134 n. 185. Gentilitium Erius extat in lapid. rom. apud Fabr. cap. i

n. 20 pg. 5 (ERIVS et ERIA), Grut. 112, 5, et 859, 11, Murat. 1251, 4, et 1339, 13.

ERISCVS, cogn. rom., ab ἔρως (amor). Inscr. apud Murat. 1024, 5: M · VLPIVS AVG · LIB · ERISCVS.

ERITE, perperam scriptum in tab. eugub. VIb 15, pro FRITE.

ERITVDO, *dominatio*, ab ERVS = *dominus* et ERA = *domina*, in Glossar. Placidi apud Maium *Class. auct.* III, 460. Glossar. Labb.: « eritudo, δεσποτεία ».

§ 2. Eritudo, *servitudo*, fortasse ab ἔρος, unde εἴρερος (captivitas). Paul. ex Festo pg. 83, ubi Müller: « Qui in heritudine est, eum servum esse patet ».

ЗϽKЗ ... (...erce), in inscr. tarquin. n. 2279 lin. 5.

ERMIVS, *augustus* mensis Tuscorum linguâ, teste Papia. Fortasse ita dictus a *Mercurio*, qui Etruscis dicitur ⱾMЯVT turms, Graecis Ἑρμῆς. — Ermia est nomen muliebre in titulo appulo apud Mommsen n. 1229 (ERMIA BASSIKKA).

ERO, est thema pronominis umbrici (= osc. EIZO), pro *is* vel *ille* (cf. lat. ant. ERIM = *eum*); unde ЗDЗ (ERE) vel KЗDЗ (EREC) = *is* (ERONT = *isdem*, *idem*), ERER vel ERIR et IRIR = *eius* masc. (KЗDЗDЗ erer-ek = *huiusce*), ERAR = *eius* fem. (ƎИVDAЯƎ erar-unt = *eiusdem*), AЯƎ era vel KAЯƎ era-k = *eâ* (ƎЯADVИT erar-unt = *eâ-dem*), VЯƎ (ERV) = *eo*, ERO vel EROM = *eorum*, ERAF = *eas* (ERAFONT = *eas-dem*), ERIR = *iis* (ERIRONT vel ERERONT = *iis-dem*). Cf. Aufrecht et Kirchhoff I 136, 150, II 138, 217, 245, 274, 307; Kirchhoff et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 128, 424, VIII 31 sq.

§ 2. ERO, eorum (lat. ant. eum) pro EROM, pronom. demonstr. genit. pl. (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 11, 23; Aufr. et Kirch. I 136, II 270). Tab. eugub. VIb 62, VIIa 13, 28: ERO · NOMNE = *eorum nomini;* et tab. VIb 62: ERO · NERVS · SIHITIR = *eorum principibus —itis.*

ERODITVS, *eruditus*, adiect. In tabula marm. apud Grut. 655, 1: EVCHARIS · LICINIAE · L | DOCTA · ERODITA · OMNES · ARTES · VIRGO · VIXIT · AN · XIIII.

EROM, *esse* (ab es-re, lat. ant. *ese;* cf. ESO), quod et scribitur VЯƎ eru (= osc. EZVM), infinit. praes., e rad. ES- = scr. as, apud Umbros in tab. eugub. VIIb 2 (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 53, 62, 95, 103, 143, 149, II 306, 330; Ebel, Kuhn, Kirchhoff et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 62 et 240, III 128 et 216; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 361). *Eorum* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 30.

EROM, *eorum* (lat. ant. eum), pronom. demonstr. masc. genit. sg., quod minus recte scribitur ERO, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, 17, 23, VIII 13; Aufr. et Kirch. I 136, II 157, 274). Tab. eugub. VIIa 14, 50 sq.: EROM · NOMNE = *eorum* (populi) *nomen.* Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30 exponit *eum* acc. sg. Non bene Lanzius II 818 = 727: « erom *è caratteristica di supino* ».

ERONT, *idem*, pronom. demonstr. masc. nominat. sg. (vide KЗDЗ erek = ЗDЗ ere h. e. *is*, et cf. ERO), ab ER = *is* et suff. ONT (Aufr. et Kirch. I 44, 104, 133 sq., 216 sq., 244 sq.); in tab. eugub. VIb 24 (vide FETV). — Grotefend *Rud. l. u.* VI, 20 exponit *tum*, pro ϽIIMƧƎ esmik usurpatum (op. cit. II 12, VI 32). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123, et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 36.

ERRANTIA, *erratio*, subst. fem. Accius [vs. 469] apud Non. III, 86 = pg. 204: « Satis iam dictum est, neque ego errantiae animi prave morigerabor ».

ERS-. Vide voc. sq.

ERSE, *id*, pronom. demonstr. n. acc. sg., pro ers-ec (= KЗЯЗ er-ek), quod particulae coniunctivae *tum* vel *tunc* vicem obtinet apud Umbros, a pronom. ERS- (= -ЯƎ er-) h. e. *is* (Aufr. et Kirch. I 74, 133, 152, II 54 sq., 333). Tab. eugub. VIa 6: ERSE · NEIP · MVGATV = *tum nec mugiatur.* Adde tab. VIa 8. — *Interim* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 6, VII 7, 38, cui videtur pufe s. *quando* et erse s. *interim* sibi respondere, sicuti Latinorum particulae *etsi* et *tamen* (op. cit. VI 9, 31 sq.). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122.

ƎϽƧЯƎ (ersce), quod legitur in vase etr. n. 2598, cum gr. ἔργον comparat Braun (in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 83). Cf. Migliarini in *Bull.* cit. pg. 87 sq.

VЯƎ (eru), *esse*, pro er-um = EROM, infinit. praes. e rad. ES-, scr. as, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 95, 103, 143, 149, II 306, 330, 334; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 62; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 95). Tab. eugub. Va 26: VЯƎ : VTAЯVK : ƎTΘƎЯ (rehte kuratu eru) = *recte curatum esse;* tab. Va 29 sq.: VЯƎ : ΠIƎИ : ƎTΘƎЯ : VTAЯVK | : TИƎЯVKIƧVЯΠ (prusikurent kuratu rehte neip eru) = *censuerint curatum recte nec esse;* et tabula eugubina Vb 5: VЯƎ : ƎЯVTЯƎΦЯA (arferture eru pepurkurent) = *adfertori esse rogaverint* (Aufr. et Kirch. II, 335). — Lanzio I 352 = 274 erus (tab. Vb 5) = *eum* vel *id.* Grotefend autem eru (tab. Vb 5) *erunt* exponit, et kuratu eru (tab. Va 26, 29) *curatum erit* (*Rud. l. u.* VII 6, 8, VIII 37).

VЯƎ (ERV), *eo*, pronom. demonstr. m. abl. sg., ab ERO, quod in compositis umbricis invenitur VKVЯƎ (eru-ku) = ERVCOM h. e. *cum eo*, et cum suff. VΘVЯƎ (eru-hu) = *eo-dem*, KVЯƎ (eru-k) = *eo* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 32; Aufr. et Kirch. I 136, II 217, 274, 348; cf. Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 24, 61 sq.).

VЯƎ (eru), quod legitur in tab. eugub. Va 8, idem ac ƧVЯƎ (ERVS), quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* VII,

8, 39; Aufr. et Kirch. II, 319). — Lanzio I 366 = 286, II 705 = 613 est *erunt*.

V⊗VDƎ (eruhu), *eodem*, pronom. demonstr. m. abl. sg., pro eru-hunt, ab ERO et suff. pronominali [ꓘИ]V⊗ hunt, in tab. eugub. IIb 22 (Aufr. et Kirch. I 83, 136, II 216 sq., 348). — Grotefendio *Rud. l. u.* VIII, 13 est adiect., ab ƧVDƎ erus, quod vide. Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120, 123.

ꓘVDƎ (eruk), *eo*, pronom. demonstr. n. abl. sg., ab VDƎ (ERV) et suff. ꓘ-, quod occurrit in tab. eugub. III 14, et vim habet adverbii, quasi *eo in loco* (cf. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30; Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VI 32, VII 29, 35, 38; Aufr. et Kirch. I 136, 138 sq., 150, II 137, 369).

ERVCINA, *Erycina* (Ἐρυκίνη Ἀφροδίτη), dicebatur Venus a templo ei in oppido Eryce dicato (vide ERYX), eoque nomine etiam Romanis culta (Suet. in *Claud.* cap. 25). Strabo VI, II, 6: *ἀφίδρυμα δ' ἐστὶ καὶ ἐν Ῥώμῃ τῆς θεοῦ ταύτης τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης ἱερὸν Ἀφροδίτης Ἐρυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεὼν καὶ στοὰν περικειμένην ἀξιόλογον*. In tab. marmorea apud Spon *Miscell.* pg. 30 (Orell. n. 2304): AB VENERE ERVCINA. Inscr. apud Mommsen n. 374 (Henzen n. 5677): VENERI · [E]R[Y]CINAE | SACR | OPPIA · N · LIBERTA | RESTITVTA · D · D | FAVSTINO · E[T] · RV[F]INO | [COS]. Cf. Orell. n. 1363 et Ambr. Balbo *Dissertaz. riguard. il culto di Ven. Ericina* pg. 59-90. — Scribitur etiam Herucina in lapide apud Orell. n. 1364 (VENERVS · HERVC = *Veneris Erycinae*). ERVC pro Herycina legitur in numo gentis Considiae

(Cohen *Médall. consul.* pg. 97 pl. XIII n. 1), in quo extat templum Veneris. — Gentilitium Erucius vel Eruccius, unde cogn. Erucianus, saepe legitur in titulis rom. apud Gruterum, Murat. cet.

ERVCOM, *cum eo* vel *illo*, = VꓘVDƎ eru-ku, compositum ex pronom. demonstr. VDƎ (ERV) = *eo* vel *illo* et praep. COM = *cum* (Aufr. et Kirch. I 95, 136, 154, II 247; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VI 24, VII 38). Tab. eugub. VIb 50 sq.: ERVCOM · PRINVATVR DVR | ETVTO = *cum eo privati duo eunto* (Aufr. et Kirch. II, 275). — Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 *inde* exponit.

VꓘVDƎ (eruku), *cum eo* vel *illo*, pro eru-cum = ERVCOM, compositum ex pronom. demonstr. VDƎ (ERV) = *eo* vel *illo* abl. sg. m. et praep. Vꓘ ku pro ꟽVꓘ kum = COM h. e. *cum* (Aufr. et Kirch. I 136, 154, II 372; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VII 32, 35, 38). Tab. eugub. III 31: VꓘIƎ8 : AIƆVDA : VꓘVDƎ (eruku aruvia feitu) = *cum eo —ia facito*. — Pro adverbio *tum* vel *inde* Grotefend *Rud. l. u.* VII, 31 usurpatum existimat; Lanzius autem pro *erit* (II 701 = 609).

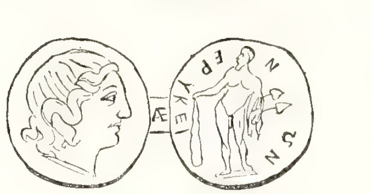
ERVCVS, idem ac Eryx, mons Siciliae. Vide ERYX.

ERVNCINO, *runcina erudo*. Not. Tiron. p. 157: « Runcinat, eruncinat.

ERYX, Ἔρυξ, mons Siciliae ad mare, inter Drepana et Panormum; ubi fuit templum Veneris, quae inde Erycina dicta est (vide ERVCINA). Polyb. I, LV, 7 sq.: *Ὁ δὲ Ἔρυξ ἔστι μὲν ὄρος παρὰ θάλατταν τῆς Σικελίας ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἰταλίαν κειμένῃ πλευρᾷ, μεταξὺ Δρεπάνων καὶ Πανόρμου, μᾶλλον δ' ὅμορον καὶ συνάπτον πρὸς τὰ Δρέπανα. μεγέθει δὲ παρὰ πολὺ διαφέρον τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ὀρῶν, πλὴν τῆς Αἴτνης. Τούτου δ' ἐπ' αὐτῆς μὲν τῆς κορυφῆς, οὔσης ἐπιπέδου, κεῖται τὸ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Ἐρικυνῆς ἱερὸν, ὅπερ ὁμολογουμένως ἐπιφανέστατόν ἐστι τῷ τε πλούτῳ καὶ τῇ λοιπῇ προστασίᾳ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἱερῶν*. Et Strabo VI, II, 6: *Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἔρυξ λόφος ὑψηλός, ἱερὸν ἔχων Ἀφροδίτης τιμώμενον διαφερόντως, ἱεροδούλων γυναικῶν πλῆρες τὸ παλαιόν ἃς ἀνέθεσαν κατ' εὐχὴν οἵ τ' ἐκ τῆς Σικελίας καὶ ἔξωθεν πολλοί· νυνὶ δ' ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία λειπανδρεῖ (ἣ τὸ ἱερόν), καὶ τῶν ἱερῶν σωμάτων ἐκλέλοιπε τὸ πλῆθος*. Erycis fines dixit Virg. *Aen.* I 570 pro *Sicilia*.

§ 2. Oppidum Siciliae in Eryce monte. Polyb. I, LV, 9: *Ἡ δὲ πόλις ὑπ' αὐτὴν τὴν κορυφὴν τέτακται, πάνυ μακρὰν ἔχουσα προσάντη πανταχόθεν καὶ ἀνάβασιν*. Nomen habuit ab Eryce Siciliae rege. Steph. Byz.: *Ἔρυξ, πόλις Σικελίας, ἀρσενικῶς, ἀπὸ Ἔρυκος τοῦ Ἀφροδίτης καὶ Βύτου* [Βούτου]. *Τὸ ἐθνικὸν Ἐρυκῖνος, καὶ Ἐρυκίνη Ἀφροδίτη ἐν Ῥώμῃ καὶ Σικελίᾳ*. Cf. Thucyd. VI, 2; Diod. Sic. IV 26, XIII 80, XIV 55, XXII 10, XXIII 9, XXIV 1 et 8. — Incolae appellantur Erycini, gr. Ἐρυκῖνοι (Diod. XIV 48, XV 73, XXIII 9), in numis n. 3069 ΕΡΥΚ, ИOИIꓘYЯƎ (ERYKINON) et ΕΡΥΚΕΙΝΩΝ = Ἐρυκινῶν.

§ 3. Erix, rex Siciliae, Butae sive Neptuni et Veneris filius, « qui, ait Servius ad *Aen.* I 570 (cf. V, 412), praepotens viribus, advenas cestibus provocabat, victosque perimebat: hic ab Hercule occisus, et monti ex sepultura sua nomen imposuit, in quo matri fecerat templum, quod Aeneae adscribit Poëta dicens v. 759

Tum vicina astris, Erycino in vertice, sedes Fundator Veneri ». Diod. Sic. IV, LXXXIII, 1: Ἔρυκα φασιν υἱὸν μὲν γενέσθαι Ἀφροδίτης καὶ Βούτα, βασιλέως τινὸς ἐγχωρίου δόξῃ διαφέροντος· τοῦτον δὲ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς μητρὸς εὐγένειαν θαυμασθῆναί τε ὑπὸ ἐγχωρίων καὶ βασιλεῦσαι μέρους τῆς νήσου. Κτίσαι δὲ καὶ πόλιν ἀξιόλογον ὁμώνυμον αὐτῷ, κειμένην ἐπί τινος ὑψηλοῦ τόπου· κατὰ δὲ τὴν ἄκραν τὴν ἐν τῇ πόλει τῆς μητρὸς ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καὶ κοσμῆσαι τῇ τε κατασκευῇ τοῦ νεὼ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀναθημάτων. Τὴν δὲ θεὸν διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων εὐσέβειαν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τεκνωθέντος υἱοῦ τιμὴν ἀγαπῆσαι περιττότερον τὴν πόλιν διόπερ αὐτὴν Ἀφροδίτην Ἐρυκίνην ὀνομασθῆναι. Cf. Paus. *Lacon.* XVI, 4 sq.; *Messen.* XXXVI, 4; *Arcad.* XXIV, 2; et Virg. *Catal.* XI, 6 (« superbus Eryx »).

ƧVᗡƎ (ERVS), —*us*, subst. n. acc. sg. 3 decl. originis et significationis incertae (Aufr. et Kirch. I 127, II 204 sq., 225, 289, 291, 319), quod frequentissime occurrit in tab. eugub. Ia 33, Ib 34 bis, 35, 36, IIa 9, 28, 32, 40, IIb 21, IV 14 (ƧVᗡƎ), VIb 16 bis, 25, 38 bis, VIIa 5, 38, 43 ter, 44 (ERVS) = tab. Va 8 (VᗡƎ eru). Vide V+I+ titu et DITV, ᗅᑫƎ+ tera et DERSA, +ƧVᑫƎ+ terust et DIRSVST, V+Ǝ+ tetu, V+ᑫƎ+ tertu, V+IƎƎVꓘ kuveitu, V+ᗅꓘƎƧVᗡᑫ prusekatu. Contra Panzerbieter *Quaest. umbr.*, qui explicat *diis*, scripsit Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 281 sq. — Grotefend, cui videtur erus idem esse ac ereslu (*Rud. l. u.* II 26 sq., V 15, VII 19, 22), *incantationes* vertit (op. cit. V 7 sq., 25; VI 20, 22, 27 sq.; VII 5, 8, 16, 18, 20 sq., 31 sq.), semel (tab. IIa 28) *incantationibus* (op. cit. VII 21, 39). *Honorem* exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85, 355; et Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30 suspicatus est erus = *is* nominat. sg. Lanzius II 725 = 633: « erus *o herus sono annessi quasi sempre a nomi de' sacrificanti* [vide DERSA et DIRSA], *non so se per corrispondenza a* ἱερὸς *o* ἱερεὺς, *o per altro riguardo* ».

ERVS, *dominus*. Vide HERVS.

-ƧƎ (ES-), *esse*, radix umbr. (osc. ES- et EZ-, etr. -MƎ eś- et ES-) = scr. as, rom. *es-* (esse ab es-re), in verbis EROM vel VᗡƎ (eru) = *esse*, +ƧƎ (EST) = *est*, SENT = *sunt*, SIR vel SEI vel SI = *sis*, IƧ (si) = *sit*, SINS vel ƧIƧ (sis) = *sint*.

-ƧƎ (ES-), *esse*, radix osca (= EZ- in EZVM), umbr. -ƧƎ (ES-), etr. -MƎ eś- et ES-, in verbis ЯVTƧƎ (ESTVD) = *esto*, TƧԻ (íst) = *est*, ꟽVƧ (sum) = *sum* (lat. ant. *es-um*), TƎƧ (SET) = *sunt* (lat. ant. *es-unt*). Cf. ESVF, et volsc. ꟊE, atque ESTV = *esto*.

-MƎ (eś-) et ES-, *esse*, radix etr. (= umbr. et osc. -ƧƎ, ES-), in +MƎ eśt vel EST = *est*. Cf. IꟽI mi, ESTV, IƆƧƎИƎ enesci, ⅃ᗅ+ƧƎ estal, MᗅИ+ƧƎ estnaś, MIИΥƧƎ estniś.

-ƧƎ (ES-). Vide umbr. VƧƎ esu vel ESO = *hoc*.

-ƧƎ (es). Vide osc. ꟷƎƧƎ eseí = ꟷƎƧꟷƎ eíseí.

ES, *ii*, pronom. demonstr. nominat. pl. (= EIS). Pacuvius in *Medo* (vs. 220 ed. Ribbeck) apud Charis. pg. 108: « . . . ques sunt es? — Ignoti, nescio, ques ignobiles ». Cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 11.

ESA, *haec*, pronom. demonstr. f. abl. sg., apud Umbros, ab ESO = *hoc* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 10 sq., 27; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. I 41, 111, 135, II 35). Tab. eugub. VIb 9, 14: ESA · MEFA · SPEFA · FISOVINA = *haec —a —a Fisovina.* — Lanzio II 818 = 728 (cf. I 362 = 282) est gr. ἐσσα h. e. οὖσα.

ƧIᑫO◇ƎᗅMƎ (eśaethoris?), in lapide euganeo n. 27.

EꟊARIꟊTROM (esaristrom), verbum volscum originis et significationis nobis ignotae (in tab. veliterna n. 2736 lin. 2), quod cum etr. aesar = *deus* et cum gr. ἀριστερῷ h. e. *levo numini* apud Hesychii *Lex.* I 533 comparat Lanzius II 617 = 513, 803 = 712. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 324 *divinum* h. e. *piaculum* exponit, ab aesar; Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq. *focaria* adiect., ab ἐσχαρὶς, *foculum* (cf. umbr. 8ᗅIᗡᗅƧƎ ezariaf); et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 262 ἐπαρίστερων, *sinistrorum*, ab εἰς ἀρίστερα. Scripsit autem Guarinius *Comm.* I, 19: « esaristrom — participium libentius existimarim [*absolvendum*] του ἐξαρτίζειν, velut si ἐξαρτιστον diceretur. Est autem ἐξαρτίζω, *praeparo, absolvo, perficio* ».

ΕΣΒΟΘΥΝ, εἶδος πεδίας, apud Tarentinos (Hesych. *Lex.* I, 1455).

ESE, *esse*, infinit. praes. (osc. EZVM, umbr. EROM), unde ESET = *esset*, ESENT *essent*, ADESE = *adesse*, e rad. *es-*, sanscr. as. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 4: NECESVS · ESE = *necessum esse*. Inscr. venusina apud Mommsen n. 715 (Aegyptius *S. C. de Bacch.* pg. 152; Avellino *Opusc.* III, 71): . . . . . Q · RAVEL[I]O . . . | P · COMINIO · P · F | L · MALIO · C · F | QVAISTORES | SENATVS D | CONSVLVERE | IEI . . . CENSVERE | AVT · SACROM | AVT · POVBLICOM | ESE . . . . . Alia inscr. venus. apud Mommsen n. 716 (Aegyptius loc. cit.): . . . . . NATV | CONSOLTVDE . . . | AVT SACROM | AVT POVBLIC . . . | LOCOM · ESE O . . . | CENSVERE. Adde nostrum num. XL lin. 15 in Append. — ESSERE, quod nos Itali scribimus pro vernaculo *esse*, vidit in lapide antiquo Celsus Cittadini (*Trattato della orig. della volg. lingua* cap. 20 pg. 84).

ꟷƎƧƎ (eseí), *in eo*, locat. sg. m. et n. = ꟷƎƧꟷƎ eíseí et EIZEIC, pronom. demonstr. ab VƧꟷƎ eísu = EIZO h. e. *eo* vel *illo* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 61; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342. Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 56, et Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 18 nt. 1). Cipp. abell. n. 2783 lin 49: TƧꟷ · ꟷƎᗡƎT · ꟷƎƧƎ · ЯVᑎ (púd eseí tereí íst) = *qui in eo agro est* (Peter s. 77 sq. et Huschke s. 35), vel *qui in ea terra est* (Mommsen s. 120); et lin. 51 sq.: ꟷƎᗡИƎƧƎBT | [ꟷƎƧꟷƎ · ЯVᑎ · ꟽꟷИꟷ

(ínim píd eseí thesavreí) = *et quidquid est in eo aerario* (Mommsen s. 120), ubi legit Huschke loc. cit. « e[n] thesavreí ». — Guarinius autem *In cipp. osc. abell. div.* pg. 33 et 43: eseí, *erit, infert, damnas esto*, ab εἰμὶ aut ἥκω, vel ab ἵημι.

ESENT, *essent*, siculi ESET = *esset*, ab ESE = *esse*. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 2 sq.: QVEI · FOIDERATEI | ESENT = *qui foederati essent;* lin. 3 sq. et 24: SEI · QVES · ESENT = *si qui essent;* lin. 5: VBEI · EORVM · VTRA (sic) · AVDITA · ESENT = *ubi eorum verba audita essent.*

ІtИ∃M∃ (esenti). Lege ІtИ∃M ∃[ꟼ∃Ɔ] vele śenti.

ESERNIA. Vide AESERNIA.

ESET, *esset*, ab ESE = *esse*. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 10: SACERDOS · NEQVIS · VIR · ESET · MAGISTER · NEQVE · VIR · NEQVE · MVLIER · QVISQVAM ESET.

ESETIS, *essetis*, siculi ESET = *esset*, et ESENT = *essent*, ab ESE = *esse*. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 23: SENATVOSQVE · SENTENTIAM · VTEI · SCIENTES · ESETIS.

VЯIƧ∃ (esidu), *eisdem* vel *eidem* (idem), pro ꟽVЯIƧ∃ (ESIDVM), in lapide samnit. n. 2873 *ter* (vide ЯƎTИHVV uunated).

ꟽVЯIƧ∃ (ESIDVM), *eisdem* vel *eidem* (idem), = ꟽVЯIꟸ ísídum, pronom. demonstr. masc. nominat. sg., apud Samnites. Inscr. n. 2873: ЯƎTTИ8VDП · ꟽVЯIƧ∃ (esidum prúfatted) = 2871 ESIDVM PROFATED h. e. *idem probavit* (vide AMANAFED). Scribitur etiam VЯIƧ∃ esidu, sed minus recte.

ESIR, *his*, pronom. demonstr. n. abl. pl. (scribitur etiam ISIR et ESIS), ab ESO = *hoc*, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 23; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 27; Aufr. et Kirch. I 135, II 35, 110). Tab. eugub. VIIa 10, 18, 26, 32: ESIR · VESCLIR = tab. VIIa 21, 34 ISIR · VESCLIR = *hisce vasculis.*

ESIS, *his*, pronom. demonstr. n. abl. pl. = ESIR. Vide voc. sq.

ESISCO, *cum his*, ab ESIS = ESIR h. e. *his* et praep. CO pro COM = *cum*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, 28, VI 15; Aufr. et Kirch. I 104, 154, II 35, 110; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 15). Tab. eugub. VIa 18: ESISCO · ESONEIS · SEVEIR = *cum illis —is ominibus* (?).

ESIT. Vide ESCIT = *erit.*

VꟷIꟽAꓘƧ∃ (eskamitu), *—um?*, fortasse participium pass. acc. sg. m., quod legitur in tab. eugub. IV 1 (cf. Aufr. et Kirch. II, 273). *Congeries*, *exaggeratio* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 31, 33.

ESCIT, *esit* (erit), ab ESE = *esse* (cf. OBESCET = *oberit*, et SVPERESCIT = *supererit*). Paul. pg. 77: « escit, *erit* ». Cf. Festum pg. 162, mox citandum, ubi Müller (pg. 386): Meliorem de hoc escit sententiam professus sum in Hugonis Horreo iur. civ. T. VI p. 420 sqq., quam cur non mutaverim propterea, quae vir doctissimus mihique amicissimus Huschkius opposuit in comm. ad legem XII tabb. de ligno iuncto p. 22 sq., paucis dicam. Ac primum, quod Huschkius putat, *esit* in XII tabb. dictum esse pro *est*, eo refelli videtur, quod in omnibus linguis indogermanicis verbum esse auxiliarem illam litteram (*Binde-vocal*) respuit, ut *es-it* non magis dici potuerit, quam in nostra lingua *is-it*, in graeca ἐσ-ετι. Tum quod in his: *si adorat furto, quod nec manifestum erit*, praesens, non futurum requiri putat in membro relativo: non assentior; futurum enim, qui in Romanorum legibus sollennis modus est ad condicionem significandam, hic ob eam caussam in relativo membro ponitur, quod hoc proprie condicionalem sententiam continet. Est enim idem ac si dixisset: *Si furtum, quo adorat, nec manifestum erit.* Denique, ne de verborum ex XII tabb. a grammaticis prolatorum fide contendam, etiam Arvalium fratrum carmen, quod XII tabb. antiquius esse nemo facile negaverit, unum continet literae *S* inter vocales servatae exemplum (LASES), plura contraria (PLEORES, INCVRRERE, FVRERE), ut iam tum *S* illud in *R* abiisse manifestum sit. — Lex XII Tabul. (tab. I) apud A. Gellium XX, 1: « Si morbus aevitasve vitium escit, qui in ius vocabit, iumentum dato, si nolet, arceram ne sternito ». Alia (tab. V) apud Ulpian. Fragm. tit. XXVI § 1 (*Coll. leg. mos. et rom.* tit. XVI § 2 et sq.): « Si intestato moritur, cui suus heres nec escit, adgnatus proxumus familiam habeto ». Alia in *Collect.* cit. tit. XVI § 4: « Si adgnatus nec escit familiam nancitor ». Alia apud Festum *Qu.* IX, 12 pg. 162: « Ast ei custos nec escit ». Alia (tab. VIII) apud Macrob. *Saturn.* I 4: « Sei nox furtum factum escit (al. *esit*), sei im occisit, ioure caisus esto ».

? AИVƆꓘƧ∃ (esc*una), in ossuario etr. n. 2335.

ꟼVƆƧ∃ (escul), quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 7, Vin. Campanario (in *Giorn. arcad.* XXX, 334) est *esca*, *cibus*, *dapes*, ab antiquo *esco*, *escas* apud Solinum. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 95, quem secuti sunt Maggius in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 231 et Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 22 mss., scripsit: « *Men difficile diviene per noi un qualche epulo sacro nell'* escul, *mostrando migliore analogia con l'antico verbo* esco, escas ». Hinc *escariis* exponit Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 31. Cf. ESCVLA, quod sequitur.

ESCVLA, diminut. ab *esca*. Plaut. *Men.* III, I, 10: « In dies qui singulas esculas edunt ». Alii legunt esca.

? ∃ИVƆM∃ (escune). Vide ∃ИVƆM∃ИVꟼVt (turunescune).

? ꟼꟼƧ∃ (eslz), in titulo viterb. n. 2057.

[E]SME, *huic*, pronom. demonstr. masc. dat. sg., = ESMEI et fortasse ƆIꟽƧ∃ (esmi-k), comparandum cum sanscr.

asmài = *huic* (Aufr. et Kirch. I 44, 133 sq., II 258, 271, 274). Tab. eugub. VIb 55: FSME · POPLE = *huic populo* (vide PORTATV). Grotefendio videtur esme pro esome = *in hoc* vel *illo*, vel *in illis*, casus instrumentalis (*Rud. l. u.* II 12, IV 27, V 24, 25, VII 37). Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343.

ESMEI, *huic*, pronom. demonstr. n. (?) dat. sg., = ESME et ꓘIMƧƎ esmi-k (Aufr. et Kirch. I 133 sq., II 49 sqq., 213, 294). Tab. eugub. VIa 15 et 18: ESMEI · STAHMEI = *huic templo* (vide STAHMITEI), quod vertit Grotefend (*Rud. l. u.* VI, 6 sq.) *in hoc termino*. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343, et vide voc. praec.

ꓘIMƧƎ (esmik), *huic?*, pronom. demonstr. fortasse dat. sg., sicuti ESME et ESMEI (Aufr. et Kirch. I 133, II 49, 213), in tab. eugub. Ia 28 et 31 (vide V+ꓘI8 fiktu). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 16, VI 32, VII 37.

ESO, quod et scribitur ISO, Umbris est pronom. demonstr. = rom. *hic* seu *ille;* unde ESO fortasse pro esoc = *illud* nominat. sg. n., ꓘVƧƎ (esu-k), VƧƎ (esu), ESOC, ISSOC = *hoc*, ESV = *hoc* abl. m., ESA = *hac*, ꓘƎMVƧƎ (esume-k) et ESOME = *in hoc* locat. n., 8VƧƎ (esuf) = *istic* adv., ESIR et ISIR = *his* abl. pl. n. (cf. Aufr. et Kirch. I 70, 135). Vide osc. 8VƧƧƎ (essuf), quod exponitur *ipse*.

§ 2. ESO = *illud*, pronom. demonstr. n. nominat. sg., fortasse pro esoc vel esod (Aufr. et Kirch. I 135, II 67). Tab. eugub. VIa 8: STAHMITOESOTVDERATOEST (stahmito eso tuderato est) = *templum illud limitatum est* (Aufr. et Kirch. II, 83).

§ 3. ESO = *illud* vel *hoc*, acc. sg. n., = VƧƎ, ESOC et ISSOC pro iso-c (Grotefend *Rud. l. u.* IV 19, 27; Aufr. et Kirch. I 74, 135, II 35, 44, 131, 197, 253, 265). Tabula eugubina VIa 22: ESO · NARATV = *hoc narrato;* tab. VIIa 20: ESO · DEITV = *hoc* (haec) *dicito;* tab. VIb 6, 9, VIIa 25, 34: ESO · PERSNIMV et tab. VIIa 9 ESO · PERSNIHIMV = *hoc* (haec verba) *praecator;* tab. VIb 53: ESO · ETVRSTAHMV = *hoc* (haec) *ex—ator;* tab. VIb 57: ESO · PERSNIMVMO · TASETVR = *hoc* (haec) *precantor taciti;* et tab. VIIa 46 sq.: ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO = *hoc* (haec) *taciti precantor.* Adde tab. VIa 3: ESO · ANSTIPLATV, quod exponitur *his verbis stipulator* (Aufr. et Kirch. II, 51), vel *id confirmato* (Grotefend op. cit. VI, 5).

§ 4. ESO = *hoc*, fortasse abl. vel locat. sg. m. Tab. eugub. VIa 2, 16: ESO · TREMNV = *hoc —no*, vel *in hoc termino* (Grotefend op. cit. IV 27, VI 5, 7).

ESO, *esum* (cibum), pro esom, subst. m. acc. sg., quod legitur in Carm. Saliar. fragm. apud Varr. *De l. l.* VII, 24 pg. 129 (Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 56), ubi « cozeulodori eso » probabiliter Ozeul Adosiose h. e. *Sol venerande* sive *inclute* Bergk restitui arbitratur (*Comm. de carm. Saliar. reliquiis* pg. iij sq.). *Ero* (cf. umbr. EROM = *esse*) exponunt Lanzius I 126 = 97 et Grotefend *Rud. l. u.* II 20. Cf. Duntzer in *Zeitschr. f. die wissensch. der spr.* II, 85.

ESOC, *hoc*, pron. demonstr. n. acc. sg., = ꓘVƧƎ esu-k, quod etiam scribitur ISSOC pro iso-c et VƧƎ esu vel ESO, quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, VII 37; Aufr. et Kirch. I 74, 135, II 35, 167, 306). Tab. eugub. VIb 25: ESOC · PERSNIMV = *hoc* (haec) *precator*.

ESOME, *in hoc*, pron. demonstr. n. loc. sg. = ꓘƎMVƧƎ esumek, ab ESO = *hic* vel *ille* (Grotefend *Rud. l. u.* II 12, IV 27, V 20, VII 37; Aufr. et Kirch. I 135, II 35, 237). Tab. eugub. VIb 47: ESOME · ESONO = *in hoc sacrificio*.

ESONA, *—as?*, adiect. acc. pl. 1 decl. (cf. AИVƧƎ esuna), quod legitur in tab. eugub. VIa 3, 5, 18 (heic EESONA). Cf. Aufr. et Kirch. I 53, II 42, 45, 110. — *Auspicabilis* (auspicium) exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 5, ab αἴσιος, *auspicatus*, *prosper*, *secundus*, derivatum (op. cit. II 31, VI 8, 15). Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343. Vide ESONE, ESONEIR, ESONO, ESONOME, quae sequuntur.

ESONE, —— adiect., quod legitur in tab. eugub. VIb 11 (Aufr. et Kirch. II 42). *Auspicia* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 18. Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 125. Vide ESONA.

ESONEIR, *—is*, adiect. m. abl. pl. 2 decl. (Aufr. et Kirch. I 119, II 42, 110). Tab. eugub. Va 18: ESISCO · ESONEIR · SEVEIR = *cum illis —is ominibus* (?), quod vertit Grotefend *Rud. l. u.* VI 7, 15 *cum his auspiciis venerationis.* Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120: « esisco esoneis = *his cum diis* ». Vide ESONA.

ESONO, *—um* (sacrificium?), subst. n. acc. sg. pro esonom = VИVƧƎ esunu (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31, 33 et nt. 53; Aufr. et Kirch. I 117, II 42, 179 sq., 236 sq.). Tab. eugub. VIb 47: ESONO · FEITV = *sacrificium facito*, vel *omen facito* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 23); et tab. VIa 56 sq.: ESTE | ESONO · HERI · VINV · HERI · PONI FETV = *ita sacrificium sive vino sive ture facito.* Grotefendio op. cit. VI, 16 este esono = *in isto auspicio.* Cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 282, et vide ESONA.

§ 2. Esono = *ad —um* vel *in —o*, locat. sg., pro ESONOME (cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9; Aufr. et Kirch. II, 237). Tab. eugub. VIb 47: ESOME · ESONO = *in hoc sacrificio* (Aufr. et Kirch. II 238). *Omen* exponit Grotefend op. cit. VI, 23.

ESONOME, *ad —um* (sacrificium?), subst. n. loc. sg. pro esonomen, ab ESONO (Aufr. et Kirch. I 118, II 42, 237, 243, 249). Tab. eugub. VIb 49 sq.: PONE | ESONOMF (sic) · F[E]RAR = *quum ad sacrificium* (?)

feras; et tab. VIb 52: VIA AVIECLA · ESONOME ETVTO = *via —a ad sacrificium eunto.* Grotefend *Rud. l. u.* VI, 23 modo *auguria*, modo *cum omine* exponit; et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121 *in deum* locat. sg. Vide ESONA.

ESONOMF, perperam scriptum in tab. eugub. VIb 50 pro ESONOME, quod vide.

EΣOT, *eo*, pronom. demonstr. abl. sg., ab EISO, in lapide lucano n. 2903 lin. 6 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 191 et 265; cf. *Bull. arch. nap.* V, 43). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 212 est *illud* vel *istud*.

ꟼIꟼƧƎ (espia), *Eppia*, nomen muliebre, fortasse ab *equus* = zend. aśpa et sanscr. aśva (cf. etr. ꟼIƧꟼB haspa = *Appia?;* et Vermigl. *Inscr. perus.* pg. 279 n. 266). Inscr. etr. n. 1592: ꟼIꟼƧƎ · IƚƧꟼ⊗ (hasti espia) = *Fausta Eppia.*

ESPICERE, *aspicere* (adspicere). Plaut. *Truc.* V, 8: « Si mihi rides, espice ». Alii legunt *spece*.

IꟼꓶꟼƧƎ (esplai), *Esquilia?* (*Espilia*, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 279 sg.), n. pr. f. in titulo urbevet. n. 2034.

ESQVILIAE. Vide EXQVILIAE.

ESQVILINVS. Vide EXQVILINVS.

ESSED, *esset*, apud Cic. *de Rep.*, teste Maio *Class. auct.* I, 384.

ESSV, *hoc*, pronom. demonstr. abl. sg., perperam exaratum pro ESV, quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* IV, 18; Aufr. et Kirch. I 70. Cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 62). Tab. eugub. VIa 43: ESSV · BVE = *hoc bove.*

8VƧƧƎ (essuf), *ipse* (ital. *esso*)?, pronom. demonstr. m. nominat. sg. apud Samnites (cf. umbr. ESO et ESSV), in inscr. n. 2873 *ter* lin. 6 (Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. VII, 2).

ƚƧƎ (EST), *est*, praes. ind. 3 pers. sg. = osc. ꓕƧꟼ íst et etr. ƚMƎ eśt = EST (sanscr. as-ti, gr. ἐσ-τί, goth. et germ. is-t, lith. es-ti, slav. jes-tj), e rad. -ƧƎ es-, lat. *esse* pro *es-re* (Gori *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Lanzi I 359 = 280; Grotefend *Rud. l. u.* V, 27; Aufr. et Kirch. I 42, 113, 143, 145, II 31). Tab. eugub. VIb 53: PISEST (pis est) = *quisquis est;* tab. VIa 8: TVDERATOEST = *limitatum est;* tab. VIa 9: PORSEI · NESIMEI · ASA · DEVEIA · EST = *qui proxime ab arâ —â est;* tab. VIa 9 sq.: PORSEI · NESIMEI · VAPERSVS · AVIEHCLEIR | EST = *qui proxime a lapidibus —is est;* tab. VIa 26, 36, VIb 29: PIR · ORTO · EST = tab. VIa 46: PIR · ORTOM · EST = *ignis ortus est;* tab. VIIb 3: SCREHTO · EST = *scriptum est;* tab. VIa 28, 38, 48, VIb 30: VAS · EST = *fas* (?) *est;* tab. VIa 27 sq., 37, 47, VIb 30: VASETOM [VIa 37 VASETOM, VIa 27 VASETO] · EST · PESETOM · EST · PERETOM · EST · FROSETOM · EST · DAETOM · EST. Adde tabulam eugub. Ib 18: ƚƧƎ : ƧꟼƎM : ƎꟼƎꓶ : VꓷV : VƚIƎ8 : ƚƧƎ : ƧꟼƎM : ƎVꓶ (pue mers est feitu uru pere mers est) = VIb 55 PVE · MERSEST · FETV · VRV · PIRSEMERSEST = *quo — est, facito —, quod — est;* tab. VIb 31: PERSE · MERS · EST = *quod ius* (?) *est;* et tab. IIa 16: ƚƧƎ : ⋇ꟼꓘꟼƚƧ (stakaz est) = *—tus est.* Cf. HABIEST, HERIEST et PARSEST.

§ 2. EST, quod invenitur in tab. eugub. VIa 6, legendum EEST = *ibit.* Vide EEST.

ƚMƎ (eśt) et EST, *est*, praes. indic. 3 pers. sg. (= umbr. ƚƧƎ et EST, osc. ꓕƧꟼ íst), e rad. -MƎ eś- vel ES-, lat. *esse.* ƚMƎ eśt bis legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 2-3 et *B* lin. 7 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 89, 113; Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasg.* s. 35; Migliarini *Zibaldone* etc. pg. 18, 34 mss.), EST in ara cortonensi n. 1020 lin. 6 (Orioli in epist. ad Vermigl., 4 iun. 1817; Grotefend *Rud. l. u.* III 23, VII 36). Alii aliter legunt. Vide ƆꟼƚMƎ eśtac (n. 1914 *B* lin. 7) et PISEST (cf. Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 16 sg.).

ESTΛ, quod fortasse legitur in Carm. fratr. Arval. n. 2692, nihil aliud esse videtur, secundum Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 96, quam *esta* sive *aesta* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296). Alii legunt STA.

?ƆꟼƚMƎ (eśtac), quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 7-8, exponitur εσταχε, *stetit*, ab ἵστημι = στάω (Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXV, 171), vel εχ του pro εχ τουτου (Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 57). Alii legunt ƚMƎ eśt, quod vide.

ꓶꟼƚƧƎ (estal), *Estiâ*, nomen mulieris (cf. HESTIA = *Vesta*), in titulo perus. n. 1726.

ΕΣΤΑΛΩΠΙΑ, forum vestiarium, apud Tarentinos. Hesych. *Lex.* I, 1467.

ƎƚƧƎ (ESTE), *ita*, adverb. = scr. it-tham, mutatâ dentali in sibilantem, a pronom. umbr. ESTO = *iste* (Aufr. et Kirch. I 107, 152, II 29 sq., 245, 294). Tab. eugub. Ia 1: VƚƎИƎ : ƧƎƚꟼIꓷƎ⋇Иꟼ : ƧƎꓷꟼ : MVꓶꓘƧꓷƎꓶ : ƎƚƧƎ (este persklum aves anzeriates enetu) = tab. VIa 1: ESTE · PERSCLO · AVEIS · ASERIATER · ENETV h. e. *ita sacrificium* (?) *avibus servatis inito;* tab. VIb 62: APE · ESTE · DERSICVRENT = *postquam ita dixerint;* tab. VIb 63: APEESTE · DERSICVST = *postquam ita dixerit;* et tab. VIIa 51: ESTE · TRIOPER · DEITV = *ita ter dicito.* Adde tab. VIa 56. — Grotefend, cui este est neutrum plurale pronominis *iste* (*Rud. l. u.* VI 25; cf. II 22, III 16, IV 27 sq.), exponit *ista* (op. cit. III 18, V 5, VI 5, 16, 27, 29). — Male Lanzius I 384 = 300 (cf. II 819 = 728): « *forse in umbro* este *è quanto* ἐς (in), *a cui te nulla aggiunge* ».

ESTESV, pro ESTE ESV, legitur in tab. eugub. VIb 31.

ESTIA, ἑστία (domus, focus, lar) = hestia (VESTA). Est cognomen masc. rom. apud Maffei *Mus. ver.* 262, 8 (L · VIBIVS ESTIA). Gentilitium Estius invenitur in lapid. apud Grut. 869, 13, Murat. 197, 1, et 475, 4, Amaduzzi *Monum. Matth.* sect. XII n. 18 pg. 154.

MꟼИƚƧƎ (estnaś), fortasse *Vestinii*, n. pr. m. genit. sg.,

idem ac MAИ+ƧƎꟻ↓ chvestnaś (cf. MIИΥƧƎ estniś, ƧAИ+ƧƎƆ cestnas, et gentil. Essennius in titulo samnit. apud Mommsen n. 4666), in ossuarii perus. operculo n. 1749, comparando cum n. 1748. *Etaniae* genit. exponit Vermigl. mss.

MIИΥƧƎ (estniś), idem quod MAИ+ƧƎ estnaś, ut mihi videtur, pro MAИ+ƧƎꟻ↓ chvestnaś = *Vestinii*. In ossuario perusino n. 1077:

MIHYƧƎ ЯMV↓A ↓

l. achuśa estniś, fortasse = *Lartia Aconia Vestinii* uxor? (Vermigl. *Sepol. dei Volunni* pg. 46 = 117 et nt. *** ed. 2.ª: « Lars Aconius Caesinia natus »).

ESTO, pronom. demonstr. umbr. = *iste* (Aufr. et Kirch. I 134, II 29), unde ESTO fortasse genit. pl. pro estom, et adverbium Ǝ+ƧƎ (ESTE) = *ita*. Cf. etr. ESTV.

§ 2. ESTO pro estom = *istorum*, masc. genit. (?) plur. (Aufr. et Kirch. II 82 sq., 96). Tab. eugub. VIa 15: HONDRA · ESTO · TVDERO = *infra istos fines;* et tab. VIa 15 sq. SVBRA · ESTO | TVDERO = *supra istos fines* (Aufr. et Kirch. II, 84). — Grotefendio *Rud. l. u.* VI, 7 esto tudero = *isto vitio*.

ESTOD, *esto*, imperat. 3 pers. sg. (= osc. ЯVTƸƎ, ESTVD). Festus *Qu.* XI, 32 pg. 230 s. v. *plorare:* « In regis Romuli et Tatii legibus: si nurus † sacra divis parentum estod ».

ΕΣΤΟΚΑ, ἐνίοτε (interdum, aliquando), apud Tarentinos (Hesych. *Lexic.* I, 1470). Ἔστοκα, pro ἐστὶν ὅκα, sive pro ἔσθ' ὅκα, i. e. ὅτε.

Ϥ+ƧƎ (estr). Vide voc. sq.

ИAИƆϤ+ƧƎ (estrcnan), quod legitur in ossuarii perus. operculo n. 1231 (estr cnan?), comparare licet cum ↓AIИƆϤ+ƧƎꟻ vestrcnial.

V+ƧƎ (estu), *istum* et *istud*, pronom. demonstr. m. et n. acc. sg., ab ESTO = *isto*, apud Umbros (Lanzi II 735 = 643; Grotefend *Rud. l. u.* VII, 14; Aufr. et Kirch. I 135, II 35, 142, 215, 254, 309, 377). Tab. eugub. IIa 2: V+Ǝ8 : VИVƧƎV+ƧƎ (estu esunu fetu) = *istud sacrificium facito;* tab. IIb 23: V+ƎBAⵙ : VꓘVI : V+ƧƎ (estu iuku habetu) = *istud —um habeto;* et tab. IIb 24: V+ƧƎƧ : VDꓭVƎ : V↓+IƎV+ƧƎ (estu vitlu vufru sestu) = *istum vitulum —um sisto*.

ESTV, *estod* (esto), imperat. 3 pers. sg., = osc. ЯVTƸƎ (ESTVD). In tab. veliterna n. 2736 lin. 3: PIOM : ESTV = *pium esto* (Grotefend *Rud. l. u.* V, 18 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 320, 325, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 261, Corssen *De Volsc. lingua* pg. 2 et 8), vel *piatum esto* s. *piator* (Lanzi II 613 = 562, 803 = 712, Guarini *Comm.* I 22). Vide voc. sq.

ESTV, quod legitur in ara cortonensi n. 1020, an sit pronom. demonstr. *iste* (Orioli in epist. ad Vermigl. 4 iun. 1817) vel *istud* (Grotefend *Rud. l. u.* III 23, VII 36), an *esto* = osc. ЯVTƸƎ (ESTVD) et volsc. ESTV (Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 396; Hamilton-Gray *Turs.* etc. pg. 506), incertum est.

ЯVTƸƎ (ESTVD), *estod* (esto), = volsc. ESTV, imperat. 3 pers. sg., e rad. -ƸƎ (ES-) = rom. *esse* (Müller *Die Etr.* I, 37; Guarini *Comm.* V 118 et 146, *Lex. osco-lat.* pg. 34; Klenze *Philol. abhandl.* s. 50; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 20; Peter *Spr. und schr.* etc. s. 62; Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 308; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 54, II 334; Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 19 et 58; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 20 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 360). Tab. abell. n. 2783 lin. 39 sq.: ЯVTƸƎ · MVИRИƎVИ · 8VITTFV | MFИF (ínim úittiuf núvlanum estud) = *et usu Nolanorum esto* (Mommsen op. cit. s. 120; cf. Huschke op. cit. s. 34); et lin. 43 sq.: ЯVTƸƎ · MVИR↓↓ƎBR | · 8VITTFV · MFИF (ínim úittiuf abellanum estud) = *et usu Abellanorum esto* (Mommsen loc. cit.; cf. Huschke s. 35). Cf. lin. 23, et Ebel loc. cit. s. 59. — Tab. Bantina n. 2897 lin. 12 sq. et 26: MOLTO · ETANTO · ESTVD = *multa tanta esto* (Klenze s. 43 nt. 65; Mommsen s. 146 sq.; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3; Kirchhoff s. 5, 79 sq.; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq.; cf. Huschke s. 65, 67); lin. 23: TOVTICO · ESTVD = *publica esto* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88; cf. Huschke s. 67); lin. 30: FACVS · ESTVD = *factus esto* (Guarini *In comm. V exc.* pg. 45 sq., Mommsen s. 148, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 68). Adde lin. 37, ubi TR · [P]L · ESTVD = *tr. pl. esto* (Mommsen s. 148).

ESTVESVNV. Lege ESTV ESVNV.

V↓+IƎV+ƧƎ (estuvitlu). Lege V↓+IƎ V+ƧƎ (estu vitlu).

VƧƎ (ESV), *hoc*, pronom. demonstr. m. abl. sg. (VꓘVƧƎ esu-ku = *cum hoce*), ab ESO = *hic* vel *ille* (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 23; Grotefend *Rud. l. u.* IV 10 sq., 18, 20, 27, VI 24, VII 37; Zeyss *De subst. Umbr. decl.* nt. 67; Aufr. et Kirch. I 135, II 35, 142, 215, 254, 309, 377; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 24, 343). Tab. eugub. VIa 25, 28, 33, 35, 38, 43 (ESSV), 45, 48, 53: ESV · BVE = *hoce bove* (Lassen op. cit. s. 23, 33; Grotefend op. cit. IV, 18); tab. VIb 28: ESV · SORSV PERSONTR̃V = tab. VIb 31, 35 ESV · SORSV · PERSONDRV i. e. *hoce —o —o;* et tab. VIb 54: EHESV · POPLV et EHE · ESV · POPLV = *ex hoce populo*.

§ 2. VƧƎ (esu) = *hoc*, n. acc. sg. = ꓘVƧƎ esu-k et ESO (Lassen op. cit. s. 23, Grotefend op. cit. VII 6, 18, Aufr. et Kirch. I 135). Tab. eugub. IIa 3: V+AꓤAИ : VƧƎ (esu naratu) = tab. VIa 22 ESO · NARATV i. e. *hoc narrato;* et tab. Va 14: ƧƎ↓IИIƎ : VƧƎ (esu eitipes) = *hoc* (haec) *decreverunt*.

ESVBIANI, populi alpini, de quibus Plin. III, xxiv, 4.

— Esubia est nomen mulieris in titulo chr. apud Nicolai *Basilica di s. Paolo* pg. 146 n. 225.

8VƧƎ (esuf), *istic*, adv. (locat. sg.), a pronom. demonstr. ESO = *hic* vel *ille*, in tab. eugub. IIa 40 et IV 15 (Aufr. et Kirch. I 135, 150, II 375). Grotefendio *Rud. l. u.* IV 28, VII 35 est casus instrum. plur., et reddendum *cum his* vel *dehinc*, = esumek sive esomo (op. cit. VII, 26).

ESVF, quod legitur in tab. Bantina n 2897 lin. 19 et 21, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 17 sq., 22, 25 sq. exponit *res familiaris*, et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 10 sq., 17, 22 *caput* (cf. Ebel, Kirchhoff, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 61, III 130, 209, 218, 423). Radix est ES- = rom. *esse*. — Alii aliter interpretantur. Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 265 est *hoc*, pronom. demonstr. m. et n. abl. sg. = umbr. VƧƎ (ESV) et ESO, ab EISO; Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 18 *exhinc;* Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 109 *istic, ibi* vel *ubi;* et Guarinio *esto* (*Tab. oppid. lex.* pg. 146) vel *existens*, ab *εἰμί*, *sum* (*Lex. osco-lat.* pg. 35, et *In comm. V exc.* pg. 37-40). Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 49 sq.

ꓘVƧƎ (esuk), *hoc*, pronom. demonstr. n. acc. sg., recentiori orthographia ESOC et ISOC, ab ESO = *hic* vel *ille* et suff. pronominali ꓘ- = rom. *ce:* scribitur etiam VƧƎ (ESV) = ESO (Grotefend *Rud. l. u.* III 6, VII 6, 37; Aufr. et Kirch. I 41, 74, 135, 139, II 309). Tab. eugub. Va 1 sq.: ƧƎꟼIᴎIƎ | : ᗡVIЯƎIIᴎЯ : ᗡƎᴎЯᗡ8 : ꓘVƧƎ (esuk frater atiieriur eitipes) = *hoc* (haec) *fratres Attidii decreverunt* (?). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 92 est *sic*.

IIƧV< (esuc), fortasse *hoc*, = umbr. ꓘVƧƎ esuk, pronom. demonstr. acc. sg., in aere Rapin. n. 2741 lin. 8. Alii aliter legunt (cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 248).

VꓘVƧƎ (esuku), *cum hoc*, ab VƧƎ (ESV) = *hoc*, pronom. demonstr. abl. sg., et praep. Vꓘ ku pro ꟽVꓘ kum = *cum* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 32; Aufr. et Kirch. I 154, II 377; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VII 32, 35, 37). Tab. eugub. IV 29 sq.: V+ƎЯV : VᴎVƧƎ | VꓘVƧƎ (esuku esunu uretu) = *cum hoce —o —to.*

ESVLA, oppidum inter Tibur et Praeneste. Horat. *Od.* III, XXIX, 6.

ꟽVƧƎ (esum), perperam scriptum in tab. eugub. IIa 2, pro VᴎVƧƎ esunu § 3 (Aufr. et Kirch. II, 380), quod vide. — Grotefend *Rud. l. u.* VII 17: esum = *in eo*.

ESVM, *sum*, gr. *ἐσ-μί* (ab *ἐμμί* = *εἰμί*), sanscr. asmi, osc. ꟽVƧ sum (cf. etr. Iꟽ mi), e rad. ES- (ESE, *esse*). Varro *De l. l.* IX, 100 pg. 231: « ... *sum*, quod nunc dicitur, olim dicebatur esum ». Cf. Galvani *Delle genti* etc. pg. 346.

ƎꟽVƧƎ (esume) = ESOME. Vide voc. sq.

ꓘƎꟽVƧƎ (esumek), *in hoc*, pronom. demonstr. n. loc. sg. = ESOME, ab ESO = *hic* vel *ille* et suff. pronominali ꓘ- = rom. *ce* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 27, V 16, 20, VII 37; Aufr. et Kirch. I 41, 94, 135, 138 sq., II 35, 237). Tab. eugub. Ib 8: VᴎVƧƎ : ꓘƎꟽVƧƎ (esumek esunu) = tab. VIb 47 ESOME · ESONO h. e. *in hoc sacrificio*.

ЯᴎVƧƎ (esuna), *—nâ* (divinâ?), adiect. fem. abl. sg. 1 decl., recentiori orthographia ESONA (Aufr. et Kirch. I 53, II 317, 321). Tab. eugub. Va 5: ЯᴎVƧƎ : Iᗡ (ri esuna) = *in re divina* (?). *Omina* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 5, 7. Vide ESONA, ESONE, ESONEIR, ESONOME et voc. sq.

ƎᴎVƧƎ (esune), *—nae* (divinae?), adiect. fem. dat. sg. 1 decl. (Aufr. et Kirch. II 42, 316 sq., 321). Tab. eugub. Va 4 sq.: ЯIЯᗡVꓘ | : ƎᴎVƧƎ : Iᗡ (ri esune kuraia) = *rem divinam* (?) *curet*. Legitur esune etiam in eiusdem tab. Va lin. 6. Grotefend *Rud. l. u.* VII 7 (cf. VIII, 22): « esune sive esuna, si substantivi locum obtinet, *felicia* designat *omina* ». Vide ESONA et VᴎVƧƎ esunu.

ƧƎᴎVƧƎ (esunes), *—is*, abl. pl. apud Umbros. Vide voc. sq.

VꓘƧƎᴎVƧƎ (esunesku), *cum —is*, vox composita ab ƧƎᴎVƧƎ esunes = *—is* (adiect. abl. pl.) et praep. Vꓘ ku pro ꟽVꓘ kum, in tab. eugub. Va 11 (Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VII 8, VIII 22; Aufr. et Kirch. I 104, 154, II 42, 321. Vide ƧVᗡVꟼƎᗡ vepurus).

VᴎVƧƎ (esunu), *—um* (sacrificium?), subst. n. nominat. sg. 2 decl. pro esunum (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31; Aufr. et Kirch. I 116, II 289, 316). Tab. eugub. Ib 38 sq.: +ƧV8 : V+I+ᗡVꟼ | : VᴎVƧƎ (esunu purtitu fust) = *sacrificium porrectum erit* (?); et tab. IIa 42 sq.: V+V8 : V+I+ᗡVꟼ | : VᴎVƧƎ (esunu purtitu futu) = *sacrificium porrectum esto*. — Grotefendio *Rud. l. u.* II 31 et V 20 esunu idem est ac *αἴσιον* = *secundum omen*, quod pro *deo* sumit Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343 et 345, cui esunus = *ἐκεῖνος*. Vide ESONA.

§ 2. Esunu pro esunum = ESONO (*sacrificium?*), n. acc. sg. (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 53; Grotefend *Rud. l. u.* V 31, VII 23; Aufr. et Kirch. I 117, II 42, 314, 366). Tab. eugub. Ib 9: V+IƎ8 : VᴎVƧƎ (esunu feitu) = tab. IIa 2 V+Ǝ8 : VᴎVƧƎ (esunu fetu) et tab. VIb 47 ESONO · FEITV i. e. *sacrum facito*, quod vertit Grotefend V, 7 *omen facito* (Adde tab. IIa 20: V+IƎ8 : IᴎVꟼ : VᴎVƧƎ esunu puni feitu; et tab. IIa 21 sq.: V+V8 : ƎЯЯƎꟼ | VᴎVƧƎ esunu perae futu). Tab. eugub. III 1: ЯIV8 : VᴎVƧƎ (esunu fuia) et tab. III 14 V+V8 : VᴎVƧƎ (esunu futu) = *sacrificium fiat* vel *esto*.

§ 3. Esunu, *—o* (sacrificio?), abl. sg. (Aufr. et Kirch. II 377, 380). In tabula eugub. IV 29 sq. legitur: VᴎƎЯV : VᴎVƧƎ | VꓘVƧƎ (esuku esunu uretu) = *cum hoce —o —to*. Adde tab. IIa 2: ꟽVƧƎ : VƎ pro eu esu[nu]. Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VIII, 31 sq.

§ 4. Esunu = ESONO, pro ИƎMVИVƧƎ esunu-men, loc. sg. (Aufr. et Kirch. I 94, II 42, 237). Tab. eugub. Ib 8: VИVƧƎ : ꓘƎMVƧƎ (esumek esunu) = tab. VIb 47 ESOME · ESONO i. e. *in hoc sacrificio*.

ƎMVИVƧƎ (esunume), *ad —um* (sacrificium?), subst. n. locat. sg. 2 decl. (= ESONOME), pro ИƎMVИVƧƎ esunu-men, ab VИVƧƎ esunu (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 8; Grotefend *Rud. l. u.* V 31, VII 37; Aufr. et Kirch. I 118, II 42, 243). Tabula eugubina Ib 14: V+Ǝ : ƎMVИVƧƎ : AʆꓘƎIↃA : AƎⱯ (vea aviekla esunume etu) = *via —a ad sacrificium* (?) *ito* (tab. VIb 52: VIA · AVIECLA · ESONOME ETVTO = *via —a ad sacrificium eunto*).

ИƎMVИVƧƎ (esunumen), *ad —um* (sacrificium?), subst. n. locat. sg. 2 decl., pro esunu-mem, quod minus recte scribitur ƎMVИVƧƎ esunu-me = ESONOME, ab VИVƧƎ esunu = ESONO (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 8; Grotefend *Rud. l. u.* VII 28; Aufr. et Kirch. I 51, 92 sq., 118, II 42, 370). Tab. eugub. III 20: V⅄Ǝ : ИƎMVИVƧƎ (esunumen etu) = *ad sacrificium ito*.

⅄Ǝ (ET), *et*, coniunctio apud Umbros (⅄Ǝ in tabulis eugubinis Ib 20; IV 7, 12; Va 6, 8, 13, 18, 20, 22; ET in tabulis Vb 9, 13, 15, 17; VIa 19; VIb 5, 24; VIIa 37, 44, 46, 51), quae aliquando mutatur in VИƎ enu = ENO pro ENOM vel ENEM (cf. osc. ꟽꟷ íním = *enim, et*) h. e. *enim* vel *tum* (Aufr. et Kirch. I 160, II 108, 205, 288); ex. gr. pro tab. eugub. VIIa 44 sq. ET | CAPIF · SACRA · AITV legitur in tab. Ib 37 V+IA : AↃꓘIAƧ : IꟼAꓘ : VИƎ (enu kapi sakra aitu) = *et* (*tum*) *capides sacras —to*. Inscr. asisinas n. 81: AGER · EMPS · ET | TERMNAS = *ager emptus et terminatus*. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 71, Lanzi II 819 = 728, et Grotefend *Rud. l. u.* passim. Vide art. sq.

IIT (et), *et*, coniunctio in lapide marsico n. 2742 lin. 3 (vide art. praeced.), et in titulis romanis apud Fabr. cap. V n. 282 et n. 285 pg. 397; Grut. 706, 6; Murat. 1499, 12.

TƎ (et), *eunt*, praes. ind. 3 pers. pl. apud Samnites, e rad. -Ǝ (e-) = *i-re*, in voc. TƎᗡ8MИ amfr-et = *amb-eunt*.

-A+Ǝ (ETA-), *ita-re*, unde ETAIANS vel ETAIAS = *itent*, ETATO vel V+A+Ǝ (eta-tu) = *ita-tum*, e rad. -Ǝ (E-) = *i-re*, apud Umbros.

ETAIANS, *itent*, coniunct. praes. 3 pers. pl. quod et scribitur ETAIAS, sed minus recte; a participio eta = *itum*, quod e rad. E- = *i-re* (Aufr. et Kirch. I 44, 97, 107, 141, 163, II 271; Aufrecht et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 229, II 21 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 363; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 12). Tab. eugub. VIb 64: SVRVRONT · DEITV · ETAIANS · DEITV = *deinde dicito: itent dicito*. — Grotefend *Rud. l. u.* VI 27 deitu etaians et deitu etaias *dicito paeanas* vertit.

ETAIAS, *itent*, coniunct. praes. 3 pers. pl., pro ETAIANS (Aufr. et Kirch. I 97, 107, 141, II 271). Tab. eugub. VIb 65 et VIIa 1: SVRVRONT · DEITV · ETAIAS = *deinde dicito: itent*.

IƎИA+Ǝ (etanei), *Etania* vel *Etenia*, n. pr. f. In ossuario perus. n. 1593: IƎИA+Ǝ : Aʅ (la etanei) = *Lartia Etania*.

ETANTO, *tanta*, adiect. fem. nominat. sg. 1 decl. apud Oscos (= umbr. V⅄ИA⅄Ǝ etantu), quod trahitur ad sanscr. etâvat vel tâvat (tantus e *tavantus*, tam magnus = ital. *tamanto;* cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 69, et Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 152, *Ueber den einfluss der pronom.* s. 7). Tabula Bantina n. 2897 lin. 12 sq.: MOLTO · ETAN|TO · ESTVD N · ΦΦ = *multa tanta esto n. MM.;* et lin. 26: MOLTO · ETANTO · ESTVD · N · Φ = *multa tanta esto n. M* (Klenze *Phil. abhandl.* s. 43 nt. 65; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 146 sq. et 258; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 138, II 334; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5 et 79 sq.; Lange *Die osk. inschr.* etc. 87 sq.). Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 28).

V⅄ИA⅄Ǝ (etantu), *tanta*, adiect. fem. nominat. sg. (cf. A⅄ИAꟼ panta = *quanta*), = osc. ETANTO, quod vide (Aufr. et Kirch. I 41, 49, 51, 101, 110, 152, II 334 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 258; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 274). Tab. eugub. Vb 6: V⅄VΛ : V⅄ИA⅄Ǝ (etantu mutu) = *tanta multa* (vide IƧ si = *sit*). — Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 26, VII 10 (etantu, etatu sive etato = *paeanem*).

ETATO, *itatum*, supin., antiquissimis literis V+A+Ǝ etatu, ab ETA- = rom. *ita-re*, unde etiam ETAIANS vel ETAIAS = *itent* (Aufr. et Kirch. I 149, II 271 sq.). Tab. eugub. VIb 62 sq.: ENO | DEITV · ETATO · IIOVINVR = *tum dicito: itatum, Iguvini*.

V+A+Ǝ (etatu), *itatum*, supin., recentiori orthographia ETATO, ab -A+Ǝ (ETA-) = *ita-re* (Aufr. et Kirch. I 149, II 271 sq.; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 378). Tabula eugubina Ib 21 sq. haec habet: :V+⊗ƎᗡꟼMA:ᗡƎꟼVIIᗡ+:ƧVИIↃVꓘI:V+A+Ǝ:ꓘƎMVИƎ ƧVИIↃVꓘI:V+A+Ǝ:ᗡƎꟼVIIᗡ+:VMIИƧƎꟼ:ᗡƎꟼVIIᗡ+ (enumek: etatu, ikuvinus, triiuper amprehtu, triiuper pesnimu, triiuper: etatu, ikuvinus) = *Tum* [*dicito*]: *itatum, Iguvini! Ter ambito, ter precator, ter: itatum, Iguvini.* Cf. tab. VIb 62 sq., ubi legitur: ENO | DEITV · ETATO · IIOVINVR = *tum dicito: itatum, Iguvini.* — Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 31, V 25, 32, VI 26, VII 10 (vide V⅄ИA⅄Ǝ etantu).

?ƎƎA+Ǝ (etave), in ossuarii clusini operculo n. 810.

?Ƨ+↓A+Ǝ (etachls), in olla perusina n. 1951.

-ᗡƎ+Ǝ (eter-), ἕτερος, *secundus* vel *alter* (umbr. ETRV, osc. -ᗡTTʆИ alttr-) apud Etruscos, a stirpe prono-

minali 𐌄- et suff. 𐌓𐌄𐌕 (ter) = -τερος (sanscr. i-tara = lat. *i-terum*). Hinc 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 etera, 𐌌𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 eteraś, 𐌅𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 eterav, 𐌉𐌓𐌄𐌕𐌄 eteri, 𐌍𐌄𐌉𐌓𐌄𐌕𐌄 eterien, 𐌌𐌓𐌄𐌕𐌄 eterś, 𐌉𐌓𐌕𐌄 etri, 𐌀𐌉𐌓𐌕𐌄 etria, 𐌖𐌓𐌕𐌄 etru. Cf. Lanzi II 409 = 338 n. 255, 785 = 693 (« Eter da ἕτερος, *discretivo di famiglia* »), Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasg.* s. 35.

𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 (etera), ἑτέρα, *altera*, pronom. etr. ab 𐌓𐌄𐌕𐌄 eter = ἕτερος, *alter*, in titulis perusinis. Stela num. 1906: 𐌋𐌀𐌄𐌓𐌄𐌅𐌋𐌄𐌇 | 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 : 𐌉𐌍𐌈𐌌𐌄𐌔 · 𐌖𐌀 (au semthni etera hel vereal) = *Aula Sentinia* ἑτέρα (altera, secunda) *Aeliá Veriá* nata (cum quo conferendus n. 1757 𐌍𐌀𐌋𐌂 : 𐌋𐌀𐌄𐌓𐌄𐌅 𐌋𐌄𐌇 𐌖𐌀 : 𐌉𐌍𐌈𐌌𐌄𐌔 : 𐌖𐌀 au semthni au hel vereal clan = *Aula Sentinia Auli* filia *Aeliá Veria nata*, in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1853 pg. 119 et apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 2 sgg.). Inscr. n. 1868: 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 | 𐌌𐌀𐌍𐌓𐌀𐌖𐌌 | 𐌌𐌉𐌐𐌉𐌅 𐌈𐌓𐌀𐌋 (larth vipiś uarnaś etera) = *Lartia Vibii Varieni* uxor ἑτέρα vel *secunda* (?). In ossuariis ex sepulcro gentis *Venetiae*: 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 | 𐌋𐌀𐌉𐌈𐌄𐌋 · 𐌀𐌋 · 𐌄𐌕𐌄𐌍𐌄𐌅 · 𐌀𐌋 (la venete la lethial etera, n. 1396) = *Lars Venetius Lartis* filius *Letiá secundá* nata; et 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 · 𐌉𐌓𐌀 | 𐌄𐌕𐌄𐌍𐌄𐌅 · 𐌓𐌀 (ar venete ari etera, n 1399) = *Arrius Venetius Arriá secundá* natus (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 259 n. 203, et pg. 261 n. 206). Adde n. 1643 et n. 1931 (𐌀𐌓𐌄𐌍𐌄 etera). Oriolius in *Album* XXIII, 131: *Tengo che l'*etera *letto in ultimo sia una specie di ablativo avverbiale, quasi per dire* secunda (vice), *come altrove a quest'oggetto par si dicesse* eterav. Cf. Lepsius op. cit. s. 35, Müller *Die Etr.* I 446, Hermann in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 20, Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* an. 1843 pg. 741 nt. 3. Vide ETRVRIA pg. 413 sq.

§ 2. *Etera* (Secunda) vel *Eteria*, n. pr. fem. (genit. 𐌌𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 eteraś = *Eteriae*), unde 𐌀𐌉𐌓𐌕𐌄 etria = *Etria*, in ossuario perus. n. 1594 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 631). Inscr. perus. n. 1595: 𐌌𐌄𐌕𐌉𐌕𐌀𐌋 | 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 (etera la titeś) = *Eteria* vel *Secunda Lartis* filia *Titi* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244 n. 162). In lapidibus romanis: Asuvia L. L. Etaera (Mommsen n. 4947), Vestricia Hetera (Grut. 957, 5), T. Arrius T. f. Etrus Tertius (Grut. 670, 5), M. Etrus Bollius (Murat. 197, 2), Plautus Eterius (Grut. 1144, 8), Etereius Priscus et Etereia Fortunata (Grut. 678, 11; Nicolai *Basil. di s. Paolo* pg. 118 n. 138), C. Etherius C. L. Narcissus (Mommsen n. 4675), Hetereia (Mommsen n. 988), M. Heterius (Grut. 1153, 3), P. Heterius Rufio (Murat. 8, 11), P. Hetereius P. f. (Mommsen n. 988), M. Vibius Heterinus (Grut. 1153, 3), T. Heterenus Hermeros (Murat. 1468, 6).

§ 3. *Eterá* vel *Eteriá*, abl. sg. Ossuar. perus. n. 1245: 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 | · 𐌕 : 𐌌𐌖𐌋𐌄𐌅 : 𐌌𐌉𐌍𐌖𐌓𐌕𐌄𐌐 : 𐌌𐌄𐌕𐌉𐌕 : 𐌄𐌋𐌖𐌀 (aule titeś petruniś veluś t. etera) = *Aulus Titius Petronius Velii* filius *Eterá* natus. Aliud ossuar. perus. n. 1260: 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 | 𐌄𐌕𐌖𐌍𐌔 𐌖𐌐𐌌𐌖𐌐 (pumpu snute etera) = *Pompus Nusius* (?) *Eteriá* natus.

? 𐌌𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 (eteraś), *Eteriae* (Secundae), genit. sg. ab 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 (etera) = *Etera* vel *Eteria* (Secunda), n. pr. fem., in titulo perus. n. 1951 bis. Cf. tamen Vermigl. *Inscr. perus.* pg. 245 n. 164, qui fasteteras vertit *Faustus Terius* vel *Faustus Teriae* natus.

𐌅𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 (eterav), ab 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 etera (ἑτέρα), fortasse adverb. = *iterum*, in titulo viterbiensi n. 2055 (Orioli in *Album* XIX 174 sg. et XXIII 131).

𐌉𐌓𐌄𐌕𐌄 (eteri), quod coniungitur cum lautn in titulis etruscis n. 186*a*, 186*b*, 914, 1018 bis *a*, 1966 (vide 𐌍𐌕𐌖𐌀𐌋 lautn et 𐌉𐌓𐌄𐌕𐌄𐌍𐌕𐌖𐌀𐌋 lautneteri), exponitur *Etera* vel *Eteria*, ab 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 etera = ἑτέρα, *secunda*.

𐌍𐌄𐌉𐌓𐌄𐌕𐌄 (eterien), *Eteriena* (?), cogn. muliebre apud Etruscos (ab 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 etera = ἑτέρα), quod coniungitur cum 𐌍𐌕𐌖𐌀𐌋 lautn in titulo perusino n. 1581.

𐌌𐌓𐌄𐌕𐌄 (eterś), *Eterii* (?), n. pr. m. genit. sg. (cf. 𐌀𐌓𐌄𐌕𐌄 etera = ἑτέρα, *secunda*), quod iungitur cum 𐌍𐌕𐌖𐌀𐌋 lautn in titulo perus. n. 1935. Vide 𐌌𐌓𐌄𐌕𐌄𐌍𐌕𐌖𐌀𐌋 lautneterś.

ETΘETOAS?, in lapide messapio n. 2898. Cf. num. 2955 lin. 5 sq. et lin. 13.

𐌉𐌕𐌄 (eti), perperam scriptum pro 𐌉𐌕𐌄𐌅 veti = *Velia*, in ossuario perus. n. 1411.

ETINI, incolae oppidi cuiusdam in Sicilia, quorum meminit Plinius III, xiv, 5.

𐌇𐌀𐌓𐌕𐌄 (etraf), ἑτέρας (alteras), pronom. fem. acc. pl. 1 decl., ab ETRV = ἕ-τερο-ς (alter), apud Umbros, qui pro etraf aliquando scripserunt DVPLA = *duplas* (Lanzi I 353 = 275, 819 = 728; Aufr. et Kirch. I 40, 113, II 207 sq. Cf. Passeri *Paralipom. ad Dempst.* pg. 325, et Grotefend *Rud. l. u.* II 25). Tab. eugub. Ia 18 sq.: 𐌇𐌄𐌓𐌊𐌀𐌔 | : 𐌇𐌀𐌓𐌕𐌄 : 𐌇𐌀𐌕𐌉𐌕𐌓𐌖𐌐 : 𐌇𐌀𐌓𐌕𐌄 (etraf purtitaf etraf sakref) = *alteras porrectas*, *alteras sacras*; cui respondet tab. eugub. VIb 18 CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas* —*to*, *sacras duplas* —*to*.

𐌌𐌀𐌓𐌕𐌄 (etram), ἑτέραν (alteram), pronom. fem. acc. sg. 1 decl., ab ETRV = ἕ-τερο-ς (alter), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110). Vide 𐌀𐌌𐌀𐌓𐌕𐌄 (etram-a) = *ad alteram*, quod sequitur.

𐌀𐌌𐌀𐌓𐌕𐌄 (etrama), *ad alteram* (ἑτέραν), pro etram-ar, vox composita ex 𐌌𐌀𐌓𐌕𐌄 (etram) = *alteram* pronom. fem. acc. sg. (ab ETRV = ἕ-τερο-ς, *alter*) et praepositione 𐌀 pro 𐌓𐌀 ar = rom. vet. AR h. e. *ad* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 37; Aufr. et Kirch. I 110, 153, II 371, 373; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121. Cf. Lanzi 316 = 245). Tabula eugubina III 34: 𐌉𐌕𐌍𐌀𐌐𐌔 : 𐌀𐌌𐌀𐌓𐌕𐌄 (etrama spanti) = *ad alteram* —*am*.

𐌄𐌓𐌕𐌄 (etre), ἑτέροις (alteris), pronom. masc. dat. pl. pro 𐌔𐌄𐌓𐌕𐌄 *etres*, ab ETRV = ἕ-τερο-ς, *alter* (Aufr. et Kirch. I 119, II 339, 345). Tabula eugubina II b 2:

: ƎIIИDƎƆAꓘꓘ : | Ǝ+AIPƎII+A : ƎD+Ǝ : Ǝ+AIPƎII+A
| Ǝ+AIƎDVꓘ ƎD+Ǝ : Ǝ+AIƎDVꓘ : ƎIIИDƎƆAꓘꓘ : ƎD+Ǝ
: ƎD+Ǝ : Ǝ+AIPƎIƎꟻ : ƎИA+AƧ ƎD+Ǝ : ƧƎИA+AƧ
: Ǝ+AИƎꓘA+ ƎD+Ǝ | Ǝ+AИƎꓘA+ : Ǝ+AIPƎIƎꟻ
| : ƎИAꓘƧƎIVI : Ǝ+AIƎƧVM ƎD+Ǝ : Ǝ+AIƎƧVM
: Ǝ+AꓘƎƧAꓘ ƎD+Ǝ : Ǝ+AꓘƎƧAꓘ : ƧƎИAꓘƧƎIVI ƎD+Ǝ
V+IƎ+ : ƎIИAИ*ADƎꟻ | : Ǝ+AꓘƎƧAꓘ ƎI+DƎ+
(atiieriate etre atiieriate | klaverniie etre klaverniie kureiate etre kureiate | satanes etre satane peieriate etre peieriate talenate | etre talenate museiate etre museiate iuieskane | etre iuieskanes kaselate etre kaselate tertie kaselate | peraznanie teitu) = *Attidiatibus, alteris Attidiatibus, Claverniis, alteris Claverniis, Curiatibus, alteris Curiatibus, Satanis, alteris Satanis, Piediatibus, alteris Piediatibus, Talenatibus, alteris Talenatibus, Museiatibus, alteris Museiatibus, Iuiescanis, alteris Iuiescanis, Casilatibus, alteris Casilatibus, tertiis Casilatibus, Peraznaniis dicito* (Aufr. et Kirch. II 352). Cf. Lanzi 729 = 637 et Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, quibus etre = *alterâ*.

§ 2. ƎD+Ǝ, fortasse = ἑτέρα (alterâ), abl. sg. in tab. eugub. IIb 14, ubi legitur: ƎƆ : ƎƧ : IƆƧ : ƎD+Ǝ (etre sviseve) *in altera —a* (Aufr. et Kirch. II, 345, 352, vide ƎƆƎƧIƆƧ sviseve). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 13.

ƧƎDꓘƎ (etres), ἑτέροις (alteris), pronom. masc. abl. pl. 2 decl., quod et scribitur ƎD+Ǝ etre, ab ETRV = ἕ-τερο-ς, *alter* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 30; Aufr. et Kirch. I 119, II 370). Tabula eugubina III 18 sq.: ƧƎИƧƎӨA | ƧIDꓘ : ƧƎDꓘƎ (etres tris ahesnes) = *alteris tribus aeneis* (vide ƧƎИƧƎӨA ahesnes).

IꟼꓘƎ (etri), *Etriâ*, n. pr. fem., uti videtur pro etrial (fortasse ab AꟼƎ+Ǝ etera = ἑτέρα), in ossuario perus. n. 1532. Vide voc. sq.

AIꟼꓘƎ (etria), *Etria* (vel *Eteria*?), n. pr. fem., contractum ab AꟼƎ+Ǝ etera = ἑτέρα), (vide IꟼꓘƎ etri et AꟼƎ+Ǝ etera § 2), in titulo perus. n. 1596. Cf. Etreia Thetis apud Marini *Arval.* pg. 830 (Mommsen n. 4378).

ETRISCVS, *etruscus*, adiect. ad Etruriam pertinens. Est cogn. virile. Inscr. apud Grut. 349, 6: D · M | AFRISENIO · PAP | VERO · DEC · COL | SARM · VIX · AN · XXXX | ET · L · CLODIO · PAP · E|TRISCO · D · CO . . . . .

ETRV, ἕ-τερος (alter, secundus), thema pronomin. apud Umbros (cf. etr. AꟼƎ+Ǝ etera = ἑ-τέρα) = sanscr. i-tara, lat. *i-terum*, a stirpe pronominali E- et suff. comparat. tru pro tro vel tero = scr. tara; unde MADꓘƎ (e-tram) = ἑ-τέραν (alteram), 8AD+Ǝ (e-traf) = ἑ-τέρας (alteras), ETRV = ἑ-τέρῳ (altero), ƎD+Ǝ (e-tre) vel ƧƎDꓘƎ (e-tres) = ἑ-τέροις (alteris). Cf. Passeri *Lett. Ronc.* n. XIV pg. 369, 384 sgg., et *Paralip.* pg. 325; Lanzi I 286 = 221, 353 = 275, 819 = 728; Müller *Die Etr.* I 52 sq.; Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg.* s. 35; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244; Aufr. et Kirch. I 40, 44, 67, 130, 142; Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 42, III 257; Orioli in *Album* XIX 174 sq. Vide ETRVRIA pg. 413 sq.

§ 2. ETRV = ἑτέρῳ (altero), abl. sg. 2 decl. (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 33, Grotefend *Rud. l. u.* IV 10 sq.; Aufr. et Kirch. I 118, II 144, 155). Tab. eugub. VI a 35, 38, 43: PIHACLV · ETRV = *piaculo altero* (vide PIHACLV).

?VꟼꓘƎ (etru), quod legitur in titulo etr. n. 1597, *Aetria* vel *Secunda* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244 n. 161, ab AꟼƎ+Ǝ (etera) = ἑτέρα.

ETRVRIA, regio Italiae mediae, quae hodie dicitur *Toscana*, Tyrrheno mari, et Apennino, Macra et Tiberi fluviis terminata (Strabo V, II, 1 et 5; Polyb. II 16). Hoc nomine, Etruria (pro Etrusia) vel Tuscia, usi sunt Romani, pro eo quod graecis scriptoribus antiquissimis est Τυρσηνία (Lycophr. vs. 1239; Herodot. I, XCIV, 3, et CLXIII, 1; Apollon. Rhod. *Argon.* III 312, IV 660, 850, 857 Τυρσηνὶς ἤπειρος; Eurip. *Med.* vs. 1343 et 1349 Τυρσηνὶς Σκύλλα; Dio *Hist. rom.* XLV 12, XLVIII 30, cf. XLVIII 54 et fragm. III 1), et recentiori orthographiâ Τυῤῥηνία (Plato *Tim.* pg. 25 = 202, *Crit.* pg. 114 = 256; Aristot. *Polit.* VII, IX, 3; Strabo V, II, 1 et alibi; Diod. XV, XIV, 3; Polyb. II, 16 et alibi; cf. Hesyodi Fragm. n. 201 ex Schol. Apollon. ad III, 312). Populi appellantur Etrusci vel Tusci (1), a Graecis Τυρσηνοὶ (Hesyod. *Theog.* v. 1016; Hom. in *Bacch.* vs. 8; Lycophr. vs. 805, 1085, 1248; Sophocl. fragm. n. 677 curante Ahrens Τυρσηνοὶ Πελασγοί; Pindarus *Pyth.* I, 42 Τυρσανῶν ἀλαλατός; Apoll. Rhod. *Argon.* IV, 1760; Nonnus *Dionys.* XXXI 89, XLIV 243, XLV 103, 117, 149; Paus. *Eliac. pr.* XII 5, *Phoc.* XI 3; Dio XXXVIII, 37) vel Τυῤῥηνοί, qui vero a quodam duce Rasena (2) se nominant, teste Dionysio Halic. I 30, cuius verba sunt: *Ῥωμαῖοι μέν τοι ἄλλαις αὐτὸ προσαγορεύουσιν ὀνομασίαις· καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς χώρας, ἐν ᾗ ποτε ᾤκησαν, Ἐτρουρίας προσαγορευομένες, Ἐτρούσκους καλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβάσματα λειτουργιῶν, διαφέροντας εἰς αὐτὴν ἑτέρων, νῦν μέν τοι ἀσαφέστερον, προτερον δ' ἀκριβοῦντες τοὔνομα ὥσπερ Ἕλληνες, Θυοσκόους ἐκάλουν· αὐτοὶ μέν τοι σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ ἡγεμόνων τινὸς Ῥασένα, τον αὐτὸν ἐκείνῳ τρόπον ὀνομάζουσι.* Etruscorum originem a Lydiis, auctore Herodoto (3), concorditer adfirmant scri-

(1) Οἱ Τυρρηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται (Strabo V, II, 2). — Τούσκων, κατὰ δὲ Ἕλληνας Τυῤῥηνῶν (Ptol. III, 1).

(2) Legitur et Ῥασέννα in codd. Cf. Schwegher *Röm. gesch.* I 255 nt. 8.

(3) Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. Ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὧδε περὶ αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄτυος τοῦ Μάνεω βασιλέος σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας· μετὰ δὲ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα διζῆσθαι· ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. Ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων, καὶ τῶν ἀστραγάλων, καὶ τῆς σφαίρης, καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνιέων τα εἴδεα, πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν

plores veteres fere omnes (si excipias Dionys. I, 28 sqq.), Lycophron vs. 1351 sqq., Timaeus fragm. n. 19 (*Graeci hist. min.* I 197) apud Tertul. *De spect.* cap. 5, Strabo V, II, 2, Plutarchus *Quaest. rom.* cap. 53, et in *Rom.* II 3, Appianus *De bello pun.* cap. 66 (cf. *De bell. civ.* V, 49), Cicero *De Div.* I, 12, Virgilius *Aen.* II 781, VIII 479 sq., IX 11, X 155 (1), Horatius *Sat.* I, VI, 1, Catullus XXXI 13, Ovidius *Met.* III 583, Pedo Albin. *In obitum Maec.*, Velleius Paterc. I, I, 4, Plinius III, VIII, 1, Tacitus *Ann.* IV, 55, Seneca *Ad Helv.* cap. 6, Statius *Sylv.* I, II 190, IV, IV 6, Silius Ital. IV 721, V 9, VIII 483, X 40, 485, XIII 828, Solinus II, 7, Valerius Maximus II, IV, 4, Festus *Qu.* XIV, 28 pg. 323 (2), et XV 29 pg. 355 (3), Servius in *Aen.* locc. citt. et I 67 (« Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat aequor »), Iustinus XX, 1, Rutilius I, 596 (cf. Fea *Storia dei vasi fittili dip. colla relaz. della colonia Lidia*, Dennis *The cities and cemet. of Etruria* I, XXXII nt. 2, et A. Vannucci *Storia d'Italia* I, 82 sgg.). Sic etiam Sardiani opinabantur; hi enim, Tiberio imperante, « decretum Etruriae recitavere, ut consanguinei (Tacit. *Ann.* IV, 55) ». Etrusci, quos Tiberius Graccus (apud Cic. *De nat. deor.* II, 4) *barbaros* vocitabat, et ipse Cicero *De rep.* II, 4 (4), dicti sunt quasi *ἕτεροι Ὄσκοι* (Secchi in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 15; cf. *Arch. stor. ital.* nv. sr. I, II, 176 sg.), scil. *alii Osci* vel *hostes* vel *barbari* (vide etr. Aq∃+∃ = *ἑτέρα*, umbr. ETRV = *ἑτέρῳ*, OBSCVS, TVRSCE, MVꓘƧDV+ turskum, TVSCER, AↃƧV+ tusca, TVSCOM, TVSCIA, TVSCVS, TVSCANIA, TVSCVLVM). Apud veteres tamen opinio erat, Tuscos Graecorum linguâ appellatos fuisse *Θυόσκους* h. e. *divinos*, *ἀπὸ τοῦ θύειν* (Serv. ad *Aen.* II 781, Isid. *Orig.* XIV, 4), « a sacrifico ritu (Plin. III, VIII, 1) », scil. ob excellentem sacrorum ac divini cultus peritiam (Dionys. I, 30). Male Servius ad *Aen.* X, 164: « Etruria dicenda est ab Etrusco principe »; ipse tamen scripsit in *Aen.* XI, 598: « Hetruria dicta est, quod eius fines tenebantur usque ad primam ripam Tyberis; et per syncopen Ἑτρούρια, quasi Ἑτερούρια (1) ». Ad Tyrrhenorum nominis formam quod pertinet cf. ΤΥΡΣΕΙ, TYRSENVS, TYRRHENVS, AIƧIqqV+ turrisia, TVRSA cet. — Quum Italiam invaserint (2), trecenta Umbrorum oppida debellarunt (Plin. III, XIX, 1), et populos constituere duodecim (Liv. V, 33; Dionys. VI 75, IX 8; Strabo V, II, 2; Serv. ad *Aen.* II 278, VIII 475, X 172, XI 9), totidemque civitates condiderunt, quae fortasse sunt: Caere, Tarquinia, Rusellae, Vetulonium, Volaterrae, Populonia, Arretium, Cortona, Perusia, Clusium, Veii, Volsinium (3); quarum concilium ad fanum Voltumnae indicebatur (Liv. IV 23, V 17, X 16). In his Lucumones praestabant duodecim (4); unde ad Virg. *Aen.* X 202 (« Gens illi triplex, populi sub gente quaterni »), scripsit Servius: « Quia Mantua tres habuit populi tribus, quae in quaternas curias dividebantur: et singulis singuli Lucumones imperabant, quos in tota Tuscia duodecim fuisse manifestum est: ex quibus unus omnibus praeerat. Hi autem totius Tusciae divisas habebant quasi praefecturas ». Etruriam sic descripsit Plinius III, 8: « Primum Etruriae oppidum Luna portu nobile. Colonia Luca a mari recedens, propiorque Pisae inter amnes Ausarem et Arnum, ortae a Pelope Pisisque, sive a Teutanis, graeca gente. Vada Volaterrana: fluvius Cecinna, Populonium Etruscorum quondam hoc tantum in littore.

οὐκ οἰκηΐευνται Λυδοί. Ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία· τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι, παυομένους τῶν παιγνιέων. Τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι. Ἐπείτε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων, κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπ' ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρης. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἑωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. Λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρης, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρνην, καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν· ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς, ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. Ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετουνομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ παιδὸς, ὅς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους οὐνομασθῆναι Τυρσηνούς. Herod. I, 94. — De Etruscorum origine contendunt Niebuhr *Hist. rom.* I 153-161, Müller *Die Etr.* I 70 sqq., Wachsmuth *Die ältere geschichte des Römisch. staates* s. 81 sq., A. G. Schlegel *Heidelb. Iahrb.* 1816 n. 54 et *Opusc. lat.* ed. Boecking s. 146 sq., Micali *Storia* etc. cap. 7., Lepsius *Ueb. di Tyrrh. Pelasg. in Etruria*, Grotefend *Zur Geogr. und gesch. von Alt-Ital.* III 24 sq., Abeken *Mittelitalien von den zeiten römischer herrschaft*. Cf. Creuzer *Religions de l'antiquité* ed. Guigniaut, II 1167-1183.

(1) Cf. *Aen.* II 779 sq. (« Lydius - Thybris »), VII 242 (« Tyrrhenum ad Thybrim »), et VII 663 (« Tyrrheno in flumine »).

(2) « E[trus]corum, qui Sardi appellantur, quia Etrusca gens orta est Sardibus ex Lydia. Tyrrhenus enim inde profectus cum magna manu eorum, occupavit eam partem Italiae, quae nunc vocatur Etruria ».

(3) « Turannos, Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turrheno duce Lydorum, a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyrannos dictos ».

(4) Cic. *De orat.* II, 19 *barbarum* dicit *Tuscum mare*.

(1) Cf. Isidor. *Orig.* XIV, 4; Niebuhr *Hist. rom.* I, 158; Pott *Etym. forsch.* I 137, II 289; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* III, 272 sqq.; *Archiv. stor. ital.* nv. sv. 1, II, 176 sgg.; Mommsen *Röm. geschichte*, I 82.

(2) Fortasse saec. quinto ante Romam conditam, duodecim ante Chr. nat.

(3) Dempsterus *Etr. reg.* II, 41: « Veii, Tarquinii, Falerii, Vetulonium, Populonia, Corythus, Volsinii, Caere, Clusium, Faesulae, Luca, Luna ». — Cluverius *Ital. ant.* pg. 453: « Caere, Tarquinii, Rusellae, Vetulonii, Volaterrae, Aretium, Cortona, Perusia, Clusium Volsinii, Falerii, Veii ». — Cf. Micali *Storia* etc. cap. 7.

(4) « Nam et Lucumones reges habebat (*Tuscia*), et maximam Italiae superaverat partem ». Serv. ad *Aen.* VIII, 65 (cf. II 278, VIII 475, XI 9).

Hinc amnes Prille, mox Umbro navigiorum capax, et ab eo tractus Umbriae, portusque Telamon: Cossa Volcientium a populo Romano deducta: Graviscae, Castrum novum, Pyrgi. Caeretanus amnis, et ipsum Caere intus M pass. quatuor, Agylla a Pelasgis conditoribus dictum: Alsium, Fregenae. Tiberis amnis a Macra CCLXXXIV M pass. Intus coloniae: Falisca Argis orta (ut auctor est Cato), quae cognominatur Etruscorum, Lucus Feroniae, Rusellana, Senensis, Sutrina. De caetero Aretini veteres, Aretini Fidentes, Aretini Iulienses, Amitinenses, Aquenses cognomine Taurini, Blerani, Cortonenses, Capenates, Clusini novi, Clusini veteres, Fluentini praefluenti Arno adpositi, Fesulae, Ferentinum, Fescennia, Hortanum, Herbanum, Nepet, Novem Pagi, Praefectura Claudia Foroclodii, Pistorium, Perusia, Suanenses, Saturnini, qui antea Aurinini vocabantur, Subertani, Statones, Tarquinienses, Tuscanienses, Vetulonienses, Veientani, Vesentini, Volaterrani, Volcentini cognomine Etrusci, Volsinienses. In eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustuminus, Caletranus ». — Potentes armis, Etrusci eiecerunt Ligures ultra Macram amnem, et Lunam occuparunt cum portu (Strabo V, II, 5); coloniis tenuere campos circa Padum (Polyb. II, XVII, 1), ubi duodecim oppida condiderunt, Hadriam, Mantuam, Mutinam, Felsinam etc. Regio dicta est Etruria nova (Serv. ad *Aen.* X, 202) h. e. *Etruria circumpadana*, *περὶ τὰς ἀνατολὰς τοῦ Πάδου*, e qua Tusci a Gallis eiecti sunt (Polybius II, XVII, 3; Diodorus Sic. XIV, CXIII, 1 sq.; Livius V, 33 sq.; Plinius III, XXIV, 1; Plutarch. in *Cam.* XVI, 1 sq.; Iustinus XX, 5). E Corsica Phocaeenses eiecerunt, ubi Niceam condiderunt, et adiacentes Tusciae insulas suae ditioni vindicarunt (Diod. V, XIII, 4). Sardiniam insulam quoque incoluerunt (Strabo V, II, 7), et classe pollentes nomen dedere mari Italiae subiecto (Diod. Sic. V, XL, 1). Etrusci, inquit Livius V, 33, in utrumque mare vergentes incoluere urbibus duodenis terras; prius cis Apenninum ad inferum mare, postea trans Apenninum, totidem, quot capita originis erant, coloniis missis: quae trans Padum omnia loca, excepto Venetorum angulo, qui sinum circumcolunt maris, usque ad Alpes tenuere. Umbria potiti (Serv. ad *Aen.* XII, 753; vide VMBRIA), prospera bella contra Latinos gesserunt (Plutarch. in *Rom.* II, 3; Serv. ad *Aen.* VII, 426); Volscis postea subiectis (Serv. ad *Aen.* XI, 567), et Cumanis pulsis (Strabo V, IV, 3), Campaniae campos invaserunt (Polyb. II, XVII, 1; Plin. III, IX, 17; Serv. ad *Aen.* X, 145), ibique duodecim civitates condiderunt, quarum caput Capuam (Vulturnum) nominarunt (Strabo V, IV, 3; vide CAPVA). Hinc Cato apud Serv. in *Aen.* XI, 517 dixit: « In Tuscorum iure pene omnis Italia fuerat ». Livius I, 2: « Tanta opibus Etruria erat, ut iam non terras solum, sed mare etiam per totam Italiae longitudinem, ab Alpibus ad fretum Siculum, fama nominis sui implesset ». Et V, 33: « Tuscorum ante Romanum imperium late terra marique opes patuere (1) mari supero inferoque, quibus Italia insulae modo cingitur, quantum potuerint, nomina sunt argumento; quod alterum Tuscum communi vocabulo gentis, alterum Hadriaticum mare, ab Hadria Tuscorum colonia, vocavere Italicae gentes. Graeci eadem Tyrrhenum (2) atque Hadriaticum vocant ». Cf. Serv. ad *Georg.* II, 533 (« Sic fortis Etruria crevit »). — Romanis coniuncti, Tusci auxilium tulerunt Romulo contra Sabinos dimicanti (Dionys. II, 37; Varro apud Serv. in *Aen.* V, 560. Cf. Cic. *De rep.* II, 8); inde Clusini, Arretini, Volaterrani, Rusellani, Vetulonienses Latinis et Sabinis contra L. Tarquinium Priscum (Dionys. III, 51, 53 sq.), a quo victi sunt et fusi ad Eretum (Dionys. III, 57 sqq); tandem civitatum etruscarum principem Tarquinium agnoscunt (cf. Niebuhr *Hist. rom.* II, 100), sine Romanorum praesidiis, sine exactionibus, et retenta pristina reipublicae forma, afferentes principatus insignia, quibus suos reges ornare consueverant, coronam auream et sellam eburneam, sceptrumque in summitate habens aquilam et purpuream tunicam auro distinctam, purpureumque amiculum varium, qualia Lydorum atque Persarum reges gestarunt (Dionys. III, 59 sqq.) (3). Defuncto Tarquinio, quum pacta non observassent, denuo a Servio Tullio Romanorum rege vincuntur (Dionys. IV, 27). Sub Tarquinio Superbo, Etrusci multi Romam iverunt, habita sede in monte Coelio (Varro *De l. l.* V, 46 pg. 18; Tac. *Ann.*

(1) Hinc *Τυῤῥηνοὶ θαλαττοκρατοῦντες* (Diodor. V, XIII, 4). De Etruscorum pirateria cf. Cic. *De rep.* II, 4 et in *Hortens.* apud Serv. in *Aen.* VIII, 479; Strab. V, III, 5, VI, II, 2, X, IV, 9; Diodor. V, IX, 43; Dionys. I 25; Nonn. *Dionys.* XXXI, 89 sq.; Ephor. fragm. n. 52 (*Graeci hist. min.* I, 245); Philostr. *Imag.* I, 18; Iambl. *De Pictagor. vita* cap. XXVII, § 127. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* V, 329.

(2) *Τυρσηνὸν πέλαγος* (Polyb. I, X, 5; II, XIV, 4, et XVI, 1; XXIV, VI, 6. — Paus. *Eliac. pr.* XXV, 3), *Τυῤῥηνικὸν πέλαγος* (Strab. II, IV, 19 et 29; V, I, 1 et 3; V, II, 1 et 9. — Plutarch. in *Cam.* XVI, 2, in *Aem. Paul.* VI, 2, in *Pomp.* XXVI, 4, in *Ant.* LXI, 3. — Philostr. *Vit. Apoll.* V 11, *Imag.* prooem. § 4), *Τυρσηνὸς ἅλς* (Opp. *De pisc.* III 543), *Τυρσηνὸς πόντος* (Opp. op. cit. III 628, V 216), *Τυῤῥηνὴ θάλασσα* (App. *praef.* cap. 3), *Τυῤῥηνικὴ θάλασσα* (App. *De bell. civ.* I, 109). Cf. *Τυρσηνικὸς κόλπος* (Soph. fragm. n. 339), *ἀκταὶ Τυρσηνίδες* (Apoll. Rhod. *Argon.* IV 660, 856), *Τυρσηνὸς ἤπειρος* (Apoll. Rhod. III 312, IV 850).

(3) Florus I, 5: « Neque pace Tarquinius quam bello promptior. Duodecim namque Tusciae populos frequentibus armis subegit. Inde fasces, trabeae, curules, annuli, phalerae, paludamenta, praetextae; inde, quod aureo curru quatuor equis triumphatur; togae pictae, tunicaeque palmatae; omnia denique decora et insignia, quibus imperii dignitas eminet ». Cf. Sil. Ital. VIII, 484 sqq.

IV, 65; Propert. IV, 11; Serv. ad *Aen.* V, 560. Cf. Dionys. III 49, V 36, Liv. II 14, Nardini *Rom. ant.* II 172). Hac et aliis de causis, expulsis regibus ab urbe Roma, Veientani et Tarquinienses ad repetendum regnum belloque persequendos Romanos sequuti sunt Tarquinium; Veientes fusi fugatique; Tarquiniensis autem hostis non stetit solum, sed etiam ab sua parte Romanum pepulit (Liv. II, 6; Dionys. V, 14 sq.; Plutarch. in *Popl.* IX 1 sqq.): « Ita quum pugnatum esset, inquit Livius II, 7, tantus terror Tarquinium atque Etruscos incessit, ut, omissa irrita re, nocte ambo exercitus, Veiens Tarquiniensisque, suas quisque abirent domos ». Tum Porsena, Clusii lucumo, a Tarquiniis arcessitus, Romam infesto exercitu venit (Liv. II, 9; Dionys. V, 21 sq.); et paullo post, dedita urbe (Tac. *Hist.* III, 72), et composita pace (1), exercitum ab Ianiculo deduxit, et agro romano excessit (Dionys. V, 23 sqq.), anno U. C. CCXLVI, ante Chr. nat. 506. Fata tamen premebant Etruscos (2), qui ex Aetalia insula iam a Syracusanis eiecti, Cumanos bello prementes, magno praelio navali victi sunt sub Hierone, anno ante Chr. nat. 445 (Diod. XI, LI, 2, Pindar. *Pyth.* I 72). Posthac Capuam quoque amiserunt, a Samnitibus captam (Serv. ad *Aen.* X, 145; Strabo V, IV, 3). Insequentibus annis plura inter Etruscos et Romanos bella orta sunt, sub Furio Camillo (Liv. VI, 2 sqq.; Plutarch. in *Cam.* cap. 35 et 37), Marco Fabio Ambusto (Liv. VII, 17), Quinto Fabio (Liv. IX, 35 sqq.), C. Marcio Rutilo (Liv. IX, 37); et ad Vadimonem lacum, Q. Fabio et C. Marcio Rutilo consulibus, anno U. C. CDXLIV, ante Chr. nat. 308, fractae sunt Etruscorum vires (Liv. IX, 39). Anno autem CDXLV (ante Chr. nat. 307), praesidio Perusiae imposito ab eodem Fabio (Liv. IX, 40), Etruria evenit Decio consuli, qui Tarquinienses metu subegerat inducias in quadraginta annos petere; Volsiniensium castella vi cepit;

(1) Liv. II, 13: « Iactatum in conditionibus nequidquam de Tarquiniis in regnum restituendis, magis quia id negare ipse nequiverat Tarquiniis, quam quod negatum iri sibi ab Romanis ignoraret. De agro Veientibus restituendo impetratum; expressaque necessitas obsides dandi Romanis, si Ianiculo praesidium deduci vellent ». Plin. XXXIV, XXXIX, 2: « In foedere, quod expulsis regibus populo romano dedit Porsenna, nominatim comprehensum invenimus, ne ferro nisi in agricultura uterentur ». Cf. Niebuhr *Hist. rom.* II, 110 sqq., 341.

(2) Censorinus *De die nat.* cap. 17: « Quare in Tuscis historiis, quae octavo eorum saeculo scriptae sunt, ut Varro testatur, et quot numero saecula ei genti data sint, et transactorum singula quanta fuerint, quibusve ostentis eorum exitus designati sint, continetur. Itaque scriptum est, quatuor prima saecula, annorum fuisse centum et quinque: quintum, centum viginti trium: sextum, undeviginti et centum: septimum, totidem: octavum tum demum agi: nonum et decimum superesse. Quibus transactis finem fore nominis Etrusci ». Adde Plutarch. in *Syll.* cap. 7, et cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 197.

quaedam ex his diruit; circumferendoque passim bello, tantum terrorem sui fecit, ut nomen omne Etruscum foedus ab consule peteret. Ac de eo quidem nihil impetratum: induciae annuae datae; stipendium exercitui romano ab hoste in eum annum pensum, et binae tunicae in militem exactae: ea merces induciarum fuit (Liv. IX, 41). Sed anno CDL (ante Chr. nat. 302) nunciatur Etruriam sublevare, ab Arretinorum seditionibus motu orto; ergo in Etruscos versum bellum (Liv. X, 3 sq.), Q. Fabio dictatore, a quo fractae iterum Etruscorum vires (Liv. X, 5; Diod. XX, 35). Caetera narrat ipse Livius X 10, 12, 16 sq., 30 sq. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 14 sq., 191 sq., V 333, 335, 338, VI 60, 85, 119, 145, 151, 153 sqq. — De Etruscorum potentia, industria et moribus ita scripsit Diodorus V, 40: « Hi quondam fortitudine praecellentes magnum terrae tractum occuparunt, multasque et celebres condiderunt urbes. Quin et classibus pollentes diu maris imperium tenuere, et mare Italiae subiectum Tyrrhenum de suo nomine appellarunt. Hi inter cetera, quibus pedestrem militiam excoluere, tubam repererunt ad bella utilissimam, quae Tyrrhena inde vocatur (1). Summis exercituum ducibus hoc ipso maiestatem conciliarunt, quod lictores cum fascibus et sellam curulem ex ebore togamque purpura praetextam illis addidere. Domorum quoque porticus ad avertendum turbae servorum et clientium strepitus et molestias percommodas invenerunt (2). Quorum pleraque imitati Romani in suam translata rempublicam ad summam elegantiam provexere. Literis (3) vero et in primis naturae ac rerum divinarum perscrutationi plurimum studii impenderunt (4), fulminum observationi prae cunctis mortalibus summopere intenti (5). Quapropter hac etiamnum aetate totius prope orbis moderatores hos viros admirantur, et prodigiorum per fulmina ostentorum interpretibus illis utuntur. Quum autem terram incolant uberrimam, eamque probe exerceant, largissimos inde fructus percipiunt, qui non modo ad nutricationem sufficientem, verum etiam ad voluptates et delicias multum conducant (6). Bis enim in die mensas adornant opiparas (7), celeraque ad lautitiem et fastum

(1) Τυρσηνικὴ σάλπιγξ (Aeschyl. *Eum.* vs. 567; Eurip. *Phoen.* vs. 1377, *Rhes.* vs. 988, *Heracl.* vs. 830) vel Τυρρηνὴ σάλπιγξ (Max. Tyr. *Diss.* III, 10). Virg. *Aen.* VIII, 526 « Tyrrhenusque tubae mugire per aethera clangor »; et Sophocl. *Aiax* vs. 17: χαλκοστόμου κώδωνος ὡς Τυρσηνικῆς. Cf. Schol. in Aristoph. *Ran.* 133.

(2) Varro *De l. l.* V, 161 pg 63; Paul. pg. 13. Vide HADRIA.

(3) Valer. Max. II, IV, 4; Tac. *Ann.* XI 14.

(4) Liv. I 56, V 1 et 15; Plin. II, LXXXV, 1, X, XVII, 1; Festus *Qu.* XV, 30 pg. 355; Cic. *Har. resp.* cap. 12; Tacit. *Ann.* XI, 15; Serv. ad *Ecl.* IV, 43, ad *Aen.* VIII, 345; Macr. *Sat.* V, 19; Strabo XVI, II, 1, XVII, I, 43. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 198 sq.

(5) Sil. Ital. VIII, 477.

(6) Cf. Varro apud Philarg. ad *Georg.* II 167, et *Rei agr. auct.* pg. 258 ed. Goes Vide TAGES.

(7) Dionys. II, 38; Posidonii Apam. fragm. n. 1.

pertinentia adhibent (1); stragula texunt ceu floribus inspersa; argenteorum eis poculorum ingens copia est et varietas; familiarium etiam ministrorum non exiguus in parato est numerus: quorum alii formae decore excellunt, alii sumtuosiore, quam pro servili conditione, vestitu exornati sunt. Secretae ab aliis et multiplices habitationes tum servis sunt tum ingenuorum plerisque. Ut paucis dicam, abiecta, quam olim exercuerunt, virtute, in compotationibus et ignavia degeneri vitam exigunt (2). Ideoque non mirum est, quod maiorum in bellis gloriam amiserunt. Nec minimum ad luxum eis sola virtus confert. Regionem enim tenent fertilissimam et optimis glebis praeditam, ex qua omnis generis fructus recondunt (3). Etruria enim foecunditate nulli cedens terrae, in late patentibus campis recumbit, et clivosis collibus, arationi tamen idoneis, distincta est. Humore etiam mediocri, non hiberno solum tempore, sed etiam aestivo rigatur ». De Etruscorum artificiis, sapientia etc. loquuntur scriptores veteres Plin. II, LIII, 1, et LV 2, XXXIII, IV, 4, XXXIV, XVI 2, XXXV, XLIII, 2 et XLV 3, XXVI, XIX, 9; Teophr. *Hist. plant.* V 9, IX 15; Dionys. III 71, Atheneus lib. XV, Strabo V, II, 2, VIII, VI, 20; Theopomp. fragm. n. 222; Diod. Sic. XXIII, 2; Aelian. fragm. n. 374; Porphyr. *De abst.* III, 4; Oppianus *De venat.* I 170, 196, 300, 396 (cf. Eurip. *Cicl.* vs. 12); Aeschyl. fragm. n. 452 (Τυρρηνὸν γενεὰν, φαρμακοπόιον ἔθνος); Cratini fragm. *Nom.* n. 10; Pherecr. fragm. *Crap.* n. 5. — Etruria memoratur in lapidibus: ETRVR · XV · POPVLOR (Grut. 385, 1 = Orell. n. 96) vel AETRVR · XV · POPVL (Gud. 134, 5 = Orell. n. 3149) vel AETRVRIAE XV · P · P (Henzen n. 6183; cf. n. 6497, ubi ETRVRIAE). Saepe TVSCIA in titulis apud Orell. et Henzen n. 1100, 1181, 2170, 2285, 2354, 3648 (THVSCIAE), 3866, 5130, 5580, 6183, 6904. In lapide apud Gorium *Inscr. etr.* I 96 (Orell. n. 96): ETRVSCIS AD SVTRIVM DEVICTIS. Cf. Henzen n. 5346, et *Kalend. Praen.* ad mens. apr. (Orell. II 388 sq.). In inscr. apud Gori II, 237 (Orell. n. 539): SABINORVM ET TVSCORVM EXERCITVM FVDIT (Appius Claudius C. f. Caecus). Adde inscr. apud Henzen n. 5121 (vide MACRA).

ETRVSCVS. Vide ETRVRIA.

ETTISARNIᛊᛊEᛊ? in inscr. messap. n. 2960.

V+Ǝ (ETV), *ito* = scr. e t u, imperat. 3 pers. sg. (cf. EETV = *ex-ito*?), e rad. -Ǝ (E-) pro i- = rom. *i-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 41, 44, 142, II 21, 70, 253 sq., 386; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 22). Tabula eugub. Ib 10: V+Ǝ : V+ꟼIOƆ⁎ИA : 8ƎƆA (avef anz[e]riatu etu) = tab. VI b 48 AVIF · ASERIATO · ETV h. e. *aves observatum ito;* tab. Ib 14: V+Ǝ : ƎWVИVƧƎ (esunume etu) = tab. III 20 VᛁƎ : ИƎWVИVƧƎ (esunumen etu) h. e. *ad sacrificium ito,* cui respondet tabula VIb 52 ESONOME ETVTO = *ad sacrificium eunto;* tab. IIa 33: V+Ǝ : ꟼAWAИIꟼƧ (spinamar etu) = *ad —am ito;* tab. IV 20 sq.: VᛁƎ | WIꟼƎᛁ⊗Ǝᛁ (tehterim etu) = ... *ito;* et tab. VIIa 29: TRAF · SAHATAM · ETV = *trans —am ito.* Grotefend explicat *agito* (*Rud. l. u.* II 11, V 13, 20, VII 19, 28, 35, VIII 21, 29, 34, 38). Cf. Lanzium I 379 = 296, 382 = 299, II 819 = 728. — Invenitur etiam in compositis, cum praep. -ᗡꟼWA ampr- vel -ᗡꟼA apr- = AMBR- h. e. *amb-*, *circum* (Vᛁ⊗ƎᗡꟼWA ampr-ehtu = VᛁƎᗡꟼA apr-etu h. e. *circum-ito*), cum praepositione ИƎ (EN) = lat. *in* (V+ƎИƎ = ENETV h. e. *in-ito*), et cum praep. ꟼV up = lat. *ob* (V+ƎꟼV up-etu = *ob-ito*, A+V+ƎꟼV up-etuta = *ob-eunto*).

AƆAᛁ+Ǝ (etvaca), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in marmore perusino n. 1933 lin. 6. Cf. Ǝᛁ+Ǝ etve, quod sequitur.

Ǝᛁ+Ǝ (etve), fortasse *atque*, coniunctio apud Etruscos, in titulo perusino n. 1915 lin. 1. Alii aliter interpretati sunt: *annualis*, ab ἔτος (annus), sive *votivus*, a *voveo* (Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 52); vel *bonus*, ab ἐτὸς = ἐτεὸς (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 122). Cf. Coltellini *Conghietture* etc. pg. XXXVI.

ƎᒧV+Ǝ (etule), Ἐπειὸς (Epeus), filius Panopei (al. Endymionis), equi troiani faber (Hom. *Odyss.* VIII 493 sqq. et XI 523; Eurip. *Troad.* v. 10 sqq.; Paus. *Att.* XXIII, 8, *Corinth.* XXIX, 4, *Phoc.* XXVI, 2), quem exhibet etr. speculum n. 2492 (Lanzi II 223 sg. = 171 sg., Millin *Gall. myth.* II 251 suiv., Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. CCXXXV). Etule proprie est Αἰτωλὸς (Aetolus), ut mihi videtur, ita Epeus a patria appellatus, quia rex Epeorum sive Eleorum fuit, qui ab Aetolia originem duxerunt (Paus. V, I, 2). Pindarus autem Αἰτωλὸς ἀνὴρ dixit pro Ἠλεῖος (*Olymp.* III, 22) et Αἰτωλοὶ pro Ἠλεῖοι, propter Oxylum, qui priscos Epeos pristinas sedes obtinere passus est, et cum illis Aetolos coniunxit, agro aequaliter assignato (Paus. V, IV, 2).

ꟼV+Ǝ (etur) = ETVR. Vide VWA+ƧꟼV+Ǝ (eturstamu), = ETVRSTAHMV.

AᗡᛁᛁƎ (etvra), fortasse perperam scriptum pro AꟼƎᛁƎ etera = ἑτέρα (altera), in titulo perusino n. 1931. Cf. Orioli in *Album* XXII, 278, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 6.

MIᗡV+Ǝ (eturiś), *Veturii*, n. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro veturiś (cf. AIVᗡ+ƎᛁI vetruia), abiecto digamma aeolico. Ossuarium perusinum n. 1142 bis *b*: MIꟼV+Ǝ · MIAƆ AИAO (thana caiś eturiś) = *Tannia Caii Veturii* uxor.

(1) Dionys. IX, 16; Strabo V, IV, 3; Virg *Aen.* XI, 733 sqq.; Appian. *De reb. pun.* cap. 66.
(2) Alcimi Siculi fragm. n. 5; Heracl. *De reb. pl.* fragm. 16; Aristot. *Inst. barbar.* fragm. n. 246 sq.; Theopompi fragm. n. 222.
(3) Livius XXII, 3; Plin. XIV, VIII, 7.

ETVRSTAHMV, *ex—ator*, imperat. depon. 3 pers. sg., pleniori ortographia EHETVRSTAHMV et antiquissimis literis VMA+ƧᑫV+Ǝ (e-tursta-mu), compositum a praep. E pro -ⴲƎ eh- vel EHE = *ex* et verbo tursta (Aufr. et Kirch. I 55, 143, II 253, 256). Tab. eugub. VIb 53: POI · PERCAM · ARSMATIA · HABIEST · ETVRSTAHMV · ESO · ETVRSTAHMV = *qui virgam —iam habebit, ex—ator: haec ex—ator.*

VMA+ƧᑫV+Ǝ (eturstamu), *ex—ator*, imperat. depon. 3 pers. sg., recentioribus litteris ETVRSTAHMV pro EHETVRSTAHAMV, compositum ex praep. -Ǝ (E-) pro -ⴲƎ (EH-) vel EHE = *ex* et verbo tursta (Aufr. et Kirch. I 55, 85, II 253, 256), cuius significatio ignoratur (1). In tabula eugubina I b 16 haec leguntur: Ǝ+AИIᑫA+ A+V+ : VMA+ƧᑫV+Ǝ (eturstamu tuta tarinate) = *ex—ator civitatem Tadinatem.* — Grotefend autem, qui legit etur stamu, etur stahmu et ehetur stahamu, *εὐασμὸν* s. *παιᾶνα ἵστασο* (*paeanem instituito*) exponit (*Rud. l. u.* VI, 25): etur = *paeanem* sive potius *παιανισμὸν*; stamu, stahmu et stahamu imperat. verbi deponentis *ἵστασθαι* (op. cit. V, 24 sq.). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 24 eturstamu = *exterminato.*

AИƎИƧV+Ǝ (etusnena), *Tusania?*, n. pr. f. in titulo perus. n. 1953. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 283 n. 275.

AꓘVꓘƎ (etuta), *eunto*, imperat. 3 pers. pl. = V+V+Ǝ etutu et recentioribus literis ETVTO, e rad. -Ǝ pro *i-*, rom. *i-re* (Aufr. et Kirch. I 44, 52, 142, II 70). Tab. eugub. III 11: AꓘVꓘƎ : ИƎMAƆᗡA (arvamen etuta) = *ad —um eunto.* Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, 30 VIII 24 explicat *facitote*, siculi etu pro *agito* vel *facito.* Lanzius II 819 = 728: etuta, *et tota.* Recte Passerius *Paralip.* pg. 325: « etuta, imperativum ab *eundo*, sive *circumeundo* ». — Occurrit etiam in umbr. AꓘVꓘƎ1V (up-etuta) = *ob-eunto.*

ETVTO, *eunto*, imperat. 3 pers. pl. = V+V+Ǝ etutu vel AꓘVꓘƎ e-tuta, e rad. E- pro *i-*, rom. *i-re* (Aufr. et Kirch. I 60 sq., 142, II 70, 246, 263, 273; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 249; Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 188; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 378). Tab. eugub. VIb 50: ERVCOM · PRINVATVR DVR | ETVTO = *cum eo privati duo eunto;* tab. VIb 52: VIA · AVIECLA · ESONOME ETVTO · COM · PERACRIS · SACRIS = *via —a ad sacrificium* (?) *eunto cum —ibus hostiis*; tab. VIb 65 et VIIa 1: ENO · PRINVATVR · SIMO · ETVTO · ERAFONT · VIA = *tum privati — eunto easdem vias.* Vide AMBRETVTO (ambr-etuto) = *amb-eunto.* — Grotefend *Rud. l. u.* V 8, VI 23 exponit *agitote, capitote, datote* (vide V+Ǝ etu); et Lanzius I 392 = 306 etuto = *ἐκ τούτου, ex hoc, deinde.*

VꓘVꓘƎ (etutu), *eunto*, imperat. 3 pers. pl. = AꓘVꓘƎ e-tuta et recentiori orthographia ETVTO, e rad. -Ǝ pro *i-*, rom. *i-re* (Aufr. et Kirch. I 41, 142, II 246, 273, 364). Tab. eugub. Ib 15: V+V+Ǝ : V+AƆVИIᗡ1 (prinuvatu etutu) = *privati eunto*; tabula Ib 22 sq.: V+V+Ǝ : VMIꟼ : ƧV+AƆVИIᗡ1 | : ꓘƎMVИƎ (enumek prinuvatus simu etutu, = tab. VIb 65: ENO · PRINVATVR · SIMO · ETVTO) = *tum privati —, eunto;* et tab. Ib 23: ƧV+AƆVИIᗡ1 : V+V+Ǝ : VMIꟼ : AƎƎ : +ИVⴲAᗡƎ (erahunt vea simu etutu prinuvatus) = *eadem via — eunto privati.* — Grotefend *Rud. l. u.* V 13, 24, VI 26, VII 27 exponit *agitote*, sicuti etu pro *agito* vel *facito* (vide V+Ǝ etu et AꓘVꓘƎ etuta). Male Lanzius I 392 = 306, II 618 = 532, 819 = 728, et Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 57: etutu = *ἐκ τούτου, ex hoc, deinde.*

VƎ (eu), *ea*; fortasse acc. pl. n. (cf. EO = *eos?*) a pronom. demonstr. -ᗡƎ (ER-) = *is*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 133, II 44, 274). Tab. eugub. IIb 9: V+AᗡAИVƎ (eu naratu) = *ea narrato*, quod reddit Grotefend *Rud. l. u.* VII 13 (cf. IV 27, VI 30) *in eo dicito*, et Lanzius II 731 = 639 *εὖ* sc. *rite nuncupato.*

§ 2. VƎ pro *eo*, fortasse abl. sg., legitur in tab. eugub. IIa 2 (MVƧƎ : VƎ eu esu[nu] = in *eo sacrificio*; Aufr. et Kirch. II 380, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VIII 31 sq.). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 15, 18 et Lanzium II 737 = 645, 819 = 728.

?VƎ (eu). Vide etr. +AᒧVƎ (eulat).

ƧAƎƎ (evas), Ἠῷς (*matutinus*), ab Ἠώς vel Ἕως (*Aurora*), antiquitus ἐϜώς (cf. Graefenham, *Gramm. dial. epicae* I, I, 17, 47, 51), in vasis ƧOƎH vel HEOS et AOS (1); et ita tusce scribitur nomen *Memnonis*, cuius animam simul ac animam *Achillis* (ƎᒧᒧA achle) ponderat *Mercurius* (MᗡVꓘ turś) in conspectu *Apollinis* (VᒧᑎA aplu). Haec fabula antiqua, cui tragoediam aptavit Aeschylus, inscriptam *ψυχοστασίαν* (Plut. *De audiend. poëtis*, cap. 2), exhibetur in speculo etr. n. 2499. Contra Winkelmannum (*Monum. ined.* n. 133, parte II, cap. XIV, pg. 174 ed. 1767), qui etr. evas scriptum pro *Ector* existimavit, sequutus fabulam homericam, scil. Achillis Hectorisque *ψυχοστασίαν* (*Iliad.* XXII, 209 sq.), recte Lanzius II 224 sg. = 178 sg. agnovit *Memnonem*, Q. Calabri II 452 sqq. et Hygini fabulae CXII auxilio, ab Ἠώ *Aurora* « *quasi Eoas; Eoas, Eoantis può significare il figlio dell' Aurora o il guerriero dell' Aurora, cioè venuto d'Oriente* ». Lanzii explicationem, ab Heyne collaudatam (*Obs. ad Iliad.* l. c.) retinuerunt Millin *Peint. des vas. antiq.* I, 39 nt. 6, Gerhard *Etr. Spiegel* ad taf. CCXXXV, Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 149, atque Cavedonius, qui scripsit (in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1837 pg. 176): *A conferma della quale felice interpretazione rimaneva a desiderare qualche riscontro od esempio; e parmi*

(1) Aufr. et Kirch. II, 253: *Folglich muss dem* eturstahmu *eine bedeutung zugewiesen werden, die es als synonymum von «* sprechen, sagen *» zu nehmen verstattete.*

(1) Inghirami *Vasi fittili* I tav. XVIII; Millin *Peint. de vas. ant.* II pl. XXXIV; Lenormant et de Witte *Monum. céram.* II pl. CVIII *a* et CIX *a* (pg. 368 suiv.), III pl. CLXXVII.

averlo trovato nell'Etimologico magno, che (*v.* Ἀῷος) *riferisce come Filea disse* πρῶτον βασιλέα (Κυπρίων) ΑΩΟΝ, ΗΟΥΣ ὄντα καὶ Κεφάλου, *e come in Cipro* ΑΩ ὁ Ἄδωνις ὠνομάζετο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ Κύπρου βασιλεύοντες; *e soggiunge* καθ' ὃ ἡ Κιλικία ΑΩΑ πάλας ὠνομάζετο. *E con esso confronta quella chiosa di Esichio* [*Lexic.* I, 668]: ΑΩΟΙ . . . . . καὶ Κίλικες, ἀπὸ ΑΩΟΥ τοῦ Κεφάλου, τοῦ περιρέοντος ποταμοῦ. *I Cipri poi, che ebbero attinenza di comune origine co' Cilici* (*Apollod.* III, xiv, 3), *vantavansi di provenire dagli Etiopi* (Herod. VII, 90), *in riguardo all'Aurora amante del primo e madre del secondo* (cf. Heyne ad Apollod. l. c.). *Il nome* ƧAƆƎ *pertanto sembra evidentemente derivato dal greco* ΗΩΟΣ, ΑΩΟΣ; *onde si avrà qui pure* (*per usare delle parole stesse del giudiziosissimo sig. cav. Bunsen, Ann. dell'Inst.* 1836 pg. 286) « *uno di que' casi in cui bisogna riconoscere, invece de' nomi propri, epiteti passati in nomi, non già presso i Greci, ma presso gli Etruschi e Pelasgi* ». Bunsenio tamen evas est *Hector* (*Ann.* cit. VIII = 1836 pg. 171 nt. 2). Cf. *Revue archéol.* I = 1844 pg. 297. In alio speculo etr. n. 2536 bis ƧAꟻƎ evas invenitur cum *Capaneo* (ƎИ1AƆ capne), *Cassantra* (AꟼꓘMAƆ castra) et *Castore* (ꟼVꓘƧAƆ castur). Cf. ƧAƆƎA aevas et ИA1Ǝ epan.

?ꟼ↓AƆƎ (evachr). Vide etr. MA (am).

EVBVRIATES, Ligurum populi, citra Alpes habitantes (Plin. III, vii, 1; Flor. II, 3).

EVGANEI, populi Italiae superioris, qui circa Patavium agrum incoluere, ubi Euganei colles (Lucan. VII, 192). Eorum oppida triginta quatuor Cato enumerabat (Plin. III, xxiv, 1). Cf. Liv. I, 1 (vide VENETI), Serv. ad *Aen.* I, 242, Sil. Ital. VIII 603, XII 216, Martial. *Epigr.* IV 25, X 93. Euganei, « praestantes genere (Plin. III, xxiv, 2) », fortasse dicti sunt a nobilitate (quasi εὐγενεῖς) et antiquitate generis (Forcell. *Lex.* s. v. *Euganei*).

EVGVANELIA, Εὐαγγέλια (evangelia), subst. n. pl. in titulo chr., quem post alios edidit Perret in *Catac. de Rome* pl. ix n. 16. — SCA · XPI | QVATVOR EVGVANGELIA legitur apud Cittadini *Tratt. della orig. della volgar lingua* cap. 20, qui scribit: « euguangelia *per* evangelia *è oggi in bocca dei contadini* . . . . . *e parmi che si trovi anco in iscrittura appo i buoni autori della nostra lingua.* Sane quidem. *Alle guagnele* adverbium est iurandi, ut *mehercle* (cf. Sacchetti *Nov.* 76, 107, 151, 160). Guagnele et guangnele invenitur in chartis florentinis, perusinis etc. (cf. *Statuti di Calimala* apud Giudici pg. 28, 76, 141).

EVDEM, *eundem*, pron. demonstr. acc. sg., in titulo apud Grut. 607, 1.

EVDRACINVM, oppidum Italiae superioris, secundum Tab. Peuting. segm. II*c*.

ΕΥΔΩΣΩ, ἡ Ἀφροδίτη (Aphrodite, Venus), apud Syracusanos (Hesych. *Lexic.* I, 1496).

V+ƎIƎꓶƎ (eveietu), *invieto*?, imperat. 3 pers. sg. Umbrorum linguâ (in tab. eugub. II b 8, 11), compositum ex praep. Ǝ pro ИƎ (EN) = lat. *in* et rad. -IƎꓶ (vei-) = rom. *vi-ere* (Aufr. et Kirch. I 31, 159, II 342). *Ovatum* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 24, VII 14 sq., VIII 20. Cf. Pontedera *De vet. scrib. rat.* epist. 2.ª

IIƎꟻƎ (eveii), in fragm. lapid. etr. n. 2646.

ꓶƎꟻƎ (evel), in titulo sepulcrali etr. n. 2032.

EVENAT, *eveniat*, apud veteres. Ennius [*Tragoed.* vs. 235 sq.] apud Non. X, 20 = pg. 507: « Senex sum: utinam mortem obpetam, priusquam evenat, Quod in pauperie mea senex graviter gemam ».

IƎИƎVƎ (evenei), fortasse *Evenia* vel *Evena*, n. pr. fem. Inscr. etr. n. 2416: IƎИƎVƎ · AOMAꟼ (ramtha evenei) = *Aruntia Evenia* (?). — Evenus est cognom. virile apud Grut. 468, 5, et alibi.

EVERRIATOR vocatur, qui iure accepta haereditate iusta facere defuncto debet; qui si non fecerit, seu quid in ea re turbaverit, suo capite luat. Id nomen ductum a *verrendo*. Nam exverrae sunt purgatio quaedam domus, ex qua mortuus ad sepulturam ferendus est, quae fit per everriatorem certo genere scoparum adhibito, ab extra verrendo dictarum. Haec Paulus pg. 77. Cf. DEVERRA.

ƧƎꟻƎ (eves), fortasse legendum in lapide euganeo n. 30.

Ǝ✱VƎ (euze), *—â*, subst. fem. fortasse locat. sg. (Aufr. et Kirch. II 351 sq.). Tabula eugubina II b 27: V+ƎBA⊗ : Ǝ✱VƎ : Ǝꓷ+ƧƎ+ : Vꓷ+AƆIꓘƆ (krikatru testre euze habetu) = *—um in dextrâ —a habeto*; et tab. II b 28 sq.: Vꓷ+AƆIꓘƆ | V+ƎBA⊗ Ǝ✱VƎ : Ǝꓷ+ƧƎ+ (testre euze habetu krikatru) = *in dextra —a habeto —um.* — Grotefend *Rud. l. u.* VII 14 vertit *cum ovatione*, ab εὐασμὸς = *ovatio;* et Lanzius II 737 = 645 *eos*, pronom. demonstr. acc. pl.

IƎИIƧIVƎ (euisinei), perperam exaratum, uti videtur, pro IƎИIƧIVꟻ (vuisinei) = *Volsinia*, in titulo etr. n. 248. Vide IƎИIƧIVꟻ vuisinei.

ꟻVꓶꓘƆƎ (evklúi) et IVꓶꓘƆƎ (evklúi), *Heboni* h. e. *Libero* (Ἥβων, Hebon, *Liberus*), deus apud Samnites, dat. sg. 2 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 133, 256, et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 419 sg.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 7. Cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 87); ab ev- et suff. deminut. -klo = rom. *-culus*, quasi *Ev-iculus.* Occurrit in tab. Agnonis 2875 *A* lin. 3, *B* lin. 4 (IVꓶꓘƆƎ evklúi) sine praedicato, et *A* lin. 25:

ꟷƎΠƎTꓤΠ · ꟷVꓘꓘƎ (evklúí paterei) = *Libero patri* (Mommsen op. cit. s. 128), vel *Evio patri* (Huschke op. cit. s. 3), quod *Iphiclo patri* exponit Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129 sq. — Audiatur denique Henzen in *Ann.* cit. XX = 1848 pg. 397 sg.: *Nè meno oscuro riesce per me il nome seguente di evklús (che così deve averne suonato il nominativo), il quale torna nel v. 31 e coll'epiteto pater nel v. 25. Il* v *interno nel latino può formare* u, *come gli Osci dissero* thesavrús, *dove* thesaurus *i Latini; avremmo allora* euklús, *che richiamerebbe l'*Εὔχλους *dei Greci, che Cerere così chiamavano* (Soph. *Oed. col.* vs. 1600); *il qual nome non male si accorderebbe colla natura dell'* evklús pater, *che in appresso vedremo essere stato un dio de' fiori o forse delle campagne o selve, forse una specie di* Silvano *o* Liber pater. *Tuttavia, oltrechè* Εὔχλους *non è un epiteto caratteristico o nome proprio di Demeter, parmi un troppo arrischiare il derivare dal greco nomi osci così direttamente ..... Dall'altra parte il* v *interno può mutarsi in* s, *e prova ne sia il latino* ast (at), *che nell'osco addomandavasi* avt *ed* αὐτὰρ *nel greco. Se ne avrebbe il nome di* Esclus, Esculus *o, sull'analogia di* hereclús *od* Hercules, Escules *per la lingua latina. Un dio pertanto di questo nome non ci è noto. Se non che, lasciando da banda le solite spiegazioni della denominazione del monte* Esquilino, *in questo forse ravviseremo il nome che cerchiamo, supponendo che, come il Palatino da Pales, il* Gianiculus *da* Giano, *il* Caelius *forse da* Caelus *anzichè da* Caeles Vibenna, *il* Quirinale *da* Quirino, *così l'*Esquilino *siasi di tal modo chiamato da una divinità di nome* Esquilo *o* Esculo.

ꞱAꓘVƎ (eulat), quod legitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 1, exponitur *felix* vel *feliciter*, ab εὖ (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 86), seu eu lat h. e. *rite lato* (Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX 302, et Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 20), vel *evulgatus* (Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 220). De hac re nihil apta argumentatione concludunt interpretes; nec feliciores sunt qui voces etruscas graviter repetunt a radicibus hebraicis. Nam si Camillo Tarquinio in *Revue archéol.* XV, 194 suiv. et 349 ꞱAꓘVƎ eulat est hebr. העלת aolat h. e. *rogus* s. *quod attinet ad rogum*, ital. *in quanto al rogo*, Stickelius *Das Etruskische* s. 5 legit eu lat (הו לאת), quod vertit dies zu einem male. — Cf. ΕΥΛΟ, quod exhibent numi Cataniae n. 3060 ter.

EVM, *eorum*, pronom. demonstr. genit. pl. apud veteres (cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 12). Paul. pg. 77: « Eum antiqui dicebant pro eorum ».

EVMTE, *eundem*, pronom. m. acc. sg., in titulo ex coemet. Castuli apud Mabillonium *Itin. ital.* pg. 73, et Fabr. cap. VIII n. LXI pg. 574.

EVONYMOS, insula Siciliae, minima Aeoliarum (Plin. III, XIV, 7), quae nunc creditur *Lisca Bianca*.

EVPILIS, lacus Italiae superioris, in Gallia Transpadana, in quem progreditur Lambrus, in Padum defluens (Plin. III, XXIII, 4). Hodie dicitur *Lago di Pusiano* (Pusciano, Pussiano).

EVPLOEA, insula maris Tyrrheni, iuxta Neapolim. Stat. *Silv.* II, II, 79: « Inde vagis omen felix Euploea carinis »; et III, I, 149: « Numenque Euploea carinis ». Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1167 sq.

ƧAIꟼVꟼVƎ (eupurias), *Euporiae*, n. pr. fem. (gr. εὐπορία, *facultas*, ab εὔπορος, *prosper*). Inscr. etrusca n. 923: ƧAIꟼVꟼVƎ · IƎꟼꞱ · ꓘƎƎ (vel trepi eupurias) = *Velius Trebius Euporiae* (Lanzi II 411 = 340 n. 268). In titulo florent. apud Gorium *Inscr. ant.* I 354: D · M · EVPORIAE · VIX · AN · XI · M · III etc.

EVR, *eis* (ii), pronom. demonstr. m. nominat. pl., ab ER = *is*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 51, 134, II 217, 274). Vide EVRONT et EVS.

?...ƧAꟼVƎ (euras...), in titulo tarquin. n. 2301.

ƎИIꟼVƎ (eurine), fortasse *Aurinia* (cf. EVREILIA = *Aurelia?* in titulo beneventano apud Mommsen n. 1712), nomen virile, in tegula etr. n. 875.

EVRONT, *eisdem* (iidem), pronom. demonstr. masc. nominat. pl. apud Umbros, ab EVR = *ii* (ER = is) et suff. pronominali ONT (Aufr. et Kirch. I 79, 104, 133, 136, II 216 sq., 272, 274). Tab. eugub. VI b 63: DVTI · AMBRETVTO · EVRONT = *iterum ambeunto iidem*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VI 26.

EVS, *eis* (ii), pronom. demonstr. masc. nominat. pl. (= umbr. EVR). In tab. genuate (App. n. I) lin. 29: EVS · QVEI · POSIDEBVNT · VECTIGAL · LANGENSIBVS · PRO · PORTIONE · DENT.

AꟼꓷVꞱVƎ (euturpa) et ƎꟼꓷVꞱVƎ (euturpe), Εὐτέρπη (Euterpe), in vasis italicis ΕΥΤΕΡΠΕ et ΕΥΤΕΡΠΗ, una ex musis, quae tibias invenit, ab εὖ (bene) et τέρπω (delecto); hinc Ausonius *Idyll.* XX, 4: « Dulciloquos calamos Euterpe flatibus urget ». Pluries in etruscis speculis reperitur: n. 481 AꟼꓷVꓘVƎ (vide AIꓷꓘA altria); n. 2482 AꟼꓷVꞱVƎ cum ƎЖAꓭꓷA archaze h. e. *Arcade;* n. 2511 ƎꟼꓷVꞱVƎ cum IAИIꓘƎ elinai h. e. *Helena*; n. 2513 ƎꟼꓷVꞱVƎ cum *Helena* etc. Cf. Bunsen in *Ann. dell' Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 285, Layard in *Ann.* cit. XIII = 1841 pg. 230 nt. 6, De Witte in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 150 sg., Gennarelli in *Giorn. arcad.* LXXXV 176, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 90.

ƎꟼꓷVꞱVƎ (euturpe). Vide art. praeced.

VIƧƎΦƎ (ephesiu), *Ephesius*, gentilitium etr. (Grut. 250: C · IVLIVS · C · L · EPHESIVS · QVI · ET · MASVTIVS), comparandum cum metronymico ꓘAIƧƎꟼƎ epesial = *Ephesiâ*, in titulo perus. n. 1895.

?ꓘΦƎ (ephl), fortasse *Epilia*, n. pr. f. in ossuario perus. n. 1691. Cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* 1854 pg. 53 et 1855 pg. 55 nt. 2.

ꓭƎ (ech), in lapide etr. n. 259.

I‡A↓Ǝ (echazi). Vide Ǝ↓V↓I‡A↓ƎƆAƆ (cacechazichuche).

IƧƎ+ꓷA↓Ǝ (echartesi), quod legitur in fibula etr. n. 2184, fortasse a χαίρω (gaudeo), unde Χάριτες h. e. *Gratiae*. Cf. etiam *χαρίτης, eques, pirata.*

ΟΨƎ (echo), in lapide euganeo n. 27 et in lapide atestino n. 36, comparandum cum etr. AƆƎ eca et VƆƎ ecu, umbr. EKO = *hoc*. Vide vocc. sqq.

1ᴹΟΧ˩ΟƎΟΨƎ (echoeoltomp), in lapide atestino n. 35. Vide ΟΨƎ echo.

. . ΟᴹΟΨƎ (echomo. .), in lapide euganeo n. 29. Vide ΟΨƎ echo.

ƎΧIꓷꓷΟΨƎ (echorrite), in lapide euganeo n. 58. Vide ΟΨƎ echo.

ƎƧ↓Ǝ (echse), fortasse perperam scriptum pro ƎꓷTИƧ↓˩Ǝ (elchsntre) = Ἀλέξανδρος (Alexander) h. e. *Paris*, in etr. speculo n. 110 (Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. CCVII, 2); ubi Raoul Rochette *Monum. inéd.* I 82 nt. 3 (*Achilléide* pg. 82 nt. 2, et in *Journ. des Sav.* an. 1834 pg. 290 nt. 1) legit umaile echse, pro umaile pecse (vide ƎƧƆƎ1 pecse), quod vertit Εὔμηλος ἔπηξε (Eumelus fecit). Cf. Passeri *Lett. Ronc.* n. IX pg. 302 sg. et *Paralip.* pg. 73, Lanzi II 233 sg. = 185 sg. — Pro Alexander (Macedoniae rex) Persae scribebant *Iskander* vel *Askander* (اسكندر). Cf. Spiegel *Die Alexandersage bei den Orientalen.*

F

F·, *filius*, subst. m., per compendium scriptum, Romanorum more, in lapide umbr. n. 86, ubi legitur [C]OISIS DRVΓI F· et [COIS]IS DRVΓEI F· = ... *Druti filius*. — F pro *filia* legitur etiam in titulo falisco n. 2442. — Pro *filia* reperitur ꟻ in nonnullis titulis gallo-rom., quos edidit E. Barry in *Rev. archéol.* XII = 1855 pg. 221 sq.

8 (f), in lapide samnitico n. 2756 (vide VƧH8 fiísú).

§ 2. ∞ pro ⅭⅠↃ, est nota numeralis apud Oscos, = = rom. M (mille), in epigr. pompeiana n. 2880 (vide Яꓶ pd).

8 (f), *Faustus?*, praen. m. etr. pro faste, in lucerna fictili perus. n. 1923.

§ 2. *Fausta?*, praen. fem. pro I+ƧA8 fasti in duobus vasis volaterranis n. 353-354 (Inghirami in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1830 pg. 69). Cf. tamen Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 37, et Orioli in *Album* XXII, 171).

FA-, radix umbrica, = osc. 8Ꙅ fa-, scr. bhâ, lat. *fa-ri*, gr. *φη-μί* (Aufr. et Kirch. I, 90). Vide FATO = *fatum*.

8Ꙅ- (fa-), = umbr. FA-, *fá-ri* (loqui), rad. osca in verbo 8ꙄT˧VM fatíum = *fá-ri* (cf. TꙄMꙄꙄ8 faamat). Trahitur ad rad. sanscr. bhâ (fulgere), unde gr. *φάω*, *φαίνω*, *φημί* (cf. Pott *Etym. forsch.* II 271, Benary *Die röm. lautl.* s. 154, Bopp *Gl. scr.* pg. 244).

A8 (fa), *Faustus*, praenom. masc. (pro faste) apud Etruscos, in titulo n. 2802 (Ǝ+I+ · A8 fa tite = *Faustus Titius*). Cf. inscr. clusin. n. 561, et Lanzi II 282 = 225.

§ 2. *Fausta*, praenom. muliebre (= I+ƧA8 fasti vel AI+ƧA8 fastia), quod fortasse scribitur etiam AΦ pha, AΘ ha et Aꟻ va. Saepe legitur in titulis etruscis (cf. num. 3212 bis et 2371), videlicet:

AIИVMꟼA · A8 (fa armunia) = *Fausta Armonia.*
A↓ꟼAƆA8 (fa carcha) = *Fausta . . . . .*
AIИƧAƆ A8 (fa casnia) = *Fausta Casinia.*
IƎИ+ƧVO · A8 (fa thustnei) = *Fausta Hostinia* (?).
IƎИIAƆ : A8 (fa cainei) = *Fausta Cainnia.*
IƎИ+ƧƎƆ A8 (fa cestnei) = *Fausta Cestia.*
IƎИVƎ˩ · A8 (fa leunei) = *Fausta Livineia.*
IƎИ+V+ · A8 (fa tutnei) = *Fausta Tutinia.*
IꟼV1Ƨ A8 (fa spuri) = *Fausta Spuria.*
IИIꟼƎ+ A8 (fa terini) = *Fausta Terinia.*
I+I+ · A8 (fa titi) = *Fausta Titia.*
I˩+I˧ · A8 (fa vitli) = *Fausta Vitelia.*

§ 3. Fortasse pro *Fausti* genit. sg. invenitur in titulis etr. n. 1038 bis et n. 2378.

8AAꓘKI (faalci), *Falcius?*, n. pr. m. in ossuario volaterrano n. 344 (Lanzi II 353 = 282 n. 40). Cf. gentilitium rom. Falcidius a *falx*, et Falconius a *falco* (Falco cogn. apud Grut.; Falcula cogn. apud Cic. pro *Caec.* cap. 10.

TꙄMꙄꙄ8 (faamat), *habitat?*, praes. indicat. 3 pers. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 190; cf. Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 58, V 8, VI 60 sq.), quod verbum cum sanscr. dhâman = *domus* comparant Aufrecht et Kirchhoff I, 76. Legitur in duobus inscr. pompeianis n. 2795-2796. — Guarinii interpretationem (*Lex. osco-lat.* pg. 35), cui

faamat est a φαμι = φημι, *dico*, sequitur Fiorellius (*Monum. epigr. pomp.* I 10 = XXXI), et haec addit: « verbum faamat cum *famino* (Festus pg. 87) et *praefamino* (Cato *De r. r.* cap. 141; cf. cap. 134) vetustissimis romani sermonis vocibus et φαμω Doricorum comparatum, latine *dicit* explicavi ». Vide rad. 8ΛΙ- (fa-). — Grotefend *Rud. l. o.* pg. 30 vertit *fungitur officio*, faamat cum osco famel vel famulus conlato.

FAATVM, *fatum*, subst. n. in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. V n. 388 pg. 421 (= Grut. 1056, 6, ubi FATO).

FABARIS. Vide FARFARVS.

FABATVS, *fabaceus*, adiect. (cf. Fest. *Qu.* XIII, 13 pg. 276). Est cogn. rom., ex gr. L · ROSCI FABATI in argent. num. apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXXVI (cf. Patin *Fam. rom.* pg. 240; Cic. *ad Att.* VIII, 12 = n. 336, et *Fam.* X, 33 = n. 833); C · CALPVRNIVS · L · F · OVF · FABATVS (Grut. 382, 6); C · CLODIO · FABATO (Grut. 772, 8). — Gentilitium Fabatius extat in tab. marmorea (suspecta) apud Orell. n. 1300.

FABIANVS pagus in agro Sulmonensi in Pelignis, nunc urbs *Popoli*. Plin XVII, XLI, 1: « Asperiora vina rigari utique cupiunt in Sulmonensi Italiae agro, pago Fabiano, ubi et arva rigant ». — Fabianus est cogn. rom. apud Grut., Murat. cet.

FABIDIVS, Φαβίδιος, gentilitium sabinum (vide MODIVS).

FABIENSES incolae urbis cuiusdam Latii, ad Albanum montem, cuius nomen Fabia vel Fabii fuisse videtur. Plin. III, IX, 11: « Fabienses, in monte Albano », qui fortasse ad gentem *Fabiam* pertinebant.

FABIVS, civis Pelignus, memoratur a Caes. *De bell. civ.* II, 35.

FABOR, *favor*, subst. m., mutato *v* in *b*, in titulo apud Fabr. cap. II n. 226 pg. 100 = Zell n. 1165 (INGENTI · FABORE).

FABRATERIA, Φαβρατερία (Strab. V, III, 9), colonia et oppidum Volscorum in Latio, inter Aquinum et Fregellas (Cic. *Fam.* IX, 24 = n. 795; Juven. III, 224; Sil. Ital. VIII, 396; Anton. *itin.* pg. 303; Tab. Peuting. segm. V e Febraterie): hodie dicitur *Falvaterra*. Fuit Romanorum colonia, Cassio Longino et Sextio Calvino Coss. deducta, an. u. c. 638 (Vell. Paterc. I, 15). Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 190, 8 (Orell. n. 3255): ..... VIATORI TRIBVNIC.. | ACCENSO A PATRON.. | IDEM ALLECTO | IIIIII VIR AVG | VETER .. FABRATERIA | ET | BAIBIAI | PROCVLAE | CONTVBERNALI. Alia apud Henzen in Orell. n. 7064: .. SEPTIMIO · L · F · TRO · HEREN[NIANO] | [I]IIII · VIR · QQ · PRA[E]F · MVN · FABRA[TERIAE] | VET · CVRAT · etc. Hinc colligitur, duplicem fuisse Fabrateriam, *veterem* scilicet et *novam* in eodem Volscorum agro. Alii tamen statuunt, ait Furlanettus in Forcell. *lexico* s. v. *Fabraternus*, unam fuisse Fabrateriam, quae bifariam divisa veteres Fabraternos municipes, et novos Fabraternos colonos complecteretur, qui, licet in unam urbem coaluissent, et communes haberent magistratus, diversas tamen urbis regiones incolerent, et veteres quidem suos Deos et templa et leges et patria instituta servassent, novi autem sua sacra colerent, ac romanas leges et consuetudines sequerentur. Cf. De-Mattheis in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VII, 305-324. Sic Fabraterni veteres et Fabraterni novi memorantur a Plinio III, IX, 11. Inscr. edita in *Giorn. arcad.* XXVIII, 349 (Orell. n. 102): CVLTORES · HERCVLIS | FABRATERNI · VETERES | CVR · C · VETTIO CLEMENTE · P | LOC · D · AB · C · TITIO · DECIMO · P. Alia inscr. apud Orell. n. 101: IVLIAE Q · F · | CALVINAE | L · ALFIDI · HERENNIANI | CONSVLIS | FABRATERNI | NOVANI | D · D. Livius VIII, 19: « Creati consules L. Papirius Crassus iterum, L. Plautius Venno [an. u. c. 425], cuius principio anni legati ex Volscis Fabraterni, et Lucani, Romam venerunt, orantes, ut in fidem reciperentur: si a Samnitium armis defensi essent, se sub imperio populi Romani fideliter atque obedienter futuros ».

FABRICIVS, gentilitium apud Hernicos. Cic. *Cluent.* cap. 16: « C. et L. Fabricii, fratres, gemini fuerunt ex municipio Aletrinate ».

FABVLINVS, *deus*, ita dictus a *fari* (unde *fabula*), qui pueris primo *fari* incipientibus praeesse putabatur, cui etiam Romani sacrificabant, cum primum liberi eorum *fari* incipiebant (Non. XII, 56 = pg. 532). Cf. nomina et cogn. Fabulcius, Fabullus, Faburius (Fabr. cap. IX n. 179 pg. 621).

FAGIFVLANI, populi Italiae, fortasse in Samnio, quorum meminit Plinius III, XVII, 2; ubi codd. Fagiulani.

FAGVTAL et fagutalis, locus Romae in Exquiliis, ita dictus (Varro *De l. l.* V, 152 pg. 59) a fago, unde etiam Iovis fagutalis, quod ibi sacellum. Lucus Fagutalis memoratur in sacris Argeorum apud Varr. op. cit. V, 50 pg. 20 (vide EXQVILIAE). Plin. XVI, 15: « Fagutali Iovi etiam nunc, ubi lucus fageus fuit ».

FADVS, vir rutulus apud Virg. *Aen.* IX, 342. Est etiam cogn. rom. in titulo apud Fabr. cap. IX n. 293 pg. 634 (A · NVMISIENVS FADVS), a gr. φάω, *splendeo*. Gens Fadia saepe in lapidibus memoratur; hinc Fadenius, Fadenus et Fadena, Fadianus, Fadienus et Fadiena, Fadilla, Fadonius.

FAEDVS, *haedus* (fetus caprae), subst. m. (vide FEDVS et HEDVS). Scaurus pg. 2249 sq. P.: « Per detractionem, cum *aedus* sine adspiratione scribitur, cum alioqui cum ea debeat; quoniam apud antiquos faedus sit dictus, et ubi illi *f* literam posuerunt, nos autem *h* substituimus, ut quod illi fordeum dicebant, nos *hordeum*, fariolum quem nos *hariolum*: similiter faedum quem nos *haedum* dicimus ». Alii docent, antiquos scri-

psisse foedus (Vel. Long. pg. 2230; vide FASENA), alii oedus (Quintil. *Inst. or.* I, v, 20).

FAENARIVS, *foenarius* (= FENARIVS) subst. masc., est foeni venditor. FAENARIOR[VM] collegium memoratur in lapide apud Grut. 175, 9. Inscr. apud Mommsen n. 2905: L · SATTI · L · L · ONESIMI | FAENARI | DOMITIA · SP · F · MAXIMA.

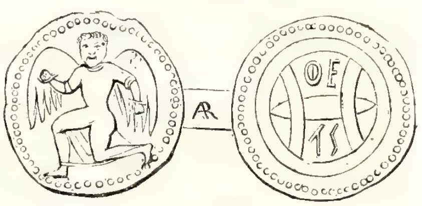
FAENISICIA, *foenisicia*, adiect. Tab. genuensis (App. n. I) lin. 37: PRATA · QVAE · FVERVNT · PROXVMA · FAENISICEI.

FAENTINVS. Vide FAVENTIA § 1.

FAESVLAE, Φαισοῦλαι (Ptol. III, 1; Appian. *De bell. civ.* II, 2; Dio XXXVII, 30, 33), vel Fesulae vel Faesula (Φαισόλα Polyb. II, xxv, 6, III, lxxxi, 1; Φισοῦλα Procop. *De bell. goth.* II, 23 sq. et 27), oppidum Etruriae, non longe a Florentia (Liv. XXII, 5; Sallust. *De bello Catil.*; Flor. I, 11; Plin. III, viii, 3 « Fesulae »); nunc *Fiesole*. Fuit postea Romanorum colonia. Cic. in *Catil.* III, 6: « in P. Furium, qui est ex his colonis, quos Fesulas L. Sulla deduxit ». Sil. Ital. VIII, 477:

Adfuit et sacris interpres fulminis alis
Faesula.

Ad Faesulas fortasse pertinet nummus argenteus, ΦΕΣV phesu vel ΦΕΣŀ fesl inscriptus (Capranesi in *Ann. dell'Inst. arch.* XII = 1840 pg. 203, Cavedoni in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 156; cf. Marchi et Tessieri *Aes grave del Mus. Kircher.* pg. 37).

— Incolae appellantur Faesulani vel Fesulani; hinc Fesulani coloni (Cic. *Mur.* cap. 24), ingenua plebs Faesulana (Plin. VII, xi, 2), Fesulanus ager (Cic. *Catil.* II, 6). — Radix est faes-, quae patet in gentilitiis rom. Faesasius et Faes-asia (Momms. n. 5138, 6024, 6060), Faes-ellius et Faes-ellia (Grut. 1094, 2; Murat. 700, 3, 1256, 2, 1462, 5; Tonini *Rimini* etc. pg. 257 sg., 266, 302, 340 sg.), Faes-onius (Momms. n. 6306, 71). Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 61.

FAHE, vox umbrica originis et significationis ignotae, quae legitur in tab. eugub. Vb 13 (cf. Aufr. et Kirch. II, 360 sq.). Grotefend tamen « postra fahe » vertit ὕστερον σφαγῇ sive *posterius mactandas* vel *ad mactandum* (*Rud. l. u.* VII, 11 sq.), et fahe comparat cum umbrico ƎdЯ8 faśe (op. cit. VII, 15). Lanzius I 359 = 280, 367 = 287, II 710 sg. = 618 sg. legit fahe et (faheet), quod explicat *faciet*.

-ꓘЯ8 (FAC-), rad. umbrica, quae scribitur etiam -dЯ8 faś- (= osc. FAC-), rom. *fac-ere*, quod Boppius *Gl. sanscr.* traxerit ad causat. sanscr. bhâvajâmi, e rad. bhû (cf. Aufr. et Kirch. I, 90). Patet in umbricis verbis ꓘƧVꓘЯ8 (fak-ust) = *fecerit*, ꓕИƎꓷVꓘЯ8 (FACVRENT) = *fecerint*, ЯIƎ8 (feia) = *faciat*, VꓕIƎ8 (FEITV) vel VꓕƎ8 (FETV) = *fac-ito*. Cf. ЯꓕƎ8 feta.

FAC-, *fac-ere*, radix osca (= umbr. -ꓘЯ8, FAC-), in verbis FE[F]ACID et FEFACVST = *fecerit*, FACTVD = *fac-ito*, FACVS = *fac-tus*, PRAEFVCVS = *prae-fectus*.

ЯƆЯ8 (faca), *Pacia* vel *Paquia*, fortasse pronom. fem., unde Pacula vel Paulla (cf. marsic. ΠA = *Paquius*, osc. ꓘЯЯΠ = ΠAAK, vel ƧIꓘЯΠ pakis vel ƧIꓘꓘЯΠ pakkis = *Pacius*, et ⅃VꓘЯЯΠ paakul = *Paculus*). In ossuarii operculo etr. n. 925: IƎИꓕVꓕ : ЯƆЯ8 (faca tutnei) = *Pacia Tutinia*. Cf. Lanzi II 283 = 224, 403 = 322 n. 226.

FACE, *fac*, imperat., quod Plautus et Cato saepissime usurparunt. Terent. *Phorm.* II, iii, 50: « Itidem tu face ». Adde Ovid. *Heroid.* XX 150, *Amor.* II, ii, 40, *Art. am.* II 210, *Remed. am.* vs. 337, *Fast.* I 287, V 690, *Pont.* II, ii, 64; Val. Flacc. VII, 179; Corn. Nep. *Paus.* cap. 2. Palaem. pg. 1382 P.: « Sed quaestio de *dic*, *duc* et *fac*; numquam enim addita *re* integre sonuerit infinitivus, sed hoc usu plurimum valuit. Nam Virgilius dicit dice, et Terentius face, quibus si adiicias *re*, faciunt integre sonare infinitivum modum *dicere*, *facere*, *ducere* ».

FACEIV, *faciundum*, = FACEVNDVM. Inscr. beneventana apud Mommsen n. 1710: MONVMENTVM · FACEIV CVRAVIT.

FACES, *facies*, subst. fem. Paul. ex Festo pg. 87: « Faces antiqui dicebant ut fides »; ubi Müller: « nullum huius nominativi singularis exemplum superest ».

FACEVNDVM, *faciundum* (faciendum), gerund. a *facio*. Inscr. apud Grut. 817, 8: D · M | CLOD · MARIANO | FRVMENTARIO | LEG · VII · GEM | LVCANIVS | LAVRENTIVS | FACEVNDVM · CVR.

FACIEM, *faciam*, a *facio*, apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, vii, 23 (vide DICEM = *dicam*).

FACILLVME, *facillime* (vetustiori orthographia FACIŀVMED), adv., apud Cic. *De Rep.* III 5 (« quod ita facillume verum inveniri putes »).

FACIŀVMED, *facillume* (facillime), adverb. S. C. *de Bacchan.* (App. n. LVIII) lin. 27: VBEI · FACIŀVMED · GNOSCIER · POTISIT = *ubi facillime gnosci potis sit* (possit). Cf. Aufr. et Kirch. I 150.

FACITERGIVM, linteum, quo abstergitur facies (Isid. *Orig.* XIX, 26).

FACXIS, faxis (feceris). Vide FAXIM = *fecerim*.

FACOLETAS, *facultas*, subst. fem., in titulo apud Reines. cl. XX n. 446 = Grut. 1056, 2 (vide GELORIA = *gloria*).

⅃ЯꓕƆЯ8 (factal), fortasse *Pacia* vel *Paccia*, n. pr. f. (cf. ЯƆЯ8 faca, ЯꓘCV⅃ pucta, Ƨ⅃ЯIƆЯ⅃ pacials, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 117, 165, 193). Ossuarii perus. operculum n. 1224: ⅃ЯꓕƆЯ8 · Я⅃ · Ǝ⅃8Я · ƎƧ

(se afle la factal) = *Sextus Ofelius Lartis* filius *Paciā* (?) natus.

FACTVD, *facito*, imperat. 3 pers. sg., apud Oscos (umbr. FETV vel FEITV), e rad. FAC-, *fac-ere*, in tab. Bantina n. 2897 lin. 9 (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 147, *In comm. V exc.* pg. 30, et *Lex. osco-lat.* pg. 36; Müller *Die Etr.* I, 37; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 62; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308; Aufr. et Kirch. II, 133 nt. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 32, 49; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 92. Cf. Klenze *Philol. abhandl.* s. 47).

? IVƆAꓭ (facui), in titulo etr. n. 1598.

FACVL, *facile* vel *faciliter*, adverb. (vide PERFACVL = *perfacile*, et cf. FACIꟾVMED = *facillime*, et DIFFICVL = *difficilis*). Paulus pg. 87: « Facul antiqui dicebant et facul ter pro *facile*; unde facultas et difficultas videntur dicta. Sed postea *facilitas* morum facta est, *facultas* rerum ». Glossar. Placidi apud Maium *Clas. auct.* III, 463: « Facul, *facile* ». Nonius II 331 = pg. 111 « Facul pro *faciliter*; huic contrarium est difficul. Lucil. lib. VI: *Peccare impune rati sunt Posse, et nobilitate facul propellere iniquos.* Pacuv. Teucro [vs. 322 ed. Ribbeck pg. 99]: *Nos illum interea praeficiendo propitiaturos facul Remur.* Afranius Auctione [vs. 7 ed. Ribbeck pg. 142]: *Haut facul, ut ait Pacuvius, femina una invenietur bona.* Accius Meleagro [vs. 460 ed. Ribbeck pg. 165]: *Erat istuc virile, ferre advorsam fortunam facul.* Varro Bimargo: *Quod utrum sit magnum an parvum facul an difficul* ».

FACVLTALIS, adiect. ad *facultatem* pertinens. Est cognom. rom. apud Fabr. cap. VI n. 22 pg. 435 (L · SASSINAS FACVLTALIS).

FACVLTER, *facile*, adverb. Vide FACVL.

+NƎꓷVꓘAꓭ (FACVRENT), *fecerint*, futur. exact. 3 pers. pl. (cf. ꓨƧVƆIAꓭ fakust = *fecerit*), e rad. -ꓘAꓭ (FAC-), lat. *fac-ere* (Lanzi I 368 = 288, II 725 = 633; Müller *Die Etr.* I, 55; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 18; Grotefend *Rud. l. u.* II, 29; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 36; Aufr. et Kirch. I 74, 146, II 103, 127, 287; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85 et 355; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 23. Cf. Passeri *Paralip.* pg. 325, et *Lett. Ronc.* n. XVI pg. 275). Tab. eugub. Ib 33 sq.: +NƎꓷVꓘAꓭ | : 8VꓷꟻA : ƎꓭVꟻ (pufe apruf fakurent) = tab. VII a 43 PVFE · ABRONS · FACVRENT h. e. *ubi apros fecerint.*

FACVS, *factus*, particip. perf. pass. nominat. sg., e rad. osca FAC-, rom. *fac-ere* (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 147, *In comm. V exc.* pg. 45 sq., et *Lex osco-lat.* pg. 36; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 31 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 124, 360). Tab. Bantina n. 2897 lin. 30: IZIC · AMPRVFID · FACVS · ESTVD = *is improbe factus esto* (Mommsen s. 148, Kirchhoff s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88, Huschke s. 68).

ꓨƧVƆIAꓭ (fakust), *fecerit* (lat. ant. faxit), futur. exact. 3 pers. sg. = osc. FEFACVST (cf. +NƎꓷVꓘAꓭ, FACVRENT = *fecerint*), e rad. umbr. -ꓘAꓭ (FAC-) = rom. *fac-ere* (Müller *Die Etr.* I, 55; Grotefend *Rud. l. u.* II 29, VIII 38, *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 36; Aufr. et Kirch. I 73, 146, II 103, 377). Tab. eugub. IV 31: ꓨƧVƆIAꓭ : ƆIƎꓨI : ꟻA (ap[e] itek fakust) = *postquam — fecerit.*

FACVTALIS. Vide FAGVTAL.

FALACER, deus apud veteres (ex Sabinis; cf. FALACRINVM), quem Turnebus putat praefuisse falis Circi; hinc dictus Falacer unus ex quindecim flaminibus, quos Romani constituerunt. Varro *De l. l.* V, 85 pg. 33: « flamen Falacer a divo patre Falacre »; et VII, 45 pg. 138: « Eundem Pompilium ait fecisse flamines, qui quom omnes sint a singulis deis cognominati, in quibusdam apparent *ἔτυμα*, ut quor sit *martialis* et *quirinalis*; sunt in quibus flaminum cognominibus latent origines, ut, in his qui sunt versibus, plerique:

Volturnalem, Palatualem, Furrinalem
Floralemque Falacrem *et* Pomonalem *fecit*
Hic idem;

quae obscura sunt. Eorum origo Volturnus, diva Palatua, Furrina, Flora, Falacer pater, Pomona »; ubi Müller: « Si quis scribere mallet: *Falacer pater pomorum, nam [Pomona mater est]*: posset is causam suam tueri verbis tituli ap. Murator. pg. C, 6, T · FLAVIO PRIMIGENIO FALACRI DEAE POM · T · FLAVIVS etc., ex quo apparere videtur, etiam Pomonae fuisse Falacres flamines, Falacremque patrem fuisse deum cum Pomona coniunctissimum ». Falacer, ait Furlanettus in Forcell. *Lexico* s. v., fortasse significat *flaminem*; *φαλακρὸς* enim (ex *φαλὸς*, *crista*, et *ἄκρον*, *apex*) illum denotat, cuius caput acuto tegmine seu pileo tegitur, quod erat proprium flaminis. Mommsenius tamen *Die unterit. dial.* s. 351 et 359 putat Falacer dictum pro *alacer*.

FALACRINVM, vel Phalacrine vel Phalacrina, vicus Italiae in Sabinis, ultra Reate, in quo Vespasianum natum fuisse testatur Suet. *Vesp.* cap. 2 (Phalacrine). Antonin. *itin.* pg. 307 « Falacrino »; et Tab. Peuting. segm. Va « Palacrinis ».

FALANDVM, *coelum*, apud Etruscos. Paulus pg. 88: « *Falae* dictae ab altitudine, a falando, quod apud Etruscos significat *coelum* ». De hac voce scripsit Döderlein (*De voc. aliquot latin. sabin.* etc. pg. 6): « *Falantum*, Etruscum coeli nomen, est *φάλανθον* blond [flavus], quam adiectivi formam Graeci quidem non nisi de calvis usurpabant, non aliam tamen ob causam, quam quod calvorum cranium renidet, ut Ulyssis apud Homerum *Od.* XVIII, 354.

ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ
καὶ κεφαλῆς, ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι τρίχες, οὐδ' ἠβαιαί.

Proprie enim φάλανθος idem est quod φαληρός, φάλιος, tamque aptum est ad significanda lucida coeli templa, quam αἰθήρ, ab αἴθειν dictus. Ipsum autem φάλανθον num compositum sit ex φαλίως, ἀνθῶν, hic anquirere non attinet ». Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 13 et 163; Guarnacci *Orig. italiche*, I 164; Hier. Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 282; Raoul-Rochette *Monum. inéd.* I, 101; Galvani *Delle genti etc.* pg. 363; Forcellini *Lexic.* s. v. *fala*. Heic notandum, quod φάλανθος idem est ac φαλακρὸς (cf. FALACRINVM). Ad formam etr. quod attinet, memorandum Φάλανθος, mons et urbs Arcadiae (Steph. Byz., et Paus. *Arcad.* XXXV, 9). Φάλανθος, Phalanthus, est etiam nomen virile: Φάλανθος ὁ ἐκ Λακεδαίμονιος, qui coloniam Tarentum deduxit (Paus. *Phoc.* X 6, XIII 10; Strab. VI, iii, 2 et 6); Φάλανθος, qui cum Phoenicum colonia Achaiam tenuit (Athen. VIII pg. 360 sq.); ΦΑΛΑΝΘΟΙ in lapide att. apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 147 lin. 23; ΑΝΤΙΚΡΑΤΗΣ ΦΑΛΑΝ[ΘΟΥ] in alio lap. att. apud eundem n. 183 lin. 10. Vide MA⅃A8 falaś.

FALARIA. Vide FALERIA.

FALARIENSES. Vide FALERIENSES.

MA⅃A8 (falaś), quod legitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 13, cum antiquo falae et etr. falandum h. e. *coelum* comparant interpretes, Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 99, Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXIV, 51, Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 38 (falaś, *alta voce*, adverb.), Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 28 mss.

⅃AI2A⅃A8 (falasial), *Faleriâ*?, n. pr. f. (cf. Valesius = *Valerius*, Papisius = *Papirius*). Ossuarii perus. operculum n. 1525: ⅃AI2A⅃A8 · A⅃ · IVꝉIꝉ qA (ar tituila falasial) = *Arria Tituia Lartis* filia *Faleriâ* nata.

FALERIA, portus Etruriae, non procul a Populonia oppido et Ilva insula (Rutil. *itin.* I, 371). Antonini *itin.* pg. 504: « Ab Scabris *Falesia* portus m. p. xviij; a *Falesia* Populonio portus m. p. xiij ».

§ 2. Faleria vel Falaria sive Falerio, fuit urbs Piceni, et Romanorum colonia, nunc *Falerone*, de qua multa scripsit cl. Caiet. Deminicis in *Ann. dell'Inst. arch.* XI = 1839 pg. 5-61. Incolae dicti sunt Falarienses (Plin. III, xviii, 2), vel Falerienses in lapidibus. In lapide apud Grut. 1081, 2 = Orell. 3118: IIII VIRIS ET DECVRIONIBVS FALERIENSIVM EX PICENO. Inscr. ad *Faleronem* inventa (*Ann.* cit. pg 45 = Henzen n. 5128): IMP · ANTONINO · AVG · P[IO] | ANTONIA · CN · FIL · PICENTINA · C · C... | SECVNDI · PRAETORI · PATRON[I COLO]|NIAE · SACERDOS · DIVAE · FAV[STI]|NAE · STATVAS · QVAS · AD · EXO[RNAN]|DVM · THEATRVM · PROMI[SERAT · FA]|LERIENSIBVS · POSVIT · ET [OB · DEDICATIONEM] | DECVRIONIBVS PLEBI VRBANAE DIV[ISIONEM] | DEDIT. — Falerio legitur in titulo apud Henzen n. 7127 (Murat. 1047, 2; Orell. n. 85): C · FVFICIO | C · L · GENIALI VIII | VIR · AVG · FIRMI | ET FALERIONE | CARDANA · T · F | PROCVLA VXSOR | POSVIT. Cf. Orell. n. 911, ubi: CHAMARCOREI | L · IVLIO L · F · ARN · AV|GVRINO PATRONO | CIVITATIS ET COLLEGI | IVVENVM M · F (municipii Falerionensis?) etc. In laterculis milit. VETTIANVS FALERION (Marini *Arv.* pg. 335, Kellermann *Vig. rom. laterc.* pg. 47) et L · COELIVS MAXIMVS FALERIONE (Marini pg. 326, Kellermann pg. 48). Hinc adiect. Falerionensis. Balbus *De limit.* apud Frontin. *De colon.* (ed. Goesii) pg. 118 et 122: « ager Adrianus, item et ager Falerionensis limitibus maritimis et gallicis, quos dicimus Decimanos et Cardines ». Cf. ALERIA, et FALERIVS = *Valerius*.

FALERIENSES. Vide FALERIA § 2.

FALERII. Vide FALISCI.

FALERINA tribus, una ex rusticis, in Campania posita, dicta est ab agro Falerno, descripta et constituta anno U. C. ccccxxxv (Liv. IX, 20). In lapidibus scribitur FAL (Orell. n. 3265, 3716, 3975, 4034; Mommsen n. 2614; Henzen n. 7029), FALE (Mommsen n. 1710) et FALERINA (Orell. n. 1393), quam φυλὴν Φαλερῖναν dicit Diodor. Sic. XIX, x, 2.

FALERIO. Vide FALERIA § 2.

FALERIONENSIS. Vide FALERIA § 2.

FALERIVS, *Valerius*, gentilitium m. (cf. etr. ⅃AI2A⅃A8 falasial = *Faleriâ* vel *Valeriâ*), quod et scribitur BALERIVS. In marm. rom. Falerius (Grut. 97, 11; Murat. 1355, 4) et Faleria (Grut. 772, 10; Murat. 1355, 4, et 1563, 5). Inscr. apud Grut. 1063, 8: P · FALERIVS P · F · COS. Φαλερίῳ scripta est epistola Basilii n. 329 (III, 451), nisi error est pro Οὐαλερίῳ. Cf. Borghesium in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1841 pg. 142.

FALERNVS ager, Φάλερνος (Polyb. III, xc, 10, xcii, 6, xciv, 7), qui « a ponte Campano laeva petentibus Urbanam coloniam Sullanam nuper Capuae contributam incipit (Plin. XIV, viii, 3) ». Diod. Sic. XX, xc, 3: Μετὰ δὲ ταῦτα Σαμνιτῶν τὴν Φαλερνῖτιν προθούντων, ἀνέζευξαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ ὕπατοι· καὶ γενομένης παρατάξεως ἐπροτέρησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Cf. Liv. VII 26, VIII, 11, X 20, 21, XXII 13; Plin. III, ix 7, XIV, iv 15. Falernum Campaniae vinum (τὸν οἶνον τὸν κράτιστον Φάλερνον, Strab. V, iv, 3; cf. Plutarch. *De sanit. praec.* cap. 7), laudant veteres. — Cognomen Falernus extat in titulo rom. apud Grut. 732, 3 (A · LAPPIVS · FALERNVS). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 531 n. 161 = Murat. 1462, 6 FALERNVS | EVCLITO | FRATRI SVO.

§ 2. Est etiam mons Campaniae, quod Φάλερνον ὄρος appellat Appianus *De bell. civ.* I, 47. Cf. Serv. ad *Georg.* II, 36 (« nec cellis ideo contende Falernis »).

FALESIA. Vide FALERIA § 1.

FALIX, *felix*, adiect. (vide FEELIX), cuius radicem fê ad scr. bhâg' vel ad bhâg trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 244 (cf. Benary *Die röm. lautlehre* s. 158, et Pott *Etym. forsch.* I 217, II 509). Inscr. rom. apud Grut. 576, 9: DIIS · MANIB · S | C · IVLIVS FALIX | A · BYBLIOTHECA | GRAECA · PALAT.

FALISCI, Φαλίσκοι (Diod. Sic. XVI, xxxi, 7; Strab. V, ii, 9; Plut. in *Cam.* V 3, IX 1, XVII 2; in *Gracch.* III, 3; Zonara VII, 22), vel Φαλέριοι (Plut. in *Cam.* II 8, X 1, in *Fab. Max.* II 2, *Parall.* cap. 35; Aristid. Miles. fragm. n. 10), populi Etruriae inter Ciminum montem et Tiberim, quorum urbs Falisca (ubi nunc *Civita Castellana*), Romanorum colonia (Plin. III, viii, 2), quae Falerii appellatur a Livio V, 27 (Faleros in tab. Peuting. segm. IV*f*), gr. Φαλέριον (Dionys. Halic. I 21, Ptol. III, 1; Steph. Byz: Φαλέριον, ὡς Βυζάντιον, πόλις Τυῤῥηνίας· τὸ ἐθνικὸν Φαλέριος), vel Φαλίσκον (Diod. XIV, xcvi, 5), ab Haleso Argivo condita, testibus Solino II, 7 (ubi Phalisca) et Ovidio *Amor.* III, xiii, 32 sqq., vel Halisco, ut apud Serv. ad *Aen.* VII 695 (« aequosque Faliscos »), qui scribit: « Faliscos Haliscus condidit. Hi autem, immutato *h* in *f*, Falisci dicti sunt: sicut *Febris* dicitur quae ante *Hebris* dicebatur; *Formiae*, quae *Hormiae* fuerunt, ἀπὸ τῆς ὁρμῆς: nam posteritas in multis nominibus *f* pro *h* posuit. Aequos autem dicit, idest *iustos*; quia populus Romanus, missis decemviris, ab ipsis iura Fecialia et nonnulla supplementa Duodecim tabularum accepit, quas habuerant ab Atheniensibus ». Strabo V, ii, 9, duas urbes distinxisse videtur, Faleriam et Faliscum (Φαλέριοι καὶ Φαλίσκον); ubi haec tamen addidit: Sunt qui Falerios negant esse Tyrrhenos, sed esse Faliscos, peculiarem gentem; alii esse urbem peculiari lingua utentem; rursus alii dicunt esse Aequum Faliscum in via Flaminia inter Ocriculos et Romam situm (1). De Faliscorum colonia ([C]OL · FALISCORVM) fit mentio in lap. apud Henzen n. 5132. Cf. Serv. ad *Aen.* VII, 607, Pott *Etym. forsch.* I, 137, et Lanzi II, 20. — Falisca est cogn. muliebre in titulo rom. apud Grut. 562, 10 (DRVSIANAE FALISCAE).

FALLIENATES, incolae oppidi cuiusdam in Umbria (Falliena vel Fallienum), de quibus Plinius III, xix, 3.

I+M⅃A8 (falsti), quod legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 15, Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX 303 et XXXIV 60 interpretatur *fasti* vel *honoris fausti* (vide etr. I+ƧA8 fasti = *Fausta*, praenom. fem.), et Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 44 *mactandos* a particip. φατος, ἀπὸ τοῦ φάω (*caedo*, *macto*), vel a σφάττω. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 103. Litera ⅃ in falsti, est mere euphonica, siculi in AI+ƧA⅃8 flastia = *Fausta*.

FALTO -onis, cognom. rom. in *Fast. Capitol.* apud Grut. 592 (cf. 297 col. 2): Q · VALERIVS · Q · F · Q · N · FALTO et P · VALERIVS · Q · F · P · N · FALTO. Adde inscr. apud Grut. 199, 1, et apud Guasco *Mus. Capitol.* I, 50. Gentilitium Faltonius saepe legitur in lapidibus. Cf. etr. A+⅃AΦ phalta et V+⅃AΘ haltu).

AIMV+⅃A8 (faltusia), *Faltusia* (Faltonis uxor?), n. pr. f. a Falto (cf. A+⅃AΦ phalta et V+⅃AΘ haltu, IƎИV+⅃AΘ haltunei), in ossuarii perus. operculo n. 1818. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 251 n. 180.

FAMEL, *famul* (famulus) h. e. *servus*, apud Oscos, fortasse e rad. FA-, nisi e FAC- (vide FAMVL, FAMELO, I'ΛMIIꟾIΛI et umbr. ƧAIꟼƎMA8 famerias), non a *fame*, ut coniecit Guarinius (*In Comm. V exc.* pg. 40 sq.). Paulus pg. 87: « *Famuli* origo ab Oscis dependet, apud quos *servus* famel nominabatur, unde et *familia* vocata ». Circa hanc vocem haec scripsit Döderlein (*De voc. aliquot latin. sabin.* etc. pg. 6): « *Famel* sive *famulus* videtur esse χαμαλός (1), si probabile est, Oscos perinde ac Sabinos literam *f* substituisse graeco χ, quae ore Latino litera *h* exprimebatur, *humilis*. Simillimas autem fuisse inter se Oscorum et Sabinorum linguas, et veteres grammatici testantur et hodierni credunt, ut Varro *L. L.* VII, 28. Aut si quando tabulae Bantinae certa explicatione demonstratum erit, non communem fuisse ambabus dialectis illam Graeci χ in *f* immutationem, facile fieri poterat, ut veteres in caetera utriusque sermonis similitudine Oscum dicerent, quod proprie Sabinorum erat. — Nisi forte famulus deminutivum est nominis μάμμος οἰκέτης apud Hesychium (cui congruit *Memme*), ut *formica* μύρμηξ. » Cf. Maffei *Oss. lett.* VI 35, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 36, Müller *Die Etr.* I 38 et nt. 79, Klenze *Philol. abhandl.* s. 49, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 30, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, Aufr. et Kirch. II 348, 382.

I'ΛMIIꟾIΛI, *familiae*, genit. sg. = umbr. ƧAIꟼƎMA8 famerias (cf. osc. FAMELO = *familia*), in antiquissima inscr. ardeatina n. 2731 (cf. Garrucci *Inscr. gravées sur les murs de Pompéi* pg. 21, Ritschel *De fictil. litterat.* pg. 26 sq., Aufr. et Kirch. I 115), quae sequitur:

FAMELLA, diminutivum a *fama*. Paul. pg. 87.

FAMELO, *familia*, subst. f. sg. 1 decl. (vide FAMEL = *famulus*, I'ΛMIIꟾIΛI = *familiae*, et umbr. ƧAIꟼƎMA8 famerias = *familiae*), apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 25 sq.,

(1) Ἔνιοι δ' οὐ Τυρρηνούς φασι τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους, ἴδιον ἔθνος· τινὲς δὲ καὶ τοὺς Φαλίσκους πόλιν ἰδίογλωσσον· οἱ δὲ Αἰκουουμφαλίσκον (codd. Οἰακουσυμφαλισκον) λέγουσιν ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον μεταξὺ Ὀκρίκλων καὶ Ῥώμης. Cf. adnot. in Strab. pg. 969 ed. Paris. 1853.

(1) *Camallo* Genuatium dialecto idem est quod ital. *facchino* (gerulus).

Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 16 sq., Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 210). Tab. Bantina n. 2897 lin. 22: AVVO · FAMEVO = *cetera familia* (Kirchhoff s. 80) vel *illa familia* (Mommsen s. 147), quod alii reddunt *altero famulo* (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 148, *In comm. V exc.* pg. 40, *Lex. osco-lat.* pg. 36), *alio servo* vel *famulo* (Klenze *Philol. abhandl.* s. 48, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18 sq.), *alium servum* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 67). Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 48.

ƧAIꟼƎMAB (famerias), *familiae*, subst. f. nominat. pl. vel genit. sg. 1 decl. (= FAMIIVIAI), cuius thema fameria = *familia* (osc. FAMELO), apud Umbros (Müller *Die Etr.* I 57 nt. 125; Grotefend *Rud. l. u.* VII, 13; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19; Aufr. et Kirch. I 18, 21, 40, 91, 106, 111, II 337 sq.; Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 278). In tabula eugubina IIb 2 legitur: ƧAIꟼƎꟼMVꟼ : ƧAIꟼƎMAB (famerias pumperias) = *familiae Pompiliae.* — Maffeius *Osserv. lett.* VI 76, Passerius *Paralip.* pg. 325, et Lanzius II 729 = 637 reddunt *familias*, acc. pl.

FAMIGERO, *evulgo.* Gloss. Philox. apud Labb.: « Famigero, διαφημίζω ».

FAMILIOLA, *parva familia* (ital. *famigliola*), subst. fem. Hieron. *Epist.* 108 n. 2: « Familiola, quam de servis et ancillis in fratres sororesque mutaverat ».

FAMINO, *dicito.* Paul. ex Festo pg. 87; ubi Müller: « Cato *De r. r.* 141: *Ianum Iovemque vino praefamino.* Idem 134: *ture, vino Iano, Iovi Iunonique praefato.* Lindemann ex antiquo titulo apud Gruterum pg. 204, 31 frumino comparat. Cf. Meursius *Exerc. crit.* ad Pseudolum ep. 2 ».

FAMVL, *famulus* (= osc. FAMEL), subst. masc. Ennius [*Ann.* vs. 316 sq.] apud Non. II 322 = pg. 110: « Mortalem summum fortuna repente Reddidit, e summo regno ut famul infimus esset ».

FAMVLETIVM, *servitium*, subst. n. Paul. pg. 87: « Famuletium dicebatur quod nunc *servitium* ». Alii legunt famulitium. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *famulitium.*

FAMVLITAS, *servitus*, subst. fem. Accius [vs. 118 ed. Ribbeck] apud Non. II 319 = pg. 109: « Nam postquam parvos nos oppressit famulitas »; et Pacuv. [vs. 13] apud eundem loc. cit.: « Quas famulitas vis egestas fama formido pavor ».

ꓶAИƆAИAB (fanacnal), —*gnâ* vel *genâ*, fortasse n. pr. fem., compositum e fana et cnal = *genitus* vel *gnatus*, quasi *Faunigenâ*, in signo aeneo etr. n. 1055. Passerius in *Mem. della soc. Colomb.* I 37 exposuit *Fanacii*, Lanzius II 535 = 457 *Fannacia*, Ianssen *Inscr. etr.* pg. 23 *Phanaciae.*

FANESTER et Fanestris. Vide FANVM.

FANO, *dico.* Varro *De l. l.* VI, 54 pg. 93: « Atque inde Herculi decuma appellata ab eo est, quod sacrificio quodam fanatur, id est ut fani lege sit. »

§ 2. Fanor, aris, *furo*, *insanio* (unde fanaticus). Tribuitur Maecenati a Lipsio in not. ad Sen. *epist.* 114.

FANTVA. Vide FATVA.

VИAB (fanu), *fanum*, subst. n., proprie *locus Diis sacer* (cf. Liv. X, 37: « Sed fanum tantum, id est locus templo effatus »); et fortasse significavit *sepulcrum* apud Etruscos (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 125 sg.); legitur enim in duobus titulis sepulcralibus n. 1915 lin. 2 et 2779 lin. 1. *Nè omai mi par più possibile di dubitare*, ait Oriolius in *Ann. dell' Inst. arch.* VI = 1834 pg. 180, *che questa voce* phanu *siasi impiegata dagli Etruschi anche in senso di sepolcro, ciocchè per altro non ha nulla di che dobbiamo esser sorpresi, poichè significava essa unicamente* locus fando consecratus (Paulus edit. Lindemann pg. 70), *o siccome Varrone si esprime* (De l. l. VI, 54), *un luogo, in cui* Pontifices in consecrando fati sunt finem. *Se ne ha quindi solo da dedurre che il sepolcro presso gli Etruschi era luogo consacrato con formola, e avente aja di determinati confini.* In marmore apud Visconti *Monum. Gabini* pg. 82 lin. 10 = tav. XVII lin. 7: EXTRVXISSET · TEMPLVM · IN HONOREM · AC MEMORIAM · DOMITIAE CORBVLONIS · FIL. Cf. Gori *Diss.* 2.ª in *Mus. etr.* II 83, Lanzi II 515 = 439 nt. 1, Raoul-Rochette *Journ. des Sav.* an. 1843 pg. 600, Hier. Amati in *Giorn. arcad.* LVIII, 307, et Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 284 nt. 2.

FANVLVM, *parvum fanum.* Vide HANVLVM.

FANVM vel Fanum Fortunae, Φάνον Φορτοῦναι (Ptol. III, 1) h. e. τὸ ἱερὸν τῆς Τύχης (Strab. V, II, 10), nunc *Fano*, urbs Umbriae in ora maris Adriatici, quae et colonia Iulia Fanestris appellata est (Plin. III, XIX, 2; Vitr. II 9, V 1). Tac. *Hist.* III 50: « Exercitus ducesque ad Fanum Fortunae iter sistunt ». Caes. *De bell. civ.* I 11: « Pisaurum, Fanum, Anconam singulis cohortibus occupat ». Antonini *Itin.* pg. 126 « Fano Fortunae, et pg. 615 « Civitas Fano Fortunae; Itinerar. antiquum apud Henzen n. 5210: « FANVMFORTVNAE et FANOFORTVNAE; et Tab. Peuting. segm. IV*b* « Fano Furtunae ». Inscr. apud Orell. n. 84 (ubi cf. Henzen): . . . . . POLLIA · CRES | CENS · FANO | FORTVNAE · VETER · EX LEG · XXI | H · F · C · Alia inscr. apud Grut. 475, 7 (Orell. n. 83): L · TITVLENVS L · L · TERTIVS ORIVNDVS | COLONIA IVLIA FANO | FORTVNAE · SEXVIR | L · TITVLENVS TITVLENI LIB | VRSIO ANNORVM XII. — Incolae appellantur Fanestres. In lapide apud Murat. 1024, 1 (Orell. n. 3969): ANCONITANI ET FANESTRES. In alio lapide: R · P · PIS · ET FAN. = h. e. *respublica Pisaur. et Fanestris* (Grut. 45, 2; Murat. 256, 1; Orell. n. 1031 et n. 1535). Adde inscr., quae legitur apud Olivieri *Marm. pisaur.* p. 16 = Orell. n. 3143 (vide PISAVRVM) et aliam apud Grut. 416, 8. Cf. Meyer in *Zeitschr. f. vergl.* VI, 414.

ƨVqVMA8 (fanurus), gentilitium etr., fortasse a VNA8 fanu derivandum (cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 283), quod legitur in titulo etr. n. 2309.

FAXEM, *facerem* vel *fecissem*. Plaut. *Pseud.* I, v, 84: « Pistrinum in mundo scribam, si id faxem, mihi ».

FAXIM, faxis, faxit, faximus, faxitis et faxint, pro *faciam* etc. vel *fecerim*, *feceris*, *fecerit*, *fecerimus*, *feceritis* et *fecerint*, apud veteres. Faxim h. e. *dabo operam* aliquando usurpat Plautus (*Amph.* I, III, 13; *Aul.* III, II, 6, et v, 20; *Pers.* I, II, 21; *Trin.* I, II, 184; *Truc.* I, I, 43 et II, III, 27) et Terentius. — Pacuvius [vs. 123 ed. Ribbeck] apud Non. II, 886 = pg. 184: « Primum hoc abs te oro, ni me inexorabilem Faxis ». In tab. XIX lin. 8 apud Marini *Arval.* pg. CXXIV: [F]ACXIS. Adde Plaut. *passim.* — Lex XII Tabul. apud Gellium XX, 1: « Si iniuriam faxit alteri, viginti quinque aeris poenae sunto ». Alia (Fr. II § 1 D. de *Noxal. action.*): « Si servus furtum faxit noxiamve nocuit ». Ennius *Epigr.* vs. 3 sq.: « Nemo me lacrumis decoret nec funera fletu Faxit ». Accius [vs. 555 sq. ed. Ribbeck] apud Non. II, 854 = pg. 179: « Quod te obsecro, ne haec aspernabilem tetritudo mea in occulto faxit ». Adde Fest. *Qu.* XII, 16 pg. 246; Plaut. *Capt.* III, IV, 89 et v, 54; *Casin.* III, v, 6; *Most.* II, I, 51; *Menaech.* V, II, 108; *Pseud.* IV, I, 16. — Plaut. *Truc.* I, I, 40: « Quos, quom celamus, si faximus conscios etc. ». — In antiquo carmine apud Macr. *Sat.* III, 9: « Si haec ita faxitis, ut ego sciam, sentiam intelligamque, tunc quisquis hoc votum faxit, ubi faxit, recte factum esto ». Et in carmine Marcii vatis apud eundem I 17: « Hoc si recte faxitis, gaudebitis semper fietque vestra respublica melior ». — Faxint h. e. *dent operam* saepe usurpavit Plautus, et aliquando Cicero (*Verr. act.* II, III, 35, *Fam.* XIV, 3 = n. 81). In titulo aereae laminae inciso apud Orell. n. 3665: TVM ME LIBEROSQVE MEOS IVPITER OPTIMVS MAXIMVS AC DIVVS AVGVSTVS CAETERIQVE OMNES DI IMMORTALES . . . . EM PATRIA INCOLVMITATE FORTVNISQVE OMNIBVS FAXINT. — Faxsis legitur in tab. XXIV apud Marin. *Frat. Arv.*; faxsit et faxit (umbr. ꓘƨVↃIA8 fakust, osc. FEFACVST) in leg. Thoria (App. n. LIX) cap. 10: SEI QVIS FAXSIT QVOTIENS FAXIT etc. — Ita defexit pro *defecerit* in vet. foederis formula apud Liv. I, 24 (« Si prior defexit publico consilio, dolo malo etc. »).

FAXO, *faciam*, futur., quod frequentissime usurpat Plautus. Cf. Virg. *Aen.* IX, 154; Liv. VI, 35; Ovid. *Metam.* III 271 et XII 594; Sil. Ital. XVII, 236. Gloss. apud Labb.: « Faxo ποιήσω ».

FAORABILIS, *favorabilis*, adiect. Est cogn. rom. in basi apud Grut. 1089, 6 (VOLVMNIVS FAORABIL). — T · SALLVSTI FAORALIS apud eundem (1118, 5).

qA8 (far). Vide ANAOqA8 (farthana).

FAR, *far* (pro *fars*), subst. n. acc. sg. 3 decl. (genit. sg. FARER = *farris*), unde FARSIO et FASIO vel VIƨA8 fasiu fortasse = *farreum*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 91, 127, II 355, 357). Tab. eugub. Vb 10 et 15: PVRI · FAR · EISCVRENT = *qui far —erint.* — Lanzius II 670 = 582 et nt. 1, 768 sg. = 616 sg. puri far in unum coalescit et legit puriare, quasi *piriarii* h. e. *frumentarii*, a πυρὸς, *frumentum*. Grotefendio autem far idem est ac rom. *facere* (*Rud. l. u.* IV 13, V 28, VII 10 sqq.).

FARDVLI, *Varduli*, populi Hispaniae citerioris. In titulo apud Dutens *Expl. de quelq. méd. gr.* pg. 112 (Henzen n. 5785): COH · I · FARDVL[ORVM]. Cf. Borghesium in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1841 pg. 142.

FARER, *farris* (pro *farsis*), genit. sg. 3 decl., a FAR = *far* pro *fars*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 10 sqq.; Aufr. et Kirch. I 70, 104, 106, 128, II 355 sqq.; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 39 sq.). Tab. eugub. Vb 9 et 14: FARER · OPETER · P · VI = *farris —ti p[ondo] VI.* — Lanzius II 820 = 729 (cf. 715 = 619): « farer da *facio*, ἔρδειν, *sacrificare* ».

FARER, quod legitur in tab. falisca n. 2440, Grotefendio *Rud. l. u.* IV 13 et V 26 est *factis*, partic. abl. pl., a *facio*.

FARFARVS, Sabinorum fluvius in Tiberim influens; idem est qui Fabaris (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 13, 163). Ovid. *Metam.* XIV, 330: « Et amoenae Farfarus umbrae ». Virg. *Aen.* VII, 715: « Qui Tiberim Fabarimque bibunt »; ubi Servius: « Fabarim autem quem dicit, etiam ipse per Sabinos transit, et Farfarus dicitur ». Nunc appellatur *Farfa*, ut legitur in *Chr. Farf.* apud Murat. *Rer. ital. scr.* II, II, 340 sqq.: (« prope fluvium Farfae, ubi dicitur Bilianus »). In char. saec. XI scribitur etiam Pharpha (Murat. *Antiq. ital. diss.* LXXII, VI 231). Pharphar, gr. Φάρφαρ, est etiam fluvius Damascenae (*Testam. vetus Reg.* IV, v, 12). Dictus est Farfarus, e syllaba reduplicata far, ut fur-fur, mur-mur, tur-tur cet.

ANAOqA8 (farthana), vox etr. originis et significationis ignotae, quae scribitur etiam ANOqA⊗ harthna, et legitur in titulo perus. n. 1226. Comparari potest cum sanscr. bhartṛ, *alitor*, *dominus*, *maritus*. Cf. Constab. *Monum. del Palazz.* pg. 117 sg.

FARINACEVS, adiect. *qui farinae formam habet* (ital. *farinaceo*). Gloss. apud Labb.: Farinaceus, ἀλευρώδης ».

FARIOLVS, *hariolus*, h. e. futurorum divinator, ita dictus a *fari* (loqui). Glossar. apud Maium *Class. auct.* VI 524: « Fariolus, *hariolus* ». Scaur. pg. 2250 (et pg. 2252): « quod illi [veteres] fordeum dicebant, nos *hordeum*; fariolum quem nos *hariolum* ».

FARIOR, *for* (loquor)? Lex XII Tabul. apud A. Gellium XV, 13: « Qui se sierit testarier libripensve

fuerit, ni testimonium fariatur, improbus intestabilisque esto ».

FARREVM, subst. n. (cf. umbr. FAR et FARSIO). Paul. pg. 88: « Farreum genus libi ex *farre* factum »; et pg. 102: « *Horreum* antiqui farreum dicebant a farre ». Gloss. apud Labb.: « farreum, χονδρῖτις ».

FARSIO, *farreum?*, subst. n. acc. sg. pro farsiom vel acc. pl. 2 decl., = FASIO et antiquioribus literis VIƧA8 fasiu, a FAR = rom. *far* (pro *fars*) et suff. -io, nisi a *farsus* (fartus), quod e *farcio* (Aufr. et Kirch. I 91, 98, 106, 119, 163, II 175, 186, 382). Tab. eugub. VIb 2: PROSESETIR · FARSIO · FICLA · ARSVEITO = *prosectis farsum* (?) *ficulam* (?) *advehito* (Aufr. et Kirch. II 186). — Grotefend *Rud. l. u.* II 33 et VI 16, quem sequitur Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 54, explicat *ferctum.* Cf. Cat. *De r. r.* cap. 134 « Iovi ferctum obmoveto ».

FARTICVLVM, *parvum fartum*, subst. n. Titinnius [vs. 90 ed. Ribbeck] apud Non. IV, 270 = pg. 331: « farticula, cerebellum, lactis agninas ».

VꟼA8 (faru), *Farius*, gentilitium etr. (cf. PHARVS). In titulis perusinis n. 1192 et 1196: VꟼA8 : Ƨ⅃ (ls faru) = *Lars Farius.* — Farus est cogn. in lapide perus. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 453 (L · ARRIVS · FARVS). In titulo apud Fabretti cap. III n. XX pg. 145: « Faria Epictisis ».

§ 2. *Farii*, genit. sg., pro MVꟼA8 faruś. Ossuarii perus. operculum n. 1195: VꟼA8 : IƎИA : A⅃ (la anei faru) = *Lartia Arria Farii* uxor.

⅃VꟼA8 (farul). Vide MVꟼA8 faruś, quod sequitur.

MVꟼA8 (faruś), *Farii*, nomen virile genit. singul., quod etiam scribitur VꟼA8 (faru) sine casus desinentia, perperam ⅃VꟼA8 farul. In ossuariis perusinis: AIV⅂MVꟼA8VA · IOAV : IИƎꟻ · IOꓷA⅃ (larti veti uari au faruś puia, n. 1193) = *Lartia Vetia Varia Auli* filia *Farii* (uxor) *vidua;* ⅃VꟼA8 : IƎИIƎИA : IИƧA8 (fasti aneinei faru[ś], n. 1194) = *Fausta Anainia Farii* uxor; MVꟼA8 · IꟼV+ꟼƎM · I+ƧA8 (fasti śerturi faruś, n. 1197) = *Fausta Sertoria Farii* uxor.

FARVS, *pharus*, subst. m. Inscr. apud Doni cl. VII n. 144: M · AVR · AVG · LIB · PHILETVS · PRAEPOSITVS VNCTOR · ET · PROC · FARI · ALEXANDRIAE · AD EGIPTVM etc.

ƧA8 (fas), *Fausta*, praenom. fem. pro I+ƧA8 fasti vel AI+ƧA8 fastia. In titulo perus. n. 1578: IƎИ+A ƧA8 (fas atnei) = *Fausta Atinia.*

-ძA8 (faś), radix umbrica (= -ꓘA8 fak-), rom. *fac-ere*, in verbis AIძA8 faśia = *faciat*, VIძA8 faśiu vel VძA8 faśu = *fac-ere*, Ǝ+Ǝ8Ǝძ A8 faśefete (pro faśefele) = *fac-ibilem.*

FAϟ-, radix volsca, pro fac-. Vide FAϟIA = *faciat.*

-ƧA8 (fas-), radix etrusca (= -ƧAΦ phas- et -ƧAΘ has-), quam traxerim ad rad. sanscr. bhand (gaudere), unde bhadra (laetus, felix) = lat. *faus-tus* e *faud-tus* (fand-tus?). Vide praenom. etr. AI+ƧA8 fas-tia = *Faus-ta*, quod et scribitur AI+ƧA⅃8 flastia.

Ǝ+Ǝ8ƎძA8 (faśefete), fortasse perperam scriptum in tab. eugub. IIb 9, pro faśefele = *facibilem*, adiect. m. acc. sg. 3 decl., quod e rad. -ძA8 faś- pro -ꓘA8 (FAC-) = *fac-ere*, et suff. Ǝ⅃Ǝ8- (-fele) = rom. *-bilis* (Aufr. et Kirch. I 72, 91, 100, 162, II 342). — Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, 15 legit faśe fete, et vertit *caede facta* (faśe = FAHE).

FASENA, *harena* (arena), subst. f. (vide HARENA), fortasse e rad. *fas-* pro *ardeo*, Sabinorum linguâ. Vel. Long. pg. 2230 P.: « Item nonnulli *harenam* cum aspiratione, sive quoniam *haereat*, sive quod aquam *hauriat*, dicendam existimaverunt: aliis sine aspiratione videtur enuntianda. Nos non tam per illas causas, quas supra proposuimus, quam propter originem vocis; siquidem, ut testis est Varro, a Sabinis fasena dicitur: et sicut *s* familiariter in *r* transit, ita *f* in vicinam aspirationem mutatur. Similiter ergo et *hoedos* dicimus cum aspiratione, quoniam foedi dicebantur apud antiquos. Nam e contrario, quam antiqui habam dicebant, nos *fabam* dicimus ». Et pg. 2238: « Itaque *harenam* iustius quis dixerit, quoniam apud antiquos fasena erat, et *hordeum*, quia fordeum; et, sicut supra diximus, *hircos*, quoniam firci erant; et *hoedi*, quoniam foedi ».

AIძA8 (faśia), *faciat*, coniunct. praes. 3 pers. sg. (volsc. FA[ϟ]IA), apud Umbros (in tab. eugub. IIa 17), = AIƎ8 feia, e rad. -ძA8 faś- pro -ꓘA8 (FAC-), rom. *fac-ere*, umbr. VIძA8 faśiu (Aufr. et Kirch. I 72, 74, 82, 141, II 383). — Grotefend *Rud. l. u.* VII 20, 22, 40 interpretatus est *hostiae* vel *hostias.*

FA[ϟ]IA, *faciat*, coniunct. praes. 3 pers. sg. (umbr. AIძA8 faśia), apud Volscos, e rad. FAϟ- pro *fac-*, rom. *fac-ere* (Lanzi I 367 = 287, II 617 = 631; Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 323; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 262). Tab. veliterna n. 2736 lin. 1 sq.: PIϟ : VEꓶEϟTROM FAꓘIA = *quis Veliternorum faciat* (Mommsen pg. 320, Huschke s. 261, Corssen *De Volsc. lingua* pg. 2 et 13). Guarinius *Comm.* I 24 legit faka, quod pro *facito.*

FASIO, *farreum?*, subst. n. acc. sg. apud Umbros (in tab. eugub. VIb 44), pro fasiom, vel *farrea* acc. pl. 2 decl., = FARSIO et antiquioribus literis VIƧA8, a FAR? = rom. *far* (Aufr. et Kirch. I 98, II 186, 382). Grotefendio *Rud. l. u.* II 33, VI 22 fasio = farsio pro *ferctum* accus. sg. videtur accipiendum (cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 54).

VIძA8 (faśiu), *facere*, infinit. praes., = VძA8 faśu pro faśium, Umbrorum linguâ (in tab. eugub. IIa 16), e rad. -ძA8 faś- = -ꓘA8 (FAC-), unde AIძA8 faś-ia et AIƎ8 feia = *fac-iat*, V+IƎ8 (FEITV) vel V+Ǝ8 (FETV) = *fac-ito*, ꓘƧVꓘA8 fak-ust = *fec-erit*, +ИƎꓷVꓘA8

(FACVRENT) = *fec-erint*, et adiect. ƎꓕƎ8Ǝdᗅꓭ (fa-śefe[l]e?) = *fac-ibilem* (Aufr. et Kirch. I 18, 52, 72, 95, 149, II 383). — Grotefend *Rud. l. u.* VII 17 (cf. II 33, VII 20, 22, VIII 23) faśiu vel faśu, quod distinguit a fasiu, idem est ac σφάγιον h. e. *hostiam*.

VIƧᗅ8 (fasiu), *farreum?*, subst. n. acc. sg. (in tab. eugub. IIa 12) pro fasium, vel *farrea* acc. pl. 2 decl., = FASIO vel FARSIO, quod vide (Aufr. et Kirch. I 98, 119, II 175, 186, 382). — Grotefend *Rud. l. u.* VII 20 exponit *ferclo*. Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 34, cui fasiu sive fasu acc. sg. sunt, pro *ferctum*.

FASCINATOR, subst. m. Gloss. apud Labb.: « Fascinator, βάσκανος. »

FASCINVS, dei nomen apud veteres, qui nihil aliud fuit quam veretrum (Forcell. s. v. *fascinus*), de quo sic Plin. XXVIII, VII, 4 ». Nos si haec, et illa credamus rite fieri: extranei interventu, aut si dormiens spectetur infans, a nutrice terna adspui: quamquam illos religione tutatur et Fascinus, imperatorum quoque, non solum infantium custos, qui Deus inter sacra romana a Vestalibus colitur, et unus triumphantium, sub his pendens, defendit medicus invidiae: iubetque eosdem recipere similis medicina linguae, ut sit exorata a tergo Fortuna gloriae carnifex. ». Cf. Turneb. IX, 18.

ꓕƧᗅ8 (fast), *Fausta*, praenom. f. = IꓕƧᗅ8 fasti pro ᗅIꓕƧᗅ8 fastia. Inscr. perus. n. 1557: ᗅIᴎ|IƎᴎᗅ ꓕƧᗅ8 (fast aneinia) = *Fausta Anainia*. Adde n. 1951 bis.

?ƎꓘMᗅ8 (faśte), *Faustus* (Φαῦστος), praenom. masc. (cf. MIꓕƧᗅ⊗ hastiś = *Fausti* genit. sing.), a *favore* derivatum (Valerius Max. *Epit. de nom. rat.*), quod semel invenitur in titulis etruscis (saepe IꓕƧᗅ8 fasti pro ᗅIꓕƧᗅ8 fastia = *Fausta*), scil. in ossuario perus. n. 1565. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 245 ad n. 164; et vide rad. etr. -Ƨᗅ8 fas-, unde etiam diminutiva FAVSTVLVS, FAVSTILLVS, FAVSTINVS. More Etruscorum, FOSTLVS dicebant Romani veteres pro *Faustulus*.

MᗅqƎꓕƎꓕƧᗅ8 (fastetera?). Lege MᗅqƎꓕƎ ꓕƧᗅ8 fast eteraś (faste teraś, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 245 ad n. 164).

IꓕƧᗅ8 (fasti), *Fausta* (Φαῦστα), praen. fem. (var. IꓕƧᗅ8, IꓕƧᗅ8, IꓘƧᗅ8, ITƧᗅ8, IꓕƧᗅ8) apud Etruscos, pro integro ᗅIꓕƧᗅ8 fastia (cf. ƎꓘMᗅ8 faśte, et rad. -Ƨᗅ8 fas-), quod per compendium scribitur ᗅ8 fa et ꓕƧᗅ8 fast, et mutatâ tenui in aspiratam IꓕƧᗅΦ phasti atque IꓕƧᗅ8 = ᗅIꓕƧᗅ⊗ (HASTIA), perrare IꓕƧᗅꟻ vasti et ITƧᗅO thasti (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 175 sq.). En exempla:

IqᗅƆᴎᗅ · IꓕƧᗅ8 (fasti ancari) = *Fausta Ancaria*.
ᗅIƎq8IꓕƧᗅ8 (fasti freia) = *Fausta* .....
ᗅ■IMᗅ8 ITƧᗅ8 (fasti hami..a) = *Fausta* ...
ᗅIꓕᴎIƎƆ · IꓕƧᗅ8 (fasti cvintia) = *Fausta Quintia*.

ᗅIᴎVqꓕIᴎ · IꓕƧᗅ8 (fasti pitrunia) = *Fausta Petronia*.
[ᗅ]Vᗡ8[V]ᗡ : IꓕƧᗅ8 (fasti rufrua) = *Fausta* .....
ᗅIᴎᗅƆƧIꓕƧᗅ8 (fasti scapia) = *Fausta Scaepia*.
ᗅIꓘIꓘ IꓘƧᗅ8 (fasti titia) = *Fausta Titia*.
ᗅI⅃ꓕIꓕIꓕƧᗅ8 (fasti titlia) = *Fausta Titia*.
ᗅI⅃Ǝꟻ · IꓕƧᗅ8 (fasti velia) = *Fausta Velia*.
I⅃ꟻꓘᗅ : IꓘƧᗅ8 (fasti atvli) = *Fausta Atilia*.
ITᗅᴎIꟻ⅃Ǝ8 · ITƧᗅ8 (fasti helvinati) = *Fausta Elvinatia*.
IᗅƆ IꓕƧᗅ8 (fasti cai) = *Fausta Caia*.
IꓕᴎIꟻƆ · IꓕƧᗅ8 (fasti cvinti) = *Fausta Quintia*.
IᴎMV↓ᗅ⅃ : IꓕƧᗅ8 (fasti lachumni) = *Fausta Lacinia*.
IV⅃ꓕƎꟻ : Iꓕ : IꓕƧᗅ8 (fasti ti petrui) = *Fausta Titia Petria*.
IᴎVqꓕƎꟻ · IꓕƧᗅ8 (fasti petruni) = *Fausta Petronia*.
IꓕᗅᴎIꓕᴎƎƧ · IꓕƧᗅ8 (fasti sentinati) = *Fausta Sentinatia*.
IqVꓕqƎM · IꓕƧᗅ8 (fasti śerturi) = *Fausta Sertoria*.
IꓕƎꓕ : IꓕƧᗅ8 (fasti teti) = *Fausta Titia*.
IꓕIꓕ : IꓕƧᗅ8 (fasti titi) = *Fausta Titia*.
IᴎIꓕᗅꟻ IꓕƧᗅ8 (fasti vatini) = *Fausta Vatinia*.
IqV⊙⅃Ǝꟻ IꓕƧᗅ8 (fasti velthuri) = *Fausta Volturia*.
IƧ⅃Ǝꟻ IꓘƧᗅ8 (fasti velsi) = *Fausta Velsia*.
IƧƎꓕƎꟻ : IꓕƧᗅ8 (fasti vetesi) = *Fausta Vetesia*.
IꓕƎꟻ · IꓘƧᗅ8 (fasti veti) = *Fausta Vetia*.
I⅃ꓕIꟻ : IꓕƧᗅ8 (fasti vitli) = *Fausta Vitelia*.
IƎᴎV8ᗅ : IꓕƧᗅ8 (fasti afunei) = *Fausta Afonia*.
IƎᴎIƎᴎᗅ : IꓘƧᗅ8 (fasti aneinei) = *Fausta Anainia*.
IƎᴎ⋇ᴎᗅƆ · IꓕƧᗅ8 (fasti capznei) = *Fausta Capenia*.
IƎᴎVƎ⅃ · IꓕƧᗅ8 (fasti leunei) = *Fausta* .....
IƎqƎƆᗅᴎ : IꓕƧᗅ8 (fasti nacerei) = *Fausta* .....
IƎᴎꓕᗅꟻ : IꓕƧᗅ8 (fasti palnei) = *Fausta Patinia*.
IƎᴎqꓕƎꟻ · IꓕƧᗅ8 (fasti petrnei) = *Fausta Petronia*.
IƎᴎqOƎƧ · IꓕƧᗅ8 (fasti sethrnei) = *Fausta Setrenia*.
IƎᴎ⅃ꓕIꓕ : IꓕƧᗅ8 (fasti titunei) = *Fausta Titinnia*.
IƎᴎꓕƎꓕ · IꓕƧᗅ8 (fasti tetnei) = *Fausta Tetinia*.
IƎᴎꓕVꓕ IꓕƧᗅ[8] (fasti tutnei) = *Fausta Tutinia*.
IƎᴎ⋇Ɔ⅃Ǝꟻ · IꓕƧᗅ8 (fasti velcznei) = *Fausta Velcinia*.
IƎᴎƆƧƎꟻ : IꓕƧᗅ8 (fasti vescnei) = *Fausta Vescinia*.
IƎᴎꓕƎƆ · IꓕƧᗅ8 (fasti vetnei) = *Fausta Vetinia*.
IᗅIƎᴎ↓qᗅM · Iꓕ · IꓕƧᗅ8 (fasti ti marchneiai) = *Fausta Titia Marcania*.

Quibus addenda sunt:

MIᗅƆ · IꓕƧᗅ8 (fasti caiś) = *Fausta Caii* uxor.
MƎꓕqVƧ : IꓕƧᗅ8 (fasti surteś) = *Fausta —ii* uxor.
MIqVΦ : IꓕƧᗅ8 (fasti phuriś) = *Fausta Furii* uxor.

et num. 1085, 1569 (ᴎVᗅ · IꓕƧᗅ8 fasti aun), 2613. Cf. etiam n. 91.

ᗅIꓕƧᗅ8 (fastia), *Fausta*, praenom. fem. apud Etruscos (cf. Müller *Die Etr.* I, 413), quod saepius scribitur

I+ƧA8 fasti, per compendium A8 fa, sine litera finali +ƧA8 fast, et mutata tenui in aspiratam I+ƧAΦ phasti vel I+ƧAB hasti = AI+ƧA⊗ (HASTIA), perrare I+ƧAꟻ vasti, fortasse ITƧAO thasti et AI+ƧAꟼ8 flastia, e rad. -ƧA8 fas = vel -MA8 faś- h. e. *fau-stus* (vide -ƧA8 fas- et ƎYMA8 faśte). De identitate inter fastia et hastia minime dubitandum (Lanzi I 216 sg. = 166, II 282 sg. = 224), et verba Oriolii apud Vermigliolium *Sepolcro dei Volunni* pg. 133 ed. 2.ª (cf. pg. 127 nt. *) « hastia *par diverso radicalmente dal solito* fasti, *altro prenome più comune con cui nondimeno potè esser confuso alle volte* », refutanda sunt. Exempla refero ex titulis etr. deprompta:

AI+ИIϽϽ · AI+ƧA8 (fastia cvintia) = *Faustia Quintia.*
IИ+ꟼA · AI+ƧA8 (fastia artni) = *Fausta Artenia.*
IƎИV8AAI+ƧA8 (fastia afunei) = *Fausta Afonia.*
IƎИIAϽ AI+ƧA8 (fastia cainei) = *Fausta Cainnia.*
IƎИAꟼMV : AI+ƧA8 (fastia umranei) = *Fausta Umbrania.*

Quibus adde ossuar. perus. n. 1084: MVꟻAƧIƧAIꟼƧA8 (fastia sisachuś) = *Fausta Sisacii* uxor.

AƧVꟼ+И+ƧA8 (fastntrusa), *—usia* (*—ii* uxor), cognomen muliebre etr. a coniugio derivatum. Ossuarium clus. 494 bis *c*: VƧVꟼ+И+ƧA8 : IƎИꟼƧ1VϽ : AO (tha cupslnei fastntrusa) = *Tannia Cupiennia —ii* uxor.

VꟼA8 (faśu), *facere*, = VIꟼA8 faśiu pro faśium, infinit. praes. apud Umbros, e rad. -ꟼA8 faś- = -ꓘA8 (FAC-), *fac-ere* (Aufr. et Kirch. I 72, 74, 149, II 348, 383). Tab. eugub. IIa 21 sq.: VꟼA8 | : ƧƎIϽƎ⊙ƎИV1 (pune heries faśu) = *quum voles facere.* — Grotefendio *Rud. l. u.* VII 15 est *σφάγιον* = *hostiam*, ut dixi ad v. VIꟼA8 faśiu.

FATA, *Parcae*, a *fatum.* Isid. *Orig* VIII, 11: « Tria autem fata fingunt in colo et fuso, digitisque fila ex lana torquentibus, propter tria tempora etc. ». Procop. *De bello goth.* I, 25: *τὰ τρία φάτα, οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς μοίρας νενομίκασι καλεῖν.* Cf. Mart. Capell. §§ 57, 65, 89, 360, 773. Saepe memorantur in lapidibus romanis (Tria fata, apud Orell. n. 1777), et appellantur augusta (FATIS AVG·, Orell. n. 1775), divina (FATA DIVINA, Henzen n. 6042), divina et barbarica (FATIS DIVIN et BARBARIC, Orell. n. 1774), male iudicantia (MALE IVDICANTIBVS FATIS, Orell. n. 4579). Adde inscr. apud Orell. n. 1771 sq., 1774, 2432, 5802 (FATIS; FATIS DERVONIBVS). Cf. in nummo Diocletiani apud Eckhel *Doctr. num. vet.* VIII, 6: FATIS VICTRICIBVS. — Scribitur etiam Fatae. Inscr. apud Henzen n. 5799: FATAB | DEICO | DIEI · F · | V · S · L · M. Alia inscr. apud Orell. n. 1773: FATIS FATA[BVS].

FATIBVLA, subst. fem. Diomed. pg. 488 P.: « Dramata autem dicuntur tragica aut comica, *παρὰ τὸ δρᾶν* i. *agere:* latine *fabulae* appellantur sive fatibulae ».

ꟼAIИI+A8 (fatinial), *Vatiniá*, n. pr. fem. abl. sg., idem ac ꟼAIИIꟼAꟻ vatinial, ut dixi in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94. Ossuarii perus. operculum n. 1124: ꟼAIИI+A8 · ꟼA · IƧϽA · ꟼA (ar acsi ar fatinial) = *Arria Axia Arrii filia Vatiniá* nata.

FATIS, *fama, gloria*, subst. fem. Est cogn. rom. in titulo apud Murat. 989, 5 (AELIA FATIS).

8ꟼT-IVꟽ (fatíum), *fari* (loqui), infinit. praes. apud Samnites, e rad. 8ꟼ- fa-. In lamella capuana n. 2749 lin. 6: ИEП 8ꟼT-IVꟽ · ИEП · ꓤE-IKVꟽ · ПVT-IИ[И]Ƨ (nep fatíum nep deíkum putíans) = *neque fari neque dicere* (loqui) *possint*; et lin. 8: NEП · ꓤE-IKVꟽ ИEП · 8ꟼT-IVꟽ ПVT-IИꓤ (nep deíkum nep fatíum pútíad) = *neque dicere* (loqui) *neque fari possit* (cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 102 sq.). Eodem modo in lamella plumbea ex sepulcris romanis deprompta (*Bull. arch. nap.* nv. sr. tav. XIII n. 1; Marchi in *Civ. catt.* VIII, 243; I. B. De Rossi in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 20 sgg.) legitur NIIC · ꓘOQVI NIIC SERMONARII ГOTIIST h. e. *nec loqui nec sermonari potest* (possit).

FATO, *fatum?*, subst. n. 2 decl. pro fatom (in tab. eugub. VIb 11), a participio perf. pass., quod e rad. FA- = *fa-ri*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 18, 90, 117, 147, 162, II 200). Lanzius I 371 = 290, 377 = 295, II 761 = 669 fato = *factus*, partic. a *fac-io.* Grotefend *Rud. l. u.* VI 18 exponit *fano* h. e. *templo*, abl. sg.

FATOR, *multum loquor*, frequentat. a *fari.* Paul. pg. 88: « Fatantur, multa fantur ». Gloss. apud Labb.: « Fator, *πολυλογέω* », et « Fatatus, *εἱμαρμένος* ».

FATVA vel Fantua, eadem quae Bona dea, ita dicta a *fando* (Cornelius Labeo ap. Macr. *Sat.* I, 12; vide BONA dea. Cf. Serv. ad *Aen.* VII, 47; vide FATVELLVS). C. Bassus ap. Lact. I, 22 sic nominatam tradit, quod mulieribus fata canere consuevisse, ut Faunus viris. Mart. Capella II § 167: « Fatui, Fatuaeque, vel Fantuae, vel etiam Fanae, a quibus *fana* dicta, quod soleant divinare »; ubi Grotius: « Fantua; ut Mana Mantua, sic Fauna vel Fana Fantua: in Arnobio lib. I ms. pro Fana refert Fenta, forte sit Fantua vel Fentua ». Nomen ipsum reperies apud Saxonem Grammaticum 2 pg. 22 Steph.:

« Saltu librantur Furiae, glomerantur eisdem
Larvae, quas Simiis Fantua iuncta premit. »

Ad quae Barthius in *Advers.* pg. 1187: « Fantuam Fatuam gratia carminis dictam autumo. Sed et antiquiores ita dicebant. Glossae veteres: Fatuus quasi Fantuus a *fando*, quia Faunis oracula edebat ». Cf. *Graec. Histor. min.* IV 364 ed. Paris. 1851.

FATVELLVS, deus idem qui Fatuus et Faunus et Inuus (Serv. ad *Aen.* VI, 776; vide INVVS). Quidam deus (ita Servius ad *Aen.* VII, 47) est Fatuellus: huius uxor est Fatua. Idem Faunus, et eadem Fauna.

Dicti sunt Faunus et Fauna a vaticinando, id est, *fando;* unde et fatuos dicimus *inconsiderate loquentes.*

FATVITO, *fataliter*, adv. Prisc. pg. 1016 P.: « Similiter a *fato*, fatuito, μοίρηθεν, *fato* et *fataliter*, μοιραίως ».

FATVM et Fatus, deus vel deorum voluntas (cf. Non. VI, 42 = pg. 455; Virg. *Aen.* VII, 50, 293). Invenitur in lapidibus rom., ex. gr. HOC DEDIT FATVM MIHI (Orell. 1782); C · BENNIVS | CAESIAE · OPTATAE | VXORI SVAE | FECIT · NON LVBENS | SED FATVM | FECIT (Grut. 763, 7; Orell. n. 4634); FATO BONO (Grut. 1017, 7; Orell. n. 1776); DEO MAGNO ET FATO BONO = ΘΕΩ ΜΕΓΙϹΤΩ ΚΑΛΗ ΜΟΙΡΑ (Mommsen n. 2649; Henzen n. 5798); HVNC FATVS SVVS PRESSIT (Murat. 660, 4; Orell. n. 2613); FATVS MALVS? (Grut. 661, 6; Orell. n. 4748).

FATVVS. Vide FAVNVS.

FAVENTIA, Φαουεντία (Ptolem. III, 1; Strabo V, I, 11) vel Φαυεντία (Appianus *De bell. civ.* I, 91) vel Φαβεντία, oppidum Italiae in Aemilia, nunc *Faenza* (Antonini *itin.* pg. 100, 126, 287, 616 « Faventia civitas »; Tab. Peuting. segm. IV*a*; vetus itiner, apud Henzen n. 5210; Vell. Paterc. II, 28), de quo Silius Ital. VIII, 598:

Undique solers
Arva coronatum nutrire Faventia pinum.

Incolae appellantur Faventini (Plin. III, xx, 1). Inscr. apud Henzen n. 5502: REIP · FAVENTINORVM. Steph. Byz.: Φαβεντία, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Φαβεντῖνος, ὡς Πλακεντῖνος. Varro *De r. r.* I, II, 7, et Columella III, III, 2: « Faventinus ager ». De linis Faventinis cf. Plin. XIX, II, 2 sq. — Hoc nomine duo sunt oppida in Hispania: Faventia, quod et Barcino, nunc *Barcellona* (Plin. III, IV, 5); Faventia, quod et Vesci (Plin. III, III, 5). — Faventinus est cogn. rom. apud Gruter. et Murat., quod et scribitur FAENTINVS (Grut. 627, 5).

§ 2. Faventia, dea apud veteres. Accius *Oenomao* vs. 508 [ed. Ribbeck] apud Nonium III 93 pg. 205 et IV 330 = pg. 357:

« Vos ite actutum atque opere magno edicite
Per urbem, ut omnes, qui arcana astuque accolunt,
Cives ominibus faustis augustam adhibeant
Faventiam, ore obscena dicti segregent ».

FAVISSAE locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem, qui putant, favissas esse in Capitolio cellis cisternisque similes, ubi reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta inutilia. Ita Paulus ex Festo pg. 88; ubi Müller: « Illud vocabulum constat esse etruscum et favissas facere Romani ab Etruscis didicisse videntur (cf. *Die Etr.* II, 289) ». Aul. Gellius II, 11: « Servius Sulpicius iuris civilis auctor, vir bene litteratus, scripsit ad M. Varronem, rogavitque ut rescriberet quid significaret verbum, quod in censoriis libris scriptum esset. Id erat verbum favissae Capitolinae. Varro rescripsit, in memoria sibi esse, quod Q. Catulus curator restituendi Capitolii: Voluisse se aream Capitolinam deprimere, ut pluribus gradibus in aedem conscenderetur, suggestusque pro fastigii magnitudine altior fieret; sed facere id non quisse, quoniam favissae impedissent. Id esse cellas quasdam et cisternas, quae in area sub terra essent: ubi reponi solerent signa vetera, quae ex eo templo collapsa essent, et alia quaedam religiosa e donis consecratis: at deinde eadem epistola negat quidem se in literis invenisse cur favissae dictae sint: sed Q. Valerium Soranum solitum dicere ait, quod *thesauros* graeco nomine appellaremus, priscos Latinos flavissas dixisse: quod in eos non rude aes argentumque, sed flata signataque pecunia conderetur. Coniectare igitur se detractam esse ex eo verbo secundam literam, et favissas esse dictas cellas quasdam et specus, quibus aeditui Capitolini uterentur ad custodiendum res veteres religiosas. » Cf. Non. II 341 = pg. 112 s. v. *flavissas.* Gloss. apud Labb.: « Favissae, θησαυροὶ »; et Placidi *Gloss.* apud Maium *Class. auct.* III, 462: « Favisse, fossae quaedam in Capitolio, quae in modum cisternarum curatae excipiebant dona Iovis, si quae vetustate erant hominum; a fruge danda ». Cf. *Giorn. arcad.* III, 119.

FAVITOR, *fautor*, subst. masc. Non. II, 326 = pg. 110: « Favitorem, *fautorem;* Lucill. libro XXIX: *Favitorem tibi me, amicum, amatorem putes* ». Plaut. *Amph.* prol. vs. 78 sq.: « Virtute ambire oportet, non favitoribus, Sat habet favitorum semper, qui recte facit ». Vide voc. sq.

FAVITVS, *fautus*, particip. a *faveo.* Est cogn. rom. Inscr. apud Marini *Arval.* pg. 233: .....SIA Q · L · FAVITA. Alia apud Murat. 729, 4: PETILAE Q · L · FAVITAE.

FAVLA, *meretrix.* Lactant. I, 20: « Nec hanc solam (Accam) Romani meretricem volunt, sed Faulam quoque, quam Herculis scortum fuisse, Verrius scribit ».

FAVIVS, *Fabius*, gentilitium rom. Grut. 406, 8: FABIAE · BROCCENSIAE ..... L · FAVIVS · AVITVS · PATER.

FAVNA, eadem quae Fatua et Bona Dea (vide FATVA et BONA dea), filia Pici, soror et uxor Fauni. Cf. Serv. ad *Georg.* I 11 et ad *Aen.* VII 47, Macrob. *Sat.* I 12, Lactant. I 22, Arnob. V 168.

FAVNI, dii agrorum, ut Panes, filii Fauni vel Saturni. Ovid. *Metam.* VI, 392: « ruricolae, silvarum numina, Fauni, Et Satyri fratres; et VI, 81: « Vos quoque plebs Superum, Fauni, Satyrique, Laresque ». Ennius *Ann.* vs. 221 sq.: « scripsere alii rem Vorsibus quos olim Faunei vatesque canebant »; ubi Varro *De l. l.* VII, 36 pg. 134: « Fauni dei Latinorum, ita ut Faunus et Fauna sit; hos versibus, quos vocant Sa-

turnios, in silvestribus locis traditum est solitos fari futura, a quo *fando* Faunos dictos ». Cf. Cic. *De div.* I 45, 50; Serv. ad *Ecl.* VI 27.

§ 2. Faunos eosdem esse ac Incubos, credebant antiqui, ab iisque infestari dormientes et opprimi. August. *De civ. Dei* XV 23, Serv. ad *Aen.* VI 776, Plin. VIII, 62, et XXV, 10.

FAVNIGENAE, Italiae seu Latii populi a Fauno rege. Sil. Ital. VIII, 358: « Faunigenae socio bella invasere Sicano, Sacra manus, Rutuli »; et V, 7: « Quae vada (*Trasimeni*) Faunigenae regnata antiquitus Auno ».

FAVNVS, idem ac Fatuus, Fatuellus, Pan, Aegipan, Silvanus, Inuus, filius Pici, nepos Saturni, rex Aboriginum (Ioann. Antioch. fragm. n. 6, Alex. Ephesius apud Aur. Victor. *De orig. gent. rom.* pg. 9 ed. Lugd. 1670). Iustin. XLIII, 1: « Post hunc (*Saturnum*) tertio loco regnasse Faunum ferunt, sub quo Evander, ab Arcadiae urbe Pallanteo, in Italiam cum mediocri turba popularium venit ..... Fauno fuit uxor nomine Fatua, quae adsidue divino spiritu impleta, velut per furorem, futura praemonebat. Unde adhuc, qui inspirari solent *fatuari* dicuntur ». Dercylus (*Graec. hist. min.* IV, 387) apud Plutarch. *Parall.* cap. 38: Ἡρακλῆς τὰς Γηρυόνου βοῦς ἐλαύνων δι' Ἰταλίας ἐπεξενώθη Φαύνῳ βασιλεῖ, ὃς ἦν Ἑρμοῦ παῖς, καὶ τούς [γε] ξένους τῷ γεννήσαντι ἔθυεν· ἐπιχειρήσας δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἀνῃρέθη. Cf. Virg. *Aen.* VII, 48 (« Fauno Picus pater »), et 81 sq.; Plutarch. in *Numa* XV, 3, et in *Iul. Caes.* IX, 2, *Quaest. rom.* cap. 20; Forcell. *Lex.* s. h. v. Vide FATVA. — Faunalia sunt festa in Fauni honorem instituta (vide Forcell. s. h. v.). Gentem Fauniam exhibent nummi consulares. Cognomen Faunus extat in titulo apud Grut. 660, 7 (L · CASPERI · L · F · PAL · FAVNI).

FAVONIALIS, adiect. ad Favonium pertinens. Gloss. *Philox.*: « Favonialis, Ζεφύριος ».

FAVONIENSES. Vide NVCERIA § 1.

FAVORALIS, *favorabilis*, adiect. *Not.* Tir. pg. 134: « Favor, favoralis, favorabilis ». Est etiam cogn. rom. in titulo apud Grut. 1118, 5 (T · SALLVSTI FAORALIS).

FAVSTILLVS et Faustilla, dimin. Fausti et Faustae (cf. etr. ΑΙΤΣΑΒ fastia = *Fausta*). In titulis sepulcralibus: C · LVCCEIVS · C · L · FAVSTVS · FAVSTILLVS (Mommsen n. 989), ... IONIVS · Q · L · FAVSTILLVS (ib. n. 2383*k*), C · LVSIVS · C · L · FAVSTILLVS (ib. n. 2383g), C · ENNIVS · C · L FAVSTILLVS (ib n. 5053). Inscr. apud Mommsen n. 2154: FAVSTILLA · VER · | VIXIT · ANN · XV<. Adde Grut. 785, 4 (FONTEIAE · FAVSTILLAE).

FAVSTINVS et Faustina, diminut. Fausti et Faustae (cf. FAVSTILLVS). Sunt cogn. et nomina rom. satis nota.

FAVSTIO -onis, a Fausto. Est cogn. rom. in basi marmorea apud Grut. 241 col. 2 (Q · FABIVS FAVSTIO). Cf. Murat. 1715, 4.

FAVSTITAS, idem ac *felicitas*, fortasse dea feturis armentorum praeses. Horat. *Od.* IV, v, 18: « Nutrit rura Ceres almaque Faustitas ».

FAVSTVLVS. Vide FOSTLVS.

?IMITIRAƎ8 (fearitimi), in aeneo signo etr. n. 2613. Lanzius II 525 = 448 legit aritimi, fortasse epitheton Apollinis ex. gr. Ἀρτιμίῳ, *valde honorabilis*, sive Ἀρτεμίῳ *salutari* vel *sospitatori*, ut coniecit Passerius in *Lett. Roncagl.* n. xi pg. 350.

FEBRARIVS. Vide FEBRVARIVS.

FEBRILIS, adiect. ad febrem pertinens. Gloss. apud Labb.: « febrile, πυρέτιον. »

FEBRIS, antiquiori ortographia Hebris (Serv. ad *Aen.* VII, 695), dea apud Romanos, cuius fanum in Palatio prope Velabrum (Cic. *De nat. deor.* III 25, *De legib.* II 11; Plin. II, v, 2; Aelian. *Var. hist.* XII, 11), alterum in area Marianorum monumentorum, in monte Esquilino, tertium in summa parte vici Longi (Valerius Max. II, 6). Prudentius *Hamart.* vs. 157:

« Par furor illorum quos tradit fama dicatis
Consecrasse deas Febrem Scabiemque sacellis ».

August. *De civ. Dei* III, 25: « Pallori et Febri fana Romani constituerunt, et cacodaemones placando monent ne noceant ». Et *De const. evang.* I, 18: « Eisque Febrem Bellonamque praetulerunt, quibus antiqui fana fecerunt ». Inscr. apud Grut. 97, 1 = Orell. n. 1796 (non omni suspicione carens): FEBRI DIVAE · FEBRI | SANCTAE · FEBRI MAGNAE | CAMILLA AMATA PRO | FILIO MALE AFFECTO P. Cf. I. B. De Matthaeis *Dissert. sul culto reso dagli antichi Romani alla dea Febbre* in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* I, I, 443-468.

FEBRVA -orum, sacra expiatoria (vide FEBRVARIVS), a sabino FEBRVM h. e. *purgamentum*. Ovid. *Fast.* II, 19 sqq.:

« Februa Romani dixere piamina patres:
Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.
Pontifices ab rege petunt et flamine lanas,
Queis veteri lingua Februa nomen erat.
Quaeque capit lictor domibus purgamina certis,
Torrida cum mica farra, vocantur idem.
Nomen idem ramo, qui caesus ab arbore pura,
Casta sacerdotum tempora fronte tegit.
Ipse ego Flaminicam poscentem Februa vidi;
Februa poscenti pinea virga data est.
Denique quodcumque est, quo pectora nostra piamur,
Hoc apud intonsos nomen habebat avos.
Mensis ab his dictus: secta quia pelle Luperci
Omne solum lustrant, idque piamen habent. »

Februa casta et pia Februa dixit Ovid. *Fast.* IV 725, V 423.

FEBRVALIS. Vide FEBRVLIS.

FEBRVARIVS, Φεβρουάριος, unus est ex mensibus anni, dictus a februis, quod tum februaretur populus, id

est *expurgaretur* (cf. FEBRVA, FEBRVATVS, FEBRVO, FEBRVVM, FEBRVVS). Varro *De l. l.* VI, 34 pg. 86: « Ad hos (*menses*) qui additi, prior a principe deo Ianuarius appellatus; posterior, ut idem dicunt scriptores, ab diis inferis Februarius appellatus, quod tum his parentetur. Ego magis arbitror Februarium a die Februato, quod tum februatur populus, id est lupercis nudis lustratur antiquom oppidum Palatinum gregibus humanis cinctum ». Paulus pg. 85: « Februarius mensis dictus, quod tum, id est extremo mense anni, populus februaretur, id est *lustraretur* ac purgaretur, vel a Iunone Februata, quam alii Februalem, Romani Februlim vocant, quod ipsi eo mense sacra fiebant, eiusque feriae erant Lupercalia, quo die mulieres februabantur a lupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina; quam ob causam is quoque dies Februatus appellabatur. Quaecumque denique purgamenti causa in quibusque sacrificiis adhibentur, februa appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur februatum ». Aliam originem tradit Isid. *Orig.* V, 33: « Februarius nuncupatur a Februo, id est *Plutone*, cui eo mense sacrificabatur. Nam Ianuarium diis superis, Februarium diis manibus Romani consecraverunt. Ergo Februarius a Februo, id est a *Plutone*, non a febre, id est *aegritudine*, nominatur ». Cf. Ovid. *Fast.* II 31 sq., cit. ad v. FEBRVA. Plutarch. in *Numa* XIX, 7: Τῶν δὲ ὑπὸ Νομᾶ προστεθέντων ἢ μετατεθέντων ὁ μὲν Φεβρουάριος, οἷον καθάρσιος ἄν τις εἴη· καὶ γὰρ ἡ λέξις ἔγγιστα τοῦτο σημαίνει καὶ τοῖς φθιτοῖς ἐναγίζουσι τότε καὶ τὴν τῶν Λουπερκαλίων ἑορτὴν εἰς τὰ πολλὰ καθαρμῷ προσεοικυῖαν. — Pro februarius haud raro legitur FEBRARIVS (ital. *febbraio*), ex gr. in lapide apud Visconti *Monum. Gab.* pg. 99; et in lapide corfiniensi apud Mommsen n. 5360 lin. 12. — KAL · FEBRARIAS et PRIDIE NONAS FEBRARIAS legitur apud Maffei *Mus. ver.* 358, 5 et 15.

FEBRVATIO, *lustratio*, *purgatio*. Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 77 (vide FEBRVVM).

FEBRVATVS et februata, *lustratus* et *lustrata*, particip. a februo, quod vide. Hinc dies Februatus et Iuno Februata (Paul. pg. 85; vide FEBRVARIVS). Plutarch. in *Rom.* XXI, 7: Τὰ δὲ Λουπερκάλια τῷ μὲν χρόνῳ δόξειεν ἂν εἶναι καθάρσια· δρᾶται γὰρ ἐν ἡμέραις ἀποφράσι τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ὃν καθάρσιον ἄν τις ἑρμηνεύσειε καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ παλαιὸν ἐκάλουν Φεβράτην. Vide voc. sq.

FEBRVLIS vel Februalis dicta est Iuno a Romanis, quod ipsi Februario mense sacra fiebant (Paul. pg. 85; vide FEBRVARIVS, et cf. Hartung *De relig. Rom.* II, 67). Februalem dicit Mart. Capella lib. II § 149 pg. 199 ed. Kopp. Arnobius nomine Februalis non utitur, sed (III pg. 118) Februtis, pro quo alii Februlis reposuerunt (Herald. ad Arnob. pg. 147). Φεβρουάταν καὶ Φεβρουάλεμ Laurentius Lydus *De mens. Febr.* cap. I (pg. 68 ed. Schow., pg. 172 Roeth.) mensis Februarii praesidem appellat.

FEBRVO, *lustro*, *purgo*, a februis (Paul. pg. 85; vide FEBRVARIVS, FEBRVVM et FEBRVVS). Varro *De vita pop. rom.* lib. I apud Non. II 355 = pg. 114: « In eorum enim sacris liba quum sunt facta, iniicere solent farris semina ac dicere, se ea februare, idest *pura facere* ». Quae de Sabinis dicta esse putat Müller ad Festum pg. 85.

FEBRVVM, *purgamentum*, Sabinorum linguâ, unde februo h. e. *lustro* vel *purgo*. Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 77: « Februum Sabini *purgamentum*, et id in sacris nostris verbum; nam et Lupercalia februatio, ut in Antiquitatum libris demonstravi ». Cf. Müller *Die Etr.* I 42 anm. 97, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 351. Vide FEBRVARIVS, FEBRVATIO cet.

FEBRVVS, deus qui lustrationum potens creditur (Pluto vel pater Plutonis). Macrob. *Sat.* I, 13: « Secundum (*mensem*) dicavit (*Numa*) Februo deo qui lustrationum potens creditur. lustrari autem eo mense civitates necesse erat; quo statuit ut iusta diis Manibus solverentur ». — Etruscis est *inferus* seu *Ditis pater*. Lydius *De mens.* IV, 20: Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν Φεβροῦον τὸν καταχθόνιον εἶναι τῇ Θούσκων φωνῇ λέγει καὶ θραπεύεσθαι πρὸς τῶν Λουπερκῶν ὑπὲρ ἐπιδόσεως τῶν καρπῶν. Serv. ad *Georg.* I, 43: « Duo vero (*menses*), propter rationem signorum anni, intercalabantur, qui postea a Iano et a Februo nominati sunt. Februus autem est Ditis pater, cui eo mense sacrificabatur ». Cf. Isid. *Orig.* V, 33; et vide FEBRVARIVS.

FEDE, *fide*, abl. sg. Inscr. chr. in *Giorn. arcad.* LXXIII, 315: HIC REQVIESCET IN | PACE FEDE CVSTITVT|VS ILARVS QVI VIXIT | ANNVS PL · MS · XXV.

FEDELISSIMA, *fidelissima*, adiect. superlat. Inscr. chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IX n. 18: BELLICIA | FEDELISSIMA | VIRCO etc.

FEDESVM, *federum* (foederum), apud veteres, teste Varr. *De l. l.* VII, 27 pg. 130. Alii legunt foedesum.

FEDVS, *hedus* (haedus) vel *edus*, Sabinorum dialecto, teste Varr. *De l. l.* V, 97 pg. 38 (vide EDVS). Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 7: « *Fedus* sive *foedus* Sabinorum pro eo est, quod Latini *hoedus*, Gothi *gaitei* i. e. *geiss* dicebant. Quis hoc nomen cum χοῖρος Graecorum congruere infitiabitur semel monitus? Nam ρ Graecorum saepe in *d* Latinorum transire satis notum; unde κηρύκειον *caduceus*, δαρόν *dudum*, κόλουρος *claudus*, γαῦρος *gaudium*. Non pares quidem sunt at similes ipsae belluae, *hoedus* χοίρῳ, *sui*; hispidae nimirum sunt ».

FEELIX, *fēlix*, adiect. (vide FELIXS, FELIS, FALIX, FILIX), cuius sillaba *fē* ad sanscr. bhâg' (veneratio, cultus) vel ad bhâga (bona fortuna, felicitas) trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 242 (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 158; Aufr. et Kirch. I 62 nt. 1). In nummo argenteo

gentis Corneliae (Cohen *Méd. consul.* pl. xv n. 25): FEELIX et FAVSTVS. — FEELIX et FIILIX in titulis pompeianis vidit Avellinius (*Bull. arch. nap.* V, 9 sg.). Adde inscr. apud Passionei cl. I n. 22).

FEETV, *facito*, perperam scriptum pro FETV vel FEITV, imperat. 3 pers. sg., in tab. eugub. VIIa 41, ubi legitur VITLA · TRIF · FEETV = *vitulas tres facito* (Aufr. et Kirch. II 287).

FE[F]ACID, *fecerit*, coniunct. perf. 3 pers. sg. (vide FEFACVST = *fec-erit*, futur. exact.) apud Oscos, e rad. FAC- (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308; Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 21, V 5 sqq. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, Peter *Sprach und schr.* etc. s. 63 sq., Ebel in *Zeitschr.* cit. II 58; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 46; Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 17; et, si velis, Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 148, *In Comm. V exc.* s. 30 sq.). Tabula Bantina n. 2897 lin. 10: NEP · FEPACID = *neque fecerit* (Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, tab. 2 ad pg. 305, Mommsen s. 146, Kirchhoff s. 79, Lange s. 87, Huschke s. 65, Bugge in *Zeitschr.* cit. VIII 39).

FEFACVST, *fecerit*, futur. exact. 3 pers. sg. apud Oscos (= umbr. ꓘƧVϽIᗅ8 fac-ust), e rad. FAC, per reduplicationem FEFAC-, sicuti rom. *fēci* pro *fefeci* (Müller *Die Etr.* I 37 nt. 78; Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 148; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 64 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308; Aufr. et Kirch. I 146, 169, II 53; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 21; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 360. Cf. Ebel in *Zeitschr.* cit. II 58). Tabula Bantina n. 2897 lin. 11 et 17: SVAE PIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST = *si quis contra hoc fecerit* (Müller loc. cit., Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, tab. 2 ad pg. 305, Mommsen s. 146, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79, Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 87 sq., Huschke s. 65 sq.; cf. Grotefend op. cit. pg. 13, 15).

ƎꓷV8Ǝ8 (fefure), *fuere* (fuerunt)?, fortasse e rad. =V8 (FV-), reduplicata fefu-, quod legitur in tab. eugub. IIa 4 (Aufr. et Kirch. I 145, II 380, 407). — Fefure pro fefures (*februis*) exaratum existimat Grotefendius *Rud. l. u.* V 16, VII 18.

-⊗Ǝ8 (feh-), radix umbrica. Vide 8ᗅ+⊗Ǝ8Иᗅᗅ (aanfeh-taf).

8ᗅ+⊗Ǝ8 (fehtaf) = —*ctas*. Vide 8ᗅ+⊗Ǝ8Иᗅᗅ (aanfehtaf).

OƎ8 (feht). Vide voc. sq.

IƎИᗅOƎ8 (fethanei), fortasse *Vettiana*, n. pr. fem., nisi legendum feth anei pro veth anei = *Vettia Annia*, in ossuario etr. n. 1024 (vide MᗅИV8ᗅ afunas').

VIOƎ8 (fethiu), *Vettius*, gentilitium etr. (genit. sg. MVIOƎ8 fethius' = MVI+Ǝ8 fetius'), pro vetiu (cf. IOƎꟻ = *Vettia*), mutato digamma in *f* (cf. Lanzi II 344 = 273 nt. 9, 433 = 362 nt. 364). In ossuario cortonensi n. 1027 legitur: VIOƎ8 · OИꟼᗅ (arnth fethiu) = *Aruns Vettius*.

MVIOƎ8 (fethius'), *Vettii*, n. pr. m. genit. sg. (= MVI+Ǝ8 fetius'), a VIOƎ8 fethiu = *Vettius*, in columella perus. n. 1913. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 159 n. 2 exponit *Phetii* = *Petii*. Adde titulum perusinum n. 1323: . . VIOƎ8 · IƎИꟼVƧ · ᗅO (tha surnei fethiu. .) = *Tannia Surinia Vettii* uxor.

ᗅIƎ8 (feia), *faciat*, coniunct. praes. 3 pers. sg. (cf. FEIENT = *fient*) = ᗅIdᗅ8 fas'ia, e rad. -ꓘᗅ8 (FAC-), rom. *fac-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 9, 28; Aufr. et Kirch. I 74, 82, 141, II 126, 328, 383; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 364. Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 18 nt. 4). Tab. eugub. Va 23 et Vb 1 sq.: ꓷVꓘƧƎꓷ : ƎꓕV : ƧꓘƎꓷꓘᗅꓷ8 : ᗅIƎ8 : VꓶꓘꓶƎꓘ⊗Ǝ (ehvelklu feia fratreks ute kvestur) = *decretum faciat frater* (magister) *aut quaestor*; et tab. Va 29 - Vb 1 sq.: ƧꓘƎꓷꓘᗅꓷ8 : ᗅIƎ8 : VꓶꓘꓶƎꓘ⊗Ǝ | Vꓷꓘᗅꓷ8 : ꓘVИƎ (enuk fratru ehvelklu feia fratreks) = *tum fratrum decretum faciat frater* (magister).

IИᗅIƎ8 (feiani), *Veiania*, n. pr. f. (vide VEIANIVS), pro veiani, mutato *v* in *f* (cf. ꓶᗅIИᗅƎꟻ veanial et ꓶᗅIИᗅƎIꟻ vieanial, cum Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 159). In titulo perus. n. 1219: IИᗅIƎ8 : ᗅИᗅO (thana feiani) = *Tannia Veiania*.

FEIDVS, *fidus*, adiect. In titulo apud Grut. 1046, 6 FEIDA · VIRO.

FEIENT, *fient*, futur. a *fio* (cf. umbr. ᗅIƎ8 feia = *faciat*). Tab. Heracl. cap. 3 apud Mazochium pg. 352: QVEI · ROMAE · AVT · VRBEI · ROMAE · PVBLICE · FEIENT.

ƧIꓘV8ꓘƎ8 (feíhúís), —*is*, subst. m. dat. pl. 2 decl. (acc. pl. ƧƧV8ꓘƎ8 feíhúss) originis et significationis incertae. Interpretibus quibusdam est *ficus* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 40, Peter *Sprach und schr.* etc. s. 46 et 77, Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 344, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 43). Lanzio II 614 sg. = 528 sg. *vicus*, et Passerio *Ling. oscae spec.* pg. 12 *fines*. Mommsen autem (*Die unterit. dial.* s. 308) putat hanc vocem derivari posse a *figere*, quasi *figus* h. e. *res fixa* (grenzpfahl, *pali di confine*), ut *postis* a *ponere*. Cipp. abellanus n. 2783 lin. 45: ƧIꓘV8ꓘƎ8 · TƧVП (púst feíhúís) = *pone postes* (Mommsen s. 120), vel *post ficus* sive *ficos* (Grotefend pg. 41, Huschke s. 35). Cf. Bugge in *Zeitschr. für vergl. spr.* V 4, cui videtur feího fortasse idem ac gr. τοῖχο (pro τϝοῖχος?) e rad. τεχ vel τιχ (τϝιχ?).

ƧƧV8ꓘƎ8 (feíhúss), —*os*, subst. masc. acc. pl. 2 decl. (vide supra ƧIꓘV8ꓘƎ8 feíhúís), apud Oscos (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 47, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, Aufr. et Kirch. I 164). Cipp. abellanus n. 2783 lin. 31: ƧƧV8ꓘƎ8 · ЯᗡꓷꓕꓭƎ (ehtrad feíhúss) = *extra postes* (Mommsen s. 120) vel *extra ficos* (Guarinius *In cippum osco-abell. div.* pg. 26 et 44, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 34). Guarinius op. cit. pg. 28: « feíhúss: accusandi casus pluralis, ut ex duplici sigmate

in fine. Sunt *ficus*, arbores finales. Inter arbores huiusmodi alias Arcadius (Goes. pg. 295; vid. Varron. I 15) memorat *Ficum Cypriam* finibus implantatam. » — Ad Ficum appellantur loca duo in Tab. Peuting. segm. *If* et *VIIe*.

V+I38 (FEITV), *facito* (sacrificato), imperat. 3 pers. sg., apud Umbros (osc. FACTVD), qui etiam V+38 (FETV) dicebant, mendose FEETV, e rad. -ꓘA8 (FAC-) = rom. *fac-ere* (Passeri *Paralip.* pg. 325; Lanzi II 717 = 625, 723 = 731, 763 = 671; Müller *Die Etr.* I 54 sq.; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 18 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, VII 19, 35, VIII 23 sq., 34, et *Rud. l. o.* pg. 12; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 37; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 49 et 53; Aufr. et Kirch. I 73, 142, II 126 sqq.; Huschke *Die osk. und sab. sprach.* s. 364). Tabula eugubina Ia 7 haec habet: V+I38 8AIMVꓘ : 8IƧ 83ᗡ+ (tref sif kumiaf feitu = tab. VIa 58: SI GOMIA · TRIF · FETV) = *tres sues —as facito;* tab. Ia 29 et 32: V+I38 : MVꟼ3ꟼ : 3ꟼIꟼAꓘ (kapire perum feitu) = *capide —um facito;* tabula Ib 4 V+I38 : I8|3ꟼ 3+MVꝾ : ꟼVᗡV+ : ꟼV⅃+I⅃ : 83ᗡ+ (tref vitlup turup hunte se[r]fi feitu = tabula VI b 45 sq.: VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · SERFI · FETV) = *tres vitulos tauros —o —io facito*; tabula Ib 9: V+I38 : VMVƧ3 : 83+Ƨ3ᗡ (restef esunu feitu) = tabula VIb 47 RESTE · ESONO · FEITV h. e. *denuo sacrificium facito;* tabula Ib 24: V+I38 : VI3ꟼ : 3+V : Vᗡ8Vᗡ : 8Vᗡꟼ A : 8Iᗡ+ (trif apruf rufru ute peiu feitu (= tab. VII a 3 ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV) = *tres apros rubros sive piceos* (?) *facito;* tab. Ib 28 et 32: V+I38 : AIAꟼ3ꟼ (peraia feitu = tab. VII a 7 PERSAIA · FETV et tab. VII a 41 PERSAEA · FETV) = *—a facito;* tab. Ib 31: V+I38 : 8A⅃+I⅃ : 83ᗡ+ tref vitlaf feitu (= tab. VII a 41 VITLA · TRIF · FEETV) = *tres vitulas facito;* tab. II a 20: V+I38 : IMVꟼ : VMVƧ3 (esunu puni feitu) = *sacrum — facito.* Adde tab. Ia 4: « vatuva ferine feitu » = tab. VII a 4 VATVO · FERINE · FEITV; tab. Ia 5, 31 sq.: « tutaper ikuvina feitu »; tab. Ia 30: » enuk surum pesuntrum feitu stafli »; tab. Ia 32 et Ib 7: « puni feitu » = tab. VIb 3 PONI · FEITV; tab. Ib 18: « feitu uru » (tab. VIb 55: FETV · VRV); tab. III 30 sqq.: « sakre | vat[uv]a ferine feitu, eruku aruvia feitu, uvem | peraem pelsanu feitu »; et tab. VIb 22: ARVIO · FEITV.

VI38 (feiu), perperam pro V+38 (FETV) in tab. eugub. Ib 25, IIb 26.

FECE, *fecit* (ital. *fece*), in titulo sepulcr. chr. apud Fletwood *Syllog. insc. mon. chr.* 355, 4. Vide FECET.

FECEI, *feci*, indic. perf. 1 pers. sg. In antiqua inscr. (Append. n. LVII) lin. 1: VIAM · FECEI · AB · REGIO · AD · CAPVAM; lin. 12 sq.: EIDEMQVE PRIMVS · FECEI etc.; et lin. 15: FORVM · AEDISQVE · POPLICAS · HEIC · FECEI.

FECERV, *fecerunt*. Vide voc. sq.

FECERVM, *fecerunt*, antiquo scribendi modo (cf. POSVERVM = *posuerunt*), haud raro in titulis romanis. Inscr. apud Fabr. cap. V n. 5 pg. 346: D · M | SEX · IVLIVS · STEFANVS | ET · ANNIA · SABINA · FECERVM | SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS | LIBERTABVS · P · EORVM | IN F · P · VIII · IN AG · P · VIII. Alia apud eundem cap. V n. 6 pg. 346: T · CLAVDIVS · BERICVDVS | LEPIDIA FELICITAS ET FELIX | FECERVM SIBI ET | SVI ET LIBERTIS LIBERTA | BVSQVE · POTERIQVE | HEORVM. Alia apud Grut. 686, 3: DIIS MANIBVS | HATERIAE · SVPERBAE · QVAE | VIXIT · ANNO · I · MENSIBVS · VI · DIEB · XXV | FECERVM · PARENTES · INFELICISSIMI | FILIAE · SVAE. Alia apud Mommsen n. 2775: D · M | EX · III · LIBERO · PATRE | C · CLAVDIVS · AGRI | CVLA · ET · FLVIA · AGA | THOCLEA PARENTES · CLAVDIAE · FECERVM. Adde inscr. apud Grut. 884, 8. Pro fecerunt raro legitur FECERVNS (FECERVNS · SE · VIVOS, in titulo apud Grut. 884, 8), unde FECERV = ital. *fecero*, quod vidi in titulo chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. III*i*. — Pro fecerunt aliquando F · C · R scribebant veteres, ut in titulis apud Fabr. cap. III n. 302 et 307 pg. 166.

FECERVNS, *fecerunt*. Vide voc. praec.

FECET, *fecit* (vide FECID), quod legitur in nonnullis titulis romanis; ex gr. in lege *Iulia municip.* cap. 8 (Tab. Heracl. apud Mazochium pg. 423); in canali plumbeo (Nibby in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* III, 276): SEX · MARIVSEROSFECET | LNONIASPRENATIS h. e. *Sextus Marius Eros fecit Lucii Nonii Asprenatis*; et in titulo apud Mommsen n. 574: D · M | CEMINIVS · SILBA | NVS VIXIT · ANIS | XXXX · AVCE COIVGI | BENEMERENTI FECET. Adde inscr. apud Grut. 651, 6, 1056, 2 (vide GELORIA), et titul. chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXV n. 2. Vide FECE et FECID.

FECIALIS. Vide FETIALIS.

FECID, *fecit*, quod etiam scribitur FECET et FECE. Inscr. antiquissima n. 2690: NOVIOSPLAVTIOS · MED · ROMAI FECID h. e. *Novius Plautius me Romae fecit.* — Aliquando scribitur FIICIT, ex. gr. in titulis apud Gruterum (846, 9; 856, 12), et in hoc titulo apud Olivieri *Marm. pisaur.* n. XC: D · M | T · MALIVS · PISTVS | FIICIT | IVLIANAI · PIIA | COIVGI · SVAI | CARISSIMAI. Adde inscr., quam descripsit Brunnius, *Molae de Gaeta* in pariete (Mommsen n. 4079): ⅄LIIX⅄NDII[R] [I]IX VISO DOMNA[II] | LIBI[I]S [A]NIMO | ΓIICIꓕ. Pro fecit aliquando FC per compendium scribebant veteres, ex. gr. D · M | ARRIAE · ATTI | CILLAE · CN · ARRI | VS EPICTE | TVS · LIB · B · M · R | PATRONAE · FC, apud Marini *Arval.* pg. 576

(cf. Passionei in *Append.* pg. 154 n. 2; vide BIINIIMII-RIINS nt. 4). — In titulis graeco-romanis legitur ΦHKIT (Marini *Inscr. alb.* pg. 128; Osann pg. 424 n. xx, et pg. 487 n. xxii), raro ΦIKIT (Reines. pg. 923 n. 108).

FECISE, *fecisse*, infinit. S. C. *De Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 16 et 19 sq.: QVISQVAM · FECISE · VEꟼET h. e. *quisquam fecisse vellet.*

FECVNDIA, *fecunditas*, subst. fem. *Not.* Tiron. p. 122: « Facundus, facundia, fecundia, fecunditas ».

FEꟼ = *filius*, subst. m. apud Umbros, pro FELIVS (cf. 8VI⅃Ǝ8 feliuf = FILIV h. e. *filios*). Inscr. n. 97 ad Tuder effossa: ⅭA PVPꟼE|ⅭE MA FEꟼ = *Caius Publicius Caii* filius (Aufr. et Kirch. II 397; Orioli in *Album* XXII 196, XXIII 76; Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 357. Cf. Lanzi II 383 = 312 n. 159).

ƧƎTAИYA⅃Ǝ8 (felaunates), quod exhibet patera etr. n. 2433, fortasse legendum fela unates. Cf. A⅃ƎΦ phela.

FELEX, *felix*, adiect. (vide FEELIX). In cochleario argenteo (Mommsen *Inscr. helvet.* pg. 76 num. 343, 2): VTERE FELEX.

⅃AИ✱⅃Ǝ8 (felznal), *Felsiniā* (?), nisi exaratum est pro velznal (IƎИ✱⅃Ǝꟻ velznei = *Velcinia*), n. pr. f. Ossuarium clusinum n. 668: ⅃AИ✱⅃Ǝ8 ƎИA⅃ƧI+Aꟼ ꟼA (ar patislane felznal) = *Arrius Patilianus Felsiniā* vel *Velciniā* natus.

Ↄ⅃Ǝ8 (felic), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 11, Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 98 est *Felicula* n. pr. fem., Vinc. et Sec. Campanariis *Felix* n. pr. m. (*Giorn. arcad.* XXXIV, 48, *Tav. perus.* pg. 18).

FELICELLVS, deminut. *felicis*. Est nomen virile in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 2064 (HIC · REQVIESCIT · IN · PACE · FELICELLVS etc.).

FELICILLA, diminut. *felicis.* Est cogn. rom. in titulo apud Grut. 809, 4.

FELICIO, cogn. rom., ab adiect. *felix* derivatum, apud Senec. *Epist.* XII, 3. Saepe legitur in titulis neapolit. apud Mommsen.

ΛMIƧƧIↃI⅃IIꟻ (felicissima), cogn. muliebre in titulo piceno (Append. n. XXXV).

FELICLA. Vide FELICVLVS, quod sequitur.

FELICONES, mali et nullius usus. Paul. p. 86.

FELICVLVS et Felicula, diminut. a *felis.* Sunt cogn. rom. Pro Felicula saepius FELICLA scribebant veteres, ut in multis titulis neapolitanis apud Mommsen. — Inscr. apud Grut. 604, 4: FELICVLO · CRESCENTI · INFANTI · DVLCISSIMO etc.

FELINEVS, *felinus* (Cels. V, 18 n. 15), adiect. Serv. ad Virg. *Georg.* III, 82: « Glauci autem sunt felineis oculis, id est quodam splendore perfusis ».

?⅃AIVИI⅃Ǝ8 (felinuial). Vide ⅃AIVM⅃Ǝ8 (felmuial).

FELIXS, *felix* (= FEELIX), adiect., quod aliquando scribitur etiam FELIS, FILIX et FALIX). Est cogn. rom., ex. gr. C · MVMMIVS · C · F · FELIXS, S · CAECILIVS · L · L · FELIXS et Q · TYRIVS · Q · F · FELIXS (Marini *Arval.* pg. 268 et 655); M · CORNELIVS FELIXS (Mommsen n. 6769); M · CAECILIVS · FELIXS (Mommsen n. 2859); L · NAEVIVS · FELIXS et T · FISEVIVS · FELIXS (Grut. 126, col. 5 sq.).

FELIS, *felix* (FEELIX et FELIXS), adiect. Est nomen mulieris in titulo chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXIII n. 41.

8VI⅃Ǝ8 (feliuf), *filios* (masculos?), acc. pl. 2 decl. = FILIV pro filiuf, cuius thema felio vel filio apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 21, 41 sq., 90, 119, II 186; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124. Cf. etr. FIA via = *filia*), fortasse e fidio (cf. Bopp. *Gloss. scr.* pg. 233, et Schweizer in *Zeitschr. f. die wissensch. der spr.* II 523). Tabula eugubina I a 14 haec habet: V+Ǝ8 : 8VI⅃Ǝ8 : 8IƧ : 8ƎD+ (tref sif feliuf fetu = tab. VI b 3 SIF · FILIV · TRIF · FETV) h. e. *tres sues filios facito.* Alii explicant *lactantes*, ab aeol. φέλω pro θέλω, lat. fello h. e. *lac sugo* (Passeri *Paralip.* pg. 325 et *Lett. Roncagl.* n. XVI pg. 290; Lanzi II 717 = 625, 820 = 729; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 45; Panzerbieter *Quaest. umbr.* apud Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 284). Grotefend *Rud. l. u.* V, 6 *suibus* (*verribus*) exponit.

FELIVS, *filius*, subst. m. (vide umbr. FEꟼ et 8VI⅃Ǝ8 feliuf = FILIV). Inscr. chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXIV n. 15: FELICITAS ELIODORO | FEΓIO SΛO ET SE ΛIΛA ΓICET h. e. *Felicitas Eliodoro filio suo et se viva fecit.*

ƎↃ⅃Ǝ8 (felce), *Velcius* seu *Volcius*, gentilitium etr. pro velce, mutata ꟻ in 8 (vide AIↃ⅃Ǝꟻ velcia), quod vidit Micalius in sepulcro tarquiniensi (*Storia* etc. III 108 ad tab. LXIV; cf. Hamilton-Gray *Tours* etc. pg. 203). Vide vocc. sqq.

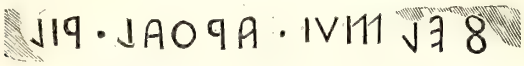
ƧƎↃ⅃Ǝ8 (felces), *Velcii* seu *Volcii*, genit. sg. a ƎↃ⅃Ǝ8 (felce) = *Velcius*, gentilitium etr. in sarcophago tarquiniensi n. 2322 (Lanzius II 311 = 246). Oriolius vertit *Phelcii* (in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176).

⅃AIↃ⅃Ǝ8 (felcial), *Velciā* seu *Volciā*, n. pr. fem. (cf. AIↃ⅃Ǝꟻ velcia et ƎↃ⅃Ǝ8 felce), in sarcophago tarquiniensi n. 2322. Lanzio II 311 = 246 est *Velciola*, et Oriolio *Phelciā* (in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176).

⅃AI+AИIↃ⅃Ǝ8 (felcinatial), *Helvinatiā*, pro ⅃AI+AИIꟻ⅃ƎΘ helvinatial, ab ITAИIꟻ⅃ƎB helvinati = *Elvinatia*, mutata B in 8, ut conieci in Conestab. *Monum. del Palazzone* pg. 50 sg. Ossuarii perusini operculum n. 1450: ⅃AI+AИIↃ⅃Ǝ8 · IƧ⅃ƎꟼV · IꟼIꟻ · AI⅃IƎꟻ (veilia vipi upelsi felcinatial) = *Velia Vibia Obelsia Elvinatiā* nata (MIƧ⅃ƎꟼV · ITAИIꟻ⅃ƎB · ITƧA8 fasti helvinati upelsis = *Fausta Elvinatia Obelsii* uxor, n. 1449). De familia *Elvinatia* cum *Vibiorum Obelsiorum* genere

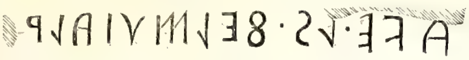
coniunctâ mentio fit in titulo perus. n. 1446. Legitur et ꓘAI+AИIϽꓘƎ8 felcinatial in alio ossuario perus. n. 1803.

IVMꓘƎ8 (felmui), fortasse *Fulmonia* (abl. ꓘAIVMꓘƎ8 felmuial), familiae etr. nomen in ossuario volaterrano n. 365:

lege: felmui arthal ril.... h. e. ...... *Fulmonia Aruntiâ* nata vixit *annos* ..... — Fulmonius est gentilitium capuanum apud Grut. 976, 6 = Mommsen n. 3728.

ꓘAIVMꓘƎ8 (felmuial), *Fulmoniâ*, abl. sg., casu recto IVMꓘƎ8 felmui. In ossuarii etrusci operculo n. 273:

lege: ave ([fla]ve?) ls felmuial r. = ... *Lartis* filius *Fulmoniâ* natus vixit *annos* ... Adde n. 314 *A* lin. 5. — Lanzio II 344 = 273 n. 9 felmuial pro felinuial idem est ac *Velinnâ*. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 50.

FELSINA, urbs Etruriae, eadem ac Bononia, Romanorum colonia. Plinius III, xx, 1: « Bononia, Felsina vocitata, quum princeps Etruriae esset ». Livius XXXIII, 37: « Sub haec tam varia fortuna gesta, L. Furius Purpureo alter consul [u. c. 556] per tribum Sappiniam in Boios venit. Iam castra Mutilo adpropinquabat, quum, veritus ne intercluderetur simul a Boiis Liguribusque, eadem via, qua adduxerat, reduxit, et magno circuitu per aperta, eaque tuta loca, ad collegam pervenit. dein iunctis exercitibus primum Boiorum agrum usque ad Felsinam oppidum populantes peragraverunt. Ea urbs, ceteraque castella, et Boii fere omnes, praeter iuventutem, quae praedandi caussa in armis erat (tunc in devias silvas recesserat), in deditionem venerunt ». Servius ad Virg. *Aen.* X, 198; « Hunc Ocnum alii Auletis filium, alii fratrem, qui Perusiam condidit, referunt: et ne cum fratre contenderet, in agro Gallico Cesenam, quae nunc Bononia dicitur, condidisse ». Alii legunt Celsenam, vitiose pro Felsenam vel Felsinam. — Ad nomen quod attinet cf. gentilitium Felsinius (in titulo capuano apud Mommsen n. 3622), comparatum cum Versinius et Versinia in lapide apud Gorium, Murat. 983, 1, Fabr. cap. IX n. 476 pg. 655, et cum etr. ꓘAИꓘƎ8 felsnal = *Felsiniâ* (?), IƎИ‡ꓘƎꟻ velznei = *Velcinia*, ꓘAИIƧꓘƎꟻ velsinal = *Volsiniâ* et VOLSINVM (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. VIII pg 475). Felsina, ut mihi videtur, idem est ac Fersena flumen Tridentinorum (cf. Martini *Scritti* etc. ed. Gar pg. 40).

AIϽƧꓘƎ8 (felscia), *Velcia* seu *Volcia* (cf. VOLSCI), = felcia pro AIϽꓘƎꟻ velcia (vide ꓘAIϽꓘƎ8 felcial), etruscae familiae nomen, in titulo etr. n. 1599. Vide ИIƎꟻA avein, et cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 298 n. 320.

AꟻƧꓘƎ8 (felsva), —*as* (sportulas?) vel —*a*, subst. fem. acc. pl. 1 decl., vel acc. pl. n. 2 decl., quod legitur in tab. eugub. V a 11 (Aufr. et Kirch. II 322, 327). — Grotefendio *Rud. l. u.* VII 8, VIII 22 adiectivum est, *felicia* designans auspicia et pullorum tripudia.

FELTRIA, urbs Rhaetorum, inter Alpes Tridentinas, ad Asonem fluvium (Antonini *itin.* pg. 280): nunc appellatur *Feltre.* Inscr. apud Grut. 409, 8 (Orell. n. 3084): C · FIRMIO C · F | MENEN · RVFINO | EQ · PVB · LAVREN · LAV · | DEC · FLAMIN · PATRONO | COLLEGIORVM · FABR | CENT · DENDR · FELTRIAE · QVE · BERVENS | COLLEG | FABR · ALTINATIVM | PATRONO. Scribitur etiam Feltrae -arum, ut in fragm. laterculi militaris (Murat. 1095) L · MAGIVS STATVTVS FELTRIS. Adde inscr. apud Murat. 1782, 4: T · APICIVS | T · F · MEN | SECVNDVS | FELTRIS | MIL · COH · X | VRB · 7 · RVTILI | VIX · ANN · XXX | MIL . ANN | VII | T · P · I. — Populi dicuntur Fertini a Plinio III, XXIII, 3 (« Fertini, et Tridentini, et Berunenses, Rhaetica oppida »), pro Feltrini (Cassiod. *Var. hist.* V, 9). Inscr. apud Grut. 273, 6 (Orell. n. 993): IMP · CAES | C · MESSIO | QVINTO TRA|IANO DECIO | PIO · FOELICI AVG | PONTIFICI MAX | TRIB · POT · III · COS · II | P · P · PR · COS | ORDO FELTR.

FENARIVS, *faenarius*, adiect. ad foenum pertinens. Varro *De l. l.* V, 137 pg. 53: « falces fenariae », = ital. *falci fienaie*, perus. *falci fienare.* Vide FAENARIVS.

FENDICAE -arum, *hirae*, a findo quod e fissis dissectisque intestinis fiant. Arnob. VII, 320: « Non enim placet fendicas nominare, quae et ipsae sunt hirae, quas plebis oratio illa solet, cum eloquitur, nuncupare ».

FENDO, *ad iram concito*, apud veteres (cf. Prisc. pg. 562 = 923 P.). Glossar. Isid.: « Fensus, *iratus* ».

FENECTANVS, ad Latii oppidum quoddam spectans, quod Fenectum forte vel Fenecta audiebat. Liv. VIII, 12: « Latinos, ob iram agri amissi rebellantes, in campis Fenectanis fuderunt, castrisque exuerunt ». Alii aliter legunt. Cf. Drakenborch ad. Liv. loc. cit.

FENESTELLA, diminutivum fenestrae (fenestrella, Pallad. I, 24). Porta Fenestella Romae dicitur, inde nomen sortita, quod dea Fortuna per fenestellam furtim ad Servium regem accesserit et cum eo connubium inierit. Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 36: « Διὰ τί πύλην μίαν θυρίδα καλοῦσι (τὴν γὰρ φαινέστραν τοῦτο σημαίνειν), καὶ παρ' αὐτὴν ὁ καλούμενος Τύχης θαλαμός ἐστι; » Πότερον ὅτι Σέρβιος ὁ βασιλεὺς εὐτυχέστατος γενόμενος, δόξαν ἔσχε τῇ Τύχῃ συνεῖναι φοιτώσῃ διὰ θυρίδος πρὸς αὐτόν; Ἢ τοῦτο μὲν μῦθος ἐστιν; ἐπεὶ δὲ Ταρκυνίου Πρίσκου τοῦ βασιλέως ἀποθανόντος ἡ γυνὴ Τανακυλλὶς, ἔμφρων

οὖσα καὶ βασιλικὴ, διὰ θυρίδος προκύψασα τοῖς πολίταις ἐνέτυχε, καὶ συνέπεισεν ἀποδεῖξαι βασιλέα τὸν Σέρβιον, ἔσχε ταύτην ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν; — Ovid. *Fast.* VI, 575 sqq.:

Arsit enim magna correpta cupidine Regis
Caecaque in hoc uno non fuit illa viro:
Nocte domum parva solita est intrare fenestra,
Unde Fenestellae nomine porta tenet.

Alii legunt Fenestralis (Cf. Pitisc. *Lex. antiq.* III, 131). — Fenestella fuit etiam cogn. romanum.

VИOƎƧИƎ8 (fensernu), fortasse *Cersennia* (Σερεννία apud Diod. Sic. XX, xc, 4), oppidum samniticum, ut suspicatus est Avellinius in Carelli pg. 104 (cf. *Opusc.* II 134 sgg., III 81 sgg.). Exstat in nummo argenteo n. 2868, quem ad *Freternum* tribuit Friedlander *Osk. münzen* s. 64 sq. Avellinius

in *Opusc.* tav. VIII n. 1 exhibet ϒEИϨEDVV\. Si nomen gentile est, reddendum —*orum*, genit. plur.

FENSVS, *iratus.* Vide FENDO.

FENVSCVLVM, *parvum fenus, lucellum.* Plaut. *Pseud.* I, III, 52: « Amabas? invenires mutuom, Ad danistam devenires, adderes fenusculum ».

FEPACID, perperam in tab. Bantina n. 2897 lin. 10 pro FEFACID = *fecerit*, quod vide.

-OƎ8 (FER-), radix umbrica, = scr. bhṛ vel bhar, gr. φέρ-ω, rom. *fer-re*, quae patet in tabularum eugub. vocibus FERAR = *feras*, V+OƎ8 (FERTV) = *ferto*, A+V+OƎ8 (fer-tuta) = *ferunto*, ꓘƧƎOƎ8 (fer-est) = *feret*; et in compositis cum praepositione ꟼA ar = ARS, lat. *ad*, in OVꓘOƎ8ꟼA ar-fertur = ARFERTVR vel ARSFERTVR h. e. *ad-fertor*, ƎOVꓘOƎ8ꟼA ar-ferture = ARSFERTVRE h. e. *ad-fertori*, ARSFERTVRO = *adfertorem*; cum praep. A (A) vel ИA (AN) pro *amb-*, in ꟽVOƎ8A (a-ferum) = AFERO h. e. *circum-ferre*, ANFERENER = *circumferendi*. Cf. ƎИIOƎ8 (FERINE). Ab eadem radice ortum est OƎꓘAO8 (FRATER) = *fratres*, unde FRATRECA, FRATRECATE, FRATRECI, ƧꓘƎOꓘAO8 fratreks, FRATREXS. Huc fortasse pertinent IO8 (FRI) et FRIF. Cf. etiam VO+⊗ƎꟼƎ8 ferehtru

ꟼIIR- (fer-), radix volsca, = umbr. -OƎ8 (FER-), rom. *fer-re*, in verbis ꟼIIRIIT (feret) = *ferat*, et ꟼIIRIINTIIR (ferenter) = *ferantur*.

VꓘKAꟼƎ8 (feraklu). Vide VꓘKAꟼƎ8VƧ (su-feraklu).

FERALIA, diis Manibus sacrata festa, a ferendis epulis, vel a feriendis pecudibus appellata. Ita Paulus pg. 85. Et Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 78: « Feralia ab inferis et ferendo, quod ferunt tum epulas ad sepulcrum, quibus ius ibi parentare ». Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

F[E]RAR, *feras?* coniunct. praes. 2 pers. sg., fortasse pro feras, e rad. umbrica FER-, rom *fer-re* (Grotefend *Rud. l. u.* II 28, VI 24; Aufr. et Kirch. I 104, 141, II 243). Tab. eugub. VI b 49 sq.: PONE | ESONOM[E] · FERAR = *quum ad sacrificium* (?) *feras*, quod vertit Grotefend op. cit. VI 23 *quando cum omine feras.* Huschkio in *Rhein. Mus.* n. f. VI = 1856 s. 373 ferar pro ferans est rom. *ferant.*

FERATRINA, locus, in quo ferae inclusae servantur. Non. I, 320 = pg. 63: « Moletrina a *molendo*, quod pistrinum dicimus, ut feratrina, ut foetutina.

FERBEO, *ferveo.* Gloss. apud Labb.: « Ferbeo, *ferveo*, ζέω ».

FERBVNCVLVS, *fervunculus* (furunculus), a *ferbo.* pro *fervo*, apud Prisc. (Forcell. *lex.* s. v. *ferbunculus*). Cf. Caper *De verb. dubiis* pg. 2248 P.

VO+⊗ƎꟼƎ8 (ferehtru), —*trum*, subst. n. acc. sg. 2 decl. (in tab. eugub. III 16, 18), pro fereh-trum, a -⊗ƎꟼƎ8 fereh- et suff. VO+ tru = rom. *-trum* (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 54; Aufr. et Kirch. I 78, 117, 162, II 369 sq.). Recte Lanzius II 682 = 591 ferehtru, ait, *o guasto da* ferculum, *o greco anco questo senza perdita pur d'un' aspirazione; φέρεθρον interpreta Suida* pomparum ferculum. Hanc interpretationem sequutus est Müller *Die Etr.* I 57 nt. 125. Grotefendio *Rud. l. u.* VI 30, 33, VII 28 fortasse est *farcimen*, comparandum cum VꓘKAꟼƎ8VƧ suferaklu, quod explicat *substramen.* Male Passerius *Paralip.* pg. 325: « ferehtrum, attributum *Iovis Feretri*, a *feriendo* ». Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 73, et Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX, 331.

FERENER, *ferendi*, gerund. e rad. FER-, rom. *fer-re*, in umbrica voce ANFERENER = *circum-ferendi.*

FERENTANI. Vide FERENTVM.

ꟼIIRIINTIIR (ferenter), fortasse *ferantur*, coniunct. praes. pass. 3 pers. pl., quod legitur in lamella aerea Rapin. n. 2741 lin. 3, e rad. ꟼIIR- = rom. *fer-re* (Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 94, et *Die unterit. dial.* s. 340. Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 26, 29). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s 247 et 399 est *feruntur, conferuntur, adducuntur*, imperat. 3 pers. pl. Vide ꟼIIRIIT (feret) = *ferat.*

FERENTINATES. Vide voc. sq.

FERENTINVM, Φερεντῖνον (Strabo V, III 9; Dionys. III 34, V 50, 61; Ptol. III, 1 Φερέντινον) vel Φερέντιον (Dionys. III 51), oppidum Hernicorum, nunc *Ferentino.* Liv. IV, 51: « Eodem anno [U. C. CCCXLII] adversus Volscos, populantes Hernicorum fines, legiones ductae a Furio consule, quum hostem ibi non invenissent, Ferentinum, quo magna multitudo Volscorum se contulerat, cepere ». Et VII, 9: « Insequenti anno [U. C. CCCXCIV], quum C. Sulpicius et C. Licinius Calvus consules in Hernicos exercitus duxissent, neque inventis in agro hostibus, Ferentinum urbem eorum vi cepissent, revertentibus

inde eis Tiburtes portas clausere ». Adde Liv. XXXII, 2, ubi cf. Drakenborchius. — Incolae dicuntur Ferentinates (Liv. IX, 43; Plin. III, ix, 3; Grut. 385, 1 = Orell. n. 96), et Ferentinates novani in inscr. apud Grut. 1022, 12 (Orell. n. 1011), quae est: CORNELIAE | SALONINAE | SANCTISSIMAE | AVG · CONIVGI | D · N · GALLIENI | INVICTI AVG · | FERENTINATES | NOVANI DEVOTI NVMI | NI MAIESTATIQVE EIVS. — Ferentinatis in recto sing. pro *Ferentinas* dixit Titinnius (vs. 85 ed. Ribb.) apud Prisc. pg. 629 = 129: « Ferentinatis populus res Graecas studet ». — Concilia populorum Latinorum ad lucum Ferentinum habebantur, ut scribit Livius I 50, VII 25, et Dionys. Halic. III 34, 51, IV 45, V 60, 61 (εἰς τὴν ἐν Φερεντίνῳ ἀγορὰν). De aquis Ferentinis et de capite Ferentino cf. Liv. I 51, II 38. De expiationibus ad portam Ferentinam (ἐπὶ τῆς Φερεντίνης πύλης) loquitur Plutarch. in *Rom.* XXIV, 4.

§ 2. Ferentinum, Φερεντῖνον (Strabo V, ii, 9), oppidum Etruriae (Plinius III, viii, 3; Horatius *Epist.* I, xvii, 8; Suetonius in *Oth.* cap. 4) et Romanorum colonia (Frontin. pg. 113 ed. Goes. « colonia Ferentinensis lege Sempronia est assignata »); nunc *Ferento.* — Incolae appellantur Ferentinenses. Inscr. apud Murat. 1046, 5 (Orell. n. 3507): D · M | M · VLPIO C · FIL | SPORO MEDICO ALAR | IN DIANAE ETHERIAE | ASTORVM ET SALARARIO | CIVITATI SPLENDIDISSIMAE | FERENTINENSIVM | VLPIVS PROTOGENES | LIB · PAT · B · M · F. Viterbii in specu aquaeductus antiqui legitur VIAE PVBLICAE FERENTINENSES (Orioli *Viterbo e il suo territ.* pg. 97; Henzen n. 6634). Cf. Sil. Ital. VIII, 395.

§ 3. Ferentinum, oppidum Apuliae. Vide FERENTVM, quod sequitur.

FERENTVM, Φερέντη (Diod. Sic. XIX, lxv, 7), vel Ferentium vel Ferentinum, oppidum Apuliae (cf. Horat. *Od.* III, iv, 16), nunc *Forenza.* Huc fortasse pertinent Livii X, 34 verba haec: « Inde Ferentinum ductae legiones: unde oppidani cum omnibus rebus suis, quae ferri agique potuerunt, nocte per aversam portam silentio excesserunt ». Ubi codd. *feritrum*, *fertorium*, *foretrium*, *feretrum* (cf. Drakenb. III, 130). Steph. Byz.: Φερεντῖνος, πόλις Σαυνιτῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Τὸ ἐθνικὸν Φερεντηνός. Λέγεται καὶ Φερέντιος, ὡς Διονύσιος ιζ τῆς Ῥωμαικῆς ἀρχαιολογίας. — Incolae appellantur Ferentani apud Plin. III, ix, 11 et xvi, 6, ubi tamen alii legunt Forentani. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Φερεντῖνον. — Gentilitium Ferentilius exstat in titulis apud Fabr. cap. I n. xlv pg. 8 et n. 122 pg. 27. Ferentilla est cogn. muliebre apud Grut. 1004, 2.

+ƧƎᗡƎ8 (ferest), *feret*, fut. 3 pers. singul., apud Umbros, e rad. -ᗡƎ8 (FER-) = rom. *fer-re* (Aufr. et Kirch. I 82, 144). In tabula eugubina IIa 26 legitur: +ƧƎᗡƎ8 : ƎMIƆVИ : ƎꟼV⅃ (pure nuvime ferest) = *qui ad —em feret* (Aufr. et Kirch. I 37, II 385). Grotefend *Rud. l. u.* VI 24, VII 25 sq. explicat *tuleris;* et Lanzius I 380 = 297, II 747 = 655, 820 = 729 *ferre est* pro *ferendum est* vel *fertur.*

ꟾIIᖇIIT (feret), *ferat* (?), coniunct. praes. 3 pers. sg. (cf. ꟾIIᖇIINTIIᖇ ferenter = *ferantur*), quod legitur in lamella aerea Rapin. n. 2741 lin. 9, e rad. ꟾIIᖇ- = rom. *fer-re* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341; cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 26). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 249, 359 et 399 explicat *fert*, *confert*, *adducit*, praes. indic. 3 pers. sg.

FERETRIVS, Φερέτριος, Iovis cognomen, quod illi a Romulo impositum est (Livius I, 10; Dionysius Halic. II, 34; Dio Cass. XLIV 4, LI 24, LIV 8, LV 5) a ferendis spoliis ducis, vel a feriendis hostibus. Plutarchus in *Rom.* XVI, 11: Τὸ δὲ τρόπαιον ἀνάθημα Φερετρίου Διὸς ἐπωνομάσθη. Τὸ γὰρ πλῆξαι φερῖρε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· εὔξατο δὲ πλῆξαι τὸν ἄνδρα καὶ καταβαλεῖν. Cf. Propert. IV, x, 46; Flor. I, 1. Paul. ex Festo pg. 92: « Feretrius Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre putaretur; ex cuius templo sumebant sceptrum, per quod iurarent, et lapidem silicem, quo foedus ferirent ». Inscr. pompeiana n. 2189 (Orell. n. 5053): RÓMVLVS · MÁRTIS | [F]ILIVS · VRBEM · RÓM[AM | CONDI]DIT · ET · REGNAVIT · ANNÓS | DVODEQVADRAGINTÁ · ISQVE | PRIMVS · DVX · DVCE · HOSTIVM | ACRONE · REGE · CAENINENSIVM | INTERFECTO · SPOLIA · OPI[MA] IOVI · FERETRIO · CONSECRA[VIT] | RECEPT[V]SQVE · IN DEORV[M] | NVMERVM QVIRINV[S] APPELLATV[S EST].

ƎMIᗡƎ8 (ferime), legitur in tabulis eugub. Ib 25 et III 16, perperam, uti videtur, pro ƎИIᗡƎ8 (FERINE) quod vide (cf. Aufr. et Kirch. I 93, II, 177 nt. 2).

AИIꟼƎ8 (ferina), fortasse *Herennia* (= AИIꟼƎ⊖ herina), familiae etruscae nomen, mutata *h* in *f*, ut in multis. In tegula etr. n. 876: AИIꟼƎ8OꟼA⅃ (larth ferina) = *Lartia Herennia* (*Lartia Veria*, Lanzi II 425 = 354 n. 328; *Lars Herinius*, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 163). Cf. ƎИꟻꟼƎ8 (fervne).

ƎИIᗡƎ8 (FERINE), *—e*, subst. m. abl. sg. 3 decl., a fer-ion, quod e rad. umbr. -ᗡƎ8 (FER-) = rom. *fer-re* (Aufr. et Kirch. I 93, 127, II 164; 177, 184, 186, 189, 369, 373). Tabula eugubina Ia 4, et III 31 V+IƎ8 : ƎИIᗡƎ8 : AƎV+AƎ (vatuva ferine feitu; III 3 vatra) vel tabula Ia 13, 22 et Ib 3, 5 sq., 25: V+Ǝ8 : ƎИIᗡƎ8 : AƎV+AƎ (vatuva ferine fetu; Ib 25 ƎMIᗡƎ8 ferime) = tab. VIa 57, VIb 1, 19, 43, 45, et VIIa 4 VATVO · FERINE · FETV (VIIa 4 FEITV) = *—ua —ne facito.* Adde tab. III 16 (ƎMIᗡƎ8 feri[n]e). — Alii aliter interpretantur. Lanzius modo accipit ferime pro φορίμῳ, factum e φορέω, *gesto* (II 820 = 729), modo pro ferine, quod explicat *farreus* vel *farraceus*

sive *farina* (II, 674 = 583, 701 = 609, 723 = 631, 759 = 667, 820 = 729). Grotefendius *Rud. l. u.* II 24, V 31, VII 30 ferime idem ac ferine exponit *ferina*, et vatuva ferine *fatuam* s. *insulsam ferinam*.

FERINVNT, *feriunt*. Festus *Qu.* IX, 12 pg. 162 (vide NEQVINONT = *nequeunt*).

FERITOR, Liguriae amnis (nunc *Lavagna*), cuius meminit Plin. III, VII, 2.

FERCTVM vel fertum vel firctum, libi opimi genus, a *ferctus* seu *fertus*, vel a *farctus* (cf. Pers. II, 48). Paul. pg. 85: « Firctum genus libi dictum, quod crebrius ad sacra ferebatur, nec sine strue, altero genere libi ». Isid. *Orig.* VI, 19: « Fertum enim dicitur *oblatio* quae alteri offertur, et sacrificatur a Pontificibus, a quo offertorium nominatur ». Gloss. apud Labb.: « Fertum, ψαιστός ». Cato *De r. r.* cap. 134: « Ferctum Iovi moveto et mactato sic: Iupiter te hoc fercto obmovendo bonas preces precor, uti sies volens propitius mihi liberisque meis, domo familiaeque meae. mactus hoc fercto. Postea Iano vinum dato sic: Iane pater, uti te strue commovenda bonas preces bene precatus sum, eiusdem rei ergo macte vino inferio esto. Postea Iovi sic: Iupiter macte fercto esto. macte vino inferio esto. Postea porcam praecidaneam immolato. Ubi exta profecta erunt, Iano struem commoveto, mactatoque item uti prius obmoveris. Iovi ferctum obmoveto. mactatoque item uti prius feceris. Item Iano vinum dato, et Iovi vinum dato, ita uti prius datum ob struem obmovendam, et ferctum libandum. Postea Cereri exta et vinum dato ». Et cap. 141: « Item cultro facito struem, et ferctum uti adsiet ». Fabius Pict. apud Gellium X, 15: « Pedes lecti, in quo cubat (*Flamen Dialis*), luto tenui circumlitos esse oportet: et de eo lecto trinoctium continuum non decubat: neque in eo lecto cubare fas est, neque apud eius lecti fulcrum capsulam esse cum strue atque ferto oportet ». In tabulis *Fratrum Arvalium* (cf. Marini pg. 403) legitur: STRVIBVS FERTISQVE (tab. XXXII col. 3 lin. 21 et 24), STRVIBVS FERTIS (tab. XLII lin. 12) et STRVIB · EFFERTIS (tab. XLIII lin. 22).

FERO, pro ferom (= ꟽVᗡƎ8 fer-um), *ferre*, infinit. praes. e rad. FER-, in umbrica voce AFERO - *circumferre*.

FEROCS, *ferox*, adiect. Scaurus pg. 2256 P.: « Similiter peccant, et qui nucs, et trucs, et ferocs in novissimam literam dirigunt; cum alioqui duplex sufficiat, quae in se *c* et *s* habet ».

FER♢M, fortasse *ferre*, e rad. FER- (cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 9). Legitur in tabula veliterna n. 2736 lin. 3. Guarinius *Comm.* I 20 sq. explicat *ferctum*, Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq. (cf. VIII, 34) *feriâ* h. e. *ritu sollenni*, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325 *iustum*, Huschke *Die osk.* etc. s. 263 *bonum*, comparatum cum gr. φέριστος, φέρτερος, φέρτος. Male Lanzius II 803 = 712: « ferom *sembra parte di vocabolo* ».

FERONIA, Φερωνία, nemorum dea, ab Italicis culta (Horat. *Sat.* I, v, 24; cf. umbr. ƎИVƧƎƆ vesune, et marsic. VIISVNII vel VESVNE), de qua ita loquitur Dionys. Halic. II, 49: Καταχθέντας δὲ τῆς Ἰταλίας περὶ τὰ καλούμενα Πωμεντῖνα πεδία, τὸ τε χωρίον ἐν ᾧ πρῶτον ὡρμίσαντο (Lacedaemones), Φερωνίαν ἀπὸ τῆς πελαγίου φορήσεως ὀνομάσαι· καὶ θεᾶς ἱερὸν ἱδρύσασθαι Φερωνίας, ᾗ τὰς εὐχὰς ἔθεντο· ἣν νῦν, ἑνὸς ἀλλαγῇ γράμματος, Φαρωνίαν καλοῦσιν. Et III, 32: Ἱερόν ἐστι κοινῇ τιμώμενον ὑπὸ Σαβίνων τε καὶ Λατίνων, ἅγιον ἐν τοῖς πάνυ, θεᾶς Φερωνείας ὀνομαζομένης, ἣν οἱ μεταφράζοντες εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν οἱ μὲν Ἀντηφόρον, οἱ δὲ Φιλοστέφανον, οἱ δὲ Φερσεφόνη καλοῦσιν· εἰς δὲ τὸ ἱερὸν τοῦτο συνῄεσαν ἐκ τῶν περιοίκων πόλεων κατὰ τὰς ἀποδεδειγμένας ἑορτάς, πολλοὶ μὲν εὐχὰς ἀποδιδόντες καὶ θυσίας τῇ θεῷ, πολλοὶ δὲ χρηματιούμενοι διὰ τὴν πανήγυριν ἔμποροί τε καὶ χειροτέχναι καὶ γεωργοί, ἀγοραί τε αὐτόθι λαμπρόταται τῶν ἐν ἄλλοις τισὶ τόποις τῆς Ἰταλίας ἀγομένων ἐγίνοντο. Cf. Virg. *Aen.* VIII, 564 (« Feronia mater »). Varro *De l. l.* V, 74 pg. 29: « Feronia, Minerva, Novensides a Sabinis ». Caput deae Feroniae cum

scriptione FERON et FERO extat in nummis argenteis gentis Petroniae apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXX n. 1 et pl. XXXI n. 4, 6, 9, 13 (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* V, 270). FERONIA pro *Feroniae* dat. sg. legitur in inscr. pisaur. n. 75 (vide DEDE = *dedit*).

§ 2. Feronia, Φερωνία, Etruriae urbs sub Soracte monte cum Luco Feroniae deae (Virg. *Aen.* VII, 800). Ptolem. III, 1: Λοῦκος Φοιρωνίας κολωνία. Sic Strabo V, II, 9: Ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστίν, ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένῃ σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιίαν ἔχον· γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακιὰν καὶ σποδιὰν μεγάλην οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς καὶ συνέρχεται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἣ συντελεῖται κατ᾽ ἔτος, καὶ τῆς λεχθείσης θέας. — Gentilitium Feronius exstat in titulis apud Grut. 948, 6; Murat. 27, 4, 33, 7, 953, 3, 1192, 10, 1674, 11; Doni cl. III n. 5, cl. VIII n. 44; Mommsen n. 5801, 6083, 6156, 6183.

§ 3. Φηρωνία πόλις in Sardinia memoratur a Ptolem. III, 3.

FERRICREPINVS, adiect. Ferricrepinae insulae dicuntur ioc
ulariter a Plauto *Asin.* I, I, 21 *ergastula*, ubi servi ferro vincti laborabant.

FERRIS pro *fereris* h. e. *diceris*, per syncopen, legitur apud Auson. *Epigr.* CXIV.

FERRITERIVM, locus ubi ferrum teritur. Plaut. *Most.* III, II, 55: « Inde in ferriterium, postea in crucem recta ». Vide voc. sq.

FERRITERVS, adiect., servus vinctus ferreis compedibus, qui ferrum terit (vide voc. praec.). Est apud Plaut. *Trin.* IV, IV, 14.

FERRITRIBAX, idem ac ferriterus, de quo supra. Legitur in Plaut. *Most.* II, I, 9.

FERTINI. Vide FELTRIA.

FERTOR, subst. m. (umbr. FERTVR), qui fert (Varro *De l. l.* VIII, 57 pg. 186), vel fortasse qui ferto libat. Gloss. Isid.: « Fertores, *ferto libantes* ».

V+ᗡƎ8 (FERTV), *ferto*, imperat. 3 pers. sg. (cf. ᗅYVYᗡƎ8 fer-tula = *fer-unto*) apud Umbros, e rad. -ᗡƎ8 (FER-) = rom. *fer-re* (Passerius *Lett. Roncagl.* n. XIV pg. 362; Lanzius II 731 = 629, 733 = 641, 741 = 653; 820 = 729; Müller *Die Etr.* I 57 nt. 125; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 35; Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, VII 25, VIII 23, 31; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21 nt. 19 et 44; Aufr. et Kirch. I 40, 42, 90, 142, II 244 sq., 345, 384; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42). Tabula eugub. IIa 17 sq.: V⅃+ᗅK V+ᗡƎ8 (fertu katlu) = *ferto catulum;* tabula IIa 19 et 34: V+ᗡƎ8 : ИƎMV (umen fertu) = *omentum* (?) *ferto;* tabula IIa 26: V+ᗡƎ8 : 8Ǝ+ΘƎᗡ8 (frehtef fertu) = *—as ferto;* tabula IIa 26 sq.: V+ᗡƎ8 : ⅃ƎMVS | : 8Vᗡ+ᗅMƎᗡK (krematruf sumel fertu) = *ad —atra — ferto;* tab. II a 33: V+ᗡƎ8 : ƎИV⅃ (pune fertu) = *tus ferto;* tab. IIb 14: ƎИV⅃ : V+ᗡƎ8 (fertu pune) = *ferto tus;* tab. IIb 14: V+ᗡƎ8 VИIƆ (vinu fertu) = *vinum ferto;* tab. IIb 12: V+ : ᗡƎ8ᗡIꟼƎ : Ǝ⅃8ᗅ+ : V+ᗡƎ8 : Ǝ8I (ife fertu tafle epir fertu) = *ibi ferto, in tabula ignem ferto;* tab. VIa 50: ERE · FERTV = *is ferto;* et ASO · DESTRE · ONSE · FERTV = *aram* (?) *dextrâ ansa ferto.* Adde tab. IIb 13: V+ᗡƎ8ᗅ+Ǝ8 : ᗅ⅃I+SIƆ (vistisa feta fertu), et tab. IIb 15 sq.: : ᗅᗡ+VSƎꟼƎƆ : V+ᗡƎ8 VᗡIИV+SI⅃ : V+ᗡƎ8 ᗡV+V V+ᗡƎ8 : ƎИV⅃ : V+ᗡƎ8 : V⅃Kᗅᗡ+ИᗅM | : V+ᗡƎ8 (utur fertu pistuniru fertu vepesutra fertu | mantraklu fertu pune fertu). — Lanzius aliquando explicat *fertur* (II 743 = 651), et in multis locis sumit fertu pro rom. *ferctum* h. e. *quod altari infertur* (II 732 = 640, 743 = 651, 745 = 653, 820 = 729. Cf. Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 31).

FERTVM. Vide FERCTVM.

ᗡVYᗡƎ8 (FERTVR), *fertor* (lator), subst. m. e rad. -ᗡƎ8 (FER) = rom. *fer-re*, in umbricis voc. ᗡVYᗡƎ8ꟼᗅ (ar-fertur) = ARFERTVR vel ARSFERTVR h. e. *ad-fertor*, ƎᗡVYᗡƎ8ꟼᗅ (ar-ferture) = ARSFERTVRE h. e. *ad-fertori*, et ARSFERTVRO = *ad-fertorem*.

FERTVS, particip. ab inusit. *fercio* = *farcio*. Vet. Poeta apud Cic. *Orat.* cap. 49: « Frugifera et ferta arva Asiae tenet ».

ᗅYVYᗡƎ8 (fertuta), *ferunto*, imperat. 3 pers. pl. apud Umbros (cf. V+ᗡƎ8 fertu = *ferto*), e rad. -ᗡƎ8 (FER-) = rom. *fer-re* (Aufr. et Kirch. I 52, 142, II 364, 368 sq.). Tab. eugub. III 13: ᗅYVYᗡƎ8 : ᗅᗡYƎ⅃K (kletra fertuta) = *—am ferunto.* Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, VIII 38 vertit *fertote*, 2 pers. pl. Lanzius autem scripsit II 820 = 729: « fertuta *forse ablativo con la solita reduplicazione:* ferta *in latino si disse analogicamente per* lata ».

MVᗡƎ8 (ferum), *ferre*, infinit. praes. (= FERO pro ferom), e rad. -ᗡƎ8 (FER-), in umbr. MVᗡƎ8ᗅ (a-ferum) = *circum-ferre*.

?ƎИꟼꟼƎ8 (fervne), gentilitium etr. (*Fervinius* vel *Ferunius?*, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 139 sg.), quod invenitur in tegula etr. n. 198, fortasse perperam exaratum pro ferine h. e. herine (cf. ᗅИIꟼƎ8 ferina).

FERVSA, cognomen rom., a fero, in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. v n. 8 pg. 347 (ANNAIA · FERVSA).

FERVVNCVLVS, idem ac *furunculus*, subst. m., ita dictum a *fervore* (Caper *De verb. dub.* pg. 2248 P.). Arnob. II pg. 49: « Fervunculum, scabiem aut inhaerentem spinulam sanare ». Alii legunt furunculum.

FESIAE, *feriae*, subst. f. apud veteres. Paul. pg. 86: « *Ferias* antiqui fesias vocabant ». Et Vel. Longus pg. 2233 P.: *Ferias* quoque non *fereas*, quod apud antiquos fesiae, non *feseae* dictae sunt ». Cf. Voss. *Etymol.* pg. 287 s. v. *festum.*

FESCEMNOE vocabantur, qui depellere fascinum credebantur. Ita Paul. ex Festo pg. 86. Alii aliter legunt. Cf. Müller in Festo loc. cit.

FESCENNIA vel Fescennium, Φασκένιον (Dionys. Halic. I, 21), oppidum Etruriae ad Tiberim (Plin. III, VIII, 3), cuius conditores ab Argivis oriundos facit Solinus II 8, ab Atheniensibus Servius in *Aen.* VII, 695 (« Hi Fescenninas acies, aequosque Faliscos etc. »). De caetero, inquit Cluverius *Ital. ant.* pg. 550 sq., quod ab *Atheniensibus Fescenninos ducere originem* tradit, id haud perinde falsum fuerit; sic quidpe scribit Dionys. Halic. loc. cit.: Φαλέριον δὲ καὶ Φασκένιον ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦσαν οἰκούμεναι ὑπὸ Ῥωμαίων, μικρὰ ἄττα διασώζουσαι ζώπυρα . . . . . Πελασγικοῦ γένους, Σικελῶν ὑπάρχουσαι πρότερον. — De carmine fescennino vide Forcell. *Lex.* s. v. fescenninus, et Müller *Die Etr.* II 284 sqq. Paulus pg. 85: « Fescennini versus, qui canebantur in nuptiis, ex urbe Fescennia dicuntur allati, sive ideo dicti, quia fascinum putabantur arcere ». Cf. Sidon. *Carm.* XXI, 1: « Quid me, etsi valeam, parare carmen Fescenninicolae iubes Diones? ».

FESCENNINICOLA. Vide voc. praec.

FESCENNINVS. Vide FESCENNIA.

FESCVS, *fiscus*, subst. m., in lapide mediolan. apud Grut. 1056, 1.

ᗅИSƎ8 (fesna). Vide vocc. sqq.

Ǝ8AИƧƎ8 (fesnafe), *ad —as*, subst. fem. locat. pl. 1 decl., ab umbr. fesna, fortasse idem ac marsicum HERNA, comparandum cum osc. VИƧꟷꟷ8 fiisnu (Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 95, 114, II 278, 344 sq.; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122. Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 24). Tab. eugub. IIb 16 haec habet: ƧVИƎ8 : Ǝ8AИƧƎ8 : ƎИV1 (pune fesnafe benus) = *quum ad —as veneris*, quae Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, 16 vertit *postquam fiscinis operatus eris*, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42 *quum in fines veneris.*

ƎDƎИƧƎ8 (fesnere), *in —is*, subst. fem. fortasse locat. pl. 1 decl. (vide Ǝ8AИƧƎ8 fesnafe = *ad —as*), ab umbr. fesna (Aufr. et Kirch. I 103 nt. 1, 114, II 278, 344 sq.; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852, s. 122). Tab. eugub. IIb 11 sq.: V+Ǝ | : V+DV1 : ƎDƎИƧƎ8 (fesnere purtu[v]etu) = *in —is porricito* (*in finibus porricito*, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42). — Lanzius II 731 = 639, 733 = 641, 820 = 729: « phesnere *e men correttamente* phesnafe, *dall'antico* fenore fenoris ». Grotefend autem modo legit fesne re (*Rud. l. u.* VII 13, 15), modo fesner, quod accipit *pro fiscinis* (op. cit. VIII, 31).

FESSONIA, dea, quam propter fessos invocabant. August. *De civ. Dei* IV, 21.

FESTINIS, *festinus*, adiect. Titin. [vs. 103 ed. Ribbeck pg. 127] apud Non. VIII, 3 = pg. 277: « Nunc hoc uror, nunc haec res me facit festinem ».

FESTRA, *fenestra*, subst. fem., quod trahitur ad rad. sanscr. bhâs (lucere, splendere, — videri), inserta nasali et adiecta vocali (Pott *Etym. forsch.* I 194, Benary *Die röm. lautl.* s. 299, Bopp *Gloss. scr.* pg. 245). Paulus ex Festo pg. 91: « Festram antiqui dicebant quam nos *fenestram* ». Macrob. *Sat.* III, 12: « Item Antonius Gnipho vir doctus, cuius scholam Cicero post laborem fori frequentabat, salios Herculi datos probat in eo volumine quo disputat quod sit festra; quod est ostium minusculum in sacrario. quo verbo etiam Ennius usus est ». In fragm. Petr. pg. 872 ed. Burm.: « Decidet festram, Romuleamque casam ». Adde Gloss. apud Mai *Class. auct.* III 464 et VII 562 « frestram (sic) *fenestram* »; et cf., suadente Doderl. *Syn. et Etym.* VI 127, Hesych. *Gloss.* II, 1534: Φωστήρ· θυρίς.

FESVLAE. Vide FAESVLAE.

A+Ǝ8 (feta), fortasse *facta*, partic. e rad. umbr. -ꓘA8 (FAC-) = rom. *fac-ere*, quod legitur in tab. eugub. IIb 13 (Grotefend *Rud. l. u.* VII 15 sq., VIII 31; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23).

FETIALIS vel fecialis, subst. m. De Fetialibus, qui erant sacerdotes vel legati populi romani, vide Varr. *De l. l.* V, 86 pg. 34; et Liv. I 32, IV 30, VII 6 et 9, IX 5, X 12, XXX 43, XXXI 8, XXXVI 3. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

VI+Ǝ8 (fetiu), *Vettius* (VIOƎ8 fethiu), cognomen virile gentis *Caecinae* ex Volaterra, in titulis volaterranis n. 325 bis *a*, 325 bis *c*, 325 bis *e* et 325 bis *f*. Vide voc. sq.

MVI+Ǝ8 (fetiuś), *Vettii*, gentilitium etruscum genit. sg. = MIVOƎ8 fethiuś (vide VI+Ǝ8 fetiu = VIOƎ8 fethiu h. e. *Vettius*). Ossuarium perusinum n. 1859: MVI+Ǝ8 · IƎИ+Ǝꟻ · AИAO (thana velnei fetiuś) = *Tannia Vetennia Vettii* uxor.

V+Ǝ8 (FETV), *facito* (sacrificato), imperat. 3 pers. sg. apud Umbros, qui pleniori ortographia etiam V+IƎ8 (FEITV) scribebant (mendose FEETV, quod vide, et VIƎ8 feiu), e rad. -ꓘA8 (FAC-) = rom. *fac-ere* (Passerius *Paralip.* pg. 325, et *Lett. Roncagl.* n. XIV pg. 369 sgg., 389, n. XV pg. 231, n. XVI pg. 264, 285 sg.; Lanzius II 820 = 730 et alibi; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 16, 19 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* III 18, V 10, VII 30, VIII 29, 34; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21 et nt. 10, § 34 nt. 49 sqq.; Aufr. et Kirch. I 56, 142, II 126 sqq., 175, 186, 189, 193; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 185, 348, 364). Tab. eugub. Ia 3, 11: V+Ǝ8 : 8V8 ƎD+ (tre buf fetu) = tab. VIa 22 et VIb 1 BVF · TREIF · FETV (VIb 1 TRIF) h. e. *tres boves facito*; tab. Ia 9, 13, 16, 26, tab. Ib 3, 25 (VIƎ8), 29, 32, 44, tab. IIa 7, 11, 13, et tab. IIb 29: V+Ǝ8 : IИV1 (puni fetu) = tab. VIa 59 PONE FETV, tab. VIb 1 sq. FETV PONI, tab. VIa 57, VIb 23 sq., 44, 46, et VIIa 4, 29, 41 sq., 54 PONI FETV h. e. *ture* (?) *facito*; tab. Ia 13, 22, Ib 3, 5 sq., 25: V+Ǝ8 : ƎИIDƎ8 : AƎV+AƎ (vatuva ferine fetu) = tab. VIa 57, VIb 1, 19, 43 sq., 45 VATVO · FERINE · FETV h. e. *—ua —ne facito*; tabula Ia 14: V+Ǝ8 : 8VI⅃Ǝ8 : 8IƧ : 8ƎD+ (tref sif feliuf fetu) = tabula VIb 3 SIF · FILIV · TRIF · FETV h. e. *tres sues filios facito*; tabula Ia 17: V+Ǝ8 : IƎVII8 (fi[s]uvi fetu) = tabula VIb 5 FETV FISOVI = *Fisovio facito*; tabula Ia 17: V+Ǝ8 : VIƧI8 : DƎ1IDꓘV (ukriper fisiu fetu) = *pro colle Fisio facito*; tabula Ia 20: V+Ǝ8 : 8VꟼƎ⅃Aꓘ : 8V8 : 8ƎD+ (tref buf kaleruf fetu) = tabula VIb 19 BVF TRIF · CALERSV FETV h. e. *tres boves callidos facito*; tabula Ia 24: V+Ǝ8 : 8AИI1AΘ : 8ƎD+ (tref hapinaf fetu) = tabula VIb 22 HABINA · TRIF · FETV h. e. *tres —as facito*; tabula Ia 25: V+Ǝ8 : ƎИAIƧA : Ǝ+ƧV1 (puste asiane fetu) = — — *facito*; tabula Ia 25 sq.: V+Ǝ8 : AИAƧ⅃Ǝ1 | : V+Ǝ8 : 8ƎꟼƎ✱ (zeref fetu, pelsana fetu) = tab. VIb 22 SERSE · FETV · PELSANA · FETV h. e. *—es facito*, *—andas facito*; tab. Ia 27 sq.: V+Ǝ8 | VD+ИVƧƎ1 : MVꟼVƧ (surum pesuntru fetu) = tab. VIb 24 PESONDRO · SORSOM · FETV h. e. *—um —um facito*; tab. Ia 28: V+Ǝ8 : IƎVI : ID8Ǝ+ (tefri iuvi fetu) = *Tefro Iovio facito*; tab. Ib 1 sq.: V+Ǝ8 : ƎIꟼVΘ : Ǝ+DAM | : 8VD V+ : 8V⅃+IƎ : 8ƎD+ (tref vitluf turuf marte hurie fetu) = tab. VIb 43 VI-

TLV · TORV · TRIF · FETV · MARTE · HORSE FETV = *tres vitulos tauros Marti Hodio facito;* tab. Ib 27: V+Ǝ8 : ꟼIƎ⅃ : Ǝ+V. : ꟼD8VD : ꟼKDV⅃ : ƎD+ (tre purka rufra ute peia fetu) = tabula VIIa 6 PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV h. e. *tres porcas rufras aut piceas* (?) *facito;* tab. Ib 42 sq.: V+Ǝ8 : ƎINVꟼƎKꟼ : ƎD+ | : ꟼKƎJI 8ꟼƎ (eaf iveka tre akerunie fetu) = tab. VIIa 52 sq. EAF (IVENGA) · ACERSIONEM | FETV h. e. *eas iuvencas Aquiloniae facito;* tab. Ib 44; V+Ǝ8 ꟼIꟼꟼƎ⅃ (peraia fetu) = tab. VIIa 41, 54 PERSAEA · FETV et VIIa 7 PERSAIA · FETV h. e. —*a facito;* tab. IIa 2: V+Ǝ8 : ꟽVƧƎ V+ƧƎ (estu esu[nu] fetu) = *istud sacrificium facito;* tab. IIa 6: V+Ǝ8 VИꟼƧ⅃Ǝ⅃ (pelsanu fetu) = —*andas facito;* tab. IIa 8: V+Ǝ8 : VD+VƧƎ⅃ VꟼVƧ : VИV (unu suru pesutru fetu) = ... *facito;* tab. IIa 8 sq.: V+Ǝ8ƎJƎDꟼ : VꟼƎ⅃ | : ƎꟼIꟼꟼK (kapire peru preve fetu) = *capide —um prive facito;* tab. IIa 11: V+Ǝ8ꟽƎꟼꟼƎ⅃ (peraem fetu) vel tabula IIa 13 V+Ǝ8 : ƎꟼꟼƎ⅃ (perae fetu) = tabula VIa 58 et tabula VIb 3 PERSAE · FETV h. e. —*a facito;* tabula IIa 11 sq.: V+Ǝ8 ƎИKꟼꟼƎ⅃ | VИVꟼ8ꟼ (abru[m] perakne fetu) = *aprum —em facito;* tab. IIa 13: V+Ǝ8 : ƎИ:IKƎ ꟼD+ (tra ekvine fetu) = ... *facito;* tabula IIa 14: V+Ǝ8 : ƎИKꟼꟼƎ⅃ : ƧV+Ǝ⅃ꟼ (asetus perakne fetu) = ... *facito;* tabula Ia 11 sq.: V+Ǝ8 | IJV⅃ꟼDK : Ǝ+DꟼM (marte krapuvi fetu) = *Marti Grabovio facito;* tab. IIb 7: V+Ǝ8 : ƎD+ꟼ⅃ : ƎJVI (iuve patre fetu) = *Iovi patri facito;* et tab. IIb 26: ƎD+ꟼ⅃ƎJVI : VIƎ8 (fe[t]u iuve patre) = *facito Iovi patri;* tab. IIb 9 sq.: V+Ǝ8VИIJIDƎ⊗ | : IИV⅃ : IDƎ⊗ (heri puni heri vinu fetu) = tab. VIb 19 sq. HERIE · VINV | HERIE · PONI · FETV h. e. *sive ture sive vino facito;* tab. VIa 56, 58, VIb 1, 3, 20, 44, 46, VIIa 4, 7, 42, 53: ARVIO · FETV (cf. arviu ustentu) = —*a facito;* tab. VIa 58: SI · GOMIA · TRIF · FETV (tab. Ia 7 tref sif kumiaf feitu) = *sues —as tres facito;* tab. VIb 37: PERSI · FETV = —*um facito;* tab. VIb 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · SERFI · FETV (tab. Ib 4 sq. tref vitlup turup hunte śe[r]fi feitu) = *vitulos tauros tres facito, Hondo Cerfio facito;* tab. VIb 55: FETV VRV (tab. Ib 18 feitu uru) = *facito* —; tab. VIIa 3: ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV (tab. Ib 24 trif apruf rufru ute peiu feitu) = *apros tres facito sive rufos sive piceos* (?); tab. VIIa 37: FETV · FISOVI · SANSI = *facito Fisovio Sancio;* tab. VIIa 41: VITLA · TRIF · FEETV (tab. Ib 31 tref vitlaf feitu) = *vitulas tres facito.* Adde tab. IIa 4: V+Ǝ8 : ƎDV8Ǝ8 (fefure fetu), quod Grotefend *Rud. l. u.* VII 17 sq. vertit *februis factum.* VIƎ8 feiu, quod invenitur, ut supra diximus, in tabulis eugub. Ib 25, IIb 26, perperam scriptum est pro fetu. Lanzio II 374 = 292 est gr. ποιοῦ, *fias* s. *macte esto.* Grotefend op. cit. VI 24 cum Lepsio, huc retulit EETV (tab. eugub. VIb 54), ut exaratum sit pro FETV; est *ito* vel *exito.*

FFRAR. Lege FERAR in tab. eugub. VIb 50.

. . . I8 (fi. . .). Vide VИƧHH8 (fiísnu).

FIA, *filia*, = etr. ꟼIƎ via (cf. FIꟼEΛ, etr. ƧVIVΦ phuius = *filius*, et umbr. 8VI⅃Ǝ8 feliuf = FILIV h. e. *filios*). Inscr. sepulcralis in tegula etrusco-rom. n. 281:

TAHNIA·ANAINIA
COMLNIAI·FIA

h. e. *Tannia Anainia Cominiae filia.* Cf. Lanzi I 172 = 133 n. XLVI, II 303 = 240, 432 = 351 n. 314, Galvani *Delle genti* etc. pg. 156, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 228.

FIBLA, *fibula*, subst. f., quod usurpavit Apic. VIII, 7. Adde inscr. apud Grut. 474, 4.

FIBRENVS, flumen Latii, prope Arpinum, in Lirim praecipitans (Cic. *De leg.* II, 1, 3); hodie est *Fiume della Posta.* Sil. Ital. VIII, 400:

> . . . qui Fibrenus miscentem flumina Lirim
> Sulfureum, tacitisque vadis ad litora lapsum
> Adcolit, Arpinas.

Cf. Romanelli *Topogr.* III, 366 sg.

FIBRVS, *extremus*, adiect. Varro *De l. l.* V, 79 pg. 32: « Fiber, extrema ora fluminis dextra et sinistra maxume quod solet videri et antiqui fibrum dicebant *extremum*, a quo in sagis fimbriae et in iecora fibra, fiber dictus ».

FIGVLARIVS, subst. m. Gloss. apud Labb.: « Figularius, *κεραμεύς* ».

FIGVLATOR, subst. m. Gloss. apud Labb. pg. 105: « Κεραμεύς, faber figulator ».

FIGVLATVRIT, Figulum imitatur aut colit, vox est ficta ab Asinio apud Quintil. *Inst. orat.* VIII, III, 32; ubi alii legunt figulatum.

FIDENA, Φιδήνη (Dionys. Halic. II 53, III 27, 57, IV 51, V 40 sq., 43; Plutarch. in *Rom.* XVII, 1, XXV, 5), vel Fidenae, Φιδῆναι (Strab. V, II, 9, et III, 2; Ptolem. III, 1; Plutarch. in *Rom.* XXIII, 5, XXV, 1; in *Poplic.* XXII, 5), oppidum Sabinorum in Latio et colonia Romanorum (Dionys. III, 27; Liv. I 27, IV 23), haud procul a Tiberi et quinque mill. pass. a Roma distans (Dionys. III 27, X 22) ubi nunc *Castel Giubileo*, quod traditur conditum fuisse ab Ascanio Aeneae filio, vel ab Aenea Silvio (Dionys. II, 53). Plin. XVI, v, 1: « Romulus frondea coronavit Hostum Hostilium, qui Fidenam primus irrupisset ». In kalendario praenest. ad mens. Ian. (apud Orell. II, 582-583): . . . FIDENAS · EO · DIE · CEPISSET. In tab. Peuting. segm. Va: Fidenis. — Incolae sunt dicti Fidenates (Plin. III, IX, 16; III, XVII, 2; XXXIV, XI, 3), Φιδηνᾶται (Diod. XII, 80; Plut. in *Publ.* XXII 5, in *Camil.* XVII 3) vel Φι-

δηναῖοι (Dionys. II 53, III 23 sqq., 39). Inscr. apud Nibby *Viaggio* etc. I, 84 (Orell. n. 112): MAGNO ET | INVICTO IMP · GALLIENO PIO | FELICI AVGVSTO SENATVS FID · | DEVOTI NVMINI MAIESTATIQ · EIVS | DICT · C · PETR · PODALIRIO ET · T · AELIO OCTOBRE CV | R AG · T · TER · OCTOBRE. Liv. I, 15: « Fidenates quoque Etrusci fuerunt ». Steph. Byz.: Φιδήνη πόλις Ἀλβανῶν. Τὸ ἐθνικὸν Φιδηναῖος. Ἔοικε καὶ Φίδηνα λέγεσθαι, ὡς Ῥάβεννα· καὶ Φιδηνάτης, ὡς Ῥαβεννάτης. Οὕτω γὰρ Χάραξ κέχρηται Φιδηνάτης. De bellis inter Fidenates et Romanos plura scripsit Livius I 14, 27, II 19, IV 17, 21 sq., 33 sq., et Dionys. loc. cit. Cf. Virg. *Aen.* VI, 773 (« urbemque Fidenam »), Tac. *Ann.* IV, 62 (Fidena), *Hist.* III 79 (Fidenae), et Müller *Die Etr.* I, 124. Agrum Fidenatem memorat Plin. III, IX, 16, et XVII, 2. — Fidenas fuit etiam cogn. rom. Liv. IV, 17: « L. Sergius Fidenas ».

FIDENTES. Vide ARRETIVM.

FIDENTIA, Φιδεντία (Ptol. III, 1; Plut. in *Sylla* XXVII, 7), Aemiliae urbs (nunc *Borgo S. Donnino*), inter Parmam et Placentiam (Anton. *Itin.* pgg. 288, 616; Tab. Peuting. segm. III *c*). Cf. Vell. Paterc. II 28, Liv. *epit.* lib. LXXXVIII. — Incolae dicti Fidentini (Plin. III, XX, 2). — Fidentinus est etiam cogn. rom. in titulo apud Grut. 767, 4 (CALVIO · FIDENTINO).

FIDES, dea apud Romanos, cuius origo sabina; radix est fid- = gr. πιθ- (sanscr. bandh, *ligare*). Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30 (Vide FERONIA). Fidei templum consecratum est a rege Numa, teste Livio I, 21 (« Et soli Fidei sollemne instituit »), ubi cf. Drakenborchius. Plutarch. in *Numa* XVI, 1: Πρῶτον δὲ φασι καὶ Τέρμονος ἱερὸν ἱδρύσασθαι. Καὶ τὴν μὲν Πίστιν ὅρκον ἀποδεῖξαι Ῥωμαίοις μέγιστον, ᾧ χρώμενοι μέχρι νῦν διατελοῦσιν. Vide Dionys. II 75, V 68; Cic. *De nat. deor.* II 23, 31, III 36, *De offic.* III 29; et Horat. *Od.* I, 18, 24, 35, IV 5. In lapidibus: FIDEI · PVBLICAE (Grut. 99, 10; Orell. n. 1814), FIDEI P · R (Henzen n. 5428, n. 5433) h. e. *fidei populi Romani*. Inscr. apud Murat. 1897, 3 (Marini *Inscr. alb.* pg. 16, Orell. n. 2651): FIDEI · SVAE | ASPANIA Q · F · POLLA | Q · PETRONIVS IRENAEVS SACRARVNT.

FIDICINARIVS, *fidicen* (citharista). Gloss. apud Labb. « Fidicinarius, λυριστής ».

FIDICVLAE, Italiae oppidum. Val. Max. VII, VI, 1. Alii aliter legunt (vide Forcell. *Lex.* s. h. v.). Fidiculanus, incola vel civis Fidicularum extat apud Cic. *pro Caec.* cap. 10, *Cluent.* cap. 37. — Gentilitium Fidiclanius invenitur apud Mommsen n. 6833 (C FIDICLANIVS HERMES) et in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIV = 1853 pg. 312 n. 19 (T · FIDICLANIVS · T · L · APELLA).

FIDIVS, scil. Dius Fidius vel Deus Fidius (gr. Δῖος Πίστιος) est Iovis filius, quem Sancum sabinâ linguâ, Herculem graecâ veteres appellabant. Varro *De l. l.* V, 66 pg. 26: « Aelius Dium Fidium dicebat *Iovis filium*, ut Graeci Διόσκορον Castorem, et putabant hunc esse Sancum ab sabina lingua, et Herculem a graeca ». Paul. ex Festo pg. 147: « Medius Fidius compositum videtur et significare *Iovis filius*, id est Hercules, quod *Iovem* graece Δία et nos *Iovem*, ac fidium pro *filio*, quod saepe antea pro L litera D utebantur ». Ovid. *Fast.* VI, 213 sqq.:

> « Quaerebam, Nonas Sanco Fidione referrem,
> An tibi, Semo pater; cum mihi Sancus ait:
> Cuicumque ex illis dederis, ego munus habebo:
> Nomina trina fero: sic voluere Cures. »

In sacris Argeorum apud Varr. op. cit. V, 51 pg. 21 legebatur: « Collis Martialis, quinticeps apud aedem Dei Fidi in delubro ubi aeditumus habere solet ». Inscr. apud Grut. 96, 5 (Orell. n. 1860): SEMONI | SANCO | DEO FIDIO | SACRVM etc. In kalend. venus. mens. iun. (Orell. II, 393): DIO · FIDIO · IN COLLE. Per Deum Fidium veteres iurabant, mares, non feminae (Charis. pg. 183; vide EDEPOL). Plaut. *Asin.* I, I, 8: « Per Deum Fidium quaeris ». Varro apud Non. VIII, 93 = pg. 494: « Itaque domi rituis nostri, qui per Deum Fidium iurare vult, prodire solet in compluvium ». Similiter dicebant Medius Fidius et copulatis vocibus Mediusfidius, h. e. *me dius Fidius adiuvet* » (cf. Cic. *Ep. fam.* V, 21 = n. 438, et Plin. *Epist.* IV, 3), Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 452: « Diumfidius [lege *diusfidius*], *Iovis filius* ». Ad etymon quod attinet cf. Aufr. et Kirch. I 32 nt. 3, 101 nt. 1, 107, II 65, 136 sq., 187 sq., Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28. Paul. loc. cit.: « Quidam existimant iusiurandum esse *per divi fidem*; quidam *per diurni temporis*, id est *diei*, *fidem* ». — Gentilitium Fidius exstat in titulis apud Mommsen n. 3726, 4971, 5523.

FIDVSTA a fide denominata, ea quae maximae fidei erant. Ita Paul. pg. 89. — Gentilitium Fidustius invenitur apud Orsato *Marmi erud.* pg. 281 (D · FIDVSTIVS D · L · HERACLIDA). Cf. Grut. in indice.

FIEREI, *fieri*, infinit. pass. Tab. Heracl. cap. I lin. 7 (apud Mazochium pg. 304): ATQVE · H · L · PROFESSIONES · FIEREI · OPORTEBIT; et lin. 10: AD · QVOS · H · L · PROFESSIONES · FIEREI · OPORTEBIT. Adde inscr. patavinam apud Grut. 906, 13 = Furlan. pg. 362: CIPIA · P · F · SECVNDA | FIEREI · IVSSIT | LOCVS · IN FRONTE P XX | IN AGRVM · P XXV.

818 (fif), quod legitur in titulo samnitico n. 2877 ter lin. 10, exponitur *vive*, imperat. (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. VII, 3).

ƎꟼVOI8 (fithure), in etr. iscr. n. 449 *a*. Cf. Lanzi II 514 = 438.

-ƧⱵⱵ8 (fiís-) = -Ƨ8 (fís-). Vide VИƧⱵⱵ8 fiís-nu et ꟽИИƧⱵⱵ8 fiís-nam = ꟽИИƧ8 fís-nam et ꟽⱵИƧⱵⱵ8 fiís-ním.

ИƧⱵⱵ8 (fiísn). Vide VИƧⱵⱵ8 (fiísnu).

ꟽИИƧⱵⱵ8 (fiísnam), *fanum?*, subst. fem. acc. sg. 1 decl. = ꟽИИƧ8 físnam et ꟽⱵИƧⱵⱵ8 fiísním, e VИƧⱵⱵ8 fiísnu, quod vide Cipp. abell. n. 2783 lin. 31 sqq.: TƎ|ꓷ8ꟽИ · ꟽИИƧⱵⱵ8 · ƧⱵƎꟻꓘƎꓷƎ8 | [Ƨ]VП (pús herecleís fiísnam amfret) = *qui Herculis fanum ambiunt* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 120), quae vertit Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 34) *quas Herculis finitio ambit.*

ꟽⱵИƧⱵⱵ8 (fiísním), idem ac ꟽИИƧⱵⱵ8 fiísnam, acc. sg. e VИƧⱵⱵ8 fiísnu = *fanum* (?), apud Samnites. Inscr. n. 2873 ter lin. 7 sqq.: ꟽⱵИ|ƧⱵⱵ8 · ЯƎTИИVV | VЯIƧƎ (esidu uunated fiísním) = *idem unavit fanum* (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. VII, 3 sg.).

VИƧⱵⱵ8 (fiísnu), *fanum?*, subst. f. nominat. sg. 1 decl. (acc. ꟽИИƧⱵⱵ8 fiísnam et ꟽИИƧ8 físnam; cf. etr. VИA8 fanu), e rad. -ƧⱵⱵ8 fiís-, fortasse e fas-, sanscr. bhâs h. e. *loqui* (cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 78). Cipp. abell. n. 2783 lin. 30: VИƧⱵⱵ8 · ƧⱵƎꟻꓘƎꓷƎ8 (herekleís fiísnu) = *Herculis fanum* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 120; Aufr. et Kirch. II 344). Alii exponunt *finis* (Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 36, et *In cippum osco-abell. div.* pg. 28, 44, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42; cf. Mommsen s. 308), comparandum cum umbr. AИƧƎ8 fesna (cf. Aufr. et Kirch. I 77, 165, II 278, 344) et cum marsico HERNA h. e. *saxa*. Grotefendio *Rud. l. u.* pg. 38 sq. et 43 est *ficetum*. — Pro fiísnu, ex apographo Mommsenii, Lepsius legerat fiísnume; et pro fiísn, quod vidit Lepsius in eodem cippo lin. 24, Mommsen solum literas . . . I8 (fi. . .) adspicit.

IƆVII8 (fiiuvi), quod extat in tab. eugub. I a 17, legendum IƆV[Ƨ]I8 (fisuvi) = FISOVI, quod vide.

-ꓘI8 (fik-), radix umbrica, fortasse = rom. *fig-ere*, in verbis V+ꓘI8 fik-tu et V+ꓘI8A a-fik-tu.

FICANA, Φίκανα? (cf. Dionys. Halic. III, 38), oppidum Latii, Romae propinquum (Plin. III, IX, 16). Festus *Qu.* XII, 20 pg. 250: « Puilia saxa esse ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Fabius Pictor, quem locum putat Labeo dici, ubi fuerit Ficana via Ostiensi ad lapidem undecimum ». Ergo fuit in eo loco, qui dicitur *la Tenuta di Dragoncello* (Nibby *Dintorni di Roma* II, 40 sgg.). Liv. I, 33: « Aventinum novae multitudini datum. additi eodem haud ita multo post, Tellenis Ficanaque captis, novi cives ». Oppidi diruti memoria diu vixit in nomine templi cuiusdam (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 164); nam in titulo ostiensi quidam L. Calpurnius Chius, sevir augustalis et quinquennalis, dicitur magister AD MARTE (sic) FICANVM · AVG (Henzen n. 7194).

IИAƆI8 (ficani, fortasse *Vicania*, gentilitium etr. (cogn. Vicanus et Vicana extant in titulis samniticis apud Mommsen n. 3627 et n. 4874), a *vicus*, in titulo perus. n. 1209 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 307 n. 351).

FICARIA, Φικαρία νῆσος (Ptol. III, 1), insula Sardiniae (Plin. III, XIII, 2). Cf. Cluver. *Sard. ant.* pg. 492, et tab. Peuting. segm. III*d*. — Ficaria proprie est *ficetum*.

FICATVM, ἧπαρ (hepar, iecur), ital. *fegato*, sanscr. ja-kṛt. Gloss. vet. apud Mai *Class. auct.* VII, 561: « ficatum, *iecur* ».

FICELIAE, locus in monte Quirinali, fortasse ita dictus a *ficu* (Donati *De urb. Rom.* III, 15). Martial. *Epigr.* VI, 27:

« Bis vicine Nepos, nam tu quoque proxima Florae
Incolis, et veteres tu quoque Ficelias ».

Cluverio *Ital. ant.* pg. 661 videtur fuisse oppidum in agro Sabino. Cf. tamen Nardini *Roma ant.* II, 108.

FICERAT, *fecerat*, a *facio*. In titulo sipontino apud Mommsen n. 929 (*Ann. dell'Inst. arch.* XVI = 1844 pg. 38; Zell. n. 1165): VIVOS · SIBI · FICERAT. Vide ΦIKIT h. e. *fecit* apud Fabr. cap. V n. 250 pg. 390; et cf. Aug. Gervasium in *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II, 126.

FICERVNT, *fecerunt*, in marmore apud Millin *Voyage dans le midi de la France* IV, 122.

FICITAS, ficorum fructuum abundantia. Novius [vs. 27 ed. Ribbeck] apud Non. II 317 = pg. 109: « Omnes cupiunt ficitatem, merx est sine molestia ».

AꟻꓘI8 (FICLA), *ficulam* (ferctum?, a *far-cio*), subst. fem. acc. sg. 1 decl. (fic-ula, diminut.), sine casus desinentia, pro FICLAM apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 32, 110, II 174 sq., 183 sq., 233; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21 et nt. 27). Tab. eugub. II a 18 sq.: VꟻAM : VИIƆ : ƎИVꟻ : AꟻꓘI8 : AꟻꟻΘVꓷ+Ƨ : AIꓷЯA : V+ƎꟻAM (arvia struhśla fikla pune vinu śalu maletu) = —*a struicem ficulam thus vinum sal molito;* tab. II a 29: V+IƎƆЯA : AꟻƆII8 (fikla arveitu) = tab. VI a 56, 59, VI b 2, 20, 44, 46, VII a 4 FICLA · ARSVEITV, vel tab. VII a 42 FICLAM · ARSVEITV h. e. *ficulam* (?) *advehito;* tab. VI b 4 sq.: PROSESETIR · FICLA | STRVŚLA · ARSVEITV = *prosectis ficulam* (?) *struicem advehito*, vel tab. VI b 23 et VII a 8: PROSESETIR · STRVŚLA · FICLA · ARVEITV (ARSVEITV) = *prosectis struem ficulam* (?) *advehito;* vel tab. VII a 54: STRVŚLA · FICLA · PROSESETIR · ARSVEITV = *struem ficulam prosectis advehito*. Circa huius vocis significationem dissentiunt interpretes, Aufrecht et Kirchhoff. Hi scribunt (II 406): *Während Kirchhoff in der II 175 dargestellten weise sich am liebsten für* ficula *entscheidet, sieht Aufrecht darin ein dem sinn und der ableitung nach dem röm.* ferctum *entsprechendes wort.* Fikla *findet sich unter den 15 malen, die es vorkommt, neunmal in der verbindung mit* struçla = strues. *Erinnert man sie nun der in den röm. opferformeln ungemein häufigen verbindung von* strues *und* ferctum, *so wird man wie bei* vinu *und* pune, *abgesehen von aller etymologie,*

in fikla *das entsprechende wort zu suchen gedrängt. Was die entstehung des wortes betrifft, so erklärt* Aufrecht *es aus* fi(r)k-ula *von der wurzel FERK und nimmt an, dass das* r *vor dem* k, *gerade so wie vor* v *in* sevo, *oder wie das* l *von* t *in* mota *für* molta, *konstant ausgefallen sei.* — Passerio *Paralip.* pg. 325 ficla est *iecur victimarum;* hinc Lanzius II 681 = 590, 759 = 687, 765 = 673 exposuit *viscera* (II 820 = 730 « voce ambigua: può significare *exta* e *carnes* »). Grotefend autem, cui videtur ficla vel ficlam abl. pl. pro ficlame esse accipiendum (*Rud. l. u.* II, 33), vertit *in phiala* (op. cit. VI, 16, 21 sqq., 27 sqq., VII 20 sq.).

FICLAM, *ficulam* (ferctum?), subst. fem. genit. sg. 1 decl. apud Umbros, qui saepius FICLA (A⅃ꓘI8) scripsere, sed minus recte; genit. sg. ƧA⅃ꓘI8 fiklas. Tab. eugub. VIIa 42: FICLAM · ARSVEITV = *ficulam* (?) *advehito* (Aufr. et Kirch. II 287).

ƧA⅃ꓘI8 (fiklas), *ficulae?*, subst. fem. genit. sg. 1 decl. (vide A⅃ꓘI8 = FICLA pro FICLAM), quod extat in tab. eugub. IIa 41 (Aufr. et Kirch. I 106, 111, II 183, 389). — Grotefend *Rud. l. u.* IV 30 accipit fiklas pro acc. pl. (et ita Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 28 et nt. 27), sed vertit *in phiala* (op. cit. VII, 21).

FICOLEA, *palus ficulneus* (Paul. pg. 93).

FICOLEA vel Ficuleae vel Ficulnea, oppidum Sabinorum in Latio prope viam Nomentanam, septem ab urbe pass. mill., et tribus a Nomento (πρὸς τοῖς καλουμένοις Κορνίκλοις ὄρεσι; Dionys. Halic. I, 16). Liv. I, 38: « Corniculum, Ficulea vetus, Cameria, Crustumerium, Ameriola, Medullia, Nomentum, haec de priscis Latinis, aut qui ad Latinos defecerant, capta oppida ». Et III, 52: « Via Nomentana, cui tum Ficulensi nomen fuit, profecti, castra in monte sacro locavere ». Mart. *Epigr.* VI, 27: « Incolis et veteres tu quoque Ficuleas ». — Incolae appellantur Ficolenses (Plin. III, IX, 11 et XVII, 2), vel Ficuleates (Varro *De l. l.* VI, 18 pg. 80), gr. Φικόλνεοι (Dionys. l. c.). Inscr. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 4 (Orell. 3364): IMP · CAESARI | DIVI ANTONINI PII | FILIO · DIVI HADRIANI | NEPOTI · DIVI TRAIANI | PARTHICI PRONEPOTI | DIVI NERVAE ABNEPOTI | M · AVRELIO ANTONINO AVG · P · M | TR · POT · XVI · COS · III · OPTIMO ET | INDVLGENTISSIMO PRINCIPI | PVERI ET PVELLAE ALIMENTARI | FICOLENSIVM. De regione FICVLENSI mentio fit in lapide edito in *Giorn. arcad.* XXXII, 99 (Orell. n. 111). Cf. Cic. *Epist. ad Att.* XII, 34 = n. 556: « Cras igitur in Sicae suburbano: inde, quemadmodum suades, puto me in Ficulensi fore ». Frontin. *De col.* pg. 122: « Ficiliensis (*sic*) ager ea lege servatur qua ager et Curium Sabinorum ». — Fortasse nomen habuit a *ficus* (vide FICOLEA h. e. *palus ficulneus*), vel a *vicus*, quasi *vic-ulus* (Nibby *Dintorni di Roma* I, 47). — De oppido Phycocle vel Ficocle vel Ficucla in agro Ravennate cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 308. *Ficulle* est oppidum in ditione Viterbiensi. — Ficulnus fuit cognomen virile in titulo apud Grut. 407, 3 (Q · FABIVS · FICVLNVS).

FICTILIARIVS, *figulus*, h. e. qui fictilia facit. Gloss. graeco-lat. apud Labb. pg. 137: « ὀστρακοπιὸς, fictiliarius ». Inscr. apud Grut. 643, 1: CASATO · CARATIO | FICTILIARIO · FELICI · P · C.

V+ꓘI8 (fiktu), *figito?*, imperat. 3 pers. sg., quod et scribitur V+ꓘI8A a-fiktu, e rad. -ꓘI8 fik-, fortasse = rom. *fig-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 26, II 214, 222; cf. II 406). In tab. eugub. Ia 28 haec leguntur: V+ꓘI8 : ƎƆƎꓷ1 : MAꓷI+ƧƎƆ : ꓘIMƧƎ (esmik vestisam preve fiktu) = *huic —am prive* (simpliciter) *figito*. Item in tab. Ia 31: V+ꓘI8A : AꓷI+ƧƎƆ (vestisa afiktu) = *—am figito.* — Grotefendio *Rud. l. u.* V 6, 10 sq., VII 19, VIII 12 fiktu idem est ac FETV, *facito* h. e. *porrigito.*

FICVLEA, Vide FICOLEA.

FILAMEN, *flamen*, sacerdos apud Romanos. Varro *De l. l.* V, 84 pg. 33: « Flamines, quod in Latio capite velato erant semper, ac caput cinctum habebant filum, flamines dicti ». Et Paulus pg. 87: » Flamen Dialis dictus, quod filo assiduo veletur; indeque appellatur *flamen*, quasi filamen ». Inscr. apud Grut. 227, 6: DIVO · AVGVSTO | ALBINVS · ALB · F · FILAMEN | DIVAE · AVG · PROVINCIAE | LVSITA. Sic Servius ad *Aen.* VIII, 664 (« Lanigerosque apices »): Flamines in capite habebant pileum: in quo erat brevis virga desuper habens lanae aliquid: quod cum per aestus ferre non possent, filo tantum capita religare coeperunt: nam nudis penitus eos capitibus incedere nefas fuerat: unde a *filo*, quo utebantur, *flamines* sunt dicti, quasi *filamines*. Cf. Forcell. *Lex.* s. v. flamen. — Flameni pro *flamini* extat in titulo apud Grut. 345, 6 (FLAMENI DIVI AVGVSTI). Per compendium etiam FN scripserunt veteres, ut in lapide apud Orell. n. 4906: L · MINVCIVS · L · F · OVF · EXORATVS · FN · DIVI · TITI · AVG · VESPASIANI · CONSENSV · DECVRIONI etc.

FIꟻEA, *filia*, subst. f. (FIA et etr. AIꟻ via; cf. umbr. 8VI⅃Ǝ8 feliuf = FILIV h. e. *filios*). Inscr. antiquissima n. 2690: DINDIA · MACOꟻNIA · FIꟻEA · DEDIT.

FILIASTER, ital. *figliastro* (privignus), subst. m., quod extat in inscr. romanis (cf. FILIASTRA et FILIATRA, PATRASTER et PATRATER). Grut. 681, 8: D · M | EPITYNCHANO · FILI|ASTRO · M · ANTONIVS | HERMEROS · B · M · F. Grut. 810, 1: V · F | Q · MVSTIVS | EVSEBES · SIBI | ET CAETRONIAE | PROCVLAE · VXORI | ET · SAVFEIO · NIGRINO | FILIASTRO | POSTERISQVE · SVORVM | LOCO · PRIVATO | IN F · P · XXX | IN · A · P · XXX.

Doni cl. X, 67: DIS · MANIBVS | T · COESI · FLORI | COESIA · MVSA | FILIASTRO · SVO · B · M | FECIT · VIX · ANN · XXIX. Maffei *Mus. ver.* 319, 2: M · VLPIVS · AVG · LIB · FELIX · PRAE|CO · FAMILIAE · CASTRENSIS | ET · VLPIA · ARTEMIDORA · FECE|RVNT · SIBI · ET · LIBERIS · ET · LIBER|TIS · LIBERTABVSQ · SVIS | POSTERISQ · EORVM · ITEM | AGRICOLAE · CAESAR | N̄ · SER · FILIASTRO · SVO | ET · VLPIAE · FELICISSIMAE · FILIAE · B · M · QVAE · VIXIT · ANN | V · DIEBVS · XXX. Murat. 1135, 1: D · M | SER · ASINIO FAINIANO | C · POMPEIVS APOLLO|NIVS FILIASTRO CARISSIMO. Adde L · CEIONIVS · MAGNVS · FILIASTRO BENE · MERENTI (Grut. 645, 4; Orell. n. 2618; Doni cl. XIII, 32); C · IVL · MAXIMVS · FILIASTRO · ET · AVRELIA · FAVSTINA · MATER · VNICO · FILIO · DESOLAT · P · C · (Grut. 682, 9); et C · EGNATIO · CEREALI · FILIASTRO (*Giorn. arcad.* XXIX, 96).

FILIASTRA, ital. *figliastra* (privigna), subst. fem. quod etiam scribitur FILIATRA (cf. FILIASTER, PATRASTER et PATRATER). Inscr. rom. edita in *Giorn. arcad.* V, 147: ..... DIAE | .. IX · ANN · VII | MENS · VIII · D · XXI | L · DOMITIVS | EVTYCHVS | FECIT | FILIASTRAE · PIISSIM. Alia apud Murat. 1152, 4: DIS MANIBVS | TI · CLAVDIVS · CHAERES | AELIAE NEBRIDI FILIAS|TRE SVAE MERITAE | VIX · ANNIS XVI. Adde titulum. rom., quem edidit L. Renier in *Revue archéol.* IX, 195: D · M S | AVRELIVS FESTVS FVRCIAE | FLAVIAE FILIASTRAE · BENE|MERENTI etc.

FILIATRA, idem ac FILIASTRA, ital. *figliastra*, subst. fem. Inscr. chr. apud Buonarroti *Vetri cimit.* pg. 153 (Murat. 1958, 6, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 489): VITALIS PATRA|TER FILIATRAE | SVAE VICTO|RIAE MERE|TI SCRISI | IN PACE.

FILICISSIMVS et filicissima, *felicissimus* et *felicissima*, adiect. superlat. (cf. FILIX = *felix*). Inscr. apud Grut. 391, 5 (Orell. n. 1182, Zell n. 1596): ARCADIVS ET HONORIVS FILICISSIMI AC DOCTISSIMI IMPERATORES. Alia apud Mommsen n. 3272 (vide CONGNATVS): E · LI · A · FI · LI · CIS · SI · MA · FI · LI · A. In chartis Lucensibus an. 725 vidi « anno filicissimo regni eius (*Liutprandi*) tertio decimo ».

FILICTER, *feliciter*, adv. ab adiect. filix = *felix*, in lapide edito in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 73.

FILIX, *felix*, adiect., unde filicter = *feliciter*, filicissimus = *felicissimus*, in lapide edito in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 73. Cf. *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1855 pg. XXV.

FILIOS, *filius*, subst. m. in titulo L. Scipionis L. fil. n. 2708 (cf. Lanzi I 152 = 116, Visconti *Opere varie* I 39). Alii exponunt *filium* (cf. Niebuhr *Hist. rom.* I nt. 685). Fili pro *filius* vel *filia* exstat in titulo etrusco-rom. n. 1537: AR · LENSOLA | FILI (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 31 n. 26). Filie pro *fili* vocat. dixit Livius Andronicus in *Odissia* apud Prisc. pg. 205 = 741 (« Pater noster, Saturne filie »).

FILIV, *filios* (masculos), subst. m. acc. sg. 2 decl. pro filiuf = 8VIꟻƎ8 feliuf, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 26, 32, 52, 119, 186). Tab. eugub. VIb 3: SIF · FILIV · TRIF · FETV = *sues filios tres facito*, quae Lanzius II 759 = 667 vertebat *subus lactentibus tribus facito*. Vide 8VIꟻƎ8 feliuf.

FIMBRIATVRIT, Fimbriam imitatur aut colit; vox ficta ab Asinio apud Quintil. *Inst. orat.* VIII, III, 32. Alii legunt fimbriatum.

ꟻИМI8 (fiml), *Famulus ?*, cogn. virile apud Samnites (cf. FAMEL = *famulus* h. e. *servus*), in titulo n. 2885 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 176 et 309; Garrucci in *Mem. dell'acad. Ercol.* VII append. pg. 25 sg.). Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 154 sq. reddit *Fimulus*, cogn. a *fimus* derivatum.

FIXIO, καθήλωσις (confixio quae fit clavis) vel πῆξις (stabilitas, firmitas), in Gloss. vet. apud Labb. pg. 75.

FIXVLAS, *fibulas*. Paulus ex Festo pg. 90.

ЯIƎ (FIR). Vide FIRMVM.

FIRGO, *virgo*, subst. fem. apud veteres, quod et scribitur BIRGO et VIRCO (cf. etr. MAИƆЯƎƎ vercnas = *Vercinius* h. e. *Verginius*). Cassiod. pg. 2282 P.: « In prima syllaba digamma et vocalem oportuit poni, fotum, firgo; quod et Aeoli fecerunt et antiqui nostri, sicut scriptura in quibusdam libellis declarat ». — Fortasse FIRIDIA, quod legitur in titulo campano apud Mommsen n. 4043, idem est ac VIRIDIA (Murat. 658, 5).

FIRCELLINVS, adiect. ad Fircellium pertinens. Varro *De r. r.* III, IV, 1: « Atque adeo non dissimulabo, quod volo, de ornithone primum, quod lucri fecerunt hoc nomen turdi; sexaginta enim millia Fircellina excande me fecerunt cupiditate ».

FIRCELLIVS, gentilitium sabinum, unde cogn. FIRCELLINVS et FIRCELLINA. Varro *De r. r.* III, II, 2 (cf. III, VI, 1): « Fircellius Pavo Reatinus »

FIRCTVM. Vide FERCTVM.

FIRCVS, *hircus* vel *ircus*, subst. masc. Sabinorum linguâ (cf. Müller *Die Etr.* I, 43 anm. 97). Varro *De l. l.* IV, 19 pg. 38: « Ircus quod Sabini Fircus ». Scaurus pg. 2252 P. (vide HABA): « quem antiqui fircum, nos *hircum* — appellamus ». Adde Vel. Long. pg. 2238 P. (ad v. FASENA). Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 7: « Fircus Sabinorum, *hircus* Latinorum, adiectivum est nominis χήρ, *eres*, *herinaceus*, cuius verbale *hirtus* est ». Cf. Quintil. *Inst. orat.* I, V, 20.

FIRMANI. Vide FIRMVM.

FIRMILLVS et firmilla, diminut. firmi (= FIRMV-

LVS). Sunt cognomina romana in titulis sepulcralibus. Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 199 pg. 286: FIRMILLO · QVI · VIX · ANN · XX VENNVLANVS FRATRI · B · M FECIT. In titulis apud Grut. 353, 6: ANNEIAE FIRMILLAE; n. 460, 2: PVBLICIAE · M · F · FIRMILLAE; 1092, 4 (Momms. n. 1995): CISIONIA · L · F · FIRMILLA. Adde inscr. apud Mommsen n. 230, 399, 446, 703, 712, 1919, 1995, 2934.

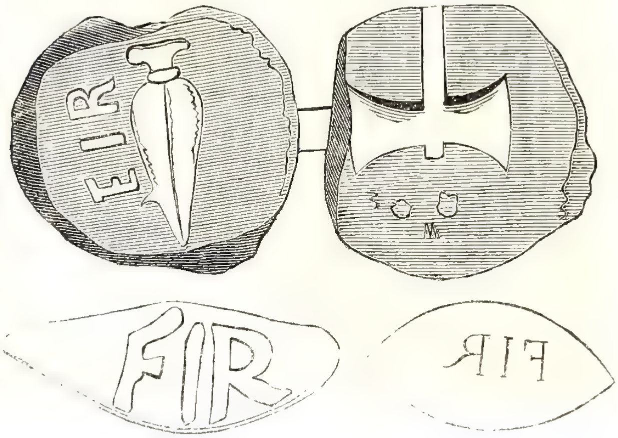
FIRMINVS et Firmina, fortasse diminut. firmi. Est cogn. rom. Hostilius Firminus (Plin. *Epist.* II, 11), Sex. Laetilius Firminus (Grut. 428, 3), Laetilia Firmina (Grut. 428, 2) etc. Gentilitium Firminius legitur in Murat. 204, 3, et 1256, 9.

FIRMIO -onis, cognom. libertinum rom. in titulis apud Grut. 103, 12 et n. 767, 3.

FIRMO -onis, idem ac firmissimus. Est cognom. rom. in titulo apud Grut. 1041, 13 (L · CORNELI FIRMONIS).

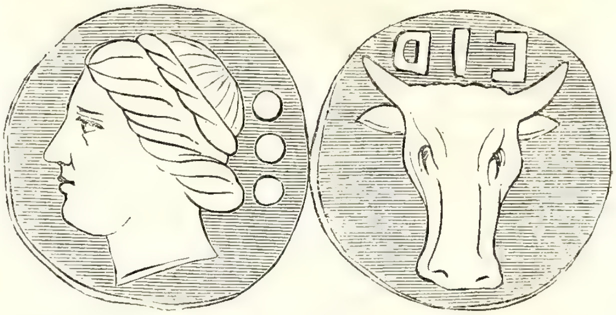
FIRMVLVS, idem ac Firmillus, diminut. firmi. Est cogn. rom. in titulo apud Fabr. cap. IX n. 423 pg. 649 (L · SVLLIVS FIRMVLVS).

FIRMVM, Φίρμον (App. *De bell. civ.* I, 47), vel Φίρμιον (Ptol. III, 1), Φίρμον Πικηνόν (Strab. V, IV, 2), nunc *Fermo*, oppidum Italiae in Piceno (Val. Max. IX, XV, 1; Mela II, 4; Cn. Pomp. in Cic. *ad Att.* VIII post epist. 12 in ep. 2 ad Domit.; Antonini *itin.* pg. 316; Tab. Peuting. segm. V*a* « Firmo piceno »), Romanorum colonia. Vell. Paterc. I, 14: « Initio primi belli punici Firmum et Castrum colonis occupata ». Inscr. apud Orell. n. 3406 (corr. ab Henzen pg. 336): D · M | T · RAVOLENVS | T · F · VEL · DONATVS | FIRMO PIC · MIL | CHO · XIIII · VRB · 7 · VINDICIS · VIX | ANNIS XXXVIII · MILITAVIT · AN | XX · FECIT · HERES | B · M. Alia in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1839 pg. 59 n. 19 (Henzen n. 7125): D · M | M · SEPTIMI · ANTEROTIS | VIII · VIR · FIRMI | SEPTIMIA · M · L · ATLICE (*Atticae*). Adde Orell. n. 85 (FIRMI ET FALERIONE; vide FALERIA § 2). In nummis aeneis n. 2681 *c*, sicut in glandibus missil. n. 2681*d* legitur FIR vel ЯIƎ, et

in alio nummo n. 2681 *a* antiquiori orthographia ᗡIƆ (vir

seu fir). — Incolae dicti sunt Firmani (Liv. XXVII, 10; cf. Cic. *Phil.* VII, 23), hodie *Fermani*. In tabula aenea apud Grut. 1081, 2 (Orell. n. 3118): INTER FALERIENSES ET FIRMANOS. Cohortem Firmanam memorat Livius XLIV, 40; Firmanum saltum Catullus III, 11. Gentilitium Firmius et cognom. Firmus occurrunt in lapidibus, sicuti Firmanius (Grut. 1077), Firmanus et Firmana (Murat. 114, 1; 713, 3).

§ 2. Castellum Firmanorum, nunc *Porto di Fermo* (ἐπίνον δὲ ταύτης Κάστελλον, Strab. V, IV, 2), memoratur a Plinio III, XVIII, 2. Cf. Vell. Paterc. loc. cit. Antonini *itin.* pg. 101 et 313: « Castello Firmano »; et tab. Peuting. segm. V*a*: « Castello Firmani ».

ƎƧIꟻ (fise), *Fidio*, n. pr. m. dat. sg. 2 decl. = FISO, unde fisio cum suffixo -io, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et Kirch. I 117, II 186 sq.; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 418, VIII 37). Tab. eugub. I a 15: IꓷAƧƎƧIꟻ (fise sasi) = tab. VI b 3 FISO · SANSIE h. e. *Fidio Sancio*, quod Grotefend *Rud. l. u.* V, 6 vertit *Fiso Sansio;* Zeyss loc. cit. et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124 *Fidio Sancio* sive *Sanco*. Lanzius II 716 = 625 ad litteram reddit *Filio Sabi*.

FISEI, *Fisio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl. pro FISIE ab umbr. FISO = sabin. FIDIVS (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28, 31 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 25; Aufr. et Kirch. I 37 sq., 117, II 140, 155). Tab. eugub. VI a 23: PACER · SEI · OCRE · FISEI = *propitius sis colli Fisio* vel *monti Fisio* (Grotefend op. cit. IV, 8).

§ 2. Fisei pro FISI = FISIM h. e. *Fisium*, acc. sg. (Aufr. et Kirch. I, 116) exstat in tab. eugub. VI a 29, ubi legitur: PIHATV · OCRE · FISEI = *piato collem Fisium*.

IꓷAƧƎƧIꟻ (fisesasi). Lege IꓷAƧ ƎƧIꟻ fise sasi.

FISI, *Fisio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., pro FISIE, ab umbr. FISO = sab. FIDIVS (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28; Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq.; Aufr. et Kirch. I 37 sq., 117, II 140, 199). Tab. eugub. VIa 30, 33, 42, 50, 52, VIb 11, 13 sq., 32, 34: FVTV · FONS (tab. VIa 30, 33 FOS) · PACER · PASE · TVA · OCREFISI (tab. VIa 40 FISIE) = *esto volens, propitius pace tua colli Fisio;* tab. VIb 7, 26: PACER · SIR (lin. 26 SI) · OCRE · FISI (tab. VIa 23 FISEI) = *propitius sis colli Fisio;* et tab. VIb 10: DITV · OCRE · FISI = *dato colli Fisio*, vel *monti Fisio* (Grotefend op. cit. IV, 17 sq.).

§ 2. *Fisium*, acc. sg., sine casus desinentia, pro FISIM, male FISEI (Lassen op. cit. § 50, 54; Grotefend op. cit. IV 24 sq.; Aufr. et Kirch. I 116, II 146). Tab. eugub. VIa 31, VIb 12, 33: SALVO · SERITV · OCRE (VIb 12 OCREM) · FISI = *salvum servato collem Fisium*; et tab. VIa 39, VIb 31: PIHATV · OCRE · FISI (VIa 29 FISEI) = *piato collem Fisium*, vel *montem Fisium* (Grotefend op. cit. IV, 18).

FISIE, *Fisio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., quod minus recte scribitur FISI et FISEI, ab umbr. FISO = sabin. FIDIVS (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28; Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq.; Aufr. et Kirch. I 117, II 147). Tab. eugub. VIa 40: FVTV · FOS · PACER · PASE · TVA · OCRE · FISIE (tab. VIa 30, 33, 42, 50, 52, VIb 11, 13, 32, 34 FISI) = *esto volens propitius pace tua colli Fisio.*

§ 2. *Fisii*, genit. sg., pro FISIER (Grotefend op. cit. VI 18; Aufr. et Kirch. I 118, II 199). Tab. eugub. VIb 10: OCRER · FISIE = *collis Fisii*, vel *montis Fisii* (Grotefend op. cit. IV, 11).

§ 3. *Fisio*, locat. sg. = FISIEM pro fisi-emem (Lassen op. cit. s. 38 sqq.; Grotefend op. cit. IV 24 sq.; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9; Aufr. et Kirch. I 118, II 147; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Tab. eugub. VIa 26, 36, VIb 29: OCRE · FISIE · PIR · ORTOM · EST (tab. VIa 46 OCREM · FISIEM PIR · ORTOM · EST) = *in colle Fisio ignis ortus est.*

FISIEM, *Fisio*, adiect. m. locat. sg., quod minus recte scribitur FISIE pro fisi-emem, ab umbr. FISO = sabin. FIDIVS (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq.; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122; Aufr. et Kirch. I 94, 118, 120, II 147 sqq., 237; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348). Tab. eugub. VIa 46: OCREM · FISIEM · PIR ORTOM · EST = tab. VIa 26, 36, VIb 29 OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST = *in colle Fisio ignis ortus est.* — Aliis est acc. sg. = *montem Fisium* (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 26, 28, 38 sq.

FISIER, *Fisii*, genit. sg. 2 decl., quod et scribitur FISIE in tab. eugub. VIb 13 FISI·ER), sed minus recte, ab umbrico FISO = sabin. FIDIVS (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 26, 28, 51, 54; Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, 24 sq.; Aufr. et Kirch. II 199). Tab. eugub. VIa 30, 32, 39, 41, 49, 51, VIb 13, 32, 33: OCRER · FISIER = *collis Fisii*, vel *montis Fisii* (Grotefend op. cit. IV, 11).

FISIM, *Fisium*, adiect. m. acc. sg. (minus recte FISI) pro fisiom, ab umbr. FISO = sabin. FIDIVS (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28, 50 sq., 54; Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq.; Aufr. et Kirch. I 37, 116, 120, II 65, 155; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 125; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 294). Tab. eugub. VIa 41: SALVO · SERITV · OCREFISIM = tab. VIa 51: SALVO · SERITV · OCREM · FISIM h. e. *salvum servato collem Fisium*; et tab. VIa 49: PIHATV OCREM FISIM = *piato collem Fisium*, vel *montem Fisium* (Grotefend op. cit. IV 11, 18).

VIƧI8 (FISIV), *Fisio*, adiect. m. abl. sg. 2 decl. (mendose FISSIV), ab umbr. FISO = sab. FIDIVS et suff. -io (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 26 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq., V 5 sq.; Aufr. et Kirch. I 33, 117, 163, II 65, 137, 189, 196). Tabula eugubina Ia 5, 8, 12, 15, 17, 21, 25, 28 sq., 31: VIƧI8 : ᗡƎᑫIᗡꓘV (ukriper fisiu) = tab. VIa 23, 25, 34, 35, 43, 45, 53, 55, 58, VIb 1, 3, 6 bis, 9, 14, 19, 22, 26, 28, 35 OCRIPER · FISIV (VIa 43 ocriper FISSIV; VIa 25, 34, 35 ocreper fisiu; VIb 3 ocrifer fisiu) h. e. *pro colle Fisio*, vel *pro monte Fisio* (Grotefend op. cit. IV 8, 10, 18, VI 16).

FISCELLIO -onis, a fiscellus = *fiscella*. Est cognom rom. in titulo apud Murat. 1189, 4: MASCLIO FISCELLIO|NI FILIO | FEC | QVI · VIX · ANN | III · DIEB · XVI.

FISCELLVS mons, hodie *Monte Fiscello* (*Monte di Norcia*, *Monte della Sibilla*), pars Apennini montis in Umbria Plin. III, XVII, 3: « Sabini — Velinos accolunt lacus, roscidis collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis aquis. Tiberim ex his petens replet, e monte Fiscello labens, iuxta Vacunae nemora et Reate in eosdem conditus ». Sil. Ital. VIII 517 sq.: « Quae, Fiscelle, tuas arces Pinnamque virentem, Pascuaque haud tarde redeuntia tondet Aveiae ». Cf Varr. *De r. r.* II, I 5, III 3.

ꟽꓥꓤꝢꟻ8 (fisnam), *fanum?*, subst. f. acc. sg. 1 decl. = ꟽꓥꓤꝢꟻ8 fíisnam (vide VꓤꝢꟻ8 fíisnu), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45, 78). Cipp. abell. n. 2783 lin. 45: TƎᗡ8ꟽᗅ · ꟽꓥꓤꝢꟻ8 · ꝢVП (pús físnam amfret) = *qui fanum ambiunt* (Mommsen s. 120). Cf. Peter op. cit. s. 78, Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 165, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 35.

FISO, *Fidio*, dat. sg. 2 decl., fortasse pro fise (ƎƧI8), deus Umbricis est, Sabinorum FIDIVS, unde adiectivum VIƧI8 (FISIV), IƎVƧI8 (fis-uvi), FISOVIE, FISOVI, FISOVINA (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et

Kirch. I 163, II 137, 187, 195; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124). Tab. eugub. VIb 3: FISO · SANSIE = *Fidio Sancio*, quod *Fiso Sansio* vertit Grotefend *Rud. l. u.* V 30, VI 16, et Lanzius II 759 = 667 *Filio* (Iovis) *Sanco.* — Fiso pro fisovi scriptum putat Lassenius *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28. Cf. Zeyss op. cit. nt. 39, et Lanzi II 304 = 240. — Fisius est gentilitium rom. C. Fisius ..... (Murat. 305, 3), C. Fisius Saturus (Momms. n. 3777), M. Fisius (Momms. n. 3563), L. Fisius Sulla (Momms. n. 4973), Fisius Serenus (Grut. 1088, 14, Momms. n. 1971 et n. 2001), Fisia Daphne (Momms. n. 6516), Fisia Filicula (Grut. 783, 1), Fisia Gemella (Murat. 2068, 2, Momms. n. 3367), Fisia Helene (Grut. 783, 1), Fisia Rufina (Grut. 1088, 14, Momms. n. 1971 et n. 2019), Fisia Sorula (Grut. 656, 4, Momms. n 3105).

FISOVI, *Fisovio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., antiquioribus litteris IΞV[Ƨ]I8 fis-uvi, a FISO = *Fidius*, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28; Grotefend *Rud. l. u.* III 23, IV 6, V 30, VIII 14, 27; Zeyss *De subst. umbr. decl.* §§ 33, 35, et nt. 39; Aufr. et Kirch. I 38, 53, 101 nt. 1, 117, II 130, 195). Tab. eugub. VIb 5 et VIIa 37: FETV · FISOVI · SANSI (VIIa 37 sansii) = *facito Fisovio Sancio* (Lanzius II 759 = 667: *Sanco Iovis filio*).

§ 2. *Fisovium*, acc. sg. pro fisoviom (Aufr. et Kirch. I 37, 116, II 195). Tab. eugub. VIb 6, 8 bis: TIO[M] · SVBOCAV · SVBOCO · FISOVI · SANSI = *te preces precor, Fisovium Sancium* (Lanzius II 761 = 669: *filium Iovis Sancum*).

FISOVIE, *Fisovi*, vocat. sg. 2 decl. (vide FISOVI), a FISO = *Fidius*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 18, VI 18; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35; Aufr. et Kirch. I 101 nt. 1, 116, II 135 sq., 140, 195, 197 sq.). Tab. eugub. VIb 9, 14: FISOVIE · SANSIE · TIOM · ESA · MEFA · SPEFA · FISOVINA · OCRIPER · FISIV etc. = *Fisovi Sancie te hace —a —a Fisovina pro colle Fisio* etc.; tab. VIb 10: FISOVIE · SANSIE · DITV · OCRE · FISI = *Fisovi Sancie dato colli Fisio;* tab. VIb 12 sq.: FISOVIE SANSIE · SALVO SERITV · OCREM · FISI · TOTAM · IOVINAM · FISOVIE · SANSIE · SALVO SERITV | OCRER · FISI · ER · TOTAR · IOVINAR · NOME etc. = *Fisovi Sancie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam; Fisovi Sancie salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen;* et tab. VIb 15: FISOVIE · SANSIE · TIOM · SVBOCAV = *Fisovi Sancie, te precor.* — Lanzio II 304 = 240, 761 = 669 fisovie sansie est *Fili Iovis Sance.* — Gentilitium Fisuvius et saepius Fisevius legitur in tabula marmorea apud Grut. pg. 126 sq. Cf. VESVVIVS.

§ 2. Fortasse *Fisovii*, genit. sg. pro fisovier (Grotefend op. cit. IV 9; Aufr. et Kirch. I 106, 118, II 140) in tab. eugub. VIb 15, ubi legitur: FISOVIE · ERITE · TIOM · SVBOCAV = *Fisovii ritu* (?) *te precor.*

FISOVINA, *Fisovinâ*, adiect. f. abl. sg. 1 decl., apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 28; Grotefend *Rud. l. u.* IV 10, VIII 27; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. I 111, II 197), a fisovio derivatum et suffixo -ino. Exstat in tab. eugub. VIb 9, 14 (vide supra FISOVIE § 1).

FISSIV, quod legitur in tab. eugub. VIa 43, perperam scriptum pro FISIV (VIƧI8) = *Fisio.*

FISSVRARIVS, h. e. qui fissuras facit. Not. Tir. pg. 122: « Fissura, fissurarius ».

-TƧI8 (ΦIΣT-). Vide ⅃ΞTƧI8 (fistel), ƧIV⅃TƧI8 (fistluis), 8IƧTVVƧ (fistlus) et ΦIΣTEΛIA.

⅃ΞTƧI8 (fistel), idem ac ΦIΣTEΛIA, in nummo argent. n. 2866*b*.

ƧIV⅃TƧI8 (fistluis), in nummis samniticis n. 2866*a*, 2866*d*. Vide ΦIΣTEΛIA.

8IƧTVVƧ (fistlus), in nummo samnitico n. 2866*c*. Vide ΦIΣTEΛIA.

FISTVLANVS, ad fistulam pertinens. Est cogn. rom. in titulo nolano apud Grut. 1092, 4 = Momms. n. 1995 (Q · CAESIO · Q · F · FAL · FISTVLANO etc.).

FISTVLARIVS, h. e. qui fistula canit. Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 218 pg. 625: DIIS · OMNIB | CAELESTIB | Q · GRISIDIO · Q · F | SABINIANO · FISTVLARIO | CANTORI · IMAGINARIO etc.

IΞV[Ƨ]I8 (fisuvi), *Fisovio*, m. dat. sg. 2 decl. = FISOVI, a FISO = sabin. FIDIVS (Grotefend *Rud. l. u.* V 30, VIII 14, 27; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et Kirch. I 53, 117, II 195). Tab. eugub. Ia 17: V+Ξ8 : IΞVII8 (fi[s]uvi fetu) = tab. VIb 5 FETV · FISOVI · SANSI = *Fisovio* (*Sancio*) *facito.*

FITE, *fitote*, imperat. Nonius VII, 62 = pg. 475: « Fite, imperativo modo. Cato de praeda militum dividenda: *Tu dives fite.* Crassus lib. xvj. Iliados: *Socii nunc fite viri.* Livius Odyssea: *Fit quoque fitum est* ». Cf. Forcell. *Lex.* s. v. fio.

FITO, —*um* (felix, faustum?), adiect. neutr. acc. sg. 2 decl., fortasse e rad. FV-, rom. *fu-ere* (Aufr. et Kirch. I 26, 117, II 200), quod legitur in tab. eugub. VIb 11 (FATO · FITO = *fatum —um*). — Lanzio II 761 = 669 *fato fito* est *factus fias* (macte esto), et Grotefendio *Rud. l. u.* VI 18 *fano ficto* s. *facto* (templo capto).

FITVM. Vide FITE.

..ИAΞI8 (fivan..), in tarquin. hypogaeo; inscr. 2316. Alii legunt hivan, cum quo comparatur gr. Εὐάνδρος vel Εὐάνδριος (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXVII, 289).

FIVERE, *figere*, apud veteres. Paul. ex Festo pg. 92: « Fivere item pro *figere* ». Alii legunt fivere, *fugare.* Cf. Müller in Festo loc. cit., et Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. v. *fivere.*

FIVS; *filius*. Vide FIVS (vius).

ƧHNIƧNƧVVI8 (fiuusasiaís). Lege ƧHNIƧNƧVV[ᒧ]8 (fluusasiaís).

?Ↄ8 (fc) vel ?ꟼ8 (fr) in titulo clusino n. 744.

ᒧ8 (fl), fortasse *Flavia*, nomen muliebre, in aere volaterrano n. 347.

FLABIVS et FLABIA, *Flavius* et *Flavia*, gentilitium rom., ab adiect. flavus (etr. ƎƆAᒧ8 flave, osc. 8ꟼꟿПꟷV flapíu = FLAVIVS), quod etiam scribitur FLAVS. Saepe legitur in lapidibus rom., ex. gr. T · FLABIO · AVG (Marini *Arval.* pg. 368), FLABIVS · SABINVS (Mommsen n. 2721), FLAB CRYSEROS (Momms. n. 6871), T · FLABIVS · ZOTICVS (Momms. n. 7011), FLABIAE NYCIAE (Momms. n. 676; cf. n. 6690, 4). Hinc FLABIANVS fortasse legendum apud Grut. 645, 9; et FLABINVS apud Doni cl. VI n. 139 et Murat. 783, 2; in titulis graeco-rom. ΦΛΑΒΙΟC vel ΦΛΑΒΙΟϚ et ΦΛΑΒΙΑ (Murat. 157, 4, et 160, 5; Osann pg. 439 n. CX; Agostini *Dissert. agon.* pg. 103).

FLAGRATOR, h. e. qui mercede flagris caedit. Paul. pg. 89: « Flagratores dicebantur genus hominum, quod mercede flagris caedebantur (*caedebant*) ». Placidi Gloss. apud Maium *Cl. auct.* III, 463: « Flagratores, qui flagris conducti caedunt ».

FLAGRIONES, dicti sunt servi, quod flagris subiecti sint. Afranius vs. 392 (ed. Ribbeck) apud Non. I, 117 = pg. 28.

FLAGRITRIBA, qui assidue vapulando flagra terit. Plaut. *Pseud.* I, II, 5: « Quos dum ferias, tibi plus noceas; eo enim ingenio hi sunt flagritribae ».

FLACCILLA, diminut. flaccae. Est cognom. rom. Inscr. apud Grut. 93, 2: NYMPHIS | AVITVS | PROCVLI | F · PRO · SAL|VTE · FLACCILLAE · FLACCI · VC|XORIS · SVAE | V · L · A · S. Scribitur etiam FLACILLA, ut in titulo apud Murat. 1678, 13. Cf. Antonia Flacilla apud Tac. *Ann.* XIV, 71.

FLACCINATOR, h. e. qui flaccere facit. Est cognom. rom. apud Liv. IX, 20: « M. Foslius Flaccinator et L. Plautius Venno consules facti [an. U. C. 436] ». Grut. 291: M · FOSLIVS · C · F · M · N · FLACCINATOR.

FLACCINILLA, diminut. Flaccini (vide voc. sq.). Est cogn. muliebre in titulo rom. apud Grut. 433, 5.

FLACCINVS, qui ad Flaccum pertinet. Est cogn. rom. Inscr. apud Grut. 1109, 10: L · FLAVIVS · FLACCINVS. Gentilitium Flaccinius legitur apud Grut. 175, 6, et apud Murat. 847, 1.

FLACCVS, adiect. idem ac *flaccidus*, ital. *fiacco*. Est cogn. rom. satis notum. Hinc gentilitium Flaccius, quod legitur apud Murat. in indice.

FLAMICA, *Flaminica*, h. e. uxor flaminis, per syncopen. In titulo quem edidit Lamius in *Nov. fiorent.* an. 1768 pg. 591: SACRVM GENIO POPVLI | SENTIA · MAGNIA · SAE|PHARE FLAMICA. Cf. Forcell. s. v. *flamina* et *flaminica*.

FLAMINALIS, adiect., qui flaminatu functus est. Inscr. apud Grut. 325, 3: C · VARINIO | PIENTISS · VIRO FLAMINALI | PROVINCIAE | BAETICAE etc. Alia apud eundem 478, 2: STATVAM INTER · FLAMINALES VIROS · POSITAM.

FLAMINATVS, flaminis munus et dignitas. Inscr. apud Grut. 268, 3: IMP · CAES · M | AVR · ANTONINO | AVG · L · SEPT · SE|VERI · AVG · N · FILI | STATVAM · OB | HONOREM · DEC · ET · FLAM... Alia apud eundem 1096, 7: FVNCTVS · ETIAM · FLAMINATV · PROVINCIAE · HISPANIAE · CITERIORIS.

FLAMININVS, ad flamen pertinens. Est cognomen rom. ab adepto flaminatu derivatum, ut T · QVINCTIVS · T · F · L · N · FLAMININVS (consul an. U. C. DLVI) in *Fast. capitol.* apud Grut. 293. Cf. Forcell. *Lex.* ed. Lipsiae s. v. *flamininus*.

FLAMONIA, oppidum Italiae superioris, circa Tilaventum amnem; hodie *Flagogna*. Incolae dicti sunt Flamonienses, cognomine Vanienses (Plin. III, XXXIII, 3). Cf. Flanona oppidum Flanatium, de quo Plin. III, XXV, 1.

8ꟼꟿПꟷV (flapíu), *Flabia* (Flavia), nomen muliebre apud Samnites (vide FLAVIVS), ab adiect. *flavus*. In lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 2: TD 8ꟼꟿПꟷV (tr flapíu) = *Trebia Flavia* (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V 100 sg.).

FLASCA. Vide PHLASCA.

[AIƚƧAᒧ8] (flastia), *Fausta*, praenomen etr., raro hac ortographià, pro AIƚƧA8 (fastia), in titulo clusino n. 619.

FLATVRARIVS, *flator*, qui nempe metallum monetae cudendae destinatum conflat. Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

ƎƆAᒧ8 (flave), *Flavius* (Φλάουιος), gentilit. etr. (= osc. FLAVIVS, cf. 8ꟼꟿПꟷV flapíu = *Flabia* pro *Flavia*) ab adiect. *flavus*, quod etiam scribitur FLAVS (cf. Lanzi II 344 = 273). In titulis volaterranis: ƎƆAᒧ8 · A (a flave, n. 344 bis) = *Aulus Flavius;* et ƎƆAᒧ8 · Ƨᒧ (ls flave, n. 345) = *Lars Flavius.* Vide ᒧ8 fl = *Flavia.*

FLAVIALES, dicti sunt sacerdotes Divorum gentis Flaviae. Vide Forcell. *Lex.* s. v. *flavialis.*

FLAVINIVM seu Flavina, Faliscorum oppidum in Etruria, ad fines montis Soractis. Virg. *Aen.* VII, 696:

« Hi Fescenninas acies, aequosque Faliscos
Hi Soractis habent arces, Flaviniaque arva
Et Cimini cum monte lacum, lucosque Capenos ».

Ubi Servius: « Locus est in Italia, Flavinium nomine ». Sil. Ital. VIII, 492: « Quique tuos, Flavina, focos, Sabatia quique Stagna tenent ».

FLAVINVS et Flavina, adiect. ad flavum pertinens. Est cognom. rom. in titulis apud Murat. 810, 1 (C · DELLIO · M · F · POM · FLAVINO), Furlan. *Lap. Patav.* n. 361 pg. 313 (MITIONIO · FLAVINO), et Grut. 325, 4 (VIRIAE FLAVINAE).

FLAVIOLVS, diminut. Flavii. Est nomen virile in titulo apud Murat. 466, 4. Cf. Flaviola apud Grut. 312, 2.

FLAVISSAE. Vide FAVISSAE.

FLAVIVS, gentilitium lucanum (= etr. ƎƎA⅃8 flave). Liv. XXV, 16: « Flavius Lucanus fuit caput partis eius Lucanorum, quum pars ad Hannibalem defecisset, quae cum Romanis stabat; et iam anno in magistratu erat; ab eisdem illis creatus praetor ». Alii legunt Flavus vel Flavos. Cf. Appian. *De bell. Ann.* cap. 35: Λευκανὸς δέ τις ἐκ τῶν ἔτι Ῥωμαίοις ἐμμενόντων Φλαύϊος etc.; Val. Maxim. I, VI, 8; Sil. Ital. XII, 470-478; Oros. *Hist.* IV, 16 (« Cn. Fulvius »).

§ 2. Gentilitium sabinum. Suet. in *Vespas.* cap. 1: « Rebellione trium principum et caede incertum diu et quasi vagum imperium suscepit firmavitque tandem gens Flavia: obscura illa quidem ac sine ullis maiorum imaginibus ..... Titus Flavius Petro, municeps Reatinus, bello civili Pompeianorum partium Centurio an Evocatus, profugit ex Pharsalica acie, domumque se contulit: ubi deinde, venia et missione impetrata, coactiones argentarias factitavit. Huius filius, cognomine Sabinus, expers militiae (etsi quidam eum primipilarem; nonnulli, quum adhuc ordines duceret, sacramento solutum per causam valetudinis, tradunt), publicum quadragesimae in Asia egit; manebantque imagines a civitatibus ei positae sub hoc titulo ΚΑΛΩΣ ΤΕΛΩΝΗΣΑΝΤΙ. Postea fenus apud Helvetios exercuit ibique diem obiit, superstitibus uxore Vespasia Polla, et duobus ex ea liberis: quorum maior Sabinus ad praefecturam Urbis, minor Vespasianus ad principatum usque processit ». Idem cap. 12: « Quin et conantes quosdam, originem Flavii generis ad conditores Reatinos comitemque Herculis, cuius monumentum exstat via Salaria, referre (*T. Flavius Vespasianus Romanorum imperator*) irrisit ultro ».

FLAVOS, *flavus*, adiect. Est cogn. rom. Inscr. apud Fabr. cap. x n. 351 pg. 714 (*Monum. Matth.* cl. x n. 14 pg. 153): L · CAESONIO | L · F · ANI · VERO | FLAVOS · L · H. Adde C · RVSTIVS · C · F · FLAVOS (Grut. 150, 1, 2, 3), C · DONNIVS · C · F · FLAVOS (Grut. 320, 3), Q · MELIVS · TOVTONIS · F · VOL · FLAVOS (Grut. 807, 11). Cf. Μάρκιος Φλαβολήϊος apud Dionys. Halic. IX, 10.

FLAVS, *flavus*, adiect. Est cogn. rom. in titulo apud Grut. 775, 8 (P · RVFFIVS FLAVS). Est quoque gentilitium apud Maffei *Mus. ver.* 312, 1 (T · FLAVS).

FLAVVIVS, *Flavius*, gentil. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 410, 8 (T · FLAVVIVS · CONSTANS).

FLAVVLA, diminut. flavae. Est cogn. rom. in titulo apud Grut. 312, 1 (TERENTIAE FLAVVLAE).

Vq✝Ǝ⅃8 (flezru), quod legitur in aeneo signo etr. n. 1929, fortasse idem ac ƎqƎ⅃8 flere. Lanzius II 523 = 446 et Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 46 explicant *votum* vel *sacrum*

AИ✝ИƎ⅃8 (flenzna), unde Ǝ✝AИ✝ИƎ⅃8 (flenznate), legitur in inscr. tarquin. n. 2279 lin. 2, comparandum cum ƧƎƎƎИ✝MƎ⅃8 (fleszneves), ⅃AИ✝⅃Ǝ8 (felznal) et MAИ⅃ƎΦ (phelnas) et fortasse cum Vq✝Ǝ⅃8 (flezru), ƎᗡƎ⅃8 (flere), MƎqƎ⅃8 (fleres), suadente Oriolio in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 179. Gentilitium Flexina invenitur in titulo sepulcrali apud Murat. 843, 5 (Q · FLEXINAE · SEVERO).

Ǝ✝AИ✝ИƎ⅃8 (flenznate), a AИ✝ИƎ⅃8 (flenzna) et suff. Ǝ✝A (ate), legitur in inscr. tarquin. n. 2279 lin. 6. Vide voc. praeced.

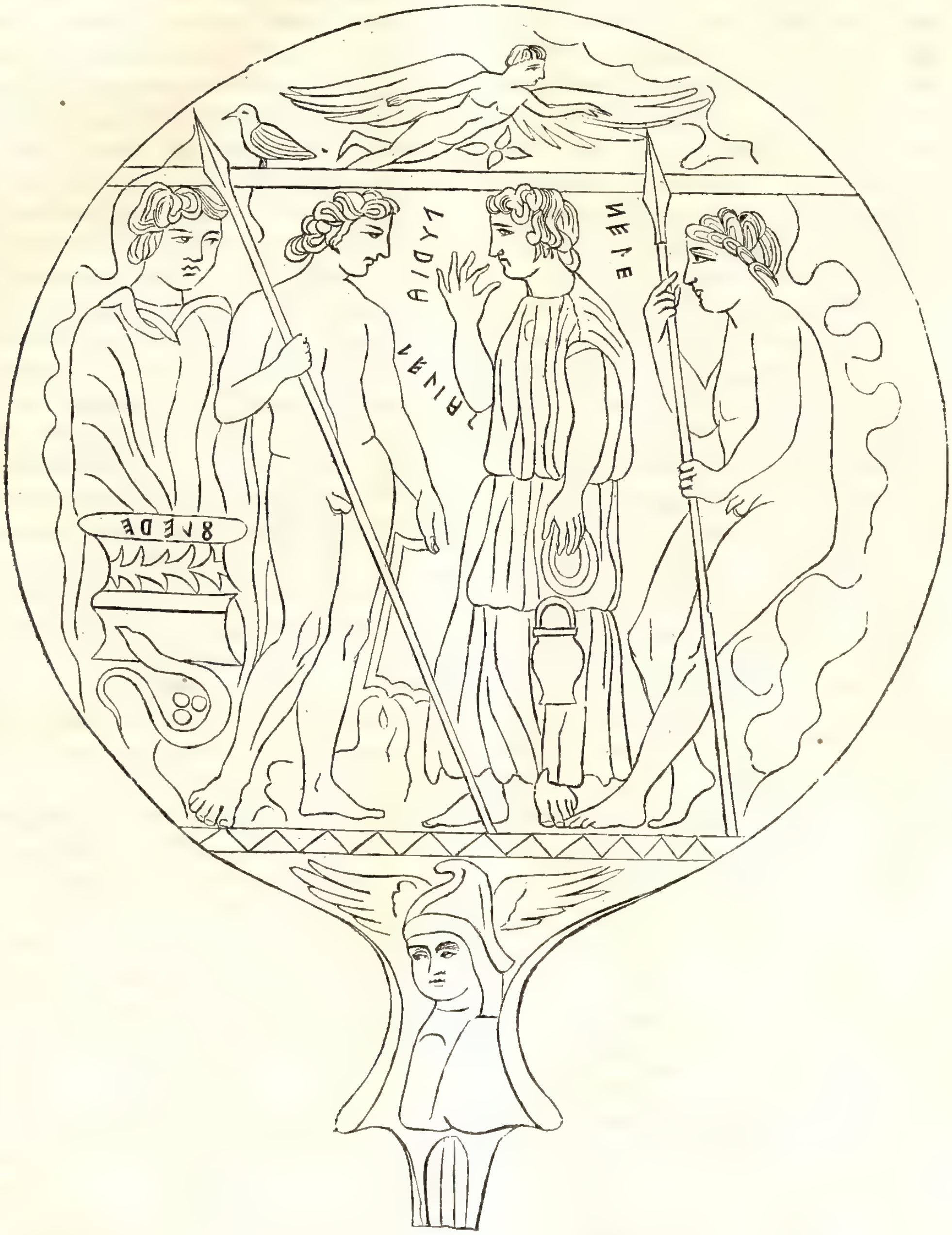
FLEXVMINES, equites romani, a flectendis equis dicti. Plin. XXXIII, IX, 1.

ᗡƎ⅃8 (fler), fortasse ἱερόν, *sacrum* (votum), idem ac ƎᗡƎ⅃8 flere (Braun et Migliarini in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 83, 88). Exstat in aere etr. n. 2598.

ƎᗡƎ⅃8 (flere), fortasse ἱερόν, *sacrum* (votum, donum; cf. ἱερεύω vel ἱρεύω, *macto, sacrifico*, et ἱερόω, *dedico, consecro*), idem ac ᗡƎ⅃8 fler et MƎqƎ⅃8 fleres vel ƧƎᗡƎ⅃8 fleres, ut coniecit Lanzius II 480 = 407, 523 = 446, 525 = 448 sg., 550 = 470, 791 sg. = 700, quem secuti sunt Vermigliolius (*Inscr. per.* pgg. 39, 43, 47, 54), et Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 19. Cf. Gerhard *Ueder die gotth. der Etr.* s. 577, Orioli in *Album* XXII 279, XXIII 151, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 182 sg., et Hieron. Amati in *Giorn. arcad.* LVIII, 301. Invenitur in etr. speculo n. 1069, quod heic subiicimus (vide pag. sq.). De significatione huius vocis multi disputarunt; sed alii *Iunonem*, alii *Floram* interpretati sunt, et hac significatione, de qua valde dubitat R. Rochette in *Journ. des Sav.* an. 1842 pg. 21, locum obtinuit, curante Hase, in *Thes. gr. ling.* vol. VIII col. 937. Audiatur E. Q. Visconti in *Mus. Pio-Clem.* VI, 257 sgg. (ed. Mediol. 1821): *Ora io, conoscendo chiaramente dalla favola espressa nella patera che l'ara su cui si legge* ƎᗡƎ⅃8 (phlere) *è quella di Giunone, congetturo che* Phlere *sia il nome o un epiteto solenne, e quasi antonomasia della stessa Dea. Siccome poi questa voce occorre in molte altre delle etrusche epigrafi, le scorro tutte, ed osservo che il significato proposto si adatta a meraviglia a ciascuna* [vide n. 255, 267, 1922, 1929 sq., 2613]. *Pare che l'antica Italia abbia venerato una dea simbolo della terra e della sua feracità, il cui attributo sieno stati i fiori e le frutta, e quindi abbia tratto i nomi di* Phlere, *di* Flera *e di* Feronia [vide FERONIA]... *La Flora, antica divinità dei Sabini, di cui parla Varrone e l'accoppia con Opi* [vide FLORA, osc. ꟸИƧVV⅃8 fluusaí = *Florae* et sabin. FLVSARE = *florali*], *non n'era forse originariamente diversa. E siccome i popoli d'Italia nel prendere dalle colonie greche le arti e la cultura modificarono sulla greca teologia le loro indigene superstizioni, non farà specie che abbiano tradotta per Giunone questa loro antica e non bene determinata divinità, come della* Salvatrice *di* Lanuvio *e della* Cupra *de' Sabini e degli Umbri hanno pur fatto*

poichè la Grecia ancora conosceva una Giunone Anthea, Anthia o Florida *e le dava per attributo il melo granato, che osserviamo in alcuna delle etrusche femminili statuine coll'epigrafe* phlere (*Pausania, lib.* II, *cap.* 22; *Esichio, v.* Ἀνθεῖαι). *Di fatti si riconobbe in Feronia la Giunone* Partenia, *o vergine dei Greci, poichè il dio* Anxuro *o* Axuro, *che le superstizioni volsche e latine le davano per*

compagno, non sembrò diverso dal Giove dei Greci ancor imberbe e giovinetto [vide ANXVR § 2]. *Quindi* IVNO FERONIA *nelle antiche lapidi. Non furono più chiare o più moltiplici le ragioni per le quali sostituirono alla argiva* Ἥρα (Hera) *la loro* Iuno *o Giunone, dea anche questa che era forse ab antico un equivalente della gioventù o di Ebe* (*vedi Scaligero a Festo, v.* Iuventutis),

presa poscia allegoricamente per la dea della primavera, cioè della gioventù dell'anno, o del vigore vernale della terra produttrice, a cui allude ancora la nostra Flora o Feronia, o Phlere. *Potrebbe dirsi che anche la Giunone* Fluonia *di Festo a ciò si riduca* [vide FLVONIA], *nè si discosti assai da questa idea la* Φλοῖα, Phloea, *o* Flua

d'Esichio, spiegata da lui per Proserpina in quanto è simbolo della terra, da greci allegoristi ravvisata spesso ancora in Giunone (*v. Eraclito,* Allegor. Homer., *pg.* 44. *ed. Gal.*). *Che se dall'altra parte si rifletta il vocabolo* ƎꟼƎ˥8 phlere *essere tale, che, secondo le regole del sig. abate Lanzi, può risolversi in* Here *semplicemente, atteso*

l'adoperarsi per aspirazioni sì l' 8 *che l'* ⅃, *allora la simiglianza del vocabolo col greco nome della moglie di Giove è tanto prossima, che alla sin qui esposta opinione se ne deriva una più forte e convincente probabilità.* Contra hanc interpretationem, quam nonnulli sequuti sunt (Millin *Gal. mythol.* II 248; Lenormant in *Ann. dell'Inst. arch.* II = 1830 pg. 356, et *Trésor de numism.* pg. 29 nt. 17; De Witte *Lettre à M. Jahn* pg. 15 et in *Ann.* cit. VII = 1835 pg. 399; Inghiramius *Monum. etr.* II 639 sgg.; Braun in *Ann.* cit. XXIII = 1851 pg. 153; Guigniaut *Relig. de l'antiquité*, IV, 273; De Witte et Lenormant *Monum. céram.* I, 78), denuo scripsit Lanzius apud Vermigl. op. cit. pg. 57 sg.: *Anche nel significato della voce* ƎꟼƎ⅃8 flere, *che il Visconti spiega* Iunoni, *quando il Passeri* (1) *ed io (quantunque per etimologie diverse) esponiamo* sacrum o donum, *non so aderirgli. Or qui considerando l'ara dedicata, secondo la favola, a Giunone detta dai Greci* HPA, *ha creduto ridurre a questo greco vocabolo il* ƎꟼƎ⅃8 *che vi leggiamo togliendone le prime due lettere, atteso l'adoperarsi per aspirazioni sì* 8 *che* ⅃, *al qual proposito cita le mie regole e me, che non ebbi mai tal peccato sulla mia coscienza. Ove poi si deggia quella voce leggere per intiero, espone* ƎꟼƎ⅃8 *per* Flora *o* Feronia, *che dottamente riduce alla Giunone dei Greci, chiamata* Ανθεια, Florida, *il che potrebbe aver luogo se si trattasse di Giunone giovanetta, e prima che si maritasse a Giove, e questa altramente era detta* Παρθενος, *ed ebbe nome e tempio diverso dalla Giunone maritata e dalla Giunone dopo il divorzio chiamata vedova: non però può aver luogo nel caso nostro, ove si tratta di un nome, che le sia proprio e perpetuo, e adatto ad ogni età. Aggiugni che tali appellazioni non furon che epiteti in Grecia, e che Giunone non gli ebbe se non in una città di Grecia, e se crediamo ad Esichio, anche Venere fra gli Gnosti, anche le Ore altrove si dissero* Ανθεναι. *Or come un vocabolo tale passar nel Lazio nei principii della nostra mitologia, insieme con la idea di Giunone, e tradursi in Flora, e nella vicina Etruria in* flere *per appropriarsi a Giunone rappresentata in qualunque età? Ma il fatto lo mostra, perchè* flere *o* fleres, *o simil voce si trova in tre statuette di Giunone* [n. 255, 267, 1929], *alle quali molto è somigliante una quarta che poi vidi nel museo Obizzi* [n. 2599] *. . . . . Rispondo che possono passar per Giunoni le due da me riferite nelle pag.* 522 = 445 [n. 1929] *e* 526 = 449 [n. 255], *e quella della pag.* 524 = 447 [n. 267] *del Saggio di lingua etrusca è assai giovane, e la sua corona di foglie increspata con qualche ghianda frammezzo la fan tenere per tutt'altra dea . . . . . Adunque posto che la* L *sia affine e permutisi con la* R *. . . . . potrò io fare ipotesi che* φρῶ fero *siasi fra gli Etruschi cangiato in* φλω, *e lo stesso dico derivato,* φορα, latio, tributum. *Così di* φλα *e di* here *(che nelle lingue antiche sicuramente si usò per* ιερον, *come può vedersi ne' nostri indici) accorciatamente deriva il composto* ƎꟼƎ⅃8 ƧƎꟼƎ⅃8, *dono o tributo sacro che come nelle statuette, così nelle are si apponesse a quelle solamente che con rito solenne consacrate erano da' sacerdoti.* Vide voc. sq. et VꟼꟻƎ⅃8 flezru.

(1) Ab hebr. חרם cherem h. e. *anathema*, in *Lett. Roncagl.* n. XI, 345 (cf. *Paralip.* pg. 81).

MƎꟼƎ⅃8 (flereś) et ƧƎ<Ǝ⅃8 (fleres), fortasse ἱερὸν, *sacrum* (votum), idem ac ƎꓷƎ⅃8 flere, quod vide in art. praeced. (Passeri *Lett. Roncagl.* n. XI pg. 350, *Paralip.* etc. pg. 81; Lanzi II 482 = 409, 525 sg. = 448 sg., 550 = 470, 791 = 700; Vermiglioli *Inscr. per.* pg. 40, 43 sg.). Legitur in aenea statua perus. n. 1922 et in quibusdam aliis monumentis artis etruscae n. 215, 267 (MƎꓷƎI8 fierés), 1055, 1930, 2599, 2613; in quibus nonnulli flereś pro Ἥρας h. e. *Iunonis* genit. sg. sumi posse arbitrantur (Visconti *Mus. Pio-Clem.* VI 257 sgg.; vide art. praeced.). Alii aliter opinantur. Cam. Tarquinius in *Civ. Catt.* sr. III vol. IX pg. 354 legit MƎꟼ Ǝ⅃8 pro pele res = *miraculo terroris*, et Stickelius *Das Etrusk.* s. 105, 147, 149 MƎꓷ Ǝ⅃8 pro fle (hebr. בלי) = *ad nihilum redactus est, evanuit,* et rest (רשת) = *possessio.* Cf. Gori *Mus. etr.* II 205, Maffei *Osserv. lett.* VI, 158.

ƎↃꓷ⊙ꓷƎ⅃8 (flerthrce). Lege ꓷƎ⅃8 (fler) et ƎↃꓷ⊙ (thrce).

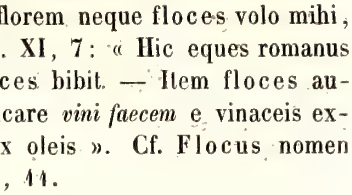
ƧƎꓷƎИꟻMƎ⅃8 (fleśzneves) legitur in inscr. tarquin. n. 2279 lin. 5. Cf. ꟼИꟻИƎ⅃8 (flenzna).

FLOCES -um, *faex vini.* Caecil. apud Non. II, 354 = pg. 114: « Ego neque florem neque floces volo mihi, vinum volo ». Aul. Gell. XI, 7: « Hic eques romanus apludam edit, et floces bibit. — Item floces audierat prisca voce significare *vini faecem* e vinaceis expressam, sicuti fruces ex oleis ». Cf. Flocus nomen virile apud Murat. 1977, 11.

FLORA, Χλῶρις, dea florum apud veteres (Sabinos et Romanos), qui eam florentibus frumentis praefecerunt (August. *De civ. Dei* IV, 8). Ovid. *Fast.* V, 195:

« Chloris eram, quae Flora vocor: corrupta Latino
Nominis est nostri littera graeca sono ».

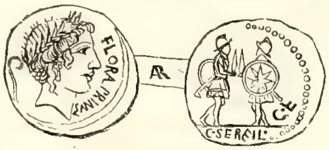
Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30: « Et arae Sabinum linguam olent quae Tati regis voto sunt Romae dedicatae; nam ut annales dicunt, vovit Opi, Florae, Vedio, Iovi Saturnoque, Soli, Lunae, Volcano et Summano itemque Larundae, Termino, Quirino, Vortumno, Laribus, Dianae Lucinaeque ». Cf. Lactant. I 20, Arnob. VII 113, Müller *Die Etr.* II 64, Gierig. in Ovid. *Fast.* l. c. — Eius caput adspicitur in denario gentis Claudiae apud Cohen *Méd. consul.* pl. XII n. 5 (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* V, 172). —

Habuit aedem iuxta Circum maximum, a L. et M. Publiciis aedilibus constitutam (Tac. *Ann.* II, 49; Ovid.

Fast. V, 287 sqq.). Cf. inscr. apud Marini *Arv.* tav. XXXII, XLI, XLIII (Orell. n. 961, 1798, 2270 sq., 5054), Murat. 1984 (Orell. n. 1620). Adde kalend. Maff. et Praen. mens. apr., et kalend. Venus. mens. maio (Orell. II 388-391).

FLORALIA, dies festi ludique in honorem Florae a C. Servilio instituti (Varro *De r. r.* I, I, 6), fortasse anno U. C. DXXIV (Eckhel. op. cit. V, 309), ut in nummo Serviliae gentis apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXXVII n. 5.

Vell. Paterc. I, 14: « Proximoque anno, Torquato, Sempronioque cos., Brundisium, et post triennium Spoletium, quo anno Floralium ludorum factum est initium ». Cf. tamen Plin. XVIII, LXIX, 6 (1); et Ovid. *Fast.* V, 327 sqq., qui cecinit:

« Convenere patres; et, si bene floreat annus,
Numinibus nostris annua festa vovent.
Adnuimus voto: consul cum consule ludos
Postumio Laenas persolvere mihi ».

Eius ludi floralia bis celebrabantur exeunte aprili et ineunte maio, ut testatur Ovid. *Fast.* IV, 947:

« Exit et in maias sacrum Florale kalendas ».

Cf. Lactant. I, 12; August. *De civ. Dei* II, 27; Ovid. *Fast.* IV, 946; Valer. Max. II, X, 8; Senec. *Epist.* 97; Auson. *Carm.* CCCLXXXV, 25.

FLOREENTINA. Vide FLORIINTINA.

FLORENTIA, Φλωρεντία (Ptol. III, 1) vel Φλωρέντεια (Suid. Φλωρέντεια, πόλις· Φλωρέντιος δὲ ὄνομα κύριον) urbs Etruriae, cuius meminit Florus III, 21 (municipium — Florentia), Antonini *itin.* pg. 284 sq. et tab. Peuting. segm. III*b* (Florentia Tuscorum). Front. *De col.* pg. 112: « Colonia Florentina deducta a III viris, assignata lege Iulia etc. »; et pg. 133: « Colonia Florentina deducta per Tres viros, assignata lege Iulia centuriis Caesarianis est in iugere CC ». Cf. Rei agr. auct. ed. Goes. pg. 257. Incolae dicti sunt Florentini (Tacit. *Ann.* I, 79), quos Fluentinos appellat Plinius III, VIII, 3. Inscr. apud Murat. 617, 1 (Orell. n. 2572): D · M | VRBICO SECVTORI | PRIMO PALO NATIONE FLO|RENTIN etc. Alia apud Gruterum 489, 7 (Orell. n. 3711): C · VMBRICIVS | C · F · SCA · CANSO | COLON · ADLECT | D · D · FLORENT | SIBI ET | VOLTVRNAE | C · FILIAE | TERTVLLAE | VXORI. Adde Murat. 171, 1 (Orell. 4491), 801, 5 (Orell. 3713). Cf. Florentia vitis (Plin. XIV, IV, 13). — Gentilitium Florentius et cognomen Florentinus saepe in lapidibus romanis reperiuntur.

§ 2. Est etiam oppidum Italiae superioris, in Gallia Cispadana (*Fiorenzola?*), inter Placentiam et Parmam. Itin. vetus apud Henzen n. 5210, Antonini *itiner.* pg. 288 et Tab. Peuting. segm. III*b*.

FLORENTILLA, diminut. florentis. Est cognomen romanum in titulo apud Donat. 366, 8 (Lepidia C. f. Florentilla).

FꓘORIINTINA, *Florentina*, nomen mulieris in titulo pompeiano apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XX n. 11, ubi et legitur ΓꓘORIIIINTINA.

FLORENTINARIVS, fortasse qui florentia, vel uvam e vite florentia, vendit (Furlanettus in Forcell. *Lex.*). Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 293, 6: D M S | . . . O · L · F · QVIR · SVCCESSINO | . . . FLORENTINARIO etc.

FLORINVS et Florina, diminut. Flori et Florae. Sunt cognomina romana: IVL · FABIVS · FLORINVS (Grut. 407, 4), et T · PATERNIA FLORINA (Grut. 792, 9).

FLORIVS, *floralis*, adiect., ad Floram pertinens. De *re Floria* scripsit Cato (apud Aul. Gell. IX, 12). — Gentilitium Florius legitur in titulis romanis.

FLOVIVS, *fluvius*, subst. m., quod saepe legitur in tab. genuate (Append. n. I); semel FLVIO pro flovio. Vide CONFLOVONT = *confluunt*, et cf. Cellar. *Orth. lat.* pg. 11.

§ 2. Flovius est gentilitium romanum, fortasse pro Flavius. Inscr. apud Murat. 2092, 3 (Fabr. cap. III n. 363 pg. 177): DIS MANIBVS | M · FLOVIO · PHILOCALO · ET | M · FLOVIO · TELESPHORO FILIO | ITEM · FLVVIAE · EVTYCHE · LIBERTAE etc.

FꓦV-, = -VV⅃8 (fluu-), radix sabina et samnitica, quae trahitur ad scr. phull (florescere), sicuti fortasse lat. *flôs, flôris* e *flôv-is* (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 147, 182; Pott *Etym. forsch.* I 137; Bopp *Gloss. scr.* pg. 236; Benfey *Griech. wurzellexicon*, I 599). Vide FꓦVSARE = *florali*, ⊦ꟿ⸮VV⅃8 fluusaí = *Florai* (Florae) dat. sg., et ⸮⊦ꟿI⸮ꟿ⸮VV[⅃]8 (fluusasiaís) = *floralibus*.

FLVENTINI, Italiae populi, « praefluenti Arno appositi (Plin. III, VIII, 3) ». Alii legunt Florentini. Cf. decretum Desiderii Langobardorum regis apud Grut. pg. 120 col. 2 lin. 5, ubi legitur: « et palantes *Fluentinos* collegimus ». — Fluentina est nomen mulieris in titulo sepulcrali apud Murat. 1256, 6 (FLVENTINAE TRIVIAE).

FLVIVS, *fluvius*, subst. m. (= FLOVIVS), in tab. genuate (Append. n. I) lin. 9, et in titulo apud Grut. 100, 5.

FLVCTVIS, *fluctus*, genit. sg. (Aul. Gellius IV, 16; vide DOMVVS).

1) « Itaque iidem Floralia quarto kalendas eiusdem (*maii*) instituerunt, urbis anno DXVI, ex oraculis Sibyllae, ut omnia bene deflorescerent ».

FLVMICELLVS, *parvum flumen* (ital. *fiumicello*). Innocent. *De cas. litter.* pg. 227 Goes. : « Sub via flumicellum, et trans flumicellum aquam vivam ».

FLVONIA, *Iuno*, quam « mulieres colebant, quod eam sanguinis fluorem in conceptu retinere putabant ». Ita Paul. ex Festo pg. 92. Cf. Tertullian. *Ad nat.* II 11, Arnob. *Adv. gent.* III 30, August. *De civ. Dei* VII 2, 3, Martian. Capella II § 149 pg. 199. Alii legunt Fluvionia et Fluvonia. Cf. Ambrosch *Religionsbücher der Römer* s. 12 sq., et Corssen *De Volscorum lingua* pg. 4.

FLVSARE, *florali*, adiect. abl. sg., Sabinorum dialecto, ab osco fluusú h. e. *Flora* (⊦ИƧVVꓶ8 fluusaí = *Florae*), unde Ƨ⊦ИIƧИƧVV[ꓶ]8 fluusasiaís = *floralibus* (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 s. 411; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 309; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 23; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 256). Inscr. amitern. n. 2737: MESENE | FLVSARE idem ac MENSE FLVSARE (in lapide peltuinate apud Murat. 587, 1; Orell. n. 2488; Mommsen n. 6011 lin. 2) = *mense florali* h. e. *Quinctili* (Grotefend *Rud. l. u.* III 13, VII 40; Orell. in indice, II 528; Mommsen op. cit. 343, et in *Ann.* cit. XVIII = 1846 pg. 109; Huschke op. cit. s. 255. Cf. Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 176, et Lanzium II 618 = 733 n. 15, 803 = 712). Cf. Bugge in *Zeitschr.* cit. VIII, 41.

FLVSOR, Italiae fluvius, in Piceno (Tabula Peuting. segm. V*a*). Hodie dicitur *Chienti* (Galletti *Gabio* etc. pg. 46).

FLVSTRA dicuntur, quum in mari fluctus non moventur, quam Graeci μαλακίαν vocant (Paul. ex Festo pg. 89). Hac voce utitur Tertull. *De pallio* cap. 2. Müller in Festo loc. cit.: « A Suetonio T. III pg. 75 ed. Wolf. explicatur: *Flustra motus maris sine tempestate fluctuantis. Naevius in bello Poenico in inscriptione* (sic) *quod ait: honerariae honustae stabant in flustris, ut si diceret in salo* ». Cf. Gloss. apud Müller in Festo pg. 382.

-VVꓶ8 (fluu-). Vide FLV- et voc. sqq.

FLVVIONIA. Vide FLVONIA.

⊦ИƧVVꓶ8 (fluusaí), *Florai* (Florae), dat. sg. 1 decl. apud Samnites (vide FLORA), e rad. -VVꓶ8 fluu- pro FLV-; hinc sabin. FLVSARE = florali et samnit. Ƨ⊦ИIƧИƧVVꓶ8 fluusasiaís = *floralibus* (Avellinius in *Mus. Borbon.* VII, 17 sgg.; Grotefend *Rud. l. u.* III 12, et *Rud. l. o.* pg. 27; Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 412; Mommsen in *Ann.* cit. pg. 427, et *Die unterit. dial.* s. 309; Aufr. et Kirch. I 76; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 23; Fiorellius *Monum. epigraph. pomp.* I 9 = XXVII; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenkmäler* s. 23; Corssen *De Volsc. lingua* pg. 29). Tabula Agnonis n. 2875 *A* lin. 24: ⊦ИI⊦ꓷꓷƎK · ⊦ИƧVVꓶ8 (fluusaí kerríiai) = *Florae geniali* (Mommsen op. cit. s. 128), quod alii vertunt *Florae Cereali* (Knötel in *Zeitschrift für die alterthumwissenschaft* X = 1852 s. 129), aliique *Florae augustae* (Huschke op. cit. s. 3). — Invenitur etiam in arula pompeiana num. 2793:

quod Huschkio op. cit. s. 171 est genit. sg. Cf. Avellinium in op. cit. et in *Conghiett. sopra un'inscr. sannit.* pg. 19 nt. 1; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 44; Mommsen op. cit. s. 180.

Ƨ⊦ИIƧИƧVV[ꓶ]8 (fluusasiaís), *florariis* (floralibus), adiect. fem. dat. pl. 1 decl., a fluusu (vide ⊦ИƧVVꓶ8 fluusaí = *Florae*) et suff. -asia = rom. *-ario* (vide FLVSARE = *florali*), in tabula Agnonis n. 2875 *A* lin. 20 (Henzen *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 411; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 128, 309; Aufr. et Kirch. II 312; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129 sq.; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 30). Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 22 legere mavult fiuusasiaís, fiu- pro flu-, siculi ital. *fiore* pro lat. *flore*.

ᗅИ8 (fna). Vide ᗅИ8ꓶVᛏ (pulfna).

ƎꓶƧIꓶᗅИ8 (fnalisle). Vide ƎꓶƧIꓶᗅИ8ꓶᗅ (alfnalisle).

ꓶᗅIƆMIИ8 (fniscial), *Fannicia* sive *Fenicia* (cf. Fenissa cogn. mulieris apud Grut. 534, 7), e gentilit. *Fannius* sive *Fenius*, in inscr. etr. n. 2603 (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. X pg. 316, et *Paralip.* pg. 23; Lanzi II 498 = 423; Orioli in *Album* XXIII, 165; Conestab. *Inscr. etr.* pg. 190 sg.).

FOBERE, *fovere*, quod ad rad. sanscr. dhû trahit Benfey *Griech. wurzellex.* II, 274 (cf. Schweizer in *Zeitschr. für die wissenschaft* II 524, et Bopp *Gloss. scr.* pg. 216). Inscr. paestana (an. 340 p. Chr.) apud Mommsen n. 89 (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 152; Zell n. 1763): QVOD IN OMNIBVS NOS PATRIAMQVE NOSTRAM FOBERE DIGNETVR; et SPERAMVS QVOD PRO HONESTATE NOMINIS SVI IN OMNIBVS NOS AEQVO SINCERAEQVE (sic) ANIMO ASPICERE AC FOBERE DIGNETVR.

FODANS, particip. antiquum a *fodo* (fodio). Ennius [vs. 496 ed. Vahlen] apud Paul. pg. 336: « Illyrii restant ficis sibinisque fodantes ». Alii legunt fodentes.

FODARE, *fodere*. Paul. pg. 84. Vide voc. praec., et cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

FOEDESVM. Vide FEDESVM.

FOEDVS, *hoedus* (haedus), subst. Paul. pg. 84: « Foedum antiqui dicebant pro *hoedo*, folus pro *olere*, fostem pro *hoste*, fostiam pro *hostia* ». Adde Vel. Long. pg. 2238 P. (vide FASENA), et cf. Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 14.

FOETESCO, *foeteo* vel *feteo* (male oleo). Isid. *Orig.* XX, 3: « foetescit enim vetusta (*aqua*) ».

FOETIDO, *foetidum reddo*. Plaut. *Merc.* III, III, 13: « Ieiunitatis plenus animam foetidas ». Alii aliter legunt. Cf. Non. IV, 2 = pg. 255, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

FOETVTINA, locus foetore oppletus. Non. I, 320 = pg. 63: « Moletrina a molendo, quod pistrinum dicimus; ut feratrina, ut foetutina ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

FOIDERATVS, *foederatus*, participium a foedero. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 2: QVEI · FOIDERATI ESENT h. e. *qui foederati essent*.

FOIDVS, *foedus*, subst. n. Tab. Heracl. cap. 6 (apud Mazochium pg. 410): EXVE · FOIDERE · ERIT.

FOCATIVS, h. e. in foco excoctus, adiect. Isid. *Orig.* XX, 2: « Subcinericius (*panis*), cinere coctus et reversatus; ipse est focatius ». Alii legunt focacius (ital. *focaccia*, subst.) vel focarius.

FOCILLATIO, subst. f. Paul. pg. 85: « Focus, fomenta, focillationes, foculi a *fovendo*, id est calefaciendo, dicta sunt ».

FOCIMENTVM, *fomentum*, subst. n. Not. Tiron. pg. 134: « Fomentum, focimentum, focis, focillat ».

FOCVLA, h. e. nutrimenta ignis, subst. n. pl., teste Nonio I, 31 = pg. 9. Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

FOCVLO, h. e. calorem foculo restituo, teste Nonio I, 31 = pg. 9.

FOCVNATES, populi Alpini, in Rhaetia, quorum meminit Plinius III, XXIV, 4.

FOLEVM, *oleum*, subst. n. In lapide puteolana apud Mommsen n. 2517 (Orell. n. 5037): ITEM · FOLEVM · ET · TRES · STATVAS · DECR ·, et ITEM DECEM LIBRIS FOLEI.

FOLIA, nomen mulieris, apud Umbros. Ariminensem Foliam, feminam impudicam, memorat Horat. *Epod.* V, 42. Gentilitium Folius exstat in lapidibus romanis.

FOLIATVS, adiect. Isid. *Orig.* XIX, 34: « Lingulati (*calcei*), quos nos foliatos vocamus ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. folleatus.

FOLCATIVS, *Volcatius*, gentilitium italicum. In figlina velleiate: L · NAE | COS · M/ | AEM · L · FO, h. e. *Lucii Naevii, consulibus Manio Aemilio, Lucio Volcatio* Borghesi in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1841 pg. 141).

FOLLESCO, *folleo*, h. e. more follis laxus sum, ital. *folleggio*. Not. Tiron. pg. 159: « Follis, follescit ».

FOLLICVLARE appellatur pars remi, quae folliculo est tecta, a quo vita follicularis. Ita Paulus ex Festo pg. 85, ubi cf. Müller.

FOLVIVS, *Fulvius* (Φούλουιος), gentilitium rom. In lapide aeclanensi apud Mommsen n. 1094 (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 166): M · FOLVIVS · M · F · FLAC. Adde nostrum num. 2705.

FOLVS, *holus* vel *olus*, subst. n. apud veteres. Paul. pg. 84 (vide FOEDVS): « Folus pro *olere* ». Cf. Müller *Die Etr.* I 44 nt. 98, Schneider *Gramm. der latein. spr.* I 185, Aufr. et Kirch. I 80.

FONDLIRE, *in fontulis*, subst. diminut. m. locat. sg. 2 decl. = ƎЯƎ⅃ИOꟻ funt-lere, apud Umbros, a fond-lo vel font-lo = rom. *font-ulus* (?), quod e *fons* (Aufr. et Kirch. I 53, 68, 114, 120 sq., II 276 sqq., 290 sq.). Tab. eugub. VIIa 3: FONDLIRE · ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV · ’SERFE · MARTI = *ad fontulos apros tres facito sive rubros sive piceos* (?) *Cerfo Martio* (Aufr. et Kirch. II 279). Knötel explicat *in fundulis* (cf. *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Grotefendio *Rud. l. u.* III 21, IV 8, 32 fondlire est *fontili re* sive *sacris fontinalibus*.

FONER, *volentes* (fausti, propitii), adiect. m. nominat. pl. 3 decl., nominat. sg. FONS vel FOS = *volens*, apud Umbros (Lanzius I 374 = 292, II 821 = 730; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 41; Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, 22 sq., 28; Aufr. et Kirch. I 61, 87, 91, 104, 123, II 139, 270). Tab. eugub. VIb 61: FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR etc. = *estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae* cet.

§ 2. *Volentis* (fausti), genit. sg. (Lassen op. cit. s. 32, Grotefend op. cit. IV 9, 28; Aufr. et Kirch. I 104, 123, 141). Tab. eugub. VIIa 20, 23, 33, 36: PRESTOTAR · ’SERFIAR · ’SERFER · MARTIER · FONER · FRITE · TIOM · SVBOCAVV = *Prestotae Cerfiae Cerfi Martii placandi ritu* (?) *te precor* (Aufr. et Kirch. II 285).

FONES, dii silvatici, fortasse iidem qui Fauni. Mart. Capella § 167 pg. 221 ed. Kopp: « Ipsam quoque terram, qua hominibus invia est, referciunt longaevorum chori, qui habitant silvas, nemora, lucos, lacus, fontes, ac fluvios, appellanturque Panes, Fauni, Fones, Satyri, Silvani, Nymphae, Fatui etc. » Alii legunt fontes, alii fines, alii foni. — Foneria cognomine Tyche legitur in titulo sepulcrali apud Gud. 344, 2 (*Monum. Matth.* sect. x n. 11 pg. 152). Cf. voc. sq.

FONIO -onis, nomen numinis cuiusdam apud Aquileienses. Inscr. apud Marini *Arval.* pg. 544 (Orell. n. 2427): ANNIA M · F · MAGNA ET | SEIA IONIS · ET CORNELIA EPHYRE MAGISTRAE B ·

D | PORTICVM RESTITVERVNT ET | AEDICVLAM FONIONIS. Alia apud eundem op. cit. pg. 619: FONIONI SACR | SEIA IONIS MAG | D · D; ubi Murat. pg. 101 n. 2: « Sub Fonionis nomine *Martem* honoratum fuisse censuit doctissimus a Turre, a graeco *φόνος caedem* significante. Dum certiora quispiam adferat, eius coniecturae sua sit laus. Suspicari tamen quispiam possit, Fonionis nomen ad *Famam* [a *φωνὴ*] spectare, quae uti dea culta est ab antiquis ». Alia inscr. apud Marini op. cit. pg. 619: FONIONI SACR | SEIA IONIS. — Gentilitium Fonius legitur in titulo campano apud Mommsen n. 2856.

FONS, *volens* (faustus, propitius), adiect. m. et f. nominat. sg. 3 decl. (nominat. pl. FONER), quod et scribitur FOS sine litera nasali, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 31 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 9, 13 sq., 17, 28; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 35; Aufr. et Kirch. I 61 sq., 67, 97, 105, 122, 124, 162, II 138 sq.). Fons sive fos, pro fones, Lanzius (*Saggio* etc. I 361 = 282, II 749 = 657, 821 = 730) derivatum putat ab aeol. Fονος, *bonus*, *benignus*, *propitius* (Voss. *Etym.* s. v. *bonus*). Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 41, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 250. Tab. eugub. VIa 42, 50, 52, VIb 11, 13, 32, 34: FVTV · FONS PACER · PASE · TVA · OCRE · FISI · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens* (*Die Grabovie* vel *Fisovi Sancie* vel *Tefre Iovie*) *propitius pace tua colli Fisio*, *civitati Iguvinae*, *eius* (collis) *nomini*, *eius* (civitatis) *nomini*; tab. VIb 7 sq., 26 sq.: FONS · SIR (lin. 26 FONSIR) PACER · SIR · OCRE · FISI · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR NOMNE = *volens sis* (*Fisovi Sancie* vel *Tefre Iovie*), *propitius sis colli Fisio*, *civitati Iguvinae*, *eius* (collis) *nomini*, *eius* (civitatis) *nomini*; tab. VIIa 13 sq.: PRESTOTA · ꟼERFIA · ꟼERFER · MARTIER · FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · EROM · NOMNE · ERAR · NOMNE = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, esto volens*, *propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae*, *eorum* (populi) *nomini*, *eius* (civitatis) *nomini*; tab. VIIa 17 sq., 31: FVTV · FONS · PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE ERAR · NOMNE = *esto volens* (*Praestita Cerfia*), *propitia pace tua populo civitatis Iguvinae*, *civitati Iguvinae*, *eius* (populi) *nomini*, *eius* (civitatis) *nomini*; et tab. VIIa 49 sqq.: TVRSA · IOVIA · FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IOVINAR · TOTE · IOVINE · ERAR · NERVS · ꟼIHITIR · ANꟼIHITIR · IOVIES · HOSTATIR · ANHOSTATIR · EROM | NOMNE · ERAR · NOMNE = *Tursa Iovia*, *esto volens*, *propitia pace tua populo civitatis Iguvinae*, *civitati Iguvinae*, *eius* (civitatis) *principibus* (?), *—itis in—itis*, *—bus*, *—atis*, *in—atis*, *eorum nomini*, *eius* (civitatis) *nomini*. Cf. *volens* apud Virg. *Aen.* X 677, ubi legitur: « Volens vos Turnus adoro ».

FONSIR. Lege FON SIR, pro FON[S] SIR (in tab. eugub. VIb 26).

FONTANALIA seu Fontinalia, feriae fontibus dicatae III id. octobr. Varro *De l. l.* VI, 22 pg. 82: « Fontanalia a *fonte*, quod is dies feriae eius; ab eo tum et in fontes coronas iaciunt et puteos coronant ». Paul. pg. 85: « Fontinalia, *fontium* sacra ». In kalendariis (Orell. II, 400): F FONT FERIAE FONTI. Vide FONTINALIS § 2 et cf. umbr. FONDLIRE = *in fontulis*.

FONTANALIS. Vide FONTINALIS.

FONTANVS, adiect., ad fontem pertinens. Est cogn. rom. apud Murat. 773, 1 (A · ACILIVS · L · F · FONTANVS). — FONTANI sunt etiam Fontium curatores.

FONTEIANVS, adiect. ad Fonteium pertinens. Inscr. apud Fabr. cap. I n. L pg. 10: Q · CAECILIVS · Q · L | PRIMVS · EMIT · IN | MONIMENTO · PALANGARIOR | IN · AGRO · FONTEIANO · QVOD · EST | VIA · AVRELIA · IN · CLIVO · RVTARIO | PARTE · SINISTERIORE · COL|VMBARIA · N · X · OLLARVM | N · XXXX etc. Cic. *Harusp. resp.* cap. 27: « Fonteianum nomen ».

FONTECLI, Fonteculi (Fonticuli), locus haud longe a Placentia, a *fontibus* dictus. Antonini *itiner.* pg. 616: « mansio ad Fonticlos ». — A nobis Italis diceretur *Fontecchi*, quod est vicus in Aprutio.

FONTIGENAE, Musae vel Nymphae, quae circa fontes libenter habitant. Mart. Capella § 574 pg. 486: « O sacra doctarum prudentia fontigenarum ». Et § 908 pg. 704: « fontigenarum virginum chorus ».

FONTINALIA. Vide FONTANALIA.

FONTINALIS vel Fontanalis, deus fontis. Plaut. *Stic.* V, IV, 17 sq.: « Utrum Fontinali an Libero Imperium te inhibere mavis? ».

§ 2. Porta Romae. Liv. XXXV, 10: « Porticum unam extra portam Trigeminam, emporio ad Tiberim adiecto; alteram a porta Fontinali ad Martis aram, qua in Campum iter esset, perduxerunt ». Paul. pg. 85: « Fontinalia, fontium sacra; unde et Romae Fontinalis porta ». Inscr. apud Grut. 624, 11: DIS · MA . . . S | A · APIDI MAIORIS | TABELLARI | A PORTA | FONTINALI.

§ 3. Est etiam cogn. rom., nempe A. Aternii Vari consulis an. U. C. CCC (cf. Borghesi *Framm. dei Fasti cons.* I, 72).

FONTVNATVS, *fortunatus*, adiect. Est cogn. virile in titulo apud Grut. 223, 1 (C · VMBRIVS · EVDRASTVS FONTVNATVS · IIII VIR).

FONVS, *funus*, subst. n. Victor. pg. 2459 P. (vide POPOLVS): « pro *funus* fonus ».

FOR, quod est in lamina faleriensi n. 2440, fortasse idem est ac umbr. FOS vel FONS, *volens* h. e. *propitius* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 13, V 26). Lanzius tamen (*Saggio* etc. II, 542 = 463 nt. 2) trahit fos ad gr. ὄυς (quos), vel ad ὡς (ut, quoniam). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 49.

FORBEA, φορβειὰ vel φορβὴ, subst. fem. Paul. ex Festo pg. 84: « Forbeam omne genus cibi appellabant, quam Graeci φορβὴν vocant »; ubi cf. Muellerus.

FORDEVM, *hordeum*, subst. n., genus frumenti. Scaurus pg. 2249 (vide FAEDVS): « quod illi (*antiqui*) fordeum dicebant nos *hordeum* ». Adde Vel. Long. pg. 2238 (vide FASENA), et cf. Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 14.

FORDICIDIVM, sacrificium, quo boves fordae (vide HORDA), idest gravidae, immolabantur. Varro *De l. l.* VI, 15 pg. 79: « Fordicidia a *fordis* bubus. Bos forda quae fert in ventre. Quod eo die publice immolantur boves praegnantes in curiis complures, a fordis caedendis Fordicidia dicta ». Paul. pg. 83: « Fordicidis boves fordae, id est *gravidae*, immolabantur, dictae a *fetu* ». In kalendariis (Orell. II, 388): FORD[ICIDIA] = HORDICIDIA. Vide Ovid. *Fast.* IV, 629, ubi cf. Gierig.

FORENSIANVS, *forensis*, adiect. Est cogn. rom. in titulo sepulcrali apud Murat. 104, 8 (L · HERMONI FORENSIANI).

FORENTVM, Apuliae oppidum, hodie *Forenza*. Liv. IX, 20: « Apulia perdomita (nam Forento quoque valido oppido Iunius potitus erat) in Lucanos perrectum ». Cf. Horat. *Carm.* III, IV, 16. — Incolae dicti sunt Forentani (Plin. III, IX 11, XVI 6). Cf. ИVTИƎ⅃ƎB ferentum, et Steph. Byz. Φορεντανὸν, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν, Φορεντανός. Στραβων πεμπτῃ.

FORESIA, *forensia*, adiect. sine *n* litera libenter dicebat Cicero, teste Vel. Long. *De orth.* pg. 2237 P.

FORETANI, populi Italiae inter Isteros, vel Venetos. Plin. III, XXXIII, 3.

FORETII, Latii populi, quorum meminit Plin. III, IX, 16. Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

FORICVLVS. Vide FORCVLVS.

FORINA. Vide FVRRINA.

FORIOLVS, qui ventre soluto est, et foria facile emittit. Laber. [vs. 66 ed. Ribbeck] apud Non. II, 352 = pg. 114 « Foriolus esse videre; in coleos cacas ».

FORCILLO. Vide FVRCILLO.

FORCTES, frugi et bonus, sive validus. Haec Paulus ex Festo pg. 84. Cf. Müller in Festo pg. 320.

FORCTVS, *bonus*, adiect. apud veteres. Vide HORCTVS.

FORCVLVS vel Foriculus, deus apud veteres, qui foribus praeerat. August. *De civ. Dei* IV, 8: « Forculum a *foribus* ». Tertull. *Idol.* cap. 15, et *De cor. mil.* cap. 13.

FORMIAE, antiquiori orthographia HORMIAE, Φορμίαι S)trab. V, III, 6; Ptol. III, 1 codd. nonnulli Φώρμιαι vel Φῶρμαι), oppidum Latii non longe a Caietano portu (Antonini *itiner.* pg. 108, 121 « Formis », et pg. 611 « civitas Formis »; tab. Peuting. segm. V *f* « Formis »). Plin. III, IX, 6: « Oppidum Formiae, Hormiae prius olim dictum: ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes ». Paul. pg. 83: « Formiae oppidum appellatur ex graeco [ὁρμὴ, *impetus*], velut Hormiae, quod circa id crebrae stationes tutaeque erant, unde proficiscebantur navigaturi ». Serv. ad *Aen.* VII 695: « Formiae, quae Hormiae fuerunt, ἀπὸ τῆς ὁρμῆς; nam posteritas in multis nominibus F pro H posuit ». Strabo loc. cit.: Ἑξῆς δὲ Φορμίαι Λακωνικὸν κτίσμα ἐστὶν, Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον δία τὸ εὔορμον. καὶ τὸν μεταξὺ δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καϊατταν ὠνόμασαν, τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καϊάττας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν — ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμίας τετταράκοντα. Solinus II, 23: « Formiae etiam Lestrygonibus habitatae ». Liv. XXXV, 21: « Formiis portam murumque de coelo tacta ». Inscr. apud Grut. 391, 2 (Orell. n. 2951): D · M | TI · CLAVDIO SPECTATORI AVG · LIB | PROCVRATOR FORMIS · FVNDIS | CAIETAE · PROCVRATOR | LAVRENTO AD HELEPHANTOS | CORNELIA BELLICA CONIVGI | B · M. In laterc. milit. apud Grut. pg. 301: M · AELIVS MAXIMVS FORMIS. — Incolae dicti sunt Formiani (vide FORMIANVS). Liv. VIII, 14: « Campanis — Fundanisque et Formianis, quod per fines eorum tuta pacataque semper fuisset via, civitas sine suffragio data [U. C. an. 417] ». Et XXXVIII, 36: « De Formianis Fundanisque mancipibus et Arpinatibus C. Valerius Tappus tribunis plebis promulgavit, uti iis suffragii latio (nam ante sine suffragio habuerant civitatem) esset ..... Rogatio perlata est, ut in Aemilia tribu Formiani et Fundani, in Cornelia Arpinates ferrent [U. C. an. 564] ». Inscr. apud Mommsen n. 4093 (Henzen n. 6137): T · ACILIO · T · F · AN | FLORENTINO | EQVO · PVBL · PRAEF · COH | V · BREVCORVM | FORMIANI · OMNIVM | ORDINVM · VIRI | QVOD · IS · TESTAMENTO · SVO · HS C · M · N · LEGAVERIT · EX · Q\A | SVMMA · TENSAE · MINERVAE | EX · ARGENTI · LIBRIS · CENTVM | [C]VM PARERGIS SVIS TO[TIS | FACTAE SVNT]. Alia apud eundem n. 4087 (Henzen n. 6909): FVLVIAE | AVGVRINIA|NAE C F P HELVI A FIL | DIONYSI CONS VIRI | CORR CAMPAN VXORI | FORMIIANI PVBLICE h. e. *Fulviae Augurinianae, clarissimae feminae P. Helvi A. filii Dionysi consularis viri correctoris Campaniae uxori, Formiani publice.* Alia apud Murat. 1110, 6 (Orell. n. 3782, ubi cf. Henzen): M · RVBRENO VIRIO PRISCO | POMPONIANO MAGIANO PRO|CVLO C · V · PR · COS | CVR · COL · MINTVRNENSIVM AFRIC | CVR · COL · FORMIANORVM etc.

FORMIANVS, adiect. ad Formias pertinens. Formianus ager (Liv. X, 31), Formiani colles (Horat. *Od.* I, xx, 11), et Formiani dies (Martial. X, 30).

§ 2. Formianum praedium, villa fuit Ciceronis in *Formiano* agro. Cic. ad *Att.* II, 4 = n. 30: « Nos circiter kalendas aut in Formiano erimus, aut in Pompeiano ». Adde *Epist.* II, 15 = n. 41.

§ 3. Formianus mons. Liv. XXXIX, 4: « Et separatim Flaccus molem ad Neptunias aquas, ut iter populo esset, et viam per Formianum montem ».

§ 4. Formiana saxa, locus in agro campano, ad Liternum amnem prope oram maritimam. Liv. XXII, 16: « Poenus contra inter Formiana saxa ac Literni arenas stagnaque perhorrida situ hibernaturus esset ».

FORMIIANI, *Formiani*, in titulo apud Mommsen n. 4087. Vide FORMIAE.

FORMIO, fluvius Italiae superioris. Ptol. III, 1: Φορμίωνος ποταμοῦ ἐκβολαί. Cf. W. Smith *Dict. of greek and rom. geogr.* I, 905.

FORMONSVS, *formosus*, adiect. in titulo apud Grut. 669, 10.

FORMVCALES (?), forcipes dictae, quod forma capiant, id est ferventia. Ita Paul. pg. 91.

FORNACALIA. Vide voc. sq.

FORNAX, dea apud Romanos, cuius in honorem Numa Fornacalia instituit h. e. farris torrendi ferias (Plin. XVIII, II, 2). Ovid. *Fast.* II, 525:

« Facta dea est Fornax: laeti Fornace coloni
Orant, ut fruges temperet illa suas ».

Et VI, 313:

« Sola prius furnis torrebant farra coloni;
Et Fornacali sunt sua sacra deae ».

Lact. I, 20: « Quis non videat Fornacem deam, vel potius doctos viros celebrandis Fornacalibus operari? ».

FORNVS, *furnus* (ital. *forno*), caminus coquendo pani. Varro apud Non. XII, 52 = pg. 531: « Cocula qui coquebat panem, primum sub cinere, postea in forno; cuius utriusque vocabulum a forno ductum, id est a caldore ».

FOROAPPII. Vide FORVM § 2.

FOROBRENTANI. Vide FORVM § 4.

FORODRVENTINI. Vide FORVM § 6.

FOROFLAMINIENSES. Vide FORVM § 7.

FOROIVLIENSES. Vide FORVM § 9 sq.

FOROCLODII. Vide FORVM § 13.

FOROCORNELIENSES. Vide FORVM § 16.

FORONOVANI. Vide FORVM § 19.

FOROPOPILIENSES. Vide FORVM § 21.

FOROPOPVLI. Vide FORVM § 22.

FOROSEMPRONIENSES. Vide FORVM § 23.

FOROVIBIENSES. Vide FORVM § 25.

FORS, proprie *casus* (cf. Cic. *ad Att.* XIV, 13 = n. 693, et *De leg.* II, 11), qui a Fortuna distinguitur. Non. V, 15 = pg. 425: « Fors et Fortuna hoc distant: Fors est casus temporalis: Fortuna dea est ipsa ». Accius vs. 422 sq.: « Fors dominatur, neque vita ulli Propria in vita est »; vs. 54: « illum fors expectabat loco »; vs. 109 sq.: « Multi iniquo, mulier, animo sibi mala auxere in malis, Quibus natum prava magis quam fors aut fortuna obfuit »; et vs. 182: « Fortunane an forte repertus ». Lucil. apud Non. loc. cit.: « Cui parilem fortuna locum fatamque tulit fors ». — Ponitur etiam pro ipsa Fortuna, ut apud Cic. *ad Att.* IV, 10 = n. 118, et apud Catull. LXIV, 170. Varro apud Non. loc. cit.: « Dices, o fortuna, o fors fortuna, quantis commoditatibus hunc diem ». Ennius *Ann.* vs. 203 sq. ed. Vahlen: « Vosne velit an me regnare era quidve ferat Fors Virtute experiamur ». Ovid. *Fast.* VI, 773 sqq.:

« Quam cito venerunt Fortunae Fortis honores!
Post septem luces Iunius actus erit.
Ite, deam laeti Fortem celebrate, Quirites;
In Tiberis ripa munera regis habet ».

— Eius origo sabina. Varro *De l. l.* V, 74 pg. 29: « Paulo aliter ab eisdem (*Sabinis*) dicimus Herculem, Vestam, Salutem, Fortunam, Fortem, Fidem ». Et VI, 17 pg. 80: « Dies Fortis Fortunae appellatus ab Servio Tullio rege, quod is fanum Fortis Fortunae secundum Tiberim extra urbem Romam dedicavit Iunio mense ». Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 5: Τὴν δὲ πρὸς τῷ ποταμῷ Τύχην φόρτιν καλοῦσιν (ὅπερ ἐστὶν ἰσχυρὰν, ἢ ἀριστευτικὴν, ἢ ἀνδρείαν), ὡς τὸ νικητικὸν ἁπάντων κράτος ἔχουσαν. Καὶ τὸν γε ναὸν αὐτῆς ἐν τοῖς ὑπὸ Καίσαρος τῷ δήμῳ καταλειφθεῖσι κήποις ᾠκοδόμησαν, ἡγούμενοι κἀκεῖνον εὐτυχίᾳ γενέσθαι μέγιστον, ὡς αὐτὸς ἐμαρτύρησε. In nummo aeneo Gal. Maximiani (Cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* VIII, 38) adspicitur Fortuna stans, cum scriptione FORTI FORTVNAE. Fors Fortuna legitur quoque in lapidibus rom. apud Orell. n. 1770, et apud Henzen n. 5791, atque in kalend. Farnes. mens. iun. (SACRVM FORTIS · FORTVNAE), et in kalendariis Amit. Esquil. Venus. mens. iun. (Orell. II, 392 sq.). Cf. Gierig *Excurs.* VI in Ovid. *Fast.*

FORTESCERE, *fortem fieri*, usurpatum a Laevio in *Alcesti* apud Gellium XIX, 7.

FORTINATVS, *fortunatus*, adiect. (vide FONTVNATVS). Est cogn. rom. in titulo campano apud Mommsen n. 2635 (C · MARI · FORTINATI).

FORTIO -onis, subst. m. a fortis. Est cogn. rom. in titulo apud Maffei *Mus. ver.* 152, 1 (CAECILIVS FORTIO).

FORTIS, *forte*, adverbium apud Oscos, in tab. Bantina n. 2897 lin. 12 (Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, tab. 2 ad pg. 305; Guarinius *In Comm. V exc.* pg. 33;

Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 427, et *Die unterit. dial.* s. 245, 310; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 291; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 4; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 354. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 45; et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 209, cui fortis est *forte* pro *fortius*).

FORTONA. Vide FORTVNA, quod sequitur.

FORTVNA, gr. Τύχη, dea apud veteres (eadem cum Etruscorum VORTVMNO) et humanarum rerum domina (vide FORS), quae pingebatur rotae aut globo insidens (Ovid. *Pont.* II, III, 56), ad volubilitatem inconstantiamque significandam. Pacuv. vs. 366-375 ed. Ribbeck:

« Fortunam insanam esse et caecam et brutam perhibent philosophi,
Saxoque instare in globoso praedicant volubili,
[Quia quo id saxum inpulerit fors, eo cadere fortunam autumant.]
Insanam autem esse aiunt, quia atrox incerta instabilisque sit:
Caecam ob eam rem esse iterant, quia nil cernat quo sese adplicet:
Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoscere.
Sunt autem philosophi, qui contra Fortunam negant
Esse ullam, sed temeritate res regi omnis autumant.
Id magis veri simile esse usus reapse experiundo edocet:
Velut Orestes modo fuit rex, factust mendicus modo. »

— Huius deae nomen permultis in titulis romanis reperitur (Orell. n. 91, 733, 1270, 1354, 1416, 1699 = 3458, 1734 sqq., 1752, 1755, 1808, 1894, 3400, 3699, 3882, 4456, 4806, 4929; Henzen n. 5410, 5645, 6445, 6787, 6834, 7032, 7182). Fortuna appellatur adiutrix (Orell. n. 1737), Antias (Horat. *Od.* I, 35), Augusta (Orell. n. 177, 1168, 1662, 1825, 2465 sq., 3437, 3798, 3860, 5022; Henzen n. 5461, 7183), Aug. aeterna (Orell. n. 1741), barbata (Orell. n. 1742), bona (Orell. n. 1743), bona domestica (Orell. n. 1744), bona dominae reginae (Henzen n. 5787), colenda (Orell. n. 1733), conservatrix (Orell. n. 1745, 1769, Henzen n. 5788), dubia (Orell. n. 5), dux (Henzen n. 5790, et in nummo argenteo M. Aur. Antonini; cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* VII 63), equestris (Orell. n. 1746), felix (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 4), Flavia (Grut. 75, 5), magna (Orell. n. 1748), mammosa (Orell. n. 5), manens (in nummis Commodi; cf. Eckhel op. cit. VII, 115), muliebris (in nummis Faustinae iunioris; cf. Echkel op. cit. VII 78, Val. Max. I, VIII 4, et V, II 1, Liv. II 40, Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 5), obsequens (Orell. n. 5, 1750, Henzen n. 5789; et in nummo aeneo Antonini Pii; cf. Echkel op. cit. VII 24, Plaut. *Asin.* III, III, 126), opifera (Orell. n. 1753), Praenestina (Orell. n. 1756), praesens (Henzen n. 7383), praetoria (Orell. n. 1754), primigenia (in kal. Praen. mens. apr.; Orell. n. 1757, 2163, 2303; *Bull. dell'Inst. arch.* 1857 pg. 71 et 1859 pg. 22), primigenia praenestina (Orell. n. 1759), primigenia Iovis pueri (Orell. n. 1214), primigenia publica (in kal. Praen. mens. apr.; Orell. n. 1769), publica primigenia (in kal. Esquil. et Venus. mens. maio), redux (kal. Amit. et Ant. mens. octobr.; kal. Amit. mens. dec.; Orell. n. 332, 343, 764, 922, 1760, 1762, 1764, 1776, 4083; Henzen n. 5359, 5791), redux augusta (Henzen n. 7048), redux domus augustae (Orell. n. 3096), redux legionis XXII primigeniae piae fidelis (Orell. n. 4247), regina (Orell. n. 1769), respiciens (Orell. n. 5, 477, 1765), augusta respiciens (Orell. n. 1766), Sieia f. aug. (Orell. n. 18), supera (Orell. n. 1768, 1886; Henzen n. 5792 sq.), Torquatiana et Tulliana (Orell. n. 1769), Vesuniensis (Henzen n. 5794), virilis (kal. Praen. mens. apr.), victrix (Henzen n. 5795). Cf. Fortuna balneari (Henzen n. 5796), Fortuna consiliorum (Orell. n. 2131), Fortuna horreorum (Orell. n. 4881 sq.), Fortunae huiusce diei (kal. Pincian. et Allif. mens. iul.), Fortuna huius loci (Orell. n. 1699 = 3458). — FORTVNAE plurali numero memorantur in titulo apud Henzen n. 6445. Item Fortunae balnei Verul. (Henzen n. 5797), Fortunae Antiates (Orell. n. 1738, 1740) et Fortunae salutares (Orell. n. 1767 = 5024). Cf. Pitisc. *Lex. antiq. rom.* s. v. *Fortuna*. Primus Fortunae templum dedicavit Ancus Martius (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 5); et Bonae Fortunae templum cum portico Romae dedicavit Lucullus (Strabo VIII, VI, 23). De Fortunae fano Syracusis loquitur Cic. in *Verr.* II, IV 53. Cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 246. Gentilitium Fortunius legitur in titulis apud Grut. (115, 4), Murat (993, 5; 1168, 2; 1465, 4) et alios; cognomen Fortunus vel Fortuna apud Grut. (757, 5). Inscr. apud Mommsen n. 6367: ARELLIA | FORTONA | MATER. Cf. Forcell. *Lex.* s. v. *fortuna*.

FORTVNALIS, *fortunatus*, adiect. ad Fortunam pertinens. Est cogn. rom. Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 449, 2: DEAE | NEHALENI|AE · T · FLAVIVS | FORTVNALIS. Adde inscr. apud Murat. 1644, 14.

FORTVNENSIS, adiect. ad Fortunam pertinens. Est cogn. rom. in titulo apud Grut. 649, 10 (CLAVDIAE · FORTVNENSI).

FORTVNIO -onis, subst. m. is, cui Fortuna aliquantulum favet. Est cogn. rom. Inscr. apud Grut. 917, 16: D · M · S | LVRIVS · FORTVNIO | VIX · ANN · LXI | P · I · S | S · T · T · L.

FORTVNVLA, *parva Fortuna.* Est cogn. muliebre. Inscr. chr. apud Fabr. cap. IV n. 467 pg. 327: REPPECTVS ET FORTVNVLA | PARENTES FILIO DVLCISSIMO | QVI VIXIT ANNI[S] N IIII MESIS N III. In alia apud eundem cap. VIII n. 191 pg. 586 legitur: SEVERIANVS PATER ET FORTVNVLA MATER. Adde Grut. 890, 15; 1124, 9.

FORVLI, Φόρουλοι (Strabo V, III, 10), vicus Sabinorum,

nunc *Civita Tommasa* appellatus. Liv. XXVI, 11; Virg. *Aen.* VII, 714; Sil. Ital. VIII, 415. Inscr. apud Mommsen n. 6265 (Henzen n. 5181): VIAM · CLAVDIAM NOVAM | A FORVLIS AD CONFLV|ENTIS ATTERNVM · ET | TIRINVM etc. Alia apud eundem n. 5769 (Henzen n. 5112): ..... CAESARI | ..... [FO]RVLIS · LVDOS | ..... P · CORNELIO. — Incolae appellantur Forulani, VICANI · FORVLANI in titulo apud Mommsen n. 5787 (Murat. 1098, 1; Orell. n. 3794).

FORVM, locus spatiosus in urbe, in quo negotia fiunt, gr. ἀγορὰ; vel locus, in quo iurisdictio exercetur. Hinc ipsa oppida aut vici in provinciis, in quae conveniebant provinciales negotiorum, seu nundinarum, vel iurisdictionis, et litium causa, fora appellantur. Varro *De l. l.* V, 145 pg. 56: « Quo conferrent suas controversias, et quae vendere vellent quo ferrent, *forum* appellarunt ».

§ 1. Forum Allieni, oppidum in Gallia transpadana (Tac. *Hist.* III, 6), ubi nunc *Ferrara*.

§ 2. Forum Appii, oppidum in Latio prope Setiam ad Pomptinas paludes; ita dictum ab Appio Claudio, qui an. U. C. 442 viam Appiam munivit (Liv. IX, 29). Plin. XIV, VIII, 2: « Forum Appii »; Cic. ad *Att.* II, 10 = n. 37: « Ab Appii Foro ». Horat. *Sat.* I, V, 3:

« Egressum magna me excepit Aricia Roma
Hospitio modico; rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus. inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis »;

ubi Schol. vet.: « Forum Appii nomen est oppidi ». Sueton. in *Tib.* cap. 2: « Claudius Drusus, statuâ sibi cum diademate ad Appii Forum positâ, Italiam per clientelas occupare tentavit ». *Acta Apostol.* XXVIII, 14 sq.: Καὶ οὕτος ἤλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην· κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν. Inscr. apud Orell. n. 780 (ubi cf. Henzen): IMP · CAESAR | NERVA · AVG · GERMAN | PONTIFEX · MAX | TRIB · POTEST · III | COS · IIII · P · P | VIAM A TRIPVNTIO AD | FORVM APPII · EX GLAREA | SILICE STERNENDAM | SVA PECVNIA INCOHAVIT | IMP · CAESAR NERVA · DIVI NERVAE F · TRAIANVS AVG | GERMA.... | TRIB · POTEST · COS III | CONSVMMAVIT. Antonini *itiner.* pg. 107: « Appi foro ». — Incolae appellantur Foroappii (Plin. III, IX, 11).

§ 3. Forum Aurelium vel Forum Aurelii, oppidum Etruriae, prope fluvium Martam, ita dictum ab Aurelio quodam, qui Aureliam viam a Roma Pisas usque, sub initium haud dubie subactae a Romanis Etruriae, stravit (Cluver. *Ital. ant.* pg. 485). Cic. in *Cat.* I, 9 « Forum Aurelium », Antonini *itiner.* pg. 291 « Forum Aureli », et Tab. Peuting. segm. IV*d* « Foro Aureli »

§ 4. Forum Brentanorum, oppidum Umbriae, cuius incolae appellati Forobrentani (Plin. III, XIX, 2). Inscr. apud Murat. 730, 1: L · PETRONIO · L · F · PVB · SABINO · FORO · BRENT etc.

§ 5. Forum Decii, oppidum Sabinorum, cuius meminit Plin. III, XVII, 2. Cf. Tab. Peuting. segm. V*a*, ubi Foroecri.

§ 6. Forum Druentinorum, oppidum in Aemilia (*Bertinoro*?), cuius incolae Forodruentini appellabantur (Cf. Plin. III, XX, 2 « Forum Truentinorum) Inscr. apud Grut. 492, 5: PATR · MVNICIPIORVM · FORODRVENT · ET · FORO NOVANOR. Alia apud eundem 1094, 2 (Orell. n. 80): C · FAESELLIO · C · F · AN | RVFIONI · EQ · PVBL | CVR · REIP · FORODR · PATR · COL · ARIM etc.

§ 7. Forum Flaminii, Φόρον Φλαμίνιον (Strabo V, II, 10) vel Φόρος Φλαμινίου (Ptol. III, 1), oppidum dirutum in Umbria, ubi *Forfiamma* vel *Forifiamma*. Inscr. apud Henzen n. 6747 (Grut. 347, 1): P · AELIO · P · F · PAPIR | MARCELLO · CENT | FRVM · SVB · PRINCIPI | PEREGRINORVM · ASTATO | ET · PRINCIPI · ET · PRIMIPILO | LEG · VII · GEM · PIE · FEL · ADLEC|TO · AD MVNERA · PRAEFF | LEGG VII · CLAV · ET · PRIMAE | ADIVTRICIS · V · E · FLAMINI | LVCVLARI · LAVREN · LAVINA | PATRONO · ET · DECVRIONI · CO|LONIE · APVLESIVM · PATRONO | CIVITAT · FORO · FLA · FVLGINIA | ITEMQVE · IGVVINORVM · SPLENDIDISSIMVS · ORDO · FORO · FLAM | CVIVS · DEDICAT · DECVRIONIBVS | ET · LIBERIS · EORVM · PANEM | ET · VINVM · ET · SS XX · N · ITEM | MVNICIPIBVS SS IIII N DEDIT. — Incolae appellabantur Foroflaminienses (Plin. III, XIX, 2). Cf. inscr. apud Orell. n. 98 (vide VMBRIA).

§ 8. Forum Fulvii, oppidum Ligurum, quod et Valentinum (Plin. III, VII, 3), nunc *Valenza*. Tab. Peuting. segm. III*d* « Foro Fulvi ». Cf. inscr. apud Henzen n. 5110.

§ 9. Forum Iulii, oppidum Umbriae nunc excisum, cuius incolae Foroiulienses Concubienses appellabantur, teste Plinio III, XIX, 2 (codd. nonnulli Forotulienses).

§ 10. Forum Iulii, oppidum in Gallia transpadana, fortasse in agro veronensi, ubi nunc *Valle di Trezelane*, alii ubi nunc *Cividale del Friuli*. Incolae dicti sunt Foroiulienses (Plin. III, XXIII, 3), ut in lapide apud Henzen n. 5113 (Orell. n 2177): Q · GAVIO · Q · [F] | POB · PRINCIP[I | II]II · VIR · VERONA[E | E]Q · PVB · LAVR · LAV | PRAEF · C[OLLEG | FA]BR · ET · DEN[DR] | PAGANI · PA[GI] | FORO IVLIE NS] | PATRON[O]. Cf. Ptol. III, 1: Φόρος Ἰούλιος κολωνία, urbs Carnorum mediterranea.

§ 11. Forum Iulii fuit etiam oppidum Italiae superioris, prope Dertonam (vide IRIA). Cf. inscr. apud Orell. n. 2214 et n. 3426.

§ 12. Forum Iuluntorum, Φόρος Ἰουτουντῶν, cuius meminit Ptolem. III, 1 (codd. Ἰουγουντῶν, Διουγουντῶν, Φοροδιουγουντῶν); ubi Wilberg et Grashof: « Scaliger in marg. ed. 2 Ἰουθουγγοι *ap. Suidam*, unde collato Amm. Marcellino XVII 16 legendum esse divinamur Φόρος Ἰουτουγγῶν ».

§ 13. Forum Clodii (tab. Peuting. segm. III*d* « Foro Clodi), Φόρος Κλαυδίου (Ptol. III, 1), oppidum Etruriae. Plin. III, VIII, 3: « Praefectura Claudia Foroclodii ». Cf. tab. Peuting. segm. IV*e*, ubi aliud oppidum eodem nomine (Foro clodo) memoratur. Vide Orell. n. 223 sqq., 337, 787, 5229.

§ 14. Forum Clodii, oppidum in Aemilia, de quo Plin. III, XX, 2. Hodie *Fornocchia* esse, ait D'Anville.

§ 15. Φόρος Κλαυδίου, oppidum Κεντρώνων ἐν Γραίαις Ἄλπεσιν memoratur a Ptol. III, 1.

§ 16. Forum Cornelii vel Forum Cornelium, Φόρον Κορνήλιον (Strab. V, I, 11; Ptol. III, 1), nunc *Imola*, oppidum Aemiliae (Plin. III, XX, 2), ita dictum a L. Cornelio Sulla dictatore. Mart. *Epigr.* III, 3: « Corneli referas me, licet, esse foro ». Cic. *Epist. fam.* XII, 5 = n. 794: « Erat autem Claternae noster Hirtius, ad Forum Cornelium Caesar ». Antonini *itin.* pg. 100 « Foro Corneli civitas », pg. 127 « Foro Cornelii civitas », pg. 287 « Foro Corneli »; itin. hierosol. pg. 616 « civitas Forocorneli »; tab. Peuting. segm. IV*d* « Foro Corneli »; et itiner. antiquum apud Henzen n. 5210 FORVMCORNELI et FOROCORNELI. Inscr. apud Grut. 518, 4 (Orell. n. 4406): D · M · S · FL · PROBINCIA FECIT SIBI | T · AELIVS SENTINIANVS FOR | COR · 7 COH · II · VIG · PETIT A PONTI|FICES VT SIBI PERMITTERENT | REFICERE N · MONVMENTVM | IVRIS SVI · LIB · LIBERTABVSQVE | SIBI ET SVIS POSTERISQVE EORVM. — Plin. III, XX, 5: « Auget ibi Padum Vatrenus amnis, ex Forocorneliensi agro. »

§ 17. Forum Livii, oppidum Aemiliae (Plin. III, XX, 2), nunc *Forlì*. Antonini *itiner.* pg. 287 et tab. Peuting. segm. IV*d* « Foro Livi; itiner. hierosolimit. pg. 616 « civitas Forolivi »; et itiner. ant. apud Henzen n. 5210 FORVMLIVI.

§ 18. Forum novum, oppidum in Sabinis (Plin. III, XVII, 2), fortasse ubi nunc *Vescovio*.

§ 19. Forum novum, oppidum Aemiliae prope Parmam, quod nunc *Fornovo* appellatur. Cf. inscr. apud Grut. 492, 5. Incolae sunt dicti Foronovani. Vide supra § 6.

§ 20. Forum novum, oppidum Italiae inferioris, cuius meminit tab. Peuting. segm. VI*a*.

§ 21. Forum Popilii, Φόρος Ποπλίου (Ptol. III, 1), oppidum nunc dirutum in Campania, inter Calenum et Casilinum (cf. tab. Peuting. segm. VI*e*). Incolae dicti sunt « Foropulienses [Foropopilienses?], ex Falerno (Plin. III, IX, 11) ».

§ 22. Forum Popilii, oppidum in Aemilia (Plin. III, XX, 2), nunc *Forlimpopoli*. Itiner. hierosolimit. pg. 616 « civitas Foropopuli »; et tab. Peuting. segm. IV*d* « Foro populi ».

§ 23. Forum Sempronii, Φόρον Σεμπρώνιον (Strabo V, II, 10) vel Φόρος Σεμπρωνίου (Ptol. III, 1), oppidum Umbriae, nunc *Fossombrone*. Antonini *itiner.* pg. 126 « Foro Sempronii », itiner. hierosolimit. pg. 615 « civitas Foro Simproni, itiner. ant. apud Henzen n. 5210 FORVMSEMPRONI, et tab. Peuting. segm. IV*b* « Foro Semproni ». Inscr. apud Tonini *Rimini* etc. pg. 337 n. 17 (Oliv. *Marm. pisaur.* pg. 63; Grut. 322, 2; Orell. n. 3774): C · ANTIAE | L · F · SATVRNINAE | MATRI · COLON | FLAMINICAE | SACERD · DIVAE · PLOTIN | HIC · ET · FORO · SEMPRONII | D · D | PVBLICE. Alia apud Murat. 511, 3 (Orell. n. 4063): D · M | Q · ALFIDIO | Q · L · HYLAE | VI · VIR · FORO SEM|PRONII · COLLEGII ARENA|RIORVM ROMAE · NEGOT|IANTI LANARIO | ALFIDIA SEVERA PA|TRI PIENTISSIMO. In laterc. milit. apud Grut. pg. 301: C · VERNASIVS DEXTER FOROSEMPR et L · GELLIVS VERVS FOROSEMPR. — Incolae appellantur Forosemproniensens (Plin. III, XIX, 2). In inscr. apud Grut. 417, 6 (Orell. n. 4039): II VIRI ET DECVRIONES FOROSEMPRONIENS.

§ 24. Forum Truentinorum. Vide § 6.

§ 25. Forum Vibii, oppidum in Gallia transpadana (Plin. III, XXI, 1 « Vibi forum »), cuius incolae sunt Forovibienses. Plin. III, XX, 3: « in Forovibiensium agro iterum exoriens (*Padus*) ».

FORVVS, *formus* (calidus), apud veteres. Serv. ad *Aen.* VIII, 453: « Forfices sunt, quibus incidimus; forcipes, quibus aliquid forvum tenemus, quasi *forvi capes*: nam forvum est *calidum*, unde et *formosos* dicimus, quibus calor sanguinis ex rubore pulchritudinem creat ».

FOS, *volens* (faustus, propitius), adiect. m. nominat. sg. apud Umbros, pleniori orthographia FONS, quod vide. Tab. eugub. VIa 23 sq.: FOS · SEI · PACER · SEI · OCRE · FISEI | TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *volens sis (Die Grabovie), propitius sis colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini;* et tab. VIa 30 sq., 33, 40: FVTV · FOS · PACER · PASE · TVA · OCRE · FISI · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens (Die Grabovie), propitius pace tua colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.*

FOSSO, *fodio*. Ennius *Ann.* vs. 569: « Decretum est fossari corpora telis »; ubi Varro *De l. l.* VII, 100 pg. 159: « Hoc verbum Ennii dictum a fodiendo; a quo fossa ».

FOSTIA, *hostia*, subst. f. apud veteres, teste Paulo pg. 84. Vide FOEDVS.

FOSTIS, *hostis*, subst. m. et f., apud veteres, teste Paulo pg. 84 (vide FOEDVS).

FOSTLVS, *Faustulus* (Φαυστύλος), diminut. *Fausti* (etr. I+2Я8 fasti = *Fausta*), nomen magistri regii pecoris, qui Romulum et Remum fratres a lupa lactatos invenit (Liv. I, 4). Est etiam cogn. romanum in nummo gentis Pompeiae.

FOTIO -onis, *fotura* (fotus). Gloss. ant. cit. in Forcell. *Lexic.* ed. Lipsiae.

FOTSA, *fossa*, subst. f. Inscr. apud Mommsen n. 7029 (Fabr. cap. IV n. 481 pg. 329): IVLIVS · BALERIANVS | QVI VIXIT · ANNIS · B · XX | NATALI SVO · B · | SODALICIARIVS · | BONVS · AMORATVS | FILETIVS · VSQVE · ATFOTSA.

FOTVM, *votum*, subst. n. apud veteres, teste Cassiod. pg. 2282 P. (vide FIRGO).

FOTVRA, *fotus* (fovendi actus). Gloss. cit. in Forcell. *Lexic.* ed. Lipsiae.

ꟷOV (fou). Vide ꟷOVRIVS h. e. *Furius*.

FOVFER, quod exstat in lamina aerea apud Falerios inventa n. 2440, Lanzius II 542 = 463 nt. 3 reddidit *voverunt*, a *foveo*. Grotefendio *Rud. l. u.* IV 13, V 26, 28 est foufe[n]s pro *fovefacians*.

FOVIT, *fuit*. Aul. Gell. I, 12: « In libro primo Fabii Pictoris, quae verba pontificem maximum dicere oporteat, quum virginem capit, scriptum est. Ea verba haec sunt: Sacerdotem . vestalem . quae . sacra . faciat . quae . ious . siet . sacerdotem . vestalem . facere . pro . popolo . romano . Quiritium . utei . quae . optuma . lege . fovit . ita . te . amata . capio.

FOVIVS, *Favius*, gentilitium rom. Paul. pg. 87: « Fovii, qui nunc *Favi* dicuntur, dicti, quod princeps gentis eius ex ea natus sit, cum qua Hercules in *fovea* concubuit. Alii putant, eum primum ostendisse, quemadmodum ursi et lupi *foveis* caperentur ». Alii legunt *Fabii*. — Plutarch. in *Fab. Max.* I, 2: « Τινὲς δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ γένους τούτου πρώτους τῇ δι' ὀρυγμάτων χρησαμένους ἄγρᾳ Φοδίους ἱστοροῦσιν ὀνομάζεσθαι τὸ καλαίον

FOVLVIVS, *Fulvius*, gentilitium rom., in nummo argenteo apud Riccio *Catal.* etc. pg. 93, et Cohen *Méd. consul.* pl. XVIII (CN FOVL). Cf. Ritschel *Monum. epigr. tria* pg. 34.

ꟷOVRIO (FOVRIO), *Furius* (Φούριος), gentilitium italicum. Hac orthographia (cf. Borghesi in ephem. *il Saggiatore* an. I pg. 33) legitur in nonnullis ossuariis ad Tusculum effossis, de quibus disputavit Ritschelius (*De sepulcro Furior. Tusc.* Berol. 1853); n. 2721: Q · ꟷOVRIO · A · ꟷ = *Q. Furius Auli filius;* n. 2722: P · ꟷOV · C · ꟷ = *P. Furius Gnaei filius;* n. 2723: A · ꟷOV P · ꟷ = *Aulus Furius Publii filius;* n. 2724*a*: C · ꟷOVR et n. 2724*b*: CN · ꟷOVRIO = *Gnaeus Furius;* n. 2724*bis*: C · ꟷOVR|I · M · ꟷ = *Gnaeus Furius Marci filius;* et n. 2724*ter*: ꟷOVRIO | M · F · C · F. In titulo tusculano n. 2719: M · FOVRIO · C · F · TRIBVNOS MIꟷITARE h. e. *M. Furius Caii filius tribunus militaris.* Adde inscr. rom. apud Murat. 817, 4: L · FOVRIO · L · F · POL · FOVRIANO etc. Gentilicii Fouri pro *Furius* praebent quoque nummi gentis Furiae apud Riccio *Catal.* etc. pg. 95, et Cohen *Méd. consul.* pl. XIX n. 3 sq. (M FOVRI · L · F; P FOVRIVS CRASSIPES | AED · CVR); quorum unus habet L · FV'RI · CN · F (cf. Borghesi *Osserv. num.* dec. VI oss. 3, et Cavedoni in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 61). Cf. Fabr. cap. III n. 12 sq. pg. 120.

FOVSCVS, *fuscus*, adiect. Est cogn. rom. Inscr. apud Murat. 1678, 9: M · FOVSCVS C · F | LICNVS | PEREGRINATOR | C · FOVSCIVS · C · F | BALBVS · V · F | SIBI · ET · SVIS.

. . Ꝋ8 (fr..), in cippo abellano n. 2783 lin. 21. Vide 8VITNTKVꝊ8 fruktatiuf.

FRAGLO, *flagro*, per metathesin, legitur apud Fronton. *Epist.* I, 8 pg. 56, et II, 9 pg. 80 (edente A. Maio).

FRACEO, *fracidus fio*. Cato *De r. r.* cap. 128: « Si habitationem delutare vis, terram quam maxime cretisam, vel rubricosam sumito, eo amurcam infundito, paleas indito. sinito quatriduum fracescat. ubi bene fracuerit, rutro concidito. ubi concideris, delutato ». Et Paul. pg. 50: « Fracebant, displicebunt ».

FRACIDVS, *putrescens* (ital. *fradicio* et *fracido*), adiect. Cato *De r. r.* cap. 64: « Factores, ut in tabulato diu sit, ut fracida sit, quo facilius efficiant ».

FRACTILLVM, instrumentum ad frangendum piper. Gloss. Isid.

FRANGO -onis, Φάγγων (App. *De bello civ.* V, 26), cogn. rom. Cic. *ad Att.* XIV, 10 = n. 690: « Redeo ad Tebassos, Scaevas, Frangones ». — C. Fuficium Frangonem (Γαΐον Φουφίκιον Φάγγωνα) memorat Dio *Hist.* XLVIII, 22.

FRAXARE, *vigiliam circumire*. Paul. pg. 91.

FRATEER, vitiose scriptum in tab. eugub. Vb 16 pro FRATER = *fratres*, quod sequitur.

ᗡƎꓘAᗡ8 (FRATER), *fratres*, subst. m. nominat. pl. 3 decl. (mendose FRATEER), apud Umbros, e rad. -ᗡƎ8 (FER-) = rom. *ferre* et suff. comparat. ᗡƎ+- (-TER) = rom. *-ter*, siculi sanscr. bhrâtar = *frater*, zend. brâtar, goth. brothar, celt. brathair, german. bruder (Aufr. et Kirch. I 18, 90, 98, 106, 128, 162, II 302, 309 sq., 315, 327, 358; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenkmäler* s. 92, 201). Tabula eugubina III 5: AꓘVꓘИƎꓘƧV : ᗡƎꓘAᗡ8 (frater ustentuta) = *fratres ostenduntо;* tab. Va 1 et 14: ᗡVIꟼƎIIꓘA : ᗡƎꓘAᗡ8 (frater atiieriur) = tab. Vb 11 FRATER · ATIERSIVR et tab. Vb 16 FRATEER · ATIERSIVR h. e. *fratres Attidii*. Item in tab. eugubina Va 22 haec leguntur: ꟼИƎᗡV8 : ᗡVꓘAИƧᗡƎꓤ : ᗡƎꓘAᗡ8 : ƎꟼA : ꓘƎ (et ape frater sersnatur furen[t]) = *et postquam fratres cenati fuerint*. — Lanzius *Saggio* etc. I 248 = 191, II 709 sgg. = 617 sgg. modo exponit *frater* (et ita Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31), modo *φρατρεσι*, *fratribus* (op. cit. II 707 = 615). Grotefendius autem FRATER exaratum putat pro nominat. sg. (*Rud. l. u.* IV 24 sq., VII 10 sq.), et ᗡƎꓘAᗡ8 pro nominat. pl. (op. cit. V 15, VII 5 sq., 29, VIII 13). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 125.

FRATERCVLO, *fratro* (vide FRATRARE). Plaut. apud Fest. *Qu.* XIV, 2 pg. 297: « fraterculabant mulieri papillae primum; sed illud volui dicere, sororiabant ».

FRATERCVLVS, *parvus frater* (Iuven. IV, 98; cf. Cic. in *Verr. act.* II, III, 66). Est etiam cognom. rom. cuiusdam fratris Arvalis apud Marini pg. 69 (tav. VIII lin. 3, 11, 20): PRO · MAGISTRO · MAGISTERI · FRATERCVLI.

FRATILLI, villi sordidi in tapetis. Paul. pg. 90.

FRATRARE puerorum mammae dicuntur, quum primum tumescunt, quod velut fratres pares oriuntur, quod etiam in frumento spica facere dicuntur. Ita Paul. pg. 91. Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 463: « Fratrarent, turguerent, pubescerent ».

FRATRECA, *fraternâ*, adiect. f. abl. sg., a FRATER = *fra-ter*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 305 sq.). Tab. eugub. VIIb 2: REPER · FRATRECA = *pro re fraterna*, quod Grotefend *Rud. l. u.* VI 29 sq. exponit *pro re fratrica*. — Lanzius II 821 = 730 (cf. 767 = 675): « fratreca, *fratria, nome ambiguo; significa collegio di sacerdoti, e curia o simil parte di tribù* ».

FRATRECATE, vocabulum umbricum, quod exstat in tab. eugub. VIIb 1, a fratreco = *fraternus* (vide FRATRECA) et suff. -ate. Aufrecht et Kirchhoff II 305 ita scribunt: Fratrecate *nähmlich ist allem anschein nach eine weiterbildung von fratreks, wie rom. magistr-atus von magister, consul-atus von consul u. s. w., scheint also die würde und das amt eines* fratrexs *zu bezeichnen*. — Grotefendius *Rud. l. u.* VI 29 sq. explicat *fraternali*, quod ablativus esse potest adiectivi fratrecas seu fratrexs. Lanzio I 319 = 247, II 765 = 673, 821 = 730 est *fratriae* dandi casus, Passerium sequuto (*Paralip* pg. 325).

FRATRECI, *fraterno*, adiect. m. dat. sg.?, a fratreco = *fraternus*, quod e FRATER, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 38, 72, II 75, 307). Tab. eugub. VIIb 4: FRATRECIMOTAR · SINS · A · CCC = *magistro multae sint a(sses)* CCC (Aufr. et Kirch. II 308). Alii explicant *fratricae* vel *fratreci* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 30; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 97, 251). Lanzio I 284 = 219, II 768 = 676 est *fratriae* dat. sing.

ƧꓘƎᗡꓘAᗡ8 (fratreks), *caput fratriae* (magister), proprie *fraternus*, nominat. sg. 3 decl., quod recentioribus literis FRATREXS scribebant Umbri, a ᗡƎꓘAᗡ8 (FRATER) = *fratres* (Aufr. et Kirch. I 72, 81, 105, II 126, 304, 328 sq.). Tabula eugubina Va 23 et Vb 1 sq.: ᗡVꓘƧƎƎꓘ : ƎꓘV : ƧꓘƎᗡꓘAᗡ8 : AI8Ǝ : V⅃ꓘ⅃Ǝ⊖Ǝ (ehvelklu feia fratreks ute kvestur) = *decretum faciat magister aut quaestor*. Item tab. VIIb 1: PISI · PANVPEI FRATREXS · FRATRVS ATIERSIER · FVST = *qui quandoque magister fratribus Attidiis fuerit*. — Grotefendio *Rud. l. u.* III 5, VI 29 sq., VII 9 est *fraterna* adiectivum, et Lanzio I 381 = 298 et 821 = 730 modo *fratres*, modo *fratribus* (II 765 = 673). Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* exponit *fratrum rex* (frat-rexs).

FRATREXS. Vide art. praeced.

FRATRIA, *uxor fratris* (Paul. pg. 90). Gloss. apud Labb.: « Fratria, *εἰνάτηρ* ». Non. XIX, 6 = pg. 557: « Fratriae appellantur fratrum inter se uxores ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

FRATRISSA, *uxor fratris* (= FRATRIA). Isid. *Orig.* IX 8: « Fratris uxor fratrissa vocatur ».

FRATROM, *fratrum*, subst. m. genit. pl. 3 decl., antiquioribus literis ꟽVᗡꓘAᗡ8 (fratrum), cuius nominat. pl. FRATER, apud Umbros (Lanzius II 765 = 673, 821 = 730; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 52 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* VI 29 sq.; Zeyss *De subst. umbr decl.* § 11; Aufr. et Kirch. I 52, 128 sq., II 305). Tab eugub. VIIb 1 sq.: FRATROM | ATIERSIO · DESENDVF = *fratrum Attidiorum duodecim*.

VᗡꓘAᗡ8 (fratru), *fratrum*, subst. m. genit. pl. 3 decl pro ꟽVᗡꓘAᗡ8 (fratrum) = FRATROM, apud Umbros (Lanzius II 735 = 643, 743 = 651, 821 = 630; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 49 et 53; Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VII 9; Aufr. et Kirch. I 94, 128, II 321 sq., 329, 331, 350, 367, 379; Huschke *Die osk und sab. spr.* I, 71 et 95). Tabula eugub. IIa 21 et 35: VIꟼƎII+A : V+AᗡA8 : ƎИI+AИ : ᗡƎꟼAIИV+Ǝꟼ (petruniaper natine fratru atiieriu) = *pro Petronia gente fratrum Attidiorum;* tabula eugubina IIb 26

VI٩ƎII⊦ꟼ VΩ⊦ꟼΩ8 : ƎИI⊦ꟼИ : ΩƎ⅃ꟼIIƧVƆ (vusiiaper natine fratru atiieriu) = *pro Vusia gente fratrum Attidiorum;* tab. Va 12: VI٩ƎIIꓘꟼ : VΩꓘꟼΩ8 : IꓘꟼΩꓘV⅃٩ꟼ (arputrati fratru atiieriu) = *arbitratu fratrum Attidiorum.* Item tabula eugubina Va 24 seq. et 27: VI٩ƎIIꓘꟼ : VΩꓘꟼΩ8 : VΩꟼꓘ : VΩꓘƧƎΛ (mestru karu fratru atiieriu) = tabula eugubina Vb 3 sq.: VΩꟼꓘ : VΩꓘƧƎΛ : VI٩ƎIIꓘꟼ | : VΩꓘꟼΩ8 (fratru atiieriu mestru karu) = *maior pars fratrum Attidiorum.* Adde tabular. eugubinar. Va 29 - Vb 1 sq. verba haec: | : ƧꓘƎΩꓘꟼΩ8 : ꟼIƎ8 : VƖꓘƖƎ⊙Ǝ | VΩꓘꟼΩ8 : ꓘVИƎ VΩꓘƧƎƆꓘ : ƎꓘV (enuk fratru ehvelklu feia fratreks ute kvestur) = *tum decretum faciat magister aut quaestor;* et tab. III 5 sq.: ꓘƧV8 : ƧVƧΩƎW : VΩꓘꟼΩ8 | : ƎΩV⅃ (pure fratru mersus fust) = *qui fratrum —bus fuerit.*

WVΩꓘꟼΩ8 (fratrum), *fratrum,* subst. masc. genit. pl. 3 decl. = FRATROM, quod saepius scribitur VΩꓘꟼΩ8 fratru, sed minus recte: nominat. pl. ΩƎꓘꟼΩ8 (FRATER), apud Umbros (Lanzius II 821 = 630; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 53 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV 25; Aufr. et Kirch. I 49, 128 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 201). Exstat in tab. eugub. III 10.

ƧVΩꓘꟼΩ8 (FRATRVS), *fratribus,* subst. m. dat. pl. 3 decl., cuius nominat. pl. ΩƎꓘꟼΩ8 (FRATER), apud Umbros (Lanzius II 707 = 615, 765 = 673; Grotefend *Rud. l. u.* V 25, VI 29, VII 7, 9, 12; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16 et nt. 26; Aufr. et Kirch. I 105 sq., 128 sq., II 302, 353, 358). Tab. eugub. Vb 8 et 13 sq.: FRATRVS · ATIERSIR = tab. VIIb 1 FRATRVS ATIERSIER h. e. *fratribus Attidiis.*

§ 2. *Fratribus,* abl. pl. (Aufr. et Kirch. 128 sq.) in compositis umbricis Ǝ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratrus-pe) pro ΩƎ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratrus-per) = *pro fratribus.* Vide art. sqq.

Ǝ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratruspe), *pro fratribus,* abl. pl., rectius ΩƎ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 fratrus-per, vox composita ex ƧVΩꓘꟼΩ8 (FRATRVS) = *fratribus* dat. vel abl. pl. et praep. Ǝ⅃ (pe) pro ΩƎ⅃ (PER) = rom. *per* (Aufr. et Kirch. I 98). Tab. eugub. III 28 sq.: ƎI٩ƎIIꓘꟼ | Ǝ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratruspe atiierie) = *pro fratribus Attidiis,* quod Grotefend *Rud. l. u.* VII 31 vertit *pro fratribus Atiersiis* et Lanzius II 701 = 609 *a fratribus Atiieriatibus.*

ΩƎ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratrusper), *pro fratribus,* minus recte Ǝ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratrus-pe), compositum ab umbrico ƧVΩꓘꟼΩ8 (FRATRVS) = *fratribus* dat. vel abl. pl. et praep. ΩƎ⅃ (PER) = rom. *per* (Lanzius I 320 = 248, II 699 = 607, 737 = 645, 827 = 736; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 25; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VIII 31; Aufr. et Kirch. I 98, 105, 157, II 137, 302, 379). Tab. eugub. IIa 2: ƎI٩ƎIIꓘꟼ : ΩƎ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 fratrusper atiierie = tabula eugubina III 23 seq.: ƧƎI٩ƎIIꓘꟼ | : ΩƎƧ⅃VΩꓘꟼΩ8 (fratrusper atiieries) vel tab. III 28 sq.: ƎI٩ƎIIꓘꟼ | Ǝ⅃ƧVΩꓘꟼΩ8 (fratruspe atiierie) h. e. *pro fratribus Attidiis.*

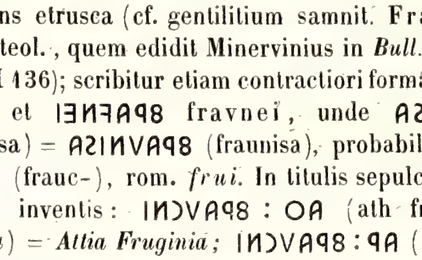
FRATVENTIVM, oppidum excisum in Calabria (Plinius III, XVI, 3 « Fratuertium »), cuius incolae appellantur Fratuentini. Inscr. apud Mommsen n. 1317 (cf. Henzen ad Orell. n. 3108): D · PATER · SENATORIS · M | P · OPPIVS · GAL · MARCELLI|NVS · SPLENDIDVS · EQVES · R · P · N · P | PRON · P · AB · N · CVR · CIVITATIVM | COMPLVRIVM · PRINCEPS · COL · AECLANENS | PATRONVS · COMPS · FRATVENTINOR NERETINOR | SIBI · ET · EPPIAE · FIRMAE · VXORI · KARISSIMAE | ET · TETTAEO · MARCELLINO · NEPOTI | VIVVS FECIT.

-ƆVꟼ٩8 (frauc-), rad. etrusca in voc. IИƆVꟼ٩8 fraucni vel IƎИƆVꟼ٩8 frauc-nei, comparanda cum osc. -ꓘV98 fruk-, lat. *fruges, fructus,* quae ad rad. sanscr. bhug (edere, vesci), inserto *r,* trahit Boppius *Gloss. scr.* pg. 247. Huc fortasse pertinent gentilitia etrusca IИVꟼ٩8 frau-ni et IƎИꟻꟼ٩8 frav-nei, abiectâ gutturali, sicuti in *fruor* e *frugor, frumentum* e *frugmentum.*

IИƆVꟼ٩8 (fraucni), fortasse *Fruginia* = IƎИƆVꟼ٩8 fraucnei, gens etrusca (cf. gentilitium samnit. Fraucius in titulo puteol., quem edidit Minervinius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II 136); scribitur etiam contractiori formâ IИVꟼ٩8 frauni et IƎИꟻꟼ٩8 fravnei, unde ꟼƧIИƆVꟼ٩8 (fraucnisa) = ꟼƧIИVꟼ٩8 (fraunisa), probabiliter e rad. -ƆVꟼ٩8 (frauc-), rom. *frui.* In titulis sepulcralibus ad Clusium inventis: IИƆVꟼ٩8 : Oꟼ (ath fraucni, n. 601 bis *a*) = *Attia Fruginia;* IИƆVꟼ٩8 : ٩ꟼ (ar fraucni, n. 601 bis *d*) = *Arria Fruginia;* IИƆVꟼΩ8 : OΩꟼ⅃ (larth fraucni, n. 599; cf. n. 600), IИƆVꟼ٩8 : ƧIΩꟼ⅃ (laris fraucni, n. 515) et IИƆꓘꟼ٩8 : O⅃ (lth fraucni, n. 516) = *Lartia Fruginia.* — Familia *Fruginia* exstat apud Fabr. cap. IX n. 200 pg. 623 (L · FRVGINI · QVARTI).

IƎИƆVꟼ٩8 (fraucnei), *Fruginia* (?), gens etrusca (= IИƆVꟼ٩8 fraucni et IƎИꟻꟼ٩8 fravnei), fortasse e rad. -ƆVꟼ٩8 frauc-, rom. *frui.* In ossuario clusino n. 601 bis *b:* IƎИƆVꟼ٩8 : IO٩ꟼ⅃ (larthi fraucnei) = *Lartia Fruginia.*

ꟼƧIИƆVꟼ٩8 (fraucnisa), *Fruginisia* (?) h. e. *Fruginii uxor* (= ꟼƧIИVꟼ٩8 fraunisa), cogn. muliebre etr. a coniugio deductum. Ossuarium clusinum n. 601 bis *c:*

lege: thania larci fraucnisa ca, h. e. *Tannia Larcia Fruginii uxor C.*

ИƎAꟼ8 (fravn). Vide voc. sq.

⅃AИVAꟼ8 (FRAVNAL) et ⅃AИƎAꟼ8 (fravnal), fortasse *Fruginiâ* (aliis *Froniâ*), cuius rectus casus IИVAꟼ8 frauni. In titulo clusino n. 704bis ex ossuarii operculo: ⅃AИVAꟼ8 | AIИVꟼƎMVƆ : I+ИAIƎƧ (seianti cumerunia fraunal) = *Seiantia Cumerunia Fruginiâ* nata. Ossuarii clus. operculum n. 490:

ИƎAꟼ8 : ƎꟼƎMVƆ : ꟼA
A⅃

lege: ar cumere fravn|la (fraunal?) = *Arrius Cumerius Fruginiâ* (?) natus. Adde titulum etrusco-rom. n. 949: ARIA BASSA | ARNTHAL FRAVNAL h. e. *Aria Bassa Aruntiâ Fruginiâ* nata (*Frauniae fil.*, Lanzi I 173 = 133 n. 50).

IƎИƎAꟼ8 (fravnei), *Fruginia* (?), gens etrusca, = IИVAꟼ8 frauni, ut mihi videtur, pro IИƆVAꟼ8 fraucni, quod vide. In titulo clusino num. 598: IƎИƎAꟼ8 : O⅃ (lth fravnei) = *Lartia Fruginia.*

IИVAꟼ8 (frauni), *Fruginia* (?), gens etrusca; scribitur etiam IƎИƎAꟼ8 fravnei, ut mihi videtur, pro IИƆVAꟼ8 fraucni et IƎИƆVAꟼ8 fraucnei, sicuti ⅃AИVAꟼ8 (FRAVNAL) et [⅃A]ИƎAꟼ8 fravnal pro fraucnial, et AƧIИVAꟼ8 fraunisa pro AƧIИƆVAꟼ8 fraucnisa, e rad. -ƆVAꟼ8 (frauc-) = rom. *frui* (Lanzius II 352 = 281 n. 38, a gr. *φρονέω*, unde nomen adiect. *φρόνιμος* = *prudens*, quod et est nomen virile). In titulis clusinis: IИVAꟼ8 OA (ath frauni, n. 601bis*a*) = *Attia Fruginia*, et IИVAꟼ8 : VA (au frauni, n. 601) = *Aula Fruginia.*

AƧIИVAꟼ8 (fraunisa), *Fruginisia* (Fruginii uxor?), = AƧIИƆVAꟼ8 fraucnisa, cognomen muliebre (vide IИVAꟼ8 frauni = IИƆVAꟼ8 fraucni). In ossuario clusino n. 1013: AƧIИVAꟼ8 : I+ИAIƎƧ : IOꟼA⅃ (larthi seianti fraunisa) = *Lartia Seiantia Fruginii uxor.* Aliis est *Fronisia* (Passeri *Paralip.* pg. 11) vel *Fronia* (Lanzi II 352 = 281 n. 38).

FREGELLAE, *Φρεγέλλαι* (Strabo V, III, 10) vel *Φρέγελλα* (Plutarch. in *C. Gr.* III, 1) vel *Φρεγέλλη* (Dionys. *Legat.*, App. *De reb. Samn.* IV, 1), oppidum dirutum, et olim colonia Latii in Volscis ad Lirim fluvium (Antonini *itiner.* pg. 303 et 305 « Fregellano » inter Frusinonem et Fabrateriam), prope hodiernum oppidum *Ceprano*. Traditur conditum fuisse a Latino Silvio (Polyb. VIII, III*a*, 6 sq. excerpta ex Eusebio). Steph. Byz.: *Φρέγελλα, πόλις Ἰταλίας, ἣ τὸ μεν ἀρχαῖον ἦν Ὀπικῶν, ἔπειτα δὲ Οὐολουσκων ἐγενέτο.* Liv. VIII, 22: « Secutus est annus [U. C. CDXXVII] nulla re belli domive insignis, P. Plautio Proculo, P. Cornelio Scapula consulibus; praeterquam quod Fregellas (Sidicinorum is ager, deinde Volscorum fuerat) colonia deducta ». Et IX, 12: « Inter haec Satricani ad Samnites defecerunt, et Fregellae colonia necopinato adventu Samnitium (fuisse et Satricanos cum iis satis constat) nocte occupata est. timor inde mutuus utrosque usque ad lucem quietos tenuit: lux pugnae initium fuit; aliquamdiu aequam, et quia pro aris ac focis dimicabatur, et quia ex tectis adiuvabat inbellis multitudo, tamen Fregellani sustinuerunt. Fraus deinde rem inclinavit, quod vocem audiri praeconis passi sunt; *Incolumem abiturum, qui arma posuisset.* ea spes remisit a certamine animos, et passim arma iactari coepta. Pertinacior pars armata per aversam partem erupta; tutiorque eis audacia fuit, quam incautus ad credendum ceteris pavor: quos circumdatos igni, nequidquam Deos fidemque invocantes, Samnites concremarunt. » Et epit. lib. LX: « L. Opimius praetor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit. Fregellas diruit ». Iul. Obseq. cap. XC: « Fregellae. quae adversus Romanos coniuraverunt, dirutae ». Sil. Ital. V, 541: « hunc tristes luxere Fregellae Multiplicem proavis »; et VIII, 477: « obsessae campo squalente Fregenae (?) »; et XII, 529: « Et, quae fumantem texere giganta, Fregellae Agmine carpuntur volucri ». Cf. Vell. Paterc. I 14, II 6, et Plin. XXXV, XLV, 3. — Incolae dicti sunt Fregellani (Liv. IX 12, XXVI 9, XXVII 10, 26 sq.), *Φρεγελλάνοι* (Diod. XIX, CI, 3; Dionys. *Legat.*; Plutarch. in *Marc.* XXIX, 11; Appian. loc. cit.). Liv. XXVI, 9: « Fregellanus ager ad Lirim fluvium ». Idem IX, 28: « Is (*C. Poetelius dictator*), quum audisset arcem Fregellanam ab Samnitibus captam, omisso Boviano ad Fregellas pergit. unde nocturna Samnitium fuga sine certamine receptis Fregellis, praesidioque valido inposito, in Campaniam reditum maxime ad Nolam armis repetendum ». Diod. loc. cit.: *Τὸ δὲ λοιπὸν στρατόπεδον ἀναλαβὼν Κόϊντος Φάβιος, ὃς ἦν αὐτοκράτωρ ᾑρημένος, τήν τε Φρεγελλανῶν πόλιν εἷλε καὶ τῶν ἀλλοτρίως διακειμένων πρὸς τὴν Ῥώμην τοὺς ἐπιφανεστάτους ἐζώγρησε. Τούτους δὲ τὸν ἀριθμὸν ὄντας πλείους τῶν διακοσίων ἀπήγαγεν εἰς Ῥώμην, καὶ προαγαγὼν εἰς τὴν ἀγοράν, ῥαβδίσας ἐπελέκισε κατὰ τὸ πάτριον ἔθος.* Cic. *Agr.* II, 33 « Fregellanum bellum »; Colum. III, 2 « Fregellana vitis ». — Fregellanus est etiam cognom. rom. apud Liv. XXVII, 10 (M. Sextilius Fregellanus). In basi marmorea apud Grut. 240 col. 3: Q · FAELIVS FREGELLANVS.

FREGENAE, *Φρεγῆνα* (Strab. codd. V, II, 8 *Φραιγῆνα* vel *Φρεγηνία*), oppidum Etruriae maritimum (Plin. III, VIII, 2), inter Alsium et Portum Romanum (Antonini *itin.* pg. 300), fortasse ubi nunc *la Torre di Maccarese* (Nibby *Dintorni di Roma* II, 279 sgg.). Liv. *Epit.* lib. XIX (cf. XXXVI, 3): « Coloniae deductae sunt Fregenae, in agro Sallentino Brundusium ». Cf. Sil. Ital. VIII 475, ubi nonnulli legunt Fregellae; Raoul-Rochette *Hist. des col. gr.* lib. III ch. 5, et in *Journal des Sav.* an. 1849 pg. 51.

FREGINATES, incolae oppidi cuiusdam in Latio (fortasse Fregina vel Freginum), quorum meminit Plinius III, IX, 11.

-ʘƎᗡ8 (freh-), radix umbrica, pro frek-, mutatà gutturali in aspirationis signum, fortasse rom. *fric-are*, ital. *freg-are*. Alii aliter opinantur. Vide 8Ǝ+ʘƎᗡ8 freh-tef et V⅄ʘƎᗡ8 freh-tu.

8Ǝ+ʘƎᗡ8 (frehtef), *—es?*, subst. m. acc. pl. 3 decl., fortasse e rad. -ʘƎᗡ8 freh- pro frek- = rom. *fric-are* (?). Tab. eugub. II a 26: V+ᗡƎ8 : 8Ǝ+ʘƎᗡ8 (frehtef fertu) = *—es ferto* (cf. Aufr. et Kirch. II 385). Alii exponunt *frictis* h. e. *frixis extis* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 21, 25, VIII 12, 36); alii *fructus* acc. pl. (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126); alii *fracta, frensa* vel *fressa*, « epiteto di arva » (Lanzi II 745 = 653, 821 = 730). Cf. Lassen. *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 52, et vide voc. sq.

V⅄ʘƎᗡ8 (frehtu), *frictum* (?), particip. perf. pass. acc. sg. n. 2 decl. apud Umbros, e rad. -ʘƎᗡ8 freh- pro frek-, fortasse rom. *fric-are* (Aufr. et Kirch. I 40, 78, 91, 117, 146 sq.). Tab. eugubina IV 30 sq.: V⅄Ǝ8Яʘ : V⅄ʘƎᗡ8 | ƎИV⅃ (pune frehtu habetu) = *thus* (?) *—um habeto* (cf. Aufr. et Kirch. II 377), quod Grotefend *Rud. l. u.* VII 32, 35 (cf. VIII 12, 23, 36) vertit *pane fricto habeto*. Aliis est *fructum* acc. sing. (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126). Lassenius *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 52 comparat frehtu et frehtef cum rom. *rectus*. Vide 8Ǝ+ʘƎᗡ8 frehtef.

ЯIƎq8 (freia), *Freia*, nomen muliebre. In tegula etr. n. 123: ЯIƎq8I+ƧЯ8 (fasti freia) = *Fausta Freia*. Alii exponunt *Fausta Veria* (Lanzi II 413 = 342 n. 274, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 164). — Cf. gentilitium Freius (Murat. 1785, 36; 1980, 4) et Fria (Grut. 385, 4). Inscr. campana apud Mommsen n. 1909: A · FREIO · A · F · GAL | MERCVRIAL | AMATIAE · Q · F · MAXIM | VXORI | P · L · FREIS · FILIEI · FECERVNT.

ƎИ⅃Ǝq8 (frelne), gentilitium etr., pro frelnei, quod exponitur *Prilnia* seu *Prilia*, fortasse a fluvio *Prille* (Lanzi II 360 = 289 n. 68. Cf. *Lettere Gualfond.* n. IX, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 15). In titulo etrusco n. 406: ƎИ⅃Ǝᗡ8 : ⅃IƎ↓ИЯO (tanchvil frelne) = *Tanaquil Prilnia* (?). Scripsit Lanzius loc. cit.: *Altri vorrà legger* Praenia *o* Proinia ..... *Forse è da* πρηνὴς pronus, *corrispondente a* curvus, *che similmente si ha in Etruria.* Frelnei comparo cum gentilitio Ferennius (Fabr. cap. IX, n. 183 pg. 621), et cum Frenius (Grut. 1157, 4; Fabr. cap. IX n. 199 pg. 623), a Frenus (Murat 1353, 2). Vide voc. sq.

⅃ЯИMƎᗡ8 (fremnal), fortasse *Ferenniâ* vel *Freniâ*, nomen mulieris abl. sg. (vide ƎИ⅃Ǝq8 frelne, et cf. ƎИMƎq remne), in ossuario etr. n. 2569 ter.

FRENDESCO, *frendeo* vel *frendo*. Not. Tiron. pg. 153 « Frendet, frendescit »

FRENTANI, Φρεντανοὶ (Strabo V, IV. 2, VI, III, 8 et 11 Ptol. III, 1), populi Italiae inter Picenum et Apuliam, ita appellati a Frentone fluvio, nisi a Frentro, fortasse Frentanorum oppido (vide ⱵƎᗡTИƎᗡ8 frentrei). Liv. IX, 45; Caes. *De bell. civ.* I, 23; Plin. III, XVII, 1; Sil. Ital. VIII 519, XV 567. Ager Frentanus memoratur a Liv. XXVII 43, et regio Frentana a Plinio III, XVI, 4. Cf. ANXANVM et LARINVM, quorum incolae cognomine Frentani, et inscr. apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 5878, ubi ⏀PENTANΩN, genit. pl. Vide FORENTVM, et cf. Βορεοντῖνοι apud Scylac. § 15.

Ǝ+ЯИI+ИƎq8 (frentinate), *Frentinatius* (Ferentinatius?), gentilitium etr., quod ab oppido Ferentino derivatur (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 321 n. 4). In ossuario perus. n. 1000: Ǝ+ЯИI+ИƎq8 : OИqЯ (arnth frentinate) = *Aruns Ferentinatius.*

FRENTO -onis, Apuliae fluvius portuosus (Plin. III, XVI, 4). Hodie dicitur *Fortore.*

FRENTRANVS, *Frentanus*, adiect. ad Frentanos pertinens. Est cognomen virile in lapide apud Mommsen n. 6779 (C · IVNIVS FRENTRANVS). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 309.

ⱵƎᗡTИƎᗡ8 (frentrei), *Frentri?*, locat. sg., quod fortasse fuit Frentanorum oppidum (cf. Avellino in *Bull. arch. nap.* IV 26, Friedlander *Osk. münzen* s. 41, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 309 et apud Fiorelli *Annali di numismatica* I 42, 105 sg., Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 142 sq.), in nummo aeneo n. 2856. Cf. MVИᗡƎTƎᗡ8 (freternum) et FRENTANI, unde FRENTRANVS.

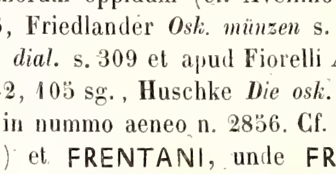

FREQVENTARIVM, *frequentem*. Paul. pg. 93.

FRESILIA, oppidum Italiae in Marsis, a Romanis captum (Liv. X, 3). Cf. gentilitium Fresidius apud Grut. 684, 10, et Murat. 1168, 4.

FRETENSIS. Vide FRETVM.

MVИᗡƎTƎᗡ8 (freternum) legitur in nummo argenteo n. 2857 (cf. VИᗡƎƧИƎ8 fensernu, ⱵƎᗡTИƎᗡ8 frentrei et FRENTANI), de quo ita scripsit Avellinius (in

Bull. arch. nap. IV, 26): *Non mancano ragioni che mi farebbero credere alla esistenza di una città marittima che avesse portato altra volta il nome di* Phreternum *conservato nella nostra moneta. Chi sa che non sia stata la moderna* Termoli *denominata* Interamnia, *come si crede, in un antica*

iscrizione, *e da molti scrittori*, *di età però meno antica? È a notarsi che questa città trovasi presso al mare a lato del fiume* Tiferno, *il quale però costantemente ne' codici di Tolommeo chiamasi* Φίτερνον. Φίτερνον *è voce assai vicina a* Phreternum, *ed il nome d'Interamnia è manifestamente romano*, *e fu forse surrogato all'antico e patrio da' conquistatori romani.* Cf. Friedlander *Osk. münzen* s. 64 sq.

FRETRIACVS, φρετριακὸς ionice pro φρατρικὸς, h. e. qui alicui fratriae est adscriptus (cf. Ignarra *De phratriis*, et umbr. FRATRECATE). Vide inscr. apud Fabr. cap. VI n. XVI et 74 sq. pg. 456, et cf. gentilitium Fretrius apud Murat. 954, 8.

FRETVM, absolute pro Fretum siculum. Inscr. antiquissima (App. n. LVII lin. 6): AD · FRETVM. Fretensis = *fretialis*, est adiect. ad fretum pertinens. Vide Forcell. s. v. *fretialis*, *fretensis* et *fretum*.

FRI-. Vide umbr. FRIF et FRITE.

FRI, *segetes?*, subst. f. acc. pl. 3 decl. sine casus desinentia pro FRIF, apud Umbros, in tab. eugub. VIa 30, 32, 40, 50, VIb 32, 34 (Aufr. et Kirch. I 128, 156).

FRIGDARIVS, *frigidarius*, adiect., per syncopen. Lucil. apud Prisc. pg. 546 = 909 P.: « Sallere muraenas, mercem in frigdaria ferre ».

FRIGEDO, *frigus*, subst. f. apud veteres. Varro apud Non. II 544 = pg. 139, et III 97 = pg. 206: « Atque ut igni fervido medullitus Aquiloniam, intus servat frigedinem ».

FRIGILLA. Vide FRINGILLA.

FRIGVTTIRE. Vide FRINGILLA.

FRIF, *segetes* (?), subst. f. acc. pl. 3 decl., quod minus recte scribitur FRI, pro frit-f e rom. FRIT, quod trahitur ad rad. FER-, rom. *ferre* (Aufr. et Kirch. I 33, 81, 91, 128, II 156, 158 sq., 163). Exstat in tab. eugub. VIa 42, 52, VIb 13, VIIa 17, 30. — Fri et frif pro *frugibus* sumit Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, 15, 18, 26, et Lassen *Beitr.* etc. s. 52 pro *rure* (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 400). Cum gr. φρέαρ, φρεῖαρ, them. φρεῖατ- id comparat Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 122.

FRICAE, *saxa*, ad fricandum apta, apud Siculos. Cf. Plin. XXXVI, 9. Lucil. Iun. *Aetna* vs. 526 sqq.:

« Quin ipsis quaedam Siculi cognomina saxis
Imposuere Fricas, etiam ipso nomine signant
Fusilium esse notas; nunquam tamen illa liquescunt
Quamvis materies foveat succosior intus,
Nec penitus venae fuerit commissa molari. »

FRINGILLA vel frigilla vel fringuilla (ital. *fringuello*). Paul. pg. 90: « Fringilla avis dicta, quod frigore cantet et vigeat; unde friguttire ». Adde Varr. *De l. l.* VII, 104 pg. 161.

FRINIA vel Frinium, oppidum Liguriae, quod Cluverius *Ital. ant.* pg. 77 statuit fuisse in ea regione, quae dicitur *Val di Prino*. Incolae appellantur Friniates. Livius XXXIX, 2: « C. Flaminius consul, cum Friniatibus Liguribus in agro eorum pluribus proeliis secundis factis, in deditionem gentem accepit, et arma ademit: ea quia non sincera fide tradebant, quum castigarentur, relictis vicis, in montem Auginum confugerunt. confestim secutus est consul. Ceteri effusi rursus, et pars maxima inermes, per invia et rupes deruptas praecipitantes fugerunt, qua sequi hostis non posset. ita trans Apenninum abierunt. qui castris se tenuerant, circumsessi expugnati sunt. » Alii legunt Briniates, ut in libro XLI, 19: « Cis Apenninum Garuli, et Lapicini, et Hercates; trans Apenninum Briniates fuerunt ».

FRIXORIVM vel frictorium, sartago (τήγανον), in qua quidpiam frigitur, a supino *frixum* vel *frictum*. Gloss. apud Labb.: « Frixorium, τήγανον ».

FRIT, dicitur illud « summa in spica iam matura, quod est minus quam granum (Varro *De r. r.* I, 48) », a *frio*, vel a φρίσσειν, ut Pontedera. Cf. umbr. FRIF.

FRITE, *ritu*, subst. m. abl. sg. 3 decl., quod comparatur cum sanscr. prîti, zend. â-frîti, e rad. prî (diligere), gr. φιλ- (Aufr. et Kirch. I 33, 92, 121, II 141, 198. Tab. eugub. VIa 24 sq., et tab. VIb 8, 27: FRITE · TIO[M] · SVBOCAV · SVBOCO = *ritu te preces precor*. tab. VIb 15, VIIa 20, 23, 33 sq., 36: [F]RITE · TIOM SVBOCAV = *ritu te precor*. Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 32 *rite* exponit. — Grotefend *Rud. l. u.* IV, 9: « Frite ablativus est nominis substantivi, cuius adiectivum *fretus* (confisus) e latina lingua notum est, sicut τὸ θρέττε apud Aristophanem *Eq.* 17 *fiduciam* (θράσος) significantis ». — Lanzio I 374 = 292 (cf. II 821 = 730) frite est *fiatis*, a *fio*.

FRITILLA, pultis genus, quod in sacrificiis adhibebatur. Plin. XVIII, XIX, 2: « Et hodie sacra prisca, atque natalium pulte fritilla conficiuntur ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

FRONDIS, *frons -dis*. Vide FRVNS.

FRONE, *frontone*, abl. sg. per syncopen. Est cogn. rom. in fragm. inscr. apud Marini *Arval.* pg. 169: ..... RIONES · ET · SEVIRI ..... | DEDI · K · OCT · ANVLLINO · II · ET · FRONE | COS.

FROS. Vide FRVS.

FROSETOM, *fraudatum?*, particip. perf. pass., nominat. sg. n. 2 decl. (Aufr. et Kirch. I 116, 145, 147, II 149, 151; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 418, VIII 37). Tab. eugub. VIa 28, 37 et VIb 30: FROSETOMEST = tab. VIa 47 FROSETOM · EST, quod exponit Lanzius II 752 = 660 sq. φρον-ητον est, *intellectum est* vel *mente conceptum est*, a φρόνεω, *intelligo*; Lassen *Beitr.* etc. s. 46 sqq. et 52 *rogatum est*, Grotefend *Rud. l. u.* IV 11 et 15 *proditum est*.

FROSETOMEST. Lege FROSETOM EST.

FRVGAMENTA, a frugibus appellata. Ita Paul. ex Festo

pg. 91, ubi cf. Müller et Forcell. *Lexic.* s. h. v.; et vide FRVGMENTVM.

FRVGES, *Phryges*, apud Ennium, teste Cic. *Orat.* cap. 48. Alii legunt BRVGES, quod vide.

FRVGMENTVM, *frumentum*, substant. n. apud veteres (cf. FRVGAMENTA). Auct. lib. *De nom. rat.*: « olim enim dicebant frugmentum, nunc *frumentum* profertur ».

?. . IƆꟼ8 (frvi. .), nomen mulieris, abl. sg. (ꓘAИ . . . IƆꟼ8) in ossuario clus. n. 504.

-ꓘVD8 (fruk-), *fruor* e *frugor*, radix osca (= etr. -ƆVAꟼ8 frauc-) in voc. 8VITИTꓘVD8 (fruk-tatiuf) = *fruc-tus*. Trahitur ad rad. sanscr. bhug (edere, cibare). Cf. Bopp *Gloss. scr.* pg. 247.

8VITИTꓘVD8 (fruktatiuf), *fructus* vel *fructu*, subst. masc. nominat. sg. (Guarinius *In cippum osco-abell. divinatio* pg. 41 et 44; Peter *Sprach und schrift der Umbrer* etc. s. 49; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 167; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 17, 31 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 40; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 423) vel abl. sg., secundum Mommsen *Die unterit. dial.* s. 310. Radix est -ꓘVD8, lat. *fruc-* vel *frug-*, etr. -ƆVAꟼ8 frauc-. Cippus abellanus n. 2783 lin. 20 sqq.:
-ꓘVD8 · ƧꟽƎDƎT | [ꟿꟽИ]ꟽ · ƧꟽƎꓘꓘИDИꓘИƧ · ƧꟽƎƧꟽƎ
ЯI... | .....VDVTVП · VꓘꟽИꟽVꟿ .... | .... D8 · 8VITИT
quod Mommsen op. cit. s. 119 legit: eíseís sakarakleís íním tereís fruktatiuf fr[uktatiús] múíníkú pútúrú[mpíd fus]id, et vertit: *eius sacelli et terrae messione messio communis utrorumque erit.* Alii aliter legunt. Aufrecht et Kirchhoff I 167: eíseís sakarakleís í[ním] tereís fruktatiuf fr[uktatiuf] múíníkú pútúru[mpíd estu]d; et Huschke op. cit. s. 34: eíseís sakarakleís í[ním eíseís] tereís fruktatiuf fr[uktatiuf] múíníkú púturu[mpíd fus]id h. e. *eius sacelli et eius agri fructus fructus utrorumque erit.* — Guarinio op. cit. et *Lex. osco-lat.* pg. 37 est italicum *fruttato*. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 43: « froktatiof per metathesin pro *frutectis* sive *fruticetis* scriptum est, quemadmodum Servius ad Virg. *Ecl.* I 40 *frutecta* (*fructeta*) inquit, scholastici vocabant. Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 423 sq. et V 4.

FRVCTETVM, *frutectum* (arbusta), subst. n. Serv. ad Virg. *Ecl.* I, 40 (« Ipsi te fontes, ipsa haec arbusta vocabant »): « Arbusta: fructeta, scholastici vocabant ». Vide voc. praeced.

FRVCTVLVS, diminut. fructus. Est cogn. rom. Clodius Fructulus memoratur in *Dig.* XXXVI, III, 1 § 11. — Iulia Fructula exstat in lapide apud Paulovich *Marm. Tragur.* p. 36.

FRVMEN, genus pultis in sacris adhibitae. Arnob. VII, 230. — Frumen pro *rumen* est summa gulae pars, per quam cibum lingua demittit in ventrem (Donat. ad Ter. *Ad.* V, VIII, 27); vel tractus gulae, qua cibus in alvum demittitur (id. ad Ter. *Phorm.* II, II, 18). Cf. Serv. ad *Georg.* I 74 et ad *Aen.* I 182.

FRVNS -dis, *frons -dis* (ital. *fronda*), subst. f. apud veteres, qui etiam FRVS proferebant. Ennius *Ann.* vs. 266 (ed. Wahlen) apud Charis. pg. 105 P.: « russescunt frundes »; et *Ann.* vs. 562 apud Auson. *Idyll.* 12 in *Grammaticomast.* 19: « populea fruns ». Cf. Priscian. pg. 27 = 554 P. « frundes pro frondes », et Vel. Long. pg. 216 (vide CONSOL). — Apud antiquiores sing. nominativus erat frondis, teste Servio ad Virg. *Georg.* II, 371.

FRVNS -tis, *frons -tis* (ital. *fronte*), subst. fem. (cf. osc. ƧVꓘ8 frus et ꓘƎTИVꓘ8 frunter). In titulo venafr. apud Murat. 1663, 8 (Mommsen n. 4671): IN·FRVNTE. Legitur etiam IN FROTE pro *in fronte* in titulo apud Grut. 1139, 12 = Fabr. cap. I n. 309 pg. 53 et Lupi pg. 113.

ƆAꟼИ[ꟼ]ꓘ8 (frvntac), fortasse *fulgurator*, subst. m. apud Etruscos, ut primus docuit Lud. Bourguetius in *Dissert. corton.* I 15, fortasse a gr. *βροντάω*, *tono* (Olivieri *Marm. pisaur.* pg. 62; cf. Amaduzzi *Alphab. vet. etrusc.* § 9, Lanzi II 652 = 565, et Hier. Amati in *Giorn. arcad.* XII 361), vel ab hebr. ברק barak = *fulguravit* (Maffei *Osserv. lett.* VI, 13, 173). Legitur in lapide bilingui umbro-etr. n. 69. Cf. BONO DEO | BROTONTI apud Fabr. cap. x n. 203 pg. 698.

ꓘƎTИVꓘ8 (frunter), *Frunterus* vel *Fronto?*, cogn. samniticum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 174 et 310; Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III 119; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 154). Exstat in lapide samnitico n. 2879. *La voce* frunter, inquit Lanzius II 611 = 525, *può esser cognome da* Fronia, *onde gradatamente si propagano* Fronetia *e* Froneteria. *Potrebbe anco derivarsi da* *φροντίω* curam gero, *e tradursi* curatrice. Et Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 16: « *frunter*, et *vincter*, mihi nomen est, casusque recti. Graecis *φροντὶς* est *cura*: — *a cura* i. e. *curator*, aut *curam agens* ». Micalio *Storia* etc. I pg. 290 nt. 47 est cognomen, a patria, ut *Frentanus*.

ƧVꓘ8 (frus), *Frons* (?), cognomen virile apud Oscos, comparandum cum rom. FROS et FRVNS = *frons* (Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 12 = XXXVI), in titulo pompeiano n. 2818 (vide ЯƎƧПV upsed). Cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III 119.

FRVS vel fros, *fruns* (frons) vel *frondis*, ital. *fronda*, subst. f. Charis. pg. 105: « Frus huius frundis, quod sic ab Ennio est declinatum, *Annalium* lib. VII [vide FRVNS -dis]. Frus sine *n* litera, ne faciat, inquit Plinius, frontis, quasi non dicatur nisi frons *τὸ μέτωπον*, quodque se probare dicit, quoniam quum *u* non recipiebat *us*, nec etiam vertet in *o*. Varro *Rerum rusticarum* lib. 1: *Ulmos et populos, unde est fros.* Idem *Antiquit. rom. hist.* lib. 15: *Fros, foenum, messis* ».

FRVSINO -onis, *Φρουσίνων* (Plaut. *Capt.* IV, II, 103; Diod.

Sic. XX, LXXX, 4; Ptolem. III, 1; Strab. codd. V, III, 9: Φρούσινον), oppidum Volscorum prope Hernicos, nunc *Frosinone* (Antonini *itin.* pg. 303 et 305 « Frusinone »). Cf. Liv. XXVII, 37; Iuven. III, 224; Sil. Ital. VIII 398 et XII 532 (« bellator Frusino »). — Front. *De col.* pg. 105: « Frusinone, oppidum, muro ductum. Iter populo non debetur. Ager eius veteranis est assignatus »; pg. 138: « Frusinona, oppidum muro ductum. Iter populo debetur etc. »; et pg. 134: « Frixinona oppidum etc. » — Incolae appellantur Frusinates (Plin. III, IX, 11). Agrum Frusinatem memorat Liv. XXVI, 19. Cf. Cic. *ad Att.* XI, 4 = n. 392, et XI, 13 = n. 108.

FRVSTILLVM, diminut. *frusti*. Cf. Arnob. II, 84 (frustilla ignea) et VII, 231 (frustilla parvula).

FRVTILLA, illicium Veneris, a *fruor*. Gloss. apud Labb.: « Frutilla ἴυγξ ». Vide FRVTIS.

FRVTINAL, templum Veneris Fruti (Paul. ex Festo pg. 90). Vide voc. sq.

FRVTIS, cognomen Veneris. Solin. II, 14: « Simulacrum dedicat Veneri matri, quae Frutis dicitur ». Müller in Festo pg. 90 ad voc. FRVTINAL: « Scaligerus probabiliter nomen Fruti ex Ἀφροδίτη natum esse existimat; ab Etruscis sic esse corruptum, conieci *Etrusc. rerum* III, 3 (II, 74). Idem Scalig. acutissime hinc iyngos, Veneriae aviculae, nomen ducit, quod servatum est in Glossar. Labb. [vide FRVTILLA]; quamquam ei adversatur Salmas. *Exerc. Plin.* pg. 50 col. 2 ». Cf. August. *De civ. Dei* IV, 21 « diva Fructesca ».

ƧȢ (fs), *Fausta*, praenomen etr. per compendium scriptum (vide ꟾ+ƧAȢ fasti), sicuti ꟼꓘ lr pro ꟾOꟼAꓘ larthi = *Lartia*. Exstat in tegula etr. n. 945.

FSME, in tab. eugub. VIb 55. Lege ESME.

-V8 (FV-), *fu-ere*, rad. umbrica (et osca) = sanscr. bhû (esse), in verbis ꟼIV8 (fuia) = *fuat* (sit), V+V8 (FVTV) = *esto*, FVTVTO = *fitote* (estote), +ƧƎIV8 (fuiest) = *erit*, +ƧV8 (FVST) = *fuerit*, [+]ИƎꓷV8 (FVRENT) = *fuerint*. Cf. V8Iꓷ+ tri-fu = *tribum*, TRIFOR = *tribus*.

-V8 (FV-), *fu-ere*, radix osca (et umbrica; vide art. praeced.) = sanscr. bhû (esse), in verbis ƧИꟼ8V8 (fu-fans) = *erant*, FVID = *fuat* (sit), ЯƎƧV8 (fusíd) et FVST = *fuerit*.

-V8 (fu-), fortasse *fu-ere*, radix etrusca, in verbis ƎꓘMV8 fuśle et ꟾꟼƎꓘMV8 fuśleri.

FVAM, fuas, fuat, *sim, sis, sit*, vel *fuerim* cet.; ab antiquo *fuo* (gr. φύω) = *sum*, e rad. *fu-* = umbr. et osc. -V8 (FV-). Fuam invenitur apud Plaut. *Bacch.* I, II, 48, IV, IX, 110, et *Mil.* II, VI, 112, et apud Iul. Valer. *De rebus gestis Alexandri*, III 65. — Fuas apud Plaut. *Capt.* II, III, 71 et 83; *Pers.* I, I, 52; *Trin.* II, I, 32. — Fuat apud eundem *Amph.* III, IV, 2; *Aul.* II, II, 56; *Capt.* II, II, 10; *Epid.* IV, II, 14; *Mil.* II, III, 28, et II, VI, 12; *Merc.* V, II, 3; *Poen.* V, II, 125; *Trin.* II, IV, 193; *Truc.* IV, I, 11. Adde Marcii vatis carmen apud Liv. XXV, 12: « iis fuat esca caro tua ». Vet. plebisc. apud Censorin. *De die natali* cap. 24: « Praetor urbanus qui nunc est quique post hac fuat duos lictores apud se habeto ». Terent. *Hec.* IV, III, 4: « Fors fuat pol ». Lucr. IV, 641: « aliis fuat acre venenum ». Virg. *Aen.* X, 108: « Tros Rutulusve fuat ». Cf. Mart. Capella § 262. — Fuant pro *sint* vel *fuerint* dixit Plautus *Epid.* V, I, 13; *Pseud.* IV, III, 12. — Nonius II, 330 = pg. 111: « Fuam, *sim* vel *fiam*. Pacuvius Duloreste: *Responsa explanat, mandat ne matri fuat Cognoscendi usquam, aut contuendi copia.* Titinnius Fullonia: *Perii hercle vero; Tiberi nunc tecum obsecro, Ut mihi subvenias, ego ne maialis fuam.* Livius Hermiona: *Obsecro te Anchiale, matri nequid tuae advorsus fuas.* Afranius Promo: *Cave ne pendeas, si fuas in questione.* Ennius Hectoris lytris: *At ego omnipotens te posco, ut hoc consilium Achivis auxilii fuat* ».

FVGACITAS, *fuga*. Gloss. apud Labb.: « Fugacitas, φυγή ».

FVGALIA, festa, quae Romae celebrabantur VI kal. mart., in memoria fugatorum regum. Aug. *De civ. Dei* II, 6.

FVGITOR, qui fugit. Plaut. *Trin.* III, II, 97: « Credo ad summos bellatores acrem fugitorem fore ».

FVET, *fuit*, in titulo rom. ex Scipionum sepulcro, n. 2078 lin. 4.

ƧИꟼ8V8 (fufans), *erant*, imperf. indic. 3 pers. plur. apud Oscos (cf. FVFERE) e rad. -V8 fu- (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 7, 49, 51; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 423), in cipp. abell. n. 2783 lin. 10. Alii *fuant* vel *fuerint* interpretantur (Corssen), alii *fuerunt* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298; Ebel in *Zeitschr.* cit. II 58. Cf. Aufr. et Kirch. I 107, 164). Huschkius autem id repetit a *facio*, et explicat *fecerunt* (*Die osk. und sab. spr.* s. 38).

FVFERE, bis legitur in carm. fratr. Arval. (n. 2692), et semel scalptoris vitio EVRERE; exponitur *fieri* (Lanzi I 144 = 110), vel *fueris* (Hermann *Elem. doct. metr.*), vel *fuere*, ab antiquo *fuo* (Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 95). Alii furere legunt et vertunt (Grotefend *Gross. lat. gramm.* II 290; Klausen *De carm. fratr. Arval.*; Galvani *Delle genti* etc. pg. 425). Cum osc. ƧИꟼ8V8 fufans id comparat Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298.

ƎꓘȢV8 (fufle), *Fufius* (?), cognom. virile apud Etruscos (cf. ƧИVꓘ8V8 fufluns, quo appellatur *Bacchus*). Inscr. clusina n. 611: ƎꓘȢV8 | ꓘAИIꓘIƎ · ƎИIꟼƎ⊗ : OA (ath herine vipinal fufle) = *Attius Herennius Vibenniā natus Fufius*.

ИVꓘ8V8 (fuflun), Vide ƧИVꓘ8V8 fufluns, quod sequitur.

ƧИVꓘ8V8 (fufluns) et MИVꓘ8V8 (fufluns), *Bacchi* nomen apud Etruscos (Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. LXXXII, LXXXVII, XC, *Ueber die gotth. der Etr.* anm. 10, et in

Ann. dell'Inst. arch. V = 1833 pg. 186, 192 sq.; De Witte et Braun in *Ann.* cit. XVII = 1845 pg. 395, XXIII = 1851 pg. 149; S. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXV 194 et LXXXV, 146) fortasse idem ac βύβλινος vel βίβλινος, quasi *Byblinus* vel *Bubleus* (vide BVBLEVM), secundum Grotefend in *Ann.* cit. VII = 1835 pg. 274 sg. Invenitur in etruscis speculis: n. 2468 MИVИ8V8 fufluns cum *Semele* (AИM3Ƨ semla) et *Apolline* (VИVИA apulu); et n. 2501 ƧИVИ8V8 fufluns cum helenaia. Adde n. 477 (ИVИ8V8 fuflun), et n. 43 (8V[8И]VNV fuflunu). Cf. ƎИVI8VƆ (vufiune) = VOFIONE, Umbrorum deus. *Io pure son d'avviso*, ait Cavedonius (*Congetture sopra alcuni specchi etr.* pg. 347; cf. *Bull. dell'Inst. arch.* 1841 pg. 140), *che la voce etrusca* phuphluns *sia nome appellativo, derivato da voce greca e divenuto proprio di Bacco presso gli Etruschi; ma invece di cercarne l'origine nel nome* Byblinos *di senso troppo limitato e lontano, parmi trovarla nella voce greca* φλαω, φλεω, φλιω, φλοω, *donde se ne derivano tante altre greche e latine* (*v. Schneider* Lexic. gr. h. v.). *Eliano* (Var. Hist. III, 41) *scrive che i Greci ab antico chiamarono* Bacco Φλεωνα *con nome derivato da* φλυειν, *che valse* fruttar bene, ευκαρπειν. *Plutarco* (Oper. T. II p. 683 E) *narra come alcuni fra i Greci solevano sacrificare a* Bacco, *o sia* Dionisio Phloeo, Φλοιῳ Διονυσῳ. *L'antico Scoliaste di Apollonio Rodio* (Argon. I, 115) *riferisce come* Fliunte *città dell'Acaia fu così nominata da* Fliunte figliuolo di Bacco *e di Ctonofile; e soggiunge che* Bacco *altresì denominossi* Fliunte: και αυτος δε Διονυσος ΦΛΙΟΥΣ ωνομαζετο, απο του φλυειν τον οινον, ο εστιν ευθενειν. *Nell'Etimologico Magno* (v. Φλω) *leggesi* ΦΛΕΥΣ ο Διονυσος εν χιῳ, παρα το ευκαρπειν: *ed in Esichio trovasi la* glossa φλεω, Διονυσου ιερον. *Siccome dal semplice* φλαω, φλαζω, *per raddoppiamento si fece* παφλαζω, *così da* Φλευς, Φλιους, *potè farsi* Παφλευς, Παφλιους, Παφλιουντος; *e quindi conforme all'indole dell'etrusco idioma* phuphluns *mutando la tenue* π *nell'aspirata* φ, *siccome fecesi in* Φερσεφονα *del dialetto eolico* (Maittaire p. 151).

8V[8И]VNV (fuflunu). Vide supra ƧИVИ8V8 fufluns.

AIV8 (fuia), *fuat* (sit), pro fuiat, coniunct. praes. 3 pers. sg., e rad. -V8 (FV-) = *fu-ere* (Aufr. et Kirch. I 55, 57, 82, 141, 143, II 366; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 377). Tab. eugub. III 1: AIV8 : VИVƧƎ (esunu fuia) = *sacrificium fiat*, vel *omen fiat* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 27 sq., VIII 38). Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VIII 38, et Lanzi I 370 sg. = 289, II 694 sg. = 602 sg., cui esunufuia est ποιήσων, *futurus*, « *da* ποιῶ facio, *con la caratteristica del futuro* ησων ».

FVID, *fuat* (sit) = sanscr. bhûjât, coniunct. praes. 3 pers. sg. apud Oscos, e rad. FV-, *fu-ere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 26 sqq.; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 58 sq., V 6, 9. Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 62). Tab. Bant. n. 2897 lin. 27 sq.: CENSTVR · BANSAE [NI PIS FV]ID = *censor Bantiae ne quis sit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88); lin. 28: NEP · CENSTVR · FVID = *neque censor sit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88); et lin. 29: IZIC · POST · EIZVC · TR · PL · NI · FVID = *is post ea tr. pl. ne sit* (Mommsen s. 148, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88). Fuid pro *fuerit* vel pro imperandi modo obsoleti *fuo* sumit Guarinius (*Comm.* V 124 sq., 170; *In cipp. osco-abell. div.* pg. 149; *Lex. osco-lat.* pg. 37). Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII tab. 2 ad pg. 305 explicat *fuit*. Cf. Bugge in *Zeitschr.* cit. VIII, 38 sqq.

ИƧƎIV8 (fuiest), *erit*, fut. 3 pers. sg., e rad. -V8 (FV-) = rom. *fu-ere* (Aufr. et Kirch. I 45, 55, 57, 82, 103, II 320; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 27; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 373). Tab. eugub. Va 8 sq.: ИƧƎIV8 : VAIƆ8IƆV | : ƎИVA : VAKA⊗IA : ИƎ (et pihaklu pune tribrisu fuiest) = *et piaculum quum — fuerit* (Aufr. et Kirch. II 325). — Lanzius II 705 = 603 exponit *fuet; factum erit* Grotefend *Rud. l. u.* VII 5, qui scribit op. cit. II 29 (cf. VII 8, VIII 38): « fuiest a fust aeque diversum puto, ac *fio* apud Romanos a *fuo* ».

FVIIT, *fuit*, perf. indic. 3 pers. sg., in titulo chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXVII n. 3.

FVISE, *fuisse*, infinit. perf. (cf. ESE = *esse*). In titulo ex Scipionum sepulcro n. 2708 lin. 2, et in lege *Thoria agraria* (App. n. LIX) cap. 19 (ADSIGNATVM ESSE FVISEVE IOVDICAVERIT).

?MIИVIV8 (fuiunis) in ossuario etr. n. 1646.

FVCENTES, populi Italiae, in Marsis, ad Fucinum lacum (Plin. III, XVII, 1). Vide ALBA § 2 et FVCINVS.

FVCILIS, *fulsa*; dicta autem quasi *fucata*. Ita Paul. ex Festo pg. 92, ubi cf. Muellerus.

FVCILLANS. Vide VOISGRA.

FVCINVS, lacus Latii, in finibus Marsorum; nunc *Lago Fucino* vel *Lago di Celano* vel *Lago di Tagliacozzo* (Liv. IV, 57; Plin. II, CVI 2, III, XVII 1 et 2, IX, XXXVII 31, XXXI, XXIV 19; Tacit. *Ann.* XII, 56; cf. Lycophr. vs. 1275 λίμνης τε Φόρκης Μαρσιωνίδος ποτά). Strabo V, III, 13: ἵδρυται δ' ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου λίμνης Φουκίνας πλησίον, πελαγίας τὸ μέγεθος· χρῶνται δ' αὐτῇ μάλιστα μὲν Μαρσοὶ καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι· φασὶ δ' αὐτὴν καὶ πληροῦσθαί ποτε μέχρι τῆς ὀρεινῆς καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὥστ' ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν, ἤτοι μεταστάσεις τῶν κατὰ βάθους ὑγρῶν σποράδην καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ' ἐπισυρρέουσιν, ἢ τελέως ἐκλείπουσιν αἱ πηγαὶ καὶ πάλιν συνθλίβονται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασὶ τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος· ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ πάλιν ῥεῖ. ἐκ δὲ τῆς Φουκίνας εἶναι τὰς πηγὰς ἱστοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος τοῦ τὴν Ῥώμην ποτίζοντος καὶ παρὰ τἆλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα. Plin. XXXVI, XXIV, 19: « Eiusdem Claudii inter maxime memoranda equidem duxerim, quamvis desti-

tutum successoris (*Neronis*) odio, montem perfossum ad lacum Fucinum emittendum, inenarrabili profecto impendio, et operarum multitudine per tot annos: quum aut corrivatio aquarum, qua terrenus mons erat, egereretur in vertice machinis, aut silex caederetur: omniaque intus in tenebris fierent, quae neque concipi animo, nisi ab iis qui videre, neque humano sermone enarrari possunt ». Cf. Svet. in *Claud.* cap. 20. Virg. *Aen.* VII, 759:

« Te nemus Anguitiae, vitrea te Fucinus unda,
Te liquidi flevere lacus ».

Inscr. apud Mommsen n. 5619 (Orell. n. 796): IMP · CAESARI · DIVI | NERVAE · FIL · NERVAE | TRAIANO · OPTIMO | AVG · GERMANICO | DACICO · PARTHICO | PONT · MAX · TRIB · POT · XXIII ..... | COS · VI · PATRI · PATRIAE | SENATVS · POPVLVSQ · ROM ..... | OB · RECIPERATOS · AGROS · ET · POSSESS ..... | QVOS · LACVS · FVCINI · VIOLENT ...... — Cf. S. Proia *Ricerche storico-fisiche sul lago di Fucino* in *Giorn. arcad.* LXII, 274 sgg.

§ 2. Fucinus lacus habitus est pro numine. Inscr. apud Mommsen n. 5491 (Orell. n. 1653): G · GAVIVS · L | F · C · VEREDIVS | C · F · MESALLA | FVCINO · V · S | L · M. Alia apud Henzen n. 5826 *a*: ONESIMVS AVG · LIB | PROC | FECIT · IMAGINIBVS ET | LARIBVS · CVLTORIBVS | FVCINI.

ꟼVꓭ8 (ful), *Fullo*, cogn. virile, nisi compendiatim exaratum fuit pro fulnial = *Folniá*, in tegula etr. n. 138. Cf. Lanzi II 408 = 337 n. 251. — Fullo est cognomen virile in titulis apud Grut. 292; 333, 5; 340, 3 (Mommsen n. 6907), et 651, 5; Fullus apud Grut. 598, 9 (Mommsen n. 6856). Vide IИꓶV8 fulni = FOLNIVS.

FVLBIVS, *Fulvius*, n. pr. m. in titulo hispanico apud Murat. 1169, 2 (MEMORIAE L · FVLBI · L · F etc.).

FVLGERATOR, *fulgurator* (qui fulgura mittit). Inscr. apud Grut. 21, 3: ARAM · IOVI · FVLGERATORI. Cf. aliam inscr. apud eundem n. 21, 4 (Orell. n. 1240).

FVLGERITA, *fulgurita*, subst. f.: ita vocatur villa, seu fundus, fulgure percussa. In titulo praenest. apud Orell. n. 4360: KASA CVI VOCABVLVM EST FVLGERITA. — Agma sive Fulgurita villa fuit locus in Africa, qui legitur in Antonini *itin.* pg. 59, et in Tab. Peuting. segm. VI*d*.

FVLGINIA vel Fulginium, Φουλκίνιον (App. *De bell. civ.* IV, 35), oppidum Umbriae inter Spoletum et Perusiam (ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους τῆς Περουσίας διεστηκός, App. loc. cit.); nunc dicitur *Foligno*. Sil. Ital. VII, 460 (cf. IV, 545):

...patuloque iacens sine moenibus arvo
Fulginia ».

Itin. hierosolym. pg. 613 « civitas Fulginis ». In tab. apud Murat. pg. 1095: CALPVRNIVS MAXIMVS FVLGINI. Oppidani dicebantur Fulginates (Plin. III, xix, 2; Orell. n. 98) vel Fulginiates. Inscr. apud Grut. 347, 1 (Henzen n. 6747): P · AELIO · P · F · PAPIR | MARCELLO etc. PATRONO | CIVITAT · FORO · FLA · FVLGINIA | ITEMQVE · IGVVINORVM etc. Cic. fragm. apud Prisc. pg. 348 = 768 P.: « G. Ancharius Rufus fuit e municipio Fulginate ». Idem apud eundem loc. cit. « in praefectura Fulginate ».

§ 2. Fulginia fuit dea tutelaris Fulginii. Inscr. apud Murat. 181, 4 (Orell. n. 2409): D · M | TVTILIAE LAVDICAE | CVLTRICES COLLEGI · FVLGINIAE.

FVLGORA, dea fulguris apud veteres, teste August. *De civ. Dei* VI, 10.

FVLGVRATVRA, *fulguratio*, subst. f. Serv. in Virg. *Aen.* I, 42: « ut testantur Hetrusci libri de Fulguratura: in quibus duodecim genera fulminum scripta sunt ».

FVLGVRIO, *fulgura emitto*. Naevius vs. 14 (ed. Ribbeck pg. 6) apud Non. II, 324 = pg. 110: « Suo sonitu claro fulgurivit Iuppiter ».

FVLGVRITVM, id quod est fulmine ictum [vide FVLGERITA], qui locus statim fieri putabatur religiosus, quod eum deus sibi dicasse videretur. Ita Paulus ex Festo pg. 92. Vide voc. sq.

FVLGVRITVS, particip. a *fulgurio*. Plaut. *Trin.* II, iv, 138: « Nam fulguritae sunt heic alternae arbores ». Cf. Lucil. apud Non. II 324 = pg. 110: « Luporum exactorem malvanum, et fulguritarum arborum ».

FVLFVLAE, Italiae oppidum, in Samnio, vi captum a Romanis (Liv. XXIV, 20; ubi codd. et edit. *filulae*, *fugifulae*, *fuifulae*, *furfulae*, *fursulae*, *fiusulae*, *fuisulae*, *fulsulae*).

FVLCINIA, Φουλκινία, C. Marii mater (Plutarch. in *C. Mar* III, 1). — Fulcina est cognomen muliebre apud Gruterum (483, 6; 838, 8).

FVLCINIVS, gentilitium etr. Cic. *pro Caec.* cap. 4: « M Fulcinius fuit — e municipio Tarquiniensi ». Hinc fundum Fulcinianum (Cic. op. cit. cap. 5 et 29). In titulo apud Grut. (1087, 1 = Mommsen n. 1968) L · FVLCINIVS · TRIO · COS (p. Chr. 31).

FVLLONIVS. Vide VИVꓶV8 (fulunu).

?IAИ[ꓶ]V8 (fulnai), *Folnia* (Fulonia), nomen muliebre (= IИꓶV8 fulni), fortasse legendum in titulo volaterrano n. 329 bis.

IƎИꓶV8 (fulnei), *Folnia* (Fulonia), nomen muliebre (IИꓶV8 fulni), in lamella plumbea volaterrana n. 314 *A* lin. 8.

IИꓶV8 (fulni), *Folnius* (Fulonius vel Fullonius), pro fulnie, gentilitium etruscum, quod apte Lanzius II 343 = 372 duxit a gr. φόλνυς [φόλυς], *rufus* (cf. φολύνω *inquino*). In titulo bilingui n. 251: IИꓶV8ƎIꓶƎA (aelie fulni) = *Aelius Folnius* (Q · FOLNIVS).

§ 2. *Folnia* (Fulonia vel Fullonia), = IИVꓶV8 fuluni vel IƎИVꓶV8 fulunei, in titulo clusino n. 602 bis

Cf. Lanzi II 411 = 340 n. 266; Orioli in *Album* XXII, 171; et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 150.

FVꓘᗡИI (fulrni), *Furinia* vel *Furinius* (?), gentilitium etr., in ossuarii perus. operculo n. 1091.

FVLTRVM, *fulcrum*, subst. n. Not. Tiron. pg. 118: « Fultrum, *fulcrum* ».

V⅃V8 (fulu), *Fullo* vel *Fullonius* (cf. IИV⅃V8 fuluni = *Fulonia*), fortasse cognomen etr. in tegula clus. n. 602.

MИV⅃V8 (fulum), quod legitur in cippo perus. n. 1914*B* lin. 5, Vinc. Campanario in *Giorn. arcad.* XXXIV, 213 est φύλλον, *folium*, et Sec. Campanario *Tav. perus.* (*Lessico* etc.) φυλή, *tribus*.

AИV⅃V8 (fuluna), *Fuloniā*, abl. sg. pro ⅃AИV⅃V8 fulunal, in titulo volaterrano n. 365 bis.

⅃AИV⅃V8 (fulunal), *Fuloniā*, abl. sg. (minus recte AИV⅃V8 fuluna), a IИV⅃V8 fuluni = *Fulonia* vel *Folnia*, nomen mulieris. Ossuarii volaterr. operculum n. 342 ter:

(. . . . . elusna l. fulunal) = ... *Volusenna Lartis* fil. *Fuloniā* nat.

IƎИV⅃V8 (fulunei), *Fulonia* (= IИV⅃V8 fuluni), gens etrusca. Ossuarii volaterrani operculum num. 329 ter:

I ƎИV⅃V8 : A⅃OƎƧ

(sethra fulunei) = *Setria Fulonia*.

IИV⅃V8 (fuluni), *Fulonia* vel *Fullonia* (= IƎИV⅃V8 fulunei), per contractionem IИ⅃V8 fulni vel IƎИ⅃V8 fulnei = *Folnia* (cf. ⅃V8 ful, V⅃V8 fulu et AИV⅃V8 fuluna), gens etrusca et romana, fortasse a gr. φόλυς h. e. *rufus* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 150 et nt. 3 sq.). In ossuarii perus. operculo n. 1469: IИV⅃V8 · AIAϽ · IOЯA⅃ (larthi caia fuluni) = *Lartia Caia Fulonia* vel *Folnia*. — Gentilitium Fullonius et Fullonia frequens est in lapid. rom. (T. Fullonius Bononiensis apud Plin. VII, XLIX, 6), raro Fulonia (Grut. 976, 5). *Fullonica* vel *Follonica* nunc est vicus in ora maris Tyrrheni; et *Follonica* vel *Follonica* mons in *Val-di-Chiana*.

FVNGINVS, adiect. e fungus. Plaut. *Trin.* IV, II, 9: « Pol, hic quidem fungino genere 'st, capite se totum tegit ».

FVNDANIVS, idem ac Fundanus, adiect. ad Fundos pertinens. Inscr. apud Fabr. cap. X n. 131 pg. 692 (Orell. n. 1539): HERCVLI FVNDANIO | TI · CLAVDIVS HABITVS | LVBENS VOTVM SOLVIT. Fl. Vopisc. in *Flor.* cap. 4: « Vinum, quo libaturus Tacitus fuerat in templo Herculis Fundanii subito purpureum factum est ». — Fundanius (Φουνδάνιος, Diod. XXIV, IX, 1 sq.) est gentilitium rom., in lapidibus et apud scriptores frequens. Cf. Varr. *De r. r.* I, I, 2.

FVNDI, Φοῦνδοι (Ptol. III, 1; Strab. V, III, 6), oppidum Latii, ad viam Appiam, inter Tarracinam et Formias (πόλις ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ κειμένη, Strab. loc. cit.; Antonini *itin.* pg. 108, 121, et Tab. Peuting. segm. V*e* « Fundis »; Itiner. Hierosol. pg. 611 « civitas Fundis »), nunc *Fondi*. Inscr. apud Cardinali *Diplom.* n. 161 (Henzen n. 5642): IOVI · POENINO | L · PACCIVS L · F · PAL | NONIANVS | FVNDIS | 7 · LEG · VI · VICTRICIS · P · F | EX · VOTO. Adde inscr. apud Grut. 391, 2 = Orell. n. 2951 (vide FORMIAE). — Eiusdem oppidi cives dicuntur Fundani. Inscr. apud Grut. 252, 4 (Orell. n. 821, ubi cf. Henzen): DOMITIAE | PAVLINAE · SORORI | IMP · CAESARIS | TRAIANI HADRIANI | AVG · FVNDANI | D · D. Alia apud Mommsen n. 4149 (Henzen n. 7037): L · RVNTIO · L · F · AEM | GEMELLO | AEDILI · II · QVINQ | QVOD · CVRAM · MVNERIS · PVBLICI | SPLENDIDE · ADMINISTRAVERIT | FVNDANI · AERE · CONLATO | L · D · D · D. Liv. VIII, 14 (vide FORMIAE): « Fundanis — civitas sine suffragio data [an. U. C. 417] ». Idem VIII, 19: « Eodem anno [U. C. 425] Privernas bellum initum: cuius socii Fundanii, dux etiam fuit Fundanus, Vitruvius Vaccus (vide PRIVERNVM) ». His datur latio suffragii (Liv. XXXVIII, 36; vide FORMIAE). — Fundanum agrum memorat Cic. *Agr.* II, 25; Fundana vina (Φουνδανὸς, Strab. loc. cit.) Plin. XIV, VIII, 5; Fundanum solum Ovid. *Pont.* II, XI, 28; lacum Fundanum Plin. III, IX, 6. Inscr. apud Henzen n. 7272: M · CLAVDIVS PRISCVS | REDEMPTOR · ALACO · FVNDANI | VIX ANN XXXV. — Fundanus est cognom. virile in titulis apud Gruterum.

FVNDIBVLARII, σφενδονῖται. Gloss. apud Labbaeum.

FVNDIBVLVM, *infundibulum*. Not. Tiron. pg. 62: « Fundibalum (sic), infundibulum ». Gloss. apud Labb.: « Fundibulum, χώνη ».

FVNDVLAE in oppidis dicuntur, ubi exitus non habetur. Varro *De l. l.* V, 145 pg. 56: « In oppido vici a via, quod ex utraque parte viae sunt aedificia. Fundulae a *fundo*, quod exitum non habent, ac pervium non est ».

FVNERATOR, *funerarius*, h. e. qui curam habet funeris. Gloss. apud Labb.: « Funerator, κηδευτὴς νεκροῦ ».

FVNNISILATICVS, nomen sabinum, de quo auctor *Epit. De nom. rat.* Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 356, et vide ALBVS.

FVNTES, *fontes*, apud veteres, testibus Prisc. pg. 27 = 554 P. (vide CVNGRVM) et Vel. Long. pg. 2216 (vide CONSOL). — Cf. voc. sq.

ƎᗡƎ⅃+ИV8 (funtlere), *in fontulis*, subst. m. loc. pl. 2 decl. (vide FVNTES = *fontes*), recentioribus literis FONDLIRE, a funt-ulo vel funt-lo = rom. *fontulus* (Aufr. et Kirch. I 53, 96, 103 nt. 1, 114, 120 sq., II 276 sq., 344). In tabula eugubina Ib 24 legitur: V+IƎ8:VIƎ⅃:Ǝ+V:VᗡBVᗡ:8VᗡIA:8IᗡV:ƎᗡƎ⅃+ИV8

(funtlere trif apruf rufru ute peiu feitu) = tab. VIIa 3: FONDLIRE · ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV · ꟻERFE MARTI h. e. *ad fontulos tres apros facito sive rubros sive piceos Cerfio Martio* (Aufr. et Kirch. II 279). De Grotefendii interpretatione vide FONDLIRE.

1V8 (fup), in titulo clus. n. 610 (cf. Ǝᒧ8V8 fufle).

FVRA, dea quaedam apud veteres, teste Mart. Capella § 164 pg. 218 (« Fura Furinaque et mater Mania »), ubi Grotius mallet leg. *Furia*.

FVRATRINVS, deus furandi (Mercurius), apud veteres, teste Varrone (?). Cf. Forcell. *Lexic.* ed. Lipsiae s. h. v.

ϘИƎꓷV8 (furenr), *fuerint*, perperam scriptum pro furent, fut. exact. 3 pers. pl. (cf. ꝉƧV8 fust = *fuerit*), apud Umbros, e rad. -V8 (FV-), rom. *fu-ere* (Müller *Die Etr.* I 55; Grotefend *Rud. l. u.* VII 6, VIII 37; Aufr. et Kirch. I 143, 146, II 103, 327). Tab. eugub. Va 22: ϘИƎꓷV8 : ꓷVꓘAИƧꓷƎꟼ : ꓷƎꓘAꓷ8 : ƎꟼA : ꓘƎ (et ape frater ṡersnatur furen[t]) = *et postquam fratres cenati fuerint.*

FVRERE? Vide FVFERE.

-8ꓷV8 (FVRF-), radix umbrica, fortasse = sanscr. bharbh (caedere), in verbis ʘA8ꓷV8 furf-ath = FVRFANT, et EFVRFATV.

ʘA8ꓷV8 (furfath), *—ant*, 3 pers. pl., pro furfat, idem ac FVRFANT, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 59, 97, 149, II 233). In tabula eugubina Ib 1 legitur: ʘA8ꓷV8 : 8ƎƎV : ƎИVꟼ (pune uvef furfath) = tab. VIb 43: PONNE · OVI · FVRFANT h. e. *quum oves —ant.* Vide voc. sq.

FVRFANT, *—ant* (3 pers. pl. = ʘA8ꓷV8 furfath pro furfat), verbum originis et significationis obscurae (cf. EFVRFATV), e rad. -8ꓷV8 (FVRF-), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 97, 149, II 233). Tab. eugub. VIb 43: PONNE · OVI · FVRFANT = *quum oves —ant*, quod vertit Grotefend *Rud. l. u.* V 7 et VI 22 (cf. V 16, 27, VIII 18) *postquam ovibus februarint.* — Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 363 exponit *purgant.* Lanzio II 765 = 673 est *furfure* (*post oves furfure aspersas*).

FVRFATV. Vide EFVRFATV.

FVRFENSIS. Vide FVRFO.

FVRFO, vicus Peltuinatium in Vestinis, nunc *S. Maria di Forfona.* In lapide apud Mommsen n. 6011 (Orell. n. 2488) lin. 1 sq.: L · AIENVS · L · F · Q · BAEBATIVS · SEX · F · AEDEM · DEDICAR[VNT] | IOVIS · LIBERI · FVRFONE etc. Adiect. Furfensis invenitur in eiusdem lapidis lin. 8 sq.: VENDITIO | LOCATIO · AEDILIS · ESTO · QVEM · QVOM · QVE · VEICVS · FVRFENS · FECERNT h. e. *venditio locatio aedilis esto, quemquomque veicus Furfensis fecerint* etc.; et lin 15: ID · QVE VEICVS · FVRF (*idque veicus Furfensis*).

?MAИ✱ϘV8 (furznaś). Vide MAИ✱ϘV8VИ nufurznas.

FVRINA. Vide FVRRINA.

FVRINVS, adiect. ad furem pertinens. Plaut. *Pseud.* III, II, 1 sq.: « Forum coquinum qui vocant, stulte vocant. Nam non coquinum 'st, verum furinum 'st forum ». — Furina est nomen mulieris apud Grut. 677, 10. Gentilitium Furinius exstat apud eundem (78, 3; 617, 3; 661, 7).

FVRIO -onis, *qui furit.* Est cognom. rom. in titulo apud Grut. 84, 4 (C · NVNNIVS C · F · SA · FVRIO).

FVRCILLES sive furcilla, quibus homines suspendebant. Ita Paulus pg. 88.

FVRCILLO vel forcillo. Plaut. *Pseud.* II, II, 36: « Vae tibi! tu inventus vero, meam qui forcilles fidem ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v.

FVRCVLAE Caudinae. Vide CAVDIVM.

FVRO, *—um?*, = VꓷV8 furu, subst. umbricum, fortasse acc. sg., quod legitur in tab. eugub. VIIa 52 (Aufr. et Kirch. I 55, II 297; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 28 et § 34 nt. 66). Grotefend *Rud. l. u.* V, 18 explicat *φόρον* s. *debita sacra.*

FVRRINA vel Furina vel Forina, dea apud Romanos eadem quae Furia, teste Cic. *De nat. deor.* III, 18. Varro *De l. l.* VI, 19 pg. 80: « Furrinalia Furrinae, quod ei deae feriae publicae dies is, quoius deae honos apud antiquos. Nam ei sacra instituta annua et flamen attributus: nunc vix nomen notum paucis ». Cic. ad *Q. fr.* III, I, 2 = n. 146: « ab eo ponticulo, qui est ad Furinae, Satricum versus ». Cf. Mart. Capel. § 104 pg. 219, ubi codd. nonnulli Furinna. In kalendario allifano apud Mommsen n. 4741 (Orell. II 395): [FERI]AE FVRRINAE. Forinarum fit occurrit in lapide apud Orell. n. 49: I · O · M · H · AVG · | SACR · GENIO FORINARVM | ET CVLTORIBVS HVIVS | LOCI etc.; et in alio apud Mommsen n. 6892 (Orell. n. 2551, Grut. 333, 2): P · POETELLIVS · P · L | SYRVS | LANISTA · AD · AR · FORIN|AR · ROM · DD · VIX | ANN · XLIIX | H · S · E. — Furinalia sunt sacra et feriae deae Furinae (Varr. loc. cit.). Paul. pg. 88: « Furnalia † sacra Furrinae, quam deam dicebant ». Varro *De l. l.* V, 84 pg. 33: « Horum (*Flaminum*) singuli cognomina habent ab eo deo quod sacra faciunt; sed partim sunt aperta partim obscura. obscura Dialis et Furinalis, quom Dialis a Iove sit, Diovis enim, Furinalis a Furina quoius etiam in fastis Furinales feriae sunt ». Adde VII, 45 pg. 138 (vide FALACER). In kalend. Maff. mens. iul. (Orell. II, 394): F · FVR ·, in Pinc. F · FVR · N LVDI | FER | FVRR. Cf. Gori *Mus. etr.* II 192, et Maff. *Osserv. lett.* IV 164.

FVRRIVS, *Furius*, n. pr. m. in titulo capuano apud Mommsen n. 3566 (L · FVRRIVS · L · L DION).

VꓷV8 (furu), *—um?*, = FVRO, subst. umbricum, fortasse

acc. sg., quod legitur in tab. eugub. Ib 42 (Aufr. et Kirch. I 55, II 297). De Grotefendii interpretatione vide FVRO.

ꓷꓤIИƎꟽ⊗ƎƧVꓷV8 (furusehmeniar). Lege: VꓷV8 furu ꓷꓤIИƎꟽ⊗ƎƧ sehmeniar in tab. eugub. Ib 42.

FVS, *fuerit*, futur. exact. 3 pers. sg., pro FVST, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 82, 143, II 227). Tab. eugub. VIb 40: PESNIS · FVS = *precatus fuerit;* quod Grotefend *Rud. l. u.* VI 22 (cf. II 29, V 27, VIII 38) vertit *precatus fueris.*

ꓤI⊦V8 (fusíd), *fuerit*, futur. exact. 3 pers. sg. apud Oscos, recentiori orthographia FVST (= umbr. ꓕƧV8 fust), e rad. -V8 (FV-), rom. *fu-ere* (Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3; Bugge et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 59, V 9; cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 65). Alii exponunt *erit* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298; Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 359, 372). Occurrit in cipp. abell. n. 2783 lin. 19.

FVSICIVS, *fusilis* (qui fundi et liquefieri potest), adiect. Not. Tiron. pg. 62: « Fusicius, fusilis ».

FVSIVS, *Fusius*, gentilitium rom. (= etr. MIꟼVΦ phuriś) antiquiori orthographia (e FVSVVS = *furvus*), teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 13 (vide VALESIVS). Livius I, 24: « Fetialis erat M. Valerius; patrem patratum Sp. Fusium fecit, verbena caput capillosque tangens ». Cic. in *Verr.* II, I, 42: « Cedo mihi leges Atinias, Furias Fusias ». Gentem Fusiam memorant lapides (Q · FVSIVS · Q · F · BAL, apud Murat. 476, 6 = Mommsen n. 5037; cf. Murat. 1313, 4), unde Fusinius (Grut. 126 col. 4) et Fusidius (Murat. 2039).

FVSCIANVS, ad fuscum pertinens. Est cognom. rom. in tabula marmorea apud Grut. 126 col. 1 (C · ALLIVS · C · F · FVSCIANVS). Cognomen Fuscenus invenitur in titulo rom. apud eundem (338, 4).

FVSCICVLENVS, derivativum fusci. Est cognom. rom. apud Mart. *Epigr.* II, 74.

FVSCILLA, diminutivum fuscae. Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 711, 4 (VALERIA · FVSCILLA).

FVSCINILLA, diminutivum fuscinae (cf. fuscinula in *Vulg. interpr. Exod.* XXVII, 3). Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 1141, 1 (FABIAE · FVSCINILLAE).

FVSCINVS, adiect. ad Fuscum pertinens, quod est cognom. rom. Seneca *Suasor.* cap. 4: « Et quia soletis mihi molesti esse de Fusco, quid fuerit, quare nemo videretur dixisse cultius ingeram vobis Fuscinas explicationes ». Cognom. Fuscinus et Fuscina inveniuntur in titulis apud Gruterum.

FVSCVLVS et Fuscula, diminutiva fusci et fuscae. Sunt cognom. rom. in tabella marmorea apud Grut. 525, 5 (L · ANFV'STIVS · L · F · SVB · FVSCVLVS · MAIOR), et in titulo apud Fabr. cap. III n. 8 pg. 119 (CORVNCANIA FVSCVLA). — Gentilitium Fuscius legitur in titulis apud Grut. et Murat.

ƎꓘMV8 (fuśle), fortasse *fuerit* (= osc. ꓤI⊦V8 fusíd vel FVST et umbr. ꓕƧV8 fust), pro fuś-et, cum ꓘ euphonico (cf. IꟼƎꓘMV8 fuśleri), e rad. etr. -V8 (fu-), rom. *fu-ere*, in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 13. Alii aliter interpretantur, ut Vinc. et Sec. Campanarii in *Giorn. arcad.* XXX 302, XXXIV 52 et *Tav. perus.* pgg. 7, 40, quibus fuśle est *tribus* ἀπὸ τῆς φυλῆς. Migliarinius *Zibaldone* mss. pg. 37 italice vertit *parente* vel *parenti*. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 100.

IꟼƎꓘMV8 (fuśleri), fortasse *fuerint*, cum ꓘ euphonico (vide ƎꓘMV8 fuśle = *fuerit?*), e rad. etr. -V8 fu-, in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 4. — Alii tamen exponunt φυλή h. e. *tribus*, *curia*, *fratria* (Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* pg. 47 et in *Giorn. arcad.* XXX, 302, 324; Sec. Campanarius *Tav. perus.* pgg. 11, 25). Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 26 italice vertit *i posteri*, *i discendenti*, *gli eredi*.

FVSSVS, *fusus*, particip. a *fundo*, per duo *s* apud veteres, teste Mar. Victor. pg. 2456 P. (vide AVSSVS = *ausus*).

ꟸƧV8 (FVST), *fuerit*, futur. exact. 3 pers. sg. (cf. ꟼИƎꓷV8 furenr pro furent = *fuerint*), quod minus recte scribitur FVS, apud Umbros, e rad. -V8 (FV-), rom. *fuere* (Lanzi I 362 = 282; Müller *Die Etr.* I, 55; Grotefend *Rud. l. u.* II 28, V 27, VIII 28; Aufr. et Kirch. I 55, 57, 91, 99, 143, 146, II 61, 228 sq., 299, 315, 321, 367; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 27; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 369; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 48. Cf. Passeri *Paralip.* pg. 326). Tab. eugub. Ib 7: ꟸƧV8 : ꟸꓤ⊗Iꓘ (pihaz fust) = tab. VIb 47 PIHOS · FVST h. e. *piatus fuerit;* tab. Ib 39, Va 18 sq.: ꟸƧV8 : VꟸIꟸꓷVꓘ (purtitu fust) = tab. VIIa 45 PVRDITOM · FVST et tab. VIb 42 PVRDITO · FVST h. e. *porrectum fuerit;* tab. VIb 39: PERSNIS · FVST et tab. VIb 40, 41 PESNIS · FVST = *precatus fuerit.* Item tab. eugub. III 5 sq.: ꓕƧV8 : ƧVƧꓷƎꟽ : Vꓷꓕꓤꓷ8 | : ƎꟼVꓘ (pure fratru mersus fust) = *qui fratrum —bus fuerit;* tab. Va 3 sq., 10 sq.: ꓕƧV8 | : ƎꓘΛVꓘ : IƧIꓘ : ꓷVꓕꓷƎ8ꟼꓤ (arfertur pisi pumpe fust) = *adfertor quicumque fuerit;* tab. Va 20: ꓕƧV8 : V8ꓤꓘƧ : ꓤꓷ8VƧ : Ǝꓘꓤ (ape subra spafu fust) = *postquam supra —um fuerit;* tab. VIa 7: SVE · MVIETO · FVST = *si mugitum fuerit;* tab. VIIb 1: PANVPEI FRATREXS · FRATRVS ATIERSIER · FVST = *quandoque magister fratribus Attidiis fuerit.* Occurrit etiam in compositis ꟸƧV8ꓤꟼƎꟸꓤ (a-tera-fust) = ANDERSAFVST vel ANDIRSAFVST h. e. *circumdederit.* Pro FVST tabulae eugub. VIb 47 legendum EFVST = *i-verit.*

FVST, *fuerit*, futur. exact. 3 pers. sg. apud Oscos (cf. FVID = *fuat*) = umbr. ꟸƧV8 (FVST), e rad. FV-, rom. *fu-ere* (Guarini *Comm.* V, 149. 173. *In comm. V exc.*

pg. 40 sq., *Lex. osco-lat.* pg. 23; Müller *Die Etr.* I 31 nt. 62 et s. 55; Klenze *Phil. abhandl.* s. 43 nt. 62, s. 44 nt. 67, s. 54 nt. 116 et nt. 119; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 61, 65, 72; Aufr. et Kirch. I 146, II 61; Corssen, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 15, 23, III 218, V 8; Kirchhoff *Stadtr. von Bantia* s. 27, 31; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 112, 359, 372 sq.; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 48. Cf. Ebel in *Zeitschr.* cit. II, 58). *Erit* exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298. Tab. Bant. n. 2897 lin. 19: PIS · CEVS · BANTINS · FVST = *qui civis Bantinus fuerit;* lin. 22: PAEI EIZEIS · FVST · PAE ANCENSTO · FVST = *quae illius fuerit, quae incensa fuerit;* lin. 23: SVAE · PRAEFVCVS · POD · POST · EXAC · BANSAE · FVST = *si praefectus aliquando posthac Bantiae fuerit;* lin. 28: NEI · SVAE · Q · FVST = *nisi q. fuerit*, NEI · SVAE · PR · FVST = *nisi pr. fuerit.* Adde lin. 1, 29 et 30. Cf. Mommsen op. cit. s. 145, 148, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88. — Franchinio in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 309 FVST est rom. *sit.*

FVSTEREC. Lege FVST EREC (tab. eugub. VIIb 1).

FVSTIARIVS, h. e. qui fuste verberat. Gloss. apud Labb.: « Fustiarius, ξυλοκόπος, ὁ τύπτων ξύλῳ ». In inscr. apud Fabr. cap. VII n. 382 pg. 529: FVSTIARIO SVPPLICIO SE NOVERIT ESSE SVBDENDVM; ubi Grut. 1114, 6 habet FVSTVARIVS. Vide vocc. sqq.

FVSTIGATVS, participium a *fustigo.* Gloss. apud Labb.: « Fustigatus, βακλισθείς ».

FVSTIGO, *fuste percutio* (vide FVSTIARIVS et FVSTIGATVS). Gloss. apud Labb.: « Fustigo, ξυλοκοπῶ, τὸ τύπτω ξύλῳ », et « Fustigo μαστιγόω »

FVSTIFE. Lege FVST IFE (tab. eugub. VIb 39).

FVSTSERSE. Lege FVST SERSE (tab. eugub. VIb 41).

FVSVRARIVS, *fusor*, h. e. qui fusuram facit. Not. Tiron. pg. 62: « Fusura, fusurarius ».

FVSVVS, *furvus*, adiect. apud veteres. Hinc FVSIVS = *Furius.* Scaurus pg. 2252 P. (vide LASES = *Lares*): « Item *furvos* dicimus, quos antiqui fusvos ».

FVTAVIT. Vide FVTO § 2.

FVTIO, *fundo.* Prisc. pg. 131 = 631 P.: « futio (ex quo compositum effutio) futilis ». Gloss. apud Labb.: « Futio, ἐκχέω ».

[ꓘAИ+V8] (futnal), *Fotiniâ* (vel *Fotia?*, cum И euphonico), nomen muliebre abl. sg. (= ?ꓘИAИꓘV8 futnanl et AИ+V8 futna), fortasse ἀπὸ τοῦ φῶς, φωτός, *lux*, ut coniecit Lanzius II 367 = 296 n. 99. Ossuarium etr. n. 399: [ꓘAИ+V8 ƎꓘИƎƆ OqAꓘ] (larth cvenle futnal) = *Lars Cilnius Fotiniâ* natus. Conferenda sunt tamen in lapidibus rom. Fotidius et Fotidia (1), Fututia (2), Foto (1), Phota (2), Photis (3), Photus (4), Photius (5), Photinus (6).

AИ+V8 (futna), *Fotiniâ*, ut mihi videtur pro ꓘAИ+V8 futnal. Ossuarium etr. n. 376: AИ+V8 · ƎꓘИƎƆ Aꓘ (la cvenle futna) = *Lars Cilnius Fotiniâ* natus.

?ꓘИAИꓘV8 (futnanl), *Fotiniâ*, meliori orthogr. ꓘAИꓘV8 futnal. Olla etr. n. 387: ꓘИAИꓘV8 : [ƎꓘИ]ƎƆ : VA (au cvenle futnanl) = *Aulus Cilnius Fotiniâ* natus.

FVTO, *arguo.* Paul. pg. 89: « Futare *arguere* est, unde et confutare. Sed Cato hoc pro *saepius fuisse* posuit ». Gloss. Isid. « Futo, ἐλέγχω ». Gloss. apud Labb.: « Futo, ἐλέγχω »; et « Futat, ἐλέγχει ».

§ 2. *Futo*, *saepe sum*, quod usurpavit Cato, teste Paul. pg. 89 (vide § praeced.). Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 463: « futavit, *fuit* »; et pg. 264: « futavere, *fuere* ».

FVTORVS, *futurus*, participium, ab antiquo *fuo* (sum). Grut. 311, 2: IN · FVTORO · PERSEVERET.

ꟻƎЯTV8 (futreí), quod et scribitur ꟻƎЯTVV8 fuutreí, dat. sg., nomen est deae cuiusdam apud Oscos, fortasse eiusdem quae Venus Fisica (in lapide pompeiano apud Orell. n. 1370 = Mommsen n. 2253), h. e. Dea Dia vel Libera vel Ceres, a φύω, *gigno*, *creo* (cf. FRVTIS et FRVTINAL), secundum Henzen (in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 398) et Mommsen (*Ann.* cit. pg. 420 sg., et *Die unterit. dial.* s. 310 sq.). Tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 4: ꟻNIꟻЯЯƎK · ꟻƎЯTV8 (futreí kerríiaí) = *Veneri* (?) *geniali* (Mommsen s. 128), vel *Fetri* (*deae faeturae*) *augustae* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3, 8). In eadem tab. *B* lin. 5 legitur ꟻƎЯTVV8 fuutreí = *Veneri.* Fortasse futreís (. . ƎЯTV8 futre. .) genit. sg. legendum in titulo beneventano n. 2895 (Mommsen op. cit. s. 176 et 310; Huschke op. cit. s. 156 sq.). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 127 sqq., Kirchhoff et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 42, III 419, VI 26.

V+V8 (FVTV), *esto*, imperat. 2 pers. sg. (cf. FVTVTO = *estote*), apud Umbros, e rad. -V8 (FV-) = rom. *fuere* (Lanzi I 375 = 293; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 31; Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 17, 23; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 36; Aufr. et Kirch. I 55, 57, 91, 143, II 138, 161, 246). Tab. eugub. VIa 30, 33, 40: FVTV · FOS vel FVTV · FONS (tab. VIa 42, 50, 52, VIb 11, 13, 32, 34, VIIa 13, 17, 31, 49) = *esto volens* [*Die Grabovie* vel *Fisovi Sancie* vel *Tefre Iovie* vel *Praestita Cerfia* vel *Tursa Iovia*]. Lanzius II 753 sgg. = 661 sgg. *fito* vel *fias* exponit.

(1) Grut. 684, 9; 872, 1; — Doni cl. XIV n. 6; — Murat. 1168, 3; 1510, 4; 1780, 32.

(2) Mommsen n. 5579 = Murat. 1558, 3

(1) Grut. 922, 10.

(2) Doni cl. VII n. 19, = Murat. 944, 2, et Mommsen n. 5453.

(3) Murat. 1011, 11; 1619, 28.

(4) Grut. 916, 6; Murat. 1000, 3.

(5) Grut. 617, 1.

(6) Grut. 650, 7; Murat. 971, 3.

Pessime Passerius *Paralip.* pg. 326: « Haec vox *lucem* et *virum* significat; fortasse idem ac *Lucesius* ».

§ 2. *Esto*, imperat. 3 pers. sg. (Grotefend *Rud. l. u.* VII 20 sq., 28; Aufr. et Kirch. I 143, II 212, 246, 377). Tab. eugub. II a 21 sq.: V+V8 : ƎΑqƎ1 | VИVƧƎ (esunu perae futu) = *sacrificium* — *esto*, pro *sacrificium fito* (Corssen *De Volscor. lingua* pg. 21). Tab. eugub. II a 42 sq.: V+V8 : V+I+ΩV1 | VИVƧƎ (esunu purtitu futu) = *sacrificium porrectum esto;* tab. eugub. II a 43: V+V8 : ƧИΑƧɅƎ1 : VƆIΑƧΑ : ɅƎ+ΑƆ (katel asaku pelsans futu) = *catulus cum ara —andus esto;* tab. III 14: V+V8 : VИVƧƎ : ƆIVΩƎ (eruk esunu futu) = — *sacrificium esto;* tab. IV 31 sq.: VYV8 | : VYIYΩV1 (purtitu futu) = *porrectum esto.* — Lanzius II 744 = 652: « Futu, *da* futare, augere; *ond'è* mactus, i. e. magis auctus. *È usato sustantivamente e può corrispondere al* magmentum *dei Latini: così diceasi ogni sacrificio, e ogni oblazione, supponendosi essere per gli Dei un aumento di onore* ».

FVTVTO, *fitote* (estote), imperat. 2 pers. pl. (cf. FVTV = *esto*), apud Umbros, e rad. FV- = rom. *fu-ere* (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 48; Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 23; Peter *Sprach und schr.* etc. s. 36; Aufr. et Kirch. I 55, 61, 143, II 246; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 478). Tab. eugub. VI b 61: FVTVTO · FONER = *estote volentes.* Cf. FVTO § 2. — Fututia est nomen mulieris in titulo apud Mommsen n. 5579 (FVTVTIAE STATORINAE).

FVVI, *fui*, praeter. (vide FVAM). Ennius *Ann.* vs. 440 apud Cic. *Orat.* III, 42: « Nos sumu' Romani, qui fuvimus ante Rudini ». Alii legunt fuimus, ut Wahlen. — Fuvimus pro *fuimus* dixit ipse Ennius *Ann.* vs. 241 sq. apud Aul. Gell. XII, 4: « magnam cum lassu' diei Partem fuvisset ». Alii legunt fuisset. Cf. Plaut. *Poen.* prol. vs. 110: « Quo genere gnata, qui parentes fuverint ». Cf. ADFVVISSEMVS.

ꟷƎΩTVV8 (fuutreí), in tab. Agnonis n. 2875 *B* lin. 5, = ꟷƎΩTV8 (futreí), quod vide.

Z

I, littera solitaria in nummis quibusdam ad Veliam et Peteliam spectantibus (Carelli tab. CXLIII n. 80, 89, 90, et tab. CLXXXI n. 27). Invenitur etiam in nummis marsicis (Avellino in *Bullett. arch. nap.* IV, 71, Riccio *Repert.* etc. agg. ad nt. 11. Cf. Friedlander *Osk. münzen* s. 27).

I, praenomen virile, per compendium scriptum, fortasse Salvius (cf. SEPPIVS). In titulo samnitico n. 2876: ƧIITΩVB · I (z. húrtiis) = Z. Hortius (cf. Mommsen in *Bull. arch. nap.* V, 44, et *Die unterit. dial.* s. 174 et 261). — Salvius est praenomen in titulo beneventano (Garrucci *Monum. de' Liguri Baeb.* pg. 26, Mommsen n. 1448): SAL · CVRTIO · L · F · STEL | LEG · XXX · ET | CVRTIAE · VXORI | CVRTIA · SAL · F | POLLA · VIXIT · ANN · XII.

?Αꟷ (za), in lapide tuscaniensi n. 2125. Alii legunt va, pro *Varia* sive *Fausta* (Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 332), vel pro *Vala* (Oriolius in *Giorn* cit. CXX, 237).

ΖΑΓΚΛΗ vel ζάγκλον, δρέπανον (falx), apud Siculos, teste Thucyd. VI, 4 (τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν). Adde Steph. Byz.; et vide ZANCLE.

?ƧMΜΩOΑꟷ (zathrms), *triginta?*, nomen numerale, e ɅΑ✱ zal = *ter* derivatum, in sarcophago etrusco n. 2070 (Oriolius in *Album* XIX, 155 sg., et 173 sg.). Vide ƧMΜΩOΑꟷMƎI› (ciemzathrms).

ɅΑ✱ (zal), ad literam *ter* pro *tres* (sanscr. tri, gr. τρεῖς), nomen numerale apud Etruscos, quod nonnulli trahunt ad hebr. שלש schalosch (Dux de Luynes in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 60. Cf. *Archäol. Zeitung* VI, 375). Apte Oriolius in *Bull.* cit. pg. 141: *E vorrei che l'ingegnosa analogia trovata dal sig. duca di Luynes fra lo* tzal *e l'ebraico* schalosch, *fosse non ristretta a un solo dei numeri, per via meglio persuadermi ch'ella è tanto reale quanto al primo aspetto ha dovuto sembrare a tutti. Ma dopo un secondo esame, ho io invece creduto vedere in questo* tzal *un ancor più manifesto rapporto col* ter *latino, fatto più aspro il* t *per la sua trasformazione nella doppia* ✱, *cioè nella* tsade, *fatta più aperta la vocale e colla sostituzione dell'* a *per una specie di doricismo già in assai casi avvertito dal nostro Lanzi; e mutata la* r *nella sua principale affine.* Cf. Alfred Maury in *Revue germanique* V = 1859 pg. 646. Quae mihi scripsit Migliarinius huc refero: zal *o* ssal, *derivato anch'esso dall'arameo si volge*

in varie guise; però è da osservarsi la strana combinazione di rincontrarsi similissimo nell'etiopico volgare sals [ሠለሰት፡ ሠለስ፡ ሠልስ፡ (1)]. *In quanto allo* schelschah שלשה, *giustamente indicato dal sig. duca de Luynes, osservisi che la* schin *dura presto si addolci come nel siriaco* tholota [ܬܠܬ teloth], *arabo* thalate, *maltese* tlièta: *induri maggiormente nell'indiano* त्रय traja, *e nello slavo* tri; *ma tornò ad essere* s *dolce nel persiano* si [سه sah]. Invenitur in tesseris etruscis (n. 2552), quas primus edidit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 44, et in *Bull.* cit. pgg. 59, 74). Legitur etiam in titulo viterbiensi n. 2056 lin. 5 (Orioli in *Bull.* cit. an. 1850 pg. 43, et in *Album* XIX 155 sg. et 175).

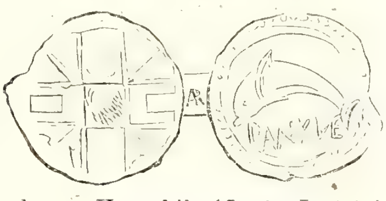
IAMAΘI (zamathi), quod legitur in fibula etr. n. 806, Sec. Campanario est *Samatiae*, nomen mulieris, genit. sg. (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1851 pg. 46). De Secchii hariolatione, qui legit IAMAΘIMA zamathima et explicat *composita*, cf. *Bull.* cit. an. 1846 pg. 11.

ZANCLE, Ζάγκλη, urbs Siciliae ad fretum (inde Messana), ita denominata a ζάγκλη, quod Siculis est *falx*, διὰ τὸ ἐκεῖ Κρόνον τὸ δρέπανον ἀποκρύψαι, ᾧ τὰ τοῦ πατρὸς ἀπέκοψεν αἰδοῖα (Steph. Byz. Cf. Macrob. *Sat.* I, 8). Thucyd. VI, 4 sq.: Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. Ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δ' αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασεν (cf. Pausan. *Messen.* XXIII, 7 sq.). Quam etymologiam confirmat Strabo VI, II, 3 (vide MESSANA) his verbis: κτίσμα δ' ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τοὔνομα μετήλλαξε, καλουμένη Ζάγκλη πρότερον διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων (ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιόν), Ναξίων οὖσα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνην. Alii tradunt Ζάγκλην appellatam fuisse a Zanclo Siciliae rege, quem memorat Diod. Sic. IV, 85 (vide voc. sq.); alii a Zanclo Gegenis filio, vel a fonte Zancle (ἀπὸ Ζάγκλου τοῦ Γηγενοῦς, ἢ ἀπὸ κρήνης Ζάγκλης; Steph. Byz.). — Herod. VII, 164 (cf. VI, 22 sq.): Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος πρότερον τούτων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κῴων εὖ βεβηκυῖαν, ἑκών τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενὸς, ἀλλ' ἀπὸ δικαιοσύνης ἐς μέσον Κῴοισι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν οἴχετο ἐς Σικελίην, ἔνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὔνομα. Sil. Ital. XIV, 48:

(1) A. Dillmann, *Grammatik der äthiop. sprache* s. 288.

« Nec Zanclaea gerunt obscuram moenia famam
Dextera quam tribuit posito Saturnia telo ».

Et I, 662: « Vos etiam Zanclen Siculi contra arma tyranni Iuvisse egregium ». Ovid. *Metam.* XIV, 5: « Liquerat et Zanclen, adversaque moenia Rhegi ». In nummis n. 3061 *a* legitur DANKLE, dorica orthographia (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 187 et 219), cum qua forma comparanda est glossa Hesychii (*Lexic.* I, 871), Δάγκλον (codd. δάγκολον), δρέπανον. — Incolae appellabantur Ζαγκλαῖοι (Herod. VI 23 sq., VII 154; Paus. *Messen.* XXIII, 7, 8). Strab. VI, I, 6: Ὥς δ' Ἀντιοχός φησι, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς Χαλκιδέας καὶ οἰκιστὴν Ἀντίμνηστον συνέστησαν ἐκείνων. Idem VI, II, 3: Ταυρομένων δὲ τῶν ἐν Ὕβλῃ Ζαγκλαίων. Et VI, II, 6: ὧν τὴν μὲν Ἱμέραν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι. Diod. Sic. XI, LXXVI, 5: Παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ Ῥηγῖνοι μετὰ Ζαγκλαίων τοὺς Ἀναξίλου παῖδας δυναστεύοντας ἐκβαλόντες ἠλευθέρωσαν τὰς πατρίδας. — Zancle pro Sicilia usurpatur ab Ovidio *Metam.* XV, 290 (« Zancle quoque iuncta fuisse Dicitur Italiae »).

ZANCLVS, Ζάγκλος, Siculorum rex, teste Diod. Sic. IV, LXXXV, 1, cuius verba sunt: Κατὰ μὲν γὰρ τὴν Σικελίαν κατασκευάσαι Ζάγκλῳ τῷ τότε βασιλεύοντι τῆς τότε μὲν ἀπ' αὐτοῦ Ζάγκλης, νῦν δὲ Μεσσήνης ὀνομαζομένης, ἄλλα τε καὶ τὸν λιμένα προσχώσαντα τὴν ὀνομαζομένην Ἀκτὴν ποιῆσαι.

?IИƧΑ✱ (zasni), fortasse *Casnia* vel *Casinia* (cf. IИƧΑƆ casni), mutata Ɔ in ✱ (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 161), in titulo etr. n. 121.

ΑƎ✱ (zea), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 11, Vinc. Campanario (in *Giorn. arcad.* XXXV, 173) et Sec. Campanario *Tav. perus.* pg. 19 idem est ac ΑI✱ zia. Migliarinius autem zea pro gr. γέα = γῆ (terra) sumi posse arbitratur (*Zibaldone* mss. pg. 43). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 115.

ƆƎ✱ (zec), θηκε (ἔθηκε), *posuit* (*dedit*), idem ac ƎƆƎ+ tece, e radice etr. -Ǝ+ te-. In aeneo signo etr. n. 1930: ƆƎ✱MƎЯƎ˥8 (fleres zec) = ƎƆƎ+ : MƎЯƎ˥8 (fleres tece, n. 1922) h. e. *votum* (donum) *dedit* vel *sacrum fecit*. — Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 45 [x]ec est gr. Ζεύς *Iupiter*.

?ƆΙΑ˥Ǝ✱ (zelarv), idem est ac ƆƆΑ˥Ǝ✱ zelavc, in sarcophago viterbiensi n. 2110. Vinc. Campanarius *Urna di Arunte* etc. (cf. *Giorn. arcad.* XXVIII, 256) explicat *illustris*, a gr. σέλας (lumen). Cf. Orioli in *Album* XIX, 174.

?[Ɔ]ƆΑ˥Ǝ✱ (zelavc), idem est ac ƆΙΑ˥Ǝ✱ zelarv (quod exponitur *illustris*), in titulo viterbiensi n. 2058. Cf. Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1850 pg. 43, et in *Album* XIX, 174. Vide .. ЯV˥Ǝ✱ zelur.., ΘΑ˥I✱ zilath cet.

. . ꟼVꓲƎ⚹ (zelur. .), quod legitur in titulo perusino n. 1915 lin. 3, comparatur cum etr. ƆƎꓯꓲƎ⚹ zelavc, OꓯꓲI⚹ zilath cet. Vinc. Campanarius *Urna di Arunte* etc. pg. 60 exponit *splendor*, a σέλας (lumen). Cf. Orioli in *Album* XIX, 174.

OVꟻꓤИƎ⚹ (zenatuo), idem ac s e n a t u o s = *senatus*, genit. sg. In aere falisco nuper invento, n. 2441 lin. 3: . . ИƎꟻИƎƧ · OVꟻꓯИƎ⚹ (zenatuo senten. . .) = DE · SENATVOS · SENTENTIAD (in S. C. de Bacch. lin. 8) h. e. *de senatus sententiā*.

-ꟼƎ⚹ (zer-), radix umbrica, = SERS-, rom. *sed-ere*. Vide voc. sq.

8ƎꟼƎ⚹ (zeref), —*es*, subst. m. acc. pl. 3 decl. = SERSE, fortasse e rad. -ꟼƎ⚹ zer- = SERS-, rom. *sed-ere* (Aufr. et Kirch. I 123, II 54, 206, 211 sq., 228 sq.). Tab. eugub. Ia 25: VꟻƎ8 : 8ƎꟼƎ⚹ (zeref fetu) = tab. VIb 22 SERSE · FETV h. e. —*es facito*, quod Huschke *Die osk.* etc. s. 185 vertit *sedens facito*. Tab. Ia 33 sq.: VИIИƧƎꟼ : ƧꟻꓯИVƆ : 8ƎꟼƎ⚹ : VꟻꓲVИVƆ | 8ƎꟼƎ⚹ (zeref kumultu zeref kumat[e]s pesnimu) = tab. VIb 41 SERSE · PISHER · COMOLTV SERSE · COMATIR · PERSNIMV h. e. —*es* (*aliquis*) *commolito*, —*es commolitis precator*. — Lanzius II 833 = 742 explicat *semen* vel *semina*, a *sero*: hinc z e r e f f e t u = *semina facito* (II 721 = 629); et Grotefend *Rud. l. u.* II 25, V 14, 18, 31, VI 22 *verbenis s. sagminibus*.

IƎИꟻƎ⚹ (zetnei), *Tetinia*, gens etr. (= IƎИꟻƎꟻ tetnei pro IƎИIꟻƎꟻ tetinei), mutato *t* in *z*. In ossuarii perus. operculo n. 1601: IƎИꟻƎ⚹ · IOꟼꓯꓲ (larthi zetnei) = *Lartia Tetinia*. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 290 n. 269 exponit *Sentia*.

ИVTƎI (zetun), in poculo volcente n. 2176.

IEFEN (zeven)?, quod legitur in fibula aurea n. 806, J. P. Secchio est *sex*, gr. ἕξ (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 15). Etrusci tamen ꓯM śa scribebant pro *sex*. Alii aliter legunt. Cf. Sec. Campanari in *Bull.* cit. an. 1851 pg. 46.

ZEΥΞΙΣ, servus siculus, cuius meminit Diod. Sic. XXXIV. I, 13.

? ꓯI⚹ (zia), vocabulum etr. originis et significationis ignotae, quod nonnulli legunt in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 19. Comparatur cum etr. ꓯƎ⚹ z e a, quod Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXIV, 64 sg. exponit *sebum* vel *sevum*, *adipes* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 106), et Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 49 vertit συας, υας, *porcos feminas*. Migliarinio *Zibaldone* etc. mss. pg. 36 probabiliter est pronomen relativum.

?. . ƧꓯƎI⚹ (zieas. . .), in ossuario tarquiniensi n. 2335.

ZICEL . . ., *dieculo* (*die* vel *diei*), pro z i c e l e i locat. vel dat. sg. 2 decl., cuius thema ZICVLV vel ZICOLO, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3, II 183 nt. 3; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 66 sq. Cf. Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 21, V 10). Tab. Bant. n. 2897 lin. 7 sq.: IZIC · EIZEIC ZICEL . . . | COMONO NI · HIPID = *is illo die comitia ne habuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). — Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 418 z i c e l [e i] est *dicae* dat. sg. (= *parte*, Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 45).

ZICO, *d i e c u l u m* (diem), acc. sg. 2 decl. pro ZICOLOM (vide ZICOLO = ZICVLV h. e. *d i e - c u l o*), apud Samnites, in tab. Bant. n. 2897 lin. 15 (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 74 et 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). — Alii aliter interpretati sunt. Guarinius *In Comm. V exc.* pg. 34 sq. explicat *lance*, abl. sg. a gr. ζυγὸν (cf. *Lex. osco-lat.* pg. 59 sq.). Grotefendio *Rud. l. o.* pg. 16 est gr. δίκη, *dica*, et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 418 *dicam* acc. sg.

ZICOLO. Vide ZICVLV.

ZICOLOIS, *d i e c u l i s* (diebus), abl. pl. 2 decl., a ZICOLO = *d i e c u l o*, apud Oscos (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 46; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 107 nt. 2, 121, II 71 sq., 183 nt. 3. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 33). Tab. Bantina n. 2897 lin. 25: NE · PHIM · PRVHIPID · MAIS · ZICOLOIS · X · NESIMOIS = *ne quem prohibuerit magis diebus X proximis* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88). — Alii explicant *sicilicis* vel *siculis* (Klenze *Phil. abhandl.* s. 28 et 50 nt. 94; Guarini *Comm.* V, 122, *Tab. oppid. lex.* pg. 168, *In Comm. V exc.* pg. 42; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294), alii δίκαι, *dicis* pro *causis* vel *iudiciis* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 17, 20; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 119, 418).

ZICOLOM, *d i e c u l u m* (diem), acc. sg. 2 decl., minus recte ZICO, a ZICOLO vel ZICVLV = *d i e c u l o*, apud Samnites (Peter *Spr. und schr.* etc. s. 45; Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3, II 71 sq., 183 nt. 3; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 60, 73, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 38, 43; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 2. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 41). Tab. Bantina n. 2897 lin. 13 sq.: SVAE · PIS · PRVMEDDIXVD ALTREI · CASTROVS · AVTI · EITVAS | ZICOLOM · DICVST = *si quis pro magistratu alteri agri aut pecuniae diem dixerit* (Kirchhoff s. 79, Lange s. 87); et lin. 17: ZICOLOM · XXX · NESIMVM = (ad) *diem* (usque) *XXX proximum* (Kirchhoff s. 79, Lange s. 88). — Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 294 est genit. plur., quod explicat *pro iugeribus* vel *iugerum* (s. 146); aliis est *sicilicum* acc. sg. (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 168, *In Comm. V exc.* pg. 36, *Lex. osco-lat.* pg. 60; Klenze *Phil. abhandl.* s. 47). Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16 sq. modo explicat *causam*, modo *iudiciorum*; et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 418 *dicarum*.

?VƆI⚹ (zicu), fortasse *Sicius* vel *Sicii* (cf. ƎИVƆƎƧ s e c u n e), gentilitium etr. in ossuario n. 940. Cf. Lanzi II 447 = 376 n. 420, et in *ind.* pg. 798 = 707.

ZICVLV vel ZICOLO, *dieculo* (die), subst. m. 2 decl. apud Oscos, a ZI *die* et suff. culo vel colo, sicuti diecula apud Terent. *Andr.* IV, II, 27, Plaut. *Pseud.* I, V, 88, Cic. *ad Att.* V, XXI, 8 = n. 250 (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 511; Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3; Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 21, III 419, VIII 42). Alii comparant osc. ziculu vel ziculo cum rom. *seculo* (cf. Kirchhoff in *Zeitschr.* cit. III 128 sq.). Vide ZICEL.. = *dieculo* loc. sg., ZICVLVD = *dieculo* abl. sg., ZICOLOM = *dieculum* acc. sg., ZICOLOIS = *dieculis* dat. et abl. pl.

ZICVLVD, *dieculo* (die), abl. sg. apud Oscos, a ZICOLO, quod vide (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 45; Aufr. et Kirch. I 107 nt. 1, II 183 nt. 3; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 73). Tab. Bant. n. 2897 lin. 16 sq. EISVCEN · ZICVLVD | ZICOLOM · XXX · NESIMVM · COMONOM · NI HIPID = *illo in die* (*ad*) *diem* (*usque*) *XXX proximum comitia ne habuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 88). — Alii aliter interpretantur: Grotefend *Rud. l. o.* pg. 17 *in iudicio*; Guarinius *Tab. oppid. Lex.* pg. 168 et *In comm. V exc.* pg. 35 *sicilico*, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 146 *iugero*. Cf. Klenze *Philol. abhandl.* s. 47.

OAᛚI‡ (zilath), quod bis legitur in titulo viterbiensi n. 2055, et in fragm. inscr. tarquiniensis n. 2282, suspicatur Oriolius in *Album* an. XIX pg. 174 sg. fuisse participium, fortasse a gr. ζίω idem ac ζητῶ (quaero). Vide TAᛚI‡ zilat, quod sequitur.

?TAᛚI‡ (zilat), quod fortasse legitur in fragm. inscr. volaterranae n. 360, idem est ac OAᛚI‡ zilath, de quo supra.

..↓AᛚI‡ (zilach..), quod extat in titulo viterbiensi n. 2057, idem est ac ƎↃ↓AᛚI‡ zilachce.

ƎↃ↓AᛚI‡ (zilachce), vox etrusca originis et significationis ignotae, eadem ac ƎↃИ↓AᛚI‡ zilachnce, VΛ↓AᛚI‡ zilach[n]u, ƎↃVИ↓AᛚI‡ zilachnuce. Oriolius tamen haec trahit a gr. ζίω = ζητῶ, *quero* (vide OAᛚI‡ zilath). Exstat in sarcophago tuscaniensi n. 2116, ubi Sec. Campanarius (*Giorn. arcad.* CXIX, 323) zilachce sumit pro n. pr. m. *Silacius*. Cf. Orioli in *Giorn. arcad.* CXX, 230 sg.

ƎↃИ↓AᛚI‡ (zilachnce), idem ac ƎↃ↓AᛚI‡ zilachce, quod vide. Invenitur in titulo tarquiniensi n. 2339, et in ossuario n. 2432 ad Polimartium effosso. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 324, atque Orioli in ephem. cit. CXX, 230 sq. et in *Album* XIX 174 sg.

VΛ↓AᛚI‡ (zilach[n]u), idem quod ƎↃVИ↓AᛚI‡ zilachnuce, in sarcophago viterbiensi n. 2055. Cf. OAᛚI‡ zilath et voc. sq.

ƎↃVИ↓AᛚI‡ (zilachnuce), idem quod ƎↃИ↓AᛚI‡ zilachnce. Legitur in sarcophago viterbiensi n. 2059. Cf. Orioli in *Album* XIX, 174 sg., et vide OAᛚI‡ zilath.

ƎᛚI‡ (zilc), quod legitur in sarcophagis viterbiensibus n. 2056 lin. 6 et n. 2071, fortasse idem est quod OAᛚI‡ zilath, unde ƎↃИ↓AᛚI‡ zilachnce (Orioli in *Album* XIX, 174 sg.).

ZINNVM, *signum*, subst. neutr. In titulo chr. apud Buonarroti *Vetr. cimit.* pg. x = Boldetti *Osserv. sopra i cimit* pg. 429: ZINNVM LOCI · QVINTINI · ET | MARTVRIAE.

?ƧAꟻIꓕ (zivas). Vide ƧAꟻIꓕIИꓘꟻAᛚ (lavtnizivas).

IↃV‡ (zuci), quod ter legitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 7, et *B* lin. 2-3, 11-12, semper coniunctum cum voc. IↃƧƎИƎ enesci, exponitur *suculus* ab ὗς = σῦς, dor. συος h. e. *sus* (Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX 335, XXXIV 212, XXXV 173, et Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 33). Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 21: « [x]uci *potrebb'essere una mal pronunziata modificazione della voce* χουσι (fundunt), *ionicamente per* χεουσι, da χέω ». Mihi tamen videtur comparari posse cum lat. *duc-ere*.

?MVᛚV‡ (zulus), *Tullii* (?), vel *Sullii* (?), nomen virile genit. sg., in ossuario perus. n. 1973.

?AMV‡ (zuma), in titulo perus. n. 1952.

AИ↓V‡ (zuchna). Vide AИ↓V‡IƎMVИ (nuseizuchna), ex titulo clusino n. 694 bis *b*.

IИ↓V‡ (zuchni), *Tychena* (?), nomen muliebre, in titulo clusino n. 603 (vide voc. praeced.). *Tychena* et *Tychene* sunt cogn. in lapidibus apud Grut. 931, 3, et Murat. 1412, 7, a τύχη (fortuna), unde etiam cognom. Tychius (Murat. 1369, 9 = Mommsen n. 3231) et Tychus (Mommsen n. 3233) = etr. V↓V‡ zuchu (?). Cf. gentilitium Ticinius.

V↓V‡ (zuchu), Tychus (?), cognom. virile, e τύχη (fortuna), unde fortasse AИ↓V‡ zuchna et IИ↓V‡ zuchni = *Tychena* (?), quod vide. In titulo clusino n. 768: V↓V‡ : VↃ|ƧᛚƎꟻ : VA (au velscu zuchu) = *Aulus Velcius* (Volcius?) *Tychus*.

H

H, litera solitaria in nummis Peteliae (Carelli tab. CLXXXI n. 29), Tarenti (Carelli tab. CIX n. 112) cet.

H, pro HAT = Hatria (Hadria) Piceni, legitur in nummis n. 2686.

H, pro integro HPAKΛEIΩN (Ἡρακλείων), legitur in nummis (n. 2908), ad Heracleam pertinentibus. Vide HERACLEA § 1.

⊗ (h), nota numeralis, = ∞, rom. M h. e. *mille*, in titulis rom., ex gr. in columna rostrata n. 2715 (⊗⊗⊗DCC = MMMDCC). Cf. inscr. etr. n. 1060.

-A⊗ (ha), radix umbrica (= gr. θη-?, τί-ΘΗ-μι), in verbis V+A⊗ (HATV) vel V+⊗A⊗ (hahtu) = *teneto?*, et V+V+A⊗ (hatutu) vel HATVTO = *tenento?* (Aufr. et Kirch. II 407). Cf. tamen Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90.

AΘ (ha), idem ac A8 fa pro I+ƧAΘ (I+ƧAB) hasti = I+ƧA8 fasti h. e. *Fausta*, praen. f. apud Etruscos in ossuariis clus. et perusin. n. 501 bis *f*, 1148. Cf. fragm. inscr. clus. n. 841.

HAACE, *hāce*, pron. fem. abl. sg. In lege Acilia *de Repet.* (App. n. LVI) cap. 2: HAACE · LEGE = *hace lege*.

-8A⊗ (HAB-), *hab-ere*, radix umbrica (et osca) = scr. hâ, in voc. ƎBA⊗ (habe) = *habet*, V+ƎBA⊗ (habetu) = HABITV h. e. *habeto*, V+V+ƎBA⊗ (habetutu) = HABITVTO h. e. *habento*, AIBA⊗ (habia) = *habeat*, HABIEST = *habebit*, HABVRENT = *habuerint*, HABVS = *habuerit*; et in compositis AIBA⊗ƎᗡꟼꟼI pre-habia = *per-hibeat*, ƧABA⊗ꟼIƎИ neirhabas (nei arhabas?).

HA[B]-, *hab-ere*, radix osca (et umbrica), in voc. HAFIERT = *habebit*, HIPID = *habeat*, HIPVST = *habuerit*.

HABA, *faba* (ital. et hispan. *fava*), subst. fem. apud veteres, praesertim apud Faliscos. Scaurus pg. 2252 P.: « quem antiqui fircum nos *hircum*, et quem Falisci habam nos *fabam* appellamus »; et pg. 2258: « quam nos *fabam* dicimus, antiqui habam dixerint ». Adde Vel. Long. pg. 2230 P. (vide FASENA). Cf. Marzolo *Monum. storici* etc. I, 123 nt. 1.

ƧABA⊗ (habas), *habeant*, coniunct. praes. 3 pers. pl., apud Umbros, in composito ƧABA⊗ꟼIƎИ (neir-habas), quod vide.

ƎBA⊗ (HABE), *habet*, indic. praes. 3 pers. sg. apud Umbros e rad. -8A⊗ (HAB-), *hab-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* V 8, 24, 27, VIII 37; Aufr. et Kirch. I 82, 140, II 257 sqq., 230; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 343. Cf. tamen Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* VI 420, et Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27). Tab. eugub. Ib 18: ƎBA⊗ : ƧIꟼƎƎƧ (svepis habe) = *si quis habet*.

§ 2. *Habes?*, 2 pers. sg. (Grotefend *Rud. l. u.* V, 27). Tab. eugub. VI b 54: SOPIR · HABE = *si quid habes* (Aufr. et Kirch. II, 275).

HABE, *abe* (ave). Inscr. apud Grut. 331, 3: HABE · MARCE · DVLCIS etc. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et vide ABE.

HABEO, *haveo* (aveo h. e. cupio), mutata *v* in *b*, apud Cic. *Tusc.* I, 8. Alii aliter legunt.

HABESSIT, *habeat* vel *habuerit*, apud veteres. Cic. *De leg.* II, 8: « Separatim nemo habessit deos, neve novos ».

HABETABETVR, *habitabitur*, in lege Iul. Municip. cap. 3 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 351). Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 18, 45.

V+ƎBA⊗ (habetu), *habeto*, imperat. 3 pers. sg. (cf. V+V+ƎBA⊗ habetutu = *habento*), recentiori orthographiâ HABITV, apud Umbros, e rad. -8A⊗ (HAB-), *hab-ere* (Lanzi II 701 = 609, 735 = 643, 637 = 745; Grotefend *Rud. l. u.* V 18, 21, 26, VII 17, VIII 15; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 55; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 18; Aufr. et Kirch. I 142, 241; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 39). Tab. eugub. IIb 23: V+ƎBA⊗:VꓘIV I:V+ƧƎ:V+ƎBA⊗:ƎVИAM:A+ƎᗡꟻV (urfeta manuve habetu estu iuku habetu) = *—am in manu habeto, istud —um habeto;* item tabula II b 27: V+ƎBA⊗ : Ǝ✱VƎ : Ǝᗡ+ƧƎ+ : Vᗡ+AꓘIᗡꓘ (krikatru testre euze habetu) = *—um in dextra —a habeto;* et tab. IIb 28 sq.: Vᗡ+AꓘIᗡꓘ | V+ƎBA⊗ Ǝ✱VƎ : Ǝᗡ+ƧƎ+ (testre euze habetu krikatru) = *in dextra —a habeto —um*. Adde tab. III 28: VꓘƎBA⊗ : MVꓘIꓘV : AVƧᗡƎM (mersuva uvikum habetu); tab. IV 30: tapistenu habetu (VꓘƎBA⊗ : VИƎꓘƧIꟼAꓘ); et tab. IV 30 sq.: VꓘƎBA⊗ : Vꓘ⊗Ǝᗡ8 | ƎИVꟼ (pune frehtu habetu).

V+V+ƎBA⊗ (habetutu), *habento*, imperat. 3 pers. pl. (cf. V+ƎBA⊗ habetu = *habeto*), recentiori orthographiâ HABITVTO, apud Umbros, e rad. -8A⊗ (HAB-), *hab-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* V 6, 18, 24, 26; Aufr. et Kirch. I 143, II 246). Tabula eugubina I b 15: Ǝ+AᗡIИVꟼ : V+V+ƎBA⊗ : 8AꓘƎᗡꟼ (perkaf habetutu punisate) = *virgas* (?) *mali Punici habento* (Aufr. et Kirch. II, 275). Male Lanzius I 374 = 292, II 822 = 731 exponit *habitum* ἥτω, *habentur*.

AIBA⊗ (habia), *habeat*, coniunct. praes. 3 pers. sg. apud Umbros, e rad. -BA⊗ (HAB-), *hab-ere* (Lanzi I 367 = 287; Grotefend *Rud. l. u.* V 27; Aufr et Kirch. I 82, 141, II 316, 322 sq.; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 15. Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 55). Tab. eugub. Va 17, 19, 21: AIBA⊗ : VꟼKƎИVA (muneklu habia) = *munusculum habeat*. Grotefend *Rud. l. u.* VII 6 exponit *monitum quaeras*, et habia sumit pro habias, pro cupias usurpatum (op. cit. V 26 sq., VII 7, 35 sq., VIII 22, 38). — Occurrit quoque habia in composito AIBA⊗ƎꓷꟼA (pre-habia) = *praebeat*.

HABIAT, *habeat* (= umbr. AIBA⊗ habia; ital. *abbia*), coniunct. praes. 3 pers. sg. Lex Iul. municip. cap. 2 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 324): EIVSQVE · REI · PROCVRATIONEM HABIAT.

HABIEST, *habebit*, futur. 3 pers. sg. apud Umbros, e rad. HAB-, *hab-ere* (Aufr. et Kirch. I 82, 144, II 244). Tab. eugub. VIb 50: POE PERCA · ARSMATIAM · HABIEST = tab. VIb 53 POI · PERCAM · ARSMATIA · HABIEST et tab. VIb 63, VIIa 46, 51 PORSE · PERCA · ARSMATIA · HABIEST = *qui virgam* (?) —*iam habebit*. Grotefendio *Rud. l. u.* V 27 habiest = *habueris* et *habuerit* praet. subiunct. (cf. *Rud. l. o.* pg. 15).

HABILITO, ital. *abilito*, *habilem facio* (cf. habilitudo in *Digest.*). Not. Tiron. pg. 12: « habilis, habilitas, habilitat ».

AИIBA⊗ (HABINA), —*as* (oves), subst. acc. plur. fem. 1 decl., pro habinaf (= 8AИIꟼA⊗ hapinaf), apud Umbros (Lanzi II 721 = 629, 763 = 671, Aufrecht et Kirchhoff I 113, II 211, 216). Tabula eugubina Ia 27: ƧVIIꟼꓷVꟼ : AИIBA⊗ : IꟼA (api habina purtiius) = tab. VIb 24 APE · HABINA · PVRDINSVS h. e. *postquam —as porrexerit;* tab. VIb 23: POI · HABINA · PVRDINSVST = *qui —as porrexerit;* et tab. VIb 22: POST · VERIR · VEHIER · HABINA · TRIF · FETV · TEFREI · IOVI · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *pone portam Vehiam —as tres facito Tefro Iovio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* — Hoc vocabulum, quod Lanzius II 822 = 731 duxit ab ἀπινὴς (purus), Grotefend *Rud. l. u.* V 14, VIII 14 sumit pro *agnatus* ἀμνάσι, abl. pl. (instrum. plur., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30, nt. 31), et Panzerbieter *Quaest. umbr.* apud Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 282 pro *avina*, ab *avinula* = *avilla*, detractâ notâ deminutivâ. Passerio est ambegna vel ambiegna, genus hostiae (*Lett. Roncagl.* n. xv pg. 228 sg. et *Paralip.* pg. 326).

HABITIO, actus habendi, subst. fem. Aul. Gell. I, 4: « Debitio etiam gratiae, non habitio, cum pecunia confertur ».

HABITV, *habeto*, imperat. 3 pers. sg. apud Umbros, antiquiori orthographiâ VꟼƎBA⊗ habetu (cf. HABITVTO = *habento*), e rad. HAB-, *hab-ere* (Lanzi II 759 = 667, 822 = 731; Lassen *Beiträge* etc. s. 18; Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VI 15, VIII 29; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 6; Aufr. et Kirch. I 142, II 106, 189 sq.; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 45). Tab. eugub. VIa 19: PERCA · ARSMATIA · HABITV = *virgam* (?) —*am habeto;* et tab. VIb 4: MANDRACLO · DIFVE · DESTRE · HABITV = —*aculum* —*a dextra habeto.*

HABITVRIO, *habere cupio*, verbum desiderativum. Plaut. *Truc.* I, ii, 47 sq.: « Si arationes Habituris, qui arari solent, ad pueros ire melius ».

HABITVTO, *habento*, imperat. 3 pers. pl., antiquioribus literis VꟼVꟼƎBA⊗ habetutu (cf. HABITV = *habeto*) apud Umbros, e rad. HAB-, *hab-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VIII 22; Aufr. et Kirch. I 143, II 246). Tab. eugub. VI b 51: PERCA · PONISIATER · HABITVTO = *virgam* (?) *mali Punici habento.*

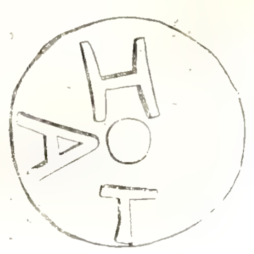
HABVISE, *habuisse*, infinit. S. C. *de Bacch.* (App. n. lviii) lin. 3: NEIQVIS · EORVM · [B]ACANAL · HABVISE · VELET = *ne quis eorum bachanal habuisse vellet*; et lin. 11: NEVE · PECVNIAM · QVISQVAM · EORVM · COMOMEM [· H]ABVISE · VELET = *neve pecuniam quisquam eorum communem habuisse vellet.*

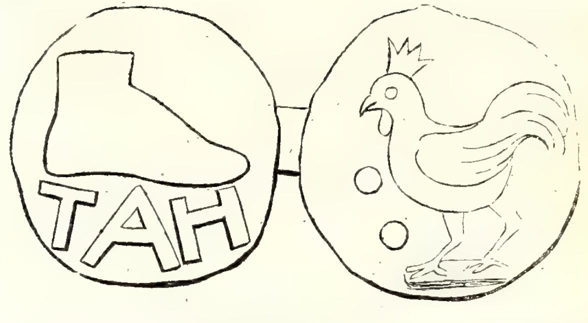
HABVRENT, *habuerint*, futur. exact. 3 pers. pl. (cf. HABVS = *habuerit*) apud Umbros, e rad. HAB-, *habere* (Grotefend *Rud. l. u.* V, 26 sq.; Aufr. et Kirch. I 146, II 298. Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90). Tab. eugub. VIIa 52: PAFE · TRIF · PROMOM · HABVRENT = *quas tres primum habuerint.*

HABVS, *habuerit*, futur. exact. 3 pers. sg. pro habust (cf. HABVRENT = *habuerint*), apud. Umbros, e rad. HAB-, *hab-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* V 26, et *Rud. l. o.* pg. 15; Aufr. et Kirch. I 146, II 227; Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 15, 48). Tab. eugub. VIb 40: PORSE · PESONDRISCO · HABVS = *quos in —is habuerit.*

HADRANVM. Vide ADRANVM.

HADRIA vel Adria, Ἀδρία (Strabo V, iv, 2), urbs Piceni et colonia Romanorum (Liv. *Epit.* lib. xi; cf. COL · HAD · apud Mommsen *Inscr. neap.* n. 6128; Orell. n. 148), nunc *Atri*, patria maiorum Hadriani imperatoris (Ael. Spart. *Hadr. imp.* cap. 1 « Hadria »; Aur. Vict. *Epit.* cap. 14 « Adria »). Plin. III, xviii, 1: « Tenuere (Piceni) ab Aterno amne, ubi nunc ager Adrianus, et Adria colonia a mari vii m. pass. ». Strabo loc. cit.: Εἶτα Καστρουνόουν, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμός, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. Sil. Ital. VIII, 437: « statque Vomano humectata Hadria ». Mela II, iv, 6 « Adria »; Antonini *itiner.* pg. 308 et 310 « Adriae », pg. 313 « Hadriae »; et nummi n. 2684-2686 TAH (HAT) et H. — Incolae appellantur Ha-

driani (Liv. XXXIV, 45), qui ob servatam fidem a Romanis laudantur (Liv. XXVII, 10).

§ 2. Hadria vel Adria vel Atria, Ἀτρία (Strabo V, I, 8), nunc *Adria*, urbs Venetiae, olim Tuscorum oppidum (Liv. V, 33; Plin. III, XX, 6), in ora maris, quod ab eo nomen accepit (vide HADRIATICVS), inter Padi et Athesis ostia. Strab. loc. cit.: Τὴν Ἀτρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασίν, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ, μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Incolae appellantur Atriani (Plin. III, XX, 6), vel Atriates (Varro *De l. l.* V, 161 pg. 63). Steph. Byz.: Ἀτρία, πόλις Τυρρηνίας, Διομήδους κτίσμα, χειμῶνος πλεύσαντος, καὶ κατὰ τὸ διασωθῆναι, καλέσαι Αἰθρίαν. Καὶ παρεφθάρη παρὰ τοῖς βαρβάροις τὸ ὄνομα. Ἔστι καὶ ἄλλη πόλις Βοιῶν, ἔθνους Κελτικοῦ. Τὸ ἐθνικὸν, Ἀτριανὸς, καὶ Ἀτρεὺς, καὶ Ἀτριέτης. Ἄμεινον δὲ τὸ πρῶτον· συνήθης γὰρ Ἰταλῶν ὁ τύπος, ὁ διὰ τοῦ ανος. Iustinus XX, 1: « Multae urbes adhuc post tantam vetustatem vestigia Graeci nominis ostentant. — Hadria quoque Illyrico mari proxima, quae et Hadriatico mari nomen dedit, Graeca urbs est ». Cf. etr. ƎИAЯ+A (atrane), et Panofka in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 112. De atrium, quod ab Atriatibus Tuscis, vide Varr. loc. cit. et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

§ 3. Hadria vel Hadrianus, flumen Italiae superioris (cf. tab. Peuting. segm. III *a* « fl. Hadra »). Ptolem. III, 1: Ἀτριανοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί. Steph. Byz.: Ἀδρία, πόλις, καὶ παρ' αὐτὴν κόλπος Ἀδρίας, καὶ ποταμὸς ὁμοίως, ὡς Ἑκαταῖος. Io. Tzetza *Hist. var. Chil.* XI n. 361 vs. 975 sqq.:

Ἡ Χάρυβδις δὲ ῥεύματι δεινόν ἐστιν ἐκεῖσε,
Λέβητος δίκην συστροφαῖς δεινῶς ἀνακαχλάζων
Δεινὴν δ' αὐτὴν ἐργάζονται τὴν Χάρυβδιν τὸ ῥεῦμα
Οἱ ποταμοὶ, ο Σένων τε ὁμοῦ καὶ ὁ Ἀδρίας,
Εἰς πέλαγος Ἰόνιον εἰσβάλλοντες καὶ ἄμφω.

Et Is. Tzetza ad Lycophronem: Ἀδρίας δὲ καὶ Σένων ὀνόματα ποταμῶν ῥεόντων εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον. *Diese gegend der ströme und sümpfe*, ait Müller *Die Etrsker* I, 140, *wurde ursprünglich der Adrias genannt, mit einer ausdrucke, der in tuskischer sprache wahrscheinlich einen zusammenfluss von gewässern bezeichnete. In dieser ursprünglichen bedeutung braucht Herodot das wort, wenn er sagt, dass die Veneter im Adrias* [κατήκειν δὲ τούτων τοὺς οὔρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ] *wohnten* (V, 9); *und denselben sprachgebrauch hat Polybios, bei dem sich der Padus in zwei mündungen in den busen am Adrias ergiesst* (II, XVI, 7; *cf.* II, XIV 6 et 11), *die Lingonen auf den Adrias zuwohnen und dagegen die Sennonen am meer u. dgl.* (II, XVII, 7; *vgl. Mannert Geogr.* IX, 1 s. 9 *ff.*). — Cf. Lysiae orat. contra *Diegit.* § 25; et Scyl. Caryaud. *Peripl.* § 18: Ὁ μυχὸς τοῦ Ἀδρίου κόλπου. Adde Strab. VII, V, 9 verba haec: Τὸ μὲν οὖν στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι, διαφέρει δὲ ὁ Ἰόνιος, διότι τοῦ πρώτου μέρους τῆς θαλάττης ταύτης ὄνομα τοῦτ' ἐστίν, ὁ δ' Ἀδρίας τῆς ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ, νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης. Φησὶ δὲ ὁ Θεόπομπος τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν ἥκειν ἀπὸ ἀνδρὸς ἡγησαμένου τῶν τόπων, ἐξ Ἴσσης τὸ γένος, τον Ἀδρίαν δὲ ποταμοῦ ἐπώνυμον γέγονέναι.

§ 4. Hadria vel Adria, ὁ Ἀδρίας, dicitur quoque ipsum mare (Plin. III, XX, 5). Horat. *Od.* III, III, 5: « Dux inquieti turbidus Hadriae ». Lucan. V 614: « Sonat Ionio vagus Hadria ponto ». Tac. *Hist.* III 42 et *Ann.* XV 34 (Hadria), Mela II 2 sq. (Adria). Cf. Horat. *Od.* I, 15 et 33, II 11 et 14, III 9 et 27, *Epist.* I, XVIII, 63; Lucan. II 625; Senec. *Epist.* XXXIX, 19. Vide HADRIATICVS.

§ 5. Hadria, Hatria et Atria, familiae italicae, in lapidibus romanis apud Murat. 901, 4 (Hadria Acrabilla), apud Mommsen n. 1629 (HATRIA · HESPERIS), et apud Grut. 836, 10 (Atria P. l. Helias) et Mommsen n. 2010 (ATRIA · V · F). Cf. Grut. 523, 9 (C · ATRIVS · C · F · CRVSTVMINA · CRESCENS), 759, 8 (L. Atrius), et Mommsen n. 5579 (P · P · ATRI AMPLIATVS ET · ARRENIANVS FRatres).

HADRIACVS, *Hadriaticus*, adiect. Virg. *Aen.* XI 485, et Lucan. II 407, 615, III 190, V 380: « Hadriacae undae »; Prop. III, XXI, 17: « Hadriacum aequor »; Ovid. *Hal.* vs. 125: « Adriacum litus ». Sil. Ital. I, 54: « Hadriacus pontus »; X, 214: Hadriaca arena »; et XI, 509: « Hadriacus fluctus ».

HADRIANVS vel adrianus, adiect. ad Hadriam vel Adriam Piceni urbem pertinens. Hadrianum vel Adrianum agrum memorant scriptores veteres (Liv. XXII, 9; Plin. III, XVIII 1 et XIX 1; Frontin. *De colon.* pg. 118 sq., 143), Adrianum mare Flor. II, 5 et Cic. *ad Att.* X, 7 = n. 370. Cf. Adrianae amphorae (Plin. XXXV, XLVI, 3), Adrianae gallinae (Plin. X, LXXIV, 3) = Ἀδριαναὶ ἀλεκτορίδες (Aristot. *De anim. hist.* VI, I, 1) vel Ἀδριατικαί ἀλεκτορίδες (Athen. VII pg. 285), Adriana vina (Plin. XIV, VIII, 7) = Ἀδριανὸς οἶνος (Diosc. cap. 5).

HADRIATICVS vel Adriaticus et Atriaticus, adiect. ad Hadriam vel Adriam vel Atriam Venetiae pertinens (cf. inscr. apud Gori *Inscr. ant.* I, 308 = Orell. n. 4109). Liv. V, 33: « Hadriaticum mare, ab Hadria Tuscorum colonia, vocavere italicae gentes, Graeci —

Hadriaticum vocant ». Cf. mari Hadriatici sinus (Liv. I, 1), sinus Hadriaticus (Liv. X, 2).

HADRIATICVM vel Adriaticum vel Atriaticum, subst n. ὁ Ἀδρίας, ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα, ὁ Ἀδριατικὸς πέλαγος, h. e. Hadriaticum mare (cf. HADRIATICVS), quod et Superum appellarunt veteres (Plin. III, XXIX, 2). Plin. III, XX, 6: « Omnia ea flumina, fossasque, primi a Sagi fecere Thusci: egesto amnis impetu per transversum in Atrianorum paludes, quae septem maria appellantur, nobili portu oppidi Thuscorum Atriae, a quo Atriaticum mare ante appellabatur: quod nunc Adriaticum ». Cf. Liv. V, 33 (vide ETRVRIA col. 416) et Melam I 3, II 4 et 7.

HAEDVLA, *haedulea* (capella), diminut. haedi (cf. HOEDILLVS). Not. Tiron. pg. 175: « Haedus, haedulus, haedula ».

HAEMON, heros rutulus. Virg. *Aen.* IX, 685: « Mavortius Haemon »; ubi Servius: « Non Martis filius sed bellicosus ». — Est quoque nomen pr. apud Thebanos. Cf. Haemon, Haemonia et hemonius in Forcell. *Lexic.*

HAF-, pro HAB-, radix osca in verbo HAFIERT = *habebit*. Vide osc. HAB-.

HAFIERT, *habebit*, futur. 3 pers. sg. (pro hafiest) apud Samnites, e rad. HAF-, *hab-ere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263; Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 207 sq., 419; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 13). Tab. Bantina n. 2897 lin. 8: PIS · POCAPIT · POST · EXAC · COMONO · HAFIERT · MEDDIS · DAT · CASTRID etc. = *qui aliquando posthac comitia habebit magistratus de agro libero* cet. (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87; cf. Mommsen op. cit. s. 145). Grotefend *Rud. l. o.* pg. 14 legit *habeat*. — Alii aliter interpretati sunt. Guarinio *Comm.* V 124, *Tab. oppid. lex.* pg. 150 et *Lex. osco-lat.* pg. 38 hafieat vel havieat, quasi *abigat*, *eiiciat*, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90 *ceperit*, comparatum cum gr. ἅπτω, ἀφή.

V+⊗A⊗ (hahtu), *—to* (teneto?), imperat. 3 pers. sg. = V+A⊗ hatu (plur. V+V+A⊗ hatutu vel HATVTO), e rad. -A⊗ (HA-), fortasse = gr. θη-, τί-θη-μι (Aufr. et Kirch. I 142, II 241, 407). Bis legitur in tabula eugub. IIa 22. — Grotefend *Rud. l. u.* VII 20, VIII 24 *februato* exponit, = ἅγιζε imperat. verbi gr. ἁγίζω sive καθαγίζω (op. cit. VII 23, VIII 12). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 90 est *capito*, siculi hatutu = *capiunto*. Lanzius autem supaf hahtu in unum coalescit, et *subactus* exponit (II 744 sg. = 652 sg., 822 = 731).

ВА⊕IƎИАƧ (hathiśnas), *Hatinii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. MAИOAΘ hatnaś = *Hatiniae*, IƎИI+A atinei = *Atinia*, et ᒧAIИIИAᖷ vatinial = *Vatinia*). Inscr. etr. n. 2561: ᖷᖷ⊗VPВA⊕IƎИAƧ (v[e]lthur hathiśnas) = *Velturia Hatinii* uxor, seu *Velturius Hatiniae* filius. Gentilitium Hatinius legitur in titulo perus. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 435.

? MAИOAΘ (hathnaś), *Hatiniae* (?), nomen muliebre genit. sg. Ossuar. perus. n. 1769: MAИOAΘ | V+ꟼƎM: Aᒧ (la sertu hathnaś) = *Lars Sertorius Hatiniae* filius (« *Lars Sertor Hathanasia filius* », Vermigl. *Inscr. per.* pg 208 n. 86). Cf. ВА⊕IƎИAƧ hathisnas, ᒧAИ+AИVOA athunatnal, ᒧAИIИA atinal cet.

IAB (hai), in vase volcente n. 2245.

HAICE, *hace*, pronom. demonstr. f. abl. sg., in S. C. *De Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 22. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 30.

HAIλIINA, *Helena*, nomen muliebre (cf. etr. AИIᒧƎ elina = Ἑλένη), in titulo pompeiano apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XXVII n. 39.

HAC, *ac*, coniunctio. In lapide apud Fabr. cap. III n. 45 pg. 127 (Grut. 282, 4; Zell n. 1546): DOMINO · NOSTRO | FL · CLAVDIO · CONSTANTINO | FORTISSIMO · HAC | BEATISSIMO CAESARI cet.

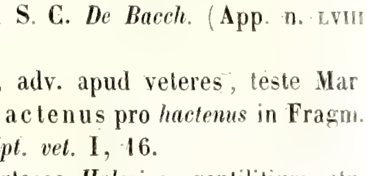
HAC, quod legitur in Festo *Qu.* XII, 16 (« adversus hac »), nonnullis est acc. pl. n. pronominis hic. Aliis, ut Müllero, est abl. sg. fem. comparandum cum formula ARVORSVM · EAD in S. C. *De Bacch.* (App. n. LVIII lin. 24).

HACCETENVS, *hactenus*, adv. apud veteres, teste Mar Victor. pg. 2457 P. Cf. actenus pro *hactenus* in Fragm. iur. civ. apud Mai *Script. vet.* I, 16.

? MAƧAᒧAB (halasaś), fortasse *Halesius*, gentilitium etr. (cf. IƧƎᒧA alesi et HALAESVS), in lapide arretino n. 467.

HALES, Ἄληξ (Strabo VI, I, 9), flumen Lucaniae, prope Veliam. Strabo loc. cit.: Τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἴδιόν τε συμβαίνει τὸ περὶ τοὺς τέττιγας. Cic. *Ep. fam.* VII, 20 = n. 755: « neque Haletem, nobilem amnem, relinques »; et *ad Att.* XVI, 7 = n. 759: « erat cum suis navibus apud Haletem fluvium, citra Veliam milia passum III ».

HALAESA, Halesa vel Alesa, Ἄλαισα (Diod. Sic. XXII, XIII, 2), urbs excisa Siciliae in ora septentrionali, ad fluvium Halaesum, ubi nunc *S. Maria delle Palate*. Sil. Ital. XIV, 218: « Venit ab amne trahens nomen Gela, venit Halaesa ». In nummis n. 3055 legitur ΑΛΑΙΣΑΣ; in Antonini *itiner.* pg. 92 Haleso, et in Tab. Peuting. segm. VI*e* Halesa.

Diod. loc. cit.: Μετὰ δὲ ταῦτα Ἱέρων ἔχων δύναμιν ἀξιόλογον ἐστράτευσεν ἐπὶ Μαμερτίνους, καὶ τὴν μὲν Ἄλαισαν παραδόσει προσηγάγετο. — Incolae appellantur Halesini (Plin. III, XIV, 5). Cf. Cic. *Ep. fam.* XIII, 32 = n. 500 « In Halesina civitate, tam lauta tamque nobili etc. ».

Solin. V, 20: « Halesina regio ». Halesius campus, Ἀλήσιον πεδίον, prope Lectum promontorium, memoratur a Strab. XIII, I, 48. Vide voc. sq.

HALAESVS, Halesus vel Alesus, fluvius Siciliae (nunc *fiume di Pittineo*), unde Halesae urbi nomen. Colum. *De r. r.* X, 268: « Et quae Sicani flores legistis Halesus. » — De Halaeso vel Haleso, qui Faliscos condidit, vide FALISCI. Cf. MAƧAↃAB (halasaś), ALESVS, ALERIA, et Ἀλησίαν urbem celticam, apud Diod. IV 9, V 24, et Plutarch. in *Caes.* XXVII, 1.

MAƧAↃAB (halasaś), *Halesius*, gentilitium etr. (cf. HALAESVS), in lapide arretino n. 467.

HALATVS, *suavis odor.* Mart. Capella §§ 7, 14, 85, 215.

HALENTINVS. Vide ALVNTIVM.

HALESVS. Vide HALAESVS.

HALICYAE, Ἀλικύαι, urbs sicula inter Entellam et Lilybaeum sita; incolae dicti sunt Halicyenses (Plin. III, XIV, 5), gr. Ἁλικυαῖοι (Diod. XXIII, 5) vel Ἀλικυκαίοι (Thucyd. VII, 32). Steph. Byz.: Ἁλικύαι, πόλις Σικελίας· Θεόπομπος. Μεταξὺ κυμένη Ἐντέλλης καὶ Λιλυβαίου. Τὸ ἐθνικὸν Ἀλικυαῖος, καὶ Ἀλικυκαῖα. Cic. in *Verr.* II, II, 28: « Sopater quidam fuit Haliciensis »; et ibid. II, III, 6: « Haliciensis civitas ». Cf. ἁλικύρκη apud Hesych. *Lexic.* I, 233.

AИↃAB (halna), est epitheton τοῦ MIΘAИ maris (Mars?), in etruscis speculis n. 480 et n. 2094.

HALO -onis, id est hesterno vino languens, quod ἕωλον vocitant Graeci (Paul. pg. 75; vide HELVCVS).

V+ↃAΘ (haltu), *Falto* (?), nomen virile (cf. FALTO), unde IƎИVʏↃAΘ haltunei, in tegula etr. n. 125.

IƎИVʏↃAΘ (haltunei), *Faltonia*, nom. mulieris. In olla et in tegula etr. n. 877-878: IƎИVʏↃAΘ | AИAO (thana haltunei) = *Tannia Faltonia*.

OИAПMAH (HAMPANO), quod legitur in nummo n. 2743*e*, idem est ac OИAПMAK (KAMПANO) = KAMПANΩN h. e. *Campanorum*. Vide CAMPANIA.

HAMAE, Campaniae locus, tria millia passuum distans a Cumis. Liv. XXIII, 35: « Campanis omnibus statum sacrificium ad Hamas ... Gracchus, iussis Cumanis omnia ex agris in urbem convehere, et manere intra muros, ipse pridie, quam statum sacrificium Campanis esset, Cumas movet castra. Hamae inde tria millia passuum absunt ..... Triduum sacrificatum ad Hamas. Nocturnum erat sacrum, ita ut ante mediam noctem compleretur ».

HAMATOR, *piscator.* Gloss. Isid.

HAMILLA, *hamula*, diminut. hamae, nisi ab ἅμιλλα (contensio). Est nomen servile, fortasse legendum in titulo sepulcrali apud Grut. 579, 1 (CINERIBVS · HAMILLAE ALPIONIAE · QVINTAE ORNATRICI etc.).

HAMIOTA, qui *hamo* piscatur. Varro apud Non. I, 97 = pg. 25: « Cohortis cocorum, atque hamiotarum, aucupumque ». Plaut. *Rud.* II, II, 5: « Salvete, fures marutimi, conchitae atque hamiotae ».

A**MAB (ham**a), —*ia*, nomen mulieris in marmore perus. n. 1602.

HAMVLA, diminut. hamae, ut HAMILLA. Colum. X, 387: « Aut habilem lymphis hamulam, Bacchove lagaenam ». Cf Not. Tiron. pg. 164: « amma, ammula ».

ƎΩAIΦMAB (hamphiare), Ἀμφιάραος (Amphiaraus), heros graecus: scribitur etiam ƎΩAIΦMA amphiare sine aspiratione, et antiquiori orthographiâ ƎΩAITΦMA amphtiare. Exstat in etr. speculo n. 2514 cum *Aiace* (ƧAƎIA aivas) et *Lasa* (AƧAↃ lasa).

AИΦMAB (hamphna), fortasse *Anfonia* seu *Amphia* (?), nisi est *Afonia* seu *Aponia* (= ?AИV8A afuna), cogn. gentilitium etr. (abl. sg. ↃAИΦMAΘ hamphnal; cf. AИIΘИAΘ hanhina). In ossuario perus. n. 1398: AИΦMAB OΊAↃ (larth hamphna) = *Lartia Anfonia* (*Lartia Apponia*, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 260 n. 205). Gentilitium Amphius exstat apud Fabr. cap. I n. 35 sq. pg. 9 (cf. Murat. 298, 3; 886, 8; 1433, 8; 1630, 1) et Anfius apud Murat. 873, 3.

ↃAИΦMAΘ (hamphnal), *Anfoniâ* seu *Amphiâ* (?), nomen muliebre abl. sg., ab AИΦMAB hamphna. Ossuarii perus. operc. n. 1250: ↃAИΦMAΘ · VΊ+ƎI · I+ · ↃƎ (vl ti petru hamphnal) = *Velius Titius Petronius Anfoniâ* (seu *Amphiâ*) natus.

HANAT, vox sine sensu, in cantione antiquissima apud Cat. *De r. r.* cap. 160 (vide DAMNAVSTRA). Alii aliter legunt. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13 havat sumit pro *haveat*.

AIИAΘ (hania), *Tannia*, praen. f. pro AIИAO thania, mutatâ *th* in *h*. In ossuarii perus. operculo n. 1577: IƎИ+A · AIИAΘ (hania atnei) = *Tannia Atinia*.

HANCCE, *hanc*, pronom. demonstr. f. acc. sg. In inscr. apud Sponii *Misc.* sect. IX pg. 292: HAEC · AREA · INTRA | HANCCE · DEFINITIONEM · CIPPORVM · CLAVSA · VERIBVS | ET · ARA · QVAE · EST | INFERIVS · DEDICATA · EST | AB · IMP · CAESARE · DOMI|TIANO · AVG · etc.

ƎΊИAΘ (hanre), —*i*, nomen virile genit. sg. pro hanreś, in ossuario clusino n. 601 bis *e*, comparandum cum n. 601 bis *a*, ubi ƎΘVAΊ rauhe.

?AИIΘИAΘ (hanhina), —*ia*, familiae etruscae nomen, quod in ossuario n. 1603 vidit Vermigliolius, qui exponit *Afinia* (*Inscr. per.* pg. 313 n. 375). Cf. AИΦMAB hamphna.

HANVLA, parva delubra, quasi fanula, teste Paulo ex Festo pg. 103.

...ΊAΘ (hap...). Vide voc. sq.

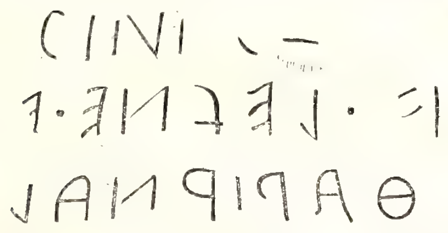
AИAΊAΘ (hapana), —*ius*, gentilitium etr. In ossuario perus. n. 1604: AИAΊAΘ · ƎↃVA (aule hapana) = *Aulus* —*ius* (« *Aulus ex Apamia natus* », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 238 n. 147). Adde n. 1714, ubi ...ΊAΘ

hap. . . legitur. Cf. HAPLE cognom. mulieris in titulo sepulcrali apud Grut. 746, 7.

8ARIИ1A8 (hapinaf), *—as* (oves), subst. fem. acc. pl. 1 decl., minus recte AИI8A8 habina et HABINA (genit. plur. VQAИI1A8 hapinaru, *—arum*), apud Umbros (Lanzi II 719 = 627, 822 = 731, Aufrecht et Kirchhoff I 113, II 211). Tabula eugubina Ia 24 sq.: : V+38 : 8AИI1A8 : 83D+ : 2311Ø33 : 23D33ƧV1 AИI3VKI : Q31A+V+ : VIƧI8 : Q31IQKV | : 3I3VI (pus veres vehiies tref hapinaf fetu iuvie | ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VIb 22 POST · VERIR · VEHIER · HABINA · TRIF · FETV · TEFREI · IOVI · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA h. e. *pone portam Vehiam —as tres facito Tefro Iovio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* — Grotefendio *Rud. l. u.* V 6, VIII 14 hapinaf est casus abl. pl. pro *agnabus* (instrum. pl., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30 et nt. 31).

VQAИI1A8 (hapinaru), *—arum* (ovium), subst. fem. genit. pl. 1 decl. pro hapinarum (acc. pl. 8AИI1A8 hapinaf), Umbrorum linguâ, ab hapina vel AИI8A8 (HABINA), quod vide (Lanzi II 822 = 731; Grotefend *Rud. l. u.* V 7, VII 22; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26; Aufr. et Kirch. I 94, 103, 114, II 205, 224; Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 62). Occurrit in tab. eugub. Ia 33.

⅃AИ𐌓I𐌓AΘ (hapirnal), fortasse *Papiriâ*, nom. pr. fem. abl. sg., e A1A1 papa = *Papia*, mutata *p* in *h* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 215). Inscr. bilinguis in ossuario etr. n. 253:

Lege lin. 2-3: v lecne v hapirnal h. e. *Velius Licinius Velii* filius *Papiriâ* natus (Lanzi II 342 = 271 n. 5). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 13, 119.

AИ⅃1A8 (haplna), quod exstat in ossuario clusino n. 562 bis *a* (AИ⅃1A8 : ⅃AƧI𐌓A⅃ : 3A⊃ : ⅃3Ǝ vel cae larisal haplna = *Velius Caius Lartiâ* natus .....), fortasse est cogn. virile, nisi exaratum pro haplnal, comparandum cum cogn. muliebre Haple (Grut. 746, 7). Cf. AIИA1A1 papania et AИO𐌓A8 hartna.

HARA, *chara*, adiect. Inscr. falisca n. 2442: C · CLIPEA HEIC PLENES : Q · E | M · F · HARA ACVBAT | SOREX · Q · B, h. e. *Caia Clipea heic penes Quintum et Marcum fratres chara accubat soror, quae bixit* ..... secundum Oriolium in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. xxj.

HARENA, *harena*, subst. f. apud veteres, qui et HASENA dicebant; unde HARENATVS et HARENOSVS. Serv. ad Virg. *Aen.* I, 172: « Quaeritur, habet necne nomen hoc aspirationem: et Varro sic definit: ***si ab ariditate dicitur, non habet: si ab haerendo, ut in fabricis videmus, habet.*** Melior tamen est superior etymologia ». Charis. pg. 103 = 80 P.: « Harena dicitur quod haereat, et arena quod areat; gratius tamen cum aspiratione sonat, et cum pluralem non habeat, Verg. tamen ait [*Georg.* II, 106]: *Quam multae Zephyro turbantur harenae* ». Apuleius *De orthogr.* pg. 30 ed. Osann: « Harena etiam dicit Servius aspirandum quia a verbo *haereo* derivari videtur, eo quia mixta calce in parietibus haereat ». Cf. Vel. Long. *De orthogr.* pg. 2238 (vide FASENA). Inscr. apud Orell. n. 855: PEDE PRESSIT HARENA. Pacuv. vs. 99 apud Fest. *Qu.* XV, 17 pg. 343: « Est ibi sub eo saxo penitus strata harena ingens specus ». Adde Aul. Gell. XIX, 8; et cf. *Zeitschr. für die wissenschaft der sprache* IV, 109 sq. — Harena est cognomen equae in titulo apud Marini *Arv.* pg. 67 (Orell. n. 4322).

HARENATVS, *arenatus*, adiect., ab HARENA = *arena*. In tab. puteolana (App. n. LI): QVAE · LITA · NON · ERVNT · CALCE · HARENATO.

ƧƎIИƎQAB (harenies), fortasse *Herennius* (= ƎИI𐌓ƎΘ herine, osc. IИИƎQƎB herenni et ƧԻИИƎQԻƎB heírenníſ), pleniori orthographiâ ƧƎIИƎQƎAB havrenies, in aere volsin. n. 2095 ter *a*.

HARENOSVS, *arenosus*, adiect. ab HARENA = *arena*. Vetus interpres Virg. *Georg.* II, 105 (apud Mai *Class. auct.* VII, 259): « ... maxime harenosum ... id est litus harenosum ac (*sic*) Libyae ».

VƎ𐌓AB (hareu). Vide voc. sq.

ƎMV+VƎ𐌓AB (hareutuse), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 24. Scripsit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXIV, 210: « *Sento la voce* ἄρα, preces, *ed il futuro del verbo* θύω *forse insieme composte in un vocabolo, ovvero il futuro di un verbo* αρнοτοω *molto vicino ad* αρατοτεω ». — *Precibus sacra fient* exponit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 8 et 53 sg.). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 111.

AИO𐌓AΘ (hartna), quod legitur in ossuario clusino n. 734, fortasse idem est ac AИAO𐌓A8 farthana, quod vide.

HARIOLA, mulier quae hariolatur. Plaut. *Mil.* III, 1, 97 sq.: « Quod dem — hariolae atque haruspicae ».

HARIOLATIO, actus hariolandi. Ennius apud Cic. *De Div.* I, 31 (ed. Orelli): « Missa sum superstitiosis hariolationibus ». Alii legunt ariolationibus, ut Wahlen *Enn. poes. rel.* pg. 100, et Ribbeck *Trag. lat.* pg. 18.

HARISPEX, *haruspex* (aruspex), quod et scribitur ARISPEX, ARESPEX, ARRESPEX. Inscr. apud Murat. 170, 4 (Orell. n. 2298): C · MARII ONESIMI | IIIIII VIR · AVG | HARISPICI PVBLI|CO · PATRI OPTIMO | FILIA POSVIT.

ꟻAΨIΩAB (harichas), in casside etr. n. 60.

HARNVSTIA, nomen mulieris, in ossuario etrusco-rom. n. 2016: THANIA · HARNVŠTIA · LA · F, h. e. *Tannia Arnustia Lartis filia*. Cf ARNA.

ИAПЯAꟼ (harpan), in nummis Arporum, n. 2919*f*. Cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 108.

?. . VqAB (haru. .), in titulo etr. n. 1060bis. Cf. Haronia, quod est nomen mulieris apud Murat. 1350, 2 (Haronia Fortunata).

HARVIGA, *arviga* (aries), dicebatur *hostia*, cuius adhaerentia inspiciebantur exta (Paul. pg. 100). Cf. Müller *Die Etr.* I, 17 anm. 21; et vide ARVIGA.

HARVSPEX, *aruspex*, subst. m. (vide HARISPEX). Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 311, 4: LEONTINVS · ET · FLAVINVS | HARVSPEX · AVGG | PONTIFEX · DICTATOR | ALBAN · MAG · PVBLICVS | HARVSPICVM · ORDINI | HARVSPICVM · EX · D · D. Vide nostrum n. 69. Cf. Apul. *De orthogr.* ed. Osann pg. 30, Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Galvani *Delle genti* etc. pg. 174 nt. 1.

-ƧAΘ (HAS-), rad. etr. = -ƧA8 (fas-), in praenomine AIꝉƧAΘ (HASTIA) pro AIꝉƧA8 fastia = *Fausta*.

HASENA, *hasena* (arena), idem quod HARENA, apud veteres. Vel. Long pg. 2238 P.: « Itaque *harena* iustius quis dixerit, quoniam apud antiquos fasena erat, et *hordeum* quia fordeum ». Placidi *Gloss.* apud Mai *Class. auct.* III, 469: « Harenam (*lege: hasenam*), ut hasas, nos *aras*, et lases quos nos *lares* dicimus ».

AꟼƧAB (haspa), *Appia*, praenom. fem., interiecta sibilante (pro AꟼA apa = AIꟼA apia), siculi in AIꟼƧƎ espia pro *Eppia*, et adiecta aspiratione (= AIꟼAO thapia). In tegula etr. n. 170: ИOƎAꟻ · AꟼƧAB (haspa lavthn) = *Appia Lautnia*.

HASTA. Vide voc. sq.

HASTENSIANVS, ital. *astigiano*, adiect. ad Hastam (Astam) = pertinens. Est cognomen rom. in laterc. milit. apud Marini *Arvali* pg. 326 (M · VETTIVS HASTENSIANVS HASTA).

HASTER, *aster* (gr. ἀστὴρ), subst. m. Est cognom. rom. in basi apud Marini *Inscr. alb.* pg. 202 col. 3 (FLAVI · HASTER).

IꝉƧAB (hasti), *Fausta*, praenom. fem. apud Etruscos (var. IꝉƧA⊗, IꝉƧAΘ, IꝉƧAΘ) pro AIꝉƧAΘ (HASTIA), quod rectius scribitur IꝉƧA8 fasti pro AIꝉƧA8, e rad. -ƧAΘ (HAS-) = -ƧA8 fas-, *faus-tus* (cf. MIꝉƧA⊗ hastiś, et ꟻAꝉƧAO thastal). In titulis sepulcralibus:

ΙƎИV8A · IꝉƧAΘ (hasti afunei) = *Fausta Afonia*.

AIꟼƧƎ · IꝉƧA⊗ (hasti espia) = *Fausta Eppia*.

IИIqƎΘ · IYƧAΘ (hasti herini) = *Fausta Herinia*.

AꝉIVƧIƆ · IꝉƧAΘ (hasti cisuita) = *Fausta Cisuitia*.

ΙƎИqƎꟼ : IꝉƧA⊗ (hasti pernei) = *Fausta Perinia* (?).

Quibus addantur: MVqꝉƎꟼ : IꝉƧA⊗ (hasti petruś) = *Fausta Petrii* uxor, et ƧIИΩVꟻ | IꝉƧAB (hasti purnis) = *Fausta Furinii* (?) uxor. Adde insuper n. 1587.

AIꝉƧAΘ (HASTIA), *Fausta*, praenom. fem. apud Etruscos (var. AIYƧAΘ, AIꝉƧAΘ) pro AIꝉƧA8 fastia, minus recte IꝉƧAB hasti = IꝉƧA8 fasti, e rad. -ƧAΘ (HAS-) pro -ƧA8 fas-, *faus-tus*. In titulis sepulcralibus:

IИIqƎΘ : AIꝉƧAΘ (hastia herini) = *Fausta Herinia*.

ΙƎqꝉƆAO : AIꝉƧAΘ (hastia thactrei) = *Fausta Acteria*.

ΙƎИIAƆ | AIꝉƧAΘ (hastia cainei) = *Fausta Cainia*.

ΙƎИqAƆ · AIꝉƧAΘ (hastia carnei) = *Fausta Carnia*.

ΙƎИꝉVꝉ · AIꝉƧAΘ (hastia tutnei) = *Fausta Tutinia*.

ΙƎИAqMV : AIꝉƧAΘ (hastia umranei) = *Fausta Umbrania*.

Adde inscr. clus. n. 555 et n. 827. In tegula etr. n. 879 legitur AIꝉ · ƧAΘ; et in ossuario perus. n. 2008 HASTIA · ALFIA L · L.

MIꝉƧA⊗ (hastiś), *Fausti*, praenom. virile genit. sg. apud Etruscos, pro fastiś (cf. ƎYMA8 faśte). In tegula etr. n. 880: MIꝉƧA⊗ | AOMAq (ramtha hastiś) = *Aruntia Fausti* uxor (cf. Lanzi II 405 = 334 n. 232).

TAH (HAT), *Hadria*, urbs Piceni, in nummis n. 2684. Vide HADRIA § 1.

IYAΘ (hati), fortasse = IꝉƧAΘ hasti pro IꝉƧA8 fasti, siculi AIꝉƧAΘ (HASTIA) pro AIꝉƧA8 fastia h. e. *Fausta*, praen. fem. apud Etruscos in ossuario n. 910.

VꝉA⊗ (HATV), *—to* (teneto?), imperat. 3 pers. sg. (plur. VꝉVꝉA⊗ hatutu et HATVTO), = Vꝉ⊗A⊗ hahtu, apud Umbros, fortasse e rad. θη-, τί-θη-μι (Aufr. et Kirch. I 80, 142, II 60, 241). Tab. eugub. Ib 11: VꝉA⊗ : MVΩꝉAKИƎΩK (krenkatrum hatu) = tab. VIb 49 CRINGATRO HATV h. e. *—atrum —ato*, quod Grotefend *Rud. l. u.* V 7, VI 23 vertit *circulationem habeto* (= krikatru — habetu, op. cit. V 18, VIII 15), et Huschke s. 90 *circulum capito*.

AƧVꝉAΘ (hatusa), *Hatusiâ* (Atusiâ), nomen muliebre, pro hatusal. Ossuarii clusini operculum num. 604: AƧVꝉAΘ : ƎꟻƎΘ : qA (ar hele hatusa) = *Arrius Helius Atusiâ* natus.

HATVTO, *—nto* (tenento?), antiquiori orthographia VꝉVꝉA⊗ hatutu, imperat. 3 pers. pl. (3 pers. sg. HATV sive Vꝉ⊗A⊗ hahtu), apud Umbros, fortasse e rad. HA- pro gr. θη- (Aufr. et Kirch. I 142, II 241, 297; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 28 et 66). Tab. eugub. VIIa 52: HONDRA · FVRO · SEHEMENIAR · HATVTO = *infra — —are —nto*, quod Grotefend vertit *posthac debita Semoniis facitote* (*Rud. l. u.* VI, 29).

VꝉVꝉA⊗ (hatutu), *—nto* (tenento?), recentiori orthographia HATVTO (3 pers. sg. VꝉA⊗ hatu et Vꝉ⊗A⊗ hahtu), apud Umbros, e rad. HA-; fortasse = gr. θη- (Aufr. et Kirch. I 142, II 241; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 28 et 66). Tabula eugubina Ib 42: VꝉVꝉA⊗ : ΩAIИƎM⊗ƎƧ VΩV8 : AΩꝉV⊗ (hutra furu

sehmeniar hatutu) = tab. VIIa 52 HONDRA · FVRO · SEHEMENIAR · HATVTO h. e. *infra* — *—are —nto*, quod vertit Grotefend *posthac debita Semoniis facitote* (*Rud. l. u.* V 9, 18). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 90 hatutu est *capiunto*.

HAVAT. Vide HANAT.

HAVE. Vide ABE.

ƧƎIИƎƆƎЯAB (havrenies), fortasse *Herennius*, gentilitium etr., = ƧƎIИƎƆAB harenies, in aere volsin. n. 2095 ter*b*.

HAVRITORIVM, ἀντλητήριον (haustrum), vel ἄντλημα (haustus) in Gloss. apud Labbaeum.

HAVT, *haud*, interiectio apud veteres (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *haud*). Vide inscr. apud Orell. n. 38.

ƎH (HE), pro HPAKΛEIΩN (Ἡρακλειων), legitur in nummis n. 2908 ad Heracleam pertinentibus. Vide HERACLEA § 1.

ƎΘ (he), *Helii*, praenom. m. genit. sg. (= ⅃ƎB hel et V⅃ƎΘ helu), ab Ǝ⅃ƎΘ hele = *Helius*, apud Etruscos, in titulo clusino n. 652 (vide ⅃AИIAƚA atainal).

HEBETAFE, *ad —as*, locat. pl. 1 decl. pro hebetafem, quod et scribitur EBETRAFE, vox umbrica originis et significationis ignotae (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 24; Aufr. et Kirch. I 79, 114, II 78, 93, 252; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 10). Tab. eugub. VIb 52 sq.: APE · ACESONIAME | HEBETAFE · BENVST = *postquam Aquiloniam ad —as venerit*, quae vertit Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 *postquam fumigatione leni auspicatus eris*.

HEBON, Ἥβων (pubescens), est nomen Bacchi apud Campanos. Macrob. *Sat.* I, 18: « Item Liberi patris simulacra partim puerili aetate partim iuvenili fingunt, praeterea barbata specie, senili quoque, uti Graeci eius quem Bassarea, item quem Brisea appellant, et ut in Campania Neapolitani celebrant Hebona cognominantes ».

HIIDISTVS, *Hedistus*, cognom. virile, in titulo apud Grut. 818, 3 (M · PONTIVS · HIIDISTVS).

HEELIVS, *Helius* (etr. Ǝ⅃ƎΘ hele), n. pr. m., in tabula apud Mommsen n. 6769 (P · HEELIVS).

HEHAE, interiectio, apud veteres. Ennius (*Trag.* vs. 207) apud Varr. *De l. l.* VII, 93 pg. 155: « Hehae, ipse clipeus cecidit ». Cf. Forcell. *Lex.* s. v. *eh*, *ehe* et *ehem*.

HEIIVS, *eiius* (eius), pronom. m. genit. sg., fortasse legendum in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXIX n. 68.

HEIC, *heic* (*hic* h. e. in hoc loco), adverb., in inscr. falisca n. 2442 (vide HARA). Antiquior forma HIIIC legitur apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XXVI n. 1. Vide voc. sq.

HEICEI, *heic* h. e. in hoc loco, adverb. In titulo amiternino (Append. n. XXXVI): HEICEI SITVST.

-ƆIƎB (heir-), radix osca. Vide -ƆƎB (HER-).

?-ЯIƎB (heir-), radix etrusca. Vide -ƆƎΘ (HER-

[B]EIDEИEM (heírenem), *Herenn...*, gentilitium samniticum (= ƧIИИƎƆIƎB heírennís h. e. HERENNIVS; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 170, 261, et Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III 119), in vase frentano n. 2845:

Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 141 legit heírenem[ú], quod vertit *urnam continens*, comparatum cum irnela (vasis genus in sacris, apud Paul. pg. 105) et cum hirnea (Cato *De r. r.* cap. 81, Plaut. *Amph.* I, I, 273).

ƧIИИƎƆIƎB (heírennís), *Herennius* (Ἑρέννιος), gentilitium samniticum (= ƧИƎЯIƎB heirens; cf. BEIDEИEM heírenem et HERENNIVS), idem ac etr. ƎИIЯƎΘ herine, e rad. -ƆIƎB heir- pro -ƆƎB (HER-), rom. *velle* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 261; Aufr. et Kirch. I 116 nt. 1, II 303, 311; Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III 119. Cf. Peter *Sprach und schr.* etc. s. 41). Inscr. nolana n. 2769 (vide ƧVIƧПTƎ>ƎЯ degetasiús): ƧIИИƎƆIƎB · ƧIƧMV[IИ] (niumsis heírennís) = *Numisius Herennius* (Mommsen op. cit. s. 178; Aufr. et Kirch. I 168) vel *Numerius Herennius* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 163).

ƧИƎЯIƎB (heirens), *Herennius*, gentilitium samniticum, meliori orthographia ƧIИИƎƆIƎB (heírennís), e rad. -ƆIƎB (heír-), rom. *velle*, in tegula n. 2818 (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. III, 119; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 12 = XXXVI).

? IИIЯIƎΘ (heirini), *Herennia*, familiae etr. nomen, — IИIЯƎΘ (herini), e rad. -ЯIƎΘ (heir-), rom. *velle*. In ossuarii etr. operculo n. 881: IИIЯIƎ : Θ : ⅃[ƎƎ] (vel heirini) = *Velia Herennia* (« Vel. Hirinia », Lanzi II 418 = 347 n. 300).

HEISE, perperam pro HEISCE = *hice* (hi), quod sequitur.

HEISCE, *hice* (hi), pronom. m. nominat. pl., quod et scribitur HEISE. In titulo capuano (App. n. XLVII): HEISCE · MAGISTREIS VENERVS · IOVIAE · MVRV | AEDIFICANDVM · COIRAVERVNT · PED CC⅃XX. In aliis titulis capuanis: HEISCE MAGISTREIS (Momms. n. 3562), HEISCE MAGISTREI (Momms. n. 3563), et HEISE · MAG · (Momms. n. 3565) = *hice magistri*.

? VƎIƎB (heivu), *—ius*, gentilitium etruscum (cf. Heidius, Heius, Heivillius in thesauris epigraphicis), quod invenitur in ossuario clusino n. 603 bis. Fortasse legendum heizu = *Heidius*.

HEC, *hic*, pronom. demonstr. masc. nominat. sg., fortasse pro heic (Visconti *op. varie* I, 37). In titulo n. 2708 ex Scipionum sepulcro: HEC · CEPIT · CORSICA · ALE-RIAQVE · VRBE = *hic cepit Corsicam Aleriamque urbem* (*Explanatio antiq. inscr.* etc. in Graevii *Thes. antiq. rom.* IV, 1836; Lanzi I 152 = 116; Niebuhr *Hist. rom.* I rem. 685. Cf. Aufr. et Kirch. I 93 nt. 1).

ƎϽƎ⊗ (hece), fortasse *fecerunt*, perf. indic. 3 pers. pl., nisi idem est quod ƎϽƎ✝ tece = θηκε pro εθηκε (posuit), vel pro « ἔθεκαν (posuerunt, consecraverunt), ut dixi in Vermigl. *Sep. dei Vol.* ed. 2.ª pg. 139. Invenitur in titulo perus. n. 1407 lin. 3. — Aliter interpretatus est Oriolius (in Vermigl. op. cit. pg. 138). *Rispetto poi all'*hece, inquit ille, *io l'ho addirittura per nè più nè meno, che per un locativo d'*ecas, eca, ecam, *o vogliasi dire per un'altra forma avverbiale equipollente al* cehen, *cioè ancor esso all'*hic *o* hicce [cf. *Album* XXIII, 151].

ΙΩ✱ϽƎB (heczri), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in titulo perus. n. 1915 lin. 3. Lanzius tamen (*Saggio* etc. II 484 = 410, 519 = 430), Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* pg. 57, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 130 aliique eam comparant cum etr. aesar, quod est *deus.* Cam. Tarquinius (in *Civ. catt.* sr. III, vol. VIII pg. 730 sg.) legit ΙϘ✱ ϽƎB hece tsari (*sic*), quod vertit *murmuravit adversarius.* — De Bardetti et Coltellini interpretatione (heczri = *promulgare, preces fundere*) loquitur Vermigliolius loc. cit.

HECOBA, Ἑκάβη (Hecuba), apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16. Cf. forma aeolica HEKVBE in vase, de qua Raoul-Rochette in *Journ. des Sav.* an. 1835 pg. 217.

?MA✝ϽƎ⊗ (hectam), in titulo clusino n. 800.

⅃ƎB (hel), *Helius* vel *Helia* (Aelius, Aelia), praenom. f. per compendium scriptum pro Ǝ⅃Ǝ⊗ hele = *Helius*, vel pro Ι⅃Ǝ⊗ heli = *Helia*, in stele volcente n. 2226, ut in titulis graeco-rom. ΑΙΛ pro ΑΙΛΙΟΣ.

§ 2. ⅃ƎB et ⅃Ǝ⊖, *Heliâ* (Aeliâ), praenom. f. ablat. sg., per compendium scriptum pro ⅃AΙ⅃Ǝ⊗ helial, ut ΑΙΛ pro ΑΙΛΙΟΥ in titulis graeco-rom., ab Ι⅃Ǝ⊗ (heli) = ΑΙΛΙΑ, *Helia.* In titulis perusinis n. 1757 et n. 1906: ⅃AƎϘƎᖷ · ⅃ƎB (hel vereal) = n. 1756 ⅃AΙϘƎᖷ · ⅃Ǝ⊖ (hel verial) = *Heliâ Veriâ.*

Ǝ⅃Ǝ⊗ (hele), *Helius* (Aelius), gentilitium etr., graecâ orthographiâ ΑΙΛΙΟϹ vel ΑΙΛΙΟΣ et ΕΛΙΟϹ (Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 4007) = Αἴλιος et Ἔλιος, a praenomine hele derivatum (cf. ⅃ƎB hel = *Helius* et *Helia*, ⅃Ǝ el = *Aelius*, ƧV⅃Ǝ elus = *Aelii?*, Ι⅃ƎB heli = *Helia*), quod comparari potest cum Ǝ⅃ƎƎ vele = *Velius.* In ossuarii clusini operculo n. 604: Ǝ⅃Ǝ⊗ : ϘA (ar hele) = *Arius Helius.* In ossuario clusino n. 530: Ǝ⅃Ǝ⊖ : OИϘA (arnth hele) = *Aruns Helius.* — Helius, Elius et Ailius inter se confunduntur. In lapidibus: OLLA | AILIAE CYPRIDIS (Murat. 1627, 12; Mommsen n. 2921); E · LI · A · FI · LI · CIS · SI · M A (Mommsen n. 3271); ELIA · FELICITAS (Mommsen n. 3082); P · HEELIVS (Mommsen n. 6769). In nummis consular. AELIVS et ALLIVS, et HAELIVS in titulo apud Grut. (686, 1).

AΙAИƎ⅃ƎB (helenaia), fortasse *Helena*, in etr. speculo n. 2501, quod exhibet *Dionysium* (ƧИV⅃8V8 fufluns) et *Ariannam.*

HELERNVS, lucus Tiberino adiacens (Ovid. *Fast.* II 67, VI 105).

AƧƎ⅃Ǝ⊗ (helesa), *Helesia* (Helii uxor), cognomen muliebre a coniugio derivatum. Tegula clusina n. 774: AƧƎ⅃Ǝ⊗ ΙƎИΙ✝Ǝᖷ (velinei helesa) = *Vetinia Helii* uxor. Adde titulum sepulcr. in ossuario clusino n. 535: AƧƎ⅃Ǝ⊖ : ΙVϘAϽИA : AИA⊙ (thana ancarui helesa) = *Tannia Ancaria Helii* uxor; et inscr. clus. n. 726 bis: AƧK⅃ƎB · ΙΤΙ✝ : ΙO◁A⅃ (larthi titi hel[e]sa) = *Lartia Titia Helii* uxor.

VϘƎ⅃ƎB (helephu), vox etrusca seu pelasgica originis et significationis ignotae, quae legitur in vase caerit. n. 2404. Cf. Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 40, et Oriolius in *Album* XXII, 195.

AΙИV✱⅃Ǝ[⊗] (helzunia), *Veltinia* seu *Velsinia*, n. pr. fem., idem ac ΙƎИΙ✝⅃ƎƎ veltinei seu velsinei, mutato ᖷ in ⊗ (cf. ⅃AИΙƧ⅃Ǝᖷ velsinal, AΙMAИΙ✱⅃Ǝᖷ velzinaśia, ⅃AИ✱⅃Ǝ8 felznal, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 91). Tegula etr. n. 126:

(titi helzunia) = *Titia Veltinia.*

Ι⅃ƎB (heli), *Helia* (Aelia), gens clusina (var. Ι⅃Ǝ⊗, Ι⅃Ǝ⊗, Ι⅃Ǝ⊖), pro helia (abl. sg. ⅃AΙ⅃ƎB helial; cf. ⅃AΙDƎ⊗ herial), a praenomine etrusco Ǝ⅃Ǝ⊗ hele derivatum. In titulis sepulcralibus: Ι⅃Ǝ⊗ : AИA⊙ (thana heli, n. 505 et n. 607) et Ι⅃Ǝ⊗ : AΙИA⊙ (thania heli, n. 616 bis) = *Tannia Helia;* Ι⅃ƎB : ΙO◁A⅃ (larthi heli n. 606) = *Lartia Helia.* Adde ossuarii clus. operculum n. 605: AƧAИ✝V✝ : Ι⅃Ǝ⊖ (heli tutnasa) = *Helia Tutinii* uxor; et cf. n. 1605. — Integra forma helia fortasse legebatur in urna clus. n. 821.

[AΙ⅃ƎB] (helia). Vide Ι⅃ƎB (heli).

⅃AΙ⅃ƎB et ⅃AΙ⅃Ǝ⊗ (helial), *Heliâ* (Aeliâ), praenomen muliebre abl. sg., ab Ι⅃ƎB heli pro helia (vide Ι⅃ƎB heli et Ǝ⅃Ǝ⊗ hele). Ossuarii clus. operculum n. 707 bis: ⅃AOϘA⅃ : ⅃AΙ⅃ƎB : Ǝ✝AΙƎƧ : ⅃Ǝᖷ (vel seiate helial larthal) = *Velius Seiantius Heliâ Lartiâ* natus. Adde n. 709, ubi ⅃AИƧƎ⅃✝ ⅃AΙ⅃Ǝ⊗ (helial tlesnal) = *Heliâ Laenia* (?), et n. 718 ubi ⅃AΙ⅃⊗ h[e]lial.

§ 2. *Heliâ* (Aeliâ), nomen muliebre apud Etruscos. Tegula clusina num. 557:

(au marcni helial) = *Aula Marcania Heliâ* nata.

BEᛚᛚECΙΙƧ (helleviis), *Hellevius* (Helvius?), cognom. virile apud Samnites (Minervini in *Bullett. archeol. napolit.* nv. sr. V, 101), comparandum cum gentilitio Helavius in titulo apud Murat. 2073, 6. In lamella capuana n. 2749 lin. 4: VΠΠΙƧ · BEᛚᛚECΙ[Ι]Ƨ (úppiis hel-

leviis) = *Oppius Hellevius*. Cf. Phallaeus nomen virile in titulo apud Murat. 842, 1 (= Maffei *Mus. ver.* 864, 2).

HELORVM vel Helorus, Ἔλωρος (Diodor. Sic. XIV, civ, 1; Lycophron vs. 1033), flumen Siciliae inter Pachinum et Syracusas (Plinius III, xiv, 4: « Portus Naustathmus, flumen Elorum, promontorium Pachinum »); hodie dicitur *Fellaro* sive *Abiso* (Duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 80). Virg. *Aen.* III, 698: « Praepingue solum stagnantis Helori »; ubi Servius: « Fluvii, qui ad imitationem Nili effunditur campis. Sed Graeci *stagna* ἔλη dicunt, unde ait *stagnantis Elori* ». Sil. Ital. XIV, 269: « undae clamosus Helorus ». — Nonnulli scribunt Elorum et Elorus; libri Polybii I, vi, 2 Ἐλλέπορον, Ἑλλεπόρον, Ἐλλέσπορον, Ἑλλέσπόρον, Ἐλλεόπορον, et Polyeni V, iii, 2 Ἐλέπορον appellant.

§ 2. Helorum vel Helorus, Ἔλωρον (Scylax § 13) vel Ἔλωρος (Ptol. III, 4), oppidum Siciliae ad flumen Helorum vel Elorum (Plin. XXXII, vii, 1), fuitque in loco ubi nunc turris dicta *Sta in pace* (Serradifalco op. cit. I, 76). Aelian. *De nat. anim.* XII, 30: ἐν Ἑλώρῳ δὲ τῆς Σικελίας, ὅπερ ἦν πάλαι Συρακουσίων φρούριον. — Incolae appellantur Helorini vel Elorini (Αἰλωροι Diod. Sic. XXIII, 4). Cic. in *Verr.* II, iii, 43: « Murgantinis, Assorinis, Elorinis nihil omnino relictum ». Steph. Byz.: Ἔλωρας, πόλις Σικελίας, ἀπὸ Ἑλώρου ποταμοῦ τοῦ κατὰ Πάχυνον. Etym. Magn.: Ἔλωρος, πόλις Σικελίας. ὁπλίτης Ἐλωρίτης. — Helorius vel Elorius, ἐλώριος (ἐλώριον πεδίον, Diod. Sic. XIII, xix, 2), adiect. ad Helorum pertinens. Ovid. *Fast.* IV, 477: « Hinc Camerinam adit, Thapsonque, et Heloria Tempe ». Helorina via, Ἐλωρίνη ὁδός, memoratur a Thucyd. VI 66, 70, VII 80. — Heloris, gr. Ἑλωρις, vir syracusanus, fuit amicus Dionysii tyranni, de quo Diod. Sic. XIV 8, 87, 90, 103 sq., et XX 78.

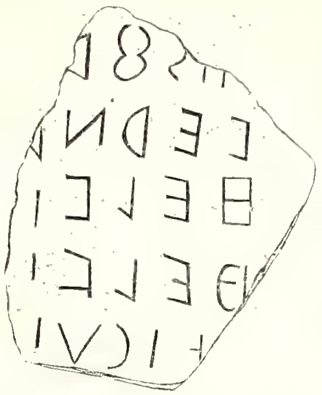
VꓶƎB (helu), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 21, Vinc. Campanario *Dell'urna di Arunte* pg. 53 et in *Giorn. arcad.* XXXIV, 206 sq., Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 108 et Sec. Campanario *Tav. perus.* pg. 51 est *helvus* adiect.

ΙƧAꟻꓶƎ⊗ (helvasi), *Helvasius* sive *Helvasia*, gentilitium etr. ab Helvius (cf. osc. ΙꟻꓶƎB helvi, et BEꓲꓲECΙΙƧ helleviis). In tegula etr. n. 127: ΙƧAꟻꓶƎ⊗ · Oꓶ (lth helvasi) = *Lars Helvasius* seu *Lartia Helvasia*. Lanzius II 438 = 367 n. 389: « *Può leggersi* heluasi *ed* helasi ». Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 162.

HELVELA vel helvella, *olera minuta* (Paul. pg. 103 s. v. helvela). Cic. *Epist. fam.* VII, 26 = n. 91: « fungos, helvellas, herbas omnes ita condiunt, ut nihil possit esse suavius ». Cf. Gloss. apud Labb.: « helvola, λαχανάρια ».

. . ΙꟻꓶƎB (helvi..), *Helvius*, gentilitium italicum (cf. osc. BEꓲꓲECΙΙƧ helleviis et etr. ΙƧAꟻꓶƎB helvasi), de quo Avellinius in *Bull. arch. nap.* VI, 90 (cf. Mommsen

Die unterit. dial. s. 261). — Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 151 est *helvus* adiect. Legitur in aere samnitico n. 2838:

HELVILLVM, vicus Umbriae, memoratur in Antonin. *itiner.* pg. 125.

ΙTAИΙꟻꓶƎB (helvinati), *Helvinatia*, familiae etruscae nomen, abl. ꓶAΙ+AИΙꟻꓶƎ⊗ helvinatial (= ꓶAΙ+AИΙƆꓶƎ8 felcinatial?), ab Helvius, quod est gentilitium italicum (vide osc. ΙꟻꓶƎB helvi et etr. ΙƧAꟻꓶƎ⊗ helvasi; cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 46). In ossuarii perus. operculo n. 1449: ΙTAИΙꟻꓶƎB · Ι+ƧA8 (fasti helvinati) = *Fausta Helvinatia*.

ꓶAΙ+AИΙꟻꓶƎ⊗ (helvinatial), *Helvinatiá*, n. pr. fem. abl. sg. (fortasse idem ac ꓶAΙ+AИΙƆꓶƎ8 felcinatial), cuius rectus casus ΙTAИΙꟻꓶƎB helvinati (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 46, 51). Ossuarium perus. n. 1446: ꓶAΙ+AИΙꟻꓶƎ⊗ · Aꓶ · MΙꓲΙꟻ · ƎꟼO⊗Ƨ (sethre vipiś la helvinatial) = *Setrius Vibius Lartis* filius *Helvinatiá* natus.

HELVINVM?, fortasse flumen Italiae inferioris, quod nonnulli legunt in Plin. III, xviii, 1. Cf. Avellinium in *Bull. arch. nap.* III, 64, 107 sq.

HELVCVS, ab hiatu et oscitatione dictus. Ita Paul. pg. 100; et pg. 75: « Elucum significat languidum ac semisomnum, vel, ut alii volunt, alucinatorem et nugarum amatorem, sive halonem, id est hesterno vino languentem, quod ἔωλον vocitant Graeci ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 470: « Hellui crapula veterani (corr. *heluci crapulae veteranae*); unde helluones dicuntur ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *elucus*.

HELVS, *holus* (olus), subst. n. Paul. pg. 100: « Helus et helusa antiqui dicebant, quod nunc *holus* et *olera*.

ΙƎИƧVꓶƎB (helusnei), *Velusena* vel *Volusena*, nomen mulieris, idem ac AИƧVꓶƎꟻ velusna, mutato digamma in aspirationis signum, nisi exaratum est pro helsunia = AΙИVMꓶƎꟻ (velśunia) h. e. *Volsinia*. In ossuario clusino n. 609: ΙƎИƧVꓶƎB : AИAO (thana helusnei) = *Tannia Velusena*.

HEMANVS, *humanus*, adiect. Vide HEMO = *homo*, quod sequitur.

HEMO, *homo*, subst. m., unde hemonus = *humanus* (cf. nêmo h. e. *ne-hemo*). Paul. pg. 100: « Hemona *humana*, et hemonem *hominem* dicebant ». — Homonem pro *hominem* dixit Ennius [*Ann.* vs. 141] apud Prisc. pg. 206 = 683 P. et apud Serv. ad *Aen.* VI, 595: « Vulturus in silvis miserum mandebat homonem ». Cf. cognomen Hemullus in lapide mediolan. apud Grut. 881, 10. — In chartis lucensibus an. 753 « ipsi hemines », et an. 763 « homenis ». Vide HVMO, OMO et OMANVS; et cf. Galvani *Delle genti* etc. pgg. 320, 435 sg.

ИƎ8 (hen), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 5 et 24, Vinc. Campanario in *Giorn. arcad.* XXX, 300 est gr. ἐν, lat. *in*; et ita Sec. Campanario *Tav. perus.* pgg 28, 53. Cf. Vermigl. *Inscr. perus.* pg. 110.

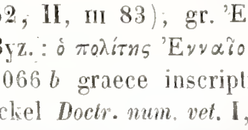
HENETI, HENETIA. Vide VENETIA.

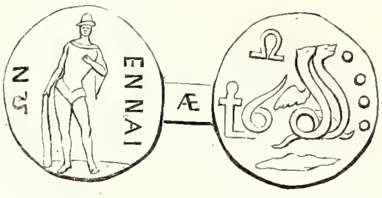
HENETVS. Vide VENETIA.

HENNA vel Enna, Ἔννα (Ptol. III, 4; Strab. VI, II, 6; Diod. Sic. V, III, 1, XIV, LXXVIII 6; XXIII, IX, 4 sq., XXIV, I, 21; Polyb. I, XXIV, 12; Plutarch. in *Marc.* XX, 2; Lycophr. vs. 152), vel fortasse Ἕννα, oppidum mediae Siciliae, in monte, a quodam Hennô vel Enno Syracusano conditum: hodie *Castro-Giovanni* appellatur. Steph. Byz.: Ἔννα, πόλις Σικελίας, κτίσμα Συρακουσίων, μετὰ ὁ ἔτη Συρακουσῶν. Liv. XXIV, 37: « Henna, excelso loco et praerupto undique sita, quum loco inexpugnabilis erat, tum praesidium in arce validum, praefectumque praesidii haud sane opportunum insidiantibus habebat ». Mela II, VII, 16: « fama habet ob Cereris templum Enna ». Hinc Ceres Hennaea apud Sil. Ital. I 214 (cf. XIV, 238). Callim. in *Cer.* vs. 15: Τρὶς δ' ἐπὶ καλλίστης νήσου δράμες ὀμφαλὸν Ἔνναν. In nummis n. 3066*a* latine inscriptis legitur HENNA;

in Antonini *itiner.* pg. 93 et in Tab. Peuting. segm. VI*d* Enna sine aspiratione. — Incolae sunt dicti Hennenses (Liv. loc. cit., et Plin. III, XIV, 5) vel Ennenses (Cic. in *Verr.* II, II 62, II, III 83), gr. Ἐνναῖοι (Diod. XX, XXXI 5; Steph. Byz.: ὁ πολίτης Ἐνναῖος, καὶ Ἐνναία), in nummis n. 3066 *b* graece inscriptis HENNAION genit. pl. (cf. Eckel *Doctr. num. vet.* I, 206), recentiori orthographiâ EN, ENNA, ENNAION, ENNAIΩN

(cf. Sestini *Class. gen.*). Solinus V, 14: « Hic ibidem campus Ennensis in floribus semper, et omni vernus die ». Cf. Polyen. VIII, 21. — De adiectivis hennaeus vel ennaeus, hennensis vel ennensis cf. Forcell. *Lexic.* s. v., et Sil. Ital. II 304, V 489, XIII 50. Diva Hennaea vel Hennaea virgo est *Proserpina* (Sil. Ital. I 93, VII 689, XIII 430 sq., XIV 245).

HEORVM, *eorum*, pronom. demonstr. masc. genit. pl., inconditâ orthographiâ, sicuti AEORVM. Inscr. edita in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 163: D M | C · CLVTVRIVS FILETION | SECVNDIE · VICTORIE | COIVGI · DVLCISSIMAE | INCONPARABILI · BENE | MERENTI · FECIT · LOCO | CONCESSO AB AVRELIO | AVG · LIBERTO AGAPETO | ET · AB · VLPIA FESTA OPTI | MAE · FEMINAE · ET · AB | AVRELIO · AVG · LIBERTO | HERMETIANO · FILIO | HEORVM · QVORVM BENI | GNITATE ET · PIETATE HEO | RVM ACCEPTA PATRONOS | MIHI ATQVE SIBI. Adde titul. sepulcr. apud Fabr. cap. v n. 6 pg. 346 (vide FECERVM = *fecerunt*).

-ᗡƎ8 (HER-), radix umbrica (et osca) = sanscr. var (eligere), rom. *velle* (cf. gr. ἐράω, et ἔραμαι, cum Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 309), in verbis HEREITV = HERITV et V+ƎᗡƎ er-etu imperat. 3 pers. sg., IᗡƎ8 her-i = *vult*, ƧƎIᗡƎ8 (HERIES) = *voles*, HERIEST = *volet*, IᗡƎ8 (HERI) = HERIE, HERIEI, ƎIIᗡƎ8 her-iiei et ƧIᗡƎ8 her-is = *velis*. Adde quoque 8IᗡƎ8 her-ifi, ƎI+ИIᗡƎ8 her-intie et ƧƎI+ИIᗡƎ8 her-inties.

-ᗡƎ8 (HER-), radix osca (et umbrica, vide art. praeced.), rom. *velle*, in verbis HEREST = *volet*, 8ƎᗡIIИЯ (heriiad) = *velit*, ƧIƎTИTИƎᗡƎ8 herentateis = *voluntatis* (Veneris)? Mutatur in -ᗡIƎ8 heir-, ut in gentilitio samnitico ƧIИИƎᗡIƎ8 heir-ennis, VIИИƎᗡƎ8 herenniu = HERENNIVS (cf. 8ƎIᗡƎИƎM heir-enem, ƧИƎᗡIƎ8 heir-ens, HIIRANNIVS, IИИƎᗡƎ8 herenni).

-ᑫƎ8 (her-), radix etrusca, fortasse = umbr. et osc. -ᗡƎ8 (HER-), rom. *velle*, in gentilitiis IИƎᑫƎ8 her-eni, AИIᑫƎΘ her-ina, ƎИIᑫƎΘ her-ine, MƎИIᑫƎΘ herines, IИIᑫƎΘ her-ini, AIИIᑫƎΘ her-inia, ᒧAIИIᑫƎΘ her-inial, AƧIИIᑫƎΘ her-inisa, ᒧAIᗡƎΘ her-ial, IИIᑫIƎ8 heir-ini. Cf. AИIᑫƎ8 fer-ina, et rad. etr. -ᑫƎΟ ther.

ᗡƎ8 (her), *Voluntati* (Veneri), dat. sg. per compendium scriptum, pro ꟷƎTИTИƎᗡƎ8 (herentateí), Mommsenii interpretatione (*Die unterit. dial.* s. 174, 262; vide

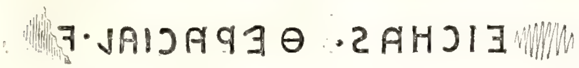
ꟼИꟽVИVЯ dúnúmna), in inscr. samn. n. 2876. Alii aliter opinati sunt. Avellinio est praenomen (*Bullett. arch. nap.* IV, 81), et Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 147 exaratum videtur pro herentiais, idem cum umbr. ƧƎI+ИIꓷƎB herinties = *gratiis.* Cf. Stier in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 471.

HERA, *domina*, subst. fem. (vide HERVS). Terent. *Adelph.* III, I, 8: « E re nata melius fieri haud potuit, quam factum 'st, hera ». Cf. Ennii *Ann.* vs. 203, ubi hera vel era (vide FORS). — Graecis Hera (Ἥρα), unde HERETVM, est ipsa Iuno, ut in titulo apud Orell. n. 2225. Sic Hera Iuno sancta (Henzen n. 5663) et Hera Lacinia (Henzen n. 5662). Hera est etiam cognomen rom. in titulis apud Grut. 226 et 738, 9.

HERA, Ἥρα, urbs Siciliae, eadem quae *Hybla minor.* Cf. Cic. ad *Att.* II, 1 = n. 26, et vide HYBLA § 3.

IꓥƎ>ΛꓷƎB (heraceli), Ἡράκλῆς (Hercules), apud Etruscos, qui ƎꓥϽꓷƎB hercle scribere solebant. Exstat in etr. speculo n. 2528. Cf. Panofka *Die malachisch* etc. s. 226 (in *Phil. und hist. abhandl. der akad. der wissenschaften zu Berlin*, an. 1846).

ꓥAIϽAꟼƎ⊘ (heracial), *Heraciâ*, nomen muliebre ablat. sing., in titulo etrusco ex ossuario volaterrano n. 324:

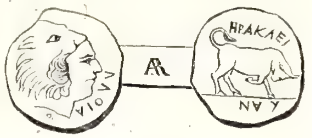
lege: [ls c]eicnas heracial v. . . = *Lars Cecina Heraciâ natus* . . .

HERACLEA vel Heraclia, Ἡρακλεία (Strab. VI, I 14 sq. et III 4; Plutarch. in *Pyrrh.* XVI, 4), urbs Lucaniae (Mela II, IV, 8; Antonini *itiner.* pg. 113; tab. Peuting. segm. VI*b*) et Tarentinorum colonia (Diod. Sic. XII, XXXVI, 3; Liv. VIII, 24; cf. I, 18), aliquando Siris vocitata (Plin. III, XV, 3; Diod. Sic. XII, XXXVI, 3). Incolae dicti sunt Heracleenses (Cic. pro *Archia* cap. 4). In nummis n. 2908: H, ƎH (HE), ⊦HPA et HPA, ⊦HPAK, ⊦HPAKΛ, ⊦HPAKΛHI, ⊦HPAKΛHΩN,

⊦HPAKΛHIΩN, ⊦HPAKΛEIΩN et HPAKΛEΩN (cf. Riccio *Repert.* pg. 63-67). Vide SIRIS.

§ 2. Urbs Siciliae, quae et Minoa, haud procul Agrigento, ubi nunc *Capo Bianco* (Mela II, VII 16, Steph. Byz., Ptol. III, 4), a Dorieo Lacedaemonio condita (Diod. Sic. IV, XXIII 3; X, XVIII) et a Carthaginiensibus diruta (Diod. loc. cit.), inde ab Agathocle subacta (Diod. XX, LVI, 3) et a Pyrrho (Diod. XXII, X, 2). Cf. Cic. *Verr.* II, II, 50. — Incolae appellantur Heracleenses, gr. Ἡρακλεῶται (Diod. XX, LVI, 3), in nummis n. 3072 HPAKΛEATAN. Heracleum Siciliae, inter Li-

lybaeum et Agrigentinorum emporium, memorat Strabo VI, II, 1. Liv. XXIV, 35: « ad Heracleam, quam vocant Minoam »; et XXV, 40: « Heracleam Minoam ». Polyb. I, XXV, 9: Καρχηδόνιοι δὲ — πρὸς Ἡράκλειαν τὴν Μινῶαν καθωρμίσησαν.

§ 3. Insula prope Sardiniam, Aeoliarum una. Mela I, VII, 18.

§ 4. Oppidum Sardiniae, cuius meminit Steph. Byz. s. v. Ἡράκλεια. Vide § sq.

§ 5. Urbs excisa, in ora Venetiae, inde Urbs nova appellata (Forcell. *Lex.* s. h. v.). Steph. Byz.: Ἡράκλεια, πόλις Θράκης ἐν τῷ Πόντῳ, διάσημοι. β', Σικελίας. γ', Λυδίας. δ', Λιβύης. ε', Σαρδοῦς. ϛ', Ἰταλίας. ζ', Κελτικῆς. η', Θεσσαλίας. θ', Καρίας. ι', ἐν τῷ Λυδίῳ Ταύρῳ. ια', μεταξὺ Σκυθίας, καὶ Ἰνδικῆς. ιβ', νῆσος ἐν τῷ Καρπαθίῳ πελάγει. ιγ', Συρίας. ιδ', Φοινίκης. ιε', Πιερίας. ιϛ', πόλις, καὶ νῆσος. ιζ', Κρήτης. ιη', Πισσαϊκή. ιθ', Καρίας, ἡ λεγομένη Ἀλκμάνι Λάτμος. κ', πόλις πρὸς τῇ Κυμαίᾳ τῆς Αἰολίδος. κα', Ἀκαρνανίας πόλις. κβ', νῆσος ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ. κγ', Μακεδονίας, Ἀμύντου τοῦ Φιλίππου κτίσμα. Τὸ ἐθνικὸν, Ἡρακλεύς, καὶ Ἡρακλειώτης, καὶ Ἡρακλεώτης, καὶ Ἡράκλειον, καὶ Ἡρακλεωτικόν.

HIIRANNIVS, *Herennius*, gentilitium italicum, apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. XXVII n. 65. Vide HERENNIVS.

HERBANVM, oppidum Etruriae, cuius meminit Plinius III, VIII, 3. Cf. VERBANVS, et Cluver. *Ital. ant.* pg. 553.

HERBESSVS vel Herbesus, Ἕρβεσσος vel Ἑρβεσσὸς (Polyb. I, XVIII, 5 et 9; Diod. Sic. XX, XXXI, 5, XXIII. IX, 5; Paus. *Eliac. sec.* XII, 4), oppidum Siciliae, prope Agrigentum, a Romanis captum (Liv. XXIV, 30 et 35). Sil. Ital. XIV, 264:

> « Non Herbesos iners, non Naulocha pigra pericli
> Sederunt ».

Scribitur et Erbesus vel Erbessus. — Cluverius *Sic. ant.* pgg. 360 et 368 duplex huius nominis oppidum in Sicilia fuisse putabat, alterum supra Agrigentum inter Acragantem Halycumque amnes, alterum Syracusis vicinum. — Incolae appellantur Herbessenses (Plin. III, XIV, 5), gr. Ἑρβεσσῖνοι (Diod. Sic. XIV, VII 6 et LXXVIII, 6), in nummo aeneo n. 3068 EPBEΣΣ (Sestini

Class. gen.). Steph. Byz.: Ἔρβεσσος, Σικελίας πόλις. Τὸ ἐθνικὸν Ἐρβεσσῖνος· Φίλιστος Σικελικῶν β.

§ 2. Herbesus, vir rutulus, memoratur a Virg. *Aen.* IX, 344.

HERBILIS anser herba pastus, qui gracilior est, quam frumento altus. Ita Paul. ex Festo pg. 100, ubi cf. Muellerus.

HERBITA, Ἑρβίτα, oppidum Siciliae, cuius incolae appellantur Herbitenses (Cic. in *Verr.* II, II, 65). Cic. in *Verr.* II, III, 32: « Herbitensis civitas, honesta, et antea copiosa ». Cf. Herbitensis ager (Cic. op. cit. II, III, 18).

HERBVM, *ervum*, subst. n., apud Pallad. I, XXIV, 3.

HERBVSCVLA, diminut. herbae. Mart. Capella § 100 pg. 141: « Quem — dum flores ipsa decerperet, praelectis quibusdam herbusculis conspicata est ».

HERGENTVM. Vide ERGETVM.

HERDONIA vel Herdonea, Ἑρδωνία (Ptol. III, 1; Strab. codd. VI, III 7 Κερδωνία) vel Ἑρδονία (Appian. *De bell. Ann.* cap. 48) et num. pl. Herdoniae, oppidum Italiae in Apulia Daunia, prope Asculum Apuliae: hodie appellatur *Ordona*. Liv. XXV, 22: « Hannibal ab Herdonea Tarentum duxerat legiones »; et XXVII, 1: « Ceterum nequaquam inde tantum gaudium fuit, quanta clades intra paucos dies accepta est, haud procul ab Herdonea urbe ». Sil. Ital. VIII, 567:

« quosve
Obscura incultis Herdonia misit ab agris ».

In titulo apud Mommsen n. 1128 (Orell. n. 5020, Henzen n. 7082): IN VIA · DVCENTE · HERDONIAS etc. — Eius cives appellantur Herdonienses (Plin. III, XVI, 6).

HERDONIVS, gentilitium sabinum. Appius Herdonius, Sabinorum dux, memoratur a Livio III, 15 et 18. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* II 256.

HEREITV, —*to*, imperat. 3 pers. sg. apud Umbros (= HERITV et [eretu] eretu), e rad. HER-, rom. *velle* (Aufr. et Kirch. I 144, 149). Tab. eugub. VIa 37 sq.: PVSEI · NEIP | HEREITV = h. e. *ubi nec —to.* — De Lanzii Grotefendiique interpretatione vide [eretu] eretu. Cf. Lassen *Beiträge zur deutung der eugub. taf.* s. 44.

[hereklei] (hereklei), Ἡρακλεῖ (Herculi), dat. sg. (= [herekluí] herekluí), in titulo osco n. 2455 bis.

[herekleís] (herekleís) et ΗΕΡΕΚΛΕ[Ι]Σ, Ἡρακλέους (Herculis), genit. sg. (dat. sg. [herekluí] herekluí, et [hereklei] hereklei), apud Samnites (Passeri *Linguae oscae specimen* pgg. 9 sq., 14; Lanzi II 613 = 527; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 41 sqq.; Peter *Sprach und schrift* etc. s. 42; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 261; Aufrecht et Kirchhoff I 21 nt. 3, II 183 nt. 3; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 20, V 85; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 40, 42, 315). Cipp. abell. n. 2783 lin. 11: [herekleís · sakaraklúm] (sakaraklúm herekleís) = *sacellum Herculis* (Passeri op. cit. pg. 9, Grotefend pg. 43, Peter op. cit. s. 70, Mommsen s. 119, Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85, Huschke s. 34); lin. 24: . . . [fí · herekleís] (herekleís fí. . .) = lin. 30 [fíísnu · herekleís] (herekleís fíísnu) h. e. *Herculis fanum* (Mommsen s. 119 sq.); lin. 31 sq.: [TE · NMUIOQ · fíísnúm · herekleís | pús] (pús herekleís fíísnúm amfret) = *qui Herculis fanum ambiunt* (Mommsen s. 120). Alia forma ΗΕΔΕΚΛΕ[Ι]Σ, graecis literis exarata, legitur in titulo frentano n. 2847 (cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 85, Mommsen op. cit. s. 190, De Minicis *Le iscrizioni del mus. De Minicis* n. 339, et Huschke op. cit. s. 208). Cf. etr. [heraceli] heraceli et [hercle] hercle = Ἡρακλῆς, *Hercules.* — Herekleís, quod legitur in cippo abell., Guarinio est *Terminus* sive *Herma terminalis.* Sic in *Lex. osco-lat.* pg. 38 (cf. *In cipp. osco-abell. div.* pg. 28 et 44): « Dictionem ab *hero*, *arcesso*, et τοῦ κλεοῦ = *famae*, *gloriae.* Igitur herecleiz quasi *herile* seu *dominicale insigne.* Quod si pro primo vocis huius compositae στοιχειω, *heri* loco, placeat magis ἱερος, et huic libenter assentior. Hoc enim posito, herecleis erunt sacra *signa*, et quidem dominicalis ditionis, quod nihil sanctius apud veteres, unde et termini sacerrimi semper habiti ».

[kerekluí] (kerekluí), Ἡρακλεῖ (Herculi), dat. sing. = [hereklei] hereklei (genit. sg. [herekleís] herekleís), apud Samnites (Henzen in *Annali dell'Inst. archeol.* XX = 1848 pg. 387; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 261; Aufrecht et Kirchhoff II, 183 nt. 1; Aufrecht et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 87, II 20; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 40). Tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 13 et *B* lin. 16: [herekluí · kerríiúí] (herekluí kerríiúí) = *Herculi geniali* (Mommsen s. 128 sq.), *Herculi Cereali* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129 et Corssen *De Volscor. lingua* pg. 7), vel *Herculi augusto* (Huschke s. 3 sq.).

HEREM Marteam antiqui accepta hereditate colebant, quae a nomine appellabatur heredum, et esse una ex Martis comitibus putabatur. Ita Paul. ex Festo pg. 100, ubi cf. Muellerus. Cf. etiam Aufr. et Kirch. II 181.

HEREM = *heredem*, subst. masc. et fem. acc. sg. Naevius vs. 58 (ed. Ribbeck) apud Non. VIII, 25 = pg. 486: « Atque e bonis meis omnibus ego te herem faciam ».

[hereni] (hereni), idem ac [herini] herini, *Herennia*, gens etrusca. In ossuario etr. n. 128: [hereni · cai] (cai hereni) = *Caia Herennia* (« Caius Herennius », Lanzi II 441 = 370 n. 403). Cf. Passeri *Acheront.* in Gori *Mus. etr.* III, 75. Vide osc. [herenni] herenni = [herenniu] herenniu et [heírennís] heírennís (HERENNIVS) et etruscum [herine] herine.

[herenni] (herenni), *Herennius*, gentilitium samniticum (= [heírennís] heírennís et [herenniu] herenniu,

etr. ƎИIꟼƎ⊗ herine). In titulo pompeiano n. 2797: IИИƎꓷƎ8 · ИM (ma herenni) = *Maius Herennius* sive *Maium Herennium* (Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 149, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII app. pg. 25; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 10 = xxxj). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 180 sq. et s. 261; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 192 sq. Vide HERENNIVS.

HERENNIEIS, *Herennii*, nominat. plur. Vide HERENNIVS, quod sequitur.

VIИИƎꓷƎ8 (herenniu), *Herennius*, gentilitium samniticum (vide IИИƎꓷƎ8 herenni, ƧꟷИИƎꓷꟷƎ8 heírenníś, HERENNIVS) = etr. ƎИIꟼƎ⊗ herine, fortasse e radice -ꓷƎ8 (HER-), rom. *velle*. Inscriptio n. 2455 bis: ꓷVT · ЯƎM | VIИИƎꓷƎ8 · ПVП (pup herenniu med tuv) = *Publius Herennius medix tuticus*.

HERENNIVS, gentilitium italicum, antiquioribus litteris et orthographià VIИИƎꓷƎ8 herenniu et ƧꟷИИƎꓷꟷƎ8 heírenníś (= IИИƎꓷƎ8 herenni) et HIIRANNIVS apud Samnites, = etr. ƎИIꟼƎ⊗ herine; fortasse ab -ꓷƎ8 (HER-), rom. *velle* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 261; cf. Lanzi II 441 = 370 n. 403). M. Herennium ex municipio Pompeiano memorat Plinius II, III, 2; et de quodam Herennio Siculo loquitur Valer. Max. IX, XII, 6. Gentem Herenniam et sine aspiratione Erenniam exhibent tituli romani (cf. Priscian. pg. 18 = 547 P.), raro ERRENNIVS (Mommsen n. 6504), HAERENNIA (Mommsen n. 3141), HERENIVS (Mommsen n. 5537) et HERENIA (Mommsen n. 3140), et tituli graeco-rom. ΕΡΕΝΝΙΟΣ, ΕΡΕΝΝΙΑ (Boechk *Corp. inscr. gr.* n. 185, n. 1782). In figlina apud Furlan. *Lap. patav.* pg. 455 n. 705 legitur HERENNA. — Herennieis pro *Herennii* nominat. pl. invenitur in titulo marsico (*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 72 = Mommsen n. 5618): P · T · SEX · HERENNIEIS · SEX · F | SVPINATES · EX · INGENIO · SVO.

§ 2. Fuit quoque praenomen apud Samnites. Herennius Pontius (Liv. IX, 1 et 3; Valer. Maxim. VII, II extr. 17; Flor. I, 16), Herennius Cerrinius (Liv. XXXIX, 13), Herennius Bassus nolanus (Liv. XXIII, 43 sq.).

HERENS, *heres*, subst. m. in titulo apud Orell. n. 3528 (Zell n. 1065).

ꟷƎTИTИƎꓷƎ8 (herentateí), *Veneri*, dat. sg. 3 decl. (genit. sg. ƧꟷƎTИTИƎꓷƎ8 herentateís) apud Oscos, fortasse e rad. -ꓷƎ8 (HER-), *velle*, ut rom. Volupia, voluntas (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262; Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 160; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenk.* s. 170 sq. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 24, Peter *Sprach und schrift* etc. s. 44, 62, Aufrecht et Kirchhoff I 123 sq.). In ara herculanensi n. 2784 *A*:

ƧꟷꟷTƎVT · ƧƧꟷЯЯƎM · ꟷƎVꓘꓵ · ꓶ · ƧIIꓭИꓘƧ · ꓶ

ЯƎ88VꓷП · ꟷИIꓘVꓷƎ8 · ꟷƎTИTИƎꓷƎ8

Lege: l. slabiis l. aukíl meddíss túvtíks herentateí herukinaí prúffed = *L. Slabius L. filius Ocelus meddix tuticus Veneri Herucinae probavit* (cf. Mommsen s. 179, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 49, Huschke s. 170). Cf. HERENTATIA nomen mulieris in lapide apud Mommsen n. 5320; et vide voc. sq.

ƧꟷƎTИTИƎꓷƎ8 (herentateís), *Veneris*, genit. sg. 3 decl. (dat. sg. ꟷƎTИTИƎꓷƎ8 herentateí, quod vide), apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262; Aufr. et Kirch. I 124; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 400. Cf. Peter *Spr. und schr.* s. 62). In ara herculan. n. 2784 *B*: MVƧ · ƧꟷƎTИTИƎꓷƎ8 (herentateís sum) = *Veneris sum* (Mommsen s. 179, et Huschke s. 170), quod Grotefend *Rud. l. o.* pg. 24 vertit *Gratificationis (opus) sum*. — Alii aliter interpretati sunt. Passerius *Iunonalis sum* (cf. Remondini *Dissert.* etc. pg. 54); Lanzius II 609 = 523 *sacerdotis sum*, ab ἱερὸς, *sacer*; Rosinius *Diss. isagog.* pg. 29 *sacra mensa sum*; Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 39 *herilis* seu *dominicalis sum*, ab *hero* vel *hera*. Cf. Peter op. cit. s. 79 sq.

HERES, *dominus*, subst. m. Paul. pg. 99: « Heres apud antiquos pro *domino* ponebatur ». Iustin. *Inst.* II, XIX, 7: « Pro herede enim gerere, est pro *domino* gerere: veteres enim heredes pro *dominis* appellabant ».

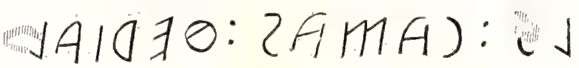
HEREST, *volet*, indic. fut. 3 pers. sg., Oscorum linguâ (= umbr. HERIEST), e rad. HER-, rom. *velle* (Müller *Die Etr.* I 37 nt. 78; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15; Peter *Sprach und schr.* s. 66; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 31, 149; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6; Huschke *Die osk.* etc. s. 96. Cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 44; Ebel et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 58, III 219). Tab. Bantina n. 2897 lin. 12: IN · SVAEPIS · IONC · FORTIS · MEDDIS · MOꟷTAVM · HEREST = *et si quis eum forte magistratus multare volet* (Peter op. cit. s. 510, Mommsen s. 146, Kirchhoff s. 79, Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 87, Huschke s. 65; cf. Grotefend op. cit. pg. 14, Aufr. et Kirch. II 31 nt. 1); lin. 17 sq.: IONC · SVAEPIS | HEREST · MEDDIS · MOꟷTAVM = *eum si quis volet magistratus multare* (Grotefend op. cit. pg. 14, Mommsen s. 146, Kirchhoff s. 79, Lange s. 88, Huschke s. 66); lin. 23 sq.: SVAE · PIS · OP · EIZOIS · COM | ATRVD · LIGVD · ACVM · HEREST = *si quis apud illos cum altero lege agere volet* (Kirchhoff s. 80, et Lange s. 88; cf. Grotefend op. cit. s. 20, Mommsen s. 147, Huschke s. 67); et lin. 26: IN · SVAEPIS · IONC · MEDDIS · MOꟷTAVM · HEREST = *et si quis eum magistratus multare volet* (Grotefend op. cit. pg. 20, Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 67). — Guarinius exponit *damnet*, ἀπὸ τοῦ αἱρεῖν = *tollere*, *irrogare*, cum de multa sermo sit (*Comm.* V 124 sq., *Tab. oppid. lex.* pg. 150, *In comm. V exc.* pgg. 32 sq., 33, et *Lex. osco-lat.* pg. 39); *censet* vel *decernit* a gr. ἀρέσκω, Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 309.

HERETVM. Vide ERETVM.

IQ3⊗ (HERI), *vel*, coniunctio apud Umbros, pro ƧIQ3⊗ heris, e rad. -Q3⊗ (HER-), rom. *velle*: scribitur et HERIE vel HERIEI (Grotefend *Rud. l. u.* V 31, VI 31, VIII 23; Aufr. et Kirch. I 105, 140, 160, II 177 sq.). Tab. eugub. Ia 4: IИV⅃ IQ3⊗ : VИIƆ : ƧIQ3⊗ (heris vinu heri puni) = *sive vino, sive thure* (?), quibus respondent tab. eugub. VIa 56 sq. verba haec: ESTE | ESONO · HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *ita sacrificium sive vino, sive thure* (?) *facito*; tab. I a 22: IИV⅃ : IQ3⊗ : VИIƆ : IQ3⊗ (heri vinu heri puni) = tab. VIb 19 sq.: HERIE · VINV | HERIE · PONI · FETV h. e. *sive vino, sive thure* (?) *facito*; tab. IIb 9 sq.: V+38 VИIƆ IQ3⊗ | : IИV⅃ : IQ3⊗ (heri puni heri vinu fetu) = *sive thure, sive vino facito*; et tab. VI b 46: HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *sive vino, sive thure facito*.

§ 2. IQ3⊗ (heri), *vult*, praes. indic. 3 pers. sg., pro herit, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 376, 383). Tab. eugub. IV 26: IQ3⊗ : ƧI⅃3ƆƧ (svepis heri) = *si quis vult*.

⅃AIQ3⊘ (herial), *Heriâ*, nomen mulieris ablat. sing. = AƧI⅃AI⅃3⊖ herialisa (vide HERIVS). In vase cinerario etrusco num. 147:

lege: lth camas herial = *Lars Camars Heriâ* natus. — Si herial exaratum est pro ⅃AI⅃3⊘ helial, mutata ⅃ in Q, reddendum *Heliâ* (Lanzi II 434 = 363 n. 368), non pherial pro verial = *Veriae* filius (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 75).

AƧI⅃AI⅃3⊖ (herialisa), *Heriâ* (= ⅃AIQ3⊘ herial), nomen mulieris ablat. sing. Ossuarium clus. n. 608: AƧI⅃AI⅃3⊖ AIИAO (thania herialisa) = *Tannia Heriâ* nata.

HERIE, *vel*, coniunctio, pro ƧIQ3⊗ heris, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 34, III 7; Aufr. et Kirch. II 178). Tab. eugub. VIb 19 sq.: HERIE · VINV | HERIE · PONI · FETV = *sive vino sive ture* (?) *facito*, quod vertit Grotefend *Rud. l. u.* VI 20 *vel vino vel pane facito*.

HERIEI, *vel*, coniunctio, pro ƧIQ3⊗ heris, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 34, III 7, VI 31; Aufr. et Kirch. I 38, 160, II 177 sq., 279). Tab. eugub. VII a 3: ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV = *apros tres facito sive rufos sive piceos* (?); quibus respondent tabulae eugubinae Ib 24 verba haec: V+I38 : VI3⅃ : 3+V : VQ8VQ : 8VQ⅃A : 8IQ+ : (trif apruf rufru utc peiu feitu) = *apros tres facito aut rubros aut piceos*.

HERIEM Iunonis enumerat Gellius XIII, 22 inter nomina deorum, qui in publicis comprecationibus populi Romani invocabantur. Alii tamen legunt Nerien vel Nerienem. Vide HERA = *domina*.

Ƨ3IQ3⊗ (HERIES), *voles*, futur. 2 pers. sg. apud Umbros, e rad. -Q3⊗ (HER-), rom. *velle* (Aufr. et Kirch. I 82, 105, 140, 144, II 178, 239, 348, 383. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15). In tabula eugubina I b 10 legitur: Ƨ3IQ3⊗ : MVQ38A : MV⅃⅃V⅃ : 3ИV⅃ (pune puplum aferum heries) = *quum populum circumferre voles*, sive *quum populum expiare voles* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 96). Item tabula eugubina IIb 21 sq.: V⅃A8 | : Ƨ3IQ3⊗ 3ИV⅃ : VQ8VƆ : V⅃+IƆ (vitlu vufru pune heries fasu) = *vitulum —um quum voles facere*. — Ἱερεύσης, *satisfeceris*, exponit Grotefend *Rud. l. u.* II 33, V 7, VI 23, cui heries verbum subiunctivum est ab adiectivo quodam derivandnm, quod ἱερόν significabat (op. cit. II 29, III 7).

§ 2. HERIES, *volet*, pro HERIEST, futur. 3 pers. sg. (Aufr. et Kirch. I 144, II 239). Tab. eugub. VIb 48: PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet*.

HERIEST, *volet*, futur. 3 pers. sg., apud Umbros (= osc. HEREST), quod et scribitur HERIES, sed minus recte (Grotefend *Rud. l. u.* II 29, III 7, et *Rud. l. o.* pg. 15; Aufr. et Kirch, I 82, 144, II 149, 239, 297 sq., 383). Tab. eugub. VIIa 52: TOTAR · PISI · HERIEST = *civitatis qui volet*.

18IQ3⊗ (herifi), vox umbrica significationis ignotae (in tab. eugub. Vb 6), fortasse e rad. -Q3⊗ (HER-), rom. *velle* (Aufr. et Kirch. II, 335). Grotefendio *Rud. l. u.* VII, 10 herifi non pro coniunctione heriiei sive heriei (*vel*), sed pro cognata coniunctione *licet* accipiendum videtur. *Ultro* exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 95.

BEDIINR (heriiad), *velit* (obtineat), praes. coniunct. 3 pers. sg., e radice BED-, rom. *velle*, apud Samnites. In lamella plumbea capuana num. 2749 lin. 9: ИEП · MEMИIM · ИEП · VΛ⅃M · ƧI8EI · BERIINR[R] (nep memnim nep úlam sifei heriiad) = *neque memoriam neque ollam sibi obtineat* vel *habeat*. Cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. V, 103, cui videtur heriiad a gr. αἱρέω fortasse derivandum.

I3IIQ3⊗ (heriiei), *vel*, coniunctio = HERIE et IQ3⊗ (HERI) pro ƧIQ3⊗ heris, in tab. eugub. IIa 16 (Grotefend *Rud. l. u.* VII 10, 22; Aufr. et Kirch. I 38, II 383).

HERILVS, rex Praenestinorum ab Evandro interfectus. Virg. *Aen.* VIII, 53: « Et regem hac Herilum dextra sub Tartara misi ». Cf. Erilus cognomen virile in titulo apud Torremuzza *Inscr. di Palermo* pg. 46 n. 86 (OSA POMPONI | ERILI VS MX).

AИIQ3⊖ (herina), *Herinia* vel *Herennia*, gens etrusca (abl. sg. ⅃AИIQ3B herinal); saepius scribitur IИIQ3⊘ herini, unde ⅃AIИIQ3B herinial. In tegula etr. n. 822: AИIQ3⊖ I⅃3⅃ (veli herina) = *Velia Herinia* vel

Herennia (« Velia Heria », Lanzi II 432 = 361 n. 359). In ossuario n. 884: ᗅИIꟼƎΘ⅃Ǝꟻ (vel herina) = *Velia Herennia* (« *Velia Herinia* vel *Velius Herinius* », Conestab. *Inscr. etr.* pg. 30).

ƎИIꟼƎ⊘ (herine), *Herinius* vel *Herennius* (var. ƎИIꟼƎΘ et ƎИIꟼƎ⊗), gentilitium etruscum (= osc. IИИƎᗡƎ8 herenni), ab HERIVS, unde etiam ᗅИIꟼƎΘ herina, IИIꟼƎ⊗ herini et IИƎꟼƎ8 hereni = *Herennia* (cf. MƎИIꟼƎΘ herines et MᗅИIꟼƎΦ pherinas). In ossuariis etr.: ƎИIꟼƎΘ · ᗅ (a herine, n. 883) = *Aulus Herennius;* ƎИIꟼƎ⊘ : Oᗅ (ath herine, n. 611 = n. 795) = *Attius Herennius;* et ƎИIꟼƎ⊗ : ꟼᗅ (ar herine, n. 610) = *Arrius Herennius.* Cf. HERINVS, quod est nomen virile apud Grut. 894, 3.

MƎИIꟼƎΘ (herines), *Herinii* vel *Herennii*, genit. sg. ab ƎИIꟼƎ⊗ herine = *Herinius* vel *Herennius*, gentilitium etr., in titulo clusino n. 559.

IИIꟼƎ⊘ (herini), *Herinia* vel *Herennia* (var. IИIꟼƎ⊗, IИIꟼƎ8, IИIꟼƎΘ), pro herinia = IИIꟼIƎ⊗ heirini et ᗅИIꟼƎΘ herina (mascul. ƎИIꟼƎ⊗ herine = *Herinius* vel HERENNIVS), gens etrusca; ablat. sing. ⅃ᗅIИIꟼƎ⊗ herinial, unde ᗅƧIИIꟼƎ⊗ herinisa. Scribitur quoque IИIꟼƎO therini, et fortasse ᗅИIꟼƎ8 ferina, mutata *h* in *th* et *f* (cf. IƎИIꟼƎИ nerinei). In titulis sepulcralibus: IИIꟼƎ⊘ : ᗅI+Ƨᗅ⊘ (hastia herini, n. 1028) = IИIꟼƎ⊗ : IƧƧᗅ⊘ (hasti herini, n. 611 bis) h. e. *Fausta Herennia;* IИIꟼƎΘ ᗅIИᗅO (thania herini, n. 558) = *Tannia Herennia;* IИIꟼƎ⊘ : O⅃ (lth herini, n. 495, 499, 500) = IИIꟼƎ⊘ : Oꟼᗅ⅃ (larth herini, n. 496) et IИIꟼƎ8 : Φꟼᗅ⅃ (lar[th] herini, n. 1606) h. e. *Lartia Herennia.*

ᗅIИIꟼƎ⊘ (herinia), *Herenniá*, abl. sg. pro ⅃ᗅIИIꟼƎ8 herinial, ab IИIꟼƎ⊘ herini = *Herinia* vel *Herennia*, gens etrusca. In ossuario clusino n. 698 legitur: ᗅIИIꟼƎ⊘ : ƎƧ : Ǝꟻ : ᗅИ✱MƎꟼ : ⅃ꟻ (vl remzna ve se herinia) = *Velius Remnius* (?) *Velii* filius *Sextá Herenniá* natus, sive *Velia Remnia* (?) etc. — Herinia est nomen mulieris apud Murat. 1113, 5 (cf. 1351, 11).

⅃ᗅIИIꟼƎ8 (herinial), *Heriniá* vel *Herenniá*, abl. sg. (cf. ⅃ᗅIИIꟼƎO therinial), quod et scribitur ᗅIИIꟼƎ⊘ herinia, sed minus recte, ab IИIꟼƎ⊘ herini = *Herinia* vel *Herennia*, gens etrusca. Ossuarium clusinum n. 536: ⅃ᗅIИIꟼƎΘ : Ǝ⅃ƎΘ : OИꟼᗅ (arnth hele herinial) = *Aruns Helius Herenniá* natus. Operculum ossuarii perus. n. 1268: ⅃ᗅIИIꟼƎ⊗ · ⅃ᗅ⅃ · Ǝ+Vᗅ⅃1 · V1MV1 · Θꟼᗅ⅃ (lar[th] pumpu plaute lal herinial) = *Lars Pomponius Plautus Lartis* filius *Herenniá* natus. Operculum ossuarii perus. n. 1326: ⅃ᗅIИIꟼƎ8 · Vᗅ · ᗅИꟼVƧ · Vᗅ (au surna au herinial) = *Aulus Surenus Auli* filius *Herenniá* natus. Adde inscr. n. 913, et cf. n. 1279.

ᗅƧIИIꟼƎ⊘ (herinisa), *Herinisia*, nomen mulieris (*Herinii* vel *Herennii* uxor), ex coniugio derivatum (ƎИIꟼƎ⊘ herine = HERENNIVS). In marmore clusino n. 705:

ᗅƧIИIꟼƎ⊘ : ƆƎM ⅃ᗅИ+V+ : I+ИᗅIƎƧ : ᗅIИᗅO (thania scianti tutnal sech herinisa) = *Tannia Seiantia Tutiniá nata Herennii uxor.* Item in ossuario clusino n. 498: ᗅƧIИIꟼƎ⊘ : IƎИƧƎ⅃+ : ᗅO (tha tlesnei herinisa) = *Tannia Laenia* (?) *Herennii* uxor. Cf. n. 273 bis.

ƎI+ИIꟼƎ8 (herintie), idem ac ƧƎI+ИIꟼƎ8 (herinties), quod sequitur.

ƧƎI+ИIꟼƎ8 (herinties), *volentes* (libentes)?, particip. praes. nominat. pl. 3 decl. (= ƎI+ИIꟼƎ8 her-intie sine litera finali *s*), e rad. umbr. -ᗡƎ⊗ (HER-), rom. *velle* (Aufr. et Kirch. II 309 sq.): ƧƎI+ИIꟼƎ8 her-inties et ƎI+ИIꟼƎ8 her-intie exstant in lamella amerina n. 100. — *Gratiis* abl. plur. exponit Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 147, et in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 362), proprie *benivolentia*, a particip. praes. act. herins. Lanzio II 467 = 396 est gentilitium umbro-etr., *Herentius.*

ƧIᗡƎ⊗ (heris), *vel*, coniunctio (proprie *vis* seu *velis*), apud Umbros, qui etiam IᗡƎ⊗ (HERI), HERIE, HERIEI, ƎIIᗡƎ⊗ heriie scripserunt (et aliquando Ǝ+V ute vel OTE = *aut*), e rad. -ᗡƎ⊗ (HER-), rom. *velle* (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, V 5, 7; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262; Aufr. et Kirch. I 105, 140, 160, II 177 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 96, 377, 387). In tabula eugubina Ia 4 sq. haec leguntur: : VIƧI8 : ᗡƎ⅃IᗡꓘV | : IИV1 IᗡƎ⊗ : VИIƆ : ƧIᗡƎ⊗ V+IƎ8 : ᗅИIƆVꓘI : ᗡƎ⅃ᗅ+V+ (heris vinu heri puni ukriper fisiu tutaper ikuvina feitu) = *sive vino sive thure* (?) *pro colle Fisio, pro civitate Iguvina facito;* et tab. Ib 6 sq.: V+IƎ8 : IИV1 | : ƧIᗡƎ⊗ : VИIƆ : ƧIᗡƎ⊗ (heris vinu heris puni feitu) = tab. VIb 46: HERI · VINV · HERI · PONI · FETV h. e. *sive vino sive ture facito.* — Lanzio herie, heri et heris = ἱερὸν (*sacrum*) vel ἱερῷ (*sacro*), adiect. acc. vel abl. sg., ab ἱερὸς, *sacer* (II 714 sg. = 622 sg., 719 = 627, 723 = 631, 731 = 639, 757 = 665, 763 = 671, 765 = 673); heris = *sacras* acc. pl. (II 743 = 651); heri et heriei = *sacerdotis* vel *sacerdoti*, ab ἱερεύς (II 642 sg. = 734 sg.); heries = *sacra*, *res divinae* (II 735 = 643, 739 = 647). Cf. Secchi in *Ann. dell' Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 73 nt. 2, et Lassen *Beiträge* etc. s. 44.

HERITV, —*to*, imperat. 3 pers. sg. Umbrorum linguâ, e rad. HER-, rom. *velle*: scribitur quoque HEREITV, et sine aspiratione V+ƎᗡƎ eretu (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 79, 149, II 144). Tab. eugub. VIa 27: PVSEI · NEIP · HERITV = tab. VIa 46 sq. et tab. VIb 29: PVSI · NEIP · HERITV h. e. *uti nec —to.* Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 355 heritu est *infles* (*uti ne infles*), ab ἐρέθω. Vide V+ƎᗡƎ eretu. Cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 44.

HERITVDO. Vide ERITVDO § 2.

HERIVS, praenomen virile apud Samnites et Marrucinos (cf. etr. ⅃ᗅIᗡƎ⊘ herial = *Heriá*), fortasse e rad. -ᗡƎ⊗

her-, rom. *velle* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262). Herium Pettium civem nolanum memorat Livius XXIII, 43. Herius Asinius (Ἔριος Ἀσίνιος, Appian. *De bell. civ.* I, 40), praetor Marrucinorum memoratur ab eodem Livio *Epit.* lib. LXXIII. — Gentilitium Herius saepe legitur in lap. rom.

HERCATES, populi Italiae, in Gallia Cisalpina, cis Apenninum. Liv. XLI, 19 (23): « Cis Apenninum Garuli et Lapicini et Hercates ».

ƎƆꓷƎꓭ (herce), perperam scriptum pro ƎꓶƆꓷƎꓭ hercle, quod vide, in etr. speculo n. 2143.

ƎꓶƎƆꓤƎH, Ἡρακλῆς (Hercules), orthographiâ etrusco-rom. pro ƎꓶƆꓷƎꓭ hercle = HERCLES et ꓭEDKOꓱE vel HERCOLES, in etrusco speculo n. 2483, cum *Iove* (IOVEI) et *Iunone* (IVNO).

ꓯꓶƆꓷƎꓭ (hercla), Ἡρακλῆς (Hercules), graecus heros, more Dorum scriptum, pro ƎꓶƆꓷƎꓭ hercle, in etr. speculo n. 106 cum ꓯƎꓷИƎ[M] (menrva) = *Minerva*, ⸮IꓷƎ (eris) = Ἔρις cet.

ƎꓶƆꓷƎꓭ (hercle), Ἡρακλῆς (contractum ab Ἡρακλέης), lat. *Hercules* (apud veteres HERCLES), graecus heros, orthographiâ etruscâ (in vasis italo-graecis MꓭꓶꓘAꓤꓭꓭ, ƧƎꓶꓘꓯꓤƎH, ƩƎꓶꓘꓯꓤƎH, HEPAKꓱES, ꓱHPAKΛHΣ), more Romanorum, qui Hercles et Hercle pro *Hercules* et *Hercule* proferebant (Cassiod. pg. 2286 P.); raro tamen scribitur EDKꓱE erkle sine aspiratione (n. 482), ut in titulo rom. apud Orell. n. 4334, ꓯꓶƆꓷƎꓭ hercla (n. 106), ƎꓶꓕꓷƎꓭ herchle (n. 2489), et pleniori orthographia IꓶƎƆꓯꓷƎꓭ heraceli (n. 2528), ƎꓶƎƆꓤƎH hercele (n. 2483), ꓭEDKoꓱE kercole (n. 1063) = HERCOLES et vitiose ƎƆꓷƎꓭ herce (n. 2488); apud Samnites ⸮ꓶƎꓘƎꓷƎꓭ (herekleís) et ꓱEPEKΛE[I]Σ = *Herculis*, ꓱVꓶꓘƎꓷƎꓭ (hereklúí) = *Herculi*. Legitur in gemmis quibusdam, num. 1071 (ꓭEDCꓱE), num. 2526 (ƎꓶƆꓷƎꓭ), n. 2530 (ꓭEDKꓱE et KVKNE). Saepis-

sime Herculis nomen invenitur in Etruscorum speculis: n. 1019 (Ǝꓶ[Ɔ]ꓷƎꓭ) cum *Minerva* (ꓯƎꓷƎИƎW menerva); n. 2777 (ꓭEDCꓱE), n. 2486 (ƎꓶƆꓷƎꓭ) et n. 2487 (ƎꓶƆꓷƎ[ꓭ]) cum *Minerva* et *Venere* (ИꓯꓷVT turan); n. 2054 (ƎꓶƆꓤƎH) cum *Minerva* et *Apolline* (Vꓶꓒꓯ aplu); n. 2485 (ƎꓶƆꓷƎꓭ) cum *Minerva* et *Mercurio* (ƧVWꓷVT turmus); n. 2500 (ƎꓶƆꓷƎꓭ et ꓷVƎꓱƎ epeur) cum *Iove* (ꓯIИIT tinia), *Iunone* (ꓯИꓶꓯO thalna) et *Venere*; n. 2481 (ƎꓶƆꓷƎꓭ) cum *Apolline* et *Prometheo* (ƎΘꓯMV[ꓷꓒ] prumathe); n. 2726 cum *Iolao* (ƎꓯꓶIꓱ vilae); n. 2498 (ƎꓶƆꓷƎꓭ) cum *Mercurio* et *Iolao* (ƎꓯꓶIꓱ vilae); n. 1072 (ꓭEDCꓱE) et n. 2146 (ƎꓶƆꓷƎꓭ) cum *Iolao*. Adde numm. 1021, 1067, 2529. — In aliis speculis etr. numm. 2145, 2305 Hercules appellatur ƎƆIИꓯꓶꓯƆ (CAꓱANICE) h. e. Καλλίνικος. Ad etymon quod attinet cf. lat. *hercere* = ἔρκειν et Ἡρύκαλος (*Thes. gr. ling.* s. v.). Alii tradunt sic appellatum fuisse ὅτι δι' Ἥραν ἔσχη κλέος (Diod. Sic. IV, IX, 1).

HERCLES, *Hercules* (Ἡρακλῆς), contractum apud veteres, more Tuscorum, qui ƎꓶƆꓷƎꓭ hercle scribebant. Ennius (*Ann.* vs. 108) apud Gellium XIII, 23: « Nerienem Mavortis et Herclem »; ubi tamen alii legunt Herem. Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 369, 4 (Orell. n. 1529): HERCLI | Q · CASSIV | HECATON | M · V · S | V · S · L · M. Alia apud Orell. n. 3479: HERCLI SAXA | NO · GEMELL | IVS IMGINIF | COH... ASTV | RVM PEDET | VEXIL · S COH | EIVSDEM V · SLLM.

? ƧꓶVꓘꓶƎꓭ (herklus), *Herculius*, gentilitium etr. (cf. Grut. 1077 M · HERCVLIVS FESTVS), ab ƎꓶƆꓷƎꓭ hercle = *Hercules*, in cippo urbevetano n. 2041. Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 248 est *Herculii* genit. sg.

ꓭEDK[O]ꓱE, *Hercoles* (Hercules) = ƎꓶƎƆꓤƎH hercele, apud Etruscos, pro vetustiori orthographia ꓭEDCꓱE hercle, in etrusco speculo n. 1063 una cum nomine *Minervae*, ꓯƎꓶƎWƎW menerva (cf. Millin *Gal. myth.* II 249).

HERCOLES, *Hercules*, apud veteres (cf. etr. ꓭEDKOꓱE hercole pro ꓭEDCꓱE hercle), ut docet Priscianus pg. 27 = 554 P. (« Hercolem pro *Herculem* »), et lapides probant. Inscr. apud Guasco *Mus. capit.* I 60 n. 30 (Orell. n. 1607): SILVIANO · NAEVIANO | ET · HERCOLI | ROMANILLIANO | CALVIVS | IVSTVS | D · M. Cf. Grut. 6, 4, et 45, 6. — Hercolei pro *Herculi*, ut in lapide ad Soram effosso (App. n. XLI): DONV · DANVNT · HERCOLEI = *donum dant Herculi*. Adde Murat. 60, 1 (Orell. n. 1528).

HERCVLANVM vel Herculaneum et Herculanium, oppidum Samnitum. Liv. X, 45: « Iam Carvilius Volanam, et Palumbinum, et Herculaneum ex Samnitibus ceperat [U. C. an. CDLIX] ».

§ 2. Herculanum, Herculanium et Herculaneum, Ἡράκλειον (Strab. V, IV, 8), oppidum Campaniae, inter Pompeios et Neapolim, Titi tempore obrutum (Seneca *Nat. quaest.* VI, 1). Herculanum dicitur a Cic. ad *Att.* VII, 3, n. 294, Herculanium a Plinio III, IX, 9, Herculaneum a Sisenna apud Non. III, 100 = pg. 207, Seneca *Nat. quaest.* VI, 26, Vell. Paterc. II, 16, Floro I, 16, et Mela II, IV 9. — Eius cives dicuntur Herculanenses, ut in titulis apud Mommsen n. 2390 (DIVO IVLI[O] | HERCVLANENSES). Adde inscr. herculan. apud eundem n. 2404, 2417 et 2416 (= Henzen n. 5164: VOLASENNIAE · C · F | TERTIAE · BALBI | DECVRIONES · ET · PLEPS | HERCVLANENSIS). Regio HER-

CVLANENSIVM Neapoli memoratur in lapide apud Grut. 439, 6 (Orell. n. 3801), et pagus HERCVLANEVS in lapide capuano (Mommsen n. 3559) et in tab. apud Mommsen n. 1354 (Henzen n. 6664). Cf. Herculanensis fundus apud Cic. *Ep. fam.* IX, 25 = n. 246 (absolute Herculanense apud Sen. *Nat. Quaest.* VI, 1, *De ira* III, 22) et Herculaneus rivus apud Frontin. *De aquaed.* cap. 15, et Plin. XXXI, xxv, 1.

HERCVLIA via, in Italia inferiori. Inscr. apud Orell. n. 1068 (Mommsen n. 6296): IMP · CAES | M · AVREL · VALER | MAXENTIVS · P · F | INVICTVS · AVG | PONTIF · MAX · TRIB | POTESTATE · VI · VIAM | HERCVLIAM · AD · PRI|STINAM · FACIEM | RESTITVIT (p. Chr. n. an. CCCXI).

HERCVLIS portus, ad Cossam urbem (prope *Monte Argentaro*) in Etruria, memoratur a Strab. VI, II, 8. Cf. Ἡρακλέους ἱερὸν apud Ptolem. III, 1.

§ 2. Herculis fanum, Ἡρακλέους ἱερὸν, in Etruria, memoratur a Ptolem. III, 1.

§ 3. Herculis fons in Etruria fuit, in oppido Caere. Liv. XXII, 1: « Et aquas Caeretes sanguine mixtas fluxisse; fontemqne ipsum Herculis cruentis manasse sparsum maculis ».

§ 4. Herculis portus fuit in Bruttio a meridie Hipponii urbe, ubi nunc *Troppea*. Strabo VI, I, 5.

§ 5. Herculis portus, Ἡρακλέους λιμὴν, in Sardinia insula, memoratur a Ptolem. III, 3.

§ 6. Herculis promontorium, hodie dictum *Spartivento*, memorat Strabo VI, I, 7.

§ 7. Herculis vicus, memoratur in lapide brixiensi apud Henzen n. 7201.

§ 8. Herculis insula, Ἡρακλέους νῆσος (Ptol. III, 3), prope Sardiniam.

ƎMЯƎΘ (herme), Ἑρμῆς (Hermes), cognomen virile apud Etruscos, quod legitur in ossuarii clus. operculo n. 657 (cf. HERMVS in titulo apud Murat. 127, 4). Hinc gentilitium MƎMЯƎ⊗ hermeś = *Hermii* genit. sg. et AIMЯƎΘ (HERMIA). Cf. etr. MMVVT turmś (Mercurius).

ƧAИƎMЯƎB (hermenas), quod legitur in dextra tibia militis n. 49, exponitur *Hermiae* nomen mulieris genit. sg. (Lanzi II 315 = 249, 524 = 447). Aliis est *Herminius* (Passeri *Sopra alc. monum. etr.* pg. 41) vel *Hermanax* (Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 288 suiv., Ianssen *Inscr. etr.* pg. 22 sq.). Cf. ƧAИƎMЯƎ⊃ (verśenas).

MƎMЯƎ⊗ (hermeś), *Hermii*, gentilitium etr. genit. sg. vide AƧƎMЯƎ⊗ hermesa), ab ƎMЯƎΘ herme = Ἑρμῆς (Hermes). Ossuarium perusinum num. 1137: MƎMЯƎ⊗ IƧ⊃A (acsi hermeś) = *Axia Hermii* uxor. — Hermius fuit etiam gentilitium rom., quod raro scribitur Ermius, ut ERMIA BASSIKKA in titulo appulo apud Mommsen n. 1229.

AƧƎMЯƎ⊗ (hermesa), *Hermesia* h. e. *Hermii* uxor (vide MƎMЯƎ⊗ hermeś = *Hermii*), cognomen muliebre a coniugio derivatum. Inscr. in tegula etrusca num. 191: AƧƎMЯƎ⊗IƎИЯTƎA · ITƧ[A8] (fasti petrnei hermesa) = *Fausta Petronia Hermesia* (Lanzi II 416 = 345 n. 288).

AIMЯƎΘ (hermia), *Hermia*, familiae etruscae nomen (gr. ЄPMIA, apud Murat. 1468, 4), fortasse pro hermial, abl. sg., in titulo perus. n. 1798 (cf. Lanzi II 446 = 375 n. 418, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 171 n. 18).

ⱯAIMЯƎB (hermial), *Hermiâ*, nomen muliebre ablat. singul. apud Etruscos (cf. ƎMЯƎΘ herme = Ἑρμῆς, AƧƎMЯƎ⊗ hermesa = *Hermesia* et AIMЯƎΘ hermia). Inscr. clus. n. 733: ⱯAIMЯƎB : AИƧƎⱯT : ⱯƎ (vl tlesna hermial) = *Velius Laenius* (?) *Hermiâ* natus. Item in ossuarii perusino operculo num. 1279: ⱯAIMЯƎΘ : ƎTVAⱯⱯ : VⱯMVⱯ : ƧⱯ (ls pumpu plaute hermial?) = *Lars Pompus Plautus Hermiâ* (*Herenniâ?*) natus. Adde numm. 1375 (ⱯAIMЯƎΘ), 1899, 1956 (ⱯAIMЯƎΘ), et 1955 (? ⱯAIMЯΘ hrmial).

HERMINIVS, vir etruscus. Virg. *Aen.* XI, 640 sq.:

« Catillus Iolan
Ingentemque animis, ingentem corpore et armis
Deiicit Herminium ».

Uti Servius: « Nomen hoc de historia romana est: nam cum Coclite contra Tuscos Lartius et Herminius steterunt, et pugnaverunt eo tempore, quo pons Sublicius rumpebatur ». — Gentilitium Herminius invenitur apud scriptores. Cf. Grut. 649, 2 (HERMINIA) et Mommsen n. 788 (HERMINIA · M · L · ZOSIMA).

HERNA, *saxa*, Marsorum et Sabinorum linguâ. Paulus pg. 100: « Hernici dicti a *saxis*, quae Marsi herna vocant ». Virg. *Aen.* VII, 684: « Hernica saxa colunt », ubi Servius: « Sabinorum lingua *saxa* hernae vocantur »; et Schol. Veron.: « Marsi lingua pro *saxa* hernas vocant ». Adde Schol. Iuven. XIV 180 e cod. Monac. apud Cramerum *Coment. in Iuven.* p. 612; et cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 144, Müller *Die Etr.* I, 11 nt. 97, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 348 nt. 6.

? AИЯƎ⊗ (herna), *Hernius?*, cognomen virile, nisi per contractionem idem ac herina pro ⱯAIИIЯƎ⊗ herinial = *Heriniâ* vel *Herenniâ*, in titulo etr. n. 891 (cf. Lanzi II 410 = 339 n. 261). Hernia est nomen proprium rom. (Cic. ad *Q. fr.* I, 2 = n. 52).

HERNICI, Ἕρνικοι (Strab. V, III, 2, 4 et 10) vel Ἕρνικες (Dionys. Halic.), populi Italiae in Latio, inter Volscos, Aequos et Marsos (Strab. V, III, 4: Ἕρνικοι δὲ πλησίον ᾤκουν τῷ τε Λανουίῳ καὶ τῇ Ἄλβᾳ καὶ αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ), ita dictis a *saxis*, quae Marsi herna dicunt (vide HERNA). Servius ad *Aen.* VII, 684 (« Hernica saxa colunt »): « Sabinorum lingua, *saxa* hernae vocantur. Quidam dux magnus Sabinos de suis locis elicuit, et habitare secum fecit saxosis in montibus: unde dicta sunt Hernica loca, et populi Hernici ». Silius Ital. IV

226 sq.: « Quosque in praegelidis duratos Hernica rivis Mittebant saxa ». Et VIII, 391: « Hernicaque inpresso raduntur vomere saxa ». Aliam originem tradit Macrob. *Saturn.* V, 18 ad Virg. *Aen.* VII, 684 (« quos dives Anagnia pascit »), qui scripsit: « In qua quidem re mirari est Poëtae huius occultissimam diligentiam; qui cum legisset Hernicos, quorum est Anagnia, a Pelasgis oriundos, appellatosque ita Pelasgo quodam duce suo qui Hernicus nominabatur, morem quem de Aetolia legerat Hernicis assignavit, qui sunt vetus colonia Pelasgorum. Et Hernicum quidem hominem Pelasgum ducem Hernicis fuisse, Iulius Higinus in libro secundo urbium non paucis verbis probat ». Iuven. XIV, 180: « O pueri, Marsus dicebat, et Hernicus olim ». De eorum historia, vide Liv. II 22, 40, III 6, VI 2, 7 sqq., VII 6 sqq., 15, IX 42 sq., et Dionys. Halic. IV 49, V 62, VI 5, VIII 64, 66, 68 sqq., IX 67, X 20. — Hernicum agrum memorat Plin. III, IX, 11. Vide CAPITVLVM Hernicorum.

HERNINVM flumen in Piceno, secundum Tab. Peuting. segm. V*a*.

? ƧИꟷЯЯƎ[B] (herríns), fortasse legendum in cipp. abell. n. 2783 lin. 54 (Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 59), quod Mommsen *Die unterit. dial.* s. 120 *habeant* exponit. Huschkius tamen legit ferríns = *concedent* (*Die osk. und sab. spr.* s. 35, 46).

HERSILIA, mulier sabina (gr. Ἑρσιλία, Plutarch. in *Rom.* XIV 14, XIX 9), capta a Romanis; quae post Romuli mortem ipsa dea facta est, et *Hora* vel *Ora* appellata. Ovid. *Metam.* XIV, 839: « Hersiliam iussis compellat vocibus Iris ». Cf. Dionys. Halic. II 35, III 1; Macrob. *Saturn.* I, 6; et Aul. Gell. XIII, 22.

ƎꓕЯƎ⊗ (herte), *vultis?*, indic. praes. 2 pers. pl. (in tab. eugub. Va 6, 8, 10) pro ЯƎꓕЯƎ⊗ her-ter, Umbrorum linguâ, e rad. -ЯƎ⊗ (HER-), rom. *velle* (Aufr. et Kirch. I 43, 140, II 300, 316, 320, 335). *Rite* exponit Lanzius II 704 sg. = 612 sg., a rehte *recte* vel ab *horctus*. Vide ЯƎꓕЯƎ⊗ herter.

HERTEI, *vultis?*, indic. praes. 2 pers. pl. (in tab. eugub. VIIb 2) pro ЯƎꓕЯƎ⊗ her-ter, apud Umbros, e rad. HER-, rom. *velle* (Aufr. et Kirch. II 300 sq.). Vide ЯƎꓕЯƎ⊗ herter.

ЯƎꓕЯƎ⊗ (herter), *vultis?*, indic. praes. 2 pers. pl. (in tab. eugub. II a 40 et III 1), quod etiam scribitur ƎꓕЯƎ⊗ her-te, HERTEI et HERTI, Umbrorum linguâ, et fortasse pro rom. *libet* vel *licet* usurpatum, e rad. -ЯƎ⊗ (HER-), rom. *velle* (Aufr. et Kirch. I 43, 104, 140, II 300 sq., 366, 387; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 96, 288, 343, 387). Lanzius I 369 sg. = 288 sg., II 694 sg. = 602 sg., 711 = 619, 767 = 675 herter pro *Herto*, sacerdotis nomine, accipiendum censuit. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 61, 65, et Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXI, 101 nt. 2 sg. — *Sacrificium* exponit Grotefend *Rud. l. u.* III 7, VI 30, VII 8, 11, 26, VIII 13, 22 (herter = *sacrificii*, herte, herti et hertei = *sacrificio*), ut χάρις pro *munus* apud Graecos.

HERTI, *vultis?*, indic. praes. 2 pers. pl. (in tab. eugub. Vb 8, 11, 13, 16) pro ЯƎꓕЯƎ⊗ her-ter Umbrorum linguâ, e rad. HER-, rom. *velle* (Aufr. et Kirch. I 32, 140, II 300 sq., 335). Vide ЯƎꓕЯƎ⊗ herter.

ꟷИИIKVЯƎB (herukinaí), Ἐρυκίνης (Herucinae vel Erucinae pro *Herycinae* vel *Erycinae*), dat. sg. 1 decl., ita Venus appellata, quod in Eryce oppido templum habuit (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 39, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 24, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262 sq., Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 171, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 29; cf. Peter *Sprach und schr.* s. 44, 62, 79). In ara herculan. n. 2784 *A*: ꟷИИIKVЯƎB · ꟷƎTИTИƎЯƎB (herentateí herukinaí) = *Veneri Herucinae*. Vide ꟷƎTИTИƎЯƎB (herentateí), et ERVCINA.

HERVS, *dominus*, ut HERA = *domina*. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

HERVVM, *ervum* vel *herbum*, genus leguminis. Edict. Dioclet. pg. 21 (Zell n. 1706 pg. 316): « ciceris, hervi, avenae ».

ƎꓶꓶЯƎB (herchle), Ἡρακλῆς (Hercules), quod saepius scribitur ƎꓶƆЯƎB hercle, apud Etruscos, in quodam speculo n. 2489, ubi et menerva h. e. *Minerva* (cf. Gerhard *Etr. spieg.* ad tab. CXL).

? ƎƧƎΘ (hese), in ossuarii clus. operculo n. 537.

HESPERIA h. e. Italia, quam Virg. *Aen.* I 569 magnam Hesperiam vocat. Adde Virg. *Aen.* I 530 sqq.:

> « Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt,
> Terra antiqua, potens armis, atque ubere glebae:
> Oenotri coluere viri: nunc fama minores
> Italiam dixisse ducis de nomine gentem ».

ꓶAVƧƎB (hesual), *Vesiâ*, nomen mulieris abl. sg., mutato *v* (Ǝ) in *h*, ut mihi videtur, pro vesual (vide MIƧƎƎ vesís = *Vesius*). Ossuarium perusinum num. 1880: ·ƆƎM : ꓶAVƧƎB : MIƎꓶAM : IꓶꝉIƎ : IꝉƧAB (fasti vitli salvis hesual sec) = *Fausta Vitelia Salvii* uxor *Vesiâ* nata (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 164).

? IƎꝉƎH (hetei), in ossuario perusino n. 1336 (cf. Passeri *Paralip.* pg. 119, et *De archit. etr.* in Gori *Mus. etr.* III, 121; Vermigl. *Inscr. perus.* pg. 184 n. 43).

HETERNALIS, *aeternalis*, adiect. In titulo sepulcrali apud Murat. 1837, 11 (Perret *Catac. de Rome*, pl. XXIX, n. 71): SOMNO HETERNALI.

HETRICVLVM, Italiae oppidum in Bruttiis, cuius meminit Livius XXX, 19, ubi codd. Heraculum, Hotriculum, Hocraculum, Hocriculum, Ocriculum, Otriculum cet. Cf. OCRICVLVM.

HETRVRIA. Vide ETRVRIA.

HETTA, *res minimi pretii*, quasi hieta, id est hiatus hominis atque oscitatio. Alii *pusulam* dixerunt esse, quae

in coquendo pane solet assurgere, a qua accipi rem nullius pretii, quum dicimus, non hettae te facio. Haec Paulus ex Festo pg. 99.

ꜰH, fortasse ꜰηραχλῆς (Hercules), in nummis Tarentinis et Metapontinis apud Carelli tab. CIII n. 8, CIV n. 20, 24, CVIII n. 86, CLIV n. 110.

ꜰHP, fortasse ꜰηραχλῆς (Hercules), in nummo Metapontino apud Carelli tab. CLVIII n. 36.

ꜰHPA = ꜰHPAKΛHIΩN, in nummis ad Heracleam Lucaniae pertinentibus. Vide HERACLEA § 1.

ꜰHPAK, ꜰHPAKΛ et ꜰHPAKΛHI = ꜰHPAKΛHIΩN in nummis Heracleae Lucanorum. Vide HERACLEA § 1.

ꜰHPAKΛHIΩN, ꜰHPAKΛHΩN et ꜰHPAKΛEIΩN in nummis ad Heracleam Lucanorum pertinentibus. Vide HERACLEA § 1.

HI, *ii*, pronom. demonstr. masc. nominat. pl. (vide EIS = *is*), sicut his et hiis pro *iis* abl. pl., saepe legitur in Erfurtensi Ciceronis codice, teste Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 46 nt. 1.

? AIΘ (hia), praen. fem. perperam scriptum aut descriptum, fortasse pro AI+ΖA8 (fastia), ex titulo perus. n. 1871 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 304 n. 347).

HIEMPS, *hiems*, subst. fem. apud veteres. Ennius *Ann.* vs. 406: « Aestatem autumnus sequitur, post acer hiemps fit ». Et vs. 481 sq.: « viresque valentes Contudit crudelis hiemps ». Adde kalend. fragm. apud Grut. pg. 136; et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *hiems.*

HIERA. Vide HIERONESOS.

HIERO -onis, Ἱέρων, nomen virile apud Syracusanos. Vide Forcell. *Lex.* s. h. v.

HIERONESOS, Ἱερὰ νῆσος (Ptol. III, 4; Strab. VI, II, 10 sq.; Thucyd. III, 88), nunc *Maretimo*, insula prope Siciliam, cuius meminit Plin. III, XIV, 6. Cf. Mela II, VII, 18 (Hiera) et Solinus cap. 6.

HIETO et hiato, frequentativum ab *hio.* Diomed. pg. 345 = 336 P.: « Hiare et hietare veteres dixerunt [Plaut. fragm.]: *si qua forte contio est, Ubi eum hietare nondum in mentem venit.* Cn. Mattius XX Iliados: *Ille hietans herbam moribundus detinet ore.* Item Caecilius: *Sequere me. praei hercle tu, qui mihi oscitans Hietansque restas.* Laberius etiam in Tauro passivo modo enuntiavit: *Hietantur fores*, inquit, pro eo sane quod est hietant, id est *patent* ». Plaut. *Menaech.* III, I, 3 sq.: « In concionem mediam me immersi miser: Ubi ego dum hieto, Menaechmus se subterduxit mihi ».

HIIS, *iis*, pronom. demonstr. abl. sg., apud Cic. *De rep.* II, 4 (« in hiis vitiis inest illa magna commoditas »). Vide HI = *ii.* Cf. Osann *De praen. tertiae pers.* pg. 46 nt. 1.

HICELVS, ἴκελος (similis), adiect. Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. x n. 417 pg. 720.

..AJIH (hila..), in antiqua inscr. n. 2625, comparandum cum IЯAJIH (hilari) n. 1989.

ꟼAJIΘ (hilar), *Hilarii?*, n. pr. m. genit. sg. in marmore etr. n. 937 (cf. Lanzi II 460 = 389 n. 458, et Orioli in Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 133).

IЯAJIH (hilari), *Hilarii?*, n. pr. m. genit. sg. in vasculo vitreo n. 1989. Vide ..AJIH (hila), ꟼAJIΘ (hilar) et HILARVS; et cf. Orioli in *Monum. Ann. e Bull. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 54.

HILARIA, feriae Matris Deûm, quas Romani celebrabant VIII kal. aprilis (Macrob. *Sat.* I 21). Cf. Pitisc. *Lexic. antiq.* et Forcell. s. h. v.

HILARINVS, ad hilarum pertinens. Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 845, 10 (T · CAESIVS · HILARVS ET | SEX · CASSIVS · HILARINVS etc.).

HILARITVDO, *hilaritas*, subst. fem. Plaut. *Cist.* I, I, 56: « tam abhorret hilaritudo »; *Rud.* II, IV, 8: « Ut in ocellis hilaritudo est! »; et *Mil.* III, I, 82: « Es, bibe, animo obsequere mecum, atque onera te hilaritudine». Cf. Non. II, 399 = pg. 120.

HILARVS, cognomen etruscum et romanum. Vide CRISPINVS.

HILLAE, intestina animalium (praeter ovis), priora et minutiora; diminut. ab hira. Plin. XI, LXXIX, 1: « Ab hoc ventriculo lactes in homine et ove, per quas labitur cibus: in caeteris hillae a quibus capaciora intestina ad alvum hominique flexuosissimis orbibus ». P. Gonella de Terdona *De vocabulis* (mss. in taurinensi Biblioth.): « Hille vulgo dicuntur *salcicie* [*salsiccia, salsicce*] ». Cf. HILVM atque HIRA, et Forcell. *Lexic.* s. v. *hillae.*

HILLVS, cognomen rom., iocose pro Hirrus. Cic. *Ep. fam.* II, 10 = n. 226: « Cum esset tanta res, tantae gratulationis; de te, quia quod sperabam; de Hillo (balbus enim sum), quod non putaram ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

HILVM putant esse, quod grano fabae adhaeret, ex quo nihil et nihilum. Ita Paulus pg. 101. Cf. Müller, et vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

HIMELLA, fluvius Sabinorum, qui in Tiberim labitur. Virg. *Aen.* VII, 714: « Flumen Himellae »; ubi cf. Servius.

HIMERA, Ἱμέρα (Strab. VI, II, 1; Ptol. III, 4; Diod. Sic. XII, VIII 4, XIX, CIX 4; Polyb. VII, IV 2, V 7; Plutarch. in *Timol.* XXIII 4, *Apopht. Gelonis* n. 1), fluvius Siciliae (1) in ora occidentali (Plin. III, XIV, 4). Liv. XXIV, 6 (ex Polyb. VII, IV, 2): « Himera amnis, qui ferme insulam dividit, finis regni Syracusani ac Punici imperii esset ». Mela II, VII, 17: « De amnibus Himera referendus, quia in media admodum ortus in diversa decurrit, scindensque eam utrinque, alio ore in Libycum, alio in Tuscum mare devenit ». Solinus V, 17: « Himeraeum coelestes mutant plagae; amarus

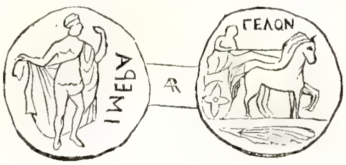
(1) Himera meridionalis nunc est *Fiume salso* vel *Fiume di Licata;* Himera autem septentrionalis dicitur *Fiume Grande* (v. Dom. duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 80).

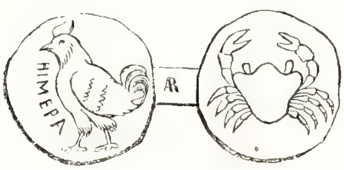
denique est dum in aquilonem fluit, dulcis ubi ad meridiem flectitur ». Cf. Vib. Sequester *De flum.* pg. 11; Antig. *Mirab.* c. 148 (133 W.); Atanae Syracus. fragm. n. 2; Vitruv. VIII, 3; Ovid. *Fast.* IV, 475; Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 212. Sil. Ital. XIV, 232 sq.:

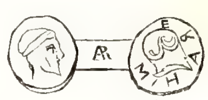
« Litora Thermarum, prisca dotata Camena,
Armavere suos, qua mergitur Himera ponto
Aeolio; nam dividuas se scindit in oras;
Nec minus occasus petit incita, quam petit ortus ».

Himerae fluvio divini dati sunt honores, uti constat ex inscr. apud Torremuzza *Inscr. di Palermo* pg. 322 (*Inscr. Sicil.* cl. I, pg. 4 n. 11, *Sicil. vet. nummi* pg. 35) = Boeckh n. 5747, quae est: ΑΣΚΛΗΠΙΩ ΚΑΙ ΙΜΕΡ ΠΟΤΑΜ | ΟΔΑΜΟΣ ΤΙΣ ΝΙΣΙΣ | ΣΟΤΗΡΣΙΝ i. e. Ἀσκληπιῷ καὶ Ἱμέρ[α] ποταμ[ῷ] ὁ δᾶμος τ[ο]ῖς Νίσ[σας] σ[ω]τῆρσιν. Vide § sq.

§ 2. Oppidum Siciliae (Plin. III, XIV, 4; Mela II, VII, 17; Cic. *Verr.* II, II 35, IV 33. Cf. Thucyd. VI 65, VII 1; Diod. Sic. XI 20 sq., 68, XIII 59) (1), a Zanclaeis conditum (Strab. VI, II, 6; Thucyd. VI, 5), ita dictum a flumine Himera. Vib. Sequest. loc. cit.: « Himera oppido Thermitanorum dedit nomen Himerae ». Steph. Byz.: Ἱμέρα, πόλις Σικελίας . . . Ὁ πολίτης Ἱμεραῖος. Ἔστι καὶ ποταμὸς Ἱμέρας, ὡς Νικάνωρ. In nummis graece inscriptis n. 3073*a* legitur ΑΡƎΜΙ, ΑЯƎΜΙ =

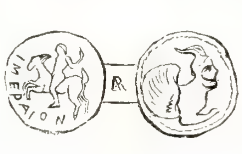

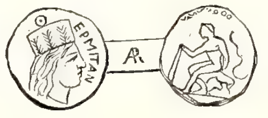
HIMEPA, et IM in argenteo nummo n. 3026*c* (concordia cum Crotone), de quo loquitur Minervinius in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 50. — Incolae appellantur Himeraei, Ἱμεραῖοι (Thucyd. VII 58; Diodor. Sic. XI 20 sq., 48 sq., XIII 4, 12, 63, XIV 56; Plutarch. in *Pomp.* X, 5), ut in nummis n. 3073*b* ИΟΙΑΡƎΜΙ (ΙΜΕΡΑΙΟΝ), ИΩΙΑΡƎΜΙ (ΙΜΕΡΑΙΩΝ)

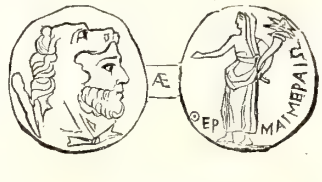

(1) « *Himera città sita sopra un colle, che sovrasta la pianura di Bonfornello, tra il fiume Grande e la collina di Sangiacinto* ». Dom. duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 77.

et HIMEPAION = Ἱμέραιων. Himeraeum agrum, Ἱμεραίαν, meminit Thucyd. III, 115. De nummis Himerensium locutus est Aristot. apud Poll. IX, 80. — Ad Himeram calidae aquae salsae memorantur a Strab. VI, II 9, et a Diod. Sic. IV, XXII 1, V, III 4. — Hinc oppidum Thermae Himerenses vocitatum, αἱ Θερμαὶ αἱ Ἱμεραῖαι (Polyb. I, XXIV, 4), Θερμαὶ Ἱμεραῖαι πόλις (Ptol. III, 4), et simpliciter Therme vel Therma (Polyb. I, XXXIX, 13), hodie *Termini*. Steph. Byz.: Θερμά, χωρίον Σικελίας, Φίλιστος τρίτῳ. Τὸ ἐθνικὸν Θερμαῖος. In nummis Thermitanorum n. 3073*c* legitur Θ, ΘΕΡΜΙΤΑΝ, ΘΕΡΜΑΙ ΙΜΕΡΑΙΩΝ et ΘΕΡΜΙΤΩΝ ΙΜΕΡΑΙΩΝ.

HIMI, *emi*, perf. indic. 1.ª pers. sing., barbarâ orthographiâ, in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 4 pg. 189 (EGO ASITIVS CRISCIS HIMI LOCVM A FOSSORE).

-ΟИΙΒ (hinth-), radix etr. = scr. vid, gr. Fιδ- (εἴδ-ω), rom. *vid-eo*, in voc. ΑΟИΙΒ (hinth-a), ΑΙΟИΙΒ (hinth-ia) = ЈΑΙΘИΙΒ (hinth-ial) h. e. ἴνδαλμός (εἴδωλον), et VΙΟИΙΒ (hinth-iu).

ΑΟИΙΒ (hintha), quod traxerim ad rad. -ΟИΙΒ (hinth) = gr. Fιδ- et rom. *vid-eo*, legitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 14. — Nonnullis est gentilitium etr., sive *Quintius*, sive *Hintius* vel *Intius* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 100, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXIV, 55). Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 40 legit hinthac (cum Oriolio), quod sumit pro *haecce*, a gr. pronom. οὗτος derivatum.

ΑΙΟИΙΒ (hinthia), ἸΝΔΑΛμός vel ἴνδαλμα = εἴδωλον (simulacrum, imago), idem ac ЈΑΙΘИΙΒ hintial, quod vide. In vase etr. n. 2147: ƧΑƆ | VΜΘVΓ ΑΙΘИΙΒ (hintia thurmucas) = εἴδωλον —ας.

ЈΑΙΘИΙΒ et ΒΙΝΟΙΑΡ (hintial), ἸΝΔΑΛμός vel ἼΝΔΑΛμα = εἴδωλον (simulacrum, imago, spectrum), apud Etruscos, e rad. sanscr. vid (gr. Fιδ, εἴδ-ω = *vid-eo*), inserta nasali, ut in gr. ἰνδάλλομαι = εἰδάλλομαι h. e. *appareo* (cf. Benfey *Griech. wurzell.* I, 369). In parieti sepulcri volcentis (n. 2162) conspicitur Patrocli umbra cum scriptione ƧƎЈƆVΘΤΑΊ : ЈΑΙΘИΙΒ (hinthial patrucles) = εἴδωλον Πατρόκλου (cf. ψυχὴ Πατροκλῆος apud Hom. *Il.* XXIII, 65) h. e. *spectrum Patrocli*, ital. *l'ombra di Patroclo* (Noel des Vergers in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1857 pg. 121 sgg.). Item in volcente speculo n. 2144 *Ulyxes* (VOVIE uthuze), qui alloquitur animam thebani vatis *Tiresiae*, ΒΙΝΟΙΑΡ ΤΕDΑSΙΑΜ (hinthial te-

rasias) h. e. εἴδωλον Τειρησίου (cf. ψυχὴ Τειρεσίαο apud Hom. *Od.* X 492, XI 90), *spectrum Tiresiae*, *l'ombra di Tiresia* (Bunsen in *Bull.* cit. an. 1835 pg. 159 et an. 1836 pg. 170; vide TEDASIAM terasias). In alio eiusdem artis etruscae monumento n. 2475 quaedam dea, coram *Helenam*, quae appellatur malavisch (↓ℨIƎAↃAM) speculum dextrâ manu tenet (1), cum scriptione ↿AIOИIB (hinthial), h. e. εἴδωλον Ἑλένης, *imago Helenae*, *il sembiante di Elena.* — Aliis hinthial est nomen deae cuiusdam sive unius ex Gratiis (De Witte *Antiq. Durand* pg. 419, et Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 150 nt. 1). Cf. Raoul-Rochette, Secchi, Braun et Bunsen in *Annali* cit. VI = 1834 pg. 277, VII = 1835 pg. 123, VIII = 1836 pgg. 77 sg., 95, 175, 286, De Witte *Antiq. Beugnot* pg. 55, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 524 et anm. 80, 90, Sec. Campanari in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VII, 11.

VIOИIB (hinthiu), quod legitur in titulo perusino n. 1915 lin. 1, trahi potest ad rad. -OИIB (hinth-), gr. Fιδ-, rom. *vid-eo*, unde ↿AIOИIB (hinth-ial) = εἴδωλον. — Alii aliter interpretati sunt. Cf. Lanzi II 516 = 440, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 121.

HINNA, femina hinni (ἴννου), apud Non. II, 409 = pg. 122.

HINNIBVNDE, adverb. ab hinniendo, idem ac hinnienter. Non. II 411 = pg. 122: « Hinnibunde pro *hinnienter*, ab eo quod est hinno. Claudius annalibus lib. XXI. *Equi hinnibunde inter se spargentes terram calcibus* ».

HINNIENTER. Vide HINNIBVNDE.

HINNITO, frequentativum ab hinnio. Gloss. apud Labb.: « Hinnitat, χρεμετίζει ».

? MИIH (hins), in vasculo vitreo n. 1989.

HIP-, pro HAB-, radix osca in verbis HIPID = *habeat*, et HIPVST = *habuerit*. Vide HAB-.

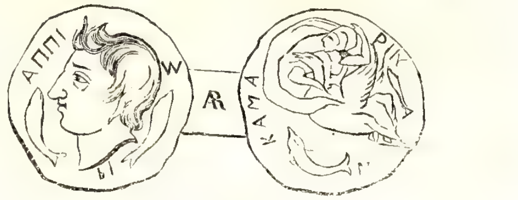
HIΠAΔEΣ, in lapide messap. n. 2961.

HIPID, *habeat*, coniunct. praes. 3 pers. sg. (Peter *Sprach und schr.* etc. s. 62, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263, Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3), vel *habuerit*, perf. coniunct. (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 56, 66, 75, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 39, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 419, V 5, 9, VIII 39), apud Samnites, e rad. HIP-, *habere* (cf. Klenze *Phil. abhandl.* s. 48 nt. 87, Ebel et Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 58, III 563 sq.). Tabula Bantina n. 2897 lin. 7 sq.: IZIC · EIZEIC · ZICEꟼ[EI] COMONO NI · HIPID = *is illo die comitia ne habuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange op. cit. s. 87); lin. 14 IZIC · COMONO NI · HIPID = *is comitia ne habuerit* (Kirchhoff et Lange locc. cit.), quod vertit Mommsen s. 146 *is agrum ne habeat;* et lin. 17 COMONOM · NI HIPID = *comitia ne habuerit* (Kirchhoff s. 79, Lange s. 88). Vide PRVHIPID = *pro-hibeat* vel *pro-hibuerit*, et HIPVST = *habuerit*. — Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 et 14 hipid sumit pro *petit*, praes. indic.; et Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 85 sq. exponit *intersit*. Pessime Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 39: « hipid, *nihil quidquam* (cf. *Tab. oppid. lex.* pg. 151) ».

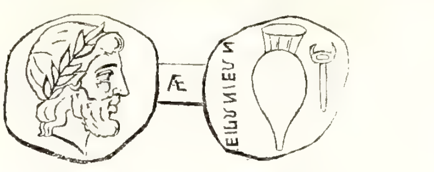
(1) Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 150 nt. 1. Cf. tamen De Witte *Antiq. Durand* n. 1969 pg. 419.

HIPPARINVS, Ἱππαρῖνος (Diod. Sic. XVI, VI, 2), filius Dyonisii senioris, Syracusarum tyranni. Corn. Nep. in *Dion.* cap. 1.

HIPPARIS, Ἵππαρις (Pind. *Olymp.* V, 27; Nonnius *Dionys.* XIII, 317), fluvius Siciliae, Camarinae moenia alluens; hodie *Fiume di Camarina.* Eius caput adspicitur in nummo argenteo urbis Camarinae n. 3060 bis (Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 200, Torremuzza *Sic. vet. nummi* pg. 16), cum scriptione ƸIЯAΠΠI. Cf. Sil. *Ital.* XIV, 230.

HIPPO vel Hipponium (?), Ἱππώνιον (Strab. VI, I, 5; Diod. Sic. XIV, CVII 2, XVI, XV 2; Plutarch. in *Cic.* XXXII, 1), Bruttiorum urbs, a Locris condita (Strab. loc. cit.), quam Romani Vibonem Valentiam appellaverunt (Plin. III, X, 2, Mela II, IV, 9). — Incolae dicti sunt Ἱππονιᾶται (Diod. XV 24, XXI 8), in nummis n. 3031 graece inscriptis ИΩƎIИΩΠIƎ (ειπωνιεων)

genit. plur. Steph. Byz.: Ἱππώνιον, πόλις Βρεττίων, ἣ μετωνομάσθη ὑπὸ Ῥωμαίων Οὐίβων καὶ Οὐαλεντία. Τὸ ἐθνικὸν, Ἱππονιάτης. Τοῦτο δὲ τὸ ἐθνικὸν, ὡς ἀπὸ τοῦ Ἱππωνία. Ἀπὸ γὰρ τοῦ Ἱππώνιον ἔδει Ἱππώνιος, ἢ Ἱππωνιεύς. — Hipponiates sinus, Ἱππωνιάτης κόλπος = Vibonensis sinus, memoratur a Ptolem. III, 1 et a Strab. VI, I 4.

HIPPONA. Vide EPONA.

HIPPORVM, oppidum Bruttiorum, ut legitur in Antonini *itiner.* pg. 115.

HIPVST, *habuerit*, ut PRVHIPVST = *prohibuerit*, futur. exact. 3 pers. sg. apud Samnites (vide HIPID = *habeat*), e rad. HIP-, *habere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263; Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 23, III 419; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 15. Cf. Ebel et Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 58, 207). Tab. Bantina n. 2897 lin. 11: SVEPIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST · AVTI · COMONO · HIPVST = *si quis contra hoc fecerit aut comitia habuerit* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79,

Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87; cf. Mommsen op. cit. s. 146).

HIRA, quae diminutive dicitur hilla, quam Graeci dicunt νῆστιν, intestinum est, quod ieiunum vocant. Ita Paul. ex Festo pg. 101. Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 470: « Herasintina (lege: *hira intima*), intestina, quorum diminutio [hilla] dicuntur ». Cf. Macrob. *in somn. Scip.* I, vi pg. 45, et Plaut. *Curc.* II, ii, 23.

HIRETVM, vox originis et significationis ignotae, quae legitur in lapide vestino n. 2737. *Hirtum* exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 255 sq. Lanzio II 619 = 534 ad n. 15 est *Heretum* vel *Eretum* vicus Sabinorum. Silet Mommsen *Die unterit. dial.* s. 343.

HIRMINIVM flumen, vel Hirminius fluvius in Sicilia, iuxta Camarinam (Plin. III, xv, 4 flumen Hirminium): hodie dicitur *Fiume Mauli* vel *Fiume di Ragusa* (Dom. duca di Serradifalco *Antich. di Sic.* I, 80).

HIRNEA, genus vasis vinarii. Cato *De r. r.* cap. 81: « Indito in hirneam fictilem, eam demittito in aulam aheneam aquae calidae plenam. ita coquito ad ignem. Ubi coctum erit, hirneam confringito, ita ponito ». Alii *irneam* legunt, alii *urneam*. Plaut. *Amph.* I, i, 275 sq.: « Mira sunt, nisi latuit intus illic in illac hirnea. Factum 'st illud, ut ego illeic vini hirneam ebiberim meri ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *hirnea*, Vide IRNELA.

HIRPEX. Vide IRPEX.

HIRPI, populi Sabinorum, qui in agro Falisco ad montem Soractem habitabant; ita dicti ab hirpus = *lupus*, quasi *Lupi*. Serv. in *Aen.* XI, 785, qui Hirpos cum *Hirpinis* confundit, haec narrat: « In hoc autem monte (*Soracte*) cum aliquando Diti Patri persolveretur (nam Diis manibus consecratus est) subito venientes lupi exta de igni rapuerunt. quos cum diu pastores sequerentur, delati sunt ad quandam speluncam, halitum ex se pestiferum emittentem: adeo ut iuxta stantes necaret: et exinde est orta pestilentia: quia fuerant lupos secuti: de qua responsum est, posse eam sedari, si lupos imitarentur, id est, rapto viverent. Quod postquam factum est, dicti sunt populi Hirpini Sorani: nam *lupi* Sabinorum lingua hirpi vocantur: Sorani vero, a Dite: nam Dis Pater Soranus vocatur: quasi lupi Ditis Patris: unde memor rei Virgilius Aruntem paullo post comparat lupo: quasi Hirpinum Soranum ».

§ 2. Hirpi vel Hirpiae, familiae quaedam ex Hirpis populis, in Faliscorum agro. Plin. VII, ii, 11: « Haud procul urbe Roma in Faliscorum agro familiae sunt paucae, quae vocantur Hirpi: hae sacrificio annuo, quod fit ad montem Soractem Apollini, super ambustam ligni struem ambulantes non aduruntur. Et ob id perpetuo senatusconsulto militiae omniumque aliorum munerum vacationem habent ».

HIRPINI vel Irpini, Ἱρπῖνοι (Strab. VI, i, 12; Polyb. III, xci, 9; App. *De bell. civ.* I, 39 et 51), populi Italiae,

inter Samnites (Plin. II, xcv 3, III, xvi 1), quorum caput Beneventum; ita dicti ab Hirpis (vide HIRPI) sive ab HIRPVS h. e. *lupus*, Samnitium Sabinorumque linguâ. Strabo loc. cit.: Ἑξῆς δ' εἰσὶν Ἱρπῖνοι, καὐτοὶ Σαυνῖται τοὔνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας· ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον. Paul. ex Festo pg. 106: « Irpini appellati nomine lupi, quem irpum dicunt Samnites; eum enim ducem secuti agros occupavere ». Adde Serv. in *Aen.* VII, 785 (vide HIRPI). — Livius XXII, 13: « Hannibal ex Hirpinis in Samnium transit ». Lib. XXII, 61: « Defecere autem ad Poenos hi populi: Atellani, Calatini, Hirpini, Apulorum pars, Samnites praeter Pentros, Bruttii omnes, Lucani ». Lib. XXIII, 1: « Hannibal, post Cannensem pugnam, — adcitus in Hirpinos a Statio, pollicente se Compsam traditurum ». Lib. XXIII, 37: « Et in Hirpinis oppida tria, quae a populo Romano defecerant, vi recepta per M. Valerium praetorem [u. c. an. dxxxvii] ». Et lib. XXVII, 15: « Iisdem fere diebus [u. c. an. dxliii] et ad Q. Fulvium consulem Hirpini et Lucani et Volcentes, traditis praesidiis Hannibalis, quae in urbibus habebant, dediderant sese, clementerque a consule cum verborum tantum castigatione ob errorem praeteritum, accepti ». Cf. Sil. Ital. XI, 11. Hirpinos montes memorat Plinius III, xvi, 3, fundum et agrum hirpinum Cicero *Agr.* III, 2. Sil. Ital. VIII, 569 « Hirpinia pubes ». — Hirpinus est etiam cognom. rom. (cf. Grut. 338, 1). Plin. IX, lxxii, 1: « Fulvius Hirpinus » = VII, lxxviii, 2 « Fulvius Lupinus ». Varro *De r. r.* III, xii, 1: « Q. Fulvius Lupinus ». Inscr. aeclanensis apud Mommsen n. 1174: ANNIDIAE | HIRPINAE. Cf. IRPINIA AVIA apud eundem n. 292, et M · MALLIVS HERPINVS apud Grut. 240 col. 3. Gentilitia Hirpidius et Hirpineius inveniuntur apud Murat. 707, 2 et Corradini *Vet. Lat.* II 209 sq.

HIRPVS vel irpus, *lupus*, subst. masc., apud Sabinos et Samnites; hinc populi HIRPI vel HIRPINI, fortasse e rad. rap- (rapio), gr. ἁρπ-άζω (cf. *Zeitschr. f. die. vissensch.* I, 139). Serv. ad *Aen.* XI, 785 (vide HIRPI): « *Lupi* Sabinorum lingua hirpi vocantur ». Paul. pg. 106: « quem (*lupum*) irpum dicunt Samnites ». Et Strabo VI, i, 12: « ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον ». — Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 7 scripsit: « Hirpum dicebant *lupum* sive Sabini sive Samnites; eodem nomine ἔριφος, quo Graeci hoedulum vocabant. Nam aspiratas Graecorum saepius tenui exprimebant Sabini; unde alpus i. e. *albus* ἀλφός; *crepusculum* κνέφας. Ab eodem nomine derivatum est Latinorum *ibex*, quod graece scripseris ΕΡΙΦΑΣ, emollita litera *r*, ut in ἰφύς· ὀφρύς apud Suidam ». Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263.

HIRQVINVS, *hircinus*, adiect. ab hirquus = *hircus*. Plaut. *Poen.* IV, ii, 50 sq.: « Iam his duobus mensibus Volucreis

tibi erunt tuae hirquinae ». Et *Pseud.* IV, II, 12: « Heus tu, qui cum hirquina adstas barba, responde quod rogo ».

HIRQVVS, *hircus* (caper), subst. m. (cf. Plaut. *Casin.* III, II, 20), unde adiect. hirquinus, quod vide.

§ 2. Hirqui autem sunt oculorum anguli, secundum Svetonium Tranquillum, in vitiis corporalibus. Haec Servius in Virg. *Ecl.* III, 8 (« transversa tuentibus hirci »). Cf. Gloss. apud Labb. « hirquus, κανθὸς ».

HIRRIO seu irrio, proprium est vocis canum, quum provocantur. Gloss. apud Labb.: « Hirio, ὑλακτῶ »; « Hirric (lege *hirrit*), κυνὸς ἀπειλὴ ὅτε ὑλακτεῖ »; et « Hirrit, ὅταν κύνων ἀπειλῇ ὑλακτῶν ». Sidon. *Ep.* VII, 3: « Veluti est canibus innatum, ut, etsi non latrant, tamen hirriant ». Paulo pg. 101 hirrire est *garrire*, « quod genus vocis est canis rabiosae ». Cf. Lucilius apud Charis. pg. 125 = 100 P.: « Inritata canes quam homo, quam planius dicit ». — Hinc hirritus vox canum, quum irritantur. Sid. *Ep.* IX, 16: « Prodat hirritu rabiem canino ». Vide voc. sq.

HIRRVS, qui hirrit, vel vultum habet ringenti similem (Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. v.). Est cognom. rom. apud Cic. *Ep. fam.* VIII, 8 = n. 223 (C. Lucceius C. f. Pup. Hirrus). Gentilitium Hirrius saepe occurrit in lapid. rom. Vide HILLVS.

HIRTICVLVS, adiect. diminut. hirti (hirsuti). Gloss. apud Labb.: « Hirticulus, δασύπρωκτος ».

HIS, *iis*, pronom. demonstr. abl. pl. (vide HI = *ii*), in codd. Cic., et constanter in codice Probi artis saeculo VI vel VII scripto, ut docet Osann *De pron. tertiae pers.* pg. 46 nt. 1. Sic hisdem pro *iisdem*, quod vide.

HISBO, vir rutulus, quem finxit Virg. *Aen.* X, 383.

HISDEM, *iisdem*, ab HIS = *iis*, pronom. demonstr. abl. pl., in *Fragmentis iur. civ.* editis ab A. Maio pg. 14, et constanter in cod. Probi artis saeculo VI vel VII scripto, ut monet Osann *De pron. tertiae pers.* pg. 46 nt. 1. Cf. Madvig ad Cic. *De fin.* pg. XVI, Orell. in Cic. IV, II pg. 23.

HISCE, *hice*, pro HEISCE, pronom. demonstr. nominat. pl. apud veteres. In tab. genuate (App. n. I) lin. 13: HISCE · FINIS · VIDENTVR · ESSE. Cf. Osann *De pron. tertiae pers.* pg. 59 sq.

HISPELLVM, Εἰσπέλλον (Strab. V, II, 10) vel Ἴσπελον (Ptol. codd. III, 1 Ἰσπόλιον, Ἴσπολον, Ἱσπελλον, Ἰσπελιον), oppidum Umbriae, et colonia Romanorum (Plin. III, XIX, 2), nunc *Spello*. Cf. Sil. Ital. VIII, 457. Inscr. apud Grut. 351, 1 (Orell. n. 3885): ALFIVS C · F · LEM · RVF · II VIR · QVIN | COL · IVL · HISPELLI etc. In rescripto imp. Caes. Fl. Costantini Max. apud Henzen n. 5580: CIVITATI HISPELLO AETERNVM VOCABVLVM NOMENQ VENERANDVM DE NOSTRA NVNCVPATIONE CONCESSIMVS SCILICET VT IN POSTERVM PRAEDICTA VRBS FLAVIA CONSTANS VOCETVR. Adde inscr. apud Orell. n. 2170 et Henzen n. 6858 *a*. — Incolae appellantur Hispellates. Inscr. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 282 (Orell. n. 92): FINCOL | HISPELL h. e. *fines coloniae Hispellatium* vel *Hispellatis*. Adde inscr. apud Murat. 1800, 1 (Vermigl. op. cit. pg. 300, Orell. n. 98), ubi legitur HISPELLATES. Plin. *Epist.* VIII, 8: « Balineum Hispellates, quibus illum locum divus Augustus dono dedit, publice praebent, praebent et hospitium ». Cf. Hygin. *De limit.* pg. 163 ed. Goes.: « in Umbria finibus Spellatium ». — Sil. Ital. IV, 187: « Hispellatemque Metaurum ». Cf. inscr. apud Vermigl. op. cit. pg. 146 = Orell. n. 90 (II · VIR · HISPELLATI), et Iuven. *Sat.* XII, 10 (« pinguior Hispulla trahebatur taurus »). — Gentilitium Hispellatius invenitur in lapid. rom.; nempe L · HISPELLATIVS SABINIANVS (Fabr. cap. IX n. 132 pg. 615; Doni *Cl.* V n. 70; Murat. 725, 4), et HISPELLATIA · PROCVLA (Murat. 1204, 5; Mommsen n. 3335).

HISPIRITVS, *spiritus*, subst. m. barbarà orthographià, quod et scribitur ISPIRITVS. In titulo chr. apud Boldetti *Osservaz.* etc pg. 419: HISPIRITO SAN · MARCIANETI | CARISSIME COIVGI QVE VIXIT | ANNIS XXX. Inscr. edita in *Giorn. arcad.* XXXII, 95: SEXTO ACERRE | VRSO SANCTO | QVI VIXIT | ANNIS · VI | MENSES · VIII | DIEBVS · VII | FILIO DVL|CISSIMO | VRBANVS | ET IVSTINA | PARENTES | SANCTO HISPIRITO | VRSO IN PACE. Cf. Lupi pg. 169.

HISTER, *ludio*, unde rom. *histrio* (ital. *istrione*), subst. m. Etruscorum linguà. Liv. VII, 2: « Sine carmine ullo, sine imitandorum carminum actu, ludiones ex Etruria acciti, ad tibicinis modos saltantes, haud indecoros motus more Tusco dabant. imitari deinde eos iuventus, simul inconditis inter se iocularia fundentes versibus, coepere; nec absoni a voce motus erant. Accepta itaque res saepiusque usurpando excitata. vernaculis artificibus, quia hister Tusco verbo *ludio* vocabatur, nomen *histrionibus* inditum: qui non, sicut ante, Fescennino versu similem incompositum temere ac rudem alternis iaciebant; sed inpletas modis saturas, descripto iam ad tibicinem cantu, motuque congruenti peragebant ». Val. Max. II, IV, 2: « Et quia *ludius* apud eos (Etruscos) histrio appellabatur, scenico nomen *histrionis* inditum est ». Scripsit Plutarchus *Quaest. rom.* cap. 107: « Διὰ τί τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας ἱστρίωνας Ῥωμαῖοι καλοῦσιν; » Ἡ δὲ ἣν αἰτίαν Κλούβιος Ῥοῦφος ἱστόρηκε; φησὶ γὰρ ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς χρόνοις Γαΐου τε Σουλπικίου καὶ Λικινίου Στόλωνος ὑποτευόντων, λοιμώδη νόσον ἐν Ῥώμῃ γενομένην, πάντας ὁμαλῶς διαφθεῖραι τοὺς ἐπὶ σκηνὴν προερχομένους· δεηθεῖσιν οὖν αὐτοῖς ἐκ Τυῤῥηνίας ἐλθεῖν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τεχνίτας, ὧν τὸν πρωτεύοντα δόξῃ καὶ χρόνον πλεῖστον ἐνευημεροῦντα τοῖς θεάτροις, Ἴστρον ὀνομάζεσθαι·

καὶ διὰ τοῦτο πάντας ἱστρίωνας ἀπ' ἐκείνου προσαγορεύεσθαι. Alii tamen putabant, Histriones dictos, quod primum ex Histria venerint, ut docet Paulus ex Festo pg. 101. — Hister est cognom. rom. apud Grut. (128, 1; 167, 12; 447, 4, 5) et Plin. X, 16.

HISTONIESIS, histoniensis, adiect. ad Histonium pertinens, in lapide apud Mommsen n. 5252. Vide voc. sq.

HISTONIVM, Ἱστόνιον (Ptol. III, 1), oppidum Frentanorum (Plin. III, xvii, 1; Mela II, iv, 6): hodie dicitur *il Vasto d'Aimone*. Inscr. apud Mommsen n. 5254: ...VFO · AED | ...DIC · HISTON | ...ECVND. Antonini *itiner.* pg. 314 « Histonios »; Tab. Peuting. segm. Ve « Istonium »; et Frontin. *De col.* ed. Goes. pg. 126: « Istoniis colonia ». Cf. Ἰστώνη, ὄρος προσεχὲς τῇ Κερκύρᾳ apud Steph. Byz. et Polyaen. VI, 20, quorum accolae Ἰστωναῖοι (inscr. Corcyr. apud Boeckh n. 1874). Ἱστών -ῶνος Graecis est *textrina*. — Incolae dicuntur Histonienses, ut in lapide apud Mommsen n. 5252 (MVNICIPIVM HISTONIESIVM), et in alio apud Henzen n. 6432 (M. Paquius Aulanius actor MVNICIPI HISTONIENSIVM). Adde inscr. apud Mommsen n. 5171 sq.

HISTRICVLVS, parvus hister. Gloss. apud Labb.: « Histriculus, λογοποιός ».

ꟼIИVƧI⊗ (hisunia), fortasse *Vesonià*, nomen mulieris, abl. sg. pro hisunial (genit. sg. ƧꟼIИVƧI⊘ hisunias). Inscr. clus. n. 620: ꟼIИVƧI⊗ : IƎИIꟼϽ : ꟼ8 (fa cainei hisunia) = *Fausta Caia Vesonià* nata.

ƧꟼIИVƧI⊘ (hisunias), fortasse *Vesoniae*, nomen mulieris, genit. sg. (abl. sg. ꟼIИVƧI⊗ hisunia pro hisunial), in ossuarii clus. operculo n. 717.

HITALIA, *Italia*, cum aspiratione (osc. VI⅃ƎTIƆ viteliú). Est cogn. muliebre. Inscr. brundisina apud Mommsen n. 526: POMPONI|A HITALIA | V · A · L | H · S.

HITTA, membrana mali granati, idem ac ciccus (Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. v.). Gloss. apud Labb.: « Hitta, ὑμὴν ».

HITTIO, est verbum proprium canum vestigia indagantium cum aliqua vocis nictatione (Scalig. ad Fest. in v. *hetta*). Gloss. apud Labb.: « Hittio, ἰχνεύω ». Vide voc. sq.

HITTVS, vox canis vestigia indagantis. Gloss. apud Labb.: « Hittus, φωνὴ κυνός ».

? VIH (hiu), *heic*, adverb. in titulo falisco n. 2446 (cf. Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* 1854 pg. xxi).

ƧꟼIИVI⊘ (hiunias), fortasse *Iuniae*, nomen mulieris genit. sg., in ossuarii clus. operculo n. 810.

? ⅃ꟼI⅃⊗ (hlial). Vide ⅃ꟼI⅃ƎB helial.

HIFAHIAS, in lapide messap. n. 2955.

IƎИ⅂⅃B (hlpnei), quod extat in lapide urbevetano n. 2040, Vermigliolio (*Lett. a L. Gualterio* mss. pg. 17) h[a]lpnei, pro *Alfana*, *Alfenia* vel *Alphenia*, nomen mulieris.

V⅃⊖ (hlu), quod legitur in lamella plumbea volaterrana n. 315, Lanzio II 464 = 393 n. 469 est *Helii* praenom. m. genit. sg., ab Ǝ⅃Ǝ⊘ hele = *Helius*.

HMIΛAMION, μέρος (pars), apud Messapios, teste Hesych. *Lexic.* I, 1633.

HOBITVS, *obitus*, subst. masc. In titulo apud Zell n. 587: POST HOBITVM EORVM. Adde inscr. apud Grut. 527, 2.

HOIER, *Hoii?*, nomen virile genit. sg., apud Umbros in tab. eugub. VIa 14 (Aufr. et Kirch. II 79 sq. et in ind.). — *Hostiae* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 13, qui hoiam ὁσίην κρεάων interpretatur, cum verbo *hostire* fortasse ab ὁσίη derivatum.

HOIC, *huic*, pronom. demonstr. dat. sg. = HOICE (cf. HOIVSCE = *huiusce*), teste Mar. Victorino pg. 2459 (vide POPOLVS).

HOICE, *huice* (huic), pronom. demonstr. dat. sg. = HOIC. Lex Acilia *De repet.* (App. n. LVI) cap. 4, lin. 26: HOICE LEEGEI.

HOIVSCE, *huiusce*, pronom. demonstr. genit. sg. (cf. HOIC et HOICE = *huic* dat. sg.). Lex Servil. *De Repet.* (App. n. LX) cap. 17: AVT · NISEI · DE · SANCTIONI · HOIVSCE · LEGIS · ACTIO · NEI · E[STO]. Adde leg. *de magistris aquar.* apud Egger *Lat. serm. reliq.* pg. 359. Inscr. vestina (App. n. LXII): HOIVSQVE · AEDIS.

HOC, *huc*, adverb. (Maffei *Ver. ill.* II 542). Virg. *Aen.* VIII, 423: « Hoc tunc ignipotens coelo descendit ab alto »; ubi Servius: « Hoc tunc: id est *huc tunc*: et hoc pro *huc* posuit secundum antiquum morem: nam ante hoc adverbium loci fuit, quod nunc abolevit: nam crebro in antiquis lectionibus invenitur, sicut in epistolis probat Verrius Flaccus, exemplis, auctoritate, ratione, dicens: *In adverbiis pro* u, o *plerumque maiores ponere consuetos*: et sic pro *huc*, hoc veteres dicere solebant: sicut pro *illuc*, illo dicimus: unde etiam hoc, o longum esse apparet, sicut illo, quod pro *illuc* ponitur ». Adde Plaut. *Amph.* I, i, 11, *Capt.* II, ii, 79 (« Nunc hoc animum advortito ») et III, i, 20, *Merc.* II, ii, 40. In titulo sepulcrali apud Grut. 816, 8 (Mommsen n. 3804): INFERRI · HOC · NON · LICET. Inscr. apud Maffei *Osserv. lett.* I, 220: V · T · LATINIVS · TI · L · DOR ... | Θ · AGRASIA · T · L · RVFA | HOC MANSVM · VENI · IIII · K · SEPT | P · SVLPICIO C · VALERIO · RVFO | CONSVLIBVS.

HOCE, *hocce* (hoc), pronom. demonstr. n. acc. sg. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 25 sq.: ATQVE · VTEI HOCE · IN · TABOꓘAM · AHENAM · INCEIDERETIS.

HOCTAVIVS et Hoctavia, *Octavius* et *Octavia*, gentilitium rom. (= osc. ꓘIƆИTBV et VBTИCIꓘ úhtavis. etr. ƎƎꟼ+BV uhtave). Inscr. apud Murat. 1499, 12: M · SVIO · A · L | C · VIIACIVS | VIITTO IIT · L · HOCTAVIVS | MARVS. Alia apud Grut. 1053, 7:

HOCTAV|IE · COIVGI | NEOFITE | BISOMVS · MA|RITVS · FE|CIT.

HOL-, radix umbrica in voc. HOLTV, quod vide.

HOLITOR, *olitor*, subst. m. Inscr. apud Marini *Arval.* pg. 529 (Orell. n. 2861, Zell. n. 1148): DIS MANIBVS | ARIARATHES | HOLITORIS.

HOLTV, —*to*, partic. perf. pass. abl. sg., e rad. HOL-, fortasse eadem cum sanscr. bar vel har (*tollere*, *rapere*), et comparandum cum rom. *ab-ol-eo* (Aufr. et Kirch. I 54, 60, 62, 80, 118, 146, 147 nt. 1, II 267 sq.). Invenitur in tab. eugub. VIb 60 et tab. VIIa 49. — Aliis est rom. *halitu* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126). Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 22 sq., VIII 31 hondu holtu abl. verbal. explicat ἡλίωσιν sive *siderationem*.

HOMELTIVM, pilei genus. Paul. ex Festo pg. 103, ubi Müller: « vox obscurissima ». Alii legunt homelium, ut Forcell. s. v.

HOMONES, *homines*, apud veteres (vide HEMO = *homo*). Prisc. pg. 206 = 683 P.: « Vetustissimi tamen etiam homo homonis declinaverunt. Ennius [*Ann.* vs. 141]: « *Vulturus in silvis miserum mandebat homonem.* »

HOMONVS, *hominibus*, subst. mas. dat. pl. 3 decl. (vide HOMONES = *homines*), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 11 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 12, Aufr. et Kirch. I 49, 54, 80, 105, 128, II 357; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123). Tab. eugub. Vb 10 et 15: HOMONVS · DVIR = *hominibus duobus.* — Lanzio II 711 = 619 est nomen proprium virile.

HOMVLLVLVS, *homunculus*, subst. m. diminut. hominis. Prisc. pg. 109 = 614 P.: « homo, homunculus — dicitur tam et homuncio et homullus et homullulus ». — Homullus est cogn. rom. in titulo capuano apud Grut. 478, 10 = Mommsen n. 3609 (M · VALERIO | HOMVLLO | COS | PATRON · COL | D · D).

HON-, radix umbrica. Vide HONDV.

HONDE, *Hondo*, dat. sg. 2 decl. (antiquioribus literis ƎꝈИVꝊ hunte), Umbrorum deus (Aufr. et Kirch. I 53, 96, II 232 sq., 265, 379. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 15, VI 22, VIII 17, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33 et nt. 37). Tab. eugub. VIb 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · SERFI · FETV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA = *vitulos tauros tres facito, Hondio Cerfio facito pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.*

HONDOMV, *ultimo* (infimo) = sanscr. uttama, goth. hindumist, adiect. superlat. abl. sg. 2 decl. ab HONDRA = ꟼꝊꝈVꝊ hutra h. e. *ultra* (Aufr. et Kirch. I 53, 60, 63, 81, 96, 117, 130, II 68 sq.; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122. Cf. Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 36, 243, 288). Tab. eugub. VIa 9, 10: ANGLVTO · HONDOMV = *ab angulo infimo*, quod non bene pro *in bono aquilae augurio* sumit Grotefend *Rud. l. u.* III 15, VI 6, 10, VIII 22.

HONDRA, *ulteriore* (ultra), antiquioribus literis ꟼꝊꝈVꝊ hutra, abl. sg. 1 decl. = sanscr. uttara, gr. ὕστερος, goth. hindar (Aufr. et Kirch. I 53, 63, 67, 80, 96 sq., 107, 111, 130, 154, II 69, 81, 83, 297. Cf. Zeyss *De subst. umbric. decl.* nt. 28 et nt. 66, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 36, 243, 288). Tab. eugub. VIa 15: HONDRA · ESTO · TVDERO = *infra istos fines* (Aufr. et Kirch. II, 84); et tab. VIIa 52: HONDRA · FVRO · SEHEMENIAR · HATVTO = *infra — —are —nto.* — *Dehinc* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VI 7, 15, 29, 32, VII 37.

HONDV, —*to*, particip. perf. pass. abl. sg. 2 decl., e rad. HON- fortasse eadem cum sanscr. han (ferire, occidere), gr. φεν- (Aufr. et Kirch. I 54, 62, 96, 118, 146, II 268, 408), in tab. eugub. VIb 60 et tab. VIIa 49. — Grotefendio autem (*Rud. l. u.* III 15, 25, IV 22 sq., VIII 31 sq.) hondu holtu ἡλίωσιν sive *siderationem* significare videtur. Huschkio *Die osk. und sab. spr.* II 122 est *fundito.*

HONESTITVDO, *honestas*, subst. fem. Accius vs. 501 ed. Ribbeck apud Non. II, 401 = pg. 120 (s. v. honestitudo pro *honestas*): « Horrida honestitudo Europae principium primo ex loco ». Et vs. 16: « tua honestitudo Danaos decepit diu ».

HONC, *hunc*, pronom. demonstr. m. acc. sg. (vide HOIC et HOICE = *huic*, HOIVSCE = *huiusce* et HOC = *huc*). In titulo n. 2708 ex Scipionis sepulcro: HONC · OINO · PLOIRVME · COSENTIONT · R..... | DVONORO · OPTVMO · FVISE · VIRO | LVCIOM · SCIPIONE · FILIOS · BARBATI etc. = *Hunc unum consentiunt Romani bonorum optimum fuisse virum Lucium Scipionem filium Barbati* etc.

HONOR vel honos, deus ab Romanis cultus, ut honorarentur (August. *De civ. Dei* IV, 21, ubi codd. nonnulli « *deo Honorino* »). Valer. Max. I, 1, 8: « Quum Marcellus quintum consulatum gerens templum Honori et Virtuti, Clastidio prius, deinde Syracusis potitus, nuncupatis debitum votis consecrare vellet, a collegio pontificum impeditus est, negante, unam cellam duobus diis recte dicari; futurum enim, si quid prodigii in ea accidisset, ne dignosceretur, utri rem divinam fieri oporteret: nec duobus nisi certis diis una sacrificari solere. Ea pontificum admonitioni effectum est, ut Marcellus, separatis aedibus, Honoris et Virtutis simulacra statueret ». Cf. Cic. in *Verr.* II, IV, 54, Ovid. *Fast.* V, 23 sqq., Horat. *Carm. saec.* vs. 57. In titulo arretino apud Gori *Inscr. ant.* II, 248 = Orell. n. 543 AEDEM HONORI ET VIRTVTI VICTOR FECIT (C. Marius C. fil. cos. VII). Inscr. apud Grut. 100, 4 Orell. n. 1842: VIRTVTI | ET | HONORI L | VLPIVS MARCELLVS | LEG · AVG | PR · PR · PAN-

NON · INF | V · S. Alia apud Henzen n. 5820: HONORI | ET \AVORI (Favori vel Pavori?) | SATVRN[I]NIVS · LVPVLVS. Adde kalend. amitern. mens. aug. apud Orell. II, 397, et cf. inscr. apud eundem n. 1702, 2034 et Henzen n. 5793. HONORVS antiquâ orthographià pro honoris invenitur in tab. puteolana (App. n. LI).

HONORALIS, *honorabilis*, adiect. Est cognomen rom. Inscr. apud Murat. 1259, 12: IANVARIVS | HONORALI | MATRI · PIAE | P · S · PQ · S.

HONORATIANVS, ad Honoratum pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 517, 4 (Q · RANIO · TERENTINA · HONORATIANO FESTO etc.).

HONORINVS, adiect. ad honorem pertinens. Honorina est nomen mulieris in titulo apud Murat. 1030, 7.

HONOROSVS, adiect. Isid. *Orig.* X in lit. H: « Honorosus plus est quam *honoratus*, sicut scelerosus plus est quam *sceleratus* ».

HONORVS = *honoris*, genit. sing. apud veteres. Vide HONOR.

HONVS, *onus*, subst. n. apud veteres, teste Aul. Gellio II, 3. In lapide edito in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 73: C · PACCI · FELICIS C PACCIO FELICI PAT · OMNIB · HONORIB · ET · HONERIBVSVE FVNCTO etc.

HONVSTVS, *onustus*, adiect. apud veteres, ut docet Aul. Gellius II, 3.

HOΠAKOA⅁⅁OI, in titulo messap. n. 2970. Cf. n. 2966 lin. 1.

HORA vel Ora, dea iuventutis, ab ὥρα (pulchritudo). Ennius *Ann.* vs. 121 (ed. Vahlen) apud Non. II, 394 = pg. 120: « Quirine pater veneror Horamque Quirini ». Cf. Forcell. *Lexicon* s. h. v., et vide HERSILIA.

HORANVS, ad horam pertinens. Est cognom. rom. in titulo apud Cancell. *De secret.* IV, 1760.

HORATIO, *oratio*, subst. fem. In titulo sepulcr. apud Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 135 n. 188 (Perret *Catac. de Rome* pl. LX n. 19): POTESTATE CRISTO HORATIONE FACET AGAPE etc.

HORDA, idem ac forda, h. e. *praegnans*. Paul. pg. 102: « Horda praegnans, unde dies, quo gravidae hostiae immolabantur, Hordicidia ». Varro *De r. r.* II, v, 6: « Quae sterilis est vacca, taura appellata; quae praegnans, horda. ab eo in fastis dies hordicalia nominantur, quod tunc hordae boves immolantur ». Vide FORDA.

HORDICALIA. Vide voc. praec.

HORDICIDIA. Vide HORDA et FORDICIDIVM.

HORIA vel oria, *navicula piscatoria* (Non. XIII, 3 = pg. 564), ab ὅριος, *terminalis*. Plaut. *Rud.* IV, II, 15 sqq.:

« Neptuno has ago meo patrono gratias,
Qui salsis locis incolit pisculentis,
Quom me ex suis polchre ornatum expedivit
Templis reducem, plurima praeda onustum,
Salute horiae, quae in mari fluctuoso
Piscatu novo me uberi conpotivit ».

Et IV, III, 81: « Mea opera, labore, et rete, et horia? ». Adde Aul. Gell. X, 25, ubi legitur oria. — Horia est etiam cogn. muliebre in titulo sepulcrali apud Grut. 1144, 9 (PONTIA · HORIA). Vide voc. sq.

HORIOLA vel oriola, diminut. horiae. Plaut. *Trin.* IV, II, 100 sq.: « Imo horiola advecti sumus; usque aqua advorsa per amnem ». Adde Aul. Gell. X, 25, ubi legitur oriolia. Vide HORIA.

HORILOGIVM, *horologium*, subst. n. in titulo apud Grut. 237, 6.

HORITVR, *hortatur*. Ennius *Ann.* vs. 409 apud Diomed. pg. 382 = 378 P.: « . . . prandere iubet horiturque ».

HORIVNDVS, *oriundus*, ab *orior*, in titulo sepulcrali apud Grut. 529, 7.

HORCONIA, subst. f., genus vitis in Campania, teste Plinio XIV, IV, 12.

HORCTVS vel forctus, adiect. apud veteres (vide FORCTES). Paul. pg. 102: « Horctum et forctum pro *bono* dicebant ». Alii legunt horctem et forctem.

HORMIAE. Vide FORMIAE.

HORNAMENTVM, *ornamentum*, subst. n., in titulo apud Grut. 451, 6.

HORRIFICABILIS, *horrificus*, adiect. Accius vs. 617 (ed. Ribbeck) apud Non. III, 231 = pg. 226: « Nam etsi opertus squalitate est luctuque horrificabili ».

HORSE, *Hodio*, antiquioribus literis ƎIꟼVꝎ hurie, dat. sing. 2 decl.: est epitheton Martis apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 117, II 232; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33 et nt. 40). Tab. eugub. VIb 43: MARTE · HORSE FETV = *Marti Hodio facito*. Marte horse *Marti Horsio* exponit Grotefend, qui *Martem Horsium* non tam ὅριον, quam ὡραῖον vel χορταῖον, hortorum praesidem Priapum interpretatur (*Rud. l. u.* III 25).

HORSVM, *versus hunc locum* (ab *hoc* et *versum*), adverbium apud veteres. Plaut. *Mil.* II, III, 33: « Horsum ad stabulum recipiat se e pabulo »; et *Rud.* I, II, 83: « subrexit; horsum se capessit ». Terent. *Hec.* III, IV, 36: « At at, eccum Phidippum et patrem Video: horsum pergunt ».

HORTA vel Hortanum, oppidum Etruriae, nunc *Orte*. Plin. III, VIII, 3 (« Hortanum »), et Paul. Diac. *Langob.* IV, 8 (« Horta »). Cf. Virg. *Aen.* VII, 716 « Hortinae classes ». Ὄρθη, Orthe, est oppidum Thessaliae (Strab. IX, V, 19; Plin. IV, XVI, 1). Vide voc. sq.

HORTENSES, incolae Hortae, urbis in Latio, apud Plin. III, IX, 16. Vide art. praeced.

HORTESIVS, *hortensius*, adiect. ad hortum pertinens (cf. umbr. ⅁VI+И∃+ꓷVꓭ hurtentius). Vel. Long. pg. 2237 « Sequenda est nonnunquam elegantia eruditorum quod

quasdam literas levitatis causa omiserunt, sicut Cicero qui Foresia et Megalesia et Hortesia, sine *n* litera libenter dicebat ». In titulo sepulcrali apud Grut. 518, 5: T · HORTESIO MVCRONI etc. Inscr. apud Fabr. cap. VII n. 241 pg. 516: EX PREDIO HORTESI PAVLI etc.

HORTICVLANVS pagus in Campania memoratur in tab. apud Mommsen *Inscr. neap.* n. 1354 = Henzen n. 6664.

HORTILIO, *horti custos*, in Gloss. Isid.

HORTINVS. Vide HORTA.

HORVNC, *horunce*, pronom. demonstr. m. genit. pl. In titulo sepulcrali apud Grut. 769, 9 (Orell. n. 4848): GNATOS · DVOS CREAVIT · HORVNC · ALTERVM | IN · TERRA · LINQVIT · ALIVM · SVB · TERRA LOCAT.

HOS-, radix umbrica = osc. -ꓘVB hús-, etr. -ꓘVΘ hus- (cf. rom. *hos-tis* = gr. ἐχθ-ρός?), in verbis HOSTATIR et ANHOSTATIR vel ANOSTATIR, HOSTATV et ANHOSTATV vel ANOSTATV.

ꓘOB (hos), in lapide euganeo n. 28. Cf. ◇◇ꓘ (thos) et vide voc. sq.

ꓘOꓘABIOꓘOB (hosthihavos), in lapide euganeo n. 28.

HOSPITAALITAS, *hospitalitas*, subst. fem. Inscr. in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 61: HOSPITAALITAS INTERPROMINI.

HOSPITIANVS, adiect. ad hospitem pertinens. Est cogn. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 1057, 6 (FL · HOSPITIANVS).

HOSTATIR, *—tis*, particip. perf. pass. dat. plur. 2 decl., cui opponitur ANHOSTATIR (an-hostatir) et sine aspiratione ANOSTATIR (an-ostatir), e themate verbali hosta (Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VIII 32, Aufr. et Kirch. I 54, 119, 147, II 152, 267; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16). Tab. eugub. VIb 62, VIIa 13, 14 sq., 28, 50: IOVIES HOSTATIR ANHOSTATIR (vel ANOSTATIR) = *—ibus —atis in—atis*, quod Grotefend (*Rud. l. u.* IV 22) vertit *nobilibus hostiatis, non hostiatis.*

HOSTATV, *—tos* (?), particip. perf. pass. accus. pl. 2 decl., cui opponitur ANHOSTATV (an-hostatu) et sine aspiratione ANOSTATV (an-ostatu) = *in—tos*, a themate verbali hosta, cum rom. hostis et hospes comparandum, e rad. HOS- (Aufr. et Kirch. I 147, 152, II 267). Tab. eugub. VIb 59 sq. et VIIa 48: IOVIES · HOSTATV ANHOSTATV = *—es —atos in—atos*, quod Grotefend (*Rud. l. u.* IV, 22) vertit *nobili hostiato, non hostiato*, et Huschke (*Die osk. und sab. spr.* s. 122) *iuvines hastatos, non hastatos.* Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 11.

HOSTIA. Vide OSTIA.

HOSTIATVS, particip. ab inusitato *hostio* (hostiis instruo). Plaut. *Rud.* I, v, 11 sq.: « Ergo aequius vos erat Candidatas venire hostiatasque ».

HOSTIFICE, *hostiliter*, adverb. Accius vs. 52 sq. (ed. Ribbeck) apud Non. III 203 = pg. 224: « Cum patre parvos patrium hostifice Sanguine miscere suo ».

HOSTIFICVS, *hostilis*, adiect. Accius vs. 80 (ed. Ribbeck apud Non. VIII, 15 = pg. 485: « Θ divum hostificumque diem ».

HOSTICAPAS, *hostium captor*. Paul. pg. 102, ubi alii legunt *hosticapax*.

HOSTICVLVS, diminut. hostis. Not. Tiron. pg. 79: « Hostis, hosticulus ».

HOSTILINA, dea apud Romanos. Aug. *De civ. Dei* IV, 8: « Cum segetes novis aristis aequantur, quia veteres *aequare* hostire dixerunt, deam Hostilinam (*praefecerunt*) ».

HOSTILIVS. Vide HOSTVS.

HOSTIMENTVM, *aequatio*, subst. n. ab antiquo hostio h. e. *aequo*. Paul. pg. 102: « Hostimentum beneficii pensatio ». Non. I, 11 = pg. 3: « Hostimentum est *aequamentum;* unde et hostes dicti sunt, qui ex aequa caussa pugnam ineunt ». Plaut. *Asin.* I, III, 20: « Par pari datum hostimentum 'st, opera pro pecunia ». Adde Enn. in Cresphonte (*Trag.* vs. 154) apud Fest. pg. 270 (vide HOSTIO).

HOSTIO, *aequa reddo*, *aequo*, apud veteres. Festus *Qu.* XIII, 8 pg. 270: « Redhostire, *referre gratiam.* Naevius in Lupo: *Ubi Veiens regem salutant iubeo Albanum Amulium comiter senem sapientem contra redhostit Maenalus.* et Accius in Amphitryone: *cedo ecquid te redhostit ut cum ea se oblectet facilius.* nam et hostire pro *aequare* posuerunt. Ennius in Cresphonte: *Audi atque auditis hostimentum adiungito.* et in Hectoris lytris: *quae mea cominus machaera, atque hasta hospius manu* (lege hostibit e manu). et Pacuvius in Teucro: *Nisi coerceo protervitatem, atque hostio ferociam* ». Paul. pg. 271: « Redhostire est *gratiam referre*, nam et hostire pro *aequare* posuerunt ». Fest. *Qu.* XIV, 20 pg. 314: « Status dies † vocatur qui iudici causa est constitutus cum peregrino. eius enim generis ab antiquis hostes appellabantur, quod erant pari iure cum populo R., atque hostire ponebant pro *aequare* ». Serv. in Virg. *Aen.* II, 156 (« quas hostia gessi »): « Hostia vero victima est dicta, quod dii per illam hostientur, id est, *aequi et propitii reddantur.* unde hostimentum, *aequationem* ». Plaut. *Asin.* II, II, 110: « Quin promitto in quam hostire contra, ut merueris ». Gloss. Isid.: « Hostit, *aequat*, *adplanat* » Et Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 470: « Hosita (lege *hostita*), *aequata, lenita* ». Cf. HOSTILINA, HOSTIMENTVM et HOSTORIVM.

§ 2. Hostire, *ferire*, apud veteres. Paul. pg. 102 « Hostia dicta est ab eo, quod est hostire, *ferire* » Et Non. II, 405 = pg. 121: « Hostire — *offendere, caedere.* Pacuvius Erotopaegnion lib. ij: *Hunc, quod meum admissum nocens hostit voluntatem tuam* ».

HOSTIS, *peregrinus*, apud veteres. Varro *De l. l.* V, 3 pg. 2: « Multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, ut hostis, nam tum eo verbo dicebant *peregrinum*, qui suis legibus uteretur, nunc dicunt eum, quem tum dicebant *perduellem* ». Paul. pg. 102: « Hostis apud antiquos *peregrinus* dicebatur, et qui nunc hostis, *perduellio* »; ubi cf. Müllerus. Placidi Gloss. apud Mai *Class. auct.* III pg. 436: « Antiqui etiam *peregrinos* et pari iure viventes hostes dicebant ». Cic. *De off.* I, 12: « Equidem etiam illud animadverto, quod, qui proprio nomine *perduellis* esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi rei tristitiam mitigatam. Hostis enim apud maiores nostros is dicebatur, quem nunc *peregrinum* dicimus. Indicant duodecim tabulae: ut STATVS DIES CVM HOSTE; itemque: ADVERSVS HOSTEM AETERNA AVCTORITAS. Qui ad hanc mansuetudinem addi potest, eum, quicum bellum geras, tam molli nomine appellare? Quamquam id nomen durius effecit iam vetustas: a *peregrino* enim recessit et proprie in eo, qui arma contra ferret, remansit ». Virg. *Aen.* IV, 424: « I, soror, atque hostem supplex adfare superbum »; ubi Servius: « nonnulli iuxta veteres hostem pro *hospite* dictum accipiunt ». Plaut. *Curc.* I, I, 5 sq.: « Si status condictum cum hoste intercedit dies, Tamen est eundum, quo imperant, ingratiis ». Ovid. *Heroid.* IV, 6: « Inspicit acceptas hostis ab hoste notas ». Lucan. I, 681 sq.: « Quis furor hic, o Phoebe, doce: quae tela, manusque Romanae miscent acies, bellumque sine hoste est ».

HOSTORIVM, lignum, quo modius aequatur (Prisc. pg. 215 = 688 P.), ab hostio = *aequo*.

HOSTVS, subst. m. id, quod ex uno olei facto reficitur (Varro *De r. r.* I, XXIV, 2): deducitur vox ab hauriendo, quasi *haustus* (Turneb. XXIV, 19). Cato *De r. r.* cap. 6: « Sin in loco crasso aut caldo severis, hostus nequam erit ».

§ 2. Hostus, praenomen latinum, unde gentilitium Hostius et Hostilius. Macrob. *Sat.* I, 6: « Vetustatis peritissimi referunt in raptu Sabinarum unam mulierem nomine Hersiliam, dum adhaeret filiae, simul raptam: quam cum Romulus Hosto cuidam ex agro latino, qui in asylum eius confugerat, virtute conspicuo uxorem dedisset; natum ex ea puerum antequam alia ulla Sabinarum partum ederet; eumque quod primum esset in hostico procreatus Hostum Hostilium a matre vocitatum, et eumdem a Romulo bulla aurea ac praetextae insignibus honoratum ». Hostus Hostilius (Liv. I, 12) memoratur etiam a Dionys. Halic. III, 1. Cf. Hostus Lucretius Tricipitinus cons. an. U. C. CCCXXVII (Liv. IV, 30).

HOTATV. Vide PREPLOHOTATV.

HPA, in nummis ad Heracleam Lucaniae pertinentibus Vide HERACLEA § 1.

ΝΩΙΞΛΚΑϘΗ (ηρακλειων), in nummis Heracleae. Vide HERACLEA § 1.

V𐌇 (hu), in vase volcente n. 2231.

HYBLA vel Hyble, mons Siciliae, inter Leontinos et Syracusas (Duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 81). Sil. Ital. XIV, 200:

« Tum, quae nectareis vocat ad certamen Hymetton,
Audax Hybla, favis ».

§ 2. Hybla maior, Ὕβλα ἡ μείζων (cf. Ptol. III, 4), urbs Siciliae (Paus. *Eliac. pr.* XXIII, 6). Strabo VI, II, 3: « Ταυρομένιον δὲ των ἐν Ὕβλη Ζαγκλαίων. Steph. Byz.: Ὕβλαι, τρεῖς πόλεις Σικελίας. Ἡ μείζων, ἧς οἱ πολῖται Ὑβλαῖοι. Ἡ μικρὰ, ἧς οἱ πολίται Γαλεῶται, Μεγαρεῖς. Ἡ δὲ ἐλάπτων, Ἥρα καλεῖται. Ἔστι καὶ πόλις Ἰταλίας. Τὴν Ὕβλαν, ἀπὸ Ὕβλου τοῦ βασιλέως. Διᾷ τοῦτο Ὕβλας καλεῖσθαι τῶν Σικελῶν πόλεων. Τοὺς ἐνοικοῦντας, Μεγαρέας ἐκάλουν. Μία δὲ τῶν Ὕβλων Τίελλα καλεῖται, ὡς Φιλίστος τετάρτῳ Σικελικιῶν. Cf. Mela II, VII 16. In nummis n. 3074 ΥΒΛΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ.

§ 3. Hybla minor, Ὕβλα ἡ μικρὰ, vel Ὕβλα Γελεᾶτις (Thucyd. VI, 62) sive Γερεᾶτις (Paus. *Eliac. pr.* XXIII, 6), oppidum Siciliae, postea Megara appellatum (vide HYBLON et MEGARA), in quo fanum erat Siculorum celebritate religiosum, deae, quam Hyblaeam vocant, dicatum (Paus. loc. cit.). Strabo VI, II, 2: τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος. Cic. in *Verr.* II, III, 43: « Pactiones Hiblensium cum Venerio servo ex literis publicis ». Vide § praeced.

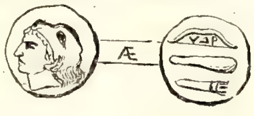
§ 4. Hybla, quae et *Tiella* (?), memoratur a Steph. Byz. Vide supra § 2.

HYBLON vel Hyblus, rex siculus; unde Hyblae oppido nomen. Thucyd. VI, 4: οἱ δ'ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησομένου Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. Steph. Byz.: ἀπὸ Ὕβλου τοῦ βασιλέως. Vide HYBLA § 2.

HYDRVS, Ὑδροῦς (Ptol. III, 1), mons Calabriae, a quo oppidum Hydrus vel Hydruntum nomen accepit. Mela II, IV, 7: « Hydrus mons ». Cf. Lucan. V, 375 (« Avius Hydrus »).

§ 2. Hydrus vel Hydruntum, Ὑδροῦς (Ptol. III, 1; Paus. *Eliac. sec.* XIX, 9; Strab. V, III, 5), oppidum Calabriae (Vita Chrys. VIII, 245: ἐν Ὑδρεντῷ τῆς Καλαβρίας), hodie *Otranto* appellatum. Steph. Byz.: Ὑδροῦς, φρούριον, ἀρσενικῶς. Θεόπομπος λθ' Φιλιππικῶν.

Τὸ ἐθνικὸν Ὑδρούντιος. Ἔστι καὶ πόλις Ἰταλίας. Strab. loc. cit.: ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ὑδροῦντα πολίχνην ἑκατόν. Nummi n. 2994 ΥΔΡ; Liv. XXXVI, 21, et Plin.

III, xvi, 2 « Hydruntum ». Cf. Cic. *Ep. fam.* XVI 9 = n. 292, *ad Att.* XV 21 = n. 732, et XVI 5 = n. 748.

MAИ+Ǝ‡VΘ (huzetnas) et ƧAИ+Ǝ‡VΘ (huzetnas), fortasse *Tussanii*, gentilitium etr. genit. sg. (cf. IƎИ+ƧVΘ hustnei, ꓷAИ+ƧVΘ hustnal, IƎИIƧVO thusinei, et rom. Hosidius). Ossuarii perus. operculum n. 1264: MAИ+Ǝ‡VΘ : I[+]VИƧ (snuti huzetnas) = *Nusia Tussanii* uxor (?). In ossuario perusino num. 1352: ƧAИ+Ǝ‡VΘ · AIAↃ · AIOꟼAꓷ (lartia caia huzetnas) = *Lartia Caia Tussanii* uxor. *Tuselanii* exponit Conestabile *Monum. del Palazz.* pg. 59, cum Vermigl. mss. (cf. *Inscr. perug.* pg. 169 n. 12, ubi huzetnas = *Thusetia*).

ΘVΘ et ◊VB (huth), *quatuor*, nom. numer., quod et scribitur +VB hut (= sanscr. c'atur, unde c'atvâras = gr. τέσσαρες vel τέτταρες e τέτϜαρες), in duabus tesseris etruscis n. 2552 (Sec. et Dom. Campanarii in *Bull. dell'Inst. arch.* 1848 pg. 60, 74; Oriolius in *Bull.* cit. pg. 141; Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 45). In lapide volaterrano n. 346 lin. 3: ꟼƎꟼAИ : ΘVΘ (huth naper) = cipp. perus. n. 1914 *A* lin. 16 ꟼƎꟼAИ · +VB (hut naper) h. e. *quatuor* . . . .

IVΘ (hui), quod legitur in ossuario etr. n. 986, idem ac IVΘ thui, υἱα = *filia* exponitur (Lanzi II 302 = 239, 373 = 302 n. 123).

ƧИIVB (huins), Δαναοί (Danai) h. e. *Graeci*, in etr. speculo n. 2492. Alii legunt hlins (Lanzi II 223 = 177), vel euini (Millin *Gal. myth.* II 252) = *Hellenes*.

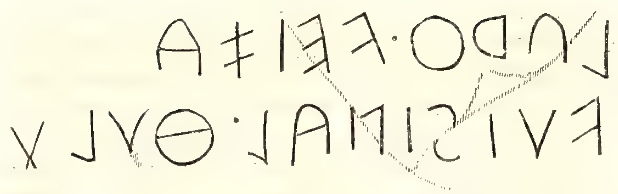
HVIS, *huius*, pronom. demonstr. genit. sg. (cf. Schmidt *De pron. gr. et lat.* pg. 94, Schneider *Gramm. der latein. sprache* I 287). Inscr. apud Grut. 44, 3: SIGNVM | HERCVLIS | DORVS · LARI | DISP · QVI · ANTE VILLICVS | HVIS · LOCI | D · D.

HVIVSQVE, *huiusce*, pronom. demonstr. genit. sing., in lapidibus apud Gruterum (67, 9; 135, 2; 229 col. 2).

HYLA, *sylva*, subst. f. apud veteres. Festus *Qu.* XIII, 28 pg. 291 (vide SVPPVM): « Hylas dicunt (*antiqui*), et nos sylvas ».

ƎꓷVΘ (hule), vox umbrica originis et significationis ignotae, quae invenitur in tab. eugub. IV 7. Cf. Aufr. et Kirch. II, 376.

VꓷVΘ (hulu), —*ii*, nomen proprium virile genit. sg. pro hulus, comparandum cum VꓷV8 fulu = *Fullo* vel *Fullonius* (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 88). Tegula etr. n. 230:

Lege: larth veiza vuisinal hulu = *Lartia Vettia Volsinia* nata *Fulli* (vel *Fullonii?*) uxor.

HVMO, *homo*, subst. masc. (= HEMO et OMO), apud veteres, teste Prisciano pg. 27 = 554 P.: « huminem pro *hominem* ». Cf. Quintil. *Inst. orat.* I, vi, 34.

ꓘAꟼИVΘ (huntak), *tunc*, adverbium e stirpe pronominali -VΘ hu-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 136, 152, II 366, 382). In tabula eugub. IV 32 legitur: ꟼƧAΘƎꟼVꓷꟼ : IꟼIꟼ : ꓘAꟼИVΘ (huntak piri prupehast) = *tunc quodcumque propiabit*. Occurrit etiam in tab. eugub. III 3. *Haecce* exponit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 41).

Ǝ+ИVΘ (hunte), *Hondo*, Umbrorum deus, dat. sg. 2 decl.; recentioribus literis HONDE (Aufrecht et Kirchhoff I 53, 96, II 232 sq., 379; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33 et nt. 37). Tabula eugubina Ib 4 sq.: V+IƎ8 : I8|Ǝꟼ Ǝ+ИVΘ : ꟼVꟼV+ : ꟼVꓷ+IƎ : 8Ǝꟼ+ (tref vitlup turup hunte se[r]fi feitu) = *tres vitulos tauros Hondo Cerfio facito*; quibus respondet tab. eugub. VI b 45 HONDE · SERFI · FETV = *Hondo Cerfio facito*. Adde tab. eugub. IIa 20 et 34: ƎIƎVI : Ǝ+ИVΘ (hunte iuvie) = *Hondo Iovio*. — Grotefendius verum hunte, fortasse usurpatum ad significandum largum fructuum proventum (*Rud. l. u.* III, 15), modo explicat *Hondo* (op. cit. V, 7), modo *Hondae* (op. cit. III 14, VII 20 sq.). Male Lanzius I 350 = 273, II 743 = 651, 822 = 731, quem sequitur Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pgg. 38, 41), hanc vocem sumit pro rom. *hunce* (hunc).

I8ƎꟼƎ+ИVΘ (huntesefi). Lege Ǝ+ИVΘ (hunte) et I8Ǝꟼ (sefi).

AI+ИVΘ (huntia), *tum*, adverb., ex stirpi pronominali hunt-, in tab. eugub. IIa 15, 17 (Aufr. et Kirch. I 136, 152, II 366, 382; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 36). Grotefendius *Rud. l. u.* VII 20 sq. et 40 huntia pro huntiame positum putat, ad indicanda Ioviae *sacra*. Lanzius (II, 741 = 649): « huntia *da* hunte, hic: *può risolversi in* hoc *e* iam ».

HYPSA, Ὕψα ποταμοῦ ἐκβολαί (Ptol. III, 4), fluvius Siciliae, prope Selinuntem (Plin. III, xiv, 4), hodie *Belici* appellatus (Duca di Serradifalco *Antich. della Sicilia* I, 80), cuius imago adspicitur in nummis Selinuntis, n. 3092 (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I, 238 sqq.; Mionnet *Descript. de méd. ant.* I 287 n. 678). Sil. Ital. XIV, 227: « Nec non qui potant Hypsamque Alabimque sonoros ». Polybio IX, xxvii, 5 est flumen Siciliae, Agrigentum alluens: Ῥεῖ γὰρ αὐτῆς παρὰ μὲν τὴν νότιον

πλευρὰν ὁ συνώνυμος τῇ πόλει, παρὰ δὲ τὴν ἐπὶ τὰς δύσεις καὶ τὸν λίβα τετραμμένην ὁ προσαγόμενος "Υψας ». Vib. Sequester: « Hypsa, secundum Inycon urbem Siciliae decurrit, gratam Herculi ». Cf. Cluver. *Sic. ant.* pg. 230.

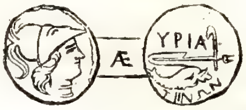
ꟷ IQVB (húrz), *hortus* (templum?), subst. masc. nominat. sg. 2 decl., apud Oscos, unde ꟷꟷ IVTQVB húrtúí = *horto*, MVTQVB húrtúm et MNTQ[VB] húrtam = *hortum*, NITQVB húrtin = *in horto* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 388, 391 sgg.; Mommsen in *Ann.* cit. pg. 418 sg. et *Die unterit. dial.* s. 263; Aufr. et Kirch. I 120, II 160 nt. 1, 168; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 131; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 421). Tabula Agnonis num. 2875*B* lin. 23: TꟷNTƧ · ƧꟷVINNNMKƎЯ · IQVB (húrz dekmanniúís staít) = *Hortus in decumanis stat* (Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I, 91), quod Mommsen op. cit. s. 129 vertit *Silvanus in decumanis stet* (*hortus* seu *villa* = Silvanus), Knötel in ephem. cit. s. 129 *cors in decumanis stet*, et Corssen *De Volscor. lingua* pg. 8 *templum decimis stat* h. e. *templum decimis statutum* sive *constitutum est*. Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 25 hurz = χωρίς. Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 65.

HYRIA. Vide VRIA.

ƎIqVO (hurie), *Hodio*, dat. sg. 2 decl., recentioribus literis HORSE: est epitheton *Martis* apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 117, II 232; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33). Tab. eugub. Ib 2: ƎIqVO : ƎꟷQAM (marte hurie) = tab. VIb 43 MARTE · HORSE h. e. *Marti Hodio*, quod alii vertunt *Marti Horsio* (Grotefend *Rud. l. u.* V 7, VI 22) vel *Marti Terminali* (Lanzi II 491 = 417, 721 = 629; Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXV, 194).

HYRINA?, fortasse urbs Campaniae. Cf. NNIQV (úrina), VDIETES (urietes), VPIANOΣ et IDN⊕I (irnthi).

HYRIVM, "Υριον (Ptol. III, 1). oppidum Apuliae, cuius incolae Hyrini (Plin. III, XVI, 6), quibus fortasse tribuendus nummus aeneus n. 2940 cum scriptione YPIATINΩN.

MNTQ[VB] (húrtam), *hortum*, subst. m. accus. sing. = MVTQVB húrtúm, ab IQVB húrz = *hortus* apud Samnites, in lapide n. 2873 ter lin. 1 ad Bovianum effosso (Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. VII, 1).

ƧVIꟷNƎꟷQVB (hurtentius), *Hortentius* vel *Hortensius*, gentilitium umbricum, ab -ꟷQVB hurt-, *hort-us* apud Etruscos et Samnites (cf. Lanzi II 467 = 396; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VIII, 35 sq.; Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 361).

ƧIITqVB (húrtiis), *Hortius*, gentilitium samniticum ab -TQVB húrt- = *hort-us* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263). Inscr. n. 2876: ƧIITQVB · I (z. húrtiis) = *Z. Hortius* (Mommsen s. 174; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 147). Hortia nomen mulieris reperitur in lapide apud Furlan. *Lap. patav.* n. 189.

NꟷTQVB (húrtín), *in orto* (in templo?), subst. masc. loc. sg. 2 decl. ab IQVB húrz = *hortus*, in tab. Agnonis n. 2876*A* lin. 1 (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 119, 126; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 64, et *De Volscor. lingua* pg. 6. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263, Aufrecht in ephem. cit. I, 88, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 4 sq.).

ƧAMIꟷqVB (hurtinas), *Hortinii*, nomen virile apud Etruscos, fem. ꟷAINIꟷqVB hurtinial = *Hortiniâ* (cf. Hortionius gentilitium apud Fabr. cap. IX n. 225 pg. 626 = Furlan. *Lap. est.* pg. 17, Mommsen n. 3564), ab -ꟷQVB hurt- = rom. *hort-us*, unde et gentilitium Hortius (osc. ƧIITQVB húrtiis). In vase etr. n. 2606: ƧAMIꟷQVBIM

lege: mi hurtinas = *sum Hortinii*.

ꟷAINIꟷqVB (hurtinial), *Hortiniâ*, nomen propr. fem., ab -ꟷQVB hurt- = rom. *hort-us* (vide ƧAMIꟷQVB hurtinas = *Hortinii*), in ossuarii perus. operculo n. 1230.

ꟷVTQVB (húrtúí), *horto* (templo?), dat. sg. 2 decl., ab IQVB húrz = *hortus* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 392; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263; Aufrecht et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 87, II 21), in tab. Agnonis n. 2876*B* lin. 2. Alii exponunt *in horto* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129) vel *in pronao* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 24).

MVTQVB (húrtúm), *hortum* (templum?), subst. masc. acc. sg. 2 decl., ab IQVB húrz = *hort-us* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 418; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263). Tabula Agnonis n. 2876*A* lin. 30: MVTQVB · IN (az húrtúm) = *ad hortum* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129), vel *ante villam* (Henzen in *Ann.* cit. pg. 412; Mommsen op. cit. s. 128) vel *ad pronaum* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3).

-ƧVB (hús), radix osca. Vide ƧIIЯIƧVB (hús-idiis) = *Hosidius*.

-ƧVO (hus-), radix etrusca = osc. -ƧVB hús-, umbr. HOS- (in voc. ꟷANꟷƧVO hus-tnal = *Hostiniâ*, IƎNꟷƧVO hus-tnei = *Hostinia*), comparanda cum lat. *hos-tis*, et rad. sanscr. ghas (Pott *Etym. forsch.* I 278, II 533; Benary *Die röm. lautlehre* pg. 163).

ƧIIЯIƧVB (húsidiis), *Hosidius*, gentilitium samniticum (Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 43 sg.), e rad. -ƧVB

hús-. Inscr. frentana n. 2843: ƎИИ> · ƧIIЯIƧVB · ИИЯК (kaal húsidiis gaav.) = *Calavius Hosidius Gavii* filius (Garrucci in *Bullet.* cit. pg. 41; cf. Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 133).

ƆVIƧVⵙ (husiur), quod mihi visum est comparari posse cum umbr. VdA8 fasu = *fac-ere* (in Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 139), legitur in titulo perusino n. 1487 ex Volumniorum sepulcro. Oriolio est gr. ὅσια, *parentalia, iusta mortuorum* (in Vermigl. op. cit. pg. 134). Alii legunt thusiur, quod Vermigliolius (op. cit. pg. 8 sg. = 24 sg.), cui assensus est Sec. Campanarius (in op. cit. ed. 2.ª pg. 34), comparavit cum umbr. ƎƧV+ tuse et etr. ƎMV+ tuśe, quasi θυσία, a gr. θύειν (sacrificare). Bertoloni-Bocci in *Giorn. arcad.* CXI, 179 legit thu siur = τό σορός, *hoc sepulcrum* (cf. Vermigl. op. cit. ed. 2.ª pg. 34 et nt. *, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 18).

ΑИΑИƆƧVB (husrnana), est epitheton τοῦ MIƆΑM maris (*Mars?*), in etr. speculo n. 2094.

ИΑИ+ƧVⵙ (hustnal), *Hostiniâ*, nomen mulieris abl. sg., ab IƎИ+ƧVⵙ hustnei = *Hostinia*. Operculum ossuarii perus. n. 1227: [ИΑ]И+ƧVⵙ · ƎƧ · ƎИ8Α · ΑИ (la afle se hustnal) = *Lars Ofelius Sexti* filius *Hostiniâ* natus. In alio operculo n. 1226: ИΑИ+ƧVⵙ · IИ8Α (afli hustnal) = *Ofelia Hostiniâ* nata.

IƎИ+ƧVⵙ (hustnei), *Hostinia*, familia etrusca (ablat. sg. ИΑИ+ƧVⵙ hustnal), ab *hostis* (cf. rad. -ƧVⵙ hus-, IƎИIƧVO thusinei, MΑИ+Ǝ‡VΘ huzetnaś; et Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 58, 116 nt. 4). In ossuarii perusini operculo num. 1228 ex Ofeliorum sepulcro: IƎИ+ƧVⵙ · Α8 (fa hustnei) = *Fausta Hostinia*.

+VB (hut), *quatuor*, nom. numer., quod et scribitur ◇VB huth cum dentali aspirata (Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 44, et Orioli in *Album* XIX, 155). Cipp. perus. n. 1914 A lin. 16: ƆƎΊΑИ · +VB (hut naper) = lapid. volaterr. n. 346 li6. 3: ƆƎΊΑИ : OVⵙ (huth naper) = *quatuor* . . . . . — Aliis est *ut*, addita aspiratione (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 103, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 303, XXXIV 61).

?ƎI+Vⵙ (hutie), *—ius*, cognomen virile, in ossuario clusino n. 719. Cf. Hothus, nomen virile apud Marini *Inscr. alb.* n. 94 pg. 88.

ΑƆ+Vⵙ (hutra), *ulteriore* (ultra), recentioribus literis HONDRA, abl. sg. 1 decl. = sanscr. uttara, gr. ὕστερος, goth. hindar (Aufr. et Kirch. I 53, 67, 80, 96 sq., 107, 111, 130, 154, II 297; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 28 et 66, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 36, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 47). Tab. eugub. Ib 42: V+V+Αⵙ : ƆΑIИƎMⵙƎƧVƆV8 : ΑƆ+Vⵙ (hutra furu sehmeniar hatutu) = tab. VIIa 52: HONDRA · FVRO · SEHEMENIAR · HATVTO i. e. *infra — —are —nto.* — Grotefendio est adverbium *posthac* significans (*Rud. l. u.* V 26; cf. VI 32, VII 37).

Θ

ⵙ (th), litera solitaria in nummis quibusdam Italiae inferioris, qui pertinent ad *Neapolim* (Carelli tab. LXXIII n. 43, LXXIV n. 47, LXXVII n. 111 et 119), ad *Veliam* (Carelli tab. CXXXVII n. 20, pg. 73 sqq.), ad *Heracleam* (Carelli tab. CLXIII n. 55), ad *Peteliam* (Carelli tab. CLXXXI n. 28), ad *Regium* (Carelli tab. CXCVII n. 72) cet.

ⵙ (th), pro ΘΕΡΜΑΙ vel ΘΕΡΜΙΤΩΝ, invenitur in nummo n. 3073c ad Thermas Himerensium pertinente. Vide HIMERA § 2.

O (th), *Tannia*, praen. fem. etr., pro ΑИΑO (THANA) vel ΑIИΑO et THANIA (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 309 ad n. 361). Operculum ossuarii perus. n. 1633: ΑIИƎIИIИΑƆ · O (th caninienia) = *Tannia Caninienia*. Ossuarium clus. n. 501 bis e: ΑИƆϘΑИO (th larcna) = *Tannia Larcania*. In alio ossuario etr. n. 2565 ter legitur: IƎИƆƎИ · O (th lecnei) = *Tannia Licinia*. Adde n. 1433, et cf. n. 115 cum Conestab. *Inscr. etr.* pg. LXXXV et pg. 65.

§ 2. ◇ reperitur in olla etr. n. 2596, O in tegula etr. n. 277 ter.

ΑO (tha), *Tannia*, praenom. fem. etr. per compendium (recentiori orthographia TA), pro ΑИΑO (THANA) = ΑIИΑO (THANIA), ut in hisce exemplis:

ΑIΑƆ · ΑO (tha caia) = *Tannia Caia*.
?ΑIИƎƆ : ΑO (tha celia) = *Tannia* . . . . .
ΑIϘV+ϘƎM · ΑO (tha śerturia) = *Tannia Sertoria*.
ΑИI+ΑƎ : ΑO (tha vatina) = *Tannia Vatinia*.

I+A8A⊃ : AO (tha cafati) = *Tannia Cafatia.*
I9Ⅎ2A⊃ · AO (tha caspri) = *Tannia Casperia.*
IAIᖷIƎↃAO (tha leiviai) = *Tannia Livia.*
I⊃9AM · AO (tha marci) = *Tannia Marcia.*
IOAIИA⅃ · AO (tha paniathi) = *Tannia . . . .*
I9V+9ƎƧ · AO (tha serturi) = *Tannia Sertoria.*
IƎИIA⊃ · AO (tha cainei) = *Tannia Cainnia.*
IƎИVↃA⊃ · AO (tha calunei) = *Tannia . . . .*
?[I]ƎИI⅃VAↃ : AO (tha laucinei) = *Tannia Lucinia.*
IƎИ9VƧ · AO (tha surnei) = *Tannia Surena.*
IƎИƧƎↃ+ : AO (tha tlesnei) = *Tannia Laenia* (?).
IƎИ9Aᖷ : AO (tha varnei) = *Tannia Varenia.*
IƎИI⅃Iᖷ : AO (tha vipinei) = *Tannia Vibennia.*
Adde inscr. n. 344, 739, 2354; et cf. n. 274bis.

§ 2. *Tanniae*, genit. sg. (?) in olla senensi n. 394. Cf. tamen Lanzi II 367 = 296 n. 93.

?ↃƎA↓AAO (thaachael), in titulo etrusco n. 2092. Cf. ↃI⊃↓ИAO thanchvil.

IƎ9+⊃AO (thactrei), fortasse *Acteria*, nomen mulieris (ab A◇⊃A actha?). In operculo ossuarii etrusco n. 48: IƎ9+⊃AO : AI+ƧA⊘ (hastia thactrei) = *Fausta Acteria.* Cf. Lanzi II 451 = 380 n. 431.

AИↃA◇ (thalna), *Iuno*, dea apud Etruscos (Passeri *Paralip.* pg. 21; Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 184; Bunsen in *Ann.* cit. VIII = 1836 pg. 172; De Witte *Antiq. Durand* pg. 416 ad n. 1963; Hamilton-Gray *Tour* etc. pg. 55; Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXV, 146. Cf. Heeren *Expos. fragm. mus. Borg.* pg. 9, Inghirami *Monum. etr.* II 229 sgg., Lenormant et De Witte *Monum. céram.* I, 183), quae invenitur in nonnullis speculis etruscis: n. 459, quod exhibet Minervae nativitatem ex capite *Iovis* (AИIT tina), cum *Diana* (AИA◇ thana) et *Vulcano* (MИAↃ◇ƎƧ sethlans); num. 2470, in quo nativitas Bacchi representatur ex crure Iovis (AIИI+ tinia), cum *Apolline* (VↃ⅃A aplu) cet.; n. 478, in quo *Iuno* (AИↃAO thalna) cum *Latona* (ИVTƎↃ letun), *Apolline* (VↃ⅃A aplu) et *Artemide* (ADTVM vel ADTVMI artumi); num. 481 AИↃAO thalna cum *Euterpe* (A⅃QVYVƎ euturpa) cet.; n. 2139 AMↃAO thalna cum *Dionysio* (AIИI+ tinia) et *Mercurio* (ƧMꟼVY turms); n. 2478 AИↃAO thalna cum *Iove* (AIИIT tinia), *Minerva* (AᖷDИƎM menrva) cet.; et n. 2500 (vide DVƎ⅃Ǝ epeur), AИↃAO thalna cum *Iove* (AIИIT tinia), *Venere* (ИAQVT turan) et *Hercule* (ƎↃ>ꟼƎB hercle). — Aliis tamen thalna est *Venus* (Gori *Mus. etr.* II 241 sq. et 299; Maffei *Osserv. letter.* VI, 21; Foggini in *Dissert. corton.* II 105; Lanzi II 191 = 151, 195 = 155 et apud Inghir. *Monum. etr.* II 224 sg.; Schiassi *De pat. cospiana*; Millin *Gal. myth.* I, 31; G. F. Grotefend in *Ann. dell'Inst. arch.* VII = 1835 pg. 277; editores *Mus. etr. vatic.* ad tab. XXIX n. 2 vol. I. Cf. Inghirami op. cit. II 241 sgg.; *Archäol. Zeitung* I, 176; De Witte *Antiq. Durand* pg. 220); et cl.mo De Witte videtur sumi posse sive pro *Venere* sive pro *Iunone* (1). Aliis denique thalna eadem cum Diana (cf. Micali *Monum. ined.* pg. 123; et Braun in *Ann.* cit. XXIII = 1851 pg. 145 sg. « thalna pro thiana »). Neque *Venus* hoc nomine thalna designatur, neque *Diana*; *Venus* enim ab Etruscis appellata est ИAQVT turan, quae invenitur in etr. speculo n. 2500, et *Diana* dicitur ADTVM vel ADTVMI (Artemis) in etr. speculo n. 478, utraque una cum thalna h. e. *Iunone*. — Circa etymon primus scripsit Passerius (*Lett. Roncagl.* n. III pg. 398, et n. IX pg. 308), cui visum est thalna duci posse ab hebr. קנה vel a θηλῶ (nutrix), sive potius a θαλειά = θαλία, quasi pubescens (*Paralip.* pg. 21 sq.). Lanzius II 192 sg. = 152 sg., quem sequitur Vinc. Campanarius (*Dell'urna di Arunte* etc. pg. 47), thalna habet pro thalina = θ' ἀλινά, *marina*, sive pro θαλλινα e θάλλω (orior, germino). *Felice è senza dubbio questa seconda etimologia*, ait E. Q. Visconti (*Mus. Pio-Clem.* IV, 320 sgg.): *ma perchè invece di Venere non riconoscere in* Thalna Θαλλῶ *o* Thallona, *mentovata da Pausania* (Boet. *cap.* 35), *da Clemente d'Alessandria* (Protreptrico pg. 16), *da Igino* (taf. CLXXXIII), *come una dell'e Ore dee del tempo e delle stagioni che tutte portano a compimento, secondo le antiche allegorie, le produzioni dell'universo? . . . Nella patera mentovata più volte* [n. 459], *nella quale il natal di Minerva fu espresso, vedesi come nella nostra* [n. 2470] *rappresentata qual levatrice di Giove una dea seminuda, che l'epigrafe appella* Thalna. *Se costei si avesse per Venere in quel monumento, dovrebbe per conseguenza riputarsi anche nel nostro per la medesima dea . . .* Thalna *è anche ivi l'Ora che ha maturato nel cervello di Giove la divina fanciulla da Metide concepita. È seminuda come lo sono spesso le Grazie e le Ore loro compagne. In quanto al volatile rappresentato a' suoi piedi, non vedo nell'arte di siffatti monumenti come determinarlo piuttosto per la colomba della pretesa Venere che per aquila astante a Giove. Ma sia pur la colomba, sarà una delle colombe dodonee a Giove sacre, o di quelle che Giove stesso nutrirono come pensa nel citato luogo il sig. Heeren.* Cf. De Witte in *Ann.* cit. VII = 1835 pg. 398. — Thalna fuit cogn. rom. Cf. L. Iuventius Thalna apud Liv. XXXIX 31, et M · IVVENTIVS · T · F · T · N · THALNA in fast. consul. apud Grut. pg. 293.

? ИVOVƧↃAO (thalsuthun), in ossuario clusino n. 537.

? VMAO (thamu), fortasse Θάμυρις (Thamyris), poeta Thracius, quem in etrusco speculo n. 2412 agnovit Bunsen (*Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 284 sg.). — Cl.mo De Witte thamu est idem ac *Adonis* (etr. ƧIИVTA atunis vel ATVИIM atunis), apud Hebraeos תמוז Θαμμούζ (Ezechiel VIII, 14). Cf. *Novv. ann. dell'Inst. arch.* I 517; *Ann. dell'Inst. arch.* XIV = 1842 pg.

(1) « *On sait que les noms de* thalna *et* turan *appartiennent tous deux à* Venus; *quelques fois* thalna *désigne cependant* Junon ». De Witte *Antiq. Durand* pg. 416 nt. 1.

149-155, XVII = 1845 pgg. 396 sgg., et O. Iahn in *Ann.* cit. XVII 358. Gennarellius in *Giorn. arcad.* LXXXV, 168 sgg. legit phanu, et *Apollinem* intelligit, allata Hesychii glossa (II, 1493) Φαναῖος, Ἀπόλλων. Si phamul legendum, *sarebbe questo*, ait Cavedonius (*Congett. sopra alc. specchi etr.* pg. 346) *un appellativo assai proprio del Sileno Marsia, detto per antonomasia* Custos famulusque dei Silenus alumni (*Horat.* art. poët. vs. 239) ... *Marsia potea dirsi* famulus *in riguardo all'accompagnar che egli faceva di continuo Cibele* (Diodor. III, 58, 59).

ИΑΟ (than), *Tannia*, praenomen muliebre pro ΑИΑΟ (THANA) vel ΑIИΑΟ (THANIA). In titulis etr.: IΑИ↓ΡΑΤ · ИΑΟ (than tarchnai, n. 2375) = *Tannia Tarquinia*; IƎ[И]ᒧƎV · ИΑΟ (than [v]elnei, n. 927) = *Tannia Velinia* sive *Volnia*; IƎИIOИƎΡ✝ · ИΑΟ (than trenthinei, num. 1182) = *Tannia Terentia* (?); ᒧΑƧIΡΑᒧ : ИΑΟ (than larisal, n. 661) = *Tannia Lartia* nata. Adde n. 713 bis, et cf. numm. 1881, 2168 bis, 2607, et voc. ΑΡIЯƧΑИΑΘ than-arsira.

[Α]ИΑ◇ (thana), *Diana*, dea apud Etruscos (cf. ΑИᒧΑ◇ thalna), fortasse e rad. sanscr. div- (splendere), unde gr. θεός, lat. *deus* (cf. Gori *Mus. etr.* II 242, 299; Lanzi II 193 = 155), in etrusco speculo n. 459, quod Minervae nativitatem ostendit (cf. Phil. Schiassi *De pat. cospiana;* Passeri *Paralip.* pg. 21 sq.; Millin *Gal. mythol.* I, 31). Aliter opinatur De Witte (in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 399 nt. 1), cui thana probabiliter est forma feminina nominis Τάν, quo appellatur Iuppiter (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* II, 301). Alii legunt thanr (ᑫИΑΘ), ut Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 143.

ΑИΑΟ (THANA), *Tannia*, praen. fem. etr., pleniori orthographia ΑIИΑΟ (THANIA), quod vide. En exempla:

ΑIИΑ ΑИΑΟ (thana ania) = *Tannia Ania.*
ΑIVΑ ΑИΑΟ (thana auia) = *Tannia Avia* (?).
ΑIΊƧΡVƆ · ΑИΑΟ (thana curspia) = *Tannia* .....
ΑIИVIƧIVΊ ΑИΑΟ (thana puisiunia) = *Tannia Pusionia.*
ΑIИVIƧVΊ · ΑИΑ[Ο] (thana pusiunia) = *Tannia Pusionia.*
ΑIИV↓ИƎƧ : ΑИΑΟ (thana senchunia) = *Tannia Senecionia* (?).
ΑIΡV✝ΑᒧΊƧ : ΑИΑΟ (thana splaturia) = *Tannia Plaetoria.*
ΑIИƎ✝M ΑИΑΟ (thana stenia) = *Tannia Stenia.*
ΑIΡV✝VΑ✝ : ΑИΑΟ (thana tauturia) = *Tannia Tituria.*
ΑI✝I✝ ΑИΑΟ (thana titia) = *Tannia Titia.*
ΑIИV⊀ΡV✝ : ΑИΑΟ (thana turzunia) = *Tannia Tursinia* (?).
Α[⊀]IƎƎ : ΑИΑΟ (thana veiza) = *Tannia Velia.*
ΑIᒧƎƎ · ΑИΑΟ (thana velia) = *Tannia Velia.*

ΑIVΡ✝ƎƎ · ΑИΑΟ (thana vetruia) = *Tannia Veturia* (?).
ΑIΊIƎ · ΑИΑΟ (thana vipia) = *Tannia Vibia.*
ΑIƎИMΡIƎ : ΑИΑΟ (thana virśneia) = *Tannia Virsenia.*
ΑИΑ · ΑИΑΟ (thana ana) = *Tannia Ania.*
Α✝ΑΒΑƆ · ΑИΑΟ (thana cafata) = *Tannia Cafatia.*
Α✝ƧVƆƎᒧ : ΑИΑΟ (thana lecusta) = *Tannia* .....
ΑVΡ✝ƎΊ ΑИΑΟ (thana petrua) = *Tannia Petria.*
ΑИ8ᒧVΊ : ΑИΑΟ (thana pulfna) = *Tannia Pulfennia.*
ΑИ✝ƎD✝ : ΑИΑΟ (thana tretna) = *Tannia* .....
? Α[И]MIᒧƎƎ [Α]ИΑ[Ο] (thana velimna) = *Tannia Volunnia.*
I8ᒧΑ · ΑИΑΟ (thana alfi) = *Tannia Alfia.*
IИVᒧΑ : ΑИΑΟ (thana aluni) = *Tannia Alonia.*
IOIΡMΑ · ΑИΑΟ (thana amrithi) = *Tannia Amaridia* (?).
IΡΑƆИΑ · ΑИΑΟ (thana ancari) = *Tannia Ancaria.*
IVΡΑƆИΑ : ΑИΑΟ (thana ancarui) = *Tannia Ancaria.*
IИV↓Α · ΑИΑΟ (thana achuni) = *Tannia Achonia.*
IИΑIƎ8 · ΑИΑΟ (thana feiani) = *Tannia Veiania.*
IᒧƎ⊗ : ΑИΑΟ (thana heli) = *Tannia Helia.*
IVИVƆ : ΑИΑΟ (thana cunui) = *Tannia* ...
IƆΡΑᒧ ΑИΑΟ (thana larci) = *Tannia Larcia.*
IИΑM · ΑИΑΟ (thana mani) = *Tannia Mania.*
IVΡ✝ƎΊ ΑИΑΟ (thana petrui) = *Tannia Petria.*
IИVΡ✝ƎΊ · ΑИΑΟ (thana petruni) = *Tannia Petronia.*
IVΊMVΊ : ΑИΑΟ (thana pumpui) = *Tannia Pomponia.*
IИVΊMVΊ : ΑИΑΟ (thana pumpuni) = *Tannia Pomponia.*
I8ΑΡ · ΑИΑΟ (thana rafi) = *Tannia Rofia.*
I✝ИΑIƎƧ : ΑИΑΟ (thana seianti) = *Tannia Seiantia.*
ITΑИITИƎƧ : ΑИΑΟ (thana sentinati) = *Tannia Sentinatia.*
IMV✝ƎƧ : ΑИΑΟ (thana setumi) = *Tannia Septimia.*
IƧƆΑ : I✝ : ΑИΑΟ (thana ti acsi) = *Tannia Titia Axia.*
IƆƧI✝ ΑИΑΟ (thana tisci) = *Tannia* .....
ITIT · ΑИΑΟ (thana titi) = *Tannia Titia.*
IИ✝ᒧƎƎ · ΑИΑΟ (thana veltni) = *Tannia Veltinia.*
I✝ƎƎΑИΑΟ (thana veti) = *Tannia Vetia.*
?IV✝ƎƎ · ΑИΑΟ (thana vetui) = *Tannia Vetia.*
IƧIVƎ · ΑИΑΟ (thana vuisi) = *Tannia Vesia* (?).
I✝ΑИIΡV · ΑИΑΟ (thana urinati) = *Tannia Urinatia.*
IƎИIΑИΑ : ΑИΑΟ (thana anainei) = *Tannia Anainia.*
IƎИ✝ИΡΑ : ΑИΑΟ (thana arnthnei) = *Tannia Aruntinia.*
IƎИ✝ΡΑ · ΑИΑΟ (thana artnei) = *Tannia Artenia.*
IƎ✝Α · ΑИΑΟ (thana athei) = *Tannia Attia.*

IƎИ⅃VЯ : ЯИЯO (thana aulnei) = *Tannia Aulinna.*
IƎИVΓ⅃ЯØ ЯИЯO (thana haltunei) = *Tannia . . . . .*
IƎИ2V⅃ƎB ЯИЯO (thana helusnei) = *Tannia Velusena.*
IƎИI⅁VO ЯИЯO (thana thusinei) = *Tannia . . . . .*
IƎИIЯ⊃ ЯИЯO (thana cainei) = *Tannia Cainia.*
I+ИꟼꟼЯ⊃ ЯИЯO (thana carpnti) = *Tannia Carpinatia.*
IƎИMV⅃⊃ · ЯИЯO (thana clumnei) = *Tannia C. . . .*
IƎИI2V⊃ : ЯИЯO (thana cusinei) = *Tannia Cossinia.*
IƎИ+ƎЯ⅃ : ЯИЯO (thana lavtnei) = *Tannia Lautinia.*
[IƎИ]⊃ꟽMƎ⅃ ЯИЯO (thana lemrcnei) = *Tannia . . . .*
IƎИ2VЯꟼЯM : ЯИЯO (thana mapausnei) = *Tannia . . . . .*
?IƎЯ⅃IM ЯИЯO (thana milaei) = *Tannia . . . . .*
IƎИOƎꟼ : ЯИЯO (thana pethnei) = *Tannia Petinia.*
IƎИ2+ƎA · ЯИЯO (thana [p]etsnei) = *Tannia Petinia.*
IƎꟼOЯƎꟼꟼ : ЯИЯO (thana preathrei) = *Tannia . . . .*
IƎИIƎꟼAИЯO (thana pvinei) = *Tannia Puinia.*
IƎИꟼVꟼ : ЯИЯO (thana purnei) = *Tannia Furinia.*
IƎИ⧣MƎꟼ : ЯИЯO (thana remznei) = *Tannia . . . . .*
IƎИ+Я2 : ЯИЯO (thana satnei) = *Tannia Satinia.*
IƎИI+ИƎ2 : ЯИЯO (thana sentinei) = *Tannia Sentinia.*
IƎИ+Я+ · ЯИЯO (thana tatnei) = *Tannia Tatinia.*
IƎИOƎ+ : ЯИЯO (thana tethnei) = *Tannia Tetinia.*
IƎИ+Ǝ+ : ЯИЯO (thana tetnei) = *Tannia Tetinia.*
IƎИ2Ǝ⅃+ · ЯИЯO (thana tlesnei) = *Tannia Laenia* (?).
IƎИ+V+ : ЯИЯO (thana tutnei) = *Tannia Tutinia.*
IƎИꟼЯƎ · ЯИЯO (thana varnei) = *Tannia Verennia.*
IƎИ+ƎƎ · ЯИЯO (thana velnei) = *Tannia Vetennia.*
IƎИ⅃ЯYV ЯИЯO (thana utalnei) = *Tannia . . . .*
?IЯИWꟼЯ · ЯИЯO (thana apsnai) = *Tannia . . . . .*
IЯИ[⅃]V8 · ЯИЯO (thana fulnai) = *Tannia Folnia.*

Quibus addenda sunt:
2Ǝ⅃I+ИꟼЯ · ЯIЯO (thana arntiles) = *Tannia Aruntilii* uxor.
MIЯ⊃ : ЯИЯO (thana caiś) = *Tannia Caii* uxor.
ЯIVꟼMИ⧣ꟼЯ · ЯИЯO (thana arzns puia) = *Tannia Artenii vidua.*
MYV2ЯИЯO (thana suts) = *Tannia . . . . .*
?MIV+I+ · ЯИЯO (thana tituiś) *Tannia Tituii* uxor.
2ЯИꟼVO⅃ƎƎ : ЯИЯO (thana velthurnas) = *Tannia Volturnii* uxor.
MЯ8⅃Я : MIꟼIƎ : ЯИЯO (thana vipiś alfaś) = *Tannia Vibii Alfae* uxor.

Quae exstant in ossuariis etruscis
[ƎИ⊃Ǝ⅃ · ЯИЯO] (thana lecne)
ƎИ⅃OƎM · ЯИЯO (thana methlne)
ƎИЯ⧣ЯMƎꟼ : ЯИЯO (thana remazane)
?ƎИЯIƎ2 ЯИЯO (thana seiane)
ƎИ2+Я+2 · ЯИЯO (thana statsne)
?ƎИ[⅁]ꟼVƎ ЯИЯO (thana vursne)

fortasse legenda sunt: thana lecnei (*Tannia Licinia*), thana methlnei (*Tannia —ia*), thana remazanei (*Tannia —ia*), thana seianei (*Tannia Seiania?*), thana statsnei (*Tannia Statinia*), thana vursnei (*Tannia Virsenia*). — Raro praenomen thana postponitur gentilitio, ut in titulis tuscaniensibus n. 2111: XX · ⅃Iꟼ · ЯИЯO · IЯИꟼOƎM (śethrnai thana ril XX) = *Tannia Setrenia* vixit *annos XX*, et n. 2136 ЯИЯO · YИꟼЯ (arnt thana) = *Tannia Aruntia* (?). Adde etiam titulum etrusco-rom. n. 950 ARRIA · THANA, fortasse = *Arria Tanniae* filia (cf. 2ЯИЯO thanas), secundum Lanzi I 173 = 134 n. LI. Cf. num. 645, 704, 813, 813 bis, 1540 bis, 1818, 1975, 1978, 1985, 2630; et vide ЯИЯOꟼЯ8 (farthana).

§ 2. ЯИЯO pro *Tanniā* abl. sg. fortasse accipiendum in titulis perusinis n. 1661 et n. 1904.

API⅁ꟼAИЯΘ (thanarsira), fortasse legendum than arsira in tarquin. inscr. n. 2333. Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXVII, 268) tanarsira repetit a gr. θάνατος (mors) et ἱρὰ pro ἱερὰ (sacra).

2ЯИЯO (thanas), *Tanniae*, praen. fem. genit. sg., = MЯIИЯO thaniaś, e ЯИЯO (THANA) = ЯIИЯO (THANIA) h. e. *Tannia*, in cippo tuscaniensi n. 2127 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 337, CXX 240).

Я⅁ЯИЯO (thanasa), fortasse *Tanusia*, cognom. muliebre, in fictili urna clus. n. 788.

⅃[IƎ]↓ƎИЯΘ (thanechvil), *Tanaquil*, praenomen muliebre pro ⅃IƎ↓ИЯO thanchvil, diminutiv. τοῦ ЯИЯO (THANA) vel ЯIИЯO (THANIA) = *Tannia*, in titulo tarquiniensi n. 2287.

ЯIИЯO et OANIA (THANIA), *Tannia*, praenomen muliebre (genit. sg. MЯIИЯO thaniaś) apud Etruscos, quod saepius scribitur ЯИЯO (THANA; genit. sg. 2ЯИЯO thanas), raro ЯIИЯΘ hania et ЯIИЯT (TANIA) vel TANNIA et THANNIA, vitiose TAHNIA et THNIA, per compendium O (th) vel ЯO tha = TA, ИO thn, ЯИO thna; hinc ⅃IƎ↓ИЯO thanchvil = *Tanaquil*, et fortasse I2ИЯO thansi cet. Lanzio II, 289 = 229 thana est θ' Ἄννια, quod Passerius sumit pro ital. *donna*, *signora* (1). Cf. Maffei *Osserv. letter.* VI, 163; Orioli in *Opusc. letter. di Bologna*

(1) *Lett. Roncagl.* n. IV pg. 402 sgg.: *Ho ancora osservato essere questa voce molto frequente nelle iscrizioni delle donne, dal che si ricava, che non un prenome particolare, ma era un titolo generale che, attesa la sua analogia, era contrassegno di dignità. . . . . Il* thana *dunque puote essere un equivalente di* Caia, *e significar* possessione di terra. *. . . . Due cose però intorno alla voce* thana *io ho avvertito. La prima che quantunque in etrusco, almeno presso i Tarquini, questo fosse il significato o l'equivalente di* Caia, *usarono però promiscuamente anche quest'ultimo.*

II, 128; Müller *Die Etr.* I, 412; et Galvani *Delle genti* etc. pg. 262 sgg. — Invenitur in titulis sepulcralibus:

AIИOMA AIИAO (thania amthnia) = *Tannia Antenia* (?).

AIИMVƆ AIИAO (thania cumnia) = *Tannia Cominia.*

AIИAƆVᛚ AIИAO (thania lucania) = *Tannia Lucania.*

AIƆЯAM : AIИAO (thania marcia) = *Tannia Marcia.*

IᛚƎΘ : AIИAO (thania heli) = *Tannia Helia.*

IИIЯƎΘ : AIИAO (thania herini) = *Tannia Herinia.*

IƆЯAᛚ : AIИAO (thania larci) = *Tannia Larcia.*

IVЯ+[ƎԀ] AIИAO (thania petrui) = *Tannia Petria.*

IOIƎԀ · AIИAO (thania peithi) = *Tannia .....*

IVԀMVԀ : AIИAO (thania pumpui) = *Tannia Pompia.*

I+ИAIƎƧ : AIИAO (thania seianti) = *Tannia Seiantia.*

IЯV+ЯƎM : AIИAO (thania s̓erturi) = *Tannia Sertoria.*

I+Ǝ+ · AIИAO (thania teti) = *Tannia Tetia.*

IᛚƎƎ · AIИAO (thania veli) = *Tannia Velia.*

IᛚƎƎ · AIИAO (thania veti) = *Tannia Vettia.*

IƎИIAИA : AIИAO (thania anainei) = *Tannia Anainia.*

IƎИ↓A : AIИAO (thania achnei) = *Tannia Aconia.*

IƎИIƧИAO AIИAO (thania thansinei) = *Tannia Tannisia* (?).

IƎƧƎO : AIИAO (thania thesei) = *Tannia Tesia.*

IƎИIAƆ · AIИAO (thania cainei) = *Tannia Cainia.*

IƎИƆЯAᛚ : AIИAO (thania larcnei) = *Tannia Larcennia.*

I[Ǝ]И⊭Ǝ[Ԁ]AIИAO (thania peznei) = *Tannia Petinia.*

IƎИИAЯ AIИAO (thania rannei) = *Tannia Rannia.*

IƎИA⊭MƎЯ : AIИAO (thania remzanei) = *Tannia .....*

IƎИЯOƎƧ AIИAO (thania sethrnei) = *Tannia Setrenia.*

IƎИƧƎᛚ+ : AIИAO (thania tlesnei) = *Tannia Laenia* (?).

IƎИ+V+ AIИAO (thania tutnei) = *Tannia Tutinia.*

IƎИOƎᛚƎƎ : AIИAO (thania velethnei) = *Tannia Veltinia.*

IƎИA+ƎƎ : AIИAO (thania vetanei) = *Tannia Vetennia.*

IƎИIԀIƎ · AIИAO (thania vipinei) = *Tannia Vibennia.*

Adde : AƧIᛚAIᛚƎΘ AIИAO (thania helialisa, n. 608) = *Tannia Heliâ* nata; et inscr. etrusco-rom. n. 283 : OANIA : CEMVNIA = *Tannia Gemonia.* Cf. num. 823, 1598, 1965 bis, 1984, 2615.

MAIИAO (thaniaś), *Tanniae*, genit. sg. = ƧAИAO (thanas), e AIИAO (THANIA) vel AИAO (THANA), praen. muliebre apud Etruscos, in perusina stele n. 1891 (cf. Lanzi II 434 = 363 n. 367, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 153).

? AƎIИAO (thaniea), *Tannia*, praen. muliebre apud Etruscos pro AIИAO (THANIA). Vidit Vermigliolius in operculo ossuarii perus. n. 1843 (cf. *Inscr. perug.* pg. 277 ad n. 258).

AIIИAO (thaniia), *Tannia*, praenomen muliebre, vitiose pro AIИAO (THANIA). In titulo perusino n. 1800: AIYIY AIIИAO (thaniia titia) = *Tannia Titia.*

?ᛚIИAΘ (thanil), praenom fem., quod vidit Vermigliolius in ossuario etr. n. 1881 (*Inscr. perug.* pg. 325 ad n. 10).

ΛIMIMAϘ (thaninio), in titulo veronensi n. 14.

ЯИAO (thanr), quod legitur in marmore perus. n. 1900, Lanzio II 509 = 434 et Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 142 est *Tanniae* praen. muliebre genit. sg. (= ƧAИAO thanas). Cf. AИA◇ thana = *Diana.*

IƧИAO (thansi), fortasse perperam pro AIИAO (THANIA), in olla clus. n. 778. Hinc IƎИIƧИAO thansinei, quod sequitur.

IƎИIƧИAO (thansinei), *Tannisia?*, numen mulieris, a praenomine AИAO (THANA) vel AIИAO (THANIA) derivatum (cf. IƧИAO thansi). Tegula etr. n. 963: IƎИIƧИAO | AIИAO (thania thansinei) = *Tannia Tannisia.* Lanzi II 406 = 335 n. 238: « *Thannisius è in lapidi* ». Cf. Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 83 sg.

... ↓ИAO (thanch ...). Vide voc. sq.

ᛚIƎ↓ИAO (thanchvil), *Tanaquil*, Τανακυλὶς -ἶδος (Dionys. IV 2, 7, 10, 30, Plutarch. *De fort. Roman.* cap. 11) vel Τανακυλλὶς (Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 36, *De mulier. virt.* in princip.) vel Τανακύλα? (Dionys. III, 47), praen. muliebre, diminutivum Thaniae (AИAO thana, AIИAO thania), apud Etruscos. Scribitur etiam, pleniori orthographiâ, ᛚIƎV↓ИAO tanchuvil, fortasse ᛚ[IƎ]↓ƎИAΘ thanechvil, vitiose ᛚIƎ↓ИAO thancheil (n. 2568 bis*a*), et fortasse per compendium ONY thnch (vide TANAQVIL). Invenitur in titulis sepulcralibus:

AИ+ИЯA : ᛚIƎ↓ИAO (tanchvil arntna, n. 584) = *Tanaquil Aruntinia.*

IƎ[ИV8A ᛚIƎ]↓ИAO (thanchvil afunei, n. 564) = *Tanaquil Afonia.*

[I]ƎИΛƎ8 ᛚIƎ↓ИAO (tanchvil frelnei, n. 406) = *Tanaquil .....*

IAИ[Я]TƎԀ : ᛚIƎ↓ИAO (tanch[v]il petrnai, n. 2565 bis*a*) = *Tanaquil Petronia.*

IVЯVOᛚƎƎ ᛚIƎ↓ИAO (tanchvil velthurui, n. 991) = *Tanaquil Velturia.*

? IΣΣƎVЯ : ᛚIƎ↓ИAO (thanchvil ruvśśi, n. 2069) = *Tanaquil Ruffius.*

Adde n. 611 ter et n. 2057; et cf. Lanzi II 290 = 229 sg., Müller *Die Etr.* I 412.

VᛚIƎ↓ИAO (thanchvilu), *Tanaquilis* (?), praen. fem. genit. sg., fortasse pro MVᛚIƎ↓ИAO thanchviluś, in sar-

cophago tuscaniensi n. 2108, et in operculo ossuarii ad Polimartium effosso n. 2417 (cf. Lepsius in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 147 sg.; Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 322, et in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VIII, 26; Oriolius in *Giorn.* cit. CXX, 229).

MVᒧIΞ↓ИAO (tanchvilus) et ƧVᒧIΞ↓ИAO (thanchvilus), *Tanaquilis*, praen. muliebre genit. sg. (= ?VᒧIΞ↓ИAO thanchvilu), cuius rectus casus ᒧIΞ↓ИAO thanchvil = *Tanaquil*, apud Etruscos (cf. Lanzi II 290 = 230, Müller *Die Etr.* I 451, Lepsius in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 148). In vase perusino n. 1957: ИIΞ : ᒧAIAƆ : MVᒧIΞ↓ИA+ (tanchvilus caial ein) = *Tanaquilis Caiâ* natae, quod vertit Lanzius II 426 = 355 n. 334 *Tanaquilis Caiuniae*, et addit: *Notisi che* thanachilis *potè dirsi in retto; giacchè Dionisio* [IV, 2, 7, 10, 30] *inflette questo nome a maniera d'imparisillabo* Τανακύλις -ιδος. In aedicula sepulcrali n. 2602: ᒧAIИMAM · ƧVᒧIΞ↓ИAO · IOVMAƆΞ (eca suthi tanchvilus masnial) = *Hoc est sepulchrum Tanquilis Masiâ* natae (cf. *Giorn. arcad.* XCV, 360). Vide voc. sq.

?ƆƧVᒧIƆ↓ИAO (thanchvilusc), *Tanaquilis*, = ƧVᒧIΞ↓ИAO thanchvilus, praen. fem. genit. sg., in sarcophago etr. n. 2070 (cf. Orioli in *Album* XIX, 173).

?ИΞ↓ИAO (thanchvn), *Tanaquil*, = ᒧIΞ↓ИAO thanchvil, praen. muliebre, fortasse perperam scriptum aut male descriptum in operculo ossuarii viterb. n. 2075.

ᒧIƆV↓ИAO (thanchuvil), *Tanaquil*, praen. muliebre apud Etruscos, quod saepius scribitur ᒧIΞ↓ИAO thanchvil). Invenitur in ossuario etr. n. 405 (cf. Lanzi II 360 = 289 n. 67, et *Lett. Gualfond.* n. IX).

AI1AO (thapia), *Appia?*, addita aspiratione, ut coniecit Lanzius II 407 = 336 n. 243, 484 = 411, pro AI1A apia (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 108 sq.). In olla etr. n. 130:

(tania thapia) = *Tannia Appia*.

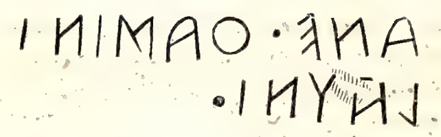
AИ1AO (thapna), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in lampade cortonensi n. 1050. Cf. И1O thpn (n. 2026), et Micali *Monum. ined.* pg. 81.

B◁A◇ (tharh), in volcentis hypogaei inscr. n. 2165.

-ƧAO (thas-), radix etr. = -ƧA⊘ (HAS-) pro -ƧA8 (fas-), rom. *faus-tus*. Vide A+ƧAO thas-ta, et cf. vocc. sqq.

IƧAO (thasi), fortasse *Attia*, praenomen muliebre (cf. IƧA asi = IƧƆA acsi et IƧ↓A achsi), nisi idem est ac IƧИAO thansi, in ossuario etr. n. 910 (cf. Lanzi II 427 = 356 n. 337, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 150). Vide voc. sq.

IИIMAO (thasini), *Tasinius* (?), gentilitium etr., fortasse a IƧAO thasi derivatum, sicuti IΞИIƧИAO thansinei a IƧИAO thansi. Invenitur in ossuario etrusco n. 131:

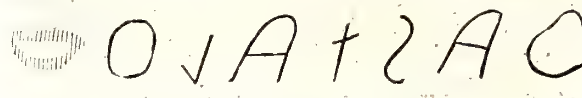
(ane thasini latni) = *Anius Tasinius* (?) *Latiniâ* natus. Alii legunt thamini (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 108).

AИƧAO (thasna), *Tannia*, praen. muliebre, idem cum AИAO thana pro AIИAO (THANIA). Olla clusina n. 508: IΞИIЯAMAƆ : AИƧAO (thasna camarinei) = *Tannia Camarinia* (Lanzi II 376 = 305 n. 136). Cf. Müller *Die Etr.* I, 412.

MAIHMAO (thas[n]ias?), quod invenitur in olla perus. n. 1958, pro *Thanniae Seiae* (*ollarium*) sumit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 330 ad n. 34).

?IB↓AΞΛƧA? (thasovakhi), in aere veronensi n. 14.

A+ƧAO (thasta), *Fausta*, praenomen muliebre, pro thastia = I+Ƨ A⊘ hasti vel AI+ƧA⊘ (HASTIA) pro I+ƧA8 fasti vel AI+ƧA8 fastia. In fragm. inscr. etr. n. 269:

-ЯVAO (thaur-), radix etrusca (= umbr. -ЯV+ tur- vel TOR-), in verbis AЯVAO thaura, ΞЯVAO thaure et MVЯVAO thaurus.

AЯVAO (thaura), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 20 sq., exponitur ταῦρας, *tauras* h. e. *vaccas steriles*, de quibus Festus *Qu.* XV, 27 pg. 325 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 107 sg.; Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* pg. 53 et in *Giorn. arcad.* XXXIV, 206; Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 51), comparandum cum umbr. 8VЯV+ turuf = TORV h. e. *tauros*, e rad. -ЯVAO thaur-, unde etiam etr. ΞЯVAO thaure et MVЯVAO thaurus. — Alii intelligunt *ludos taurios*, diis inferis institutos (Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 226 sg., et Migliarini *Zibaldone* etc. mss. pg. 31).

ΞЯVAO (thaure), invenitur in titulo etr. n. 1915 lin. 1, et exponitur *taurus*, e rad. -ЯVAO thaur- (Gori *Diss.* 2.ª in *Mus. etr.* III, 83; Lanzi II 515 = 439; Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 52). Alii aliter opinantur. Cf. Coltellini *Congetture* etc. pg. XXXIIJ sg., Vermigl. *Inscr. per.* pg. 122, et Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 226 sg.

?MVЯVAO (thaurus), fortasse *Thorius*, gentilitium etr., e rad. -ЯVAO thaur-, in lapide perus. n. 1900 (cf. Lanzi II 509 = 434, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 142).

Ξ◇ (the), in vase etr. n. 2396.

IЯ8ΞO (thefri), *Tiberius*, praen. virile, fortasse pro tefris, apud Etruscos, qui etiam IЯ1ΞO thepri scripserunt, comparandum cum umbr. ΞЯ8Ξ+ (TEFRE), AЯ8Ξ+ (tefra), TEFREI et cum rom. TIBRIS = *Tiberis* (cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 141 suiv.; Conestab. ap. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 74 nt. *); hinc MIЯ8ΞO thefris = *Tiberii* genit. sg. et

AƧIꟼ8ƎΘ thefrisa. In ossuario perusino n. 1490: MAИWI↿Ǝꟻ : IꟼꟼƎΘ (thefri velimnaś) = *Tiberius Volumnius.* — Vermigliolio tamen visum est thefri sumi posse pro gentilitio *Eprius*, fortasse a τεφρὸς (op. cit. pg. 33 = 71 sgg.).

MIꟼ8ƎΘ (thefriś), *Tiberii*, genit. sg. a Iꟼ8ƎΘ thefri = *Tiberius*, praen. virile apud Etruscos. In titulo perus. n. 1896: MAИIꟼVꟼƧ MIꟼ8ƎΘ (thefris' spurinaś) = *Tiberii Spurinnae.*

AƧIꟼ8ƎΘ (thefrisa), fortasse *Tiberii*, genit. sg. = MIꟼ8ƎΘ thefriś, a Iꟼ8ƎΘ thefri = *Tiberius*, praen. virile apud Etruscos (cf. Conestab. apud Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 79 nt. *). Ossuarium perusinum n. 1491: ИA↿ꟼ↿AИƎꟼ8VИ | AƧIꟼ8ƎΘMAИWI↿ƎꟻƎ↿VA (aule velimnaś thefrisa nufrznal clan) = *Aulus Volumnius Tiberii* filius *Nufroniâ gnatus.* — Vermigliolius tamen sumit thefrisa pro *Eprisiae* n. pr. fem. genit. sg. (op. cit. pg. 36 = 79 sg.), et Raoul-Rochette exaratum putat pro thefrisal praen. muliebre abl. sg. (in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 743).

. . . ΘƎΘ (theth. . .), *Tituria*, nomen mulieris, in fragm. inscr. etr. n. 1136 (. . . ΘƎΘ · ΘꟼA↿ larth theth . . . = *Lartia Tituriae*). Vide MƎꟼVΘƎΘ (thethures).

ƧIΘƎΘ (thethis), Θέτις (Thetis), uxor Pelei regis Thessaliae, mater Achillis. Reperitur in etruscis speculis, hac orthographia ƧIΘƎΘ, ƧIΘƎΘ, ◇E◇IS, ΘEΘIS et ΘEΘIS pro ƧITƎΘ vel ΘETIS, ut in vasis graeco-ital. (*Museum etr.* de Luc. Bonaparte n. 544 bis; Gerhard *Etr. und kampan. wasenbilder*, taf. XIII n. 2; *Monum. ined. de l'Inst. arch.* IV pl. LIV-LV; De Witte *Antiq. Durand* n. 378 suiv.; Lenormant et De Witte *Monum. céram.* III, 177. Cf. ΦETIS apud Inghir. *Vasi fittili* I tav. LXXVII): n. 109 et n. 1068 *Thetis* (ƧIΘƎΘ, ◇E◇IS) cum *Peleo* (Ǝ↿Ǝ1 pele); n. 2477 *Thetis* (ΘEΘIS) cum *Iove* (AIИI+ tinia) et *Minerva* (AꟻꟼИƎM menrva); n. 2525 *Thetis* (ƧIΘƎΘ) cum *Achille* (A↓ꟼE achle) et *Neoptolemo* (ƎИA↿YƎƎИ nevtlane). Adde n. 2506, et cf. n. 106. Vide Vermiglioli *La favola di Peleo e Teti* (Perugia 1846). — Alia est *Tethis* dea (Τηθὺς), Caeli et Vestae filia, cuius oraculum in Etruria memorat Plutarchus in *Rom.* II, 8 (cf. *De Iside et Osir.* « τὴν δὲ Τηθὺν Ἶσιν »).

MƎꟼVΘƎΘ (thethureś), *Tituriae*, nomen mulieris, genit. sg. apud Etruscos (vide supra . . . ΘƎΘ theth . . .). Lamella plumbea num. 1133 ex Axiorum sepulcro:

lege: arnth acsiś thethureś clan = *Aruns Axius Tituriae gnatus.* Alia lamella ex eodem sepulcro n. 1134:

lege: larth acsiś thethureś clan = *Lars Axius Tituriae gnatus.* Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94.

AƧƆƎΘ (thecsa), in ossuario senensi n. 436. Cf. Lanzi II 446 = 375 ad num. 416.

V✱A↿ƎΘ (thelazu), *Helasius?*, gentilitium etr., comparandum cum rom. Helavius (Murat. 2074, 6) et Heliadius (Grut. 716, 4), a thele pro Ǝ↿Ǝ8 hele (vide MV↿ƎΘ theluś). In ossuario clusino n. 612: V✱A↿ƎΘ ΘA (ath thelazu) = *Attius Helasius.*

V↿ƎΘ (thelu), fortasse idem ac MV↿ƎΘ (thelus') = *Helii*, n. pr. m. genit. sg., mutata *h* in *th*, in sarcophago viterb. n. 2055 lin. 1 (cf. Orioli in *Album* XIX, 175).

MV↿ƎΘ (theluś), *Helii*, praen. m. genit. sg. a thele pro Ǝ↿Ǝ⊘ (hele) = *Helius*, mutata *h* in *th*. In urna clusina n. 683: MV↿ƎΘ IИVꟼ+Ǝ1 · ↿ƎƎ (vel petruni theluś) = *Velia Petronia Helii* filia. Cf. Lanzi II 424 353 nt. 326.

-ИƎΘ (then-), radix etr. fortasse eadem ac umbr. -ИƎ+ ten-, sanscr. tan, rom. *tend-ere*, gr. τάν-υμαι, τείν-ω, in verbis YMИƎΘ then-st et AMYИƎΘ then-tma.

YMИƎΘ (thenst), fortasse *tetenderit* (obtulerit), futur. exact. 3 pers. sg. (cf. AMYИƎΘ thentma), apud Etruscos, e rad. -ИƎΘ then-. Migliarinio tamen est *tenet*, seu *tenebit*, a *teneo* (cf. *Archiv. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 145 et 148). Legitur in lapide volaterrano n. 346 lin. 7.

AMYИƎΘ (thentma), quod legitur in lapide volaterrano n. 346 lin. 5, in duo dispertit Migliarinius, et thent habet pro rom. *tenet* (cf. *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 145). Mihi tamen videtur trahendum ad rad. -ИƎΘ then-, sanscr. tan, umbr. -ИƎ+ ten-.

ΘEOTORAS, in lapidibus messap. n. 2952 et n. 2959. Vide voc. sq.

ΘEOTORRES, in lapide messap. n. 2960. Vide voc. praeced.

A✱1ƎΘ (thepza), fortasse *Aebutiâ*, nomen mulieris (Lanzi II 387 = 316 n. 177), in lamella volaterrana n. 314 *A* lin. 10.

IꟼꟼƎΘ (thepri), *Tiberius?*, praen. fortasse virile = Iꟼ8ƎΘ thefri pro thefris, unde MIИIꟼꟼƎΘ theprinis. Operculum ossuarii perus. n. 1706: IИVꟼꟼƎ1 : IꟼꟼƎΘ (thepri petruni, pro thepris petruniś?) = *Tiberius Petronius.*

§ 2. *Tiberia*, nomen mulieris. In titulo perus. n. 1607: IꟼꟼƎΘ · A↿ (la thepri) = *Lartia Tiberia.* — Vermigliolio tamen est *Epria*, et fortasse *Heria* vel *Hebria* (*Inscr. per.* pg. 219).

MIИIЯ٩ƎO (theprinis'), *Tiberini*, cognomen virile genit. sg., a praen. IЯ٩ƎO thepri = IЯ8ƎO thefri = h. e. *Tiberius*, in ossuario clusino n. 789.

? AIУ٩ƎO (theptia), vox incerta, in titulo sepulcrali etr. n. 2027.

-ЯƎO (ther-), radix etrusca, pro -ЯƎB (her-), in voc. IИIЯƎO ther-ini = IИIЯƎB her-ini (*Her-ennia*), et ⅃AIИIЯƎO ther-inial = ⅃AIИIЯƎB her-inial (*Her-ennia*). Cf. MAЯƎO theraś.

ƎƆAЯƎ⊕ (therace), invenitur in lamella plumbea volaterrana n. 316. Lanzius II 464 = 393 n. 468 legit hera, atque Oriolius in *Album* XIX 124 et apud Vermigl. *Sep. dei Vol.* ed. 2.ª pg. 134 hera vel phera vel thera: ἱερὰ = *sacra* exponunt.

MAЯƎO (theraś), fortasse *Heriae* vel *Eriae* nomen mulieris, in titulo perus. n. 1870 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 208 n. 87). Cf. MƎЯƎO thereś.

? MƎЯƎO (thereś), quod invenitur in ossuarii perus. operculo n. 1568, fortasse legendum here[inal] = *Herenniâ*, secundum Conestabile *Monum. del Palazz.* pg. 80. Cf. MAЯƎO theraś = *Heriae* (?).

ƧƎЯƎO (theres), fortasse Τηρεύς (Tereus), rex Tracum, secundum Lanzium II 162 = 129, in gemma etr. n. 2535.

IИIЯƎO (therini), *Herinia* (Herennia), familia etrusca = IИIЯƎB herini), ablat. sg. ⅃AIИIЯƎO therinial = ⅃AIИIЯƎB herinial. In ossuario etrusco n. 863: IИIЯƎO : AИA (ana therini) = *Ania Herennia;* et in stele perusina n. 1904: IИIЯƎO AИAO (thana therini) = *Tannia Herennia.* Adde inscriptionem clusinam num. 613: ƎƆVA⅃Ɔ : IИIЯƎO : O⅃ (lth therini clauce) = *Lartia Herennia Glaucii* uxor, nisi reddendum *Lars Herennius Glaucus.*

⅃AIИIЯƎO (therinial), *Heriniâ* (Herenniâ), familiae etruscae nomen, abl. sg. a IИIЯƎO therini = IИIЯƎB herini, fortasse legendum in ossuario etr. n. 862, ubi ⅃AMIЯƎO therimal vidit Lanzius II 380 = 309 n. 151.

ΟΕDΜΟΝ (thermon), fortasse *termo* (terminus), subst. m., in lapide patavino n. 32. Cf. inscr. vicent. n. 21, ubi legitur ƧOIMOMDƎX (termonios) sive ƧOIMOMDƎXƧ (stermonios).

ИAƧƎO (thesan), *Aurora* (Ἠώς, Eos), dea apud Etruscos (Braun, P. I. Forchhammer, Iahn, Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1837 pg. 74 sg., 80, an. 1838 pgg. 277-290, an. 1839 pg. 27 et 139, an. 1841 pg. 140; Panofka in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 66 sg.; Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. LXXVI; Sec. Campanari in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI 181 sgg., et in *Giorn. arcad.* LXXXV, 147 nt. 3; Gennarelli in *Giorn.* cit. LXXXV, 173. Cf. *Mus. etr. vatic.* ad vol. I tab. XXIV et tab. XXXI n. 1), quod Forchhammer et Panofka loc. cit. pg. 290 trahunt ad gr. ϑάω vel ϑεάω = ϑεάωμαι (specto). Alii aliter opinantur. Cavedonio videtur thesan idem cum Θεία, *Thia* (*Congett. sopra alc. specchi etr.* pg. 348), quo nomine appellatur mater Aurorae (Apollod. *Biblioth.* I, II, 2: Ὑπερίονος δὲ καὶ Θείας Ἠώς); et Sec. Campanario loc. cit. est tithonia pro *Tithoni uxor*, mutata σ in ϑ. Cf. De Witte in *Ann. dell'Inst. arch.* VII = 1835; et Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 525 et 574 nt. 28 et 93 (thesan = *Themis Eos*). Invenitur in etruscis speculis: n. 2097 ИAƧƎO thesan cum *Neptuno* (ƧИVOƎИ nethuns) et *Apolline* (⅃IMV uśil = *Sol*); et n. 2477 ИAƧƎO thesan cum *Thetide* (ΘΕΘΙΣ thethis), *Iove* (AIИIT tinia) et *Minerva* (AƎDИƎM menrva). Adde num. 2513 bis.

ƎƧƎO (these), Θησεὺς (Theseus), filius Aegaei et Aethrae, heros graecus, Tuscorum linguâ, in gemma etr. n. 2532 (Caylus *Recueil d'antiq.* VI, 107; Winckelmann *Monum. ined.* p. II, cap. XIII, § 6; Lanzi II 153 sg = 122 sg.;

Thiersch in *Giorn. arcad.* XVIII, 71). In vasis graecoital. legitur ƧVƎƧƎO (Θεσευς) et ⊕ΕΣΕVΣ (*Monum. ined. dell'Inst. arch.* VI tav. XV).

IƎƧƎO (thesei), *Tesia*, familiae etruscae nomen. In ossuario perus. n. 1608: IƎƧƎO : AIИAO (thania thesei) = *Tannia Tesia.* Aliis est *Tisia* (Lanzi II 448 = 377, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 250 n. 173). Tesia est nomen muliebre apud Grut. (833, 13) et Murat. (980, 4).

OIAΠITA (thiapita), invenitur in vase ital. n. 2889. Cf. Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 87.

ƧO⅃ABIO (thihavos), in lapide euganeo n. 28.

IIO (thii), vocabulum etruscum originis et significationis ignotae, quod legitur in cippo perusino n. 1914*A* lin. 10 et 15. Nonnulli tamen id repetunt a gr. τίω, *honoro* (Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* pg. 51, et in *Giorn. arcad.* XXX, 303), vel a ϑέω = τίθημι, *pono, appono* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 97 et 103, Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 36), vel a ϑύω, *sacrifico* (Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 23). Alii aliter legunt et vertunt (cf. Tarquini in *Rev. archéol.* XV, 196 suiv., et Stickel *Das etr.* s. 7 sq. et 48).

ϘIKΛDEMIƎƧBIIM (thikoremieshiiś), in aere veronensi n. 14.

⅃IO (thil), quod legitur in cippo perus. n. 1914*B* lin. 19, exponitur τέλος, *finis* (Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 60).

? M⅃IO (thilś). Vide voc. sq.

AИVƆM⅃IO (thilścuna), quod Vermigliolius *Inscr. per*

pg. 97 sg., legit thilś cuna, invenitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 10. Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX, 340 sg., cui assensus est Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 31, hanc vocem trahit ad gr. τέλαω vel τελειόω, *perficio.* Sec. Campanario *Tav. perus.* pg. 36 est rom. *tesqua*, *loca anguriis destinata.*

ƎAꓷMIΘ (thimrae), est nomen cuiusdam Lasae vel Larae, apud Etruscos, in speculo n. 2500. Cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 184 sgg., et Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 188.

AИIΘ (thina). Vide AИIΘ⅃ƎƎ (velthina).

? IΘIIMIΘ (thiniioi), in lapide euganeo n. 34.

IAMƎЯVΠIΘ (thipurenai), fortasse legendum in vase etr. n. 2404 (Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 40). Cf. Orioli in *Album* XXII, 195.

? IИIЯIΘ (thirini), fortasse *Hirinia* sive *Herinia* (IИIЯƎΘ therini pro IИIЯƎ⊗ herini), gens etrusca, in ossuario n. 862. Cf. Lanzi II 380 = 309 n. 151.

⅃AI†IΘ (thitial), *Titiā*, nomen mulieris, vitiose pro ⅃AI†I† (titial) abl. sg., in ossuario perus. n. 1550.

ΘITINAIHI (Θιτιναιhι?), in lapide messap. n. 2942.

IƎИIA⅃Θ (thlainei), *Thalinia*, nomen mulieris cum AИ⅃AΘ thalna comparandum. Ossuarium etruscum n. 132:

lege: larthi thlainei ... = *Lartia Thalinia* ..., quod aliis est *Lartia Laenia* (Lanzi II 409 = 338 n. 254, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 107). Thalinus est cognomen rom. in tabula apud Mommsen n. 6769.

ИΘ (thn), *Tannia*, praenomen muliebre, compendiatim pro AИAΘ thana vel AIИAΘ (THANIA), apud Etruscos. In operculo ossuarii volaterr. n. 332: IVƧIƎV⅃ · ИΘ (thn luvisui) = *Tannia Livisia* (?); et in alio operculo ossuarii perus. n. 1291: I8AЯ · ИΘ (thn rafi) = *Tannia Rofia.*

A[И]Θ (thna), *Tannia*, praenomen muliebre, apud Etruscos, pro AИAΘ thana. In ossuarii clus. operculo n. 685: I†ИƧƎꓷ⅃AHΘ (th[n]a presnti) = *Tannia Praesentia.*

? MAИΘ (thnam), in tarquiniensi inscr. n. 2279 lin. 6.

ΘИΨ (thnch), fortasse *Tanaquil*, praenomen etruscum, compendiatim pro ⅃IƎ↓ИAΘ (thanchvil), in amphora etr. n. 2395.

ΘΘ (tho). Vide voc. sq.

? ΘIƎΠΛΘΘ (tholpeio), fortasse legendum in lapide euganeo n. 28 (Maffei *Osserv. letter.* VI, 160). Mommsen legit Θopseio. Cf. ENΘΘΠΠΘΛKI (enthoppolki).

ΘΘƧ (thos), in lapide euganeo n. 31. Cf. ƧΘB hos.

ИΠΘ (thpn), in titulo etr. n. 2026. Cf. AИΠAΘ (thapna).

ƎƆꓷΘ (thrce), idem ac ƎƆꓷV† turce, contractum pro ƎƆVꓷVT turuce, quod exponitur δῶρον (donum), invenitur in vase etr. n. 2598 (cf. Braun et Migliarini in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 82, 88).

VΘ (thu), gr. δύο vel δύω, lat. *duo* (sancr. dvi, dva), nom. numerale, in tesseris etruscis (n. 2552). Cf. Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 44, et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 141.

? ƎΘ (thv), in titulo clusino n. 768.

? IƎИΠƎVΘ (thuepnei), in olla etrusca n. 175.

MƎVΘ (thueś), quod legitur in inscr. perus. n. 1915 lin. 1, ad gr. Θύω (sacrifico) trahunt interpretes, Lanzius II 515 = 439, Vinc. Campanarius *Dell'urna di Arunte* pg. 51, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 521.

...ΘI8VΘ (thufith...), fortasse legendum [MA]Θ[⅃]8VΘ (thuflthaś), in aeneo signo etr. n. 274.

MAΘ⅃8VΘ (thuflthaś), idem ac MAΘ⅃V8VΘ (thufulthaś), in aeneo signo etr. n. 1055. Vide voc. sq.

MAΘ⅃V8VΘ (thufulthaś), vox etrusca originis et significationis obscurae, quae legitur in aeneo signo ad Clusium invento n. 804, eadem ac MAΘ⅃8VΘ (thuflthaś) in alio signo etr. n. 1055, MAΘ⅃ΠVΘ (thuplthaś), mutato *f* in *p*, in lucerna cortonensi n. 1054, et vitiose ..ΘI8VΘ (thuf[l]th[aś]) in alio monumento artis etruscae n. 274. Lanzius II 484 sg. = 411, 495 = 421, 537 = 458 *salva* exponit, quasi ὠφιληθεῖσα, ab ὠφιλέω, *adiuvo*, *salvo* (cf. Janssen *Inscr. etr. Mus. Lugd. Batav.* pg. 23, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 109 sg.). Alia est Passerii interpretatio (*Sopra alcuni monum. etr.* pg. 37 sgg.). — Mihi tamen videtur nomen deae cuiusdam, scriptoribus ignotae; hinc inscriptio num. 1055 ƎƆЯV† | MAΘ⅃V8VΘ : IИ†VA (autni thufulthaś turce) fortasse reddenda *Autinia —ae donum [dedit]* (1), et n. 1054 ƎƆЯV† | · ИAΠ⅃A · MAΘ⅃ΠVΘ · ƧVƆ · Ƨ⅃ƎƎ · A (a. vels cus thuplthaś alpan turce) = *Aulus Velcius —ae libens* (?) *donum* [*dedit*].

? AΦIMΦVΦ (thuthnitha), legitur in casside etrusca n. 59.

IVΘ et IVΘ (thui), fortasse aeol. Ϝυιος (antiquiori orthogr. apud Homerum ed. R. Payne Knight) = attic. ὑός (2) pro υἱός, *filius*, quod et scribitur ƧVIVΦ phuius apud Etruscos. Invenitur in nonnullis titulis etruscis, n. 192, 421, 427, 1018 bis *a* (?), 1029 bis, in lapide volaterrano n. 346 lin. 4, et fortasse in marmore perusino n. 1933 (VMƎƆIVΘ thuiceśu). Cf. Lanzi I 64 = 49, II 363 sg = 292 sg. n. 80 sq.; Migliarini et Fabretti in *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I 144; Conestab. *Inscr. etr.* pg. 7.

§ 2. Ϝυιὰ (υἱὰ), *filia*, quod et scribitur AIƎ (FIA) et fortasse IV⊗ (hui), apud Etruscos, in nonnullis titulis sepulcralibus, n. 192, 417, 435 bis, 992 bis, 1018 bis *a* (?), 1029 bis (?). Cf. Lanzi I 64 = 49, II 302 = 239, 421 = 350 n. 312 (« thui = τα υἱὰ »); Orioli in *Opusc. letter. di Bologna* II, 142 sgg.; Migliarini et Fabretti in *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I 144; Conestab *Inscr. etr.* pg. 7.

(1) Caiet. De Minicis (*Le iscriz. del Museo De Minicis* ad n. 330) sic vertit: *Autinia voto suscepto dono dedit.*

(2) Cf. Welcker in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 148.

VMƎϽIVO (thuicesu) et VƧƎϽIVO (thuicesu), quae reperiuntur in marmore perus. n. 1933 (VMƎϽIVO thuicesu) et in titulo tarquiniensi n. 2339 (VƧƎϽIVO thuicesu), *Tucetii* vel *Tucesii* gentilitium etr. (genit. sing.) exponit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 137. De hac interpretatione valde dubito: fortasse legendum thui cesu et thui cesu (vide IVΘ thui). Cf. VƧƎϽI ... (... icesu) in ossuario clusino n. 845.

ƧIИIV◊ (thuinis), fortasse Φοῖνιξ (Phoenix), Amyntoris filius, praeceptor et amicus Achillis (Homer. *Il.* IX 169, 432, 448, XVI 196, XVII 555 sqq., XIX 311 et XXIII 360; cf. Φοῖνιξ ὁ πρέσβυς apud Sophocl. *Phil.* vs. 562, et Euripid. fragm. ed. Paris. II 815), in inscr. volcente n. 2164 (cf. Noel des Vergers in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1857 pgg. 72, 125).

ᑫƎϽVO (thucer), quod invenitur in aeneo signo etr. n. 49, *Thocero* (vide IᑫƎϽVO thuceri), nomen virile dat. sg. exponitur (Lanzi II 315 = 249, 524 = 447) vel *Teucer* (Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 289, Ianssen *Inscr. etr.* pg. 22 sq.). Cf. Passeri *Sopra alcuni monum. etr.* pg. 41 et *Lett. Roncagl.* n. XI pg. 339 sg.

IᑫƎϽVO (thuceri), *Thoceria* vel *Thocernia*, gens etrusca (vide AИᑫƎϽVO thucerna = *Thocernius*; cf. THOCERONIA), quam ad gr. Θύχη trahit Lanzius II 414 = 343 n. 277. In tegula etr. n. 885: IᑫƎϽVO AIOᑫAᒧ (larthia thuceri) = *Lartia Thoceria* vel *Thocernia* (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. VI pg. 436, et Maffei *Osserv. lett.* VI 155).

AИᑫƎϽVO (thucerna), *Thocernius* (Tocernius), gentilitium etr. (cf. THOCERONIA et IᑫƎϽVO thuceri = *Thoceria*), genit. sg. MAИᑫƎϽVΘ thucernaś = *Thocernii*. In ossuario clusino n. 614, AИᑫƎϽVΘ ƎᒧVA (aule thucerna) = *Aulus Thocernius*. Gens Tocernia memoratur in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. III pg. 212 n. 535 = Orsato *Marmi erud.* pg. 68 (C. Tocernius Maximianus et C. Tocernius Hermeros).

MAИᑫƎϽVΘ (thucernaś), *Thocernii* (Tocernii), genit. sg., cuius rectus casus AИᑫƎϽVO (thucerna) = *Thocernius*, gentilitium etruscum. Ossuarium clus. n. 637 bis *f*: MAИᑫƎϽVΘ : IИMV> ... | ... cumni thucernaś) = ... *Cominia Thocernii* uxor. Adde operculum ossuarii clus. n. 637.

... AᒧƆ◊ (thvla ...), quod legitur in ossuario tuscaniensi n. 2134, exponitur τὸ *ollarium* (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 321; cf. Lanzi II 421 = 360 n. 352).

?ИVO (thun), in titulo etr. n. 1611 Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 308 ad n. 362.

§ 2. ИV◊ thun (vel nuo?) legitur in vase italico. Cf. Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 87.

? ↓ИVO (thunch). Vide ... V↓ИV◊ (thunchu ...), ƎOᒧV↓ИVO (thunchulthe) et ᒧOᒧV↓ИVO (thunchulthl).

... V↓ИV◊ (thunchu ...), idem quod ƎOᒧV↓ИVO (thunchulthe) vel ᒧOᒧV↓ИVO (thunchulthl), et invenitur in titulo tarquiniensi n. 2279 lin. 7.

ƎOᒧV↓ИVO (thunchulthe), quod non differt a ᒧOᒧV↓ИVO (thunchulthl) et invenitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 12, valet *exclamat*, *indicit*, *denunciat* si credimus Vinc. Campanario in *Giorn. arcad.* XXXIV, 53. Alii legunt thunch ulthe et thunch ulthl, et thunc habent pro rom. *hunc* (Sec. Campanari *Tav. perus.* pgg. 7, 12, 38, 61; Migliarini *Zibaldone* mss. pg. 24).

ᒧOᒧV↓ИVO (thunchulthl), legitur in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 19-20. Vide voc. praeced., et cf. Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXV, 178.

ƎϽƎƧIA+IᒧVO (thupitaisece), vox etrusca originis et significationis ignotae (cf. ƧƎ+IᒧVO thupites, AƧAOIᒧƎ vpithasa, MAOᒧᒧVO thuplthaś), quae invenitur in lamella plumbea volaterr. n. 315. Lanzius II 464 = 393 ad n. 469: « hupitaisece *par da leggere*, *o* thupitaisece; *e nell'un modo e nell'altro si appressa a* ὑποτέθεικε (deposuit) *quanto pochi verbi latini a quel greco donde procedono. Derivisi anco da* ὑπὸ *e dal latino* texit, *la somiglianza è grandissima*. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 273, et Orioli in *Album* XIX, 124.

ƧƎ+IᒧVO (thupites), fortasse *Tappetius*, gentilitium etr. in titulo sepulcrali n. 133 (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 109 sg.). Gentilitium Tappetius invenitur apud Mommsen n. 6818, et Tapetius apud Grut. 40, 8, quae e Tappius vel Tappo, unde et Tappolus vel Tappulus, et Tapponius. Vide ƎϽƎƧIA+IᒧVO (thupitaisece) et OI8VO (thufith).

MAOᒧᒧVO (thuplthaś), idem ac MAOᒧ8VO (thuflthaś) et MAOᒧV8VO (thufulthaś), quod legitur in lucerna cortonensi n. 1054. Vide MAOᒧV8VO (thufulthaś).

-ᑫVO (thur-), radix etrusca, eadem cum -ᑫVAO (thaur-), in voc. AᑫVO (thura), ᒧAᑫVO (thural), MAᑫVΘ (thuraś), ƎϽIᑫVO (thur-ice), ᒧAIϽIᑫVO (thuricial). Cf. AИAMᑫVO (thurmana), AИMᑫVO (thurmna) cet.

AᑫVO (thura), idem ac MAᑫVO thuraś (vide AᑫVOIƎИA aneithura, et AᑫVOIᑫVOᒧƎƎ velthurithura), in operculo ossuarii perus. n. 1413.

ᒧAᑫVO (thural), *Thoriā*, nomen muliebre abl. sg., e rad. -ᑫVO thur- (cf. MAᑫVO thuraś). Olla perus. n. 1822: ᒧAᑫVO AИᑫAƎ IᑫAᒧ (lari varna thural) = *Lars Varenius Thoriā* natus (« *Lartia Varia Thoriā* nata », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 330 n. 29).

MAᑫVO (thuraś), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 6 et 20, trahitur ad gr. θύω, *sacrifico* (Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 53, et in *Giorn. arcad.* XXX, 299, 302, 331), vel ad lat. *thus* (Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 228 sg., et Migliarini *Zibaldone* mss. pgg. 20, 28, 31). Alii tamen exponunt τοὖρος = ὁ ὅρος, *terminus* (Vermiglioli *Inscr. per.* pg. 93), aliique ἱρὰς = ἱερὰς, *sacras*, addita aspiratione (Sec. Campanari *Tav. perus.* pgg. 8, 30, 51).

§ 2. MAQVΘ (thuraś), minus recte AqVO (thura), est nomen virile (*Torii*, genit. sg.), vel nominis mulieris pars (MAQVΘIƎИA anei-thuraś = AqVOIƎИA anei-thura, *Anniathuriae*, *Anthuriae?*). Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 82 sg.

ƎƆIqVO (thurice), *Thuricius* vel *Thoricius*, gentilitium etr., e rad. -qVO thur-, unde et ⅃AIƆIQVO thuricial = *Thuriciā* (cf. Lanzi II 795 = 704, et Fabroni in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1843 pg. 38). In ossuariis etr. n. 472 sq.: ƎƆIqVO · ꟻ (v. thurice) = *Velius Thuricius*. Cf. gentilitium Oricius in titulo apud Doni cl. I n. 7.

⅃AIƆIQVO (thurical), *Thuriciā* vel *Thoriciā*, nomen mulieris abl. sg. (vide ƎƆIqVO thurice = *Thuricius*). Ossuarium senense n. 432:

Lege: larthi cainei thuricial = *Lartia Cainnia Thuriciā* nata.

AИAMqVO (thurmana), *Thormena* (Thormenius vel Thormenia?), gentilitium etr., quod saepius per contractionem scribitur AИMQVO thurmna (genit. sg. MAИMqVO thurmnaś = *Thormenae* vel *Tormenii*), e rad. -qVO thur-, sive ab etr. MMqV+ turmś h. e. *Mercurius* (Lanzi II 378 = 307; Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXV, 145 nt. 8). In ossuarii clusini operculo n. 554: AИAMqVO : qA (ar thurmana) = *Arrius* vel *Arria Thormena* (vide IИMqVO thurmni).

AИMqVO (thurmna), *Thormena* (Thormenius), gentilitium etr. (vide IИMqVO thurmni, nomen mulieris, cuius abl. sg. est ⅃AИMqVO thurmnal), quod pleniori orthographiā scribitur AИAMqVO thurmana. In titulis perusinis clusinisque: AИMqVO : qA (ar thurmna, num. 552, 1334, 1609) = *Arrius Thormena;* et AИMqVO : VA (au thurmna, n. 1337) = *Aulus Thormena*. Adde titulum perusinum n. 1610: AИMQVOꟻƎꟻ (vel thurmna) = *Velius Thormena*. Inter titulos ex sepulcro perus. gentis Thormenae (n. 1333-1340) legitur A · THORMENA · A · F · PIST ... (n. 1340).

§ 2. *Thormenae* (Thormenii), genit. sg., ut mihi videtur, pro MAИMqVO thurmnaś. In ossuarii perus. operculo n. 1333: AИMqVO : IAƆ : VA (au cai thurmna) = *Aula Caia Thormenae* (Thormenii) uxor. Adde titulum perus. n. 1611.

IAИMqVO (thurmnai). Vide ⅃AИMqVO (thurmnal).

⅃AИMqVO (thurmnal), *Thormenā* (Thormeniā), nomen mulieris, abl. sg. (vide IИMqVO thurmni et AИMqVO thurmna). Operculum ossuarii clusini num. 644: ⅃AИMqVO · IИI+A⅃ : Ƨꓘ (ls latini thurmnal) = *Lartia Latinia Thormenā* (Thormeniā) nata. Adde titulum clus. n. 550, ubi pro IAИMqVO (thurmnai) fortasse legendum thurmnal.

MAИMqVO (thurmnaś), *Thormenae* (Thormenii), gentilitium etr. genit. sg., cuius rectus casus AИMqVO (thurmna). In titulis perusinis: MAИMqVO : I⅃ꟼAq : IOqA⅃ (larthi rapli thurmnaś, n. 1335) = *Lartia Rapilia Thormenae* uxor; MAИMqVO : IVqƎꟼ : IOqA⅃ (larthi petrui thurmnaś, n. 1336) = *Lartia Petria Thormenae* uxor. Adde inscr. n. 1338, et cf. AИMqVO thurmna § 2.

IИMqVO (thurmni), *Thormena* (Thormenia), gens etr. (vide AИMqVO thurmna), in operculo ossuarii clus. n. 549.

? MqVO (thurś), fortasse *Thurii*, nomen virile genit. sg., apud Etruscos, in operculo ossuarii perus. n. 1235. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 35.

IИVqVO (thuruni), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 17, Vinc. Campanario (in *Giorn. arcad.* XXXV, 177) est *sacro munere* vel *dono*, et Sec. Campanario (*Tav. perus.* pgg. 8, 59) *taurilia ludi* vel *feriae*. Cf. etr. ƎИVƆMƎИVqV+ (turuneścune).

? AVΘAMVO (thuśathua), quod invenitur in lamella plumbea volaterr. n. 315, Lanzio II 464 = 393 fortasse ϑύα, aeol. ϑύσα, et aϑua pro aϑia, nisi est gr. θυσιάζω. Cf. Orioli in *Album* XIX, 124).

? IƎꓘVO (thusei), in cippo etr. n. 2169.

I[Ǝ]ИIꓘVO (thusinei), *Tussienia* (?), nomen mulieris apud Etruscos (cf. IƎИ+ƧVΘ hustnei, et quae dixi in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 58). Olla corton. n. 1029: IƎИIꓘVOAИAO (thana thusinei) = *Tannia Tussienia* Lanzius II 405 = 334 n. 234 legit husinei h. e. *Cosinia*. Gentilitium Tussienius invenitur apud Fabr. cap. III n. XV pg. 130, et cap. IX n. 454 sq. pg. 653. Cf. quoque Tusanius, Tussanius, Tossanius, Tusidius cet. in indic. epigr.

IƎИVMVO (thuśunei), fortasse idem ac IƎИIꓘVO (thusinei), *Tussienia*, nomen pr. fem. in operculo ossuarii etr. n. 602bis. Lanzius II 411 = 340 legit humunei quod vertit *Homoneia*. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 40.

? AI+ИꓘƎO (thvsntia), fortasse legendum AI+И[Ǝ]Ƨ[A]O (tha sentia) in titulo clus. n. 768.

IƎИYVO (thutnei), *Tutinia*, nomen mulieris (= IƎИ+V+ tutnei) in titulo etr. n. 417 (cf. Lanzi II 362 = 291 n. 76).

AI↓VO (thuchia), fortasse *Thuche* pro *Tuche* (Tyche) cognomen muliebre in tegula etr. n. 188. Cf. Lanzi II 409 = 338 n. 256.

I

I, nota numeralis apud Umbros, = rom. I, in tab. eugub. V b lin. 9 (P · IIII = *pondo IV*); lin. 10, 13, 15 et 18 (A · VI = *asses VI*), lin. 14 (P · VI = *pondo VI*) et lin. 17 (VIIS = *VII* 1/2). Adde nummos tudertinos et iguvinos (n. 79 et n. 84), in quibus I = *as* h. e. *pondus*.

I, *in*, praep. apud Umbros, = ИƎ (EN), in voc. ꓘƎꓨƎꟼƎꓘI (i-sese[t]es) = *in-sectis*. Cf. IЯꓘVꟼ pusti et ИIЯꓘVꟼ pustin.

-I (i-), rom. *i-re*, radix umbrica in verbis IER = *i-bis*, ISE = *i-bit*, IVST = *i-verit*. Mutatur in -Ǝ (e-), quod vide.

-I (I-), stirps pronominalis apud Umbros (vide -Ǝ) unde IRER, ISIR, ISO, ꓘƎꓘI (isek), ꓘƎꓕI (itek), ꓘVИI (inuk), ꓘƎꟽVИI (inumek), ƎꓭI (IFE) = *ibi*.

I, nota numeralis apud Oscos, = rom. I, in inscr. n. 2797 (IIII = *quatuor*), n. 2806 (IIXↃ = *CXII*), n. 2901 (XIX). Similiter in nummis marsicis apud Carelli, IIII (tab. CCI n. 10), XI (tab. CCII n. 37), IIIΛX (tab. CCII n. 33); et in nummis Rheginis apud eundem, III (tab. CXCIX n. 103-106), IIII (tab. CXCVIII n. 94 sq., n. 108-126). Adde n. 2883, et cf. n. 2756.

-I (I-), stirps pronominalis apud Oscos (vide Ǝ-), in voc. IZIC = *is*, ꓘꟻꓤꟻ (IDIC), ꓘꓤꟻ (iak), IOC, ꓘVꟻ (iúk), IONC, ꟽꟻИꟻ (inim) = *enim*, ꟽVꓤꟻꓘꟻ (isidum) = *idem*, Пꟻ (ip) = *ibi*.

I, nota numeralis apud Etruscos, = rom. I. Est nota assis (libra, pondus) in nummis qui pertinent ad *Clusium* (n. 476), ad *Volaterras* (n. 303), ad *Hadriam* Piceni (n. 2684). Cf. *Aes grave* Musei Kircher. cl. I tav. II n. 1-5, tav. III b n. 1, tav. IV n. 1, tav. VI n. 1, tab. VIII n. 2 sq., cl. II tav. II n. 6, tav. III n. 1, cl. III tav. IV n. 1, 1 *a*, 1 *b*, tav. V n. 1, tav. VI n. 1, tav. VIII n. 7 sg., tav. X n. 1 sq., cl. inc. tav. I n. 1, tav. suppl. n. 5 ad dext. — Saepissime invenitur in titulis etruscis, ex. gr. IIIΛ = *VIII* (n. 2082), IIIIIIXXX↑ = *LXXXVI* (n. 2406) cet.

§ 2. Litera I legitur etiam in vase volcente n. 2241 *a*. Cf. denique inscr. etr. n. 813, 823 (?), 2622.

. . AI (ia . .), in operculo ossuarii clus. n. 810.

IABVSCE, *Iabusco* vel *Iapudisco* (Iapygico?), dat. sg. 2 decl. apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 117, II 157). Tab. eugub. VII a 12: IABVSCE · NOMNE = *Iapudisco nomini* (Aufr et Kirch. II, 285); vel *Iapygico nomini* (Grotefend *Rud. l. u.* IV, 21). Vide vocc. sqq.

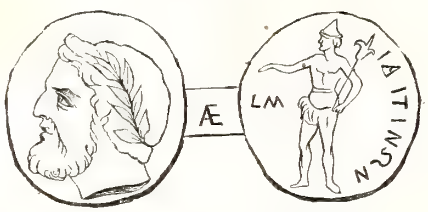
IABVSCER, *Iabusci* vel *Iapudisci* (Iapygici?), = IAPVSCER, adiect. genit. sg. 2 decl. (Aufr. et Kirch. I 118, II 157, 255). Tab. eugub. VI b 54, 59 et VII a 12: IABVSCER · NOMNER = tab. VII a 48 IAPVSCER · NOMNER h. e. *Iapudisci nominis* (Aufr. et Kirch. II 275, 285) vel *Iapygici nominis* (Grotefend *Rud. l. u.* IV, 21 sqq.).

IABVSCOM, *Iabuscum* vel *Iapudiscum* (Iapygicum?), antiquiori orthographia ꟽVꓘ✱VꟼAI iapuzkum = IAPVSCO (cf. IABVSCER = IAPVSCER), ab iabus et suff. co, adiect. acc. sg. n. 2 decl. (Aufr. et Kirch. I 55, 117, II 157, 255). Tab. eugub. VI b 58: IABVSCOM · NOME = *Iapudiscum nomen*, vel *Iapygicum nomen*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 22.

IAETA, urbs mediterranea Siciliae in vertice montis, qui dicitur *Iato*, ubi nunc ecclesia *di S. Cosmano* s. *de' SS. Cosma e Damiano* (duca di Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 77). Steph. Byz.: Ἰαιτία, *πόλις Σικελίας· Φίλιστος Σικελικῶν. τὸ ἐθνικὸν*, Ἰαιτῖνος; et Ἰεταί, *φρούριον Σικελίας, θηλυκῶς· Φίλιστος ἕκτῃ. τὸ ἐθνικὸν* Ἰεταῖος. Cf. Sil. Ital. XIV, 271 « celsus Ietas ». Incolae appellantur

Ietenses (Plin. III, XIV, 5) vel Ietini (Cic. in Verr. act. II, III, 43 ed. Orell.; alii legunt Letini vel Netini), gr. Ἰαιτῖνοι (Diod. XXII, x, 4), in nummis n. 3075 IAITINΩN et IAITANΩN, genit. plur.

IAIↃ (iafc), comparandum cum pronom. umbr. EAF = *eas* et osc. ꓘꓤꟻ (iak) = *hanc*, invenitur in tabula marrucina n. 2741 lin. 8. Cf. tamen voc. ΛↃINII (agine).

ꓘOIIIIAI (iaiiiios?), in lapide vicetina n. 21.

IИIAI (iaini), *Iainia*, nomen mulieris, in ossuario perus. n. 1612. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 279 ad n. 264

Iainius est gentilitium rom. in titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 255, 8.

ꓘꓤꓷ (iak), *hanc*, pronom. demonstr. fem. acc. sg. (cf. IOC = *hunc*), in lapide samnitico n. 2873 ter lin. 3. Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 2.

IACCHVS, Ἴακχος, nomen Bacchi, ab ἴα et ἰάκχω (ἰακχέω, *clamo; ἰακχὴ, clamor*). Gloss. apud Labb.: « Iacchus, Διόνυσος ». Virg. *Ecl.* VII, 61: « Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho »; et *Georg.* I, 166: « et mystica vannus Iacchi ». Ovid. *Metam.* IV, 15: « Nycteliusque, Eleleusque parens, et Iacchus, et Evan ». Cf. Virg. *Ecl.* VI, 15, Sil. Ital. XII, 526, Colum. X, 309, inscr. apud Orell. n. 2361 nt. 3, et *Thes. gr. ling.* s. h. v. — Iaccus est cognomen rom. in titulo apud Grut. 879, 13 (C · MARIVS IACCVS).

IACTVARIVS (iacturarius?), qui frequenter iacturam patitur, i. *damnum*. Gloss. Isid.

IACTVRALIS, *damnosus*, adiect. Gloss. apud Labb.; « Iacturale, ἐπιζήμιον ».

IACTVRARIVS. Vide IACTVARIVS.

IACVLAMENTVM, *iaculum*, subst. n. apud Non. XVIII, 30 = pg. 556.

ꟼꓢИꓲꓘꓤꓲ (ialins), in titulo sepulcrali n. 1870.

IANA, eadem quae *Diana* et *Luna* (vide DEANA, et cf. IANVS). Varro *De r. r.* I, 37: « Ianam [lunam] »; ubi Gesner *lunam* veluti glossam inclusit. Macrob. *Sat.* I, 9: « Pronuntiavit Nigidius *Apollinem* Ianum esse, *Dianam*que Ianam; apposita *d* littera, quae saepe *i* litterae causa decoris apponitur; ut *reditur*, *redhibetur*, *redintegratur* et similia ».

IANALIS. Vide IANVS.

IANEVS, *ianitor*. Paulus pg. 103. Vide IANITOS.

IANIGENA. Vide IANVS.

IANICVLARIS. Vide IANICVLVM, quod sequitur.

IANICVLVM, Ἰανοῦκλον ὄρος (Plutarch. in *C. Mar.* XLII, 3) vel Ἰάνουκλος λόφος (App. *De bell. civ.* I 68, III 91) et simpliciter Ἰάνουκλος (App. op. cit. I 71, III 94), vel Ἰανίκουλον (Dio XXXVII 27 et XLVI 44), hodie *Montorio*, unus ex urbis Romae collibus trans Tiberim, ubi olim fuit Ianiculum oppidum, ita dictum ab Iano. Aliam originem tradit Paulus pg. 104, ab *ianua*: « Ianiculum dictum quod per eum Romanus populus primitus transierit in agrum Etruscum ». Liv. I, 33: « Ianiculum quoque adiectum; non inopia loci, sed ne quando ea arx hostium esset. id non muro solum, sed etiam, ob commoditatem itineris, ponte sublicio, tum primum in Tiberi facto, coniungi urbi placuit ». Ovid. *Fast.* I 245:

« Arx mea collis erat, quam cultrix nomine nostro
Nuncupat haec aetas, Ianiculumque vocat ».

Et Martial. *Epigr.* IV, 64:

« Iuli iugera pauca Martialis
Longo Ianiculi iugo recumbunt,
Hinc septem dominos videre montes,
Et totam licet aestimare Romam ».

Ianalis adiectivum est ad Ianum pertinens. Ovid. *Fast.* VI, 165:

« Virgaque Ianalis de spina ponitur alba,
Qua lumen thalamis parva fenestra dabat ».

Ianigena idem ac *Iano genitus*. Ovid. *Metam.* XIV, 381: « Dum mihi Ianigenam servabant fata Canentem ». Cf. Virgil. *Aen.* VIII, 358, et vide IANAL.

IANITOS, *ianitor* (ianuae custos), subst. m., apud veteres, teste Varr. *De l. l.* VII, 27 pg. 130. Cf Orat. *Od.* III, XI 16, XIV 23; Aufrecht et Kirchhoff I, 106.

IANKOVE (iankove)? et IANKOVEII (iankoveii)?, in quibusdam nummis argenteis n. 64.

IANTVLLA, diminut. ianthi, est cognom. muliebre in ara marmorea apud Grut. 36, 17 (VIBIANA IANTVLLA).

IANVAL, libi genus, quod Iano tantummodo libatur. Ita Paul. pg. 104. Cf. Ovid. *Fast.* I, 127.

IANVALIS porta fuit Romae sub radicibus collis Capitolini (Nibby *Mura di Roma* pg. 69). Varro *De l. l.* V, 165 pg. 64: « Tertia est Ianualis (*porta*) dicta ab Iano; et ideo ibi positum Iani signum; et ius institutum a Pompilio, ut scribit in Annalibus Piso, ut sit aperta semper, nisi quom bellum sit nusquam. Traditum est memoriae, Pompilio rege fuisse opertam, et post Tito Manlio consule bello cartaginensi primo confecto, eodem anno opertam et apertam ».

IANVARIVS, Ἰανουάριος, mensis priscis Romanis undecimus, a Numa primo loco positus vel plane cum Februario decem mensibus priscis additus, uti narrat Plutarchus in *Numa* XVIII, 4 sq., cuius verba sunt: Μετεκίνησε δὲ καὶ τὴν τάξιν τῶν μηνῶν· τὸν γὰρ Μάρτιον πρῶτον ὄντα τρίτον ἔταξε, πρῶτον δὲ τὸν Ἰανουάριον, ὃς ἦν ἑνδέκατος ὑπὸ Ῥωμύλου, δωδέκατος δὲ καὶ τελευταῖος ὁ Φεβρουάριος, ᾧ νῦν δευτέρῳ χρῶνται. Πολλοὶ δὲ εἰσιν, οἱ καὶ προστεθῆναι τούτους ὑπὸ Νομᾶ τοὺς μῆνας λέγουσι, τόν τε Ἰανουάριον καὶ τὸν Φεβρουάριον, ἐξ ἀρχῆς δὲ χρῆσθαι δέκα μησὶν εἰς τὸν ἐνιαυτόν. Ab Iano nomen habuit (Plutarch. in *Numa* XIX, 8: Ὁ δὲ πρῶτος Ἰανουάριος ἀπὸ τοῦ Ἰανοῦ. Cf. *Quaest. rom.* cap. 19, et *Parall.* cap. 9). Cf. Ovid. *Fast.* I, 64 sqq., 169 sqq.; et Colum. XI, II, 3 sqq.; Io. Lyd. *De mens.* pg. 50 sqq. — Ianuarius est quoque gentilitium in lapidibus rom. frequentissimum (vide IENVARIVS).

IANVS, Ἴανος, idem ac Apollo sive Sol, e rad. sanscr. div (splendere), quasi Dianus, ut IANA = DIANA vel Diviana, non ab *eundo*, quasi Eanus, quia semper movetur (Nigidius apud Macrob. *Sat.* I, 9, et Cic. *De nat. deor.* II, 27). In lapidibus memoratur IANVS PATER (Orell. n. 961, 1583, 1798, 2270; cf. Marini *Arvali* pg. 366), et IANVS PATER AVG*ustus* (Orell n. 1584, Henzen n. 5739). Cf. Ianuspater apud A.

Gell. V, 12, Ianus Quirinus apud Macrob. *Sat.* I, 9, custos homine Ianus (Virg. *Aen.* VII, 610), Ianique bifrontis imago (Virg. *Aen.* VII, 180). Cf. Io. Lyd. *De mens.* pg. 50 sq., et vide Forcell. *Lex.* s. h. v.

§ 2. Ianus, rex Italiae antiquissimus, qui regnavit in Latio et in agro Romano (vide IANICVLVM). Virg. *Aen.* VIII, 358 sq.:

« Hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit arcem:
Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen ».

Ubi Servius: « Ianus in Ianiculo habitavit, qui quod una navi exul venit, in pecunia eius ex una parte Iani caput, ex altera navis signata est ». Vide Forcell. *Lex.* s. h. v.

IANVSPATER. Vide IANVS § 1.

IAOLENA, *Iarolena*, nomen mulieris in titulo sepulcrali apud Marini *Arv.* pg. 341 (IAOLENAE · THYCENI).

?ƆqᑫЯI (iaprc), in operculo ossuarii etr. n. 455. Cf. Iabolenus, Iabolena et Iabolina apud Gruterum.

IAPYGIA, Ἰαπυγία (Strab. V, I 3 et alibi; Heracl. *De reb. publ.* cap. 27; Clearch. Solens. *Vitar. fragm.* n. 8), pars Apuliae, quae et Messapia dicitur, ubi olim tredecim urbes fuere; inde praeter Tarentum et Brundusium nonnisi oppidula (Strab. VI, III, 4). Secundum Antiochum (apud Strab. VI, I 4 et II 15) contra Italiam sita est, et occidentem versus sequitur post Metapontum. Nomen habuit ab Iapyge Daedali filio rege (Plin. III, XVI, 3). Ovid. *Metam.* XV, 703: « Linquit Iapygiam, laevaque Amphissia remis Saxa fugit. Aristot. fragm. n. 157 (*Fragm. histor. graec.* II, 153 ed. Paris.): Κρῆτας φασὶν εὐξαμένους ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι, τοὺς δὲ πεμφθέντας, ὡς ἑώρων οὐδεμίαν οὖσαν εὐπορίαν, αὐτόθεν εἰς ἀποικίαν ὁρμῆσαι· καὶ πρῶτον μὲν ἐν Ἰαπυγίᾳ κατοικῆσαι, ἔπειτα τῆς Θράκης τοῦτον τὸν τόπον κατασχεῖν, ἀναμεμιγμένων αὐτοῖς Ἀθηναίων. Et fragm. n. 247*a* (op. cit. II, 179): τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰόνιον Χῶνες τὴν καλομένην Σύρτιν [lege Σῖριν vel Σιρῖτιν]· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες Οἰνωτροὶ τὸ γένος. — Populi appellantur Iapyges (Aul. Gell. II, 22), gr. Ἰάπυγαι, vel Ἰάπυγες (Thucyd. VII, 33, 57; Aristot. fragm. n. 233; Diod. Sic. XI 52, XX 35, XXI 4; Polyb. II, XXIV, 11), qui usque ad Dauniam, et olim Crotonem (Strab. VI, I, 12), incolebant. Strab. VI, III, 2: Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρησσῶν. — Promontorium Iapygium (eius accolae Salentini; cf. Polyb. X, I, 8, Strab. VI, III, 1, et Ptol. III, 1: Ἰαπιγία ἄκρα ἡ καὶ Σαλεντίνη), quod Graeci Acran Iapygiam vocant (Plin. III, XVI, 2), ἄκραν Ἰαπυγίαν (Strab. II, V 20, V, I 2, VI, I 7; Thucyd. VI 30, 34, 44, VII 33), Italiae verticem in duos secat (Strab. II, I, 8). Cf. Strab. II, V 20; Thucyd. VII 33 (νήσους Ἰαπυγίας). Vide *Iapidia*, *Iapix* et *Iapys* in Forcell. *Lexico*, et cf. Steph. Byz. s. v. Ἰάποδες et Ἰαπυγία.

ꟿVƆI‡V1ЯI (iapuzkum), *Iabuscum* vel *Iapudiscum* (Iapygicum?), adiect. acc. sg. n. 2 decl., recentiori orthographià IAPVSCO = IABVSCOM, genit. sg. IABVSCER sive IAPVSCER, ab iapuz et suff. co (Aufr. et Kirch. I 55, 163). Tab. eugub. Ib 3: ꟿƎꟿVИ : ꟿVƆI‡V1ЯI (iapuzkum numem) = tab. VIa 58 IABVSCOM · NOME, et tab. VIIa 47 IAPVSCO · NOME h. e. *Iapuscum* vel *Iapudiscum nomen*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 8.

IAPVSCER, *Iapusci* vel *Iapudisci* (Iapygici?), adiect. genit. sg. 2 decl. (= IABVSCER), ab iapus et suff. co (Aufr. et Kirch. I 55, II 255). Tab. eugub. VIIa 48: IAPVSCER · NOMNER · NERF = *Iapudisci nominis principes*.

IAPVSCO, *Iabuscum* vel *Iapudiscum* (Iapygicum?), adiect. acc. sg. n. 2 decl., pro iapuscom = IABVSCOM et antiquioribus literis ꟿVƆI‡V1ЯI iapuzkum, ab iapus et suff. co (Aufr. et Kirch. I 55, 117, II 255 sq.). Tab. eugub. VIIa 47: IAPVSCO · NOME = *Iapudiscum nomen*.

IAPOXPOΥΣ, *sanguicolor*, apud Italos. Hesych. *Lexic.* II, 11: Ἰαροχρεῖαν, τὴν ὀσφυν. Ἰταλοί. Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

?ƎᒧƎЯI (iavlv), in titulo etr. n. 2364.

IBEI, *ibi*, adverb. loc., fortasse ab antiqua dativi forma, secundum Lindemann (*De adverb. lat.* pg. 5 sq.). In tabula genuate (App. n. I) lin. 10, 11, 14, 15, 17, 19: IBEI · TERMINVS · STAT. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 28: EXSTRAD · QVAM · SEI · QVID · IBEI · SACRI · EST. Plebisc. *de Thermens.* (App. n. LXI). col. 2.ª lin. 9 sq.: QVOVE IBEI MEILITES HIEMENT. Adde Leg. *de Gallia cisalp.* (apud Marini *Arvali* pg. 108 sq., De Lama *Tav. legislat.* etc., Zell n. 1683) cap. 21 sq., et Ennii *Ann.* vs. 261: « Dum censent terrere minis, hortantur ibei sos ».

IBERINA, est nomen mulieris (ex Iberia) apud Iuven. VI, 53.

ʽΥΒΛΩΝ. Vide HYBLON.

IBVS pro *iis*, scribit Nonius VIII, 21 = pg. 486, minus latinum putat consuetudo, quum veterum auctoritate plurimum valeat. Titinnius Gemina [vs. 59 ed. Ribbeck]: *En ecastor, si moratae sitis ambae ibu' pro ut ego moribus.* Plautus Milite [I, I, 74]: *Latrones, ibus denumerem stipendium.* Pomponius Pappo agricola [vs. 103 sq. ed. cit.]: *Nunc quando voluisti facere, fac voluptati sies Ibus.* — Plaut. *Truc.* I, II, 14: « Ibi est ibus pugnae et virtuti »; et *Rud.* prol. vs. 73: « navis confracta 'st ibus ». Vide IIBVS.

IGGERVNT, *ingerunt*, ab ingero, antiquo scribendi more. Vide AGGENS.

IGILIVM, insula parva in mari Mediterraneo, prope Etruriam (Mela II, VII, 19). Hodie dicitur *Giglio*. Antonini *Itiner.* pg. 514: « Insula Igilium a Cosa stadia XC ». Aegilium audit Plin. III, XI, 2.

IGITVRVIVM, oppidum Italiae, cuius meminit Liv. XLV, 43 (« accusantibusque custodiam Spoletinis, Igiturvium reges traducti »), ubi fortasse legendum Iguvium, quod vide.

IGNARVRIS, *ignarus*, adiect. (vide GNARVRIS = *gnarus*). Plaut. *Poen.* prol. vs 47: « aeque ut mecum sitis ignarures »; ubi alii legunt gnarures. Gloss. apud Labb.: « Ignarures, ἀγνοοῦντες; - ἀγνοῦντες, ignarures ».

IGNAVIO, *ignavum reddo*. Accius [*Aen.* vs. 9 ed. Ribbeck pg. 237] apud Non. II, 441 = pg. 123: « sed saepe ignavit fortem in spe expectatio ».

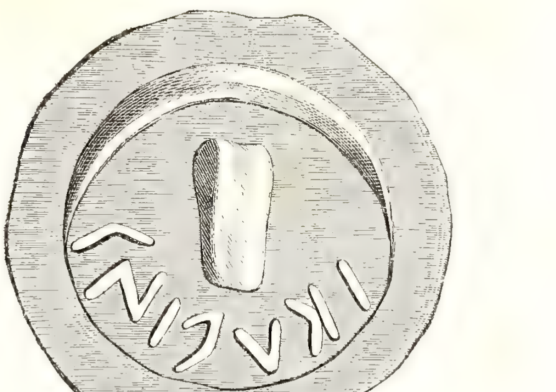
IGNIA, vitium vasorum fictilium. Ita Paul. pg. 105. Döderlein *Syn. und etym.* VI, 103 hanc vocem comparat cum Hesychii glossa (II, 38) Ἴκνυον· κόνιον, σμῆμα. Cf. Gloss. apud Labb.: « Ignia, νοτία, φυκίασις ».

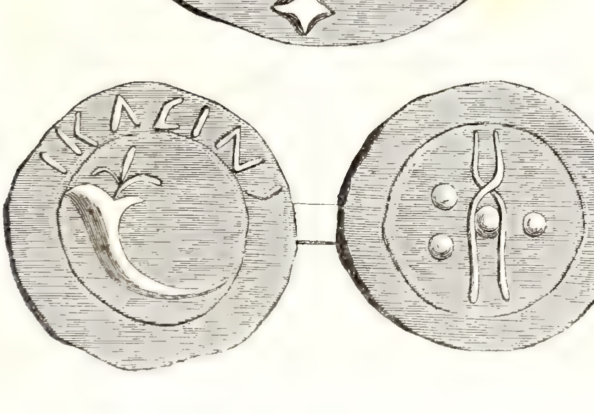
IGVVIVM, Ἰγούιον (Strab. codd. V, II, 10 Ἴτουρον; Ptolem. codd. III, 1 Ἰσούιον), oppidum Umbriae, nunc *Gubbio;* fortasse ita dictum ab Iove, quasi Διὸς πόλις (Pott *Etym. forsch.* II 200). Sil. Ital. VIII, 456 sq. (codd. *Ingenium, Igninum, Inginium, Inginum*):

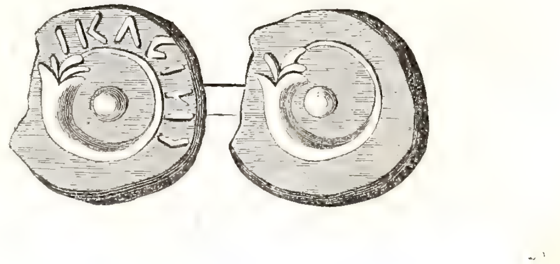
> « Hispellum, et duro monti per saxa recumbens
> Narnia, et infestum nebulis humentibus olim
> Iguvium ».

Cic. *ad Att.* VII, 13 = n. 307: « Quid agat Domitius in Marsis, Iguvii Thermus, P. Attius Cinguli ». Caes. *De bell. civ.* I, 12: « Interea certior factus, Iguvium Thermum praetorem cohortibus quinque tenere, oppidum munire, omniumque esse Iguvinorum optimam erga se voluntatem, Curionem cum tribus cohortibus, quas Pisauri et Arimini habebat, mittit. Cuius adventu cognito, diffisus municipii voluntate Thermus, cohortes ex urbe educit, et profugit: milites in itinere ab eo discedunt, ac domum revertuntur. Curio omnium summa voluntate Iguvium recipit ». Tab. Peuting. segm. IV*f*: « Iovis penninus id e. Agubio »; Liv. XLV, 43 « Igiturvium » pro Iguvium? Inscr. apud Henzen n. 7002: M · VTTEDIO | SALLVBIANO | C · PETILIO | AMANDO | DOMO IGVVIO VE|TERANO LEG · XIIII | GEMIN · DECVRIONI | COLON SALONITAN | QVAESTORI PONTIFI|CI · PETILIA | SECVNDINA | CONIVX. Cf. Sisenna apud Non. II, 2 = pg. 68, et Avellini *Ital. vet. num.* pg. 58. — Incolae dicti sunt ƧVИIƆVKI (ikuvinus) = IOVINVR et IIOVINVR in tabulis ad Iguvium inventis, h. e. Iguvini (Caes. loc. cit.; Plin. III, XIX 2, XV, VII 6, et XXIII, XLIX 2; inscr. apud Grut. 347, 1 = Henzen n. 6747; et cf. Orell. n. 98), vel Iguvinates (Cic. *Balb.* cap. 20: « Dicat, neque Iguvinatium, neque Camertium foedere esse exceptum »). Nummi autem eugubini n. 79, quorum aliquot ab eruditis in dubium vocati sunt, exhibent formas ᑉNIƆVKI (n. 79 *a, b, b* bis, *b* ter), ᑉNIƆVKI (n. 79 *d*) et ᑉИIƆVKI (n. 79 *e, f*), vel INIƆVKI (n. 79 *a* bis, *b* quater, *c*), IИIΞVKI (n. 79 *e* bis, *g*), IKVFINI (n. 79 *d*) et IKVVIN? (n. 79 *h*); in quibus notanda est

litera N saepius more romano, non umbrico conversa, et litera ʳ vel < = s [?] (cf. Lepsius *Inscr. umbr. et oscae* pgg. 98-102, Lanzi II 647 sg. = 558 sg., Grotefend *Rud. l. u.* I, 5). De adiectivo Iguvinus -a -um (ikuvinu, iovino, iiovino) vide ƧИIƎVKI ikuvins.

IDEM, *eidem* (iidem), pronom. demonstr. nominat. pl. apud veteres, teste Prisciano pg. 298 = 737 P., cum quo consentit codicum antiquorum scriptura, de qua Maius *Class. auct.* I 397, II 210, et Wunderus *Lect. cod. Erf. Cic.* pg. XIII. Inscr. campana apud Mommsen n. 4488: P · AVRVNCVLEIVS | D · F | C · MINVCIVS · C · F | THERMVS · IIVIRI | VIAM · LAPID · SILIC | EX · D · D · P · P · STERN | CVR · IDEMQ · PROB. Osann *De pron. tertiae pers.* pg. 92: « Ita passim Cod. Med. Cic. *Epist.* v. c. *ad Att.* X, 8, 15, *ad Fam.* I, 1, 3; constanter Cod. Vatic. saec. fere XI scriptus, quo Ciceronis *Philippicae* continentur, teste Deicks *De Cic. Phil. Cod. Vatic.* Monasteri 1844 p. 15 ». Adde Cic. *De republ.* I, 8.

§ 2. *Eidem*, dat. sg. m. Inscr. apud Grut. 964, 9: P · CAECILIVS · P · Ɔ · L · PROTVS | FECIT · SIBI · ET | CAECILIAE · P · Ɔ · L · SPERATAE | CONLIBERT · IDEM · CONIVGI | BENE · MERENTI etc.

§ 3. Idem pro *item*, in titulo sepulcrali apud Orell. n. 2691, et in tab. XXII lin. 12 fratr. Arval. apud Marini pg. CXXVIII (cf. pg. 160). Vide IDEN § 2.

IDEN, *idem*, pronom. demonstr. m. nominat. sg., in lapide Eburodun. apud Mommsen *Inscr. Helvet.* n. 134. Vide IDEM § 3.

§ 2. Iden pro *item*, adverb. Inscr. perus. apud Fabr. cap. II n. 22 pg. 66 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 535 n. 169): TI · CLAVDIO · THALLO | TI · CLAVDIVS · ZOSIMVS | IDEN CLAVDIA TYCHE | FECERVN | BENEMERENTI | PATRONO | IDEN CLAVDIVS | PRIMITIVS IDEN | CLAVDIVS IANVARIVS.

ꓘIꓩIꓩ (ídík), et IDIC, *id*, pronom. demonstr. n. nominat. et acc. sg., = umbr. ꓘƎЯƎ er-ek (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 57 sq. et s. 60; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Kirchhoff *Das stadtrecht von Bantia* s. 52 et 65; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 87, 134, 139, 166, II 55, 160 nt. 1, 222; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, V 2; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 342). Cipp. abell. n. 2783 lin. 17 sq.: ꟽVDƎT · ꓘIꓩIꓩ · ꟽIꓩIꟽ [· ꟽVꓘ]ꓘAꓤꓘAꓤƧ · ꓘIꓩIꓩ (ídík sakaraklúm íním ídík terúm) = *id sacellum et ea terra* (cf. Mommsen s. 119, Huschke s. 34, Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85). Tab. Bant. n. 2897 lin. 9 sq.: SIOM · DAT · EIZASC · IDIC · TANGINEIS | DEICVM = *se de illis id sententiae dicere* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87; cf. Mommsen s. 46, Aufr. et Kirch. II 133 nt. 1, et Huschke s. 65). Adde eiusdem tabulae lin. 6 sq.: INIM · IDIC · SIOM · DAT · SENATE[IS] TANGINVD etc. *et id se de senatus sententia* etc. Cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 151, *In cipp. osco-abell. div.* pg. 41, *In comm. V exc.* pg. 29, et *Lex. osco-lat.* pg. 40 (« acceperim pro ἰδιῶς = *privatim, seorsim* ») et Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 310 (« idic a gr. εἰδικὸς, *specialis* »).

IDMON, Turni nuntius, apud Virg. *Aen.* XII, 75 sq. (« Nuntius haec Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refer »).

IDVARE, *dividere*, Etruscorum lingua. Macrob. *Sat.* I, 15: « Sunt qui aestiment idus ab ove iduli dictas, quam hoc nomine vocant Tusci, et omnibus idibus Iovi immolatur a flamine. Nobis illa ratio nominis vero propior aestimatur, ut idus vocemus diem qui dividit mensem, iduare enim etrusca lingua *dividere* est ». Cf. osc. ꓤAVꓵIꓕIƎ (eítiuvad) = *pecuniā*.

IDVARIVS, adiect. ad idus pertinens. Iduarii sunt qui feneratorum tabulas conficiebant, in quibus perscribebatur pecunia fenori locata, et idibus recepta (Forcell. *Lex.* s. h. v.). Cf. inscr. apud Grut. 478, 9 (Orell. n. 4053). Est etiam cognomen rom. apud Donat. 401, 3 (L. Faenius Iduarius).

IDVLIS, *ovis*, subst. fem. apud Etruscos, teste Macrob. *Sat.* I, 15 (vide IDVARE). Paulus pg. 104: « Idulis *ovis* dicebatur, quae omnibus idibus Iovi mactabatur ». Fest. *Qu.* XIII, 28 pg. 290: « Sacram viam quidam appellatam esse existimant, quod in ea foedus ictum sit inter Romulum ac Tatium. quidam, quod eo itinere utantur sacerdotes idulium sacrorum conficiendorum causa ». Ovid. *Fast.* I, 56: « Idibus alba Iovi grandior agna cadit ». Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 15.

IDVS. Vide EIDVS et ITVS.

IDVVS, *divisus*, adiect. Macrob. *Sat.* I, 15: « *vidua* quasi valde idua, id est, *valde divisa* ».

IEI, *ii*, pronom. demonstr. nominat. pl. apud veteres (vide EIS § 2, et IEIS). Plebisc. de Thermensibus (App. n. LXI) col. 1.ª lin. 8 sq.: IEI OMNES POSTEREIQVE EORVM THERMESES MAIORES PEISIDAE LEIBERI AMICEI SOCIEIQVE POPVLEI ROMANI SVNTO; lin. 19 sq. et 33 sq.: QVODQVE EARVM RERVM IEIS CONSVLIBVS IEI HABVERVNT POSSIDERVNT VSEI FRVCTEIVE SVNT; col. 2.ª lin. 4 sq.: VTEI IEI EOS RECVPERARE POSSINT; lin. 16: IEI DENT. Lex de *Gallia cisalp.* (apud De Lama *Osservaz.* etc., Zell n. 1683) cap. 30: NISEI · IEI · QVOS · INTER · ID · IVDICIVM · ACCIPIETVR. Adde leg. *de scrib. viat.* cet. col. 1.ª lin. 8 apud Grut. 628-629 (Murat. pg. 681, Zell n. 1681). — Hinc IEIS = *iis*, quod vide.

§ 2. Iei pro *ei*, dat. sg., invenitur in lege cit. *de Gallia cisalp.* cap. 21 sq.

ƧIƎI (ieiis), fortasse *Iegius* vel *Heius*, gentilitium samniticum, in aureo nummo n. 2855 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 152). Cf. Δεκμος ΕΙΟΣ Παχιου apud Giovenazzi *Aveia* pg. CXXIV, et L · HEIOLEIVS in titulo campano apud Grut. 59, 8.

IEIS, *ii*, pronom. demonstr. nominat. pl. (vide EIS § 2 et IEI) apud veteres. Tab. puteolana apud Grut. 207 (Mommsen n. 2458) col. 3.ª lin. 12: QVOD · IEIS · INPROBARINT · INPROBVM · ESTO.

§ 2. *Eis* (iis), abl. plur., unde IEISDEM = *eisdem* (iisdem). Plebisc. de Thermens. (App. n. LXI) col. 1.ª lin. 8: QVEIQVE AB IEIS PROGNATI SVNT; lin. 11 sq.: ITAQVE IEIS OMNIBVS SVEIS LEGIBVS THERMENSIS MAIORIBVS PISIDEIS VTEI LICETO; lin. 18 sq.: IEIS CONSOLIBVS, et lin. 20 (et col. 2.ª lin. 25): IEIS CONSVLIBVS; lin. 21, 22, 27: DE IEIS REBVS; lin. 37 sq.: ITEMQVE IEIS EA OMNIA HABERE POSSIDERE VVTEI FRVEIQVE LICETO; col. 2.ª lin. 17: AB IEISVE AVFERATVR; lin. 34: EA LEX IEIS PORTORIEIS CAPIVNDEIS ESTO; et lin. 35: DVM NE QVIS PORTORI AB IEIS CAPIATVR. Lex *de Gallia cisalp.* (apud De Lama *Osservaz.* etc., Zell n. 1683) cap. 20: EX · IEIS, et IEIS · NOMINIBVS; cap. 22: DE · IEIS · REBVS. S. C. *de ludis saec.* (Grut. 328): SPECTARE · LICEAT · IEIS etc. S. C. *de Tiburt.* (App. n. XXXVIII) lin. 11: DE · IEIS · REBVS. Lex *Iulia municip.* (apud Mazochi *Tab. heracl.* pgg. 351, 374) cap. 3: IN IEIS · VIEIS, et EXVE · IEIS · LOCEIS; cap. 4: IN · IEIS · LOCEIS · INVE · IEIS · PORTICIBVS. Adde leg. *de scrib. viat.* cet. col. 2.ª lin. 28 apud Grut. 628-629 (Murat. pg. 681, Zell n. 1681). Cf. Grut. 436, 2 et 3, et Orell. n. 546.

IEISDEM, *iisdem*, pronom. demonstr. abl. plur. ab IEIS = *iis* (vide IEI = *ii*). Lex *Iulia municip.* (apud Mazochi *Tab. heracl.* pg. 384) cap. 4: ITA · VTEI · QVOQVE · EORVM EX · LEGE · LOCATIONIS · IEISDEM · VTEI · FRVEI · LICEBIT.

?AINVI∃I (ieiunia), in ossuario etr. n. 704.

?AIΓK∃I (iekria), in ossuario etr. n. 268. Cf. Passeri *Paralip.* pg. 133.

⅃∃I∃M∃I (ieneiel), quod legitur in hypogei tarquin. inscr. n. 2308, Sec. Campanario est nomen mulieris (*Giorn. arcad.* LXXVII, 284). Cf. Ƨ∃IIM∃I (ieniies), quod sequitur.

Ƨ∃IIM∃I (ieniies), quod legitur in hypogei tarquin. inscr. n. 2304, comparatur cum ⅃∃I∃M∃I (ieneiel). Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII, 281, qui *Laenius* vel *Lenaeus* nomen virile exponit.

IENTIBVS, *euntibus*, partic. praes. ab *iens*. In cippo marmoreo apud Orell. n. 4358 (Zell n. 1785): IENTIBVS AB VRBE PARTE SINISTRA.

IENVARIVS, *Ianuarius*, unus ex duodecim mensibus (cf. Marini *Arvali* pg. 281). In titulo sepulcr. chr. apud Perret *Catac. de Rome* pg. 190: BONIFATIE · MARITVS | QVE · BIS · A · XXX · M · III | D · VIII · I · | IENV. Ienuaria est nomen mulieris in alio titulo apud eundem pl. XXXIV n. 93, et Murat. 1608, 10.

..ꟼ∃I (iep..), in ossuario perusino n. 1876. Cf. etiam n. 2078.

И∃I∃[Π]∃I (iepeien), in lapide sabellico n. 2848 lin. 2. Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 237 est subst. dat. sg. 3 decl., ab ἴπω, ἴπτω, ἴπομαι (nocere), = *in detrimentum, in fraudem*.

Iꟼ∃I (iepi), vox umbrica originis et significationis ignotae, quae invenitur in tab. eugub. III, 21 (cf. Aufr. et Kirch. II, 371). Grotefend *Rud. l. u.* VII 28 et 30 *dehinc* exponit, = VDꟼ∃I (iepru), quod sequitur. Gorio *Mus. etr.* I, LXI est rom. *pinguis*, a gr. πίων.

VDꟼ∃I (iepru), adiectivum umbricum originis et significationis ignotae, quod legitur in tab. eugub. IIa 32 (cf. Aufr. et Kirch. II, 371). De Grotefendii interpretatione vide Iꟼ∃I (iepi).

IER, *ibis*, futur. 2 pers. sg. apud Umbros, e rad. I-, rom. *i-re* (Aufr. et Kirch. I 33, II 35; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 34 sq.). Tab. eugub. VIb 54: NOSVE · IER · EHE · ESV · POPLV = *nisi ibis ex hoce populo.* — Lanzio I 269 = 288 ier (pro iere) est *ire*, et Grotefendio *Rud. l. u.* VI 25, VIII 37 gr. subiunct. ἴῃς = *eas*. — Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 24.

IERVNT et iere, *iverunt* et *ivere*, apud Livium. Cf. Drakenborch ad Liv. XLV, II, 7.

∃OƧ∃I (iesthe), *—ius*, gentilitium etr. in tegula n. 833. Cf. Lanzi II 354 = 283 ad n. 42.

ꓘꟼVX∃I (ietupk), in vase mediolanensi n. 11. Cf. Mommsen *Die nordetr. alph.* s. 217 sq.

ƧVT∃Ǝ∃I (ievetus), ita appellatus (in gemma etr. n. 485) Philoctetes Paeantis filius, opera Machaonis medici sanatus, fortasse ab ἰάομαι, unde ἰατὸς (curabilis, sanabilis), ut coniecit Conestabile in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 83 sg.

∃8I (IFE), *ibi*, ut IFONT = *ibi-dem*, adverb. (locat. sg.) e stirpe pronom. I, apud Umbros, ut apud Samnites, quibus est ΠꜰI íp (Aufr. et Kirch. I 25, 33, 95, 133 sq., 150, 152, II 217, 227, 260, 345, 370; Knötel in *Zeitschr f. die alterth.* X = 1852 s. 123; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42 et s. 354; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 424, VI 28; Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 6, 10). Tab. eugub. IIb 12: VꝉD∃8 : ∃8I (ife fertu) = *ibi ferto;* tab. IIb 13: VꝉI∃ƎꟼA ∃8I (ife arveitu) = *ibi advehito;* tab. VIb 39 et 40: IFE · ENDENDV = *ibi imponito.* — Alii aliter interpretati sunt, ut Lanzius II 731 = 639, cui ife videtur usurpatum pro fei vel fi h. e. *fiat*, et Grotefend *Rud. l. u.* V 10, VII 15, cui est *liba*, comparatum cum homerico εἴβω pro λείβω.

IFERI, *inferi*, loci inferi terrae, vel demones. Inscr. apud Gori *Inscr. antiq.* pg. 343 n. 20: C · IVLIVS · C · L | BARNAEVS | OLLA · EIVS · SI QVI | OVVIOLARIT · AD | IFEROS · NON · RECIPIA|TVR.

IFONT, *ibidem*, adverb. ab IFE = *ibi*, et suff. -ont, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 150, 152, II 217, 260, 370). Tab. eugub. VIb 55: IFONT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum*

privatis stato. — Lanzio I 367 = 287, II 822 = 732 est *ibunt*, et Grotefendio *Rud. l. u.* II 12 *inde.*

IZ- = EIZ-. Vide IZIC.

? IИƎZI (izeni), in marmore etr. n. 2077. Cf. Buonarroti *Expl. et coniect. in Dempst.* § XLIV pg. 94, Passeri *Lett. Roncagl.* n. II pg. 382 et n. X pg. 331; Lanzi II 461 = 390 ad n. 463.

IZIC, *is*, pronom. demonstr. masc. nominat. sg. (cf. ꓘIꓤI idík et IDIC = *id*), apud Oscos (Peter *Sprache und schr.* etc. s. 57; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3, 134, 139, 166, II 217, 244, 300; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, V 2; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 31; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 124 et s. 342). Tab. Bantina n. 2897 lin. 7 sq.: IZIC · EIZEIC · ZICEL[EI] | COMONO NI · HIPID = *is illo die comitia ne habuerit* (Kirchhoff s. 66 et 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87; cf. Mommsen s. 145, Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3); lin. 14: IZIC · COMONO NI · HIPID = *is comitia ne habuerit* (Kirchhoff s. 56 et 79, Lange s. 87; cf. Mommsen s. 146, Aufr. et Kirch. I 107 nt. 3); lin. 29: IZIC · POST · EIZVC · TR · PL · NI · FVID = *is post illa tr. pl. ne sit* (Mommsen s. 148, Kirchhoff s. 29 et 80, Lange s. 88, Huschke s. 68); et lin. 30: IZIC · AMPRVFID · FACVS · ESTVD = *is improbe factus esto* (Mommsen s. 148, Kirchhoff s. 31 et 80, Lange s. 88, Huschke s. 68). Invenitur quoque in eiusdem tab. lin. 1. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 et 49 explicat *sic*, et Huschke op. cit. s. 65 sqq. et 85 modo explicat *ubi* (lin. 7, 14), modo *is* (lin. 29 sq.). Cf. Guarini (*Tab. oppid. lex.* pg. 152 et *Lex. osco-lat.* pg. 41), cui izic est adverb. *istic;* et Franchini in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 311 (izic = *specialem*, a gr. ἰδικός).

? AIƎ⅃ITƧꓘBI (ihtstileia), vidit Vermigliolius in vase etr. n. 2608.

A⊗I (itha), comparandum cum AΦI (ipha), legitur in vase volcente n. 2194.

II, *ivi*, ab *eo*. Liv. XLII, 34, ubi cf. Drakenb. « A Ti. Graccho rogatus, in provinciam ii ».

II, *ii*, pronom. demonstr. nominat. pl., in cenothaphiis Pisanis apud Norisium (= Orell. n. 642), ubi etiam IIS pro *iis*.

IIBVS, *ibus* (eis, iis), pronom. demonstr. dat. et abl. plur. Plaut. *Curc.* IV, II, 20: « Eodem hercle vos pono et paro: parissumi estis iibus ». Alii legunt *hibus.*

ƧV⅃VꓘII (iíkúlús), in aere frentano n. 2843 bis. Cf. Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I, 45.

IIOV-. Vide IOV-, -ƎVII iiuv-, -ƎVI (IVV-), -ƎVꓘI ikuv-, et IGVVIVM.

IIOVEINE, *Iguvinae*, = IIOVINE, et antiquiori orthographia ƎИIƎVꓘI ikuvine, adiect. dat. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 6; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20; Aufr. et Kirch. I 111, II 45, 47; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 31). Tab. eugub. VIa 5: TOTE IIOVEINE = *civitati Iguvinae.*

IIOVIE, *Iovio*, adiect. m. vocat. sg. 2 decl., = IOVIE, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 10). Tab. eugub. VIb 35: TEFRE · IIOVIE (= tab. VIb 27 sq. TEFRE IOVIE) h. e. *Tefre Iovie.*

IIOVINA, *Iguvinâ*, = IOVINA et antiquiori orthographiâ AИIƎVꓘI ikuvina, adiect. fem. abl. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 26; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. I 111, II 45, 47, 137. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24). Tab. eugub. VIa 23, 45, 54, 55, 58, VIb 1, 3, 7, 9, 15, 19, 22, 26, 28, 35, 43, VIIa 4, 10, 22, 26, 32, 35, 37, 41: TOTAPER · IIOVINA = *pro civitate Iguvina*, quod Lanzius et Grotefend vertebant pro *tota Iovina* vel *Iguvina* (tribu).

§ 2. *Iguvinam*, = IOVINA pro IIOVINAM, acc. sg. abiectâ litterâ *m* (Lanzi II 753 = 661; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24; Zeyss op. cit. § 21; Aufr. et Kirch. I 110, 115, II 47). Tab. eugub. VIa 31: SALVA · SERITV · TOTA · IIOVINA = tab. VIa 41: SALVA · SERITV · TOTAM IIOVINA h. e. *salvam servato civitatem Iguvinam;* et tab. VIb 31: PIHATV · OCRE · FISI · TOTA · IIOVINA = *piato collem Fisium, civitatem Iguvinam.*

IIOVINAM, *Iguvinam*, = IOVINAM, minus recte IIOVINA, adiect. fem. acc. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Lanzi II 823 = 732; Lassen *Beitr.* etc. s. 26; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; Aufr. et Kirch. I 110, II 45). Tab. eugub. VIa 49, 51, VIb 33, VIIa 16, 29: TOTAM IIOVINAM = *civitatem Iguvinam* (vide TOTAM).

IIOVINAR, *Iguvinae*, = IOVINAR et antiquiori orthographiâ ƧAИIƎVII iiuvinas, adiect. fem. genit. sg. 1 decl. ad Iguvium pertinens (Lanzi II 755 = 663, 765 = 673, 823 = 732; Lassen *Beitr.* etc. s. 26, 30, 54; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19; Aufr. et Kirch. I 104, 106, II 47, 157; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 122). Tab. eugub. VIa 32, 39, 42, 49, 52, VIb 32: TOTAR · IIOVINAR · NOME = *civitatis Iguvinae nomen;* tab. VIb 43, 45, VIIa 3, 6, 10, 19, 21, 24, 26, 32, 35, 37, 41: POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR = *pro populo civitatis Iguvinae;* tab. VIb 61, VIIa 14, 17, 27, 31, 53: POPLE · TOTAR · IIOVINAR = *populo civitatis Iguvinae;* tab. VIIa 28: TOTAR · IIOVINAR NERVS = *civitatis Iguvinae principibus;* tab. VIIa 15, 29: SALVOM · SERITV · POPLOM · TOTAR · IIOVINAR = *salvum servato populum civitatis Iguvinae;* et tab. VIIa 16, 30: SALVOM · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR · NOME etc. = *salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen.*

IIOVINE, *Iguvinae*, = IOVINE vel IIOVEINE et antiquiori orthographiâ ƎИIƎVꓘI ikuvine, adiect. fem.

dat. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Lassen *Beitr.* etc. s. 19, 31 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20; Aufr. et Kirch. I 53, II 45, 147, 190). Tab. eugub. VI a 18, 24, 31, 40, 43, 50, 53, VI b 7, 11, 14, 29, 33, 34, 51, 62, VII a 14, 18, 27, 31: TOTE · IIOVINE = *civitati Iguvinae.* — Lanzius II 823 = 732: « iiovine *per la posizione pare secondo caso; in altri contesti si espone per terzo o sesto caso* ». Cf. Lassen op. cit. s. 39, et Zeyss op. cit. § 24.

IIOVINVR, *Iguvini*, = IOVINVR, antiquiori orthographià ƧVИIƆVꓘI (ikuvinus), incolae Iguvii, ab ƧИIƆVꓘI (ikuvins) = *Iguvinus* (Aufr. et Kirch. I 75, 149, II 271 sq.). Tab. eugub. VI b 62 sq.: ENO | DEITV · ETATO · IIOVINVR = *tum dicito: Itatum Iguvini.* — Lanzio II 823 = 733 est genit. plur., et Grotefendio *Rud. l. u.* V 25 accus. plur.

ꟻIꟻ (iiv), quod invenitur in lapide samnitico n. 2878, Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 150 est homer. ἶφι, *valde, cum vi* (ἴς = *vis*).

IVꟼƎIXOVII (iiuotivlui), in lapide n. 2.

ƧƎII (iivs), in vase volcente n. 2196. Cf. ƧƎIIƆƎVꟼ (luvciivs).

IIVSTΛ (iiusta), *Iusta*, fortasse nomen mulieris, in lamella aenea n. 2733 (Lanzi II 619 = 533 ad n. 14).

-ƆVII (iiuv-). Vide -ƆVI (IVV-).

ꓯИIƆVII (iiuvina), *Iguvinâ*, adiect. abl. sg. 1 decl. (recentiori orthographia IIOVINA et IOVINA), ad Iguvium pertinens (Lanzi II 699 sgg. = 607 sgg., 723 = 631; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 24; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. II 45, 47, 364). Tab. eugub. I b 5: ꓯИIƆVII : ꓷƎꟼꓯꝈVꝈ (tutaper iiuvina) = tab. VI b 45: TOTAPER · IIOVINAR (lege: iiovina) h. e. *pro civitate Iguvina*; tab. III 24 sq. et 30 sq.: ꓯИIƆVII : ꓷƎꟼIꓭƎꓷꓘ : ꓯИIƆVII : [ꓷ]ƎꟼꓯꓘVꓘ (tutaper iiuvina trefiper iiuvina) = *pro civitate Iguvina, pro tribu Iguvina.*

ƧꓯИIƆVII (iiuvinas), *Iguvinae*, recentiori orthographià IIOVINAR et IOVINAR, adiect. genit. sg. 1 decl. ad Iguvium pertinens (Lanzi II 723 = 631; Grotefend *Rud. l. u.* V, 7; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19; Aufr. et Kirch. I 75, 104, 106, 111, II 45). Tab. eugub. I b 2 et 5: ƧꓯИIƆVII : ƧꓯꝈVꝈ : ꓷƎꟼVꟼꟼVꟼ (pupluper tutas iiuvinas) = tab. VI b 43 et 45: POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR h. e. *pro populo civitatis Iguvinae.*

IC, *hic* (heic), adv. in titulo sepulcrali apud Grut. 697, 2 (IC · SITA · EST).

ꟼꟼꓯƆI (icapl), in lamella plumbea volaterrana n. 314 *A* lin. 9. Lanzius II 387 = 316 n. 176 legit ꟼIƎИIꟼꟼꓯƆI (icaplineil), quod vertit *Gabeineilla* = *Gabiniâ*, nomen mulieris.

?..ƎƆI (ice..), in tegula clusina n. 847 bis.

ICHANA, Ἴχανα, oppidulum Siciliae, cuius incolae Ichanenses (Plin. III, xiv, 5). Steph. Byz.: Ἴχανα, πολίχνιον τῆς Σικελίας, διὰ τὸ τῇ αὐτοῦ ἁλώσει πολλὰ προσλιπαρῆσαι τοὺς Συρακουσίους· Ἰχανᾶν δὲ τὸ ἐπιθυμεῖν. Τὸ ἐθνικὸν Ἰχαννῖνος.

?ꟼꓯIꝈИꓯꟼƆI (ictantial), fortasse perperam scriptum pro ꟼꓯIꝈИꓯꟼƆ (clantial), in ossuariis etr. n. 968-969.

ICTIMVLI, Ἰκτούμουλοι, vicus Italiae superioris, iuxta Vercellas, auri fodinas habens, quae fuerunt ad montem medio aevo *Vittomulo*, hodie *della Bessa* nuncupatum (cf. Durando *Del Vercellese* pg. 82). Plin. XXXIII, xxi, 12: « Extat lex censoria Ictimulorum aurifodinae, Vercellensi agro, qua cavebatur, ne plus quinque millibus hominum in opere publicani haberent ». Strab. V, i, 12: ἐπὶ καὶ ἐν Οὐερκέλλοις Χρυσωρυχεῖον ἦν· κώμη δ᾽ ἐστὶ πλησίον Ἰκτουμούλων, καὶ ταύτης (τῆς) κώμης, ἄμφω δ᾽ εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν.

-ƆVꓘI (ikuv-), = -ƆVII iiuv-, IOV- et IIOV-. Vide -ƆVI (IVV-), IGVVIVM et ƧИIƆVꓘI ikuvins; et cf. Passeri *Paralip.* pg. 179.

IKVVIN (ikuvin)?, in aeneo nummo n. 79. Vide IGVVIVM.

ꓯИIƆVꓘI (ikuvina), *Iguvinâ*, = ꓯИIƆVII iiuvina (vitiose ꓯꟼИIƆVꓘI ikuvinpa in tab. I a 32-33) et recentioribus literis IIOVINA vel IOVINA, adiect. fem. ablat. sg. 1 decl. ad Iguvium pertinens (Lanzi II 717 sgg. = 625 sgg.; Grotefend *Rud. l. u.* III 9 sq., VII 36; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23; Aufr. et Kirch. I 111, II 47). Tabula eugub. I a 5, 8, 12, 15, 19, 21, 25, 29, 31, I b 2: ꓯИIƆVꓘI : ꓷƎꟼꓯꝈVꝈ (tutaper ikuvina) = tab. VI a 23 etc. TOTAPER · IIOVINA h. e. *pro civitate Iguvina.*

ƎИIƆVꓘI (ikuvine), *Iguvinae*, recentiori orthographià IIOVINE vel IOVINE et IIOVEINE, adiect. fem. dat. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* V, 7; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20; Aufr. et Kirch. I 53, 111, II 47; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 31). Tab. eugub. I b 13: ƎИIƆVꓘI : ƎꝈVꝈ (tute ikuvine) = *civitati Iguvinae.*

IИIƆVꓘI vel IKVFIИI (ikuvini), in nummis aeneis n. 79. Vide IGVVIVM.

ꓯꟼИIƆVꓘI (ikuvinpa), vitiose pro ꓯИIƆVꓘI (ikuvina), in tab. eugub. I a 31.

?[Ƨ]ИIƆVꓘI (ikuvins), *Iguvinus*, adiect. m. nominat. sg. 2 decl., ad Iguvium pertinens (ab Iguvio et suffixo -ino), fortasse legendum in aeneis nummis n. 79 pro ΓNIƎVꓘI, ‹NIƆVꓘI et ‹ИIƆVꓘI (Aufr. et Kirch. I 116, 120, II 45 amn. 1, 47, 261). Aliis casibus: ƧꓯИIƆVII (iiuvinas), IIOVINAR et IOVINAR = *Iguvinae* (genit. sg.); ƎИIƆVꓘI (ikuvine), IIOVINE et IIOVEINE vel IOVINE = *Iguvinae* (dat. sg.); IIOVINAM et IOVINAM = *Iguvinam*, ꓯИIƆVꓘI (ikuvina) et ꓯИIƆVII (iiuvina) vel IIOVINA et IOVINA = *Iguvinâ*, IOVINEM = *Iguvinâ* (loc. sg.), ƧVИIƆVꓘI (ikuvinus) vel IIOVINVR et IOVINVR = *Iguvini* (nominat. plur.). Vide IGVVIVM.

VИIƎVꓘI (ikuvinu), *Iguvini*, = ƧVИIƎVꓘI (ikuvinus), nominat. plur. 2 decl., incolae Iguvii oppidi (Aufr. et Kirch. I 105, 119, II 261). Tab. eugub. Ib 19 sq.: VИIƎVꓘI : VИAꓷƎ+Aꓘ | : VИAИЯA : ꓘƎИVИƎ (enumek armanu kateramu ikuvinu) = tab. VIb 56: ENO · DEITV · ARSMAHAMO · CATERAHAMO · IIOVINVR h. e. *tum dicito: —amur —amur Iguvini.* — Aliis est genit. vel accus. plur. (Grotefend *Rud. l. u.* V, 8, 25, 29), et aliis nominat. sg. (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 380).

ƧVИIƎVꓘI (ikuvinus), *Iguvini*, minus recte VИIƎVꓘI (ikuvini) et recentiori orthographiâ IIOVINVR vel IOVINVR, ab ƧИIƎVꓘI (ikuvins) = *Iguvinus*, adiect. ad Iguvium pertinens (Aufr. et Kirch. I 25, 73, 75, 106, 118, 149, 163, II 45, 271 sq.). Tab. eugub. Ib 21 sq.: :V+⊗ƎꓷЯИA:ꓷƎꓷVIIꓷꓘ:ƧVИIƎVꓘI:V+A+Ǝ:ꓘƎИVИƎ :ƧVИIƎVꓘI:V+A+Ǝ:ꓷƎꓷVIIꓷ+:VИIИƧƎꓷ:ꓷƎꓷVIIꓷ+ (enumek etatu ikuvinus triiuper amprehtu | triiuper pesnimu triiuper etatu ikuvinus) = *Tum* [*dicito*]: *Itatum, Iguvini! Ter ambito, ter precator, ter: Itatum, Iguvini* (Aufr. et Kirch. II, 275). Aliter interpretatus est Grotefend, cui ikuvinus est acc. plur. (*Rud. l. u.* V 8, 25, 29).

AᒧI (ila), in lapide Italiae superioris n. 1 *a*.

ILARITAS, *hilaritas*, subst. f. Est nomen muliebre in titulis sepulcral. apud Lupi pgg. 37, 114 (Murat. 1688, 3), sicut Ilara (Grut. 790, 4; 891, 13), Ilarius (Murat. 759, 4), et Ilario (Grut. 730, 10; 742, 5; Murat. 1095, 8).

IꓶAV?, in gemma clusina n. 798bis. Cf. T · ILAVIVS ACATHOPVS apud Murat. 1325, 10.

?AIƎꓷVAᒧI (ilaupeia). Vide AIƎꓷV (upeia).

ILIA, eadem ac Rhea Silvia, Numitoris Albanorum regis filia. Virg. *Aen.* I, 273 sq.:

« donec regina sacerdos
Marte gravis geminam partu dabit Ilia prolem ».

Adde *Aen.* VI, 778; Ovid. *Fast.* II, 698; Horat. *Od.* I, II 17, III, IX 8, IV, VIII 22, *Sat.* I, II 126. Ilia est nomen muliebre apud Grut. 914, 7, et 988, 9. Cf. ILIVS.

ILIA, dicta ab ina, quae pars chartae est tenuissima. Ita Paul. pg. 104; et pg. 61: « Exiles et ilia a tenuitate *inarum*, quas Graeci in chartis ita appellant, videntur esse dicta ».

ILICIENSES vel Ilicitani, incolae oppidi, nunc *Lerici* dicti, in ora ligustica, ut censuit Muratorius ad inscr. 522, 1 (Orell. n. 4055), ubi legitur: NOMINA COLLEGI · FABRVM ILIC.

ILIVS, vir rutulus, de quo Virg. *Aen.* X, 400 sq. Gentilitium Ilius invenitur apud Murat. 1688, 4 et 5. Cf. ILIA.

ILIVS, *illius*, praenom. demonstr. genit. sg., in fragmento lapidis apud Grut. 1029, 13.

..ƎꓘᒧI (ilce..), in sepulcro tarquiniensi (inscr. n. 2338).

ILLA, *illac*, adverb. Plaut. *Mil.* II, III, 17: « Atque ego illa aspicio Philocomasium etc. ». Adde Tac. *Hist.* III 8, et *Ann.* II 17.

ILLAE, *illius*, pronom. demonstr. fem. genit. sg. Lucr. IV, 1053: « Hinc illae primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta »; et IV, 1076: « rabies unde illae germina surgunt ». Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 368, 9: PATRONVS · EMIT · SIBI · ET ILLAE · ET · SVEIS.

§ 2. *Illi*, fem. dat. sg. Plaut. *Pseud.* III, I, 17: « Eheu! quam illae rei ego etiam nunc sum parvulus ». *Stich.* IV, I, 54: « Filiae illae dederat dotem ». Adde *Mil. glor.* II, I, 32.

ILLAEC, *illa haec*, pronom. demonstr. fem., invenitur apud Terentium (*Ad.* III, V, 63) et saepe apud Plautum. Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

ILLAEVS, *illius*, pronom. demonstr. genit. sg. In titulo helvetico apud Mommsen n. 296: SOROR · ILLAEVS.

ILLAC, *illâ*, pronom. demonstr. fem. abl. sg., apud Plaut. *Amph.* I, I 275, II, II 186, et *Poen.* II, 25 (« de illac pugna »). Cf. Ovid. *Fast.* VI 395, et Forcell. *Lex.* s. h. v.

ILLANC, *illam*, pronom. demonstr. fem. acc. sing., sequente vocali, saepe usurpatum a Plauto.

ILLEI, *illi*, pronom. demonstr. Lucil. *Sat.* fragm. IX, 6 (ed. Lugd. Batav. 1597): « Hoc illi factum est uni: tenue hoc facies *i*, Haec illei fecere: addes *e*, ut pinguiu' fiat ».

ILLI, *illius*, pronom. demonstr. genit. sg. Prisc. 229 = 694 P.: « Illi pro *illius*. Cato in M. Caelium: *ecquis illi modi esse vult?* ». Cf. inscr. apud Murat. 2088, 3 (Mommsen n. 3196), ubi legitur ILLVI pro *illius*.

§ 2. Illi pro *illic*, ablat. vel dat. sg., quod nonnulli legunt in Terent. *Hec.* II, I, 20: « Multo melius hic quae fiunt, quam illi, ubi sum assidue, scio ». Saepe invenitur apud Plautum. Cf. Forcell. *Lex.* s. h. v.

ILLIBVS, *illis*, pronom. demonstr. dat. et abl. pl. Glossar. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 495: « Ibulsis (lege *illibus* cum Ursino), idest *illis* ». Cf. Osann. *De pronom. tertiae pers.* pg. 64.

ILLOC, *illuc*, adverb. Plaut. *Truc.* III, I, 3: « Illoc veni ».

§ 2. *Illo*, abl. m. sg., apud Plaut. *Bacch.* II, III 77, *Most.* V, I 21, *Men.* II, I 26, IV, I 10, *Poen.* II, III 66, III, V 22, et Terent. *Eun.* V, IX, 53.

§ 3. *Illud*, pronom. demonstr. n. Plautus *Bacch.* IV, VIII, 29: « Hem illoc paciscere, si potes ».

ILLORSVM, *versus illum locum*, adverb. Cato apud Festum pg. 27. Vide ALIORSVM. Iul. Valer. *Res gest. Alex.* I, 12 (ed. Mai pg. 15): « Eundem advehi illorsum iubet ».

ILLVI, *illius*. Vide ILLI § 1.

ILLVNC, *illum*, pronom. demonstr. masc. acc. sg., saepe usurpatur a Plauto.

ILLVT, *illud*, pronom. demonstr. n. nominat. et acc. sg.

in titulo panormitano apud Noto *Inscr. palerm.* I 61 et Torremuzza *Inscr. di Palermo* pg. 17 n. 31; et constanter in Cic. *De republ.* (I, 16). Cf. Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 7 et 310, et Garrucci *Inscr. gravées sur les murs de Pompéi* pg. 34.

ILLVVIOSVS, *illuvie plenus*, adiect. apud Non. IV, 466 = pg. 413.

✱1↓I.. (..ilpz), in ossuario perus. n. 1681 et in olla n. 1975.

[?ᗅI1↓I (ilpia), in titulo etr. n. 2633.

ILVA, Ἰλούα (Ptol. III, 1), insula Italiae, nunc *Elba*, in mari Tusco (Mela II, VII, 19), a Graecis Aethalia appellata (Strab. II, V 19, V, II 6 et 8, Plin. III, XII 2; vide AETHALIA). Virg. *Aen.* X, 172 sqq.:

> « Sexcentos illi dederat Populonia mater
> Expertos belli iuvenes: ast Ilva trecentos
> Insula, inexhaustis Chalybum generosa metallis ».

Liv. XXX, 39: « Populonios inde quum pervenisset (*Ti. Claudius consul*), stetissetque ibi, dum reliquum tempestatis exsaeviret, Ilvam insulam, et ab Ilva Corsicam, a Corsica in Sardiniam traiecit ». Cf. Serv. ad *Aen.* l. c., Plin. XXXIV, XLI, 4, Rutil. *Itin.* I 351, Lanzi II 26 = 21, 70 sgg. = 57 sg., Niebuhr *Hist. rom.* I 180 rem. 388. — Ilvinus vel Ilvinius est nomen virile apud Grut. 562, 8.

ILVATES. Vide IRIA.

ƆIИ3Ǝ↓I.. (..ilvenic), in lapide etr. n. 2646.

?VIƧƆꓷV↓I (ilurcsiu), in sigillo etrusco n. 2590 bis.

IM, *in*, praep., mutatâ nasali propter literas sequentes, *m* vel *p*. Inscr. apud Doni cl. I n. 21: MATRI · DEVM PORTICVS · IM MEMORIAM etc. Alia apud Fabr. cap. IV n. 445 pg. 323: LARONI COPARI BIRGINIO QVI | BIXIT ANNVS MECV XX VII | IM PACE. In titulo coemeteriali apud Lupi pg. 126: MARCELLA CESQVAT IM PACEM. Adde inscr. amerinam apud Grut. 1088, 4 (IMPERPETVVM), titulum sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IX n. 18 (IM PACE), et Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 340 (« im meo »). Cf. IMFANTIA et IMFELIX.

IM, *eum*, pronom. demonstr. masc. acc. sg., = EM, vedicum im (*eum, id*), gr. ἵν apud Hesychium (*Lexic.* II, 49: ἵν, αὐτὴν, αὐτόν Κύπριοι). Paul. ex Festo pg. 103: « Im ponebant pro *eum*, a nominativo *is* ». Charis. pg. 133 = 107 P.: « Im pro *eum*. nam ita Scaurus in arte grammatica disputavit, antiquos im ques hunc eundem significare consuesse et declinari ita, is eius ei eum vel im, numero plurali is ». Adde Paul. pg. 47 (vide CALLIM). Lex XII Tabul. (IX, 12): Sei nox furtum factum esit, si im occisit ioure caisus esto; in quibus verbis id etiam notandum, inquit Macrobius *Saturn.* I, 4, quod ab eo quod est *is*, non *eum* casu accusativo, sed *im* dixerunt. In alia lege ex iisdem Tab. (X, 9) apud Cic. *De leg.* II, XXIV, 60: « Quoi auro dentes vincti escunt, ast im cum illo sepelive urereve, se fraude esto ». In lege Siliorum apud Fest. *Qu.* XII, 16 pg. 246: « Sive quis im sacrum iudicare voluerit liceto ». Plautus *Poen.* I, II, 74 (ed. Bothii, adprobante Lindemanno pg. 95): « Non enim quaestus consistet, sumtus si im superat, soror ». Et *Mil. glor.* V, V, 31 (ed. cit. et Th. Vallaurii): « Verberone etiam an, im omittis ». Gloss. apud Labb. pg. 87: « Im, αὐτὸν, εἰς αὐτὸν »; et « im eum, τὸν αὐτὸν », ubi legendum imem, τὸν αὐτὸν, = emem, quod vide. Cf. Lauremb. *Antiq.* pg. 216, Voss. *Aristarch.* VI, 5, Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 10, et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 356.

?ᴙᗅИᛖI (imad). Vide voc. sq.

И3ᴙИᛖI (imaden), fortasse *in ima*, adiect. fem. abl. sg. 1 decl., legendum in lapide pompeiano n. 2785 lin. 10 (И3ᴙИᛖI · ᴙIꓘƆ3ᴎ3Ƨ serevkid imaden), ab imad et praep. en. Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 6 = XVIJ: « imad pro *nova* accepi, nam quae *ima* seu extrema et ultima sunt, *nova* maxime dici queunt. Igitur serevkid imad ego *silici nova* vulgavi, tituli natura ductus, qui aliquarum viarum curam terminationemque designat ». Alii legunt И3ᴙИᛖᴙIꓘƆ3ᴎ3Ƨ (serevkidmaden).

IMARITATA, *maritata*, particip. a *marito*. In titulo ex coemeterio S. Saturnini apud Lupi pg. 170 (= Perret *Catac. de Rome* pl. XIII n. 3): FVIT IMARITATA · ANN · DVOBVS · M · IIII · D · VIIII.

IMBALNICIES, *sordes, squalor, illuvies*, h. e. balnei seu lotionis privatio (Forcell. *Lex.* s. v.). Lucilius lib. XXVJ apud Non. II, 437 = pg. 125: « Hic cruciatur fame, frigore, illuvie, imbalnicie, imperfundite, incuria ».

IMBARBESCERE, *barbatum fieri* (Paul. pg. 109).

IMBITATOR, *invitator*, subst. m. Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 284, 3: TI · CLAVDI · AVG | LIB · AVITI · IMBITATORIS etc.

IMBITO, *ineo, ingredior*, ab *in* et antiquo bito = *eo*. Plaut. *Epid.* I, II, 42: « Meam domum ne inbitas ». Alii legunt *inbetas*.

IMBRINIVM, locus in Samnio. Liv. VIII, 30: « exercitu instructo paratoque profectus ad Imbrinium (ita vocant locum), acie cum Samnitibus conflixit (*Q. Fabius*) ». Alii legunt Imbrivium. Cf. Drakenborch ad Liv. loc. cit., Niebuhr *Hist. rom.* V 263 rem. 338, Garrucci *Liguri Baeb.* pg. 20; et vide SIMPRIVIVM.

IMBVRVOM, vasis genus. Varro *De l. l.* V, 127 pg. 50: « Imburvom fictum ab *urvo*, quod ita flexum, ut redeat sursum versus; ut in aratro, quod est *urvom* ».

IMDEPREENSIVILIS vel imdeprehensivilis, *indeprehensibilis*, adiect. in titulo apud Orell. n. 1912.

IMEM = *emem*. Vide IM = *eum*.

ИOIAꟼƎMI (IMEPAION) = ИΩIAꟼƎMI (IMEPAIΩN), in nummis Himeraeorum. Vide HIMERA § 2.

IMFANTIA, *infantia*, subst. fem. ab IM = *in* et *for* (loquor). Inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXIV n. 44: LEONTI | SPIRITOBONOETIMFANTIAE.

IMFELIX, *infelix*, adiect. ab IM = *in* et *felix*. In titulo appulo apud Mommsen n. 997: ALLIA · HEROIS MATER · IMFELIX.

IƎVIMI (imilei), fortasse *Aemilia*, nomen mulieris, in ossuario perus. n. 1691 (Oriolius in *Monum. et Ann. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 53).

IMITO, *imitor*. Varro apud Non. VII, 46 = pg. 473: « Tuum opus nemo imitare potest ». Et Livius apud eundem loc. cit. « Si malos imitabo, tum tu pretium pro noxa dabis ».

IMPELIMENTVM, *impedimentum*, apud veteres teste Paulo ex Festo pg. 108.

IMPESA, *impensa*, subst. fem. In lapide apud Grut. 173, 1: SOLARIA · DE · SVA IMPESA · FECERVNT. Adde inscr apud Doni cl. XVII n. 13 pg. 454 (vide TITLVM).

IMPESCERE, in laetam segetem pascendi gratia immittere. Ita Paul. ex Festo pg. 108.

IMPITE (?), *impetum facite*. Paul. ex Festo pg. 109 ubi Müller: « dubium, imperativusne positus fuerit a Festo *impetite* (quod etiam poterat esse *impitite* vel *impitte*, ut Doederlein *Syn. et Etym.* T. VI pg. 166 autumat, qui cette et forte comparat), quae Scaligeri est sententia: an ablativus *impete*, quem Glossar. Labb. interpretatur ὁρμηδόν, ac proxima verba mutanda sint in: *impetu facto*, ut censet Lindemann. Illud tamen probabilius est ».

IMPLAGIVM, *minus rete*, subst. n. Isid. *Orig.* XIX, 5: « *Minus* autem *rete* implagium dicitur a *plagis;* nam *plagas* proprie dicimus funes illos, quibus retia tenduntur circa imam et summam partem ».

IMPOMENTA, quasi *imponimenta*, quae post coenam mensis imponebant. Ita Paulus ex Festo pg. 108, ubi cf. Müllerus. Adde Glossar. apud Barth. *Advers.* XXVIII, 19: « impomentum, cibus qui mensae extremus imponitur, qui et bellarium dicitur ».

IMPORCITOR, qui porcas in agro facit arando. Ita Paulus ex Festo pg. 108.

§ 2. Deus apud Romanos. Servius in Virg. *Georg.* I, 21: « Quod autem dicit: *Studium quibus arva tueri*, nomina haec numinum in Indigitamentis inveniuntur, id est in libris Pontificalibus: qui et nomina deorum, et rationem ipsorum nominum continent; quae etiam Varro dicit: nam, ut supra diximus, nomina numinibus ex officiis constat imposita. Verbi causa, ut ab *occatione*, deus Occator dicatur: a *sarritione*, deus Sarritor: a *stercoratione*, Sterculinius: a *satione*, Sator. Fabius Pictor hos deos enumerat, quos invocat flamen, sacrum Cereale faciens Telluri et Cereri: Vervactorem, Reparatorem, Imporcitorem, Insitorem, Obaratorem, Occatorem, Sarritorem, Subruncinatorem, Messorem, Convectorem, Conditorem, Promitorem ».

IMPORCO, *porcas* in agro facio. Glossar. apud Labb.: « Imporco, αὐλακίζω ».

IMPROLVS vel improlis, qui nondum esset adscriptus in civitate. Ita Paulus ex Festo pg. 108. Glossar. apud Labb.: « Improlis, lus, ἄγονος »; et « Inproles, ἄγονος, ἄτεκνος, ἄνιβος, ἀφῆλιξ, μήπω πολιτευομένος ». Mar. Victor. pg. 2465 P.: « Improles est, qui nondum vir est ».

IMPVDICATVS, *stupratus, impudicus factus*. Ita Paulus ex Festo pg. 109. Cf. depudicavit, pro *stupravit*, apud A. Gell. XVI, 7.

IMPVLSTRIX, quae incitat ad aliquid faciendum. Non. II, 631 = pg. 150 (vide POSSESTRIX).

IMS, in vase volcente n. 2235. Cf. ƧИI (ins).

IN, *enim* (et), particula coniunctiva, = EIN pro INIM (ИIИIꓘ ínim), apud Samnites, in tabula Bantina n. 2897 lin. 12, 15, 16, 19, 21, 22, 26, 28 bis (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 12, 18, 50; Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 393; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5 sq., 20, 71; Lange *Die osk. inschr.* s. 87 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 65 sqq.). Cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 151 et *In comm. V exc.* pg. 35, cui est praepos. *in*. Vide INEI.

ИI (ín), *in*, praep. apud Samnites in voc. ИIꓕQVB (húrt-ín) = *in horto*, ИIIꓘQQƎꓘ (kerríi-ín) = *in —i*. Cf. ИIꓕƧVΠ (púst-ín), cuius ín pro *eum* (= IONC) sumit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 265).

ИI (in), fortasse *in*, praep. apud Etruscos in titolo tarquin. n. 2279 lin. 2.

INALESCO, *una cresco*. Not. Tiron. pg. 110: « Inalescit, inaluit ».

INALPINVS, qui est in Alpibus, adiect. Plin. III, VII, 1: « Populique Inalpini multis nominibus ». Suet. *Aug.* cap. 21: « Domuit Vindelicos ac Salassos, gentes inalpinas ». — Inalpini absolute pro *populi inalpini*. Plin. III, v, 6: « ex Inalpinis Avanticos, atque Bodionticos, quorum oppidum Dinia ». Adde Cic. *Ep. fam.* XI, 4 = n. 761.

INANIA, *inanitas*, subst. fem., teste Nonio II, 421 = pg. 123. Plaut. *Aul.* I, II, 5 sq.: « Nam heic apud nos nihil est aliud quaesti furibus: Ita inaniis sunt obpletae (*aedes*) atque araneis ».

INANIMENTVM, *res inanis*, subst. n. Plaut. *Stich.* I, III, 19: « Inanimentis explementum quaerito ».

INARIME, insula maris inferi in ora Campaniae, et sinu Puteolano (vide AENARIA).

INARCVLVM, virgula erat ex malo Punico incurvata, quam regina sacrificans in capite gestabat. Ita Paulus ex Festo pg. 113, ubi cf. Müller.

INASSERO, *asseribus contego*. In tab. puteolana (Append. n. LI: INASSERATO · ASSERIBVS · ABIEGNIEIS.

INBICTVS, *invictus*, adiect. Inscr. florent. apud Gori *Inscr. ant.* I, 112 (Grut. 35, 1): SOLI INBICTO MITRE (Orell. n. 1918 « invicto »).

INGAVNVM. Vide ALBINGAVNVM.

INGENICLA, *ingenicula*, per syncopen dixit Manil. V, 645 (« ingenicla imago »).

INGENIOSITAS, *ingenium*, subst. fem. In titulo apud Perret *Catac. de Rome* pl. XLVII n. 21: DALMATIO FILIO DVLCISSIMO TOTIVS INGENIOSITATIS AC SAPIENTIAE PVERO etc.

INGENVILIS, *ingenuus*, adiect. Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 538, 9 (AVVR · INGENVILIS).

INGENVINVS, adiect. ad ingenuum pertinens. Est cognom. rom. in titulo apud Grut. 8, 7 (M · INGENVIVS · INGENVINVS).

INGENVS, *ingenuus*, adiect. Est cognomen rom. In titulis apud Mommsen: C · NVMISIVS · INGENVS (n. 3011), Q · CAFRANIVS INGENVS (n. 6769); et apud Gruterum: Q · INGENVS · MAXIMIANVS (306, 7), Q · CAERANIVS INGENVS (640 col. 3), IANVARIVS INCENVS (104, 8). Cf. Grut. 2, 6, et 542, 7.

INGENVVA, *ingenua*, adiect. Est cognomen mulieris in titulo campano apud Murat. 867, 1 = Mommsen n. 3543 (PLINIAE · INGENVVAE).

INGLVVIOSVS, *gulosus*, adiect. Paul. pg. 112: « Ingluvies a *gula* dicta. Hinc et ingluviosus et gluto, gulo, gumia, guttur, gutta, gutturosus et gurgulu ».

INDEPISCI, *assequi*, *adipisci* (Paul. ex Festo pg. 106). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *indipiscor*.

INDEPTARE, *consequi* (Paul. pg. 106).

INDIGENS, *indiges* (plur. indigetes), subst. masc., legitur in lapide pompeiano apud Mommsen n. 2188. Cf. Avellino in *Bull. arch. nap.* III, 35.

INDIGES, *indigens*, participium ab *indigeo*. Pacuv. vs. 328 sq. (ed. Ribbeck) apud Cic. *Orat.* II, 46: « quom aetate exacta indigem Liberum lacerasti orbasti extinxti ».

INDIGETES, qui ex hominibus dii facti sunt, « quasi in diis agentes », ut docuit Servius in Virg. *Georg.* I, 498. Idem Servius in *Aen.* XII, 794 ita scribit: « Indigetes dii, duplici ratione dicuntur, vel secundum Lucretium, quod nullius rei indigeant, qui ait II, 649 *Ipsa suis pollens opibus nihil indiga nostri:* vel quod nos Deorum indigamus: unde quidam omnes deos indigetes appellari volunt. Alii patrios deos, indigetes dici debere tradunt: alii ab invocatione indigetes dictos volunt; quod indigeto est *precor* et *invoco*. Vel certe indigetes sunt dii ex hominibus facti: et indigetes, quasi in diis agentes ». Paul. pg. 106: « Indigetes dii, quorum nomine vulgari non licet »; et paulo post: « Indiges indigetis facit. Hoc nomine Aeneas ab Ascanio appellatus est, quum pugnans cum Mezentio nusquam apparuisset; in cuius nomine etiam templum construxit ». Virg. *Georg.* I, 498: « Di patrii Indigetes, et Romule Vestaque mater »; et *Aen.* XII, 794 sq.: « Indigetem Aenean scis ipsa, et scire fateris Deberi coelo ». Cf. Liv. VIII, 9; Hesiod. apud Macrob. *Somn. Scip.* I, 9; Aul. Gell. II, 16; Arnob. III, 125; Glossar. apud Labb. pg. 90 (« Indigetes, ἡμίθεοι, κουρῆτες. δαίμονες »); Forcell. *Lexic.* s. h. v.; et Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 4, 18.

INDIGETO vel indigito, *invoco*, apud veteres (vide INDIGETES et INDIGITAMENTA). Paul. pg. 114: « Indigitanto, *imprecanto* ». Macrob. *Sat.* I, 17: « Virgines Vestales ita indigetant: APOLLO . MEDICE . APOLLO . PAEAN ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

INDIGITAMENTA, appellantur libri pontificales, qui deorum nomina et eorum invocandorum rationem ritusque continent, ut docet Servius in *Georg.* I, 21. Paul. pg. 114: « Indigitamenta, incantamenta vel indicia ». Cf. Arnob. II, 85, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

INDIPISCO, *indipiscor*, apud veteres (cf. INDEPISCI). Plaut. *Asin.* II, II, 13: « Nunquam, edepol, quadrigis albis indipiscet postea ». Cf. Non. II, 460 = pg. 128.

INDORMIS, *insomnis*, adiect. Glossar. apud Labb.: « Indormis, ἀκοίμητος ».

INDOSTRVVS, *industrius*, adiect. apud veteres. Paul. pg. 106: « *Industrium* antiqui dicebant indostruum, quasi qui, quicquid ageret, intro strueret et studeret domi ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *industrius*.

INDOTVETVR vel indutuetur, *intuetur*, apud veteres. Ennius *Ann.* vs. 73 (ed. Wahlen) apud Non. IV, 385 = pg. 378: « Indo tuetur ibi lupus femina ». Alii legunt endotuetur.

INDOVCERE, *inducere*, ab *in* et *douco* = *duco*. In S. C. de Tiburtibus (Append. n. XXXVIII): NOS · ANIMVM · NOSTRVM NON · IN · DOVCEBAMVS (lin. 5 sq.); ANIMVM · NOSTRVM · INDOVCIMVS (lin. 10); ANIMVM · VOSTRVM · INDOVCERE (lin. 13).

INDV, *in*, praep. apud veteres, qui etiam ENDO proferebant (cf. messap. INΘI). Ennius *Ann.* vs. 243 apud A. Gell. XII, 4: « indu foro lato sanctoque senatu »; et vs. 425 apud Macrob. *Sat.* VI, 2: « Indu mari magno fluctus extollere certant ». Lucilius apud Lact. *Inst.* V, 9: « iactare indu foro se omnes ». Cf. Glossar. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 476: « Indu te, *erga te*, vel *ante te* ». Vide INDVGREDIOR = *ingredior*, INDVPERATOR = *imperator*, INDVPEDIRI = *impediri*, INDVPERANS = *imperans*, INDVPERO = *impero*, INDVPEDITVS = *impeditus*, INDVPETRO = *impetro*, INDVTVETVR = *intuetur*, INDVVOLANS = *involans*. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

INDVGREDIOR, *ingredior*, apud veteres, ab INDV = *in* et *gradior*. Lucr. IV, 319: « Indugredi porro pariter simulacra etc. »; et IV 367 sq.: « Aëra si credas privatum lumine posse Indugredi etc. ». Alii legunt endogredior, quod vide.

INDVCVLA, vestis interioris genus, ab induendo dicta. Plaut. *Epid.* II, II, 39 sq.: « Quid erat induta? an regillam induculam, an mendiculam? Inpluviatam? ut istae faciunt vestimentis nomina ».

INDVPEDIRI. Vide ENDOPEDIRI.

INDVPEDITVS, *impeditus*, particip. ab antiquo INDV = *in*. Lucr. II, 101: « Indupedita suis perplexis ipsa figuris »; et V, 873 sq.: « lucroque iacebant Indupedita suis fatalibus omnia vinclis ». Alii legunt endopeditus, quod vide.

INDVPERANS, *imperans*, particip. ab indupero = *impero*. Ennius *Ann.* vs. 413: « Navorum imperium servare est induperantum ».

INDVPERATOR, *imperator*, subst. m. apud veteres. Gloss. apud Mai *Class. auct.* VI, 528: « induperator, *imperator* ». Ennius *Ann.* vs. 86: « Omnibus cura viris uter esset induperator »; vs. 332 sq.: « Insece Musa manu Romanorum induperator Quod quisque in bello gessit cum rege Philippo »; vs. 350: « horitatur induperator »; et vs. 552: « Cum legionibus quom proficiscitur induperator ».

INDVPERO, *impero*, apud veteres. Hygin. *Fab.* n. 221: « Cecropiusque Solon, nequid nimis, induperabit ». Gloss. apud Mai *Class. auct.* VI, 528: « induperatur, *imperatur* ». Glossar. apud Labb.: « Indupero, ἐπιτάττω »; et « induperat, ἐπιτάσσει ».

INDVPETRO, *impetro*, apud veteres (vide INDV = *in*). in fragm. libri *de schematibus* (επιπλοχη vs. 64): « Cum suasissem, abii; simul atque abii, indupetravi ».

INDVSTRIA, oppidum Ligurum, ad dexteram ripam Padi, quod meminit Plinius III, VII 3, et XX 8 (vide BODINCVM), fortasse fuit ubi nunc *Casale* (cf. Ricolvi *Il sito dell'antica città d'Industria* pgg. 1-47). — Incolae appellantur Industrienses. Tab. aenea reperta in vico *Monteu di Po* (apud Orell. n. 62): GENIO ET · HONOR[I] | L · POMPEI · L · F · POL · HEREN|NIANI · EQ · ROM · EQ · PVB · | Q · AER · PET · ALIM · AEDIL · | IIVIRO · CVRATORI · | KALENDARIOR · REI · P · | COLLEGIVM · PASTO|PHORORVM · INDVS|TRIENSIVM · PATRO|NO · OB · MERITA.

INDVTVETVR. Vide INDOTVETVR.

INDVVOLANS, *involans*, apud veteres (vide INDV = *in*). Ennius *Ann.* vs. 397 sq. apud Macrob. *Sat.* VI, 1: « tamen induvolans secum abstulit hasta Insigne ». Alii legunt endovolans.

INEI?, fortasse pro INIM = *enim* (et), in tabula Bantina n. 2897 lin. 22 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 67).

INEMITABILIS, *inimitabilis*, adiect. In titulo sepulcrali apud Passionei pg. 64 n. 19 (Perret *Catac. de Rome* pl. XXXV n. 104): MIRE BONITATIS ADQVE INEMITABILIS SANCTITATIS etc.

ꓘƎИƎИI (inenek), vitiose pro ꓘƎИVИI inunek (in tab. eugub. III 20), quod vide.

INEPTITVDO, *ineptia*, subst. f. Caecil. apud Non. II, 455 = pg. 128: « Quid homo ineptitudinis cumulatus, cultum oblitus es ».

INERMAT, *armis spoliat.* Paul. ex Festo pg. 110.

INERSITVDO, *inertia*, subst. fem. Glossar. apud Labb.: « Inersitudo, ἀδρανία ».

ꓶMƎИI (inesl). Vide ꓶMƎИIOVM (śuthineśl).

INESSA, Ἴνησσα vel Ἴννησα, oppidum Siciliae, postea Aetna vocitatum. Diod. Sic. XI, LXXVI, 3: καὶ τὴν νῦν οὖσαν Αἴτνην ἐκτήσατο, πρὸ τούτου καλουμένην Ἴνησσαν. Strab. VI, II, 3: Οἱ δὲ Αἰτναῖοι παραχωρήσαντος τὴν Ἴννησαν καλουμένην τῆς Αἴτνης ὀρεινὴν ᾤκησαν καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον Αἴτνη. Thucyd. III, 103: ἐπ' Ἴνησσαν τὸ Σικελικὸν πόλισμα. Incolae dicti sunt Ἰνησσαίοι (Thucyd. VI, 94).

INFANS, *infandus*, adiectiv. Accius vs. 189 (edit. Ribbeck) apud Non. I 275 = pg. 56, et IV 478 = pg. 416: « Prius quam infans facinus oculi vescuntur tui ».

INFAS, *infans* (qui fari nescit), adiect. In titulo apud Fabr. cap. IV n. 186 pg. 28 (Gud. 231, 1; Mommsen n. 5376): HIC · IACET · OPTATVS · PIETATIS · NOBILIS · ИFAS. Inscr. apud Grut. 688, 2: QVAM · DI · AMAVE|RVNT · HAEC · MORI|TVR · INFAS · ANNO|RVM · III · MENS · SEX | D · XIIII · ISIATI · FILIAE | B · N · M · ANTINOVS | ET PANTHIA · PAR. Alia apud eundem 717, 13: RAPTA · SINV · MATRIS · IACET · HIC · MISERABILIS · INFAS etc. Adde titul. sepulcr. apud Gori *Inscr. ant.* pg. 299 n. 27: FL · ROMVLIANVS | INFAS · Q · VIXIT · AN | VI · ET · M · VII etc.

§ 2. Infas pro *nefas*. Gloss. apud Forcell. *Lexic.* s. h. v.: « Infas, ἀθέματον ».

INFELICO, *infelicem facio*. Caecil. apud Non. II, 443 = pg. 126: « Ut te dii omnes infelicent cum male monita memoria ». Plaut. *Rud.* IV, VI, 21: Hercules istum infelicet cum sua licentia ». *Epid.* I, I, 11: « Di inmortaleis infelicent, ut tu es gradibus grandibus! ». *Rud.* III, VI, 47: « Di te infelicent ». Et *Casin.* II, III, 30: « Di me et te infelicitent ». Adde Glossar. apud Labb.: « Infelixent, ἀπιστοῦσιν ».

INFENDO, *inquiro in rationes alicuius*. Glossar. apud Labb.: « Infendere, ἐπιτεῖναι, ἐνκληματίσαι »; et « Infenditor, σύνδικος ».

INFERA, *infra*, praep. In lapide aletrino (Append. n. XL): HAEC QVAE INFERA SCRIPTA SVNT.

INFERENT, *inferrent*, in titulo apud Grut. 608, 4.

INFERILIA, *inferiae* seu *infernalia*. Glossar. apud Labb.: « Inferilia, καταχθόνια ».

INFERMENTVM, id quod fermentatum non est, subst. n. Glossar. apud Labb.: « Infermentum, ἀφύρατον, τὸ μὴ ἐζυμωμένον ».

INFIDIBVLVM, *infudibulum* (infundibulum), subst. n. apud Cat. *De r. r.* X 1, XI 2, XIII 3, Pallad. VII 7, et Vitr. X 10, 12 sq.

INFIMAS, qui ex infima plebe est. Plaut. *Stich.* III, II, 36 sq.: « Ergo oratores populi, summateis viri, summi adcumbent, ego infimatis infimus ». Cf. Prisc. pg. 587 = 943 P.

INFITERI, *non fateri*. Paul. ex Festo pg. 112, ubi cf. Müller. Cf. etiam Glossar. apud Labb.: « Infitentes, ἀρνούμενοι ».

INFRAFORANVS, qui infra forum est, adiect. In lapide beneventano apud Mommsen n. 1529: COLLEGIVM · MARTENSIVM INFRAFORANVM.

INFVDIBVLVM, *infundibulum*, subst. n., quod aliqui legunt in codd. nonnullis, ubi alii infidibulum, quod vide.

INFVLGERAT, *fulgerat* seu *fulgurat* (valde fulgurat). Not. Tiron. pg. 18: « fulgerat, infulgerat ».

INFVLLONICATVS, qui fullonicam pilam non est expertus, adiect. Gloss. apud Labb.: « Infullonicatus, ἄκναφος ».

INFVMVS, *infimus*, adiect. apud veteres (cf. Aufr. et Kirch. II, 69). In tab. genuate (Append. n. I) lin. 10: VSQVE · AD · RIVOM · VINELASCAM · INFVMVM; lin. 14: INDE · EDE · FLOVIO · SVRSVORSVM · IN · MONTEM · LEMVRINO · INFVMO; et lin. 19 sq.: IN · MONTEM · BERIGIEMAM INFVMO.

INFVSVRA, *intrita*, subst. fem. Gloss. apud Labb.: « Infusura, τρίμμα προσφαγίου ».

INHISCO, *intuo*. Gloss. apud Labb.: « Inhisco, ἐπιχαίνω ».

INΘI (ινθι), quod legitur in lapide messap. n. 2995 lin. 3, 5, 6, 7, comparari potest cum gr. ἔνθεν, rom. *inde*, sive cum syracus. ἐνδοῖ = ἔνδον, rom. inde vel endo (*in*). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 84.

⊦И⊦ (íní), *enim* (et), pro ꟽ⊦И⊦ (INIM), particula coniunctiva apud Samnites (Peter *Sprache und schrift der Umbrer und Osker* s. 61; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 14, 34, 88; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 6 = XV; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 188 et 351). Inscr. pompeiana n. 2795: VИ⊦ꓷꓤꙅ|ꓷƎƎ · ⊦И⊦ · IIX · ⊦ꓷꓷVIT · ꓷƎTИꓤ = n. 2796: VИIꓷꓤꙅVꓷƎƎ | ⊦И⊦ · IIX · ⊦ꓷꓷVIT · ꓷƎTИꓤ (anter tiurrí XII íní ver[u]sarinu) h. e. *inter* (ad) *turrim XII et forum* (Fiorelli op. cit. pg. 10 = XXIX; cf. Mommsen s. 185). Adde inscr. pompeian. n. 2785 lin. 8, in qua bis legitur ⊦И⊦. — Grotefend exponit *tum* (*Rud. l. o.* pg. 30 et 50). Cf. Rosini *Diss. isag.* pg. 40.

?IИI (ini), in vase etr. n. 2664.

INICIO, *iniicio*, in *fragm. iur. civ.* apud Mai pg. 2. Cf. SVBICIO = *subiicio*.

ꟽ⊦И⊦ (ínim) et INIM, *enim* (et), particula coniunctiva, graecâ orthographiâ EINEIM (= umbr. EINEM pro ENEM), quae minus recte scribitur ⊦И⊦ (íní), et per compendium IN vel EIN, e stirpe pronominali I apud Samnites (Grotefend *Rud. linguae oscae* pgg. 12, 43, 50; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 61; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 136, 160, II 73; Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 14, 34, 88; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5 sq., 17, 35; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 351. Cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 151, *In cipp. osco-abell. div.* pgg. 31, 34, 40, 44, *In comm. V exc.* pg. 28, *Lex. osco-lat.* pg. 41; Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 219; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 5, 9). Antiquior forma (ꟽ⊦И⊦) invenitur in cippo abellano n. 2783, lin. 3, 6, 7, 12, 18, 20, 37, 39, 43, 51, 55; recentior autem (INIM) in tabula Bantina n. 2897 lin. 6, ubi saepius IN. Adde inscr. n. 2873 ter:

ꙅƎTƎИꙅ[·ꙅI]ꓷꓷƎꟽ ....[·ꙅI]ИƎTꙅ

TVꓷT[ꓘ]ꙅ · VꓤꙅAИИAꟽ ꓷƎꓷƎꓷ

ꓷƎTTAꓤꓭVꓷꓷ · ꟽ⊦И⊦

lege: stenis .... meddís | túvtíks úpsannam deded | íním prúfatted = *Stenius* .... *meddix tuticus operandam dedit atque probavit* (cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* nv. sr. VI, 191).

INIOVRIA, *iniuria*, subst. fem. (cf. IOVS = *ius*). In tab. genuate (App. n. I) lin. 43: OB · INIOVRIAS · IVDICATI · AVT · DAMNATI · SVNT.

INIQVO, *iniquum facio*. Laberius apud Non. II, 444 = pg. 126: « Aequum animum indignanti iniquat contumelia ».

INITO, frequentat. ab *ineo*. Pacuv. vs. 1 (ed. Ribbeck) apud Diomed. pg. 345 = 336 P.: « loca horrida initas » Gloss. apud Labb.: « Inito, ἐμβατευῶ ».

INIVGES hostiae, quae nunquam domitae, aut iugo subditae sunt (Macrob. *Sat.* III, 5). Paul. pg. 113: « Iniuges boves, qui sub iugo non fuerint ». Glossar. Isidori: « Iniux, bos, nondum iuga iunctus ». Manil. Chrestus apud Fulg. Planc. *De prisco serm.* (s. v. *iniuges boves*) ait « Minervae iniuges boves sacrificari, id est iugum nunquam ferentes, illa videlicet de caussa, quod et virginitas iugum nesciat maritale et virtus nunquam sit iugo prementi subiecta ».

INIVRO, *non iuro*. Inscr. apud Marini *Arval.* pg. 70: EX · H · L · MAGISTER MAGISTRIVE · IVDICIVM · DANTO · QVI INIVRAVERIT .... RIS · RECVPERATOREM VNVM COMMVNEM · ADEVNTO SIMVLQVE IVRANTO.

INIVRVM, *periurum*. Paul. ex Festo pg. 110 (alii legunt *iniurium*). Cf. INIVRVS, quod sequitur.

INIVRVS, *iniurius* vel *iniustus*, adiect. Plaut. *Pers.* III, 4: « Impure, inhoneste, iniure, labes populi ».

INCALATIONES, *invocationes*. Vide INCALO.

INCALATIVE, *vocative*. Vide INCALO.

INCALO, *invoco*. Paul. pg. 114: « Incalanto, *invocanto* »; et Gloss. apud Barth.: « Incalare, *invocare* ». Hinc: incalationes, *invocationes* (Paul. pg. 107); et incalative, *vocative* (Paul. pg. 114).

INCEIDO, *incido*, antiquo scribendi more. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 25 sq.: ATQVE · VTEI | HOCE · IN · TABOVAM · AHENAM · INCEIDERETIS.

INCENSIT, *incenderit*, apud veteres, teste Paulo pg. 107.

INCEPS, *deinceps*, apud veteres, teste Paulo pg. 107.

INCEPSIT, *incoeperit*, apud veteres, teste Paulo pg. 107.

INCIENS, femina praegnans, propinqua partui, ita dicta, ut docet Paulus pg. 97, quod incitatus sit fetus eius. Cf. Varr. *De r. r.* II, II, 8, Plin. XI, LXXXIV, 2, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

INCICVR, *non cicur* (immansuetus), adiect. Paul. pg. 108: « Incicorem, *immansuetum* et *ferum*. Pacuvius [vs. 386 ed. Ribbeck]: *Reprime incicorem iracundiam* ». Cf. CICVR.

INCINGVLVM, *cingulum*, subst. n. apud Non. I, 234 = pg. 47.

INCIPESSO, *incipisso* (incipio), apud veteres. Plaut. *Capt.* II, I, 19: « brevem orationem incipesse ».

INCIPISSO, *incipio*, apud veteres. Plaut. *Capt.* III, III, 16 sq.: « maxumas Nugas ineptiasque incipisso ». *Capt.* IV, II, 22: « Quid hic homo tantum incipissit facere cum tantis minis? ». *Mil.* II, II, 83: « Nunc sic rationem incipissam ». *Trin.* IV, II, 42: « Magnum facinus incipissis petere ». *Mil.* II, II, 23: « Magnam rem incipissis ». Vide INCIPESSO.

INCITABILIS, qui *incitari* potest. Gloss. apud Labb.: « Incitabilis, παροξυντικός ».

INCITABVLVM, *incitamentum*, subst. n. Aul. Gell. XV, 2: « Fomitem esse quemdam dicens et incitabulum ingenii virtutisque, si mens et corpus hominis vino flagraret ». Cf. Macrob. *Sat.* II, 5, ubi legitur « *ignitabulum ingenii virtutisque* ».

INCLVTVS, *inclitus*, adiect. apud Grut. 152, 8. Est cognomen rom. in titulis apud Mommsen n. 737 et n. 1532. Est etiam nomen equi apud Grut. 342 col. 3 (INCLVTO RVFO).

INCNOMINIA, *ignominia*, subst. fem. Lex Iulia municip. (apud Mazochi *Tab. heracl.* pg. 423) cap. 8: QVOIVE APVT · EXERCITVM · IN[C]NOMINIAE CAVSSA · ORDO · ADEMPTVS · EST · ERIT · QVEMVE · IMPERATOR · INCNOMINIAE · CAVSSA · AB · EXERCITV · DECEDERE · IVSET.

INCOHATVS, *inchoatus*, partic. Inscr. apud Orell. n. 783: IMP · CAESAR DIVI | NERVAE F · NERVA | TRAIANVS GERMANICVS | PONT · MAX · TRIB · POT · VI | IMP · II · COS · IIII · P · P · | INCOHATAM A DIVO NERVA | PATRE SVO PERFICIENDAM | CVRAVIT. Vide INCVHANDVS = *inchoandus*.

INCOMES, *sine comite*, adiect. Paul. pg. 107. Cf. *incomitatus* in Forcell. *Lexico*.

INCOMITIARE significat tale convicium facere, pro quo necesse sit in comitium, hoc est in conventum, venire. Plautus [*Curc.* III, 30]: « *Quaeso ne me incomities* ».

INCOMPARAVILIS, *incomparabilis*, adiect., quod saepe invenitur in titulis sepulcralibus, apud Fabr. cap. IV n. 50 pg. 253 (INCOPARAVILI PVDICITIAE), apud Grut. 840, 3 (COIVGI INCONPARAVILI), et apud Mommsen n. 291, 1172, 3228, 5284, 6491.

INCONPABILIS, *incomparabilis*, vitiose in titulo apud Murat. 1139, 3 (AVRELIO ARTEMIDORO FILIO INCONPABILI etc.).

INCONSPRETVS, *non improbatus*, adiect. apud Paul. pg. 107.

INCOPARAVILIS, *incomparabilis*. Vide INCOMPARAVILIS.

INCVHANDVS, *inchoandus*, gerund. Tab. XXXII col. 1 lin. 22 fratrum Arvalium (apud Marini pg. CXLIV): OPERIS INCVHANDI CAVSA. Vide INCOHATVS = *inchoatus*.

INCVMPARABILIS, *incomparabilis*, adiect. in titulo beneventano apud Grut. 754, 5 = Mommsen n. 1549 (CONIVGI INCVMPARABILI).

INCVRRERE, in carm. fratr. Arval. n. 2692, ter repetitum (cf. Lanzi I 144 = 110, Galvani *Delle genti* etc. pg. 121).

INCVRSATIO, *incursio*, subst. fem. apud Non I, 213 = pg. 44.

INLARGIO, *largior*. Cato apud Non. VII, 19 = pg. 470: « Pecuniam inlargibo tibi ».

INLIBATVS, *illibatus*, adiect. in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pg. 162 n. 116.

INLICITATOR, *emptor*, subst. m. Paulus ex Festo pg. 113, ubi cf. Müller.

INLVSORIVM, *illusio*, subst. n. Gloss. apud Labb.: « χλεύη, *inlusorium*, *ludibrium* ».

INLVSTRIS, *illustris*, adiect. in lapide rom. apud Grut. 28, 5; 422, 1 (OB · INLYSTRIA · IPSIYS MERITA). Cf. Gloss. apud Labb. s. v. *inlustra* sqq.

INMIRABILIS, *admirabilis*, adiect. in titulo sepulcrali apud Perret. *Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 165.

INNOFITVS, νεόφυτος (neophytus), adiect., in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 66.

INNOCA, *innocens*, adiect. fem. (cf. INNOCIA). Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 39 pg. 252 = cap. VIII n. 162 pg. 576 (Perret *Catac. de Rome* pl. VII n. 10): HIC

POSITA EST ANIMA DVLCES | INNOCA SAPIENS ET PVLCRA NOMINE | QVIRIACE etc.

INNOCENCIA, *innocentia*. Vide INNOCIA.

INNOCES, *innocens*, adiect. (cf. INNOCA). Inscr. edita in *Revue archéol.* XIII, 167 (*Catac. de Rome* pl. XLII n. 1): DVLCIS ET INNOCES HIC DORMIT SEVERIANVS IN SOMNO PACIS etc. Adde titulum sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXVI n. 110.

INNOCIA, *innocentia*, subst. fem. (cf. INNOCA), in Gloss. apud Salmas. ad *Solin.* pg. 325. Cf. Gloss. apud Labb.: « Innocencia, ἀβλάβεια ».

INNOX, *innoxius*, adiect. in monumentis Christianorum, apud Reines. cl. XX n. 144, 145 (PETRVS INNOX) et n. 317 (HERCVLIVS INNOX), et apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXIX n. 130 *ter* (TERTVLLA INNOX).

INNVLGENTIA, *indulgentia*, subst. fem., mutato *d* in *n* propter nasalem praecedentem. Inscr. campana apud Mommsen n. 1952: AB INNVLGEN · MAX · PRINCIPIS.

INOBAVDIENTIA, *inobedientia*, subst. fem. apud Tert. *adv. Marc.* IV, 17. Vide voc. sq.

INOBAVDIO, *inobedio* (non obedio), apud Tert. *adv. Marc.* 16 ex *Exod.* XXIII, 21.

INODIATVS, *minime exosus*, adiect. Not. Tiron. pg. 77: « Odiosus, inodiatus, perosus, perodiatus ».

INOM, *—um* (?), vox osca originis et significationis ignotae, fortasse acc. sg. 2 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264). *Veniam* vel *licentiam* exponit Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 10, e rad. *i-* = *i-re* (cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 72, et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 220); in tab. Bantina n. 2897 lin. 16 INOM DIDEST = *veniam dabit.* Alii aliter legunt (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 102); et Guarinius *inibi* adv. vel *in eum* vertebat (*Tab. oppid. Lexic.* pg. 152, *Lexic. osco-lat.* pg. 41). Cf. inscr. n. 2694 lin. 4, cum Huschke op. cit. s. 259.

INORIS et inorus, qui est sine ore, adiect. Paul. pg. 114: « Inori inores ». Cf. Turpil. vs. 23 apud Non. III, 152 = pg. 216, et Gloss. apud Labb.: « Inora, ἄστομα ».

INPOENE, *impune*, apud veteres. Cato *Orat.* fragm. apud Front. *Epist. ad Anton.* I, 2 pg. 151: « Ita inductum est, male facere inpoene; bene facere non inpoene licere ».

INPOSIVI, *imposui*, apud veteres (cf. POSEIVI = *posui*). Cato *Orat.* fragm. apud Fronton. *Epist. ad Anton.* I, 2 pg. 150: « Num quos praefectos per sociorum vestrorum oppida inposivi, qui eorum bona, liberos diriperent? ».

INQVID, *inquit*, ab inquio (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *inquio*), apud Cic. *De Rep.* I, 9, 12, et *Fragm. iur. civ.* apud Mai pgg. 24, 88.

INQVINABVLVM, *inquinamentum*, subst. n. Gloss. apud Labb.: « Inquinabulum, μόλυμμα ».

ƧИI et ƧИI (INS), in vasis italicis n. 2195*a*, 2195*b*, 2665*a*, 2665*b*. Cf. IИI (ini) et IMS.

INSECE, *inseque* (dic, narra), apud veteres. Ennius *Ann.* vs. 332: « Insece Musa etc. ». Cf. Aul. Gell. XVIII, 9; et vide voc. sqq.

INSEXIT, *dixerit*, apud veteres. Vide INSEQVE.

INSEQVE, *insece* (dic, narra), apud veteres. Paul. pg. 111: « Inseque apud Ennium *dic.* Insexit *dixerit* ». Gloss. apud Labb.: « Inseque, εἰπέ ». Vide INSECE.

INSERINVNTVR, *inseruntur*, apud veteres. Fest. *Qu.* XV, 28 pg. 352 ex Odyssia vetere: « millia alia in isdem inserinuntur ». Cf. Müller in Festo pg. 397.

INSICIOLVM vel isiciolum (insicium vel isicium minutum), subst. n. apud Apic. V, 4.

INSICIA vel insicium, isicia vel isicium (cf. umbr. ƧƎИƎꟼƎƧI i-seśe-[t]es), genus farciminis, apud veteres. Varro *De l. l.* V, 110 pg. 44: « Insicia ab eo quod *insecta* caro, ut in carmine Saliorum est, quod in extis dicitur nam *prosectum* ». Macrob. *Sat.* VII, 8: « Dicas, quaeso, quae causa difficile digestu facit isicium: quod ab *insectione* insicium dictum (amissione enim litterae postea, quod nunc habet nomen, obtinuit) cum multum in eo digestionem futuram iuverit tritura tam diligens, et quicquid grave erat carnis assumpserit, consummationemque eius multa ex parte confecerit ». Flav. Caper pg 2246 P.: « Inscitia (*sic*) dicendum, non isicia; quia nusquam sine *n* pronunciatur ». Donat. ad Ter. *Eun.* II, II, 26: « Fartores, qui insicia et farcimina faciunt ». Vide *insiciarius*, *insiciatus* vel *isiciatus*, *insiciolum* in Forcell. *Lex.*; et cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 34, Schneider *Gram. lat.* I 565, Aufr. et Kirch. II 374.

INSITIVM, *interpositio*, subst. fem. Gloss. apud Labb.: « Insitium, ἔνθεσις ».

INSITOR, deus apud veteres. Vide IMPORCITOR.

INSOBRES. Vide INSVBRIA.

INSTEIVS, gentilitium samniticum. Insteius Cato, dux Italicorum in bello marsico, memoratur a Vell. Paterc. II, 16. Occurrit etiam in lapidibus lucanis et campanis apud Mommsen. Inscr. vibonensis (Momms. n. 55): D · M | Q · INSTI | FLORIN.

INSTIPVLOR, *stipulor* (cf. umbr. ANSTIPLATV = *instipulator*). Plaut. *Pseud.* IV, VI, 6 sq.: « Mimae viginti sanae ac salvae sunt tibi, Hodie quas abs te inde et instipulatus Pseudolus ». *Rud.* V, III, 25: « Ni dolo malo instipulatus sis ».

INSVASVM appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio. Ita Paulus pg. 111. Plaut. *Truc.* II, II, 16: « Quia tibi insuaso infecisti, propudiosa, pallulam ». Cf. SVASVM.

INSVBLVM. Vide INSVBVLVM.

INSVBRIA, regio Italiae, in Gallia transpadana (Strab. V, I 6, 9, VII, I 5), cuius caput Mediolanum (Strab. V, I, 6; Polyb. II, XVII, 4, XXVIII 3, III, LVI 3; Plutarch. in *Marc.* III 1; Plin. III, XXI, 2). Populi appellantur Insubres (Cicero pro *Balbo* cap. 14), Ἴνσουβροι (Ptolem. III, 1; Strabonis codd. V, I 9 et 12 Σύμβροι), vel Ἴσομβρες (Polybius locc. infra cit.), vel Ἴνσοβροι (Polyb. XVI, XL 1 apud Steph. Byzant.), vel Ἴνσομβρες (Plutarch. locc. cit.), qui ex Gallia venere. Liv. V, 34: « Ibi quum velut septos montium altitudo teneret Gallos, circumspectarentque, quanam per iuncta coelo iuga in alium orbem terrarum transirent, religio etiam tenuit, quod adlatum est, advenas quaerentes agrum ab Salyum gente obpugnati. Massilienses erant hi, navibus a Phocaea profecti. Id Galli fortunae suae omen rati adiuvere, ut, quum primum in terram egressi occupaverant, locum patentibus silvis communirent. ipsi per Taurinos saltusque invios Alpes transcenderunt: fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine, quum, in quo consederant, agrum Insubrium adpellari audissent, cognomine Insubribus pago Aeduorum: ibi, omen sequentes loci, condidere urbem: Mediolanum adpellarunt ». Plin. III, XXI, 3: « Caturiges Insubrum exsules ». Cf. Liv. XXI 25, XXX 18, XXXI 10, XXXII 7, XXXIV 46; Plin. X, XLI, 3; Polyb. II 22, 28 sqq., 30, 32, 34 sq., III 40, 60; Strab. V, I 9; Plutarch. in *Marc.* III 4, VI 2. Steph. Byz.: Ἰνσόβαρες, ἔθνος Κελτικὸν πρὸς τῷ Πάδῳ, οὓς καὶ Ἰνσόβρας φασίν. Ἴνσοβροι, ἔθνος ἰταλικόν. Πολύβιος. Cf. Varr. *De r. r.* II, IV, 11, ubi Turmb. *Advers.* IV, 6 legit Insubres, et Insobreis Scaligerus pg. 221, scribens: « Insobreis autem pro Insubris scribere solitos illos veteres, nemo paulo harum literarum peritior ignorat ». — Insuber adiect. est ad Insubriam pertinens. Cf. insuber eques (Liv. XXII, 6).

INSVBVLO. Vide voc. sq.

INSVBVLVM, ital. *subbio*, textoris instrumentum, sic dictum, quod infra et supra sit, vel quia insubulatur (Isid. *Orig.* XIX, 29). Gloss. apud Labb.: « Insublum, ἀντίον; - Insubula, ἀντίον καὶ ἀντία; - Insubulum, ἀντίον ».

INTECRVM, *integrum*, adiect. Tab. Heracl. cap. 8 (apud Mazochium pg. 423): NEQVE · IN INTECRVM · RESTITVS (sic) · EST.

INTELLEGO, *intelligo*, in fragm. iuris civ. apud Mai *Iur. civ. reliq.* pgg. 67, 74, 85, 87. Cf. *Comm. vet.* in *Cic. Orat.* apud Mai *Class. auct.* II 3 et 160.

q3MAM3+NI (intemamer), quod invenitur in cippo perusino n. 1914*A* lin. 18 sq., in duo dispertiunt interpretes. Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXX 303, et XXXIV 63 (cf. *Dell'urna di Arunte* pg. 46) habet intem pro *quintum*, Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 48 pro *statuito* ab ἵστημι, Migliarinius *Zibald.* etc. mss. pgg. 28, 30 legit inte mamer. Silet Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 105. Vide q3MA (amer).

INTEMELIVM. Vide ALBINTIMILIVM.

INTERAMNA, Ἰντέραμνα (Strab. V, II, 10), oppidum Umbrorum (Plin. XVIII, LXVII, 12; Tac. *Hist.* II 64, III 61, 63; Cic. *ad Att.* II, 1 = n. 26, pro *Domo* cap. 30; Aur. Victor *De Caes.* cap. 31, *Epit.* cap. 31), nunc *Terni*, sic appellatum quod inter amnes est constitutum (Varro *De l. l.* V, 28 pg. 12). Paul. pg. 17: « Amneses appellantur urbes sitae *prope amnem*, ut a *mari* maritimae. Unde Interamnae et Antemnae dictae sunt quod *inter amnes* sint positae, vel *ante se* habeant *amnes* (1) ». Antonini *Itiner.* pg. 125 Interamnia civitas, et *Itiner. hierosol.* pg. 613 civitas Interamna. Inscr. apud Grut. 113, 2 (Orell. n. 689): GENIO MVNICIPI · ANNO POST INTERAMNAM CONDITAM DCCIIII · AD · CN · DOMITIVM AHENOBARBVM ..... Flor. III, 21: « Positis singulorum hominum fere poenis, municipia Italiae splendidissima sub hasta venierunt, Spoletium, Interamna, Praenesta, Florentia ». — Incolae dicti sunt Interamnates (Plin. III, XVII, 2; Tac. *Ann.* I, 79; inscr. apud Orell. n. 98 et n. 1025), cognomine Nartes (Plin. III, XIX, 2) vel Nahartes. Inscr. apud Murat. 1051, 5 (Orell. n. 1028): IMP · CAES · L · DOMITIO AVRELIANO PIO FELICI | INVICTO AVG · PONTIF · | MAX · GER · MAX · TR · POT · | CONS · ET PROCONS · P · P · INTERAMNATES NAHART · | DEVOTI | NVMINI | EIVS PVBLICE. Alia inscr. apud Grut. 417, 4 (Orell. n. 3773): CIVES INTERAMNATAE CIVITATIS (cf. Cic. pro *Mil.* cap. 17). Varro *De r. r.* III, II, 3: « De controversiis Interamnatium et Reatinorum ». Cic. *ad Att.* IV, 15 = n. 142: « Reatini me ad sua τέμπη duxerunt, ut agerem causam contra Interamnates apud consulem et decem legatos; quod lacus Velinus, a M. Curio emissus, interciso monte, in Narem defluit: ex quo est illa siccata, et humida tamen modice Rosea ».

§ 2. Interamna, vel Interamnium, Ἰντεράμνιον (Strab. V, III, 9), Volscorum oppidum, et Romanorum colonia (Liv. XXVII 9, XXIX 15, Vell. Paterc. I, XII 4; cf. Niebuhr *Hist. rom.* V, 330), in loco ubi nunc *Terame* (Romanelli *Topogr.* II 384, III 119). Liv. IX, 28:

(1) Interamnium Flavium apud Antonini *itiner.* pgg. 429, 431, et Interamnium (Anton. *itiner.* pgg. 448, 453) h. e. Ἰντεραννησία πόλις Λουσιτανίας (Phlegon Trall. fragm. n. 29 in *Graec. Hist. fragm.* III 609), cuius incolae Interamnienses (Plin. IV, XXXV, 6). — *Intra* oppidum est ad Verbanum lacum, inter duos rivos (*S. Giovanni* et *S. Bernardino*); et haud longe *Valle d'Intragna*, ita dicta ab oppidulo *Intragna* (inter eosdem rivos), ut *Valle d'Introd* ab *Introd* castello in comitatu Augustae Praetoriae (*Aosta*); *Intragna* prope *Ascona* (in Helvetia italica), infra duos fluvios, quorum unus *Melezza*; et *Intranis* ad flumen *Deguno* in *Friuli* veneto.

« Suessa et Pontiae eodem anno [U. C. CDXLI] coloniae deductae sunt ..... et Interamna et Casinum ut deducerentur coloniae, senatusconsultum factum est. sed triumviros creavere, ac misere colonorum quatuor millia insequentes consules M. Valerius, P. Decius [U. C. an. CDXLII] ». Et X, 36: « Dum haec in Apulia gerebantur [U. C. an. CDLVIII], altero exercitu Samnites Interamnam, coloniam Romanam, quam via Latina est, occupare conati, urbem non tenuerunt: agros depopulati quum praedam aliam inde mixtam hominum atque pecudum, colonosque captos agerent, in victorem incidunt consulem, ab Luceria redeuntem: nec praedam solum amittunt, sed ipsi longo atque inpedito agmine incompositi caeduntur. consul, Interamnam edicto dominis ad res suas noscendas recipiendasque revocatis, et exercitu ibi relicto, comitiorum caussa Romam est profectus ». Cic. *Phil.* II, 41: « Cassino salutatum veniebant, Aquino, Interamna ». Cf. inscr. apud Mommsen n. 6747: (INTERAM....), et Tab. Peuting. segm. V*d* (Interamnio). — Incolae dicti sunt Interamnates Lirinates a fluvio Liri, et Succusani quia sub Casinum oppidum siti. Plin. III, IX, 11: « Interamnates Succasini, qui et Lirinates vocantur ». Liv. XXVI, 9: « Sub Casinum biduo stativa habita, et passim populationes factae. Inde, praeter Interamnam Aquinumque in Fregellanum agrum ad Lirim fluvium ventum ». Inscr. apud Orell. n. 3828 = Mommsen n. 4196: HERCVLI · SACRO | NOMINE | M · PROCILIO | MAXIMIANO | III · VIR INT|[E]RAMN · LIREIS | IVRIS · DICVNDO | M · PROCILIVS | AVGVSTALIS | PATER. Adde: R · P · INTERAMNAT · LIRIN · (Orell. n. 2357 = Mommsen n. 4242), RERVM · PVBL · [MVNIC · PRIVE]RNAT · ET · INTERAMN · [LIRENAT] (Mommsen n. 4618 = Henzen n. 6517); et cf. inscr. apud Mommsen n. 4742 (INTERAMNATIBVS). — Interamnas est adiect. ad Interamnam pertinens; ut SENATVS · POPVLVSQVE MVNICIPII INTERAMNATIS (Mommsen n. 4201), Interamnas ager (Liv. X, 39). De adiect. interamnas (ab Interamna) et interamnis (ab Interamnium) cf. Niebuhr *Hist. rom.* I rem. 422, et V rem. 740.

§ 3. Interamna, Ἰντεραμνία (Ptol. codd. III, 1 Ἰντεράμνια, Ἰντηραμνια), oppidum Praetutiorum in Piceno, nunc *Terame* in *Abruzzo*, inter fluvium Albulatem et Batinum. Frontin. *De col.* pg. 118 ed. Gaes. (cf. pgg. 135, 142, et *De limit. agr.* pg. 41): « Ager quia fundo 3. vel 4. 5. vicino situs est, in iugeribus iure ordinario possidetur, sicut est Interanae Flaminiae et Interamnae Palestino Piceni ». — Incolae dicti sunt Interamnates Praetutiani, vel Interamnites. Inscr. apud Mommsen n. 6164 (= Orell. n. 147): COLLEGIO | CENTONARIORVM | INTERAMNATIVM | PRAETVTIANORVM. Alia apud eundem n. 6152 (= Henzen n. 6661): PVBLICVM | INTERAMNITVM | VECTIGAL | BALNEARVM. Cf. Mommsen n. 6182, et Cluver *Ital. ant.* pgg. 741, 746.

§ 4. Interamnium, oppidum Frentanorum, nunc *Termoli* in *Capitanata*, inter fluvios Tifernum et alterum qui appellatur *Linarco* (Romanelli *Topogr.* III, 119).

§ 5. Interamnium, oppidum in Bruttiis, ad Crathim fluvium. Tab. Peuting. segm. VI*e* « Nteramnio (*sic*) ». Cf. Romanelli *Topogr.* III, 119.

INTERATIM, *interim*, adverb. apud veteres. Vide INTERDVATIM.

INTERBITO, *intereo*, ab inter et antiquo bito h. e. *eo*. Plaut. *Most.* V, I, 47: « Hic ego tibi praesidebo, ne interbitat quaestio ». Cf. BITO = *eo* et IMBITO = *ineo*.

INTERBROMIVM, oppidum Italiae in Pelignis, quod memoratur in Antonini *Itiner.* pg. 310. Cf. INTERPROMIVM.

INTERDVATIM, *interdum*, adverb. apud veteres. Paul. pg. 111: « Interduatim et interatim dicebant antiqui, quod nunc *interdum* et *interim* ».

INTERDIICO, *interdeico* (interdico), in lege *de Gallia cisalp.* cap. 19 (lin. 2) apud Lama *Osservaz.* etc. pg. 22 (INTERDIICET).

INTERDVO, *interdo*, apud veteres, ab inter et antiquo duo = *do*. Plaut. *Capt.* III, V, 36: « Dum pereas, nihil interduo ». *Rud.* II, VII, 22: « Eluas tu an exungare, ciccum non interduim ».

INTEREMO, *interimo*, apud vet. interpr. Cic. *Orat.* pro *Mil.* (Mai *Class. auct.* II, 25), ubi interemendi.

INTERCEDETO, *intercedito*, imperat., in lege Iulia municipali (apud Mazochi *Tab. Heracl.* pg. 465) cap. 12.

INTERCESVRVS, *intercessurus*, ab intercedo. In Tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 12.

INTERCIDONA, dea apud veteres, ita dicta « a securis intercisione », teste August. *De civ. Dei* VI, 9 (vide DEVERRA). Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 4.

INTEROCRIVM vel Interocrea, Ἰντερόκρεα (Strab. V, III, 1), Sabinorum oppidum, Rheatae vicinum: hodie dicitur *Antrodoco*, a praep. *inter* et *ocris* h. e. *mons*. Antonini *Itiner.* pg. 307 et Tab. Peuting. segm. V*d* Interocrio. Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 108.

INTERPEDIO, *impedio*. Macrob. *Sat.* VII, 12: « Calor sensum occupat, et gustatum linguae fervor interpedit ».

INTERPROMINIVS pagus Sulmonensis vel Corfiniensis, fuit in loco ubi nunc *S. Valentino*. Inscr. apud Mommsen n. 5331: [C] SVLMOMII · PRIMVS · ET · FORTVNATVS | [P]ONDERARIVM · PAGI · INTERPROMINI | [VI] TERREMOTVS · DILAPSVM · A · SOLO · | [S]VA · PECVNIA · RESTITVERVNT. Conf. INTER-

BROMIVM, INTERPROMIVM, et vide HOSPITAALITAS.

INTERPROMIVM vicus, in Pelignis, memoratur in Anton. *Itiner.* pg. 102. In tab. Peuting. segm. V*b* legitur *inter prinum* vel *interprimum*. Cf. INTERBROMIVM et INTERPROMINIVS.

INTOLERVNT, *intulerunt*, in titulo rom. apud Grut. 939, 6.

INTRESECVS, *intrinsecus*, adiect. in titulo apud Guasco *Inscr. mus. Capitol.* III, 145 n. 1238 (Orell. n. 3327).

INTRIGO, *intertrigo*, subst. fem., quod legitur in codd. Varr. *De l. l.* V, 176.

INTROITO, *introitu* (ambitu), in titulo apud Orell. n. 1013 (CVM SVO INTROITO).

INTROMITO, *intromitto.* In tab. Genuate (App. n. I) lin. 31.

INTRORVRSVS, *introrsus*, adverb. (vetustiori orthogr. introsus), in titulo apud Grut. 874, 5 (Orell. n. 4334).

INTROSVS, *introrsus*, adverb. (vide INTRORVRSVS), in titulo apud Fabr. cap. VI n. 95 pg. 463 (Orell. n. 4034).

INTVMVS, *intimus*, apud veteres, teste Cassiod. pg. 2284 P.

ꓘVИI (inuk), *tum* vel *et*, = ꓘVИƎ enu-k, particula coniunctiva apud Umbros, ab inu = VИƎ enu vel ENO et suff. ꓘ- (Aufr. et Kirch. I 39, 70, 74, 136, 160, II 205, 235, 242; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, V 16, VI 32, VII 29, 37, et *Rud. l. o.* pg. 12). Tab. eugub. Ib 7: ꟻ2V8 : ꟻAΘIꟻ : ꓷAꓘIVꓘIVИI (inuk ukar pihaz fust) = tab. VIb 46 sq.: ENOOCAR · PIHOS · FVST h. e. *tum ocris piatus erit.* Adde tab. eugub. III 4, 7, 15, 16, et tab. IV 13, 14.

ΙΝΥΚΟΣ, *Inycus*, oppidum Siciliae, a graecis scriptoribus memoratum. Herod. VI, 23: Ἐς Ἴνυκον πόλιν; et VI, 24: Σκύθης δὲ ὁ Ἰνύκου ἐκδιδρήσκει ἐς Ἱμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῆν ἐς τὴν Ἀσίην. Pausan. *Ach.* IV, 6: Ἐς Ἴνυκον Σικελῶν πόλιν. Philostr. *De vit. sophist.* I, 11 pg. 495: Εἰς τὴν Ἴνυκον. Plato *Hipp. mai.* pg. 282*e* (= I, 739 ed. Didot): Ἐξ ἑνός γε χωρίου πάνυ σμικροῦ Ἰνυκοῦ; et pg. 284*b* (= I, 740) Ἐν Ἰνυκῷ. — Ἰνυκῖνοι sunt huius oppidi incolae. Plato op. cit. pg. 283*c* (= I, 739): Ἀλλὰ τοὺς μὲν Ἰνυκινῶν υἱεῖς οἷός τ' ἦσθ' ἀμείνους ποιῆσαι, τοὺς δὲ Σπαρτιατῶν ἠδυνάτεις; — Ἰνύκιος pro Ἰνυκῖνος est adiect. ad Inycum pertinens, apud Photium pg. 108, et ἰνύκινος apud Hesych. *Lexic.* II, 50. Steph. Byz.: Ἴνυκον (sic), πόλις Σικελίας. Ἡρόδοτος δὲ Ἴνυχα αὐτὴν φησιν, ἀπὸ τοῦ Ἴνυξ. Ἔοικε δὲ ἐσφάλθαι· ἀφ' οὗ Ἰνυχῖνος οἶνος. Ἴδιος γὰρ ὁ τύπος τῶν Σικελῶν. Ἰνυκῖνος οὖν δεῖ. Cf. Σκύθης ὁ Ἰνυκῖνος, ὁ τῶν Ζαγκλαίων μανάρχης, apud Helian. *Var. hist.* VIII, 17.

ꓷAꓘIVꓘIVИI (inukukar). Lege ꓷAꓘIV ꓘIVИI (inuk ukar).

ꓘƎMVИI (inumek), *tum*, = ꓘƎMVИƎ enume-k, particula coniunctiva apud Umbros, a pronomine demonstr. inu = VИƎ enu (Aufr. et Kirch. I 39, 70, 160, II 242, 376; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 12, IV 20, VII 28 sq., 35 sqq.), in tabulis eugub. III 9, 11, 20 (ꓘƎИƎИI inenek), 26, 34, IV 2, 17, 18 (ꓘƎ+ИVИI inuntek), 20, 21, 23 (ꓘMVИI inumk), 24, 26, 27, 28.

ꓘMVИI (inumk), vitiose pro ꓘƎMVИI inumek, in tab. eugub. IV 23.

ꓘƎ+ИVИI (inuntek), mendose pro ꓘƎMVИI inumek, in tab. eugub. IV 18.

INVVS, deus apud veteres, idem qui Pan (vide FATVELLVS). Liv. I, 5: « Lyceum Pana venerantes, — quem Romani deinde vocarunt Inuum ». Cf. Serv. in Virg. *Aen.* VI, 776, Macrob. *Sat.* I, 22, Isid. *Orig.* VIII, 11, Arnob. III, 113. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 4.

§ 2. Castrum Inui, urbs maritima Latii, prope Antium. Virg. *Aen.* VI, 776: « Pometios, Castrumque Inui, Bolamque, Coramque »; ubi Servius: « Una est in Italia civitas, *Castrum novum* dicitur. De hac autem ait, Castrum Inui, id est Panos, qui illic colitur ». Ovid. *Metam.* XV, 727:

« donec Castrumque, sacrasque
Lavini sedes, Tiberinaque ad ostia venit ».

Et Silius Ital. VIII, 359: « Quos Castrum, Phrygibusque gravis quondam Ardea misit ». Adde Rutil. I, 231 sq.:

« Multa licet priscum nomen deleverit aetas
Hoc Inui Castrum fama fuisse putat ».

?2ƎMↆVИI (inuchmes), in inscr. cortonensi n. 1060.

IXI, *ipsi*, pronom. demonstr. nominat. pl., rudi orthographia. Suet. *Aug.* cap. 88: « Nec ego id notarem, nisi mihi mirum videretur, tradidisse aliquos, legato eum consulari successorem dedisse, ut rudi et indocto, cuius manu ixi pro *ipsi* scriptum animadvertit ».

IOBACCHVS, cognomen rom. Inscr. apud Passionei cl. IV n. 4 pg. 24: P · AEL · AVG · LIB · IOBACCHVS etc.

IOBIS, *Iovis*, genit. sg. Vide IOVIS.

IOEϟ, in messap. inscr. n. 3010.

IOC, *ea*, pronom. demonstr. n. nominat. et accus. pl. (cf. ꓘVꟼ iúk), e stirpe pronominali I-, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 134, 166 sq., II 160 anm. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 65; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, V 2). Tab. Bantina n. 2897 lin. 5: IOC · COMONO = *ea comitia* (Kirchhoff op. cit. s. 79; Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). — Aliis est *id* (Guarini in *Comm. V exc.* pg. 27 Peter *Sprache und schrift* etc. s. 57, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264), vel *eo* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11), vel *ea* nominat. sg. (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 84, 338). In eiusdem tabulae lin. 4 Mommsen loc. cit. sumit IOC pro *ea* nominat. sg. (= ꓘVꟼ iúk).

ΙΟΛΑΕΙΟΝ, regio Sardiniae, ita dicta ab Iolao Herculis ex fratre nepote, qui Sardiniam insulam occupavit (conf. etrusc. ƎAꓶIƎ vilae). Diodorus Siculus IV, XXIX, 5: Τοὺς δὲ λοιποὺς ἅπαντας Ἰόλαος ἀνα-

λαβὼν καὶ πολλοὺς ἄλλους τοὺς βουλομένους κοινωνεῖν τῆς ἀποικίας, ἔπλευσεν εἰς τὴν Σαρδόνα. Κρατήσας δὲ μάχῃ τῶν ἐγχωρίων, κατεκληρούχησε τὸ κάλλιστον τῆς νήσου, καὶ μάλιστα τὴν πεδιάδα χώραν, ἣν μέχρι τοῦ νῦν καλεῖσθαι Ἰολαεῖον. Hinc cives dicti sunt Ἰολαεῖς vel Ἰολαεῖοι, qui postea Διαγησβεῖς. Strab. V, II, 7: τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἳ καλοῦνται Διαγησβεῖς (codd. Διαγηβρεῖς), Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. Diod. Sic. IV, XXX, 2: Ὠνόμασε δὲ καὶ τοὺς λαοὺς Ἰολαείους, ἀφ' ἑαυτοῦ θέμενος τὴν προσηγορίαν, συγχωρησάντων τῶν Θεσπιαδῶν, καὶ δόντων αὐτῷ τοῦτο τὸ γέρας καθαπερεί τινι πατρί. Pausan. *Phoc.* XVII, 5: Ἔστι δ' οὖν καὶ κατ' ἐμὲ ἔτι χωρία τε Ἰολάϊα ἐν τῇ Σαρδοῖ καὶ Ἰόλαος παρὰ τῶν οἰκητόρων ἔχει τιμάς. Adde Diod. Sic. V, XV, 1 sq.; et cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 241, Manno *Storia di Sard.* lib. I.

IONC, *eum*, pronom. demonstr. m. acc. sg., e stirpe pronominali I-, apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 57; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 122; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachforsch.* II 60, V 2; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenk.* s. 338). Tab. Bantina n. 2897 lin. 12: IN · SVAEPIS · IONC · FORTIS · MEDDIS · MOLTAVM · HEREST = *et si quis eum forte magistratus multare volet* (Grotefend pg. 14 sq., Mommsen s. 146, Kirchhoff s. 79, Lange s. 87, Huschke s. 65); lin. 17 sq.: IONC · SVAEPIS | HEREST · MEDDIS · MOLTAVM = *eum si quis volet magistratus multare* (Grotefend pg. 14, Mommsen s. 146, Kirchhoff s. 79, Lange s. 88, Huschke s. 66); et lin. 26: IN · SVAEPIS · IONC · MEDDIS · MOLTAVM · HEREST = *et si quis eum magistratus multare volet* (Grotefend pg. 14, Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 67). Alii exponunt *hunc*, ut Guarinius *Tab. oppid. lex.* pg. 152 et *In comm. V exc.* pgg. 32, 36, Müller *Die Etr.* I, 37 anm. 78, et Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 45.

IORVM, *eorum*, pronom. demonstr. genit. pl. Inscr. apud Passionei cl. IV n. 7: FECERVNT SIBI ET AVRELIO · AVG · LIB · MELISSO · FILIO · SVO · ITEMQVE · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE POSTERISQVE IORVM.

IOV-, radix umbrica, = -ꓷVI (IVV-). Vide IOVI, IOVIA, IOVIE, IOVIES, IOVIV, IOVINA etc.

IOV-, radix volsca, pro DIOV-. Vide IOVIA, IOVIAS et IOVIIS (ioves).

IOVBEO, *iubeo*, apud veteres. S. C. *de Bacch.* (App. n. LVIII) lin. 27: VTEIQVE · EAM · FIGIER · IOVBEATIS; lin. 9 et 18 IOVSISENT = *iussissent.* In titulo aletrinate (App. n. XL lin. 15) IOVSIT = *iussit;* et in lege Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 6 IOVSERIT = *iusserit.* Vide IVSIT = *iussit.*

IOVDEX, *iudex*, subst. m., ab IOVS et *dico*, apud veteres, ex. c. in tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 3, et in lege Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 4, 10, 12.

IOVDICATIO, *iudicatio*, subst. f. ab IOVDICO, in lege Servil. *de Repetund.* (App. n. LX) cap. 1.

IOVDICATVS, *iudicatus*, particip. ab IOVDICO. Lex Servil. *de Repetund.* (App. n. LX) cap. 21: EA OMNIA IOVDICATA.

IOVDICIVM, *iudicium*, subst. n. ab IOVDICO, in tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 1, et in lege Servil. *de Repetund.* (App. n. LX) cap. 1, 2, 12, 13.

IOVDICO, *iudico*, ab IOVS et *dico*, unde IOVDEX, IOVDICATIO, IOVDICATVS, IOVDICIVM, apud veteres, ex. c. in tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 2, in lege Thoria agr. (App. n. LIX) cap. 17, 19, et in lege Servil. *de Repetund.* (App. n. LX) cap. 6, 12.

IOVE, *Iovi*, dat. sg. Vide IOVIS.

IOVEI, *Iovis* (Iuppiter), in speculo etrusco-rom. n. 2483, cum *Iunone* et *Hercule.*

§ 2. *Iovis*, genit. sg., in lege pagi Herculanei lin. 2 et 7 apud Mommsen n. 3559.

IOVENTIO, mons in Liguria. In tab. Genuate (Append. n. I) lin. 17: IN · MONTEM · IOVENTIONEM. — Ioventius est gentilitium rom. apud Murat. 1353, 5; Ioventina nomen mulieris apud eundem 1455, 3; et Ioventiullus cognomen virile apud Grut. 1135, 2.

IOVIIS (ioves), *Iovis*, genit. sg. (cf. IOVIA et IOVIAS). In aere Rapinensi n. 2741 lin. 5 sq.: IOVIIS PATRIIS (ioves patres) = *Iovis patris* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 245, 247, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 30).

IOVI, *Iovio*, adiect. masc. dat. sg. 2 decl., = IꓷVI iuvi pro IƎꓷVI iuvie, apud Umbros, ab IOV- et suff. -io (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, Aufr. et Kirch. I 117, II 211). Tab. eugub. VIb 22: HABINA · TRIF · FETV · TEFREI · IOVI = —*as* (oves) *tres facito Tefro Iovio.* — Alii vertunt *Tefri Ioviae* (Lanzi II 763 = 671) vel *Tefrae Ioviae* (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 20, cf. V 30; Huschke *Die iguv. taf.* s. 179).

§ 2. *Iovium*, accus. sg. Tab. eugub. VIb 25 sq., 27, 27: TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO · IOVI = *te preces precor Tefrum Iovium.* — Grotefend *Rud. l. u.* IV 8 modo exponit *Tefram Ioviam*, modo *Tefrum Iovium* (cf. op. cit. VIII, 33). Cf. Zeyss op. cit. § 35, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 615.

IOVIA, *Iovia*, adiect. fem. voc. sg. 1 decl. apud Umbros, ab IOV- et suffixo -ia (Grotefend *Rud. l. u.* III 23, 25 sq., IV 22, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 22 et nt. 38, Aufrecht et Kirchhoff I 63, 110, 181, 294, Huschke *Die iguv. taf.* s. 611). Tab. eugub. VIIa 49: TVRSA · IOVIA · FVTV · FONS = *Tursa Iovia, esto volens.* Adde eiusdem tab. VIIa lin. 47. — Cf. VENERVS · IOVIAE = *Veneris Ioviae* in titulo capuano (Append. n. XLVII).

IOVIA, *Iovia*, nominat. sg. (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 245), vel genit. sg. 1 decl. (Mommsen *Die unterit.*

dial. s. 341). Occurrit in aere Rapinensi n. 2741 lin. 10. Cf. Guarini *Comm.* XX, 17 (*Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 306); et vide voc. sq.

IOVIAS, *Ioviae*, genit. sg., ab IOVIA, in aere Rapinensi n. 2741 lin. 7 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 245 sqq.).

IOVIE, *Ioviae*, adiect. fem. dat. sg. 1 decl., antiquioribus literis ƎIƆVI iuvie, vitiose IIOVIE, ab IOV- et suff. -io, apud Umbros (Lanzi II 757 = 665; Grotefend *Rud. l. u.* VI, 29; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20; Aufr. et Kirch. I 53, 141; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 31; Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 58: TREBE IOVIE = *Trebae Ioviae* (Trebo Iovio?); et tab. VIIa 53: TVRSAE IOVIE = *Tursae Ioviae*.

§ 2. *Iovie*, adiect. masc. voc. sg. 2 decl. (Grotefend op. cit. IV 10 sq.; Aufr. et Kirch. I 116; Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VIb 27 sq., 28 sq., 29, 31 ter, 33 bis, 36: TEFRE · IOVIE = tab. VIb 35 TEFRE · IIOVIE h. e. *Tefre Iovie*.

IOVIE, *—es*, subst. m. acc. pl. 3 decl. apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 123), in tab. eugub. VIb 59 et VIIa 48. *Iovios* (milites) exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 245, 289. Vide voc. sq.

IOVIES, *—ibus*, subst. m. dat. pl. 3 decl. (cf. voc. praec.), e rad. IOV-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 123, II 157, 267; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26), in tab. eugub. VIb 62, VIIa 13, 14, 28, 50. *Ioviis* (militibus) exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 246, 251, 267, 270, 290, 688.

IOVINA, *Iguvinā*, = IIOVINA et antiquiori orthographia AИIƆVKI ikuvina, adiect. fem. abl. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens. Tab. eugub. VIa 25, 34, 35, 43, VIb 6, VIIa 7, 9, 19, 24, 53: TOTAPER · IOVINA = *pro civitate Iguvina*.

§ 2. *Iguvinam*, = IIOVINA pro IOVINAM vel IIOVINAM, accus. sg. (Lanzi II 753 = 661, Lassen *Beitr.* etc. s. 50, Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 93, 110, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 29, 39: PIHATV · TOTA · IOVINA = *piato civitatem Iguvinam*.

IOVINAM, *Iguvinam*, = IIOVINAM, minus recte IOVINA, adiect. fem. acc. sg. 1 decl. ad Iguvium pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* IV 10, Zeyss *De subst. umbr. decl* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIb 12: FISOVIE SANSIE · SALVO · SERITV · OCREMFISI · TOTAM · IOVINAM = *Fisovie Sancie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam*.

IOVINAR, *Iguvinae*, = IIOVINAR et antiquiori orthographia ƧAИIƆVII iiuvinas, adiect. fem. genit. sg. 1 decl. ad Iguvium pertinens (Lanzi II 753 = 661, 761 = 669, Lassen *Beitr.* etc. s. 51, Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19, Aufr. et Kirch. I 111, II 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 30, VIb 13, 34: TOTAR · IOVINAR · NOME = *civitatis Iguvinae nomine;* tab. VIb 10: TOTAR · IOVINAR · DVPVRSVS = *civitatis Iguvinae bipedibus;* tab. VIIa 9: POPLVPER · TOTAR · IOVINAR = *pro populo civitatis Iguvinae;* et tab. VIIa 27, 50: POPLER · TOTAR · IOVINAR = *populi civitatis Iguvinae*.

IOVINE, *Iguvinae*, = IIOVINE, et antiquiori orthographia ƎИIƆVKI ikuvine, adiect. fem. dat. sg. 1 decl., ad Iguvium pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* IV 8, 17 sq., 21 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Aufr. et Kirch. II 199, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 33, VIb 10, 27, VIIa 50: TOTE · IOVINE = *civitati Iguvinae*.

§ 2. *Iguvinā*, pro IOVINEM, locat. sg. (Grotefend *Rud. l. u.* VIII 36, Zeyss op. cit. § 24, Aufr. et Kirch. I 93, 113). Tab. eugub. VIa 26: TOTEME IOVINE, et tab. VIa 36 TOTE IOVINE = *in civitate Iguvina*. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 611.

IOVINEM, *Iguvinā*, minus recte IOVINE, adiect. fem. locat. sg. 1 decl. (Grotefend *Rud. l. u.* IV 23, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9 et 24, Aufr. et Kirch. I 113; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 611). Tab. eugub. VIa 46: TOTEME · IOVINEM · ARSMOR · DERSECOR · SVBATOR · SENT = *in urbem Iguvinam — — subacti sunt* (Knötel in *Zeitschr. für die alterth.* XI = 1852 s. 123).

IOVINVR, *Iguvini*, incolae Iguvii (vide IGVVIVM) nominat. vel vocat. pl. 2 decl., = IIOVINVR et vetustiori orthographia ƧVИIƆVKI ikuvinus, ab iovins = ƧИIƆVKI ikuvins h. e. *Iguvinus* (Aufr. et Kirch. I 104, 119, II 45, 261, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618). Tab. eugub. VIb 56: ENO · DEITV · ARSMAHAMO · CATERAHAMO · IOVINVR = *tum dicito: —amur, —amur Iguvini.* — Aliis est genit. plur. (Lanzi II 690 = 598, 823 = 733, et Grotefend *Rud. l. u.* V 25, VI 24). Iovinus est nomen et cognomen virile apud Gruterum (313, 9; 529, 6; 1077) et Murat. (819, 9), unde Iovinius (Maffei *Mus. ver.* 255, 2) et Iovinia (Grut. 529, 2).

IOVIS, *Iuppiter* (etr. AIИIϮ tinia) = DIOVIS, apud veteres, teste Varr. *De l. l.* VIII, 46 pg. 183. Priscian. pg. 229 = 695 P.: « Sic etiam Iuppiter Iuppiteris et Iuppitris, ut Caesellio Vindici placet, debuit declinari. nam Iovis nominativo quoque casu invenitur. Caecilius in epistula: *Nam novus quidem deus repertus est Iovis.* Accius in Epinausimache [vs. 301 sq. ed. Ribbeck]: *lucifera lampade exurat Iovis Arietem.* ex quo etiam pluralem numerum Plautus protulit in Casina [II, v, 25]: *Repente ut emoriantur humani Ioves* ». Cf. Hygini *Fab.* n. 220. Aul. Gell. V, 12: « Iovem Latini veteres a *iuvando* appellavere: eumdemque alio vocabulo iunctum patrem dixerunt. Nam quod est in elisis aut im-

mutatis quibusdam literis Iupiter, id plenum atque integrum est Iovispater ». Apuleius *Metam.* lib. IV pg. 137 (ed. Paris. 1688): « Quem fremit ipse Iovis ». Ennius *Ann.* vs. 63 sq.:

« Iuno Vesta Minerva Ceres Diana Venus Mars
Mercurius Iovis Neptunus Vulcanus Apollo ».

Adde Hygin. *fab.* n. 54. In nummis Vespasiani IOVIS CVSTOS (Eckhel *Doctr. num. veter.* VI, 337); in nummis Alexandri Sever. IOVIS PROPVGNATOR (Eckhel op. cit. VII, 278); in nummis Maxim. Hercul. IOVIS CONSERVATOR (Eckhel op. cit. VIII, 19). — IOVE pro *Iovi* invenitur in titulo apud Grut. 16, 8; et DIE IOBIS pro *die Iovis* in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. VIII n. LXX pg. 577. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Iovis*.

IOVISIVRANDVM, iuramentum per Iovem. Ennius *Trag.* vs. 410: « O Fides alma apta pinnis, et ius iurandum Iovis ».

IOVISPATER. Vide IOVIS.

IOVISTAE, compositum a Iove et iustae. Ita Paul. ex Festo pg. 105, ubi cf. Muellerus.

IOVIV, *Iovio*, = VIƎVI iuviu, adiect. ablat. sg. 2 decl. ab IOV- et suff. -io (Lassen *Beitr.* etc. s. 20, Grotefend *Rud. l. u.* VI 22, Aufr. et Kirch. I 118, 163, II 232, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 40, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VIb 43: VOCVCOM · IOVIV = *cum —o Iovio.*

IOVRO, *iuro*, antiquo scribendi more, in tab. Bantina (App. n. LVI) cap. 3 et 4, in lege Thoria agr. (App. n. LIX) cap. 18, et in lege Servil. *De repetund.* (App. n. LX) cap. 8 et 12.

IOVS, *ius*, subst. n., apud veteres, quod saepe invenitur in lege Thoria agr. (App. n. LIX) cap. 6, 9, 15, 17, 35, 47, 51, in lege Servil. *Repetund.* (App. n. LX) cap. 2, 6, 8, in Plebisc. de Thermensibus (App. n. LXI) col. 2 lin. 4, 19, 21 et 24. Inscr. apud Mommsen n. 4239: CN · AGRIVS · CN · F · POLLIO | L · LAVFEIVS · L · F · APOTHECA | IIII · VIREI · IOVR · DEIC. Cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 368.

IOVSIT, *iussit*. Vide IOVBEO et IVSIT.

ΠΙꟻ (íp), *ibi*, = umbr. ƎBI (IFE), adverb. e stirpe pronominali ꟻ (í), apud Oscos, in cippo abellano n. 2788 lin. 26 (?) et 34 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, III 419, 424, VI 28; cf. Grotefend *Rud. l. u.* pg. 40).

ЯПI (ipa), quod legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 5, *B* lin. 3-4, in titulo perus. n. 1915 lin. 2, et in titulo tarquin. n. 2279 lin. 3 et 4, a Vinc. Campanario (*Dell'urna di Arunte* pg. 56, et in *Giorn. arcad.* XXX, 330) exponitur *libamina*, ab ειπω pro λείβω; ab aliis ὑπὸ vel ὑπει praep. pro *cum* (Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 91, 128, Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 28, Migliarini *Zibaldone* mss. pg. 18).

?ƎΠI (ipe), in titulo perus. n. 1681*b* vidit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 330 ad n. 32).

?IΠI (ipi), in titulo perusino n. 1725 vidit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 302 n. 339).

?ƧVMAIΠI (ipianus), in lapide Italiae superioris n. 23. Alii legunt ƧVMAIΠ (pianus).

ΙΠΝΑΣΙΑ, γαστὴρ (venter), Tarentinorum dialecto. Hesych. *Lexic.* II, 56: Ἰπνασία· γαστὴρ, παρὰ Ταραντίνοις.

?ꟼΠI (ipr), in olla aretina n. 470.

IPSEIVS, *ipsius*, pronom. m. et f. genit. sg., in titulis sepulcralibus apud Grut. 541, 7 (IVSSV IPSEIVS), Murat. 1439, 7 (EX DOLO IPSEIVS). In vase cemeter. apud Marini *Inscr. crist.* 452, 6 (Perret *Catac. de Rome* pl. XXV n. 48): DE FILIVS IPSEIVS [Q]VI SVPERSTITIS SVNT.

IPSEPLEX, qui ipse per se plicatur. Gloss. apud Labb.: « Ipsiplices, ἀυτόπτυκτα φύλλα ».

IPSI, *ipsius*, pronom. genit. sg. apud veteres. Prisc. pg. 227 = 694 P.: « ipsi pro *ipsius* Afranius in homine: *Ipsi me velle vestimenta dicito* ».

IPSIPPE, *ipsi*, neque alii. Ita Paulus ex Festo pg. 105 (alii legunt ipsipe), ubi cf. Muellerus. Gloss. apud Labb.: « Insipti (*sic*), ἀυτοί ».

IPSISSVMVS, *ipsissimus*, ital. *luissimo*, superlat. pronominis *ipsus* (ipse). Plaut. *Trin.* IV, II, 146: « Ergo ipsusne es? - Ipsissumus ».

IPSVLLICES, bracteae in virilem muliebremque speciem expressae. Ita Paulus ex Festo pg. 105, ubi cf. Müller.

IPSVS vel ipsos, *ipse*, pronomen demonstrativum apud veteres, frequentissime apud Plautum. Priscianus II 6 = 958 sq. P.: « Ipse solum, quod et ipsus invenitur a vetustissimis prolatum, neutrum in *um* desinens facit. Terentius in Andria [III, III, 44]: *Ipsus mihi Davus, qui intimus est eorum consiliis, dixit* ». Diomed. pg. 330 = 318 sq. P.: « Quare non ipsud, ut *illud* et *istud?* Quoniam veteres nominativum non *ipse* dicebant, sed ipsus ipsa ipsum, ut *altus, alta, altum.* [Ipsus], quod est in comoediis, est et apud Tullium, ipsum decretum. sed recentiores ipsus commutarunt, et pro eo *ipse* consuetudini tradiderunt. ipsum vero obtinuit suam extremitatem, ut etiam exemplum Tullianum docuit ». Palaem. pg. 1377 sq. P.: « Ipsum vero ideo, non ipsud, quia apud antiquos magis in *us* intendebant nominativum generis masculini, ut dicerent ipsus. Hoc habemus in Terentio: *Ipsus Pamphilus*; non *ipse Pamphilus* ». — Ennius *Trag.* vs. 390 (apud Non. II 538 = pg. 97): « Sed me Apollo ipsus delectat [laetat] ductat Delphicus ». Terent. *Andr.* III, IV, 7: « Certe hercle nunc hic se ipsus fallit, haud ego ». *Eun.* III, V, 8: « Is est? an non est? Ipsus est ». *Adelph.* I, I, 78: « Sed est ne hic ipsus, de quo agebam? ». *Hec.* III, II, 8: « Nam qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco ». Cato *De r. r.* cap. 70 (71): « Bosque

ipsus, et qui dabit, facito ut uterque sublimiter stent ». In antiqua iusiurandi formula apud Aul. Gell. XVI, 4: « Morbus sonticus, auspiciumve quod sine piaculo praeterire non liceat, sacrificiumve anniversarium quod recte fieri non posset, nisi ipsus eo die ibi sit ». — Ipsos pro *ipsus* invenitur in legibus Numae Pompili apud Paul. pg. 6 (vide ALIVTA): « Si quisquam aliuta faxit, *ipsos* Iovi sacer esto ». — Cf. Ponted. *De vet. scrib. rat.* ep. 2.[a], et Io. Gott. Schneider in *Script. r. r.*

IQVA, *iniqua*, adiect. in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. II n. 295 pg. 115.

ꟼI (ir), in titulo etrusco n. 2614. Cf. Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 42.

NƎꟼI (iren), in titulo etr. n. 2431.

IRER, *eius*, pronom. demonstr. masc. genit. sg. = ERIR pro ERER, apud Umbros (Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 30, Aufr. et Kirch. I, 136, Huschke *Die iguv. taf.* s. 636). Tab. eugub. VI a 25: IRER · NOMNEPER = *pro eius* (collis) *nomine*; quod vertit Grotefend (*Rud. l. u.* IV 10 sq.) *pro illius nomine*, et male Lanzius II 751 = 659 *pro eorum nomine*.

IRIA, Εἰρία (Ptol. III, 1), urbs Liguriae (Plin. III, VII, 3), decem mill. pass. a Dertona dissita (Antonini *Itiner.* pg. 288, Tab. Peuting. segm. III *d*), nunc *Voghera* appellata. Incolae dicti sunt Iriates (?) vel Irienses. Liv. XXXI, 10: « Insubres Cenomanique et Boii, excisis Salyis Ilvatibusque (*Iriatibusque?*) et caeteris Ligustinis populis, Hamilcare poeno duce, qui in iis locis de Hasdrubalis exercitu substiterat, Placentiam invaserant ». Et XXXII, 31: » inde in Ligustinos Ilvates (*Iriates?*), qui soli non parebant, legiones ductae ». Inscr. apud Orell. n. 73: C · METILIO | C · FIL · POMP · | MARCELLIN | EQ · R · EQ · P | IVDICI · EX · V · DEC | INTER · SELECTOS · IIVIR | QQ · FLAM · DIVI · TRAIANI | PATRONO · COLLEGIORVM | OMNIVM · PATRONO · COLO|NIAE · FORO · IVLI · IRIENSIVM | PATRONO · CAVSAR · FIDELISSIMO | OB · INSIGNEM · CIRCA · SINGV|LOS · VNIVERSOSQVE · CIVES | INNOCENTIAM · AC · FIDEM | HOMINI · OPTIMO · CIVI · ABSTI|NEN|TISSIMO · COLLE · FABRVM · DERTON · PATRONO | OB · MERITA L · D · D · D. Cf. Labus *Notizie int. alla vita del p. G. M. Racagni* pg. 25.

ƧIƧIꟼI (irisis), nomen cuiusdam dei vel deae, in etrusco speculo n. 2726 bis.

ƧƎꓘꟼI (irkes), in lapide sabellico n. 2848 lin. 2. *Saepis* genit. sg., ab ἕρκος (circuitus, septum) Huschke interpretatus est (*Die osk. und sab. spr.* s. 237).

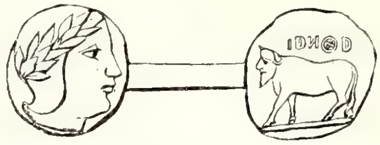
VƆꟼI (ircu), *Ircius* (?), gentilitium etr. In ossuario volaterrano n. 320 bis *a*: VƆꟼI · VA (au ircu) = *Aulus Ircius*.

IRNELA, vasis genus in sacris. Ita Paulus ex Festo pg. 105. Cf. HIRNEA et urnula.

IDN⊕I (irnthi), in nummis Campanis n. 2832, quos ad Hirnum sive Irnum, fortasse nomen corruptum Hirinae, tribuit Carellius pg. 31. Cf. Riccio *Repert.* etc. pgg. 29, 33, Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 86, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 227. Avellinius in Carelli loc. cit. et in *Opusc.* II tav. VII n. 6 has exhibet formas: ..N⊙D.. IDИ⊙I.... IDN⊙H

IDNO... IDNO... IDH⊙I..

Alii legunt irnthd.

IRPINI. Vide HIRPINI.

IRPVS. Vide HIRPVS.

IRQVITALLVS, puer, qui primo virilitatem suam experitur. Ita Paulus ex Festo pg. 105, et pg. 101: « Hirquitalli pueri primum ad virilitatem accedentes, a libidine scilicet hircorum dicti ». Censorinus *De die nat.* cap. 14: « Quod Aristoteles adpellat τραγίζειν, antiqui nostri hirquitallire, et inde ipsos putant hirquitallos appellari, quod tum corpus hircum olere incipiat ». Glossar. apud Labb.: « Irquis, τραγιων παις αρχηνηβιασος; - Irquitalus, νηπιωτατος; - Hirquitali, τραγίζοντες ». Cf. Vel. Long. pg. 2233 P., et Müller in Festo loc. cit.

... NAƧVꟼI (irusan...), vidit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 277 ad n. 259) in operculo ossuarii perus. n. 1860.

ϴI+VꟼI (irutih), in lapide perus. n. 1994, in quo praenomen *Aruns* vel *Aruntia* agnovit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 140.

-ƧI (IS-). Vide ꓘƎƧI (ISEC) = *i-tem*, ISO = *ipsos*, et ISSOC = *ipsum*.

-ƧI (is-), *is*, pronom. demonstr. apud Samnites. Vide VЯIƧI ísidu = ꟽVЯIƧI ísidum h. e. *is-dem*.

IS, *eis* (ii)?, pronom. demonstr. m. nominat. pl. Charisius pg. 133 = 107 sq.: « Nam ita Scaurus disputavit, antiquos im ques hunc eundem significare consuesse et declinari ita, is eius ei eum vel im, numero plurali is, ut est locutus Pacuvius in Medo, *ques sunt is? ignoti nescio ques* ». Alii legunt es, ut Ribbech *Trag. lat. reliquiae* pg. 87 vs. 221. Cf. *Fragm. iur. civ.* apud Maium pgg. 33, 38.

§ 2. *Eis* (iis), dat. et abl. pl. Ennius *Ann.* vs. 279: « Is pernas succidit iniqua superbia Poeni ». In inscr., de qua Marinius *Arvali* pg. 32: CVM EST CIVITAS IS DATA et CVM EST CIVITAS EIS DATA. Tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 lin. 16: QVI TVM · AB · IS · NOMINATI · ERVNT; et lin. 21: DEQVE IS ·

OMNIBVS. Adde tab. Traiani Alim. apud De Lama pg. 115 lin. 12. Is pro *iis* occurrit etiam in cod. Med. Cic. *Epist.* passim (ad Att. III, xv, 6), et constanter in cod. Vatic. Cic. *Philipp.* teste Deycks l. I pg. 15. Adde auctoritatem codicum Ciceronis vetustissimorum, de quorum scriptura consulendi Peyronius ad Cic. fragm. pg. 152 et Freundius ad Milon. pg. 23. Cf. etiam Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 45.

§ 3. *His*, in Cic. orat. *pro Tullio* fragm. cap. 4 apud Mai *Class. auct.* II, 332 (« ut is aliquid ad iudicandum relinquas »).

ΙΣΑΜΙ, ἐπίσταμαι (scio), apud Syracusanos. Hesych. *Lexic.* II, 72: Ἴσαμι· ἐπίσταμαι, Συρακούσιοι. Cf. *Thes. gr. ling.* III, 203 ad ἴσημι s. v. εἰδέω.

ISARCI, populi Alpini, in Rhaetica degentes (hodie *Val de Sarra* vel *Val de Sarca*), quorum meminit Plin. III, xxiv, 4.

ISAVRVS, fluvius Piceni, unde Pisauri urbi nomen. Lucan. II, 406: « et iunctus Sapio Isaurus ». Cf. Isaura (Plin. V, xxiii, 1), Isara (Plin. III, v, 2), et AVSER.

ISDEM, *idem* (= EISDEM et EIDEM, osc. ꟽVꓤꟷꟷ isidum), pronom. demonstr. m. nominat. sg. apud veteres. Ennius *Ann.* vs. 468 (apud Serv. in *Aen.* XI, 326): « Isdem campus habet textrinum navibus longis ».

§ 2. *Iidem*, nominat. pl. Charis. pg. 110 = 86 P.: « Is homo idem facit compositum, nisi quia Caesar libro secundo singulariter idem, pluraliter isdem dicendum confirmat, sed consuetudo hoc non servat ». Cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 11 nt. 1.

§ 3. *Eisdem* (iisdem), abl. pl. Prisc. pg. 298 = 737 P.: « in compositione idem et isdem per unam *i* scripsisse, quia nulla confusio fit significationis, inveniuntur pro eidem et eisdem ». In marmore rom. apud Fea *Framm. di fasti cons.* pg. 77: ISDEM · COS = *iisdem consulibus* (cf. Henzen ad Orell. n. 39, ubi male isdes), quod constanter exhibent fratr. Arvalium tabulae (cf. xviii b col. 2 lin. 1, xxxii col. 1 lin 9, col. 2 lin. 15 et 21) et inscr. apud Grut. 575, 3. Adde tab. Heracl. cap. 1 apud Mazochium pg. 304: ISDEMQVE · DIEBVS. In Odyssia vetere apud Fest. *Qu.* XV, 28 pg. 352: « millia alia in isdem inserinuntur ». Plautus *Amph.* III, ii, 64: « Verum eadem si isdem purgas, mihi patiunda sunt ». Cic. *Orat.* cap. 47: « *Isdem campus habet*, inquit Ennius: et *In templis isdem*, probavit. At eisdem erat verius: nec tam, eisdem, opimius, male sonabat, iisdem. Impetratum est a consuetudine, ut peccare suavitatis causa liceret ». Alia exempla praebet Cic. *De rep.* I 1 (« isdem rebus studemus »), I 5 (« neve ab isdem lacerari rem publicam patiantur »), et cod. Med. Cic. *Epist. ad Att.* IV, xvi 14, VI, i 3. Recte igitur, inquit Osann (*De pronom. tertiae pers.* pg. 47), pro indole etatis, quae scriptus fuit, Mediceus Aproniani codex *isdem* offert *Aen.* II 654 [« sedibus haeret in isdem »], et VII 70 [« partibus ex isdem »], atque *isdem* plerique Horatii codices *Epist.* I, i 71, ubi qui ita scribunt ut ex *iisdem* contractum videatur, erroris convincuntur. Cf. Marini *Arvali* pg. 113, et Osann op. cit. pg. 45.

§ 4. *Item*, adverb. Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 301, 6 (Orell. n. 3027): C · IVLIO · PRIMIGENIO | VIXIT · ANNIS · LX | IVLIA · ARESCHVSA · LIBERTA | ISDEM · CONIVNX · PATRONO | CARISSIMO · FECIT. Alia apud eundem 301, 12 (Orell n. 3027): D · M | LICINIAE | FORTVNATAE | OPTIMAE | ET · SANCTISSIMAE | LIBERTAE | ISDEM · CONIVGI | T · LICINIVS | SENTIANVS | BENEMERENTI · FECIT.

ƎƧI (ise), *ibit* (?), futur. 3 pers. sg., e rad. *i* = i-re, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 149). Tab. eugub. Ib 8: ƎƧIꟽVꟷƎƆꓤƆ (vaśetum ise) = *—um ibit*, cui respondet tab. eugub. VIb 47: VASETOM · EFVST = *—um iverit. Cessatum sit* (śi = *sit*) exponit Grotefend *Rud. l. u.* V, 20, *irritum evadet* Huschke *Die iguv. taf.* s. 212 sq.

ꓘƎƧI (ISEC), *item*, adverb. e stirpe pronominali *i*, apud Umbros, in tab. eugub. IV 4 et tab. VIb 25 (Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, 32, VII 37; Aufrecht et Kirchhoff I 152, II 220 sq). *Sic* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 190, 428.

ƧƎꓶƎꓷƎƧI (iseśeles), *isiciis* (insiciis), subst. m. abl. pl. 2 decl., apud Umbros, perperam scriptum pro iseśetes, compositum e praep. -I pro *in*, suff. participiali -to, et rad. -ꓷƎƧ (SEŚ-) pro -ꓘƎƧ (SEC-) = rom. sec-are (Aufr. et Kirch. I 32, 40, 159, 162, II 374; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 5, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 374). Occurrit in tab. eugub. IV 7. Grotefend *Rud. l. u.* VII 34 legit ισεζελες, quod habet pro rom. *isiciolis.*

ΙΣΙΑ, oppidum Italiae in Bruttiis, ab Italorum ducibus obsessum. Diod. Sic. XXXVII, ii, 13: Ἰσίας μὲν πόλιν ὀχυρὰν ἐπὶ πολὺν χρόνον πολιορκήσαντες οὐκ ἴσχυσαν ἑλεῖν.

Vꓤꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷ (ísídu), *isdem* (eisdem, idem), pronom. demonstr. m. nominat. sg. pro ꟽVꓤꟷꟷ ísídum, apud Samnites (Guarinius *Comm.* XI, 20, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 1; Avellinius *Conghiett. sopra una inscr. sannit.* pg. 25; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Aufr. et Kirch. II, 160 nt. 1; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 32; Huschke *Die osk. und sab. spr.* 172 sq.; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 7 = xxi. Cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1838 pg. 58). In titulis pompeianis numm. 2786-2787: ꓤƎTTꟿ8VꓷП · Vꓤꟷꟷ (ísídu prúfatted) = *idem probavit*

ꟽVꓤꟷꟷ (ísídum), *isdem* (eisdem, idem), pronom demonstr. m. nominat. sg., quod et scribitur ꟽVꓤIƧƎ (ESIDVM), minus recte Vꓤꟷꟷ ísídu et VꓤIƧƎ esidu, ab Ƨꟷ = eis h. e. *is* et -dum, apud Samnites (Guarinius

Fasti etc. pgg. 23, 29, *Lex. osco-lat.* pg. 41, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 1; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 264; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, II 160 nt. 1, 220; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 32; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 60, V 2; Huschke *Die osk. und sab. sprachdenkmäler* s. 175; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 6 = XVI, 8 = XXV). In titulo pompeiano n. 2791 lin. 7: ЯƎTTNI8VᗡП · ИVЯƎꓘ (isídum prúfatted) = *idem probavit.*

ꓘꓢIOOꓢ (isithos?), in lapide patavino n. 31.

ISIR, *his*, = ESIR et ESIS, pronom. demonstr. n. abl. pl. e stirpe pronominali *i* (vide ESO et ISO), apud Umbros (Lassen *Beitr.* etc. s. 23; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 19; Aufr. et Kirch. I 135, II 114; Huschke *Die iguv. taf.* s. 639). Tab. eugub. VII a 21, 34: ISIR · VESCLIR = tab. VII a 10, 18, 26, 32 ESIR · VESCLIR h. e. *hisce vasculis.*

ISCALA, *scala*, subst. f., in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. VIII n. XXVI pg. 556.

ISCIA, insula Italiae, in mari Etrusco, alio nomine Oenotria dicta. Plin. III, XIII, 3: « Contra Veliam, Pontia et Iscia, utraeque uno nomine Oenotrides, argumentum possessae ab Oenotriis Italiae ».

ISCIENS, *sciens*, particip. a *scio*. Inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LVI n. 1: CONCORDIAETTISRINVS | SEVIVOFECERVNTEILIVS | ISCIENTES = *Concordia et Tigrinus se vivo fecerunt, filius iscientes* (*filiis iscientibus*).

ISCRIBO, *scribo*, hac barbara orthographia invenitur in titulis sepulcralibus; ex. c. ISCRIPSIT = *scripsit* (Fabr. cap. II n. 282 pg. 113) et ISCRIPSERVNT = *scripserunt* (Boldetti *Osserv. sopra i cimit.* II, 409). Sic Iscribonius pro *Scribonius* in hoc titulo sepulcrali apud Boldetti *Osserv.* etc. pg. 492: ISCRIBONIVS · NATALIO · ISCRIBONIVS | VICTOR PATER B · M · QVI VIXIT A · V · M · VI.

ISO, *ipsos* (?), pronom. demonstr. m. accus. pl. e stirpe pronominali *i*-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 114 sq., 221, 245, 370, Huschke *Die iguv. taf.* s. 93 et 639). Tab. eugub. VI a 20: EO · ISO · OSTENDV = *eos ipsos ostendito.* Lanzius II 747 = 665 *ea ipsa* h. e. *una eademque* exponit. Grotefendio *Rud. l. u.* VI 15 est acc. sg. = *id ipsum.*

ISOC. Vide ISSOC.

ISPES, *spes*, subst. f. (cf. Minervini in *Bull. arch. nap.* V, 65). Est cognomen muliebre in titulis sepulcralibus. Inscr. campana edita in *Bull. arch. nap.* V, 56 (= Mommsen n. 2169): DI · MA | M · VALERIO | FLORENTIN|IANO · QVI | VIXIT · ANNI|S · IX · MENS | DVOBVS · DI|ES · XI · IVLIA | ISPES COIVGI | BENE · MERENTI | FECIT. In titulo sepulcrali apud Buonarroti *Vetri cimiter.* pg. 112: ISPES IN CRISTO BONOSO etc. — Ispenis pro *Spei* genit. sg. Inscr. apud Doni cl. XV, n. 3: D · M | ISPENIS · Q | V · ANNIS VIII | M · V · D · II. Ispeni pro *Spei* dat. sg. (cf. ital. *spene* = *speranza*), et ispenem = *spem* inveniuntur in titulis sepulcralibus. Inscr. edita in *Revue archéol.* XIII, 164: IVL | VENERIVS | FLABIAE · ISPENI | COZVGI · INCO|PARABILE BONE | ET CASTE. — Ispeti pro *Spei* dat. sg. praebet titulus sepulcralis apud Reines. cl. XX n. 128 pg. 973: ISPETI | MARITVS | ET MATER | FECERVNT. Cf. inscr. syracus. (apud Torremuzza *Inscr. di Palermo* pg. 264 nt. *c*): ΙϹΠΕϹ ΕΖΗ|ϹΕΝ ΕΤΗ ΙΒ | ΜΗΝΑϹ Δ | ΗΜΕΡΑϹ | Δ (*Ispes vixit annos XII menses IV dies IV*).

ISPIRITVS, *spiritus* (ital. *spirito*, et *ispirito*, si praevia vox desinat in consonantem), subst. m., quod scribitur etiam ISPIRTVS, et barbariori orthographia ISSPIRITVS, ЄΙϹΠЄΙΡΙΤΟϹ (*εισπειριτος*), HISPIRITVS. Inscr. apud Fabr. cap. VIII n. 142 pg. 571: BICTORI DIGNO ISPI|RITO COIVX FECIT N III | CVN QVO FICIT MESE. Adde ISPIRITVS TVVS BENE REQVIESCAT (*Revue archéol.* XIII, 168), PACE ISPIRITO TVO (De Rossi in *Revue* cit. XIII, 167), ISPIRITO SANCTO BONO (*Catac. de Rome* pl. LXXI n. 11), ISPIRITVS IN BONO QVESCAT (*Catac. de Rome* pl. XXVI n. 56), ISPIRITVS TVVS (*Catac. de Rome* pl. LXX n. 5). Cf. Lupi pg. 168.

ISPIRTVS, *spiritus* (ital. *spirito*, poëtice *spirto*), subst. m. (vide ISPIRITVS). In titulo coemeteriali apud Boldetti *Osserv.* etc. pg. 418: GENSANE PAX ISPIRTO | TVO.

ΙΣΣΑ, parva insula, in agro Reatino. Dionys. Halic. I, 14: Δείκνυται δέ τις καὶ νῆσος, Ἴσσα αὐτῇ ὄνομα, λίμνη περίῤῥιτος· ἣν χωρὶς ἐρύματος ποιητοῦ κατοικῆσαι λέγονται, τοῖς τέλμασι τῆς λίμνης ὁπόσα τείχεσι, χρώμενοι.

ISSE, *ivisse*, per syncopen, apud scriptores. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *eo.*

ISSEM, isses, isset, *ivissem, ivisses, ivisset*, per syncopen, apud scriptores. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *eo.*

ISSOC, *ipsum*, pronom. demonstr. n. acc. sg., perperam scriptum pro isoc = ESOC et ESO (Aufr. et Kirch. I 135, II 221), in tab. eugub. VII b 3. Lanzio I 384 = 300, II 767 = 675 est *ipsocce* vel *eodem*, abl. sg. Cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 62, Huschke *Die iguv. taf.* s. 639, et Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, VI 30, 32, VII 37, qui *sic* vel *eo ipso modo* exponit.

ISSPIRITVS, *ispiritus* (spiritus), subst. m. In titulo ex coemeterio b. Helenae (apud Fabr. cap. VIII, n. LII pg. 571): GEMELLINVS · VICTORIE | CONIVGI BENEMERENTI | ISSPIRITO SANTO IN PACE.

Tꓢꓘ (ist), *est*, verb. subst. praes. indic. 3 pers. sing. apud Samnites (goth. ist, sanscr. asti, gr. ἐστί; cf. TꓢVTИИMƎᗡƎT teremnatu-st), = umbr. ꓕꓢƎ (EST), etr. ꓕMƎ est, e rad. -ꓢƎ es- (Passerius *Linguae oscae spec.* pg. X; Lanzius II 614 = 528; Grotefend *Rud. l. o.*

pg. 39, 41; Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 41; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 62; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297; Aufrecht et Kirchhoff I 21 anm. 3; Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 58, V 8, 85; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 359). Occurrit in cippo abellano n. 2783 lin. 12, 15, 31, 33, 34, 49, 56.

AИƎ...TƎI (ist...ena), in etr. speculo n. 2141. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXV, 150.

ISTA, vox sine sensu, pars cautionis antiquissimae apud Caton. *De r. r.* cap. 160. Vide DAMNAVSTRA.

ISTAE, *isti*, pronom. demonstr. f. dat. sg. Plaut. *Truc.* IV, III, 16: « Istae (*tonstrici*) dedi ».

IƎ+AME, graeca vox, fortasse pro ἵστημι, in lucerna fictili n. 42 bis ad Libarnam effossa. Vide ΛVKOFO.

IΣTANIΩ = Ἰστονίῳ, in marmore frentano apud Boeckh *Corp. inscr. graec.* n. 5878. Vide HISTONIVM.

ISTATVA, *statua*, subst. fem. Inscr. apud Gori *Inscr. etr.* II 352 (Murat. 386, 5; Orell. n. 1120): VOTIVITATE ET VOTA MENTE D|EVOTA GENIVM CVRIAE DEDI|CATVM IN ISTATVAM IN | CVRIA AVG · POSITVM etc.

ISTEFANIS, *Stephanis*, cognom. mulieris (gr. στέφανος = *corona*). Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 35: FRATRES · FECERVNT · FRATRI | SVO · BENEMERENTI QVI VI|XIT · ANNIS · XXV · MENSIB|VS · V · DIEBVS · VIII · FECIT | RVBRIA · ISTEFANIS · ET · RV|BRIA · MARCIANAE · L · HO|STILIVS · STEFANVS.

ISTERCORIA, ab istercor pro *stercor*. Est nomen mulieris in titulo sepulcrali apud Murat. 788, 7 (Orell. n. 3563): D · M | AVRELIA MAXIMA | QVAE VIX · AN · XXXV | NATA MVNICIPIO APVLI | AVR · MAXIMVS | MILITIAE PETITOR | CONIVX COIVGI | ET FILIAE ISTERCORIAE. Adde titulum sepulcr. apud Boldetti *Osserv.* etc. pg. 490: CYRIACAE | ISTERCORIA.

ISTETIT, *stetit*, perf. indic. 3 pers. sg. In titulo ex coemet. Ciriacae apud Boldetti *Osserv.* etc. pg. 407: BIRGINIVS · PARVM ISTETIT | AP · N ·, h. e. *Virginius parum stetit apud nos.*

ISTI, *istic*, fortasse adverb. (dat. vel abl. sg.), legendum in Plaut. *Rud.* IV, IV, 34 (cf. Lindemann *De adverb. lat. spec.* II, 5): « Neque meum hodie esse unquam dixi, sed isti inest cistulula ». Alii legunt isteic.

§ 2. *Istius*, pronom. demonstr. m. genit. sg. Cato apud Prisc. pg. 228 = 694: « Pecunia mei rei publicae profuit quam isti modi uti tu es ». Plaut. *Truc.* V, 38: « Quî, malum, bella aut faceta es, quae ames hominem istimodi ».

ISTI et istis, *ivisti* et *ivistis* (ital. *isti* ed *iste*), per syncopen. Turpil. vs. 105 apud Non. IV, 242 = pg. 325: « ilico isti » (adde Enn. *Trag.* 404; ed. Ribbeck pg. 48 vs. 303). Lucan. VII, 832 sq.: « Vos, quae Nilo mutare soletis Threicias hiemes ad mollem serium Austrum Istis, aves ».

ISTONIVM. Vide HISTONIVM.

ISTVT, *istud*, pronom. demonstr. n. nominat. et acc. sg., saepe invenitur apud Cic. *De rep.* (I, 20 « ut istut efficere possimus »).

+ИVƧI (isunt), *item* vel *itidem*, adverb. e stirpe pronominali *i-* et suffixo -unt, apud Umbros, in tab. eugub. IIa 28, 36, III 16, 17 (Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VII 25, 29, 33, 37; Aufr. et Kirch. I 152, II 217, 245, 260; Huschke *Die iguv. taf.* s. 97). Male Gorius *Mus. etr.* I, LX, et Lanzius II 697 = 605, 823 = 732 *sunt* vel *erunt* interpretantur.

IT, *id*, pronom. demonstr. n. nominat. et acc. sg. In lapidibus romanis: IN QVO SCRIPTVM · ERAT · IT · QVOD · INFRA · SCRIPTVM EST (Grut. 214. Orell. n. 3787; Mommsen n. 6828); SI QVIS ADVERSVS IT FECERINT (Grut. 801, Orell. n. 4431, Zell n. 1797); ITQVOT = *id quod* (Visconti *Mus. Pio-Clem.* VI, 259 tav. LII). Inscr. apud Ammirato *Opusc.* II, 421 (= *Mem. dell'Acad. Ercol.* VI, 213 nt. 3): NONIA · M · F · MAXSIMA | VIXIT AN · XXXV | IT QVOD MISERRVMVM EST | MATER FECIT FILIAE | CANTRIA C · F · POLLA. Adde Cic. *De rep.* I, 6: « tum it munus denique non recusare »; et *Fragm. iur. civ.* apud Maium pg. 28. Cf. ITCIRCO = *idcirco*.

ITALIA, Ἰταλία, osc. VIИƎTIƎ viteliú (Οὐιταλία apud Dionys. I 35, Vitalia, Italica, Italium), regio Europae (vide AVSONIA, HESPERIA, OENOTRIA, SATVRNIA), quae antiquissimis temporibus dicebatur meridionalis Bruttii pars, quae est inde a Napetino et Scylletico sinu (Aristot. *Polit.* VII, 10; Dionys. Halic. I, 35); deinde ea Oenotriae regio, quae est usque ad Tarentinum et Posidoniaten sinum et usque ad Laum et Metapontum urbes (Dionys. I, 73); deinde nomen prolatum est usque ad Alpium radices et Varum Liguriae fluvium et Polam Istriae urbem (Strabo V, I 1 et 9, VI, I 4, VII, V 3). Fertur ita dicta sive ab Italo rege Siciliae vel Ligurum (vide ITALVS), sive potius a bubus, quibus abundat, quos Graeci ἰταλοὺς vocant. Varro *De r. r.* II, I, 9: « Italia a vitulis, ut scribit Piso ». Et II, V, 3: « Nam bos in pecuaria maxima debet esse auctoritate: praesertim in Italia, quae a bubus nomen habere sit existimata. Graecia enim antiqua (ut scribit Timaeus) tauros vocabant ἰταλοὺς, a quorum multitudine, et pulchritudine, et foetu vitulorum, Italiam dixerunt. Alii scripserunt quod e Sicilia Hercules persecutus sit eo nobilem taurum, qui diceretur Italus ». Paulus ex Festo pg. 106: « Italia dicta, quod magnos italos, hoc est boves, habeat. Vituli etenim ab Italis itali sunt dicti. Italia ab Italo rege. Eadem ab Atte Lydo Atya putatur ap-

pellata (1) », Columella VI praef. § 7: « Nec dubium, quin, ut ait Varro, caeteras pecudes bos honore superare debeat, praesertim [autem] in Italia, quae ab hoc nuncupationem traxisse creditur, quod olim Graeci tauros ἰταλοὺς vocarent ». Aul. Gellius XI, 1: « Timaeus in historiis, quas oratione graeca de rebus populi romani composuit, et M. Varro in antiquitatibus rerum humanarum terram Italiam de graeco vocabulo appellatam scripserunt, quoniam boves graeca vetere lingua ἰταλοὶ vocitati sunt, quorum in Italia magna copia fuerit: bucetaque in ea terra gigni pascique solita sint complurima ». Servius ad Virg. *Aen.* I 532 sq. (« nunc fama, minores Italiam dixisse ducis de nomine gentem »): « Italus, rex Siciliae, ad eam partem venit, in qua regnavit Turnus, quam a suo nomine appellavit Italiam: unde est XI 317 *Fines super usque Sicanos.* Non usque ad Siciliam; (nec enim poterat fieri) sed usque ad ea loca, quae tenuerunt Sicani, id est Siculi, a Sicano, Itali fratre. Alii Italiam a bubus, quibus est Italia fertilis: quia Graeci ἰταλοὺς, nos *vitulos* dicimus. Alii a rege Ligurum, Italo: alii ab eodem Molossio: alii a quodam augure, qui cum Siculis in hac loca venerit, quamquam his regionem inauguraverit * plures alare tenar in pote desatura. Minois reges Cretensium filiam Italiam dictam ». Et ad illud *Aen.* VIII 328 (« Tum manus Ausonia et gentes venere Sicanae »): « Hi (*Sicani*) duce Siculo venerunt ad Italiam, et eam tenuerunt, exclusis Aboriginibus. Mox ipsi pulsi ab illis, quos ante pepulerant, insulam vicinam Italiae occupaverunt, et eam Sicaniam a gentis nomine, Siciliam vero a ducis nomine dixerunt: quanquam Thucydides lib. VI 2 dicat de Sicilia Italum regem venisset, et ab eo esse Italiam appellatam. Alii sic distinguunt Sicanae; et subiungunt *Saepius et nomine posuit Saturnia tellus.* Semel enim Sicani ex Hispania in Italiam venisse dicuntur; at Italia plura nomina habuit, dicta est enim Hesperia, Ausonia, Saturnia, Vitalia ». Cf. Dionys.

(1) Adde Paul. *De gestis Langob.* II, 23: « Italia quoque — ab Italo Siculorum duce, qui eam antiquitus invasit, nomen accepit. Sive ab hoc Italia dicitur, quia magna in ea *boves*, hoc est *Itali* habentur. Ab eo namque quod est Italus per diminutionem licet una littera addita, altera immutata, *vitulus* appellatur ». Cf. Aristot. *Polit.* VII, 10.

Halic. I, 35, cit. s. v. ITALVS et VIИЕТIƎ viteliú. — Italia est nomen muliebre in titulis apud Grut. 938, 9, Murat. 1470, 13 (ITALIA METTIA), 1596, 4, Gori *Columbar.* pg. 209 n. 268, et cognomen apud Grut. 614, 6 (DOMITIA ITALIA). Cf. HITALIA.

ITALICA, Ἰταλική (Strab. V, IV, 2), urbs Pelignorum, ita Corfinium appellatum bello italico seu marsico, seu sociali, quod Marsi, Picentes, Peligni, Vestini, Lucani, Samnites cet. cum populo romano gesserunt (Vell. Paterc. II, 16). Cf. ITALIVM, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260. — Italĭca, gr. Ἰταλική, est urbs Hispaniae Baeticae, de qua Plin. III, III, 7, et Appian. *De bello hisp.* cap. 38 (ἣν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἰταλικὴν ἐκάλεσε). — Italicus et Italica sunt cognomina rom. in lapidibus apud Grut., Murat. cet. Cf. Italicene nomen mulieris apud Murat. 1174, 9.

ITALIS, idem ac Itala vel Italica. Virg. *Aen.* XI, 655 sqq.:

« Larinaque virgo,
Tullaque, et aeratam quatiens Tarpeia securem,
Italides ».

Cf. Mart. *Epigr.* XI, 53; Sil. Ital. VII, 429; Ovid. *Pont.* II, III, 84. — Italis est nomen mulieris in titulo apud Grut. 971, 2.

ITALIVM, oppidum Siciliae, in agro Catinensi (?). Diod. Sic. XXIV, 6 (Exc. Hoeschel. pg. 508): Εἰς δὲ τὸν Λόγγωνα Κατάνης φρούριον ὑπῆρχε, καλούμενον Ἰτάλιον. Ὅπερ πολεμήσας Βάρκας ὁ Καρχηδόνιος..... — *Itala* nunc est vicus Siciliae in districtu messinensi.

ΙΤΑΛΟΣ. Vide voc. sq.

ITALVS, Ἰταλός (vitulus), subst. m. apud veteres. Hesych. *Lex.* II, 81: Ἰταλός· Ῥωμαῖος· ταῦρος. Paul. ex Festo pg. 106: « *Vituli* ab Italis itali sunt dicti ». Tzetzes in Lycophr. vs. 1226 sqq.: ἰταλὸν γὰρ Τυῤῥηνοὶ τὸν ταῦρον καλοῦσιν; et *Hist. chil.* II, 36 (*de Herc.* vs. 94): οἱ Τυῤῥηνοὶ γὰρ ἰταλὸν καλοῦσι πῶς τὸν ταῦρον. Apollod. *Biblioth.* II, 5 pg. 69 (ed. Berolin. 1789): Τυῤῥηνοὶ γὰρ Ἰταλὸν τὸν ταῦρον ἐκάλεσαν. Varro *De l. l.* V, 96 pg. 37 (cf. *De r. r.* II, v, 3): « Vitulus, quod graece antiquitus ἰταλὸς, aut quod plerique vegeti, vigitulus ». Cf. Scalig. in Festo s. v. *Italia*, Voss. *Etym.* s. v. *vitulus*, et Niebuhr *Hist. rom.* I 20.

§ 2. Italus, Ἰταλὸς, rex Siciliae antiquissimus, a quo nonnulli dicunt Italiam appellatam fuisse (Servius ad Virg. *Aen.* I, 532; cf. Paul. pg. 106). Thucyd. II, 2: Εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ

Ιταλοῦ βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. Vide SICILIA, et cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 20 suiv., Müller *Die Etr.* I 17 anm. 31, Galvani *Delle genti* etc. pg. 148 sg., ***Bullett. dell'Inst. arch.*** an. 1843 pg 93.

§ 3. Alius fuit Italus, vir potens, rex Italiae veteris, de quo scripsit Antiochus Syracusanus. Dionys. Halic. I, 35: Ἰταλία δὲ ἀνὰ Χρόνον ὠνομασθη, ἐπ' ἀνδρὸς δονατοῦ, ὄνομα Ἰταλοῦ. τοῦτον δὲ φησιν Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος ἀγαθὸν καὶ σοφὸν γεγενημένον καὶ τῶν πλησιοχώρων τοὺς μὲν λόγοις ἀναπείθοντα, τοὺς δὲ βίᾳ προσαγόμενον, ἅπασαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὴν γῆν, ὅση ἐντὸς ἦν τῶν κόλπων τοῦ τε Ναπητίνου καὶ τοῦ Σκυλητίκου· ἣν δὴ πρώτην κληθῆναι Ἰταλίαν, ἐπὶ τοῦ Ἰταλοῦ. ἐπὶ δὲ ταύτης ἐγκρατὴς ἐγένετο, καὶ ανθρώπους πολλοὺς εἶχεν ὑπηκόους, αὐτίκα τῶν ἐχομένων ἐπορέγεσθαι, καὶ πόλεις συνάγεσθαι πολλάς· εἶναι δ' αὐτὸν Οἴνωτρον τὸ γένος. Aristot. ***Polit.*** VII, 10: Φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλόν τινα γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ' οὗ τό τε ὄνομα μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τοὔνομα λαβεῖν, ὅτη τετύχηκεν ἐντὸς οὖσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλλητικοῦ καὶ τοῦ Λαμητικοῦ. . . . . . Τοῦτον δὴ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς Οἰνωτροὺς ὄντας ποιῆσαι γεωργούς, καὶ νόμους ἄλλους τε αὐτοῖς θέσθαι καὶ τὰ ἀπ' ἐκείνου καταστῆσαι πρῶτον. Cf. Virg. *Aen.* VII 178 « Italusque paterque Sabinus etc. ».

§ 4. Rex Liguriae, teste Servio in Virg. *Aen.* I 532 (vide ITALIA).

§ 5. Est cognomen et nomen rom. in titulis apud Grut. 949, 3 = 987, 10 (HOSTORIVS ITALVS) et apud Murat. 2068, 10 = Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 81 n. 48 (AFRODITE · ITALO · CONIVGI etc.).

ꓥƎ⅃ꓥVꓥTI (itaualea), in lapide piceno n 2683. Caiet. de Minicis (*Le iscriz.* etc. ad n. 336): *Potrebbe in via di semplice congettura interpretarsi* ita valeas.

ƎTI (ite), Ἴδας (Idas), pater Cleopatrae (uxoris Meleagri), qui fortissimus terrestrium fuit virorum, et contra Apollinem sumsit arcum, gratiâ pulcherrimae Marpessae, ut cecinit Homerus *Iliad.* IX, 553 sqq. his versibus:

Ἀλλ' ὅτε δὴ Μελέαγρον ἔδυ χόλος, ὅστε καὶ ἄλλων
οἰδάνει ἐν στήθεσσι νόον πύκα περ φρονεόντων·
ἤτοι ὁ μητρὶ φίλῃ Ἀλθαίῃ χωόμενος κῆρ,
κεῖτο παρὰ μνηστῇ ἀλόχῳ, καλῇ Κλεοπάτρῃ,
κούρῃ Μαρπήσσης καλλισφύρου Εὐηνίνης,
Ἴδεω θ', ὃς κάρπιστος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν
τῶν τότε – καὶ ῥα ἄνακτος Ἐναντίον εἵλετο τόξον
Φοίβου Ἀπόλλωνος, καλλισφύρου εἵνεκα νύμφης.

Hanc fabulam exhibet speculum etr. n. 2479 (Caiet. De-Minicis *Congett. sopra uno specchio etr.* pg. 5 sgg., Braun et O. Iahn in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1838 pg. 128 et an. 1840 pg. 90; cf. *Giorn. arcad.* LXXV, 381), in quo sculpta est *Marpessa* (ϨIꟽꝹAꟽ marmis) inter *Idam* et *Apollinem* (V⅃V⅂A apulu). Cf. Ovid. *Metam.* VIII 215, *Fast.* V 701, Hygin. *Fab.* n. 14 et n. 80, Propert. I, II 17 sq., Apollod. II, 7.

ꓘƎꓦI (itek), *ita*, adverb. apud Umbros, e stirpe pronominali *i-* (Grotefend *Rud. l. u.* II 12, VI 32, VII 28, 37; Aufr. et Kirch. I 33, 152, II 377; Huschke *Die iguv. taf.* s. 439). Tab. eugub. IV 31: ꓦϨVꓘA8 : ꓘƎꓦI : ⅂A (ap[e] itek fakust) = *postquam ita fecerit.*

ITEM, *idem*, pronom. demonstr. m. nominat. sg., in lege Thoria (App. n. LIX) cap. 14.

ITER iteris (itineris), subst. n., contractum ab itiner, quod vide. Charis. pg. 83 = 63 P.: « Iter iteris debet facere, non itineris, ne adversus rationem genetivus nominativo maior duabus syllabis inveniatur, praesertim cum itiner quoque dixerint veteres, cuius genetivus itineris erit. plurali tamen numero itinera semper dicemus. non enim, sicut huius iteris dixit, et haec itera potuit dicere ». Naevius vs. 38 (ed. Ribbeck): « Ignotae iteris sumus ». Accius vs. 627 apud Non. VIII, 13 = pg. 485: « Studiumque iteris repprime »; et vs. 499: « nam te longo ab itere cerno huc vadere ». Lucr. V, 651 sq.: « atque suos efflavit languidus igneis Concussos itere ».

ITERO, *iterum*, adverb. Inscr. apud Fea *Framm. de' fasti consol.* tav. x n. 26: CONSVLIBVS · TVNC · NATVS · ERAM · ITEROQVE · SEVERO · PARITER · QVO · COEPI · DVLCIS · HABERI (an. a Chr. n. CXX).

ITHACESIAE insulae inferioris Italiae, in mari Tusco, nunc *Torricella*, *Praca*, *Brace.* Plin. III, XIII, 3: « Contra Vibonem parvae (*insulae*), quae vocantur Ithacesiae, ab Ulyssis specula ». Cf. Solin. III, 2, et Mart. Cap. § 645 pg. 528.

ITINER, *iter*, subst. n. apud veteres, teste Charisio pg. 83 = 636 P. (vide ITER). Ennius *Trag.* vs. 383 (ed. Vahlen) = vs. 292 (ed. Ribbeck): « Deumque de consilio hoc itiner credo conatum modo ». Pacuvius vs. 44 sq. ed. Ribbeck: « dolet pigetque magis magisque me Conatum hoc nequiquam itiner... »; vs. 121: « ad stabula haec itiner contuli »; et vs. 226: « Cedo quorsum itiner tetinisse aiunt? ». Accius vs. 457: « Laborem aut minuat itiner ingressum viae »; et vs. 500: « coniugium Pisis petere atque huc ad te itiner tendere ». Turpilius vs. 207 ed. Ribbeck: « Age age egredere, atque utinam istuc perpetuum itiner sit tibi ». Plaut. *Merc.* V, II, 72: « Ut, si haec non sint vera, inceptum hoc itiner perficere exsequar »; et vs. 88: « Quin tu ergo itiner exsequi meum me sinis? ». Varro apud Non. VIII, 2 = pg. 482: « Luna spectant Adria se itiner longum sermone levare ». Lucret. VI, 338: « Obvia, discutiat plagis, itinerque sequatur ». Adde Manil. I, 88.

IИOИITI (itinthni), in etrusco speculo n. 2506. Cf.

Gerhard *Ueber die metallspiegel* n. 1646, et *Etr. spieg.* ad taf. CCXXXII.

ITIS, vox tusca, de qua sic Macrob. *Sat.* I, 15: « Iduum porro nomen a Tuscis, apud quos is dies itis vocatur, sumptum est. item autem illi interpretabantur *Iovis fiduciam.* nam cum Iovem accipiamus lucis auctorem, ut et Lucetium Salii in carmine canunt, et Cretenses Δία τὴν ἡμέραν vocant; ipsi quoque Romani Diespitrem appellant ut diei patrem: in re hic dies Iovis fiducia vocatur ».

ITCIRCO, *idcirco*, adverb., ab it = *id* et circo, in lapidibus rom. apud Grut. 23, 12, et 229, 1 (Orell. n. 2490). Adde *Fragm. iur. civ.* apud Maium pg. 68.

ITITO, frequentat. ab *ito.* Naevius apud Calp. Pison. (Merula ad fragm. Ennii pg. 117): « Caesum funera agitant, exsequias ititant, Temulentiamque tollunt festam ».

ITO, frequentativum, ab eo. In edicto censorio apud Suet. *De rhet.* cap. 1: « Et quos in ludos itare vellent ». Adde Cic. *Ep. fam.* IX, 24 = n. 705, et Aul. Gell. III, 18.

§ 2. Usurpatur pro simplici *eo.* Plaut. *Most.* I, II, 48: « Ad legionem quom itant, adminiculum eis danunt ».

AΝVΘΝI (itruta), in ossuario etr. n. 986. Cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 17.

ITVS, *eidus* (idus), subst. f. apud Etruscos (Varro *De l. l.* VI, 28 pg. 85, cit. s. v. EIDVS). Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 24: Τὰς δ' Εἰδοῦς, ἢ διὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ εἶδος, ὁλοκλήρου καθισταμένης τῆς σελήνης, ἢ τῷ Διὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἀποδιδόντες. Vide EIDVS, IDVS et ITIS; et cf. Lanzi I 43 = 34, Müller *Die Etr.* I, 64, Galvani *Delle genti* etc. pg. 344.

?MAƎVꟻI (ituvas), in columella perusina n. 1988.

?IVꟼΘ↓ꟻI (itchrrui), in etr. speculo n. 2510.

ΙΤΩΝΗ, Siciliae oppidum. Steph. Byz.: ἔστι καὶ πόλις Ἰτώνη ἐν Ἠπείρῳ, καὶ Ἰταλίας, καὶ Βοιωτίας, καὶ Λυδίας· ὁ πολίτης, Ἰτώνιος. — Incolae sunt Ἰτωνεοί, de quibus Thucyd. V, 5.

-VI (iu-), radix etrusca pro iuv- = diuv-, *splendere*, in voc. IƆIИVI iu-nici = *Iunicia.*

ƎI (iv), in titulo clusino n. 748 (pro ƎA = *Aula*). Adde n. 2625, et cf. vocc. sqq.

?IAƎI (ivai), in titulo volcente n. 2167.

ꟻVIIAƎI (ivaiiup), in casside etr. n. 60.

IVBENALIS, *Iuvenalis*, cognomen m. in titulo sepulcrali apud Lupi *Epist. Sev.* pg. 159 (SEPTIMIVS IVBENALIS).

IVBELLIVS, nomen virile apud Campanos. Decius Iubellius (Liv. *Epit.* lib. XII, et lib. XXVIII 28, ubi cf. Drakenborch; Val. Max. II, VII, 15) = Δέκιος Καμπανός (Polyb. I, VII 7), Δέκιος τὸ γένος Καμπανός (Diod. Sic. XXII, I, 2), Δέκιος (Appian. *De reb. samn.* IX, 1, Dion. fragm. n. 40); et Iubellius Taurea (Liv. XXIII, 8; Cic. in *L. Corn. Pis.* cap. 11) vel Cerrinus Iubellius cognomine Taurea (Liv. XXIII 46 sq., XXVI 15, ubi cf. Drakenborch) vel T. Iubellius Taurea (Val. Max. III, II ext. 1). Cf. P · IVBEILIVS P · L · SELEVCVS apud Murat. 504 col. 1.

IVBENIS, *iuvenis*, subst. m., mutato *v* in *b*. In titulo apud Doni cl. XII n. 24: L · TITEDIO · FORTVNATIANO · IVBENI PROBISSIMO. Cf. Iubennius (?) Marcellinus apud Murat. 1213, 4.

IVBENTVS, *iuventus*, subst. f. In nummo Gallieni imp.: IVBENTVS AVG (Eckhel *Doctr. num. vet.* VII, 408). Adde inscr. apud Grut. 607, 1, in qua legitur: EX · LONGO TEMPORE · PRIMAE · IVBENTVTIS. Cf. L · IVBENTIVS L · F · TER · SEVERVS · AVG · N · DISPENSATOR (Grut. 50, 4), P · IVBENTIVS · ANCHARIVS (Grut. 96, 4), Q · IVBENTIVS 7 L LIBER (Grut. 251 col. 1), Iubentius Celsus (Grut. 607, 1; Murat. 572, 1) et C · IVBENTIVS V · C · (Murat. 265, 5).

IVBILARE est rustica voce *inclamare.* Ita Paul. ex Festo pg. 104. Varro *De l. l.* VI, 68 pg. 99: « Ut quiritare urbanorum, sic iubilare rusticorum; itaque hos imitans Aprissius ait: *io bacco! quis me iubilat? Vicinus tuus antiquus* ». Cf. Labb. *Gloss.* pg. 101 col. 4: « iubilatus, ὀλολυγμὸς ἀχροίκων. κραυγὴ ἀγροίκων ».

IVBIVS (?), nomen virile apud Campanos. Zonara IX, 6: Ἰούβιος τις Οὐίριος = Vibius Virrius apud Liv. XXIII 6, XXVI 13 et 14, ubi cf. Drakenborch.

IVGARIVS vicus dictus Romae, quia ibi fuerat ara Iunonis Iugae, quam putabant matrimonia iungere (Paulus ex Festo pg. 104). Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 476: « Iugi Iunoni, a qua vicus iugarius. ara ibi sita est ». At Nibbyus *Del foro rom.* pg. 103 putat, ita fuisse appellatum, quia prope iugum montis Capitolini erat: haec enim narrat Livius XXXV, 31: « Saxum ingens, sive imbribus, sive motu terrae leviore, quam ut alioqui sentiretur, labefactatum, in vicum Iugarium ex Capitolio procidit, et multos obpressit ». — Iugarius est cognomen rom. in titulo apud Grut. 800, 6 (M · LICINIIO IVGARIO).

IVGATINVS, deus coniugii praeses apud veteres. August *De civ. Dei* VI, 9: « Cum mas et femina coniunguntur, adhibetur deus Iugatinus ».

§ 2. Erat etiam iugorum montium praeses. August. op. cit. IV, 8: « Iuga montium deo Iugatino ».

IVGES, *eiusdem iugi, pares.* Paul. pg. 104: « Iuges eiusdem iugi pares. Unde et coniuges et seiuges ». Gloss. Labb.: « Iuges, ὁμόζυγες ».

IVGRVM, *iugerum*, subst. n. Lex Thoria (App. n. LIX) cap. 10: IN AGRI IVGRA SINGVLA.

IVGVS, *coniunctus*, adiect. Cato *De r. r.* cap. 10 (et Varro *De r. r.* I, 22): « vasa olearia instructa iuga V ».

?IISOƎHHИAƎI (ivdaiieosii), fortasse nomen virile, in titulo pompeiano n. 2807. Alii tamen aliter legunt. Cf.

Mommsen *Die unterit. dial.* s. 263, Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 87, Fiorell. *Monum. epigr. pomp.* I, 12 = xxxv, Huscke *Die osk. und sab. spr.* s. 196.

[I]VDEX (?), *iudex*, subst. m. apud Samnites, in tabula Bantina n. 2897 lin. 32. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267.

IVDICASSIT, *iudicaverit*, ab *iudico*, in lege *De magistris aquar.* apud Marini (Egger *Lat. serm. reliquiae* pg. 359).

ꓤꓘƎꓱI (iveka), *iuvencam*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro ivekam, apud Umbros, ab *iuven-is* = sanscr. juvan (cf. IVENIS) et suff. -ka (Grotefend *Rud. l. u.* V, 9, Aufr. et Kirch. I 25, 39 sq., 44, 73, 96 sq., II 143, 295 sq., Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 4, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27; cf. Lanzi II 823 = 732, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 160, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30 nt. 30, cui videtur casus instr. pl.). Tab. eugub. Ib 40 sq.: ꓤꓘƎꓱI:ꓤƎꓤꓘꓤƎ:ꓱVƧƎ... (iveka perakre tuse[t]u super umne arfertur) = *iuvencam —em torreto super —mine adfertor*, quibus respondent tab. eugub. VIIa 51 verba haec: ENOM · IVENGA · PERACRIO · TVRSITVTO = *tum iuvencas —es torrento.*

§ 2. *Iuvencas*, accus. pl. 1 decl., recentiori orthographia IVENGA, pro ivekaf et *ivengaf* (Aufrecht et Kirchhoff I 113, 134, II 143, 295 sqq., Huschke *Die iguvischen tafeln* s. 293; cf. Lanzi II 823 = 732). Exemplum praebet tabula eugubina Ib 42 sq.: Ǝꓤꓭ IꓱƎꓘꓤ | ƎꓱꓘƎꓤVꓠIƎ : ꓭƎ+V : +VƧƎ IVIƎ (eaf iveka tre akerunie fetu tuse iuvie; et tab. eugub. VIIa 52 sq.: EAF · ACERSIONEM · FETV · TVRSE · IOVIE) = *eas iuvencas tres Aquiloniae facito Tursae Ioviae.* Grotefendio II 16 est abl. pl. (*Rud. l. u.* II, 16).

IVENGA, *iuvencas*, subst. f. acc. pl. 1 decl. (nominat. pl. IVENGAR = *iuvencae*), antiquiori orthographia ꓤꓘƎꓱI iveka, quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* VI 29, Aufrecht et Kirchhoff I 25, 39, 44, 73, 97, 113, II 295 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 293; cf. Lanzi II 764 = 672, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30, cui videtur casus instr. pl.). Tab. eugub. VIIa 51: ENOM · IVENGA · PERACRIO · TVRSITVTO = *tum iuvencas —es torrento.*

IVENGAR, *iuvencae*, subst. f. nominat. pl. 1 decl. (acc pl. IVENGA = *iuvencas*, quod vide), ab iveka (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 30; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 25; Aufr. et Kirch. I 73, 97, 104, 106, 113, II 195, 300. Cf. Passeri *Paralip.* pg. 326 et *Lett. Roncagl.* n. xvi pg. 280, Lanzi I 390 = 306, II 767 = 675, 823 = 733). Tab. eugub. VIIb 2: PONNE·IVENGAR·TVRSIANDV = *quum iuvencae torreantur.*

IVENIS, *iuvenis*, subst. m. in titulo pompeiano stylo exarato, edito in *Bullett. arch. nap.* I, 67. Ivenis est etiam nomen mulieris in titulo sepulcrali apud Murat. 2092, 12 (IVENI | SEX · L | FLORAE | IN FR · P · XVI | IN AGR · P · XX). Cf. sanscr. iuvan = *iuvenis* (unde *iunior* et *iunius*) quod in casis debilissimis est iûn.

IVENTIVS et Iventia, *Iuventius* et *Iuventia*, nom. pr. m. et f. Inscr. perus. n. 1358: C · IVENTIVS · C · F = *Caius Iuventius Caii filius.* Alia inscr. n. 2704: IVENTIA · PR · N · IVN = *Iuventia pridie nonas iunias* (cf. Lanzi I 162 = 124 n. 14). Alia apud Grut. 876, 1: D · M | L · IVENT · IANVAR | AMIC · OPT | FECIT · ONESIMA | V · A · LX. Cf. P · IVENTIO · P · F · IOVENTIVLLO (Grut. 1135, 2), SEX · IVENT · SVAVIS (Murat. 37, 5); et vide IOVENTIO.

? ꓤƆƧƎꓠꓳƎI (ivthnesca), in ossuario clus. n. 813.

IVI (iui), in titulo etr. n. 1*b* et n. 986.

ƎꓠꓤƆƧƎIVI (iuieskane), *Iuiescanis* (?), adiect. m. dat. et abl. pl. 2 decl. pro ƧƎꓠꓤƆƧƎIVI iuieskanes, quod sequitur (Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, VIII 10; Aufr. et Kirch. I 119, II 339 sq., 409). Occurrit in tab. eugub. IIb 5.

ƧƎꓠꓤƆƧƎIVI (iuieskanes), *Iuiescanis* (?), adiect. m. dat. et abl. pl. 2 decl., minus recte ƎꓠꓤꓘƧƎIVI (iuieskane), apud Umbros, fortasse e quodam oppido iuies-ka et suff. -ano (Grotefend *Rud. ling. umbr.* III 11, VII 12 sq., VIII 16; Aufrecht et Kirchhoff I 119, 130 nt. 1, II 339 sq., 409). Tabula eugubina II 5 sq.: ƧƎꓠꓤƆƧƎIVIƎꓤ+Ǝ | : ƎꓠꓤƆƧƎIVI (iuieskane etre iuiescanes) = *Iuiescanis, alteris Iuiescanis.* — Iuiescane (ita Lanzius II 729 = 637) *da iuvies e iuviescu, che in latino sarebbono* Iovis *e* Ioviscus, parvus Iupiter, *deità antichissima de' Latini. . . . . . Alcuni han trovato in questa famiglia i* Vesionicates *di Plinio* (III, xix, 2). Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 317.

ꓘVꓱ (iúk), *ea*, pronom. demonstr. f. nominat. sg. (cf. IOC = *ea* nominat. sg., et IONC = *eum*), e stirpe pronominali *i*-, in cippo abellano n. 2743 lin. 37 et 42 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 265; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 134, 166 sq., II 160 nt. 1; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 42, 338 sq.; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 2. Cf. Ebel in *Zeitschr.* cit. II, 60). Grotefendio tamen est abl. sg. = *eo* (*Rud. l. o.* pg. 36). Cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 41, et *In cipp. osco-abell. div.* pgg. 31, 44, et Peter *Sprache und schrift* etc. s. 49, 57.

ꓤꓘVI (iuka), *—a*, subst. n. acc. pl. 2 decl. (acc. sg. VꓘVI iuku) in tab. eugub. III 28 (Aufr. et Kirch. I 20, 119, II 350, 372). Vide voc. sq.

VꓘVI (iuku), *—um*, subst. n. acc. sg. 2 decl. pro iukum (cf. ꓤꓘVI iuka), comparandum cum rom. *iocus* (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 55; Aufr. et Kirch. I 117, II 349 sq., 372). Tabula eugubina IIb 23: V+Ǝꓭꓤꓨ : VꓘVI : V+ƧƎ (estu iuku habetu) = *istud —um habeto.* — Alii interpretati sunt iuku = *iecur*, iuka = *iecora* (Lanzi II 701 = 609, 735 = 643, 823 = 732); aliique *iubilum* (ἰυγμόν) et *iubila* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 14, 17, 31), vel *orationem* sive *carmen* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 336).

IVCVDVS, *iucundus*, adiect., in sigillo amphorae fictilis apud Lupi *Epit. Sev.* pg. 45.

IVCVNDILLA, diminut. *iucundae.* Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 704, 8 (VETTIAE IVCVNDILLAE).

IVCVNDINVS, diminut. *iucundi.* Est cognom. rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 1153, 6 (MEMORIAE · C · ABIENI · C · F · IVCVNDINI).

?ƎƚꟼVƆVI (iucurte), Ἰουγούρθα (Iugurtha)?, nomen virile in lapide clusino n. 615. Cf. *Mus. chius.* vol. II ad n. 30.

IVLIA tribus una fuit ex antiquis XXXV romanis tribubus, sed mutato nomine, Iulia dicta a senatu in honorem Augusti (Dio XLIV 5, LI 20). Cf. Orell. *Inscr. lat.* II, 15 ad n. 23, et Henzen Suppl. ad Orell. pg. 92.

IVLIVS mensis, et Iulius absolute est Quinctilis, ita dictus in honorem C. Iulii Caesaris. Macrob. *Sat.* I, 12: « Sequitur Iulius, qui cum, secundum Romuli ordinationem Martio anni tenente principium, Quintilis a numero vocaretur; nihilominus tamen etiam post praepositos a Numa Ianuarium ac Februarium, retinuit nomen; cum non videretur iam quintus esse, sed septimus. sed postea in honorem Iulii Caesaris Dictatoris, legem ferente M. Antonio M. filio consule, Iulius appellatus est; quod hoc mense a. d. quartum Idus Quintiles Iulius procreatus sit ». Plutarch. in *Numa* XIX, 5: εἶτα ὁ πέμπτος ἀπὸ Καίσαρος τοῦ καταγωνισαμένου Πομπήιον, Ἰούλιος. Cf. Suet. in *Tib.* cap. 35, et Martial. *Epigr.* X, 62, XII 32.

?ƧVƚɅVI (iultus), —*tus*, cognomen virile apud Etruscos, fortasse vitiose scriptum pro pultus (vide ꟼƧIɅꟼVƚɅVꟼ pultualisa), in titulo clusino n. 639. Cf. Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 182.

IVLVS, Ascanii filius et Aeneae nepos, quem gens Iulia auctorem sui sanguinis credi voluit. Virg. *Aen.* I, 286 sq.:

« Nascetur pulchra Troianus origine Caesar,

. . . .

Iulius, a magno demissum nomen Iulo ».

Cf. Valer. Flacc. I, 8. — Alii ipsum Ascanium binominem fuisse putant, et Iulum quoque dictum; unde Virg. *Aen.* I, 267 sq.: « At puer Ascanius, cui nunc cognomen Iulo Additur etc. »; ubi Servius: « Et occiso Mezentio, Ascanium, Iulum coeptum vocari, vel quasi Iuloni, id est sagittandi peritum vel a prima barbae lanugine, quam ἴουλον Graeci dicunt, quae ei tempore victoriae nascebatur ».

IVM, *eum*, pronom. demonstr. m. (cf. lat. ant. IM et EM), in titulo sepulcrali apud Orsato *Marm. erud.* pg. 335 (CVM · IVM = *cum eum*, h. e. *cum eo*).

?OƎИVI (iuneo), in lapide falisco n. 2451. Cf. Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXII.

ƆIИVI (iunici), *Iunicia*, n. pr. f. apud Etruscos, e rad. iu- pro diuv-, *splendere* (vide IVENIS = *iuvenis*, IVNIVS et IVVENA). In operculo ossuarii volaterrani n. 320 bis*b*: ƆIИVI : IOꟼAɅ (larthi iunici) = *Lartia Iunicia.* Cf. Iunitia (Iunicia?) Moschis in titulo sepulcr. apud Grut. 734, 1 = *Marm. Taurin.* n. 128.

IVNIVS, ἰούνιος, sextus ex mensibus anni, a iunioribus dictus (Varro *De l. l.* VI, 33 pg. 86), quos Romulus voluit regio corpore adesse et armis rempublicam defendere. Alii tamen putant, ut Censorinus *De die nat.* cap. 22, nomen accepisse « a Iunone potius, quam iunioribus, quod illo mense maxime Iunoni honores habeantur ». Plutarch. in *Numa* XIX, 4 (cf. *Quaest. rom.* cap. 86): τὸν δὲ Ἰούνιον ἀπὸ τῆς Ἥρας. Εἰσὶ δὲ τινες οἱ τούτους ἡλικίας ἐπωνύμους εἶναι λέγοντες πρεσβυτέρας καὶ νεωτέρας μαϊώρης γὰρ οἱ πρεσβύτεροι παρ' αὐτοῖς, ἰουνιώρης δὲ οἱ νεώτεροι καλοῦνται. Paul. ex Festo pg. 103: « Iunium mensem dictum putant a Iunone. Iidem ipsum dicebant Iunonium et Iunonalem ». Iunius, ait Macrobius *Sat.* I, 12, Maium sequitur aut ex parte populi, ut supra diximus, nominatus, aut ut Cincius arbitratur, quod Iunonius apud Latinos ante vocitatus, diuque apud Aricinos Praenestinosque hac appellatione in fastos relatus sit: adeo ut, sicut Nisus in commentariis fastorum dicit, apud maiores quoque nostros haec appellatio mensis diu manserit: sed post detritis quibusdam litteris ex Iunonio Iunius dictus sit; nam et aedes Iunoni Monetae kalend. Iuniis dedicata est. Nonnulli putaverunt Iunium mensem a Iunio Bruto, qui primus Romae consul factus est, nominatum: quod hoc mense, id est, kalendis Iunii, pulso Tarquinio sacrum Carnae deae in Caelio monte voti reus fecerit. Cf. Ovid. *Fast.* VI, 1-100.

IVNCETVM, locus iuncis consitus (ital. *giuncheto*). Varro *De r. r.* I, VIII, 3: « Primum genus quod dixi, maxime quaerit salicta. secundum arundineta. tertium iunceta, aut eius generis rem aliquam ».

IVNCXIT, *iunxit*, in lapide apud Grut. 462, 1. Cf. CONIVNCX = *coniux.*

IVNO, gr. Ἥρα, etr. ꟼИɅꟼO thalna, filia Saturni, soror et coniux Iovis: ita dicta quasi *Diu-no*, e rad. *diov-* pro div-, *splendere* (cf. Pott *Etym. forsch* I, 100, Corssen in *Zeitschrift f. vergl. sprachf.* II 26), non a *iuvando*, ut putat Cicero *De natura deorum* II, 26. In etrusco-romano speculo n. 2483 legitur IVNO, quae saepe in rom. inscriptionibus memoratur (Orell. n. 547, 732, 1173, 1278 sq., 1393, 2418, 2700, 3016; Henzen n. 6134, 6134a, 6142, 7112), et dicitur Albana (Orell. n. 1288), Augusta (Orell. n. 1290), coelestis (Orell. n. 1291), Curis (Orell. n. 1303; Henzen n. 5659) vel Quiris (Orell. n. 1304 sq.), Feronia (Orell. n. 1314), Gaurana (Henzen n. 6119), Hera (vide HERA), Lanumvina (Orell. n. 1292), infera vel inferna h. e. Proserpina (Virg. *Aen.* VI, 138; Stat. *Silv.* II, I, 147), Lucina (Orell. n. 874, 1294 sq., 1297 sq., 3148; Henzen n. 6983), Moneta (kalend.

vet. apud Orell. II, 393), **Moneta regina** (Orell. n. 1299), **Patulcia Sispita** (Orell. n. 1300), **placida** (Orell. n. 1281), **Populona** (Henzen n. 5660 sq.; Mommsen n. 3983), **Populona praeses sacrorum publicorum** (Henzen n. 6103), **Pronuba** (Orell. n. 1302), **Regina** (Orell. n. 33, 339, 925, 947, 1046, 1243, 1276 sq., 1280, 1307, 1315, 2185, 2269, 3627, 4977 sq.; Henzen n. 5241 sqq., 5271, 5655, 6914, 7419), **Regina Populona** (Orell. n. 1306), **sancta** (Orell. n. 945), **seispes mater regina** (Henzen n. 5659a), **Regina sispita** (Orell. n. 1309), **sispita mater regina** (Orell. n. 1308, 2503, 3324, 4014), **Stygia** (Orell. n. 1310). **Iunone** pro *Iunoni* invenitur in lapide pisaurensi n. 76. Servius in Virg. *Georg.* II, 325 (cf. Cic. loc. cit.): « Interdum pro *aëre* **Iuno**, et pro *aethere* **Iuppiter** accipitur . . . . . **Iuno** vero pro *terra* et *aqua* ». — Apud veteres **Iuno** feminarum genius erat. Plin. II, v, 3: « Quamobrem maior caelitum populus etiam quam hominum intelligi potest, quum singuli quoque ex semetipsis totidem deos faciant, **Iunones Geniosque** adoptando sibi ». In tab. XLIII fratr. Arv. (apud Marini pg. CLXVII) IVN · D · D (lin. 8) = IVNONI DEAE DIAE (tab. XXXII col. 2 lin. 1, et 10, tab. XLI a lin. 2); ISIDI VICTRICIS IVNONI (Orell. n. 1882), IVNONI FAVSTINAE AVG · (Orell. n. 849), IVNONI AEMYLIAE HERACLIANAE (Orell. n. 1319), IVNONI DORCADIS IVLIAE AVGVSTAE L · (Orell. n. 1320), IVNONI IVNIAE (Orell. n. 696), IVNONI IVSTA N (Orell. n. 1321) h. e. *Iustae nostrae* sc. *patronae*, IVNONI CISSONIAE (Orell. n. 1702), IVN · SATVRNIAES (Orell. n. 1723), IVNONI TYCHES IVLIAE AVGVSTAE VENER · (Orell. n. 1328), IVNONI HISTORIAE (Orell. n. 1327) h. e. *Genio Historiae* sc. *Musae Cliûs*. Cf. **Iuno pagi Fortunensis** (Orell. n. 1325), IVNONIBVS SACRVM (Orell. n. 1322 sq., Henzen n. 6120), **Hercules et Iunones** (Orell. n. 1562 sq.), **Iunones matronae** (Orell. n. 1326), **Iunones Gabiae** (Orell. n. 2083 sq.), **Iunones montanae** (Orell. n. 1324). Cf. etiam adiect. *Iunonalis* (Ovid. *Fast.* VI, 63), IVNONIGENA et IVNONICOLA.

IVNONALIS, idem ac iunonius, adiect. Ovid. *Fast.* VI, 63: « **Iunonale** leges tempus ».

IVNONIA **colonia**, urbs Faliscorum, prope hodiernam *Civita castellana*. Frontin. *De col.* pg. 113 (cf. pg. 130): « **Colonia Iunonia**, quae appellatur **Faliscos**, quae a III viris est assignata ». Vide IVNONICOLA.

IVNONIGENA, Volcanus, filius Iunonis. Ovid. *Metam.* IV, 173: « **Iunonigenaeque** marito Furta tori, furtique locum monstravit ».

IVNONICOLA, qui **Iunonem colit**. Ovid. *Fast.* VI, 49: « Adde senem Tatium, **Iunonicolasque Faliscos** ».

IVXERINT, *iunxerint*, ab *iungo* (e rad. **iung-** = sanscr. **iug'-**), in tabula rom. apud Cardinali *tav.* XXIV (IVXERINT et IVNX*erint*).

IVXTIM, *iuxta*, praep. Sisenna apud Non. II, 451 = pg. 127: « **Iuxtim** Numicium flumen obtruncatur ». Livius Andr. vs. 11 ed. Ribbeck (Non. loc. cit.): « Clytemnestra **iuxtim**, tertias natae occupant ». Lucr. IV, 504 sq.: « Cur ea, quae fuerint **iuxtim** quadrata, procul sint Visa rotunda ». Adde Iul. Valer. *Res gest. Alex. M.* I, 27 (28).

ᗡƎ+A1VI (iupater), *Iupiter* (Ζεὺς πατήρ, *Iovis pater*, sanscr. djaus pitâ), deus apud Umbros (Ǝᗡ+A1ƎƎVI **iuvepatre** = *Iupiteri* vel *Iupitri* h. e. *Iovi patri*), voc. sg. 3 decl., ab ƎƎVI **iuve** = *Iove*, et ᗡƎ+A1 **pater** = *pater* (Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Passerius *Paralip.* pg. 326; Lanzius II 733 = 641, 823 = 732; Aufr. et Kirch. I 19 sq., 55 sq., 127 sq., II 341, 350; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 273). Tab. eugub. IIb 24: V+ƧƎƧ : Vᗡ8VƎ : Vᒧ+IƎV+ƧƎ : Ǝ8Ǝ+ : ƎdAƧ : ᗡƎ+A1VI (iupater saśe tefe estu vitlu vufru sestu) = *Iupiter*, *Sance, tibi istum vitulum —um sisto*. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 334.

IVPITER vel Iuppiter, umbr. ᗡƎ+A1VI **iupater**, gr. Ζεὺς πατήρ, rex deorum et hominum, apud veteres (inscr. apud Orell. n. 270, 356, 547 sq., 568, 732, 961, 1278 sq., 1417, 1678, 1805, 1812, 1891, 1893, 1960, 1993, 2118 sq., 2144, 2267, 2270, 2390, 4220; Henzen n. 5359, 5638, 5716, 6117, 6445, 7421; cf. Kalend. Venus. apud Orell. II, 381), ab antiquo nominativo *Iovis* et *pater* (Aul. Gell. V, 12, Varro *De l. l.* VIII 33, 49, X 65; cf. DIESPITER et DIOVIS = IOVIS), non ab *iuvare*, quasi *iuvans pater*, ut dixit Cic. *De nat. deor.* II 25. Prisc. pg. 229 = 695 P.: « Inveniuntur tamen apud vetustissimos haec ancipitis genitivi: hic **accipiter** huius **accipiteris** et **accipetris**, **Opiteris** et **Opitris**, **Maspiter Maspiteris** et **Maspitris**, **Diespiter Diespiteris** et **Diespitris**. sic etiam **Iuppiter Iuppiteris** et **Iuppitris**, ut Caesellio Vindici placet, debuit declinari. nam **Iovis** nominativo quoque casu invenitur ». In titulis rom. **Iupiter** appellatur **Optimus Maximus** (Orell. n. 64, 267 sqq., 320, 339, 343, 465, 509, 599, 805, 815, 900, 907, 925, 931, 972, 1075, 1173, 1210 sqq., 1217, 1276 sq., 1280, 1370, 1393, 1458, 1480, 1650 sq., 1665, 1675, 1677, 1683, 1692, 1799, 1806, 1809, 1890, 1894, 1947, 1960, 1993, 2054, 2056, 2121 sq., 2196, 2226, 2269, 2490, 2526, 2776, 3016, 3088, 3205, 3235, 3264 = 4011, 3342, 3399, 3412, 3515, 3627, 3665, 3781, 3855, 3946, 4018, 4064 sq., 4083, 4138, 4905, 4945, 4977 sq.; Henzen n. 5107?, 5111, 5237, 5241, 5243, 5249, 5271, 5274, 5278, 5403, 5406, 5481, 5490, 5560a, 5631, 5653 sqq., 5657, 5773, 5806, 5884, 6143, 6502, 6688 sq., 6690 sqq., 6706, 6710, 6750, 6780, 6835, 6867 sq., 7012, 7041, 7237, 7302, 7419), **Opt. max. Addus**

(Henzen n. 5610), Adoneicus (Henzen n. 5611), opt. max. aeternus (Orell. n. 3146), Aezanticus (Henzen n. 6955b), Africus (Henzen n. 5430), opt. max. Agganaicus (Henzen n. 5612), Alanninus (Orell. n. 1220), altus summanus (Orell. n 1216), Apeninus (Orell. n. 1220), opt. max. Appenninus (Henzen n. 5613), Arkanus (Orell. n. 2391, 3045), opt. max. Arubianus (Orell. n. 1221, Henzen n. 5614), Augustus (Orell. n. 3989), opt. max. autor bonarum tempestatum (Henzen n. 5615), Balmarcodes (Henzen n. 5616 sq.), Brar... (Orell. n. 1220), Cacunus (Orell. n. 1208 sq.), opt. max. caelestinus (Orell. n. 1223), caelestis (Henzen n. 5618), Caelius (Orell. n. 1559), Capitolinus (Orell. n. 2603, 3674), Casius (Orell. n. 1224), Cernenius (Henzen n. 6087), opt. max. Cingiduus (Orell. n. 1207), opt. max. conservator (Orell. n. 1219 = 4904, 1225, 1629, 3511, 3904, 4982, 5619a), conservator omnium rerum (Orell. n. 1226), opt. max. conservator possessionum *Rosciorum* (Henzen n. 5619), custos (Orell. n. 1227, 1682), custos conservator (Orell. n. 1228 = 3726), Damascenus (Orell. n. 1229), depulsor (Orell. n. 1230 sq., Henzen n. 5620 sq., 6754), Dianus (Henzen n. 5622), Dolichenus (Orell. n. 945, Henzen n. 5623 sq., 5627 sq., 6753), opt. max. Dolichenus (Orell. n. 1214, 1232-1235, 2493, 2504, 4959, Henzen n. 5625 sq., 5626, 5643, 6549, 6681), opt. Dolichenus (Orell. n. 67), opt. max. augustus Dolichenus (Orell. n. 1283), opt. max. domesticus (Orell. n. 1236), Eiazzus vel Eiazius (Orell. n. 1237), opt. max. fatorum arbiter (Henzen n. 5609), Feretrius (Orell. n. 5604, 5053), fulgerator vel fulgurator (Orell. n. 828, 1238), fulgurator pater deorum omnium (Orell. n. 1238), Fulgur fulmen (Henzen n. 5629), fulminaris (Henzen n. 5630), optimus max. fulm. ful. (Orell. n. 1239 = n. 3346), fulmin. fulg. tonans (Orell. n. 1241), Geminus (Orell. n. 1242), Hammon (Orell. n. 1244), opt. max. Hammon (Orell. n. 1243, Henzen n. 5631), opt. max. Heliopolitanus (Orell. n. 1245 sq., Henzen n. 5485, 5633), opt. max. Heliopolitanus augustus (Orell. n. 49, 1712, Henzen n. 5632), Hortensens (Orell. n. 2396), Iurarius (Henzen n. 5633a), Iuventus (Orell. n. 1249, Henzen n. 5634 sq.), Latiaris opt. max. (Orell. n. 1247), Latius (Henzen n. 7415), Liber (Orell. n. 1249, 2488), opt. max. Liber (Henzen n. 5656), Libertas (Orell. n. 1249, 1282, Henzen n. 5636), opt. max. lit. (Orell. n. 1286), Maius (Henzen n. 5637), monitor conservatorque (Orell. n. 1248), obsequens (Orell. n. 1249, Henzen n. 5638 sq.), Olbius (Henzen n. 7416), Olympius (Henzen n. 5453), paganicus (Orell. n. 1250, Henzen n. 6132), opt. max. pater deum magnus? (Henzen n. 5640 = 6088; cf. Orell. n. 1238), opt. sanctus pater deorum? (Henzen n. 5063), opt. max. paternus (Orell. n. 1251), pluvialis (Henzen n. 5641), Poeninus (Orell. n. 230, 235 sq., 243, 1252, 5028, Henzen n. 5642), opt. max. Poeninus (Orell. n. 231, 233 sq., 241), praestantissimus (Henzen n. 5640), praestes? (Orell. n. 1253), propugnator (Orell. n. 42, Henzen n. 6057), opt. max. purpurio (Orell. n. 1255), redux (Orell. n. 1256), opt. max. restitutor (Orell n. 1258), Sabazius (Orell. n. 1259), opt. max. salutaris (Orell. n. 760, 1260), opt. max. Saranicus conservator (Orell. n. 1261), opt. max. Serapis caelestis (Henzen n. 5645), Serenus (Orell. n. 1262, 1281, 4310), opt. max. servator conservator (Orell. n. 1821), Stator (Orell. n. 33, 1263, 2155), opt. max. Stator (Orell. n. 1264, Henzen n. 5644), Striganus (Henzen n. 5646), Stygius (Orell. n. 1265), opt. max. summus excellentissimus (Orell. n. 1267), opt. max. summus exsuperantissimus (Orell. n. 1268, 1270), opt. max. summus exsuperantissimus divinarum humanarumque rerum rector fatorumque arbiter (Orell. n. 1269), opt. max. Tanarus (Orell. n. 2054), opt. max. Tavianus (Orell. n. 1284 sq.), opt. max. tempestatium divinarum potens (Orell. n. 1271), Terminalis (Henzen n. 5648), sanctus territor (Henzen n. 5647), tonans (Orell. n. 2159, Henzen n. 5649, et in *Kalend. amit.* apud Orell. II 398), Trebulanus (Henzen n. 5451), tutor (Henzen n. 5650), Vesuvius (Orell. n. 1274), victor (Henzen n. 6139), victor pacifer (Orell. n. 1275), opt. max. Vixellinus s. Viscellinus (Henzen n. 5651), opt. max. ultor (Orell. n. 1275), Xenius (Henzen n. 5652). Cf. Iovis tutela (Henzen n. 5608), et Genius Iovis Liberi (Orell. n. 2488).

IVRANDVM, *iusiurandum* (ital. *giuramento*), subst. n. Plaut. *Cist.* II, I, 26: « Ubi quaerere, ubi iurando tuo satis sit subsidii ».

IVRASSIT, *iuraverit*, ab *iuro*, in lege *De magistris aquar.* apud Egger *Lat. serm. reliquiae* pg. 359.

IVRGATIO, *iuris actio*, subst. f. Paul. ex Festo pg. 103, ubi cf. Müllerus.

IVRNVS, *diurnus* (dies, ital. *giorno*), vox plebeia, de qua Maffeius *Ver. ill.* lib. XI (I, 534 ed. Mediol.).

IVSIT, *iussit*, antiquiori orthographia IOVSIT, apud veteres (vide IOVBEO). Invenitur in lege Thoria capp. 1, 38 (Append. n. LIX), in lege Servilia cap. 19 (Append. n. LX), et in titulo apud Maffei *Mus. ver.* pg. 108. Quint. *Inst. orat.* I, VII, 21: « Atqui paulum superiores etiam illud, quod nos gemina *s* dicimus, iussi, una dixerunt ». Cf. IVSET, pro *iussit*, in tab. Heracl. cap. 8 (apud Mazochi pg. 423).

IVSCVLVM, subst. n. diminut. iuris, liquor eorum, quae coquuntur. Cato *De r. r.* cap. CLVI, 7: « postea

inde iusculum frigidum sorbere, et ipsam brassicam esse oportet ».

IVSSITVR, *iubetur*, apud veteres. Cato *De r. r.* cap. 14: « Villam aedificandam si locabis novam ab solo, faber haec faciat oportet. Parietes omnes (uti iussitur) calce et cementis, pilas et lapide angulari etc. ».

IVSSO, *iussero*, apud poëtas. Cf. Virg. *Aen.* XI, 467, et Sil. Ital. XII, 175.

IVSSOR, *qui iubet*, subst. m. Gloss. apud Labb.: « Iussor, κελευστής ».

V⸮⸮Vꟷ (íussu), *eisdem* (iidem), pronom. demonstr. m. nominat. pl., ab ꟿIVꟼIꟼꟷ ísídum = ꟿIVꟼIꟼƎ (ESIDVM) h. e. *idem*, apud Samnites (Kirchhoff apud Henzen in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 89 sgg., Garruccius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 82, Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I 6 = xv sq., Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 425, V 2, Huschke *Die osk. und sab. sprachdenkmäler* s. 183; cf. Quaranta *Di una inscr. osca* pgg. 25-33 = *Memorie dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 75-83, qui exponit *ipsi*). Tab. pompeiana n. 2785 lin. 5 sq.: ⸮ИƎTTꟼИꟿƎ|ᗡƎT · ꟼИꟼIIꟼПꟿVП · ꟼꟷƆ · V⸮⸮Vꟷ (íussu vía púmpaiiana teremnattens) = *iidem viam pompeianam terminaverunt;* et tab. eiusdem lin. 10 sq.: ⸮ИƎTTꟼ8VᗡП · ⸮IꟻIꟼꟷꟼ · V⸮[⸮V]ꟷ (íussu aídilis prúfattens) = *iidem aediles probaverunt.* Male Minervinius in *Mem.* cit. pgg. 12, 18, et Aufrecht in *Zeitschr.* cit. II 57 *iussu* a *iubeo* vertebant. Cf. Henzen loc. cit.

IVST, *iverit*, futur. exact. 3 pers. sg., e rad. I- = rom. *i-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 33, 145 sq., II 31, 58, 237, 264). Tab. eugub. VIa 6 sq.: PORSI · ANGLA · ANSERIATO | IVST = *qui —as observatum ierit.* Grotefend *Rud. l. u.* VI, 6 habet iust pro fust = *fuerit.*

IVSTI, *iussisti*, apud veteres. Ter. *Eun.* V, I, 15: « Quid facerem? Ita ut iusti, soli credita 'st ».

IVSVM, ital. *giuso*, adverb. (cf. SVSVM = *sursum*). August. *Tract.* VIII 2 *in Epist. Iohan.* cap. 4: « Quod susum, faciens iusum; quod deorsum, faciens sursum ». Et *Tract.* X 8: « Susum me honoras, iusum me calcas ».

IVTVRNA, Ἰουτούρνη, fons saluberrimus iuxta Numicium fluvium, nunc *Lago di Turno.* Serv. ad *Aen.* XII, 139: « Iuturna fons est in Italia saluberrimus, iuxta Numicum fluvium, cui nomen a *iuvando* est inditum. Cum enim naturaliter omnis aqua noxia sit aegrotorum corporibus, hic omnibus saluberrimus fons est. De hoc autem fonte Romam ad omnia sacrificia aqua adferri consueverat. Bene ergo Virgilius Turno fingit sororem, quae laborantes iuvare consuevit. Huic fonti propter aquarum inopiam sacrificari solet: cui Lutatius Catulus primus templum in campo Martis fecit: nam et *Iuturnae ferias* celebrant, qui artificium aqua exercent: quem diem festum Iuturnalia dicunt. Varro Rerum divinarum quartodecimo, ait: *Iuturna inter proprios deos Nymphasque ponitur* ». Varro *De l. l.* V, 71 pg. 28: « Lympha Iuturna, quae iuvaret; itaque multi aegroti propter id nomen hanc aquam petere solent ».

§ 2. Iuturna nympha Numicii fluminis, Dauni filia, et Turni Rutulorum regis soror (Virg. *Aen.* XII, 146, 154, 222, 244, 448, 468, 477, 485, 798, 813, 844, 854, 870).

§ 3. Fons Romae, prope templum Castoris Pollucisque (Ovid. *Fast.* I 463 et 708).

-ƆVI (IVV-) et IOV-, vel IIOV- pro diuv- (osc. -ƆVI iúv- et -ƆVIꟼ diúv-), sanscr. div- (splendere), radix umbrica. Vide ƎƆVI (IVVE) = *Iovi*, ƎIƆVI iuvie = *Ioviae*, IƆVI iuvi, et VIƆVI iuviu = *Iovio.* Cf. etrusc. -VI (iu-).

-ƆVI (iúv-), radix osca (umbr. -ƆVI iuv-), pro -ƆVIꟼ diúv- vel DIOV-, = sanscr. div- (splendere). Vide ⸮ꟷƎƆVI iúveís = *Iovis*, ꟼIIƆVI iúviia = *Iovia*, ꟷVꟷIꟼꟷƆVꟷ iúvkiíúí = *Iovicio.*

IVVATE, *iuvate*, imperat. 3 pers. pl. Carmen fratr. Arval. n. 2692 lin. 1 sq.: ENOSLASESIVVATE | [E]NOSLASES IVVATE ENOS LASES IVVATE = *nos Lares iuvate* (ter). Vide voc. sq.

IVVATO, *iuvato*, imperat. 3 pers. sg. Carmen fratr. Arval. n. 2692 lin. 6: ENOSMARMORIVVATO ENOS MARMOR IVVATO ENOS MAMOR IVVATO = *nos, Mamuri* (al. *Mavors*), *iuvato*, ter repetitum.

ƎƆVI (IVVE), *Iovi*, dat. sg. 3 decl., ab Iovis, deus apud Umbros, e rad. -ƆVI iuv- pro diuv- (Gorius *Lex. etr. et pelasg.* mss.; Passerius *Lett. Roncagl.* n. xxvi pg. 369; Lanzius II 713 = 621, 749 = 657; Müller *Die Etr.* I 50 sq.; Grotefend *Rud. l. u.* V 30, VII 10 sq.; Aufr. et Kirch. I 49, 55 sq., 87, 128, II 129). Tab. eugub. Ia 3: V+Ǝ8 : 8VꟼƎᗡ+ : IƆVꟻꟼᗡK : ƎƆVI (iuve krapuvi tre buf fetu) = tab. VIa 22: IVVE · GRABOVEI · BVF · TREIF · FETV h. e. *Iovi Grabovio tres boves facito.* — Saepe iungitur cum voc. patre = *patri*: Ǝᗡ+ꟼꟻƎƆVI iuvepatre (tab. eugub. IIa 5, IIb 17, 22, 26, III 22) vel Ǝᗡ+ꟼꟻ : ƎƆVI iuve patre (tab. IIb 7) = *Iovi patri*, vocat. ᗡƎ+ꟼꟻVI iupater = *Iupiter* h. e. *Iovis pater.*

⸮ꟷƎƆVI (iúveís), *Iovis*, genit. sg. 3 decl. apud Samnites, e rad. -ƆVI iúv- pro -ƆVIꟼ diúv- (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 255; Guarinius in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 308; Aufr. et Kich. I 21 nt. 3, II 129; Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 57; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 327 et s. 402). Inscr. frentana n. 2844: ⸮ꟷƎᗡ8ƆVꟻ | ⸮ꟷƎƆVI (iúveís lúvfreís) = *Iovis Liberi* (Mommsen op. cit. s. 170, Huschke op. cit. s. 141). In lapide pomp. n. 2785 lin. 7: ⸮ꟷƎIIKꟷꟻƎƎꟿ · ⸮ꟷƎƆVI (iúveís meelíkiieís) = Διὸς μειλιχίου, *Iovis Meilichii* (Garruccius, Minervinius et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 18, 33, 38, 128; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I, 5 = xi; Huschke op. cit. s. 180, 184).

IVVENA, *iuvenis*, subst. f. In titulo sepulcrali apud Maffei

Mus. ver. 369, 5: QVOD · SI · IVVENAE NON FECERINT · RESTITVER · DEBEB VICANIS etc.

IVVENALIA fingebantur Dianae simulacra, quia ea aetas fortis ad tolerandam viam. Diana enim viarum putabatur dea. Ita Paulus ex Festo pg. 104.

IVVENCILLA, diminutivum *iuvencae*. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1247, 12 (OCTAVIDIA · IVVENCILLA).

IVVENILITAS, *aetas iuvenilis* (iuventus), subst. f. Varro apud Non. II 418 = pg. 123 et V 42 = pg. 433: « Quam dereliquit multicupida iuvenilitas ».

IVVENILLA, diminutivum *iuvenis*. Est cognomen rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 570, 11 (ASINIAE · C · F · IVVENILLAE).

IVVENIO, diminut. *iuvenis*. Est cognom. libert. Inscr. apud Grut. 310, 3: IVNIAE C · SILANI F | TORQVATAE VIR VEST | MAXIMAE | IVVENIO L.

IVVENIOR, *iunior*, comparat. *iuvenis*. Est cognom. rom. Inscr. apud Murat. 706, 1: C · HERENNIVS | C · F · IVVENIOR | VI VIR · IVN etc.

IVVENTVS vel Iuventas et Iuventa, gr. Ἥβη, dea apud veteres (Serv. in Virg. *Aen.* V, 134; Hesiod. *Theog.* vs. 922 et vs. 950), quae iuventuti seu florenti aetati praeesse putabatur. Liv. XXXVI, 36: « Item Iuventatis aedem in circo maximo C. Licinius Lucullus duumvir dedicavit [an. U. C. DLXI]. Voverat eam sexdecim annis ante M. Livius consul, quo die Hasdrubalem exercitumque eius cecidit ». Victor. in descr. Romae reg. oct. prope Capitolium: « delubrum Minervae; aedicula Iuventae ». Cf. Plin. XXXV, XXXVI, 44. Cic. *Tusc.* I, 26: « Non enim ambrosia deos, aut nectare, aut Iuventate pocula ministrante, laetari arbitror ». Et *De nat. deor.* I, 40: « Ac poëtae quidem nectar, ambrosiam, epulas comparant, et aut Iuventatem, aut Ganymedem pocula ministrantem ». Ovid. *Pont.* I, x, 11 sq.:

« Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum,
Det mihi formosa nava Iuventa manu ».

Inscr. apud Orell. n. 2213: D · M | SEX · IVL · CONDIANI DEF · ANN · XXV | FLAMINIS IVVENTVTIS etc. Alia apud eundem n. 4096: IVVENTVTI ARTANORVM POSVIT COLLEGIVM. Alia apud Henzen n. 5821: IVVENTVTI | C · M · S | M · Q · GLYCERVS | D · D. Adde titulum apud eundem n. 5359; et cf. IVPITER IVVENTVS (Orell. n. 1249, Henzen n. 5634 sq.).

IVVENTIVS, dux italicus bello marsico, fortasse e Samnio. Oros. *Hist.* V, 18: « Decem et octo millia Samnitium eo praelio caesa sunt; Iuventium quoque, Italicum ducem, et magnum ipsius populum persecutus occidit (*Sulla*) ».

IVVETVS, *iuventus*, subst. fem. In titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. VI (Murat. 2046, 6): QI VIXIT IN IVVETVTE SVA · ANNIS XXI.

ƎꟼƎTAꟼƎVI (iuvepatre), *Iovi patri* (*Iupitri* vel *Iupiteri*), dat. sg. 3 decl. apud Umbros, ab ƎVI iuve = *Iovi* et ƎꟼTAꟼ patre, unde etiam ꟼƎTAꟼVI iupater = *Iupiter* (Passeri *Paralip.* pg. 326; Lanzius II 731 = 639, 739 = 647; Grotefend *Rud. l. u.* VII, 10 sq.; Aufr. et Kirch. I 128, II 346, 364, 380). Tabula eugubina IIb 7: VTƎ8 : ƎꟼTAꟼ : ƎVI : ƎNVMꟼA (armune iuve patre fetu) = — *Iovi patri facito;* tabula IIb 17: VMINƧƎꟼƎDA : ƎꟼTAꟼƎVI : IƧAƧ : VTVAꟼ (vaputu sasi iuvepatre prepesnimu) = — *Sanco Iovi patri praefamino;* tabula IIb 22: eruhu tišlu sestu iuvepatre (ƎꟼTAꟼƎVI : VTƧƎƧ : VꟼIT : VOVꟼƎ) = *eodem —ulo sistito Iovi patri;* et tab. IIb 26: ƎꟼTAꟼƎVI : VIƎ8 (fe[t]u iuvepatre) = *facito Iovi patri.* Adde tab. eugub. IIa 5 et tab. III 22; et cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 321, 333. — Pluries Lanzius II 698 sq. = 606 sq., 733 = 641, 735 = 643 sumit iuvepatre pro *Iupiter* vocat. sg.

KIMƧƎVI (iuvesmik). Vide KIMƧƎ (esmik) et VIIV8ATƧ (stafliiuv?).

IVI (iuvi), *Iovio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., = ƎIVI iuvie et recentiori orthographia IOVI = IOVIE, e rad. -VI iuv-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 117). Tab. eugub. Ia 28: VTƎ8 : IVI : IꟼƎ8T (tefri iuvi fetu) = *Tefro Iovio facito*, quod Grotefend *Rud. l. u.* V, 6 vertit *Tefrae Ioviae facito.* Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 625.

ƎIVI (iuvie), *Ioviae*, adiect. fem. dat. sg. 1 decl., recentiori orthographia IOVIE, e rad. -VI iuv-, apud Umbros (Lanzius II 716 sqq. = 724 sqq.; Aufrecht et Kirchhoff I 53, 111, II 180 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 610. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 18, VIII, 11, 33). Tab. eugub. Ia 8: ƎIVI : ƎƎꟼT (trebe iuvie) = tab. VIa 58: TREBE IOVIE h. e. *Trebae Ioviae* (Trebo Iovio?); et tab. Ib 43: ƎIVIƎꟼVT (tuše iuvie) = tab. VIIa 53: TVRSE IOVIE h. e. *Tursae Ioviae.*

§ 2. *Iovio*, masc. dat. sg. 2 decl., recentiori orthographia IOVI (Aufr. et Kirch. I 117, II 211). Tab. eugub. Ia 24: ƎIVI : Ǝꟼ8ƎT (tefre iuvie) = tab. VIb 22: TEFREI · IOVI h. e. *Tefro Iovio.* Tab. eugub. IIa 20, 35: ƎIVI : ƎTNVO (hunte iuvie) = *Hondo Iuvio* vel *Hondae Ioviae* (Aufr. et Kirch. II 379). Adde tab. IIa 6, 8, 10, ubi ꟼIVI iuvip pro iuvie.

ꟼIIVI (iúviia), *Ioviam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl. pro iúviiam, e rad. -VI iúv- = -VIꟼ diúv- apud Samnites (Minervinius, Garruccius et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 16, 23, 88; Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I 6 = XV; Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 57; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 180, 184). In tab. pomp. n. 2785 lin. 8: ꟼIIVI · ꟼIƎ · ꟼIꟼ (íní vía iúviia) = *et viam ioviam.*

ꟼIVI (iuvip), vitiose pro ƎIVI iuvie, in tab. eugub. IIa 10.

VIVI (iuviu), *Iovio*, adiect. m. abl. sg. 2 decl., recen-

tiori orthographia IOVIV, e rad. -ƎVI iuv- et suff. -iu, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 117, II 232). Tab. eugub. Ib 1: VIƎVI ИVꓘVꓘVƎ (vukukum iuviu) = tab. VIb 43: VOCVCOM IOVIV h. e. *in —o Iovio*, quod Grotefend *Rud. l. u.* VII, 6 vertit *cum foco Iovio*, et Huschke *ad focum Iovium* (*Die iguv. taf.* s. 202).

ꟷVꟷIꓘƎVꟷ (iúvkiiúí), *Iovicio* (?), cognomen virile dat. sg. 2 decl., e rad. -ƎVꟷ iúv-, apud Samnites, in cippo abell. n. 2783 lin. 4 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 33, 402; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 9, et Corssen *De Volscor. lingua* pg. 36). Cum rom. *Iovio* comparant Aufrecht et Kirchhoff I 21 anm. 3, 164, II 48.

IVVS, *ious* (ius), subst. n. apud veteres. In tab. aenea apud Murat. pg. 581 (Grut. 628 sq., Egger *Lat. serm. rel.* pg. 286 sqq., Zell n. 1681) lin. 38 sq.: DEQVE EIS · VIATORIBVS · Q · OMNIVM · RERVM · IVVS · LEXQVE · ESTO; et lin. 67: VICARIVM DARE SVBDERE IVVS ERIT LICEBIT.

ΑΦI (ipha), in vase etr. n. 2196. Cf. Α⊗I itha.

↓I (ich), quod invenitur in cippo perus. n. 1914 B lin. 20, ἐκεῖ, *hic*, exponit V. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXV, 178, quem sequitur Vermigl. *Inscr. per.* pg. 117. Sec. Campanario *Tav. perus.* pg. 61 est *habeat* vel *habeto*, ab ἔχω.

?ΛIMV↓I (ichunia), in titulo etr. n. 1009.

?Ǝ↓V↓I (ichuche), in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 21-22. Vide Ǝ↓V↓ (chuche) et Ǝ↓V↓I✱A↓ƎƆAƆ (cacechazichuche).

K

ꓘ (K) et C, *Caius*, praenomen m. apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff II, 310; Huschke *Die iguv. taf.* s. 689), = etr. Ɔ (C) pro ƎAƆ cae. Tab. eugubina Va 15: ꓷƎIIƎVꓘꓘ · ꓔ · ꓘ · ƎIꓔƎꓷꓔꓷV (uhtretie k. t. kluviier) = *auctoritate Caii Cluvii T. fil.* (cf. K · AEMILIVS K · F · QVIRINA VARRIVS in titulo apud Spon *Miscell.* sect. II art. X pg. 50, et K · IOVΛIOΣ apud Murat. 595, 1). In lapide umbr. n. 81 lin. 3: C · V · VISTINIE = *Caii Vistinii V. fil.* (Aufr. et Kirch. II 392, Huschke *Die iguv. taf.* s. 509 et in *Rhein. mus.* n. f. XI = 1856 s. 344; cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 3, et Grotefend *Rud. l. u.* III 13).

§ 2. Τὸ K, quod nonnulli legunt in lapide umbr. n. 81 lin. 5, exponitur *kardo;* PROPARTK = *pro parte kardinis* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 9 sg., Grotefend *Rud. l. u.* III 13). Alii legunt PROPARTIE, quod vide.

C, = rom. C, *centum*, nota numeralis apud Umbros (Lanzius II 768 = 676, Grotefend *Rud. l. u.* II 16, Aufr. et Kirch. I 131, II 307). Tab. eugub. VIIb 4: FRATRECI MOTAR · SINS · A · CCC = *magistro multae sint asses CCC.*

K, littera solitaria in nummis Italiae inferioris, qui pertinent ad Compulteriam (Carelli tab. LXI n. 12), ad Neapolim (Carelli tab. LXXV n. 71 sqq., 78; tab. LXXVIII n. 114), ad Metapontum (Carelli tab. CLIV n. 108), ad Veliam (Carelli tab. CXXXIX n. 42), ad Locros (Carelli tab. CXCI n. 51), ad Caelium (Carelli tab. XCVII n. 13), ad Rubos (Carelli tab. XCV n. 2), ad Brundusium (Carelli tab. CXX n. 25).

Ɔ (C), = rom. C, *centum*, nota numeralis apud Samnites. In titulo pompeiano n. 2806 IIXƆ = CXII. Cf. ΛƆƆ = CCV (?) in lapide n. 2883 (cf. Garrucci in *Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 166.

Ɔ (C), *Caius*, gentilitium etr. pro ƎAƆ cae. In ossuario etr. n. 941: Ɔ · ⅃ (l. c.) = *Lars Caius* (Lanzi II 436 = 365 n. 376, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 69) vel *Lartia Caia*.

§ 2. Praenomen virile. In sarcophago tuscaniensi n. 2099: IIꟼA : Ɔ (c. arii) = *Caius Arrius* (S. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 336; cf. Orioli in *Giorn. cit.* CXX, 240); et in titulis etrusco-rom.: C · CASSIVS (n. 460), C · IVENTIVS (n. 1358), C · CASCELLIVS (n. 2004), C · SOCCONIVS (n. 2010 sq.), C · TARQVITI = *Caius Tarquitius* (n. 2349), C · REMIS = *Caius Remius* (n. 2696), C · POMPONIO (n. 2706). Adde n. 1091.

§ 3. *Caii*, praenomen virile genit. sg. In titulo bilingui arretino n. 460: ИA⅃Ɔ · Ɔ · I✱AƆ · Ǝ (v. cazi c. clan) = *Velius Cassius Caii filius* (C · CASSIVS · C · F · SATVRNINVS). In titulis etrusco-rom.: L · POMPONIVS · C · F · (n. 1280), ABVRIA · C · F | RVFA (n. 2352), LATINIA · C · F (n. 2372), [TA]RQVITI · C · F (n. 2390), C · CLODIS · C · L · (n. 2695). Cf. inscr. etr. n. 185, 715, 2279 lin. 6

§ 1. *Caia*, praenomen muliebre, pro ᗅIᗅↃ caia. In ossuario Hortano n. 2266: ᗅqqᗅↃ (c arra) = *Caia Arria*. Cf. n. 941. — Recentior forma (C) invenitur in titulis etr. n. 953 et n. 2442.

Ↄ (C), fortasse pro ИᗅᒧↃ clan = *gnatus*, legendum in titulis etr. n. 420, 2347, 2370, 2378. Cf. n. 2279 lin. 6.

ꓘ (K), in monumentis artis etruscae n. 2232 bis (ꓘ) et n. 2656 (K).

<ᗅ, *Caius*, praenomen virile apud Umbros, per compendium scriptum, = etr. ƎᗅↃ cae (vide volsc. <Λ = *Caii*). In tegula tuderte n. 97: <ᗅ PVPᒥE<E = *Caius Publicius* (Lanzius II 383 = 312 n. 159; Aufr. et Kirch. II, 396; Oriolius in *Album* XXII 196, XXIII 76; Huschke *Die iguv. taf.* s. 510, et in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 357).

KA et CΛ, in nummis n. 2926 et n. 2936 ad Canusium et Caelium pertinentibus. Vide CAELIVM et CANVSIVM.

...ᑎꓘ (ka...), —*us*, cognomen virile apud Samnites, in tab. nolana n. 2769 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267, Aufr. et Kirch. I 68, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 163). *Carus* supplet Mommsenius op. cit. s. 178.

<Λ, *Caii*, praenomen virile genit. sg. apud Volscos, per compendium scriptum, sicuti umbr. <ᗅ = etr. ƎᗅↃ cae, h. e. *Caius* (Lanzius II 618 = 532, Mommsen s. 320, 325). In tab. veliterna n. 2736 lin. 4: MΛ : <Λ : TΛFΛNIEƧ = *Marcus Caii* fil. *Tafanius* (Guarinius *Comm.* I, 14, 23; Aufr. et Kirch. II, 311; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 261. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 5, 9). Male catafanies legit Grotefend *Rud. l. u.* III 12, V 8, et vertit *Catafanius*.

ᗅↃ (ca), *Caius* (?), praenomen virile, compendiatim pro ƎᗅↃ, apud Etruscos, in lapide n. 2563. Vide umbr. <ᗅ et volsc. <Λ.

§ 2. *Caii*, praenomen virile genit. sg., compendiatim pro MƎᗅↃ caeś vel MIᗅↃ caiś e ƎᗅↃ = *Caius*. In operculo ossuarii perus. n. 1322: ᗅↃ · I8ᒧᗅ · ᗅИᗅO (thana alfi ca) = *Tannia Alfia Caii filia*. Adde n. 176*a*, 601 bis*c*, 1127, 1167.

§ 3. *Caio*, dativ. sing. In titulo falisco n. 2449: OIIИIↃIIV · ᗅↃ (ca veciniio) = *Caio Vecinio*.

§ 4. *Caia*, praen. fem., pro ᗅIᗅↃ caia. In titulo falisco n. 2451: ᗅIИOↃᗅ ᗅↃ (ca aconia) = *Caia Aconia*. Adde n. 2449.

§ 5. Fortasse ᗅↃ usurpatur pro ИᗅᒧↃ clan = *gnatus* in operculo ossuarii clusini num. 618, ubi legitur: ᗅↃ : ᒧᗅИOƎ1 : ƎᗅↃ : Oᒧ (lth cae pethnal ca) = *Lars Caius Pelinià gnatus* (?).

ᗅↃ (ca), idem quod ᗅↃƎ eca, pron. demonstr., sive pro *hoc* sive pro *hace* a Tuscis usurpatum (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 49, in *Giorn. arcad.* CXX 226, in *Album* XXIII 151, in Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 135 sgg., et Fabretti apud Vermigl. op. cit. pg. 139). Invenitur in marmor. perusinis n. 1932 et n. 1933 lin. 1 et 5. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 132 hanc vocem comparat cum gr. κα vel κε. Cf. Ǝ↓V↓I⊕ᗅ↓ƎↃᗅↃ (cacechazichuche).

ᒧᑎᑎꓘ (kaal), *Calavius*, praenomen sive nomen virile apud Samnites (cf. gentilitium CALAVIVS et ƧIƎVᒧᑎꓘ kaluvis). In aere frentano n. 2843: ƧIIЯIƧV8 · ᒧᑎᑎꓘ (kaal húsidiis) = *Calavius Hosidius* (Garruccius in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 42, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 133).

MᗅИ⊕1ᗅᗅↃ (caapznaś), *Capenii*, gentilitium etr. genit. sg., pro MᗅИ⊕1ᗅↃ (capznaś). In titulo perus. n. 1613: MᗅИ⊕1ᗅᗅↃ · IИOMᗅ (amthni caapznaś) = *Antenia Capenii* uxor.

KABAΛΛ, oppidum Siciliae, ad quod Dionysius Magonem proelio vicit (Diod. Sic. XV, xv, 3).

CABALLVS, καβάλλης (equus castratus). Est etiam cognomen rom. Mart. *Epigr.* I, 42:

> « Qui Galbam salibus et ipsum
> Possis vincere Sextium Caballum.
> Ludit qui stolida procacitate,
> Non est Sextius ille, sed caballus ».

Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Maffei *Ver. ill.* P. I lib. IV pg. 534 (ed. Mediol. 1825).

CABARDIACENSIS. Vide voc. sq.

CABARDIACVS fundus, in agro Velleiate. Tab. Alim. Vell. II 47 (De Lama pg. 113): FVNDVM · AESTINIANVM ANTISTIANVM CABARDIACVM; et II 65 (De Lama l. c.): FVND · CABARDIACVM VETEREM IN AGRO VELEIATE. Cabardiacensis est cognomen Minervae in titulis apud Orell. n. 1423 et De Lama *Inscr. ant.* pg. 34.

CABATOR, *cavator*, h. e. qui cavat. Inscr. apud Grut. 622, 1 (Orell. n. 4155, Zell n. 739): D · M | DECIMIORVM FAVSTI | ET FORTVNATI CABATORES | DE VIA SACRA FECERVNT | SIBI ET LIBERTIS LIBERTA|BVSQVE · POSTERISQVE EORVM.

CABINVS, *Gabinus*, adiect. ab oppido Gabii (Varr. *De l. l.* V, 33 pg. 13). Mar. Victor. pg. 2459 P.: « pro agro *Gabino* Cabino; pro *lege* lece; *acna* pro agna ». Decr. coloniae Pisanae primum lin. 24 apud Norisium: CINCTI CABINO RITV. Cabiae pro Gabiae invenitur in hoc titulo apud Grut. 24, 5 (Murat. 16, 7; Orell. n. 2084): IVNONI|BVS CABIA|BVS | MASIVS VOTVM | RETVLIT.

CABRINER, *caprini*, adiect. m. genit. sg. 2 decl. apud Umbros (in tab. eugub. Vb 12, 17), compositum e cabro = *capro* (cf. VƆ8ᗅꓘ kabru) et suffixo -ino. (Grotefend *Rud. l. u.* III 18, VII 12; Aufr. et Kirch. I 26, 98, 118, II 346, 360; Huschke *Die iguv. taf.* s. 475. Cf. Passeri *Paralip.* pg. 334, Maffei *Osserv. lett.* VI 63, et Lanzi II 712 = 620, 814 = 723).

VƆ8ᗅꓘ (kabru), *caprum*, subst. m. acc. sg. 2 decl., pro kabrum, meliori orthographia VƆ1ᗅꓘ kapru pro

ꟽVD1Яꓘ kaprum, Umbrorum linguâ (Lanzi II 733 = 641, 814 = 723; Grotefend *Rud. l. u.* VII, 13; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 43; Aufr. et Kirch. I 18, 68, 98, 162, II 278, 346, 360; Huschke *Die iguv. taf.* s. 330 sq.). Tab. eugub. IIb 17: V+Ǝꟻ : V+DV1VD8ЯꓘI (kabru purtuvetu) = *caprum porricito.* Vide VD1ЯꓘI kapru.

V+DV1VD8Яꓘ (kabrupurtu), legendum VD8Яꓘ (kabru) et [V+Ǝꟻ]V+DV1 (purtuvetu), in tab. eugub. IIb 17.

ΚΑΓΧΑΛΟΣ, κρίκος (cardo, ital. *ganghero*), apud Siculos. Hesych. *Lexic.* II, 97: Κάγχαλος· κρίκος, ὁ ἐπὶ ταῖς θύραις· Σικελοί.

ΚΑΓΧΑΜΟΣ, κισσὸς (hedera), apud Crotoniates. Hesych. *Lexic.* II, 97: Κάγχαμος· κισσὸς, ὑπὸ Κροτωνιατῶν.

KADAMITAS, *calamitas*, subst. f. apud veteres. Mar. Victor. pg. 2456 P.: « Gneius Pompeius et scribebat et dicebat kadamitatem pro *kalamitatem* ».

CADATIA (?), oppidum Campaniae, memoratur a Frontino *De col.* pg. 233 ed. Lachmann. Cf. CAIATIA et CALATIA.

CADEIS, —*i*, subst. genit. sg. 2 decl. apud Samnites, in tab. Bantina n. 2897 lin. 6 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64 sq.). *Calumniae* exponit Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 35 (cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 211, 219); *edicti* vel *pronunciati* particip. perf. pass. genit. sg. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 85; *cadis* dat. vel abl. pl. (κάδος, *cadus*) Guarinius *Tab. oppid. lex.* pg. 137, *In comm. V exc.* pg. 28 et *Lex. osco-lat.* pg. 25.

CADVCITER, *praecipitanter*, adverb. Cato apud Non. II, 172 = pg. 91: « Aut frigidos nimbos aquai caduciter ruentis Pertimuerint aquatilis querquetulae natantes ».

ƎЯↃ (cae), *Caius* (Gaius), praenomen virile, recentiori orthographiâ ƎIЯↃ caie (unde MƎЯↃ caes et MƎIЯↃ caies vel MIЯↃ cais = *Caii* genit. sg.), femin. ЯIЯↃ caia = *Caia*, apud Etruscos (Lanzius II 282 = 223), quod Osci ꟻIИꟻЯꓘ gaavis et ꓘИꟻIIꟻ gaviis, Romani Caius, Caiius, Gaius (1), Graeci Γαΐος scripserunt; dictum, ut fertur, a gaudio parentum (*Auct. de nom. rat.*), sc. a γαίω (glorior). Boppius tamen *Gâia* comparat cum sanscr. gâja (e rad. gan, = gignere), quod *uxor* significat (*Gloss. scr.* pg. 138; cf. Benary *Die röm. lautlehre* s. 52). Fuit autem celebre apud Romanos praesertim in nuptiis, in quibus *sponsus* Caius, *sponsa* Caia sollemni appellatione vocabatur. Cum enim sponsa ad viri domum pervenerat, ante ipsas fores interrogabatur, quaenam esset: illa ominis causa se Caiam esse (cf. Paul. pg. 96; et vide TANAQVIL), respondebat inquiens: *Ubi tu Caius, ego Caia.* Plutarch. *Quest. rom.* cap. 30: « Διὰ τί τὴν νύμφην εἰσάγοντες, λέγειν κελεύουσιν Ὅπου σὺ Γάϊος, ἐγὼ Γαΐα; » Πότερον, ὥσπερ ἐπὶ ῥητοῖς εὐθὺς εἴσεισι τῷ κοινωνεῖν ἁπάντων καὶ συνάρχειν; καὶ τὸ μὲν δηλούμενόν ἐστιν, Ὅπου σὺ κύριος καὶ οἰκοδεσπότης, καὶ ἐγὼ κυρία καὶ οἰκοδέσποινα. Sic Cicero pro *Mur.* cap. 12 dixit Caias vocari omnes mulieres « quae coemptionem facerent ». Scripsit Fr. Creuzer in *Ann. dell'Inst. arch.* VII = 1835 pg. 105: « Neque a Romanorum fabulis ritibusque aliena est agriculturae inventae memoria solemnis nominibus inclusa. Argumento est nuptialis appellatio, qua sponsum Caium s. Gaium, sponsam Caiam (Gaiam) nuncupabant. Inerat enim bovis appellatio (cf. Γαῖος· ὁ ἐργάτης βοῦς apud Hesych. *Lex.* I, 791; Eustath. in *Iliad.* II, 140; *Etym. magn.* pg. 223 Heidelb.) ». Caius et Caia (Gaius et Gaia) igitur comparari possunt cum sanscr. go (nominat. gâus) h. e. *bos* masc. et fem., ad quod etiam *terram* significans gr. γαῖα (γῆ) trahit Boppius op. cit. pg. 108. In titulis etruscis: VƆIƆ · ƎЯↃ (cae cicu, n. 157) = *Caius Caecius*, V⊀ЯИЯꟼ : ƎЯↃ (cae ranazu, n. 692 bis) *Caius* . . . . ., I+Яꟻ · ƎЯↃ (cae vati, n. 2572 bis) = *Caius Vatius.* Cf. umbr. ꓘ (K) et <Я ca, volsc. <Λ, etr. Ↄ (C) et ЯↃ ca = *Caius.*

§ 2. *Caius*, gentilitium etr. (Lanzius II 282 = 223). In titulis sepulcralibus: ƎЯↃ · ƎИЯ (ane cae, n. 985) = *Anius Caius;* ƎЯↃ · +ИDЯ (arnt cae, n. 550) = *Aruns Caius;* ƎЯↃ · ƎꓶVЯ (aule cae, n. 137) = *Aulus Caius;* ƎЯↃ Яꓶ (la cae, n. 135 sq.) vel ƎЯↃ : Oꓶ (lth cae, n. 616, 618), vel ƎЯↃ OꟼЯꓶ (larth cae, n. 885 bis) = *Lars Caius;* ƎЯↃ · ꓶꟻ (vl cae, n. 617) vel ƎЯↃ · ꓶƎꟻ (vel cae, n. 562 bis*a*, 1143) = *Velius Caius.* Adde inscr. bilinguem n. 935 ƎЯↃ ꓶ (l. cae) = LART CAII h. e. *Lars Caius;* et cf. ƎЯꓘ · ꓶ+ (tl cae, n. 431), et ƎЯↃXЯꓶ (lat cae, n. 138), in quibus fortasse legendum lart cae. Cf. etr. Ↄ (C) § 1.

ЯƎЯↃ (caea), *Caia*, praen. fem. pro ЯIЯↃ caia, in lapide etr. n. 2037.

CAEDIAE vel Cediae, urbs Campaniae excisa, prope Sinuessam. Plin. XIV, VIII, 3: « Faustinus (*ager*) autem circiter quatuor milliaria vico prope Cedias, qui vicus a Sinuessa VI millibus abest ». Incolae dicuntur Caedici (Plin. III, XVII, 2) vel Caediciani, ut in lapide apud Mommsen n. 4021 (Grut. 448, 4) COLONIS · SENVSIANIS · ET · CAEDICIANEIS. Cedicium campum memorat Plinius XI, CXVII, 1. — Gentilitium Caedius occurrit in marm. rom. apud Grut. 304, 4, 379, 5, 765, 6 (?), Murat. 1284, 8, Furlan. *Lap. pat.* pg. 152 n. 142 (Murat. 1086, 1), pg. 324 n. 379 (Grut. 964, 2), Mommsen n. 1569, 4767 (Grut. 409, 1); 5474, 5821 (Murat. 1648, 6 = 2087, 7). Caedicius est gentilitium rom. in lapidibus frequens. Fuit etiam iudicis severissimi nomen apud Iuven. *Sat.* XIII, 197. Hinc Caedicianus cognomen rom. apud Grut. 23, 4. Vide vocc.

(1) Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 28: « Quid? quae scribuntur aliter, quam enunciantur? Nam et Gaius C littera notatur, quae inversa Ↄ mulierem declarat, quia tam *Caias* esse vocitatas, quam *Caios*, etiam ex nuptialibus sacris apparet ».

sqq., et cf. Caedianus (Grut. 491, 1), et Caeditius (Grut. 251 col. 3, Murat. 605 col. 3).

CAEDICVS, miles etruscus. Virg. *Aen.* X, 746: « Caedicus Alcathoum obtruncat ».

§ 2. Alter Caedicus fuit Remuli hospes, de quo Virg. *Aen.* IX, 358 sqq.:

« Tiburti Remulo ditissimus olim
Quae mittit dona, hospitio quum iungeret absens
Caedicus ».

CAEDITIAE tabernae in via Appia a domini nomine sunt vocatae. Ita Paulus ex Festo pg. 45. Vide CAEDIAE, et cf. CAEDICVS.

CAECILIA, nomen proprium mulierum rom., ut Caia Caecilia, Tarquinii Prisci uxor, prius Tanaquil dicta (vide TANAQVIL). Cf. L · CAEICILIVS Q · F · in marmore apud Furlan. *Lap. pat.* pg. 78 n. 81.

CAECINA vel Cecina et Cecinna, Etruriae amnis iuxta vada Volaterrana: nomen antiquum retinet et dicitur *Cecina.* Plin. III, VIII, 1: « Vada Volaterrana: fluvius Cecinna, Populonium Etruscorum quondam hoc tantum in littore ». Cf. Mela II, IV, 9 (Cecina), et vide ΚΑΙΚΙΝΗΣ.

§ 2. Gens etrusca (AИƆIƎƆ ceicna), ex Volaterris, ab Cecina amne appellata; unde cogn. rom. in gente Licinia, ut P. Licinius Cecina (Plin. XX, LXXI, 3) et A. Licinius Caecina, pro quo exstat Ciceronis oratio. Tac. *Ann.* XIII, 20: « Fabius Rusticus auctor est scriptus esse ad Caecinam Tuscum codicillos mandata ei praetoriarum cohortium cura, sed ope Senecae dignationem Burro retentam ». Et *Hist.* III, 38: « Apud Caecinam Tuscum epulari multos, praecipuum honore Iunium Blaesum nuntiatur ». Dio LXXXIII, 18: Τι δ' ὅτι Καικίναν Τοῦσκον ὑπερώρισεν, ὅτι τῆς Αἰγύπτου ἄρχων, ἐλούσατο ἐν τῷ βαλανείῳ, ὃ ἐκείνῳ ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἥξοντι, ἐποιήθη. Cf. *Giorn. arcad.* XXXI, 209. Vide AИƆIƎƆ ceicna, IƎИƆAƆ cacnei, IИƆAƆ cacni, ⅃AИIƎƆAƆ caceinal; et cf. Dempst. *Etr. reg.* I 231 sqq., Maffei *Osserv. lett.* VI 128 sgg.

CAECINVS, adiect. ad caecum pertinens. Est cognom. rom. apud Murat. 1283, 4 (C · VALERIO C · F · CAECINO). Gentilitium Caecinius saepe occurrit in marm. rom. Vide CAECINA § 2.

CAECVBVM, Καίκουβον (Strab. V, III, 6), locus palustris in confinio Campaniae ad sinum Caietanum Fundis et Amyclis vicinus (Plin. XIV, VIII, 2; Martial. *Epigr.* XIII, 115), in quo optima vina nascebantur et apud Romanos celebratissima (Columella III, VIII, 5). Strabo V, III, 5: τὸ δὲ Καίκουβον, ἑλῶδες ὂν εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δενδρῖτιν. Plin. II, XCVI, 2: « Quaedam insulae semper fluctuant, sicut in agro Caecubo ». Cf. Caecuba vina (Horat. *Sat.* II, VIII, 15) et Caecubae vites (Plin. XVII, III, 6).

CAECVLTARE est caecos imitari. Ita Paul. ex Festo pg. 45. Idem pg. 62: « Caecultant caecis proximi sunt oculorum acie obtusa. Plautus: *Numnam mihi oculi caecultant. Estne hic noster Hermio?* ». Gloss. apud Labb.: Caeculco (*sic*), αμφλυώττω (leg. ἀμβλυώττω) ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *caeculto.*

CAECVLVS, Latini regis filius, qui Praeneste condidit. Virg. *Aen.* VII, 678 sqq.:

« Nec Praenestinae fundator defuit urbis
Volcano genitum pecora inter agrestia regem,
Inventumque focis omnis quem credidit aetas,
Caeculus ».

Ubi Servius: « Erant etiam illic (*Praeneste*) duo fratres, qui *divi* appellabantur. Horum soror dum ad focum sederet, desiliens scintilla eius uterum percussit: inde dicitur concepisse. Postea enixa pecorum iuxta templum Iovis abiecit: quem virgines aquarum euntes iuxta ignem inventum sustulerunt: qui haud longe a fonte erat: unde Vulcani dictus est filius. Caeculus autem ideo, quia oculis minoribus fuit: quam rem frequenter efficit fumus. Hic postea, collecta multitudine, postquam diu latrocinatus est, Praenestinam civitatem in montibus condidit. Et cum ad ludos vicinos populos invitasset, coepit eos hortari, ut secum habitarent: et pro gloria iactare se filium esse Vulcani. Quod cum illi crederent, invocato Vulcano, ut cum filium comprobaret, omnis illius multitudinis coetus est flamma circumdatus. Quo facto commoti omnes simul habitaverunt, et Vulcani filium esse crediderunt ». Paul. pg. 44: « Caeculus condidit Praeneste. Unde putant Caecilios ortos, quorum erat nobilis familia apud Romanos ».

CAEL, *caelum*, subst. n. ab Ennio usurpatum (*Ann.* vs. 561). Auson. *Technopaegn.* idyll. XII (*Grammaticom.* vs. 17): « Unde Rudinus ait, Divum domus altisonum cael? ».

CAELES. Vide CAELIVS.

CAELESTINI, incolae cuiusdam oppidi Italiae, in Umbria, quorum meminit Plinius III, XIX, 3. Cf. Iuppiter caelestinus (caelestis) apud Orell. n. 1223. — Caelestinus est nomen virile in titulis apud Grut. 1164, 2, 1171, 5, et Murat. 601, 1.

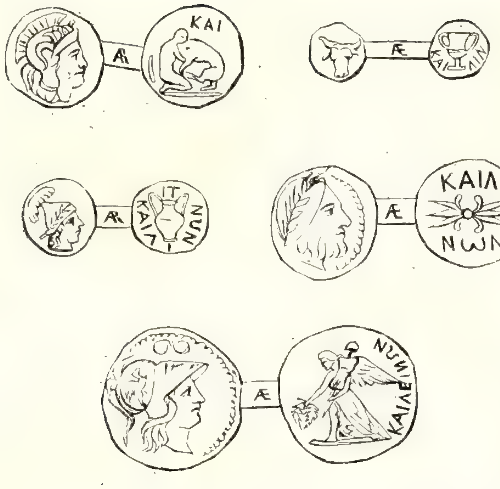
CAELINA, Italiae oppidum, in Venetis, teste Plinio III, XXIII, 4. Vide CILINA.

CAELIOLVS. Vide CAELIVS § 2.

CAELIOMONTANVS. Vide COELIOMONTANVS.

CAELIVM vel Coelium, Κελία (Strab. VI, III, 7) vel Κέλια (Ptol. III, 1), oppidum Apuliae, hodie *Ceglie* appellatum. Plin. III, XVI, 3 (Coelium). Ager Caelinus memoratur a Front. *De col.* pg. 262 ed. Lachm. — Incolae sunt Caelini, ut in nummis n. 2936 KA, KAI et

ΚΑΙΛΙΝΙ, ΚΑΙΛΙΝΟΝ vel ΚΑΙΛΙΝΩΝ et ΚΑΙΛΕΙΝΩΝ h. e. *Caelinorum.* Cf. *Bull. arch. nap.* I 130, II 54, et nv. sr. III 145-156.

CAELIVS vel Caeles, cognomine Vibenna (vide VIBENNA et MASTARNA), dux gentis Etruscae, qui Caelio vel Coelio monti nomen dedit (cf. etr. ⅃AИIИIAƆ cailinal = *Caelenniā* et AIИIƎƆ ceilia). Vide § sq.; et cf. Müller *Die Etr.* I, 116 sq., Alph. de Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* pg. 140.

§ 2. Caelius vel Coelius mons Romae, dictus est a Caele quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium adversus Sabinos praebuit, eo quod in eo domicilium habuit (Paul. pg. 44). Varro *De l. l.* V, 46 pg. 18: « In Suburanae regionis parte princeps est Caelius mons, a Caelio Vibenno Tusco duce nobili, qui cum suà manu dicitur Romulo venisse auxilio contra Tatium regem: hinc post Caelii mortem, quod nimis munita loca tenerent neque sine suspicione essent, deducti dicuntur in planum. Ab eis dictus vicus Tuscus, et ideo ibi Vortumnum stare, quod is deus Etruriae princeps. De Caelianis qui a suspicione liberi essent, traductos in eum locum, qui vocatur Caeliolus, cum Caelio nunc coniunctum ». Tacit. *Ann.* IV, 64 sq.: « Nondum ea clades exoleverat, cum ignis violentia urbem ultra solitum adfecit, deusto monte Caelio ... Adduntur sententiae ut mons Caelius in posterum Augustus adpellaretur, quando cunctis circum flagrantibus sola Tiberii effigies, sita in domo Iunii senatoris, inviolata mansisset ... Haud fuerit absurdum tradere, montem eum antiquitus Querquetulanum cognomento fuisse, quod talis silvae frequens fecundusque erat, mox Caelium adpellitatum a Caele Vibenna, qui dux gentis Etruscae cum auxilium adpellatum ductavisset, sedem eam acceperat a Tarquinio Prisco, seu quis alius regum dedit: nam scriptores in eo dissentiunt. cetera non ambigua sunt, magnas eas copias per plana etiam ac foro propinqua habitasse, unde Tuscum vicum e vocabulo advenarum dictum ». Vide MASTARNA et VIBENNA. Dionys. Halic. II, 36: Διαγγελούσης δὲ τῆς φήμης πολλαῖς πόλεσι τήν τε κατὰ πολέμους γενναιότητα τοῦ ἡγεμόνος, καὶ πρὸς τοὺς κρατηθέντας ἐπιείκειαν, ἄνδρες τε αὐτῷ προσετίθεντο πολλοὶ καὶ ἀγαθοί, δυνάμεις ἀξιοχρέους πανοικίᾳ μετανισταμένας ἐπαγόμενοι, ὧν ἐφ' ἑνὸς ἡγεμόνος ἐκ Τυῤῥηνίας ἐλθόντος, ᾧ Καίλιος ὄνομα ἦν, τῶν λόφων τὶς, ἐν ᾧ καὶ καθιδρύνθη, Καίλιος εἰς τόδε χρόνου καλεῖται· καὶ πόλεις ὅλαι παρεδίδοσαν ἑαυτὰς, ἀπὸ γῆς Μεδουλλίνων ἀρξάμεναι, καὶ ἐγίνοντο Ῥωμαίων ἄποικοι. — Additus fuit Urbi a Tullo Hostilio, et Albanis datus est (Liv. I, 33). Liv. I, 30: « Coelius additur urbi mons; et, quo frequentius habitaretur, eam sedem Tullus regiae coepit, ibique habitavit ». At Cicero *De rep.* II, 18: « Atque idem (*Ancus Marcius*) Aventinum et Caelium montem adiunxit urbi ». Cf. Dionys. Halic. II 50, III 1, Propert. IV, I 29, II 49 sqq., et Serv. in Virg. *Aen.* VI, 784. — De orthographia Caelius vel Coelius (Liv. II, 11) scripsit Niebuhr *Hist. rom.* II rem. 140: *Je remarquerai ... que la diphtongue* oe, *dans le nom de la colline et dans celui de chef étrusque et de la famille romaine, est une faute, et qu'il faut toujours écrire* Caelius. *Je remarquerai encore que dans le manuscrit de Florence porte* Caele *au lieu de* Coelio, *ce qui paraît avoir échappé à Victorius.* Cf. inscr. in *Giorn. arcad.* XXIII, 353: D · VIEI · V · CAELII.

§ 3. Caelius, Tuscorum linguâ, *september* mensis, teste Papia.

CAENALVS, cognomen virile, fortasse a caenando. Inscr. apud Murat. 1080, 5: C · IVLIVS C · F | CAENALVS | EQVES ROMANVS | EX HISPANIA | CITERIORE | SEGOBRICEN.

CAENE, Καινή, insula Siciliae adiacens, Africam versus (Plin. III, XIV, 6). Nummi n. 3050 habent ΚΑΙΝΟΝ et ΚΑΙΝΩΝ (Eckhel *Doct. num. vet.* II, 269). Cf. Καινὴ πόλις vel Καινήπολις apud Paus. *Lac.* XXI 7 et XXV 9.

CAENINA, Καινίνη (Dionys. Halic. I, 79 et alibi), urbs Latii clara (Plin. III, IX, 16), quae fuit vicina Romae, a Caenite conditore appellata (Paul. pg. 45). Aliam originem tradit Dionys., qui scripsit (II, 35): Καινίνη μὲν δὴ καὶ Ἄντεμνα πόλεις οὐκ ἄσημοι, γένος ἔχουσαι τὸ Ἑλληνικόν· Ἀβοριγῖνες γὰρ αὐτὰς ἀφελλόμενοι τοὺς Σικελοὺς κατέσχον, Οἰνώτρων μοῖρα τῶν ἐξ Ἀρκαδίας ἀφικομένων, ὡς εἴρηταί μοί πρότερον· μετὰ δὲ τόνδε τὸν πόλεμον, ἀποικίαι Ῥωμαίων ἐγένοντο. Cf. Diod. Sic. VII, III *a*, 7. Ovid. *Fast.* II 135: « Te Tatius, parvique Cures, Caeninaque sensit ». Et Propert. IV, X, 7 sq.:

« Tempore quo portas Caeninum Acronta petentem
Victor in eversum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Caenina ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat ».

Incolae appellantur Caeninenses (inscr. apud Grut. 385, 1; Orell. n. 96), gr. Καινῖται (Dionys. II, 33 sqq.)

sive Καινινῆται vel Κενινῆται (Plutarch. in *Rom.* XVI 4 sq.). Liv. I, 9: « Multi mortales convenere, studio etiam videndae novae urbis, maxime proximi quique, Caeninenses, Crustumini, Antemnates ». Et I, 10: « Caeninenses Crustuminique et Antemnates erant, ad quos eius iniuriae pars pertinebat. Lente agere iis Tatius Sabinique visi sunt. Ipsi inter se tres populi communiter bellum parant. Ne Crustumini quidem atque Antemnates, pro ardore itaque Caeninensium, satis se inpigre movent. ita per se ipsum nomen Caeninum in agrum Romanum impetum facit. Sed effuse vastantibus fit obvius cum exercitu Romulus, levique certamine docet, vanam sine viribus iram esse: exercitum fundit fugatque: fusum persequitur: regem in proelio obtruncat et spoliat. duce hostium occiso, urbem primo impetu capit ». Cf. Dionys. Halic. II 32-35, et Flor. I, 1. Steph. Byz.: Καινίνη, πολίς Σαβίνων, ἡ ὑπὸ Ῥωμύλου ἁλοῦσα. τὸ ἐθνικὸν Καινίται. De ACRONE REGE CAENINENSIVM vide ACRON. — Caeninianus est cognomen rom. in lapide apud Grut. 551, 11 (TI · MAGIO · CAENINIANO).

CAENYS, Καῖνυς (Strab. cod. vi, II 4; VI, i 5 Κέννυς et Γέννυς), Bruttii promontorium (hodie *Punta del Pezzo*), exadversum Pelorio promontorio (Plin. III, x, 3).

CAEPTIEMA, vallis Liguriae. In tab. genuate (Append. n. i) lin. 8: INDE · RIVO · COMBERANEA · SVSVM · VSQVE · AD · COMVALEM · CAEPTIEMAM.

CAEPVLVS, cognomen rom. Inscr. apud Murat. 1285, 14: M · VIBIO CAEPVLO | C · VIBIVS CAEPVLVS | FILIVS P.

CAERE vel Caeres, Καιρέα (Strab. codd. V, ii, 3 Καιρέα, Κερέα, Κεραῖα) vel Καῖρε (Ptol. III, 1) et Καιρὴ (Steph. Byz.; cf. Καίρητα apud Dionys. Halic. III, 58), hodie *Cervetri*, Etruriae urbs, prope Tarquinios, a Pelasgis condita, et primum Agylla appellata (vide AGYLLA). Strabo V, ii, 3: Ἄγυλλα γὰρ ὠνομάζετο τὸ πρότερον ἡ νῦν Καιρέα, καὶ λέγεται Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων· τῶν δὲ Λυδῶν, οἵπερ Τυρρηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσιὼν τῷ τείχει τις ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως, τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετταλῶν τινος αντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε, δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυρρηνοὶ τοῦτον ἁλοῦσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν. Eadem narrat Steph. Byz., cuius verba sunt: Ἀγύλλα, πόλις Τυῤῥηνίας. Λυκόφρων· Ἀγύλλαν Αὐσονῖτιν εἰσεκώμασεν. Ἔστι δὲ κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας Πελασγῶν. μετωνομάσθαι δὲ Καῖρε. Θετταλῶν γὰρ κρατούντων τῆς πόλεως, προσελθὼν τις τῶν ἀπὸ Λυδίας μετοικησάντων Τυῤῥηνῶν, ἠρώτα τί ἂν εἴη τὸ ὄνομα τῆς πόλεως; τὶς δὲ ἀντὶ τῆς ἀποκρίσεως, το χαῖρε εἶπεν. ὅθεν Τυῤῥηνοὶ κρατήσαντες, Καῖρε προσηγόρευσαν. Τὸ ἐθνικὸν Καιρετάνοι, ὡς Στράβων. ὁ πολίτης Ἀγυλλαῖος. Ῥιανὸς δὲ Ἀγύλλιον εἶπε χαλκόν. Alii dicunt, non Lydos occasione belli, sed Romanos urbi nomen mutasse. Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 597 (« Est ingens gelidum lucus prope Caeritis amnem »): « Agylla civitas est Tusciae, a conditore Agella appellata, cui ex inscitia romana aliud est inditum nomen: nam cum Romani, euntes per Tusciam, interrogarent Agyllinos, quae diceretur civitas; illi, utpote Graeci, quid audirent ignorantes, et optimum ducentes si prius eos salutarent, dixerunt χαῖρε: quam salutationem Romani nomen civitatis esse putaverunt: et detracta aspiratione eam Caere nominaverunt, ut dixit Hyginus *De urbibus italicis* ». Cf. Liv. I 2, V 40, 50, VII 22, et Virg. X, 183. Plin. XXXV, vi, 1: « Durant (*picturae*) et Caere, antiquiores et ipsae ». Strabonis aetate, huius urbis tam splendidae et praeclarae vestigia tantum restabant (Strab. V, ii, 3). Dionys. Halic. III, 58: Βασιλεὺς δὲ Ταρκύνιος τρισὶν εἰσβολαῖς χρησάμενος, καὶ τριετῆ χρόνον ἀποστερήσας τοὺς Οὐϊεντανοὺς τῶν ἐκ τῆς σφετέρας γῆς ἐπικαρπιῶν, ὡς ἔρημον ἐποίησε τὴν πλείστην, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτὴν ἔτι βλάπτειν εἶχεν, ἐπὶ τὴν Καιρητανῶν πόλιν ἦγε τὴν δύναμιν, ἣ πρότερον μὲν Ἄγυλλα ἐκαλεῖτο, Πελασγῶν αὐτὴν κατοικούντων, ὑπὸ δὲ Τυῤῥηνοῖς γενομένη Καίρητα μετωνομάσθη. εὐδαίμων δ' ἦν, εἰ καὶ τις ἄλλη τῶν ἐν Τυῤῥηνίᾳ πόλεων, καὶ πολυάνθρωπος· ἐξ ἧς στρατιὰ μεγάλη μαχεσομένη περὶ τῆς χώρας ἐξῆλθε, καὶ πολλοὺς μὲν διαφθείρασα τῶν πολεμίων, πολλῷ δ' ἔτι πλείους ἀποβαλοῦσα τῶν σφετέρων, εἰς τὴν πόλιν κατέφυγε. τῆς δὲ χώρας αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι κρατοῦντες ἄφθονα πάντα παρεχομένης συχνὰς διέτριψαν ἡμέρας· καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἀπάρσεως ἦν, ἄγοντες ὅσας οἷοι τε ἦσαν ὠφελείας, ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου. — Incolae dicti sunt Caerites (Liv. V 50, VII 19 sq., XXVIII 45; inscr. apud Orell. n. 378 municipium CAERITVM) vel Caeratani (Val. Max. I, i, 10; inscr. apud Orell. n. 3787) seu Ceretani, gr. Καιρητανοὶ (Strab. loc. cit., et Dionys. Halic. I 20, III 58, IV 27). Inscr. apud Henzen n. 6848: Q · PETRONIO · MELIORI · VIRO | COS · CVR · R · P · TARQVINIENS | ET · GRAVISCANOR · PRAEFECTO · FRVM · DANDI · LEGAT · LEG | XXX · VLPIAE · CVRAT · PYRGENS | ET · CERETANOR · etc. Aul. Gell. XVI, 13: « Primos autem municipes sine suffragii iure Caerites esse factos accepimus; concessumque illis, ut civitatis Romanae honorem quidem caperent, sed negotiis tamen atque oneribus vacarent; pro sacris bello gallico receptis custoditisque. Hinc tabulae Caerites appellatae, versa vice; in quas censores referri iubebant, quos notae causa suffragiis privabant ». Cf. Horat. *Ep.* I, vi, 62. Caeretanorum navale fuit Pyrgi, a Dionysio destructum (vide PYRGI). — Caeres adiectivum est ad Caere oppidum pertinens (Liv. VII, 19; Val. Max. loc. cit.). Caeretanus idem est ac Caeres. Plin. III, viii, 2: « Caeretanus amnis, et ipsum Caere intus M. pass. quatuor, Agylla

a Pelasgis conditoribus dictum ». Cf. Caeretanum vinum (Mart. *Epigr.* XII, 124), et aquas calidas Caeretanas (Strab. loc. cit.).

CAERIMONIVM, *caerimonia*, subst. n., quod vulgo dicitur a Caere oppido etrusco (cf. Niebuhr *Hist. rom.* II, 11). Trahitur ad sanscr. cr, *facere* (Bopp *Gloss. scr.* pg. 79). Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 524 pg. 342: FLAVIAE | AMMIAE | SACERDOTI | CERERIS | OB · HONOREM | CAERIMONIORVM | HONESTISSIME | PREBITORVM | DECRETO · ORDINIS. Cf. Murat. 164, 1, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MƎAƆ (caeś) et ƧƎAƆ (caes), *Caii* (Gaii), praenomen virile genit. sg., a ƎAƆ cae = *Caius*, apud Etruscos. Cippus tuscaniensis n. 2123: ƧƎAƆ | ꓘAOИꓷA (arnthal caes) = *Caii Aruntiâ* nati. Adde MƎИA · MƎAƆ · OИꓷA (arnth caeś aneś, n. 987) = *Aruns Caii Annii* (cf. Lanzi II 374 = 303, et Janssen *Inscr. etr. Mus. Lugd. Batav.* pg. 16), et MIƎИA : MƎAƆ : AI+ꓘ[A]Ƨ (saltia caeś aneiś, n. 700 bis) = *Saltia Caii Annii* uxor. Cf. etr. Ɔ (C) § 3, et AƆ ca § 2 sq.

§ 2. *Caii*, nomen virile genit. sg. = MIAƆ caiś. In titulis sepulcr.: MƎAƆ · Ƨ (s. caeś, n. 1002) = *Sexta* vel *Setria Caii* uxor; et MƎAƆ · MƎИA (aneś caeś, n. 986) = *Annii Caii* (cf. Lanzi II 373 = 302 n. 123, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177, et Janssen *Inscr. etr.* pg. 17).

CAESARIVS, *caesareus*, adiect. a Caesar, in fragm. marm. apud Grut. 41, 10.

CAESENA vel Cesena et Caesana (?), Καισήνα (Strab. V, I, 11; Ptol. III, 1 Καίσαιναν; Procop. *De bello goth.* II 11, 19, 29, III 6), urbs Italiae, in Gallia cispadana, ad Sapin fluvium (Plin. III, XX, 2 « Caesena »; Anton. *itiner.* pgg. 100, 126 « Caesena civitas », et pg. 286 « Curva Caesena (1) »; Tab. Peuting. segm. IV*e* « Curva Cesena » *Itiner.* antiq. apud Henzen n. 5210 col. 1.ª « Cesenam », et col. 2.ª Caesana; *Itiner. Hierosol.* pg. 615 « civitas Cesena »): nunc quoque appellatur *Cesena*. Cf. Agath. *Hist.* I, 20 εἰς Κησσίναν τὴν πόλιν. — Plin. XIV, VIII, 7: « In mediterraneo vero Caesenatia ac Maecenatiana (*vina*) ». Cf. Sidon. Apollin. *Epist.* I, 8, ubi Caesenas vel Cesenas. Vide voc. sq.

CAESENNIA, gens etrusca, ex Tarquiniis (cf. IИƧAƆ casni). Cic. pro *A. Caec.* cap. 4: « Is (*M. Fulcinius*) habuit in matrimonio Caesenniam, eodem e municipio (*Tarquiniensi*), summo loco natam et probatissimam feminam, sicut et vivus multis ipse rebus ostendit, et morte sua testamento declaravit ». P. Caesennius memoratur ab eodem Cic. op. cit. cap. 4, et cap. 10. Vide voc. praeced. — Saepe in lapid. rom. occurrunt gentilitia Caesennius et Caesennia (Fabr. cap. X n. 125, pg. 615; Grut. 64, 9; 651, 6; 756, 7; 765, 8; Doni XIV, 21; Reines.

(1) Cf. Basilio Amati *Delle origini romagnole* pg. 12.

XVII, 31; Murat. 318, 1; 660, 2; 942, 5; 1143, 9; 1246, 3; 1525, 8; 2064, 8; Marini *Arval.* pgg. 38, 166, 405; Mommsen n. 2145 sq.), Caesenius et Caesenia (Grut. 809, 11; Mommsen n. 1191), Caesenus et Cesenus (Grut. 304, 7; Mommsen n. 4884, 5592); unde cognomen Caesennianus (Grut. 306, 4; 651, 6). Cf. gentilitium Caesernius apud Donium (IX 9, XIV 48), Gruterum (36, 14; 301 col. 2; 1089, 5), Muratorium (328, 1; 982, 5; 989, 2; 1171, 6; 1261, 6; 1291, 3; 1738, 5; 1761, 8) et Mommsenium (n. 2733).

CAESER, *Caesar*, cognomen rom., antiquiori orthographia CAISAR, a *caesarie* dictum (Paul. pg. 57, Isidor. *Orig.* I, 1; cf. Car. Sigon. *De nom. rom.* pg. 1438 ed. Gothofredi), quod ad sanscr. ceśa (*coma*), unde ceśara (*iuba leonis*) trahit Boppius. In marmor. apud Gori *Columb. Libert.* etc. n. XIII pg. 81 (FELIX CAESER), Marini *Inscr. alb.* pg. 65 (CASSIO · CAESERIS · N ·, et TI · CAESERIS), Fabr. cap. IV n. 334 pg. 310, et cap. X n. 233 pg. 701 (Gori loc. cit.). Tabella aenea apud Maffei *Mus. ver.* 471, 3: PRO SALVTE | IMP CAESERIS | M AVRELI SEVE|RI ALEXSANDRI | PII FELICIS AVG | IOVI OPTIMO MAXIMO DOLICENO. — Caesarus pro *Caesaris* exstat in glande missili apud Caiet. De-Minicis *Sulle antiche ghiande missili* pg. 43 n. 21, ubi legitur: C · CAIISARVS | VICTORIA.

CAESNA, *caena* (coena), subst. fem. apud veteres, teste Festo *Qu.* X, 21 pg. 205, et X, 25 pg. 209. Vide COENA et SCENSA.

8AƆ (caf), *Cafatii*, nomen virile, compendiatim pro MƎ+A8AƆ cafateś, apud Etruscos. Operculum ossuarii perus. n. 1080: ИꓘVꓕA · ꓘ · AIVꓘ · 8AƆ (caf. puia l. achu[ni]) = *Cafatii vidua Lartia Aconia*. Cf. fragm. n. 1999.

...A8AƆ (cafa...), *Cafatiâ*, nomen muliebre, pro ꓘAI+A8AƆ cafatial, in ossuario perus. n. 1964. Cf. n. 1269.

A+A8AƆ (cafata), *Cafatia*, nomen muliebre, pro cafatia = I+A8AƆ cafati. In ossuario perus. num. 1614: A+A8AƆ · AИAO (thana cafata) = *Tannia Cafatia*.

Ǝ+A8AƆ (cafate), *Cafatius*, gentilitium etruscum (= umbr. ƧƎ+A8AƆ cafates), cuius genit. sg. MƎ+A8AƆ cafateś = *Cafatii*; femin. I+A8AƆ cafati et A+A8AƆ cafata pro cafatia. In titulis perus.: Ǝ+A8AƆ · VA (au cafate, n. 1617) et Ǝ+A8AƆ ƎꓘVA (aule cafate, n. 1616) = *Aulus Cafatius*; Ǝ+A8AƆ · ꓘ (l. cafate, num. 1618), Ǝ+A8AƆ Aꓘ (la cafate, num. 1141) et ƎꓘA8AƆ · ꟼAꓘ (lar cafate, n. 1615) = *Lars Cafatius*; Ǝ+A8AƆ · ƎƧ (se cafate, n. 1619) = *Sextus Cafatius*; Ǝ+A8AƆ · Ǝꟻ (ve cafate, n. 1619 bis) = *Velius Cafatius*. — Gentilitium Cafatius exstat in lapid. rom.: CAFATIVS · SVAVIS (Murat. 1525, 11), L · CAFATIVS MAXIMVS (Marini *Arval.* pg. 325), Q · CAFATIVS · DIADVMENVS (Marini op. cit. pg. 614), CAFATIA

C · L · FAVSTILLA (Murat. 1649, 9). Inscr. perusina apud Vermigl. pg. 24 n. 12: CAFATIAE | L · ADENATIS. Cf. Grut. 993, 10, et Fabr. cap. v n. xii pg. 360.

ƧƎ+Ꭿ8Ꭿↄ (cafates), *Cafatius*, nomen virile apud Umbros (= etr. Ǝ+Ꭿ8Ꭿↄ cafate). In lapide bilingui n. 69: ꟼ˩ · ƧƎ+Ꭿ8Ꭿↄ (cafates lr) = *Lars Cafatius*.

MƎ+Ꭿ8Ꭿↄ (cafateś) et ƧƎ+Ꭿ8Ꭿↄ (cafates), *Cafatii*, nomen virile genit. sg. (breviatim 8Ꭿↄ caf), e Ǝ+Ꭿ8Ꭿↄ cafate = *Cafatius*. In titulis perus.: MƎ+Ꭿ8Ꭿↄ IƎИƧV+Ꭿ (atusnei cafateś, n. 1580) = *Attonia Cafatii* uxor; ƧƎ+Ꭿ8Ꭿↄ · ИᎯI+Ꭿ (atian cafates, n. 1620) = *Attiana Cafatii* uxor; MƎ+Ꭿ8Ꭿↄ · ᎯIᎯↄ (caia cafateś, n. 1140) = *Caia Cafatii* uxor; MƎ+Ꭿ8Ꭿↄ IИᎯ IOꟼᎯ˩ (larthi ani cafateś, n. 1554) = *Lartia Annia Cafatii* uxor; MƎ+Ꭿ8Ꭿↄ · IƎИ8VᎯꟼ (raufnei cafateś, n. 1142) = *Rufenia Cafatii* uxor. Adde ossuarium perus. n. 1999 (= 1554?): . . . M . . . 8Ꭿↄ . . . IИᎯ . . . Ꭿ˩ (la . . . ani caf[ate]ś) = *Lartia Annia* (?) *Cafatii* uxor.

I+Ꭿ8Ꭿↄ (cafati), *Cafatia*, gens etrusca (= Ꭿ+Ꭿ8Ꭿↄ cafata, abl. sg. ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ cafatial), pro cafatia, arcaice cahatia (˩ᎯI+ᎯBᎯↄ cahatial). In titulis perus.: I+Ꭿ8Ꭿↄ · ᎯO (tha cafati, n. 1181) = *Tannia Cafatia*; I+Ꭿ8Ꭿↄ · IOꟼᎯ˩ (larthi cafati, n. 1139) = *Lartia Cafatia*.

§ 2. *Cafatiâ*, abl. sg. pro ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ cafatial usurpatum, ut mihi videtur, in ossuario perus. n. 1352: ↄƎƧ | I+Ꭿ8Ꭿↄ·ᎯƧИ˩ᎯOИꟼᎯ·ƧᎯИ+Ǝ⌿VΘ·ᎯIᎯↄ·ᎯIOꟼᎯ˩ (larthia caia huzetnas arnthalisa cafati sec) = *Lartia Caia —ii* uxor *Aruntiâ Cafatiâ* nata.

˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ (cafatial), *Cafatiâ*, nom. pr. fem. abl. sg., minus recte I+Ꭿ8Ꭿↄ cafati (quod et nominat. sg. = *Cafatia*), et mutato *f* in *h* ˩ᎯI+ᎯBᎯↄ cahatial. In marm. perusinis: ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ | ƎꟻIƧΦᎯ : VᎯ (au aphsive cafatial, n. 1889) = *Aulus —ius Cafatiâ* natus; ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ · IOVꟼƧ (spuri cafatial, n. 1420) = *Spuria Cafatiâ* nata; ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ · ꟼᎯ · MИI+ · ꟼᎯ (ar tinś ar cafatial, n. 1351) = *Arrius Tinius Arrii* filius *Cafatiâ* natus. Adde operculum ossuarii perusini n. 1269: [˩ᎯI+]Ꭿ8Ꭿↄ · MƎ+V Ꭿ˩ꟼ · IꟼᎯↄИᎯ · I+ƧᎯ8 (fasti ancari plauteś cafatial) = *Fausta Ancaria Plauti* uxor *Cafatiâ* nata.

ↄᎯM8Ꭿↄ (cafmac), gentilitium etr., quod legitur in titulo perus. n. 1621. *Cammiae* n. pr. fem. genit. sg. exponit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 300 ad n. 332.

?ƎΘꟼ8Ꭿↄ (cafphe), quod exstat in tegula etr. n. 965, exponitur *Cafatia* = I+Ꭿ8Ꭿↄ cafati (Lanzius II 389 = 318 n. 186, et Maggius in *Lett. di etr. erud.* pg. 86).

˩ᎯIꟼ8Ꭿↄ (cafrial), forlasse *Cafriâ* vel *Cafriae*, nomen mulieris, in vase etr. n. 2584. Cf. Q · CAFRANIVS INGENVS apud Mommsen n. 6769 col. 3.

KAIAREIHI, in lapide messap. n. 2995 lin. 5.

IƧᎯↄ (kazi), *—em*, subst. m. 3 decl. pro kazim, apud Umbros, in tab. eugub. III 16, 18 (Aufr. et Kirch. I 122, II 369). *Coxam* vel *coxendicem* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 30. — Non bene Lanzius II 697 = 605 cavti legit, quod vertit καυτῳ (καυτὸν, *foculus*). Huschke *Die iguv. taf.* s. 404 kazi pro kazum exaratum putat, et κάδιον, *cadum*, exponit.

?I⌿Ꭿↄ (cazi), *Cassius*, gentilitium etr. In ossuario aretino n. 460: I⌿[Ꭿ]ↄ · Ǝ (v. cazi) = *Velius Cassius* (C · CASSIVS).

KAꝉAΣ (Καꝉας), osca vox originis et significationis ignotae, quae legitur in marmore lucano n. 2903, graecis litteris exarato. *Casas* subst. fem. acc. pl., a gr. χαω (χύω), exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 241. Silet Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267 et in *Bullett. arch. nap.* V, 43.

˩ᎯI+ᎯBᎯↄ (cahatial), *Cafatiâ*, nomen mulieris, abl. sg. pro ˩ᎯI+Ꭿ8Ꭿↄ cafatial e I+Ꭿ8Ꭿↄ cafati = *Cafatia*, mutato *f* in *h*. Inscr. bilinguis n. 1946 ex Volumniorum sepulcro: ˩ᎯI+ᎯBᎯↄ VᎯ · ᎯИMI˩Ǝꟻ ꟼVꟼ (pup velimna au cahatial) = P · VOLVMNIVS · A · F · VIOLENS CAFATIA · NATVS.

MᎯIИᎯOᎯↄ (cathaniaś), *Catanii* (?), nomen virile, genit. sg. = MᎯИꓘᎯↄ catnaś, in operculo ossuarii perus. n. 1566. *Catheniae* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 207 ad n. 83. Cf. Catanus (Grut. 1162, 8), Catenia (Murat. 2079, 3 = Mommsen n. 3460), Cataena cogn. (Murat. 2066, 6 = Mommsen n. 5323), Caetenia (Murat. 684, 6), Caetennius (Grut. 241 = Mommsen n. 6769 col. 4; - Grut. 126; 573, 1; - Murat. 684, 6; 995, 2), Caetennia (Grut. 859, 14; 864, 11; - Murat. 1416, 1; - *Monum. Matth.* cl. x n. 37 pg. 167) et Cetenius (Murat. 1322, 8). Inscr. perus. apud Vermigl. pg. 502 n. 11: D · M | CAETENNIAI.

IᎯↄ (cai), *Caia* (Gaia), praenomen muliebre, pro ᎯIᎯↄ caia, apud Etruscos. In titulis sepulcr.: IИƎꟼƎB · IᎯↄ (cai hereni, n. 128) = *Caia Herennia*, et IOꟼᎯ˩ · IᎯↄ (cai larthi, n. 2269) = *Caia Lartia*.

§ 2. *Caia*, n. pr. fem., pro ᎯIᎯↄ caia. In titulis sepulcralibus:

ᎯИTƧƎↄ · IᎯↄꟼᎯ (ar cai cestná, n. 1144) = *Arria Caia Cestia*. Cf. n. 1147.

ᎯИMꟼVO : IᎯↄ : VᎯ (au cai thurmna, n. 1333) = *Aula Caia Tormena*.

I+Ǝꟻ · IᎯↄ · VᎯ (au cai veti, n. 1150 et n. 1153) = *Aula Caia Vettia*.

IᎯↄ : I+ƧᎯ8 (fasti cai, n. 1158, 1205, 1625) = *Fausta Caia*.

ᎯИ+ƧƎↄ · IᎯↄ · Ƨ˩ (ls cai cestna, n. 1146) = *Lartia Caia Cestia*.

I+Ǝꟻ · IᎯↄ · Ꭿ˩ (la cai veti, n. 1151) = *Lartia Caia Vettia*.

IAƆ · IOΛAꓘ (lathi cai, n. 1897) = IAƆ · IOΓAꓘ (larthi cai, n. 1362, 1441) h. e. *Lartia Caia*.

Iꟻ3ꟻ · IAƆ · 3Ƨ (se cai veti, n. 1152) = *Sexta Caia Vettia*.

Iꟻ3ꟻ · IAƆ · ꓘ3V ([v]el cai veti, n. 1149) = Iꟻ3ꟻ · IAƆ · 3ꟻ (ve cai veti, n. 1155) h. e. *Velia Caia Vettia*.

Adde n. 1626 ꓘAVꟼMVꟼ : IAƆ (cai pumpual) = *Caia Pompia Lartis* filia (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 197 ad n. 55), et cf. n. 1872. Cf. GAILLA nomen mulieris in titulo campano apud Mommsen n. 3451.

§ 3. *Caius*, praenomen virile, ut opinor, pro MIAƆ caiś vel 3AƆ cae. In ossuarii perus. operculo n. 1217: ƧIꟻ3Ɔ3ꓘ · IAƆ (cai lecetis) = *Caius Lucetius*. Adde inscr. n. 1338.

§ 4. *Caius*, nomen virile. In titulis sepulcralibus:

3ИAƆAꓘ · IAƆ · 3Ƨ (se cai lacane, n. 1623) = *Sextus Caius Larcanius* (?).

33AOV : IAƆ : Aꓘ (la cai uthave, n. 1339) = *Lars Caius Octavius*.

Adde inscr. n. 1530 et n. 1611; et cf. n. 1897 bis et n. 1937.

AIAƆ (caia), *Caia* (Gaia), praenomen muliebre apud Etruscos, qui etiam IAƆ cai scripserunt, raro AIIAƆ caiia, et breviatim Ɔ (C). In titulis sepulcralibus: AIЯVƧVЯ AIAƆ (caia rusuria, n. 1729) = *Caia* . . . . .; et IꟻꓘAM · AIAƆ (caia śalvi, n. 1736) = *Caia Salvia*. Vide 3AƆ cae = *Caius*.

§ 2. *Caia*, nomen muliebre, quod saepius scribitur IAƆ cai, abl. sg. ꓘAIAƆ caial = *Caiā*, in titulis sepulcralibus, qui sequuntur:

AIAƆ · AO (tha caia, n. 1145, 1505) = *Tannia Caia*.

AIAƆ · AIOЯAꓘ (larthia caia, n. 1352) = *Lartia Caia*.

IИVꓘV8 · AIAƆ · IOЯAꓘ (larthi caia fuluni, n. 1469) = *Lartia Caia Fullonia*.

AIAƆ · AIꓘI3ꟻ (veilia caia, n. 1898) = *Velia Caia*.

M3ꟻA8AƆ · AIAƆ (caia cafateś, n. 1140) = *Caia Cafatii* uxor.

Quibus addendi sunt n. 1165, n. 1622 et n. 1624.

§ 3. *Caiā*, abl. sg. pro ꓘAIAƆ caial. Operculum ossuarii perus. n. 1363: AIAƆ · AИꓕЯAM Iꟻ Iꟻ · 3ꓘVA (aule titi marchna caia) = *Aulus Titius Marcanius Caiā* natus. Adde n. 1669.

IAIAƆ (caiai), *Caiā*, praenom. muliebre, fortasse abl. sg. pro ꓘAIAƆ caial, in operculo ossuarii perus. n. 1717. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162.

ꓘAIAƆ (caial), *Caiā* (Gaià), praenomen muliebre, abl. sg., antiquiori orthographia ꓘAIIAƆ caiial (CAIIVS = *Caius*): minus recte AIAƆ caia sine casus desinentia (cf. IAIAƆ caiai). In operculis ossuarii perus.: ꓘAIЯ|AИƆ · ꓘAIAƆ · Aꓘ · IИAИA · Aꓘ (la anani la caial cnarial, n. 1093) = *Lartia Anania Lartis* filia *Caiā* (?) nata; et AIꟻꟻ3ꟼ · ꓘAIAƆ · Aꓘ · IИAИA · ЯA (ar anani la caial pelvia[l], n. 1094) = *Arria Anania Lartis* filia *Caiā Petiā* nata. Cf. n. 1102.

§ 2. *Caiā*, nom. pr. femin. In ossuariis etruscis:

ꓘAIAƆ · ЯA · IИAИA · ЯA (ar anani ar caial, n. 1102) = *Arria Anania Arrii* filia *Caiā* nata.

ꓘAIAƆ : Aꓘ : AИꟼAƆ : Aꓘ (la capna la caial, n. 1635 bis) = *Lartia Capenia Lartis* filia *Caiā* nata.

ꓘAIAƆ : ΓA · IИƧAƆ : VA (au casni ar caial, n. 1166) = *Aulus Casinius Arrii* filius *Caiā* natus.

ꓘAIAƆ · IИƧAƆ · 3ЯO3Ƨ (sethre casni caial, n. 1170) = *Setrius Casinius Caiā* natus.

Ɔ3M · ꓘAIAƆ · IꟻꓘAM · IOЯAꓘ (larthi śalvi caial śec, n. 1419) = *Lartia Salvia Caiā nata*.

ꓘAIAƆ : AИIOꓘ3ꟻ : ꟻA (a[u] velthina caial, n. 1838) = *Aula Veltinia Caiā* nata.

Adde inscr. n. 1338, et cf. n. 1957.

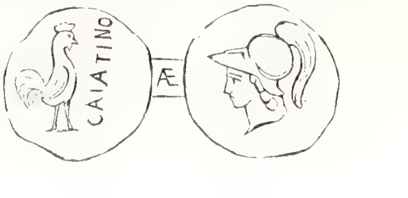
? AOIꓘAIAƆ (caialitha), quod vidit Lanzius II 364 = 293 n. 82 in ossuario etrusco n. 423, fortasse legendum AƧIꓘAIAƆ caialisa = *Caiā*. *Caidiā* ipse Lanzius exponit.

AƧIꓘAIAƆ (caialisa), *Caiā* (Gaià), nomen mulieris, abl. sg. = ꓘAIAƆ caial, e AIAƆ caia. In ossuario etr. n. 1008: AƧIꓘAIAƆ : ꓘA|ОИΓA : 3ꓘ3ꟻ : ꓕΓAꓘ (lart vele arnthal caialisa) = *Lars Vettius Aruntiā Caiā* natus. Cf. voc. praec.

Ƨꓠꟻꓠꓘ (kaias), quod legitur in lamella aenea n. 2846, Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 267 est acc. pl. 1 decl. — *Terrae* genit. sg., a gr. γαῖα, exponit Huschke *Die unterit. dial.* s. 266. Alii hanc vocem comparant cum Caiatiae urbis nomine (Stier in *Zeitschr. f. die alterthumwiss.* X = 1852 s. 208).

MAIAƆ (caiaś), *Caiae* (Gaiae), nomen mulieris genit. sg., e AIAƆ caia = *Caia* (Gaia), in ossuariis etr. n. 422 *a* et *b*.

KAIATIA et CAIATIA, Samnii urbs cis Vulturnum in via Latina; hodie appellatur *Caiazzo* (cf. Lepsius *Inscr. umbr. et oscae* pg. 113, Mommsen *Inscr. neap.* pg. 203). Confunditur cum Calatia, quae fuit trans Vulturnum (vide CALATIA, et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. Caiatinus et Calatinus). Liv. XXIII, 14: « Ipse (*Marcellus*) a Casilino Calatiam petit: atque inde, Vulturno amni traiecto, perque agrum Saticulanum Trebulanumque super Suessulam per montes Nolam pervenit ». Inscr. apud Mommsen n. 3626 (Orell. n. 5155): . . . FAL · RESTITVTO · MILIT · | . . . . KAIATIA MIL · ANN · V · VIXSIT · ANN · XXIIII | . . . . MA · MATER · OPTIMO · FILIO F | . . . . . MENTO · EIVS. — Caiatini sunt incolae Caiatiae, in nummis aeneis n. 2829 ONITAIAƆ (CAIATINO) vel CAIATINΩ (?)

= *Caiatinorum* (Avellinius *Opusc.* II 36, *Ital. vet. num. suppl.* pg. 6; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 108, et apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 38; Friedlander *Osk. münzen* s. VI; Aufr. et Kirch. I, 94; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 156. Cf. Carelli pg. 15). Populus CAIATINVS memoratur in lapide apud Mommsen n. 3912 (Henzen n. 5154). Inscr. apud Mommsen n. 3919 (Orell. n. 140): L · PLACIDEIO · L · F · L · NEP · L · PRON | TER · CARPIANO · SPL · EQ · R | MVNITO · SACERD · LANVN · | PAT · MVN · CAIAT etc. Ad Caiatiam, non ad Calatiam, pertinent etiam inscriptiones apud Mommsen; in quibus memoratur municipium CA[I]ATINORVM (n. 3903) et CALATIA pro Caiatia (n. 3921), lineolà additâ ab inscitissimis auctoribus Caiazzi degentibus, ut docet ipse Mommsenius loc. cit. Cf. Liv. XXII, 13; et vide CALATIA. — Gentilitium Caiatius invenitur in titulo campano apud Mommsen n. 4259 (Q · CAIATIVS ... PHILEROS).

ONITAIAƆ (CAIATINO) = *Caiatinorum*, in nummis aeneis n. 2829. Vide CAIATIA.

CAIDO, *caedo*, antiquo scribendi more. In lege Numae regis apud A. Gell. IV, 3: « acnum foeminam caidito ».

ƎIAƆ (caie), *Caius* (Gaius), gentilitium etr., vetustiori orthographia ƎAƆ cae (genit. sg. MƎIAƆ caieś et MIƎIAƆ caieiś (?) = MƎAƆ caeś). In operculo ossuarii clusini n. 485 bis *c*: ƎIAƆ : O⅃ (lth caie) = *Lars Caius.*

?MIƎIAƆ (caieiś), *Caii*, nomen virile genit. sg. pro recentiori forma MƎIAƆ caieś, e ƎIAƆ caie = ƎAƆ cae h. e. *Caius* (Gaius). In urna perusina n. 1719: MIƎ · IAƆ IИVꟼMVꟼ · IOꟼA⅃ (larthi pumpuni caieiś) = *Lartia Pomponia Caii* uxor.

MƎIAƆ (caieś), *Caii*, nomen virile genit. sg. = MƎAƆ caeś et vetustiori orthographia MIƎIAƆ caieiś (?), e ƎIAƆ caie = ƎAƆ cae h. e. *Caius*. In operculo ossuarii perus. n. 1502: MƎIAƆ · AI⅃IƎƎ · IOꟼA⅃ (larthi veilia caieś) = *Lartia Velia Caii* uxor.

CAIETA, Καιήτη (Plutarch. in *Cic.* XLVII, 3), hodie *Gaeta*, oppidum Campaniae prope Formias, ita dictum a καίατα h. e. foveae (τὰ ὑπὸ σεισμῶν καταῤῥαγέντα χωριά h. e. loca a terrae motibus dirupta et hiantia), quo nomine Lacones omnes cavitates afficiunt (Strabo V, III, 6). Alii tradunt ita appellatum fuisse a Caieta Aeneae nutrice. Virg. *Aen.* VII, 1 sq.:

> « Tu quoque litoribus nostris, Aeneïa nutrix,
> Aeternam moriens famam, Caieta, dedisti ».

Ubi Servius: « Lectum tamen est in Philologis, in hoc loco classem Troianorum casu concrematam: unde Caieta dicta est ἀπὸ τοῦ καίειν ». Cf. Dionys. Halic. I 44, Aurel. Vict. *Orig. gent. rom.* cap. 10, Ovid. *Metam.* XIV 441 sqq., Solin. II 13. Inscr. apud Grut. 391, 2 (Orell. n. 2951): D · M | TI · CLAVDIO SPECTATORI | AVG · LIB | PROCVRATOR FORMIS · FVNDIS | CAIETAE PROCVRATOR | LAVRENTO AD HELEPHANTOS | CORNELIA BELLICA CONIVGI | B · M. Caieta portus vel Caietae portus celeberrimus atque plenissimus navium, qui antiquitus Aeetes vel Aeta dictus (cf. Lycophr. vs. 1271 sqq., Virg. *Aen.* VI 900, Martial. *Epigr.* V 1, X 20, Sil. Ital. VIII 529, Stat. *Silv.* I, III 83 sqq.), memoratur a Plinio III, IX 6, et Cic. *Leg. Manil.* cap. 12, *Epist. ad Att.* I 3 = n. 8. Diod. Sic. IV, LVI, 6: κατὰ δὲ Φορμίας τῆς Ἰταλίας Αἰήτην τὸν νῦν Καιήτην προσαγορευόμενον. Cf. Καιάτας κόλπος (Strab. loc. cit.); et litora Caietae (Sil. Ital. VII, 410); et vide Cluver. *Ital. ant.* pg. 1064 sqq. — Adiect. Caietanus, ut Caietana villa, exstat apud Valer. Max. I, IV, 5.

AИ⊅IAƆ (caizna), *Caesia*, gentilitium etr. = AИ⊅ИAƆ canzna, unde AƧAИ⊅IAƆ caiznasa = AƧAИ⊅ИAƆ canznasa, in columella perus. n. 1899 (Lanzius II 782 = 690 et Oriolius in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 173). *Cainnia* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 154 sg. Cf. AIƧIAƆ caisia et ΣƎIΣIAꓘ kaiśieś.

AƧAИ⊅IAƆ (caiznasa), *Caesii uxor?*; vetustiori orthographia AƧAИ⊅ИAƆ canznasa, nomen mulieris, a coniugio derivatum (vide AИ⊅IAƆ caizna), in columella perus. n. 1899 (Lanzius II 446 = 375, et Oriolius in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 173). *Cainniasâ* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 155.

IIAƆ (caii), *Caia*, praen. fem., ut mihi videtur, pro AIIAƆ caiia = AIAƆ, in marmore tuscaniensi n. 2113 (Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 338, CXX 241).

CAII, *Caius*, nomen virile, sive pro CAII[VS] sive pro ƎAƆ cae (II = E). In titulo bilingui n. 935: ƎAƆ · ⅃ (l. cae) = LART · CAII h. e. *Lars Caius.*

AIIAƆ (caiia), *Caia* (Gaia), nom. pr. fem. pro AIAƆ caia (abl. sg. ⅃AIIAƆ caiial = ⅃AIAƆ caial), siculi CAIIVS pro Caius scripserunt veteres, in ossuariis perus. n. 1405 et n. 1627. Occurrit etiam in volcente speculo n. 2180, fortasse pro *Caiâ* = ⅃AIIAƆ caiial vel ⅃AIAƆ caial (Orioli in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 167).

⅃AIIAƆ (caiial), *Caiâ* (Gaiâ), nom. pr. fem. pro ⅃AIAƆ caial, e AIIAƆ caiia pro AIAƆ = *Caia*, in lamellis plumbeis n. 1129 et n. 1131 ex Axiorum perusinorum sepulcro. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94, et vide voc. praeced.

AƧIIAƆ (caiisa), *Caii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. AIIAƆ caiia = AIAƆ caia h. e. *Caia*), in ossuario perusino n. 1628. Cf. Orioli in *Monum. Ann. et Bull. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 53 sg.

CAIIVS, *Cǎius* (Gâius), praenomen virile, antiquiori ortographia (teste Prisc. pg. 303 = 739 P.; vide EIIVS), sicuti apud Etruscos, qui AIIAƆ caiia, ⅃AIIAƆ caiial

et ΑƧIIΑƆ caiisa scripserunt pro ΑIΑƆ caia, ˥ΑIΑƆ caial et caisa.

CAICILIVS, *Caecilius*, gentilitium ital., unde Caicilianus (Grut. 376, 6) et Caicilinus (Grut. 382, 2). In tab. Genuate (Append. n. I) lin. 28: L · CAICILIO Q · MVVCIO · COS. Sic in rom. inscr. Caicilius (Grut. 376, 6; 377, 5; 863, 1; - Doni cl. VIII n. 11 pg. 318 = Murat. 942, 8) et Caicilia (Doni loc. cit.; - Grut. 862, 12; 964, 6; - Mommsen n. 4794). Vide CACIḶIA = *Caecilia*.

KAIKINHΣ, Italiae fluvius, prope Locros. Aelian. *Var. hist.* VIII, 18: Λέγουσι δὲ τὸν αὐτὸν εὔθυμον καταβάντα ἐπὶ τὸν Καικῖνον ποταμόν, ὅς ἐστι προτῆς τῶν Λόκρων πόλεως, ἀφανισθῆναι. Cf. Pausan. *Eliac. sec.* VI, 4 (τοῦ Καικίνου, et τὸν Καικίνην), Thucyd. III, 103 (τὸν Καικῖνον), et Plin. III, XV, 2, ubi nonnulli legerant Caecinos pro Carcines, quod vide. Cf. CAECINA et KAIKINON.

KAIKINON, oppidum italicum. Steph. Byz.: Καίκινον, χωρίον Ἰταλικόν. Φίλιστος δευτέρῳ Σικελικῶν. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1305.

Α˥ꟷИK (kaila), *cella*, subst. f. acc. sg. 1 decl. pro kailam apud Oscos (Garruccius in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 32 sg., Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachforsch.* II 57, Fiorellius *Monum. epigr. pomp.* I 6 = XVII). In tabula pompeiana n. 2785 lin. 6-7: ƧꟷƎIIKꟷ˥ƎƎΜ · ƧꟷƎVI · Ν˥|ꟷИK ꟷИИ (ant kaila iuveis meelikiieis) = *ante cellam Iovis Meilichii* (Garruccius in *Mem.* cit. pg. 38 et in *Bull. arch. nap.* nv. sr. I 82, Henzen in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 90, Fiorellius op. cit. I 5 = XI). *Calam* exponit Quaranta in *Mem.* cit. pg. 84 sg., cum gr. κᾶλον comparatum, « *una palificata da cui circondavasi qualche luogo consacrato a Giove Milichio* » (vide CALA). Alii legunt kavla = *caulam* (Minervinius in *Mem.* cit. pg. 12 sg. et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 184), proprie *septum*, in quo includuntur oves, quod pro *loco cavo* usurpat Lucretius (III 256, 702, IV 620, VI 491), et pro septo et cancellis, quibus cingitur signum aut altare cuiusdam dei, inscriptio apud Murat. 191, 3 (MEMORIAM | P · CORNELII SATVRNINI | MAGISTRALIS | CORNELIA PRIMA VXOR | EX INDVLGENTIA COLLEG | SIGNVM LIBER BASIM | CAVLAS · D · D).

˥ΑИI˥IΑƆ (cailinal), *Caelenniā*, nomen mulieris abl. sg. (cf. CAELES et ΑI˥IƎƆ ceilia). Ossuarium volaterr. n. 317: ˥ΑИI˥IΑƆ · ˥ΑIOꟼΑ˥ · IИΑ˥ƆΑ · ˥ (l. aclani larthial cailinal) = *Lartia Aclania Lartiā Caelenniā* nata (cf. Passeri *Paralip.* pgg. 223, 226, *Lett. Roncagl.* n. IV pg. 412; Lami *Lett. Gualfond.* n. 8). Gentilitium Caelennia invenitur apud Mar. *Arv.* pg. 394 (CAELENNIA | L · ET · Ɔ · L · IA).

ИIΑƆ (cain), *Cainnius*, nomen virile, ut mihi videtur pro IИIΑƆ caini. In tegula etr. n. 141: ИIΑƆ · Ǝ˥VΑ (aule cain) = *Aulus Cainnius*. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 71 legit aule caia.

IΑИIΑƆ (cainai), *Cainnia*, nomen mulieris = IƎИIΑƆ cainei. In operculo ossuarii volaterr. n. 320 bis *c*: IΑИIΑƆ · Α (a cainai) = *Aula Cainnia*.

˥ΑИIΑƆ (CAINAL), *Cainniā*, nom. pr. fem. abl. sg., e IƎИIΑƆ cainei = *Cainnia*, apud Etruscos. Inscr. bilinguis in ossuario clus. n. 792: ˥ΑИIΑƆ | IƎVИ · IИ8˥Α · ˥Ǝ (vl alfni nuvi cainal) = C · ALFIVS · A · F · | CAINNIA NATVS. Aliae inscriptiones:

˥ΑИIΑƆ : I˥ƎB : IOꓷΑ˥ (larthi heli cainal, n. 606) = *Lartia Helia Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ | ƎИIꟼƎΘ · Α (a herine cainal, n. 883) *Aulus Herennius Cainniā* natus.

˥ΑИIΑƆ : IƎИИIΑƆ : IOꟼΑ˥ (larthi cainnei cainal, n. 624 bis) = *Lartia Cainnia Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ · OΑ · ΑИ⋕ИΑƆ · ˥Ǝ (vl canzna ath cainal, n. 627) = *Velius Caesius Attii* filius *Cainniā* natus.

˥ΑИIΑƆ : ΑИƧ1VƆ : OΑ (ath cupsna cainal, n. 494 bis *f*) = *Attius Cupiennius Cainniā* natus.

˥ΑИIΑƆ · IИꟼV1 · O˥ (lth purni cainal, n. 906) = *Lartia Furinia Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ · IꟷƎꟷ · Ǝ (v. teti cainal, n. 214 et n. 988) = *Velia Tetia Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ : IИꟷVꟷ : Ǝ˥VΑ (aule tutni cainal, n. 747) = *Aulus Tutinius Cainniā* natus.

˥ΑИIΑƆ | ΑƧƎИƆ|Ǝ˥ · IƎTIT · O˥ (lth titei lecnesa cainal, n. 407) = *Lartia Titia Licinii* uxor *Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ : O˥ : Α⋕IƎƎ : OΑ (ath veiza lth cainal, n. 757) = *Attia Vettia Lartis* filia *Cainniā* nata.

˥ΑИIΑƆ : ΑИ˥˥ƎƎ : ˥ƎƎ (vel velchna cainal, n. 236) = *Velius Velcanius* (?) *Cainniā* natus.

Adde num. 672, 717, 810. Recentior forma CAIИΑḶ exstat in tegula etr. n. 976: VIIḶOƧIIIИI · CAIИΑḶ = *Volusenna Cainniā* nata.

IƎИIΑƆ (cainei), *Cainnia*, et geminata nasali IƎИИIΑƆ cainnei, familiae etruscae nomen (cf. IΑИIΑƆ cainai), quod exstat in ossuariis etruscis n. 624 et n. 1003; hinc ΑƧIИIΑƆ (cainisa) = *Cainnii* uxor, e ΑIΑƆ caia = *Caia* (Gaia); abl. sg. ˥ΑИIΑƆ cainal = *Cainnia* (cf. ИIΑƆ cain et IИIΑƆ caini = *Cainnius?*). Cainei[a], inquit Lanzius II 405 = 334 ad n. 231, *è ciò che latinamente dissero Caienna*. Ipse Lanzius exponit *Caia* (loc. cit. et II 781 = 690). In titulis etruscis: IƎИIΑƆ : Α8 (fa cainei, n. 620), IƎИIΑƆ ΑIꟷƧΑ8 (fastia cainei, n. 886), [IƎИIΑƆ ΑIꟷƧΑ˥8] (flastia cainei, n. 619) et IƎИIΑƆ | ΑIꟷƧΑ⊗ (hastia cainei, n. 146) = *Fausta Cainnia;* IƎИIΑƆ · ΑO (tha cainei, n. 144, 485 bis *a*), IƎИIΑƆ ΑИΑO (thana cainei, n. 2558) et IƎИIΑƆ · ΑIИΑO (thania cainei, n. 140) = *Tannia Cainnia;* IƎИIΑƆ : IOꟼΑ˥ (larthi cainei, n. 143, 145

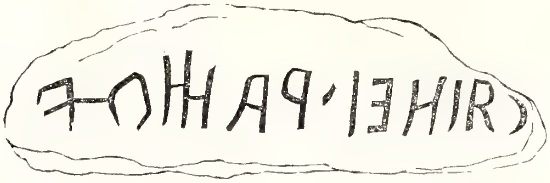
432 sq., 494 bis *b*, 621, 621 bis) = *Lartia Cainnia*. Quibus addantur:

AƧIИ8ꓘA | IƎИIAƆ (cainei alfnisa, n. 142) = *Cainnia Alfenii* uxor.

AƧƎꓘVA · IƎИIAƆ (cainei aulesa, n. 2556) = *Cainnia Auli* uxor.

AƧAИ+Ǝ+ · IƎИIAƆ (cainei letnasa, n. 2557) = *Cainnia Tetinii* uxor.

Adde insuper lapidem etr. n. 2555 = n. 2267, in quo legitur cainei ramtha h. e. *Aruntia Cainnia*.

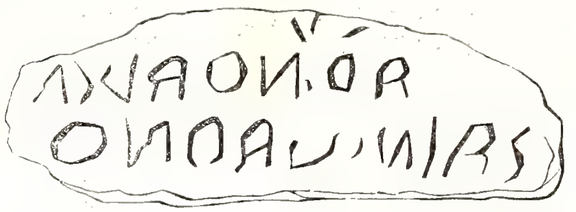

§ 2. *Cainnia* fuit etiam praenomen, ut mihi videtur, in ossuario et in duabus tegulis etr.: AIИ|VƆꟼAƆ | IƎИIAƆ (cainei carcunia, n. 150 et n. 628) = *Cainnia Carconia*; et AIИAIƆƎꟼ | IƎИIAƆ (cainei peciania, n. 903) = *Cainnia Peccniania.*

IИIAƆ (caini), *Cainnius*, gentilitium etr., fortasse pro cainis exaratum (vide IƎИIAƆ cainei = *Cainnia*, ƧIИIAƆ cainis et ИIAƆ cain). In ossuariis clusinis n. 622-623: IИIAƆ : ƎꓘVA (aule caini) = *Aulus Cainnius*.

§ 2. *Cainnia*, nomen mulieris, = IƎИIAƆ cainei. Ossuarium clusinum n. 485 bis *b*: ..IИIAƆ · AIИAO (thania caini..) = *Tannia Cainnia*.

?ƧIИIAƆ (cainis), *Cainnius* (?), nomen virile (vide IИIAƆ caini), in marmore etr. n. 2576. — Cainis est cognomen mulieris in titulo sepulcrali apud Grut. 1139, 10.

AƧIИIAƆ (cainisa), *Cainnii uxor*, cognomen mulieris a coniugio derivatum (vide IƎИIAƆ cainei = *Cainnia* et IИIAƆ caini = *Cainnius*). Ossuarium clusinum n. 687 bis: AƧIИIAƆ · IVꟼMVꟼ · AIИAO (thania pumpui cainisa) = *Tannia Pompia Cainnii* uxor. *Cainnisia* exponit Lanzius II 419 = 348 ad n. 301.

IƎИИIAƆ (cainnei), *Cainnia*, quod saepius scribitur IƎИIAƆ cainei, familia etrusca. In ossuario clusino n. 624 bis: IƎИИIAƆ : IOꟼAꓘ (larthi cainnei) = *Lartia Cainnia*.

CAIPOR, *Caii puer* (servus), apud Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257. Vide POR, QVINTIPOR, et cf. voc. sq.

?ꟼVꟼIAƆ (caipur), comparandum cum antiquo CAIPOR h. e. *Caii puer* (servus), fortasse legitur in sepulcro perusino (inscr. n. 1488). Cf. Oriolius in *Giorn. arcad.* CXL 184, et apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 200-201.

MIAƆ (caiś), *Caii* (Gaii), praenomen virile genit. sg. = MƎAƆ caeś, MƎIAƆ caieś, et MIƎIAƆ caieiś (?), e ƎAƆ cae = *Caius* (Gaius) apud Etruscos. Ossuarium cortonense n. 1029 bis: IVO | MIAƆIИꟼAꓘ (larti caiś thui) = Λαρτία Καίου τα ὑιὰ (Lanzi II 303 = 239, 421 = 350 ad n. 312) h. e. *Lartia Caii filia*. Adde inscr. perus. n. 1142 bis *a*: VA · MIИꓕꟼAM · MIAƆ · I+ƧA8 (fasti caiś marchniś au) = *Fausta Caii Marcanii* uxor *Auli* filia; et n. 1142 bis *b*: MIꟼV+Ǝ · MIAƆ AИAO (thana caiś eturiś) = *Tannia Caii Veturii* uxor. Adde etiam n. 1749, et cf. n. 1818 cum § sq.

§ 2. Fortasse caiś pro *Caius* nominat. sg. accipiendum videtur in titulo n. 1818 ex ossuario perusino: ꓘAIꟼƎꓘAƆ : Ƨꓘ : VИMV+ : MIAƆ : ꟼA (ar caiś tuśnu ls calerial) = *Arrius Caius Tusenius Lartis* filius *Caleriā* natus, nisi reddendum *Arria Caii Tusenii* uxor *Lartis* filia *Calariā* nata.

?ƧIAƆ (cais), *Caius* (Gaius), praenomen virile, quod in aeneo signo n. 2680 legit Mommsenius *Die unterit. dial.* s. 362. *C.* vel *V. Is(pa)* exponunt Aufr. et Kirch. II 400. Cf. Lanzius II 528 sg. = 451 sg., et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 242.

CAISAR, *Caesar* (Καίσαρ), cognomen virile (vide CAESER), antiquiori orthographia in marm. romanis; ex. gr. TI · CLAVDIVS CAISAR AVG · GER · PONT · MAX · TRIB · POT · VIII (Spon *Miscell.* sect. v pg. 201); TI · CLAVDIVS DRVSI · F · CAISAR AVG · GERMANICVS PONT · MAX · TRIB · POT · VIIII IMP · XVI · COS · IIII (Grut. 196, 4); TI · CLAVDII CAISARIS AVGVSTI (Grut. 238, 6); NERONI CL · CAIS · AVG · (Grut. 238, 9); ALCIMACHVS NERONIS CLAVD · CAISAR AVG · GER · CORPOR · CVST (Fabr. cap. x n. 98 pg. 687, Doni cl. vi n. 100 pg. 251); IMP · CAIS · ANTONINO · AVG · (Mommsen n. 2556); IMP · CAIS · VERO · AVG · (Mommsen n. 2567). Adde Grut. 109, 7, 236, 4 et 9, Fabr. cap. x n. 97 pg. 687 = Doni cl. vi n. 101 pg. 251.

[AIƧIAƆ] (caisia), *Caesia*, familia etr. (cf. voc. sq.), in titulo sepulcrali n. 2633. Cf. AИ⊭IAƆ caizna et AИ⊭ИAƆ canzna.

ƩƎIƩIAK (caiśieś), *Caesii*, nomen virile genit. sg. (cf. AИ⊭IAƆ caizna et AИ⊭ИAƆ canzna = CAESIVS). In vase etr. n. 2261: ƩƎIƩIAKƩAIƧƎꟼƎTVƆ · IM (mi cuteresiaś kaiśieś) = *sum Cuteresiae Caesii* uxor, ut Oriolius exponit in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 180.

?IAꟼƧIAƆ (caispai). Vide ƧIAƆ (cais).

CAITHO?, nomen virile in titulo etrusco-rom. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 29 n. 22. Vide voc. sq.

CAITO, nomen virile in titulo etrusco-rom. apud Vermigl.

Inscr. per. pg. 30 n. 23. Vide voc. praeced., et cf. inscr. apud Grut. 1178, 6 (L · SCANTIO CAITO). Caitunia est nomen mulieris in lapide apud Murat. 1240, 3.

CAIVS. Vide CAIIVS et etr. ƎAƆ cae vel ƎIAƆ caie.

ƆAƆ (cac). Vide I‡A↓ƎƆAƆ (cacechazi).

⅃AИIƎƆAƆ (caceinal), *Caecinâ*, nomen mulieris abl. sg. (vide AИƆIƎƆ ceicna) e MIƎƆAƆ caceiś = *Caecii* derivatum. Operculum ossuarii perusini n. 1373 (= n. 1379 sq.): ⅃AИIƎƆAƆ : ⅃ƎƎ : IƧƎƎ : ƎƚIƚ : VA (au tite vesi vel caceinal) = *Aulus Titius Vesius Velii* filius *Caecinâ* natus.

MIƎƆAƆ (caceis), *Caecii*, nomen virile genit. sg., unde ⅃AИIƎƆAƆ caceinal = *Caecinâ*. Ossuarium perus. n. 1698: MIƎƆAƆ : IƆƎƚƎ⅃ : IOꟼA⅃ (larthi peteci caceiś) = *Lartia Petecia Caecii* uxor. Aliud ossuar. perus. n. 1700: MIƎƆAƆ : IV⅃ƚƎ⅃ : Iƚ : IƚƧA8 (fasti ti petrui caceiś) = *Fausta Titia Petria Caecii* uxor.

I‡A↓ƎƆAƆ (cacechazi). Vide voc. sq.

Ǝ↓V↓I‡A↓ƎƆAƆ (cacechazichuche), quod legitur in cippo perus. n. 1914 B lin. 21 sq., in duo dispertunt Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 117, Oriolius et Migliarinius *Zibaldone* etc. pg. 35 mss., cacechaxi chuche; at Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXV, 178 sg. legit ca'c ecax ichuche, et ca'c habet pro *καὶ εχει* = *et illico*. — Sec. Campanarius *Tav. perus.* 61 legit ca cechaxi chuche, et ca sumit pro gr. *καὶ*, cechaxi pro lat. *funduntur*, a gr. *χεω*. *Κεχυκατι* perf. 3 pers. pl. e *κιχεω*, *κιχανω*, *κιχημι* exponit Migliarinius.

CACILIA, *Caecilia*, nomen mulieris, pro Caicilia (vide CAICILIVS). In titulo sepulcrali n. 2702: CACILIA ANIA A · D · C · IAN.

?VIƆAƆ (caciu), in titulo sepulcrali n. 767. Cf. MIƎƆAƆ caceiś. — Gentilitium Cacius invenitur in lapid. rom. apud Fabr. cap. IX n. 87 pg. 610 (C · CACIVS · C · L · HERACLA), Murat. 1083, 2 = Mommsen n. 4024 (M · CACIVS C · F · CERNA) et Mommsen n. 6769 col. 5 (C · CACIVS SPENDO). Vide voc. sq.

CACIVS, *Κάκιος*, civis romanus, qui Herculem hospitio excepit. Diod. Sic. IV, XXI, 2: *Ἐν ταύτῃ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ὄντες ἀνδρῶν Κάκιος καὶ Πινάριος ἐδέξαντο τὸν Ἡρακλέα ξενίοις ἀξιολόγοις καὶ δωρεαῖς κεχαρισμέναις ἐτίμησαν· καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν ὑπομνήματα μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν διαμένει κατὰ τὴν Ῥώμην. Τῶν γὰρ νῦν εὐγενῶν ἀνδρῶν τὸ τῶν Πιναρίων ὀνομαζόμενον γένος διαμένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὡς ὑπάρχον ἀρχαιότατον, τοῦ δὲ Κακίου ἐν τῷ Παλατίῳ κατάβασίς ἐστιν ἔχουσα λιθίνην κλίμακα τὴν ὀνομαζομένην ἀπ' ἐκείνου Κακίαν, οὖσαν πλησίον τῆς τότε γενομένης οἰκίας τοῦ Κακίου.* Cf. etr. VIƆAƆ (caicn).

⅃AИƆAƆ (cacnal), *Caecinâ* vel *Cacinâ*, nomen mulieris abl. sg. pro ⅃AIИƆAƆ cacnial. Operculum ossuarii perus. n. 1555: ⅃AИƆAƆ · IƎИA · Ǝ⅃VA (aule anei cacnal) = *Aulus Annius Caecinâ* natus.

IƎИƆAƆ (cacnei), *Caecina* vel *Cacina*, gens etrusca, = IИƆAƆ cacni (cf. IƎИƆIƎƆ ceicnei). In ossuarii perus. operculo n. 1522: MAИƧI⅃AƆ IƎИƆAƆ (cacnei calisnaś) = *Caecinia Calinii* uxor.

IИƆAƆ (cacni), *Caecina* vel *Cacina*, gens etrusca = IƎИƆAƆ cacnei, et aliâ orthographiâ IƎИƆIƎƆ ceicnei. In operculis urnar. perus.: IИƆAƆ · VA (au cacni, n. 1521) = *Aula Caecina*; et IИƆAƆ · A⅃ (la cacni, n. 1185) = *Lartia Caecina*. Cf. n. 1770 et vide MIИƆAƆ cacniś.

?⅃AIИƆAƆ (cacnial), *Caecinâ* vel *Cacinâ*, nomen mulieris abl. sg. (vide AИƆAƆ cacna) = ⅃AИƆIƎƆ ceicnal, e IƎИƆAƆ (cacnei) = IƎИƆIƎƆ (ceicnei) h. e. *Caecina*. Vidit Vermigliolius in operculo ossuarii perus. n. 1523.

MIИƆAƆ (cacniś), *Caecinae* vel *Cacini*, gentilitium etr. genit. sg. (vide IƎИƆAƆ cacnei, et AИƆIƎƆ ceicna = IƎИƆIƎƆ ceicnei). In titulis sepulcr. ad Perusiam inventis: MIИƆAƆ | IƎИA · AIOИꟼA (arnthia anei cacniś, n. 1556) = *Aruntia Annia Caecinae* uxor; MIИƆAƆ · IƎИA · VA (au anei cacniś, n. 1184) = *Aula Annia Caecinae* uxor; MIИƆAƆ · IƎИΦMA · OꟼA⅃ (larth amphnei cacniś, n. 1523) = *Lartia Anfonia Caecinae* uxor; MIИƆAƆ · AI⅃ƎƎ (velia cacniś, n. 1186) = *Velia Caecinae* filia. — Cognomen Cacinus invenitur in vasis arretinis apud Gamurrini pg. 48 (n. 288 C · CISPI CACINVS et n. 289 CACNVS).

?...ꟼƆAƆ (cacp...), —*iâ*, nomen mulieris abl. sg., in ossuario perus. n. 1308.

CACVNVS, Iovis cognomen apud Sabinos, quasi cacuminis praeses, quod in excelsi montis vertice colebatur (Aloys. Biondi in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* I, I, 161; cf. Labus *Dissert. de la certit. de la science des antiq.* pg. 52). Inscr. apud Murat. 8, 9 (Orell. n. 1208): IOVIS | CACVNVS. Alia apud Orell. n. 1209: ...OVI CACVNO | F · C.

ΚΑΚΥΠΑΡΙΣ, fluvius Siciliae. Thucyd. VII, 80: *τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει*. Alii legunt *κακοπάρει* vel *κακωπάρει*.

CACVRIVS, cogn. rom. a cacando. Inscr. apud Grut. 768, 2: M · CASSIVS · M · F · OVF · CACVRIVS. Est etiam gentilitium rom. Cf. P · CACVRIO CEREALI (Grut. 704, 7) et CACVRIA CERIALIS (Maffei *Mus. ver.* 447, 8).

CACVS, *Κᾶκος*, insignis latro, quem Hercules occidit, temporibus Evandri regis; fortasse a gr. *κακὸς* (malus) = sanscr. pâpa (cf. Liv. I, 7; Ovid. *Fast.* I, 549 sqq.; Iuven. V, 125; Serv. ad *Aen.* VIII, 203). Serv. ad *Aen.* VIII, 190 (« Iam primum saxis suspensam hanc adspice rupem »): « Cacus, secundum fabulas, Vulcani filius fuit, ore ignem ac fumum vomens, qui vicina omnia populabatur. Veritas tamen secundum Philologos et Historicos hoc habet: hunc fuisse Evandri nequissimum servum ac furem. Novimus autem *malum* a Graecis *κακὸν* dici: quem ita illo tempore Arcades appellabant; postea translato accentu Cacus dictus est, ut *Helene*

Helena. Ignem autem dictus est vomere, quod agros igne populabatur. Hunc soror sua eiusdem nominis prodidit: unde etiam sacellum meruit, in quo ei pervigili igne, sicut Vestae, sacrificabatur ». Cf. Aur. Vict. *De orig. gent. rom.* cap. 6 sq., Propert. IV, IX, 10 sqq., Dionys. Halic. I 39 (Κάκος), et Plutarch. *Amator.* XVII, 5 (codd. Κάκκον et Κακὸν). — Cf. inscr. apud Murat. 800, 3 (CACO · L · F · SER · MATERNVS etc.).

ꓘAƆ (cal), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae invenitur in monumentis sepulcralibus n. 1933 lin. 3, n. 2088 et n. 2279 lin. 3 et 7.

§ 2. Fortasse ꓘAƆ pro ꓘAIAƆ (caial) = *Caiâ*, praen. fem. abl. sg., occurrit in hoc titulo clusino n. 581: ꓘAƆ · ꟼA · Oꓘ (lth ar cal) = *Lars Arrius* (vel *Lartia Arria*) *Caiâ* nat.

§ 3. A . . . ꓘAƆ (cal . . . a), est nomen mulieris in ossuario perusino n. 1973.

KNVN (kala) = ITNꓘNK (kalati), in nummo n. 2057*a* ad Calatiam pertinente. Vide CALATIA.

CALA, gr. κᾶλον, *fustis*, *vectis*, subst. fem. apud veteres. Serv. Virg. ad *Aen.* VI, 1: « Calas dicebant nostri *fustes*, quos portabant servi, sequentes dominos ad praelium: unde etiam calones dicebantur: nam consuetudo erat militis Romani, ut ipse sibi arma portaret et vallum: *vallum* autem dicebant calam: sic Lucilius: *Scinde per calam, ut caleas:* id est, *o puer, frange fustes, et fac focum.* Inde ergo classem dictam dicunt ».

CALAASIVS, *Calasius*, gentilitium campanum, in lapide apud Mommsen n. 2480 (SEX · CALAASI SEX · [F·]).

KALABRA vel Calabra curia fuit proxima casae Romuli in Capitolio (Varro *De l. l.* VI, 27 pg. 83), ubi tantum ratio sacrorum gerebatur (Paul. ex Festo pg. 49); ita dicta a calando (vocando), quod e καλῶ h. e. *voco* (Macrob. *Sat.* I, 15). Varro *De l. l.* V, 13 pg. 6: « Multa societas verborum, nec Vinalia sine *vino* expediri, nec curia Calabra sine *calatione* potest aperiri ». Servius in Virg. *Aen.* VIII, 654 (« Romuleoque recens horrebat regia culmo »): « Calabram dicit, quam Romulus texerat cultoris. Ideo autem Calabra, quod cum incertae essent calendae aut idus, a Romulo constitutum est, ut ibi Patres vel populus calarentur, id est *vocarentur*, a rege sacrificulo; ut scirent, qua die calendae essent, vel etiam idus: ut quoniam adhuc fasti non erant, ludorum et sacrificiorum praenoscerent dies ». Cf. Gloss. apud Labb.: « Calabra, ἱππῶν βουλή », ubi Dacierus corr. Calabra, ἱερῶν βουλή (ἱερέων βουλή?, Müllerus in Festi loc. cit.).

CALABRIA, Καλαβρία (Steph. Byz.; Strab. codd. VI, III 5 Γαλαβρία), a Graecis Messapia dicta, regio extremae Italiae in secunda regione (Plin. III, XVI, 1), hodie *Terra d'Otranto* (1). Hesych. *Lexic.* II 116: Καλαβρίαν· τὴν Μεσαπίων χώραν. Horat. *Carm.* I, XXXI, 5: « Aestuosae gratae Calabriae armenta ». Cf. Tac. *Ann.* III 1 sq., XII 65, *Hist.* II 82. Magistratus CALABRIAE et APVLIAE memorant lapides rom. apud Mommsen n. 1108, Orell. n. 1126, 1178, 3285 (Mommsen n. 642, 1420, 7205), 3764, 3835, Henzen n. 5574, 6524, 6745 (Mommsen n. 4851), 6932. Inscr. apud Orell. n. 2570 = Mommsen n. 2627: M · BASSEO · M · F · PAL | AXIO | PATR · COL · CVR · R · P · IIVIR · MV|NIF · PROC · AVG · VIAE · OST · ET · CAMP | MIL · LEG · XIII · GEM · PROC · REG · CALA|BRIC etc. — Incolae appellantur Calabri (Sil. Ital. XII, 396; Mela II, IV, 2), gr. Καλαβροὶ (Polyb. X, I, 3). Strab. VI, III, 1: Συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία· ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περὶ τὴν Ἰαπυγίαν τὸ δὲ Καλαβρούς (codd. Γαλαβρούς). Cf. Καλαβρὸς ποταμὸς (Pausan. *Eliac. sec.* VI, 11), Calabrum littus (Plin. III, XXX, 1), Calaber sinus (Horat. *Carm.* I, XXXIII, 16), Calabra pascua (Horat. *Epod.* I, 27), Calaber saltus (Virg. *Georg.* III, 425; Horat. *Epist.* II, II, 177), Calabrae oves (Colum. VII, II, 3), Calabrae apes (Horat. *Carm.* III, XVI, 33), olea calabrica (Colum. XII, XLIX, 3), calabrica tubera (Pallad. X, 14), Calabrae Pierides (Horat. *Carm.* IV, VIII, 20) h. e. *carmina Ennii*, qui patria Calaber fuit. Κάλαβρος est nomen virile apud Charac. Pergam. fragm. n. 1 (*Fragm. hist. gr.* III, 636). Cf. Hesych. *Lexic.* II 117 Κάλαβρός, βάρβαρος, ubi de Scythis in Calauria insula.

CALAGNA. Vide CELEMNA.

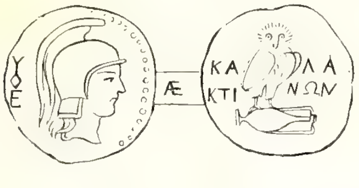
VꟼIAꓘAK (kalairu), *Calairi* (Galerii?), nomen virile genit. sg., in lapide urbevetano n. 2018 (vide SVIVΦ fuius). *La etimologia di questo nome*, inquit Lanzius II 392 = 321 ad n. 191, *ci è dichiarata in parte da Omero stesso* (*Odyss.* XVIII, 5 sqq.), *il quale di un mendico d'Itaca scrive così:* Arnaeus nomen erat: hoc enim imposuerat alma mater ex nativitate: Irum [Ἶρον] vero iuvenes vocitabant omnes, quoniam renuntiatum ibat quum aliquorsum quis iuberet. *Quindi Esichio* Ἰρός, ἀπαγγέλων, nuncians; *e noi sciogliendo il composto in* καλὰ *e* ἰρὸς *potremo interpretare* fausta nuntians; *nome che in un popolo d'auguri, d'aruspici, d'indovini potè venire da un felice successo predetto innanzi; o esser messo fin dalla nascita per buon successo avvenuto poco di poi.*

CALACTA, Καλάκτα (Ptol. III, 4) vel Καλὴ ἀκτή (Herodot. VI, 22, Diod. Sic. XII, VIII, 2) h. e. *pulchrum littus*, urbs maritima Siciliae prope oppidum, quod nunc *Caronia* (Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 76). Antonini *itiner.* codd. pg. 92 Galeate vel Caleate, Tab. Peuting. segm. VI*e* Calacta. Herod. loc. cit.: Ἡ δὲ καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης. Idem urbis nomen fuit a Ducetio

(1) Quae nunc *Calabria* dicitur, latiores multos habet fines (Forcell. *Lexic.* s. v.).

illic conditae; de qua Diod. Sic. XII, XXIX, 1: Ἐπὶ δὲ τούτων [Olymp. LXXXV, 1] κατὰ τὴν Σικελίαν Δουκέτιος μὲν ὁ γεγονὼς τῶν Σικελικῶν πόλεων ἡγεμὼν τὴν τῶν Καλακτίνων πατρίδα κατέστησε, καὶ πολλοὺς εἰς αὐτὴν οἰκίζων οἰκήτορας, ἀντεποιήσατο μὲν τῆς τῶν Σικελῶν ἡγεμονίας, μεσολαβηθεὶς δὲ νόσῳ τὸν βίον κατέστρεψε. Sil. Ital. XIV, 251: « et litus piscosa Calacte ». Cic. in *Verr.* II, III, 43: « Calactinis quamobrem imperasti anno tertio, ut decumas agri sui, quas Calactae dare consueverant, Amestrati M. Caesio decumano darent etc. ». — Incolae appellantur Calactini (Cic. loc. cit. et *Epist. fam.* XIII, 37 = n. 505) vel Galatini (Plin. III, XIV, 5), gr. Καλακτῖνοι (Diod. Sic. XII, XXIX, 1), ut in nummis n. 3060 ΚΑΛΑΚΤΙΝΩΝ = *Calactinorum*. Cf. Eupo-

lemus Calactinus (Cic. in *Verr.* II, IV, 22) et Hippias Calactinus (Cic. *Epist. fam.* XIII, 37 = n. 505).

ƎϽIИAꟼAϽ (CAꟼANICE), Καλλίνικος (Callinicus) h. e. *egregius victor* s. qui egregias victorias adeptus est (a κάλλος *pulchritudo*, et νίκη *victoria*), sic appellatur Hercules apud Etruscos in duobus speculis n. 2145 (ƎϽIИAꟼAϽ) et n. 2505 (CAꟼANICE). Cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 701 suiv., Sec. Campanarium in *Giorn. arcad.* LXXV 194, LXXXV 147, O. Iahn in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 359, Oriolium *Viterbo e il suo territ.* pg. 79. — De Hercule καλλινίκῳ fit mentio apud scriptores veteres. Aristid. *Orat. in Hercul.* I, 34: Αἱ τοίνυν ἐπωνυμία Καλλινικός, τε καὶ Ἀλεξίκακος, ἡ μὲν μόνος θεῶν, ἡ δ' ἐν τοῖς πρώτος δίδοται κ. τ. λ. Archiloch. apud Schol. *Aristoph. Ach.* vs. 1227 (fragm. 77 ed. Liebel. pg. 182): Ὦ Καλλίνικε χαῖρ ἄναξ Ἡράκλης. Eurip. *Herc. fur.* vs. 581 sq.: Οὐκ ἄρ' Ἡρακλῆς ὁ Καλλίνικος, ὡς πάροιθε, λέξομαι. Phavorin. pg. 44 col. 1: Καλλινίκος, ὁ Ηρακλῆς. De Apolline καλλινίκῳ loquitur C. O. Muellerus *Handb. der archaeol.* § 361. Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

CALANTICA, tegmen muliebre, quod capiti innectitur (Non. XIV, 2 = pg. 537). Cic. in *Clodium* apud Non. loc. cit.: « Tunc, quum vincirentur pedes fasceis, quum calanticam capiti accommodares ».

CALARIS, oppidum Sardiniae. Vide CARALIS.

§ 2. Κάλαρις, oppidum Corsicae, a Phocaensibus conditum. Diod. Sic. V, XIII, 3 sq.: Ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ καὶ πόλεις ἀξιόλογοι δύο, καὶ τούτων ἡ μὲν Κάλαρις, ἡ δὲ Νίκαια προσαγορεύεται. Τούτων δὲ τὴν μὲν Κάλαριν Φωκαεῖς ἔκτισαν, καὶ χρόνον τινὰ κατοικήσαντες ὑπὸ Τυῤῥηνῶν ἐξεβλήθησαν ἐκ τῆς νήσου.

ΚΑΛΑΣΑΡΝΑ, *Calasarna*, urbs Lucaniae, componenda cum hodierna *Campana* non ita longe a *Cariati*, ubi etiam nunc mons *Calaserna* vocatur. Memoratur a Strabone VI, I, 3 (Καλασάρνα), ubi *Acalandra* legi voluit Cluverius *Ital. ant.* pg. 1280.

CALASIS, tunicae genus, quod Graeci καλάσινον dicunt. Alii dicunt nodum esse tunicae muliebris, quo connexa circa cervicem tunica summittitur. Ita Paulus ex Festo pg. 51. Ubi Muellerus: « Vestimentum alias incognitum. Verisimile tamen, intelligi Aegyptiorum *calasiridas*. Certe nodus ille tunicae muliebris in signis Isidos sacerdotumque Isiacarum conspicuus est. Quanquam quod Doederlin *Synon. et Etym.* VI, 47 ponit, voc. *calassis* e καλάσιρις eadem assimilitatione factum esse, ut *esse* ex *esere*, difficultatem habet: nam *esse* non ex *esere*, sed e syllabis es et se, nulla auxiliaria litera interposita, formatum est ». Cf. Voss. *Etymol.*, qui calasis deducit a χαλάω, *laxo*, *remitto*, ut sit κάλασις pro χάλασις.

TNꟼNK (kalat), = ITNꟼNK (kalati), in nummo n. 2757 *b*. Vide voc. sq.

ITNꟼNK (kalati), *Calatia*, oppidum Campaniae, in nummo n. 2757 *c*. Vide voc. sq.

I+AꟼAϽ (calati), *Calatiâ*, nomen mulieris abl. sg. pro calatial (vide CALATIA). In lamella plumbea volaterrana num. 314 *A* lin. 6: I+AꟼAϽ ꟻ · AИƧVꟼƎꟻ · ꟻ (v. velusna v. calati) = *Velius Volusenus Velii* filius *Catiâ* natus.

CALATIA, Καλατία (Strab. codd. V, IV 10 Καλατερία, et VI, 7 Γαλατίας) vel Καλλατία (Diod. Sic. XX, LXXX 1 et CXII 2), samniticâ orthographiâ KNꟼN kala, TNꟼNK kalat et ITNꟼNK kalati in nummis n. 2757 (cf.

Friedlander *Osk. münzen* s. VI sqq. et 19 sq.; Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 37), urbs Campaniae in via Appia trans Vulturnum fluvium prope Capuam (Plin. III, IX, 11; Sil. Ital. VIII 542, XI 14). Hodie appellatur *Le Galazze*. Liv. IX, 43: « In Samnio quoque, quia decesserat inde Fabius, novi motus exorti. Calatia et Sora, praesidiaque, quae in iis Romana erant, expugnata: et in captivorum corpora militum foede saevitum. itaque eo P. Cornelius cum exercitu missus [an. U. C. CDXLVII] ». Et Diod. Sic. XX, LXXX, 1: Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Σαμνῖται μὲν Σώραν καὶ Καλλατίαν πόλεις Ῥωμαίοις συμμαχούσας ἐκπολιορκήσαντες ἐξηνδραποδίσαντο. Adde Liv. IX 2, 28, XXII 13, XXVI 5, 16, XXVII 3, XLI 32, XLII 20, XLV 16, in quibus locis nonnulli legunt Caiatia (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. Caiatinus et Calatinus), ut in eiusdem auctoris lib. XXIII, cap. 14 (vide CAIATIA). Front. *De col.* pg. 233 ed. Lachm.: « Calatia, oppidum. muro ducta. iter populo debetur ped. LX. coloniae Capuensi a Sulla Felice cum territorio suo adiudicatum olim ob hosticam pugnam ». Tab. Peuting. segm. VI*f* « Calatie ». — Incolae dicti sunt Calatini, apud Liv. XXII, 61 (alii legunt Caiatini). Cf. M. Attilius Calatinus cons. (Grut. 1043, 1), de quo Cic. *pro Sext.* cap. 33 et *De senect.* cap. 17, Liv. *Epit.* lib. XIX, et Flor. II, II 12.

ΚΑΛΑΤΟΡΑΣ, fortasse nomen virile in titulo tarentino n. 2986 (Minervinius in *Bullett. arch. nap.* V, 21). Cf. Quaranta in *Atti della Soc. Pontan.* III 211 sgg., Hase in *Journ. des sav.* an. 1850 pg. 597, et Th. Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1850 s. 14.

CALAVIVS, gentilitium capuanum (fortasse antiquiori orthographia ꜱ𐌉𐌖𐌅𐌋𐌀𐌊 kaluvis). Calavius Ofilius, Ovii filius, clarus genere factisque, memoratur a Livio IX, 7. Ex eodem genere nati sunt: Calavii Ovius Noviusque (Liv. IX, 26), Pacuvius Calavius, nobilis idem ac popularis homo (Liv. XXIII, 2, 8), Calavii filius Perolla (Liv. XXIII, 8). Cf. Liv. XXVI, 27 (Campanorum Calaviorum). Cf. Calavius Sabinus apud Tacit. *Ann.* XV, 7. Calaviam gentem praebent etiam lapides appuli, campani, samnitici (Mommsen n. 972, 4370, 5220, 6454), patavini (Furlanett. pg. 253 n. 265), cet. Cf. Murat. 1785, 10 et 11, Maffei *Galliae antiq.* pg. 71 (KALAVIA), et Labus *Mus. dell'Acad. di Mantova* III, 345 (P · CATIO CALLAVI F ·).

CALBEI vel Calbae, genus armillarum, apud veteres. Paul. pg. 46: « Calbeos armillas dicebant, quibus triumphantes utebantur, et quibus ob virtutes milites donabantur ». Cato *Orig.* apud Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265: « mulieres opertae aureo, purpuraque, arsinea rete diadema, coronas aureas, rusceas fascias, galbeas lineas, pelles, redimicula ». Placidus *Gloss.* apud Mai *Class. auct.* III 446: « Calbae, armillae quibus milites ob virtutem donantur ». Gloss. apud Labb.: « Calbae, κόσμια ». Cf. GALBEVM et CALIBIAE.

CALBVRNIA, *Calpurnia*, familia romana, in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 6940 (AVRELIA CALBVRNIA SERAPIAS). Cf. CALPHVRNIVS = *Calpurnius*.

CALDVS, *calidus* (ital. *caldo*), adiect. per syncopen. Quint. *Inst. orat.* I, VI, 19: « Sed Augustus quoque in epistolis ad C. Caesarem scriptis emendat, quod is *calidum* dicere, quam caldum malit: non quia illud non sit latinum, sed quia sit odiosum, et, ut ipse graeco verbo significavit, περίεργον ». Varro *De l. l.* V, 106 pg. 42: « Testuatim, quod in testu caldo coquebatur ». Et V, 127 pg. 50: « Calix a caldo, quod in eo calda puls apponebatur, et caldum eo bibebant ». Adde Varr. *De r. r.* III, II, 1, Martial. *Epigr.* II 28, VIII 67, et Senec. *Epist.* 85. Cf. calda = θερμόν, calda aqua, calda cinis in Gloss. apud Labb., et v. Forcell. *Lexic.* s. v. *caldus*. — Caldus est cognomen virile, in lapide capuano apud Mommsen n. 3559, lin. 16 (C COELIO C · F CALDO, cf. Cic. *Epist. fam.* II, 19 = n. 262), in vasis arretinis (FELIX CALDI et TELAMO CALDIS) apud Gamurrini pg. 44 sq., et in nummo arg. gentis Coeliae (C · COIL · CALD et C · COEL CALDVS) apud Cohen *Méd. consul.* pl. XIV n. 2 sqq. Hinc gentilitium Caldius apud Mommsen n. 4000 (M · CALDI CHILONIS), et cognomen Caldanus apud Grut. 878, 3 (L · LVCRETIO CALDANO). Inscr. apud Murat. 1577, 5: CALDIAE | CONIVGI | CALDIANVS.

CALAVRIA, Καλαυρία, oppidum Siciliae, cuius meminit Plutarch. in *Timol.* XXXI, 2.

CALE, nunc *Cagli*, Umbrorum oppidum, inter Forum Sempronii et Aesim urbes. In antiquis itiner. apud Henzen n. 5210 « Cale » et « ad Calem »; in Antonini *itiner.* pg. 125 « Calle vicus », pg. 316 « ad Calem »; in *Itiner. Hierosol.* pg. 614 « mutatio ad Cale »; et in tab. Peuting. segm. IV*f* « ad Calem ».

ƎᛚAƆ (cale), *Callus* (Gallus?), cognomen virile (genit. sg. ꙅƎᛚAƆ cales = *Calli* vel *Callii*, dat. sg. IMƎᛚAƆ calesi = *Callo* vel *Callio*). In ossuario etr. n. 254: ƎᛚAƆ · A · Ǝ+I+ · A (a tite a cale) = *Aulus Titius Auli* filius *Gallus*. In alio ossuario n. 894: ƎᛚAƆ : IИΔAᛚ : ƎƆΔAᛚ (larce larni cale) = *Largius Larinius Gallus*. Adde speculum etr. n. 2528, in quo legitur: ᛚAIΓA : ƎᛚAƆƎΓIΓ (tite cale atial) = *Titus Callius* (vel *Gallus*) *Atiâ* natus. Cf. Lanzi II 423 = 352 ad n. 317, et Orioli in *Album* XXII, 196.

CALECANDVS, *calce politus*, adiect. (vide CALICATVS), in lapide aletrino (Append. n. XL) lin. 8. Cf. Orell. ad n. 3892.

CALENO, *Calenôm* (Calenorum), in nummis n. 2747, ad Cales vel Calenum pertinentibus.

CALENVM vel Cales, Καλῆς (Ptolem. III, 1; Strab. codd. V, IV 11 Κάλκη), urbs Campaniae (hodie *Calvi*), quam Ausones incolebant (Liv. VIII, 16). Plin. III, IX, 11: « Bovillae, Calatiae, Casinum, Calenum, Capitulum Hernicum etc. ». Usitatior est forma Cales (Liv. XXII 15, XXIII 31, XXIV 45, XXVI 9, 15 sq.; Valer. Max. III, VIII, 1; Horat. *Carm.* IV, XII, 14; Tacit. *Ann.* VI, 21). Cic. *Agr.* II, 35: « Labicos, Fidenas, Collatiam, ipsum hercle Lanuvium, Ariciam, Tusculum cum Calibus, Teano etc. ». Idem *Philipp.* XII, 11: « Inter Cales et Teanum ». Idem *Ep. ad Att.* VII, 14 = n. 308: « Capuam Calibus proficiscens ». Virg. *Aen.* VII, 725 sqq.:

« vertunt felicia Baccho
Massica qui rastris, et quos de collibus altis
Aurunci misere patres Sidicinaque iuxta
Aequora, quique Cales linquunt, amnisque vadosi
Accola Volturni, pariterque Saticulus asper
Oscorumque manus ».

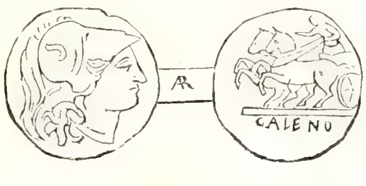
Sil. Ital. VIII, 511 sq.:

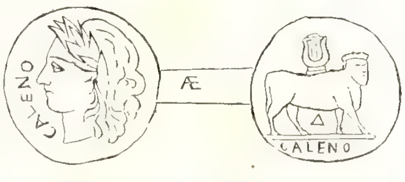
« Non cedit studio Sidicinus sanguine miles
Quem genuere Cales ».

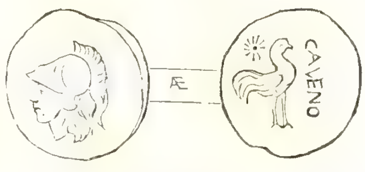
Scribitur et Cales in singulari num., ut in Tab. Peuting. segm. V *f* Cale. Cf. Calis municipium, apud Front. *De col.* pg. 232 ed. Lachmann. Sil. Ital. XII, 525 sq.:

« Tum Sidicina legunt pernicibus arva manipulis,
Threiciamque Calen, vestras a nomine nato,
Orithya, domos ».

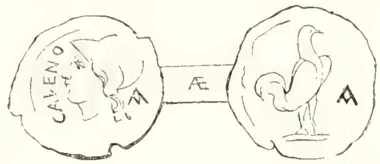
Incolae appellantur Caleni (Liv. X 20, C. Gracchus apud Gell. X, 3; inscr. apud Orell. n. 130 = Mommsen n. 4742, Henzen n. 5346, 6503, 6504), gr. Καληνοὶ (Strab. V, III 9; Polyb. III, XCI 5), ut in nummis n. 2747 CAꟷENO = *Calenorum* (Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 37 sg.; Aufr. et Kirch. I 84, II 83; Corssen *De Volsc. lingua* pgg. 13, 42); quorum urbs capta est a Romanis an. U. C. CDXX (Liv. VIII, 16), et illuc colonia deducta (Vell. Paterc. I, 14). Liv. VIII, 16: « Dictatore comitia habente, consules creati sunt T. Veturius, Sp. Postumius. Etsi belli pars cum Sidicinis restabat; tamen, ut beneficio praevenirent desiderium plebis de colonia deducenda Cales retulerunt: factoque senatus-

consulto, ut duo millia quingenti homines eo scriberentur, triumviros coloniae deducendae agroque dividendo creaverunt K. Duilium, T. Quinctium, M. Fabium ». Cf. Liv. XXVII, 9, et XXIX 15. Strab. V, III, 9: ἡ ἐρεξῆς ἡ τῶν Καληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ. Numi exhibent etiam concordiam Caleni oppidi cum Neapoli (Avellin. in Carelli pg. 30), cum Suessa (Riccio *Repert. numism.* pg. 12) et fortasse cum Aquino (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sv.

III, 98). — Calenus adiect. est ad Cales pertinens (Valer. Max. III, VIII, 1; Horat. *Carm.* I, XX 9, XXXI 9; Sil. Ital. XIII, 219). Cf. Calenum municipium (Cic. *Agr.* II, 31), Calenus ager (Liv. X 20, XXIII 13; Cic. *Ep. ad Att.* VIII, 3 = n. 326; Plin. II, CVI, 11), Calenum vinum (Plin. XIV, VIII, 5; Iuven. I, 69), gr. Καληνόν (Strab. codd. V, IV 4 Καλανόν). Vide voc. sq.

CALENVS, cognomen etruscum (vide OLENVS). Est etiam cognomen Q. Fufii consulis an. U. C. DCCVII, ut ex *fast. capitol.* apud Grut. pg. 295 (Q · FVFIVS · Q · F · C · N · CALENVS). Est etiam gentilitium rom. apud Murat. (596, 1; 1577, 7) et Mommsen n. 5779. Cf. Grut. 1035, 3, et Mommsen n. 6327 (24).

CALEOR, *caleo*, apud veteres, teste Prisciano pg. 393 = 797 P.

ᛚAIꟼƎᛚAƆ (calerial), *Caleriá* (Galeria?), nomen mulieris abl. sg. (cf. ƎᛚAƆ cale et AIᛚAƆ calia). Ossuarium perus. n. 1818: ᛚAIꟼƎᛚAƆ : Ƨᛚ : VИMV+ : MIAƆ : ꟼA (ar caiś tuśnu ls calerial) = *Arrius Caius Tusenius Lartis* filius *Caleriâ* natus.

CALERSV, *calidos* vel *callidos* (candidos), adiect. masc. acc. pl. 2 decl., antiquiori orthographia 8VꟼƎᛚAꓘ (kaleruf), apud Umbros, e CALLIDVS = *albus* (Aufrecht et Kirchhoff I 52, 119, II 210; Huschke *Die iguv. taf.* s. 178). Tabula eugubina VIb 19: BVF TRIF · CALERSV FETV = *boves tres callidos facitô. Boves candidos*, gr. βοῦς φαλαρούς, exponit Grotefend *Rud. l. u.* III 19; *vitulis tribus lactantibus* Lanzius II 763 = 671.

8VꟼƎᛚAꓘ (kaleruf), *calidos* vel *callidos* (candidos), adiect. masc. acc. pl. 2 decl., recentiori orthographia CALERSV pro calersuf, apud Umbros, e CALLIDVS = *albus* (Aufrecht et Kirchhoff I 40, 85, 119, II 210; Aufrecht in *Zeitschr. für vergl. sprachforschung* I, 278; Huschke *Die iguv. tafeln* s. 178). Tabula eugubina Ia 20: V+Ǝ8 : 8VꟼƎᛚAꓘ : 8V8 ƎD+ (tre buf kaleruf fetu) = tab. VIb 19 BVF TRIF · CALERSV FETV h. e *tres boves callidos facito*. Grotefendius *Rud. l. u.* III 19

explicat *boves candidos*, gr. *βοῦς φαλαρούς*, et Lanzius II 719 = 617, 814 = 723 *βοῦς γαλαθηνως*, *vitulis lactentibus*, e *γάλα* (lac), ut Passerius *Paralip.* pg. 324.

CALES. Vide CALENVM.

ꙄƎᴎA Ↄ (cales), *Calii* vel *Callii*, gentilitium etr. genit. sg. = MIᴎAↃ calis', e ƎᴎAↃ cale = *Callius* vel *Callus* (Gallus), apud Etruscos, in titulis sepulcralibus n. 2072, 2102. Cf. Lanzi II 424 = 353 ad n. 322, Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 323, CXX 240.

AꙄƎᴎAↃ (calesa), *Callii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide ƎᴎAↃ cale et ꙄƎᴎAↃ cales vel MIᴎAↃ calis'). In operculo ossuarii etrusci n. 119: AꙄƎᴎAↃ : IᴎƚᴎꟼA : Oᴎ (lth arntni calesa) = *Lartia Aruntinia Callii uxor.*

?ƎϽƎꙄƎᴎAↃ (calesece), vox etrusca originis et significationis ignotae, quam quidam legunt in titulo tarquin. n. 2301. Calesece, inquit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXVII, 273, *non dubito di tradurre* vocavit *o* convocavit, *da* καλω *o* καλέω (voco, convoco, invoco etc.). *Chiara vi si scorge la ridondante* e, *onde si formò* καλεσΕκε *in luogo di* καλΕΣΚΕ.

IMƎᴎAↃ (calesi), *Calio* vel *Callio*, nomen sive cognomen virile apud Etruscos, e ƎᴎAↃ cale = *Callius* vel *Callus*. In lapide volaterrano n. 346 lin. 1: IMƎᴎAↃ : IMƎ⅂I⅂ (titesi calesi) = *Tito Callio*. Cf. Migliarini in *Arch. stor. ital.* IV, I, 142, et Orioli in *Album* XXIII 130.

CALETRA vel Caletrae, oppidum Etruriae. Hinc Caletranus ager (Plin. III, VIII, 3). Liv. XXXIX, 55: « Et Saturnia colonia civium Romanorum in agrum Caletranum est deducta. deduxerunt triumviri Q. Fabius Labeo, C. Afranius Stellio, Ti. Sempronius Gracchus [an. U. C. DLXIX]. iugera in singulas data decem ». — Cf. gentilitium rom. Calestrius vel Callestrius apud Fabr. cap. IX n. 93 sq. pg. 611 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 461).

CALFACIO, *calefacio*, per syncopen. Quintil. *Inst. orat.* I, VI, 21: « et *calefacere* dixerit potius, quam quod dicimus [calfacere] ». Calfactus = *calefactus* adiect. dixit Ovid. *Ib.* vs. 48, et calfactus (*calefactio*) subst. Plin. XXIX, XI, 7.

ΚΑΛΗΛΗ, arx Campaniae in agro Larinate. Polyb. III, CI, 3: Ἀφικόμενος δ' ἐπὶ τὴν ἄκραν, ἣ κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς Λαρινάτιδος χώρας, προσαγορεύεται δὲ Καλήλη, κατεστρατοπέδευσε περὶ ταύτην, πρόχειρος ὢν ἐκ παντὸς τρόπου συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις.

IᴎAↃ (cali), in olla etrusca n. 2596. Cf. AIᴎAↃ calia, quod sequitur.

AIᴎAↃ (calia), *Calia* vel *Callia*, nomen mulieris (cf. ꙄAIᴎAↃ calias = *Calliae*, ƎᴎAↃ cale = *Calius* vel *Callus*, et IᴎAↃ cali). Tegula etr. n. 625: AIᴎAↃ · IOAᴎ (lathi calia) = *Lartia Calia.* — Calia est cognomen mulieris (FVRIAE CALIAE) in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. X n. 228 pg. 701. Cf. Maggi *Inscriz. di Chianciano* pg. 36 (apud Inghir. *Lett. di etr. erudiz.* pg. 84).

ꙄAIᴎAↃ (calias), *Caliae* vel *Calliae*, nomen mulieris genit. sg. (vide AIᴎAↃ calia = *Callia*), in tegula etr. n. 207.

CALIBIAE, genus armillarum (vide CALBEI et GALBEVM). Not. *Tiron.* pg. 127: « Comptus, incomptus, calibiae ».

CALICATVS, *calce politus*, adiect. (vide CALECANDVS). Paul. pg. 47: « Calicata aedificia *calce polita* ». Et pg. 45: « Calicatis *calce politis* ». Cf. Voss. *Etym.* ad v. *calx*. — Calicatius est gentilitium rom. apud Grut. 768, 8 (M · CALICATIVS · NIGRINVS).

CALIM. Vide CALLIM.

ΚΑΛΙΝΙΣ, *Calinius*, gentilitium italicum, a gr. καλός, comparandum cum etr. CALENVS et IƎИꙄIᴎAↃ calisnei (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267 sq., Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 215 sq.). In lapide mamertino n. 3063: [ΣΤΕ]ΝΙΣ ΚΑΛΙΝΙΣ ΣΤΑΤΤΙΗΙΣ = *Stenius Calinius Statii* filius (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 23, Mommsen op. cit. s. 193, Huschke op. cit. s. 215). — Gentilitium Calinius invenitur in marmor. rom. apud Grut. pg. 301 col. 2, Gori III 14 = Mommsen n. 3016, et Murat. 328, 1 (T CALINIVS MARCELLVS FAN FORT).

CALIPTRA, genus est vestimenti, quo capita operiebant. Ita Paul. ex Festo pg. 47; ubi Müllerus: « Praetulissem caluptra, si e codd. allatum fuisset ». Alii legunt calyptra (Voss. *Etym.*), gr. καλύπτρα. Pollux III, 3 segm. 37 (cf. IV, 18 segm. 116): τὸ δ' ἐπίβλημα τῆς γυναικὸς, ἑανὸς, καὶ καλύπτρα.

MIᴎAↃ (calis'), *Calii* vel *Callii*, nomen virile genit. sg. = ꙄƎᴎAↃ cales, e ƎᴎAↃ cale = *Callius*. In operculo sarcophagi tuscaniensis n. 2099: MIᴎAↃ : IIꟼA : Ↄ (c. arii calis') = *Caia Arria Calii* uxor (Orioli in *Giorn. arcad.* CXX, 240; cf. Sec. Campanari in ephem. cit. CXIX, 337). — Gentilitium Callius exstat in lapidibus rom. apud Murat. 684, 8, et 1649, 13 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 643); Calia apud Grut. 1131, 4.

ᴎAИꙄIᴎAↃ (calisnal), *Calinia*, nomen pr. femin. ablat sing. pro ᴎAIИꙄIᴎAↃ calisnial, cuius rectus casus IƎИꙄIᴎAↃ calisnei = *Calinia*, in operculo ossuarii et in lamella plumbea ex Vibiorum Verciniorum sepulcro: ᴎAИꙄIᴎAↃ · MIꟼIƎ · AИↃЯƎƎ · IƎ Aᴎ (la vi vercna vipis' calisnal, n. 1453) = *Lartia Vibia Vercinia Vibii* filia *Calinia* nata; ИAᴎↃ : ᴎAИꙄIᴎA[Ↄ] | AИↃЯƎƎ : IƎ OꟼAᴎ (larth vi vercna calisnal clan, n. 1454) = *Lartia Vibia Vercinia Calinia nata*; ᴎAИꙄIᴎAↃ | MAИↃЯƎ[Ǝ] MIꟼIƎ · ƎOOƎꙄ (sethre vipis' vercnas' calisnal, n. 1455) = *Setrius Vibius Vercinius Calinia* natus. Adde inscr. perus. n. 1712 et n. 1530.

MAИꙄIᴎAↃ (calisnas'), *Calinii*, gentilitium etr. genit. sg. (vide IƎИꙄIᴎAↃ calisnei = *Calinia*). In ossuarii perus. operculo n. 1522: MAИꙄIᴎAↃ IƎИↃAↃ (cacnei calisnas') = *Caecina Calinii* uxor. Cf. n. 2559.

IƎИƧIᒣAƆ (calisnei), *Calinia*, familia perusina (abl. sg. ᒣAИƧIᒣAƆ calisnal pro ᒣAIИƧIᒣAƆ calisnial = *Caliniá*, masc. genit. sing. MAИƧIᒣAƆ calisnaś = *Calinii*), e AIᒣAƆ calia = *Callia* (cf. osc. ΚΑΛΙΝΙΣ = *Calinius*, et etr. IƎИVᒣAƆ calunei). In ossuario n. 1531 (comparando cum n. 1530) IƎИƧI[ᒣ]AƆ IOᒣ (lthi calisnei) = *Lartia Calinia*. Lamella plumbea n. 1471 ex Vibiorum Verciniorum sepulcro (cf. n. 1453 sqq.): IƎИƧIᒣAƆ : OΘAᒣ (larth calisnei) = *Lartia Calinia*. Cf. n. 2559. — Alii exponunt *Callia* = AIᒣAƆ calia (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 231 ad n. 138; Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 332) vel *Galla* (Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 237), vel *Callusena* (Vermigl. op. cit. in ind. pg. 338 col. 2). Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 148 sg.

?ИƎИƧIᒣAƆ (calisnen), in ossuario etr. n. 2559. Vide MAИƧIᒣAƆ (calisnaś) et IƎИƧIᒣAƆ (calisnei).

ᒣAIИƧIᒣAƆ (calisnial), *Caliniá*, nom. pr. fem. abl. sg. = ᒣAИƧIᒣAƆ calisnal, cuius casus rectus IƎИƧIᒣAƆ calisnei = *Calinia*. Lamella plumbea num. 1454: ИAᒣƆ : ᒣAIИƧIᒣA[Ɔ] | AИƆЯƎƎ : IƎ : IOЯAᒣ (larthi vi vercna calisnial clan) = *Lartia Vibia Vercinia Caliniá nata*. Adde inscr. tuscan. n. 2122: Aᒣ : ᒣAIИƧIᒣAƆ (calisnial ra) = *Aruntia Caliniá* nata.

?ƧVƧIᒣAƆ (calisus), in titulo sepulcrali n. 1960. *Callilii* vel *Callioli*, nomen virile genit. sg., exponit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 322 ad n. 6.

CALCENDIX. Vide CLACENDIX.

CALCS, *calx*, subst. fem. Flav. Caper *De orthogr.* pg. 2242 P.: « Calcs dicendum, ubi materia est, per *cs;* at cum pedis est, *calx* per *x* ».

CALLI, *Callius* vel *Callia*, gentilitium italicum (cf. AIᒣAƆ calia et ƎᒣAƆ cale), in sepulcro etr. n. 2355. Adde n. 955.

ΚΑΛΛΙΑΣ, historicus syracusanus, de quo Diod. Sic. XXI, 20 et 22.

CALLIDVS, *albus*, adiect., comparandum cum umbr. CALERSV = 8VЯƎᒣAK kaleruf (Aufr. et Kirch. I 40, 85, II 210). Gloss. apud Labb.: « Callidus, λευκομέτοπος ». Isid. *Orig.* XII, 1 (pg. 379 ed. Lindem.): « Qui (*equi*) *albos* tantum pedes habent, petali appellantur: qui *frontem albam* calidi ».

CALLIFAE, oppidum Italiae, forte in Hirpinis, vel in Samnio. Liv. VIII, 25: « Eodem tempore [an. U. C. CDXXIX] etiam in Samnio res prospere gesta. tria oppida in potestatem venerunt, Allifae, Callifae, Ruffrium ». Ubi codd. et edit. *Calife*, *Calliffe*, *Calafe*, *Calisoe*, *Califre*, *Califule*, *Caprifae*, *Cariphre*, *Gallrife* (cf. Drakenborch ad h. l.).

CALLICVLA, mons Italiae, in Campania, haud procul a Casilino. Memoratur a Livio XXII, 15 sq.; ubi codd. *Gallicum* et *Calicanum*. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1172 sq.

CALLIM, *clam*, adverb. apud veteres. Paul. ex Festo pg. 47: « Callim (al. *calim*) antiqui dicebant pro *clam* ». Cf. Müller in Festo loc. cit. Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 450: « Clade (?), *clam* vel *occulte* ».

ΚΑΛΛΙΜΕΝΗΣ, syracusanus, primus Iovis Olympii amphipolus, de quo Diod. Sic. XVI, LXX, 6.

CALLIPOLIS, Καλλίπολις, eadem quae Anxa, hodie *Gallipoli* (a κάλλος, *pulchritudo*, et πόλις, *civitas*), urbs Italiae in Salentinorum agro, a Graecis condita. Plin. III, XVI, 2: « In ora vero, Senum, Callipolis, quae nunc est Anxa, LXXXV millia pass. a Tarento ». Mela II, IV, 7: « urbs graia Callipolis ».

§ 2. Urbs Siciliae, a Naxiis condita (Strab. VI, II, 6), cuius meminit Sil. Ital. XIV, 249. Steph. Byz.: Καλλίπολις, πολίχνιον Λαμψάκου, ἐν τῇ περαίᾳ τῆς Χεῤῥονήσου ἐπ' ἀκτῆς κειμένη ..... β', πόλις Σικελίας. γ', πόλις Καρίας. οἱ πολῖται πασῶν, Καλλιπολῖται. Incolae sunt Καλλιπολῖται (Herodot. VII, 154). Cf. Cluver. *Sicil. ant.* pg. 387 sq., et Forcell. *Lexic.* s. h v.

ΚΑΛΛΙΠΠΟΣ, dux syracusanus, Dionis caedis auctor, cui in imperio successit (Diod. Sic. XV, 31, 36 et 45).

CALLIS. Vide CALE.

ΚΑΛΛΙΦΩΝ, vir siculus, Apollodori Cassandreae tyranni consiliarius. Diod. Sic. XXII, V, 2: Εἶχε δὲ τυραννίδος εἰσηγητὴν καὶ διδάσκαλον Καλλιφῶντα τὸν Σικελόν, συνδιατετριφότα πολλοῖς τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν τυράννοις.

CALLONIANA mansio, in Sicilia, apud Antonini *Itiner.* pg. 94 (Callonianis).

CALOR, Κάλωρ (Appian. *De bello Ann.* cap. 36), hodie *Calore*, fluvius in Samnio, prope Beneventum, in Vulturnum amnem influens (Liv. XXIV 14, XXV 17; Vib. Sequester pg. 8; Serv. ad *Aen.* VII, 563; Tab. Peuting. segm. VI*d*). Est etiam fluvius Lucaniae, in Silarum influens (Antonini *itiner.* pg. 110 « ad Calorem »).

CALPAR, vas vinarium apud veteres, quod postea *dolium* dictum est. Paul. pg. 46: « Calpar genus vasis fictilis ». Non. XV, 31 = pg. 546: « Calpar nomine antiquo dolium. Varro *De vita pop. Ro.* lib. primo, Quod antequam nomen dolii prolatum, quum etiam id genus vasorum calpar diceretur, id vinum calpar appellatum ».

§ 2. Calpar vinum novum, quod ex *dolio* demitur sacrificii causa (Paul. pg. 65). Gloss. apud Labb.: « Calcar (sic), θυσίαι ἀπαρχῶν οἴνου »; et Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 447: « Calpar, *vinum* quod primum levatur e dolio ». Adde Varr. apud Non. loc. cit.; et cf. Scalig. in Varr. *De l. l.* 47, 13 (VI, 16) pg. 75. Derivatur a gr. κάλπη, κάλπις.

CALPETVS. Vide CAPETVS.

CALPHVRNIVS, Calpurnius, gentilitium rom. antiquiori orthographia in marmor. apud Gruterum (299, 2; 766, 8; 905, 6). Cf. CALBVRNIA = *Calpurnia*.

CALPVS, Κάλπος, unus ex quatuor Numae regis filiis

quorum meminit Plutarchus in *Numa* XXI, 1. Ab eo traditur Calpurniorum familia originem duxisse (cf. CALBVRNIA = *Calpurnia*, et CALPHVRNIVS = *Calpurnius*). Paul. pg. 47: « Calpurni a Calpo Numae regis filio sunt oriundi ». Plutarch. loc. cit.: « ἀπὸ δὲ Κάλπου τοὺς Καλπουρνίους ». Saleius Bassus *Carm. ad Calpurn. Pison.* vs. 2 sqq.:

« hinc tua, Piso,
Nobilitas, veterisque citant sublimia Calpi
Nomina, Romanas inter fulgentia gentes ».

Et vs. 14 sq.:

« nam quid memorare necesse est,
Ut domus a Calpo nomen Calpurnia ducat? »

Vetus interpres Horatii in *Epist. ad Pisones* vs. 292 (« Pompilius sanguis »): « Quia Calpus (1) filius est Numae Pompilii, a quo Calpurnii Pisones traxerunt nomen ». Cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* V, 160, et vide CALPETVS h. e. *Capetus*. — Calpenus est gentilitium rom. in lapid. apud Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 62 pg. 27, et apud Mommsen n. 1577. Cf. Calpia nomen mulieris apud Mommsen n. 6855.

?VↃAↃ (calu), *Calii* vel *Callii* (?), nomen virile (cf. ꟾƎꞀAƆ cales et MIꞀAƆ caliś), fortasse legendum in operculo ossuarii perus. n. 1606 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 227 nt. 2). Cf. n. 2059.

CALVASTER, aliquantum *calvus*. Est cognomen Iulii tribuni militum sub Domitiano apud Dion. LXVII, 11 (Ἰούλιος Καλούαστρος).

CALVENA, subst. m. a calvitio nomen fictum. Cic. *Epist. ad Att.* XIV, 5 = n. 684: « Calvena moleste fert se suspectum esse Bruto », h. e. Mutius, Caesaris olim familiaris, et *calvus* (gr. μαδαρός). — Calvenus sive Calvenius est gentilitium rom. Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 98 pg. 611 = Maffei *Mus. ver.* 290, 8: DIS · MANIB | P · CALVENI · FABIANI | VIXIT · ANNIS · XIII | DIEB · XII · FECERVNT | T · CALVENVS | PECVLIARIS | ET · IVLIA · TYCHE | PARENTES | FILIO PIISSIMO. Adde Murat. 837, 7 (CALVENIVS RVFVS).

CALVINVS et Calvina, cognom. rom. (ab adiect. calvus), ad gentes Domitiam, Sextiam, Veturiam cet. spectans (cf. Suet. *Ner.* cap. 1). Saepissime in lapid. rom. invenitur (cf. Iulia Calvina apud Suet. *Vespas.* cap. 24). Calvina nomen est meretricis insignis, de qua Iuven. III, 133. — Hinc Gentilitium Calvinius, a quo Calvinianus (Grut. 79, 2). Cf. Calvinius Martialis (Murat. 182, 1) et C. Calvinius Severus (Murat. 840, 7).

CALVIO, *calvo* vel *calvor*. Serv. ad Virg. *Aen.* I, 720: « Alii *Calvam Venerem*, quasi *puram* tradant; alii *Calvam*, quod corda amantum calviat, idest, *fallat*, atque *eludat* ».

(1) Calpur legit Dacerius in not. ad Fest. pg. 63.

CALVIO, cognom. rom. in titulis sepulcralibus apud Furlan. *Lap. patav.* pg. 397 n. 520 (C · CASTRICIO · C · L · CALVIONI) et apud Murat. 1640, 7 (TI · SEMPRONIVS · T · L · CALVIO).

CALVISIANA mansio, in Sicilia, apud Anton. *itiner.* pg. 89, et in Tab. Peuting. segm. VI*d*. Cf. CALVISIVS, quod sequitur.

CALVISIVS, gentilitium sabinum, apud Caes. *De bell. civ.* III, 34 sq. (C. Calvisius Sabinus). Saepe occurrit in lapid. rom. apud Murat., Gruter. cet. Cf. Δομέτιον Καλουίσιον apud Plutarch. in *Sert.* XII, 3.

IƎИVꞀAƆ (calunei), *Callonia*, nomen mulieris, fortasse e AIꞀAƆ calia = *Calia* vel *Callia* (cf. ΚΑΛΙΝΙΣ = *Calinius*). In operculo ossuarii perusini num. 1630: IƎИVꞀAƆ · AO (tha calunei) = *Tannia Callonia*. *Calvenius* exponit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 212 ad n. 97. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 149 nt. 1, qui calunei comparat cum IƎИƧIꞀAƆ calisnei. Callonius est gentilitium rom. apud Grut. 863, 12 (T. Callonius C. f. Vol. Niger).

CALVOS, *calvus*, adiect. Est cognom. rom. in titulis apud Donium cl. v, n. 32 (C · PLINIVS · CALVOS) et Gruterum 513, 1 (AVRELIVS · T · F · CALVOS), 847, 6 (C · CORNELIVS · C · F · CALVOS).

CALYPTRA. Vide CALIPTRA.

ƧVꞀAƆ (calus), fortasse *Calii* vel *Callii*, nomen virile (cf. VꞀAƆ calu, ꟾƎꞀAƆ cales et MIꞀAƆ caliś, e ƎꞀAƆ cale, quod vide), in titulo tarquiniensi n. 2339. Cf. AꞀ+MVꞀAƆ (calustla).

CALVSSA, cognomen rom. Liv. XXV, v, 4: « Ante hunc, intra centum annos et viginti, nemo praeter P. Cornelium Calussam, pontifex maximus creatus fuerat, qui sella curuli non sedisset ». Cf. Drakenborch ad Liv. loc. cit.

AꞀ+MVꞀAƆ (calustla), in aere cortonensi n. 1049. *Callutia*, nomen mulieris e VꞀAƆ calu, exponit Lanzius II 522 = 445. Maffeio *Oss. lett.* VI, 127 nomen est artificis etrusci.

IƧAꓷVꟾVꞀAƆ (calusurasi), fortasse dat. sg., vox etrusca originis et significationis ignotae, quae invenitur in titulo viterbiensi n. 2058 (cf. VꞀAƆ calu n. 2059, et ƧVꞀAƆ calus n. 2339).

ꟾIꓶVꞀNK (kaluvis), *Caluvius* (Calavius?), gentilitium campanum. In vase n. 2839: ꟾIꓶVꞀNK · ꟾINM (mais kaluvis) = *Maius Caluvius* (Garruccius in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25).

CAMARA, *camera*, gr. καμάρα, subst. f. Paul. pg. 43: « Camara et camuri boves a curvatione ex graeco κάμπη dicuntur ». Charis. pg. 58 = 43 P.: « Camara dicitur, ut Verrius Flaccus adfirmat, non *camera* per *e* sed Lucretius *cameraeque caminis exteritibus* dicendo etiam *cameram* dici posse ostendit ». Cf. CAMVRVS, et Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. v. *camera*.

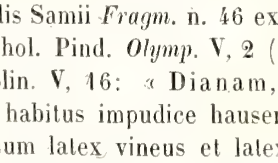
CAMARINA vel Camerina, Καμάρινα (Scylax Caryand. § 13; Strab. VI, II 1 et 5; Herodot. VII, 154; Diod. Sic. XI 76, XVI 82, XXIII 1, 9, 18), vel Καμαρίνα (Ptol. III, 4; Thucyd. III 86, IV 25, VI 5, 52, 75, VII 80) vel Καμάρινη (Herodot. VII, 156; Diod. XXIII, 9 et 17), hodie *Camarana*, oppidum Siciliae (Plin. III, XIV, 4) inter Gelam fluvium et Pachynum promontorium, a Syracusanis conditum (Herodot. VII, 154; Strab. VII, II, 5). Thucyd. VI, 5: Καὶ Καμαρίνα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. Ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος, κατῴκισε Καμάριναν. Καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη, τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος. Camarinam urbem, a Ierone et Mamertinis excisam (Herodot. VII, 156; Diod. XVI, LXXXII, 7), civiumque ampliatam a Timoleone (Diod. XVI, LXXXII, 7), Geloi tenuere (Diod. XI, LXXVI, 5), Cartaginienses (Diod. XIX, CX 3, XXIII, IX 4), inde Romani (Diod. XXIII, XVIII 1). Ovid. *Fast.* IV, 477: « Hinc Camerinan adit, Thapsonque et Heloria Tempe ». Virg. *Aen.* III, 700 sqq.:

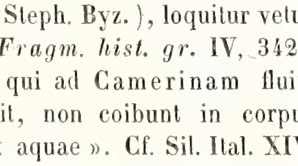
« et fatis nunquam concessa moveri,
Adparet Camerina procul, campique Geloi ».

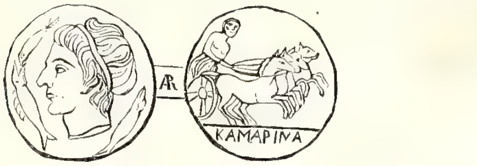
Ubi Servius: « Palus est iuxta eiusdem nominis oppidum: de qua, quodam tempore cum siccata pestilentiam creasset, consultus Apollo, an eam penitus exhaurire deberent, respondit: Μὴ κίνει Καμαρίναν· ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων, quo contempto exsiccaverunt paludem: et carentes pestilentia, per eam partem ingressis hostibus, poenas dederunt ». De Camarina palude sive lacu vel flumine, a quo fortasse oppidum appellatum (Duridis Samii *Fragm.* n. 46 ex Steph. Byz.), loquitur vetus Schol. Pind. *Olymp.* V, 2 (*Fragm. hist. gr.* IV, 342). Solin. V, 16: « Dianam, qui ad Camerinam fluit, si habitus impudice hauserit, non coibunt in corpus unum latex vineus et latex aquae ». Cf. Sil. Ital. XIV, 198. Steph. Byz.: Καμαρίνα, πόλις Σικελίας, καὶ λίμνη, ἀφ' ἧς ἡ παροιμία,

Μὴ κίνει Καμαρίναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων.

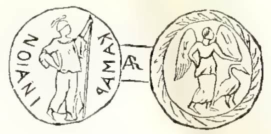
Ὁ πολίτης, Καμαριναῖος. Nummi n. 3060 bis*a* exhibent ΑΜΑΚ (ΚΑΜΑ) et ΚΑΜΑΡΙΝΑ. — Incolae dicti

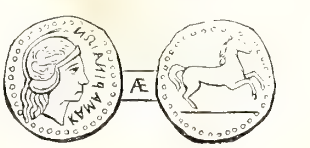

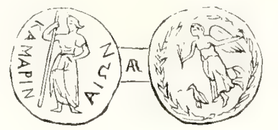

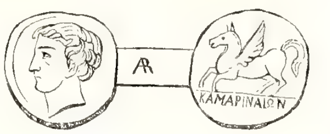
sunt Camarinenses, Καμαριναῖοι (Herodot. VII, 156; Diod. XIII 4 et 113, XVI 9, XX 32; Thucyd. IV 58 et 65, VI 5, 67, 75-87, VII 33; Polyb. I, XXIV 12, XXXVII 1, XII, XXVo 3) vel Καμαριναῖοι (Plutarch. in *Dion.* XXVII, 1), in nummis n. 3060 bis *b* ΝΟΙΑΝΙΡΑΜΑΚ (ΚΑΜΑΡΙΝΑΙΟΝ) et ΝΩΙΑΝΙΡΑΜΑΚ (ΚΑΜΑΡΙΝΑΙΩΝ);

quos cum uxoribus et liberis Dionysius Syracusas migrare coëgit (Diod. XIII, III 3; cf. Herodot. VII, 156). Cf. Diod. XIII, 12 et 108, Thucyd. III 86, IV 25, 58, 65, V 4, VI 52, 67-87, VII 33, 60. — Camarina est nomen mulieris in titulo apud Murat. 1145, 5 (CAMARINA C · LIBERTA APRVLLA), unde gentilitium etr. IƎИIЯAMAƆ camarinei = *Camarinia.*

IƎИIЯAMAƆ (camarinei), *Camarinia*, nomen mulieris, a ƧAMAƆ camas vel a Camerte oppido (cf. CAMARS, CAMARINA, CAMERIA et CAMERINVM). Olla clusina n. 508: IƎИIЯAMAƆ : AИƧAO (thasna camarinei) = *Tannia Camarinia*, vel *Tannia Camartia* (Lanzi II 376 – 305 n. 136). Vide voc. sq., et cf. ⅃AИIЯVMAƆ camurinal.

AƧƎИIЯAMAƆ (camarinesa), *Camarinii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide IƎИIЯAMAƆ camarinei = *Camarinia*). Inscr. clusina num. 730: AƧƎИIЯAMAƆ : AƧI⅃AOИƧƎ⅃ : AИƧƎ⅃+ : A⅃ИƧA (arnza tlesna arnthalisa camarinesa) = *Aruntia Laenia* (?) *Aruntiā* nata *Camarinii uxor.*

CAMARS, oppidum Etruriae, postea Clusium nominatum (Liv. X, 25), quorum incolae appellantur Camartes, Καμαρτες. Polyb. II, XIX, 5: Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν, ἔτει τετάρτῳ, συμφρονήσαντες ἅμα Σαυνῖται καὶ Γαλάται, παρετάξαντο Ῥωμαίοις ἐν τῇ Καμερτίων χώρᾳ,

καὶ πολλοὺς αὐτων ἐν τῷ κινδύνῳ διέφθειραν. Antonini *itiner.* pg. 533: « Clusio veteri, olim Comersolo (*sic*) ». Vide CLVSIVM, ubi numi cum literis A↓ (cha); et cf. Maffei *Osserv. letter.* IV, 50, 116, VI, 9, 163, Kaempf *Umbr. spec. prim.* pg. 21 sq., Galvani *Delle genti* etc. pg. 99.

§ 2. Est cognomen rom. in titulo apud Grut. 106, 6 = Maffei *Mus. ver.* 101, 1 (ANNI · CAMARTIS).

ƧAMAϽ (camas), *Camars*, nomen virile, a patria derivatum (vide CAMARS, et IƎИIЯAMAϽ camarinei = *Camarinia*). In olla etr. n. 147: ƧAMAϽ : Oꟼ (lth camas) = *Lars Camars*. Cf. Lanzi II 434 = 363 ad n. 368.

ΚΑΜΒΑΛΟΣ, cognomen virile. Diod. Sic. XXXIV, 11: Ὅτι ἦν τις Γόργος Μοργαντῖνος ἐπικαλούμενος Κάμβαλος, πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφέρων.

AƧOBMAϽ (cambosa), nomen mulieris, in lamella plumbea (Append. n. xxxv). Cf. Lanzi II 656 = 569 ad n. 14.

CAMELAE virgines, quibus supplicare solebant sponsae nupturae. Paul. ex Festo pg. 63: « Camelis virginibus supplicare nupturae solitae erant ». Cf. Vossius et Muellerus ad Fest. loc. cit.

CAMELLARIA. Vide NVCERIA § 1.

CAMERIA vel Camerium, Καμερία (Dionys. Halic. II 50, V 40; Plutarch. in *Rom.* XXIV, 6 sqq.), vetus oppidum Latii (Plin. III, ix 16, et Tacit. *Ann.* XI 24 Camerium) et Romanorum colonia, ab Albanis conditum, tempore Latini Silvii (Diod. Sic. VII, iii *a*, 6 sq.). Dionys. II, 50: Ἔτη μὲν οὖν πέντε συνεβασίλευσαν ἀλλήλοις (Romulus et Titus Tatius), ὑπὲρ οὐδενὸς διαφερόμενοι χρήματος, ἐν οἷς κοινὴν πρᾶξιν ἀπεδείξαντο τὴν ἐπὶ Καμερίνους στρατείαν. λῃστήρια γὰρ ἐκπέμποντες οἱ Καμερῖνοι καὶ πολλὰ τὴν χώραν αὐτῶν κακοῦντες, οὐ συνέβαινον ἐπὶ δίκην, πολλάκις ὑπ' αὐτῶν καλούμενοι· οὓς ἐκ παρατάξεως νικήσαντες· ἐχώρησαν γὰρ αὐτοῖς ὁμόσε· καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ τειχομαχίας κατὰ κράτος αὐτοὺς ἑλόντες, ὅπλα μὲν ἀφείλοντο, καὶ χώρας ἐζημίωσαν τῇ τρίτῃ μερίδι· ἣν λυμαινομένων, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐπεξελθόντες καὶ τροπωσάμενοι αὐτοὺς, τὰ μὲν αὐτῶν ἅπαντα τοῖς σφετέροις πολίταις διεῖλον, αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁπόσοι ἐβούλοντο ἐν Ῥώμῃ κατοικεῖν, εἴασαν. ἐγένοντο δ' ὡς τετρακισχίλιοι, οὓς ταῖς φράτριας ἐπεμέρισαν, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἀποικίαν Ῥωμαίων ἐποίησαν. ἦν δὲ Ἀλβανῶν ἀπόκτισις ἡ Καμερία, πολλοῖς χρόνοις ἀποσταλεῖσα πρότερον τῆς Ῥώμης· τὸ δ' ἀρχαῖον, Ἀβοριγίνων οἴκησις ἐν ταῖς πάνυ ἐπιφανής (cf. Plutarch. in *Rom.* XXI, 5 sqq.). Regnante Tarquinio Prisco, Camerini cives se Romanis adiunxerunt (Liv. I, 38; Dionys. III 51); defecerunt postea (Dionys. V, 21), et apertissime hortatu Sexti Tarquinii (Dionys. V, 40): urbs denique capta est et dirempta. Dionys. V, 49: Ὁ δ' ἕτερος τῶν ὑπάτων Οὐεργίνιος ἐπὶ τὴν Καμαριναίων πόλιν ἐστράτευσεν, ἀφεστῶσαν μὲν ἀπὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων συμμαχίας κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, ἄγων τὴν ἡμίσειαν τῆς στρατιᾶς, φράσας δ' οὐδενὶ ποῦ μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διὰ νυκτὸς ἀνύσας τὴν ὁδὸν, ἵν' ἀπαρασκευάστοις καὶ μὴ προειδόσι τὴν ἔφοδον τοῖς ἔνδον ἐπιθῆται. ὅπερ καὶ συνέβη. γενόμενος γὰρ πλησίον τοῦ τείχους ἅπαντας ἔλαθεν ἄρτι τῆς ἡμέρας διαυγώσης· καὶ πρὶν ἢ καταστρατοπεδεύεσθαι, κριοὺς προσέφηρε, καὶ κλίμακας προσῆγε, καὶ πάσαις πολιορκίας ἐχρῆτο ἰδέαις. τῶν δὲ Καμαριναίων καταπλαγέντων τὸ αἰφνίδιον τῆς παρουσίας αὐτοῦ, καὶ τῶν μὲν ἀνοίγειν τὰς πύλας καὶ δέχεσθαι τὸν ὕπατον ἀξιούντων, τῶν δ' ἀμύνεσθαι πάσῃ δυνάμει καὶ μὴ ἐᾶν παριέναι τοὺς πολεμίους εἴσω, ἐν ᾧ τὸ ταραττόμενόν τε καὶ στασιάζον αὐτῶν ἐπεκράτει, τὰς πύλας ἐκκόψας καὶ τὰ βραχύτατα τῶν ἐρυμάτων κλίμαξι καταλαβόμενος, κατὰ κράτος εἰλήφει τὴν πόλιν. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα φέρειν τε καὶ ἄγειν τὰ χρήματα τοῖς σφετέροις ἐφῆκε· τῇ δ' ἑξῆς, συναχθῆναι τοὺς αἰχμαλώτους εἰς ἓν χωρίον κελεύσας, τοὺς μὲν βουλεύσαντας τὴν ἀπόστασιν ἅπαντας ἀπέκτεινε, τὸν δ' ἄλλον ὄχλον ἀπέδοτο, τὴν δὲ πόλιν κατέσκαψεν. Et V, 51: Καὶ Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς ἀνανεούμενος τὰς γενομένας αὐτῷ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν πόλεων συνθήκας περὶ φιλίας τε καὶ συμμαχίας, ἠξίου τὰς πόλεις ἐμπεδοῦν τοὺς ὅρκους, κατάγειν δ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Καμαριναίων τε καὶ Φιδηναίων φυγάδες, οἱ μὲν τὴν ἅλωσιν καὶ τὴν φυγὴν τῆς πατρίδος, οἱ δὲ τὸν ἀνδραποδισμὸν καὶ τὴν κατασχαφὴν ὀδυρόμενοι, παρεκάλουν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον. Inscr. apud Orell. n. 894 = 2705 (Grut. 56, 4): IMP · COMMODO AVG · | N · VII · ET · P · HELVIO · | PERTINACE ITER · COS · COM · X · VRB · TI · CL · | PLAVTIVS TI · FIL · | FABIA · RECEPTVS · ROME · STIP · XX · Ɔ · CASSI · | ET · L · VETTIENVS L · FIL · | RESTVTVS STIP · XV | Ɔ · POLLIONIS · CAMERIAE · MARTI VOTVM | L · B · S. Cf. Nibby *I dintorni di Roma* II, 353 sgg., et *Giorn. arcad.* LXVI, 120. — Incolae Camerini dicti sunt (Liv. loc. cit.), graecâ orthographiâ Καμέριοι (Plutarch. in *Rom.* XXIV, 5) vel Καμερῖνοι (Plutarch. in *C. Mar.* XXVIII, 3; Dionys. V, 21) vel Καμαρῖνοι (Dionys. II 50, III 51). Steph. Byz.: Καμαρία (sic), πόλις Ἰταλική, Ἀλβανῶν ἀποίκισις· Διονύσιος Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. οἱ οἰκήτορες Καμαρῖνοι. — Gentilitium Camerius saepe invenitur in lapid. rom., apud Gruterum, Murat., Mommsen cet. Camerinus est cognomen gentis Sulpiciae, ab oppido Cameria derivatum (Liv. VI, 27; cf. Borghesi in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* I, i, 283).

CAMERINA. Vide CAMARINA.

CAMERINVM, Καμαρῖνον vel Καμάρινον (Ptol. III, 1 codd. nonnul. Καμαρίνον, Καμέρίνον), hodie *Camerino*, oppidum Umbriae (Cic. *ad Att.* VIII, 12*b*). Caes. *De bello civ.* I, 15: « Item ex finitimis regionibus, quas potest, contrahit cohortes ex dilectibus Pompeianis: in iis Camerino fugientem Ulcillem Hirrum, cum sex cohortibus, quas ibi in praesidio habuerat, excipit ». Καμέρτης

legitur apud Strab. V, II, 10 (1). — Incolae dicti sunt Camarini (Val. Max. VI, v, 1) vel Camertes (Plin. III, XIX, 2; Val. Max. V, II, 8; Liv. IX, 36 « Camertes Umbros »). Front. *Strat.* I, II, 2: « Quod is (*Q. Fabius Maximus*) adeo prudenter atque industrie fecit, ut transgressus silvam (*Ciminiam*), Umbros Camertes, quum animadvertisset non alienos nomini Romano, ad societatem compulerit ». Sil. Ital. VIII, 462 sq. (ubi cf. Drakenborch): « et armis vel rastris laudande Camers ». Inscr. apud Grut. 266, 1 (Orell. n. 920): IMP · CAESARI | L · SEPTIMIO SEVERO | PIO PERTINACI AVG | ARABIC · ADIAB · PARTHIC | MAX · BRITT · MAX · TR · POT · | XVIII · IMP · XII · COS · III · P · P · | CAELESTI EIVS INDVLGENTIA IN AETERNAM | SECVRITATEM · ADQVE | GLORIAM IVRE AE|QVO FOEDERIS SIBI | CONFIRMATO | CAMERTES | P · P. Adde inscr. apud Murat. 755, 1 (Orell. n. 2172), in qua MVNICIPES CAMERTES. — Camers et Camertinus sunt adiectiva ad Camertes pertinentia, ut ager Camers (Cic. *pro Sulla* cap. 19), Camertinum foedus (Cic. *pro Balbo* cap. 20). Cf. ager Kamerinus vel Camerinus apud Front. *De col.* pg. 256 sq. ed. Lachmann.

CAMERIVM. Vide CAMERIA.

CAMERS, heros rutulus, cui genus a proavis ingens clarumque paternae nomen erat virtutis, et ipse acerrimus armis (Virg. *Aen.* XII, 224 sq.).

§ 2. Alter Camers, Volscentis filius, fuit rex Amyclarum. Virg. *Aen.* X, 560 sqq.:

« Protinus Antaeum et Lucam, prima agmina Turni,
Persequitur, fortemque Numam, fulvumque Camertem,
Magnanimo Volscente satum, ditissimus agri
Qui fuit Ausonidum et tacitis regnavit Amyclis ».

§ 3. Fuit gentilitium rom. in titulo campano apud Mommsen n. 1839 (Q · CAMERTI).

§ 4. Camers est etiam adiect. ad Camertes pertinens. Vide CAMERINVM.

CAMESES, antiquus Italiae princeps, qui una cum Iano regnavit. Macrob. *Sat.* I, 7: « Regionem istam, quae nunc vocatur Italia, regno Ianus obtinuit. qui ut Hyginus Protarchum Trallianum secutus tradit, cum Camese aeque indigena terram hunc ita participata potentia possidebant; ut regio Camesene, oppidum Ianiculum vocitarent ».

ΚΑΜΙΚΟΣ vel Καμικοὶ, Agrigentinorum oppidum, in Sicilia (Herodot. VII, 169), olim a Cretensibus obsessum, proditione a Romanis captum (Diod. Sic. XXIII, IX, 8). Herodot. VII, 170: Ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας θεοῦ σφέας ἐποτρύναντος, πάντας πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκέειν ἐπ᾽ ἔτεα πέντε πόλιν Καμικὸν, τὴν κατ᾽ Ἀκραγαντῖνοι ἐνεμοντο· τέλος δὲ οὐ δυναμένους οὔτε ἑλεειν οὔτε παραμένειν λιμῷ συνεστεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. Fuit Cocali regia (Diod. IV, 78: κατὰ δε τὴν νῦν Ἀκραγαντίνην ἐντῳ Καμικῷ καλουμένῳ πόλιν etc.), apud quem Minos per insidias occisus traditur (Strab. VI, II 6, ubi codd. κωμικοὶ pro Καμικοὶ; cf. VI, III 2 ἐν Καμικοῖς). Steph. Byz.: Κάμικος, πόλις Σικελίας, ἐν ᾗ Κώκαλος ἦρχεν, ὁ Δαιδάλου. Χάραξ δὲ Ἴνυκον ταύτην φησίν. ὁ πολίτης Καμίκιος, καὶ θηλυκῶς. Cf. Aristot. *Polit.* II, VII (x) (περὶ Κάμικον) et Paus. in *Phoc.* XVII, 4.

(1) Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον Ἰντέραμνά ἐστι καὶ Σπολήτιον καὶ Ἀσίσιον καὶ Καμέρτης, ἐν αὐτοῖς ὁρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι.

CAMILIA tribus romana, fortasse una ex illis tribubus octo, quas additas fuisse bello sociali, tradunt Velleius Paterculus II 20 et Appianus *De bello civ.* I, 49 (cf. Orell. *Inscr. lat. sel.* II 147). In lapidibus romanis: L · LVCCEIO · C · F · CAMIL · APRILI AVG · BAG · (*Romae*, Grut. 431, 6 = Orell. n. 76); L · AVRELIVS L · FIL · CAMILIA · FIRMVS BAGENNS (*Romae*, Grut. 528, 4 = Orell. n. 3070); L · VENELIVS L · F · CAM · SVPER · AVG · BAGIENNOR (Henzen n. 5106); C · TITIO C · F · CAM · VALENTINO (*Pisauri*, Orell. n. 81); T · CAEDIO T · F · CAM · ATILIO CRESCENTI (*Pisauri*, Orell. n. 4069); D · M | P · AELI · P · F · CAMIL | OCTAVI | AED · II · VIR · I · D · POL (*Polae*, Henzen n. 7131); P · VETTIO · P · F · CAM · SABINO · EQ · P · IIII VIR · AED · POT · ET · MAG · MVN · RAVEN · (Grut. n. 486, 7 = Orell. n. 3790); L · AEMILIO · L · F · CAM · KARO (*Romae*, Henzen n. 6049); L · OCTAVIO L · F · CAM · RVFO (*Luaesae Senonum*, Grut. 444, 8 = Orell. n. 2287); Q · FLAVIVS SP · F · CAM · (*Tibure*, Orell. n. 1662); T · TREBVLANO T · F · CAM · (*Tibure*, Henzen n. 6065); C · BICLEIO · C · F · CAM · PRISCO (*Tibure*, Henzen n. 6994).

CAMILLA. Vide CASMILLA.

CAMILLVM, genus vasis, idem ac cumera, teste Paulo ex Festo pg. 63. Vide CASMILLVS et CVMERA.

CAMILLVS. Vide CASMILLVS.

CAMISIA, ital. *camicia*, genus vestis. Paul. pg. 311: « Supparus vestimentum puellare lineum, quod et subucula, id est camisia, dicitur ». Isid. *Orig.* XIX, 21: « Poderis est tunica sacerdotalis linea, corpori astricta usque ad pedes descendens ..... Haec vulgo camisia vocatur ». Et XIX, 22: « Camisias vocamus, quod in his dormimus in *camis*, idest in stratis nostris ». Hieron. ep. 64 *De vest. sacerd.* n. 11: « Solent militantes habere lineas, quas camisias vocant sic aptas membris, et adstrictas corporibus, ut expediti sint vel ad cursum, vel ad praelia ». Cf. Ferrar. *De re vestiar.* III, 5, et Maffei *Ver. ill.* II 535 (ed. Mediol. 1825).

?ᛘAИᛖA> (camnan), in operculo ossuarii tarquin. n. 2335.

ƎИAꟼᛖA⊃ (campane), *Campanii*, nomen virile genit. sg

pro campanes (vide AIИA1MAƆ campania) in operculo ossuarii perus. n. 1631 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 315 ad n. 382).

CAMPANEVS vel campanius, adiect. ad *campum* pertinens, in libro *De casis litter.* pg. 239 sq. (ed. Goesii) = pg. 331 sq. (ed. Lachm.).

CAMPANIA, et vetustiori orthographia KAMPANIA, gr. Καμπανία, nunc *Terra di Lavoro*, regio Italiae felicissima (1), quam Opici vel Osci et Ausones antiquitus tenuerunt (Strab. V, II, 6), deinde Graeci, tum Etrusci, tandem Samnites. Strabo V, IV, 3: Πρῶτον δὲ περὶ τῆς Καμπανίας ῥητέον. ἔστι δ' ἀπὸ τῆς Σινοέσσης ἐπὶ μὲν τὴν ἑξῆς παραλίαν κόλπος εὐμεγέθης μέχρι Μισηνοῦ, κἀκεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου, καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου, δυεῖν ἀκρωτηρίων, κολπούμενον. ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠιόνων Καμπανία πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάντων· περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαι τε εὔκαρποι καὶ ὄρη τά τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὄσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπικοὺς γὰρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον καὶ Αὐσόνων μετ' ἐκείνους, κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος, τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυρρηνῶν ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον· δώδεκα δε πόλεις ἐγκατοικίσαντας τὴν οἷον κεφαλὴν ὀνομάσαι Καπύην. διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους, καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέστησαν, οὕτω καὶ ταύτης παραχωρῆσαι Σαυνίταις, τούτους δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. τῆς δ' εὐκαρπίας ἐστὶ σημεῖον τὸ σῖτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιστον, λέγω δὲ τὸν πύρινον, ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος, κρείττων ὢν πάσης καὶ ὀρύζης καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς. ἱστορεῖται δ' ἔνια τῶν πεδίων σπείρεσθαι δι' ἔτους δὶς μὲν τῇ ζειᾷ, τὸ δὲ τρίτον ἐλύμῳ, τινὰ δὲ καὶ λαχανεύεσθαι τῷ τετάρτῳ σπόρῳ. καὶ μὴν τὸν οἶνον τὸν κράτιστον ἐντεῦθεν ἔχουσι Ῥωμαῖοι τὸν Φάλερνον καὶ τὸν Στατανὸν καὶ Καληνόν· ἤδη δὲ καὶ ὁ Σουρεντῖνος ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις, νεωστὶ πειρασθεὶς ὅτι παλαίωσιν δέχεται. ὡς δ' αὔτος εὐελαίος ἐστὶ καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέναφρον, ὅμορον τοῖς πεδίοις ὄν. Nomen habuit a *campis*. Diod. Sic. XII, XXXI, 1: Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν τὸ ἔθνος τῶν Καμπανῶν συνέστη, καὶ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τοῦ πλησίον κειμένου πεδίου. Vet. schol. ad Horat. *Sat.* II, VIII, 56: « Campania in campis sita est; unde etiam nomen accepit ». Eustath. in Dionys. Perieg. vs. 357 (Καμπανῶν λιπαρὸν πέδον): Ὅτε οἱ Καμπανοί, ὧν τὸ πέδον λιπαρὸν διὰ τὴν εὐκαρπίαν λέγει, ἀπὸ τῶν ὑποκαθημένων ἐκεῖ καμπων ὠνομάσθησαν, ἢ ἀπὸ Κάμπου πόλεως. Steph. Byz.: Κάμπος, κτίσμα Καμπάνου, αφ' οὗ ἐκτίσθησαν. τὸ θηλυκόν, Καμπανὶς καὶ Καμπανή. Alii tradunt nomen habuisse a Capye troiano, qui Capuam condidit. Virg. *Aen.* X, 143 sqq.:

> « Adfuit et Mnestheus, quem pulsi pristina Turni
> Aggere moerorum sublimem gloria tollit,
> Et Capys: hinc nomen Campanae ducitur urbi ».

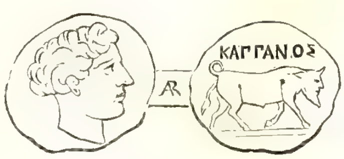
Campania fuit etiam priscum Epiri nomen. Serv. ad Virg. *Aen.* III, 334 (« Chaonios cognomine Campos »): « Epirum campus non habere omnibus notum est; sed constat, ibi olim regem nomine Campum fuisse, eiusque posteros Campylidas dictos, et Epirum Campaniam vocatum, sicut Alexarchus, historicus graecus, et Aristonicus, referunt. Varro filiam *Campi* Campaniam dictam, unde provinciae nomen; post vero, sicut dictum est, Chaoniam ab Heleno appellatam, qui fratrem suum Chaonem, vel, ut alii dicunt, comitem, dum venaretur, occiderat ». Cf. inscr. apud Orell. n. 105, 1003, 1181, 1194, 2284 sq., 3162, 3164, 3170, 3275, 3763, 3766, 3835, Henzen n. 5156, 5159, 5593, 6481, 6507, 6904, 6910, 6993, et Mommsen n. 1946 = Orell. 3316 (KAMPANIA). — Incolae dicti sunt Campani (Orell. n. 3398, 3536; Henzen n. 6026), gr. Καμπανοί, et praesertim Capuae cives, Campanis subiecti (Strab. V, IV, 4), qui etiam Neapolim Cumaeorum incoluere (Strab. V, IV, 7); sed a Romanis castigati, ager eorum divisus est. Strab. VI, I, 13: Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνισαν αὐτούς, ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρούχησαν τὴν γῆν. νυνὶ μέντοι μετ' εὐπραγίας διάγουσι τοῖς ἐποίκοις ὁμονοήσαντες καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττουσι τὸ ἀρχαῖον καὶ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως καὶ κατ' εὐανδρίαν. Inscr. apud Mommsen n. 3599 sq.: RESPVBLICA CAMPANORVM. Alia apud Henzen n. 5161: CAM-

(1) **Dionys. Halic. I, 37:** Ποίας μὲν γὰρ λείπεται σιτοφόρου, μὴ ποταμοῖς, ἀλλὰ τοῖς οὐρανίοις ὕδασιν ἀρδόμενα τὰ καλούμενα Καμπανῶν πεδία; ἐν οἷς ἐγὼ καὶ τρικάρπους ἐθεασάμην ἀρούρας, θερινὸν ἐπὶ χειμερινῷ, καὶ μετοπωρινὸν ἐπὶ θερινῷ σπόρον ἐκτρεφούσας; ποίας δ' ἐλαιοφόρου τὰ Μεσαπίων, καὶ Δαυνίων, καὶ Σαβίνων, καὶ πολλῶν ἄλλων γεώργια, ποίας δ' οἰνοφύτου, Τυρρηνία καὶ Ἀλβανή, καὶ Φαλερίνων χωρία θαυμαστῶς ὡς φιλάμπελα, καὶ δι' ἐλαχίστου πόνου πλείστους ἅμα καὶ κρατίστους καρποὺς ἐξενεγκεῖν εὔπορα; χωρὶς δὲ τῆς ἐνεργοῦ, πολλὴν μὲν ἄν τις εὕροι τὴν εἰς ποίμνας ἀνειμένην αὐτῇ πολλὴν δὲ τὴν αἰγονόμον· ἔτι δὲ πλείω καὶ θαυμασιωτέραν τὴν ἱπποφορβόν τε καὶ βουκολίδα· ἡ γὰρ ἕλειος καὶ λειμωνία βοτάνη δαψιλὴς οὖσα, τῶν τε ὀργάδων ἡ δροσερὰ καὶ κατάρρυτος, ἄπειρος ἢ θερους νέμεται, παρέχει διὰ παντὸς εὐθηνούσας τὰς ἀγέλας. πάντων δ' εἰσὶν οἱ δρυμοὶ θαυμασιώτατοι, περί τε τὰ κρημνώδη χωρία καὶ τὰς νάπας, καὶ τοὺς ἀγεωργήτους λόφους, ἐξ ὧν πολλῆς μὲν εὐποροῦσι καὶ καλῆς ναυπηγησίμου, πολλῆς δὲ τῆς εἰς τὰς ἄλλας ἐργασίας εὐθέτου. καὶ τούτων οὐθὲν οὔτε δυσπόριστόν ἐστιν, οὔτε πρόσω τῆς ἀνθρωπίνης χρείας κείμενον, ἀλλ' εὐκατέργαστα καὶ ῥᾴδια παρεῖναι πάντα, διὰ πλῆθος τῶν ποταμῶν, οἳ διαρρέουσιν ἅπασαν τὴν ἀκτήν, καὶ ποιοῦσι τάς τε κομιδὰς καὶ τὰς ἀμείψεις τῶν ἐκ γῆς φυομένων λυσιτελεῖς. ἔχει δὲ ἡ γῆ καὶ νάματα θερμῶν ὑδάτων ἐν πολλοῖς εὑρημένα χωρίοις, λουτρὰ παρασχεῖν ἥδιστα, καὶ νόσους ἰάσασθαι χρονίους ἄριστα· καὶ μέταλλα παντοδαπά, καὶ θηρίων ἄγρας ἀφθόνους, καὶ θαλάττης φύσιν πολύγονον· ἄλλα τε μυρία, τὰ μὲν εὔχρηστα, τὰ δὲ θαυμάσια· ἁπάντων δὲ κάλλιστον, ἀέρα κεκραμένον ταῖς ὥραις συμμέτρως, οἷον ἥκιστα πημαίνειν κρυμῶν ὑπερβολαῖς καὶ θάλπεσιν ἐξαισίοις καρπῶν τε γένεσιν ἢ ζώων φύσιν. Cf. *Graecor. histor. fragm.* III, XXXVII (ed. Paris. 1848), Plin. III, 6; Plutarch. in *Crass.* XXII, 4.

PANI · VICTORIA · VNA | CVM · NVCERINIS PERISTIS. Cf. Diod. Sic. XII 76, XIII 44, XIV 9, 15, 58, 61, XVI 82, XIX 76. Nummi n. 2743 habent OИAΠMAꓘ (KAMΠANO), OИAΠMAH (hampano), KAΠΠANO et AΠΠANO = *Campanorum*, gr. orthogr. KAMΠANΩN (cf. *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 66 sq.,

II 189, III 151; Avellin. *Opusc.* II 26; Friedlander *Osk. münzen* s. 33 sq.; Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 36 sqq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 167). In alio nummo legitur KAΠΠANOΣ. Cic. *Agr.* I, 7: « Si

luxuries, Annibalem ipsum Capua corrupit; si superbia, nata inibi esse, ex Campanorum fastidio videtur ». De Campanorum luxuria cf. Strab. V, IV, 13, et Diod. Sic. XXVI 11. Cf. inscr. apud Henzen n. 6974: M · EPIDIVM | SABINVM · AED | CAMPANIENSES · ROG. — Campanus, et antiquiori orthographia Campans vel Campas, adiectivum est ad Campaniam pertinens, unde gentilitium etruscum ƎИAꟼMAƆ campane = *Campanius* et AIИAꟼMAƆ campania = *Campania*. Cf. Campana urbs h. e. *Capua* (Virg. *Aen.* X, 145); Campanus ager (Cic. *Epist. fam.* XI, 20 - n. 837, Plin. III, IX 17, XIV, III 1, XXXV, L 1, Horat. *Sat.* II, VIII 56), gr. Καμπανία χώρα (Plutarch. in *Cic.* XXVI, 3); Campanum aes (Plin. XXXIV, XX, 2); Campana colonia (Cic. *Agr.* II, 32); Campana vina, unde falernum, caecubum, massicum, setinum caet. (Plin. XXIII, XXIV, 1; Martial. I 19, XIII 118); Campanus sinus (Plin. II, LXXXIX, 3); Campana supellex h. e. *vasa fictilia* (Horat. *Sat.* I, VI, 118); rosae Campanae (Plin. XXI, X, 2 et 5; Martial. IX, 61); Campana via (Orell. n. 961, 970; Henzen n. 6660), et via poplica Campana (Orell. n. 3315); Campanus pons (Horat. *Sat.* I, V, 45; Plin. XIV VIII, 3); Campanus morbus (Horat. *Sat.* I, V, 62); Campanum supercilium h. e. *superbia* (Cic. *Agr.* II, 34); Campanae matres (Liv. XXVI, 13); Campana trulla (Horat. *Sat.* II, III, 144). Campanus et Campana sunt cognom. rom. in titulis apud Gruterum; unde gentilitium Campanius (cf. Mommsen n. 480, 3596, 3644, 3683, 3793, 3819).

AIИAꟼMAƆ (campania), *Campania*, familia etrusca, ab adiect. campanus (vide ƎИAꟼMAƆ campane et CAMPANIA). Ossuarium perusinum num. 1632: AIИAꟼMAƆ : Oꓶ (lth campania) = *Lartia Campania* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244 ad n. 160).

OИAΠMAꓘ (KAMΠANO) = KAMΠANΩN h. e. *Campanorum*, in nummis argenteis n. 2743 *a* et *b*, ad Campaniam spectantibus. Vide CAMPANIA.

KAMΠANΩN, *Campanorum*, in nummis aeneis n. 2743 *g*. Vide CAMPANIA.

CAMPANS. Vide CAMPAS, quod sequitur.

CAMPAS genus, idem quod campanus genus. Plaut. *Trin.* II, IV, 144 sq.: « sed Campas genus Multo Syrorum iam antidit patientia ». Nonius VIII, 23 = pg. 483 legit campans.

CAMPESTRES dii, apud veteres, ita appellati, qui campo Martio, seu militiae praeerant; nam inscriptiones hisce diis dicatae a militibus positae sunt (Forcell. *Lexic.* s. v. *campester*). Inscr. apud Orell. n. 1355: MARTI | MINERVAE | CAMPESTRI|BVS HEROI | EPONAE · VICTORIAE | M · COCCEI | FIRMVS | Ɔ LEG · II · AVG. Alia apud Fabr. cap. X n. 111 pg. 690 (Orell. n. 2101): SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS SACRVM | L · AVRELIVS QVINTVS 7 · LEG · VII · GEMINAE | VOTVM SOLVIT etc. Alia apud Murat. 107, 3 (Orell. n. 2102): CAMPESTRIB | EX VOTO | C · SANCTINIVS | GAL · FIL · QV · PR | AETERNINVS · P · C. Alia apud Henzen n. 5942: CAMPES|TRIBVS · ET | BRITANNI | Q (?) · P · SENTIVS | IVSTVS · PRAEF | COH · IIII · CAE · V · S · L L · M. Adde inscr. apud Grut. 87, 6 (Orell. n. 1794). — Campestra vel Campestria est nomen mulieris in titulo apud Murat. 1253, 9 = 1603, 10.

CAMPESTRINVS, adiect. ad *campestrem* pertinens. Est

cognomen rom. in titulo apud Grut. 541, 10 (L · FL · CAMPESTRINVS · VET).

CAMPICELLVS, *parvus ager* (agellus), ital. *campicello*, diminut. a *campus*. Innocent. *De casis litter.* (apud Goes. *Auct. rei agr.* pg. 222): « sub se autem campicellum habens ».

ΚΑΜΠΟΣ, ἱππόδρομος (ippodromus), apud Siculos, teste Hesych. *Lexic.* II, 133.

CAMTER, καμπτήρ, *flexus, curvatura*, subst. m. Pacuv. vs. 48 sq. (ed. Ribbeck pg. 68) apud Non. I 328 = pg. 65: « extremum intra camterem ipsum praegradat Parthenopaeum ». Alii legunt *campterem*, alii *cancerem* (carcerem).

CAMVNI, Καμοῦνοι (Strab. IV, vi, 8), populi Italiae superioris (Plin. III, xxiv, 1), ad Ollium fluvium, ubi nunc *Valcamonica*. Dio LIV, 20: Καὶ γὰρ Καμμούνιοι καὶ Οὐέννιοι, Ἀλπικὰ γένη, ὅπλα τε ἀντήραντο, καὶ νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Πουπλίου Σιλίου ἐχειρώθησαν.

ᛍΑИΙᑫVMAƆ (camurinal), *Camuriniâ*, nomen mulieris (vide MIᑫVMAƆ camuriś = *Camurii* et CAMVRVS), comparandum cum ΙΕИΙᑫAMAƆ camarinei = *Camarinia*, in olla etr. n. 148 (cf. Lanzi II 399 = 328 ad n. 205, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 76). — Camurenus est nomen virile, in titulis apud Muratorium (1145, 9; 1651, 1), Gorium (*Inscr. ant.* II, 31, 443) cet., et Camurena apud Gruterum 308, 3 (CAMVRENAE · C · F · CELERINAE) et 1140, 12 (CAMVRENA DAPHNIS).

MIᑫVMAƆ (camuriś), *Camurii*, genit. sg., gentilitium etruscum, unde ᛍAИΙᑫVMAƆ camurinal = *Camuriniâ* (cf. ΙΕИΙᑫAMAƆ camarinei, ƧAMAƆ camas, CAMARS etc.). Operculum ossuarii perusini n. 1085: AIVᛁ · MIᑫVMAƆ · ᛍᛍ · ΙᛏƧA8 (fasti lch camuriś puia) = *Fausta ..... Camurii vidua*. Cf. CAMVRVS, quod sequitur; L. Camurtius Punicus apud Fabr. cap. ix n. 101 pg. 612, et M. Camurtus vel Camurtius apud Cic. *pro Cael.* cap. 30.

CAMVRVS, adiect., de quo Macr. *Saturn.* VI, 4: « *camuris* peregrinum verbum est, id est, *in se redeuntibus* ». Virg. *Georg.* III, 55: « et camuris hirtae sub cornibus aures »; ubi Servius: « Id est *curvis:* unde et *camerae* appellantur. ... Camuri enim bovum sunt, qui conversa introrsum cornua habent: quibus contrarii *patuli*, qui cornua diversa habent, quorumque cornua terram spectant: his contrarii *licini*, qui cornua sursum habent ». — Camurius, gr. orthographia Καμούριος Plutarch. in *Galba* XXVII, 1), est gentilitium rom. in marmoribus frequens. Cf. Καμούριος τις ἐκ τοῦ πεντεκαιδεκάτου τάγματος, apud Plutarch. in *Galba* XXVII, 1. Τίτος Καμόριος Τέρτιος, Τίτου υἱός, πόλεως Φιδεντίας, apud Phleg. Trall. fragm. n. 39 (*Histor. gr. fragm.* III, 609), et etr. MIᑫVMAƆ camuriś.

-ИAK (CAN-), *can-ere*, radix umbrica = etr. -ИAƆ can-, sanscr. caṇ, c'aṇ, cuṇ, cvaṇ (sonare), in verbis VΥƎИAK (kan-etu) = *canito*, PROCANVRENT = *pro-cinuerint*, ΙИAƆΙᑫA (ar-kani) = *ad-cinium* (accinium). Cf. CASNAR et CASCVS.

-ИAƆ (can-), *can-ere*, radix etrusca (= umbr. -ИAK can-), in voc. ΙИΙᛏИAƆ can-tini.

-ИNK (kan-), radix samnitica, in voc. ƧƎΙᛏVИNK kanuties = *Canutii*, comparanda cum sanscr. can (splendere), et cum rom. *canus, caneo, candeo* cet.

AИAƆ (cana), quod legitur in monumentis artis etruscae (n. 264 AИAƆIM, n. 349 AИAƆ : IM, n. 2435 AИAƆIM mi cana; cf. n. 276, AИƆ cna et MAᛘMAKIИᛁ plikaśnaś), χανά pro ἄγαλμα sive *donum* usurpatum, exponit Lanzius II 476 sg. = 404 sg., 781 = 690, allata Hesychii glossa (*Lexic.* II, 1541) χανά· κόσμησις. Cf. Vittori *Mem. di Polimarzo* pg. 66. — Hoc vocabulum ad hebr. חנך chanach = *dedicatio*, quasi *donum datum* vel *donatum* trahit Passerius *Lett. Roncagl.* n. II pg. 381 et n. XI pg. 353 (cf. n. XI pg. 339 et *Paralip.* pg. 77).

CANABA vel cannaba, ital. *cánova*, cella vinaria, in titulis apud Orell. n. 39 et n. 4077. Vide voc. sq.

CANABENSIS, adiect. ad *canabam* pertinens. Inscr. apud Grut. 73, 4 (Orell. n. 3798): FORTVNAE | AVG · SACR · ET GENIO CANABENSIVM etc.

CANABETVM, *cannabetum* (ital. *canneto*), h. e. locus cannate consitus (cf. *cannabis* et *cannabaria* vel *canabaria* in Forcell. *Lexico*). In fragm. lapid. patav. apud Furlanettum n. 551 pg. 414 (= Grut. 896, 14): [VSQVE AD] CANABETVM.

CANALICOLAE forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent. Ita Paulus pg. 45.

CANAX, *qui multum canit*, adiect. a *cano*. Est cognom. rom. (C · VARINI · CANACIS) apud Visconti *Monum. Gabini* pg. 11 (ed. Mediol. 1835).

CANATIM, *more canum* (gr. κυνηδὸν), adverb. Nigid. apud Non. I, 190 = pg. 40: « Sunt etiam adsimilanter dicta haec, canatim, suatim, bovatim, quae ab animalibus sumuntur ».

CANENS, filia Iani et Veniliae, uxor Pici, peritissima in arte canendi. Ovid. *Metam.* XIV, 335 sqq.:

> « Haec, ubi nubilibus primum mutarint annis,
> Praeposito cunctis Laurenti tradita Pico est:
> Rara quidem face, sed rarior arte canendi;
> Unde Canens dicta est; silvas, et saxa movere,
> Et mulcere feras, et flumina longa morari
> Ore suo, volucresque vagas retinere solebat ».

Idem op. cit. vs. 380 sq.:

> « Nec Venere externa socialia foedera caedam,
> Dum mihi Ianigena servabunt fata Canentem ».

Et vs. 433 sq.: « quem rite canentem Nomine de Nymphae veteres dixere Camenae ».

CANENTAS capitis ornamenta. Ita Paulus pg. 40. Cf. Voss. *Etymol.*, qui a gr. κανοῦν (canistrum) hanc vocem derivari posse suspicatus est.

CANERIT, *cecinerit*, ex Auguralibus libris affert Festus *Qu.* XIII, 7 pg. 270 s. v. *rumentum*.

VYƎИAK (kanetu), *canito*, imperat. 3 pers. sg. e rad. -ИAK (CAN-), apud Umbros in tab. eugub. IV 29 (Grotefend *Rud. l. u.* V, 15; Aufr. et Kirch. I 142, II 376; Huschke *Die iguv. taf.* s. 415). Vide IИAƆIqA (arcani).

AИ‡ИAƆ (canzna), *Caesius* (?), gentilitium etruscum (= AИ‡IAƆ caizna?), unde AƧAИ‡ИAƆ (canznasa) = AƧAИ‡IAƆ caiznasa h. e. *Caesii uxor.* In titulo bilingui n. 252: AИ‡ИAƆ · OqA (arth canzna) = C · CAESIVS. In ossuariis etruscis: AИ‡ИAƆ · OA (ath canzna, n. 887) = *Attius Caesius;* et AИ‡ИAƆ : ⅃Ǝ (vl canzna, n. 626 sq.) = *Velius Caesius.*

AƧAИ‡ИAƆ (canznasa), *Caesii uxor*, cognomen mulieris (= AƧAИ‡IAƆ caiznasa?), a coniugio derivatum (vide AИ‡ИAƆ canzna = *Caesius*). Ossuarium clus. n. 597: AƧAИ‡ИAƆ · IƎИ⅃VA · AИAO (thana aulnei canznasa) = *Tannia Aulinnia Caesii uxor.* Aliud ossuarium clus. n. 144: AƧAИ‡ИAƆ : IƎИIAƆ : AO (tha cainei canznasa) = *Tannia Cainnia Caesii* uxor.

ƎƆOИAƆ (canthce), quod invenitur in hypogei tarquin. inscr. n. 2339, κάτθηκε (καταθηκε, *deposuit*), ut κάτθανε pro κατέθανε, exponit Lanzius II 466 = 395. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 324.

AƧVOИAƆ (canthusa), *Cantusia* (?), nomen mulieris in lapide sepulcr. etr. n. 887 bis. Cf. C · CANTHIVS · PONTINVS in canali plumbeo apud Grut. 183, 9.

CANIDIA, unguentaria neapolitana, cuius saepe meminit Horatius (*Epod.* III 8, V 15, XII 1, XVII 1-81; *Sat.* I, VIII 24 et 48, II, I 48, VIII 95). Cf. Canidia Albina (Grut. 724, 7), Canidia Marcellina (Murat. 1247, 3), L. Canidius Evelpistus et L. Canidius Priscus (Doni XVII, 12); unde Canidianus (Grut. 724, 7).

CANICAE, furfures de farre a cibo canum vocatae (Paul. pg. 46). Non. II, 150 = pg. 88: « Canicas veteres furfures esse voluerunt. Lucil. lib. xxvij: *Quanti vellet, quam canicas apud te et magonis manu* ».

AIИƎIИIИAƆ (caninienia), *Caninienia* (?), nomen mulieris in ossuarii perus. operculo n. 1633 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 309 ad n. 361, Fabretti in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 40). Cf. gentilitium Caninius in thes. epigraphicis, quod e Canius, unde etiam Caneia, Canenius, Canenus, Canianus cet.

CANIPA, idem ac canistrum, subst. f. In tab. XXXII col. 3 lin. 12 sq. fratrum Arvalium: DEIN[DE LAMPADIBVS INCENSIS] | CANIPAS CONTIGERVNT QVAS PER CALATORES DOMOS SVAS M[ISERVNT]. Cf. Marini *Arval.* pg. 396 sg.

CANISTELLVM, *parvum canistrum* (ital. *canestrello*). Paul. pg. 45: « Cana dicunt Graeci, nos *canistra* et per diminutionem canistella ». Usurpatur a Symmacho *Ep.* II, 81. Canistellus masc. gen. legitur in *Not. Tiron.* pg. 176.

CANITVDO, *canities*, subst. f. Plautus apud Paul. pg. 62: « Stultus est adversum aetatem et capitis canitudinem ». Varro apud Non. II, 106 = pg. 82: « Sed neque vetulus cantherius, quam novellus, melior, nec canitudini comes virtus ».

⅃ИAƆ (canl), fortasse idem ac ИA⅃Ɔ (clan) = *gnatus*, in marmore perusino n. 1933 lin. 2-3. Silet Vermigl. *Inscr. per.* pg. 134. Cf. voc. sq.

? M⅃ИAƆ (canlś), —*ii*, nomen virile genit. sg. in olla etr. n. 388.

CANNA amnis est ipse Aufidus fluvius, qui prope Cannas fluebat. Marcius vatis apud Liv. XXV, 12: « Amnem Troiugena Cannam Romane fuge: ne te alienigenae cogant in campo Diomedis conserere manus ».

CANNABA. Vide CANABA.

CANNABINVS, καννάβινος, adiect., qui est ex cannabe. Varro *De r. r.* III, VIII, 2: « Sed pro columbariis in pariete mutulos, aut palos in ordinem, supra quos tegeticulae cannabinae sint impositae ». Cf. cannabina retis (Varro op. cit. III, V, 11), et cannabini funes (Colum. VI, II, 3).

CANNAE, Κάνναι (Strab. VI, III, 11; Appian. *De bello civ.* I, 52; Plutarch. in *Marc.* IX, 1, in *Fab. Max.* XV, 1), vel Κάννα (Polyb. III, CVII, 1; IV, I, 1; V, CV, 10, CXI, 8) et Κάννη (Polyb. III, CVII, 2), nunc *Canna*, olim urbs, postea vicus Apuliae prope Aufidum fluvium (vide CANNA), ubi Annibal ingenti caede Romanos fudit (Liv. XXII, 43 sqq.; Plin. VII, XXIX 5, XV, XX 2, XXXVI, XV 4; Polyb. III 115 sqq., IV 1, V 111, VI 58, XV 7; Sil. Ital. I 50, XV 814; Front. *Strat.* II, II 7, III 7, V 27, IV, V 5 et 7). Sil. Ital. VIII, 622 sq.:

> « Ut ventum ad Cannas, urbis vestigia priscae,
> Defigunt divo signa infelicia vallo ».

Florus II, 6: « Quartum, id est, paene ultimum vulnus imperii Cannae, ignobilis Apuliae vicus, sed magnitudine cladis magnus emersit; et quadraginta militum caede parta nobilitas. Ibi in exitum infelicis exercitus, dux, terra, coelum, dies tota rerum natura consensit ». Polyb. III, CVII, 2: Κρίνων δὲ συμφέρειν τὸ κατὰ πάντα τρόπον ἀναγκάσαι μάχεσθαι τοὺς πολεμίους, καταλαμβάνει τὴν τῆς Κάννης προσαγορευομένος πόλεως ἄκραν. — Incolae appellantur Cannenses (Front. *Strat.* III, XVI 1). Plin. III, XVI, 6: « et nobiles clade romana Cannenses ». Cf. Cannensis exercitus (Liv. XXIX, 24), Cannensis pugna (Cic. pro *Roscio Am.* cap. 32, et in *Verr.* II, V 11; Plin. VII, LIV, 1; Front. *Strat.* IV, I 44), Cannensis clades (Liv. XXII, 50; Front. *Strat.* IV, VII 39; cf. Dionys. Halic. II, 17), Cannenses animae (Stat. *Silv.* I, IV, 87), Cannensis calamitas (Cic. *Brut.* cap. 3). Cf. Paul. ex Festo pg. 58 s. v. *camensem*, ubi alii legunt *cannensem*.

CANTA, *cantata*, adiect. per syncopen (cf. CANTE = *ca*

nite). Paul. pg. 46: « Canta pro *cantata* ponebant ». Alii legunt *cante*.

CANTE, *canite*, imperat. 2 pers. pl. a cano, apud veteres (cf. CANTA = *cantata*, et umbr. ꓘANETV kanetu = *canito*). Varro *De l. l.* VII, 27 pg. 130: « Ab eadem voce *canite*, pro quo in Saliari versu scriptum est cante, hoc versu: Divum empta *cante*, divum deo supplicante ». Cf. Corssen *Orig. poësis rom.* pg. 55, et Th. Bergk *De carm. saliar. reliq.* pg. x sq.

CANTERIVS, mons in Sabinis (cf. cantherius, gr. κανθήριος). Varro *De r. r.* II, I, 8: « in Sabinis canterium montem ». Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 393.

ꟼИI+ИAƆ (cantini), *Cantinia*, nomen mulieris, e rad. -ИAƆ (can-) = *can-ere*, in operculo ossuarii perus. n. 1634. Gentilitium Cantinius exstat in lapidibus rom., apud Gruterum (829, 8), Murat. (1406, 5; 1612, 14) et Mommsen (n. 12, n. 6765), quod e Cantius.

CANTVRNVS, nomen loci, secundum Paul. ex Festo pg. 59.

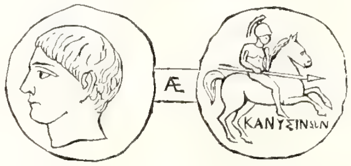
KANV = *Canusionorum* (CANYΣINΩN), in nummo n. 2926*b* ad Canusium pertinente. Vide CANVSIVM.

CANVA, gr. κανοῦν (canistrum), subst. fem. apud veteres. Paul. pg. 65: « Canifera mulier appellatur, quae fert canuam id est *qualum*, quod est cistae genus ».

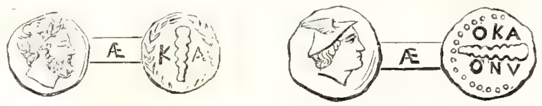
CANVI, *cecini*, apud veteres. Servius ad Virg. *Georg.* II, 385: « Sic etiam ab eo, quod est *cano*, non *cecini*, sed canui dicebant; unde Salustius lib. primo Hist. *Cornua occanuerunt* ».

CANVRENT, *canerint* (cecinerint), Umbrorum linguà (Aufr. et Kirch. I, 18). Vide PROCANVRENT = *procinuerint*.

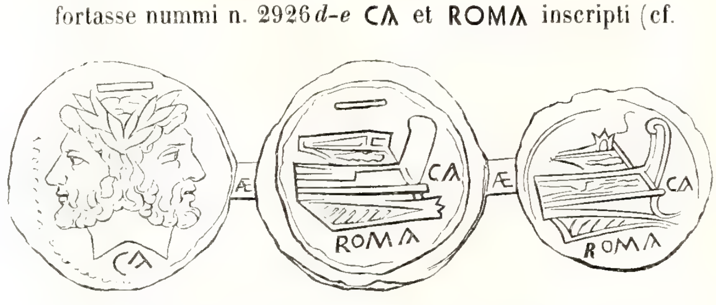
CANVSIVM, Κανύσιον (Strab. VI, III, 7; Ptol. codd. III 1 Κανούσιον, Κανύσιον, Κανώσιον; Polyb. II, CVII, 3; Appian. *De bello Ann.* cap. 24 et 26, *De bell. civ.* I 52, 84, V 57; Plutarch. in *Marc.* IX 1, XXV 3; Philostr. *De vit. sophist.* II, 5), recentiori orthographia Κανούσιον (Procop. *De bello goth.* II, 18), nunc *Canosa*, oppidum Apuliae Dauniae, apud Aufidum fluvium (Plin. III, XVI, 3; Mela II, IV, 7; Cic. *ad Att.* VIII, 11 = n. 334; Serv. in Virg. *Aen.* XI, 405), a Diomede olim conditum (Plin. III, XVI, 5; Horat. *Sat.* I, v, 91 sq.). Strabo VI, III, 9: Οὐ πολύ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης ὑπέρκεινται δύο πόλεις ἔν γε τῷ πεδίῳ, μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γέγονυῖαι πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων δῆλον, τό τε Κανύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππα, αλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσίν . . . . ; Λέγονται δ' ἀμφότεροι Διομήδους κτίσματα, καὶ τὸ πεδίον καὶ ἄλλα πολλὰ δείκνυται τῆς Διομήδους ἐν τούτοις τοῖς τόπος δυναστείας σημεῖα. Servius ad Virg. *Aen.* XI, 246: « Sane Diomedes multas condidisse per Apuliam dicitur civitates; ut Venusiam, quam in satisfactionem Veneris, quod eius ira sedes patrias invenire non poterat, concidit, quae Aphrodisia dicta est: Item Canusium Cynegeticon, quod in eo loco venari solitus erat; nam et Garganum a Phrygiae monte Gargara vocavit: et Beneventum et Venafrum ab eo condita esse dicuntur ». Cf. Antonini *Itiner.* pg. 116 (Canusio) et *Itiner. Hierosol.* pg. 610 (civitas Canusio). Fuit municipium, inde colonia Romanorum, Aurelia augusta pia appellata (cf. MVNICIPI · CANVSINI apud Mommsen n. 649; REIP · CANVSINOR · apud eundem n. 1486; et COL · CANVS · apud eund. n. 646). Inscr. in tubis plumbeis (Mommsen n. 651): REIPVBLICAE · MVNICIPVM · CANVSINO ..... | SVB · CVRA · L · BOGI · MARVLLI. Alia inscr. apud Mommsen n. 652: [..A]ELIO · AVG · LIB · | [AVR]ELIO · APOLAVSTO | [PA]NTOMIMO | [AVG]VSTALIVM · QQ · [AG]ONISTE · TEMPORIS | SVI · PRIMO | [COL]ONIA | [AV]G · PIA · CANVSIVM | D · D. Cf. Caes. *De bello civ.* I 24; Cic. *ad Att.* VIII, 11 = n. 334*d*; Horat. *Sat.* II, III, 168. — Incolae dicti sunt Canusini (Liv. X 20, XXII 52; Varr. *De r. r.* I, VIII, 3), ut in inscr. supra cit.; gr. Κανύσιοι (Diod. Sic. XIX, X, 2; Appian. *De bell. civ.* I, 42), vel Καννσινοι, ut in nummis n. 2926*c* (KANYΣINΩ[N] = *Canusinorum*;

cf. Avellinium in Carelli pg. 37 col. 1), vel Καννσῖται (Strab. VI, III, 9: τὸ ἐμπόριον τῶν Καννσιτῶν), quibus tribuuntur etiam nummi n. 2926*a-b* cum scriptione KA (Avellinius *Opusc.* II, 129) vel KANV

(Minervinius in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 123), et fortasse nummi n. 2926*d-e* CΛ et ROMΛ inscripti (cf.

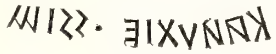
Riccio *Repertorio* etc. pg. 41 sg.). Steph. Byz.: Κανύσιον, μεγίστη πόλις τῶν Ἰταλιωτίδων πόλεων. Στράβων ἕκτη. τὸ ἐθνικὸν Κανύσιοι, ἡ Κανύσιτης, ὡς Στράβων. Canusini dicti sunt bilingues (1); h. e. utraque lingua utentes, graeca et latina, sive potius graeca et osca

(1) Horat. *Sat.* I, x, 30: « Canusini more bilinguis ».

(cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 219); nam primi Canusii incolae Graeci fuerant. Cf. Canusinus ager (Varro *De r. r.* I, VIII, 3; Frontin. *De colon.* pgg. 210, 260 sq. ed. Lachmann), lana canusina (Plin. VIII, LXXIII 1 sq., et XXXV, XXVI 2), Canusina (ἐκ Κανύσας) simillima mulso (Martial. *Epigr.* XIV, 127), Canusinae fuscae (Martial. ibid.), Canusinae rufae (Martial. XIV, 128), Birri Canusini (Flav. Vopisc. *Carin. imp.*). — Adiect. Canusinatus h. e. canusina veste indutus (cf. κανύσινος apud Athaen. III, 18), reperitur apud Martial. IX, XXIII, 9 (« Canusinatus Syrus ») et apud Suet. in *Ner.* cap. 30 (« canusinatis mulionibus »). — Canusius est nomen virile apud Grut. 935, 9 (Q · CANVSIVS PRAENESTINVS), unde cognomen Canusinus apud eundem 1089, 6 (VALERIVS CANVSINVS).

ƎI+VNИK (kanutie). Vide voc. sq.

ƧƎI+VNИK (kanuties), *Canutii*, gentilitium samniticum genit. sg., e rad. -ИИK kan-, rom. *caneo*. In vase campano n. 2781:

Lege: kanuties sim = *Canutii sum* (Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 16, Garruccius in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 87). Alii legunt kanutiessim = *Canutiorum* (Lanzius II 610 = 524 ad n. 9; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 221). Cf. CANVTVS et CANVSIVM.

MIƧƧƎI+VNAK (kanutiessim). Lege MIƧ ƧƎI+VNИK (kanuties sim).

CANVTVS, *canus*, ital. *canuto*, adiectiv. (vide osc. ƧƎI+VNИK kanuties). Gloss. apud Labb.: « πολιός, canus, canutus ». — Κανουτιος nomen fuit histrionis cuiusdam, de quo Plutarch. in *Brut.* XXI, 2.

KAΠANO (?). Vide KAΠNO.

CAPAX, cognomen virile, apud Larinates (Cic. *pro Cluent.* cap. 60). Vide VIBIVS.

ƎИIΛA1AƆ (capatine), —*nii*, gentilitium etr. genit. sg., ut mihi videtur, pro capatineś (cafatineś?). Tegula etr. n. 885: ƎИIΛA1AƆ | IᗡƎƆVO | AIOꟼAᒧ (larthia thuceri capatine) = *Lartia Thoceria —nii* uxor. *Cafatiae*, nomen mulieris genit. sg., exponit Lanzius II 414 = 343 ad n. 277. Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. VI pg. 436.

Ǝ1AƆ (cape), quod legitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 14, comparari potest cum umbr. I1AƆI capi vel CAPIF = *capides* (Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 35). Alii legunt hinthac ape (Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 40 et Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 36 sg.), vel hinthacap (Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* XXXIV, 55 sg.).

§ 2. Fortasse *Caepius* vel *Cepius*, nomen virile, in fragm. lapidis etr. n. 1995 (Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 5). Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* VII = 1834 pg. 54.

§ 3. Occurrit etiam haec vox Ǝ1AK kape in amphora n. 2583 et in alio vase volcente n. 2197.

CAPEDVLVM. Vide CAPIDVLVM.

CAPELLA, diminutivum a *capra*. Est cognomen virile rom. Cf. C · NAEVIVS CAPELLA III · VIR A · A · A · F · F · in nummo aeneo gentis Naeviae apud Cohen *Méd. cons.* pl. LX n. 4.

CAPELLVS, diminut. a *capro*, ut capella a *capra*, teste Prisc. pg. 112 = 617 P.

AƧƎΘAKVMƎ1AK (kapemukathesa). Lege: Ǝ1AK (kape) et AƧƎΘAKVM (mukathesa).

CAPENA, oppidum Tusciae, Romae proximum cis Tiberim, haud longe a luco Feroniae (Liv. XXVI, 11), fortasse ubi nunc *Civitucula* (Galletti *Gabio* pg. 69, Nibby *Dintorni di Roma* II 382). Servius ad *Aen.* VII, 697 (« lucosque Capenos »): « Hos dicit Cato Veientum condidisse auxilio regis Propertii, qui eos Capenam, cum adolevissent, miserat: unde et porta Capena, quae iuxta Capenos est, nomen accepit ». Inscr. apud Fabr. cap. III n. 533 pg. 211 (Orell. n. 3688): T · FLAVIO · T · F · QVIR · FLAVIANO | AEDILI · QVESTORI · DESIGNATO | MVNICIPIO · CAPENAE · FOEDERATO | T · FLAVIVS AVG · LIB · MYTVS ET | FLAVIA · DIOGIS · PARENTES · FILIO · PIISSIMO | FECERVNT · ET · SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE | VTRIVSQVE · SEXVS · POSTERISQVAE · EORVM | CVM · BALINEO · ET · AEDIFICIS · QVAE · SVNT · IVNCTA | EX · VTRAQVE · PARTE · SECVS · VIAM · CVM · AQVAE | DVCTV · EX · FVNDO · CVTVLENIANO · ET · IVGERA | AGRI · CVTVLENIANI · P · M · IIII · ITA · VTI · DEPALATVM · EST | H · M · H · N · S. Liv. V, 10: « nam et bellum multiplex fuit eodem tempore [U. C. an. CCCLIV], ad Veios, et ad Capenam, et ad Falerios, et in Volscis, ut Anxur ab hostibus recuperaretur ». Idem XXII, 1: « Augebant metum prodigia ex pluribus simul locis nunciata: . . . . . Capenae duas interdiu lunas ortas ». — Capenates sunt eius oppidi incolae (Plin. III, VIII, 3), gr. Καπηνάται (Plutarch. in *Cam.* II 8, V 3, XVII 3), Romanis victi et subiecti (Liv. V, 8, 12 sq., 16 sq., 24, XXVI, 11). CAPENATES FOEDERATI vel FEDERATI memorantur in lapid. apud Orell. n. 896, 3687, 3690. Cf. populus capenas (Liv. V, 24), ager capenas (Liv. V 8, 12 sq., XXVII 4; Cic. *Epist. fam.* IX, 17 = n. 455, *Agr.* II 26), vel ager capenas (Frontin. *De col.* pg. 255 ed. Lachm.), bellum capenas (Liv. V, 16, 24). Capenus pro capenas dixit Virg. *Aen.* VII, 697 (« Et Cymini cum monte lacum, lucosque Capenos »), et Capenatis Cato apud Prisc. pg. 129 = 629 P. (« lucus Capenatis »). Steph. Byz.: Καπίννα, Τυῤῥηνικὴ πόλις. Λέγεται καὶ πληθυντικῶς. Τὸ ἐθνικὸν Καπιννάτης, ὡς Αἰγινάτης, καὶ Αἰγινήτης. Τὸ κτητικὸν Καπιννάτιος. Vide

CAPENAS; et cf. gentilitium Capaenius apud Gori *Inscr. ant.* III, 166 (M · CAPAENIVS · ORONCIVS · LATINVS).

§. 2. Capena, Καπύνη πύλη (Dionys. Halic. VIII, 4), porta urbis Romae, quae Capuam ducebat. Frontin. *Aquaed.* cap. 5: « Qui (*Appius Claudius Caecus*) et viam Appiam a porta Capena usque ad urbem Capuam muniendam curavit ». Cf. tamen Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 697 supra cit. - Supra eam transibat ductus aquae Marciae (Frontin. loc. cit.). Hinc. Iuven. *Sat.* III, 11 *madidam Capenam* dixit, quia semper aliquid inde stillabat. Et Martial. *Epigr.* III, 47: « Capena grandi porta, qua pluit gutta ». Cf. Cic. *ad Att.* IV, 1 = n. 87, et Liv. I 26, III 22, VII 23, X 23 (« Semitamque saxo quadrato a Capena porta ad Martis straverunt »), XXIII 32, XXV 40, XXVI 10, XXIX 11, XXXIII 26.

CAPENAS, parvus fluvius Tusciae, apud lucum Feroniae (vide CAPENA). Sil. Ital. XIII, 84 sq.:

« Dives ubi ante omnes colitur Feronia luco,
Et sacer humectat fluvialia rura Capenas ».

ƧƎ1ЯK (kapes), in vase volcente n. 2197. Cf. Ǝ1ЯK kape § 3.

CAPETVS, Κάπετος, Albae rex, Capys filius (Livius I, 3). Dionys. Halic. I 71: Μετὰ δὲ Ἄλβαν Κάπετος ἐξ ἐπὶ τοῖς εἴκοσιν. Appian. *Rom. hist.* I, 2: Κάπυος δὲ Κάπετον γενέσθαι, Καπέτου δὲ Τιβερῖνον. Cf. Ovid. *Metam.* XIV, 613, et Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 430. — Diod. Sic. VII, III *a* 8 (Excerpta ex Eusebio): « Postea Calpetus (*sic*) filius eius (*Capys*) annis tredecim dominatus est ». Cf. CALPVS.

ƧƎИЯƎƎ1ЯƆ (capevanes), *Capevanii* (Capenii?), nomen virile (vide IИЯƎƎ1ЯƆ capevani = *Capevania*), in ossuario perusino n. 1691. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 256 ad n. 196: « Capeniae *o meglio* Capevaniae ».

?[IИЯƎƎ1ЯƆ] (capevani), *Capevania* (Capenia?), nomen mulieris; abl. sg. ⅃ЯIИЯƎƎ1ЯƆ capevanial (vide ƧƎИЯƎƎ1ЯƆ capevanes), in titulo sepulcrali n. 1378.

⅃ЯIИЯƎƎ1ЯƆ (capevanial), *Capevaniâ*, (Capuania?, Capeniâ?; cf. ƎПЯK kapv et IИ1ЯƆ capni), nomen mulieris, ablat. sing. e IИЯƎƎ1ЯƆ capevani = *Capevania*. Operculum ossuarii perusini n. 1374: ИЯ⅃ : ⅃ЯIИЯƎƎ1ЯƆ : MIƧƎƎ : ⅃ƎƎ (vel vesiś capevanial clan) = *Velius Vesius Capevaniâ nata* (« *Capeniae filius* », Vermigl. *Inscr. per.* pg 194 ad n. 51). Lanzius II 371 = 300 ad n. 118: « Capevanial *da patria. La medaglia di Capua* capv *con lett. supplebile e* v *consonante fa sospettare che la città si pronunciasse* Capeva, *onde il suo gentile fosse* capevane *almeno in qualche luogo. Può ancora, tolto il digamma, leggersi* Capeania *dalla città nominata* Capena ».

⅃ЯИ✱1ЯƆ (capznal), *Capeniâ*, nomen mulieris, genit. sg., e IƎИ✱1ЯƆ capznei = *Capenia*. Operculum ossuarii perus. n. 1101: ⅃ЯИ✱1ЯƆ · IИЯИЯ · Я⅃ (la anani capznal) = *Lartia Anania Capeniâ* nata. Aliud operculum ossuarii perus. n. 1252: ⅃ЯИ✱1ЯƆ · Я⅃ · IИVЯ+Ǝ1 · I+ · ƎƎ (ve ti petruni la capznal) = *Velia Titia Petronia Lartis* filia *Capeniâ* nata. Cf. n. 1247, in quo pro ⅃ЯИ✱ЯЯ arznal fortasse legendum apznal = capznal.

MЯИ✱1ЯƆ (capznaś), *Capenii*, gentilitium etr., genit. sg. = MЯИ✱1ЯЯƆ caapznaś et recentiori orthographiâ ƧЯИ1ЯƆ capnas (vide IƎИ✱1ЯƆ capznei = IИ1ЯƆ capni h. e. *Capenia*). Ossuarium perusin. n. 1404: MЯИ✱1ЯƆ ЯΘMЯЯ (ramtha capznaś) = *Aruntia Capenii* uxor. Adde inscr. perus. n. 1272 et n. 1662. Cf. Fabretti in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17.

IƎИ✱1ЯƆ (capznei), *Capenia*, gens etrusca, recentiori orthographiâ IИ1ЯƆ capni (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 339 col. 1), unde ⅃ЯИ✱1ЯƆ capznal = *Capeniâ* abl. sg. et MЯИ✱1ЯƆ capznaś = ƧЯИ1ЯƆ capnas h. e. *Capenii* (vide ЯИ1ЯƆ capna = *Capenius*), ab Capena Latii oppido (cf. Vermigl. op. cit. pg. 104 ad n. 51, et Fabretti in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17). In operculo ossuarii perus. n. 1246: IƎИ✱1ЯƆ · I+ƧЯ8 (fasti capznei) = *Fausta Capenia*.

I1ЯK (kapi), *capides*, subst. fem. acc. pl. 3 decl., pro CAPIF, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 128, II 74, 208; Huschke *Die iguv. tafeln* s. 626). Tabula eugubina I b 29: V+IЯ : ЯKЯƧ : I1ЯK (kapi sakra aitu) = *capides sacras —to*; et tab. I b 37: V+IЯ : ЯKЯƧ : I1ЯK : VИƎ (enu kapi sakra aitu) = tab. VII a 44 sq.: ET | CAPIF · SACRA · AITV h. e. *tum (et) capides sacras —to*. Aliis est casus abl. sg. vel instrum. pl. (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 31 sq., VIII 13, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 nt. 63). Non bene Lanzius II 724 = 632 kapi sumit pro καὶ ἀπὸ, *apud*.

CAPIDAS, cognomen virile in titulo ad Asisium inventum, apud Grut. 167, 8.

ΚΑΠΙΔΙΤΩΜ, in marmore lucano n. 2903 lin. 3 sq. *Opificum*, comparandum cum gr. κάπηλος, unde καπηλευτής, exponit Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 211.

CAPIDVLVM, genus vestimenti, quo caput tegebatur (Paul. pg. 48). Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 446: « Capedulum, vestimentum capitis ».

[8]I1ЯK (CAPIF), *capides*, subst. fem. acc. pl. 3 decl. (pro capirf), minus recte I1ЯK kapi (vide ƎЯI1ЯK kapire = CAPIRSE), Umbrorum linguâ (Aufrecht et Kirchhoff I 18, 86, 128 sq., II 74, 207 sq., 374; Huschke *Die iguv. taf.* s. 626). Tabula eugubina I a 18: 8Я+I+ΘVЯ : ЯI1ЯK (kapi[f] purtitaf) = tab. VI b 18: CAPIF · PVRDITA · [DVPLA · AITV] h. e. *capides porrectas* [*duplas —to*]; et tab. VII a 39 sq., 45: CAPIF · SACRA · AITV = tab. I b 37: V+IЯ ЯKЯƧ I1ЯK (kapi sakra aitu) h. e. *capides porrectas —to*. — Aliis est abl. sg. vel instrum. pl. (cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 31 sq., VII 26, 38, VIII 13, Zeyss *De subst. umbr. decl* § 16 et nt. 63).

CAPILLOR, genus est augurii stativi, cum auspicato arbor capitur et consecratur Iovis fulguri, ut exponit Servius in Virg. *Aen.* X 423.

? AƧƎИIΊAƆ (capinesa), *Capenii uxor* (?), cognomen mulieris a coniugio derivatum (cf. AИΊAƆ capna, IИΊAƆ capni et IƎИƧIΊAƆ capisnei), in ossuario etr. n. 434.

ꟼIΊAƆ (kapiṛ), vitiose pro [8]IΊAƆ (CAPIF), in tab. eugub. Ia 18 (Aufr. et Kirch. I 128, II 208, 374; Huschke *Die iguv. taf.* s. 626). *Capide* abl. sg. exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 6, 11, 31 sq., VII 39, VIII 13. Cf. Lanzi I 387 = 303, 399 = 313, II 814 = 724.

ƎꟼIΊAƆ (kapiṛe), *capide*, subst. fem. abl. sg. 3 decl., recentioribus literis CAPIRSE (vide 8IΊAƆ kapif = *capides*, CAPIRSO = *capidem* et ƧVꟼIΊAƆ kapiṛus = *capidibus*), Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* V 11, 31 sq., VII 26 sq., VIII 13, 23; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 63; Aufr. et Kirch. I 34, 127, II 74, 208, 218, 222, 388; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. Ia 29 et 32: V+IƎ8 : MVꟼƎΊ : ƎꟼIΊAƆ (kapiṛe peṛum feitu) = *capide —um facito.* Adde tab. IIa 8, 34, 41. Cf. Passeri *Paralip.* pgg. 324, 326, *Lett. Roncagl.* n. XVI pg. 292; Lanzi II 814 = 723.

CAPIRSE, *capide*, subst. fem. abl. sg. 3 decl., antiquiori orthographia ƎꟼIΊAƆ kapiṛe, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 26, V 12, VI 20, VIII 23; Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 63; Aufr. et Kirch. I 25, 127, II 74, 208, 218, 220, 222). Tab. eugub. VIb 24: CAPIRSE · PERSO · OSATV = *capide —um —ato;* et tab. VIb 27: SVRONT · CAPIRSE · PERSO · OSATV = *deinde capide —um —ato.* Cf. Passeri *Paralip.* pg. 326, *Lett. Roncagl.* n. XV pgg. 231, 234, et Lanzi II 814 = 723.

CAPIRSO, *capidem*, subst. fem. acc. sg. 3 decl. pro capirsom (vide ƎꟼIΊAƆ kapiṛe = CAPIRSE h. e. *capide*), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 74, 208, 220; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. VIb 25: CAPIRSO SVBOTV = *capidem —to. Cum capide supplicato* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 12, VI 20. Cf. Lanzi II 814 = 723.

ƧVꟼIΊAƆ (kapiṛus), *capidibus*, subst. fem. abl. pl. 3 decl. (vide ƎꟼIΊAƆ kapiṛe = *capide*), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VII 21, 26, 31, 33, VIII 23; Aufrecht et Kirchhoff I 54, 106, 128, II 74, 208, 374, 386 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 627). Tab. eugub. IIa 33: ƧVꟼIΊAƆƎ8 : ƎƎV+ (tuve[r] kapiṛus) = *duobus capidibus;* et tab. IV 5: ƧVꟼIΊAƆ : ƎƎ8Ǝ8ƎƆVИ (erererunt kapiṛus) = *iisdem capidibus.* Cf. Passeri *Paralip.* pg. 324, et Lanzi II 814 = 723.

IƎИƧIΊAƆ (capisnei), *Capenia*, nomen mulieris, fortasse idem ac capsnei (vide ƧAИMΊAƆ capśnas) vel IƎИ✱ΊAƆ (capznei) vel capnei (vide IИΊAƆ capni), nisi reddendum *Gabinia* (Sec. Campanarius et Oriolius in *Giorn. arcad.* CXIX 337, CXX 240). Operculum ossuarii tuscaniensis n. 2103: XX · ΙΙΊ IOꟼA⅃ IƎИƧIΊAƆ (capisnei larthi [r]il xx) = *Lartia Capenia annor. XX.*

CAPISTELLVM, *parvum capistrum*, subst. n. in *Not. Tiron.* pg. 17.

CAPITAL, genus operimenti, quod capiti imponitur. Varro *De l. l.* V, 130 pg. 51: « Item texta fasciola qua capillum in capite alligarent, dictum capital a *capite*, quod sacerdotulae in capite etiam nunc solent habere ». Paul. pg. 57 interpretatur « *linteum*, quo in sacrificiis utebantur ».

§ 2. Item facinus, quod capitis poena luitur (Paul pg. 48). Lucil. apud Non. I, 175 = pg. 38: « Scimus capital esse irascier ». Plaut. *Men.* I, 1, 16: « Nunquam edepol fugiet, tametsi capital fecerit ». *Merc.* III, IV, 26: « Eutyche, capital facis ». Cf. Cic. *De leg.* II 8, Liv. XXIV, 37, et Iustin. II, 7.

CAPITARIVM aes, quod capi potest. Ita Paulus pg. 65. Cf. Scalig. in Fest., et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CAPITINA, fortasse capistra ad maxillas constringendas, vel ipsae maxillae. In testamento M. Grunii Corocottae apud Brisson. *De form.* lib. VII cap. 157: « Donabo sutoribus setas, rixatoribus capitinas, surdis auriculas ».

CAPITIO, diminut. *capitati.* Est cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Murat. 964, 8 (A · MENEMIO · A · F · QVI · CAPITIO).

CAPITIVM vel Capytium, Καπύτιον (Ptol. III, 4, ubi codd. nonnulli Καπίτιον et Καπίτυον), urbs Siciliae mediterranea, nunc *Capizzi* appellata. Cic. in *Verr. act.* II, III, 43: « Tyndaritanam nobilissimam civitatem Cephaloeditanam, Capitinam perditas esse hac iniquitate decumarum intelligetis ».

CAPITODIVM, *Capitolium*, apud veteres, teste Mar. Victor. pg. 2470 P. (vide NOVENSIDES).

KAPITOLIVM vel Capitolium, apud veteres Capitodium, graece Καπιτώλιον et antiquiori orthographia Καπετώλιον (1), unus ex septem Romae collibus, in quo fuit arx Urbis et templum Iovis Capitolini. Antiquitus dictus est Saturnius mons, inde Tarpeius, et denique Capitolium sub Lucio Tarquinio Prisco (cf. Liv. I, 38; Plutarch. in *Rom.* XVII 4, in *Numa* VII 3, in *Popl.* XIV 1). Varro *De l. l.* V, 41 sq. pg. 16: « E quis Capitolium dictum, quod hic, quom fundamenta foderentur aedis Iovis, caput humanum dicitur inventum. Hic mons ante Tarpeius dictus a virgine Vestale Tarpeia, quae ibi ab Sabinis necata armis et sepulta; quoius nominis monimentum relictum, quod etiam nunc

1) ΚΑΠΕΤΩΛΙΩ (Καπετωλίῳ) in marmore apud Osann *Sylloge inscr. ant.* pg. 388 n. XXII lin. 6, 10, 41. Ita tribus Polybii locis (II, XVIII 2, III, XXVI 1, VI, XIX 6) codices mss. Καπετώλιον praebent, quamquam hodie vulgatur latina scribendi ratio per litt. ι (Osann op. cit. pg. 390). Adde Diod. Sic. XIV, 106, et cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Καπετωλίς.

eius rupes Tarpeium appellatur saxum. Hunc autem montem Saturnium appellatum prodiderunt, et ab eo *late Saturniam terram*, ut etiam Ennius appellat ». Ipse Varro op. cit. V, 158 pg. 62 memorat Capitolium vetus (cf. P. Victoris *lib. de region. urbis Romae*), in colle Quirinali positum, his verbis: « Clivos proxumos a Flora susus versus Capitolium vetus, quod ibi sacellum Iovis, Iunonis, Minervae, et id antiquius quam aedis quae in Capitolio facta ». Hinc Martial. *Epigr.* VII, 73:

« Esquiliis domus est, domus est tibi colle Dianae,
Et tua patricius culmina vicus habet:
Hinc viduae Cybeles, illinc sacraria Vestae;
Inde novum, veterem prospicis inde Iovem ».

Sunt qui credunt ab invento capite cuiusdam Oli vel Ioli Capitolium dictum. Servius in Virg. *Aen.* VIII, 345: « Quidam dicunt, cum Capitolii, ubi nunc est, fundamenta iacerentur, caput humanum, quod Oli diceretur, inventum; quo omine sollicitatos conditores, misisse ad Tusciam ad aruspicem illius temporis nominatum, qui iam iudicaverat Argo filio suo, tributum fataliter esse, ut is locus orbi imperaret, in quo illud caput esset inventum. Obvii igitur Argo hi, qui missi erant, ubinam esset pater interrogaverunt, qui, cognita causa itineris eorum, omne responsum patris prodidit, monuitque ut caverent, ne ab eo interrogatione deciperentur. Sed cum Legati ad eum pervenissent, et de significatione inventi capitis quaererent, volens ille dominatum orbis patriae suae potius adscribere, interrogavit: *amne hic*, suum locum ostendens, *invenissent:* illis negantibus, suspicatus proditum esse responsum, quaesivit an quenquam obvium fecissent, illis simpliciter confitentibus occurrisse sibi iuvenem, tunc aruspex conscenso equo sequutus Argum occidit eo loco, ubi nunc Roma est, a cuius caede Argiletum ». Arnob. *Adv. gent.* VI, 7 pg. 194 (= pg. 207 ed. Orellii): « Regnatoris in populi Capitolio qui est hominum, qui ignorat, Oli esse sepulchrum Vulcentani? Quis est, inquam, qui non sciat ex fundaminum sedibus caput hominis evolutum non ante plurimum temporis, aut solum sive partibus caeteris, hoc enim quidam ferunt, aut cum membris omnibus humationis officia sortitum? Quod si planum fieri testimoniis postulatis auctorum, Sammonicus, Granius, Valerianus vobis, et Fabius indicabunt, cuius Olus fuerit filius, gentis et nationis cuius, ut a germani servulis vita fuerit spoliatus et lumine: quid de suis commeruerit civibus, ut ei sit abnegata telluris patriae sepultura. Condiscetis etiam, quamvis nolle istud publicare se fingant, quid sit capite resecto factum, vel in parte qua rei curiosa fuerit obscuritate conclusum: ut immobilis videlicet atque fixa obsignati ominis perpetuitas staret. Quod cum opprimi par esset, et vetustatis obliteratione celari, compositio nominis iecit in medium, et cum suis causis per data sibi tempora inextinguibili fecit testificatione procedere: nec erubuit civitas maxima, et numinum cunctorum cultrix, cum vocabulum templo daret ex Oli capite Capitolium, quam ex nomine Iovio nuncupare ». Cf. Mart. Capella III § 223 pg. 256. Capitolia plurali num. usurpant poëtae (Virg. *Aen.* VI 836, VIII 347 et 633, Ovid. *Art. am.* III 115, Propert. IV, IV 27; inscr. apud Grut. 45, 13 = Orell. n. 941 KAPITOLIA). — Aliarum quoque urbium magnifica templa et arces Capitolii nomine appellantur. Suet. *Tib.* cap. 40: « Cum Capuae Capitolium, Nolae templum Augusti dedicasset ». Vitruv. III, 2: « Capitolium Pompeianum ». In marmore Faleriensi apud Morcelli *De stilo* II 291 (ed. Patav.): VIA · NOVA · STRATA · LAPIDE · PER · MEDIVM · FORVM · PECVAR · A · SVMMO · VICO · LONGO · AD · ARCVM · IVNCTVM · CAPITOLIO etc. Capitolium Veronense memoratur in marmore apud Maffei *Mus. ver.* pg. 107. Cf. Capitoliada apud Antonini *itiner.* pgg. 196, 198, et Forcell. *Lex.* s. v. *Capitolium.* — Capitolinus, gr. Καπιτωλῖνος, adiect. est ad Capitolium pertinens (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *capitolinus*), unde Capitolinus cognomen gentium Manliae, Quintiae, Sextiae. Cf. C. Bellicius Kapitolinus in inscr. ostiensi apud *Giorn. arcad.* CXLII, 202.

CAPITVLENSES. Vide CAPITVLVM, quod sequitur.

CAPITVLVM vel Capitolum, Καπίτουλον (Strab. V, III, 10), oppidum Hernicorum, fortasse in loco, qui nunc dicitur *il Piglio* (Nibby *Analisi* etc. I 389 sg.). Plin. III, IX, 11: « Capitulum Hernicum ». Strab. loc. cit.: *εἶθ' αἱ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον, ἥ τε Ἑρνίκων πολίχνη Καπίτουλον καὶ Ἀναγνία.* Frontin. *De col.* pg. 232 ed. Lachm.: « Capitulum oppidum, lege Sullana est deductum. iter populo non debetur. ager eius pro merito ..... et quis prout agrum occupavit tenuit. sed postea Caesar limites formari iussit pro merito ». Inscr. apud Zaccar. *Instit.* pg. 139 (Orell. n. 125, Murat. 2049, 4): ... NIO P · F · ANI · VARO | ... EF · FABR · PRAEF · COHORT · GERMAN · | ... EF · EQVIT · TRIB · MIL · LEGIONIS V... | P · F · ANI · VARO · Q · PR · PONTIF · PR · QVINQ | CAPITVLI HERNICO | FIL.... ET SIBI FECIT. — Incolae dicti sunt Capitulenses (Paul. *Dig.* L, x, 8).

VI1AƆ (capiu), quod Migliarinius in *Mus. chius.* II 221 vertit *cavea* (sepulcrum), invenitur in marmore clus. n. 796.

AИ1AƆ (capna), *Capenius*, gentilitium etr., vetustiori orthographià capzna (MAИ‡1AƆ capznaś) vel capsna (ƧAИM1AƆ capśnas), ut IИ1AƆ capni = IƎИ‡1AƆ capznei (cf. ?AƧƎИI1AƆ capinesa et IƎИƧI1AƆ capisnei), ab oppido Capena derivatum. In operculo ossuarii perus. n. 1635 bis: AИ1AƆ : A⅃ (la capna) = *Lars Capenius.* Vide vocc. sqq.

ƧAИ1AƆ (capnas), *Capenii*, nomen virile genit. sg. (vetustiori orthographia MAИ⁎1AƆ capznaś vel ƧAИM1AƆ capśnas), e AИ1AƆ capna = *Capenius.* Ossuarium perus. n. 1752: ƧAИ1AƆ · IꟼBƎƧ (sefri capnas) = *Severia Capenii* uxor.

ƎИ1AƆ (capne), Καπανεὺς (Capaneus), Hipponoi filius, heros Thebanus. Occurrit in gemmis etr. n. 2153, 2536, et in etr. speculo n. 2536 bis. Cf. gentilitium etr. AИ1AƆ capna = *Capenius* (IИ1AƆ capni = IƎИ⁎1AƆ capznei h. e. *Capenia*).

IИ1AƆ (capni), *Capenia*, familia perusina (vide AИ1AƆ capna = *Capenius*), vetustiori orthographia IƎИ⁎1AƆ capznei et IƎИꟼI1AƆ capisnei. Operculum ossuarii perus. n. 1504: IИ1AƆ IOꟼAꓘ (larthi capni) = *Lartia Capenia.*

[ΚΑΠ]ΝΟ (?) vel [ΚΑΠΑ]ΝΟ (?), Καπανεὺς (Capaneus) = ƎИ1AƆ capne, in gemma n. 2535. Cf. Lanzi II 152 sg. = 122.

CAPONIVS, adiect. ad caponem pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Grut. 559, 7 (C · SALLIO CAPONIO). Cf. inscr. apud Murat. 168, 7.

ΚΑΠΠΑΝΟ = ΚΑΜΠΑΝΟ pro ΚΑΜΠΑΝΩΝ, in nummis argenteis n. 2743 *c* ad Campanos pertinentibus. Vide CAMPANIA, et voc. sq.

ΚΑΠΠΑΝΟΣ, Καμπάνος (Campanus)?, adiect. ad Campaniam pertinens, in nummo argenteo n. 2743 *d.* Vide CAMPANIA.

?ꓘ⊦ƧAИ11Aꓘ (kappnastl), in ossuario perusino n. 1732, forte legendum ƧAИ1AƆ capnas = *Capenii* (cf. Passeri *Paralip.* pg. 225, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 230 ad n. 136). Cf. ꓘAI⊦AИꟼAƆ (carpnatial).

ΚΑΠΡΑ, αἴξ (capra), apud Tyrrhenos, teste Hesych. *Lexic.* II, 143 (cf. Maffei *Osserv. letter.* VI, 32). — Capra est cognomen rom., de quo Varro *De r. r.* II, I, 10. Vide etr. MAꟼ1AƆ capraś quod sequitur, et umbr. ꟿVꓷ1AƆI kaprum.

CAPRARIA vel Caprasia insula, Καπραρία νῆσος (Ptol. III, 1, raro in codd. Καπαρία), in mari Tusco, nunc *Capraia,* ita dicta a multitudine caprarum. Plin. III, XII, 2: « Capraria, quam Graeci Aegilon dixere ». Varr. *De r. r.* II, III, 3: « caprae, quas alimus, a capris feris sunt ortae, a queis propter Italiam Caprasia insula est nominata ». Rutil. *Itin.* I, 439: « Processu pelagi iam se Capraria tollit ». — De Capraria insula propter Balearem minorem, et de alia inter Fortunatas vide Plin. III, XII 1, VI, XXXVII 1 et 3. Cf. Avien. *Orb. mar.* vs. 489.

MAꟼ1AƆ (capraś), *Caprii*, nomen virile genit. sg. (cf. tyrrhen. ΚΑΠΡΑ et umbr. Vꓷ1Aꓘ kapru = ꟿVꓷ1Aꓘ kaprum h. e. *caprum*). Inscr. perusina num. 1962: MAꟼ1AƆ · A . . . . IOꟼAꓘ (larthi . . . . a capraś) = *Lartia —ia Caprii* uxor (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 312 ad n. 372).

CAPRASIA insula, eadem ac CAPRARIA.

§ 2. Caprasia est unum ex ostiis Padi, hodie dictum *Porto di Magnavacca.* Plin. III, XVI, 6: « Proximum inde ostium Caprasiae, dein Sagis ».

§ 3. Caprasia vel Caprasiae, oppidum Italiae inferioris in Bruttiis. Tab. Peuting. segm. VI e (Caprasia) et Antonini *itiner.* pgg. 105, 110 (Caprasis).

CAPREA palus, locus prope Romam. Liv. I, 16: « Quum ad exercitum recensendum concionem campo ad Caprae paludem haberet, subito coorta tempestas cum magno fragore tonitribusque tam denso regem operuit nimbo, ut conspectum eius concioni abstulerit. nec deinde in terris Romulus fuit ». Ovid. *Fast.* II, 491:

« Est locus; antiqui Capream dixere paludem;
Forte tuis illic, Romule, iura dabas ».

Is locus postea dictus est Cupralia (al. *cuprilia, caprilia, capralia*). Paul. pg. 65: « Cupralia appellatur ager, qui vulgo ad caprae paludes dici solet ». Cf. Plutarch. in *Cam.* XXXIII, 12 sq., et vide CAPROTINA.

CAPREAE, Καπρέαι (Strab. I, III 19, V, IV 8 sq.; Plutarch. *De exilio* cap. 9), vel Καπρίαι (Strab. I, II 12, II V 19, VI, I 6), et Καπρία (Dio LII 43, LVII 12, LVIII 5, LXII 4) vel Καπρέα νῆσος (Ptol. III, 1), nunc *Capri,* insula in mari Tyrrheno, Campaniae adiacens, ante Minervae promontorium, a quo abrupta quondam est (Strab. I, III 19, VI, I 6). Eam eleganter describit Tacitus *Ann.* IV, 67. Plin. III, XII, 3: « mox a Surrento octo millibus passuum distantes, Tiberii principis arce nobiles Capreae, circuitu XI millium passuum ». Strab. V, IV, 9: Αἱ δὲ Καπρέαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιόν, ὕστερον δὲ μίαν. Νεαπολῖται δὲ καὶ ταύτην κατέσχον, πολέμῳ δὲ ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκούσσας ἀπέλαβον πάλιν, δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου κτῆμα καὶ κατοικοδομήσαντος. Cf. Suet. in *Tib.* cap. 40, Dion. LII 43, Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 2, Iuven. X 72 et 93. Dicta creditur a quodam Capreo, qui in illa regione potens opibus fuit. Servius in Virg. *Aen.* VII, 735 sq. (Teleboum *Capreas* quum regna teneret Iam senior): « Cum teneret Capreas, regna Teleboarum: nam Teleboae, Capraearum sunt populi, quos Telo suo regebat imperio. Quidam dicunt Capreas a Capreo, qui in illis regionibus potens fuit, nominatas ». Idem ad *Aen.* V, 864 etiam a Sirenibus aliquando habitatam fuisse tradit. Cf. Stat. *Silv.* III, I, 128. — Capreensis adiect. est ad Capreas pertinens. Cf. Capreensis secessus (Suet. in *Tib.* cap. 43), et inscr. apud Fabr. cap. II n. 74 pg. 74.

CAPRELLA. Vide CAPREOLA, quod sequitur.

CAPREOLA, *parva capra* (vide CAPRIOLA). Not. Tiron

pg. 175: « capra, caprea, capella, capreola ». Gloss. apud Labb.: « Capreola, δορκάς », et « Caprella, αἶξ ».

ƧƎᗡ1ᗅꓘ (kapres), *capri*, subst. m. genit. sg. 2 decl., e kapru = *capro* (vide Vᗡ1ᗅꓘ kapru), apud Umbros (Passerius *Lett. Roncagl.* n. xv pg. 235, et *Paralip.* pg. 326; Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, 16; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32; Aufrecht et Kirchhoff I 48, 104 sq., 118, II 345; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 34. Cf. Lanzi I 296 = 228, II 814 = 723). Tab. eugub. IIb 12 sq.: V+IƎƎꟼᗅƎ8I | : V+ƎꟻƎƧVᗡ1 : ƧƎᗡ1ᗅꓘ (kapres pruśetu ife arvẹitu) = *capri prosecta ibi advehito* (Aufr. et Kirch. II, 352).

CAPREVS. Vide CAPREAE.

CAPRICVLANVS pagus, in agro Nolano, memoratur in marm. apud Mommsen n. 1982 (Orell. n. 5165).

CAPRILIA. Vide CAPREA.

CAPRIO, fortasse caprorum deus apud veteres. Inscr. apud Henzen n. 5805: IN·H·D·D | DEO CAPRIONI | L · TEDDIATIVS | PRIMVS.

CAPRIOLA, *capreola*, h. e. parva caprea (cf. CAPREOLA et CAPRIOLVS). Est cognomen mulieris in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. IV n. 68 pg. 255 (VALERIAES · CAPRIOLAES). Adde inscr. apud Grut. 536, 7; 605, 2; 608, 10; 659, 2; 770, 1; et apud Murat. 1494, 5.

CAPRIOLVS, *capreolus*, h. e. parvus caper (cf. CAPRIOLA). Est cognomen virile in titulo sepulcrali apud Fabr. cap. IV pg. 262 (COMINI · CAPRIOLE).

CAPRIVS, κάπριος (aprinus), seu qui apri instar rostrum habet (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Est cognomen rom. in titulis apud Mommsen n. 1269 (CAPRIO | MATER...) et n. 5377 = Gud. 129, 9 (C · LVCCEIVS · C · L · CAPRIVS SEVIR · AVG). Cf. Horat. *Sat.* I, IV, 66.

CAPRONAE dicuntur *comae*, quae ante frontem sunt quasi a capite pronae (Non. I, 81 = pg. 22). Lucil. *Sat.* lib. xv: « Aptari caput atque comas fluitare capronas Altas, frontibus immissas, ut mos fuit illis ». — Capronia est nomen mulieris in titulo apud Grut. 343, 1.

CAPROTINA, adiect., ut caprotina Iuno et Nonae caprotinae. Macrob. *Sat.* I, 11: « Nonis Iuliis diem festum esse ancillarum tam vulgo notum est, ut nec origo, nec causa celebritatis ignota sit. Iunoni enim caprotinae die illo liberae pariter ancillaeque sacrificant sub arbore caprifico, in memoriam benignae virtutis quae in ancillarum animis pro conservatione publicae dignitatis apparuit. nam post urbem captam cum sedatus esset Gallicus motus: respublica vero esset ad tenue deducta: finitimi opportunitatem invadendi Romani nominis aucupati praefuerunt sibi Postumium Livium Fidenatium dictatorem. qui mandatis ad senatum missis postulavit, ut si vellent reliquias suae civitatis manere, matres familiae sibi et virgines dederentur. cumque patres essent in ancipiti deliberatione suspensi: ancilla nomine Tutela seu Philotis pollicita est se cum ceteris ancillis sub nomine dominarum ad hostes ituram: habituque matrum familias et virginum sumpto, hostibus cum prosequentium lacrimis ad fidem doloris ingestae sunt. quae cum a Livio in castris distributae fuissent; viros plurimo vino provocaverunt, diem festum apud se esse simulantes. quibus separatis, ex arbore caprifico quae castris erat proxima signum Romanis dederunt. qui cum repentina incursione superassent: memor beneficii senatus omnes ancillas manu iussit emitti; dotemque iis ex publico fecit, et ornatam quo nunc erant usae gestare concessit; diemque ipsum Nonas Caprotinas nuncupavit, ab illa caprifico ex qua signum victoriae ceperunt: sacrificiumque statuit annua sollemnitate celebrandum, cui lac, quod ex caprifico manat, propter memoriam facti praecedentis adhibetur ». Varro *De l. l.* VI, 18 pg. 80: « Nonae Caprotinae quod eo die in Latio Iunoni Caprotinae mulieres sacrificantur, et sub caprifico faciunt; e caprifico adhibent virgam ». Plutarch. in *Rom.* XXIX, 4: Ἡ δ' ἡμέρα, ᾗ μετήλλαξεν, ὄχλου φυγὴ καλεῖται καὶ νῶναι Καπρατῖναι διὰ τὸ θύειν εἰς τὸ τῆς αἰγὺς ἕλος ἐκ πόλεως κατιόντας· τὴν γὰρ αἶγα κάπραν ὀνομάζουσιν. Cf. eund. in *Cam.* XXXIII, 13.

?IΝꟼ1ᗅƆ (caprti), in lamella plumbea n. 1128.

Vᗡ1ᗅꓘ (kapru), *caprum*, subst. m. acc. sg. 2 decl. (= Vᗡ8ᗅꓘ kabru) pro ꟽVᗡ1ᗅꓘ kaprum (genit. sg. ƧƎᗡ1ᗅꓘ kapres = *capri*), apud Umbros (Passerius *Paralip.* pg. 326; Lanzius II 731 = 639, 814 = 723; Grotefend *Rud. l. u.* III 10, VII 13, VIII 18, 34; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 43; Aufrecht et Kirchhoff I 98, 116, II 278, 317, 346, 360; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 42; Huschke *Die iguv. taf.* s. 324 sq.), quod trahitur ad sanscr. c'hagala vel chagalâ et chagalî, e c'haga = c'hâga (Bopp *Gloss. scr.* pg. 129, Aufr. et Kirch. I 88 anm. 1). Tab. eugub. IIb 10 sq.: V+Ǝ1V : ƎИꓘᗅƎƧ : ƎИꓘ : ᗅᗡƎ1 : Vᗡ1ᗅꓘ (kapru perakne sevakne upetu) = *caprum —em —em —to.*

ꟽVᗡ1ᗅꓘ (kaprum), *caprum*, subst. m. acc. sg. 2 decl., minus recte Vᗡ1ᗅꓘ kapru et Vᗡ8ᗅꓘ kabru, apud Umbros (Maffeius *Osserv. lett.* VI, 71; Lanzius I 296 = 228, II 728 sq. = 636 sq., 814 = 723; Grotefend *Rud. l. u.* VII 13, VIII 34; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34; Aufr. et Kirch. I 116, II 317, 336; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 19; Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. IIb 1: V+Ǝ1V : ꟽVᗡ1ᗅꓘ (kaprum upetu) = *caprum —to.*

CAPRVNCVLVM, vas fictile. Ita Paulus ex Festo pg. 48, ubi fortasse legendum capunculum vel capedunculum (capeduncula).

CAPSARIA, ancilla, quae lavantis dominae vestes in capsa

servat. Inscr. ex sepulcreto Libertor. Liviae Aug. apud Gorium *Columb.* pg. 125 n. 80 (= Murat. 899, 1): EVTACTVS · LIVIAE | ASIA · LIVIAE CAPSAR | CASCELLIANA. Cf. Capsarius in Forcell. *Lexico.*

ƧAИM⅂AƆ (capśnas), *Capenii*, nomen virile genit. sg. = MAИ✱⅂AƆ capznaś, recentiori orthographia ƧAИ⅂AƆ capnaś, e AИ⅂AƆ capna = *Capenius.* Ossuarium clus. n. 703: ƧAИM⅂AƆ : IƎИꟼOƎƧ AIИAO (thania sethrnei capśnas) = *Tannia Setrenia Capenii* uxor.

CAPSO, capsis, capsit, *cepero -is -erit*, apud veteres. Plaut. *Bacch.* IV, IV, 61: « Si id capso, geritote amicis nostris aurum cordibus ». Accius vs. 453 sq. (ed. Ribbeck pg. 165) apud Non. VIII, 5 = pg. 483: « nunc si me matrem mansues misericordia Capsit ». Plaut. *Pseud.* IV, III, 6: « Si occasionem capsit »; et *Rud.* II, I, 15: « Nisi quid concharum capsimus, incoenati sumus profecto ».

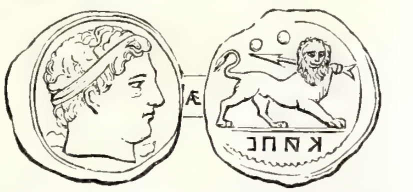
CAPTA, cognomen Minervae apud Romanos. Cf. Ovid. *Fast.* III, 837 sqq.

?ƎIT⅂AƆ (captie). Vide ƎITᐳƎƆ (cectie).

ƆПИK (kapv), *Capua*, in nummis n. 2748. Vide CAPVA et voc. sq.

CAPVA, Καπύη (Ptol. III, 1; Strab. V, III 9, VI, III 7; Diod. Sic. XIX 76, XXXVI 2; Polyb. III 90, VII 1, IX 5, 7, 9, XXXIV 11; Plutarch. in *Fab. Max.* XVII 3), samnitica orthographiâ ƆПИK kapv (in nummis n. 2748), antiquitus Vulturnum appellata, urbs clara olim belloque potens, quae fuit totius Campaniae caput (Paus. *Eliac. pr.* XII, 3. Cf. Cic. in *L. Pis.* cap. 11; et vide CAMPANIA), nunc fere diruta in loco, ubi sunt pagi *S. Maria* et *S. Pietro in Corpo*, tria millia passuum ab amne Vulturno, et ab hodierna *Capua.* Mela II, IV, 2: « Capua a Tuscis ..... condita ». Vell. Paterc. I, 7: « Quidam ..... aiunt, a Tuscis Capuam, Nolamque conditam, ante annos fere DCCCXXX: quibus equidem assenserim. Sed M. Cato quantum differt? qui dicat, Capuam ab eisdem Tuscis conditam, ac subinde Nolam: stetisse autem Capuam, antequam a Romanis caperetur, annis circiter CCLX. Quod si ita est, quum sint a *Capua* capta anni CCXL, ut condita est, anni sunt fere D. Ego (pace diligentiae Catonis dixerim) vix crediderim, tam mature tantam urbem crevisse, floruisse, concidisse, resurrexisse ». Dicta est Capua vel a Capye Troiano (1), vel a Capye Samnitium duce, vel a falcone ave Capye appellato apud Campanos, vel denique (quod verisimilius est) a camporum, in quibus sita est, planitie et latitudine (cf. Liv. IV, 37). Plin. III, IX, 11: « Capua ab campo dicta ». Paul. pg. 43: « Capuam in Campania quidam a Capye appellatam, ferunt, quem a pede introrsus curvato nominatum, antiqui nostri Falconem vocant; alii a planicie regionis ». Polyb. II, 17: Πλὴν ταῦτα γε τὰ πεδία, τὸ παλαιὸν ἐνέμοντο Τυῤῥηνοὶ, καθ' οὓς χρόνους καὶ τὰ Φλέγραια ποτὲ καλούμενα τὰ περὶ Καπύην καὶ Νώλην. Et III, 91: Κατὰ μέσα δὲ τὰ πεδία κεῖσθαι συμβαίνει τὴν πασῶν ποτε μακαρωτάτην γεγονυῖαν πόλιν Καπύην. Alii aliter opinati sunt. Strab. V, IV, 3: δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικίσαντας τὴν οἷον κεφαλὴν ὀνομάται Καπύην. Et V, IV, 10: Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μὲν ἐστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος. Etymol. M. pg. 490, 1 (*Fragm. hist. gr.* III, 70 n. 97): Καπύη, πόλις Ἰταλίας, ἣν Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος υἱοὶ Ἄρεως ἔκτισαν, ὥς φησι Κεφάλων ὁ Γεργίθος. Οὗτος Ὧρος· ἄλλοι δὲ ἀπὸ Κάπυος τοῦ Τρωικοῦ. Virg. *Aen.* X, 145: « Et Capys: hinc nomen Campanae ducitur urbi ». Ubi Servius: « Iste quidem dicit, a Capy dictam Capuam, sicut Ovidius, qui Capyn de Troianis esse commemorat IV *Fast.* 45 *Ille dedit Capyi repetita vocabula Troiae.* Quod et Lucanus sensit III, 393 *Moenia Dardanii tenuit Campana coloni.* Caeliusque Troianum Capyn condidisse Capuam tradidit, eumque Aeneae fuisse sobrinum: alii hunc Capyn filium Capeti volunt esse, Tyberini avum, ex quo fluvius Tyberis appellatus est, eumque Capuae conditorem produnt: alii Capyn Samnitem condidisse Capuam confirmant. Sed Capuam vult Livius a locis campestribus dictam, in quibus sita est. Sed constat, eam a Tuscis conditam, viso falconis augurio, qui Tusca lingua Capys dicitur: unde est Capua nominata. Tuscos autem omnem pene Italiam subiugasse manifestum est. Alii quidem retentam, et prius, Alternum vocatam: Tuscos a Samnitibus exactos Capuam vocasse: ob hoc, quod hanc quidam Falco condidisset, cui pollices pedum curvi fuerunt, quemadmodum falcones aves habent, quos vivos Tusci Capuas vocarunt. Varro dicit propter coeli temperiem et cespitis foecunditatem, campum eundem Capuanum sive Campanum dictum, quasi sinum salutis et fructuum ». Cf. Liv. VII, 38. — Dolo occupata est a Samnitibus, anno U. C. CCCXXXII. Liv. IV, 37: « Creati consules sunt C. Sempronius Atratinus, Q. Fabius Vibulanus. Peregrina res, sed memoria digna, traditur eo anno facta: Vulturnum, Etruscorum urbem, quae nunc Capua est, ab Samnitibus captam; Capuamque ab duce eorum Capye, vel (quod propius vero

(1) Cf. Sil. Ital. I, 30; et Καπύας, Arcadiae oppidum, ἀπὸ Κάπυος θέμενον τοὔνομα τῷ πολίσματι (Strab. XIII, I, 53.

est) a campestri agro adpellatam. Cepere autem, prius bello fatigatis Etruscis, in societatem urbis agrorumque accepti: deinde festo die graves somno epulisque incolas veteres novi coloni nocturna caede adorti. His rebus actis, consules ii, quos diximus, idibus decembribus magistratum occepere ». Memoratur in lapidibus apud Mommsen numm. 2627, 3586, 3595, 3630 sqq., 3642, 3645, 3647-3651, 3683, 6276 (= nostrum n. LVII append.), 6747. Cf. Liv. XXIII 18, XXV 13, 20, 22, XXVI 1, 4; Polyb. III, XC 10, XCI 1 sq., VII, I 4, IX, III sq., XXXIV, XI 1; Sil. Ital. I 663, VIII 544 sq., XI 29 sq., XIII 94 sqq., XVI 606, XVII 280, 301. Fuit praefectura romana (Liv. IX, 20), et eo colonia deducta a consule Caesare, anno U. C. DCXCIII (inscr. apud Mommsen: COL · CAPVAE, n. 3683; COLONIA · CAPVA, n. 3594, COL · CAMPANIA, n. 3819), colonia Iulia Felix augusta appellata (Mommsen *Inscr. neap.* n. 3593). Inscr. apud Mommsen n. 3613: CONSECRAVIT | AC DEDICAVIT | CONCORDIA IVLIA | VALERIA · FELIX | CAPVA | VIRIVM GALLVM · V · C · CORR · CAMPANIAE. — Incolae appellantur Capuenses (Mommsen n. 3605), gr. Καπυησιοὶ (Polyb. VII, I, 1) vel Καπυηνοὶ (Polyb. IX, IV 2 sqq. et IX 8), qui et pro Campani usurpantur (Polyb. III, CXVIII, 3). Capuensis adiect. est ad Capuam pertinens, ut ORDO CAPVENSIS (inscr. apud Mommsen n. 3607). Serv. in Virg. *Aen.* VII, 730: « Capuenses dicit, qui ante Ophici appellati sunt ». Capuanus pro capuensis, gr. Καπυανὸς (Steph. Byz.), osc. capvans (cf. .. ꓘꓥꓛꓥ kapva..), etr. ꟼꓯꓥꓲꓯꓛ capuan, legitur in codd. Cic. *Agr.* I, 7 et Liv. VII 30, IX 26 (Drakenborch ad Liv. vol. II pg. 589 et pg. 941; cf. Serv. in Virg. *Aen.* X, 145 supra cit.). Varro *De l. l.* X, 16 pg. 242: « Quare proinde ac simile conferri non oportet ac dicere, ut sit ab Roma Romanus, sic ex Capua dici oportere Capuanus; quod in consuetudine vehementer notat, quod declinantes imperite rebus nomina imponunt, a quibus cum accepit consuetudo, turbulenta necesse est dicere ».

.. ꓘꓥꓛꓥ (kapva...), *capuanus*, adiect. ad Capuam pertinens (vide ꓛꓥꓘ kapv = *Capua*), in lapide samnit. n. 2751 (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 21, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 177 et s. 268, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 159; cf. Mazocchi in *Dissert. corton.* III 39 sgg., Lanzi II 608 = 521 sg., 802 = 711, Guarini *Lex. oscolat.* pg. 32 sq.).

CAPVAE, Tuscorum lingua, hi sunt, qui pollices pedem curvos habent, ut Servius docet in Virg. *Aen.* X, 145 (vide CAPVA et CAPYS). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 10.

ꟼꓯꓥꓲꓯꓛ (capuan), *Capuanus* vel *Capuana*, cognom. etr. = osc. .. ꓘꓥꓛꓥ (capva[ns]), in ossuario perus. n. 1616. *Capueniâ*, fortasse pro ꓶꓯꓲꟼꓯꓱꓱꓲꓯꓛ capevanial, exponit Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 255 ad n. 190.

CAPVLVS, *feretrum*, in quo defunctorum cadavera efferuntur, a *capiendo* (Serv. in Virg. *Aen.* VI, 22). Paul. pg. 61: « Capulum et manubrium gladii vocatur, et id, quo mortui efferuntur, utrumque a capiendo dictum ».

CAPYS, *falco*, subst. m. Tuscorum linguâ, teste Servio in Virg. *Aen.* VII, 145 (vide CAPVA). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 11, et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 85.

§ 2. Capys, gr. Κάπυς, cognomine Silvius, Atys filius, rex Albae (Virg. *Aen.* VI, 768; Liv. I, 3; Ovid. *Metam.* XIV, 613 sq.; Dionys. Halic. I, 71; Serv. in Virg. loc. cit. « sextus est rex Albanorum »). Diod. Sic. excerpta VII, IIIa 8: « Quo defuncto (*Epito Silvio*) regnum delapsum est ad Capyn, idque ei mansit annis duodetriginta ». Ovid. *Fast.* IV, 45: « Ille dedit Capyi recidiva vocabula Troiae ». — De Capye, qui fuit pater Anchisae, cf. Homer. *Il.* XX 239, Diod. Sic. IV, LXXV 5, Serv. in Virg. *Georg.* III 35, et *Aen.* VIII 130, IX 643. Alius est Capys Aeneae socius, de quo Virg. *Aen.* I 183, II 35, IX 573, X 145.

§ 3. Alius est Capys, dux Samnitium, a quo fertur Capua dicta (Liv. IV, 37, Paul. pg. 43, cet. Vide CAPVA).

CAPVTALIS, *capitalis*, adiect. S. C. *De Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 25: EEIS · REM · CAPVTALEM · FACIENDAM · CENSVERE.

-ꓤꓯꓛ (car-), recentiori orthographiâ CARS-, radix umbrica, gr. καλ-εῖν, rom. *cal-are* (cf. sanscr. crand, *clamare*), in verbis Vꓕꓱꓤꓯꓘ kaṛ-etu et Vꓠꓲꓤꓯꓘ kaṛ-itu = CARSITV h. e. *cal-ato*.

ꓱꓶꓢꓳꓯꓤꓯꓛ (carathsle), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae invenitur in marmore perus. n. 1933 lin. 3-4 (?) et lin. 8. Cf. Lanzi II 782 = 690 in ind. s. v. carescara, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 137 sg.

CARACALLA, vestimenti genus. Est etiam cognomen rom. Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CARALIS, promontorium Sardiniae. Ptol. III, 3: Καραλὶς πόλις καὶ ἄκρα.

§ 2. Caralis vel Carales et Carala; Κάραλις (Strab. V, II, 7 cod. opt. Κάλαρις) vel Καραλὶς (Ptol. III, 3), nunc *Cagliari*, oppidum Sardiniae primarium cum portu, ab Aristaeo Actaeonis filio conditum, secundum Solinum IV, 2, vel a Carthaginiensibus. Paus. *Phoc.* XVII, 9: ᾤκισαν δὲ ἐν τῇ νήσῳ καὶ αὐτοὶ πόλιν οἱ Καρχηδόνιοι Κάραλίν τε καὶ Σύλκους. Q. Claud. *De bello gild.* vs. 520 sqq.:

« Urbs Libyam contra Tyrio fundata petenti
Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undas
Obvia dimittit fracturum flamina collem.
Efficitur portus medium mare: tutaque ventis
Omnibus ingenti mansuescunt stagna recessi ».

Liv. XXIII, 40: « Manlius, navibus longis ad Carales subductis, navalibusque sociis armatis, ut terra rem ge-

reret, et a praetore exercitu accepto, duo et viginti millia peditum, mille et ducentos equites confecit ». Et XXX, 39: « Ita vexata ac lacerata classis Carales tenuit. ubi dum subductae reficiuntur naves, hiems obpressit ». Cf. Ἄραδιν apud Dion. XLVIII, 30. Inscr. apud Della Marmora *Voyage* etc. II 470 n. 12 (= Henzen n. 5191) « a turres KARALES »; II 473 n. 21 (Henzen n. 5192) A · KARALI[BVS]; II 468 n. 7 (Henzen n. 5542) A · KAR · TVRR. Cf. II 491 n. 60 (Henzen n. 7112), Flor. II, VI 35, Antonini *itiner.* pgg. 80 sqq., 494, 514, et *Tab. Peuting.* segm. III*d* (« Caralis »). Caralitani sunt incolae eiusdem oppidi (Caes. *De bello civ.* I, 30). Plin. III, XIII, 2: « Caralitani civium romanorum ». Caralitanus adiect. est ad Caralem pertinens, ut Caralitanus ager (Liv. XXVII, 6), et Caralitanum promontorium (Plin. III, XIII, 1 et 2), Καραλιτανὸς κόλπος (Ptol. III, 3). Inscr. apud Orell. n. 3459 (cf. Henzen pg. 348): C · ACILLI · MARCIANI | CENT · | PRINC · LEG · | XIIII · GEM · CARALITANO | ALVMNO · B · M | C · AVR · ONESIM | C · C.

I+AqAƆ (carati), *Caratiā* (?), nomen mulieris abl. sg. in vase clusino n. 677. Caratius est gentilitium rom. apud Grut. (881, 7; cf. 36, 1) et Murat. (1483, 10).

CARBANIA, insula maris Mediterranei, iuxta Italiam. Mela II, VII, 19.

CARBIA, oppidum Sardiniae, apud Antonini *itiner.* pg. 83.

ΚΑΡΒΙΝΑ, Messapiae oppidum, cuius incolae Καρβινιᾶτοι, apud Athen. XII, 23 (= pg. 522 ed. Lugduni 1612, ubi Καρβινατῶν). Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 212.

CARDEA vel Carda, dea praeses cardinibus. August. *De civ. Dei* IV, 8: « Cardeam cardini ». Tertull. *De idol.* cap. 15 (IV, 144 ed. Semler): « Certi enim esse debemus, si quos latet per ignorantiam litteraturae secularis, etiam ostiorum deos apud Romanos, Cardeam a *cardinibus* appellatam, et Forculum a *foribus*, et Limentinum a *limine*, et ipsum Ianum a *ianua* ». Et *De cor. milit.* cap. 13 (IV, 310): « At enim christianus nec ianuas suas laureis infamabat, si norit quantos deos etiam ostiis diabolus affinxerit, Ianum a *ianua*, Limentinum a *limine*, Forculum et Cardam, a *foribus* et *cardinibus* ». Cf. eiusd. auct. op. *contra Gnost.* cap. 10 (II, 292), ubi Cardum pro Cardam. Cyprian. *De idol. vanit.* pg. 9 (ed. Oxon. 1700): « Est et Scansus ab *ascensibus* dictus, et Forculus a *foribus*, et a *liminibus* Limentinus, et Cardea a *cardinibus*, et ab *orbitatibus* Orbona. Hi dii Romani ». Eam Carnam appellat Ovid. *Fast.* VI, 101 (vide CARNA, et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *cardea*).

CARENSES, Καρήνσιοι, incolae Sardiniae, quorum meminit Ptolem. III, 3.

ƧƎqAƆ (cares), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae reperitur in marmore perus. n. 1933 lin. 7. Cf. Lanzi II 782 = 690 ad voc. carescara, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 137 sg. Vide IqƧƎqAƆ (caresri).

CARESCO, *careo*. Not. Tiron. pg. 95: « carescit ». Glossar. apud Labb.: « caresco, στέρομαι ».

IqƧƎqAƆ (caresri), quod legitur in titulo perus. n. 1915 lin. 1, Lanzio II 518 = 442, 782 = 690 et Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 123 est nomen virile, *Carerius, Caresius* vel *Carisius*.

V+ƎqAꓘ (karetu), *calato* (citato), imperat. 3 pers. sg., idem quod V+IqAꓘ (karitu) et recentiori orthogr. CARSITV, e rad. umbr. -qAꓘ (kar-) = CARS-, *calare*, gr. καλ-εῖν, in tab. eugub. Ib 33 (Aufr. et Kirch. I 142, II 101, 287). *Caedito* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 25. Cf. Lanzi II 725 = 633.

AIqAƆ (caria), *Caria*, nomen mulieris. In olla etr. n. 151: AIqAƆΘqA⅃ (larth caria) = *Lartia Caria*. Alii legunt carta.

ΚΑΠΙΚΙΝΟΙ, populi samnitici, apud Zonar. *Ann.* VIII, 7. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* VI, 304.

CARILLA, diminut. *carae*. Est cognomen mulieris in titulo sepulcrali apud Murat. 1273, 8 (PORTIAE CARILLAE). — Carillius est gentilitium rom. in titulo benevent. apud Mommsen n. 1557 (CARILLIO ONESIMO).

CARINAE, Καρίναι (Dio XLVIII, 38; Dionys. Halic. I 68, III 22, VIII 79), vicus Romae in regione quarta, ubi templum fuit Telluris, aedes Iunonis sororiae, domus Ciceronis, Pompeii cet. Virg. *Aen.* VIII, 360 sq.:

« armenta videbant
Romanoque foro, et lautis mugire Carinis ».

Ubi Servius: « Carinae sunt aedificia facta in *Carinarum* modum, quae erant circa templum Telluris. *Lautas* autem dixit, aut propter elegantiam aedificiorum, aut propter Augustum, qui natus est Curiis veteribus, et nutritus in lautis Carinis. Alii dicunt Carinas montem nominatum, quod ager suburbanus ante portas Cariis erat. Alii *lauta loca* legatorum, quae in ea regione instructa accipere consueverant. Alii, quod ibi Sabini nobiles habitaverint, quorum genus irridere et *carinare* solebat. *Carinare* autem est *obtrectare;* Ennius: *contra carinantes, verba atque obscoena profatus.* Alibi: *Neque me decet hanc carinantibus edere chartis.* Alii quod Romani Sabinis instantibus fugientes, eruptione aquae ferventis et ipsi liberati, et hostes ab insequendo repressi: aut quia calida aqua lavandis vulneribus apta fuit, locus *Lautulus* appellatus est ». Varro *De l. l.* V, 47 sqq. pg. 18 sq.: « Huic (*monti Caelio*) iunctae Carinae et inter eas quem locum Ceroliensem appellatum apparet, quod primae regionis quartum sacrarium scriptum sic est: *Ceroliensis*, *quarticeps circa Minervium qua e Caelio monte iter in Tabernola est. Ceroliensis* a Carinarum iunctu dictus *Carinae*, postea *Cerolia*, quod hinc oritur caput Sacrae Viae

ab Streniae sacello ..... Eidem regioni attributa Subura, quod sub muro terreo Carinarum ..... Pagus Succusanus quod succurrit Carinis ». Liv. XXVI, 10: « In hoc tumultu Fulvius Flaccus, porta Capena cum exercitu Romam ingressus, media urbe per Carinas Exquilias contendit ». Vell. Paterc. II, 77 (cf. Dion. loc. cit.): « quum in navi Caesaremque et Antonium coena exciperat (*Pompeius*), dixit: in Carinis suis se coenam dare; referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur ». Cic. *De har. resp.* cap. 23: « quum in concionibus diceret, velle se in Carinis aedificare alteram porticum, quae Palatio responderet ». Et *Epist. ad Q. fr.* II, 3 = n. 99: « Tuam in Carinis mundi habitatores Lamiae conduxerunt ». Cf. Horat. *Epist.* I, VII, 48. — Carinas adiect. est ad Carinas pertinens (Varro *De l. l.* VIII, 84 pg. 196), unde Carinas cognomen rom. apud Grut. 298, 1. Cf. Καρίνας Σεκοῦνδος apud Dion. LIX, 20, et Καρίννας (Plutarch. in *Pomp.* VII, 1) = Καῤῥίνας (Appian. *De bello civ.* I 87, 90, 92 sq., IV 83, V 26, 112).

CARINARE, *obtrectare*, *illudere* (vide CARINAE). Paul. pg. 47: « Carinantes probra obiectantes, a carina dicti, quae est infima pars navis; sic illi sortis infimae ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *carino.*

KARIO, diminut. *cari.* Est cognomen rom. in titulo apud Fabr. cap. IX n. 134 pg. 616 (L · AEBVTIVS · L · F · OVF · KARIO).

CARISIMVS, *carissimus*, adiect. superlat., antiquiori orthographia carissumus et karissimus (vide KARVS = *carus*). In titulo chr. (*Revue archéol.* XIII, 155): VENERIVS FILIVS CARISIMVS FECIT. Est etiam cognomen rom. in marmore edito a Const. Gazzera in *Mem. dell'Acad. di Torino* XIV, 35 (DIS MANIBVS Q · LVCRETII CARISIMI etc.).

CARISSA, *vafra*, adiect. apud veteres. Paul. ex Festo pg. 46: « Carissam apud Lucilium *vafram* significat ». Alii legunt *caprissa, catissa, carisa.* Glossar. apud Labb.: « Carisa, μαυλιστὴς, πορνοβοσκός ». Gloss. Isid.: « carissa, lena vetus et litigiosa: ancilla dolosa, fallax ». Et gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 449: « Carisa, vetus lana percalida (*lege: lena percallida*), unde et in mimo fallaces ancillae catacarisia appellabantur ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

VYIqAK (karitu), *calato* (citato), imperat. 3 pers. sg. = V+ƎqAK (kaṛetu) et recentiori orthographia CARSITV, e rad. umbr. -qAK (kaṛ-) = CARS-, rom. *cal-are*, gr. καλ-εῖν (Aufr. et Kirch. I 18, 85, 142, II 287, 371; cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 278). Tab. eugub. III 21: VYIqAK : qAMV⅃KƧOƎ⅃ (persklumaṛ karitu) = *ad sacrificium calato.* Grotefendio *Rud. l. u.* VII 23, 28, VIII 24 est rom. *caedito.* Cf. Gorium (*Mus. etr.* I, LXI), qui explicat *donum*, χάρισμα.

AↄqAↄ (carca), *Carca*, cognomen mulieris, quod et scribitur A↓qAↄ carcha, in ossuario volaterrano n. 335. Adde n. 326. Lanzius II 348 = 277 ad n. 23: Carcus *in Grutero* pg. 819, n. 8 [PRISCVS · BLIONIS · CARCI] *ebbe nome equivalente in Etruria, di cui ci restano* Carca *e* Carcunia: *forse da* cracu (Gracchus) *per metatesi, inesausto fonte di verissime etimologie.* Vide AИↄqAↄ carcna, VↄqAↄ carcu, AIИVↄqAↄ carcunia, ƧVↄqAↄ carcus.

CARCAR, *carcer*, subst. m. = syracus. ΚΑΡΚΑΡΟΝ, e syllaba redupl. car, comparandum cum sanscr. c'ara (e rad. c'ar), cârâ et cârâgâra, *carcer.* Tab. XXIV col. 2 lin. 10 *fratr. Arval.* apud Marini: SVPRA · CARCARES · ESC[ENDIT]. Doederlein *De voc. aliq.* etc. pg. 5: « Carcer perinde ac κάρκαρον reduplicatione natum est eius radicis, quae agnoscitur in circus, circinus, καρκίνος. Est autem ea κείρω, καρίς, *schere*, quo instrumento circumdantur recidenda, antequam secantur et amputantur. Nihil autem congruentius fingi potest legis grammaticae graecae, quam eiusmodi reduplicatione: καρκαίρω a ΚΑΙΡΩ, unde *carmen*, κρίζω, ἀκρίς, *acredula*, κήρηξ, κράζω, κόραξ, κρώζω, κορώνη; - κάρκαρον a χέρσος, *horrere*, ἀχώρ; - μάρμαρον a μαιρω, *märchen*, μάρτυς, ἀμαρυγή, ἦμαρ; - τάρταρος a τείρω, ἀταρτηρός; - γάργαρα ab ἀγείρειν, *gerere*, *greges* ». Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 307.

ΚΑΡΚΑΡΟΝ, *carcar* (carcer), subst. n., apud Syracusanos. Photii *Lex.* pg. 99 (ed. Lips. 1808): Κάρκαρον, τὸ δεσμωτήριον. οὕτως Σώφρων.

CARCINES, Italiae inferioris flumen, in Bruttiis, in sinum Scylaceum influens (Plin. III, XV, 2). Cf. CAECINA, ΚΑΙΚΙΝΗΣ et CARCINVS.

CARCINVS, oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis (Mela II, IV, 8). Vide CARCINES.

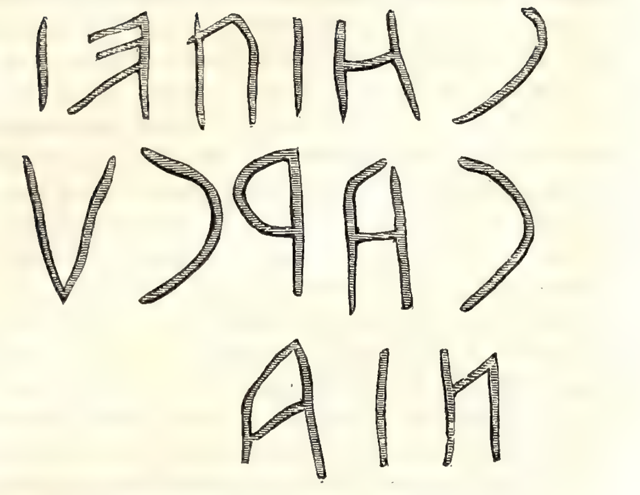
AИↄqAↄ (carcna), *Carcania*, nomen mulieris (?), contractum e AIИVↄqAↄ (carcunia), quod a AↄqAↄ carca vel VↄqAↄ carcu derivatum. In olla etrusca n. 149: AИↄqAↄIqA⅃ (lari carcna) = *Lartia Carconia* (*Lars Carconius?*).

VↄqAↄ (carcu), *Carci* vel *Carcii*, nomen virile genit. sg. pro ƧVↄqAↄ carcus. Operculum ossuarii etr. n. 247:

lege: thana vursne[i] carcu (cf. n. 933) = *Tannia Virsinia Carcii* uxor. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 103: « thana vursne l. carcu = *Tannia Virsenia* vel *Versenia Lartis* filia *Carcii* uxor. — Carcus est cognomen rom. in titulo apud Grut. 819, 8.

AIИVↄqAↄ (carcunia), *Carconia*, nomen mulieris, antiquiori orthographia AИↄqAↄ carcna, e AↄqAↄ carca vel VↄqAↄ carcu derivatum. Tegula etrusca n. 150:

= n. 628 AIИYϽЯAϽ · IƎИIAϽ (cainei carcunia) h. e. *Cainnia Carconia.* — Carconia est nomen mulieris in titulo apud Murat. 801, 3.

ƧVϽЯAϽ (carcus), *Carcii*, nomen virile, minus recte VϽЯAϽ carcu, unde AIИVϽЯAϽ carcunia = *Carconia* (vide AϽЯAϽ carca vel A↓ЯAϽ carcha). Tegula etr. n. 933:

lege: vuisinei carcus = *Volsinia Carcii* uxor (cf. n. 247). Adde inscr. clus. n. 700, et cf. Lanzi II 409 = 338 ad n. 253, et 420 = 349 ad n. 309.

CARMEIANVS ager. Vide COLLATIA.

KARMENTA vel Carmenta seu Carmentis, Καρμέντις, mater Evandri, quae fertur graecas literas numero quindecim in latinas commutasse (cf. CASMENA). Virg. *Aen.* VIII, 333 sqq.:

« Me pulsum patria, pelagique extrema sequentem
Fortuna omnipotens et ineluctabile fatum
His posuere locis: matrisque egere tremenda
Carmentis Nymphae monita, et deus auctor Apollo.
Vix ea dicta: dehinc progressus monstrat et aram,
Et Carmentalem Romano nomine portam:
Quam memorant, Nymphae priscum Carmentis honorem
Vatis fatidicae: cecinit quae prima futuros
Aeneadas magnos, et nobile Pallanteum ».

Ubi Servius: « Sed ideo Carmentis appellata a suis, quod divinatione fata caneret (1); nam antique vates *Carmentes* dicebantur; unde etiam librarios, qui eorum dicta perscriberent, *Carmentarios* nuncupatos. Dionys. Halic. I, 31: Ἡγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας Εὔανδρος, Ἑρμοῦ γενόμενος καὶ νύμφης τινὸς Ἀρκάσιν ἐπιχωρίας, ἣν οἱ μὲν Ἕλληνες Θέμιν εἶναι λέγουσι, καὶ θεοφόρητον ἀποφαίνουσιν· οἱ δὲ τὰς Ῥωμαϊκὰς συγγράφαντες ἀρχαιολογίας, τῇ πατρῴᾳ γλώσσῃ Καρμένταν ὀνομάζουσιν. εἴη δ' ἂν Ἑλλάδι φωνῇ Θεσπιῳδὸς τῇ νύμφῃ τοὔνομα· τὰς μὲν γὰρ ᾠδὰς καλοῦσι Ῥωμαῖοι κάρμινα. τὴν δὲ γυναῖκα ταύτην ὁμολογοῦσι δαιμονίῳ πνεύματι κατάσχετον γινομένην, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν τῷ πλήθει δι' ᾠδῆς προλέγειν. Alii huius comites Porrimam et Postvortam tradunt: quia vatibus et praeterita et futura sunt nota. Alii etiam Tiburtem dictam ». Hygin. *Fab.* 277: « Has autem graecas (litteras) Mercurius in Aegyptum primus detulisse dicitur, ex Aegypto Cadmus in Graeciam, quas Evandrus profugus ex Arcadia in Italiam transtulit, quas mater eius Carmenta in latinas commutavit numero XV ». Cf. Ovid. *Fast.* I, 499 « doctae monitu Carmentis »; et VI, 526 sq. « Hospita Carmentis fidos intrasse penates Diceris, et longam deposuisse famem ». — Carmentalia dicti sunt dies, in quibus sacra Carmentae fiebant (cf. Plutarch. in *Rom.* XXI, 3, Macrob. *Saturn.* I, 16) mense Ianuario (Kalend. Praen. apud Orell. II, 383, ubi vetustiori orthographia KARM ·). Varro *De l. l.* VI, 12 pg. 77: « Carmentalia nominatur, quod sacra tum et feriae Carmentae ». — Carmentalis est adiect. ad Carmentam pertinens. Cf. Flamen Carmentalis (Cic. *Brut.* cap. 14), et vide CARMENTALIS porta.

§ 2. Est nomen aliis quoque deabus commune sc. Postvertae et Prosae (cf. Serv. ad *Aen.* VIII, 335 supra cit.). Varro apud Aul. Gell. XVI, 16: « Quando igitur contra naturam forte conversi in pedes, brachiis plerumque diductis retinere solent: aegriusque tunc mulieres enituntur. huius periculi deprecandi gratia arae statutae sunt Romae duabus Carmentibus: quarum altera Postverta nominata est, Prosa altera; a recti perversique partus et potestate et nomine ».

CARMENTALIS porta, Καρμεντὶς πύλη (Plutarch. in *Cam.* XXV, 4), vel Καρμεντίδες et Καρμεντίναι πύλαι (Dionys. Halic. I 32, X 14), Romae fuit ad ima Capitolini montis, ita dicta a fano Carmentis. Postea dicta est Scelerata. Virg. *Aen.* VIII, 338: « Et Carmentalem Romano nomine portam ». Fest. *Qu.* XV, 7 pg. 334 (cf. *Qu.* XIII, 21 pg. 285): « Scele[rata porta eadem app]ellatur a quibusdam, [quae et Carmentalis]

(1) Idem Serv. ad *Aen.* VIII, 51: « Carmentis dicta est, quia *carminibus* vaticinabatur ». Cf. Ovid. *Fast.* I 467 (« Ipsa mone, quae nomen habes a carmine ductum »), Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 56, et Pott *Etym. forsch.* II 545.

dicitur, quod ei proximum Car[mentae sacellum fuit. scele]rata autem, quod per eam [sex et trecenti Favi c]um clientium millibus [quinque egressi adversus E]truscos, ad amnem [Cremeram omnes sunt inter]fecti. qua ex cau[sa factum est, ut ea porta int]rare, egredive [mali ominis habeatur] ». Solin. I, 13: « Pars infima Capitolini montis habitaculum Carmenti fuit, ubi Carmentis nunc fanum est, a qua Carmentali portae nomen datum est ». Ovid. *Fast.* II, 20: « Carmentis portae dextro in proxima Iano est ». Dionys. I, 32: Καὶ γὰρ Εὐάνδρῳ θυσίας ἔμαθον ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπιτελουμένας ὅσα ἔτη δημοσίᾳ, καὶ Καρμέντῃ, καθάπερ τοῖς λοιποῖς ἥρωσι καὶ δαίμοσι· καὶ βωμοὺς ἐθεασάμην ἱδρυμένους, Καρμέντῃ μὲν, ὑπὸ τῷ καλουμένῳ Καπιτωλίῳ παρὰ ταῖς Καρμεντίσι πύλαις. Cf. Liv. II, 49.

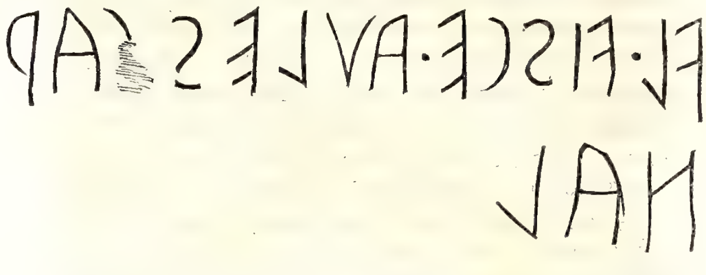
CARNA vel Carnea (?), nympha luci Helerni, Grane antiquitus dicta. Ovid. *Fast.* VI, 101 sqq.:

« Prima dies tibi, Carna, datur; dea Cardinis haec est:
Numine clausa aperit, claudit aperta suo.
Unde datas habeat vires, obscurior aevo
Fama; sed e nostro carmine certus eris.
Adiacet antiqui Tiberino lucus Helerni;
Pontifices illuc nunc quoque sacra ferunt.
Inde sata est Nymphe, Granen dixere priores,
Nequidquam multis saepe petita procis ».

Macr. *Saturn.* I, 12: « Hoc mense, id est calendis Iuniis [in kalend. Maff. apud Orell. II, 393 CAR] pulso Tarquinio sacrum Carnae deae in Caelo monte voti reus fecerit. Hanc deam vitalibus humanis praeesse credunt. ab ea denique petitur ut iecinora et corda, quaeque sunt intrinsecus viscera, salva conservet. et quia cordis beneficio cuius dissimulatione Brutus habebatur idoneus emendationi publici status exstitit, hanc deam quae vitalibus praeest templo sacravit. cui pulte fabacia et larido sacrificatur; quod his maxime rebus vires corporis roborentur ». Cf. etr. AИᑫAƆ carna = *Carnia*, et Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* LXXXI, 106 nt. 6.

AИᑫAƆ (carna), *Carnius*, gentilitium etr., cuius genit. sg. MAИᑫAƆ carnaś, unde AƧAИᑫAƆ carnasa (vide IƎИᑫAƆ carnei = *Carnia*, unde ᒧAИᑫAƆ carnal). In ossuariis etr. n. 628 bis et n. 888: AИᑫAƆ · OA (ath carna) = *Attius Carnius.* Lanzius II 428 = 357 ad n. 339 est nomen mulieris, *Carinia.* Cf. Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* LXXXI, 106, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 212 ad n. 98, et inscr. clusin. apud Lanzi loc. cit. Q · TREBONIVS · C · F · CARINIA · N. — Gentilitium Carnius invenitur in lapid. rom. apud Grut. 385, 3 = Furlan. *Lap. pat.* n. 292 pg. 270 (T · CARNIVS · Q · F · ROM · DECVRIO), et apud Maff. *Mus. ver.* 275, 7. Inscr. apud Mommsen n. 4701: M · POPILLI · C · F | CICERONIS · VIVVS | SIBI · ET · SVIS · FECIT · ET | CARNIAI · T · F | QVARTAI.

ᒧAИᑫAƆ (carnal), *Carniâ*, nomen mulieris abl. sg. e IƎИᑫAƆ carnei = *Carnia.* Tegula etrusca n. 243:

lege: vl. visce aules carnal = *Aulus Vescius Auli* filius *Carniâ* natus. Ossuarium perusinum n. 1117: ᒧAИᑫAƆ · MIƧƆA · OИᑫA (arnth acsiś carnal) = *Aruns Axius Carniâ* natus; cui respondit inscr. n. 1126: ИAᒧƆ | ᒧAИᑫAƆ : ᒧAOᑫAᒧ | MIƧƆA : OИᑫA (arnth acsiś larthal carnal clan) = *Aruns Axius Lartiâ Carniâ* nata. *Cariniâ* exponit Lanzius II 428 = 357 ad n. 342. Cf. Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 93.

MAИᑫAƆ (carnaś), *Carnii*, nomen virile genit. sg., e AИᑫAƆ carna = *Carnius.* Operculum ossuarii perus. n. 1553: MAИᑫAƆ · AИA · AИAO (thana ana carnaś) = *Tannia Ania Carnii* uxor (« *Thanna Annia Carniae* vel *Cariniae* filia », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 212 ad n. 98). Cf. Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* LXXXI, 106.

AƧAИᑫAƆ (carnasa), *Carnii uxor*, cognomen mulieris, a coniugio derivatum (vide MAИᑫAƆ carnaś e AИᑫAƆ carna = *Carnius*). Inscript. clusina n. 701: AƧAИᑫAƆ : IƎИ+AM : IOᑫAᒧ (larthi śatnei carnasa) = *Lartia Satinia Carnii* uxor. Cf. Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* LXXXI, 106.

ƎИᑫAK (karne), *carne*, subst. f. abl. sg. 3 decl., cuius abl. pl. ƧVИᑫAK karnus = *carnibus*, Umbrorum linguâ, in tab. eugub. IIa 1, 3, 30, comparandum cum sanscr. cravja h. e. *caro* (Maffei *Osserv. lett.* VI, 71; Lanzi II 737 sgg. = 645 sgg.; Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 36; Aufr. et Kirch. I 127, II 380; Pott *Etym. forsch.* I 85, II 447).

CARNEA. Vide CARNA.

IƎИᑫAƆ (carnei), *Carnia*, familia etr., cuius abl. sg. ᒧAИᑫAƆ carnal (vide AИᑫAƆ carna = *Carnius*). In ossuario clusino n. 628 ter: IƎИᑫAƆ · AI+ƧAΘ (hastia carnei) = *Fausta Carnia.*

CARNEIS, —*is*, subst. genit. sg. 3 decl. apud Samnites (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 65 sq., Schweizer et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 219, IX 144; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10). Tab. Bant. n. 2897 lin. 3 et 7: MAIMAS CARNEIS = *maximae partis* (Aufr. et Kirch. II 133 anm. 1 et s. 333, Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 87, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 64; cf. Bugge in *Zeitschr.* cit. II 386). *Cardinis* exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 268 (cf. Lange op. cit. s. 36 sq., Schweizer in *Zeitschr.* cit. III, 211,

Huschke op. cit. s. 70, Klenze *Philol. abhandl.* s. 52), *carnes* Guarinius (*Comm.* V, 119, 122, *Tab. oppid. Lex.* pg. 137, *In comm. V exc.* pg. 21, *Lexic. osco-lat.* pg. 52), *pascua* Franchinius in *Giorn. arcad.* LXXXIII, 311. Cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 48.

KADNIXV (karnitu), *—um* (σαρκοφάγον, sepulcrum, ossuarium), subst. n. acc. sg. apud Umbros, e karn (vide ƎИΩAƆI karn-e), rom. *carn-* (Aufr. et Kirch. II 396, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 355 et *Die iguv. taf.* s. 510). In marm. n. 86 ad Tuder effosso (*A* lin. 7): [KAD]NIXV : ꓘOKAN = *ossuarium* vel *sepulcrum locavit* (Aufr. et Kirch. II 396, Huschke op. cit. s. 352). Occurrit etiam in eiusdem lapide *B* lin. 8.

CARNVFEX, *carnifex*, subst. m., apud veteres (Plaut. *Amph.* I, I 220, *Asin.* II, IV 76, III, III 107, V, II 42, *Pers.* IV, III 77, IV, IX 10). Prisc. pg. 25 = 352 sq. P.: « *I* transit in *u*, carnis carnufex antiqui pro *carnifex*, ut lubens pro *libens* et pessumus pro *pessimus* ».

ꙅVИΩAꓘ (karnus), *carnibus*, subst. f. abl. pl. 3 decl., abl. sg. ƎИΩAꓘ karne, apud Umbros in tab. eugub. IV 7 (Grotefend *Rud. l. u.* IV, 28; Aufr. et Kirch. I 18, 54, 106, 128, II 374; Huschke *Die iguv. taf.* s. 626; cf. Passeri *Paralip.* pg. 326).

AꙅƎ+AИ1ꟼAƆ (carpnatesa), *Carpinatii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. I+И1ꟼAƆ carpnti pro carpnati = *Carpinatia*). Tegula clusina n. 547: AꙅƎ+|AИ1ꟼAƆ | : IVↆA : ꟼAᒧ (lar achui carpnatesa) = *Lartia Aconia Carpinatii uxor*.

ᒧAI+AИ1ꟼAƆ (carpnatial), *Carpinatiā*, abl. sg. e I+И1ꟼAƆ carpnti pro carpnati, nomen mulieris. Ossuarium clusinum n. 612:

ᒧAI+AИ1ꟼAƆ ·V+AᒧƎO ΘA

lege: ath thelazu carpnatial = *Attius Helasius* (?) *Carpinatiā* nata. Alia inscriptio clusina num. 779: ᒧAIИAИ1ꟼAƆVИƎƎ : IᒧIƎ : ꟼᒧ (lr vipi venu carpnatial) = *Lars Vibius Vinius* (?) *Carpinatiā* natus.

I+И1ꟼAƆ (carpnti), *Carpinatia*, nomen mulieris, pro carpnati (abl. sg. ᒧAI+AИ1ꟼAƆ carpnatial = *Carpinatiā*, AꙅƎ+AИ1ꟼAƆ carpnatesa = *Carpinatii* uxor), quod e carpnei = *Carpennia* (Murat. 1247, 10) vel *Carpinia* (Fabr. cap. IX, n. 107 pg. 613). In marmore clusino n. 629: I+И1ꟼAƆ AИAO (thana carpnti) = *Tannia Carpinatia*. Carpinatius est gentilitium rom. apud Murat. 1319, 2 (L. Carpinatius Mercurius, et Carpinatia Edona), et Carpenus apud eundem 1526, 7 (*Raccolta di Opusc. del Calog.* VIII, 296). Cf. Carpinius apud Fabr. cap. IX n. 107 pg. 613, et Carpennia Epicuris apud Murat. 1247, 10.

CARREA, cognomine Potentia, oppidum Liguriae, nunc *Carrara* (ab indigenis dicitur *Carru*). Plin. III, VII, 3: « Carrea, quod Potentia cognominatur ». Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 86.

CARRISSIMVS, *carissimus*, adiect. superlat. Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 96 pg. 611: D · M | CALTIA · TYCHE | L · OPPIO · ALEXANDRO | CONIVGI | BENEMERENTI | CVM · QVO · VIXIT | ANNOS · XXXI | CARRISSIMO · FECIT.

CARS-, rom. *cal-are*, radix umbrica (CARSITV = *calato*). Vide -ꟼAꓘ (kaṛ-).

CARSEOLI, Καρσέολοι (Strab. V, III, 11) vel Καρσίολοι (Ptol. III 1 codd. nonnulli Καλσίολοι, Καλσιολῆ, Βαλσίολοι), oppidum Latii et Romanorum colonia (Liv. XXVII 9, XXIX 15), in Aequis prope flumen Anienem, qui locus nunc dicitur *Piano di Carsoli* (cf. Fabr. *De aquaed.* diss. 2 pg. 89, et Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1834 pgg. 105, 126 sq.). Liv. X, 3: « simul Marsos agrum vi tueri, in quem colonia Carseoli deducta erat [U. C. an. CDL], quatuor millibus hominum scriptis ». Et X, 13: « Eodem anno [U. C. an. CDLIV] Carseolos colonia in agrum Aequicolorum deducta ». Cf. Frontin. *De col.* pgg. 239, 254 ed. Lachm. (« ager Carsolis » et « Cassiolis ager »), Liv. XLV 42, Flor. III 18, Iul. Obseq. *De prodigiis* cap. 112, Antonini *Itiner.* pg. 309, Tab. Peuting. segm. V *b* (Carsulis), Paul. Diac. *De gest. Langobard.* II 20 (Carsiolis vel Carsilis vel Carsulos). Ovid. *Fast.* IV, 683 sq.:

« Frigida Carseolis, nec olivis apta ferendis,
Terra, sed ad segetes ingeniosus ager ».

— Incolae dicuntur Carseolani (Plin. III, XVII, 1) vel Carsiolani. Inscr. apud Mommsen n. 5687: S · P · Q · C. In alia apud eund. n. 5695: COLLEGIVM · DENDROPHORVM · CARSIOLANORVM. — Carseolanus adiect. est ad Carseolos pertinens. Ovid. *Fast.* IV, 709 sq.: « nam vivere captam Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat ». Cf. Carseolanus ager (Colum. III, IX, 2; Plin. XVII, XXXV, 49).

CARSITV, *calato* (citato), imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthographiā VXIꟼAꓘ (karitu) et V+ƎꟼAƆI (karetu), e rad. umbr. CARS- = -ꟼAꓘ kaṛ-, rom. *calare*, gr. καλ-εῖν (Aufr. et Kirch. I 142, II 36, 104 sq., 287; Huschke *Die iguv. taf.* s. 90). Tab. eugub. VI a 17: ARSFERTVRO · NOMNE · CARSITV = *Adfertorem nomine calato*. Adde tab. eugub. VII a 43. — *Caedito* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 6, 28, VII 23.

CARSOME, *ad —um*, subst. m. locat. sg. pro carsomem, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, II 78; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 39, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9). Tab. eugub. VI a 13 sq.: CARSOME | VESTISIER = *ad —um Vestisii*; et tab. VI a 14: CARSOME HOIER = *ad —um Hoii*. Alii exponunt *in caede* (Grotefend *Rud. l. u.* V 11, VI 6 sq., 13), aliique *in cadum* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121), vel *in casam* a gr. χαω (Huschke *Die iguv. taf.* s. 74).

ƧIИIƎƧqAƆ (carsvinis), forlasse legendum carsvinisa = *Carvinii uxor*, vidit Lanzius II 417 = 346 n. 295 in tegula etr. n. 928.

CARSVLAE, Κάρσουλοι (Strab. V, II, 11) vel Κυρσοῦλα (Dionys. Halic. I, 14) (1), Umbriae oppidum, decem millibus a Narnia distans, inter castros *S. Gemini* et *Acquasparta* nuncupatos. Dionys. loc. cit.: Ἀπὸ δὲ σταδίων ὀγδοήκοντα Ῥεάτου, τοῖς εἰσιοῦσι διὰ τῆς Ἰουρίας ὁδοῦ παρὰ Κόρητον ὄρος Κορσοῦλα νεωστὶ διεφθαρμένη. Cf. Diod. Sic. XX, XXXV, 5 (ubi Καστόλαν), Tacit. *Hist.* III, 60, et Cluv. *Ital. ant.* pg. 638. Incolae dicti sunt Carsulani (Plin. III, XIX, 2; cf. inscr. apud Doni cl. II n. 3 pg. 59). — Carsulanus ager memoratur a Plin. *Epist.* I, 4. Cf. territorius Carsulanus in *Reg. Farf.* apud Galletti *Gabio* etc. pg. 65 nt. 4.

?AYDAƆ (carta). Vide AIDAƆ (caria).

CARTACINIENSIS, *Carthaginiensis*, adiect. ad Carthaginem pertinens, in columnae rostr. inscr. n. 2715 lin. 9.

V+DAƆ (kartu), *—to*, imperat. 3 pers. sg., e rad. -DAƆ kar-, apud Umbros, in tab. eugub. IIa 23 (Aufr. et Kirch. I 142, II 384). — Grotefendio *Rud. l. u.* VII 23, VIII 24 est *caedito* (vide VYIqAƆ karitu = CARSITV), aliisque *praecidito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 370). Καὶ ἄρτῳ (*et parce*) exposuit Lanzius I 278 = 215, 399 = 313, II 745 = 653, 815 = 724.

VDAƆ (karu), *coram*, fortasse praep. (Aufr. et Kirch. I 19, 158, II 332, 409), apud Umbros, vel potius subst. nominat. sg. = *pars* (Aufr. et Kirch. II 332 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 346, 466), comparandum cum osc. CARNEIS = *partis*. Occurrit in tab. eugub. Va 24, 27, Vb 4 (vide VDYAD8 fratru). Grotefendio *Rud. l. u.* VII, 9 est adiect. *carum*, gr. κήδειον. Cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 211.

VqAƆ (caru), fortasse *coram* comparandum cum = umbr. VDAƆ karu, praep. etr. (cf. Lepsius *Ueber d. Tyrrh. Pelasg. in Etr.* s. 35). Occurrit in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 3. Alii aliter legunt. Vide ИA‡Ǝ+VqAƆ carutezan.

CARVENTVM vel Carventus (Καρουέντος, Steph. Byz. ex Dionys. Halic.), excisum Latii oppidum. Steph. Byz.: Καρουέντος, πόλις Λατίνων. Διονύσιος β' Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. ἔν τισι δὲ γράφεται Καρύεντος, καὶ τὸν ἐθνικὸν Καρυεντανος. Carventanam arcem meminit Liv. IV 53 et 55. Carventanus est cognomen rom. Cf. Borghesi *Nuovi framm. de' fasti cons.* I, 16 sgg.

CARVCIVS, gentilitium etruscum. Macrob. *Saturn.* I, 10: « Hanc (*Accam Larentiam*) regnante Romulo Carucio cuidam Tusco diviti denuptam, auctamque hereditate viri, quam post Romulo quem educasset reliquit: et ab eo parentalia diemque festum pietatis statutum ».

(1) Phleg. Trall. *De longaev.* § 3 (fragm. n. 29): Ἰουλία Μοδεστίνα, πόλεως Κορσιόλων, Πριμοπιλαρίου ἀπελευθέρα, καθ' ἡμᾶς ἔτι οὖσα, πόλεως Βριξέλλων, ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι.

KARVS, *carus*, adiect. antiquo scribendi more, vetustiori orthogr. krus, fortasse pro *cam-rus* (cf. sanscr. camra, *libidinosus*, e rad. cam, *am-are*). Saepe occurrit in lapidibus rom., ex. c. KARI · ALVMNI (Grut. 659, 2 = Mommsen 6994), CONIVGI · KARO (Grut. 333, 9), ANNONA · KARA (Grut. 434, 1), KARAE COGNATIONIS (Orell. n. 2417). Hinc superlat. KARISSIMVS et KARISSVMA; ex. c. PATRI · KARISSIMO (Mommsen n. 808, 3251), CONIVGI KARISSIMO (Mommsen n. 2809, 2922, 3649, 6420, 6837), MARITO KARISSIMO (Orell. n. 4415, Momms. 2456), FRATRI · KARISSIMO (Momms. n. 422, 2576), FILIO · KARISSIMO (Momms. n. 813, 1170, 3275, 3293, 3942, 4969, 6036), KARISSIMI · FILI (Momms. n. 2519), FILIS · KARISSIMIS (Momms. n. 3385), LIBERTO KARISSIMO (Momms. n. 6611), MATRI KARISSIMAE (Momms. n. 3401, 5083, 6559), CONIVGI KARISSIMAE (Momms. n. 994, 1680, 2158, 2837, 3426, 4273, 4912, 6929, 6970, 6975, 7130), VXORI KARISSIMAE (Momms. n. 1317), VXORI · ET · FILIAE KARISSIMIS (Momms. n. 513), FILIAE KARISSIMAE (Momms. n. 5111, 5398), BASSEAE STVDIOSAE KARISSIMAE (Momms. n. 1562).

ИA‡Ǝ+VqAƆ (carutezan), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 3, cum gr. χαρυξα, χαρυξαισα, χαρυξασα, e χαρύσσω pro κηρύσσω, comparant Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 89, Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 18, et explicant *proclamavit*, *publicavit*. Sec. Campanarius *Tav. perus.* pgg. 11, 24 exponit *indiderunt*; et Vinc. Campanarius (in *Giorn. arcad.* XXX, 300) χαριτεσαν = *gratos reddidere*, e χαριτόω. Forsan legendum caru tezan.

?A↓qAƆ (carcha), *Carcia*, nomen mulieris (cf. AƆqAƆ carca) in ossuario clusino n. 501 bis *f* (cf. Lanzi II 370 = 299 ad n. 111).

-ƧAƆ (CAS-), rad. umbrica, in voc. Ǝ+A↓ƎƧAƆ (kaselate), CASILATE, CASILER, CASILOS. Cf. §§ sqq.

CAS-, radix sabina, = CASN-, comparanda cum rad. sanscr. can (splendere), in voc. CASCVS = *vetus*, CASINVM, CASILINVM.

-ƧAƆ (cas-), rad. etr. in vocc. ИƧAƆ (casn), IИƧAƆ (casni) = AIИƧAƆ (casnia) h. e. *Casinia*, ↓AIИƧAƆ (casnial), ‡IИƧAƆ (casniz), MIИƧAƆ (casniś). Vide §§ praeced.

ƧAƆ (cas), compendiatim pro DV+ƧAƆ castur, Κάστωρ (Castor), invenitur in volaterr. speculo n. 304.

KASA, *casa*, subst. f., in lapide apud Orell. n. 4360 (vide FVLGERITA).

ΚΑΣΑΛΟΣ κόλπος, Casalus sinus Corsicae in parte occidentali, apud Ptol. III, 2.

Ǝ+A↓ƎƧAƆ (kaselate), *Casilatibus*, adiect. dat. pl. 3 decl., recentiori orthographia CASILATE = *Casilati*, e casilo et suff. at, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 105, 123, 163, II 338, 353 sq.). Tab. eugub. IIb 6:

𐌊𐌀𐌔𐌄𐌋𐌀𐌕𐌄 : 𐌄𐌕𐌓𐌄 𐌊𐌀𐌔𐌄𐌋𐌀𐌕𐌄 : 𐌕𐌄𐌓𐌕𐌉𐌄 𐌊𐌀𐌔𐌄𐌋𐌀𐌕𐌄 (kaselate etre kaselate tertie kaselate) = *Casilatibus, alteris Casilatibus, tertiis Casilatibus.* Aliis est abl. sg. (Grotefend *Rud. l. u.* VII 13), vel nominat. sg. (Lanzi II 729 = 637). Carselatibus exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 313, 318, 478. Cf. CASILINVM.

CASENTIVM. Vide CASVENTVM.

CASILATE, *Casilati*, adiect. dat. sg. 3 decl. (antiquiori orthographia 𐌊𐌀𐌔𐌄𐌋𐌀𐌕𐌄 kaselate = *Casilatibus*), ad Casilum pertinens (vide CASILOS), quod fortasse fuit vicus in agro Iguvino (Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VII 11 sq., VIII 16; Aufr. et Kirch. I 122, II 361 sq.). Tab. eugub. Vb 16: CASILATE · DIRSANS · HERTI · FRATER · ATIERSIVR etc. = *Casilati dent fratres Altidii* etc. Cf. CASILINVM, et Maffei *Osserv. lett.* VI, 61, 72.

CASILER, *Casilii*, adiect. m. genit. sg. 2 decl. ad umbr. Casilum pertinens (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Aufr. et Kirch. I 106, 118, II 356). Tab. eugub. Vb 14: AGRE · CASILER · PIQVIER etc. = *agrii Casilii, Picii* etc. (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 11).

CASILINVM vel Casilinus, idem ac *Vulturnus*, fluvius Campaniae, a quo Casilinum oppidum appellatum. Vibius Seq. *De flum.* pg. 8 ed. Oberlini: « Casilinum Campaniae, ex quo oppidum. Inscr. apud Mommsen n. 3571 (vide § sq.): AD FLVMEN CASILINO (cf. Avell. *Opusc.* III, 293 sgg.). Scriptores Byzantini utuntur formâ Κασουλῖνος. Agathia *Hist.* II, 4: *Καὶ τοίνυν ἀφικόμενος ἐς Καμπανίαν, στρατοπεδεύεται οὐ πόῤῥω Καπύης τῆς πόλεως, ἀμφὶ τὰς ὄχθας τοῦ Κασουλίνου ποταμοῦ, ὃς δὴ ῥέων ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Ἀπινναίου, καὶ ἀνὰ τὰ ἐκείνῃ πεδιά περιελιττόμενος, ἐς τὴν Τυρσηνικὴν φέρεται θάλατταν.* Const. Porphyr. *De themat.* lib. 2 pg. 28 (= pg. 60 sq. ed. Bonnae 1840): *ὧν ἦρχε Βουτελῖνος ὁ τῶν Φράγγων στρατηγός, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Νάρσης παρὰ τὸν ποταμὸν Κασουλῖνον καὶ τελείως ἠφάνισε, καθὼς τὸ ἐπίγραμμα λέγει·*

ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βεβαρημένα νεκροῖς
δέξατο Τυρσηνῆς ἠϊόνος κροκάλη,
ἡνίκα Φραγκικὰ φῦλα κατέκτανεν Αὐσονὶς αἰχμή,
ὁππόσα δειλαίῳ πείθετο Βουτιλίνῳ.
ὄλβιον ἂν τόδε χεῦμα, καὶ ἔσσεται ἀντὶ τροπαίου
αἵματι βαρβαρικῷ δηρὸν ἐρευθόμενον.

§ 2. Κασιλῖνον (Strab. VI, III 7; alibi Κάσινον, Κασίαιμον et Κασίλιμνον), oppidum Campaniae ad Vulturnum amnem (*Tab. Peuting.* segm. V*f*), duo millia et CCCLXXV passus a Capua distans, ubi nunc *Capua nova*. Strabo V, III, 9: *μέση δ' αὐτῶν ἡ Λατίνη* (via) *ἡ συμπίπτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κασιλῖνον* (codd. Κάσινον) *πόλιν διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα σταδίους.* Liv. XXII, 15: « Quae urbs (*Casilinum*), Vulturno flumine diremto, Falernum ac Campanum agrum dividit ». Plin. III, IX, 17: « Sunt et morientis Casilini reliquiae ». — De Casilini obsidione nobili multa habes apud Livium XXIII, 17, 19 sq. aliosque romanae historiae scriptores. Strab. V, IV, 10: *Ἐπὶ δὲ Ῥώμης Κασίλινον* (codd. Κασίαιμον et Κασίλιμνον) *ἵδρυται ἐπὶ τῷ Οὐουλτούρνῳ ποταμῷ, ἐν ᾗ πολιορκούμενοι Πραινεστίνων ἄνδρες τετταράκοντα καὶ πεντακόσιοι πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίβαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀντεσχον, ὥσθ' ὑπὸ λιμοῦ διακοσίων δραχμῶν πραθέντος † μεδίμνου, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον (τε) τοῦ τείχους σπείροντας γογγύλην ἐθαύμαζεν, ὡς ἔοικεν, ὁ Ἀννίβας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνθέξειν, ἕως τελεσφορήσειεν ἡ γογγύλη· καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασὶ πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων ἢ ἐν ταῖς μάχαις.* Plin. VIII, LXXXII, 3: « Venisse murem CC denariis, Casilinum obsidente Hannibale: eumque qui vendiderat, fame interiisse, emptorem vixisse, Annales tradunt ». Eadem narrat Frontinus *Stratag.* IV, 5. Plutarch. in *Fab. Max.* VI, 1 sq.: *Μετὰ ταῦτα γίνεται διαμαρτία τοῦ Ἀννίβου. Βουλόμενος γὰρ ἀποστάσαι τοῦ Φαβίου πορῤωτέρω τὸ στράτευμα καὶ πεδίων ἐπιλαβέσθαι προνομὰς ἐχόντων ἐκέλευσε τοὺς ὁδηγοὺς μετὰ δεῖπνον εὐθὺς ἡγεῖσθαι τὸ Κασινάτον. Οἱ δὲ τῆς φωνῆς διὰ βαρβαρισμὸν οὐκ ἐξακούσαντες ἀκριβῶς ἐμβάλλουσιν αὐτοῦ τὴν δύναμιν φέροντες εἰς τα καταλήγοντα τῆς Καμπανίας εἰς πόλιν Κασιλίνον, ἣν τέμνει ῥέων διὰ μέσης ὁ Λοθρόνος ποταμὸς, ὃν Οὐουλτοῦρνον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν* (cf. Liv. XXII, 13, cit. ad v. CASINVM). Urbs capta est a Romanis anno U. C. DXXXVIII (Liv. XXIV, 19 sq., XXV, 20, 22), et illuc coloniam deduxit Iulius Caesar, et paullo post M. Antonius (Cic. *Philipp.* II, 40, *Epist. ad Att.* XVI, 8 = n. 767; Appian. *De bello civ.* III, 40). Inscr. apud Mommsen n. 3571 (Henzen n. 6112): ADMINISTRANTE ROMANO IVN · SACERDOTE | FERIALE · DOMNORVM SIC | III · NONAS · IAN · VOTA | III · IDVS · FEBR · GENIALIA | KAL · MAIS · LVSTRATIO AD FLVMEN CASILINO etc. — Incolae dicti sunt Casilinates vel Casilinenses, gr. Κασιλιννοὶ (*Excerpta Dionys. Halic.* in *fragm. Hist. gr.* II, XXXIX ed. Paris. 1848). Valer. Max. VII, VI 2: « Eadem Casilinates obsidione Hannibalis clausos alimentorumque facultate defectos, lora necessariis vinculorum usibus subducta, eque scutis detractus pelles, ferventi resolutas aqua, mandere voluisti ». Cic. *Inv.* II, 57: « Nam aliter dicere solemus, *Necesse est Casilinenses se dedere Hannibali;* aliter autem, *Necesse est Casilinum venire in Hannibalis potestatem* ». — Casilinus adiect. est ad Casilinum pertinens. Cf. Casilina limina (Sil. Ital. XII, 426) h. e. *Casilini portae.*

CASILOS, *Casilas*, adiect. m. nominat. sg. 3 decl., ad Casilum pertinens (vide CASILATI dativ. sg., et 𐌊𐌀𐌔𐌄𐌋𐌀𐌕𐌄 kaselate dativ. plur.), quod fortasse fuit vicus Umbrorum in comitatu iguvino, unde AGRE · CASILER = *agri Casilii* (Grotefend *Rud. l. u.* III 7 sq., VII 10, Aufr. et Kirch. I 108, 122, 124, 165, II 353 sq.).

Tab. eugub. Vb 13: CASILOS · DIRSA · HERTI · FRATRVS | ATIERSIR etc. = *Casilas det — fratribus Attidiis* etc. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 61. — Casilia est nomen mulieris apud Murat. 33, 5.

KASIꓘOS (kasilos), in aureo nummo n. 4.

CASINVM, Κάσινον (Strab. V, III, 9), nunc *S. Germano*, oppidum Latii in Volscis (Plin. III, IX, 11, cf. VII, III, 3; Antonin. *Itiner.* pg. 303; *Tab. Peuting.* segm. V*f*) ad radices montis, qui olim castrum Casinum, fortasse pro Cascinum e cacsus h. e. *vetus* (Varro *De l. l.* VII, 130 pg. 131), nunc *Monte Cassino* appellatur (cf. Cluver *Ital. ant.* pg. 1041 sq.). Strab. loc. cit.: Κάσινον, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος, ὑστάτη τῶν Λατίνων. Liv. XXII, 13: « Sed Punicum abhorrens os ab Latinorum nomine prolatione, pro Casino Casilinum dux ut acciperet, fecit. » Et XXVI, 9: « Sub Casinum biduo stativa habita et passim populationes factae ». Sil. Ital. IV, 227: « Nebulosi rura Casini ». Varro *De r. r.* III, IV, 2: « Duo sunt ..... ornithonis genera. unum delectationis causa, ut Varro hic fecit noster sub Casino, quod amatores invenit multos ». Cf. Colum. VIII, VI 3, Varr. op. cit. III, v, 8 et 9. Fuit Romanorum colonia (Frontin. *De col.* pg. 232, ed. Lachm.; Liv. IX, 28 cit. ad v. INTERAMNA § 2). Inscr. apud Mommsen n. 4244: Q · OVIO · L · F · TER · VRSO | II · VIR · I · D · CASINI. Alia apud eundem n. 4250: M · RVBRIO | PROCVLO | AVG · CASINI | CVR · ANN · CAS[I]N | M · RVBRIVS · PROCV|LEIANVS · PATRI · PIIS|SIMO · ET · SERGIA | QVARTILLA | VXOR. Adde inscr. apud eundem n. 4247 et n. 6747, et aliam apud Orell. n. 3885. Scribitur et Cassinum, apud Iul. Obseq. *De prodig.* cap. 71. — Incolae dicti sunt Casinates in lapidibus rom. (Mommsen n. 4242, 4245, 4618, 7236 sq.). Inscr. apud Orell. n. 781 (Mommsen n. 4236): VMMIDIA · C · F | QVADRATILLA | AMPHTHEATRVM · ET | TEMPLVM · CASINATI-BVS | SVA · PECVNIA · FECIT. — Casinas vel Cassinas (?) adiect. est ad Casinum pertinens, ut Casinas ager (Cato *De r. r.* cap. 136; Plin. II, CVI, 7; Varro *De r. r.* II, III 2; Cic. *Agr.* II 27, III 4; Liv. XXII 13, XXVI 9), et fundus Cassinas (Cic. *Philip.* II, 40). Cf. Casinae Nimphae apud Sil. Ital. XII 527 (« Nymphis habitata Casinis »), a Casino oppido ad Lirim fluvium. Cf. fam. etr. ΑΙΝƧΑƆ casnia = *Casinia*, et cognomen Cassinas apud Grut. 770, 2.

ƧOIƧΛK et KΛƧIOS (kasios), in nummis argenteis n. 65 ad Italiam super. pertinentibus.

CASCA, graeca orthogr. Κάσκα, cognomen rom. in gente Servilia. Cf. P. Servilius Casca (Cic. *Ep. ad Att.* XVI, 15 = n 775; *Philip.* XIII, 15), et C. Servilius Casca (Cic. *Philip.* II, 11; Suet. in *Caes.* cap. 82). Adde nummos gentis Serviliae apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXIV n. 17 et pl. XXXVIII n. 10.

CASCE, *prisco more*, adverb. (vide CASCVS = *vetus*), apud Aul. Gellium I, 10.

CASCVS, *priscus, antiquus, vetus* (Paul. pg. 47), adiect. Sabinorum linguâ, e rad. CAS- (cf. CASCE h. e. *prisco more*, et Pott *Etym. forsch.* II 109). Varro *De l. l.* VII, 28 sq. pg. 130: « In carmine Priami quod est:

Veteres Casmenas cascam rem volo profari
Et Priamum;

cascum significat *vetus;* eius origo Sabina, quae usque radices in Oscam linguam egit. Cascum vetus esse significat Ennius, quod ait [*Ann.* vs. 25]:

Quam prisci casci populi tenuere Latini.

Eo magis Manilius, quod ait:

Cascum duxisse cascam non mirabile est,
*Quoniam Caron eas * conficiebat nunptias.*

Item ostendit Papini ἐπιγραμμάτιον, quod in adolescentem fecerat Cascam:

Ridiculum est, cum te Cascam tua dicit amica,
Fili Potoni, sesquisenex puerum.
*Dice illam * pusam; sic fiet mutua muli;*
Nam vere pusus tu, tua amica senex.

Item ostendit quod oppidum vocatur Casinum; hoc enim ab Sabinis orti Samnites tenuerunt, et nunc nostri etiam nunc Casinum forum vetus appellant. Item significat in Atellanis aliquot Pappum senem, quod Osci casnar appellant .....». Auson. *Epist.* n. 415 vs. 27: « Et nunc paravit triticum casco sale ». Casci sunt primi Italiae incolae, qui et Aborigines dicti. Serv. in Virg. *Aen.* I, 6: « Sanfeius *Latium* dictum ait, quod ibi latuerunt incolae, qui quoniam in cavis montium vel occultis, carentes sibi a feris belluis, vel a valentioribus, vel a tempestatibus, habitaverint, Casci vocati sunt, quos posteri *Aborigines* nominaverunt ». — Cf. CASCIA CAPRIOLA in titulo venusino (Fabr. cap. IX n. 109 pg. 613 = Mommsen n. 761), unde gentilitium Cascellius in thes. epigraph. *Fra le voci italiane derivate dalla parola Casci* (ita cl. P. Capei in *Antol.* XXXVIII, 49 nt. 1), *il vocabolario della Crusca nota soltanto* accasciare *ed* accasciato. *Mi è però debito di avvertire come nella Val di Chiana, e segnatamente in Lucignano mia patria, dura sempre la parola* cascio *in senso di* vieto; *e come* casci *o* casce *segnatamente chiamansi quei ramolacci o quelle radici che a Firenze direbbonsi* stopposi *o* stoppose.

CASMENA, *Camena* vel *Camoena*, eadem quae Musa, ita dicta a *canendo* (Paul. pg. 43, Serv. in Virg. *Ecl.* III 59, Macr. *Somn. Scip.* II 3; cf. Hase in *Journ. des sav.* an. 1850 pg. 589 nt. 4, Pott *Etym. forsch.* I 132, 280, II 279, Benary *Die röm. lautl.* s. 291, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 7, cum sanscr. s̄aṁs, *narrare, laudare*). Paul. pg. 67: « Antiqui enim inserebant *s* litteram, et dicebant cosmittere pro *committere*, et Casmenae pro *Camenae* ». Festus *Qu.* X, 21

pg. 205: « Pesnis, *pennis*, ut Casmenas dicebant pro *Camenis* ». Varro *De l. l.* VII, 26 pg. 129: « *Musas quas Grai memorant, nos Casmenarum* [Enn. *Ann.* vs. 2 ed. Vahlen], Casmenarum priscum vocabulum ita natum ac scriptum est, alibi *Carmenae* ab eadem origine sunt declinatae ». Et VII, 27 pg. 130: « Quare est Casmena *Carmena*, ut *carmina, carmen; r* extrito *Camena* factum ». Sic vetus poëta in carmine Priami (vide CASCVS = *vetus*):

« Veteres Casmenas cascam rem volo profari
Et Priamum ».

ΚΑΣΜΕΝΗ vel Κασμέναι, urbs Siciliae, a Syracusanis condita. Thucyd. VI, 5: Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμέναι δ' ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας. Cf. Herodot. VII, 155 (ἐκ Κασμένης πόλιος). Steph. Byz.: Κασμένη, πόλις Σικελίας· Ἡρόδοτος Ζ. ὁ πολίτης Κασμεναῖος καὶ Κασμεναία. Cf. Serradifalco *Antich. della Sic.* I, 76, et *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1832 pg. 177, an. 1842 pg. 124.

CASMILLA. Vide CASMILLVS, quod sequitur.

CASMILLVS et Casmilla, *Camillus* et *Camilla*, h. e. *administer* et *administra* (minister et ministra) antiqua vox, quam Pacuvius usurpavit (vs. 232 ed. Ribbeck) « Caelitum camilla, expectata advenis: salve, hospita ». Ubi Varro *De l. l.* VII, 34 pg. 133: « camillam, qui glossemata interpretati, dixerunt *administram;* addi oportet, in his quae occultiora; itaque dicitur nuptiis camillus, qui cumerum fert, in quo quid sit, in ministerio plerique extrinsecus nesciunt. Hinc Casmilus nominatur Samothrece mysteriis dius administer Diis Magnis. Verbum esse graecum arbitror, quod apud Callimachum in poëmatis eius inveni (vide CASMILVS) ». Paul. pg. 43: « Camillus proprie appellatur *puer ingenuus* ». Idem pg. 63: « Cumeram vocabant antiqui vas quoddam quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia, quod et camillum dicebant, eo quod sacrorum ministrum κάσμιλον appellant ». Et pg. 93: « Flaminius camillus *puer* dicebatur *ingenuus* patrimes et matrimes, qui flamini Diali ad sacrificia *praeministrabat:* antiqui enim *ministros* camillos dicebant. Alii dicunt omnes *pueros* ab antiquis camillos appellatos, sicut habetur in antiquo carmine, quum pater filio de agricultura praeciperet: Hiberno pulvere, verno luto, grandia farra Camille metes ». Virg. *Aen.* XI, 542 sq.:

« matrisque vocavit
Nomine Casmillae, mutata parte, Camillam ».

Ad quod Servius (et Macrob. *Saturn.* III, 8): « Statius Tullianus de vocabulis rerum libro primo, ait dixisse Callimachum apud Tuscos Camillum appellari *Mercurium*, quo vocabulo significant *deorum ministrum:* unde Virgilius bene ait, Metabum Camillam appellasse filiam, scilicet Dianae *ministram:* nam et Pacuvius in Medea loqueretur: *Caelitum camilla exspectata advenis: salve, hospita.* Romani quoque *pueros* et *puellas nobiles* et investes Camillos et Camillas appellabant, flaminicorum et flaminum *praeministros* ». Iuba apud Plutarch. in *Numa* VII, 8: Καὶ γὰρ ἃς ἐφόρουν οἱ βασιλεῖς λαίνας ὁ Ἰόβας χλαίνας φησὶν εἶναι καὶ τὸν ὑπηρετοῦντα τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς ἀμφιθαλῆ παῖδα λέγεσθαι Κάμιλλον, ὡς καὶ τὸν Ἑρμῆν οὕτος ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων Κάμιλλον ἀπὸ τῆς διακονίας προσηγόρευον. Cf. Dionys. Halic. II, 22, Voss. *Etym.* s. v. *Camillus*, et *Giorn. arcad.* XXXIX 240, 283. — Camillus est cognomen rom. in fast. consul. apud Grut. pgg. 290, 295, 297, nec non in titulis apud eundem (3084, 6; 912, 8) et apud Mommsen (n. 2270, 4607, 4759), quod et gentilitium (Murat. 476, 12; *Monum. Matth.* sect. XIII n. 59 pg. 169). In figlina apud Marini *Arv.* pg. 84: ARRVNTIAE · CAMILLAE | CAMILLI · F · CAMILLA. Cf. Grut. 97, 1, Murat. 1145, 7. Hinc gentilitium Camillius (Murat. 1261, 7; Marini *Arv.* pg. 84; Mommsen n. 722 et n. 2069 col. 5), Camilia (Murat. 1526, 4), et Camilus (Murat. 1526, 4; 1650, 15; *Monum. Matth.* sect. X n. 44 pg. 147). Fistula plumbea apud Mommsen n. 2644: C · CASSI · CAMILI. Adde inscr. apud Doni cl. II n. 135 pg. 100: CAMILLIANVS | EX FIGLINA | CAESAR · N.

CASMILVS sive Casmillus, idem ac *Mercurius*, apud Tuscos et Graecos, teste Callimacho apud Serv. ad Virg. *Aen.* XI 542 sq. et apud Macrob. *Saturn.* III, 8 (vide CASMILLVS). Et Schol. Lycophr. vs. 162 (ὁ Καδμίλος γόνος): Καδμῖλος, ὁ Ἑρμῆς ἐν Τυῤῥηνίᾳ. Vet. Schol. Apollon. Rhod. I 917 (*Fragm. hist. gr.* III, 154 n. 27): Μυοῦνται δὲ ἐν τῇ Σαμοθράκῃ τοῖς Καβείροις, ὧν Μνασέας φησὶ καὶ τὰ ὀνόματα. Τέσσαρες (tres) δ' εἰσὶ τὸν ἀριθμόν· Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα, Ἀξιόκερσος. Ἀξίερος μὲν οὖν ἐστιν ἡ Δημήτηρ, Ἀξιόκερσα δὲ ἡ Περσεφόνη, Ἀξιόκερσος δὲ ὁ Ἅδης· ὁ δὲ προστιθέμενος τέταρτος, Κάσμιλος, ὁ Ἑρμῆς ἐστιν, ὡς ἱστορεῖ Διονυσίδωρος. Nonnus *Dionys.* IV, 87 sqq.:

Ἁρμονίῃ πόσις ἦλθεν ἀνεψιὸς ἄπτερος Ἑρμῆς,
οὐδὲ μάτην Κάδμιλος ἀείδεται· ουρανίην γὰρ
μορφὴν μοῦνος ἄμειψε, καὶ εἰσέται Κάδμος ἀκούει.

Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 85.

CASN-, radix osca = sanscr. can (splendere), unde CASNAR et CASCVS.

ИƧAƆ (casn), *Casinia*, nomen mulieris, pro IИƧAƆ casni vel AIИƧAƆ casnia, in olla perusina n. 1963.

CASNAR, *senex*, subst. m. Oscorum linguâ (Paul. pg. 47, ubi cf. Müllerus), e rad. CASN-, unde *canus* pro casnus (Aufrecht et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 152 et VIII 41). Pottius tamen exponit *alter nann*, e cas-nar pro casco et sanscr. nr vel nar, *vir* (*Etym. forsch.* II, 109; cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II, 29). Varro *De l. l.* VII, 29 pg. 131 (vide

CASCVS): « Item significant in Atellanis aliquot Pappum *senem*, quod Osci casnar appellant ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 445 (= VI, 514): « Casinar, *senem* »; et pg. 530: « Casnari, *senes*, Oscorum linguâ ». In aliis gloss. apud eundem op. cit. VI 530 et VII 565: « Kaniser, *senex* ». Papias *Vocab.* fol. 28: « Casnar, *senex;* casnari, *senes*, Oscorum lingua ». Quintil. *Inst. orat.* I, v, 8: « in oratione Labieni sive illa Cornelii Galli est in Pollionem casnar, *assectator*, e Gallia ductum est ». Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 268. Nonius II, 136 = pg. 86: « Carnales, seddules (lege: *casnares, seniles*). Varro Sexagesi: *Vix ecfatus erat, quum more maiorum ultro carnales arripiunt, de Ponte in Tiberim deturbant* ». M. A. Accursius in suo libro, cui titulus *Osci et Volsci dialogus ludis romanis actus* iocose dixit: « Cascis cantabo voclis haec *casnariorum* ».

IИƧAƆ (casni), *Casinia*, familia etrusca, pleniori orthographiâ AIИƧAƆ casnia (cf. Fabretti in Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 39, 73). In ossuario perusino n. 1164: IИƧAƆ · IOꟼAꓘ (larthi casni) = *Lartia Casinia.* Cf. IИƧAƆ · ꟼA (ar casni, n. 1173 sq.) = *Arria Casinia* (?), et IИƧAƆ : VA (au casni, n. 1162, n. 1166) = *Aula Casinia* (?).

§ 2. *Casinius*, gentilitium etr. pro casniś (cf. Fabretti in Conestab. op. cit. pgg. 39, 73). In ossuariis perusinis:

IИƧAƆ · ꟼA (ar casni, n. 1178) = *Arrius Casinius.*
IИƧAƆ · OИꟼA (arnth casni, n. 1159) = *Aruns Casinius.*
IИƧAƆ · VA (au casni, n. 1175) = *Aulus Casinius.*
IИƧAƆ · ƎƧ (se casni, n. 1168) = *Setrius Casinius.*
IИƧAƆ · ƎꟼOƎƧ (sethre casni, n. 1170 et n. 1179) *Setrius Casinius.*

Cf. IИƧAƆ · ꟼA (ar casni, n. 1173 sq.) = *Arrius Casinius* (?), et IИƧAƆ : VA (au casni, n. 1162, n. 1166) = *Aulus Casinius* (?).

§ 3. *Casinii*, nomen virile genit. sg., pro MIИƧAƆ casniś (cf. Fabretti in Conestabile op. cit. pgg. 39, 73, 178). Operculum ossuarii perusini num. 1177: IИƧAƆ : IƎИIꓘƆA : IOAꓘ (lathi aclinei casni) = *Lartia Oclinia Casinii* uxor. Ossuarium perusinum n. 1180: IИƧAƆ · IMVꟼƎƧ · IOꟼAꓘ (larthi setumi casni) = *Lartia Septimia Casinii* uxor. Adde ollam perus. n. 1777:

lege: larthi setumi casni) = *Lartia Septimia Casinii* uxor. Cf. n. 1163.

AIИƧAƆ (casnia), *Casinia*, familiae etruscae nomen (saepius IИƧAƆ casni, quod etiam usurpatur pro casniś = *Casinius*, cuius genit. MIИƧAƆ casniś = *Casinii*, abl. sg. fem. ꓘAIИƧAƆ casnial), nisi reddendum Casnia vel Cania, e rad. -ƧAƆ cas- (cf. CASINVM, CASCVS, CASNAR) vel casn-, unde CASMENAE = Camenae (cf. Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 39 sg.). Caesinia (AИIƧƎƆ cesina) exponit Vermigliolius (vide ꓘAIИƧAƆ casnial). In ossuario perusino n. 1172: AIИƧAƆ · A8 (fa casnia) = *Fausta Casinia;* et in alio ossuario perus. n. 1636: AIИƧAƆ : IOꟼAꓘ (larthi casnia) = *Lartia Casinia* (*Lartia Cania*, Vermigl. *Sepolcr. dei Volunni* pg. 50 ad n. 18; vel *Lartia Caesinia*, Vermigl. op. cit. ed. 2 pg. 119 ad n. 7). — CASNASIA · Q · L · RVFA et CASNASIA · Ɔ · L · SPERATA legitur in lapide vestino apud Murat. 174 (Mommsen n. 6022). Gentilitium Casinius, unde Casineius, invenitur in thes. epigr. Cf. Casinetus cognomen virile in titulo ad Casinum inventum (Mommsen n. 4261).

ꓘAIИƧAƆ (casnial), *Caziniâ*, nomen mulieris abl. sg. (vide AIИƧAƆ casnia). Operculum ossuarii perus. n. 1075 (cf. n. 1076): ꓘAIИƧAƆ Aꓘ V↓A · Aꓘ (la achu la casnial) = *Lars Achonius* (vel *Lartia Achonia*) *Lartis* fil. *Casiniâ* nat. — *Caesiniâ*, ut casnia = *Caesinia* (AИIƧƎƆ cesina) exponit Vermigliolius *Sep. dei Volunni* pg. 46 = pg. 117 ad n. 1 sq.

‡IИƧAƆ (casniz), *Casinii*, nomen virile genit. sg., pro MIИƧAƆ casniś. Operculum ossuarii perus. n. 1161: ‡IИƧAƆ · AIAƆ (caia casniz) = *Caia Casinii* uxor.

MIИƧAƆ (casniś), *Casinii*, nomen virile genit. sg., quod et scribitur ‡IИƧAƆ casniz et sine littera finali IИƧAƆ casni (vide AIИƧAƆ casnia = *Casinia*, et cf. Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 39, 73, 178). Reperitur in operculo ossuarii perus. n. 1557. Cf. n. 1163.

AꓕTИMAƆ (caśntra), Κασάνδρα vel Κασσάνδρα (rom. *Cassandra*, et vetustiori orthographiâ *Cassantra*), Priami et Hecubae filia. Invenitur in volcentis hypogei inscr. n. 2161. Etrusci scripserunt quoque AꟼYMAƆ caśtra, contractiori forma.

CASO -as, frequentat. a *cado*. Plaut. *Mil.* III, II 37 et 42: « casabant cadi ».

CASPERIA, oppidum Sabinorum ad ortum Himellae fluvii. Virg. *Aen.* VII, 710 sqq.:

« Una ingens Amiterna cohors, priscique Quirites,
Ereti manus omnis, oliviferaeque Mutuscae:
Qui Nomentum urbem, qui Rosea rura Velini,
Qui Tetricae horrentis rupes, montemque Severum,
Casperiamque colunt, Forulosque, et flumen Himel-
(lae ».

Ubi Servius: « Casperia et Foruli civitates sunt (fuerunt?) ». — Sil. Ital. VIII, 414 sqq.:

« Hunc Amiterna cohors, et Bactris nomina ducens
Casperia, hunc Foruli, magnaeque Reate dicatum
Caelicolum Matri .... ».

Alii legunt Casperula. Vib. Sequester *De flum.* pg. 11: « Himella Sabinorum prope Casperiam urbem ». Serv. ad *Aen.* VIII, 638: « Sabini a Lacedaemoniis origi-

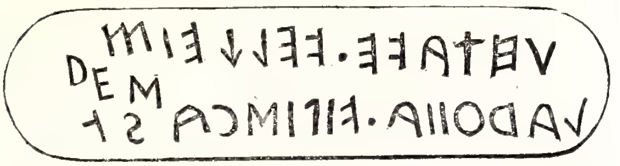
nem ducunt, ut Hyginus ait de origine urbium italicarum, a Sabo, qui de Perside Lacedaemonios transiens ad Italiam venit, et expulsis Siculis tenuit loca, quae Sabini habent: nam et partem Persarum nomine *Caspiros* [cf. Steph. Byz. s. v. Κάσπειρος] appellare coepisse, qui post corrupte *Casperuli* dicti sunt ». Cf. etr. IΠ12AƆ caspri = *Casperia*, et AИƎIΠƎ12VƆ cusperiena.

CASPERVLI. Vide supra CASPERIA.

..Π12AƆ (caspr..). Vide MƎΠ12AƆ caspreś.

ᛃAΠ12AƆ (caspral), *Casperiâ*, nomen mulieris, abl. sg. pro ᛃAIΠ12AƆ casprial. Operculum ossuarii perus. n. 1620: +ƎM : ᛃAΠ12AƆ : ƧƎ+A8AƆ : ИAI+A (atian cafates caspral śe[ch]) = *Atliana Cafatii uxor Caperiâ nata.*

MƎΠ12AƆ (caspreś) et ƧƎΠ12AƆ (caspres), *Casperii*, gentilitium etr. (vide IΠ12AƆ caspri pro caspria = *Casperia*). Ossuarium perus. n. 1575: MƎΠ12AƆ IƎИ+A (atnei caspreś) = *Atinia Casperii* uxor. Aliud ossuarium n. 1182: MƎΠ12AƆ · IƎИIOИƎΠ+ · ИAO (than trenthinei caspreś) = *Tannia Terentia* (?) *Casperii* uxor. In operculo ossuarii perus. n. 1218: ƧƎΠ12AƆ · I+ƧVƆƎᛃ (lecusti caspres) = *Lecustia* (?) *Casperii* uxor. Adde inscr. in lamella plumbea n. 1382 ad Perusiam effossa:

lege: uhtave velcheim larthiia vipiś caspreś h. e. *Octavius Velcinius* et *Lartia Vibii Casperii* uxor (?). (Cf. Orioli in *Album* XIX, 125; Lanzi II 384 = 313 ad n. 162; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 72 sg.). Vide n. 1848, ubi ...Π12AƆ caspr... legitur pro caspreś.

IΠ12AƆ (caspri), *Casperia*, familiae etr. nomen, pro caspria (abl. sg. ᛃAΠ12AƆ caspral = ᛃAIΠ12AƆ casprial; cf. MƎΠ12AƆ caspreś = *Casperii*), fortasse a Casperia Sabinorum oppido derivatum (cf. Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 17 sg., 158). Ossuarium perus. n. 1284: ƧI8AΠ IΠ12AƆ (caspri rafis) = *Casperia Rofii* uxor. Operculum ossuarii perus. n. 1637: IΠ12AƆ · AO (tha caspri) = *Tannia Casperia.* Gentilitium Casperius invenitur in titulis rom. apud Gruterum (660, 7; 1153, 3) et Murat. 803, 7; 1319, 8 = Momms. n. 6963; et in lapide clusino apud Lanzium II 385 = 314 ad n. 165: B · M · CASPERIAE · IVLI · ANITI · QVI · VIXIT · ANNOS · XXX · PATER · EIVS · EI · B · M · D. Fortasse caspri, unde AИƎIΠƎ12VƆ cusperiena, derivari potuit e V12AƆ caspu, quod cum cognom. rom. SCARPVS, ut Casperius cum gentilitio Scarpius, cognationem habet, quam probat etiam inscr. n. 1183

L · CASIVS · SCARPIA · NATVS ex sepulcro perusino una cum ossuariis n. 1181 sq. ᛃAIΠ12AƆ casprial et MƎΠ12AƆ caspreś nomina ferentibus. Lanzius II 385 = 314 ad n. 167 (nostrum n. 1183): « Scarpus, *se il luogo basta a deciderne, è nato da* caspre *per sola trasposizione di lettere. L'etimologie che io assegno quasi mai non suppongono tanta perturbazione di lettere quanta qui ne troviamo. Si noti ancora, che i Romani dimenticavano in certo modo l'origine de' lor casati: e fissavano gli occhi solamente nel latino o nel greco. Nelle medaglie della gente* Pinaria *leggesi* SCARPVS IMP·, *il cui stemma è una mano allusiva al latino* carpus [Cohen *Médail. consul.* pl. XII n. 3 sq.; cf. pg. 249]. *Questo generale fiori nel triumvirato di Augusto; nè forse è inutile aver trovato in Etruria tal nome, quantunque nella gente* Cassia.

ᛃAIΠ12AƆ (casprial), *Casperiâ*, nomen mulieris abl. sg., minus recte ᛃAΠ12AƆ caspral, e IΠ12AƆ caspri pro caspria, ex lapidibus perusinis. Ossuarium n. 1181: ᛃAIΠ12AƆ · ᛃƎ · I+A8AƆ · AO (tha cafati vl casprial) = *Tannia Cafatia Velii* filia *Casperiâ* nata. Operculum ossuarii n. 1251: ᛃAIΠ12AƆ · Ƨᛃ · IИVΠ+Aᛃ · Ǝ+I+ · Ƨᛃ (ls tite patruni ls casprial) = *Lars Titius Petronius Lartis* filius *Casperiâ* natus. Aliud operculum ossuarii n. 1291: ƆƎM · ᛃAIΠ12AƆ · ƧƎƎA+BV · I8AΠ · ИO (thn rafi uhtaves casprial śec) = *Tannia Rofia Octavii* uxor *Casperiâ nata.* Adde n. 1638: ᛃAIΠ12AƆ ..... ΠAᛃ (lar ..... casprial) = *Lar* ..... *Casperiâ* nat.

V12AƆ (caspu), *Caspus* (Scarpus?), cognomen virile, unde gentile IΠ12AƆ caspri = *Casperia* (Scarpia?) fortasse derivatum. In ossuario volaterrano n. 308: V12AƆ · AИƆIƎƆ · A (a ceicna caspu) = *Aulus Caccina Caspus.* Cf. inscr. ossuarii n. 312: CAECINA · Q · F · CASPO · VIX · ANNO · X · ... — Caspu a Καπύς duxit Lanzius II 355 = 284 ad n. 46, *per metatesi o aggiunta doricamente la* s.

CASSANTRA, *Cassandra* (Κασσάνδρα), antiquo scribendi more, etr. AOTИMAƆ caśntra et AΠYMAƆ caśtra, Priami et Hecubae filia. Cf. Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16, cit. ad v. ALEXANTER.

CASSEI, pro CASSI = *Cassius*, gentilitium rom. (etr. I⋇AƆ cazi), antiquo scribendi more (cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. XII), in nummo argenteo gentis Cassiae, apud Cohen *Méd. consul.* pl. XI n. 9 (C · CASSEI · IMP). Aliis Cassei pro Casseius (Cassius) exaratum putant (Eckhel *Doctr. num. vet.* V 75, 311; Lanzius I 133 = 101).

CASSILA, *cassis* vel *cassida*, subst. f. apud veteres. Paul. ex Festo pg. 48: « Cassilam antiqui pro *casside* ponebant ». Alii legunt *cassidam.* Cf. Müller in Festo loc. cit.

CASSINIVS, gentilitium umbricum. Cic. *pro Mil.* cap. 17: « Dixit C. Cassinius Schola (al. *Scola*), Interamnas, familiarissimus et idem comes P. Clodii; cuius iam pridem testimonio Clodius eadem hora Interamnae fuerat,

et Romae, P. Clodium illo die in Albano mansurum fuisse ».

CASSINVM. Vide CASINVM.

CASSIOLIS ager. Vide CARSEOLI.

CASSIS, armatura capitis, subst. fem. (cf. CASSILA). Isid. *Orig.* XVIII, 14: « Cassis de lamina est: galea de corio ..... Casidem autem a Tuscis nominatam dicunt. Illi enim *galeam* cassim nominant: credo a *capite* ».

CASSIVS, poëta etruscus (= etr. IЖAↃ cazi), de quo Horat. *Sat.* I, x, 61 sqq.:

« Etrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
Ingenium, capsis quem fama est esse librisque
Ambustum propriis ».

CASSTRESIS, *castresis* (castrensis), adiect. ad castra pertinens. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 528 pg. 210: D · M | EVTYCHES · CAE · NS · PEDISEQVS | STATIONI · CASSTRESE · FEC | MATRI · PIENTISSIMAE etc.

CASTELANVS, *castellanus*, adiect. ad castelum (castellum) pertinens. In tabula genuate (Append. n. I) lin. 23 sq.: QVEM · AGRVM · POPLICVM IVDICAMVS · ESSE · EVM · AGRVM · CASTELANOS · LANGENSES · VEITVRIOS · PO[SI]DERE · FRVIQVE · VIDETVR · OPORTERE.

CASTELLVS. Vide CASTELVM.

CASTELVM, *castellum*, subst. n. apud veteres. In Tabula genuat. (Append. n. I) lin. 5: QVA · AGER · PRIVATVS · CASTELI · VITVRIORVM · EST; et lin. 16 sq. INDE · SVRSVM · IVGO · RECTO · IN CASTELVM · QVEI · VOCITATVST · ALIANVS. — Castellus est cognomen rom. Inscr. apud Mommsen n. 1453: M · CRASSICIO · M · F · STEL · CASTELLO.

CASTITVDO, *castitas*, subst. fem., apud veteres. Accius vs. 585 apud Non. II, 124 = pg. 85: « Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem ».

ΚΑΣΤΟΛΑ. Vide CARSVLAE.

KASTORVS vel Castorus (Castoris), Κάστορος, genit. sg. apud veteres, e *Castor* (Κάστωρ) = etr. ꓤVTՏAK kastur. In S. C. *de Tiburt.* (Append. n. XXXVIII): SVB · AEDE · KASTORVS; et in tab. Bantina (Append. n. LVI) cap. III lin. 17: [IN AE]DE CASTORVS PALAM LVCI IN FORVM VORSVS.

AꟼꓥMAↃ (caśtra), Κασσάνδρα (Cassandra), pro AOTИMAↃ caśntra, apud Etruscos. Occurrit in etr. speculo n. 2636 bis, cum ƎꟽꟼAↃ capne = *Capaneus*, ƧAꟻƎ evas = *Aiax* et ꟼVꓥƧAↃ castur = *Castor*.

CASTRANVS ager, in Piceno. Front. *De col.* pg. 254 ed. Lachm.: « Castranus ager lege Augusta est assignatus ». Vide CVPRA.

CASTRESIS, *castrensis*, adiect. ad castra pertinens, in titulis apud Murat. 765, 2 = Mommsen n. 5369 (CASTRESIBVS). Cf. Gori *Inscr. ant.* I, 399 n. 189. Castresis est etiam cognomen romanum: L · HELVIVS · CASTRESIS (Grut. 126, col. 6), Q · CAESIVS · CASTRESIS (Mommsen n. 254). Cf. CASSTRESIS.

CASTRID, *castro* (agro, praedio), subst. m. abl. sg. 2 (?) decl., apud Samnites (vide CASTROVS = *castri* genit. sg.); thema castru = umbr. VꓤꓥƧAK (CASTRV), rom. cas-tro, e rad. CAS- et suff. -tru (Aufr. et Kirch. II 158 anm. 1; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 268 sq.; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57, 89, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 129 sq.; Schweizer in *Zeitschr.* cit. III 206, 212, 219; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 11). Tab. Bantina n. 2897 lin. 8: DAT · CASTRID · LOVF[RVD] = *de agro libero* (Kirchhoff op. cit. s. 79), vel = *praedio libero* (Mommsen op. cit. s. 45), vel *in oppido libero* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90). *Capite* exponit Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 21 sqq.; unde dat castrid loufrid = *de capite libero* (s. 25). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122.

CASTRICIVS, *castrensis*, adiect., in *Not.* Tiron. pg. 74. Est etiam gentilitium rom. in lapidibus frequens. Hinc adiect. castricianus (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

CASTRIMONIVM, oppidum Campaniae, Romanorum colonia, apud Front. *De col.* pg. 233 ed. Lachm.

CASTRONIVS, nomen virile apud Samnites (vide COMIVS), e *castrum* derivatum, quasi *der Feldmann*, ut Mommsen exponit (*Die unterit. dial.* s. 269).

§ 2. Gentilitium etr. Cic. *Ep. fam.* XIII, 13 = n. 483: « L. Castronius Paetus, longe princeps municipii Lucensis, est honestus, gravis, plenus officii, bonus plane vir, et quum virtutibus, tum etiam fortuna, si quid hoc ad rem pertinet, ornatus; meus autem est familiarissimus, sic prorsus, ut nostri ordinis observet neminem diligentius ».

CASTROVS, *castri* (agri, praedii), subst. m. genit. sg. 2 (?) decl. apud Samnites; thema castru, unde CASTRID, quod vide (Aufr. et Kirch. I 124 anm. 2, II 158 anm. 1; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 56-61; Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 20 sq.; Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 206, 212, 420). Tabula Bantina n. 2897 lin. 13 sq.: SVAE · PIS · PRVMEDDIXVD ALTREI · CASTROVS · AVTI · EITVAS | ZICOLOM · DICVST = *si quis pro magistratu alteri agri aut pecuniae diem dixerit* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79). *Capitis* exponit Lange *Die osk. inschr. der tab. Bant.* s. 22, 25, 39. Alii aliter legunt: castro = *urbe* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16 sq.), castrod = *castro* h. e. *oppido* (Guarinius *Tab. oppid. Lex.* pg. 138, *In comm. V exc.* pg. 32, *Lex. osco-lat.* pg. 26), castr[en] = *in oppido* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 99). Mommsenio *Die unterit. dial.* s. 268 est acc. plur. 3 decl. = *praedia*.

VꓤꓥƧAK (kastru), *castro* (praedio), apud Umbros (cf.

Aufr. et Kirch. I, 100), e rad. -ƧΑꓘ (CAS-) et suffixo VQꟽ tru (cf. Pott *Etym. forsch.* II 556). Vide CASTRVO = VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvu pro 8VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvuf h. e. *castra*, unde adiect. ƎIIdVQ+ƧΑꓘ kastru-śiie = *Castricii*. Cf. osc. CASTRID = *castro*, et CASTROVS = *castri*.

CASTRVO, *castra* (campos, praedia, fundos), subst. m. acc. pl. 4 decl. pro castruof = VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvu pro 8VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvuf, e castru, apud Umbros, in tab. eugub. VIa 30, 32, 40, 42, 50, 52, VIb 13, 32, 34, VIIa 17, 30 (Passeri *Lett. Roncagl.* n. xiv pg. 379, et *Paralip.* pg. 324; Aufr. et Kirch. I 101, 125 sq., II 158 sq., 177, 324; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57 et s. 59). Alii exponunt *castro* s. *oppido* abl. sg. (Lanzi II 753 = 661, 815 = 724), vel *moenibus* a *casa* s. *aedificio* derivatum (Grotefend *Rud. l. u.* IV 15 sq., 26, *Rud. l. o.* pg. 16), vel *domos* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 124). Lassenio est genit. pl. = *castrorum* (*Beiträge* etc. s. 43, 51 sq., 54).

ƎIIdVQ+ƧΑꓘ (kastruśiie), *Castrucii*, nom. pr. m. genit. sg. 2 decl. pro kastruśiier, ab adiect. kastruśiio, quod e VQ+ƧΑꓘ kastru = *castro*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 39, 72, 105, 118, 163, II 119, 310 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 452 et s. 614; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 54, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V, 9). Tab. eugub. Va 2 sq.: ƎIIdVQꟽƧΑꓘ · ꟽ : ꟽ | ƎIꟽƎQꟽΘV (uhtretie t. t. kastruśiie) = *auctoritate T. Castrucii T. filius.* — Alii aliter legunt et vertunt: castrubie = *Castrovubio* s. *oppidum Vubium* (Lanzi II 702 sq. = 610 sq.), καστρουζιιε = *pro moenibus urbis* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 7 sq.).

VƎVQꟽƧΑꓘ (kastruvu), *castra* (campos, praedia, fundos), subst. m. acc. plur. 4 decl., pro 8VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvuf, recentiori orthographia CASTRVO, e VQꟽƧΑꓘ kastru = *castro*, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 125, II 159, 323 sq.; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16 nt. 3, et Kirchhoff *Das stadtrecht von Bantia* s. 59). Tabula eugubina Va 19 sq. et 21.: VƎVQꟽƧΑꓘ:IꟽƧVꟼ:QƎꟼꟼVꟽ:QƎΛVИ:ΑIBΑ⊗:V⅃ꓘƎИVΛ (muneklu habia numer tupler pusti kastruvu) = *munusculum habeat nummis duplis per fundos.*

8VƎVQꟽƧΑꓘ (kastruvuf), *castra* (campos), subst. m. acc. plur. 4 decl., minus recte VƎVQꟽƧΑꓘ kastruvu et recentiori orthographia CASTRVO, e VQꟽƧΑꓘ kastru = *castro*, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 100, 125 sq., II 159, 177, 322 sqq.; Kirchhoff *Das stadtrecht von Bantia* s. 57. Cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16 nt. 3). Tabula eugubina Va 17 sq.: 8VƎVQꟽƧΑꓘ:IꟽƧVꟼ:QƎƎƎQꟼ:QƎΛVИ:ΑIBΑ⊗:V⅃ꓘƎИVΛ (muneklu habia numer prever pusti kastruvuf) = *munusculum habeat numis privis per fundos.* Adde tab. eiusdem lin. 13. — Lanzius II 707 = 615, 815 = 724 pusti kastruvu sumit pro ποτι *castrum* h. e. *ad oppidum*. Alii *moenibus* exponunt (Grotefend *Rud. l. u.* III 6, IV 15, VIII 36), vel *domos* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 124 et s. 618).

CASTVD, *casto*. Vide CASTVS § 2.

CASTVLA est palliolum praecinctui, quod nudae infra papillas praecinguntur, quo mulieres nunc et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt. Ita Nonius XVI, 4 = pg. 548. Vide voc. sq.

CASTVLVS et Castula, diminut. casti et castae, cognom. rom. In titulo apud Murat. 1506, 13: Q · VALERI CASTVLI; et in alio apud Grut. 368, 4: IERIA · CASTVLA. Vide voc. praeced.

ꟼV+ƧΑꓘ (kastur) et QVꟽꝹΑƆ (castur) vel <ΑϟTVD (castur), pleniori orthographiâ VQTVꝹΑꓘ kasutru (?), Κάστωρ (Castor), frater Pollucis, Tyndari et Ledae filius. Castorem (<ΑϟTVD) exhibent etruscae gemmae n. 2503 et n. 2503 bis. Item in etruscis speculis: n. 108 ꟼV+ƧΑꓘ (kastur) cum *Polluce* (ƎꓘVT⅃Vꟼ pultuce), *Meleagro* (ƎꟼꓘΑ⅃ƎⅯ melakre), et *Menelao* (Ǝ⅃ИƎⅯ menle); n. 304, n. 2504 et n. 2504 bis ƧΑƆ vel QVꟽꝹΑƆ et QVTƧΑƆ cum *Polluce*; et n. 2536 bis ꟼVꟽƧΑƆ cum *Capaneo*, *Cassandra* et *Aurora*. Graecâ orthogr. in vase clusino ꟼOTꝹΑꓘ (Καστορ). Cf. KASTORVS = *Castoris*.

CASTVS -us vel -i, *ritus*, *sacrum*, subst. m., apud veteres. Varr. apud Non. III, 45 = pg. 197: « Et religiones et castus id possunt, ut ex periculo eripiant nostro ». Naev. apud eund. loc. cit.: « Res divas edicit, praedicit castus ». Fest. *Qu.* IX, 4 pg. 154: « Minuitur populo luctus aedis dedicatione, cum Censores castrum condiderunt, cum votum publice susceptum solvitur: privatis autem, cum liberi nati sunt, cum honos in familia (*familiam*) venit, cum parens aut liberi, aut vir, aut frater ab hostes (*hoste*) captus domum redit, cum desponsa est, cum propriore (*propiore*) quis cognatione quam his (*is*), qui lugetur, natus est, cum in casto Cereris est, omnique gratulationi (*gratulatione*) ». Aul. Gell. X, 15: « Caerimoniae impositae flamini Diali multae, item castus multiplices, quas in libris, qui de sacerdotibus publicis compositi sunt, item in Fabii Pictoris librorum primo scriptos legimus ». Arnob. V, 16 pg. 179: « Quid temperatus ab alimonio panis, cui rei dedistis nomen Castus? Nonne illius temporis imitatio est, quo se numen ab Cereris fruge violentis moeroris abstinuit? ». Cf. castus Isidis et Cybeles, apud Tertull. *Ieiun.* cap. 16.

§ 2. Castud pro *casto*, adiect. abl. sg. antiquissimo scribendi more, invenitur in lamella aenea venerandae vetustatis (n. 2689 bis):

Ita fortasse restituenda: [IVNON]E · ꓕOVCINAI | [ARNVD · C]ASTVD · FACITVD h. e. *Iunoni Lucinae agno casto facito.* Cf. legem Numae Pompilio adtributam, quae est: Pelex . asam . Iunonis . ne . tagito . si . taget . Iunoni . crinibous . demissis . arnum . feminam . caidito (Aul. Gell. IV, 3), h. e. *Pellex aram Iunonis ne tangito; si tanget, Iunoni, crinibus demissis agnum feminam caedito* (Paul. pg. 222).

CASVENTILLANI, incolae oppidi cuiusdam in Umbria (Plin. III, xix, 2), Casuentillum vel Casuentinum appellati. Vide vocc. sqq.

CASVENTINVM. Vide voc. praeced.

CASVENTVM, Umbriae oppidum, cuius incolae dicti sunt Casuentini (vide CASVENTILLANI). Cf. inscr. apud Grut. 411, 3, et ᒧAIИI+ИVƧAƆ casuntinial = *Casuentiniá.* — Frontin. *De col.* pg. 231 ed. Lachm.: « Casentium, muro ducta lege triumvirale. iter populo non debetur. ager eius militibus est adsignatus ». Et pg. 255: « Casentium muro ductum etc. ».

§ 2. Casuentum flumen vel Casuentus fluvius, in Italia inferiori, in sinum Tarentinum influens (Plin. III, xv, 3). Hodie est *Basiento.*

IOVƧAƆ (casuthi). Lege IOVƧ AƆ (ca suthi).

ᒧAIИI+ИVƧAƆ (casuntinial), *Casuentiniá*, nomen mulieris, fortasse ab oppido Casuento derivatum (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 282 ad n. 273). Operculum ossuarii perus. n. 1583: ᒧAIИI+ИVƧAƆ · Ǝꟻ · MIƎꟻA · Aᒧ (la aveiś ve casuntinial) = *Lars Aveius Velii* filius *Casuentiniá* natus.

VꓷTVϟAꓘ (kasutru), Κάστωρ (Castor), meliori orthographia ꓷV+ƧAꓘ kastur, in etrusco speculo n. 479.

CATALI, populi alpini, quorum meminit Plinius III, xxiv, 1. Cf. inscr. apud Grut. 408, 1.

CATAMITVS, Γανυμήδης (Ganymedes), apud veteres. Paulus pg. 44: « Catamitum pro *Ganymede* dixerunt, qui fuit Iovis concubinus ». Adde Paul. pgg. 7 et 18, cit. ad voc. ALCEDO et ALVMENTO. Plaut. *Men.* I, ii, 34 sq.: « Dic mihi nunquam tu vidisti tabulam pictam in pariete, Ubi aquila Catamitum raperet, aut ubi Venus Adoneum? ». Cf. Arnob. IV, 27.

§ 2. Ponitur pro *pincerna.* Apul. *Metam.* lib. xi: « Et simiam (*vidi*) pileo textili, crocotisque Phrygiis, catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum ». Auson. *Epitaf.* n. 33 vs. 8: « Aut Iovis Elysii tu catamitus eris ».

§ 3. Item pro *amasio.* Apul. *Metam.* lib. i: « Hic est ..... carus Endymion; hic Catamitus meus, qui diebus ac noctibus aetatulam meam illusit ». Mart. Capella § 344: « Item puerum si velis dividere in Catamitum aut alium quempiam certae personae puerum, non est genus, quod iam ad individuum pervenit ». Serv. ad Virg. *Ecl.* VIII, 30: « Modo tamen ideo dicit: *Sparge, marite, nuces,* ut eum culparet infamiae: nam meritorii pueri, id est catamiti, quibus licenter utebantur antiqui, recedentes a turpi servitio, nuces spargebant, id est, ludum pueritiae; ut significarent se puerilia cuncta iam spernere ».

§ 4. Sumitur etiam pro homine molli et effeminato. Cic. *Phil.* II, 31: « Ut te Catamitum, nec opinato quum ostendisses, praeter spem mulier aspiceret, idcirco etc. ».

CATAMPO, genus est lusus. Ita Paul. ex Festo pg. 44, ubi conf. Scalig. et Müller.

CATANA. Vide CATINA.

KATANH, τυρόκνηστις (radula), apud Siculos, ut ex verbis Plutarch. in *Dion.* cap. 58 colligi potest.

KATANOAϟMO, in lapide messap. n. 2966.

KATAPAKTA, oppidum Italiae inferioris, in Apulia, cuius meminit Diod. Sic. XX, xxvi, 4.

ᒧƎ+Aꓘ (katel), *catulus*, subst. m. nominat. sg. 2 decl. apud Umbros, in tab. eugub. IIa 43 (Lanzius I 278 = 215, II 815 = 734; Grotefend *Rud. l. u.* III 14, VII 22, VIII 18; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31; Aufr. et Kirch. I 18, 43, 67, 99 sq., 116, 120, II 212, 379, 381 sq., 388; Huschke *Die iguv. taf.* s. 378 et s. 614). Thema est katlo, unde Ǝᒧ+Aꓘ katle = ƧƎᒧ+Aꓘ katles h. e. *catuli* genit. sg., et Vᒧ+Aꓘ katlu pro katlum = *catulum.* Cf. Passeri *Paralip.* pg. 254 sq.

CATELLVS. Vide CATILLVS § 3.

CATENATES, populi Alpini, quorum meminit Plinius III, xxiv, 4.

CATERAHAMO, —*amur*, antiquiori orthogr. VMAꓷƎ+Aꓘ (kateramu) pro kateramur, praes. indic. pass. 1 pers. plur., apud Umbros, in tab. eugub. VIb 56 (Aufr. et Kirch. I 52, 61, 78, 106, 140, II 261 sq.). Vide voc. sq.

VMAꓷƎ+Aꓘ (kateramu), —*amur*, recentiori orthographia CATERAHAMO, praes. indicativ. pass. 1 pers. plur. apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 52, 106, 140, II 261 sq.). Tabula eugubina Ib 19 sq.: VИIƎVꓘI : VMAꓷƎ+Aꓘ | : VИAMꓷA (arma[m]u kateramu ikuvinu) = tab. VIb 56: ARSMAHAMO · CATERAHAMO · IOVINVR = —*amur*, —*amur Iguvini.* Kateramu vel caterahamo pro *expiationem* acc. sg. accipiendum putat Grotefend (*Rud. l. u.* V, 25, 32), quem secutus est Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 48. *Lustrantur* a gr. καθαίρεσθαι, *lustrari*, exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 247, 657, 690.

CATHETVS, Κάθητος, nomen virile. Vide SALIA.

CATI fons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit, dictus, quod in agro cuiusdam fuerit Cati. Ita Paulus pg. 45 (cf. Fest. *Qu.* XII 20 pg. 250, cit. ad v. PETRONIA). Vide voc. sq.

CATIALIS collis, nunc lacus Fundani (al. codd. *funditur*), est dictus a Catio loco. Ita gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 450.

CATICARIVS vicus, in quinta regione urbis Romae, memoratur a P. Vict. *De reg. urb. Romae.*

CATILLI, populi Sabinorum ad Catillum montem et Anienem fluvium. Sil. Ital. IV, 224 sq.:

« Quosque sub Herculeis taciturno flumine muris
Pomifera arva creant Anienicolae Catilli ».

Cf. Stat. *Silv.* I, III, 100.

CATILLINVS pagus, in Beneventano, memoratur in tab. aerea apud Mommsen n. 1354 (col. 3 lin. 83).

CATILLVS vel Catilus, filius Amphiarai, qui post patris interitum tres liberos in Italia procreavit, Tiburtum, Coram et Catillum (Solin. II, 8). Vide TIBVR et TIBVRTVS.

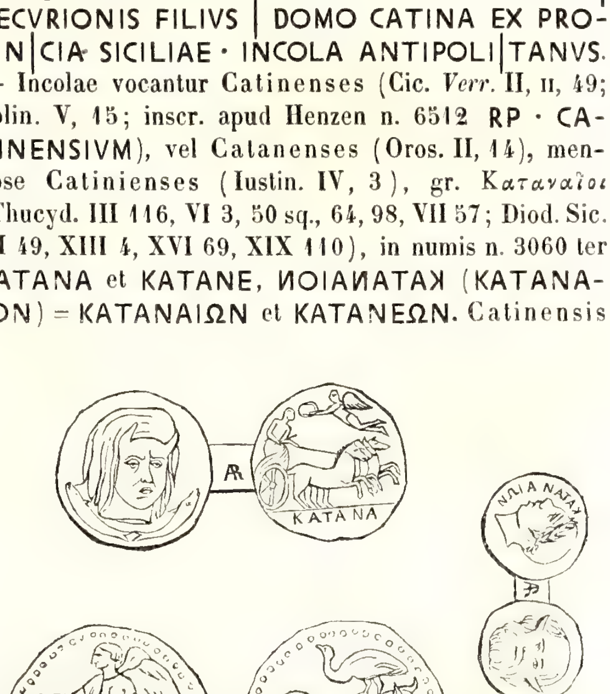
§ 2. Alter fuit Catillus, Catilli filius, Amphiarai nepos, qui cum fratribus suis, Cora et Tiburto, Tibur condidit. Sil. Ital. VIII, 364: « Hinc Tibur, Catille, tuum etc. ». Horat. *Od.* I, XVIII, 2: « Circa mite solum Tiburis et moenia Catili ». Adde Virg. *Aen.* VII, 672, et Solin. II 8, cit. ad voc. TIBVR et TIBVRTVS.

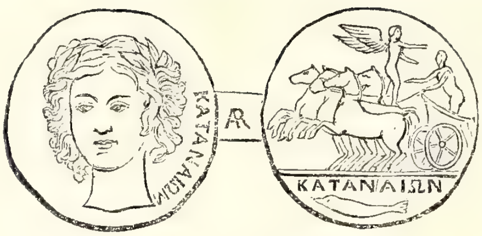
§ 3. Mons iuxta Tibur. Serv. ad *Aen.* VII 672 (« Catillusque, Acerque Coras »): « Unde mons Catilli, quem Catelli dicunt per corruptionem, iuxta Tybur ».

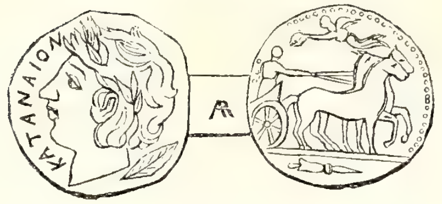
CATINA vel Catana, Κατάνη (Ptol. III 4, Strab. VI, II 1 sq., Thucyd., Diod. Sic., Scylax Caryand. § 23, Scymnus Chius vs. 286; Diog. Laert. IX, II, 1; Iambl. cap. VII § 33; Porphyr. *De vita Pythag.* § 21), nunc *Catania*, urbs Siciliae, olim Naxiorum colonia. (Cic. *Verr.* II, II, 75; Mela II, VII, 16; Solinus V, 15; Antonini *itin.* pg. 87, 90, 94, 491 sq.; Liv. XXVII, 8 codd. cathinam, chatinam, catinam, catanam; Sil. Ital. XIV, 196 Catane; Oros. V, 13 Catana). Strab. VI, II, 3: Καὶ Κατάνη δ' ἐστὶ Ναξίων τῶν αὐτῶν κτίσμα. Thucyd. VI, 3: Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες οἰκίζουσιν, καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. Pristinos incolas amisit, aliis eo deductis ab Hierone, qui urbem Aetnam denominavit. Strab. loc. cit.: Ἀπέβαλε δὲ τοὺς οἰκήτορας τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Κατάνη, κατοικίσαντος ἑτέρους Ἱέρωνος τοῦ Συρακουσίων τυράννου καὶ προσαγορεύσαντος αὐτὴν Αἴτνην ἀντὶ Κατάνης. ταύτης δὲ καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτόν, ὅσαν φῇ·

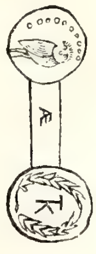
ξύνες [ὅ] τοι λέγω, ζαθέων ἱερῶν ὁμώνυμε πάτερ,
κτίστορ Αἴτνας.

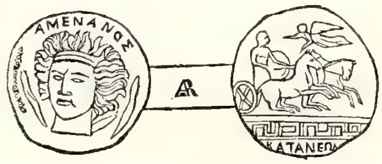
κατὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἱέρωνος κατελθόντες οἱ Καταναῖοι τούς τε ἐνοίκους ἐξέβαλον καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ τυράννου. Diod. Sic. XI, 49: Ἱέρων δὲ τούς τε Ναξίους καὶ τοὺς Καταναίους ἐκ τῶν πόλεων ἀναστήσας, ἰδίους οἰκήτορας ἀπέστειλεν, ἐκ μὲν Πελοποννήσου πεντακισχιλίους ἀτροίσας, ἐκ δὲ Συρακουσῶν ἄλλους τοσούτους προσθείς· καὶ τὴν μὲν Κατάνην μετωνόμασεν Αἴτνην, τὴν δὲ χώραν οὐ μόνον τὴν Καταναίαν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν τῆς ὁμόρου προσθεὶς κατεκληρούχησε, μυρίους πληρώσας οἰκήτορας. Τοῦτο δ' ἔπραξε σπεύδων ἅμα μὲν ἔχειν βοήθειαν ἑτοίμην ἀξιόλογον πρὸς τας ἐπιουσας χρείας, ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς γενομένης μυριάνδρου πόλεως τιμὰς ἔχειν ἡρωικάς. Τοὺς δὲ Ναξίους καὶ τοὺς Καταναίους ἐκ τῶν πατρίδων ἀνασταθέντας μετῴκισεν εἰς τοὺς Λεοντίνους, καὶ μετὰ τῶν ἐγχωρίων προσέταξε κατοικεῖν τὴν πόλιν. Cf. Schol. ad Thucyd. VI, III, 4. Urbs a Dionysio capta Campanis habitanda data est. Diod. Sic. XIV, XV, 3: Παραπλησίως δὲ καὶ τοῖς Καταναίοις χρησάμενος ἐλαφυροπώλησε τοὺς αἰχμαλώτους ἐν Συρακούσαις. Τὴν μὲν οὖν τῶν Ναξίων χώραν Σικελοῖς τοῖς ὁμοροῦσιν ἐδωρήσατο, τοῖς δὲ Καμπανοῖς τὴν πόλιν τῶν Καταναίων οἰκητήριον ἔδωκε. Urbs capta est a Romanis an. U. C. CDLXXXIX, et eo colonia deducta (Plin. III, XIV, 3: « colonia Catina »). Plin. VII, LX, 3: « M. Varro primum statutum in publico secundum Rostra in columna tradit, bello Punico primo, a M. Valerio Messala consule, Catina capta in Sicilia ». Cf. Strab. VI, II 1 sq.; Thucyd. V 4, VI 20, 50 sqq., 62-65, 71 sq., 74 sq., 88, 94, 97 sq., VII 42, 49, 57, 60, 80, 85; Diod. Sic. XI 66 et 76, XIII 4, XVI 69, XIX 110, XXII 8, XXIV 6; Plutarch. in *Alcib.* XX 2, in *Nic.* XV 4, in *Brut.* LVIII 2; Aelian. *Var. hist.* III, 17. Inscr. apud Orell. n. 3778: VERNANTIBVS | SAECVLIS DDDNNN | GENIO SPLENDIDAE VR|BIS CATINAE | FACVNDVS PORFYRIVS | MVNATIDIVS V · C | CONS · EIVSDEM. Alia apud eundem n. 3708: C · TVLL · FLAMINIVS | DECVRIONIS FILIVS | DOMO CATINA EX PROVIN|CIA SICILIAE · INCOLA ANTIPOLI|TANVS. — Incolae vocantur Catinenses (Cic. *Verr.* II, II, 49; Solin. V, 15; inscr. apud Henzen n. 6512 RP · CATINENSIVM), vel Catanenses (Oros. II, 14), mendose Catinienses (Iustin. IV, 3), gr. Καταναῖοι (Thucyd. III 116, VI 3, 50 sq., 64, 98, VII 57; Diod. Sic. XI 49, XIII 4, XVI 69, XIX 110), in numis n. 3060 ter KATANA et KATANE, ИOIAИATAK (KATANAION) = KATANAIΩN et KATANEΩN. Catinensis

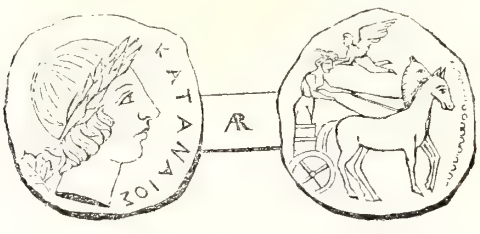

(Solin. V, 15), gr. Καταναῖος (Thucyd. VI, 64, cf. Porphyr. op. cit. § 21), adiect. est ad Catanam pertinens, ut Catinensis pumex apud Iuven. *Sat.* VIII, 16. Steph. Byz. Κατάνη, πόλις Σικελίας. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ· μετὰ δὲ Κατάνη πόλις, ὑπὲρ δὲ ὄρος Αἴτνη ..... Κέκληται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ κατέβη πρὸς τὸν Ἀμενανὸν (al. Ἀμελιανὸν) ποταμὸν ἡ Θεοκλέους τοῦ Χαλκιδέως ναῦς, ἣν Δωριεῖς χωρὶς τοῦ υ νᾶν φασιν· ἢ ὅτι τῆς Αἴτνης κατατεθείσης τὰ ἄνω καὶ κάτω, γέγονεν. Ἔστι καὶ ἄλλη κατέναντι τῆς Λέσβου, πληθυντικῶς λεγομένη. Τὸ ἐθνικὸν Καταναῖος, καὶ θηλυκῶς καὶ οὐδιτέρως.

KATINON, *catinum*, subst. n., apud Siculos. Varro *De l. l.* V, 120 pg. 48: « Vasa in mensa escaria: ubi pultem aut iurulenti quid ponebant, a capiendo catinum nominarunt, nisi quod Siculi dicunt κάτινον ubi ossa ponebant ». — Gentilitium Catinius, raro Catinna, invenitur in lapidibus rom.

CATINVLVS, *parvus catinus* (catillus), subst. m. a Varrone usurpatum. Charis. pg. 80 = 61 P.: « Varro ad Ciceronem XI catinuli dixit, non *catilli* ».

CATIVS, deus apud Romanos, qui pueris praeerat. Aug. *De civ. Dei* IV, 21: « Sed si virtus non nisi ad ingeniosum posset venire, quid opus erat deo Catio patre, qui catos, id est *acutos* faceret, cum hoc posset conferre felicitas? ». — Catius est gentilitium rom. Cf. Catium Insubrum, apud Cic. *Epist. fam.* XV, 16 = n. 522, C. Catium Vestinum, tribunum militum, apud eund. op. cit. XV, 23 = n. 847, et Κατία, Γαΐου θυγάτηρ, πόλεως Φαουεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29). Vide CATVS et CATIALIS.

CATLASTER et catulaster, *catulus* (= umbr. ᐊƎ+Aꓘ katel, genit. ƧƎᐊ+Aꓘ katles). Gloss. apud Mai *Class. auct.* VIII, 139: « catulaster; *catulus, catellus* ». Cf. Catlaster h. e. grandior puer, apud Forcell. *Lexic.* s. h. v.

Ǝᐊ+Aꓘ (katle), *catuli*, subst. m. genit. sg. 2 decl., pro ƧƎᐊ+Aꓘ katles (vide ᐊƎ+Aꓘ katel = *catulus*), apud Umbros, in tab. eugub. IIa 15 (Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Aufr. et Kirch. I 105, 118, II 372, 379, 382, Huschke *Die iguv. taf.* s. 614, Corssen *Ueber Aussprache* etc. I 206).

ƧƎᐊ+Aꓘ (katles), *catuli*, subst. m. genit. sg. 2 decl., minus recte Ǝᐊ+Aꓘ katle, e ᐊƎ+Aꓘ katel = *catulus*, apud Umbros, in tab. eugub. IIa 27 (Lanzius II 745 = 653, 815 = 724, Grotefend *Rud. l. u.* VII 22 sq., 25, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Aufr. et Kirch. I 48, 68, 104 sq., 118, II 372, 379, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 34, Huschke *Die iguv. taf.* s. 614).

Vᐊ+AꓘI (katlu), *catulum*, subst. m. acc. sg. 2 decl. pro katlum, e ᐊƎ+Aꓘ katel = *catulus*, apud Umbros (Lanzius II 815 = 724, Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, 40, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 44, Aufr. et Kirch. I 43, 116, II 379, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. IIa 18: Vᐊ+Aꓘ | V+ꓷƎ8 (fertu katlu) = *ferto catulum.* Adde eiusd. tab. lin. 20 et lin. 29.

MAИYAƆ (catnaś), *Catenius*, gentilitium etr. In titulo perusino n. 1629: MAИYAƆ OꟼAᐊ (larth catnaś) = *Lars Catenius.*

CATO, cognomen virile apud Samnites. Vide INSTEIVS et VETTIVS.

AИꟼ+AƆ (catrna), —*niâ* (Catroniâ?), nomen mulieris ablat. sing. Operculum ossuarii perusini num. 1270: AИꟼ+AƆ Ǝ+VAᐊꟼ Ƨᐊ (ls plaute catrna) = *Lars Plautus —niâ* natus. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 202 ad n. 66: « *forse* Cataniae *o* Catiniae *con* r *epitetica* ». Catronia est nomen mulieris in titulo sepulcr. apud Murat. 2025, 6.

CATVLASTER. Vide CATLASTER.

CATVLINVS, adiect., qui est ex catulo. Paul. pg. 45: « Catulinam carnem esitavisse, hoc est comedisse, Romanos, Plautus in Saturione refert ». Plin. XXIX, XIV, 1: « Genitae Manae catulo res divina fit, et in coenis Deum etiamnum ponitur catulina ».

CATVMEVM, genus cibi in sacris adhibiti, apud Arnob. VII 24 pg. 245 ed. Orell. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CATVS, *acutus*, adiect. Sabinorum linguâ, comparandum cum rom. *citus* (Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.*

I, 472) et cum slavo chytry, *vafer*, *callidus* (unde chytrost, *calliditas*), fortasse e rad. scr. *śi* (acuere), unde particip. perf. pass. *śita*. Hinc deus CATIVS apud veteres (Aug. *De civ. Dei* IV, 21). Varro *De l. l.* VII, 46 pg. 138: « Apud Ennium [*Ann.* vs. 445]: *Iam* cata *signa fere sonitum dare voce parabant;* cata *acuta;* hoc enim verbo dicunt Sabini; quare *catus Aelius Sextus* [Enn. *Ann.* vs. 335] non, ut aiunt, *sapiens*, sed *acutus*, et quod est: *Tunc cepit memorare simul cata dicta* [Enn. *Ann.* vs. 519], accipienda acuta dicta ». Plaut. *Pseud.* II, III, 15 sq.: « Bene ubi quod consilium discimus adcidisse, hominem catum Eum esse declaramus; stultu m autem illum, quoi vortit male ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et vide CAVITVS.

VAK (KAV), in nummis n. 3030*a* ad Caulonem pertinentibus. Vide CAVLON.

CAVATVRINEIS et Cavaturines, incolae pagi cuiusdam prope Genuam, quorum mentio fit in tab. genuate lin. 38 sqq. (Append. n. I). Cf. Corssen *De Volscor lingua* pg. 34, et *Ueber Aussprache* etc. I 220 sq.

CAVDECAE, cistellae ex iunco, a similitudine equinae caudae factae. Ita Paulus ex Festo pg. 46, ubi cf. Muellerus.

CAVDIVM, Καύδιον (Ptol. III, 1; Strab. codd. V, IV 10 Καλύδιον, et VI, III 7 Κλαυδίον), oppidum Samnii, nunc *Arpaia*, in via Appia, inter Beneventum et Calatiam (Strab. locc. citt.; Antonini *itiner.* pg. 111 « Caudis »; Itiner. Hierosol. pg. 610 « Civitas et mansio Claudiis; Tab. Peuting. segm. VI*d* « Caudio »). Cf. Liv. XI, 2, 14, 19, 27, Cic. *De off.* III, 30, Frontin. *De col.* pg. 232 ed. Lachm. (Caudium oppidum), Horat. *Sat.* I, V 51. Inscr. apud Mommsen n. 2513 (Orell. n. 3855): [N] · CLVVIVS · M · F | IIII · VIR | [C]AVDI · II · VIR | NOLAE · IIII · VIR | QVINQVENNAL | PVTE[AL] · DE · SVO · FACIVND | COERAVIT · IDEM · RESTITVIT | I · O · M · SACR. Adde inscr. apud eundem n. 1867 et n. 2514. — Caudini sunt Caudii incolae (Plin. III, XVI, 6), qui et dicuntur Caudini Samnites (Liv. XXIII, 41; cf. XXIV, 19 « Caudinus Samnis »). Inscr. apud Mommsen n. 1411 (Orell. n. 128): IVLIAE · AVG | IMP · CAESARIS | SEPTIMI · SEVERI · PII | PERTINAC · AVG · ARAB | ARIAB · PART · MAX | MATRI · AVGVSTI ..... | ET · CASTRORVM | COLONIA · IVLIA | CONCORDIA · AVG | FELIX · BENEVENTVM | DEVOTA · MAIESTATI | AVGG. IN · TERRITORIO | SVO · QVOD · CINGIT | ETIAM · CAVDINORVM | CIVITATEM · MVRO · TENVS. — Caudinus adiect. est ad Caudium pertinens, ut Caudinae Furcae (Lucan. II, 138) vel Furculae (Liv. IX, 2; Flor. I, XVI, 9), quas gr. φορκοῦντας Κλαυδίνας vocat Plutarch. *Parall.* cap. 3, Caudinae fauces (Colum. X 132, Sil. Ital. VIII 565), Caudinae legiones (Liv. XXV, 6), Caudinum proelium (Cic. *De senect.* cap. 12), Caudina clades (Liv. IX, 16), Caudinum iugum (Quintil. *Inst. orat.* III, VIII, 3), Caudini foederis ignominia (Flor. II, XVIII, 7). Caudinus est etiam cognomen rom. gentis Corneliae, ob Caudium expugnatum, in fastis Capitol. apud Grut. pg. 292: L · CORNELIVS · L · F · TI · N · LENTVL · CAVDIN, et P · CORNELIVS · L · F · TI · N · LENTVL · CAVDIN | CENS · L · CORNELIVS · L · F · TI · N · LENT · CAVDIN.

ЛAIOVAƆ (cautial), *Cautiā* vel *Cotiā*, nomen mulieris abl. sg. (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 84). Operculum ossuarii perus. n. 1162: ЛAIOVAƆ : IИƧAƆ : VA (au casni cauthial) = *Aulus Casinius* (vel *Aula Casinia?*) *Cautiā* nat. — Cautius est gentilitium rom. in inscr. apud Murat. (63, 7; 1273, 1).

AIVAƆ (cavia), *Gavia*, praenomen muliebre in marmore falisco n. 2446.

CAVIARES hostiae dicebantur, quod caviae †, id est pars hostiae cauda tenus, dicitur, et ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno. Ita Paul. ex Festo pg. 57, ubi cf. Muellerus.

CAVINVS, adiect. ad cavum pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1641, 8 (AVRELIA CAVINA).

KAFIƧEƧ (kavises), *Cavisius*, gentilitium italicum in aere etrusco n. 50. Cf. Giovannelli *Antich. Rezio-etr.* pg. 37, et Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 20.

CAVITIO, *cautio*, subst. f. apud veteres (cf. CAVITVS = *cautus*). Paul. pg. 61: « Cavitionem dicebant, quod modo dicimus cautionem ».

CAVITVS, *cautus*, adiect. apud veteres, quod nonnulli legunt in Plaut. *Pseud.* II, III, 4 (cf. CAVITIO = *cautio*, et CATVS = *acutus*). Lex Thoria *Agr.* (Append. n. LIX) cap. 1 et cap. 3: EXSCEPTVM CAVITVMVE EST NEI DIVIDERETVR.

CAVCANA, Καύκανα λίμην (Ptol. III, 4), portus Siciliae.

ΊVAK (KAVΓ) = ΛVAK (KAVΛ), in nummis n. 3030*b* ad Caulonem pertinentibus. Vide CAVLON.

ЛVAƆ (caul), *Cauliā* (?), nomen mulieris abl. sg. e AЛƎAƆ cavla, genit. MAIЛVAƆ (CAVΛIAS) = *Cauliae*. Tegula clusina n. 563 bis: ЛVAƆ · AИV8A · VA (au afuna caul) = *Aulus Afonius Cauliā* (?) natus.

AЛƎAƆ (cavla), *Caulia*, nomen mulieris, genit. MAIЛVAƆ (CAVΛIAS) = *Cauliae*, apud Etruscos (cf. ƎЛVAƆ caule), in olla perus. n. 1384. Cf. Lanzi II 347 = 276 ad n. 19, 384 = 313 ad n. 164, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 326 ad n. 11.

CAVLA vel caulla, idem quod *aula*, a gr. αὐλὴ, addito *c*. Servius ad Virg. *Aen.* IX, 60 (« quum fremit ad caulas »): « Munimenta et septa ovium. Est enim graecum nomen, *c* detracto: nam Graeci αὐλὰς vocant animalium receptacula: unde in sacris aedibus, et in tribunalibus, septa, quae turbas prohibent, aulas vo-

camus ». Alii docent, caulam dictam esse a *cavo*. Varro *De l. l.* V, 20 pg. 9: « Quare ut *cavo* cavea et caullae et convallis, cavata vallis ». Paul. pg. 46: « Caulae a *cavo* dictae. Antiquitus enim ante usum tectorum oves in antris claudebantur ». Gloss. apud Labb.: « Caula ἔπαυλις; Caulae, περίβολοι, μάνδραι ». Cf. inscr. apud Murat. 191, 3, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ƎΛVAↃ (caule), *Caulius*, gentilitium etr., unde IMꓘƎAꓘ kavlni (cf. ΛVAↃ caul, AΛƎAↃ cavla, MAIΛVAↃ cauliaś). In titulo clusino n. 629bis: ƎΛVAↃ : OИPA (arnth caule) = *Aruns Caulius*. Gentilitium Caulius reperitur in thes. epigraph.

MAIΛVAↃ (CAVLIAS), *Cauliae*, nomen mulieris, genit. sg. e caula (cf. AΛƎAↃ cavla, et ƎΛVAↃ caule = *Caulius*). Tegula etr. n. 935:

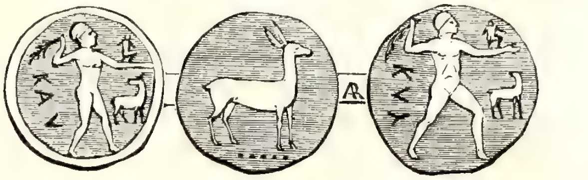
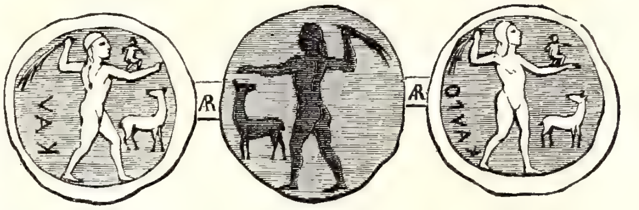
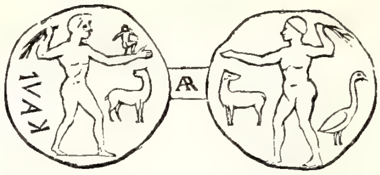
= *Lars Caius Cauliae* filius. Cf. Lanzi II 341 = 270 ad n. 1, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 217 sg.

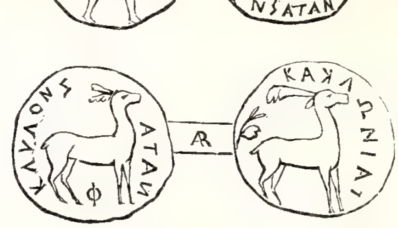
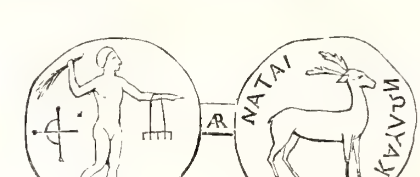
CAVLINVM, subst. n., vinum iuxta Capuam proveniens, ab agro ita nominatum. Plin. XIV, VIII, 9: « Iuxta Capuam Caulinis ».

?IMꓘƎAꓘ (kavlni), *Caulinius*, nomen virile (e ƎΛVAↃ caule = *Caulius*), fortasse legendum in lapide etr. n. 1009.

CAVLON vel Caulonia, Καυλωνία (Strab. VI, I 10; Diod. Sic. XIV, CIII 3, XVI, XI 3; Porphyr. *De vita Pythag.* cap. 56), quondam Αὐλωνία dicta (cf. Etym. Magnum 170, 9 = pg. 154 ed. Sylb., et 494, 9 = pg. 458), oppidum magnae Graeciae, in Bruttiis, olim Achaeorum colonia. Strab. VI, I, 10: Μετὰ δὲ τὴν Σάγραν Ἀχαιῶν κτίσμα Καυλωνία, πρότερον δ' Αὐλωνία λεγομένη, διὰ τὸν προκείμενον αὐλῶνα. ἔστι δ' ἔρημος· οἱ γὰρ ἔχοντες ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν ἔκτισαν. Pausan. *Eliac. sec.* III, 12: Καυλωνία δὲ ἀπῳκίσθαι μὲν ἐς Ἰταλίαν ὑπὸ Ἀχαιῶν, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο αὐτῆς Τύφων Αἰγιεύς. Illud Dionysius senior Syracusarum rex vi cepit atque evertit. Diod. Sic. XIV, CVI, 3: Ταύτας δὲ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας ἐν Συρακούσαις μετῴκισε (Dionysius), καὶ πολιτείαν δοὺς πέντε ἔτη συνεχώρησεν ἀτελεῖς εἶναι· τὴν δὲ πόλιν καταστρέψας, τοῖς Λοκροῖς τὴν χώραν τῶν Καυλωνιατῶν ἐδωρήσατο. Mox restauratum, a Campanis captum et deletum fuit. Paus. op. cit. III, 13: Πύρρου δὲ τοῦ Αἰακίδου καὶ Ταραντίνων ἐς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον καταστάντων ἄλλαι τε τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἐγένοντο αἱ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων, αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἀνάστατοι, κατέλαβε δὲ ἐς ἅπαν ἐρημωθῆναι καὶ τὴν Καυλωνίαν ἁλοῦσαν ὑπὸ Καμπανῶν, οἳ Ῥωμαίοις μεγίστη τοῦ συμμαχικοῦ μοῖρα ἦσαν. Tandem secundo bello Punico

iussu Fabii Maximi dirutum omnino est, et adhuc in ruinis iacet (Liv. XXVII, 13 et 15 sq.). Plin. III, XV, 1: « Et vestigia oppidi Caulonis ». Virg. *Aen.* III, 552 sq.: « Adtollit se diva Lacinia contra, Caulonisque arces, et navifragum Scylaceum »; ubi cf. Servius. Ovid. *Metam.* XV, 705: « Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque ». Cf Mela II, IV, 8 (« Caulonia »), Tab. Peuting. segm. VI*f* (« Caulon »), et Plutarch. in *Fab. Max.* XXII 1, in *Dion.* XXVI 3. — Incolae appellantur Cauloniatae, gr. Καυλωνιᾶται (Polyb. II, XXXIX 6, Diod. Sic. XIV, CVI 3; cf. Paus. *Eliac. sec.* III, 12, Iambl. cap. XXXV § 262), in nummis n. 3030*a* VAꓘ (KAV) vel YΛꓘ (KΛY), n. 3030*b* ΛVAꓘ (ΛVAꓘ) et KAVᒥ (KAYΛ), n. 3030*c* ꭥΛVAꓘ et KΛVΛΩ, n. 3030*d* KAYΛΩNIAT, vel ATAIИΩΛYAꓘ, pro n. 3030*e*

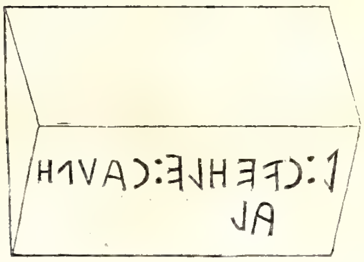

ΚΑVΓONSΑΤΑИ et ИΑΤΑΙИΩΑΥΑꓘ (ΚΑΥΑΩΝΙΑ-ΤΑΝ) = Καυλωνιατᾶν. — Καυλωνιᾶτις est regionis nomen apud Thucyd. VII, 25. Steph. Byz.: Καυλωνία, πόλις Ἰταλίας, ἣν Αὐλωνίαν Ἑκαταῖος καλεῖ, διὰ τὸ μέσην Αὐλῶνος εἶναι. Ἀπὸ γὰρ τῆς Αὐλῶνος, ὕστερον μετωνομάσθη Καυλωνία ..... Ἔστι καὶ ἄλλη Σικελίας. Ἔστι καὶ ἄλλη Λοκρῶν. Ο' πολίτης Καυλωνιάτης, ὡς Ἀπολλωνιάτης· καὶ θηλυκὸν Καυλωνιᾶτις καὶ Καυλώνις. Cf. nummum n. 3030*f*, ΣΑΤΑΙΝ[Ω]ΛΥΑꓘ inscriptum, apud Carelli tab. CLXXXVIII, 22.

§ 2. Caulonia fuit etiam oppidum Siciliae (nunc *Caltanisetta?*), a Cauloniatis Bruttiorum conditum, teste Strab. VI, I, 10 (vide § praeced.). Memoratur a Steph. Byz. supra cit., ubi etiam de alio oppido Caulonia apud Locros mentio fit.

?VИVAƆ (caunu), in titulo clusino n. 613. Cf. *Mus. chius.* II ad n. 28 (caunu = *Cauniâ*). Caunia est nomen mulieris in titulo sepulcr. apud Grut. 768, 10.

ꓶAИ1VAƆ (caupnal), *Cauponiâ* (Coponiâ), nomen mulieris. Ossuarium senense n. 372:

lege: l. cvelne caupnal = *Lars Cilnius Cauponiâ* natus. *Coponia* exponit Lanzius II 367 = 296 ad n. 96. Gentilitium Cauponius invenitur in inscr. apud Murat. 1605, 3, et apud Mommsen n. 1587.

?ꓶƧVAƆ (causl). Vide voc. sq.

IИIꓶMVAƆ (cauślini) et [IИI]ꓶƧVAƆ (causlini), *Caulinna* (Caulinnia), nomen mulieris (unde AƧIИIꓶMVAƆ cauślinisa = AƧƧIИIꓶMVAƆ cauślinissa h. e. *Caulinniâ*), e ƎꓶVAƆ caule = *Caulius*, interiecta sibilante. In ossuario clusino n. 630: IИIꓶMVAƆ : OꓷAꓶ (larth cauślini) = *Lartia Caulinnia*. In operculo ossuarii etr. n. 152: [IИI]ꓶƧVAƆ · Oꓶ (lth causlini) = *Lartia Caulinnia*. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 78.

AƧIИIꓶMVAƆ (cauślinisa), *Caulinna* (Caulinnia), cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide IИIꓶMVAƆ cauślini = *Caulinna*), = AƧƧIИIꓶMVAƆ cauślinissa. Ossuar. clus. n. 740: AƧIИIꓶMVAƆ : AIИV⊅qV+ : AИAO (thana turzunia cauślinisa) = *Tannia —nia Caulinii* uxor (*Tannia Turonia Caulinnia*, secundum Lanzium II 351 = 280 ad n. 35).

AƧƧIИIꓶMVAƆ (cauślinissa), idem ac AƧIИIꓶMVAƆ cauślinisa, fortasse *Caulinnii uxor*, in ossuario clusino n. 775. Cf. Lanzi II 354 = 283 ad n. 45.

AИƧƎAƆ (cavsna), *Causenus* vel *Causena*, gentilitium etr. in ossuario perusino n. 1639. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 280 ad n. 268.

CAVTINVS, adiect. ad cautum pertinens. Est cognomen rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 815, 3 (P · PETRONIVS CAVTIN). Cf. CAVTINVS RESTITVTVS in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 483.

ƎƆ (ce), in vase volcente n. 2198.

..ƎƆ (ce..), in tarquin. inscr. n. 2340 lin. 3.

?AƎƆ (cea). Vide +VƧAƎƆ (ceasut).

ꓶAƎƆ (ceal), quod legitur in sarcophago tuscaniensi n. 2108, cum gr. καὶ, *atque*, comparat Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 229. Cf. Sec. Campanari in *Giorn.* cit. CXIX, 323.

qAƎƆ (cear), gentilitium etr., quod invenitur in ossuario perus. n. 1640, fortasse pro MIOqAƎƆ cearthiś vel MI+qAƎƆ ceartiś. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 199 ad n. 62.

MIOqAƎƆ (cearthiś), *Ciartii* (?), nomen virile, genit. sg. = MI+qAƎƆ ceartiś (cf. AƧIꓶAIOqAIƆ ciarthialisa), quod ad graecum κέαρ = *cor* trahit Lanzius II 343 = 272 ad n. 7. Ossuarium perusinum n. 1641: MIOqAƎƆ AOVИAq (ranutha cearthiś) = *Aruntia Ciartii* uxor. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 199 ad n. 61.

MI+qAƎƆ (ceartiś), *Ciartii* (?), = MIOqAƎƆ cearthiś, nomen virile, genit. sg., in ossuario perusino n. 1642. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 199 ad n. 63.

+VƧAƎƆ (ceasut), fortasse legendum AƎƆ (cea) et +VƧ (sut), in olla etr. n. 2596.

CEBA, nunc *Ceva*, Liguriae oppidum ad Tanarum fluvium. Hinc adiect. cebanus. Plin. XI, CXVII, 1: « Cebanum (*caseum*) hic e Liguria mittit, ovium maxime lactis ».

CEBNVST, *venerit*, futur. exact. 3 pers. sg. apud Samnites (= umbr. BENVST, e rad. BEN-, *ven-ire*), fortasse pro ebenust (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269), comparandum cum goth. *quinam* (german. *kommen*), quod ad rad. sanscr. gam (*ire*), unde etiam lat. *ven-io* (e *guemio*, abiecta gutturali), traxerint Pottius *Etym. forsch.* I 260 et Boppius *Gloss. scr.* pg. 100 (cf. *Zeitschr. f. die wissensch. der sprache* IV 14 sq., Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66, Corssen, Ebel et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 19, 58, III 214, 220, Huschke *Die osk. und spr.* 110, 363). Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 19 sq. mutat cebnust in benust (cf. Lange *Die osk. inschr. etr.* s. 9). Tab. Bantina n. 2897 lin. 20: SVAEPIS · CENSTOMEN · NEI · CEBNVST · DOLVD · MALLVD = *si quis in censum non venerit dolo malo* (Mommsen s. 146, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange op. cit. s. 88, Huschke op. cit. s. 66). Hoc vocabulum cebnust, quod scriptum esse potuit pro c[om]-benust = *con-venerit* (cf. ЯƎИƎBMVꓘ kúm-bened = *con-venit*), pro rom. *iuraverit* sumit Aufrecht (*Zeitschr* cit. I 189 sq.), e rad. sanscr. śap, *iurare*. — *Abnuerit*

vel *renuerit* exponit Guarinius (*Tab. oppid. lex.* pg. 138, *In comm. V exc.* pg. 38 sq., *Lex. osco-lat.* pg. 26); Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19 legit ef[b]enust = *exsolverit.*

VB3K (kebu), *cibo*, subst. m. abl. sg. 2 decl. apud Umbros, in tab. eugub. IV 23 (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 35; Aufr. et Kirch. I 40, 72, 89, 117, II 376). Huschkio *Die iguv. taf.* s. 436 est gr. κείβος, *pera*, comparandum cum gr. κιβώνον apud Suidam.

CEDIAE. Vide CAEDIAE.

-ƧIИƎƎK (keenzs-), radix osca = -ƧIИƎK kenzs- pro CENS-, *cens-eo.* Vide ᗡVTƧIИƎƎK (keenzstur) = *cens-or*, et CENS-.

ᗡVTƧIИƎƎK (keenzstur), *censor*, subst. m. minus archaice ᗡVƧIИƎK (kenzsúr) et CENSTVR, apud Samnites (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 2 sq.), in lapide n. 2873 ter lin. 4.

?ᗡƎƎↃ (ceer), in etr. speculo n. 2582. Cf. ᑫƎᖷↃ cver.

CEHEFI, vox umbrica originis et significationis ignotae, quae invenitur in tab. eugub. VI a 20, comparanda cum voc. ƧƎΘƎKVK kukehes (cf. Aufr. et Kirch. II, 112 sq., 116). *Fac* καίεσθαι s. *cremari iube* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 15. Cf. Lanzium II 747 = 655. Huschkius *Die iguv. taf.* s. 97 vertit *combustioni, sacrificio*, dat. sg., ab adiect. κηώδεις.

ИƎBƎↃ et ИƎΘƎↃ (cehen), vox etrusca, fortasse *hacce in* vel *hocce in* significans, comparanda cum ИƎKИA anken, AↃƎ eca et AↃ ca (cf. Orioli in Vermigl. *Sep. dei Vol.* ed. 2.ª pgg. 135, 137). Invenitur in marmore etr. n. 1900, et iuncta cum voc. suthi in titulo perusino n. 1915 lin. 1, IOVƧ : ИƎBƎↃ (cehen suthi), ut alibi IOVƧ : AↃ (ca suthi), [IOVƧ ИƎKИA] (anken suthi), IOVM · AↃƎ (eca s'uthi) et I+VƧ · A+ (ta suti). *En hic*, ital. *ecco qui*, exponit Migliarinius *Zibaldone* etc. mss. pg. 19, et ἕνεκα vel ἕνεκεν (*causa*) Lanzius II 515 = 439, 783 = 691 (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 171, et Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 120, 141).

VΘƎↃ (cethu), in vase etr. n. 2404. Cf. Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasger in Etr.* s. 40, et Oriolius in *Album* XXII, 195.

IƎↃ (cei), in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 21, exponitur καὶ, partic. copul. (Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV 207, Sec. Campan. *Tav. perus.* pg. 51; cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg 108).

AИAIƎↃ (ceiana), in lapide urbevetano n. 2038, pro *Seiana* sumit Vermigliolius (*Lett. a L. Gualtieri* mss. pg. 18 sg.). Cf. VEIANIVS.

AИↃIƎↃ (ceicna), *Caecina* vel *Cecina* (Caecinna vel Cecinna), gentilitium etr. ex Volaterris (vide CAECINA), = ƧAИↃIƎↃ ceicnas in titulo tarquin., et AИↃAↃ cacna apud Perusinos. In titulis ex sepulcris volaterranis gentis Caecinae: AИↃIƎↃ · A (a ceicna, n. 325 bis *a* et *c*) = *Aulus Caecina*; VꟼƧAↃ AИↃIƎↃ · A (a ceicna caspu, n. 308) = *Aulus Caecina Caspo* (cf. n. 312: CAECINA · Q · F · CASPO); AИↃIƎↃ · ⅃ (l. ceicna, n. 310) vel AИↃIƎↃ · Ƨ⅃ (ls ceicna, n. 324, 325 bis *e*) et AИↃIƎↃ · ↓⅃ (lch ceicna, n. 322; cf. n. 325 bis *h*) = *Lars Caecina* (cf. n. 311: L · CAECINA). Adde n. 325 bis *b*, *d*, *g*.

§ 2. *Caecina*, nomen mulieris (= IƎИↃIƎↃ ceicnei), ut mihi videtur, in ossuariis volaterranis, ubi legitur AИↃIƎↃ · ᖷ (v. ceicna, 325 bis *f*) = *Velia Caecina*, et A · CAECINA (n. 313). Cf. n. 314 *A* lin. 9.

⅃AИↃIƎↃ (ceicnal), *Caecinâ*, nomen mulieris abl. sg. (vide IƎИↃIƎↃ ceicnei = *Caecina*). Operculum ossuarii etr. n. 344 bis: ⅃AИↃIƎↃ · A · ƎᖷA⅃8 · A (a. flave a. ceicnal) = *Aulus Flavius Caecinâ* natus. In lamella plumbea n. 314 *A* lin. 3 Volaterris eruta: ⅃AИↃIƎↃ · IИꟼVƧ · ᖷ (v. supni ceicnal) = *Velia Supunna Caecinâ* nata.

ƧAИↃIƎↃ (ceicnas), *Caecina*, gentilitium etruscum (= volaterr. AИↃIƎↃ ceicna). In titulo tarquiniensi n. 2319: ⅃AOИᑫA : OИᑫA : ƧAИↃIƎↃ (ceicnas arnth arnthal) = *Aruns Caecina Aruntiâ* natus. Cf. n. 2318.

IƎИↃIƎↃ (ceicnei), *Caecina* vel *Cecina* (Caecinna vel Cecinna), gens etrusca ex Volaterris (vide AИↃIƎↃ ceicna), = IƎИↃAↃ cacnei apud Perusinos, abl. sing. ⅃AИↃIƎↃ ceicnal = ⅃AИIƎↃAↃ caceinal et ⅃AИↃAↃ cacnal. In ossuario n. 323: IƎИↃIƎↃ : ⅃ (l. ceicnei) = IƎИↃIƎↃ · O⅃ (lth ceicnei, n. 325) h. e. *Lartia Caecina.* Cf. AIИIↃƎↃ cecinia, et Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 112.

A⅃IƎↃ (ceilia), *Velia*, praen. fem. perperam scriptum, ut mihi videtur, pro A⅃IƎᑕ veilia = A⅃Ǝᑕ velia, in duobus ossuariis perusinis n. 1405, 1627. Aliis est *Caelia* = A⅃ƎↃ celia (cf. Conestab. *Inscr. del Palazz.* pg. 82 sg. et pg. 113).

AИIƎↃ (ceina), *Cinna*, gentilitium etr., comparandum cum rom. Cinius (Grut. 865, 6; Murat. 136, 2) et Cinnius (Mommsen n. 2200). In tegula etr. n. 154: AИIƎↃ OA (ath ceina) = *Attius Cinna* (cf. Lanzi II 412 = 341 ad n. 270).

ƧƎƧIƎↃ (ceises), *Caesii*, nomen virile, genit. sg. = MIƧIƎↃ ceisis' (vide IƧIƎↃ ceisi = *Caesia*). In ossuario tuscaniensi n. 2104: ƧƎƧIƎↃ · IƧIƎↃ · IOᑫA⅃ (larthi ceisi ceises) = *Lartia Caesia Cesii* filia (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 227, CXX 236). Adde inscr. viterb. n. 2076 ƧƎƧIƎↃ ⅃AOИᑫA (arnthal ceises) = *Caesii Aruntiâ* nati. Cf. Orioli *Edif. sepolcr.* pg. 66, et in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 31 (ubi ƧƎIƧIƎↃ ceisies).

IƧIƎↃ et IƧIƎↃ (ceisi), *Caesia* vel *Caesius*, gentilitium etruscum, recentiori orthographia IƧƎↃ cesi, unde ƧIИIƧIƎↃ ceisinis = *Caesinius* (cf. ⅃AIƧIƎↃ ceisial = *Caesiâ*, ƧƎƧIƎↃ ceises et MIƧIƎↃ ceisis' = *Caesii* genit. sg.). In ossuariis perusinis: IƧIƎↃ · ᑫA (ar ceisi, n. 1188) et IƧIƎↃ : OИᑫA (arnth ceisi, n. 1190) = *Aruntia Caesia* vel *Aruns Caesius* (cf. Vermigl. ap. Conestab.

Monum. del Palazz. pg. 13). In ossuario tuscaniensi n. 2104: ISIƎƆ · IOꟼAᒧ (larthi ceisi) = *Lartia Caesia* (Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 327, CXX 236). Cf. CEISIVS apud Grut. 960, 9.

ᒧAISIƎƆ (ceisial), *Caesiâ*, nomen mulieris (vide ISIƎƆ ceisi = *Caesia*). Operculum ossuarii perusini n. 1468: ᒧAISIƎƆ · AИƆꟼƎᖷ · IƎ · VA (au vi verсna ceisial) = *Aulus Vibius Vercinius* (vel *Aula Vibia Vercinia*) *Caesiâ* nat.

?ƧƎIƧIƎƆ (ceisies). Vide ƧƎƧIƎƆ ceises.

ƧIИIƧIƎƆ (ceisinis), *Caesinius* vel *Caesennius*, gentilitium etr., e IƧIƎƆ ceisi = *Caesius* vel *Caesia*. In titulo tarquin. n. 2339: ƧIИIƧIƎƆ · OꟼAᒧ (larth ceisinis = *Lars Caesinius* (cf. Passeri *Paralip.* pg. 225). *Lartia Caesennia* exponit Sec. Campanarius (*Giorn. arcad.* CXIX, 324 nt. 1), et *Lartia Caesinia* Lanzius II 465 = 394 ad n. 470.

MIƧIƎƆ (ceisiś), *Caesii*, gentilitium etruscum, genit. sg. = ƧƎƧIƎƆ ceises (vide IƧIƎƆ ceisi = *Caesia* vel *Caesius*). In operculis ossuar. perus.: MIƧIƎƆ · IƎИOƎᑫ (pethnei ceisiś, n. 1189) = *Paetinia Caesii* uxor, et MIƧIƎƆ · IИ+Vᒧ · IOꟼAᒧ (larthi lutni ceisiś, n. 1191) = *Lartia Lautinia Caesii* uxor. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 12 et nt. 1.

CEIVIS, *civis*, subst. m. apud veteres (= osc. CEVS), unde CEIVITAS = *civitas*. In antiquissimis legibus (S. C. de *Bacch.* in App. n. LVIII lin. 7, Lex Thoria agr. in App. n. LIX cap. 40, Lex Servil. *de Repet.* in App. n. LX cap. 19 et 23): CEIVIS · ROMANVS. Adde: CEIVIS ROMANEI EX H · L · FACTVM ERIT (in lege Thor. cap. 36), et REGIS · POPVLEIVE · CEIVISVE · SVEI · NOMINE (in lege Servil. cap. 18), CEIVI ROMANO (in lege Thor. cap. 1, 5 et 27). Vide CIBIS = *civis*. — Cives pro *civis* invenitur in titulis apud Gruterum (64, 6; 558, 4).

§ 2. Ceiveis pro *ceives* (cives), nominat. et acc. pl. In lege Servil. cap. 23: NEPOTESQVE · [IA]M · EIEI · FILIO · CEIVEIS · ROMANEI · GNATEIS · IVSTI · SVNTO. Cf. leg. Thor. cap. 35 (INTER · CEIVES), et plebisc. de Thermens. (App. n. LXI) col. 2.ª lin. 22 INTER CEIVEIS ROMANOS (= INTER CIVEIS ROMANOS, lin. 20). Civis pro *cives* acc. pl. dixit Ennius *Trag.* vs. 426, « Flagiti principium est nudare inter civis corpora ».

CEIVITAS, *civitas*, subst. fem. e CEIVIS = *civis*. In lege Servil. *de Repet.* (App. n. LX) cap. 6: IN · HAC · CEIVIT[ATE]; et cap. 23: DE · CEIVITATE · DANDA. Adde inscr. Auximat. apud Murat. 1081, 3: C · PLAVTIO F... | RVFO · LEG · PRO.... | CEIVITATES · SICILIA ... | PROVINCIA · DEFENSA (cf. Lancellotti *Thesaur. vet. Picen. inscr.* fol. 76 mss., ubi L · AVTO in principio, et DEFEND... in fine); et aliam apud Maffei *Mus. ver.* tab. ad pg. 234, ubi M · IVLIVS · REGIS · DONNI · F · COTTIVS · PRAEFECTVS · CEIVITATVM etc.

CEIVS. Vide COELIVS.

ꓘƎƆ (cek), in titulo etr. n. 2281. Cf. ƎƧA↓ƎƆ (cechase).

AƆƎƆ (ceca), idem quod A↓ƎƆ (cecha). Vide AƆƎƆИƎᒧƆ (clenceca).

MAIƆƎƆ (ceciaś), *Caecii*, gentilitium etr. (cf. VƆƎƆ cecu et ƧVƆƎƆ cecus). In ossuario perusino num. 1643: MAIƆƎƆ : ƧƎᒧVA (aules ceciaś) = *Auli Caecii.*

CECINA. Vide CAECINA et AИƆIƎƆ (ceicna).

?AIИIƆƎƆ (cecinia), fortasse legendum in inscr. perusina n. 1916 bis.

CECINNA. Vide CAECINA et AИƆIƎƆ (ceicna).

?AИƆƎƆ (cecna), *Caecina*, gentilitium etr. = AИƆIƎƆ ceicna, in titulo etr. n. 888 bis. Cf. AИƆИƎƆ cencna.

?ƎI+ƆƎƆ (ceclie), in operculo ossuarii perus. n. 1635. Forte legendum ceptie.

VƆƎƆ (cecu), *Caecii*, n. pr. m. genit. sg., vel *Caecus* cogn. virile pro ƧVƆƎƆ cecus. Tegula etr. n. 871: VƆƎƆ | IИIᑫA : ꟼAᒧ (lar apini cecu) = *Lartia Apinia Caecii* uxor, nisi reddendum *Lars Apinius Caecus* (Lanzi II 408 = 337 n. 252).

CECVMA. Vide CICVMA.

ƧVƆƎƆ (cecus), *Caecii* vel *Caeci*, nomen vel cognomen virile, genit. sg., in ossuario etr. n. 2095 quat. *a*.

ᒧƎƆ (cel), idem ac ᒧƎƆ (vel) h. e. *Velia* sive *Velius*, in ossuario perusino n. 1574.

ᒧƎƆ (cel), in marmore perus. n. 1900. Hanc vocem cum gr. κέλω (iubeo) et κέλευσις (iussio) comparant Lanzius II, 510 = 434 et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 141. Cf. AᒧƎƆ cela, quod sequitur.

AᒧƎƆ (cela), in sepulcro volcente (inscr. n. 2168). Cf. ᒧƎƆ cel.

CELADVSSAE insulae, in mari Hadriatico iuxta Liburniam, contra Surium (Plin. III, xxx, 3). Cf. Celadussa insula maris Aegaei, quae et Rhene vocatur (Plin. IV, xxII, 4).

ΚΕΛΒΙΔΑΣ, cumanus, qui Tritaeam condidit. Paus. *Ach.* XXII, 8: Τριταίας δὲ οἰκιστὴν οἱ μὲν Κελβίδαν γενέσθαι λέγουσιν, ἀφικόμενον δὲ ἐκ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικοῖς. Cum gentil. Helvius et Helvidius comparat Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 394).

CELEBER, *celer*, *velox*, adiect. apud veteres. Accius vs. 24 (ed. Ribbeck) apud Non. II, 161 = pg. 89: « celebrique gradu [trepidum] gressum adcelerasse decet ». Cf. Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. h. v.

CELEBRESCO, *celebris fio*, apud veteres. Accius vs. 274 (ed. Ribbeck) apud Non. II, 158 = pg. 89: « Et qualis fuerit, fama celebrescat tua ».

CELELATES, Liguriae populi, quorum meminit Liv. XXXII, 29 (codd. *celebate*, *celchates* cet.). Vide CERDICIATES.

CELENNA, Campaniae oppidum. Virg. *Aen.* VII, 739:

« Quique Rufras Batulumque tenent, atque arva Celennae (codd. *Celene*, *Celenae*, *Celaenae*, *Celemnae*, *Calenae*, *Calennae*, *Calemnae*) ». Ubi Servius: « Locus est Campaniae, Celennae, sacer Iunoni ». Cf. Celenae aquae in Hispania Tarraconensi, apud Anton. *itiner.* pg. 423 (Aquis Celenis) et pg. 430 (Aquis Celinis). — Caelennia est nomen mulieris in titulo apud Marini *Arvali* pg. 394. Cf. Celenius nomen virile in titulis apud Gruterum (457, 8; 990, 6) et Muratorium (876, 3).

CELER, cognomen capuanum (Liv. XXIII, 8). Vide NINNIVS.

§ 2. Civis romanus, qui Remum interfecit (Ovid. *Fast.* IV, 837 sqq.; Servius ad Virg. *Aen.* XI, 604; Valer. Ant. apud Dionys. Halic. II, 13; Plutarch. in *Rom.* X 2 sq. Κέλερ; Paul. pg. 55). Vide CELERES, et cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 32.

CELERANTER, *celeriter*, adverb. (vide CELERATIM). Accius vs. 123 (ed. Ribbeck) apud Non. XI, 33 = pg. 513: « Sed quis hic est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit? ».

CELERATIM, *celeriter*, adverb. (vide CELERANTER). Sisenna apud Non. II, 140 = pg. 87: « Quo magis celeratim poterant, insidiis suos disponit ».

CELERES, trecenti equites a Romulo constituti ad custodiam sui corporis (Liv. I, 15). Paul. pg. 55: « Celeres antiqui dixerunt, quos *equites* dicimus a Celere, interfectore Remi, qui initio a Romulo iis praepositus fuit; qui primitus electi fuerunt ex singulis curiis denis, ideoque omnino trecenti fuere ». Cf. Plutarch. in *Rom.* X 4, XXVI 3, et in *Numa* VII 6. Sunt etiam qui a *celeritate* dictos putant. Dionys. Halic. II, 13: Ὡς δὲ κατεσκευάσατο καὶ τὸ βουλευτικὸν τῶν γερόντων συνέδριον ἐκ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν, ὁρῶν, ὅπερ εἰκὸς, ὅτι καὶ νεότητος αὐτῷ δεήσει τινὸς συντεταγμένης, ᾗ χρήσεται φυλακῆς ἕνεκα τοῦ σώματος, καὶ πρὸς τὰ κατεπείγοντα τῶν ἔργων, ὑπηρεσίᾳ, τριακοσίους ἄνδρας ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων οἴκων τοὺς ἐῤῥωμενεστάτους τοῖς σώμασιν ἐπιλεξάμενος, οὓς ἀπέδειξαν αἱ φράτραι τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ τοὺς βουλευτὰς, ἑκάστη φράτρα δέκα νέους τούτους τοὺς ἄνδρας ἀεὶ περὶ αὐτὸν εἶχεν· ὄνομα δὲ κοινὸν ἅπαντες, ὃ καὶ οἱ νῦν κατέστησαν, ἔσχον Κελέριοι, ὡς μὲν οἱ πλείους γράφουσιν, ἐπὶ τῆς ὀξύτητος τῶν ὑπηρεσιῶν· τοὺς γὰρ ἑτοίμους καὶ ταχεῖς ἐπὶ τὰ ἔργα, Κέλερας οἱ Ῥομαῖοι καλοῦσιν· ὡς δὲ Οὐαλέριος δ' Αντίας φησιν, ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος τοῦτ' ἔχοντες τοὔνομα. Servius in Virg. *Aen.* XI, 604 (Nec non Messapus contra, celeresque Latini): « Adludit ad militiam romanam: namque et equites habuit Romulus, ut illo diximus loco IX 370 *Tercentum scutati omnes Volscente magistro*: quos Celeres appellavit, vel a *celeritate*, vel a duce *Celere*, qui dicitur Remum occidisse: in cuius gratiae vicem a Romulo Tribunus equitum fieri meruit, et *Tribunus Celerum* appellatus est. Alii hos Celeres ideo appellatos dicunt, quod explorationes obirent, et, quae usus exigeret, velocius facerent: alii a graeco dictum putant, quod est κέλης ». Cf. Plin. XXXIII, IX 1, et Cic. *de Rep.* II, 20.

CELERINVS et celerina, adiect. ad celerem pertinens. Celerinus fuit avus Celerinae, sponsae Palladii consulis (Claudian. *Epithal. Pallad. et Celer.* vs. 72). Celerinus et Celerina sunt etiam cognomina rom., apud Gruterum et Mommsen.

CELERIO -onis, diminut. celeris. Est cognomen rom. in titulo puteolano apud Mommsen n. 2957.

CELERISSIMVS, *celerrimus*, adiect. superlat. apud veteres. Prisc. pg. 335 = 760 P.: « celerissimus pro *celerrimus* superlativum protulerunt. Gn. Martius in Iliade: *celerissimus advolat Hector*. Ennius in Annalibus [vs. 448]: *Exin per terras postquam celerissimus rumor* ». Charis. pg. 83 = 64 P.: « Celer celerior celerrimus ..... nam quod Ennius [*Ann.* vs. 578 sq.] ait *equitatus ut celerissimus*, barbarismus est ».

CELERITAS, dea apud veteres. Mart. Capella § 50 pg. 96: « Vos quoque Iovis filii, Pales et Favor, cum Celeritate, Solis filia, ex sexta poscimini ».

CELERITVDO, *celeritas*, subst. fem. Varro *De r. r.* III, XII, 3: « L. Aelius putabat ab eo dictum leporem [a celeritudine], quod levipes esset ».

CELERIVSCVLVS, adiect. apud Prisc. pg. 104 = 611 P.

CELERVS, *celer*, adiect. Est cognomen rom. in titulo apud Grut. 549, 6: L · LABICIO · L · F · STE · CELERO | LEG · VI · FERRATAE. Adde inscr. apud eundem 487, 4 (Fulvia Celera).

? AƧƎ⅃ƎƆ (celesa), *Caelii uxor* (?), cognomen mulieris e coniugio derivatum, in ossuario clusino n. 675 bis. An legendum velesa?

⅃AVO⅃ƎK (kelthual), *Celsiâ* (?), nomen mulieris, apud Etruscos (cf. ⅃AVƆA+⅃ƎƆ celtacual et ⅃AИ+⅃ƎƆ celtnal). Operculum ossuarii perusini num. 1318: ⅃AVO⅃ƎK · ꟼA · AИꟼVƧ · A⅃ (la surna ar kelthual) = *Lars Surenus Arrii* filius *Celsiâ* natus.

? AI⅃ƎƆ (celia), *Celia*, nomen mulieris, in operculo ossuarii clusini n. 631 (cf. n. 1655, et vide AI⅃IƎƆ ceilia, ƧV⅃ƎƆ celus et CAELIVS). Celius est gentilitium rom. apud Grut. 1051, 1.

ΚΕΛΙΑ. Vide CAELIVM.

CELLIO -onis, *cellarius*, subst. m. Inscr. apud Grut. 582, 10: D · M | SECVNDI · NVNDINI | PRIMITIVI | CELLIONIS | POMP · PRIMITIVA · LIB | ET · CONI · OBSEQ.

CEᒣИA, *Cilnia*, gens etrusca (cf. AIИ⅃IƆ cilnia, et ƎИ⅃ƎꟻƆ cvelne = *Cilnius*). In ollae operculo n. 452: FEᒣIΛCEᒣNΛ (velia celna) = *Velia Cilnia*. Cf. Lanzi II 443 = 372 ad n. 411.

? Ƨ⅃ƎƆ (cels). Vide Ƨ⅃Ǝꟻ (vels).

CELSILLVS, diminut. celsi. Est cognomen rom. apud

Grut. 561, 4 (L · SEP · CELSILLVS) et 813, 10 (ATILIA · CELSILLA).

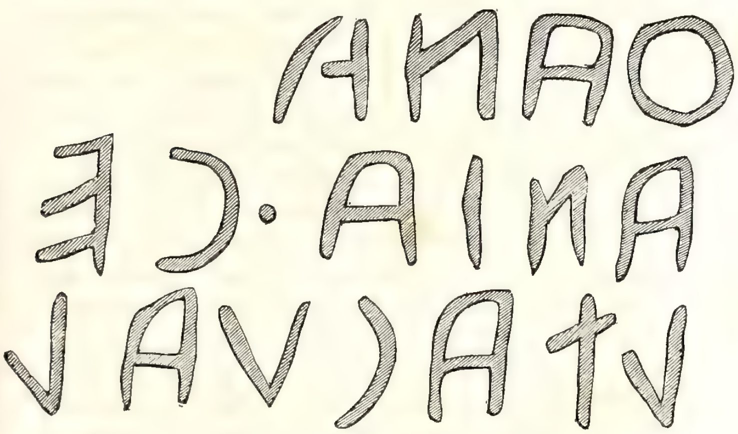
ᗅИIMꓘƎƆ (cels̓ina), *Celsinia*, nomen mulieris, in tegula etr. n. 153 (cf. CELSINVS). An legendum vels̓ina = *Volsinia*, sicuti ꓘƎƆ cel = ꓘƎᗺ vel h. e. *Velius* sive *Velia?* (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 79).

CELSINVS et Celsina, adiect. ad celsum pertinens, apud Gruterum. Celsina est cognomen mulieris in titulo atestino apud Furlanet. *Lap. estensi* n. 18 pg. 85 (OCTAVIAE · SEX · F · CELSINAE · NEPTI). Hinc gentilitium Celsinius apud Mommsen n. 6752, et Grut. 129, 7.

CELSITANI, Κελσιτανοί, populi Sardiniae insulae, quorum meminit Ptolem. III, 3.

? ᗅ+ꓘƎƆ, fortasse legendum in sepulcro tarquin. n. 2321. Cf. n. 1655.

ꓘᗅVƆᗅ+ꓘƎƆ (celtacual), *—iá*, nomen mulieris, abl. sg. Tegula etr. n. 112:

lege: thana ania celtacual = *Tannia Ania —iá* nata.

ꓘᗅИ+ꓘƎƆ (celtnal), *Celtiá*, nomen mulieris, abl. sg. (cf. ꓘᗅVOꓘƎꓘ kelthual et ꓘᗅVƆᗅ+ꓘƎƆ celtacual), in lucerna fictili n. 1014 bis.

ƧVꓘƎƆ (celus), *Celii*, nisi exaratum est pro MVꓘƎᖷ velus̓, nomen virile genit. sg. (cf. ᗅIꓘƎƆ celia, ᗅIꓘIƎƆ ceilia et ᗅMVꓘƎƆ celus̓a), in titulo sepulcrali n. 2027 bis.

ᗅMVꓘƎƆ (celus̓a), comparandum cum ᗅƧVꓘƎᖷ velusa h. e. *Velii uxor*, invenitur in titulo viterbiensi n. 2055 lin. 4 (cf. Orioli in *Album* XIX, 174 sg.). Vide ƧVꓘƎƆ celus.

CEMA, mons alpinus, unde Varus flumen oritur. Hodie *monte Cemelione* appellatur. Plin. III, v, 5: « Amnis Varus, ex Alpium monte Cema profusus ».

CEMELLA, *gemella*, adiect. Est cognomen mulieris in titulo pestano apud Mommsen n. 100 (DICITIA CEMELLA). Cf. Cemelus nomen virile apud Murat. 2025, 1.

CEMMA, *gemma*, antiquo scribendi more. Cf. inscr. edit. in *Giorn. arcad.* LVI, 324.

ꓘVƆƧƎꓘMꓘVMƎƆ (cemulmlescul), quod invenitur in cippo perusino n. 1914 *A* lin. 7, nonnulli legunt [peras]ce mulml escul (Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX, 332 sg., et Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 31 sg.) vel ce mulml escul (Migliarini *Zibaldone* mss. pg. 17). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 94 sg.

CEMVNIA, *Gemonia*, nomen mulieris. In titulo etrusco-rom. n. 283: OANIA : CEMVNIA = *Tannia Gemonia*. Cf. C · CEMINIVS VITALIS TRISINO apud Grut. pg. 301.

ИƎƆ (cen), fortasse *hoc*, pronomen demonstr., comparandum cum ИƎᗺƎƆ cehen et ᗅƆ ca (Orioli in Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 135 sgg., et in *Album* XXIII, 131; Migliarini *Zibaldone* etc. mss. pg. 24, et apud Conestab. *Inscr. etr.* pg. 177). Cf. ƎΦᗅИƎƆ cenaphe. Invenitur in aeneo signo n. 1922 lin. 2. Non bene Lanzius II 550 = 470 legit [i]ken, quod habet pro gr. εἰκόνα (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 39 sg.).

ƎΦᗅИƎƆ (cenaphe), invenitur in sarcophago tuscaniensi n. 2101. Cf. ИƎƆ cen. — Sec. Campanario in *Giorn. arcad.* CXIX 334 est nomen virile, = *Genatii.*

CENESTVM, Κένεστον (Ptolem. III, 2), oppidum Corsicae.

CENETA, nunc *Ceneda*, oppidum Italiae superioris, inter Plavim et Liquentiam amnes (Venant. *De vita S. Martini* IV, 767). Incolae dicti sunt Cenetenses (Paul. Diac. *De Langob.* V, 27). Hinc castrum cenetense, apud Paul. Diac. op. cit. II, 5, 13. Cf. inscr. apud Grut. 228, 8, et Gori *Inscr. ant.* I 310.

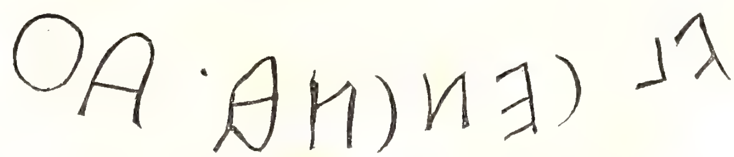
-ƧIИƎK (kenzs-), radix osca (ᗡVƧIИƎK cenzsúr = *cens-ores*) = -ƧIИƎƎK keenzs-. Vide CENS-.

ᗡVƧIИƎK (kenzsúr), *censores*, subst. m. nominat. pl. 3 decl. apud Samnites, = ᗡVTƧIИƎƎK keenzstur, et recentiori orthographia CENSTVR, e rad. -ƧIИƎK kenzs- pro CENS-, rom. *cens-ere*, in aere frentano n. 2843 (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 41, 44, et Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 133).

? ꓘᗅVOИƎƆ (centhual), *Genitiá* (?), nomen mulieris, in ossuario clusino n. 813. Cf. Lanzi II 447 = 376 ad n. 419.

CENIALIS, *genialis*, adiect. Est cognomen virile in lapide apud Grut. 80, 6.

ᗅИƆИƎƆ (cencna), *Genicius* vel *Genicia*, gentilitium etruscum (cf. IVƆИƎƆ cencui). Olla etrusca num. 155:

lege: vl cencna ath = *Velius Genicius Attii* filius (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 21) seu *Velia Genicia Attii* filia (Lanzi II 427 = 356 ad n. 338). Tegula clusina n. 631 bis: V8ᗅ · ᗅИƆИƎƆ · Oꓘ (lth cencna afu) = *Lars Genicius Afoniá* natus.

VϽИƎϽ (cencu), *Genicius* vel *Genucius*, cognomen virile (cf. ꓮИϽИƎϽ cencna, IVϽИƎϽ cencui et ꓮƧVϽИƎϽ cencusa). In operculo ossuarii etrusci num. 235: VϽИƎϽ : IƧꓶƎꟻ : OИꓷꓮ (arnth velsi cencu) = *Aruns Velsius Genicius.*

ꓶꓮVϽИƎϽ (cencual), *Geniciâ* vel *Genuciâ*, nomen mulieris, abl. sg. e IVϽИƎϽ cencui. Operculum ossuarii clus. n. 664: ꓶꓮVϽИƎϽ : ƎИꓮꓶIƧIꟸꓮꟼ : Vꓮ (au patislane cencual) = *Aulus Patilianus Geniciâ* natus.

IVϽИƎϽ (cencui), *Genicia* vel *Genucia*, nomen mulieris, abl. sg. ꓶꓮVϽИƎϽ cencual (vide VϽИƎϽ cencu et ꓮИϽИƎϽ cencna). In operculo ossuarii clus. n. 632: IVϽИƎϽ : IOꟼꓮꓶ (larthi cencui) = *Lartia Genicia* (cf. Maggi in *Lett. di etr. erud.* pg. 69).

ꓮƧVϽИƎϽ (cencusa), *Genicii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide VϽИƎϽ cencu = *Genicius*). Ossuarium clus. n. 761 bis: ꓮƧVϽИƎϽ : ꓮϽꓶƎꟻ : Oꟼꓮꓶ (larth velca cencusa) = *Lartia Velcia Genicii uxor.*

CENO, oppidum Volscorum, prope Antium. Liv. II, 63: « Melius in Volscis imperatum est. Fusi primo proelio hostes, fugaque in urbem Antium, ut tum res erant, opulentissimam acti. quam consul obpugnare non ausus, Cenonem, aliud oppidum, nequaquam tam opulentum, ab Antiatibus cepit ». Dionys. IX, 56: *Νομικίῳ τ' ἄγοντι τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν Ἀντιατῶν πόλιν, ἣ τότε ἐν ταῖς πρώταις πόλεσι τῶν Οὐολούσκων ἦν, οὐδεμία ἠναντιώθη δύναμις, ἀλλ' ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠναγκάζοντο ἕκαστοι ἀμύνεσθαι. Ἐν δὲ τούτῳ ἥ τε γῆ αὐτῶν ἡ πολλὴ ἐτμήθη, καὶ πολίχνη τις ἐπιθαλάττιος ἑάλω, ᾗ ἐπινείῳ τε καὶ ἀγορᾷ τῶν εἰς τὸν βίον ἀναγκαίων ἐχρῶντο, ἐκ θαλάττης τε καὶ διὰ λῃστηρίων τὰς πολλὰς ἐπαγόμενοι ὠφελείας.*

CENOTAPHIOLVM, *parvum cenotaphium*, subst. n. Inscr. apud Murat. 1709, 10: IN HOC CENOTAPHIOLO | MAVR · STRATONICAE · QVI · FACIT | P · LONG · XXIIII · LAT · P · XIIII | ET · LIB · LIBERTABVSQVE POSTERISQ · | EORVM.

CENS-, antiquiori orthographia -ƧIИƎƎꓘ keenzs- et -ƧIИƎꓘ kenzs-, radix osca, = rom. *cens-ere*, sanscr. *s'as* vel *s'aṁs* = *cupere, desiderare* (cf. Pott *Etym. forsch.* I 272, Benary *Die röm. lautlehre* s. 292, Bopp *Gloss. scr.* pg. 341, Kuhn in *Zeitschr. f. die wissensch. der sprache* II 171), in verbis ꓷVƧIИƎꓘ kenzs-úr = ꓷVTƧIИƎƎꓘ keenzs-tur et CENSTVR = *cens-ores* (rom. CESOR = *censor*), CENSAVM = *cens-ere*, CENSAZET = *cens-ebunt*, CENSAMVR = *cens-etor*, CENSTO = *cens-a*, CENSTOMEN = *in censum.*

ꓮƧИƎϽ (censa), in lapide clusino n. 799.

CENSAZET, *censebunt*, futur. indic. 3 pers. plur., pro *cens-azent*, e rad. osca CENS-, rom. *cens-eo* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6 sqq., 11 sqq., Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 59, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 10; cf. Bugge et Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 382, III 215, 422). Tab. Bant. n. 2897 lin. 18 sq.: PON · CENSTVR | [B]ANSAE · TAVTAM · CENSAZET = *quum censores Bantiae populum censebunt* (Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange op. cit. s. 88), quod alii vertunt *quum censor Bantiae populum censebit* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 147, 269, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 66; cf. Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 139, *In comm. V exc.* pg. 37 sq., *Lex. osco-lat.* pg. 26, Aufr. et Kirch. II 49). *Censuerit* exponit Klenze *Phil. abhandl.* s. 44 anm. 67 et s. 54 anm. 116, quem sequitur Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18 sq. (cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 65, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 160 anm. 1, Corssen in *Zeitschr.* cit. II 24).

CENSAMVR, *censetor*, imperat. pass. 3 pers. sg., e rad. osca CENS-, rom. *cens-eo*, in tab. Bant. n. 2897 lin. 19 (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 14, 17 sq., Aufrecht et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 189, III 216, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 10, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 109; cf. Curtius in *Zeitschr. f. die alterth.* an. 1849 s. 346, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 383, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18). *Censeri* infinit. praes. pass. exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269. Male Guarinius *Lex. osco-lat.* pg. 26 (cf. *Tab. oppid. lexic.* pg. 138) sumit censamur pro *censor.*

CENSAVM, *censere*, infinit. praes., e rad. osca CENS-, rom. *cens-eo* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 53, 64, 148, II 160 anm. 1, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6, 15 sq., Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 14, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 66 et 110; cf. Aufrecht et Kuhn in *Zeitschr. f. vergl. spr.* I 189, II 240). Tab. Bant. n. 2897 lin. 20: CENSTVR · CENSAVM · ANGET · VZET = *censores censere —erint* (Kirchhoff op. cit. s. 80; cf. Lange op. cit. pg. 88, et Mommsen op. cit. s. 247). *Censum* exponit Guarinius (*Tab. oppid. lex.* pg. 139, et *Lex. osco-lat.* s. 26).

CENSENNIA, oppidum in Samnio, Romanis subiectum. Liv. IX, 44: « Eodem anno [U. C. CDXLVIII] Sora, Arpinum, Censennia, recepta ab Samnitibus ». Cf. Drakenborch ad Liv. loc. cit., et *Σερεννίαν* apud Diod. Sic. XIX, XC, 4 (vide CERFENNIA).

CIINSIO, *censeo*, in titulo apud Garrucci *Graffite de Pompéi* pl. VII n. 1 lin. 2 (pg. 40 = pg. 61).

CENSTO, *censa*, adiect. f. nominat. sg., e CENSAVM = *cens-ere*, quod e rad. osca CENS-. Vide ANCENSTO = *in-censa.*

CENSTOM, *censum*, acc. sg. 2 decl. apud Oscos. Vide CENSTOMEN, quod sequitur.

CENSTOMEN, *censum-in* (in censum), vox osca, composita a praep. EN = *in* et acc. sg. CENSTOM = *censum*, quod e CENSAVM = *cens-ere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 15 sq. et s. 19, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 394;

cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Tab. Bant. n. 2897 lin. 20: AVT · SVAEPIS · CENSTOMEN · NEI · CEBNVST · DOLVD · MALLVD = *si quis autem in censum non venerit dolo malo* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88, Huschke s. 67). Cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 139 et *Lex. osco-lat.* pg. 26, et Corssen *Ueber aussprache* etc. I 246.

CENSTVR, *censor*, subst. m. apud Oscos, antiquiori orthographia ƆVTƧIИƎK kenzstúr et ƆVTƧIИƎƎK keenzstur (cf. rom. CESOR = *censor*), e rad. CENS- = -ƧIИƎK kenzs-, *cens-ere* et suff. -TVR (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 139, *Comm.* V, 173, *In comm. V exc.* pgg. 37 sq., 44; Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 10, 17; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41; Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 55, 59; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 27, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 132; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 394). Tab. Bant. n. 2897 lin. 27 sq.: CENSTVR · BANSAE | [NI · PIS · FVID] = *censor Bantiae ne quis sit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 67 sq.); et lin. 28: NEP · CENSTVR · FVID = *neque censor sit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 68).

§ 2. *Censores*, nominat. plur. (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 12 sq. et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 132, Lange op. cit. s. 10; cf. Schweizer et Bugge in *Zeitschr.* cit. III 216 sq., 421 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 18 sq.: PON · CENSTVR | [B]ANSAE · TAVTAM · CENSAZET = *quum censores Bantiae populum censebunt* (Kirchhoff s. 80, Lange s. 88); et lin. 20: CENSTVR · CENSAVM · ANGET · VZET = *censores censere —erint* (Kirchhoff s. 80, Lange s. 88). Aliis est rectus casus singularis (cf. Aufr. et Kirch. II, 49).

CENTONIVS, adiect. ad centonem pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1385, 10: (M · ATILIO · CENTONIO). Hinc gentilitium Centonius apud Doni IX, 37 pg. 352 (M · CENTONIVS).

CENTV, *centum* (ital. *cento*), sanscr. śata, gr. ἑ-κατόν. In lapide sepulcrali apud Lupi pg. 153 (= Perret. *Catac. de Rome* pl. XXII n. 3): PRI · MAE · BIDVAE · DECES|SIT ANN CENTV DECESSIT | VII · IDVS DEC IN PACE.

CENTVMALVS, cognomen rom., ut Claudius Centumalus (Cic. *De off.* III, XVI, 6), ita dictus ab alendo *centum* servos. Cf. Fast. consul. apud Grut. pgg. 292, 296 sq.

CENTVMCELLAE vel Centum Cellae, Κεντουκέλλαι (Agathia I, 11; Procop. *De bello goth.* II 7, 13, III 36 sq., 39, IV 34), hodie *Civitavecchia*, oppidum Etruriae in ora littorali maris Tyrrheni (Anton. *itiner.* pgg. 291, 301, 498; Tab. Peuting. segm. IV*e*). Traiano imperatori originem debet (cf. Plin. *Epist.* VI, 31, et Rutil. *Itiner.* I, 237).

CENTVMPEDA, *centum pedes habens*, est cognomen Iovis. August. *De civ. Dei* VII, 11: « Dixerunt eum (*Iovem*) Victorem, Invictum, Opitulum, Impulsorem, Statorem, Centumpedum, Supinalem, Tigillum, Almum, Ruminum, et alia quae persequi longum est ».

CENTVRINVM, Κεντούρινον πόλις (Ptol. III, 2), oppidum Corsicae.

CENTVRIONVS, *centurio*, subst. m. apud veteres. Paul. pg. 49: « Centurionus antea, qui nunc *centurio*, et curionus et decurionus dicebantur ».

CENTVRIPAE vel Centuripa et Centuripinum (?), nunc *Centorbi*, Κεντούριπαι (Ptol. III, 4) vel τὰ Κεντόριπα (Strab. VI, II 4 et 8; Diod. Sic. XX, LVI, 3; Thucyd. VI, 94; Polyb. I, IX 4), oppidum Siciliae ad radices Aetnae montis, ab Augusto restauratum (Plin. XXXI, XLI 2; Solin. V 19 et Sil. Ital. XIV 204 « Centuripae »; Antonini *itiner.* pg. 93 « Centuripa »; Tab. Peuting. segm. VI*e* « Centurippa »; Mela II, VII 16 « Centuripinum »). Strabo VI, II, 4: Ταύτην δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ καὶ τὴν Κατάνην, ὡς δ' αὔτως Κεντόριπα, συμβαλομένην πολλὰ πρὸς τὴν Πομπηίου κατάλυσιν. κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν. — Incolae dicuntur Centuripini (Cic. *Verr.* II, II 49, III 45 et IV 23; Plin. III, XIV, 5), gr. Κεντοριπῖνοι (Diod. Sic. XIII 83, XIV 78, XVI 82, XIX 103, XXII 13), quos Κεντόριπας vocat Thucyd. VII 32. Numi n. 3065 habent ΚΕΝΤΟΡΙΠΙ-

ΝΩΝ = Κεντοριπίνων. Centuripinus adiect. est, ut centuripinus crocus (Solin. V, 13). Cf. Plin. XXI, XVII, 1, et Cic. *Verr.* II, II 58, III 45 et IV 23. Centuripitanus pro *Centuripinus* legitur in Not. Tiron. pg. 139.

CENTVRIPINVM. Vide CENTVRIPAE.

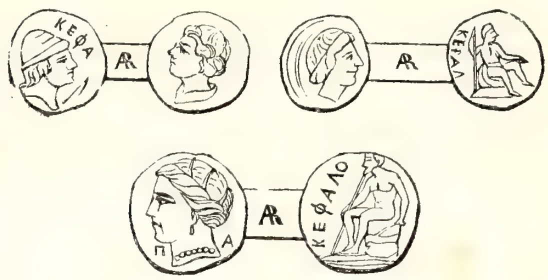
VИƎƆ (cenu), fortasse *coena*, subst. f. (cf. umbr. ƧESNA = *cenam* et sab. SCENSA), in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 10 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 98).

ИƎΊƎƆ (cepen), vox etrusca, cuius sensus ignoratur, in titulis viterb. n. 2057 et n. 2071.

CEPET, *cepit*, apud veteres. In columna rostrata n. 2715 lin. 5 sq.: MACE[LAM · MOENITAM · VRBEM · P]VCNANDOD · CEPET. Cf. eiusdem tab. lin. 11.

CEPHALOEDIS vel Cephaloedium, Κεφαλοιδίς (Ptolem. III, 4; Strab. VI, II, 5) vel Κεφαλοίδιον (Strab. VI, II, 1; Diod. Sic. XIV 56 et 78, XX 56, XXIII 18), nunc *Cefalù*, Siciliae oppidum inter Halerum et Hi-

meram amnes (Antonini *itiner.* pg. 92 « Cephalodo »; Tab. Peuting. segm. VI*e* « Cephaledo »). Plin. III, XIV, 4: « Oppida: Panhormum, Solus, Himera cum fluvio, Cephaloedis, Aluntium cet. ». — Cephaloeditani sunt eius oppidi incolae, in nummis n. 3065 ΚΕΦΑ et ΚΕΦΑΛΟ. Cephaloeditanus et Cepha-

loedias adiect. ad Cephaloedium vel Cephaloedin pertinentes. Cic. *Verr.* II, III, 43: « Tyndaritanam nobilissimam civitatem, Cephaloeditanam, Halentinam ...., perditas esse hac iniquitate decumarum intelligetis ». Priscian. pg. 82 = 596 P.: « a Cephaloedio Cephaloeditanus ». Sil. Ital. XIV, 252 sq.:

« Quaeque procelloso Cephaloedias ora profundo
Caeruleis horret campis pascentia cete ».

CEPOTAFIVM. Vide CEPOTAPHIVM.

CEPOTAPHIOLVM, diminutivum cepotaphii, in titulis sepulcralibus apud Fabr. cap. III n. 294 pg. 115, et apud Murat. 162, 2 (corr. a Marinio *Arval.* pg. 184).

CEPOTAPHIVM et cepotafium, κεποτάφιον (a κῆπος, *hortus*, et τάφος, *sepulcrum*), unde cepotaphiolum, in titulis apud Fabr. cap. III n. 293 pg. 115 (CEPOTAPHIVM), cap. II n. IX pg. 80 (CEPOTAFIVM), et apud Doni cl. II n. 178 (CEPOTAFIVM). Adde inscr. apud Lupi pg. 147 (HOC CEPOTAFIV = *hoc cepotaphium*), apud Orell. n. 4514 (CEPOTAFIV), n. 4516 (CEPOTAFIVS), et aliam in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIV = 1852 pg. 311 n. 11 (HOC CEPOTAPHIVM).

?ƎI+ꟽƎƆ (ceptie). Vide ƎI+ƆƎƆ (cectie).

-ᗡƎK (KER-), radix samnitica, = sanscr. cṛ (facere, efficere), rom. *cr-eare*, in verbis KERI et CIIRIII (cerie), ꟷᗡᗡƎK (kerrí) et IꟷᗡᗡƎK (kerríi), ꟷꟽIꟷᗡᗡƎK (kerríiaí) cet., CERRINIVS et CERRINVS. Cf. etr. V↓IꓘƎƆ (cerichu) et VИIꓘƎƆ (cerinu).

ΚΕΡΑΥΝΙΛΙΑ, oppidum Italiae inferioris, in Apulia, cuius meminit Diod. Sic. XX, XXVI, 4. Fortasse idem quod CISAVNIA (cf. Niebuhr *Hist. rom.* V 339, et VI rem. 71).

CERBALVS, Apuliae fluvius, nunc *Cervaro* appellatus, prope Sipontum, in mare Hadriaticum influens (Plin. III, XVI, 4), de quo Strabo VI, III, 9: Μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας καὶ τοῦ Σιποῦντος ποταμός τε πλωτὸς καὶ στομαλίμνη μεγάλη.

CERDICIATES, populi Liguriae. Liv. XXXII, 29: « Oppida Clastidium et Litubium, utraque Ligurum, et duae gentes eiusdem civitates, Celelates, Cerdiciatesque, sese dediderunt ».

CEREATE, Κερεάτε (Strab. V, III, 10), Latii oppidum inter Soram et Anagniam. Incolae dicti sunt Cereatini, (Mommsen n. 4494; cf. n. 4742, ubi CEREATIS), quos Cereatinos Marianos appellat Plinius III, IX, 11. Inscr. apud Mommsen n. 4486 (Henzen n. 5149): FELICI · VICTORIO | V · E | PATRONO | PRO · MERITIS | ORDO · CEREATI|NORVM | MARIANORVM. Cf. Mommsen n. 4742 = Orell. n. 130. Cf. etiam CAERE, et Κερέται apud Polyb. IV, LIII, 6.

CEREO, *creo*, verbum obsoletum. Varro *De l. l.* V, 81 pg. 105: « Dictum *cerno* a cereo, id est a *creando* ». Cf. Voss. in *Etymol.* s. v. *creo;* Scalig. in Varr. loc. cit., Serv. in Virg. *Georg.* I, 7 (vide CERES).

CERERVS, *Cereris*, genit. sg. antiquo scribendi more. Vide CERES, quod sequitur.

CERES, dea apud veteres (gr. Δημήτηρ), ita dicta sive a gerendis frugibus, vel a creando. Varro *De l. l.* V, 64 pg. 25: « Quae quod gerit fruges, Ceres; antiquis enim *c* quod nunc *g* ». Cic. *De nat. deor.* II, 26 (cf. III, 24): « Mater autem est a gerendis frugibus Ceres, tanquam Geres; casuque prima litera itidem immutata, ut a Graecis: nam ab illis quoque Δημήτηρ, quasi Γημήτηρ, nominata est ». Servius in Virg. *Georg.* I, 7: « Ceres a creando dicta ». Cf. Macrob. *Saturn.* I, 18, et Pott *Etym. forsch.* I 196 sq., 229, II 224 sq. Memoratur in lapidibus rom. apud Orell. n. 546 (?), 1622, 1719 (?), 2187, 2188 sq., 2361, 2530, 3310, 3820, 3823, 3882, 4311, et apud Henzen n. 5599, 5711, 5715, 5718, 5863, 5981, atque in kalend. vet. apud eundem (II 388, 400), et appellatur Augusta (Orell. n. 4109), alumna optima maxima (Henzen n. 5717), Antiatina (Orell. n. 1494), Augusta mater (Orell. n. 1495), Belsiana alma frugifera aristigera thesmofora (Orell. n. 1493), inferna et profunda (Stat. *Theb.* IV 460, V 156), flava (Ovid. *Am.* III, X, 3), legifera (Orell. n. 2190?), mater maxima frugifera (Orell. n. 1496), sanctissima (Henzen n. 7205), spicifera (Manil. II, 442); cf. Ceres Iulia Augusta Divi Augusti mater Ti. Caesaris Aug. (Orell. n. 618), Tutela Cereris mensis Augusti (Orell. II, 381). — Cererem pro *segetibus* et *frumento* usurpant poëtae, et pro *pane* (Naevius vs. 121 ed. Ribbeck). Cf. Serv. in Virg. *Georg.* I, 7 cit. ad v. LOEBASIVM. — CERERVS pro *Cereris*, ut KASTORVS pro *Castoris*, in lapidibus campanis apud Mommsen n. 3562, 3564. — Cerealis adiect. est ad Cererem pertinens (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

CERES. Vide CAERES.

CERETANVS. Vide CAERES.

CERFENNIA vel Cirfenna (?), oppidum Marsorum, ubi nunc *Colle-Armele* (Antonini *itiner.* pg. 309

« Cerfennia », *Geogr. Rav.* « Cerfenna », et *Tab. Peuting.* segm. V*b* « Cirfenna »), fortasse idem quod *Σερεννίαν* vocat Diod. Sic. (XIX, xc, 4). Inscr. apud Fabr. cap. vi n. 120 pg. 473 (Orell. n. 711; Mommsen n. 6256): TI · CLAVDIVS | CAISAR | AVG · GER · PONT · MAX | TRIB · POT · VIII · IMP · XVI | COS · IIII · P · P · CENSOR | ƎIAM · CLAVDIAM · ƎALER[IAM] | A · CERFENNIA · OSTIA · ATE[R-NI] | MVNIT · IDEMQVE | PONTES FECIT | XLIII. — Cerfennini sunt eiusdem oppidi incolae (cf. inscr. apud Murat. 1038, 1).

KERI, *Creatoris* (Iani), genit. sg. e CERVS = *creator* (cf. osc. ꟷꓷꓷƎꓘ kerrí, IꟷꓷꓷƎꓘ kerríi cet.). Patera n. 2160 Vulceiis effossa: KERI · ΠOCOꟾOM = *Iani poculum*

(Secchius in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1843 pgg. 72, 127; cf. *Mus. etr. Vatic.* vol. 2 ad tab. LXXXVIII n. 1, Ritschl *De fictil. litterat.* pg. 18, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 8, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* IX 151).

CIIRIII (cerie), dea apud Marsos, quae cum Cerere et IꟷꓷꓷƎꓘ (kerrii) cognationem habet, in aere Rapin. n. 2741 lin. 10 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* IX 151).

CERILLAE, *Κήριλλοι* (Strab. VI, i, 4), Bruttiorum oppidum prope Laum (Tab. Peuting. segm. VI*e* « Cerelis »). Sil. Ital. VIII, 579: « et exhaustae mox Poeno Marte Cerillae ». Hodie dicitur *Cirella vecchia* (Romanelli *Topogr.* I, 23).

VИIꓘƎƆ (cerinu), fortasse *Cerrinius*, gentilitium etr., e CERVS = *creator*, in lapide volcente n. 2183 (cf. Micali *Monum. ined.* pg. 408 sg.). Migliarinio *Zibaldone* etc. mss. pg. 26 adiectivum est ad *Caerem* pertinens.

CERIOLARE, h. e. candelabrum cereis sustinendis aptum, in titulis apud Grut. 175, 4, Reines. cl. i n. 373, et Maffei *Mus. ver.* pg. 83.

?ꓶAIꓶ+ƧIꟼƎƆ (ceristlial), —*iá*, nomen mulieris ablat. sg., idem ac ꓶAIꓶ1ƧIꟼƎƆ cerisplial ad n. 637 bis *b*, quod vidit Garruccius. In ossuario clusino n. 634: ꓶA|Iꓶ+ƧIꟼƎƆ : IИMVƆ : ꓶꟻ (vl cumni ceristlial) = *Velia Cominia* —*iá*.

CERITVM. Vide COMINIVM.

VΨIꓘƎƆ (cerichu), in titulo tarquiniensi n. 2335.

AƆꓷƎƆ (cerca), *Κίρκη* (Circe), Solis ex Persa s. Perseide filia, in etrusco speculo n. 2537 cum *Ulyxe* (Ǝ[IV]OV uthuze) et *Elpenore* (ИVꓷAꟼꓶƎꓱ velparun). Cf. O. Iahn in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIV = 1852 pg. 210 sg.

ΚΕΡΚΩΛΟΙ, locus Italiae. Diod. Sic. XXXVII, ii, 7: *Καὶ τῷ μὲν Πομπαιδίῳ προσώρισαν χώραν ἀπὸ των Κερκώλων καλουμένων μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης κ. τ. λ.*

CERMALVS. Vide GERMALVS.

CERNA, qui decernit, vel qui discernit, subst. m. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1083, 2 (M · CACIVS · C · F · CERNA XV · VIR · TRIB · MIL · PRAEF · CALABR ·).

..IИꓘƎƆ (cerni..), in fragm. inscr. tarquin. n. 2294.

CERNVNNVS vel Cernumnus, numen Gallorum proprium. Inscriptio ad Pollentiam Vagennorum reperta (I. Durando *Cacciatori Pollentini;* cf. Orell. n. 1993): DEO · CERNVNNO | SERVATORI | FOVSCIVS · VENAT | V · S · L · M. Cf. Galeani Napione in *Giorn. arcad.* XX, 376.

CEROLIENSIS, locus in Urbe, qui quod Carinis iunctus erat, Carinarum postea nomine est appellatus (cf. Turneb. *Advers.* XX, 35; Nardini *Roma antica* I, 225). Vide CARINAE.

ꟷꓷꓷƎꓘ (kerrí), *creatori* (Genio), subst. m. dat. sg. 3 decl. pro IꟷꓷꓷƎꓘ kerríi, apud Samnites, in Tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 3, et *B* lin. 7 (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 397 sg., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 133, 270, et in *Ann.* cit. pg. 420).

IꟷꓷꓷƎꓘ (kerríi), *creatori* (Genio), subst. m. dat. sg. 3 decl. = KERI (unde adiect. ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ kerríiaí = *geniali*, et ƧꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ kerríiaís = *genialibus*), minus recte ꟷꓷꓷƎꓘ kerrí, apud Samnites (vide ИꟷIꟷꓷꓷƎꓘ kerríi-ín), comparandum cum antiquo CERVS = *creator*, e rad. -ꓷƎꓘ (CER-). Alii comparant kerrí cum umbr. Cerfus, ut sit pro kerfi, siculi parra ex umbr. parfa (Aufr. et Kirch. II, 265). Alii *Cereri* exponunt (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 7).

ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ (kerríiaí), *geniali*, adiect. dat. sg., e IꟷꓷꓷƎꓘ kerríi) = KERI h. e. *creator* s. *genio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270). Tabula Agnonis num. 2875 *A* ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ · ꟷƎꓷTV8 (futreí kerríiaí, lin. 4) = *Veneri* (?) *geniali*, ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ · ꟷꟼMMꟼ (ammaí kerríiaí, lin. 6 et 23) = *Amni geniali*, ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ · ꟷꟼИꓷƎ1 (pernaí kerríiaí, lin. 22) = *Pali geniali*, ꟷꟼIꟷꓷꓷƎꓘ · ꟷꟼƧVVꓶ8 (fluusaí kerríiaí, lin. 24) = *Florae geniali* (Mommsen

op. cit. pg. 128). Huschkio *Die osk. und sab. spr.* s. 394 est *ἱερῇ*, *augustae*, dat. sg. Alii exponunt *cereali* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126, 129). Adde tab. eiusd. *B* lin. 11 (= *cellae* vel *in cella*, secundum Huschke op. cit. s. 5 sq.). Cf. inscr. samnitic. apud Mommsen n. 5256: (P · PAQVIVS · P · L · AZMENVS | MAG · CERRIAL · etc.).

ꙅꟻИIꟻᗡᗡƎꓘ (kerríiaís), *genialibus*, adiect. f. dat. pl., e IꟻᗡᗡƎꓘ (kerrí) = *creatori* s. *genio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270). Tab. Agnonis n. 2875*A* lin. 7: ꙅꟻИIꟻᗡᗡƎꓘ · ꙅꟻИПMVIꓤ (diumpaís kerríiaís) = *Lumphis genialibus* (Mommsen op. cit. s. 128). Alii aliter interpretantur: *augustis* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3, 5 sq., 394) vel *cerealibus* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129).

ИꟻIꟻᗡᗡƎꓘ (kerríiín), vox composita e IꟻᗡᗡƎꓘ kerrí = *creatori* s. *genio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270) et Иꟻ ín, fortasse locat. sg. (cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 119, 122 sq.). Tab. Agnonis n. 2875*A* lin. 1 sq. ИꟻIꟻᗡᗡƎꓘ | ИꟻTᗡVB (hurtín kerríiín) = *ἐν τεμένει ἱερῷ* h. e. *in ara sacra* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 394 sg.) vel *in templo Cereris* (Knötel in *Zeitschr.* cit. s. 129) vel *in templo Cereali* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI, 64). Cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 5.

ꟻVIꟻᗡᗡƎꓘ (kerríiúí) et ꟻVIIᗡᗡƎꓘ (kerriiúí), *geniali*, adiect. m. dat. sing., e IꟻᗡᗡƎꓘ (kerrí) = *creatori* s. *genio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270). Tab. Agnonis n. 2875*A* lin. 13: ꟻVIꟻᗡᗡƎꓘ · ꟻVꓶꓘƎᗡƎB (hereklúí kerríiúí) et *B* lin. 16 ꟻVIIᗡᗡƎꓘ · ꟻVꓶꓘƎᗡƎB (hereklúí kerriiúí) = *Herculi geniali* (Mommsen op. cit. s. 128 sq.), quod alii vertunt *Herculi Cereali* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 64) vel *Herculi augusto* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3 sq.).

ꙅꟻVIꟻᗡᗡƎꓘ (kerríiúís), *genialibus*, adiect. m. dat. pl., e IꟻᗡᗡƎꓘ (kerrí) = *creatori* s. *genio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270). Tab. Agnonis n. 2875*A* lin. 9: ꙅꟻVIꟻᗡᗡƎꓘ · ꙅꙅꟻᗡ8ИИИ (anafríss kerríiúís) = *Ambarvalibus* (?) *genialibus*; et lin. 10: ꙅꟻVIꟻᗡᗡƎꓘ · ꙅꟻVTИИM (maatúís kerríiúís) = *Divis matutinis genialibus* (Mommsen op. cit. s. 128). *Cerealibus* exponit Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129, *augustis* Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 3.

CERRINIVS, gentilitium samniticum, ut Minius et Herennius Cerrinii apud Liv. XXXIX, 13 et 17 (vide CERRINVS). — Gentilitium Cerrinius invenitur apud Mommsen *Inscr. neapol.* n. 1692, 1709, 1745, 1914, 2315, 3856, et Cerinia nomen mulieris apud eundem n. 3923 et n. 4202.

CERRINVS, praenomen virile, apud Samnites, unde gentilitium Cerrinius, e CERVS vel IꟻᗡᗡƎꓘ kerrí = *genio* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270) apud Liv. XXIII, 46 (vide IVBELLIVS), ubi codd. *Cerrimus*, *Acerrimus*, *Cerinus* cet.

CERRITVS vel ceritus, *furiosus* (Paul. pg. 54), h. e. a Cerere percussus, ut dicunt interpretes (cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 377, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Non. I, 213 = pg. 44: « Ceriti et larvati, male sani, et aut Cereris ira, aut larvarum incursatione animo vexati. Plautus Amphitr. . . . . . *Quasi advenienti morbo medicati iuvem: tu certe aut larvatus es aut cerritus* ». Gloss. apud Labb.: « Ceritus, *παρεμμανής*, *παρεμφάρακτος* »; et « Cererosus, *Δημητριόληπτος* ». Plaut. *Amph.* II, II, 143 sq.: « Quin tu istanc Iubes pro cerita circumferri? ». Et *Rud.* IV, III, 67: « *Tr.* Elleborosus sum. *Gr.* Ego cerritus, hunc non amittam tamen ». Adde Horat. *Sat.* II, III, 278, et Mart. Capell. § 509 pg. 436; et cf. cerritulus apud Mart. Capell. § 806 pg. 636.

CERRONES, leves et inepti, a cratibus dicti, quod Siculi adversus Athenienses cratibus pro scutis sunt usi, quas Graeci *γέῤῥας* appellant. Ita Paulus ex Festo pg. 40, ubi cf. Muellerus.

CERSVNVM, *Κέρσουνον* (Ptol. III, 2), oppidum Corsicae.

CERTISSO, *certior fio*, apud veteres. Pacuv. vs. 107, apud Non. II, 160 = pg. 89: « Aequae eccos unde certissent ». Alii legunt certiscent, ut Ribbeck cum Vossio. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

VꟻꝤƎↃ (certu), in tegula clus. n. 546. Certius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. IX n. 123 pg. 614, et Murat. 1449, 13.

CERVICALE, *cervical*, subst. n. apud Cassiod. *De orth.* pg. 2303 P., et in Not. Tiron. pg. 159.

CERVINI, populi Corsicae. Ptol. III, 2: *Κερουινοὶ μὲν τὴν δυσμικὴν πλευρὰν ὑπὸ τὸ Χρυσοῦν ὄρος*.

CERVOLVS. Vide CERVVLVS.

MVᗡVᗡƎↃ (cerurum), quod legitur in titulo etr. n. 1915 lin. 2, ad perantiquum CERVS h. e. *creator* trahunt interpretes (Passeri *De Etr. sepulcr.* apud Gori *Mus. etr.* III, 108, Lanzi II 518 sq. = 442, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 60, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 129; cf. V. Campanari ap. Conestab. *Vita di G. B. Vermigl.* pg. XXXVIII). *Cererem* exponit Guarinius in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 5.

CERVS, *creator*, subst. m. apud veteres (vide KERI, ꟻᗡᗡƎꓘ kerrí cet.), e rad. cer- vel ger-, sanscr. cṛ (facere, efficere), unde *creo* et *caer-imonia* (cf. Aufr. et Kirch. I 71, Corssen. *Orig. poes. rom.* pg. 67). Paul. ex Festo pg. 122 (vide MATVTA): « In carmine Saliari Cerus manus intelligitur *creator bonus* ». Recte Meursius *Exerc. crit.* II, III, 1 cerum manum non differre putat a *Genio Iano*. In alio carm. Saliar. fragm. apud Varr. *De l. l.* VII, 26 pg. 129 DVO MISCERVSES fortasse legendum duonus cerus es, h. e. *bonus creator es* (Th. Bergk *Comm. de carm. sal. rel.* pg. VIII), sive

bonus Cerus erit (Grotefend *Rud. l. u.* II, 20). Alii tamen ceruses habent pro *Cereris* (cf. CERERVS = *Cereris* et etr. ꟽVꟼVꟼꟻƆ cerurum), ut Müller in Varr. loc. cit. Corssen op. cit. pg. 58: « Ceruses seu Cerures ab adiectivo cerus derivat Ios. Scaliger, ut gnarurus a *gnarus*, quoniam *s* pro *r* in carmine Saliari scriptum Varro docet ». Cf. Düntzer *De versu quem vocant Saturn.* pg. 37 (« duonis Cerusis »).

CERVSES. Vide CERVS.

CERVVLA, *parva cerva* (ital. *cervetta*). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v. Est etiam cognomen mulieris. Inscr. apud Murat. 1777 20: OSSA | CERVVLAE | LENTVLI.

CERVVLVS vel cervolus, *parvus cervus* (ital. *cervietto*), in Not. Tiron. pg. 175. Cf. cervolus apud Front. *Strat.* I, v, 2.

ƧƎƆ (ces), *Cesenniá*, nomen mulieris, pro cesinal (vide ꓯИIƧƎƆ cesina), in operculo ossuarii perus. n. 1081 (cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 119 ed. 2.ª ad n. vi).

ꓯƧƎƆ (cesa), in ossuario clus. n. 846.

ИIꓘꓯꓘƎƆ (cesasin), in titulo tarquin. n. 2279 lin. 7.

CESENA. Vide CAESENA et FELSINA.

CESENDVS, *censendus*, e ceseo pro *censeo* (cf. CESOR = *censor*). Lex Iulia municip. cap. xi (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 454): FINEM · POPVLI · CESENDI · FACIANT.

?VꓯΘƧƎƆ (cesthau), in ossuario clus. n. 814.

IƧƎƆ (cesi), *Cesia* vel *Cesius*, gentilitium etruscum, antiquiori orthographia IƧIƎƆ ceisi. Ossuarium perus. n. 1187: IƧƎƆ · ꓯ⅃ (la cesi) = *Lartia Cesia* vel *Lars Cesius*.

ꓯИIƧƎƆ (cesina), *Caesiniá* vel *Caesenniá*, nomen mulieris pro cesinal (cf. ƧIИIƧIƎƆ ceisinis), comparandum cum ⅃ꓯIИƧꓯƆ casnial = *Casiniá*. Operculum ossuarii perus. n. 1079: ꓯИIƧƎƆ ƎIИV↓ꓯ · ꓯ⅃ (la achunie cesina) = *Lars Aconius Caesiniá* natus.

CESOR, *censor*, subst. m. apud veteres (cf. CINSVS), = osc. ᗡVꓘIИƎꓘ kenzsúr, unde CESORINVS = *Censorinus*, e ceseo pro *censeo* (cf. CESENDVS = *censendus*), quod trahitur ad rad. sanscr. śas pro śaṁs (vide rad. CENS-, unde osc. CENSAVM = *censere*). In titulo ex Scipionum sepulcro n. 2708: [ꓘ·] CORNEꓘIO ꓘ · F · SCIPIO | AIDIꓘES · COSOꓘ · CESOR.

CESORINVS, *Censorinus*, cognomen virile, e CESOR pro *censor* derivatum, in vasculo figulino apud Orell. n. 429. Cf. ΚΗΝΣΩΡΕΙΝΑ cognomen mulieris in titulo apud Osann pg. 533 n. xvii.

CESPIVS sive Cespeus vel Cispius, mons Romae, in Exquiliis. Paul. pg. 42: « Cispius mons est in urbe Esquilinae regionis de nomine cuiusdam hominis dictus ». Varro *De l. l.* V, 50 pg. 19: « Exquiliae duo montes habiti, quod pars * Oppius, pars * Cespeus mons suo antiquo nomine etiam nunc in sacris appellatur. In sacris Argeorum scriptum est sic: ..... *Cespius mons, quinticeps cis lucum Poetelium, ... Exquilinis est. Cespius mons, sexticeps apud aedem Iunonis Lucinae, ubi aeditumus habere solet* ». Aul. Gell. XV, 1: « mons Cispius ». Cf. Laevius Cispius, apud Cic. *Ep. fam.* X, 21 = n. 834.

CESQVO, *quiesco*, barbarâ orthographiâ in titulis christianis (cf. QVESCO); ex. c. OSSA · BE · CESQVANT (Grut. 569, 12) h. e. *ossa bene quiescant;* et MARCELLA CESQVAT IM PACE (Lupi pg. 126). Addendum CESQVET pro *quiescit* apud Grut. 1057, 9, Perret *Catac. de Rome* pl. vii n. 9 et pl. x n. 25, et Fleetwood *Syll. inscr. monum. chr.* 387, 1, 459, 2. Trahitur ad sanscr. śi (iacere, dormire).

CESSE, *cessisse*, per syncopen. Lucret. I, 1104: « Nam quacumque prius de parti corpora cêsse Constitues ».

CESSINVS, adiect. ad cessus pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. v n. 297 pg. 401 (T · PETIDIO · T · F · FAB · CESSINO).

CESTIVS, cognomento Macedonicus, Perusiae princeps; qui cum vidisset civitatem ab Octaviano expugnatam, « subiecto rebus ac penatibus suis igni, transfixum se gladio flammae intulit (Vell. Paterc. II, 74) ». Appian. *De bell. civ.* V, 49: Τὴν δὲ Περυσίαν αὐτὴν ἐγνώκει μὲν ὁ Καῖσαρ ἐς διαρπαγὴν ἐπιτρέψαι τῷ στρατῷ. Κέστιος δέ τις αὐτῶν, ὑπομαργότερος, ἐν Μακεδονίᾳ πεπολεμηκὼς, καὶ ἐκ τοῦδε Μακεδονικὸν αὐτὸν ὀνομάζων, ἐνέπρησε τὴν οἰκίαν, καὶ ἑαυτὸν ἐς τὸ πῦρ ἐνέβαλε· καὶ ἄνεμοι τὴν φλόγα ὑπολαβόντες, περιήνεγκαν ἐς ὅλην Περυσίαν, καὶ ἐνεπρήσθη, χωρὶς τοῦ Ἡφαιστείου. Gentilitium Cestius occurrit in marmor. rom. et in nummis consul.

..И+ƧƎƆ (cestn..), in ossuario perus. n. 1798, pro ⅃ꓯИ+ƧƎƆ cestnal, quod vide.

..И+ƧƎꓘ (kestn..), in lapide perus. n. 1996.

ꓯИ+ƧƎƆ (cestna), *Caestennius*, gentilitium etruscum (vide IƎИ+ƧƎƆ cestnei = *Caestennia* vel *Cestia*, et ƧꓯИ+ƧƎƆ cestnas), sive *Cestius*, addito *n* euphonico, ut in ꓯИ⊅ИꓯƆ canzna = CASSIVS. In ossuarii perus. operculo n. 1143: ꓯИ+ꓘƎƆ ƎꓯƆ · ⅃Ǝꟻ (vel cae cestna) = *Velius Caius Caestennius* (vel *Cestius*).

§ 2. *Caestennia*, graecâ orthographiâ ΚΕϹΤΙΑ (apud Osann pg. 251 n. clviii), uti videtur pro IƎИ+ƧƎƆ cestnei. In operculis ossuar. perus.: ꓯИTƧƎƆ · IꓯƆ ꟼꓯ (ar cai cestna, n. 1144) = *Arria Caia Caestennia;* ꓯИ+ƧƎƆ · IꓯƆ · Ƨ⅃ (ls cai cestna, n. 1146) = *Lartia Caia Caestennia;* et ꓯИ+ƧƎƆ : IꓯƆ ... (... cai cestna, n. 1147) = ... *Caia Caestennia.*

⅃ꓯИ+ƧƎƆ (cestnal), *Caestenniá*, nomen mulieris abl. sg. e ꓯИ+ƧƎƆ cestna = IƎИ+ƧƎƆ cestnei h. e. *Caestennia* vel *Cestia*. Operculum ossuarii perus. n. 1789: ⅃ꓯИ+ƧƎƆ : ꓯIꟼV+Vꓯ+ : ꓯИꓯΘ (thana tauturia cestnal) = *Tannia Titúria Caestenniá* (vel *Cestiá*) nata. Invenitur etiam in inscr. perus. n. 1915 lin. 2 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 124), ubi IMꓯᗡꓯИƎ⅃Ɔ : ⅃ꓯИ+ƧƎƆ

(cestnal clenaraśi) fortasse reddendum ex *Caestenniae genere.*

ƧАИ+ƧƎƆ (cestnas), *Caestennii* vel *Cestii*, nomen virile genit. sg. (vide АИ+ƧƎƆ cestna), in ossuarii perus. operculo n. 1148.

IƎИ+ƧƎƆ (cestnei), *Caestennia* vel *Cestia*, nomen mulieris, abl. sg. ⅃АИ+ƧƎƆ cestnal = *Caestenniâ* (vide АИ+ƧƎƆ cestna et ƧАИ+ƧƎƆ cestnas). In ossuarii perus. operculo n. 1644: IƎИ+ƧƎƆ : А8 (fa cestnei) = *Fausta Caestennia* vel *Cestia.*

?VMƎƆ (ceśu) et VƧƎƆ (cesu). Vide VMƎƆIVO (thuiceśu).

?MIАMАVƧƎƆ (cesuaśaiś), in ossuario perus. n. 1645. Lanzio II, 406 = 335 ad n. 236 est *Caesia* nomen mulieris. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 237 ad n. 145 (= *Caesiae*, genit.).

А⅃VƧIIƆ (cesula), fortasse *Cesula*, nomen mulieris in titulo sepulcr. n. 2445. Cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXI, et vide voc. sq.

CIISVⱶΛ, *Caesula*, praenomen mulieris, in titulo pisaurensi n. 77*b*. Vide voc. praeced.

CETANVS pagus, fortasse idem ac Caelanus, in Beneventano, in tab. aerea apud Mommsen n. 1354 col. 3 lin. 80.

CETARIA, Κηταρία (Ptol. III, 4), oppidum Siciliae maritimum, in loco ubi etiam nunc *cete* sive tymni magna copia capiuntur. Hodie est *La Torre di Scopello* (Serradifalco *Antich. di Sic.* pg. 76). Incolae dicti sunt Cetarini (Plin. III, XIV, 5). Cic. *Verr.* II, III, 43: « Cetarinos, Acherinos parvarum civitatum homines, omnino abiectos esse ac perditos ». Cf. Cluv. *Sic. ant.* pg. 270.

KETIA. Vide SETIA.

MƎI+ƎK (ketieś), *Cetii* vel *Cesii*, nomen virile, genit. sg. (cf. ⅃АИƧI+ƎƆ cetisnal), in lapide etr. n. 263 (Lanzi II 393 = 322 ad n. 192, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 81). Cetius est nomen virile apud Grut. 469, 8.

⅃АИƧI+ƎƆ (cetisnal), *Ceteniâ* (Caeteniâ, Caetenniâ), nomen mulieris abl. sg. (cf. ƧАИƧYƎƆ cetusnas). In inscr. etr. n. 887 bis: ⅃АИƧI+ƎƆ : АƧVOИАƆ : Ч⅃ (lr canthusa cetisnal) = *Lartia Cantusia* (?) *Ceteniâ* nata.

CETTE, *cedite* (date), imperat. per syncopen, pro *ced-te*, e *cedo* (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 174, Aufr. et Kirch. I, 66). Non. II, 122 = pg. 85: « Cette significat *dicite*, vel *date*, ab eo quod *cedo* ». Ennius *Trag.* vs. 319 sq. (apud Non. loc. cit.): « Salvete, optima corpora! Cette manus vestras measque accipite! ». Accius vs. 425 sq.: « Oeneum aliquis cette in conspectum, aut nos, ubi est, ducite Ad eum ». Phoca pg. 1718 P.: « *cedo* etiam numeri pluralis lectum est apud Plautum, *cette* ». Adde Naev. vs. 52.

§ 2. *Cedite* (dicite). Pacuv. vs. 62 sq. ed. Ribbeck, apud Non. II, 122 = pag. 85: « .. is vestrorum uter sit, cui signum datum est, cette ».

CETVR, *quatuor* (?), nom. numer., apud Volscos, = osc. PETORA et umbr. ОV+Ǝ⅂ petur, in tab. aenea n. 2740 Antini reperta (Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 15, et Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 267; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 326, et in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 112 nt. 2, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27 sq.). Alii interpretati sunt *centurio*, ut cetur scriptum sit pro *centur* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 12 sg.; cf. Minervini in *Bullett.* cit. III 119), alii *quaestor* = ОVTƧƧIИƆK kvaisstur (Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 24 et s. 342 anm. 1).

ƧАИƧY+ƎƆ (cetusnas), *Cetenii* (Caetenii, Caetennii), nomen virile genit. sg. (cf. ⅃АИƧI+ƎƆ cetisnal). Stelis etr. n. 2577

lege: laris cetusnas = *Lartis Cetenii* (cf. Conestab. in *Giorn. scient. letter. di Perugia* an. 1856 pg. 120).

CEVAE, vaccae, quae et Altinae appellantur. Colum. VI, XXIV, 5, ubi cf. Schoettgen: « Melius etiam in hos usus Altinae vaccae parantur, quas eius regionis incolae Cevas appellant. eae sunt humilis staturae, lactis abundantes, propter quod remotis earum foetibus, generosum pecus alienis educatur uberibus ». Cf. CEBANVS.

[VΘ⅃ƎƎƎK] (kevelthu), in vase etr. n. 2614.

ƧАИƧIƎƎƆ (cevisnas), —*ii*, nomen virile genit. sg. apud Etruscos (fortasse idem ac ƧАИƧY+ƎƆ cetusnas), in lapide urbevetano n. 2037.

Vermigl. *Letter.* mss. *Caea*, *Cerisae* vel *Cevisiae* exponit.

CEVS, *ceivis* (civis), subst. m. nominat. sg. 3 decl., pro cevis, apud Samnites (Klenze *Philol. abhandl.* s. 52, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 269 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 154, Aufr. et Kirch. I 121 nt. 1, 124, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 87, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 15 et s. 13, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 214, 220, 421, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 109). Tab. Bant. n. 2897 lin. 19: PIS · CEVS · BANTINS · FVST = *qui civis Bantinus fuerit* (Müller *Die Etr.* I 31 anm. 62, Klenze op. cit. s. 52 anm. 106 et s. 54 anm

116, Peter op. cit. s. 72, Mommsen s. 147, Aufr. et Kirch. II 254, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange op. cit. s. 88, Huschke op. cit. s. 66). Doederl. *De voc. aliq.* etc. pg. 5: « *Civis* in tabula Bantina ..... ceus vocatur, quae formae non magis discrepant inter se quam κείομαι et κέομαι; haec enim radix est *civitatis* ». Isid. *Orig.* IX, 4: « Cives vocati, quod in unum coeuntes vivant, ut vita communis et ornatior fiat et tutior ».

A↓ƎƆ (cecha). Vide A↓ƎƆИƎ⅃Ɔ (clencecha).

ƎƧA↓ƎƆ (cechase), in titulo tarquin. n. 2280. Vide ꓘƎƆ (cek) et AƆƎƆ (ceca); et cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 201 nt. 1.

CHALCIDICA arx, oppidum Cumarum, a Calcidensium colonis conditum (Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 17). Virg. loc. cit.: « Chalcidicaque levis tandem super adstitit arce ». Cf. Chalcidica litora (Stat. *Silv.* IV, IV 78), Chalcidicae turres (Stat. *Silv.* II, II, 94), Chalcidica Nola (Sil. Ital. XII, 161), et αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις apud Thucyd. III, 86.

CHALCIDICVS mons, in Sicilia, prope Messanam. Diod. Sic. XXIII, I, 3: Ἀμφοτέρων δὲ τὰς δυνάμεις ἀγαγόντων ἐπὶ τὴν Μεσσήνην, Ἱέρων μὲν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου Χαλκιδικοῦ κατεστρατοπέδευσεν κ. τ. λ. Polyb. I, XI, 8: Καὶ μετὰ ταῦτα ἀναζεύξας ἐκ τῶν Συρακουσῶν, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ἐπὶ τὴν προειρημένην πόλιν· καταστρατοπεδεύσας δὲ ἐκ θατέρου μέρους περὶ τὸ Χαλκιδικὸν ὄρος καλούμενον, ἀπέκλεισε καὶ ταύτης τῆς ἐξόδου τοὺς ἐν τῇ πόλει.

CHARONDAS, Thuriorum legislator, de quo Diod. Sic. XII 11, 13 sq., 17.

CHARTVS, *charta*, subst. m. Lucilius lib. XXVII apud Non. III, 40 = pg. 196: « Nec sic ubi Graeci, ubi nunc Socratici charti, quicquid quaeritis, perimus ».

CHENTVRIO, *centurio*, subst. m. apud veteres. Quintil. *Inst. orat.* I, v, 20: « Erupit brevi tempore nimius usus, ut choronae, chenturiones, prechones adhuc quibusdam inscriptionibus maneant ».

CHOMMODVS, *commodus*, adiect. cum aspiratione apud Tuscos. Catull. *Carm.* 84 *de Arrio*:

« Chommoda dicebat, si quando *commoda* vellet
Dicere, et hinsidias Arrius *insidias*;
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Quum quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic Liber avunculus eius,
Sic maternus avus dixerit, atque avia ».

CHONE, Χώνη, oppidum Italiae inferioris, in Crotoniatarum agro, a Philoctela conditum. Strab. VI, I, 3: Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ Νεῶν τοῦ Φιλοκτήτου μνησθεὶς λέγειν τινάς φησιν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος Κρίμισσαν ἄκραν οἰκίσαι καὶ Χώνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτῃ Χῶνες ἐκλήθησαν. Steph. Byz.: Χώνη, πόλις Οἰνώτρων, ἧς Στράβων μέμνηται ἐν ἑβδόμῃ, καὶ τὴν γῆν ὠνόμασε Χώνην. Καὶ Χώνη πόλις ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτης Χῶνες ἐκλήθησαν. Ἡ δὲ χώρα, Χώνη. Λυκόφρων [vs. 983]:

Αἴρδων βαθεῖαν Χωνίας παγκληρίαν.

Οὐκοῦν καὶ Χώνιος, ὡς Θρᾷξ Θρᾳκὸς Θράκιος Θρᾳκία, Τρὼς Τρωῒς Τρωΐα.

§ 2. Chone, Χώνη (Strab. codd. VI, I, 4 Χωνίη), regio Italiae inferioris, cui nomen dederunt Chones (gr. Χῶνες), gens Oenotrica. Strabo VI, I, 4: Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεσθαί φησι (Antiochus) τοὔνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν μέχρι τῆς Μεταποντίνης καὶ τῆς Σειρίτιδος· οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χώνην. Aristot. *Polit.* VII, 10: τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὴν Ἰόνιον Χῶνες, τὴν καλουμένην Σύριν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες Οἰνωτροὶ τὸ γένος. Chonas et Oenotras eiecerunt Samnites, Lucanorumque coloniam in eam regionem deduxerunt. Strabo VI, I, 2: Πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν οὐδ' ἦσαν πω Λευκανοί, Χῶνες δὲ καὶ Οἰνωτροὶ τοὺς τόπους ἐνέμοντο. τῶν δὲ Σαυνιτῶν αὐξηθέντων ἐπὶ πολὺ καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνωτροὺς ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι Πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. Vide SIRIS et SYBARIS; et cf. Strab. VI, I, 14, ubi codd. αὐτοχθόνων pro Χώνων. — Antiquitus hoc nomine Italiam appellarunt, teste Antiocho. Hesych. *Lexic.* II, 1570: Χώνην, τὴν Ἰταλίαν οὕτος πάλαι ἔλεγον, ὥς φησιν Ἀντίοχος ὁ Ξενοφάνος ἐν τῷ περὶ Ἰταλίας.

CHORDVS vel cordus, *serotinus*, adiect. apud veteres. Varro *De r. r.* II, I, 19: « Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, ac remanserunt in volvis intimis. vocant χορίον, a quo chordi appellati ». Plin. VIII, LXXII, 1: « Chordos vocabant antiqui post id tempus natos ». Et XVIII, LXVII, 11: « Rursus rigari desecta oportet, ut secetur autumnale fenum, quod vocant cordum ». Cf. foenum cordum (Cato *De r. r.* V, 8; Colum. VII, III, 21), olus cordum (Colum. XII, XIII, 2), chorda frumenta (Paul. pg. 65). Habitatores Canapitii (vulgo *il Canavese*) hodie *cors* dicunt, pro eo quod Itali *tardo*, et praesertim de segetibus. — Chordus, et saepissime Cordus, sine aspiratione, fuit etiam cognomen gentis Muciae, ut in argent. nummo apud Cohen *Méd. consul.* pl. XVIII (CORDI), ex casu nascentium (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 25).

CHORONA, *corona*, subst. f. apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, v, 20; vide CHENTVRIO). Scaurus pg. 2252 P.: « χ quoque graeca litera consentit, unde quidam *coronam*, nonnulli choronam dixerunt ». Inscr. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 240 (Orell. n. 1735): FORTVNAE | SACRVM | C · DOIVS · C · F · CHORON · EX · AVRI | P · 7 · V · V · S · L · M.

CHRESTVS, *Christus*, barbarâ orthographiâ apud Romanos

veri nominis rationem ignorantes (cf. Semler in ind. latin. Tertull. VI, 385 sq., et Bingham *Orig. Eccles.* I, I, 10). Suet. in *Claud.* cap. 25: « Iudaeos, impulsore Chresto assidue tumultuantes, Roma expulit ». Lactant. *De vera sap. et relig.* (IV, 7): « Sed exponenda huius nominis ratio est propter ignorantium errorem, qui cum immutata littera Chrestum solent dicere ».

CHVTRA vel Chytra. Vide SCVTRA.

I> (ci), *cinque* (quinque = sanscr. pańc'an, gr. πέντε), nomen numerale etruscum per compendium scriptum, fortasse pro M3I> ciem, in tesseris etr. n. 2552 (Sec. Campanari et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* pgg. 60, 74, 141), in titulo viterbiensi n. 2055 (Orioli in *Album* XIX, 156, 174), et in cippo perusino n. 1914 A lin. 24 (cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV 210, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 111 et Sec. Campan. *Tav. perus.* pg. 53).

AИ⊙AI> (ciathna), *Ciattia*, nomen mulieris, fortasse e κύατος (Lanzi II 400 = 329 ad n. 209), in olla etr. n. 2560.

?I+ИAI> (cianti), fortasse legendum in titulo perus. n. 1971, ubi Vermigl. legit Z3+MAI> (cias̓tes).

AƧIИAIO٩AI> (ciarthialisa), *Ciartiâ*, nomen mulieris abl. sg. (cf. AƧIO٩AI> ciarthisa). Inscr. bilinguis n. 251: AƧIИAIO٩AI> | Z3IИ3AIИИV83IИ3A (aelie fulni aelies ciarthialisa) = *Aelius Folnius Aelii* filius *Ciartiâ* natus (Q · FOLNIVS · A · F · POM · FVSCVS).

AƧIO٩AI> (ciarthisa), *Ciartii uxor*, cognomen mulieris, e coniugio derivatum (cf. AƧIИAIO٩AI> ciarthialisa, et MIO٩A3> cearthis̓). Ossuarium aretinum n. 466: AƧIO٩AI> | I3ИI+I+ · IO٩AИ (larthi titinei ciarthisa) = *Lartia Titinia Ciartii* uxor. Ciartius est gentilitium rom. apud Grut. 585, 8 (DIIS MANIBVS | L · CIARTI | HYPERETIS | FECIT | P · CIARTIVS HELOPS | PAEDAGOGO | L · CIARTI · SCYRI | COLLACTEI | SVI), et Mommsen n. 6769 col. 4 (C · CIARTIVS MEL...) et alibi. Cf. Ciartus et Ciarte apud Murat. 1171, 4, Grut. 769, 4, et Maffei *Mus. ver.* 253, 7 (Ciartia Chreste).

?Z3+MAI> (cias̓tes). Vide I+ИAI> (cianti).

CIBILLA. Vide CILLIBA.

CIBIS, *civis*, antiquiori orthogr. CEIVIS = osc. CEVS, subst. m.; unde CIBITAS = CEIVITAS (civitas). In titulo apud Mommsen n. 89 (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 152, Zell n. 1763): CVM CIBES FREQVENTES COLONIAE PAESTANORVM COEGISSENT BERBA FECERVNT NON ALIVNDE AESTIMAMVS STATVM CIBITATIS ALTIOREM CVLTIOREMQVE REDDI NISI INDVSTRIVM VIRORVM PATROCINIO FV[L]CIANTVR OPTIMI CIBES IGITVR HELPIDIO HONESTISSIMO VIRO PRO DIGNITATE SVA PATRONATVM OFFERAMVS etc. Adde inscr. praenest. apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* I, 32 nt. 2 (Orell. n. 4360), in qua legitur ERGA CIBES VNIVERSVS (erga cives universos), VNIVERSIS CIBIBVS (universis civibus), et VNIVERSI CIVVES.

CIBITAS, *civitas*, vetustiori orthogr. CEIVITAS, subst. fem. (cf. CIBIS et CEIVIS = *civis*), in inscr. apud Mommsen n. 89 (vide art. praeced.). Cf. κιβετατε (civitate) apud scriptores graecos recentiores (Diez *Gramm. der Rom. spr.* I, 197).

M3I> (ciem), *quinque* (?), per compendium I> ci, in sarcophago viterb. n. 2070 (cf. Orioli in *Album* XIX 155 sg., 173 sg.).

?ƧMЯO⊙AⱵM3I> (ciemzathrms), fortasse legendum M3I> (ciem) et ƧMЯO⊙AⱵ (zathrms), in sarcophago viterb. n. 2070.

?IИI٩3I> (cierini), *Cerinia*, nomen mulieris, in ossuario etr. n. 966.

I✱I> (cizi), quod invenitur in inscr. tarquin. n. 2339, cum etr. I> ci = *quinque* comparat Oriolius in *Album* XIX, 174. *Caesii* nomen virile genit. sg. exponit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX 324.

↓A8I> (cihach), in lapide etr. n. 1009.

?3ИИII> (ciilne), fortasse legendum in olla etr. n. 385.

ƧIΠIꓘ (kiípiís), *Cipius*, nomen virile apud Samnites (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 28; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 30; Peter *Sprache und schrift* s. 41; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270 et in *Ann. di numism.* I 43; Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 164, II 130, 311). Inscr. pompeiana n. 2799: ƧIΠIꓘ · Π (p. kiípiís) = *Publius Cipius* (Mommsen op. cit. s. 186, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 190, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 11 = XXXII).

CICATRICVLA, *parva cicatrix*, subst. fem. (Cels. *Medic.* II, 10, et VII, VII 1). Est cognomen virile apud Fabr. cap. X n. 211 pg. 700 = Oliv. *Marm. pisaur.* n. 35 pg. 15.

CICINNIA, dea turpitudinis, θέα κιναίδων, in Gloss. apud Labb. pg. 29 col. 3.

CICIRRVS, cognomen virile apud Oscos. Vide MESSIVS.

?ƧAIИV>I> (ciciulias), in titulo clusino n. 763.

CICCVM vel ciccus et cicum vel cicus, membrana tenuis malorum punicorum (Paul. pg. 42 s. v. *ciccum*). Isidori Glossae: « Cicum, mali granati membrana ». Varro *De l. l.* VII, 91 pg. 155: « Ciccum dicebant membranam tenuem, quae est ut in malo punico discrimen; a quo etiam Plautus dicit: *quod volt elenchum *: ciccum non interduo* ». Gloss. apud Labb.: « Ciccum, γρύκοκκος ». Plaut. *Rud.* II, VII, 22: « Eluas tu an exungare, ciccum non interduo ». Cf. ital. *cica* h. e. *nihil*.

٩AИ3И>I> (ciclenar). Lege ٩AИ3И> I> (ci clenar).

V>I> (cicu), *Caecius*, nomen virile, cuius genit. sing. MV>I> cicus̓ vel ƧV>I> cicus, unde AƧV>I> cicusa. In titulis etr.: V>I> · OA (ath cicu, n. 156) = *Attius Caecius* (Lanzi II 436 = 365 ad n. 378), et V>I> · 3A> (cae cicu, n. 157) = *Caius Caecius*.

?ƎИ⅃IꟻƆIƆ (cicvitne), in ossuario etr. n. 239. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 94.

CICVM vel cicus. Vide CICCVM.

CICVMA vel cecuma, *noctua*, subst. fem. Gloss. apud Muellerum in Fest. pg. 381: « Cicuma, avis noctua ». Isidori *Glossae:* « cecua, *noctua* »; et « cecuma, *noctua* ».

AIИVƆIƆ (cicunia), *Ciconia*, cognomen mulieris (cf. VƆIƆ cicu, unde AƧVƆIƆ cicusa, et praenest. CONIA = *ciconia*). In ossuarii clusini operculo n. 494 bis *g:* AIИVƆIƆIƎИƧƎ⅃Ɫ : AIИAO (thania tlesnei cicunia) = *Tannia Laenia* (?) *Ciconia* (vel *Ciconiâ* nata?).

CICVR, *mansuetus*, adiect., unde INCICVR, *immansuetus*. Paul. pg. 108: « Interdum cicur pro *sapiente* ponitur, ut idem Pacuvius [vs. 387 ed. Ribbeck]: *Concilium cicur* ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 447: « Cicures, *placidi*, *quieti* ». Vide CICVRO.

CICVRIVS, cognomen rom. gentis Veturiae, ab ingenio cicure h. e. *mansueto*. Vide CICVR et CICVRO.

CICVRO, *mansuefacio*, e CICVR, *mansuetus*. Varro *De l. l.* VII, 91 pg. 155: « Apud Pacuvium [vs. 388 sq.]

nulla res neque
Cicurare, neque mederi potis est, neque
Reficere;

cicurare *mansuefacere;* quod enim a ferro discretum, id dicitur cicur, et ideo dictum: *cicur ingenium obtineo*, mansuetum, a quo Veturii quoque nobiles cognominati Cicurii. Hinc natum a cicco cicur videtur ». Vide CICCVM.

ƧVƆIƆ (cicus) et MV>I> (cicuś), *Caecii*, nomen virile genit. sg. (vide VƆIƆ cicu et AƧVƆIƆ cicusa), in titulis etruscis n. 212 (ƧVƆIƆ; cf. Lanzi II 452 = 381 ad n. 433, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 151) et n. 633 (MV>I>; cf. Caiet. De Minicis *Iscr. del Mus. De Minicis* ad n. 332).

AƧVƆIƆ (cicusa), *Caecii uxor* (?), cognomen mulieris, fortasse e coniugio derivatum (vide VƆIƆ cicu et ƧVƆIƆ cicus), in titulis clusinis n. 704 bis et n. 720. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 288 nt. 1.

?ƎIƧV<I> (cicusie?), in speculo volcente n. 2154.

ΚΙΛΑΗΙΑΙΗΙ, in lapide messap. n. 2964.

CILIBANTVM, *mensa vinaria*, e CILLIBA. Varro *De l. l.* V, 121 pg. 48: « *Mensa vinaria* rotunda nominabatur cilibantum, ut etiam nunc in castris. Id videtur declinatum a graeco κυλικεῖον, id a poculo cylice ».

CILIBENSES, Κιληβῆνσιοι (Ptol. III, 2), populi Corsicae insulae.

CILINA vel Caelina, oppidum Italiae in Venetis (Plin. III, xxiii, 4), cuius incolae Cilinenses in lapide apud Cellar. *Geogr. ant.* lib. ii cap. ix pg. 561. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 166. Cilinia est nomen mulieris apud Grut. 1051, 3 (CILINIA · CAMPETIA).

⅃AƧI⅃IƆ (cilisal), *Cilisiâ* (?), vel *Celesiae*, nomen mulieris abl. sg., in titulo etr. n. 2031 bis. Cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* XI, ii, 44.

CILLIBA, *mensa escaria*, unde CILIBANTVM. Varro *De l. l.* V, 118 pg. 47: « *Mensam escariam* cillibam (al. *cibilla*) appellabant; ea erat quadrata, ut etiam nunc in castris est. A *cibo* cilliba dicta ». Paul. pg. 43: « Cillibae mensae rotundae ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *cibilla*.

IИ⅃IƆ (cilni), *Cilnia*, nomen mulieris, pro AIИ⅃IƆ cilnia (vide CILNIVS). In lapide arretino n. 462: IИ⅃IƆ ⅃ (l. cilni) = *Lartia Cilnia* seu *Lars Cilinius* (Lanzi II 451 = 380 ad n. 430).

AIИ⅃IƆ (cilnia), *Cilnia*, nomen mulieris, minus recte IИ⅃IƆ cilni, in titulo etr. n. 2031 (non AIИ⅃IƆ⅃A alcinia, quod vide). Cf. etr. CEꟼИA, et Cilinia Iustina apud Murat. 1323, 6.

CILNIVS, gentilitium etr. (cf. IИ⅃IƆ cilni, AIИ⅃IƆ cilnia et ƎИ⅃ƎƎƆ cvelne), maximae apud Arretinos dignitatis ac potentiae. Liv. X, 3: « Etruriam rebellare, ab Arretinorum seditionibus motu orto, nunciabatur: ubi Cilnium genus praepotens, divitiarum invidia pelli armis coeptum ». Sil. Ital. VII, 29 sq.:

« Cilnius, Arretî Tyrrhenis ortus in oris,
Clarum nomen erat ».

Ab hac stirpe oriundus Maecenas, inde C. Cilnius Maecenas appellatus. Horat. *Od.* I, i, 1: « Maecenas, atavis edite regibus ». Propert. III, ix, 1: « Maecenas, eques Etrusco de sanguine regum ». Urbi et Italiae ab Augusto praepositus fuit. Tac. *Ann.* VI, 11: « Ceterum Augustus bellis civilibus Cilnium Maecenatem, equestris ordinis, cunctis apud Romam atque Italiam praeposuit ». Macrob. *Saturn.* II, 4: « Idem Augustus, quia Maecenatem suum noverat esse stylo remisso, molli et dissoluto, talem se in epistolis, quas ad eum scribebat, saepius exhibebat, et contra castigationem loquendi, quam alius ille scribendo servabat, in epistola ad Maecenatem familiari plura in iocos effusa subtexuit: *Vale mel gentium, melcule, ebur ex Etruria, laser Aretinum, adamas supernas, Tiberinum margaritum, Cilniorum smaragde, iaspi figulorum, berylle Porsenae, carbunculum habeas,* ἵνα συντέμω πάντα μάλαγμα moecharum ». Maecenatem depingit Vell. Paterculus II, 88, cuius verba sunt haec: « Tunc urbis custodiis praepositus C. Maecenas, equestri, sed splendido genere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, sane exsomnis, providens, atque agendi sciens; simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis paene ultra feminam fluens; non minus Agrippa Caesari carus, sed minus honoratus: quippe vixit angusti clavi paene contentus; nec minora consequi potuit, sed non tam concupivit ». Cf. Cic. pro *Cluent.* cap. 56; Tacit. *Ann.* I 54, III 30, XIV 53, et *Dial. de orat.* c. 26; Propert. II, i, 17 et 73. Gentili-

tium Cilnius invenitur in thesaur. epigr. apud Gorium, Gruter. et Murat.

CILO -onis, subst. m. Paul. pg. 43: « Chilo dicitur cognomento a magnitudine labrorum. Cilo sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque veluti recisa videtur ». Charis. pg. 102 = 78 P.: « Cilones dicuntur quorum capita oblonga et conpressa sunt, chilones autem cum adspiratione ex graeco a labris inprobioribus, quae illi vocant χείλη; unde et pisces chilones inprobius labrati ». Flav. Caper *De orthogr.* pg. 2242 P.: « Cilo est angusto capite, cui hoc contingit in partu: chilo dicitur modum labiorum excedens ». Vel. Long. pg. 2234 P.: « Item alium esse Cilonem, alium Chilonem: et cilones homines vocari angusti capite et oblongi: chilones vero improbioribus labris homines, a graeco παρὰ τὰ χείλη ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 447: « Cilones, quorum capita oblonga ». Cf. Cassiod. *De orthogr.* pg. 2287 P. Est etiam cognomen gentis Flaminiae in nummis argent. apud Cohen *Méd. consul.* pl. XVIII n. 1 suiv. (L · FLAMINI CILO, et L · FLAMINI CHILO). Cf. gentilitium Cilonius, apud Murat. 1258, 13.

CILVNCVLVS, subst. m., diminut. a CILO. Arnob. III, 14: « Ergo esse dicendum est quosdam capitones, ciluncul os, frontones, labeones ». Alii legunt *silunculos* (cf. Orell. adnot. in Arnob. pg. 134). Est etiam cognomen rom. in titulo apud Murat. 1560, 1 (C · HOSTILIO SP · F · CILVNCVLO).

CIMBRA, oppidum Italiae superioris, a Francis dirutum (Paul. Diac. *De Langob.* III, 30). Hodie est *Cembra*. Cf. Maffei *Ver. ill.* lib. III pg. 109 ed. Mediol. 1825.

CIMETRA, oppidum Italiae, in Samnio. Liv. X, 15: « Fabius etiam urbem Cimetram cepit [U. C. an. CDLV]. ibi capta armatorum duo millia quadringenti: caesi ferme pugnantes ad quadringentos triginta ». Codd. et edit. Liv. habent *Gimetram, Cimetrum, Simetriam, Simetiam, Cimetriam.* Cf. Niebuhr *Hist. rom.* VI, 65, et Garrucci *Ant. de' Liguri Beb.* pg. 20.

CIMICO, h. e. *cimicibus lectos purgo*, verbum denominativum. Gloss. apud Labb.: « Cimico, κορίζω », et « κορίζω, *cimico, cimis* (sic) ».

CIMINVS vel Ciminius mons, in Etruria, nunc *Montagna di Viterbo* appellatus (cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 560). Tab. Peuting. segm. IV*f* « Lacus et mons Ciminus ». Virg. *Aen.* VII, 697: « Et Cimini cum monte lacum ». Liv. IX, 37: « Vastationem namque sub Ciminii montis radicibus iacens ora senserat, conciveratque indignatione non Etruriae modo populos, sed Umbriae finitima ». — Ciminius adiectivum est ad Ciminum pertinens; unde silva Ciminia (Plin. II, XCVIII 2), quam Ciminium saltum dixit Florus I, 17 (codd. *Geminius*, *Ceminius*, *Ciminus*). Liv. IX, 36: « Silva erat Ciminia magis tum invia atque horrenda, quam nuper fuere Germanici saltus, nulli ad eam diem ne mercatorum quidem adita. eam intrare haud fere quisquam, praeter ducem ipsum, audebat. ..... Tum ex iis, qui aderant, (consulis fratrem M. Fabium, Kaesonem alii, C. Claudium quidam matre eadem, qua consulem, genitum tradunt) speculatum se iturum professus, brevique omnia certa adlaturum. Caere educatus apud hospites, Etruscis inde literis eruditus erat, linguamque etruscam probe noverat. Habeo auctores, vulgo tum Romanos pueros, sicut nunc Graecis, ita Etruscis literis erudiri solitos. Sed propius est vero, praecipuum aliquid fuisse in eo, qui se tam audaci simulatione hostibus inmiscuerit. servus ei dicitur comes unus fuisse, nutritus una, eoque haud ignarus linguae eiusdem: nec quidquam aliud proficiscentes, quam summatim regionis, quae intranda erat, naturam ac nomina principum in populis accepere; ne qua inter conloquia insigni nota haesitantes deprehendi possent. Iere pastorali habitu, agrestibus telis, falcibus gaesisque binis armati. Sed neque commercium linguae, nec vestis armorumve habitus sic eos texit, quam quod abhorrebat ab fide, quemquam externum Ciminios saltus intraturum. Usque ad Camertes Umbros penetrasse dicuntur. ibi, qui essent, fateri Romanum ausum: introductumque in senatum consulis verbis egisse de societate amicitiaque: atque inde comi hospitio acceptum, nunciare Romanis iussum, commeatum exercitui dierum triginta praesto fore, si ea loca intrasset; iuventutemque Camertium Umbrorum in armis paratam imperio futuram. Haec quum relata consuli essent, inpedimentis prima vigilia praemissis, legionibus post inpedimenta ire iussis, ipse substitit cum equitatu: et, luce orta, postero die obequitavit stationibus hostium, quae extra saltum dispositae erant: et, quum satis diu tenuisset hostem, in castra sese recepit; portaque altera egressus, ante noctem agmen adsequitur. Postero die, luce prima, iuga Ciminii montis tenebat. inde, contemplatus opulenta Etruriae arva, milites emittit. Ingenti iam abacta praeda, tumultuariae agrestium Etruscorum cohortes, repente a principibus regionis eius concitatae, Romanis obcurrunt, adeo incompositae, ut vindices praedarum prope ipsi praedae fuerint. Caesis fugatisque iis, late depopulato agro, victor Romanus, opulentusque rerum omnium copia, in castra rediit. Eo forte quinque legati cum duobus tribunis plebis venerant, denunciatum Fabio senatus verbis, ne saltum Ciminium transiret. laetati serius se, quam ut inpedire bellum possent, venisse, nuncii victoriae Romam revertuntur ». Frontin. *Strat.* I, II, 2: « Q. Fabius Maximus bello Hetrusco, quum adhuc incognitae forent Romanis ducibus sagaciores explorandi viae, fratrem Fabium Caesonem, peritum linguae Hetruscae, iussit Tusco habitu penetrare Ciminiam (codd. nonnulli *Cuminam, Geminiam, Cu-*

meriam, *Cuminam*) silvam, intentatam ante militi nostro. Quod is adeo prudenter atque industrie fecit, ut transgressus silvam, Umbros Camertes, quum animadvertisset non alienos nomini Romano, ad societatem compulerit ». — Hinc et Ciminius lacus (Colum. VIII, xvi, 2; Vib. Sequester *De lac.* pg. 23 « Ciminius Etruriae »), ἡ Κιμινία λίμνη (Strab. V, ii, 9) et apud recentiores Κίμινος λάκος (Solio *De mirand.* etc.), nunc *Lago di Ronciglione*, de quo Servius ad Virg. loc. cit.: « Et lacus et mons hoc nomine appellantur. Sane hoc fabula habet: Aliquando Hercules ad hos populos venit, qui cum a singulis provocaretur ad ostendendam virtutem, defixisse dicitur vectem ferreum, quo exercebatur: qui cum terrae esset affixus, et a nullo potuisset auferri, eum rogatus sustulit: unde immensa vis aquae secuta est, quae Cyminum lacum fecit ». Et Pompon. Sabin.: « Lacus et mons Cimini post Sutrium est. tempore nostro lacus Vici adpellatur. nam illic oppidulum, nuper dirutum adpellabatur Vicus Cimini ». Sil. Ital. VIII, 489 sqq.:

« His mixti Nepesina cohors, Aequique Falisci,
Quique tuos, Flavina, focos, Sabatia quique
Stagna tenent, Ciminique lacum, qui Sutria tecta
Haud procul, et sacrum Phoebo Soracte frequentant ».

Via Ciminia vel Cimina memoratur in marmor. rom.: CVRAT · VIARVM · CASSIAE CLODIAE · CIMINIAE · NOVAE TRAIANAE (Orell. n. 822); CVR · VIARVM · CLODIAE ANNIAE CASSIAE CIMINAE · TRIVM TRAIANARVM ET AMERINAE (Orell. n. 3306); CVRAT · VIAR · CLODIAE · CASSIAE CIMINAE (Henzen n. 6484); CVRATORI VIARVM CLODIAE CASSIAE ET CIMINIAE (Henzen n. 6504). — Gentilitium Ciminius exstat apud Grut. 1029, 13, et apud Mommsen n. 1195.

CIMVL, *simul*, adverb. In titulo sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXII n. 8: HIC CIMVL QVIESCIT.

AИI> (cina), *Ciniâ*, nomen mulieris, abl. sg. pro cinal = ⅃AIИI⊃ cinial, quod e IИI⊃ cini (cf. *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 142). In lapide volaterr. n. 346: AИI> | IMƎ⅃A> : IMƎYIY (tileśi caleśi cina) = *Tito Callio Ciniâ* nato.

CINACVLVM, *cenaculum*, subst. n. in titulo apud Orell. n. 4331 (vide BOLO = volo).

CINGILIA, oppidum Italiae, in Vestinorum agro, a Romanis captum (Liv. VIII, 29, ubi codd. *cingulam*, *cingilliam*, *cingilam*, *catigiliam*; vide CVTINA). Cf. CINGVLVM, quod sequitur, et Cingillam Siriae oppidum apud Plin. V, xxi, 1.

CINGVLVM, hodie *Cingoli*, oppidum in Piceno, ita dictum a monte Cingulo (vide CINGVLVS). Caes. *De bello civ.* I, 15: « Etiam Cingulo, quod oppidum Labienus constituerat, suaque pecunia aedificaverat, ad eum cum legati veniunt, quaeque imperaverit, se cupidissime futuros pollicentur ». Cic. *ad Att.* VII, 11 = n. 304: « Cingulum, inquis, nos tenemus; Anconem amisimus ». Et VII, 13 = n. 307: « Quid agat Domitius in Marsis, Iguvii Thermus, P. Asius Cinguli ». Sil. Ital. X, 34 sq.: « celsis Labienum Cingula saxa Miserunt muris ». Inscr. apud Orell. n. 86: CN · AMPVDIO | CN · L · AVCTO | DYRACHINO | IIIIII VIR CING | ATRIENA L · L | SECVNDA FECIT. — Incolae sunt Cingulani (Plin. III, xviii, 2). Inscriptiones editae in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 167 (Henzen n. 5546): P · [LIC]I[NIO · CORN]E|LIO · SALO|NINO · NOBILI|SSIMO · CAE|SARI ⁓ CIN|GVLANI | PVBLICE | D · D · P · ⁓; et D[I]VO [VALERIANO] | CAES | CING|VLANI | D · D · P · ⁓. Alii sunt Cingulani, de quibus Plin. III, ix, 11 (« Cubulterini, Castrimonienses, Cingulani »). Cf. CINGILIA. — Cingulanus adiectivum est ad Cingulum pertinens, ut Cingulanus ager apud Front. *De col.* pgg. 254, 258 ed. Lachm.

CINGVLVS mons, τὸ Κιγγοῦλον ὄρος (Strab. codd. V, ii, 10 Κιγγοῦνον, Γιγγοῦνον, Πιγγοῦνον), in Piceno; unde Cingulum oppidum appellatum. Vide CINGVLVM.

CINERARIVM. Vide CINIRARIVM.

CINERITIVS, *cinereus*, adiect. apud Varr. *De r. r.* I, ix, 7, ubi alii legunt *cinerarius*. Cf. CINERITIVM EX AERE in titulo sepulcr. apud Orell. n. 4895.

IИI⊃ (cini), *Cinia*, nomen mulieris (abl. ⅃AIИI⊃ cinial), in ossuario perus. n. 1646 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 229 ad n. 130). Gentilitium Cinius invenitur apud Grut. 865, 6, et apud Murat. 136, 2, 689, 5.

⅃AIИI⊃ (cinial), *Ciniâ*, nomen mulieris, abl. sg., minus recte AИI> cina, e IИI⊃ cini = *Cinia*, in ossuario perusino n. 1924.

CINIRARIVM, *cinerarium*, h. e. locus in sepulcro, ubi mortuorum cineres reconduntur (cf. inscr. apud Fabr. cap. I n. 71 pg. 16, et apud Grut. 663, 3, 850, 10). In titulis rom.: CINIRARIVM COND · (Grut. 418, 11).

CINCIA -orum, locus Romae, ubi Ciniorum monumentum fuit. Ita Paul. pg. 57. Festus *Qu.* XII, 32 pg. 262: « Romanam portam vulgus appellat, ubi ex epistylio defluit aqua. qui locus ab antiquis appellari solitus est statuae Cinciae, quod in eo fuit sepulcrum eius familiae ».

CINCTIA. Vide CINXIA.

CINCTICVLVS, *parvus cinctus*, subst. m. Plaut. *Bacch.* III, iii, 28: « Cincticulo praecinctus in sella apud magistrum adsideres ».

CINCTOR, ζώστης, in Gloss. gr. lat. apud Labb.

CINNA, Κίννα, urbs Italiae inferioris, ad quam Samnites proelio a Romanis victi. Diod. Sic. XIX, LXXVI, 2: *Ἀντεστρατοπεδεύσαντο δὲ τοῖς πολεμίοις περὶ Κίνναν πόλιν, καὶ ταύτην μὲν εὐθὺς ἐρρύσαντο τῶν ἐπικειμένων φόβων.*

CINXIA, Iuno dicebatur, quod nuptis praeesset. Paul.

pg. 63: « Cinxiae Iunonis nomen sanctum habebatur in nuptiis, quod initio coniugii solutio erat cinguli, quo nova nupta erat cincta ». Mart. Capella § 249 pg. 200 ubi cf. Kopp: « Iterducam et Domiducam, Unxiam, Cinxiam (codd. *Cinctiam*, *Cynthiam*, *Cineam*, *Ciniam*) mortales puellae debent in nuptias convocare, ut earum et itinera protegas, et in optatas domos ducas, et quum postes ungant, faustum omen affigas et cingulum ponentes in thalamis non relinquas ». Cf. Arnob. III 25, 30, VI 11 cum annot. Orellii.

CINQVE, *quinque* (ital. *cinque*) = etr. IϽ (ci), nomen numerale, unde CIQVAGINTA (cinquaginta) pro *quinquaginta*. Inscr. apud Fabr. cap. v n. 383 pg. 420: D · M | FABIVS · CARICVS | FECIT FABIO ZOTI|CO FILIO BENEME|RENTI Q · BIXIT | ATNIS CINQVAE | MENSIBVS CINQ | DE XVII. Alia apud eundem cap. VIII n. 154 pg. 573: GAV · DEN · TIVS · IN · PACE · QVI | VI · XI · T ANNIS · XX · ET VIII | MESIS CINQVE · DIES | BIGIN · TI · A · BET · DEPOS|SO[N]E · X · KA · L · OC · TOBRES. Cf. inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXVI n. 7, ubi QVINQVIS CONSVLIBVS.

CINTVS, *quintus*, adiect. (cf. etr. ƎTИIVϽ cuinte et IT/IИIƎϽ cvinti). Est praenomen rom. in titulo sepulcr. apud Grut. 918, 20 (D · M | CINTVS · MV|NATIVS | FELIX).

CINTVS, *cinctus*, adiect. In lapide apud Murat. *Diss. sopra l'ascia sepolcr.*: FECIT · MONVMENTVM · MVRO · CINTVM; et in titulo puteolano apud Momms. n. 3030: ORTVM [MACE]RIA CINTV[M].

CINSEO, *censeo*, e CINSVS = *census* (cf. CESENDVS = *censendus*). Lex Iul. Municip. cap. XI (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 453): QVOS · MAIOR · PARS · DECVRIONVM · CONSCRIPTORVM AD EAM · REM · LEGAREI · MITTEI · CINSVERINT.

CINSVS, *census*, subst. m., unde CINSEO = *censeo*. Lex Iul. Municip. cap. XI (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 453): ROMAE · POPVLI · CENSVM · AGET · IS · DIEBVS · LX · PROXVMEIS · QVIBVS · SCIET · ROMAI · CINSVM · POPVLI AGI. Adde lin. 76: CINSVM · AGENT.

CINYRAS, dux Ligurum. Virg. *Aen.* X, 185 sq.:

« Non ego te, Ligurum ductor fortissime bello,
Transierim, Cinyra et paucis comitate Cupavo ».

?MΨИIϽ (cinchm), in fragm. inscr. etr. n. 992 bis *b*.

CIPII?, *Cipii*, nomen virile, genit. sg. in titulo falisco n. 2450. Vide C/IPII, et cf. Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 279.

KIΓIA (kipia)?, quod legitur in fibula aurea n. 806, *caput* exponitur (Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 14). Sec. Campanario est *Caepia* nomen mulieris (*Bullett.* cit. an. 1851 pg. 46). Cf. XIΓII in vase n. 2246.

ΑϤ+ᒧΑИIΜIϽ (cipinaltra), in aere etr. n. 347.

CIPRIVS. Vide CYPRIVS.

CIQVAGINTA, *cinquaginta* (quinquaginta), nomen numerale, e CINQVE = *quinque*. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 155 pg. 142: D · M | LICINIVS | MEROPYMVS | QVI VIXIT A|NNIS · PLVS | MINVS · AN|NORV · CIQVAG|INTA MESI|BVS · TRIBVS · D|IEBVS VIGI|NTI etc.

CIRFENNIA. Vide CERFENNIA.

ΚΙΡΙΣ, fluvius Magnae Graeciae, apud Lycophr. vs. 946 (ἀμφὶ Κῖριν).

CIRCANEA, dicitur avis, quae volans circuitum facit. Ita Paulus pg. 43. Cf. *avis supervaganea* apud Fest. *Qu.* XIV, 10 pg. 305.

CIRCEII, Κερκίοι (Diod. Sic. XIV, CII, 4) sive Κίρκαιον (Strab. I, II 14, V, III 4 sqq.; Plutarch. in *Coriol.* XXVIII 3, et in *C. Marc.* XXXVI 2) vel Κιρκαία (Dionys. Halic. IV 63 et VIII 14), oppidum in Latio, ita dictum a Circeo monte (Diod. Sic. IV, XLV, 5, Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 10; vide CIRCEVM, quod sequitur), Plin. III, IX, 4: « Latium antiquum a Tiberi Circeios servatum est, mille passuum quinquaginta longitudine ». Mela II, IV, 9: « Circes domus aliquando Circeii ». Plutarch. in *Coriol.* XXVIII, 3: Μᾶλλον οὖν ἐπιῤῥωσθεὶς ὁ Μάρκιος ἐχώρει πρῶτον ἐπὶ Κίρκαιον, πόλιν ἀποικίδα Ῥωμαίων, καὶ ταύτην ἐνδοῦσαν ἑκουσίως οὐδὲν ἠδίκησε. Illuc coloniam deduxit L. Tarquinius superbus (Liv. XXVII 9, XXIX 15). Liv. I, 56: « Signiam Circeiosque colonos misit ». Cf. Diod. Sic. XIV, CII, 4. Dionys. Halic. IV, 63: Ταῦτα διαπραξάμενος ἐν εἰρήνῃ τε καὶ κατὰ πολέμους ὁ Ταρκύνιος, καὶ δύο πόλεις ἀποικίσας, τὴν μὲν καλουμένην Σιγναίαν, οὐ κατὰ προαίρεσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτομάτου· χειμασάντων ἐν τῷ πεδίῳ τῶν στρατιωτῶν, καὶ κατασκευασαμένων τὸ στρατόπεδον, ὡς μηδὲν διαφέρειν πόλεως· Κιρκαίαν δὲ κατὰ λογισμόν, ὅτι τοῦ Πωμεντίνων πεδίου μεγίστου τῶν περὶ τῇ Λατίνῃ, καὶ τῆς συναπτούσης αὐτῷ θαλάσσης, ἔκειτο ἐν καλῷ· ἔστι δὲ χερσοειδὴς σκόπελος ὑψηλὸς ἐπιεικῶς ἐπὶ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους κείμενος. Cf. Cic. *ad Att.* XII, 19 = n. 535 et XV, 10 = n. 722; Tab. Peuting. segm. Ve (« Circeios »); Liv. XXXII, 26, ubi codd. *cercolos*, *cerceolos*, *ceroeolos*, *cornellos*, *corcellus*, *circelos*, *cercelos*, *cercilos*, *cercillos*, *cercellos*, *circilos*, *circeolos*, *corcellos*. In eo promiscue habitabant Romani coloni et cives indigeni. Dionys. VIII, 14: Καὶ ὁ Μάρκιος οὐθὲν ἔτι διαμελλήσας, ἧκεν ἄγων τὴν δύναμιν ἐπὶ Κιρκαίαν πόλιν, ἐν ᾗ κληροῦχοι Ῥωμαίων ἦσαν ἅμα τοῖς ἐπιχωρίοις πολιτευόμενοι, καὶ παραλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου. ὡς γὰρ ἔγνωσαν οἱ Κιρκαῖοι κρατουμένην σφῶν τὴν χώραν, καὶ προσάγουσαν τῷ τείχει τὴν στρατιὰν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, ἐξῄεσαν ὁμόσε τοῖς πολεμίοις ἄνοπλοι, παραλαβεῖν τὴν πόλιν ἀξιοῦντες· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον τοῦ μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον ἐγίνετο. Liv. II, 39: « Circeios profectus

(*C. Marcius Coriolanus*), primum colonos inde Romanos expulit, liberamque eam urbem Volscis tradidit ». — Incolae dicti sunt Circeienses, gr. Κιρκαῖοι (Dionys. Halic. VIII, 14) vel Κιρκαιῖται (Polyb. III, XXII 11 et XXIV 16), antiquis Romanorum foederibus cum Poenis comprehensi (Polyb. loc. cit.). Liv. VI, 12: « Ingens certe ..... quamquam nuper Camilli ductu atque auspicio accisae res erant, Volscorum exercitus fuit. ad hoc Latini Hernicique accesserant, et Circeiensium quidam, et coloni etiam a Velitris Romani ». Cic. *De nat. deor.* III, 19: « Quamquam Circen quoque coloni nostri Circeienses religiose colunt ». Adde Liv. VI 13 et 21 (vide LANVVIVM), ubi codd. *cercensium* cet. Inscr. apud Henzen n. 5148: AD | PROMVNTVR | VENERIS | PVBLIC · CIRCEIENS | VSQ · AD · MAREM | A TERMINO ... LXXX | L ... N ... IES DE CCXXV. — Circeiensis adiect. est ad Circeios pertinens, ut Circeiensis ager (Plin. XIX, XL, 3), Circeiensia ostrea (Plin. XXXII, XXI, 2; cf. Iuven. *Sat.* IV 140, et Horat. *Sat.* II, IV 33), L. Numisius Circeiensis (Liv. VIII, 3, ubi codd. *cerceiensem*, *cereteiensem* cet.).

CIRCEVM vel Circaeum, Κίρκαιον ἄκρον (Ptol. III, 1), Κίρκαιον ὄρος (Strab. V, III, 6; Polyb. XXXI, 22 sq.; Diod. Sic. IV, XLV, 5) vel Κιρκαῖον (Plutarch. in *Caes.* LVIII 3, et in *Cic.* XLVII 2), mons sive promontorium in Latio (nunc *Monte Circello*), quod fertur a Circe appellatum fuisse (Plin. XXV, V, 2). Solin. II, 28: « Circen Circeios insedisse monteis ». Scyl. Caryand. § 8: Τυρρηνίας ἔχονται Λατῖνοι μέχρι τοῦ Κιρκαίου. Cf. Martial. *Epigr.* XI 7, Iuven. *Sat.* IV 140, Procop. *De bello goth.* II, 11. Strab. V, III, 6: Μετὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαῖόν ἐστιν ἐν διακοσίοις καὶ ἐνενήκοντα σταδίοις ὄρος, νησίζον θαλάττῃ τε καὶ ἕλεσι· φησὶ δὲ καὶ πολύρριζον εἶναι, τάχα τῷ μύθῳ τῷ περὶ τῆς Κίρκης συνοικειοῦντες. ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης ἱερὸν καὶ Ἀθηνᾶς βωμόν, δείκνυσθαι δὲ καὶ φιάλην τινά φασιν Ὀδυσσέως. Ibi parvus portus. Strab. loc. cit.: Ἔπειτα προσεχὴς αἰγιαλὸς Λιβί, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων. Virg. *Aen.* III, 386: « Infernique lacus, Aeaeaeque insula Circae »; ubi Servius: « Qui nunc Circeius mons a Circe dicitur, aliquando, ut Varro dicit, insula fuit, nondum siccatis paludibus, quae eam dividebant a continenti. Aeaea autem, dicta ab adspernantium voce, propter celebratas illic corporum mutationes: unde est VII, 11 *Inaccessos ubi Solis filia lucos* ». Et ipse Virg. *Aen.* VII, 10: « Proxima Circaeae raduntur litora terrae »; ubi Servius: « Ut diximus supra, mons iste antea insula fuit: paludibus enim a continenti segregabatur: quas exclusit limus de Albanis montibus fluens. Et dicebatur *Aeaeus*, ab horrore transeuntium, quod homines mutabantur in feras. In hoc summo oppidum fuit, quod et Circaeum dictum est, a Circe, et Circaei: nam utrumque Livius dicit ». Cf. Mart. Capellam § 641 pg. 523 ed. Kopp. Theophr. *Hist. plant.* V, 9: Τὸ δὲ Κιρκαῖον καλούμενον εἶναι μὲν ἄκραν ὑψηλὴν· δασεῖαν δὲ σφόδρα. καὶ ἔχειν δρῦν καὶ δάφνην πολλὴν καὶ μυρρίνην. λέγειν δὲ τοὺς ἐγχωρίους, ὡς ἐνταυθα ἡ Κίρκη κατῴκει, καὶ δειχνύναι τὸν τοῦ Ἐλπηνορος ταφον· ἐξ οὗ φύονται μυρρίναι, καθάπερ αἱ στεφανώτιδες· τῶν ἄλλων ὄντων μεγάλων μυρρίνων. τὸν δὲ τόπον εἶναι τοῦτον εἰς ἀνδρὸς θέσιν. καὶ πρότερον μὲν οὖν νῆσον εἶναι τὸ Κιρκαῖον. νυν δὲ ὑπὸ ποταμῶν τίνων προσκεχῶσθαι, καὶ εἶναι ἠϊόνα· τῆς δὲ νήσου τὸ μέγεθος, περὶ ὀγδοήκοντα σταδίους. Cf. Circaeum dorsum (Sil. Ital. VII, 692), Circaea iuga (Sil. Ital. VIII, 390), ostrea Circeiis (Horat. *Sat.* II, IV, 33), μακεδνὰς ἀμφὶ Κιρκαίου νάπας (Lycophr. vs. 1273), et Κιρκαῖον πεδίον in Colchide (Apoll. Rhod. *Argon.* II 400, III 200).

§ 2. Circaeum iugum, tractus Campaniae, cuius meminit Virg. *Aen.* VII, 799, ubi cf. Servius.

CIRCIDIVS, Κιρκιδίου ποταμοῦ ἐκβολαί (Ptol. III, 2), fluvius Corsicae, ad latus orientale. Cf. CERDICIATES, qui sunt Liguriae populi.

CIRCIENSIS, *circensis*, adiect. ad Circum pertinens. Decr. Colon. Pis. primum apud Norisii *Coenotaph. pis.*: NIVE · QVI · LVDI · SCAENICI · CIRCIENSESVE · EO · DIE · FIANT · SPECTENTVRVE. Lex Iul. Municip. cap. III (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 352): LVDEIS CIRCIENSIBVS.

CIRCITES, circuli ex aere facti. Ita Paul. pg. 43. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *circes* et *circites*.

CIRCITO, *circo* (circumeo). Gloss. apud Labb.: « circitat, circat, κυκλεύει »; et « circito, περινοστῶ ».

CIRCITOR, περιοδευτής, κελευτής, κυκλευτής, in Gloss. vet. apud Labbaeum.

CIRCITVRA et circitus, περιοδεία sive περιοδία, in Gloss. vet. apud Labbaeum.

CIRCLVS, *circulus* (gr. κύκλος), subst. m. per syncopen. Virg. *Aen.* III, 166 sq.: « Ac primum laxos tenui de vimine circlos Cervici subnecte ».

CIRCVMLVVIVM, *circumluvio*, subst. n. (cf. Cic. *Orat.* I, 38). Paul. pg. 64: « Circumluvium ius praediorum ». Cf. Isid. *Orig.* XIV, 8: « Circumluvium locus, quem aqua circumluit ».

CIRCVMSPEXE, *circumspexisse*, per syncopen (vide CIRCVMSPEXTI = *circumspexisti*). Varro apud Non. II, 292 = pg. 106: « Se circumspexe atque invenisse, quum dormire coepisset tam glaber quam Socrates, calvum esse factum ericium e pilis altis cum proboscide ».

CIRCVMSPEXTI, *circumspexisti*, per syncopen (vide CIRCVMSPEXE = *circumspexisse*). Terent. *Adelph.* IV, v, 55: « Nunquid circumspexti? ».

ΚΙΡΡΑΙΑΤΩΝ, villa agri Arpinatis, apud Plutarch. in *Mario* III, 1 (ἐν κώμῃ Κιρραιάτωνι).

CIRRIO, diminut. *cirri*, quod trahitur ad sanscr. *ćicura* (crinis). Est nomen servile rom. Inscr. apud Murat.

1564, 11: C · VALERIVS ZEPHYRVS | CIRRIONEM SVVM LIB · | ET ALVMNVM INDVL|GENTISSIMVM HIC CONSECRAVIT.

CIRRITVDO. Vide CIRRITVS, quod sequitur.

CIRRITVS, *cirratus* (ital. *ricciuto*), adiect. Not. Tiron. pg. 155: « Cirrus, cirritus, cirritudo ». Cf. cirritum pirum apud Macrob. *Saturn.* II, 15.

ƧIϽ (cis), quod invenitur in sarcophagis tuscan. et tarquin. n. 2108, et n. 2335*d*, cum etr. IϽ ci = *quinque* apte comparat Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX 229 et in *Album* XIX 155. Cf. Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX 322 sg. (= rom. *cis* pro *intra*).

CIS, *quis.* Vide SICIS = *siquis.*

CISALPEINVS, *Cisalpinus*, adiect. ad Galliam Cisalpinam pertinens. Lex *De Gallia Cisalp.* cap. XXI apud De Lama *Osserv.* etc.: IN · GALLIA · CISALPEINA. Cf. Gallia Cisalpina et Gallos Cisalpinos apud Caes. *De bell. Gall.* VI 1, Liv. XXVII 38, Cic. *pro lege Manil.* cap. 12.

CISALPICVS, *cisalpinus*, adiect. (vide CISALPEINVS). Not. Tiron. pg. 144: « Cisalpes, cisalpinus, cisalpicus ».

CISAVNIA, oppidum Italiae, in Samnio (cf. ΚΕΡΑΥΝΙΛΙΑ, et Niebuhr *Hist. rom.* VI, 61, 66). Inscr. n. 2707 ex Scipionum sepulcro: TAVRASIA · CISAVNA SAMNIO · CEPIT = *Taurasiam Cisaunam in Samnio cepit* (E. Q. Visconti *Op. var.* I 25 nt. 1, Niebuhr *Hist. rom.* I rem. 685). *Questo nome*, inquit Visconti *op. cit.* pg. 29, *è forse un composto del nome di qualche fiume o monte colla particella* cis *che determina la situazione della città.*

CISIANVS, *cisiarius*, adiect. (vide CISIARIVM), in inscr. apud Fabr. cap. x n. 450 pg. 731.

CISIARIVM, loca in quo *cisia* construuntur et servantur (cf. CISIANVS = *cisiarius*), apud Fabr. cap. II n. 129 pg. 91. Cisaria est nomen mulieris in marmore apud Grut. 884, 9.

ƎIƧIϽ (cisie), *Cisius* vel *Caesius*, nomen virile, apud Etruscos (cf. ΑИ⊼ИΑϽ canzna). In ossuario volaterrano n. 326: ƎIƧIϽ · Α (a cisie) = *Aulus Cisius* vel *Caesius.*

CISPELLO, h. e. in citeriorem partem pello. Plaut. *Amph.* III, IV, 17: « Atque illuc sursum escendero: inde optume cispellam virum ».

CISPIVS. Vide CESPIVS.

CISSEVS, Turni sodalis, apud Virg. *Aen.* X, 316. Alius est Cisseus Hecubae pater, de quo Virg. *Aen.* V, 537. Cisso est nomen virile apud Grut. 388, 2, siculi Cissus apud Murat. 893, 5.

CISTELLVLA, *parva cistella*, subst. fem. Plaut. *Rud.* II, III, 60: « *Trach.* Ubinam fuit cistellula? *Amp.* Ibidem in navi ».

CISTITAS, *castitas*, subst. f. in titulo sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 65 (MIRAE CISTITATIS).

ΑƚIVƧIϽ (cisuita), *Cisuitia*, nomen mulieris, apud Etruscos. In ossuario perus. n. 1647: ΑƚIVƧIϽ · IƚƧΑΘ (hasti cisuita) = *Fausta Cisuitia.* Cisuitius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. v n. 144 pg. 371 (Mommsen n. 4115) et Gruter. 605, 11 (Mommsen n. 7018).

ΜΥƧIϽ (cisum), in titulo tarquin. n. 2340 lin. 2.

CITER, adiect., apud veteres. Prisc. pg. 85 = 598 P.: « Et sciendum, quod localia sunt haec adverbia sive praepositiones, ex quibus comparativa nascuntur nomina, et pene haec: extra exterior, intra interior, ultra ulterior, citra citerior: vetustissimi tamen etiam citer protulisse inveniuntur. Cato de agna pascenda: « *citer ager alligatus ad sacra erat* ». Citumus pro *citimus* dixit Cic. *De Rep.* I, 21 apud Non. II, 126, et IV, 143, ubi alii legunt *citeriora* (pg. 85 et pg. 289 ed. Merc.).

CITERA, *cithara* (κιθάρα), in *Append. ad Probi art. min.* pg. 443 (ed. Eich. et Endl.).

CITERIA appellabatur effigies quaedam arguta et loquax ridiculi gratia, quae in pompa vehi solita sit. Cato in M. Caecilium: *Quid ego cum illo dissertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum ire ludis pro citeria, atque cum spectatoribus sermocinaturum.* Ita Paul. ex Festo pg. 59. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CITIREMIS, h. e. qui remis cita fert. Varro apud Charis. pg. 118 = 94 P.: « Argo citiremem ».

CITRARIVS, *citreorum venditor*, subst. m. in inscr. apud Murat. 1480, 1.

CIVES, *civis.* Vide CEIVIS § 1.

ΑИΑƧƎΞIϽ (civesana), in titulo tarquin. n. 2301. *Caesania* vel *Caesennia*, nomen mulieris, exponit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* LXXVII, 272.

ΚΙΩΣ, *Cius*, dux Mamertinorum, de quo Diod. Sic. XXII, XIII, 2 sqq. Cf. osc. CEVS = *civis.*

ⱯϽ (cl), *cnatus* (gnatus, natus), pro ИΑⱯϽ clan, in titulis etr. n. 921 bis, 1233, 2361. Vide ИΑⱯϽ (clan).

ΑⱯϽ (cla), *cnatus* (gnatus, natus), pro ИΑⱯϽ clan, in titulis etr. n. 995, 1123, 2057. Vide ИΑⱯϽ (clan).

CLABVLA. Vide CLAVOLA.

CLADESTINVS, *calamitosus*, adiect. Not. Tiron. pg. 109: « Clades, cladestinus ».

CLADVS, *ramus tener, furculus*, subst. m. (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *cladus*). Est cognomen rom. in titulo sepulcrali apud Maffei *Mus. ver.* 266, 1 (P · AELIO AVG · LIB · CLADO).

?⊼ΑⱯϽ (claz), fortasse pro ИΑⱯϽ clan = *cnatus* (gnatus), in operculo ossuarii perus. n. 1178 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 74).

CLACENDIX vel claxendix, sive calcendix (Paul. pg. 46), *genus conchae*, fortasse e gr. χάλχη derivatum. Isidori Gloss.: « Clacindex, concha ». Prisc. pg. 655 P.:

« Similiter radix, claxendix, quod significat *concham*, qua signum tegitur. Plautus in Vidularia: *Opposita est claxendix? At ego signi dicam quid sit* ».

MV⅃A⅃Ↄ (clalum), in titulo etr. n. 2340.

CLAMITATIO, *repetitus clamor*, subst. fem. Plaut. *Most.* I, I, 6: « Quid tibi, malum, hic ante aedes clamitatio est?

CLAMOS, *clamor*, subst. m., quod trahitur ad rad. sanscr. śru, unde *clamo* = sanscr. śrâvajâmi (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 137, 180, et Bopp *Gloss. scr.* pg. 357). Invenitur apud veteres scriptores (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 13). Ennius *Ann.* vs. 408 (apud Fest. *Qu.* XVI 25 pg. 375 s. v. *vagorem*): « Qui clamos oppugnantis vagore volantis ».

CLAMPETIA, Λαμπέτεια (Polyb. XIII, x, 2), oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis (Mela II, IV, 9; Tab. Peutingeriana segm. VI*e* « Clampeia »; cf. Romanelli *Topografia* etc. pg. 29 sg.). Plinius III, x, 2: « Sinus Vibonensis, locus Clampetiae ». Livius XXIX, 38: « Eadem aetate [U. C. an. DXLVIII] in Bruttiis Clampetia a consule vi capta ». Et XXX, 19: « Ad Cn. Servilium consulem [U. C. an. DXLIX], qui in Bruttiis erat, Consentia, Uffugium, Vergae, Besidiae, Hetriculum, Sipheum, Argentanum, Clampetia, multique alii ignobiles populi, senescere punicum bellum cernentes, defecere ». Steph. Byz.: Λαμπέτεια, πόλις τῆς Βρεττίας. Πολύβιος τρισκαιδεκάτῳ. Τὸ ἐθνικὸν Λαμπετιάτης, ἢ Λαμπετειανός. Cf. Mommsen in Front. *De col.* pg. 208 (*Gromatici vet.* II, 161 nt. 1).

ИA⅃Ↄ (CLAN), *cnatus* (gnatus, natus), particip. a *gnascor*, apud Etruscos, per compendium Ↄ (c), ⅃Ↄ (cl), A⅃Ↄ (cla) et per contractionem И⅃Ↄ cln (cf. ⅃ИAↃ caul, ✻A⅃Ↄ claz, ✻⅃Ↄ clz, ƎɈИA⅃Ↄ clante et AↃ ca § 5), dat. sg. IƧИƎ⅃Ↄ (clensi) = *gnato*, e rad. -AИↃ cna-, sanscr. g'an (generare), gr. γεν- (γίγνομαι), rom. gen- (gigno, genui, [g]nascor), unde ꟼAИƎ⅃Ↄ (clenar) = *genus*, IMAꟼAИƎ⅃Ↄ (clenaraśi) = *generi*, ✻AИ↓A (achnaz), ɈAИↃƎ (e-cnat), AИɈAИↃƎ (e-cnatna) = *Egnatia*, ƧAИɈAИↃƎ (e-cnatnas) = *Egnatiae* (?), AƧAИAИↃA (acnanasa), ƎↃIAИↃA (acnaice), et comparandum cum celt. clan, quod *familiam* significat (cf. Niebuhr *Hist. rom.* II, 25) et cum rom. cliens, clienta, clientela, clientulus, clientula. Huius vocis interpretationem confirmant duo tituli sepulcrales numm. 956 sq., romanis litteris exarati, fortasse ex uno eodemque sepulcro deprompti:

AR · SPEDO	VEL · SPEDO
THOCERNAL	THOCERONIA
CLAN	NATVS

Hinc Passerius *De antiq. tegulis sepulcr.* apud Gori *Mus. etr.* III 138 (cf. *Paralip.* pg. 35, et *Sopra alc. monum.* etc. pg. 39): « Hic *Arius Spedo*, eiusdem *Thoceroniae* filius, prioris fortasse fratri, fuit. Qui vero in priore *natus* dicitur, hic diversa dialecto, imo voce paene etrusca dicitur clan: cui voce *natus* respondet ». Et Lanzius I 172 = 132 ad n. 42, « *clan*, inquit, *corrisponde al latino natus* (1) ». Cf. Lami *Lett. Gualfond.* n. VIII pg. CXIV sg.; Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 740 suiv.; Vermiglioli *Sepolcro dei Volunni* pg. 72 ed. 2.a; Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 86, 96, 167, 171 nt. 1; Fabretti in Conestab. op. cit. pg. 74, 166, et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1853 pg. 119; Sec. Campan. et Oriolium in *Giorn. arcad.* CXIX 345 sg., CXX 242 (2). Tò clan significat *filius* in ossuario arretino n. 460:

C · CASSIVS · C · F
SATVRNINVS
ИA⅃Ↄ · Ↄ · I✻AↃ · ꟻ

Et in aliis ossuariis, praesertim ex sepulcro gentis Tarquiniae:

⅃Ↄ · OꟼA⅃ · ƧAИ↓ꟼAT · ƎↃꟻA · A (a avce tarchnas larth cl, n. 2361).

⅃Ↄ · I⅃ · ƧAИ↓ꟼA[T] ... (... tarchnas li cl, n. 2374).

(1) Sed paullo post scripsit (I 340 nt. 3 = 264 nt. 6): Clan *corrisponde a* natus, *non però staccatamente, come altri volle; ma unitamente col resto della parola.* Et in ind. II 783 = 692: clan *compimento di voce e caratteristica di diminutivo.* Cf. Vermiglioli *Inscr. per.* pg. 167 ad n. 6, pg. 393 ad n. 301 et pg. 339 (in indice).

(2) Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 345 sg.: « Solebant vetustissimi Graecorum, *dice Prisciano* (lib. I cap. VIII in fine) *L* pro *N* scribere, unde quinquaginta quoque numeri signum, quod illi per *N* scribebant, nos per *L* more illorum antiquissimo scribimus (cf. Scalig. lib. I de causs. L. L. — Quintil. lib. XII: antiquo Latinorum more pro graeco *N* scribebatur *L*). *Dunque il* clan *etrusco, mutata la* l *in* n, *sarà* cnan *o* gnan; *poichè la* c *equivale al* g *latino che gli Etruschi non avevano; e* gnaba *dicevasi appunto, secondo Isidoro* (Etymol. pg. 17), natus, generatus, filius. *Che se dedurre si volesse il* clan *da* geno, *antichissimo verbo* (Prisc. lib. I cap. 7), *che fu ancora de' Greci* (γένω), *donde* gnesius (γνήσιος) legitime genitus, gnesia (γνήσια) genita, *la derivazione sarà sempre da sicuro fonte. Posto dunque che la* l *di* clan *tenga luogo* antiquo latinorum more *della* n, *questo vocabolo crediamo che nasca da* gigno *o* geno, *nel modo stesso che* Cnaeus *e* Gnaeus a generando (Fest. ad h. v.). *Quindi lo* gnatus *de' Latini corrisponde esattamente al* clan *degli Etruschi* ». Cui Oriolius in *Giorn.* cit. CXX, 242: « *Sono in pieno accordo con lei quanto al significato di* clan, *meno però quanto alla etimologia. Perciò che spetta al significato, una prova evidente, oltre quella che si trae dalla forza del contesto, si ha ne' due Lanziani epitafi ..... di due fratelli, figli ambedue di una* Thoceronia. *E il termine ho notato altre volte* [*Ann. dell' Inst. arch.* VI = 1834 pg. 169 sgg.] *ch'è in qualche modo restato vivo in Etruria, dove si dice ancor oggi* Chiana *un emissario di lago o di fiume, da* clanis, *che par volesse dire in più d'una lingua italica acqua derivata, e si trova non meno sotto la forma* Clanius. *L'etimologia poi mi par come nel greco* κλάδος (ramus), κλῆμα (palmes, virga vitea) *da* κλάω, *se vuolsi, ma non nel senso di* frango, *sì bene nel senso di* divido, fluo, *donde* κλαίω, fleo, lacrymor. *Clan dunque sarebbe non veramente* fragmentum, *ma* pars *ed avverbialmente* (ex parte). Nugae! nugae! ».

Ↄ · ᛚ · ƧΑΝᛦΡΑΤ · ꟾᛚ (li tarchnas l. c, n. 2370).

ΝᛚↃ · Αᛚ · ƧΑΝᛦΡΑΤ · ƧIΡΑᛚ (laris tarchnas la cln, n. 2376).

ΝΑᛚↃ · Ⴇ · ƧΑΝᛦΡΑΤ · Ⲙ (m. tarchnas r. clan, n. 2360).

ΝΑᛚↃ · ΡΑ · ƧΑ|ΝΟƎᛚΑ · ΟΝΡΑ (arnth alethnas ar clan, n. 2056).

VI⊭ΡVΝ · ΝΑᛚↃ · ƎᛚΑƧ · ΡΑ (ar sale clan nurziu, n. 1731).

Usurpatur praesertim in titulis virilibus (cf. Dennis in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 60), sicut ᛦƎƧ sech vel ↃƎƧ sec in titulis feminarum; et Muellerus coniecit esse referendum ad primogenitum filium (Müller *Die Etr.* I, 445 sq.; cf. Kellermann in *Bull.* cit. an. 1833 pg. 56), ut ex hisce exemplis, in quibus ea vox coniungitur cum forma matronymica in -al:

ΝΑᛚↃ · ᛚΑIΟᛚV · ƧƎᛚ8Α · ᛦᛚ (lch afles ulthial clan, n. 1221).

ΝΑᛚↃ | ᛚΑΝΑΔΑↃ : ᛚΑΟΔΑᛚ | ΜIƧↃΑ : ΟΝΔΑ (arnth acsiś larthal carnal clan, n. 1126).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑΝ|IƎΝΑ · ΜIƧↃΑ · ΟΝΔΑ (arnth acsiś aneinal clan, n. 1132).

ΝΑᛚↃ | ᛚΑIↃƧIᖷ : ΜIƧↃΑ : ΟΝΡΑ (arnth acsiś viscial clan, n. 1130).

ΑᛚↃᛚΑΝΟƎVↃΜIƧↃΑƎᛚVΑ (aule acsiś cuethnal cla, n. 1123).

ΝΑᛚↃ: ᛚΑIIΑↃ | ΜΑIᛚIƎᖷ : ΜIƧↃΑ : ΟΡΑᛚ (larth acsiś veiliaś caiial clan, n. 1129).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑIIΑↃ | ΜΑIᛚƎ[ᖷ] : ΜIƧↃΑ : ƧIΡΑᛚ (laris acsiś veliaś caiial clan, n. 1131).

ΝΑᛚↃ · ↃᛚΑI8ƎᖷV · ᛚΑΟΝΔΑ · ƧΑΝΟƎᛚΑ · ΟΔΑᛚ (larth alethnas arnthal ruvfiale clan, n. 2058).

[Ν]ΑᛚↃ ᛚΑΟΝΔ[Α] ƧΑΝΟ[ƎᛚΑ] . . ƎΑ (ae. . alethnas arnthal clan, n. 2057).

ΑᛚↃ : ᛚΑΝ8ᛚΑ : VↃƧƎᖷ | ƎᛚΤΝΡΑ · ΟΝΡΑ (arnth arntle vescu alfnal cla, n. 995).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑΝ+V+ : VᛧƎΜ : IΝ+ΝΡΑ : Οᛚ (lth arntni śvpu tutnal clan, n. 592).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑΟΔΑᛚ · ᛚƎᖷ · ƧΑΝ+Α (atnas vel larthal clan, n. 2101).

ΝΑᛚↃ·ᛚΑΝᛧΜVᛧ·ƧVᛚIↃᛦΝΑΟƎᛧƧƎΡↃ·ᛚΑƧIΡ[Αᛚ] (larisal crespe thanchvilus pumpnal clan, n. 2335*b*).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑVΡ+Ǝᛧ | ΑᛧΑ · ᛚ · ΡↃ · VƧVↃ · ᖷ (v cusu cr l. apa petrual clan, n. 1040).

ΝΑᛚↃ ᛍᛚΑΝΚΑ ΜᛚΑΟ[Δ]Αᛚ ΟΔΑᛚ · ΜΑΝΜΑᛍ (camnan? larth larthalś atnalc? clan, n. 2335).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑIΝƎᛧVΔ · ΜΝIᛚ+Αᛧ · ƎᛚVΑ (aule patlinś rupenial clan, n. 1697).

ΝΑᛚↃ:ᛚΑΝIΡVᛧƧ:ΚΑΝIƎΝΑ:Ǝᖷ:IΝVΡ+Ǝᛧ:I+Ǝᖷ (ve ti petruni ve aneinal spurinal clan, n. 1247).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑΝΡΑᛚ : IΑIΑↃ : ΜVᛚƎᖷ : Ǝ+VΑᛚᛧ : ᛚƎᖷ (vel plaute veluś caiai larnal clan, n. 1717).

ƎƧΑᛦƎↃ | ΝΑᛚↃ : ᛚΑΟΝΔΑ | ƧVᛧΜVᛧ : ƧIΔΑᛚ (laris pumpus arnthal clan cechase, n. 2280).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑƎ+I+ VΡƎΜΑƧ (sameru titeal clan, n. 1741).

ᛚΑΔΟ:ƧƎΝ:ΤIΝΑ+Ǝ:ƎᛚVᛚƎᖷ:ΜΟƎᛚIᛚΑᛚ+ƧƎΝΑᛚ: ΝΑᛚↃ (larth sentinate veluś helial tlesnal clan, n. 709).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑΟΡΑᛚ · ƧΑΝᛦΡΑΤ · ƎᛚᖷΑ (avle tarchnas larthal clan, n. 2353).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑIↃΝVᛚ · ΡΑ : ΜΝI+ : ᛚƎᖷ (vel tinś ar luncial clan, n. 1346).

ΝΑᛚↃ · ƧᛚΑI+Ǝᖷ · ΜVᛚƎᖷ · ΜΝI+ · Ǝᖷ (ve tinś veluś vetials? clan, n. 1348).

ΝΑᛚↃ ᛚΑΝᛚΔ8VΝ | ΑƧIΔ8ƎΟ ΜΑΝΜIᛚƎᖷƎᛚVΑ (aule velimnaś thefrisa nufrznal clan, n. 1491).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑIΟƎᛚ · Αᛚ · Ǝ+ƎΝƎᖷ · ƎƧ (se venete la lethial clan, n. 1397).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑIΝΑᖷƎᛚΑↃ : ΜIƧƎᖷ : ᛚƎᖷ (vel vesiś capevanial clan, n. 1374).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑIΝIᛚΑᖷ | ƎƧ : ΜIΡIᖷ : VΑ (au vipiś se vatinial clan, n. 1460).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑΟΔΑᛚ : ƧƎᛚↃΔVᛦ : ΟΝΔΑ (arnth churcles larthal clan, n. 2071).

ᛚΑΔΟ:ᛦVΔᛚƎƧ:ΑΔΝΟΑ:ᛦVΔᛚƎƧ ΟΑΝ-ΝΑᛚↃ | ᛚΑIↃΑↃ:ᛍƧVᛚIƐ (larth churchles arnthal churchles thanchvilusc cracial clan, n. 2070).

ΝΑᛚↃ | ᛚΑIΝ+ΝƎΜ | ΑᛚΑΝ+ΑƧ Ƨᛚ (ls satna la śentnial clan, n. 1746).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑIΝƧIᛚΑ[Ↄ] | ΑΝↃΡƎᖷ · Iᖷ : ΟΡΑᛚ (larth vi vercna calisnial clan, n. 1454).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑI+ΑIƎƧ : Ƨᛚ : IΝVΑΡ8 : VΑ (au frauni ls seiatial clan, n. 601).

·ᛚΑΟΑᛚ : ƧΑΝ+ᛚV : Ǝ+ΝΑᛚↃ : ᛚƎᖷ · ƧΑΝΑΝIΡIᖷ ΝΑᛚↃ (vipinanas vel clante ultnas lathal clan, n. 2119).

ΝΑᛚↃ · ᛚΑI+|ƎΝƎᖷ : ΜƎᛚVΑ · ΑΝΦΜΑΒ · ΟΡΑᛚ (larth hamphna auleś venetial clan, n. 1398).

ΝΑᛚↃ : ᛚΑI+I+ | ᛚΑΟΡΑᛚ : Α+VᛚƎΜ : ΡΑ (ar meluta larthal titial clan, n. 659).

In aliis titulis hoc clan sequitur nomina in *ś* vel *s* desinentia:

ↃΑIVᛧΝΑᛚↃ | . . . ΑↃ · ΜƎΝΑ · ΜƎΑↃ · ΟΝΔΑ (arnth caeś aneś ca . . . clan puiac, n. 987).

ΝΑᛚↃ | ΜΑΜΝVΝ ΜVΡƎᖷ : ƎᛚVΑ (aule veruś numaś clan, n. 1142 bis *c*).

ΝΑᛚↃ · ƧVᛚƎᖷ · ƧIΝIƧIƎↃ · ΟΡΑᛚ (larth ceisinis velus clan, n. 2339).

ΝΑᛚↃ : ƧΥↃƎᛚᛧ · ᛚΑΟΝΔΑ · ΟΔΑᛚ (larth arnthal plecus clan, n. 2335*a*).

ΝΑᛚↃ : ΜIᛦΔΑΥ | ΜΑΝΜIᛚƎᖷ IΔ8ƎΟ (thefri velimnaś tarchiś clan, n. 1490).

ꟽAꟼK M∃MMAꟽA : MAꟽAIꟼA : MVꟼAꟼIM (mi laruś arianaś anaśśeś klan, n. 266).

NAꟼↃ | M∃ꓷVO∃O · MIƧↃA · OИꟼA (arnth acsiś thethureś clan, n. 1133).

NAꟼↃ | M∃ꓷVO∃O · MIƧↃA · OꓷAꟼ (larth acsiś thethureś clan, n. 1134).

Occurrit etiam in titulis feminarum (cf. Lanzi II, 300 = 238, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 169 sg., et Vermiglioli *Sepolcro dei Volunni* pg. 72 sg. ed. 2.ª), quorum unus exhibet vocabulum AI∃ (via) = *filia*, coniunctum cum NAꟼↃ (clan):

NAꟼↃ · ꟼAИIꟼI∃ · VИ∃∃ · IꟼI∃ · AIΘ (hia vipi venu vipinal clan, n. 1871).

NAꟼↃAI∃MAIOꟼAꟼI∃ИAOИꟼA (arnth anei larthiaś via clan, n. 1087).

NAꟼↃꟼAИƧMVΘAꟼ | Oꟼ : IИIꟼ∃Θ · OꟼAꟼ (larth herini lth rathumsnal clan, n. 496).

NAꟼↃ ꟼA∃ꟼ∃∃ ꟼ∃B|VAIИOM∃Ƨ : VA (au semthni au hel vereal clan, n. 1757).

NAꟼↃ · ꟼAIꟼ∃∃ · ꟼ∃O | M∃ꟼVA · IИOM∃Ƨ ꓘA (ar semthni auleś thel verial clan, n. 1756).

NAꟼↃ : ꟼƧIИAM : IƧ∃∃ ... VA (au ... vesi manisl clan, n. 1377).

NAꟼↃ | ꟼAИƧVↃ · Aꟼ · I∃ИA+∃ · Aꟼ (la etanei la cusnal clan, n. 1593).

NAꟼↃ ꟼAI+A Iꟼ∃B AИAO (thana heli atial clan, n. 607).

Aliquando eidem voci opponitur Aꟼ∃+∃ (etera) = ἑτέρα h. e. *altera* (Müller op. cit. I, 445 sq.; cf. Fabretti in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1853 pg. 119 sgg., Orioli in *Album* XXIII, 130 sg., Hermann in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 20 sg.), ut patet ex inscriptionibus, quas hic subiicimus:

NAꟼↃ ꟼA∃ꓷ∃∃ ꟼ∃B | VA IИOM∃Ƨ : VA (au semthni au hel vereal clan, n. 1757).

NAꟼↃ · ꟼAIꓷ∃∃ · ꟼ∃O | M∃ꟼVA · IИOM∃Ƨ ꓘA (ar semthni auleś [h]el verial clan, n. 1756).

ꟼA∃ꓷ∃∃ · ꟼ∃B | Aꟼ∃+∃ : IИOM∃Ƨ : VA (au semthni etera hel vereal, n. 1906).

NAꟼↃ · ꟼAIO∃ꟼ · Aꟼ · ∃+∃И∃∃ · ∃Ƨ (se venete la lethial clan, n. 1397).

Aꟼ∃+∃ · ꟼAIO∃ꟼ · Aꟼ · ∃+∃И∃∃ · Aꟼ (la venete la lethial etera, n. 1396).

Adde inscr. n. 428, 776 bis, 2334, 2502, et fragm. n. 2282.

MIꟽAꟼK (klaniś), *Clanii*, genit. sg. e VIИAꟼↃ claniu, nomen virile, apud Etruscos, in aeneo signo n. 2608 bis. — Clanius est gentilitium rom. in titulo sepulcr. apud Murat. 1527, 11, et in lapide perus. apud Vermigl. pg. 555. Vide supra col. 854 n. 2.

CLANIS vel Glanis, Κλάνις, hodie *La Chiana*, fluvius Etruriae, qui in finibus Arretinorum oritur (Plin. III, IX, 2) et in Tiberim influit (Plin. III, IX, 1 « Glanis » et « Aretinus Glanis »). Sil. Ital. VIII, 453: « Et Clanis (1) et Rubico et Senonum de nomine Sena ». Strab. V, III, 7: Διὰ δὲ Τυρρηνίας καὶ τῆς Κλουσίνης ὁ Κλάνις. Tac. *Ann.* I, 79: « Auditaeque municipiorum et coloniarum legationes: orantibus Florentinis, *ne Clanis, solito alveo demotus, in amnem Arnum transferretur, idque ipsis perniciem adferret* ». Steph. Byz.: Γλάνις — ἔστι καὶ Ἰταλίας τρίτος ποταμὸς περὶ τὸν Τίβεριν ποταμόν. Vide supra col. 854 nt. 2.

§ 2. Κλάνις, fluvius Italiae inferioris, idem ac LIRIS, quod vide (Plin. III, IX, 6 « Glanis »). Lycophr. vs. 718: Γλάνις τε ῥείθροις δέξεται τέγγων χθόνα. Cf. CLANIVS; Clasius, qui nunc *Chiagio*, inter Perusiam et Asisium, in Tiberim incidens; Κλάνις torrens (Strab. IV, VI, 9), hodie *Glan*, quod ex Noricis Alpibus supra Vindelicos sitis in Istrum influit; et Γλάνις fluvius Iberiae (Appian. *De bell. civ.* I, 89).

VIИAꟼↃ (claniu), *Clanius*, fortasse cognomen virile apud Clusinos, unde MIꟽAꟼK klaniś = *Clanii* genit. sing. (cf. CLANIVS). In ossuario clusino n. 497: VIИAꟼↃ : AИ+V+ : ꟼA (ar tutna claniu) = *Arrius Tutinius Clanius* (?). Fortasse invenitur etiam in ossuarii operculo n. 562. — Aliis videtur esse amplior forma τοῦ clan = *natus* (Hermann in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 19).

CLANIVS, fluvius Campaniae, qui nunc dicitur *L'Agno*. Virg. *Georg.* II, 224 sq.:

« Talem dives arat Capua et vicina Vesaevo
Ora iugo et vacuis Clanius non aequus Acerris ».

Ubi Servius: « Quam (*Acerram*) Clanius praeterfluit fluvius: cuius frequens inundatio eam exhaurit: unde ait *vacuis*, id est infrequentibus ». Sil. Ital. VIII, 535 (cf. IV, 188): « et Clanio contemtae semper Acerrae ». Steph. Byz.: Γλάνις ποταμὸς Κύμης, καὶ ἀπ' αὐτου ἰχθῦς Γλάνις ὁ καλούμενος Γλανιος. ἔστι καὶ Ἰβηρίας ποταμὸς (cf. Appian. *De bell. civ.* I, 89). Vib. Sequester *De fontib.* pg. 21: « Clanius Acerrae in Campania, qui, quum creverit, meditatur pestem terrae ». Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 268, et Müller *Die Etr.* I 176 anm. 37.

∃+NAꟼↃ (clante), *Clantius*, gentilitium etr., recentiori orthographiâ ∃I+NAꟼↃ clantie (fem. I+NAꟼↃ clanti, unde ꟼAI+NAꟼↃ clantial et ꟼ+NAꟼↃ clantl), genit. sg. ƧI+NAꟼↃ clantis, in operculo ossuarii tuscaniensis n. 2119. Alii reddunt *Clatius* (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 327; cf. M∃+AꟼↃ clateś, et Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17), vel *Clanius* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 269 ad n. 226, et in op. mss.). Oriolio in *Giorn. arcad.* CXX, 232 sg. clante adiectivum est, e NAꟼↃ clan derivatum (cf. ꟼ+NAꟼↃ clantl).

(1) Alii legunt Clasis pro *Clasius*, hodie *Chiagio*. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 701.

I+ИA⅃Ↄ (clanti), *Clantia*, nomen mulieris, ablat. sing. ⅃AI+ИA⅃Ↄ clantial (vide ƎꟻИA⅃Ↄ clante pro ƎI+ИA⅃Ↄ clantie = *Clantius*). In ossuario perusino n. 1247: I+ИA⅃Ↄ : AI⅃IƎ∃ (veilia clanti) = *Velia Clantia*.

⅃AI+ИA⅃Ↄ (clantial), *Clantiā*, nomen mulieris abl. sg., minus recte ⅃+ИA⅃Ↄ (clantl), e I+ИA⅃Ↄ (clanti). In ossuar. per.: ⅃AI+ИA⅃Ↄ · Ǝ∃ · IИVꟼ+Ǝ⅃ · Ǝ+I+ · A⅃ (la tite petruni ve clantial, n. 1246) = *Lars Titius Petronius Velii* filius *Clantiā* natus; et ⅃AI+ИA⅃Ↄ : MV⅃Ǝ∃ : IИVꟼ+Ǝ⅃ : Ǝ+I+ : Ƨ⅃ (ls tite petruni velus clantial, n. 1248) = *Lars Titius Petronius Velii* filius *Clantiā* natus. In aliis ossuariis etr. n. 968 sq. pro ⅃AI+ИAИƆI (ictantial) et ⅃ƎI+ИAИƆI (ictantivl) fortasse legendum ⅃AI+ИA⅃K klantial (Orioli in *Giorn. arcad.* CXX, 232, et in *Album* XXIII, 130; cf. Maggi in *Lett. di etr. erudiz.* pg. 67).

[ƎI+ИA⅃Ↄ] (clantie), *Clantii*, gentilitium etr. genit. sg., ut mihi videtur, pro clanties (cf. Ǝ+ИA⅃Ↄ clante, et I+ИA⅃Ↄ clanti = *Clantia*), in titulo clusino n. 619.

ƧI+ИA⅃Ↄ (clantis), *Clantii*, nomen virile genit. sg. (cf. MƎ+A⅃Ↄ clates), e Ǝ+ИA⅃Ↄ clante = *Clantius*. In ossuarii perus. operculo n. 1289: ƧI+ИA⅃Ↄ · I8Aꟼ · AИAO (thana rafi clantis) = *Tannia Rofia Clantii* uxor.

⅃+ИA⅃Ↄ (clantl), *Clantiā*, nomen mulieris abl. sg. pro ⅃AI+ИA⅃Ↄ clantial, in operculo ossuarii volaterr. n. 254, nisi accipiendum pro clantul, quasi *gnatulus*, e ИA⅃Ↄ clan = *cnatus* (gnatus).

AIИV+ИA⅃Ↄ (clantunia), *Clantonia* (?), sive *Glangonia* (?), fortasse cognomen mulieris (in ossuario clus. n. 501), nisi pertinet ad ИA⅃Ↄ clan = *cnatus* h. e. *gnatus*, *natus* (Hermann in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 19). Cf. Ǝ+ИA⅃Ↄ clante.

CLAXELVS, mons Liguriae prope Genuam. In tab. genuate (Append. n. I) lin. 21: INDE · SVRSVM · IVGO · RECTO · BLVSTIEMELO · IN · MONTEM · CLAXELVM · IBI · TERMINVS · STAT.

CLAXENDIX. Vide CLACENDIX.

ΚΛΑΟΗΙΣΙ. Vide ΚΛΑΩ.

..ꓷИ⅃K (klar..), *Clarus*, cognomen virile, pro klarís, apud Samnites (Carabba et Avellinius in *Bullett. arch. nap.* III, 11 sg.; Mommsen in *Bullett.* cit. IV, 115 sg. et *Die unterit. dial.* s. 173, 270; Garruccius et Minervinius in *Bullett.* cit. nv. sr. II 165, VI 187; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 395). In titulo n. 2872: ЯI[IИ · ... · ƧꟻꓷИ⅃K · ⅃ · ƧIITИИTƧ · ⅃ (l. staatiis l. klar[ís ... ai]d) = *Lucius Statius Lucii* filius *Clarus aidilis*.

ΚΛΑΡΑΓΕΙ, *leviter dormit*, apud Siculos. Hesych. *Lexic.* II, 271: Κλαραγεῖ· ἐλαφρῶς καθεύδει. Σικελοί.

CLARILLA, diminut. *clarae*. Est cognomen mulieris in inscr. rom. apud Reines. XIV, 52 (CORNELIA · CLARILLA).

CLARIO, diminut. *clari*. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1310, 6 (M · AVRELIO · CLARION[I]).

CLARITVS, *clare*, adverb. apud veteres. Charis. pg. 214 = 190 P. (vide PVBLICITVS = *publice*).

CLAROR, *claritas* (ital. *chiarore*), subst. m. Plaut. *Most.* III, I, 108: « Speculo claras, clarorem merum ».

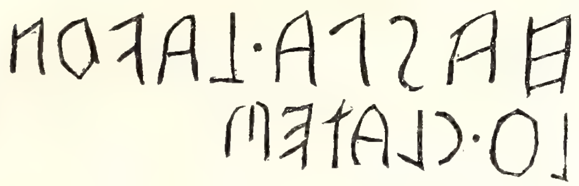
CLASIS, *classis*, subst. f. apud veteres. In columnae rostr. inscr. n. 2715 lin. 8: [RESMECOSQVE C]LASESQVE · NAVALES · PRIMOS · ORNAVET.

CLASTIDIVM, Κλαστίδιον (Plutarch. in *Marc.* VI, 4) vel Κλαστάδιον (Strab. V, I, 11), hodie *Casteggio*, vicus vel oppidum Liguriae, inter Placentiam et Dertonam. Liv. XXI, 48: « Nec procul inde Hannibal quum consedisset, quantum victoria equestri elatus, tantum anxius inopia, quae per hostium agros euntem, nusquam praeparatis commeatibus, maior in dies excipiebat, ad Clastidium vicum, quo magnum frumenti numerum congesserant Romani, mittit. ibi quum vim pararent, spes facta proditionis: nec sane magno pretio, nummis aureis quadringentis, Dasio Brundusino praefecto praesidii conrupto, traditur Hannibali Clastĭdium. id horreum fuit Poenis sedentibus ad Trebiam. In captivos ex tradito praesidio, ut fama clementiae in principio rerum conligeretur, nihil saevitum est ». Idem XXXII, 29: « Oppida Clastidium et Litubium, utraque Ligurum, et duae gentis eiusdem civitates, Celelates, Cerdiciatesque, sese dederunt [U. C. an. DLV] ». Et XXXII, 31: « Per eosdem dies Clastidium incensum [an. suprad.] ». Polyb. II, XXXIV, 5: Οἱ δ' Ἴσομβρες, βοηθεῖν μὲν οὐ δυνάμενοι, διὰ τὸ προκαταληφθῆναι τοὺς εὐφυεῖς τόπους· σπεύδοντες δὲ λῦσαι τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχέῤῥων, μέρος τι τῆς δυνάμεως διαβιβάσαντες τὸν Πάδον εἰς τὴν τῶν Ἄνδρων χώραν, ἐπολιόρκουν τὸ προσαγορευόμενον Κλαστίδιον. Cf. Valer. Max. I, I, 8. Inscr. apud Henzen n. 5117: ATILIAE C F | SECVNDIN · CON|IVG CASTISSIM | PVDICISSIMAEQ | SIBIQVE OBSEQVENTISSIMAE | QVAE VIXIT · SEC · ANNIS · XVII · M · VII · D · VII | C · ATIL · SECVNDI · M · SERRAN · LIB · VALERIA|NAE · SOCERORVM · KARISSIMOR | M LABIK MEMOR | VIVOS POSVIT | ET · IN · MEMORIAM · EORVM · ROSAS · ET | AMARANTHO · ET · EPVLIS · PERPETVO · [PAR|ENTARI · IVSSIT] COLLEG · CENTONAR · ET · [FABRVM] | CONSISTEN CLASTIDI. Cf. Κλαστίδιον Γαλατικὴν κώμην, apud Plutarch. in *Marc.* VI, 4.

CLATERNA vel Claternum, Κλάτερνα (Strab. codd. V, I, 11 Κλίτερνα) vel Κλατερνάς (Ptol. III, 1), oppidum Galliae cispadanae, ad fluvium *Quaderna* appellatum (ubi nunc *S. Maria di Quaderna*), inter Bononiam et Forum Cornelii (Plin. III, XX, 2; Antonini *itiner.* pg. 287; Tab. Peuting. segm. IV*a*; *Itiner.* apud Henzen n. 5210; et *Itiner. Hierosol.* pg. 616, ubi « civitas Claterno »). Cic. *Phil.* VIII, 2: « Non est hostis is, cuius praesidium Claterna deiecit Hirtius; non est hostis, qui consuli armatus obsistit, designatum con-

sulem oppugnat, nec illa hostilia verba, nec bellica, quae paulo ante ex collegae literis Pansa recitavit: *Deieci praesidium; Claterna potitus sum; fugati equites; proelium commissum; occisi aliquot* ». Idem *Epist. fam.* XII, 5 = n. 794: « Erat autem Claternae noster Hirtius, ad Forum Cornelium Caesar, uterque cum firmo exercitu ».

MƎ+AИƆ (clateś), *Clatii*, nomen virile genit. sg. apud Etruscos (Lanzi II 455 = 384 ad n. 447; Conestab. *Inscr. etr.* pg. 111), comparandum cum ƧI+ИAИƆ clantis e Ǝ+ИAИƆ clante = *Clantius* (cf. Orioli in *Giorn. arcad.* CXX, 233, et Fabr. in Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17). Tegula etr. n. 170:

lege: haspa lavthn lth clateś. — Clatius est gentilitium rom. in thesauris epigraphicis.

CLATHRATVS. Vide CLATRATVS.

?ИAI+AИƆ (clatpal), —*ā*, nomen mulieris, abl. sg., in ossuario clus. n. 534.

CLATRATVS vel clathratus, h. e. *clatris clausus*. In lege Puteol. (Append. n. LI) apud Mommsen n. 2458 col. 2 lin. 9 sq.: EISDEM · FORES · CLATRATAS · II · CVM · POSTIBVS · AESCVLNIEIS FACITO etc. Cato *De r. r.* cap. 4: « Bubilia bona, bonas praesepis faliscas clatratas. Clatros interesse oportet pede ». Plaut. *Mil.* II, IV, 25 sq.: « Nam certo neque solarium 'st apud nos, neque hortus ullus, neque fenestra, nisi clatrata (al. *clathrata*) ».

CLAVARIVS, h. e. qui clavos ligneos facit. Gloss. vet. apud Labb. pg. 31 col. 2: « Clavarius, ἡλοκόπος, ἰλικοπος »; et Gloss. gr. lat. pg. 86 col. 4: « ἡλόκοπος, clavarius ». Inscr. apud Murat. 994, 1: L · CERVIVS · L · L | ZETVS CLAVAR | MATERIAR etc.

CLAVATVS, adiect. (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Paul. pg. 56: « Clavata dicuntur aut vestimenta clavis intertexta aut calciamenta clavis confixa ». Gloss. apud Labb.: « Clavare, πορφυρῶσαι », et clavatus, ἡλωτός ». Cf. Iuven. *Sat.* III 248, XVI 25.

CLAVDEO vel claudo, *claudico*, apud veteres. Prisc. pg. 514 = 889 P.: « Invenitur tamen etiam claudeo, sed et claudo pro *claudico*. Sallustius in III historiarum: *coniuratione claudit*. Caecilius in epiclero: *An, ubi vos sitis, ibi consilium claudeat?* ».

CLAVDVS, h. e. altero pede laesus, antiquiori orthographia *clodus* (cf. CLODIS et CLVDVS, quod trahitur ad rad. sanscr. clam (defatigari), vel ad rad. chod (claudicare). Est cognomen C. Quincti cos. an. U. C. CDLXXXIII. Cf. Claudus Vitalis apud Grut. 585, 5.

CLAVENNA, hodie *Chiavenna*, oppidum Italiae superioris ad Meirae Lirique confluentes (Tab. Peuting. segm. III *b*, et Antonini *itiner.* pg. 278). Memoratur a Paulo Diacono *De Langob.* VI, 21. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 110; et vide vocc. sqq.

CLAVERNI, *Clavernio* (Clavennio), vel *Claverniis* (Clavenniis) = ƎIIИꓷƎƆAИK (klaverniie), adiect. umbricum, dat. sg. vel dat. pl. 2 decl. pro Clavernie vel Clavernies, a quodam oppido vel pago Claverno = CLAVENNA derivatum (Lanzi II 708 sg. = 616 sg. et 815 = 924, Grotefend *Rud. l. u.* III 7, VII 11 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, Aufr. et Kirch. I 38, 119, II 359), in tab. eugub. V b 10. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 72, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 481, 618; et vide vocc. sqq. — Familia Clavennia invenitur in marm. Pisaur. apud Olivieri n. 42 pg. 19, quod est: TADIAE · C · F · CLAVENNIAE BARBILLAE | PLEBS VRBAN · L · D · D · D.

ƎIIИꓷƎƆAИK (klaverniie), *Claverniis* (Clavenniis), adiect. dat. pl. 2 decl. (cf. CLAVERNIVR = *Clavernii*), ad Clavernam vel Clavernum pertinens (Aufrecht et Kirchhoff I 38 sq., 119, 163, II 353 sq., Huschke *Die iguv. tafeln* s. 317). Tabula eugubina II b 3: ƎIIИꓷƎƆAИK : ƎꓷƎ+Ǝ : ƎIIИꓷƎƆAИK (klaverniie etre klaverniie) = *Claverniis, alteris Claverniis*, quod alii vertunt *Clavernia et altera Clavernia* s. *familia* (Lanzius I 247 = 190, II 729 = 637, 815 = 724; Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VII 13).

CLAVERNIVR, *Clavernii* (Clavennii), adiect. nominat. pl. 2 decl. (cf. CLAVERNI = *Clavernio*, et ƎIIИꓷƎƆAИK klaverniie = *Claverniis*), ad oppidum Clavernum vel Clavernam pertinens, e klav-ern- et suff. -io vel -iio (Aufr. et Kirch. I 51, 119, II 119, 310, 353-361; Huschke *Die iguv. taf.* s. 481, 611, 617), quod creditur fuisse in loco ubi nunc *Chiascerna, discosto tre miglia dal tempio di Giove* (Lanzi II 661 = 573; cf. pg. 815 = 724). Tab. eugub. V b 8 sq., CLAVERNIVR · DIRSAS · HERTI · FRATRVS · ATIERSIR · POSTI · ACNV | FARER · OPETER · P · III etc. *Clavernii dent fratribus Attidiis per annum* (?) *farris —ti pondo IV* etc. — Aliis est nominat. sg. (Lanzi II 706 sg. = 614 sg., Grotefend *Rud. l. u.* IV 27, VII 10 sq., VIII 13, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 61.

ƎƆVAИƆ (clauce), *Glaucus*, sive potius *Glauci*, cognomen virile genit. sg. pro MƎƆVAИƆ clauceś, unde AƧƎƆVAИƆ claucesa = *Glaucii uxor*, ab adiect. γλαυκὸς (cf. Serv. in Virg. *Georg.* III, 267). In titulo clus. n. 613: ƎƆVAИƆ : IИIЯƎΘ : OИ (lth therini clauce) = *Lartia Herennia Glauci* uxor, nisi reddendum *Lars Herennius Glaucus*.

MƎƆVAИƆ (clauceś), *Glauci*, genit. sg., cognomen vi-

rile apud Etruscos, e ƎƆVAᛚƆ clauce, unde etiam AꙄƎƆVAᛚƆ claucesa = *Glauci uxor*. Inscr. etr. n. 929: AIV1 : MƎƆVAᛚƆ : MV+ƎƎ : IOꟼAᛚ (larthi velus' clauces' puia) = *Lartia Vettii Glauci vidua*.

AꙄƎƆVAᛚƆ (claucesa), *Glauci uxor*, cognomen mulieris, e coniugio derivatum (vide ƎƆVAᛚƆ clauce = *Glaucus*, et MƎƆVAᛚƆ clauces' = *Glauci*). In titulis clusinis: AꙄƎƆVAᛚƆ : AИꙄƎᛚ+ : Aᛚ (la tlesna claucesa, n. 728) = *Lartia Laenia* (?) *Glauci uxor;* et AꙄƎƆVAᛚƆ : AИꙄƎᛚ+ : ꟼA (ar tlesna claucesa, n. 729) = *Aruntia Laenia* (?) *Glauci uxor*.

8AᛚƎAᛚƆI (klavlaf), *clavulas*, subst. f. acc. pl. 1 decl. apud Umbros, abl. pl. ꙄƎᛚƎAᛚK klavles, e klavla, quod e clavis, dor. κλαϝίς et κλᾴξ = κλείς, trahendum ad rad. sanscr. s'lis (Aufrecht et Kirchhoff I 18, 68, 113, II 375, 387). Tabula eugub. IIa 33 sq.: 8A+⊗Ǝ8ИA|A : 8AᛚƎAᛚƆI (klavlaf aanfehtaf) = *clavulas in—ictas*. Aliis est abl. pl. (= *glebulis*, Grotefend *Rud. l. u.* VII 21, 26, VIII 36), vel instrum. pl. (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16 et § 30). *Lumbos* exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 377 sqq.

ꙄƎᛚƎAᛚK (klavles), *clavulis*, subst. f. abl. pl. 1 decl. e klavla, acc. pl. 8AᛚƎAᛚK klavlaf = *clavulas*, apud Umbros, in tabulis eugubinis IIa 36, IV 11 (Aufr. et Kirch. I 114, 375; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 29). Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 377, qui *lumbis* exponit. Grotefendio *Rud. l. u.* VII 21, 31, VIII 36 est *glebulis*.

ΚΛΑΥΜΑΡΙΟΜΕΝΟΝ, κλαίοντα (flentem), apud Tarentinos, teste Hesych. *Lexic.* II, 272. Κλαυμυριόμενον legit Is. Vossius.

CLAVOLA vel clabula, subst. fem. Varro *De r. r.* I, XL, 4: « In oleaginis seminibus [arbores] videndum, ut sit de tenero ramo ex utraque parte aequabiliter praecisum, quas alii clavolas, alii *taleas* appellant, ac faciunt circiter pedales ». In codd. nonnullis *sclavolas*, apud Non. IV 473 = pg. 414 *clabulas*.

CLAVSVS, nomen virile apud Sabinos, ut Attus Clausus, a quo gens Claudia originem duxit. Virg. *Aen.* VII, 706 sqq. (cf. X, 344):

« Ecce, Sabinorum prisco de sanguine magnum
Agmen agens Clausus, magnique ipse agminis instar,
Claudia nunc a quo diffunditur et tribus et gens
Per Latium, postquam in partem data Roma Sabinis ».

Ubi Servius: « Usurpat hoc: nam Clausus, Sabinorum dux, post exactos reges cum quinque millibus clientum et amicorum Romam venit: et susceptus habitandam partem urbis accepit: ex quo Claudia et tribus et familia nominata ». Liv. II, 16: « Seditio, inter belli pacisque auctores orta in Sabinis, aliquantum inde virium transtulit ad Romanos. namque Atta Clausus (codd. *Ap. Clausus*, *Attius Clausus*, *Actius Clausus*), cui postea *Appius Claudius* fuit Romae nomen, cum pacis ipse auctor a turbatoribus belli premeretur, nec par factioni esset, ab Regillo, magna clientium comitatus manu, Romam transfugit. His civitas data agerque trans Anienem. vetus Claudia tribus, additis postea novis tribulibus, qui ex eo venirent agro, adpellata. Appius, inter Patres lectus, haud ita multo post in principum dignationem pervenit ». Et X, 8: « Sabinum advenam, principem nobilitatis vestrae, seu Attum Clausum, seu *Ap. Claudium* mavultis, illi antiqui patricii in suum numerum acceperunt ». Claudius imp. apud Tac. *Ann.* XI, 24: « Maiores mei, quorum antiquissimus Clausus, origine Sabina, simul in civitatem Romanam et in familias patriciorum adscitus est, hortantur uti paribus consiliis rem publicam capessam etc. ». Tacit. *Ann.* XII, 25: « Adnotabant periti, nullam antehac adoptionem inter patricios Claudios reperiri, eosque ab Atto Clauso (codd. *Accio Clauso*, *Atto Cluso*) continuo duravisse ». Dionys. Halic. V, 40 (cf. XI, 10): Ἀνήρ τις ἐκ τοῦ Σαβίνων ἔθνους, πόλιν οἰκῶν Ῥήγιλλον, εὐγενὴς καὶ χρήμασι δυνατὸς, Τίτος Κλαύδιος (lege Ἄκτιος Κλαῦσος), αὐτομολεῖ πρὸς αὐτοὺς, συγγένειάν τε μεγάλην ἐπαγόμενος, καὶ φίλους καὶ πελάτας συχνοὺς αὐτοῖς μεταναστάντας ἐφεστίοις, οὐκ ἐλάττους πεντακισχιλίων τοὺς ὅπλα φέρειν δυναμένους. ἡ δὲ καταλαβοῦσα αὐτὸν ἀνάγκη μετενεγκασθαι τὴν οἴκησιν εἰς Ῥώμην, τοιαύτη λέγεται γενέσθαι. οἱ δυναστεύοντες ἐν ταῖς ἐπιφανεστάταις πόλεσιν ἀλλοτρίως ἔχοντες πρὸς τὸν ἄνδρα, τῆς εἰς τὰ κοινὰ ἀφιλοτιμίας εἰς δίκην αὐτὸν ἐπῆγον αἰτιασάμενοι προδοσίαν, ὅτι τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον ἐκφέρειν οὐκ ἦν πρόθυμος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ μόνος ἀντέλεγε τοῖς ἀξιοῦσι τὰς σπονδὰς λελῦσθαι, καὶ τους ἑαυτοῦ πολίτας οὐκ εἴα κύρια εἶναι τὰ δόξαντα τοῖς ἄλλοις ἡγεῖσθαι. ταύτην ὀῤῥωδῶν τὴν δίκην· ἔδει γὰρ αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων δικασθῆναι πόλεων· ἀναλαβὼν τὰ χρήματα καὶ τοὺς φίλους, τοῖς Ῥωμαίων προστίθεται πολίταις, ῥοπήν τε οὐ μικρὰν εἰς τὰ πράγματα παρέσχε, καὶ τοῦ κατορθωθῆναι τόνδε τὸν πόλεμον ἁπάντων ἔδοξεν αἰτιώτατος γενέσθαι· ανθ' ὧν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος εἴς τε τοὺς πατρικίους αὐτὸν ἐνέγραψε, καὶ τῆς πόλεως μοῖραν εἰάσεν ὅσην ἐβούλετο εἰς κατασκευήν οἰκιῶν· χώραν τ' αὐτῷ προσέθηκεν ἐκ τῆς δημοσίας τὴν μεταξύ Φιδήνης καὶ Πικεντίας, ὡς ἔχοι διανεῖμαι κλήρους ἅπασι τοῖς περὶ αὐτὸν, αφ' ὧν καὶ φυλή τις ἐγένετο σὺν χρόνῳ, Κλαυδία καλουμένη, καὶ μέχρις ἐμοῦ διέμεινε τὸ αὐτὸ φυλάττουσα ὄνομα. Cf. Tac. *Ann.* IV 9, Plutarch. in *Popl.* XXI, 4 sqq., et in *Marc. Coriol.* XI, 6. Sil. Ital. XV, 546 sqq. (cf. VIII 412, XIII 466, XVII 33):

« Hic iuvenem adgreditur Latiae telluris imago:
Clausorum decus, atque erepto maxima Romae
Spes Nero Marcello, rumpe atque expelle quietem ».

Suet. in *Tib.* cap. 1: « Patricia gens Claudia (fuit enim et alia plebeia, nec potentia minor, nec dignitate) orta est ex Regillis, oppido Sabinorum. Inde Romam recens conditam cum magna clientium manu commigravit, auctore Tito Tatio, consorte Romuli, vel,

quod magis constat, Atta Claudio, gentis principe, post reges exactos sexto fere anno, a Patribus in patricias cooptata ». Ovid. *Fast.* IV, 305 sq.:

« Claudia Quinta genus Clauso referebat ab alto;
Nec facies impar nobilitate fuit ».

Plutarch. in *Popl.* XXI, 4: Ἦν οὖν Ἄππιος Κλαῦσος ἐν Σαβίνοις ἀνὴρ χρήμασί τε δυνατὸς καὶ σώματος ῥώμῃ πρὸς ἀλκὴν ἐπιφανὴς, ἀρετῆς δὲ δόξῃ μάλιστα καὶ λόγου δεινότητι πρωτεύων. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* II 354, Aufr. et Kirch. I 107, II 187, Pott et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 134, 417.

CLAVVLVS, *parvus clavus*, subst. m. apud Cat. *De r. r.* cap. 21, et Varr. *De r. r.* II, IX 15. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ΚΛΑΩ vel ΚΛΑΟΗΙΞΙ, in lapidib. messap. n. 2959 lin. 1 et n. 2942 lin. 1. Cf. ΚΛΑΟΗ vel ΚΛΑΟΗΙΞΙΣ, et ΛΑΟΗΙΞΙ.

ꓶƎꓘƆ (clel), quod legitur in cippo perus. n. 1914 A lin. 17, ad gr. κλέω = κλείω, *celebro*, trahit Sec. Campanarius *Tav. perus.* pg. 47. Cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 62, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 104.

CLEMENTIA, dea apud Romanos (Plin. II, v, 1; cf. Appian. *De bello civ.* I, 106). Plutarch. in *Caes.* LVII, 2: Ἐπεὶ τά γε ἄλλα, τῶν ἐμφυλίων αὐτῷ πολέμων πέρας ἐσχηκότων, ἀνέγκλητον παρεῖχε· καὶ τό γε τῆς Ἐπιεικείας ἱερὸν οὐκ ἄπο τρόπου δοκοῦσι χαριστήριον ἐπὶ τῇ πραότητι ψηφίσασθαι. Cf. Stat. *Theb.* XII 482, Claudian. in *Fl. Stilich.* II 6, et inscr. apud Henzen n. 5814, ubi legitur [OB] DEDICATIONEM · ARAE · AMENTIAE (Clementiae?).

CLEMENTILLA, diminut. clementis. Est cognomen rom. in marmore apud Fabr. cap. I n. 17 pg. 4 (IVLIAE · L · F · CLEMENTILLAE).

CLEMENTINVS, adiect. ad clementem pertinens. Est cognomen rom. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 330 pg. 172: D · M | M · VLPIO · AVG · LIB | CLEMENTI · VLPIA · M · F | CLEMENTINA · FIL | PATRI · PIISSIMO · FECIT.

CLEMES, *clemens*, adiect., abiectâ nasali ante *s*, ut in multis; graece Κλήμης, apud scriptores christianos. Est cognomen virile in lapidibus romanis, ex. c. G · LONGINIVS · CLEMES (Mommsen n. 2892), POBLICIVS CLEMES (Mommsen n. 6393), A · BAEBIVS · C · F · SCAP · CLEMES (Grut. 533, 5), C · CAESIVS · CLEMES (Grut. 673, 10), CLEMES | RASIN (apud Gamurrini *Vasi fitt. aret.* n. 129 pg. 31), VALERIVS CLEMES (Lupi *Epitaph. Sev. martyr.* pg. 113). Adde inscr. apud Grut. 601, 7: D · M | CLEMETI · CAESAR|VM · N · SERVO · CASTE|LLARIO · AQVAE · CL|AVDIAE · FECIT · CLAV|DIA SABBATHIS · ET · SI|BI · ET · SVIS.

ИƎꓘƆ (clen), quod invenitur in cippo perus. n. 1914 A lin. 12 et in titulo viterbiensi n. 2059, nec non in aeneis signis n. 1055 et n. 2613 coniunctum cum voc. cecha vel ceca (AꓕƎƆ · ИƎꓘƆ, et AƆƎƆИƎꓘƆ), cognationem habet cum ꟼAИƎꓘƆ clenar, unde IMAꟼAИƎꓘƆ clenaraśi, et cum IMИƎꓘƆ clenśi, e ИAꓘƆ clan = *cnatus* s. *gnatus* (Passeri in *Mem. della Soc. Colomb.* I, 38 sg., Orioli in *Album* XIX 175 et XXIII 135, Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 38 nt. 1, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 167; cf. Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXIV, 49, et Coltellini apud Conestab. *Vita di G. B. Vermiglioli* pg. v sg.). Alii aliter interpretantur. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 99 hanc vocem, quam pro rom. *cliens* sumit Migliarinius (*Zibald.* mss. pg. 21), comparat cum gr. κλέω, *invoco*.

ꟼAИƎꓘƆ (clenar), *genus* (?), dat. sg. IMAꟼAИƎꓘƆ clenaraśi, e rad. -AИƆ cna-, unde etiam ИAꓘƆ clan = *cnatus* s. *gnatus* (cf. Niebuhr *Hist. rom.* II rem. 50, Orioli in *Album* XIX, 155, 174 sg.). Invenitur in titulis viterb. n. 2055 sq., cum nom. numer. zal = *ter* et ci = *quinque* coniunctum, ut ꓘA⊭ · ꟼAИƎꓘƆ (clenar zal, n. 2056), et IƆ · ꟼAИƎꓘƆ (clenar ci, n. 2055) fortasse idem ac ꟼAИƎꓘƆIƆ (ciclenar, n. 2340).

IMAꟼAИƎꓘƆ (clenaraśi), *generi* (?), dat. sg., e ꟼAИƎꓘƆ (clenar) = *genus* (?), quod vide (cf. Orioli in *Album* XIX, 175), in titulo perus. n. 1915 lin. 2. Alii aliter interpretantur. Cf. Passeri *De Etr. sepulcr.* apud Gori *Mus. etr.* III, 108, Maffei *Osserv. lett.* VI, 165, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 54, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 125.

AƆƎƆИƎꓘƆ (clenceca), fortasse legendum ИƎꓘƆ (clen) et AƆƎƆ (ceca), in aeneo signo n. 2613, ut alibi AꓕƎƆ · ИƎꓘƆ (clen cecha). Καλῇ κιχεῖσα, *voto adepto*, exponit Lanzius II 486 sg. = 412 sg., 535 = 457, 783 = 694; *voti caussa* Ianssen *Inscr. etr.* pg. 23.

MИƎꓘƆ (clenś), *cnati* (gnati), genit. sg. e ИAꓘƆ clan = *cnatus* (gnatus), apud Etruscos, in ossuario perus. n. 1653 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 167). Cf. gentilitium Clentius (Cluentius?) in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 5224.

IMИƎꓘƆ (clenśi) et IƧИƎꓘƆ (clensi), *cnato* (gnato, nato), dat. sg. e ИAꓘƆ clan = *cnatus* (gnatus), apud Etruscos (Müller *Die Etr.* I 445, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 171 et in *Album* XXIII, 130, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 167). In aeneo signo n. 1922: IMИƎꓘƆ : ꓘAIƧƎꟻ : Ǝꟻ : MIꓘƎ+ƎM : IMƎꓘVA (auleśi meteliś ve vesial clenśi) = *Aulo Metello Velii* filio *Vesiâ nato* (Orioli in *Album* XXIII, 130, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 176); et in cippo perus. n. 1914 A lin. 9 sq.: IMИƎ|ꓘƆ ꓘAИ⊭ꟼA MAИIOꓘƎꟻ · IMƎꓘVA (auleśi velthinaś arznal clenśi) = *Aulo Veltinio Artiniâ nato* (cf. Vermigl. op. cit. pg. 96, Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 38 nt. 1). Adde inscr. etr. n. 2183, in qua IƧИƎꓘƆ clensi legitur, quod Migliarinio est rom. *cliens* (*Zibaldone* mss. pgg. 31, 34). Alii aliter interpretantur. Cf.

Gori *Mus. etr.* II 205, Lanzi II 485 sgg. = 412 sgg., 551 = 471, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 338 sg., et Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 39, 97.

ᗅꟼTᗅ1ƎꓘƆ (clepatra), Κλεοπάτρα (Cleopatra), nomen mulieris, in tegula etr. n. 1056 bis (suspecta). Vide CꓘIIPATRV≷ (clepatrus), quod sequitur.

CꓘIIPATRV≷ (clepatrus), Κλεόπατρον, genit. sg., nomen sive cognomen virile in titulo etrusco-rom. n. 975. Cf. Lanzi II 395 = 324 ad n. 196, et vide ᗅꟼTᗅ1ƎꓘƆ (clepatra).

ΚΛΕΠΙΤΙΟΣ, dux Lucanorum tempore belli marsici, apud Diod. Sic. XXXVII, II, 11 et 13 (Κλεπίτιος, et Τιβέριος Κλεπίτιος). Fortasse legendum ΚΛΕΠΤΙΟΣ, quod vide.

CLEPSINA, a *clepso*, est cognomen C. et L. Genuciorum consulum an. U. C. 483-484, ex Anonym. Norisiano (Forcell. *Lexic.* ed. Lipsiae).

CLEPSO, *clepo*, apud veteres. Varro *De l. l.* VII, 94 pg. 156: « Apud Lucilium: *Atque aliquos ibus ab rebus clepsere foro qui.* Clepsere dixit, unde etiam clepere, id est *corripere;* quorum origo a clam, ut sit dictum *clapere*, unde clepere, ex E A commutato, ut multa. Potest vel a graeco dictum κλέπτειν ».

ΚΛΕΠΤΙΟΣ, dux Lucanorum in bello contra servos in Sicilia gesto, ἀνὴρ στρατηγικὸς καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ περιβόητος (Diod. Sic. XXXVI, VIII, 1). Cf. ΚΛΕΠΙΤΙΟΣ, et gentilitium Cleppius in lapide venusino apud Mommsen n. 736 lin. 13.

ᗅꓷꓘƎꓘꓘ (kletra), *creterrâ*, subst. f. abl. sg. 1 decl. apud Umbros (cf. gr. χύτρα et κλήματα), in tab. eugub. IV 24 (Lanzi I 64 = 49, II 696 sg. = 604 sg., 815 = 724, Grotefend *Rud. l. u.* III 16, VII 30, 32; cf. Aufr. et Kirch. II 369, 376). Huschkio *Die iguv. taf.* s. 402 est gr. κλῆθρα, *alnus*.

§ 2. *Creterram*, acc. sg. pro ꟽᗅꓷꓘƎꓘꓘ kletram (Grotefend III 16, VII 28, 30, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; cf. Aufr. et Kirch. I 110, II 369). Tab. eugub. III 13: ᗅꓘVꓘꓷƎ8 : ᗅꓷꓘƎꓘꓘ (kletra fertuta) = *creterram ferunto*, quod *alnum ferunto* vertit Huschke *Die iguv. taf.* s. 396.

ꟽᗅꓷꓘƎꓘꓘ (kletram), *creterram*, subst. fem. acc. sg. 1 decl., minus recte ᗅꓷꓘƎꓘꓘ kletra, quod vide, apud Umbros, in tab. eugub. III 13 (Lanzi II 696 sg. = 604 sg., Grotefend *Rud. l. u.* III 16, VII 28, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21; cf. Aufr. et Kirch. I 110, II 369). *Alnum* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 396.

ƎꓷꓘƎꓘꓘ (kletre), *creterrae*, subst. fem. dat. sg. 1 decl. (Aufr. et Kirch. I 111, II 369, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20), e ᗅꓷꓘƎꓘꓘ kletra = *creterra*, apud Umbros, in tab. eugub. III 14. Cf. Lanzi II 696 sg. = 604 sg., Grotefend *Rud. l. u.* VII 28. *Alno* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 396.

?ꓘ+≷VƎꓘƆ (cleustl), in tegula etr. n. 889.

‡ꓘƆ (clz), fortasse idem ac ИᗅꓘƆ clan = *cnatus* (gnatus), in aere volaterrano n. 347.

CLIBANVS, mons Italiae inferioris, apud Plin. III, XV, 2. Cf. Front. *De col.* pg. 260 ed. Lachm.: « Clibes, ager eius lege Iulia est assignatus ».

?ƎIIꓘƆ (cliie), fortasse perperam scriptum pro caiie = *Caius*, in operculo ossuarii perus. n. 1365. Vermigliolio est *Cleo* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 127).

CLINGO, *cingo*, a gr. κλείειν derivatum. Paul. ex Festo pg. 56: « Clingere, *cingere*, a graeco κυκλοῦν dici manifestum est ». Isidori Glossae: « Clingit, *cludit* ». Cf. Muellerus in Festo loc. cit., et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CLIPEA, nomen mulieris, in titulo n. 2442 ad Faliscos pertinente. Cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXI.

CLITERNIA, Italiae oppidum in Frentanis, prope ostium Tiferni amnis (Mela II, IV, 6), fortasse in loco ubi nunc *Licchiano* (cf. Romanelli *Topogr.* etc. III, 22). Plin. III, XVI, 4: « Larinatum Cliternia ». Inscr. apud Mommsen n. 5732 (Orell. n. 3784): DIS · MANIBVS | T · SELLVSI · C · F · CLA | CERTI | AEDILI · REATE · QVAEST · IV | DVVMVIRO · CLITERNIAE | PRAEF · FABR · COS · II | IVDICI · EX · V · DECVRIIS | VIXIT · AN · LXXXVII | SINE · AERE · ALIENO.

CLITERNVM, Κλεῖτερνον (Ptol. III, 1 in codd. nonnullis Κλείντερνον), oppidum Italiae, in Aequiculanorum agro (Plin. III, XVII, 1). Cliternini sunt oppidi eiusdem incolae. Plin. loc. cit.: « Aequiculanorum, Cliternini, Carseolani ». Cic. *Ep. fam.* IX, 22 = n. 659: « At honesti colei Lanuvini, Cliternini non honesti ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Cliterninus*.

CLITVMNVS, fluvius Umbriae, in Tiberim influens (Suet. in *Calig.* cap. 43; cf. R. Venuti *Osserv. sopra il fiume Clitunno detto oggi le Vene;* et *Giorn. arcad.* V 51). Virg. *Georg.* II, 146 sqq.:

« Hinc albi, Clitumne, greges et maxuma taurus
Victima, saepe tuo perfusi flumine sacro,
Romanos ad templa deûm duxere triumphos ».

Ubi Servius: « Vocativus est *Clitumne*. Clitumnus autem fluvius est in Mevania, quae pars est Umbriae, partis Tusciae: de quo fluvio, ut dicit Plinius in Historia naturali, animalia, quae potaverint, albos foetus creant ». Sil. Ital. IV, 544 sqq.:

« Mevanas Varenus, arat cui divitis uber
Campi Fulginia, et patulis Clitumnus in arvis
Candentes gelido perfundit flumine tauros ».

Propert. II, XIX, 25:

« Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit, et niveos abluit unda boves ».

Et III, XXII, 23 sq. (ubi codd. *luturnus, ditumnus, litumnus*):

« Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Umbro
Tramite, et aeternum Marcius humor opus ».

Stat. *Silv.* I, IV, 129: « Aut praestent niveos Clitumna novalia tauros ». Cf. Iuven. *Sat.* XII, 13 « Clitumni pascua ». Plin. *Epist.* VIII, 8: « Vidistine aliquando Clitumnum fontem? . . . . . Modicus collis assurgit, antiqua cupressu nemorosus et opacus. Hunc subter fons exit, et exprimitur pluribus venis, sed imparibus; eluctatusque facit gurgitem, qui lato gremio patescit purus et vitreus, ut numerare iactas stipes et relucentes calculos possis. Inde non loci devexitate, sed ipsa sui copia et quasi pondere impellitur. Fons adhuc, et iam amplissimum flumen atque etiam navium patiens; quas, obvias quoque et contrario nisu in diversa tendentes, transmittit et perfert: adeo validus, ut illa, qua properat ipse, quamquam per solum planum, remis non adiuvetur; idem aegerrime remis contisque superetur adversus. Iucundum utrumque per iocum ludumque fluitantibus, ut flexerint cursum, laborem otio, otium labore variare. Ripae fraxino multa, multa populo vestiuntur: quas perspicuus amnis, velut mersas, viridi imagine adnumerat. Rigor aquae certaverit nivibus; nec color cedit. Adiacet templum, priscum et religiosum. Stat Clitumnus ipse, amictus ornatusque praetexta. Praesens numen, atque etiam fatidicum, indicant sortes. Sparsa sunt circa sacella complura, totidemque dei. Sua cuique veneratio, suum nomen: quibusdam vero etiam fontes. Nam praeter illum, quasi parentem ceterorum, sunt minores capite discreti; sed flumini miscentur, quod ponte transmittitur. Is terminus sacri profanique. In superiore parte navigare tantum, infra etiam natare concessum. Balineum Hispellates, quibus illum locum divus Augustus dono dedit, publice praebent, praebent et hospitium: nec desunt villae, quae sequutae fluminis amoenitatem, margini insistunt. In summa, nihil erit, ex quo non capias voluptatem: nam studebis quoque, et leges multa multorum omnibus columnis, omnibus parietibus inscripta, quibus fons ille deusque celebratur ». Item fluvius deus est habitus, qui Iovis Clitumni cognomento colebatur; unde aquae sacrae dicebantur. Sil. Ital. IV, 545 sq.: « Et patulis Clitumnus in arvis Candentes gelido perfundit flumine tauro ». Idem VIII, 450 sq.: « Et lavat ingentem perfundens flumine sacro Clitumnus taurum ». Vib. Sequester *De flum.*: « Clitumnus Umbriae, ubi Iuppiter eodem nomine est ». Cf. Claudian. *De sexto cons. Honor.* vs. 506. Clitorius est fons seu lacus Arcadiae.

CLIVIA avis, apud veteres, dicta est ab auguribus. Plin. X, XVII, 2: « Civiam quoque avem ab antiquis nominatam, animadverto ignorari. Quidam *clamatoriam* dicunt, Labeo *prohibitoriam* ». Alii legebant *clivinam*. Paul. pg. 64: « Clivia auspicia dicebant, quae aliquid fieri prohibebant; omnia enim difficilia clivia vocabant, unde et clivi loca ardua ». Cf. Isidori gloss. « clivior, *nobilior* ».

ИᒣↃ (cln), *natus*, adiect. contractum e ИAᒣↃ clan, quod vide. Inscr. etr. n. 2376: ИᒣↃ · Aᒣ · ƧAИ↓ᑫAT · ƧIᑫAᒣ (laris tarchnas la cln) = *Lars Tarquinius Lartiâ natus.*

CLOACARE, *inquinare*, apud veteres. Paul. ex Festo pg. 66 (ubi cf. Muellerus): « Cloacare, inquinare; unde et cloacae dictae ». Gloss. apud Labb.: « Cloaco, *μολύνω* ».

CLOACINA vel Cluacina, cognomen Veneris, quod alii a *cluo* h. e. *purgo*, alii a *cloaca* derivatum putant (cf. Prudent. *Apoth.* vs. 197). Plin. XV, XXXVI, 1: « Fuit (*myrtus arbor*) ubi nunc Roma est, iam tum quum conderetur: quippe ita traditur, myrtea verbena Romanos Sabinosque, quum propter raptas virgines dimicare voluissent, depositis armis purgatos in eo loco, qui nunc signa Veneris Cluacinae habet. Cluere enim antiqui *purgare* dicebant ». Serv. ad *Aen.* I, 720: « Dicta (*Venus*) et Cloacina, quia veteres cloare pugnare (leg. *purgare*) dicebant ». Liv. III, 48 (ubi cf. Drakenborch): « Data venia, seducit filiam ac nutricem prope Cloacinae ad tabernas, quibus nunc Novis est nomen ». Lactant. *De falsa relig.* I, 20: « Cloacinae simulacrum in cloaca maxima repertum Tatius consecravit, et quia cuius esset effigies ignorabat, ex loco illi nomen imposuit ». August. *De civ. Dei* VII, 10 (cf. IV, 8 et 23): « Cloacinam Tatius dedicavit deam ». Cyprian. *De idol. vanit.*: « Deam quoque Cloacinam Tatius et invenit et coluit ». Minuc. Felic. cap. 25: « Cloacinam Tatius et invenit et coluit ». Cf. Tertull. *Adv. Marc.* I, 18, et *De pallio* cap. 4. Plaut. *Curc.* IV, I, 9 sq.:

« Qui periurum convenire volt hominem mitto in Comitium.
Qui mendacem et gloriosum, apud Cluacinae sacrum ».

Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v. Exstant nummi gentis Mussidiae (Cohen *Méd. consul.* pl. XXIX, n. 5 sq.), cum scriptione CLOACIN (Eckhel *Doctr. num. vet.* V, 258).

CLODIS, *Clodius*, gentilitium ital. In titulo sepulcrali n. 2695: P · CLODIS = *Publius Clodius* (Lanzi II, 162 = 122).

CLODO, *claudo* (ital. *chiudo*), apud Plin. XVIII, LXXVI, 4. Cf. Clodius = *Claudius.*

CLOELIVS. Vide CLVILIVS.

ΚΛΟΗΙ vel ΚΛΟΗΙΞΙϟ, in lapide messap. n. 2995. Cf. ΚΛΑΩ vel ΚΛΑΟΗΙΞΙ et ΛΑΟΗΙΞΙ.

CLOCA, *cloaca*, contractum e CLOVACA, in titulo apud Murat. 956, 7 (Orell. n. 4183).

CLONIVS, eques siculus, de quo Diod. Sic. XXXVI, IV, 1 (Πόπλιος Κλόνιος). Est etiam cognomen virile in titulo apud Grut. 465, 7 = 1091, 5 (cf. 300, 2).

CLOSTELLVM, parvum clostrum (claustrum). Petron. *Satyr.* cap. 140 pg. 856 ed. Burm.: « dum frater sororis suae automata per clostellum miratur ».

CLOSTRA romana, Κλῶστρα (Ptol. III, 1), in Latio, ad Nymphaeum amnem (Plin. III, IX, 5; Tab. Peuting. segm. V*e* « clostris »). Cato *De r. r.* cap. 135: « Clostra Romae ».

CLOSTRVM, *claustrum*, subst. n. (cf. CLOSTRA et CLOSTELLVM), quod et scribitur CLVSTRVM. Diomed. pg. 378 P.: « Ea consuetudine qua *au* syllaba cum *o* commercium habet, ut cum dicimus *claustra* et clostra, *cauda* et coda, et similia ». Cato *De r. r.* cap. 13: « claves cum clostris in cellas duas ». Adde Petron. *Satyr.* cap. 89 vs. 57, cap. 89 vs. 7, et cap. 121 vs. 113.

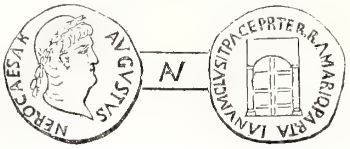
CLOVACA, *cloaca*, subst. f. (cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 363), per contractionem CLOCA. In inscr. arpinate apud Mommsen n. 4472 (Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 27): VIAS · CIV[ITATIS · ET] | CLOVACAS · FACIVN | COER · EIDEMQVE | PROBARVNT. Mar. Victor. pg. 2469 P.: « Non est cloaca, ut putatis, sed cluaca, quasi conluaca ». Cf. ΚΛΟϜΑΤΟΣ, quod sequitur.

ΚΛΟϜΑΤΟΣ, Clovatius, nomen virile apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270). In vase lucano: ΣΤΑΤΙ.. ΕΡΓΟΝΚΛΟϜΑΤΩΙΔΩΡΟΝ h. e. Στατίου ἔργον. ΚλοϜάτῳ δῶρον (Minervini in *Bullett. arch. nap.* IV, 104 tav. IV n. 6). Gentilitium Clovatius vel Cloatius = *Cluatius* invenitur in titulis apud Gruterum (260, 3) et Mommsen (n. 2377, 4735), fortasse a *cluo* h. e. *purgo* derivatum (cf. Th. Bergk in *Zeitschr. f. die wissensch. d. spr.* IX = 1851 s. 21).

CLVACINA. Vide CLOACINA.

CLVANA, oppidum Italiae, in Piceno (Plin. III, XVIII, 2; Mela II, IV, 6), ad ostium fluvii, quem *Chienti* vocant.

CLVDO, *claudo*, contracto *au* in *o* (cf. *includo*, *obcludo*, *praecludo*), a scriptoribus usurpatum (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Trahitur ad rad. sanscr. ślis, *amplecti*, *applicare* etc. Sil. Ital. VI, 451: « limine se clusit Tyrio ». In nummis Neronis (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* VI, 273): PACE · P · R · TERRA · MARIQ · PARTA · IANVM · CLVSIT.

CLVDVS, *claudus* (ital. *zoppo*), adiect. apud veteres. Plaut. *Pseud.* II, II, 64: « Apud anum illam doliarem, cludam, crassam ». Cludia est nomen mulieris in lapide sepulcr. apud Mommsen n. 6481 (CLVDIA PAVLINA).

CLVENTINVS, cognomen rom., fortasse a tribu Cluentia, occurrit in titulo romano apud Murat. 803, 7 (C · CASPERIVS · CLVENTINVS). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Cluentia* et *Cluentinus*, et Orell. *Inscr. lat. sel.* II 28*E* n. 4. Cf. Q · CLVVENTIVS ALCIMVS apud Grut. 240 col. 3 = Mommsen n. 6769.

CLVEO vel cluo, *purgo*, apud veteres. Plin. XV, XXXVI, 1 (vide CLOACINA): « Cluere antiqui *purgare* dicebant ». Cf. eiusd. lib. XXXV, IV, 1.

ΑΘϟVΜVΘVΛϽ (cluthumustha), Κλυταιμνήστρα (Clytaemnestra), quod scribitur etiam ΑΤΙΜVΤVΛϽ clutumita et contractiori forma ΑΝϟΜΝVΛϽ clutmsta (in vase graeco-ital. ΚΛVΤΕΜΝΕΣΤΡΑ, apud Inghir. *Vasi fitt.* II tav. CLXVIII), filia Iovis et Ledae, uxor Agamemnonis. Invenitur in volcente speculo n. 2156. De forma romana Clytemestra pro *Clytemnestra* cf. CLYTEMESTRVM.

CLVILIVS vel Cloelius, Albanorum rex s. dictator (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 62). Liv. I, 22: « Forte evenit, ut agrestes Romani ex Albano agro, Albani ex Romano praedas in vicem agerent. Imperitabat tum C. Cluilius Albae (codd. *Gaius Civilius*, *Caius Civibus*, *Gaius Cluilius*, *Gracchus Cloelius* vel *Chloelius*) ». Hinc Cluilia fossa (Liv. II, 39) vel Cluiliae fossae, gr. Κλοίλιαι τάφροι (Dionys. Halic. VIII, 22, Plutarch. in *Coriol.* XXX, 1). Liv. I, 23: « Albani priores ingenti exercitu in agrum romanum impetum fecere. castra ab urbe haud plus quinque millia passuum locant, fossa circumdant: fossa Cluilia ab nomine ducis per aliquot secula adpellata est, donec cum re nomen quoque vetustate abolevit. In his castris Cluilius Albanus (codd. nonnulli *Cuilius*, *Civilius*) rex moritur; dictatorem Albani Mettum Fuffetium creant ». Dionys. Halic. III, 2: Αἴτιος δὲ τοῦ διαστῆναι τὰς πόλεις καὶ λῦσαι τὸ συγγενὲς ἀνὴρ Ἀλβανὸς ἐγένετο Κλοίλιος ὄνομα, τῆς μεγίστης ἀρχῆς ἀξιωθείς. Cf. Corssen *Ueber aussprache* etc. I, 197.

CLVIOR, *nobilior*, adiect. apud Isid. Gloss. Cf. *cluis* in Forcell. *Lexic.*, et gentilitium Cluius apud Grut. 969, 2.

ΚΛΥΙ[ΟΥΙΑ]. Vide CLVVIA.

CLVCIDATVS vel glucidatus, *dulcis* et *suavis*, apud veteres. Paul. pg. 55: « Clucidatum dulce et suave dicebatur ». Varro *De l. l.* VII, 107 pg. 166: « [Naevius] in Nagidone [pg. 14 ed. Ribbeck]: clucidatus, *suavis*, tametsi a magistro accepimus *mansuetum* ». Cf. GLOCIDO.

CLVCON, *Glycon* (γλυκὺς, dulcis), cognomen virile. Inscr. capuana apud Garrucci *Scoperte falische* (in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 230): SEX · ANNIO · SEX | L · CLVCONI · TVLLIA | L L ANTICONA · FECIT | IN · ACRO · P · II · INF · P · DV (pedes V).

KΛVΜ (klum), *Clumnius* (Clonius)?, gentilitium samniticum, breviatim scriptum, fortasse pro clumniis (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 100), apud Etruscos IƎИMVΛϽ clumnei = *Clumnia*. In lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 1: ΣΤΕ... KΛVM · ΕHDDIIΣ (ste[n] klum virriis) = *Stenius Clumnius* (?) *Virrius*.

CLVMAE, idem ac *glumae*, *folliculi hordei* (Paul. pg. 55). Gloss. apud Labb: « Clumae, ἔλυτρα », et « Clunar (sic), κριθῆς λέπυρον ».

IИIIMVΛϽ (clumene), Κλυμένη (Clymene), nomen mulieris in titulo piceno (Append. n. xxxv). Cf. IƎИMVΛϽ clumnei, quod sequitur, et Lanzi II 656 = 569.

IƎИMVΛϽ (clumnei), *Clumnia* (Clunia, Clonia), nomen mulieris, comparandum cum osco KΛVM klum et cum piceno IИIIMVΛϽ clumene. In ossuario perus. n. 1648: IƎИMVΛϽ · AИAO (thana clumnei) = *Tannia Clumnia*.

? AΥΣ[M]VΛϽ (clumsta), Κλυταιμνήστρα (Clytemnestra), pro AΥΣMΥVΛϽ (clutmsta), pleniori orthogr. AΘ2VMVΘVΛϽ (cluthumustha) et A+IMV+VΛϽ (clutumita), apud Etruscos, in lapide n. 2514 bis (AΥΣIИVΛϽ clunista).

CLVNA vel cluria (?), *simia*. Paul. ex Festo pg. 55: « Clunas simias a clunibus tritis dictas existimant ». Gloss. Labb.: « Clura, πίθηκος », et « Cluria κερκοπίθηκος ». Cf. clurinum pecus apud Plaut. *Truc.* II, II, 14, ubi cf. Meursius (*Exerc. crit.* ad *Truc.*), qui utramque formam, *clura* et *cluna*, recte se habere statuit. Salmas. *Exerc. Plin.* pg. 267 unice *clura* probavit.

CLVNACLVM vel clunaculum, *cultrum sanguinarium*, subst. n., quod inter varia gladiorum nomina enumerat Aul. Gellius X, 15. Paul. pg. 50: « Clunaclum cultrum sanguinarium dictum, vel quia clunes hostiarum dividit, vel quia ad clunes dependet ». Isidor. *Orig.* XVIII, 6: « Pugio a *pungendo* et transfigendo vocatur. Est enim gladius parvus bis acutus lateri adhaerens. Item et clunabulum (sic) dictum, quod religetur ad *clunem* ».

AΥΣIИVΛϽ (clunista), in lapide n. 2514 bis, ut mihi videtur pro AΥΣMVΛϽ clumsta, quod vide.

CLVNIVM, Κλούνιον πόλις (Ptol. III, 2), oppidum Corsicae.

AIΣИVΛϽ (clunsia), in vase clusino n. 803.

CLVO vel clueo, *purgo*, apud veteres, teste Plinio XV, xxxvi, 1 (vide CLOACINA). Trahitur ad rad. sanscr. śru (Bopp gloss. pg. 357), unde CLVTVS, *celeber*.

CLVPEVS et clipeus, *clypeus*, subst. m. In lapidibus rom.: IN CLVPEVM (Mommsen n. 4886), CLIPEVM ARGENTEVM (Grut. 374, 1 = Momms. n. 5250), COLLEGIO CVLTOR STATVAE · ET · CLIPEOR (Momms. n. 5029).

CLVSARIS, *clusarius* h. e. *qui claudit*, adiect., a cludo = *claudo*. Hygin. *De limit. const.* pg. 172 ed. Lachm.: « quarta enim illic lapidis portio clusaris vacat ab iscribtione ». Cf. angulos clusares, apud eund. pg. 195 sq.

CLVSARIVS, *ad claudendum actus*, adiect. (cf. CLVSARIS). Hygin. *De limit. const.* pg. 194 ed. Lachm.: « in lateribus clusaribus ».

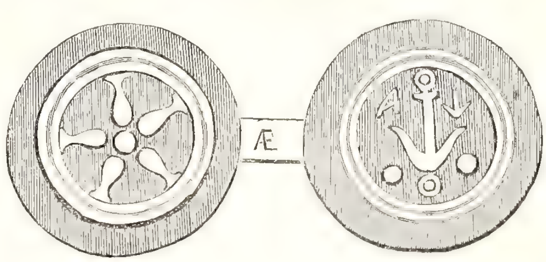
CLVSENTINVS. Vide CLVSIVM.

CLVSIA, Etruscorum regis filia. Theophilus fragm. n. 1 (apud Plutarch. *Parall.* cap. 13): *Ῥωμαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Τοῦσκον, ἐχειροτόνησαν Βαλέριον Τουρκουάτον· οὗτος θεασάμενος τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα, τοὔνομα Κλουσίαν, ᾐτεῖτο παρὰ τοῦ Τούσκου τὴν θυγατέρα· μὴ τυχὼν δὲ, πορθεῖ τὴν πόλιν. Ἡ δὲ Κλουσία ἀπὸ τῶν πύργων ἔρρυψεν ἑαυτήν· προνοίᾳ δ' Ἀφροδίτης κολπωθείσης τῆς ἐσθῆτος, διεσώθη ἐπ τὴν γῆν.* Vide CLVSIVS.

CLVSIOLVM, oppidum Italiae, in Umbria, ad partem occidentalem. Plin. III, xix, 3: « In hoc situ interiere Feliginates, et qui Clusiolum tenuere supra Interamnam ». Cf. Kaempf *Umbr. spec. pr.* pg. 22.

CLVSIVIVS. Vide CLVSIVS § 3.

CLVSIVM, Κλούσιον (Strab. V, II, 9; Ptol. III, 1; Polyb. II, xxv, 2; Diod. Sic. XIX, CXIII, 5; Appian. *De bell. gall.* cap. 2, et *De bell. civ.* II 89, 92; Plutarch. in *Cam.* XVII, 1), oppidum Etruriae clarum (Plin. VIII, LXXXII 1, XXXVI, xix 7; Antonini *itiner.* pg. 285; Tab. Peuting. segm. IV*d*), olim CAMARS appellatum (in nummis n. 476 A↓ cha), quod fertur conditum fuisse a Clusio

Tyrrheni filio vel a Telemacho Ulyssis filio. Servius ad Virg. *Aen.* X, 167 (« qui moenia Clusi »): « Clusium est oppidum iuxta Massicum: quod in Etruria condidit Clusius Tyrrheni sive Telemachus Ulyxis ». Antonini *Itiner.* pg. 533: « Clusio veteri,

olim Camersolo (*sic*), Clusio novo, a quo dictus Clusentinus transitus Annibalis ». Liv. V, 33: « Expulso cive, quo manente, si quidquam humanorum certi est, capi Roma non potuerat; adventante fatali urbi clade, legati ab Clusinis veniunt, auxilium adversus Gallos petentes. Eam gentem traditur fama, dulcedine frugum maximeque vini, nova tum voluptate, captam, Alpes transisse, agrosque ab Etruscis ante cultos possedisse: et invexisse in Galliam vinum inliciendae gentis caussa Aruntem Clusinum, ita corruptae uxoris ab Lucumone, cui tutor is fuerat ipse, praepotente iuvene, et a quo expeti poenae, nisi externa vis quaesita esset, nequirent. hunc transeuntibus Alpes ducem, auctoremque Clusium obpugnandi fuisse. Equidem haud abnuerim, Clusium Gallos ab Arunte, seu quo alio Clusino, adductos: sed eos, qui obpugnaverint Clusium, non fuisse, qui primi Alpes transierint, satis constat. ducentis quippe annis ante, quam Clusium obpugnarent, urbemque Romam caperent, in Italiam Galli transcenderunt: nec cum his primum Etruscorum, sed multo ante cum iis, qui inter Apenninum Alpesque incolebant, saepe exercitus Gallici pugnavere ». Haec de Clusio vetere; de Clusio autem novo loquutus ipse Livius X, 25. Inscr. apud Orell. n. 3503: Q · GAVIVS · Q · F | ARN · CLEMENS | CLVSII · EVOK | AVG | A·QVESTIONIBVS. Cf. Müller *Die Etr.* I 102 sq., 233 sq., 238, 428, II 270, 342. — Clusini, gr. Κλουσῖνοι (Strab. IV, II, 2; Dionys. Halic. III, 51 Κλουσινοί, et V 21 Κλουσιανοί; Plutarch. in *Numa* XII, 7 sq., et in *Cam.* XVII, 2 sqq.; Appian. *De bell. gall.* cap. 2), sunt incolae eiusdem oppidi (Plin. XIV, IV, 14; Liv. V, 33), qui dicuntur Clusini novi et Clusini veteres (Plin. III, VIII, 3). — Clusinus, gr. Κλουσῖνος (Strab. V, III, 7), adiect. est ad Clusium pertinens, ut Clusinum vulgus (Sil. Ital. VIII, 478), Clusinum far (Colum. II, VI, 3; cf. Plin. XVIII, XII, 3), Clusinae pultes (Martial. XIII, 8), Clusini fontes (Horat. *Epist.* I, XV, 9). Cf. Serv. in Virg. *Aen.* X, 655 (vide OSINIVS) et Sil. Ital. V, 124. Clusinus est etiam cognomen rom. in titulo edito in *Giorn. arcad.* CXLIV, 41 (C · NVMISIO CLVSINO), et in tab. apud Gruter. 241 col. 4 (L · CALPVRNIVS CLVSINVS).

CLVSIVS, fluvius Galliae Cisalpinae. Polyb. II, XXXII, 4: *Περιελθόντες δὲ πλείους ἡμέρας, καὶ διελθόντες τὸν Κλούσιον ποταμὸν, ἦλθον εἰς τὴν τῶν Γονομάνων χώραν.*

§ 2. Clusius, Tyrrheni filius, qui fertur Clusium condidisse (vide CLVSIVM). Cf. M · CLVSIVS · M · L (Murat. 1660, 5) et CLVSIA · C · L · TOPIA (Doni cl. IV n. 20 pg. 140; Murat. 190, 5 et 519, 3).

§ 3. Clusius vel Clusivius est etiam cognomen Iani pacis tempore, a cludendo (Ovid. *Fast.* I 130, Macrob. *Saturn.* I 9; vide PATVLCIVS).

CLVSTER, *κλυστήρ* (clyster), mutato gr. *υ* in rom. *u*, apud Scrib. *De compos.* 179.

CLVSTRVM, *clostrum* (claustrum), in Not. Tiron. pg. 84.

CLVSTVMINA tribus. Vide CRVSTVMERIVM.

CLVSVRA, *clausura* (ital. *chiusura*), subst. f. Cassiod. *Variar.* II, 5: « segaxinta militibus in Augustanis clusuris iugiter constitutis ». Alii legunt *clausuris*.

CLVSVS, *clausus*, partic. a cludo = *clòdo* h. e. *claudo* (cf. *ac-clusus*, *in-clusus* etc.). In tabula XLI *a* fratr. Arval. apud Marini: ET AEDES CLVSA EST (lin. 31), et IBI SACERDOTES CLVSI SVCCINCTI (lin. 31 sq.). Inscr. apud Lupi pg. 115: HOC · MONVMENTVM · ITA · VTI · EST · MACERIA · CLVSVM CVM HORTO · ET · STABVLO etc. In lapide apud Henzen n. 7321: CVM · AEDIFICIO · ET · VINEIS · MACERIA CLVSIS. Adde inscr. apud Doni cl. VI n. 62 pg. 243. Senec. *Troad.* vs. 317: « clusus atque hostem tremens ». Val. Flac. I, 239: « clusos invenit in ignibus Argos ».

CLYTEMESTRVM, oppidum Sabinorum, postea Crustumerium appellatum. Serv. in Virg. *Aen.* VII, 631: « Cassius Hemina tradidit, Siculum quendam, nomine uxoris suae *Clytemnestrae*, condidisse Clytemestrum, mox corrupto nomine Crustumerium dictum ». Cf. etr. AΘ⸮VMVΘV⅃Ɔ (cluthumustha) = *Clytaemnestra.*

AƎI+V⅃Ɔ (clutiva), fortasse *gloria*, a *κλύω* (cf. CLVTVS), in titulo perusino n. 1915 lin. 3 (Lanzi II 519 = 442, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 60 sg., Vermigl. *Inscr. per.* pg. 130).

AYƧMYV⅃Ɔ (clutmsta), Κλυταιμνήστρα (Clytaemnestra), contractiori forma AYƧMV⅃Ɔ clumsta, pro A+IMV+V⅃Ɔ (clutumita) vel AΘ⸮VMVΘV⅃Ɔ (cluthumustha), apud Etruscos, in ossuario volaterrano n. 305.

A+IMV+V⅃Ɔ (clutumita), Κλυταιμνήστρα (Clytaemnestra), idem ac AΘ⸮VMVΘV⅃Ɔ (cluthumustha) et contractiori forma AYƧMYV⅃Ɔ (clutmsta) vel AYƧMV⅃Ɔ (clumsta), in etrusco speculo n. 2549.

CLVTVRNVM, oppidum Italiae inferioris, inter Aeserniam Telesiamque urbes, in *Tab. Peuting.* segm. V*f*.

CLVTVS, gr. *κλυτός* (celeber) = sanscr. śruta, adiect. apud veteres (cf. CLVO, *purgo*). Paul. pg. 55: « Clutum Graeci *κλυτόν* dicunt. Unde accepta praepositione fit *inclitus*. *In* enim saepe augendi causa adicimus (*sic*), ut *invocavit*, *inclamavit* ». — Clutius est gentilitium rom. apud Maffei *Mus. ver.* 254, 4. Cf. Clutoria (Murat. 712, 2, Mommsen n. 25), et Cluturius (Fabr. cap. IX n. 131 pg. 615; Murat. 2091, 4; *Bullett. dell' Inst. arch.* an. 1844 pg. 163).

. . . AƎV⅃K (kluva. . .), *Clovatius* (Cluatius)?, nomen virile, apud Samnites, in titulo capuano n. 2752 (vide ꟼIƎVIЯ diuvia).

CLVVENTIVS. Vide CLVENTINVS.

CLVVIA vel Cluviae, gr. Κλυι[ούΐα] (in marmore frentano

apud Boeckh n. 5878 lin. 8), oppidum Hirpinorum in Samnio, hodie *Montechiodi* vocitatum. Liv. IX, 31: « In Samnio Cluviam, praesidium Romanum, quia nequiverat vi capi, obsessum fame in deditionem acceperant Samnites, verberibusque foedum in modum laceratos occiderant deditos. Huic infensus crudelitati Iunius, nihil antiquius obpugnatione Cluviana ratus, quo die adgressus est moenia, vi cepit, atque omnes puberes interfecit ». Inscr. apud Mommsen n. 5293 (Henzen n. 5178): BENE[F]ICIARIO · TRIBVNI · COHOR · V · [P]R | C · ATTIO · C · F · ARN · CRESCENTI | AED · ANXANI · ET · CLVVIS · AED · IIII · VIR · I · D. Hinc dicta videtur Cluvia tribus, una ex iis, quae bello sociali veteribus romanis tribubus adiectae sunt. Cf. inscr. apud Grut. 521, 2 et Orell. *Inscr. lat. sel.* II 28 E n. 5.

CLVVIA, mulier campana. Liv. XXVI, 33: « In consilio, inquit (*M. Atilius Regulus*), arbitror me fuisse consulibus, Capua capta, quum quaereretur, ecquis Campanorum de republica nostra bene meritus esset; duas mulieres compertum est, Vestiam Oppiam Atellanam Capuae habitantem, et Fauculam Cluviam (codd. ***Faucolam Cluviam, Faculam Divianam, Faculam Diviam, Fauculam Duviam, Fauculam Dunam, Fauculam Cluvinam***), quae quondam quaestum corpore fecisset; illam quotidie sacrificasse pro salute et victoria populi Romani; hanc captivis egentibus alimenta clam suppeditasse ». Valer. Max. V, II, 1: « Vestia Opidia materfamilias, et Cluvia Facula meretrix ». Cf. Iuven. *Sat.* II, 49 « Taedia non lambit Cluviam, nec Flora Catullam ». — Cluvius est gentilitium rom. (Mommsen n. 976, 1867, 1968, 2513 sq., 3055 sq., 3701, 4766, 6307, 6769). Cf. C. Cluvius (Liv. XLIV, 40; Cic. pro *Rosc.* cap. 14), C. Cluvius Saxula (Liv. XLI, 33, XLII, 1), Spurius Cluvius (Liv. XLII, 9 sq.), Cluvius Puteolanus (Cic. *Epist. ad Att.* VI, 2 = n. 256, *Epist. fam.* XIII, 7 = n. 645 et XIII, 56 = n. 231), Tullus Cluvius (Cic. *Phil.* IX, 2).

ᗡƎIIƎVᒧK (kluviier), *Cluvii*, genit. sg. 2 decl., cuius thema Kluviio = *Cluvio*, gentilitium umbr. (cf. osc. ꓤƎVᒧK kluva et CLVVIA), e kluv- et suff. -iio (Aufr. et Kirch. I 39, 48, 55, 118, 163, II 310 sq.). Tab. eugub. Va 15: ᗡƎIIƎVᒧK : ꓘ : K : ƎIꓘƎᗡꓘΘV (uhtretie k. t. kluviier) = *auctoritate Caii Cluvii Titi* filii. — Hanc vocem ad antiquum *cluo* h. e. *purgo* trahit Passerius *Paralip.* pg. 326, secutus a Lanzio I 60 = 47, 376 = = 294, II 706 = 614; et cum adiect. *clivius* comparat Grotefend *Rud. l. u.* III 6, VII 7 sq.

ꟽK (km), *Cominius* vel *Comius*, praenomen virile apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 147, et vide COMINIVS et COMIVS). In titulo samnit. n. 2876 (vide ꓯИꟽVИVꓤ dúnúmna): ꟽK · ƧIITᗡVꓭ · I (z. húrtiis km) = *Z... Hortius Cominii* filius (Mommsen op. cit. s. 174) vel *Comii* fil. (Huschke loc. cit. et s. 395; cf. Stier in *Zeitschr. f. die alterthumw.* IX = 1851 s. 471). Inscr. samnit. n. 2881:

ꟽK ƧIIꓭ·ꓭ·ИꓭK·ИꟽK

lege: km b[a]bbiis km = *Cominius Babbius Cominii* filius (Mommsen op. cit. s. 177, et in *Bullett. arch. nap.* V 43 sg., Huschke op. cit. s. 157).

?ИƆ (cn), fortasse *Gnaea*, praen. mulieris, in olla etr. n. 1829. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 326 sg. ad n. 15.

-ꓯИK (kna-), *gnascor*, radix umbrica. Vide GNA-.

-ꓯИƆ (cna), *gnascor*, radix etrusca (= umbr. -ꓯИK kna- vel GNA-). Vide ИꓯᒧƆ (CLAN) cum derivatis, et cf. ИꓯИƆꟼ†ƧƎ (estr-cnan), ᒧꓯИƆꓯИꓯ8 (fana-cnal), ꓯИƆꟼꓯᒧ (lar-cna) = *Larcanius* (Largenna?), ꓯИƆꟼꓯꟽ (mar-cna) = *Marcanius*, IƎИƆꟼꟽƎᒧ (lemr-cnei), ꓯИƆᗡƎꟻ (ver-cna) = *Verginius*, cet.

§ 2. Radix cna-, = umbr. GNO- vel GNA-, *nosse*, fortasse invenitur in voc. MƎꟼꓯИƆ cnareś = *Gnarii*, et ᒧꓯIꟼꓯИƆ cnarial = *Gnariâ*. Cf. IꟼꓯИ nari et ꓯIꟼꓯИ naria, pro cnari et cnaria (?).

ꓯИƆ (cna), in vase campano n. 2585.

CNAEVS et Cneus, Cnaea et Cnea, praen. rom., a *naevo* (cf. etr. IƎИƆ cnei, osc. GNAEVIVS, GNAIVIVS et GNEIVS), ut docet auct. *de nomin. rat.* Scribitur CN, et pronunciatur tanquam si per *g* litteram scriberetur. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 29: « Nec Gneus eam litteram in praenominis nota accipit, quae sonat ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *cnaeus*.

ᒧꓯИƆ (cnal). Vedi ᒧꓯИƆꓯИꓯ8 (fanacnal).

?ИꓯИƆ (cnan), in operculo ossuarii perus. n. 1231. Vide ИꓯИƆꟼ†ƧƎ (estrcnan).

MƎꟼꓯИƆ (cnareś), *Gnarii*, nomen virile, genit. sg. (cf. ᒧꓯIꟼꓯИƆ cnarial = *Gnariâ*), apud Etruscos. In ossuario perus. n. 1965: MƎꟼꓯИƆ .... ꓯƆ · ꓯᒧ (la ca. ... cnareś) = *Lartia Ca.... Gnarii* uxor. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 339.

ᒧꓯIꟼꓯИƆ (cnarial), *Gnariâ*, nomen mulieris, abl. sg., e cnaria (fortasse idem ac ꓯIꟼꓯИ naria), quod e rad. -ꓯИƆ cna-, *gnosco* (nosco), nisi reddendum *Caria* (vide MƎꟼꓯИƆ cnareś, et cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 68 et nt. 4). In operculis ossuar. perus.: ᒧꓯIꓤ|ꓯИƆ · ᒧꓯIꓯƆ · ꓯᒧ · IИꓯИꓯ · ꓯᒧ (la anani la caial cnarial, n. 1093) = *Lartia Anania Lartis* filia *Caiâ Gnariâ* nata; et ᒧꓯIꟼꓯИƆ · ꓯᒧ · IИꓯИꓯ · Vꓯ (au anani la cnarial, n. 1095) = *Aula Anania Lartis* filia *Gnariâ* nata. — Gnorius est gentilitium rom. apud Maffei *Mus. ver.* 357, 2 (T. Gnorius Atilianus). Cf. cognom. CNVRES, apud Gamurrini *Vasi fitt. aret.* n. 409 pg. 65.

CNASONA, *acus*, qua mulier caput scalpit (Isidor. gloss.), comparandum cum dor. κνάσιον e κνάω, *scalpo*. Paul. pg.

52: « Cnasonas acus, quibus mulieres caput scalpunt ».

CNATVS, *gnatus* (natus), = etr. ИAՎϽ clan, e *gnascor*. Operculum ossuar. perus. n. 1255: A · PETRONIVS · L · F · SVCIAE CNAT. Cf. inscr. n. 2694, ubi . . CNATOIS.

IЭИϽ (cnei), *Cnea* (Gnea), praenomen mulieris (vide IϽЭИϽ cnevi et ƎꟻЭИϽ cneve), in ossuario tudertino n. 90*b*. Cf. inscr. perus. fragm. n. 2003.

§ 2. *Cneus* (Gneus), praenomen virile in titulo etrusco n. 469 (Passeri *Lett. Roncagl.* n. x pg. 322 sg., Lanzi II 520 = 443, Gamurrini *Vasi fitt. aret.* pg. 65 sg.).

?IMЭMϽ (cnemi), in olla senensi n. 390.

CNEPHOSVS et gnephosus, *obscurus*, adiect. apud veteres. Paul. pg. 51: « Cnephosum antiqui dicebant *tenebricosum*. Graeci enim *κνέφας* appellant *obscurum* ». Et pg. 95: « Gnephosum *obscurum*, videlicet ex graeco, quod est *κνέφας* ».

ƎꟻЭИϽ (cneve) et ƎVЭИϽ (cneue), *Gnaevius* (Gnaeus), praenom. virile, genit. sg. MƎꟻЭИϽ cneveś = *Gnaevii* (vide GNAEVIVS, IЭИϽ cnei et IϽЭИϽ cnevi, et cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 178 ad n. 35). In titulis perusinis: AИϽꟼAՎ · ƎꟻЭИϽ (cneve larcna, n. 1660) et AИϽꟼAՎƎVЭИϽ (cneue larcna, n. 1661) = *Gnaevius Larcanius.*

§ 2. ƎVЭИϽ (cneue), *Gnaevius*, nomen virile, fortasse legendum in ossuario volaterr. n. 362 bis. Vide voc. sq.

MƎꟻЭИϽ (cneveś), *Gnevii*, gentilitium etruscum, genit. sg., e praenomine ƎꟻЭИϽ cneve derivatum. In columella perus. n. 1901: MƎꟻЭИϽMƎՎƎA (aeleś cneveś) = *Aelii Gnevii* (« Aeleiae Gnaeviae », Vermigl. *Inscr. per.* pg. 148).

IꟻЭИϽ (cnevi), *Gnevia*, nomen mulieris, abl. sg. ՎAIꟻЭИϽ cnevial (vide IЭИϽ cnei et ƎꟻЭИϽ cneve). In columella perus. n. 1649: IϽЭИϽ : AՎ (la cnevi) = inscr. clus. n. 694 bis*h* IꟻЭИϽ : IOꟼAՎ (larthi cnevi) h. e. *Lartia Gnevia.*

ՎAIꟻЭИϽ (cnevial), *Gneviā*, nomen mulieris, abl. sg., e IꟻЭИϽ cnevi = *Gnevia.* Operculum ossuar. clus. n. 494 bis*d:* ՎAIꟻЭИϽ : OA : AИƧꟼVϽ : OA (ath cupsna ath cnevial) = *Attius Cupiennius Attii* filius *Gneviā* natus. Aliud operculum ossuarii cortonensis n. 1028: ՎAIϽЭИϽ : IИIꟼЭ⊗ : AI+ƧA⊗ (hastia herini cnevial) = *Fausta Herennia Gneviā* nata. Inscr. perus. n. 1696: ՎAIꟻЭИϽ · AՎ · IИՎ+AI · AՎ (la patlni la cnevial) = *Lartia Patinia* (?) *Lartis* filia *Gneviā* nata.

AИꟻЭИϽ (cnevna) et AИVЭИϽ (cneuna), *Gnevius* vel *Gnaevius*, gentilitium etr. ex Volaterris, idem ac ƎꟻЭИϽ cneve, genit. sg. MAИVЭИϽ cneunaś = MƎꟻЭИϽ cneveś, cum *n* euphonico (cf. Lanzi II 349 = 278 ad n. 27). In titulis volaterranis: AИꟻЭИϽ · ꟻA (av cnevna, n. 327 bis) = *Aulus Gnevius;* et AИVЭИϽ : Ǝꟼ+ƎƧ (setre cneuna, n. 328) = *Setrius Gnevius.* Adde inscr. n. 328 bis.

§ 2. *Gnevia*, nomen mulieris, = IꟻЭИϽ cnevi. In operculo ossuar. volaterr. n. 329: AИVЭИϽ · VA (au cneuna) = *Aula Gnevia.*

MAИVЭИϽ (cneunaś), *Gnevii*, gentilitium etr. genit. sg., idem ac MƎꟻЭИϽ cneveś, e AИVЭИϽ cneuna = *Gnevius*, cum *n* euphonico, in cippo volaterrano n. 348. Cf. Zannoni et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1830 pg. 28 sgg., 167 sg.

ՎИϽ (cnl), in cippo perus. n. 1914*A* lin. 19 et 24. Cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV 62 sgg., 210, et Sec. Campan. *Tav. perus.* pgg. 49, 53.

?AՎƎꟻИϽ (cnvela). Lege AՎƎꟻ ИϽ (cn vela).

KNVS, *canus*, adiect. antiquo scribendi more, ut docet Scaurus *De orth.* pg. 2253 P. (vide BNE = *bene*): « item *cera*, *c* simplex et *ra;* . . . ita et quoties kanus et karus scribendum erat, quia singulis literis primae syllabae notabantur *k* prima ponebatur, quae suo nomine *a* continebat; quia si *c* posuissent, *cenus* et *cerus* futurum erat, non canus et carus ».

CO, *cum*, praepositio, apud Umbros, pro COM, vetustiori orthogr. VK ku pro MVK kum (Lassen *Beiträge* etc. pg. 19 sq., Grotefend *Rud. l. u.* II 12, IV 26, V 28, Aufr. et Kirch. I 104, 154, Huschke *Die iguv. taf.* s. 663), in compositis COMOLTV = V+ՎVMVK kumultu h. e. *com-molito*, COMATIR = Ǝ+AMVK kumate h. e. *com-molitis*, COMOHOTA = *com-mola*, COVERTV = V+DƎꟻVK ku-vertu h. e. *con-vertito*, COVORTVSO = *con-versi sunt*, et COVORTVST vel COVORTVS = *con-verterit* (cf. rom. COAGLO, COIECTVRA, COICIO, COIVGALIS, COIVGIVM, COIVX, COIVNCS, COIVNX, COLEGIVM, COLIBERTA, CONVBIVM, COSTITVTIO, COSENTIO, COSERVVS, COSOL et COSVL, COSOLO et COSVLO, COSVLARIS, COSTANS, COSTANTINVS, COSTATIVS, COSTITVO, COSVMTVS); nec non in verbis DESTRVCO et VKVD+ƧƎ+ testru-ku = *cum dextero*, ESISCO = *cum his*, NERTRVCO et VKVD+DƎИ nertru-ku = *cum sinistro*, PERSTICO = *cum . . . . .*, PESONDRISCO = *cum —is*, TERMNVCO = *cum termino*, VERISCO = *cum portis* (cf. rom. MECO et MECV = *mecum*, ital. *meco*).

CO, *cum*, antiquiori orthogr. VK ku, praepositio pro COM = MVK kúm, apud Oscos, fortasse in compositis COMONOM, COMONO, COMONEI, COMENEI.

CO, com vel con, *cum*, apud Romanos. Vide CON et vocc. praeced.

CO, *quo*, in titulo apud Passionei cl. VIII n. 37. Vide CIS = *quis.*

COAGLO, *coagulo*, in titulo sepulcrali apud Henzen n. 7412 (COAGLAVI pro *coagulavi* i. e. *convocavi*).

COAD, *quoad*, apud veteres. Cf. adnot. in Macrob. *Saturn.* I, 7 pg. 238 ed. Lips. 1774.

COGNOBILIS, h. e. *qui cognosci aut intelligi potest.* Aul. Gell. XX, 5: « quoniam his solis, qui nos audiunt, cognobiles erunt ». Cato ap. eund. loc. cit.: « Itaque ego cognobiliorem cognitionem esse arbitror ».

COD, *quod*, pron. relat. (cf. CIS = *quis*). In marm. apud Murat. 1968, 4: QVIA · COD · ESTIS.

CODA, *cauda*, subst. f. apud veteres (Diomed. pg. 378P.; vide CLOSTRVM). Varro *De r. r.* II, vii, 5: « Equus ..... coda ampla subcrispa ». Idem apud Non. II, 135 = pg. 86: « Sed ut canis sine coda ». Petron. *Satyr.* cap. 44 (I, 281 ed. Burm.): « tamquam coda vituli ». Cf. Salmas. *Exerc. Plin.* pg. 881.

CODETA ager, in quo frutices existunt in modum codarum equinarum (cf. CODA = *cauda*). Ita Paul. pg. 38. Et pg. 58: « Codeta appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta nascuntur ad caudarum equinarum similitudinem ». Cf. Doederlein *Synon. und Etym.* VI, 61, qui non a *caudis*, sed a *caudicibus codecta* sive *codeta* dictum fuisse illum agrum opinatur.

CODICARIVS, *caudicarus*, adiect. ad codicem (caudicem) pertinens, ut CODICARII NAVICVLARII (Grut. 440, 3) vel CODICARII NABICVLARI (Grut. 1086, 6). Sallust. apud Non. XIII, 12 = pg. 535: « et quamquam ad id naves codicariae occulte per hyemem fabricatae aderant ».

COELIANVS vel Caelianus, adiect. ad Coelium vel Caelium pertinens, apud Cic. *ad Att.* X, 12 = n. 378. Vide CAELIVS § 2.

COELIBARIS vel caelibaris, adiect. Paul. pg. 62: « Coelibari hasta caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris stetisset abiecti occisique, ut, quemadmodum illa coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris, sic ipsa cum viro sit; vel quia matronae Iunonis Curitis in tutela sint, quae ita appellabatur a ferenda hasta, quae lingua Sabinorum Curis dicitur; vel quod fortes viros genituras ominetur; vel quod nuptiali iure imperio viri subiicitur nubens, quia hasta summa armorum et imperii est. Quam ob causam viri fortes ea donantur, et captivi sub eadem veneunt, quos Graeci δορυαλώτους et δορυκτήτους vocant ». Arnob. II, 67 (pg. 98 ed. Orell.): « Nubentium crinem caelibari hasta mulcetis? ». Cf. Ovid. *Fast.* II, 559.

COELIMONTANVS vel Caelimontanus et Caeliomontanus, adiect. ad Coelimontium pertinens. Vide voc. sq.

COELIMONTIVM, secunda regio urbis Romae, a Coelio vel Caelio monte appellata (Publ. Vict. *De reg. urb.*). Inscr. apud Pighi *Ann. magistr.* etc. ad an. 284 pg. 117: HERCVLI IVLIANO IOVI CAELIO GENIO CAELIMONTIS ANNA SACRVM. — Coelimontanus, adiect. ad Coelimontium pertinens (cf. Drakenborch in Liv. vol. I pg. 814), ut Caelimontana porta (Cic. *in Pis.* cap. 23). In lapide apud Grut. 187, 3: ARCVS · COELIMONTANOS · PLVRIFARIAM VETVSTATE · CONLAPSOS. Inscr. apud eund. 645, 4: TI · CLAVDIO · GLYPTO · HYMNOLOGO · DE CAMPO · CAELEMONTANO · VIXIT · ANNIS XXV etc. Est etiam cognomen rom., ut SP · VERGINIVS · A · F · A · ..... TRICOST · CAELIOMONT (Ti. Virginius Caelimontanus, apud Liv. III, 65) in fragm. fast. consul. (an. U. C. CCXCVIII), ubi cf. Borghesi I, 59-62.

COELIVM. Vide CAELIVM.

COELIVS. Vide CAELIVS.

COENA, apud antiquos dicebatur, quod nunc est *prandium: vesperna*, quam nunc coenam appellamus. Ita Paul. pg. 54, ubi cf. Müller. Et pg. 223: « Prandium ex graeco προένδιον est dictum, nam *meridianum cibum* coenam vocabant ». Cf. SCENSA = *cena*.

COENACELLVM vel caenacellum, diminut. coenaculi, in Not. Tiron. pg. 149.

COENASSIT, *coenaverit*. Plaut. *Stic.* III, iii, 38: « si coenassit domi ».

COENATOR, δειπνητής, in Gloss. graeco-lat. apud Labb. pg. 44 col. 2.

COEPIO, *capio*, apud veteres. Paul. pg. 59: « Coepiam futurum tempus ab eo, quod est *coepi*. Cato: *coepiam seditiosa verba loqui*. Invenitur quoque apud maiores et infinitivi modi coepere ». Vide Non. II 159 = pg. 89 s. v. *coepere* (incipere).

COEPVLONVS, h. e. *qui simul epulatur.* Plaut. *Pers.* I, iii, 20: « Te coepulonus compellat tuus ».

COERANDVS, *curandus*, e COERO = *coiro* (curo), apud Cic. *De leg.* III, 3 (vide COERO).

COERATOR, *curator*, e COERO = *coiro* (curo), apud veteres. Cic. *De leg.* III, 3: SVNTOQVE AEDILES, COERATORES VRBIS, ANNONAE, LVDORVMQVE SOLLEMNIVM.

COERO, *coiro* (curo), apud veteres, qui raro etiam CORO et COVRO scripserunt. Inscr. apud Mommsen n. 2196 (*Die unterit. dial.* s. 180): V · POPIDIVS | EP · F · Q | PORTICVS | FACIENDAS | COERAVIT. Adde: FAC · COER (Mommsen n. 1957, 2587), FACIVND · COERAVIT (Murat. 480, 2 = Mommsen n. 277; Grut. 170, 6 = Orell. n. 31; Mommsen n. 2513), FACIVNDVM COERAVIT (Grut. 160, 3 = Orell. n. 50), FACIVNDVM COER (Momms. n. 321), FACIVNDOS COERAVIT (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 113), FACIENDA · COER (Grut. 61, 5); SIGNVM · CONCORDIAE · EX · C · C · RESTITVENDVM · COERAVERVNT (Murat. 1989, 3 = Momms. n. 4221), FACIVND · COERARVNT (Grut. 168, 1 = Momms. n. 4148), FACIVNDVM COERARVNT (Momms. n. 2201), [FACI]ENDVM COERAVER (Momms. n. 3565), FACIVNDV[M] COERAVER (Momms. n. 322), FACIVND · ET · REFICIVND · COERA[V] (Momms. n. 3538).

FAC · COER (Momms. n. 2249), FACIVN COER (Momms. n. 4472), FACIVND · COERAVERE (Momms. n. 3563), FACIVNDAS · COERARVNT (Momms. n. 4875), FACIVNDVM · COERAVERE (Marini *Arvali* pg. 15), COERAVERVNT (Momms. n. 3560), FVNDAMENTA · MVROSQVE · E · SOLO · FACIVNDA · COERAVER (Grut. 165, 2), FACIVNDAM COERAVERVNT (Orell. n. 3808), TERMINOS RESTITVENDOS EX S · C · COERAVIT (Murat. 486, 4 = Orell. n. 570). S. C. apud Cic. *De leg.* III, 3: AST SI QVID ERIT, QVOD EXTRA MAGISTRATVS COERARI OESVS SIT; QVI COERET, POPVLVS CREATO, EIQVE IVS COERANDI DATO. Adde COERATO in edicto aedilium apud Aul. Gell. IV, 2, et COERARET in veteri S. C. apud eund. XV, 11. Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 59 et s. 298 sq.

COZANO. Vide nummos ad *Cosam* pertinentes.

KOZOY, pro *κοζους* h. e. *cuius*, in titulo latino gr. literis scripto, apud Mommsen n. 2143.

COZVGI, *coiugi* (coniugi), dat. sg. Inscr. sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 82 bis: IVL · | VENERIVS · | FLABIAE · ISPENI · | COZVGI · INCO|PARABILI · BONE | ET · CASTE.

COHVM, *lorum*, subst. n. Paul. ex Festo pg. 39: « Cohum *lorum*, quo temo buris cum iugo colligatur, a cohibendo dictum ». Varro *De l. l.* V, 135 pg. 53: « Sub iugo medium cavum, quod bura extrema addita oppilatur, vocatur cous a *cavo* ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

COHVM, *coelum*. Paul. ex Festo pg. 39: « Cohum poëtae *coelum* dixerunt, a *chao*, ex quo putant *coelum* esse formatum ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

KOX (koth), in vase n. 2567.

COIECTVRA, *coniectura*, subst. f., e COICIO = *conicio* (coniicio), in codd. vet. (cf. Corssen *Ueber aussprache* etc. I, 96).

COIILIA, *Coelia*, nomen mulieris, in titulo sepulcrali n. 2763.

COICIO, *conicio* (coniicio), apud veteres (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *coniicio*). In S. C. apud Cic. *Epist. fam.* VIII, 8 = n. 223 (ed. Orell.): IN SORTEM COICERENTVR. Tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 col. 2 lin. 45 sq.: NOMINA EORVM IN SORTEM COICITO; et lin. 50 sq.: NOMINA CVRIARVM IN SORTEM COICITO. Laberius vs. 147 apud Aul. Gell. XVI, 7: « Coicior in fullonicam ». Afran. vs. 190 sq.: « is cum filio Coicerat nescio quid de ratiuncula ». Idem vs. 310 sq.: « Noli, mea mater, me praesente, cum patre Coicere ». Idem vs. 215: « causam coicere hodie ad te volo ». Lex Servil. *De Repetund.* (Append. n. LX) cap. 13: IVDICES · SORTICOLAS · CONIECIANT (coniiciunt).

COILIVS, *Coelius*, antiquo scribendi more. In nummis argenteis ad gentem Coeliam pertinentibus, apud Cohen *Méd. consul.* pl. XIII n. 1 suiv. (L · COIL, et C · COIL · CALDVS). Cf. D. Coilius Liberalis in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 6973.

COINQVENDA, dea apud Romanos, ita appellata, quia lucis et arboribus coinquendis praeerat (cf. Marini *Arvali* pgg. 309, 380 sgg.). Tab. XLIII lin. 11 fratr. Arval. apud Marinium: ITEM ADOLEND · COINQ · OV · II h. e. *item Adolendae, Coinquendae oves II.*

COIPERIT, *coeperit*, apud veteres. Lex Servil. *De Repet.* (Append. n. LX) cap. 7: QVEI · EORVM · EVM · MAG · COIPERET · FACITO h. e. *qui eorum eum magistratum coeperit facito*, etc.

COIRO, *coero* (curo), apud veteres, ex. c. FACIENDA · COIRAVIT (Append. n. XL lin. 4), MVRV · AEDIFICANDVM · COIRAVERVNT (Grut. 59, 8 = Orell. n. 2487, Mommsen n. 3561), FACIVNDVM · COIRAVER (Mommsen n. 3564), FACIVND · COIRAVERE (Mommsen n. 3562), FACIVNDVM COIRAVERVNT (Orell. n. 566, Mommsen n. 1119), EQVITES · DEDERVNT COIRAVERVNT (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 95). Cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 298 sq.

KOISIS, *Coisius*, nomen virile, apud Umbros in lapide tudert. n. 86 (Mommsen in *Zeitschr. f. wissensch. der spr.* I, 396; Aufr. et Kirch. I 105, 115 sq., II 394 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 510, 549, et in *Rhein. Mus.* XI 352). Cf. *Cusius* (Curius), cum Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126.

COIVGALIS, *coniugalis*, adiect. a COIVGIVM = *coniugium* derivatum. In titulo apud Fabr. cap. IV n. 50 pg. 253: AMORI COIVGALI. Adde Gori *Inscr. ant.* I 116 n. 97.

COIVGIVM, *coniugium*, subst. n. Inscr. apud Oliv. *Marm. pisaur.* n. 89: IVLIAE · IVSTAE · CON|IVGI · KARISSIMAE | CVIVS · OBSEQVIIS | IMPAREM · MESEM|PER · PROFITEOR | QVAE · VIXIT · MECVM | IN · COIVGIO · PER | CASTITATEM · SV|AM · AN · XL | VASSELLIVS · SA|BINIANVS · M|ARITVS · POSVIT.

COIVNCS, *coiunx* (coniux, coniunx). Inscr. apud Mommsen n. 3530: D · M · S | VALE | CHRYSIME | Q · V · AN · XL | FECIT FELICIASVE | COIVNCS VENE|MERENTI.

COIVNX, *coniunx* (coniux), subst. m. et f. Inscr. apud Mommsen n. 614: D · M · | VLPIA · TY|CHE · VIXIT | ANNIS · LXXX | FECIT · CO|IVNX · CO B M. Adde inscr. apud Grut. 481, 6, apud Passionei cl. VIII n. 18, et Mommsen n. 1134. Cf. Scaur. pg. 2256 ed. P., Prisc. pg. 278 = 723, et pg. 372 = 785 P., Vel. Long. pg. 2236 P., Cassiod. pg. 2287 P., Beda pg. 2332 P.

COIVX, *coniunx* (coniux), subst. m. et f. antiquo scribendi more, aliquando COIVNX, CONIVX, CONIVXS, CONIVNXS, COIVS cet. (cf. adiect. sanscr. jug', nominat. juc = *iunc-tus*, e rad. iug' = *iung-ere*, in fine compositorum). Apuleius *De orth.* § 17 pg. 7 ed. Osann:

« Coiux citra .n. in utraque syllaba reperitur apud antiquos; et cum .s. post .x. coniuxs. Nam .x. non erat antiquissimum, pro quo modo .cs., modo .gs., modo .ss. utebantur; apecs pro *apex*, gregs pro *grex*, Ulysses pro *Ulyxes*. Postea .x. varie usurpata: modo enim pro duplici, modo simplici consona posita invenitur: unde vixi, vicxi et vixsi in libris manu auctorum scriptis et in monumentis vetustisque lapidibus Romanorum ... Item in ... quid quod coniux cum .n. in priore ... Interdum cum .n. in utraque syllaba, ut ... ex opinatione originis, a *coeundo*, *coniungendo*, et *coniugendo* ... ». Inscr. apud Grut. 521, 7: D · M · | ANTONIVS · PATERIO | M · COH · X · PR · 7 · AR|TEMONIS · VIX · AN · XXXV | MIL · AN · XI · NAT · MYSIA | SVPERIORI REG · RATIA|RESE · VICO · CINISCO · AVRE|LIA · VENER · COIVX · COIVGI | CARISSIMO · ERES · B · M · F. Alia apud Mommsen n. 6429: A · TI · CI · A · NO · | BE · NE · M · ER · FN · (*sic*) | TI · FE · CIT · CO · IVX. In cippo sepulcr. edito in *Giorn. arcad.* CXLIV, 29: D · M | IANVARIA · CARA · | COIVX · AGATONI · | CO · COIVGI · VENE|MENTI (*sic*) · FECIT etc. Adde: Q · ALBIVS · ZOES COIVX · ET · PATRONVS (Fabr. cap. I n. 14 pg. 3), POSVIT · COIVX MIIRIINTI (Mommsen n. 519), ARTEMISIA COIVX (Momms. n. 1583), VRSA COIVX (Momms. n. 5861), AVRELIA · CAENIS COIVX (Grut. 325, 7), TITIA · TROFIME · COIVX (Momms. n. 2705), AVRELIA · ERMOGENIA · COIVX (Momms. n. 2727), CALLISTE · COIVX (Momms. n. 2910), MAESTRIA · AELIA · COIVX (Momms. n. 2988), COIVX ANTEIA · CHRYSIS (Momms. n. 6417), ... IA · MAXIMA COIVX (Momms. n. 6819), AEL · OLYMPIAS · COIVX (Fabr. cap. III n. 180 pg. 147), SANCTISSIMA COIVX (Spon *Miscell.* pg. 229). Adde etiam: CLAVDIVS VICTOR · COI\X (Momms. n. 3038), C · VICIARIVS · SOTER COIVX (Momms. n. 3169). Genit. sg. COIVGIS occurrit apud Grut. 1010, 9 (MARCELLE · COIVGIS). Dandi casu COIVCI invenitur in titulis apud Mommsen n. 100, 1195, 1217, 1654, 1665, 2889, 5696, 6689, 7033, pro COIVGI apud eundem n. 131, 211, 343, 359, 387, 404, 409, 574, 616, 679, 772, 1020, 1064, 1177, 1238, 1247, 1319, 1330, 1363, 1547, 1557, 1640, 1651, 1655 sq., 1690, 2033, 2148, 2167, 2169, 2664, 2688, 2720, 2739, 2768, 2901, 2931, 2983, 2990, 2992, 3073, 3084, 3094, 3119 (COIVGI), 3163, 3166, 3168, 3177, 3195, 3225, 3228, 3235, 3270, 3280, 3283, 3321, 3395, 3443, 3657, 3698, 3752, 3867, 3926, 4072, 4114, 4161, 4354, 4407, 4457, 4951, 4971, 5192, 5312, 5638, 5646, 5681, 5702, 6394, 6401 sq., 6480, 6498, 6511, 6575, 6634, 6639, 6899 sq., 7007 (COIVGI), 7114 (vide etiam Fabr. cap III n. 187 pg. 147; Grut. 319, 6 et 8; 422, 3; 626, 5; 1053, 7; Maff. *Mus. ver.* 226, 4; 263, 7; 290, 3; 452, 7); raro COICI (Mommsen n. 5878) vel COIGI (Marini *Inscr. alb.* pg. 117 n. 123, et *Marm. Oxon.* n. LXXII), et COIVGAI (Mommsen n. 6699 DVLCISSIMI COIVGAI), per compendium COI (Mommsen n. 346, 1773, 5524; Maffei *Mus. ver.* 278, 4), in titulis graeco-rom. ΚΟΙΟΥΓΕ (Reines. cl. XX n. 108 pg. 923), ΚΟΙΟΓΕΙ (Osann *Syllog.* etc. pg. 422 n. XI et pg. 473 n. III), et ΚΟΙΟΥΓΙ (Marini *Inscr. alb.* pg. 128). Abl. sg. COIVG pro COIVGE (Maffei *Mus. ver.* 275, 4) exstat in titulis apud Mommsen n. 124 et n. 517, CON COIVGI apud Mommsen n. 1020, CVN · COIVGI apud Fabr. cap. III n. 184 pg 141, et COIVGE in decr. col. Narbon. apud Orell. n. 2489. Inscr. apud Mommsen n. 5514: CEDRO · ET · CO|RINTO | A-CRANVS | ET IRCINIS | COIVCES | ET FILIS SVIS. Cf. COIVSI et COZVGI ad voc. COIVS.

COIVS, *coiux* (coniux), raro in lapidibus invenitur (vide COIVX). Inscr. apud Grut. 559, 5: IVLIA · TAEODORA · COIVS. Adde titulum sepulcr. apud Lupi pg. 186. — Pro antiquo COIVGI vel COIVCI dat. sg. legitur COIVSI in titulo chr. apud Mai *Script. vet.* V, 427 n. 9. (COIVSI BENEMERENTI), et COZVGI, quod vide.

COCALIDES. Vide COCALVS.

COCALVS, Κώκαλος, Siciliae rex (Strab. VI, III, 2). Ovid. *Met.* VIII, 261 sq.: « et sumtis pro supplice Cocalus armis Mitis habebatur ». Cf. Diod. Sic. IV 77, 79, V 78, XII 71, Pausan. *Att.* XXI 4, *Ach.* IV 6, Conon. *Narrat.* cap. 25, Zenob. *Prov.* IV 92, Tzetzes *Hist.* I 508, Charac. Pergam. fragm. n. 52, Philosteph. Cyren. fragm. n. 36, Sil. Ital. XIV 40 sq. (vide ΚΑΜΙΚΟΣ). Cocalides sunt Cocali filiae (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Cocalides*).

COCANICVS, lacus Siciliae, inter Camarinam et Heracleam. Plin. XXXI, XXXIX, 1: « Siccatur (*sal*) in lacu Tarentino aestivis solibus ..... Item in Sicilia in lacu qui Cocanicus vocatur, et alio iuxta Gelam ».

COCETVM vel coccetum, genus edulii ex melle et papavere factum (Paul. ex Festo pg. 39). Cf. Müller in Festo loc. cit.

COCIATOR, idem quod *cocio*. Gloss. apud Labb.: « Cociator, μετάβολος ». Cf. Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. h. v.

COCINATORIVM, *culina*. Inscr. apud Fabr. cap. VII n. 4 pg. 497: FEDIMVS CONDIT|OR SACRARI VENERIS | CNIDIAES CVM PO|RTICVM ET COCINA|TORIVM COSTITVI | ITENQE DONAVI.

COCINATVRA vel cocionatura, subst. f. Gloss. apud Labb.: « Cocionatura, μετάπρασις »; et « μετάπρασις, cocinatura, cocionatura ».

COCINTHVM vel Cocinthos, longissimum Italiae promontorium, in Bruttiis (Plin. III, XV, 1; Antonini *Itiner.* pg. 114 « Cocinto »), prope Caulonem: hodie est *Capo di Stilo*. Plin. III, VI, 5: « Est ergo folio maxime querno assimilata, multo proceritate amplior, quam latitudine: in laeva se flectens cacu-

mine, et Amazonicae figura desinens parmae, ubi a medio excursu Cocinthos vocatur, per sinus lunatos duo cornua emittens, Leucopetram dextera, Lacinium sinistra ». — Cocintius adiect. est ad Cocinthum pertinens (Ovid. *Metam.* XV, 704).

COCISTRO, *praegustator cocinae*, subst. m., apud Isidor. Gloss.

COCCETVM. Vide COCETVM.

COCLACAE dicuntur lapides ex flumine, rotundi ad cochlearum similitudinem. Ita Paulus ex Festo pg. 39. Alii legunt cochalacae, conchalacae, cochlecae, cochlacae. Cf. gr. κόχλακες, et Müller in Festo loc. cit.

COCLES, *unoculus* (gr. μονόφθαλμος), apud veteres (Charis. pg. 40 = 26 P.), ita Horatius ille vir romanus cognominatus (Κόκλης, Polyb. VI, 55), qui ad Sublicium pontem solus contra exercitum Porsenae regis stetit (Virg. *Aen.* VIII, 650; Liv. II, 10; Plin. XXXIV, XI 2 et XIII 2, XXXVI, XXIII 2; Senec. *Epist.* n. 120). Explicatur cum sanscr. eca, *unus*, c'-ocles ex *êc-ocles*, ut caecus = *caicus* primitive *unoculus* (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 65; Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 57; Corssen *Ueb.ausspr.* I, 268, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 274). Varro *De l. l.* VII, 71 pg. 148: « Apud Ennium [*Sat.* vs. 43]:

decem Coclites, quos montibus summis
Rhipaeis (al. *Ripeis*) *fodere;*

ab *oculo* Cocles ut *ocles* dictus, qui *unum* haberet *oculum;* quocirca in Curculione est [Plaut. III, I, 23 sq.]:

De Coclitum prosapia te esse arbitror;
Nam hi sunt unoculi ».

Plin. XI, LV, 3: « Uni animalium homini depravantur, unde cognomina Strabonum et Paetorum. Ab iisdem qui altero lumine orbi nascerentur, Coclites vocabantur: qui parvis utrisque, Ocellae. Luscini iniuriae cognomen habuerunt ». Dionys. Halic. V, 23: Πόπλιος δὲ Ὁράτιος, ὁ καλούμενος Κόκλης, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὄψιν ἐλαττώματος, ἐκκοπεὶς ἐν μάχῃ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν κ. τ. λ. Plutarch. in *Popl.* XVI, 7: Ὁ δ' Ὡράτιος τὸν Κόκλιον ἐπωνυμίαν ἔσχεν ἐν πολέμῳ τῶν ὀμμάτων θάτερον ἐκκοπείς· ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, διὰ σιμότητα τῆς ῥινὸς ἐνδεδυκυίας, ὥστε μὴ εἶναι τὸ διορίζον τὰ ὄμματα καὶ τὰς ὀφρῦς συγκεχύσθαι, Κύκλωπα βουλόμενοι καλεῖν αὐτὸν οἱ πολλοὶ, τῆς γλώττης ὀλισθαινούσης, ἐκφράτησαν ὑπὸ πλήθους Κόκλιον καλεῖσθαι. Memoratur in nummo argenteo gentis Horatiae apud Cohen *Méd. consul.* pl. XIX n. 1. Cf. Ἀντίγονος Μονόφθαλμος apud Polyb. V 67, XVII 3, XXVIII 17.

COCLIARIVM, *cochleare* (ital. *cucchiaio*), in *Append. ad Probi art. min.* pg. 444 (ed. Eich. et Endl.).

COCNATVS, *cognatus*, subst. m. (cf. CONGNATVS et CONNATVS), apud Ciaccon. in Columna rostr.

COCNOMEN, *cognomen*, subst. n. In lege Iulia municip. (cap. 11), apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 453: NOMINA · PRAENOMINA · PATRES · AVT · PATRONOS · TRIBVS · COCNOMINA.

COCTITARE. Vide COQVITARE.

COCTVRARIVS, ἑψετής, in vet. Gloss. apud Labb., ubi *coctuarius.*

COCVLA, diminut. coquae (vide COQVA). Paul. ex Festo pg. 39: « Cocula vasa aenea coctionibus apta. Alii cocula dicunt minuta, quibus facile decoquantur obsonia ». Varro apud Non. XII, 52 = pg. 531: « Cocula qui coquebat panem, primum sub cinere, postea in forno: cuius utriusque vocabulum a forno ductum, id est a caldore ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

COCVS, *pistor*, subst. m. apud veteres. Paul. pg. 58: « Cocum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. Naevius [vs. 21 ed. Ribb.]: *Cocus*, inquit, *edit Neptunum, Venerem, Cererem.* Significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem olera ». Adde Titin. vs. 128, Laber. vs. 145; et cf. Plin. XVIII, 28.

COLEGIVM, *conlegium* (collegium), in titulo edito in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VI, 218 (COLEG · FABR).

COLIBERTA, *conliberta* (colliberta), subst. f. Inscr. apud Mommsen n. 5201: L · SESTIVS · | L · L · SALVIVS · | RVFILLA | COLIBERTA · | POSVIT.

COLICARIA, oppidum Italiae superioris, inter Mutinam et Hostiliam, apud Antonini *itiner.* pg. 282. Cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 281.

COLICVLVS, *parvus colis* (caulis), apud Cat. *De r. r.* cap. 158, et Colum. XII, VII 1. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et vide voc. sq.

COLIS et coles, *caulis*, apud veteres (Cat. *De r. r.* cap. 35), unde COLICVLVS. Cf. Varr. *De r. r.* I, XXXI 2 et XLI 6, Colum. V, VII 36, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COLITOR, *cultor*, subst. m. In titulo apud Murat. 126, 1: PRO · SALOVTE SACERDOTVM · ET · KANDIDATORVM · ET · COLITORVM · HVIVS · LOCI.

COLLABELLO vel conlabello, h. e. labra labris adiungo. Laber. vs. 2 apud Non. II 168 = pg. 90: « collabella osculum ». Alii legunt conlabella (Ribbeck *Comic. lat. rel.* pg. 237).

COLLABSVS. Vide CONLABSVS.

COLLATIA, Κολλατία (Strab. V, III, 2) vel Κολατία (Dionys. Halic. III, 50) et Κολλάτεια (Dionys. IV, 64), oppidum Sabinorum in Latio (Plin. III, IX, 16), cuius incolae Collatini. Fuit in loco ubi nunc *Castel dell'Osa.* Paul. pg. 37: « Collatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes aliarum civitatum fuerint collatae, a qua porta Romae Collatina dicta ». Dionys. III, 50: Οἱ δὲ τὴν καλουμένην Κολατίαν κατοικοῦντες, ἐπειράθησαν μὲν ἐλθεῖν διὰ μάχης πρὸς τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις, καὶ προῆλθον ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ἁπάσαις δὲ ταῖς συμπλοκαῖς ἐλαττούμενοι, καὶ πληγὰς πολλὰς λαμβάνοντες, ἠναγκάσθησαν πάλιν εἰς τὸ τεῖχος καταφυγεῖν, καὶ διεπέμποντο πρὸς τὰς Λατίνων πόλεις αἰτούμενοι συμμαχίαν. ὡς δὲ

βραδύτερα τὰ παρ' ἐκείνων ἦν, καὶ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους οἱ πολέμιοι τὰς προσβολὰς ἐποιοῦντο, παραδοῦναι τὴν πόλιν ἠνάγκασθησαν σὺν χρόνῳ. Liv. I, 38: « Collatia, et quidquid circa Collatiam agri erat, Sabinis ademtum. Egerius (fratris hic filius erat regis) Collatiae in praesidio relictus. deditosque Collatinos ita accipio, eamque deditionis formulam esse. Rex interrogavit: *Estisne vos legati oratoresque, missi a populo Collatino, ut vos populumque Collatinum dederetis? Sumus. Estne populus Collatinus in sua potestate? Est. Deditisne vos, populumque Collatinum, urbem, agros, aquam, terminos, delubra, utensilia, divina humanaque omnia, in meam populique Romani ditionem? Dedimus. At ego recipio.* Bello Sabino perfecto, Tarquinius triumphans Romam rediit ». Sil. Ital. VIII, 361: « altrix casti Collatia Bruti ». — Collatinus vel Conlatinus adiect. est ad Collatiam pertinens, ut populus Collatinus (Liv. I, 38), arces Collatinae (Virg. *Aen.* VI, 774), et ager Collatinus (Frontin. *De col.* pg. 210 ed. Lachm.). De Lucio Tarquinio Collatino cf. Liv. I 57, 60, II 2, et Dionys. IV 64.

§ 2. Fuit etiam Apuliae oppidum, cuius incolae Collatini, apud Plin. III, xvi, 6. Frontin. op cit. pg. 261: « Conlatinus, qui et Carmeianus, et qui circa montem Garganum sunt, finiuntur sicut ager Ausculinus ».

COLLATINA, dea apud veteres, quae collibus praeerat. Aug. *De civ. Dei* IV, 8: « Collibus deam Collatinam ..... praefecerunt ». Fortasse legendum *Collina.*

§ 2. Collatina dicta est porta Romae, quae ad Collatiam ferebat (Paul. pg. 37; vide COLLATIA).

COLLECIVS vel collegius, *collegium*, in titulo apud Murat. 980, 2. Cf. *Anecd. litter. Rom.* III, 466.

COLLICELLVS, *colliculus* (ital. *collicello*), subst. m., apud *Gromat. vet.* pgg. 335, 337, 364 ed. Lachmann.

COLLINA, *collis* (ital. *collina*), subst. f., apud Innoc. *De cas. litter.* pg. 314 ed. Lachmann.

§ 2. Collina, Κολλίνη πύλη (Strab. V, iii 1, VI, ii 6; Plutarch. in *Numa* X 7, in *Cam.* XXII 1, et in *Sylla* XXIX 3), vel Κολλίναι πύλαι (Appian. *De bellis civ.* I 58, 67, 93), porta Romae prope colles Quirinalem, Viminalem et Exquilinum (Liv. II 11, 51, III 51, VII 11, VIII 15, XXII 57, XXVI 10, XL 34, XLI 13; Plin. XV, xx, 2; Paul. pg. 10; vide AGONIVS). Ovid. *Fast.* IV, 871 sq.: « Templa frequentari Collinae proxima portae Nunc decet ». Iuven. *Sat.* VI, 290 sq.: « proximus urbi Hannibal, et stantes Collina turre mariti ».

§ 3. Regio urbis Romae (Varro *De l. l.* V 45 pg. 18, et V 55 pg. 22; Plin. XVIII, iii, 5; vide SVBVRANA). Hinc Collina tribus una ex urbanis, in inscr. apud Orell. n. 123, 3220, 4942, et apud Henzen n. 7169, 7314.

§ 4. Dea apud veteres. Vide COLLATINA.

COLLINIATVS, *collineatus*, particip. a collineo, apud Mart. Capell. VII, 729 pg. 582 ed. Kopp.

COLLVS, *collum*, subst. m. apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, vi, 42; Non. III, 64 = pg. 200). Plaut. *Capt.* II, ii, 107: « collus collaria caret »; et ibid. IV, iii, 2: « Di inmortales, iam ut ego collos praetruncabo tegoribus! ».

COLLVVIARIS, adiect. Paul. pg. 57: « Colluviaris porcus dicitur, qui cibo permixto et colluvie nutritur ».

COLOMNA, *columna* (ital. *colonna*), in *Append. ad Probi art. min.* pg. 443 (ed. Eich. et Endl.).

COLPA, *culpa*, subst. f., antiquo scribendi more (Priscian. pg. 27 = 554 P., et Cassiod. pg. 2290; vide POBLICVS).

COLVBARIVM, *columbarium* (loculus in sepulcris), subst. n. Inscr. apud Doni cl. xiv n. 19: VALERIVS · SYNEROS · IN · HOC · MONIMENTO · EMIT | L · CALPVRNIO · SPERATO · ET · NONIA · FORTVNATA · AEDIC · ET · COLVB · XX | VBI · SVNT · OLLAE · OSSVAR · XIIII · CVM · AEDICVLA.

COLVMBARIVM, Κολυμβάριον ἄκρον (Ptolem. III, 4), promontorium Sardiniae.

COLVMBOR, -aris, *columbarum more oscula figo.* Maecenas apud Senec. *Epist.* CXIV, 5: « Quid? si quis: feminae cinno crispatae labris columbatur, incipitque suspirans, ut cervice lassa fanantur nemoris tyranni ». Cf. Lipsium apud Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COLVMIS, *incolumis*, adiect. Isidor. *Gloss.*: « Colume, *sanum*; columes, *salvos* ». Idem *Orig.* X litt. *c*: « Columis a *columna* vocatur, eo quod erectus et firmissimus sit ». Cf. Plaut. *Trin.* III, iii, 15.

COLVMNA Rhegia. Vide RHEGIVM.

COLVMNATVS, *columna sustentatus*, particip. ab inusit. *columno* (cf. ital. *colonnato*). Varro *De r. r.* III, v, 12: « Inter eas piscinas tantummodo accessus semita in tholum, qui est ultra rotundus columnatus, ut est in aede Catuli, si pro parietibus feceris columnas ».

COLVMNELLA, *columella*, subst. f. apud Cat. *De r. r.* cap. 20 sq. Alii legunt *columella.*

COLVRNVS, *qui est ex corylo arbore*, adiect. per metathesin pro *corulnus.* Prisc. pg. 81 = 595 P.: « Corylus colurnus ». Paul. ex Festo pg. 37: « Colurna hastilia ex corno arbore facta ». Gloss. apud Labb.: « Colurnum, κρανέα, δένδρον »; et « colurnum, λεπτοκαρύϊνον ἢ κράνινον ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 448: « Colurnis, ex cornu factis. Nam et colurni qui ex corylo fiunt ». Cf. Virg. *Georg.* II, 396 cum Servii commentario, et Müller in Festo loc. cit.

COM, *cum*, praepositio apud Umbros (sanscr. sam, gr. σύν), antiquiori orthographia ИVK kum, et per compendium CO = VK ku (Lanzi I 390 = 305, Lassen *Beiträge* etc. 19 sq., Grotefend *Rud. l. u.* IV 20, VI 24, 30 sq., Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120.

Aufr. et Kirch. I 60 sq., 154, II 249, 262 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 663), apud Oscos COM et ꟽVꓘ kúm, apud Romanos COM, CON, CO, CVN, QVM, CV. Tab. eugub. VIb 52: COM · PERACRIS · SACRIS = *cum —ibus hostiis;* et tab. VIb 55: COM · PRINVATIR = *cum privatis.* Postfigitur vocibus in casu ablat., ut in ERVCOM (VꓘVↃƎ eru-ku) = *cum eo*, VOCVCOM (ꟽVↃꓘVↃIVƎ vuku-cum) = *cum —o* (Aufr. et Kirch. I 95, 154, II 110, 117 sqq., 216, 227, 371); et invenitur in compositis COMBIFIATV (V+ꟻIꓭIꟻꟽVↃ kum-pifiatu et V+ꟻIꓭIꟻVↃ ku-pifiatu) = *con-spicito*, COMBIFIANSI = *con-spiciat*, COMBIFIANSIVST et COMBIFIANSVST = *con-spexerit* (Aufr. et Kirch. I 92, 154).

COM, *cum*, praepositio apud Samnites, = CON, antiquiori orthographia ꟽVꓘ kúm, ut apud Umbros COM et ꟽVꓘ kum (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 139 sq., Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348). Tab. Bant. n. 2897, lin. 15: COM · PREIVATVD · ACTVD = *cum privato agito* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79; et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87); et lin. 23 sq.: COM | A[L]TRVD LIGVD = *cum altero lege* (Mommsen op. cit. s. 147, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange op. cit. s. 88). Invenitur etiam in composito COM · PARASCVSTER = *com-parata erit*, cui Mommsen op. cit. s. 271 addit COM · PREIVATVD (CONPREIVATVD) = *com-privato.*

COM, *cum*, praepositio (= umbr. et osc. COM), in compositis, apud Romanos. De forma primigenia com pro *cum*, cf. Lindemann *De adverb. lat. spec.* II, 6, et vide CON.

COMATIR, *commolitis*, particip. perf. pass. abl. pl. 2 decl., antiquiori orthogr. ƧƎ+ꟻꟽVꓘ ku-mates, pro comaltir (vide COMOLTO = *con-molito*), e praep. CO pro COM = *cum* et rad. MAL-, *mol-ere* (Aufr. et Kirch. I 68, 70, 92, 120, 147, II 207, 228, 230, 288). Tab. eugub. VIb 17, VIIa 39, 45: COMATIR · PERSNIHIMV = tab. VIIa 44 COMATIR · PERSNIMV = *commotis precator.* Tab. eugub. VIb 41: ARNIPO · COMATIR · PESNIS · FVST = *donec commolitis precatus fuerit;* et tab. VIb 41: SERSE COMATIR · PERSNIMV = *—es commolitis precator.* — *Tacite*, adverb. ex casu abl. vel instrum. plur. factum, exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VI 20, 22; *aequatis* Huschke *Die iguv. taf.* s. 173.

COMBATVO, *simul batuo* (ital. *combattere*). Not. Tiron. pg. 117: « combatuit ».

COMBENNIO, συμβαστάζω, in gloss. gr. lat. apud Forcell. *Lexic.* ed. Lips.

COMBENNONES, *eadem benna sedentes*, ut Paulus exponit pg. 32. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *benna.*

COMBERANEA, rivus in agro Genuate. Vide CAEPTIEMA.

COMBIFIANSI, *conspiciat* (?), apud Umbros, comparandum cum ꟻIꟻIꓭIꟻVↃ ku-pifiaia, nisi idem est quod COMBIFIANSIVST = *conspexerit* (Aufr. et Kirch. I 149, II 248; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III 40). Tab. eugub. VIb 52: PREPA · DESVA · COMBIFIANSI = *priusquam —am conspiciat* (?). Combifianśi Grotefendio *Rud. l. u.* II 28, 32, VI 23 sq., VIII 21 compositum esse videtur e substantivo si sive sei, pro combifians si, reddendumque *combines* vel *combinet*, sive *combinans.* Combifianśi[t] legit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 231 et s. 653, redditque *conspexerit.*

COMBIFIANSIVST, *conspexerit*, futur. exact. 3 pers. sg., minus recte COMBIFIANSIVST et COMBIFIANSVST, apud Umbros (cf. COMBIFIANSI, ꟻIꟻIꓭIꟻVↃ ku-pifiaia = *conspiciat* et COMBIFIATV = V+ꟻIꓭIꟻVꓘ ku-pifiatu h. e. *con-spicito*), e praepos. COM = *cum* et them. verbali BIFIA, quod convenit cum gr. πυνθ-άν-ομαι, *intelligo*, *cognosco* (Aufr. et Kirch. I 145, II 37, 241, 248; Huschke *Die iguv. taf.* s. 219). Tab. eugub. VIb 49: APE · ANGLA · COMBIFIANSIVST = *postquam —as conspexerit;* et tab. VIb 52: APE · DESVA · COMBIFIANSIVST = *postquam —am conspexerit. Combinaveris* sive *combinans fueris*, pro combinans fust, exponit Grotefend (*Rud. l. u.* VI 23 sq., VIII 14, 30), scribens (op. cit. II, 31): « Combifiare, quod non solum in auguriis, sed in sacrificiis quoque usurpatum videmus, Umbri pro *combinare* dixisse mihi videtur ».

COMBIFIANSVST, *conspexerit*, futur. exact. 3 pers. sg., = COMBIFIANSIVST, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 21, 72, 145; Huschke *Die iguv. taf.* s. 219, 651). Tab. eugub. VIIa 5: APE · TRAHA · SAHATA · COMBIFIANSVST = *postquam trans —am conspexerit. Combinaveris* sive *combinans fueris* (auspicatus eris) exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 27, 30 (vide voc. praeced.).

COMBIFIATV, *conspicito*, imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthographia V+ꟻIꓭIꟻꟽVↃ kum-pifiatu et V+ꟻIꓭIꟻVꓘ ku-pifiatu (vide COMBIFIANSI et ꟻIꟻIꓭIꟻVↃ ku-pifiaia = *con-spiciat*, COMBIFIANSIVST et COMBIFIANSVST = *con-spexerit*), apud Umbros, e praep. COM = *cum* et them. BIFIA = ꟻIꓭIꟻ pifia (Aufr. et Kirch. I 92, 142, 155, II 36 sqq., 92, 248, Huschke *Die iguv. taf.* s. 77 et s. 654; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 57). Tab. eugub. VIb 48, 51: SVRVRONT · COMBIFIATV = *deinde conspicito* (conspectum capito); tab. VIIa 43: POSTRO COMBIFIATV RVBINAME = *retro conspicito ad —am;* et tab. VIIa 44: ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito.* Adde tab. VIa 17, et cf. tab. VIa 2. — *Aduritor* vel *adolefaciat*, e *combifio* pro *comburefio*, exponit Lanzius I 375 = 293, II 815 = 724; *combinato* (auspicator) Grotefend *Rud. l. u.* II 31, VI 7, 23, 27 sq.

COMBINACIO. Vide CONBINACIO.

COMBINO et conbino, h. e. *bina iungo.* Gloss. apud Labb.: « Combino, κατὰ δύο ζευγνύω, συνδοιάζω; - combinat, ζευγνύει; - conbino, ζευγίζω; - ζευγίζω, conbino; - ζευγνύει, combinat, conbinat ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COMBITERE, *simul ire*, ab antiquo BITO, apud Voss. *Inst. orat.* IV, 7, ex Varrone (?).

COMEDO, comedonis, qui *bona sua consumit.* Ita Paul. pg. 58 (vide voc. sq.). Non. II, 189 pg. 93: « Comedones ab *edendo.* Varr. Modio: Putat fore hoc, quod hic comedonibus convenit usu, quibus nota voluntate comedunt, duntaxat gula gaudet ». Lucil. apud Non. I, 34 = pg. 11: « Vivite lurcones, comedones, vivite ventres ».

COMEDVM, *bona sua consumantem* antiqui dixerunt. Ita Paul. pg. 58. Vide supra COMEDO.

COMENEI, *in comitio*, subst. n. loc. sg. 2 decl., meliori orthogr. COMONEI, apud Samnites, in tab. Bant. n. 2897 lin. 21 (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23 et s. 55, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88; cf. Aufr. et Kirch. II, 160 anm. 1, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21, III 418). Alii aliter interpretati sunt: *commune* (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 11, 19), *in publico* vel *in vico* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 147 et s. 271), *cominus* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 110). Cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 140, *In comm. V exc.* pg. 39 sq., *Lex. osco-lat.* pg. 38. Vide COMONO.

COMESVS, actus comedendi. Isidor. *Orig.* XX, 1: « Ab esu et comesu *mensa* factum dicitur vocabulum ».

COMINIVM, cognomine Ceritum (Liv. codd. *Comino Corito, Comino Ocrito, Comino Ocerito, Comino Accito, Comino Atico*), oppidum in Samnio, prope Beneventum, ubi nunc *Cerreto* vel *Cerito*. Liv. XXV, 14: « Hanno ab Cominio Cerito, quo nunciata castrorum clades est, cum paucis frumentatoribus, quos forte secum habuerat, fugae magis, quam itineris, modo in Bruttios rediit ». A Spurio Carvilio consule captum est an. U. C. CDLIX (Liv. X, 39, 40, 43) et militibus incensum (Liv. X, 44). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271, et Forcell. *Lexic.* s. h. v. — Incolae dicti sunt Comini (*Cominii*) apud Plin. III, XVII, 2. - Hinc Cominiana (Plin. XV, VI, 1) vel Cominia olea (Plin. XV, IV, 1; Pallad. III, XVIII, 4), sive Colminiana (Cat. *De r. r.* VI, 1 codd. *colmianam, colininianam*), Colminia (Varro *De r. r.* I, XXIV, 1), Culminea (Colum. XII, LI, 3), et Culminia bacca (Colum. XII, LIX, 1).

COMINIVS, gentilitium samniticum (etr. ƧAИИMVϽ cumlnas, unde COMИNIAI = *Cominiae*), in lapidibus apud Mommsen (= COMIVS?, per compendium MꓘI km). Cf. Pontius Cominius (Liv. V, 46), gr. Πόντιος Κομίνιος (Plutarch. in *Cam.* XXV, 1); et Κομμίνιος Σοῦπερ Λαυρεντῖνος (Plutarch. *Parall.* cap. 34), qui ex Egeria nympha filium sustulit Comminium. Cf. Appian. *De reb. Hisp.* cap. 43.

COMITIAE -arum, *comitia -orum.* In marmore apud Marini *Arvali* pg. 43: ET · INPROBAE · COMITIAE · ... AE · ERVNT · IN · AVENTINO.

COMITILLA, diminut. comitis. Est cognomen mulieris in titulo sepulcr. apud Grut. 631, 8 (PRIMVLAE · COMITILLAE).

COMITIO, h. e. *sacrificium in comitio facio.* Fest. *Qu.* XII, 27 pg. 258: « [Quando Rex com]itia sic (leg. *comitiassit*), [fas: sic notatum esse diem in fastis i]n honorem [Regis sacrorum, aiunt qui de feris] menstruis scrip[serunt, quae nonalibus sacris in Curia a] Rege dicuntur (leg. *edicuntur*). [huius nominis causae a multis scriptori]bus traditae sunt. [Quo autem die Rex in comitium venit, eius] pars ante[rior nefas habetur, donec ille sacra facit:] posterior [fas, cum sacris peractis inde fugit.] si quis alius pro Rege [eo die in comitio fecerit, puta Pon]tifex, tum his (leg. *is*) dies [fastus est] ». Et Paul. pg. 259: « Quando rex comitiavit fas, in fastis notari solet, et hoc videtur significare quando rex sacrificulis divinis rebus perfectis in comitium venit ». Varro *De l. l.* VI, 31 pg. 85: « Dies qui vocatur sic: Quando Rex comitiavit, fas, is dictus ab eo quod eo die rex sacrificiolus itat (codd. *dicat*) ad comitium, ad quod tempus est nefas, ab eo fas; itaque post id tempus lege actum saepe ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COMIVS, praenomen sive nomen virile apud Samnites (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271), ut Comius Castronius, de quo Fest. *Qu.* XIV, 31 pg. 326 (vide SAMNIVM).

COMИNIAI, *Cominiae*, nomen mulieris genit. sg. (vide COMINIVS) = etr. IAИИMVϽ cumlnai, e AIИMVϽ cumnia, in tegula etrusco-rom. n. 281 (vide FIA = *filia*). Cf. Lanzi II 422 = 351 ad n. 314, et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1850 pg. 35 nt. 1.

COMMADEO, *madeo*, apud veteres. Cato *De r. r.* CLVI, 5: « Coquito usque donec ea commadebit bene ».

COMMALAXO, *exercere, mature facere.* Varro apud Non. II, 103 = pg. 82: « Nec dolore adiaphoron esse, quod philosophia commalaxarem ea patrem, neque irato mihi habenas dedi, umquam, neque cupiditas non imposuit fraenos ».

COMMANVCVLVS, *commanipulus* (miles in eodem manipulo), subst. m. Inscr. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 200: *centuriones* CVM COMMANVCVLIS SVIS.

COMMEIO, idem ac *meio.* Gloss. apud Labb.: « Commaio (sic), κατουρῶ »; et κατουρῶ, commaio, urinam facio, commeio ». Charis. pg. 294 = 261 P.: « commeio lectum [et meio] ».

COMMETACVLVM, genus virgulae, quae in sacrificiis utebantur (Paul. pg. 56). Paul. pg. 64: « Commeta-

cula virgae, quas flamines portant pergentes ad sacrificium, ut a se homines amoveant ». Alii legunt *commentaculum* et *commentacula*.

COMMETARE vel conmetare, *commeare*, frequent. a *commeo*. Novius vs. 7 apud Non. II, 163 = pg. 89: « Quum ad lupam nostram tam multi crebro commetant lupi ». Afran. vs. 345 apud eund. loc. cit.: « Quo tu commetas? ubi confixus desides? ». Alii legunt *conmetant* et *conmetas*, ut Ribbeck *Comic. lat. rel.* pgg. 178, 216.

COMMIRCIVM, *commercium*, subst. n. apud veteres, teste Vel. Longo *De orthogr.* pg. 2236 P. (vide MIVS = *meus*).

COMMOENITVS, *communitus*, adiect. ab antiquo moenio pro *munio*. Aul. Gell. XVII, 11: « ac propterea nihil humoris influere in pulmonem ore ipso arteriae commoenito ».

COMMOTIAE Lymphae ad lacum Cutiliensem a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur (Varro *De l. l.* V, 71 pg. 28 sq.). Vide CVTILIVM.

COMMOTVS, *commotio*, subst. m. 4 decl., apud Varr. *De l. l.* V, 71 pg. 29 (vide COMMOTIAE).

COMMVGENTO, *convocanto*, apud veteres (Paul. pg. 65).

COMMVNICARIVS dies. Vide PANDICVLARIS.

COMMVNICEPS, *eiusdem municipii civis*, in marmore apud Grut. 68, 3.

COMMVNITVS, *communiter*, adverb. Varro apud Non. XI, 6 = pg. 510: « Etenim ut deos colere debet communitus civitas, sic singulae familiae debemus ».

COMOHOTA, *commotâ*, particip. perf. pass. abl. sg. 1 decl., e praep. CO pro COM = *cum* et rad. MOV-, rom. *mov-ere*, apud Umbros, in tab. eugub. VIa 54 (Lanzi II 756 sg. = 664 sg., 815 = 724, Aufr. et Kirch. I 54, 64, 70, 78, 92, 111, 147, 155, II 164 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 127 et s. 611; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120, et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 176). *Commactatione* exponit Grotefend *Rud. l. u.* IV, 19.

COMOINIS, *communis*, adiect. antiquo scribendi more, (cf. osc. COMONO). S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 11: NEVE · PECVNIAM · QVISQVAM · EORVM · COMOINEM [· H]ABVISE · VELET.

COMOLTV, *commolito*, imperat. 3 pers. sg., apud Umbros, antiquiori orthographia V+ΊΑΜVK ku-maltu et V+ΊVMVK ku-multu, compositum e praep. CO pro COM = *cum* et rad. MOL-, rom. *mol-ere* (Aufr. et Kirch. I 53, 60, 62, 67 sq., 92, 142, 154, II 206 sq., 288). Tab. eugub. VIb 17: ENO · SERSE · COMOLTV = *inde —es commolito;* Tab. VIb 41: SERSE · PISHER · COMOLTV = *—es aliquis commolito;* tab. VIIa 39: ENNOM · COMOLTV = *inde commolito.* Adde tab. eugub. VIIa 44, 45. — Apte Passerius *Lett. Roncagl.* n. XIV pg. 388, n. XV pg. 237 et n. XVI pg. 271, quem secutus est Lanzius I 377 = 295, II 675 = 585, 815 = 724, hanc vocem cum rom. *commolere* primus comparavit. *Cumulato* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 19, 22, 28; *aequato* Huschke *Die iguv. taf.* s. 155, 172, 195, 272, 282.

COMONEI, *in comitio*, subst. n. locat. sg. 2 decl., minus recte COMENEI, apud Samnites (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Aufrecht et Kirchhoff II 160 anm. 1, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 418). Tab. Bant. n. 2897 lin. 5: DEIVATVD · SIPVS · COMONEI · PERVM · DOLOM · MALLOM = *iurato sciens in comitio sine dolo malo* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). *Commune* h. e. *rempublicam* exponit Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, quem secutus est Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 64 et s. 83. Mommsenio est locat. sg. = *in agro* (*Die unterit. dial.* s. 145 et s. 271).

COMONO, *comitia*, subst. acc. plur. n. 2 decl. apud Samnites (vide COMONEI et COMENEI = *in comitio*), nisi exaratum est pro COMONOM = *comitium*, quod alii comparant cum rom. *com-munis* (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 140, *In comm. V exc.* pgg. 29, 36, *Lex. osco-lat.* pg. 28; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10 sq.; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 83; cf. Klenze *Phil. abhandl.* s. 28 et s. 48 sqq.), aliique cum gr. κώμη, pro *agro publico* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271). Fortasse factum est ex praep. COM = *cum*, rad. i- (i-re) et suff. -ono (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* III, 418; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23, 46, 55 sq., 60, 63 sqq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 2 sq., 59, Aufr. et Kirch. II 160 anm. 1, Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 362, III 211). Tab. Bant. n. 2897 lin. 7 sq.: PIEI · EX · COMONO · PERTEMEST · IZIC · EIZEIC · ZICEL[EI] | COMONO NI HIPID = *cui ita comitia —et, is illo die comitia ne habuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange op. cit. s. 87). Adde tab. eiusd. lin. 5, 8, 14.

COMONOM, *comitium*, subst. n. acc. sg. apud Samnites (vide COMONO). Tab. Bant. n. 2897 lin. 17: COMONOM · NI HIPID = *comitia ne habuerit* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79, et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). Cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 48.

COMPAGANVS, *qui est eiusdem pagi*, adiect. in tabula apud Grut. 209, 1.

COMPARA, *compar*, adiect. f. Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 67: GAETVLA · HARENA · PROSATA | GAETVLO · EQVINO · CONSITA | CVRSANDO · FLABRIS · COMPARA | AETATE · ABACTA · VIRGINI | SPEVDVSA · LETHEV · INCOLIS.

COMPARASCVSTER, *comparatur* (?), indic. pass. 3 pers. sg., e praep. COM = *cum*, et PARASCVSTER, in tabula Bantina n. 2897 lin. 4 (cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 63). *Comparata erit* exponit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 271). Cf. Guarini *In comm. V exc.* pg. 25

(ex gr. παρασχῶ) et Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11 (= gr. ἐκ παρασκευῆς?).

COMPARSIT, *compescuit*, a Terentio usurpatum, teste Paulo ex Festo pg. 60, ubi cf. Müller (vide COMPERCO).

COMPASCVOS, *compascuus*, adiect. In tab. genuate (App. n. I) lin. 32 sq.: QVEI | AGER · COMPASCVOS · ERIT. Lex Thoria agr. (App. n. LIX) cap. 10: NEIVE IS AGER COMPASCVOS ESTO.

COMPERCO vel conperco, *compesco*, apud veteres. Paul. ex Festo pg. 60: « Comperce pro *compesce* dixerunt antiqui. Comparsit Terentius pro *compescuit* posuit ». Plaut. *Poen.* I, II, 137: « Pura sum: conperce, amabo, me adtrectare, Agorastocles ». Cf. Müller in Festo loc. cit.

COMPERNIS, h. e. qui genua habet plus iusto coniuncta, a *con* et *perna*. Paul. pg. 41: « Compernes nominantur homines genibus plus iusto coniunctis ». Adde Lucil. apud Non. I, 103 = pg. 25, et Plaut. apud Fest. *Qu.* XVI, 25 pg. 375 s. v. *valgus*. - At Nonius loc. cit.: « compernes, dicuntur *longis pedibus* ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COMPES, *compos*, apud veteres. Priscian. pg. 26 = 553 P.: « antiqui compes pro *compos* ».

COMPITVM, excisum Latii oppidum in monte, qui nunc *Campetro* appellatur (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *compitenses*). Eius incolae Compitenses dicti, apud Fabr. cap. III n. 656 pg. 242.

COMPLVRIENS, *compluries* (saepe), adverbium (vide PLVRIENS). Paul. pg. 59: « Compluriens a compluribus significat *saepe*. Cato: *Contumelias mihi dixisti compluriens* ».

COMPLVSCVLE, *saepius*, adverb. apud veteres. Aul. Gell. XVII, 2: « et veteres complusculе ita dixerunt ».

COMPLVSCVLI vel conplusculi, *complures*, apud veteres. Terent. *Hec.* I, II, 102: « Dies complusculos bene conveniebat sane inter eas ». Plaut. *Rud.* I, II, 43 sq.: « Non, hercle, adulescens, iam hos dies conplusculos quemquam isteic vidi sacruficare ». Aul. Gell. VII, 11: « M. Tullii verba complusculа libuit ponere ». Idem XVIII, 1: « Conveniebamus autem ad eamdem coenam compluscuIi ».

COMPOSEIVERVNT, *composuerunt*. Vide POSEIVI = *posui*.

COMPOSTVRA, *compositura*, per syncopen, apud Cat. *De r. r.* cap. 22.

COMPOTENS vel competens, epitheton Dianae, in inscr. apud Grut. 41, 2 (Orell. n. 1462).

COMPRAEDES, eiusdem rei populo sponsores. Ita Paul. pg. 39.

COMPREIVATVD. Lege: COM PREIVATVD (= CON-PREIVATVD).

COMPRENDO, *comprehendo* (ital. *comprendo*), per syncopen, apud scriptores. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *comprehendo*.

COMPRENSVS, *comprehensus* (cf. CONPRENSVS et CONPRESVS), particip. a COMPRENDO = *comprehendo*. In lapide apud Henzen n. 6428: VT SVPRA · COMPRENSVM EST.

COMPSA, Κῶμψα (Ptol. III, 1), Hirpinorum urbs, prope fontes Aufidi fluminis, hodie *Consa*. Liv. XXIII, 1: « Adcitus (*Hannibal*) in Hirpinos a Statio, pollicente se Compsam traditurum ». Recepta est a Romanis an. U. C. DXXXVIII (Liv. XXIV, 20). Vell. Paterc. II, LXVIII, 3: « Incepto pari, similis fortuna Milonis fuit; qui Compsam in Irpinis oppugnans, ictusque lapide, tum P. Clodius, tum patriae, quam armis petebat, poenas dedit ». — Compsini (Mommsen n. 910) vel Compsani sunt eius urbis incolae (Plin. III, XVI, 6), ut in inscr. apud Mommsen n. 1317 = Orell. n. 3108 (ubi cf. Henzen). Compsanus adiectivum est ad Compsam pertinens (vide TREBIVS). Liv. XXIV, 44: « Et alia ludibria oculorum auriumque credita pro veris . . . . .; et in Iovis Vicilini templo, quod in Compsano agro est, arma concrepuisse ». Cf. COSA § 2.

COMPTVS, *ornatus*, subst. m. apud veteres. Paul. pg. 40: « Comptum Afranius pro *ornatu* et *cultu* posuit ». Adde Lucret. I, 88.

§ 2. *Ornatus*, adiect. Paul. pg. 63: « Comptus, id est *ornatus*, a graeco descendit, apud quos κοσμεῖν dicitur *comere*, et κόσμιος, qui apud nos comis; et comae dicuntur capilli cum aliqua cura compositi ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COMPVLTERIA. Vide CVBVLTERIA.

COMSINVS ager, in Apulia. Frontin. *De col.* pg. 210 (cf. pg. 261) ed. Lachm.: « Ager Benusinus, Comsinus, limitibus Graccanis ».

COMVALIS, *convallis*, subst. fem. in tab. genuate (App. n. I lin. 8). Vide CAEPTIEMA.

COMVLATVS, *cumulatus*, particip. a comulo pro *cumulo*, in lapide apud Mommsen n. 6011 lin. 3 (COMVLA·TEIS).

COMVM, Κῶμον (Ptol. III, 1; Strab. IV, III 3, VI 6 sq., V, I 6), nunc *Como*, oppidum Italiae superioris ad Larium lacum, a Gallis conditum (Plin. III, XXI, 3; XXXIV, XLI, 3; Iustin. XX, 5). Liv. XXXIII, 36: « Marcellus, Pado confestim traiecto, in agrum Comensem, ubi Insubres, Comensibus ad arma excitis, castra habebant, ducit legiones . . . . . Castra eo die Gallorum expugnata direptaque: et Comum oppidum intra dies paucos captum. Castella inde duodetriginta ad consulem defecerunt ». Oppidum auxit Pompeius Strabo, inde Lucius Scipio, tum Caesar, qui etiam Graecos nobilissimos quingentos eo misit colonos; unde Novum Comum est appellatum. Strab. V, I, 6: Αὕτη δ' ἦν μὲν

κατοικία μετρία, Πομπήιος δὲ Στράβων ὁ Μάγνου πατὴρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων Ῥαιτῶν συνῴκισεν· εἶτα Γάϊος Σκιπίων τρισχιλίους προσέθηκεν· εἶτα ὁ Θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν, ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστατοι· τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους· οὐ * μόνον δ' ᾤκησαν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τοὔνομα γε τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι κατέλιπον· Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες, τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουμκώμουμ λέγεται. Memoratur in lapid. apud Orell. n. 5006, et apud Monti *Ist. di Como* pg. 165 n. 16, pg. 203 n. 81, pg. 213 n. 104. — Comenses sunt eius oppidi incolae (Liv. loc. cit.), inde Novocomenses (Cic. *Ep. fam.* XIII, 35 = n. 503; inscr. apud Henzen n. 5517). In lapidibus REIP · COMENS (Orell. 3898), ORD · COMENS (Monti *Ist. di Como* pg. 169 n. 90), et ORDO CIVITATIS COMENSIVM (Monti pg. 177 n. 44). Comensis adiectivum est ad Comum pertinens. Plin. II, CVI, 12: « In Comensi, iuxta Larium lacum, fons largus horis singulis semper intumescit ac residet ». Cf. Comensis lapis apud Plin. XXXVI, XLIV, 1.

COMVOVISE, *convovisse*, antiquo scribendi more, in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 13. Vide CONPROMESISE.

CON, *cum*, praepositio apud Samnites, pro COM, rom. COM et CON. Tab. Bantina n. 2897 lin. 16: CON PREIVATVD VRVST = *cum privato —erit* (cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79, et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87).

CON, *cum*, praepos., quae saepissime in compositione locum habet (Priscian. II 50 sq. = 998 P. et II 56 = 1002 P.). Gloss. apud Labb.: « Con, σύν, σὺν; con et cum, σὺν ». Amittit autem aliquando *n* (Quintil. *Inst. orat.* I, v, 69), ut in COICIO = *coniicio*, COIVX = *coniux*, COSENTIO = *consentio*, CONVBIVM = *connubium*, COSERVVS = *conservus*, COSOL et COSVL = *consul*, COSOLO = *consolo*, COSTANS = *constans*, COSTATIVS = *Constantius*, COSTITVO = *constituo* cet. (vide CO). In titulis sepulcr.: CON · QVO · VIXIT · ANNIS · XXV (Fabr. cap. x n. 596 pg. 752), CON · SVO · CO · IVGE (Fabr. cap. IV n. 143 pg. 271), CON PATRE SVO (Zaccaria *Inst. letter.* VIII, 519), CON COIVGI (Mommsen n. 1020). Adde: CONQVE (Grut. 779, 9 = Mommsen n. 1064), CONQVEM (Passionei VII, 23; Mai *Script. vet.* V, 420), CON QVEM (Grut. 325, 7, et 757, 1; Momms. n. 4796 et n. 6420), CON QVEN (Grut. 762, 10; Mommsen n. 3214 = Murat. 1364, 11), CON QVO (Fabr. cap. v n. 208 pg. 383), CON QVO (Fabr. cap. x n. 596 pg. 752), CONQVA (Passionei pg. 156 n. 17; Mommsen n. 1655), CON QVA (Doni cl. XII n. 30, Fabr. cap. x n. 357 pg. 714).

CONBINACIO, *combinatio* (ital. *combinazione*). Gloss. apud Labb.: « Conbinacio, ζεῦξις κατὰ δύο »; et « ζεῦξις κατὰ δύο, conbinacio ». Cf. Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. v. *combinatio*.

CONGENTILIS, *qui est eiusdem gentis*. Gloss. apud Labb.: « Congentilis, ὁμόεθνος ». In titulo apud Fabr. cap. IX n. 491 pg. 657: ET · OB · DEDICATIONE · CONGENTILIBVS.

CONGENVCLO, *genua flecto*, e con et geniclo pro *geniculo*. Caelius apud Non. II, 156 = pg. 89: « Ipse regis eminus equo ferit pectus advorsum: congenuclat percussus; deiecit dominum ».

CONGENVLATVS, *qui genu replicato cecidit*. Sisenna apud Non. I, 283 = pg. 57: « Multi plagis adversis et congenulati, Romanis praecipitatis ipsi supra voluti in caput ».

CONGERIA, *congeries*, subst. fem., apud Frontin. pgg. 211, 227 sq., 241, 252, 259 ed. Lachm., et apud Innoc. *De casis litter.* pg. 314. Adde *Gromat. vet.* ed. Lachm. pgg. 347, 350, 352.

CONGERRO -onis et congerra, *ineptis, levis*. Varro *De l. l.* VII, 55 pg. 143: « In Persa [Plauti I, III, 9]: *Iam pol ille hic aderit credo congerro mens;* congerro a gerra. Id Graecum [γέῤῥα], et in Latina *cratis* ». Plaut. *Most.* III, III, 27: « Nunc ego me illa per posticum ad congerrones conferam ». Lucil. apud Fest. *Qu.* XVI, 5 pg. 363: « Tappulam (leg. *Tapullam*) rident legem concere opimi (leg. *congerrae optimi*) ». Et Fest. *Qu.* XIV, 2 pg. 297: « [eosdem, quod coeant] crebro, congre (leg. *congerras*) vocar[i a graeco] vocabulo, quod est [γέῤῥα] ».

CONGIALIS, *qui congium capit*, adiect. Plaut. *Aul.* IV, II, 15: « Mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam ». Vitruv. X, 9: « Situli aurei congiales ».

CONGNATVS, *cognatus* (ital. *cognato*, in libris mss. *congnato*), subst. m., antiquiori orthogr. COCNATVS = CONNATVS. Inscr. nolana apud Mommsen n. 2009: P · AELIO | DECEMBRIO | RVBRIVS | SABINVS | CONGNATO. Alia inscr. edita in *Bullett. arch. nap.* VI, 44 (Mommsen n. 3271): D · M | MV · SI · DI · E · ELPIDI · QV|E VI · XIT · AN · NIS · XI · E · LI · | A FI · LI · CIS · SI · MA · FI · LI · A | ET · AV · RE · LI · VS · PAV · | LVS · CON · GNA · TV · | B · M · FE.

CONGORDIA, *concordia*, subst. f. Est cognomen mulieris in lapide samnit. apud Mommsen n. 4889 (CASSIA · CONGORDIA).

CONGRIO -onis, est nomen coqui a congris deductum, apud Plaut. *Aul.* II, IV 49 et VIII 5.

CONDALIVM, anuli genus (Plaut. pg. 38; vide CONDVLVS). Cf. Plaut. *Trin.* IV, III 7 et 15.

CONDAM, *quondam*. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 127 pg. 137 (Reines. VIII, 74): AELIVS · TIMOXE|NVS · MILEX · CHO | SEPTIME · PRAETO|RIAE · CENTVRIA | GLYCONIANA | BALERIO · CRISPO |

CONMANICVLA|RIO · CONDAM · MI|LITI · FECIT · VE|NEMERENTE.

CONDATOR (?), συντελεστὴς (tributarius, oblator), subst. m. Gloss. apud Labb.: « Condatoribus (conlatoribus?), συντελευσταῖς ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CONDIDISIT, *condidissit* (*condiderit*), a condo, apud veteres (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *condo*), in lege 8.ª ex XII Tabul.

CONDICIO, *conditio*, subst. f. saepe invenitur in titulis romanis, apud Spon *Miscell.* pg. 53 (SVB HAC CONDICIONE), Visconti *Mus. Pio-Clem.* I 32 nt. 2 (CONDICIONIS OMANE), et op. cit. VI 259 tav. LII (TALIS · CONDICIO, et SVB · EADEM · CONDICIONE), Grut. 638, 4 = Mommsen n. 6909 (EA · CONDICIONE). Adde tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 col. 2. lin. 44, et inscr. apud Orell. n. 775, 2417, Mommsen n. 1504, 5360, et Henzen n. 5393.

CONDITOR, deus apud veteres. Vide IMPORCITOR.

CONDVLVS, gr. κόνδυλος, *anulus.* Paul. pg. 38: « Condulus *anulus* »; et « condalium similiter *anuli* genus ». Vide CONDALIVM.

CONDVMNO, *condemno*, in Leg. Acilia *De Repet.* cap. 2 (Append. n. LVI).

CONDVS, h. e. qui condendis cibis praepositus est (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Plaut. *Ps.* II, II, 14: « Condus promus sum, procurator peni ».

CONDVTA, *conducta*, participium a *conduco*. Lex *Iulia munic.* cap. 4 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 374): QVI · EA · FRVENDA · TVENDAQVE · CONDVTA · HABEBVNT.

CONEGOS, —*atus*, vetustiori orthographia ꓘVNIKAꓘ kunikaz, particip. perf. pass. nominat. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 73, 82, 116, 147, 193 sq.), in tab. eugub. VIb 5, 16, VIIa 37. Hanc vocem Grotefend *Rud. l. u.* V 26 et VI 18 sq. pro conicans, gr. κονίπτων, exaratam putat, et *spargens* exponit (cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 61).

CONFGOS. Lege CONEGOS, in tab. eugub. VIb 5.

CONFECTORIVM, χοιροσφαγεῖον, subs. n., in Gloss. apud Labb. pg. 37 col. 2.

CONFEXIM, *confecerim*, apud veteres. Plaut. *Truc.* IV, IV, 38 sq.: « si venerit, Nae istum, ecastor, hodie astutis confexim fallaciis ».

CONFETA sus dicebatur, quae *cum omni fetu* adhibebatur ad sacrificium. Ita Paul. pg. 57. Cf. Virg. *Aen.* VIII, 43.

CONFLAGES loca dicuntur, in quae undique confligunt venti. Ita Paul. pg. 40. Cf. confluges, loca in quae rivi diversi confluant, apud Livium (Non. I, 311 = pg. 62).

CONFLOVONT, *confluunt*, antiquo scribendi more (cf. FLOVIVS = *fluvius*). In tab. genuate (Append. n. I) lin. 23: INDE · DEORSVM · IN · FLOVIOM · PORCOBERAM · VBEI · CONFLOVONT · FLOVI · EDVS · ET · PORCOBERA.

CONFOEDITVS, *foedere coniunctus.* Vide CONFOEDVSTVS, quod sequitur.

CONFOEDVSTVS, *foedere coniunctus.* Paul. pg. 41: « Confoedusti foedere coniuncti ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 448: « Confoeditus, foedere copulatos ».

CONFVGELA, *confugium.* Paul. pg. 39: « Confugelam antiqui *confugium* dicebant ».

CONFVSANEVS, *varius, confusus*, adiect. apud Aul. Gell. *Praef.*

CONIA, *ciconia* (cf. gr. κύκνος, et sanscr. çacuni, avis species), subst. f. apud Praenestinos. Plaut. *Truc.* III, II, 29 (vide RABO): « ut Praenestinis conia est *ciconia* ».

CONICIO. Vide COICIO.

CONINQVERE, *deputare*, apud Paul. pg. 64.

CONIOVRO, *coniuro*, ab antiquo IOVRO pro *iuro*, in S. C. *de Bacch.* lin. 13 (Append. n. LVIII). Vide CONPROMESISE.

CONIPTVM. Vide CONITVM.

CONIRE, *coire*, usurpatum a quibusdam, quos reprehendit Quintil. *Inst. orat.* I, VI, 17.

CONISCVS, *qui coniscat.* Est cognomen rom. in titulo apud Gud. 297, 6 (C · ASINIVS CONISCVS).

CONITVM, genus libamini, quod ex farina conspersa faciebant. Ita Paul. ex Festo pg. 40 (al. legunt *coniptum*, *comptum* etc.), ubi cf. Muellerus.

CONIVCA, *coniux*, subst. fem. barbarâ orthogr. Inscr. chr. apud Boldetti pg. 87 (*Rev. archéol.* XIII, 160): EX VIRGINIO TVO BEN|E MECO VIXSISTI LIBENI C|ONIVCA INNOCENTISSI|MA CERVONIA · SLVANA | REFRIGERA CVM SPIRITA | SANCTA DEP · KAL · APR · TIBERI|ANO II ET DIONI CAS.

CONIVNCX, *coniunx* (coniux). Inscr. apud Grut. 529, 2: M · AVR · IVSTINIANVS | MIL · COH · IIII · PR | 7 · FLORI | VIX · ANN · XXXIII | MIL · ANN · XIII | SATVRNINA · IOVINIA | CONIVNCX · CONIVGI | B · M · F. Alia apud Mommsen n. 6078: Q · TETTIANO | Q · F | STABILIONI | PRIMA · CON|IVNCX.

CONIVNCXS, *coniunx* (coniux), rudi orthographiâ, siculi CONIVNCX, CONIVXS, CONIVNXS cet. In titulo apud Fabr. cap. V n. 387 lin. 5 pg. 421: PRAECESSITQVE PRIOR PRIMITIVA GRATISSIMA CONIVNCXS.

CONIVNX, *coniux*, antiquo scribendi more, ut in inscr. apud Mommsen n. 36, 53, 955, 2095, 2660, 3075, 3424, 6478, 6482, 6660, 6895. Vel. Long. pg. 2236 P.: « Coniunx et seiunx sine *n* putat Nisus esse scribendum, quoniam genitivo casu faciat coniugis et seiugis. Mihi videtur non evellendam hanc *n* litera, quo sonus

enuntiationis insistit ». Et Beda pg. 2332 P.: « coniunx secundum analogiam per *n* scribendum est; euphoniae causa *n* tollitur, et dicimus coniux ». Coniunxi pro *coniugi* raro invenitur. In titulo Mus. Kircher. pg. 102: INNOCENTIA CONIVNXI SINGVLARIS QVAE CVM EVM VIXIT BENE etc.

CONIVNXS, *coniunx* (coniux), antiquo scribendi more, sicuti CONIVXS, CONIVNCX, CONIVNCXS cet. Inscr. apud Fabr. cap. v n. 238 pg. 387: SEIAE | Q · F | TERTIAE | CONIVNXS | CARISSIMVS. In cippo apud Grut. 1046, 6: HAEC · QVAE · ME · FATO · PRAECESSIT · CORPORE · CASTO | CONIVNXS · VNA · MEO · PRAEDITA · AMANS · ANIMO.

CONIVXS, *coniunxs* (coniux), antiquo scribendi more, = CONIVNXS. In titulis sepulcr.: HELVIA · FAVSTA · CONIVXS (Murat. 1384, 1 = Momms. n. 5414), NERIA · C · L · ILIONA CONIVXS FECIT (Fabr. cap. v n. 232 pg. 387), AEBVTIA · C · L · ARBVSCVL CONIVXS. — CONIVCI pro *coniugi* (= COIVGI) praebent inscr. apud Fabr. cap. I n. 146 pg. 30, n. 353 pg. 60, et Mommsen n. 102, 676, 754, 1745, 1851, 2646, 3375.

CONIVOLA, *occulta* (Paul. pg. 61), fortasse a coëundo (cf. CONIRE = *coire*). Vide voc. sq.

CONIVOLI, *concordes, iuncti*, apud Isidor. *Gloss.* Cf. Gloss. Labb.: « Cohivum, κάλιξ, ῥόδον μεμυκός ». Vide voc. praeced.

CONCAPES vel concapis, fortasse legendum in lege XII Tabul. apud Fest. *Qu.* XVI, 8 pg. 364, ubi cf. Muellerus, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CONCIPILO, *compilo* (*involo, corripio*), apud veteres (cf. Non. I, 42 = pg. 12), quod alii a capulando et capiendo dictum existimant. Paul. pg. 62: « Concipilavisti dictum a Naevio [Ribbeck pg. 25] pro *corripuisti* et *involasti* ». Plaut. *Truc.* II, VII, 60 sq.: « Etiam, scelus viri, minitare? quem ego Offatim iam, iam, iam concipilabo ».

CONCLAVACIO, *conclavatio* (συνήλωσις), in Gloss. apud Labbaeum. Cf. conclave, conclavis cet. apud eundem; et vide voces sqq.

CONCLAVATAE dicebantur, quae sub eadem erant clavae. Ita Paul. pg. 58.

CONCLAVO, συνηλῶ, in Gloss. apud Labbaeum. Cf. CONCLAVATAE, CONCLAVACIO.

CONCORDIA, Κωνκορδία (Strab. V, I, 8), oppidum Venetiae, ad Romatinum amnem inter Altinum et Aquileiam (*Tab. Peuting.* segm. IV*a*). Plin. III, XXII, 1: « colonia Concordia »; et Ptol. III, 1: Κονκορδία κολωνία. In marm. apud Marini *Arvali* pg. 159 (Orell. n. 4082): COLONIAR · CONCORD · ET ALTINAT. — Concordienses sunt eius oppidi incolae, ut in inscr. apud Henzen n. 6485 (ORDO CONCORDIENSIVM). — Alia est Concordia cognomento Iulia in Hispania Baetica (Plin. III, III, 10; inscr. apud Henzen n. 6753), cuius incolae Concordienses (Plin. IV, XXXV, 6).

§ 2. Dea apud veteres (ita dicta a *corde congruente*, secundum Varr. *De l. l.* V, 73 pg. 29), cui templum vovit Camillus (Plutarch. in *Cam.* XLII, 4 et 7), Romae ab Opimio consule extructum (Plutarch. in *Graccho* XVII 4, et in *Cic.* XIX 1; Appian. *De bell. civ.* I, 26). Ovid. *Fast.* VI, 91 sqq.:

« Venit Apollinea longas Concordia lauro
Nexa comas, placidi numen opusque ducis.
Haec ubi narravit Tatium, fortemque Quirinum,
Binaque cum populis regna coisse suis;
Et lare communi soceros generosque receptos:
His nomen iunctis Iunius, inquit, habet ».

August. *De civ. Dei* III, 25: « Eleganti sane senatusconsulto eo ipso loco, ubi funereus tumultus ille commissus est, ubi tot cives ordinis cuiusque ceciderunt, aedes Concordiae facta est, ut Gracchorum poenae testis concionantium oculos feriret, memoriamque compungeret ». Caput eius conspicitur in nummis gentis Mussidiae, apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXIX n. 4 sq.

Cf. Cic. *De nat. deor.* II 23, III 18, et *Kalend. Praen.* apud Orell. II, 384 (D NON · N CONCORDIAE IN ARCE FERIAE EX S · C ·). Memoratur etiam in inscr. apud Orell. n. 25 sq., 1811 sq., 2131, 2442, 4369, 4894, et apud Henzen n. 5783. Plin. XXXV, XXXVI, 1: « in Concordiae delubro Marsyas religatus ». Cf. Concordia Aug. in Kalend. cit. (Orell. II, 582-583) et in titulis apud Orell. n. 1813, 3291, Concordia Augustorum etc. (Henzen n. 5815), Concordia Agrigentinorum (Orell. n. 151), Concordia civitatis (Orell. n. 1564), Concordia coloniarum Cirtensium etc. (Henzen n. 5816), Concordia collegii grattariorum et ferrariorum (Orell. n. 4067). Cf. CORDIA, contractum pro Concordia.

CONCORDIS, *concors*, adiect. apud veteres (vide CONCORDIVS). Priscian. pg. 282 = 726 P.: « A corde quoque composita ablata *s*, addita *dis*, faciunt genetivum, vecors vecordis, discors discordis, concors concordis. antiquissimi tamen solebant genetivo similem proferre in his nominativum. Caecilius in Cra-

tino: *Modo fit obsequens, hilaris, comis, communis, concordis, dum id quod petit, potitur* ». Et pg. 341 = 764 P.: « Sciendum tamen, quod etiam hic et haec concordis et hoc concorde dicebant (*antiqui*) ».

CONCORDITAS, *concordia*, subst. f. Pacuv. vs. 188 sq. ed. Ribbeck (apud Non. II, 151 = pg. 88): « Concorditatem hospitio adiunctam perpetem Probitate conservetis ».

CONCORDIVS, *concordis* (concors), adiect. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1260, 10.

CONCREDVO, *concredo*, apud veteres. Plaut. *Aul.* III, vi, 49: « Ne tu in me mutassis nomen, si hoc concreduo ». Et *Cas.* II, viii, 42 sq.: « Ei ego amorem omnem meum Concredui ».

CONCTVS, *cunctus*, adiect. in carm. fratr. Arval. n. 2692 (vide ADVOCAPIT).

CONLABELLO. Vide COLLABELLO.

CONLABSVS et collabsus, *conlapsus* et *collapsus*. In lapide neapolit. apud Mommsen n. 6270: MVRVM · ADDEFENSION · VIAE · VETVSTATE CONLABSVM RESTITVERVNT. In aliis inscr.: OPVS · PONTIS · VETVSTATE · CONLABS · RESTITVIT (Grut. 161, 4); IN · H · D · D · DEO · SILVANO · TEMPL · CVM · SIGNO · VETVSTATE · CONLABSVM · SEX · ATTONIVS ..... RESTITVIT (Grut. 64, 6); ARMAMENTARIVM · VETVSTATE · CONLABSVM (Grut. 169, 1). Recentior forma exstat in titulo apud Grut. 156, 2: VIAM · CASSIAM · VETVSTATE · COLLABSAM.

CONLITEO, *colliteo* (simul lateo) = CONLITESCO, in Not. Tiron. pg. 94 (« conlituit »).

CONLITESCO, *conliteo* (simul lateo), in Not. Tiron. pg. 94 (« conlitescit »).

CONLVCRIVM, *collucrium*, sacrificii genus (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Not. Tiron. pg. 69: « Lucar, conlucrium ».

CONLVSTRIVM vel collustrium, collegium rusticum, quod agrorum lustrationibus praeerat. Inscr. apud Orell. n. 1773: FATIS FAT | DRVINVS M ..... | ARRI · MVCIANI ..... | ACTOR PRAEDIORVM | TVBLINAT · TEGVRIVM | A SOLO IMPENDIO SVO FE|CIT · ET · IN · TVTELA · EIVS | HS · N̄ · CC · CONLVSTRIO | FVNDI VETTIANI DEDIT.

CONLVTVLO, *luto inquino*. Plaut. *Trin.* III, ii, 66 sq.: « Haec famigeratio Te honestet, me autem conlutulet, si sine dote duxeris ».

CONMANDO, *commendo*, in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. xxix n. 71.

CONMARITVS, qui simul maritus est. Plaut. *Cas.* IV, ii, 18: « Conpar, conmaritus, villicus ».

CONMOLENDA, dea apud Romanos, quae et Coinquenda vocabatur (cf. Marini *Arvali* pg. 380 sgg.). In tab. xxxii col. 2 lin. 13 sq. fratr. Arval. apud Marinium: ITEM ADOLENDAE CONMOLENDAE DE|FERVNDAE OVES II.

CONNATVS, *innatus*, *simul natus*, particip. a *connascor*. Tertull. *advers. Valentinian.* cap 2: « Vitia in corpore connata ».

§ 2. *Cognatus*, subst. m., vetustiori orthographia CONGNATVS et COCNATVS, invenitur in titulo sepulcrali apud Maffei *Mus. ver.* 290, 5 (CONNATO BENEMERENTI FECERVNT).

§ 3. *Gemellus*, subst. m. in titulo sepulcrali apud Fea *Framm. di fasti cons.* pg. 57.

CONNVVIVM, *connubium*, subst. n. (cf. CONVBIVM) in titulo apud Amaduzzi *Monum. Matth.* III, 119 (= Fabr. cap. iii n. 622 pg. 235, et Spon pg. 229).

CONPAR, *compar* (coniux). Inscr. apud Fabr. cap. iv n. 135 pg. 270: BONIFATIA SIBI ET CONPARI SVO IVST|INO BENEMERENTI FECIT QVI BI|XIT ANNIS LXV · ET FECIT CVM CON|PARE SVA ANNIS XLV. Adde BENERIO SVO CONPARI (*Rev. archéol.* XIII, 165), et inscr. apud Fabr. cap. iv n. 136 pg. 270.

CONPARASSIT, *comparaverit*, apud veteres. Plaut. *Epid.* I, ii, 19: « Nisi hodie prius conparassit mihi quadraginta minas ».

CONPARAVERVM, *comparaverunt*. In titulo sepulcr. apud Fabr. cap. v n. ii pg. 347: CON · PARAVERVM · SIBI ET · SVIS · LIBERTIS.

CONPERCO. Vide COMPERCO.

CONPLVSCVLI. Vide COMPLVSCVLI.

CONPOSTVS, *compositus* (ital. *composto*), particip. e *compono*. Virg. *Aen.* I, 249: « Nunc placida conpostus pace quiescit ».

CONPRENSVS, *comprehensus*, adiect. recentiori orthographia CONPRESVS. In titulo sepulcrali apud Marini *Inscr. alb.* pg. 117 n. 123: CONPRENSO MONVMENTO. Cf. compraehensis apud Passionei pg. 96 n. 15.

CONPRESVS, *comprensus* (comprehensus, ital. *compreso*). In lapide capitol. apud Murat. 1716, 14 (Marini *Inscr. alb.* pg. 118): HAEC AVTEM MACERIA CONPRESA CVN MVNIMENTO ET PORTICVLO. In alio titulo apud Marini op. cit. pg. 117 n. 123: CONPRESA ARIA. Vide CONPRENSVS.

CONPROMESISE, *compromisisse*, antiquo scribendi more. S. C. *de Bacch.* (Append. n. lviii) lin. 13 sq.: NEVE · POST HAC · INTER · SED · CONIOVRASE · NEVE · COMVOVISE · NEVE · CONSPONDISE | NEVE · CONPROMESISE VELET.

CONQVIERIT, *conquieverit*, e *conquiesco* (vide voc. sq.), apud Cels. *Medic.* VII, 19.

CONQVIESSE, *conquievisse*, e conquiesco (vide voc. praeced.), apud Liv. XXX, 13.

CONRVSPARI, *conquirere* (Paul. pg. 62). Plautus apud

Paul. loc. cit.: « Conruspare tua consilia in pectore ».

CONSA, Κῶνσα, Etruriae oppidum (= COSA?). Plutarch. in *Flam.* I, 6: Διὸ καὶ πεμπομένων ἀποίκων εἰς δύο πόλεις, Νάρνειάν τε καὶ Κῶνσαν ἄρχων ᾑρέθη καὶ οἰκιστής.

CONSACRABERVNT, *consacraverunt*, in titulo salernit. apud Grut. 343, 2 (Mommsen n. 112).

CONSENTES dicti sunt dii duodecim, quos in consilium accire dicitur Iuppiter (August. *De civ. Dei* IV, 23). Arnob. III, 40 pg. 133: « Varro, qui sunt introrsus atque in intimis penetralibus coeli deos esse censet, quos loquimur (scil. *Penates*), nec eorum numerum, nec nomina sciri. Hos Consentes, et Complices Ethrusci aiunt, et nominant, quod una oriuntur, et occidant una: sex mares et totidem foeminas nominibus ignotis, et miserationis parcissimae: sed eos summi Iovis consiliarios, ac principes existimari ». Hi duplicis generis esse videntur rustici et urbani: rustici, Iovis et Tellus, Sol et Luna, Ceres et Liberus, Robigo et Flora, Minerva et Venus, Lympha et Bonus Eventus; urbani, quos enumerat Ennius *Ann.* vs. 63 sq., Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Iovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo. Varro *De r. r.* I, I, 4 sq.: « Et quoniam (ut aiunt) Dei facientes adiuvant, prius invocabo eos; nec, ut Homerus et Ennius, Musas, sed XII deos consentis: neque tamen eos urbanos, quorum imagines ad forum auratae stant, sex mares, et foeminae totidem, sed illos XII deos, qui maxime agricolarum duces sunt. Primum, qui omnes fructus agriculturae caelo et terra continent, Iovem et Tellurem. itaque quod ii parentes magni dicuntur, Iuppiter, pater appellatur, Tellus, terra mater. Secundo Solem et Lunam, quorum tempora observantur, quum quaedam seruntur et conduntur. Tertio Cererem et Liberum, quod horum fructus maxime necessarii ad victum. Ab his enim cibus et potio venit e fundo. Quarto Robigum ac Floram, quibus propitiis, neque robigo frumenta atque arbores corrumpit, neque non tempestive florent. Itaque publicae Robigo feriae robigalia; Florae ludi floralia instituti. Item adveneror Minervam et Venerem, quarum unius procuratio oliveti alterius hortorum; quo nomine rustica vinalia instituta. Nec non etiam precor Lympham, ac Bonum Eventum, quoniam sine aqua omnis arida ac misera agricultura, sine successu ac bono eventu, frustratio est, non cultura ». Inscr. apud Grut. 3, 2 (Murat. 1978, 1, Orell. n. 2119): I · O · M | CETER[ISQVE] · DIS CONS[EN]|TIBVS M · OPELLIVS ADIVTOR | IIVIR COL. Alia apud Henzen n. 5083: ..... | DEORVM C]ONSENTIVM SACROSANCTA SIMVLACRA CVM OMNI LO[CI ..... V]ETTIVS · PRAETEXTATVS · ...V · C · PRA..... | CVRANTE LONGEIO · ..... Adde inscr. apud Grut. 3, 1 (Orell. n. 2120): CONSENTIO DEORVM | MARIANA SOZOMENE | IMPERIO L · M ... | EX VOTO FECIT. Cf.

CONSENTIA vel Cosentia, Κωνσεντία (Ptol. III, 1; Appian. *De bell. Ann.* cap. 56, *De bell. civ.* V, 56, 58), vel Κωσεντία (Strab. VI, I, 5), ut nunc *Cosenza* (COSENTIA in lapide capuano, in Append. n. LVII lin. 5), Bruttiorum oppidum (Plin. III, X, 2; Mela II, IV, 8), ab Alexandro Epirensi captum (Liv. VIII, 24). Strab. loc. cit.: εἶτα Κωσεντία μητρόπολις Βρεττίων. Liv. XXIII, 30: « Recepta Petelia, Poenus ad Consentiam copias traducit: quam, minus pertinaciter defensam, intra paucos dies in deditionem accepit (an. U. C. DXXXVI) ». Appian. *De bell. Ann.* cap. 56: Τοῦ δὲ αὐτοῦ χρόνου Κωνσεντίαν τε, μεγάλην πόλιν Βρυττίων, καὶ ἄλλας ἐξ ἐπ' αὐτῇ, περιέσπασεν ἀπὸ Ἀννίβου Κράσσος. Adde Liv. XXIX 38 (vide CLAMPETIA) et XXX 19. — Consentini sunt incolae eiusdem oppidi (Liv. XXV, 1; Cic. *De finib.* I, 3). Consentinus adiect. est ad Consentiam pertinens, ut Consentinus ager (Liv. XXVIII, 11; Varro *De r. r.* I, VI, 6; Plin. XVI, L, 2). Frontin. *De col.* pg 209 ed. Lachm.: « Ager Consentinus ab imp. Augusto est adsignatus limitibus Graccanis etc. ». Cf. Consentiae genita vina, apud Plin. XIV, VIII, 9.

CONSENTIA sacra, quae ex multorum consensu sunt statuta. Ita Paul. pg. 65. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CONSEQVVS, *consequens*, adiect. Lucret. V, 678: « Consequa natura 'st iam rerum, et ordine certo ».

CONSERBATOR, *conservator*, subst. m. In marm. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 8 n. 8 (Orell. n. 2410): HERCVLI | CONSERBATORI · A · SERGIVS | MEGALENSIS | CVRATOR II SOCIIS · CVLTOR | LARVM · ET · IMAG | AVGVST · DEDIT.

CONSERVITIVM, *servitium commune plurium*, subst. n. apud Plaut. *Capt.* II, I, 49.

CONSERVNDVS, *conserendus*, antiquo scribendi more, e *consero*. Varr. *De r. r.* I, XXIV, 2: « Agrum oliveto conserundo, nisi qui in ventum, in favonium spectet, et soli ostentus sit, alium bonum nullum esse ».

CONSESVS, *consensus*, subst. m. Decr. Col. Pisanae sec. apud Noris *Cenotaph. pis.*: PER CONSESVM OMNIVM ORDINVM.

CONSILINVM, oppidum Lucaniae prope Grumentum, nunc *Padula* vocitatum. Plin. III, XV, 1: « Consilinum castrum ». Consilinensis adiect. est ad Consilinum pertinens (Frontin. *De col.* pg. 209 ed. Lachm. « Consiline » s. praefectura). Cf. Mommsen in *Gromat. vet.* s. 165. Scribitur et Cosilinas. Cassiod. *Variar.* ep. VIII, 33: « Est enim et locus ipse (*Campania*) camporum amoenitate distensus, suburbanum quoddam Cosilinatis antiquissimae civitatis, qui a conditore sanctorum fontium Marcilianum nomen ac-

cepit ». Ad Consilinum fortasse spectant numi n. 3042 cum scriptione ΚΩΣΙ (cf. Avellini *Opusc.* II 132 sg., III 141-152).

CONSIPTVM, *conseptum* h. e. locus circum undique clausus. Paul. pg. 62: « Consiptum apud Ennium pro *conseptum* reperitur ». Et pg. 64: « Consiptum clavis praefixum ». Consaeptum legitur in inscr. apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* I, 73 nt. 1 ed. Mediol. (VSTRINASQVE · DE · CONSAEPTO VLTIMO · IN · EVM · LOCVM · TRAICIENDAS ... CVRAVERVNT), et consoeptum in alia apud Grut. 1159, 6.

CONSIVIVS. Vide CLVSIVS.

CONSOL, *consul*, subst. m., apud veteres, antiquiori orthogr. COSOL et COSVL. Vel. Long. pg. 2216 P.: « Apud nos quoque ostendunt antiqui, qui aeque confusas literas *o* et *u* habuere: nam consol scribebant per *o*, quum legeretur per *u consul*, unde in multis etiam nominibus variae sunt scripturae, ut fontes et *funtes*, frondes et *frundes* ». Inscr. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 47 (cf. Grut. 56, 6): M · CLAVDIVS M F | CONSOL | [H]INNADCEPIT. Alia inscr. apud Mommsen n. 1381: IVNONEI · QVIRITEI · SACRA | C · FALCIDIVS · L · F · CONSOL | DEDICAVIT. Plebisc. de Thermens. (Append. n. LXI) col. 1 lin. 18 sq.: IEIS CONSOLIBVS (= IEIS CONSVLIBVS, lin. 20). Columnae rostr. inscr. n. 2715 lin. 6 sq.: ENQVE · EODEM · MAC[ESTRATOD PROSPERE R]EM · NAVEBOS · MARID · CONSOL · PRIMOS · C[ESET]. Inscr. apud Mommsen n. 6766: MARTEI | CLAVDIVS · M | [C]ONSOL · DED... Adde inscr. n. 2707 sq. ex Scipionum sepulcro, leg. Thor. agr. cap. XVII (in Append. n. LIX) et titul. christ. apud Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* chap. XVII n. 35, 43, 45 (CONSOLE et CONSOLIS). — Consulis pro *consules*, acc. plur. invenitur in tab. Ancyr. apud Chisull *Antiq. asiat.* pg. 173 (tab. 3.ª a laeva lin. 2).

CONSOLATVS, *consulatus*, subst. m. in titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* cap. XVII n. 34 pg. 578.

CONSOLO, *consulo*, antiquiori orthogr. COSOLO, unde CONSOLTVM = *consultum*, CONSOL = COSOL h. e. *consul.* S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 1: [Q ·] MARCIVS · L · F · S · POSTVMIVS · L · F · COS · SENATVM CONSOLVERVNT.

CONSOLTVM, *consultum*, subst. n. e CONSOLO = *consulo*, in titulo antiquissimo apud Mommsen n. 716.

CONSPICILIVM, h. e. locus unde aliquid conspici solet. Plautus apud Non. II, 116 = pg. 84: « In conspicilio adservabam, pallium observabam ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

CONSPOLIVM, genus cibi in sacris adhibiti, de quo Arnob. VII, 24.

CONSPONDISE, *conspondisse*, antiquo scribendi more, e *conspondeo* h. e. simul cum aliis spondeo, in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 13. Vide CONPROMESISE.

CONSPONSVS. Vide CONSPOSVS, quod sequitur.

CONSPOSVS, *fide mutua colligatus*, adiect. apud veteres. Paul. pg. 41: « Consposos (al. *consponsos*) antiqui dicebant fide mutua colligatos ». Varro *De l. l.* VI, 70 pg. 100: « Sponsus, consponsus; hoc Naevius significat cum ait: *consponsi* ».

CONSTANTSO, *Constantio* (ital. *Costanzo*), nomen virile, apud Fleetwood *Syll. mon. christ.* 377, 2.

CONSTAS, *constans*, adiect. (vide COSTANS). Est cognomen rom. in lapide beneventano apud De Vita cl. IX n. 194 = Mommsen n. 1813 (CONSTATI · SECVNDO).

CONSTIT, *constitit*, per syncopen, in marmore apud Mommsen n. 3528 (cf. Marini *Arvali* pg. 169). Cf. fragm. lapidis patav. apud Grut. 897, 2 = Furlan. n. 582 pg. 425.

CONSTIVS, *Constantius*, per syncopen (cf. CONSTIT = *constitit*). Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 170: DDNN CONSTIO AVG XII IVLIANO CESARI II | CONSS VIIII KAL MAS DECESSIT IANVARAS.

CONSVALIA. Vide CONSVS.

CONSVANETES, Κωνσουάνται (Ptolem. II, 11) vel Κωτουάντιοι (Strab. IV, VI, 8), Rhaetiae populi. apud Plin. III, XXIV, 4.

CONSVBRINA, *consobrina*, subst. f. in inscr. apud Doni cl. X n. 51 pg. 365.

CONSVMPSE, *consumpsisse*, apud Lucret. I, 234. Alii legunt *consumse.* — Consumpsti (al. *comsumsti*) pro *consumpsisti* dixit Propert. I, III, 37.

CONSVMPSTI. Vide CONSVMPSE.

CONSVS, gr. orthogr. Κόνσος vel Κῶνσος, deus consiliorum secretorum (Ascon. in *Verr.* I, 10), h. e. qui salutaria et fida consilia nostris suggerit cogitationibus (Arnob. III, 23 pg. 122). August. *De civ. Dei* IV, 11: « ipse sit et deus Consus, praebendo consilia ». Ovid *Fast.* III, 199 sq.:

> « Festa para Conso: Consus tibi caetera dicet,
> Illo facta die quum sua sacra canet ».

Fuit idem cum Neptuno equestri (Liv. I, 9; Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 635). Auson. *Epigr.* LXIX, 9: « Caenida convertit proles Saturnia Consus ». Mart. Capella § 54 pg. 98: « Neptune autem, Lar omnium cunctalis, ac Neverita, tuque Conse ex decima convenistis ». Dionys. Halic. I, 33: Ἀπέδειξαν δὲ καὶ Ποσειδῶνι τέμενος Ἱππίῳ, καὶ τὴν ἑορτὴν Ἱπποκράτεια μὲν παρ' Ἀρκάδων, Κωνσουάλια δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων λεγόμενα κατεστήσαντο, ἐν ᾗ παρὰ Ῥωμαίοις ἐξ ἔθους ἐλινύουσιν ἔργων ἵπποι καὶ ὀρεῖς, καὶ στέφονται τὰς κεφαλὰς ἄνθεσι. Plutarch. in *Rom.* XIV, 5 sqq.: Διεδόθη λόγος ὑπ' αὐτοῦ πρῶτον, ὡς θεοῦ τινὸς ἀνευρήκοι βωμὸν ὑπὸ γῆς κεκρυμμένον. Ὠνόμαζον δὲ τὸν θεὸν Κῶνσον, εἴτε βουλαῖον

ὄντα· κωνσίλιον γὰρ ἔτι νῦν τὸ συμβούλιον καλοῦσι, καὶ τοὺς ὑπάτους κωνσούλας, οἷον προβούλους· εἴτε ἵππιον Ποσειδῶ. Καὶ γὰρ ὁ βωμὸς ἐν τῷ μείζονι τῶν ἱπποδρόμων ἐστὶν ἀφανὴς τὸν ἄλλον χρόνον, ἐν δὲ τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἀνακαλυπτόμενος. Οἱ δὲ καὶ ὅλως φασὶ τοῦ βουλεύματος ἀποῤῥήτου καὶ ἀφανοῦς ὄντος ὑπόγειον οὐκ ἀλόγως τῷ θεῷ βωμὸν γενέσθαι κεκρυμμένον. Ὡς δ' ἀνεφάνη, θυσίαν τε λαμπρὰν ἐπ' αὐτῷ καὶ ἀγῶνα καὶ θέαν ἐκ καταγγελίας ἐπετέλει πανηγυρικήν. Consualia, gr. *Κωνσυάλια* (Plutarch. in *Rom.* XV, 13), ludi dicebantur, quos in honorem Consi faciebant, quem deum consilii putabant (Paul. pg. 41). Varro *De l. l.* VI, 20 pg. 81: « Consualia dicta a Conso, quod tum feriae publicae ei deo, et in circo ad aram eius ab sacerdotibus ludi illi quibus virgines Sabinae raptae ». Liv. I, 9: « Ludos ex industria parat (*Romulus*), Neptuno Equestri sollemnes; Consualia vocat ». Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 48: « *Διὰ τί τῇ τῶν Κωνσυαλίων ἑορτῇ καὶ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὄνους στεφανοῦσι καὶ σχολάζειν ἐῶσι;* « *Πότερον ὅτι Ποσειδῶνι μὲν ἄγουσιν Ἱππείῳ τὴν ἑορτὴν, ὁ δ' ὄνος τῷ Ἵππῳ συναπυλαύει καὶ συμμετέχει τῆς ἀδείας; Ἢ ὅτι, ναυτιλίας φανείσης καὶ κομιδῆς κατὰ θαλατταν, ὑπῆρξε τις ἀμωσχέπως ῥαστώνη καὶ ἀνάπαυσις τοῖς ὑποζυγίοις;* Et Dionys. Halic. II, 31: *Τὴν δὲ τότε τῷ Ῥωμύλῳ καθιερωθεῖσαν ἑορτὴν ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἄγοντες Ῥωμαῖοι διετέλουν, Κωνσουάλια καλοῦντες, ἐν ᾗ βωμός τε ὑπόγειος ἱδρυμένος παρὰ τῷ μεγίστῳ τῶν ἱπποδρόμων, περισκαφείσης τῆς γῆς, θυσίαις τε καὶ ὑπερπύροις ἀπαρχαῖς γεραίρεται, καὶ δρόμος ἵππων ζευκτῶν τε καὶ ἀζεύκτων ἐπιτελεῖται. καλεῖται δὲ ὁ θεὸς, ᾧ ταῦτα ἐπιτελοῦσι, Κῶνσος ὑπὸ Ῥωμαίων· ὅν ἐξερμηνεύοντες εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶτταν, Ποσειδῶνα σεισίχθονά φασιν εἶναι τινες, καὶ διὰ τοῦτο ὑπογείῳ τετιμῆσθαι βωμῷ λέγουσιν, ὅτι τὴν γῆν ὁ θεὸς οὗτος ἔχει. ἐγὼ δὲ καὶ ἕτερον οἶδα λόγον ἀκούων, ὡς τῆς μὲν ἑορτῆς τῷ Πωσειδῶνι ἀγομένης, καὶ τοῦ δρόμου τῶν ἱππίων τούτῳ τῷ θεῷ γινομένου, τοῦ δὲ καταγείου βωμοῦ δαίμονι ἀῤῥήτῳ τινὶ βουλευμάτων κρυφίων ἡγεμόνι καὶ φύλακι κατασκευασθέντος ὕστερον. Ποσειδῶνι γὰρ ἀφανῆ βωμὸν οὐδαμόθι γῆς οὔθ' ὑφ' Ἑλλήνων οὔθ' ὑπὸ βαρβάρων καθιδρῦσθαι· τὸ δ' ἀληθὲς ὅπως ἔχει χαλεπὸν εἰπεῖν.* Varro apud Non. I, 76 = pg. 21: « Sibi pastores ludos faciunt coriis consualia ». Tertul. *De spect.* cap. 5 (IV, 97 ed. Semler): « Exinde ludi Consualia dicti, qui initio Neptunum honorabant. Eundem enim et Consum vocabant. Dehinc Equiria Marti Romulus dixit: quamquam et Consualia Romulo defendunt, quod eo Conso dicaverit deo, ut volunt, consilii: eius scilicet, quo tunc Sabinarum virginum rapinam militibus suis in matrimonia excogitavit. Probum plane consilium, et nunc quoque apud ipsos Romanos iustum et licitum, ne dixerim, penes deum. Facit etenim ad originis maculam, ne bonum existimes, quod initium a malo accepit, ab impudentia, a violentia, ab odio, a fratricida institutore, a filio Martis: et nunc ara Conso illi in Circo defossa est ad primas metas sub terra, cum inscriptione huiusmodi, CONSVS CONSILIO, MARS DVELLO, LARES COMITIO POTENTES. Sacrificant apud eam nonis Iuliis sacerdotes publici, XII kalend. septembres flamen Quirinalis, et virgines ». In Kalend. Capran. apud Orell. II, 396: CONSO · IN · AVENTINO SACRIFICIVM. Cf. Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 635, et Fest. *Qu.* X, 25 pg. 209. Consius et Considius sunt gentil. rom. in thesauris epigr.

CONTANTER, *cunctanter*, adverb. Apul. *Metam.* III pg. 83 (ed. Paris. 1688): « Contanter ac timide denique sermone prolato ». Et IV pg. 103: « Sed dum contanter accedo etc. ».

CONTENEBRA, oppidum Etruriae, in agro Tarquiniensi, vi captum dirutumque a Romanis (U. C. an. CCCLXVII). Liv. VI, 4: « Exercitum alterum in Aequos ..... duxere: alterum in agrum Tarquiniensem. Ibi oppida Etruscorum Cortuosa et Contenebra (codd. aliqui *contebra*, *contenebrosa*) vi capta dirutaque. Ad Cortuosam nihil certaminis fuit. inproviso adorti, primo clamore atque inpetu cepere: direptum oppidum atque incensum est. Contenebra paucos dies obpugnationem sustinuit; laborque continuus, non die non nocte remissus, subegit eos. quum in sex partes divisus exercitus Romanus senis horis in orbem succederet proelio, oppidanos eosdem integro semper certamini paucitas fessos obiiceret; cessere tandem, locusque invadendi urbem Romanis datus est. Publicari praedam tribunis placebat: sed imperium, quam consilium, segnius fuit. dum cunctantur, iam militum praeda erat; nec, nisi per invidiam, adimi poterat ».

CONTIBERNALIS, *contubernalis*, adiect. Inscr. apud Grut. 540, 9: D · M | FABIO CELERI | MILITI · CONTIBERN · FECER. Alia apud Mommsen n. 5585: SILVIAE | CONTIBERNAL | AEPINICVS | CONSERVVS | B · M · P. In titulo apud Doni cl. VIII n. 54 (Mommsen n. 5388): ET · CERVIAE · SEX · L · HYMNIDI · CONTIBERNALI · VIVAE. Adde inscr. apud Mommsen n. 667, 4700, 5340, 6814.

CONTIGNVM, frustum carnis cum septem costis demptum. Ita Paul. pg. 65.

CONTICINIVM, pars illa noctis, quae est inter gallicinium et diluculum (cf. Censor. *De die nat.* cap. 24). Varro *De l. l.* VII, 79 pg. 150: « In Asinaria [Plaut. III, III, 95]: *Videbitur, factum volo; at redito huc conticinio;* putem a conticiscendo *conticinium*, sive, ut Opilius scribit, ab eo quom conticuerunt homines ». Gloss. apud Labb.: « Conticinium, *ὁ μεταξὺ ἀλεκτρυοφωνίας χρόνος* ». Cf. Varr. op. cit. V, 7 pg 75, et Macrob. *Saturn.* I, 3 (vide CONTICVVM).

CONTICISCO, *conticesco*, usurpatum a Plauto *Bacch.* IV, VI 28 et *Mil.* II, IV 56.

CONTICVVM, *conticinium*, subst. n. Macrob. *Saturn.* I, 4:

Primum tempus diei dicitur mediae noctis inclinatio; deinde gallicinium, inde conticuum, cum et galli conticescunt et homines etiam tum quiescunt ».

CONTIO, *concio*, subst. f. Lex Serv. *De Repet.* (Append. n. LX) cap. 6: FACITO RECITENTVR IN CONTIONE. In aere Salpens. apud Henzen n. 7421 col. 2 lin. 1: PRO CONTIONE.

CONTIRO -onis, *simul tiro*, subst. m. Inscr. apud Murat. 805, 4: D · M | CLAVDIO CARO | MIL · COH · VIII | PR · STIP · XVII | VIXIT ANNIS | XXXVII | HEREDES ET | CONTIRONES | BENEMERENTI | FECERVNT.

CONTROVORSIA et controvosia, *controversia*, subst. f. apud veteres (cf. VORSVM = *versum*). In tab. genuate (Append. n. I): CONTROVORSIEIS (lin. 1) et CONTROVERSIS (lin. 45) = *controversiis*, CONTROVOSIAS (lin. 2) et CONTROVORSIAS (lin. 42) = *controversias*).

CONTRVD, *contra*, praepositio, ab antiquo abl. sg. n., apud Samnites (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 141 et *Lex. osco-lat.* pg. 28; Müller *Die Etr.* I 38 anm. 78; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 45; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 sq.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 272; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 33; Schweizer et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 217, V 84; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 348). Tab. Bantina n. 2897 lin. 11 et 17: SVAEPIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST = *si quis contra hoc fecerit* (Mommsen op. cit. s. 146, Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq., Huschke op. cit. s. 65 sq.); et lin. 25 sq.: SVAE · PIS · CONTRVD | EXEIC · PRVHIPVST = *si quis contra hoc prohibuerit* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88, Huschke s. 67).

CONTRVSCVS. Vide TROSCIVS.

CONTVBERNA -ae, *contubernalis*. In titulo apud Gudium 356, 11: PHARNACES · CONTVBERNAE SVAE · BENEMERENTI · FECIT.

CONTVMIA, *contumelia*, subst. f. per syncopen. Gloss. Isidor.: « Contumia, contumelia ». Adde Mart. Capell. § 424 pg. 384.

CONTVOLI, oculi sunt in angustum coacti conniventibus palpebris. Ita Paul. ex Festo pg. 42, ubi cf. Scalig. et Mueller.

CONVBIVM, *connubium*, subst. n. (cf. CONNVVIVM), in titulo apud Henzen n. 5418. Adde Gaii *Instit.* pg. 19 sq. et 28 ed. Boecking, et cf. Corssen *Ueber aussp r.* I, 90.

CONVECTOR, deus apud veteres. Vide IMPORCITOR.

CONVENERVM, *convenerunt* (ital. *convennero*), abiecto finali *t*, et mutata nasali. In tab. XLI a lin. 21 fratr. Arval. apud Marini: CONVENERVM ET SVBSELLIS CONSEDERVNT.

CONVEXVS, *convexio*, subst. m. Gloss. apud Labb.: « Convexus, περιφόρεια, περιφορῆς ».

CONVIVO, *convivor*, apud veteres. Non. VII, 55 = pg. 474: « Convivant pro *convivantur*. Pomponius Munda [vs. 85 ed. Ribbeck]: *Si calendis domi convivent, idibus cenant foris.* Ennius Satyr. lib. j [vs. 12]: *Malo hercle suo magno convivat sine modo* ».

CONVOLLERE, *convellere*, apud veteres, teste Cassiod. pg. 2283 P. (vide VOSTER = *vester*).

CONVOTI, *iisdem votis obligati* (Paul. pg. 42), e convoveo = COMVOVEO, quod vide.

COXIGO, *claudico*. Gloss. apud Labb.: « χωλαίνει, claudicat, coxigat ».

COXSINVS, fortasse *pulvinus*, ita appellatus, quod coxis subiicitur. Est cognomen rom. apud Maffei *Mus. ver.* 169 (L · VALERIVS L · F · COXSINVS). Cf. Cox, cognomen virile in inscr. apud Amadut. *Anecd. litter.* II, 466.

COONIVX, *coniux*, subst. fem. (vide COIVX), in titulo sepulcrali apud Murat. 1389, 12 (COONIVCI OPTIMAE).

COOPTASSINT, *cooptaverint*, invenitur apud Liv. III, 64.

COOPTEMS, *cooptemus*, in tab. aenea (lin. 10), edita in *Ann. dell' Inst. arch.* XVIII = 1846 tav. d'agg. A (pg. 78).

COPERIO, *cooperio*, apud Lucr. V 342, VI 490 (alii legunt: *coopernisse* et *cooperiant*).

COΠIA. Vide SYBARIS et THVRIVM.

COPIA, dea apud veteres, quae omnium rerum copiam suppeditabat. Plaut. *Pseud.* II, IV, 46: « Dii immortales! non Charinus mihi hic quidem est, sed Copia ». Horat. *Epist.* I, XII, 28 sq.: « aurea fruges Italiae pleno defundit Copia cornu ». Ovid. *Metam.* IX, 88: « divesque meo bona Copia cornu est ».

COPIENSIS, adiect. ad copiam pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 853, 3 (M · SERVILIVS COPIENSIS · PACVVIANVS).

COPLATVS, *copulatus*, particip. a *coplo* pro *copulo*. Lucr. VI, 1085 sq.:

« Est etiam, quasi ut annellis, hamisque plicata
Inter se quaedam possint coplata teneri ».

COPO, *caupo*, subst. m. (vide COPONA = *caupona*). Gloss. apud Labb.: « Copo et caupo, κάπηλος ». Cic. *pro Cluent.* cap. 59: « A. Binnium quemdam, coponem, de via Latina, subornatis ». Adde Petron. *Satyr.* cap. 62 pg. 412 ed. Burm. (« tamquam copo compilatus »), et cf. Martial. II, LI 3, III, LVIII 24. Inscr. pompeiana edita in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 26: Q · P · P · IVVENEM | AED · OA D · R · P | SABINVS · ROG · COPO. — *La scrittura* copo *per* caupo, ait Cavedonius in *Bullett.* cit. III 164, *doveva essere molto diffusa e comune, poichè ricorre anche in un bel marmo modenese* (p. 234, 236), *e pare fosse usata anche da Cicerone* (pro Cluentio *cap.* 59). Adde inscr. Aesern. in *Bullett. arch. nap.* VI tav. I n. 4.

COPONA, *caupona*, subst. fem. (vide COPO = *caupo*). Paul. pg. 40: « Copona taberna a copiis dicta ».

COPONIANVS, adiect. pertinens ad Coponium, quod est gentilitium rom., ut Coponiana villa, apud Cic. *Ep. ad Att.* XII, 31 = n. 549.

ΚΟΠΡΙΑ, Siciliae litus prope Tauromenium, ita dictum a *κοπρία* h. e. *stercus* (Strab. VI, II, 3).

COPS vel copis, *copiosus*, adiect. apud veteres. Priscian. pg. 321 = 752 P.: « Vetustissimi tamen etiam hic et haec et hoc ops et cops pro *opulentus* et *copiosus* proferebant ». Plaut. *Bacch.* II, III, 117: « Ut amantem herilem copem facerem filium ». Id. *Pseud.* II, III, 8: « Atque ego nunc me ut gloriosum faciam, ut copi pectore ». Pacuv. vs. 307 ed. Ribbeck apud Non. II, 119 = pg. 84: « O multimodis varium et dubium et prosperum copem diem! ». Et Turpil. vs. 61 apud eund. loc. cit.: « Te quidem omnium pater iam copem causarum facit ». Cf. Fest. *Qu.* X, 8 pg. 190 s. v. *ops*.

COPTO, *coopto*, in tessera apud Marini *Arval.* pg. 782 = Orell. n. 3693 (COPTAVERVNT). COAPTATO pro *cooptato* invenitur in lege Iul. municip. cap. 5 apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 400. Cf. Cic. *Ep. fam.* III, 10 = n. 261 (*coptari?*).

COQVA, ital. *cuoca*, h. e. *quae coquit* (vide COCVLA). Plaut. *Poen.* I, II, 38: « Coqua est haec quidem, Agorastocles, ut ego opinor ».

COQVINA, *culina* (ital. *cucina*), subst. f. apud veteres. Non. I, 273 = pg. 55: « *Culinam* veteres coquinam dixerunt, non ut nunc vulgus putat ». Cf. Pallad. I, 37, Arnob. IV 6 pg. 140, et Apul. *De habit. doctr. Plat.* lib. 2 pg. 605 (ed. Paris. 1688).

COQVINARIS et coquinarius, *culinarius*, adiect. ad coquinam pertinens. Varro apud Non. III, 32 = pg. 195: « Noctu cultro coquinari se traiecit ». Plin. XXXIII, 49: « Vasa coquinaria ex argento Calvus orator fieri iussit. Cf. Apicii librum, qui *coquinaria ars* inscribitur.

COQVINATORIVS. Vide COCINATORIVM.

COQVINO, *coquinariam artem exerceo*. Plaut. *Aul.* III, I, 3: « Venit in bacchanal coquinatum ». Et in *Pseud.* III, II, 85: « Quanti istuc unum me coquinare perdoces ».

COQVINVS, adiect. ad coquendum pertinens. Plaut. *Pseud.* III, II, 1 sq.: « Forum coquinum qui vocant, stulte vocant, Nam non coquinum 'st, verum furinum est forum ».

COQVITARE pro *coctitare*, id est *frequenter coquere*, Plautus posuit. Ita Paul. pg. 61.

COR-, radix umbrica. Vide -ꓷVꓘ (kur-).

CORA, Κόρα (Strab. V, III, 10; Dionys. Halic. III, 34), oppidum Latii et colonia Romanorum (Liv. XXVII, 9), in finibus Volscorum, a Dardano conditum (alii a Latino Silvio: cf. Diod. Sic. VII, III a 7), et a Cora Catilli et Tiburtis fratre appellatum (Serv. in Virg. *Aen.* VII, 672; vide CORAS et TIBVR). Hodie dicitur *Cori*. Solin. II, 7: « Coram a Dardanis ». Lucan. VII, 393 sq.: « Gabios Veiosque Coramque Pulvere vix tectae poterunt monstrare ruinae ». Liv. II, 16: « Eodem anno [an. U. C. CCLI] duae coloniae Latinae, Pometia et Cora, ad Auruncos deficiunt ». Et II, 22: « Hac ira consules in Volscum agrum legiones duxere. Volscos, consilii poenam non metuentes, nec opinata res perculit. Armorum immemores obsides dant trecentos principum a Cora atque Pometia liberos. ita sine certamine inde abductae legiones [U. C. an. CCLIX] ». Inscr. apud Nibby *Analisi* etc. I, 501: TI · CL · TI · FILIO | FV[SCO] | OMNIBVS · HONO[R] | CORAE · FVNC|TO · ORDO · ET · POPVL | CORA ..... BENEMERITA | EIVS. — Corani, genit. pl. CORANO pro Coranôm (gr. Κόρνων, apud Dionys. V, 61) in numo argenteo n. 2729 (cf. Corssen *Ueber ausspr.* I, 110), sunt eiusdem oppidi incolae a Dardano Troiano orti (Plin. III, IX, 11). — Coranus adiect. ad Coram pertinens, ut ager Coranus (Liv. VIII, 19).

§ 2. Item deae nomen, fortasse Proserpinae, quae a Graecis aliquando Κόρη appellata est (*κόρη*, *puella, virgo formosa*), teste Suida. Cf. Serv. in Virg. *Aen.* III, 111, et inscr. apud Grut. 309, 2 sq. (Orell. n. 2361).

CORACENSES, Κορακήνσιοι (Ptol. III, 3), populi Sardiniae insulae. Vide SARDINIA.

CORAS, Tiburtii et Catilli frater, unde mons Coras et urbs Cora dicta. Virg. *Aen.* VII, 672: « Acerque Coras »; ubi Servius: « Coras; a cuius nomine est civitas in Italia ». Vide TIBVR.

ΚΟΡΑΤΙΟΣ, gentilitium sabinum, comparandum cum albano CVRIATIVS. Vide ΑΝΤΡΩΝ, et cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 355 et Huschke *Die iguv. taf.* s. 210.

CORAVERO, *coraveront* (coeraverunt, coiraverunt, curaverunt), in lapide apud Cicconi *Storia di Palestrina* pg. 39 (cf. Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* an. XXXII = 1860 pg. 249).

CORBIO -ionis, diminut. corbis. Fuit cognomen nepotis Q. Hortensii oratoris apud Val. Max. III, v, 4. Cf. Corssen *Ueber ausspr.* I, 133.

CORBIO, oppidum Italiae in Aequis (Liv. II 39, III 30, 66). Liv. III, 28: « Gracchum Cloelium ducem principesque alios vinctos ad se adduci iubet, oppido Corbione decedi; *Sanguinis se Aequorum non egere: licere abire: sed, ut exprimatur tandem confessio, subactam domitamque esse gentem, sub iugum abituros* ». Fuit etiam oppidum Hispaniae cis Iberum fluvium in regione Suessetanorum (Liv. XXXIX, 42).

CORBITOR, *ludio*, subst. m. apud Fest. *Qu.* XV, 8 pg. 334 s. v. *Simpludiarea*. Scaligerus putat idem significare, quod *corvitores*, gr. *κυβιστητῆρας*.

CORBO -onis, *qui corbem gerit.* Est cognomen rom. in titulo apud Grut. 128, 8 (FABIVS C · L · CORBO).

CORGO, *profecto*, adverb. apud veteres. Paul. pg. 37: « Corgo apud antiquos pro adverbio, quod est *profecto*, ponebatur ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 368: « Gorgos, adverbialis interpositio, ut *porro, prorsus, nimirum* ». Adde Gloss. apud Labb.: « Goreo (sic), ἀναμφιβόλιος; Gorgi, ἀναμφίβολοι ».

CORDIA, *concordia*, subst. f. in nummo Volusiani imperatoris, teste Eckhel *Catal. mus. Vindob.* II, 361.

CORDILLA, diminutivum chordae (ital. *cordella*). Est cognomen mulieris in titulo apud Murat. 1131, 2 (ACILIA SEX · F · CORDILLA).

CORDOLIVM, *dolor* (ital. *cordoglio*), subst. n. Plaut. *Poen.* I, II, 85 sq.: « Sed ubi exempla conferentur meretricum aliarum, ibi tibi Erit cordolium, si quam ornatam melius forte conspexeris ». Et *Cist.* I, I, 66 sq.: « *Sil.* At mihi Cordolium 'st. *Gymn.* Quid id? unde est tibi cordolium, conmemora, obsecro ». Apul. *Metam.* lib. IX pg. 288: « non uxori, non ulli familiarium cordolio patefacto etc. ».

COREDIER, *Coredii* (Quiritii?), genit. sg. 2 decl., antiquiori orthographia ƎƎIꟻƎƆVꓘ kureties, fortasse nomen vel epitheton dei cuiusdam (Mars Coredius sive Quiritius?), e rad. COR-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 61, 83, II 232, 265; Huschke *Die iguv. taf.* s. 209 sq.). Tab. eugub. VIb 45: VOCVCOM · COREDIER VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · SERFI · FETV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA = *in —o Coredii* (Quiritii) *vitulos tauros tres facito, Hondo Cerfio facito pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.* *Curitis* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 22, VII 40; *Corae diae* (coredier) Lanzius II 816 = 725.

CORFINIVM, Κορφίνιον (Ptol. III, 1; Strab. V, III 11, IV 2; Diod. Sic. XXXVII, 2; Plutarch. in *Caes.* XXXIV, 3; Appian. *De bellis civ.* II 38), oppidum Pelignorum in Samnio, caput Sociorum constitutum tempore belli marsici, et Italica, osce VIꓘƎTIƎ viteliú, appellatum (vide ITALICA et VIꓘƎTIƎ viteliú). Hodie est *Pentima.* Diod. Sic. XXXVII, II, 4: Ἐπολέμουν δὲ Ῥωμαίοις Σαυνῖται, Ἀσκολανοί, Λευκανοί, Πικεντῖνοι, Νωλανοί, καὶ ἕτεραι πόλεις καὶ ἔθνη, ἐν οἷς ἐπισημοτάτη καὶ μεγίστη καὶ κοινὴ πόλις ἄρτι συντετελεσμένη τοῖς Ἰταλιώταις τὸ Κορφίνιον ἦν, ἐν ᾗ τά τε ἄλλα ὅσα μεγάλην πόλιν καὶ ἀρχὴν κρατύνουσι συνεστήσαντο καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη καὶ βουλευτήριον, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς πόλεμον ἀφθόνως ἅπαντα, καὶ χρημάτων πλῆθος, καὶ τροφῆς δαψιλῆ χορηγίαν. Strabo V, III, 11: Ἡ Οὐαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων, ἄγει δ' ἐπὶ Μαρσοὺς καὶ Κορφίνιον, τὴν τῶν Πελίγνων μητρόπολιν. Et V, IV, 2: Τρίτον δ', ὅτε δεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας μὴ τυγχάνοντες ἀπέστησαν καὶ τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον, Κορφίνιον, τὴν τῶν Πελίγνων μητρόπολιν, κοινὴν ἅπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν, καὶ ἐνταῦθα δὴ τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς· δύο δ' ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν, περὶ ἧς ἐπολέμουν. Captum fuit a Caesare (Plin. VII, LIV, 7). Cf. Caes. *De bell. civ.* I, 16-20, 23 sqq. — Corfinienses sunt incolae eiusdem oppidi (Caes. op. cit. I, 21, 33; Plin. III, XVII, 1; inscr. apud Henzen n. 5999). Corfinius, adiect. ad Corfinium pertinens, ut Corfinius ager. Frontin. *De col.* pg. 228 (cf. pgg. 229, 255, 260) ed. Lachm.: « Ager Corfinius lege Sempronia est assignatus ». — Corfiniensis adiect. est ad Corfinium pertinens, apud Cic. *ad Att.* IX, 16 = n. 354. Inscr. apud Orell. n. 3695 sq., et Henzen n. 6625: RESPVBLICA POPVLVSQVE CORFINIENSIS.

CORINENSES, incolae oppidi cuiusdam in Italia inferiore, fortasse in Apulia, quos memorat Plinius III, XVI, 6.

CORIOLI, Κορίολα (Dionys. Halic. VI, 92), oppidum in Volscorum finibus. Liv. II, 33: « Inde Poluscam, item Volscorum, cepit [u. c. an. CCLXI]: tum magna vi adortus est Coriolos. Erat tum in castris inter primores iuvenum C. Marcius, adolescens et consilio et manu promtus, cui cognomen postea Coriolano fuit [cf. Dionys. VI, 93, et Aul. Gell. XVII, 21]. Quum subito exercitum Romanum, Coriolos obsidentem, atque in oppidanos, quos intus clausos habebat, intentum sine ullo metu extrinsecus inminentis belli, Volscae legiones, profectae ab Antio, invasissent, eodemque tempore ex oppido erupissent hostes, forte in statione Marcius fuit. Is, cum delecta militum manu, non modo inpetum erumpentium retudit, sed per patentem portam ferox inrupit: caedeque in proxima urbis facta, ignem, temere arreptum, inminentibus muro aedificiis iniecit. Clamor inde oppidanorum, mixtus muliebri puerilique ploratu, ad terrorem, ut solet, primo ortu et Romanis auxit animum, et turbavit Volscos, utpote capta urbe, cui ad ferendam opem venerant. Ita fusi Volsci Antiates, Corioli oppidum captum ». Adde Liv. II 39, Dionys. Halic. IV 45, Plutarch. in *Coriol.* VIII sqq. — Incolae dicti sunt Coriolani (Plin. III, IX, 16), gr. Κοριολάνοι (Dionys. VI 92, Plutarch. in *Coriol.* VIII 1 sqq.) vel Κοριολανοί (Dionys. VIII, 19). Steph. Byz.: Κόριλλα, πόλις Λατίνων· Διονύσιος τετάρτῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. Τὸ ἐθνικὸν, Κοριλλανοί. — Κορίολλα, πόλις τῆς Ἰταλίας· Διονύσιος καὶ τῆς ἐπιτομῆς. Τὸ ἐθνικὸν, Κοριολλανός.

CORNE, oppidum Latii prope Tusculum. Plin. XVI, 91: « Est in suburbano Tusculani agri colle, qui Corne appellatur, lucus antiqua religione Dianae sacratus a Latio, velut arte tonsili coma fagei nemoris ».

CORNELIANI. Vide LIGVRES cognomine Corneliani

CORNELIO, *Cornelios* (Cornelius), gentilitium rom., in titulo ex Scipionum sepulcro n. 2708 (vide **CESOR**).

CORNETVM, h. e. locus cornis consitus. Fuit Romae locus in regione quarta (Victor. *De reg. urb. Romae*). Varro *De l. l.* V, 152 pg. 59: « inter sacram viam et macellum editum Corneta a cornis ». — Fuit etiam locus in Campania. Vitruv. VIII, III, 2: « Agro autem Falisco via Campana in campo Corneto est lucus, in quo fons oritur, ibique avium et lacertarum reliquarumque serpentium ossa iacentia apparent ».

CORNICLA, *cornicula* (ital. *cornacchia*), diminut. e cornix. Est cognomen virile in titulo apud Maffei *Mus. ver.* pg. 111 (**CN · OCTAVIVS C · F · CORNICLA**).

CORNICLARIVS, *cornicularius*, subst. m. Inscr. apud Fabr. cap. v n. 233 pg. 387: **L · SVCIO · VELACI · F | MILITI · CORNICLA | COHORT · LIGVR | MAXSIMVS · FRA|TER · FECIT.**

CORNICVLVM, oppidum Latii (Plin. III, IX, 16), a Tarquinio Prisco captum (Liv. I, 38 sq.). Dionys. Halic. I, 16: Ἀντεμνάτας τε καὶ Τελλνηεῖς, καὶ Φικολνέους τοὺς πρὸς τοῖς καλουμένοις Κορνίκλοις ὄρεσι. Corniculani, gr. Κορνικόλανοι (Dionys. Halic. III, 50), rectius Κορνικολανοί (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 10), sunt eius oppidi incolae. Corniculanus adiect. est ad Corniculum pertinens. Canuleius apud Liv. IV, 3: « S. Tullium post hunc (*Tarquinium*), captiva Corniculana natum, patre nullo, matre serva, ingenio, virtute regnum tenuisse? ». Aur. Victor *De vir. ill.* cap. 7: « Servius Tullius Publii Corniculani, et Ocresiae captione filius etc. ». Cf. Ovid. *Fast.* VI, 627 sq.

CORNICVLVS, officium cornicularii (vide **CORNICLARIVS**), in inscr. apud Grut. 431, 9 (Mommsen n. 1459).

CORNIOLA, *corneulus*, h. e. cornu similitudinem habens. Est cognomen virile in titulo apud Murat. 726, 5.

CORNISCAE divae, apud Romanos. Inscr. apud Grut. 88, 14 (Orell. n. 1850): **DEIVAS | CORNISCAS | SACRVM**, quod interpretatur *divae Corniscae sacrum* (cf. Corssen *Ueber ausspr.* I 184, II 138, et in *Zeitschr. f. vergl. spr.* IX 163). Paul. pg. 64: « Corniscarum divarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur ».

CORNVATVS, h. e. curvatus instar cornuum. Varro *De l. l.* VII, 25: « *In cornuatam tauram umbram iaci;* dicere apparet cornuatam a cornibus ».

CORNVS vel Corni, oppidum Sardiniae. Liv. XXIII, 40: « Alius exercitus primo per agros silvasque fuga palatus; dein, quo ducem fugisse fama erat, ad urbem nomine Cornum, caput eius regionis, confugit ». Antonini *itiner.* pg. 84 « Cornos ». Incolae dicti sunt Κορνήνσιοι, apud Ptolem. III, 3 (vide **SARDINIA**).

CORPICENSES, Κορπικήνσιοι (Ptolem. III, 3), populi Sardiniae. Vide **SARDINIA**.

CORS, *cohors*, subst. f. invenitur in lapid. rom., ex. c. **MILEX · CORTIS · PRAETORIAE** (Grut. 38, 7), et **MIL · COR · I · PR ·** (Grut. 558, 2).

CORSICA et Corsis, Κύρνος (Ptol. III, 4; Herodot. I, 165; Diod. Sic. V 13, XI 88; Strab. II, V 19, V, II 6 sq., VI, I 1; Pausan. *Phoc.* XVII, 8; Appian. *praef.* cap. 5; Aelian. *De nat. anim.* XII 41, XV 2), insula Italiae in mari Ligustico, a Cyrno Herculis filio appellata (Herodot. I, 167). Plin. III, XII, 1: « In Ligustico mari est Corsica, quam Graeci Cyrnon appellavere, sed Tusco propior: a septentrione in meridiem proiecta, longa passuum CL millia: lata maiore ex parte quinquaginta: circuitu CCCXXV M. Abest a vadis Volaterranis LXII M. pass. Civitates habet XXXIII, et colonias, Marianam, a C. Mario deductam: Aleriam, a dictatore Sylla ». Prisc. *Perieg.* vs. 470 sq.:

« Postquam non longe cernuntur litora Cyrni
Corsida quam pariter, geminato nomine dicunt ».

Pausan. *Phoc.* XVII, 8: Ἔστι δὲ νῆσος οὐ πολὺ ἀπέχουσα τῆς Σαρδοῦς, Κύρνος ὑπὸ Ἑλλήνων, ὑπὸ δὲ Λιβύων τῶν ἐνοικούντων καλουμένη Κορσική. Strab. V, II, 7: Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κορσίκα. οἰκεῖται δὲ φαύλως, τραχεῖά τε οὖσα καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη καὶ ἀπὸ λῃστηρίων ζῶντας ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων. ὁπόταν γοῦν ὁρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοί, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι πολὺ πλῆθος ἕλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὁρᾶν ἔστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ θαυμάζειν, ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ βοσκηματῶδες ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν ἢ ζῶντες ἀπαθείᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν, ὥστε καίπερ τὸ τυχὸν καταβαλοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν ὅμως μεταμέλειν. ἔστι δ' ὅμως οἰκήσιμα τινα μέρη καὶ πολίσματα που Βλησίνων τε καὶ Χάραξ καὶ Ἐνικονίαι καὶ Οὐάπανες. μῆκος δὲ τῆς νήσου φησὶν ὁ χωρογράφος μίλια ἑκατὸν ἑξήκοντα, πλάτος δὲ ἑβδομήκοντα. In eam, Etruscis subiectam (Diod. Sic. XI, 88), sub Creontiade Phocaeenses appulerunt (Herodot. I, 165; Strab. VI, I, 1). Cf. Liv. XXII 31, XXX 39, XLII 21, Plin. VIII, LXXV 1, XV, XXXIX 3, XVI, XXVIII 2, LXXVI 2, XXXVII, LVI 1, Diod. Sic. V 13 sq., Polyb. XII 3, Appian. *De bello Mithr.* cap. 95 et *De bell. civ.* V 67, 72, 78, 80, Theophr. *Hist. plantar.* V, 9. Alii sunt Corsi populi Sardiniae, ex Corsica pulsi, de quibus Plin. III, XIII, 2 (vide **SARDINIA**). Pausan. *Phoc.* XVII, 9: Καρχηδόνιοι δὲ ὅτε ναυτικῷ μάλιστα ἴσχυσαν, κατεστρέψαντο μὲν καὶ ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ Σαρδοῖ, πλὴν Ἰλιέων τε καὶ Κορσῶν, τουτος δὲ μὴ ἐς δουλείαν ὑπαχθῆναι, τὸ ἐχυρὸν ἤρκεσε τῶν ὀρῶν ..... Βαλαροὶ το ὄνομα ἐστιν αὐτοῖς κατὰ γλῶσσαν τὴν Κυρνίων· Βαλαροὺς γὰρ τοὺς φυγάδας καλοῦσιν οἱ Κύρνιοι. **CORSICA** pro *Corsicam* invenitur in titulo n. 2708 ex Scipionum sepulcro. — Corsi, gr. Κύρνιοι (Herodot. VII, 165; Lycus apud Athaen. II pg. 47 Casaub.) vel Κυρναῖοι (Steph. Byz.), raro Κορσοί (Paus. *Phoc.*

XVII, 9), sunt eius insulae incolae (Liv. XL 19, 34, XLII 7; Plin. XV, xxxviii 1). Steph. Byz.: Κυρνός, νῆσος πρόσβορρος Ἰαπυγίας· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. Τὸ ἐθνικὸν, Κύρνιοι, καὶ Κυρναῖοι. Φασὶ δὲ τοὺς Κυρναίους πολυχρονιωτάτους εἶναι. Οἰκοῦσι δὲ οὗτοι περὶ τὴν Σαρδόνα, διὰ τὸ μέλιτι ἀεὶ χρῆσθαι. Πλεῖστον δὲ τοῦτο γίγνεται παρ' αὐτοῖς. — Corsicus adiect. est ad Corsicam pertinens, ut Corsicum mel (Plin. XXX, x 1, XXXVII, lxxiv 2), Corsica cera (Plin. XXI, xlix, 1), Corsicum mare (Senec. *Octav.* vs. 382) et Corsica litora (Manil. IV, 636). Ovid. *Am.* I, xii, 9 sq.:

« Quam (*ceram*), puto, de longae collectam florae cicutae,
Melle sub infami Corsica misit apis ».

Corsicanus idem ac *corsicus*, ut mella corsicana (Serv. ad Virg. *Ecl.* IX 30, et ad *Georg.* IV 101), et Corsicanus ager (Solin. III, 4). Corsus pro corsicus dixit Ovid. *Fast.* VI 194, et Rutil. *Itiner.* I 438. Cf. Κύρνειον πορθμόν (Aelian. *De nat. anim.* XV, 2).

CORSIS. Vide CORSICA.

CORTONA, Κόρτωνα (Ptol. III, 1), vel Κρότων unde Κοθωρνία (Dionys. Halic. I, 26), vel Κυρτώνιον (Polyb. III, lxxxii, 9), vel Κρηστῶν (Herod. I, 57), urbs Etruriae clara, prope Trasimenum lacum. Dionys. Halic. I, 26: Ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ τὸ Πελασγικὸν κακοῦσθαι ἤρξατο, δευτέρα γενεὰ σχεδὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἐγένετο· διέτεινε δὲ σχεδὸν καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ, ἕως εἰς ἐλάχιστον συνεστάλη τὸ ἔθνος. ἔξω γὰρ Κρότωνος τῆς ἐν Ὀμβρικοῖς πόλεως ἀξιολόγου, καὶ εἰ δή τι ἄλλο Ἀβοριγίνων οἰκισθὲν ἐτύγχανε, τὰ λοιπὰ τῶν Πελασγῶν διεφθάρη πολίσματα. ἡ δὲ Κρότων ἄρχι πολλοῦ διαφυλάξασα τὸ παλαιὸν σχῆμα, χρόνος οὐ πολὺς ἐξ οὗ τήν τε ὀνομασίαν καὶ τοὺς οἰκήτορας ἤλλαξε, καὶ νῦν ἐστι Ῥωμαίων ἀποικία, καλεῖται δὲ Κοθωρνία. Idem I, 28: Ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, οἱ Πελασγοὶ ὑφ' Ἑλλήνων ἀνέστησαν, καὶ ἐπὶ Σπινῆτι ποταμῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ τὰς νῆας καταλιπόντες, Κρότωνα πόλιν ἐν μεσογείῳ εἷλον· καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι τὴν νῦν καλουμένην Τυῤῥηνίαν ἔκτισαν. Et I, 29: Καὶ γὰρ δὴ οὔτε Κροτωνιᾶται, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, οὐδ' ἄλλοις τῶν νῦν σφέας περιοικεόντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, οὔτε Πλακινοὶ, σφίσι δ' ὁμόγλωσσοι. δηλοῦσι δὲ ὅτι τὸν ἠνείκαντο γλώσσης χαρακτῆρα, μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χωρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν φυλαῇ. καίτοι θαυμάσειεν ἄν τις εἰ Πλακιανοῖς μὲν τοῖς περὶ τὸν Ἑλλήσποντον οἰκοῦσιν ὁμοίαν διάλεκτον εἶχον οἱ Κροτωνιᾶται, ἐπειδὴ Πελασγοὶ ἦσαν ἀμφότεροι ἀρχῆθεν· Τυῤῥηνοῖς δὲ τοῖς ἔγγιστα οἰκοῦσι μηδὲν ὁμοίαν. εἰ γὰρ τὸ συγγενὲς τῆς ὁμοφωνίας αἴτιον ὑποληπτέον, θάτερον δή που τῆς διαφωνίας. Herodoti verba sunt haec (I, 57): Εἰ δὲ χρεὼν ἐστι τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἳ ὅμουροί κοτε ἔσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλευμένοισι, οἴκεον δὲ τηνικαῦτα γῆν τὴν νῦν Θεσσαλιῆτιν καλευμένην κ. τ. λ. Liv. IX, 37: « Sed, ubicumque pugnatum est, res Romana superior fuit: itaque a Perusia, et Cortona (codd. *Cortone*, *Cratone*, *Crottone*, *Crotone*), et Arretio, quae ferme capita Etruriae populorum ea tempestate erant [u. c. an. cdxliv], legati, pacem foedusque ab Romanis petentes, inducias in triginta annos inpetraverunt ». Polyb. loc. cit.: Ὁ γε μὴν Ἀννίβας ἅμα μὲν εἰς τοὔμπροσθεν ὡς πρὸς τὴν Ῥώμην προῄει διὰ τῆς Τυῤῥηνίας· εὐώνυμον μὲν πόλιν ἔχων τὴν προσαγορευομένην Κυρτώνιον, καὶ τὰ ταύτης ὄρη, δεξιὰ δὲ τὴν Ταρσιμένην καλουμένην λίμνην. — Et Liv. XXII, 4: « Hannibal, quod agri est inter Cortonam urbem Trasimenumque lacum, omni clade belli pervastat, quo magis iram hosti ad vindicandas sociorum iniurias acuat. Et iam pervenerant ad loca insidiis nata, ubi maxime montes Cortonenses Trasimenus subit. via tantum interest perangusta, velut ad id ipsum de industria relicto spatio: deinde paullo latior patescit campus, inde colles adsurgunt ». Inscr. apud Murat. 1042, 1 (Orell. n. 1191): C · TVTILIO HOSTILIANO | PHILOSOPHO STOICO | DOMO CORTONA | PATRI OPTIMO | C · TVTILIVS IVSTVS | FILIVS | TVTILIA QVINTA | TVTILIA QVARTA | FILIAE. — Incolae dicuntur Cortonenses (Plin. III, viii, 3), gr. Κροτωνιᾶται apud Diod. Sic. XX, xxxv, 5 et Dionys. I 29. Cortonensis adiect. est ad Cortonam pertinens. Cf. montes Cortonenses (Liv. XXII, 4). Steph. Byz.: Κρότων ..... ἔστιν ἑτέρα πόλις Τυῤῥηνίας μητρόπολις· καὶ τρίτη, Ἰταλίας. Et paullo post: Κυρτώνιος, πόλις Ἰταλίας· Πολύβιος τρίτῳ. Τὸ ἐθνικὸν, τῷ τῆς χώρας ἔτει Κυρτωνῖνος, ὡς Σατορνῖνος. — Cortonenses fuere etiam incolae oppidi Hispaniae Tarraconensis, apud Plin. III, iv, 8.

CORTVMIO, antiqua vox, de qua Varro *De l. l.* VII, 9 pg. 121: « Quod, cum dicunt conspicionem, addunt cortumionem, dicitur a cordis visu; cor enim cortumionis origo ». Cf. Scalig. in Varr. loc. cit.

CORTVOSA, Etruriae oppidum. Liv. VI, 4: « Ibi oppida Etruscorum Cortuosa et Cantenebra vi capta diruptaque. Ad Cortuosam nihil certaminis fuit, inproviso adorti, primo clamore atque inpetu cepere: direptum oppidum atque incensum est ».

CORVINS, *corvinus*, adiect. ad corvum pertinens. Est cognomen rom. in lucerna fictili (C · CORVINS) apud *Antich. d'Ercol.* VIII, 80. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Drakenb. ad Liv. VII, xxvi, 12.

CORVM, *quorum*, apud Murat. 572, 1 (Marini *Arvali* pg. 393). Vide CIS = *quis*.

CORYTHVS, mons et oppidum Etruriae. Servius ad Virg. *Aen.* III, 167: « Iasus et Dardanus fratres fuerunt, Iovis et Electrae filii: vel ut quidam volunt; sed Dardanus de Iove, Iasus de Corytho procreatur; de cuius nomine et mons et oppidum nomen accepit: postea Iasium dicitur Dardanus occidisse. Hi tamen fratres, cum ex Etruria proposuissent sedes exteras petere, profecti: et Dardanus quidem, contracta in Troia iu-

ventute, Dardaniam urbem condidit, a qua Troianorum origo crevit ..... Alii dicunt utrumque ex Corytho Iovis filio procreatos, et sicut dictum est, relicta Italia profectos ». Et in *Aen.* III, 170 (« Corythum, terrasque requirat Ausonias »): « Designant civitatem, ne erraret, et partem provinciae, ne alter error ex magnitudine procreetur locorum. Quidam autem de Corytho hanc fabulam tradunt: Dardanus, cum equestri praelio ab Aboriginibus pulsus, galeam perdidisset; propter quam resistens, et in audaciam suos reducens, victoriam adeptus est; tum ob rem feliciter gestam, oppidum, ubi galeam amiserat, condidit; cui Corytho nomen indidit, eo quod graece κόρυς galea dicitur: vel Corythum montem, in quo Corythus sepultus est. Alii Corythum, a Corytho, Paridis et Oenones filio, conditum ferunt ». Idem in *Aen.* VII, 209 (« Hinc illum Corythi Thyrrhena ab sede profectum »): « Oppidum et mons, dicta a rege Corytho, ut putatur a quibusdam, patre Dardani ibi sepulto ». Idem in *Aen.* IX, 10 (« extremas Corythi penetravit ad urbes »): « Corythi autem, montis Tusciae, qui, ut diximus, nomen accepit a Corytho rege, cum cuius uxore concubuit Iuppiter, unde natus est Dardanus ». Et in *Aen.* X, 719 (« Venerat antiquis Corythi de finibus Acron »): « Corythus, est et civitas Tusciae, et mons, et rex, pater Dardani: unde nunc ad quosvis potest referri, *de finibus Corythi* ». Sil. Ital. IV, 718 sqq.:

« Ergo agitur raptis praeceps exercitus armis
Lydorum in populos, sedemque ab origine prisci
Sacratam Corythi, iunctosque a sanguine avorum
Maeonios Italis permixta stirpe colonos ».

Cf. Rutil. *Itiner.* I 600, Sil. Ital. V 123 (« Corythi nunc diruat arcani »), et Cluver. *Ital. ant.* pg. 590 sq.

COƧ, *consulibus*, pro COS vel COSS, in sigillis vet. (*Ann. dell'Inst. arch.* XII = 1840 pg. 228 n. 3 et 5, pg. 129 n. 7, 231 n. 12 sq.). Cf. Garrucci *Antich. de' Liguri Bebiani* pg. 24 sg.

COSA, Κόσας, Latii fluvius, Frusinonem alluens, apud Strab. V, III, 9. Cf. Aelian. *Var. hist.* II 26, IV 17.

COSA vel Cossa, Κόσσα (Strab. V, II, 5) vel Κόσσαι (Strab. V, II 6, Ptol. III 1), oppidum Etruriae (Mela II, IV 9, et Tab. Peuting. segm. III*f* « Cosa »), nunc excisum, ex cuius ruinis crevit Ansedonia, hodie *Alsedonia*. Rutil. *Itiner.* I 285 sq.:

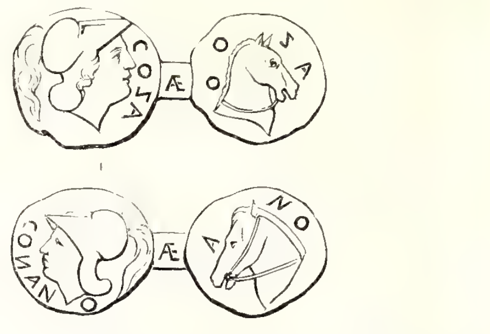
« Cernimus antiquas, nullo custode, ruinas
Et desolatae moenia foeda Cosae ».

Plin. III, VIII, 2: « Cossa Volcentium a populo romano deducta ». Steph. Byz.: Κόσσα, πόλις Οἰνώτρων ἐν τῷ μεσογείῳ. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. Οἱ πολῖται Κοσσανοί. Virg. *Aen.* X, 168 sq.:

« qui moenia Clusi
Quique urbem liquere Cosas ».

Ubi Servius: « *Cosas.* Civitas Tusciae, quae numero dicitur singulari, secundum Sallustium in fragm. incert.; unde apparet *Cosas* esse usurpationem ». Strab. V, II, 5: ἐκ δὲ Ποπλωνίου εἰς Κόσσαν ἐγγὺς ὀκτακόσιοι, οἱ δὲ ἑξακόσιοί φασι. Πολύβιος δ' οὐκ [εὖ] εἶναι τοὺς πάντας χιλίους τριακοσίους τριάκοντα λέγει. Idem V, II, 8: μετὰ δὲ τὸ Ποπλώνιον Κόσσαι πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἔστι δ' ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλός, ἐφ' οὗ τὸ κτίσμα· ὑπόκειται δ' Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθάλαττα καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον. Isigoni Nicaeens. fragm. n. 14 (*Fragm. histor. gr.* IV, 437): Ὁμοίως ἐγγὺς Κόσης ἐστὶ κρήνη, εἰς ἣν ἐὰν θῇς κεράμιον οἴνου γέμον ὥστε ὑπερέχειν τὸ στόμα, παντὸς ὄξους εἶναι δριμύτερον παραχρῆμα, ὡς ἱστορεῖ ὁ αὐτός. Incolae Cossani appellantur. Inscr. apud Orell. n. 971: IMP · CAES · M · ANTONINO | GORDIANO P · P | AVG · PONT · II | RESP · COSSANORVM | DEVOTA NVMINI | MAIESTATIQVE EIVS | D · D. — Cosanus adiect. est ad Cosam pertinens, ut Cosana praedia (Suet. in *Veopas.* cap. 2), Cosanum litus (Plin. III, XII, 2), Cosanus portus (Liv. XXII, 2). — Cossa est etiam promontorium Etruriae, apud Tacit. *Ann.* II, 39.

§ 2. Oppidum Hirpinorum. Caes. *De bell. civ.* III, 22: « Cosam in agro Thurino oppugnare coepit ». Incolae Cosani dicuntur, ut in numis n. 2859 (COƧA et

COƧANO = Cosanôm h. e. *Cosanorum*). Cf. Avellin. in Carelli pg. 4. — Cosanus adiect., ut Cosanus municeps, apud Cic. in *Verr. act.* II, v, 62. Cosanus est etiam nomen virile in lapide piceno apud Mommsen n. 6109.

COSANO, *Cosanôm* (Cosanorum). Vide COSA § 2.

COSENTIA. Vide CONSENTIA.

COSENTIO, *consentio*, antiquo scribendi more, in titulo ex sepulcro Scipionum n. 2708 (COSENTIONT = *consentiunt*).

COSERVVS et coserva, *conservus* et *conserva*, in titulis sepulcr. apud Grut. 602, 10 et Mommsen n. 1715, 2103, 2167, 3157, 5833.

COSISTENS, *consistens*, apud Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* (cf. Corssen *Ueber ausspr.* I, 97).

COSCONIVS, dux Italicorum in bello Marsico. Diod. Sic. XXXVII, II, 8: Ἐπολέμησαν δ' οὖν καὶ ἔτι ἄλλα Γαΐου Κοσκονίου σταλέντος εἰς Ἰαπυγίαν στρατηγοῦ, πολλάκις

ἡττήθησαν. — Gentem Cosconiam saepe memorant lapides (cf. Mommsen n. 2147 et n. 3252).

COSMITTERE, *committere*, apud veteres, teste Paulo pg. 67 (vide DVSMVS).

COSOL, *consol* (consul), subst. m., unde COSOLO = *consulo*. Inscr. n. 2708 ex Scipionum sepulcro: [L ·] CORNELIO L · F · SCIPIO | AIDILES · COSOL · CESOR.

COSOLO, *consulo*, verbum denominat. e COSOL vel COSVL pro *consul*, apud veteres. S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) linn. 6, 9, 18: QVOM · EA · RES · COSOLERETVR. Adde inscr. venus. apud Mommsen n. 715 (vide ESE = *esse*).

COSSA. Vide COSA.

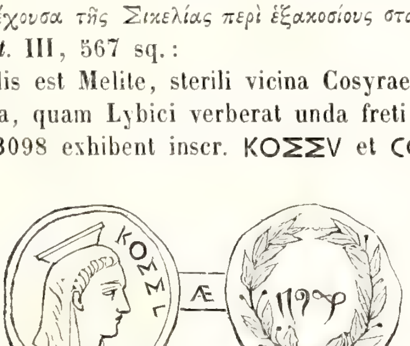
COSSI ab antiquis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur. Ita Paulus ex Festo pg. 41, ubi cf. Muellerus. Cf. etiam Forcell. *Lexic.* s. h. v.

COSSIM, *coxim*, adverb. apud veteres. Pompon. vs. 129. apud Non. I, 191 = pg. 40: « hoc sciunt omnes, quantum est qui cossim cacant ». Appul. *Metam.* in princ.: « sic grabatum cossim insidens ».

COSSVRA, seu Cossyra, seu Cosyra, Κόσσουρα (Strab. II, v, 19), vel Κόσσουρος (Strab. XVII, III, 16), sive Κόσσυρος (Polyb. III, XCVI, 13) et Κόσυρος (Scylax § 111), hodie *Pantellaria*, parva insula in mari mediterraneo, inter Siciliam et Africam (Mela II, VII 18 « Cossura »; Plinius III, XIV 6 et V, VII 2 « Cosyra »). Strab. VI, III, 11: Κόσσουρα δὲ πρὸ τοῦ Λιλυβαίου καὶ πρὸ τῆς Ἀσπίδος, Καρχηδονιακῆς πόλεως. Ibi est urbs eodem nomine. Strab. XVII, III, 16: ἀπὸ δὲ τῆς Ταφίτιδος ἐν τετρακοσίοις σταδίοις νῆσος ἐστὶ Κόσσουρος κατὰ Σελινοῦντα τῆς Σικελίας ποταμόν, καὶ πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίων οὖσα τὴν περίμετρον, διέχουσα τῆς Σικελίας περὶ ἑξακοσίους σταδίους. — Ovid. *Fast.* III, 567 sq.:

« Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyrae
Insula, quam Lybici verberat unda freti ».

Numi n. 3098 exhibent inscr. ΚΟΣΣV et COSSVRA.

Incolae dicti sunt Κοσσυριοι, quorum meminit Nonnus *Dionys.* XIII, 711.

COSTANS, *constans* (ital. *costante*), adiect., unde COSTANTINVS, quod vide. Est cognomen virile in titulo apud Mommsen n. 263 (M · POMPEIO COSTANTI). Recentior forma Costanzo invenitur in titulo chr. apud Osann pg. 555 n. XXIII, COSTANZO MARTIRE | ANCXXVII. Vide COSTATIVS et CONSTAS.

COSTANTINVS, *Constantinus*, diminut. *costantis* = *constantis*, in lapide apud Mommsen n. 6274.

COSTATIVS, *Constantius*, nomen virile apud Lupi pg. 117.

COSTITVO, *constituo* (ital. *costituire*), in titulo apud Lupi pg. 114 (COSTITVERIT). COST pro *constituit* legitur in titulo sepulcr. apud Grut. 997, 15.

COSTITVTIO, *constitutio*, e COSTITVO = *constituo*, in tab. Larin. apud Mommsen n. 5237 lin. 18.

COSVL, *consul*, subst. m. (vide COSOL), apud veteres. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 29: « columna et consules, exempta *N* litera, legimus ». Cf. ΚΩΣΟΥΛΕ ΚΛΑΥΔΕΙΩ ΕΔ ΠΑΤΕΡΝΩ in titulo rom. apud Mai *Script. vet.* V, 448 n. 1.

COSVLARIS, *consularis*, adiect. ad cosul (consul) pertinens, in lapide Aeclan. apud Mommsen n. 1109 (COSVLARI = *consulari*).

COSVLO, *consulo*, antiquiori orthographia COSOLO, e COSVL = COSOL, in lapide apud Henzen n. 6485 (COSVLVIT).

COSVMTVS, *consumtus* (consumptus), particip. a *consumo*, in lapide apud Boissieu *Inscr. antiq. de Lyon*, ch. XIV n. 26 pg. 495.

COSVTIES, *Cossutius*, gentilitium italicum, e COSSVS derivatum. In tabula veliterna n. 2736 lin. 4: EC : SE : COSVTIES = *Egnatius Sexti* filius *Cossutius*. In titulo vatic. apud Osann pg. 439 n. CV: ΜΚΟCCΟΥΤΙΟC.

COT, *quod*, pronom. relat. (cf. CVIS et CIS = *quis*). Inscr. apud Spon sect. II art. XI pg. 57: COT SI QVIS AEAM ARCAM POST MORTEM EORVM APERIRE VOLVERIT etc. Cf. *Catac. de Rome* vol. I pl. XXXII.

ANƎ+OƆ (cotena), *Cotenius*, nomen virile in titulo falisco n. 2441.

COTES, *cautes*, subst. f., contracta diphthongo *au* in *o*, apud veteres. Priscian. pg. 39 = 562 P.: « Transit (*au*) in *o*, productam more antiquo, ut lotus pro *lautus*, plostrum pro *plaustrum*, cotes pro *cautes* ».

COTIARIVS, ἀκονήτης, apud Labb. *Gloss.* pg. 44 col. 3.

COTIDIANVS, *quotidianus* (ital. *cotidiano* et *quotidiano*), = COTTIDIANVS, et barbara orthogr. CVTTIDIANVS, adiect. e COTIDIE = *quotidie*. Charis. pg. 196 = 177 P.: « Cotidiano Afranius in Vopisco [vs. 370 sq.]: *Etenim cotidiano in rebus maximis Qui propositis nunc* (al. *noenum*) *potest, qui* (al. *quia*) *meo sit nixus nomine;* Fronto quoque ad Marcum invicem IIII: *satis abundeque honorum est, quos mihi cottidiano tribuis* ». Adde Afran. vs. 369 ed. Ribbeck, et Plaut. *Capt.* IV, II 75, *Merc.* II, III 64, *Trin.* IV, II 95.

COTIDIE, *quotidie*, adverb. temporis (cf. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 6). Vel. Long. *De orth.* pg. 2237 P.: « Per *quo*, quotidie dicunt; quam per *co*, cotidie, cum

et dicatur melius et scribatur. non enim est *quotidie* a *quoto* dictum, sed a *continenti die* cotidie tractum ». Charis. pg. 174 = 193 P.: « Non quia negem ultra Sassinum inter question. os Teatinis et Marucinis esse moris *e* litteram relegare, *o* videlicet pro eadem littera claudentibus dictionem. itaque veteres nec haec seu facultas sive ratio seu quidquid est elegantiarum potuit evadere. denique Q. Caepio in M. Aemilium Scaurum lege Varia *cum ab isto viderem*, inquit, *cotidie hostis adiuvari* ». Cf. Mar. Victor. pg. 2460 P., Cassiod. *De orthogr.* pg. 2290 P., Beda pg. 2344 P. Fab. Pictor apud Aul. Gell. X, 15: « Dialis cotidie festatus est ». In carm. Nelei apud Fest. *Qu.* XIV, 21 pg. 317: « Foede stupreque castigor cotidie ». Adde Plaut. *Asin.* V, II 14, *Aul.* prol. vs. 23, *Cist.* I, I 45, *Epid.* I, I 56, *Men.* I, I 15, *Pseud.* III, II 53, *Rud.* prol. vs. 16, *Stich.* I, II 64, III 11, *Truc.* I, I 48; Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 26, 173, et *Fragm. iuridic.* apud eundem, et inscr. apud Grut. 408, 1 lin. 10.

COTIDIO, *cotidie* (quotidie). Charis. pg. 196 = 177 P.: « Cotidio ut falso pro *cotidie* Q. Caepio in M. Aemilium Scaurum lege Varia, *cum ab isto viderem cotidio consiliis hosteis adiuvari* ».

COTONEA, σύμφυτον πετραῖον, apud Venetos. Plin. XXVI, 26: « Halus autem, quam Galli sic vocant, Veneti cotoneam, medetur lateri ».

COTTABVS, sonus vel crepitus plagarum loris incussarum (cf. gr. κότταβος). Plaut. *Trin.* IV, III, 4: « Cave, sis, tibi, ne bubuli in te cottabi crebri crepent ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

KOTTEIHIC (Κοττειηις), *Cottii*, nomen virile, genit. sg. 2 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 186, 272, et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 144; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 214), in latere Vibonensi n. 3035, ut KOTTEI et KOTTI n. 3036 sq.

COTTIAE Alpes, montes excelsi, qui Galliam ab Italia separant. Nomen acceperunt a Cottio rege (vide COTTIVS). Cf. Cottianae civitates (Plin. III, XXIV, 3 et 5), et Ammian. Marcell. XV, 10.

COTTIDIANVS, *cotidianus* (quotidianus), adiect., e COTTIDIE = COTIDIE pro *quotidie* in lapide apud Orell. n. 3787, et Mommsen n. 6828. Afran. vs. 261 ed. Ribbeck: « Cottidiano hic opere miscet omnia ». Cic. pro Scauro cap. 15 (apud Mai *Class. auct.* II, 306): « cottidiana res ».

COTTIDIII (COTTIDIE), *cotidie* (quotidie), adverb., unde COTTIDIANVS = COTIDIANVS pro *quotidianus*. Inscr. pompeiana apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. VII n. 2: COTTIDIII IN MANV [SCII PTR]VM TII-NIIS. Tab. Heracl. cap. 1 lin. 16 (apud Mazocchi pg. 304): COTTIDIE · MAIO[R]EM · PARTEM · DIEI · PROPOSITVM · HABETO. Adde inscr. apud Henzen n. 5393. Scribitur etiam CVOTTIDIE, quod vide.

COTTIVS, populorum Alpinorum rex, unde Cottii terra, ἡ Κοττίου γῆ (Strab. codd. V, I, 11 Κοττούτης, Κοττούσης; vide TICINVM), et Cottiae seu Cottianae Alpes appellatae. Strab. IV, I, 3 (cf. IV, VI, 6): Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοττίου (alii codd. Κουτίου) . . . . . πόλιν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὅρους τῶν Οὐοκοντίων πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς δέοντα (εἰς) ἐπ' Ἐβρόδουνον κώμην. Suet. in *Ner.* cap. 18: « item Alpium (*regnum*), defuncto Cottio, in provinciae formam redegit ». Cf. Ammian. Marcell. XV, 10.

COTYRGA, Κότυργα (Ptolem. III, 4), oppidum Siciliae.

COTVRNIVM. Vide CVTVRNIVM.

KOTYTTIA, festum siciliense; unde proverbium *rapina Cotyttiis*. Pseudoplutarch. *Prov. alexandrin.* n. 78: « Ἁρπαγὰ Κοτυττίοις ». Κοτύττια ἑορτή τίς ἐστι Σικελική, ἐν ᾗ περί τινας κλάδους ἐξάπτοντες πόπανα καὶ ἀκρόδρυα ἐπέτραπον ἁρπάζειν.

ꓘOVEHRIV, *conventu*, subst. m. abl. sg. apud Volscos, e praepos. ꓘO pro com = *cum* et VEHRIV (e rad. VEH-, *veh-ere*), comparatum cum umbr. V+I3ƎVꓘ (ku-veitu) = *con-vehito* et cum osc. ꓘVMBENNIEIS (retrograde) kúm-bennieís = *conventus* (Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 23 sqq.; cf. Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 263, qui covehriu, pro *covegeriu* scriptum, comparat cum gr. συνήγυρις, e co = *cum* et gr. ἀγείρω, ἀγορά). Tab. veliterna n. 2736 lin. 3: TOTIꓘV : ꓘOVEHRIV = *publico conventu* (Corssen op. cit. s. 25), vel *publico concilio* (Huschke op. cit. s. 261). Alii exponunt *curia* (Guarini *Comm.* I, 21; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325; cf. Lanzi II 802 = 711, et Orioli in *Album* XXIII, 152), quod e *co-viria* (Benary *Die röm. lautl.* s. 96, Pott *Etym. forsch.* I 123, II 493). Cf. Grotefend *Rud. l. o.* V 18 sq., 28, VIII 37 (covehriu = *conspiciat, cumulet*).

COVENIO, *convenio*, in lapide capuano apud Mommsen n. 4139 (COVENVMIS).

COVENTIO, *conventio*, subst. f. antiquo scribendi more, unde abl. sg. COVENTIONID in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 22.

COVERTV, *convertito* (revertito), imperat. 3 pers. sg. (antiquiori orthogr. V+ƆƎƎVꓘ kuvertu), e praepos. CO pro COM = *cum* et rad. VERT-, rom. *vert-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 43, 65, 67, 82, 142, 155, II 70, 235; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 19; Huschke *Die iguv. taf.* s. 214, 654, 691). Tab. eugub. VIb 47: VEROFE · TREBLANO · COVERTV = *ad portam Trebulanam revertito;* tab. VIIa 44: ENEM · RVBINAME · POSTRO · COVERTV = *tum ad —am retro revertito;* et tab. VIIa 45: ENOM · TRAHA · SAHATAM · COVERTV = *tum trans —am revertito.* Grotefend *Rud. l. u.* II 30, V 26, 28, VI 22, VII 27, VIII 29 *confercito, completo, instaurato* exponit.

COVINTVS, *Quintus* (cf. etr. Ǝ+NIVƆ cuinte et I+NIƎƆ cvinti), gr. orthogr. Κουιντος (cf. KOYINTOY et

KYINTON apud Osann pg. 341 n. 2 et pg. 472 n. 1). In numis Hostiliani: C · OVAL · OSTIL · MES · COVINTVS pro *Caius Valens Hostilianus Messius Quintus* (Eckhel *Doctr. num. vet.* I, CXXX), in numis gr. OYAΛ · OCTIΛ · KOYINTOC (Mionnet *Med. Rom.* II 8 nt. 1).

COVORTVS, *converterit* (reverterit), futur. exact. 3 pers. sg., pro COVORTVST, compositum e praepos. CO = *cum* et VORTVS = *verterit*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 61, 65, 145 sq., II 59; Huschke *Die iguv. taf.* s. 280. Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 70, 96, et *De Volsc. ling.* pg. 47). Tab. eugub. VIIa 39: APE · TRAHA · SAHATA · COVORTVS = *postquam trans —am reversus fuerit.* — *Compleveris* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 13, 28, VI 5, VIII 29.

COVORTVSO, *converterunt* (reverterunt), perf. indic. 3 pers. plur. apud Umbros, compositum e praepos. CO pro COM = *cum* et VORTVSO = *verterunt*, quod e rad. VORT- pro VERT-, rom. *vert-ere* (Aufr. et Kirch. I 53, 83, 103, 145, II 59, 70, 273; Huschke *Die iguv. taf.* s. 256; Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 70, 96). Tab. eugub. VIb 63 sq.: APE · TERMNOME | COVORTVSO = *postquam ad terminum reversi sunt.* — *Compleveritis* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 13, 28, VI 25, 27.

COV[O]RTVST, *converterit* (reverterit), futur. exact. 3 pers. sg., apud Umbros, minus recte COVORTVS (cf. ƧVꟻƎƆVK kuvertus = *converteris*), compositum e praepos. CO pro COM = *cum* et VORTVST = *verterit*, quod e rad. VORT- pro VERT-, rom. *vert-ere* (Aufr. et Kirch. I 146, II 58 sq., 241; Huschke *Die iguv. taf.* s. 62 sq. Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 96, II 41, 348, 353, et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 23). Tab. eugub. VIa 6: NERSA · COVRTVST = *donec se converterit.* — *Compleveris* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI 9. Cf. Lanzi I 374 sg. = 292 (courtust = *coerctus, divisus esto*).

COVRO, *coiro, coero* (curo), apud veteres. Inscr. apud Garrucci *Scoperte falische* (in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 274): C · SANGVRI · C · F | L · GARGONI · L · F | SACELLVM · D · S · S | SAEПIVNDVM | COVRAVERVNT. Lex Servil. *Repet.* (Append. n. LX) cap. 10: ITAQVE · IS · EDITO · COVRATOQVE · VBEI · IS · ITA · EDIDERIT.

?1ꓘ (cp), in lapide etr. n. 2576.

ꟼƆ (cr), in lapide corton. n. 1040.

CRA, *cera*, subst. f., antiquo scribendi more, teste Scauro *De orthogr.* pg. 2253 P. (vide KNVS = *canus*).

CRABOVIE, pro GRABOVIE, invenitur in tab. eugub. VIa 27, 37, 48. Vide GRABOVIE.

CRABRA aqua, Latii fluvius, qui oritur ex agro Tusculano, et in duo brachia dividitur, quorum pars maior (nunc *la Marrana*) in Anienem se exonerat, pars minor (*la Marranella*) in Tiberim defluit. Front. *De aquaed.* cap. 9: « Praeter caput Iuliae transfluit aqua, quae vocatur Crabra. Hanc Agrippa emisit, seu quia eius usum improbaverat, seu quia Tusculanis possessoribus relinquendam credebat. Ea namque est, quam omnes villae tractus eius per viam in dies modulosque certos dispensatam accipiunt ». De ea loquitur Cic. *Agr.* III, 2, *Balb.* cap. 20, *Epist. fam.* XVI, 18 = n. 667.

KRAΘEIHI (?), in lapide messap. n. 2995 lin. 7.

ƎꓘAꟼꓘ (krake), *Gracci* (Gracchi), nomen virile genit. sing. pro krakeś. In ossuario tudertino num. 88: IIIXXXꓶIꟻA | ƎꓘꟼAꓘAMIAIꟻIƎꓶAO (tha leiviai ma krake avil XXXIII) = *Tannia Livia Marci Gracchi* uxor *an. XXXIII* (Passeri *Lett. Roncagl.* n. 2 pg. 385, *Paralip.* pg. 226; Lanzi II 458 = 387 ad n. 453; Orioli in *Album* XXII 195). Vide ꓶAIƆAꟼƆ cracial = *Gracchâ*, et cf IƎNƆAꟼƆ (cracnei). Cracca est nomen mulieris in lapide apud Grut. 838, 9.

CRACENTES, *graciles*, adiect. apud veteres (Isidor. in *Glossar.*). Paul. pg. 53: « Cracentes, *graciles.* Ennius [*Ann.* vs. 497]: *Succincti gladiis media regione cracentes* ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 450: « Cracentes, *graciles, tabidos* ».

ꓶAIƆAꟼƆ (cracial), *Graccâ* (Gracchâ), nomen mulieris abl. sg., fortasse vetustiori orthographia ꓶANƆAꟼƆ cracnal e IƎNƆAꟼƆ cracnei (cf. ƎꓘAꟼꓘ krake = *Gracchi*). In sarcophago tuscaniensi num. 2109: IIIΛXX : ƧꓶIꟻA : ꓶAIƆAꟼƆ : ƧƎꟻOƎM : ƧIꟼAꓶ (laris śethres cracial avils XXVIII) = *Lars Setrius* (vel *Lartis Setrii*) *Gracchâ* natus (vel nati) *aetatis* an. *XXVIII.* Alii exponunt *Graecia* (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 332; cf. Orioli in *Giorn.* cit. CXX, 238). Adde inscr. viterb. n. 2070.

ꓶANƆAꟼƆ (cracnal), *Graccâ* (?), nomen mulieris abl. sg., fortasse idem ac ꓶAIƆAꟼƆ cracial, e IƎNƆAꟼƆ cracnei, in titulis volaterranis n. 328 bis et n. 329.

IƎNƆAꟼƆ (cracnei), *Gracca*, nomen mulieris, abl. sg. ꓶANƆAꟼƆ cracnal et recentiori orthogr. ꓶAIƆAꟼƆ cracial. In ossuario volaterr. n. 327: IƎNƆAꟼƆ · IOꟼAꓶ (larthi cracnei) = *Lartia Gracca* (cf. Lanzi II 349 = 278 ad n. 29).

ꓶANMAꟼƆ (cramnal), *Craniâ*, nomen mulieris abl. sg., in ossuario perusino n. 1483. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 265 ad n. 215.

CRAXSIVS, *Craxius*, nomen virile, in titulo edito in *Mém. de la société d'hist. et d'arch. de Genève* I 213 = Momms. *Inscr. Helv.* n. 95 (C · CRAXSIO VOLT · HILARO).

VꓶIꟻAꟼƆ (crapilu), *Carbilius*, gentilitium etr. per metathesin, in ossuario n. 890.

§ 2. *Carbilii*, genit. sg., pro crapiluś. In operculo ossuarii clusini n. 656: VꓶIꟻAꟼƆ : INƆꟼAM : ꓶꟻ (vl marcni crapilu) = *Velia Marcania Carbilii* uxor.

§ 3. Est etiam cognomen virile, ut mihi videtur, in ossuario clusino n. 507.

ꟾƎVꟼRƆK (krapuvi), *Grabovio*, dat. sg. 2 decl., recentiori orthographia GRABOVI pro GRABOVEI, epitheton Iovis, Martis et Vofioni, apud Umbros, comparandum cum rom. *Gradivus* (Lanzi II 666 = 577, 815 = 725 « Krapuvi et Grabovei, a *cura boum* »; Müller *Die Etr.* I, 51; Lassen *Beiträge zur deut. der eugub. taf.* s. 21; Grotefend *Rud. l. u.* V 29, VIII 14; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Corssen *Orig. poesis rom.* pg. 29 sq.; Aufr. et Kirch. I 53, 73, 75 anm. 1, 117, II 122, 129 sq., 185 sq., 210 « Grab-ovio, Krap-ovio »; Huschke *Die iguv. taf.* s. 106 « Grabovis = *bobus delectatus* »). Tab. eugub. I a 3: ꟾƎVꟼRƆK : ƎƎVI (iuve krapuvi) = tab. VI a 22 IVVE · GRABOVEI h. e. *Iovi Grabovio;* tab. I a 11: ꟾƎVꟼRƆK : ƎꟷƆRM (marte krapuvi) = tab. VI b 1 MARTE GRABOVEI h. e. *Marti Grabovio;* et tab. I a 20 sq.: ꟾƎVꟼRƆK : ƎИVI8VƎ (vufiune krapuvi) = tab. VI b 19 VOFIONE · GRABOVIE h. e. *Vofiono Grabovio.*

CRASSITIVS, gentilitium tarentinum. Suet. *De ill. gramm.* cap. 18: « L. Crassitius genere Tarentinus, ordinis libertini, cognomine Pasicles, mox Pansam se transnominavit ». Gentilitium Crassicius e cognomine Crassus, unde etiam Crassinius, saepe occurrit in titulis rom.

CRATA, *grata*, adiect. Est nomen mulieris, apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. XXVI n. 66.

CRATAS, Κράτας (Ptolem. III, 4), mons Siciliae.

CRATER, Κρατὴρ (Strab. V, IV, 3), sinus Campaniae, inter Misenum et Minervae promontorium. Strab. V, IV, 8: μέχρι μὲν δεῦρο ἔχει τέλος ὁ κόλπος ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν, τῷ τε Μισηνῷ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ. Cf. Polyb. XXXIV, XI, 5 sqq., et Philosteph. Cyren. fragm. n. 25.

CRATHIS, Κράθις (Diod. Sic. XI, XC 3, XII, IX 1; Aelian. *De nat. anim.* VI 42, XII 36), nunc *Crati*, fluvius Calabriae, qui Consentiam rigat, et in sinum Tarentinum influit (Plin. III, XV, 3). Nomen habuit a Crathide fluvio in Achaia, qui oritur e monte Crathide in Arcadia (Pausan. *Ach.* XXV 11, *Arcad.* XV 9). Herodot. I, 145: μετὰ δὲ Αἴγρα καὶ Αἰγαὶ, ἐν τῇ Κρᾶθις ποταμὸς ἀέναος ἐστι, ἀπ' ὅτευ ὁ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ οὔνομα ἔσχε. Plin. XXXI, 9 (cf. XXXI, 10): « Theophrastus in Thuriis Crathim candorem facere, Sybarim nigritiam bobus ac pecori ». Nymphodorus, Theophrastus cet. Crathidis aquam flavo colore comas tingere narrant (Nymphod. Syracus. fragm. n. 5 *a*, Philosteph. Cyren. fragm. n. 25, Eurip. *Troad.* vs. 226 sqq., Tzetzes ad Lycophr. vs. 1021 et vs. 1023). Vib. Sequest. *De flum.* pg. 9: « Crathis confinis Sybari, capillos facit aurei coloris ». Ovid. *Metam.* XV, 315 sq.:

« Crathis, et huic Sybaris nostris conterminus arvus,
Electro similes faciunt auroque capillos ».

Et *Fast.* III, 581 sq.:

« Est prope piscosos lapidosi Crathidis amnes
Purus ager: Cameren incola herba vocant ».

CRATICVLVM a graeco κρατευταί deducitur. Ita Paul. ex Festo pg. 53, ubi cf. Muellerus.

CRATICVLVS, *in modo craticulae factus*, adiect., apud Cat. *De r. r.* cap. 13.

CRAVDELIS, *crudelis*, adiect., apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. XIX n. 7.

CREASSIT, *creaverit*, apud veteres. S. C. apud Cic. *De leg.* III, 3: PLEBES, QVOS PRO SE CONTRA VIM, AVXILII ERGO, DECEM CREASSIT, TRIBVNI EIVS SVNTO.

CREBIVS, *crebrius*, adverb. Garcil. Martial. *De re hort.* II, 7 (in *Mem. dell'Acad. Ercol.* II, 159): « quum crebius excestae dulcior sucus hauriatur ».

CREBRISVRO apud Ennium significat *vallum crebris suris*, id est palis, munitum. Ita Paul. ex Festo pg. 59, ubi cf. Muellerus.

CREBRO, *crebro facere, iterare*. Plaut. *Truc.* I, I, 29: « Sin crebravit, ipsus gaudet, res perit ». Alii legunt *increbavit*.

CREDIMS, *credimus*, in tabula aenea (lin. 8 sq.) edita in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 tav. d'agg. *A* (pg. 78).

CREDVAM, creduas, creduat, *credam, credas, credat*, apud veteres. Plaut. *Poen.* III, V, 2: « Quid ego illis posthac, quod loquantur creduam? ». *Bacch.* III, III, 72: « Ipsus nec amat: nec tu creduas ». *Trin.* III, I, 5: « An tu, edepol, nullus creduas ». *Bacch.* III, IV, 5: « Nam mihi divini nunquam quisquam creduat »; IV, VIII, 6: « Nam neque Bellona mihi unquam, neque Mars creduat etc. ».

CREDVIS, creduit, *credas, credat*, vel *credideris, crediderit*, apud veteres. Plaut. *Amph.* III, II, 40: « Nunquam, edepol, tu mihi divini quicquam creduis post hunc diem ». *Capt.* III, IV, 73: « Neque, pol, me insanum, Hegio, esse creduis etc. ». *Truc.* II, II, 52: « Quisquam homo mortalis posthac duarum rerum creduit ».

ƎƆIƎꟼƆ (creice), *—ius*, nomen virile, in ossuario perus. n. 1338.

§ 2. *—ii*, genit. sg., ut mihi videtur, pro creiceś, unde RƧƎƆIƎꟼƆ creicesa, e ƎƆIƎꟼƆ creice = *—ius*, in titulo sepulcr. n. 593.

RƧƎƆIƎꟼƆ (creicesa), *—ii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide ƎƆIƎꟼƆ creice). In titulo clus. n. 589: RƧƎƆIƎꟼƆ : ꟼRIИIꟷRꟼ : IИꟷИꟼR : ꟼƎꟻ (vel arntni latinial creicesa) = *Velia Aruntinia Latinia nata —ii uxor.*

CREISPINVS, *Crispinus*, diminut. e creispus pro *crispus*. Est cognomen rom. in titulo campano apud Mommsen n. 2795 (IVLIVS CREISPINVS).

-MƎꟼK (krem-), radix umbrica, = lat. *crem-are*,

sanscr. śrâ, in verbis 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 (krematra), 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖 (krematru) et 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖𐌚 (krematruf), quae sequuntur.

𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 (krematra), *—atra*, subst. n. acc. pl. e rad. umbr. -𐌊𐌓𐌄𐌌 krem-, rom. *crem-are* et suff. -tro (Aufr. et Kirch. I 42, 119, II 385), in tab. eugub. IIa 23. Alii aliter interpretantur: κρεμάθρα s. *canistra ad obsonia servanda* (Lanzi II 745 = 653, 815 sq. = 725); fortasse *prunas*, quemadmodum Columella (XII, xix, 3), ligna tenuia, quibus fornax incendebatur, *cremia* dixit (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 23); *adhaerentia*, quasi ἡ κρεμάθρα e κρεμάννυμι, *pendo*, *annecto* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 371).

𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖 (krematru), *—atrum*, subst. n. fortasse acc. sg. pro krematrum (cf. 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 krematra et 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖𐌚 krematruf), e rad. umbr. -𐌊𐌓𐌄𐌌 krem-, rom. *crem-are*, et suff. -tro (Aufr. et Kirch. I 162, II 385 sq.), in tab. eugub. IIa 28. Alii aliter interpretantur, ut supra diximus ad voc. 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 (krematra). Cf. Lanzi II 745 = 653, 816 = 725, Grotefend *Rud. l. u.* III 15, VII 21, 32, VIII 36, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 374.

𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖𐌚 (krematruf), *ad —atra*, fortasse locat. pl. 2 decl. pro krematrufem (cf. 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 krematra et 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖 krematru), e rad. umbr. -𐌊𐌓𐌄𐌌 krem-, rom. *crem-are*, et suff. -tro (Aufr. et Kirch. I 40, 95, 120). Tab. eugub. IIa 26 sq.: 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌖𐌚 | 𐌔𐌖𐌌𐌄𐌋 : 𐌚𐌄𐌓𐌕𐌖 (krematruf sumel fertu) = *ad —atra* (?) ..... *ferto* (cf. Aufr. et Kirch. I 37, II 385). Alii aliter vertunt, ut diximus ad voc. 𐌊𐌓𐌄𐌌𐌀𐌕𐌓𐌀 (krematra). Cf. Lanzi II 745 = 653, 816 = 725, Grotefend *Rud. l. u.* VII 20, 25, VIII 36, Huschke *Die iguv. taf.* s. 371, 374.

CREMERA, Κρεμέρα (Diod. Sic. XI, liii, 6), rivus parvus Tusciae, qui oritur ex lacu apud Baccanas, et in Tiberim fluvium labitur (Liv. II, 49 sq.; Dionys. Halic. IX, 15. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pgg. 534 sqq.). Ovid. *Fast.* II, 205 sq.:

« Ut celeri passu Cremeram tetigere rapacem,
Turbidus hibernis ille fluebat aquis ».

Aul. Gell. XVII, 21: « Atque inde anno fere quarto, Menenio Agrippa, M. Horatio Pulvillo consulibus, bello Veiente, apud fluvium Cremeram, ab his sex trecenti patricii Fabii cum familiis suis, universi ab hostibus circumventi perierunt ». — Cremerensis adiect. est ad Cremeram pertinens, ut Cremerensis dies (Tacit. *Hist.* II, 91).

§ 2. Oppidum Etruriae, ita dictum a flumine Cremera (cf. Liv. II 49 sq.). Dionys. Halic. IX, 15: Γενόμενοι δὲ ποταμοῦ Κρεμέρα πλησίον, ὃς οὐ μακρὰν ἀπέχει τῶν Οὐϊενταvῶν πόλεως, ὑπὲρ ὄχθου τινὸς ἀποτόμου καὶ περιῤῥῶγος ἐπετείχιζον αὐτοῖς φρούριον ἱκανὸν φυλάττεσθαι τοσαύτῃ στρατιᾷ, τάφρους τ' ὀρυξάμενοι περὶ αὐτὸ διπλᾶς, καὶ πύργους ἐγείραντες συχνούς. καὶ ὠνομάσθη τὸ φρούβιον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, Κρεμέρα. Idem IX, 19 (cf. IX 23, 59): Μενήνιος δὲ τοσαύτην στρατιὰν ἑτέραν ἄγων ἐπὶ Τυῤῥηνούς, ἔμελλε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδιν. παραεκεμαζομένου δ' αὐτοῦ καὶ τρίβοντος τὸν χρόνον, ἔφθη τὸ ἐν Κρεμέρᾳ φρούριον ἐξαιρεθὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ τὸ Φαβίων γένος απολόμενον.

ΚΡΕΜΙΣΑ. Vide CRIMISSA et CRINISVS.

CREMONA, Κρεμώνη (Strab. V, i 11, et iv 8; Polyb. III, xl, 5) vel Κρεμὼν (Appian. *De bello Ann.* cap. 7), urbs Cenomanorum, ad Padum fluvium (Liv. XXXI 10, 21, XXXIV 22). Cf. κρεμὼν = ἀκρεμὼν, apud Arcad. pg. 13. Liv. *Epit.* lib. XX (cf. XXI 25, XXXIII 23): « Coloniae deductae in agro de Gallis capto, Placentia et Cremona [an. u. c. dxxxiv] ». Ptol. III, 1: Κρέμωνα κολωνία. Cf. Serv. in Virg. *Ecl.* IX 7, *Georg.* II 198, Frontin. *De limit.* pg. 30, et *De col.* pg. 170 ed. Lachm. Virg. *Ecl.* IX 28: « Mantua vae miserae nimium vicina Cremonae ». Ubi Servius: « Bene ingemit Mantuanorum infelicitatem, quibus sola obfuit vicinitas Cremonensium. Nam Cassii, Bruti et Antonii copias Cremonenses susceperant: quos etiam ipsos mire excusat, dicens *miserae Cremonae*, quae etiam si vellet, minime tamen tantis copiis posset resistere. *Nimium* autem *vicina*, id est, usque ad periculum: nam ortis bellis civilibus inter Antonium et Augustum, Augustus victor Cremonensium agros, quia pro Antonio senserant, dedit militibus suis; qui cum non suffecissent, his addidit agros Mantuanos; non propter civium culpam, sed propter vicinitatem ». Cf. Plutarch. in *Oth.* VI, 7 (ἐπὶ Κρεμώνην ... ἑτέραν πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην). Inscr. apud Orell. n. 3750 (cf. n. 1765, 2728, 3266): P · ATILIO | PHILIPPO | ORNAMENTIS | DECVRION · BRIXI .. | VERON · CREMON .... | ET IVRE QVATTVOR .... | VSVQ · ANVLOR · A · D .... | EX POSTVLATION ..... | OB LIBERALITA ..... | IN OPVS AM ...... — Cremonenses sunt eiusdem urbis incolae (Liv. XXVII 10, XXVIII 11, XXXVII 46; Tacit. *Hist.* II, 70). Inscr. apud Orell. n. 3843: M · AVRELIVS | FOELIX · D · CREMONENSIVM | QVAESTOR · PECVN | PVBL · AEDIL · PLEB · VI VIR | IVR · DIC · OFF · OMNIBVS | FVNCTVS etc. Alia apud Henzen n. 6132: IOVI · [PAGANICO] | M · POMPONIVS · M · F · PRIMI[O] | E[T] · C · POMPONIVS · M · F · | [AR]IAS SEPTE · POSVERVNT | [IOVI · P]AGANICO PAGI · FARRATIC | EX · SCITV · PAGI · PAGANORVM | [F]ARRATICANORVM · ET · PERMIS | OP · TE .. MAGISTERIVM PAGI | [E]T · VOCATIONEM · IN · PERPETV[VM] | [S]IBI · ET · FILIO | [F]INIBVS · CREMONENSIVM | D P S. Cremonensis, adiect. ad Cremonam pertinens, ut Cremonensis ager (Tacit. *Hist.* III, 15), Cremonense proelium (Tacit. *Hist.* III, 41), co-

hors Cremonensis (Liv. XLIV, 40) et Cremonenses coloni (Liv. XXXIII, 23). Cf. Cremon vel Cremo, mons alpinus inter Italiam et Galliam, apud Liv. XXI, 38.

ꟿVO+AƆꓘИƎOꓘ (krenkatrum), —*atrum*, subst. n. acc. sg. 2 decl. apud Umbros, quod et scribitur VO+AꓘIOꓘ· krikatru et recentiori orthographia CRINGATRO, e krenka et suff. VO+- -tru (Aufr. et Kirch. I 73, 96 sq., 117, II 60, 241), in tab. eugub. Ib 11. Nonnulli exponunt *circulationem* (Grotefend *Rud. l. u.* V 21, VI 23, VII 17) vel *circulum* (Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 90 et *Die iguv. taf.* s. 219).

CREPA, *capra*, apud veteres. Paul. pg. 48: « Caprae dictae, quod omne virgultum carpunt, sive a crepitu crurum. Unde et crepas eas prisci dixerunt ». Isidor. *Orig.* XII, 1: « Capros et capras a carpendis virgultis quidam dixerunt. Alii quod captant aspera. Nonnulli a crepitu crurum, unde eas crepas (al. *capreas*) vocitatas, quae sunt caprae agrestes ». Pro *capra* nonnulli Italiae populi *crapa* dicunt, et Pedemontani *crava*. — Creparius est gentilitium rom. apud Murat. 1583, 8.

CREPERVS, *incertus, dubius*, adiect., unde CREPVSCVS et CREPVSCVLVM (Varro *De l. l.* VI 5 pg. 74, VII 77 pg. 150). Paul. pg. 52: « Creperum dubium, unde increpitare dicimus, quia maledicta fere *incerta* et *dubia* sunt ». Et pg. 71: « Decrepitus est desperatus crepera iam vita, ut crepusculum extremum diei tempus ». Isidor. *Orig.* V, 31: « Crepusculum est dubia lux; nam creperum dubium dicimus, hoc est inter lucem et tenebras ». Nonius I, 45 = pg. 13: « Crepera res proprie dicitur *dubia;* unde et crepusculum dicitur *lux dubia*, et senes decrepiti dicti, in dubio vitae constituti. Creperum bellum, *anceps* et *dubium*. Lucret. lib. v [vs. 1295]: *Exaequataque sunt creperi certamina belli.* Accius Phoenissis [vs. 601]: *Quae ego cuncta esse fluxa in mea re crepera comperi.* Idem Telepho [vs. 428]: *Nunc tua in re crepera tu quid capias consilii vide.* Lucill. *Satyr.* lib. v: *Sannunt solis mihi in magno maerore, tristitia in summo crepera inventus salutis.* Pacuvius Duloreste [vs. 128]: *Non decet animum aegritudine in re crepera confici.* Plautus in Asinaria: *Qui quidem cum filio Potet una, atque unam amicam ductet decrepitus senex.* Varro *Mysteriis: Prisca, horrida silent oracla; crepera in nemoribus* ». Symmach. *Ep.* I, 7: « Priusquam manifestus dies creperum noctis absolveret, forte rumor allatus est sermonem desiderati principis multa nocte venisse, et erat verum ». Placid. Gloss. apud Mai *Class. auct.* III, 446: « Creperae, *res incertae dubiae*que, unde et crepusculum ». Et pg. 451: « Crepero, *dubio, incerto*, unde crepusculum ». Serv. in Virg. *Am.* II, 268: « De crepusculo vero, quod est dubia lux, nam creperum, *dubium* est, quaeritur ». Cf. Mart. Capell. §§ 2, 116, 805. — Gentilitium Creperius invenitur in lapid. apud Mommsen cet.

CREPIDARIVS. Vide CREPIDVLA, quod sequitur.

CREPIDVLA, *parva crepida* (κρηπὶς), subst. f. Aul. Gell. XIII, 21: « Omnia enim ferme id genus, quibus plantarum calces tantum infimae teguntur, caetera prope nuda et teretibus habenis vincta sunt, *soleas* dixerunt; nonnunquam voce graeca crepidulas. ..... Sed, ut dixi, crepidas et crepidulas prima syllăba correpta id genus calceamentum appellaverunt, quod Graeci κρηπῖδας vocant, eiusque calceamenti sutores crepidarios dixerunt. Sempronius Asellio in libro rerum gestarum quartodecimo, *Crepidarium*, inquit, *cultellum rogavit a crepidario sutore* ». Plaut. *Pers.* IV, II, 3: « Tum hanc hospitam crepidula ut graphice decet! ».

CREPITVLVM, ornamentum capitis; id enim in capitis motu crepitum facit. Ita Paul. pg. 52. Alii legunt *crepiculum* vel *crepidulum* (cf. Tertull. *De pallio* cap. 4).

CREPPI, dicti sunt *luperci* apud Romanos. Paul. pg. 57: « Creppos, id est *lupercos*, dicebant a *crepitu* pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in Lupercalibus nudos discurrere et pellibus obvias quasque feminas ferire ».

CREPVSCVLVM, ital. *crepuscolo* (gr. δείλη), et per metaphoram *dubium*, apud Sabinos, ab adiect. CREPERVS derivatum vel a crepus (sanscr. ćsapas, *nox*) et suff. culum. Varro *De l. l.* VI, 5 pg. 74: « Secundum hoc dicitur crepusculum a crepero. Id vocabulum sumpserunt a Sabinis, unde veniunt Crepusci nominati Amiterno, qui eo tempore erant nati, ut Lucii prima luce. In Reatino crepusculum significat *dubium;* ab eo res dictae *dubiae* creperae, quod crepusculum dies etiam nunc sit an iam nox, multis dubium ». Idem VII, 77 pg. 150: « Apud Plautum in Parasito Pigro: *inde hic bene potus primo crepusculo;* crepusculum ab Sabinis, quod id dubium tempus noctis an diei sit. Itaque in Condalio est: *Tam crepusculo, fere ut amant, lampades accendite.* Ideo *dubiae res* creperae dictae ».

CREPVSCVS. Vide supra CREPVSCVLVM.

CRESCENTILLA, diminut. crescentis. Est cognomen mulieris. Inscr. apud Grut. 662, 3: D · M | CRESCENTILLAE · FILIAE | DVLCISSIMAE · FECERVNT | CRESCENS · PATER | ET SOTERIS · MATER etc.

CRESCENTINVS et Crescentina, adiect. ad crescentem pertinens. Est cognomen rom. in titulis sepulcr. apud Grut. 708, 1 (PEDANIA CRESCENTINA), et apud Murat. 71, 1 = Mommsen n. 1393 (PRO FILIO CRESCENTINO). Adde alias inscript. apud Gruterum (531, 8; 673, 7; 751, 1; 760, 8; 762, 1; 775, 10; 776, 8; 799, 9; 1148, 10), Muratorium (71, 5; 777,

5; 1482, 12; 2031, 6; 2078, 3) et al. Cf. Κανουτία Κρησκεντίνα, apud Dion. Cass. LXXVII, 16.

CRESCENTIO, diminut. crescentis. Est cognomen rom. in titulo apud Fabr. cap. x n. 65 pg. 682 (FVSCIVS CRESCENTIO). Adde inscr. apud Gruterum (21, 3; 517, 5) et apud Murat. (1664, 5).

CRESCENTSIANVS, *Crescentianus*, cognomen virile apud Gruter. 126 sq. col. 7.

CRESCES, *crescens*, particip. e *cresco* (cf. CRISCENS), unde CRESCETIANVS = *crescentianus*. Est cognomen romanum, in lapidibus frequentissimum: M · LVCILIVS · CRESCES (Maffei *Mus. ver.* 124, 3), AVR · CRESCES (Grut. 43, 3), et AVRELIVS CRESCES (Grut. 760, 9), SEMPRONIVS CRESCES (Grut. 704, 7), ANINIVS CRESCES (Mommsen n. 5971), C · VIBIVS CRESCES (Mommsen n. 1172), VALERI · CRESCES (Fabr. cap. IV pg. 264), SEPTIMIA · CRESCES (Boissieu *Inscr. antiq. de Lyon* pg. 445 n. 14), A · LAELIVS · CRESCES (Grut. 692, 8), C · TVRRONIVS · CRESCES (Grut. 1145, 7). Inscr. in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 182: AMMIVS | CRESCES | SILVANO | V · S · L · M. Alia inscr. perus. (Vermigl. pg. 501 n. 110): D · M | SENTIAE · MO|DERATAE | Q · M · CRESCES | COIVGI · B · M · P. Figulina Bononiensis (apud Gozzadini *Append. al Sepolcr. etr.* pg. 3 nt. 1): CRESCES · AN | FACIT · BONON. Cf. orthogr. CRII·SCIIS (Mommsen n. 6494) et T · FLAVIVS CRENSCES in *Bullett.* cit. an. 1833 pg. 48. Adde sigilla apud Deminicis n. 174, Boissieu op. cit. pg. 434 n. 42, De Lama *Tav. legisl. Vell.* pg. 75 n. 7, et inscr. apud Mommsen n. 291, 6198, 6690 (29), Murat. 22, 12, et Lupi pg. 114; et cf. F. Lanza in *Ann. dell'Inst. arch.* XXII = 1850 pg. 127. Ita Κρήσκης, pro Κρήσκηνς, legitur apud Herodian. Epimer. pg. 169, et apud Georg. Syncell. pg. 351.

CRESCETIANVS, *crescentianus*, adiect. e cresces pro *crescens*. Est nomen virile in titulo sepulcr. apud Murat. 1210, 7.

ƎꟼƧƎЯƆ (crespe), *Crispus* (cf. ital. *crespo* = *crispus*), nomen virile apud Etruscos, unde AIꟼƧƎЯƆ crespia, AIMAƎꟼƧƎЯƆ crespeaśia, AIƧAIИIꟼƧƎЯƆ crespiniasia, CRESPINVS = CREISPINVS et CRISPINVS. In tegula sepulcrali n. 157 bis: Ǝ[ꟼ]ƧƎ|ЯƆ · OA (ath crespe) = *Attius Crispus*. Cf. Lanzi II 412 = 341 ad n. 269 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 82.

§ 2. Cognomen virile. Operculum ossuarii clus. n. 696:

ƎꟼƧƎЯƆAИMƎЯ:ꟼƎꟼ

lege: vel remzna crespe = *Velius —anius Crispus.*

AIMAƎꟼƧƎЯƆ (crespeasia), *Crespiasia* (?), nomen mulieris e ƎꟼƧƎЯƆ crespe, in operculo ossuarii etr. n. 158. Cf. Lanzi II 414 = 343 ad n. 279.

AIꟼƧƎЯƆ (crespia), *Crispia*, cognomen mulieris (cf. ƎꟼƧƎЯƆ crespe = *Crispus*). In ossuario etr. n. 159: AIꟼƧƎЯƆ : ITIT : IOЯAꟼ (larthi titi crespia) = *Lartia Titia Crispia.* Cf. C · CRESPIVS · HESPERIO in lapide Brixiens. apud Grut. 175, 7.

? AIƧAIИIꟼƧƎЯƆ (crespiniasia), *Crespiniasia* (Crispiniasia), nomen mulieris, e ƎꟼƧƎЯƆ crespe = *Crispus*, in tegula etr. n. 953. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 223.

CRESPINVS, creispinus (crispinus), diminut. e crespus = etr. ƎꟼƧƎЯƆ crespe, pro *crispus*. Est cognomen rom. in titulo beneventano apud Mommsen n. 1527 (C · VIBIO · CRESPINO). Crespina pro *Crispina* invenitur in titulo sepulcr. apud Murat. 1035, 4.

CRESPVLVS, ὀρθρινὸς (matutinus), adiect. apud Labb. *Gloss.* pg. 45 col. 2.

CRESSE, *crevisse*, e cresco, per syncopen, apud Lucret. III, 683.

CRETERRAE vocabulum trahitur a cratere, quod vas est vini. Ita Paulus pg. 53. Cf. Non. XV, 22 = pg. 547.

KRIΘONAS (κριθονας), in inscr. messap. n. 3009.

VЯTAꓘIЯꓘ (krikatru), *—atrum*, subst. n. acc. sg. 2 decl., pro krikatrum = MVЯTAꓘИƎЯꓘ krenkatrum, recentiori orthographia CRINGATRO, e AꓘIЯꓘ krika et suff. -tru, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 73, 96 sq., 117, II 241, 351). Tab. eugub. IIb 27: VTƎBAⴲ : ƎꞳVƎ : ƎЯTƧƎT : VЯTAꓘIЯꓘ (krikatru testre euze habetu) = *—atrum in dextra —a habeto;* et tab. IIb 28 sq.: VЯTAꓘIЯꓘ | VTƎBAⴲ ƎꞳVƎ : ƎЯTƧƎT (testre euze habetu krikatru) = *in dextra —a habeto —atrum.* Alii vertunt *circulationem habeto* (Grotefend *Rud. l. u.* V 21, VII 17), vel *circulum capito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 218 sq.).

CRIMESSVS. Vide CRINISVS.

CRIMISSA, Κρίμισσα vel Κρίμισα (Strab. VI, I, 3), Italiae inferioris oppidum, in Crotoniatarum agro (fortasse in loco ubi nunc *Capo dell'Alice*), a Philocteta conditum. Strab. loc. cit.: Φιλοκτήτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ Κρίμισσα (al. codd. Κρίμισα) περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ Νεῶν τοῦ Φιλοκτήτου μνησθεὶς λέγειν τινάς φησιν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος Κρίμισσαν ἄκραν οἰκίσαι καὶ Χώνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, etc. Steph. Byz.: Κρίμισα, πόλις Ἰταλίας, πλησίον Κρότωνος καὶ Θουρίου. Λυκόφρων [vs. 913 codd. Κρίμισσα vel Κρίμισα]. ἀπὸ Κριμίσης νύμφης. Τὸ ἐθνικὸν Κριμισσαῖος καὶ θηλυκῶς καὶ οὐδετέρως. Καὶ ποταμὸς Κρίμισα (vide CRIMISVS vel CRINISVS).

CRIMISVS. Vide CRINISVS.

CRINGATRO, *—atrum*, subst. n. acc. sg. 2 decl. pro cringatrom, antiquiori orthographia VЯTAꓘIЯꓘ (krikatru) = MVЯTAꓘИƎЯꓘ krenkatrum, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 73, 96 sq., 117, II 241, 351), in tab. eugub. VIb 49. *Circulationem* vel *circulum* ex-

ponunt Grotefend *Rud. l. u.* VI 23 et Huschke *Die iguv. taf.* s. 218.

CRINISVS, seu Crinissus, vel Crimisus, seu Crimessus, Κρίμισος vel Κριμισσὸς (Lycophr. vs. 961 codd. κρημισσὸς, κριμησος, κριμισσὸς; Diod. Sic. XIX, II 8 κριμισσὸς; Aelian. *Var. hist.* II, 33, et Dionys. Halic. I, 52 κριμισὸς) vel Κρίμησος (Plutarch. in *Timol.* XXV 5 et XXVIII 6), fluvius Siciliae, in mare Africum apud Segestam influens. Hodie appellatur *Fiume di S. Bartolommeo* et *Fiume Freddo*. Virg. *Aen.* V, 38 sq.:

« Troïa Criniso conceptum flumine mater
Quem genuit ».

Servius in *Aen.* V, 30 (Dardanium ..... Acesten): « Ut et supra I, 550 diximus, Hippotes filiam suam Segestam, ne ad cetos religaretur, superposuit naviculae, et misit quo fors tulisset. Qua delata ad Siciliam, Crimisus fluvius concubuit cum ea conversus in canem: unde Acestes natus est: vel, ut quibusdam videtur, Egestus: unde supra I, 550 *Troiano a sanguine clarus Acestes.* Huius rei ut esset indicium, nummum effigie canis percussum Siculi habuerunt. Alii dicunt Laomedontem, regem Troianorum, cum graviter cives sui ab eo ceto, id est bellua marina, infestarentur, propterea quod mercedem Neptuno ob fabricatos muros negasset, ad templum Iovis Ammonis scitatum misisse de mali remedio vel fine: cui cum esset responsum, ut filiam suam Hesionam belluae offerret, et hoc a civibus facere cogeretur, fore respondit, si ante eorum filias belluae obiecisset: quo facto, cum plures puellae a ceto absumptae essent, plerique parentes filias in longinqua miserunt, ex quibus una Troia, nomine Segesta, delata in Siciliam est, et a Crimiso sicut dictum est, compressa, edidit Acesten. Alii dicunt Laomedontem, cum, sicut narratum est, propter filiam suam seditionem a civibus pertulisset, unum de Troianis, auctorem seditionis occidisse, filiasque eius mercatoribus exponendas dedisse: a quibus illae in Sicilia prope Crimisum amnem relictae sunt, quarum ille unam in canem conversus compressit ». Idem in *Aen.* I, 550: « Et haec (*Segesta*) ad Siciliam delata, a Crimiso fluvio, quem Crinisum Virgilius poëtica licentia vocat, converso in ursum, ut alii, in canem, compressa edidit Egestum, quem Virgilius Acestem vocat ». Lycus Rheg. fragm. n. 8 (ex Antig. *Mirab.* 148 = 133 W.): ὁ δὲ Κάπαιος καὶ Κριμισὸς ὅτι τὰ μὲν ἐπιπολῆς τῶν ὑδάτων εἰσὶ ψυχρά. Hyg. *Fab.* n. 273: « Quintodecimo fecit Aeneas Veneris et Anchisae filius, in Sicilia ad Acesten Crinisi fluminis filium, hospitem ». Corn. Nep. in *Timol.* § 2: « apud Crimessum flumen ».

CRINOVOLVM, Umbriae oppidum excisum. Plin. III, XIX, 3: « Interiere et Arienates cum Crinovolo ».

?ꟼƎПIЯƆ (cripes), in vase nolano n. 2778 bis.

CRISCENS, *crescens*, adiect., et minus recte CRISCINS (vide CRESCES). Est cognomen rom. apud Grut. 573, 1 (Q · POBLICI · CRISCENTIS). Alia inscr.: D · M | VALERIA · NICE | CORNELIO · CRIS|CENTI · CONIVGI | OPTIMO · NATIONE · BISS | VIX · ANN · [L]XX · MIL · AN · XXIV. Κρίσκης, ὄνομα κύριον, legitur apud Suidam. Κρίσκην τὸν κυνικὸν Romae ab Iustino institutum memorat idem s. v. Ἰουστῖνος φιλόσοφος.

CRISCINS, *criscens* (crescens), adiect. Est cognomen rom. in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 1249 (VIBIVS · CRISCINS).

CRISPICANS, *crispans*, particip. apud veteres. Aul. Gell. XVIII, 11: « ventus mare caeruleum crispicans nitefacit ».

CRISPILLVS, diminut. crispi. Est nomen virile in titulo apud Murat. 808, 7 (T. Crispillus). Cf. Crispilla apud Grut. 611, 12.

CRISPINILLA, diminut. crispinae. Est cognomen mulieris in lapidibus apud Mommsen n. 4083, 4870 sq., et Grut. 69, 10 (589, 2 Crispinella?).

CRISPINVS, diminut. crispi (cf. CREISPINVS). Est cognomen virile apud Faesulanos. Plin. VII, XI, 2: « In actis temporum Divi Augusti invenitur, XII consulatu eius, Lucioque Sylla collega, a. d. III idus aprilis, C. Crispinum Hilarum ex ingenua plebe Faesulana, cum liberis novem (in quo numero filiae duae fuerunt), nepotibus XXVII, pronepotibus XXIX, neptibus octo prolata pompa, cum omnibus his in Capitolio immolasse ». Fuit etiam cognomen familiae rom. in gente Quinctia, ut in nummis aeneis apud Cohen *Méd. consul.* pl. LXV n. 3-7. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *crispina* et *crispinus.*

CRISPITVDO, subst. f. Arnob. II, 42 pg. 79, ubi cf. Orell.

VƧIЯƆ et VƎIЯƆ (crisu), *Crisius*, nomen virile, in titulis etr. ad Clusium (n. 577) et ad Polimartium (n. 2418) inventis. Cf. *Mus. chius.* vol. 2.° ad n. 35, et Vettori *Mem. di Polimarzo* pg. 46. Est etiam gentilitium rom. in titulo sepulcr. apud Doni cl. XII n. 95 pg. 413 (P · CRITIVS SECVNDINVS).

CRITNIA, *Critonia*, nomen mulieris. Inscr. apud Amaduzzi *Anecd. litter.* III 479 n. 39: D · M | CRITONIO · DIADVMEN | FECIT | CRITNIA SYNTROPHIS | PATRONO · SVO · BIM ... PO ... | IN · RE · SVA · ET · SIBI · ET · SV ...

CROCATIO, corvorum vocis appellatio (Paul. pg. 53).

CROCITVS, vox, cantusve corvorum (cf. *crocito* = *crocio*). Non. I, 218 = pg. 45: « Propriam corvorum vocem, crocitum veteres esse voluerunt. Plaut. in Aulul. [III, IV, 2]: *Simul radebat pedibus terram, et voce crocibat suam* ».

CROCOTILVM, *valde exile* (Paul. pg. 52). Plautus apud Paul. loc. cit.: « Extortis talis cum crocotillis crusculis ».

CROCOTINVM, genus operis pistorii. Ita Paul. pg. 53.

CRONIA vel Cronion, Κρονία vel Κρόνιον (Diod. Sic. XV, xvi, 3), urbs Siciliae, inde Hierapolis appellata, uti narrat Io. Lydius fragm. *De mens.* pg. 274 ed. Hase (vide SATVRNVS). — Cronia loca in Sicilia a Κρονῷ h. e. *Saturno* sunt dicta. Diod. Sic. III, lxi, 3: *Δυναστεῦσαι δὲ φασι τὸν Κρόνον κατὰ Σικελίαν καὶ Λιβύην, ἔτι δὲ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὸ σύνολον ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν τόποις συστήσασθαι τὴν βασιλείαν· παρὰ πᾶσι δὲ φρουραῖς διακατέχειν τὰς ἀκροπόλεις καὶ τοὺς ὀχυροὺς τῶν τόπων· ἀφ' οὗ δὴ μέχρι τοῦ νῦν χρόνου κατά τε τὴν Σικελίαν καὶ τὰ πρὸς ἑσπέραν νεύοντα μέρη πολλοὺς τῶν ὑψηλῶν τόπων ἀπ' ἐκείνου Κρόνια προσαγορεύεσθαι.*

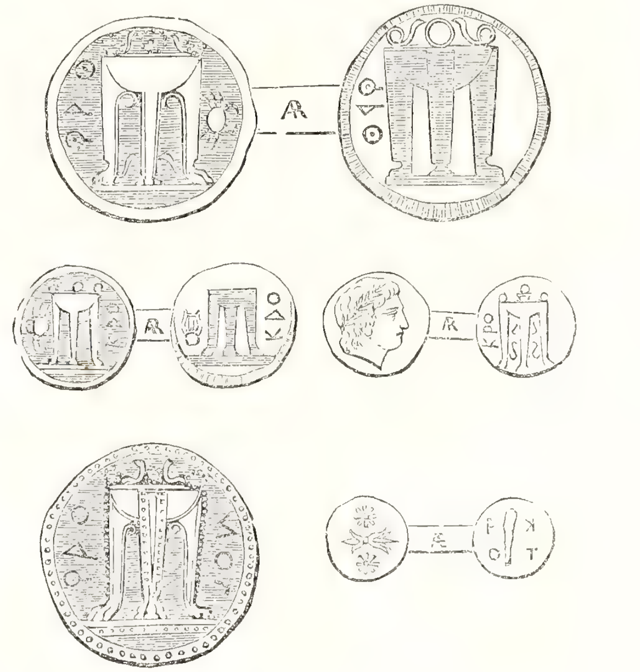
KROSETI..., in titulo Messap. n. 2966 lin. 3.

CROTALVS, fluvius Italiae inferioris, in Bruttiis apud Plin. III, xv, 2. Cf. Romanelli *Topogr.* I, 186.

CROTO vel Croton, Κρότων (Herod. III 137, V 44; Ptol. III, 1; Diod. Sic. VIII 7, XII 9, XIV 103, XXI 4, XXVI 13; Paus. *Ach.* XXV, 11; Strab. VI, i 12 sq., VI, ii 4; Polyb. VII, i 1, X, i 4; Appian. *De bello Ann.* cap. 57; Aelian. *Var. hist.* II 26, IV 17, *Epist. rust.* n. 10, et fragm. n. 254), hodie *Crotone*, oppidum Bruttiorum, ad Aesarum fluvium, initio a Crotone Aeaci filio conditum (teste Heracl. Pont. *De reb. publ.* cap. 36; cf. Schol. *Theocr.* IV 32 sq.), postea a Myscello Achaeo secundum Diod. Sic. VIII 7 et Antiochum apud Strab. VI, i, 12 (cf. Hypp. Rheg. fragm. n. 5, Scymn. *Orb. descr.* vs. 324, et Ovid. *Metam.* XV, 15 sqq.). Solin. II, 10: « A Myscello Achaeo Crotonam (*constitutam*) ». Sil. Ital. XI, 17 sqq.:

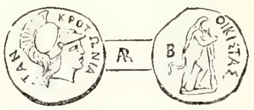
« patefecit amicas
Alta Croton portas, Afrisque ad barbara iussa
Thespiadum docuit submittere colla nepotes ».

Hinc Herod. VIII, 47: *Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί.* Fuit colonia Lacedaemoniorum, secundum Pausan. *Lac.* III, 1. Ephorus autem scribit Crotonem ante ab Iapygibus fuisse habitatam. Strab. loc. cit.: *Ὤμουν δὲ Ἰάπιγες τὸν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἔφορος φησι. δοκεῖ δ' ἡ πόλις τά τε πολέμια ἀσκῆσαι καὶ τὰ περὶ τὴν ἄθλησιν· ἐν μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ ἑπτὰ ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται, ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος πρῶτος ἦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ τὴν παροιμίαν δὲ ὑγιέστερον Κρότωνος λέγουσαν ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγείαν καὶ εὐεξίαν ἔχοντός τι φορὸν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν. πλείστους οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰκηθεῖσα διὰ τὸν φθόρον τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ πεσόντων ἀνδρῶν τοσούτων τὸ πλῆθος· προσέλαβε δὲ τῇ δόξῃ καὶ τὸ των Πυθαγορείων πλῆθος καὶ Μίλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονώς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου, διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει πολὺν χρόνον.* Crotonem colonia civium Romanorum deducta est an. u. c. dlviii. Liv. XXIII, 30: « Iisdem ferme diebus [an. u. c. dxxxvi] et Bruttiorum exercitus Crotonem, graecam urbem, circumsedit, opulentam quondam armis virisque, tum iam adeo multis magnisque cladibus adflictam, ut omnis aetatis minus viginti millia civium superessent. itaque urbem a defensoribus vasta facile potiti sunt hostes: arx tantum retenta, in quam inter tumultum captae urbis e media caede quidam effugere ». Idem XXXIV, 45: « Tempsam item et Crotonem civium Romanorum coloniae deductae. ..... Crotonem Graeci habebant. Triumviri Cn. Octavius, L. Aemilius Paullus, C. Plaetorius Crotonem ». Petron. *Sat.* cap. 116: « Crotona esse, cognovimus, urbem antiquissimam, et aliquando Italiae primam ». Cf. Aristot. fragm. n. 233 *a*, Dicaerch. Messen. fragm. n. 29, Aristox. Tarent. vit. fragm. n. 11, Phleg. Trall. fragm. n. 26, Plin. III, xv, 2, Mela II, iv, 8, Liv. I 18, XXIV 2 sq., XXIX 36, Ovid. *Metam.* XV, 15. Numi n. 3026 habent ϘϤϘ (ϘϤΚ), ϘΡΟ (ΚΡΟ), ϘΡΟΤΟΝ (ΚΡΟΤΟΝ) et ΚΡΟΤΩΝ. Cf. Avellino *Opusc.* I 144 sg.,

II 147 sg., *Bullett. arch. nap.* II 120 et nv. sr. III 146, IV 101, Fiorell. *Ann. numism.* I 21, Riccio *Repert.* etc. pg. 98-102. De concordia Crotonis cum Metaponto cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III, 147 (vide METAPONTVM). — Crotoniates (Liv. XXII, 6; Cic. *De nat. deor.* I, 11) et Crotoniatae (Liv. XXIV, 3; Cic. *De inv.* II, 1) vel Crotonienses (Plin. III, x, 2; Iustin. XX, 2; Frontin. *Strateg.* III, vi, 4), gr. *Κροτωνιᾶται* (Strab. VI, i 3, 10 sqq.; Diod. Sic. X 23, XI 48, XII 9, 11, XIV 103, XIX 10, XXI 4; Pausan. *Lac.* XIX, 11 sq., *Eliac. sec.* XIII, 1; Thucyd. VII, 35; Polyb. II, xxxix 6, X, i 6; Aelian. *De nat. anim.*

XVI 23, *Var. hist.* III 43), ionice Κροτωνιῆται (Herod. III, 137, V 44 sq.), sunt eius oppidi incolae, in nummis n. 3026*c* ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΙ et ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ

= Κροτωνιατῶν. Κροτωνιᾶτις (Thucyd. VII, 35; Aristot. *De mir. ausc.* cap. 107; Pausan. *Eliac. sec.* XIV 8; Iambl. *De Pythag. vita* cap. 35) dicitur regio. Steph. Byz.: Κρότων, πόλις Ἰταλίας εὔσημος, περὶ τὸ Ῥήγιον. Βαρύνεται δὲ ὅτε τὸ ὄρος σημαίνει, ὅθεν ὁ Αἴσαρος ῥεῖ ποταμός. τὸ μέν τοι ἐπὶ τοῦ φθαρτοῦ τῶν κονῶν, ὀξύνεται. Ἔστιν ἑτέρα πόλις Τυῤῥηνίας μητρόπολις· καὶ τρίτη, Ἰταλίας. οἱ πολῖται, Κροτωνιάται· καὶ θηλυκῶς, Κροτωνιᾶτις, καὶ Κροτώνιος, καὶ Κροτωνία, καὶ Κροτωνιάτης, καὶ Κροτωνιάς. Cf. numum n. 3026*d* cum scriptione ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΣ. — Crotoniensis adiect.

ad Crotonem pertinens, ut Crotoniensis ager (Liv. XXIX 36, XXX 19) et Milo Crotoniensis (Plin. XXXVII, LIV, 5, Aul. Gell. XV, 16). Cf. Κροτωνιῆται ἰατροί, apud Herod. III, 131.

?ꓘVVꓱIVꓘꓘ (kruipuus), —*ii*, nomen virile genit. sg., in operculo ossuarii etr. n. 213. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 119.

CRVCIVM, *quod cruciat* (ital. *cruccio*). Paul. pg. 53: « Crucium, *quod cruciat*. Unde Lucilius vinum insuave crucium dixit ».

ƧꓘAIꓤƆVꓤƆ (crucrials), —*â*, nomen mulieris, abl. sg., in titulis etr. n. 2347 sq. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162.

?AIИOꓕꓘVꓤƆ (crullthnia), in lucerna fictili n. 1014 bis.

CRVPTA, *crypta*, subst. f. In titulis christ. (G. Settele in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 66): IN CRVPTA NOBA RETRO SANCTVS; - IN CYMETERIVM BALBINAE IN CRVPTA NOBA; - IN CRVPTA NOBA IN SENESTRVM. Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 147.

KRVS, *karus* (carus), adiect. antiquo scribendi more, ut docet Scaurus *De orthogr.* pg. 2253 P. (vide KNVS = *canus*).

ꓘAƧVꓤƆ (crusal), *Crusiâ*, nomen mulieris, abl. sg. Inscr. perus. n. 1867: ꓘAƧVꓤƆ · IꓘIꟻ · ƧIꓤAꓘ (laris vipi crusal) = *Lars Vibius Crusiâ* natus.

CRVSCELLIO vel cruscellus et cruscillus, diminut. cruris. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *crus.* Cruscillus est cognomen virile in lapide apud Murat. 1570, 5 (M. Poblicius C. L. Cruscillus).

CRVSCVLVM, *pusillum crus.* Plaut. apud Paul. pg. 52: « Extortis talis cum crocotillis crusculis ». Adde Martial. III, XCIII, 3.

IИMVꓤƆ (crusni), *Cronius*, nom. pr. m. in tegula etr. n. 160. Cf. Lanzi II 398 = 327 ad n. 203, et Conestab. *Monum. del Palazz.* III 56, *Inscr. etr.* pg. 83.

CRVSTLVM, *crustulum*, subst. n. In tab. Florentina apud Orell. n. 686 (Grut. 228, 8; Gori *Inscr. ant.* I, 316): NATALI AVGVSTAE MVLSVM ET CRVSTLVM MVLIERIBVS VICANIS AD BONAM DEAM PECVNIA NOSTRA DEDIMVS.

CRVSTVMERIVM, vel Crustumeria, vel Crustumeri, et Crustuminum vel Crustumium, gr. Κρουστομερία (Dionys. Halic. II 32, VI 34, 55) vel Κρουστομέρεια (Dionys. X 26, XI 23, 25, 27) vel Κρουστουμέριον (Dionys. II 36, Plutarch. in *Rom.* XVII, 1), vetus oppidum Sabinorum, prope Tiberim, quod fertur conditum fuisse a Latino Silvio (Diod. Sic. VII, III *a* 7), unde colonia albana appellatur (Dionys. II, 36). Plin. III, IX, 16: « Caenina, Ficana, Crustumerium, Ameriola etc. ». Crustumerium colonia deducta est a Romulo (cf. Dionys. II, 36). Liv. I, 11: « Inde contra Crustuminos profectus, bellum inferentes. Ibi minus etiam, quod alienis cladibus ceciderant animi, certaminis fuit. Utroque coloniae missae. plures inventi, qui propter ubertatem terrae in Crustuminum nomina darent ». Captum est a Tarquinio Prisco (cf. Dionys. III 50, VI 34, X 26). Liv. I, 38: « Bello Sabino perfecto, Tarquinius triumphans Romam rediit. inde priscis Latinis bellum fecit. ubi nusquam ad universae rei dimicationem ventum est, ad singula oppida circumferendo arma, omne nomen Latinum domuit. Corniculum, Ficulea vetus, Cameria, Crustumerium, Ameriola, Medullia, Nomentum, haec de priscis Latinis, aut qui ad Latinos defecerant, capta oppida ». Id. III, 42: « Fusi et ab Sabinis ad Eretum, et in Algido ab Equis, exercitus erant. ab Ereto per silentium noctis profugi, propius urbem, inter Fidenas Crustumeriamque (codd. *Crustumiamque*, *Crustumerinamque*, *Crustumeniamque*), loco edito castra communierant. persecutis hostibus nusquam se aequo certamine committentes, natura loci ac vallo, non virtute aut armis, tutabantur ». Virg. *Aen.* VII, 629 sqq.:

« Quinque adeo magnae positis incudibus urbes
Tela novant, Atina potens, Tiburque superbum,
Ardea, Crustumerique, et turrigerae Antemnae ».

Ubi Servius: « Mutavit: nam Crustumerium dicitur. Cassius Hemina tradidit, Siculum quendam, nomine uxoris suae *Clytemnestrae*, condidisse *Clytemestrum*, mox corrupto nomine Crustumerium dictum. Alii volunt a *crustula panis*, quam Troiani coacti fame exedisse

dicuntur, appellatum ». Cf. Sil. Ital. VIII, 365 sq. (« Antemnaque prisco Crustumio prior »). — Incolae Crustumini (Liv. I, 9 sqq.) dicti sunt, vel Crustuminii (Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 638), gr. Κρουστομερίνοι (Dionys. II, 36) vel Κρουστομεριοί (Dionys. III, 49 sq.), et Κρουστομέριοι (Dionys. II, 53). — Crustumerinus adiect. est ad Crustumerium pertinens. Varro *De l. l.* V, 81 pg. 32: « Tribuni plebei, quod ex tribunis militum primum tribuni plebei facti qui plebem defenderent, in secessione Crustumerina ». Saepius scribitur Crustuminus, ut Crustuminus ager (Liv. XLI, 13; Varr. *De r. r.* I, 14 sq.; Plin. II, XCVIII 2, III, VIII 3), Crustumini campi (Liv. II, 64), Crustumini montes (Liv. V, 37), quibus Allia fluvius defluit, Crustumina pira (Plin. XXIII, LXII, 1; Colum. V, X 18, XII, X 4; Macr. *Saturn.* II, 15), et tribus Crustumina, in lapidibus CLV*stumina* (inscr. apud Orell. n. 1740 Velitris, n. 3754 et n. 5986 Interamna Nahart., n. 3375 et n. 7353 Romae, n. 3832 Sestini, n. 3832? Urbini, n. 3908 et n. 3949 = 4100 Ameria, n. 5005 Arnae) et CLVST*umina* (n. 4039 Foro Sempronii). Liv. XLII, 34: « Permissu omnium ita locutus fertur. *Sp. Ligustinus tribus Crustuminae ex Sabinis oriundus, Quirites* ». Paul. pg. 55 (cf. Müller *Die Etr.* I, 113): « Crustumina tribus a Tuscorum urbe Crustumena (?) dicta est ». Pro Crustuminus scribitur etiam Crustumius, ut Crustumia pira (Plin. XV, XVI, 1; Cels. II, 24). Virg. *Georg.* II, 88 sq.:

« nec surculus idem
Crustumiis, Syriisque piris, gravibusque volemis ».

Ubi Servius: « Crustumia pyra sunt ex parte rubentia, ab oppido Crustumio nominata ».

CRVSTVMINVM. Vide CRVSTVMERIVM.

CRVSTVMIVM. Vide CRVSTVMERIVM.

ΚΡΥΤΙΔΑΣ, Sicanorum dux, ab Hercule occisus, apud Diod. Sic. IV, XXIII, 5.

M> (cś), fortasse sigla numeralis, e I> = *quinque*, in cippo volaterr. n. 346 lin. 1 (et 6?). Cf. *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 142, 145.

ANSIЛAS> (csalisna), in lapide etr. n. 1651. Cum *Calinia* (= IƎNSIЛA> calisnei) comparat Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 281 n. 272.

⅃VKMƎƧK (ksenkuz?), vox originis et significationis ignotae, quae legitur in situla tridentina n. 12 lin. 4. Pro mensurae genere apud Rhaetos sumit Sulzer *Dei dialetti* etc. pg. 23. Alii aliter legunt et vertunt (cf. F. S. Matzler in *Messaggere Tirolese* 15 octobr. 1856, et A. Casati in *Rivista Europea* an. 1847 pgg. 333, 337).

-VK (ku-), pro kav-, rom. *cav-ere*, radix umbrica, in voc. 8Ǝ+VK ku-tef vel 1Ǝ+VK ku-tep = *cau-tim*.

VK (KV), pro AMVK (KVMA) in numis ad Cumas pertinentibus. Vide CVMAE.

VK (ku), *cum*, praepos. pro MVK kum, ut recentiori orthographia CO pro COM, apud Umbros, in tabulis eugubinis, et postfigitur vocibus VKAƧA (asa-ku) = *cum ara* (ad aram), VKVDƎ (eru-ku) = ERVCOM h. e. *cum eo*, VKVƧƎ (esu-ku) = *cum hoce*, VKƧƎNVƧƎ (esunes-ku) = *cum —is*, VKVD+DƎN (nertru-ku) = NERTRVCO h. e. *cum laevo*, VKƧƎNMDƎ+ (termnes-ku) = *cum terminis* (ad terminos), VKADV (ura-ku) = *cum* ..., VKVD+ƧƎ+ (testru-ku) = DESTRVCO h. e. *cum dextro*. Invenitur etiam antefixa in voc. AIAI8I1VK (ku-pifiaia) = *con-spiciat*, V+AI8I1VK (ku-pifiatu) = V+AI8I1MVK (kum-pifiatu) h. e. *con-spicito*, V+ЛAMVK (ku-maltu) = V+ЛVMVK (ku-multu) et COMOLTV h. e. *com-molito*, Ǝ+AMVK (ku-mate) = ƧƎ+AMVK (ku-mates) et COMATIR h. e. *com-molitis*, V+IƎƆVK (ku-veitu) = *con-vehito*, V+DƎƆVK (ku-vertu) = COVERTV h. e. *con-vertito*, ƧV+DVƆVK (ku-vurtus) = COVORTVST h. e. *con-verterit*.

CV, *cum*, praep., ut in lapide Brundis. apud Mommsen n. 517 CV SVO COIVG h. e. *cum suo coniuge*. Cf. MECV = *me-cum*, TECV = *te-cum*, et CVPAR = *compar*.

-ꞨIꟼNƎK (kvaís-) et -ꞨꞨIꟼNƎK (kvaíss-), radix osca, = umbr. -ƧƎƆK (kves-), etr. -ƧƎꟻ> cves-, rom. quais- = quaes- (quaero, quaesivi), collata cum sanscr. ćes,t (Bopp *Gloss. scr.* pg. 128), in voc. DVTꞨꞨIꟼNƎK kvaísstur = *quaes-tor*, unde IƎDVTꞨIꟼNƎK kvaís-turei = *quaes-tori*. Cf. Q pro Q(uaestor) in tab. Bantina n. 2897 lin. 28 sq.

DVTꞨꞨIꟼNƎK (kvaísstur), *quaistor* (quaestor), subst. m. 3 decl., apud Oscos (umbr. DVYƧƎƆK kvestur), dat. sg. IƎDVTꞨIꟼNƎK kvaístureí = *quaestori* (cf. Q = *quaestor* in tab. Bant. n. 2897 lin. 28 sq.), e rad. -ꞨꞨIꟼNƎK kvaíss- pro -ꞨIꟼNƎK kvaís-, umbr. -ƧƎƆK kves-, rom. quaes- (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270, Peter *Sprache und schr.* s. 41, 47, Aufr. et Kirch. I 47, 55, 59, II 328, Garrucci et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 165, III 36, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 395, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 13, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 29). Varr. *De l. l.* V, 81 pg. 32: « Quaestores a *quaerendo*, qui conquirerent publicas pecunias et maleficia, quae triumviri capitales nunc conquirunt; ab his postea, qui quaestionem iudicia exercent, Quaestores dicti ». Et VI, 79 pg. 104: « a *quaerendo* quaestio; ab hisque Quaestor ». In titulis pompeianis: ꞨNAIIꟼNMVꟼ · DVTꞨꞨIꟼNƎK · DM · ꞨIKINIꟼ · Ǝ (v. viínikiís mr. kvaísstur púmpaiians, n. 2791 lin. 4) = *Vibius Vinicius Marae* (vel *Marii*) filius *quaestor pompeianus* (Barré ap. Mazois *Ruines de Pompéi* IV 29; Peter op. cit. s. 77 sq.; Mommsen op. cit. s. 183; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 8 = XXV; Huschke op. cit. s. 175). et DVTꞨꞨIꟼNƎK · DM · ꞨIꟼITN · DM (mr. atiniís mr. kvaísstur, n. 2794) = *Mara* (vel *Marius*) *Atinius Marae* filius *quaestor* (Minervini loc. cit.). Adde inscr. pom-

peian. n. 2789 et n. 2792 (cf. Mommsen op. cit. s. 183 sq., Garrucci loc. cit., Fiorelli op. cit. I 8 = xxiii, 9 = xxvi, Huschke op. cit. s. 178 sq.).

ꓭƎꓷVTꓘꓭИꓱꓘ (kvaísstureí), *quaistorei* (quaestori), subst. m. 3 decl., e ꓷVTꓘꓘꓭИꓱꓘ kvaísstur = *quaestor* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 270, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 55, 59, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 395, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 29). In cippo abell. n. 2783 lin. 2 sq.: ꓭVИИꓷꓶꓶꓱꓭꓷ · ꓭƎꓷ|VTꓘꓭИꓱꓘ (kvaísstureí abellanúí) = *quaestori abellano* (Peter op. cit. s. 67 sq., Mommsen op. cit. s. 119, Huschke op. cit. s. 33, Lepsius *Inscr. umbr. et oscae* pg. 61).

ΚΥΑΜΟΣΩΡΟΣ, fluvius Siciliae, prope Centuripam, apud Polyb. I, ix, 4.

OꓷИꓤVƆ (CVANDO), *quando*, adverb. Faliscorum Romanorumque linguâ. Occurrit in titulo falisco n. 2441 (Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 266). In inscr. rom. vidit Marinius (*Arvali* pg. 393) ex Muratorio.

CYANE vel Ciana, Κυάνη vel Κυανῆ, fons syracusanus, Proserpinae sacer. Aelian. *Var. hist.* II, 33: Καὶ ἐν Σικελίᾳ δὲ Συρακούσιοι μὲν τὸν Ἄναπον ἀνδρὶ εἴκασαν, τὴν δὲ Κυάνην πηγὴν γυναικὸς εἰκόνι ἐτίμησαν. Diod. Sic. V, iv 1 sq.: Ὁμοίως δὲ ταῖς προειρημέναις δυσὶ θεαῖς καὶ τὴν Κόρην λαχεῖν τοὺς περὶ τὴν Ἔνναν λειμῶνας· πηγὴν δὲ μεγάλην αὐτῇ καθιερωθῆναι ἐν τῇ Συρακοσίᾳ τὴν ὀνομαζομένην Κυάνην. Τὸν γὰρ Πλούτωνα μυθολογοῦσι τὴν ἁρπαγὴν ποιησάμενον ἀποκομίσαι τὴν Κόρην ἐφ' ἅρματος πλησίον τῶν Συρακουσσῶν, καὶ τὴν γῆν ἀναῤῥάξαντα αὐτὸν μὲν μετὰ τῆς ἁρπαγείσης δῦναι καθ' ᾅδου, πηγὴν δ' ἀνεῖναι τὴν ὀνομαζομένην Κυάνην, πρὸς ᾗ κατ' ἐνιαυτὸν οἱ Συρακόσιοι πανήγυριν ἐπιφανῆ συντελοῦσι, καὶ θύουσιν οἱ μὲν ἰδιῶται τὰ ἐλάττω τῶν ἱερείων, δημοσίᾳ δὲ ταύρους βυθίζουσιν ἐν τῇ λίμνῃ, ταύτην τὴν Θυσίαν καταδείξαντος Ἡρακλέους καθ' ὃν καιρὸν τὰς Γηρυόνου βοῦς ἐλαύνων περιῆλθε πᾶσαν τὴν Σικελίαν. Cf. eiusd. auct. IV, xxiii, 4.

§ 2. Nympha fontis eiusdem, de qua Nonnus *Dionys.* VI, 128 sq.:

Καὶ Κυανὴν Ἀνάποιο ῥόος θ' ὅθι χύτλοσε κούρην
Κρηναίῳ στροφάλιγγι χέων ὀπτήριον ὕδωρ.

Cyanes fanum, τὸ τῆς Κυάνης ἱερὸν, memorat Diod. Sic. XIV, lxxii, 1. Cf. Visconti *Mus. Pio-Clem.* V, 10.

§ 3. Altera fuit Cyane, filia Cyanippi Syracusani, de qua Dositheus (fragm. n. 4) apud Plutarch. *Parall.* cap. 19.

CYANIPPVS, Κυάνιππος, syracusanus, qui Cyanen filiam compressit. Vide CYANE § 3.

CVBA vel cumba, *lectica*, subst. f. apud Sabinos. Vide CVMBA.

§ 2. Dea cubandi apud veteres, teste Varrone. Donat. in Terent. *Phorm.* I, i, 15: « Legitur apud Varronem, initiari pueros Eduliae et Poticae et Cubae divis *edendi* et *potandi* et *cubandi:* ubi primum a lacte et a cunis transierunt ».

CVBATIO, actus cubandi, subst. f. Varro *De l. l.* VIII, 54 pg. 185: « a cubatione cubiculum ».

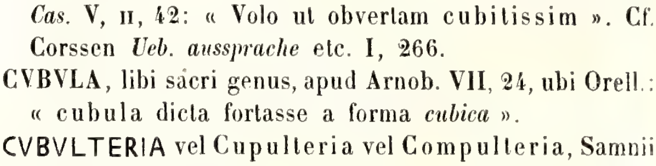
CVBECVLARIVM, *cubicularium*, subst. n. in titulo sepulcrali apud Fabretti cap. iii n. 390 pg. 182 (cf. Lupi pg. 143).

CVBICLVM, *cubiculum*, subst. n. (vide CVVICVLVM). Inscr. apud Mommsen n. 6873: HERMIAE · VOLVSI | SATVRNINI · CVBICLA | ANTEROS · PATER · F · PIO | FECIT.

CVBITISSIM, *in cubitum*, adverb. apud veteres. Plaut. *Cas.* V, ii, 42: « Volo ut obvertam cubitissim ». Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 266.

CVBVLA, libi sacri genus, apud Arnob. VII, 24, ubi Orell.: « cubula dicta fortasse a forma *cubica* ».

CVBVLTERIA vel Cupulteria vel Compulteria, Samnii oppidum (Liv. XXIV, 20), vel a Compula, quod e Compsa, derivatum, vel a κάμπτω (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 272). Liv. XXIII, 39: « Compulteriam (codd. *C'bulteriam*, *Cambulteriam*, *Combultiram*, *Combultenam*, *Combulcenam*), et Trebulam, et Saticulam, urbes, quae ad Poenum defecerant, Fabius vi cepit; praesidiaque in iis Hannibalis, Campanique permulti capti ». Inscr. apud Mommsen n. 3942: L · FVLVIO · L · F · QVINTI|LIANO · VIX · AN · XXI · M · II | L · FVLVIVS · CLEMENS | SCRIBA · REIP · ET · AVG | CVBVLTERIAE · MAG | FANI · IVNONIS · ET | FABIA · C · F · VITALIS | FILIO · KARISSIMO. — Cubulterini (Plin. III, ix, 11), seu Cupulterini (Mommsen n. 3936) vel Compulterini sunt eius oppidi incolae, in nummis n. 2830. ꟽVИꓷƎTꓶƎПVꓘ

(kupelternum) = *Cubulterinûm* h. e. *Cubulterinorum* (cf. Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I, 37 sg., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 155). Inscr. apud Mommsen n. 3939 (Murat. 1040, 2): M · AVLIO · M · F | ALBINO | PRAEF · COH · PRIM | BREVCOR · II · VIR | QVINQ · QVAESTOR | CVRATORI REIP | CVBVLTERINORVM | PATRONO | ET · ALLIFIS · II · VIRO | QVINQ · Q · PATRONO | AVGVSTALES | L · D · D · D.

CVDIDO, *Cupido*, amoris deus. Ita scribitur pro Cupido in speculo etrusco-rom. n. 2495 bis, cum *Venere* (VENOS) cet.

-ƎꓞƆ (cve-), radix etr. Vide -ƧƎꓞƆ cves-.

ИOƎꓞƆ (cvethn), quod exstat in sepulcro etr. (inscr. n. 2397), cum pron. ИƎBƎƆ cehen comparat Dennis

(*Bull. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 55). Cf. ꓶAИOƎVƆ cuethnal, quod sequitur.

ꓶAИOƎVƆ (cuethnal), *—iá*, nomen mulieris abl. sg., idem ac ꓶAИOƧƎꟻƆ cvesthnal et ꓶAИ+ƧƎꟻↆ chvestnal, comparandum cum gentilitio rom. Questuleius apud Gruter. 201 col. 3, vel cum Vestinius (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94). Ossuarium perus. n. 1123: AꓶƆꓶAИOƎVƆMIƧƆAƎꓶVA (aule acsis cuethnal cla) = *Aulus Axius Quaestiá* (?) *natus.*

IƎꟻƆ (cvei), in aeneo signo etr. n. 274 (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. x pgg. 327, 330, 332 sg., et *Paralip.* pg. 63).

?ꓶAIƆꟼIƎVƆ (cueipcial), *—iá*, nomen mulieris, perperam descriptum ex olla etr. n. 389.

ƎИꓶƎꟻƆ (cvelne), *Quelnius* (Cilnius)?, gentilitium etr. (vide CEꓘИA, IИꓶIƆ cilni, AIИꓶIƆ cilnia, et CILNIVS), et literis transpositis ƎꓶИƎꟻƆ cvenle (et ƎИꓶƎꟻ velne?), genit. sg. MƎꓶИƎꟻƆ cvenleś, unde AƧƎꓶИƎꟻƆ cvenlesa = *Cilnii uxor.* In tit. sepulcr.: ƎИꓶƎꟻƆ : A (a. cvelne, n. 386) et ƎИꓶƎꟻƆ ƎꓶVA (aule cvelne, n. 397) = *Aulus Cilnius;* ƎИꓶƎꟻƆ · ꓶ (l. cvelne, n. 401), ƎИꓶƎꟻƆ · Aꓶ (la cvelne, n. 368, n. 400) et ƎИꓶƎꟻƆ : IOꟼAꓶ (larthi cvelne, n. 398, n. 891) = *Lars Cilnius.* Adde n. 385, n. 387, et cf. Lanzi II 410 = 339 ad n. 261, et Gori *Mus. etr.* III 97 sq.

?ƎꓘAИƎꟻƆ (cvenate), in operculo ossuarii etr. n. 370.

ƎꓶИƎꟻƆ (cvenle), *Quelnius* (Cilnius)?, idem quod ƎИꓶƎꟻƆ cvelne, genit. sg. MƎꓶИƎꟻƆ cvenleś = *Cilnii*, unde AƧƎꓶИƎꟻƆ cvenlesa = *Cilnii uxor* (vide CEꓘИA, IИꓶIƆ cilni, AIИꓶIƆ cilnia, CILNIVS; et cf. Gori *Mus. etr.* III 97 sq., Maffei *Osserv. lett.* VI 154, Passeri *Lett. Roncagl.* n. III pg. 397, n. IV pg. 409, n. V pg. 422, n. VI 438, n. VII pg. 445, Lanzi II 366 = 295 ad n. 89 sqq.). In titulis sepulcr.: ƎꓶИƎꟻƆ · A (a. cvenle, n. 375) et ƎꓶИƎꟻƆ : VA (au cvenle, n. 378) = *Aulus Cilnius;* ƎꓶИƎꟻƆ : ꓶ (l. cvenle, n. 372), ƎꓶИƎꟻƆ : Aꓶ (la cvenle, n. 368, 376, 379, 394), ƎꓶИƎꟻƆ · OꓷAꓶ (larth cvenle, n. 339, 369) et ƎꓶИƎꟻƆ IOꟼAꓶ (larthi cvenle, n. 377) = *Lars Cilnius.* Cf. numm. 370, 380, 382, 385, 387, 389.

MƎꓶИƎꟻƆ (cvenleś), *Quelnii* (Cilnii)?, nomen virile genit. sing. e ƎꓶИƎꟻƆ cvenle. In lapide etrusco n. 367: MƎꓶИƎꟻƆ : IOꓷAꓶ (larthi cvenleś) = *Lartis Cilnii.* Cf. Lanzi II, 463 = 392 ad n. 467.

?AƧƎꓶИƎꟻƆ (cvenlesa), *Quelnii* (Cilnii?) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum. Operculum ossuar. senens. n. 373: AƧƎꓶИƎꟻƆ ƎИꓶOƎM : AИAO (thana methlne cvenlesa) = *Tannia Metellia Cilnii uxor.*

ƧƎMꓘƧIꟼƎꟻK (kvepisones), in aere veronensi n. 14, ubi kvepis fortasse idem est cum rom. *quispiam.* Cf. Lanzi II 650 = 563 ad n. 2.

ꓷƎꟻƆ (cver), κόρος (ion. κοῦρος), *puer*, quod trahitur ad sanscr. putra (filius), interpretatus est Passerius (*Lett. Roncagl.* n. XI pg. 349, et *Paralip.* pg. 81), inde Lanzius II 530 sg. = 453 sg., 533 = 455, 784 = 692, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 44 sg. (cf. Orioli in *Album* XXIII, 152), in monumentis artis etruscae n. 1930 (ꟼƎꟻƆ), n. 2334 (ꓷƎꟻƆ) et n. 2599 (ꟼƎꟻƧ sver).

-ƧƎƆK (kves-), radix umbrica (= etr. -ƧƎꟻƆ cves- et -ƧƎꟻↆ chves-, osc. -ƧꓘИƆK kvaís-), rom. quais-, quaes- (quaero, quaes-ivi), in tabular. eugubinar. voc. ꓷVYƧƎƆK kves-tur = *quaes-tor*, et ƎI+Ǝꓷ+ƧƎƆK kves-tretie = *quaesturá.*

-ƧƎꟻƆ (cves-), radix etrusca (scribitur etiam -ƧƎꟻↆ chves- et -ƎꟻƆ cve-), = umbr. -ƧƎƆK kves-, osc. -ƧꓘИƆK kvaís-, rom. quais-, quaes-, in vocibus ꓶAИOƧƎꟻƆ cves-thnal = ꓶAИ+ƧƎꟻↆ chves-tnal et ꓶAИOƎꟻƆ cve-thnal.

ꓶAИOƧƎꟻƆ (cvesthnal), *—iá* (Quaestiá?), nomen mulieris abl. sg. apud Etruscos, qui etiam ꓶAИ+ƧƎꟻↆ chvestnal et ꓶAИOƎꟻƆ cvethnal scripserunt (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94 sg.) e rad. -ƧƎꟻƆ cves-, rom. *quaero*, *quaes-ivi.* Ossuarium perus. n. 1120: ꓶAИOƧƎꟻƆ : ꓶAOИꟼA : IƧↆA : ꟼA (ar achsi arnthal cvesthnal) = *Arrius Axius Aruntiá Quaestiá* (?) natus.

Ǝꓷ+ƧƎƆK (kvestre). Vide ƎI+Ǝꓷ+ƧƎƆK (kvestretie), quod sequitur.

ƎI+Ǝꓷ+ƧƎƆK (kvestretie), *quaesturá*, subst. f. e ꓷVYƧƎƆK kves-tur = *quaes-tor* et suff. -itia, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 68, 81, 163, II 298 sq.; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 151), in tabula eugubina Ib 45 (ƎI+:Ǝꓷ+ƧƎƆK) et IIa 44 (ƎI+Ǝꓷ+ƧƎƆK). *Quaesturae* dat. sg. exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 308, et *quaestoritiá* adiect. Grotefend *Rud. l. u.* V, 9. Lanzio I 76 = 58, 816 = 725 kvestre idem est quod ꓷVYƧƎƆK kvestur.

ꓷVYƧƎƆK (kvestur), *quaestor*, nominat. sg. 3 decl. (unde ƎI+Ǝꓷ+ƧƎƆK kvestretie = *quaesturá*), Umbrorum linguâ, = osc. ꓷVTƧꓘИƆK kvaístur vel ꓷVTƧƧꓘИƆK kvaísstur, e rad. -ƧƎƆK kves-, osc. -ƧꓘИƆK kvaís-, etr. -ƧƎꟻƆ cves-, rom. *quaes-* (Gori *Lexic. etr. et pelasg.* mss.; Passeri *Paralip.* pg. 326; Maffei *Osserv. lett.* VI, 71; Lanzi II 816 = 725; Aufr. et Kirch. I 41, 47, 59, 68, 81, 106, 127, 129, 162, II 304, 328; Huschke *Die iguv. taf.* s. 308 et s. 569; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 31, et *Ueb. aussprache* etc. I 36, 191, 250, II 4, 346). Tabula eugubina Va 23 et Vb 1 sq.: ꓷVYƧƎƆK : ƎꓶV : ƧKƎꓷYAꓷ8 : AIƎ8 : VꓶKꓶƎꓷƆƎ (ehvelklu feia fratreks ute kvestur) = *decretum faciat magister aut quaestor* (Aufr. et Kirch. II, 335).

MAИ+8VƆ (cuftnaś), *—ii*, nomen virile, genit. sg. (cf. ƧAИ+VƆ cutnas et ƧAИOVƆ cuthnas). Operculum ossuar. perus. n. 1701: MAИ+8VƆ · IVꟼ+Ǝꟼ · IOꟼAꓶ (larthi petrui cuftnaś) = *Lartia Petria —ii* uxor. Gentilitium Cufius invenitur in lapide samnit. apud Mommsen n. 5155.

ꓘAИOV> (culhnas), *Cotenii*, nomen virile, genit. sg., = ꓘAИ+V> cutnas, comparandum cum falisco AИƎ+O> (cotena) = *Cotenius* (cf. etiam MAИ+8V> cuftnaś, et Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176), in sarcophago etr. n. 2322. Cf. Lanzi II 311 = 246.

CVIA, pronom. relat. abl. sg. pro genit. *cuius* usurpatum, cum verbis *interest* aut *refert*. Prisc. pg. 595 = 910 P.: « Cuia quoque infiniti possessivum cum supra dictis verbis pro genitivo primitivi ponitur. Cicero pro Vareno: *ea caedes si potissimum crimini datur, detur ei, cuia interfuit, non ei, cuia nihil interfuit* ».

?MƎIV> (cuieś), in titulo sepulcrali etr. n. 1652. *Caii* genit. sg. ex ƎA> cae = *Caius* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 309 ad n. 357.

CVIIVS, *cuius*, pronom. relat. (cf. EIIVS = eius), in tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 a.

CVIMODI, *cuiusmodi*, *qualis*, apud Aul. Gell. IX 13, XIII 9, XIV 1.

Ǝ+ИIV> (cuinte), *Quintus*, praenomen virile apud Etruscos (femin. I+ИIƎ> cvinti et AI+ИIƎ> cvintia), quod trahitur ad nomen numer. I> ci = *quinque* (cf. KVINTIΛ = *Quintilii* in gemma Stosch. n. LVII). In titulo bilingui ex ossuario etr. n. 980 (vide ⅃AИ+ИᑫA arntnal): VИƎM · Ǝ+ИIV> (cuinte śvnu?) = Q · SENTIVS (cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 50 sg., Vermigl. *Inscr. per.* pg. 71 nt. 1, et Migliarini in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1841 pg. 89).

I+ИIƎ> (cvinti), *Quintia*, nomen mulieris, pro AI+ИIƎ> cvintia (cf. Ǝ+ИIV> cuinte = *Quintus*). In ossuario perus. n. 1653: I+ИIƎ> · I+ƧA8 (fasti cvinti) = *Fausta Quintia;* et in aeneis signis cortonens. n. 1051 sq.: I+ИIƎ> · Ǝ (v. cvinti) = *Velia Quintia*. Alii reddunt *Velius Quintus* vel *Quintius* (Lorini *Di due statuette* etc. pgg. 14, 24; cf. Orioli in *Album* XXIII 170).

AI+ИIƎ> (cvintia), *Quintia*, nomen mulieris apud Etruscos (= I+ИIƎ> cvinti), e praenom. Ǝ+ИIV> cuinte = *Quintus*. In ossuario perus. n. 1536: AI+ИIƎ> · I+ƧA8 (fasti cvintia) = *Fausta Quintia*.

CVIS, *quis*, pronom. (vide CIS). Scaur. pg. 2261 P.: « *Quis* quidam per cuis scribunt, quoniam supervacuam esse Q literam putent; sed nos cum illa V literam et S, quando tertia ab ea vocalis ponitur, consentire iam demonstravimus ».

ƧAIИA⅃ƧIV> (cuislanias), *Aquiliani?*, nomen virile genit. sg. (cf. Lanzi II 449 = 378 ad n. 426, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 35). Operculum ossuarii clusini n. 708:

ƧAIИA⅃ƧIV>·⅃A·AƧƎIᑫƎƧ·IA

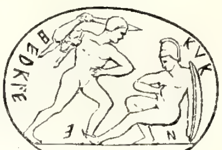
lege: vl seriesa vl cuislanias = *Velia Seriesia Velii* filia *Aquiliani* uxor.

?ƧIИIᗡYIYꓘ (kuiurinis), *Quirinius?*, nomen virile apud Samnites (n. 2809), stylo exaratum in pariete pompeiana (Mommsen in *Bullett. arch. nap.* IV 118 et *Die unterit. dial.* s. 188 et s. 270; cf. Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 12 = XXXV). Garruccius legit kygynnius (*Graffit. de Pompéi* pg. 54 et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 24).

ꓘƎ⊗ƎꓘVꓘ (kukehes), —*bit* (?) vel —*et* (?), pro ku-kehest (?), futur. 3 pers. sg. (cf. CEHEFI), fortasse e rad. -⊗Ǝꓘ keh- et praep. Vꓘ ku pro ꟽVꓘ kum = *cum*, apud Umbros, in tab. eugub. III 21 (Aufr. et Kirch. I 82, 92, 144, II 371). Alii exponunt *incendet* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 415) sive *coxeris* vel *calefeceris* (Grotefend *Rud. l. u.* II 29, VII 28 sq.).

CVCLOPS, *Cyclops*, antiquo scribendi more, apud Lauremb. *Antiquar.* pg. 475.

KVKNE, Κύκνος (Cicnus), Martis filius, ab Hercule victus (Hygin. *Fab.* n. 31 et n. 261; Diod. Sic. IV, XXXVII, 4; Pausan. *Att.* XXVII, 6), in scarabeo etr. n. 2530.

Idem cum inscriptione [KV]↓N[E] (kuchne) invenitur in speculo etr. n. 1021 (Lanzi II 206 = 163, Micali *Storia degli ant. pop. ital.* ad tab. XLVII n. 2, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 711). Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 14, 147. Vide CYCNVS, quod sequitur.

CYCNVS, vel Cygnus, Κύκνος, Ligurum dux, in cycnum avem transformatus. Pausan. *Att.* XXX, 3: Ἔστι δὲ κύκνῳ τῷ ὄρνιθι μουσικῆς δόξα, ὅτι Λιγύων τῶν Ἠριδανοῦ πέραν γῆς τῆς Κελτικῆς Κύκνον ἄνδρα μουσικὸν γενέσθαι βασιλέα φασί, τελευτήσαντα δὲ Ἀπόλλωνος γνώμῃ μεταβαλεῖν λέγουσιν αὐτὸν ἐν τὸν ὄρνιθα. Cf. Virg. *Aen.* X, 189 sqq.

V>V> (cucu), *Cocius* (Coquus)?, nomen virile in tegula clus. n. 543 (Orioli in *Album* XXII, 195). *Cutius* vel *Cotius* exponit Vermigliolius. Alii legunt AꟽV>V> cucuma (cf. *Mus. chius.* vol. 2.° ad n. 124). Cf. Cucuma, apud Grut. 1035, 10.

CVCVLVM, Κούκουλον, nunc *Cucullo*, oppidum Latii, cuius meminit Strabo V, III, 11.

AꟽV>V> (cucuma). Vide V>V> (cucu).

CVCVMER, *cucumis* (ital. *cocomero*), agnoscitur a Prisciano pg. 249 = 707 P.

CVCVRRV, inter interiectiones enumerat Charis. pg. 240 = 214 P., ex illo Afranii « id me celabat. cucurru ».

CVCVS, *cuculus* (ital. *cucco*), subst. m. Isidor. *Orig.* XII, 7: « *Cuculos*, quos Hispani cucos vocant, a propria voce constat esse nominatos ». Plaut. *Pers.* II, I, 6: « Cucus si in ludum iret ».

CVLEST vel cule 'st, *quale est*. Non. III, 56 = pg. 198: « Culest, pro *qualis est*, neutro positum pro masculino: Plautus Amphitr. [II, III, 39]: *Edepol condignum donum, culest qui donum dedit* ».

CVLIGNA, gr. *κυλίχνη*, vas vinarium. Paul. pg. 51: « Culigna, vas potorium. Cato: *Culignam, inquit, in feno Graeco ponit, ut bene oleat* ». Et pg. 65: Culigna vas vinarium a graeco dicta, quam illi dicunt *κύλικα* ». Cato *De r. r.* cap. 132: « Iovi dapali culignam vini, quantam vis, polluceto ».

ΚΥΛΙΣΤΑΡΝΟΝ, fluvius Italiae inferioris. Lycophr. vs. 595 sq.:

Ος *ἀμφὶ Κῖριν καὶ Κυλιστάρνου γάνος*
Επηλις *οἴκοις τῆλε νάσσεται πάτρας*.

CVLCHIS, *Colchis*, antiquo scribendi more, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16.

CVLCITELLA, *parva culcita* (culcitula), subst. f. Plaut. *Most.* IV, II, 1 sq.: « Gnovit me herus. *Ser.* Suam quidem, pol, culcitellam oportet ».

CVLCITVLA, *parva culcita* (culcitella), subst. f. Lucil. apud Non. I, 152 = pg. 35: « Culcitulae accedunt privae centonibus binis ». Vide CVLTICVLA.

IXAИϽⱯVϽ (culcnachi), in vase volcente n. 2177.

CVLLEARIVS, *culleorum artifex*. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 222 pg. 152: M · MANNEIVS · M · L · APPELLA · CVLLEARIVS etc.

CVLLEO -onis, *magnus culleus e corio* (cf. ital. *coglione*). Est cognomen rom., in fragmentis epigraph. apud Grut. 1004, 4. Cf. Eckhel *Doct. num. vet.* V, 323, et Borghesi *Osserv. num.* dec. X oss. V (in *Giorn. arcad.* XXXVI, 90 sgg.).

CVLLEOLVS, *parvus culleus*. Est cognomen rom., ut Cornelius Culleolus (Cic. *Div.* I, 2; cf. *Ep. fam.* XIII 41 sq. = n. 162 sq.).

CVLLIOLA, cortices nucum viridium dicta a similitudine culleorum, quibus vinum sive oleum continetur. Ita Paul. pg. 50. Cf. Gloss. Labb.: gulluca (*gulliocae?*), *καροιοτομία* (*καρυοτομία*), et gulilli oncae, *κάροια* (*κάρυα*) *μακρὰ, παρὰ Λουκιλλίῳ*.

VMⱯVϽ (culmu), in sarcophago clus. n. 564.

IMИAIⱯVϽ (culpiansi), —o, dat. sg. 2 decl., nomen dei cuiusdam apud Etruscos, ut mihi videtur, in aeneo signo n. 1051 ad Cortonam effosso. Fortasse trahendum est ad rom. culpa, quasi *ad culpam piandam* (cf. Lorini *Di due statuette* etc. pg. 19 sgg.). Pro cognom. virile sumit Oriolius in *Album* XXIII, 170. — In lamella plumbea cortonensi n. 1053 pro MИAMⱯVϽ culśanś, an legendum cul[pi]anśi?

MИAMⱯVϽ (culśanś). Vide supra IMИAIⱯVϽ (culpianśi).

ⱯAИA+ⱯVϽ (cultanal), —*iá*, nomen mulieris abl. sg. Ossuarium etr. n. 917: ⱯAИA+ⱯVϽ : AИI+Ǝ+ : ⱯƎ (vl tetina cultanal) = *Velia Tetinia —iá* (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. VI pg. 446).

CVLTICVLA, fasticulus quidem ligneus in sacris dicebatur. Ita Paul. ex Festo pg. 50, ubi cf. Müller. Alii legunt culcitula, quod vide.

CVLTRVM, *culter*, subst. n. legitur in vet. Gloss. (Forcell. *Lexic.* s. v. *culter*).

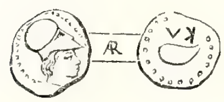
MVK (kum), *cum*, praepos. apud Umbros (= osc. MVK kúm, gr. *σύν*), qui saepius in compositis VK ku scripserunt, et recentiori orthographia COM vel CO (cf. Lanzi II 390 = 305; Lassen *Beiträge* etc. s. 19; Aufr. et Kirch. I 49, 53, 154; Huschke *Die iguv. taf.* s. 663), ex. c. MVKIƎV uvi-kum = *cum ove*, et MVKVKVƎ vukukum (VOCVCOM) = *cum foco* (ad focum). Exstat etiam in compositis V+AI8IⱯMVKI kum-pifiatu (COMBIFIATV) et V+AI8IⱯVK ku-pifiatu = *con-spicito* (cf. Aufr. et Kirch. I 93, 154, II 118 sq., et Huschke loc. cit.).

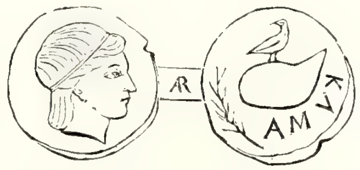
MVK (kúm), *cum*, praepos. apud Oscos (= umbr. MVK kum), recentiori orthogr. COM, in vocc. ЯƎИƎ8MVK (kúm-ben-ed) = *con-ven-it*, et ƧIƎIИИƎ8MVK (kúmben-nieis) = *con-ven-tus*.

CVMA, *Κύμη*, Italiae mons, teste Metrodoro Scepsio. Tzetzes ad Lycophr. vs. 697: *Κύμη καὶ Ὄσσα, ὄρη Ἰταλίας μέγιστα, ὥς φησι Μητρόδωρος*.

CVMAE, *Κοῦμαι* (Diod. Sic. V 15, VII 10, XI 51, XII 76; Ptol. III, 1), vel *Κύμη* (Strab. I, II 18, V, IV 4 sqq.; Appian. *De bellis civ.* I 49, 104, V 81, 85; Pausan. *Ach.* XIII 8, *Phoc.* XII 8; Plutarch. *De Pyth. orac.* cap. 9), urbs Campaniae, Chalcidensium et Cumaeorum Asiaticorum colonia antiquissima (Thucyd. VI, 4). Plin. III, IX, 9: « Cumae Chalcidensium ». Strab. V, IV, 4: *Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστι Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γὰρ ἐστι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων. οἱ δὲ τὸν στόλον ἄγοντες, Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεύς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, τῶν μὲν ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νυν μὲν προσαγορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι. πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει· καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδίον, ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν, οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δὲ ἀρετήν*. Liv. VIII, 22: « Cumani ab Chalcide Euboica originem trahunt ». Vell. Paterc. I, 4: « Nec multo post Chalcidenses, orti, ut praediximus, Atticis, Hippocle et Megasthene ducibus, Cumas in Italiam condiderunt ». Solin. II, 16: « ab Euboensibus Cumae ». Serv. ad Virg. *Aen.* III, 441: « *Cumaeam urbem*, sicut *Buthroti arcem*, *fontem Timavi*. Euboea insula est: de cuius civitate, Chalcide, incolae profecti sunt ad novas sedes quaerendas: et haud longe a Baiis, qui locus a socio Ulyssis Baio illic sepulto nomen accepit, invenerunt vacuum littus: ubi visa muliere gravida civitatem condiderunt: quae res foecundam ostendebat fore rempublicam, et eam Cumas vocaverunt: sive ab *ἐγκύου*, id est *praegnante*, sive *ἀπὸ τῶν κυμάτων*, id est *ab undis*: nam *κύματα undae*

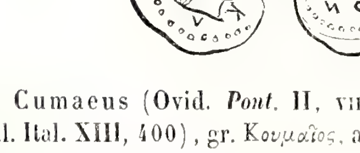
dicuntur. *υ* autem Latini in *u* verterunt, ut Βυρρία, *Burria* ». Frontin. *De col.* pg. 232 ed. Lachm. « Cumis, muro ducta colonia, ab Augusto deducta. iter populo debetur ped. LXXX. ager eius in iugeribus veterani pro merito est adsignatus iussu Claudii Caesaris ». Cf. Virg. *Aen.* VI, 2, Liv. II 9, 21, 34, IX 19, XXIII 36 sq., XLI 20, Sil. Ital. XII 60, Mela II, IV 9, Plin. XVIII, XXIX 3, XXXV, XLVI 5. Memoratur in inscr. apud Mommsen n. 2126, 2263, 2558, 2570, 6422. Inscr. apud Henzen n. 6463: M · HERENNIVS · M · F | MAE · RVFVS | PRAEF · CAP · CVM · Q. Cyme, forma graeca pro Cumae, invenitur apud Sil. Ital. VIII 531, XIII 494, et Stat. *Silv.* IV, III 65. Numi n. 2759 habent Vꓘ (KV) et AMVꓘ (KVMA). — Cumani,

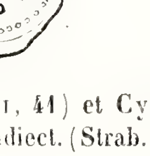

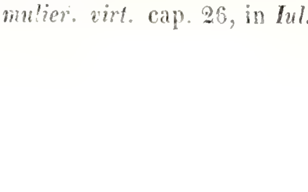

gr. Κουμαῖοι (Strab. V, III 4 et 6 sq.; Pausan. *Arcad.* XXIV, 5; Polyb. I, LVI 10, III, XCI 3 sq.; Diod. Sic. VII 10, XI 51, XII 76, XIV 35; Plutarch. *Quaest. gr.* cap. 2; Hyperoch. Cuman. fragm. n. 1), sunt incolae Cumarum (inscr. apud Momms. n. 4742 = Orell. n. 130), quibus civitas a Romanis data est sine suffragio, an. U. C. CDXVII (Liv. VIII, 14), et permissum, ut publice latine loquerentur (Liv. XL, 43). Liv. XXIII, 31: « municipes Cumani ». Fist. plumbea apud Mommsen n. 2572: PVBL · MVNIC · CVMANOR. Numi n. 2759: ИOIAMVꓘ (KVMAION) = Κουμαίων. — Cumanus,

vel Cumaeus (Ovid. *Pont.* II, VIII, 41) et Cymaeus (Sil. Ital. XIII, 400), gr. Κουμαῖος, adiect. (Strab. V, IV 6, Plutarch. *De mulier. virt.* cap. 26, in *Iul. Caes.* LXI, 3; Pausan. *Phoc.* XII 8), ut Κουμαῖον πεδίον (Diod. Sic. IV, XXI 5) olim Campus Phlegraeus. Diod. Sic. V, LXXI, 4: Συστῆναι δὲ καὶ ἄλλους πολέμους αὐτῷ πρὸς γίγαντας, τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δ' Ἰταλίας κατὰ τὸ πεδίον ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ κατακεκαυμένου τόπου Φλεγραῖον ὠνομάζετο, κατὰ δὲ τοὺς ὕστερον χρόνους Κυμαῖον προσηγορεύθη. Inscr. apud Mommsen n. 2561, rep. in ruinis templi Apollinis in arce cumana: APOLLINI · CVMANO | Q · TINEIVS · RVFVS. Cf. Cumaea urbs (Virg. *Aen.* III, 441), ὁ Κυμαῖος κολπός (Strab. I, II, 12 sq.), ager Cumanus (Liv. XXIII 36, XXIV 13; Cic. *Agr.* II, 25), Cumanae plagae (Plin. XIX, II, 4), Cymaeum antrum (Sil. Ital. XIII, 498), Cumanae cohortes (Liv. II, 14), aquae Cumanae (Liv. XLI, 20), Cumanus panis (Lucil. apud Non. V 97 = pg. 445), Cumanum linum (Plin. XIX, II, 4), Cumana h. e. *vas fictile* (Apic. IV 2, VI 9; cf. Tibull. II, III, 50), Cumani calices (Varro apud Non. II, 597 = pg. 146), Cumana brassica (Plin. XIX, XLI, 4), patella Cumana (Mart. XIV, 114), Cumanum caementum (Plin. XXXV, XLVII, 1), Cumaea Sibylla (Virg. *Aen.* VI 98), Cumaeum carmen (Virg. *Ecl.* IV, 4), Cymaea vates (Val. Flacc. I, 5; Lucan. V, 183). Cumanum fuit villa Ciceronis prope Cumas (Cic. *Ep. fam.* IV, 2 = n. 371). Cf. Plin. XVII, XXXVIII, 3. — Alia est Cuma Aeolicarum urbium maxima, de qua Strab. XIII, IV, 6. Cf. Thucyd. VII, 22, 31, 100 sq. Cf. etiam Cumi et Cumania, apud Plin. VI, XII 1 et XXXV 15.

CVMALTER, *cum altero.* Paul. pg. 50: « Cumalter significat *cum altero*, dictum ab antiquis ita brevitatis causa, ut sodes pro *si audes*, scilicet pro *scias licet*, sis pro *si vis* ».

V+ꓲAMVꓘ (kumaltu), *commolito*, imperat. 3 pers. sg. apud Umbros (in tab. eugub. IIa 9, 41 et IV 28): scribitur et V+ꓲVMVꓘ kumultu, recentiori orthographia COMOLTV, e rad. -ꓲAM mal-, rom. *mol-ere*, et praep. Vꓘ ku pro MVꓘ kum, *cum* (Aufr. et Kirch. I 18, 62, 68, 142, 154, II 207). — *Aequato* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 173, quod trahit ad gr. ὁμαλάω vel ὁμαλίζω, praefixa litera *c* pro aspiratione. Alii vertunt *cumulato*, ut Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VII 18 sq., 21, 27, 32.

Ǝ+AMVꓘ (kumate), *commolitis*, particip. pass. abl. pl. 2 decl., pro ƧƎ+AMVꓘ kumates = COMATIR, apud Umbros, e rad. -AM ma- pro -ꓲAM mal-, rom. *mol-ere*, et praepos. Vꓘ ku pro MVꓘ kum, *cum* (Aufr. et Kirch. I 105, II 207, 288, 381). Tab. eugub. Ib 37, 38, et tab. IIa 10: VMIИƧƎꓒ · Ǝ+AMVꓘ (kumate pesnimu) = tab. VIIa 44 COMATIR · PERSNIMV (tab. VIIa 45 COMATIR PERSNIHIMV) h. e. *commolitis precator* (Aufr. et Kirch. II, 289), quod *aequatis precator* vertit Huschkius (vide V+ꓲAMVꓘ kumaltu). — Hanc vocem sumit Grotefend *Rud. l. u.*

II 24 pro rom. *coactis* s. *compressis labris* (clauso murmure, apud Pers. V, 11), et *tacite* exponit (op. cit. V 9, VII 8).

ƧƎ+ꓯMVꓘ (kumates), *commolitis*, particip. perf. pass. abl. pl. 2 decl., minus recte Ǝ+ꓯMVꓘ ku-mate, mendose Ƨ+ꓯMVꓘ ku-mats, et recentiori orthographia COMATIR, apud Umbros, e rad. -ꓯM ma- pro -ᒧꓯM mal-, rom. *mol-ere*, et praepos. VꓘK ku pro MVꓘ kum, *cum* (Aufr. et Kirch. I 68, 104 sq., 119, 146 sq., II 207, 229, 288, 381, 388). Tabula eugubina Ia 34: VMIИƧƎꟼ : Ƨ+ꓯMVꓘ : 8ƎꟼƎ* (zeref kumat[e]s pesnimu) = tab. VIb 41 SERSE COMATIR · PERSNIMV h. e. —*es commolitis precator*. Tab. IIa 42: VIИ⊗MƧƆƎꟼ : ƧƎ+ꓯMVꓘ : ƧƎꓷꓘꓯ+Иꓯ (antakres kumates pers[ni]h[m]u) = *integris commolitis precator*. Tab. IV 29: VM⊗IИƧƆƎꟼ : ƧƎꓯꓯMVꓘ (kumates persnihmu) = tab. Ib 37, 38, IIa 10: VMIИƧƎꟼ : Ǝ+ꓯMVꓘ (kumate pesnimu) et tab. VIIa 44 COMATIR · PERSNIMV h. e. *commolitis precator*. Alii vertunt *aequatis precator* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 194, 415), et *tacite precator* (Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VII 19, 21, 25 sq., 32), ut supra diximus ad voc. Ǝ+ꓯMVꓘ kumate, quod a gr. κῦμα (germen) vel a χύμα (quod effunditur) duxit Lanzius II 726 = 634, 816 = 725.

CVMATIVM, *cymation*, pars capituli in aedificiis, in lege Puteol. *De par. fac.* (Append. n. LI col. 2 lin. 5).

Ƨ+ꓯMVꓘ (kumats). Vide supra ƧƎ+ꓯMVꓘ (kumates).

CVMBA, *lectica*, subst. f. apud Sabinos. Paul. pg. 64: « Cumbam Sabini vocant eam, quam militares *lecticam*, unde videtur derivatum esse cubiculum ». Alii legunt *cubam;* sed Glossarium ms. Camberonense, a Vossio *De vitiis serm.* pg. 419 (pg. 411 ed. Elzevir.) laudatum, habet: « cumba dicitur *lectica*, a cubando ». Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27.

ꓷƎИƎ8MVꓘ (kúmbened), *convenit*, perf. act. 3 pers. sg., apud Samnites, e rad. -ИƎ8 ben-, rom. *ven-ire*, et praep. MVꓘ kúm = *cum*, in cippo abellano n. 2783 lin. 10 (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 28 et *Divin. in cipp. osco-abell.* pg. 39, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 62 sq. et s. 80, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 89 anm. 1, II 251, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271, Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 19, 58, Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 396; cf. *Zeitschr. f. die wissensch. der spr.* IV 114 sq., Lanzi II 613 = 527, 802 = 711, et Galvani *Delle genti* etc. pg. 155). Cf. ƧꟼƎIИИƎ8MVꓘ (kúm-ben-nieís), quod sequitur.

ƧꟼƎIИИƎ8MVꓘ (kúmbennieís), *conventus*, subst. m. genit. sg. 2 decl., pro kúm-ben-tieís, apud Samnites, e rad. -ИƎ8 ben-, rom. *ven-ire* (unde etiam ꓷƎИƎ8MVꓘ kúmbened = *con-ven-it*) et praepos. MVꓘ kúm, rom. *cum* (Avellino *Conghiett.* etc. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 44, Peter *Sprache und schr.* s. 42, 80, Aufr. et Kirch. I 89, 124, II 160, 251, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271

et in *Bullett. arch. nap.* V 45, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* VI 65, Minervini et Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 38, 165). In lapide pompeiano n. 2791:

· ƧИꓤIIꓤ | ꓷMVꓤ · ꓷVTƧƧꟼИꓘ · ꓷM · ƧꟼIꓘIИꟼ · Ɔ ·
· ꓤVИIꓘИT · ƧꟼƎIИ | ИƎ8MVꓘ · ꓘꓤƎ · MV8ꟼⱵT
ꓤƎTTꓤ8VꓷꟼT · MVꓤꟼꟼ · ꓤƎꓤƎꓤ | MꓤИИꓤƧИꓷ

(v. viínikiís mr. kvaísstur púmpaiians trííbúm ekak kúmbennieís tanginud úpsannam deded ísídum prúfatted) = *Vibius Vinicius Marae* (vel *Marii*) filius *quaestor pompeianus tribum hanc conventus* (senatus) *iussu operandam dedit, idem probavit* (cf. Mommsen op. cit. s. 183, et Huschke op. cit. s. 175). Alia inscr. pompeiana n. 2794:

ꓤꓤꓷVITꟼƎ · ꓷVTƧƧꟼИꓘ · ꓷM · ƧꟼIИITꓤ · ꓷM
IꓘИꓤT · ƧꟼƎIИИƎ8MVꓘ · ꓤꓘꓘꟼƧꓤTᒧVM
ꓤƎ88ꓤИꓤMꓤꓤ

Lege: mr. atiniís mr. kvaísstur eítiuvad | múltasíkad kúmbennieís tangi[nud] | aamanaffed h. e. *Marius Atinius Marii* filius *pecuniâ multaticiâ conventus decreto admandavit* (fieri mandavit). Cf. Minervini loc. cit. pg. 39. — Aliis est tribus pompeiana, nomine kúmbennieís appellata (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 7, et Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 9 = XXVI). Recte Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28 *collegii* exponit, ab umbro beno vel a gr. πένω *operor*, ut sit συμπονούντων sive συνεργῶν (cf. combennones). Vide Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 177.

CVME, *quum*, adverb. apud veteres. Scaur. *De orthogr.* pg. 2261 P.: « antiqui pro hoc adverbio (*quom*), cume dicebant, ut Numa in Saliari carmine: *Cume ponas Leucesiae praetexere monti quotibet cunei de his cum tonarem* ». Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 20, Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 67, Bergk *Comment. de carm. Sal. rel.* pg. 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 274, Egger *Lat. serm. rel.* pg. 76.

CVMERA, vas quoddam quod opertum in nuptiis antiqui ferebant, in quo erant nubentis utensilia (Paul. pg. 63; vide CVMERVS, CAMILLVM et CASMILLVS). Horat. *Sat.* I, I, 53: « Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris? ». Ubi Acron.: « Cumerum dicimus vas ingens vimineum, in quo frumenta conduntur. Sic ipse alibi [*Ep.* I, VII, 30: *repserat in cumeram frumenti*]. Sive cumerae dicuntur vasa fictilia, similia doliis, ubi frumentum suum reponebant agricolae. Tertio cumerae dicuntur vasa minora, quae capiunt quinque sive sex modios, quae lingua Sabinorum trimodiae dicuntur ».

ƎꟼƎMVƆ (cumere), *Cumerius* (Camerius?), gentilitium etr., unde ꓯƧƎꟼƎMVƆ cumeresa = *Cumerii uxor*, ꓯƧVꟼƎMVƆ cúmerusa et ꓯIИVꟼƎMVƆ cumerunia. In titulis clusinis: ƎꟼƎMVƆ : ꟼꓯ (ar cumere, n. 490, 493) = *Arrius Cumerius;* ƎꟼƎMVƆ : Oꓯ (ath cumere, n. 494) = *Attius Cumerius;* et ƎꟼƎMVƆ · ⊙ꟼꓯᒧ (larth cumere, n. 1011) = *Lars Cumerius*. Adde inscr. n. 1012.

ᗅƧƎꟼƎꟽV⅃ (cumeresa), *Cumerii* (Camerii?) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide supra ƎꟼƎꟽV⅃ cumere). Ossuarium clusinum n. 601 bis*b:* ᗅƧƎꟼƎꟽV⅃ : IƎИ⅃VᗅꟼB : IOꟼᗅ⅃ (larthi fraucnei cumeresa) = *Lartia Fruginia Cumerii uxor.*

§ 2. *Cumeriā* (?), fortasse nomen mulieris abl. sg., in operculo ossuarii clusini n. 488.

CVMERVM, promontorium Italiae, prope Anconam. Plin. III, xviii, 2: « colonia Ancona, apposita promontorio Cumero ». Etiamnunc *Monte Comero* vocatur.

ᗅIИVꟼƎꟽV⅃ (cumerunia), *Cumeronia*, cognomen mulieris, e ƎꟼƎꟽV⅃ cumere = *Cumerius* (Camerius?), unde etiam ᗅƧVꟼƎꟽV⅃ cumerusa. In ossuario clusino n. 704: ᗅIИVꟼƎꟽV⅃ : ITИᗅIƎƧ : ᗅИᗅO (thana seianti cumerunia) = *Tania Seiantia Cumeronia.* Adde alias inscr. clus. n. 486, n. 704 bis et n. 967. Cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 64.

ᗅƧᗅIИVꟼƎꟽV⅃ (cumeruniasa), fortasse cognomen mulieris, e ᗅIИVꟼƎꟽV⅃ cumerunia derivatum, quod e ƎꟼƎꟽV⅃ cumere = *Cumerius*, in titulo clusino n. 783.

CVMERVS, vas nuptiale (vide CVMERA). Paul. pg. 50: « Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae fiunt palmeae vel sparteae ad usum popularem, sic appellatum ». Cf. Varr. *De l. l.* VII, 34 pg. 133 (vide CAMILLVM), Ascon. in Horat. *Sat.* I, i, 53 (cit. ad voc. CVMERA), et Isid. Gloss. (« cumerus, *urbanus* »).

ᗅƧVꟼƎꟽV⅃ (cumerusa), *Cumerii* (Camerii?) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. ƎꟼƎꟽV⅃ cumere = *Cumerius*). Ossuarium clusinum n. 492: ᗅƧVꟼƎꟽV⅃ IƎИTVT ᗅI⅃Ǝ⅃ (velia tutnei cumerusa) = *Velia Tutinia Cumerii uxor.*

CVMES, *comes*, subst. m., quod nonnulli legunt apud Lucr. III, 401.

8ᗅIꟽV⋊ (kumiaf), *—as*, adiect. acc. sg. 2 decl., apud Umbros, recentioribus literis GOMIA pro gomiaf, quod ad sanscr. ś'amja (quod domari potest, mansuetus), e rad. ś'am, unde etiam ś'amâ (domitum pecus, *Rigv.* I, 32, 15), trahunt Aufr. et Kirch. I 73, II 180. Tab. eugub. Ia 7: VTIƎ8 8ᗅIꟽV⋊ : 8IƧ 8Ǝ⅃T (tref sif kumiaf feitu) = tab. VIa 58 SI · GOMIA · TRIF · FETV h. e. *tres sues —as facito.* — Alii aliter vertunt: *tres ὗς κυμάδας facito* h. e. *tribus scrofis incientibus facito* (Lanzi II 717 = 625, 816 = 725); *tribus suibus scrofis facito* (Grotefend *Rud. l. u.* V 5, VIII 14); *tres sues plenas facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 139 sq.), kumiaf vel gomia(f) comparato cum gr. ἐγ-κυμων (plenus, praegnans), et cum gr. γόμος, *onus* vel *pondus* (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. xiv pg. 390, et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 42).

ΚΥΜΙΝΔΑΛΑ (?), καταστροφή (subversio), apud Tarentinos, teste Hesych. *Lexic.* II, 376. Κυμίνδαλα legit Is. Vossius.

CVMCTVS, *cunctus*, adiect. apud Cic. fragm. edit. ab A. Maio *Class. auct.* II, 139.

IᗅИ⅃ꟽV⅃ (cumlnai), *Cominia*, nomen mulieris, cum *l* euphonico, ut in COMᒧNIAI = *Cominiae*, pro ᗅIИꟽV⅃ cumnia (cf. ƧᗅИ⅃ꟽV⅃ cumlnas), in cippo tuscaniensi n. 2105 (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 333). *Commelia* vel *Commelinia* exponit Oriolius in *Giorn. arcad.* CXX, 239.

ƧᗅИ⅃ꟽV⅃ (cumlnas), *Cominii*, nomen virile genit. sg. cum *l* euphonico, pro cumnas (cf. IᗅИ⅃ꟽV⅃ cumlnai = *Cominia*, ᗅIИꟽV⅃ cumnia et MIИꟽV⅃ cumniś), in sarcophago tuscaniensi n. 2106 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 333, CXX 238).

CVMMIS, *commis*, idem ac gummi, gr. κόμμι. Cinna apud Non. III, 78 = pg. 202: « Alpinaque cummi ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *commis.*

Ǝ⅃⋊⊗ᗅИꟽV⋊ (kumnahkle), idem ac Ǝ⅃⋊ᗅИꟽV⋊ (kumnakle), quod sequitur.

Ǝ⅃⋊ᗅИꟽV⋊ (kumnakle) vel Ǝ⅃⋊⊗ᗅИꟽV⋊ (kumnahkle), vox umbrica originis et significationis ignotae, composita e kumna (cf. ƎИꟽV⋊ kumne) et suff. klo (Aufr. et Kirch. I 67, 78, 162, II 183, 322), in tab. eugub. IIIa 7, 8 (kumnakle) et tab. Va 15 (kumnahkle). *Coenaculum* exponit Lanzius II 604 = 696, 816 = 725; alii *in iumento* s. *qui in iumento est* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 398, 462, 368, 691); aliique *auspiciis* (Grotefend *Rud. l. u.* III 6, VII 7, 27 sqq., VIII 21 sq.). Cf. Ponted. *De vet. scrib. rat.* ep. 2.ª, et Corssen *Ueb. aussprache* etc. II, 9.

ƎИꟽV⋊ (kumne), vox umbrica originis et significationis ignotae (cf. Ǝ⅃⋊ᗅИꟽV⋊ kumna-kle), quae invenitur in tab. eugub. Ib 41 (cf. Aufr. et Kirch. I 67, II 297). *Coenam* exponit Lanzius II 604 = 696, 816 = 725, *secundo* adiect. abl. sg. Grotefend *Rud. l. u.* V 9, VIII 21, et *in iumento* Huschkius *Die iguv. taf.* s. 294. Fortasse est abl. sg. e kumen, ut nomne e nomen, comparandum cum volsco CVMNIOS (Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27).

IИꟽV⅃ (cumni), *Cominia*, nomen mulieris, pro ᗅIИꟽV⅃ cumnia, pleniori orthographia IᗅИ⅃ꟽV⅃ cumlnai (cf. MIИꟽV⅃ cumniś = *Cominii*). In titulis clusinis: IИꟽV⅃ : Oᗅ (ath cumni, n. 637 bis et n. 637 bis*b*) = *Attia Cominia;* IИꟽV⅃ : O⅃ (lth cumni, n. 637 bis*c*) = *Lartia Cominia;* IИꟽV⅃ : ⅃Ǝ (vl cumni, n. 634 et n. 637 bis*d*) = *Velia Cominia.* Adde inscr. n. 637 bis*f.*

ᗅIИꟽV⅃ (cumnia), *Cominia*, nomen mulieris, quod saepius scribitur IИꟽV⅃ cumni et pleniori orthographia IᗅИ⅃ꟽV⅃ cumlnai, COMᒧNIAI (cf. MIИꟽV⅃ cumniś = *Cominii*). Operculum ossuarii clusini n. 635:

ᗅƧᗅИƧƎꟼ : ᗅIИꟽV⅃

(cumnia resnasa) = *Cominia Renii* (?) *uxor.* Adde titu-

lam clus. n. 636 AIИMVϽ·AIИAO (thania cumnia) = *Tannia Cominia.*

CVMNIOS, *—os*, (?), subst. m. fortasse acc. pl. 2 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 326), in titulo Antinensi n. 2740, pro vasis qualibuscumque sacris accipiendum. Cum umbr. ƎИMVK kumne comparat Corssen *De Volscor. lingua* pg. 27, et addit: ab hac vero umbrici nominis forma kumen addita vocis particula -io et elisa vocali *e* ut in ablativo umbrico kumne deducendum videtur volscum cumn-io-s. Ceterum umbrice ku-men e kup-men seu kub-men ortum crediderim eadem syllaba ad radicem verbi adfixa atque in nu-men, i. e. no-men, ita ut ku-men ab eadem stirpe prodierit unde in lingua sanscrita kumbha, i. e. *urna, vas aquarium, modius* (Pott *Etym. forsch.* I, 84), graece κύμβη, κύμβος, κύπη, κύπελλον, latine cupa, cumba (Fest. pg. 50). Quae si est vera verbi volsci cumnios origo, recte Mommsenium de sensu eius iudicasse putabimus. Aliis est *Cominius*, gentilitium italicum (Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 23, et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 12 sg.). *Iumenta* pro *equos* exponit Huschkius *Die osk. und sab. spr.* s. 267.

MIИMVϽ (cumniś), *Cominii*, nomen virile genit. sg., = ƧAИ⅃MVϽ cumlnas (cf. AIИMVϽ cumnia, AƧIИMVϽ cumnisa et COMINIVS). Inscr. clusina n. 637 bis *c*: MI|ИMVϽ : IИMVϽ : O⅃ (lth cumni cumniś) = *Lartia Cominia Cominii* uxor. Operculum ossuarii clus. n. 637:

AИϘƎϽVO : MIИ MVϽ : AIV1

(puia cumniś thucerna) = *vidua Cominii* .....

AƧIИMVϽ (cumnisa), *Cominii uxor*, cognomen mulierum etrusc. e coniugio derivatum (vide IИMVϽ cumni vel AIИMVϽ cumnia = *Cominia* et MIИMVϽ cumniś = *Cominii*). Tituli clusini: AƧIИMVϽ : IƎИIAИA : AИAO (thana anainei cumnisa, n. 574 bis) = *Tannia Anainia Cominii uxor;* AƧIИMVϽ : IOIϘMA : AИAO (thana amrithi cumnisa, n. 637 bis *e*) = *Tannia Amaridia* (?) *Cominii uxor;* AƧIИMVϽ : I⅃ƎΘ : AIИAO (thania heli cumnisa, n. 606 bis) = *Tannia Helia Cominii uxor;* AƧIИMVϽ : ↓⅃ƎƎ : IV1MV1 : AИAO (thana pumpui velch cumnisa, n. 687 bis *a*) = *Tannia Pompia* .... *Cominii uxor.*

V+AI8I1MVK (kumpifiatu), *conspicito*, imperat. 3 pers. sg., minus recte V+AI8I1VK kupifiatu, et recentiori orthographia COMBIFIATV, apud Umbros, e praep. MVK kum = *cum* et them. verbali AI8I1 pifia = BIFIA, comparandum cum gr. βυθός, *profunditas*, et πυνθ-άν-ομαι ac πυθέ-σθαι (Aufr. et Kirch. I 92, 142, II 38, 92, Huschke *Die iguv. taf.* s. 77, 219). Tab. eugub. Ib 14: V+AI8I1MVK : ƎRV⅃KƎIƎA : MƎ8ƎƎ1AƎ (vapefem avieklufe kumpifiatu) = *ad lapides —os conspicito*, cui respondet tab. eugub. VIb 51 SVRVRONT · COMBIFIATV · VAPEFE · AVIECLV = *deinde conspicito ad lapides —os.* Cf. Lanzi I 380 = 297, II 815 = 724, et Grotefend *Rud. l. u.* V 7, VIII 14, 21, cit. ad voc. COMBIFIATV.

CVMPRIME, *cumprimis*, adverb. apud veteres scriptores (Aul. Gell. XVII, 2).

? AIИƧMVϽ (cumsnia), in titulo etr. n. 1283. Est nomen mulieris, fortasse idem quod AƧIИMVϽ cumnisa. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 268 ad n. 220.

V+⅃VMVK (kumultu), *commolito*, imperat. 3 pers. sg., idem ac V+⅃AMVK kumaltu, et recentiori orthographia COMOLTV, e rad. -⅃VM mul- = MOL-, rom. *mol-ere*, et praep. VK ku pro MVK kum, rom. cum, (cf. ƧƎ+AMVK ku-mates = COMATIR h. e. *com-molitis*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 53, 142, II 206 sq.). Tab. eugub. I a 33 sq.: V+⅃VMVK | 8ƎϘƎ* (zeref kumultu) = *—es commolito* (cf. tab. VI b 41 SERSE · PISHER · COMOLTV = *—es aliquis commolito*). Alii exponunt *cumulato* (Grotefend *Rud. l. u.* V 7, 26, VIII 19), vel *aequato* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 172).

ИVϽ (CVN), *cum*, praep. apud Faliscos. Vide MV+ПAϽИVϽ (cuncaptum) = *concaptum.*

CVN, *cum*, praep., pro CON, quae scribitur etiam CV, et aliquando QVM. Invenitur in titulis rom., ex. c. CVN MVNIMENTO (Murat. 1716, 14 = Marini *Inscr. alb.* 118), CVN · FRATRIBVS (Grut. 21, 3), CVN FIL ~VIS (Mommsen n. 406), CVN · QVEN = *cum qua* (Grut. 527, 4 = Orsato *Marm. erud.* pg. 338; Lupi pg. 126), CVNCV = *cum quo* (Marini *Arvali* pg. 393). Cf. inscr. apud Grut. 315, 2.

CVN, *quom* (quum, cum), adverb. temporis, in titulo sepulcr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXX n. 2.

AИVϽ (cuna). Vide AИVϽM⅃IO (thilścuna).

⅃AKIИVK (kunikaz), *—atus*, recentiori orthographia CONEGOS, pro kunikatus et conegatus, ut *AΘI1 pihaz = PIHOS pro *piatus*, particip. perf. pass. apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 73, 82, 108, 116, II 193 sq.), in tab. eugub. IV, 15, 18, 20. — Hanc vocem cum gr. γουνάζομαι (flecto genua) comparat Huschke *Die iguv. taf.* s. 158, et reddit *genu nixus. Spargens* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VII 31, ut kunikaz exaratum sit pro *conicans* = κονίπτων s. κονιῶν.

CVNICVLVM, *cuniculus*, subst. n. apud Paul. pg. 50. Caper *De verb. dub.* pg. 2248 P.: « Cuniculum hoc, ut Varro; alii hunc ».

CVNINA, dea apud veteres, quae cunas infantum administrabat (August. *De civ. Dei* IV, 8; Lactant. *Epit.* I, 20). Varr. apud Non. II 756 = pg. 167: « Cuninae propter cunas ».

CVNIRE, est *stercus facere*, unde et inquinare (Paul. pg. 50). Cf. ANCVNVLENTAE.

MV+ПAϽИVϽ (cuncaptum), *concaptum*, particip. perf.

pass., compositum e ꟿVꝉ⊓A Ↄ captum et praep. ИVↃ (CVN) = *cum* (cf. concapes apud Fest. *Qu.* XVI 8 pg. 364), in aere falisco n. 2441 (cf. Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 268).

CVNCHIS, *conchis* (κόγχος), antiquo scribendi more, apud Prisc. pg. 26 = 554 P.

CVNCTALIS, adiect., ut Lar omnium cunctalis, h. e. Neptunus, apud Mart. Capell. § 54 pg. 98.

CVNCTO, *cunctor*, apud veteres (Prisc. pg. 392 = 797 P.). Ennius *Trag.* vs. 211: « Qui cupiant dare arma Achilli, cunctent ». Accius vs. 71 sq. ed. Ribbeck: « Ita territa membra animo aegroto Cunctant subferre laborem ». Plaut. *Cas.* IV, II, 13: « Tu heic cunctas, intus alii festinant ».

?IΞVИꝉИVↃ (cuntnuvi), in titulo clusino n. 694.

IVИVↃ (cunui), *Connia* (?), nomen mulieris (cf. IИꟿVↃ cumni = *Cominia*, et praenest. CONIA = *ciconia*). Ossuarium perus. n. 1654: IVИVↃ : AИAO (thana cunui) = *Tannia Connia.* — *Tannia Sunnia* vel *Cinna* vel *Cinia* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 238 ad n. 148.

CVO, *quo*, pronom. relat. m. abl. sg. In lapide apud Grut. 786, 5 (Orsato *Marm. erud.* pg. 295) CVM · CVO · VIXI = *cum quo vixi.* CVNCV pro cum cuo = *cum quo* invenitur in titulo sepulcrali apud Marini *Arvali* pg. 393, et CONCO apud Passionei cl. VIII n. 37. Cf. CIS = *quis.*

CVOTTIDIE, *cottidie* vel *cotidie* (quotidie), adverb. In titulo sepulcr. apud Fabr. cap. IV n. 150 pg. 272: CVOTTIDIE OPTABAS BONA, et CVOTTIDIE SPECTABAS VIDERE PROXIMA PALMA.

-ꟼVↃ (cup-), radix etrusca, = sanscr. cup (irasci), rom. *cup-io*, in voc. AИꓘƧꟼVↃ (cupslna), IΞИꓘƧꟼVↃ (cupslnei), AИƧꟼVↃ (cupsna), AƧAИƧꟼVↃ (cupsnasa), comparatis cum gentilitio rom. *Cupiennius.*

?ꟼVↃ (cup), in aere cortonensi n. 1048.

AꟼVↃ (cupa). Vide ⅃AꟼVↃ (cupat).

CVPAR, *compar*, adiect. (cf. CV pro CVN = COM, *cum*). Inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 64: CVM CVPARE SVO FECIT ANNVS VIII.

CVPARIVS, *cuparum faber*, in titulo sepulcr. apud Don. 395, 12.

⅃AꟼVↃ (cupat), *cubat*, praes. indic. 3 pers. sg. apud Faliscos, ut in titulis sepulcralibus AꟼVↃ : ΞB (he cupa, n. 2452) vel [⅃Aꟼ]VↃ : ΞB (he cupat, n. 2451) et ⅃AꟼVↃVIH (hiu cupat, n. 2446) = n. 2442 HEIC CVBAT (cf. Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pgg. 272 sgg.).

CVPAVO, Cycni filius, de quo Virg. *Aen.* X, 186: « et paucis comitate Cupavo ».

VИOΞTꓘΞ⊓Vꓘ (kupelternu). Vide voc. sq.

ꟿVИOΞTꓘΞ⊓Vꓘ (kupelternum), *Cubulterinom* (Cubulterinorum), in nummis n. 2830 ad Cubulteriam pertinentibus. Vide CVBVLTERIA.

CVPENCVS, *sacerdos*, et speciatim *sacerdos Herculis*, Sabinorum linguâ (cf. Müller *Die Etr.* I, 42 anm. 97, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. spr.* II 27 sqq.). Virg. *Aen.* XII, 539 sq.:

« nec Dî texere Cupencum,
Aenea veniente, sui ».

Ubi Servius: « Sane sciendum, Cupencum Sabinorum lingua *sacerdotem* vocari: ut apud Romanos Flaminem et Pontificem, sacerdotem. Sunt autem cupenci, Herculis sacerdotes ».

CVPIENNIVS, vir cumanus, Augusti familiaris, de quo Horat. *Sat.* I, II, 35 sq.:

« Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi ».

Cf. L · CVPIENNIVS · PRIMITIVVS in lapide Cumano apud Mommsen n. 2559, et CVPIENNIA in alio lapide Campano apud eundem n. 4505.

CVPIENTER, *cupidissime*, adverb. apud veteres (Non. I, 173 = pg. 91). Accius vs. 542 sq.: « cui potestas si detur, tua Cupienter malis membra discerpat suis ». Ennius *Trag.* vs. 337: « stultust, qui cupita cupiens cupienter cupit ».

AIAI8IꟼVꓘ (kupifiaia), *conspiciat*, coniunct. praes. 3 pers. sg., pro kum-pifiaiat, compositum e them. verbali AI8Iꟼ pifia = BIFIA et praep. Vꓘ ku pro ꟿVꓘ kum, ut in VꝉAI8IꟼVꓘ ku-pifiatu pro VꝉAI8IꟼꟿVꓘ kum-pifiatu = COMBIFIATV h. e. *con-spicito*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 82, 92, 141, 145, II 38; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 21 sq., Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 40, et Huschke *Die iguv. taf.* pg. 285). Tab. eugub. Ib 35: AIAI8IꟼVꓘ : AꝉOAƧ : AOꝉ : ΞИΞ (ene tra sahta kupifiaia) = *atque trans —am conspiciat;* cui respondet tab. VIIa 44: ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito.* Huschke op. cit. s. 282 vertit *et trans sacellum spectes.* Grotefendio *Rud. l. u.* V 25 adiectivum est, ut *combinatione secunda* designentur *auspicia.*

VꝉAI8IꟼVꓘ (kupifiatu), *conspicito*, imperat. 3 pers. sg., apud Umbros, pro VꝉAI8IꟼꟿVꓘ kum-pifiatu, quod vide (Aufr. et Kirch. I 92, 142, 145, 155, Huschke *Die iguv. taf.* s. 77, 219; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 57). Tab. eugub. Ib 34 sq.: ΞꟿAИIꟼVꓷ : VꝉAI8IꟼVꓘ | : VꓷꝉƧVꟼ (pustru kupifiatu rupiname) = tab. VIIa 43: POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME h. e. *retro conspicito ad —am. Auspicator* exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 8, 25.

CVPICVS, adiect. ad cupam pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1783, 36 (C · POMPONIVS CVPICVS).

CVPILLA, *cupula* vel *cuppula* (parva cupa). Est cognomen rom. in *Cod.* VI, LVIII, 5.

CVPRA, *Iuno*, dea apud Etruscos (vide AИꓘAO thalna), cuius templum in Cupra Maritima. Strab. V, IV, 2: τὴν δ' Ἥραν ἐκεῖνοι Κύπραν καλοῦσιν. Eadem est cum BONA DEA (cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 524

et anm. 71, et Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 177), e sabino CYPRVS vel CVPRVS h. e. *bonus* (cf. Mars Cyprius; et vicus cyprius, cui opponitur vicus sceleratus). Inscr. apud Grut. 1016, 2 (Orell. n. 1852): IMP · CAESAR DIVI TRAIANI | PARTHICI F · DIVI NERVAE NEP · IMP · TRAIANVS · HADRIANVS AVG | PONTIF · MAXS · TRIB · POTEST · XI | COS · III · MVNIFICENTIA SVA TEMPLVM DEAE CVPRAE RESTITVIT. Sil. Ital. VIII, 432: « Et quis litoreae fumant altaria Cuprae ». Cuprenius est nomen rom., ut in inscr. apud Murat. 1665, 1: L · CVPRENIVS · L · L · EROS | CVPRENIA · L · L · FAVSTA.

§ 2. Cupra Montana, Κούπρα Μοντάνα (Ptol. codd. III, 1: Κουπραμοντάνα, Κουπραμοντάναι, Κουπραμοντάνε), oppidum in Piceno. Strab. V, iv, 2: Ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς Κύπρας ἱερόν, Τυρρηνῶν ἵδρυμα καὶ κτίσμα. Incolae Cuprenses Montani appellantur, in lapidibus apud Orell. n. 88 sq. (CVPRENS · MONT ·, et CVPRIENSES MONTAN). — Cuprensis vel Cyprensis, adiect. ad Cupram pertinens. Frontin. *De col.* pg. 225 ed. Lachm.: « Ager Cuprensis (pg. 252 *Cyprensis*) Truentinus Castranus Aternensis lege Augustiana sunt adsignati ». Cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1852 pg. 409.

§ 3. Cupra Maritima, et absolute Cupra (Plin. III, xviii, 2), oppidum alterum in Piceno (*Tab. Peuting.* segm. Va), ubi Cupra dea ab Etruscis colebatur. In lapide apud Grut. 108, 7 (Henzen n. 6863): T · ANNIVS · CRISPINVS · CVPRA · MAR. Incolae Cuprenses dicti (Plin. III, xviii, 2; inscr. apud Orell. n. 4337).

CVPRALIA. Vide CAPREA.

CYPRIVS vicus. Vide voc. sq.

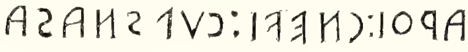
CYPRVS vel cuprus, *bonus*, adiect. apud Sabinos (cf. CVPRA). Varro *De l. l.* V, 159 pg. 62: « Vicus Cyprius a cypro, quod ibi Sabini cives additi consederunt, qui a bono omine id appellarunt; nam cyprum Sabine *bonum*. Prope hunc vicus Sceleratus etc. ». Liv. I, 48: « ad summum vicum Cyprium, ubi Dianium nuper fuit ». Cyprius est etiam epitheton Martis. Inscr. apud Orell. n. 4950 = Henzen n. 5669, apud Iguvium inventa: [MA]RTI · CYPRIO | C · [IA]VOLENVS · APVLVS · SIGNVM | MARMOREVM · EX · VOTO · POSVIT · ET | AEDEM · VETVSTATE CON[LAPSAM] | REFECIT · ADIECTO · PRONAO · ET · CO[LVMNIS].

AИ⅃Ƨ1VϽ (cupslna), *Cupiennius* (?), gentilitium etr. (fem. IƎИ⅃Ƨ1VϽ cupslnei), quod et scribitur AИƧ1VϽ cupsna, fortasse e rad. -1VϽ cup-, rom. *cup-io*, et suff. na, interpositâ litterâ ⅃. In ossuario clusino n. 638: AИ⅃Ƨ1VϽ : OꟼA⅃ (larth cupslna) = *Lars Cupiennius*.

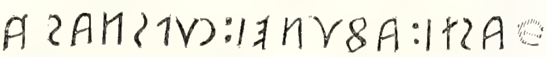
IƎИ⅃Ƨ1VϽ (cupslnei), *Cupiennia* (?), nomen mulieris, pro cupsnei, inserto *l* euphonico (cf. AИ⅃Ƨ1VϽ cupslna et AИƧ1VϽ cupsna = *Cupiennius*). In operculo ossuarii clusini n. 494 bis *c*: IƎИ⅃Ƨ1VϽ : OA (ath cupslnei) = *Attia Cupiennia*.

AИƧ1VϽ (cupsna), *Cupiennius* (?), gentilitium etr. (cf. AƧAИƧ1VϽ cupsnasa), pleniori orthogr. AИ⅃Ƨ1VϽ cupslna, unde IƎИ⅃Ƨ1VϽ cupslnei = *Cupiennia*, fortasse e rad. -1VϽ cup-, rom. *cup-io*. In titulis sepulcr. ex Clusio: AИƧ1VϽ : OA (ath cupsna, n. 494 bis *d, e, f*, et n. 562 bis *b*) = *Attius Cupiennius*; et AИƧ1VϽ : OИᗡA (arnth cupsna, n. 538) = *Aruns Cupiennius*.

AƧAИƧ1VϽ (cupsnasa), *Cupiennii* (?) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide AИƧ1VϽ cupsna = *Cupiennius*). Operculum ossuarii clusini num. 494 bis *h*:

Lege: larthi cnevi cupsnasa = *Lartia Gnaevia Cupiennii* uxor. Ossuarium clusinum n. 566: « hasti afunei cupsnasa » h. e. *Fausta Afonia Cupiennii* uxor.

CVPVLTERIA. Vide CVBVLTERIA.

AIAᗡVK (kuraia), *curet*, coniunct. praes. 3 pers. sg., apud Umbros, e them. kura, rom. *coirare*, *coerare*, *curare*, unde etiam VꓕAᗡVK kuratu = *curatum* (Aufr. et Kirch. II 315 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 454; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 7, 30, VIII 22). Tab. eugub. Va 4 sq.: AIAᗡVK | : ƎИVƧƎ : Iᗡ : ƎᗡƎ (ere ri esune kuraia) = *is rem divinam* (?) *curet*. — Lanzio II 713 = 611, 816 = 725 est rom. *curia*.

IƎИAꟼVϽ (curanei), *Curania* vel *Corania* (abl. ⅃AIИAꟼVϽ curanial), nomen mulieris, in operculo ossuar. perus. n. 1361.

⅃AIИAꟼVϽ (curanial), *Curaniâ* vel *Coraniâ*, nomen mulieris abl. sg. e IƎИAꟼVϽ curanei = *Curania*. Ossuar. perus. n. 1832: ⅃AIИAꟼVϽ I⅃Ǝꟼ VA (au veli curanial) = *Aula Velia Curaniâ* nata (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 256 ad n. 197; cf. Lanzi II 442 = 371 ad n. 404, et Passeri *Paralip.* pgg. 225, 236).

CVRASSINT, *curaverint*, apud veteres. Plaut. *Poen.* prol. vs. 27: « Si minu' curassint ».

CVRASSIS, *curaveris*, apud veteres. Plaut. *Pseud.* I, iii, 232: « Nil curassis ». *Most.* II, ii, 93: « Nil me curassis, inquam: ego mihi providero ». Id. *Poen.* III, i, 50: « Nos tu ne curassis, scimus rem omnem ».

V+AᗡVK (kuratu), *curatum*, particip. perf. pass., pro kuratum, e kura, rom. *coirare*, *coerare*, *curare*, unde etiam AIAᗡVK kuraia = *curet*, Umbrorum lingua (Grotefend *Rud. l. u.* VII 9, Aufr. et Kirch. I 55 sq., 116 sq., 145, 147, 149, II 328 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 465; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. xvi pg. 281).

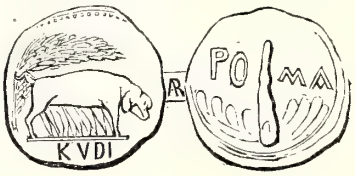
Tab. eugub. Va 24: IƧ : V⅄Ǝ... (Umbrian script) (sve rehte kuratu si) = *si recte curatum sit;* tab. Va 26: (Umbrian script) (prusikurent rehte kuratu eru) = *censuerint recte curatum esse;* et (Umbrian script) (prusikurent kuratu rehte neip eru, tab. Va 28 sq.) = *censuerint curatum recte nec esse.*

CVRBATVS, *curvatus,* adiect. in tab. rom. apud Grut. 161, 2 lin. 1.

ƎꟼVϽ (cure), quod invenitur in lamella plumb. volaterrana n. 314 *A* lin. 11, pro rom. puer, gr. *κορος* (= ꓷƎƎϽ cver) sumit Lanzius II 388 = 317 ad n. 178.

(Umbrian script) (kureiate), *Curiatibus,* adiect. dat. pl. 3 decl. (pro kureiates), ad kuraiam vel curiam pertinens (vide CVRIATES et CVRIA), quod forlasse fuit oppidum in Umbrorum agro (Aufr. et Kirch. I 105, 123, 163, II 107, 338, Huschke *Die iguv. taf.* s. 317, 536, 540). Tab. eugub. II b 3: (Umbrian script) (kureiate etre kureiate) = *Curiatibus, alteris Curiatibus.* — Lanzio II 662 = 574, 729 = 637, 816 = 725 est familiae nomen, e *Κορεία* vel *Κόρα*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VII 13, VIII 10, 16.

CVRES, *Κύρης* (Strab. V, III 1) vel *Κυρὶς* (Dionys. Halic. II, 36) vel *Κύρεις* (Dionys. II, 48), oppidum Sabinorum (Dionys. II, 49) ad Himellam fluvium, ubi nunc *Corese* (Galletti *Gab.* pg. 64), a Medio Fidio Sabinorum deo conditum vel a Modio Fabidio. Dionys. II, 48: *Περὶ δὲ τῆς Κυριτῶν πόλεως, ἐξ ἧς οἱ περὶ τὸν Τάτιον ἦσαν· ἀπαιτεῖ γὰρ ἡ διήγησις καὶ περὶ τούτων, οἵτινες καὶ ὁπόθεν ἦσαν, εἰπεῖν· τοσαῦτα παρελάβομεν. ἐν τῇ Ῥεατίνων χώρᾳ, καθ' ὃν χρόνον Ἀβοριγῖνες αὐτὴν κατεῖχον, παρθένος τις ἐπιχωρία τοῦ πρώτου γένους εἰς ἱερὸν ἦλθεν Ἐνυαλίου χορεύουσα· τὸν δ' Ἐνυάλιον οἱ Σαβῖνοι, καὶ παρ' ἐκείνων οἱ Ῥωμαῖοι μαθόντες, Κυρῖνον ὀνομάζουσιν, οὐκ ἔχοντες εἰπεῖν τὸ ἀκριβές, εἴτε Ἄρης ἐστὶν, εἴτε ἕτερός τις ὁμοίας Ἄρει τιμὰς ἔχων. οἱ μὲν γὰρ, ἐφ' ἑνὸς οἴονται θεοῦ πολεμικῶν ἀγώνων ἡγεμόνος ἑκάτερον τῶν ὀνομάτων κατηγορῆσθαι· οἱ δὲ, κατὰ δυεῖν τάττεσθαι δαιμόνων πολεμιστῶν τὰ ὀνόματα. ἐν δὲ τοῦ θεοῦ τῷ τεμένει χορεύουσα ἡ παῖς ἔνθεος ἄφνω γίνεται, καὶ καταλιποῦσα τὸν χορὸν, εἰς τὸν σηκὸν εἰστρέχει τοῦ θεοῦ. ἔπειτα ἐγκύμων ἐκ τοῦ δαίμονος, ὡς ἅπασιν ἐδόκει, γενομένη, τίκτει παῖδα, Μόδιον ὄνομα, Φαβίδιον ἐπίκλησιν· ὃς ἀνδρωθεὶς μορφήν τε οὐ κατ' ἄνθρωπον, ἀλλὰ δαιμόνιον ἴσχει, καὶ τὰ πολέμια πάντων γίνεται λαμπρότατος· καὶ αὐτὸν εἰσέρχεται πόθος οἰκίσαι πόλιν ἀφ' ἑαυτοῦ. συναγαγὼν δὴ χεῖρα πολλὴν τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία οἰκούντων, ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ κτίζει τὰς καλουμένας Κύρεις· ὡς μὲν τινες ἱστοροῦσιν, ἐπὶ τοῦ δαίμονος, ἐξ οὗ γενέσθαι αὐτὸν λόγος εἶχε, τοὔνομα τῇ πόλει θέμενος· ὡς δ' ἕτεροι γράφουσιν, ἐπὶ τῆς αἰχμῆς· Κύρεις γὰρ οἱ Σαβῖνοι τὰς αἰχμὰς καλοῦσιν. ταῦτα μὲν οὖν Τερέντιος Οὐάῤῥων γράφει.* Inscr. apud Henzen n. 5509: FVLVIAE · PLA[VTILLAE] | AVG · SP[ONSAE] | IMP · M · AVRELI · AN[TONINI] | AVG · ET · NV[RVI] | IMP · L · SEPTIMI · SEV[ERI] | PERTINACIS · [AVGVSTI] | RES · P · CVR · SAB · EX · D[EC · C · VIR] | CVR · REI · P · M · VLPIO ..... | IIII · VIR · L · FLAVIO · BRO ... | M · ANIO ... — Alia inscr. apud Orell. n. 107: L · PVBLIVS SANTHVS VI VIR | AVGVSTALIS CVRIBVS SABINIS etc. Alia apud Henzen n. 5585: IMP · CAESARI | GAIO · FABIO [VAL] | CONSTANTIO · P[IO] | FELICI · AVGVSTO · [OR]DO · CVRIVM · SABI[NO]RVM | D · N · M · Q · E[IVS]. Adde inscr. apud Henzen n. 6998. Exstat numus argent. n. 2867 *b*, cum scriptione graeca POMA et KVPI, for-

tasse pro Roma Curi(tium) (Duc de Luynes in *Revue numism.* an. 1859 pg. 333; cf. Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 62). Eius incolae Curenses (Plin. III, XVII, 2) vel Cures, gr. *Κούρεοι* (Charac. Pergam. fragm. n. 42), et Curetes, unde Quirites, gr. *Κυρῖται* (Strab. V, III 2 sq.; Dionys. Halic. II 36, 48, V 49), quo nomine oratores populum romanum appellabant. Varro *De l. l.* VI, 68 pg. 99: « Quirites a Curensibus; ab his qui cum Tatio rege in societatem venerunt civitatis ». Et V, 51 pg. 20: « Collis Quirinalis ob Quirini fanum; sunt qui a Quiritibus, qui cum Tatio Curibus venerunt Romam, quod ibi habuerint castra ». Virg. *Aen.* VI, 812 sq.:

« Curibus parvis et paupere terra
Missus (*Numa*) in imperium magnum ».

Et VIII, 637 sq.:

« subitoque novum consurgere bellum
Romulidis, Tatioque seni, Curibusque severis ».

Cic. *Ep. fam.* XV, 20 = n. 712: « Oratorem meum (sic enim inscripsi) Sabino tuo commendavi. Natio me hominis impulit, ut ei recte putarem: nisi forte, candidatorum licentia hic quoque usus, hoc subito cognomen arripuit. Etsi modestus eius vultus, sermoque constans, haberi quiddam a Curibus videbatur ». Ovid. *Fast.* II, 480 (vide CVRIS, QVIRINVS, QVIRITES et QVIRITIS): « Seu quia Romanis iunxerat ille Cures ». Strab. V, III 1: *Κύρης δὲ νῦν μὲν κωμίον ἐστὶν, ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος, ἐξ ἧς ὥρμηντο οἱ τῆς Ῥώμης βασιλεύσαντες, Τίτος Τάτιος καὶ Νουμᾶς Πομπίλιος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες τοὺς Ῥωμαίους.* Plutarch. in *Numa* III, 5: *Ἦν δὲ πόλεως μὲν ὁ Νομᾶς ἐπιφανοῦς ἐν Σαβίνοις τῆς Κυριτῶν, ἀφ' ἧς καὶ Κυρίτας Ῥωμαῖοι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῖς ἀνακραθεῖσι Σαβίνοις προσηγόρευσαν.* Frontin. *De col.* pg. 253 (cf. pgg. 256, 258) ed. Lachm.: « Curium

Sabinorum ager (eius) per quaestores est venundatus, et quibusdam laterculis quinquagena iugera inclusus est, postea vero iussu Iuli Caesaris per centurias et limites est demetitus ». — Curensis adiect. ad Cures pertinens, ut turba Curensis (Ovid. *Fast.* III, 94). Item Cures -etis. Propert. IV, IV, 9 sq.: « tubicen vicina Curetis Quum quateret lento murmure saxa Iovis ». Steph. Byz.: Κυρὶς, μητρόπολις Σαβίνων. τὸν ἐτνικὸν Κυρίτης. τὸν κτητικὸν Κυρίτιος, καὶ Κυριτία Ἥρα.

CVRETES. Vide CVRES.

ƧƎI+ƎᗡVƆꓘ (kureties), *Quiritii* vel *Curitii* (?), dei nomen genit. sg. 2 decl., recentiori orthographia COREDIER, apud Umbros, comparandum cum CVRIATIVS, et CVRITIS = QVIRITIS, quo nomine Iunonem veteres appellabant (Passeri *Paralip.* pg. 326, Aufr. et Kirch. I 41, 53, 83, 118, II 232, Huschke *Die iguv. taf.* s. 210; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 21, VII 22, 40, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19). Tabula eugub. Ib 4 sq.: ƎꟻИV⊗:ꟼVᗡV+:ꟼVꟼ+IƆ:8Ǝᗡꟻ:ƧƎI+ƎᗡVƆꓘ:ꟽVƆꓘVƆꓘVƆ :ᗡƎꟼA+V+:ƧAИIƆVII:ƧA+V+:ᗡƎꟼVꟼꟼVꟼ:V+IƎ8:8\|Ǝd AИIƆVII (vukukum kureties tref vitlup turup hunte se[r]fi feitu pupluper tutas iiuvinas tutaper iiuvina) = tab. VIb 45: VOCVCOM · COREDIER VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · SERFI · FETV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA h. e. *in —o Coredii* (Quiritii) *tres vitulos tauros Hondo Cerfio facito pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.*

CVRIA, Rhaetiae oppidum, ad Rhenum flumen. Antonin. *Itiner.* pg. 277 sq., *Tab. Peuting.* segm. IIIa, Paul. Diac. *De Langob.* VI, 21.

CVRIA, nomen mulieris, apud Pisaurenses, in titulo n. 77 (vide DEDA).

ꟼAIꟼVƆ (curial), *Curiâ*, nomen mulieris, apud Etruscos (vide CVRIA). Ossuarium volaterranum n. 345:

III ꟼIꟼ ꟼAIꟼVƆ·ƧꟼꟼƎꟻ Aꟼ8·Ƨꟼ

Lege: ls flave ls curial ril ... = *Lars Flavius Lartis filius Curiâ* natus vixit *ann.* ... (Lanzi II 305 = 241, 345 = 274 ad n. 12). Aliud ossuar. volaterr. n. 308:

X·ꟼIꟼ·ꟼAIꟼVƆ·ꟼ·VꟼꟼƧAƆ·AИƆIƎƆ·A

Lege: a. ceicna caspu l. curial ril. x ... = *Aulus Cecina Caspo Lartis* filius *Curiâ* natus vixit *ann. X* ... (Lanzi II 355 = 284 ad n. 46). Adde inscr. perus.: ꟼAIꟼVƆ \| ƎOꟼVꟼA:VA (au apurlhe curial, n. 1105) = *Aulus Aprusius* (?) *Curiâ* natus; et ꟼAIꟼVƆ · ƎOꟼVꟼA · ꟼA (ar apurthe curial, n. 1109, et n. 1569?) = *Arrius Aprusius* (?) *Curiâ* natus.

CVRIATES, Umbriae populi (cf. umbr. ƧƎ+AIƎᗡVƆꓘ kureiates = *Curiatibus*). Plin. III, XIX, 3: « In hoc situ

interiere Feliginates ....; item Solinates, Cureiates ».

CVRIATIVS, gentilitium albanum. Cf. Liv. I 24, 25, 30, Flor. I 3, Plutarch. *Parall.* cap. 16 (Κουριάτιοι). Saepe occurrit in lapidibus rom.

[ƎOИVƆIᗡVƆ] (curicunthe), in titulo etrusco vidit Ioan. P. Campana (cf. *Giornale di Roma* an. 1851 n. 73 pg. 291).

CVRIO, *sacerdos Curiae*. Paul. pg. 126: « Maximus Curio, cuius auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur ». Varro *De l. l.* V, 83 pg. 33: « Curiones dicti a curiis, qui fiunt ut in his sacra faciant ». Cf. Ovid. *Fast.* II 527, Liv. III 7 et XXVII 8. — Hinc curionalis (Grut. 305, 5 sq.), curionatus (Paul. pg. 49), curionianus, curionius (Paul. pgg. 49, 62) et curionus, quae vide apud Forcell. *Lexic.*

§ 2. *Praeco*, apud Trebell. *Gallien.* cap. 12.

§ 3. *Macer*, *gracilis*. Paul. pg. 60: « Curionem agnum Plautus [*Aul.* III, VI, 27] pro *macro* posuit, quasi cura macruisset ».

CVRIS vel quiris, *hasta*, subst. f. Sabinorum lingua, (cf. sanscr. śara, *sagitta*), unde Cures oppidum originem duxit (vide CVRES). Paul. pg. 49: « Curis est Sabine *hasta*. Unde Romulus Quirinus, quia eam ferebat, est dictus; et Romani a Quirino Quirites dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit urbs opulentissima Sabinorum ». Ovid. *Fast.* II, 475 sq.:

« Proxima lux vacua est: ac tertia dicta Quirino;
  Qui tenet hoc nomen, Romulus ante fuit.
Sive quod *hasta* curis priscis est dicta Sabinis,
  Bellicus a telo venit in astra Deus,
Sive suum regi nomen posuere Quirites,
  Seu quia Romanis iunxerat ille Cures ».

Serv. ad Virg. *Aen.* I, 292: « Romulus autem ideo Quirinus dictus est vel quod *hasta* utebatur, quae Sabinorum lingua curis dicitur: *hasta* enim id est curis, telum est cum longiore ferro; unde et securis, quasi *semicuris*, vel a κοίρανος, qui Graece rex dicitur ». Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 87: τὸ γὰρ δόρυ κῦριν ἐκάλουν οἱ παλαιοί. Et in *Rom.* XXIX, 2: οἱ δὲ τὴν αἰχμὴν ἢ τὸ δόρυ τοὺς παλαιοὺς κῦριν ὀνομάζειν. Isid. *Orig.* IX, 2: « Hi et Quirites dicti, quia Quirinus dictus est *Romulus;* quod semper *hasta* utebatur, quae Sabinorum lingua quiris dicitur ». Adde Macrob. *Saturn.* I 9, Paul. pg. 62, Fest. *Qu.* XII 23 pg. 254, Varr. apud Dionys. II 48, cit. ad vocc. COELIBARIS, CVRES, CVRITIS, QVIRINVS, QVIRITES.

§ 2. Curis est etiam nomen Iunonis. Vide CVRITIS.

ꟼAIꟼꟼƧIꟼƎƆ (cvrisplial), *Crispiâ* (?), nomen mulieris abl. sg., apud Etrusc., fortasse e AIꟼƧꟼVƆ curspia pro AIꟼƧƎꟼƆ crespia = *Crispia*, quod e ƎꟼƧƎꟼƆ crespe = *crispus*. Inscr. clusina n. 637 bis *b*: ꟼAIꟼꟼƧIꟼƎƆ : IИꟽVƆ : OA

(ath cumni cvrisplial) = *Attia Cominia Crispiâ* nata. Adde ossuarium clus. n. 634.

CVRITIS vel Quiritis et Curis, dicta est Iuno, gr. Κυρῖτις Ἥρα (Plutarch. in *Rom.* XXIX 2 cit. ad voc. QVIRINVS), quia cum *curi* s. *hasta* pingebatur (vide CVRIS). Paul. pg. 49: « Curitim *Iunonem* appellabant, quia eandem ferre hastam putabant ». Fest. *Qu.* XII, 23 pg. 254: « [Quiritis Iuno dea Sabinorum, cui bellantes] aqua et vino [libabant, dicta a curi id est *hasta*. Eam] tamen quidam a curis, [dictam esse statuunt, quia in] his ei sacra fiant; [cui opinioni Verrius adver]satur. ab eiusdem autem [deae nomine videtur ite]m Curres (lege: *cures*) Sabinae [gentis oppidum dictum, quod ea gen[]s armis erat potens ». Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 87: Ἥρας δὲ ἱερὸν τὸ δόρυ νενόμισται, καὶ τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς δόρατι στηρίζεται τὰ πλεῖστα, καὶ Κυρῖτις ἡ Θεὸς ἐπωνόμασται. Inscr. apud Orell. n. 1303: VIAM AVGVSTAM | A PORTA CIMINA VSQVE AD ANNIAM | ET VIAM SACRAM | A CHALCIDICO AD LVCVM IVNONIS CVRITIS etc. Alia apud Orell. n. 1304: MAMMIAE C · F · | IVSTAE | Q · TVLLIVS Q · F · HORAT · [P ·] CINCIVS PRISCVS | PONTIFIX SACRARIVS | IVNONIS | QVIRITIS · PATRONVS MVNICIPI | TESTAMENTO PONI IVSSIT. Et alia inscr. apud Mommsen n. 1381 (Orell. n. 1305): IVNONEI · QVIRITEI SACRA | C · FALCIDIVS · L · F · CONSOL | DEDICAVIT. Adde inscr. apud Henzen n. 5659 (IVN · CV[RITIS]). Cf. Müller *Die etr.* II, 45.

CVRNACO, *cornicem*, subst. f. acc. sg. 3 decl. (abl. sg. CVRNASE), e curnac = *cornix*, sanscr. câravа, gr. κόραξ, κορώνη, ital. *cornacchia* = cornicula (Passeri *Paralip.* pg. 324, Lanzi 319 = 247, 816 = 725, Grotefend *Rud. l. u.* VI 5 sqq., Aufr. et Kirch. I 18 sq., 49, 52, 59, 93, 127, II 25 sq., 40, Huschke *Die iguv. taf.* s. 44, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. spr.* V 3). Tab. eugub. VIa 2: ASERIAIA · PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA = *observem parram dexteram, cornicem dexteram*; et tab. VIa 15: PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA · SERITO = *parram dexteram, cornicem dexteram servato.* Adde tab. VIa 4, 17. Alii vertunt *cornice destra* sive *orientali*, ut Grotefend et Huschke locc. citt.

CVRNASE (curnase), *cornice*, subst. f. abl. sg. 3 decl. (vide CVRNACO = *cornicem*), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 21 sq., Aufr. et Kirch. I 72, II 25 sqq., 40, Huschke *Die iguv. taf.* s. 44, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 19; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 15). Tab. eugub. VIa 1: CVRNASE · DERSVA = *cornice dextera.*

CΥΡΝΙΟΙ, incolae Sardiniae, quos Lycus apud Athen. II pg. 47 longaevos esse dicit, quod melle semper vescuntur, cuius magna apud eos copia est.

IΘIMꟽMꟼꟼƎK (kvrrnmśithi), in lapide patavino n. 27. Cf. Lanzi II 653 = 566.

VIΣAᛚdOVK (kurślasiu), vox umbrica originis et explicationis incertae, fortasse adiect. ex kurśl et suff. asiu (cf. Aufr. et Kirch. I 103, 163, II 183 sq., 383), in tab. eugub. IIa 17. *Quiritiâ* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, 40, et *curuli* Huschke *Die iguv. taf.* s. 365.

MIИΣqV⅃ (cursniś), in lapide perusino n. 1909. Cum gentilitio Curinius comparat Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 158 ad n. 21 (cf. Lanzi II 460 = 389 ad n. 460).

AIᛚΣqV⅃ (curspia), *Crispia* (?), nomen mulieris fortasse pro AIᛚΣƎq⅃ crespia (cf. ᛚAIᛚᛚΣIqƎ⅃ cvrisplial). In ossuario perusino n. 1655: AIᛚΣqV⅃ · AИAO (thana curspia) = *Tannia Crispia* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 211 ad n. 95).

CVRTIVS, gentilitium sabinum, ut Mettus vel Metius Curtius, gr. Μέτιος Κούρτιος (Dionys. Halic. II, 42, 46), qui contra Romanos pugnavit et suos in Capitolium recepit (Liv. I, 12; et *Auct. de nom. rat.*). Ab eo ferunt lacum Curtium nomen habuisse.

§ 2. Lacus Curtius, Κούρτιος λάκος, medium quidem fori romani occupans (Dionys. II, 42). Ovid. *Fast.* VI, 403 sq.:

« Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit ».

Traditur appellatum a Metio Curtio Sabinorum duce (Dionys. loc. cit.). Liv. I, 13: « Ita geminata urbe, ut Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites a Curibus adpellati, monumentum eius pugnae, ubi primum ex profunda emersus palude equus Curtium in vado statuit, Curtium lacum adpellarent ». Alii tamen volunt a M. Curtio equite romano, ut ipse Livius VII 6, vel a consule Curtio. Paul. pg. 49: « Curtilacum appellatur a Curtio, qui eo loco in profundissimum se ob salutem Romani populi proiecit hiatum ». Varro *De l. l.* V, 148-150 pg. 57 sq: « In foro lacum Curtium a Curtio dictum constat, et de eo triceps historia; nam et Procilius non idem prodidit quod Piso, nec quod is, Cornelius Stilo secutus. A Procilio relatum, in eo loco dehisse terram, et id ex S. Con. ad aruspices relatum esse: responsum Deum Manium postilionem postulare id, civem fortissimum eo demitti. Tum quendam Curtium civem fortem armatum ascendisse in equum, et a Concordia versum cum equo eo praecipitatum; eo facto locum coisse atque eius corpus divinitus humasse ac reliquisse genti suae monumentum. Piso in Annalibus scribit, Sabino bello, quod fuit Romulo et Tatio, virum fortissimum Metium Curtium Sabinum, quom Romulus cum suis ex superiore parte impressionem fecisset, Curtium in locum palustrem, qui tum fuit in foro, antequam cloacae sunt factae, secessisse, atque ad suos se in Capitolium recepisse; ab eo lacum invenisse nomen. Cornelius et Lutatius scribunt, eum lo-

cum esse fulguritum, et ex Senatus Con. septum esse, id quod factum esset a Curtio Consule, quoi Marcus Genutius fuit collega, Curtium appellatum ». Cf. Nardini *Roma ant.* II 208, et Nibby *Foro rom.* pg. 174 sg.

§ 3. Curtius fons, a quadragesimoquinto lapide, via Sublacensi, una cum Caeruleo Romam usque a Caio Caesare duci coeptus, a Claudio perductus est, et Claudia aqua nominatus. Plin. XXXVI, xxiv, 18: « Vicit antecedentes aquarum ductus novissimum impendium operis inchoati a Caio Caesare, et peracti a Claudio. Quippe a lapide quadragesimo ad eam excelsitatem, ut in omnes Urbis montes levarentur, influxere Curtius atque Caeruleus fontes. Erogatum in id opus sestertium LV D ». Suet. in *Claud.* cap. 20: « Claudiae aquae gelidos et uberes fontes, quorum alteri Caeruleo alteri Curtio et Albulino nomen est, simulque rivum Anienis novi lapideo opere in urbem perduxit, divisitque in plurimos et ornatissimos lacus ». Cf. Frontin. *De aquaed.* cap. 13 sq.

VꟼVK (kúru), in lapide samnitico n. 2878. Huschkio *Die osk. und sab. sprachd.* s. 150 est rom. *coiro* = *curo*.

ΑƧƎƎꟼVƆ (curvesa), *Curvii* vel *Corvii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. Lanzi II 416 = 345 ad n. 285, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 84). In vase etr. n. 161:

:ΑƧƎƎꟼVƆ:IƎИIƧVƆ:ΑИΑΟ

Lege: thana cusinei curvesa = *Tannia Cossinia Curvii* vel *Corvii* uxor. — Curvius est gentilitium rom., apud Fabr. cap. IX n. 151 pg. 618; Doni cl. IV n. 24; Murat. 1157, 7; 1322, 2; 1456, 23; Marini *Arval.* pg. 62.

ꓶΑIИVꟼVƆ (curunial), *Coroniā* (?), nomen mulieris abl. sg. (Vermigl. *Inscr. per.* pg 244 ad n. 159), in ossuario perus. n. 1828. Cf. M. Coronius Celsus in titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 426, 4.

?MVꟼVƆ (curuś), in columella perus. n. 1988 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 157 ad n. 19).

ƧVƆ (cus), in lucerna cortonensi n. 1054. Pro ƧVƆ · ƧꓶƎꟻ (vels cus) nonnulli legunt velscus h. e. *Velcius* seu *Velsinius* (Passeri in *Atti della Soc. Colomb.* I 40, Lanzi II 485 = 412, 495 = 421, Ianssen *Inscr. etr.* pg. 24).

↓ΑIƧVƆ (cusiach), in lapide etr. n. 2398.

ꓶΑIΘIƧVƆ (cusithial), *Cossutiā*, nomen mulieris abl. sg., apud Etruscos (cf. volsc. ⵎΟƧVΤIEƧ = *Cossutius*, et MIƧVƆ cusiś = *Cosii*). Operculum ossuar. perus. n. 1371: ꓶΑIΘIƧVƆ : ƎƧ : IƧƎꓱ : ƎꝉIꝉ : ꓶꟻ (vl tite vesi se cusithial) = *Velius Titius Vesius Sexti* filius *Cossutiā* natus (cf. Lanzi II 371 = 300 ad n. 115, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 190 ad n. 48). Comparari potest cum Curitis, ut sit cusithial pro curithial.

IƎИIƧVƆ (cusinei), *Cusinia* sive *Cosinia* (Cossinia), nomen mulieris, apud Etruscos (cf. ΑИƧVƆ cusna). In vase etr. n. 161 (vide ΑƧƎƎꟼVƆ curvesa): IƎИIƧVƆ:ΑИΑΟ (thana cusinei) = *Tannia Cusinia* vel *Cossinia*. Cossinius est gentilitium tiburtinum, ut L. Cossinius Tiburs apud Cic. *Balb.* cap. 23. In lapid. rom. occurrunt gentilitia Cusinius (Grut. 366, 4; - Gori I 426; - Murat. 1014, 4; 1456, 24; 1582, 10), Cosinius (Grut. 765, 1; 971, 9; - Murat. 794, 7; - Marini *Arval.* pg. 144; - Mommsen n. 1354, 1392, 1398, 1598 sq., 1600, 1672) et Cossinius (Murat. 1157, 1; 1579, 8; - Mommsen n. 3008, 3040, 3079, 3354, 4550). Cf. MIƧVƆ cusiś = *Cosii*, Κουσινία Μόσχος, Γαΐου ἀπελευθέρα, πόλεως Κορνηλίας, et Λούκιος Κουσσώννιος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Κορνηλίας, apud Phleg. Trall. fragm. 29, et COSA vel Cossa Etruscorum Hirpinorumque oppidum.

CVSIONES, *curiones*, nominat. pl. e cusio pro *curio*, apud veteres. In carm. Salior. apud Varr. *De l. l.* VII 26 pg. 129 « iamcusianes » legendum *Iani cusiones* h. e. *Iani curiones* s. *sacerdotes* (Gutberl. pg. 133 sq., Grotefend *Rud. l. u.* II 20, Duntzer *De vers. saturn.* pg. 37, Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 57). Ianitos Ianes h. e. *Ianitor Iane* interpretatus est Bergkius (*Comm. de carm. Saliar. rel.* pg. 5).

MIƧVƆ (cusiś), *Cusii* vel *Cosii* (Cossii), nomen virile genit. sg. (cf. IƎИIƧVƆ cusinei = *Cusinia* vel *Cosinia*), in olla perus. n. 1656 (cf. Lanzi II 402 = 331 ad n. 218, 650 = 563 ad n. 3, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 328 ad n. 21). — In lapidibus rom. occurrunt gentilitia Cusius (Grut. 400, 3; Maffei *Mus. ver.* 217, 10; Mommsen n. 3815), Cosius (Grut. 330, 4; 743, 9; - Murat. 1156, 10; - Marini *Arval.* pg. 529; - Mommsen n. 1197), Cossius (Grut. 416, 9; - Murat. 196, 7; 1334, 15) et Cussius (Grut. 727, 7).

CVSLANVS, deus apud populos Italiae superioris. Inscr. veronens. apud Maffei *Mus. ver.* 89, 4 (Orell. n. 1985): CVSLANO SAC | L · OCTAVIVS | C · F · CRASSVS | L · C · OCTAVI · L · F | MARTIALIS · ET | MACER. Cf. Maffei *Ant. Gall. sel.* 25, *Ver. ill.* p. I lib. I pg. 14.

?ƧVMƧVK (cusmus), *Cosmus*, nomen virile apud Oscos, quo constat titulus pompeianus n. 2811 (Garrucci *Graff. de Pompéi* pg. 54 = 87 pl. XXVI n. 1: ⵎVMΓVK).

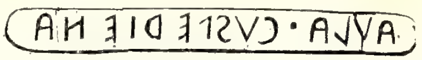
ΑИƧVƆ (cusna), *Cusiniā* vel *Cosiniā* (Cossiniā)?, pro cusnal, fortasse contracto e IƎИIƧVƆ cusinei = *Cusinia*, quod e VƧVƆ cusu. Ossuarium perus. n. 1593: ИΑꓶƆ | ΑИƧVƆ · Αꓶ · IƎИΑꝉƎ · Αꓶ (la etanei la cusna clan) = *Lartia Etania Lartis* filia *Cusiniā nata*. Cf. Λούκιος Κουσσώννιος, Λουκίου υἱὸς πόλεως Κορνηλίας, apud Phleg. Trall. fragm. n. 29.

CVSO, verbum frequentativum a cudo. Priscian. pg. 516 = 890 P.: « sciendum autem, quod eius frequentativum cuso cusas est, ex quo composita incuso incusas etc. ».

CVSOR, *qui cudit*, apud Constant. imp. *Cod.* X, 64.

ΑИƎIꟼƎꟼƧVƆ (cusperiena), *Cusperiena* vel *Casperi...*

nomen mulieris e ꟼ ꟼ caspri = *Casperia* (vide CASPERIA). Lamella plumbea n. 1383:

(aula cusperiena) h. e. *Aula Cusperiena* (cf. Passeri apud Gori *Mus. etr.* III 107 sqq., Lanzi II 384 = 313 ad n. 163, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 70).

CVSSILIRIS, *ignavus*, apud veteres, teste Paulo ex Festo pg. 50, ubi cf. Muellerus.

CVSTANTINA, *Constantina*, nomen mulieris (cf. COSTANTINVS). Inscr. apud Mommsen n. 5748: CVSTAN|TINA BIBAS | IN DEO.

CVSTITVTVS, *constitutus*, particip. a *constituo*. Inscr. chr. edita in *Giorn. arcad.* LXXIII, 315: HIC REQVIESCIT IN | PACE FEDE CVSTITVT|VS ILARVS QVI VIXIT | ANNVS PL · MS · XXV.

CVSTODELA, *custodia*, apud veteres, teste Paul. pg. 51. In veteri formula de testamentis apud Gaii *Inst.* II, 104 (ed. Böcking): FAMILIAM PECVNIAMQVE TVAM ENDO MANDATELAM TVTELAM CVSTODELAMQVE MEAM [ESSE AIO EAQVE] QVO TV IVRE TESTAMENTVM FACERE POSSIS SECVNDVM LEGEM PVBLICAM, HOC AERE. Pluries usurpavit Apuleius (*Metam.* pgg. 56, 218, 267, 284 sq., 330 ed. Paris. 1688).

CVSTODIOLA, *parva custodia sepulcri*. Inscr. apud Murat. 1013, 5: SEPTIMIA DIONISIAS · IVS · LIBERORVM · HA|BENS IN HAC CVSTODIOLAM etc.

CVSTODITIO, est opera ad custodiendum quid sumpta. Ita Paul. pg. 61.

CVSTVS, *custos*, apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXIII n. 11 (AMICITIAE CVSTVS).

VƧVƆ (cusu), *Cusius*, nomen virile, unde IƎИIƧVƆ cusinei = *Cusinia* vel *Cossinia*. In lapide etr. n. 1040: VƧVƆ · ꟻ (v. cusu) = *Velius Cusius*.

CVSVS, ξύλον σκώληξ, in Gloss. apud Labb. pg. 47.

8Ǝ+VK (kutef), *cautim*, adverbium (fortasse acc. pl. 3 decl., vel loc. pl.), minus recte ꟼƎ+VK kutep (sicuti ꟼVꓘ+IƎ vitlup pro 8VꓘꞱIƎ vitluf), e rad. -VK kupro kav-, rom. *cav-ere*, apud Umbros, qui etiam ✱ƎdA+ tasez = TASES h. e. *tacitus* scripserunt (Grotefend *Rud. l. u.* V, 32; Aufr. et Kirch. I 123, 150, II 168 sqq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 129; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 6). Tabula eugubina Ia 6, 10, 13, 19, 23: VMIИƧƎꟼ : 8Ǝ+VK (kutef pesnimu) et tab. Ib 7 VMIИƧᗡƎꟼ : 8Ǝ+VK (kutef persnimu) vel tab. Ib 3 VMIИƧƎꟼ : ꟼƎ+VK (kutep pesnimu) = *caute precator* pro eo quod est VMIИƧƎꟼ : ✱ƎdA+ (tasez pesnimu, tab. Ia 26, Ib 26, 30, 32, 44, IIa 7) vel VMΘIИƧᗡƎꟼ : ✱ƎdA+ (tasez persnihmu, tab. IIa 39) et recentiori orthographia TASES · PERSNIMV (tab. VIa 55, 59, VIb 2, 4, 20, 44, 46, VIIa 4, 7, 42, 54) vel TASIS · PESNIMV (tab. VIb 23) = *tacite precator*.

ꟼƎ+VK (kutep), *cautim*, adverb. apud Umbros, pro 8Ǝ+VK kutef, quod e rad. VK pro kav-, rom. *cav-ere* (Aufr. et Kirch. I 88). Tab. eugub. Ib 3: VMIИƧƎꟼ : ꟼƎ+VK (kutep pesnimu) = *caute precator* (tab. VIb 44 TASES · PERSNIMV = *tacitus precator*).

ƧAIƧƎꟼƎTVƆ (cuteresias), —*siae*, nomen mulieris (?), genit. sg. in vase etr. n. 2261.

CVTIAE, oppidum Italiae superioris, inter Vercellum et Laumellum, in *Tab. Peuting.* (« Cutias »). Hodie est *Cozo*.

CVTILIAE vel Cutilia, Κωτιλίαι (Strab. codd. V, III, 1 Κωτισκωλιαι; Dionys. codd. II, 49 Κοτύναι), sive Κοτιλία (Dionys. I, 15) vel Κυτύλη (Dionys. I, 20), oppidum Sabinorum vel Aboriginum, cum lacu (*Lago di Contigliano*) in agro Reatino. Dionys. I, 15: Ἀπὸ δὲ σταδίων ἑβδομήκοντα Ῥεάτου Κοτυλία πόλις ἐπιφανής, πρὸς ὄρει κειμένη· ἧς ἐστιν οὐ πρόσω λίμνη τεττάρων πλέθρων ἔχουσα τὴν διάστασιν, αὐθιγενοῦς πλήρης νάματος ἀποῤῥέοντος ἀεὶ, βάθος, ὡς λέγεται, ἄβυσσος. ταύτην ἔχουσάν τι θεοπρεπὲς, ἱερὰν τῆς Νίκης οἱ ἐπιχώριοι νομίζουσι, καὶ περιείρξαντες κύκλῳ στέμμασι, τοῦ μηδένα τῷ νάματι πελάζειν, ἄβατον φυλάσσουσιν, ὅτι μὴ καιροῖς τισι διετησίοις, ἐν οἷς ἱερὰ θύουσιν, ἃ νόμος, ἐπιβαίνοντες τῆς ἐν αὐτῇ νησῖδος, οἷς ὅσιον. ἡ δὲ νῆσός ἐστι μὲν ὥσπερὰν πεντήκοντα ποδῶν τὴν διάμετρον· ὑπερανέστηκε δὲ τοῦ νάματος, οὐ πλεῖον ἢ ποδιαῖον ὕψος. ἀνίδρυτος δ' ἐστὶ, καὶ περινήχεται πολλαχῇ, δινοῦντος αὐτὴν ἄλλοτε κατ' ἄλλους τόπους τοῦ πνεύματος. χλόη δὲ τις ἐν αὐτῇ φύεται βουτόμῳ προσεμφερὴς, καὶ θάμνοι τινὲς οὐ μεγάλοι, πρᾶγμα κρεῖττον λόγου τοῖς ἀθεάτοις ὧν ἡ φύσις δρᾷ, καὶ θαυμάτων οὐδενὸς δεύτερον. Idem I, 19: Οἱ δὲ Πελασγοὶ· τυγχάνουσι γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατὰ δαίμονα περὶ Κοτύλην πόλιν Ἀβοριγίνων αὐλισάμενοι, πλησίον τῆς ἱερᾶς λίμνης· ὡς τήν τε νησῖδα τὴν ἐν αὐτῇ περιδονουμένην κατέμαθον, καὶ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς ἐκ τῶν ἀγρῶν ἔλαβον, ἤκουσαν τὸ τῶν ἐπιχωρίων ὄνομα, τέλος ἔχειν σφίσι τὸ θεοπρόπιον ὑπέλαβον. ὁ γὰρ ἐν Δωδώνῃ γενόμενος αὐτοῖς χρησμὸς, ὅν φησι Λεύκιος Μάμιος ἀνὴρ οὐκ ἄσημος αὐτὸς ἰδεῖν ἐπί τινος τῶν ἐν τῷ τεμένει τοῦ Διὸς κειμένων τριπόδων γράμμασιν ἀρχαίοις ἐγκεχαραγμένον, ὧδε εἶχε·

Στείχετε μαιόμενοι Σικελῶν Σατορνίαν αἶαν,
Ἠδ' Ἀβοριγινέων Κοτύλην, οὗ νᾶσος ὀχεῖται·
Οἷς ἀναμιχθέντες, δεκάτην ἐκπέμψατε Φοίβῳ,
Καὶ κεφαλὰς Κρονίδῃ, καὶ τῷ πατρὶ πέμπετε φῶτα.

Liv. XXVI, 11: « Coelius, Romam euntem ab Ereto divertisse ab eo Hannibalem, tradit: iterque eius ab Reate, Cutiliisque, et ab Amiterno orditur ». — Aquas frigidas ad Cotilias memorant scriptores veteres (Plin. II, XCVI, 2). Strab. loc. cit.: τὰ ἐν Κωτιλίαις (codd. Κωτισκωλίαις) ψυχρὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθιζοντες θεραπεύονται νόσους. Plin. III, XVII, 3: « In agro Reatino Cutiliae lacum, in quo fluctuet insula, Italiae umbilicum esse M. Varro tradit ». Idem XXXI, 6: « sed

Cutiliae in Sabinis gelidissimae (*aquae*), suctu quodam corpora invadunt, ut prope morsus videri possit, aptissimae stomacho, nervis, universo corpori ». Et XXXI, xxxii, 1: « bituminata aut nitrosa, qualis Cutilia, bibendo atque purgationibus ». Paul. pg. 51: « Cutiliae (codd. *cutille*, *cutillie*, *cotili*, *cotilia*) lacus appellatur quod in eo est insula, Κοτύλη nominata a Graecis ». **Cutiliensis** pro cutilius, adiect. ad Cutiliam vel Cutilias pertinens. Varro *De l. l.* V, 71 pg. 29 sq.: « Lymphae Commotiae ad lacum Cutiliensem a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur ».

CVTINA, oppidum Vestinorum. Liv. VIII, 29: « Postremo oppida quoque vi expugnare adortus, primo Cutinam (codd. *cathenam*, *catenam*, *cutenam*) ingenti ardore militum aut vulnerum ira, quod haud fere quisquam integer proelio excesserat, scalis cepit: deinde Cingiliam. utriusque urbis praedam militibus, quod eos neque portae, neque muri hostium arcuerant, concessit ».

? IƎNƧIꓘ+VƆ (cutlisnei), —*a*, cognomen mulieris, in titulo etrusco n. 749.

ƧAИ+VƆ (cutnas), fortasse nomen virile (genit. sg.?), comparandum cum gentilitio falisco AИƎ+OƆ (cotena), in vase etr. n. 2236. **Cutinus** est nomen virile in titulo sepulcr. apud Grut. 1050, 12.

CVTVRNIVM, vasis genus (vide GVTTVRNIVM). Paul. pg. 51: « Culurnium vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur ».

V+IƎƆVꓘ (kuveitu), *convehito*, imperat. 3 pers. sg., pro kun-veitu, e rad. -IƎƆ vei- pro veh-, rom. *vehere*, et praep. Vꓘ ku pro MVꓘ kum = *cum*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 73, 92, 142, 155, II 386, Huschke *Die iguv. taf.* s. 376, Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 25, 39, 44, 51 et *Ueb. aussprache* etc. I 96; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 31), in tab. eugub. IIa 32, 40. — Grotefend *Rud. l. u.* VII 26, VIII 26 explicat *completo*, *perficito*, ut kuveitu scriptum sit pro kuvertu.

V+ꓷƎƆVꓘ (kuvertu), *convertito* (revertito), imperat. 3 pers. sg., pro kun-vertu, recentiori orthographia COVERTV (cf. ƧV+ꓷVƆVꓘ kuvurtus = COVORTVS pro COVORTVST h. e. *con-verterit*), e rad. -+ꓷƎƆ (VERT-), sanscr. vṛt seu vart, rom. vert-ere, et praep. Vꓘ ku pro MVꓘ kum = *cum*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 65, 92, 142, 155, II 59, 386 sq.; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 51 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 20; Huschke *Die iguv. taf.* s. 214, 256. Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die allerth.* X = 1852 pg. 123). Tab. eugub. Ib 9: V+ꓷƎƆVꓘ : VИAꓘIƎꓷ+ : ƎBVꓷƎƆ (verufe treplanu kuvertu) = tab. VIb 47: VEROFE · TREBLANO · COVERTV h. e. *ad portam Trebulanam revertito*. Tab. Ib 36: V+ꓷƎƆVꓘ : Vꓷ+ƧVꓨ : ƎMAИIꓨVꓷ : VИƎ (enu rupiname pustru kuvertu) = tab. VIIa 44 ENEM · RVBINAME · POSTRO · COVERTV h. e. *tum ad —am retro convertito* (revertito). Tab. Ib 38: V+ꓷƎƆVꓘ : ƎMA+AƧ : VИƎ (enu satame kuvertu) = tab. VIIa 45 ENOM · TRAHA · SAHATAM · COVERTV h. e. *tum ad —am* (trans —am) *revertito*. Tab. IIa 39: V+ꓷƎƆVꓘ : AMAƧA : V+VƆ (vutu asama kuvertu) = *vultum ad aram convertito*. — *Cumulato* exponit Grotefendius (*Rud. l. u.* II 30, V 19 sq., 28, VII 26 sq., VIII 26, 30).

CVVICVLVM, *cubiculum*, subst. n. (cf. ital *covo*, *covare*), quod et scribitur CVBICLVM, in lapide Praenest. apud Orell. n. 4536.

ƧV+ꓷVƆVꓘ (kuvurtus), *converterit*, futur. exact. 3 pers. (vel 2) sg., pro kun-vurtust, recentiori orthographia COVORTVS pro COVORTVST, e rad. -+ꓷƎƆ (VERT-), rom. *vert-ere*, et praep. Vꓘ ku pro MVꓘ kum = *cum* (Aufr. et Kirch. I 49, 53, 65, 146, II 59, 241, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 15, et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 20, Huschke *Die iguv. taf.* s. 652). Tab. eugub. Ib 11: ƧV+ꓷVƆVꓘ : ƎИVꓨ (pune kuvertus) = *quum converterit* vel *converteris*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 13, VII 18.

[KV]↓N[E] (kuchne). Vide KVKNE.

KΩ*AXEPHI, in titulo osco n. 2903 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 272). Κω [εν] αχεῤῥηι, pro *atque illico levigaverit*, legit Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 209 sq.).

KΩΣ et KΩΣI. Vide CONSILINVM.

KΩΣENTIA. Vide CONSENTIA.

KΩΤΟΥΑΝΤΙΟΙ. Vide CONSVANETES.

Λ

ᛁ (ᛒ), *Lucius*, praenomen virile apud Samnites, pro ᛒVCKIS luvkis (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 274). In ara Herculan. n. 2784 A: ƧIIBИᛁƧ · ᛁ (l. slabiis) = *Lucius Slabius.* Inscr. n. 2872: ƧIITИИTƧ · ᛁ (l. staatiis) = *Lucius Statius.* Cf. n. 2800 sq., et n. 3062 (Λ · ΠAA ...). Adde numum aen. n. 2916 cum scriptione ᛒ · ΠVᛒIO · ᛒ · F · C · MODIO · CR · F (cf. Mommsen op. cit. s. 28).

§ 2. *Lucii*, genit. sg. In titulis samnit.: ᛁ·ƧIIBИᛁƧ·ᛁ (l. slabiis l., n. 2784 A) = *Lucius Slabius Lucii* filius (Lanzi II 608 = 522, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 179, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 49, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 170; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 24, 48); et ᛁ · ƧIITИИTƧ · ᛁ (l. staatiis l., n. 2872) = *Lucius Statius Lucii* filius (Carabba et Avellino in *Bullett. arch. nap.* III 11 sg., Garrucci et Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. II 165, VI 187; cf. Mommsen op. cit. pg. 173 et in *Bullett. arch. nap.* IV 155, Huschke op. cit. s. 146). In lapide marrucino n. 2893: V · AᛒIIIS · ᛒ (v. alies l.) = *Vibius Allius Lucii* filius (Mommsen op. cit. s. 342, Huschke op. cit. s. 254).

ᛒ (l), pro ᛒOVCERI h. e. *Luceria*, in numis n. 2918. Vide LOVCERIA.

ᛁ (ᛒ), fortasse numi valorem designat in numis n. 2684 ad Hadriam spectantibus (Mus. Kircher. cl. IV tav. III n. 1 a laeva). Cf. numum aeneum n. 2891 (Caved. in Carelli pg. 8 ad tab. XXX n. 2).

Λ, litera solitaria in numis, qui pertinent ad Calenum (Carelli tab. LXVIII n. 30), ad Cauloniam (Carelli tab. CLXXXVIII n. 27), ad Locros (Carelli tab. CLXXXIX n. 18, 21 sqq.), ad Neapolim (Carelli tab. LXXIV n. 66 sq., tab. LXXXI n. 151), ad Tarentum (Carelli tab. CIV n. 21), ad Veliam (Carelli tab. CXXXVIII n. 28, 38, tab. CXLI n. 57 sq.), ad Venusiam (Carelli tab. LXXXIX n. 8), ad Vestinos (Carelli tab. XXX n. 2).

ᛁ (ᛒ), *Lar* vel *Lars*, praenomen virile, pro ꟼAᛁ lar vel OꟼAᛁ larth, apud Etruscos, ex. gr.:

ƎИMꟼA · ᛁ (l. armne) = *Lars Armonius.*
ƎIИVᛎA · ᛁ (l. achunie) = L · ACHONIVS.
ƎAƆ ᛁ (l. cae) = LART CAII (*Lars Caius*).
Ǝ+A8AƆ · ᛁ (l. cafate) = *Lars Cafatius.*
ƎИᛁƎƆƆ · ᛁ (l. cvelne) = *Lars Cilnius.*
ƎᛁИƎƆƆ : ᛁ (l. cvenle) = *Lars Cilnius.*
ƎI+Ǝꟻ ᛁ (l. vetie) = *Lars Vettius.*
VƆƎꟼꟼ : ᛁ (l. precu) = *Lars Praeco.*
AИƆIƎƆ · ᛁ (l. ceicna) = L · CAECINA.
AИIᛁƎ↑ : ᛁ (l. tetina) = *Lars Tetinius.*

Cf. inscr. etr. n. 94, 314 A lin. 5 et 7, 325 bis *h*, 364 bis *a* et *d*, 458, 941, 847 bis, 2268, 2362, 2619 bis; et inscr. etrusco-rom. n. 1242, 1280 sq., 1313, 2022 sqq.

§ 2. *Laris* vel *Lartis*, genit. sg., in titulis sepulcr.:

ᛁ · AИƧA · ᛁ (l. asna l., n. 120) = *Lartia Annia* (?) *Lartis* filia.
ᛁ · VƆꟼI · VA (au ircu l., n. 320 bis *a*) = *Aulus Ircius Lartis* filius.
ᛁ : IИIƎꟻA : ᛁ (l. aveini l., n. 1026 ter) = *Lartia Avinia Lartis* filia.
ᛁ · VꟼƧAƆ · AИƆIƎƆ · A (a. ceicna caspu l., n. 308) = *Aulus Caecina Caspo Lartis* filius.

In ossuario clusino: ᛒ · SCAEVIVS · ᛒ · F · ARN. Cf. inscr. etr. n. 134, 247, 258, 314 A lin. 5, 320 bis *c* (?), 325 bis *h*, 332, 342 ter, 362 bis *a*, 364 bis *g*, 426, 455, 813 bis, 1040, 1080, 1861, 1909, 2619 bis; et inscr. etrusco-rom. n. 311, 1242, 1255, 1280 sq., 1313, 2008, 2012, 2022 sqq., 2691, 2695.

§ 3. *Lartia*, praenomen mulierum etruscarum, pro IOꟼAᛁ larthi = AIOꟼAᛁ larthia, ut ex hisce exemplis:

IƎИƆIƎƆ : ᛁ (l. ceicnei) = *Lartia Caecina.*
IƎИIꟼVꟼƧ · ᛁ (l. spurinei) = *Lartia Spurinna.*
IƎTAИƎꟻ · ᛁ (l. venatei) = *Lartia Venatia.*
[IИV+A · ᛁ] (l. atuni) = *Lartia Atonia.*
IИAᛁƆA · ᛁ (l. aclani) = *Lartia Aclania.*
AИƧA · ᛁ (l. asna) = *Lartia Annia* (?).
IИIƎꟻA : ᛁ (l. aveini) = *Lartia Avinia.*
IИᛁVA · ᛁ (l. aulni) = *Lartia Aulinna.*
IИᛁIƆ ᛁ (l. cilni) = *Lartia Cilnia.*
IИVꟼVꟼ : ᛁ (l. pupuni) = *Lartia Pomponia.*
IИꟼꟼƎ+Ƨ · ᛁ (l. steprni) = *Lartia .....*
ITƎT · ᛁ (l. teti) = *Lartia Titia.*

Cf. inscr. etr. n. 286, 364 bis *a* et *d*, 458, 847 bis, 941, 1861, 2034, 2077, 2268, 2619 bis; et inscr. etrusco-rom. n. 979 sq.

§ 4. *Lartiā* (?), fortasse abl. sg., pro ᛁAOꟼAᛁ larthal vel ᛁAIOꟼAᛁ larthial. Inscr. etr. n. 2730 ad Caere effossa: Ɔ · ᛁ · ƧAИᛎꟼAT · Iᛁ (li tarchnas l. c.) = *Lars Tarquinius Lartiā natus* (?). Cf. inscr. n. 593.

⅄ (l), *Lucia* vel *Lartia* (ꟼ˥ la), praenom. mulieris apud Faliscos, ut in inscr. n. 2448: IAIꟼIA⊃ · ⅄ (l. clipiai) = *Lucia Clipea* vel *Luciae Clipeae*.

ᒪ (l) et Λ (λ), in vasis etr. n. 2200, 2244, 2399.

ΛA, in numo aeneo n. 2909*a* ad Laum pertinente. Vide LAVS § 3.

A˥ (la), *Lartia*, praenomen mulieris, apud Tudertes, pro etr. I⊃ꟼA˥ larci (Larcia) vel AIOꟼA˥ larthia (Lartia), in tegula sepulcrali n. 96.

A˥ (la), *Lar* vel *Lars*, praenom. virile pro ꟼA˥ lar vel OꟼA˥ larth, ex. c.:

Ǝ˥8A : A˥ (la afle) = *Lars Ofelius.*

Ǝ˥8A · I⊅Ǝ[ꟻ] : A˥ (la vezi afle) = *Lars Vettius Ofellus.*

Ǝ˥8A : ⊦ꟻ : A˥ (la vt afle) = *Lars Vettius Ofellus.*

ƎIƎИA : A˥ (la aneie) = *Lars Annius.*

ƎOꟼVꟼA · A˥ (la apurthe) = *Lars —ius.*

ƎA⊃ A˥ (la cae) = *Lars Caius.*

Ǝ⊐AOV : IA⊃ : A˥ (la cai ulhave) = *Lars Caius Octavius.*

Ǝ⊦A8A⊃ A˥ (la cafate) = *Lars Cafatius.*

ƎИ˥Ǝ⊐⊃ · A˥ (la cvelne) = *Lars Cilnius.*

Ǝ˥ИƎ⊐⊃ : A˥ (la cvenle) = *Lars Cilnius.*

Ǝ⊦VA˥ꟼ · VꟼMVꟼ · A˥ (la pumpu plaute) = *Lars Pomponius Plautus.*

Ǝ⊦AIƎƧ : A˥ (la seiate) = *Lars Seiantius.*

Ǝ⊦AИI⊦ИƎƧ A˥ (la sentinate) = *Lars Sentinatius*

Ǝ⊦I⊦ · A˥ (la tite) = *Lars Titius.*

Ǝ⊦ƎИƎꟻ · A˥ (la venete) = *Lars Venetius.*

V↓A · A˥ (la achu) = *Lars Aconius.*

VꟼYƎꟼ · A˥ (la petru) = *Lars Petrius.*

V↓ƎꟼꟼꟼA˥ : A˥ (la prechu) = *Lars Praeco.*

V⊅Ǝꟼ · A˥ (la rezu) = *Lars Resius.*

V⊦ꟼƎM : A˥ (la śertu) = *Lars .....*

VꟼA˥⊦ · A˥ (la tlapu) = *Lars Tlabius.*

AИꟼA⊃ : A˥ (la capna) = *Lars Capenius.*

AИ⊃ꟼƎꟻ · Iꟻ · A˥ (la vi vercna) = *Lars Vibius Vercinius.*

AИꟼVƧ · A˥ (la surna) = *Lars Surenus.*

AИMI˥Ǝꟻ · Iꟻ · A˥ (la vi velimna) = *Lars Vibius Volumnius.*

MAИꟼVO˥Ǝꟻ : A˥ (la velthurnaś) = *Lars Volturnius.*

MIƎꟻA · A˥ (la aveiś) = *Lars Aveius.*

ϟI⊦Ǝ⊃Ǝ˥ · A˥ (la lecetis) = *Lars Lucetius* (?).

Cf. num. 523 (AИ8˥Vꟼ : A˥ la pulfna), num. 714 bis (AꟻƎ⊃Ƨ · A˥ la sceva), num. 728 (AИIꟼOVƧ : A˥ la suthrina), num. 1485 (AИꟼVO˥Ǝꟻ : A˥ la velthurna), et num. 1509, 2327. In titulo falisco num. 2441: AИƎ⊦O⊃ · A[˥] (la cotena) = *Lars Cotena.*

§ 2. *Laris* vel *Lartis*, genit. sg., ex. c.:

A˥ · IИAИA · A˥ (la anani la) = *Lartia Anania Lartis* filia.

A˥ V↓A · A˥ (la achu la) = *Lartia Aconia Lartis* filia.

A˥ : AИꟼA⊃ : A˥ (la capna la) = *Lars Capenius Lartis* filius.

A˥ · IИ˥⊦Aꟼ · A˥ (la patlni la) = *Lartia Patinia* (?) *Lartis* filia.

A˥ : AИ8˥Vꟼ : A˥ (la pulfna la) = *Lars Pulfennius Lartis* filius.

A˥ Ǝ⊦V˥ꟼ · VꟼMVꟼ · A˥ (la pumpu plute la) *Lars Pomponius Plautus Lartis* filius.

A˥ Ǝ⊦AИI⊦ИƎƧ A˥ (la sentinate la) = *Lars Sentinatius Lartis* filius.

A˥ · IV⊦I⊦ · A˥ (la titui la) = *Lartia Tituia Lartis* filia.

A˥ : AИꟼVO˥Ǝꟻ : A˥ (la velthurna la) = *Lars Volturnius Lartis* filius.

A˥ · Ǝ⊦ƎИƎꟻ · A˥ (la venete la) = *Lars Venetius Lartis* filius.

A˥ : IꟼAꟻ : IꟼIꟻ : A˥ (la vipi vari la) = *Lartia Vibia Varia Lartis* filia.

A˥ : ƎI⊦Ǝꟻ · ˥ (l. vetie la) = *Lars Vettius Lartis* filius.

A˥AИ⊦AƧ Ƨ˥ (ls satna la) = *Lars Satinius Lartis* filius.

A˥ · IƧ⊃A · ꟼA (ar acsi la) = *Arria Axia Lartis* filia.

A˥ · IИAИA · ꟼA (ar anani la) = *Arrius Ananius Lartis* filius.

A˥ · I8Aꟼ · ꟼA (ar rafi la) = *Arria Rofia Lartis* filia.

A˥ · IV⊦I⊦ ꟼA (ar titui la) = *Arria Tituia Lartis* filia.

A˥ : IƧ˥ƎꟼV : ꟼA (ar upelsi la) = *Arria Obelsia Lartis* filia.

A˥ · IИAИA · VA (au anani la) = *Aula Anainia Lartis* filia.

A˥ : AИ8˥Vꟼ : VA (au pulfna la) = *Lars Pulfennius* (vel *Lartia Pulfennia*) *Lartis* fil.

A˥ : MIYƎꟻ : Ǝ˥VA (aule vetiś la) = *Aulus Vettius Lartis* filius.

A˥ Ǝ⊦I⊦ : A8 (fa tite la) = *Faustus Titius Lartis* filius.

A˥ · IИV↓A · AИAO (thana achuni la) = *Tannia Aconia Lartis* filia.

A˥AIИA⊃V˥AIИAO (thania lucania la) = *Tannia Lucania Lartis* filia.

A˥ · Ǝ˥8A · ƎƧ (se afle la) = *Sextus Ofelius Lartis* filius.

A˥ · Ǝ⊦ƎИƎꟻ · ƎƧ (se venete la) = *Sextus Venetius Lartis* filius.

A˥ · MIꟼIꟻ · ƎꟼOƎƧ (sethre vipiś la) = *Setrius Vibius Lartis* filius.

Adde inscr. n. 241, 1147, 1154, 1711 (?), 1816, 1977,

2130, 2628; et tit. sepulcr. ex ossuario perus. n. 2016: THANIA · HARNVSTIA · LA · F.

§ 3. *Lartia*, praenom. fem. pro IOꟼAꓶ larthi = AIOꟼAꓶ larthia, in titulis sepulcralibus:

IƎИA : Aꓶ (la anei) = *Lartia Annia.*

IИAИA · Aꓶ (la anani) = *Lartia Anania.*

IƧƆA · Aꓶ (la acsi) et IƧ↓A · Aꓶ (la achsi) = *Lartia Axia.*

IƎИA+Ǝ : Aꓶ (la etanei) = *Lartia Etania.*

I+Ǝꟻ · IAƆ · Aꓶ (la cai veti) = *Lartia Caia Vettia.*

IꟼꟼƎO · Aꓶ (la thepri) = *Lartia Tiberia.*

IИƆAƆ · Aꓶ (la cacni) = *Lartia Caecina.*

IƧƎƆ · Aꓶ (la cesi) = *Lartia Cesia.*

IƆƎИƆ : Aꓶ (la cnevi) = *Lartia Gnaevia.*

IИꓶ+Aꟼ Aꓶ (la patlni) = *Lartia Patinia* (?).

IꟻꟼƎƧ · Aꓶ (la servi) = *Lartia Servia.*

IV+I+ · Aꓶ (la titui) = *Lartia Tituia.*

AIƧIꟼꟼV+ · Aꓶ (la turrisia) = *Lartia Turrisia.*

I+ƧAꟻ · Aꓶ (la vasti) = *Lartia Faustia.*

IꟼAꟻ · IꟼIꟻ · Aꓶ (la vipi vari) = *Lartia Vibia Varia.*

I+ꓶƎꟻ : Aꓶ (la velti) = *Lartia Veltia.*

AИƆꟼƎꟻ · Iꟻ Aꓶ (la vi vercna) = *Lartia Vibia Vercinia.*

I+Ǝꟻ · Aꓶ (la veti) = *Lartia Vettia.*

Cf. inscr. n. 163, 390, 728, 1258 sq., 1292, 1341 bis *d*, 1579, 1726. Adde inscr. falisc. n. 2441: Aꓶ · AИƎ+OƆ · A[ꓶ] (la cotena la) = *Lars Colena Lartis* filius. — AV pro Aꓶ h. e. *Lartia* invenitur in tegula etr. n. 200.

§ 4. *Lartiâ*, abl. sg. pro ꓶAIOꟼAꓶ (larthial). Inscr. etr. n. 2376: ИꓶƆ · Aꓶ · ƧAИ↓ꟼAT · ƧIꟼAꓶ (laris tarchnas la cln) = *Lars Tarquinius Lartiâ natus.*

VA (la), in speculo etr. n. 2519.

. . Aꓶ (la. .), in inscr. etr. n. 2279 lin. 8.

LAAIS, *Lais*, cognomen mulieris (= LAIS), ut GALLONIA | L · L · LAAIS apud Fabr. cap. x n. 290 pg. 709.

IИAAꓶ (laani), *Lanius*, nomen virile, pro IИAꓶ lani. Operculum ossuar. etr. n. 892: IИAAꓶ · ꓲAꓶ (lat laani) = *Lars Lanius.*

ΛΑΒΑΝΑ ὕδατα, *Labanae aquae*, hodie *Bagni di Grotta Marozza*, in agro Nomentano et circa Eretum. Strab. V, III, 11: Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λαβανά, οὐκ ἄποθεν τούτων ἐν τῃ Νομεντανῇ καὶ τοῖς περὶ Ἠρητὸν τόποις.

ΛΑΒΔΑΚΟΣ, coquus celebris, ex Sicilia. Anaxip. fragm. n. 1 vs. 3 (*Gr. comic. fragm.* pg. 666): ἐδίδασκε δ' αὐτοὺς Σικελιώτης Λάβδακος.

ΛΑΒΔΑΛΟΝ, locus ad Syracusas, de quo Diod. Sic. XIII, VII, 4.

LABEA vel labia, *labium* (labrum), subst. f. apud veteres (cf. Non. III, 120 = pg. 210), in plur. num. labeae et labiae = *labra*. Cato *De r. r.* cap. 20: « facito labeam, bifariam habeant ». Apul. *Metam.* lib. III pg. 93: « postremâ deiectâ labiâ ». Et lib. x pg. 344: « contortâ in modum linguae extremâ labiâ ». Lucil. apud Non. loc. cit.: « Zopyrion labeas caedit utrinquesecus ». Titin. vs. 172: « labea semper facito rictus ». Pompon. vs. 144: « tibi cum tonderem labeas lubens ». Idem vs. 156: « rictum et labeas cum considero ». Idem vs. 158: « Nunqui hic restitit, qui nondum labeas lerarit mihi? ». Nov. vs. 51: « Verberato populus homini labeas pugnis caedere ». Plaut. *Stich.* V, IV, 41 ed. Ritsch.: « age tibicen: refer ad labeas tibias ». Aul. Gell. XVIII, 4: « Tum ille rictu oris labearumque ductu contemni a se ostendens etc. ». Adde vet. pöet. apud Gell. X 4, XIX 11 (« labias ») et Apul. *Metam.* lib. IV pg. 94, lib. VII pg. 208, lib. x pg. 343.

LABICVM vel Lavicum, et Labici -orum, Λαβικόν (Strab. codd. V, III, 2 Λαβῖνον), oppidum Latii, inter Tusculum et Praeneste, ubi nunc *La Colonna* (Nibby *Carta dei dintorni di Roma* II 159-167). Virg. *Aen.* VII, 796: « et picti scuta Labici ». Ubi Servius: Glaucus, Minois filius, venit ad Italiam, et cum sibi imperium posceret, nec acciperet: ideo quod nihil praestabat, sicut eius pater praestiterat: zonam eis transmittendo, cum antehac discinti essent, ostendit scutum militare, a quo et ipse Labicus dictus est, et ab eo populi, ἀπο τῆς λαβῆς, quam latine *ansam* vocamus ». Liv. II, 39: « Inde Lanuvium recepit (*Coriolanus*): tunc deinceps Corbionem, Vitelliam, Trebiam, Lavicos, Pedum cepit ». Liv. IV, 47: « Captis direptisque castris, quum praedam dictator militi concessisset, secutique fugientem ex castris hostem equites renunciassent, omnes Lavicanos victos, magnam partem Aequorum Lavicos confugisse; postero die ad Lavicos ductus exercitus: oppidumque, corona circumdatum, scalis captum ac direptum est. Dictator, exercitu victore Romam reducto, die octavo, quam creatus erat, magistratu se abdicavit; et opportune senatus, priusquam ab tribunis plebi agrariae seditiones, mentione inlata de agro Lavicano dividendo, fierent, censuit frequens, coloniam Lavicos deducendam. coloni ab urbe mille et quingenti missi bina iugera acceperunt [U. C. an. CCCXXXVIII] ». Sil. Ital. XII, 534: « Iamque adeo est campos ingressus et arva Labici ». Huc pertinent Diod. Sic. verba (XIV, CII, 4): καὶ πρὸς μὲν Αἰκοὺς διαπολεμοῦντες Λίφλον (Labicum) πόλιν κατὰ κράτος εἷλον. Cf. Cic. *Agr.* II, 25 (Labici). — Labici vel Labicani sive Lavicani (Liv. II 39, IV 45, 47), gr. Λαβικανοὶ (Dionys. Halic. V 61, VIII 29), sunt eius oppidi incolae. Sil. Ital. VIII, 366: « atque habiles ad aratra Labici ». Inscr. apud Fabr. *De aquaed.* diss. III n. 21 (Orell. n. 118 et n. 3997): D · M · | PARTHENIO ARCARIO | REI · PVBLICAE | LAVICANORVM QVINTANENSIVM. — Labicanus vel Lavica-

nus adiect. ad Labicos pertinens, ut Labicanus ager (Plin. III, ix, 11; cf. Cic. *Parad.* VI, 3) vel Lavicanus ager (Liv. III 25, IV 49, XXVI 9), et via Labicana (Liv. IV, 41, Orell. inscr. n. 3044, Henzen. n. 6470 et n. 7321 VIA · LABIC ·), quae Roma Labicos ferebat, ab Exquilina porta incipiens. Strab. V, iii, 9: Εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανή, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Ἠσκυλίνης πύλης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Πραινεστίνη· ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀφεῖσα καὶ ταύτην καὶ τὸ πεδίον τὸ Ἠσκυλῖνον. πρόεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ Λαβικῷ, παλαιῷ κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκουλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην. Labicanus est cognomen rom. in lapide apud Mommsen n. 5537.

LABINA, moles saxorum, ac praecipue nivium conglobatarum, et e monte descendentium (Furlan. in Forcell. *Lexic.*). Isid. *Orig.* XVI, 1: « Labina, eo quod ambulantibus lapsum inferat, dicta per derivationem a *labe* ».

LABIONILLA, diminut. labionis. Est cognomen mulieris in lapide amerino apud Grut. 1449, 1 (Sesia Labionilla).

LABO, *labores*, nominat. pl. Front. *De fer. Alsiens.* ep. 3.ª (pg. 207 ed. Romae 1823): « Qua malum volup? Immo, si dimidiatis verbis verum dicendum est, ubi tu animo faceres vigil, *vigilias* dico: aut ut faceres labo: aut ut faceres mole, *labores* et *molestias* dico ».

LABORAIT et laborabit, *laboravit*, in titulis sepulcralibus apud Mommsen n. 318 (LABORAIT) et n. 984 (LABORABIT).

LABORATIO, *labor*, subst. fem. (ital. *lavorazione*), apud Front. *Princip. hist.* pg. 313 (ed. Romae 1823).

LABORATOR, ital. *lavoratore*, apud August. in (Forcell. *Lexic.* ed. Lipsiae).

LABORIAE. Vide LABORINI.

LABORINI campi, vel Laboriae, nunc *il territorio di Gaudo*, in Campaniae tractu, qui a viis consularibus, quae a Puteolis, et quae a Cumis Capuam ducit, et Vulturno amne finitur, hinc tota Campania nunc *Terra di Lavoro* dicitur, quia ingens sit labor in eo colendo, quod agrorum genus Itali nunc *di terren forte* vocant (Forcell. *Lexic.* s. v. *Laborini*). Plin. XVIII, xxix, 3: « Quantum autem universas terras campus Campanus antecedit, tantum ipsum pars eius, quae Laboriae vocantur, quem Phlegraeum Graeci appellant. Finiuntur Laboriae via ab utroque latere consulari, quae a Puteolis, et quae a Cumis Capuam ducit ». Id. III, ix, 8: « Ibi Laborini campi sternuntur, et in delicias alicae populatur messis ». Id. XVII, iii, 3: « Inter argumenta stipulae crassitudo est, tanta alioqui in Laborino Campaniae nobili campo, ut ligni vice utantur: sed idem solum ubicumque arduum opere, difficile cultu, bonis suis acrius paene quam vitis posset, affligit agricolam ».

LABOS, *labor*, subst. m. unde LABOSVS = *laboriosus*, apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, iv, 13; Prisc. pg. 185 = pg. 670 P.; Prob. pg. 1461 P. cit. ad v. ARBOS). Varro apud Non. VIII, 27 = pg. 487: « Sternit iuvencus, quam labos mollem facit ». Adde script. cit. in Forcell. *Lexic.* s. v. *labor*.

LABOSVS, *laboriosus*, adiect. e LABOS = *labor*, apud veteres. Non. VIII, 46 = pg. 489: « Ab eo quod est labos, labosum facit, non *laboriosum*. Lucil. *Sat.* lib. iij: *Praeterea omne iter hoc est labosum* ».

LABRO -onis, locus in Etruria cum portu: fortasse est *Livorno*. Cic. *Ep. ad Q. Fr.* II, 6 = n. 104: « Erat autem iturus, ut aiebat, a. d. iii id. apr., ut aut Labrone aut Pisis conscenderet ». Cf. Salebrone, apud Antonini *Itiner.* pg. 292, et Inghir. *Storia della Tosc.* II, 83.

LABSVS. Vide CONLABSVS.

LABVRINTTVS, λαβύρινθος (labyrintus). Inscr. edita in *Archaöl. Zeit.* V, 144 (oct. 1847): LABVRINTTI | HIC HABITAT | MINOTAVR.

LAGARIA vel Langaria, Λαγαρία (Strab. VI, i, 14) vel Λαγγαρία, Lucaniae urbs, Epei et Phocensium colonia (Strab. loc. cit.), inter Thurios et Heracleam sita; hodie est *Lagara*. Lycophr. vs. 930: Ο δ' ἱπποτέκτων Λαγγαρίας ἐν ἀγκάλαις. Lagarinus, gr. Λαγαριτανός, adiect. ad Lagariam pertinens, ut Lagarina vina (Plin. XIV, viii, 9), ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος, γλυκὺς καὶ ἁπαλὸς καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν (Strab. loc. cit.).

ΛΑΓΕΣΙΣ, dea apud Siculos. Hesych. *Lexic.* II 408: Λάγεσις, θεός· Σικελοί.

LAGVS, Rutulorum dux, apud Virg. *Aen.* X, 381. Cf. Latagus troianus (Virg. *Aen.* X, 697 sq.).

ꓘADINEI. Vide LARINVM.

ꓘADINOD. Vide LARINVM.

LAENA, vestimenti genus. Quidam appellatam existimant Tusce, quidam Graece, quam χλανίδα dicunt (Paul. pg. 117). Gloss. apud Labb.: « Χλανίς, *lena* ». Plutarch. in *Numa* VII, 8: Καὶ γὰρ ἃς ἐφόρουν οἱ βασιλεῖς λαίνας ὁ Ἰόβας χλαίνας φησὶν εἶναι. Varr. *De l. l.* V, 133 pg. 134: « Laena quod de *lana* multa, duarum etiam togarum instar ». Virg. *Aen.* IV, 262: « Tyrioque ardebat murice laena ». Ubi Serv.: « Genus vestis. Est autem proprie toga duplex, amictus auguralis [Cic. *Orat.* XIV: *sacrificium publicum cum laena faceret*]. Alii amictum rotundum; alii togam duplicem, in qua Flamines sacrificant infibulati. Quidam tradunt bene filio Veneris habitum laenae datum: quia hunc sibi amictum genus Veneris vindicavit: unde Popilii Laenates, propter hunc habitum, qui se de Veneris genere ortos volebant. Alii inventorem huius vestis ab

hac ipsa veste Laenatem appellatum tradunt. Quidam muliebrem vestem quasi amatori aptam, volunt. Quidam pontificalem ritum hoc loco expositum putant. Veteri enim religione Pontificum praecipiebatur inaugurato Flamini vestem, quae Laena dicebatur, a Flaminica texi oportere: quam vestem cum cultro, quae secespita appellabatur, geri debetur ». Cf. etr. ΙИΑΑΝ laani, ΙИΙΙΑΝ laiini et ΑИƧƎΝ+ tlesna. Laenas est cognom. gentis Popiliae, ut M. Popilius Laenas (Liv. VII, 12) et P. Popilius Laenas (Liv. XL, 43). Laenius vel Lenius est gentilitium Brundisinum, ut M. Laenius Strabo (Varr. *De r. r.* III, v, 8; cf. Cic. *Ep. ad Att.* V 20 sq. = n. 228, *Ep. fam.* XIII 63 = n. 251, *Orat.* pro *Planc.* cap. 41, et pro *Sext.* cap. 63).

LAENILLA, diminut. *laenae.* Est cognomen mulieris, in lapide apud Grut. 44, 5 (Mammia Laenilla).

LAESTRYGONES, Λαιστρυγόνες, populi ferocissimi et immanes (Aul. Gell. XV, 21; Iuven. XV, 18; Ovid. *Met.* XIV, 237), gigantibus similes (Paus. *Arcad.* XIX 2, *Phoc.* XXII 7; Strab. I, ii, 11), vel Siciliae in Leontinis campis (Polyb. VIII, xi, 13), vel Italiae inferioris circa Formias. Strab. I, ii, 9: *καὶ γὰρ τὸν Αἴολον δυναστεῦσαί φασι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην καὶ Λεοντίνην Κύκλωπας καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς.* Et I, ii, 32: *καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ καὶ Λαιστρυγόνας καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπου ποτὲ καὶ καθωρμίσατο, ἐκεῖσέ φησιν ἀφῖχθαι* (Ulysses). Sil. Ital. XIV, 125 sq.:

« Prima Leontinos vastarunt praelia campos,
Regnatam diro quondam Laestrigone terram ».

Plin. III, ix, 6: « Oppidum Formiae, Hormiae prius olim dictum: ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes ». Solin. II, 23: « Formiae etiam Laestrygonibus habitatae ». Et V, 14: « Laestrygonum sedes (*in Sicilia*) adhuc sic vocantur ». De his ita loquutus Homer. *Odyss.* X, 118 sqq.:

οἱ δ' ἀίοντες
φοίτων ἴφθιμοι Λαιστρυγόνες ἄλλοθεν ἄλλος,
μυρίοι, οὐκ ἄνδρεσσιν ἐοικότες, ἀλλὰ Γίγασιν.
Οἵ ῥ' ἀπὸ πετράων ἀνδραχθέσι χερμαδίοισιν
βάλλον.

Plin. VII, ii, 1: « Esse Scytharum genera, et quidem plura, quae corporibus humanis vescerentur, indicavimus. Id ipsum incredibile fortasse, ni cogitemus in medio orbe terrarum, ac Sicilia et Italia fuisse gentes huius monstri, Cyclopas et Laestrygonas, et nuperrime trans Alpes hominem immolari gentium earum more solitum ». Thucyd. VI, ii, 1: *Παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν.* — Ovid. *Metam.* XIV, 450:

« Inde Lami veterem Laestrygonis, inquit, in urbem
Venimus. Antiphates terra regnabat in illa ».

Et *Pont.* II, ix, 41: « Quis non Antiphaten Laestrigona devovet? ». Cf. Homer. *Odyss.* X 82, 106, 199, XXIII 218. Eorum urbs *Λαιστρυγονίη.* Hesych. *Lexic.* II, 415: *Λαιστρυγονίη· ἡ τῶν Λαιστρυγόνων πόλις.* — Laestrygonius, adiect. ad Laestrygoniam pertinens, ut Laestrygonii campi in Sicilia (Plin. III, xiv, 3); Laestrygoniae rupes (Sil. Ital. VII, 276) h. e. Formiana saxa (Liv. XXII, 16); Laestrygonii recessus (Sil. Ital. VII, 410), nunc *il Golfo di Gaeta;* Laestrigoniae domus (Ovid. *Ib.* vs. 390) h. e. Formiae. Horat. *Od.* III, xvi, 34 sq.: « Nec Laestrygonia Bacchus in amphora Languescit mihi ». *Λαιστρ[υγονία]* est nomen mulieris in inscr. attica (*Thes. gr. ling.* s. h. v.).

LAETINVS, adiect. ad laetum pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Grut. 418, 7 (M. Herennius M. f. Laetinus).

LAETITVDO, *laetitia*, apud veteres. Accius vs. 61: « excitasti ex luctu in laetitudinem ». Et vs. 259: « Quanta in venando affecta est laetitudine ».

LAETO, *laetum facio*, apud veteres. Accius vs. 513: « et te ut triplici laetarem bono ». Liv. vs. 7: « Iamne oculos specie laetavisti optabili? ».

LAEVI vel Levi Ligures. Vide LIGVRIA.

LAEVICVS, adiect. ad laevam pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 596, 2 (MESSIVS LAEVICVS).

LAEVINVS, qui laeva manu pro dextra utitur (vide SCAEVOLA). Est cognomen rom., ut P. Valerius Laevinus (Liv. XL 44, XLI 21 sq., 30, XLIII 16, Horat. *Sat.* I, vi, 12 et 19), gr. Λαιβῖνος (Appian. *De reb. samn.* X, 3; Plutarch. in Pyrrh. XVI 3 sq., XVII 4, XVIII 1).

LAEVORSVM, *ad laevam* (sinistrorsum), adverb. Paul. pg. 117: « A *laeva* laevum *sinistrum* et laevorsum *sinistrorsum* ». Apul. *Flor.* cap. 3: « cum igitur eo sese aquilae extulit, nutu clementi laevorsum vel dextrorsum tota mole corporis labitur ». Ammian. XXXI, 10: « Laevorsus flexus itinere ».

LAEVVS, nomen virile, ut Laevus Cispius ex Anagnia, apud Cic. *Ep. fam.* X, 18 et 21 = n. 827 et n. 834.

..8ΑΝ (laf..), in titulo etr. n. 234 lin. 3.

LAFRENIVS. Vide AFRANIVS.

ƧΑΛ (ΛΑϚ), *Λαινων*, in numis argent. n. 2909 *b*. Vide LAVS § 3.

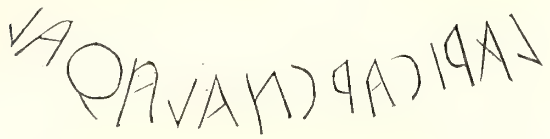
ΜΟИƧΑΛ (ΛΑϚΝΟΜ), pro ΛΑΙΝΩΝ, in numis n. 2909 *c* ad Laum spectantibus. Vide LAVS § 3.

ΛΑΗΙΑΝΕϚ, in lapide Messap. n. 2997.

ΟΑΝ (lath), *Lars* sive *Lartia*, praenom. fem. etr. (= ΥΑΝ lat), pro ΟϤΑΝ larth, ut ΙΟΑΝ lathi pro ΙΟϤΑΝ

larthi et ⅃AOA⅃ lathal pro ⅃AOꟼA⅃ larthal, in lapide tarquin. n. 2331.

⅃AOA⅃ (lathal), *Lartiā*, praenom. mulier. etruscar., abl. sg. = ⅃AIOA⅃ lathial, pro ⅃AOꟼA⅃ larthal = ⅃AIOꟼA⅃ larthial, e IOA⅃ lathi = IOꟼA⅃ larthi (cf. AƧI⅃A◇A⅃ lathalisa et A⅃ƧI⅃AƧIOA⅃ lathisalisla). Olla etr. n. 149:

(lari carcna lathal) = *Lartia Carconia Lartiā* nata. Adde operculum ossuar. tuscan. n. 2119.

AƧI⅃A◇A⅃ (lathalisa), *Lartiā*, praenom. mulieris, abl. sg., = A⅃ƧI⅃AƧIOA⅃ lathisalisla pro AƧI⅃AIOꟼA⅃ larthialisa, e ⅃AOA⅃ lathal pro ⅃AOꟼA⅃ larthal (cf. IOA⅃ lathi = IOꟼA⅃ larthi). In ossuario clusino n. 754: AƧI⅃A◇A⅃ | MAИ+V+ : ƎϽꟼA⅃ (larce tulnaś lathalisa) = *Larcius Tulinius Lartiā* natus.

IOA⅃ (lathi), *Lartia*, praenom. mulierum etruscarum, contractum e IOꟼA⅃ larthi = AIOꟼA⅃ larthia (cf. OA⅃ lath et I+A⅃ lati), unde ⅃AOA⅃ lathal = ⅃AOꟼA⅃ larthal, et AƧI⅃A◇A⅃ lathalisa vel A⅃ƧI⅃AƧIOA⅃ lathisalisla pro AƧI⅃AOꟼA⅃ larthalisa vel AƧI⅃AIOꟼA⅃ larthialisa et A⅃MI⅃AOꟼA⅃ larthaliśla. In titulis sepulcr.: IƎИI⅃ϽA : IOA⅃ (lathi aclinei, n. 1177) = *Lartia Oclinia;* IAϽ · IOA⅃ (lathi cai, n. 1897) = *Lartia Caia;* AI⅃AϽ · IOA⅃ (lathi calia, n. 625) = *Lartia Calia;* IИVꟼ+Ǝꟻ : IOA⅃ (lathi vetruni, n. 1261) = *Lartia Petronia* (?); [I]ИIƧ⅃VƎ · IOA⅃ (lathi vulsini, n. 2095 bis) = *Lartia Volsinia.*

⅃AIOA⅃ (lathial), *Lartiā*, praenom. mulieris, abl. sg., pro ⅃AIOꟼA⅃ larthial, e IOA⅃ lathi = IOꟼA⅃ larthi pro AIOꟼA⅃ larthia, apud Etruscos (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 46 sg.). In ossuario perusino n. 1442: ⅃AIOA⅃ : AI[V]ꟼ : IƎИ⅃ƧAM : A⅃IƎꟻ (veila maslnei puia lathial) = *Velia Masonia* (?) *vidua Lartiā* nata. Adde inscr. etr. n. 2031.

A⅃ƧI⅃AƧIOA⅃ (lathisalisla), *Lartiā*, praenom. mulieris, abl. sg., quod et scribitur AƧI⅃A◇A⅃ lathalisa (pro AƧI⅃AOꟼA⅃ larthalisa vel AƧI⅃AIOꟼA⅃ larthialisa et A⅃MI⅃AOꟼA⅃ larthaliśla) e ⅃AOA⅃ lathal pro ⅃AOꟼA⅃ larthal (cf. IOA⅃ lathi = IOꟼA⅃ larthi h. e. AIOꟼA⅃ larthia). In lapide perusino n. 1901: A⅃ƧI⅃AƧIOA⅃ MƎƎƎИϽ MƎ⅃ƎA (aeleś cneveś lathisalisla) = *Aelii Gnaevii Lartiā* nati.

ꓘAOVИIAI (lathuniai), *—ā* (?), fortasse nomen mulieris, pro lathunial, comparandum cum ⅃AIИI+A⅃ (latinial) = *Latiniā*, vel cum IИ+VA⅃ (lautni), in ossuario volaterrano n. 344 (cf. Lanzi II 352 = 287 ad n. 40).

ꓘAꓘ (laí), *Laius* (?), forlasse pro laiis, nisi decurtatum est pro *Laesius* (cf. Mommsen in *Bullett. arch. nap.* IV 116 sg., et *Die unterit. dial.* s. 271; Huschke *Die osk. und sab. spr.* s. 154). In titulo sammitico n. 2880: ꓘAꓘ · ꓘП (pk laí) = *Pacius Laesius* (Mommsen op. cit. s. 175) vel *Pacius Laus* (Huschke op. cit. s. 153). Laius est gentilitium rom. in inscr. apud Grut. 798, 8, et apud Mommsen n. 6841.

LAIDVS, *abiectus, obscenus* (ital. *laido*). Est cognomen rom., ut in titulo sepulcr. apud Murat. 530, 1 (P · AVONIVS · LAIDVS). Trahitur ad gr. λαὸς, *populus.* Cf. LAIS.

IИIIA⅃ (laiini), *Laenius*, nomen virile (cf. IИAA⅃ laani et LAENA). In operculo ossuarii clusini num. 639: IИIIA⅃ : Ǝ⅃VA (aule laiini) = *Aulus Laenius.*

LAIS, cognomen mulieris, antiquiori orthographia LAAIS (cf. osc. ꓘAꓘ laí). Ossuar. perus. n. 2012: ACONIA · L · L · | LAIS.

LAIS -idis et -idos, Λαΐς, famosa meretrix (quae etiam Ἀξίνη h. e. *Securis* dicta est), natione Sicula, domicilio Corinthia (Ovid. *Amor.* I, v, 12; Auson. *Epigr.* n. 17 sq.; Philostr. *Ep.* cap. 22, 44, 47; Aelian. *Var. hist.* XIV, 35; Aristoph. *Plut.* vs. 179, et al.). Pausan. *Corinth.* II, 4 sq.: καὶ τάφος Λαΐδος, ᾧ δὴ λέαινα ἐπίθημά ἐστι κριὸν ἔχουσα ἐν τοῖς προτέροις ποσίν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο ἐν Θεσσαλίᾳ Λαΐδος φάμενον μνῆμα εἶναι· παρεγένετο γὰρ καὶ ἐς Θεσσαλίαν ἐρασθεῖσα Ἱπποστράτου. Τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς ἐξ Ὑκάρων αὐτὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ λέγεται παῖδα οὖσαν ὑπὸ Νικίου καὶ Ἀθηναίων ἁλῶναι, πραθεῖσαν δὲ ἐς Κόρινθον ὑπερβαλέσθαι κάλλει τὰς τότε ἑταίρας, θαυμασθῆναί τε οὕτω παρὰ Κορινθίοις ὡς ἀμφισβητεῖν σφᾶς καὶ νῦν ἔτι Λαΐδος. Aelian. *Var. hist.* XII, 5: Ὅτι Λαῒς ἡ ἑταίρα, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ Ἀξίνη ἐκαλεῖτο. Ἤλεγχε δὲ αὐτῆς τὸ ἐπώνυμον τοῦτο τὴν τοῦ ἤθους ἀγριότητα.

LAITILIA, *Laetilia*, nomen mulieris, apud Grut. 863, 1.

?ƎИAϽA⅃ (lacane), *Lacaena* (?) sive *Larcanius* (?), nomen virile in titulo etr. n. 1623 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 312 ad n. 374).

LACINIA. Vide LACINIVM, quod sequitur.

LACINIVM, Λακίνιον (Strab. VI, I 11 et III 5; Ptol. III, 1; Diod. Sic. VIII, XVII, 1; Polyb. III, XXXIII 18, XXXVI 4, XV, I 11, XXXIV, XI 9; Appian. *De reb. samn.* VII, 1; Theocr. *Idyll.* IV, 33, ubi cf. Schol.), Italiae promontorium, in Bruttiis (Plin. III, VI 5, XV 2, XVI 1; Mela II, IV, 8; Solin. II, 24), hodie *Capo delle Colonne* vocitatum. Cf. Liv. XXVII 25, XXXVI 42. Ibi erat templum Iunoni Laciniae dicatum (Liv. XXIII 33 sq., XXIV 3, XXX 20, XLII 3; Plin. XXXV, XXXVI, 4; Plutarch. in *Pomp.* XXIV, 3; Scyl. Caryand. § 13). Diod. Sic. XIII, III, 4: Λακινίας Ἥρας τὸ ἱερόν. Strab. VI, I, 11: Μετὰ δὲ ταύτας τὸ Λακίνιον Ἥρας ἱερόν, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστόν. Appian. *De bell. civ.* V, 133: Πομπήϊ…

δ' ἐκ μὲν Σικελίας ἄκρα Λακινίᾳ προσέσχε, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἥρας πλουτοῦν ἀναθήμασιν ἐσύλησε, φεύγων ἐς Ἀντώνιον. Virg. *Aen.* III, 552: « Adtollit se diva Lacinia ». Ubi Servius: « Iunonis Laciniae templum, secundum quosdam, a rege conditore dictum: secundum alios a latrone Lacinio, quem illic Hercules occidit: et loco expiato Iunoni templum constituit. Alii a promontorio Lacinio, quod Iunoni Thetis sono dederat, quod ante Troicum bellum collatitia pecunia reges populique fecerunt. Quidam dicunt templum hoc Iunonis, a Lacinio rege appellatum, cui dabat superbiam mater Cyrene et Hercules fugatus: namque eum post Geryonem extinctum de Hispanis revertentem hospitio dicitur recipere noluisse: et, in titulum repulsionis eius, templum Iunoni tanquam novercae, cuius odio Hercules laborabat, condidisse. In hoc templo illud miraculi fuisse dicitur, ut, si quis ferro in tegula templi ipsius nomen incideret, tam diu illa scriptura maneret, quam diu is homo viveret, qui illud scripsisset ». Cic. *De divin.* I, 24: « Hannibalem Coelius scribit, quum columnam auream, quae esset in fano Iunonis Laciniae auferre vellet, dubitaretque utrum ea solida esset an extrinsecus inaurata, perterebravisse: quumque solidam invenisset statuissetque tollere, ei secundum quietem visam esse Iunonem praedicere, ne id faceret, minarique, si id fecisset, se curaturam, ut eum quoque oculum, quo bene videret, amitteret: idque ab homine acuto non esse neglectum. Itaque ex eo auro, quod exterebratum esset, buculam curasse faciendam, et eam in summa columna collocavisse. Hoc idem in Sileni, quem sequitur Coelius, graeca historia est ». Cf. Lacinia litora, apud Ovid. *Metam.* XV, 13,701, et quae de Lacinio et Latino scripsit Niebuhr I, 120 sq.

LACIO, *decipio*, ab inusit. λάκω vel λακίω, ex λάω, *capio*. Paul. ex Festo pg. 116: « Lacit decipiendo inducit. Lax etenim fraus est ». Et pg. 117: « Lacit in fraudem inducit. Inde est allicere et lacessere; inde lactat, illectat, delectat, oblectat ». Et pg. 27: « Allicit est perducit aliquem in rem, dictum a verbo lacit, id est *decipit*. Hinc descendit illicere et oblectare, id est frustrantem inducere ». Lucr. IV, 1200: « Quae lacere in fraudem possent, vinctosque tenere ». In not. Tiron. pg. 149: « Lixit, illixit ».

ΛΑΚΚΙΟΣ, parvus portus Syracusanorum. Diod. Sic. XIV, VII, 3: Ὠκοδόμησε δ' ἐν αὐτῇ πολυτελῶς ὠχυρωμένην ἀκρόπολιν πρὸς τὰς αἰφνιδίους καταφυγάς, καὶ συμπεριέλαβε τῷ τούτης τείχει τὰ πρὸς τῷ μικρῷ λιμένι τῷ Λακκίῳ καλουμένῳ νεώρια. Ταῦτα δ' ἑξήκοντα τριήρεις χωροῦντα πύλην εἶχε κλειομένην, δι' ἧς κατὰ μίαν τῶν νεῶν εἰς πλεῖν συνέβαινε. Lacius est gentilitium rom. apud Momms. n. 4274, et Laccius, unde Lacceius, apud Murat. 877, 1.

LACO, Anagninus. Cic. *Phil.* II, 41: « praesertim quum duos secum Anagninos haberet, Mustellam et Laconem; quorum alter gladiorum est princepes, alter poculorum ». Idem *Ep. ad Att.* XVI, 11 = n. 769: « Anagnini sunt Mustela ταξιάρχης, et Laco, qui plurimum bibit ».

ΛΑΚΡΑΤΗΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

LACRIMAS, *lacrumans* (lacrimans), particip. e lacrumo (lacrymo). Inscr. apud Grut. 517, 3: VLPIAI · SCITAI · PILVMENAI | CONIVGI · B · M · P | AELIVS · MACER · ANTESIG|NANOR · TRIB | LACRIMAS · POSVIT.

ΛΑΚΡΙΤΟΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

LACRVMA, *lacryma* (lacrima), subst. f., antiquo scribendi more, ut DACRIMA, quod e gr. δάκρυα (cf. Aufr. et Kirch. I, 35): hinc LACRVMANS = LACRIMAS h. e. *lacrymans*, et LACRVMANDVS = *lacrymandus*. Cassiod. pg. 2284 P.: « Lacrumae an *lacrimae*, maxumus an *maximus*, et si quae similia sunt, scribi debeant, quaesitum est. Terentius Varro tradidit Caesarem per *i* eiusmodi verba solitum esse enuntiare et scribere: inde propter auctoritatem tanti viri consuetudinem factam. sed ego in antiquiorum multo libris quam Caius Caesar est, per *u* pleraque scripta invenio, optumus, intumus, pulcherrumus, lubido, dicundum, faciundum, maxumae, monumentum, contumelia, minumae. Melius tamen est ad enuntiandum et ad scribendum, *i* literam pro *u* ponere, in quod iam consuetudo inclinavit ». In titulo sepulcrali apud Grut. 942, 2: DESINITE · LVCTV · QVESTVQ · LACRVMAS · FVNDERE; et in inscr. apud Mommsen n. 6444 LACRVMIS. Enn. *Trag.* vs. 238: « Vide hinc, meae in quem lacrumae guttatim cadunt ». Id. *Trag.* vs. 370: « Strata terrae lavere lacrumis vestem squalam et sordidam ». Id. *Epigr.* vs. 3: « Nemo me lacrumis decoret ».

LACRVMANDVS, *lacrymandus* (lacrimandus), antiquo scribendi more e lacrumo = *lacrymo*, quod e LACRVMA, in lapide apud Mommsen n. 7125.

LACRVMANS, *lacrymans* (lacrimans), particip. e lacrumo (cf. LACRIMAS), quod e LACRVMA pro *lacryma*. Enn. *Ann.* vs. 50 sq. (cf. vs. 37): « Quamquam multa manus ad caeli caerula templa Tendebam lacrumans et blanda voce vocabam ». Plaut. *Asin.* III, II, 41: « Lacrumantem lacinia tenet lacrumans ».

ƧϽAᛚ (lacs), *Lacus* vel *Lagus* (?), nomen virile in tegula etr. n. 176*a* (cf. Conest. *Inscr. etr.* pg. 121).

LACT et lacte, *lac*, apud Varronem. Pomp. in *art. Donat.* XVIII, 2: « Lectum est hoc saepius apud Varronem; ille dicit, *lac* non debemus dicere, sed lact. Sed dixit Caesar contra ipsum rem validissimam, nullum nomen

duabus mutis terminari ». Capella § 307 pg. 310 (cf. § 279 pg. 291): « Quidam quum *lac* dicunt, adiiciunt T, propter quod facit *lactis;* sed Virgilius: *Lac mihi non aestate novum, non frigore defit;* quippe quum nulla apud nos nomina in duas mutas exeant, et ideo veteres lacte in nominativo dixerunt ». Auson. *Edyll.* n. 349 vs. 12 sq.: « Vox solita, et cunctis notissima, si memores, lac. Cur condemnetur, ratio magis ut faciat lact? ». Gloss. apud Labb.: « Lacte, γάλα ».

LACTANS. Vide LACTVRNVS.

LACTATVM, *lactarium*, subst. n. Isid. *Orig.* XX, 3: « Lactatum est potio e lacte ».

LACTICINA -orum, *γαλάκτινα,* cibi ex lacte et ovo. Gloss. apud Labb.: « Lacticina, ὠογάλα ». Vide voc. sq.

LACTICINIVM, cibus ex lacte, apud Apic. VII, 11. Vide LACTICINA.

LACTILLA, diminut. lacteae. Est cognomen mulieris in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. IX pg. 616 n. 134.

LACTVRCIA. Vide LACTVRNVS, quod sequitur.

LACTVRNVS, deus lactescentium frumentorum, apud Romanos. August. *De civ. Dei* IV, 8: « lactescentibus deum Lacturnum ». Alii legunt deam Lacturciam. Serv. ad Virg. *Georg.* I, 315: « Sane Varro in libris divinarum dicit, *Lactantem deum esse*, qui se infundit segetibus et eas facit *lactescere* ».

ΛΑΚΥΔΑΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

LACVVS, *lacus*, subst. m., antiquo scribendi more, in lapid. Helvet. apud Mommsen n. 83 sq.

⅃A⅃ (LAL), *Laris*, praenom. virile, genit. sg., = MV⅃A⅃ lalus pro MVꟼA⅃ larus, mutato *r* in *l*, ut monui apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 122 (cf. A⅃A⅃ lala et ИA⅃A⅃ lalan = ИAꟼA⅃ laran). In operculo ossuar. perus. n. 1268: ⅃A⅃·ƎƚVA⅃[1] V1ИMV1·ΘꟼA⅃ (larth pumpu plaute lal) = *Lars Pompus* (Pomponius) *Laris* filius. Ossuarium perus. n. 2023: L·VOLVMNI·LAL·THEONIVS (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 23 ad n. 9).

A⅃A⅃ (lala), *Lara*, genius quidam apud Etruscos, fortasse unus ex Dioscuris, idem ac ИA⅃A⅃ lalan vel ИAꟼA⅃ laran (cf. MV⅃A⅃ lalus = MVꟼA⅃ larus, AƧA⅃ lasa, et LASES = *Lares*). Invenitur in etrusco speculo n. 2473 (una cum ИV⅃1A aplun = *Apollo*), et nonnullis sumitur pro Diana Lucifera h. e. *Luna* (Gerhard *Ueb. die gottheit. der Etr.* anm. 91, s. 575, *Etr. spieg.* ad taf. XLI, 1; cf. Lajard in *Ann. dell'Inst. arch.* XIII = 1841 pg. 234). *Il perigeo lunare ch'è sulla testa della donna*, inquit Inghiramius (*Monum. etr.* II, 370), *da per se dichiara essere il simbolo della luna, poichè quel pianeta si è sempre mostrato particolarmente in tal foggia a differenza degli altri ..... Presso alla testa del sole sta scritto* ИV⅃1A ... *riferibile ad Apollo, e per conseguenza al sole ... L'altro nome è* A⅃A⅃ *resoci noto dai dotti soltanto per qualche osservazione sugli antichi scrittori. Lara e Larunda è più noto come appellativo nome di quella ninfa tiberina, che per aver manifestati a Giunone i furtivi amori di Giove con Giuturna, fu da lui punita con la privazione della lingua ..... Dicono poi che non Lara, ma Lala esser doveva propriamente il nome di lei, da* λάλος, loquace (Gesner *Thes. ling. lat.* in voc. *Lara*), *e v'è chi adduce parecchi esempi di greche voci che mutano il* λ *in* ρ, *per cui da Lala siasi potuto far Lara.*

ΛᛧΛ⅃ (lala), in marmore n. 2 ter, ad lacum vulgo *di Mezzano* invento.

Ǝ⅃A⅃A⅃ (lalals), quod legitur in inscr. etr. n. 451 *a*, εἰμι τοῦ Λαλοῦ h. e. *sum garruli* interpretatus est Oriolius (*Album* an. XXII pg. 194).

ИA⅃A⅃ (lalan), idem ac A⅃A⅃ lala, pro ИAꟼA⅃ laran (cf. MV⅃A⅃ lalus = MVꟼA⅃ larus), fortasse unus ex Dioscuris, in speculo etr. n. 2478 (cf. Lajard in *Ann. dell'Inst. arch.* XIII = 1841 pg. 223). Cum gr. ἀλαλά, unde ἀλαλάζειν, comparat Braun in *Ann.* cit. XXIII = 1851 pg. 148 (cf. Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1843 pg. 48).

LALLIAS, nomen virile, ut Γάϊος Λαλλίας Τιωναῖος (al. Τιωναῖνος), Λουκίου υἱός, πόλεως Βιωνίας (al. Βονωνίας), apud Fleg. Trall. fragm. n. 29 (*Hist. Graec. fragm.* III, 609).

LALLVS, nutricum deus, apud Turneb. XVIII, 34. Cf. *Lallo* in Forcell. *Lexico*. Lalus est cognomen rom. in inscr. apud Gruterum (238, 12; 597, 2; 982, 1; 1117,

8) et Mommsen (n. 2383, 5179 sq., 6769); unde gentilitium Lalius (Mommsen n. 4870 sq.) et Lallius (Mommsen n. 5093, 6769). Cf. Lalluus apud Grut. 916, 20.

MVꟼAꟼ (lalus̓), *Laris*, praenom. virile, genit. sg., per compendium ꟼAꟼ (LAL), pro MVꟼAꟼ larus̓, e ꟼAꟼ lar = *Lar* vel *Lars*. Operculum ossuarii perusini n. 1674: MVꟼAꟼ · IMMVꟼVꟼ · VA (au luchumni lalus̓) = *Aula Lucumonia Laris* filia (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 121 sg.).

ꟼAMATIR, —*atur*, coniunct. pass. 3 pers. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 272; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 21 sqq.; Bugge, Schweizer et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 38, 207, 215, V 5, VII 269, VIII 39), fortasse e rad. la-, a quo etiam *la-mentum*, quod trahitur ad rad. sanscr. lap, *queri*, *lamentari* (cf. Mommsen loc. cit.); unde *queratur* exponit Mommsen loc. cit. et s. 147. Alii aliter interpretantur; ut *diminuat*, e rad. lam, sanscr. clam, *defatigari*, *confici* (Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 11), vel *obstinatus*, comparatum cum gr. ληματτίας, e λάω, unde etiam λαιμάω, et suff. -tir = rom. -tor (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 110).

LAMBERO, *scindo*, *lanio*. Fest. pg. 118: « Lamberat, *scindit* ac *laniat* ». Plaut. *Pseud.* II, IV, 53: « Lepide, Charine, me meo ludo lamberas ».

LAMBIO, *lambo*, apud Cassiod. *De orthogr.* pg. 2309 P.

LAMBITO, frequentat. a lambo, apud Solin. XV, 12. Cf. Lambitus, apud Forcell. *Lexic.* s. h. v.

LAMBRVM, oppidum Italiae superioris, in *itiner. Gadit.* apud Henzen n. 5210, et in *Tab. Peuting.* segm. III*b*. *Lambro* hodie est fluvius in Padum incidens.

LAMGENSES. Vide LANGENSES.

ΛΑΜΕΙΑ, Laestrygonum regina, quae etiam Gelo vocatur (vide ΛΑΜΙΑ et LAMVS). Schol. in Theocr. *Idyll.* XV, 40: ΜΟΡΜΩ: Λάμεια βασίλισσα Λαιστρυγόνων, ἡ καὶ Γελὼ λεγομένη, δυστυχοῦσα περὶ τὰ ἑαυτῆς τέκνα ὡς ἀποθνήσκοντα, ἤθελε καὶ τὰ λειπόμενα φονεύειν. Cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Λάμια s. Λαμία.

LAMENTA, *lamentatio*, apud veteres. Non. II, 493 = pg. 132: « Lamentas pro *lamentationes*. Pacuv. Hermione [vs. 175 ed. Ribb.]: *Lamentas fletus facere conpendi licet* ».

LAMETVS, Λάμητος, fluvius Italiae. Tzetzes ad Lycophr. vs. 1085: Ὁ Λάμητος, ὥς φησι Φιλογένης, Ἰταλίας ποταμός. Hinc Lametini, urbs prope Crotonem. Steph. Byz.: Λαμητῖνοι, πόλις, ἀπὸ Λαμήτου ποταμοῦ πρὸς Κρότωνι. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. ἐν δὲ Λάμητος ποταμὸς, ἐν δὲ Λαμητῖνοι. ὁ πολίτης, Λαμητῖνος. Cf. Lameticus sinus, κόλπος Λαμητικὸς (Aristot. *Polit.* VII, 9).

ΛΑΜΙΑ, urbs Italiae, appellata de Lamia virgine libyca ab Iove in Italiam traducta, uti narrat Schol. in Aristoph. *Pac.* vs. 758. Cf. ΛΑΜΕΙΑ et LAMVS. — Alia est Lamia, urbs Thessaliae, ad quam pertinent numi ΛΑΜΙΕΩΝ inscripti.

LAMIAE, λάμιαι, ital. *streghe*, veneficae mulieres, quae strigum instar infantium sanguinem sugunt, sive ipsae striges (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Plutarch. *De curios.* cap. 2: ἐν τῷ μύθῳ τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ᾄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι. Lamia cognomen est gentis Aeliae, ut Q · AELIVS L · F · LAMIA in numo aeneo apud Cohen *Méd. consul.* pl. XLVI, 2. Cf. inscr. apud Mommsen (n. 2263) et Gruter. (776, 3; 1063, 6).

LAMISCVS, Lucanorum rex. Heracl. Pont. *De reb. publ.* cap. 20: Οἱ δὲ Λευκανοὶ φιλόξενοι καὶ δίκαιοι. Ἐβασίλευσε δὲ τούτων Λαμίσκος, ὃς εἶχε λύκου τὸν τρίτον δάκτυλον τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ μεγάλου.

LAMNA, *lamina*, per syncop. apud Horat *Od.* II, II 2, *Epist.* I, XV 36, Valer. Flac. *Arg.* I 123, Vitruv. VII 9, Sen. *Agam.* vs. 855. Vide voc. sq.

LAMNVLA, *lamella*, diminut. e LAMNA (lamina). Tertull. *De cor. mil.* cap. 12: « Triumphi laurea ..... lamnulis ornatur ». Alii legunt *lamnis*.

LAMPADIVS, *lampadarius*. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 126, 1. Cf. inscr. apud Gruterum (1059, 3; 1060, 7), Mommsen (n. 2619 sq., 3607, 6826) et al. — LAMBADIORVM pro *lampadiorum* (lampadariorum?) vidi in tabula votiva temporis Theodosii imperatoris.

ΛΑΜΠΕΤΙΑ. Vide CLAMPETIA.

LAMPETRA, eadem ac *muraena* (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Gloss. apud Labb.: « Lampetra, μύραινα ».

LAMPONIVS, gr. Λαμπώνιος, Lucanorum dux, tempore belli marsici (Flor. III, XXI, 22; Eutrop. V, 8; Oros. V, 20: « cum Lamponio Samnitium duce »; Appian. *De bell. civ.* I 40, 90, 93; Plutarch. in *Sylla* XXIX 2: Μάρκος Λαμπώνιος ἐκ Λευκανίας, et Λαμπώνιος ὁ Λευκανὸς). Diod. Sic. XXXVII, 23: Ὅτι ὁ δὲ Λαμπώνιος ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Κράσσον, ὑπολαμβάνων προσήκειν μὴ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ τοῦ πλήθους διαγωνίζεσθαι. Id. XXXVII, II 11 Λαμπώνιος, et XXXVII, II 13 Μάρκος Ἀπώνιος.

LAMYRVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 332. Est etiam cognomen rom. in titulis sepulcr. apud Murat. 1008, 5, et Mommsen n. 6991. Lamyra, nomen mulieris, invenitur apud Murat. 1487, 1.

LAMVS, Λάμος, antiquus Laestrygonum rex, Neptuni filius, Caietae et Formiarum conditor. Hinc apud Ovid. *Metam.* XIV, 233 (vide LAESTRYGONES) urbs Lami = *Formiae*.

§ 2. Λάμος, urbs Laestrygonum (cf. ΛΑΜΕΙΑ et ΛΑΜΙΑ). Schol. in Aristoph. *Pac.* vs. 758: ἐντεῦθεν καὶ Λάμος ἡ πόλις τῶν Λαιστρυγόνων. Hesych. *Lexic.* II, 421: Λάμος· ἡ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων. ἢ ἐπιχώριός τις ἥρως, ἀφ' οὗ ἡ χώρα ὠνομάσθη.

§ 3. Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 332. Lamus est cognomen virile in titulo sepulcrali apud Grut. 1158, 2 (C · VALGIVS · C · L · LAMVS).

LANARIS, *laniger*, adiect. Varro *De r. r.* II, IX, 1: « nos, qui pecus pascimus lanare ».

LANGATES, Liguriae populi. In tab. genuate (Append. n. I) lin. 6: LANGATIVM · FINEIS · AGRI · PRIVATI · AB RIVO · INFIMO · QVI · ORITVR · AB · FONTEI · IN · MANNICELO · AD · FLOVIVM EDEM·

LANGENSES, Liguriae populi, in tab. genuate (Append. n. I) lin. 13, 24 sq., 27, 29 sqq., 35, 37 (LAMGENSES), 39, 40 (LANGVESES).

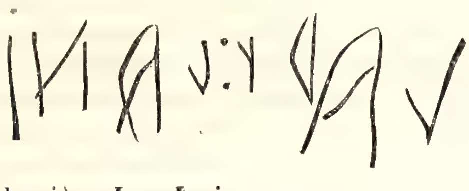
LANGVITAS. Vide voc. sq.

LANGVITVDO et languitas, ἀῤῥωστία, apud Labb. *Gloss.* pg. 103 col. 4.

ΛΑΝΕΙΑ vel Λάνασσα, Agathoclis Syracusanorum regis filia, Pyrrho Epiri regi nupta. Appian. *De reb. samn.* XI, 1: οὗ (Agathoclis) θυγατέρα Λάνειαν ἔχων ὁ Πύῤῥος ἐν ταῖς γυναιξί. Plutarch. in *Pyrrh.* IX, 1: Γυναῖκας δὲ πραγμάτων ἕνεκα καὶ δυνάμεως πλείονας ἔγημε μετὰ τὴν Ἀντιγόνης τελευτήν. Καὶ γὰρ Αὐτολέοντος τοῦ Παιόνων βασιλέως ἔλαβε θυγατέρα καὶ Βιρκένναν τὴν Βαρδύλλιος τοῦ Ἰλλυριῶν καὶ Λάνασσαν τὴν Ἀγαθοκλέους τοῦ Συρακοσίου προῖκα προσφερομένην αὐτῷ τὴν Κερκυραίων πόλιν ἡλωκυῖαν ὑπὸ Ἀγαθοκλέους.

LANERVM, vestimenti genus ex lana sucida confectum. Ita Paul pg. 118.

IИAƎ (lani), *Lanius*, gentilitium etr., = IИAAƎ laani et IИIIAƎ laiini (cf. LAENA). Ossuar. etrusc. n. 162:

(larti laani) = *Lars Lanius.*

?AƧIƎAIИAƎ (lanialisa), in marmore clusino n. 640. Cf. IИAƎ lani = *Lanius.*

LANIENA, officina in qua laniantur et venduntur carnes. Plaut. *Epid.* II, II, 15: « Per myropolia, et lanienas, circumque argentarias ».

?ƎAIИVЯIИAƎ (lanirunial), —*â*, nomen mulieris, abl. sg., in operculo ossuarii etr. n. 1766.

LANISTATVRA, *lanistae artificium*, in lege Iulia municip. cap. 7 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 424).

LANIVINI. Vide LANVVIVM.

LANNA, *lamna* (lamina). Gloss. apud Labb.: « Lannae, λοβοί ». Cf. Burmann in Petron. *Sat.* cap. 58 pg. 388.

LANO, *lanosus fio.* Gloss. apud Labb.: « Lano, ἐριοφορέω ».

LANTERNA, *laterna*, ital. *lanterna*, subst. f. Gloss. apud Labb.: « Lanterna, φανός ». Lanterna pro *laterna*, et lanternarius pro *laternarius*, nonnulli legunt in codd. (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *laterna*). Lanterninia est nomen mulieris, apud Murat. 908, 7 (LANTERNINIA LVPVLA).

IOIƎVИAƎ (lanueithi), quod legitur in aeneo signo etr. n. 255, cum Iunone *Lanuvina* comparat Lanzius II 526 = 449 nt. 3, sed ibid. et pg. 282 = 409 la nueithi vertit *Lartiae Noviciae.*

LANVENSES, incolae urbis cuiusdam Italiae, in Frentanis, teste Plinio III, XVII, 1.

LANVIVS, *Lanuvius.* Vide LANVVIVM, quod sequitur.

LANVVIVM, Λανούιον (Strab. codd. V, III 4 Λαουινίῳ pro Λανουίῳ, et V, III 5 Λανούγου pro Λανουίου) vel Λανούβιον (Ptol. III, 1; M. Antonin. I, 16; Appian. *De bell. civ.* I 69, II 20, V 24), oppidum Latii, hodie *Civita Lavinia*, inter Ariciam et Ardeam, a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, IIIa, 6). Strab. V, III, 12: ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὸ μὲν Λανούιον (codd. Λαουίνιον), πόλις Ῥωμαίων, ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' ἧς ἔποπτος ἥ τε θάλασσά ἐστι καὶ τὸ Ἄντιον. Inscr. apud Orell. n. 1308 (suspecta; cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1853 pg. 173): D · M · S | OSSA MECILAE BALBILLAE LANVVII | SAC · QVAE IN AEDE IVNONIS S M R | SCVTVLVM ET CLYP · ET HAST · ET CALC · | RITE NOVAVIT VOTO. Alia apud Mommsen n. 3633 (Henzen n. 5157): G · LART... | GABINIO · P · F | PAL · FORTVITO | DICTATORI · LAN | II VIR · CAPVAE etc. Front. *De col.* pg. 235 ed. Lachm.: « Lanuvium, muro ductum, colonia deducta a divo Iulio. ager eius limitibus Augusteis pro parte est adsignatus militibus veteranis, et pro parte virginum Vestalium lege Augustiana fuit. sed postea imp. Hadrianus colonis suis agrum adsignari iussit ». Cf. Liv. III 29, VI 2, XXVI 8, XLV 16. — Lanuvini (Liv. VI, 21) vel Lanivini (in lapid. rom.) sunt incolae Lanuvii. Liv. VIII, 14: « Lanuvinis civitas data sacraque sua reddita cum eo, ut aedes lucusque Sospitae Iunonis communis Lanuvinis municipibus cum populo Romano esset ». Inscr. apud Orell. n. 4014: IVNONI S · M · R | Q · OLIVS PRINCEPS | REDEMPTOR OPER | PVBLICORVM LANIVINORVM | DE · S · D · D. Naev. vs. 21: « Praenestini et Lanuvini hospites ». — Lanuvinus (Iul. Capitol. *Anton.* § 1) vel Lanivinus (in lapid. rom. apud Henzen n. 5177), Lanumvinus et Lanuvianus (Iul. Capitol. op. cit. § 8), adiect. ad Lanuvium (Lanivium?) pertinens, ut ager Lanuvinus (Horat. *Od.* III, XXVII, 3), SENATVS · P · Q · LANIVINVS (Orell. n. 3786), magistratus Lanuvinus (Liv. XLI, 20), IVNO LANVMVINA (cf. Fabr. cap. x n. 202 pg. 698) h. Iuno Lanuvina. In manubrio parvi cochlearis argentei, apud Maffei *Mus. ver.* 262, 3 (Orell. n. 1292): IVNONI LANVMVINAE SPS · SVLP · QVIRIN. Liv. XXIX, 14: « In aede Iunonis Sospitae Lanuvii cum horrendo fragore strepitum editum ». In lapide

apud Fabr. cap. IX n. 37 pg. 603: IVNONI · REG · SISPITAE · LANVMVIANAE. Cf. Colei Lanuvini, apud Cic. *Ep. fam.* IX, 22 = n. 659. — Lanuvius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. IX n. 235 pg. 627 (C · LANVVI · Ͻ · L · FELICIONIS), et sublata digammo Lanuius apud eundem cap. III n. 232 pg. 153 (C · LANVIVS · C · L · SECVNDVS). Cf. Maffei *Mus. ver.* 156, 3 (LANIVIAE · L · C · LEVCE), Grut. 838, 1 (ANTONIA LANVVINA), et Murat. 1698, 13.

ꓘAOΔ (λαοδ), Λαοδάμεια (Laodamia), in gemma etr. n. 2524 (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1839 pg. 102).

ΛΑΟΡΓΟΣ, *ἀνόσιος* (impius, nefarius), apud Siculos, teste Hesych. *Lexic.* II, 425. Idem est ac *λεωργός* (cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.).

?1A⅃ (lap), in vase etr. n. 2247.

ƧΑΝΟΔΕЯΑΠΑΛ (*λαπαρεδονας*), in lapide Messap. n. 2998.

LAPICINI, populi Liguriae. Liv. XLI, 23: « Cis Apenninum Garuli, et Lapicini, et Hercates ».

LAPIO, *durum efficio*, apud veteres. Pacuv. vs. 276: « Lapit cor cura, aerumna corpus conficit ». Paul. pg. 118: « Lapit, *dolore afficit* ».

?IИY1A⅃ (laptni), in vase volaterr. n. 359. Fortasse legendum la𐌇tni.

LAR -ris, deus domesticus, apud Etruscos. Prisc. pg. 645 P. (cf. ed. Keil. I, 149): « Lar quando significat *κατοικίδιον θεόν*, Laris facit genitivum ». Et Charis. pg. 136 = 110 P.: « Lar, si familiaris erit, genetivo Laris faciet ». Nominat. plur. Lares -ium vel -um facit, antiquiori orthographia LASES (cf. rad. sanscr. vas, *habitare*, cum Boppio *Gloss. scr.* pg. 312), quo nomine dicti sunt duo filii Larae seu Larundae nymphae. Ovid. *Fast.* II, 615 sq.:

« Fitque gravis, geminosque parit (*Lara*), qui compita (servant,
Et vigilant nostra semper in aede, Lares ».

Et Auson. *Edyl.* n. 343 vs. 9: « Nec genius domuum, Larunda progenitus Lar ». In tab. fratr. Arval.: MATRI LARVM OVES N̄ · II (Marini tab. XXXII, XLI sq.). Arnob. III, 41 pg. 133 Orell.: « Possumus, si videtur, summatim aliquid et de Laribus dicere, quos arbitratur vulgus vicorum atque itinerum deos esse, ex eo quod Graeci vicos cognominant lauras. In diversis Nigidius scriptis modo tectorum domuumque custodes, modo Curetas illos, qui occultasse perhibentur Iovis aeribus aliquando vagitum, modo Digitos Samothracios, quos quinque indicant Graeci Idaeos dactylos nuncupari [cf. Diomed. pg. 475 P.]. Varro similiter haesitans, nunc esse illos Manes, et ideo Maniam matrem esse cognominatam Larum: nunc aerios rursus Deos, et heroas pronunciat appellari: nunc antiquorum sententias sequens *larvas* esse dicit Lares, quasi quosdam genios, defunctorum animas mortuorum ». Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 51: *οὗτος οἱ Λάρητες ἐριννυώδεις τινές εἰσι καὶ τοίνυμοι δαίμονες, ἐπίσκοποι βίων καὶ οἴκων*. Plin. III, IX, 13: « Complexa montes septem, ipsa dividitur in regiones quatuordecim, compita Larium CCLXV ». Sacra iis fiebant publice quidem in compitis. Plin. XXXVI, 70: « Inde et in regia cubanti puero (*Servio Tullio*) caput arsisse visum, creditumque Laris familiaris filium (1): ob id Compitalia, et ludos Laribus primum instituisse ». Macrob. *Saturn.* I, 10: « Undecimo autem kalendas feriae sunt Laribus consecratae; quibus aedem bello Antiochi Aemilius Regillus, praetor in campo Martio curandam vovit ». Augustus vero Lares ornari bis anno instituit, vernis floribus et aestivis (Suet. in *Aug.* cap. 31). Ovid. *Fast.* V, 129 sq.:

« Praestitibus Maiae Laribus videre kalendae
Aram constitui, signaque parva deûm ».

Cf. Kalend. Venus. apud Orell. II, 591 (K · MAI · F · LVD · LAR), Varr. *De l. l.* V, 74 pg. 30, Apul. *De deo Socr.* pg. 689, Marini apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* IV, 298 sgg., Inghir. *Monum. etr.* I 21, et Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 527, anm. 174, 177 sq., 185 (vide A⅃A⅃ lala, ИA⅃A⅃ lalan, AЯA⅃ lara et ИAЯA⅃ laran). Lares saepe memorantur in lapidibus rom. apud Orell. n. 1321, 1588, 1654-1657, 1888, 2386, 2410 sqq., 2505. Inscr. apud Henzen n. 6118: LARIB · D · D · ROMANO | MORE · DEDICATA. Appellantur Compitales sive Quadrivii (Orell. n. 1664, 3958 sq.), Patrii (Horat. *Epod.* XVI, 19; cf. Ovid. *Heroid.* XIV, 83), Penates (Orell. n. 1589), Publici (Orell. n. 1668, 1719?, Henzen n. 5768), Publici Coloniae (Orell. n. 1669), Familiares (Henzen n. 5770; Plaut. *Aul.* prol. vs. 2, *Merc.* V, I 5, *Rud.* IV, VI 3; Cat. *De r. r.* cap. 43), Domestici (Orell. n. 1666; cf. Henzen n. 7389, et Plin. XXVIII, LXXXI, 5), Casanici (Henzen n. 5770 a), Paterni (Orell. n. 1667), Praestites (Ovid. *Fast.* V, 128), gr. *πραιστίτεις* (Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 51), Militares (Orell. n. 1665; Henzen n. 5631; Capella § 48 pg. 95), Permarini (Liv. XL, 52, Kalend. Praen. apud Orell. II, 404; cf. II, 410), Rurales (Orell. n. 5), Viales (Orell. n. 1672; Plaut. *Merc.* V, II, 25), Augusti (Orell. n. 782, 1662, 2033, 2424 sq., 3220, 3958 sq.; Henzen n. 6062, 6079, 6081, 6090, 6102). Cf. Lar vialis (Orell. n. 1762, 1894), Lar communis (Ovid. *Fast.* VI, 95), Lar privatus (Ovid. *Pont.* I, I, 10), Lares publici et privati (Plin. XXI, 8), Lar coelestis (Capella § 48 pg. 95), Lar omnium cunctalis (Capella § 55 pg. 99), Lar agrestis (Orell. n. 1604?), Lar victor (Orell. n. 1673), Lar sanctus (Henzen n. 6041), Lares et Familia (Henzen n. 7157), dii Lares Capeticorum gentilitatis et dii Lares Caperensis gentilitatis (Orell. n. 1663), Lares Taribucenbaci (Orell. n. 1671), Lares Volusiani (Orell. n. 1674). Laribus veteres sacrifica-

(1) Dionys. Halic. IV, 2: *ὁ κατ' οἰκίας ἥρως.*

bant (Suet. in *Aug.* cap. 31; Horat. *Od.* IV, v, 34. Cf. Paul. ex Festo pg. 69 s. v. *donaticae coronae*). Plaut. *Aul.* II, vii, 15 sq.:

« Nunc thusculum emi et hasce coronas floreas:
Haec inponentur in foco nostro Lari,
Ut fortunatas faciat gnatae nubtias ».

Horat. *Od.* III, xxiii, 3 sq.: « Si thure placaris et horna Fruge Lares avidaque porca ». Id. *Sat.* II, iii, 164 sq.: « immolet aequis Hic porcum Laribus ». Marin. *Arval.* tabb. xxxii, xli, xliii: LARIBVS · VERVECES N̄ · II. Cf. Tibull. I, i 20 sqq., I, iii 34; Varr. *De l. l.* V 49 pg. 19, et V 74 pg. 30; Plin. II, v 5 et XXVIII, v 5; Iuven. *Sat.* IX, 137 sq.

𐌓𐌀𐌋 (lar), *Lar* vel *Lars*, gr. orthographià Λάρος (Dionys. Halic. V 21, XI 51), vel Λάρτας (Tzetz. *Chil.* VI, 39 vs. 202), praenomen etruscum, idem ac 𐌔𐌉𐌓𐌀𐌋 laris (genit. 𐌑𐌖𐌓𐌀𐌋 laruś et 𐌑𐌖𐌋𐌀𐌋 laluś), quod saepius scribitur 𐌈𐌓𐌀𐌋 larth, per compendium 𐌋, 𐌀𐌋, 𐌓𐌋, 𐌈𐌋, 𐌔𐌋, ?𐌙𐌋, 𐌈𐌀𐌋, 𐌕𐌀𐌋. Derivatur a Lare Etruscorum genio. *Epit de nom. rat.*: « Philo Lar Lartis praenomen est, sumptum a Laribus. Tuscum autem creditum est praenomen esse: fuitque consul Lar Herminius cum T. Virginio Tricosto ». *Può venire*, inquit Lanzius II 284 = 225, *da Laris figlio o da Larissa madre di Pelasgo* (Serv. in Virg. *Aen.* lib. i). Hygin. fab. cxxv: « ex Pelasgo Laris ». Nonnulli Lartem *regem* significare existimarunt (Dempster *De Etr. reg.* I, 137) vel *ducem* (Turneb. *Advers.* XVIII, 15), alii *summum* vel *dominum* (cf. Müller *Die Etr.* I 405, et Michelet *Hist. rom.* P. i lib. i ch. 1), ut cognationem habeat cum scotico *laird* (Orioli in *Album* XXIII 230) vel cum anglico *lord* (Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Ital.* IV, 12 sq.). Vide 𐌈𐌍𐌓𐌀 (arnth) h. e. *Aruns*; et cf. Drakenborch ad Liv. I 277, 1102, Amaduzzi *Alphab. vet. Etr.* pg. xliii, Maffei *Osserv. lett.* IV 53, VI 119, 124 sg., 163, Passeri *Lett. Roncagl.* n. iii pg. 387 et *Acheront. diss.* cap. 9 pg. 387, Lanzi II 283 sgg. = 324 sgg., Hempel. *De diis Laribus* pg. 19, Heyn. *Etr. antiq.* etc. (in *Comm. Gotting. soc.* VII, 27), Müller *Die Etr.* II 408 sq. et *De Lar. et Penat.* pg. 53 sq., Inghir. *Monum. etr.* I 53 sg., Micali *Storia* etc. II 76 et 131, Maltebrun *Précis de la géogr.* VI 106, Altmeyer *Précis de l'hist. ancienne* § 77, Creuzer II, ii pg. 411 (Guigniaut), Gierig in Ovid. *Exc. IV*, I. Amati et Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LVIII 307 et LXXXV 140 sg., Galvani *Delle genti* etc. pg. 82, Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 15 (ed. 2.ª), Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 167, et apud Vermigl. op. cit. pg. 132 sg., Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 7 et 13. Sic Lars Tolumnius (Liv. IV, 58), Lartis Tolumnii (Val. Max. IX, ix, 3), et Lartem Tolumnium (Liv. IV, 17; Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 842); Lar vel Lars Porsena, gr. Λάρος Πορσῖνος (Dionys. V, 21), Lartem Porsenam (Liv. II 9; *Epit. de nom. rat.*) = Λάραν Πορσίναν (Plutarch. in *Popl.* XVI, 1); Lar Herminius (Liv. III, 65), Λάρος Ἑρμίνιος (Dionys. XI, 51), cos. u. c. an. cccvii, quem Λαρῖνον Ἑρμίνιον vocat Diod. Sic. XII, xxvii, 1. Hinc cognomen romanum LARISCVS (Grut. 648, 4 = Mommsen n. 6848) et diminut. Lariscolus (Lanzi II 283 = 224; ACCOLEIVS LARISCOLVS, in denario gentis Accoleiae), et gentilitium Lartius, gr. Λάρτιος (Plutarch. in *Popl.* XVI, 6), comparandum cum gr. Λαέρτης (Laertes), unde Λαερτιάδης et Λαερτίου παῖς h. e. *filius Laertis* (cf. Λαερτας in numo Coo apud Mionnet *Suppl.* VI, 571; ὦ παῖ Λαρτίου, apud Sophocl. in *Aiac.* vs. 1; et τὸν Λαρτίου μιμούμενοι, apud Aristoph. *Plut.* vs. 312). Romani Lartius aliquando scribebant, quod idem est ac Largius et Larcius (cf. etr. 𐌄𐌂𐌓𐌀𐌋 larce, et Drakenborch ad Liv. I 277, 328, 362, 814), ut Lartius Licinius (Plin. XIX, xi 2; XXXI, xviii 3; inscr. apud Grut. pg. 180) = Largius Licinius (Plin. *Epist.* II, 14). In titulis ex sepulcris perusinis:

𐌄𐌈𐌓𐌖𐌐𐌀 · 𐌓𐌀𐌋 (lar apurthe) = *Lars —ius.*
𐌄𐌕𐌀𐌚𐌀𐌂 · 𐌓𐌀𐌋 (lar cafate) = *Lars Cafatius.*
𐌄𐌕𐌀𐌍𐌉𐌕𐌍𐌄𐌔 : 𐌓𐌀𐌋 (lar sentinate) = *Lars Sentinatius.*
𐌄𐌕𐌀𐌍𐌉𐌓𐌖 : 𐌓𐌀𐌋 (lar urinate) = *Lars Urinatius.*
𐌄𐌍𐌀𐌋𐌉𐌕𐌖 · 𐌓𐌀𐌋 (lar utilane) = *Lars Utilianus.*
𐌄𐌕𐌄𐌍𐌄𐌅 · 𐌓𐌀𐌋 (lar venete) = *Lars Venetius.*
𐌉𐌔𐌋𐌄𐌐𐌖 · 𐌖𐌉𐌐𐌉𐌅 · 𐌓𐌀𐌋 (lar vipiu upelsi) = *Lars Vibius Obelsius.*
𐌀𐌍𐌈𐌄𐌐 : 𐌓𐌀𐌋 (lar pethna) = *Lars Paetinius.*

Cf. inscr. num. 547, num. 871, et vocc. sqq.

§ 2. *Lartis*, genit. sg., pro 𐌑𐌖𐌓𐌀𐌋 laruś, per compendium 𐌋, 𐌀𐌋 (la), 𐌋𐌀𐌋 (LAL), 𐌓𐌋 (lr), 𐌈𐌋 (lth), in ossuario perus. n. 1775 et in inscr. tarquin. n. 2320. In inscr. apud Furlan. *Lap. Patav.* pg. 425 n. 582: ....LIVS · LARTIS · F. Charis. pg. 136 = 110 P.: « Lar, si familiaris erit, genetivo Laris faciet, si Tolumni Porsennae Lartis ». Serv. in Virg. *Aen.* VI, 842: « Erit autem nominativus hic Lars, huius Lartis ». Cf. Prisc. pg. 645 P.

§ 3. *Lartia*, praenomen muliebre, pro 𐌀𐌓𐌀𐌋 lara et 𐌉𐌈𐌓𐌀𐌋 larthi vel 𐌀𐌉𐌈𐌓𐌀𐌋 larthia. In tegula etr. n. 116: 𐌉𐌐𐌀 : 𐌓𐌀𐌋 (lar api) = *Lartia Appia;* et in inscr. perus. n. 1214: 𐌉𐌂𐌓𐌀𐌋 𐌓𐌀𐌋 (lar larci) = *Lartia Larcia.* Cf. 𐌉𐌍𐌉𐌐𐌀 : 𐌓𐌀𐌋 (lar apini, n. 871), 𐌉𐌄𐌍𐌂𐌓𐌀[𐌋] 𐌓𐌀𐌋 (lar larcnei, n. 534 ter *l*), 𐌉𐌖𐌙𐌀 · 𐌓𐌀𐌋 (lar achui, n. 547), et inscr. perus. n. 1850 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 297 ad n. 118).

𐌀𐌓𐌀𐌋 (lara), *Lara* vel *Lartia*, praenomen muliebre, per compendium 𐌋, 𐌀𐌋 et 𐌓𐌀𐌋, pro 𐌈𐌓𐌀𐌋 larth et 𐌉𐌈𐌓𐌀𐌋 larthi h. e. 𐌀𐌉𐌈𐌓𐌀𐌋 larthia, in operculo ossuarii perus. n. 1953 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 283 ad n. 275).

LARA et Larunda, una Naiadum Tiberis, filia Alimonis (Ovid. *Fast.* II 585 sqq.). Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30 Larundam sabinam vocem esse docet. Vide voc. sq.

ИAЯAɅ (laran), *Lara*, genius quidam apud Etruscos (Lanzi II 201 sg. = 159 sg.), idem ac ИAɅAɅ lalan (cf. MVɅAɅ lalus = MVЯAɅ larus), et AɅAɅ lala vel AƧAɅ lasa, et fortasse *Martem* designat vel alium daemonem (Gloss. vet. a Lanzio II 202 = 160 cit., Λαρα et Λαρυνδα μήτηρ δαιμόνων), in monumentis artis etruscae (Gori *Mus. etr.* III 106 sq., 112 sq., Passeri *Paralip.* pg. 26 et *Lett. Roncagl.* n. IX pg. 304 sg., Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pgg. 147-150; cf. Lenormant et De Witte *Monum. céram.* I, 222, *Mus. etr. vatic.* vol. I ad tab. XXVIII, 1, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 186 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 144, Maffei *Osserv. lett.* VI 33 sg.), videlicet in duobus speculis, n. 477 cum ƧИAɅΘƎM (sethlans?), ИVɅ8V8 (fuflun) et MIЯAM (maris), et n. 2474 cum VɅ1A (aplu), AVЯИƎM (menrva), et ИAЯV+ (turan).

+MAƧAɅ (larast), in candelabro etr. n. 2586. Cf. *Mus. etr. vatic.* I, 8, et Gennarelli *La moneta prim.* pg. 133.

LARGITVDO, *largitas*, subst. f. Charis. pg. 101 = 78 P.: « largitudo nusquam invenitur nisi apud Nepotem ».

LARDARIVM, lardi frustum (ital. *lardello*). Not. Tiron. pg. 161: « Lardum, lardaria ». Vide voc. sq.

LARDARIVS, *qui lardum vendit*. Inscr. apud Grut. 647, 4: L · NEFFINIVS | POTITI · L | PRIMVS | LARDARIVS | SIBI · ET .....

ɅVⵖƎЯAɅ (larezul), quod legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 1, *Laresiae* genit. sg. e AЯAɅ lara exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 87 (cf. AƧIЯAɅ larisa). Laretia est nomen mulieris in titulo sepulcr. apud Doni cl. V n. 37 pg. 170.

LARENTIA vel Laurentia, Ἄκκα Λαρεντία (Diocl. Pepar. fragm. n. 2; Plutarch. in *Rom.* IV 7, *Quaest. rom.* cap. 35), Faustuli uxor (Liv. I, 4, Fest. *Qu.* XIII, 6 pg. 269, Aul. Gell. VI, 7, Aur. Vict. *Orig. gent. rom.* XX 3, XXI 1, Minuc. *Octav.* cap. 25, Lactant. I, 20, Noris *Coenotaph. Pis.* diss. 3 cap. 5; vide ACCA), in cuius honorem feriae Larentalia vel Larentinalia (Diocl. Pepar. loc. cit., et Plutarch. loc. cit.: Λαρεντίαν καλοῦσι τὴν ἑορτήν). Ovid. *Fast.* III, 55 sqq.:

« Non ego te, tantae nutrix Larentia gentis
  Nec taceam vestras, Faustule pauper, opes.
Vester honos veniet, quum Larentalia dicam:
  Acceptus geniis illa december habet ».

Macrob. *Saturn.* I, 10: « Decimo kalendas feriae sunt Iovis, quae appellantur Larentinalia; de quibus, quia fabulari libet, hae fere opiniones sunt. Ferunt enim regnante Anco, aedituum Herculis per ferias otiantem, deum tesseris provocasse, ipso utriusque manum tuente: adiecta conditione ut victus coena scortoque multaretur. victore itaque Hercule illum Accam Larentiam per id tempus nobilissimum scortum intra aedem inclusisse cum coena; eamque postero die distulisse rumorem quod post concubitum dei accepisset munus; nec commodum primae occasionis, cum se domum reciperet, offerendae aspernaretur. evenisse itaque ut egressa templo mox a Carucio capro eius pulchritudine compellaretur, cuius voluntatem secuta assumptaque nuptiis, post obitum viri omnium bonorum eius facta compos, cum decederet populum Romanum nuncupavit heredem. et ideo ab Anco in Velabro loco celeberrimo urbis sepulta est: ac sollemne sacrificium eidem constitutum, quo dis manibus eius per flaminem sacrificaretur, Iovique feriae consecratae, quia aestimaverunt antiqui animas a Iovi dari, et rursus post mortem eidem reddi. Cato ait Larentiam meretricio quaestu locupletatam post excessum suum populo agros Turacem, Semurium, Lutirium et Solinium reliquisse; et ideo sepulchri magnificentia et annuae parentationis honore dignatam. Macer historiarum libro primo Faustuli coniugem Accam Larentiam Romuli et Remi nutricem fuisse confirmat. Hanc regnante Romulo Carucio cuidam Tusco diviti denuptam, auctamque hereditate viri, quam post Romulo quem educasset reliquit: et ab eo parentalia diemque festum pietatis statutum ». Varro *De l. l.* VI. 23 pg. 82: « Larentinal, quem diem quidam in scribendo Larentalia appellant, ab Acca Larentia nominatus, quoi sacerdotes nostri publice parentant festo die, qui ab ea dicitur ..... ». Paul. pg. 119: « Larentalia coniugis Faustuli, nutricis Remi et Romuli, Larentiae festa ». Kalendar. *Praenest.* mens. dec. (Orell. II, 404): ..IAE · IOVI · ACCAE · LARENTIN | HANC · ALII · REM · ET · ROM | MERETRICEM · HERCVLIS SCORTVM ... VNT | PARENTARI · ET · PVBLICE · QVOD · P · R · HE .. RIT | MAGNAE · PECVNIAE · QVAM · ACCEPE ... ITO | TARVILII · AMATORIS · SVI. Cic. *Epist. ad Brut.* n. 15: « In eoque sum maiorum exemplum sequutus, qui hunc honorem mulieri Larentiae tribuerunt, cui vos pontifices ad aram in Velabro facere soletis ». — Larentius, pro Laurentius, est nomen virile in lapide apud Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 105 n. 105.

§ 2. Alia est Larentia, cognomine Fabula, de qua Macrob. loc. supra cit., Diocl. Pepar. fragm. n. 2, et Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 35 (τῇ δὲ ἑτέρᾳ Λαρεντίᾳ Φαβόλαν ἐπίκλησιν εἶναι λέγουσιν).

LARES. Vide LAR et LASES.

AⵖЯAɅ (larza), *Lartia*, praenom. fem. etr., mutato + in ⵖ (cf. ɅAИⵖЯAɅ larznal = lartnal), pro larta (AΘЯAɅ lartha) = I+ЯAɅ larti vel IΘЯAɅ larthi h. e. AI+ЯAɅ lartia = AIΘЯAɅ larthia. In titulo etr. n. 919 bis: IИƧVƆƧI+ : AⵖЯAɅ (larza tiscusni)

= *Lartia* —*a*; et in ossuario clusino n. 534 bis *k*: A+AИIϤV A⌿ϤA⅃ (larza urinata) = *Lartia Urinatia*. Fortasse usurpatur etiam pro **Larte**, ut in titulo sepulcr. n. 905 bis *a* Ǝ+ИƧƎϤ1 : A⌿ϤA⅃ (larza presnte) = *Lars Praesentius*, nisi presnte exaratum est pro presnte[i] = *Praesentia*. Adde inscr. perus. n. 1597 VϤ+Ǝ A⌿ϤA⅃ (larza etru), *Lartia Aetria* vel *Secunda*, apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 244 ad n. 161.

⅃AИ⌿ϤA⅃ (larznal), *Lartiniâ*, nomen mulieris, abl. sg., pro ⅃AИI+ϤA⅃ (lartinal) vel larthinal (vide IИIOϤA⅃ larthini) = ⅃AИIƧϤA⅃ (larsinal), e A⌿ϤA⅃ larza pro IOϤA⅃ larthi, apud Etruscos. In ossuario perus. n. 1113: ⅃AИ⌿ϤA⅃ · IƧƆA · OИϤA (arnth acsi larznal) = *Aruntia Axia* (vel *Aruns Axius*) *Lartiniâ* nat. Adde inscr. n. 1624.

⅃A⊗ϤA⅃ (larhal), *Lartiâ*, praenomen mulieris, abl. sg. (e LARΘI larhi), pro ⅃AOϤA⅃ larthal, mutata dentali aspirata in ⊗, sicuti in ΦϤA⅃ larph et IΦϤA⅃ larphi pro OϤA⅃ larth et IOϤA⅃ larthi, in titulo sepulcrali n. 577 apud Clusium reperto.

LA[R]ΘI (larhi), *Lartia*, praenomen mulieris, = IΦϤA⅃ larphi, pro IOϤA⅃ larthi (cf. ⅃A⊗ϤA⅃ larhal pro ⅃AOϤA⅃ larthal). Inscr. perus. n. 1588: LA[R]ΘI A↓VNI (larhi achuni) = *Lartia Aconia*.

OϤA⅃ (larth), *Lars*, praenomen virile apud Etruscos frequentissimum, quod etiam scribitur +ϤA⅃ lart, raro IOϤA⅃ larthi, saepe per compendium ⅃, A⅃, O⅃, Ϥ⅃, ⅄A⅃ et ϤA⅃ (vide ϤA⅃ lar). In titulis sepulcralibus:

ƎAƆ OϤA⅃ (larth cae) = *Lars Caius*.
Ǝ⅃ИƎƎƆ : OϤA⅃ (larth cvenle) = *Lars Cilnius*.
ƎИ⅃ƎƎƆ : OϤA⅃ (larth cvelne) = *Lars Cilnius*.
ƎϤƎMVƆ · OϤA⅃ (larth cumere) = *Lars Cumerius*.
ƎИAƆIϤAM · OϤA⅃ (larth maricane) = *Lars Marcanius*.
Ǝ+ИAIƎƧ : OϤA⅃ (larth seiante) = *Lars Seiantius*.
ƎAИI+ : ИƎƧ : OϤA⅃ (larth sentinate) = *Lars Sentinatius*.
Ǝ⅃IIϤ+ : OϤA⅃ (larth triile) et Ǝ⅃IϤ+ · OϤA⅃ (larth trile) = *Lars Druilius* (?).
Ǝ⅄ƎƎ · OϤA⅃ (larth vete) = *Lars Vettius*.
ƎИMI+⅃V · OϤA⅃ (larth ultimne) = *Lars* —*ius*.
ƧAИOƎ⅃A · OϤA⅃ (larth alethnas) = *Lars Aletius*.
MAИ⅄AƆ OϤA⅃ (larth catnas) = *Lars Catenius*.
MAИMI⅃ƎƎ : OϤA⅃ (larth velimnas) = *Lars Volumnius*.
AИ⅃Ƨ1VƆ : OϤA⅃ (larth cupslna) = *Lars Cupiennius*.
AИƆϤA⅃ · OϤA⅃ (larth larcna) = *Lars Larcanius*.
AИMVƧVИO⅃A⅃ (larth nusumna) = *Lars Nusumonius* (?).
AИOƎ1 : OϤA⅃ (larth pethna) = *Lars Petinius*.
AИƆϤƎƎ · MI1IƎ · OϤA⅃ (larth vipis verena) et AИƆϤƎƎ : IƎ : OϤA⅃ (larth vi verena) = *Lars Vibius Vercinius*.

MIƧƆA · OϤA⅃ (larth acsis) = *Lars Axius*.
ƧIИIƧIƎƆ · OϤA⅃ (larth ceisinis) = *Lars Caesinius*.
MV1ƎϤ+ : OϤA⅃ (larth trepus) = *Lars Trebius*.
MƎOƎ⅃ : OϤA⅃ (larth lethes) = *Lars Letius*.
Ǝ+VA⅃1 V1MV1 · OϤA⅃ (larth pumpu plaute) = *Lars Pomponius Plautus*.
V⅃AIƆ⅃ƎƎ · OϤA⅃ (larth velcialu) = *Lars Velciolus*.

In titulo perus. n. 1487 ex Volumniorum sepulcro: MAИMI⅃ƎƎOϤA⅃OИ⅃A (arnth larth velimnas) = *Aruns et Lars Volumnii*. Adde inscr. florent. n. 180, senens. n. 436 bis, perus. n. 1089, urbevet. n. 2045 bis, tarquin. n. 2303, 2335, 2335 *a*, tuscan. n. 2116, vulc. n. 2167, 2218 (ΛΛΑ); et cf. n. 562, 876, 1983, 2106, 2163, 2329, 2330, 2455.

§ 2. *Lartis* (?), fortasse genit. sg. (saepe ⅃, A⅃, Ϥ⅃, O⅃, ⅃A⅃ et ƧA⅃), in titulis sepulcr. n. 992 bis *a*, 1160, 1807, 2106.

§ 3. *Lartia*, praenomen feminarum etruscarum, raro ΦϤA⅃ larph, idem ac IOϤA⅃ larthi = AIOϤA⅃ larthia, in titulis sepulcralibus:

IƎИV8AOϤA⅃ (larth afunei) = *Lartia Afonia*.
AIИ⅃ƆAOϤA⅃ (larth aclnia) = *Lartia Oclinia*.
IƧƆA · OϤA⅃ (larth acsi) = *Lartia Axia*.
IƎИΦMA · OϤA⅃ (larth amphnei) = *Lartia Amponia*.
AƧIƎИA : OϤA⅃ (larth aneisa) = *Lartia Anicia* vel *Anii uxor*.
IИ+ИϤA : OϤA⅃ (larth arntni) = *Lartia Aruntinia*.
[I]Ϥ[Ǝ]ƧVϤA : OϤA⅃ (larth aruseri) = *Lartia Aruseria*.
IƎ⅄ИV⌿VA OϤA⅃ (larth auzuntei) = *Lartia Otinia* (?).
IИ↓A : OϤA⅃ (larth achni) = *Lartia Aconia*.
IИƆVAϤ8 : OϤA⅃ (larth fraucni) = *Lartia Fruginia*.
IИIϤƎ⊘ : OϤA⅃ (larth herini) = *Lartia Herennia*.
IƎИƧI⅃AƆ : OϤA⅃ (larth calisnei) = *Lartia Calinia*.
AIϤAƆ OϤA⅃ (larth caria) = *Lartia Caria*.
IИI⅃MVAƆ : OϤA⅃ (larth caulini) = *Lartia Caulinnia*.
IИIKƧƆƎ⅃ : OϤA⅃ (larth lecskini) = *Lartia* —*ia*.
IИV1V⅃ · OϤA⅃ (larth lupuni) = *Lartia Luponia*.
IƎ⅃AM : OϤA⅃ (larth salvi) = *Lartia Salvia*.
IИϤ1Ǝ+Ƨ · OϤA⅃ (larth steprni) = *Lartia* —*ia*.
A⌿IƎƎ · OϤA⅃ (larth veiza) = *Lartia Vettia*.
AƆ⅃ƎƎ : OϤA⅃ (larth velca) = *Lartia Velcia*.
I⅄ƎƎ · OϤA⅃ (larth veti) = *Lartia Vettia*.
AИƆϤƎƎ : IƎ : OϤA⅃ (larth vi verena) = *Lartia Vibia Vercinia*.
I1IƎ OϤA⅃ (larth vipi) = *Lartia Vibia*.

Adde inscr. etr. n. 200, 539, 1398, 1893, 2553; et cf. n. 562, 876, 901, 1743, 2455.

§ 4. *Lartiá* (?), fortasse abl. sg. pro ᒧЯIOꟼЯᒧ larthial, in titulo sepulcrali n. 2361.

ЯOꟼЯᒧ (lartha), *Lartia*, praenom. mulieris, pro ЯIOꟼЯᒧ larthia, unde abl. sg. ᒧЯOꟼЯᒧ larthal pro ᒧЯIOꟼЯᒧ larthial, apud Etruscos. In ossuario n. 2413 ad Polimartium effosso: ЯIOИᑫЯ : ЯOᑫЯᒧ (lartha arnthia) = *Lartia Aruntia*. Adde inscr. perus. n. 1645.

ᒧЯOꟼЯᒧ (larthal), *Lartiá*, praenom. fem. abl. sg., pro ᒧЯIOꟼЯᒧ larthial (raro ᒧЯ⊗ꟼЯᒧ larhal), e ЯOꟼЯᒧ lartha = ЯIOꟼЯᒧ larthia, apud Etruscos, ut in titulis sqq.:

a) ᒧЯΘ|ꟼЯᒧ : ƎᑫЯΦ|ИЯ : ꓘИꟼЯ (arnt anphare larthal, n. 858) = *Aruns Anfarius Lartiá* natus.

b) ᒧЯOꟼЯᒧ : ᒧЯИ+V+ : IИ+ИꟼЯ : ᒧƎ (vl arntni tutnal larthal, n. 585) = *Velius Aruntinius Tutiniá Lartiá* natus.

c) ИЯᒧↃ · ᒧЯOᑫЯᒧ · ᒧƎƎ · ƧЯИ+Я (atnas vel larthal clan, n. 2101) = *Atinius Velius* (Velius Atinius) *Lartiá gnatus*.

d) ИЯᒧↃ | ᒧЯИꟼЯↃ : ᒧЯOꟼЯᒧ | MIƧↃЯ : OИꟼЯ (arnth acsis larthal carnal clan, n. 1126) = *Aruns Axius Lartiá Carniá gnatus*.

e) ИЯᒧↃ : ᒧЯOᑫЯᒧ : ƧƎᒧↃᑫV↓ : OИᑫЯ (arnth churcles larthal clan, n. 2071) = *Aruns —ius Lartiá gnatus*.

f) ᒧЯOᑫЯᒧ : ƧV+ᒧV1 : IИIIЯᒧ : ƎᒧVЯ (aule laiini pultus larthal, n. 639) = *Aulus Laenius . . . . . Lartiá* natus.

g) ᒧЯOꟼЯᒧ : ᒧЯIᒧƎ8 : ƎTЯIƎƧ : ᒧƎƎ (vel seiate helial larthal, n. 707 bis) = *Velius Seiantius Heliá Lartiá* natus.

h) ИЯᒧↃ · ᒧЯOꟼЯᒧ · ƧЯИ↓ꟼЯT · ƎᒧƎЯ (avle tarchnas larthal clan, n. 2353) = *Aulus Tarquinius Lartiá gnatus*.

i) ᒧЯOꟼЯᒧ · ƧƎᒧ1ƎꟼT (treples larthal, n. 2112) = *Trebius Lartiá* natus.

k) ᒧЯOꟼЯᒧ : MV1ƎꟼT : OꟼЯᒧ (larth trepus larthal, n. 341 bis) = *Lars Trebius Lartiá* natus.

l) ᒧЯOꟼЯᒧ · IИ↓Я · OꟼЯᒧ (larth achni larthal, n. 865) = *Lartia Aconia Lartiá* nata.

m) ᒧЯOꟼЯᒧ : IVꟼTЯ1Я : ЯOMЯꟼ (ramtha apatrui larthal, n. 2335 *c*) = *Aruntia —ia Lartiá* nata.

n) ᒧЯOꟼЯᒧ ЯИIꟼƎΘ IᒧƎƎ (veli herina larthal, n. 822) = *Velia Herennia Lartiá* nata.

Adde inscr. etr. n. 186 *a*, *b*, 233, 639, 908, 1739 sq., 2031 bis, 2182, 2270, 2338, 2575, 2617 bis; et cf. n. 815, n. 2131.

[ƧIᒧЯOꟼЯᒧ] (larthalis), *Lartiá*, praenomen mulieris, pro ЯƧIᒧЯOꟼЯᒧ larthalisa, in operculo ossuarii clusini n. 737 (cf. n. 341 bis).

ЯƧIᒧЯOꟼЯᒧ (larthalisa), *Lartiá*, praenomen sive nomen feminar. etruscar., pro ЯƧIᒧЯIOꟼЯᒧ larthialisa, in titulis sepulcralibus:

ЯƧIᒧЯOꟼЯᒧЯИIꟼƎΘᒧƎƎ (vel herina larthalisa, n. 884) = *Velia Herennia Lartiá* nata.

ЯƧIᒧЯOᑫЯᒧ : IИIꓘVƧↃƎᒧ : OИᑫЯ (arnth lecsutini larthalisa, n. 651) = *Aruntia* (vel *Aruns?*) . . . . . *Lartiá* nata.

ЯƧIᒧЯOꟼЯᒧ · ƧЯИ↓ꟼЯT · ƧIꟼЯᒧ (laris tarchnas larthalisa, n. 2357) = *Lars Tarquinius Lartiá* natus.

ЯƧIᒧИOꟼЯᒧ : ЯИƧƎᒧꓘ : ᒧƎ (vl tlesna larthalisa, n. 922 bis) = *Velius Laenius* (vel *Velia Laenia*) *Lartiá* nat.

ЯƧIᒧЯΘꟼЯᒧ · ƎꓘƎƎ ƧIꟼЯᒧ (laris vete larthalisa, n. 240) = *Lars Vettius Lartiá* natus.

Adde ossuarium etr. n. 192.

ЯᒧMIᒧЯOꟼЯᒧ (larthalisla), *Lartiá*, idem ac ЯƧIᒧЯΘꟼЯᒧ (larthalisa), in inscr. Tarquin. n. 2335 *c*.

?MᒧЯOᑫЯᒧ (larthals), in operculo ossuarii tarquin. n. 2335.

IOꟼЯᒧ (larthi), *Lartia*, praenom. mulier. etruscar. (raro IΦꟼЯᒧ larphi), pro ЯIOꟼЯᒧ larthia, saepe invenitur in titulis sepulcralibus, ut ex hisce exemplis:

ЯIИIЯИЯ · IOꟼЯᒧ (larthi anainia) = *Lartia Anainia*.

ЯIᒧƎИЯ · IOꟼЯᒧ (larthi anelia) = *Lartia Anilia*.

ЯI1Я : IOꟼЯᒧ (larthi apia) = *Lartia Appia*.

ЯIИƧЯↃ : IOꟼЯᒧ (larthi casnia) = *Lartia Casinia*.

ЯIIИ+VЯᒧ · IOꟼЯᒧ (larthi lautniia) = *Lartia Lautnia*.

ЯIↃЯM : IOꟼЯᒧ (larthi macia) = *Lartia Macia*.

Я+И↓ꟼЯ+ · IOꟼЯᒧ (larthi tarchnta) = *Lartia Tarquinia* (?).

ЯIᒧƎƎ · IOꟼЯᒧ (larthi velia) = *Lartia Velia*.

ЯIИVMᒧƎƎIOꟼЯᒧ (larthi velsunia) = *Lartia Volsinia*.

IƎ8ᒧЯ : IOꟼЯᒧ (larthi alfei) = *Lartia Alfia*.

IƎИꟼЯↃИЯ IOꟼЯᒧ (larthi ancarnei) = *Lartia Ancarena*.

IƎ·ᒧ·ꓘИᑫЯ IOᑫЯᒧ (larthi arntlei) = *Lartia Aruntilia*.

IƎИ+ꟼЯ : IOꟼЯᒧ (larthi artnei) = *Lartia Artenia*.

IƎИↃVЯꟼ8 : IOꟼЯᒧ (larthi fraucnei) = *Lartia Fruginia*.

IƎИ+Ǝⵣ · IOꟼЯᒧ (larthi zetnei) = *Lartia Tetinia*.

IƎИIЯᒧO · IOꟼЯᒧ (larthi thlainei) = *Lartia Thalinia*.

IƎИIЯↃ : IOꟼЯᒧ (larthi cainei) = *Lartia Cainnia*.

IƎИИIЯↃ : IOꟼЯᒧ (larthi cainnei) = *Lartia Cainnia*.

IƎИↃЯꟼↃ · IOꟼЯᒧ (larthi cracnei) = *Lartia Gracca*.

IƎИVƎᒧ · IOꟼЯᒧ (larthi leunei) = *Lartia Luneia* (Livineia?).

IƎꟼ[Я]M IOꟼ[Я]ᒧ (larthi marei) = *Lartia Maria*.

IƎИᒧƧЯM · IOꟼЯᒧ (larthi maslnei) = *Lartia Masonia* (?).

IƎИI+V1 · IOꟼЯᒧ (larthi putinei) = *Lartia Potinia*.

IƎꓘꟼ : IOꟼЯᒧ (larthi rtei?) = *Lartia* . . . . .

I3ИƧ+V9 IO9AᏗ (larthi rutsnei) = *Lartia Rustenia.*

I3И+AM : IO9AᏗ (larthi śalnei) = *Lartia Satinia.*

I3ИI+3+ · IO9AᏗ (larthi tetinei) = *Lartia Tetinia.*

I3YIY : IO9AᏗ (larthi titei) = *Lartia Titia.*

I3ИI+I+ · IO9AᏗ (larthi titinei) = *Lartia Titinia.*

I3ИᏗYIY · IO9AᏗ (larthi titlnei) = *Lartia Titinia.*

? I3И+I+ · IO9AᏗ (larthi titnei) = *Lartia Titinia.*

I3ИƧ3Ꮧ+ : IO9AᏗ (larthi tlesnei) = *Lartia Lae-nia* (?).

I3И9Aᖷ IO9AᏗ (larthi varnei) = *Lartia Varenia* (Varia?).

I3ИᏗ3ᖷ · IODAᏗ (larthi velnei) = *Lartia Velinna.*

I3ИϽO3ᖷ : IMIᖷ : IO9AᏗ (larthi vipi vercnei) = *Lartia Vibia Vercinia.*

I3ИᏗ+3ᖷ · IO9AᏗ (larthi vetlnei) = *Lartia Veltinia.*

I3ИIƧIVᖷ : IO9AᏗ (larthi vuisinei) = *Lartia Volsinia.*

IƧ8A : IO9AᏗ (larthi ahsi) = *Lartia Aesia* (Axia?).

IИAIODAᏗ (larthi ani) = *Lartia Annia.*

I9AϽИA : IO9AᏗ (larthi ancari) = *Lartia Ancaria.*

IИVᏗV8 · AIAϽ · IO9AᏗ (larthi caia fuluni) = *Lartia Caia Fulonia.*

IᏗ38 : IOᏗAᏗ (larthi heli) = *Lartia Helia.*

IϽIИVI : IO9AᏗ (larthi iunici) = *Lartia Iunicia.*

I+A8AϽ · IO9AᏗ (larthi cafati) = *Lartia Cafatia.*

IAϽ · IODAᏗ (larthi cai) = *Lartia Caia.*

IИ1AϽ IO9AᏗ (larthi capni) = *Lartia Capenia.*

IƧI3Ͻ · IO9AᏗ (larthi ceisi) = *Lartia Caesia.*

I13ИϽ : IO9AᏗ (larthi cnevi) = *Lartia Gnevia.*

IИI+AᏗ : IO9AᏗ (larthi latini) = *Lartia Latinia.*

IO3Ꮧ · IO9AᏗ (larthi lethi) = *Lartia Letia.*

IИ+VᏗ · IO9AᏗ (larthi lutni) = *Lartia Lautinia.*

IϽ9AM · IO9AᏗ (larthi marci) = *Lartia Marcia.*

IᏗ3+3M : IO9AᏗ (larthi meteli) = *Lartia Metelia.*

I9+Ƨ3M · IO9AᏗ (larthi mestri) = *Lartia Mestria.*

IƧ3ᖷAИ · IO9AᏗ (larthi navesi) = *Lartia Novesia.*

IϽ3+31 : IO9AᏗ (larthi peteci) = *Lartia Peticia.*

IV9+31 · IO9AᏗ (larthi petrui) = *Lartia Petria.*

IИV1MV1 · IO9AᏗ (larthi pumpuni) = *Lartia Pomponia.*

IᏗ1A9 : IO9AᏗ (larthi rapli) = *Lartia Rapilia.*

IV‡39 · IO9AᏗ (larthi rezui) = *Lartia Retia.*

IᖷᏗAM · IO9AᏗ (larthi śalvi) = *Lartia Salvia.*

IИ[I]9V+VAƧ IO9AᏗ (larthi sauturini) = *Lartia Saturinia.*

I+ИAI3Ƨ : IO9AᏗ (larthi seianti) = *Lartia Seiantia.*

IMVY3Ƨ : IO9AᏗ (larthi setumi) = *Lartia Septimia.*

I+I+ : IO9AᏗ (larthi titi) = *Lartia Titia.*

IƧᏗ31V · Iᖷ · IO9AᏗ (larthi vi upelsi) = *Lartia Vibia Obelsia.*

I‡I3ᖷ : IO9AᏗ (larthi veizi) = *Lartia Vettia.*

IᏗ3[ᖷ] · IO9AᏗ (larthi veli) = *Lartia Velia.*

I1Iᖷ · IO9AᏗ (larthi vipi) = *Lartia Vibia.*

I9AV · IY3ᖷ · IODAᏗ (larthi veti uari) = *Lartia Vettia Varia.*

Cf. inscr. n. 166, 428, 542, 562 bis *c*, 602 bis *b*, 929, 942, 1300, 1389?, 1506, 1586, 1815, 1943 sq., 1956, 2138, 2573. Aliquando postponitur gentilitio, ut IO9AᏗ I3ИƧI1AϽ (capisnei larthi) = *Lartia Capenia*, in operculo ossuarii Tuscan. n. 2103.

§ 2. Larthi h. e. *Lartia* nomen est, ut mihi videtur, in titulis sepulcralibus IO9AᏗ · IAϽ (cai larthi, n. 2269) = *Caia Lartia*, IO9AᏗ · IϽᖷVᏗ (luvci larthi, n. 2068) = *Lucia Lartia*. Cf. inscr. n. 2563 IODAᏗ AϽ (ca larthi), n. 2564 IᗅᏗ9AᏗ · ƧAOMA9 (ramthas larthi), n. 2565 Ꮧ · IO9AᏗ · IИV (uni larthi l.), n. 2293 IOᏗAᏗ (larthi), n. 2295 .. IODAᏗ (larthi..), n. 2409 Ᏺ[A]DOI (larthi), n. 2562 IO9AᏗ (larthi).

§. 3. *Lars*, praenomen virile, pro O9AᏗ larth, raro invenitur in titulis sepulcralibus. *Il prenome larthi*, inquit Lanzius II 351 = 280 ad n. 36 sg., *mai non vidi con ritratto virile.* Agnoscitur in inscriptionibus etruscis, 3ИᏗ3ᖷϽ : IO9AᏗ (larthi cvelne) = 3ᏗИ3ᖷϽ : IODAᏗ (larthi cvenle), 3ИI9V3 · IO9AᏗ (larthi eurine?), 3ИO31 IODAᏗ (larthi pethne), 3ИIƧIVᖷ IO9AᏗ (larthi vuisine), nisi haec gentilitia exarata sunt pro cvelnei, eurinei, pethnei, vuisinei; sed ƧAИᏗ9AT · IO9AᏗ (larthi tarchnas) est *Lars Tarquinius*. Cf. inscr. n. 541, 1389, 1815, 2572 ter (IORAᏗ), 2573.

AIO9AᏗ (LARTHIA), *Lartia*, praenom. mulier. apud Etruscos, quod saepius scribitur IO9AᏗ larthi, et AO9AᏗ lartha vel A‡DAᏗ larza, aliquando O9AᏗ larth, recentiori orthographia ᏯARTIA, et per compendium Ꮧ, AᏗ, 9Ꮧ, OᏗ et IOAᏗ. Hinc MAIO9AᏗ larthiaś = *Lartiae* et ᏗAIO9AᏗ larthial = *Lartiā*. Occurrit in vasis etr. n. 2400, 2587 (AI⊗9AᏗ), et in titulis sepulcralibus:

AI3ИI9A3 : AIO9A[Ꮧ] (larthia earineia) = *Lartia Herennia* (?).

I93ϽVO AIO9AᏗ (larthia thuceri) = *Lartia Thoceria.*

AᏗ3ᖷ · AIO9AᏗ (larthia vela) = *Lartia Velia.*

AИ‡ϽᏗ3ᖷ AIO9AᏗ (larthia velczna) = *Lartia Velcinia.*

AI9MV : AIO9AᏗ (larthia umria) = *Lartia Umbria.*

Adde inscr. n. 1733 ƧIᖷᏗAM · AIO9AᏗ (larthia śalvis) = *Lartia Salvii* uxor, n. 1862 ƧIᖷAOV · AIO9AᏗ (larthia uthavis) = *Lartia Octavii* uxor, et n. 242, 1734. Cf. n. 965. Recentior forma LARTHIA invenitur in ossuario clus. n. 857.

§ 2. *Lartiae* (?), fortasse genit. sg., pro MAIO9AᏗ larthiaś, in vasis etr. n. 2405 *a*, *b* (cf. Orioli in *Album* XXII, 171), nisi pertinet ad Lares (cf. Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 10).

§. 3. *Lartiā*, abl. sg. pro ᏗAIO9AᏗ (larthial). Ossuar

perus. n. 1088: ꓤIOꟼꓤꓘ : ƎIƎИꓤ : ꓤꓘ (la aneie larthia) = *Lars Annius Lartiâ* natus.

ꓘꓤIΘꟼꓤꓘ (larthial), *Lartiâ*, abl. sg. e ꓤIOꟼꓤꓘ larthia, praenomen et nomen mulieris apud Etruscos. Scribitur et ꓘꓤOꟼꓤꓘ larthal (aliquando ꓤIOꟼꓤꓘ larthia sine ꓘ finali, ꓘꓤ⊗ꟼꓤꓘ larhal et ꓘꓤI+ꟼꓤꓘ lartial) vel ꓘꓤOꓤꓘ lathal, unde diminut. ꓤꓘꙄIꓘꓤꙄIOꓤꓘ lathisalisla et ꓤꓘMIꓘꓤΘᗡꓤꓘ larthaliśla pro ꓤꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘ larthialisa vel ꓤMIꓘꓤIOᗡꓤꓘ larthialiśa. Occurrit in titulis sepulcralibus:

ꓘꓤИIꓘIꓤↃ · ꓘꓤIOꟼꓤꓘ · IИꓤꓘↃꓤ · ꓘ (l. aclani larthial cailinal, n. 317) = *Lartia Aclania Lartiâ Caelenniâ* nata.

ꓘꓤIOᗡꓤꓘ | MIꙄↃꓤOᗡꓤꓘ (larth acsiś larthial, n. 1115) = *Lars Axius Lartiâ* natus.

ꓘꓤIOꟼꓤꓘ : I+Иᗡꓤꓤ · ᗡꓤ (ar arnti larthial, n. 1503) = *Arria Aruntia Lartiâ* nata.

ꓘꓤIOꟼꓤꓘ MꓤИꓘꓤↃ Oꟼꓤꓘ (larth catnaś larthial, n. 1629) = *Lars Catenius Lartiâ* natus.

ꓘꓤIOꟼꓤꓘ · IИ+ꓘƎꟻ · ꓤИꓤO (thana veltni larthial, n. 1476) = *Tannia Veltinia Lartiâ* nata.

Adde operc. ossuar. Hortan. n. 2274 ꓘ[ꓤ]IOꟼꓤꓘ FIVꙄ (larthial fius) = *Lartiae filius*, et n. 42, 264, 1898, 2167, 2322, 2438, 2631.

ꓤꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘ (larthialisa) et ꓤMIꓘꓤIOᗡꓤꓘ (larthialiśa), diminutivum *Lartiae*, idem ac ꓤꙄIꓘꓤΘᗡꓤꓘ larthalisa vel ꓤꓘMIꓘꓤΘᗡꓤꓘ larthaliśla et ꓤꓘꙄIꓘꓤꙄIOꓤꓘ lathisalisla (cf. ꓤꙄIꓘꓤ+ꟼꓤꓘ lartalisa), e ꓘꓤIOꟼꓤꓘ larthial et suff. *-isa* (cf. Lartiliola, nomen mulieris, apud Murat. 713, 3), ut in hisce titulis sepulcralibus:

ꓤMIꓘꓤIOᗡꓤꓘ : ꙄꓤИOƎꓘꓤ · OИᗡꓤ (arnth alethnas larthialiśa, n. 2060) = *Aruns Aletinius Lartiâ* natus.

ꓤꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘ : ꓤИↃVꟼ : ꓘƎꟻ (vel pucna larthialisa, n. 687) = *Velia ..... Lartiâ* nata.

ꓤꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘMIꙄꓘƎꟻꓘƎꟻ (vel velsiś larthialisa, n. 1014) = *Velius Velsius Lartiâ* natus.

Adde inscr. etr. n. 2420, et cf. n. 1943.

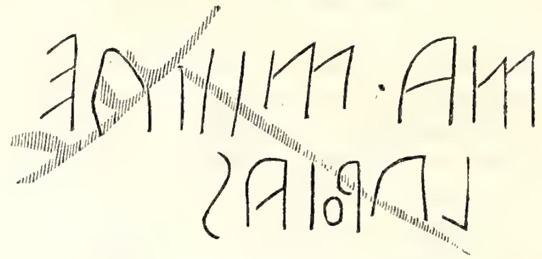
ƎꓘꟻꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘ (larthialisvle), fortasse diminutivum Lartis, quasi *Lartiadillus* vel *Lartillus* (cf. Oꟼꓤꓘ larth = *Lars*, et ꓘꓤIOꟼꓤꓘ larthial = *Lartia*, unde ꓤꙄIꓘꓤIOᗡꓤꓘ larthialisa), in inscr. perus. n. 1915 lin. 2 (Lanzi II 786 sg. = 695, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 124).

ↃꓘꓤIOꟼꓤꓘ (larthialc), *Lartiâ* (?), fortasse idem ac ꓘꓤIOꟼꓤꓘ larthial, in sarcophago tuscaniensi n. 2335*c*.

ИꓤIOꟼꓤꓘ (larthian), fortasse Larthi an[i] (*Lartia Annia*), in ossuario perus. n. 1657.

MƎMIMꓤIΘꟼꓤꓘ (larthianiśeś). Lege: MƎMIMꓤ IOꟼꓤꓘ (larthi aniśeś), in lapide Faesulano n. 104, ubi Lanzius larthiaśśeś.

MꓤIOᗡꓤꓘ (larthiaś) et ꙄꓤIOꟼꓤꓘ (larthias), Λαρτιας, *Lartiae*, genit. sg. e ꓤIOᗡꓤꓘ larthia = *Lartia*, praenomen mulieris, apud Etruscos. Ossuarium perusinum n. 1087: ИꓤꓘↃꓤIƎMꓤIOꟼꓤꓘIƎИꓤOИꟼꓤ (arnth anei larthiaś via clan) = *Aruntia Annia Lartiae filia* (*gnata*). Adde inscr. volaterr. n. 349 (MꓤIOᗡꓤꓘ : ꓤИꓤↃ : IM mi cana larthiaś), et tegulam etruscam num. 899:

fortasse legendum ma mitrae larthias h. e. *Marcus Mitreius* (?) *Lartiae* filius.

ꓤIIOꟼꓤꓘ (larthiia), *Lartiâ*, praenom. mulieris abl. sg. pro ꓘꓤIOꟼꓤꓘ larthial, in titulis etr. n. 1382, n. 2311.

?ꟼꓤИIOꟼꓤꓘ (larthinar), in ossuario perus. n. 1657. Cf. Lanzi II 396 = 325 ad n. 198, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 230 ad n. 137.

IИIOᗡꓤꓘ (larthini), *Lartinia*, idem ac lartini et larzini vel larsini (vide ꓘꓤИI+ꟼꓤꓘ lartinal, ꓘꓤИ✱ꟼꓤꓘ larznal et ꓘꓤИIꙄꟼꓤꓘ larsinal), nomen mulieris, in ossuario perus. n. 1760. Cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 53 ad n. XXVII.

MIOꟼꓤꓘ (larthiś), *Lartis*, genit. sg. e Oꟼꓤꓘ larth = *Lars*, praenomen virile, nisi accipiendum pro larthiaś = *Lartiae*, in titulo sepulcrali n. 1864. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 309 ad n. 360.

?IↃOꟼꓤꓘ (larthci), in ossuario perus. n. 1823. *Lartacia* pro IOꟼꓤꓘ larthi = *Lartia*, exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 239 ad n. 150.

VꟼOꟼꓤꓘ (larthru), *Larturius* (Lartorius), gentilitium etr., contractum e larthuru (cf. ᗡVOꟼꓤꓘ larthur = MVꟼVOꟼꓤꓘ larthuruś) quod e ꟼꓤꓘ lar h. e. *Lars*. In lamella plumbea Volaterr. n. 314 A lin. 8 et lin. 10: VꟼOꟼꓤꓘ · ꓘ (l. larthru) = *Lars Larturius*.

VOꟼꓤꓘ (larthu), *Larturius* vel *Larturii*, gentilitium etr., nominat. vel genit. sg. (cf. VꟼOꟼꓤꓘ larthru, ᗡVOꟼꓤꓘ larthur, et MVꟼVOꟼꓤꓘ larthuruś), in lamella plumbea Volaterr. n. 314 B lin. 1, 3, 5, 9.

ᗡVOꟼꓤꓘ (larthur), *Larturii* (Lartorii), nomen virile genit. sg. pro MVꟼVOꟼꓤꓘ larthuruś (cf. VꟼOꟼꓤꓘ larthru). Ossuarium perus. n. 1625: ᗡVOꟼꓤꓘ · IꓤↃ · I+Ꙅꓤ8 (fasti cai larthur) = *Fausta Caia Larturii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 303 ad n. 341 sqq.).

MVꟼVOꟼꓤꓘ (larthuruś), *Larturii* (Lartorii), nomen sive cognomen virile genit. sg. (per compendium ᗡVOꟼꓤꓘ larthur), e praenom. etr. Oꟼꓤꓘ = *Lars*, in ossuariis perus. n. 1803, 1807 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 303 ad n. 341 sqq.).

IϤAᛋ (lari), *Lar* vel *Lars*, praenomen virile pro ƧIDAᛋ laris (cf. ϤAᛋ lar et OϤAᛋ larth), quod fortasse agnoscitur in ollis etruscis n. 149, n. 1656 (Lanzi II 402 = 331 ad n. 218), n. 1822, et in titulo sepulcr. n. 2422. Aliis est praenomen mulieris, = *Lara* (Lanzi II 433 = 362 ad n. 360; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 328 ad n. 21, et pg. 330 ad n. 29; Conestab. *Inscr. etr.* pg. 76).

§ 2. *Laris* vel *Lartis*, genit. sg. (cf. MVϤAᛋ laruś), in ossuario etr. n. 192. Adde operculum ossuarii perus. n. 1150 cum inscriptione IϤAᛋ · I+Ǝᖷ · IAↃ · VA (au cai veti lari) = *Aula Caia Vettia Laris filia* vel *uxor* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 271 ad n. 235).

?ↃIᛕAᛋ (laric). Vide ƧIDAᛋ (laris).

LARINA, nomen mulieris (vide LARINVM et etrusc. ᛋAИIϤAᛋ larinal), apud Virg. *Aen.* XI, 655 (« Larinaque virgo »), ubi cf. Servius.

ᛋAИIϤAᛋ (larinal), *Lariniâ*, nomen mulieris, abl. sg., e AϤAᛋ lara (cf. LARINA et LARINVM), in tegula sepulcrali n. 964. Cf. Lanzi II 389 = 318 ad n. 183, et Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 62.

LARINVM, Λάρινον (Ptol. III, 1), nunc *Larino*, oppidum Italiae, in Frentanorum agro (Cic. pro *Cluent.* capp. 8 sq., 13 sqq.; *Tab. Peuting.* segm. Vc); unde incolae dicti sunt Larinates (gr. Λαριναιοι, apud Appian. *De bell. civ.* I, 52) cognomine Frentani (Plin. III, XVI, 6). Sil. Ital. VIII, 402 sq.: « Ac Larinatum dextris, socia hispidus arma Commovet etc. ». Cic. pro *Cluent.* cap. 13: « et Oppianicus in foro Larinatium dictitaret ». In numis n. 2858: ⱵADINOD = *Larino*, ⱵΛDINEI et ΛAPINΩN = Λαριναίων (cf. Passeri *Paralip.*

pg. 187, Avell. *Opusc.* III 93, Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 36 sgg., Friedlander *Osk. münzen* s. VI sqq., Quaranta *Inscr. osca* pg. 81 nt. 1, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 142). Inscr. apud Mommsen n. 5206: L · IVLIO · FAVSTINIA|NO · C · M · V · CONS | PATRONO · ORDO | POPVLVSQVE · LA|RINATIVM · OB | AMORIS · ET | DIGNATIONIS · ERGA | SE · MAGNA · ET · ATSI|DVA · DOCVMENTA. Cf. Mela II, IV 6. — Larinas, adiect. ad Larinum pertinens, ut ager Larinas (Liv. XXII 18, 24, XXVII 40, 43, XLV 2), gr. Λαρινᾶτις χώρα (Polyb. III, CI, 3), Larinas adcola (Sil. Ital. XV, 565), Larinatia signa (Sil. Ital. XII, 174). Frontin. *De col.* pg. 260: « Larinus lege Iulia est assignatus ». Larinas est cognomen et nomen rom. apud Gruterum (875, 6; 917, 1; 982, 3; 1065, 3), unde Larinius (Grut. 693, 4), Larinatus (Grut. 1120, 1), et Larinatia (Murat. 1496, 5). Cf. Larinas Dinea socrus Oppianici (Cic. op. cit. cap. 7), Asinius Larinas (Cic. op. cit. cap. 13), Λαρινοὶ βόες, apud Suidam, et Schol. Aristoph. *Pac.* vs. 975 (*Gr. histor. fragm.* II, 370 n. 2). Steph. Byz.: Λάρινα, πόλις Δαυνίων. Τὸ ἐθνικὸν, Λαριναῖος, ὡς Τέρινα Τεριναῖος. Vide LARINA et etr. ᛋAИIϤAᛋ (larinal).

ƧIDAᛋ (laris), *Lar* vel *Lars*, praenomen virile (cf. ϤAᛋ lar et OϤAᛋ larth), quod et scribitur IϤAᛋ lari, apud Etruscos, ut in hisce titulis:

MIƧↃA · ƧIϤAᛋ (laris acsiś) = *Lars Axius.*

ƧIᛕAᛋ : ƧAИOƎᛋA (alethnas laris) = *Lars Aletinius.*

IИIƎИA : ƧIᛕAᛋ (laris aneini) = *Lars Anainius* (?).

Ǝᛋ8VA · ƧIϤAᛋ (laris aufle) = *Lars Ofelius.*

ƧV1MV1 : ƧIᛕAᛋ (laris pumpus) = *Lars Pompus.*

Ǝ+AИI+ИƎƧ · ƧIDAᛋ (laris sentinate) = *Lars Sentinatius.*

ƧƎᛕOƎM : ƧIᛕAᛋ (laris śethres) = *Lars Setrius.*

ƧAИᛋϤAT · ƧIϤAᛋ (laris tarchnas) = *Lars Tarquinius.*

ƎIИᛕAƆ · ƧIᛕAᛋ (laris varnie) = *Lars Varnius* (Varenius).

ƎYƎƎ · ƧIDAᛋ (laris vete) = *Lars Vettius.*

Adde inscr. etr. n. 271, 351, 515, 543, 814 bis, 913 (Ƨ:IϤAᛋ), 939 bis, 992 bis *b*, 1806, 1978, 2072 (ↃIᛕAᛋ laric), 2163, 2270, 2272, 2309, 2311, 2424, 2577, 2588, 2609, 2646.

AƧIϤAᛋ (larisa), *Larisia* (Lartia?), nomen mulieris (abl. sg. ᛋAƧIϤAᛋ larisal), e ƧIϤAᛋ laris derivatum. Tegula etr. n. 163: AƧIϤAᛋAᛋ (la larisa) = *Lartia Larisia.* Adde inscr. n. 2588, et cf. n. 2100. Vide ᛋV⁜ƎϤAᛋ larezul. — Gentilitium Larisius exstat in lapid. rom. apud Muratorium (813, 2; 1182, 6).

§ 2. *Larisiâ*, abl. sg. pro ᛋAƧIϤAᛋ larisal. Ossuarium perus. n. 1856: AƧIϤAᛋ ... YƎƎ · OИϤA (arnth vet... larisa) = *Aruns Vettius* (vel *Aruntia Vettia*) *Larisiâ* nat. (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 228 ad n. 127). Cf. inscr. etr. n. 2100.

ᛋAƧIϤAᛋ (larisal), *Larisiâ* (Lartiâ?), e AƧIϤAᛋ larisa, praenomen feminar. etruscar. Operculum ossuarii perus. n. 1220: ᛋAИIƎИA · ᛋAƧIϤAᛋ Ǝᛋ8VA · ƧIϤAᛋ (laris aufle larisal aneinal) = *Lars Ofelius Lartiâ Anainiâ* natus. Aliud operculum ossuarii perusini n. 1233: [ИA]ᛋↃ · ᛋAVϤ+Ǝ1 : ᛋAƧIϤAᛋ : ƎᛋIIϤ+ : OϤAᛋ (larth triile larisal petrual clan) = *Lars Terilius Lartiâ Pe-*

triâ gnatus. Ossuarium clusinum num. 562 bis *a* : ꓤИꓘꟼꓤ⊗ : ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ : ƎꓤƆ : ꓘƎꟻ (vel cae larisal haplna) = *Velius Caius Lartiâ —â* natus (?). Adde inscr. etr. n. 919 bis.

§ 2. *Larisiâ* (Lartiâ), nomen mulierum etruscar. (unde diminutiv. ꓤƧIꓘꓤƧIꟼꓤꓘ larisalisa), quod saepe invenitur in lapidibus sepulcralibus, ut ex hisce exemplis:

ꓘꓤƧIꓷꓤꓘ | ... Iꓷꓤꓘ : ƧꓤИOƎꓘꓤ (alethnas lari... larisal, n. 2061) = *Aletinius Lars Lartiâ* natus.

ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ · IƎИƆꓤꟼƆ · IOꟼꓤꓘ (larthi cracnei larisal, n. 327) = *Lartia Gracca Lartiâ* nata.

ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ · VIOƎ8 · OИꟼꓤ (arnth fethiu larisal, n. 1027) = *Aruns Vettius Lartiâ* natus.

ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ : VƆƎꟼꟼ : ꓘ (l. precu larisal, n. 334) = *Lars Praeco Lartiâ* natus.

ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ : ꓤIVꟼ | IMV+ƎƧ : ꓤИꓤO (thana setumi puia larisal, n. 1520) = *Tannia Septimia vidua Lartiâ* nata.

Adde inscr. etr. n. 425, 661, 815, 1330, 2095 ter *a-b*, 2335 *b*.

ꓤƧIꓘꓤƧIꟼꓤꓘ (larisalisa), *Larisiâ* (Lartiâ), diminut. τοῦ ꓘꓤƧIꟼꓤꓘ larisal (cf. ꓤƧIꓘꓤIOꟼꓤꓘ larthialisa), quod e ꓤƧIꟼꓤꓘ larisa. Inscriptio etrusca n. 2350: ꓤƧIꓘꓤƧIꟼꓤꓘ | ..ИꓕꟼꓤT · ꓤOMꓤꟼ (ramtha tarchn.. larisalisa) = *Aruntia Tarquinia Lartiâ* nata. In ossuario etr. n. 241: ꓤƧIꓘꓤƧIꓷꓤꓘƎꓘƎ[ꟻꓘ]Ǝꟻ (vel vete larisalisa) = *Velius Vettius Lartiâ* natus. Adde titulum sepulcr. n. 2600.

LARISCOLVS. Vide LAR.

ꓤ+Iꟼꓤꓘ (larita), fortasse legendum ꓤ+Iꟼ ꓤꓘ (la rita), in operculo ossuarii perus. n. 1631.

LARIVS, Λάριος (Ptol. III, 1; Strab. IV, III 3, VI 6 et 12), lacus Insubriae, hodie *Lago di Como*. Virg. *Georg.* II, 158 sqq.:

« An mare, quod supra, memorem, quodque adluit infra,
Anne lacus tantos? te, Lari maxume, teque
Fluctibus et fremitu adsurgens, Benace, marino ».

Ubi Servius: « Larius est lacus vicinus Alpibus; qui, iuxta Catonem in Originibus, per sexaginta extenditur millia. Et *Larius*, *Lari* vocativum facit, sicut *Iulius Iuli*, *Mercurius Mercuri* ». Strab. V, I, 6: ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου (prope Novum Comum) λίμνη Λάριος (codd. Λάριον) καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ 'Αδούας ποταμός· εἶτ' ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον· τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν ἐν τῷ 'Αδουλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ 'Ρῆνος. Polyb. XXXIV, X, 21: τρίτη δὲ, Λάριος, μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν "Αδουαν· πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συῤῥέουσι. — Larius, adiect. ad Larium pertinens. Catull. XXXV, 4: « Novi relinquens Comi moenia, Lariumque litus ». — Larius est gentilitium rom., apud Grut. 1138, 2, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 550 n. 204.

? IꓤƆꟼꓤꓘ (larcai), vidit Lanzius II 285 = 226. Cf. ƎƆꟼꓤꓘ larce = *Larcius*.

ꓤИꓤƆꟼꓤꓘ (larcana), *Largenna* (Largennius) vel *Larcanius*, nomen virile (abl. sg. fem. ꓘꓤИꓤƆꟼꓤꓘ larcanal), quod saepius scribitur ꓤИƆꟼꓤꓘ larcna, e ꟼꓤꓘ lar et radice ꓤИƆ cna, rom. *gen-* (vide ИꓤꓘƆ clan = *gnatus*), quasi *Laribus genitus*, vel e ƎƆꟼꓤꓘ larce = *Larcius* (Lanzi II 369 = 298 ad n. 106 sgg.), in ossuario clusino n. 501 bis *d*. Largenna est gentilitium etrusco-rom., ut SEX · LARGENNA ETRVSCVS FLORENT ·, in tabula apud Marini *Arvali* pg. 325. Inscr. pisana apud Gori *Inscr. ant.* pg. 57 n. 11 (Fabr. cap. III n. 604 pg. 227; Spon *Misc.* pg. 227): D · M | Q · LARGENNIO | Q · F · GAL · SEVERO | AEDILI · PISAS | Q · LARGENNIVS | CHRESIMVS · PATER etc. Cf. ΛΑΡΓΙΝΙΟΣ, apud Fabr. cap. VI n. 187 pg. 494, et Larcania (?) apud Grut. 741, 7.

? ꓤIꓤИꓤƆꟼ[ꓤꓘ] (larcanaia), *Largenniâ* (?), fortasse pro ꓘꓤИꓤƆꟼꓤꓘ larcanal, in ossuario clus. n. 501 bis *f*. Cf. Lanzi II 370 = 299 ad n. 111.

ꓘꓤИꓤƆꟼꓤꓘ (larcanal), *Largennâ* (Largenniâ) vel *Larcaniâ*, nomen mulieris, = ꓘꓤИƆꟼꓤꓘ larcnal, e ꓤИꓤƆꟼꓤꓘ larcana = ꓤИƆꟼꓤꓘ larcna, quod vide. Ossuarium senense n. 430: ꓘꓤИꓤƆꟼꓤꓘ | Vꟼꓤ⅃Иꓤ : ꓤ (a ancharu larcanal) = *Aulus Ancarius Larcaniâ* natus. Adde operculum ossuarii clusini n. 575.

ƎƆꟼꓤꓘ (larce), *Larcius* (Lars, Lartius), praenomen virile (vide IƆꟼꓤꓘ larci = *Larcia*), unde MIƆꟼꓤꓘ larciś = *Larcii*, e ꟼꓤꓘ lar = *Lars*, apud Etruscos, in lapidibus sepulcralibus, praesertim apud Clusium et Perusiam repertis, n. 255, 564, 754, 894, 1208, 1210, 1394.

IƆꟼꓤꓘ (larci), *Larcia* (Lartia), familia perusina (abl. ꓘꓤIƆꟼꓤꓘ larcial), e ƎƆꟼꓤꓘ larce, in titulis ex Larciorum sepulcro (n. 1208-1214):

IƆꟼꓤꓘ ꓤИꓤO (thana larci) = *Tannia Larcia*.

IƆꟼꓤꓘ ꓤI+I+ (titia larci) = *Titia Larcia*.

Adde n. 1212 sqq. Invenitur etiam in ossuario clusino n. 601 bis *c*, ut IƆꟼꓤꓘ : ꓤIИꓤO (thania larci) = *Tannia Larcia*. Gentilitium Larcius vel Largius occurrit in lapid. romanis.

§ 2. IƆꟼꓤꓘ (LARCI), fortasse pro MIƆꟼꓤꓘ larciś = *Larcius* vel *Larcii*, invenitur in titulo perus. n. 1210. Adde titulum etrusco-rom. n. 954 AVLLO · LARCI = *Aulus Larcius* (Lanzi II 168 = 128 ad n. 6). Cf. n. 955.

ꓘꓤIƆꟼꓤꓘ (larcial), *Larciâ* (Lartiâ), nomen mulieris, e IƆꟼꓤꓘ larci = *Larcia*. Ossuarium corton. n. 1026 bis: ꓘꓤIƆꟼꓤꓘ · IИ+Vꓤꓘ · VꓘVꓤ · Vꓤ (au aulu lautni larcial) = *Aulus Aulius* (?) *Lautiniâ* (*Lautinius?*) *Larciâ* natus.

? ꟼVƆIƆꓷꓤꓘ (larcicup), in operculo ossuarii clusini n. 540.

MIƆꟼꓤꓘ (larciś), *Larcii* (?), nomen virile, e praenomine ƎƆꟼꓤꓘ larce derivatum (cf. IƆꟼꓤꓘ larci = *Larcia*), in titulo sepulcrali n. 1209.

ЯИϽꟼЯ˩ (larcna), *Largenna* (Largennius) vel *Larcanius*, gentilitium etr. (hinc ЯƧЯИϽꟼЯ˩ larcnasa et ΙƎИϽꟼЯ˩ larcnei), pleniori orthogr. ЯИЯϽꟼЯ˩ larcana, siculi ˩ЯИϽꟼЯ˩ larcnal = ˩ЯИЯϽꟼЯ˩ larcanal (raro cum aspiratione ... ЯИ↓ꟼЯ˩ larchna...), quod e ꟼЯ˩ lar = *Lars* et rad. -ЯИϽ cna- (cf. ИЯ˩Ͻ clan), vel e ƎϽꟼЯ˩ larce = *Larcius* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 126, 129, 169; et vide ΙƎИƧϽꟼЯ˩ larcsnei). In titulis sepulcralibus, ad Clusium et Perusiam inventis (n. 501 bis *a-c*, 642, 1659 sqq.):

ЯИϽꟼЯ˩ · ΘЯ (ath larcna) = *Attius Larcanius.*

ЯИϽꟼЯ˩ ... VЯ (au... larcna) = *Aulus Larcanius.*

ЯИϽꟼЯ˩ · ƎꟻƎИϽ (cneve larcna) et ЯИϽꟼЯ˩ ƎVƎИϽ (cneue larcna) = *Gnevus Larcanius.*

ЯИϽꟼЯ˩ · OꟼЯ˩ (larth larcna) et ЯИϽꟼЯ˩ : O˩ (lth larcna) = *Lars Larcanius.*

§ 2. *Largenna* (Largennia) vel *Larcania*, fortasse nomen mulieris, pro ΙƎИϽꟼЯ˩ larcnei, ut in ossuario clus. n. 501 bis *e* ЯИϽꟼЯ˩ O (th larcna) = *Tannia Larcania.*

§ 3. *Largennâ* (Largennià) vel *Larcaniâ*, abl. sg. pro ˩ЯИϽꟼЯ˩ larcnal. Ossuarium clusinum n. 709 bis *a*:

ЯИϽꟼЯ˩ · ƎꟻЯИ ... ꟼ ƧΙꟼЯ˩

(laris sentinate larcna) = *Lars Sentinatius Larcaniâ* natus.

˩ЯИϽꟼЯ˩ (larcnal) et ˩ЯИϽꟼЯΛ (larcnal), *Largennâ* (Largennià) vel *Larcaniâ*, nomen mulieris abl. sg., pleniori orthographia ˩ЯИЯϽꟼЯ˩ larcanal, e ΙƎИϽꟼЯ˩ larcnei (vide ЯИϽꟼЯ˩ larcna § 3). In marmoribus apud Perusiam et Clusium repertis:

˩ЯИϽꟼЯΛ | ƎИϽƎ˩ · ꟻ (v. lecne larcnal, n. 402) = *Velius Licinius Larcaniâ* natus.

˩ЯИϽꟼЯΛ : ƎϽƧΙꟻ : ƎИϽƎ˩ : ˩Ǝꟻ (vel lecne visce larcnal, n. 403) = *Velius Licinius Viscius Larcaniâ* natus.

˩ЯИϽꟼЯ˩ : ЯИ8˩V1 : OЯ (ath pulfna larcnal, n. 530) = *Attius Pulfennius* (vel *Attia Pulfennia*) *Larcaniâ* nat.

˩ЯИϽꟼЯ˩ : ΙꟸЯИΙꟸИƎƧ : ΙꟸƧЯ8 (fasti sentinati larcnal, n. 1763) = *Fausta Sentinatia Larcaniâ* nata.

Adde operculum ossuarii n. 643.

ꓘЯPϽИЯƧ (larcnas), *Largenna* vel *Largennae*, gentilitium etr. (vide ЯИϽꟼЯ˩ larcna), in vasis etr. n. 2340 ter *a-c* et n. 2781 bis. Cf. Raoul-Rochette et Gerhard in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 279 et VII = 1835 pg. 173 sg.

ЯƧЯИϽꟼЯ˩ (larcnasa), *Largennae* (Largennii) vel *Larcanii uxor*, cognomen mulieris, e coniugio derivatum (vide ЯИϽꟼЯ˩ larcna et ΙƎИϽꟼЯ˩ larcnei). Operculum ossuarii clusini n. 632: ЯƧЯИϽꟼЯ˩ : ΙVϽИƎϽ : ΙOꟼ[Я]˩ (larthi cencui larcnasa) = *Lartia Genicia Larcanii uxor.* Adde titulum sepulcr., apud Clusium repertum, n. 739.

ΙƎИϽꟼЯ˩ (larcnei), *Largenna* (Largennia) vel *Larcania*, nomen mulieris, antiquiori orthographia ΙƎИƧϽꟼЯ˩ larcsnei (vide ЯИϽꟼЯ˩ larcna, unde ˩ЯИϽꟼЯ˩ larcnal et ЯƧЯИϽꟼЯ˩ larcnasa). In titulo sepulcr. n. 641 ad Clusium invento: ΙƎИϽꟼЯ˩ : ЯΙИЯO (thania larcnei) = *Tannia Larcania.* Adde n. 534 ter *l*.

ΙƎИƧϽꟼЯ[˩] (larcsnei), *Largenna* (Largennia), = ΙƎИϽꟼЯ˩ (larcnei), familia etrusca. Ossuarium clus. n. 534 ter *n*: ΙƎИƧϽꟼЯΙ : ЯΙꟸƧЯΘ (hastia [l]arcsnei) = *Fausta Largennia.*

ИᗡЯ˩ (larn), *Larnia* (Larinia?), nomen mulieris, pro larnia, in marmore perus. n. 1911. Vide vocc. sqq.

˩ЯИꟼЯ˩ (larnal), *Larniâ* (Larinià?), nomen mulieris (pro ˩ЯИΙꟼЯ˩ larinal?), e ΙИᗡЯ˩ larni = *Larnius* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162), quod e ꟼЯ˩ lar h. e. *Lar* vel *Lars*. In operculo ossuarii perus. n. 1717: ИЯ˩Ͻ : ˩ЯИꟼЯ˩ : ΙЯΙЯϽ : MV˩Ǝꟻ : ƎꟸVЯ˩1 : ˩Ǝꟻ (vel plaute velus caiai larnal clan) = *Velius Plautius Velii* filius *Caiâ Larniâ* natus. Cf. inscr. clus. n. 790.

ΙИᗡЯ˩ (larni), *Larnius* (Larinius?), gentilitium etr., pro larnis (abl. sg. ˩ЯИꟼЯ˩ larnal pro ˩ЯИΙꟼЯ˩ larinal? = *Lariniâ*; cf. ИᗡЯ˩ larn). Operculum ossuarii etr. n. 893: ΙИᗡЯ˩ · ⅄ᗡЯ˩ (lart larni) = *Lars Larnius* In ossuario n. 894: ΙИ◁Я˩ : ƎϽ◁Я˩ (larce larni) = *Larcius Larnius.* Larnius est gentilitium rom. apud Murat. 1600, 4. Cf. etr. ˩ЯИΙꟼЯ˩ larinal, et Larenius apud Fabr. cap. IX n. 235 pg. 627 et Murat. 1412, 6.

LAROLVM (?), Λάρολον (?), Umbriae oppidum in via Flaminia, inter Ocriculum et Narniam, apud Strab. V, II, 10 (καὶ λαρολονι καὶ Ναρνία); ubi adnot. (ed. Paris. 1853, pg. 839): « Aliunde non notum, modo recte ex uno codice legatur Λάρολον, quod negarim; ceteri habent: Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τιβέρει καὶ λαρολονι (sic) et λαρόνι, ut fortasse fluviolus ad Ocriculos in Tiberim incidens indicetur, uti Cluverius coniecit. Cramerus verba καὶ λαρολονι orta esse ex sqq. καὶ Ναρνία putat ».

? И1◁Я˩ (larpn), in lapide urbevet. n. 2052. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 341 col. 2.

LARS. Vide ꟼЯ˩ (lar).

˩ЯИΙƧꟼЯ˩ (larsinal), *Larsiniâ*, nomen mulieris, apud Etruscos, e ꟼЯ˩ lar = *Lars* (cf. VΙƧꟼЯ˩ larsiu), comparandum cum ˩ЯИΙꟸꟼЯ˩ lartinal et ˩ЯИ⁎ꟼЯ˩ larznal. Ossuar. perus. n. 1332: ˩Я[ИΙ]ƧꟼЯ˩ | Ǝ˩⅄ИЯꟸ OИᗡЯ (arnth tantle larsinal) = *Aruns Tantilius Larsiniâ* natus. Cf. ossuarium n. 472 (˩ЯИΙƧ^Я˩ lausinal?).

VΙƧꟼЯ˩ (larsiu), *Lartis* (?), praenomen virile genit. sg. pro MVΙꟸꟼЯ˩ lartius, e OꟼЯ˩ larth = *Lars* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 123 sg.), in operculo ossuarii perus. n. 1500.

ꟸꟼЯ˩ (LΛRT), *Lars*, praenomen virile, pro OꟼЯ˩ larth, mutata litera aspirata in tenuem, siculi ΙꟸꟼЯ˩ (larti) et Я⁎ꟼЯ˩ (larza) pro ΙOꟼЯ˩ (larthi), ЯΙꟸꟼЯ˩ (ꓘARTIA) pro ЯΙOꟼЯ˩ (larthia) et ˩ЯΙꟸꟼЯ˩ (lar-

tial) pro ꓘAIOꟼAꓘ (larthial), apud Etruscos. In titulis sepulcralibus:

ƎAƆ ꓘ (l. cae) = LΛRT CΛII h. e. *Lars Caius.*

IИAꓘ · ꟼOAꓘ (lart lani, n. 162) = *Lars Laenius.*

IИOAꓘ · ꟼOAꓘ (lart larni, n. 893) = *Lars Larnius.*

ƎꟼƎᖷ · ꟼOAꓘ (lart vete, n. 426 et n. 1008) = *Lars Vettius.*

§ 2. *Lartia*, praenomen mulieris, pro I+ꟼAꓘ larti = IOꟼAꓘ larthi h. e. AI+ꟼAꓘ lartia = AIOꟼAꓘ larthia. In titulis sepulcralibus:

IИOAƆИA : ꟼOAꓘ (lart ancarni, n. 999) = *Lartia Ancarena.*

AИꟼAИƆƎ · ꟼꟼAꓘ (lart ecnatna, n. 429) = *Lartia Egnatia.*

IИƧA✱ : +ꟼAꓘ (lart zasni, n. 121) = *Lartia .....*

?AƧIꓘA+ꟼAꓘ (lartalisa), *Lartiâ*, nomen mulieris, abl. sg., pro AƧIꓘAOꟼAꓘ larthalisa, e I+ꟼAꓘ larti pro IOꟼAꓘ larthi, in inscr. senensi n. 436 bis.

I+ꟼAꓘ (larti), *Lartia*, praenomen feminarum etruscarum, = AI+ꟼAꓘ lartia, pro usitatiori forma IOꟼAꓘ larthi = AIOꟼAꓘ larthia. In titulis sepulcralibus:

(?) IᖷVI+ИƎ : I+ꟼAꓘ (larti entiuvi, n. 1950) = *Lartia .....*

I+I+ : I+ꟼAꓘ (larti titi, n. 222) = *Lartia Titia.*

I+AИIꟼV I+ꟼAꓘ (larti urinati, n. 1884) = *Lartia Urinatia.*

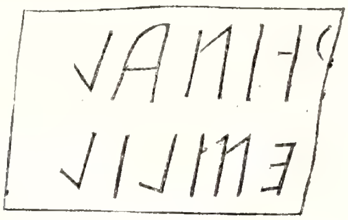
§ 2. *Lars* (?), praenomen, pro OꟼAꓘ larth, fortasse accipiendum in ossuario cortonensi n. 1029 bis.

ꓘARTIA, *Lartia*, praenomen mulieris, pro AIOꟼAꓘ larthia, in tegula etrusco-rom. n. 984.

§ 3. AIꟼꟼAꓘ (lartia), *Lartiâ*, abl. sg. pro ꓘAI+ꟼAꓘ lartial = ꓘAIOꟼAꓘ larthial, e I+ꟼAꓘ larti pro IOꟼAꓘ larthi h. e. AIOꟼAꓘ larthia, in ossuario perusino n. 1710.

ꓘAI+ꟼAꓘ (lartial), *Lartiâ*, praenomen vel nomen mulieris, pro ꓘAIOꟼAꓘ larthial, mutata dentali aspirata in tenuem, e I+ꟼAꓘ larti = ꓘARTIA lartia pro IOꟼAꓘ larthi = AIOꟼAꓘ larthia, in ossuario perus. n. 1356.

ꓘAИIꟼꟼ[Aꓘ] (lartinal), *Lartiniâ*, nomen mulieris, = ꓘAИ✱ꟼAꓘ larznal (cf. ꓘAИIƧꟼAꓘ larsinal; Lanzi II 489 = 415 nt. 2, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 189), e ꓘARTIA pro AIOꟼAꓘ larthia = *Lartia*. In lamella aenea n. 260.

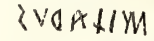

MVI+ꟼAꓘ (lartiuś), *Lartis*, praenomen virile genit. sg., comparandum cum VIƧꟼAꓘ larsiu (cf. OꟼAꓘ larth = *Lars*), in ossuario clusino n. 692 bis.

?A+AИ+ꟼAꓘ (lartnata), *Lartinatia*, nomen mulieris (cf. ꓘAИI+ꟼAꓘ lartinal), quod vidit Lanzius II 422 = 351 ad n. 316 in ossuario etr. n. 711 (= n. 1773? ubi AM+VAꓘ lautma vidit Vermigl. *Lett. sopra una pat. etr.* pg. 36, et *Inscr. per.* pg. 319 n. 7).

LARVNDA. Vide LARA.

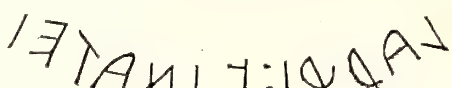
MVꟼAꓘ (laruś), *Laris*, praenomen virile, genit. sg. = MVꓘAꓘ laluś, e ꟼAꓘ lar = *Lar* vel *Lars* (cf. Lanzi II 294 = 323 ad n. 194, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 122, 173), in titulo sepulcrali n. 266. Adde inscr

« mi larus » h. e *sum Laris*, in vase etr. n. 2610.

ΦꟼAꓘ (larph), *Lartia*, praenomen mulieris, = IΦOAꓘ larphi, pro OꟼAꓘ larth et IOꟼAꓘ larthi, mutata O (th) in Φ (ph). In operculo ossuarii perus. n. 1606: IИIꟼƎB : ΦꟼAꓘ (larph herini) = *Lartia Herennia.*

IΦOAꓘ (larphi), *Lartia*, praenomen mulieris, pro IOꟼAꓘ larthi, ut ΦꟼAꓘ larph pro OꟼAꓘ larth. Olla etrusca n. 238: « larphi vinatei » = *Lartia Venatia.*

AИ↓ꟼAꓘ (larchna), *Largennae* (Largennii) vel *Larcanii*, nomen virile genit. sg. pro larchnaś, e larchna pro AИƆꟼAꓘ larcna, mutata Ɔ in ↓, ut in AИ↓ꟼAM marchna pro AИƆꟼAM marcna. In operculo ossuarii perus. n. 1669: ..AИ↓ꟼAꓘ ..I+Ǝꓘ ᐊA (ar leti.. larchna..) = *Arria Letia Larcanii* uxor.

?ꓘAIИ+↓ꟼAꓘ (larchtnial), *Lartiniâ?*, nomen mulieris, in titulo sepulcrali n. 1591 (cf. n. 1590, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 173 ad n. 24).

ƧAꓘ (las), *Laris*, praenomen virile, genit. sg., pro ƧIꟼAꓘ laris, apud Etruscos. Inscriptio perusina n. 1672: ƧAꓘ AMA+ИƎꓘꟼA (ar lentaśa las) = *Arria ..... Laris* filia. Ossuarium perus. n. 1475: ƧAꓘ MIOAᖷ · OA (ar variś las) = *Arrius Varius Laris* filius.

AƧAꓘ (lasa), *Lasa* vel *Lara* (vide AOAꓘ lara), ut LASES = LARES, genius quidam apud Etruscos, in speculo n. 2514 (et n. 2513 bis?). Cum homerico αἶσα hanc vocem explicat Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 106. Oriolius autem haec addidit in *Bullett.* cit. an. 1848 pg. 144: *Lasa non è propriamente* αἶσα; *è il nome generico delle dive inferiori e intermedie tra l'uomo e le divinità governative della vita umana che invoca il celebre frammento di carme antico* « *enos lases iuvate* » etc. In aliis speculis etruscis Lasa appellatur vecu (V>ƎᖷAƧAꓘ lasavecu, n. 2484), sitmica (AƆIMTIƧAƧAꓘ lasasitmica, n. 2096), thimrae

(ƎЯΘMIΘAЯ≷AꟻI lasathimrae, n. 2500), et racuneta (AT3ИV⊃AΘAƧAꟻI lasaracuneta, n. 2500). Lanzio II 203 = 161 (cf. II 232 sg. = 184 sg.) Etruscorum lasa vel lara est rom. *diva*, ut antea opinatus est Passerius in *Lett. Roncagl.* n. VII pg. 455 (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 188). Gorius vero in *Mus. Etr.* II 201 sqq. ex Minervae cognomine λαοσσόος (interpr. Theocr. *Idyl.* IV, 24; Cornut. cap. 20) vel λαοσσός (Hesych. *Lexic.* II 425) originem habere lasa auguratus est, etruscum cognomentum datum genio famulo et ministro eiusdem Minervae. Cf. Maffei *Osserv. letter.* VI 113, Raoul-Rochette in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 229. Lasa est nomen mulieris apud Grut. 833, 7. Vide ꟻAƧAꟻI (lasal).

ƎAΘMIΘAƧAꟻI (lasathimrae). Vide A≷AꟻI (lasa) et ƎAΘMIΘ (thimrae).

ꟻAƧAꟻI (lasal), *Lasâ* (Larâ), nomen mulieris e A≷AꟻI lasa, in tegula clusina n. 833.

AT3ИV⊃AΘAƧAꟻI (lasaracuneta). Vide A≷AꟻI (lasa) et AT3ИV⊃AΘ (racuneta).

A⊃IMTIƧAƧAꟻI (lasasitmica). Vide A≷AꟻI (lasa) et A⊃IMTIƧ (sitmica).

V⊃ƎꟻAƧAꟻI (lasavecu). Vide A≷AꟻI (lasa) et V⊃Ǝꟻ (vecu).

LASES, *Lares*, nominat. pl. e las = LAR, apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 13, Paul. pg. 264). Scaur. pg. 2252 P.: « *aras* quas illi (antiqui) asas, et *Lares*, quos Lases ». Varro *De l. l.* VI, 2 pg. 73: « ab Lasibus *Lares* ». In carm. fratr. Arval. (n. 2692): ENOS LASES IVVATE = *nos Lares iuvate*.

ΛΑΣΙΧΝΕΥΟΥΣΑ, πλανωμένη (errans), apud Siculos, teste Hesych. *Lexic.* II, 431.

LASCIVOLVS, diminut. lascivi. Laevius apud Priscian. pg. 536 = 903 P.: « Te, Andromacha, per ludum manu Lascivola ac tenellula ».

LASCIVS, *lascivus*, adiect. Est cognomen rom., ut in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 6058 MAXIMVS ET LASCIVS DVO FRATRES etc. Adde inscr. apud Grut. 764, 6.

ИA≷ИA (lasna)?, in vase etr. n. 2225 bis. Cf. Gerhard *Rapp. volc.* (in *Ann. dell'Inst. arch.* III = 1831 pg. 176 nt. 678) et Raoul-Rochette in *Ann.* cit. VI = 1834 pg. 279.

ΛΑΣΟΘΙΗΙ (λασοθιhι), in titulo sepulcrali n. 2963.

ꓕAꟻI (lat), *Lars*, praenomen virile, pro +ꟼAꟻI lart = OꟼAꟻI larth, sicuti I+AꟻI lati pro IOAꟻI lathi = IOꟼAꟻI larthi h. e. *Lartia*. Operculum ossuarii etr. n. 892: IИAAꟻI · ꓕAꟻI (lat laani) = *Lars Lanius*. Adde tegul. sepulcr. n. 138: ƎA⊃XAꟻI (lat cae) = *Lars Caius* (Lanzi II 408 = 337 ad n. 251). Cf. +AꟻIVƎ (eulat).

§ 2. *Lartia* (?), praenomen mulieris, pro OAꟻI lath = IOAꟻI lathi h. e. AIOꟼAꟻI larthia. Inscr. perus. n. 1213: I⊃ꟼAꟻI +AꟻI (lat larci) = *Lartia Larcia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 307 ad n. 355).

LATERANVS, deus focorum, et genius, apud veteres. Arnob. IV, 6 pg. 139: « Lateranus, ut dicitis, Deus est focorum et Genius, dictusque hoc nomine, quod ex laterculis crudis ab hominibus caminorum istud exaedificetur genus ». Est etiam cognomen rom., ut Plautius Lateranus consul designatus, a Nerone interfectus (Tac. *Ann.* XV, 49, 60; Iuven. X, 17). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et inscr. apud Mommsen n. 6016.

LATERIVM, villa Q. Ciceronis in agro Arpinate. Cic. *Ep. ad Att.* IV, 7 = n. 110: « Arpinatium fremitus est incredibilis de Laterio ». Cf. *Epist. ad Q. fr.* III, 1 = n. 146.

LATERNIO. Vide LAVERNA.

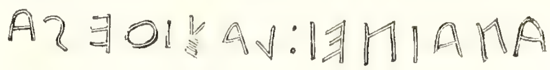
ΛΑΤΕΡΝΙΟΙ, gens samnitica, quo nomine fortasse Aterni incolae, ad Aternum fluvium, indicantur, apud Scyl. Caryand. § 15. Laterninus est gentilitium rom. apud Fabr. cap. IX n. 238 sq. pg. 628. Cf. cognom. Laternus, apud Grut. 917, 18.

AИOTAꟻI (latthna), in vase clusino n. 803.

I+AꟻI (lati), *Lartia*, praenomen mulieris, = I+ꟼAꟻI larti vel AI+ꟼAꟻI lartia, pro IOAꟻI lathi = IOꟼAꟻI larthi h. e. AIOꟼAꟻI larthia, mutata dentali aspirata in tenuem, ut in +AꟻI lat pro OAꟻI lath. In marmore perus. n. 1533: IИA · I+AꟻI (lati ani) = *Lartia Annia*; et in ossuario n. 2572: I+I+ · I+AꟻI (lati titi) = *Lartia Titia*.

ƎOIYAꟻI (latithe), *Latitius* (Laetitius?), nomen virile, unde AƧƎOI+AꟻI latithesa = *Latitii uxor* (cf. IOI+AꟻI latithi), in operculo ossuarii cortonensis n. 1030. Cf. Lanzi II 416 = 345 ad n. 289.

A≷ƎOI+AꟻI (latithesa), *Latitii* (Laetitii?) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (vide ƎOIYAꟻI latithe et IOI+AꟻI latithi). Operculum ossuarii etr. n. 113:

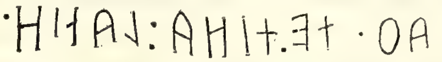
(anainei latithesa) = *Anainia Latitii uxor*.

IOI+AꟻI (latithi), *Latitia* (Laetitia?), nomen mulieris, unde abl. sg. ꟻAIOI+AꟻI latithial (cf. ƎOI+AꟻI latithe = *Latitius*, unde AƧƎOI+AꟻI latithesa = *Latitii uxor*). Operculum ossuarii perus. n. 1292 (comparandum cum n. 1286): MI8AΘ · IOI+AꟻI (latithi rafis) = *Latitia Rofii* uxor. Male Vermigl. *Inscr. per.* pg. 270 ad n. 229 legit la.tithi.

AIOI+AꟻI (latithia), *Latitiâ* (Laetitia?), nomen mulieris, abl. sg. pro ꟻAIOI+AꟻI latithial, e IOI+AꟻI latithi. Operc. ossuar. clus. n. 554: AIOI+AꟻI:AИAMꟼVO:ꟼA (ar thurmana latithia) = *Arrius Tormenius Latitiâ* natus.

ꟻAIOI+AꟻI (latithial), *Latitiâ* (Laetitiâ?), nomen mulieris, abl. sg. e IOI+AꟻI latithi (vide AIOI+AꟻI latithia). Operculum ossuarii perusini num. 1286: ꟻAIOI+AꟻI · ꟼA · 8Aꟼ · ꟼA (ar raf ar latithial) = *Ar. Rofius* (vel *Rofia*) *Ar.* fil. *Latitiâ* nat.

..ИIꟷAꓘ (latin..), *Latiniā* (?), fortasse abl. sg. pro ꓘAIИIꟷAꓘ latinial, e IИIꟷAꓘ latini. Operculum ossuarii etr. n. 219: « ath tetina latin » = *Attius*

Titinius Latiniā natus (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 13). Adde titulum sepulcr. n. 920 (cf. Lanzi II, 410 = 339 ad n. 263).

?[IƎИIꟷAꓘ] (latinei), *Latinia*, nomen mulieris, in titul. sepulcr. n. 166 et n. 2138. Vide voc. sq.

IИIꟷAꓘ (latini), *Latinia*, familiae etruscae nomen, unde ꓘAIИIꟷAꓘ latinial et AƧIꓘAIИIꟷAꓘ latinialisa (cf. ?IƎИIꟷAꓘ latinei, MIИIꟷAꓘ latinis', MИITAꓘ latinś, AƧIИIꟷAꓘ latinisa). In titulis sepulcralibus:

[IИIꟷAꓘ · AИAO] (thana latini) = *Tannia Latinia*.

IИIꟷAꓘ : IOꟼAꓘ (larthi latini, n. 534 ter*h*) = *Lartia Latinia*.

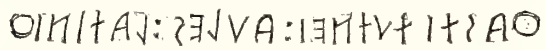
IИIꟷAꓘ · ꓘƎꟻ (vel latini, n. 645 bis) = *Velia Latinia*.

AƧIƧꓘƎꟻ | IИIꟷAꓘ (latini velsisa, n. 164) = *Latinia Velsii uxor*.

A|ƧAИAꟼMY IИIꟷAꓘ (latini umranasa, n. 165) = *Latinia Umbranii uxor*.

§ 2. *Latinius* (?), gentilitium etr. pro latinis', fortasse agnoscitur in titulo clusino n. 644: IИIꟷAꓘ : Ƨꓘ (ls latini) = *Lars Latinius*, nisi reddendum *Lartia Latinia*.

§ 3. *Latinii* (?), nomen virile, genit. sing. pro MIИIꟷAꓘ latinis'. Operculum ossuarii etr. num. 752:

([f]asti lutnei aules latini..) = *Fausta Tutinia Auli Latinii* uxor, nisi reddendum *Fausta Tutinia Auli* filia *Latiniā* nata, ut latini.. sit pro ꓘAIИIꟷAꓘ latinial (cf. ..ИIꟷAꓘ latin..). Gentilitium Latinius, e Latinus, saepe occurrit in inscr. rom. Vide LATINVS et LATIVM.

ꓘAIИIꟷAꓘ (latinial), *Latiniā*, nomen mulieris, abl. sg., unde AƧIꓘAIИIꟷAꓘ latinialisa, e IИIꟷAꓘ latini = *Latinia*. In titulis sepulcralibus, apud Clusium et Perusiam repertis:

ꓘAIИIꟷAꓘ : IИꟷИꟼA : ꓘƎꟻ (vel arntni latinial, n. 589 sq.) = *Velia Aruntinia Latiniā* nata.

ꓘAIИIꟷAꓘ : IƎИOƎꟼ : AИAO (thana pethnei latinial, n. 903 bis) = *Tannia Petinia Latiniā* nata.

ꓘAIИIꟷAꓘ IƎИ✲MƎꟼ AИAO (thana remznei latinial, n. 693 bis) = *Tannia ..... Latiniā* nata.

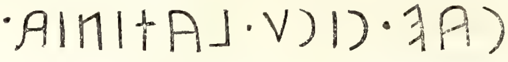
ꓘAIИIꟷAꓘ IꟷИAIƎƧ · AИAO (thana seianti latinial, n. 1036) = *Tannia Seiantia Latiniā* nata.

ꓘAIИIꟷAꓘ : IƎИOƎꟷ : AИAO (thana tethnei latinial, n. 919) = *Tannia Tetinia Latiniā* nata.

ꓘAIИIꟷAꓘ : ƎIꟷV⊗ : AИIꟷ : Ǝꟷ : Oꓘ (lth tetina hutie latinial, n. 719) = *Lars Tetinius ..... Latiniā* natus.

ꓘAIИIꟷAꓘ : AƧƎꟷ|Vꟼꟼ : IƧꓘƎꟻ : A✝ИƎꟻ (venza velsi prutesa latinial, n. 765) = *—ia Velsia —ii uxor Latiniā* nata.

In titulo sepulcrali n. 2423: ꓘƎꟻ : ITIꟷ · ꓘAIИIꟷAꓘ (latinial titi vel) = *Latiniā* nata *Titia Velia* h. e. *Velia Titia Latiniā* nata. Operculum ossuarii num. 157:

(cae cicu latini[al]) = *Caius Caecius Latiniā* natus. Adde ossuarium etr. n. 904.

AƧIꓘAIИIꟷAꓘ (latinialisa), *Latiniā*, nomen mulieris, diminutivum *Latiniae* (cf. Latinilla, nomen feminarum, apud Grut. 838, 16; 1054, 2), e ꓘAIИIꟷAꓘ latinial et suff. AƧI- -isa, apud Etruscos. Ossuarium clusinum n. 515: AƧIꓘAIИIꟷAꓘ : AƧVꓘƎꟻ : IИƆVAꟼ8 : ƧIꓷAꓘ (laris fraucni velusa latinialisa) = *Lartia Fruginia Velii uxor Latiniā* nata. Aliud ossuarium clusinum n. 704: AƧIꓘAIИIꟷAꓘ AIИVꟼƎMVƆ : IꟷИAIƎƧ : AИAO (thana seianti cumerunia latinialisa) = *Tannia Seiantia Cumeronia Latiniā* nata.

LATINIENSES, Latii populi, quorum meminit Plin. III, IX, 16. Cic. *De harusp. resp.* cap. 10: « Quod in agro Latiniensi auditus est strepitus cum fremitu ». Latiniensis est cognomen rom., ut Q. Coelius Latiniensis (Cic. *Manil.* cap. 19).

MIИIꟷAꓘ (latinis'), *Latinii*, nomen virile, genit. sg. (cf. IИIꟷAꓘ latini et AƧIИIИAꓘ latinisa = *Latinii uxor*), quod contrahitur in MИITAꓘ latinś. In operculo ossuarii clusini n. 760: MIИIꟷAꓘ : IƎИOƎꓘƎꟻ (velethnei latinis') = *Veltinia Latinii* uxor.

AƧIИIИAꓘ (latinisa), *Latini uxor* (vide MIИIꟷAꓘ latinis' = *Latinii*), cognomen mulieris e coniugio derivatum. Ossuarium etr. n. 867: AƧIИIИAꓘ : IƎИ↓A : AIИAO (thania achnei latinisa) = *Tannia Aconia Latinii uxor* (cf. Lanzi II 381 = 310 ad n. 156).

MИITAꓘ (latinś), *Latinii*, nomen virile, genit. sg., pleniori orthographia MIИIꟷAꓘ latinis' (cf. IИIꟷAꓘ latini = *Latinia* et AƧIИIИAꓘ latinisa = *Latinii uxor*), nisi exaratum est pro lautnis (vide IИꟷAꓘ latni). Operculum ossuarii perus. n. 1510: M|ИIꟷAꓘ · IꟼIꟻ · IOꟼAꓘ (larthi vipi latinś) = *Lartia Vibia Latinii* uxor. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 137.

LATINVS, Λατῖνος, Fauni filius, Aboriginum rex (Alex. Ephesius apud Aurel. Vict. *De orig. gent. Rom.* pg. 9; Strab. V, III 2; Aelian. *De nat. anim.* XI 16; Iustin. XLIII, 1; vide etr. IИIꟷAꓘ latini = *Latinia*, LATIVM et LAVINIVM). Virg. *Aen.* VII, 45 sq.:

« Rex arva Latinus et urbes
Iam senior longa placidas in pace regebat.

Hunc Fauno et nympha genitum Laurente Marica
Adcipimus ».

Ubi Servius: « Sane Hesiodus Latinum, Circes et Ulyssis filium dicit: quod et Virgilius tangit dicendo XII, 164 *Solis avi specimen*. Sed quia temporum ratio non procedit, illud accipiendum est Hygini, qui ait Latinos plures fuisse, ut intelligamus Poëtam abuti (ut solet) nominum similitudine ». Cf. Virg. *Aen*. VII 102 sq., IX 272, XII 161, Liv. I, 1 sq., Paul. ex Festo pg. 269, et Hesiod. *Theog*. vs. 1013 sqq., ubi mentio fit de Latino Ulyssis et Circes filio, Tyrrhenorum rege, de quo etiam Solin. II 9, et Steph. Byz. (vide PRAENESTE).

§ 2. Latinus Silvius, rex Albae Longae (Diod. Sic. VII, III a 6; Appian. *De reg. Rom*. I, 2).

§ 3. Catheti ex Salia filius. Aristid. Miles. et Alex. Polyhist. (*Hist. gr. fragm*. III, 230 n. 26) apud Plutarch. *De fort. Rom*. cap. 40 (vide CATHETVS). Latinus est cognomen romanum (unde gentilitium Latinius) in thesaur. epigraph.

LATITIA, *latitudo*, subst. f. (ital. *larghezza*). In lapide apud Marini *Inscr. alb*. pg. 119 nt. 1: HABET AVTEM AGELLVS LATITIAE P · LXXV LONGITIAE P · CXXXVII. Adde rei agr. scriptores (*Gromat. vet*. pgg. 308, 312 sq., 319, 322, 333 ed. Lachm.).

LATIVM, ἡ Λατίνη (Strab. V, II 1, III 2, 4 et 9, XIII, I 53; Polyb. III, XXII 13, XXIII 6, XXIV 5 et 16; Scymn. Chius *Orb. descr*. vs. 204), regio Italiae, ad montem usque Circaeum, inde ab Ostia ad Sinuessam usque. Plin. III, IX, 4: « Latium antiquum a Tiberi Circeios servatum est, mille passuum quinquaginta longitudine. Tam tenues primordio imperii fuere radices. Colonis saepe mutatis, tenuere alii aliis temporibus, Aborigines, Pelasgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli. Et ultra Circeios Volsci, Osci, Ausones, unde nomen Latii processit ad Lirim amnem ». Scyl. Caryand. § 8: *Τυρρηνίας ἔχονται Λατῖνοι μέχρι τοῦ Κιρκαίου. Καὶ τὸ τοῦ Ἐλπήνορος μνῆμα ἐστι Λατίνων*. Strab. V, III, 4: *Νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινοέσσης ἀπὸ τῶν Ὠστίων Λατίνη καλεῖται, πρότερον δὲ μέχρι τοῦ Κιρκαίου μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν· καὶ τῆς μεσογαίας δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλή, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε καὶ Σαυνιτῶν καὶ Πελίγνων καὶ ἄλλων τῶν τὸ Ἀπέννινον κατοικούντων*. Strab. V, II, 1: *Ἡ μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα μεταξὺ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ὠστίων παραλίας μέχρι πόλεως Σινοέσσης καὶ τῆς Σαβίνης (τὰ δ' Ὄστιά ἐστιν ἐπίνειον τῆς Ῥώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ῥυείς), ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας καὶ τῶν Σαυνιτικῶν ὀρῶν*. Multas gentes complectitur Latinis olim non adscriptas, Aequos, Volscos, Hernicos, Rutulos, Aborigines, qui circa Romam habitaverunt. Strab. V, III, 2: *Ἑξῆς δ' ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ρωμαίων πόλις, πολλὰς συνειληφυῖα καὶ τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. Αἶκοι γὰρ καὶ Οὐόλσκοι καὶ Ἕρνικοι Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην καὶ Ῥουτοῦλοι οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες καὶ ἄλλα συστήματα μείζω καὶ ἐλάττω τὰ περιοικοῦντα τοὺς τότε Ῥωμαίους ὑπῆρξαν, ἡνίκα πρῶτον ἔκτιστο ἡ πόλις· ὧν ἔνια κατὰ κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαινον, ὑπ' οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα*. Et V, III, 4: *Οἱ δ' οὖν Λατῖνοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείους οὐ προσεῖχον Ῥωμαίοις· ὕστερον δὲ καταπλαγέντας τὴν ἀρετὴν τοῦ τε Ῥωμύλου καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον βασιλέων ὑπήκοοι πάντες ὑπῆρξαν. καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἰκούων καὶ τῶν Οὐόλσκων καὶ Ἑρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον Ῥουτούλων τε καὶ Ἀβοριγίνων, [πρὸς δὲ τούτοις Ῥαικῶν* (Aricinorum), *καὶ Ἀργυρούσκων* (Auruncorum) *δέ τινες καὶ Πρεφέρνων* (Privernatum)], *ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται πᾶσα*. Dictum est vel a Latino rege (Varr. *De l. l*. V 32 pg. 13) vel a *latendo*, quod ibi Saturnus latitaret (Ovid. *Fast*. I 238, Arnob. IV 24, Lact. *Div. inst*. I 13, Minuc. Felic. *Oct*. cap. 12). Virg. *Aen*. VIII, 322 sq.:

« Latiumque vocari
Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris ».

Dionys. I, 45 (cf. I, 60): *ὀλίγῳ δ' ὕστερον χρόνῳ τὴν ἀρχαίαν ἀλλάξαντες ὀνομασίαν, ἅμα τοῖς Ἀβοριγῖσιν, ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς χώρας Λατῖνοι ὠνομάσθησαν*. — Latini, Λατῖνοι (Polyb. I, VI 4, II, XXIV 10, III, XXII 11; Strab. V, II 1, III 2 et 4 sq.; Diod. Sic. VII, III 2, et III a, XVI, XC 2; Plutarch. in *Cam*. XXXIII 1 sqq., XXXIV 1 sqq.; Appian. *De reg. Rom*. cap. XII, et *De bell. civ*. I 23), sunt Latii incolae (cf. Kalend. Praenest. apud Orell. II, 386; Iustin. XX, 1; Serv. ad Virg. *Aen*. VII, 47). Dionys. Halic. I, 9: *ἐπὶ δὲ Λατίνου βασιλέως, ὃς κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐδυνάστευσε, Λατῖνοι ἀρξάμενοι καλεῖσθαι*. Latini prisci (Liv. I, 2; Plin. XXXIV, XI, 1), *προγενέστεροι Λατῖνοι* (Plutarch. in *Rom*. XXIII, 9), sunt qui etiam Aborigines appellantur (Appian. *De reg. Rom*. I, 1: *καὶ τοὺς Ἀβοριγίνας ἀπὸ τοῦ κηδεστοῦ Λατίνου Φαύνου Λατίνους ἐπωνόμασε*) (1). Dionys. II, 2: *ὄνομα δὲ κοινὸν οἱ σύμπαντες οὗτοι Λατῖνοι ἐκλήθησαν ἐπ' ἀνδρὸς δυναστεύοντος τῶν τόπων Λατίνου, τὰς κατὰ ἔθνος ὀνομασίας ἀφαιρεθέντες*. — Latinus, adiect. ad Latium pertinens (cf. etr. IИI+A⅃ latini = *Latinia*), ut Latina sacra, *Λατῖναι ἑορταί* (Dionys. IV, 49; Plutarch. in *Cam*. IV, 6), et Latina via (Strab. V, III 10; inscr. apud Orell. n. 3203, 4353, Henzen n. 5502, 6020, 6470, 6507). Strab. V, III, 9: *μέση δ' αὐτῶν ἡ Λατίνη ἡ συμπίτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κασιλῖνων, πόλιν διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα σταδίους. ἄρχεται δὲ (τὸ) ἀπὸ τῆς Ἀππίας, ἐν ἀριστερᾷ ἀπ' αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ῥώμης, εἶτα διὰ τοῦ Τουσκλανοῦ ὄρους ὑπερβᾶσα μεταξὺ Τούσκλου πόλεως καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους κάτεισιν ἐπὶ Ἄλγιδον πολίχνιον καὶ Πικτὰς πανδοχεῖα*. Item Latius adiect., ut Latia gens (Ovid. *Met*. XIV,

(1) Steph. Byz.: *Ἀβοριγῖναις ἔθνος Ἰταλικόν, ὡς Ἰόβας ἐν Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας πρώτῃ· Μέχρι μὲν οὖν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου τὴν ἀρχαίαν Ἀβοριγίνην* (lege *Ἀβορινων ὀνομασίαν*) *διέσωζον, Λατίνου δὲ βασιλεύσαντος οὕτω προσηγορεύθησαν*.

832), Latii agri (Ovid. *Fast.* V, 91), Latia lingua (Ovid. *Pont.* II, III, 75), Latius Iuppiter (Ovid. *Trist.* III, XII, 46; inscr. apud Henzen n. 7415 CVLTORES · IOVIS · LATII), Latiae Musae (Colum. proem. lib. I § 30), Latii fasti (Val. Flacc. II, 245), Latii duces (Ovid. *Met.* I, 560), Latius annus (Ovid. *Fast.* I, 1), Latia vulnera (Ovid. *Ars am.* I, 414), Latium forum (Ovid. *Trist.* IV, IV, 4) = forum Romanum (Stat. *Silv.* I, I, 12), Latium ius (Ascon. *Argum. Pison.*) et absolute Latium (Tac. *Hist.* III, 55; Plin. III, I 3 et V, I 20) h. e. ius Latii. Item Latialis vel Latiaris (Macrob. *Saturn.* I, 2) et Latiarius, ut populus Latialis (Ovid. *Metam.* XV, 481), Latialis sermo (Plin. III, III, 1), Iuppiter Latialis (Cic. *Mil.* cap. 31; Lucan. I, 198; inscr. apud Orell. n. 1247), Iuppiter Latiaris (Serv. in Virg. *Aen.* XII, 135) et Iuppiter Latiarius (Plin. XXXIV, XVIII, 4). Hinc Latiar h. e. sacrificium sollemne tempore Latinarum feriarum (Macrob. *Saturn.* I, 16; Cic. *ad Q. fr.* II, 4 = n. 102). Cf. latialiter vel latiariter adverb. in Forcell. *Lexic.* Latiaris est cognomen rom. apud Mommsen n. 5983.

IИ+ΑИ (latni), *Lautnia*, nomen mulieris, pro IИ+VΑИ lautni (cf. IИI+ΑИ latini = *Latinia* et MИITΑИ latinś = *Latinii*), contracta diphtongo *au* in *a*, ut in multis. In operculo ossuarii perus. n. 1499: IИ+ΑИ · ИƎΞ (vel latni) = *Velia Lautnia* vel *Lautinia* (Latinia?).

§ 2. Latni = lautni sumitur pro *Lautniā*, nom. pr. fem. abl. sg., in titulis etr. n. 131 (IИYΑИ), n. 1218 (IИ+ΑИ) et n. 1508 (IИYΑJ). Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 136, 158; et vide IИ+VΑИ (lautni).

LATO. Vide LATONA, quod sequitur.

LATONA, Λητώ, dea apud antiquos (cf. inscr. apud Orell. n. 33, 1463 sq., Cic. *De nat. deor.* III 23, Hygin. *Fab.* n. 14, Ovid. *Metam.* VI, 331 sqq., cet.). Genitivo sg. Latonas pro *Latonae* usi sunt veteres. Liv. *Odyss.* apud Prisc. pg. 198 = 679 P.: « Mercurius cumque eo filius Latonas ». Lato pro *Latona* dixit Varro apud Aul. Gell. XIII, 22. Cf. *Latonigena* h. e. *Latona genitus*, et *Latonius* in Forcell. *Lexico.*

LATRINVM, *latrina*, subst. n., contractum e lavatrino (vide LAVATRINA). Laberius vs. 36 (apud Non. III, 131 = pg. 212): « Sequere in latrinum, ut aliquid gustes ex Cynica haeresi ».

LATRO -onis, *miles* (mercenarius). Paul. pg. 118: « Latrones eos antiqui dicebant, qui conducti militabant, ἀπὸ τῆς λατρείας. At nunc viarum obsessores dicuntur, quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur ». Varro *De l. l.* VII, 52 pg. 141: « Latrones dicti ab *latere*, qui circum *latera* erant regi atque ad *latera* habebant ferrum, quos postea a stipatione *stipatores* appellarunt; aut qui conducebantur; ea enim merces graece dicitur λάτρον. Ab eo veteres poëtae nonnunquam milites appellant *latrones*, quod item et milites cum ferro, aut quod latent ad insidias faciendam ». Ennius *Ann.* vs. 60: « Haec ecfatus: ibi latrones dicta facessunt ». Et vs. 528 sq.: « fortunasque suas coepere latrones Inter se memorare ». Adde Serv. ad Virg. *Aen.* XII, 7, et cf. Non. II 508 = pg. 134 s. v. *latrocinari*, et Forcell. *Lexic.* s. v. *latrones.*

ΛΑΤΥΜΝΟΝ, mons prope Crotonem. Theocr. *Idyll.* IV, 19: ἄλλοκα δὲ σκαίρει τὸ βαθύσκιον ἀμφὶ Λάτυμνον. Ubi Schol.: Λάτυμνον, ὄρος Κρότωνος. Alii exponunt ὄρος Λακωνικόν, vel ὄρος Σικελίας.

? IꓤV⋖VXΛИ (laturusi), in lapide Italiae superioris n. 23 (cf. etr. MVΘVOꟼΑИ larthuruś). Alii aliter legunt (Sulzer *Dei dialetti* etc. pg. 308).

VΑИ (lau), fortasse pro IИ+VΑИ lautni, invenitur in lapide perus. n. 1896, et in tegula clus. n. 658.

..ƎΑИ (lav..), in tegula etr. n. 167.

LAVANDARIA, locus in quo panni eluuntur, in not. Tiron. pg. 184. Vide voc. sq.

LAVANDRIA, supplex ad lavandum (cf. ital. *lavandaia*), vox a Laberio usurpata (Aul. Gell. XVI, 7). Cf. LAVANDARIA.

LAVATORIVM, locus ad lavandum aptus (ital. *lavatoio*). Gloss. apud Labb.: « Lavatorium, πλύσιμον ».

LAVATRINA, *latrina*, subst. f. (cf. LATRINVM), apud Varr. *De l. l.* V, 118 pg. 47 (vide TRVA), et Non. III 131 = pg. 212.

§ 2. *Balneum privatum*, apud Varr. *De l. l.* IX, 68 pg. 219.

LAVATVS, *lautus* et *lotus*, particip. a *lavo*, apud veteres. Prisc. pg. 475 = 864 P. (cf. pg. 558 sq. = 920): « *lautum*, quamvis vetustissimi etiam lavatum solebant dicere. unde Terentius in eunucho [III, v, 52]: *Abeunt lavatum, perstrepunt*, pro lautum, et Ovidius in III [vs. 11 sq.] Fastorum: *Silvia Vestalis, quid enim vetat inde moveri. Sacra lavaturas mane petebat aquas* ». Adde Plaut. *Poen.* I, II, 22.

LAVDARE, *nominare*, apud veteres. Paul. pg. 118: « Laudare ponebatur apud antiquos pro *nominare* ». Cf. Non. IV, 276 = pg. 335.

LAVDEA, *laurus*, subst. f. Isid. *Orig.* XVII, 7: « Apud antiquos autem laudea nominabatur, postea *d* litera sublata, et subrogata *r*, dicta est *laurus* ». Cf. Plaut. *Cist.* I, III, 53, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MƎИΑƎƎΑИ (laveaneś), *Lavenii* (Laviani?), nomen virile, genit. singul. Inscriptio perusina num. 1709: ΑIVꟼ · MƎИΑƎƎΑИ | IИVꟼ+Ǝꟼ · ΑИΑO (thana petruni laveaneś puia) = *Tannia Petronia Lavenii vidua* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* II 312 ad n. 373).

ꓶΑVIIRNΛ (LAVERNA), dea apud Sabinos, in cuius tutela erant *fures*, Laverniones dicti. Paul. pg. 117: « Laverniones *fures* antiqui dicebant, quod sub tutela deae Lavernae essent, in cuius luco obscuro ab-

ditoque solitos furta praedamque inter se luere. Hinc et Lavernalis porta vocata est ». Varro *De l. l.* V, 163 pg. 64: « Hinc Lavernalis porta ab ara Lavernae, quod ibi ara eius ». Novius vs. 105 (ed. Ribbeck): « Per deam sanctam Lavernam, quae mei cultrix quaestuist ». Plaut. apud Non. II, 509 = pg. 134: « Militaveram (leg. *mihi Lavernam?*) nam in furtis celebrassit manius ». Lucil. apud eund. loc. cit.: « Si messes facis musas, si vendis, Lavernae ». Horat. *Epist.* I, xvi, 60 sq.:

« Pulchra Laverna
Da mihi fallere! da iustum sanctumque videri!
Noctem peccatis, et fraudibus obiice nubem! ».

Ubi Acron: « Laverna in via Salaria lucum habet; est autem dea furum (hominum fraudulentorum), dicta Laverna a *lavando;* nam *fures lavatores* dicuntur ». Et vet. Schol. Cruq. ad eund. loc.: « Sic dicta fortasse a *latendo;* nam fures olim laterniones et laverniones dicebantur ». Cf. Gloss. apud Labb.: « Lauerna, προξιδίκη ». In vase n. 2262 apud Hortam reperto: ꓘΛVIIRNΛI · POCOꓘOM h. e. *Lavernae poculum.*

§ 2. Λαβέρνη, oppidum Italiae. Plutarch. in *Sylla* VI, 9: Ἐκπεμπομένου δὲ αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως εἰς τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ἱστορεῖ χάσμα τῆς γῆς μέγα γενέσθαι περὶ Λαβέρνην, ἐκ δὲ τούτου πῦρ ἀναβλῦσαι πολὺ καὶ φλόγα λαμπρὰν στηρίξαι πρὸς τὸν οὐρανόν.

LAVERNIO -onis, *fur.* Vide ꓘΛVIIRNΛ (LAVERNA).

LAVERNIVM, pagus Corfiniensis (?). Cic. *Ep. ad Att.* VII, 8 = n. 299: « Ad Lavernium me consecutus est: una Formias venimus, et ..... collocati sumus ». Hinc MAGISTRI · LAVERNEIS in lapide apud Mommsen n. 5351 (Orell. n. 3270, 4941).

ИO꓃Αꟼ (lavthn), idem quod ИꟷVΑꟼ lautn, in tegula etr. n. 170. Cf. Lanzi II 455 = 384 ad n. 447, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 111.

LAVIANIVS, gentilitium sabinum (vide PIRTILIANVS). Lavianus est nomen virile in titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 358, 4; et Laviana cognomen mulieris apud Grut. 865, 1.

LAVICVM. Vide LABICVM.

LAVINIA, Λαουινία, filia Latini Aboriginum vel Laurentium regis, Aeneae uxor, quae Lavinio oppido nomen dedit (Liv. I, 1 et 3; Dionys. Halic. I, 59; Appian. *De reg. Rom.* I, 1; Varro *De l. l.* V, 144 pg. 56). Serv. in Virg. *Aen.* VII, 51: « Amata enim duos filios, voluntate patris Aeneae spondentes Laviniam sororem, factione interemit: unde et *erepta* dixit, quasi per vim. Hos alii coecatos a matre tradunt, postquam amisso Turno Lavinia Aeneae iuncta est ». Vide LAVINIVM.

§ 2. Aeneae filia, a qua nonnulli dicunt Lavinium oppidum appellatum (Strab. V, iii, 2; Steph. Byz. s. v. Λαβίνιον). Vide LAVINIVM, quod sequitur.

LAꟻINIVM (LAVINIVM), Λαουίνιον (Strab. V, iii 2 et 5, VI, i 14, XIII, i 53; Aelian. *De nat. anim.* XI, 16) vel Λαουΐνιον (Dionys. Halic. I 45, 63, V 12, VIII 21, 49; Appian. *De reg. Rom.* I, 1 sq.) et Λαβίνιον (Dionys. II, 51), vetus oppidum Latii (Dionys. Halic. V, 12), ab Aenea conditum (cf. Dionys. VIII, 21) et de uxore eius nominatum (vide LAVINIA). Liv. I, 1: « Aenean apud Latinum fuisse in hospitio. ibi Latinum apud Penates deos domesticum publico adiunxisse foedus, filia Aeneae in matrimonium data. ea res utique Troianis spem adfirmat tandem stabili certaque sede finiendi erroris. Oppidum condunt. Aeneas ab nomine uxoris Lavinium adpellat ». Varro *De l. l.* V, 144 pg. 56: « Oppidum, quod primum conditum in Latio stirpis Romanae, Lavinium; nam ibi dii penates nostri. Hoc a Latini filia quae coniuncta Aeneae, Lavinia, appellatum. Hinc post triginta annos oppidum alterum conditum Alba; id ab sue alba nominatum. Haec e navi Aeneae quom fugisset Lavinium, triginta parit porcos; ex hoc prodigio post Lavinium conditum annis triginta haec urbs facta, propter colorem suis et loci naturam Alba Longa dicta ». Steph. Byz.: Λαβίνιον, πόλις Ἰταλίας, Αἰνείου κτίσμα. Ἰόβας ἐν πρώτῳ. ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς Λαβινίας. Strab. V, iii, 2: Φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου κατάραντας εἰς Λαύρεντον τῆς πλησίον τῶν Ὠστίων καὶ τοῦ Τιβέρεως ἠιόνος, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ὅσον ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, κτίσαι πόλιν. ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ῥώμη ἐστί, συμμάχοις χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνείαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ῥουτούλους τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντες ....., νικήσαντα δ' ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπώνυμον κτίσαι πλησίον πόλιν. Appian. *De reg. Rom.* I, 1: Ἦρχε τότε Ἀβοριγίνων, τῶν τῇδε Ἰταλῶν, Φαῦνος ὁ τοῦ Ἄρεως, ὃς καὶ ζεύγνυσιν Αἰνείᾳ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λαουϊνίαν, καὶ δίδωσι γῆν ἐκ περιόδου σταδίων τετρακοσίων. Ὁ δὲ πόλιν τε ἔκτισε, καὶ ἀπὸ τῆς γυναικὸς [Λαουϊνίας], Λαουΐνιον ἐπωνόμασε. Cf. Liv. I 23, II 39, et Dionys. I 45, 63, II 51, VIII 49. Hoc vero oppidum, postquam Laurenti incolae in idem sunt translati, Laurolavinium est appellatum. Serv. in Virg. *Aen.* VII, 59: « Latinus, post mortem fratris Lavini, cum Lavinium amplificaret, ab inventa lauro Laurolavinium id appellavit ». Frontin. *De col.* pg. 234: « Laurum Lavinia lege et consecratione veteri manet. ager eius ab imppp. Vespasiano Traiano et Adriano in lacineis est adsignatus ». Inscr. apud Orell. n. 2276 (vide LAVRENTVM): VRBE LAꟻINIO. Ibi erat templum Veneris omnibus Latinis commune (cf. Liv. I, 14). Strab. V, iii, 5: Ἀνὰ μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεών ἐστι τὸ Λαουίνιον, ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης· ἐπιμελοῦνται δ' αὐτοῦ διὰ προπόλων Ἀρδεᾶται. Plutarch. in *Coriol.* XXIX, 2: ἄχρις οὗ Λαουίνιον ἀπηγγέλθη περιτειχιζόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὅπου καὶ θεῶν ἱερὰ Ῥω-

μαίοις πατρῴων ἀπέκειτο καὶ τοῦ γένους ἦσαν αὐτοῖς ἀρχαὶ διὰ τὸ πρώτην πόλιν ἐκείνην κτίσαι τὸν Αἰνείαν. Oppidum a Samnitibus dirutum est (Strab. V, III, 5). Cf. L. Cinc. Alim. fragm. n. 1 (*Gr. hist. fragm.* III, 96). — Incolae sunt Lavinienses (cf. Lavinates Laurentes ad voc. LAVRENTVM), gr. *Λαουϊνιᾶται* (Dionys. I 59, III 11) vel *Λαβινιᾶται* (Dionys. II 51, V 61). Cf. Plin. III, IX, 11 (« Lavinii »). Varro *De r. r.* II, IV, 18: « In quo illud antiquissimum fuisse scribitur, quod sus Aeneae Lavinii XXX porcos pepererit albos. Itaque quod portenderit, factum XXX annis, ut Lavinienses (al. *Lavinenses*, *Labinienses*) condiderint oppidum Albam. Huius suis, ac porcorum etiam nunc vestigia apparent Lavinii: quod et simulacra eorum ahenea etiam nunc in publico posita, et corpus matris ab sacerdotibus, quod in salsura fuerit, demonstratur ». Lavinius, adiect. ad Lavinium pertinens, ut Lavinia litora (Virg. *Aen.* I, 2; Propert. II, XXXIV, 64), Lavinia arva (Virg. *Aen.* IV, 236), Lavinia sedes (Lucan. IX, 991; cf. Iuven. XII 71, Ovid. *Met.* XV 728). Cf. Sil. Ital. I 44, VIII 177, XIII 64.

LAVINIVS, fluvius Italiae. Appian. *De bell. civ.* IV, 2: *Καῖσαρ μὲν καὶ Ἀντώνιος ἐς φιλίαν ἀπ' ἔχθρας συνῄεσαν, ἀμφὶ Μουτίνην πόλιν, ἐς νησῖδα τοῦ Λαβινίου ποταμοῦ βραχεῖάν τε καὶ ὑπτίαν, ἔχων ἑκάτερος ὁπλιτῶν τέλη πέντε· καὶ τάδε ἀλλήλοις ἀντικαθιστάντες, ἐχώρουν σὺν τριακοσίοις ἑκάτερος ἐπὶ τὰς τοῦ ποταμοῦ γεφύρας.*

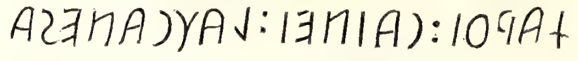
ƧIꟻA⅃ (lavis), quod legitur in situla tridentina n. 12, fortasse parvus fluvius est adhuc hodie *Lavis* nuncupatus (cf. Matzler in *Messagg. Tirol.* 1846 n. 17, et Casati in *Riv. Europ.* 1847 pg. 335). Ita Giovannelli scripsit (*Dei Rezi* etc. pg. 136 sg.): *Il colle Caslyr, dal quale veniva ..... dissotterrato questo vaso, sorge a quasi nove miglia nostrali dalla città di Trento nella valle di Cembra ..... In su d'un orlo gli scorre alle radici un fiero fiumetto, ch'è appellato* Lavis. *Or cominciando la prima epigrafe, che sta scolpita in sul manico, quindi del tutto disgiunta dalle altre quattro che fregiano l'orlo del vaso, e per così dire culminante, dalle cinque lettere, se io le ho ben lette*, LAFIS *o* LAVIS, *e quindi dal nome appunto di quel fiumicello medesimo, così parmi già fondato il sospetto, che l'iscrizione, che così comincia, possa avere una qualche relazione col luogo, e direi quasi coll'ubicazione stessa del trovamento della secchia, su cui è scolpita .....* Lafis *e* Nefis *dicono ancor oggi i montanari del settentrione di questa valle quando nominano il luogo di* Navis.

I⅃ƎMƎƧIꟻA⅃ (laviseśeli), fortasse legendum I⅃Ǝ MƎ ƧIꟻA⅃ (lavis eśeli).

-ϽVA⅃ (lauc-) vel ϽꟻA⅃ (lavc), pro -ϽV⅃ luc-, radix etrusca (= -ΨVA⅃ lavch- et -ΨA⅃ lach-?), osc. et rom. ⱶOVC-, *luc-ere*, in vocc. ƎИAϽVA⅃ laucane, IИAϽVA⅃ laucani, ⅃AИIϽꟻA⅃ lavcinal, ƎИIϽVA⅃ laucine et ƎIИIϽVA⅃ laucinie, AƧƎИAϽYA⅃ laucanesa et AƧAИIϽꟻA⅃ lavcinasa, ƎIИI+ϽVA⅃ lauctinie et IИ+ϽVA⅃ lauctni.

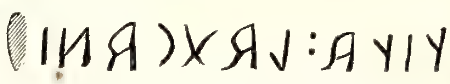
ƎИAϽVA⅃ (laucane), *Lucanius*, gentilitium etr. (unde IИAϽVA⅃ laucani et AƧƎИAϽYA⅃ laucanesa), comparandum cum ƎIИIϽVA⅃ laucinie = *Lucinius.* In titulo sepulcr. n. 646: ƎИAϽVA⅃ : ꟼA (ar laucane) = *Arrius Lucanius.*

AƧƎИAϽYA⅃ (laucanesa), *Lucanii uxor*, cognomen mulieris, e coniuge ƎИAϽVA⅃ laucane derivatum (cf. AƧAИIϽꟻA⅃ lavcinasa). Ossuarium etr. n. 143:

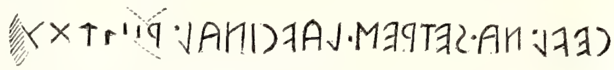
« larthi cainei laucanesa » h. e. *Lartia Cainnia Lucanii uxor.*

IИAϽVA⅃ (laucani), *Lucania*, nomen mulieris, pro laucania = AIИAϽV⅃ lucania (cf. ƎИAϽVA⅃ laucane = *Lucanius*), comparandum cum ƎИIϽVA⅃ laucine. Ossuarium etr. n. 992: « tita laucani » = *Titia Lucania.*

..ИIϽVA⅃ (laucin..), in titulo etr. n. 264. Cf. Lanzi II 544 = 465.

⅃AИIϽꟻA⅃ (lavcinal), *Laucinià* (Loucinià, Lucinià), nomen mulieris, abl. sg., e laucina (cf. ƎИIϽVA⅃ laucine, et voc. sq.). Ossuarium volaterr. num. 337:

(cevlna? setreś lavcinal ril LXX) = *—ia Setrii* uxor *Lucinià* nata.

AƧAИIϽꟻA⅃ (lavcinasa), *Laucinii* (Lucinii) *uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. ⅃AИIϽꟻA⅃ lavcinal et ƎIИIϽVA⅃ laucinie), in vase etrusco n. 234.

ƎИIϽVA⅃ (laucine), *Laucinia* (Loucinia, Lucinia), nomen mulieris, pro laucinei, unde ⅃AИIϽꟻA⅃ lavcinal (cf. ƎIИIϽVA⅃ laucinie = *Lucinius*). In operculo ossuarii senensis n. 371: ƎИIϽVA⅃ : AO (tha laucine) = *Tannia Lucinia* (Lanzi II 367 = 296 ad n. 98).

ƎIИIϽVA⅃ (laucinie), *Laucinius* (Loucinius, Lucinius), gentilitium etruscum (= ƎIИI+ϽVA⅃ lauctinie?), unde AƧAИIϽꟻA⅃ lavcinasa, ƎИIϽVA⅃ laucine, ⅃AИIϽꟻA⅃ lavcinal (cf. ƎИAϽVA⅃ laucane = *Lucanius*), in ossuario clusino n. 647. Cf. Lanzi I, 246 = 188.

ƎIИI+ϽVA⅃ (lauctinie), *Laucinius* (Lucinius)?, nomen virile, fortasse idem ac ƎIИIϽVA⅃ laucinie. In ossuario clusino n. 648: ƎIИI+ϽVA⅃ : O⅃ (lth lauctinie) = *Lars Lucinius* (?). Vide voc. sq.

IИ+ƆVAꓘ (lauclni), *Laucinia* vel *Laucinius*, gentilitium etr. (vide ƎIИI+ƆVAꓘ lauclinie), in ossuario clus. n. 648 bis.

LAVMELLVM, Λαύμελλον (Ptol. III, 1), oppidum Insubriae (Antonini *itiner.* pgg. 282, 340, 347, 356, et *Tab. Peuting.* segm. III *a*), nunc *Lomello*, unde *Lomellina*. Laumellensis, adiect. ad Laumellum pertinens. Not. Tiron. pg. 137: « Laumellum, Laumellensis ».

IMVAꓘ (laumi), in tegula clusina n. 602. An legendum IИ+VAꓘ (lautni)? Cf. AM+VAꓘ lautma.

LAVRENTALIA. Vide LARENTIA.

LAVRENTIA. Vide LARENTIA.

LAVRENTVM, Λαύρεντον (Strab. V, III, 5; Plutarch. in *Rom.* XXIII, 1) vel Λώρεντον (Dionys. Halic. I 45, 53, 55, 63; Appian. *De reg. Rom.* I, 1), Latii oppidum (hodie *Torre di Paterno*), prope Ostiam, in quod appulit Aeneas (Appian. loc. cit.; cf. Dionys. I 45, 53, 55, 63, Plin. III, IX 4, et XIV, IV 15, Mela II, IV 9). Strab. V, III, 2: Φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου κατάραντας εἰς Λαύρεντον (codd. Λαῦρον et Λαύροντον) τῆς πλησίον τῶν Ὠστίων καὶ τοῦ Τιβέρεως ἠιόνος, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ὅσον ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, κτίσαι πόλιν. Inscr. apud Orell. n. 2179: COL · AVG · LAVR. *Tab. Peuting.* segm. V *e* « Laurenti ». Vide inscr. cit. ad voc. FORMIAE (Orell. n. 2951), et aliam apud Henzen n. 6420 (LAVR · VICO · AVGV*stano*). — Incolae dicti sunt Laurentes (Virg. *Aen.* VIII 537, XII 137; inscr. apud Orell. n. 724, 2276, 3728; Henzen n. 7087), et Laurentes Lavinates (Orell. n. 3151; Henzen n. 5113, 6709, 6747), gr. Λαυρεντῖνοι (Polyb. III, XXII, 11) vel Λαρατῖνοι (Dionys. V, 61). Inscr. apud Henzen n. 6521: Q · ACILIO · C · F · PAPIRI[A] | TVSCO V E PROC AN|NONAE AVGGG NNN [THIBVR]|SICENSIVM PROC [AD] RES THEATRI POMP[EIANI] | [F]ISC[I] ADVOCATO COD[ICIL|L]ARI STATIONIS HERED[ITA]|TIVM ET COHAERENTIVM CV[R] | LAVRENTIVM VICO AVGVSTINORVM | SACERDOTI LAVRENTIVM | LAV[IN]ATIVM RESP | MVNICIPI SEVERIANI ANTONINIAN LIB THB BVRE | PATRONO. Cf. inscr. apud Orell. n. 2156, quae incipit L · DVSTIDIO L · F · VOL · NOVANO PONTIF · LAVRENTINORVM etc. Cf. Guarini *Comm. in vetus marmor pompeian. de sacris principiis, quae apud Laurentes colebantur.* — Laurens vel Laurentinus adiect., ut populus Laurens (Ovid. *Fast.* VI, 60), Laurens Thybris (Virg. *Aen.* V, 797), Laurens Turnus (Virg. *Aen.* VII, 650), Laurentia arva (Virg. *Aen.* VII, 661), Laurens ora (Virg. *Aen.* X, 705), Laurens (rus) vel Laurentinum h. e. *praedium* (Plin. *Ep.* II, 17), Laurentinum litus (Mart. X, 37), Laurentina via (Plin. *Ep.* II, 17; Val. Max. VIII, V, 6), quae Roma Laurentum ferebat. Item Laurentis = *Laurentina*, ut Laurentis terra, apud Enn. *Ann.* vs. 35. — Laurentius (et Lorentius) est nomen virile in lapidibus apud Gruter., Murat. et Mommsen; unde Laurentinus cognomen rom., apud Grut. 250 col. 3 (L · FAENIVS · L · L · LAVRENTINVS). Vide vocc. sqq.

LAVRETANVS portus, in etrusca ora, memoratur a Liv. XXX, 39, ubi cf. Drakenborch.

LAVRETVM vel Loretum, locus lauris consitus. Varro *De l. l.* V, 152 pg. 59: « In eo Lauretum ab eo quod ibi sepultus est Tatius rex, qui ab Laurentibus interfectus est, vel ab silva laurea, quod, ea ibi excisa, est aedificatus vicus ». Plin. XV, XL, 5: « Durat et in Urbe impositum loco, quando Loretum in Aventino vocatur, ubi silva lauri fuit ». In Kalend. Capran. (Orell. II, 396): IN · LORETO · MAIORE.

LAVRILLA, diminut. lauri. Est cognomen mulieris in inscr. apud Donat. 348, 9, Gruter. 906, 12 et Mommsen n. 3545.

LAVRINIENSIS, pagus vel vicus Nolanorum. Inscr. apud Mommsen n. 1972 (Henzen n. 5165): AVGVSTO | SACRVM | RESTITVERVNT | LAVRINIENSES | PECVNIA SVA | CVLTORES | D · D.

LAVROLAVINIVM, ita est appellata urbs Latii, quae prius Lavinium dicta fuit. Vide LAVINIVM, et cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

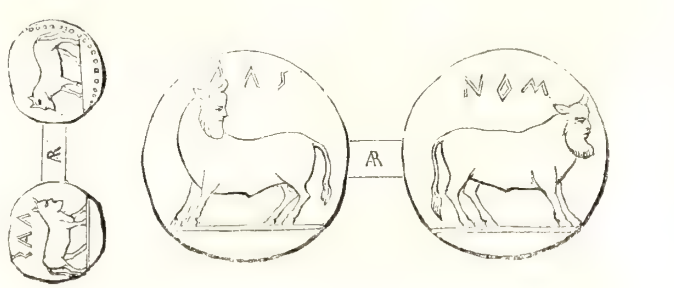
ITƧꟼVAꓘ (laursti), fortasse legendum la ursti, in operculo ossuarii clus. n. 562 bis *c*.

LAVS, Λᾶος (Strab. VI, I, 1 et 4; Ptol. III, 1 Λάου ποταμοῦ ἐκβολαί), fluvius Lucaniae (Plin. III, X, 1), hodie *Lao*, a quo incipiebat Oenotria sive Italia (Strab. VI, I, 4).

§ 2. Laus sinus, Λᾶος κόλπος (Strab. VI, I, 1).

§ 3. Laus, Λᾶος (Herod. VI, 21; Strab. VI, I, 1 et 4), oppidum Lucaniae (ubi nunc *Scalea*), Sybaritarum (Herod. VI, 21) vel Thuriorum colonia (Scyl. Caryand. § 12). Strab. VI, I, 1: Μετὰ δὲ Πυξοῦντα Λᾶος κόλπος καὶ ποταμὸς (Λᾶος) καὶ πόλις, ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἄποικος Συβαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἔλης στάδιοι τετρακόσιοι· ὁ δὲ πᾶς Λευκανίας παράπλους ἑξακοσίων πεντήκοντα. πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἡρῷον, ἑνὸς τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ἐφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο,

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι·

ἐπὶ γὰρ ταύτην [τὴν] Λᾶον στρατεύσαντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἐξαπατηθέντες τῷ χρησμῷ. Incolae Λαῖνοι, in numis num. 2909: ΛΑ, ꓛΑΛ (ΛΑƧ) pro ΜΟИꓛΑΛ (ΛΑƧΝΟΜ) = ΛΑΙΝΩΝ.

LAVS Pompeia, oppidum Italiae superioris (Plin. III, xxi, 2), ubi nunc *Lodi*. *Tab. Peuting.* segm. III *b*: « Laude Pompeia »; Antonin. *itiner.* pgg. 98, 127, 283: « Laude » et « Laude civitas »; et *Itiner. Hierosol.* pg. 617 « civitas Laude ». Inscr. apud Doni cl. v n. 205: COLLEGIVM FABR · LAVD. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *laudensis*.

LAVSVS, *planctus*, *lugubris lamentatio*, subst. m. (Varro apud Non. I, 235 = pg. 48, et Plaut. *Truc.* IV, ii, 18). In inscr. ex Scipionum sepulcro (n. 2710): IS LAVSIS MANDATVS h. e. *fletibus funeribus* (cf. Visconti *Op. var.* I, 50 sg.). Alii legunt laudi est mandatus (Zell. n. 1934).

§ 2. *Lausus*, Mezentii filius, a Latino interfectus (*Gr Hist. fragm.* III, 174). Virg. *Aen.* VII, 649 sqq. (cf. X 425, 433, 438, 699, 774, 789, 809, 813, 838, 840, 862, 900):

« Filius huic (*Mezentio*) iuxta Lausus, quo pulchrior alter
Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.
Lausus, equum domitor debellatorque ferarum,
Ducit Agyllina nequiquam ex urbe secutos
Mille viros, dignus patriis qui laetior esset
Imperiis et cui pater haud Mezentius esset ».

§ 3. *Lausus*, Numitoris filius, ab Amulio Albanorum rege necatus. Ovid. *Fast.* IV, 54 sq.: « Ense cadit patruo Lausus ». Lausus est cognomen rom. in lapidibus apud Grut. 323, 7 (L · LABERIVS · LAVSVS · LIBERT), Mommsen n. 1664 (C · CALPVRNIVS LAVSVS), n. 7101 (M · STATIVS · M · L · LAVSVS) et Murat. 102, 1.

LAVTIA -orum, gr. λαύτεια (Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 43), epularum magnificentia vel supellex (Charis. pg. 34 = 21 P.). Liv. XXVIII, 39: « Locus inde lautiaque legatis praeberi iussa, et muneris ergo in singulos dari ne minus dena millia aeris ». Vide DAVTIA, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ꓶAI+VAꓶ (lautial), *Lautiā*, nomen mulieris abl. sg. in titulo sepulcrali n. 751. *Lautniae* exponit Lanzius II 453 = 382 ad n. 436, ut lautial exaratum sit pro lautnial, e IИ+VAꓶ lautni.

LAVTITAS, *lautitia*. Gloss. apud Labb.: « Lautitas » et « Lautitia, πολυτέλεια ».

LAVTITIA, epularum magnificentia (vide LAVTIA et DAVTIA). Paul. pg. 117: « Alii a lavatione dictam putant, quia apud antiquos hae elegantiae, quae nunc sunt, non erant, et raro aliquis lavabat ». Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

§ 2. Lautitia farina appellabatur ex tritico aqua consperso (Paul. pg. 118). Isid. *Gloss.*: « Lautitia, aqua farina conspersa ».

? AМ+VAꓶ (lautma), in ossuario perusino n. 1773 (= n. 711?). Cf. IМVAꓶ laumi, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 322 ad n. 7.

? ƆМ+VAꓶ (lautmc), in inscr. clusina n. 800.

И+VAꓶ (lautn) vel И+ꓷAꓶ (lavtn) et ИOꓷAꓶ (lavthn), idem ac IИ+VAꓶ (lautni) vel IИ+ꓷAꓶ (lavtni), quod exponitur *Lautnia*, nomen mulieris, sive nominat. sive abl. sg., invenitur in nonnullis Etruscorum titulis sepulcralibus (n. 170, 1733, 2279 lin. 1), modo nullo nomini coniunctum (n. 804, 1116, 1914 *A* lin. 2), modo cum pronomine ꓷE+E eter (n. 2578), IꓷE+E eteri (n. 186 *a*, 186 *b*, 218, 914, 1018 bis *a*, 1966, 2565 bis), ИIEIꓷE+E eterien (n. 1581) et MꓷE+E eterś (n. 1935).

A+AИ+VAꓶ (lautnata), *Lautnatia* (Lautinatia), nomen mulieris, e И+VAꓶ lautn vel IИ+VAꓶ lautni derivatum, in tegula sepulcrali n. 934 (cf. Lanzi II 343 = 272 ad n. 6).

IEИ+ꓷAꓶ (lavtnei), *Lautnia* (Lautinia), nomen mulieris, = AIIИ+VAꓶ lautniia, e И+ꓷAꓶ lavtn = IИ+ꓷAꓶ lavtni vel IИ+VAꓶ lautni. Ossuarium corton. n. 1031: IEИ+ꓷAꓶ : AИAO (thana lavtnei) = *Tannia Lautinia*. Gentilitium Lautinius invenitur in lapidibus romanis, ut C · LAVTINIO TI · F · TER (Mommsen n. 4682), LAVTINIAE · Ɔ L · PANTHERAE (Mommsen n. 619) et LAVTINIA FRVGIFERA (Grut. 532, 5).

MEИ+VAꓶ (lautneś). Vide EꓶƆMEИ+VAꓶ (lautneścle), quod sequitur.

EꓶƆMEИ+VAꓶ (lautneścle), fortasse legendum lautneś cle, pro lautneś clensi (cf. Passeri *Paralip.* pg. 223), in inscr. perus. n. 1915 lin. 1. Alii exponunt *Lautniolus* (e И+VAꓶ lautn vel IИ+VAꓶ lautni), ut sit compositum e lautneś et suff. diminut. EꓶƆ-, = rom. *-culo* (cf. Lanzi II 519 = 442, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 122).

MꓷE+EИ+V[Aꓶ] (lautneterś). Vide И+VAꓶ (lautn) et MꓷE+E (eterś).

AOИ+VAꓶ (lautntha), pro AOIИ+VAꓶ (lautnitha), in tegula clus. n. 814 bis.

IИ+VAꓶ (lautni) vel IИ+ꓷAꓶ (lavtni), idem ac И+VAꓶ (lautn) vel И+ꓷAꓶ (lavtn) et ИOꓷAꓶ (lavthn), quod exponitur *Lautnia* vel *Lautinia*, = IEИ+ꓷAꓶ lavtnei vel AIIИ+VAꓶ lautniia et fortasse IИ+Aꓶ latni vel IИ+Vꓶ lutni (unde A+AИ+VAꓶ lautnata, AOIИ+VAꓶ lautnitha, +IИ+ꓷAꓶ lavtnit, A+IИ+VAꓶ lautnita, ƧA+IИ+VAꓶ lautnitas, MIИV+VAꓶ lautuniś, EꓶƆMEИ+VAꓶ lautneścle), invenitur in nonnullis titulis sepulcralibus, n. 168 sq., 195?, 249, 250?, 359 (? IИVꓷAꓶ), 546, 559, 596, 686, 778, 796, 1026 bis, 1338, 1392, 1500, 1509, 1602, 1662, 1670, 1723, 1814,

1869, 2335. Cf. Lanzi II 787 = 695, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 341 col. 1, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 50, Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 129, 136, 176.

ƧAꟻIꞰIИꟼꟻAꓘ (lavtnizivas), legendum lavtni zivas, in titulo sepulcrali n. 2335. Vide IИ+VAꓘ (lautni).

AOIИ+VAꓘ (lautnitha), *Lautnidia* vel *Lautinidia* (= ? A+AИ+VAꓘ lautnata), e IИ+VAꓘ lautni, nomen mulieris in tegula sepulcrali n. 250. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 219, et vide AOИ+VAꓘ (lautntha).

AIIИ+VAꓘ (lautniia), *Lautnia* (Lautinia), = IƎИ+ꟻAꓘ lavtnei, nomen mulieris, e IИ+VAꓘ lautni. In tegula perusina n. 1663: AIIИ+VAꓘ · IOꟼAꓘ (larthi lautniia) = *Lartia Lautinia*.

? AƧIИ+[V]Aꓘ (lautnisa), vidit Lanzius (II 416 = 345 n. 290) in ossuario etr. n. 197.

? +IИ+ꟻAꓘ (lavtnit), in titulo sepulcrali n. 171 (cf. Lanzi II 406 = 335 ad n. 242), fortasse pro A+IИ+VAꓘ lautnita. Vide IИ+VAꓘ lautni, AOIИ+VAꓘ lautnitha, et voc. sq.

A+IИ+VAꓘ (lautnita), *Lautnidia* (?), nomen mulieris, e IИ+VAꓘ lautni (cf. +IИ+ꟻAꓘ lavtnit et ƧA+IИ+VAꓘ lautnitas), in ossuario etr. n. 208.

ƧA+IИ+VAꓘ (lautnitas), *Lautnidiae* (?), nomen mulieris genit. sg., e A+IИ+VAꓘ lautnita, quod e IИ+VAꓘ lautni h. e. *Lautnia* vel *Lautinia* (Lanzi II 432 = 361 ad n. 355; cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 90), in tegula etr. n. 270.

? M+VAꓘ (lauts̀), in inscr. perus. n. 1960.

LAVTVLAE et Lautolae, locus Romae ad Ianum geminum, ubi aquae calidae fuerunt (Varro *De l. l.* V, 156, pg. 61). Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 361: « Alii, quod Romani Sabinis instantibus fugientes, eruptione aquae ferventis et ipsi liberati, et hostes ab insequendo repressi: aut quia calida aqua lavandis vulneribus apta fuit, locus Lautulus appellatus est ».

§ 2. Extra Urbem quoque Lautulae fuerunt, prope Anxur. Paul. pg. 118: « Lautulae locus extra Urbem, quo loco, quia aqua fluebat, lavandi usum exercebant ». Cf. Liv. VII 39, IX 23.

§ 3. Lautulae, urbs Italiae inferioris, ad quam Samnites proelio fundunt Romanos. Diod. Sic. XIX, LXXII, 7: Οὗτοι δὲ τὰς δυνάμεις παραλαβόντες παρετάξαντο πρὸς τοὺς Σαμνίτας περὶ τὰς καλουμένας Λαυτόλας, καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλον.

MIИV+VAꓘ (lautunis̀), *Lautinii*, nomen virile, genit. sg., e IИ+VAꓘ lautni, in lapide volaterr. n. 348. Cf. G. B. Zannoni et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1830 pgg. 28 sg., 167 sg.

? SƎM↓VꓷAꓘ (lavuchmes), pro ƧƎMV↓VAꓘ lauchumes = *Lucumonis*, legitur in vase aeneo n. 2589.

-↓VAꓘ (lauch-), radix etrusca, = -↓VꓷAꓘ lavuch-, -ↃVAꓘ lauc- vel -ↃꟻAꓘ lavc-, -↓Aꓘ lach- et -↓Vꓘ luch-, rom. *louc-ere* (luc-ere), in vocc. ƎM↓VAꓘ lauchme et ƧƎMV↓VAꓘ lauchumes (= SƎM↓VꓷAꓘ lavuchmes), comparandis cum etr. LVCVMO, quod vide.

A↓VAꓘ (laucha), in operculo ossuarii senensis n. 435 ter *b*.

ƎM↓VAꓘ (lauchme), *Lucumo*, nomen virile, apud Etruscos (vide LVCVMO), unde ƧƎMV↓VAꓘ lauchumes = SƎM↓VꓷAꓘ lavuchmes, in olla clusina n. 649 (cf. Lanzi II 286 = 226 sg., 399 = 328 ad n. 208, Micali *Storia* etc. I cap. 7 pg. 131, et Grotefend *Zur geogr. u. gesch. von Alt-Ital.* V, 18).

ƧƎMV↓VAꓘ (lauchumes), *Lucumonis* (?), nomen virile, genit. sg., = SƎM↓VꓷAꓘ lavuchmes, e ƎM↓VAꓘ lauchme = LVCVMO, quod vide. Occurrit in ossuar. clus. n. 650.

ΛΑΦΑΩΝ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΛΑΦΥΣΤΙΟΣ, Syracusanus orator popularis, apud Plutarch. in *Timol.* XXXVII, 1 sq.

-↓Aꓘ (lach-), radix etrusca, = -↓VAꓘ lauch- et -↓Vꓘ luch-, rom. louc-ere (luc-ere), in vocc. MƎ↑Aꓘ lachem, V↓Aꓘ lachu, MV↓Aꓘ lachus̀, IИMV↓Aꓘ lachumni et AIИMV↓Aꓘ lachumnia.

MƎ↑Aꓘ (lachem), in lapide Raeto-etr. n. 24.

V↓Aꓘ (lachu), *Lacumnia* (?), nomen mulieris etruscae, = AIИMV↓Aꓘ lachumnia, fortasse per compendium ↓ꓘ lch (cf. MV↓Aꓘ lachus̀). In lapide perus. n. 1896: MAИIꟼVIƧ | MIꟼ8ƎO · V↓Aꓘ (lachu thefris̀ spurinas̀) = *Lacumnia Tiberii Spurinnae* uxor.

IИMV↓Aꓘ (lachumni), *Lacumnia* (Laucunnia, Lacinia), nomen mulieris, pro lachumnia = IИMV↓Vꓘ luchumni (abl. ꓘAIИMV↓Aꓘ lachumnial), fortasse per compendium V↓Aꓘ lachu et ↓ꓘ lch, e rad. -↓Aꓘ lach-, pro -↓VAꓘ lauch-, rom. *louc-ere* (luc-ere), apud Etruscos (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pgg. 52, 182 sg.; Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 64, 68, 121, 173). In ossuario perusino n. 1083: IИMV↓Aꓘ : I+ƧA8 (fasti lachumni) = *Fausta Lacumnia*. Laucunnia est nomen mulieris in lapide volaterr. apud Murat. 1344, 10 (D · M · FL · GALLO MAXIMINO LAVCVNNIA FELICITAS CONIVGI). E familia Lacumnia nomen habuit *castrum Lacumniani*, hodie *Lacugnana*, in agro perusino. Cf. fundus Lacanianus in *Chr. Farf.* apud Murat. pg. 368 (Rer. ital. scr.).

AIИMV↓Aꓘ (lachumnia), *Lacumniā*, nomen mulieris, abl. sg., pro ꓘAIИMV↓Aꓘ lachumnial. Operculum ossuarii perus. n. 1098: AIИMV↓Aꓘ · ꟼA · IИAИA · Aꓘ (la anani ar lachumnia) = *Lars Anainius Arrii* filius *Lacumniā* natus.

ꓘAIИMV↓Aꓘ (lachumnial), *Lacumniā*, nomen mulieris, abl. sg., minus recte AIИMV↓Aꓘ lachumnia, e IИMV↓Aꓘ lachumni. In lapide perus. n. 1804:

ᛚAIИⲘ|V↓Aᛚ | Ǝ+I+ ƎƧ (se tite lachumnial) = *Sextus Titius Lacumniâ* natus.

MV↓Aᛚ (lachuś), *Lacumnii* (?), nomen virile, genit. sg., fortasse pro lacumniś (cf. V↓Aᛚ lachu et IИⲘV↓Aᛚ lachumni), nisi pertinet ad *Lartem* (cf. ↓ᛚ lch, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 64, 173). Operculum ossuarii perus. n. 1622: MV↓AᛚAIV1AIAↃ (caia puia lachuś) = *Caia vidua Lacumnii.*

Ǝᛚ (le), in vasis Volcent. n. 2201 sq. et n. 2211 (?). Cf. ᛚƎ (el).

?ↃVƧAƎᛚ (leasuc), in titulo sepulcrali n. 1536. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 218.

LEBER, *liber*, adiect. apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 17. Sic LIIBRO pro *Libero.*

LEBIS, *levis*, adiect. In titulo sepulcrali apud Mommsen n. 3090: SIT MIHI TERRA LEBIS. Inscr. edita in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI, 365: HIC · RELICIAE | PELOPIS · SIT | TIBI · TERRA | LEBIS.

LEBRIEMELVS, fons prope Genuam. In tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 22: IN · FONTEM · LEBRIEMELVM.

LIIBRO, *Libero*, dat. sg., in lapide pisaurensi n. 77*d*.

LEBVS, *levus* (laevus), adiect. In marmore apud Mommsen n. 2500 (*Mem. dell'Acad. Ercol.* VI, 271): DEXTRA LEBAQVE.

LEGARIVM, *legumen*, subst. n. Varro *De r. r.* I, 32: « quae alii legumina, alii (ut Gallicani quidam) legaria appellant, utraque dicta a *legendo*, quod ea non secantur, sed vellendo *leguntur* ».

LEGASSIT, *legaverit*, apud veteres. Tab. v ex Duod. Tabul.: Uti legassit super pecunia tutelave suae rei, ita ius esto.

LEGITO, *lectito*, agnoscitur a Prisciano pg. 430 = 825 P.

LEGITVME, *legitime*, adverb. (vide LEGITVMVS). In decr. Col. Pis. pr.: LEGITVME · ID · CAVEATVR.

LEGITVMVS, *legitimus*, adiect. in tab. Salpens. apud Henzen n. 7421 lin. 1.

LEEX, *lex*, subst. f., apud veteres. Inscr. in Append. n. XXXIX: LEEGE · ALBAANA DICATA. Adde tab. Bant. cap. 4 (Append. n. LVI) HOICE · LEEGEI.

?V↓EƎᛚ (leechu), in vase clusino n. 812.

IƎИAOƎᛚ (lethanei), *Letania* (Letinia), nomen mulieris, e ƎOƎᛚ lethe = *Letius.* In operculo ossuarii clus. n. 756: IƎИAOƎᛚ : OA (ath lethanei) = *Attia Letinia.*

ƎOƎᛚ (lethe), *Letus* (Letius, Laetius), gentilitium etr. (genit. MƎOƎᛚ lethes), unde IOƎᛚ lethi = *Letia* et IƎИAOƎᛚ lethanei = *Letinia.* In titulis sepulcralibus, apud Perusiam repertis: ƎOƎᛚ · VA (au lethe, n. 1167) = *Aulus Letius;* ƎOƎᛚ · ƎƧ (se lethe, n. 1664) = *Sextus Letius;* et ƎOƎᛚƎꟼOƎƧ (sethre lethe, n. 1665) = *Setrius Letius.* Adde tegul. sepulcr. n. 559 ex Clusio.

MƎOƎᛚ (lethes), *Letus* (Letius, Laetius), gentilitium etruscum = ƎOƎᛚ lethe (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 40). Ossuarium perusinum num. 1160: MƎꟼOƎƧ : MƎOƎᛚ : OꟼAᛚ (larth lethes sethreś) = *Lars Letius Setrii* uxor.

§ 2. *Leti* (Letii), genit. sg. Ossuarium perus. n. 1158: MƎOƎᛚ : IAↃ : I+ƧA8 (fasti cai lethes) = *Fausta Caia Letii* uxor.

IOƎᛚ (lethi), *Letia* (Laelia), familiae perusinae nomen (vide ƎOƎᛚ lethe et MƎOƎᛚ lethes). In operculo ossuarii n. 1293: IOƎᛚ · IOꟼAᛚ (larthi lethi) = *Lartia Letia.*

§ 2. *Letiâ*, abl. sg. pro ᛚAIOƎᛚ lethial (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 40), in ossuario perus. n. 1157.

ᛚAIOƎᛚ (lethial), *Letiâ* (Laetia), nomen mulieris, abl. sg., quod et scribitur ᛚAI+Ǝᛚ letial, mutata dentali aspirata in tenuem, e IOƎᛚ lethi. Occurrit in titulis sepulcralibus sqq.:

ᛚAIOƎᛚ · ꟼA · I8Aꟼ · Ƨᛚ (ls rafi ar lethial, n. 1295) = *Lars Rofius* (vel *Lartia Rofia*) *Arrii* fil. *Letiâ* nat.

AꟼƎ+Ǝ · ᛚAIOƎᛚ · Aᛚ · Ǝ+ƎИƎ7 · Aᛚ (la venete la lethial etera, n. 1396) = *Lars Venetius Lartis* filius *Letiâ sec.* natus.

ИAᛚↃ · ᛚAIOƎᛚ · Aᛚ · Ǝ+ƎИƎ7 · ƎƧ (se venete la lethial clan, n. 1397) = *Sextus Venetius Lartis* filius *Letiâ natus.*

↓ƎM · ᛚAIOƎᛚ : MAИ⊀ↃᛚƎ7 · IƎИꟼA7 · AИAO (thana varnei velcznaś lethial śech, n. 1388) = *Tania Varenia Velcinii* uxor *Letiâ nata.*

Adde operculum ossuarii perus. n. 1631.

LEIBER, *liber*, adiect. Lex Thoria agr. cap. 36 (Append. n. LIX): [QVEI POPVL]EIS LEIBEREIS IN AFRICA SVNT. Plebisc. de Thermens. col. 1.ª (Append. n. LXI): IEI OMNES POSTEREIQVE EORVM THERMESES MAIORES PEISIDAE LEIBERI AMICEI SOCIEIQVE POPVLEI ROMANI SVNTO. Adde Leg. Thor. cit. cap. 38 et 42 (POPVLORVM LEIBER[O]RVM), et S. C. de Asclep. Clazom. apud Egger pg. 276 (AB EIS LEIBEREIS). Leibero pro *libero* invenitur in tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 44.

LEIBEREIS, *leiberi* (liberi), h. e. *filii* (cf. Cic. *De nat. deor.* II, 24), nominat. pl. In inscr. ad Soram inventa (Append. n. XLI): LEIBEREIS · LVBENTES DONV · DANVNT · HERCOLEI = *Liberi libentes donum dant Herculi.* Cf. LEIBRO.

LEIBERTAS, *libertas*, subst. f., antiquiori orthographia LOEBERTAS, in numis gentis Cassiae apud Cohen *Médaill. consul.* pl. XII n. 14 suiv. Adde inscr. apud Mommsen n. 4070 (LEIBERTATE).

LEIBERTINVS, *libertinus*, ad leibertum pertinens (vide LEIBERTVS). Inscr. apud Mommsen n. 4086 (Grut. 398, 4): L · CORNELIO · L · F | SVLLAE · FELICI | DICTATORI | LEIBERTINI.

LEIBERTVS, *libertus*, subst. m., e LEIBERTAS = *libertas.*

Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 155, 2: M · GELLIO M · L · DIOCLI · DAT | DE · SVO · M · GELLIVS FAVSTVS | LEIBERT. Alia apud Henzen n. 5659a: Q · CAECILIVS · CN · A · Q · FLAMINI · LEIBERTVS etc. Alia inscr. apud Lancellotti *Thes. veter. Picen. inscr.* pg. 23 mss.: ATERTIAE · AFVDIENAE | DEDIT · NEICEPHOR · LEIBERTVS. In titulo sepulcrali apud Grut. 307, 8: IVL · MODESTINO · LEIB. Cf. inscr. apud Grut. 896, 10 (*Giorn. arcad.* XXI, 218).

LEIBRO, *libero*, apud veteres. Inscr. apud Mommsen n. 299: [C · TITIVS · H]OC · MONVMENTV | [SIBEI ET LE]BREIS · SOVEIS | [EXTRVXIT] ET · LEIBRAVIT | [ET EXPO]LIVIT.

ƧƧV>ꟼƎꓘ (leigúss), *lucos*, subst. m. acc. pl. 2 decl., apud Samnites, in inscr. n. 2873 ter lin. 9 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 3).

ΛEIKEIT, *licet*, comparandum cum ЯVTꟼꓘIꓘ likítud et LICITVD = *liceto*, in lapide lucano n. 2903 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 191, 272, et in *Bullett. arch. nap.* V, 43). Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 211 hanc vocem trahit ad lat. *liquere*, et *purgaverit* exponit.

IMIƎꓘ (leimi), in titulo clusino n. 807. Ad gr. λημι, *video*, *volo*, *fruo*, e λάω, trahunt expositores *Musei Clus.* II 220 sq.

ИIƎꓘ (lein). Vide ƎИIƎꓘ (leine), quod sequitur.

ƎИIƎꓘ (leine), fortasse *lenis* vel *leniter*, quod etiam scribitur ИIƎꓘ lein et ƎИIꓘ line, apud Etruscos (cf. Lanzi II 787 = 696, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 50, et Grotefend *Zur geogr. u. gesch. von Alt-Ital.* V, 16). Occurrit in titulis sepulcralibus (ex Volaterris), coniunctum cum voc. ꓘIꟼ ril, quod exponitur *annos* vel *annorum*; ex. gr.

ИIƎꓘ · XIIII · ꓘIꟼ (ril XIV lein, n. 363),
↑ · ƎИIƎꓘ · ꓘIꟼ (ril leine L, n. 2558),
ƎИIƎꓘ · II↑X · ꓘI[ꟼ] (ril XLII leine, n. 342),
ƎИIƎꓘ · III↑ · ꓘIꟼ (ril LIII leine, n. 333),
ƎИIƎꓘ . . . ꓘIꟼ (ril . . . leine, n. 363 bis).

Lanzi II 323 = 255: « *Dopo di essi* (gli anni del defunto), *o anche separatamente* [?] *da ogni altra voce, trovasi* ƎИIƎꓘ, *che altri interpretò per famiglia* Linia. *Lo deriverei piuttosto da* λεῖος, *onde Vossio deriva* lenis, *interpostavi la* n, *come in* plenus *da* πλέος. *Può essere avverbio in* e . . . , *e può rendersi* leniter. *È acclamazione mortuale, siccome quella in* Ovidio molliter ossa cubent (Heroid. ep. XXIV, 18) *e in iscrizioni latine* S(it) T(ibi) T(erra) L(evis), *in altre* B(ene) Q(uiesce). Et II 456 = 385 ad § 14: *Il vederla* (questa voce) *così staccata negli epitaffi . . . . . fa che spieghi* lene *o* leniter, *acclamazione mortuale degli Etruschi, come dei Latini* sit tibi terra levis, *de' Greci* κούφη γῆ (Fabr. pg. 227). *Può anche dedursi da* λῃνὸς σοφός (Hesych., et Poll. lib. III § 102), locus cinerarium; *sinonimo di* lupu, locus, *che sta in fine di altri epitafi.* Oriolius in *Opusc. letter. di Bologna* II, 134 (cf. pg. 144): *Nè la congettura* (del Lanzi) *manca di eleganza. Ma con sembianza di verità non minore potrebbe anche volgersi* line *in senso di* unge, *che sarebbe cortese prego o sì veramente ricordo ai posteri o agli eredi di tribuire al sepolcro offerte di unguenti, di che assai credevano dilettarsi gli dei Mani . . . Perchè non deriverebbe pure da* λαίνος, lapideus, *come se* leine *fosse* lapidea, *sottintesovi* arca, *e sinonimo per conseguente di* lupu? *A questo modo talor potrebbe dirsi che fosse l'antro o l'ipogeo,* lupu *il loculo,* leine *l'urna di pietra o il sarcofago.*

ʘИIƎꓘ (leinth), unus ex filiis τῶν Διόσκουρων, in speculis etruscis n. 480 et n. 1067 (Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1843 pg. 40 sq.; cf. *Bullett.* cit. an. 1842 pg. 173). Nonnullis est gr. Λήθη, *oblivionis dea* (Zannoni apud Inghirami *Lett. di etr. erud.* pg. 23, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 68; cf. Orioli apud Vermigl. loc. cit.). Cum ꓱIOИIB hinthia comparat Secchius (*Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 78).

?ʘOMꓱMIƎꓘ (leipiastha), in ossuario perus. n. 1968.

LEIS, *lis*, subst. f., = STLIS. Lex de Gallia Cisalp. apud De Lama cap. 20: NISEI · IEI · QVOS · INTER · ID · IVDICIVM · ACCIPIETVR · LEISVE · CONTESTABITVR. Lex Servil. *Repetund.* cap. 1 (Append. n. LX): IOVDICIVM · IOVDICATIO · LEITISQVE · AESTVMATIO; et cap. 18 DE · LEITIBVS · AESTVMANDEIS.

LEITERA, *litera*, subst. f., apud veteres. Lex Servil. *Repetund.* cap. 12 (Append. n. LX): TABVLAS · LIBROS · LEITERASVE · PO[PLICAS].

OIꓘƎVIƎꓘ (leivelio), *Leivilius*, nomen virile, in titulo falisco n. 2441 bis. Cf. Lanzi II 463 = 394 ad n. 466, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* 1854 pg. XXII, et Garrucci *Scop. falische* pg. 270 (in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860).

IꓱIꟻIƎꓘ (leiviai), *Livia*, nomen mulieris. In ossuario Tudert. n. 88: IꓱIꟻIƎꓘꓱO (tha leiviai) = *Tannia Livia.* Cf. inscr. n. 87.

ƧI+ƎƆƎꓘ (lecetis), *Licetius* (Lucetius?), gentilitium perusinum, unde ꓘꓱƧI+ƎƆƎꓘ lecetisal, comparandum cum I+ƧVƆƎꓘ lecusti (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 158). In operculo ossuarii n. 1217: ƧI+ƎƆƎꓘ · Iꓱ[Ɔ] (cai lecetis) = *Caius Licetius*; et in ossuario n. 1215: ƧI+ƎƆƎꓘ · ꓱꓘ (la lecetis) = *Lars Licetius.* Trahi potest ad rad. lig-, *ligare*, unde gentilitium *Ligarius* cet.

ꓘꓱƧI+ƎƆƎꓘ (lecetisal), *Licetiâ*, nomen mulieris abl. sg., e ƧI+ƎƆƎꓘ lecetis = *Licetius* (Lucetius?). In ossuario perus. n. 1216: ꓘꓱƧI+ƎƆƎꓘ · ƎИTꓱ · ꓱIꓘIƎƎ (veilia atnei lecetisal) = *Velia Atinia Licetiâ* nata; et in operculo ossuarii perus. n. 1219: ꓘꓱƧI+ƎƆƎꓘ : IИꓱIƎ8 : ꓱИꓱO (thana feiani · lecetisal) = *Tannia Veiania Licetiâ* nata.

LECIO, *legio*, subst. f., apud veteres. In columna rostr. (n. 2715) lin. 2: LECION[EIS CARTACINIENSEIS]. In inscr. apud Maffei *Mus. ver.* pg. 98 lin. 3: MILITA-

VERANT IN LECIONE I. Lex Iulia municip. cap. 7 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 420): NISI · QVEI · STIPENDIA · EQVO · IN LECIONE · III · AVT STIPINDIA · PEDESTRIA · IN · LECIONE · VI · FECERIT.

LECITO, *legito*, apud veteres. Lex Iulia municip. cap. 5 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 400): SENATVM · DECVRIONES · CONSCRIPTOSQVE · LECITO NEVE · SVBLECITO.

ꟻAИ)Ǝꟻ (lecnal), *Liciniā*, nomen mulieris, abl. sg., e IƎИ)Ǝꟻ lecnei = *Licinia*, apud Etruscos, in lapide perusino n. 1891 (Lanzi II 434 = 363 ad n. 367, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 153 ad n. 16).

ƎИ)Ǝꟻ (lecne), *Licinius*, gentilitium etruscum, unde IƎИ)Ǝꟻ lecnei = LICNIA h. e. *Licinia*, et AƧƎИ)Ǝꟻ lecnesa = *Licinii uxor* (gr. orthogr. ΛΙΚΙΝΟΣ apud Osann pg. 31; ΛΙΚΙΝΙΟC et ΛΙΚΙΝΝΙΟΣ apud Murat. 137, 1; 326, 4; 1365, 10). Cf. Forcellini *Lexic.* s. v. *Licinius*. In titulis sepulcralibus: ƎИ)Ǝꟻ · A (a lecne, n. 404, 409, 410) = *Aulus Licinius;* ƎИ)Ǝꟻ · Ǝ (v lecne, n. 253, 402, 411, 413) et ƎИ)Ǝꟻ : ꟻƎƎ (vel lecne, n. 403) = *Velius Licinius.* Adde ossuarium n. 412, et inscr. n. 255. Cf. Λούκιος Λικίννιος Πάλος, Λουκίου ἀπελεύθερος, πόλεως Πλακεντίας.

§ 2. Lecne, pro IƎИ)Ǝꟻ lecnei, *Licinia*, nomen mulieris, in titulo etr. n. 895.

IƎИ)Ǝꟻ (lecnei), *Licinia*, nomen mulieris, = LICNIA (cf. ƎИ)Ǝꟻ lecne = *Licinius*). In ossuario etrusco n. 2565 ter: IƎИ)Ǝꟻ · O (th. lecnei) = *Tannia Licinia* (cf. n. 895).

AƧƎИ)Ǝꟻ (lecnesa), *Licinii uxor*, cognomen mulieris, e coniuge ƎИ)Ǝꟻ lecne derivatum (cf. Lanzi II 360 sg. = 289 sg. ad n. 67 sgg., et II 787 = 696). In titulis ex Liciniorum sepulcro:

AƧƎИ)Ǝꟻ | ꟻAИ+A)Ǝ+ | ƎИꟻƎ8 : ꟻI)ꟻИAO (thanchvil frelne tevatnal lecnesa, n. 406) = *Tanaquil Frilnia Tebatiā* nata *Licinii uxor.*

AƧƎИ)Ǝꟻ | IƎИ+)ƧƎƧ : ꟻIƎV+ИAO (thanchuvil sesctnei lecnesa, n. 405) = *Tanaquil Sestinia Licinii uxor.*

ꟻAИIA) | AƧƎИ)|Ǝꟻ · IƎTIT · Oꟻ (lth titei lecnesa cainal, n. 407) = *Lartia Titia Licinii uxor Cainniā* nata.

AƧƎИ)Ǝꟻ · IƎИIƧIVƎ · IOЯAꟻ (larthi vuisinei lecnesa, n. 408) = *Lartia Volsinia Licinii uxor.*

LECONTIA, nomen mulieris, in titulo sepulcr. apud Steiner *Altchr. inschr.* n. 50 s. 29. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 262.

LECS -cis, *lex*, subst. f., apud veteres (cf. LEXS, LEEX et volsc. ⱵIXƧ). Mar. Victor. pg. 2459 P. (vide CABINVS): « pro *lege* lece ». In inscr. rom. ADVERSVS · LECEM (Mommsen n. 2476) et ADVERSVS EAM LECEM (Lex Iulia municip. cap. 8, apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 423), E LECE · LOCATIONIS (Lex cit. cap. 2, apud Mazocchi pg. 325), AD · EAS · LECES · ADDITAE (Lex cit. cap. 12, apud Mazocchi pg. 465), LECIⱵVS (Lex cit. cap. 4) et LECIBVS (Lex cit. cap. 6 sq.).

IИIꓘƧ)Ǝꟻ (lecskini), *Lecuscinia* (?), nomen mulieris, comparandum cum IИIYVƧ)Ǝꟻ lecsutini et IИI)ƧƎꟻ lescini. In ossuario etr. n. 1670: IИIꓘƧ)Ǝꟻ ODAꟻ (larth lecskini) = *Lartia Lecuscinia.*

IИIYVƧ)Ǝꟻ (lecsutini), *Lecustinia* (Laecatinia?), nomen mulieris, comparandum cum I+ƧV)Ǝꟻ lecusti et IИIꓘƧ)Ǝꟻ lecskini. In ossuario etrusco num. 172: IИIYVƧ)Ǝꟻ : OИDA (arnth lecsutini) = *Aruntia Lecustinia.*

LECTARIVS, *qui lectos facit*, gr. κλινοποιός (Gloss. apud Labb.). Inscr. apud Murat. 956, 7: L · HOSTILIVS · L · L · AMPHIO FABER LECTARIVS.

V)Ǝꟻ (lecu), *Laeca?*, nomen virile, apud Etruscos. In operculo ossuarii n. 173: V)Ǝꟻ · ƎA (av lecu) = *Aulus Laeca.*

A+ƧV)Ǝꟻ (lecusta), *Lecustia?*, nomen mulieris, = I+ƧV)Ǝꟻ lecusti, comparandum cum ƧI+ƎƆƎꟻ lecetis = *Licetius* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 158). In ossuario perus. n. 1670: A+ƧV)Ǝꟻ : AИAO (thana lecusta) = *Tannia Lecustia.*

I+ƧV)Ǝꟻ (lecusti), *Lecustia?*, nomen mulieris, = A+ƧV)Ǝꟻ lecusta, in ossuarii perus. operculo n. 1218.

IꟻƎꟻ (leli), *Lelia* (Laelia), nomen mulieris, in titulo etr. n. 174. Cf. n. 943.

? YꟻƎꟻ (lelt), in operculo ossuarii etr. n. 943. Vide IꟻƎꟻ (leli).

LEMONIVS pagus, extra portam Capenam. Hinc Lemonia tribus una ex rusticis. Paul. pg. 115: « Lemonia tribus a pago Lemonio appellata est, qui est a porta Capena via latina ». Lemonia tribus memoratur in inscr. apud Orell. n. 90, 446, 516, 621, 1166, 2170, 3074, 3729, 3822, 3861, 3885, 4949. In S. C. apud Flav. Ios. *Antiq. Iud.* XIV, x, 10: Σερούϊος Παπίνιος Λεμωνίᾳ Ποτίτος et Φλάβιος Λευκίου Λεμωνίᾳ. — Lemonius est gentilitium rom. in lapide Patav. apud Furlan. pg. 288 n. 320 (L · LEMONIVS · C · F · MOLLO).

MAИ)ƎЯMƎꟻ (lemrecnaś), —*ii*, nomen virile, genit. sg., e AИ)ЯMƎꟻ lemrcna. Ossuarium perus. n. 1205: MAИ)ƎЯMƎꟻ · IA) · I[+]ƧA8 (fasti cai lemrecnaś) = *Fausta Caia —ii* uxor.

AИ)ЯMƎꟻ (lemrcna), —*ius*, gentilitium perusinum, unde MAИ)ƎЯMƎꟻ lemrecnaś et IƎИ)DMƎꟻ lemrcnei (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 77), fortasse compositum a lemr et rad. AИ) cna = *gnatus* (*Lemuribus genitus?*). Ossuarium perus. n. 1206: AИ)ЯMƎꟻ · ƎꟻVA (aule lemrcna) = *Aulus —ius.*

IƎИ)DMƎꟻ (lemrcnei), —*ia*, nomen mulieris (cf.

AИƆqMƎ⅃ lemrcna). Ossuarium perusinum n. 1207: [IƎИ]ƆqMƎ⅃AИAO (thana lemrcnei) = *Tannia —ia.*

LEMVNCVLVS, *lembunculus* (*πίτυλος, σκαφίδιον*), in Gloss. apud Labb.

LEMVRES, umbrae mortuorum, sive larvae nocturnae, apud veteres (cf. etr. AИƆqMƎ⅃ lemrcna). Ovid. *Fast.* V, 483 sq.:

« Mox etiam Lemures animas dixere silentum;
Is verbi sensus, vis ea vocis erat ».

Varro apud Non. II, 513 = pg. 135: « Quibus temporibus in sacris fabam iactant noctu, ac dicunt se Lemurios domo extra ianuam eicere ». Cf. nocturnos Lemures, apud Horat. *Epist.* II, II, 208. — Lemuria dicuntur festa placandorum Lemurum causa instituta (cf. Kalend. Maff. et Venus. apud Orell. II, 390 sq.). Ovid. *Fast.* V, 421 sq.:

« Ritus erit veteris, nocturna Lemuria, sacri;
Inferias tacitis Manibus illa dabunt ».

Vide Forcell. *Lexic.* s. v. *Lemures* et *Lemuria.*

LEMVRIA. Vide LEMVRES.

LEMVRINVS, mons Liguriae, memoratur in tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 14 sqq. Vide voc. sq.

LEMVRIS, fluvius Liguriae. In tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 7: INDE · FLOVIO · SVSO · VORSVM · IN · FLOVIVM · LEMVRIM · INDE · FLOVIO · LEMVRI · SVSVM · VSQVE : AD · RIVOM · COMBERANE. Vide voc. praeced.

? ИƎ⅃ (len), in lapide perus. n. 1920.

ƎↆAИƎΛ (lenache), quod legitur in aeneo signo etr. n. 1055, *Lenatius* exponit Lanzius II 535 = 457, nisi trahendum ad gr. *Ληναῖος*, *Bacchi* nomen (id. II 536 = 458). Alii legunt penache (Ianssen *Inscr. etr.* pg. 23). Cf. MIƎↆAИƎ⅃+ (tlenacheiś).

LENSO. Vide VƧИƎ⅃ (lensu).

LENSOLA? Vide VƧИƎ⅃ (lensu).

VƧИƎ⅃ (lensu), *Lensius* (Lentius), nomen virile (cf. AMA+ИƎ⅃ lentaśa). Ossuarium perusinum n. 1535: A⅃VƧИƎ⅃ : qA (ar lensu la) = n. 1535 AR · LENSOLA | FILI h. e. *Arrius Lensius Lartis filius.* Vermigl. *Inscr. per.* pg. 31 ad n. 26: *Arria* (vel *Arrius*) *Lensolae filia* (vel *filius*); et pg. 218 ad n. 109: *Aruntia* vel *Arria Lensola* (cf. Orioli in *Album* XX, 323).

? A⅃VƧИƎ⅃ (lensula). Vide VƧИƎ⅃ (lensu).

AMA+ИƎ⅃ (lentaśa), *Lentii uxor* (?), cognomen mulieris, e coniugio derivatum (cf. VƧИƎ⅃ lensu), in titulo sepulcr. n. 1672 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 301 ad n. 333).

LENTEO, *lentus sum.* Lucil. apud Prisc. pg. 397 = 800 P.: « Lentet opus ».

LEXS, *lex*, subst. f., antiquo scribendi more (cf. LECS et ⊦IXS). Tab. Bant. cap. 2 (Append. n. LVI): EIQ · OMNIVM · RERVM · SIREMPS · LEXS ESTO.

ΛΕΟΝΤΕΥΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

LEONTIVM vel Leontini, *Λεόντιον* (Ptol. III, 4), hodie *Lentini*, oppidum Siciliae, Naxiorum colonia (Thucyd. VI, 3; Diod. Sic. XI 44, XV 14). Strab. VI, II, 7: *Κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα, Ναξίων οὖσα καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι· τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.* Scymn. Ch. vs. 283: *ἀπὸ Νάξου Λεοντῖνοι πόλις.* Oppidum coepit Dionysius, et cives Syracusas transduxit (Diod. Sic. XIV, 14 sq.). Pausan. *Eliac. sec.* XVII, 9: *Λεοντίνων δὲ ἐρημωθεῖσάν ποτε ὑπὸ Συρακοσίων τὴν πόλιν κατ' ἐμὲ αὖθις συνέβαινεν οἰκεῖσθαι.* Cf. Polyb. VII, 6. Cic. in *Verr.* II, II, 66: « Leontinis, misera in civitate atque inani, tamen istius, in gymnasio, statua deiecta est ». Cf. Mela II, VII 16, Liv. XXIV 7, 29 sq., Ovid. *Fast.* IV 467. Incolae sunt Leontini, *Λεοντῖνοι* (Herodot. VII, 154; Thucyd. III 86, IV 25, V 4, VI 3 sq., 6, 19, 33, 44, 46 sqq., 50, 63, 76 sq., 79, 84, 86; Diod. Sic. XII 53 sq., XIII 89, 114, XIV 78, XVI 16, 72, XIX 110, XX 32, XXII 8, 10, XXIII 4; Pausan. *Eliac. pr.* XXII, 7; Scyl. Caryand. § 13; Xenoph. *Hist. gr.* II, III, 5; Appian. *De reb. sic.* cap. 3; Plutarch. in *Timol.* I 1, in *Marc.* XIV 1 sq., in *Nic.* XII 1, in *Dion.* XXXIX, 1; Schol. in Aristoph. *Vesp.* vs. 240; Aeschin. *Orat.* II, 76), in numis n. 3076 ИOƎΛ (ΛΕΟΝ), ΛΕΟΝΤ, ИOИITИOƎΛ (ΛΕΟΝΤΙΝΟΝ) = ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ,

qui Euboeam Siciliae condiderunt (Strab. VI, II, 6). Ἡ *Λεοντίνη* dicitur regio (Strab. VI, II, 7; Thucyd. V 4, VI 65; Steph. Byz. s. v. *Ἀβαντίς*), quam olim Laestrygones incoluere (Strab. I, II, 9), a Xutho Aeoli filio etiam *Ξουθία* appellata (Diod. Sic. V, VIII, 2). Plin. III, XIV, 3 (cf. XXXI, XIX, 2): « Intus Laestrygonii campi. Oppida: Leontini, Megaris ». — Leontinus, gr. *Λεοντῖνος*, adiect. ad Leontium vel Leontinos pertinens, ut Leontini campi (Sil. Ital. XIV 125, Plin. XVIII, XXI 1), ager Leontinus (Cic. *Div.* I, 33), *Λεοντῖνον πεδίον* (Diod. Sic. IV 24, V 2, XXXVI 7; Polyb. VII, 6). Cf. Leontinus Gorgias (Plin. XXXIII, XXIV, 1), *Λεοντῖνος Γοργίας* (Pausan. *Eliac. sec.* XVII, 7), et numum cum scriptione ⊦EONTINOΣ, apud Sestini *Class. gen.* pg. 20.

ΛΕΟΦΡΩΝ, Crotoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΛΕΠΑΝΟΣ, *λιπόδερμος* (apella), apud Tarentinos. Hesich. *Lexic.* II, 450: *Λέπανος· ἡ Λέπανθος. λιπόδερμος. Ταραντῖνοι.*

LEPARESES, idem qui Liparenses. Vide LIPARA.

LEPESTA vel lepista, gr. δεπέστα (cf. Müller *Die Etr.* I 42 anm. 97), vas vinarium quo Sabini in sacris utebantur. Varro *De l. l.* V, 123 pg. 49: « Vas vinarium grandius *sinum* ab sinu, quod sinum maiorem cavationem, quam pocula habebant. Item dictae lepestae, quae etiam nunc in diebus sacris Sabinis vasa vinaria in mensa deorum sunt posita; apud antiquos scriptores Graecos inveni appellari poculi genus λεπαστάν*, quare vel inde radices in agrum Sabinum et Romanum sunt profectae ». Idem apud Non. XV, 35 = pg. 547: « Ut fere habent aeneum aliqui venditant oleum; lepistae etiam nunc Sabinorum fanis pauperioribus plerisque aut fictiles sunt, aut aeneae ». Serv. in Virg. *Ecl.* VII, 33: « Varro de vita populi Romani: *Aut lepestam aut galeolam aut sinum dicebant.* Tria enim pro quibus nunc acrataforon dicitur ». Paul. pg. 115: « Lepista, genus vasis aquarii ».

LEPIDILLA, diminut. lepidae. Est cognomen mulieris apud Grut. 726, 1 (CLAVDIAE LEPIDILLAE).

LEPIDINVS, adiect. ad Lepidum pertinens. Est cognomen rom. apud Spon *Misc.* pg. 257 (GAI LEPIDINI), et apud Grut. 343, 3 (ACILIA · L · F · LEPIDINA).

LEPISTA. Vide LEPESTA.

LEPONTII, Ληπόντιοι (Strab. IV, VI, 6 et 8), gens Rhaetica, in agro qui dicitur *Val Leventina* et *le haut Valois.* Ληποντίων = *Lepontiorum*, apud Ptolem. III, 1.

ΛΕΠΟΡΙΣ, *lepus* (ital. *lepre*), subst. m., apud Siculos. Varro *De l. l.* V, 101 pg. 40: « *Lepus*, quod Siculi quidam Graeci dicunt λέποριν; a Roma quod orti Siculi, ut annales veteres nostri dicunt, fortasse hinc illuc tulerunt et hic reliquerunt id nomen ». Idem apud Aul. Gell. I, 18: « Non enim *leporem* dicimus, ut ait (*L. Aelius*), quod est *levipes*: sed quod est vocabulum antiquum graecum ». Cf. Müller *Die Etr.* I 12 anm. 9, et Döderl. *De voc. aliq.* etc. pg. 7.

LEPTINES, Λεπτίνης, syracusanus, de quo Diod. Sic. XX 56 et 62, et Polyb. I 9. — Alius est Leptines, qui Motyam obsedit (Diod. XIV, 48, 54 sqq.), et Leptines Agathoclis dux (Diod. XX, 56 et 62). Cf. Plutarch. in *Timol.* XVI 8, XXIV 1, in *Dion.* IX 2, XI 3, LVIII 3, *De glor. Athen.* cap. 8, et Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

AIИI‡ꟼƎ⅃ (lerzinia), quod legitur in cippo perusino n. 1914 A lin. 18, pro *lacinia* sumit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 105). Alii legunt ler zinia, a λυω et ξηνια (Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 62 sg.), vel pro ἐς ξενίαν, *ad sacras epulas* (Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 47).

LERIA, ornamenta tunicarum. Ita Paul. ex Festo pg. 115, ubi cf. Muellerus.

IA⅃AꓘꟼƎ⅃ (lerkalai), in lapide Italiae superioris n. 2.

IИΠƎ⅃ (lerni), *Lernia*, nomen mulieris. In ossuario etr. n. 2566: IИΠƎ⅃ · ΠA (ar lerni) = *Arria Lernia.*

LERPIRIOR, *Lerpirios* (Lerpirius), gentilitium faliscum, fortasse e λεπυρὸς, *vorticosus* (Lanzi II 541 = 462, Grotefend *Rud. l. u.* IV 13; cf. *Diss. acad. Corton.* II, 22), in inscr. falisca n. 2440. Vide voc. sq.

?ꟼIAꟼꟼƎ⅃ (lerpraip), quod invenitur in cinerario perus. n. 1528, cum gentilitio *Lerpirius* comparat Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* 1854 pg. 53 sg.).

LESA, Λῆσα, oppidum Sardiniae, apud Ptol. III, 3.

LESIVS, gentilitium samniticum (cf. ꟷN⅃ laí). Liv. XXVI, 6: « Medixtuticus - eo anno Seppius Lesius erat, loco obscuro tenuique fortuna ortus ». Cf. IVLIA LESIA in titulo sepulcr. apud Grut. 1041, 5.

ИAƆƧƎ⅃ (lescan), quod legitur in lapide Volaterr. n. 346 lin. 3, in duo dispertit Migliarinius (*Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 144), les can, *lessum* (lausum) *canere* (cf. Varr. apud Non. I, 235 = pg. 48).

IИIƆƧƎ⅃ (lescini), *Licinia*, gentilitium etr. (= IИIꓘƧƆƎ⅃ lecskini), in olla sepulcrali n. 175. Cf. Lanzi II 449 = 378 ad n. 427.

?IИIꟼƧƧƎ⅃ (lesstini), comparandum cum etr. IИIꓘƧƆƎ⅃ lecskini vel cum IИIꟼVƧƆƎ⅃ lecsutini, invenitur in ossuario clusino n. 651. *Laecatinius* exponit Lanzius II 450 = 379 ad n. 429.

LESVIA, *Lesbia*, cognomen mulieris, in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3405 (VENERIA · LESVIA).

MƎꟼƎ⅃ (letem), in lapide volaterr. n. 346 lin. 4. *Letum* exponit Migliarinius (*Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 144).

. . I+Ǝ⅃ (leti . .), *Letia* (Laetia), nomen mulieris, = IΘƎ⅃ lethi, unde ⅃AITƎ⅃ letial = ⅃AIΘƎ⅃ lethial, in operculo ossuarii perus. n. 1669.

⅃AITƎ⅃ (letial), *Letia* (Laetia), nomen mulieris, = ⅃AIΘƎ⅃ lethial, e I+Ǝ⅃ leti = IΘƎ⅃ lethi. Tegula etr. n. 153:

lege: ath celśina letial = *Arria Celsinia Letiá* nata. Letius est gentilitium rom. in lapid. apud Grut. 428, 8.

ƧAVꟼ+Ǝ⅃ (letruas), comparandum cum gentilitio rom. Lutrius (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 289 ad n. 288), occurrit in ossuar. perus. n. 1837.

ИVTƎ⅃ (letun), Λητὼ (Latona), in speculo etr. n. 478 (cf. *Mus. chius.* ad vol. I tab. 108, Bunsen in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 172 sg.), Lenormant et De-Witte *Monum. céram.* II 13 suiv.

LIITVS, *laetus*, adiect., apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. XXVII n. 89.

LETVS vel Leto, mons Liguriae, apud Liv. XLI, 18.

Val. Max. I, v, 9: « Nam quum montem, cui Leto cognomen erat, oppugnaret, interque adhortationem militum dixisset: *Hodie ego Letum utique capiam;* inconsideratius praedando, fortuitum iactum vocis leto suo confirmavit ».

ꟼEV, in gemma etr. n. 2538.

LEVANA, dea, quae recens natos de terra levabat. August. *De civ. Dei* IV, 11: « ipse (*Diespiter*) levet de terra, et vocetur dea Levana ».

LEVASSO, *levavero*, apud Enn. *Ann.* vs. 339.

LEVENNA, idem ac *levis* vel *levium annorum*, a Laberio usurpatum, apud Aul. Gell. XVI, 7 (« hominem levennam pro *levi* »).

LEVES, *levis*, adiect. Inscr. florent. apud Gori I, 438 n. 57: SIT · TIBI · TERRA · LEVES.

LEVI Ligures. Vide LIGVRIA § 2.

LEVCA, τὰ Λευκά (Strab. VI, III, 5), oppidulum Iapygiae, a Vereto LXXX stadia distans. Lucan. V, 376: « secretaque litora Leucae ».

LEVCARIA, Λευκαρία, uxor Itali et mater Romae, apud Plutarch. in *Rom.* II, 1 (vide ROMA).

LEVCASIA. Vide LEVCOSIA.

ΛΕΥΚΑΣΠΙΣ, Sicanorum dux, ab Hercule occisus, apud Diod. Sic. IV, XXIII, 5.

LEVCESIVS, *Loucetius* (Lucetius). Vide LEVCETIVS, quod sequitur.

LEVCETIVS vel Leucesius, *Loucetius* (Lucetius), Iovis cognomen (vide LOVCETIVS), in Carm. Salior. apud Scaur. pg. 2261 P. (cf. Müller in Paul. ex Festo pg. 115, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 274). — Est cognomen Martis in inscr. apud Grut. 58, 3 (cf. Orell. n. 1356) et apud Henzen n. 5899.

LEVCOPETRA, Λευκόπετρα (Appian. *De bell. civ.* V, 109) vel Λευκοπέτρα (Ptol. III, 1), h. e. *album saxum* (Strab. VI, I, 7), promontorium Italiae, in quod Apenninus desinit. Strab. V, I, 3 (de Apennino monte): καὶ λιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων δεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγύνης καλουμένην. Cic. *Philip.* I, 3: « Quum autem me ex Sicilia ad Leucopetram, quod est promontorium agri Rhegini, venti detulissent ». Cf. *Ep. ad Att.* XVI, 7 = n. 759, Frontin. *De col.* pgg. 136, 211, et *Tab. Peuting.* segm. VI*f.* — Leucopetram Tarentinorum geographis ignotam, memorat ipse Cic. *Ep. ad Att.* XVI, 6 = n. 758. Cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 1299.

LEVCOSIA, Λευκωσία, Sirenum una quae Leucosiae insulae nomen dedit (Strab. VI, I, 1).

§ 2. Leucosia vel Leucasia, Λευκωσία (Strab. II, v 19, VI, I 1 et 6) vel Λευκασία (Dionys. Halic. I, 53), insula ad Lucaniae ora, hodie *Licosa*, quae a Sirenum una, Leucosia appellata, nomen habuit (Plin. III, XIII, 3), vel a cognomine consobrina Aeneae ibi defuncta. Plin. loc. cit.: « Contra Paestanum sinum Leucasia est, a Sirene ibi sepulta appellata ». Dionys. loc. cit.: ἔπειτα νήσῳ προσέσχον ᾗ τοὔνομα ἔθεντο Λευκασίαν, ἀπὸ γυναικὸς ἀνεψιᾶς Αἰνείου, περὶ τόνδε τὸν τόπον ἀποθανούσης. Strab. VI, I, 1: ἐντεῦθεν δ' ἐκπλέοντι † τὸν πόντον νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διάπλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥίψιν αὐτῶν εἰς τὸν βυθόν. Insula haec a continente abrupta est (Strab. VI, I, 6). Cf. Aristot. *Mirab. auscul.* cap. 103.

IƎИVƎꟼ (leunei), *Lunia* vel *Luneia* (Livinia?), nomen mulieris, unde AIИVƎꟼ (leunia) pro leunial (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 286 ad n. 229, pg. 290 ad n. 295, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 158). In lapidibus perusinis: IƎИVƎꟼ · A8 (fa leunei, n. 1668) = IƎИVƎꟼ · ꞱƧA8 (fast leunei, n. 1667) h. e. *Fausta Lunia;* et IƎИVƎꟼ · IOᗡAꟼ (larthi leunei, n. 1666) = *Lartia Lunia.*

AIИVƎꟼ (leunia), *Luniá* vel *Luneiá* (Livinia?), nomen mulieris, abl. sg. pro leunial, e IƎИVƎꟼ leunei (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 158). Operculum ossuarii perus. n. 1217: AIИVƎꟼ · ƧIꞱƎↃƎꟼ · IA[Ↄ] (cai lecetis leunia) = *Caius Licetius Luniá* natus.

LEVNCVLVS, diminut. leonis, in Not. Tiron. pg. 174.

AИↃƎꟼꟼƎꟼ (levrecna), *—ii*, nomen virile, genit. sg. pro levrecnas (e levr- et rad. -AИↃ cna-), comparandum cum AИↃꟼMƎꟼ lemr-cna, MAИↃƎꟼMƎꟼ lemre-cnaś et IƎИↃꟼMƎꟼ lemr-cnei. Operculum ossuarii perus. n. 1153: AИↃƎꟼꟼƎꟼ · IꞱƎꟼ · IAↃ · VA (au cai veti levrecna) = *Aula Caia Vettia —ii* uxor.

AƧVƎꟼ (leusa), idem ac AꟼƧVƎꟼ leusla, in ossuario clusino n. 743 bis.

AꟼƧVƎꟼ (leusla), idem ac AƧVƎꟼ leusa, in ossuario clusino n. 628 ter.

LEVTERNIA, Λευτερνία, oppidum Iapigiae, inde SYRIS appellatum (Cluv. *Ital. ant.* pg. 1273). Strab. VI, III, 5: διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν παραλίαν ταύτην Λευτερνίαν προςαγορεύουσιν. Cf. Λευταρνίαν αρουραν apud Lycophr. vs. 978 sq.

LEVVIVS, cognom. virile in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 441.

ΛΕΩΚΥΔΗΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΛΕΩΝ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΘᗡAΘꟼ (lharth), *Lars*, praenomen virile, pro OᗡAꟼ larth, in titulo clusino n. 807. Cf. *Mus. chius.* II 230 sg.

ΛΗΙΣΤΟΣΑΛΠΙΓΓΕΣ, dicti fuerunt Tyrrheni, quod praedones essent, et primi tubas invenerint. Hesych. *Lexic.*: Ληιστοσάλπιγγες. οἱ Τυῤῥηνοί· ἐπειδὴ πρῶτοι σάλπιγγος εὕρεταί γεγόνασιν. Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

ΛΗΤΟΝ, oppidum Siciliae, apud Ptol. III, 4.

Oꟼ (lth), *Lars*, praenomen virile, antiquo scribendi more

pro OՂAᛚ larth, apud Etruscos, ut ex hisce exemplis:

ƎAƆ : Oᛚ (lth cae) = *Lars Caius.*

ƎIAƆ : Oᛚ (lth caie) = *Lars Caius.*

ƎIИI+ƆVAᛚ · Oᛚ (lth lauctinie) = *Lars Lucinius* (?).

ƎИAƆIՂAM · Oᛚ (lth maricane) = *Lars Marcanius.*

Ǝ+AИIM · Oᛚ (lth minate) = *Lars Minatius.*

ƎՂOƎƧ · Oᛚ (lth sethre) = *Lars Setrius.*

Ǝ+I+ : Oᛚ (lth tite) = *Lars Titius.*

Ǝ↓ᛚƎꟻOᛚ (lth velche) = *Lars Velcius.*

Ǝ+AИIՂV : Oᛚ (lth urinate) = *Lars Urinatius.*

V+VM · Oᛚ (lth mutu) = *Lars Mutius.*

VՂ+Ǝ1 : Oᛚ (lth petru) = *Lars Petrius.*

V1ƎՂ+ : Oᛚ (lth trepu) = *Lars Trebius.*

VՂVOᛚƎꟻ : Oᛚ (lth velthuru) = *Lars Velturius.*

Oᛚ : ⵉƎᛚAƆ (cales lth) = *Calius Lars* (Lars Calius).

Adde inscr. etr.: AИƧ1AƆ · Oᛚ (lth capsna, n. 534 ter *f*), AИƆИƎƆ · Oᛚ (lth cencna, n. 631 bis), AИƆՂAᛚ : Oᛚ (lth larcna, n. 642), AИƆIƎՂ · Oᛚ (lth reicna, n. 2569 ter), AИI+ : Ǝ+ : Oᛚ (lth tetina, n. 719), AИⵉƎᛚ+ : Oᛚ (lth tlesna, n. 731, n. 736 *a*), et inscr. n. 127 (?), 152, 275 ter (?), 581 (?), 592 sq., 762, 1561 (?).

§ 2. *Lartis*, genit. sg., = Ƨᛚ ls, pro OՂAᛚ larth vel IOՂAᛚ larthi; ex. c.:

Oᛚ : IИ+ИՂA : OA (ath arntni lth, n. 587) = *Attia Aruntinia Lartis* filia.

Oᛚ · IƎИ+ՂA · AИAO (thana artnei lth, n. 873) = *Tannia Artenia Lartis* filia.

Oᛚ : IИ+ИՂA : OՂAᛚ (larth arntni lth, n. 591) = *Lartia Aruntinia Lartis* filia.

Oᛚ : IИIƎ : ᛚꟻ (vl eini lth, n. 926) = *Velia Ennia Lartis* filia.

Oᛚ : IИIՂƎΘ : Oᛚ (lth herini lth, n. 499) = *Lartia Herennia Lartis* filia.

Oᛚ : IИIՂƎ⊘ : OՂAᛚ (larth herini lth, n. 496) = *Lartia Herinia Lartis* filia.

Oᛚ : ƎIAƆ : Oᛚ (lth caie lth, n. 485 bis *c*) = *Lars Caius Lartis* filius.

Oᛚ : Oᛚ : ƧƎᛚAƆ (cales lth lth, n. 2102) = *Lars Calius Lartis* filius.

Oᛚ : IƎИIAƆ : OA (ath cainei lth, n. 485 bis *a*) = *Lartia Cainnia Lartis* filia.

Oᛚ : ƎՂƎMVƆ : OA (ath cumere lth, n. 494) = *Attius Cumerius Lartis* filius.

Oᛚ : ƎIИI+ƆVAᛚ : Oᛚ (lth lauctinie lth, n. 648) = *Lars Lucinius Lartis* filius.

Oᛚ · IƎИƆƎᛚ · O (th lecnei lth, n. 2565 ter) = *Tannia Licinia Lartis* filia.

Oᛚ : AИAƆՂAᛚ : ᛚƎ (el larcana lth, n. 501 bis *d*) = *Elius* (Velius?) *Larcanius Lartis* filius.

Oᛚ : IИƆՂAM : Oᛚ (lth marcni lth, n. 897 bis) = *Lartia Marcania Lartis* filia.

Oᛚ : AИ8ᛚV1 : Oᛚ (lth pulfna lth, n. 529) = *Lars Pulfennius* (?) *Lartis* filius.

Oᛚ · AƎ+ⵉV1 · Oᛚ (lth pustea lth, n. 201) = *Lartia Postia Lartis* filia.

Oᛚ · IƎИ+Ǝ+ · IO[ՂAᛚ] (larthi tetnei lth, n. 2571) = *Lartia Tetinia Lartis* filia.

Oᛚ : AИƧƎᛚ+ : Oᛚ (lth tlesna lth, n. 736 *a*) = *Lars Laenius* (?) *Lartis* filius.

Oᛚ · V1EՂ+ · VA (au trepu lth, n. 228) = *Aulus Trebius Lartis* filius.

Oᛚ : Ǝ+I+ : Oᛚ (lth tite lth, n. 1038) = *Lars Titius Lartis* filius.

Oᛚ : A✱IƎꟻ : OA (ath veiza lth, n. 757) = *Attia Vetia Lartis* filia.

Oᛚ : IⵉᛚƎꟻ Oᛚ (lth velsi lth, n. 763) = *Lartia Velsia Lartis* filia.

Adde inscr. n. 152, 170, 176, 212, 269, 527, 731, 819, 1561 (?), 1655.

§ 3. *Lartia*, praenomen feminarum etruscar., = IOᛚ lthi, pro IOՂAᛚ larthi h. e. AIOՂAᛚ larthia; ex. c.:

AIИA · Oᛚ (lth ania) = *Lartia Annia.*

AIИA1MAƆ : Oᛚ (lth campania) = *Lartia Campania.*

AƎ+ⵉV1 · Oᛚ (lth pustea) = *Lartia Postia.*

IƎИꟻAՂ8 : Oᛚ (lth fravnei) = *Lartia Fruginia* (?).

IƎИƆIƎƆ · Oᛚ (lth ceicnei) = *Lartia Caecina.*

IƎTIT · Oᛚ (lth titei) = *Lartia Titia.*

IƎИՂAꟻ : Oᛚ (lth varnei) = *Lartia Varenia.*

IИVᛚ1A : Oᛚ (lth apluni) = *Lartia Apollonia.*

IИ+ИՂA : Oᛚ (lth arntni) = *Lartia Aruntinia.*

IИƆYAՂ8 : Oᛚ (lth fraucni) = *Lartia Fruginia.*

IИIՂƎ⊘ : Oᛚ (lth herini) = *Lartia Herennia.*

IИIՂƎO : Oᛚ (lth therini) = *Lartia Herennia.*

IИMVƆ : Oᛚ (lth cumni) = *Lartia Cominia.*

IИV1Vᛚ · Oᛚ (lth lupuni) = *Lartia Luponia.*

IИƆՂAM : Oᛚ (lth marcni) = *Lartia Marcania.*

IՂOƎƧ : Oᛚ (lth sethri) = *Lartia Setria.*

IƎИ✱ƆᛚƎꟻ · Oᛚ (lth velcznei) = *Lartia Velcinia.*

IⵉᛚƎꟻOᛚ (lth velsi) = *Lartia Velsia.*

IИՂV1 · Oᛚ (lth purni) = *Lartia Furinia.*

Adde inscr. n. 127 (?), 275 ter (?), 521, 531, 581 (?), 651, 820, 2629.

IOᛚ (lthi), *Lartia*, praenomen mulieris, = Oᛚ lth pro IOՂAᛚ larthi h. e. AIOՂAᛚ larthia. In titulis sepulcralibus: I+AИIՂƎ : IOᛚ (lthi erinati, n. 2415) = *Lartia Erinatia;* IƎИƧI[ᛚ]AƆ IOᛚ (lthi calisnei, n. 1530) = *Lartia Calinia;* IƎИ8ᛚV1 IOᛚ (lthi pulfnei, n. 684) = *Lartia Pulfennia.*

Iᛚ (li), *Lar* vel *Lars*, praenomen virile, contractum e ƧIՂAᛚ laris = OՂAᛚ larth, apud Etruscos. In lapid. sepulcr.: ↓ՂAT · Iᛚ (li tarch, n. 2377) et ƧAИ↓ՂAT · Iᛚ (li tarchnas, n. 2348, n. 2370, n. 2378) = *Lars Tarquinius.*

§ 2. *Lartiā* (?), fortasse pro ᛚAOՂAᛚ larthal = ᛚAIOՂAᛚ larthial, in titulo sepulcr. n. 2374.

§ 3. Nota Iᛚ occurrit in vase etr. n. 2668.

ꟼIꓘ (lia). Vide ꟼIꓘƎИꟼ (anelia).

LIBARNA vel Libarnum, Λιβάρνα (Ptol. III, 1), oppidum Italiae excisum, in Liguria (Plin. III, vii, 3). Antonini *iliner.* pg. 294 mendose « Libanum », et *Tab. Peuting.* segm. III*d* « Libarnum ». In laterc. milit. (Murat. tab. 2 ad pg. 1095): Q · BILLIENVS DEXTER LIBARNA et T · VETVLEIVS PRIMVS LIBARNA. — Libarnensis, adiect. ad Libarnam pertinens. *Tab. Alim. Vell.* (apud De Lama pg. 128) col. 7 lin. 45 sq.: L · CORNELIVS · SEVERVS · PROFESSVS EST · SALTVM · BLAESIOLAM QVI · EST · IN · LIBARNESE · ET VELLEIATE. Adde col. 5 lin. 22 (pg. 121).

LIBARNESIS, *Libarnensis.* Vide LIBARNA.

LIBENTIA. Vide LVBENTIA.

LIBENTINA. Vide LVBENTINA.

LIBERINVS, diminut. liberi. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1333, 8 (Q · IVL · LIBERINVS).

LIBIIS (LIBES), *libens*, particip. a *libo*, antiquiori orthogr. LVBENS (cf. marsic. ꓘIBꟅ = LVBS). Inscr. apud Mommsen n. 4079: ΛLIIXANDII[R] [I]I VISO DOMNA[II] | LIBI[I]S [A]NIMO ΓIICIꓶ. Alia apud eund. n. 2598: DEO · MERCVRIO · EX · VOTO · LIBES · SOLVIT | L · PONTIVS · SEVERVS etc. Alia inscr. apud Grut. 38, 7: DEO · SANCTO | APOLLINI · PACIFERO | EX · VOTO · LIBES · SOLVIT | MILEX · CORTIS · PRAETORIAE | CENTVRIA · DASI | AELIVS · C · LIBES · VOTVM | REDDEDIT. Adde: EX · VOTO · POSVIT · LIBES · MERITO, apud Grut. 16, 9, et HERCVLI · DONV · POSVIT LIBIENS (?) · VOTO, apud eundem (44, 2).

§ 2. *Libentes*, antiquiori orthographia LVBENTES, in lapidibus rom., ex. c. LIBES · ANIMO · DON · DEDER (Grut. 63, 2), VOTVM · SOLVERVNT · LIBENS · MERITO (Grut. 36, 1), VOTVM · LIBENS · SOLVERVNT (Grut. 41, 7).

LIBIENS?. Vide LIBES = *libens.*

LIBITINA et Lubitina, dea, in cuius templo vendebantur et locabantur ea, quae ad sepulturam pertinebant. Liv. XLI, 19: « Et pestilentia in agris, forisque et conciliabulis et in Urbe tanta erat, ut Libitina tunc vix subficeret ». Et XLI, 31: « Nec liberorum quidem funeribus Libitina subficiebat ». Suet. *Ner.* cap. 39: « pestilentia cuius autumni, quo triginta funerum millia in rationem Libitinae venerunt ». Inscr. apud Grut. 971, 8 (Orell. n. 1378): AB LVCO LIBITINA | Q · CORVNCANI STATI | Q · Q · L · EROS | CORVNCANIA Q · L · CRESTE | IN FR · P · XIIII · IN A · P · XIII. Alia inscr. apud Henzen n. 5683: A · CALVIVS · Q · L | VESTIAR AB LVCO | LVBITINA[E] | Q · VALERI · D · L. Cf. Orell. n. 3349. Eadem ac Venus putabatur, unde Venus Libitina (Varro *De l. l.* VI, 47 pg. 90). Dionys. Halic. IV, 15: Εἰς δὲ τὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐν ἄλσει καθιδρυμένον, ἣν προσαγορεύουσι Λιβιτίνην, ὑπὲρ τῶν ἀπογινομένων. Plutarch. *Qu. Rom.* cap. 23: « Διὰ τί τὰ πρὸς τὰς ταφὰς πιπράσκουσιν ἐν τῷ τεμένει τῷ Λιβιτίνης, νομίζοντες Ἀφροδίτην εἶναι τὴν Λιβιτίνην; » Πότερον καὶ τοῦτο τῶν Νουμᾶ τοῦ βασιλέως φιλοσοφημάτων ἕν ἐστιν, ὅπως μανθάνωσι μὴ δυσχεραίνειν τὰ τοιαῦτα, μηδὲ φεύγειν, ὡς μιασμόν; Ἢ μᾶλλον ὑπόμνησίς ἐστι τοῦ φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν, ὡς μιᾶς θεοῦ τὰς γενέσεις καὶ τὰς τελευτὰς ἐπισκοπούσης; Καὶ γὰρ ἐν Δελφοῖς Ἀφροδίτης Ἐπιτυμβίας ἀγαλμάτιόν ἐστι, πρὸς ὃ τοὺς κατοιχομένους ἐπὶ τὰς χοὰς ἀνακαλοῦνται. Plutarch. in *Numa* XII, 1: Ἐξαιρέτως δὲ τὴν προσαγορευομένην Λιβίτιναν, ἐπίσκοπον τῶν περὶ τοὺς θνήσκοντας ὁσίων θεὸν οὖσαν, εἴτε Περσεφόνην εἴτε μᾶλλον, ὡς οἱ λογιώτατοι Ῥωμαίων ὑπολαμβάνουσιν, Ἀφροδίτην. Sumitur pro *morte* (Iuven. XII, 122; Horat. *Od.* III, xxx 7, *Sat.* II, vi 19; Phaedr. IV, 19), pro *feretro* seu *pyra*, in qua mortui collocantur (Mart. X, 97; Plin. XXXVII, xi, 13), et pro sepeliendi arte seu vendendi ea, quae ad sepulturam pertinent (Val. Max. V, ii, 10). Lex Iul. municip. cap. 6 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 410): NEVE · QVISQVE · PRAECONIVM · DISSICNATIONEM · LIBITINAMVE · FACIET; et cap. 7 pg. 420: QVEI · PRAECONIVM · DISSICNATIONEM · LIBITINANVE FACIET. — Libitinarius autem dicitur qui locat aut vendit ea, quae ad pompam funebrem sunt necessaria, vel qui curam habet sepeliendorum hominum (Forcell. *Lexic.* s. v. *libitinarius*). Seneca *Benef.* VI, 38: « An tu Arruntium et Aterium, et caeteros qui captandorum testamentorum artem professi sunt, non putas eandem habere, quae designatores et libitinarios, vota? ». — Libitinensis, adiect. ad Libitinam pertinens, ut Libitinensis porta (Lamprid. *Commod.* cap. 16).

ꓘIBꟅ, *libes* (libens), particip. praes., apud Marsos, in inscr. n. 2742 lin. 7 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 345, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 257).

LIBVCVS, *libycus*, adiect. ad Libyam pertinens. Inscr. cumana (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 19): D · M | M · ANT · SOPATER | MIL · CL · PR · RAVEN | III · APOLL · ST · XXVII | NAT · LIBVCVS etc.

ΛΙΒΥΡΝΟΝ ὄρος, apud Polyb. VIII, c, 2 (vide TABVRNVS).

-ꓘꓘ (LIG-), radix samnitica = volsc. ꓘIC- (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 136), in vocc. LIGVD = *lege*, LIGIS = *legibus*, ꓘƎꓘꓘꓘꓘИꓘꓘꓘ (líganakdikeí), et [ꓘV]TꓘꓘꓘI (ligatúís) = *legatis*.

ꓘƎꓘꓘꓘꓘИꓘꓘꓘ (líganakdíkeí), —*i*, dat. sg. 3 decl., nomen deae cuiusdam apud Oscos (in tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 8 et *B* lin. 10), quod exponitur *lege tutae possessioni* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273), ut sit compositum e rad. -ꓘꓘ líg-, praepos. Иꓘ an = *in*, ꓘꓘ ak = *ex*.

et ꟷƎꓘꟷЯ díkeí = *dictioni* (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 399; Aufr. et Kirch. II, 365). Alii explicant *Lege-inevincibili* h. e. *lege non evincendae* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 9); aliique *Leganae Edici* (Knötel in *Zeitschr. f. vergl. alterth.* X = 1852 s. 127 et s. 129).

ƧꟷVTꟼ>ꟷИ (lígatúís), *legateis* (legatis), subst. m. dat. pl. 2 decl., cuius nominat. pl. ƧVTꟼ>ꟷИ lígatús = *legati* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, Aufrecht et Kirchhoff II 160 anm. 1, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 402; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124). In cippo abellano n. 2783 lin. 6 sq.: -ꟼИƎVИ·ƧꟷVTꟼ>ꟷИ·ꟽꟷИꟷ | ƧꟷVИꟼИИƎꓭꟼ·ƧꟷVTꟼ>ꟷИ ƧꟷVИ (lígatúís abellanúís ínim lígatúís núvlanúís) = *legatis Abellanis et legatis Nolanis.* Legatei et legateis pro *legati* et *legatis* occurrunt in lege Iul. municip. cap. 11 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 454).

[ƧV]Tꟼ>ꟷИ (lígatús), *legatei* (legati), subst. m. nominat. pl. 2 decl. (dat. pl. ƧꟷVTꟼ>ꟷИ lígatúís), e rad. ->ꟷИ líg-, *leg-are*, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I, 21 anm. 3, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 41 sq.), in cippo abellano n. 2783 lin. 9. *Legatos* exponit Huschke (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 34 et s. 402). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273.

ΛΙΓΓΟΥΡΙΟΝ, λυγκούριον (electrum), apud Ligures (Strab. IV, vi, 2), a loco quo electron reperitur, *Liguria* sc. (*Thes. gr. l.* s. v. λυγκούριον).

LIGER, dux Etruscus, apud Virg. *Aen.* IX 58, X 575, 579-583.

LIGIS, *legibus*, subst. f. abl. pl. (cf. ꓘIXƧ et LEEX = *leges*, et LIGVD = *lege*), e rad. LIG- (rom. *leg-are*), apud Samnites (Klenze *Phil. abhandl.* s. 31, 46, 52, Aufr. et Kirch. I 113 anm. 1, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 pg. 122, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 16, 25, Schweizer et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 211, 217, IX 136). Tab. Bantina n. 2897 lin. 25: PAS · EX · AISCEN · LIGIS · SCRIFTAS · SET = *quae hisce in legibus scriptae sunt* (Kirchhoff op. cit. s. 80, et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88). Aliis est genit. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 402) vel acc. pl. (Guarini *In comm. V exc.* pg. 42 sq., *Lex. osco-lat.* pg. 43).

LIGVD, *lege*, subst. f. abl. sg. (lat. LECE et LEEGE), e rad. LIG-, rom. *leg-are*, unde LIGIS = *legibus* et volsc. ꓘIXƧ = *leges* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 46, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 16, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 403, Corssen *Ueb. musspr.* etc. I 73, 248, 333), in tabula Bantina n. 2897 lin. 19 et lin. 24.

LIGVRES. Vide LIGVRIA § 2 et § 3.

LIGVRIA, ἡ Λιγυστική (Strab. II, v 28, V, ii 1 et alibi, Scymn. Chius vs. 210 et vs. 217, Polyb. II, xxxi 4, III, xli 4, VII, ix 6 sq., Appian. *De reb. pun.* cap. 9) vel Λιγουρία (Ptol. III, 1), regio Italiae, hodie *il Genovesato*, inter amnes Varum et Macram (Flor. II, 3; Strab. II, v 28, IV, i 9, vi 2, V, i 1, 4 et 10, ii 1 et 5; Plutarch. in *Paul. Aem.* VI 2, et in *C. Mar.* XV 6). Plin. III, 7: « Ligurum celeberrimi ultra Alpes Salluvii, Deciates, Oxybii: citra, Veneni, et Caturigibus orti Vagienni, Statyelli, Vibelli, Magelli, Euburiates, Casmonates, Veliates, et quorum oppida in ora proxima dicemus. Flumen Rutuba, oppidum Albium Intemelium: flumen Merula, oppidum Albium Ingaunum: portus Vadum Sabatium: flumen Porcifera, oppidum Genua, fluvius Feritor, portus Delphini: Tigullia intus: Segesta Tigulliorum: flumen Macra, Liguriae finis. A tergo autem supradictorum omnium Apenninus mons Italiae amplissimus, perpetuis iugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. Ab altero eius latere ad Padum amnem Italiae ditissimum, omnia nobilibus oppidis nitent: Libarna, Dertona colonia, Iria, Barderate, Industria, Pollentia, Carrea quod Potentia cognominatur: Forofulvi, quod Valentinum: Augusta Vagiennorum, Alba Pompeia, Asta, Aquis Statyellorum. Haec regio ex descriptione Augusti nona est. Patet ora Liguriae inter amnes Varum et Macram CCXI M. passuum ». Polyb. II, xvi, 1: Τὸν δ' Ἀπέννινον, ἀπὸ μὲν τῆς ἀρχῆς, τῆς ὑπὲρ Μασσαλίαν καὶ τῆς πρὸς τὰς Ἄλπεις συμπτώσεως, Λιγυστινοὶ κατοικοῦσι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος, πλευρὰν αὐτοῦ κεκλιμένην, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πεδία. Memoratur in inscr. apud Orell. n. 1181, 3655, et Henzen n. 6482. Cf. Plin. XI, xcvii 1, XIV, viii 7, et xxv 3, XV, xviii 6, XVI, lxix 1, XVII, ii 10, XIX, l 1, XXXVI, xlviii 1, XXXVII, xi 5, et xxvii 1; Tac. *Hist.* II 15, *Agric.* cap. 7; Serv. ad Virg. *Aen.* VIII 720, X 185, 709. — Ligures, gr. Λίγυες (Polyb. XXXIV, x, 18; Strab. IV, vi 4, 6; Scymn. Ch. vs. 202; Apoll. Rhod. *Argon.* IV, 647; Paus. *Att.* XXX, 3; Thucyd. VI, 2; Appian. *De reb. Hisp.* cap. 37), vel Ligustini (Plin. X, xxxiv, 2; cf. Liv. XXXIX, 21), gr. Λιγυστινοὶ (Polyb. II, xvi, 1; Aelian. *De hist. anim.* VII, 13; Plutarch. in *Paul. Aem.* VI, 1), sunt Liguriae habitatores (inscr. apud Orell. n. 4896, cf. Henzen n. 5107; Plin. III, vi 1, vii 1, xx 8, xxi 1 sq.; Cic. *Agr.* II 35; Virg. *Aen.* X 185, XI 701; Tac. *Ann.* XVI 15, *Hist.* II 14; Flor. II, 3; Mela II, iv 2; Serv. ad Virg. *Aen.* XI, 317), qui se generaliter Ambrones, gr. Ἄμβρωνες, nominabant (Plutarch. in *C. Mar.* XIX, 5); et dicti sunt Ligures Alpini (Liv. XXVIII, 56) vel montani (Liv. XL, 41), Apuani (Liv. XL, 41), Celelates (Liv. XXXII, 29), Cerdiciates (Liv. XXXII, 29), Deceates (gr. Δεκιῆται, apud Strab. IV, vi, 2), Friniates (Liv. XXXIX, 2), Ilvates (Liv. XXXII, 29), Ingauni (Liv. XXXVIII 56, XXXIX 32; gr. Ἴγγαυνοι, apud Strab. IV, vi, 2) vel Albingauni

(Liv. XXIX, 5), **Intemelii** (gr. Ἰντεμέλιοι, apud Strab. IV, vi, 2), **Oxybii** (gr. Ὀξύβιοι, apud Strab. IV, i 10, vi 2), **Salyes** (gr. Σάλυες, apud Strab. IV, vi, 3), **Statiellates** (Liv. XLII, 7 sq.), **Vagienni** (Plin. III, xx, 3). Scyl. Caryand. § 3 sq.: *Ἀπὸ δὲ Ἰβήρων ἔχονται Λίγυες καὶ Ἴβηρες μιγάδες μέχρι ποταμοῦ Ῥοδανοῦ. Παράπλους Λιγύων ἀπὸ Ἐμπορίου μέχρι Ῥοδανοῦ ποταμοῦ δύο ἑμερῶν καὶ μιᾶς νικτός. Ἀπὸ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἔχονται Λίγυες μέχρι Ἀντίου.* **Ligurum** pugnam cum Hercule (cf. Hygin. *Poet. astron.* II, 6) ita describit Aeschylus (fragm. n. 76):

Ἥξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατόν·
ἔνθ' οὐ μαχής, σάφ' οἶδα, καὶ θοῦρός περ ὤν,
μέμψει· πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν
ἐνταυθ'· ἑλέσθαι δ' οὔτιν' ἐκ γαίας λίθον
ἕξεις, ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐστι μαλθακός.
Ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς οἰκτερεῖ,
νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι γογγύλων πέτρων
ὑπόσκιον θήσει χθόν'· οἷς ἔπειτα σὺ
βαλὼν διώσεις ῥαδίως Λίγυν στρατόν.

Bella gesserunt contra Tyrrhenos (Strab. V, ii, 6), Magonem Carthaginiensium ducem (Polyb. *fragm. hist.* n. 31), Massilienses (Polyb. XXXIII, 4) Liguriae finitimos, et adversus Romanos pro patria et libertate per octoginta annos firmiter ferociterque pugnarunt (Liv. XXVII 39, XXVIII 46, XXIX 5, XXXII 29 sqq., XXXIV 56, XXXV 3, 11, 21, 40, XXXVI 38, XXXVII 2, 57). Eos tandem Romani subiecerunt, u. c. an. 565-575 (Strab. IV, vi 3, V, i 11; Polyb. XXXIII, 7 sq.; Plutarch. in *Fab. Max.* II 1 et in *Paul. Aem.* VI 1; Liv. XXXIX 1 sq., 32, XL 25, 28, 38, XLI 16 sqq.). Inscr. apud Orell. n. 541: [Q · FABIVS] · Q · F · MAXIMVS | DICTATOR BIS · COS · V̄ · CENSOR · INTERREX · II̅ · AED · CVR | Q · II̅ · TR · MIL · II̅ · PONTIFEX · AVGVR | PRIMO CONSVLATV LIGVRES SVBE|GIT · EX IIS TRIVMPHAVIT etc. Alia apud eund. n. 542: L · AEMILIVS L · F · PAVLLVS | COS · II · CENS · INTERREX · PR · AED | CVR · Q · TR · MIL · TERTIO · AVG | LIGVRIBVS DOMITIS PRIORE | CONSVLATV TRIVMPHAVIT etc. De Ligurum moribus ita loquutus Diod. Sic. IV, xx, 1: *Οἱ δὲ ταύτην τὴν χώραν κατοικοῦντες Λίγυες νέμονται γῆν τραχεῖαν καὶ παντελῶς λυπράν· τῶν δ' ἐγχωρίων ταῖς ἐργασίαις καὶ ταῖς τῆς κακοπαθείας ὑπερβολαῖς φέρει καρποὺς πρὸς βίαν ὀλίγους. Διὸ καὶ τοῖς ὄγκοις εἰσὶ συνεσταλμένοι καὶ διὰ τὴν συνεχῆ γυμνασίαν εὔτονοι. Τῆς γὰρ κατὰ τὴν τρυφὴν ῥαστώνης πολὺ κεχωρισμένοι, ἐλαφροὶ μεν ταῖς εὐκινησίαις εἰσίν, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι ταῖς ἀλκαῖς διάφοροι.* Cf. Strab. III, iv 17, IV, vi 3 et 7, V, ii 1; Diod. Sic. IV, xx 2, V 39, XXXI, iii 1 sq.; Polyb. I 17, 67, III 33; Plutarch. in *Paul. Aem.* VI, 1 sq.; Appian. *De reb. Pun.* cap. 40, et *De reb. Num.* cap. 2; Aristot. *De mirab. auscult.* cap. 90; Serv. ad Virg. *Aen.* XI, 700. Olim Ligures male audivisse, patet ex Virg. *Aen.* XI, 715 sqq.:

« Vane Ligus, frustraque animis elate superbis,
Nequidquam patrias temptasti lubricus artis,
Nec fraus te incolumem fallaci perferet Auno ».

Nigidius apud Serv. (in Virg. *Aen.* loc. cit.): « Nam et **Ligures**, qui Apenninum tenuerunt, latrones, insidiosi, fallaces, mendaces ». Et Cato *Orig.* lib. ii (apud eund.): « Sed ipsi (*Ligures*), unde oriundi sunt, exacta memoria inlitterati, mendacesque sunt, et vera minus meminere ». — **Ligur** vel **Ligus** (Prisc. pg. 265 = 716 P.), qui est ex **Liguria** (Virg. *Georg.* II, 168; Cic. *pro Sext.* cap. 31; Lucan. I, 442). Cf. **Ligus ora** (Pers. *Sat.* VI, 6), **Varius Ligur** (Tac. *Ann.* IV, 42, VI 36). **Ligus** est nomen feminae fortissimae apud Tac. *Hist.* II, 13, et **Ligur** cognomen rom. in gente Aelia apud Cic. *Cluent.* cap. 26. **Ligusticus** et **Liguscus** (?), **Ligustinus** et **Ligurinus**, gr. Λιγυστικὸς (Aelian. *De nat. anim.* XIII, 16), adiect. ad **Liguriam** pertin., ut **Ligustini populi** (Liv. XXXI 9, XXXII 31, XXXIX 21), **Ligusticus** (codd. ***Liguscus***) **ager** (Varro *De r. r.* II, xviii, 6), vel **Ligustinus ager** (Liv. XLII, 4), **Ligusticum mare** (Plin. II, xlvi 4, III, x 4, xii 1, xxiv 3), *τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος* (Strab. II, i 3, II, v 19 et 29; Ptol. III, 1) vel *Λιγυστικὴ θάλασσα* (Appian. *De bello Mithr.* cap. 95), *κόλπος Λιγυστικὴ τε γῆ* (Sophocl. fragm. n. 329), **Ligustica ora** (Plin. III, vii, 1), *ἡ Λιγυστικὴ ἄκρα* (Strab. II, i, 40), *ἐρέα Λιγυστικὴ* (Strab. V, i, 12), **Ligurinae Alpes** (Grat. *Cyneget.* vs. 510), **montes Ligustici** (Liv. XXXIV, 8; Varr. *De r. r.* III, ix, 17 codd. ***Ligusci***), *Λιγυστινοί χιτῶνες καὶ σάγοι* (Strab. IV, vi, 2), **scutum Ligustinum** (Liv. XLIV, 35), *βύρσαι Λιγυστικαὶ* (Polyb. XXIX, vi, 1; cf. Strab. IV, vi, 2), **bellum Ligustinum** (Liv. XXXV, 5), **Ligustica saxa** (Iuven. III, 257), **nugatorii Ligustici** (Varr. *De r. r.* II, v, 9 codd. ***Ligusti*** et ***Ligusci***). **Ligusticum** herba est in Liguriae montibus frequens (Plin. XIX, l 1, XX, lx 1 et lxxiii 1). **Ligurinus**, cognomen rom., invenitur apud Murat. 1115, 3. — Cf. Λιγυστὶς (Appian. *De bell. civ.* I 80), ut *νῆσοι Λιγυστίδες* (Apoll. Rhod. *Argon.* IV, 553), = *Λιγύων νῆσοι* (Strab. II, v, 30).

§ 2. **Laevi** vel **Levi Ligures**, populi Italiae superioris, incolentes ultra Ticinum amnem (Liv. V, 35). Cf. Liv. XXXIII, 37. Codd. Plin. III, xxi, 2 « ***Laevi*** et ***Levi*** ».

§ 3. **Ligures Baebiani** (**Bebiani**) et **Corneliani**, populi Italiae inferioris, in Hirpinorum agro. Plin. III, xvi, 6: « **Ligures**, qui cognominantur **Corneliani** et qui **Bebiani** ». Inscr. apud Mommsen n. 1356 (Henzen n. 5166): .... | PATRONO · QVI · C[ON]|LAPSVM · TERREMO[TV] | BALINEVM · REF[ICI | CVR]AVIT · AC · SVA · [PE]|CVNIA · FECIT · OB · MVNIFICENTIA[M] EIVS | ORDO · ET POPVLVS ·

L[IGV|R]VM · BAEBIANO|[R]VM · POSVERVNT. Alia apud eundem n. 4771 (Henzen n. 5167): SEX · MINIO · SE[X · FIL] TER · SILVANO | AED · II VIR · II QVIN[QVENN] | PATR · COLON · ALLIF[ANOR] | QVAEST SAC P ALIM QVAEST [P P] | DEFENS R P PRAE P P FRVM I[TEM] | CVRAT CIVITAT ATINATIVM | ITEM CVRAT LIGVRVM COR|NELIANORVM | CONTVBERNIVM VENERIS | PATRONO OB MERITA EIVS | L D D D. Frontin. *De col.* pg. 235: « Liguris Bebianus et Cornelianus, muro ductus triumvirale lege: iter populo non debetur. ager eius post bellum Augustianum veteranis est adsignatus ». Cf. Liv. XL, 38, 41, Forcell. *Lexic.* s. v. *Bebianus* et *Cornelianus*, et Garrucci *Dei Liguri Bebiani e Corneliani.*

?ꓱOMꓱIꟼƎIꓘ (liepiasʹtha), in lapide perusino n. 1968.

LIEVRIVS, *Levrius*, gentilitium campanum, in inscr. apud Mommsen n. 4034 (Q · LIEVRIO TRANQVILLO).

VTꟷMꟷꓘ (liímítú), *limitata* (?), particip. perf. pass. (nominat. sg.), in cippo Abellano n. 2783 lin. 29 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273). Alii legunt liímítúm = *limitare* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 41). Cf. Lanzi II 614 = 528.

Яꓢꟷꟷꓘ (liísd), *lude* (?), imperat. 3 pers. sg. (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 1), in inscr. samnitica n. 2873 ter lin. 1.

ꓒIK-, radix volsca, = osc. -ꓘꟷꓘ (líg-), rom. *leg-are*, in voc. ꓒIXꓢ = *leges.*

?ƆIꓘ (lic), fortasse legendum li c[lan] = *Lartiá gnatus* (n. 2374), in titulo etr. n. 2384, ut alibi Ɔ · ꓘ (l. c., n. 2370), ꓘƆ · Iꓘ (li cl, n. 2374), ИꓘƆ · Aꓘ (la cln, n. 2376), ꓘƆ · OꟼAꓘ (larth cl, n. 2361).

LICHAS, Latinus, apud Virg. *Aen.* X, 315.

ЯVTꟷKꟷꓘ (LICITVD), *liceto*, imperat. 3 pers. sg. (cf. ΛEIKEIT = *licet*), apud Samnites (Müller *Die Etr.* I, 37; Klenze *Phil. abhandl.* s. 46; Guarini *In comm. V exc.* pgg. 32, 37, *Lex. osco-lat.* pg. 44; Lassen *Beiträge* etc. s. 45; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 40; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 62; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273; Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 4; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 360; Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58, V 10, VIII 42). Tab. Bantina n. 2897 lin. 13 et lin. 27: MOLTAS · MOLTAVM · LICITVD = *multae multare liceto* (Kirchhoff op. cit. s. 79 sq., et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq.). Adde lin. 18 et lin. 26. Antiquior forma ЯVTꟷKꟷꓘ líkítud invenitur in cippo Abellano n. 2783 lin. 36.

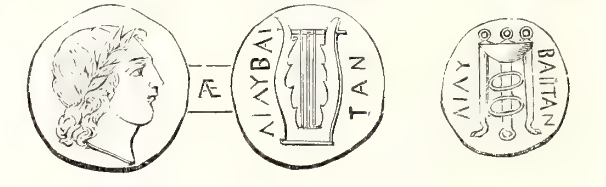
LICNIA, *Licinia*, nomen mulieris, = IƎИƆƎꓘ lecnei, apud veteres. Inscr. apud Lupi pg. 93 n. 17 (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 184 n. 25): LICNIA | A · D · K · MARTIAS VIII.

ΛΙΚΝΙΝΟΙ, populi Corsicae, apud Ptolem. III, 2.

?ƧƆIꓘ (lics), fortasse legendum ƧƆAꓘ lacs, in tegula etr. n. 176*b* (Lanzi II 400 = 329 ad n. 211). Cf. n. 176*a*.

LILYBAEVM, Λιλύβαιον (Strab. VI, II 1, XVII, III 16; Ptol. III, 4; Diod. Sic. V, II 2, VIII 1, IX 2; Polyb. I 42; Scyl. Caryand. § 13), vel Λιλυβήϊον (Oppian. *De venat.* I, 272; Aelian. *Var. hist.* XI, 13; Schol. in Thucyd. VI, 2; Appian. *De bell. civ.* II 95, V 97 sq., 122; Plutarch. in *Timol.* XXV, 1), promontorium Siciliae (Plin. III, XIV 2 et 4, VII, XXI 1; Mela II, VII, 15), hodie *Capo Bovo* vocitatum. Diod. Sic. XIII, LIV, 2: Περαιωθεὶς δὲ μετὰ τοῦ στόλου τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, κατέπλευσε τῆς Σικελίας ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν ἀπέναντι τῆς Λιβύης, καλουμένην Λιλύβαιον.

§ 2. Oppidum Siciliae (Strab. XIII, I 53; Ptol. III, 4; Diod. Sic. XXIII 1, XXIV 1, XXXVI 5; Polyb. I 25, 41-48, 53 sq., 66, III 41, 61, 96, 106, V 109 sq., XXXVI 2 sq., XXXVII 1 *e*; Philostr. *Vit. Apoll.* V, 11), nunc *Marsala*, a Carthaginiensibus conditum. Diod. Sic. XXII, X, 4: Αὕτη γὰρ ἡ πόλις [Λιλύβαιον] ὑπὸ Καρχηδονίων ἐκτίσθη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Καρχηδονίων Μοτύης ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου. Strab. VI, II, 5: Ἀκράγας δὲ Γελῴων οὖσα καὶ τὸ ἐπίνειον καὶ Λιλύβαιον ἔτι συμμένει. Polyb. I, XLII, 7: Ἐπὶ δὲ τούτῳ [Λιλυβαίῳ] πόλις ὁμώνυμος κεῖται τῷ τόπῳ, περὶ ἣν τότε συνέβαινε τοὺς Ῥωμαίους συνίστασθαι τὴν πολιορκίαν· τείχεσι δὲ διαφερόντως ἠσφαλισμένην, καὶ πέριξ τάφρῳ βαθείᾳ, καὶ τενάγεσιν ἐκ θαλάττης. Cf. Cic. *Div. in Verr.* cap. 17. — Lilybitani (Orell. n. 151), gr. Λιλυβαῖοι (Diod. Sic. XI, 86) vel Λιλυβαῖται (Diod. Sic. XXXVI, 5) sunt Lilybaei incolae, in nummis graece inscriptis (n. 3077) ΛΙΛΥΒΑΙΤΑΝ et ΛΙΛΥΒΑΙΙΤΑΝ = Λιλυβαϊτῶν.

Inscr. apud Lancill. Cast. (*Inscr. di Palermo* pg. 76): L · PINARIVS RVFVS OB HONOREM | AEDILITATIS · IMAGINEM · GENII | MVNICIPI · LILYBITANOR · EX ARGR · VP · S P. — Lilybeius (Virg. *Aen.* III, 706), idem ac Lilybaetanus, adiect ad Lilybaeum pertinens, ut Lyso Lilybaetanus (Cic. *Ep. fam.* XIII, 34 = n. 502), et Lilybaetana mulier (Cic. *Div. in Verr.* cap. 17). Cf. Λιλυβαῖτις (*Thes. gr. ling.* s.v. Λιλύβαιον), et Λιλυβαῖτις χώρα (Polyb. I, XXXIX, 12).

LIMASSIS, *limaveris*, e *limo*, apud veteres. Turpil. vs. 112 (Ribbeck pg. 85): « Verita sum, ne amoris causa cum illa limassis caput ».

LIMENTINVS, deus praeses et custos liminis aedium (Arnob. I 28, IV 9, 11; Tertull. *De idol.* cap. 15 et *De*

cor. mil. cap. 13). August. *De civ. Dei* IV, 8: « Limentinum limini ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

LIMIDES, *limites.* In lapide apud Grut. 199, 6: HOS LIMIDES · CONSTITVI IVSSERVNT.

ΛΙΝΔΙΟΙ, locus Siciliae, apud Herod. VII 153 et Thucyd. VI 4. Vide GELA, et cf. Λίνδος πόλις ἐν Ῥόδῳ (Steph. Byz.), Lycophr. vs. 923, et *Thes. gr. ling.* s. v. Λίνδος.

ƎИI⅃ (line), idem ac ƎИIƎ⅃ leine, in titulis sepulcralibus n. 427 et n. 428.

LINIATVRA, *linimentum*, subst. f. Gloss. apud Labb.: « Liniatura, χρίσις ».

LINCVNT et lincuntur. Vide RELINCVNT.

LINQVA, *lingua*, in lapide apud Henzen n. 5607 (VTRIVSQ · LINQVAE PERFECTE ERVDITVS).

LIX, est *cinis foci* (Varro apud Plin. XXXVI, LXIX, 1) vel humor cineri admixtus (Non. I, 309 = pg. 62). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *lix licis* , et vide LIXIVIA.

LIXABVNDVS, *lixarum more*, adiect. Paul. pg. 116: « Lixabundus iter libere ac prolixe faciens ». Gloss. Isidori: « Lixabundus ambulat, qui voluptatis causa ambulat ».

LIXIO -onis, *lixa.* Gloss. Isid.: « Lixiones aquarum portitores ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *lixa.*

LIXIVIA, ital. *liscivia*, aqua, in qua eluendi causa cinis incocta est (vide LIX), apud Colum. XII, XVI 1, XXII 1. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *lixivia* et *lixivius.*

LIXO, *elixo.* Gloss. apud Labb.: « Lixo as, ἑψέω ».

ᛚIXϟ, *leges*, subst. f. acc. pl., apud Volscos (cf. samnit. LIGVD = *lege*), e rad. ᛚIC- vel LIG-, rom. *leg-are* (Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 422, IX 136), in aere Rapin. n. 2741 lin. 2 (vide MAROVCAI). Aliis est nominat. sg. = *lex* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 340, Guarini *Comm.* XX 14 et *Lex. osco-lat.* pg. 44, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 245).

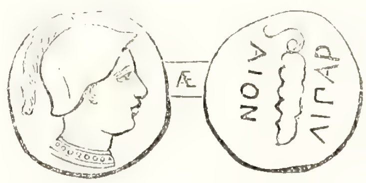
LIXVLAE, genus liborum, apud Sabinos. Varro *De l. l.* V, 106 sq. pg. 42: « Circuli, quod mixta farina et caseo et aqua circuitum aequabiliter fundebant. Hoc quidam qui magis incondite faciebant, vocabant lixulas et semilixulas vocabulo Sabino, itaque frequentati a Sabinis ». Ad gr. λοξός, unde etiam *luxatus*, trahit Döderlein (*De voc. al.* etc. pg. 8).

ΛΙΟΚΑΚΕΙΤ, fortasse coniunct. praes. 3 pers. sing. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 272), comparandum cum ΛΕΙΚΕΙΤ = *licet.* Occurrit in lapide samnit. n. 2903 lin. 5. *Levigaverit* exponit Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 212. Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 8.

LIPARA et Lipare vel Liparis (?), Λιπάρα (Ptol. III, 4; Scyl. Caryand. cap. 13; Thucyd. III, 88; Callim. *in Dian.* vs. 47; Strab. I, II 9, VI, II 6, III 11; Diod. Sic. IV, V 1, VII 1 et 6, VIII 2, IX 4, X 3, XIV, XCIII 4; Pausan. *Phoc.* XI, 4; Aristot. *De mirab. auscul.* capp. 34, 37 sq.; Diog. Laert. IX, 5; Dinarch. fragm. n. 48; Appian. *De bell. civ.* V 97, 112), hodie *Lipari*, insula maris Tyrrheni (Plin. XXXI, XXXII 3, XXXV, LII 2; Mela II, VII, 18), Aeoliarum princeps, sub se habens reliquas insulas Liparaeas dictas, gr. τὰς Λιπαραίων νήσους (Strab. VI, I 5, II 8 sqq.) et κατὰ Λιπάραν νήσους (Strab. I, II 9, VI, I 6; Diod. Sic. XII, LVI, 4) vel Λιπαραίας νήσους (Polyb. I, 25), vel νήσους Αἰολίδας (Diod. Sic. V, VII, 1 sq.) et Λιπάρας (Polyb. XXXIV, 11; Steph. Byz.; Astac. apud Athen. III pg. 105), quorum nomina Thermessa, Strongile, Didyme, Ericussa, Phoenicussa, Enonymus. Dicta fuit a Liparo rege Ausonis filio (vide LIPARVS). Plin. III, XIV, 6: « Lipara cum civium Rom. oppido, dicta a Liparo rege, qui successit Aeolo: antea Melogonis, vel Meligunis, vocitata: abest XXV M pass. ab Italia, ipsa circuitu paulo minori ». Sacra Vulcano habita est, quia quibusdam locis flammam et fumum evomit. Val. Flacc. *Argon.* II, 95 sq.: « nec fama notior Aetne Aut Lipares domus ». Claudian. *De III cons. Honor.* vs. 195: « Ignifluisque gemit Lipare fumosa cavernis ». Et Sil. Ital. XIV, 56 sq.:

« Nam Lipare vastis subter deposta caminis,
Sulfureum vomit exeso de vertice fumum ».

Liparam urbem, quam Aeolus exstruxit (Diod. Sic. IV, XLVII, 6), memorant scriptores veteres (Polyb. I, 21, 24, 39; Diodor. V, VIII 2, IX 4, XIV, LVI 2, XXIII 20; Aristot. *De meteor.* II, VIII, 19). — Incolae dicti sunt Liparenses (Cic. *Verr.* II, III, 37) et antiquiori orthographia Lepareses (1), vel Liparaei (Plin. III, XIV, 6) vel Liparitani (Val. Max. I, I, 4), gr. Λιπαραῖοι (Strab. VI, I 5, II 8 sqq.; Diod. Sic. V, X 1 sqq., XIV, XCIII 4, XX, CI 1 sq.; Polyb. I, 21, 24; Pausan. *Phoc.* XI, 3; Plutarch. in *Cam.* VIII, 7), in numis n. 3101 ИOIAꟼAПIΛ (ΛΙΠΑΡΑΙΟΝ) = ΛΙΠΑΡΑΙΩΝ,

Cnidiorum coloni (Paus. *Phoc.* XI 3, Scymn. Ch. vs. 263). Thucyd. III, 88: Νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτὰς Κνιδίων ἄποικοι ὄντες. Οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην καὶ Στρογγύλην καὶ Ἱεράν. Et Strab. VI, II, 10: Συγγενῆ δὲ καὶ τούτοις καὶ τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν πάθεσι τὰ περὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ αὐτὴν τὴν Λιπάραν δείκνυται. εἰσὶ δ' ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμόν. μεγίστη δὲ ἡ Λιπάρα, Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτω τῆς Σικελίας κειμένη, μετά γε τὴν Θέρμεσσαν· ἐκαλεῖτο

(1) Paul. pg. 121: « Lepareses Liparitani cives, id est Liparenses ».

δὲ πρότερον Μελιγουνίς· ἡγήσατο δὲ καὶ στόλῳ καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυρρηνῶν ἐπιδρομὰς πολὺν χρόνον ἀντέσχεν, ὑπηκόους ἔχουσα τὰς νῦν λεγομένας Λιπαραίων νήσους, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. — Λιπαραῖος (Orph. *De lapid.* XVIII, 51 = vs. 686), adiect. ad Liparam insulam pertinens, ut Λιπαραῖος ἄφαιστος (Theocr. II, 133), lapis Λιπαραῖος (Theophr. *De lapid.* § 14), rom. Liparitanus (Val. Max. II, VII, 4), vel Liparensis et Liparaeus, ut Liparensis ager (Cic. *Verr.* II, III, 37), Liparenses piratae (Liv. V, 28), Liparaeus Helor (Horat. *Od.* III, XII, 5)), Liparaea taberna (Iuven. XIII, 45).

LIPARVS, Λίπαρος, Ausonis regis filius, qui Liparae insulae nomen dedit (Diod. Sic. V, VII, 5 et 8; Plin. II, XIV, 6). Vide LIPARA. Liparus est cognomen rom. apud Grut. 1158, 2 (C · VALGIVS · C · L · LIPARVS). Cf. ⱶIPARA VAⱶIIRIANA (Grut. 98, 2; 1019, 3).

LIPPIDVS, γλαμώδης (lippus), in *Gloss. gr. lat.*

LIPPINVS, ad lippum pertinens. Est cognomen rom., apud Murat. 1498, 9 (P · SEXTIVS · LIPPINVS · TARQVITIANVS).

LIQVEBIT, *licebit*, in lapide apud Orell. n. 4431 (Grut. 801, 5, Mommsen n. 469).

LIQVENTIA, hodie *Liquenza*, Italiae fluvius et portus, in Venetis. Plin. III, XXII, 1: « Oppidum Albinum, flumen Liquentia ex montibus Opiterginis, et portus eodem nomine ».

LIQVID, *liquit*, in lapidibus, apud Fabr. cap. IV n. 52 pg. 254.

LIQVIT, *licuit*, in lapide apud Oderic. pg. 164 (Zell n. 557).

LIRINATES. Vide INTERAMNA § 2.

LIRIS, Λεῖρις (Strab. V, III, 9 sq., Ptol. III 1, Appian. *De bell. civ.* I 39, Plutarch. in *Mario* XXXVII 4), Italiae fluvius (Plin. II, CVI, 6), qui Latium a Samnio separat, olim CLANIS appellatus, hodie *Garigliano*. Strab. V, III, 6: διαρρεῖ δὲ Λεῖρις (codd. Αἶρις et Ἔρις) ποταμός, Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον. Plin. III, IX, 4: « nomen Latii processit ad Lirim amnem ». Idem III, IX, 6: « colonia Minturnae, Liri amne divisa, Glani appellato ». Sil. Ital. IV, 348 sqq.:

« Et Liris nutritus aquis; qui fonte quieto
Dissimulat cursum, ac, nullo mutabilis imbri,
Perstringit tacitas geminanti gurgite ripas ».

Idem VIII, 399:

« At, qui Fibreno miscentem flumina Lirim
Sulfureum, tacitisque vadis ad litora lapsum
Adcolit, Arpinas, adcita pube Venafro
Ac Larinatum dextris, socia hispidus arma
Commovet, atque viris ingens exhaurit Aquinum ».

Lucan. II, 424 sq.: « et umbrosae Liris per regna Maricae Vestinis impulsus aquis ». Cf. Frontin. *De col.* pg. 178.

ΙΑΙΜΙⱵ (lisiai), in vase etrusco n. 2404. Cf. Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasger* s. 40, et Orioli in *Album* XXII 195.

ΛΙΣΣΟΣ, Siciliae fluvius, Leontinos praeterfluens, apud Polyb. VII, VI, 5.

LISTA, metropolis Aboriginum (cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 110 suiv.). Dionys. Halic. I, 14: Τέτταρα δὲ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι σταδίοις ἀπέχουσα τῆς εἰρημένης πόλεως Λίστα, μητρόπολις Ἀβοριγίνων, ἥν παλαιότερον ἔτι Σαβῖνοι νύκτωρ ἐπιστρατεύσαντες ἐκ πόλεως Ἀμιτέρνης ἀφύλακτον αἱροῦσιν.

LITANA silva, et absolute Litana, in Gallia Cisalpina, circa Mutinam urbem (Liv. XXIII 24, XXXIV 24, 42; Frontin. *Strateg.* I, VI, 4).

LITERNVM, Λίτερνον (Strab. V, IV, 4) vel Λείτερνον (Ptol. III, 1), hodie *Tor di Patria*, oppidum Campaniae (Plin. III, IX 9, XXXV, LXI 2; Mela II, IV, 9), ad Liternum amnem. Strab. loc. cit.: Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ μετὰ τὴν Σινόεσσαν Λίτερνον, ὅπου τὸ μνῆμα τὸ Σκιπίωνος τοῦ πρώτου προσαγορευθέντας Ἀφρικανοῦ... Παραρρεῖ δὲ ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός. Frontin. *De col.* pg. 235: « Liternum, muro ductum, colonia ab Augusto deducta ». Cf. Liv. XXIII 35, XXXIV 45. — Liternus et Literninus, adiect. ad Liternum pertinens, ut Liternus ager (Cic. *Agr.* II, 25), Liternina villa (Val. Max. II, X, 2), Literninum rus (Plin. XIV, V 3, XVI, LXXXV 1) = Literni rus (Liv. XXXVIII, 53; Sen. *Ep.* n. LXXXVI, 2) et absol. Literninum (Liv. XXXVIII, 52).

LITERNVS, Λίτερνος (Appian. *De bell. civ.* I, 39), fluvius Campaniae (Liv. XXXII, 29), a quo Liternum oppidum appellatum (cf. Strab. V, IV, 4 cit. ad v. LITERNVM). Cum Liri confundit Appian. loc. cit. (ὅσα τε ἄλλα ἀπὸ Λίριος ποταμοῦ, ὃν νῦν μοι δοκοῦσι Λίτερνον ἡγεῖσθαι). Sil. Ital. VI, 653 sq. (cf. VIII 530):

« Hic dum stagnosi spectat templumque domosque
Literni ductor, etc.

Liv. XXII, 16: « Poenus contra inter Formiana saxa ac Literni arenas stagnaque perhorrida situ hibernaturus esset ». Ovid. *Metam.* XV, 713 sq.: « Lentisciferumque tenentur Liternum ». — Liternus, adiect. ad Liternum pertinens (Sil. Ital. VII, 278), ut Literna palus (Stat. *Silv.* IV, III, 66).

ΛΙΤΡΑ, apud Siculos, pro pondere usurpata, idem ferme pensante quod Atticae mina vel στατήρ (Salmas. *De mod. usur.* cap. XI pg. 233 sq.). Hesych. *Lexic.* II, 489: Λιτροσκόπους· αργυραμοιβούς. Ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ νομίσματος, ὃ καλεῖται, Λίτρα.

LITTAMVM, oppidum Rhaetiae, apud Antonini *itiner.* pg. 280.

LITVBIVM, oppidum Liguriae, apud Liv. XXXII, 29 (vide CLASTIDIVM).

LIVENTER, *libenter*, adverb., in lapide Campano apud Mommsen n. 4063.

LIVIA, nomen mulieris, apud Pisaurenses, in lapide n. 77 (vide DEDA).

LIVILLA, diminut. Liviae, apud Suet. *Cal.* cap. 7. Cf. Thesaur. epigr. Grut. et Murat.

LIVIVS. Vide POSTVMIVS.

ΛΙΦΛΟΝ, oppidum Latii, apud Diod. Sic. XIV, cii, 4. Vide LABICVM.

?ƆꟻI (lc), in lapide etr. n. 456.

ΟΛ (ΛΟ), et ΛΟΚ, pro ΛΟΚΡΩΝ, in numis n. 3043. Vide LOCRI.

ΛΟΓΓΑΝΟΣ, *Longanus*, fluvius Siciliae, per Mylaeum campum decurrens (Polyb. I, ix, 7, περὶ τὸν Λογγανὸν).

ΛΟΓΓΩΝΗ, oppidum Siciliae. Steph. Byz.: Λογγώνη, Σικελίας πόλις. ὁ πολίτης Λογγωναῖος. Φίλιστος δεκάτῳ. In numo aeneo n. 3078 ΛΟΓ. Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

ΛΟΓΕΤΙΒΑΣ, in inscr. Messap. n. 2999.

LOEBASIVS, *Liber*, deus apud Sabinos, e LOEBER = *liber*. Serv. ad Virg. *Georg.* I, 7: « Quamvis Sabini *Cererem*, *panem* appellent, *Liberum*, Loebasium: dictum autem, quia Graeci λοιβὴ dicitur res divina ».

LOEBERTAS, *libertas*, apud veteres. Vide voc. sq.

LOEBER, *liber*, adiect., apud veteres. Paul. pg. 121: « Loebesum et loebertatem antiqui dicebant *liberum* et *libertatem*. Ita Graeci λοιβὴν et λείβειν ».

LOEDVS, *loidus* (ludus), subst. m., antiquo scribendi more. In titulo capuano (Append. n. xlix): EIDEMQVE LOEDOS FECERE.

ΛΟΘΡΟΝΟΣ, h. e. *Vulturnus*, fluvius Campaniae, apud Plutarch. in *Fab. Max.* VI, 2 (Λοθρόνος ποταμὸς). Vide VOLTVRNVS.

LOIDVS, *loedus* (ludus), subst. m., antiquo scribendi more. In titulis capuanis: LOID · FEC · (Append. n. xlviii) et LOIDOS · FECERVNT (Append. n. xlvii).

ΛΟΙΤΑΝΟΣ, fluvius Siciliae, prope Messanam (Diod. Sic. XXII, xiii, 2).

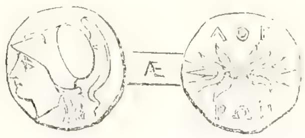
ꓘOKAN (lokan), *locavit*, fortasse pro lokafed, in lapide tudertino n. 864 lin. 7 (Aufr. et Kirch. II 395, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 510, 651).

LOCARIVM, pretium, « quod datur, in stabulo et taberna ubi consistant (Varr. *De l. l.* V, 15 pg. 7) ».

LOCASSIM et locassint, *locaverim* et *locaverint*, apud veteres. Plaut. *Aul.* II, ii, 51: « Nunc si filiam locassim meam tibi etc. ». Antiqua lex apud Cic. *De leg.* III, iv, 11: QVOS CENSORES IN PARTIBVS POPVLI LOCASSINT.

ΛΟΚΡΑ, fluvius Corsicae, apud Ptol. III, 2 (Λόκρα ποταμοῦ ἐκβολαί).

LOCRI, Λοχροὶ (Ptol. III, 1 Λοκροὶ πόλις; Thucyd. VII 4, 35, VIII 91; Polyb. X, 1; Diod. Sic. XII 54, XXVII 4; Pausan. *Lac.* XIX 3 et 12, *Eliac. sec.* VI 4; Aelian. *Var. hist.* III 16; Scyl. Caryand. § 13; Scymn. Ch. vs. 308; Dicaearch. Messen. fragm. n. 31) h. e. Locri Zephyrii (Plin. III, x, 3), Λοκροὶ Ἐπιζεφύριοι (Strab. VI, i, 7; Herod. VI, 23; Thucyd. VII, 1; Appian. *De reb. Samn.* cap. 11; Plutarch. in *Marc.* XXIX 2, et *De se ips. laud.* cap. 11; Clearch. Solens. *Vitar.* fragm. n. 6), oppidum Italiae inferioris (Plin. II, lxii 1 et xcviii 2, VII, xlviii 1; Liv. XXIV 2, XXVII 25, XXIX 6 sqq., 16 sqq., XXXI 13). — Incolae sunt Locrenses (Liv. XXIII 30, XXIV 1, XXIX 6 sqq., 16 sqq.; Cic. *Verr.* II, v, 34) vel Locri (Liv. XXII 61; Cic. *De nat. deor.* II, 2), gr. Λοκροὶ (Strab. VI, i, 8 sqq.; Thucyd. III 99, 103, 115, IV 1, 24 sq., V 5, VI 44; Polyb. I 20, XII 5 sq., 8, 10 sq.; Diod. Sic. VIII 25, 32, XXVII 4; Pausan. *Lac.* XIX 12, *Eliac. sec.* XIX 5; Aelian. *De nat. anim.* V 9, *Var. hist.* II 22, IX 8, et fragm. n. 177; Aristot. fragm. n. 230; Appian. *De bello Ann.* cap. 55; Dicaearch. Messen. fragm. n. 31; Clearch. Solens. *Vitar.* fragm. n. 10), cognomine Epizephyrii, gr. Ἐπιζεφύριοι (Strab. XVII, iii 18; Aelian. *Var. hist.* II, 37; Scymn. Ch. vs. 113; Aristot. *Polyt.* II, ix, 5), colonia eorum Locrensium, qui in sinu Crisaeo habitant, ab Evanthe deducta. Strab. VI, i, 7: Εἶθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ, μικρὸν ὕστερον τῆς (ἀπὸ) Κρότωνος καὶ Συρακουσσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάνθους· Ἔφορος δ' οὐκ εὖ, τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. ἔτη μὲν οὖν τρία ἢ τέτταρα ᾤκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ· εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων· † ἅμα γὰρ οὗτοι, ἐν οἷς· καὶ ἔστιν ἐκεῖ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν ἑξακόσιοι στάδιοι. ἵδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὀφρύος, ἣν Ἐσῶπιν καλοῦσι. Numi n. 3042 habent ΟΛ (ΛΟ), ΛΟΚ et ΛΟΚΡΩΝ. Inscr. apud

Orell. n. 1799: IOVI OPTI|MO MAXIMO | DIIS DEABVS|QVE IMMOR|TALIBVS ET ROMAE | AETERNAE | LOCRENSES. De Locrensium moribus et legibus locutus Heracl. *De reb. publ.* cap. 30, Aristox. Tarent. fragm. n. 36 et n. 49, Clearch. Solens. *Vitar.* fragm. n. 6 et n. 40, et Maxim. Tyr. *Dissert.* XXVI, 8. Locris, gr. Λοκρὶς (Polyb. I, 56; Diod. Sic. IV 22, XII 54, XIV 44; Pausan. *Eliac. sec.* VI 4, XIX 5), est Locrorum regio. Locrensis (Plin. XI, xxxii, 4), gr. Λοκρὸς, adiect. ad Locros s. Locrenses pertinens, ut Λοκρὸν ῥόδον (Lycophr. vs. 1429), Ζάλευκος Λοκρὸς (Diod. Sic. XII, 20; Aelian. *Var. hist.* II, 37; Aristot. fragm. n. 230), Λοκρὸς Ξενόκριτος καὶ Ἐράσιππος (Heracl. *De reb. publ.* cap. 30; cf. Glauc. Rheg. fragm. n. 4), et Λοκρὸς Μνασέας (Nymphod. Syrac. fragm. n. 11). Item Λοκρικὸς, ut Λοκρικὴ πόλις (Aelian fragm. n. 41). Athen. XIV pg. 639 A: Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν τὰ ἐρωτικά, φησὶν ᾄσματα καὶ τὰ

Λοκρικὰ καλούμενα, οὐδὲν τῶν Σαπφοῦς καὶ Ἀνακρέοντος διαφέρειν.

ΛΟΚΡΙΑ, fons, in Locrensium agro (Strab. VI, I, 7). Vide LOCRI.

LOCVOR, *loquor.* In lapide sepulcr. apud Doni cl. II, n. 196: DE · CVIVS · FAMA · MVLTI · CVM · LAVDE LOCVNTVR. Cf. Corssen *Ueber aussprache* etc. I, 35 et 308.

LOLIANVS, *Lollianus,* adiect. ad Lollium pertinens. Est cognomen rom. in lapide apud Grut. 28, 5.

ΛΟΛΙΟΣ, nomen virile, apud Samnites. Zonar. *Ann.* VIII, 7: Λόλιός τις ἀνὴρ Σαυνίτης. Cf. PALICANVS.

LONGAVO, genus farciminis (Arnob. VII, 24; Apic. IV, 2). Varro *De l. l.* V, 111 pg. 44: « Tertium fartum est longavo, quod longius quam duo hila ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *longano* vel *longabo.*

LONGISCO, *longus fio.* Ennius vs. 429 sq.: « neque corpora firma Longiscunt quicquam »; et vs 480: « Cum soles tandem faciunt longiscere longe ».

LONGISTRORSVS, *in longum*, adverb., apud Paul. pg. 120.

LONGITIA, *longitudo,* subst. f., apud rei agr. script. (*Gromat. vet.* pgg. 316, 321, 333, 363 ed. Lachm.). Adde Veget. VI, II 2 codd. *longitia* vel *longicia.*

LONGVLA, Λογγόλα (Dionys. Halic. VI 91, VIII 36, 85), oppidum Volscorum, non longe a Coriolis (Liv. II 39, IX 39). Liv. II, 33: « alter (*consul*), ad Volscum bellum missus, Antiates Volscos fundit fugatque: compulsos in oppidum Longulam persecutus, moenibus potitur ». Incolae sunt Longulani apud Plin. III, IX, 16.

LOQVS, *locus,* subst. m. In titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 151, 4: LOQVS HIC · EST.

LORACINA, Latii fluvius, circa Antium. Liv. XLIII, 6: « aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinae duceret ».

LORENTIVS, *Laurentius.* Vide LAVRENTVM.

LORETVM. Vide LAVRETVM.

ꓘODI (lori), in lapide Patav. n. 58.

LORIVM vel Lorii -orum, oppidum Etruriae. Iul. Capitol. in *Anton. Pio* cap. 12 (cf. cap. 1): « atque ita conversus quasi dormiret, spiritum reddidit apud Lorium ». Eutrop. VIII, 8: « Obiit apud Lorium villam suam, miliario ab urbe XII ». Antonini *itiner.* pg. 290 « Loria ». Aur. Vict. *De Caes.* cap. 16: « apud Lorios ».

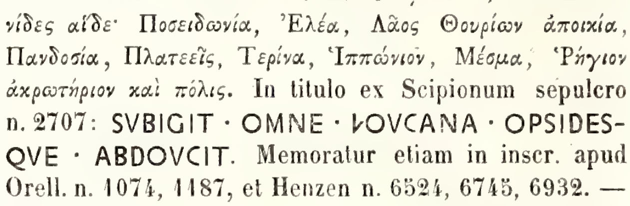
ꓘOSNA, *Luna* (gr. Σελήνη), e rad. luc-, *luc-ere,* in etrusco speculo n. 2689 (Maffei *Oss. lett.* VI, 96; Lanzi I 162 sg. = 123, II 234 = 186; Millin *Gal. myth.* II, 17; Lepsius *De tab. eugub.* pg. 60; Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 525 anm. 91). Etiamnunc Pedemontani aliique *losna* pro *baleno* (fulgore) dicunt, apud Romandiolae populos *lusna.* Cf. IИMVꓘ (lumni).

LOTARIA, h. e. quae pannos lavat. Inscr. apud Murat. 908, 6: IVNIA · FAVORINA AVGVS · N̄ · SERVA LOTAR.

LOTVS, *lautus,* adiect., agnoscitur a Prisciano pg. 39 = 562 (vide COTES).

LOVF[RVD], *libero,* adiect. abl. sg. m. 2 decl., apud Samnites, e rad. LOVF- pro LOEB- = *lib-,* unde etiam ꟻIƎЯꟻVꓘ lúvfreís = *Liberi* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 58 sqq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 21 sq.). Tab. Bantina n. 2897 lin. 8: DAT · CASTRID · LOVF[RVD] = *de agro libero* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange op. cit. s. 87). Loufirud legit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 145 et s. 273).

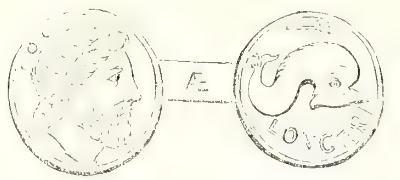
LOVCANIA et Lucania, Λευκανία (Strab. VI, I, 1 et 4; Appian. *De bell. civ.* I, 90; Plutarch. in *Crass.* X 4, in *Cic.* XXXI 4 et XXXII 1, in *Brut.* XXIII 1), hodie *Basilicata,* regio Italiae in Magna Graecia, Bruttiis, Apuliae et Campaniae contermina (Plin. XXXVII, LXVII, 2; Liv. XII, 21; Horat. *Sat.* II, I, 38). Scyl. Caryand. § 12: Σαυνιτῶν δὲ ἔχονται Λευκανοὶ μέχρι Θουρίας. Ὁ πλοῦς δὲ ἐστι παρὰ Λευκανίαν ἡμερῶν ς' καὶ νυκτῶν ς'. Ἡ δὲ Λευκανία ἐστὶν ἀκτή. Ἐν ταύτῃ πόλεις εἰσὶν Ἑλληνίδες αἵδε· Ποσειδωνία, Ἐλέα, Λᾶος Θουρίων ἀποικία, Πανδοσία, Πλατεεῖς, Τερίνα, Ἱππώνιον, Μέσμα, Ῥήγιον ἀκρωτήριον καὶ πόλις. In titulo ex Scipionum sepulcro n. 2707: SVBIGIT · OMNE · ꓘOVCANA · OPSIDESQVE · ABDOVCIT. Memoratur etiam in inscr. apud Orell. n. 1074, 1187, et Henzen n. 6524, 6745, 6932. — Lucani (Plin. II, LVII 1, III, XVI 5, VIII, VI 1; Cic. *Tusc.* I, 37), gr. Λουκανοί (Ptol. III, 1; Strab. codd. V, I, 3) et saepius Λευκανοί (Strab. V, I 3 et V 4, VI, I 1 sqq. et III 4; Scymn. Ch. vs. 246; Polyb. II 24, X 1; Diod. Sic. XIV 91, 101 sq., XVI 5, 61, 63, XX 104, XXXVII 2; Paus. *Att.* XI, 3 et 7; Aelian. *Var. hist.* IV 1, et fragm. n. 458; Appian. *De bello Ann.* capp. 35, 37, 43, 49, *De bell. civ.* I 39, 51, 53, 91; Diog. Laert. VIII, I, 15; Iambl. *De Pythag. vita* § 241; Porphyr. *De vita Pythag.* § 22; Isocr. *Orat. de pace* § 50; Plutarch. in *Timol.* XXXIV 3, in *Pyr.* XIII 8, XVII 8, in *Syl.* XXIX 7), in numis n. 2896 ΛΟΥΚΑΝΟΜ et ΛΥΚΙΑΝΩΝ

= Λουκανῶν vel Λευκανῶν (Lucanorum), sunt Lucaniae incolae, a Samnitibus orti, duce Lucio (Strab. V, III 1, VI, I 3 et 13). Plin. III, X, 1: « novissime Lucani a Samnitibus orti duce Lucio ». Paul. pg. 119: « Lucani appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad partem stellae luciferae, vel quod loca cretosa sunt, idest multae lucis, vel a Lucilio duce, vel quod primitus in luco consederunt ». Recentiores vero putant

a luporum copia, qui graece λύκοι dicuntur, Lucaniam appellatam fuisse. Iul. Valer. *Rer. gest. Alex. M.* I, 16: « pergit ad Lycaoniam, cui nunc aetas recens nomen Lucaniae dedit ». Strab. VI, I, 2: Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυρρηνικὴν παραλίαν ταῦτ' ἐστὶ τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, (ἃ) τῆς ἑτέρας οὐχ ἥπτοντο θαλάττης πρότερον· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον. πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν οὐδ' ἦσάν πω Λευκανοί· Χῶνες δὲ καὶ Οἴνωτροὶ τοὺς τόπους ἐνέμοντο. τῶν δὲ Σαυνιτῶν αὐξηθέντων ἐπὶ πολὺ καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνωτροὺς ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι Πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. A Lucanis Bruttii originem habuere (Strab. V, III 1, VI, I 4). Iustin. XXIII, 1: « Primi igitur hostes illi Brutii fuere, qui et fortissimi tum, et opulentissimi videbantur, simul et ad iniurias vicinorum prompti. Nam multas civitates Graeci nominis Italia expulerant: auctores quoque suos Lucanos bello vicerant, et pacem cum his, aequis legibus, fecerant. Tanta feritas animorum erat, ut nec origini suae parcerent. Namque Lucani iisdem legibus liberos suos, quibus et Spartani, instituere soliti erant ». De rebus ab eis gestis vide Liv. VIII 17, 19, 25, 27, IX 20, X 11 sq., 18, XXII 61, XXV 1, 16, XXVII 15, XXVIII 11; Iustin. XII 2, XVIII 1, XXI 3; Plutarch. in *Timol.* XXXIV 3, in *Pyr.* XVI 3 et XXV 2, in *Cat. min.* XX 1, in *Syl.* XXIX 7. — Lucanus (Liv. VIII 24, 27, X 13; Horat. *Sat.* II, I, 34), gr. Λευκανὸς (Plutarch. in *Fab. Max.* XX 4, in *Syl.* XXIX 2) vel Λευκανίδος (Strab. VI, I, 1), adiect. ad Lucaniam pertinens, ut Lucanus ager (Cic. *Phil.* XIII, 5; Plin. III, X, 1), Lucani montes (Liv. IX, 17), Lucanum mare (Stat. *Silv.* III, II, 85), Λευκανὶς λίμνη (Plutarch. in *Cras.* XI, 1), Lucanum vinum (Plin. XIV, VIII, 9; Varr. *De r. r.* I, 25), Lucanus saltus (Horat. *Epist.* II, II, 178), Lucana pascua (Horat. *Epod.* I, 28), Lucanae legiones (Liv. VIII, 24), Lucanus aper (Horat. *Sat.* II, VIII, 6), Lucanus ursus (Mart. *De Spect.* n. 8), Lucana nix (Horat. *Sat.* II, III, 234), Stenius Statilius Lucanus (Plin. XXXIV, XV, 1). Λουκανιος est nomen virile apud Plutarch. *Quaest. conv.* V, III, 1. Vide LVCANA.

LOVCERIA et Luceria, Λουχερία (Strab. VI, I 11, et III 9) vel Λουκερία (Polyb. III, LXXXVIII 5, C 1 et 3), oppidum Apuliae (Liv. IX 2, 12 sqq., XXII 9, XXIII 37, XXIV 3; Cic. *ad Att.* VII, 12 = n. 305, *Cluent.* cap. LXIX; Caes. *De bell. civ.* I, 24), Dauniorum colonia (Plin. III, XVI, 5). Liv. IX, 26: « Eodem anno [U. C. an. CDXL], prodito hostibus romano praesidio, Luceria Samnitium facta. nec diu proditoribus inpunita res fuit. Haud procul inde exercitus romanus erat: cuius primo inpetu urbs, sita in plano, capitur. Lucerini ac Samnites ad internecionem caesi. eoque ita processit, ut Romae quoque, quum de colonis mittendis Luceriam consuleretur senatus, multi delendam urbem censerent. Praeter odium, quod exsecrabile in bis captos erat, longinquitas quoque abhorrere a relegandis tam procul ab domo civibus inter tam infestas gentes cogebat. Vicit tamen sententia, ut mitterentur coloni. duo millia et quingenti missi ». Cf. Polyb. III, 88. Diod. Sic. XIX, LXXII, 8: Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι φοβηθέντες μὴ τὰ κατὰ τὴν Ἀπουλίαν πράγματα τελέως ἀποβάλωσιν, ἀποικίαν ἐξέπεμψαν εἰς Λουκερίαν πόλιν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐν τοῖς τόποις. Oppugnatur a Samnitibus. Liv. X, 35: « Quum ad Luceriam duceret legiones (*M. Atilius cons.*), quam obpugnari ab Samnitibus audierat, ad finem Lucerinum ei hostis obvius fuit. ibi ita vires aequavit ». Ibi templum erat, in quo Minerva Iliaca colebatur. Strab. VI, III, 9: Ἐν μὲν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τῆς ἐν Λουχερίᾳ παλαιὰ ἀναθήματα· καὶ αὕτη δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπείνωται. Cf. Cic. *Ep. fam.* XV 15 = n. 424, *ad Att.* VIII 11 = n. 334; Lucan. II 473; Horat. *Od.* III, XV 4. Numi n. 2917 habent ⊦OVCERI, aliique n. 2918 ⊦ et ROMA (cf.

Avellin. *Opusc.* II, 63, et in *Bullett. arch. nap.* I 129, II 199, III 67 sgg.; Riccio *Monete di Luceria*, et *Repert.* etc. pg. 29-36). Inscr. apud Mommsen n. 949 (Henzen n. 5187): L · VIBIENVS · L · F · CLA · LICIN[VS] | II · VIR · SIPONTI · IIII · VIR · LVCERIA | VIBIENA · L · F · SOROR. — Eius incolae Lucerini (Liv. IX 2, 26, X 35, XXVII 10). Lucerinus (Liv. X, 35), adiect. ad Luceriam pertinens, ut ager Lucerinus (Front. *De col.* pgg. 210, 261). — Lucerinus est cognomen rom. apud Mommsen n. 1651 et n. 1456.

LOVCETIOS, *Loucetius* (Lucetius), cognomen Iovis, ut Leucesius (= DIESPITER), e rad. LOVC-, vel -ꓘƎVꓘ luvk-, apud Oscos (Müller *Die Etr.* I, 38). Mar. Victor. pg. 2459 P.: « Sic *u* quod apud illos (*Graecos*) iunctum *o* literae *υ* facit syllabam, nostri etiam quoties eiusdem soni longa syllaba scribenda esset et ipsa adiungebant *o* literae. Inde scriptum legitis Loucetios, nountios et loumen etc. ». Virg. *Aen.* IX, 569 sq.:

« Ilioneus saxo, atque ingenti fragmine montis
Lucetium, portae subeuntem, ignisque ferentem ».

Ubi Servius: « Solum hoc nomen est, quod dictum a Virgilio a nullo alio reperitur auctore. Sane lingua osca Lucetius, est *Iuppiter*, dictus a luce, quam praestare

hominibus dicitur. Ipse est nostra lingua Diespiter, id est *diei pater* ». Paul. pg. 114: « Lucetium *Iovem* appellabant, quod eum lucis esse causam credebant ». Aul. Gell. V, 12: « Lucetium autem *Iovem* Cn. Naevius in libris belli Poenici appellat ». Macrob. *Saturn.* I, 15 (vide ITIS): « nam cum *Iovem* accipiamus lucis auctorem, unde et Lucetium Salii in carmine canunt, et Cretenses Δία τὴν ἡμέραν vocant ». Gloss. apud Labb.: « Lucerius, Ζεύς ». Cf. Mars Loucetius in inscr. apud Henzen n. 5899, et etr. ƧI+ƎƆƎ⅃ lecetis. — Iuno quoque Lucetia appellatur. Mart. Capella § 149 pg. 199: « Sive te Lucinam, quod lucem nascentibus tribuas, ac Lucetiam convenit nuncupari ». — Lucetius est gentilitium rom. apud Grut. 626, 6.

ⱶOVCINA, *Lucina*, gr. Εἰλείθυια, dea partuum praeses (Io. Lydus *De mens.* pg. 264 sq. ed. Hase), eadem ac Luna (e *luc-na* = ⱶOSNA) seu Diana, quae et Iuno Lucina et Diana Lucina vocatur (Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30), e rad. LOVC-, osc. -ꓘƎV⅃ luvk-, *luc-ere* (vide LVCETIA). Macrob. *Saturn.* VII, 16 pg. 696: « Lucina a parturientibus invocatur, quia proprium eius munus est distendere rimas corporis, et meatibus viam dare; quod est ad celerandos partus salutare ». Plin. XVI, LXXXV, 1: « Romae vero lotos in Lucinae area, anno qui fuit sine magistratibus CCCLXXIX Urbis, aede condita, incertum ipsa quanto vetustior. Esse quidem vetustiorem non est dubium, quum ab eo luco Lucina nominetur: haec nunc circiter annum CCCCL habet ». Paul. pg. 304 (et Fest. *Qu.* XIV, 10 pg. 305): « Supercilia in Iunonis tutela esse putabant, quod his proteguntur oculi, per quos luce fruimur, quam tribuere putabant Iunonem; unde et Lucina dicta est ». Terent. *Adelph.* III, IV, 41, et *Andr.* III, II, 6: « Iuno Lucina, fer opem! serva me, obsecro ». Ubi Donatus addit, Iunonem Lucinam Iunonis filiam esse. Ovid. *Fast.* VI, 39 sq.:

« An faciant mensem luces, Lucinaque ab illis
Dicar, et a nullo nomine mense traham? ».

Et *Fast.* II, 449 sqq.:

« Gratia Lucinae: dedit haec tibi nomina lucus,
Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.
Parce, precor, gravidis, facilis Lucina, puellis;
Maturumque utero molliter effer onus ».

Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 77: καὶ Λουκίναν, Ἥραν καλοῦσιν οἷον φωτεινὴν, ἢ φωτίζουσαν· καὶ νομίζουσιν ἐπὶ ταῖς λοχείαις καὶ ὠδῖσι βοηθεῖν, ὥσπερ καὶ τὴν σελήνην, « διὰ κυάνεον πόλον ἄστρων, διά τ' ὠκυτόκοιο σελάνας » εὐτοκεῖν γὰρ ἐν ταῖς πανσελήνοις μάλιστα δοκοῦσι. Cf. Virg. *Ecl.* 8, et *Georg.* III 60, IV 339, Horat. *Epod.* V 5, Plaut. *Aul.* IV, VII 11, Senec. *Med.* vs. 1 sq., Ovid. *Ars am.* III 785, Tibul. III, IV 13. Templum Iunonis Lucinae, apud Ceretanos Etruriae, Pelasgi condiderunt (Strabo V, II, 8). Iuno Lucina saepe invenitur in lapidibus romanis, apud Orell. n. 874, 1294, 1295?, 1297 sq., 3148, et apud Henzen n. 6983, antiquiori orthographia IVNO ⱶOVCINA (n. 77*a*), dandi casu IVNONE ⱶOVCINA (Garrucci *Scop. falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 232) vel IVNONE · ⱶOVCINAI et IVNONEI ⱶOVCINA (Mommsen n. 6762), pro Iunonei Loucinai. Lamella aenea n. 2689 bis:

Restitui (vide CASTVS § 2): Iunonei Loucinai [arnud c]astud facitud h. e. *Iunoni Lucinae agno casto facito;* at Mommsen: Iunonei Loucinai [die nef]astud facitud. Sive fastud sive nefastud legendum putat cl. Petrus Capei.

LOVMEN, *lumen*, subst. n., factum e louc-men, quod e rad. louc-, *luc-ere*, apud veteres (Mar. Victor. pg. 2459 P., cit. ad voc. LOVCETIOS).

AꟼЯƎ↓O⅃ (locherta), *Lucerta*, cognomen mulieris. In titulo falisco n. 2452: AꟼЯƎ↓O⅃ : AƎИƎꟼЯƎƆ : AIMIV (vipia vertenea locherta) = *Vibia Vertenia Lucerta.*

q⅃ (lr) vel Ɑ⅃ (lr), *Lar* vel *Lars*, praenomen virile etr., pro qA⅃ lar = OqA⅃ larth, in titulis sepulcralibus: VqꟻƎ1 : q⅃ (lr petru) = *Lar Petrius*, et IMIꟻ : q⅃ (lr vipi) = *Lar Vibius.* Adde inscr. etr. n. 887 bis. Aliquando postponitur gentilitio, ut in Ɑ⅃ · AИOƎ⅃A (alethna lr) = *Aletinius Lar* (Lar Aletinius), et q⅃ · ƧƎ+A8AƆ (cafates lr) = *Cafatius Lar* (Lar Cafatius).

§ 2. *Laris* vel *Lartis*, genit. sg. (cf. ƧIqA⅃ laris et OqA⅃ larth). In lapid. etr.: q⅃ · q⅃ · ƧƎ+A8AƆ (cafates lr lr) = *Cafatius Lar Laris* filius; et Ɑ⅃ AИƆqA⅃ · OA (ath larcna lr) = *Attius Larcanius Laris* filius. Adde inscr. etr. n. 1946, et n. 2620.

? MI⅃⅃ (lris), in tegula etr. n. 939.

Ƨ⅃ (ls), *Lars*, praenomen virile etr., sive pro ƧIqA⅃ laris, sive pro qA⅃ lar = OqA⅃ larth, in titulis sepulcralibus:

Ǝ⅃8A · Ƨ⅃ (ls afle) = *Lars Ofelius.*
ƎꟻA⅃8 · Ƨ⅃ (ls flave) = *Lars Flavius.*
Ǝ+VA⅃1 Ƨ⅃ (ls plaute) = *Lars Plautius.*
Ǝ+VA⅃1 · V1MV1 · Ƨ⅃ (ls pumpu plaute) = *Lars Pomponius Plautus.*
IИVq+Ǝ1 · Ǝ+I+ · Ƨ⅃ (ls tite petruni) = *Lars Titius Petronius;* IИVq+A1 · Ǝ+I+ · Ƨ⅃ (ls tite patruni) = *Lars Titius Petronius.*
Vq A8 : Ƨ⅃ (ls faru) = *Lars Farius.*
AИƆIƎƆ · Ƨ⅃ (ls ceicna) = *Lars Cecina.*
AИ+AƧ Ƨ⅃ (ls satna) = *Lars Satinius.*
AИIꟼƎ+ : Ƨ⅃ (ls tetina) = *Lars Tetinius.*

IΜΙ+ΑΛ : ƧΛ (ls latini) = *Lars Latinius.*

IΜΛΝΞΊ : ƧΛ (ls petrni) et IΜVЯΤΞΊ · ƧΛ (ls petruni) = *Lars Petronius.*

I8ΑЯ · ƧΛ (ls rafi) = *Lars Rofius.*

I+Ξ+ · ƧΛ (ls teti) = *Lars Tetius.*

Adde inscr. etr. n. 363 bis, 773, 1146, 1411, 1530, 1820.

§ 2. *Laris* vel *Lartis*, genit. sg. pro ƧΙЯΑΛ laris = OЯΑΛ larth, in titulis sepulcralibus:

ƧΛ · ΞΊΑΛ8 · ƧΛ (ls flave ls, n. 345) = *Lars Flavius Lartis* filius.

ƧΛ · VЯΑ8 · ƧΛ (ls faru ls, n. 1192) = *Lars Farius Lartis* filius.

ƧΛ · I+Ξ+ · ƧΛ (ls teti ls, n. 1792) = *Lars Titius* (?) *Lartis* filius.

ƧΛ · IΜVЯ+ΞΊ · Ξ+I+ · ƧΛ (ls tite petruni ls, n. 1243) et ƧΛ · IΜVЯ+ΑΊ · Ξ+I+ · ƧΛ (ls tite patruni ls, n. 1251) = *Lars Titius Petronius Lartis* filius.

ƧΛ · ΑΜΙΤΞ+ · ƧΛ (ls tetina ls, n. 217) = *Lars Tetinius Lartis* filius.

ƧΛ · I+ΞΊ · ƧΛ (ls veti ls, n. 1156) = *Lars Vettius Lartis* filius.

ƧΛ · Ξ+VΛΊ : VΊΜVΊ · ΑΛ (la pumpu plute ls, n. 1273) = *Lars Pomponius Plautus Lartis* filius.

ƧΛ · Ξ+ΑΜΙЯV · OΜЯΑ (arnth urinate ls, n. 245) = *Aruns Urinatius Lartis* filius.

ƧΛ · ΑΜ+ΑƧ · ЯΑ (ar satna ls, n. 1745) = *Arius Satinius Lartis* filius.

ƧΛ : IΜ+ΜΞƧ : VΑ (au semtni ls, n. 1758) = *Aulus Sentinius* (vel *Aula Sentinia*) *Lartis* fil.

ƧΛ : IΜVΑЯ8 : VΑ (au frauni ls, n. 601) = *Aula Fruginia Lartis* filia.

ƧΛ · ΑΙΑƆ · ΑΙOЯΑΛ (larthia caia ls, n. 1145) = *Lartia Caia Lartis* filia.

ƧΛ · IΜΟΞΛ · ΟΑ (ar lerni ls, n. 2566) = *Arria Lernia Lartis* filia.

Adde inscriptiones etruscas n. 183, 273, 319, 325 bis*g*, 325 bis*h*, 325 ter, 339, 361 ter, 363 ter, 366, 1146, 1472, 1498.

ƆƧΛ (lsc), in titulo sepulcr. n. 2057.

LVA, dea, quae purgationibus praeerat: dicta a luendo, idest *purgando*. Liv. VIII, 1: « *Ea Luae matri dari se*, consul dixit (*C. Plautius*) ». Id. XLV, 33: « Edito ludicro omnis generis, clypeisque aereis in naves inpositis, cetera omnis generis arma, cumulata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam, Luamque matrem et celeros deos, quibus spolia hostium dicare ius fasque est, ipse imperator, face subdita, succendit ». Luam Saturni scriptum esse in libris sacerdotum populi romani et in plerisque antiquis orationibus, docet Aulus Gellius XIII, 22. Et Varro *De l. l.* VIII, 36 pg. 179: « Sic ex diversis verbis multa facta in declinando inveniuntur eadem: ut quom dico ab Saturni Lua *Luam*, et ab *luo*, *luam* ». Inscr. apud Reines. cl. I n. 238: LVAE SACRVM | L · ABINIVS L · F · CLAVDIA | SABINVS etc.

LVAERVE. Vide LVERVE.

LVBENS, *libens*, particip. (Prisc. pg. 25 = 352 P., cit. ad v. CARNVFEX), quod et scribitur LVBS. Cf. Plaut. *Cist.* I, I 13, *Pers.* III, I 9, inscr. apud Orell. n. 558, et vide vocc. sqq.

LVBENTIA et Libentia, *voluptas* (Aul. Gell. XV, 2; Plaut. *Stich.* II, 1, 3). Fuit laetitiae et voluptatis dea. Plaut. *Asin.* II, II, 2: « Ubi ego illos lubentiores faciam, quam Lubentia 'st ».

LVBENTINA et Libentina, dea libidinis h. e. *Venus*, cui nomen a lubidine vel libidine (Aug. *De civ. Dei* IV, 8). Varro *De l. l.* VI, 47 pg. 90: « Ab *lubendo* libido, libidinosus ac Venus Libentina et Libitina, sic alia ». Cic. *De nat. deor.* II, 23: « Quo ex genere Cupidinis et Voluptatis et Lubentinae Veneris vocabula consecrata sunt, vitiosarum rerum, neque naturalium, quamquam Velleius aliter existimat; sed tamen ea ipsa vitia naturam vehementius saepe pulsant ».

LVBIDO, *libido*, subst. f., antiquo scribendi more (Cassiod. pg. 2284 P., cit. ad voc. LACRVMA), ut lubens pro *libens*, Lubentina pro *Libentina*, cet.

LVBITINA. Vide LIBITINA.

LVBS, *lubens* (libens), particip., in lapide apud Mommsen n. 5567.

ΛΥΓΔΑΜΙΣ, Syracusanus, apud Pausan. *Eliac. pr.* VIII, 8.

LVERVE et luaerve, *luerem* (luem)?, acc. sg. apud veteres, in carm. fratr. Arval. inscr. n. 2692 lin. 2 sq. (Lanzi I 144 = 110 nt. 3; Grotefend *Gröss. latein. gramm.* II 290, Klausen apud Egger *Lat. serm. rel.* pg. 71, Hamilton-Gray *Tars* etc. pg. 528, Galvani *Delle genti* etc. pg. 418, Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 93).

ΜΑΜƧΞVΛ (luesnaś), *Lusanii* (?), nomen virile, genit. sing. Inscr. sepulcr. n. 1607, ad Perusiam reperta: ΜΑΜƧΞVΛ · IЯΊΞO · ΑΛ (la thepri luesnaś) = *Lartia Tiberia Lusanii* uxor. In lapide perusino n. 1902: ΜΑΜƧΞVΛ | IVЯΝΞΊIOΟΑΛ (larthi petrui luesnaś) = *Lartia Petria Lusanii* uxor. Adde inscr. n. 1965 bis.

? ΑΙVΛ (luia), fortasse legendum ΑΙV[Ί] puia, in titulo sepulcrali n. 2335*c*.

LVCA, Λοῦκα (Ptolem. III, 1; Strab. V, I, 11; Plutarch. in *Pomp.* L 2, in *Caes.* XXI 2, in *Crass.* XIV 4), nunc *Lucca*, Etruriae urbs. Plinius III, VIII, 1: « Colonia Luca a mari recedens ». Inscriptio apud Henzen n. 6493: L · MEMMIVS · C · F · GAL · Q · TR · P[LEB] | FRVMENTI · CVRATOR · EX · S · C | PRAEFECTVS · LEG · XXVI · ET · VII | LVCAE · AD · AGROS · DIVIDVNDOS | PONTIFEX · ALBANVS | MEMMIA · FILIA · TESTAMENTO · SVO · FIERI · IVSSIT. — Lucensis, adiect. ad Lucam pertinens,

ut Lucense municipium (Cic. *Ep. fam.* XIII, 13 = n. 483). Vide LVCENSES.

LVCAGVS, dux etruscus, de quo Virg. *Aen.* X, 574 sqq.:

« Interea biiugis infert se Lucagus altis
In medios, fraterque Liger; sed frater habenis
Flectit equos, strictum rotat acer Lucagus ensem ».

Cf. gr. Λοχαγὸς h. e. qui ductat cohortem s. centuriam, quae λόχος dicitur. Λοχαγὸς est etiam nomen virile apud Polyb. XXVII, xiii, 14.

LVCANA et lucanica, genus farciminis ex porcinis carnibus concisis (cf. Apic. II, 4), a Lucanis populis, a quibus Romani milites primi didicerunt. Pedemontani dicunt *luganighin*, ital. *salsicciotto*. Varro *De l. l.* V, 111 pg. 44: « Quod fartum intestinum e crassundiis, Lucanam dicunt, quod milites a Lucanis didicerunt, ut, quod Faleriis, Faliscum ventrem ». Cf. Charis. pg. 94 = 73 P., et Forcell. *Lexic.* s. v. *lucanica.*

LVCANIA. Vide LOVCANIA.

AIИAƆV⅃ (lucania), *Lucania*, nomen mulieris, e rad. -ƆV⅃ (luc-), *luc-ere* (vide LVCANIA, antiquiori orthographia LOVCANIA). In titulo sepulcr. n. 1673: AIИAƆV⅃AIИAO (thania lucania) = *Tannia Lucania.* Cognomen Lucanus, unde gentilitium Lucanius, saepe invenitur in lapid. rom.

LVCARIA festa in luco colebant Romani, qui permagnus inter viam Salariam et Tiberim fuit, pro eo, quod victi a Gallis fugientes e proelio ibi se occultaverint. Ita Paul. pg. 119. Cf. Kalend. Maff. et Amitern. apud Orell. II, 394, et Forcell. *Lexic.* s. v. *lucar* et *lucaria.*

LVCAS, Latinorum dux (contractum ex Lucanus), apud Virg. *Aen.* X, 560.

LVCENSES, incolae cuiusdam oppidi ad Fucinum lacum, apud Plin. III, xvii, 1.

LVCERES et Lucereses vel Lucerenses, quae pars tertia populi Romani est distributa a Tatio et Romulo, appellati sunt a Lucero, Ardeae rege, qui auxilio fuit Romulo adversus Tatium bellanti. Ita Paul. pg. 119 (s. v. *Lucereses* et *Luceres*). Alii tradunt Luceres a Lucumonibus appellatos, ut et ipse Paulus pg. 120 aliique (vide LVCOMEDI). Varro *De l. l.* V, 55 pg. 22: « Ager Romanus primum divisus in parteis tris, a quo tribus appellata Tatiensium, Ramnium, Lucerum: nominatae, ut ait Ennius, Tatienses a *Tatio*, Ramnenses a *Romulo*, Luceres, ut Iunius, a *Lucumone.* Sed omnia haec vocabula tusca, ut Volnius, qui tragoedias tuscas scripsit, dicebat ». Et V, 81 pg. 32: « Tribuni militum, quod terni tribus tribubus Ramnium, Lucerium, Titium olim ad exercitum mittebantur ». Ascon. in Cic. *Verr.* II, i, 5 (ed. Orell. V, ii, 159): « Principio tres fuerunt: Tatienses una, a *Tatio* rege; Ramnes altera, a *Romulo;* Luceres tertia, a *Lucumone* sive *Lucretino*, sive a *luco*, quem lucum *Asylum* vocaverat Romulus ». Plutarch. in *Rom.* XX, 2 (vide RAMNESES): τρίτους δὲ Λουκερήνσης διὰ τὸ ἄλσος, εἰς ὃ πολλοὶ καταφυγόντες, ἀσυλίας δεδομένης, τοῦ πολτεύματος μετέσχον· τὰ δ' ἄλση λούκους ὀνομάζουσιν. Liv. I, 13: « Eodem tempore et centuriae tres equitum conscriptae sunt, Ramnenses ab *Romulo*, a *Tito Tatio* Titienses adpellati. Lucerum nominis et originis caussa incerta est ». Serv. ad Virg. *Aen.* V, 560 (« Tris equitum numero turmae »): « Rem romanae militiae suo inserit carmini; nam constat, primo tres partes fuisse populi Romani: unam Tatiensium, a *Tito Tatio*, duce Sabinorum, iam amico post foedera; alteram Ramnetum, a *Romulo:* tertiam Lucerum, quorum secundum Livium I, 13 et nomen et causa in occulto sunt. Varro tamen dicit, Romulum dimicantem contra Titum Tatium, a Lucumonibus, id est Tuscis auxilia postulasse: unde quidam venit cum exercitu: cui, recepto iam Tatio, pars Urbis est data: unde in Urbe Tuscus dictus est vicus. Horatius II sat. ii, 32 *Ac Tusci turba impia vici.* Ergo a Lucumone Luceres dicti sunt. Sic autem in tres partes divisum fuisse populum romanum constat; adeo ut etiam qui praeerant singulis partibus tribuni dicerentur ». Et Cic. *De rep.* II, 8: « populumque et suo, et Tatii nomine, et Lucumonis, qui Romuli socius in Sabino praelio occiderat, in tribus tris, curiasque triginta descripserat ». Ovid. *Fast.* III, 131:

« Quin etiam partes totidem Titiensibus idem,
Quosque vocant Ramnes, Luceribusque dedit ».

Et Propert. IV, i, 31: « Hinc Taties, Ramnesque viri, Luceresque coloni ».

LVCERESES, *Lucerenses.* Vide LVCERES.

LVCERIVS. Vide LOVCETIOS.

LVCERVS, Ardeae rex, apud Paul. pg. 119 cit. ad v. LVCERES.

LVCETIA. Vide LOVCETIOS.

LVCETIVS, nomen *Iovis* apud Oscos. Vide LOVCETIOS.

ΛΥΚΙΑΝΩΝ, Λευκανῶν (Lucanorum), in numis ad Lucaniam pertinentibus. Vide LOVCANIA.

LVCILLVS et Lucilla, diminut. *Lucii* et *Luciae.* Est cognomen rom., ut L · CAESONIVS · C · FIL · QVIRINA · LVCILLVS (Marini *Arvali* tav. lxii pg. clxxix) et ANICETVS DOMITIAE P · F · LVCILLAE (Marini op. cit. pg. 667).

LVCINA. Vide LOVCINA.

LVCINIVM, *cicindela*, subst. n. in *Gloss. vet.* - Gloss. Isid.: « Licini candelae, lucernae vel cicindilia ». Vide voc. sq.

LVCINVLVS, diminut. *lucini.* Est cognomen rom., apud Grut. 675, 6. (T · CASSII LVCINVLI).

LVCIPOR, *Lucii puer* (famulus), apud veteres (Plin. XXXIII, vi, 10). Vide POR et MARCIPOR.

qIƆV⅃ (lucir), *Luceria?*, nomen mulieris (cf. LOVCERIA).

in lapide etr. n. 961 (Maggi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1831 pg. 29, et apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 205 sg.).

LVCIVS. Vide ꓘVCKIꓢ (luvkis).

LVCMO. Vide LVCVMO.

LVCOFERONENSES, ad Lucum Feroniae pertinentes, Etruriae urbem ad Soractem. Inscr. apud Orell. n. 4099: M · SILIO EPAPHRODITO PATRONO | SEVIRVM AVG | MAGISTRO IVVENVM ITERVM · IVVENES | LVCOFERONENSES PATRONO OB MERITA | QVOD AMPHITHEATRVM COL · IVL · FELICI · LVCOFER · S · P · F | DEDICAVITQVE · L · D · D · D. Vide FERONIA § 2.

ΛVKOFO (λυκοϜο), in lucerna fictili n. 42 bis ad Libarnam effossa. Comparatur cum gr. Λυκόφος (diluculum) et Λυχνοῦχος (lucerna).

LVCOMEDI, a duce suo Lucomo dicti, qui postea Luceres es appellati sunt. Paul. pg. 120. Vide LVCERES.

ΛΥΚΟΡΤΑΣ, Syracusanus, apud Pausan. *Eliac. pr.* XXVII, 7.

ΛΥΚΟΣ, fluvius Siciliae, apud Plutarch. in *Timol.* XXXIV, 2.

LVCRETIA, secunda Numae regis uxor, apud Plutarch. in *Numa* XXI, 2.

LVCRII dii, qui lucris praeerant, apud Arnob. IV, 3.

LVCRINVS, lacus Campaniae, inter Puteolos et Baias (Plin. III, IX 9, IX, VIII 2, XXXII, XXI 3, XXXVI, XXIV 20), qui nunc *il Maricello* dicitur. Virg. *Georg.* II, 161 sqq.:

« An memorem portus, Lucrinoque addita claustra:
Atque indignatum magnis stridoribus aequor,
Iulia qua ponto longe sonat unda refuso,
Tyrrhenusque fretis inmittitur aestus Avernis? ».

Ubi Servius: « In Baiano sinu Campaniae, contra Puteolanam civitatem, lacus sunt duo, Avernus et Lucrinus: qui olim propter copiam piscium vectigalia magna praestabant. Sed cum maris impetus plerunque irrumpens exinde pisces excluderet, et redemptores gravia damna paterentur, supplicaverunt senatui: et profectus C. Iulius Caesar, ductis brachiis exclusit partem maris, quae antea infesta esse consueverat, reliquitque breve spatium per Avernum, qua et piscium posset copia intrare, et fluctus non essent molesti: quod opus, Iulium dictum est. Sed hic ambitiose *undam Iuliam* appellavit frementem contra moles a Iulio oppositas..... *Indignatum* ideo dixit, quia quo tempore in Lucrinum lacum mare immissum est, inde terra effossa, contigit inter ipsum Lucrinum et Avernum ut duo lacus miscerentur: et tanta tempestas orta est, ut prodigii loco habita sit; ac nuntiatum, simulacrum Averni sudasse; propter quod Pontifices ibi piacularia sacra fecerunt. *Iulia* autem *unda* Puteolanum portum significat ». Alii narrant, non C. Iul. Caesarem, sed Augustum ex consilio Agrippae lacum Lucrinum cum lacu Averno iunxisse (Suet. *Aug.* cap. 16, et Dio Cass. XLVIII, 50). Cf. Plin. IX, LXXIX 2, XXXII, XXI 4 (« Lucrina ostrea »), Propert. I, XI 9, Mart. VI, XI 12, Horat. *Epod.* II, 49. Paul. pg. 121: « Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis primus locatur eruendus ominis boni gratia, ut in dilectu censuve primi nominantur Valerius, Salvius, Statorius ». In eius vicinia templum erat Veneri sacrum: hinc Lucrina Venus, apud Stat. *Silv.* III, I, 150. — Cf. Λοκρῖνος κόλπος, apud Strab. V, IV 5 sq. Lucrinensis, adiect. ad Lucrinum lacum pertinens, ut res Puteolanae et Lucrinenses, apud Cic. *Ep. ad Att.* IV, 10 = n. 118. — Lucrinus est cognomen rom. (apud Grut., Murat. cet.), unde gentilitium Lucrinius (Grut. 639, 8).

LVCRIO -onis, h. e. qui undique lucrum aucupatur (Paul. pg. 56). Est cognomen rom. in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 252, et apud Maffei *Mus. ver.* 270, 10.

LVCRITIVS, *Lucretius*, nomen virile, apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. XXVII n. 21 (LVCRITIVS ΛDΛMΛTVS).

LVCSERVNT, *luxerunt*, e luceo, in lapide apud Grut. 544, 4.

LVCVMO et Lucomo, per contractionem Lucmo, gr. orthogr. Λουκούμων (Strab. V, II, 1; Plutarch. in *Cam.* XV, 4 sq.), vel Λοκόμων (Dionys. Halic. II 37, 42, III 46, 48), *rex* vel *praefectus*, vel *princeps*, apud Etruscos (vide ETRVRIA et LVCERES). Trahitur ad rad. -ϽVꓲ luc-, -ꓤVꓲ luch-, -ϽVΛꓲ lauc- vel -ꓤƎΛꓲ lavch-, osc. -ꓘƎVꓲ luvc-, rom. LOVC-, *luc-ere* (vide ƎMꓤVΛꓲ lauchme, et ƧƎMꓤVΛꓲ lauchmes, ꟾИMVꓤΛꓲ lachumni, VMVϽVꓲ lucumu, ꟾИMVꓤVꓲ luchumni). Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 13: « Lucumo, lucmo, tusce lauchme, est Ἀλκμάν, Ἀλκμαίων, ἄλκιμος. Serv. in Virg. *Aen.* II, 278 (cf. V 560, X 202): « Propter duodecim populos Tusciae. Duodecim enim Lucumones, qui *reges* sunt lingua Tuscorum, habebant; unde est X 202 *gens illi triplex, populi sub gente quaterni* ». Id. ad *Aen.* VIII, 65: « De Tuscis, quum illis multum constat floruisse temporibus; nam et Lucumones reges habebat, et maximam Italiae superaverat partem ». Et ad *Aen.* VIII, 475: « Tuscia duodecim Lucumones habuit, idest reges, quibus unus praeerat ». Hinc ille, qui cum exercitu Etruscorum Romulo cum T. Tatio, et Sabinis bellum gerenti auxilium tulit, Lucumo, quasi nomine proprio, appellatur (1). Propert. IV, I, 29: « Prima galeritus posuit praetoria Lucmo ». Et IV, II, 51 sq.: « Tempore quo sociis venit Lucumonius armis, Atque Sabina feri contudit arma Tati ». Dionys. Halic. II, 37: Ἧκε δὲ αὐτῷ Τυῤῥηνῶν ἐπικουρίαν

(1) Niebuhr *Hist. Rom.* II, 100: *Pour un Étrusque* Lucumo *serait un nom comme* Patricius *pour un Romain. Les inscriptions sépulcrales démontrent suffisamment qu'il n'y en eut jamais de semblables chez les Tusci.*

ἱκανὴν ἄγων ἐκ Σολωνίου πόλεως ἀνὴρ δραστήριος, καὶ τὰ πολέμια ἔργα διαφανής, Λοκόμων ὄνομα, φίλος οὐ πρὸ πολλοῦ γεγονώς ..... Ἦν δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων δύναμις οὐ πολὺ τῆς Σαβίνων δέουσα, δύο μὲν αἱ τῶν πεζῶν μυριάδες, ὀκτακόσιοι δ' ἱππεῖς, καὶ προεκάθηντο τῆς πόλεως διχῇ διῃρημένη, μία μὲν μοῖρα τὸν Ἐσκύλινον κατέχουσα λόφον. ἐφ' ἧς αὐτὸς ὁ Ῥωμύλος ἦν· ἑτέρα δὲ τὸν Κυρίνιον, οὔπω τότε αὐτὴν ἔχοντα τὴν προσηγορίαν, ἧς ὁ Τυῤῥηνῶν ἦν Λοκόμων ἡγεμών. Et II, 42: τοῦ δὲ ἀριστεροῦ, Λοκόμων ὁ Τυῤῥηνός. Demaratus Tarquiniensem mulierem in matrimonium duxit, ex qua quum duos filios suscepisset, iis etrusca nomina imposuit, alterum Aruntem, alterum Lucumonem appellavit, uti narrat ipse Dionysius III, 46 (cit. ad v. ΘИΘЯ arnth). Alius est Lucumo, iuvenis praepotens, qui corrupit uxorem Aruntis Clusini (Liv. V, 33). Lucumo Tarquinius, mutato nomine, Lucius Tarquinius priscus est appellatus (Liv. I, 34; Dionys. III, 48; Strab. loc. cit. ad v. TARQVINIOS). Epit. *De nom. rat.*: « Lucii coeperunt appellari, qui ipso initio *lucis* orti erant, aut, ut quidam arbitrantur, a Lucumonibus etruscis ». Inscr. apud Furlan. *Lap. Patav.* n. LV: SALVTI · AVG | PRO INCOLV|MITATE · PIQVENT | L · VENTINARIS | LVCVMO | ADIECT · IVNIC | V · L · L · S. Cf. Aulucmus, apud Gruterum. — Sumitur etiam pro melancholico vel insano (cf. gr. λυκάων). Paul. pg. 120: « Lucomones quidam homines ob insaniam dicti, quod loca, ad quae venissent, infesta facerent ». Cf. Auson. *Ep.* IV, 68.

VMVƆV⅃ (lucumu), *Lucumo*, cognomen virile. Inscr. etr. n. 2421: VMVƆV⅃ · V⅃IƆЯ (acilu lucumu) = *Acilius Lucumo* (Vittori *Mem. di Polimarzo* pg. 46, et Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 182).

LVCVNS, edulii genus, apud Non. II, 483 = pg. 131. Paul. ex Festo pg. 119: « Lucuntem genus operis pistorii ». Cf. Müller in Fest. loc. cit.

ΛΥΚΩΝ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

§ 2. Syracusanus, unus de Dionis interfectoribus, apud Plutarch. in *Dion.* LVII, 2.

ЯƧƎ⅃V⅃ (lulesa), *Lolli uxor* (?), cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. Я⅃ƧVƎ⅃ leusla), in lapide clusino n. 629, comparando cum n. 628 ter.

..MV⅃ (lum..), in lapide volaterrano n. 362 bis *a*.

LVMA, genus erbae vel spinae (Paul. pg. 120). Hinc LVMARIVS et LVMECTVM.

§ 2. Est etiam sagum, ex gr. λῶμα. Gloss. Isid.: « Luma, sagum quadrum ».

LVMARIVS, adiect. ad lumas pertinens, ut lumariae falces (vide LVMA). Varr. *De l. l.* V, 37 pg. 53: « Lumariae sunt quibus secant lumecta, id est quom in agris serpunt spinae, quas quod ab terra agricolae solvunt id est luunt, lumecta ».

LVMECTVM, locus lumis plenus, apud Varr. *De l. l.* V, 137 pg. 53. Vide LVMARIVS.

LVMEN, *limen*?, in carm. fratr. Arval. n. 2692. Alii exponunt *lumen*. Cf. Egger *Lat. serm. vet. reliquiae* pg. 70 sq.

LVMENAR, *luminar*, in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* vol. I pl. XXXIII n. 7 (IN CATACVMBAS AD LVMENAREM).

LVMINARIS, h. e. qui lumen diffundit. Est cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Murat. 935, 3 (M · ABVDIVS · LVMINARIS).

IИMVΛ (lumni?), fortasse *lumen* (λύχνος), apud Etruscos, in lucerna cortonensi n. 1050 (Abeken in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 55). Alii legunt lus'ni = ꓘOƧNA h. e. *Luna* (Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2 pg. 65, Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1843 pg. 176).

LVMPHAE, *Lymphae*, deae praesides aquarum (cf. Mart. Capell. § 46 pg. 93, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.), apud Oscos ƧꓘNПMVIЯ diumpaís = *Lymphis*. In inscr. apud Mommsen n. 5728: LVMPHEIS · DIAN ..... REDVCIS SACR. Inscr. apud eundem n. 3523: L · RANTIVS · L · F · TRO · LVMPHIEIS, graece ΛΕΥΚΙΟΣ ΡΑΝΤΙΟΣ ΛΕΥΚΙΟΥ | ΥΙΟΣ ΝΥΜΦΑΙΣ. Cf. inscr. apud Orell. n. 1637 sq., et apud Henzen n. 5762 sq.

?MV⅃MV⅃ (lumpum), fortasse perperam descriptum ex ossuario perus. n. 1675, pro IИV⅃MV⅃ (lumpuni) = *Luponia* (?), vel IИV⅃MV⅃ (pumpuni) = *Pomponia*. Cf. Lanzi II 448 = 377 ad n. 422, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 250 ad n. 175.

LVNA, una ex septem planetis, per contractionem e luc-na (LOVCINA, etr. ꓘOƧNA), quod e rad. LVC-, osc. -ꓘƎV⅃ luvk-, rom. *luc-ere*. Varro *De l. l.* V, 68 pg. 27: « Luna vel quod sola lucet noctu, itaque et dicta Noctiluca in Palatio; nam ibi noctu lucet templum. Hinc, ut Solem Apollinem, quidam Dianam vocant; vocabulum graecum alterum, alterum latinum, et hinc, quod luna in altitudinem et latitudinem simul eat, Diviana appellata ». Cic. *De nat. deor.* II, 27: « Dianam autem, et lunam, eamdem esse putant. ..... Luna a *lucendo* nominata sit. Eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Graecos Dianam, eamque Luciferam, sic apud nostros Iunonem Lucinam in pariendo invocant ». Cf. Varr. *De l. l.* V, 74 pg. 30, Plin. II, VII, 1 sq. Memoratur in Kalend. Pinciano apud Orell. II, 597, et in inscr. rom. (Orell. n. 324, 910, 1270, 1926 sqq., Henzen n. 5262, 5856, 6804), et dicitur dea Luna (Orell. n. 4980), Luna aeterna (Orell. n. 1925 sq., 1929), Luna augusta (Orell. n. 1928). Lunae aedem Romae in Aventino memorat Livius XL, 2. — Lunai pro *lunae* dat. sg. invenitur in inscr. apud Orell. n. 1926.

LVNA, Λούνη (Strab. V, I 11, II 5) vel Λοῦνα (Ptol. III, 1), Etruriae oppidum, ad Macram fluvium, iuxta *Sarzana*. Plin. III, VIII, 1 (cf. XIV, VIII, 7): « Primum

Etruriae oppidum Luna portu nobile ». Mela II, iv, 9: « Luna Ligurum »; Antonini *itiner*. pg. 293, et *Tab. Peuting*. segm. III *d*: « Lunae ». Sil. Ital. VIII, 480 sqq.:

« Tunc quos a niveis exegit Luna metallis,
Insignis portu, quo non spatiosior alter
Innumeras cepisse rates, et claudere portum,
Maeoniaeque decus quondam Vetulonia gentis ».

Strab. V, ii, 5: τούτων δ' ἡ μὲν Λοῦνα πόλις ἐστὶ καὶ λιμήν, καλοῦσι δ' οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα καὶ πόλιν. Inscr. apud Henzen n. 5120: C · LEPIDIVS | C · F · PAL | SECVNDVS | PRAEF · FABR · PR | COH · TR · MILIT | PROMAG XX | HEREDIT · AVG | LVNAE · D · D. Luna PISAE IN TVSCIS memoratur in inscr. apud eundem n. 5121. Cf. inscr. apud Orell. n. 4896 (LVNAE HETRVSCAE · INCOLIS · INQVILINISQVE). Lunai pro *Lunae* dixit Ennius. *Ann*. vs. 16. Cf. ꓭИVꓶꟼVꓶ (pupluna) = *Populonia*, et Lanzi II 26 = 21. — Incolae dicti sunt Lunenses (Plin. XXXVI, iv, 4). Lunensis, adiect. ad Lunam pertinens, ut marmor Lunense (Plin. XXXVI, vii, 1; cf. Strab. V, ii, 5), Lunensis silex (Plin. XXXVI, xxix, 1), Lunensis ara (Suet. *Ner*. cap. 50), Lunensis caseus (Plin. XI, xcvii, 1). Mart. XIII, 30 (caseus lunensis):

« Caseus Etruscae signatus imagine Lunae
Praestabit pueris prandia mille tuis ».

ƆИVꓶ (lunc), Λυγκεὺς (Lynceus), unus ex Argonautis, in speculo etr. n. 1072 bis.

IƆИVꓶ (lunci), *Lunicia*, nomen mulieris (abl. sg. ꓶꓭIƆИVꓶ luncial), in titulis sepulcralibus n. 1229 et n. 1353.

ꓶꓭIƆИVꓶ (luncial), *Luniciā*, nomen mulieris, abl. sg. e IƆИVꓶ lunci. In lapidibus sepulcralibus ad Perusiam inventis: ꓶꓭIƆИVꓶ : ꟼꓭ : MИIT : ꟼꓭ (ar tinś ar luncial, n. 1345) = *Arrius Tinius Arrii* filius *Luniciā* natus; et ИꓭꓶƆ · ꓶꓭIƆИVꓶ · ꟼꓭ · MИIT · ꓶƎƎ (vel tinś ar luncial clan, n. 1346) = *Velius Tinius Arrii filius Lunicia gnatus*. Cf. ossuarium n. 1347.

LYNSA, dea quaedam bestiarum, seu lyncum praeses, apud Mart. Capell. § 48 pg 95 (« Lynsa silvestris »).

LVNVLA, *parva luna*. Isid. *Orig*. XIX, 31: « Lunulae sunt ornamenta mulierum in similitudine lunae bullulae aureae dependentes ». Plaut. *Epid*. V, i, 33 sq.: « Non meministi me ad te adferre natali die Lunulam atque anellum aureolum in digitum ». Cf. Tertull. *De cult. fem*. cap. 10.

LVNVS, idem qui Luna (cf. DIANVS et DIANA), apud Tertull. *Apol*. cap. 15, et Spart. *Carac*. cap. 6 sq. Cf. Rasche in *Lex. rei numm*. II, ii pg. 1884 sqq., Visconti *Iconol. gr*. II tab. xxii n. 6, et B. Borghesi *Osserv. num*. dec. xi n. 10

LVXSILIVS, *Luxilius*, gentilitium rom., in lapide lucano apud Mommsen n. 279.

LVXTI, *luxisti*, apud Catull. LXVI, 21.

ꟼꟼVꓶ (lup), in vase aeneo n. 1919. Vide ꟼVꓶVꓭ (aulup), et cf. voc. sq.

ƧꓭƎꟼVꓶ (lupeas), *Lupiae* (?), fortasse nomen mulieris, genit. sg., in lapide etr. n. 2331. Cf. Vermigl. *Inscr. per*. pg. 74.

LVPERCAL, antrum sub Palatino monte ita dictum a Luperco (vide LVPERCVS). Virg. *Aen*. VIII, 342:

« Hinc lucum ingentem, quem Romulus acer asylum
Rettulit, et gelida monstrat sub rupe Lupercal,
Parrhasio dictum Panos de more Lycaei ».

Ubi Servius: « Sub monte Palatino est quaedam spelunca, in qua de capro *luebatur*, id est sacrificabatur: unde et Lupercal dictum nonnulli putant: alii, quod illic lupa Remum et Romulum nutrierit [cf. Plutarch. in *Rom*. XXI, 7]: alii, quod et Virgilius, locum esse hunc sacratum Pani, deo Arcadiae: cui etiam mons Lycaeus in Arcadia est consecratus: et dictus Lycaeus, quod λύκους, hoc est *lupos*, non sinat in oves saevire [cf. Plutarch. *Quaest. rom*. cap. 68, in *Caes*. LXI 1]. Ergo ideo et Evander deo gentis suae sacravit locum, et nominavit Lupercal, quod praesidio ipsius numinis, lupi a pecudibus arcerentur. Sunt qui dicant hunc Panem, alii deum bellicosum: alii Liberum patrem; eo quod capro ei fit divina res, qui est hostia Liberi propria. In huius similitudinem intecti cultores eius, cui Lupercalia instituta sunt: quia deus pastoralis est: nam Remum et Romulum ante Urbem conditam Lupercalia celebrasse, quod quodam tempore nuntiatum illis sit, latrones pecus illorum abigere, illos togis positis cucurrisse, caesisque obviis pecus recuperasse: id in morem versum, ut hodieque nudi currant. Nonnulli propter sterilitatem hoc sacrum dicunt a Romulo constitutum: ideoque et puellae de loro capri caeduntur, ut careant sterilitate et foecundae sint: nam *pellem* ipsam *capri* veteres *februum* vocabant ». Cf. Ovid *Fast*. II, 381-422, Plutarch. in *Anton*. XII 1, Nicol. Damasc. fragm. cap. 21, et Quintil. *Inst. orat*. I, v, 66.

LVPERCILLA, diminut. Lupercae. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 1147, 3 (AP · AVRELIAE AP · FILIAE LVPERCILLAE).

LVPERCVS, deus apud veteres, idem qui Pan (vide LVPERCAL). Iustin. XLIII, 1: « In huius (*Palatii*) radicibus templum Lycaeo, quem Graeci *Pana*, Romani Lupercum appellant, constituit: ipsum dei simulacrum nudum caprina pelle amictum est, quo habitu nunc Romae Lupercalibus decurritur ». Hinc Luperci sacerdotes, qui Lupercalibus sine veste discurrebant (inscr. apud Orell. n. 2252-2256, et Henzen n. 6008, 6010 sq.). Inscr. apud Henzen n. 7418: IN · HOC · TVMVLO · IACET · CORPVS | EXANIMIS (*sic*) · CVIVS · SPIRITVS · INTER · DE|OS · RECEPTVS · EST · SIC · ENIM MERVIT | M VLPIVS MAXIMVS EQVES ROMANVS QVI ET | LVPERCVS

CVCVRRIT etc. Virg. *Aen.* VIII, 663: « Hic exsultantes Salios, nudosque Lupercos ». Iuven. II, 142: « agili palmas praebere Luperco ». Ovid. *Fast.* II, 267 sq.:
« Tertia post idus nudos Aurora Lupercos
Adspicit, et Fauni sacra bicornis eunt ».
Cf. Cic. *Phil.* II, 34, et *Ep. ad Q. F.* II 13 = n. 134 — Lupercalia, ea solemnia sacra dicebantur, quae Romae a Lupercis fiebant in honorem Panis pastorum dei (Kalend. Maff. mens. ian. apud Orell. II, 384, et inscr. apud Henzen n. 5381). Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 77: « Lupercalia dicta quod in Lupercali Luperci sacra faciunt ». Inscr. apud Henzen n. 6009: L · LICINIO · SECVNDINO · L · FIL · QVIR | DECVRIONI CAE|SARIENSIVM | EQVO PVBLICO | EXORNATO | SACRISQVE · LVPER|CALIBVS FVNCTO..... Cf. Serv. ad *Aen.* VIII, 343, 663, Suet. in *Aug.* cap. 31: « Lupercalibus vetuit currere imberbis ». — Lupercalis, adiect. ad Lupercalia pertinens, ut Lupercale sacrum (Suet. loc. cit.). — Lupercus est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1378, 12. Cf. *Gr. hist. fragm.* III, 662.

LVPIA vel Lupiae, Λουπίαι (Ptol. III, 1; Strab. VI, III, 6; Appian. *De bell. civ.* III, 10; Nicol. Damasc. fragm. cap. 17), hodie *Lecce*, oppidum Iapygiae, antiquo nomine Sybaris appellatum (Paus. *Eliac. sec.* XIX, 9). Plin. III, XVI, 3 « Lupia », Mela II, IV, 7 « Lupiae », *Tab. Peuting.* segm. VI *b* « Luppia ». Eius incolae Lupienses, ut in inscr. apud Mommsen n. 2627 = Orell. n. 2570 (COL · LVPIENSIVM). Cf. inscr. apud Orell. n. 138. — Lupiensis vel Lyppiensis, adiect. ad Lupiam vel Lupias pertinens, ut Lyppiense territorium (Frontin. *De col.* pg. 211) et ager Lyppiensis (Frontin. pg. 262).

LVPILLVS et Lupilla, *lupulus* et *lupula*, diminut. *lupi* et *lupae*. Sunt cognom. rom. Inscr. apud Murat. 1192, 10: D · M · S | C · MONI · LVPILLI · ET | C · NONI · VESTINI | C · NONIVS | SATVRNINVS · ET | LVPILLA FIL | PIENTISSIMIS | ET P · B · M.

LVPINVS. Vide HIRPINI.

LVPIO -onis, diminut. *lupi*. Est cognomen rom. in lapide apud Marini *Inscr. alb.* pg. 70.

LVPOR, *scortor*, apud veteres. Non. II, 497 = pg. 133: « Lupari, ut *scortari* vel *prostitui*. Atta Aquis caldis: *Cum meretrices nostro ornatu per vias lupantur* ». Gloss. apud Labb.: « lupari, πορνεύειν ».

LVPPIA. Vide LVPIA.

LYPPIENSIS. Vide LVPIA.

V1VJ (lupu), λοπὰς?, fortasse pro *olla* vel *cinerarium* sive *sepulcrum* usurpatum, sicut MV1VJ lupuś, ⱮV1VJ lupum et ƎƆV1VJ lupuce (Passeri *Lett. Roncagl:* 1.ª pg. 329, 2.ª pg. 383, 3.ª pg. 391, *Paralip.* pg. 127, et apud Gori *Mus. etr.* III 105; Gori op. cit. III, 90; Lanzi II 788 = 696; Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 62; Orioli in *Opusc. letter. di Bologna* II 132 sg., in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 53, et in *Giorn. arcad.* CXX 226 sg.; Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 334), in nonnullis titulis etruscis, apud Volaterras (n. 360, n. 762), Viterbium (n. 2070, n. 2077), Tuscaniam (n. 2100 sq., n. 2136) et Tarquinios (n. 2335*a*, n. 2339) repertis. Scripsit Lanzius II 462 = 391 ad n. 463: Lupu (*nella grotta cornetana* lupum, *che par quarto caso*) *è voce quattro volte ripetuta in questa parte di Etruria, sempre in titoli funebri. Deduco la voce da* ΛΟΠΑΣ *ch'è vaso da cuocer cibi, com'è pur olla in latino; ma ha questo altro senso presso Suida* ἡ σορὸς παρὰ Θεοπόμπῳ καὶ Κωμικοῖς. Lupu *non ha quasi dissimile se non ciò che distingue una lingua dall'altra, la desinenza. Il significato, se stiamo alla origine del vocabolo greco, è urna,* cinerarium, *e i vasi ove leggesi la corrispondente voce in etrusco, ratificano tale intelligenza. Per altro stando alla chiosa di Suida,* σορὸς *saria* locus *cioè la nicchia scavata nel sasso per collocarvi le urnette e i sarcofagi, che per ciò si chiamano* ἐνσόρια. *Tal'è la proprietà di questo vocabolo, che dalla comparazione de' marmi di Oxford raccolse un de' loro illustratori* (pg. 245). *Secondo tale intelligenza la voce corrisponde anco al latino* locus *scambiate le due lettere* κ *e* π, *come in* lupus *da* λύκος.

LVPV, quod legitur in aere Paestano n. 2900, comparatur cum gr. λωπή, *vestis* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 208).

ƎƆV1VJ (lupuce), idem ac V1VJ lupu (addita syllaba ce), quod exponitur *cinerarium* vel *sepulcrum*, invenitur in duobus sarcophagis n. 2058 sq. apud Viterbium repertis.

LVPVLVS et lupula, diminut. *lupi* et *lupae* (Appul. *Metam.* 5), ut LVPILLVS et LVPILLA. Sunt cognom. rom. apud Mommsen (n. 197, 286, 581, 1126, 1328, 1634, 3683) et Muratorium (1382, 4).

ⱮV1VJ (lupum), *olla* vel *cinerarium* sive *sepulcrum* (?), apud Etruscos (vide V1VJ lupu), in inscr. Tarquin. n. 2340 lin. 4.

IИV1VJ (lupuni), *Luponia*, nomen mulieris, apud Etruscos (cf. V1VJ lupu). In operculis ossuarii perus.: IИV1VJ OꟼЯA (larth lupuni, n. 1677) = IИV1VJ · OJ (lth lupuni, n. 1676) = h. e. *Lartia Luponia*. In ossuario perusino n. 1675 pro ⱮV1ⱮVJ lumpum fortasse legendum [IИ]V1VJ lupuni vel IИV1ⱮV1 pumpuni

MV1VJ (lupuś), *cinerarium* vel *sepulcrum* (?), idem ac V1VJ (lupu), in lapide Volaterr. n. 348 bis.

LVQVIDONENSES, Λουκουιδωνήνσιοι, populi Sardiniae, apud Ptolem. III, 3.

IOVJ (luri), in inscr. viterbiensi n. 2058.

AƧƎ+AИIꟼVJ (lurinatesa), in lapide n. 534 bis *h*. Vide AƧƎ+AИIꟼV (urinatesa).

LVRINVM, Λούρινον, oppidum Corsicae, apud Ptolem. III, 2.

LVRCHABVNDVS vel lurchinabundus, valde lurcans, a Catone usurpatum (Quintil. *Inst. orat.* I, vi, 42).

+IMqVɅ (lurmit), in aere etr. n. 1921. Cf. Lanzi II 489 = 415 nt. 4, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 75 ad n. 16.

?ƎИΠYɅ (lurne), in ossuario etrusco n. 994. Cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 13.

ƧVɅ (lus). Vide ƧVɅV+ (tulus).

ƧVɅMAƎVɅ (λυσανδρος), Λύσανδρος (Lysander), in gemma n. 306 (Lanzi II 166 = 132).

ΛΥΣΙΑΔΗΣ, Catinensis, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΛΥΣΙΒΙΟΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De vita Pythag.* cap. 36 (267).

ΛΥΣΙΜΕΛΕΙΑ, lacus vel palus prope Syracusas, apud Thucyd. VII, 53 (ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν) et Theocr. XVI, 84 (παρ' ὕδασι Λυσιμελείας).

ΛΥΣΙΣ, Tarentinus, pythagoreus, de quo Iambl. *De vita Pythag.* capp. 18 (75 sqq.), 23 (104), 30 (185), 35 (249 sq.), 37 (267), et Porphyr. *De vita Pythag.* capp. 55, 57. Adde *Hist. gr. fragm.* II 275, III 5, 169.

ƎƆƧVɅ (lusce), *Luscus*, cognomen virile, unde IƎƆƧVɅ (luscei) = *Luscia*, AƧƎƆƧVɅ (luscesa) = *Luscii uxor*, et IИƆƧVɅ (luscni) = *Luscinia*. In ossuario etr. n. 414: ƎƆƧVɅ : ƎꟼƎⱯ : ɅƎⱯ (vel vete lusce) = *Velius Vettius Luscus.* — Luscus est cognomen rom. in lapidibus apud Grut. 237, 1, et apud Marini *Arvali* pg. 710 (LVSCI · AVGVSTALIS).

ɅAƎƆƧVɅ (lusceal), *Lusciâ*, nomen mulieris, abl. sg., e IƎƆƧVɅ luscei = *Luscia*, quod e ƎƆƧVɅ lusce = *Luscus*, apud Etruscos. Operculum ossuar. perus. n. 1106: ɅAƎƆƧVɅ · ƎOq1A · VA (au aprthe lusceal) = *Aulus —ius Lusciâ* natus.

I[Ǝ]ƆƧVɅ (luscei), *Luscia*, nomen mulieris (abl. ɅAƎƆƧVɅ lusceal), e ƎƆƧVɅ lusce = *Luscus*, apud Etruscos (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 79 nt. 2 et pg. 142). Ossuarium perus. n. 1104: MƎOq1A : IƎƆƧVɅ (lusc[e]i aprthes) = *Luscia —ii* uxor. Gentilitium Luscius saepe occurrit in thesaur. epigraph.

?AOƎИƎƆƧVɅ (luscenetha), in titulo sepulcrali n. 751, fortasse legendum lusceś tha, ut lusceś sit genit. sg. e ƎƆƧVɅ lusce = *Luscus*. Lanzio II 453 = 382 ad n. 436 luscenetha est *Luscinesia*.

AƧƎƆƧVɅ (luscesa), *Luscii uxor*, cognomen mulieris e coniuge ƎƆƧVɅ (lusce = *Luscus*) derivatum (cf. Lanzi II 425 = 354 ad n. 330), in ossuario clus. n. 741:

Lege: vl tutua vlus luscesa = *Velia Tutinia Velii filia Luscii uxor*. Cf. Conestabile *Inscrizioni etrusche* pg. 36 sg.

LVSCINIOLA, diminut. *lusciniae* (Varr. *De l. l.* V, 76 pg. 30). Plaut. *Bacch.* I, i, 4: « Pol, ego quoque metuo, lusciniolae ne defuerit cantio ». Varr. *De r. r.* III, v, 14: « Intra retem aves sunt omne genus, maxime cantrices, ut lusciniolae, ac merulae ». Cf. Antigon. *Hist. mir.* cap. 5.

IИƆƧVɅ (luscni), *Luscinia*, nomen mulieris (e ƎƆƧVɅ lusce = *Luscus*), nisi exaratum est pro luscniś = *Luscinius.* In operculo ossuarii perusini num. 1678: IИƆƧVɅ · ƎƧ (se luscni) = *Sexta Luscinia* (vel *Sextus Luscinius*). Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 142.

IꟻƆƧVɅ (luscvi). Vide I[Ǝ]ƆƧVɅ (luscei).

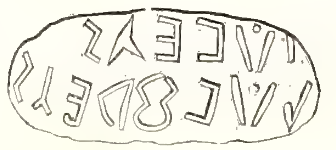
?AИƧVɅ (lusna). Vide AИƧVɅƎⱯ (velusna), et cf. inscr. n. 342 ter.

qƎⱯƧVɅ (lusver), in lapide perusino n. 1933 lin. 6.

IИ+VɅ (lutni), *Lautnia* (Lautinia?), nomen mulieris, idem ac IИ+VAɅ lautni, quod vide. In ossuarii perus. operculo n. 1191: IИ+VɅ · IOqAɅ (larthi lutni) = *Lartia Lautnia.*

-8ƎVɅ (lúvf-), = LOVF-, radix osca in voc. ƧꟻƎꓷ8ƎVɅ (lúvf-reís), quod sequitur.

ƧꟻƎꓷ8ƎVɅ (lúvfreís), *Loeberi* (Liberi), epitheton Iovis, genit. sg., e rad. -8ƎVɅ (lúvf-) = LOVF-, rom. *loeb-*, *lib-er* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 91). In aere samnitico n. 2844: ƧꟻƎꓷ8ƎVɅ ƧꟻƎƎVI (iúveís lúvfreís) = *Iovis Liberi*

(Mommsen op. cit. s. 170; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 58, et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 43; Huschke op. cit. s. 141).

?ƧIIƎVɅ (lúviis), in inscr. pompeiana n. 2800, ut legit Garruccius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 41).

ꓘVꓛIKIƧ (luvikis), *Lucius*, praenomen virile, pro ꓘVꓛKIƧ (luvkis), ꟻKƎVɅ (lúvkí), apud Samnites. In inscr. capuana n. 2749 lin. 5: ꓘVꓛIKIS · VBTMꓛIƧ (luvikis úhtavis) = *Lucius Octavius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 101). Luvicius est gentilitium rom. apud Murat. 1704, 2.

VƧIꟻVɅ (luvisu), *Luvisius* (Luvicius), gentilitium etr., comparandum cum praenomine samnitico ꓘVꓛIKIƧ luvikis pro ꓘVꓛKIƧ luvkis = etr. IƆꟻVɅ luvci h. e. *Lucius*. In ossuario Volaterr. n. 330: VƧIꟻVɅ · ꟻ (v. luvisu) = *Velius Luvisius.* Forte legendum luvisui = *Luvisia.* Adde inscr. n. 331. Lanzio II 346 = 275 ad n. 14 est *Livisius* (e *Livio*), fortasse trahendum ad rom. luvo pro *luo.*

IVƧIꟻVɅ (luvisui), *Luvisia* (Luvicia), nomen mulieris, e

VƧIƎVꓥ luvisu, quod vide. In operculo ossuarii volaterr. n. 332: IVƧIƎVꓥ · ИO (thn luvisui) = *Tannia Luvisia.*

-ꓘƎVꓥ (luvk-), radix samnitica. Vide ꟻHƎTNИNꓘƎVꓥ (lúvk-anateís) et ꓥVꓘKIꟻ (luvkis) vel ꓥVCIKIꟻ (luvikis).

-ƆƎVꓥ (luvc-), radix etrusca. Vide IƆƎVꓥ (luvci) et ꟻƎIIƆƎVꓥ (luvciivs).

ꟻHƎTNИNꓘƎVꓥ (lúvkanateís), *Lucanatis*, adiect. (genit. sg. 3 decl.) ad Loucaniam pertinens (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273; Aufr. et Kirch. II, 48). In lamella aenea n. 2846: ꟻHƎTNИNꓘƎVꓥ : ꟻNIƎDƎƎ (vereias lúvkanateís) = *Reipublicae Lucanatis* (Mommsen op. cit. s. 169, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 206).

IƆƎVꓥ (luvci), *Lucia*, nomen mulieris (cf. ƧƎIIƆƎVꓥ luvciivs = *Lucius*), apud Etruscos. In titulo sepulcr. n. 2048: IOꟼAꓥ · IƆƎVꓥ (luvci larthi) = *Lucia Lartia* (Lartia Lucia).

[Iꓘ]ƎVꓥ (lúvki), *Lucilius* (?), gentilitium samniticum, per compendium scriptum, e ꓥVꓘKIꟻ (luvkis) = *Lucius* (Avellino in *Bullett. arch. nap.* VI, 79, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 273, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 152) in nummis n. 2852*a* (IꓘƎVꓥ) et n. 2852*b* (IIƎVꓥ).

LVVCIA, *Lucia*, nomen mulieris (= etr. IƆƎVꓥ luvci), antiquo scribendi more. In lapide apud Grut. 1002, 5 (Mommsen n. 4304): Θ · LVVCIAE · Q · L.

ꟻƎIIƆƎVꓥ (luvciivs), *Lucius* vel *Lucii* (osc. ꓥVꓘKIꟻ luvkis et ꓥVCIKIꟻ luvikis), nomen virile in inscr. Tarquin. n. 2287.

ꓥVꓘKIꟻ (luvkis), *Lucius*, praenomen virile (per compendium ꓥ), pleniori orthographia ꓥVCIKIꟻ luvikis, apud Samnites (cf. etr. IƆƎVꓥ luvci = *Lucia* et ꟻƎIIƆƎVꓥ luvciivs = *Lucius*). In titulo capuano n. 2749 lin. 7: ꓥVꓘKIꟻ · VBTNCIꟻ (luvkis úhtavis) = *Lucius Octavius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 101). *Epit. de nom. rat.*: « Lucii coeperunt appellari, qui ipso initio lucis orti erant, aut, ut quidam arbitrantur, a Lucumonibus etruscis ». Varro *De l. l.* IX, 60 pg. 216: « qui *luci* Lucius ». Et Paul. pg. 148 (vide MANIVS): « Lucius, qui *luce* ». Cf. Spoletinus L. Matrinius, apud Cic. *Balb.* cap. 21. — Lucius est nomen virile apud Samnites, ut Lucius Bantius (Liv. XXIII, 15) = Λεύκιος Βάνδιος (Plutarch. in *Marc.* X 2, XI 1), L. Fabricius (Cic. *Cluent.* cap. 10), L. Papirius (Cic. *Brut.* cap. 46) et Lucius Lucanorum dux (Plin. III, x, 1) vel Lucilius (Paul. pg. 119); apud Sabinos, ut L. Octavius (Cic. *Brut.* cap. 68); apud Hernicos, ut L. Septumuleius (Cic. *De orat.* II, 67); Lucius, Moderati Pythagorici discipulus, ex Etruria oriundus (Plutarch. *Quaest. conv.* VII, 1: ὄνομα Λεύκιον, ἀπὸ Τυῤῥηνίας), L. Castronius Paetus (Cic. *Ep. fam.* XIII, 13 = n. 483; vide CASTRONIVS). Cf. Λύκιον Συρακόσιον, apud Xenoph. *Ciri exped.* I, x, 14 sq.

?IИƧƎVꓥ (luvsni), in titulo sepulcrali n. 1679. *Lusius* vel *Lusianus* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 229 ad n. 133.

LVVCEIVS, *Luceius*, gentilitium rom. apud Ritschl *Mon. epigr. tria* pg. 28 (cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 9).

LVVX, *lux*, subst. f., antiquo scribendi more. Tab. Bant. cap. 1.° (Append. n. LVI): NEIVE · IS · IN · POPLICO: LVVCI · PRAETEXTAM · NEIV[E] · SOLEAS HABETO. Lucu pro *luci* dixit Terent. *Ad.* V, III, 55 (« cum primo lucu ibo hinc »).

-ΨVꓥ (luch-), radix etr., = -ΨVAꓥ lauch-, -ΨAꓥ lach- et -ƆƎVꓥ luvc-, rom. *louc-ere*, in voc. IИMVΨVꓥ (luch-umni) = *Lucumonia.*

IИMVΨVꓥ (luchumni), *Lucumonia*, nomen mulieris, fortasse idem ac AIИMVΨAꓥ lachumnia (Lacumnia, Lacinia?). In ossuario perus. n. 1674: IИMVΨVꓥ · VA (au luchumni) = *Aula Lucumonia.* Comparatur cum rom. *Lucinia* et *Lacinia* (cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 132 sg., et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 64).

Ψꓥ (lch), fortasse *Lars*, praenomen virile, pro OꟼAꓥ larth, nisi est compendiosa forma pro *Lucumo.* In ossuario volaterrano n. 322: AИƆIƎƆ · Ψꓥ (lch ceicna) = *Lars Caecina.* Cf. inscr. n. 1221 ƧƎꓥ8A · Ψꓥ (lch afles) = *Lars Ofelius* (vel *Lartis Ofelii*), n. 1824 AИꟼAƎ · Ψꓥ (lch varna) = *Lars Varenius*, et n. 1873 IꟼIƎΨꓥ (lch vipi) = *Lars Vibius* (*Lartia Vibia*, secundum Vermigl. *Inscr. per.* pg. 326 ad n. 12).

§ 2. *Lartis*, genit. sg. (Lucumonis?), pro Oꓥ lth. In ossuario volaterr. n. 310: Ψꓥ · AИƆIƎƆ · ꓥ (l. ceicna lch) = *Lars Caecina Lartis* filius (Lanzi II 356 = 285 ad n. 48).

§ 3. *Lacumnia?*, nomen mulieris, pro AIИMVΨAꓥ lachumnia? (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 64). Operculum ossuarii perusini n. 1085 (cf. n. 1083): AIVꓱ · MIꟼVMAƆ · Ψꓥ · IꟻƧA8 (fasti lch camuris puia) = *Fausta Lacumnia Camurii vidua*, nisi reddendum *Fausta Lartis Camurii vidua.*

M

ꟿ (M), *meddix* vel *medix*, pro ꝢꞫЯЯƎꟿ meddís vel MEDDIS, apud Samnites, ut in inscr. n. 2874 T · ꟿ (m. t.) = n. 2871 M · T · h. e. *meddix tuticus* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278; Guarini *Comm.* XX, 5; Avellino in *Bullett. arch. nap.* VI 52; Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. p. 26, et in *Bullett.* cit. nv. sr. I 83; Minervini in *Mem.* cit. pg. 6). Cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 259.

ꟿ (m), *Magius* vel *Maius*, praenom. samniticum, pro ꝢꞫNꟿ maís, in inscr. n. 2785 lin. 1. Cf. ꝢIIЯKNNꟿ (maakdiis).

§ 2. *Magii*, genit. sg. In lapide samnitico n. 2785 lin. 1: [ꟿ] · ꝢIITИVП · И · ꟿ · ꝢIITTVIꝢ · [ꟿ] (m. siuttiis m. n. púntiis m.) = *Magius Suettius Magii* fil. et *Numerius Pontius Magii* fil.

M, *Marcus?*, praenomen samniticum (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 277 sq.), ut M. Lamponius et M. Marius. Vide LAMPONIVS et MARIVS.

M, pro META, in numo Metapontino (n. 2910).

ꟿ (M), litera solitaria in numis Italiae inferioris (Carelli tab. LXXIV n. 47, LXXXIII n. 12 sq. M; tab. CXXIX n. 68 M; tab. CCI n. 6 ꟿ, et n. 16 M).

M/, *Mania*, praenomen umbr., in lapide Pisaur. n. 77 (M/CVRIA).

ꟿ (m), idem quod Iꟿ mi h. e. εἰμὶ, *sum*, in aeneo signo etr. n. 2614 ter. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 284.

ꟿ (M), *Marcus* vel *Manius*, praenomen etr. In titulis sepulcralibus: ƧAИ↓ꟼAT · ꟿ (m. tarchnas, n. 2360, n. 2387), M · TARCNA ... (n. 2363, n. 2391), A · TARCNA · M · F (n. 2388), C · TARQVITI · M · F (n. 2349). Cf. inscr. faliscas n. 2442 et n. 2450.

§ 2. Lettera ꟿ invenitur in vase Volc. n. 2203, et in numis aeneis n. 2461, 2466. Cf. *Aes gr. Mus. Kircher.* cl. III tav. V n. 1, et Carelli tab. XII n. 1 sqq., tab. XIII n. 2.

AM (MA), *Manius* vel *Marcus*, praenomen, apud Umbros. Tegula tudertina n. 98: MA PVPLECE (ma puplece) = *Manius* vel *Marcus Publicius* (Lanzi II 382 = 311 ad n. 157; Orioli in *Album* XXII 196, XXIII 76; Aufr. et Kirch. II 397). *Marci Publicii* vertit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 510).

§ 2. *Manii*, genit. sg. In tegulis ad Tuder effossis: IƎꟻIƎ+AM : Aꟻ (la ma t[u]plei, n. 96) = *Larcia Manii* (vel *Marci*) filia *Tupleia;* et CA PVPLECE MAFEL (n. 97) = *Gaius Publicius Manii* (vel *Marci*) *filius*. Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. I pg. 391, Aufr. et Kirch. II 396 sq., Orioli in *Album* XXII 196, Huschke op. cit. s. 510.

-Aꟿ (MA-), radix umbrica, pro -ꟻAꟿ (mal-), in voc. Ǝ+AꟿVꓘ (ku-ma-te), ƧƎ+AꟿVꓘ (ku-ma-tes) et COMATIR = *com-mol-itis.* Vide -ꟻAꟿ (mal-).

MΛ (ma), *Marcus*, praenom. volscum, in tab. Veliterna n. 2376 lin. 4 (vide CΛ = *Caii*). Cf. praenom. Marcus, Macios et Marius.

Nꟿ (ma), *Magius* vel *Maius*, praenomen virile, apud Samnites, in inscr. n. 2792 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 183, 275; Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 149, II 165, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 178, 194).

Aꟿ (ma), fortasse *ego*, apud Etruscos (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177 nt. 5, et in *Album* XXII 194 sg.), in etr. inscr. n. 351 sq., 2328, ubi Aꟿ semper cum voc. Iꟿ (mi) = εἰμὶ coniungitur. Cf. inscr. n. 2279 et n. 2404.

§ 2. *Manius* vel *Marcus*, praenomen etr. in titulo sepulcrali n. 899 (cf. Lanzi II 423 = 352 ad n. 318, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 45).

§ 3. *Manii* vel *Marci*, genit. sg. in urna tudertina n. 96 (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. II pg. 385, et *Paralip.* pg. 226, Lanzi II 458 = 387 ad n. 453, Orioli in *Album* XXII 195).

§ 4. Syllaba Aꟿ legitur etiam in vase Volc. n. 2210.

-NNꟿ (maa-), radix osca. Vide ꝢꞫƎᗡTNNꟿ (maa-treís) = *ma-tris.*

ꝢIIЯKNNꟿ (maakdiis), *—ius*, nomen virile (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 274, et apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 43), = ꝢIIЯKNꟿ makdiis, fortasse pro maakkiis = *Maccius* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 65 sg.), in numo samnitico n. 2745*a*. An legendum m. aakdiis?

Cf. Friedlander *Osk. münzen* s. VII et s. 63, et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 354.

MAACISTREIS, *magistreis* (magistri), nominat. plur., apud veteres. Inscr. apud Mommsen n. 6023: P · ATENVS · V · F M.. L · LVCIDIVS · L · L · BILLO |

Q · CAESENIVS · C · F · POST · C · OPISIVS · C · F |
MAACI[STREIS] · DE · V · S · F · C · I · Q · P.

?ΜΑΝꟼΑΑΜ (maalnaś), *—ii*, nom. pr. m. genit. sg., in urna perusina n. 1728.

ƎƧIƎIIMNNM (maamiieise), *Mamius*, *Mammius* (?), fortasse gentilitium samniticum, in inscr. pompeiana n. 2804 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 187 et in *Bullett. arch. nap.* IV 117; Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 11 = XXXIV; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 195).

MAANES. Vide MANES.

MAARCVS, *Marcus*, praenomen virile, antiquo scribendi more, ut in titulo sepulcrali MAARCO · CAICILIO (*Bullett. dell' Inst. arch.* an. 1851 pg. 72). In lapid. gr.: ΠΟΛΛΑ ΛΟΛΛΙΑ ΜΑΑΡΚΟΥ et ΜΑΑΡΚΟΣ ΛΟΛΛΙΟΣ ΜΑΑΡΚΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ (apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 887), ΚΟΙΝΤΟΝ ΜΑΑΡΚΙΟ[Ν] (op. cit. n. 1137), ΓΑΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΑΡΚΟΥ ΥΙΟΣ ΜΑΑΡΚΕΛΛΟΣ (op. cit. n. 5644), et in numo illyrico ΜΑΑΡΚΟΣ (Mionnet *Descr. de méd. ant.* II, 29 n. 14).

-TNNM (maat-). Vide ƧIꟼVTNNM (maatúís).

ƧIƎЯTNNM (maatreís), *matris*, subst. f. genit. sg. 3 decl., apud Samnites, e rad. -NNM maa- et suff. -tri (sanscr. mâtar, dor. μᾱτηρ = μήτηρ), in inscr. Benevent. n. 2895 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 176, 275; Aufr. et Kirch. I, 100; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 156 sq.; Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, IX 144).

ƧIꟼVTNNM (maatúís), *matutinis* (diis), dat. pl. 2 decl., e rad. -TNNM maat-, unde etiam *mâ-ne*, *Mat-uta* (*mater*), *mat-ine* (Henzen in *Ann. dell' Inst. arch.* XX = 1848 pg. 400 sg.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 10). Tab. Agnonis n. 2875*A* lin. 10 (cf. *B* lin. 13): ƧIꟼIIЯЯƎK · ƧIꟼVTNNM (maatúís kerríiúís) = *divis matutinis genialibus* (Mommsen op. cit. s. 128), vel *Matutis augustis* (Huschke op. cit. s. 3). Cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129 sq.

MABORTIVS, *Mavortius*, nomen virile, e MAVORS = *Mars*, in titulo sepulcrali (p. Chr. 528) apud Mommsen n. 428. Vide voc. sq.

MABVRTES, *Mavortius*, nomen virile = MABORTIVS, quod e MAVORS = *Mars*, in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 696.

MAGAEA, fons Siciliae, in agro syracusano, apud Plin. III, XIV, 3.

MAGE, *magis*, adverb., apud poëtas. Vide POTE.

MAGELLI, populi Liguriae, apud Plin. III, VII, 1.

MAGELLINI. Vide MACELLA.

MAGESTAS, *maiestas*, subst. f. In lapide apud Murat. 1033, 3 (Orell. n. 978): DEVOTISSIMVS NVMINI MAGESTATIQVE EORVM.

MAGESTER, *magister*, subst. m., apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 17). Vide MAGISTREIS.

MAGILOS, Μάγιλος, regulus, ex Gallia Cisalpina Hannibalem convenit ad Rhodanum (Polyb. III, 44).

MAGISTERO et magistro, *magistrum ago*. Paul. pg. 126: « magisterare, *moderari* »; et pg. 152: « magisterare, *regere* et *temperare* est ». Fest. *Qu.* IX, 2 pg. 153: [magisterare pro regere et] temperare dic[ebant antiqui. Sed alias magis]terare quidam [ponunt pro .....] ». Spart. *Hadr.* cap. 10: « inter manipulares vitam militarem magistrans ».

MAGISTRAS, *magister*, h. e. qui alicui collegio praeest. Inscr. apud Grut. 73, 4 = Orell. n. 3: MAGISTRAS · PRIMVS.

MAGISTRATES, *magistratus*, subst. m. Charis. pg. 32 = 20 P.: « *magistratus* et magistrates invenimus ».

MAGISTRATVO, *magistratu*, abl. sg. apud veteres, in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII lin. 12). Cf. inscr. apud Mommsen n. 3901.

MAGISTREIS vel magistrei et magistres, *magistri*, nominat. pl. 2 decl., antiquo scribendi more (vetustiori orthogr. MAACISTREIS), ex. c.: HEISCE · MAGISTREIS · VENERVS · IOVIAE · MVRV AEDIFICANDVM · COIRAVERVNT (Mommsen n. 3561), HEISCE · MAGISTREIS · CERERVS · MVR[V]M ET PLVTEVM · LONG · P · ↓XXX · ALT · P · XXI FACIVND · COIRAVERE (Mommsen n. 3562), HEISCE MAGISTREI CASTORI ET POLLVCI MVRVM ET PLVTEVM FACIVND COERAVERE (Mommsen n. 3563). Adde inscr. apud Mommsen n. 3560 (MAGISTREIS), n. 3559 (MAGISTREI), et tit. Vindob. in *Rhein. Mus.* IX, 156 (MAGISTRES).

MAGITER, *magister*, in titulo sepulcr. apud Perret *Catac. de Rom.* pl. LXXI n. 9 (CORITVS MAGITER).

MAGIVS, gentilitium ital. (cf. MACIO, ƧIIBAM mahiis et ƧINM maís), ut Decius Magius Capuanus (Liv. XXIII, 7 et 10; Cic. in *Pison.* cap. 11, *Agr.* II 34), Cn. Magius Larinas (Cic. *pro Cluent.* capp. 7, 12), Minatius Magius Asculanensis (Vell. Paterc. II, 16), Cn. Magius Atellanus (Liv. XXIV, 19). In inscr. apud Mommsen n. 1119: M · MAGI MIN F · SVRVS. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275.

MAGMENTARIVS. Vide MAGMENTVM.

MAGMENTATVM, *magis augumentatum*, apud Paul. ex Festo pg. 126, ubi cf. Muellerus. Vide MAGMENTVM.

MAGMENTVM, vox sacrorum propria, quae pro *magis augumentum* usurpatur (cf. MAGMENTATVM). Varro *De l. l.* V, 112 pg. 45: « Magmentum a *magis*, quod ad religionem magis pertinet; itaque propter hoc magmentaria fana instituta locis certis quo id imponeretur ». Legitur in inscr. apud Grut. pg. 229, et apud Fabr. cap. IX n. 301 pg. 635 (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Gloss. apud Labb.: « magmentarium, ἐφ' οὗ τὰ σπλάγχνα τι-

θέμενα τοῖς βωμοῖς προσφέρονται ». Gloss. Placidi apud Mai *Cl. auct.* III, 485: « Magmentem (*sic*), alii pinguissimum excernere: alii secunda prosecta. Cornutus quicquid mactus, id est quicquid distatur ».

MAGNAEVVS, *grandaevus*, adiect. Gloss. apud Labb.: « Magnevus, ἀρχαιογέρων ».

MAGNIFICISSIMVS, *magnificentissimus*, apud veteres. Paul. pg. 151: « Magnificissima dicebant antiqui pro *magnificentissima*. Re enim vera magnificens dici non potest, unde *magnificentissima* videtur deduci ». Accius in VIII didascal. apud Prisc. pg. 93 = 603: « Et magnificissimei excelsissimeique honore ».

MAGNILLA, diminut. *magnae*. Est cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. v n. xxix pg. 377.

MAGNITAS, *magnitudo*, apud veteres. Attius vs. 247 sq.: « nunquam sat fingi neque dici potest Pro magnitate ». Vide voc. sq.

MAGNITIES, *magnitas* (magnitudo), apud recentiores scriptores (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

MAGO, nomen virile, apud Bruttios. Polyb. XXXVI, iii, 1: Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ φασὶ Μάγωνα τὸν Βρέττιον χρήσασθαι λόγοις ἀνδρώδεσι καὶ πραγματικοῖς.

MAGVLLINVS, cognomen rom. in inscr. apud Grut. 698, 2 (Q · OCTAVIO MAGVLLINO).

MAGVS, Latinus, apud Virg. *Aen.* X, 520.

MAECENAS, cognomen L. Cilnii Arretini (vide CILNIVS), quod comparari potest cum rom. Mecennius et cum nominibus etr. 𐌌𐌄𐌇𐌍𐌀𐌕𐌉 mehnati, 𐌌𐌄𐌈𐌋𐌍𐌀 methlna, 𐌌𐌄𐌈𐌋𐌍𐌄 methlne, 𐌌𐌄𐌈𐌋𐌍𐌀𐌋 methlnal (cf. Müller *Die Etr.* I 404, Conestab. *Inscr. etr.* pg. lxxv sg.). Fortasse a quodam loco, cui nomen Maecena, originem duxit (cf. Orioli in *Album* XIX, 303). Varro *De l. l.* VIII, 84 pg. 196: « Hinc quoque illa nomina Lesas, Ufenas, Carinas, Maecenas: quae cum essent ab loco, ut Urbinas (et tamen Urbinus), ab his debuerint dici ad nostrorum nominum similitudinem ». In lapidibus romanis: Maecenas (Grut. 240 col. 1; 638, 6; 878, 6; - Murat. 1678, 10; 1704, 10), Mecenas (Grut. 945, 10?; Maffei *Mus. ver.* 302, 5) et Mecenius (Murat. 505, 19; Doni cl. ii n. 36 pg. 76), Maecenatia (Grut. 917, 19; Marini *Arvali* pg. 485), Maecenatus (Grut. 614, 11) et Maecenatianus (Mommsen n. 4062).

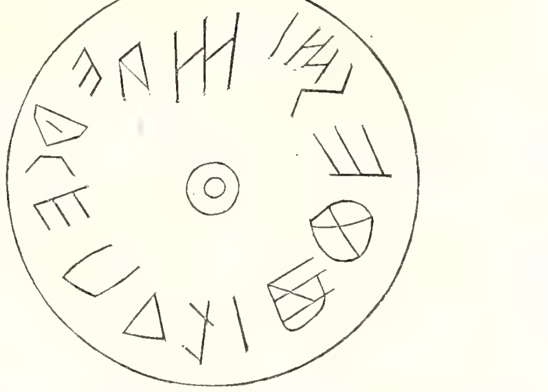
MAECIA, et antiquiori orthographia MAICIA (Mommsen n. 6223), tribus romana rustica, in Latio constituta an. u. c. cdxxii, ita dicta e castro Maecio. Paul. pg. 136: « Maecia tribus a quodam castro sic appellatur ». Liv. VIII, 17: « Eodem anno census actus, novique cives censi: tribus propter eas additae Maecia (codd. et edit. *metia*, *matia*, *macia*) et Scaptia ». Idem XXIX, 37: « praeter Maeciam tribum ». Memoratur in inscr., quae pertinent ad Casinum (Orell. n. 597), ad Falerios (Orell. n. 1291), ad Hadriam (Mommsen

n. 6133, 6137 sq.), ad Neapolim (Orell. n. 3529, 3590, 3720, 4102), ad Paestum (Henzen n. 5184), ad Brundusium (Mommsen n. 458, 527), ad Herculaneum (Mommsen n. 2383 *c*), ad Truentum (Mommsen n. 6223). Cf. Μάρκος Ἀκύλιος Μάρκου Μεκίᾳ (Flav. Ios. *Antiq. iud.* XIV, x, 10). Gentilitium Maecius invenitur in lapid. rom.

MAENARIA, insula in mari Ligustico (Plin. III, xii, 2), ita dicta a maenis piscibus. Cf. Menariae insulae, Balearibus vicinae (Plin. III, xi, 2).

MAEON, Rutulus, apud Virg. *Aen.* X, 336.

𐌌𐌀𐌄𐌓𐌂𐌄 (maerce), *Marcius*, nomen virile contractum ab osco 𐌌𐌀𐌌𐌄𐌓𐌂𐌄 (mamerce) = *Mamercus*, in vase n. 2754 (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 96).

MAESIA silva, in Etruriae confinio, nunc *Bosco di Baccano*. Liv. I, 33: « Silva Maesia (codd. et edit. *mesi*, *malesia*) Veientibus ademta, usque ad mare imperium prolatum ». Plin. VIII, lxxxiii, 1: « In Maesia silva Italiae, non nisi in parte reperiuntur hi glires ».

MAESIVS, *Maius*, Oscorum linguâ. Paul. pg. 136: « Maesius lingua osca mensis *Maius* ». Gentilitium Maesius occurrit in inscr. rom. Vide MAISIVS.

MAFORTES, operimentum capitum mulierum (Glossar. Isid.). Gloss. apud Mai *Class. auct.* VII, 567: « Maforte, matronale operimentum, quod in capite inponitur. Alibi per *v* inveni Mavortem ». Vide voc. sq.

MAFVRTIVM, palliolum femineum breve. Non. XIV, 33 = pg. 542: « *Ricinium*, quod nunc Mafurtium dicitur, palliolum femineum breve ». Gloss. apud Mai *Class. auct.* VII, 567: « Mafortium, marsuppium, bazena ». Vide MAFORTES et MAVORS.

ΜΑΖΑΡΗ, castellum Siciliae, in Selinuntinorum agro (vide ΜΑΖΑΡΟΣ). Steph. Byz.: Μαζάρη, φρούριον Σελινουντίων. τὸ ἐθνικὸν Μαζαραῖος, ὡς Ἐνναῖος, Ἱμεραῖος. Diod. Sic. XXIII, ix, 4: Ἦν δὲ καὶ Μάζαριν φρούριον ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξηνδραποδισμένον.

ΜΑΖΑΡΟΣ, fluvius Siciliae, a quo castrum Μαζάρη, apud Ptol. III, 4. Diod. Sic. XI, lxxxvi, 2 (cf. XIII,

LIV, 6): Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Ἐγεσταίοις καὶ Λιλυβαίοις ἐνέστη πόλεμος περὶ χώρας τῆς πρὸς τῷ Μαζάρῳ ποταμῷ.

MAIIEϟ, in lapide Messap. n. 2959 lin. 8.

MAHESTINVS, *Maiestinus* vel *Magestinus*, nomen virile, apud Fleetw. *Mon. chr.* 347, 3 (Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 48).

ƧIIBAꟽ (mahiis), *Macius* vel *Magius*, nomen virile apud Samnites (fragm. inscr. n. 2884), comparandum cum ƧIIЯꓘꟼꟽ makdiis (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 168).

VOAꟽ (mathu), in vase etr. n. 2404. Cf. Lepsius *Ueb. die Tyrrh.* s. 40.

Iꟼꟽ (mai), *Maii* vel *Magii*, praenomen virile, genit. sg., e Ƨꟷꟼꟽ maís, apud Samnites (ꟷVIIꟼꟽ maiiúí = *Maio*), in cippo Abellano n. 2783 lin. 1 et 4 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275, Huschke *Die osk. und. sab. sprachd.* s. 403).

MAIA. Vide MAIIA.

MAIALIS, *sus castratus*, ital. *maiale*. Gloss. Isid.: « Maialis, porcus pinguis, quod deae Maiae sacrificabatur, quasi matri Mercurii ». Varro *De r. r.* II, IV, 21: « Castrantur verres commodissime anniculi, utique ne minores, quam semestres: quo facto nomen mutant, atque e verribus dicuntur maiales ». Titin. vs. 32 sq.: « Tiberi, nunc tecum obsecro, Ut mihi subvenias, ne ego maialis fuam ».

MAIESTA, uxor Vulcani (vide MAIA). Macrob. *Saturn.* I, 12: « Piso uxorem Vulcani Maiestam non *Maiam* dicit vocari ».

MAIIA, *Maia*, Atlantis filia, cui Romani mense Maio sacrificabant (Macrob. *Saturn.* I, 12; vide MAIVS). Virg. *Aen.* I, 301: « Maia genitum demittit ab alto ». Memoratur in Kalend. Venus. (Orell. II, 391) et in inscr. apud Henzen n. 5697 et n. 7137. Inscr. apud eund. n. 5696: DEAE · MAIIAE | AEDEM · A · SOLO · FE|CIT · C · ARRIVS · PA|TRVITVS · BF · COS | V · S · L · L · M. Cf. Maiugena h. e. *Maia genitus* (Mercurius), apud Forcell. *Lexic.* s. h. v.

§ 2. Fauni filia, apud Macrob. op. cit. I, 12 (vide MAIVS).

§ 3. Una ex Pleiadibus stellis, apud Virg. *Georg.* I, 225.

MAIIOR, *maior*, adiect. e MAIIVS = *maius*, in tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 (pro MAIOR).

ꟷVIIꟼꟽ (maiiúí), *Maio* vel *Magio*, praenomen virile, dat. sg., apud Samnites, e Ƨꟷꟼꟽ maís = *Maius* vel *Magius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 35, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 231). In cippo Abell. n. 2783 lin. 1: Iꟼꟽ · ꟷVꟷꓘIЯITƧƎƆ · ꟷVIIꟼꟽ (maiiúí vestirikiíúí mai) = *Magio* vel *Maio Vestricieio Magii* vel *Maii* filio (Mommsen op. cit. s. 119 et Huschke op. cit. s. 33), et lin. 3 sq.: Iꟼꟽ · ꟷVꟷꓘƎVꟷ | ꟷVIIꟼꟽ (maiiúí íuvkiíúí mai) = *Magio* vel *Maio Iovicieio Magii* vel *Maii* filio (Mommsen et Huschke locc. citt.). Cf. inscr. pompeian. M · MAIIVS · AR, editam in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 82, et vide voc. sq.

MAIIVS, *maius*, adiect. apud veteres. Prisc. pg. 14 = 545 P.: « Pro duplici autem (*i accipitur*), quando in medio dictionis ab eo incipit syllaba post vocalem ante se positam, subsequente quoque vocali in eadem syllaba, ut *maius*, *peius*, *eius*, in quo loco antiqui solebant geminare eandem *i* literam, et maiius, peiius, eiius scribere, quod non aliter pronuntiari posset, quam si cum superiore syllaba prior *i*, cum sequente altera proferretur, ut pei-ius, ei-ius, mai-ius ».

ꟼƎƆIAꟽ (maicer), *Macer* (?), cognomen etr., in ossuario tudertino n. 93. Cf. Passeri *Acher.* apud Gori *Mus. etr.* III, 64.

MAIMAS, *maximae*, adiect. superl. genit. sg. 1 decl., pro mag-i-mas, apud Oscos (cf. MAIS = *magis*), in tab. Bant. n. 2897 lin. 3 et 7 (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 10, 16, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 48, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275, 281, Aufr. et Kirch. II 133, 333, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 65, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 70, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 45, 162, II 139, et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 273, 277 sq.; cf. Klenze *Phil. abhandl.* s. 52 anm. 109). Vide CARNEIS.

?ИIꟼꟽ (main), *Magii* vel *Maii*, praenomen virile (genit. sg.) apud Samnites, in lapide Nolano n. 2771 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 179 et 275; cf. Guarini *Div. in cipp. osco-abell.* pg. 47, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 166).

MAIOS, *maior*, antiquo scribendi more, ut maiosibus pro *maioribus*, apud Paul. pg. 264.

MAIS, *magis*, adverb. apud Samnites, unde MAIMAS = *maximae*, comparandum cum Ƨꟷꟼꟽ maís, MAIIVS, MAESIVS (Klenze *Phil. abhandl.* s. 50 anm. 94; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 427; Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 131, II 331 sq.; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 4; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 84; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 277 sq., 290). Tab. Bant. n. 2879 lin. 15: NEIP · MAIS · POMTIS · COM · PREIVATVD · ACTVD = *neque magis quinquies cum privato agito* (Mommsen op. cit. s. 146, Kirchhoff op. cit. s. 79, Huschke op. cit. s. 66). Adde eiusd. tab. lin. 5 et lin. 25.

Ƨꟷꟼꟽ (maís) et ƧIꟼꟽ (mais), *Maius* vel *Magius* (cf. MAESIVS, MAISIVS, MAIIVS et MACIOS), praenomen virile apud Samnites (genit. sg. Iꟼꟽ mai, dat. ꟷVIIꟼꟽ maiiúí), per compendium ꟽ, ꟼꟽ ma et Bꟽ mh (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 243 et s. 275; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41, 48, Lanzi II 607 = 521 ad n. 1, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 166). In vase campano n. 2839: ƧIƎVꓘꟼꓘ : ƧIꟼꟽ (mais

kaluvis) = *Maius Caluvius* (Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25). Adde inscr. nolanam n. 2771 (ꝽꟷИꟿ).

MAISIVS, *Maesius*, gentil. ital. in titulo campano apud Mommsen n. 4040 *b*. Adde poculum apud Orell. n. 4308, 5: A · SEPTVNOLENA · PETR · MAISIO · DONO.

ΜΑΙΣΩΝ, poëta Siculus, apud Athen. XIV pg. 659 (*Gr. hist. fragm.* III, 129 n. 46).

MAIVMA, ludi genus, dictum a Maio mense (Suidas). *Cod. Theod.* XV, VI, 1 sq.: « Maiuma spectaculum erat (seu laetitiae genus) fedum atque indecorum, procaci licentia ».

MAIVS, unus ex duodecim mensibus, ita dictus a maioribus, vel a maiestate (Ovid. *Fast.* V, 1 sqq.), vel a Maia matre Mercurii, vel a Maio deo (Iove). Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 86 (cf. *Numa* XIX, 4): Καὶ διὰ τοῦτο ἴσως Ἑρμῆν ἐν αὐτῷ σέβονται, καὶ Μαΐας ἐπώνυμός ἐστιν. Ἢ, καθάπερ ἔνιοι λέγουσιν, ὁ μὲν Μάϊος ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας, ὁ δ' Ἰούνιος ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἡλικίας ὠνόμασται; Macrob. *Saturn.* I, 12: « Maium Romulus tertium posuit, de cuius nomine inter auctores lata dissentio est. nam Fulvius Nobilior in Fastis, quos in aede Herculis Musarum posuit, Romulum dicit postquam populum in maiores iunioresque divisit, ut altera pars consilio, altera armis rempublicam tueretur, in honorem utriusque partis hunc Maium, sequentem Iunium vocasse. sunt qui hunc mensem ad nostros fastos a Tusculanis transisse commemorent, apud quos nunc quoque vocatur deus Maius, qui est *Iupiter*, a magnitudine scilicet ac maiestate dictus. Cincius mensem nominatum putat a Maia, quam Vulcani dicit uxorem; argumentoque utitur quod flamen Vulcanalis kalendis Maiis huic deae rem divinam facit. sed Piso uxorem Vulcani Maiestam non Maiam dicit vocari. contendunt alii Maiam Mercurii matrem mensi nomen dedisse; hinc maxime probantes, quod hoc mense mercatores omnes Maiae pariter Mercurioque sacrificant. Affirmant quidam, quibus Cornelius Labeo consentit, hanc Maiam cui mense Maio res divina celebratur terram esse, hoc adeptam nomen a magnitudine; sicut et mater magna in sacris vocatur: assertionemque aestimationis suae etiam colligunt, quod sus praegnans ei mactatur, quae hostia propria est terrae: et Mercurium ideo illi in sacris adiungi dicunt; quia vox nascenti homini terrae contactu datur. scimus autem Mercurium vocis et sermonis potentem. Auctor est Cornelius Labeo huic Maiae aedem kalendis Maiis dedicatam sub nomine Bonae deae ».

§ 2. Maius deus apud Tusculanos, teste Macrob. supra cit.

ИAƆAꟿ (macani), *Macania* (Marcania?), nomen mulieris. In operculo ossuarii etr. n. 652: IИAƆAꟿ : ꟼA (ar macani) = *Arria Macania*.

ΜΑΚΑΡΑ, vetus Minoae nomen (Heracl. *De reb. publ.* cap. 29). Vide MINOA.

ΜΑΚΑΡΕΥΣ, Tyrrhenorum rex, de quo Antiphanes (*Comic. Gr. fragm.* pg. 348) apud Athen. X pg. 444, et Stobaei *Serm.* 62 pg. 404 (ed. 1609).

ꝽIIꟼꓘИꟿ (makdiis), —*ius*, nomen virile apud Samnites, in aeneo numo n. 2745 *b*. Vide ꝽIIꟼꓘИИꟿ (maakdiis).

MACELLA, Μάκελλα (Dio Cass. fragm. n. CIV), oppidum vel vicus Siciliae, fortasse ubi nunc *la rocca di Busamara* sive ad *Macellaro* (Serradifalco *Antich. di Sicilia* I 77). Liv. XXVI, 21: « Post profectionem ex Sicilia Marcelli, Punica classis octo millia peditum, tria Numidarum equitum exposuit. Ad eos Murgantinae desciverunt terrae. secutae defectionem earum Hybla et Macella sunt, et ignobiliores quaedam aliae ». Diod. Sic. XXIII, IV, 2: Ὅτι Ἀδράνωνα κώμην καὶ Μάκελλαν πολλὰς ἡμέρας πολιορκήσαντες Ῥωμαῖοι ἀπῆλθον ἄπρακτοι. Polyb. I, XXIV, 2: κατά τε τὴν ἐκ τῆς Αἰγέστης ἀναχώρησιν, Μάκελλαν πόλιν κατὰ κράτος εἷλον. In columna rostr. 2715 lin. 4 sq.: MACE[LAM · MOENITAM · VRBEM · P]VCNANDOD · CEPET. Cf. Lycophr. vs. 927. Incolae sunt Macellini vel Magellini (Plin. III, XIV, 3), gr. Μακελλῖνοι (?), in numis aeneis n. 3079 ΜΑΚΕΛΛΙΝΕΩΝ = *Macellinorum*, apud Torremuzza *Nummi vet.* tab. XLII n. 1 sq. Steph. Byz.: Μάκαλλα, πόλις Ἰταλίας, κέκληται ἀπὸ τοῦ μαλακισθῆναι ἐν αὐτῇ Φιλοκτήτην. τὸ ἐθνικὸν Μακαλλαῖος, ὡς Γογγυλαῖος.

MACELLA, *macula*, in not. Tiron. pg. 67.

MACELLVM, locus Romae ubi carnes publice venduntur, e gr. μάκελλος vel μάκελα (cf. *Thes. gr. ling.*, et Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 54). Varro *De l. l.* V, 146 sq. pg. 56 sq.: « Ubi quid generatim, additum ab eo cognomen, ut forum boarium, forum olitorium; hoc erat antiquum macellum ubi olerum copia. Ea loca etiam nunc Lacedaemonii vocant macellum; sed Iones ostia ortorum macellotas ortorum, et castelli macella. ..... Appellatum macellum, ut quidam scribunt, quod ibi fuerit ortus; alii quod ibi domus fuerit quoi cognomen fuit macellus, quae ibi publice sit diruta: e qua aedificatum hoc quod vocetur ab eo macellum ». — Hinc cognomen Macellinus, apud Capitol. *Macr.* cap. 13.

MACELLVS, diminut. *macri*, ut Paul. docet (pg. 6, cit. ad v. ALTELLVS). Lucil. apud Non. II 524 = pg. 136: « Si nosti, non magnus homo est, nasutus, macellus ». — Macella est cognomen rom. apud Murat. 963, 5 (MAGIA P · F · MACELLA).

MACELVM, *macellum*, in inscr. Aletrin. (Append. n. XL) lin. 7.

MACEO, *macreo*, apud veteres. Plaut. *Aul.* III, VI, 28: « Qui ossa atque pellis totu 'st, ita cura macet ».

MACERIATVS, *maceria clausus*, adiect., in inscr. apud Murat. 1644, 14.

MACERIES, *macies*, apud veteres. Afran. vs. 150 (ed. Ribbeck): « quanta illius mors sit maceries tibi? ». § 2. *Maceria*, in inscr. apud Grut. 611, 13.

MACERINVS, *macrinus*, diminut. a *macer*. Est cognomen rom. apud Liv. III, 65 (M. Geganius Macerinus).

MACERIOLA, diminut. *maceriae*, in inscr. apud Murat. 492, 2 (LOCVS MACERIOLA CLVSVS).

MACESTERIVM, *magisterium*, subst. n., e macester = MAGESTER, unde etiam MACESTRATVS = *magistratus*. Inscr. apud Grut. 1065, 9: CLAVDIA · CRAITA | MACESTERI | SVI | CERERI · SANCTIS | SIMAE · D · D.

MACESTRATVS et macistratus, *magistratus*, antiquo scribendi more, e macester vel MACISTER (cf. MACESTERIVM et MAGESTER), in inscr. Columnae Rostr. (n. 2715) lin. 3 et lin. 4.

AIϽAM (macia), *Macia* (*Magia*), nomen mulieris (cf. Macia Successa, apud Mommsen n. 5561). In urna etr. n. 1005: AIϽAM : IOΘAᒧ (larthi macia) = *Lartia Macia*. Cf. gentilitium Macius in lapidibus rom. apud Mommsen n. 5567, 5579, 5581; et vide voc. sq.

MACIO, *Macius* (Magius), gentilitium ital. In lapide apud Mommsen n. 5567: SA · MACIO · ST · F. Saepe occurrit in thesaur. epigraph. Cf. ƧIAM (maís), MAGIVS, AIϽAM (macia) et Λούκιος Μάγιος apud Appian. *De bell. Mithr.* capp. 68, 72.

MACIR, *macer*, adiect. Est nomen virile apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. XXVI n. 26 (cf. pg. 88 nt. 1).

MACIS, *magis*, adv. = osc. MAIS, in lege *Iul. municip.* cap. 8 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 423).

MACISTER, *magister*, subst. m. (= MAGESTER), unde MACISTRATVS = MACESTRATVS, in lapide apud Mommsen n. 6023 (Murat. 1723, 6).

MACISTRATVS. Vide MACESTRATVS.

MACCVS, appellatur qui stupidi partes agit inter mimos. Diomed. pg. 490 = 488 P.: « in Atellana oscae personae (*inducuntur*), ut Maccus ». Trahitur ad gr. *μακκοᾷν* (*μὴ κοᾷν*). Alii deducunt a quadam muliere stupida. Suidas: Μακκοᾷ. *ἀνονταίνει, ἐνεόν ἐστιν. ἔφαμεν δὲ ὅτι ἡ Μακκὼ ἐνεὰ ἦν. Ἀριστοφάνης. Καὶ τὸ τοῦ δήμου πρόσωπον μακκοᾷ καθήμενων. Καὶ Μεμακκοακότα, ἀντὶ τοῦ ἀνονταίνοντα. - Μακκὼ καὶ Λαιμώ. γυναῖκες, αἳ ἐγένοντο ἐνεαί· τουτέστι, βαρέως νοοῦσαι.* Apul. *Apol.* pg. 530: « Si cum hac una Rufini fallacia contendantur, macci prorsus et buccones videbuntur ». Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 281, 5: M · ANNAEVS · M · F · ESQ · LONGINVS · MACCVS etc.; ubi Orellius (n. 2621): « dubium, utrum sit alterum cognomen, an ludio, Maccus (*Pulcinella*), ut volunt Gorius et Maffeius *Osserv. lett.* IV 374 ». Cf. Lupi *Epit. Sev. mart.* pg. 145, et Galvani *Delle genti* etc. pg. 206.

MACOLNIA, *Magulnia*, nomen mulieris, in inscr. n. 2690 (vide FECID = *fecit*). Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* I, 6. — Maculnius est gentilitium rom. in lapide apud Grut. 1079, 13.

ΜΑΚΟΨΙΣΑ, oppidum Sardiniae, apud Ptol. III, 3.

MACRA, Italiae fluvius, qui Etruriam a Liguria separat (Liv. XXXIX 32, XL 41; *Tab. Peuting.* segm. III*a*). Plin. III, VII, 2: « flumen Macra, Liguriae finis ». Strab. V, II, 5: *μεταξὺ δὲ Λούνης καὶ Πίσης ὁ Μάκρης ἐστὶ † χωρίον* (imo fluvius), *ᾧ πέρατι τῆς Τυρρηνίας καὶ τῆς Λιγυστικῆς κέχρηνται τῶν συγγραφέων πολλοί.* Inscr. apud Henzen n. 5121: D · M | [E]T · QVIETI · AETERNA[E | P]RIMITIVI ANIMA[E] | OPTIMAE QVI · VIXI[T A]NN · XXV · M · VIII · D · I... | QVI SEPELLITVS EST · LV | NAE · PISAE · IN TVSCI[S | A]D FLVMEN MACRA etc. Cf. MACRALLA.

MACRA?, fortasse oppidum Latii, cuius incolae Macrales, apud Plin. III, IX, 16.

ΜΑΚΡΑΙ, locus Siciliae, apud Plutarch. in *Dion.* XXVII, 2 (*περὶ τὰς Μακρὰς*). Cf. Μακραὶ, caverna in arce Athenarum (Eurip. *Ion.* vs. 13).

MACRALES. Vide MACRA.

MACRALLA, fluvius Liguriae (vide MACRA). Ptol. III, 1: *Μακράλλα* (codd. *Μακράλα, Μακραλᾶ*) *ποταμοῦ ἐκβολαί ἐκτροπὴ Βοάκτου ποταμοῦ.*

ᒧEAEꟼϽAM (macreael), *Macriâ* (?), nomen mulieris, abl. sg., in titulo sepulcr. n. 1618.

MACRI campi, Μακροὶ Κάμποι, inter Parmam et Rhegium Lepidum planities. Strab. V, I, 11: « *Μακροὶ* (codd. *Νάκροὶ*) *Καμποὶ, ὅπου πανήγυρις συντελεῖται κατ' ἔτος* ». Liv. XLI, 18: « Q. Petillius consul, ne absente se debellaretur, literas ad C. Claudium misit, ut cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Macris se eum exspectaturum. Literis acceptis, Claudius ex Liguribus castra movit, exercitumque ad campos Macros consuli tradidit ». Idem XLV, 12: « Profectus in Galliam circa Macros campos ad montes Siciminam et Papinum stativa habuit ». Colum. VII, II, 3: « Item quae circa Parmam et Mutinam Macris stabulantur campis ». Cf. Varr. *De r. r.* II praef. 6.

MACRINI, Μακρινοὶ, populi Corsicae, apud Ptol. III, 2.

MACRINVS, diminut. *macri* (not. Tiron. pg. 67). Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 335, 4 sqq.

MACRIO, derivat. *macri*. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1547, 4 (MACRIO CORNELIVS).

MACRO, *perquam macer*. Est cognomen rom., ut L. Attius Macro (Vernazza *Dipl. di Adr.*) et Νεούϊος Σερτώριος Μάκρων (Dio Cass. LVIII, 9 et 12 sq.).

..TƧϽAM (macst..), in sepulcr. Vulc. (inscr. n. 2613*a*).

ΜΑΚΤΩΡΙΟΝ, oppidum Siciliae super Gelam. Herod. VII, 153: *Ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπερ Γέλης οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Πλῴων ἐσσωθέντες στάσι.*

..NVϽAM (macun..), *—â*, nomen mulieris, abl. sg., in titulo sepulcr. n. 340 bis.

-ᒧAM (mal-), radix umbrica, in compositis -ᒧVM (mul-)

vel -AM (ma-), recentiori orthographia MOL- et MA-, sanscr. mṛd vel mard, rom. *mol-ere* (Aufr. et Kirch. I, 62), in tabular. eugub. vocibus V+ƎꟼAM (mal-etu) = *mol-ito*, V+ꟼAMVꓘ (ku-mal-tu) = V+ꟼVMVƆ (ku-mul-tu) et COMOLTV h. e. *com-mol-ito*, Ǝ+AMVƆ (ku-ma-te) = ƧƎ+AMVƆ (ku-ma-tes) et COMATIR = *com-mol-itis*.

ƎAꟼAM (malae), in lamella plumbea Volaterr. n. 314*A* lin. 11. Cf. Lanzi II 388 = 317 ad n. 178.

ΜΑΛΑΚΟΣ, ita appellatus Aristodemus Cumanorum tyrannus (cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.). Diod. VII, 10: Ὅτι ἐγένετο τύραννος κατὰ τὴν Κύμην τὴν πόλιν ὄνομα Μάλακος.

MAMƎMAꟼAM (malamenaś), —*ii*, nomen virile, genit. sg., ut mihi videtur, in operculo ossuarii etr. n. 451*c*

MAMƎMAꟼAMAI⊙ΘVꟼIM

(« mi arunthia malamenaś »).

ИIΛAꟼAM (malavin). Vide voc. sq.

AƧIИIΛAꟼAM (malavinisa), fortasse cognomen mulieris (conf. ƎAꟼAM malae), in tegula etrusca num. 190 (AƧI : ИIΛAꟼAM malavin isa).

ΨƧIƆAꟼAM et MAΛACIΣΨ (malavisch), ita fortasse appellatur Helena, Menelai uxor (cf. De Witte *Catal. Durand* pg. 419, Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 8 sg. et in *Annali* XXIII = 1851 pg. 150 nt. 1, Gerhard *Etrusk. Spieg.* ad taf. 214 sqq., *Schmuckung der Helena*, et *Ueb. die Gotth. der Etr.* anm. 88), in etruscis speculis n. 2475 (ΨƧIΛAꟼAM), n. 2497 (MAΛACIΣΨ), n. 2507 (ΨƧIƆAꟼAM) et n. 2508 (ΨƧIƆAꟼAM). Trahi-

tur ad gr. μαλακίζω, *malacisso* h. e. *effeminatum reddo* (Lenormant apud De Witte op. cit. pg. 419 nt. 2), sive ad μαλακός, *mollis*, *effeminatus*, vel μαλάκιον (muliebre quoddam ornamentum) apud Hesych. (cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.). Secundum Panofka (*Die Malachisch auf etr. spieg.* in *Phil. u. hist. abhandl. der königl. Akad. der wissenschaft zu Berlin;* 1846 s. 219 sqq.) Malachisch, ut legit, est quaedam dea nomine *Malaca* (sive Apollinis sive Hephaesti uxor, unde dictum Μάλαχα oppidum Lemni insulae. Cf. Bergk in *Arch. Zeit.* anm. 26 s. 30 (febr. 1845).

MALDICTVM, *maledictum*, subst. n. Inscr. edita in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI, 304 (tav. VII*d*): AVFIDIA · L · F · SATVRNINA | VIXIT · ANNIS · XXX | C · IVLIVS · C · F · CELER | CONIVGI · CARISSIMAE | FECIT | CVM · QVA · VIXIT | ANNIS · XVIII | A QVA · ACCEPIT · INIVRIAM | NVLLAM | NEQVE · MALDICTV.

MALEDICTOR, *maledicus*, apud veteres. Paul. pg. 152 (cf. pg. 154): « Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc *maledici* ».

MALENT, *mallent*, in tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 41.

MALEOS, Μάλεως, Pelasgus, in Etruriae ora regiam habuit. Strab. V, II, 8: Εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους στάδιοι τριακόσιοι, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἐστὶ καλούμενος Ῥηγισούιλλα (codd. Ῥιγησούιλλα) ἱστόρηται δὲ γενέσθαι τοῦτο βασίλειον Μάλεω (codd. Μαλαιῷ) τοῦ Πελασγοῦ, ὅν φασι δυναστεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν ἀπελθεῖν ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες.

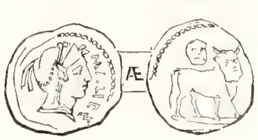
V+ƎꟼAM (maletu), *molito*, imperat. 3 pers. sg., e rad. -ꟼAM (mal), rom. *mol-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 19, 100). Tab. eugub. IIa 18: V+ƎꟼAM : VꟼAM (śalu maletu) = *salem molito* (Aufr. et Kirch. II 384), vel *salem molitum* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 366). Lanzius II 743 = 651, 823 = 733 interpretatus est μέλιτον pro μελι. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 23, 40.

MALEVENTVM. Vide BENEVENTVM et MALIEΣ.

ƎИOꟼAM (malthne), *Maltinius* (?), nomen virile, in lucerna fictili n. 1680. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 180, 195. Maltinus est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 6153.

ΜΑΛΙΑΣ, Lucanus, pythagoreus, apud Iambl. *De Pythag. vita* cap. XXXVI (267).

MALIEΣ, *Maliesa* (?), Samnii oppidum, in aeneo numo n. 2867 (cf. Riccio *Repert.* etc. pg. 4). Hunc numum

oppido Malevento tribuit Carellius (*Num. Ital. vet* pg. 15), unde Millingen (*Consider.* etc. pg. 224), Lenormant et De Witte (*Monum. céram.* I, XLVIII) et Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 157), qui malies habet pro μαλιεσιμ = *Maleventanorum*. Cf. Avellin. *Suppl.* pg. 48, Friedlander *Osk. münz.* s. 67, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 102, et *Gesch. des röm. Münzwesens* s. 316 anm. 78, Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr III 154.

MALIFICVS, *maleficus*, adiect. apud Plaut. *Pseud.* I, II, 61. Vel. Long. pg. 2235 P.: « Niso etiam placet, ut beneficus per *i* scribatur, quomodo malificus, quod vides consuetudinem repudiasse ».

MALIVOLVS, *malevolus*, adiect. Plaut. *Stich.* II, II, 61: « Malivoli perquisitores auctionum perierint ». Alii legunt *malevoli*.

MALIVS, *Manlius*, gentilitium rom., in lapide Venus. apud Mommsen n. 715 (L · MALIO · C · F). Vide MALLIVS, quod sequitur.

MALLIVS, *Manlius*, graeca orthogr. (Μάλλιος), nomen pr. rom., apud Cic. pro *Roscio Amer.* cap. 34. Vide MALIVS et MANLLIVS.

MALLOM, *malum*, adiect. acc. sg. n. 2 decl. (abl. MALLVD et MALVD = *malo*), apud Oscos (Klenze *Phil. abhandl.* s. 47, Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 154, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Peter *Sprache und schr.* etc. s. 45, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 276). Tab. Bant. n. 2897 lin. 5, 15 sq.: PERVM · DOLOM · MALLOM et lin. 22 sq. PERVM · DOLVM · MALLOM = *per dolum malum* (Müller *Die Etr.* I 36, Guarini *In comm. V exc.* pg. 27, Grotefend op. cit. pg. 17, Mommsen op. cit. s. 145 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 64 sq.) vel *sine dolo malo* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23 sq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 16). Vide DOLOM et DOLVM.

MALLVD, *malo*, = MALVD, adiect. abl. sg. n. 2 decl. (acc. sg. MALLOM), apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 276). Tab. Bant. n. 2897 lin. 20: DOLVD · MALLVD = lin. 11 DOLVD · MALVD h. e. *dolo malo* (Müller *Die Etr.* I 36, Klenze *Phil. abhandl.* s. 46 sq., Guarini *In comm. V exc.* pg. 38, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19, Peter *Sprache und schr.* etc. s. 45, Mommsen op. cit. s. 147, Aufr. et Kirch. II 133 anm. 1, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 66). Vide DOLVD.

MALLVVIA. Vide MALLVVIVM, quod sequitur.

MALLVVIVM, vas, in quo manus lavantur. Fest. *Qu.* IX, 9 pg. 161: « Malluvium latum (*lacum?*) in † commentarium sacrorum significat, manus qui lavet (*lavent*), a quo malluviae dicuntur, quibus manus sunt lautae perinde, ut quibus pedes, pelluvies ». Paul. pg. 160 (cf. pg. 207): « Malluvium dicitur, quo manus lavantur. Malluviae, quibus manus sunt lautae. Pelluviae, quibus pedes ».

?AIOYꓘAꟽ (malstria), in etr. speculo n. 2582.

MALVD, *malo*, adiect. abl. sg. n. 2 decl., = MALLVD, quod vide. Tab. Bant. n. 2897 lin. 11: DOLVD · MALVD = *dolo malo*.

MAMATER, *mater* (cf. osc. ƧIƎЯTAAꟽ maatreis = *matris*). In inscr. capuana (*Bullett. arch. nap.* I, 90): CVSIA · HIL · MAMATER. Cf. Cavedoni in *Bullett.* cit. II, 55.

ƎꓘƆƎꟽAꟽ (mamerce), *Mamercus*, praenomen sabinum et oscum, unde factum est ƎꓘƆƎAꟽ maerce = *Marcus*, siculi *Mars* e Mamers. Fest. *Qu.* VIII 12 pg. 130 (et Paul. pg. 131): « Mamercus praenomen oscum est ab eo, quod hi *Martem* Mamertem appellant ». In vase cumano (?) n. 2753 bis: « mi mamerce asklaie

= *sum Mamercus Asclaeus* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 164). Mamercus fuit unus ex filiis Numae regis (Plutarch. in *Numa* XXI, 1), qui princeps habetur Aemiliorum familiae (Paul. pg. 23 v. *Aemiliam gentem;* cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 356), ita appellatus a Mamerco Pythagorae filio. Plutarch. in *Numa* VIII, 11: ἕτερον δὲ, ὅτι τεσσάρων υἱῶν βασιλεῖ Νομᾷ γενομένων, ἕνα Μάμερκον ἐπὶ τῷ Πυθαγόρου παιδὶ προσηγόρευσεν. Ἀπ' ἐκείνου δὲ καὶ τὸν Αἰμιλίων οἶκον ἀναμιχθέντα τοῖς πατρικίοις ὀνομασθῆναί φασιν, οὕτως ὑποκοριζομένου τοῦ βασιλέως τὴν ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ἀνδρὸς αἱμυλίαν καὶ χάριν. Et in *Paul. Aem.* II, 1: Ὅτι δ' ὁ πρῶτος αὐτῶν καὶ τῷ γένει τὴν ἐπωνυμίαν ἀπολιπὼν Μάμερκος ἦν, Πυθαγόρου παῖς τοῦ σοφοῦ, δι' αἱμυλίαν λόγου καὶ χάριν Αἰμίλιος προσαγορευθεὶς, εἰρήκασιν ἔνιοι τῶν Πυθαγόρᾳ τὴν Νομᾶ τοῦ βασιλέως παίδευσιν ἀναθέντων. Cf. Mamercus Scaurus (Tac. *Ann.* I 13, III 31, 66) vel Scaurus Mamercus (Tac. *Ann.* VI 15, 35) et Aemilius Mamercus (Tac. *Ann.* XI, 22), Λεύκιος Αἰμίλιος Μαμέρκου υἱος (Dionys. Halic. VIII, 83) et Λεύκιος Αἰμίλιος Μάμερκος (Dionys. IX, 37), T · TITVRIVS · T · F · PAL · MAMERCVS (Grut. 891, 5), Sextus Allius Mamercus (Grut. 351, 5). Hinc gentilicium Mamercius, ut C. Mamercius Sp. f. Ianuario et Mamercia Grapte (Mommsen n. 1894 = Grut. 434, 4), et cognomen Mamercinus ut M/ · AIMILIVS · MAM · F · M · N · MAMERCINVS (Grut. pg. 290), et AIMILIVS L · F · P · N · MAMERCIN (Grut. 297, col. 1). Cf. Μάμερκος (Diod. Sic. XXXVII, II 10; Appian. *De reb. Samn.* cap. 1), et Μάμερκος ὁ Κατάνης τύραννος, apud Diod. Sic. XVI, XLIX 4, et Plutarch. in *Timol.* XIII 1, XXX 3, XXXI 1, XXXIV 1 (cf. *Parall.* cap. 26),

Cic. *ad Brut.* cap. 47, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 18 sqq.

MAMERCVS. Vide ƎϽᗡƎꟽЯИꟽ (mamerce).

ƧᗡƎꟽЯꟽ (MAMERS), idem ac Mavors, deus apud Italos, pro marmars, unde Mars, sicuti Marcus e Mamercus, e syllaba redupl. mar, comparandum cum etr. MIᗡЯꟽ maris (cf. Mommsen in *Ann.* 1848 pg. 420, *Die unterit. dial.* s. 276). Varro *De l. l.* V 73 pg. 29: « Mars ab eo quod maribus in bello praeest, aut quod ab Sabinis acceptus, ibi est Mamers ». Paul. pg. 131: « Mamers Mamertis facit, id est lingua osca *Mars Martis*, unde et Mamertini in Sicilia dicti, qui Messanae habitant ». Fest. *Qu.* IX, 8 pg. 158 (vide MESSANA): « et nomen acceperunt unum, ut dicerentur Mamertini, quod coniectis in sortem duodecim deorum nominibus, Mamers forte exierat: qui lingua Oscorum *Mars* significatur ». Dion. fragm. n. XI: Μαμερτὸς γὰρ ὁ Ἄρης παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. Antiquior forma ƧᗡƎꟽЯꟽ invenitur in aurea fibula n. 2184 (cf. Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* 1846 pg. 11).

MAMERTINI. Vide MESSANA.

MAMERTIVM, Μαμέρτιον, oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis. Dictum a MAMERTE h. e. *Marte*. Strab. VI, I, 9: τὴν δ' ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσόγαιαν Βρέττιοι κατέχουσι· καὶ πόλις ἐνταῦθα Μαμέρτιον. Hinc Mamertini, gr. Μαμερτῖνοι, gens Campaniae. Vide MESSANA.

MAMILIA turris, intra Suburae regionem, a Mamilio nomen accepit. Ita Paul. pg. 131. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MAMILIVS, gentilitium italicum, ut Octavius Mamilius Tusculanus (Ὀκτάϊος Μαμίλιος vel Ὀκταουΐός ὁ Τουσκλανὸς, apud Dionys. Halic. IV 45, V 4, 21, 26, 34 sq., 50 sq., 53, 61, 76; VI 4 sq., 11 sq.), qui princeps Latini nominis erat, si famae credimus, ab Ulysse deaque Circe oriundus (Liv. I, 49). Fest. *Qu.* VIII, 12 pg. 130: « Mamiliorum familia progenita sit † a Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreavit, quando id oppidum ipse condidisset ». Cf. Mamilium Octavium (Liv. II, 15, 19; Val. Max. I, VIII, 1), L. Mamilius (Λεύκιος Μαμίλιος, apud Dionys. X, 16), Tusculi dictator (Liv. III, 18 sq.), et Q. Mamilius Cumanus (Ascon. *in Milon.* pg. 38 ed. Orell.).

MAMMA, *mater*, puerorum more. Varro apud Non. II, 97 = pg. 81: « Quum *cibum* ac *potionem* buas ac pappas vocent, et *matrem* mammam, *patrem* tatam ». Mart. *Epigr.* I, 101:

« Mammas atque tatas habet Afra: sed ipsa tatarum
Dici et mammarum maxima mamma potest ».

Inscr. apud Grut. 663, 8: DIS · M | ZETHO · CORINTHVS | TATA EIVS · ET · NICE | MAMMA · F | V · A · I · B · XVI. Cf. *Giorn. arcad.* LXIX, 304.

§ 2. *Avia* (?), unde diminut. MAMMVLA, in hoc titulo sepulcrali (Murat. 1134, 3): CN · ARRIO AGAPETO | ARRIA AGAPETE MATER | ET BOSTRYCHVS PATER | ET HELPIS MAMMA ET | FIEIE NVTRIX FILIO PIENTISSIMO.

§ 3. *Nutrix*, in hoc titulo sepulcrali (Visconti *Mus. Pio-Clem.* II, 82): DIIS · PROPITIS | CLAVDIA · T · F · QVINTA | C · IVLIO · HYMETO AEDITVO | DIANAE · PLANCIANAE | PAEDAGOGO · SVO · KAI | ΚΑΘΗΓΗΤΗ · ITEM | TVTORI · A · PVPILLATV | OB · REDDITAM · SIBI | AB · EO · FIDELISSIME | TVTELAM ET C · IVLIO | EPITYNCHANO · FRATRI | EIVS · ET · IVLIAE · SPORIDI | MAMMAE · SVAE · F | LIB · LIBERTABVSQ · POSTER · EOR. Cf. inscr. apud Murat. 1130, 9, ubi MAMMIA.

MAMMIA. Vide MAMMA § 3.

MAMMVLA, *avia*, diminut. mammae (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Inscr. apud Grut. 663, 2: VALERIVS · IVLIANVS · ITALICO · FILIO · INFELICISSIMO · ET HONORATAE · MAMMVLAE · HVIVS · FEC. Est etiam cognomen virile, ut M. Cornelius Mammula, apud Liv. XLII, 6.

MAMOR. Vide MARMOR.

MAMVRIVS Veturius, Βετούριος Μαμούριος (Plutarch. in *Numa* XIII, 3, 8), faber aerarius, qui tempore Numae floruit (vide MARMOR; et cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 2). Paul. pg. 131: « Mamuri Veturi nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant hac de causa. Numa Pompilio regnante e coelo cecidisse fertur ancile, id est scutum breve, quod ideo sic est appellatum, quia ex utroque latere erat recisum; ut summum infimumque eius latius (al. latus) medio pateret, unaque edita vox omnium potentissimam fore civitatem, quamdiu id in ea mansisset. Itaque facta sunt eiusdem generis plura, quibus id misceretur, ne internosci coeleste posset. Probatum opus est maxime Mamuri Veturi, qui praemii loco petiit, ut suum nomen inter carmina Salii canerent ». Varro *De l. l.* VI, 45 pg. 90: « Itaque Salii quod cantant, *Mamuri Veturi*, significant *veterem memoriam* ». Cf. Ovid. *Fast.* III, 383 sqq., et Propert. IV, II, 61.

MAMVRRA, eques romanus, Formiis natus (Plin. XXXVI, VII, 1; Catull. XXIX, 3). Horat. *Sat.* I, v, 37: « In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus ». Mamurranus, adiect. ad Mamurram pertinens, ut VILLA MAMVRRANA (*Giorn. arcad.* XXVIII, 346; Orell. n. 103).

-ИꟼИꟽ (MAN-), radix osca, pro mand-, rom. *mand-are*, in voc. ꟼƎ88ИИꟼИꟽ (manaffed) = MANAFED.

ИЯꟽ (man), in marmore perus. n. 1899 et in olla sepulcr. n. 1975. Cf. Lanzi II 446 = 375 ad n. 417, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 154 sg. ad n. 17, et Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 173.

MANA et Manuana, nomina deorum praestitum. Mart.

Capella § 164 pg. 218: « In his etiam locis Submanes eorumque praestites Mana atque Manuana (codd. et edit. *manuona*, *montuona*, *mantuana*, *mantuona*, *manuini*, *montuani*) ». Cf. Γενείτη Μάνη, apud Plutarch. *Quaest. rom.* cap. 52.

MANAFED, *mandavit*, antiquiori orthogr. ꟻƎ88ИИИM manaffed, apud Oscos. Vide AMANAFED = *ad-mandavit*, et rad. -ИИM (MAN-).

ꟻƎ88ИИИM (manaffed), *mandavit*, recentiori orthogr. MANAFED. Vide ꟻƎ88ИИИMИИ (aa-manaffed), et rad. -ИИM (MAN-).

?⅃AИAM (manal), *Maniá*, nomen mulieris, abl. sg., pro ⅃AIИAM (manial), in urna perus. n. 1340.

MANATES, populi Latii, quorum meminit Plin. III, IX, 16.

MANDELA, pagus in Sabinis prope Digentiam rivum. Horat. *Epist.* I, XVIII, 104 sq.:

« Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus ».

Mandelanus, adiect. ad Mandelam pertinens. Inscr. apud Orell. n. 104: VAL·MAXIMA MATER | DOMNI·PREDIA·VAL | DVLCISSIMA FILIA·QVE VIXIT·ANNIS·XXX | VI·MENS·II·D·XII·IN PRE|DIIS SVIS MASSAE MAN|DELANE·SEPRETORVM | HERCVLES QVESQN·PACE.

MANΔONION. Vide MANDVRIA.

MANDRACLO, *—aculum*, subst. n. acc. sg. 2 decl., pro mandraclom, antiquiori orthographiâ V⅃ꓘAⱭ+ИAM mantraklu et V⅃ꓘ⊗AⱭ+ИAM mantrahklu, e mandra et suff. -clo, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 27, Aufr. et Kirch. I 67, 96, 117, 162 anm. 2, II 190). Tab. eugub. VIb 4: MANDRACLO·DIFVE·DESTRE·HABITV = *—aculum —a dextra habeto.* Huschkio est rom. *mantile*, *mantelum*, *mantelium* (*Die iguv. taf.* s. 152), ubi manus *tergentur* (Varro *De l. l.* VI 85 pg. 108). Alii exponunt *mandragoram* (Lanzi II 823 = 733 et Grotefend *Rud. l. u.* VI 17, VII 16). Cf. Passeri *Paralip.* pg. 327.

MANDVRIA, Μανδύριον, oppidum Italiae inferioris, in Sallentinis. Steph. Byz.: Μανδύριον, πόλις Ἰαπυγίας. ὁ πολίτης Μανδυρῖνος, ὡς Λεοντῖνος. Plin. II, CVI, 4: « In Sallentino iuxta oppidum Manduriam (unus cod. *Anduriam*) lacus ad margines plenus, neque exhaustis aquis minuitur, neque infusis augetur ». Liv. XXVII, 15: « Q. Fabius consul oppidum in Sallentinis Manduriam vi cepit [an. U. C. DXLIII]. ibi ad quatuor millia hominum capta, et ceterae praedae aliquantum ». Plutarch. in *Agid.* III, 2: ἦν γὰρ Ἀγησιλάου μὲν Ἀρχίδαμος ὁ περὶ Μανδόνιον τῆς Ἰταλίας ὑπὸ Μεσσαπίων ἀποθανών.

MANES, antiquiori orthographia Maanes (Marini *Arvali* pg. 500 nt. 78 ex Donato pg. 38 n. 3), dii sive animae mortuorum, fortasse a manus h. e. *bonus* appellati (vide MANIA). Fest. *Qu.* IX, 6 pg. 157 (cf. pg. 122): « Manes Di ab Auguribus invocantur, quod i per omnia aetheria terrenaeque † man[are credantur. Idem di su]peri atque inferi [dicebantur, quos ideo invocabant] Augures, quod hi [existimabantur favere vitae] hominis ». Mart. Capella § 160 pg. 215: « Ibique Manes, id est, corpori humano praesules attributi, qui parentum seminibus manaverunt ». Cf. Varro *De l. l.* VI, 24 pg. 82, Apul. *De deo Socr.*, Serv. in Virg. *Aen.* III 63, August. *De civ. Dei* IX 11, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.*

8ИAM (manf), comparandum cum umbr. IИAM (MANI) = *manu*, invenitur in tab. eugub. IIa 38 (cf. Aufr. et Kirch. II 387, 411, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126). *Manibus* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 27, VIII 31, 36. Huschkio est adv., pro rom. *separatim* accipiendum, e gr. μανόω, μονόω (*Die iguv. taf.* s. 382).

IИAM (MANI), *manu*, abl. sg. 4 decl. (loc. sg. ƎƎVИAM manuve; cf. 8ИAM manf), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VII 26, VIII 31 sq.; Aufr. et Kirch. I 18, 60, 125, II 158 anm. 1, 219, 349; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57; Huschke *Die iguv. taf.* s. 188; Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 206). Tab. eugub. VIb 24 sq.: EAM·MANI | NERTRV·TENITV = *eam manu sinistra teneto* (Huschke op. cit. 184, Bugge in *Zeitschr.* cit. VIII 31). Adde tab. eugub. IIa 32 (IИAM).

IИAM (MANI), *Mania*, nomen mulieris, pro AIИAM mania (vide MANIA et MANIVS), abl. sg. ⅃AIИAM manial. In olla sepulcrali n. 1681*b*: IИAM·AИAO (thana mani) = *Tannia Mania* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 330 ad n. 32). Inscr. apud Lanzi I 163 = 124 n. 17: LVCIA·MANI A·D·XII·KAL·NOVEM.

MANIA, mater Larum et Manium (Arnob. III, 41; vide LAR). Varro *De l. l.* IX, 61 pg. 216: « Videmus enim Maniam matrem Larum dici ». Macrob. *Saturn.* I, 7: « Hic Albinus Caecina subiecit: Qualem nunc permutationem sacrificii, Praetextate, memorasti, invenio postea Compitalibus celebratam; cum ludi per urbem in compitis agitabantur, restituti scilicet a Tarquinio Superbo Laribus ac Maniae, ex responso Apollinis: quo praeceptum est ut pro capitibus, capitibus supplicaretur. idque aliquandiu observatum, ut pro familiarium sospitate pueri mactarentur Maniae deae* matri Larum. quod sacrificii genus Iunius Brutus consul Tarquinio pulso aliter constituit celebrandum. nam capitibus alii et papaveris supplicari iussit, ut responso Apollinis satisfieret de nomine capitum; remoto scilicet scelere infaustae sacrificationis: factumque est ut effigies Maniae suspensae pro singulorum foribus periculum, si quod immineret familiis, expiarent: ludosque ipsos ex viis compitorum in quibus agitabantur Compitalia appellitaverunt ».

§ 2. *Maniae*, turpes deformesque personae (Paul. pg. 144, et Fest. *Qu.* VIII, 25 pg. 145, cit. ad voc.

MANIVS). Fest. *Qu.* VIII, 9 pg. 129: « Manias Aelius Stilo dicit † ficta quae † ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alii maniolas appellent. Manias autem, quas nutrices minitentur parvulis pueris, esse larvas, id est manes deos deasque, † qui aut ab inferis ad superos manant, aut † Mania est eorum avia materna. sunt enim utriusque opinionis auctores ». Et Paul. pg. 128: « Manias dicunt ficta quaedam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alii maniolas vocant; Manias autem, quam nutrices minitentur pueris parvulis, esse larvas, id est manes, quos deos deasque putabant, quosque ab inferis ad superos emanare credebant. Sunt, qui Maniam larvarum matrem aviamve putant ». Arnob. VI, 26: « Usque adeone mortales seculi illius ac temporis corde fuerant vacui, rationis sensusque nullius, ut ab actionibus improbis tamquam parvuli pusiones, personarum monstruosissima torvitate sannis etiam constringerentur et maniis? ».

§ 3. *Mania*, praenomen muliebre, apud Romanos (= etr. IИAM mani et AIИAM mania). Vide MANIVS.

AIИAM (mania), *Mania*, nomen mulieris (= IИAM mani), apud Faliscos (vide ⅃AIИAM manial = *Mania*), in titulo sepulcrali n. 2449 (Garrucci *Scop. falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 274).

⅃AIИAM (manial), *Maniâ*, nomen mulieris, abl. sg. e AIИAM (mania). Operculum ossuarii perus. n. 1141: ⅃AIИAM · ƎᛏA8AƆ · A⅃ (la cafate manial) = *Lars Cafatius Maniâ* natus. Adde inscr. Tuscan. n. 2127 (Orioli in *Giorn. arcad.* CXX, 240).

MANICIVM, manuum involucrum. Gloss. apud Labb.: « Manicium, χειρίς ».

MANICIVS, praetor Praenestinorum, apud Liv. XXIII, 19.

MANICVLA, *parva manus*. Plaut. *Pseud.* I, I, 16 sq.: « Ubi mamma manicula Obprimitur alia ». *Rud.* IV, IV, 125: « Post, est sicilicula argenteola et duae connexae maniculae ».

§ 2. *Manicula* est etiam transversa regula in stiva aratri, ait Varro (*De l. l.* V, 135 pg. 52), quod manu bubulci tenetur.

MIИAM (manim), in inscr. Viterb. n. 2055. Cum dor. μὰν pro μῆν comparat Oriolius (*Album* XIX, 175). Vide IЯƎMIИAM (manimeri).

MANIM, *manum*, acc. sg. 4 decl. (cf. umbr. MANI = *manu*), Oscorum linguâ (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 276, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 34 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 118, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 206). Tab. Bant. n. 2897 lin. 24: MANIMASERVM = *manum asserere* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126, Kirchhoff op. cit. s. 34 sq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88) vel *manum inserere* s. *iniicere* (Mommsen op. cit. s. 277, Huschke op. cit. s. 67).

MANIMASERVM. Vide MANIM et ASERVM.

IЯƎMIИAM (manimeri), in titulo sepulcr. n. 2056. Vide etr. MIИAM (manim).

ƎƆИIИAM (manince), in inscr. etr. n. 347.

MANIOLAE, *parvae maniae*. Vide MANIA § 2.

MANIPLARIVS, *manipularius* (manipularis), adiect. in lapide apud Mommsen n. 2814 (C · SENIO · SEVERO MANIPLARIO).

MANIPLVS, *manipulus*, unde MANIPLARIVS = *manipularius*, apud poëtas (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *manipulus*, et Corssen *Ueb. ausspr.* II, 8).

MANIS, *Manius*, praenomen virile, ut MANIS NAVIVS apud Fabr. cap. IX n. 360 pg. 642.

⅃ƧIИAM (manisl), *Maniâ* vel *Maniliâ*, nomen mulieris, abl. sg. (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162), in urna perus. n. 1377.

MANIVS et Mania, praenomina apud Romanos et alios. Varro *De l. l.* IX, 60 sq. pg. 216: « forsitan ab eo, qui mane natus esset *, ut is Manius diceretur *; qui luci, Lucius; qui post patris mortem, Postumus. E quibus, cum item accidisset feminis, proportione ita appellata declinarant praenomina mulierum antiqui, Mania, Lucia, Postuma ». Paul. pg. 148: « Manius praenomen dictum est ab eo, quod *mane* quis initio natus sit, ut Lucius, qui *luce* ». Et auct. *Epit. de nom. rat.*: « Manii, qui *mane* editi erant, vel ominis causa, quasi *boni*, manum enim antiqui *bonum* dicebant ». Fest. *Qu.* VIII, 25 pg. 145: « Manius Egeri[us lucum] Nemorensem Dianae consecravit, a quo multi et clari viri orti sunt, et per multos annos fuerunt. unde et proverbium: *Multi Mani Ariciae*. Sinnius Capito longe aliter sentit. ait enim turpes et deformes significari, quia Maniae dicuntur deformes personae. et Ariciae genus panni fieri; quod manici † appelletur ». Pers. *Sat.* VI, 55: « Adcedo Bovillas, Clivumque ad Virbî; praesto est mihi Manius heres ». Ubi *Manius* pro Aricino aliquo homine ponitur. Cf. Manius Marcius (Plin. XVIII, IV, 4), Μάνιος Ῥαβολήιος (Dionys. Halic. X 58, XI 23).

ƧAƆИAM (mancas), in titulo sepulcrali n. 2181.

MANCIA, *manus*, unde diminut. MANCIOLA (cf. ital. *mancia* h. e. *donum*). Est cognomen rom., ut Q. Curtius Mancia (Cic. *De off.* I, 30) et Curtilius Mancia cos. an. U. C. DCCCVIII (Marini *Arval.* pg. 88).

MANCINVS, *sinister*, diminut. manci (cf. Mancinianus in Forcell. *Lexic.*). Prisc. pg. 79 = 592 P.: « Mancus Mancinus ». Est cognomen rom., ut A · HOSTILIVS MANCINVS (Grut. pg. 293). Paul. pg. 131: « Mancini tifata appellabantur, quod Mancinus habuit insignem domum, quae publicata est eo interfecto ».

MANCIOLA, *parva mancia* h. e. *manus* (vide MANCIA). Vet. poeta apud Aul. Gell. XIX, 7: « quandoque manciolis, inquit, tenellis, pro manibus ».

MANCIPS, *manceps.* Inscr. apud Orell. n. 4217: P · CLAVDIVS · P · F | IVSTVS MANCIPS | OFFICINARVM | AERARIARVM | QVINQVAE | ITEM FLATVRAE | ARGENTARIAE.

MANCVPIVM, *mancipium,* apud veteres. Vel. Long. pg. 2228 P.: « Antiquis varie etiam scriptitatum est, mancupium, aucupium, manubiae. siquidem C. Caesar per *i* scripsit, ut apparet ex titulis ipsius ». MANCVPVM pro *mancipum* invenitur in leg. Thor. agr. capp. 20, 51 (Append. n. LIX).

MANLIANA, Μανλιάνα, oppidum Tuscorum, apud Ptol. III, 1.

MANLIOLA, diminut. Manliae, cognomen rom. Inscr. apud Mommsen n. 4755 (Grut. 344, 4): ACILIAE · M · F · MANLIOLAE etc.

MANLLIVS, *Manlius,* gentilitium rom. in inscr. apud Mommsen n. 44 (SEX · MANLLI SEX · F · LVPI).

MANMESSIO, *manumissio,* in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. v *i* (QVI DECESSIT DIE MANMESsionis).

MANSONARIVS, *mansionarius,* in titulo sepulcr. apud Marini *Papir. diplom.* pg. 301.

MANSTI, *mansisti.* Lucil. apud Aul. Gell. XVIII, 8: « Quando in eo numero mansti ».

MANSVETILLA, diminut. mansuetae, nomen propr. rom., in inscr. apud Murat. 2060, 3.

MANSVETINVS, diminut. mansueti, cognomen rom., in titulo sepulcrali, apud Marini *Inscr. alb.* pg. 70 (T · AVRELIO · MANSVETINO).

MANTELE et mantelium, linteolum quo manus in mensa tergentur (vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Varro *De l. l.* VI, 85 pg. 105: « Mantelium ubi manus tergentur ». Hinc fortasse *mandillo,* apud Genuates.

MANTELVM, genus vestimenti (ital. *mantello*), apud Plaut. *Capt.* III, III, 5.

MANTICVLA, *parva mantica* (perula, sacculus); unde manticularius. Fest. *Qu.* VIII, 13 pg. 133: « Manticularum usus pauperibus in nummis recondendis etiam nostro saeculo fuit. Unde manticulari dicebantur, qui furandi gratia manticulas attrectabant. Inde poëtae pro dolose quid agendo usi sunt eo verbo. Pacuvius: *Ad manticulandum astu aggreditur scit enim quid promeruerit. modici manticulatur,* . . . . . *Ita me facti oppressi iugo.* Item deinde: *Aggrediar astu regem; manticulandum est mihi.* et *Machinam ordiris novam manticula* ». Et Paul. pg. 132: « Manticulari dicuntur, qui manticulas attrectant, ut furentur ».

MANTICVLARIVS. Vide supra MANTICVLA.

MANTICVLOR. Vide supra MANTICVLA.

MANTINΩN, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2 (Μαντίνων πόλις).

MANTISA, additamentum dicitur lingua Tusca, quod ponderi adicitur, sed deterius et quod sine ullo usu est. Lucilius: « *mantisa obsonia vincit* ». Ita Paul. pg. 132. Döderl. *De voc. al.* etc. pg. 8: « Novissima huius glossae verba intuenti in mentem venire necesse est ματάζειν, unde *mantissa,* ut a κωμάζειν *comissari,* ἀναγκάζειν *necesse,* πυτίζειν *pytissare,* ὄβρυζον *obrussa.* Insertum autem est *n* corroborandae syllabae, ut in *mentiri* ab eadem radice formato, *menda, mendax* μάτη, μάταιος, in *planta* πλάτη, *mentula* μήδεα, *mandare* μήδεσθαι, sexcentisque aliis ».

MANTO, *mansito,* frequent. a *maneo.* Fest. *Qu.* VIII, 13 pg. 133: « Mantare, *saepe manere.* Caecilius in Epistola: *Iam ne adeo manta* ». Caecil. apud Non. X, 9 = pg. 505: « In voltu eodem, in eadem mantat malitia ».

MANTO, Μαντώ, mulier fatidica, apud Virg. *Aen.* X, 199 (vide MANTVA).

V⊣ƆIⓈAⱭ+ИAꟽ (mantrahklu). Vide V⊣ꓘAⱭ+ИAꟽ (mantraklu), quod sequitur.

V⊣ꓘAⱭ+ИAꟽ (mantraklu) et V⊣ƆIⓈAⱭ+ИAꟽ (mantrahklu), —*culum,* subst. n. acc. sg. 2 decl. pro mantraklum, et recentiori orthogr. MANDRACLO pro mandraclom, e mantra vel mandra et suff. klu vel klo, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 78, 96, 117, II 183, 190). Tab. eugub. II b 16: V+ⱭƎ8 : V⊣ƆꓘAⱭ+ИAꟽ (mantraklu fertu) = —*culum ferto.* Adde tab. eugub. II a 19 (V⊣ƆIⓈAⱭ+ИAꟽ). Huschkius vertit *mantele ferto* (*Die iguv. taf.* s. 152, 329, 390 sq.). Alii exponunt *mandragora* (Lanzi II 733 = 641, 743 = 651, 823 = 733, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 16, 20, 23).

MANTVA, Μαντούα (Strab. V, I, 6) vel Μάντουα (Ptol. III, 1), sive Μάντυα (Polyb. XVI, XLI, 2), urbs Italiae superioris, ad Mincium fluvium, a Tuscis condita. Plin. III, XXIII, 3: « Mantua, Thuscorum trans Padum sola reliqua ». Virg. *Aen.* X, 198 sqq.:

> « Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris,
> Fatidicae Mantus et Tusci filius amnis,
> Qui muros matrisque dedit tibi, Mantua, nomen;
> Mantua dives avis. Sed non genus omnibus unum;
> Gens illi triplex, populi sub gente quaterni:
> Ipsa caput populis: Tusco de sanguine vires ».

Ubi Servius: « Hic (*Ocnus* vel *Aucnus*) Mantuam dicitur condidisse, quam a matris nomine appellavit: nam fuit filius Tyberis et Mantus, Tiresiae Thebani vatis filiae, quae post patris interitum ad Italiam venit. Alii Mantos filiam Herculis vatem fuisse dicunt. Hunc Ocnum alii Auletis filium, alii fratrem, qui Perusiam condidit, referunt: et, ne cum fratre contenderet, in agro Gallico Cesenam (*Felsinam*), quae nunc Bononia dicitur, condidisse: permisisse etiam exercitui suo, ut castella munirent, in quorum numero Mantua fuit. Alii a Tarchonte Tyrrheni fratre conditam dicunt: Mantuam autem ideo nominatam, quod etrusca lingua Mantum, *ditem patrem* appellant, cui etiam cum cae-

teris urbibus et hanc consecravit. Mantus vero, genitivus graecus est: nam si latine declinaveris, *Mantonis* facit, sicut in Plauto legimus, *Ionis. Dives avis.* Maioribus praepotens. Et bene *dives avis*, quia non ab Ocno, sed ab aliis quoque condita fuit: primum namque a Thebanis; deinde a Tuscis; novissime a Gallis; vel, ut alii dicunt, a Sarsinatibus, qui Perusiae consederant. *Sed non genus omnibus unum.* Quia origo Mantuanorum et a Tuscis venit, qui in Mantua regnabant, et a Venetis: nam in Venetia posita est, quae et Gallia Cisalpina dicitur. *Gens illi triplex* etc. Quia Mantua tres habuit populi tribus, quae in quaternas curias dividebantur: et singulis singuli Lucumones imperabant, quos in tota Tuscia duodecim fuisse manifestum est: ex quibus unus omnibus praeerat. Hi autem totius Tusciae divisas habebant quasi praefecturas; sed omnium populorum principatum Mantua possidebat: unde est: *ipsa caput populis.* Ergo Virgilius miscet novam et veterem Etruriam; ut utriusque principatum patriae suae adsignet; cum alioquin Mantua ad haec auxilia pertinere non debeat; quod Aeneas nulla a Transpadanis auxilia postulaverit, cum omnis exercitus adversum Mezentium uno loco consederit: et propterea putetur Poëta in favorem patriae suae hoc locutus, ut de hac sola trans Padum pro Aenea adversum Mezentium auxilia faciat venisse, et quod nec populorum nomina, nec Lucumonum retulerit ». Comm. vet. interpr. in Virg. loc. cit. (edente Maio pg. 66): « Idem Vergilius ut Ocnus Mantus filius Mantuam condiderit, et a matris suae nomine appellaverit... Flaccus Etruscorum I: *In Appenninum*, inquit, *cum exercitu Appenninum transgressus primum oppidum constituit, quod tum Mantuam nominavit, vocatumque tusca lingua a Dite patre est nomen. Deinde undecim dedicavit Diti patri... Ibi constituit annum, et item locum consecravit, quod duodecim oppida condere.....* Vergilius ait: *Mantua dives avis* etc. A Darchonte enim in gente Etruscorum palam est Mantuam conditam, et alia undecim oppida. Describtio tamen, de qua loquitur, in vetere Etruria invenitur. Sed Vergilius miscet duas Etrurias veterem et inferiorem, ut utriusque principatum Etruriae suae adsignet: cum alioqui Mantua ad haec auxilia non pertineat ». Inscr. apud Orell. n. 3444: D · M | L · COMINI · L · M · MAXIMI · DOMV · MANTVA etc. Adde inscr. apud Henzen n. 6859, Ovid. *Am.* III, xv 7, Sil. Ital. VIII 595, Stat. *Silv.* II, vii 35 et IV, ii 9, Mart. I 62 et XIV 195, et Müller *Die Etr.* I 137 sqq. Liv. XXIV, 10: « Mantuae stagnum effusum Mincio amni cruentum visum ». — Incolae dicti sunt Mantuani (Serv. in Virg. *Ecl.* I, 3, 12, IX, 7, 10, 28). — Mantuanus, adiect. ad Mantuam pertinens (Stat. *Silv.* IV, vii, 26; Minuc. Fel. *Octav.* cap. 19; Macrob. *Saturn.* I 16, V 1; Solin. XLVI, 4), ut Respublica MANTuana (Orell. n. 2183 = n. 3905), plebs Mantuana (Serv. in Virg. *Ecl.* I, 1), ager Mantuanus (Serv. in Virg. *Ecl.* IX 1, 7, 28, *Georg.* II 198), ab Augusto militibus datus (vide CREMONA). Steph. Byz.: Μάντυα, πόλις Ῥωμαίων. τὸ ἐθνικὸν, Μαντυανός· Πολύβιος ἑκκαιδεκάτῳ· γράφεται καὶ Μάντουα, τῷ τῶν Ῥωμαίων ἔθει· ἐξ αὐτῆς ἦν Βιργίλιος ὁ ποιητὴς Μαντούτης χρηματίζων. ἔστι καὶ κατὰ συγκοπὴν, ὡς τὸ Ζελείτης.

MANTVRNA, dea coniugii, apud August. *De civ. Dei* VI, 9.

MANTVS, *Dis pater*, apud Etruscos, teste Servio ad Virg. *Aen.* X, 198 (vide MANTVA).

MANVARIVS, *manualis*, adiect., apud Aul. Gell. XVIII, 13. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MANVFESTARIVS, *manifestarius* (manifestus), adiect. Plaut. *Trin.* IV, ii, 50 (ed. Ritschl): « Teneo hunc manufestarium ».

MANVFESTVS, *manifestus*, adiect., unde MANVFESTARIVS. Plaut. *Trin.* IV, ii, 66 (ed. Ritschl): « Teneor manufesto miser ».

MANVPLARIVS, *manipularius.* Inscr. apud Grut. 561, 1: C · SENIO · SEVERO · MANIPLARIO · EX · III · FIDE etc.

MANVS, *bonus*, adiect. apud veteres; unde Cerus manus est *creator bonus* (Paul. pg. 122, cit. ad v. MATVTA). Varro *De l. l.* VI, 4 pg. 74: « Diei principium mane, quod tum manat dies ab oriente, nisi potius quod *bonum* antiqui dicebant manum, ad quoiusmodi religionem Graeci quoque, quom lumen adfertur, solent dicere φῶς ἀγαθὸν ». Macrob. *Saturn.* I, 3: « *Mane* autem dictum aut quod ab inferioribus, id est a manibus exordium lucis emergat, aut, quod verius mihi videtur, ab omine boni nominis: nam et Lanuvii mane pro *bono* dicitur: sicut apud nos quoque contrarium est immane. ut *immanis bellua*, vel *immane facinus*, et hoc genus cetera, pro *non bono* ». Fest. *Qu.* VIII, 28 pg. 146: « Manuos in carminibus secularibus † Aelius Stilo † significare ait *bonus:* et † Inferi di Manes pro boni dicuntur † a suppliciter eos venerantibus propter metum mortis, ut immanes quoque pro valde ..... dicuntur ». Et Paul. pg. 147: « Manues Aurelius significare ait *bonus.* Unde dii Manes pro *bonis* dicuntur a suppliciter eos venerantibus, propter metum mortis, ut immanes pro *valde non bonis* dicuntur ». Cf. Gloss. apud Mai *Cl. auct.* VII, 567 sq.

§ 2. Manus vel Mannus, nomen servile, apud Campanos. Liv. XVI, 27: « Eo praemio inductus Campanorum Calaviorum servus (Mannus ei nomen erat) indicavit etc. ». Alii legunt *Manus.* Cf. Drakenborch in Liv. loc. cit., et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277.

MANVTIVS, h. e. *qui longas habet manus*, apud Isid. *Gloss.*

ƎƎVИAM (manuve), *in manu*, fortasse locat. sg. pro manuv-emem (Aufrecht et Kirchhoff I 60, 120, 125, II 349), vel ablat. sg. pro manuv-en (Knötel in

Zeitschr. f. die alterth. X = 1852 s. 122 sq. et s. 126, Huschke *Die iguv. taf.* s. 336), apud Umbros, qui ＩИAＭ (MANI) pro *manu* scripserunt. Tab. eugub. IIb 23: V+ƎBA⊗ : ƎƎVИAＭ : A+ƎBDV (urfeta manuve habetu) = —*am in manu habeto* (Aufr. et Kirch. II 352), quod alii vertunt *orbitam* (?) *manibus habeto* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 31, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 334). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 17. — *Manevus meis* pro *manibus meis* legitur in chart. Lucens. ann. 700 (vol. v p. II pg. 4).

MAXIMIOLA, *Maximilla*, diminut. maximae, = MAXXIMILLA, cognomen rom. apud Grut. 769, 6 (MAGNIA MAXIMIOLA).

MAXXIMILLA, *Maximilla*, diminut. maximae, = MAXIMIOLA. Est cognomen rom. apud Marini *Arval.* pg. 506 nt. 73 (CORFONIA MAXXIMILLA).

MAXXIMVS, *maxsimus* (maximus), adiect., unde diminut. MAXXIMILLA, apud Marini *Arvali* pg. 500.

OＭOXAＭ (maxomo), *maximos* (maximus), adiect. Est cognomen virile in inscr. falisca n. 2451 (cf. Garrucci *Scop. falische* pg. 273 in *Ann. dell'Inst. arch* XXXII = 1860).

MAXSIIMINVS, *Maxsiminus* (Maximinus), cognomen rom. (vide MAXSIMVS). Inscr. apud Grut. 94, 10: VOSEGO | MAXSII|MINVS | V · S · L · L. — *Maximeino*, pro *Maximino*, invenitur in lapide piceno, apud Mai *Script. vet.* V, 252 (GALERIO MAXIMEINO).

MAXSIMIANVS, *Maximianus*, cognomen rom. (e MAXSIMVS = *maximus*), ut IMP · CAESAR · M · AVR · MAXSIMIANVS · AVG. (Grut. 166, 7).

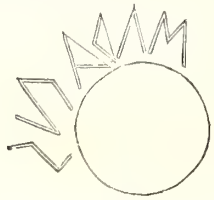
MAXSIMVS, *maximus*, adiect. superlat., (unde MAXSIMIANVS et MAXSIIMINVS), vetustiori orthographia MAXSVMVS (vide MAXXIMVS et MAXXIMILLA). Decr. col. Pis. pr. lin. 9 sq.: INTER · CETEROS · PLVRIMOS · AC · MAXSIMOS HONORES · L · CAESARIS; et Decr. col. Pis. sec. lin. 12 MAXSIMIS · GENTIBVS, et lin. 47 PONTIF · MAXSIMO. Est cognomen rom., ut A · HERENNVLEIVS MAXSIMVS (Fabr. cap. v n. 236 pg. 387), LICINIVS · L · F · MAXSIMVS (*Atti dell'Acad. Rom. d'arch.* I, I, 475), PETRONIVS MAXSIMVS (in numo Valentiniani III), NONIA · N · F · MAXSIMA (Mommsen n. 3281), AMBIBIAE MAXIMAE (Fabr. cap. v n. 235 pg. 387), DECIMIAE · MAXSIMAE (Mommsen n. 4874), AEMILIAE MAXSIMAE (Maffei *Mus. ver.* 370, 3). Adde inscr. apud Fabr. cap. v n. 233 sq. pg. 387, Mommsen n. 1609 cet. MAZIMOC pro Μάξιμος invenitur in lapide apud Boeckh n. 3766.

MAXSVME, *maxume* (maxime), adverb., antiquo scribendi more (vide MAXSVMVS), in lege Thor. agr. (Append. n. LIX) cap. 17.

MAXSVMVS, *maxumus* (maximus), adiect., unde MAXSVME = *maxume* (maxime), apud veteres (vide MAXSIMVS, MAXSIIMINVS, MAXXIMA et MAXXIMILLA). Decr. col. Pis. pr. lin. 6 PONTIFICIS · MAXSVMI, et Decr. col. Pis. sec. lin. 9 PONTIF · MAXSVMI. Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 269: POMPEIA · ASCLEPIAS · HEIC · SEPVLTA · EST | AMANTISSVMA · SVIS · FIDE · MAXSVMA · PIA. Est etiam cognomen rom., ut C · EGNATIVS · CN · F · CN · N · MAXSVMVS (in numis argent. apud Cohen *Méd. consul.* pl. XVII n. 1-3), C · RVTILIO · MAXSVMO (Grut. 823, 7), IVVENTIA MAXSVMA (Murat. 174, 2), MAXSVMA · SADRIA (Mommsen n. 236).

IƎИƧVAЯAＭ (mapausnei), —*ia*, nomen mulieris, in inscr. clusina n. 653.

ƧV>AᐊΛM (maragus), in vase capuano n. 2750. Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 139.

ƧIƎIBЯDЯＭ (marahieis), *Marae* vel *Marii*, praenomen oscum, pro ƧꟻƎIIЯDЯＭ (maraiieís), e MAPAΣ, in patera Nolana n. 2782 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277). Cf. ƧƎIBᐊЯＭ (marhies), et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 220.

IЯᐊЯＭ (MAPAI), *Marae* (Marii), praenomen oscum (genit. sg. 1 decl.), fortasse pro ƧꟻƎIIЯDЯＭ maraiieís, e MAPAΣ = *Mara* vel *Marius* (Lanzi II 610 = 524 ad n. 7, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 33, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277). In lapide Nolano n. 2768: IЯDЯＭ · ƧIIKVᐊVＭ · ᐊVKЯЯП (paakul mulukiis marai) = *Paculus Mulucius Marae* vel *Marii* filius (cf. Mommsen op. cit. s. 178, Aufr. et Kirch. I 168, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 165). Adde inscr. n. 3039 MAPAI · YCONTION, et n. 3040 MAPAI · VC · R (cf. Huschke op. cit. s. 214).

ƧꟻƎIIЯDЯＭ (maraiieís), *Marae* vel *Marii*, praenomen oscum, idem ac ƧIƎIBЯDЯＭ (marahieis), fortasse per compendium IЯDЯＭ (MAPAI), e MAPAΣ (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 2), in inscr. Bovian. n. 2873 ter lin. 5.

ƎᐊAЯAＭ (marale), —*us*, cognomen virile, in operculo ossuarii corton. n. 1039.

MAИAЯAＭ (maraliaś), in tegula sepulcr. n. 738. *Maraliae*, nom. pr. fem., exponit Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 329 ad n. 23).

?M[A]ЯAM (maram), in vase etr. n. 2404. Cf. Lepsius *Ueb. die Tyrrh.* etc. s. 40, et Orioli in *Album* XXII 195.

[MAP]AΣ, *Mara* vel *Marius*, praenom. samnit. (genit. sg. ƧꟻƎIIЯDЯＭ maraiieis = ƧIƎIBЯDЯＭ marahieis et IЯDЯＭ marai), per compendium DＭ mr (Mommsen

Die unterit. dial. s. 277; cf. Grotefend *Rud. l. o.* s. 22). Inscr. n. 3063: [MAP]AΣΠΟΜΠΤΙΕΣ = *Mara* vel *Marius Pomptius* (Mommsen op. cit. s. 193, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 215). Vide MARIVS, et etr. IƎꓷAꟽ (marei), MAIꟼAꟽ (mariaś) et ƎIꟼAꟽ (marie).

IƎꓷAꟽ (marei), *Maria*, nomen mulieris (vide ƎIꟼAꟽ = *Marius*). In tegula etr. n. 178: IƎꓷ[A]ꟽ IOꓷA⅃ (larthi marei) = *Lartia Maria.*

MAREITVS, *maritus*, subst. m. In inscr. apud Orell. n. 4848: SVOM · MAREITVM · CORDE · DEILEXIT · SOVO.

ƧƎIꓭꓘꓤꟽ (marhies), quod legitur in vase Nolano n. 2772, comparatur cum praenomine ƧIƎIꓭꓤꓘꓤꟽ (marahieis) = *Marae* vel *Marii* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277). *Marciae* exponit Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 222 sq.).

MARIANA, Μαριανή, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2. Vide voc. sq.

MARIANVM, Μαριανόν, Corsicae promontorium. Ptol. III, 2: Μαριανὸν ἄκρον καὶ πόλις. Vide MARIANA.

MAIꟼAꟽ (mariaś), *Mariae*, nomen mulieris, genit. sg., e IƎꓷAꟽ marei = *Maria*. Operculum ossuarii Clusini n. 710: MAIꟼAꟽ : VꟼV+ꟼƎM : ⅃Ǝꟻ (vel s̕erturu mariaś) = *Velius Sertorius Mariae* filius.

MARID, *mari*, apud veteres. Col. rostr. inscr. n. 2715 lin. 9: IN · ALTOD · MARID.

ƎIꟼAꟽ (marie), *Marius*, gentilitium etr., = samnit. MAPAΣ (vide IƎꓷAꟽ marei, MAIꟼAꟽ mariaś et MARIVS). In titulo sepulcr. n. 654: ƎIꟼAꟽ : Ǝ⅃VA (aule marie) = *Aulus Marius.*

MARIINVS, *marinus*. Est cognomen rom., ut MESTRIVS · MARIINVS PICTOR, apud Grut. 90, 4.

MARICA, nympha litoris Minturnensium, Fauni uxor, et Latini mater. Virg. *Aen.* VII, 47 sqq.:

« Hunc (*Latinum*) Fauno et nympha genitum Laurente Marica
Adcipimus ».

Ubi Servius: « Est autem Marica, dea littoris Minturnensium, iuxta Lirin fluvium. Horatius III od. 17 *Et innantem Maricae littoribus tenuisse Lirin.* Quod si voluerimus accipere uxorem *Fauni Maricam*, non procedit. Dii enim topici, id est, locales, ad alias regiones nunquam transeunt. Sed potest dictum esse per poëticam licentiam, *Laurente Marica;* cum sit Minturnensium. Dicunt alii per *Maricam*, Venerem intelligi debere; cuius fuit sacellum iuxta *Maricam*, in quo erat scriptum: ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ». In lapide Pisaur. n. 77: DEI · MARI | CA. Ab ea nomen habuit Minturnensium palus. Vell. Paterc. II, xix, 2: « Marius post sextum consulatum annoque lxx, nudus, ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus, extractus arundineto, circa paludem Maricae, in quam se, fugiens consectantes Sullae equites, abdiderat, iniecto in collum loro, in carcerem Minturnensium iussu duumviri perductus est ». Cf. Plutarch. in *C. Mar.* XXXIX, 6.

§ 2. *Marica* dicta est Circes mortua et consecrata. Lact. I, 21: « Romulus post mortem Quirinus factus est; et Leda, Nemesis; et Circe Marica ».

ƎИAƆIꟼAꟽ (maricane), *Maricanius* (Marcanius?), nomen virile, comparandum cum MAИƆꟼAꟽ marcnaś (cf. Lanzi II 402 = 331 ad n. 217, 422 = 351 ad n. 315, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 32). In titulis sepulcralibus: ƎИAƆIꟼAꟽ OꟼA⅃ (larth maricane, num. 179) = ƎИAƆIꟼAꟽ · O⅃ (lth maricane, num. 655) h. e. *Lars Maricanius.*

MARICI, populi Liguriae, qui Ticinum condiderunt (Plin. III, xxi, 2; vide TICINVM). Cf. Maricus, apud Tac. *Hist.* II, 61.

MARIO -onis, *masculus*. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. pg. 126 col. 4 (P · EGRILIVS MARIO).

ƧIꓷAꟽ (maris), *Marii*, nomen virile genit. sg. (vide ƎIꟼAꟽ marie = MARIVS), in vase etr. n. 807.

MIꓷAꟽ (maris̕) et ƧIꓷAꟽ (maris), genius vel daemon (cf. A⅃A⅃ lala et ИA⅃A⅃ lalan, ИAꓷA⅃ laran et AƧA⅃ lasa), apud Etruscos (Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 173, et in *Annali* XXIII = 1851 pg. 151 sg.), fortasse pro *Marte* (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXV, 140 sgg.), in speculo Volc. n. 2041 (ƧIꓷAꟽ). In alio speculo etr. n. 480, ubi Venus et Minerva sculptae sunt. Maris dicitur halna et hursnana, AИ⅃AꓭMIꓷAꟽ et AИAИꓷƧVꓭMIꓷAꟽ, quos pro *Dioscuris* declarat Cavedonius (in *Bullett.* cit. an. 1843 pg. 40 sg.); et in speculo Volsin. n. 2094 iisdem geniis maris̕halna et marishursnana iungitur maris̕ isminthians (ƧИAIOИIꟽƧIMIꓷAꟽ). Cf. Gerhard *Ueber die gotth. der Etr.* anm. 12, 56, 96, 186, et in *Bullett.* cit. an. 1860 pg. 144.

AИ⅃AꓭMIꓷAꟽ (maris̕halna). Vide MIꓷAꟽ (maris̕).

AИAИꓷƧVꓭMIꓷAꟽ (maris̕husrnana). Vide MIꓷAꟽ (maris̕).

ƧИAIOИIꟽƧIMIꓷA[ꟽ] (maris̕isminthians). Vide MIꓷAꟽ (maris̕).

MARITA, *uxor*, in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. iv n. 268-271 pg. 299. Inscr. apud Grut. 794, 11: D · M | IVLIAE · PIETATI | MARITAE · OPTIMAE | C · IVLIVS · SYMFOR | FECIT.

MARITVMVS, *maritimus*, adiect. apud Cic. *De Rep.* II 14 et Varr. *De l. l.* V, 113 pg. 45. — Est cognomen rom., ut L · BENNIVS · L · F · TRO · MARITVMVS (Mommsen n. 2383).

MARIVS, praenomen samniticum, antiquiori orthographia Maras (MAPAΣ), ut Marius Statilius Lucanus (Liv. XXII, 42 sq.), Marius Blossius Campanus (Liv. XXIII, 7), Marius Alfius meddix tuticus Capuae (Liv. XXIII, 35), et Marius Egnatius (Vell. Paterc. II, 16) = Μάριος Ιγνάτιος (Appian.

De bell. civ. I, 40). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277.

§ 2. Est etiam gentilitium samniticum (= etr. ƎIЯAM marie), ut Marcus Marius.

..ϽЯAM (marc..), fortasse pro MAИϽЯAM (marcnaś) = *Marcanii*, in titulo sepulcr. n. 1835.

MAИAϽЯAM (marcanaś), *Marcanius*, gentilitium etr., quod saepius per contractionem scribitur MAИϽЯAM marcnaś vel MAИ↓ЯAM marchnaś, sicut AMИϽЯAM marcnśa pro AMIИAϽЯAM marcaniśa, e MIΘAM mariś Etruscorum daemone et rad. -AИϽ cna-, rom. gna-scor, quasi *Marte genitus*, *Martigenus* (cf. AИϽЯAᒧ lar-cna = *Largenna*). Inscr. perusina num. 1683: MAИAϽЯAM · Ǝ†I† (tite marcanaś) = *Titus Marcanius* (Titius Marcanius?). In laterculo milit. MARCANIVS RESTITVTVS VOLSIN.

AMIИAϽЯAM (marcaniśa), *Marcanii uxor*, = AMИϽЯAM marcnśa, cognomen mulieris, e coniuge MAИAϽЯAM marcanaś = MAИϽЯAM marcnaś, in ossuariis etr. n. 505 et n. 1881 (cf. Lanzi II 376 = 305, 418 = 347 ad numm. 133, 297, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 325 ad n. 10).

MƎϽЯAM (marceś) et ⅁ƎϽϽAM (marces), *Marci* vel *Marcii*, genit. sg., praenomen sive gentilitium etr. (vide AIϽЯAM marcia), in titulo sepulcr. n. 1605 (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. v, pg. 422, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 252 ad n. 184). Adde inscr. urbevet. n. 2046 (Orioli apud Vermigl. *Sepulcr. dei Volunni* pg. 134 ed. 2.ª). ⅁ƎϽϽAM marces invenitur etiam in vase volcente n. 2170.

IϽЯAM (marci), *Marcia*, familiae etruscae nomen, pro AIϽЯAM (marcia), quod vide. Operculum ossuarii n. 181: « larthi . marci . ril . LXXII » = *Lartia Marcia*

IIXXTVJIЯ·IϽЯAM·IOЯAᒧ

vixit ann. LXXII. In alio operculo ossuarii clus. n. 968 (cf. n. 969): IϽЯAM · AO (tha marci) = *Tannia Marcia.*

§ 2. IϽЯAM (marci), pro *Marci*, praenom. virile genit. sg., invenitur in inscr. falisca n. 2452.

AIϽЯAM (marcia), *Marcia*, familiae etr. nomen, quod et scribitur IϽЯAM marci (cf. MƎϽЯAM marceś = *Marci*). In tegula sepulcr. n. 897: AIϽЯAM : AIИAO (thania marcia) = *Tannia Marcia*. Inscr. falisca n. 2447: AIϽЯAM AᒧOΠ (pola marcia) = *Paulla Marcia*.

§ 2. *Marciā*, fortasse pro marcial, abl. sg. Urna perusina n. 1609: AIϽЯAM : AИMЯV[O] : ЯA (ar thurmna marcia) = *Arrius Tormenius Marciā* natus (?).

MARCINA, Μάρκινα, oppidum Italiae inferioris, a Tyrrhenis conditum, inter Paestum et Sirenussarum promontorium. Strab. VI, I, 13: μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας Μαρκῖνα (codd. Μάρκιννα), Τυρρηνῶν κτίσμα οἰκούμενον ὑπὸ Σαυνιτῶν.

OIϽЯAM (marcio), *Marcius*, nomen virile. Inscr. falisca n. 2440: OIИIJIϽЯAϽA : OIϽЯAM (marcio acarcelinio) = *Marcius Acarcelinius* (Garrucci in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 275).

MARCIPOR, *marci puer* (servus), apud veteres, qui etiam MARPOR scripserunt. Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 26: « In servis iam intercidit illud genus, quod ducebatur a domino, unde Marcipores, Publiporesque ». Plin. XXXIII, VI, 10: « Aliter apud antiquos, singuli Marcipores Luciporesque dominorum gentiles, victum in promiscuo habebant ». Adde Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257 cit. ad voc. QVINTIPOR, et Priscian. pg. 236 = 700 P. cit. ad voc. PVBLIPOR.

MARCIVS, gentilitium sabinum, ut Ancus Marcius, Μάρκιος Ἄγκος (Plutarch. in *Numa* XXI, 4, *De fort. Rom.* cap. 5 et 10; Polyb. VI, II, 14), Romanorum rex, natus e Marcio, qui Pompiliam Numae filiam uxorem duxit (Plutarch. in *Numa* XXI 3 sq.; cf. Ovid. *Fast.* VI 812, Eckhel *Doctr. num. vet.* V 245, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 356). Liv. I, 32: « Numae Pompilii regis nepos, filia ortus, Ancus Marcius (codd. *Martius*) erat ». Svet. *Caes.* cap. 6: « Nam ab Anco Marcio sunt Marcii Reges ». Plutarch. in *Coriol.* I, 1: Ὁ Μαρκίων οἶκος ἐν Ῥώμῃ τῶν πατρικίων πολλοὺς παρέσχεν ἐνδόξους ἄνδρας, ὧν καὶ Μάρκιος ἦν Ἄγκος ὁ Νομᾶ θυγατριδοῦς καὶ μετὰ Τύλλον Ὀστίλιον βασιλεὺς γενόμενος. Vide ANCVS et MAMERCVS; et cf. Forcellini *Lexic.* s. v. *Marcius.*

ИϽЯAM (marcn), *Marcan...*, in titulo sepulcr. n. 2369.

AИϽЯAM (marcna), *Marcanius*, gentilitium etruscum, = AИ↓ЯAM marchna, pro MAИϽЯAM marcnaś. Inscr. n. 180: AИϽЯAM : O[Я]Aᒧ (larth marcna) = *Lars Marcanius*, nisi reddendum *Lartia Marcania.* Est etiam cognomen virile, ex. c. AИϽΘAM · Ǝ†I† · VA (au tite marcna, n. 1359) et AИϽЯAM · I† · VA (au ti marcna, n. 1360) = *Aulus Titius Marcanius.*

§ 2. *Marcania*, nomen mulieris, pro IƎИϽЯAM marcnei vel IИϽЯAM marcni. Operculum ossuarii clusini n. 539: AИϽЯAM : OΘAᒧ (larth marcna) = *Lartia Marcania.*

§ 3. *Marcaniā* (?), fortasse pro marcnal (vide ᒧAIИϽΘAM marcnial), in operculo ossuarii clusini n. 707.

§ 4. *Marcanii* (?), genit. sg., fortasse pro MAИϽЯAM marcnaś, in olla clusina n. 503.

MAИϽЯAM (marcnaś), *Marcanius*, gentilitium etruscum, pleniori orthographia MAИAϽЯAM marcanaś, minus recte AИϽЯAM marcna (= AИ↓ЯAM marchna), unde IƎИϽЯAM marcnei et IИϽЯAM marcni = *Marcania*, et AMИϽЯAM marcnśa = AMIИAϽЯAM marcaniśa h. e. *Marcanii uxor.* Urna perusina n. 1366: MAИϽ|ϽAMMƎϟI†ƎΞ (vel titeś marcnaś) = *Velius Titius Marcanius.* Adde inscr. perus. n. 1365 et n. 1683.

§ 2. *Marcanii*, genit. sg. = MAИ↓ꟼAM marchnaś (cf. AИϽꟼAM marcna § 4). Ossuarium perus. n. 1364: MAИϽꟼAM | · ИƎꟼA : IИƧA8 (fasti atvli marcnaś) = *Fausta Atilia Marcanii* uxor. Cf. inscr. n. 1835.

IƎИϽꟼAM (marcnei), *Marcania*, nomen vel cognomen mulieris, = IИϽꟼAM marcni, unde ⅃AIИϽꓷ[AM] marcnial et AMИϽꟼAM marcnśa (vide MAИϽꟼAM marcnaś). Operculum ossuarii perusini n. 1406: IƎИϽꟼAM · IИIƎ : AI⅃IƎƎ (veilia vipi marcnei) = *Velia Vibia Marcania.*

IИϽꟼAM (marcni), *Marcania*, familiae etr. nomen, = IƎИϽꟼAM marcnei et vetustiori orthogr. IƎИ↓ꟼAM marchnei (vide AИϽꟼAM marcna § 2). In titulis sepulcr. ex Clusio: IИϽꟼAM VA (au marcni, n. 557) = *Aula Marcania*, IИϽꟼAM : ⅃Ǝ (vl marcni, n. 656) = *Velia Marcania*, et IИϽꟼAM : O⅃ (lth marcni, n. 897 bis) = *Lartia Marcania* (sive *Lars Marcanius*).

§ 2. *Marcanius*, gentilitium etr., pro marcniś = MAИϽꟼAM marcnaś. In lapid. clus.: IИϽꓷAM : Ǝ⅃VA (aule marcni, n. 502, 504) et IИϽꟼAM : Ǝ⅃ƎA (avle marcni) = *Aulus Marcanius*. Cf. inscr. n. 557 et n. 897 bis.

§ 3. *Marcanii*, genit. sing., ut mihi videtur, pro marcniś = MIИ↓ꟼAM marchniś (cf. MAИϽꟼAM marcnaś § 2). Operculum ossuarii clusini n. 743: IИϽꟼAM : IƎИ+V+ : OA (ath tutnei marcni) = *Attia Tutinia Marcanii uxor.*

⅃AIИϽꓷ[AM] (marcnial), *Marcaniā*, nomen mulieris, abl. sg., e IИϽꓷAM marcni, apud Etruscos, in fragm. inscr. clus. n. 506.

AMИϽꟼAM (marcnśa), *Marcanii uxor* (= AMIИAϽꟼAM marcaniśa), cognomen mulieris e gentilitio coniugis (MAИϽꟼAM marcnaś h. e. *Marcanius*) derivatum, in operculo ossuarii perus. n. 1818.

MARCVLVS, diminutivum a Marco. Ita Paul. pg. 125. Cf. MARTVLVS.

MARCVS. Vide M., MAARCVS et voc. sq.

ƧVϽꓘAM (marcvs), *Marci?*, genit. sg., in inscr. etr. n. 2340 lin. 1. Cf. Lanzi II 466 = 395 ad n. 471.

MARMA. Vide MARMAR, quod sequitur.

MARMAR, *Mamers* (Mars), in carm. fratr. Arval. (n. 2692, MARMA et MARMAR). Vide MARMOR, MAMERS, MAVORS et MARS; et cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 2 sqq.

ƧIMꓷAM (marmis), Μαρπήσσα (Marpessa), Eveni filia, de cuius matrimonio Idas (ƎTI ite) et Apollo (V⅃ꟼA aplu) inter se concertarunt (Apollod. II, 7, Homer. *Iliad.* IX, 553 sqq.; et vide ƎTI ite). Occurrit in etr. speculo n. 2479 (Caiet. De-Minicis *Congett. sopra uno specchio etr.* pg. 7 sgg., Braun et Iahn in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1838 pg. 128 et an. 1840 pg. 90 sg., Gerhard *Die Etr. spiegel* ad taf. LXXX; cf. *Giorn. arcad.* LXXV, 381).

MARMOR et Mamor, fortasse *Mamers*, in carm. fratr. Arval. (n. 2692). *Mamurius* exponit Lanzius I 144 = 110. Cf. Galvani *Delle genti* etc. pg. 440, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 2 sq., 9 sqq.

MARMVR, *marmor* (gr. μάρμαρος). Quintil. *Inst. orat.* I, VI, 23: « sicut Antonius Gnipho, qui robur quidem et ebur, atque etiam marmur fatetur esse: verum fieri vult ex his *robura*, *ebura*, *marmura* ».

MARO, collis Siciliae. Plin. III, XIV, 3: « fragor ad Maronem et Gemellos colles ».

MARONATEI, *Maronis* (?), cognomen virile, genit. sg., pro maronater (?), apud Umbros, in lapide n. 81 lin. 4 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 8, Aufr. et Kirch. I 54, 61, 106, 122 sq., II 391; cf. Müller *Die Etr.* I 51 anm. 107, Grotefend *Rud. l. u.* III 13, et Mommsen in *Zeitschr. f. die wissensch. der sprache* I 393 sq.). *Curatione* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 509, et in *Rhein. Mus.* n. f. XI, 346 sq.), et hanc vocem sumit pro magistratu umbrico = osc. MEDIX, e rad. *med-* vel *mer-* (gr. μήδομαι, μῆδος, μερμαίρω = μερμηρίζω). Cf. MARONES in inscr. Asis. apud Grut. 167, 7.

MAROVCAI (maroucai), *Maroucae* (Marruvicae), adiect. dat. sg., ad Marruvium pertinens (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 136 sqq.). In aere Rapin. n. 2741 lin. 1 sq.: AISOS PAKRIS TOTAI | MAROVCAI LIXS = *sacri paciferi civitati Marruvicae leges* (Corssen loc. cit. s. 159), et lin. 5: TOTAI MAROVCAI = *civitati Marruvicae*, quod alii vertunt *populo Marrucino* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 340 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pgg. 87, 97; vide MARRVCINI). Cf. Aufrecht et Kirchhoff II 48, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 246.

MARPOR, *Marcipor* (Marci puer), apud veteres. In marmore rom. (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1861 pg. 81 et pg. 251): M · PINARI · PL | MARPOR.

MARRVBIVM vel Marruvium, Μαρούιον (Strab. V, IV, 2; Dionys. Halic. I, 14), oppidum Marsorum, hodie *S. Benedetto*, ad Fucinum lacum. Dionys. Halic. I, 14: Πλησίον δὲ τῆς Ἴσσης Μαρούϊον, ἐπὶ τῷ μυχῷ τῆς αὐτῆς λίμνης κειμένη, τετταράκοντα σταδίους ἀπέχουσα τῶν καλουμένων ἑπτὰ ὑδάτων. Sil. Ital. VIII, 505 sq.:

« Marruvium, veteris celebratum nomine Marri,
Urbibus est illis caput ».

In lapidibus rom.: REIP · SPLENDIDISSIMAE · CIVITATIS · MARS · MARR · (Mommsen n. 5491), M · MARIOCVS · PATRONVS · CIVITATIS MARSORVM · MARR · (Mommsen n. 5499), L · DINDIO PRIMITIVO DECVR · MAR · (Mommsen n. 5500). Cf. *Tab. Peuting.* segm. V*b* (« Marrubio »). — Marrubii (Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 430, vide RHOETVS) vel Maruvii (Plin. III, XVII, 1) sunt eius oppidi incolae. — Marrubius, adiect. ad Marrubium pertinens. Virg. *Aen.* VII, 750: « Quin et Marrubia (cod. Med. *Marruvia*) venit de gente sacerdos ». Ubi Servius:

« Scilicet Medea, quando relictis Colchis Iasonem secuta est, dicitur ad Italiam pervenisse: et populos quosdam circa Fucinum ingentem lacum habitantes, qui Marrubii appellabantur, quasi circa mare habitantes, propter paludis magnitudinem, docuit remedia contra serpentes. Quamquam alii Marrubios a rege dictos velint. Hi ergo populi Medeam *Angitiam* nominaverunt ab eo, quod eius carminibus serpentes angerent. Ab his nunc Umbronem venisse dicit, non regem sed ducem. Sunt autem isti Marsorum populi ». Cf. Pott *Etym. forsch.* II 51, 91 (Marrubium pro *Mars-urbium* h. e. *Marsorum urbs?*).

MARRVCINI, Μαρρουκῖνοι (Strab. V, IV, 2; Polyb. II, XXIV, 12; Diod. Sic. XIX, CV 5, XX, CI 5; Appian. *De bell. civ.* I, 39, 52; Plutarch. in *Paul. Aem.* XX, 3) vel Μαρουκῖνοι (Ptolem. III, 1), populi Italiae inferioris, prope Aternum fluvium, quorum caput Teate oppidum (Strab. loc. cit.). Plin. III, XVII, 1 (cf. XV, XXI, 3): « Marrucinorum Teatini ». Ptol. III, 1: Τεατέα Μαῤῥουκινῶν. Antonini *itinerarium* pg. 310: « Teate Marrucino »; et *Tab. Peuting.* segm. V*b*: « Tea Nomarruci ». Cato in IV Originum (Prisc. pg. 487 = 871 P.): « Marsus hostem occidit prius quam Paelignus, propterea Marrucini vocantur, de Marso detorsum nomine ». Cf. Pott *Etym. forsch.* II 91. Cic. *pro Cluent* cap. 69: « Adsunt Ferentani, homines nobilissimi, Marrucini item pari dignitate ». Cf. Liv. VIII 29, IX 45, XXII 9, XXVI 11, XXVIII 45, Caes. *De bello civ.* I 23, II 34, Colum. X 131, Tertull. *Adv. Marc.* V, 17, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294. — Marrucinus, gr. Μαῤῥουκῖνος, adiect. ad Marrucinos pertinens (vide MAROVCAI = *Maroucae* vel *Marrucae*), ut Marrucinus ager (Plin. II, LXXXV 2, XVII, XXXVIII 4; Liv. XXVII, 43), Μαῤῥουκίνη χώρα (Polyb. III, LXXXVIII, 3), Marrucini montes (Stat. *Silv.* IV, IV, 86), Marrucina domus (Sil. Ital. XVII, 453). Sil. Ital. VIII, 519 sq.:

« Marrucina simul Frentanis aemula pubes
Corfini populos, magnumque Teate trahebat ».

Idem XV, 566 sq.:

« Qua duri bello gens Marrucina, fidemque
Exuere indocilis sociis Frentanus in armis ».

MARRVVIVM. Vide MARRVBIVM.

MARS, Ἄρης, deus belli praeses, apud veteres MAVORS (unde MAVRTE = MARTE pro *Martei* h. e. *Marti*), Oscorum linguâ MAMERS, umbr. I+ᗡAM marti, et Ǝ+ᗡAM (MARTE) = *Marti*, e marmars, quod e syllaba reduplicata mar (cf. MARMAR, etr. MIᗡAM mariś et AИϽЯAM marcna). In lapidibus romanis appellatur deus (Orell. n. 2397), amicus et consentiens (Orell. n. 1341), augustus (Orell. n. 274, 346, 1342 sq., 2122, 2171), campester (Orell. n. 1356, 3496), conservator (Orell. n. 3427), custos (Henzen n. 5490), cyprius (Orell. n. 4950 = Henzen n. 5669), dominus (Orell. n. 1356), gradivus (Henzen n. 5670), invictus (Kalend. Venus. mense maio, et inscr. apud Henzen n. 5671), Leucetius (Orell. n. 1356, Henzen n. 5899) vel Loucetius (Henzen n. 5898 sq.), militaris (Orell. n. 1356, Henzen n. 5672), pacifer (Orell. n. 1353), pater conservator (Orell. n. 1347), pater actor (Orell. n. 961), victor (Orell. n. 1356, Henzen n. 5673), ultor (Henzen n. 6836). Cf. Mars Pelasgus, apud Enn. *Ann.* vs. 17. — Martialis, adiect. ad Martem pertinens, ut Martiales ludi (Suet. in *Claud.* cap. 4), Martialis campus (Ovid. *Fast.* III 519, Paul. pg. 131) in Coelio monte. Cic. pro *Cluent.* cap. 15: « Martiales quidam Larini appellabantur, ministri publici Martis, atque ei deo veteribus institutis religionibusque Larinatium consecrati ».

MARSI, Μαρσοὶ (Strab. V, II 1, III 7, 9, 11 et 13, IV 2; Ptol. III, 1; Diod. Sic. XX, XLIV 8 et CI 5; Dio Cass. LX, 11, et fragm. n. 111) vel Μάρσοι (Polyb. I, XXIV, 12; Appian. *De bell. civ.* I 39, 50, 52), populi Italiae, iuxta lacum Fucinum (Plin. XVII, XXXV 15, XXI, XLV 3, XXVIII, IV 1, XXXI, XXIV 1), ubi nunc *Abruzzo ulteriore;* ita dicti a Marso Circes filio. Plin. XXV, V, 2 (cf. VII, II 7 et XXVIII, IV 5): « multique Circeios, ubi habitavit illa (*Circe*), magno argumento etiamnum durante in Marsis a filio eius orta gente, quos esse domitores serpentium constat ». Solin. II, 27 sqq.: « Gentem Marsorum serpentibus illaesam esse, nihil mirum. A Circes filio genus ducunt, et de avita potentia deberi sibi sentiunt servitium venenorum, ideoque venena contemnunt. Coelius Aeetae tres filias, Angitiam, Medeam et Circen dicit fuisse .....; Medeam ab Iasone Buthroti sepultam, filiumque eius Marsis imperasse ». Lucil. apud Non. III, 69 = pg. 201: « Iam disrumpetur medius; iam ut, Marsus colubras Disrumpit cantu, venas quum extenderit omnis ». Ennius apud Cic. *De div.* I, 58 (cf. II, 33): « Non habeo denique nauci Marsum augurem ». Hinc Marsi dicti sunt, qui serpentes manu tractant, et contra eorum venenum remedia venditant (Firmic. *Math.* VIII, 17). Pauperrimi, sed fortissimi fuere, praecipui auctores belli socialis sive marsici (Flor. III, 18; Liv. VIII 6, IX 41, 45, X 3, XXII 9, XXVI 11, XXVIII 45, XXXIII 36; Cic. *in Vatin.* cap. 15, *De leg. agr.* II 33; Caes. *De bello civ.* I 15, 20, II 27, 29). Cf. Inscr. apud Mommsen n. 370 = Henzen n. 5346, et vide MARRVBIVM. Appian. *De bell. civ.* I, 46: Μάρσους δὲ Κορνήλιος Σύλλας καὶ Γάϊος Μάριος, ἐπιθεμένους σφίσι, συντόνως ἐδίωκον, μέχρι θριγκοῖς ἀμπέλων ἐμπεσεῖν αὐτούς. Καὶ Μάρσοι μὲν τοὺς θριγκοὺς κακοπαθῶς ὑπερέβαινον· Μαρίῳ δὲ καὶ Σύλλᾳ διώκειν ὑπὲρ τοῦτ᾽ οὐκ ἔδοξε. Κορνήλιος δὲ Συλλας, ἐπὶ θάτερα τῶνδε τῶν ἀμπέλων στρατοπεδεύων, αἰσθόμενος τοῦ γεγο-

νότος, ὑπήντα τοῖς ἐκφεύγουσι τῶν Μάρσων. Καὶ πολλοὺς καὶ ὅδε ἀπέκτεινεν· ὡς τὸν φόνον ἐκείνης τῆς ἡμέρας γενέσθαι περὶ πλείους ἑξακισχιλίων, ὅπλα δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ληφθῆναι πολὺ πλείονα. Μάρσοι μὲν δή, δίκην θηρίων, τῷ πταίσματι προσαγανακτοῦντες, αὖθις ὡπλίζοντο· καὶ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ἐπιέναι, προεπιχειρεῖν μὴ θαρροῦσι, μηδὲ ἄρχειν μάχης. Ἔστι γὰρ τὸ ἔθνος πολεμικώτατον· καί φασι, κατ' αὐτοῦ θρίαμβον ἐπὶ τῷδε τῷ πταίσματι γενέσθαι μόνῳ· λεγόμενον πρότερον, οὔτε κατὰ Μάρσων, οὔτε ἄνευ Μάρσων, γενέσθαι θρίαμβον. — Marsus vel Marsicus, gr. Μάρσικος, adiect. ad Marsos pertinens, ut Marsus ager (Lucan. IX, 790), Marsi montes (Colum. VI, v, 3), Marsica natio (Mart. Capella lib. IV § 331 pg. 331), Marsa manus (Enn. *Ann.* vs. 280), Marsica vina (Mart. XIII, 121), Marsum duellum (Horat. *Od.* III, XIV, 18) h. e. bellum Marsicum (Cic. *De div.* I 44, II 25; Plin. VII, III 2, VIII, LXXXII 1, IX, LXXIX 1, XV, XXXVI 2, XXII, VI 2, XXV, XXI 4), Μάρσικος πόλεμος (Strab. V, III 10 et IV 2, VI, I 7; Diod. Sic. XXXVII, I 1 et II 1; Plutarch. in *Luc.* II 1, in *Sert.* IV 1), Marsus aper (Horat. *Od.* I, I, 28), Marsae nives (Stat. *Silv.* I, v, 26), Marsa naenia (Ovid. *Ars am.* II, 102; Horat. *Epod.* XVII, 29), Marsae voces (Horat. *Epod.* V, 76). Frontin. *De col.* pg. 229 et pg. 256 ed. Lachm.: « Marsus municipium licet consecratione veteri maneat, tamen ager eius intercisivis limitibus est assignatus ». Plutarch. in *Luc.* I, 8: Περὶ μὲν οὖν τῆς φιλολογίας αὐτοῦ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῦτα λέγεται· νέον ὄντα πρὸς Ὁρτήσιον τὸν δικολόγον καὶ Σισενναν τὸν ἱστορικὸν ἐκ παιδιᾶς τινος εἰς σπουδὴν προελθούσης ὁμολογῆσαι, προθεμένων ποίημα καὶ λόγον Ἑλληνικόν τε καὶ Ῥωμαϊκόν, εἰς ὅ τι ἂν λάχῃ τούτων, τὸν Μαρσικὸν ἐντενεῖν πόλεμον. Καί πως ἔοικεν εἰς λόγον Ἑλληνικὸν ὁ κλῆρος αφικέσθαι· διασώζεται γὰρ Ἑλληνική τις ἱστορία τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου. Cf. ager Marsensis, apud Frontin. *De col.* pg. 258. — Marsus, unde gentilitium Marsius, est cognomen rom. in inscr. apud Gruter. cet.

MARSILLVS, diminut. Marsi, cognomen rom. apud Murat. 1263, 4 (D · LAELIVS MARSILLVS).

MARSPEDIS, sive sine *r* littera Maspedis, in precatione solitaurilium quid significet, ne Messala quidem Augur in explanatione auguriorum reperire se potuisse ait. Ita Fest. *Qu.* IX, 9 pg. 161.

MARSPITER vel Maspiter, *Mars pater*, apud Aul. Gell. V, 12 (« Marspiter ») et Varr. *De l. l.* VIII 33 pg. 178, VIII 49 pg. 184, IX 75 pg. 222, X 65 pg. 257. Prisc. pg. 229 = 695 P. (vide DIESPITER): « Maspiter Maspiteris et Maspitris ». Idem pg. 1284 P.: « Dicitur tamen Maspiter, quasi *Mars pater*, quomodo Diespiter id est *diei pater*, *Iuppiter* ». Cf. inscr. apud Orell. n. 1350, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 3 sqq., 16, 32. Cf. etiam Q. Maspetius Severianus (Murat. 1055, 2), et Maspitia Sabina (Murat. 1176, 5).

ΜΑΡΣΥΑΣ, Syracusanus, apud Plutarch. in *Dion.* IX, 3.

MΛRTΛ, *Martia*, praenomen mulieris, ut MΛRTΛ PHOTICIΛ, apud Lupi pg. 91 n. 8 (Lanzi I 163 = 124 n. 18, et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 194 tav. 12 n. 15). Marta vel Martha et Martus sunt etiam cognom. rom. apud Mommsen n. 5950, 6540, 7044, et Gruter. 999, 2.

MARTA, Etruriae oppidum, ad Martam fluvium, in *Tab. Peuting.* segm. IV*e*.

§ 2. Marta vel Martha, fluvius Etruriae, adhuc hodie *Marta* appellatus, apud Antonin. *itiner.* pg. 291 (« Martha ») et *Tab. Peuting.* segm. IV*e* (« Marta »).

MAPTAΠIΔOΓ, in lapide Messap. n. 2995. Μασσάπιδος, *Messapiae*, exponit Lanzius II 620 sg. = 534 sg.

ƎꟷQAM (MARTE), *Martei* (Marti), dat. sg. 3 decl., = IꟷQAM marti, apud Umbros (cf. MARTE et MAVRTE pro *Marti* et *Mavorti* in inscr. n. 2719 et n. 2727), unde adiect. MARTIE = *mart-io* (Passeri *Lett. Roncagl.* n. XV pgg. 216, 240; Lanzi II 717 = 625, 824 = 733; Müller *Die Etr.* I 51; Grotefend *Rud. l. u.* V, 30; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et Kirch. I 127, II 122, 129, 185 sq., 232; Huschke *Die iguv. taf.* s. 146 et s. 624). Tabula eugubina Ia 11 sq. haec habet: Vꟷ38 | IƎV1AQK:ƎꟷQAM:Vꟷ38:8V8ƎQꟷ (tre buf fetu marte krapuvi fetu) h. e. *tres boves facito Marti Grabovio facito* = tab. VIb 1: BVF · TRIF · FETVMARTEGRABOVEI h. e. *boves tres facito Marti Grabovio.* Tab. Ib 1 sq.: Vꟷ38 : ƎI9VΘ : ƎꟷQAM | : 8VQVꟷ : 8VJꟷI3 : 8ƎQꟷ (tref vitluf turuf marte hurie fetu) = tab. VIb 43: VITLV · TORV · TRIF · FETV · MARTE · HORSE h. e. *vitulos tauros tres facito Marti Hodio.*

MARTE, *Martei* (Marti), ut MAVRTE pro Mavortei (Marti), dat. sg., apud veteres, = umbr. ƎꟷQAM (MARTE). Lamella aenea Tiburt. n. 2727: C · PVΛCENTIOS · HER · F · MARTE SACROM et C · PVΛCENTIVS · HER · F · MARTE DONV · DEDET. Inscr. apud Mommsen n. 6766: ... MARTEI ... CVAVDIVS · M · ... ONSOV · DED... Cf. inscr. apud Henzen n. 7194, ubi legitur AD MARTE FICANVM.

MARTESIS, *martensis*, adiect. a Marte, in inscr. apud Mommsen n. 1525 et n. 1531 (Henzen n. 7204). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *martensis.*

IꟷQAM (marti), *Martei* (Marti), = ƎꟷQAM (MARTE), dat. sg. 3 decl., apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 18; Aufr. et Kirch. I 127, II 381 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625), in tab. eugub. IIa 11. Vide VИVQ8A (abrunu).

§ 2. *Martio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., pro MARTIE, quod e mart-, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 30; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33; Aufr. et Kirch. I 26, 38, 117, II 265; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 615)

Tab. eugub. Ib 24: I+ᗡAM : Ǝ8ᗡƎꟼ (śerfe marti) = tab. VIIa 3 ꞨERFE · MARTIE h. e. *Cerfio Martio.*

MARTIE, *Martie*, adiect. voc. sg. 2 decl., ad Martem pertinens, sicut ƧƎI+ᗡAM marties vel MARTIER = *Martii*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 116, 163, II 265; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 22, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 35). Tab. eugub. VIb 57, 61 SERFE · MARTIE = *Cerfie Martie.*

§ 2. *Martio*, dat. sg., antiquiori orthographia I+ᗡAM marti (Aufr. et Kirch. I 117, Huschke *De iguv. taf.* s. 615, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 34 et *Ueb. ausspr.* etc. I 205). Tab. eugub. VIIa 3: ꞨERFE · MARTIE = *Cerfio Martio.*

MARTIER, *Martii*, genit. sg. = ƧƎI+ᗡAM marties (vide Ǝ+ᗡAM marte et MARTIE), adiect. ad Martem pertinens (Lanzi II 824 = 733, Grotefend *Rud. l. u.* IV 22, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Aufr. et Kirch. I 118, II 265, 356, Corssen *De Volscorum lingua* pg. 34, Huschke *Die iguvischen tafeln* s. 615). Tab. eugub. VIb 57 sq., 58, VIIa 6, 9-11, 13, 15, 18-22, 24, 25, 27, 29 sq., 30, 32-36, 41: ꞨERFER · MARTIER = tab. VIb 61 et VIIa 16, 23 SERFER · MARTIER h. e. *Cerfio Martio.* Adde tab. Vb 9, 15 (vide AGRE = *agri*).

ƧƎI+ᗡAM (marties), *Martii*, genit. sg. 2 decl., recentiori orthogr. MARTIER (cf. MARTIE et I+ᗡAM marti), adiect. ad Martem pertinens (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Aufr. et Kirch. I 21, 105, 118, II 265, 286, Corssen *De Volscorum lingua* pg. 34, Huschke *Die iguv. taf.* s. 614). Tab. eugub. Ib 28, 31: ƧƎI+ᗡAM : Ǝ8ᗡƎꟼ (śerfe marties) = tab. VIIa 6, 41 SERFER · MARTIER h. e. *Cerfi Martii*, vel *Serfi Martii* (Grotefend *Rud. l. u.* V, 9) vel *Servi Martii* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 266).

MARTINVS, adiect. ad Martem pertinens. Est cognomen rom. In inscr. apud Murat. 21, 2: DEO · AESCVL | SEP · MARTINVS · ET · PLAETORIA | IANVARIA | PRO · SEPTIMIA · MARTINA · ALVMNA.

MARTIOLA, diminut. Martiae, cognomen rom. in inscr. apud Grut. 414, 4, et De Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* ch. x n. 19 pg. 417.

MARTISIVM, genus escae. Isid. *Orig.* XX, ii, 29: « Martisia, in mortario ex pisce fiunt, unde et nominata ».

MARTIVS, adiect. ad Martem pertinens (vide MARS). Martius mensis primus olim fuit ipsius anni, Marti parenti dicatus a Romulo (Ovid. *Fast.* III 75, Serv. in Virg. *Georg.* I 43). Cf. Plutarch. in *Numa* XVIII 4, XIX 1 sq. et 8. Varro *De l. l.* VI, 33 pg. 86: « Mensium nomina fere aperta sunt, si a Martio, ut antiqui constituerunt, numeres. Nam primus a Marte ». Fest. *Qu.* VIII 32 pg. 150: « Martius mensis initium anni fuit et in Latio, et post Romam conditam, quod eo † gens erat bellicosissima, cuius rei testimonium est, quod posteriores menses, qui annum finiunt, ac numero appellati, ultimum habent Decembrem ». Macrob. *Saturn.* I, 12: « Non igitur mirum in hac varietate Romanos quoque olim auctore Romulo annum suum decem habuisse mensibus ordinatum, qui annus incipiebat a Martio, et conficiebatur diebus trecentis quatuor ». Et loc. cit.: « ut primum quidem mensem a patre suo Marte, secundum ab Aeneae matre Venere nominaret ». Cf. Martias calendas apud Paul. pg. 147.

MARTVLVS, sacerdos Martis. Caper *De orthogr.* pg. 2246 P.: « Martulus est sacerdos a Marte, non Marculus ». Vide MARCVLVS.

MARTVR, μάρτυρ (martyr), e rad. mar-, sanscr. smar (recordari), in titulis sepulcr. apud Lupi pg. 181 sq., et Perret *Catac. de Rome* pl. x n. 25 (MARTVRIBVS), pl. xv n. 15 (MARTVRES), et pl. lxxi n. 6 (MARTVRORV[M]). Adde inscr. cit. ad voc. BOTVM.

AƎIVᐊAM (maruiva), quod invenitur in titulo sepulcrali n. 2101, pro nom. pr. f. *Maria* sumit Sec. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX, 334. Cum etr. AƎ↓VNVᑫAM (marunuchva) comparat Oriolius (in *Giorn. arcad.* CXX, 239).

MARVLLINVS et Marullina, diminut. marulli et marullae (vide MARVLLVS). Est cognomen rom. in marmore apud Grut. 683, 11 (MARVLLINO), et 794, 10 (TERENTIA MARVLLINA).

MARVLLVS, *masculus* (?), diminut. maris sive maronis (Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 263, II 20), cognomen rom. in lapidibus et apud scriptores, ut C. Epidius Marullus (Val. Max. V, vii, 2), L. Eggius Maryllus (Fabr. cap. v n. 127 pg. 367) etc. Cf. Marulla apud Martial. X, 51, et gentilitium Marullius (Fabr. cap. i n. 17 pg. 4; Murat. 1375, 1; Maffei *Mus. ver.* 269, 6). Scribitur etiam Marulus (Mommsen n. 4525), et Marula (Grut. 647, 3). Vide MARVLLINVS.

VNVᐊAM (marunu), idem ac ↓VNVᗡAM (marunuch), in sarcophagis Viterb. n. 2056 sq.

↓VNVᐊAM (marunuch), in titulis sepulcr. n. 2071 et n. 2335*b*. Vide voc. praeced.

AƎ↓VNVᑫAM (marunuchva). Lege AƎ↓ VNVᑫAM (marunu chva), in sarcophago Viterb. n. 2056.

MARVS. Vide TMARVS.

ᒧYVᐊAM (marutl), in vase etr. n. 2221.

ƧᗡA↓ᗡAM (marchars), *Marci*, praenomen virile, genit. sg., in marmore etr. n. 2328. *Marciae* exponunt Lanzius II 508 = 433 et Oriolius in *Album* XXII 194.

AN↓ᑫAM (marchna), *Marcanius*, gentilitium etr., idem quod ANƆᑫAM marcna, uti MAN↓ᑫAM marchnaś pro MANƆᑫAM marcnaś h. e. *Marcanii*, et IƎN↓ᑫAM marchnei pro IƎNƆᑫAM marcnei h. e. *Marcania*. In operculo ossuar. perus. n. 1363: AN↓ᑫAM I+I+·ƎᒧVA (aule titi marchna) = *Aulus Titius Marcanius.*

MAN↓ᑫAM (marchnaś), *Marcanii*, gentilitium etr., genit. sg., idem ac MANƆᑫAM marcnaś (vide AN↓ᑫAM

marchna). Operculum ossuarii perusini n. 1367: MAИ↓qAM · IƎИ⊁ƆИƎ∃ · I+ƧA8 (fasti velcznei marchnaś) = *Fausta Velcinia Marcanii* uxor. In urna perus. n. 1142 bis *a*: MAИ↓qAM : MIAƆ : I+ƧA8 (fasti caiś marchnaś) = *Fausta Caii Marcanii* uxor. Alia urna perus. n. 1685: MAИ↓qAM AI+ . . . ⅃ (l . . . tia marchnaś) = *Lartia* (?) *Marcanii* uxor.

IƎИ↓qAM (marchnei), *Marcania*, nomen vel cognomen mulieris, = IƎИƆqAM marcnei (vide AИ↓qAM marchna). In operculo ossuarii perusini n. 1682: IƎИ↓qAM · I+ · I+ƧA8 (fasti ti marchnei) = *Fausta Titia Marcania*.

MASISSE, *mansisse*. Vide REMASISSE.

MASCELLINVS. Vide MASCELLVS.

MASCELLIO, diminut. mascelli (vide MASCELLVS), cognomen rom. in tab. marm. apud Grut. 127 col. 6 (A · EGRILIVS · MASCELLIO).

MASCELLVS, *masculus*, cognomen rom., unde MASCELLINVS (vide MASCLVS). Inscr. apud Grut. 111, 2: GENIO · NORICORVM MASCELLVS MASCELLINVS ET SECVNDINIVS VIBIANVS V · S · L · L · M.

MASCLVS, *masculus*, adiect. (cf. MASCELLVS). Est cognomen rom. apud Grut. 859, 7 (P · ATILIO MASCLO), unde gentilitium Masclius (Grut 76, 5; 567, 4; 946, 8).

IƎИ⅃ƧAM (maslnei), *Masulnia* (Masunnia?) vel *Masonia*, familia etrusca (cf. MIИ⅃ƧAM maslniś). In titulis sepulcr.: IƎИ⅃ƧAM : A⅃IƎ∃ (veila maslnei, n. 1442) = *Velia Masulnia;* et IƎИ⅃ƧAM · IOqA⅃ (larthi maslnei, n. 1686) = *Lartia Masulnia*. Gentilitium Masunnius invenitur apud Grut. 993, 8. Comparari potest cum ⅃AIИMAM maśnial = *Masoniâ*, ut dixi in Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 46 (cf. inscr. apud Mommsen n. 736, 6769 col. 2). *Manilia* exponit Vermigliolius (Conest. op. cit. pg. 46 nt. 2).

MIИ⅃ƧAM (maslniś), *Masulnii* (Masunnii?) vel *Masonii*, gentilitium etr., genit. sg. (vide IƎИ⅃ƧAM maslnei). Urna perusina n. 1441: MIИ⅃ƧAM . . IAƆ · IOqA⅃ (larthi cai . . maslniś) = *Lartia Caia Masulnii* vel *Masonii* uxor.

⅃AIИMAM (maśnial), *Masoniâ*, nomen mulieris, fortasse idem quod maslnial (vide IƎИ⅃ƧAM maslnei), sublato *l* euphonico (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 46), in marmore etr. n. 2602 (vide IOVM śuthi).

MASPEDIS. Vide MARSPEDIS.

MASPITER. Vide MARSPITER.

MASSICVS mons, in Campania, nunc *Monte Masso* vel *Massico*. Plin. III, IX, 7: « Dein consurgunt Massici, Gaurani, Surrentinique montes ». Ferax est optimi vini (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Mons Masicus et mons Massicus legitur apud Frontin. *De contr. agr.* pgg. 15, 48 (cf. pg. 79) ed. Lachm.

MASTARNA, primitivum nomen Servii Tullii (cf. Niebuhr *Hist. rom.* II 104, Müller *Die Etr.* I 117, Maffei *Oss. lett.* VI 16, 163). *Oratio Claudii Aug.* apud Alph. de Boissieu *Inscr. antiq. de Lyon* pg. 136 (Grut. pg. 502) col. 1 lin. 17-24: INSERTVS · SERVIVS · TVLLIVS · SI · NOSTROS | SEQVIMVR · CAPTIVA · NATVS · OCRESIA · SI · TVSCOS CAELI · QVONDAM · VI|VENNAE · SODALIS · FIDELISSIMVS · OMNISQVE · EIVS · CASVS COMES · POST | QVAM · VARIA · FORTVNA · EXACTVS · CVM OMNIBVS · RELIQVIS · CAELIAN[I] | EXERCITVS · ETRVRIA · EXCESSIT · MONTEM · CAELIVM · OCCVPAVIT · ET · A DVCE · SVO | CAELIO ITA · APPELLITATVS · MVTATOQVE · NOMINE · NAM TVSCE · MASTARNA | EI · NOMEN · ERAT · ITA · APPELLATVS · EST · VT · DIXI · ET · REGNVM · SVMMA · CVM · REI|P · VTILITATE · OPTINVIT.

?q+ƧAM (mastr), in tegula clusina n. 658.

MASTRVCA vel mastruga, genus vestis apud Sardos (cf. Isid. *Orig.* XIX 23, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 324: « Quem purpura regalis nec commovit, cum Sardorum mastruca mutavit ». Quintil. *Inst. orat.* I, v, 8: « mastrucam, quod Sardum est, illudens Cicero ex industria dixit ». Plaut. *Poen.* V, v, 33 sq.: « Deglupta maena, Sarrapis sementium, Mastruga, ἅλς ἀγορᾶς ἅμα ». Hinc adiect. mastrucatus, ut mastrucati latrunculi in Sardinia (Cic. *De prov. cons.* cap. 7). Cf. La Marmora *Voyage en Sardaigne* III, 4 pgg. 206-211.

VƧAM (masu), cognomen etr., in titulo sepulcr. n. 327 bis. Cf. IƧ∃AM (mavsi) et IƎИ⅃ƧAM (maslnei).

§ 2. *Medius* (?), adiect. (osc. ꟷИI8ƎM mefiaí = *in media*), in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 14. Alii aliter interpretantur (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 101, et Sec. Campan. *Tav. perus.* pg. 42).

?[⅃]AIИA∃ƧAM (masvanial), —*â*, nomen mulieris, abl. sg. in lapide etr. n. 336 bis *c*.

MASVETA, *mansueta*, adiect. (vide MASVETINVS = *mansuetinus*). Est cognomen rom., ut VALERIA · MASVETA (Grut. 684, 4), MASVETA · LIB (Lancellottus *Inscr. Picen.* fol. 74 mss. = Grut. 465, 4).

MASVETINVS, *Mansuetinus*, cognomen rom., diminut. masueti = *mansueti* (vide MASVETA), in titulo sepulcrali apud Grut. 918, 8 (D · M · MASVETINI).

MASVCIVS, *mansucius*, adiect. Paul. pg. 139: « Masucium *edacem* a mandendo scilicet ». Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 99.

. . TИM (mat . .), *Matius* (?), nom. pr. m., apud Samnites, in lapide pompeiano n. 2790 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 182 et s. 278, Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 84 et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 29 sg., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 175, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 8 = XXIV). Vide etr. AƧAIYAM (matiasa).

MATAXA et metaxa, filum glomeratum (nos Itali *matassa*). Gloss. apud Labb.: « Mataxa, σικὰ ». Cf. Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265, Isid. *Orig.* XIX, xxix, 6, et Forcell. *Lexic.* s. v. *metaxa.* Gloss. apud Forcell. l. c.: « Mataxa, σειρὰ », et « mataxa, ἠνία ».

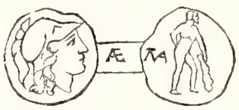
MATAΥΡΟΣ (?), oppidum Siciliae. Strab. VI, ii, 9: Τὸ δὲ περὶ † Μάταυρον (Μάζαρον?) σπήλαιον ἐντὸς ἔχει σύριγγα εὐμεγέθη καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ μέχρι πολλοῦ διαστήματος, εἶτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν.

MATAVRVM. Vide METAVRVS.

ᛚΑΝƧVΑ+ΑΜ (matausnal), *Matusiá* (?), nomen mulieris, abl. sg., in operculo ossuarii clus. n. 521 (cf. osc. ..TΝΜ mat.., et etr. ΑƧΑΙΚΑΜ matiasa). *Matausiá* vel *Matusianá* exponit Vermigl. *Opusc.* IV 17 sg., *Mattonia* Oriolius apud Vermigl. loc. cit.

ƎΚΑΜ (male), *mater*, apud Faliscos. In titulo n. 2452: Α1VϽ : ƎΒ : ƎΚΑΜ (mate he cupa) = *mater hic cubat* (Garrucci *Scop. falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 272; cf. Ritschl in *Rhein. Mus.* n. f. XVI = 1861 s. 603).

MATEOLVM vel Mateola, oppidum Apuliae, cuius incolae Mateolani (Plin. III, xvi, 6), quibus a Millingenio et Cavedonio tribuitur numus aen. n. 2943 cum

scriptione ΜΑ (*Bullett. arch. nap.* I 130, II 54; vide EGNATIA).

MATERI, *matri*, dat. sg. in inscr. apud Fontanini *De antiq. Hortae* lib. i cap. 9 § 5.

MATERNINVS, adiect. ad maternum pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 807, 9. Vide voc. sq.

MATERNVM, Etruriae oppidum, in *Tab. Peuting.* segm. IV*d*. Cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. xxiv.

MATERTERA, *mater altera*. Paul. pg. 136: « Matertera patris et matris mihi magna matertera est »; et « Matertera *matris soror*, quasi *mater altera* ». Glossar. apud Mai *Class. auct.* VI, 501: « abmatertera, *soror aviae* ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ΑƧΑΙΚΑΜ (matiasa), *Matii uxor* (?), cognomen mulieris e coniugio derivatum (cf. osc. ..TΝΜ mat.. et etr. ᛚΑΝƧVΑ+ΑΜ matausnal), in tegula sepulcr. n. 116. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 146.

MATIENA vel Matiera. Vide TIORA.

MATILICA, oppidum Umbriae, nunc *Matelica* appellatum. Frontin. *De col.* pg. 257 (cf. pg. 240): « Matilica, oppidum. iter populo debetur ped. lxxx. ager eius in ea lege continetur qua et Kamerinus ». Incolae dicti sunt Matilicates (Plin. III, xix, 2).

MATINVS, mons ad pedes Gargani in Apulia Daunia. Lucan. IX, 185: « et calidi lucent buxeta Matini ». — Matinus adiect. ad Matinum montem pertinens (Horat. *Od.* IV, ii, 27), ut Matina cacumina (Horat. *Epod.* XVI, 28) et Matinum litus (Horat. *Od.* I, xxviii, 3).

ᛗΟΙΧΑᛗ (malion), in inscr. Italiae superioris, n. 1.

MATISA, Μάτισα, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

? ƎᛚΝΝΑΜ (matnles), in tegula etr. n. 129.

MATRAE -arum vel Matres -um, deae regionum, vel urbium, vel pagorum tutelares (vide MATRONAE). Inscr. apud Murat. 32, 3 (Orell. n. 1391): VESTAE ET MATRIBVS | T · CELERINVS · TEM · PORTIC | CVSTODIARVM D · S... Alia apud Orell. n. 2080: MATRABVS ACRV | EX MACERIE CIR|CVM DVCTVM SEXT|IVS CLEMENTIS FIL | V · S · L · L · M. Adde inscr. apud Orell. n. 2076 sq. (DEIS vel DIS MATRIBVS) et cf. n. 2097. Matres vel Matrae dicuntur Augustae (Orell. n. 2078, 2091), campestres (Henzen n. 5943), domesticae (Henzen n. 5933 sq.), Tramarinae (Henzen n. 5940), Lucinae (Henzen n. 5938), omnium gentium (Henzen n. 5928). Cf. Matres Pannoniorum et Delmatarum (Orell. n. 2106), Alaternae (Henzen n. 5943), Arsaciae et Brittae (Orell. n. 2094, Henzen n. 5932), Aug. Eburnicae (Henzen n. 5935), Mapates (Orell. n. 2094), Quadruburg. (Orell. n. 2090), Treverae (Orell. n. 2092).

MATRALIA. Vide MATVTA.

MATRE, *matrei* (matri), dat. sg. in inscr. n. 77. Vide MATVTA.

MATREIVM, Rhaetiae oppidum, hodie *Matrey*, in *tab. Peuting.* segm. III*b* (« Matreio »).

MATRIMIS et matrimus, h. e. qui habet matrem superstitem (vide PATRIMIS). Paul. pg. 126: « matrimes ac patrimes dicuntur, quibus matres et patres adhuc vivunt ». Idem pg. 93: « Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimes et matrimes, qui flamini Diali ad sacrificia praeministrabat ». Et pg. cit. s. v. *flaminia:* « Flaminia † dicebatur sacerdotula, quae Flaminicae Diali praeministrabat, eaque patrimes et matrimes erat, id est *patrem* et *matrem* adhuc vivos habebat ». Macrob. *Saturn.* I, 6: « Acta igitur obsecratio est pueris ingenuis, itemque libertinis, sed et virginibus patrimis matrimisque pronunciantibus carmen ». Liv. XXXVII 3: « Decem ingenui, decem virgines, patrimi omnes matrimique, ad id sacrificium adhibiti ». Cf. patrimus et matrimus, apud Cic. *Harusp. resp.* cap. 11, Tacit. *Hist.* IV 53, Aul. Gell. I, 12 cet.

MATRINIVS, gentilitium umbricum. Cic. pro *Balbo* cap. 21: « Nam Spoletinus L. Matrinius, unus ex hiis, quos C. Marius civitate donasset, dixit causam, ex colonia Latina, in primis firma et illustri: quem quum disertus homo L. Antistius accusaret, Spoletinus dixit,

fundum populum Spoletinum non esse factum ». Gentilitium Matrinius occurrit in inscr. apud Gruterum, Murat., Donium cet.

MATRINVS, Ματρῖνος (Ptol. III, 1), fluvius Piceni (Mela II, IV 6), hodie *Piomba* appellatus. Strab. V, IV, 2: Εἶτα Καστρουνόουν, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμός, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ.

MATRONA, *matronai* (matronae), nominat. pl., in inscr. n. 76 sq. Vide PISAVRESE et MATVTA.

MATTICI, cognominantur homines malarum magnarum atque oribus late patentibus. Ita Paul. pg. 126. Cf. Ματύαι, γναθοί, apud Hesych. *Lexic.* II, 550.

MATTVS et matus, *humectus, lutosus. Gloss.* Isid.: « Matum est, *humectum est, emolitum, infectum* ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

V+ΑΜ (matu), in inscr. Viterb. n. 2056 lin. 8. Cf. etr. specul. n. 2581.

ƧƎ⅃TAM (matves), —*ius* (Matius?), gentilitium etr. (= *Matuesius*, secundum Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* LXXVII, 283), in inscr. Tarquin. n. 2303. *Mater* exponit Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1828 pg. 84 suiv. Vide voc. sq.

IƧƎ⅃TAM (matvesi), in inscr. Tarquin. n. 2301. *Matuesia* exponit Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* LXXVII, 273. Vide ƧƎ⅃TAM (matves), et cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1828 pg. 84 suiv., et Hamilton Grey *Tours* etc. pg. 180.

?Μ⅃V+ΑΜ (matulm), fortasse legendum matulni, in inscr. etr. n. 2340 lin. 1. Vide vocc. sqq.

>ƧΑИ⅃V+ΑΜ (matulnasc), in inscr. etr. n. 2340 lin. 3. Vide voc. sq.

IΘИ⅃V+ΑΜ (matulnvi), quod invenitur in inscr. etr. n. 2340 lin. 1 (ubi etiam >ƧΑИ⅃V+ΑΜ matulnasc et ?Μ⅃V+ΑΜ matulm), pro matulnei, Lanzio II 466 = 395 ad n. 471 est nomen propr. fem. *Macolnia.* Cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176, et in *Album* XX 323.

[ƧΑИV+ΑΜ] (matunas), —*ii*, nomen pr. m., in inscr. etr. n. 2600.

MATVS. Vide MATTVS.

MATVTA, dea apud Sabinos atque Latinos, quae significat Auroram (Prisc. pg. 76 = 591 P.), e rad. mât- = osc. -TNNM maat- (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 259, et Pott *Etym. forsch.* II 246); eadem est quae Inus et Leucothea apud Graecos (Plutarch. *De frat. am.* cap. 21, et *Quaest. rom.* cap. 16 sq.). Cic. *Tusc.* I, 12: « Quid? Ino, Cadmi filia, nonne Leucothea nominata a Graecis, Matuta habetur a nostris? ». Et *De nat. deor.* III, 19: « Ino dea dicetur, quae Leucothea a Graecis, a nobis Matuta dicitur, quum sit Cadmi filia? ». Ovid. *Fast.* VI, 545: « Leucothee Graiis, Matuta vocabere nostris ». Lucr. V, 655 sq.:

« Tempore item certo roseam Matuta per oras
Aetheris Auroram defert, et lumina pandit ».

Plutarch. in *Cam.* V, 1 sq.: ἵππαρχον δ' ἐκεῖνος αὐτῷ προσελόμενος Κορνήλιον Σκηπίωνα, πρῶτον μὲν εὐχὰς ἐποιήσατο τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ πολέμῳ τέλος εὐκλεὲς λαβόντι τὰς μεγάλας θέας ἄξειν καὶ νεὼν θεᾶς, ἣν Μητέρα Ματοῦταν καλοῦσι Ῥωμαῖοι, καθιερώσειν. Ταύτην ἄν τις ἀπὸ τῶν δρωμένων ἱερῶν μάλιστα Λευκοθέαν νομίσειεν εἶναι· καὶ γὰρ θεράπαιναν εἰς τὸν σηκὸν εἰσάγουσαι ῥαπίζουσιν, εἶτ' ἐξελαύνουσι καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τέκνα πρὸ τῶν ἰδίων ἐναγκαλίζονται καὶ δρῶσι περὶ τὴν θυσίαν ἃ ταῖς Διονύσου τροφοῖς καὶ τοῖς διὰ τὴν παλλακὴν πάθεσι τῆς Ἰνοῦς προσέοικε. Invenitur in inscr. apud Mommsen n. 3952 sq. = Henzen n. 6982 sq., et appellatur Mater Matuta (inscr. apud Orell. n. 1501), vel Matuta parens (Ovid. *Fast.* VI, 479). Paul. pg. 122: « Matrem Matutam antiqui ob bonitatem appellabant ». Idem pg. 125: « Mane a diis *manibus* dixerunt. Nam mana *bona* dicitur, unde et Mater Matuta et poma matura ». Fest. *Qu.* IX, 10 pg. 161 (et Paul. pg. 160): « Mater Matuta, manis, mane, matrimonium, mater familiae, matertera, matrices, materiae dictae videntur, ut ait Verrius, quia sint bona, qualia scilicet sint, quae sunt matura, vel potius a matre, quae est originis graecae μήτηρ ». Inscr. Pisaur. n. 76 bis: MAT · MATVT, et n. 77: MATRE | MATVTA | DONO · DIIDRO | MATRONA | M/CVRIA | POLA · LIVIA | DEDA h. e. *Matrei Matutai* (Matri Matutae) *donum dederunt matronai* (matronae), *Mania Curia* et *Pola Livia dedicarunt.* Aedem Matutae matris Servius Tullius Romae dedicavit (Liv. V, 19; cf. VI 33, XXV 7, XXXIII 27, XLI 33, et Niebuhr *Hist. rom.* IV 225, 246, V 312, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 275, et Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 28, 73 sq., 165, 195). Liv. XXVIII, 11: « Tarracinae Iovis aedem, Satrici Matris Matutae de coelo tactam ». — Matralia dicta sunt Matris Matutae festa, tertio idus iunii a matronis celebrari solita (Kalend. Maff. et Venus. apud Orell. II, 392 sq.). Varro *De l. l.* V, 106 pg. 42: « Testuatium, quod in testu caldo coquebatur, ut etiam nunc Matralibus id faciunt matronae ». Ovid. *Fast.* VI, 475: « Ite, bonae matres; vestrum Matralia festum *etc.* ». Id. VI, 533: « Nunc quoque liba iuvant festis Matralibus illam ».

MAVOLO, *magis volo*, contractiori forma *malo* (Cic. *Orat.* cap. 45), apud Plautum (*Asin.* V, I, 8, *Poen.* I, II, 88, 90 et alibi). Cassiod. pg. 2283 P.: « primo *magis volo* dixerunt, postea pluribus elisionibus hoc verbum angustaverunt, ut *mage volo*, deinde *mavolo*, quod frequentissimum apud illos est; novissimo hoc substiti, ut *malo* esset ». Cf. mavoltis (Plaut. *Bacch.* III, I, 31), mavolunt (Naev. apud Fest. *Qu.* XIV, 21 pg. 317), mavoluit (Petron. *Satyr.* cap. 77 pg. 300), mavolet (Plaut. *Asin.* I, I, 108), mavellem (Plaut. *Amph.* II,

III, 14; *Mil.* II, II, 16), mavelim (Plaut. *Asin.* V, II, 27; *Truc.* IV, II, 22), mavelis (Plaut. *Capt.* II, II, 20; *Pseud.* I, II, 8), mavelit (Plaut. *Trin.* II, II, 25).

MAVORS et Mavortius, *Mars*, deus apud veteres (Serv. in Virg. *Georg.* I 137, in *Aen.* VI, 385, Phoca pg. 1701 P. cit. ad voc. OИΘA arnth, inscr. apud Orell. n. 1348 sq.; cf. Enn. *Ann.* vs. 108, Virg. *Aen.* VI 873, VIII 630, Horat. *Od.* IV, VIII 23, Lucan. VII 569, X 206, Lucr. I 33, Valer. Flacc. V 668, VI 280, 694, VII 519, 544, Auson. *Eidyll.* n. 372 vs. 7, n. 374 vs. 5, n. 381 vs. 14, n. 385 vs. 8), samnitica orthographia ꙅᴚƎMAM (MAMERS), apud Tusculanos MAVRS, e marmars, quod e syllaba redupl. mar. Paul. pg. 147: « Mavortem poetae dicunt *Martem* ». Veteres trahebant ad rad. vort-, *vert-ere* (cf. Pott *Etym. forsch.* I 124, 222, II 31, 200). Cic. *De nat. deor.* II, 26: « Iam qui magna verteret, Mavors ». Et III, 24: « Mavors, quia magna evertit ». Inscr. Tuscul. n. 2719: M · FOVRI · C · F · TRIBVNOS | MILITARE · DE · PRAIDAD · MAVRTE · DEDE h. e. *M. Furius Caii fil. tribunus militaris de praeda Maurtei* (Marti) *dedit.* Cf. Mavors pater (Valer. Flacc. VI, 178) et genitor Mavors (Ovid. *Fast.* IV, 828). Mavortius pro Mavors usurpatur a Petron. *Satyr.* cap. 124 vs. 266 (« et ingentem quatiens Mavortius hastam »). Mavors pro *fortuna bellica* usurpatur a Virg. *Aen.* X, 755 sq. (ubi cf. Serv.): « Iam gravis aequabat luctus et mutua Mavors Funera ». Cf. Auson. *Eidyll.* n. 322 vs. 64, et n. 325 vs. 85. — Mavortius (raro MABORTIVS) h. e. *bellicosus*, adiect. ad Mavortem pertinens, ut Rhesi Mavortia tellus (Virg. *Georg.* IV, 462) h. e. *Thracia*, Mavortius Haemon (Virg. *Aen.* IX, 685), Mavortia moenia (Virg. *Aen.* I, 276 sq.), Mavortia signa (Petron. *Satyr.* cap. 123 vs. 182), Mavortia Amazon (Valer. Flacc. V 90, 613), Mavortia coniux (Valer. Flacc. II, 208). Mavortius est cognomen rom. in lapidibus apud Mommsen n. 2502-2504, 4036, raro MABORTIVS (Mommsen n. 428) et MABVRTES (Mommsen n. 696). Lucus Mavortianus (S. Ruf. col. 36) fuit Romae in regione IX.

MAVORTE vel mavors, genus vestis muliebris (vide MAFORTES et MAFVRTIVM). Serv. ad Virg. *Aen.* I, 282: « Recinus autem dicitur ab eo, quod post tergum reicitur, quod vulgo mavorte dicunt ». Isid. Orig. XIX, 25: « Eadem (*stola*) et ricinium latino nomine appellatum, eo quod dimidia eius pars retro eiicitur, quod vulgo mavortem dicunt. Vocatam autem dicunt mavortem quasi *Martem*. Signum enim maritalis dignitatis et potestatis in eo est. Caput enim muliebris vir est inde et super caput mulieris est ».

MAVORTIVS. Vide MAVORS.

MAVRILLA, diminut. Maurae. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1396, 5 (ROSCIA CN · F · MAVRILLA).

MAVRINVS, adiect. ad Maurum pertinens (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *maurus*). Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 1068, 8 (IVNIA · MAVRINA).

MAVRS, *Mars*, pro MAVORS, quod vide.

MAVRTE, *Maurtei* (Mavortei) = *Marti*, dat. sg. Vide MAVORS.

IƧƎAM (mavsi), *Mausiá* (?), nom. pr. fem. abl. sg., pro mavsial, in urna perus. n. 1337. Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* 3.ª pg. 396, *Paralip.* pg. 126, Lanzi II 379 = 308 ad n. 147, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 29 ad n. 20 et pg. 185 ad n. 44.

↓AM (mach), *unus*, adiect. numerale, comparandum cum gr. *μία* = *ἴα*, *una* (Sec. Campanari in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 60 et *Tav. Perus.* pg. 44 sq., Orioli in *Bullett.* cit. pgg. 74, 141; cf. Migliarini in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XII, II, 5). Reperitur in tesseris etr. n. 2552, et in inscr. volcente n. 2163 (↓AMПƎƎƧ svepmach = *si quis unus?*). In duobus titulis sepulcralibus scribitur ꙅ↓AM machs, ut ꙅ↓↓AΘMƎꙅ ꙅ↓AM : ꙅꓘIƎA (avils machs semhalchls, n. 2071) h. e. *aetatis* ann. *unum* et *septuaginta* (Migliarini in op. cit. pg. 9; cf. Orioli in *Album* XIX 154 sg.), et ꓘꙅ↓↓AƎM · ꙅ↓A[M] · ꙅꓘIƎA (avils machs sealchlsc?, n. 2340) h. e. *aetatis* ann. *unum* et *sexaginta* (Migliarini loc. cit.).

[И]A↓AM (machan), *Μαχάων* (Machaon), Aesculapii filius, in etrusco speculo n. 45 (Lanzi II 222 = 176, Biancani apud Schiassi *De pat. ant.* pg. 23, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 712).

ꙅ↓AM (machs). Vide ↓AM (mach).

..ƎM (me..), in inscr. etr. n. 2340 lin. 4. Vide etiam AΘAVƎM (meuatha).

ME, *mihi*, apud veteres. Fest. *Qu.* IX, 9 pg. 161: « Me pro *mihi* dicebant antiqui, ut Ennius, cum ait libro secundo: « *Si quid me fuerit humanitus, ut teneatis.* Et Lucilius: *Nunc ad te redeo, ut quae res me impendet, agatur* ». Varro *De r. r.* III, XVI, 2: « a quo hereditate me cessa primum, *etc.* ».

ИAƎM (mean), *Mania* (?), dea sive genius, apud Etruscos, in speculis n. 1067, 2146, 2470, 2494 bis, 2500 (Orioli in *Giorn. Pisan.* an. 1828, in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 184 sgg., 243; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 67 sg.; Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 527 anm. 97 et 123; De Witte *Catal. Durand* pg. 421. Cf. Zannoni apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 19 sgg., et *Giorn. arcad.* XL 216 sg., LVIII 302).

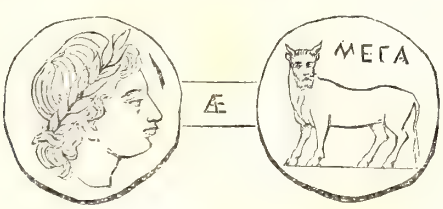
ΜΕΓΑΚΛΗΣ, Dionis Syracusani frater, apud Plutarch. in *Dion.* XXVIII 3 et XXIX 1.

MEGALESIA et Megalensia, gr. *Μεγαλήσια* (Dio Cass. XXXVII, 8), dies dicatus Magnae Matri Deorum, et ludi, qui celebrabantur ante eius templum (Virg. *Aen.* VIII, 636; Cic. *Harusp. resp.* cap. 11; Liv. XXIX 14, XXXIV

54, XXXVI 56; Ovid. *Fast.* IV, 179, 187, 357; Quintil. *Inst. orat.* I, v, 52; Vel. Long. pg. 2237 P. cit. ad v. HORTESIVS). Paul. pg. 125: « Megalesia ludos Matris Magnae appellabant ». Varro *De l. l.* VI, 15 pg. 79: « Megalesia dicta a Graecis, quod ex libris Sibyllinis arcessita ab Attalo rege Pergama, ubi prope murum Megalesion templum eius deae, unde advecta Romam ». Kalend. Praenest. apud Orell. II 388-389: LVDI · M · D · M · I · MEGALENSIA · VOCANTVR · QVOD · EA · DEA | MIGALE · APPELLATVR · NOBILIVM · MVTITATIONES · CENARVM | SOLITAE · SVNT · FREQVENTER · FIERI · QVOD · MATER · MAGNA | EX · LIBRIS · SIBVLLINIS · ARCESSITA · LOCVM · MVTAVIT · EX · PHRYGI.

ΜΕΓΑΛΛΟΣ, Siculus, megallii unguenti inventor. Athen. XV, 42 pg. 690: Ὁμοίως ἱστορεῖ καὶ Σωσίβιος ἐν Ὁμοιότησιν. ὡς καὶ τὸ μεγάλλιον· ὠνομάσθη γὰρ καὶ τοῦτο ἀπὸ Μεγάλλου τοῦ Σικελιώτου. Cf. *Comic. gr. fragm.* pgg. 108 n. 4, 296 n. 2, 430 n. 3, 454 col. 1, 465 n. 17. Alii scribunt Μετάλλος, unde μετάλλειον μύρον (Aristoph. *Telmes.* fr. n. 451 apud Hesychii *Lexic.* II, 583, et *Etymol. M.* pg. 587 = pg. 532 Sylb.).

MEGARA -ae et Megara -orum vel Megaris, Μέγαρα (Strab. VI, ii 2 et 4; Ptol. III, 4; Thucyd. VI 49, 75, 97) et Μέγαραι (Thucyd. VI 4, 94, VII 25, Andr. Th. fragm. n. 6) vel πόλις Μεγαρὶς (Scyl. § 13), oppidum Siciliae, colonia dorica Megarensium. Antea Hybla vocabatur (Thucyd. VI 4; Strab. VI, ii 2 et 4; vide HYBLA). Serv. in Virg. *Ecl.* I, 55: « Hybla et Hyble, oppidum est Siciliae, quae postea Megara ». Idem in *Aen.* III, 689: « Megara, oppidum est non longe a Syracusis ». Plin. III, xiv, 3: « Oppida Leontini, Megaris ». Liv. XXIV, 35 (cf. XXIV, 30): « Megara vi capta diruit ac diripuit (*Marcellus*) ad reliquorum, ac maxime Syracusanorum, terrorem ». Plutarch. in *Marc.* XVIII, 2: Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος ᾕρε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν τοῖς παλαιοτάταις τῶν Σικελιωτίδων. Numi n. 3080: ΜΕ, ΜΕΓ, ΜΕΓΑ, ΜΕ-

ΓΑΡΑ. — Incolae Megarenses, gr. Μεγαρεῖς (Strab. VI, ii 6; Thucyd. VII, 57; Scymn. Ch. vs. 277), qui Nicaei appellantur (Diod. Sic. IV, lxxviii, 1). Herod. VII, 156: Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὡς πολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ καὶ προσδοκέοντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἀγαγὼν ἐς τὰς Συρηκούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγαρέων οὐκ ἐόντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. — Megareus (Ovid. *Fast.* IV, 471) et Megarus (Virg. *Aen.* III, 688), idem ac Megarensis, adiect. ad Megaram pertinens.

MEGARIS vel Megalia, insula maris Tyrrheni, hodie *Castel dell' Ovo*, inter Pausilypum et Neapolim. Plin. III, xii, 3: « Inter Pausilypum et Neapolim Megaris ». Stat. *Silv.* II, ii, 80: « Quaeque ferit curvos exserta Megalia fluctus ».

MED, *me*, acc. sg., apud veteres (Plaut. *Asin.* I, i 5, III, ii 35; *Amph.* I, i, 278; *Bacch.* III, vi, 42; *Curc.* V, ii, 64; *Capt.* II, iii, 56; *Epid.* V, i, 24; *Menaech.* V, i, 20, ii 68). Inscr. rom. n. 2690: NOVIOS PLAVTIOS · MED · ROMAI · FECID h. e. *Novius Plautius me Romae fecit.*

ꟽƎЯ (med), *medix* vel *meddix*, pro ƧꟾЯЯƎꟽ (MEDDIS), nomen magistratus apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278), ut in inscr. campana n. 2751 .. ꓥƎꓒꓥꓘ ЯƎꟽ (med kapva..) = *meddix capuanus.* In lapidibus pompeianis: ꓱVT · ЯƎꟽ · ꓱ · ƧꟾꟾЯꟾПVП · ꓱ (v. púpidiis v. med. túv., n. 2786 et n. 2787) = *Vibius Pupidius Vibi* fil. *meddix tuticus;* ꓱVT · ЯƎꟽ · ꓷT · ƧꟾꓭƎꓷT · ꟾꟽ (ni trebiis tr med túv, n. 2788) = *Numerius Trebius Trebii* fil. *meddix tuticus.* Adde inscr. n. 2732 bis: ƧИƎЯƧꓷƎVꟽ · ꓱVT · ЯƎꟽ | ꟾVꟾИИƎЯƎꓭ · ПVП (pup. herenniui med. tuv. nuersens) = *Pupius Herennius meddix tuticus Nuersenus.*

MEDAMA. Vide MEDMA.

ΜΕΔΔΕΙΞ, *meddices* vel *medices* (magistratus), nominat. pl. 3 decl., graeca orthogr. = ƧƧꟾЯЯƎꟽ (meddíss), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278; Aufr. et Kirch. I, 168; Corssen *De Volscor. lingua* pg. 5 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 136), in inscr. Italiae inferioris n. 3063.

MEDDIX vel Medix. Vide ƧꟾЯЯƎꟽ (MEDDIS).

MEDDIXVD, *meddico* (magistratu), abl. sg. ab adiect. meddixo (?), quod e MEDDIX, apud Samnites, in tab. Bant. n. 2897 lin. 13, 21 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 21 sq., et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 132; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 99). Vide PRVMEDDIXVD.

ƧꟾЯЯƎꟽ (MEDDIS), *meddix* vel *medix*, nomen magistratus, apud Samnites (Müller *Die Etr.* I 29 et anm. 54, Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 154, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Klenze *Phil. abhandl.* s. 33, Henop *De lingua sabina* pg. 15, Aufr. et Kirch. I 168, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 217, Corssen

De Volscor. lingua pg. 13, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 325), aliquando ꟽ (M), ЯƎꟽ (med) et mutato *d* in *t* ЯTƎꟽ (metd). Est gr. *μέδων*, *regnator* (Dacier in Festo pg. 240 ed. 1681; Lanzi II, 609 = 523 ad n. 6; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15 et *Rud. l. u.* IV 14; cf. Voss. *Etymol.* s. v. *recta*), comparandum cum rom. *med-ix*, e *med-eri* (Mommsen op. cit. s. 278 sq., Pott *Etym. forsch.* I 195). Alii *medium dicens* exponunt (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 128). Paul. pg. 123: « Meddix apud Oscos nomen magistratus est. Ennius [*Ann.* vs. 296]: *Summus ibi capitur meddix: occiditur alter* ». Fest. *Qu.* XIV, 14 pg. 309: « Sufes dic[tus Poenorum ma]gistratus, ut Oscor[um Meddix tuticus] ». Liv. XXIII, 35: « medixtuticus *summus magistratus* erat Campanis ». Et XXVI, 6: « Medixtuticus, qui summus magistratus apud Campanos est ». Adde Liv. XXIV, 19. Gloss. apud Mai *Class. auct.* VIII, 360: « meddis, *magistratus, didascalatus.* Caecilius: ubi summus capitur meddix occiditur alter ». In lapide Nolano n. 2768: ꟻIꟻATƎKƎЯ | ꟻIꟻЯЯƎꟽ·IAꟻAꟽ·ꟻIIKVꟻVꟽ·ꟻVKAAП (paakul mulukiis marai meddís degetasis) = *Paculus Mulucius Marii fil. meddix dictarius.* Inscr. n. 2873 bis: ꟻ[KꟻT]ƎVT | ꟻꟻЯЯƎꟽ ..... [ꟻI]ИƎTꟻ (stenis ..... meddís túvtíks) = *Stenius ..... meddix tuticus.* Tab. Bant. n. 2897 lin. 12: SVAEPIS · IONC · FORTIS · MEDDIS · MOLTAVM · HEREST = *si quis eum forte magistratus multare volet.* Adde tab. eiusd. lin. 8, 18, 26; et vide MEDIS, genit. sg. ꟻꟻƎKꟻЯƎꟽ (medíkeís), dat. ꟻƎKꟻЯƎꟽ (medíkeí), acc. MEDICIM, nominat. pl. ꟻꟻꟻЯЯƎꟽ (meddíss), MEΔΔEIΞ et MEDIX, cum MEDDIXVD cet.

ꟻꟻꟻЯЯƎꟽ (meddíss), *meddices* vel *medices* (magistratus), nominat. pl. 3 decl., gr. orthogr. MEΔΔEIΞ, e ꟻꟻЯЯƎꟽ (MEDDIS), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 327, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 5, Ebel et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 62, III 211, 217). In lapide Nolano n. 2769: ꟻVIꟻATƎKƎЯ · ꟻꟻꟻЯЯƎꟽ (meddíss degetasiús) = *meddices dictarii* (vide ꟻVIꟻATƎKƎЯ degetasiús).

§ 2. *Meddix* vel *medix*, nominat. sg. pro ꟻꟻЯЯƎꟽ meddís (Mommsen op. cit. s. 278, Huschke op. cit. s. 325). In lapide Herculanensi num. 2784 *a*: ꟻKꟻTƎVT · ꟻꟻꟻЯЯƎꟽ · ꟻꟻKVA · ꟻ · ꟻIIBAꟻꟻ · ꟻ (l. slabiis l. aukíl meddíss túvtíks) = *Lucius Slabius Lucii fil. Ocelus meddix tuticus.*

MEDENTIVS, Mezentius vel Mezzentius, et Messentius, gr. orthogr. Μεσέντιος (Dionys. Halic. I, 64 sq.), vel Μεζέντιος ὁ Τυῤῥηνῶν στρατηγὸς (Plutarch. *Quaest. rom.* capp. 45, 78), pater Lausi, deorum contemptor. Virg. *Aen.* VII, 647 sq. (cf. Macrob. *Saturn* III, 5):

« Primus init bellum Tyrrhenis asper ab oris
Contemtor divûm Mezentius ».

Cod. Medic. Virg. Mezentius (*Aen.* VII 648, 654, VIII 7, 501, IX 522) et Mezzentius (*Aen.* VIII 482, 569, IX 586, X 150, 204, 689, 714, 729, 742, 762, 768, 897, XI 7, 16): alius cod. *Medientius* (Ribbeck in *Rhein. Mus.* n f. XII = 1857 s. 419-425). Cf. Mezentium Caeritum regem, apud Fest. *Qu.* X, 12 pg. 194. Prisc. pg. 24 = 551 (cf. pg. 36 = 561): « antiquissimi quoque Medentius dicebant pro *Mezentius* ». Diomed. pg. 426 = 421 P.: « pro hac (*z*) veteres duabus *s* utebantur, ut Messentius ». Max. Victor. pg. 1945 P.: « Siquidem *me* brevis est syllaba, verum excipitur a duplici *z*, quae si assumpta non esset, per *s* et *d* *Mesdentium* scriberemus ». Cf. Plin. XIV, xiv, 1 (« Mezentius »), Diomed. pg. 422 = 417 P., Scaur. pg. 2257 P., Vel. Long. pg. 2216 P., Prob. pgg. 1390, 1431 P., Schneider *Gramm. der lat. Sprache* I 385, Müller *Die Etr.* I 115, 368. — Serv. in Virg. *Aen.* I, 267 (cf. IV 620, 696, VII 647, VIII 7, IX 745, X 689): « Turnum postea ad Mezentium confugisse, eiusque fretum auxilio bella renovasse, quibus Aeneas Turnusque pariter rapti sunt. Migrasse postea in Ascanium et Mezentium bella; sed eos singulari certamine dimicasse. Et occiso Mezentio, Ascanium, *Iulium* coeptum vocari ».

MEDIDIES, *meridies*, apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, vi, 30, Prisc. pg. 24 = 551 et pg. 137 = 636 P.; cf. Vel. Long. pg. 2232 P.). Varro *De l. l.* VI, 4 pg. 73: « *Meridies* ab eo quod *medius dies; d* antiqui, non *r* in hoc dicebant, ut Praeneste incisum in solario vidi ». Cic. *Orat.* cap. 47: « Ipsum *meridiem*, cur non *medidiem?* credo, quod erat insuavius ».

MEDICAT, *magistratu* (?), fortasse idem quod MEDICATVD (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 72; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 154, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 102), in tab. Bantina n. 2897 lin. 16.

MEDICATVD, *magistratu*, abl. sg. e MEDDIS vel MEDIS, apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 420 et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 118), in tab. Bant. n. 2897 lin. 24. Vide voc. praec.

ꟻƎKꟻЯƎ[ꟽ] (medíkeí), *medici* vel *meddici*, dat. sg. 3 decl., e MEDIS = ꟻꟻЯЯƎꟽ (MEDDIS), apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Aufrecht et Kirchhoff I 127, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 12, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 327). In cippo Abell. n. 2783 lin. 3 sqq.: | ꟻVTAꟻAKVП · IAꟽ · ꟻVꟻIKƎVT | [ꟻ]VIIAꟽ · ꟽꟻꟻꟻ ꟻ[V]ꟽ | AVƎVA · ꟻVIꟻATƎKƎЯ · ꟻƎKꟻЯƎꟽ (ínim maiiúí iúvkiiúí mai pukalatúí medíkeí deketasiúí núvlanúí) = *et Magio Iovicio Magii fil. Pucalato magistratui dictatori*

Nolano (Peter op. cit. s. 68, Mommsen op. cit. s. 119, Huschke op. cit. s. 33).

ƧƎIꓘIƎM (medíkeís), *medicis* vel *meddicis* (magistratus), genit. sg. 3 decl., e MEDIS vel ƧIꓤꓤƎM (MEDDIS), apud Samnites (Aufrecht et Kirchhoff I 127, Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 82, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 12, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 6 = xv et nt. 9; cf. Henzen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 90). Tabula Pompeiana n. 2785 lin. 9: ƧIƎИAIIAПMVП · ƧIƎꓘIƎM (medíkeís púmpaiianeís) = *meddicis Pompeiani* (Aufr. in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 56), quod alii vertunt *meddices pompeiani* (Minervini et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 14, 16, 18, 23, 35 sg., 88, 91, 93 sg., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 180, 185).

MEDICIM, *medicem* vel *meddicem* (magistratum), acc. sg. 3 decl., e MEDIS vel MEDIX, apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 45, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 278, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 12, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 125), in tab. Bant. n. 2897 lin. 30, 31 et 33.

MEΔIMNAIOI (?), Siciliae populi, apud Diod. Sic. XIV, LXXVIII, 5.

MEDIX, *medices* vel *meddices* (magistratus), nominat. pl. 3 decl. = MEΔΔEIΞ et ƧƧIꓤꓤƎM meddíss, nominat. sg. MEDIS vel ƧIꓤꓤƎM (MEDDIS), apud Volscos et Samnites (Guarini *Comm.* I 23, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 265, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 5). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 4: E< : SE : <OSVTIES : MA : <A : TAFANIES : MEDIX : SISTIATIENS = *Egnatius Sexti* filius *Cossutius et Marcus Caii* filius *Tafanius medices statuerunt* (Mommsen op. cit. s. 320, et Corssen op. cit. s. 8).

MEDIXTVTICVS. Vide MEDDIX et TVTICVS.

MEDIOCRICVLVS, diminut. mediocris. Fest. *Qu.* IX, 4 pg. 154: « Mediocriculo usus est in ea quam dixit Cato in † consulatu: Ridibundum magistratum genere † pauculos homines, mediocriculum exercitum obviam duci ». Et Paul. pg. 155: « Mediocriculus ipse, qui supra, posuit quum ait: *Ridibundum magistratum, pauculos homines, mediocriculum exercitum obviam duci* ».

MEDIOLANVM, Μεδιόλανον (Polyb. II 34; Plutarch. in *Marc.* VII 5 sq. et in *Caes.* XVII 5) vel Μεδιολάνιον (Strab. V, I, 6; Ptol. III, 1), apud recentiores Μεδιόλανα (Procop. *De bello goth.* I 14, II 7, 21) et Μεδιόλανος (Procop. op. cit. II, 21), nunc *Milano*, Insubrium caput, olim pagus, inde urbs clara (Oros. *Hist.* IV, 13). Strab. loc. cit.: Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην (ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν), νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. Plutarch. in *Marc.* VII, 5: Μεδιόλανον καλεῖται καὶ μητρόπολιν αὐτὴν οἱ τῇδε Κελτοὶ νομίζουσιν. Liv. V, 34: « Ipsi (*Galli*) per Taurinos saltusque invios Alpes transcenderunt: fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine, quum, in quo consederant, agrum Insubrium adpellari audissent, cognomine Insubribus pago Aeduorum: ibi, omen sequentes loci, condidere urbem: Mediolanum (duo codd. *Mediolanium*) adpellarunt ». Plin. III, XXI, 2: « sicut Boii trans Alpes provecti, Laudem Pompeiam, Insubres Mediolanum (*condidere*) ». Adde Iustin. XX, 5, Claudian. *De nupt. Honor. et Mar.* vs. 182 sq., Sidon. Apoll. *Ep.* VII 15, Isid. *Orig.* XV 1. Auson. *Clar. urb.* 5 (n. 289):

« Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumerae cultaeque domus, facunda virorum
Ingenia et mores laeti. Tum duplice muro
Amplificata loci species, populique voluptas
Circus, et inclusi moles cuneata theatri:
Templa, Palatinaeque arces, opulensque Moneta,
Et regio Herculei celebris sub honore lavacri,
Cunctaque marmoreis ornata peristyla signis,
Moeniaque in valli formam circumdata labro.
Omnia quae magnis operum velut aemula formis
Excellunt: nec iuncta premit vicinia Romae ».

Cf. Liv. XXXIV 46, Tacit. *Hist.* I 70, Antonini *itiner.* pgg. 98, 123, 127, 278, *Itiner. Hierosol.* pgg. 557, 612, 617, *Tab. Peuting.* segm. III*b*. Memoratur in inscr. apud Orell. n. 65, 1909 (A REPVBL MEDIOL), et dicitur col. Aelia Augusta Mediolanensis (Orell. n. 4127), col. Claudia aug. felix (Orell. n. 1702). — Incolae dicti sunt Mediolanenses (Varro *De r. r.* I, VIII, 3), apud Procop. *De bello goth.* II 21 Μεδιολάνιται. — Mediolanensis vel Mediolaniensis (inscr. apud Orell. n. 2484 et n. 4905), adiect. ad Mediolanum pertinens, ut Mediolanensis ager (Varro *De r. r.* I, VIII, 2), Mediolanensis praeco (Cic. *Pis.* cap. 26), Novellius Torquatus Mediolanensis (Plin. XIV, XXVIII, 5). — Cf. Mediolanum in Gallia Lugdunensi (Amm. Marcell. XV, XI, 12; Antonini *itiner.* pg. 384; Tab. Peuting. segm. III*b*), in Gallia Boetica (Strab. IV, II, 1, Ptol. II 6) et in Britannia (Antonini *itiner.* pgg. 409, 482).

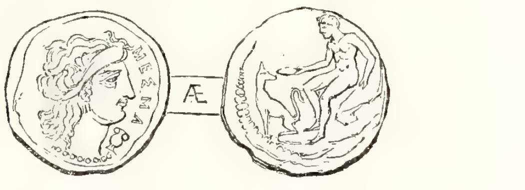
MEDIS, *medix* vel *meddix* (magistratus) = ƧIꓤꓤƎM (MEDDIS), apud Volscos et Samnites. In tab. Antin. n. 2740: ПA · VI · ПACVIES · MEDIS = *Paquius Vibii* filius *Pacuvius medix* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 266, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 26; cf. Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 12).

MEDITRINA, dea medendi, cuius sacra meditrinalia dicta. Varro *De l. l.* VI, 21 pg. 81: « Octobri mense Meditrinalia dies, dictus a medendo, quod Flaccus flamen Martialis dicebat, hoc die solitum vinum novum et vetus libari et degustari medicamenti causa; quod facere solent etiam nunc multi quom dicant: *Novum vetus vinum bibo; novo veteri vino morbo medeor* »

Paul. pg. 123: « Meditrinalia dicta hac de causa. Mos erat Latinis populis, quo die quis primum gustaret mustum, dicere ominis gratia: *Vetus novum vinum bibo, veteri novo morbo medeor*. A quibus verbis etiam Meditrinae deae nomen conceptum, eiusque sacra meditrinalia dicta sunt ». Cf. Kalend. Maff. apud Orell. II, 400.

MEDIVS FIDIVS. Vide FIDIVS.

MEDMA vel Medama vel Mesma, Μέδμα vel Μέδμη et Μέσμα (cf. ὀδμὴ et ὀσμὴ, ἴδμεν et ἴσμεν), Bruttiorum oppidum cum emporio et navali (Plin. III, x, 2 « Medma ». al. *Medna*, *Medina;* Mela II, IV 9 « Medama »; Apollod. apud Steph. Byz. et Etym. M. pg. 581 = pg. 526 Sylb. Μέσμα; Scyl. Caryand. § 12 cod. Μέσα pro Μέσμα; Hecat. apud Steph. Byz. et Theognost. *Can.* 112, 4 Μέδμη; cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 244). Strab. VI, I, 5: Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ Μέδμα (codd. Μέδαμα), πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν ὁμώνυμος κρήνῃ μεγάλῃ, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον· ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμός, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. Scymn. Ch. vs. 308: καὶ Μέδμαν (codd. perperam Μέδναν) ᾤκισαν Λοκροί. In numis n. 3041 *a* apud Riccio *Repert.* etc. pg. 102 sg.: ΜΕ, ΜΕΔΜΑ et ΜΕΣΜΑ.

— Eius incolae Μεδμαιοι, in numis n. 3041 *b* ΜΕΔΜΑΙΩΝ (Mionnet suppl. I, 346) et ΜΕΣΜΑΙΩΝ.

Cf. Sestini *Nuove lett. num.* VI 11 sgg., Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1831 pg. 472, Millingen *Anc. coins of greek cities and kings* pg. 21, et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III, 147. — Adiect. Μεδμαῖος vel Μεσμανὸς, apud Diod. Sic. XIV, LXXVIII, 5 Μεδιμναίους pro Μεδναίους. Steph. Byz. pg. 544 (Lugd. Batav. 1694): Μέδμη, πόλις Ἰταλίας καὶ κρήνη ὁμώνυμος· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ· ἀπὸ Μέδμης κρήνης τινός. ὁ πολίτης, Μεδμαῖος· ὅθεν ἦν Φίλιππος ὁ ἀξιόλογος ἀνὴρ, ὁ περὶ ἀνέμων γεγραφώς. ἔστι καὶ ἑτέρα πόλις τῆς Λιγυστικῆς. Idem pg. 553: Μέσμα, πόλις Ἰταλίας. Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ Χρονικῶν. τὸ ἐθνικὸν Μεσμανὸς, ὡς τῆς Νώλης Νωλανός. Moversius *Phoeniz. alterth.* II 344 confert Palaestinae locum *Medba* seu *Medaba* (*Num.* XXI 30, Iesaia XV 2) h. e. *aqua quietis*.

ΜΕΔΟΑΚΟΙ, populi Italiae superioris, quorum meminit Strabo V, I, 9. Cf. MEDOACVS, quod sequitur.

MEDOACVS, fluvius Italiae superioris (cf. ΜΕΔΟΑΚΟΙ), cum portu. Nunc *Brenta* appellatur. Strab. V, I, 7: ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλουν ποταμῷ διὰ τῶν ἑλῶν φερομένῳ σταδίων πεντήκοντα καὶ διακοσίων ἐκ λιμένος μεγάλου· καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ. Cf. Maio Meduaco et Mino Meduaco in *Tab. Peuting.* segm. IV*a*.

MEDVLLIA, Μεδυλλία (Dionys. Halic. III, 1) vel Μεδύλεια (Dionys. III, 34, 38), Latii oppidum (Plin. III, IX, 16), a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, III a 7) et Romanis subiectum (Liv. I, 38; cf. Nibby *Analisi della carta dei dintorni di Roma* II 325 sgg.). Liv. I, 33: « Postremo, omni bello Latino Medulliam compulso, aliquamdiu ibi Marte incerto, varia victoria, pugnatum est: nam et urbs tuta munitionibus, praesidioque firmata valido erat, et, castris in aperto positis, aliquoties exercitus Latinus cominus cum Romanis signa contulerat. Ad ultimum, omnibus copiis connisus, Ancus acie primum vincit: inde, ingenti praeda potitus, Romam redit, tum quoque multis millibus Latinorum in civitatem acceptis ». Eius oppidi incolae Medullini, gr. Μεδυλλῖνοι (Dionys. Halic. II 36), dicuntur, ut in lapide arretino apud Gori *Inscr. ant.* II 235 (Orell. n. 535): M · VALERIVS | VOLVSI F | MAXIMVS | DICTATOR AVGVR PRIMVS QVAM VLLVM MAGISTRATVM GERERET | DICTATOR DICTVS EST · TRIVMPHAVIT | DE SABINIS ET MEDVLLINIS etc. Steph. Byz.: Μεδυλλία, πόλις, Ἀλβανῶν κτίσις, Ῥωμαίων ἀποικία· Διονύσιος Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας γ. τὸ εθνικὸν Μεδυλλῖνος. Cf. Medulli, populi Alpini in Sabaudia (Plin. III, XXIV 4, et inscr. apud Orell. n. 626) et vide MEPHYLA. — Medullinus, adiect. ad Medulliam pertinens. Est cognomen rom., ut L. Furius Medullinus (Liv. IV 25, 35 cet.), et Livia Medullina (Suet. in *Claud.* cap. 26). Μεδουλλίνα, nomen pr. f. apud Plutarch. (*Parall.* cap. 19) ex Aristid. Miles. fragm. n. 4.

ƧꟻƎIIKꟻꟻƎƎM (meelikiieis), Μειλιχίου (Meilichii), Iovis cognomen, apud Samnites (cf. μειλίχιος, *placidus*, *placabilis*). Inscr. pompeiana n. 2785 lin. 6 sq. (vide ꟼꟻꟻꟼK kaila): ƧꟻƎIIKꟻꟻƎƎM · ƧꟻƎƆVI (iúveís meelíkiieís) = Διὸς Μειλιχίου (Thucyd. I, 126; Paus. *Att.* I, 37 et alibi; cf. inscr. gr. apud Boeckh n. 1568) h. e. *Iovis Milichii*.

MEERSTA, mendose pro MERSTA, in tab. eugub. VI a 17.

ꟼ8ƎM (MEFA), —*ā*, abl. sg. 1 decl. apud Umbros (vide Ǝ8ƎM mefe), comparandum cum samnit. ꟻꟼI8ƎM mefiaí = *mediae* (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23, Aufr. et Kirch. I 21, 40, 42, 91, 111, II 199, 204 sq.), in tab. eugub. II b 13 (?) et tab. VI b 9 bis, 14. Grotefendio *Rud. l. u.* II 33, V 10, VI 18, VII 16, VIII 27 est *maza*, libi sacri genus, Huschkio *Die iguv. taf.* s. 132 et s. 598,

ἡ μέϑη (potus), et Lanzio II 824 = 733 μηρὸς (femur). Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 27.

§ 2. *—am*, acc. sg. (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 174 sq., 191 sq.), in tab. eugub. Ia 16, IIb 13 (?), IV 14, VIa 56, VIb 5, 17, 20, VIIa 4, 37, 38.

MEFANVS pagus, in tab. aenea apud Mommsen n. 1354 (Henzen n. 6664). Vide MEFLANVS.

MEFASPEFA, in tab. eugub. VIb 5, 9, legendum MEFA SPEFA.

ƎƎ8ƎИ (mefe), in tab. eugub. IIb 28 (Aufr. et Kirch. I 80, 99), *mazam* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 14, *potui* Huschke *Die iguv. taf.* s. 334. Vide A8ƎИ (MEFA).

?Ǝ8ƎИ (mefe). Vide voc. sq.

ꟻИI8ƎИ (mefiaí), *in media*, adiect. f. locat. sg. 1 decl., apud Oscos, comparandum cum umbr. A8ƎИ (MEFA), sanscr. madhja, gr. μέσσος (e μεσjος sive μεϑιος pro μεδjος), goth. *midja*, ital. *mezzo* (Lanzi II 615 = 530, 805 = 714, Guarini *Cipp. abell.* pg. 28 et *Lex. osco-lat.* pg. 46, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 39, 49, Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXX 301, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 91, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 279, Quaranta *Inscr. osca* pg. 62 nt. 2, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 20, 27, III 40). Cipp. Abell. n. 2783 lin. 57: ꟻИI8ƎИ · ꟻИꟻƎ · ꟻИƧꟻ[Ǝ] (eísaí víaí mefiaí) = *in ea via media* (Mommsen op. cit. s. 120, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 35, Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85). In eiusd. tab. lin. 30 Mommsen legit Ǝ8ƎИ (mefe) = *medium*. Vide voc. sq.

ƧꟻИIIИTꟻ8ƎИ (mefítaiiaís), *Meditianus?*, fortasse cognomen samniticum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 187, et Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* pg. 11 = XXXIV), in inscr. Pompeiana n. 2804.

MEFLANVS pagus, in tab. aenea apud Mommsen n. 1354 (Henzen n. 6664). Vide MEFVLA et MEFANVS.

MEFVLA. Vide MEPHYLA.

MEZENTIVS. Vide MEDENTIVS.

V‡ƎM (mezu), *Mettus* vel *Mettius* sive *Metius*, praenomen sive nomen ital., = osc. ƧIITƎИ metiis (Orioli in *Album* XXI 342, et A. Fabr. in *Rivista contemp.* an. II vol. III pg. 396 sgg.), in lap. etr. n. 102. Alii aliter legunt et vertunt (cf. Zannoni apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 34, *Riv.* cit. pg. 399). Vide ϟVMVMƎM (nemuśus).

ϟVMVMƎMV‡ƎM (mezunemuśus). Vide V‡ƎM (mezu) et ϟVMVMƎM (nemuśus).

MEHE, *mihei* (mihi) = sanscr. mâhjam, pronom. 1 pers. dat. sg. Umbrorum linguâ, comparandum cum rom. MEHE = *me* (Grotefend *Rud. l. u.* II 32, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 45, 68, 80, 95, 133, II 45, 105, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 635, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 48, 66, 226, II 148), in tab. eugub. VIa 5.

MEHE, *me*, pronom. 1 pers. acc. sg., apud veteres (vide umbr. MEHE = *mihi*). Quintil. *Inst. orat.* I, v, 21: « Mehe quoque pro *me* apud antiquos, tragoediarum praecipue scriptores in veteribus libris invenimus ».

MEHERCLE, mehercule et mehercules, adverb. iurandi per Herculem. Vide MECASTOR.

ИⴲƎM (mehn). Vide MI+AИⴲƎM (mehnatiś).

MƎ1AИΘƎM (mehnapeś), *—ii* (Menapii?), nomen virile, genit. sg. (cf. I1ƎИOM mthnepi, MI+AИⴲƎM mehnatiś et AИIOƎM methina), in lapide perus. n. 1549 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 294 ad n. 307).

I+AИ8ƎM (mehnati), *Maenatia* vel *Menatia* sive *Minatia* (Maecenatia?), nomen mulieris (vide MI+AИⴲƎM mehnatiś), in operculo ossuar. perus. n. 1970 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 132 sg.). Maenatius vel Menatius est gentilitium rom., ut C. Maenatius Balbus et C. Maenatius Eros (Mommsen n. 4686), C. Menatius C. filius (Maffei *Mus. ver.* 82, 3) et Menatia Palentina (Mommsen n. 843). Titulus in cippo terminali scriptus (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 97): P · MENATES · P · F | TR · PL | XXX. Cf. vocc. sqq. et Ritschl *De decl. quadam lat. recond.* pg. 16, *Suppl. quaest. de decl.* etc. pg. VII sq., et in *Rhein. Mus.* n. f. XVI 625.

MI+AИⴲƎM (mehnatiś), *Menatii* vel *Minatii* (Maecenatis?), nomen virile, genit. sg. (vide I+AИ8ƎM mehnati, MƎ1AИΘƎM mehnapeś cet.). Ossuarium perus. n.

MI+A · ИOƎM · AIAƆ · AO

1505: « tha caia mehnatiś » = *Tannia Caia Maenatii* (Maecenatis?) uxor (cf. Vermigl. in *Giorn. scient. letter. di Perugia* an. 1843 pg. 237, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 132 sg.).

AИIOƎM (methina), in urnis etr. n. 2568 bis *a* et *b*.

MИꓶOƎM (methlm), forte legendum methlni, in inscr. etr. n. 2339. Vide voc. sq.

ИꓶOƎM (methln). Vide ꓶAИꓶOƎM (methnal).

AИꓶOƎM (methlna), *Mecenniâ* (?), nomen mulieris, abl. sg., ut mihi videtur, pro ꓶAИꓶOƎM (methlnal), in operculo ossuarii etr. n. 377.

ꓶAИꓶOƎM (methlnal), *Mecenniâ* (?), nomen mulieris, abl. sg. (mendose AИꓶOƎM methlna, n. 377; ꓶAИꓶOM mthlnal, n. 368; et AИOƎM methna, n. 398), in urnis etr. n. 378 (ꓶA : ИꓶOƎM), n. 368 (?) et n. 400. Vide voc. sq.

ƎИꓶOƎM (methlne), *Mecennia* (?), nomen mulieris, pro methlnei, unde abl. sg. ꓶAИꓶOƎM methnal (cf. I+AИ8ƎM mehnati cet., et Müller *Die Etr.* I 404, Conestab. *Inscr. etr.* pg. LXXVI sg.). In operculo ossuarii etr. n. 373: ƎИꓶOƎM : AИAO (thana methlne) = *Tannia Mecennia*, vel *Tannia Metellia* (Lanzi II 365 = 294 ad n. 89).

?[ΑИО∃Μ] (methna), *Mecennia* (?), nomen mulieris, abl. sg., pro ⅃ΑИ⅃О∃Μ mehtlnal, in titulo sepulcrali n. 398.

MEIAIANA..., in lapide lucano n. 2903 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 279). Μειλιαν λ... (*grati libentes*) legit Huschkius *Die osk. und sab. sprachd.* s. 212.

IИΑI∃Μ (meiani), in inscr. etr. n. 2339. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 324.

MIIIL..?, in lapide marsico n. 2742, fortasse pro *merito* (cf. Lanzi II 620 = 534 ad n. 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 345, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 257).

MEILE, *mile* vel *mille*, unde meilia pro *millia*. Lucil. fragm. ex lib. IX n. 6 (cf. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 15): « Meile hominum, duo meilia, item huic utroque opu' meiles, Meilitiam ». MEILIA pro *milia* invenitur in antiqua inscr. (Append. n. LVII) lin. 4 et lin. 8.

MEILES, *miles*, antiquo scribendi more, apud Lucil. (vide MEILE), et in Plebisc. de Thermens. (Append. n. LXI) col. 2.ª lin. 8, 11 sqq.

MEILIARIVS, *miliarius*, adiect., e MEILIA = *millia* (vide MEILE), in antiqua inscr. (Append. n. LVII) lin. 2.

MEILITIA, *militia*, e MEILES = *miles*, apud Lucil. cit. ad voc. MEILE = *mille*.

ΑИI∃Μ (meina), *Menius* vel *Minius*, gentilitium etr. (cf. ∃ИI∃Μ meine et I∃ИI∃Μ meinei). In tegulis sepulcralibus: ΑИI∃Μ · ⅃ᖷ (vl meina, n. 182) = *Velius Menius*, et ⅃ᖷ ΑИI∃Μ (meina vl, n. 183) = *Menius Velii* filius.

∃ИI∃Μ (meine), *Menius* (?), fortasse cognomen etr. (cf. ΑИI∃Μ meina), in titulo sepulcrali n. 2066.

I∃ИI∃Μ (meinei), *Menia* vel *Minia*, familiae etr. nomen (cf. ΑИI∃Μ meina et ∃ИI∃Μ meine), in titulis sepulcralibus n. 193 et n. 658 bis.

MEISSI, *misi*, e *mitto*. Vide AMEISI (*amisi*), PROMEISSERIM (*promiserim*), REMEISSERIM (*remiserim*), REPROMEISSERIM (*repromiserim*), REPROMEISSISSEM (*repromisissem*).

MECASTOR, iuramentum muliebre. Paul. pg. 125: « Mecastor et mehercules iusiurandum erat, quasi diceretur, *ita me Castor, ita me Hercules*, ut subaudiatur *iuvet* ». Cf. Aul. Gell. XI, 6, cit. ad voc. EDEPOL.

MECENIVS, gentilitium rom., ut Egnatius Mecenius (Plin. XIV, XIV, 2), quem Val. Max. (VI, III, 9) Egnatium Metellum vocat.

⅃ΑIƧΑ⅃Ↄ∃Μ (meclasial), —*iâ*, nomen mulieris, abl. sg., comparandum cum gentilitio rom. *Meclonius* (Murat. 1712, 3; Grut. 179, 3; Mommsen n. 157, 2452), in sarcophago etr. n. 2108. Cf. Lepsius in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 148 sg., Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 322, CXX 228.

MECO, *mecom* (mecum), quod scribitur etiam MECV, MEQVOM et MEQVM (vide praep. CO pro COM). In titulis christ.: BENE MECO VIXSISTI (Boldetti pg. 87; vide CONIVCA), QVEM MECO EXPERTA SVM (*Giorn. arcad.* XXXIX, 237).

MECV, *mecum*, idem quod MECO, MEQVOM et MEQVM (vide praep. CV pro *cum*). Inscr. apud Mommsen n. 6629: DVLCISSI|MO COIVGI · FE|LICI · QVI · VI|XIT · MECV · AN|NIS · III · MESIB|VS · II · SECVNDI|NA · FECIT. In titulis sepulcralibus: BIXIT ANNIS MECV XXVII (Fabr. cap. IV n. 445 pg. 323; vide IM = *in*), QVI · FECIT · MECV · ANNOS · VIGINTI (Fabr. cap. IV n. 134 pg. 270), QVAE ANNIS · VIXIT · MECV · XIIII (Lupi pg. 105), QVI MECV VIXIT ANIS XVI (Lupi pg. 135). MNECVM pro *mecum* exhibet inscriptio edita in *Atti dell'Acad rom. d'arch.* IV, 82.

ΜΕΛΑΓΔ (*μελαγρ*), Μελέαγρος (Meleager), antiquiori orthographia ∃ЯↃΑ⅃∃Μ (melakre) et ЯↃΑI⅃∃Μ (meliacr), in etrusco speculo n. 2482 (Micali *Monum. ined.* pg. 119 sg.).

MELAE vel Meles, Samnii oppidum, apud Liv. XXIV, 20 (Melae). Id. XXVII, 1: « In Italia consul Marcellus, Salapia per proditionem recepta, Maroneam et Meles de Samnitibus vi cepit ».

∃ЯↃΑ⅃∃Μ (melakre), Μελέαγρος (Meleager), quod etiam scribitur ЯↃΑI⅃∃Μ meliacr, et recentiori orthographia ΜΕΛΑΓΔ (in vase clusino ΜΕΛΕΑΛΡΟΣ), Oenei filius, in etrusco speculo n. 108 (Gori *Mus. etr.* II 167 sq., Passeri *Paralip.* pg. 29, Lanzi II 214 sg. = 170 sg., Millin *Gal. myth.* II 248).

ΜΕΛΑΝΙΠΠΟΣ, civis Agrigentinus, apud Plutarch. *Amat.* cap. 16 (27).

ΜΕΛΑΝΟΠΥΣ, poëta Cumanus, apud Pausan. *Eliac. pr.* VII, 8.

MELAS, fluvius Siciliae. Ovid. *Fast.* IV, 476: « Sacrorumque Melan pascua laeta boum ». Cf. *Thes. gr. linguae* III, 724 s. v. Μέλας.

MELAS, nauta etruscus, fortasse idem qui ab Ovidio Melanthus appellatur. Hygin. *Fab.* n. 134.

ΜΕΛΕΡΓΑΝΤΑ, Βελλεροφόντης vel Βελλεροφῶν (Bellerophontes) seu Βελοροφῶν, Neptuni s. Glauci filius, in etrusco-rom. speculo n. 2726 ter *b*. Cf. Garrucci *Cist. Praen.* pg. 169 (in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXIII = 1861).

MELIA, hasta a ligno mali dicta (Paul. pg. 124). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *melis*.

[ЯↃ]ΑI⅃∃Μ (meliacr), Μελέαγρος (Meleager), quod scribitur etiam ∃ЯↃΑ⅃∃Μ melakre et recentiori orthographia ΜΕΛΑΓΔ, in etrusco speculo n. 1065 (Vermigl. *Opusc.* I 25, et *Inscr. per.* pg. 49 sg.). Alii legunt meliaph (Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. CLXXVI) vel meliath (Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 134).

MELIGVNIS vel Meligonis, Μελιγουνὶς (Callim. in *Dian.*

vs. 47, Strab. VI, ii 10, Hesych. *Lexic.* II 565), insula Siciliae adiacens, una ex Aeoliis (Plin. III, xvi, 6; vide LIPARA). Μελιγουνεύς, adiect. ad Meligunim pertinens. Steph. Byz.: Μελιγουνὶς, μία Αἰόλου νήσων· Καλλίμαχος ἐν τῷ 'Αρτέμιδος ὕμνῳ· τὸ εθνικὸν Μελιγουνεύς.

IINƧƧHИƎM (meliíssaii), *Melissaeus* sive *Melissaei*, nomen virile apud Samnites (cf. inscr. apud Mommsen n. 2217, 2223, 2226, 2264, 2266, 2270, 2327 sqq.), in titulo pompeiano n. 2805 (Micali *Storia* etc. III ad tab. cxx n. 5, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 187 et s. 279, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3; cf. Avellino in *Bull. dell'Inst. arch.* an. 1831 pg. 14, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 29, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 194).

MELICVS, *medicus*, adiect. ad Mediam pertinens, ut melici galli (Plin. X, xxiv, 3) et melicae gallinae. Paul. pg. 724: « Melicae gallinae, quod in Media id genus avium corporis amplissimi fiat, *l* litera pro *d* substituta ». Varro *De r. r.* III, x, 19: « nec continuo his (*gallinis*), quas Melicas appellant falso, quod antiqui ut *Thetin* Thelim dicebant, sic *Medicam* Melicam vocabant. Hae primo dicebantur, quia ex *Media* propter magnitudinem erant allatae, quaeque ex iis generatae postea propter similitudinem amplae omnes ». Adde Colum. VIII, ii, 4.

MELINVS, cognomen Larinas, ut A. Aurius Melinus, de quo Cic. pro *Cluent.* capp. 5, 8 sq., 66 (vide AVRIVS).

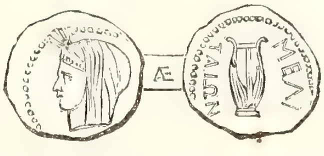
MELIOS, *melior*, adiect. apud veteres. Varro *De l. l.* VII, 27 pg. 130: « meliosem, *meliorem* ». Paul. pg. 264: « meliosibus ..... pro *melioribus* ».

ΜΕΛΙΣΙΑΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De Pythag. vita* cap. 36 (267).

MELITA et Melite, Μελίτη (Strab. VI, ii 11, XVII, iii 16), hodie *Malta*, insula Italiae, inter Siciliam et Africam, in qua oppidum eodem nomine (Liv. XXI, 51; Cic. in *Verr.* II, iv, 46; Mela II, vii, 18), Phoenicum colonia. Plin. III, xiv, 6: « Melita a Camerina LXXXIV M. pass. a Lilybaeo CXIII ». Diod. Sic. V, 12: Καὶ πρώτη μέν ἐστιν ἡ προσαγορευομένη Μελίτη, τῶν Συρακουσῶν ἀπέχουσα σταδίους ὡς ὀκτακοσίους, καὶ λιμένας ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους ταῖς εὐχρηστίαις, τοὺς δὲ κατοικοῦντας ταῖς οὐσίαις εὐδαίμονας. Τεχνίτας τε γὰρ ἔχει παντοδαποὺς ταῖς ἐργασίαις, κρατίστους δὲ τοὺς ὀθόνια ποιοῦντας τῇ τε λεπτότητι καὶ τῇ μαλακότητι διαπρεπῆ· τάς τε οἰκήσεις ἀξιολόγους καὶ κατεσκευασμένας φιλοτίμως γείσοις καὶ κονιάμασι περιττότερον. Ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη Φοινίκων ἀποικος, οἳ ταῖς ἐμπορίαις διατείνοντες μέχρι τοῦ κατὰ τὴν δύσιν Ὠκεανοῦ καταφυγὴν εἶχον ταυτὴν, εὐλίμενον οὖσαν καὶ κειμένην πελαγίαν· δὲ ἣν αἰτίαν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν εὐχρηστούμενοι κατὰ πολλὰ διὰ τοὺς ἐμπόρους ταχὺ τοῖς τε βίοις ἀνέδραμον καὶ ταῖς δόξαις ηὐξήθησαν. Cf. Ovid. *Fast.* III 567 sq.; Sil. Ital. XIV 250, Lycophr. vs. 1127. — Incolae dicti sunt Melitenses (Cic. op. cit. II, ii, 74), in numis n.

3099*a* ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ (Melitensium). Inscr. apud Henzen

n. 6124: [... MVNIC]IPI MEL PRIMVS OMNI[VM FE|C]IT · ITEM · AEDEM MARMO[REAM A|PO]LLINIS CONSACRAVIT ITEM P[RO | P]RONAO COLVMNAS IIII ET PARA[STATAS] | ET PODIVM ET PAVIMENTV[M COL|LO]CAVIT IN QVOD OPVS VNIVER[SVM | D D LIBERA]LITATE SVA HS CXDCCXCII SQ | [M]ELITENSIVM DESIDERIVM O [V PRAEVEN|EI · STAT · A]ERIS COLLATIONE D D. Melitensis, gr. Μελιταῖος et Μελιτεύς (Steph. Byz.: ὁ δημότης, Μελιτεύς), adiect. ad Melitam pertinens (inscr. apud Henzen n. 6124), ut Melitensis vestis (Cic. in *Verr.* II, ii 72 et 74; Sil. Ital. XIV, 251), Melitensis rosa (Cic. op. cit. II, v, 11), et Melitensis mitra (Varro apud Non. XIV, 16 pg. 539; cf. Lucr. IV 1124, Hesych. *Lexic.* II, 566 et Steph. Byz. s. v. Μελίτη), τὰ κυνίδια, ἃ καλοῦσι Μελιταῖα (Strab. VI, ii 11). Cf. numum n. 3099*b* cum scriptione MELITAS, apud Torremuzza tab. xciii n. 6. — Melita est cognomen fem. apud Gruterum 794, 2; 938, 10), et Murat. (1710, 8). Cf. Mommsen n. 7054.

MELIVS. Vide MILLVS.

MELLA vel Mela, fluvius Italiae superioris, prope Brixiam decurrens. Virg. *Georg.* IV, 278: « Curva legunt prope flumina Mellae ». Catull. LXVII, 33:

« Flavus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia, Veronae mater amata meae ».

MELLILLA, diminut. melliniae (Plaut. *Truc.* IV, i, 6). Plaut. *Cas.* I, 47: « Mea vita, mea mellilla, mea festivitas ».

MELLONA vel Mellonia, dea apum praeses, et mellis. August. *De civ. Dei* IV, 34 (cf. IV, 8, 12): « mella sine Mellona ». Arnob. IV, 7: « Mellonia dea est pollens potensque in apibus, mellis curans custodiensque dulcedinem ».

MELLVS vel mellum. Vide MILLVS.

MELO -onis, *Nilus*, antiquo scribendi more. Paul. pg. 124: « Melo nomine alio *Nilus* vocatur ». Idem pg. 7 (vide ALCEDO): « pro *Nilo* Melo »; et pg. 18 (vide ALVMENTO): « Sic Melo pro *Nilo* ». Serv. in Virg. *Georg.* IV, 291: « *Nilus* dictus est quasi νέαν ἰλυν, id

est novum limum trahens: nam antea *Nilus* latine Melo dicebatur ». Idem in *Aen.* I, 741: « sane Atlas graecum est, sicut et Nilus: nam Ennius dicit *Nilum* Melonem vocari, Atlantem vero Telamonem ». Auson. *Epist.* n. 393 vs. 75: « Melonis albam filiam ». Et Serv. in *Aen.* IV, 246: « Sane latine Atlas Telamon dicitur, sicut *Nilus* Melo ».

MELODINA, *melodiae.* Varro apud Non. I, 247 pg. 49: « Si quis melodinis onos lyras (ὄνος λύρας), Praesepibus se retineat forensibus ».

MELOESSA, insula Italiae inferioris, Bruttiis adiacens (Plin. III, xv, 2).

MELPES, fluvius Lucaniae, hodie *Molpa* vel *Melpi*, apud Plin. III, x, 1, ubi alii legunt *Melphes.* Vide MELPIS.

MELPIS, Μέλπις, nunc *Melfa*, fluvius Latii, prope Aquinum oppidum. Strab. V, iii, 9: Ἀκούινον μεγάλη πόλις (ἐστί), παρ' ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας. Vide MELPES, et cf. Romanelli *Topogr. istor.* III, 382.

MELPOMINE, *Melpomene*, in marm. apud Grut. 25, 9.

MELPVM, oppidum Italiae superioris. Plin. III, xxi, 3: « Item Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus, et Boiis, et Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit ». Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 166, IV 277, et Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1852 pg. 408.

?ΥƎIꟼꓘƎM (melrieu), in lapide Tudert. n. 94. Cf. Passeri *Acher.* in Gori *Mus. etr.* III, 27.

MELTOS, *melior*, adiect. Paul. pg. 122: « meltom *meliorem* dicebant ». Alii legunt *meliom.*

?ꓯ+VꓘƎM (meluta), *—ius* (?), nomen virile etr., in titulis sepulcr. n. 659 et n. 898. Cf. Lanzi II 433 = 362 ad n. 361 (« emeluta = *Aemilicia* »). Vide vocc. sqq.

ꓘꓯИ+VꓘƎM (melutnal), *Melutinià* (?), nomen mulieris, abl. sg., e IƎИ+VꓘƎM (melutnei). Operculum ossuarii clusini n. 534 bis*b:* ꓘꓯИ+VꓘƎM : Ǝ+ꓯИIꟼV : Oꓘ (lth urinate melutnal) = *Lars Urinatius Melutinià* natus.

IƎИ+VꓘƎM (melutnei), *Melutinia* (?), nomen feminae etr. (abl. ꓘꓯИ+VꓘƎM melutnal, cf. ꓯ+VꓘƎM meluta). In ossuar. clus. n. 534 bis*g:* IƎИ+VꓘƎM | I+I+:IOꟼꓯꓘ (larthi titi melutnei) = *Lartia Titia Melutinia.* Cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XIII, i, 8 nt. 1.

ΜΕΜΒΛΗΣ, fluvius Italiae. Lycophr. vs. 1083: ἀμφὶ Μέμβλητος ῥοάς.

MEMINIA, dea apud veteres (cf. osc. ИЕИИIИ memnim = *memoriam*). Serv. ad Virg. *Aen.* I, 720: « Alii Mimnerviam vel Meminiam dicunt, quod meminerit omnium ». Meminia est nomen mulier. apud Grut. 880, 10, et Murat. 758, 6.

ИЕИNIИ (memnim), *memoriam*, acc. sg. 3 decl., pro meminim, apud Samnites, e rad. ИNN- (mna-) vel ИNИ- man-, sanscr. mnâ (*memorare*) sive man (*cogitare*), gr. μιμνήσκω (vide MEMINIA). Inscr. samnit. n. 2749 lin. 8:

ИЕП · ИЕИИIИ · ИЕП · VꓘꓤИ · ꓢI8EI · ꓭEDIIИR (nep memnim nep úlam sifei heriiad) = *neque memoriam neque ollam sibi velit* (habeat). Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103.

MEMORDI, *momordi.* Aul. Gell. VII, 9: « M. Tullius et C. Caesar *mordeo* memordi, *pungo* pepugi, *spondeo* spepondi dixerunt ».

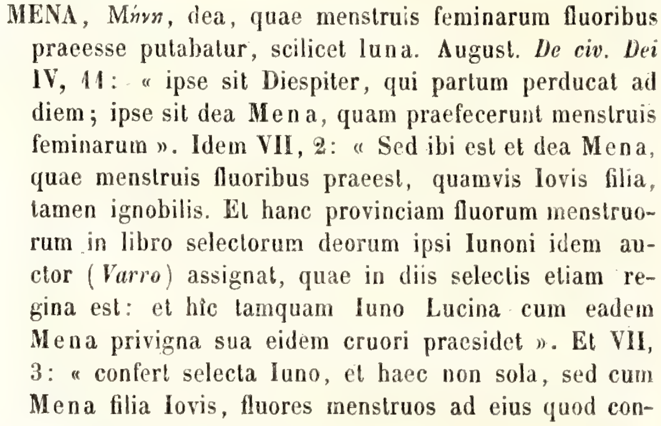
MEMORRIA, *memoria*, in marmore apud Murat. 2047, 1, a Marinio correcto (*Arvali* pg. 500 nt. 60).

ИVꓷMƎM (memrun), in etrusco speculo n. 2513 bis.

?ꓯИƎM (mena), in cippo perusino n. 1914 A lin. 23 (ꓯИƎMꓯИV8ꓯ afunamena), comparatur cum umbr. ꙄƎИƎM menes (Lepsius *Ueber die Tyrrh. Pelasg.* s. 35).

MENA, Μήνη, dea, quae menstruis feminarum fluoribus praeesse putabatur, scilicet luna. August. *De civ. Dei* IV, 11: « ipse sit Diespiter, qui partum perducat ad diem; ipse sit dea Mena, quam praefecerunt menstruis feminarum ». Idem VII, 2: « Sed ibi est et dea Mena, quae menstruis fluoribus praeest, quamvis Iovis filia, tamen ignobilis. Et hanc provinciam fluorum menstruorum in libro selectorum deorum ipsi Iunoni idem auctor (*Varro*) assignat, quae in diis selectis etiam regina est: et hic tamquam Iuno Lucina cum eadem Mena privigna sua eidem cruori praesidet ». Et VII, 3: « confert selecta Iuno, et haec non sola, sed cum Mena filia Iovis, fluores menstruos ad eius quod conceptum est incrementum ».

MENAE, Μεναί, oppidum Siciliae (Ptolem. III, 4), hodie *Mineo.* Apud Diod. Sic. XI, lxxxviii, 6 legitur Νέας pro Μένας. Eius incolae Menanini (Plin. III, xiv, 5) vel Meneni sive Menenii (Cic. in *Verr.* II, iii, 43), in numis n. 3081 apud Torremuzza MENAINON vel MENAINΩN et MENANINΩN. Menaeus, adiect.

ad Menas pertinens, apud Sil. Ital. XIV, 266, et Menenus apud Cic. op. cit. II, iii, 22. Steph. Byz.: Μεναί, πόλις Σικελίας, ἐγγὺς Παλίχων· Ἀπολλόδωρος ἐν β Χρονικῶν. τὸ ἐθνικὸν Μεναῖος, ὡς Λύκαι Λυκαῖος. Vide voc. sq.

MENAINON, oppidum Siciliae, a Ducetio conditum. Diod. Sic. XI, lxxviii, 5: Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις κατὰ τὴν Σικελίαν Δευκέτιος ὁ τῶν Σικελῶν βασιλεὺς [ὢν], ὠνομασμένος τὸ γένος ἰσχύων δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, Μέναινον μὲν πόλιν ἔκτισε καὶ τὴν σύνεγγυς χώραν τοῖς κατοικισθεῖσι διεμέρισε. Vide supra MENAE.

ΜΕΝΑΛΚΑΣ, bubulcus Siculus, Aetnae filius, apud Theocr. *Idyl.* IX, 15, ubi cf. Schol.

MENATES, *Menatius* (Minatius). Vide etr. I+AИB∃M (mehnati).

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ, Crotoniatarum dux, apud Diod. Sic. XIX 10 et XXI 4.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ, Siculus, apud Xenoph. *Hist. gr.* I, I, 29 (vide ΜΥΣΚΩΝ).

§ 2. Medicus Syracusanus, tempore Philippi Macedonis (Aelian. *Var. hist.* XII, 51; Baton Sinop. *De ephes. tyrann.* fragm. n. 1; Hegesand. Delph. fragm. n. 5; Plutarch. in *Agesil.* XXI 7, *Agesil. apoph.* n. 5, et *Apoph. Lac.* n. 59; Suidas v. Μενεκράτης; *Comic. graec.* fragm. pgg. 496, 547).

ΜΕΝΕΚΩΛΟΣ, Siculus, qui Camarinam condidit (Thucyd. VI, 5). Vide CAMARINA.

MENELAVOS, *Menelaus*, n. pr. m. (vide MENOLAVVS et MENOLAVS). Inscr. apud Murat. 910, 9: MENELAVOS C · CAES | DISPENSATOR | VIXIT ANN · XXIII.

MENEΓE, Μενέλαος (Menelaus), dor. Μενέλας, per contractionem ∃ΊИ∃M menle, in speculo etrusco-rom. n. 2523; in lapid. rom. MENELAVOS, MENOLAVVS et MENOLAVS.

MENENIA tribus, quae ab aliquo ex Menenia gente denominata videtur. Vide inscr. apud Orell. n. 2391, 2530, 2744, 3051, 3084, 3288, 3749, 3818, 3824, 4050, et apud Henzen n. 5152, 5292, 6093, 6211, 6614*b*, 7121. Cf. Λούκιος Καλπούρνιος Μενενίᾳ Πείσων, apud Ios. Flav. *Antiq. Iud.* XIV, x, 10.

AꟻD∃M∃M (MENERVA), *Minerva* (Ἀθηνᾶ), etrusca orthographia, et saepius per contractionem AΙDИ∃M menrva, dea ingeniorum et disciplinarum praeses, nata ex cerebro Iovis, ut fingitur in etrusco speculo n. 459 (vide AИΊA◇ thalna) et in vasis volcent. apud Micali tav. LXXIX sq. Paul. pg. 123: « Minerva dicta, quod bene moneat. Hanc enim pagani pro sapientia ponebant; Cornificius vero, quod fingatur pingaturque minitans armis, eandem dictam putat ». Arnob. III, 31: « Aristoteles, ut Granius memorat, ... Minervam esse Lunam probabilibus argumentis explicat, et literata auctoritate demonstrat. Eamdem hanc alii aetherium verticem, et summitatis ipsius esse summam dixerunt: *memoriam* nonnulli: unde ipsum nomen Minerva, quasi quaedam *Meminerva* formatum est ». Fest. *Qu.* X, 21: « Promenervat item, pro monet ». Cf. Cic. *De nat. deor.* III 24, Voss. *Etym.* s. v. *Minerva*, Visconti *Mus. Pio-Clem.* II 162, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 98, 123, Pott *Etym. forsch.* I 133, II 506; et vide MEMINIA, MEMNIM. Invenitur in monumentis artis etruscae (n. 43 MEN[E]DF[A], n. 2726 ter*a* [Aꟻ]Ꟶ[∃]И∃M), aliquando cum *Hercule* coniuncta (n. 1019 AΊꟶ∃И∃M, n. 1063 AΊD∃M∃M, n. 2480 MENEDCA, n. 2489 ◇>Vꟶ∃И∃M) et cum *Perseo* (n. 107 AΊD∃M∃M). Formam AVЯ∃И∃M menerva, qua usi sunt Falisci, pro rom. ant. MENERVAI (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 17; inscr. apud Orell. n. 1421; vide DONOM) vel Minervai (inscr. apud Murat. 53, 3 = Orell. n. 1419) h. e. *Minervae* (vide DONOM = *donum*) exhibet inscriptio n. 2441. Cf. inscr. apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. VII n. 6. — Inter deas Sabinorum enumerat Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30. Pluries memoratur in thesauris epigraphicis, in quibus appellatur Arnalia (Orell. n. 1961), Augusta (Henzen n. 7240), Belisana (Orell. n. 1431 = 1969), Berecintia (Orell. n. 1432, 2328) vel Berecyntia (Orell. n. 1432, 2328), Cabardiacensis (Orell. n. 1423), fatidica? (Orell. n. 828, 1424), frugifera? (Orell. n. 1425), Matusia (Henzen n. 5699), Medica (Orell. n. 2422, 2634), Medica Cabardiacensis (Orell. n. 1426), memor (Orell. n. 1427 sqq.), Paracentia (Orell. n. 2329 sq.), sancta (Henzen n. 6778). Simulacrum MINERBAE legitur in lapide apud Orell. n. 2133 (De Rossi in *Ann. dell'Inst. arch.* XXI = 1849 pg. 342 sg.), et MINERBES pro Minervaes invenitur in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 630 = Orell. n. 3384).

?◇>VꟶƎИƎM (meneructh), in etr. speculo n. 2489. Vide AꟻD∃И∃M (menerva).

ƧƎИƎM (menes). Vide ƧƎИƎB (benes).

MENESTER, *minister*, subst. masc. (per contractionem MNESTER), unde MENESTRATOR pro *ministrator* et MENESTRO pro *ministro*, in lucerna fictili apud Mommsen n. 6308, 23 (MENESTER \A). Vide MNESTER, et cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* II, 140.

MENESTRATIO, *ministratio*, in inscr. apud Orell. n. 1120 ex Gorio *Inscr. ant.* II 352 (ADMENESTRATIONIS).

MENESTRATOR, *ministrator* (vide MENESTER), in lapidib. apud Grut. 315, 2 et Orell. n. 1503 (MERCVRIO MENESTRATORI).

MENESTRO, *ministro*, e MENESTER = *minister*, in inscr. apud Henzen n. 6431 (ADMENESTRAVVNT et ADMENESTRE[NT]).

VDA⋇ИƎM (menzaru), *mensarum*, subst. f. genit. pl. 1 decl., pro menzarum, apud Umbros, in tab. eugub. II a 16 (Lanzi II 742 = 650, 824 = 733, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VII 22, VIII 23, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26, Aufr. et Kirch. I 49, 94, 103, 107, 114, II 382, Huschke *Die iguv. taf.* s. 364 et s. 593, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 122).

ꟶAИ⋇ИƎM (menznal), *Meliniá* (?), n. pr. fem. abl. sg., apud Etruscos (cf. umbr. ƎИ⋇ИƎM menzne). Ossuarium etr. n. 1547: ꟶAИ⋇ИƎM · I8ꟶA · AИAO (thana alfi menznal) = *Tannia Alfia Meliniá* nata (vel *Meniá* nata, secundum Vermigl. *Inscr. per.* pg. 239 ad n. 149).

ƎИ⋇ИƎM (menzne), *tabulato* (subst. m. abl. sg.) exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 365). Invenitur in tab. eugub. II a 17. Aliis est rom. *mensá* (Lanzi II 742 = 650, 824

= 733 et Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, 40, VIII 36). Cf. Aufr. et Kirch. I 108, II 383.

ꓷAIИƎM (MENIAR). Vide ꓷAIИƎM⊗ƎƧ (seh-meniar) et SEHEMENIAR.

MENIER. Vide SEHMENIER.

ƧƎIИƎM (menies). Vide ƧƎIИƎMƎƧ (se-menies).

ƧIИƎM (menis), in inscr. perusina n. 1581.

MENITIΣ, porta Syracusis. Plutarch. in *Dion.* XXIX, 1: κατὰ τὰς Μενιτίδας πύλας.

Ǝ⅃ИƎM (menle), gr. ant. Μενέλεως pro Μενέλαος (Menelaus), dor. Μενέλας, Atrei filius, in etruscis speculis n. 44, 108, 1064, 2500, 2521, 2726 bis (pro pleniori orthographia MENEᛚE), cum *Venere* (ИAꓷVT turan), *Elena* (AИI⅃Ǝ elina), *Castore* (ꓷVTƧAK kastur), *Polluce* (ƎKVT⅃Vꟼ pultuke) cet.

MENOLAVS, *Menelaus*, n. pr. m., quod et scribitur MENOLAVVS et MENELAVOS. Inscr. apud Mommsen n. 4798: L · EGNATIO · L · L | AMPHIONI | MENOLAVS · | FECIT.

MENOLAVVS, *Menolaus* (Menelaus), cognomen virile. Inscr. apud Mommsen n. 3835: Q · TIBVRTI · Q · L | MENOLAVI | CVLTRARI · OSS | HEIC · SITA · SVNT. Vide MENOLAVS et MENELAVOS.

AꟻꓷИƎM (menrva), *Menerva* (Minerva), dea apud Etruscos, pleniori orthographia AꟻꓷƎИƎM (MENERVA), in speculis n. 106, 304?, 480, 1062 (AƎꓷИM mnrva), 2033, 2054, 2054 quat., 2094, 2143, 2277, 2474, 2477 (AƎꓷMƎM), 2478, 2480, 2484, 2485-2487 (AƎꓷИƎM), 2487 bis, 2490 (ИƎVИƎM), et in vase n. 2411 (AꟻꓷИƎM).

MENTOVINES, *Mentovini*, populi Liguriae, in tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 38 sqq. Cf. Corssen *De Volscor. lingua* pg. 34.

MENTVRNAE. Vide MINTVRNAE.

MENVLA, civis Anagninus, apud Cic. *pro domo* cap. 30.

MENVS, *minus*, adverb. Inscr. apud Mommsen n. 1291: MARCIANVS · QVI · VIXIT ANNVS · PLVS · MENVS LXX. Alia apud Steiner *Altchr. Inschr.* n. 57 s. 32: HIC IACET EVSEBIVS | QVI VIXIT ANNVM | VNVM ET MENSES SEX | MENVS DIES V etc. Alia apud Fabr. cap. X n. 461 pg. 734: ALESDRA QVE · BIXIT | ANNVS · PLVS MENVS · XXX | DEPOSITA · IN PACE · XV K | AVGVSTI.

MENΩN, Crotoniensis, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXX (170) et cap. XXXVI (267).

MEPHYLA, oppidum Aboriginum. Dionys. Halic. I, 14: Μηφύλα δὲ ὡς τριάκοντα σταδίοις ἄποθεν τῆς Σούνης· δείκνυται δὲ αὐτῆς ἐρείπιά τε καὶ τείχους ἴχνη. Fortasse est eadem quae Medullia.

MEPTE, *me ipsum*, apud veteres. Plaut. *Men.* V, VIII, 9 sq.: « Quin certissumumst, Mepte potius fieri servom, quam te umquam emittam manu ». Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* II 44, 288.

MEQVOM et mequm, *mecum*. Scaur. pg. 2262 P.: « Alii sic, quoties *u* sequitur (*c*), *q* ponendum, ut per *quo* literam, mequom, tequom, quotus, quoties, aliquoties ». MEQVM legitur in titulo sepulcr. apud Grut. 817, 2.

MERACLVS, *meraculus*, adiect., diminutiv. meraci. Plaut. *Cas.* III, V, 15 sq.: « Timeo hoc negotium, quid est, nisi haec meraclo Se uspiam percussit flore Libyco ».

MEPΓANH, oppidum Siciliae, apud Polyb. I, VIII, 3. Vide MEPOYΣION.

MERGENTINI, populi Umbriae, apud Plin. III, XIX, 2.

MIIRII (mere). Vide MERETO.

MERENDA, *prandium*, apud veteres. Paul. pg. 123: « Merendam antiqui dicebant pro *prandio*, quod scilicet medio die caperetur ». Non. 1, 118 pg. 28: « Merenda dicitur cibus, post meridiem qui datur: Afranius Fratriis [vs. 183]: *Interim merendam occurro, ad caenam quum veni, iuvat* ». Isid. *Orig.* XX, 2: « Merenda est cibus qui declinante die sumitur, quasi post meridiem edenda et proxima coenae. Unde et *antecoenia* a quibusdam vocabantur. Item merendare, quasi *meridie edere* ». Gloss. apud Labb.: « Merenda, ἄριστον δειλινόν· δειλινή ». Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MERENDO. Vide MERENDA.

MERENNA, cognomen rom. fortasse originis etruscae, quod ad oscum meddix trahit Oriolius (*Viterbo e il suo territ.* pg. 14). In lapide viterbiensi apud Orell. n. 3723: VITELLIVS · L · F · MERENNA · AVGVSTALIS · SVRRINENSIVM. Cf. inscr. apud Murat. 211, 6.

MERES, *merens*, particip. e mereor (vide BENEMERES). Inscr. Puteol. apud Mommsen n. 2985: D · M | AVRELIA · PV|TEOLANA · AEMI|LIAE · AFRODITE | MATRI · BENE|MERETI · FE|CIT. Adde inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXI n. 11.

MERETO, *merito*, adverb. apud veteres. In lapidibus rom.: DONV · DANVNT · HERCOLEI · MAXSVME MERETO (Append. n. XLI), DEDET · TEMPESTATEBVS · AIDE · MERETO (n. 2708), LVBS MERETO = *libens merito* (Mommsen n. 5567), DONO · DEDIT · MERETO (Grut. 52, 11 = Orell. n. 1265). Adde inscr. Marsic. n. 2742 (MIIRII).

MERETVS, *meritus*, particip. a mereor. In inscr. Aletrin. (Append. n. XL): BIS SENATVS · FILIO · STIPENDIA · MERETA ESE · IOVSIT. Cf. Ritschl *De Aletr. tit.* pg. XIII.

MERINATES, incolae Merini oppidi in Apulia Daunia, ubi nunc *S. Maria di Merino.* Plin. III, XVI, 6: « Merinates, ex Gargano ».

MERITOD, *merito*, adverb. (abl. sg.), in titulo Florent. apud Ritschl *De fictil. litt.* pg. 27.

MERCANTILLA. Vide MERCATILLA.

MERCASSITVR, *mercatus erit*, in lege Thoriae agr. cap. 34 (Append. n. LIX).

MERCATILLA et Mercantilla, *parva mercatrix*. Est cognomen rom., ut Flavia Mercatilla (Marini *Inscr. alb.* pg. 73) et Iulia Mercantilla (Murat. 1691, 6). Adde titul. sepulcr. apud Mommsen n. 4910.

MERCEDITVVM, *mercenarium*, quod mercede se tuetur (Paul. pg. 124). Alii legunt *mercedicius*. Cf. *mercedonius* apud Forcell. *Lexic.*

MERCVLE, *mehercle*, adv. iurandi, in Cic. fragm. (*pro Planco* X, 2) apud Mai *Class. auct.* II, 54.

MERCVRIVS, antiquiori orthogr. MIRϽVRIOƧ (MIRCVRIVS) et MIRQVRIOS, etr. ƧMꓷV+ (turms), gr. Ἑρμῆς, filius Iovis et Maiae. Trahitur ad rad. sanscr. vṛ, *tegere* (Pott *Etym. forsch.* I 200, II 31). Invenitur in inscr. apud Orell. n. 251, 336, 458 *b*, 784, 1265, 1394, 1398 sq., 1418, 1893, 1960 sq., 2166, 2596, 3272, 3838, 4664, apud Henzen n. 5697, 6647, 7137, et appellatur deus (Orell. n. 1395 sq., 1415, 2395, 4914, Henzen n. 5690, 5692, 5907 sqq., 6799, 7151), deus magnus (Henzen n. 5691), numen aug. deus (Henzen n. 6080), augustus (Orell. n. 271, 348, 405, 1414, 2394, 3439, 3883, 3911, 5042, Henzen n. 5693, 5859, 6612), caelestis fatalis (Orell. n. 1400), censualis (Orell. n. 1414), consentiens (Orell. n. 1401), domesticus (Henzen n. 5695), lanarius (Orell. n. 1403), lucrorum potens et conservator (Orell. n. 1404; cf. n. 4329), magnus (Orell. n. 1414), maximus conservator orbis (Orell. n. 1408), menestrator (Orell. n. 1503), negotiator (Orell. n. 1410), nundinator (Orell. n. 1409), nuntius (Henzen n. 6042), rex (Orell. n. 1416). Cf. Mercurius Alexandriae (Henzen n. 6927), M. Alaunus (Henzen n. 5866), M. Arcecius (Orell. n. 1414), M. Arvernus (Orell. n. 1414), M. Arver. Noricus (Henzen n. 5875), M. Cambo (Henzen n. 5690), deus M. Kanetonnensis (5885), M. Cissonius (Orell. n. 1406, Henzen n. 5886), deus M. Treverorum conservator (Orell. n. 1405), deus M. Moccus (Orell. n. 1407), M. potens Thysdritanae coloniae potens praeses et conservator (Henzen n. 5326), M. Tourevus (Henzen n. 5917), M. Visucius (Henzen n. 5923 sq.).

MERO, *Nero*, per iocum dictus est Tiberius Caesar, ob nimiam vini aviditatem. Suet. in *Tiber.* cap. 42: « In castris, tiro etiam tum, propter nimiam vini aviditatem, pro *Tiberio*, Biberius; pro *Claudio*, Caldius; pro *Nerone*, Mero vocabatur ».

MEROLA, *Merula*, cognomen mulieris. In titulo sepulcr. apud De Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* XVII, 5 pg. 545: MEROLA CLARISSIMA FEMINA MATER BONORV[M].

MEROSVS, *meracus* (merus, purus), adiect. Agroet. pg. 2273 P.: « merosum autem *vinum* appellabimus ».

ΜΕΡΟΥΣΙΟΝ, oppidum Siciliae, ad quod numum n. 3082 in Sicilia repertum, cum script. MEᐅ, refert Sestinius (*Lett. numism.* VII 7, et *Class. gen.* pg. 21 et tab. III n. 10; Mionnet *Suppl.* I, 400 n. 269 pl. IX n. 39). Μεργανη oppido tribuit Eckhel (*Add. doctr. num. vet.* pg. 49). Steph. Byz.: *Μερούσιον, χωρίον Σικελίας, ὡς Θεόπομπος Φιλιππικῶν τριακοστῷ ἐννάτῳ· οἱ οἰκήτορες ὁμοίως Μερούσιοι, καὶ Μερόεσσα ἡ Ἄρτεμις. ἀπέχει δὲ ὁ τόπος Συρακουσῶν στάδια ἑβδομήκοντα. τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Μερόης, τῆς Αἰθιοπίας.*

ƧꟼƎM (mers) et MERS, *mos* (?) vel *ius* (?), subst. m. nominat. sg. 3 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 85, 126 sqq., II 154 sq., 257 sq., 367, Huschke *Die iguv. taf.* s. 122). Hinc fortasse MERSI et MERSEI, ƧVƧᗡƎM (mersus) et AƆVƧᗡƎM (mersuva). Tabula eugubina Ib 18: +ƧƎ : ƧꟼƎM : ƎV1 (tab. VIb 55 PVE · MERSEST) = *quo mos* (ius?) *est;* tab. Ib 18: +ƧƎ : ƧꟼƎM : ƎꟼƎ1 (pere mers est) = tab. VIb 31 PERSE · MERS · EST et lin. 55 PIRSEMERSEST = *quod mos* (ius?) *est. Medicum* vel *salutare* exponit Grotefend *Rud. l. u.* IV 14. Cf. Lanzi II 824 = 733, et Lassen *Beiträge* etc. s. 49.

MERSEI, idem ac MERSI, genit. sg. 3 decl., e MERS, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 127, II 154 sq.), in tab. eugub. VIa 38, 48. Alii mersei vel mersi exaratum putant pro merseit = *assolet* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 122). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 14.

MERSEST. Lege: MERS · EST.

MERSI, idem ac MERSEI, in tab. eugub. VIa 28.

MERSTA, *—am* (sinistram?), adiect. acc. sg. 1 decl. pro merstam, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 26, 40 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 3, 4, 17: PEICA MERSTA = *picam —am* (Aufr. et Kirch. II 51) vel *picam occidentalem* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 46, 65, 89) vel *pica sinistra* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 5 sqq.). Tab. VIa 16: PEICA · MERSTA · SERITV = *picam —am servato.* Vide MERSTO.

§ 2. *—as* (sinistras?), acc. plur. pro MERSTAF (Aufr. et Kirch. I 113, Huschke op. cit. s. 613). Tab. eugub. VIa 3, MERSTA · AVVEI · MERSTA · ANGLA = tab. VIa 4 MERSTA · AVEIF · MERSTAF ANGLAF et tab. VIa 18 MERSTA · AVEIF · MERSTA ANGLA h. e. *—as alites —as oscines* (Aufr. et Kirch. II 51, 106), quod alii vertunt *occidentales alites occidentales oscines* (Huschke op. cit. s. 46, 56, 89), vel *sinistris avibus, sinistris aquilis* (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 5 sqq.).

MERSTAF, *—as* (sinistras?), adiect. acc. pl. 1 decl., minus recte MERSTA, apud Umbros, in tab. eugub. VIa 4 (Aufr. et Kirch. I, 113). Vide MERSTA § 2. MERSTO et MERSTV.

MERSTO, *—um* (sinistrum?), adiect. m. acc. sg. 2 decl.

pro merstom, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 116, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 46, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. VIa 16: PEICO · MERSTO · PEICA · MERSTA · SERITV = *picum —um, picam —am servato.* Adde tab. VIa 3, 4, 16, et vide MERSTV, quod sequitur.

MERSTV, *—o* (sinistro), adiect. m. abl. sg. 2 decl., unde MERSTA, MERSTAF et MERSTO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 117, II 26 sqq.), in tab. eugub. VIa 1. *Occidentalis* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 45), comparatum cum rom. *mergere.* Cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 280.

ƧVꓤƆƎꟽ (mersus), *—bus*, abl. pl. 3 decl., e MERS, apud Umbros (unde adiect. ꓯƎVƧƆƎꟽ mersuva), in tab. eugub. III, 6 (Aufr. et Kirch. I 128, II 367). *Moribus* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 398), *curis* Grotefendius (*Rud. l. u.* II 29, VII 30). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Gori *Mus. etr.* I, LVIII, et Lanzi II 695 = 603, 824 = 733 (e μηρὸς *femur* vel e μέρος *pars*).

ꓯƎVƧƆƎꟽ (mersuva), *—â*, adiect. f. abl. sg. 1 decl., e MERS, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 100, 111, II 367 sq.). Tab. eugub. III, 11: ꓯƎVƧƆƎꟽ ꓯIƎ (via mersuva) = *viâ —â*, fortasse *viâ solitâ* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 401). Cf. Gori *Mus. etr.* I, LVIII, Lanzi II 700 = 608, 824 = 733, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, 30 sq.

MERTO, *merso*, apud veteres (Paul. pg. 81, cit. ad v. EXFVTI = *effusi*). Paul. pg. 124: « mertat pro mersat dicebant ». Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 14: « mertare atque pultare dicebant ». Accius vs. 122 (Ribbeck): « Fortasse an sint, quos hic non mertet metus ». Id. vs. 134 sq.: « Vel qui me aperte effrenata inpudentia Praesentem praesens dictis mertare institit ».

MERTO, *merito* vel *mereto* (ital. *merito*, *merto*), in lapide Nolano apud Mommsen n. 2024.

?ƧꓯIИVꟼƎꟽ (merunias), in lapide clusino n. 970. Cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 70.

-ƧƎΛ (mes-), *magis*, adverb. apud Umbros. Vide VꓷꓘƧƎΛ (mestru).

MƎꟽ (meś), *Mesius* vel *Mesia* (vide IƧƎꟽ mesi = *Mesia*). In titulo etr. n. 1687: MƎꟽ · ꟼꓯ (ar meś) = *Arrius Mesius* vel *Arria Mesia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 299 ad n. 321).

MESA, *mensa*, subst. f. (hispan. et sard. *mesa*). Charis. pg. 58 = 43 P.: « Mensam sine *n* littera dictam Varro ait, quod media poneretur; sed auctores cum *n* littera protulerunt, Vergilius saepe. sed et *mensam* cum *n* posse dici idem Varro ait, quod et mensa [βρωτά] edulia in ea [escolenta] ponerentur ».

MESALLA, *Messalla*, cognomen rom., ut C · VEREDIVS C · F · MESALLA, apud Mommsen n. 5491.

MESANCYLVM, μεσάγκυλον, teli missilis genus (Paul. pg. 125). Mesanculam dixit Gellius X, 25. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *mefancilum.*

MESAPIA. Vide MESSAPIA.

MESENE, *mese* (mense), abl. sg., Vestinorum linguâ, in lapid. n. 2737 (vide FLVSARE). Cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 254 sq. (« *Messinae Florali* »).

IƧƎꟽ (mesi), *Mesia*, nomen mulieris, abl. ꓶꓯIƧƎꟽ mesial (vide MƎꟽ meś, et osc. MESIVS). In lapide etr. IƧƎꟽ ꟼꓯ (ar mesi) = MIISIA · ARVN, *Aruntia Mesia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 34 ad n. 46).

ꓶꓯIƧƎꟽ (mesial), *Mesiâ*, nomen mulieris, abl. sg., e IƧƎꟽ (mesi), apud Etruscos. In titulo sepulcr. n. 1390: ꓶꓯIƧƎꟽ · IƎИ⋕ƆꓶƎꟻ · Oꓶ (lth velcznei mesial) = *Lartia Velcinia Mesiâ* nata.

MESIATES, populi Rhaetiae, in *Tab. Peuting.* segm. III*a.*

MESIS, *mensis*, sanscr. mâsa (e rad. mas, *metiri*, et suff. a), ital. *mese* (cf. Maffei *Ver. ill.* II, 543), saepe invenitur in titulis sepulcralibus, ex. c.:

MES pro *mensis*, ut MES · IAN · MES · FEB = *mensis ianuarii mensis februarii.*

— pro *menses*, apud Grut. 684, 4 (VIX · ANOS · V · MES · III · DIE · I · ORAS · VIIII); — pro *menses* sive *mensibus*, apud Mommsen n. 404, 609, 3151, et in *Giorn. arcad.* CXLII 199.

MESE pro *mense*, ut IPSO MESE (*Catac. de Rome* pl. LIII n. 5); et pro *meses* (menses), ut VIXIT BIENIO MESE V (Mommsen n. 1601).

MESES pro *menses*, apud Fabr. cap. X n. 414 pg. 720; Grut. 575, 2; 684, 13; 852, 2; Lupi pgg. 101, 105; Maffei *Mus. ver.* 282, 4; Mommsen n. 131, 404, 1579, 1690, 6437, 6996, 7188; *Giorn. arcad.* CXLII 208; Orell. n. 3542. — Item MESIS = *meses* (*Rev. archeol.* XIII, 161), apud Lupi pg. 110 nt. 5 (BIXIT ANNVS · X · I · ET MESIS IIII ET DIES XV), apud Mommsen n. 6736 (VIXIT ANNOS XXXI MESIS SE[X]). MHZHC, graeca orthogr. pro *menses*, occurrit in inscr. apud Mommsen n. 2143 (BEIΞ · ANO N · MHZEC · ⋝ · ΔEI · H h. e. *vix. ann. L mens. VI d. VIII*).

MESORVM pro *mensorum* (*Catac. de Rome* pl. LXIV n. 2) h. e. *mensium* (Grut. 599, 1; Mommsen n. 3160), MIISORV (Fabr. cap. V n. 282 pg. 397), et MIISVM (Fabr. cap. I n. LIX pg. 31), graeca orthog. MHCΩPΩN (Lupi pg. 125) vel MHCΩPOYM (Lupi pg. 191).

MESIBVS pro *mensibus*, apud Fabr. cap I n. LIX pg. 31, cap. II n. 270 pg. 110, cap. III n. 155 pg. 142 (vide QVIQVAGINTA) et n. 419 pg. 186, cap. IV n. 155 pg. 274, Mommsen n. 2037, 2699, 3428, 3867, 6629, 6971, 6996, 7014. Item MESIS (Fabr. cap. VIII n. XLII pg. 566, et n. 154 pg. 573), MESSIS (Mommsen n. 7173), MIIS

et MIISSIBVS (Grut. 656, 6), MESI apud Fabr. cap. IX n. 304 pg. 636 (Mommsen n. 3412 VIXIT·ANNIS·XVIIII·MESI·VIIII). Cf. MENSS (*Atti dell'Acad. Rom. d'arch.* II, 90; *Rev. archéol.* XIII, 170) et MENSSIS (Mommsen n. 3491; Grut. 279, 1; *Catac. de Rome* pl. LXXVII n. 8).

MESISE, *misisse*. Vide CONPROMESISE = *compromisisse*.

MESIVS, *Maesius*, gentilitium ital. Varro *De l. l.* VII, 96 pg. 157: « ac rustici Pappum Mesium, non Maesium ». Cf. Mesius Vitus in inscr. apud Grut. 1109, 9.

MESMA. Vide MEDMA.

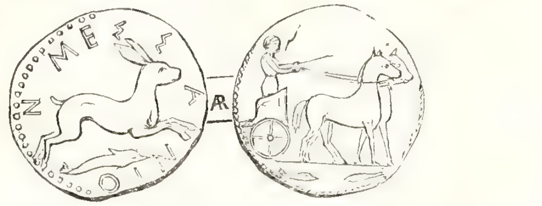
MESOR, *mensor*. Inscr. apud Mommsen n. 929 (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1837 pg. 158, *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II, 126, Zell n. 937 et n. 1165): D·M·S | LIBERALIS·COL | COL·SIP·SER·ARCKAR | QVI·ET·ANTE·EGIT·RATIONEM | ALIMENTARIAM·SVB·CVRA | PRAEFECTOR·ANNIS·XXXIII | VIVOS·SIBI·FICERAT·AVGVRINO | REIP·SER·VERNAE·MESORI·FILIO·SVO·KARISSIMO | QVI·VIX·ANN·XXIII·M·VI·D·X. Adde inscr. apud eund. n. 1455, et cf. Grut. 99, 1.

MESSALA vel Messalla, *Messana*, cognomen rom. in gente Valeria. Seneca *De brev. vitae* XIV, 5: « Sane et hoc ad rem pertineat, quod Valerius Corvinus primus Messanam vicit, et primus ex familia Valeriorum, urbis captae in se translato nomine Messana appellatus est, paulatimque vulgo permutante litteras, Messala dictus ». Eadem repetit Macrob. *Saturn.* I, 6. Fortasse Messala sive Messalla diminut. est pro Messanula (cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II, 14). Vide Fast. consul. apud Grut. pg. 292; et cf. Schneider *Gramm. der lat. sprache* I, 411.

MESSANA, Μεσσήνα (Ptol. III, 4 Μεσσήνα ἐν τῷ πορθμῷ) vel Μεσσήνη (Strab. II, V 20, VI, I 1, II 1 sq.; Scyl. Caryand. § 13; Herodot. VII, 164; Thucyd. III 90, IV 1, 24 sq., V 5, VI 5, 50, 74, VII 1; Diod. Sic. IV 85, XIII 63, XIV 40, 56 sqq., 78, 87, 90, XIX 65, 102, XXII 13, XXIII 1, 3; Polyb. I 7 sq., 10 sq., 52; Appian. *De reb. Samn.* IX 2, et *De bell. civ.* II 95, IV 25, 39, V 81, 84 sq., 97, 103, 109, 117, 121 sq.; Philostr. *Vit. Apoll.* V 11, VIII 15; Andron Ephes. fragm. n. 6, Neanth. Cyzic. fragm. n. 22; Philin. Agrig. fragm. n. 1 sq.; Alcim. Sic. fragm. n. 1; Plutarch. in *Timol.* XX, 1; Dio Cass. XLVIII 17, XLIX 2, 5, 7, 10 sq.), Siciliae urbs a Naxiis condita, initio Zancle dicta (Herodot. VII, 164; Diod. Sic. IV, 85; Paus. *Messen.* XXIII 6 sqq., *Eliac. sec.* II 10; Scym. Ch. vs. 286; Ovid. *Fast.* IV, 474) propter locorum obliquitatem, deinde novum nomen a Messeniis Peloponnesiis accepit (Thucyd. VI, 5): tum Mamertinum a Mamertinis vocata (Dion. fragm. n. 11 et n. 104; cf. Euseb. *Chr.* Hieron. interpr. ad ann. CCL « Messana, quae et Mamertina conditur »). Strab. VI, II, 3: Τῶν δὲ συμμενουσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων ἡ μὲν Μεσσήνη (unus cod. *Messine*) τῆς Πελωριάδος ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπὶ πολὺ πρὸς ἕω καὶ μασχάλην τινὰ ποιούσης· ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Ῥηγίου δίαρμα ἑξηκονταστάδιον, τῆς δὲ στυλίδος πολὺ ἔλαττον. κτίσμα δ' ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τοὔνομα μετήλλαξε, καλουμένη Ζάγκλη πρότερον διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων (Ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιόν), Ναξίων οὖσα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνην· ἐπῴκησαν δ' ὕστερον Μαμερτῖνοι, Καμπανῶν τι φῦλον. ἐχρήσαντο δ' ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίους, καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήιος ὁ Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικόν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Καίσαρα, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου. δείκνυται καὶ ἡ Χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ πόρῳ, βάθος ἐξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιαι τοῦ Πορθμοῦ κατάγουσιν εὐφυῶς τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συστροφῆς καὶ δίνης μεγάλης· καταποθέντων δὲ καὶ διαλυθέντων τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠιόνα τῆς Ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τούτου Κοπρίαν. τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησαν οἱ Μαμερτῖνοι παρὰ τοῖς Μεσσηνιοῖς, ὥστ' ἐπ' ἐκείνοις ὑπῆρξεν ἡ πόλις· καλοῦσι δὲ Μαμερτίνους μᾶλλον ἅπαντες αὐτοὺς ἢ Μεσσηνίους, εὐοίνου τε σφόδρα τῆς χώρας οὔσης, οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτῖνον, τοῖς ἀρίστοις ἐνάμιλλον ὄντα τῶν Ἰταλικῶν. οἰκεῖται δ' ἱκανῶς ἡ πόλις, μᾶλλον δὲ Κατάνη. Scymn. Ch. vs. 293: Μεσσήνην δ' Ἴωνες ἐκ Σάμου (*condiderunt*). Sil. Ital. XIV, 149 sq.:

« Incumbens Messana freto, minimumque revulsa
Discreta Italia, atque osco memorabilis ortu ».

Cf. Melam II, VII 16, Solin. V 5, Cic. in *Verr.* II, II 5. — Eius incolae Messini vel Messinienses (Not. Tiron. pg. 136) et Messaneses (Fest. *Qu.* IX, 8 pg. 158) dicti sunt, gr. Μεσσήνιοι (Thucyd. III 88, 90, IV 1, 25, V 5, 48; Diod. Sic. XIII 4, XIV 40, 44, 56 sq., 59, 78, 87 sq., XIX 65, 102, 110, XXI 18, XXII 1, 7; Ptol. III, 4; Polyb. I 10, III 26; Paus. *Messen.* XXIII 6 sqq., *Eliac. pr.* XXV 2; Dion. fragm. n. CIV; Clearch. Solens. *Vitar.* fragm. n. 16; Philin. Agrig. fragm. n. 1 sq.), in numis n. 3061 *b* MESSANIO, MESSANION, ΜΕΣΣΑΝΙΟΝ, MESSANIΩN, ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ et

MESSENION (cf. Mionnet I 253-257, pl. XXXIV n. 107-111, et Suppl. I 400, pl. IX n. 40-43; *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XL sg.), postea Mamertini, gr. Μαμερτῖνοι (Diod. Sic. XXII 1, 7 et 13; Polyb. I 7 sq., 10 sq., III 26; Strab. VI, II 3;

Appian. *De reb. Samn.* IX, 1; Dion. fragm. XL, 1; Plutarch. in *Pyrrh.* XXIII 1 et 4, in *Pomp.* X 2, *Cn. Pomp. apophth.* n. 3, *Praec. ger. reip.* cap. 19; Philostr. *Vit. sophist.* II, I, 26), in numis n. 3061 *c* ΜΑΜΕΡΤΙΝΟΥΜ et ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ (cf. *Ann. dell'Inst.*

arch. XVIII = 1846 pg. 151, Fiorelli *Ann. di numism.* I 122, Friedlander *Osk. münzen* s. VII et s. 60; et inscr. n. 3062 ΜΑΜΕΡΤΙΝΟΥΜ Λ · ΠΑΑ . . . .). Fest. *Qu.* IX, 7 sq. pg. 158: « Mamertini appel[lati sunt ha]c de causa, cum de (leg. *in*) toto Samnio gravis incidisset pestilentia, Sthennius Mettius eius gentis princeps, convocata civium suorum contione, exposuit se vidisse in quiete praecipientem Apollinem, ut si vellent eo malo liberari, Ver sacrum voverent, id est, quaecumque vere proximo nata essent, immolaturos sibi, quo facto levatis post annum vicensimum deinde eiusdem generis incessit pestilentia. rursum itaque consultus Apollo respondit, non esse persolutum ab his votum, quod homines immolati non essent: quos si expulissent, certe fore ut ea clade liberarentur. itaque i iussi patria decedere, cum in parte ea Si[ciliae] consedissent, quae [nun]c Tauricana dicitur, forte [labo]rantibus bello no[v]o Messanesibus auxilio venerunt ultro, eosque [ab eo] liberarunt provinciales: quod ob [me]ritum eorum, ut gratiam referrent, et in suum corpus, communionemque agrorum invitarunt eos, et nomen acceperunt unum, ut dicerentur Mamertini, quod coniectis in sortem duodecim deorum nominibus, Mamers forte exierat: qui lingua Oscorum *Mars* significatur. cuius historiae auctor est Alfius libro primo belli Carthaginiensis ». Diod. Sic. XXI, 18: *Διαστάντων οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις τῶν τε Συρακοσίων καὶ τῶν μισθοφόρων, οἱ πρεσβῦται διαπρεσβευσάμενοι καὶ πολλὰ δεηθέντες ἀμφοτέρων μόγις κατέπαυσαν τὴν ταραχὴν ἐπὶ τῷ τοὺς μισθοφόρους ἐν τακτῷ χρόνῳ τὰς ἑαυτῶν κτήσεις ἀποδομένους ἀπελθεῖν ἐκ Σικελίας. Τούτων δὲ κυρωθέντων, οἱ μὲν ξένοι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἐκλιπόντες τὰς Συρακόσας καὶ παραγενηθέντες ἐπὶ τὸν πορθμόν, ὑπεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων ὡς ἂν φίλοι καὶ σύμμαχοι. Ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν φιλοφρόνως ἀναληφθέντες εἰς τὰς οἰκίας, νυκτὸς ἐφόνευσαν τοὺς ὑποδεξαμένους, καὶ τὰς τούτων γυναῖκας γήμαντες κατέσχον τὴν πόλιν. Ἐκάλεσαν δὲ ταύτην Μαμερτίνην ἀπὸ τοῦ Ἄρεως, διὰ τὸ τοῦτον κατὰ τὴν ἐκείνων διάλεκτον Μάμερτον καλεῖσθαι.* Dionis fragm. n. 11: *Ῥωμαῖοι τοὺς πολεμικοὺς Μαμερτοὺς καλοῦσιν, ὡς ἱστορεῖ πού ἢ Διόδωρος ἢ Δίων, οὐ γὰρ ἀκριβῶς μέμνημαι. γράφει δὲ οὑτωσί πως· Μεσηνίους κατακόψαντες τοὺς ὑποδεξαμένους αὐτοὺς κατέσχον Μεσήνην, καὶ Μαμερτοὺς ἑαυτοὺς ὠνόμασαν, τουτέστι πολεμικούς. Μαμερτὸς γὰρ ὁ Ἄρης παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται.* — *Μεσσήνιος* (Diod. Sic. XI, 76), adiect. ad Messanam pertinens, ut *Μεσσήνιος Δαμίσκος* (Paus. *Eliac. sec.* II, 10), *Δικαίαρχος Μεσσήνιος* (*Gr. hist. fragm.* II, 225), *Εὔβουλος Μεσσήνιος* (Iambl. *De pythag. vita* cap. 27 = § 127). Item Mamertinus, ut ΤΩϹΤΟ ΜΑΜΕΡΤΙΝΑ in inscr. osca n. 3063 (cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 18, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 193) = civitas Mamertina (Cic. in *Verr.* II, II, 5), Mamertina vina (Plin. XIV, VIII 6 et XVII 2) et absol. Mamertinum (Martial. XIII, 117), Mamertina amphora (Martial. loc. cit.). — Gentilitium Messenius invenitur in inscr. apud Gruterum (695, 6), Marini *inscr. alb.* pg. 109, et Mommsen n. 2383 *a*.

MESSANESES, *Messanenses*. Vide MESSANA.

MESSAPIA vel Mesapia vel Mesappia, *Μεσσαπία* (Strab. VI, III 1 et 5, IX, II 12), et *Μεσσαπύγη* (Dion. Cass. fragm. n. 8 sq.), nunc *Terra d'Otranto*, regio Italiae, alias Apulia, a Messapo rege, ut fertur, appellata (Paul. pg. 125; Strab. IX, II, 12; Herodot. VII, 170). Servius in Virg. *Aen.* VIII, 9: « Sane sciendum, Apuliam uno dictam vocabulo; sed huius partem, quam Diomedes tenuit, Messapiam et Peucetiam a duobus fratribus dictam, qui illic imperarunt. Alii aliter sentiunt de Messapiae nomine: in Anthedonis enim ora, quae Boeotiae est, mons stat Messapius, a duce Messapus nominatus, qui adventans in Iapygiam, ab se Messapiam regionem appellavit ». Idem in *Aen.* III, 531: « Sane *Calabria* ante Messapia vocata est ». Solin. II, 12: « Licinio placet a Mesappo graeco Mesappiae datam originem, versam postmodum in nomen Calabriae, quam in exordio Oenotri frater Peucetius Peucetiam nominarat ». Strab. VI, III, 1: *Συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία· ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς . . . . . Ἔστι δ' (ἐπι) χερρονησιάζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη σταδίων δέκα καὶ τριακοσίων.* Trahitur ad gr. *μέσος* (medius) et sanscr. ap = *aqua* (Delâtre cit. in *Rev. archéol.* X = 1853 pg. 123; cf. Pott *Etym. forsch.* II 43). — Incolae dicti sunt Messapii, gr. *Μεσσάπιοι* (Strab. VI, III, 4; Thucyd. III, 101; Diod. Sic. XIII, I, 1; Polyb. II 24, III 88; Paus. *Phoc.* X, 6; Plutarch. in *Pyrrh.* XIII 8, XV 5 et in *Agid.* III 2; Aristox. Tarent. *Vit.* fragm. n. 5; Polem. Iliens. fragm. n. 89; Demetr. fragm. ex Athen. III pg. 108; Diog. Laert. VIII, X, 14; Iambl. *De pythag. vita* § 241) vel *Μεσάπιοι* (Dionys. Halic. I, 37), quos *Ἰήπυγας Μεσσαπίους* appellat Herodot. VII, 170. Polyb. III, 88: *Ἧς διῃρημένης εἰς τρεῖς ὀνομασίας, καὶ τῶν μὲν προσαγορευομένων Δαυνίων, [τῶν δὲ Πευκετίων,] τῶν δὲ Μεσσαπίων, εἰς πρώτην ἐνέβαλε τὴν Δαυνίαν.* — Messapius vel Mesapius, gr. *Μεσσάπιος* (Strab. VI, III, 6; Thucyd. VII, 33), adiect. ad Mes-

sapiam pertinens. Ovid. *Met.* XIV, 513: « Messapiaque arva relinquit ».

MESSAPVS vel Mesapus vel Mesappus, filius Neptuni. Virg. *Aen.* VII, 691 sqq.:

« At Messapus, equûm domitor, Neptunia proles,
Quem neque fas igni cuiquam nec sternere ferro,
Iam pridem resides populos, desuetaque bello
Agmina, in arma vocat subito, ferrumque retractat ».

Ubi Servius: « Hic Messapus per mare ad Italiam venit: unde Neptuni dictus est filius, quem invulnerabilem ideo dicit, quia nusquam periit, nec in bello. Ignem autem ei nocere non posse propter Neptunum dicit, qui aquarum deus est. Ab hoc Ennius dicit se originem ducere: unde nunc et cantantes inducit eius socios: et eos comparat cycnis. *Domitor* autem *equorum*, quasi animalium, a patre inventorum: quod fuit in contentione cum Pallade, de impositione nomine Athenarum ». Cf. Virg. *Aen.* VIII 6, IX 27, 122, 158, 349, 363, 456, 521, X 353, 748, XI 429, 464, 518, 520, 603, XII 128, 289, 294, 488, 550, 661, et Solin. II 12 cit. ad voc. MESSAPIA.

MESSIA, nomen deae, quae et Segesta appellata. Tertull. *De spect.* cap. 8: « Delphinos Neptuno vovent, columnas Sessias a *sementationibus*, Messias a *messibus*, Tutelinas a *tutelis fructuum*, sustinent. Ante has tres arae, trinis diis parent, magnis, potentibus, valentibus ».

MESSIVS, gentilitium samnit. volsc. et rom. (cf. MESIVS, ƧIITƎΜ metiis et etr. VꟼƎΜ mezu), ut Messius Cicirrus (Horat. *Sat.* I, v, 52 et 55), et Vectius Messius ex Volscis, nobilior vir factis, quam genere (Liv. IV, 28). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 279. Messius est etiam praenomen, ut MESSIVS ARRIVS INVENTVS (Mommsen n. 2260) et MESSIVS ARRIVS SILENVS (Mommsen n. 2263). Inscr. samnit. apud Mommsen n. 4984: HELVIAE | MESI F | SACERDOT · ꟼENER | FILIEI DE SVO.

MESSOR, *mensor*, in inscr. apud Grut. 569, 7 (Orell. n. 3504). Cf. inscr. apud Henzen n. 6811.

MESSOR, deus apud veteres, ut Servius docet ad *Georg.* I, 21 (vide IMPORCITOR § 2).

MESSVRA, *messio*, subst. f. Diomed. pg. 374 P.: « Messuram dicimus, non *metitionem* ». Alii legunt mensuram, ut Keilius pg. 378.

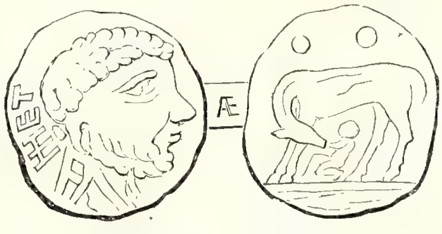
MƎꟼ˥ƧƎΜ (mestleś), quod invenitur in lapide Volaterr. n. 346 lin. 2, comparari potest cum rom. matella, ital. *mastello*. Migliarinius in *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 143 legit me (= rom. *me*) et sples (= *fles*).

IЯ+ƧƎΜ (mestri), *Mestria*, nomen mulieris etr. In lapide sepulcr. n. 1688: IЯ+ƧƎΜ · IΘЯA˩ (larthi mestri) = *Lartia Mestria.* Gentilitium Mestrius saepe invenitur in thesaur. epigr.

VDꟼƧƎΛ (mestru), *magister* (maior?) sive *magistro* (abl. sg. 2 decl.), apud Umbros, e ƧƎΛ mes = osc. MAIS h. e. *magis* et suff. comparat -tru, german. vet. *meistar*, gall. *maître*, ital. *maestro* (Aufr. et Kirch. I 21, 41, 47, 67, 75, 117, 130, II 331 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 466, Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, III 273, 278, 284; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 9). Tabula eugubina Va 24 sq., 27: VIЯƎIIꟼA : VDꟼAD8 : VDAK : VDꟼƧƎΛ (mestru karu fratru atiieriu) = *maior pars fratrum Attidiorum;* et tab. Vb 3 sq.: VDAK : VDꟼƧƎΛ : VIЯƎIIꟼA | : VDꟼAD8 (fratru atiieriu mestru karu) = *fratrum Attidiorum maior pars* (Aufr. et Kirch. II 335, Huschke op. cit. s. 461).

MESVRA, *mensura*, ital. *misura* (cf. *mê-tior* et rad. sanscr. mas vel mâ), in lapide apud Reines. cl. v n. 55 pg. 388, Doni cl. IV n. 29 pg. 143 et Mommsen n. 6879 (MESV'RA).

ΜET, *Metius* (?), gentilitium ital., in numo samnitico

n. 2869 (cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III, 155). Vide ƧIITƎΜ (metiis).

METABO. Vide voc. sq. et METAPONTVM.

METABVM, Μέταβον, oppidum Italiae inferioris, postea Metapontum appellatum. Vide METAPONTVM, et voc. sq.

METABVS, Camillae pater, apud Virg. *Aen.* IX, 540, 564. Vide METAPONTVM, et voc. praeced.

METALIS, h. e. in modum metae factus. Fest. *Qu.* XV, 29 pg. 355 (s. v. *tutulum*): « Quidam, pileum lanatum forma metali figuratum, quo Flamines ac Pontifices utantur, eodem nomine vocari ».

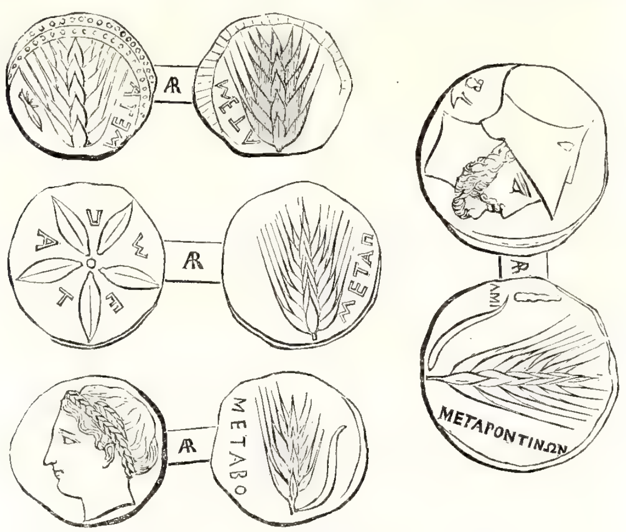
METALLA -orum, oppidum Sardiniae, inter Neapolim et Sulcos, apud Antonini *itiner.* pg. 84.

ΜΕΤΑΛΛΟΣ. Vide ΜΕΓΑΛΛΟΣ.

METAXA. Vide MATAXA.

METAPONTVM, Μεταπόντιον (Ptol. III 1, Strab. V, II 5, VI, I 4, 15 et III 1, Herodot. IV 15, Thucyd. VII 33, Polyb. VIII 36, Diod. Sic. IV 67, XVI 66, Pausan. *Eliac. sec.* XIX 11, Appian. *De bell. civ.* V 93, Plutarch. in *Fab. Max.* XIX 8, Aelian. *Var. hist.* II 26, IV 17, Polem. Iliens. fragm. n. 23, Andron Ephes. fragm. n. 6, Aristox. Tarent. fragm. n. 11, Heracl. Lemb. fragm. n. 6, Scyl. § 14, Scymn. Ch. v. 327, Iambl. *De pythag. vita* §§ 134, 136, 142, 180, 248 sq., 266), oppidum Italiae in sinu Tarentino (Mela II, IV, 8; Liv. I 18, VIII 24, XXV 11, 15, XXVII 1; Cic. *De fin.* V, 2), ubi nunc *Torre di Mare*, olim Metabum, gr. Μέταβον, appellatum

teste Antiocho (Strab. VI, I 15; cf. Steph. Byz.: τὸν γὰρ Μετάποντον οἱ βαρβαροὶ Μέταβον ἔλεγον). Plin. III, xv, 3: « Oppidum Metapontum quo tertia Italiae regio finitur ». Conditum aiunt a Pyliis (Solin. II, 10), qui cum Nestore ab Ilio navigaverunt (Strab. loc. cit.); sed Ephorus tradit, Metaponti conditorem Daulium Crisae, eius quae prope Delphos est tyrannum (Strab. loc. cit.). Pausan. *Eliac. sec.* XIX, 11: Ἐν δὲ τῷ Μεταποντίνων θησαυρῷ, προσεχὴς γὰρ τῷ Σελινουντίων ἐστὶν οὗτος, ἐν τούτῳ πεποιημένος ἐστιν Ἐνδυμίων· πλὴν δὲ ἐσθῆτός ἐστι τὰ λοιπὰ καὶ τῷ Ἐνδυμίωνι ἐλέφαντος. Μεταποντίνους δὲ ἥτις μὲν ἐπέλαβεν ἀπολέσθαι πρόφασις οὐκ οἶδα, ἐπ' ἐμοῦ δὲ ὅτι μὴ θέατρον καὶ περίβολοι τείχους ἄλλο ἐλείπετο οὐδὲν Μεταποντίου. Plin. XIV, II, 1: « Metaponti templum Iunonis vitigineis columnis stetit ». — Metapontini (Liv. XXII 61, XXV 15; Iustin. XII 2, XX 2), gr. Μεταποντῖνοι (Herod. IV 15, Diod. Sic. XIII 3, XX 104, Pausan. *Eliac. pr.* XXII 5 et *sec.* XIX 11, Appian. *De bell. Ann.* cap. 35, Lucian. XLV 18, Duris Sam. fragm. n. 37, Polem. Iliens. fragm. n. 20, Iambl. *De pythag. vita* §§ 170, 262) vel Μεταπόντιοι (Thucyd. VII 33, 57, Polyb. X 1, Philostr. *Vit. Apoll.* IV 10), eius oppidi incolae, in numis n. 2910 ∃M (ME), T∃M (MET, MET), AT∃M (META), METAΠ, METAΠO et METABO, METAΠON, METAΠONT, METAΠONTI, METAΠONTIO, METAΠONTINΩN.

— Metapontinus, gr. Μεταποντῖνος (Strab. VI, I 4, Iambl. op. cit. § 267) vel Μεταπόντιος (Steph. Byz.), adiect. ad Metapontum pertinens, ut Metapontinus ager (Liv. XXIV 20, Frontin. *De col.* pg. 262).

METAS, *metans*, apud Lucret. V, 690 (« aequato caelum discrimine metas »).

METAVRVM, Bruttiorum oppidum ad Metaurum flumen (Mela II, IV, 8). Solin. II, 11: « A Zanclensibus Metaurum locatum ».

METAVRVS, Μέταυρος (Strab. V, II, 10), hodie *Metauro*, Umbriae fluvius (Plin. III, XIX, 2; Mela II, IV, 5; Sil. Ital. VIII 449, XV 556; Horat. *Od.* IV, IV, 38; *Tabula Peutingeriana* segm. IV*b* « Mataurum »). Vib. Seq. *De flum.* pg. 14: « Metaurus Umbriae, in sinum Hadriaticum decurrens ». Sil. Ital. IV 187: « Hispellatemque Metaurum ». Id. VII, 486: « Multaque Hasdrubalis fulgebit strage Metaurus ». Hinc ager Metaurensis (inscr. apud Olivieri *Marm. Pisaur.* n. XXX) h. e. circa Metaurum, et incolae illius tractus Metaurenses. Plin. III, XIX, 2: « Tifernates cognomine Tiberini, et alii Metaurenses: Vesionicates, Urbanates cognomine Metaurenses, et alii Hortenses ». Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* VIII pg. 459.

§ 2. Μέταυρος (Strab. VI, I, 5), nunc *Morno*, fluvius in Bruttiis, apud Plin. III, x 2 et XIV 2. Strab. loc. cit.: ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμός, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος.

ЯT∃M (metd), *meddix* (magistratus), pro ƧHЯЯ∃M (MEDDIS), mutato Я in T. In lapide samnitico n. 2872: Я∃TTИK HЯИЯ·T·ЯT∃M·ƧИIЯI8ИT·8M·ƧHHИTƧ·И> (gn staiis mh tafidins metd t. dadikatted) = *Gnaeus Staius Magii* filius *Tafidinus meddix tuticus dedicavit.*

I⅃∃+∃M (meteli), *Metelia* (Metellia) vel *Metilia*, gens etrusca (abl. sg. ⅃AI⅃∃+∃M metelial), unde MI⅃∃+∃M metelis' = *Metellio.* In operculo ossuarii perusini n. 1512: I⅃∃+∃M : IOᑫA⅃ (larthi meteli) = *Lartia Metellia.* Cf. C · METEⱵI in sigillo apud *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 179 (tav. XI n. 7).

⅃AI⅃∃+∃M (metelial), *Metelia* (Metellia) vel *Metilia*, nomen mulieris, abl. sg. e I⅃∃+∃M meteli = *Metelia.* Operculum ossuarii perus. n. 1309: ⅃AI⅃∃+∃M · ∃8Aᑫ · ⅃∃ꟻ (vel rafe metelial) = *Velius Rofius Meteliâ* natus. Adde inscr. n. 1615 et n. 1971.

MI⅃∃+∃M (metelis'), *Metelio* (Metellio) vel *Metilius*, gentilitium etr., fortasse dat. sg. pro metelis'i (?). In aeneo signo etr. n. 1922: MI⅃∃+∃M · IM∃⅃VA (aules'i metelis') = *Aulo Metellio* (cf. IM∃⅃A> : IM∃YIY tites'i cales'i = *Tito Callio*), vel *Aulo Metellii* filio (Lanzi II 788 = 697, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 38, Orioli in *Album* XXIII 129, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 99 et *Inscr. etr.* pg. 176).

METEⱵVS, *Metellus.* Vide I⅃∃+∃M (meteli).

⅃AИ∃+∃M (metenal), *Metiniá*, n. pr. fem., abl. sg. Operculum ossuar. perus. n. 1149: ⅃AИ∃+∃M · I+∃ꟻ · IA> · ⅃∃V (uel cai veti metenal) = *Velia Caia Vettia Metiniâ* nata.

METIA porta erat Romae inter Esquilinum et Querquetulanum (Nibby *Mura di Roma* pg. 167). Plaut. *Cas.* II, VI 2 et *Pseud.* I, III 96: « extra portam Metiam ». Cf. Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 50.

?ƧIIT∃M (metiis), *Metius*, gentilitium ital. in lapide samnitico n. 2885 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 176 et s. 279, Aufr. et Kirch. II 311). Alii legunt ƧIIT∃M⅃T tlmetiis (cf. Avellino in *Bullett. arch. nap.* II 98, Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25 sg.,

et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 154 sq.). Vide ꟽET (met) et METIVS.

METICANIVS, nomen virile, apud Genuates, in tab. Gen. (Append. n. I) lin. 46. Vide METICONVS, quod sequitur.

METICONVS, nomen virile, apud Genuates. In tab. Genuate (Append. n. I) lin. 46: MOCO · METICANIO · METICONI F.

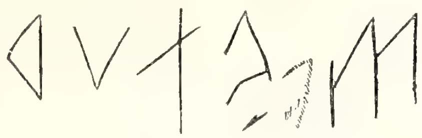
METISCVS, Turni auriga, apud Virg. *Aen.* XII, 469, 472, 623, 737.

METIVS vel Mettius et Mettus, praenomen sabinum et albanum, ut Mettus Curtius (Liv. I, 12) vel Metius Curtius (*Auct. De nom. rat.*) = Μέτιος Κούρτιος (Dionys. Halic. II, 42, 46), et Metius Fuffetius (Liv. I, 23, 27 sq.) vel Metius Fufetius (Valer. Max. VII, IV, 1; Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 4, *Epit.* cap. 9) et Metius Suffetius (*Auct. De nom. rat.*) = Μέτιος Φουφέτιος (Dionys. III, 5) et Μέτιος Φουβέντιος (Alexarch. apud Plutarch. *Parall.* cap. 7), Mettus Fubettus (Ennius *Ann.* vs. 129: *Mettoi Fubettoi*). Virg. *Aen.* VIII, 642 ed. Heyne « Metum » (cod. medic. *Metium*); ubi Servius: « Quod autem dicit Virgilius *Metum:* Metius Fuffetius dictus est, quod nomen mutilavit caussa metri ». Quintil. *Inst. orat.* I, v, 12: « At in eadem vitii geminatione Metieo Fufetieo dicens Ennius, poetico iure defenditur ». Vide ꟽET (met) et ꙅIITƎꟽ (metiis).

§ 2. Nomen virile apud Italicos, samnitică orthogr. ꙅIITƎꟽ metiis, ut Statius Metius praefectus praesidii Casilini (Liv. XXIV, 19), et Sthennius Mettius (Fest. *Qu.* IX, 8 pg. 158). Cf. Metius Marullus, Metius Gordianus et Metia Faustina apud Iul. Capitol. *Gord. tres* capp. 2, 4, 30.

METTVS et METTIVS. Vide METIVS.

ᗡVꟸƎꟽ (metur), *Metor*, nomen virile in tegula etr. n. 184

(cf. Lanzi II 398 = 327 ad n. 202, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 126).

IƎИꙅVꟸƎꟽ (metusnei), *Matusia* (?), cogn. fem. In operculo ossuar. clus. n. 534 ter *h:* IƎИꙅVꟸƎꟽ : IИIꟸAᒧ : IOꟼAᒧ (larthi latini metusnei) = *Lartia Latinia Matusia. Metonia* vel *Matonia* exponit Conestabile (*Arch. stor. ital.* XIII, I, 19).

METVTVS, particip. antiquum e *metuo.* Lucr. V, 1139: « Non cupide conculcatur nimis ante metutum ».

METΩN, civis Tarentinus, apud Plutarch. in *Pyrrh.* XIII, 4.

§ 2. Empedoclis philosophi pater, Agrigentinus, apud Plutarch. *De plac. philos.* I, 33 (Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος).

AΘAVƎꟽ (meuatha), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae invenitur in lapide Volaterr. n. 346 lin. 7. In duo dispertit Migliarinius (*Arch. stor. ital.* IV, I, 146), me vath (*me patrem?*).

MEVANIA, Μηουανία (Strab. V, II, 10; Ptol. III, 1, codd. μηουαρία, μοναυνία), nunc *Bevagna*, oppidum Umbriae (ad Tiniam amnem), in cuius agro nobiles aluntur boves albi et opimi. Colum. III, VIII, 3: « Armentis sublimibus insignis Mevania est, Liguria parvis: sed et Mevaniae bos humilis et Liguriae nonnunquam taurus eminentis staturae conspicitur ». Sil. Ital. VI, 647 sq.: « Et sedet ingentem pascens Mevania taurum, Dona Iovi ». Id. VIII, 456: « et laetis Mevania pratis ». Lucan. *Phars.* I 473 sq.: « tauriferis ubi se Mevania campis Explicat ». Propert. IV, I, 123: « Qua nebulosa meo rorat Mevania campo ». Antonini *itiner.* pg. 311 « Mevaniae »; itiner. apud Henzen n. 5210 « Mevaniam » et « Mevania »; *Tab. Peuting.* segm. IV*f:* « Mevanie ». Cf. Plin. XXXV, XLIX, 4. — Mevanates, eius oppidi incolae (inscr. apud Orell. n. 98). Plin. III, XIX, 2: « Mevanates, Mevanionenses, Matilicates ». — Mevanas, adiect. ad Mevaniam pertinens, ut Mevanas ager (Plin. XIV, IV, 14), et Mevanas Varenus (Sil. Ital. IV, 544). Cf. Mevaniensis apud Philarg. ad Virg. *Georg.* II, 146. — Vide MEVANIOLA, quod sequitur.

MEVANIOLA, oppidum Umbriae (vide MEVANIA). Inscr. apud Henzen n. 5122: Q · VELCENNAE | L · F · STEL | PROCVLO DECVRIONI | MEVANIOLAE | C · C · M̄ · M̄ (1) · PATRONO | HONORE CONTENTVS | IMPENDIVM REMISIT · ET | DEDICATIONE STATVAE | NVMER · COLL · IPSORVM | SPORTVL · DEDIT | SINGVL · DENARIOS BINOS | L · D · D · D.

MEVANIONENSES, Umbriae populi. Vide MEVANIA.

8ꟽ (mh), *Magius* (Maius), praenomen samniticum = ꙅIꟻИꟽ (maís) vel ꙅIꟻИꟽ (mais), comparandum cum MAHESTINVS pro *magestinus* = *Maiestinus* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 176 et s. 275). In lapide n. 2872: ꙅИIꟼI8ИT · 8ꟽ · ꙅIꟻИTꙅ · И> (gn staíis mh tafidins) = *Gnaeus Staius Magii* fil. *Tafidinus.* Adde inscr. n. 2885. *Marci* exponit Garruccius (*Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25 sg.), *Maecii* Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 188). Cf. Avellino in *Bullett. arch. nap.* II 98, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 154 sq.

ᒧAᒧИOꟽ (mthlnal). Vide ᒧAᒧИOƎꟽ (methlnal)

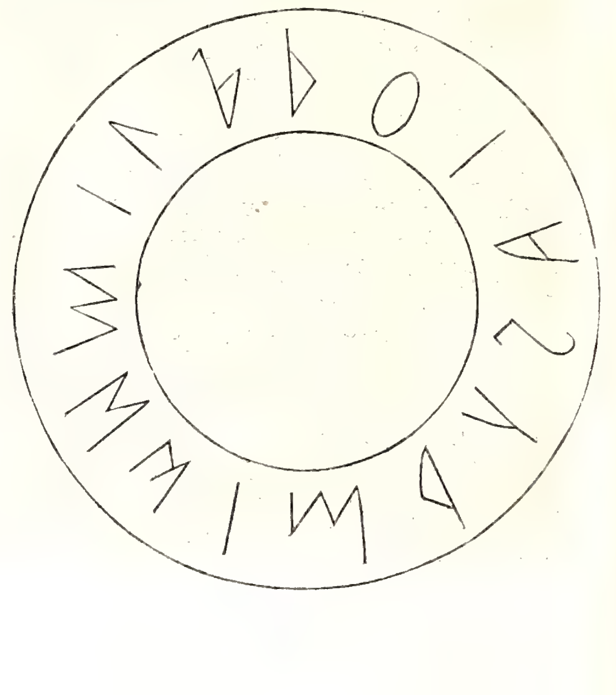
?IꟼƎИOꟽ (mthnepi), in titulo sepulcrali n. 2570.

Iꟽ (MI), *Minius* sive *Minatius*, praenomen samniticum (Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 76, Friedlander *Osk. münzen* s. VII, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 279, Huschke *Die osk. und. sab. sprachd.* s. 152, 155). In aureo numo n. 2855: Iꟽ · ꙅIꟻƎI · Iꟽ (mi ieiis mi) = *Minius Iegius Minii* filius. Cf. inscr. n. 2885

1) *Collegium Centonariorum Municipii Mevaniolae.*

(Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 25, et Huschke op. cit. s. 154). Vide MINIVS et MINATIVS.

IMI (mi), *esum* (sum), Etruscorum linguâ, osc. ИVƧ sum, gr. ant. IMƎ (1), IMƎ (2), IMƎ (3), ƧMƎ (4), EMƧ (5), EMI (6), HMI (7) et fortasse AMI (8), pro ἐμ-μί, ab ἐσ-μί = εἰ-μί (cf. Franz *Elem. epigr. gr.* pg. 77 sq., Kuhn *De coniug. in -mi* etc. pg. 43, Minervini in *Bullett. arch. nap.* nr. sr. VI 66), sanscr. *as-mi*, lith. *es-mi*, slav. *jes-mi*, goth. *i-m* (ab *is-m*), e rad. as-, *esse* (Lanzi II 273 = 216, 392 = 321 ad n. 190, 788 = 697, Müller *Die Etr.* I 450 sq., V. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXIV 56, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177 nt. 5, Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 9 sg., Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 146, Maury *Mém. sur la langue étr.* apud Desjardins *Comptes rendus* etc. an. 1858 pg. 178, Conestab. in *Revue archéol.* nv. sr. IV 443; cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* III 63, Pott *Etym. forsch.* I 273 sq.), ex. c. ƧVIVΦVЯIAꓘAꓘIM (mi kalairu phuius, n. 2048) = εἰμί Καλαιροῦ υἱός, *sum Kalairi fil.* (Lanzi II 392 = 321 ad n. 191; V. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 36; Müller *Die Etr.* I 451 anm. 261*; Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasger in Etr.* s. 43; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 18), MƎI+ƎꓘIM (mi keties, n. 263) = εἰμί Καισιεος, *sum Caesii* (Lanzi II 273 = 216, 393 = 322 ad n. 192; Conestab. *Inscr. etr.* pg. 81), ƧIЯAꓕIM (mi laris, n. 2609), ƧVЯAꓕIM (mi larus, n. 2610) et MVЯAꓕIM (mi larus, n. 266) = *sum Laris* (Lanzi II 394 = 323 ad n. 194); AI⊕ЯAꓕIM (mi larthia, n. 2405 *a-b*) = *sum Lartia* sive *Lartiae* (Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 61, Orioli in *Album* XXII 171); MƎꓘIꓘ MꓕƎ+ : IM (mi vel[u]s tites, n. 439) = *sum Velii Titii.* Ea vox, quae scribitur IM, IM, IM, IM, IMI, IM, MI et fortasse M (cf. inscr. etr. n. 1918 ter *a-b*, 2614 ter, et Conestab. in *Revue archéol.* loc. cit.), occurrit in inscriptionibus Pedemont. n. 42, Florentinis n. 263-267, Volaterr. n. 349-355, 365, Senens. n. 435 ter*c*, 439, 446 (IM), 451 *a-b*, Clusinis n. 806 (IMI), 807-809, 1009, Urbevet. n. 2047-2050, Volcent. n. 2184, 2228 (IMI), 2261, Tarquin. n. 2328, 2336, Caeret. n. 2404, 2405 *a-b*, 2407, Polimart. n. 2435 (IM), aliisque originis incertae n. 2603, 2605-2610, 2610 bis, 2611 (IMI), 2612-2614, 2614 bis (MI), 2753 bis. Cf. inscr. n. 1048, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXI, Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1855 pg. 52, et Conestab. *Inscr. etr.* pgg. 113, 183 sg., 190 sg. Aliquando coniungitur cum voc. AИAƆ cana, quod explicatur *donum*, ut AИAƆIM (n. 264), AИAƆ : IM (n. 349) et AИAƆIM (n. 2435); cum voc. MƎDƎꓕ8 fleres vel MƎDƎI8 fieres, fortasse pro ἱερὸν, *sacrum* (votum) usurpato, ut MƎDƎꓕ8 : IM (n. 2613) et MƎDƎI8 : IM (n. 267); cum voc. IΘVƧ suthi, ut IΘVƧIM (n. 42), ꓕIΘVƧIM (n. 2603); et cum voc. AM ma, quod exponitur *ego*, ut VꓕꓕVM ƧIЯAꓕ AM IM (mi ma laris suplu, n. 351), MIИꓕ+VЯ MVꓕƎꓘ : AM : IM (mi ma velus rutlnis, n. 352) et ƧDAꓕDAM : IM : AM (ma mi marchars, n. 2328). De hac expositione, quamvis ab interpretibus fere omnibus retenta, diu et valde dubitavi. In ephemeride Taurinensi *la Rivista Contemporanea* (ann. II vol. 3 pg. 402) ita scripsi: *Non mi persuasero mai le ragioni che determinarono gli etruscisti a vedere un lacero avanzo dell' εἰμί nell'etrusco* mi. *Credetti invece trovare nel* mi *etrusco il pronome della prima persona al caso retto, qual suona anch'oggi nella bocca di una gran parte del popolo italiano* (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XI pg. 341 sg.). Contra haec copiose scripsit Oriolius (*Lettere ad A. Fabretti*, in *Album* an. 1855, vol. XXII, pgg. 170 sg., 194 sgg., 208 sg.). Nunc tamen viris eruditis subiicio inscriptionem etr. in vase n. 2609 bis (ex schedis Lanzianis), quam mihi cl. Migliarinius liberaliter communicavit:

(1) In vasculo Athen. apud Boeckh *Corp. inscr. graec.* n. 33.

(2) In vasculo Cumano (*Bullett. arch. nap.* II 20, tav. I n. 1): ƧOΦVϘƎꓕIMƎƧAIATAT (Ταταιας ειμι λεκυθος) h. e. *Tataiae sum lekythos* (unguentarium).

(3) In marm. Sigeensi apud Boeckh n. 8. Adde ƧMƎMOИOЯAꓘ (Καρονος εμι) = Χάρωνος εἰμι (*Corp. inscr. gr.* n. 8338).

(4) In lamina aurea Posidoniae s. Paesti reperta (*Corp. inscr. gr.* n. 5778): ƧMƎΣOVƧAꓶMTOƎ⊗MAT h. e. τᾶς θεοῦ τε (τρισέμνου?) παιδός εἰμι.

(5) In aere Mesap. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 138, tav. V n. 2): TAMHPAMHƧAPOMEMƧ h. e. τᾶς Ἥρας ἱαρος εἰμι.

(6) *Corp. inscr. gr.* n. 7097 *c*: KPEONTIΔA EMI, Κρεοντίδα εἰμι. Adde inscr. Cuman. in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 65, et amphor. panath. apud Millingen *Anc. uned. monum.* pl. 1.ª et 2.ª

(7) In vasculo Mesap. n. 3019 (vide ΔAΣTAƧ).

(8) In numo Segest. (Raoul-Rochette *Lettre à M. Schorn* pg. 66, Duc de Luynes et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 172, VI 67): ΣEΓEΣTA IIB AMI sive ΣEΓEΣTA IIB EMI). In numo Tarentino vidit Minervinus (*Bullett. cit.* VI, 67) TAPANTINΩNAM.... h. e. Ταραντινων εἰμι.

ubi legendum: *μι εσμι λαρθιαστρ* h. e. *ἐγώ εἰμί Λαρθιας τρ* (ƎϽVΩVͰ turuce = *donum?*, vel *Λαρθη Αστερις*, ut reddit Migliarinius).

MI, *mihi*, pronom. pers. (vide MIHEI et MICHI). Vet. gramm. apud Putsch. pg. 2207: « Inter mi et mihi hoc interest: mi pronomen simplex est, mihi compositum ». Plaut. *Asin.* III, I, 10: « Tu mi adcusatrix ades ». Terent. *Andr.* I, VI, 19: « Mi apud forum, uxor tibi ducenda 'st, Pamphile, hodie, inquit, para ». Varro *De r. r.* II, v, 1: « veni mi advocatus ». In titulo sepulcr. apud Grut. 756, 3: FECI · DVLCISSIME · MEAE · ET MI · IPSO. Adde Lucr. III 106, et Virg. *Aen.* VI 104; et cf. Th. Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 222 sqq.

ƎϽ𐌀IM (miace), *unus* (?), fortasse adiect. numer., e ↓𐌀M mach (cf. IM mi), in sarcophago etr. n. 2058.

NIИ↓ITNIM (miatilnia), *Miaetilnia* (?), fortasse nomen virile (Lanzi II 608 = 522 ad n. 4, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 224), in patera nolana n. 2774. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 315.

MIGRASSIT, *migraverit*, apud veteres. Cic. *De leg.* III, 4 (11): QVOD QVIS EARVM MIGRASSIT, NOXIAE POENA PAR ESTO.

MIDICVS, *Medicus*, nomen virile. In ossuario perus. (apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 183 n. 328): SIX · MIDICVS · P · F.

MIEIS et miis, *meis*. Vide MIVS.

MIHEI, *mihi*, antiquo scribendi more. Inscr. Venafr. apud Mommsen n. 4616: ALEI · IN · VENERIEIS ... | MIHEI · CONTRARI ..... Inscr. ant. n. 2717: FVIT ATISTIA VXOR MIHEI | FEMINA OPITVMA etc.

MIHIPTE, *mihi ipsi*, apud veteres. Paul. pg. 152: « Mihipte Cato pro *mihi ipsi* posuit ». Cf. Fest. *Qu.* IX, 3 pg. 154.

MICHI, *mihi*. In titulo sepulcr. apud Orell. n. 4359: HAVE · MICHI · DOMINE · PATER VALE · MICHI · DOMINE · PATER. Alibi legitur VALE MICHI KARA (*Revue archéol.* XIII, 170), et REDDIDIT · OSSA · MICHI (Maffei *Mus. ver.* 312, 2).

MICOS, nom. pr. m. (= *μικκὸς* pro *μικρός*?), in cista Praenest. n. 2726 ter *b* (cf. Garrucci *Ciste Prenest.* pgg. 152, 160).

ΜΙΚΥΘΟΣ, Messanae princeps, qui Buxentum coloniam duxit, apud Strab. VI, I 1, et Diod. Sic. XI 48, 59, 66.

ΜΙΚΩΝ, Nicerati filius, statuarius Syracusanus. Pausan. *Eliac. sec.* XII, 4: *Τοὺς ἀνδριάντας δὲ τοῦ Ἱέρωνος ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐφ' ἵππου τὸν ἕτερον, τὸν δὲ αὐτῶν πεζόν, ἀνέθεσαν μὲν τοῦ Ἱέρωνος οἱ παῖδες, ἐποίησε δὲ Μίκων Νικηράτου Συρακόσιος.* Cf. *Thes. gr. linguae* s. v. *Μίκκων*.

ʔ↓IM (mil), in lapidibus etr. n. 370 et n. 401. Vide IƎ𐌀↓IM (milaei), quod sequitur.

ʔIƎ𐌀↓IM (milaei), in olla sepulcr. n. 393.

MILE et milia, in veter. codicib. Virg. *Georg.* IV 473, Propert. I, v 10, et in inscr. apud Gruterum (835, 8; 868, 11). Cf. Cassiod. pg. 2295 et Bed. pg. 2339 P.

MILEX, *miles*, antiquiori orthogr. MEILES, in inscr. apud Grut. 38, 7 (vide LIBES § 1) et Mommsen n. 6811 (COSTANTIN MILEX · COH · II · PRAETORIAE). Alia inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 256, 6: VAL · GENIALIS MILEX | LEGIONIS SECVNDE etc.

MILETINAR, *—ae*, nomen mulieris, genit. sg. 1 decl., apud Umbros, comparandum cum MELITINA apud Fabr. cap. I n. 255 pg. 45 (Aufr. et Kirch. I 106, 111, II 79 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 74). Tab. eugub. VIa 13: TETTOME · MILETINAR = *ad —um Melitinae* (Aufr. et Kirch. II, 84) vel *in lucum Miletinae* (Huschke s. 64). *Veste Mileti* exponit Grotefend *Rud. l. u.* III 9, VI 6, 12.

MILIONIA, *Μιλωνία*, oppidum Marsorum, a Romanis captum U. C. an. CDLI et an. CDLVIII (Liv. X 3 et 34; al. *Milonia* et *Millonia*). Steph. Byz.: *Μιλωνία, πόλις Σαυνιτῶν ἐπιφανεστάτη. Διονύσιος ἑπτακαιδεκάτῳ. τὸ ἐθνικὸν Μιλωνιάτης.* Cf. Niebuhr *Hist. rom.* V 371 et VI 97, Romanelli *Topogr. istor.* II 232 sgg., Garrucci *Antich. dei Liguri Bebiani* pg. 20.

MILITABIT, *militavit*, in lapidibus apud Mommsen n. 2699, 2827, 2848, 6811. Cf. MILITAVT.

MILITARE, *militaris*, adiect., apud veteres. In inscr. tusculana n. 2719: M · FOVRI · C · F · TRIBVNOS MILITARE h. e. *M. Furius Caii* filius *tribunus militaris*.

MILITAVT, *militavit*, in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 444 nt. 983 ([MILI]TAVT · ANNIS · XXXXII).

MILITIATVS, *militiae addictus*. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 596, 3.

MILLVS vel mellus, collare canum venaticorum, factum ex corio confixumque clavis ferreis eminentibus adversus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: *Vobis*, inquit, *reique publicae praesidio erit is, quasi millus cani* (Paul. pg. 151). Varro *De r. r.* II, IX, 15: « Ne vulnerentur a bestiis, imponuntur his collaria, quae vocantur mellum (al. *millum, melium, maelium*) etc. ».

ΜΙΛΩΝ, Crotoniensis athleta, de quo Diod. Sic. IX 14 et XII 9, Aelian. *De nat. anim.* VI 55 et *Var. hist.* II 24, XII 22, Aristot. fragm. n. 262 apud Schol. Theocr. IV 6, Aristox. Tarent. fragm. n. 11, Neanth. Cyzic. fragm. n. 18, Theodor. Hierapol. fragm. n. 1, Ioann. Antioch. fragm. n. 1 § 27, Philostr. *Vit. Apoll.* IV 28.

ΜΙΜΝΟΜΑΧΟΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

MIMORIA, *memoria*, in titulo sepulcrali apud Perret *Catac. de Rome* pl. XLIX n. 22.

MIN.., *minus*, adverb., unde MINSTREIS = *minoris*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 46), in tabula Ban-

tina n. 2897 lin. 10. Cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 65.

MINA, *mamma*, quae lacte deficit. Paul. pg. 122: « Minam Aelius vocitatam ait *mammam* alteram lacte deficientem, quasi minorem factam ».

MINACIAE, *minae* (ital. *minaccie*), apud veteres. Plaut. *Rud.* III, v, 16: « Minacias ego istas flocci non facio tuas ». *Truc.* V, 56: « Melius te minis certare mecum quam minaciis ». Cf. Maffei *Ver. illustr.* lib. XI pg. 536.

Ǝ+ЯИIM (minate), *Minatius*, gentilitium etr., unde ⅃ЯƎИI+ЯИIM (minatineal) = *Minatianá.* In tegula clusina n. 659 bis: Ǝ+ЯИ|IM · O⅃ (lth minate) = *Lars Minatius.* Vide MINATIVS § 2.

⅃ЯƎИI+ЯИIM (minatineal), *Minatianá*, nomen mulieris, abl. sg. e Ǝ+ЯИIM (minate) = *Minatius*, apud Tuscos, in operculo ossuarii perus. n. 1682. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 292 ad n. 300.

MINATIVS, praenomen samniticum (cf. notam IM mi = *Minius?*), ut Minatius Magius Aeclanensis (Vell. Pater. II, 16; cf. Pellegrini *Camp. Fel.* I, 53). Inscr. apud Mommsen n. 3542: L · VETTIO · MIN · F · VOL · VRSVLO; et n. 1119: M · MAGI MIN · F · SVRVS. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 279.

§ 2. Gentilitium samniticum (= etr. Ǝ+ЯИIM (minate), ut Staius (vel Statius) Minatius, apud Liv. X, 20. Cf. Mommsen op. cit. 279.

MINDIOS, *Mindius*, n. pr. m., ut M · MINDIOS in lamina aenea n. 2691.

MINDVS. Vide MINIO.

?VΘƎИIM (minethu), in vase etr. n. 2404 (Lepsius *Ueb. die Tyrrh.* etc. s. 40). Cf. Orioli in *Album* XXII, 195.

MINEO, *immineo*, apud Lucret. VI, 562.

MINERBA. Vide MENERVA.

MINERRIMVS, *minimus*, apud veteres, teste Paul. pg. 122.

MINERVA, dea ingeniorum et disciplinarum praeses. Vide ЯVЯƎИƎM (MENERVA) et ЯVЯИƎM (menrva).

§ 2. Minervae promontorium (vide MINERVIVM), gr. τὸ Ἀθήναιον ἀκρωτήριον (Strab. V, IV, 3 et 8), hodie *Capo della Minerva*, a Minervae templo appellatum (Strab. I, II, 12). Cf. Ovid. *Metam.* XV, 709, Melam II, IV 9, et Stat. *Silv.* I, II 245. Plin. III, IX, 10: « Surrentum cum promontorio Minervae, Sirenum quondam sede ».

MINERVIVM, urbs Campaniae, prope promontorium Minervae. Vell. Paterc. I, 15: « Cassio autem Longino et Sextio Calvino, qui Sallues apud Aquas, quae ab eo Sextiae appellantur, devicit, coss., Fabretaria deducta est, abhinc annos ferme CLVII, et, post annum, Scylacium, Minervium, Tarentum, Neptunia, Carthagoque in Africa prima, ut praediximus, extra Italiam colonia condita est ».

MINIASTRVM, h. e. minio non omnino defaecatum. Not. Tiron. pg. 160: « Miniastrum, miniolum ».

MINICCIVS, *Minicius*, gentilitium rom. in lapide Bonon. apud Marini *Arvali* pg. 500 nt. 42.

MINIO -onis, nunc *Mignone*, fluviolus Etruriae. Virg. *Aen.* X, 183: « Qui Caerete domo, qui sunt Minionis in arvis ». Ubi Servius: « Fluvius est Minio Thusciae, ultra Centumcellas ». Et ad *Aen.* VIII, 597: « *Amnis* autem, aut tacuit nomen, aut, ut quidam volunt, Minio dicitur; quia alibi dixit X, 183 *Qui Caerete domo* etc. Alii certe montem putabant: ab hoc oppidum dictum ». Rutil. *Itiner.* I, 279: « Paullisper fugimus litus Minione vadosum ». Vib. Seq. *De flum.* pg. 14: « Minio Etruriae, a Minione ». Cf. Minius fluvius in Hispania (Mela III, I, 8), et Mindus in Etruria (*Tab. Peuting.* segm. IV*e*).

§ 2. Oppidum ad ripam Minionis situm, cuius meminit Mela II, IV, 9. Cf. Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 597, cit. ad § praeced.

MINIOLVM, diminut. minii. Vide MINIASTRVM.

MINISCITVR, *reminiscitur*, apud veteres, teste Paulo pg. 122.

MINISTERIARIVS, adiect. ad ministerium pertinens. Gloss. apud Labb.: « Ministeriarius, ὑπηρετικὸς, διακονικὸς ».

MINISTRIX, *ministra* (ὑπηρέτις), in Gloss. apud Labb.

MINITO, *minitor*, apud Liv. vs. 17, et Plaut. *Capt.* III, v, 85. Cf. Non. VII, 51 = pg. 475.

MINIVS, praenomen samniticum (= IM mi; cf. MINATIVS), ut Minius Percennius (Cato *De r. r.* cap. 151) et Minius Cerrinius (Liv. XXX, 13, 17). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280.

MINCIVS, Μίγκιος (Strab. IV, VI, 12; Polyb. XXXIV, x, 19), nunc *Mincio*, fluvius Italiae superioris, qui ex Benaco lacu defluit, Mantuam alluens (Plin. II, CVI 2, III, XX 4, IX, XXXVIII 2; Virg. *Buc.* VII 13, *Georg.* III 15, *Aen.* X 206). Vib. Seq. *De flum.* pg. 14: « Mincius Galliae Cisalpinae proximus Mantuanis, agitur ex Benaco ». Servius in Virg. *Aen.* X, 206: « Benacus, lacus est Venetiae, de quo fluvius nascitur Mincius. Iure ergo dux Venetus fluvium provinciae suae depinxit in navi: quem Benaci filium, quia ex ipso habet originem, dicit ». Hinc *Virgilius* appellatur Minciades, apud Iuvenc. I, 10. Mincius est gentilitium rom. apud Gruterum (1014, 6).

MINOA, Μινῴα (Diod. Sic. XVI, 9; Plutarch. in *Dion.* XXV, 4), Siciliae urbs a Minoe Cretensium rege appellata (Diod. Sic. IV, 79). Antea Macara vocabatur. Heracl. *De reb. publ.* fragm. n. 29: Μινῴαν τὴν ἐν Σικελίᾳ Μακάραν ἐκάλουν πρότερον. Ἔπειτα Μίνως, ἀκούων Δαίδαλον ἐνταῦθα, μετὰ στόλου παρεγένετο, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν Λύκον ποταμὸν, τῆς πόλεως ταύτης ἐκυρίευσε· καὶ νικήσας τοὺς βαρβάρους, ἀφ' ἑαυτοῦ προσωνόμασεν αὐτὴν, νόμους Κρητικοὺς θεὶς αὐτοῖς. Cf. Steph. Byz. s. v. Μινῴα.

MINS, *minus*, apud Samnites. Vide MINSTREIS.

MINSIS, *mensis*. Inscr. apud Promis (*Le antichità di Alba Fucense* pg. 25): D · M · S · | C · FABRVIINVS (*sic*) | LVCILIVS · C · F · | VIXIT · ANN · III | MINS · II · DIES · XI.

MINSTREIS, *minoris*, adiect. comparat. genit. sg., mendose MISTREIS, e minster = rom. *minister* (minor), quod e MINS- = *minus*, apud Oscos (Klenze *Phil. abhandl.* s. 50, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 48, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 4 sqq. et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, Corssen in *Zeitschr.* cit. II 20, 23, III 282; cf. Guarini *Lex. osco-lat.* s. 47). In tab. Bantina n. 2897 lin. 12 et 27 MINSTREIS · AETEIS = lin. 18 et 34 MISTREIS · AETEIS h. e. *minoris partis* (Aufr. et Kirch. II 332, Kirchhoff op. cit. s. 80 sq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq.). Pro adiect. *menstruus* sumit Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 97).

MINTEPNON, fortasse pro Liternum, legitur apud Appian. *De bell. civ.* I, 42. Alii reddunt *Minturnas*.

MINTVRNAE, Μιντοῦρναι (Strab. V, III, 6 et 10; Appian. *De bell. civ.* I, 61 sq., Plutarch. in *C. Mar.* XXXVII 1, XXXVIII 2), vel Μιντοῦρνα (Dionys. I, 9), urbs Ausonum (Liv. IX, 25) et colonia Latii novi, ad ostia Liris, inter Formias et Sinuessam, nunc excisa (Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 67; Mela II, IV, 9; Val. Max. I, V 5, II, X 6, VIII, II 3; Cic. *De leg. agr.* II 14, *pro Sextio* cap. 22, *Epist. ad Att.* V 1 = n. 184, VII 13 = n. 307 XVI 10 = n. 771; Ovid. *Metam.* XV 716 « Minturnaeque graves »; Horat. *Epist.* I, V 3; Antonini *itiner.* pg. 108 « Minturnis »; *Tab. Peuting.* segm. V*f* « Menturnis »; *Itiner. Hierosol.* pg. 111 « Menturnas »). Plin. III, IX, 6: « colonia Minturnae, Liri amne divisa, Glani appellato ». Ptol. III, 1: Μιντοῦρναι κολωνία (cf. Dionys. loc. cit.). Liv. X, 21: « Tum de praesidio regionis, depopulatae ab Samnitibus, agitari coeptum. Itaque placuit, ut duae coloniae circa Vescinum et Falernum agrum deducerentur [U. C. an. CDLVI]: una ad ostium Liris fluvii, quae Minturnae appellata ». Vell. Paterc. I, 14: « At quintum Fabio, Decio Mure quartum consulibus, quo anno Pyrrhus regnare coepit, Sinuessam, Minturnasque missi coloni ». Frontin. *De col.* pg. 235: « Minturnas, muro ducta colonia, deducta a Gaio Caesare. iter populo non debetur. ager eius pro parte in iugeribus est adsignatus: ceterum in absoluto est relictum ». Cf. numum aen. n. 2738 cum inscr. ЯИV+ΩI... ([m]irtuna?), fortasse ad Minturnas pertinentem (Capranesi et Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1834 pg. 74, an. 1835 pg. 43 nt. 4, et an. 1841 pg. 26 sg.). — Minturnenses, gr. Μιντουρναῖοι (Appian. *De bell. civ.* IV, 28), sunt eius urbis incolae (inscr. apud Orell. n. 836, Cic. *ad Quirit.* cap. 8, et *in Pison.* cap. 19, Vell. Paterc. II 19, Val. Max. II, X 6, Frontin. *De col.* pg. 178, Serv. ad Virg. *Aen.* VII 47). Inscr. apud Mommsen n. 4050 = Henzen n. 5564: DIVO | FLAVIO VALERIO | CONSTANTIO | COLONIA · MINT. Alia apud Orell. n. 3782: M · RVBRENO VERIO PRISCO | POMPONIANO MAGIANO PRO|CVLO COS · PR · PR · AFRIC | CVR · COL · MINTVRNENSIVM | CVR · COL · FORMIANORVM etc. Alia apud Henzen n. 6503: SE[R ·] CAL[PVRNIO · SER · F....] | DEXTRO C M [V | COS ·] ORD · XV · VIR · S[AC · FAC | LEG · P]ROV · ASIAE · [CVR · REI · P] | MINTVRNENSIVM etc. Cf. Minturnenses colonos, apud Cic. *pro Planco* cap. 10. — Minturnensis, adiect. ad Minturnas pertinens, ut Minturnensis populus (Liv. XXVII, 38), Minturnense flumen h. e. Liris (Ulp. *Dig.* XIX, II, 13), legati Minturnenses (Enn. *Ann.* vs. 603), Minturnenses literae h. e. Minturnis scriptae (Cic. *Ep. ad Att.* V, 3 = n. 186). Vib. Seq. *De flum.* pg. 13 (cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 47, cit. ad voc. MARICA): « Liris non longe a Marsis Vestinisque, cuius in ripa nymphae Maricae Minturnensis templum est ». Cf. Minturnenses paludes, apud Solin. XXVII, 41. — Menturnius est gentilitium rom. in lapide Campano apud Mommsen n. 4073 (SEX · MENTVRNIVS · COLON | LIB · FELIX · SIBI · ET · SVIS · FECIT).

MINVISCO, *minor fio* (ital. *minuisco, diminuisco*), apud Auson. *Ephem.* n. 157 vs. 16 (pg. 99).

MINVCIA vel Minicia vel Minutia vetus et Minucia frumentaria, aedificia seu porticus in regione IX urbis Romae ad circum Flaminium (Sex. Ruf. et P. Victor. *De reg. urbis* apud Graev. *Antiq. rom.* III col. 34 et 46 « Mimitia vetus et Mimitia frumentaria »). Vell. Paterc. II, 8: « Per eadem tempora clarus eius Minucii, qui porticus, quae hodieque celebres sunt, molitus est, ex Scordiscis triumphus fuit ». Cf. Cic. *Phil.* II 34 (« in porticu Minutia »), Lampr. in *Comm.* cap. 16 (« in Minutia »), inscr. apud Grut. (56, 6; 381, 1 et 3; 402, 4), Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 318 sq., et Nardini *Roma ant.* III 141.

§ 2. Minucia porta appellata est eo, quod proxima esset sacello Minutii. Ita Paul. pg. 147.

§ 3. Minucia via, apud Cic. *Ep. ad Att.* IX, 6 = n. 347, 1, et Horat. *Epist.* I, XVIII, 20. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

§ 4. Minucia lex, apud Fest. *Qu.* X, 17 pg. 201.

MINVCIEIS, *Minucii*, n. pr. m. nominat. pl. Tab. Genuensis (Append. n. I) lin. 1: Q · M · MINVCIEIS · Q · F · RVFEIS.

MINVMVS, *minimus*, adiect., apud Cassiod. pg. 2284 P (vide LACRVMA).

MINVTIA. Vide MINVCIA.

MINVTIA, *minutissima pars* (ital. *minuzia*). Sen. *Epist.* XC, 23: « Utriusque (*lapidis*) attritu grana franguntur

et saepius regeruntur, donec ad minutiam frequenter trita redigantur ». Adde Lact. *De ira Dei* cap. 10.

𐌌INVXA (minucha)?, in vase etr. n. 2228.

MIXERIT, *minxerit*, e *mingo*. Inscr. apud Henzen n. 7302: DVODECIM DEOS IIT DEANAM ET IOVEM | OPTVMVM MAXIMVM HABEAT IRATOS | QVISQVIS HIC MIXERIT AVT CACARIT.

MIXTARIVS seu mistarius, vas, quo vinum aqua miscetur. Lucil. apud Non. XV, 30 = pg. 546: « Urceus, aut longe gemino mixtarius paulo ».

?ᛌAƎИI+AᛌIM (mipatineal), in operculo ossuarii perus. n. 1682.

MIRA. Vide voc. sq.

MIRACVLA, *monstra*, apud veteres. Non. XII, 15 = pg. 521: « Mira, miracula veteres pro *monstris* vel *horrendis* ponebant ». Paul. pg. 123: « Miracula, quae nunc digna admiratione dicimus, antiquis in rebus turpibus utebantur ». Cf. Fest. *Qu.* XV, 3 pg. 330, Lucil. apud Non. loc. cit., Virg. *Georg.* IV 441, Horat. *Ep.* II, II 108, Ovid. *Metam.* III 673, Arnob. V 25 pg. 186. — Miracula dicebatur meretrix deformi facie. Plaut. fragm. apud Varr. *De l. l.* VII, 64 pg. 145: « Diabolares, schoenicolae, miraculae »; ubi Varro: « Miraculae a *miris*, id est *monstris*, a quo Accius ait personas distortas oribus deformis miriones ».

◊IᛌIM (mirith?), in olla etr. n. 2596.

MIRICATVD, *mercato*. Vide AMIRICATVD = *immercato*.

MIRC-, *mercor*, radix osca. Vide voc. praeced.

MIR<VRIO>, *Mircurius* (Mercurius), in cista Praenest. n. 2726 ter *c*. Vide voc. sq.

MIRCVRIVS, *Mercurius*, apud veteres (Vel. Long. pg. 2236 P., cit. ad v. MIVS). Inscr. Firmana apud Orell. n. 1265 (Grut. 52, 11): P · PESCENNIVS · T · F | MIRCVRIO · DONO · DEDIT · MERETO. Vide MIR<VRIO> et MIRQVRIOS.

MIRO, *miror* (ital. *miro*), apud veteres (Pompon. vs. 108 ed. Ribb., et Varr. apud Non. VII, 105 = pg. 474 et VII, 105 = pg. 480).

MIRQVRIOS, *Mircurius* (Mercurius), antiquo scribendi more, in speculo etrusco-rom. n. 2491. Cf. Ritschl *De fictil. litter.* pg. 24.

MIS, *mei*. Vide MIVS.

MISENIESIS, *Misenensis*. Vide MISENVS § 2.

MISENVS et Misenum, Μίσηνον (Ptol. III, 1) vel Μισηνὸν (Strab. I, III 19, V, IV 3, 5 sq. et 8 sq.; Polyb. XXXIV, XI, 5; Lycophr. vs. 737; *Graeci hist. fragm.* II, XXXII; Plutarch. in *C. Mar.* XXXIV 3, in *Anton.* XXXII 1; Dio Cass. XLVIII 26 et 50, LVIII 28, LXXIII 16), mons et promontorium Campaniae (Virg. *Aen.* III 239, VI 162, 164, 189, 212, 234; Sil. Ital. VIII 538, XII 155; Liv. XXIV, 13; Plin. *Epist.* VI, 20; Suet. *Aug.* cap. 49; Tacit. *Ann.* VI 50, XIV 3 sq., 9, 62, XV 46 et 51; Mela II, IV, 9; Solin. II, 13), nunc *Capo Miseno*. Paul. pg. 123: « Misenum promontorium a Miseno tubicine Aeneae ibi sepulto est appellatum ».

§ 2. Oppidum Campaniae (Plin. III, IX, 9; Horat. *Sat.* II, IV, 33), a Miseno promontorio appellatum. Inscr. apud Mommsen n. 2579 (Henzen n. 6422): D · M · | M · ANTONI · IVL|IANI AVGVSTALI | IMMVN · MISEN | ITEM · AVGVST · etc. Alia apud eund. n. 2577 (Henzen n. 7003): D · M | C · IVLII · C · F · CL · HEGEMONIS | ADLEC · IN · ORDIN · DECVR | MISENI · VIX · AN · V · M · VI · D · VI | C · IVLIVS · HEGEMON · ET | CASSIA · VRBANA · FILIO | DVLCISSIMO. — Misenates, eius oppidi incolae, apud Veget. *De re milit.* V, 1. Misenensis et Miseniesis, adiect. ad Misenum pertinens, ut Misenensis ager (Plin. XVIII, VII, 1), Misenensis classis (Suet. *Vita Plin.*, Tacit. *Ann.* XV 51, *Hist.* II 9, 100, III 56 sq.; cf. inscr. apud Orell. n. 2652). Inscr. apud Mommsen n. 2576 (Henzen n. 6409): L · AEMIL · PERTINACI · AC|CEIANO · L · FIL · EQ · R · NAT | EQ · R · ET · DEC · COL · MIS | etc. Alia inscr. edita in *Giorn. arcad.* CXLII, 211: D · M | L · LICINIVS · CAPITO | NATIONAE · PANONVS | VIX · AN · LXIII · MIL · AN · XLV | EX · CLASSAE · MISENIESI | GVBERNATOR.

MISERRVMVS, *miserrimus*, adiect. superlat., in inscr. apud Mommsen n. 3281 (vide IT = *id*).

MISERVLVS, *misellus*, diminut. miseri. Catullus (?) apud Non. X, 63 = pg. 517: « Animula miserula properiter abit ». Laevius apud Prisc. pg. 484 = 869 P.: « Cupidius miserulo obito ».

MISISVLA, μυστίλη (Gloss. apud Labb.), panis in cochlearis formam excavatus ad ius vel pulmentum hauriendum (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Not. Tiron. pg. 167: « Ofella, misisula ».

MISIVS, fluvius Piceni, prope Potentiam, in *Tab. Peuting.* segm. IV*c* et V*a* (*Misiu*).

MISCELLIONES appellantur, qui non certae sunt sententiae, sed variorum mixtorumque iudiciorum sunt. Ita Paul. pg. 123. Vide voc. sq.

MISCELLVS, *mixtus*, adiect., apud Cat. *De r. r.* cap. 23, Varr. *De r. r.* I 54, Plin. XIV, V 2. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v. Cf. MISCELLIONES et MISCILLVS.

MISCILLVS, *miscellus* (mixtus), apud Mart. Capell. lib. IX §§ 913, 997 (pgg. 708, 768).

MISCIPVLO, *poppyzo* (ποππύζω), in Gloss. apud Labb.

MISCVS, fluvius Piceni, inter Humanam et Potentiam, in Tab. Peuting. segm. IV*c* (« *Misco* »).

MISO?, fluvius Piceni, in *Tab. Peuting.* segm. IV*c*.

ᛊƎ+ᛊIM (mistes), in olla etr. n. 2596.

MISTI, *misisti*, per syncopen, apud Catull. XIV, 14.

MISTREIS. Vide MINSTREIS.

MISVS, Umbriae fluvius, in Senogallia, in *Tab. Peuting.* segm. IV*c* (*Miso*).

?ᛏIᛖ (mil), in vase etr. n. 446.

?ᛇTIᛖ (mitl), *Mutilus* (?), sive *Metellus* (?), praenomen samniticum, quod legit Mommsenius in inscr. n. 2885 (*Die unterit. dial.* s. 280).

ƎAꟼᛏIᛖ (mitrae), *Mitreius*, gentilitium etr. in tegula sepulcrali n. 899. Cf. Lanzi II 423 = 352 ad n. 318, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 45.

MITTEI, *mitti*, antiquo scribendi more, in tab. Genuensi (Append. n. I) lin. 44, et in lege Iul. Municip. (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 453) cap. 11.

MIVS, *meus* (ital. *mio*), pronom. possess., apud veteres. Diomed. pg. 331 = 319 P.: « Sed veteres mius dicebant, ut sit vocativus secundum regulam *o mi.* nam omnia nomina quae nominativo ante *us* novissimam syllabam *i* habent vocativo *i* terminantur ». Vel. Long. pg. 2236 P.: « Namque mium et commircium quoque per *i* antiquis relinquamus, apud quos aeque et Mircurius per *i* dicebatur, quod mirandarum esset rerum inventor; et Varro dicit nostris iam auribus scilicet per *e*, et ut Mercurius et commercia dicantur. Item miis per *i*, non meis per *e*, ut Terentius [Heaut. IV, III, 21]: *At enim istoc nihil est magis, Syre, miis nuptiis advorsum* ».

MIS, *mei*, genit. sg., apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* VIII, III, 25). Priscian. II, 2 sq. = 955 P.: « Apud illos (*Graecos*) ἐμοῦ et ἐμοῦς dorice et σοῦ et σοῦς et οὗ et οὗς dici solet. in ους autem desinens genetivus solet apud nos in *is* definiri... Sic ergo ἐμοῦ, σοῦ, οὗ mei, tui, sui, ἐμοῦς δὲ σοῦς, οὗς mis, tis, sis. sed propter supra dictam causam tacitus est tertiae huiuscemodi genetivus. Ennius in II [*Annal.* vs. 131]: *Ingens curas* (al. *cura*) *mis concordibus aequiperare*, mis dixit pro *mei* ». Cf. Aul. Gell. XIII, 25.

MIO, *meo*, abl., ex. c.: QVI SOLVS EX MINISTERIO MIO SVPERAVIT (Orell. n. 4359).

MIEIS et MIIS, *meis*, abl. pl. (Terent. loc. cit.), ut MIEIS MORIBVS (inscr. ex sepulcro Scipion. n. 2709 lin. 1).

Cf. PLACIDE COIVGE MEE PVDICISSIME (Grut. 1057, 7), FILIEM MEEM (*Catac. de Rome* pl. XLIX n. 22), FILIES MEES (*Catac. de Rome* pl. XVIII n. 23, et XLVI n. 13), et QVI SEPOLTVRA MEA VIOLET (Mommsen n. 1942), SERVVM MEV (Orell. n. 4359), et meum pro meorum (Plaut. *Cas.* II, VI 66, *Pers.* III, I 62).

ↆV>Aᛇᛖ (mlacuch), quod legitur in etr. speculo n. 2528, comparandum cum ↆƧIƎAᛇAᛖ malavisch. Cf. Panofka *Die Malachisch* etc. s. 226 sq.

?MƎИAИᛇᛖ (mlnanes), in lapide etr. n. 439.

ᛖИN- (mna-), radix samnitica, = sanscr. mnâ e man (memorare), gr. μιμνήσκω, rom. memini, in voc. ᛖEᛖNIᛖ (memnim) = *memoriam*.

MNESTER, *menester* (minister), in titulo pompeiano, edito in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 67 (MNESTER VA), ubi cf. Minervinius. Vide inscr. apud Marini *Arvali* pg. XLVII, et cf. A · TETTEIVS · A · L · MNESTER (Mommsen n. 2383 *a*), C · LVCRETIVS · MNESTER (Grut. 33, 10), Mnester Poppaeae adulter (Tacit. *Ann.* XI, 4, 36) et Agrippinae libertus (Tacit. *Ann.* XIV, 9; TI · IVLIO AVG · L · MNESTERI, apud Grut. 615, 1). Vide MENESTER.

ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΣ, Rheginus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

AƎᗡᛖᛖ (mnrva), *Minerva*, in etrusco speculo n. 1602, pro AƎᗡИƎᛖ (menrva) = AƎᗡƎᛖƎᛖ (menerva).

MOBERE, *movere*, apud Gaii *instit.* (ed. Lachm. pg. XLII nt. 40) et apud Pers. *Sat.* I, 88 (Du Rieu *Schedae vaticanae* pg. 130).

MODIVS, nom. pr. apud Sabinos, ut Modius Fabidius (Varro apud Dionys. Halic. II, 48), et Septimius Modius Aequiculus (Auct. *De nom. rat.*). Modios pro *Modius* legitur in numo Lucer. n. 2916, et Modies pro *Modii* (nominat. pl.) in titulo Amitern. apud Mommsen n. 5758 (L · P · MODIES · C · F ·).

MOENE -is, *murus*, qui urbem cingit (plur. moenia). Fest. *Qu.* VIII, 25 pg. 145: « Moene singulariter dixit Ennius: *Apud emporium in campo hostium pro moene* ». Cf. Pacuv. vs. 160 ed. Ribbeck.

MOENIA, *munia*, *officia* (cf. MOENVS = *munus*), apud veteres (cf. Plaut. *Stich.* V, IV 13, et *Trin.* III, II 61). Fest. *Qu.* VIII, 25 pg. 145 (et Pal. pg. 144): « Moenia, *muri;* et cetera muniendae urbis gratia facta: ut Accius in Hellenibus: *Signa ex templo canere, ac tela ob moenia offerre imperat.* Significat etiam *officia.* Plautus in Nervolaria: *Prohibentque moenia alia, unde ego fungor mea* ». Paul. pg. 151: « Moenia praeter *aedificia* significant etiam et *munia*, hoc est *officia* ».

MOENIO, *munio*, apud veteres (= MOINIO). Vide admoenio (Plaut. *Pseud.* I, III, 150), inmoene (Plaut. *Trin.* I, I, 2), MOENITVS et MOENIVNDVS; et cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 196, 251.

MOENITVS, *munitus*, particip. ab antiquo moenio pro *munio* (vide MOENIVNDVS et MOENE). Plaut. *Bacch.* IV, IX, 2: « Quom Priami patriam Pergamum, divina moenitum manu *etc.* ». Idem *Capt.* II, II, 4: « Ita vinclis custodiisque circummoeniti sumus ». Cf. commoenitus apud A. Gell. XVII, 11.

MOENIVNDVS, ab antiquo moenio pro *munio.* Inscr. apud Mommsen n. 4627: C · ACLVTIVS · L · F · TER · GALLVS | DVOVIR · VRBIS · MOENIVNDAE etc.

MOENVS, *munus*, subst. n., apud veteres. Lucr. I, 29: « fera moenera militiai ». — Cf. MOENIVS, gentilitium rom. apud Gruterum (194, 6; 918, 19).

MOERA, oppidum Campaniae, inde Abella, a Murano conditum. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 740: « Quidam

hanc civitatem (*Abellam*) a rege Murano conditam Moeram nomine vocatam ferunt; sed Graecos primum eam incoluisse, quae ab nucibus *abellanis* Abella nomen acceperit: alii quod imbelle vulgus et otiosum ibi fuerit, ideo Abellam appellatam: huius cives, cum loca circa Capuam possiderent, orto tumultu interiisse, aliosque fugientes Moeranum abiisse, et eius incolis servisse, et quod imbelliores fuerint, Abellanos dictos ». — Moeris est nomen servile in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 2140.

MOERVS, *moirus* (murus), subst. m., apud veteres (Lucret. IV, 220 ed. Lachm., et Virg. *Aen.* X, 24 ubi cf. Servius). Inscr. apud Mommsen n. 322: MOERVM [P]EDES ΦCC · DE · SVA [P]ECVNIA · FACIVNDV[M] COERAVER. In sacris Argeorum (Varro *De l. l.* V, 50 pg. 20): « sinistra via secundum moerum est ». In comment. anquisitionis M. Sergii (apud Varr. op. cit. VI, 92 pg. 111): « in Arce classicus canat tum circumque moeros ».

MOETA, *meta* (lapis erectus), apud Frontin. *De limit.* pg. 32 sqq. ed. Lachm.

MOINICIPIVM, *municipium*, e MOINIO pro *moenio* vel *munio*, apud veteres (vide MONICIPIVM). Lex Thoria agr. (Append. n. LIX) cap. 16: QVEIVE PRO COLONIA MOINICIPIOVE PROVE MOINICIPIEIS FRVENTVR.

MOINIO, *moenio* (munio), apud veteres (vide voc. sq.). Varro apud Non. II, 238 = pg. 99: « Unam viam Zenona moinisse ».

MOIRVS, *moerus* (murus), subst. m., apud veteres. Inscr. apud Mommsen n. 1119 (Orell. n. 566): C QVINCTIVS C F · VALG · PATRON · MVNIC | M · MAGI MIN F · SVRVS A PATLACIVS Q F | IIII · VIR · D · S · S PORTAS · TVRREIS MOIROS | TVRREISQVE AEQVAS · QVM MOIRO | FACIVNDVM · COIRAVERVNT.

ΜΟΙΤΟΣ, *mutuus*, apud Siculos (Müller *Die Etr.* I, 12). Varro *De l. l.* V, 179 pg. 69: « Si datum quod reddatur, mutuum, quod Siculi μοῖτον; itaque scribit Sophron: μοῖτον ἀνθύμω † ». Hesych. *Lexic.* II, 614 (III 116 ed. Schmidt): Μοιτοὶ ἄντιμοι· παροιμία Σικελοῖς· ἡ γὰρ χάρις μοι τὸν οἰνόχαριν. Doederl. *De voc. al.* etc. pg. 8: « Mutuus e μοῖτος non diversius est quam *mortuus* a μορτός sive βροτός. Est autem μοῖτος verbale verbi ἀμεύω, ἀμείβω, similiter ut ἄλοιμα et *aluta* ab ἀλείφω vel κοίτη a κεῖμαι formatum est ».

MOLAE -arum, fortasse filiae Martis, apud Aul. Gell. XIII, 22 (« Molas Martis »). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ΜΟΛΔΑΗΙΑΙΗΙ, in inscr. Messap. n. 2973. Vide voc. sq.

ΜΟΛΔΑΗΙΑΣ, in inscr. Messap. n. 2969 et n. 3000.

MOLENDINVM, *moletrina*, *molina* (ital. *molino*), *pistrinum*, apud August. in *Psalm.* XXXVI 2, CXXXII 4.

MOLETRINA, *pistrinum* (cf. MOLENDINVM et MOLINA). Cato apud Non. I, 320 = pg. 63: « Nervo, carcere, moletrina ».

MOLILE, quod legitur apud Cat *De r. r.* cap. 10 sq., videtur esse vel manubrium, quo mola versatur, vel helcium, quod servo aut iumento molam versanti aptatur (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

MOLINA, *moletrina*, *molendinum* (ital. *molino*), *pistrinum*, apud Ammian. XVIII, VIII, 11.

MOLINARIVS, *molitor* (ital. *mugnaio*). Gloss. apud Labb.: « Molinarius, ὑδραλέτης ».

MOLINVS, *molaris*, adiect., apud Tertull. *Adv. Marc.* IV, 35.

MOLIO, *molior*, apud veteres (Prisc. pg. 392 = 797 P.), in S. C. apud Frontin. *De aquaed.* cap. 129.

MOLITAE, *Tmolitae*, apud Cic. *pro Flacco* II, 11 (Mai *Class. auct.* II, 8).

MOLLESTRAS dicebant *pelles ovillas*, quibus galeas extergebant. Ita Paul. ex Festo pg. 135, ubi cf. Muellerus. Vide Turneb. *Advers.* III 11, XIX 24, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MOLLICELLVS, dimin. molliculi, apud Tertull. XXV, 10.

MOLLICINA vel molicina, μαλακὸν ἱμάτιον (Gloss. apud Labb.), genus vestis, a *mollicie* dicta (Non. XIV, 23 = pg. 540). Novius vs. 71 ed. Ribb.: « Molicinam crocotam chiridotam ricam ricinium ».

MOLLICIVS, *qui mollis est*, adiect. Est cognomen rom. in inscr. apud Sirmond. ad Sidon. pg. 160 (M · AVR · MOLLICIVS TATIANVS NATIONE VERNA).

MOLTA, *multa*. Vide MOLTO.

MOLTAM, *multam*, subst. f. acc. sg. 1 decl., e MOLTO = *multa*, apud Oscos (Guarini *Tab. oppid. Lexic.* pg. 156 et *in comm. V exc.* pg. 24, Klenze *Phil. abhandl.* s. 45, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 13, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 45, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280). Tab. Bant. n. 2897 lin. 2: Q · MOLTAM · ANGIT = *q. multam agat* (Mommsen s. 145).

MOLTAS, *multae*, subst. f. genit. sg. 1 decl., antiquioribus literis ƧANTᖷVM (múltas = *multae*, nominat. pl.), apud Oscos, e MOLTO h. e. *multa* = umbr. VΥVΛ mutu vel ΑΥVΛ muta (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 15, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 47, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 139). Tab. Bant. n. 2897 lin. 12 sq. et lin. 27: ÁMPERT · MINSTREIS · AETEIS · EITVAS · MOLTAS · MOLTAVM · LICITVD = *dum minoris partis familiae taxat multae multare liceto* (Kirchhoff op. cit. s. 79 sq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq.). Aliis est acc. plur. (Klenze *Phil. abhandl.* s. 46; cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 405).

MOLTATICOS, *multaticus* (multaticius), adiect., antiquiori orthographia ЯANKHƧANTᖷVM múltasíkad = *multaticâ*, apud Samnites. Inscr. antiqua (Append. n. XXXIV): [Ͱ ·] TERENTIO · Ͱ · F | C · APRVFENIO ·

C · F | V · TVRPIVIO · C · F | M · ALBANI · V · F | T · MVNATIO · T · F | QVAISTORES | AIRE · MOV-TATICOD | DEDERONT. Cf. inscr. apud Donat. 263, 1 (AERE MVLTATICO).

MOLTAVM, *multare*, infin. praes. e MOLTO = *multa*, apud Oscos (Müller *Die Etr.* I 37 anm. 78, Klenze *Phil. abhandl.* s. 46, Lassen *Beiträge* etc. s. 45, 48, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 10, 15, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66, Aufr. et Kirch. I 53, 64, 148, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 4 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 405, Kuhn in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 240, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 43 et *Ueb. ausspr.* etc. I 247). Tab. Bant. n. 2897 lin. 12 sq.: IN · SVAEPIS · IONC · FORTIS · MEDDIS · MOLTAVM · HEREST · AM-PERT · MINSTREIS · AETEIS | EITVAS · MOLTAS · MOLTAVM · LICITVD = *et si quis eum forte magistratus multare volet, dum minoris partis familiae taxat multae multare liceto* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87); et lin. 17 sq.: IONC · SVAE-PIS | HEREST · MEDDIS · MOLTAVM etc. = *eum si quis volet magistratus multare* etc. (Kirchhoff et Lange locc. citt.). Adde lin. 26 sq.

MOLTO, *multa*, subst. f. nomin. sg. 1 decl., apud Sabinos et Samnites (vide MOLTAM = *multam*, MOLTAS = *multae*), unde verbum denom. MOLTAVM = *multare*, et adiect. MOLTATICOD = *multatico*, ЯNKꟻRNTᴎVꟽ (múltasíkad) = *multaticâ* (Müller *Die Etrusker* I 41 sq.; Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 10, 13, 15; Guarini *Comm.* V, 121; Henop *De lingua Sab.* pg. 40; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280; Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, 74, II 307, 334; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 5; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 95 et s. 405). Varro *De l. l.* V, 177 pg. 68: « Multa pecunia quae a magistratu dicta ut exigi posset ob peccatum, quod singulae dicuntur additae* esse multae, et quod olim unum dicebant multam; itaque quom in dolium aut culeum vinum addunt rustici, primam urnam additam dicunt etiam nunc multam ». Fest. *Qu.* VIII, 24 pg. 142 (et Paul. pg. 143): « Multam Osce dici putant poenam quidam. M. Varro ait poenam esse, sed pecuniariam, de qua subtiliter in l. I quaestionum Epist. refert ». Aul. Gell. XI, 1: « Vocabulum autem ipsum multae idem M. Varro uno et vicesimo rerum humanarum non Latinum, sed Sabinum esse dicit; idque ad suam memoriam mansisse ait in lingua Samnitium, qui sunt a Sabinis orti. sed turba grammaticorum novitia κατ' ἀντίφρασιν, ut quaedam alia, hoc quoque dici tradiderunt. Quum autem usus et mos sermonum is sit, ut ita et nunc loquamur, ut plerique veterum locuti sunt, *multam dixit*, et *multa dicta est:* non esse ab re putavi notare, quod M. Cato aliter dixit. nam in quarto Originum, verba haec sunt: *Imperator noster, si quis extra ordinem depugnatum ivit, ei multam facit.* potest autem videri consulta elegantia mutasse verbum, quum in castris et in exercitu multa fieret; non in comitio nec ad populum diceretur ». Tab. Bant. n. 2897 lin. 11 sq.: MOLTO · ETAN|TO · ESTVD · N · ΦΦ = *multa tanta esto n. MM;* et lin. 26: MOLTO · ETANTO · ESTVD · N · Φ = *multa tanta esto n. M* (Mommsen op. cit. s. 146 sq., Kirchhoff op. cit. s. 29 sq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87 sq.).

MOMAR, *stultus*, adiect. apud Siculos. Paul. ex Festo pg. 140: « Momar Siculi *stultum* appellant ». Gloss. Isid.: « Momar, Siculus, *stultus*, qui cito movetur ad iram. Plaut.: *Quid tu, ô Momar, Sicule homo praesumis?* ». Cf. Muellerum in Festi loc. cit.

ΜΟΝΑΛΟΣ, fluvius Siciliae, apud Ptol. III, 4 (Μονάλου ποταμοῦ ἐκβολαί).

MONERIM, moneris et monerint, *monuerim*, *monueris* et *monuerint*, antiqua scribendi ratione. Pacuv. vs. 20 (apud Non. X, 22 = pg. 507): « Dic, quid faciam: quod me moneris, effectum dabo ». Idem vs. 112: « Dii monerint meliora ».

MONETA, mater Musarum, a *moneo*, quae et Mnemosyne (cf. Hygin. *Praef.*). Gloss. apud Labb.: « Μνημοσύνη, Moneta ». Liv. Andron. in *Odyssia* apud Prisc. pg. 198 = 679 P.: « Nam diva Monetas (*Monetae*) filia docuit ».

§ 2. Cognomen Iunonis (Cic. *Div.* I, 45), cui aedem vovit Furius Camillus Aurunco bello (Liv. VII 28, Ovid. *Fast.* VI 183 sqq.; cf. Sulpic. *Sat.* vs. 53). Plutarch. in *Rom.* XX, 7: Ὤκει δὲ Τάτιος μὲν ὅπου νῦν ὁ τῆς Μονήτης ναός ἐστι. Et in *Cam.* XXXVI, 9: Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαντες ἱερὸν ἱδρύσαντο θεᾶς, ἣν Μονήταν καλοῦσι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐψηφίσαντο μηδένα τῶν Πατρικίων ἐπὶ τῆς ἄκρας κατοικεῖν. Cf. Ovid. *Fast.* I 638 et Lucan. I 380. Dicta est a monendo (Cic. *Div.* II, 32), sive potius a *moneta* h. e. *pecunia signata* (cf. Ἥραν Μονήταν apud Suid. s. v. Μονήτα). Cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* I, III, et APOL · MONETAE in numis Commod. imp. (Eckhel op. cit. VII, 122, et Cohen *Méd. imper.* III 54 n. 126).

MONIMENTVM, *monomentum*, *munumentum* (monumentum), e *moneo*, al. a *muniendo* (Beda pg. 2339 P.). In lapidibus romanis: ITER · DEBTVR · A[D] MONIMENTV C · CLANI C · L · [P]ILARCVRI (Append. n. XXVII bis); HOC · MONIMENTV (Grut. 956, 4); HOC · MONIMENTVM (Mommsen n. 2346, 3030, 6837, 7088); FECIT MONIMENTVM (Mommsen n. 6843); POSSIDENDVM MONIMENTV (Mommsen n. 3119); HVIC MONIMENTO (Mommsen n. 3642, 6916). Adde inscr. apud Marini *Arvali* pg. 270, Mommsen n. 4042, Gruter. (863, 3; 946, 6), et in *Bullett. dell'Inst. arch.* X = 1838 pg. 231.

MONIMENTVS, *monumentus*, *munimentus* (monu-

mentum). In inscr. apud Murat. 992, 6: SI QVIS HVNC MONIMENTVM VENDERE VEL DONARE VOLVERIT.

MONNICVS, *decore petulans.* Est cognomen rom. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 183 pg. 147: L · PERCENNIO · LASCIVO | QVI · ET MONNICVS | EQ · R · ALVMNO · KARISSIMO etc. Cf. AVRELIVS MVNNVS (Mommsen n. 1849), AVR · MONNVS (Mommsen n. 6768) et inscr. apud Marini *Arvali* pg. 622 nt. 231.

MONNINA, cognomen fem. rom. Inscr. apud Visconti *Iconogr. gr.* I 373: D · M | AVR · MONNINAE | FILIAE | DVLCISSIM | PARENT · FECERVNT | ALEXANDER · AVG · LIB | ET | VMBRICIA · AMMIAS | VIX · AN · XVIII.

MONNVLA, *ancilla?* (ital. *monella*), vox infantilis blanditiae (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Inscr. apud Murat. 2083, 2: D · M | SVLPICIA PARTH|ENOPAE · FRVCTVOSAE | ALVMNAE SVAE · B · M | QVE VIXIT · ANNOS | VIII · M · II · D · XV · QVAE SV|PRA MONNVLAM SV|AM SVPRAVIXIT DIES XXIII.

MONOECI portus, Μονοίκου λιμήν (Ptolem. III, 1; Strabo IV, VI, 1 sqq.), in Liguria, cum oppido (hodie *Monaco*), ubi templum erat Herculis Monoeci dicti. Plinius III, VII, 1: « Portus Herculis Monoeci, Ligustica ora ». Strabo IV, VI, 3: Ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμὴν ὅρμος ἐστὶν οὐ μεγάλαις οὐδὲ πολλαῖς ναυσίν, ἔχων ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοίκου καλουμένου· ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασσαλιωτικὸς παράπλους. Ammian. Marcell. XV, X, 9: « Monoeci similiter arcem et portum ad perennem sui memoriam consecravit (*Thebaeus Hercules*) ». Virgil. *Aen.* VI, 831 sq.: « Aggeribus socer Alpinis atque arce Monoeci descendens ». Ubi Servius: « De Liguria, ubi est portus Monoeci Herculis, dictus autem μόνοικος, vel quod pulsis omnibus illic solus habitavit, vel quod in eius templo nunquam aliquis deorum simul colitur ». Steph. Byz.: Μόνοικος, πόλις Λιγυστική· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. τὸ ἐθνικὸν Μονοίκιος. Cf. Lucan. I 408, Tacit. *Hist.* III 42, Antonini *itiner.* pg. 503.

MONOMENTVM, *monimentum, munumentum* (monumentum). In inscr. rom.: HOC · MONOMENT · IN · FRONT · P · XV · IN · AGR · PEDES · XV · CVIVS · PARS · SINISTERIOR · INTROIT · (Grut. 946, 5). Alia inscr. apud Mommsen n. 2988: D · M | AVR · DIONYSIVS · AVG · LIB · MAE|STRIA · AELIA · COIVX · A · SOLO · SVMP|TIBVS · SVIS · SE · VIBI · FECERVNT · ET · CON|SVMMAVERVNT · HVNC · IROVM · SIVE · MONOMENTVM · SIBI · ET · FILIS · SVIS etc.

MONTANILLA, diminut. montanae. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 1146, 9 (CASSIAE · MONTANILLAE).

MONTANINVS, ad montanum pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 713, 2 (M · VARIVS MONTANINVS).

MONTANIOSVS, *montanus* (ital. *montagnoso*), adiect. apud *Rei agr. script.* pg. 331 ed. Lachm. (« in montanioso loco »).

MONTENSIS, *montanus*, adiect. in inscr. apud Doni cl. I n. 1 pg. 1 = Grut. 21, 3, et Orell. n. 1238 (EX PRAECEPTO DEORVM MONTENSIVM).

MONTIGENA, h.e. qui in montibus genitus est. Gloss. apud Labb.: « Montigena, ὀρεσιγενής ».

MONTICELLVS, diminut. montis (ital. *monticello*), apud *Rei agr. script.* (ed. Lachm.) pgg. 306 sqq., 310 sq., 315, 319, 322, 325, 332 sq., 335 sq., 345, 352.

MONTICVLVS, diminut. montis. Gloss. apud Labb.: « Monticulus, ὄρνιον, βουνὸς ». Hinc ital. *Montecchio* = monticlo.

MONTINVS, deus qui montibus praeest. Arnob. IV, 9 pg. 142: « Quis Saturnum praesidem sativis? quis Montinum montium? ».

MONVMENTVS, *monimentus, munimentus* (monumentum). Inscr. apud Reines. cl. VIII n. 56 pg. 534: AELIVS · VALENTINVS | OPTIO · PEREGRINORVM | HVNC · MONVMENTVM | SIVE · SEPVLCRVM. In alia apud eund. cl. XII n. 37 pg. 663: HIC MONVMENTVS CVM SVIS ADIACENTIBVS EXTERVM HEREDEM NON SEQVETVR. In inscr. apud Henzen n. 7338: HVNC TITVLVM SIVE MONVMENTV.

MONVMETVM, *monumentum.* Inscr. apud Vermigl. *Inscr. Per.* pg. 452 n. 7 (Orell. n. 4510): M · COELIVS · ABASCANTVS | EMPTO LOCO FECIT SIBI ET | SVIS POSTERISQVE EORVM | IN · FR · P · XII · IN · AG · P · XII | ET AREA ANTE MONVMETVM | COMMVNEM CVM POPILIO EVPHEMO | IN · FR · P · XII · IN AG · P · XII.

MOXSIVS, *Moxius*, n. pr. m. in vasculo figulino (Orell. n. 429).

MOPSIVS, gentilitium Compsanum in Hirpinis. Liv. XXIII, 1: « Compsanus erat Trebius nobilis inter suos: sed premebat eum Mopsiorum factio, familiae per gratiam Romanorum potentis. Post famam Cannensis pugnae, vulgatumque Trebii sermonibus adventum Hannibalis, quum Mopsiani urbem excessissent; sine certamine tradita urbs Poeno, praesidiumque acceptum est ».

MORA, Μόρα, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

MORACIAS nuces Titinnius (Ribbeck *Comic. Lat. rel.* pg. 136) duras esse ait, unde fit diminutivum moracillum. Ita Paul. ex Festo pg. 139, ubi cf. Muellerus. Gloss. Placidi apud Mai *Cl. auct.* 485: « Moragis, *nucibus longis* ».

MORACILLVM. Vide voc. praeced.

MORBIDVS, *morbo infectus*, adiect. apud Varr. *De r. r.*

III, xvi, 22. Cf. Lucret. VI 1095, 1222, et Plin. VIII, xl, 1. Hinc ital. *morbido* (mollis).

MORBONIA, vox ficta a morbus, et vulgari sermone trita, qua utebantur, qui alicui male precari vellent (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Suet. *Vespas.* cap. 14: « Trepidum eum interdicta aula sub Nerone, quaerentemque, quidnam ageret, aut quo abiret, quidam ex officio admissionis simul expellens, *abire morboniam* (ital. *andare alla malora*) iusserat ».

MORGANTIA. Vide MVRGANTIA.

ΜΟΡΓΑΝΤΙΝΟΙ. Vide MVRGENTIVM.

MORGENTIA. Vide MVRGENTIVM.

MORGETES, Μόργητες (Strab. VI, i 6 et ii 4), populi Italiae antiqui, in Lucania (Plin. III, x 1), qui ab Oenotris pulsi in Siciliam migrarunt, ubi Murgentium oppidum ab iis nomen habere dicitur (vide MVRGENTIVM). Strab. VI, i, 6: Ἀντίοχος δὲ τὸ παλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκῆσαί φησι Σικελοὺς καὶ Μόργητας· διᾶραι [δὲ] εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον, ἐκβληθέντας ὑπὸ τῶν Οἰνωτρῶν. φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Dionys. Halic. I, 12: τούτου δὲ τὴν ἀρχὴν Μόργης διεδέξατο, ἀφ' οὗ Μόργητες ἐκλήθησαν.

ΜΟΡΓΥΝΑ, oppidum Siculorum. Steph. Byz.: Μόργυνα, πόλις Σικελῶν· Φίλιστος δευτέρῳ· τὸ ἐθνικὸν, Μοργυναῖος.

MORGVS. Vide ORGVS.

MORΘANA (μορθανα), in lapide Messap. n. 2961.

MORIES, *moriens*, particip. praes. In titulo sepulcr. apud Gorium *Inscr. ant.* I, 95 n. 46: QVAE SIBI MORIES FIDEM SERVAVIT.

MORIRI, *mori*, apud Plautum (*Asin.* I, i, 108; *Capt.* III, v, 74; *Rud.* III, iii, 12).

I I ИAƆЯOM (μορκαντι). Vide MVRGENTIVM.

MORKES, in inscr. Messap. n. 2965.

MORKIHI, in lapide Messap. n. 2993.

ΜΟΡΚΟΗΙΑΣ (μορκοhιας), in inscr. Messap. n. 2946. Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* V, 15 sg.

MORKOΣ, *Marcus* (?), in lapidibus Messap. n. 2944 et n. 2965. Cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 133.

ΜΟΡΜΟΣ, hoc nomine designatur Lamia Laestrygonum rex, apud Theocr. *Idyll.* XV, 41, ubi cf. Schol.

MORRIVS, rex Veientanorum. Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 285: « Quidam etiam dicunt, *Salios* a Morrio, rege Veientanorum, institutos, ut Alesus, Neptuni filius, eorum carmine laudaretur, qui eiusdem regis familiae auctor ultimus fuit ».

MORSICO, frequent. a *mordeo* (ital. *morsicare*, apud Appul. *Metam.* lib. 2 pg. 46, lib. 3 pg. 95, et lib. 7 pg. 818 ed. Paris. 1688.

MORTA, *fatum*, sive una ex Parcis (cf. μόρτη et μορτὸς in *Thes. gr. linguae*). Aul. Gell. III, 16: « Caesellius autem Vindex in lectionibus suis antiquis, *Tria*, inquit, *nomina Parcarum sunt, Nona, Decuma, Morta*, et versum hunc Livii antiquissimi poëtae ponit ex Ὀδυσσείᾳ:

Quando dies adveniet, quem profata Morta est?

Sed homo minime malus Caesellius, *Mortam*, quasi nomen accepit, quum accipere quasi Moeram deberet ».

MORTVALIA, quae ad mortuos pertinent, et speciatim vestimenta, quae in luctu sumuntur. Naev. vs. 48 (apud Non. XVI, 4 = pg. 540): « Pallis, patagiis, crocotis, malacis mortualibus ».

§ 2. Nenia seu carmina praeficarum. Plaut. *Asin.* IV, i, 63: « Haec sunt non nugae: non enim mortualia ».

MORTVARIVS, ital. *mortuale*, adiect. ad mortuos pertinens. Cato apud Aul. Gell. XVIII, 7: « mortuaria glossaria ».

MORTVOS, *mortuus*, adiect., in Lege Servil. *Repetund.* (Append. n. lx) cap. 21, et in inscr. n. 2712 ex Scipionum sepulcro. Adde Plaut. *Amph.* V, i 22, *Aul.* III, vi 32, *Cas.* II, vi 64, vii 4, *Cist.* III 16, *Bacch.* IV, iii 17, *Most.* I, iii 76, *Menaech.* I, ii 45, *Pseud.* I, iii 18, 75 sq., *Poen.* prol. vs. 74, *Pers.* I, i 20, *Trin.* II, iv 93, 95, *Truc.* I, ii 62, II, iii 20, IV, iii 49.

MORVLVS, diminut. a *morus* = *maurus*, ital. *morello*, rom. *nigellus*. Plaut. *Poen.* V, v, 10: « Iam, pol, ego illam pugnis totam faciam ut sit morula ».

MORVS, *niger*, ital. *moro*, adiect., unde diminut. MORVLVS. Invenitur in Cod. Virg. *Ecl.* X, 39, ubi *et morae violae sunt* pro vulg. *et nigrae violae sunt* (Io. Ge. Guil. Koehler *Disput. phil. de cod. Virg. adhuc incognito*, Ienae 1771). Cf. Osann in *Auct. Lexic. gr.* pg. 185.

MOSCILLVS, *parvus mos.* Fest. *Qu.* IX, 7 pg. 158 et Paul. pg. 159: « Cato moscillis pro *parvis moribus* dixit ». Alii legunt *mosculis.*

MOSTELLVM, *parvum monstrum*, apud veteres, unde *Mostellaria* comoedia Plauti, alio nomine *Phasma*. Gloss. graeco-lat. apud Labb. pg. 198 « Φάσμα, mostellum muscellum ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MOSTRO, *monstro*, in inscr. pompeiana, apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. v n. 3. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 99.

MOTAR, *multae*, subst. f. nominat. pl. 1 decl. apud Umbros, = osc. ƧꟼTVVИ multas, e ꟼVVA muta vel VYVA mutu = osc. MOLTO h. e. *multa.* (Aufr. et Kirch. I 53, 62, 104, 106, 113, 162, II 307, Huschke *Die iguv. taf.* s. 307 et s. 611). Tab. eugub. VIIb 4: FRATRECI MOTAR · SINS · A · CCC = *magistro multae sint asses CCC.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 27, VI 9.

MOTIKANOΣ, fluvius Siciliae, apud Ptol. III, 4. Vide MOTYA et MOTYKA.

MOTYA, Μοτύη (Pausan. *Eliac. pr.* XXV, 5; Thucyd. VI, 2; Diod. XIII 54, 61, 88, XIV 47 sqq., 55, XXII 10) vel Μοτύον (Diod. Sic. XI, 91), Siciliae oppidum (Diod. XI, 91), Carthaginiensium colonia (Diod. XIV, 48). Pausan. loc. cit.: « Ἔστι δὲ κατὰ τὴν ἄκραν

ἐν Σικελίᾳ τὴν τετραμμένην ἐπὶ Λιβύης καὶ νότου, καλουμένην δὲ Πάχυνον, Μοτύη πόλις· οἰκοῦσι δὲ Λίβυες ἐν αὐτῇ καὶ Φοίνικες. Eius incolae Μοτυαῖοι (Diod. XIV, 53) vel Μοτυηνοὶ (Diod. XIII 63, XIV 48), in numis n. 3084 ИOIAYTOM (MOTYAION) = Μοτυαίων.

ΜΟΤΥΚΑ, Siciliae oppidum, apud Ptol. III, 4. Vide ΜΟΤΙΚΑΝΟΣ.

MOV-, radix umbrica, in voc. COMOHOTA = *com-mota*, e *con-mov-eo*.

MOVILIS, *mobilis*, adiect. apud Gaii *instit.* (pg. XLII nt. 40 ed. Lachm.).

ΜΟΥΣΜΩΝΕΣ, genus arietum in Corsica. Strab. V, II, 7: Γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ' ἐρέας κριοί, καλουμένοι δὲ μούσμωνες, ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. Cf. Serv. in Virg. *Georg.* III, 446.

ꓷꟽ (mr), *Marius* vel *Mara*, praenomen samniticum, graeca orthographia ΜΑΡΑΣ (Avellino in *Bullett. arch. nap.* II 98 et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 23 sg.; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 277; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 405; Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. III 36). In lapid. Pompeianis: ꓷꟽ · ꟻIIKIИIꟻ · ꓱ (v. viinikiis mr, n. 2791) = *Vibius Vinicius Marii* filius; ꓷꟽ · ꟻIИITꟻ · ꓷꟽ (mr atiniis mr, n. 2794) = *Marius Atinius Marii* filius; ꟻIꓷIꓤИꟻ · ꓷꟽ (mr aadiriis, n. 2795 sq.) = *Marius Adirius*; ..ИƎBKꓷƎꓒ · ꓷꟽ (mr perkhen.., n. 2802) = *Marius Percennius*. Adde inscr. n. 2816, 2852 *a* et *b*; et cf. n. 2821.

Vꟽ (mu). Vide VꟽIИƧƎꓒ (pesnimu).

..Vꟽ (mú..). Vide [ꓤꓷKꟻИꟻ]Vꟽ (múíníkad).

-VΛ (mu-), radix umbrica, = sanscr. mû (ligare), in voc. VꓘKƎИVΛ (mu-neklu) = *munusculum*.

Vꟽ (mu), *—ius*, gentilitium etr., primis literis notatum (vide VMVꟽ musu et ꓤИƎꓘƆƧVꟽ musclena), in titulis sepulcr. n. 185. Cf. inscr. n. 823.

MV, gr. μῦ, vox propria canum, unde et mutire dicuntur. Charis. pg. 240 = 213 P.: « Mu pro *muttire* Lucilius saturarum libro: *non laudare hominem quemquam neque mu facere, inquam* ». Varro *De l. l.* VII, 101 pg. 159: « Apud Ennium [*Trag.* vs. 432]: *vocibus concide, fac is** (al. *faxis .....*) *musset obrutus;* mussare dictum, quod muti non amplius quam μῦ dicunt; a quo idem dicit [*Reliq. inc. libr.* apud Vahlen n. 10 pg. 175], id quod minimum est: *neque ut aiunt, μῦ facere audent* ».

§ 2. Vox dolentis, exclamantis. Charis. pg. 240 = 213 P.: « Mu Plautus in Caeco vel in praedonibus, *quis tu es, qui ducis me? mu perii, hercle Afer est* ».

MVG-, radix umbrica, rom. *mug-ire* (gr. μυκάομαι), in voc. MVGATV = *mug-iatur*, et MVIETO = *mug-itum*.

MVGATV, *mugiatur*, coniunct. praes. pass. pro mugatur

(cf. MVIETO = *mugitum*), e rad. MVG-, rom. *mug-ire*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 20, 49, 55, 57, 75, 106, 141; Huschke *Die iguv. taf.* s. 62). Tab. eugub. VIa 6: ERSE · NEIP · MVGATV = *tum nec mugiatur*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 22, VI 9.

MVGER dici solet a Castrensibus (cod. *Castrensium*) hominibus quasi muccosus his (*is*), qui talis male ludit. Ita Festus *Qu.* IX, 8 pg. 158. Cf. Forcell. *Lexic.* v. *murger*.

MVGIO -onis, *qui mugit.* Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 339, 5 et 340, 3 (M · VIPSANIO MVGIONI). Cf. MVGIONIA, quod sequitur.

MVGIONIA vel Mugonia et Mucionis porta fuit Romae antiquissima sub Romulo, ab Ovid. *Trist.* III, I 31 et Liv. I 12 *vetus porta Palatii* dicta, quia ad radices montis Palatini erat. Varro *De l. l.* V, 164 pg. 64: « Praeterea intra muros video portas dici. In Palatio Mucionis a mugitu, quod ea pecus in bucita circum antiquom oppidum exigebant ». Idem apud Non. XII, 51 = pg. 531: « Tullium Hostilium in velis, ubi nunc est aedis Deum Penatium; Ancum in Palatio ad portam Mugionis secundum viam sub sinistra ». Paul. pg. 144: « Mugionia (cod. Lips. *mucionis*) porta Romae dicta est a Mugio (*Mugione*) quodam, qui eidem tuendae praefuit ». Solin. I, 24: « Tarquinius Priscus (*habitavit*) ad Mugoniam portam supra summam Novam viam ».

MVE, in vase etr. n. 2237.

MVKIOVꟽ (muthikuś), *Muticii*, nomen virile, genit. sg., in inscr. etr. n. 42 (vide MVTICVS). Cf. Lanzi II 649 = 562 ad n. 1.

MYIA, uxor Milonis Crotoniatae, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (167). Cf. Porphyr. *De vita Pythag.* § 4.

MVIETO, *mugitum*, particip. praes. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), pro muietum (cf. MVGATV = *mug-iatur*), e rad. MVG-, rom. *mug-ire*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 116, 146 sq., II 61; Huschke *Die iguv. taf.* s. 62 et s. 658). Tab. eugub. VIa 7: SVE · MVIETO · FVST = *si mugitum fuerit*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 22, VI 9.

ꓤꓷKꟻИꟻVꟽ (múíníkad), *communi* (publicâ), adiect. f. abl. 1 decl., e VKꟻИꟻVꟽ múíníkú, apud Oscos, (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 71, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 3, 85, IX 146, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 39). Cipp. Abell. n. 2783 lin. 15 sq.: ꓤVИIƆИꓷT | [ꓤꓷKꟻИ]ꟻVꟽ et lin. 50 sq. ꓤVИIƆ|[И]ꓷT · ꓤꓷKꟻИꟻVꟽ (múíníkad tanginúd) = *communi sententia*.

ꟻƎKꟻИꟻVꟽ (múíníkeí), *in communi* (in publico), adiect. n. loc. sg. 2 decl., e VKꟻИꟻVꟽ múíníkú, apud Oscos (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44 et s. 72, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Huschke *Die osk. und*

sab. sprachd. s. 405). Cipp. Abell. n. 2783 lin. 18 sq.: ЯI<ꓘV8 · ꟻƎDƎT · ꟻƎꓘIꓧIꓧVꟽ | [ꟽVꓘ]IꓧIꓧVꟽ (múínikúm múíníkeí tereí fusíd) = *commune in communi terra erit* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 85).

VꓘIꓧIꓧVꟽ (múínikú), *communis* (publicus), adiect. f. nominat. sg. 1 decl., compositum e IꓧIꓧVꟽ múíní = *moinio* (moenio) et suff. Vꓘ ku, ut rom. ant. CO-MOINIS (cf. MVNICAS = *communicas*, et MOINICI-PIVM), Oscorum linguâ (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41, 71 sq. = *moenicus*, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Aufr. et Kirch. I 21 nt. 3, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 39 et s. 405, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 362, Corssen *Ueb. ausspr.* I 204). Occurrit in Cipp. Abell. n. 2783 lin. 22. Cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 43.

[ꟽVꓘ]IꓧIꓧVꟽ (múíníkúm), *commune* (publicum), adiect. n. nominat. sg. 2 decl., e VꓘIꓧIꓧVꟽ múíníkú, Oscorum linguâ, in Cipp. Abell. n. 2783 lin. 18.

? ꓤDIVꟽ (muira). Vide ꓤDTVꟽ (artum).

MI+ƎƆVꟽ (mucetis), *Mucetii* (?), nom. pr. m., genit. sg., in inscr. Volaterr. n. 348 (Zannoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* 1830 pg. 29). Ad gr. *μύχιος* vel *μυχιαῖος* trahit Oriolius (*Bullett.* cit. pg. 167).

MVCIONIS porta. Vide MVGIONIA.

MVCIVS, adiect. ad Mucium pertinens, ut Mucia prata et Mucia festa (Cic. *Verr.* II, II, 21). Paul. pg. 144: « Mucia prata trans Tiberim, dicta a Mucio, cui a populo data fuerunt pro eo, quod Porsenam, Etruscorum regem, sua constantia ab Urbe dimovit ». Cf. Liv. II 12 sq., et Mart. I 22.

ΜΥΚΛΟΣ, Neapolitanus scriptor, apud Schol. Apoll. Rhod. IV, 1045.

ΜΥΚΟΝΙΟΣ, mons Siciliae, apud Appian. *De bell. civ.* V, 117 (*περὶ ὄρος τὸ Μικόνιον*).

? ƎꓶƎTꟼꓘVꟽ (mucrtele), in inscr. Tarquin. n. 2314.

-ꓶVꟽ (mul-), radix osca. Vide ꓘIIꓘVꓶVꟽ (mulukiis).

MYLAE -arum, Μυλαὶ (Ptol. III 4, Strab. VI, II 1 et 6, Diod. Sic. XII, LIV 5, XIV, LXXXVII 1, XXII, XIII 1, Appian. *De bell. civ.* V 105 sq., 108 sq., 115 sq., Plutarch. in *Paul. Aem.* XXXVII 5, Dio Cass. XLVIII 17, XLIX 2 et 6 sq., Nymphod. Syrac. fragm. n. 5, Scyl. Caryand. § 13, Theophr. *Hist. plant.* VIII 3, Zonara *Ann.* X 24), nunc *Melazzo*, oppidum Siciliae (Plin. II, CI 1, III, XIV 4, XXXI, XXVIII 5; Senec. *Nat. quaest.* III, XXVI, 6; Vell. Paterc. II, 4; Suet. *Aug.* cap. 16), a Zanclaeis conditum (Strab. VI, II, 6; Scymn. Ch. vs. 288). Antig. *Mirab.* cap. 170: *Λύκον δὲ περὶ τὴν ἐν Μύλαις* (*λίμνην*) *τῆς Σικελίας δένδρα φύεσθαι* (s. *Καλλίμαχός φησὶ*). *διὰ μέσης δ' αὐτῆς ἀναθεῖν* (al. *ἀναζεῖν*) *ὕδωρ, τὸ μὲν ψυχρὸν. τὸ δὲ τοὐναντίον.* — Mylasenus, gr. *Μυλαῖος* (Suid. s. h. v.), adiect. ad Mylas pertinens, ut *τὸ Μυλαῖον πεδίον περὶ τὸν Λογγανὸν ποταμόν* (Polyb. I, 10). Auson. Edyll. n. 334 vs. 215: « Aut Pompeiani Mylasena pericula belli ». Steph. Byz.: *Μυλαὶ, πόλις Σικελίας· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. ὁ πολίτης Μυλαΐτης, ὡς τῶν Θηβῶν Θηβαΐτης, Ἀθῆναι Ἀθηναΐτης. εἰσὶ γὰρ οἱ οὕτω λέγουσι. καὶ τὸ θηλυκὸν Μυλαΐτις. Εἰσὶ δὲ Μυλαὶ καὶ Θετταλίας, ἧς τὸ ἐθνικὸν Μυλαῖος.* — Cf. Mylae insulae, Cretae adiacentes (Plin. IV, XX, 5), et *Μυλασῖτις* vel *Μυλασῖτις χώρα* (Polyb. I, 23).

MYLAS, fluvius Siciliae, inter Megaram et Leontinos (Liv. XXIV, 30 sq.).

? IꓘꓤꓶꓤꟻꓘOƎꓶVꟽ (mulethsvalasi), in titulo sepulcrali etr. n. 2059.

? ƎꓘIꟽƎꓶVꟽ (mulenike), in marmore Volaterr. n. 355. Cf. +ƎꓶƆIꓠVꟽ municlet. Lanzius II 396 = 525 ad n. 197 legit emulenice.

MVLCASSITIS, *mulcaveritis*, apud Plaut. *Mil.* II, II, 8.

MVLCTVS, actus mulgendi, apud Varr. *De r. r.* II, XI, 2.

ΜΥΛΛΙΑ, Crotoniates, Pythagorae familiaris, apud Aelian. *Var. hist.* IV 17, Iambl. *De pythag. vita* capp. 28 (143), 31 (189, 192), 36 (267) et Porphyr. *De vita Pythag.* § 61. Cf. Neanth. Cyzic. fragm. n. 22 *a* (*Hist. graec. fragm.* III, 7).

ꓶꟽꓶVꟽ (mulml), fortasse legendum in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 7. *Immolans* vel *mola spargens* exponit Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXX, 333 sg.

MVLTA. Vide MOLTO.

ꓘꓤTꓶVꟽ (multas), *multae*, subst. f. nominat. pl. 1 decl. Oscorum linguâ, pro múltas et recentiori orthogr. MOLTAS, e MOLTO = umbr. VꓕVA mutu vel ꓤꓕVA muta, rom. *multa* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280, Aufr. et Kirch. II 307), in lapide nolano n. 2768 (vide ꓘIꓘꓤTƎƆƎꓤ degetasis). Aliis est acc. pl. (Guarini *In cippo osco-abell. div.* pg. 24, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 34, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 405). Cf. Lanzi II 610 = 524.

ꓤꓤꓘIꓘꓤTꓶVꟽ (múltasíkad), *multaticâ*, adiect. f. abl. sg. 1 decl. (cf. MOLTATICOD = *multatico*), apud Samnites, e múltú et recentiori orthogr. MOLTO = *multa* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 37, et Fiorell. *Monum. epigr. pomp.* I 9 = XXVII). In inscr. pompeiana n. 2794: ꓤꓤꓘIꓘꓤTꓶVꟽ ꓤꓤƎVITIƎ (eítiuvad múltasíkad) = *pecuniâ multaticâ* (DE PECVNIA MVLTATICIA, in inscr. apud Murat. 610, 1). Vide ꓘIƎIꓠꓠƎ8ꟽVꓘ (kúmbennieís).

MVLTATICVS, *multaticius*, adiect. ab osco et sab. MOLTA = *multa*. Vide MOLTATICOS.

MVLTIFARIAM, *multis in locis*, adverb. apud veteres. Fest. *Qu.* VIII, 23 pg. 142 (et Paul. pg. 144): « Multifariam dixerunt antiqui, videlicet, quod in multis locis fari poterat ». Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v., et cf. voc. sq.

MVLTIFARIVS, *multiplex*, adiect. Aul. Gell. V, 6: « Militares coronae multifariae sunt ». Vide voc. praeced.

[ƎꓠƎꓱꓶVꟽ] (mulvene), in vase etr. n. 2614.

MVLVIVS seu Milvius pons, nunc *Ponte Molle*, ad initium fuit viae Flaminiae, Tiberi impositus extra portam Flumentanam, ad secundum lapidem (Liv. XXVII, 51 « ad Mulvium pontem »; Cic. *Ep. ad Att.* XIII, 33 = n. 593, ed. Orell. « a ponte Mulvio »; Tac. *Ann.* XIII, 47 « pons Mulvius »; Aurel Vict. *Vir. ill.* cap. 72 « pontem Mulvium fecit »; Stat. *Silv.* II, I 176 « Milvius agger »). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 35. — Mulvius est gentilitium rom. in inscr. apud Grut., Gorium, Murat. et Furlanettum.

ƧIIKVꓲVꟽ (mulukiis), *Mulucius* vel *Mulcius*, nomen virile, apud Samnites, fortasse e rad. -ꓲVꟽ mul-, sanscr. mṛg', rom. *mulgeo*, *mulceo*, gr. ἀ-μέλγω (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284 et Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 37). In lapide Nolano n. 2768: ƧIIKVꓲVꟽ · ꓲVKꓤꓤП (paakul mulukiis) = *Paculus Mulucius* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 33, Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 23, Aufr. et Kirch. I 168, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 165) seu *Paculus Mulcius* (Mommsen op. cit. s. 178) vel *Paculus Mulutius* (Lanzi II 610 = 524 ad n. 7). Cf. MVLVTIA FELICVLA in lapide Campano apud Mommsen n. 3768.

MVNATIO, *Munatios* (Munatius), nom. pr. in inscr. antiqua (Append. n. xxxiv).

MVNDICIES, *mundities*, in inscr. apud Orell. n. 5. Cf. mundicia = *munditia*, apud Forcell. *Lexic.* s. v. *munditia*.

MVNDVS, fossae nomen Romae circum Comitium ductae (cf. Macrob. *Saturn.* I, 16). Plutarch. in *Rom.* XI, 4: Καλοῦσι δὲ τὸν βόθρον τοῦτον ᾧ καὶ τὸν ὄλυμπον ὀνόματι μοῦνδον. Εἶτα, ὥσπερ κύκλον κέντρῳ, περιέγραψαν τὴν πόλιν.

VꓲKƎИVᐱ (muneklu), *munusculum*, subst. n. acc. sg. 2 decl., pro muneklum, apud Umbros, comparandum cum etr. ΟƎꓲϽIИVꟽ municleth et ✝ƎꓲϽIИVꟽ municlet (Aufr. et Kirch. I 44, 55, 67, 117, 163, II 323 sqq.). Tab. eugub. Va 17, 19, 21: ꓤIBꓤ⊗ : VꓲKƎИVᐱ (muneklu habia) = *munusculum habeat.* — *Mune capiat* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 460 sqq.), *monitum quaeras* Grotefend (*Rud. l. u.* VII 6, 9, VIII 36). Trahitur ad rad. mu-, sanscr. mû, *ligare* (cf. Benary *Die röm. lautl.* s. 62).

ↆΘИVꟽ (munthch), in etr. speculo n. 2494 bis. Vide ↆVΘИVꟽ (munthuch).

VΘИVꟽ (munthu). Vide ↆVΘИVꟽ (munthuch), quod sequitur.

ↆVΘИVꟽ (munthuch), dea quaedam sive una ex Gratiis, apud Etruscos, in quatuor speculis n. 2054 ter (ↆVΘꟽVꟽ), n. 2475 (ↆVΘИVꟽ), n. 2487 (VΘИVꟽ) et n. 2494 bis (ↆΘИVꟽ). De Witte *Catal. Durand* pg. 419: « Munthuch *serait comme le mundus muliebris des Latins* ». Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 126, et Panofka *Die Malachisch* etc. s. 225.

MVNIA vel Munium, oppidum Latii, cuius incolae Munienses (Plin. III, IX, 16). Munius est gentilitium rom. Inscr. apud Mommsen n. 5852: C · MVNIO · C · F · QVI | EX · TESTAMENTO | ARBITRATV · MVNIAI · C · F | SORORIS.

MVNICAS, *communicas*, apud veteres. Fest. *Qu.* IX, 2 pg. 153: « [Municas] item (*id est*), *communicas*, dicit [..... a muniis i. e. operibus] em... aut potius co... ». Hinc Paulus pg. 152: « Municas pro *communicas* dicebant ». Et Gloss. Placidi apud Müllerum in Fest. loc. cit.: « Municare, *communicare* dictum a moeniis id est *operibus* ».

ΟƎꓲϽIИVꟽ (municleth), idem ac ✝ƎꓲϽIИVꟽ municlet (cf. ΟƎꓲᖷƧIИVꟽ munisvleth), invenitur in inscr. Tarquin. n. 2339. Ad gr. μονόκλητος (μονόκλαυτος?) trahit Lanzius II 466 = 395 ad n. 470 (cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 324).

✝ƎꓲϽIИVꟽ (municlet), idem quod ΟƎꓲϽIИVꟽ municleth (= ΟƎꓲᖷƧIИVꟽ munisvleth?), comparandum cum umbr. VꓲKƎИVᐱ muneklu = *munusculum* (Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg.* s. 35), legitur in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 14. Sec. Campanario (*Tav. perus.* pg. 41 sg.; cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXX 303, XXXIV 55) videtur esse vox hybrida, e *munia* (munera) et κλειτος vel κλυτος (clarus, inclytus). Ad gr. μονόκλητος (?) cum Lanzio trahit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 102). Vide voc. praeced.

MVNIMENTVM, *monomentum*, *monimentum*, *munumentum* (monumentum). In inscr. apud Grut. 704, 6: MVNIMENTVM · FC.

MVNIMENTVS, *monumentus*, *monimentus* (monumentum). In inscr. rom.: HIC · MVNIMENTVS · HEREDE NON · SEQVITVR (Grut. 777, 6); HVNC · MVNIMENTVM · MACERIA · CINCTVM (Grut. 1133, 3; Mommsen n. 7043); HVNC MVNIMENTVM VENDERE VEL DONARE (Reines. cl. IX n. 1 pg. 548).

MVNIS, *officiosus*, adiect. Paul. pg. 143: « Munem significare certum est *officiosum*, unde e contrario *immunis* dicitur qui nullo fungitur officio ». Non. I, 88 = pg. 23: « Munes apud veteres dicebantur nonam largalia (*non a largitione, quae*) ignota erat, sed consentientes ad ea quae amici velint ». Plaut. *Merc.* prol. vs. 104: « Duo, eius pro meritis gratum me, et munem fore ».

ΟƎꓲᖷƧIИVꟽ (munisvleth), quod parum differt a voc. ΟƎꓲϽIИVꟽ municleth vel ✝ƎꓲϽIИVꟽ municlet, comparandum cum umbr. VꓲKƎИVᐱ muneklu = *munusculum:* invenitur in sarcoph. Viterb. n. 2958 (et n. 2059 ΟƎꓷVƧIИVꟽ munisureth?). Cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1850 pgg. 43, 93 nt. 8.

? ΟƎꓷVƧIИVꟽ (munisureth), in sarcophago Viterb. n. 2059. Vide voc. praeced.

MVNITVRA, *munitia*, subst. f. in inscr. apud Grut. 589, 7. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MVNIVM. Vide MVNIA.

MVNTANVS, *montanus*, adiect. Est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 4284. Alii legunt Montanus.

MVNVFICVS, *munificus*, adiect., in codd. Plauti (Corssen *Ueb.ausspr.* etc. I, 253.

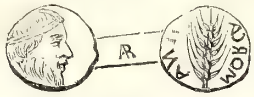
MVNVCIEIS, *Minucii*, gentilitium rom. (nominat. plur.), in tab. Genuat. lin. 1 (Append. n. I). Vide RVFEIS = *Rufi*.

MVRANVM, Lucaniae oppidum, ubi nunc *Murano* (Romanelli *Topogr. istor.* I 387 sg.), in inscr. Ital. infer. lin. 5 (Append. n. LVII). Cf. Summuranum apud Antonini *itiner.* pgg. 105, 110.

MVRANVS, rex Abellae, apud Serv. in *Aen.* VII, 740 (vide MOERA). Cf. MVRRANVS et MVRANVM.

MVRGANTIA, Samnii oppidum ad fontes Frentonis fluvii, in loco ubi nunc *S. Maria a Morgara*. Liv. X, 17: « Adprobantibus cunctis, ad Murgantiam (codd. *Murganciam*, *Mugantiam*, *Margantiam*), validam urbem, obpugnandam ducit (*P. Decius*): tantusque ardor militum fuit, et caritate ducis, et spe maioris, quam ex agrestibus populationibus, praedae, ut uno die vi atque armis urbem caperent. ibi duo millia Samnitium et centum pugnantes circumventi captique: et alia praeda ingens capta est. quae ne inpedimentis gravibus agmen oneraret, convocari milites Decius iubet ». Cf. Romanelli *Topogr. istor.* II, 481 sg., et numum apud Carelli tab. LXI n. 15 (ex Pellerinio suppl. III pl. IV, 2) cum inscr. MYΡΓΑΝΤΙΑ sive MVΡΤΑΝΤΙΑ (Eckhel *Doctr. num. vet.* I 102, Lanzi II 601 = 514 ad n. 14, Sestini *Class. gen.* pg. 13, Mionnet pl. XX n. 22), ubi legendum ИVITNIIT tiiatium (Avellinius in *Bullett. arch. nap.* IV 25 et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII 69 sgg., Minervinius in *Mem.* cit. IV, II 272, Cavedonius ad Carellium pg. 15).

MVRGENTIVM vel Murgantia seu Morgentia vel Morgantium, Μοργάντιον (Strab. VI, I 6 et II 4) vel Μοργέντιον aut Μοργεντία (Steph. Byz.), Siciliae urbs, quam τὴν Μεργάνην appellat Polyb. I, 8, a Morgetibus, ut dicitur, condita et nuncupata. Strab. VI, I, 6 (cit. ad v. MORGETES): φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Et VI, II, 4: καὶ τὸ Μοργάντιον δὲ εἰκὸς ὑπὸ τῶν Μοργήτων ᾠκίσθαι· πόλις δ' ἦν αὕτη, νῦν δ' οὐκ ἔστιν. Liv. XXIV, 27: « Ad Murgantiam tum classem navium centum Romanus habebat, quonam evaderent motus ex caedibus tyrannorum orti Syracusis, quove eos ageret nova atque insolita libertas, opperiens ». Idem XXVI, 21: « Inter has difficultates M. Cornelius praetor et militum animos, nunc consolando, nunc castigando, sedavit, et civitates omnes, quae defecerant, in ditionem redegit; atque ex his Murgantiam Hispanis, quibus urbs agerque debebatur, ex senatusconsulto attribuit ». Sil. Ital. XIV, 265 sq.: « non frondosis Morgentia campis Abstinuit Marte infido ». — Eius cives Murgentini (Plin. III, XIV, 5), in numis n. 3083 ITИAƆЯOM, ITИAᒣꟼOM et ΜΟΡΓΑΝΤΙΝΩΝ.

Murgentinus vel Murgantinus et Morgantinus, Μοργαντῖνος (Diod. Sic. XI 78, XIV 78, XXXVI 4, Thucyd. IV 65), adiect. ad Murgentium pertinens, ut Morgantinus ager (Cic. *Verr.* II, III, 18; al. *Murgentinus*), Murgantinae terrae (Liv. XXVI, 21), Murgentina vitis (Plin. XIV, IV, 12; Colum. III, II, 27), et Murgentinum vinum (Cato *De r. r.* cap. 6, Plin. XIV, V 2). Steph. Byz.: Μοργέντιον, πόλις Ἰταλίας, ἀπὸ Μοργήτων. λέγεται δὲ Μοργεντία. τὸ ἐθνικὸν, Μοργεντῖνος, καὶ Μοργήτης λέγεται. Cf. Murgis, quod est oppidum Hispaniae Boeticae, ad mare Mediterraneum (Plin. III, III, 3).

AV⅃ꟼVM (murzua), quod legitur in inscr. perus. n. 1915 lin. 2, pro dea *Murcia* vel *Murtia* habet Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 128 sg.) et Vinc. Campanarius (*Dell'Urna di Arunte* etc. pg. 56 sg.).

? IꓘVM (muri), in inscr. etr. n. 1060.

MVRIES, *muria* (salsugo, aqua salsa), apud Cat. *De r. r.* cap. 88. Fest. *Qu.* IX, 8 pg. 158: « Muri † est, quemadmodum Veranius docet, ea quae fit ex sali sordido, in pila pisato, et in ollam fictilem coniecto, ibique operto gypsatoque et in furno percocto, cui Virgines Vestales serra ferrea secto, et in seriam coniecto, quae est intus in aede Vestae in penu exteriore, aquam iugem, vel quamlibet praeterquam quae per fistulas venit, addent (*addunt*), atque ea demum in sacrificiis utuntur ». Et Paul. pg. 159: « Muries dicebatur sal in pila tunsum et in ollam fictilem coniectum et in furno percoctum, quo dehinc in aquam misso Vestales virgines utebantur in sacrificio ».

MVRICIDVS vel murricidus, *ignavus*, *stultus*, adiect. = murcidus. Plaut. *Epid.* III, I, 12: « Vae tibi, muricida homo ». Paul. pg. 125: « Murricidum *ignavum*, *stultum*. Plautus: *murricide homo*, ignave, iners ».

MVRICVLVS, diminut. muricis. Enn. *Heduph.* vs. 11 (apud Appul. *Apol.* pg. 469 ed. 1688): « Purpura, muriculi, murex, dulces quoque echini ».

MVRCEVS, *ignavus*, *stultus*, adiect. = murcidus. Vet. Gloss.: « Murcei, νωθεῖς ».

MVRCIA seu Murtia et Murcis (?) seu Murcea, dea amoris seu Venus, a myrto dicta. Hinc Murcus, templum deae Murciae (vide MVRCIVS § 2, et MVRCVS). Plin. XV, XXXVI, 2: « Quin et ara vetus fuit Veneri Myrteae, quam Murtiam vocant ». Varro *De l. l.* V, 154 pg. 60: « Intumus circus ad Murcim vocatur, ut Procilius aiebat ab urceis, quod is locus esset inter

figulos: alii dicunt a murteto declinatum, quod ibi id fuerit: quoius vestigium manet, quod ibi sacellum etiam nunc Murteae Veneris ». Claud. *In pr. cons. Stilich.* II, 404 sq.:

« Ad caelum quoties vallis tibi Murtia ducet
Nomen, Aventino Pallanteoque recessu ».

Tertull. *De spect.* cap. 8: « Murtias quoque idolum fecit. Murtiam enim deam Amoris volunt, cui in illa parte aedem vovere ».

§ 2. Dea segnium, quae homines murcidos facit. August. *De civ. Dei* IV, 16: « deam Murciam (*vocaverunt*), quae praeter modum non moveret, ac faceret hominem, ut ait Pomponius, murcidum, id est nimis desidiosum et inactuosum ». Arnob. IV, 9 pg. 142: « quis segnium Murcia? ».

MVRCIDVS, *desidiosus, ignavus*, adiect. = muricidus, apud August. *De civ. Dei* IV, 16, cit. ad voc. MVRCIA § 2.

MVRCINARIVS, *mutilus*, apud Gloss. Isid. Cf. MVRCVS, § 3.

MVRCIVS et Murtius, adiect. ad Murciam et Murcum pertinens. Murciae seu Murtiae metae (Appul. *Metam.* lib. VI pg. 180), Veneri sacrae, creduntur fuisse Romae in Circo. Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 636: « Vallis autem ipsa, ubi Circenses editi sunt, ideo Murcia dicta est, quia quidam vicinum montem Murcum appellatum volunt; alii, quod fanum Veneris Verticordiae ibi fuerit, circa quod nemus e myrtetis fuisset, inde mutata litera Murciam appellatam: alii Murciam a murco, quod est *murcidum*, dictam volunt; pars a dea Murcia, quae cum ibi Bacchanalia essent, furorem sacri ipsius *murcidum* faceret ». Cf. gentilit. Murcius, Murtius et Mursius in inscr. apud Grut., Murat., Gorium, Mommsen cet.

VИVϽϤVM (murcunu), *Murcianus?*, n. pr. m. in urna etr. n. 1689 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 310 ad n. 364).

MVRCVS, mons Romae, qui postea Aventinus appellatus (Paul. pg. 148 cit. ad § sq., et Serv. in *Aen.* VIII 636 cit. ad voc. MVRCIVS).

§ 2. Templum deae Murciae sub Aventino. Paul. pg. 148: « Murciae deae sacellum erat sub monte Aventino, qui antea Murcus vocabatur ». Liv. I, 33: « quibus (*Latinis*), ut iungeretur Palatio Aventinum, ad Murciae datae sedes ».

§ 3. Ita per contemptum appellabatur in Italia, qui, ne militiae onus subiret, pollicem sibi praecidebat. Ammian. XV, XII, 3: « nec eorum aliquando quisquam, ut in Italia, munus Martium pertimescens, pollicem sibi praecidit, quos localiter murcos adpellant ». Μοῦρκος est nomen militis, apud Plutarch. in *Galba* XXVII, 2. Cf. L. Statius Murcus, apud Cic. *Phil.* XI, 12.

MVRRA, *murrha* (myrrha), apud Priscian. pg. 36 = 561 P. Cf. inscr. apud Grut. 341 lin. 16 et 18.

MVRRANVS vel Murrhanus, priscus Latinorum rex, a quo postea Latini omnes reges Murrani sunt dicti. Virg. *Aen.* XII, 529 sq.:

« Murranum hic, atavos et avorum antiqua sonantem
Nomina, per regesque actum genus omne Latinos,
Praecipitem scopulo, atque ingentis turbine saxi
Excutit, effunditque solo ».

Ubi Servius (cf. VI, 760): « Hoc est, cuius maiores omnes Murrhani dicti sunt, et reges fuerunt, ut: *per regesque actum genus omne Latinos.* Scimus enim, solere plerumque fieri, ut primi regis nomen reliqui etiam possideant: ut apud Romanos *Augusti* vocantur, apud Albanos *Silvii*, apud Persas *Arsacidae*, apud Aegyptios *Ptolemaei*, apud Athenienses *Cecropidae.* Unde superfluum est, quod ait Donatus, debere nos accipere interemptum esse Murrhanum, dum avos et atavos Turni commemorat, et effert laudibus maximis ». Cf. Virg. *Aen.* XII, 639, et nomen servile Murranus in lapid. apud Gruterum (107, 1), Murat. (1379, 1; 1590, 12), Furlanettum (*Lap. patav.* n. 382 pg. 327) et Mommsen (n. 4041).

MVRRATVS, *murrhatus* (myrrhatus), adiect. e murra (myrrha). Fest. *Qu.* IX, 8 pg. 158: « Murrata potione usos antiquos indicio est, quod etiam nunc Aediles per supplicationes dis addunt ad pulvinaria, et quod XII tabulis cavetur, ne mortuo indatur, ut ait Varro in antiquitatum L. I ». Et Paul. pg. 159: « Murrata potione usi sunt antiqui; sed postea assuerunt diis suis libare, ideoque XII tabulis est cautum, ne mortuo inderetur ». Cf. murratum vinum, apud Paul. pg. 144.

MVRRHANVS. Vide MVRRANVS.

MVRRICIDVS. Vide MVRICIDVS.

MVRRO, *murmuro.* Gloss. Isid.: « murrat, *murmurat* ».

MVRSIA. Vide NORTIA.

MVRTA, *myrta*, pro *murtus* (myrtus), apud veteres. Cato *De r. r.* cap. 125: « Murtam nigram arfacito in umbra ».

MVRTEA. Vide MVRCIA.

MVRTIA. Vide MVRCIA.

MVRTVS, *myrtus*, antiquo scribendi more, ut murta pro *myrta*, et murtatus pro *myrtatus* etc., apud Scrib. Larg. *De compos. medic.* (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

ƧVM (mus), in etrusco speculo n. 2141.

ΜΥΣ, Tarentinus, apud Schol. Theocr. *idyl.* XIV, 51.

MVSANVS, ad Musam pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1333, 7 (Q · CEIODIVS MVSANVS).

ƎϮꟼIƎƧVM (museiate), *Museiatibus* vel *Musiatibus*, adiect. dat. pl. 3 decl., pro museiates, ab oppido Museia (Aufr. et Kirch. I 105, 123, 163, II 338; Huschke *Die iguv. taf.* s. 319 et s. 623) in Umbria, fortasse ubi nunc *Murceia, villaggio con ruderi* (Lanzi II 662 = 574, Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VIII 10). Tabula eugub.

IIb 5: ƎꟻAIƎƧVM : ƎԀꟻƎ : ƎꟻAIƎƧVM (museiate etre museiate) = *Musiatibus, alteris Musiatibus.*

⅃AIИƎƧVM (musenial), *Museniá* sive *Musoniá*, nomen mulieris, ablat. sg. Ossuarium perusinum n. 1457: ⅃AIИƎƧVM · MAИƆЯƎƎ · IƎꟻA · AИAO (thana atei [v]ercnaś musenial) = *Tannia Attia Vercinii* uxor *Museniá* nata.

MVSINVS, adiect. ad Musas pertinens. Est epitethon Herculis. Inscr. in *Giorn. arcad.* CXXXVIII, 358: IOVI TONANTI ET HERCVLI MVSINO.

MVSCERDA, *murium stercus*, apud veteres. Fest. *Qu.* VIII, 27 pg. 146 et Paul. pg. 147: « Muscerdas prima syllaba producta dicebant antiqui stercus murum (*murium*) ». Gloss. apud Labb.: « Muscerda, μυιοχάδον (μυόχοδον) ». Plin. XXIX, xxxiv, 1: « Praeterea, ut Varro noster tradit, *murinum fimum,* quod item muscerdas appellat ». Cf. SVCERDA.

AИƎ⅃ƆƧVM (musclena), *Musclena*, familiae etr. nomen, comparandum cum rom. musclus (Lanzi II 788 = 697). In tegula n. 186 *a* et in olla n. 186 *b:* AИƎ⅃ƆƧVM OИЯA (arnth musclena) = *Arnutia Musclena.*

MVSCVLA, *parva musca*, apud August. *Trin.* VII 3, et Arnob. II 45.

ΜΥΣΚΩΝ, Syracusanus, apud Thucyd. VIII, 85.

§ 2. Menecratis filius, Siculorum dux, apud Xenoph. *Hist. gr.* I, ii, 29 (Μύσκων Μενεκράτους).

MVSONIVS, gentilitium etr. (cf. MVИVMVM muśunuś et ⅃AIИƎƧVM musenial), ut C. Musonius Rufus, Capitonis filius (Suidas II 893 s. v. Μουσώνιος), qui Vulsiniis natus (Tacit. *Ann.* XIV 59), equestris ordinis, studium philosophiae et placita stoicorum aemulatus est (Tacit. *Hist.* III, 81). Nerone ideo, quod studia iuvenum praeceptis sapientiae fovebat, in Gyarion insulam relegatus est (Tacit. *Ann.* XV 71, *Hist.* IV 10 et 40; Plin. *Epist.* III, 11). — Gentilitium Musonius invenitur in lapid. apud Fabr. cap. iv n. xx pg. 289, Spon *Miscell. erud. antiq.* pg. 248 col. 3.ª, et Murat. 1714, 13.

MVSSA, Μοῦσα (Musa). Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 506 nt. 67: EX PQ PONPONI MVSSES | IVLIAES M... NILES | FIGLINIS FECITMO.

MVSTELA vel Mustella, n. pr. m., ut Mustela Tamisius Anagninus, apud Cic. *Phil.* II 4 et 41, V 6, VIII 9, XIII 2, *Epist. ad Att.* XII, 5 = n. 449, XII, 44 = n. 574, XIII, 3 = n. 586.

MYSTIAE, oppidum Italiae inferioris, apud Melam II, iv, 8.

MVSTRICVLA est machinula ex regulis, in qua calceus novus suitur. Afranius [vs. 421 ed. Ribb.]: *Mustriculam in dentes impingam tibi.* Ita Paul. pg. 147. Gloss. Isid.: « Mustricula, machina ad stringendos mures ». Alii legunt *mastricola* (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

?VMVM (muśu) et V⸮VM (musu), in ossuariis etr. n. 2323 et n. 2326. Cf. Lanzi II 372 sg. = 301 sg. ad n. 120 sg.

?MVMVMV[M] (muśunuś), in lapide etr. n. 435 ter *c*.

?A⸮V⸮VM (mususa), in operculo ossuarii etr. n. 2326. Cf. Lanzi II 372 = 301 ad n. 120.

MVT, adverb. Charis. pg. 240 = 214 P.: « *Mutmut non facere audet*, ut apud Apuleium Platonicum de proverbiis scriptum est libro II ».

MVTA, dea, quae et Lara, una ex Naiadibus, apud Ovid. *Fast.* II 583, et Lactant. I 20.

AꓘVꓥ (muta), *multa*, subst. f. 1 decl. apud Umbros, qui etiam VꓘVꓥ mutu (= osc. MOLTO) scribebant, nom. plur. MOTAR (Aufr. et Kirch. I 51, 53, 74, 110, II 307; Huschke *Die iguv. taf.* s. 307, 609). Tab. eugub. Vb 2 sq.: IƧ : ƎԀVꓘԀƎЯЯA | : AꓘVꓥ : AꓘИAꟻ (panta muta arferture si) = *quanta multa adfertori sit.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 9.

§ 2. *Multam*, acc. sg. pro mutam, in tab. eugub. Vb 3 (Aufr. et Kirch. I 93, 110; Huschke *Die iguv. taf.* s. 610).

IEИIAꓘVM (mutainei), —*nia*, nomen mulieris, in ossuario etr. n. 930. Cf. Conestab. *Inscr etr.* pg. 98.

MVTASSIS, *mutaveris*, apud veteres. Plaut. *Aul.* III, vi, 49: « Ne tu in me mutassis nomen ».

MVTELA, mons in Sabinis, apud Frontin. *De controv. agr.* pg. 21 ed. Lachm.

AIꟻVM (mutia), *Mutia*, familiae etr. nomen (unde MAIꟻVM mutiaś). Operculum ossuarii clusini n. 534 ter *c*: AIꟻVM : AO (tha mutia) = *Tannia Mutia.* Cf. Μουκία, Pompeii uxor (Plutarch. in *Pomp.* XLII, 6).

MAIꟻVM (mutiaś), *Mutiae*, nomen feminae etr. genit. sg., e AIꟻVM (mutia) = *Mutia* (Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XIII, i, 15). Operculum ossuarii clusini n. 534 ter *b:* MAIꟻVM | AИꟻƧƎƆ : OA (ath cestna mutiaś) = *Attius Caestianus* vel *Attia Caestiana Mutiae* fil.

MVTICA vel Mutyce, Μότυκα (Ptol. III, 4), Siciliae oppidum (Sil. Ital. XIV, 268), nunc *Modica*, prope Pachynum promontorium. Mutycensis, adiect. ad Muticam pertinens, ut Mutycensis ager (Cic. *Verr.* II, iii, 43).

MVTICVS, *mutilus*, adiect. Varro *De r. r.* I, xlviii, 3: « Spica mutica dicitur, quae non habet aristam: eae enim quasi cornua sunt spicarum, quae primitus quum oriuntur, neque plane apparent *etc.* ». — Muticuleius est gentilitium rom. Inscr. apud Mommsen n. 4088: L · MVTICVLE[IO] · L · F · TER · NASONI ET · MVTICVLEIAE.

⅃IꟻVM (mutil), *Mutilus*, cognomen samniticum (Olivieri in *Dissert. corton.* II 49, Lanzi II 601 = 514 ad n. 15, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 50, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 24, 31, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 416, Aufr. et Kirch. I 99 sq., 116 anm. 1, 164, II 382, Friedlander *Osk. münzen* s. vii, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 152 sq. et s. 314:

cf. Corssen *Ueb. ausspr.* II 69, 347). In numis argent. tempore belli marsici excussis (vide ᗡVTИᗡ8ꟽƎ em-

bratur = *imperator*, ꟽIꟽI8И𐌔 safinim = *Sabinorum*, et VIꟼƎTꟼƎ víteliú = *Italia*): ⅃ꟼTVꟽ · > (g. mutíl, n. 2850) = *Gaius Mutilus*, > · ꟼIПИИП · > (g. paapii g., n. 2851*b*), > · IПИИП · < (g. paapi g., n. 2851*c*), ⅃ꟼTVꟽ · > IIПИИП · > (g. paapii g. mutíl, n. 2851*a*), ⅃ꟼTVꟽ | > · IПИИП · > (g. paapi g. mutíl, n. 2854*c*), ᗡVTИᗡ8ꟽƎ · ⅃ꟼTVꟽ | IПИИП · > (g. paapi mutíl embratur, n. 2854*a*) et ᗡVTИᗡ8ꟽƎ · ⅃ꟼTVꟽ | > · IПИИП · > (g. paapi g. mutíl embratur, n. 2854*b*) = *Gaius Papius Gaii* filius *Mutilus imperator*, Γάϊος Ἀπώνιος (corr. Πάπιος) Μότυλος, apud Diod. Sic. XXXVII 2, Γάϊος Πάπιος (Appian. *De bell. civ.* I 20, 42; cf. IV 25), *Papius Mutilus* (Vell. Paterc. II, 16; Oros. V, 18), Μοτίλος (Appian. op. cit. I, 51), Μούϊλος (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 9). Alius est Papius Mutilus senator tempore Tiberii imperatoris (Tacit. *Ann.* II, 32). — In fast. consul. apud Grut. pg. 295: M · PAPIVS · M · F · M · N · MVTILVS. Cf. inscr. apud eund. 8, 3; 535, 1; 1006, 5.

MVTILVM, oppidum vel castrum Italiae superioris, inter Gabellum et Scultennam flumina, apud Liv. XXXI 2 et XXXIII 37 (codd. « *ad castrum militum, Mutillum, Muttillum, Mittilum, Mitilium* »).

MVTILVS. Vide ⅃ꟼTVꟽ (mutíl).

MVTINA, Μουτίνη (Strab. IV, VI 7, V, I 11 sq., Appian. *De bell. civ.* III 49, IV 2, V 129, Dio Cass. XLV 36, 42, 45, XLVI 35, L 27 sq., Plutarch. in *Pomp.* XVI 2) vel Μοτίνη (Polyb. III 40; cf. Polyb. fragm. hist. et geogr. n. 33), nunc *Modena*, urbs Italiae superioris in Aemilia via, quondam Tuscorum colonia (Plin. III, XX, 1). Liv. XXXIX, 55: « Eodem anno [U. C. DLXIX] Mutina et Parma coloniae Romanorum civium sunt deductae. bina millia hominum in agro, qui proxime Boiorum, ante Tuscorum fuerat, octona iugera Parmae, quina Mutinae acceperunt. Deduxerunt triumviri M. Aemilius Lepidus, T. Aebutius Carus, L. Quinctius Crispinus ». Anno U. C. DLXXV Ligures repentino impetu coloniam ipsam ceperunt (Liv. XLI, 14). Liv. XLI, 16: « Caius Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligures priore anno ceperant, admovit. Ante triduum, quam obpugnare coeperat, receptam ex hostibus colonis restituit. Octo millia ibi Ligurum intra muros caesa ». Cf. Liv. XXI 25, XXXV 4 et *Epit.* lib. CXVII, Plin. XIV, IV 15, XXXV, XLVI 2, Tacit. *Hist.* I 50, II 52, 54, Melam II, IV 2, Antonini *itiner.* pgg. 99, 127, 282 sq. (Mutina civitas), 282 sq., 287 (Mutina), itiner. apud Henzen n. 5210, et *Tab. Peuting.* segm. III*c*. Inscr. apud Henzen n. 5737: AESCVLAPIO · SAC | EX · VOTO · SVSCEPTO | MISSI · HONESTA · MISS | EX · COH · III · PR · 7 · GRADIVI | Q · ROSINIVS · Q · FIL · POL | SEVERVS MVTINA | T · POPILIVS · T · F · ANI | BROCCHVS | CAESAR · AVG. Ibi simulacrum Minervae colebatur (Dio Cass. XLVI, 33). — Eius oppidi incolae Mutinenses (PATRONVS MVTINENSIVM, apud Orell. n. 3764), gr. Μουτιναῖοι (Appian. *De bell. civ.* III, 49). — Mutinensis vel Mutinesis, adiect. ad Mutinam pertinens, ut Mutinensis ager (Liv. XLI 14, Plin. II, XCVI 2, et CXI 3), obsidio Mutinensis (Plin. X, LIII 1), Mutinensia arma (Ovid. *Fast.* IV, 627), Mutinensia mala (Plin. II, XXV, 1), APPEIENA C · F · PHILVMENE · FLAM · MVT (Orell. n. 2227), GORDIVS CANVSINI MVTINES[IS] (Garrucci *Graff. de Pomp.* pl. XXX, 22), PREFEC[TEI]VE · MVTINENSIS (Lex Rubria *de Gallia cisalp.* col. 1 lin. 28 et lin. 37).

MVTINESIS, *Mutinensis*. Vide MVTINA.

MVTINVS seu Mutunus, deus idem qui Priapus, cuius conditionibus insidere nova nupta iubebatur, suam illi pudicitiam veluti delibandam praebens. Arnob. IV, 11 pg. 142: « et quia non supplices Mutuno procumbimus atque Tutuno, ad interitum res lapsas, atque ipsum dicitis mundum leges suas et constituta mutasse? ». August. *De civ. Dei* IV, 11: « ipse sit Mutunus vel Tutunus, qui est apud Graecos Priapus ». Cf. Salmas. ad Solin. cap. XXIV pg. 219.

MVTISTRATVM vel Mutustratum, Μυττίστρατος (Polyb. I, 24) vel Μυτίστρατον (Polyb. apud Steph. Byz.; Diod. Sic. XXIII 9 Μύστρατον), Μυτισέρατα (Philistus apud Steph. Byz.), vel Μουτίστρατον (Zonar. *Ann.* VIII, 11), oppidum Siciliae, hodie *Mistretta*. Eius incolae Mutustratini dicuntur (Plin. III, XIV, 5). Steph. Byz.: Μυτισέρατα (sic), φρούριον Σικελίας. Φίλιστος δεκάτῃ. τὸ ἐθνικὸν Μυτισερατῖνος, ὡς αὐτός. Id. Μυτίστρατον, πολίχνιον περὶ Καρχεδόνα. Πολύβιος τρώτῳ. τὸ ἐθνικὸν Μυτιστράτιος, ὡς Στρατὸς Στράτιος, ἡ Ἀκαρνανικὴ πόλις. Cf. Antig. *Mirab. hist.* cap. 154.

MVTITAS, ἀφωνία, in *Gloss. gr. lat.* apud Labb.

?ꓤꟽ+Vꟽ (mutna), in ossuario Tuscan. n. 2130, pro ꓤꟽ+V[M] śutna, quod vide.

ƎꓷYVꟽ (mutre), *Mutrius*, n. pr. m. apud Etruscos. Inscr. in ossuario n. 1032: « vel mutre » = *Velius Mutrius*.

ƎꓷYVꟽ ⅃Ǝ𐌄

Mutrius est gentilitium rom. in inscr. apud Olivieri *Marm. Pisaur.* n. 38 pg. 17 (C · MVTRIO · C · F · PAL · QVINTO · SEVERO).

ΜΥΤΤΑΚΕΣ, *μύκαι* (fungi), apud Siculos, teste Hesych. *Lexic.* II, 641.

MVTTVM, *γρύ*, in Gloss. vet. apud Forcell. *Lexic.* ed. Lips.

VꟷVM (mutu), *Mutius*, n. pr. m. (vide AIꟷVM mutia, IVꟷVM mutui et ASVꟷVM mutusa). In ossuario clusino n. 660: VꟷVM · Oꟷ (lth mutu) = *Lars Mutius*.

VꟷVA (mulu), *multa*, idem quod AꟷVA muta (= osc. MOLTO, antiquiori orthogr. múltú), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 49, 51, 110, 307, 334 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 307 et s. 609). Tab. eugub. Vb 6 sq.: IS | ƎOVꟷOƎƎꟼA : VꟷVA : VꟷИAꟷƎ (etantu mutu arferture si) = *tanta multa adfertori sit.* Pro adiect. *mutus* sumit Grotefend *Rud. l. u.* V 27, VI 9, VII 10.

IVꟷVM (mutui), *Mutia?*, nomen mulieris (vide AIꟷVM mutia et VꟷVM mutu), in marmore etr. n. 2042.

MVTYCE. Vide MVTICA.

MVṪVNVS. Vide MVTINVS.

ASVꟷVM (mutusa), *Mutii uxor*, cognomen mulieris, e coniugio derivatum (vide VꟷVM mutu = *Mutius*). Tegula etr. n. 242: ASVꟷVM · AƆSIƎ · AIO[ꟼAꟷ] (larthia visca mutusa) = *Lartia Vescia Mutii uxor.* Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 99.

MVTVSCA. Vide TREBVLA § 1.

MVTVSCAEVS. Vide TREBVLA § 1.

SꟷꟷꟷAƎVM (muvalchls), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in titulis sepulcr. n. 2335*a* et n. 2335*d*.

MVVCIVS, *Mucius*, n. pr. m. (= etr. VꟷVM mutu), antiquo scribendi more. Lex Thor. agr. (Append. n. LIX) §§ 1, 3, 5: P · MVVCIO L · CALPVRNIO COS; et §§ 1, 2, 9, 12, 13, 14, 15, 17: P · MVCIO L · CALPVRNIO COS. In tab. Genuati (Append. n. I) lin. 5: L · CAECILIO · Q · F · Q · MVVCIO · Q · F · COS; lin. 28 sq. L · CAICILIO | Q · MVVCIO · COS; et lin. 37 L · CAECILIO · Q · MVVCIO · COS.

N

N, littera solitaria in numis Italiae inferioris, apud Carelli tab. LXVIII n. 26, LXXIII n. 28, LXXIV n. 59, CXXXIX n. 47 sq., CXLII n. 71 et 74, CLXXXIX n. 11 et 14, CCI n. 7 et 18. Cf. numum etr. n. 2458.

N, *numus*, nota assis, apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 14, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 96). Tab. Bantina n. 2897 lin. 12 sq.: MOLTO · ETAN|TO · ESTVD · N · ΦΦ = *multa tanta esto n. MM;* et lin. 26 MOLTO · ETANTO · ESTVD · N · Φ = *multa tanta esto n. M.* Cf. Huschke op. cit. s. 251. Adde numos aeneos ad Venusiam pertinentes (Carelli tab. LXXXIX n. 1, 3 sq.) cum scriptione N · I = *numus unus*, et N · II = *numi duo* (Cavedoni in Carelli pg 34). Cf. numum aeneum apud Carelli tab. LXXXVII, 2.

И (И), *Numerius*, praenomen samniticum, idem ac IИ ni, pro ꟼIIИƎMVIИ niumeriis. In inscr. pompeiana n. 2785 lin. 1: ꟼIITИVП · И (n. púntiis) = *Numerius Pontius.* In aere Herculan. (*Antichità di Ercolano* VI, 409): N · EGNAT · C · L · ANAVOS.

И (N), in operculo ossuarii clusini n. 983, in titulo sepulcrali n. 2387, et in vase etr. n. 2657 (N).

?AИ (na), in olla etr. n. 2596. Cf. *Antich. di Ercol.* VIII, 183 (NA).

NAATVS, *natus*, particip. perf. pass., antiquo scribendi more, in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. V n. 388 pg. 421 (Grut. 1046, 6).

NAEBIA, *Naevia*, nomen mulieris (cf. NAIVIA et NEVIA), in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 6900. Cf Σέξτος Νέβιος Σέξτου υἱὸς, πόλεως Πάρμης, apud Phleg. Trall. fragm. n. XXIX, 2.

NAENIA, dea funerum praeses. Fest. *Qu.* IX, 10 pg. 161 et Paul. pg. 163: « Naeniae deae sacellum ultra portam Viminalem fuerat dedicatum ». Arnob. IV, 7 pg. 240: « in tutela sunt Orbonae orbati liberis parentes: in Naeniae, quibus extrema sunt tempora ». August. *De civ. Dei* VI, IX, 5: « Denique et ipse Varro commemorare et enumerare deos coepit a conceptione hominis, quorum numerum exorsus est a Iano; eamque seriem perduxit usque ad decrepiti hominis mortem, et deos ad ipsum hominem pertinentes clausit ad Naeniam deam, quae in funeribus senum cantatur ». Cf. naenia h. e. carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam (Fest. et Paul. locc. citt.), apud Forcell. *Lexic.* s. v. *nenia* et *naenia*.

NAEPOR, *Naevipor* (Naevi puer), apud veteres (cf. MARPOR = *Marcipor*). Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1861 pg. 251: L · L · NAEPORI | NICE-

PHOR · FVLLO|TI · ET · LIBERTAS | IOMEDEI|I · ET · LIBERTAS.

NAEVIA porta, Romae antiquitus fuit dicta a nemore Naevio. Varro *De l. l.* V, 163 pg. 64: « Sequitur porta Naevia, quod in nemoribus Naeviis (Naevii * etenim loca ubi ea), sic dicta ». Liv. II, 11: « Consulum alter T. Lucretius porta Naevia cum aliquot manipulis militum egressus: ipse Valerius Coelio monte cohortes delectas educit. hique primi adparuere hosti. Herminius, ubi tumultum sensit, concurrit ex insidiis, versisque in Valerium Etruscis terga caedit. dextra laevaque, hinc a porta Collina, illinc ab Naevia, redditus clamor ». Vide Fest. *Qu.* IX, 18 pg. 169 cit. ad § sq., et cf. Nibby *Mura di Roma* pg. 196.

§ 2. *Naevia silva* et *Naevium nemus*, extra Romam, unde porta Naevia est appellata. Fest. *Qu.* IX, 18 pg. 169: « [Naeviam silvam] vocitatam extra [urbem ad miliarium quar]tum, quod Naevi cu[iusdam ibi domus fuerit: quam] nemora Naevia ap[pellata etiam fuisse Verrius] ait: quam obprobrii loco [obici ab antiquis solere], quod in ea morari ads[uessent perditi ac nequam ho]mines, testis est M. Ca[to in ea, quam composuit in] M. Caelium si se appella[visset: .....] a porta Naevia atque ex [..... Unde dic]unt proverbi[um natum esse: e nemoribus Naeviis], quod refertur a Ver[rio] ». Cf. Varr. *De l. l.* V, 163 pg. 64, cit. ad § praeced.

§ *Naevia olea*, memoratur a Columella V, VIII 3 et XII, XLVIII 1 (*Nevia*).

NAEVIVS, praenomine Cneus, natione Campanus, poëta Latinus, Ennio aliquanto antiquior (Cic. in *Brut.* cap. 15; Aul. Gell. III 3, VI 8, XVII 21). Aul. Gell. I, 24: « Trium poëtarum illustrium epigrammata, Cn. Naevii, M. Plauti, M. Pacuvii, quae ipsi fecerunt, et incidenda suo sepulchro reliquerunt, nobilitatis eorum gratia et venustatis, scribenda in his commentariis esse duxi. Epigramma Naevii plenum superbiae Campanae: quod testimonium esse iustum potuisset, nisi ab ipso dictum esset;

Mortalis immortalis flere si foret fas:
Flerent divae Camenae Naevium poëtam.
Itaque postquam est Orcino traditus thesauro;
Oblitei sunt Romae loquier Latina lingua ».

NAEVS, *Gnaeus*, praenomen rom. Vide GNAIVVS.

NAEVVLVS, diminut. naevi, apud Aul. Gell. XII, 1, Appul. *De mundo* pg. 713, et Front. *ad M. Anton. imp.* I 2.

NAHARCE, *Narico* (Naharti), dat. sg. 2 decl. adiect. ad Naharem (Narem) pertinens, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 117, 163, II 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242 et s. 615; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 9, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 273). Tab. eugub. VIIa 12: TVRSCE · NAHARCE · IABVSCE · NOMNE = *Tusco, Narico, Iapudisco nomini.* Vide vocc. sqq.

NAHARCER, *Narici* (Nahartis), genit. sg. 2 decl. adiect. ad Naharem (Narem) pertinens, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 118, II 157, 255, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242). Tab. eugub. VIb 54, 59, VIIa 12, 48: NAHARCER ..... NOMNER = *Narici* ..... *nominis* Vide NAHARCE = *Narico* et vocc. sqq.

NAHARCOM, *Naricum* (Nahars), acc. sg. n. 2 decl., apud Umbros (vide NAHARCE = *Narico*, NAHARCER = *Narici* et voc. sq.), antiquiori orthogr. ꟽVꓘꓷAΘAИ naharkum, adiect. ad Naharem pertinens (Aufr. et Kirch. I 78, 117, II 157; Huschke *Die iguv. taf.* s. 242 et s. 245). Tab. eugub. VIb 58 et VIIa 47: NAHARCOM .... NOME = *Naricum* ..... *nomen*.

ꟽVꓘꓷAΘAИ (naharkum), *Naricum* (Nahars), recentiori orthographia NAHARCOM, adiect. acc. sg. n. 2 decl. (genit. NAHARCER, dat. NAHARÇE), ad Naharem (Narem) pertinens (Aufrecht et Kirchhoff I, 117, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242). Tabula eugub. Ib 17: ꟽƎꟽVИ : ꟽVꓘꓷAΘAИ : ꟽVꓘƧꓷV+ (turskum naharkum nume[n]) = *Tuscum, Naricum nomen.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 16.

NAHARTES et Nartes, populi Umbriae, ad Naharem (Narem) fluvium (vide NAR, NARNIA, NAHARCE cet.), apud Plin. III, XIX 2, cit. ad voc. INTERAMNA § 1. In lapidibus: L · AVRELIVS · L · F · OVF · TYRANNVS · INTERAMN · NAHAR (Grut. 248, 6), INTERAMNATIVM NARTIVM (Grut. 407, 1), MVNICIPI · INTERAMNAT · NART (Grut. 411, 3), L · IVLIO · L · F · PAL · IVLIANO PRAETORI · CVRATORI CIVITATIS INTERAMNATIVM · NARTIVM (Grut. 422, 7), A · POMPEIO · A · F · CLV · Q · PATRONO MVNICIPI · INTERAMNAT · NAHARTIS.

ꟽVΘAИ (nathum), ita appellatur una ex Furiis (in speculo etr. n. 2156), quae *Orestem* (ƎΘƧꓷVꓷ urusthe) compellit ad occidendam *Clytaemnestram* (AΘƧVꟽΘVↃ cluthmustha). Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 527 anm. 125 et s. 579, et *Etr. spieg.* ad taf. CCXXXVIII. Braun in opusculo cui titulus *Oreste stretto al parricidio dal Fato* (Roma 1841) etr. nathum sumit pro *Fato*, quod comparat cum gr. Ἄτη (Ϝατη, Hom. *Il.* XIX, 91). *Pure mi rimane il dubbio*, ait Cavedonius (in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1842 pg. 47), *che* nathum *in etrusco significhi sì il Fato, ma confronti col latino* natum *o* nactus. *Non pochi al dire di Plinio* (II, v, 8) « astro suo eventus assignat nascendi legibus »; *ed a parere di Seneca* (*De benef.* IV, 8): « Sic hunc Naturam vocas, Fatum, Fortunam; omnia eiusdem dei nomina sunt ».

NAITAHI, in lapide Messap. n. 2984*c*.

NAIVIA, *Naevia*, gentilitium rom., ut NAIVIA · OPTATA in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 1602. Cf. NAEBIA et NEVIA.

ƆΑИ (nac), *ac*, partic. coniunct., interpretatus est Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 83. Occurrit in vase etrusco n. 2598. Migliarinio est casus desinentia (*Bullett.* cit. pg. 88).

ИqΑƆΑИ (nacarn), *—ia*, nomen mulieris, fortasse pro ancarn (IƎИΑƆИΑ ancarnei, IИΑƆИΑ ancarni = *Ancarana* vel *Ancarena*), nisi trahendum ad formam IƎqƎƆΑИ (nacerei) vel ΑIqƎƆΑИ (naceria) = *Naceria*. In ossuario etr. n. 900: ИqΑƆΑИ · ΑИΑΘ (thana nacarn) = *Tannia Ancaria* (Lanzi II 436 = 365 ad n. 375, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 130) vel *Tannia Nacarnia* (Passeri *Paralip.* pg. 226).

IƎqƎƆΑИ (nacerei), *Naceria* (Nuceria?), nomen mulieris, = ΑIqƎƆΑИ (naceria). In operculo ossuarii perusini n. 1514: IƎqƎƆΑИ : ItƧΑ8 (fasti nacerei) = *Fausta Naceria* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 215 ad n. 101).

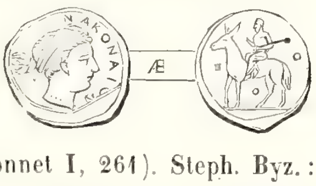
ΑIqƎƆΑИ (naceria), *Naceria* (Nuceria?), nomen mulieris, = IƎqƎƆΑИ (nacerei), abl. sg. ⅃ΑIqƎƆΑИ (nacerial) = *Naceriâ*, in ossuario perusino n. 1515.

⅃ΑIqƎƆΑИ (nacerial), *Naceriâ* (Nuceriâ?), n. mulier. abl. sg. e ΑIqƎƆΑИ (naceria) vel IƎqƎƆΑИ (nacerei). Urna perus. n. 1513: ƆƎM : ⅃|ΑIqƎƆΑИ : MΑИ⋕q8VИ : IƎИMI⅃Ǝ⅃ (velimnei nufrznaś nacerial śec) = *Volumnia Nufronii* uxor *Naceriâ nata*.

NACCA vel nacta vel natta, gr. *νάκτης*, *fullo;* unde NACCINVS. Fest. *Qu.* IX, 16 pg. 166 (et Paul. pg. 167): « Naccae appellantur vulgo *fullones*, ut ait Curiatius, quod nauci non sint, id quod est nullius preti (*pretii*). Idem sentit et Cincius. quidam aiunt, quod omnia fere opera ex lana nacae (*νάκη*) dicantur a Graecis ». Appul. *Metam.* lib. IX pg. 291: « maritus ..... apud naccam proximum coenitabat ». Translate de quovis sordidissimo homine dicitur (Pers. III 31, Horat. *Sat.* I, VI 124). NATTA est cognomen rom. in gente Pinaria (Cohen *Médaill. consul.* pg. 247).

NACCINVS, *fullonicus*, adiect. ad naccam pertinens (vide NACCA). Appul. *Metam.* lib. IX pg. 295: « Nec ad exemplum naccinae truculentiae, sulfuris te lethali fumo necabo ».

NAKONH vel *Νακώνη*, oppidum Siciliae, cuius incolae *Νακοναῖοι*, genit. pl. NAKONAION in numo aen.

n. 3085 (Mionnet I, 261). Steph. Byz.: *Νακόνη*, *ὡς Ἠλωνή, πόλις Σικελίας. τὸ ἐθνικὸν, Νακοναῖος. Φίλιστος ἕκτῳ Σικελικῶν.*

NACTA. Vide NACCA.

⅃ΑИ (nal). Vide ⅃ΑИ⅃ΘƎM (methlnal).

ƎЯ⅃ΑИ (nalpe), *—us*, cognomen virile, comparandum cum ƎЯ⅃Α1 palpe. Ossuarium perusinum n. 1546: ƎЯ⅃ΑИ | ⅃ΑIΘИЯΑ | IΘΑ · ΘИЯΑ (arnth athi arnthial nalpe) = *Aruns Atius Aruntiâ* natus *—us* (?). Athi fortasse pro athiś. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 172 sg.

⅃t⅃VMΑИ (namultl), *—â*, fortasse nomen mulieris, abl. sg. (cf. ƎИtVMΑИ namutne), in inscr. etr. n. 816 et n. 1630.

ƎИtVMΑИ (namutne), in inscr. Tarquin. n. 2279 lin. 4.

NANCIO, *nanciscor*, apud veteres (cf. NANXITOR et NANCTVS). Prisc. pg. 513 = 888 P.: « *nanciscor* vero a nancio, quod in usu fuit vetustissimis. Gracchus pro se: *si nanciam populi desiderium, comprobabo reipublicae commoda* ».

NANCITOR. Vide NANXITOR.

NANCTVS, *nactus*, particip. e *nanciscor* (cf. NANCIO), apud Plaut. *Poen.* V, v 8, Cic. *De rep.* I 10 (cf. Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 60), Liv. XIII 2, XXIV 36, XXVI 30, XXX 31, Ulp. *Dig.* XLVIII, XXII 7, Gaii *instit.* (ed. Lachm. pg. XXXVIII). Fragm. iur. civ. anteiustin. apud Mai pg. 28: « Si usufructu legato legatarius fundum nanctus sit *etc.* ».

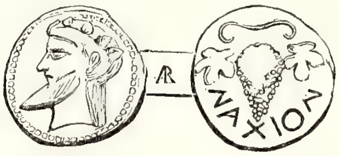
NANXITOR, *nanxitur* (nactus erit), futur. exact. apud veteres (cf. RENANXITVR), e NANCIO, quod vide. Fest. *Qu.* IX, 16 pg. 166 (et Paul. pg. 167): « Nancitor (*nanxitor* corr. Müller) in XII *nactus erit*, praeno erit (corr. *praenderit*). Item in foedere Latino: *pecuniam quis nancitor, habeto;* et: *si quid pignoris nasciscitur* (nanxsitor?), *sibi habeto* ».

NANTOYATAI, populi Italiae superioris, in Alpibus habitantes, apud Strab. IV, VI, 6.

NANVS, gr. *νάνος* et *νάννος*, ital. *nano*, rom. *pumilio*, homo brevi atque humili corpore paulum supra terram exstans (Aul. Gell. XIX, 13). Paul. pg. 176 (ex Fest. *Qu.* IX, 26 pg. 177): « Nanum Graeci vas aquarium dicunt humile et concavum, quod vulgo vocant *situlum barbatum*, unde nani *pumiliones* appellantur ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Gloss. apud Labb.: « *νάννος τὸ σκεῦος*, *barbatus* ».

NAXOS, *Νάξος* (Strab. VI, II, 2; Thucyd. VI 20, 72, 74 sq., 88; Diod. Sic. XIII 4, XVI 7; Scyl. Caryand. § 13), nunc *Schiso*, Siciliae oppidum, Chalcidensium colonia (Strab. VI, II 2 et 4, Thucyd. IV 25, Scymn. Ch. vs. 276 sq.), ex cuius ruinis crevit Tauromenium. Plin. III, XIV, 3: « colonia Tauromenium, quae antea Naxos, flumen Asines ». Solin. V, 5: « Peloritana ora habitatur colonia Taurominia, quam prisci Naxum vocabant ». Antonini *itiner.* pg. 87: « per Tauromenium Naxo M. P. XV ». Thucyd. VI, 3: *Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν ἱδρύσαντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσιν.* Pausan. *Eliac.* sec. XIII, 8: *Νάξου δὲ οἰκισθείσης ποτὲ ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ*

Χαλκιδέων τῶν ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ τῆς πόλεως μὲν οὐδὲ ἐρείπια ἐλείπετο ἐς ἡμᾶς ἔτι, ὄνομα δὲ καὶ ἐς τοὺς ἔπειτα εἶναι τῆς Νάξου Τίσανδρος ὁ Κλεοκρίτου μάλιστα αἰτίαν ἐχέτω. — Νάξιοι (Thucyd. IV 25, VI 50, 98, VII 57; Diod. Sic. XI 49, XIII 4, XIV 15, 87; Appian. *De bell. civ.* V, 109; Steph. Byz. s. v. Νάξος), eius oppidi incolae, in numis n. 3086: NOIXAN (NAXION), ΝΑΞΙΟΝ et ΝΑΞΙΩΝ (cf. Mionnet I 262, pl. xxxiv

n. 113-114, et suppl. I 407), quorum coloniae Zancle (Strab. VI, ii, 3), Catania (Strab. VI, ii, 3), Callipolis (Strab. VI, ii, 6) et Leontini (Strab. VI, ii 7, Thucyd. VI 20).

ΠΛΝ (nap), *Napius* (Nepius?), n. pr. m. In lapide sepulcr. n. 2678 bis, ad Anconam effosso: Ⅎ · ΠΛΝ (nap v) = *Vibius Napius*, vel *Napius Vibii* filius. Nepius est gentilitium rom., ut C. Nepius Gamus (Maffei *Mus. ver.* 302, 10) et Nepia Tryfosa (Fabr. cap. ix n. 287 pg. 633).

ЯƎΠAИ (naper), vox etrusca originis et significationis ignotae, quam Sec. Campanarius habet pro umbr. 8VЯΠA apruf, rom. *apros*, addito *n* pro adspiratione (*Tav. Perus.* pg. 30). Alii aliter sentiunt. Vermigliolius *Inscr. per.* pg. 111: *Veggasi se il* naper *ridotto a* napes *possa essere il* nape napes *dei Latini e similmente dei Greci, che è* silva, nemus *e somiglianti.* Vinc. Campanario (*Giorn. arcad.* XXX, 330 sg.) videtur esse vasis genus, *sciphus, crater.* Semper cum numeris coniunctum occurrit, ut in cippo perus. n. 1914 *A* lin. 5 sq. IIX|ЯƎΠAИИƎB (hen naper xii), lin. 14 sq. ⅃⊁Ↄ MAЯM · ЯƎΠAИ | VƧAM (masu naper śranczl), lin. 16 M⊁ƎИƎΠ · ЯƎΠAИ · ⊦VB (hut naper penezś), lin. 24 IↃ · ЯƎΠAИ · ИƎB (hen naper ci); et in lapide Volaterrano n. 346 lin. 3 ⊙ƎΠAИ : OV⊗ (huth naper).

NAPETINVS sinus, Ναπητῖνος κόλπος (Dionys. Halic. I, 35), qui et Hipponiates appellatur. Strab. VI, i, 4: ἔστι δ' αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα στάδιοι μεταξὺ δυεῖν κόλπων, τοῦ τε Ἱππωνιάτου, ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε, καὶ τοῦ Σκυλλητικοῦ.

NAPVRA, *funiculus*, apud veteres. Paul. pg. 168: « Napurae funiculi ». Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169: « Napuras nectito, cum dixit Pontifex, funiculi ex stramentis fiunt ». Id. *Qu.* IX, 13 pg. 165: « Nectere ligare significat, et est apud plurimos auctores frequens, quin etiam in commentario sacrorum usurpatur hoc modo: *Pontifex minor ex stramentis naturas* (leg. *napuras*) *nectito*, id est *funiculos facito*, quibus sues adnectantur ».

NAR, *sulphur*, Sabinorum linguâ, teste Servio in Virg. *Aen.* VII 517. Hinc Naris fluvii nomen (vide § sq.).

§ 2. Nar, genit. Naris vel Nartis (Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 712, cit. ad v. VELINVS lacus), et Narnia? (Liv. IX, 10), gr. Νάρ (Strab. V, ii 10 et iii 7), hodie *La Nera*, fluvius Umbriae, prope Narniam, in Tiberim influens (Plin. III, ix 2, Tacit. *Ann.* I 79). Vib. Seq. *De flum.* pg. 15: « Nar Sabinorum, ex Apennino in Tiberim per Narniam fluit ». Strab. V, ii, 10: Ναρνία (codd. Νάρνα), δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμός, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς οὐ μεγάλοις σκάφεσιν. Plin. III, xvii, 3: « Nar amnis exhaurit illos sulphureis aquis. Tiberim ex his petens replet, e monte Fiscello labens, iuxta Vacunae nemora et Reate in eosdem conditus ». Et Virg. *Aen.* VII, 516 sq.:

« audiit amnis
Sulfurea Nar albus aqua, fontesque Velini ».

Ubi Servius: « In lx Flaminiae est civitas Narnia, in montibus posita, quibus subest Nar fluvius, qui Tyberino coniungitur. *Sulfurea* vero, sulfurei saporis; aut *sulfurea*, id est subviridi. Ideo autem dicit, *sulfurea Nar albus aqua*, quia dum currit, est sulfurei coloris; dum hauritur, albi: et Sabini lingua sua Nar dicunt *sulfur*. Ergo hunc fluvium ideo dicunt esse *Nar* appellatum, quod odore sulfureo nares contingat: sive quod in modum narium geminos habeat exitus ». Tacit. *Ann.* III, 9: « Nare ac mox Tiberi devectus ». Sil. Ital. VIII, 451 sq.: « Narque albescentibus undis In Tybrim properans ». Cic. *Ep. ad Att.* IV, xv, 5 ed. Orell. = n. 142 (vide VELINVS lacus): « lacus Velinus ..... in Narem (codd. *in Nar*) defluit ». Inscr. apud Orell. n. 3210 (ex Donato II 317 n. 10): L · DEPIO CIOS (sic) · CVRATOR | ALVEI ET RIPARVM NARIS | NONIA VIBIA · V · B. — Fuit et Nar Illyridis fluvius, apud Melam II, iii, 13 (alii legunt *Naro*).

MV⅃ↃIAЯAИ (naraklum), —*culum* (narrationem, precem), subst. n. acc. sg. 2 decl., e them. verbali -AЯAИ nara-, *narrare* (cf. *ora-culum*), quod e rad. GNO-, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 18, VIII 26, 36, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 67, 117, 162, II 183, 379 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 345, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 348), in tab. eugub. IIa 1.

V⊦AЯAИ (NARATV), *narrato*, imperat. 3 pers. sg., e them. verbali nara (vide MV⅃ↃIAЯAИ nara-klum), quod e rad. GNO-, *gnoscere*, apud Umbros (Lanzi II 824 = 733, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 45, Aufr. et Kirch. I 18, 75, 142, II 131, 166, 173, 182, 342 sq., 350, 380, Huschke *Die iguv. taf.* s. 108 et s. 337). Tab. eugub. IIa 3: V⊦AЯAИ : VƧƎ (esu naratu) = tab. VIa 22 ESO · NARATV i. e. *hoc narrato.* Tab. IIb 9: V⊦AЯAИ VƎ (eu naratu) = *ea narrato.* Tab. IIb 8: V⊦AЯAИ : ƎИↃAVƎƧ (sevakne naratu) = —*em narrato.* Tab. IIb 25: V⊦AЯAИ : VЯ8VƎ : ⊐ƎΠVIIЯ⊦

(triiuper vufru naratu) = *ter —um narrato.* Tab. VIa 59, VIb 2, 4: SVRVR · NARATV = tab. VIb 20, 23, 44, 46, VIIa 5, 7, 37 sq., 42, 53 SVRONT · NARATV h. e. *inde narrato.* Adde tab. eugub. IIb 11, III 27 (VΥΛΟΑΝ) et VIa 56. *Dedicationem* = ꟽVꓘꓘIAΩAИ (naraklum) exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 18. Cf. Zeyss op. cit. nt. 47.

NARATV, *narrato,* imperat. 3 pers. sg., apud Falerios, = umbr. V+AΩAИ (NARATV), e them. verb. NARA, rom. *narrare* (Lanzi II 542 nt. 8 = 464 nt. 1; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13), in lamella aenea n. 2440.

NARBONESIS, *Narbonensis,* adiect. ad Narbonam pertinens, in inscr. apud Grut. 986, 2 (Orell. n. 2826), et apud Henzen n. 7215 (COLLEGIO FABRVM NARBONESIVM).

NARES Lucanas, oppidum Italiae inferioris, apud *Tab. Peuting.* segm. VI*d.*

IϤAИ (nari), *Narii,* genit. sg. pro naris, sive *Nariâ* pro narial (vide AIϤAИ naria), in titulo sepulcr. n. 1605 (Passeri *Lett. Roncagl.* V pg. 422 et *Paralip.* pg 224, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 252 ad n. 184). Cf. n. 2618, apud Passeri *Lett.* cit. pg. 421 et *De Etr. fun.* (in *Mus. Etr.* III 101).

AIϤAИ (naria), *Naria,* nomen mulieris, fortasse pro narial (vide IϤAИ nari), in marm. perus. n. 1401. Comparatur cum gentilitio Gnarius (Maffei *Mus. ver.* 375, 2).

NARITA, genus piscis minuti (Paul. pg. 167). Fest. *Qu.* IX, 16 pg. 166: « Narica † est genus piscis minuti. Plautus: *Muriaticam autem video in vasis stagneis, naricam † bonam et canutam et taguma quinas † fartas, conchas piscinarias* ».

NARITAS, *gnaritas* (intelligentia), a NARVS = *gnarus.* Donat. ad Ter. *Ad.* III, III, 43: « Nam ideo *nares* a naritate dictae sunt ».

NARNIA, Ναρνία vel Ναρνεία (Plutarch. in *Flam.* I, 6; Ptol. III 1 codd. Ναγνία et Ναγνεία; Strab. V, II 10 codd. Νάρνα), oppidum Umbriae (hodie *Narni*), colonia Romanorum, ad Narem fluvium (Livius XXVII 9, XXIX 15), a quo nomen habet (Servius in Virg. *Aen.* VII, 517 cit. ad voc. NAR § 2): antea Nequinum appellabatur. Livius X, 9: « Alter consul Appuleius in Umbria Nequinum oppidum circumsedit. locus erat arduus, atque in parte una praeceps, ubi nunc Narnia sita est. nec vi, nec munimento capi poterat ». Idem X, 10: « Ceterum ad Nequinum oppidum quum segni obsidione tempus tereretur, duo ex oppidanis, quorum erant aedificia iuncta muro, specu facto ad stationes Romanas itinere occulto perveniunt: inde ad consulem deducti, praesidium armatum se intra moenia et muros accepturos confirmant. Nec adspernanda res visa, neque incaute credenda. cum altero eorum (nam alter obses retentus) duo exploratores per cuniculum missi: per quos satis comperta re, trecenti armati, transfuga duce in urbem ingressi, nocte portam, quae proxima erat, cepere. qua refracta, consul exercitusque Romanus sine certamine urbem invasere. Ita Nequinum in ditionem populi Romani venit. Colonia eo adversus Umbros missa, a flumine (*edd. vett.* « *a nare flumine* ») Narnia adpellata: exercitus cum magna praeda Romam reductus [U. C. an. CDLIII] ». Plutarch. loc. cit.: *Διὸ καὶ πεμπομένων ἀποίκων εἰς δύο πόλεις, Νάρνειάν τε καὶ Κῶνσαν, ἄρχων ᾑρέθη καὶ οἰκιστής.* Cf. Tacit. *Ann.* III 9, *Hist.* III 58, 60, 63, 67, 69; itiner. apud Henzen n. 5210, Antonini *itiner.* pgg. 125, 311, et *Itiner. Hierosol.* pg. 613. — Narnienses, eius oppidi incolae (inscr. apud Orell. n. 98), antea Nequinates dicti (Paul. pg. 176). Fest. *Qu.* IX, 26 pg. 177: « [Nequinates dicti sunt] Narnensis (leg. *Narnienses*), [qui e Nequino oppido eiectis colo]nis veteri[bus ibi habitarunt. Cato in Q. T.] versus † x [hominibus: . . . . .] ». Plin. III, XIX, 2: « Narnienses, quod oppidum Nequinum antea vocatum est. Fasti consul. apud Grut. pg. 296 col. 2: M · FVLVIVS · CN · N · PAETINVS · COS · DE · SAMNITIBVS NEQVINATIBVSQVE · VII · K · OCT (ann. CD). Inscr. apud Henzen n. 5130: T. . . . IE . . . ANII | PVBLICIO · CAEIONIO | IVLIANO · V C | CORRECTORI · TVSCIAE · ET · VMBRIAE | OB INSIGNI[A] · EIVS · GESTA · ET · INLVSTRE NOMINIS · ET · RATIONIS · MERITVM | ORDO · NARNIENSIVM · VNA · CVM | CIVIBVS · STATVAM · CONLOCAVE|RVNT · PATRONO · DIGNISSIMO. — Narniensis, adiect. ad Narniam pertinens (cf. NAR, NAHARTES vel NARTES et umbr. ꟽVKꓷAΘAИ naharcum = NAHARCOM h. e. *Naricum*), ut Narniensis ager (Plin. XXXI, XXVIII, 5), et Narnienses equites (Liv. XXVII, 50). Steph. Byz.: Ναρνία, *πόλις Σαυνιτῶν, ἀπὸ τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ* Νάρνου, *ὡς Διονύσιος ὀκτωκαιδικάτῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας· τὸ ἐθνικὸν* Ναρνιάτης, *ὡς Καυλωνιάτης.* Vide Arniensis tribus (al. Narniensis tribus), apud Liv. VI 5 et XXXIX 37, ubi cf. Drakenborch.

NARTES. Vide NAHARTES.

NARVS, *gnarus,* adiect. (cf. NARITAS). Cic. *Orat.* cap. 47: « *Noti* erant, et *navi,* et *nari;* quibus quum *in* praeponi oporteret, dulcius visum est, *ignoti, ignavi, ignari* dicere, quam ut veritas postulabat ».

?ꙅAꟽ (nas), in vase etr. n. 2247. Cf. n. 263 (MAꟽꙅA asnas) et n. 2404 (ꟻATMAꟽ nastav).

NASITERNA vel nassiterna, genus vasis aquarii ansati et patentis (Paul. pg. 168). Hinc adiect. nasiternatus (Calpurn. apud Fulg. in *Expos. serm. ant.*). Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169: « Nassiterna est genus vasi aquari ansati et patentis, quale est quo equi perfundi solent. Plautus in Bacchidibus: *haec quis † evocat cum nassiterna, et cum aqua istum impurissimum?* et in

Nervolaria: *Ecquis huc effert nassiternam cum aqua sine suffragio?* et Cato in ea oratione, quam composuit in Q. Sulpicium: « *Quotiens vidi truilos* (leg. *trullas*) *nassiternas perfusos* (leg. *pertusos*) *aqualis matellas sine ansis* ». Plaut. *Stich.* II, II, 28 sq.: « Ecquis huc affert nasiternam cum aqua? *Ge.* sine suffragio Populi tamen aedilitatem hic quidem gerit ». Varro apud Non. XV, 25 = pg. 546: « Ut ex aere aenea, urceos, nasiterna, item alia ». Cato *De r. r.* cap. 11 (nasiterna). Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 486: « Nasiterna, vas aquarium ». Cf. Fulgent. *De prisco serm.* n. 27.

NASITERNATVS. Vide NASITERNA.

?>ʃAИ (nasc), in inscr. Tarquin. n. 2340 lin. 3.

NASCO, *nascor* (ital. *nasco*), apud veteres. Cato *De r. r.* cap. 151 (152): « Ubi germen nascere coepit ».

AMMAM (naśma), in marm. Arretino n. 467.

NASO -onis, ital. *nasone*, cognomen rom. a nasi magnitudine. Ovid. *Trist.* III, III, 74: « Ingenio perii Naso poeta meo ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ΝΑΣΤΑΣ, Cauloniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

?ƎATMAM (naśtav), in vase etr. n. 2404. Cf. Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg.* s. 40, et Orioli in *Album* XXII 195.

NATAL, nomen unius ex Laberii mimis, apud Aul. Gell. XVI, 7. Alii aliter legunt (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

NATATVRA, κολυμβήθρα, locus natationis, in Gloss. apud Labb.

NATICIDIVM vel gnaticidium, τεκνοκτονία (*filii caedes*), in Gloss. apud Labb.

NATINATIO, *negotiatio*, apud veteres; unde natinatores et natinor (Paul. pg. 167). Fest. *Qu.* IX, 15 pg. 166: « Nati[natio dicebatur negoti]atio: et Natinatores [ex eo seditiosa negotia] gerentes. M. Cato in [Orig. l. v scripsit: *Audito tu*]*multu Macedoniae, Etruriam, Samnites, Lucanos, inter se natinari, atque factiones esse* ».

NATINATOR. Vide NATINATIO.

ƎИI+AИ (natine), *natione* (gente), subst. f. abl. sg. 3 decl., e rad. GNA-, *gnascor*, et suff. -ti, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III, 11; Aufrecht et Kirchhoff I 18, 34, 75, 127, II 164, 350 sq., 379; Huschke *Die iguv. taf.* s. 338 et s. 625; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 4; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120 sq.). Tabula eugubina IIa 21, 35: ƎИI+AИ : ꓷƎꟼAIИVꓷ+Ǝꟼ (petruniaper natine) = *pro Petronia gente;* et tab. IIb 26: ƎИI+AИ : ꓷƎꟼAIIꓷV (vuśiiaper natine) = *pro Vocia gente.*

NATINOR. Vide NATINATIO.

NATIOLVM. Vide NETIVM.

ʃI+AИ (natis), n. pr. m. in gemma etr. n. 112. Cf. Winckelmann *Descr. de pierres gr.* etc. pg. 305 n. 1845, et Lanzi II 140 = 112.

NATISO, Νατίσων (Ptol. III, 1; Strab. V, I, 8), hodie *Nadisone*, Venetorum fluvius, iuxta Aquileiam. Plin. III, XXII, 1: « Alsa, Natiso cum Turro, praefluentes Aquileiam coloniam XV M. pass. a mari sitam ». Mela II, IV, 3: « Natiso non longe a mari ditem attingit Aquileiam ».

NATIVNCVLA, diminut. nationis, in Not. Tiron. pg. 79.

NATTA. Vide NACCA.

NATVLA, *filiola*, diminut. natae. Inscr. apud Gudium 335, 12: D · M | SEX · VINIO · DAMA | ET · NATVLA · TYCHE | FECIT · FLAVIVS | PRIMIGENIVS · ET | ADITVM · DEDIT.

-ƎAИ (nav-), radix etr. in voc. ꓶAIꟼƎƎAИ (naverial), IƧƎƎAИ (navesi) et ꓶAIƧƎƎAИ (navesial).

NAVACVLVM, ναύσταθμον, *navale*, in Gloss. apud Labb.

NAVALED, *navali*, adiect. abl. sg. In inscr. columnae rostr. n. 2715 lin. 17: NAVALED · PRAEDAD = *navali praedā.*

NAVE, *naviter*, adverb. (Charis. pg. 113 = 88 P., Diomed. pg. 406 = 402 P.). Plaut. apud Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169: « Nave agere oportet, quod agas non ductarier ».

NAVEBOS, *navibus*, abl. pl. antiquo scribendi more, in columnae rostratae inscr. n. 2715 lin. 6 et lin. 8.

ꓶAIꟼƎƎAИ (naverial), *Novesiā* vel *Noviciā*, = ꓶAIƧƎƎAИ navesial, e IƧƎƎAИ navesi (Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 27). In operc. ossuar. perus. ꓶAIꟼƎƎAИ · I+ƎƎ · A⊕ꟼA (arza veti naverial, n. 1425) = *Aruntia Vettia Novesiā* nata; et ꓶAIꟼƎƎAИ · I+ƎƎ · AIИAO (thania veti naverial, n. 1426) = *Tannia Vettia Novesiā* nata.

IƧƎƎAИ (navesi), *Novesia* vel *Novicia*, nomen mulieris etr., abl. ꓶAIƧƎƎAИ (navesial) et ꓶAIꟼƎƎAИ (naverial). In operculo ossuarii perus. n. 1428: IƧƎƎAИ · IOꟼAꓶ (larthi navesi) = *Lartia Novesiā.*

ꓶAIƧƎƎAИ (navesial), *Novesiā* vel *Noviciā*, = ꓶAIꟼƎƎAИ naverial, e IƧƎƎAИ navesi (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 27), nomen mulieris apud Etruscos. In ossuariis perusinis: ꓶꟼIƧƎƎAИ · Ǝꓶ8A · I+ƎƎ · ꟼA (ar veti afle navesi[a]l, n. 1422) = *Arrius Vettius Ofelius Novesiā* natus; et ꓶAIƧƎƎAИ : ƎꓶBA : +Ǝ · Aꓶ (la vt afle navesial, n. 1434) = *Lars Vettius Ofelius Novesiā* natus.

NAVIA, lignum cavatum ut navis, quo in vindemiis uti solent (Paul. pg. 168; Mela III, VII, 2). Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169: « Navia est (leg. *ex*) uno ligno exculpto (leg. *exculpta*), ut navis, quo utuntur alveo in vindemia. ficus quoque in comitio appellatur Navia ab Attio † Navio augure ». Cf. Plin. XV, XX, 3.

NAVICELLA et naucella, *navicula*, ital. *navicella* (vide NAVCVLA). Not. Tiron. pg. 177: « Naucula, navicella, navicula ». Adde Marc. *Dig.* XXXIII, VII, 17 (*naucella*).

NAVICIES, *industria, diligentia.* Gloss. latino-gr. apud Labb. pg. 119: « Navicies, ἀρετὴ »; et Gloss. graecolat. pg. 27: « ἀρετὴ, industria, navicies, virtus ».

NAVISALVIA vel Navis Salvia, h. e. *Claudia Quinta* virgo Vestalis, quasi dea Romae culta. Liv. XXIX, 14: « P. Cornelius cum omnibus matronis Ostiam ire iussus obviam Deae, isque eam de nave accipere, et in terram elatam tradere ferendam matronis. Postquam navis ad ostium amnis Tiberini accessit, sicut erat iussus, in salum nave evectus, ab sacerdotibus Deam accepit, extulitque in terram. Matronae primores civitatis, inter quas unius Claudiae Quintae insigne est nomen, accepere: cui dubia (ut traditur) antea fama clariorem ad posteros tam religioso ministerio pudicitiam fecit. Eae per manus, succedentes deinceps aliae aliis, omni effusa civitate obviam, thuribulis ante ianuas positis, qua praeferebatur, atque accenso thure, precantibus, ut volens propitiaque urbem Romanam iniret, in aedem Victoriae, quae est in Palatio, pertulere Deam pridie idus aprilis [U. C. an. DXLIX]; isque dies festus fuit. populus frequens dona Deae in Palatium tulit, lectisterniumque et ludi fuere, Megalesia adpellata ». Cf. Cic. *pro Caelio* cap. 14, *De harusp. resp.* cap. 13, Ovid. *Fast.* IV 295 sq., Propert. IV, XI 52, Sil. Ital. XVII 33 sqq., Suet. in *Tib.* cap. 2, Tac. *Ann.* IV 64, Valer. Max. I, VIII 11, Aur. Victor *De vir. ill.* cap. 46. Inscr. apud Orell. n. 1905 (ex Fiocor. *Vestigia di Roma ant.* pg. 148 « Navi Salviae »): MATRI DEVM ET NAVISALVIAE | SALVIAE VOTO SVSCEPTO | CLAVDIA SYNTHYCHE | D · D. Alia apud Maffei *Mus. ver.* 90, 1 (Orell. n. 1906): NAVISALVIAE ET | MATRI DEV · D · D | CLAVDIA SINTI. Et alia apud Cardinali *Iscr. Velit.* pg. 5 (Murat. 90, 3; Orell. n. 2403): MATRI DEVM | ET · NAVI · SALVIAE | Q · NVNNIVS | TELEPHVS · MAG | COL · CVLTO · EIVS | D · S · DD.

NAVITA, *nauta*, subst. m. apud Plaut. *Men.* II, I 1, Propert. II, I 43, et alios. Fest. *Qu.* IX, 18 pg. 169: « Navitas secundum incorr[uptam consuetudinem dic]tos, quos nunc n[autas dicimus, testis est] Cato in ea, quam scr[ipsit cum in Hispaniam proficisce]retur, cum ait: *navitae [quod secum portaverant] vinum atque oleum, u]sus eodem sum* ».

NAVIVS, gentilitium italicum, ut Attus Navius (Liv. I 36 ubi cf. Drakenb., Plin. XV, XX 3), vel Attius Navius (Cic. *De nat. deor.* II 3 et *De div.* I 17). Attius Navius et Attus Navius (Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169), Νέβιος τὸ δὲ συγγενικὸν Ἄττιος (Dionys. Halic. III, 70, 72).

NAVCELLA. Vide NAVICELLA.

NAVCLERVS, ναύκληρος (navicularius), ital. *nocchiero*, h. e. dominus navis, ita appellatus, quod navis in sorte eius sit (Isid. *Orig.* XIX, 1). Plaut. *Mil.* IV, III, 15 sq.: « Cubare in navi lippam atque oculis turgidis, Nauclerus dixit, qui illas advenit, mihi ». — Hinc adiect. nauclerius (Plaut. *Asin.* I, I, 54), et nauclericus (Plaut. *Mil.* IV, IV, 41).

NAVCVLA, *navicula* (parva navis), in Not. Tiron. pg. 177, cit. ad voc. NAVICELLA. Adde Paulin. *Carm.* XXI, 247.

NAVCVS, *nugae*, *nihil*, quod inter adverbia recensent Charisius (pg. 207 = 186 P.) et Priscianus (pg. 204 = = 682 P.). Fest. *Qu.* IX, 16 pg. 166 (et Paul. pg. 167): « Naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis. Cincius, quod in oleae nucis quod † intus sit. Aelius Stilo omnium rerum putamen. Glossematorum autem scriptores, fabae grani quod haereat in fabulo. Quidam ex graeco, quod sit ναὶ καὶ οὐχί, levem hominem significari. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iugulandam (leg. *iuglandam*) vocat, medium velut dissepimentum. Plautus in Parasito pigro: *ambo magna laude lauti, postremo ambo sumus non nauci.* item in Mostellaria: *Quod id esse dicam verbum nauci, nescio.* et in Truculento: *Amas hominem non nauci.* et Naevius in Tunicularia: *Eius noctem nauco ducere.* Sed † Ennius: *illuc † est nugator nihili, non nauci homo* ». Adde Enn. apud Cic. *De div.* I 58 (cit. ad v. MARSI), et Plaut. *Bacch.* V, I 16, *Most.* V, I 1.

ΝΑΥΛΟΧΟΙ, oppidum Siciliae, ad promontorium Pelorum (Appian. *De bell. civ.* V, 116, 121).

ΝΑΥΣΙΘΟΟΥΣ, Tyrrhenus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* capp. XXVII (127), XXXVI (267).

NAVSCIT, quum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod sit non dissimile navis formae. Ita Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169 et Paul. pg. 168. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* II, 48.

NAVSTIBVLVM, alveum ad navis similitudinem factum (Paul. pg. 168). Fest. *Qu.* IX, 17 pg. 169: « Naustibulum vocabant antiqui vas alvei simile vide[licet] a navis similitudine ».

NAVTIA, familia romana, a Troianis oriunda (Dionys. Halic. VI, 69). Hinc deae Nautiae h. e. *Minervae* nomen. Fest. *Qu.* IX, 15 pg. 166: « Nautiorum fa[milia a Troianis dicitur oriunda. Fuit enim] eorum princeps [Nautes, qui Romam detulit simulacrum] aeneum Mi[nervae, cui postea Nautii sacri]ficare soliti [sunt. unde ipsa quoque dea Nautia vo]cabatur [hac] de cau[sa .....] conductique a B[ruttis .... Mess]anam oppugna- .....] missus L. Caecilius [Metellus .....]fectus esset missi [..... expostulat]um de foedere viola[to .....]us, P. Veturius, qui ..... refectionem corpo- [ris ..... co]nsedissent, Brutti ..... Romanis erat, bello ..... fecit: inde a principe [Naute familia Nautia] appellata est ». Virg. *Aen.* V, 704: « Tum senior Nautes *etc.* »; ubi Serv. (cf. II 166, III 407, V 728): « Quod autem dicit *Pallas quem docuit:* propter illud, quod supra vs. 407 diximus, fingitur: quia ipse Romam Palladium detulit: unde Nautiorum familia Minervae sacra retinebat: quod etiam Varro docet in libris, quos de familiis Troianis scripsit ».

↓AИ (nach), in olla perusina n. 1972. Cf. IЯƎϽAИ (naceri).

ƎИ (ne). Vide ƎИIϽKƎ (ekvine).

NE, *non*, apud antiquos (Scaur. pg. 2251 P.). Vide NEFRENDES et NESAPVS.

NE, *ne* (non), particula negativa, = NEI, apud Samnites (Guarini *In comm. V exc.* pg. 42 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia.* s. 74 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 354, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 220, 420), in tab. Bant. n. 2897 lin. 14 et lin. 25 (vide PRVHIPID).

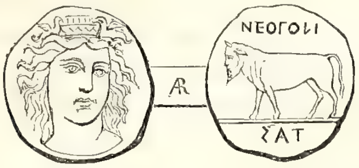
ƎИ (NE), pro ИΩTIΛOΠOƎИ (NEOΠOΛITΩN), in numo argent. n. 2764 ad Neapolim pertinente. Vide NEAPOLIS.

NEAI?, Siciliae oppidum (Diod. Sic. XI, LXXXVIII, 6). Vide MENAE.

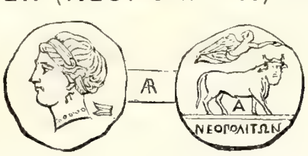
ΝΕΑΙΘΟΣ vel Νήαιθος, fluvius Italiae inferioris (Theocr. *Idyll.* IV, 24 ποτὶ τὸν Νήαιθον). Strab. VI, I, 12: ποταμὸς Νέαιθος, ᾧ τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν τοῦ συμβεβηκότος. Schol. in Theocr. loc. cit.: Νήαιθος, ποταμὸς Κρότωνος (al. ποταμὸς Σικελίας), ὠνόμασται δὲ, παρόσον ἐν αὐτῷ νῆάς ποτε συνέβη κατακαῆναι Ἑλληνικάς.

NEAPOLIS, Νεάπολις (Strab. I, II 13, V, IV 7 et 9, VI, I 2; Ptol. III, 1; Diod. Sic. XXVI, 13; Scyl. Caryand. § 10) h. e. Νέα πόλις (Appian. *De bell. civ.* I 89, II 56, Aelian. *De nat. anim.* II 56, Plutarch. in *Marc.* X 1, in *Lucull.* XXXIX 3, *Compar. Cim. et Luculli* I 5, in *Pomp.* LVII 1, in *Cic.* XLIX 2, in *Brut.* XXI 2, Dionys. *Orb. descr.* vs. 205), antiquiori orthographia NOVAPOLIS (Varro *De l. l.* VI, 58 pg. 95), h. e. *nova urbs*, olim Parthenope appellata, nunc *Napoli*, a Cumaeis condita (Scymn. Ch. vs. 202 sq., Vell. Paterc. I, 4), iuxta Sebethum amnem (Serv. in Virg. *Aen.* VII, 734), in Campania (Plin. IX, LXXX 1, XIII, II 1, XV, XXV 2, XVIII, XXIX 5, XXIX, V 2, XXXI, VIII 9; Cic. *De lege agr.* II, 31 et 35, *Epist. ad Att.* VII, 2 = n. 293; Liv. XL, 41; Vell. Paterc. II, 76; Tacit. *Ann.* XIV 10, XVI 10; Horat. *Epod.* V, 43 « otiosa Neapolis »; Martial. V, 8 « docta Neapolis »; Mela II, IV, 9; Antonini *itiner.* pgg. 122 sq., 197, 321; inscr. apud Orell. n. 2252, et Mommsen n. 2524). Plin. III, IX, 9 (cf. Sil. Ital. VIII 534, XII 27 sqq.): « Littore autem Neapolis Chalcidensium et ipsa, Parthenope a tumulo Sirenis appellata ». Steph. Byz.: Νεάπολις, πόλις Ἰταλίας διάσημος, ἐν ᾗ Παρθενόπη ἧρηται, μιά τῶν Σειρήνων. Solin. II, 9: « Parthenope a Parthenopes Sirenis sepulcro, quam Augustus postea Neapolim esse maluit ». Serv. in Virg. *Georg.* IV, 562: « *Parthenope:* id est *Neapolis*, quae primo ex corpore unius Syrenis illic sepultae Parthenope est appellata ». Et Philarg. in Virg. loc. cit.: « Lutatius lib. IV dicit, Cumanos incolas, a parentibus digressos, Parthenopen urbem condidisse, dictam a Parthenope Sirena, cuius corpus etiam, postquam ob locorum ubertatem, amoenitatemque magis coeptam sit frequentari, veritos ne Cymaeam desererent, inisse consilium Parthenopen diruendi: post etiam pestilentia affectos, ex responso oraculi urbem restituisse, sacraque Parthenopes, cum magna religione suscepisse; nomen autem Neapoli ob recentem restitutionem imposuisse ». Strabo V, IV, 7: Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐστὶ Νεάπολις Κυμαίων· ὕστερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπῴκησαν καὶ Πιθηκουσσαίων τινὲς καὶ Ἀθηναίων, ὥστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο· ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς, Παρθενόπης, καὶ ἀγὼν συντελεῖται γυμνικὸς κατὰ μαντείαν. ὕστερον δὲ Καμπανῶν τινας ἐδέξαντο συνοίκους διχοστατήσαντες, καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθίστοις ὡς οἰκειοτάτοις χρήσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκείους ἀλλοτρίους ἔσχον. μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀναμὶξ τὰ Καμπανικά. πλεῖστα δ' ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, γυμνάσια τε καὶ ἐφηβεῖα καὶ φρατρίαι καὶ ὀνόματα Ἑλληνικὰ, καίπερ ὄντων Ῥωμαίων. νυνὶ δὲ πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται παρ' αὐτοῖς, μουσικός τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτή, τοῦ μεταξὺ ὄρους τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπόλεως ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδᾶ τε ἀνοιχθείσης ἐναντίοις ζεύγεσι πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχόθεν εκκοπεισῶν θυρίδων, διὰ βάθους πολλοῦ καταγεται. ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβολὰς καὶ κατασκευὰς λουρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαΐαις, πολυδὲ τῷ πλήθει λειπομένας· ἐχεῖ γὰρ ἄλλη πόλις γεγένηται, συνῳκοδομημένων βασιλείων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις, οὐκ ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο ἡσυχίας χάριν τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων ἢ καὶ ἄλλων, διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποθούντων ἐν ἀνέσει ζῆν· καὶ τῶν Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν, ἄσμενοι φιλοχωροῦσι καὶ ζῶσιν αὐτόθι. Liv. VIII, 22: « Palaepolis fuit haud procul inde ubi nunc Neapolis sita est, duabus urbibus populus idem habitabat ». Frontin. *De col.* pg. 235 ed. Lachm.: « Neapolim, muro ducta. iter populo debetur ped. LXXX. sed ager eius Sirenae Parthenopae a Grecis est in iugeribus adsignatus, et limites intercisivi sunt constituti, inter quos postea et miles imp. Titi lege modum iugerationis ob meritum accepit ». Cf. numum n. 2764 *a* cum inscr. NEHΠOΛIS (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 46). — Eius oppidi incolae Neapolitani (Liv. XXII 32, XXIII 1, Vell. Paterc. II 123, Cic. *Epist. fam.* XIII 30 = n. 498, pro *Arch.* cap. 9 et *De off.* I, 10), gr. Νεαπολῖται (Strab. I, II 18, V, IV 9; Polyb. I 20, III 91, VI 14; Dionys. Halic. *Excerpta* pgg. 2314-2323

ed. Lips. 1775; Lycophr. vs. 736; Appian. *De reb. Samn.* IV 5; Plutarch. in *Marc.* X 1, in *Pomp.* LVII 1), in numis n. 2764*b* ΙΙ3И, ΝΕΟΠ, ΟΠΟΞИ (ΝΕΟΠΟ), ΝΕΟΠΟⱵ, ΝΕΟΠΟⱵΙΤΑϟ et ΝΕΟΠΟΛΙΤΑϟ, ΝΕΟ-

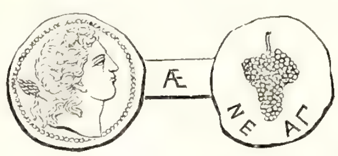

ΠΟⱵΙΤΕϟ, ΝΕΟΠΟⱵΙΤΗϟ et ΝΕΟΠΟΛΙΤΗϟ, ИΩΤΙΛΟΠΟΞИ (ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ) et ΝΕΟΠΟΛΕ-

ΤΕΩΝ. In lapide apud Mommsen n. 2448 ORDO · NEAPOLITANORVM· Neapolitanus (inscr. apud Orell. n. 693, 4811), gr. Νεαπολίτης (Diog. Laert. II 7, Steph. Byz.), adiect. ad Neapolim pertinens, ut ORDO·ET·POPVLVS·NEAPOLITANVS (Mommsen n. 2449), CIVITAS · NEAPOLITANA (Mommsen n. 2450, 3506), Neapolitanus ager (Liv. XXIV, 13; Plin. XVII, XXVI 5, XXXV, L 1), Neapolitanum foedus (Liv. VIII, 26), Neapolitanae piscinae (Varro apud Non. XV, 6 = pg. 543), Neapolitana mala cotonea (Plin. XV, X, 1), Νύψιος Νεαπολίτης (Plutarch. in *Dion.* XL, 1). Neapolitis = *Neapolitana*, ut meretrix Neapolitis (Afran. vs. 136 apud Non. IV, 226 = pg. 318). — Neapolitanus est cognomen (Grut. 447, 4; 950, 6; Mommsen n. 6609) et nomen rom., ut L. Neapolitanus Liberalis (Mommsen n. 3275) et ΝΕΑΠΟΛ ΠΟΥΛΧΕΡ (Mommsen n. 2452).

§ 2. Oppidum Apuliae, in numis n. 2934 ΝΕΑΠ et

ΝΕΑΠΟΛΙ? (cf Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 145, et Riccio *Repert.* etc. pg. 47 sg.).

§ 3. Νέα πόλις, in agro Agrigentino, apud Plutarch. in *Dion.* XLIX, 1.

§ 4. Neapolis, Νέα πόλις (Diod. Sic. XIV, 9), dicta est pars Syracusarum novissima (vide SYRACVSAE). Cic. in Verr. II, IV, 53: « Quarta autem est urbs, quae, quia postrema aedificata est, Neapolis nominatur; quam ad summam theatrum est maximum: praeterea duo templa sunt egregia, Cereris unum, alterum Liberae; signumque Apollinis, qui Temenites vocatur, pulcherrimum et maximum ». Liv. XXV, 25: « Marcellus, ut Euryalum neque tradi, neque capi vidit posse, inter Neapolim et Tycham (nomina partium urbis, et instar urbium sunt) posuit castra, timens, ne, si frequentia intrasset loca, contineri ab discursu miles avidus praedae non posset ». Cf. Plutarch. in *Marcell.* XVIII, 1.

§ 5. Νέα πόλις et Παλαιὰ πόλις, partes Panormi urbis, apud Polyb. I, 38 (vide PANHORMVS).

§ 6. Νεάπολις (Ptol. III, 3), Neapolis, oppidum Sardiniae, apud Antonini *itiner.* pg. 84 et *Tab. Peuting.* segm. III*d*, cuius incolae Neapolitani (Plin. III, XIII, 2), gr. Νεαπολῖται, inter Scapitanos et Siculenses (Ptol. III, 3). Cf. Ὕδατα Νεαπολιτανᾶ, apud Ptol. loc. cit.

NEARCHVS, Νέαρχος, Tarentinus, apud Cic. *De senect.* cap. 12 (41).

NEBRODES, Νευρώδη ὄρη, mons Siciliae. Strab. VI, II, 9: Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτνῃ τὰ Νευρώδη ὄρη ταπεινότερα μέν, πλάτει δὲ πολὺ παραλλάττοντα. Sil. Ital. XIV, 236 sq.:

« Nebrodes gemini nutrit divortia fontis,
Quo mons Sicania non surgit ditior umbrae ».

Solin. V, 11 sq.: « Sunt et alii montes duo, Nebrodes et Neptunius. E Neptunio specula est in pelagus Tuscum et Adriaticum. Nebrodem damae et hinnuli gregatim pervagantur: inde Nebrodes dictus ».

NEBRVNDINES, *testiculi*, apud Lanuvinos. Vide NEFRONES.

NEGASSIM, *negaverim*, apud veteres. Plaut. *Asin.* II, IV, 96: « Haud negassim ».

NEGIBVNDVS, *negabundus* (negans), apud veteres. Fest. *Qu.* IX, 14 pg. 165 (et Paul. pg. 164): « Negibundum antiqui pro *negante* dixerunt. [Cato in] ea, quam scripsit ..... negibundus ».

NEGLEGENTIA, *negligentia*, e NEGLEGO, apud Cic. *De rep.* IV, 3 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 124). Cf Ritschl *Prol. Trin.* pg. XCVII.

NEGLEGO, *negligo*, antiquiori orthographia NECLEGO (vide NEGLEGENTIA), apud Cic. *De rep.* I 6 et 52 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 58 et pg. 76), et *pro Sextio* LXIII 7 (Mai *Class. auct.* II, 159).

NEGOTIAS, *negotians*, particip. a negotio. Inscr. campana apud Mommsen n. 3646: D·M·S | [F]LAV[I]VS · [T·] LIB · SALVTARI[S] | AVGVSTALIS · SIBI · ET [EP]RIAE · FELICITATI · CONIVGI | BENE · MERENTI | NEGO[T]IAS · CALCARIARIVS | VIVVS · FECIT.

NEGRITV, in auguriis significat *aegritudo*. Ita Fest. *Qu.* IX, 13 pg. 165; ubi Müller: « negritu est *nec-ritu* ». Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 74.

NEGVMATE, *negate*, apud veteres (Paul. pg. 164). Fest *Qu.* IX, 13 pg. 165: « Negumate in carmine Cn. Marci vatis significat, *negate*, cum ait: *quamvis moventium* † *duonum negumate* ».

NEFANS, *nefandus*, adiect. apud Lucil. et Varr. (Non. VIII, 47 = pg. 489).

NEFELA. Vide NEPHELA.

NEFREDES. Vide NEFRENDES, quod sequitur.

NEFRENDES, *arietes* dixerunt, quod dentibus frendere non possint (Paul. pg. 163). Fest. *Qu.* IX, 11 pg. 162: « [Nefrendes dictos asserit Q. Muci]us Scaevola [*arietes*, quod dentibus frendere non pos]sint. Ateius [Capito infantes esse nondum fre]ndentes, id est, [*frangentes*. Livius ....]ri: *Quem ego ne[frendem alni lacteam immulgen]s opem.* et .... Pro nefrendibus [alii nefrundines intelligunt, quos] usus recens [dicit vel *renes* vel *testicul*]os, quos Lanu[vini appellant nebrundines], Graeci νεφρούς, Praenestini nefrones ». Porculi etiam, amisso nomine *lactantis*, dicuntur nefrendes, ab eo quod nondum fabam frendere possunt, id est *frangere* (Varro *De r. r.* II, IV, 17; Isid. *Orig.* XX, 16; Scaur. *De orthogr.* pg. 2251 P.). Fulgent. *De prisco serm.* n. 4: « coeperunt efferre *porcum castratum*, quem nefrendem vocabant, quasi sine νέφροις, id est *renibus* ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 486: « Nefredem, *infantem nondum dentatum*, qui frendere cibum nunquam didicit, id est *frangere* ».

NEFRENDITIVM, annuale tributum ex carne porcina, quod certo tempore rustici dominis vel discipuli doctoribus afferre solent. Ita Isid. in *Gloss.*

NEFRONES, *testiculi*, apud Praenestinos (Fest. *Qu.* IX, 11 pg. 162). Vide NEFRENDES.

NEFRVNDINES. Vide NEFRENDES.

NEHTON. Vide NETVM.

ƧИVOƎИ (nethuns), *Neptunus*, pleniori orthographia NEΘVNVƧ (nethunus), apud Etruscos, in speculo Tuscaniensi n. 2097 (vide ⅃IMV usil = *Sol*). Cf. Panofka in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1845 pg. 66.

NEΘVNVƧ (nethunus), *Neptunus* vel *Neptumnus* (Neptunuspater, apud Aul. Gell. V, 12), antiquiori orthogr. ƧИVOƎИ nethuns, apud Etruscos (cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VIII 285, Müller *Die Etr.* II 85), in gemma volcente n. 2140 (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1834 pg. 116 n. 3). Est deus maris et aquarum ceterarum (Cic. *De nat. deor.* III, 25; Serv. ad Virg. *Georg.* I, 12). Cic. op. cit. II, 26: « Datum est igitur Neptuno, altero Iovis, ut volunt, fratri, maritimum omne regnum; nomenque productum, ut Portunus a portu, sic Neptunus a nando (al. *a nubendo* vel *a nuptu*), paullum primis ceteris immutatis ». Varro *De l. l.* V, 72 pg. 29: « Neptunus, quod mare terras obnubit ut nubes caelum, ab *nuptu* id est *opertione* ut antiqui, a quo nuptiae, nuptus dictus ». Cf. Arnob. III 31, Mart. Capell. § 54 pg. 98, § 78 sq. pg. 121, et Hase in *Journ. des sav.* an. 1850 pg. 589 nt. 2. Memoratur in inscr. apud Orell. n. 931, 1307, 1329 sq., 1332 sq., 1335-1338, 1340, et apud Henzen n. 5666; et appellatur adiutor (Orell. n. 1334), Augustus (Orell. n. 3914, Henzen n. 5664 sq., 6925, 7050), Aquarum potens? (Orell. n. 1331), redux (Orell. n. 2221). In lapide apud Grut. 460, 30 NEPTVMNVS et NEPTVMNALIA. Cf. Kal. Pinc. et Allif. apud Orell. *inscr.* II, 395, et Forcell. *Lexic.* s. v. neptunalis cet.

IƎИ (nei). Vide ƧABAΘqIƎИ (neirhabas).

NEI, *ne* vel *ni* (non), partic. negat. (= NE et NI), apud Samnites et Romanos (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 50 et *Tab. oppid. Lexic.* pg. 156; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 sq.; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 27 sq.; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 354), unde umbr. et osc. ꟼIƎИ (NEIP), rom. NEIVE, NEISI, NEIQVIS et NEIQVID (Lex Thoria agr. capp. 2, 11 in Append. n. LIX, et Lex Iul. municip. capp. 1, 4, 9 apud Mazocchi pgg. 304, 374, 446). Tab. Bant. n. 2897 lin. 20: AVT · SVAEPIS · CENSTOMEN · NEI · CEBNVST · DOLVD · MALLVD = *siquis autem in censum non venerit dolo malo.* Et lin. 28: NEI · SVAE · Q · FVST · = *nisi q. fuerit*, NEI · SVAE · PR · FVST = *nisi pr. fuerit.* S. C. de Bacch. (Append. n. LVIII) lin. 3 NEIQVIS · EORVM · [B]ACANAL · HABVISE · VELET. Tab. Gen. (Append. n. I) lin. 6: IS · AGER · VECTIGAL · NEI · SIET; et lin. 32: IS · EVM · AGRVM · NEI · HABETO; et lin. 36: VECTIGAL · INVITEI · DARE · NEI · DEBENTO. Adde Leg. Thor. agr. capp. 1, 18, 39, 46 (Append. n. LIX), Leg. Servil. *Repetund.* capp. 4, 12, 16, 21 (Append. n. LX), S. C. de Asclep. Clazom. apud Egger pg. 276, Tab. Heracl. cap. 9 (apud Mazocchi pg. 446) et Plebisc. de Therm. col. 2.ª (Append. n. LXI). Cf. Maffei *Osserv. lett.* III, 281, et umbr. NOSVE.

ꟼIƎИ (NEIP), *neique* (neque), partic. negat. apud Umbros, sanscr. *na-id-ća* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 24, 31, VIII 34; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 44; Aufr. et Kirch. I 88, 152, 160, II 56, 149, 300, 329 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 666). Scribitur etiam NEP, sicut apud Samnites NEIP et NEP. Tab. eugub. Va 28 sq.: VDƎ : ꟼIƎИ : ƎꓘΘƎD : VꓘADV[K] | : ꓘИƎDVꓘIƧVDꟼ (prusikurent kuratu rehte neip eru) = *censuerint curatum recte nec esse.* Tab. VIa 6: ERSE · NEIP · MVGATV · NEP · ARSIR · ANDERSISTV = *tum nec mugiatur, nec sanguis* (?) *intercedito* (?). Tab. VIa 27: PVSEI · NEIP · HERITV = tab. VIa 36 sq. PVSEI · NEIP | HEREITV et tab. VIa 46 sq., VIb 29 PVSI · NEIP · HERITV h. e. *uti nec —to.* Tab. VIb 51 sq.: NEIP · | AMBOLTV = *neve ambulato.* Tab. VIIb 3: SVE · NEIP · PORTVST · ISSOC = *si nec portaverit illos.* Adde tab. eugub. IIa 4, et cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 69, 347.

NEIP, *neique* (neque, nec), partic. negat., apud Samnites, = NEP, umbr. ꟼIƎИ (NEIP) vel NEP (Grotefend

Rud. l. o. pgg. 12, 16; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 44; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 sq.; Aufr. et Kirch. I 88, 139; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 353 sq.; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 76. Cf. Guarini *Tab. oppid. Lexic.* pg. 156 et *Lex. osco-lat.* pg. 50). Tab. Bant. n. 2897 lin. 15: NEIP · MAIS · POMPTIS · COM · PREIVATVD · ACTVD = *neque magis quinquies cum privato agito.* Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 69, 347.

ƧABAϘЯIƎИ (neiṛhabas), in tab. eugub. IV 33, fortasse pro nei aṛhabas = *ne adhibeant*, sive pro neip habas = *neque habeant* (Aufr. et Kirch. I 85, II 378, 411). Vide ЯA aṛ = *ad* et ƧABAϘ habas.

NEISI, *nisi*, in inscr. apud Henzen n. 7215.

NEIVE, *neve*, partic. negat. (= NIVE, in *decr. Pisanae col.* apud Noris. tab. 2.ª lin. 29 et lin. 31), e NEI pro NE (non), apud veteres, ex. c. in Lege Thor. agr. capp. 1, 4, 8, 10, 17 sq., 34, 39, 42, 44, 47 (Append. n. LIX) et de Gallia cisalp. col. 1 lin. 46, 50 sqq. Lex Iulia Municipalis cap. 9 (apud Mazocchi *Tabula Heracl.* pg. 446): NEIVEDICERE NEIVE FERRE IVBETO; et cap. 10 (pg. 449) NEIVE · QVIS · QVEI · ADVERSVS · EA etc.

NECERIM, *nec eum*, apud veteres (Fest. *Qu.* IX, 11 pg. 162, et Paul. pg. 163).

NECESITVDO, *necessitudo*, subst. f. (cf. NECESVS = *necessus*), in lege Servil. *Repetund.* cap. 8 (Append. n. LX).

NECESSEST, *necesse est*, in tabula apud Marini *Inscr. alb.* pg. 138 lin. 8.

NECESSIS, necesse, et necessus (vide NECESVS), apud veteres scriptores (Forcell. *Lexic.* s. v. *necesse*). Terent. *Eun.* V, VI, 28: « Nisi, quia fuit necessus hoc facere, id gaudeo ». Ubi Donatus: « Necesse est nomen; nam necessus, necessis, et necessitas et necessum, lectum est ». Afranius apud Charis. pg. 208 = 186 P.: « quod sit necessum scire ».

NECESVS, *necessus* (necesse), apud veteres (vide NECESSIS et NECESITVDO). S. C. de Bacch. (Append. n. LVIII) lin. 3 sq.: SEI · QVES | ESENT · QVEI · SIBEI · DEICERENT · NECESVS · ESE · BACANAL · HABERE.

NECEVNT, *nec eunt* (non eunt), apud Paul. pg. 163. Fest. *Qu.* IX, 11 pg. 162: « [Neceunt non eun]t, ut nec [pro non] ». Cf. NEQVINONT = *nequeunt.*

NECLEGENS, *neglegens* (negligens), particip. e NECLEGO pro *neglego* (negligo). Fest. *Qu.* IX, 12 pg. 162 (et Paul. pg. 163): « Neclegens dictus est, *non legens*, neque dilectum habens, quid facere debeat, omissa ratione officii sui ». Adde Cic. *De rep.* II, 6 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 92).

NECLEGO, *neglego* (negligo), apud veteres (vide NECLEGENS et NECLECTVS), apud Cic. *De rep.* I 43, III 29 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 84 et pg. 120).

NECLECTVS, *neglectus*, particip. a neclego pro *neglego* (vide NECLEGENS). Fragm. iur. civ. apud Mai pg. 9 (cf. pg. 116): « omissis omnibus, dissimulatis adque neclectis ». Cf. Cassiod. *De orthogr.* pg. 2290 P.

NECOTIVM, *negotium*, subst. n. Tab. Heracl. cap. 1 (apud Mazocchi pg. 303): QVEI · EIVS NECOTIA · CVRABIT; et QVOIVS · NECOTIA · CVRABIT.

NECTVS, *necatus*, particip. a *neco*, agnoscitur a Diomede pg. 366 = 362 P. et Prisciano 470 = 861 P. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

NECVNQVEM, *nec unquam quemquam* (Paul. pg. 163). Fest. *Qu.* IX, 12 pg. 162: « Nec unquem, necunquam quemquam ».

NECVTER, *neuter*, apud veteres. In tab. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 139 lin. 8: IN · NECVTRO · MIHI · CÓNSTÓ · REPETE[NS · P]RISTINOS · CASV'S · ME'OS.

ƎΛƎИ (nele), Νηλεύς (Neleus), Neptuni filius ex Tyro nympha, in etr. speculo n. 1069 (Lanzi II 213 sg. = 168 sg.; Millin *Gal. myth.* II, 248; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 54 sgg.; Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 153).

NELVRVM, Umbriae flumen, in *Tab. Peuting.* segm. IV*e*.

NEMENTVRI, populi Alpini, in Liguria, ex inscr. tropaei Alpium, apud Plin. III, XXIV, 4. Hinc fortasse adiect. nemeturicus, ut pix nemeturica, quae in Liguria conficiebatur (Colum. XII, 20, 22, 24).

NEMESTRINVS, deus nemorum, apud Arnob. IV, 7 pg. 140.

NEMETVRICVS. Vide NEMENTVRI.

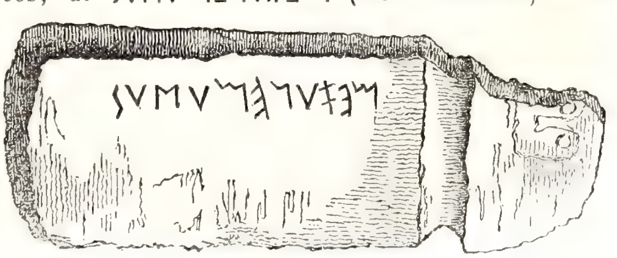
NEMINIA, fons in agro Reatino. Plin. II, CVI, 10: « In Reatino fons Neminia (al. *Neminie*) appellatus, alio atque alio loco exoritur, annonae mutationem significans ». Isig. Nicaeens. fragm. n. 13: Ὁ αὐτὸς φησιν ἐν Ἰταλίᾳ ἐν τῷ Ῥεατινῷ ἀγρῷ κρήνην εἶναι Μέντην ὀνομαζομένην, ὁμοίαν τῇ προειρημένῃ.

NEMIS, *nimis*, in titulo sepulcr. apud Fleetwood *Syll. inscr. mon. chr.* 459, 1.

NEMVS, Νέμος (Appian. *De bell. civ.* V, 24), idem quod Dianeum, templum Dianae prope Ariciam in Latio. Strab. V, III, 12: τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλοῦσι Νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν † εἰς τὴν δ' Ἀρικίνην τὸ ἱερόν.

?..IAVƧMƎИ (nemsuai..), fortasse *Nemusiâ*, nomen mulieris, in ossuario etr. n. 2568.

ƧVMVMƎM (nemuśus), *Nemusius*, n. pr. m. apud Etruscos, ut ƧVMVMƎMVXƎM (mezu nemuśus) = *Me-*

tius Nemusius (Orioli in *Album* XXI, 341 sg.), in lapide n. 102, de quo scripsi in ephem. Taurin. *La Rivista Contemporanea* (an. II vol. 3 pgg. 392 sgg.).

NEMVT, *nisi etiam* vel *nempe* (Paul. pg. 163). Fest. *Qu.* IX, 11 pg. 162: « [Ne]mut, nisi etiam vel [nempe usus est Cato de pot. tr]ibunici[a], cum ait: *nemut* ..... *aerumnas* ».

?.. ΑΜЗΜ (nena..), in urna etr. n. 2558 bis.

NENV. Vide NOENV.

NEO, NEOΠ, ΟΠΟЗИ, NEOΠOΓ, in numis n. 2754 *b* ad Neapolim pertinentibus. Vide NEAPOLIS.

NEOFITVS, *νεόφυτος* (neophytus), in titulis sepulcr. apud Mommsen (n. 5469, 7239) et Gruterum (1051, 9; 1060, 3).

NEOKΛΗΣ, Crotoniates, scriptor, apud Herodor. Heracl. fragm. n. 28 (ex Athen. II, 50 pg. 58).

NEOΠOΛETEΩN, *Νεοπολῖτων*. Vide NEAPOLIS.

ʅHTIИOΠOЗИ, NEOΠOΓITEʅ. Vide NEAPOLIS.

ИΩTIΛOΠOЗИ (*νεοπολιτων*). Vide NEAPOLIS.

NEP, *nec*, apud Umbros. Vide NEIP.

ΠЗИ (NEΠ), recentiori orthogr. NEP, *neque*, = NEIP, Oscorum linguâ, sicut apud Umbros NEP et saepius NEIP (Müller *Die Etr.* I, 30; Lassen *Beitr. zur deut. der eugub. taf.* s. 44; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 50, *Tab. oppid. Lexic.* pg. 156, et *Div. in cipp. osco-abell.* pgg. 33, 44; Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 12, 19; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 sq.; Aufr. et Kirch. I, 21 anm. 3, 88; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 354; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 46; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* III 420, VIII 39). In cippo Abell. n. 2783 lin. 46 sq.: ʅVИRИΛЗVΛИ · ΠЗИ · ʅVИRИΛЗBRИ · ΠЗИ (nep abellanús nep núvlanús) = *nec Abellani nec Nolani* (Peter *Sprache und schrift* etc. pg. 77 sq.). Inscr. Camp. n. 2749 lin. 8 sq.: NEΠ · ЯEΗKVM NEΠ · 8ΠTΗVM ΠVTΗИR | NEΠ · MEMNIM · NEΠ · VΓΠM · ʅI8EI · BEDIIИR (nep deíkum nep fatíum pútíad nep memnim nep úlam sifei heriiad) = *neque dicere neque fari possit, neque memoriam neque ollam sibi obtineat* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103). Tab. Bantina n. 2897 lin. 10: NEP · FE[F]ACID = *neve fecerit;* et lin. 28: NEP · CENSTVR · FVID = *neve censor sit.*

NEPETE vel Nepet, et Nepe vel Nepis, *Νέπετα* (Ptol. III, 1) vel *Νεπῖτα* (Strab. V, II, 9) et *Νέπετος* (Dionys. Halic. apud Steph. Byz.), nunc *Nepi*, oppidum Etruriae, non longe a Soracte monte (Plin. III, VIII 3 « Nepet. »; Liv. VI 9, X 14 « Nepete »; *Tab. Peuting.* segm. IV *f* « Nepe »), Romanorum colonia (Liv. XXVII 9, XXIX 15). Liv. VI, 21: « Ad quam militiam quo paratior plebes esset, quinqueviros Pomptino agro dividendo, et triumviros Nepete coloniae deducendae creaverunt [U. C. an. CCCLXII] ». Vell. Paterc. I, 14: « Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, Sutrium deducta colonia est, et post annum Setina, novemque interiectis annis Nepe ». Frontin. *De col.* pg. 217 ed. Lachm.: « Colonia Nepis (al. *nepensis*) eadem lege servatur qua et ager Faliscorum ». — Incolae Nepesini dicuntur, apud Liv. VI 10, et in inscr. apud Henzen n. 5136. Inscr. apud Orell. n. 879 (Grut. 262, 2): L · AVRELIO COM|MODO VICTORI | IVVENES NEPESI|NI DIANENSES | AERE CONLATO | L · D · D · D. — Nepesinus, gr. *Νεπεσῖνος* (*Νεπίσινος*, apud Orib. ed. Mai *Class. auct.* IV 67), adiect. ad Nepet pertinens, ut Nepesinus ager (Liv. V 19, XXVI 34) et Nepesina cohors (Sil. Ital. VIII, 489). Steph. Byz.: *Νέπετος, πόλις Ἰταλίας. Διονύσιος τρισκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. τὸ ἐθνικὸν, Νεπεσῖνος. ἡ τροπὴ δὲ τοῦ τ εἰς σ, ἰδιάζουσα, καὶ σεσημείωται.* Cf. Hesychii *Lexic.* II 670 *Νέπιτα, ἡ καλαμίνθη*, Romanis nepeta, Italicis *nepitella.*

NEPHELA et nefela, genus quoddam dulciorum ita tenue, ut nebulae, quam Graeci *νεφέλην* dicunt, simile sit (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Not. Tiron. pg. 176: « Nefela, nucunculus, favus, subitillum ». Est cognomen rom., ut Aponia Nephele, apud Grut. 359, 2.

NEPITV, —*to*, particip. perf. pass. (abl. sg. 2 decl.), e rad. NEP-, comparandum cum lat. *nebula*, gr. *νεφέλη*, sanscr. nabhas, nabhrâg' (Aufr. et Kirch. I 40, 118, 147), in tab. eugub. VIb 60, VIIa 49. *Νεφώτω*, *obnubilato*, *obscurato* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 253. Aliis est abl. sg., *nimbosa grandine* (Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 23, VIII 31), sive *diluvio* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126).

NEPOS, *luxuriosus* (Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 486), Tuscorum linguâ. Fest. *Qu.* IX, 14 pg. 165 (cf. Paul. pg. 164): « [Nepos *luxuriosus* a] Tuscis dicitur; [vel nepotes sunt *luxuriosae vitae*] homines [appellati, quod non magis his res] sua famil[iaris curae est, quam is, quibus pater avusque] vivunt. qu[od nomen ductum ab eo, quod natus post patri] sit, quam fil[ius. quidam, inter quos Aristar]chus inter[pres Homeri, Graecum putant, qui: *τεοῖσι νε*]*πόδεσσιν* [*ἑτοίμη* afferunt ex Apollonio] ». Doederlein *De voc. al.* etc. pg. 14: « Nepos quum *helluonem* significet, iure Muellerus (*Die Etr.* I, 277) ab illo *nepote*, quem Graeci *ἀνεψιόν*, nos *neffe* dicimus, prorsus diversum esse suspicatur; ut sacerdos ex *sacrorum δότης*, ita nepos natum est ex *ἀναπότης* i. e. *potator;* quod nomen compositum num legatur usquam necne, parum refert, dummodo et *ἀναπίνω* et *πότης* legitima esse credantur ».

NEPOTILLA, *nepticula*, diminut. *neptis*. Est cognomen rom. in inscr. apud Gruterum (798, 1; 916, 1), Murat. (1224, 2), Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 560 n. 118) et Mommsen (n. 550, 3276, 4122, 6585).

NEPOTINVS, *luxuriosus*, adiect. Est cognomen rom. apud Murat. 351, 1 (Papius Nepotinus?). Cf. Suet. in *Calig.* cap. 37, ubi pro *nepotatus* alii legebant nepotinus.

NEPOTVLA, *parva neptis* (vide NEPOTVLVS), in titulo sepulcr. apud Murat. 1445, 9.

NEPOTVLVS, *parvus nepos* (vide NEPOTVLA). Plaut. *Mil.* V, 20: « Si te salvom hinc amittemus Venerium nepotulum ».

ΝΕΠΟΤΣ -οδος, *nepos*, apud Siculos, ut coniecit Muellerus *Die Etr.* I, 277. Cf. *Thes. gr. linguae* s. h. v., et vide vocc. praeced.

NEPTICLA, *nepticula*, in append. Probi *art. min.* pg. 445 (*Anal. gramm.* ed. Eichenf. et Endl.).

NEPTIS, *nepos*, subst. m., in inscr. apud Murat. 692, 2 (C · COELIO VERO NEPTI). Cf. inscr. editam in *Atti dell'Acad. delle scienze di Torino*, ser. II vol. XIV tav. 7.ª pg. 68.

NEPTVMNVS. Vide NEPTVNVS.

NEPTVNIA, h. e. Posidonia. Vide PAESTVM.

NEPTVNIVS, mons Siciliae, apud Solin. V, 11 sq. (vide NEBRODES).

NEPTVNVS. Vide NEΘVNVƧ (nethunus).

NEPVS, *non purus*, adiect. apud veteres (Fest. *Qu.* IX, 14 pg. 165, et Paul. pg. 164).

NEQVALIA, *detrimenta*, apud Fest. *Qu.* IX, 12 pg. 162, unde Paul. pg. 163.

NEQVINATES, incolae Nequini oppidi. Vide NARNIA.

NEQVINONT, *nequeunt*, apud veteres (Paul. pg. 163; cf. NECEVNT). Fest. *Qu.* IX, 12 pg. 162: « Nequinont, pro *nequeunt*, ut solinunt, ferinunt, pro *solent* et *feriunt* dicebant antiqui. Livius in Odissia: *partim errant, neque nunc* (leg. *nequinont*) *Graeciam redire* ».

NEQVINVM, Umbriae oppidum, postea Narnia dictum. Vide NARNIA.

NER-, radix umbrica et sabina, in vocc. NERF et NERVS, NERIA, NERIOSVS et NERO. Cf. etr. IƎNIЯƎN (nerinei) et VЯƎN (neru).

-ЯƎN (ner-), radix etrusca. Vide VЯƎN (neru) = *Nerius*, et cf. IƎNIЯƎN (nerinei).

NER·, *Neronis*, praenomen umbr., genit. sg., in lapide n. 89 lin. 3 et 5 (I. di Costanzo apud Conestab. *Della vita* etc. di G. B. Vermiglioli pgg. XVII sgg., Aufr. et Kirch. II 391 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 509; cf. Müller *Die Etr.* I 50 anm. 107, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 6, Grotefend *Rud. l. u.* III 13). Vide NERO.

NERETVM vel Neritum, Νήριτον (Ptol. III, 1 codd. Νήριτον), Calabriae oppidum (*Tab. Peuting.* segm. VI*b*), hodie *Nardo*. Eius incolae Neretini (Plin. III, XVI, 7), ut in inscr. apud Mommsen n. 1317 (PATRONVS · COMPS · PELTVINOR · NERETINOR).

NERF, *viros* (principes), subst. m. acc. pl. 3 decl. (cf. NERVS = *principibus*), e ner = sanscr. nṛi pro nar (homo), unde etiam NERO et NERIO, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 43, 51, Aufr. et Kirch. I 42, 128 sq., 162, II 156 sqq., 266 sq., Ebel et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 307, II 26; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, 23, 26, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 123). Tab. eugub. VI b 59, VII a 48: IABVSCER (VII a 48 IAPVSCER) · NOMNER · NERF · ꟅIHITV · ANꟅIHITV (VII a 48 SIHITV · ANSIHITV) = *Iapudisci nominis principes —itos in—itos*. Adde tab. eugub. VI a 30, 32, 39, 42, 49, VI b 13, 32, 34, VII a 17, 30 (vide PIHATV et SERITV).

NERIA, Nerienes, Neriene, Nerina et Nerio -enis, *virtus*, *fortitudo*, apud Sabinos, e rad. NER- (cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 51, Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, Henop *De lingua sabina* pg. 23 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 et s. 353, Aufr. et Kirch. II 158, Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 26 et 307, IX 147). Lydus *De mens.* IV, 42: τιμαὶ Ἄρεος καὶ Νηρίνης, θεᾶς οὕτω τῇ Σαβίνων γλώσσῃ προσαγορευομένης — νερίκη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ καὶ νέρωνας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβῖνοι καλοῦσιν. Aul. Gell. XIII, 22: « *Comprecationes, quae ritu Romano fiunt diis, expositae sunt in libris sacerdotum, inter quas* Marti Nerienem *tribuunt; et quid* Neriene *seu* Nerio *nomen importet.* Comprecationes deûm immortalium, quae ritu Romano fiunt, expositae sunt in libris sacerdotum populi Romani et in plerisque antiquis orationibus. In iis scriptum est *Luam Saturni, Salaciam Neptuni, Horam Quirini, Iurites Quirini, Maiam Volcani, Heriem Iunonis, Molas Martis, Nerienemque Martis.* Ex quibus id quod postremum posui, sic plerosque dicere audio, ut primam in eo syllabam producant, quo Graeci modo dicunt νηρεΐδας: sed qui probe loquuti sunt, primam correptam dixerunt, tertiam produxerunt. Est enim rectus casus vocabuli eius, sicut in libris veterum scriptum est, Nerio. quamquam M. Varro in satura Menippaea, quae inscribitur σκιαμαχία, non Nerio, sed Nerienes vocative dicit in his versibus:

Ted' Anna Perenna, Panda, te Lato, Pales,
Nerienes et Minerva, Fortuna ac Ceres.

ex quo nominandi quoque casum eumdem fieri necessum est. Sed Nerio a veteribus sic declinatur, quasi Anio. nam proinde ut Anienem, sic Nerienem dixerunt tertia syllaba producta. id autem sive Nerio sive Nerienes est, Sabinum verbum est, eoque significatur virtus et fortitudo. itaque ex Claudiis, quos a Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque praestanti fortitudine Nero appellatus est. sed id Sabini accepisse a Graecis videntur, qui vincula et firmamenta membrorum νεῦρα dicunt. unde nos quoque latine *nervos* appellamus. Nerio igitur Martis vis et potentia et maiestas quaedam esse Martis demonstratur. Plautus autem in Truculento coniugem esse Nerienem Martis dicit, atque id sub persona militis in hoc versu [II, VI, 34]:

Mars peregre adveniens salutat Nerienem uxorem suam.

Super ea audivi non incelebrem hominem dicere, nimis comice Plautum imperito et incondito militi falsam no-

vamque opinionem tribuisse, ut Nerienem coniugem esse Martis putaret. Sed id perite magis quam comice dictum intelliget, qui leget Cn. Gellii annalem tertium, in quo scriptum est, Hersiliam, cum apud T. Tatium verba faceret pacemque oraret, ita precatam esse; *Neria Martis te obsecro pacem dare, uti liceat nuptiis propriis et prosperis uti, quod de tui coniugis consilio contigit, uti nos itidem integras raperent, unde liberos sibi et suis posteris, patriae pararent. De tui,* inquit, *coniugis consilio*, Martem scilicet significans; per quod apparet non esse id poetice a Plauto dictum; sed eam quoque traditionem fuisse, ut Nerio a quibusdam uxor esse Martis diceretur. Inibi autem animadvertendum est, quod Gellius Neria dicit per *a* literam, non Nerio neque Nerienes. praeter Plautum etiam, praeterque Gellium Licinius Imbrex vetus comoediarum scriptor in fabula, quae Neaera inscripta est, ita scripsit:

Nolo ego Neaeram te vocent, sed Nerienem;
Quum quidem Marti es in connubium data.

ita se numerus huiusce versus habet, ut tertia in eo nomine syllaba, contra quam supra dictum est, corripienda sit. cuius sonitus quanta apud veteres indifferentia sit, notius est, quam ut plura in id verba sumenda sunt. Ennius autem in primo annali in hoc versu:

Nerienem Mavortis et Herclem,

si, quod minime solet, numerum servavit; primam syllabam intendit, tertiam corripuit. Ac ne hic quidem praetermittendum puto, cuicuimodi est, quod in commentario quodam Servii Claudii scriptum invenimus, Nerio dictum quasi Neirio, hoc est, sine ira et cum placiditate: ut eo nomine mitem tranquillumque fieri Martem precemur. *ne* enim particula, ut apud Graecos, ita plerumque in latina quoque lingua privativa est ». Mart. Capella § 4 pg. 17 sq.: « Nec solum superum regem attestabatur uxorium, idque etiam Diti propositum, idque Portuno, certumque esse Gradivum Nerienis Nerinae coniugis amore torreri ». Porphyrionis Scholion ad Horat. *Epist.* II, II, 209 (Turici 1852): « Ob quam rem maio mense religio est nubere et item martio, in quo de nuptiis habito certamine a Minerva Mars victus est, et obtenta virginitate Minerva Neriene est appellata ».

IƎИIPƎИ (nerinei), *Nerinia*, nomen mulieris (cf. NERIA et NERO). In lapide Tuscan. n. 2135: IOPAᒧ | IƎИIPƎИ (nerinei larthi) = *Nerinia Lartia* (Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* CXIX, 333). Forte legendum herinei = IИIPƎ⊘ (herini).

NERIOSVS, *resistens, fortis* (e Neria vel Nerio), adiect., in Gloss. apud Mai *Class. auct.* VI, 535.

NERO, h. e. *fortis*, praenomen et cognomen italicum, e vocabulo sabino Nerio sive Neriene (quod e rad. NER-) h. e. *virtus* et *fortitudo* (cf. Müller *Die Etr.* I 43 anm. 97, Lassen *Beiträge* etc. s. 51, Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, Henop *De lingua sabina* pg. 23 et pg. 54, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281 et s. 353, Aufr. et Kirch. II 158, Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 26 et 307, IX 147). Gloss. apud Labb.: « Nero, ἀνδρεῖος ». Aul. Gell. XIII, 22 (vide NERIA): « itaque ex Claudiis, quos a Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque praestanti fortitudine Nero appellatus est ». Suet. in *Tib.* cap. 1: « Inter cognomina autem et Neronis assumsit, quo significatur lingua Sabina *fortis* ac *strenuus* ». Lydus *De magistr.* I, 23 pg. 44: Νέρων, ὁ ἰσχυρὸς, τῇ Σαβίνων φωνῇ. Et *De mens.* IV, 42: νερίνη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ καὶ νέρωνας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβῖνοι καλοῦσιν. In lapide umbr. n. 81: NER · T · BABR = *Neronis Titi* fil. *Babrii*, et VOIS · NER · PROPARTIE = *Vois. Neronis* fil. *Propertii* (vide NER).

ΝΕΡΟΥΣΙΟΙ, ἐν Παραλίοις Ἄλπεσιν, apud Ptolem. III, 1.

NERSA, *donec*, adverb. apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 9, Aufr. et Kirch. I 59, 61, II 412; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 420), fortasse a pronom. ERSE = *id* et partic. negat. ne (Huschke *Die iguv. taf.* s. 62 et s. 440). Tab. eugub. VIa 6: NERSA · COVRTVST = *donec se converterit.*

NERSAE vel Nursae -arum, oppidum Italiae, in Aequorum montibus, in loco qui nunc dicitur *Nesce* (Martelli cit. in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 116, et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 154). Virg. *Aen.* VII, 744 sqq.:

« Et te montosae misere in proelia Nersae,
Ufens, insignem fama et felicibus armis,
Horrida praecipue cui gens, adsuetaque multo
Venatu nemorum, duris Aequicula glaebis ».

Ubi Servius: « Montosae Nursae: civitas in montibus posita ». — Nersensis vel Nersenus, samnit. orthogr. nuersens, adiect. ad Nersas pertinens. Inscr. n. 2732 bis: | ƧИƎƧᗡƎVИ · ƆVT · ЯƎW | VIИИƎᗡƎB · ПVП ЯƎTTИ8VᗡП | IƎ⅃ꓘƎᗡƎB (pup herenniu med. tuv. nuersens hereklei prufatted) h. e. *Pupius Herennius medix tuticus Nersensis Herculi probavit* (Colucci in *Bullett.* cit. VII, 90; cf. A. Leosini in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 114), sive potius pup. heren. niu, *Pupidius Herennius Numerii filius* etc. (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 91).

NERSIA. Vide NORTIA.

VᗡꝉᗡƎИ (NERTRV), *sinistro*, *laevo*, adiect. abl. sg. 2 decl., apud Umbros, comparandum cum gr. νέρτερος, *inferior* (Grotefend *Rud. l. u.* V 22, VI 21, VIII 32; Aufr. et Kirch. I 44, 54, 67, 117, 131, II 218 sq., 222; Kirchhoff, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, III 252, VIII 31; Huschke *Die iguv. taf.* s. 188 sq.). Tab. eugub. VIb 24 sq.: EAM · MANI | NERTRV · TENITV = *eam manu sinistra teneto.* VϽIVᗡꝉᗡƎИ (nertru-cu) et recentiori orthographia NERTRVCO valet

cum dextero (Grotefend op. cit. II 12, 26, V 16, VIII 28, 32; Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120; Aufr. et Kirch. I, 95, 154; Huschke *Die iguv. taf.* s. 616, 663). Tab. eugub. Ia 32: IЯƎꟼ · VƆIVꓷ+ꓷƎИ (nertruku peri) = tab. VIb 37, 39 NERTRVCO · PERSI h. e. *cum sinistro pede*.

NERTRVCO, *cum sinistro*, apud Umbros. Vide Vꓷ+ꓷƎИ (NERTRV) = *sinistro*, et CO pro COM = *cum*.

VƆIVꓷ+ꓷƎИ (nertruku), *cum sinistro*, apud Umbros. Vide Vꓷ+ꓷƎИ (NERTRV) = *sinistro* et VK ku pro MVK (kum) = *cum*.

VЯƎИ (neru), *Nerius*, n. pr. m., e rad. -ЯƎИ ner-, apud Etruscos. Inscr. perus. n. 1690: VЯƎИ ЯA (ar neru) = *Arrius Nerius* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 230 ad n. 134).

NERVA, cognomen rom. a *nervo* h. e. *robore* (cf M · NERVA in numo gentis Cocceiae, apud Cohen *Méd. consul.* pl. XIII n. 1). Hinc adiect. nervius et nervalis, ut nervius miles et flamen Nervalis. Vide Forcell. *Lexic.* s. v. *nervius*.

NERVESIA, vicus Italiae, in Aequorum agro. Plin. XXV, 48: « Nascitur (*herba*) et in Aequicolis circa vicum Nervesiae: vocatur consiligo ».

NERVLVM vel Neruli, Lucaniae oppidum. Liv. IX, 20: « Apulia perdomita (nam Forento quoque valido oppido Iunius potitus erat), in Lucanos perrectum. inde repentino adventu Aemilii consulis Nerulum vi captum [U. C. an. CDXXXVII] ». Antonini *itiner.* pgg. 105, 110 « Nerulo », et *Tab. Peuting.* segm. VI*c* « Nerulos ». — Hinc Nerulinus vel Nerulonensis, adiect. ad Nerulum pertinens. Suet. in *Aug.* cap 4: « Cassius quidem Parmensis quadam epistola, non tantum ut pistoris, sed etiam ut nummularii nepotem, sic taxat Augustum: *Materna tibi farina ex crudissimo Ariciae pistrino: hanc finxit manibus collybo decoloratis Nerulonensis mensarius* ». Cf. M. Suillium Nerullinum apud Murat. *praef.* col. 93.

NERVM, vox samnitica originis et significationis ignotae, quae invenitur in tab. Bant. n. 2897 lin. 29 et 31 (cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 51 et *Tab. oppid. lex.* pg. 156, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 29). *Militum* vel *militarium* (genit. pl. 2 decl.) exponit Huschke (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 122 et s. 322; cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 307), *ferre* vel *ducere* Lange (*Die osk. inschr.* etc. s. 27; cf. Schweizer in *Zeitschr.* cit. III, 218, 220).

NERVS, *viris* (principibus), subst. m. abl. pl. 3 decl., = sanscr. nṛbhyas, e NER = *vir* s. *princeps* (acc. pl. NERF), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 49, II 83, 157, 266 sq., 270; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, 23, 26). Tab. eugub. VIb 62: ERO · NERVS · SIHITIR · ANŚIHITIR = *eorum principibus —itis in—itis*. Tab. VIIa 12 sq.: TVSCER · NAHARCER · IABVSCER · NOMNER | NERVS · ŚITIR ANŚIHITIR = *Tusci Narici Iapudisci nominis principibus —itis in—itis*. Tab. VIIa 14, 50: ERAR · NERVS · ŚIHITIR · ANŚIHITVR = *eius* (civitatis) *principibus —itis in—itis*. Tab. VIIa 28: TOTAR · IIOVINAR · NERVS · ŚIHITIR · ANŚIHITIR = *civitatis Iguvinae principibus —itis in—itis*. — *Militibus* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 123).

? MƎИ (neś), in inscr. etr. n. 2032.

NESAPVS et nesapius, *non sapiens* (insipiens), adiect. Scaur. *De orth.* pg. 2251 P.: « Ne pro *non* positum est apud antiquos; significat nefrendes porcos, qui sunt *sine dentibus*, id est qui fabam *frendere non possunt*: nesapus, *qui non sapit*; ita et nescio, *non scio*, diductis in verbum et adverbium syllabis ». Petron. *Satyr.* cap. 50 pg. 331: « Et, ne me putetis nesapium esse, valde bene scio, unde primum Corinthea nata sint ».

NESI, *sine*, praepos. apud veteres. Fest. *Qu.* IX, 14 pg. 165: « Nesi pro *sine* positum [est in lege dedicationis arae] Dianae Aventinen[sis] ».

NEƧIΦORA, *Pandora*, in vase nolano (Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 98 sg.).

NESIMEI, *proxime*, adverb. apud Umbros, fortasse pro nesdimei = zend. nazdista et sanscr. nediṣṭha, ab adiect. nesimo = *proximo*, unde etiam osc. NESIMVM = *proximum*, et NESIMOIS = *proximis* (Aufr. et Kirch. I 42, 131, 150, 158, II 71 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 69). Tab. eugub. VIa 9 sq.: PORSEI · NESIMEI · ASA · DEVEIA · EST · ANGLOME · SOMO · PORSEI · NESIMEI · VAPERSVS · AVIEHCLEIR | EST = *qui proxime ab ara —a est, ad angulum summum, qui proxime a lapidibus —is est*. — Nesimei pro *non simul*, ex ne et SOMO (cf. nemut apud Catonem), interpretatus est Grotefend *Rud. l. u.* VI 10, 31.

NESIMOIS, *proximis*, adiect. abl. pl. 2 decl., e nesimo (cf. NESIMVM = *proximum*), unde etiam umbr. NESIMEI = *proxime*), pro nesdimei, comparatum cum zend. nazdista = sanscr. nediṣṭha (Burnouf *Com. sur les Yaçna*, alph. pg. LXXX; Bopp *Gram. crit. ling. sanscr.* § 251; Aufr. et Kirch. I, 42), fortasse trahendum ad rad. sanscr. nah pro antiquiori forma nadh (ligare), unde rom. *nec-to* (cf. nesdus = *nodus* et nesdate = *nodum facito*, apud Benfey *Griech. wurzellex.* II 180 ex Placidi gloss. ed. Mai *Class. auct.* III 486), et suff. superlat. simo pro timo (Aufr. et Kirch. II, 72; cf. Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 249 sq., 421). Nesimo, pro ner-simo, ad sab. et umbr. NER trahit Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 281. Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: NE · PHIM · PRVHIPID · MAIS · ZICOLOIS · X · NESIMOIS = *ne quem prohibuerit magis diebus X proximis* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80. et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88; cf. Aufr. et Kirch.

I 21 anm. 3). Alii aliter interpretantur (cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 17; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 50, *Tab. oppid. Lexic.* pg. 157, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 308; Mommsen op. cit. pg. 147; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 79 sq.).

NESIMVM, *proximum*, adiect. m. acc. sg. 2 decl., e nesimo, apud Samnites, in tab. Bant. n. 2897 lin. 17 et 31. Vide NESIMOIS = *proximis*.

NESIS, Νησίς, parva insula Campaniae, ante Pausylipum promontorium. Plin. XIX, XLII, 1: « Nam quod in Neside Campaniae insula sponte nascitur (*asparago*) longe optimum existimatur ». Stat. *Silv.* III, I, 148: « Silvaque quae fixam pelago Nesida coronat ». Lucan. VIII, 90 sq.:

« Tali spiramine Nesis
Emittit Stygium nebulosis aera saxis ».

Adde Cic. *ad Att.* XVI, 1 = n. 747, et Senec. *Epist.* LIII, 1 (« ad Nesida »).

ꟼMƎИ (nesl). Vide ꟼMƎИIOVƧ (suthinesl).

AИƧƎИ (nesna), in sepulcro etr. (inscr. n. 2027).

?ƧMƎИ (ness), in titulo etr. n. 2059.

ꓘVTƧƎИ (nestur), Νέστωρ (Nestor), heros graecus, in sepulcro Volcent. (inscr. n. 2164).

NETIVM, Νήτιον (Strab. VI, III, 7), oppidum Italiae inferioris, prope Canusium et Herdoniam (cf. NETVM). Eius incolae Netini, apud Plin. III, XVI, 6. Cf. oppidum Natiolum, in *Tab. Peuting.* segm. VI*a*.

ƧIVMTƎИ (netmvis), vox umbrica sive etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in titulo sepulcrali n. 69. Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 119, Oliv. *Marm. Pisaur.* pg. 61, Passeri *Lett. Roncagl.* n. 1 pg. 367 et n. 6 pg. 439, Lanzi II 652 = 565.

NETRIOLVM, vetus oppidum Umbriae, alio nomine Turocelum. Plin. III, XIX, 3: « et Sarranates, cum oppidis, Acerris, quae Vatriae cognominabantur, Turocelo quod Netriolum ».

NETVM, Νέητον (Ptol. III, 4) pro Νῆτον, oppidum Siciliae (Cic. in *Verr.* II, IV, 26), inter Acrillas et Elorum, hodie *Noto* appellatum (cf. NETIVM). Sil. Ital. XIV, 268: « Et Netum, et Mutyce, pubesque liquentis Achaeti ». Eius incolae dicti sunt Netini (Plin. III, XIV, 5; Cic. op. cit. II, V, 51) vel Netinenses (Cic. op. cit. II, II, 65), gr. Νεαιτῖνοι (Diod. Sic. XXIII, 4), genit. pl. NEHTΩN (?) in numo aen. n. 3087 (Torremuzza pg. 52 sq., Mionnet I 263, Sestini *Class. gen.* pg. 21).

NEVERITA, reverentiae vel timoris dea. Gloss. vet. « Neverita, reverentiae dea ». Mart. Capella § 54 pg. 98: « Neptuno autem, Lar omnium cunctalis, ac Neverita, tuque Conse ex decima convenistis ». Alii legunt *Nerita*.

NEVIA, *Naevia*, nomen mulieris (cf. NAIVIA et NAEBIA). Inscr. apud Mommsen n. 6228: L · MODIANVS · L · L | HERA | NEVIA · P · L | CRYSARIVM. Cf. ind. Thes. epigr. Grut., Murat. cet.

NEVIASCA, fluvius Liguriae. Tab. Genuensis (Append. n. I) lin. 9: EX · RIVO · VINDVPALE · IN · FLOVIVM · NEVIASCAM · INDE · DORSVM · FLVIO · NEVIASCA · IN · FLOVIVM · PROCOBERAM.

NEVNQVAM, *nunquam*, in lapide apud Dausquium (s. v. *nunquam*).

NEVOLO, *nolo*, apud veteres. Titin. vs. 105: « Ipsus quidem hercle ducere eam sane nevult ». Nevis pro *nolis* saepe legitur in Plauto, et nevolt pro *nolit* (*Most.* I, II, 29; *Trin.* II, II, 80, 83).

ƎИAꟼYTƎИ (nevtlane), Νεοπτόλεμος (Neoptolemus), cognomen Pyrrhi filii Achillis, in speculo etr. n. 2525 (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 164 nt. 1, De Witte *Catal. Durand* n. 1975 pg. 422 suiv.) cum *Thetide* (ƧIΘƎΘ thethis) et *Achille* (AꟼꟼE achle). Cf. Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. CCXXXI.

NEVTRVBI, *neutro in loco*, adverb. apud Plaut. *Aul.* II, II 56. Cf. Ammian. Marcell. XIX, II 13.

ΝΗΣΤΙΣ vel Νήστης, dea quaedam apud Siculos (cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Νῆστις, et *Comic. gr. fragm.* pg. 584). Eust. ad Hom. *Il.* pg. 1180, 14: Καὶ Σικελικὴ δέ τις, φασὶ, θεὸς Νῆστις ἐλέγετο. Et Phot. *Lex.* pg. 299: Νηστης Σικελικὴ θεός.

IИ (NI), praenomen virile, pro ƧIIꓘƎMVIИ (niumeriis), apud Samnites (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 51, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 25, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282, Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 4, pg. 25 et pg. 97, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 406). In titulis Pompeianis ƧIIBƎꓤT · IИ (ni trebiis, n. 2788) = *Numerius Trebius* (Mommsen op. cit. s. 182, Huschke op. cit. s. 174); ЯIПVП · IИ (ni púpid, n. 2814) = *Numerius Popidius* (Mommsen op. cit. s. 184, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 12 = XXXVI). Adde inscr. n. 2756, 2842, 2852*a-b*, et cf. n. 2812.

NI?, partic. negat. apud Umbros. Vide ARNIPO.

NI, *ni* (ne), partic. negat., apud Samnites (volsc. NI, umbr. NI), comparandum cum NE et NEI = *non* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 281; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 26 sqq., 56, 66, 75; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 406, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 156). Tab. Bant. n. 2897 lin. 7 sq.: IZIC · EIZEIC · ZICEL[EI] | COMONONI · HIPID = *is illo die comitia ne habuerit;* lin. 14: IZIC · COMONONI · HIPID = *is comitia ne habuerit;* lin. 27 sq.: CENSTVR · BANSAE | [NI · PIS · FV]ID = *censor Bansa ne quis sit;* lin. 29: IZIC · POST · EIZVC · TR · PL · NI · FVID = *is post illa tr. pl. ne sit.* Adde lin. 17 (NIHIPID = *ne habuerit*).

NI, *ni* (ne), partic. negat. apud Volscos. Vide NIPIS = *nequis*, et NITAA.

IꟽI (ni), in vasis etr. n. 2404 et n. 2614 (Lepsius *Ueb. die Tyrrh. Pelasg.* s. 42). Cf. inscr. n. 226.

NIGELLA, fluvius Italiae superioris, in *Tab. Peuting.* segm. III*b*. Cf. Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. h. v.

NIGELLIO -onis, diminut. nigelli (vide NIGELLVS). Est cognomen rom. apud Gudium 310, 7 (L · SEXTIVS L · F · NIGELLIO).

NIGELLVS, diminut. nigri (vide NIGELLA et NIGELLIO), apud Varronem (Non. VI, 43 = pg. 456, et XVI, 14 = pg. 550), Pallad. III, xxv, 12, et Auson. *Epist.* IV, 74. Est etiam cognomen rom., ut L · AIM · L · F · NIGELLVS (Grut. 226, 8), PLAETORIA T · L · NIGELLA (Fabr. cap. I n. xx pg. 4), SALVIA · NIGELLA (Mommsen n. 6898), et SERVILIA NIGELLA (Mommsen n. 6950).

NIGRINVS, adiect. ad nigrum pertinens (cf. NIGELLVS). Est cognomen rom., ut C. Pontius Nigrinus (Suet. in *Tib.* cap. 73), Pletoria Nigrina (Mommsen n. 413) et PORCIA C · F · NIGRINA (Grut. 430, 3). Cf. Ael. Spart. in *Hadr.* cap. 7.

NIDAMENTVM, *nidus*, subst. n., apud Plaut. *Rud.* III, vi, 51, et Arnob. VI, 16 pg. 215.

NIDORO, *nidorem exhalo*. Not. Tiron. pg. 167: « Olefacit, nidorat, redolet ».

.. ꟽƎIИ (niel..), in lapide Pompeiano n. 2802 (vide ИVИITꟽN altinúm).

ƧƎIИ... (...nies), fragm. inscr. n. 2288.

ƧƎIИ (nies). Vide ƧƎIИƎИƎƧ (semenies).

NIHIPID. Lege NI HIPID.

NICAEA vel Nicia, Νίκαια (Ptol. III, 1; Strab. IV, I, 5 et 9; Polyb. XXXIII, 4), oppidum Liguriae, hodie *Nizza* appellatum, in confinio Italiae ac Galliae Narbonensis, Massiliensium colonia (Steph. Byz. s. v. Νίκαια). Plin. III, vii, 1: « Igitur ab amne Varo Nicaea oppidum a Massiliensibus conditum ». Strab. IV, I, 5: τὸ δὲ Ταυροέντιον καὶ τὴν Ὀλβίαν καὶ Ἀντίπολιν καὶ Νίκαιαν τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τῆς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. Id. IV, I, 9 (vide VARVS): ὥσθ' ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὅρον, καίπερ οὖσα Μασσαλιωτῶν. [ἐπ]ετείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τήν γε θάλατταν ἐλευθέραν ἔχειν βουλόμενοι. Mela II, v, 3: « Nicaea tangit Alpes, tangit oppidum Decialum, tangit Antipolis ». Obsessum est a Liguribus et retentum (Polyb. XXXIII, 4). Antonini *itiner.* pg. 504: AB OLIVVLA NICIA ANTIPOLI PORTVS M. P. XVI. — Eius incolae Nicienses (inscr. apud Murat. 626, 1; cf. inscr. apud Henzen n. 6878 sq.).

§ 2. Oppidum Corsicae (Steph. Byz. s. v. Νίκαια) ab Etruscis conditum. Diod. Sic. V, 13: Ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ καὶ πόλεις ἀξιόλογοι δύο, καὶ τούτων ἡ μὲν Κάλαρις (?), ἡ δὲ Νίκαια προσαγορεύεται ..... Τὴν δὲ Νίκαιαν ἔκτισαν Τυῤῥηνοὶ θαλαττοκρατοῦντες καὶ τὰς κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν κειμένας νήσους ἰδιοποιούμενοι.

ΝΙΚΙΑΣ, Syracusanus, magister Lysiae oratoris, apud Plutarch. *Dec. orat. vitae* cap. 3.

?ƎꟽꟽIИ (niclte), in inscr. etr. n. 2279 lin. 4.

NICO -is, *signum facio*, apud veteres. Plaut. *Truc.* II, vii, 63 sq.: « emoriere ocius, si manu niceris. *Geta:* quid, manu nicerim? ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, Centoripinorum tyrannus, apud Diod. Sic. XVI, 82.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ, citharoedus Tarentinus, apud Pausan. *Att.* XXXVII, 2.

ΝΙΚΟΛΑΙΔΑΣ, Tarentinus, apud Pausan. *Eliac. sec.* X, 5. Cf. *Thes. gr. linguae* s. v. Νικολάδας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Syracusanus, apud Diod. Sic. XIII, 19 sqq.

NICOLAVOS, Νικόλαος (Nicolaus), = NICOLAVVS, in lapide florent. apud Murat. 1010, 2.

NICOLAVVS, Νικόλαος (Nicolaus), = NICOLAVOS, cognomen rom. Inscr. apud Mommsen n. 3458: IVSDLANIVS | P · L · NICOLAVVVS (sic) | VALERIA · L · L | TRYPHERA.

NICOTERA, oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis, apud Antonini *itiner.* pgg. 106, 111.

?VƆIИ (nicu), in marmore perus. n. 1543. Cf. voc. sq.

ꟽꟼИƧVƆIИ (nicusnal), *Nicosiá* sive *Nicosianá*, nomen fem. etr. (cf. VƆIИ nicu), in titulo perus. n. 1519 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 311 ad n. 367).

ΝΙΚΩΝ, Tarentinus, apud Polyb. VIII, 26.

NILVM, *nihilum* (nihil). Lucr. I, 237: « Haud igitur possunt ad nilum quaeque reverti ».

NING-. Vide NINC-

NINGVIS, *nix*, apud veteres (cf. umbr. NINCTV = *ninclo*). Charis. pg. 91 = 71 P.: « excipitur autem hoc solum, *nix*, quod contra rationem *nivis* facit, licet veteres ninguis declinaverint, e quibus est Lucretius [VI, 736] ». Adde Apul. apud Prisc. pg. 279 = 724 P.

NINGVLVS, *nullus*, *nemo*. Fest. *Qu.* IX, 25 pg. 177: « Ningulus, *nullus*, ut Ennius l. II [*Ann.* vs. 133]: *qui ferro minitere, atque inte ninculus* † † *mederi queat* ». Et Paul. pg. 176: « Ningulus, *nullus*. Marcius vates: *Ne ningulus mederi queat* ».

NINC-, pro ning-, rad. umbrica, = rom. *ning-ere*, in voc. NINCTV.

NINCTV, *ninclo*, partic. perf. pass. (abl. sg. 2 decl.), e rad. NINC-, pro ning-, rom. *ning-ere*, sanscr. nig' vel niṅg' (cf. gr. νίζω), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 25, 33, 78, 96, 118, 147, II 269; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XV pg. 258 et *Paralip. in Dempst.* pgg. 252, 327, Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 23, VIII 31, Galvani *Delle genti* etc pg. 323, Knötel in *Zeitschr. f. die allerth.* X = 1852 s. 126) in tab. eugub. VI*a* 60 et VII*a* 49.

NINCVLVS, *ningulus* (nullus). Vide NINGVLVS.

NINNIVS, gentilitium Campanum, ut Stenius Pacu

viusque Ninnii Celeres, apud Liv. XXIII, 8 (al. *Minios;* cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 280). Gentilitium Ninnius saepe legitur in inscr. regni Neapol. apud Mommsen.

NINΩN, Crotoniates, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 35 (258, 264).

NIXI dii appellabantur, quos putabant praesidere parientium nixibus (Paul. pg. 175, Non. I, 281 = pg. 57). Fest. *Qu.* IX, 24 sq. pg. 174-176: « Nixi di appellantur tria signa in Capitolio ante cellam Minervae genibus nixa, velut praesidentes parientium nixibus, quae sua (leg. *signa*) sunt qui memoriae prodiderint, Antiocho rege Syriae superato, M. Accillum (*Acilium*) subtracta a Populo R. adportasse, atque ubi sunt, posuisse. etiam qui capta Corintho advecta huc, quae ibi subvecta fuerint mensae ». Gloss. apud Labb.: « Nixae, ὠδῖνες ». Ovid. *Metam.* IX, 293 sq.:

« magno
Lucinam, Nixosque pares, clamore vocabam ».

NIPHAEVS, Rutulus. Virg. *Aen.* X, 570 sq.:

« Quin ecce Niphaei
Quadriiugis in equos adversaque pectora tendit ».

NIPIS, *ne-quis*, e NI = *ne* et PIS = *quis*, apud Volscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 156), in aere Rapin. n. 2741 lin. 12.

NIQVEI, *ni quis*. Inscr. apud Mommsen n. 5468: HOMINES · EGO · MONEO · NIQVEI · DIFFIDAT · SIBI·

NIRELLIVS, gentilitium parmense, apud Phleg. Trall. fragm. n. 29 (Μάρκος Νιρέλλιος Γαΐου υἱὸς πόλεως Πάρμης).

NIS, *nobis*, apud veteres (Paul. pg. 47).

NISA, nomen puellae, apud Virg. *Ecl.* VIII, 26.

NISE, *nisei* (nisi), in Lege Rubria *De Gallia Cisalp.* col. 1 lin. 47.

NISEI, *nisi*, antiquo scribendi more, in S. C. de Bacch. (Append. n. LVIII) lin. 8, lin. 16 et lin. 21, in Lege Thor. agr. (n. LIX) cap. 17, Serv. *de Repet.* (n. LX) cap. 12 et cap. 16, in Plebisc. De Thermens. (n. LXI) col. 2 lin. 12 et 17, in Lege Iul. Municip. cap. 6 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 410), et *De Gallia cisalp.* col. 1 lin. 50 et col. 2 lin. 50. Vide voc. praeced.

NISIADES -um, patronim., ut Nisiades matres, Nisiadesque nurus (Ovid. *Her.* XV, 54), h. e. Siculae Megarenses. Vide MEGARIS.

NITΛΛ?, *aliuta* (aliter)?, adverb., apud Volscos (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 158) in aere Rapin. n. 2741 lin. 12.

NITIDITAS, *nitor, splendor*. Accius vs. 254 (apud Non. II 578 = pg. 143): « Formae, figurae nitiditatem, hospes, geris ».

NITVRA, *genitura*, in Gloss. Isidori et apud Mai *Class. auct.* VI, 535.

ƧIIꓘƎMVIИ (niumeriis), *Numerius*, gr. orthogr. Νουμέριος (Plutarch. in *C. Mar.* XXXV 8 et in *Pomp.* LXIII 2), praenomen et nomen samniticum, aliquando etiam И (N) et IИ (NI), = ƧꓘMVIИ niumsis (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 47, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 47, Avellino in *Mus. Borbon.* VII 20, Aufr. et Kirch. II 314 anm. 1, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 22 et 24, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 154, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I 5 = XIII nt. 4; cf. Lanzi II 611 = 525 ad n. 10), in lapide samnit. n. 2879. — Cf. Numerius Otacilius Maleventanus (Fest. *Qu.* IX, 20, pg. 170), Numerius Decimius Samnis (Liv. XXII, 24), Numerius Aurius Larinas (Cic. pro *Cluent.* cap. 7), Numerius Cluentius (Cic. op. cit. cap. 60), Numerius Fabius Buteo (Liv. XLI, 28) cet. A *celeritate nascendi* formatum putat Varro. Non. IV, 319 = pg. 352: « Varro Cato vel de liberis educandis: Ut qui contra *celeriter* erant *nati*, fere Numerios praenominabant; quod qui cito facturum quid se ostendere volebat, dicebat, numero id fore; quod etiam in partu precabantur Numeriae, quam deam solent indigetare etiam Pontifices ». Fest. loc. cit.: « Numerius praenomen numquam ante fuisse in patricia familia dicitur, quamvis (leg. *quam is*) Fabius, qui unus post sex et trecentos ab Etruscis interfectos superfuit, inductis (leg. *inductus*) magnitudine divitiarum, uxorem duxit Otacili Maleventani, ut tum dicebantur, filiam, ea condicione, ut qui primus natus esset, praenomine avi materni, Numerius appellaretur ». Hinc Paul. pg. 171: « Numerius praenomen tractum ab avo ». Auct. *Epit. de nom. rat.*: « Numerii sola patricia familia usa est Fabia, idcirco quod trecentis sex apud Cremeram flumen caesis, qui unus ex ea stirpe exstiterat, ducta in matrimonium uxore filia Numerii Otacilii Maleventani (cod. *ducta in matrimonio Nuyn uxore filia, Nuyn Iotacilii Maleventani*) sub eo pacto, ut quem primum filium sustulisset, ei materni avi praenomen imponeret, obtemperavit ». Numeria est praenomen feminarum (Auct. cit.), quod negat Varro *De l. l.* IX, 55 pg. 214, scribens: « sic esse Marcum Numerium, at *Marcam* et *Numeriam* non esse ». Cf. Τίτος Νουμέριος, Τίτου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

NIYMΣΔIHIΣ, *Numisii* (Numerii), genit. sg. gr. orthogr. = ƧꟻƎIƧꓘMVIИ (niumsieis), praenomen apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 315, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 59). Inscr. n. 3063: [MAP]AΣΠOMΠTIEΣNIYMΣΔIHIΣ = *Marius Pomptius Numerii* filius (Mommsen op. cit. s. 193 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 153, Huschke op. cit. s. 215).

ƧꟻƎIƧꓘMVIИ (niumsieis), *Numisii* (Numerii), genit. sg., gr. orthogr. NIYMΣΔIHIΣ, e ƧꓘMVIИ niumsis =

ꟻIIKƎMVIИ (niumeriis), *Numerius*, praenom. apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 47, Peter *Sprache und schrift* etc. pg. 43 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 228, Aufr. et Kirch. II 310 et 311 nt. 1, Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 23, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s 315, Corssen et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 22, 24, 59, III 278), in lapide Nolano n. 2769. Vide voc. sq.

ꟻIꟻMVIИ (niumsis), *Numisius* (Numerius), praenomen samniticum (= ꟻIIKƎMVIИ niumeriis), genit. sg. ꟻHƎIꟻMVIИ (niumsieís) et gr. orthogr. ΝΙΥΜΣΔΙΗΙΣ (cf. Mommsen pg. 282, Aufr. et Kirch. II 303, 310 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 314), comparandum cum gentilitio Numsius (ST · NVMS | NICEPOR et C · NVMSI C · L · ERONIS, apud Mommsen n. 1685 et n. 3929), et Numpsius (Q · NVMPSI · Q · L | NICEPORI, apud Mommsen n. 3783) = gr. Νύμψιος. Cf. Νύψιον τὸν Νεαπολίτην (Diod. Sic. XVI 18 sqq. et Plutarch. in *Dion.* XLI 1, XLIV 2, XLVI 3), et M. Iunium Nipsum (*Gromat. vet.* pgg. 285, 403 ed. Lachm.). In lapide Nolano n. 2769 (vide ꟻVIꟻNTƎKƎЯ degetasiús): ꟻHƎIꟻMVIИ · ꟻIИИƎꓷHƎB · ꟻIꟻMV[IИ] (niumsis heírennis niumsieís) = *Numisius Herennius Numisii* filius (Mommsen pg. 178, Aufr. et Kirch. I 168, Huschke op. cit. s. 163).

NIVO, *ningo*, apud veteres. Pacuv. *Paul.* vs. 4 (apud Non. X, 23 = 507; Ribbeck *Trag. lat. rel.* pg. 236): « Sagittis, plumbo et saxis grandinat, nivit ».

?IƎꟻIKVIИ (niurisei), in lapide etr. n. 2621.

NOBATIO, *novatio*, subst. f. apud Gaii *instit.* (Lachm. pg. XLII nt. 40). Vide NOBVS = *novus*.

NOBE, *novem* (ital. *nove*), nomen numer., unde NOBEBER pro NOBEMBER = *november*. Inscr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IIIB: FELICISSIMA IN PACE VXOR QVE | VICXIT ANNIS BIGINTI NOBE | MESIS NOBE DIES NOBE etc.

NOBEBER. Vide voc. sq.

NOBEMBER vel Nobenber et Nobeber, *November*, e NOBE[M] pro *novem* (cf. NOEMBER), ex. c. KAL · NOBEMBRIS (Maffei *Mus. ver.* 278, 8), KALENDAS NOBENBRES (Fabr. cap. IV n. 120 pg. 268), TERTIV NONAS NOBENBRE (Lupi pg. 145), NONAS NOB (Orell. n. 3857 cit. ad v. OCRICVLVM), V · IDS · NOBEBR (Murat. 409, 4 = Mommsen n. 2057), X · IDVS NOB (Lupi pg. 123), et NΩ · NЄIC NOBЄN · BPЄI · BOYC (νωνεις νοβενβρειβους, *nonis novembribus*, Lupi pg. 5). Cf. G. Settele in *Mem. dell'Acad. rom. d'arch.* I, I, 204.

NOBIILISSIMVS, *nobilissimus*, adiect. in titulo apud Mommsen *Inscr. Helvet.* num. 313 (NOBIILISSIMIS CAESS).

NOBILIS, *notus*, adiect., antiquiori orthogr. GNOBILIS, quod vide. Fest. *Qu.* IX, 24 pg. 174: « Nobilem antiqui pro *noto* ponebant ».

NOBVS, *novus*, adiect., ut IN CRYPTA NOBA, in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXIX n. 67 (cf. *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 67). Adde Gaii *instit.* (Lachm. pg. XLII nt. 40), et Vide NOBATIO = *novatio*.

NODINVS, fluvius Latii. Cic. *De nat. deor.* III, 20: « et in augurum praecatione Tiberinum, Spinonem, Almonem, Nodinum, alia propinquorum fluminum nomina videmus ».

NODVTIS vel Nodotus vel Nodutus, deus, apud veteres, qui ad nodos perducebat res satas (Arnob. IV, 7 et 11 pgg. 140 et 142 « Nodutis deus »). August. *De civ. Dei* IV, 8: « Praefecerunt ergo Proserpinam frumentis germinantibus, geniculis nodisque culmorum deum Nodotum, involumentis folliculorum deam Volutinam ». Alii legunt Nodutus. Vide TERENSIS.

NOEGEVM, amiculi genus, apud Fest. *Qu.* IX, 24 pg. 174, et Paul. pg. 175. Vide voc. sq.

NOEGEVS, *candidus*, adiect. Fest. *Qu.* IX, 24 pg. 174 (et Paul. pg. 175): « Noegeum quidam amiculi genus praetextum purpura; quidam *candidum* ac *perlucidum*, quasi a *navo* (leg. *nauco*), quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum non sine candore, ut Livius ait in Odyssia: *Simul ac lacrimas de ore noegeo detersit*, idest *candido* ».

NOEMBER et Noenber, *November* (cf. NOVS, *novus*) = Nobember. In titulis sepulcralibus: Λ · D · XII · C · NOEM (Lupi pg. 95 n. 34, et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 184 tav. XII n. 2), A D VIII IDVS NO (Lupi pg. 33 et pg. 93 n. 22, et Garrucci loc. cit. n. 6), III · NON · NOEMB (Grut. 607, 1). Cf. Lanzi I 162 = 123 n. 7 et Garrucci loc. cit. n. 10. Scribitur etiam novm (NONIS NOVM, apud Lupi pg. 97 n. 47 et Garrucci loc. cit. n. 32) et nuem (A · D · IX · K · NVEM, apud Lupi pg. 97 n. 44 et Garrucci loc. cit. n. 21).

NOENV vel noenum vel nenu, *non*, apud veteres. Non. II, 580 = pg. 143: « Noenum pro *non*. Lucillius lib. XXXI: *Sed tamen hoc dicas, quid est si noenum molestus est.* Varro Epistola ad Fusium: *Si hodie noenum venis, cras quidem si veneris meridiem die natalis fortis fortunae* ». Lucr. III, 199 sq. ed. Lachm.: « At contra lapidum coniectum, spiclorumque Noenu potest ». Id. IV, 712: « Noenu queunt rabidi contra constare leones ». Cf. Terent. *Eun.* I, I, 7, et Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. v. *nenu*.

NOFITES, νεόφυτος (neophytus), adiect. (vide NEOFITVS), in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXVIII n. 65.

NOFORSINIA, n. pr. fem., apud Etruscos, antiquiori orthogr. ꟻAИꟻЯ8VИ nufrznal (abl. sg.). In operculo ossuarii perus. n. 1242: L · PETRONIVS · L · F · NOFORSINIA (*Noforsiniâ natus*).

NOICIA, *novicia*, in lamella plumbea (Henzen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 77).

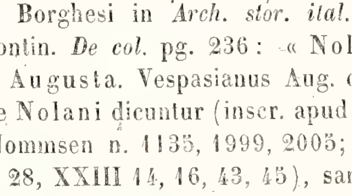
NOCERIA. Vide NVCERIA § 1.

NOCTVINVS, *glaucus*, adiect., ut noctuini oculi, apud Plaut. *Curc.* I, III, 35.

NOCTVLIVS, deus Brixianorum, qui nocti et somno praefuisse videtur (Forcell. *Lexic.* s. h. v.), in inscr. apud Spon *Miscell.* pg. 115, et Murat. 98, 4. Vide voc. sq.

NOCTVRNVS, deus noctis, h. e. Vesperus deus, qui et Lucifer vocatur (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Martian. Capella § 46 pg. 92: « In quarum prima sedes habere memorantur post ipsum Iovis dii Consentes, Penates, Salus ac Lares, Ianus, Opertanei, Nocturnusque ». Plaut. *Amph.* I, I, 116: « Credo ego hac noctu Nocturnum obdormivisse ebrium ». Inscr. apud Henzen n. 5857: NOCTVRNO | VICTOR BRIXIANORVM V..... Alia apud eund. n. 5858: NOCTVRNO | SACRVM | C·CASSIVS | VALENS | BENIF EX IMPER. Cf. Stat. *Theb.* VI, 240, et voc. praeced.

NOLA, Νῶλα (Ptol. III, 1; Strab. V, IV, 8; Polyb. II, 17; Diod. Sic. XXXVII, 2; Appian. *De bell. civ.* I 42, 50, 65; Plutarch. in *Marc.* X 1 sq., XII 3, in *Sylla* VIII 7), h. e. *Nov-la* = *Novella* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 283), oppidum Campaniae et Romanorum colonia (Plin. III, IX, 11), a Chalcidensibus conditum (Iustin. XX, I, 13), al. a Tuscis (Vell. Paterc. I, 7, cit. ad v. CAPVA; cf. Müller *Die Etr.* I 168, et Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1852 pg. 412 suiv.), al. a Tyriis (Solin. II, 16). Sil. Ital. VIII, 534: « Ac Poeno non pervia Nola ». Et XII, 161: « Hinc ad Chalcidicam transfert citus agmina Nolam ». Cf. inscr. apud Mommsen n. 2006, 2513 sq., 2517; Liv. IX 28, XXIII 14 sqq., 39, 43 sqq., Plin. XXII, VII 2, et Vell. Paterc. II 18 et 123. Inscr. apud Mommsen n. 1976: IMP·CAESARI·C·VALERIO | DIOCLETIANO·PIO·FELICI | AVG | COL·FEL·AVG·NOL (cf. Borghesi in *Arch. stor. ital.* XVI, II pg. xcviij). Frontin. *De col.* pg. 236: « Nola, muro ducta colonia Augusta. Vespasianus Aug. deduxit ». — Eius incolae Nolani dicuntur (inscr. apud Orell. n. 130, 4006, et Mommsen n. 1135, 1999, 2005; Liv. VIII 23, 25 sq., IX 28, XXIII 14, 16, 43, 45), samnit. orthogr. ꟼVИᴚИ⅃ƎVИ núvlanús, gr. Νωλανοί (Polyb. III, 91; Diod. Sic. XIX 101, XXXVII 2; Dionys. Halic. pg. 2315 ed. Lips. 1775; Appian. *De bell. civ.* I, 50; Plutarch. in *Marc.* XI 2), in numis n. 2765 ΝΩΛΑ, ΝΩΛΑΙ, ΝΩΛΑΙΩΝ. — Nolanus, adiect. ad Nolam pertinens

(inscr. apud Mommsen n. 1354, et Henzen n. 6764, 7303; Liv. VIII, 23), ut Nolanus ager (Liv. XXIII, 14 sq., 44; Sicul. Flacc. *De condic. agr.* pg. 162 ed. Lachm.), quem olim Etrusci tenuerunt (Polyb. II, 17), urbs nolana (Mommsen n. 1987), S·P·Q·NOLANVS (Mommsen n. 1984), ORDO POPVLVSQVE NOLANVS (Mommsen n. 1977 sq.), NOLANVS ORDO ET POPVLVS (Mommsen n. 1980), Nolana moenia (Sil. XII, 293), Nolana plebs (Liv. XXIII 16, XXIV 13), Nolanum bellum (Vell. Paterc. II, 17). Item Nolensis, ut Nolensis episcopus (August. *De civ. Dei* I, 10). Steph. Byz.: Νῶλα, *πόλις Αὐσόνων· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ. Νωλὴν δὲ αὐτὴν Πολύβιός φησι. τὸ ἐθνικὸν, Νώλιος. Πολύβιος δὲ Νωλανούς αὐτούς φησι.*

NOM..., in lapide Pisaur. n. 77*i* (NOM... DEDE = *Nom... dedit*).

NOMAI, oppidum Siciliae, apud Diod. Sic. XI, 91 (*περὶ τὰς Νομάς*).

NOME, *nomen* (ital. *nome*), subst. n. acc. sg. 3 decl., apud Umbros (genit. NOMNER, abl. NOMNE), antiquiori orthogr. ИƎИVИ (numem), sanscr. nâman, gr. *ὄ-νομα*, e rad. GNO-, *gnoscere*, et suff. -men (Lassen *Beiträge* etc. s. 51; Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, 24, V 32; Aufr. et Kirch. I 40, 44, 53, 61 sq., 67, 75, 127, 162, II 137, 156 sq., 283; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. VIa 30, 32, 39, 41 sq., 49, 52, VIb 13, 32, 34, VIIa 16 sq., 30 (vide PIHATV = *piato* et SERITV = *servato*): TOTAR·IIOVINAR (tab. VIa 30, VIb 13, 34 IOVINAR)·NOME = *civitatis Iguvinae nomen*. Tab. VIb 58 et VIIa 47: TVSCOM·NAHARCOM·IABVSCOM (tab. VIIa 47 IAPVSCO)·NOME = *Tuscum, Naricum, Iapudiscum nomen*. Cf. Lanzi II 753 = 661, 825 = 734, et Müller *Die Etr.* I 57 anm. 125.

NOMENE, *nomine*, abl. sg. (= umbr. NOMNE), in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 270 (DE NOMENE). Inscr. chr. apud Boissieu (*Inscr. ant. de Lyon* ch. XVII n. 60): HIC REQVIISCIT INFANTVLA INNOX NOMENE ELARINA etc. Cf. NONMINA OBITORVNT (nomina obitorum) apud Grut. 724, 3.

NOMENCVLATOR, *nomenclator*, apud Martial. *Epigr.* X, XXX, 23.

NOMENTVM vel Numentum, Νώμεντον (Ptol. III, 11; Strab. V, III, 1; Dionys. Halic. II, 53), hodie *La Mentana* (*Giorn. arcad.* CXXI, 123 nt. 1), Sabinorum oppidum supra Alliam fluvium (*Tab. Peuting.* segm. Va), a Tarquinio Prisco captum (Liv. I 38; cf. IV, 22, 32, ubi codd. *Nomentum* et *Numentum*). Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 773 (cf. VII, 712) *Hi tibi Nomentum et Gabios*: « Hae civitates sunt priscorum Latinorum, ab Albanis regibus constitutae ». Frontin. *De col.* pg 257 ed. Lachm.: « Numentum. ager eius ea lege continetur qua et ager Foro Novanus ». Eius incolae Nomentani (Plin. III, IX 11? et XVII 2), gr. Νωμεντανοί

(Dionys. Halic. III 50, V 61). Liv. VIII, 14: « Aricini Nomentanique et Pedani eodem iure, quo Lanuvini, in civitatem accepti ». — Nomentanus, gr. Νωμεντανος (Strab. V, III, 11), adiect. ad Nomentum pertinens (Mart. *Epigr.* VII 93, IX 61, X 44, 48, 94, XI 43, XIII 42), ut Nomentana regio (Colum. III, III, 3), Nomentanus ager (Plin. XIV, V, 4; Mart. I 106, II 38), Nomentanae vites (Plin. XIV, IV, 3; Colum. III, II, 14), Nomentanum vinum (Mart. XIII, 119), via Nomentana (ὁδὸς Νωμεντανή, apud Strab. V, III, 1), et porta Nomentana. Liv. III, 52: « Via Nomentana, cui tum Ficulensi nomen fuit, profecti, castra in monte Sacro locavere ». Liv. VI, 20: « in Poetelinum lucum extra portam Nomentanam ». Inscr. apud Orell. n. 208 (ab Henzenio emendata): GN · MVNATIVS · M · F · PAL | AVRELIVS BASSVS | PROC · AVG | PRAEF · FABR · PRAEF · COH · III | SAGITTARIORVM · PRAEF · COH · ITERVM II | ASTVRVM · CENSITOR CIVIVM | ROMANORVM COLONIAE VICTRI|CENSIS · QVAE EST IN BRITTANNIA | CAMALODVNI · CVRATOR | VIAE NOMENTANAE · PATRONVS EIVSDEM | MVNICIPI · FLAMEN PERPETVS | DVVMVIRALI POTESTATE | AEDILIS DICTATOR · IIII. — Nomentanus est cognomen rom. in inscr. apud Grut. (168, 1). Cf. Caved. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 15.

NOMINITO, frequent. a nomino, apud Lucret. III 352, IV 48 (51).

NOMINVS, *nominis*, genit. sg. (= umbr. NOMNER), apud veteres. S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 7: NEVE · NOMINVS · ꓶATINI.

NOMNE, *nomini*, subst. n. dat. sg. 3 decl., = sanscr. nâmnê, e NOME = nomen, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 32, Grotefend *Rud. l. u.* IV 17, VI 18, Aufr. et Kirch. I 67, 127, II 104, 141, 270, Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. VIa 23 sq., VIb 7 sq., 26 sq.: PACER · SEI (VIb 7 SIR, VIb 26 SI) · OCRE · FIS[E]I · TOTE · [I]IOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *propitius sis colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VIa 30 sq., 33, 40, 42 sq., 50, 52 sq., VIb 11 sq., 13 sq., 32 sq., 34 sq.: PACER · PASE · TVA (VIa 42 TVVA) · OCRE · FISI (VIa 40 FISIE) · TOTE · [I]IOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *propitius pace tua colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VIIa 17 sq., 31: PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eius* (populi) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VIb 61 sq.: FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR | TOTE · IIOVINE ERO · NERVS · SIHITIR · ANSIHITIR · IOVIES · HOSTATIR · ANOSTATIR · ERO · NOMNE · ERAR · NOMNE = *estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eorum principibus* (?), *—itis —in—itis, — —atis, in—atis, eorum nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VIIa 13 sq.: FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · EROM · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens, propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eorum* (populi) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VIIa 12: TVRSCE · NAHARCE · IABVSCE · NOMNE = *Tusco Narico Iapudisco nomini.* Adde tab. eugub. VIIa 13, 28, 51.

§ 2. *Nomine*, abl. sg. (cf. NOMENE), quod saepe coniungitur cum praepos. PER (Lanzi II 749 = 657; Müller *Die Etr.* I 15 anm. 124; Lassen op. cit. s. 26, 29, 31; Grotefend *Rud. l. u.* IV 8, 18, 21; Aufr. et Kirch. I 127, II 104, 140, 157; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. VIa 17: ARSFERTVRO · NOMNE · CARSITV = *adfertorem nomine calato.* Tab. VIa 23, 25 sq., 34, 35, 43 sq., 45, 53 sq., 55, VIb 6 sq., 9 sq., 14 sq., 26, 28, 35 sq.: OCRIPER (VIa 25, 34, 35 OCREPER) · FISIV (VIb 43 FISSIV) · TOTAPER · [I]IOVINA · ERER (VIa 25 IRER) · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *pro colle Fisio, pro civitate Iguvina, pro eius* (collis) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine.* Tab. VIIa 10 sq., 18 sq., 21 sq., 26, 32 sq., 35: POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · [I]IOVINA · ERER · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina, pro eius* (populi) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine.*

NOMNEPER, *pro nomine*, apud Umbros. Vide NOMNE § 2.

NOMNER, *nominis*, subst. n. genit. sg. 3 decl., lat. ant. NOMINVS, sanscr. nâmnas, e NOME = *nomen*, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 30 sq., 41 sq., 51; Grotefend *Rud. l. u.* IV 21 sq.; Aufr. et Kirch. I 67, 104, 128, II 104, 254 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 624). Tab. eugub. VIb 54, 59, VIIa 12, 48: TVSCER · NAHARCER · IABVSCER (VIIa 48 IAPVSCER) · NOMNER = *Tusci Narici Iapudisci nominis.*

NO[N], *non*, apud Umbros. Vide NOSVE = *nisi*.

NONA, Νῶνα, una ex Parcis, apud Aul. Gell. III, 16 (vide MORTA).

NONALIA sacra, quae Nonis fiebant in arce, « quod tunc ferias primas menstruas quae futurae sint eo mense, rex edicit populo (Varro *De l. l.* VI, 28 pg. 84) ».

NONDINVM, *noundinum* (nundinae), in Lege Acil. *De repet.* cap. 6 (Append. n. LVI).

NONEOLAE, *papillae*, quae ex faucibus caprarum dependent (Paul. pg. 175). Fest. *Qu.* IX, 23 pg. 174: « [Noneolas vocant papillas, quae e faucibus ca]prarum sup[pendent] ». Gloss. Isid.: « Nomiculae (*sic*),

tubercula, quae sub mento caprae sunt ». Cf. Varr. *De r. r.* II, III, 2 cum adnot.

NONIAR, *Noniae*, n. pr. fem., genit. sg. 1 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 54, 61, 64, 66, 111, II 79 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 75). Tab. eugub. VIa 14: TETTOME · NONIAR = *ad —um Noniae*. Grotefendio *Rud. l. u.* III 9, et VI 13 genitivo noniar *Nonna* Hieronymi (in epist. ad Eustoch. XXII 6) h. e. Νύμφη s. *virgo vestalis* designari videtur.

NONNA. Vide NONNVS, quod sequitur.

NONNVS et nonna, ital. *nonno* et *nonna* (avus et avia), nomen est reverentiae et gravitatis, quo maiores vocati sunt (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

§ 2. *Nutritor* et *nutrix*. Inscr. Pisaur. apud Orell. n. 4670: D · M · S | AVRELIAE IVS|TINAE ALVMNAE | FERVNT (al. fecerunt) NONNI SVI. Alia apud Marini *Arval.* pg. 252 (Orell. n. 2815): Q · PESCINNIVS CHRESTIO | ALVMNVS | CLODIAE ASTHIOCHAE | NONNAE SVAE FECIT.

§ 3. Nonna est etiam cognomen rom., ut Iulia Nonna (Grut. 527, 2; 533, 2).

NONTIATVS, *nuntiatus*, apud veteres, e NONTIO pro *nuntio*. S. C. *de Tiburt.* (Append. n. XXXVIII) lin. 5: VT · VOS · DEIXSISTIS · VOBEIS · NONTIATA · ESSE.

NONTIO, *nuntio*, unde NONTIATVS = *nuntiatus*. Lex Acil. *de Repet.* (Append. n. LVI) cap. 1: NEIVE QVIS MAG · TESTVMONIVM POPLICE EIDE[M DEFERRI NEIVE DEN]ONTIARI [SINITO]. Cf. pronontio in lege Serv. *Repet.* cap. 13 (Append. n. LX), et pronontiatum in aer. tab. fragm. apud Maffei *Mus. ver.* 375, 4.

NOX, *noctu*, apud veteres. Macrob. *Saturn.* I, 4: « Non esse ab re puto hoc in loco id quoque admonere. quod decemviri in duodecim tabulis inusitate *nox* pro *noctu* dixerunt. Verba haec sunt: SEI · NOX · FVRTVM · FACTVM · ESIT · SEI · IM · OCCISIT · IOVRE · CAISVS · ESTO ».

NOXIA. Vide NOXSIA.

NOXITVDO, *noxia*. Accius v. 162 sq. (apud Non. II, 576 = pg. 143): « noxitudo obliteretur Pelopidarum ».

NOXSIA, *noxia* (damnum), apud veteres. Fest. *Qu.* IX, 23 pg. 174: « [Noxia], ut Ser. Sulpicius Ru[fus ait, *damnum* significat], apud poetas autem, et oratores ponitur pro *culpa*. ad (*at*) noxa peccatum, aut pro peccato poenam, ut Accius in Melanippo: *Tete esse huic noxae obnoxium.* Item, cum lex iubet noxae dedere, pro peccato dedi iubet. Caecilius in Hypobolimaeo chaerestrato: *Nam ista quidem noxa muliebrem et* (leg. *muliebri 'st*), *magis quam viri* ». Cf. Serv. ad Virg. *Aen.* I, 41. Lex *de Gallia Cisalp.* (col. 2.ª lin. 33) cap. 22: OBLIGATVMVE · SE · EIVS · REI · NOXSIAEVE · ESSE.

NORA, Νώρα (Ptol. III, 1, cod. Νῶρα), nunc *Nuoro*, oppidum Sardiniae (Antonini *itinerarium* pg. 84 sq.; *Tab. Peuting.* segm. III*d* « Nura »), a duce Norace appellatum. A Norace fortasse nomen habent monumenta Sardiniae, quae *Nuràghe* et *Nuràghi* dicuntur. Pausan. *Phoc.* XVII, 5: Μετὰ δὲ Ἀρισταῖον Ἴβηρες ἐς τὴν Σαρδὼ διαβαίνουσιν ὑπὸ ἡγεμόνι τοῦ στόλου Νώρακι, καὶ ᾠκίσθη Νώρα πόλις ὑπὸ αὐτῶν· ταύτην πρώτην γενέσθαι πόλιν μνημονεύουσιν ἐν τῇ νήσῳ. Solin. IV, 1: « Nihil ergo attinet dicere, ut Sardus ab Hercule, et Norax a Mercurio procreati, cum alter ab Lybia, alter ab usque Tartesso Hispaniae in hosce fines permeassent, a Sardo terrae, a Norace Noro oppido nomen datum ». Inscr. apud Della Marmora *Voyage en Sardaigne* II, 475 n. 24 (Henzen n. 5195): IMP · CAESAR | IVLIVS · PHILIP|PVS · PIVS · FELIX | AVGVSTVS · PONTI|FEX · MAXIMVS · TRI|BVNICIAE · POTES|TATIS · PATER · PATRI|AE PROCVNSVL · VI|AM · QVAE · A · NORA | DVCIT · BITIAE · VE|TVSTATE · CORRVP|TAM · RESTITVIT · CV|RANTE · M · VLPIO | VICTORE · PROC | SVO · EV. Adde inscr. apud eund. op. cit. II 476 n. 25 (Henzen n. 5533). — Incolae dicti sunt Norenses (Plin. III, XIII, 2; fragm. Cic. *Orat. pro Scauro* apud Mai *Class. auct.* II, 284, 292), gr. Νωριτανοί (Ptol. III, 3). — Norensis, adiect. ad Noram pertinens. Inscr. apud Della Marmora op. cit. II 491 n. 60 (Henzen n. 7112): FAVONIAE · M · F | VERAE | QVAE · DOMVM · KARALIBVS | POPVLO · NORENSE · DONAVIT | M · FAVONIVS · CALLISTVS | AVGVSTALIS · PRIMVS | AVG · PERPETVVS · D · D | OB · MVNIFICENTIAM · IN · HON|OREM · FILIAE · PIENTISSIMAE | IVNONI · SACRVM · | D.

NORBA vel Norbe, Νώρβα (Dionys. Halic. VII 13; Appian. *De bell. civ.* I, 94), h. e. *nova urbs*, Latii oppidum in Volscis (Plin. III, IX, 16 « Norbe »), Romanorum colonia (Liv. II 34, VII 42, XXXII 2). Vestigia exstant in loco qui hodie *Norma* appellatur (Gerhard in *Ann. dell'Inst. arch.* I = 1829 pgg. 37, 55 sg.). Cf. C · MARCIVS · C · F · SERG · SALVIANVS NORBA (in inscr. apud Henzen n. 6862). Eius incolae Norbani (Plin. III, IX, 11; Liv. VIII 1, XXVII 10), gr. Νωρβανοί (Dionys. Halic. V 61 codd. Μωρεανῶν). — Norbanus, adiect. ad Norbam pertinens, ut Norbanus ager (Liv. VIII, 19). Est etiam cognomen rom. in gente Vibia (cf. Borghesi *Dec. num.* X, 10), ut C · NORBANVS in numis apud Cohen *Méd. consul.* pg. 229 (cf. Cic. *in Verr.* II, III 49, V 4, *De orat.* II 21, 25, *De off.* II 14, et Vell. Paterc. II 25).

§ 2. Calabriae oppidum, cuius incolae Norbanenses, apud Plin. III, XVI, 7. Cf. Norba oppidum Lusitaniae (Ptol. II, 4 Νῶρβα Καισάρεια), colonia Norbensis, Caesariana cognomine (Plin. IV, XXXV, 5).

NORICVLA, *parva nurus*. Inscr. apud Mommsen n. 1732:

SATRIAE · VERT.... | BETITIVS · CAL|LISTVS · ISENA NORICVLAE | B · M · F.

NORTIA vel Nursia vel Nurscia, Tuscorum dea, apud Volsinienses (Tertull. *Apol.* cap. 24 codd. *Norsia*, *Norcia*, *Nursia*, *Nersia*, *Nurscia*), eadem quae Fortuna et Tyche (cf. Gori *Mus. etr.* I 16 sq., II 302, Maffei *Osserv. lett.* IV 62, VI 17, Müller *Die Etr.* II 54, 331, Orioli *Viterbo e il suo territ.* pg. 90 et pg. 132). Liv. VII, 3 (ubi cf. Drakenborch): « Volsiniis quoque clavos, indices numeri annorum, fixos in templo Nortiae (codd. *Norciae*, *Nursciae* cet.), Etruscae deae, comparere, diligens talium monimentorum auctor Cincius adfirmat ». Mart. Capella § 88 pg. 126 sq.: « Quam alii Sortem asserunt, Nemesimque nonnulli, Tychenque quam plures, aut Nortiam ». Iuvenal. *Sat.* X, 74 sqq.:

« idem populus, si Nursia (codd. *Nurscia*) Tusco
Favisset, si oppressa foret secura senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum ».

NOSVE, *non si* (nisi), e NO[N] et SVE = *si*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 54, 61, II 257; Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 34) = osc. NEI SVAE, comparari potest cum gr. adverb. νόσφι, *separatim* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 25, VIII 37; Huschke *Die iguv. taf.* s. 243). Occurrit in tab. eugub. VI b 54.

NOTOS, *notor* (cognitor), in titulo apud Visconti *Monum. Gabini* pg. 151.

NOTRIX, *nutrix*, subst. f., apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16.

NOV-. Vide -ƎVИ (núv-).

NOVANA, Italiae oppidum in Piceno (cf. NOVANVS), apud Plin. III, XVIII, 2. Fortasse hodie est *Montenovano*.

NOVANENSIS vicus, in Campania, prope stationem quae dicitur ad Novas (Tab. Peuting. segm. VI*d*). Inscr. apud Orell. n. 129 et n. 2333 = 2396: IN VICO NOVANENSI.

NOVANVS, fluvius Piceni. Plin. II, CVI, 9: « In agro Pitinate trans Apenninum fluvius Novanus (*forte legendum* Vomanus) omnibus solstitiis torrens, bruma siccatur ». — Novanus est n. pr. rom. (Murat. 190, 1; 1485, 7), unde Novanius (Murat. 23, 7).

NOVAPOLIS, *Neapolis*, urbs Campaniae (vide NEAPOLIS § 1). Varro *De l. l.* VI, 58 pg. 95: « Nuntius enim est ab novis * rebus nominatus, quod a verbo graeco νέος potest declinatum; ab eo itaque Neapolis illorum Novapolis ab antiquis nostris vocitata ».

NOVARIA, Νουαρία (Ptol. III, 1), oppidum Insubriae, nunc *Novara*, ex Vertacomacoris orta (Plin. III, XXI, 2). Cf. municipium Novariam, apud Tacit. *Hist.* I, 70. — Novariensis, adiect. ad Novariam pertinens, ut Novariensis agricola (Plin. XVII, XXXV, 48). Cf. flumen Novaria, apud *Tab. Peuting.* segm. III *a*.

NOVATILLA, cognomen Annaeae filiae M. Annaei Novati, apud Senec. *De consol. ad Helv.* cap. XVI, 15.

NOVE, *novem* (ital. *nove*), nom. numer. (cf. NOBE). Inscr. apud Lupi pg. 56: Q · FABIVS GAVDENTIVS · THLIAE | CONIVGI KARISSIME IN PACE | QVE FECIT MECVM ANNOS NOVE | ET DIES IIII. Cf. Maffei *Ver. ill.* lib. 11 (II, 543).

NOVELLETVM, locus novellis arboribus consitus. Gloss. apud Labb.: « Novelletum, νεόφυτον, νεοφυτεῖον ». Adde Paul. *Dig.* XXV, I, 6.

NOVENNIANVS, adiect. ad novennium pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 1021, 8.

NOVENSIDES vel Novensiles et antiquiori orthographia Novesedes, dii apud veteres, ita dicti, quod novissime in Deorum sedes recepti sint. Varro *De l. l.* V, 73 pg. 29: « Feronia, Minerva, Novensides a Sabinis ». Arnob. III, 39 pg. 132: « Si novenarius numerus cognomen Novensilium ducit, Cornificius labare convincitur, qui novitati praesidentibus divis alienae potentiae vim donat. Quod si opinio Cornificii vera est, imprudens Cincius invenitur, qui urbium victarum Deos potestate afficit Novensilium numinum. Quod si hi sunt, quos Cincius praedicat, Manilius dicere reperietur falsum, qui alieni fulminis iaculatores sub istius vocaminis appellatione concludit. Quod si exploratum et verum est id quod Manilius autumat, in errore sunt hi maximo, qui honoribus divinis auctos, consecratosque mortales ob novitatem honoris existimant nuncupari. Quod si Novensiles hi sunt, qui meruerunt ad sydera sublevari, postquam sunt vitae mortalitate defuncti, nulli prorsus Novensiles Dii sunt. Ut enim servi, milites, magistri, non sunt personarum subiacentium nomina, sed officiorum, conditionum, et munerum: ita cum Novensiles dicimus nomen esse Deorum, qui ex hominibus meruerunt Dii esse, manifestum et promptum est non personas specialiter definitas, sed novitatem ipsam cognomine Novensilium nuncupari ». Mar. Victor. pg. 2470 P.: « Novensiles sive per *l* sive per *d* scribendum: communionem enim habuerunt literae hae apud antiquos, ut dinguam et linguam, et dacrimis et lacrimis, et Capitodium et Capitolium, et sella a sede, olere ab odore. Est et communio cum Graecis: nos lacrimae, illi δάκρυα, olere ὀδωδέναι, meditari μελετᾶν. Novensiles autem, quos Graeci συνεννέα, post novendii a considendo, id est eadem sede praediti ». Cf. Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVII = 1846 pg. 104 sgg. et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 160 sq. Inscr. Marsica n. 2742 bis: NOVIISIIDII | PIISCO · PACRII = *Novensili sacrum paciferum* (Corssen loc. cit. s. 163: cf. Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 24)

sive *Novensilibus* etc. (cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 254). Et inscr. Pisaur. n. 77 *h*: DEIV[O N]O[V]E SEDE | T · POPAIO POP · F.

NOVERBER, cognomen virile. Inscr. edita in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VI, 238: D · M | C · PETTIO MOD|ERATO QVI VIX | ANNIS · XVIIII · | MESES · V · C · PET|IVS · NOVERBER | FILIO · DVLCISS|IMO · FECIT.

NOVIISIDII (NOVESEDE). Vide NOVENSIDES.

NOVILIOR, *nobilior*, adiect. apud Cic. *De Rep.* I, 12 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 63).

NOVIOS, *Novius*, praenomen sive nomen virile (samnit. orthogr. ꟼИ nv), ut NOVIOS PLAVTIOS (Novius Plautius) in inscr. rom. n. 2690 (vide FECID = *fecit*), et Novius Calavius Campanus (Liv. IX, 26; vide CALAVIVS). In marmore Lucano (Mommsen n. 418): N · VIBIO · NOV · F · POM | FLACCO | COSSVTIAE · P · F. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282 sq.

NOVCERIA. Vide NVCERIA § 2.

NOVCHERIA. Vide NVCERIA § 2.

NOVMBER. Vide NOENBER.

NOVNAE, *nonae*, in lapide campano apud Mommsen n. 3095 (PR · NOVNAS IANVARIAS). Vide voc. sq.

NOVNDINVM, *nondinum* (nundinae), pro novendinum, mercatus seu feriae rusticorum (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 22 sq.: HAICE · VTEI · IN · COVENTIONID · EXDEICATIS · NE · MINVS · TRINVM | NOVNDINVM. Vide NOVNAE = *nonae*.

NOVNTIOS, *nontius* (nuntius), apud veteres, teste Mar. Victor. pg. 2459 P. cit. ad voc. LOVCETIOS.

NOVOCOMENSIS. Vide COMVM.

NOVOS, *novus*, adiect. (cf. NOVS). Inscr. in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 462 lin. 18 (Zell n. 382): TV · QVI · NOVOS IN HOC COLLEGIO INTRARE VOLES.

NOVS, *novos* (novus), gr. *νέος*, adiect. In lucernis fictil.: ANNVM NOVM FAVSTVM FELICEM (*Bull. arch. nap.* nv. sr. II, 139 sg.), ANN NOVM FAVS FIIL (Mommsen n. 6308, 4), et ANNV NOVM FAVTVM FIILICII (Marini *Arvali* pg. 38, Orell. n. 4307). Cf. NOVM · TITLVM (novum titulum) in inscr. apud Doni cl. XVII, n. 13 (vide TITLVS).

NOVVM COMVM, *Νεόκωμον* (Appian. *De bell. civ.* II, 26), colonia Romanorum; cuius incolae *Νεοκώμιται* (Plutarch. in *Caes.* XXIX, 1). Vide COMVM.

VИ (nu), pro ЯƧƎ+MVИ (nuśtesa), invenitur in lapide clusino n. 532.

§ 2. Fortasse pro MЯИ✱ꟼ8VИ (nufrznaś) in titulo sepulcr. n. 1515 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 215 ad n. 102).

§ 3. VИ perperam, pro VЯ (au) = *Aula*, in ossuario etr. n. 381 (Passeri *Lett. Roncagl.* IV pg. 411 et V pg. 422).

ꟼИ (nv), *Novius*, praenomen samniticum, pro NOVIOS (Avellino in *Bullett. arch. nap.* VI 51; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282; Minervini et Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 4 sg. et 25; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 146). Inscr. n. 2874: ƧꟻИIꟼꟼVƧƎꟼ · ꟼИ (nv vesulliais) = *Novius Vesulliaeus* (Mommsen op. cit. s. 171).

IΦAVM (nuathi), in inscr. n. 59.

ƎЯIƧIЯVИ (nuaisiae), *Novicia*, n. pr. f. (cf. NOVS = *novus*, et IƆIVИ nuici), in urna etr. n. 187 (Lanzi II 418 = 347 ad n. 296). Novicia est nomen pr. f. in lapide Faesul. apud Gorium (*inscr. ant.* II, 117).

NVBIS et nubs, *nubes*, apud veteres. Plaut. *Merc.* V, II, 38: « Nubis (al. *nimbus*) ater imberque instat ». Et *Poen.* I, III, 24: « Neque nubis quantum ». Auson. *Edyll.* n. 345 vs. 4: « Periurum Lapitham Iunonia ludificat nubs ». Serv. ad Virg. *Aen.* X, 636: « Erit nominativus *haec nubes:* nam nubs non dicimus, quod ait Livius Andronicus, qui primus edidit fabulam Latinam apud nos ». Cf. *Anal. gramm.* pg. 135 ed. Eich. et Endl.

?IOIƎVИ (nuci̇thi), *Novicia?*, n. pr. f. in aere etr. n. 255 (Lanzi II 526 = 449). Cf. IƆIVИ nuici et ƎЯIƧIЯVИ (nuaisiae).

..ƆꟼƎVИ (nuelc..), in operculo ossuarii etr. n. 1006 (cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 14).

NVEMBER. Vide NOEMBER.

ƧИƎƧꟻƎVИ (nuersens), *Nuersenus* (Nersenus) vel *Nuersensis* (Nersensis), adiect. ad Nersas pertinens (vide NERSAE), in marmore n. 2732 bis.

И✱ꟼ8VИ (nufrzn), *Noforsinii* (Nufronii), gentilitium etr., genit. sg., ut mihi videtur, pro MЯИ✱ꟼ8VИ (nufrznaś). Ossuar. perus. n. 1750: И✱ꟼ8VИ IИIꟼV+VЯƧ IOꟼЯꟼ (larthi sauturini nufrzn) = *Lartia Sauturinia Nufronii* uxor.

ꟼЯИ✱ꟼ8VИ (nufrznal), *Noforsiniâ* (Nufroniâ), n. pr. f. abl. sg. (vide MЯИ✱ꟼ8VИ nufrznaś). Ossuarium perus. n. 1491: ИЯꟼ> ꟼЯИ✱ꟼ8VИ | ЯƧIꟼ8ƎΘ MЯИMIꟼƎꟻ ƎꟼVЯ (aule velimnaś thefrisa nufrznal clan) = *Aulus Volumnius Tiberii* filius *Nufroniâ* natus. Vide NOFORSINIA, et cf. Vermigl. *Sep. dei Volunni* ed. 2 pg. 82.

MЯИ✱ꟼ8VИ (nufrznaś), *Noforsinii* (Nufronii), nom. pr. m. genit. sg., = MЯИVꟼ8VИ nufrunaś, et pleniori orthographiâ MЯИ✱ꟼV8VИ nufurznaś, in lapidibus perusinis n. 1520, 1541 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 207 ad n. 84, et pg. 311 ad n. 368). Cf. operculum ossuarii n. 1512, ex quo Vermigliolius (op. cit. pg. 213 ad n. 99) fortasse MЯИVꟼ8VИ (nufrunaś) descripsit pro nufrznaś, sicuti in urna n. 1750 (vide И✱ꟼ8VИ nufrzn).

-?MЯИVꟼ8VИ (nufrunaś), *Noforsinii* (Nufronii), nom. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro MЯИ✱ꟼ8VИ nufrznaś, quod vide. In operculo ossuarii perus. n. 1512: MЯИVꟼ8VИ : IꟼƎ+ƎM : IOꟼЯꟼ (larthi meteli nufrunaś) = *Lartia Metelia Nufronii* uxor.

MAИ✻ꟼV8VИ (nufurznaś), *Noforsinii* (Nufronii), n. pr. m. genit. sg., contractiori forma MAИ✻ꟼ8VИ nufrznaś, quod ad ital. nefrun h. e. *ren* trahit Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 170 nt. 3). In urna Perus. n. 1513 (vide ⅃AIꟼƎƆAИ nacerial): MAИ✻ꟼV8VИ : IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei nufurznaś) = *Volumnia Nufronii* uxor. Adde inscr. n. 1515.

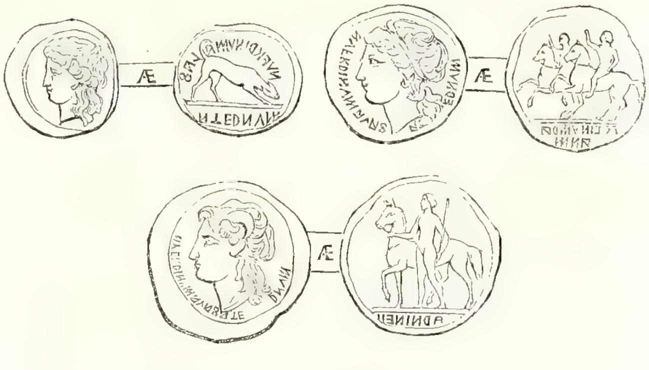
IƆIVИ (nuici), *Novicia*, n. pr. f. (cf. NOVS = *novus*, ƎAIƧIAVИ nuaisiae et IOIƎVИ nueithi), e IƎVИ nuvi, in operculo ossuarii etr. n. 1691 (Orioli in *Album* XX 323, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 27 nt. 2). Cf. voc. sq.

IƎИ⅃ΨIVИ (nuichlnei), *Novicia?*, vel *Novicula?*, fortasse e IƆIVИ nuici, in marm. Tuscan. n. 2114 (Sec. Campan. et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 331, CXX 237, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 187).

NVCERIA, Νουκερία (Ptol. III 1 Νουκερία κολωνία ex καμελάρια fortasse depravatum; Strab. V, ii, 10; Appian. *De bell. civ.* IV, 3?), nunc *Nocera* (ad Tiniam amnem), Umbriae oppidum (Antonini *itiner.* pg. 311; *Itiner.* apud Henzen n. 5210 pg. 27; *Itiner. Hierosol.* pg. 614 « civitas Noceria »; *Tab. Peuting.* segm. IV*f* « Nucerio Camellaria »), Camelaria cognominatum. Strab. V, ii, 10: Φόρον Φλαμίνιον καὶ Νουκερία, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. — Eius incolae Nucerini (inscr. apud Orell. n. 98), cognomine Favonienses. Plin. III, xix, 2: « Nucerini, cognomine Favonienses, et Camelarii ». Cf. inscr. apud Marini *Arvali* pg. 481.

§ 2. Nuceria, Νουκερία κολωνία (Ptol. III, 1; Strab. V, iv 8 et 11; Diod. Sic. XXXVI, 2; Appian. *De bello Annib.* cap. 49, *De reb. Pun.* cap. 63, *De bell. civ.* II 38, IV 3?), antiquiori orthogr. NOVCERIA pro Noviceria (cf. Guidobaldi *Origini Nucerine* pg. 7 sgg.), nunc *Nocera*, oppidum Campaniae (Sil. Ital. VIII 532, Cic. *De leg. agr.* II 31, *Tab. Peuting.* segm. VI*d*), Alfaterna cognominatum, gr. Νουκερία Ἀλφατέρνα (Diod. Sic. XIX, 65), quod Νουκρίαν πόλιν Τυῤῥηνίας appellat Philistus apud Steph. Byz. (cf. Müller *Die Etr.* I, 168). Liv. IX, 41: « Is (*Fabius*) profectus ad Nuceriam Alfaternam, tum pacem petens, quod uti ea, quum daretur, noluissent, adspernatus, obpugnando ad deditionem subegit [u. c. an. cdxlv] ». Idem XXIII, 15: « Quum ferme triginta senatores, ac forte primus quisque, Capuam petissent, exclusi inde, quod portas Hannibali clausissent, Cumas se contulerunt. Nuceriae praeda militi data est, urbs direpta atque incensa [u. c. an. dxxxvi] ». Diod. Sic. XIX, 65: Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ῥωμαῖοι μὲν διαπολεμοῦντες Σαμνίταις Φερέντην, πόλιν τῆς Ἀπουλίας, κατὰ κράτος εἷλον. Οἱ δὲ τὴν Νουκερίαν τὴν Ἀλφατέρναν καλουμένην οἰκοῦντες πεισθέντες ὑπό τινων τῆς μὲν Ῥωμαίων φιλίας ἀπέστησαν, πρὸς δὲ τοὺς Σαμνίτας συμμαχίαν ἐποιήσαντο. Cf. Sil. Ital.

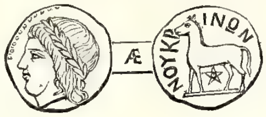
XII, 41, inscr. apud Mommsen n. 2173 et Henzen n. 5186, 7091, 7121, et inscr. antiq. in Append. n. lvii lin. 4, ubi NOVCERIA, e rad. NOV-, osc. -ƎVИ nuv-, pro -ƎVИ núv- et suff. -cr (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 283 et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 263 sq.; cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 197). Nuceria, postquam colonia deducta est, Constantia est cognominata. Frontin. *De col.* pg. 235 ed. Lachm.: « Nuceria Constantia, muro ducta colonia, deducta iussu imp. Augusti. iter populo debetur ped. lx. ager eius limitibus Iulianis lege Augustiana militibus est adsignatus, et alibi in absoluto resedit ». Cf. Tacit. *Ann.* XIII, 31. Inscr. apud Henzen n. 5160: IIII · NON · IVN · IVSTVS | VI · IDVS · IVL · QVINTASVS | PRI · NON · IVN · NICEFORVS | PRI · IDVS · IVL · MARCIANVS | KAL · IVL · NVCERIVS | VIII · IDVS · IVL · MARCELLVS | III · IDVS · AVG · FELICITAS | AEDIL · EOSS · COL · NVCER · CAMP · DIS · L · D · D · F. — Eius incolae Nucerini (Liv. XXVII, 3; Tacit. *Ann.* XIV, 17; inscr. apud Orell. n. 130) vel Nucherini, gr. Νουκερινοί (Polyb. III, 91), samniticâ orthogr. núvkrinús, genit. pl. in numis n. 2828 MVИЯƎTAꟻA⅃AMVИIЯꓘVИ (nuvkrinum alafater-

num) = *Nucerinùm Alfaternùm* h. e. *Nucerinorum Alfaternorum* (Lanzi II 599 = 512 ad n. 8, Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 38 sgg. et *Die unterit. dial.* s. 283, Friedlander *Osk. münzen* s. vii et s. 21, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 48, Kirchhoff in *Zeitschr.* cit. I 41, Huschke op. cit. s. 197). Inscr. apud Henzen n. 5161: CAMPANI · VICTORIA · VNA | CVM · NVCERINIS · PERISTIS. Alia apud eundem n. 5142 (Momms. n. 2412): M · NONIO · M · F · BALBO | PROCOS | NVCHERINI · MVNICIPES · SVI. — Nucerinus vel Nucherinus, adiect. ad Nuceriam pertinens, ut ager Nucerinus (Liv. IX, 38). Plin. III, ix, 3: Ager Nucerinus: et novem millia passum a mari, ipsa Nuceria ». Inscr. apud Henzen n. 6901 (Momms. n. 2737): D · M | VALENTINAE | NVCHERINAE | VIX · AN · XXII D XV | IVL MAXIMVS | VEL · DV[PLICARIVS] B · M · F. — Nucerinus est cognomen rom. in marmore Campano apud Mommsen

n. 2178. Cf. etr. IƎꟼƎƆAИ (nacerei) et AIꟼƎƆAИ (naceria).

§ 3. Oppidum Apuliae, Νουκερία Ἀπουλῶν (Ptol. III, 1). *Tab. Peuting.* segm. V*c:* « Nucerie Apule ». Eius incolae Nucerini (inscr. apud Orell. n. 130: NVCERINIS APVLIS), genit. pl. ΝΟΥΚΡΙΝΩΝ = *Nu-*

cerinorum, in numis n. 3028 (Avellin. *Opusc.* II 153 sgg., Friedlander *Osk. münzen* s. 21 et Cavedoni apud Carelli pg. 100).

§ 4. Νουκερία, oppidum Italiae superioris, cuius meminit Ptolem. III, 1 (codd. Νουβερία).

§ 5. Νουκερία, n. pr. f., ex Dosith. fragm. n. 2 apud Plutarch. *Paral.* cap. 34.

NVCQVAM, *nunquam*, adverb. (vide NVNQVA et NVMQVA), in titulo sepulcr. apud Grut. 654, 5.

NVCRAE, Italiae oppidum in Samnio. Sil. Ital. VIII, 564: « Qui Batulum Nucrasque metunt *etc.* ». Codd. *Mucras;* alii legunt Macras. Νουκρία vel Νακρία (unde adiect. Νουκρῖνος) est urbs Tyrrheniae, apud Steph. Byz. ex Philisto.

NVCRIOLA ?, oppidum Italiae inferioris, ad Calorem amnem, in *Tab. Peuting.* segm. VI*d* (« Nucriola »).

NVCVLA, *minuta nux* (Plin. XV, xxiv, 2). Fest. *Qu.* IX, 22 pg. 173 et Paul. pg. 172: « Nuculas Praenestinos antiqui appellabant, quod inclusi a Poenis Casilini famem nucibus sustentaverunt: vel quod in eorum regione plurima *nux minuta* pascitur ». Cf. Liv. XXIII, 19.

NVCVLEVS, *nucleus*, apud veteres. Varro *De r. r.* I, xli, 6: « Simili de causa oleae semen quum sit nuculeus, (al. *nucleus*), quod ex eo tardius enascebatur colis *etc.* ».

NVCVNCVLVS, genus dulciorum (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Vide NEPHELA.

NVCVPATVS, *nuncupatus*, ut nucupata pecunia apud Fest. *Qu.* IX, 21 pg. 173.

ƧƎΘAᒧVИ (nulathes), *—ius*, n. pr. m. (in inscr. etr. n. 2568 ter *a;* cf. n. 2568 ter *b*), comparandum cum osco ƧVИЯᒧƎVИ (núvlanús) = *Nolani.*

?AVIIᒧVИ (nuliiua), in titulo sepulcr. n. 2025.

NVLLI, *nullius*, apud veteres (Terent. *Andr.* III, v, 2). Sic nullae pro *nulli* (Plaut. *Mil.* III, i, 207). Cf. Priscian. pg. 227 = 694 P., et Forcell. *Lexic.* s. v. *nullus.*

MVИ (num). Vide ᒧAИIƧMVИ (numsinal).

NVMA, Νουμᾶς vel Νομᾶς, nomen vel praenomen sabinum (= etr. MAMVИ numaś), ut Numa Pompilius, gr. Νουμᾶς Πομπίλιος (Strab. V, iii, 1 sq.; Dionys. Halic. I, 75; Appian. *De reg. Rom.* cap. 2) vel Νομᾶς Πομπίλιος (Plutarch. in *Numa;* Dionys. Halic. II 27, 58 sq., 62, 72 sq., 75 sq.), Pompi vel Pompilii Pomponis filius, ex Curibus ortus (Liv. I 18 sq., Ovid. *Fast.* V 264, Valer. Max. I, i 12, *Auct. epit. de nom. rat.*). Dionys. Halic. II 58: ταῦτα βουλευσάμενοι προὐχειρίσαντο γένους μὲν τοῦ Σαβίνων, υἱὸν δὲ Πομπιλίου Πόμπωνος, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, κατ' ὄνομα Νομᾶν· χρὴ δὲ τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἐκτείνοντας βαρυτονεῖν. Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 809: « Sed cum in urbe nullus idoneus esset inventus, orta est bona Pompilii fama, quod esset apud Cures, civitatem Sabinorum. Rogatus itaque per legatos accepit imperium: qui ferociam populi a bellis ad sacra contulit: unde etiam Numa dictus est ἀπὸ τῶν νόμων, ab inventione et constitutione legum; nam proprium nomen Pompilius habuit. Hic etiam canus fuit a prima aetate; ad quod alludens ait: *Incanaque menta* ». Vide ANCVS cum schol. ad Lycophr. vs. 1446, et cf. Numam Marcium (Tacit. *Ann.* VI, 17).

§ 2. Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX 452, et X 562 (« Fortemque Numam »).

NVMANA, Νουμάνα (Ptol. III, 1), oppidum maritimum Piceni (Mela II, iv, 6; Antonini *itiner.* pg. 312; *Tab. Peuting.* segm. IV*c*), a Siculis conditum (Plin. III, xviii, 2), nunc *Umana* appellatum. Sil. Ital. VIII, 431: « scopulosae rura Numanae ». — Eius incolae Numanates. Inscr. edita in *Atti dell'Acad. di Torino* XXXVI, 156 (Henzen n. 5126): [LA]VR · LAVIN[AT|...]I · VRBIS · ROMAE | .... RNAE TICINI | [P]ATRONO · REIPVBL | [VRBI] SALVENSIVM | [REIP]VBL · NVMANATIVM | [REI]P · TOLLENTINATIVM | [REI]P · PLANINENSIVM | [PATRON] · CAVSAR · FIDELISS | [PAT]RON · REIP · AVG · T[AVR | OB EXIMIA] EIVS ERGA N[OS BENEFICIA] | .... QVE AC .... | ... TIN..... — Numanas, adiect. ad Numanam pertinens, ut MVNIC · NVMANAT · in lapidibus apud Grut. 446, 1 sq. (Orell. n. 3899 sq.; Doni cl. v n. 1 pg. 155). Cf. NVMANVS, quod sequitur.

NVMANVS, cognomen Remuli, qui natione Rutulus, fortasse a Numana urbe oriundus erat (Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Virg. *Aen.* IX, 592 sq. (cf. vs. 653):

« fortemque manu fudisse Numanum,
Cui Remulo cognomen erat ».

MAMVИ (numaś), *Numae*, nomen sive cognomen etruscum, genit. sg. (vide sabin. NVMA), in ossuario perusino n. 1142 bis *c*. Numnas = *Numonii*, genit. sg., legit Conestabile in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1858 pg. 68.

MƎMVИ (numem), *nomen*, subst. n. acc. sg. 3 decl., pro numen (vide NVMEN et NVMENCLATOR), recentiori orthographia NOME (dat. et abl. NOMNE, genit. NOMNER), apud Umbros, e rad. GNO-, *gnosco* (Aufr. et Kirch. I 49, 53, 93, 127, II 137; Huschke *Die iguv. taf.* s. 625). Tab. eugub. Ib 17:

: MVK✱V1ЯI : MƎMVИ : MVKDЯ⊗ЯИ : MVKƧDV+ MƎMVИ (turskum naharkum nume[n] iapuzkum nume[n]) = *Tuscum*, *Naricum nomen*, *Iapudiscum nomen*. Grotefendio est abl. sg. (*Rud. l. u.* II 30, V 34, VIII 13, 36).

NVMEN, *nomen* (= umbr. MƎMVИ numem), unde NVMENCLATOR. In titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXVII n 2: CIVEM ARMENIACVM CAPPADOCEM NVMINE QVIRILLVS etc.

NVMENCLATOR et numunclator, *nomenclator*, e NVMEN = *nomen*. In titulo sepulcr. apud Grut. 630, 5: L · POMPEIO · AVG · LIB · FORTVNATO · NVMENCLATORI. Inscr. edita in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI, 344: TI · CLAVDIVS · CAESARIS | NVMVNCLATOR | AMARANTHVS | VIXIT · ANN · XXX.

NVMENTVM. Vide NOMENTVM.

ꓷƎΛVИ (numer), *numi*, subst. m. genit. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 104, 118, II 322 sqq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 463). Tab. eugub. V a 17 sq.: ꓷƎꓷƎꓷ1 | : ꓷƎΛVИ (numer prever) = *numi privi* (singuli); tab. V a 19: ꓷƎ˩1V⅄ : ꓷƎΛVИ (numer tupler) = *numi dupli;* tab. V a 21: ꓷƎ˩1Iꓷ⅄ : ꓷƎΛVИ (numer tripler) = *numi tripli.* Vide VƆVꓷ⅄ƧЯK (kastruvu) et 8VƆVꓷ⅄ƧЯK (kastruvuf). Alii aliter interpretantur. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 11 (cf. VII, 8): « Accedit, quod nurpier a nurpener et numer non magis differat, quam νεοπτὴς apud Graecos a νεοπτηνὸς et νεοχμὸς pro νεοσσὸς (pullus) ».

NVMERIA, dea praeses numeris addiscendis. August. *De civ. Dei* IV, 11: « Strenia dea sit, *strenuum* fovendo; Numeria, quae *numerare* doceat ». — Docent quidam, fuisse deam, quae partus celeritati praeesset, afferuntque Varr. loc. apud Non. IV, 319 = pg. 352, cit. ad voc. ƧIIꓷƎMVIИ (niumeriis) = *Numerius.*

NVMERIVS. Vide ƧIIꓷƎMVIИ (niumeriis).

NVMFAE, *numphae* (nymphae). Inscr. apud Mommsen n. 6768: AVR · MO|NNVS C|VM SVIS | NVMFAB|VS · D · D · CV|M · SVIS · A|LVMNIS. In marmore ex *Monum. Matth.* III 95 n. 8: EX · VOTO · NYMFABVS · D · D.

˥ЯꓷΘMVИ (numthral), *Numitoriâ* (?), n. pr. f. (cf. NVMITOR), apud Etruscos, in inscr. n. 264 (Lanzi II 544 = 465; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XI pg. 339, *Paralip.* pg. 77, *Sopra alc. monum. etr.* pg. 14).

NVMICVS vel Numicius, fluvius parvus Latii (Liv. I, 2 « Numicum flumen »; Ovid. *Metam.* XIV 328, 599), in Laurenti agro, hodie *Rio Torto.* Virg. *Aen.* VII, 150 (cf. VII 242, 797): « hîc fontis stagna Numici ». Ubi Servius: « Ista iam ab incolis discuntur. Quod autem ait *fontis stagna*, verum est: nam Numicus, ingens ante fluvius fuit: in quo repertum est cadaver Aeneae, et consecratum. Post paulatim decrescens, in fontem redactus est, qui et ipse siccatus est, sacris interceptis. Vestae enim libari non nisi de hoc fluvio licebat ». Ovid. *Fast.* III, 647 sq.:

> « Corniger hanc cupidis rapuisse Numicius undis
> Creditur, et stagnis occuluisse suis ».

Tibull. II, v, 43 sq.:

> « Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
> Unda Deum caelo miserit indigetem ».

Dionys. Halic. I, 64: καὶ αὐτῷ κατασκευάζουσιν οἱ Λατῖνοι ἡρῷον, ἐπιγραφῇ τοιᾷδε κοσμούμενον, ΠΑΤΡΟΣ ΘΕΟΥ ΧΘΟΝΙΟΥ, ΟΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΟΜΙΚΙΟΥ ΡΕΥΜΑ ΔΙΕΠΕΙ. Sil. Ital. I, 666: « fontes et stagna arcana Numici ». Id. VIII, 179 sq.: « Haud procul hinc parvo descendens fonte Numicus labitur ». Anna Perenna facta est Nympha Numici (Ovid. *Fast.* III, 653, Sil. Ital. VIII 28, 190).

NVMINIENSES, incolae oppidi Numiniae vel Numinii, in Latio. Plin. III, IX, 16: « Munienses, Numinienses, Olliculani ».

NVMINIVS, Ennensis senator, apud Cic. in *Verr.* II, IV, 51.

NVMISIVS, gentilitium italicum, ut T. Numisius Tarquiniensis (Liv. XLV, 17), L. Numisius Circeiensis (Liv. VIII, 3), Numisius Mustela Anagninus (Cic. *Phil.* II 4, V 6), Numisius Tiro (Cic. *Phil.* II, 4), Numisius imperat. Latinorum (Liv. VIII, 11), C. Numisius (Liv. XLI, 8), Numisius Lupus (Tacit. *Hist.* I 79, 10), Numisius Rufus (Tacit. *Hist.* III 22, 59, 70, 77). Cf. gentil. Numisius, Numicius et Numitius in thes. epigr.

NVMISTRO -onis, Νουμίστρων (Ptol. III, 1) vel Νομίστρων (Plutarch. in *Marcell.* XXIV, 3), hodie *Muro*, oppidum Lucaniae (Frontin. *Strateg.* II, II, 6), inter Compsam et Potentiam. Liv. XXVII, 2: « Consul (*Marcellus*), ex Samnio in Lucanos transgressus, ad Numistronem in conspectu Hannibalis loco plano, quum Poenus collem teneret, posuit castra ..... Nocte insequenti Hannibal silentio movit castra, et in Apuliam abiit; Marcellus, ubi lux fugam hostium aperuit, sauciis cum praesidio modico Numistrone relictis, praepositoque his L. Furio Purpureone tribuno militum, vestigiis institit sequi ». Eius incolae Numestrani, apud Plin. III, XV, 3. — Numistrius est gentilitium rom., ut M. Numistrius Fronto (Mommsen n. 2204 sq., 2267), et Numistronius (Mommsen n. 4148).

NVMITOR, Rutulus, de quo Virg. *Aen.* X, 342 sq.:

> « Tum Numitor, iaculo fratris de corpore rapto,
> Aeneam petiit ».

§ 2. Νουμίτωρ (Strab. V, III, 2) vel Νομίτωρ (Dionys. Halic. I 71, 76, 84 sq), et Νομήτωρ (Plutarch. in *Rom.* III 2 sqq., XVII 1), vel Νομέτωρ (Nicol. Damasc. fragm. n. 69), vel Νεμέτωρ (Appian. *De reg. Rom.* cap. 2; cf. *Gr. hist. min.* II, IX), rex Albanus tertiusdecimus (Serv. in Virg. *Aen.* VI 767, cit. ad voc. PROCAS), Procae filius maior, frater Amulii (Diod. Sic. VII, III a 12; Liv. I 3 et 5; Virg. *Aen.* VI, 768; Ovid. *Met.* XIV, 773, *Fast.* IV 53.

809, V 75; Val. Max. II, II, 9; Serv. in Virg. *Aen.* I 277, VI 778). Auct. *Epit. de nom. rat.*; « Aiunt matrem eorum (*Romuli et Remi*) Ream Silviam vocatam; avum Silvium Numitorem; fratrem eius, Amulium Silvium ». — Gentilitium Numitorius invenitur in thesauris epigraphicis.

NVMPE, Nymphe, n. pr. fem. in inscr. apud Mommsen n. 5197. Vide NVMPIDIVS et voc. sq.

NVMPHAE, Νύμφαι (Nymphae), apud veteres (vide LVMPHAE), barbara orthogr. NVMFAE. Inscr. apud Mommsen n. 3517: T · TVRRANIVS · DIONVSIVS | NVMPHIS · DONVN · DEDIT.

NVMPIDIVS, *Nymphidius*, n. pr. m., in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 801. Vide NVMPE = *Nymphe.*

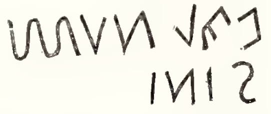
NVMPSIVS, gentilitium ital., comparandum cum osc. ƧIƧMVIИ niumsis = *Numisius* (Numerius), unde ƧƎIƧMVIИ niumsieís = *Numisii*, et cum etr. IƧMVИ numsi = *Numisia* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 282). Inscr. apud Mommsen n. 3783: Q · NVMPSI · Q · L | NICEPORI · O · H · S · S.

NVMQVA, *numquam*, = NVNQVA, adverb. in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXII n. 2 (ECLESA NVMQVA GRAVAVIT).

IƧMVИ (numsi), *Numisia* (Numeria), n. pr. f., apud Etruscos (cf. ƧIƧMVIИ niumsis = *Numisius* vel *Numerius*), unde IИIƧMVИ numsini = *Numisena*. Tegula etr. n. 901: IƧMVИ · OꟼAᒧ (larth numsi) = *Lartia Numisia*, nisi reddendum *Lars Numesius* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 45; cf. Lanzi II 413 = 342 ad n. 275), ut numsi sit pro numsiś.

ᒧAИIƧMVИ (numsinal), *Numisenā* (Numisienā), n. pr. f. abl. sg., e IИIƧMVИ (numsini), in urna etr. n. 981 (ᒧAИIƧ · MVИ).

IИIƧMVИ (numsini), *Numisena* (Numisiena), n. pr. f. (abl. sg. ᒧAИIƧMVИ numsinal), e IƧMVИ (numsi) = *Numisia* vel *Numeria*. Operculum ossuarii Corton. n. 1033:

Lege: vel numsini = *Velia Numisena*. *Numesinius* vel *Numesinia* exponit Lanzius II 402 = 331 ad n. 219, fortasse pro *Numerinius* vel *Numerinia*.

NVMSIVS, *Numisius* (Numerius). Vide ƧIƧMVIИ (niumsis).

AIIYMVИ (numtiia), *Numitia* vel *Numisia* (Numeria), n. pr. f., comparandum cum NVMPSIVS, NVMSIVS, etr. IƧMVИ numsi, osc. ƧIƧMVIИ niumsis, in ossuario perus. n. 1800. Si legendum nuśtiia, comparari potest cum AIИƎ+ƧVИ (nustenia), AƧƎ+ƧVИ (nustesa), ƧƎ+MVИ (nuśtes).

MAИVMVИ (numunaś), *Numoniae*, n. pr. f., apud Etruscos. Columella perus. n. 1890: MAИVMVИMIƎИAOИↃA (arnth aneiś nu[mu]naś) = *Aruns Annius* vel *Aruntis* *Annii Numoniae* fil. (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 158 ad n. 20). — Numonius est gentilitium rom., ut Q. Numonius C. f. Vala (Mommsen n. 91). Adde inscr. apud Murat. (174, 2; 1193, 7; 1718, 3) et Grut. (990, 5).

NVMVNCLATOR, *nomenclator*. Vide NVMENCLATOR.

ΝΥΜΦΑΙΑ νῆσος, prope Sardiniam, apud Ptol. III, 3.

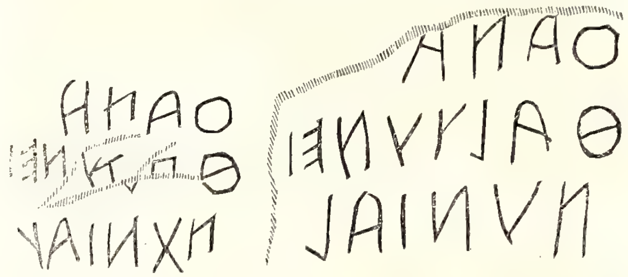
ΝΥΜΦΑΙΟΣ λιμὴν, *Nymphaeus portus*, in Sardinia, apud Ptol. III, 3.

ΝΥΜΦΟΔΩΡΟΣ, Syracusanus scriptor (*Gr. hist. fragm.* II, 275).

NVNDINA, Romanorum dea, « a nono die nascentium nuncupata qui lustricus dicitur (Macrob. *Saturn.* I, 16) ». Cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 142.

?AIИVИ (nunia), *Nonia* (?); n. pr. f., unde ᒧAIИVИ (nunial). Vide AIИVИIƧ (sinunia).

ᒧAIИVИ (nunial), *Noniā*, n. pr. f. apud Etruscos, e AIИVИ (nunia). In olla n. 190 et in tegula sepulcr. n. 191:

Lege: thana haltunia nunial = *Tannia Faltonia Noniā* nata (Lanzi II 437 = 366 ad n. 381, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 142, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 161).

NVNCIONVS (?), cognomen campanum. Vide EPIDIVS.

NVNCQVAM, *nunquam*, in marmore apud Grut. 948, 10. Cf. NVNQVA, NVMQVA et NVCQVA.

NVNQVA, *nunquam*, adverb., barbarā orthogr. NVCQVAM. Inscr. albana apud Marini pg. 93 (Orell. n. 4805): L · SPVRINNA Ↄ · L | HILARVS | HIC EST | VBE · NVNQVA · FVIT.

NVPTVLA, *parva nupta*. Varro apud Non. IV, 330 = pg. 357: « Pueri obscaenis verbis novae nuptulae (*nuptae*, II 749 = pg. 167) aures returant ».

NVRA. Vide NORA.

VI✱ꟼVИ (nurziu), *Nurtia* (Nortia) vel *Nursia*, n. pr. f. apud Perusinos (vide 8IᒣVI✱ꟼVИ nurziupif), comparandum cum Volsiniensium dea Nortia vel Nursia (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 166), et cum NVRSIA Sabinorum oppido. Operculum ossuarii perus. n. 1731: VI✱ꟼVИ · ИAᒧↃ · ƎᒧAƧ · ꟼA (ar sale clan nurziu) = *Arrius Salius Nursiā natus.*

?8IᒣVI✱ꟼVИ (nurziupif), fortasse *Nursii*, n. pr. m. genit. sg. pro nurziuś (vide VI✱ꟼVИ), in urna clusina n. 724.

?I✱◇ꟼVИ (nurthzi), in titulo sepulcr. n. 2339. Cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 324, et vide voc. sq.

ᗡƎИƎ⅃ꟼVИ (nurpener), *numi* (?), fortasse corruptum pro ᗡƎꟽVИ (numer), in tab. eugub. Va 13 (Aufr. et Kirch. I 85, II 322, 327). Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi I 355 = 277, II 706 = 614; Grotefend *Rud. l. u.* VI 11, VII 8 cit. ad v. ᗡƎΛVИ numer; et Huschke *Die iguv. taf.* s. 456).

NVRPIER, *Nurpii*, n. pr. m. genit. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 79 sq.). Tab. eugub. VIa 12: PRESOLIAFE · NVRPIER = *ad —as Nurpii*. Alii hanc vocem comparant cum ᗡƎИƎ⅃ꟼVИ nurpener (Huschke *Die iguv. taf.* s. 73) et cum ᗡƎΛVИ numer (Grotefend *Rud. l. u.* VI 11, VII 8, 22). Cf. Lanzi I 355 = 277.

NVRSAE. Vide NERSAE.

NVRSIA, Volsiniensium dea. Vide NORTIA.

NVRSIA, Νουρσία (Ptol. III, 1; Dio Cass. XLVIII, 13; Plutarch. in *Sert.* II, 1 ἐν πόλει Νούσσοις τῆς Σαβίνων), nunc *Norcia*, Sabinorum oppidum (cf. NORTIA dea, et etr. VI⊕ꟼVИ nurziu), cuius ager raporum (Plin. XVIII, XXXIV, 3; Colum. X, 421) et naporum ferax. Virg. *Aen.* VII, 715 sq.:

« Qui Thybrim Fabarimque bibunt, quos frigida misit Nursia ».

Ubi Servius: « [Nursia] Piceni civitas. Frigida autem, aut re vera, aut certe venenosa, nocens. Gracchi namque ubique in concionibus suis *Nursinos sceleratos* appellaverunt: et scimus amare Virgilium historiarum rem per transitum tangere ». Sil. Ital. VIII, 416 sq.: « nec non habitata pruinis Nursia ». Dio Cass. loc. cit.: Ὁ Καῖσαρ ἐπὶ Νουρσίαν ἐς τοὺς Σαβίνους στρατεύσας, τὴν μὲν φρουρὰν τὴν προκαθημένην σφῶν ἐτρέψατο, τῆς δὲ δὴ πόλεως ὑπὸ Τισιήνου Γάλλου ἀπεκρούσθη. Frontin. *De col.* pg. 257 ed. Lachm.: « Nursia, ager eius per strigas et per scamna in centuriis est assignatus. finitur sic uti ager Asculanus ». Inscr. apud Murat. 754, 5 (Orell. n. 3966): T · VARRVTIO T · F · QVIR · SABINO · IIII VIR · AED | POTEST · QVAEEST (*sic*) · AERARI SPOLETI · ITEM VIII | VIR II · VIR · POT · NVRSIAE · VIBVSIA L · F · IONICE | VIRO SVO CARISSIMO FECIT · CVI VIRO · CONIVNX | ET VIX · CVM EO ANNIS XLII. — Nursini (Plin. III, XVII, 2; Liv. XXVIII, 45; Serv. loc. cit.), gr. Νουρσινοὶ (Dio Cass. XLVIII, 13), eius oppidi incolae. Dio Cass. loc. cit.: Νουρσινοὶ δὲ ἐς μὲν ὁμολογίαν μηδὲν κακὸν παθόντες ἦλθον· ἐπεὶ μέντοι τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα σφίσι γενομένῃ πεσόντας θάψαντες, ἐπέγραψαν τοῖς μνημείοις αὐτῶν, ὅτι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζόμενοι ἐτελεύτησαν, παμπόλλοις χρήμασιν ἐζημιώθησαν, ὥστε καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅμα πᾶσαν ἐκλιπεῖν. καὶ οἱ μὲν ταῦτ᾽ ἔπραττον. — Nursinus, adiect. ad Nursiam pertinens, ut Nursinus ager (Plin. XVIII, XXXIV, 3; Frontin. op. cit. pg. 227), Nursini napi (Plin. XIX, XXV, 2; cf. Martial. XIII, 20).

NVRTIA. Vide NORTIA.

ΝΥΣΑΙΟΣ, tyrannus Syracusanorum, apud Plutarch. in *Timol.* I 1 et *De sera num. vind.* cap. 16.

?IƎMVИ (nus̓ei). Vide voc. sq.

ꟼИ⊥V✱IƎMVИ (nus̓eizuchna), in ossuario clusino n. 694 bis *b*.

?IƎEI⊙ꟼVИ (nusthieei), in speculo etr. n. 2156.

NVSCICIO vel nuscitio. Vide NVSCICIOSVS, quod sequitur.

NVSCICIOSVS, qui parum videt propter vitium oculorum, quique plus videt vesperi, quam meridie (Paul. pg. 171). Fest. *Qu.* IX, 21 pg. 173, ubi cf. Müllerus: « Nusciciosum Ateius Philologus ait appellari solitum, qui propter oculorum vitium parum videret. At Popilius (*Opilius*) Aurelius nuscitiones esse caecitudines nocturnas. Aelius Stilo, qui plus videret vesperi, quam meridie, nec cognosceret, nisi quod usque ad oculos admovisset ».

NVSCITIO. Vide voc. praeced.

ꟼИVꟽꟼVИ (nusmuna). Vide voc. sq.

⅃ꟼИVꟽꟼVИ (nusmunal), *Nusumoniā*, in operculo ossuarii Senens. n. 435 ter *b* (cf. Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 73). Alii legunt ꟼИVꟽꟼVИ nusmuna = ꟼИꟽVꟼVИ nusumna (Carpellini in *Spettatore Ital.* I, 371).

ꟼIИƎ+ꟼVИ (nustenia), *Nostenia*, nomen sive cognomen fem. (cf. ꟼꟼƎ+ꟼVИ nustesa), in urna etrusca n. 907 (Lanzi II 454 = 383 ad n. 443; cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 46). Nostius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. III n. 455 pg. 194, et cap. V n. 103 pg. 363.

ꟼꟼƎ+ꟼVИ (nustesa), *Nostesia*, n. pr. f. (unde ꟼ⅃ꟼƎ+MVИ nus̓tesla), in operculo ossuarii Clusini n. 531.

ꟼ⅃ꟼƎ+MVИ (nus̓tesla), *Nostesiā*, n. pr. f. abl. sg., fortasse pro nus̓tesal, e ꟼꟼƎ+ꟼVИ nustesa, quod vide. Invenitur in titulo sepulcr. n. 533 (cf. n. 531).

ꟼИꟽVꟼVИ (nusumna), *Nusumonius*, gentilitium etr. (vide ꟼИVꟽꟼVИ nusmuna). Operculum ossuarii Senens. n. 435 ter *a*: ꟼИꟽVꟼVИOᗡꟼ⅃ (larth nusumna) = *Lars Nusumonius* (Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 73)

?MVИVMV[И] (nus̓unus̓), in marmore etr. n. 435 ter *c*.

NVTRICATVS, *nutricatio*, subst. m. Plaut. *Mil.* III, I, 55 sq. (vs. 655 Ritschl):

« O lepidissumum senem, si quas memorat, virtutis habet; Atque quidem pol plane eductum in nutricatu Venerio ».

Varro *De r. r.* I, 47: « Contra herba in pratis ad spem foenisiciae nata non modo non evellenda in nutricatu, sed etiam non calcanda ».

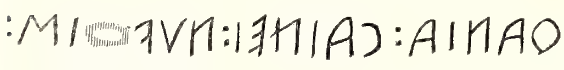
NVTRICIO -onis, *nutricius* (educator), in titulo sepulcr. apud Murat. 1891, 8.

NVTRIXS, *nutrix*, subst. f., ut LVCCEIA · HEROPHIL · BALBI · L · NVTRIXS (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. III, 63).

-ƆVИ (núv-) vel -ƆVИ (nuv-), et recentiori orthogr. NVC- (núv-), radix samnitica (etr. -ƎVИ nuv-, umbr. -ƆVИ nuv-, sanscr. nu, unde nava, rom. *novus*, gr. νέος e νεϜος), in voc. NVCEƖƖVM núvellum, ƧVИNƖƆVИ núvlanús, MVИIDKƆVИ nuvkrinum (cf. NOVLA = *Nola*, NORBA h. e. *nova urbs*, NOVCERIA, NOVARIA, NOVANA).

ƖAИI[ƎƎ]VИ (nuveinal), *Noviniá*, n. pr. fem. abl. sg., e IƎVИ nuvi, in titulo sepulcr. n. 571.

MI[Ǝ]ƎVИ (nuveiś), *Novii*, n. pr. m. (cf. IƎVИ nuvi), e rad. -ƎVИ nuv-, rom. *novus*. Urna etrusca n. 140:

Lege: thania caìnei nuv[e]iś = *Tannia Cainnia Novii* uxor.

NVCEƖƖVM (núvellum), *Novellum*, n. pr. m. acc. sg. 2 decl., e rad. NVC- núv-, rom. *nov-us*, in lamella plumbea capuana n. 2749 lin. 7 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103).

IƎVИ (nuvi), *Novius*, cognomen etr., unde ƖAИIƎƎVИ nuveinal. In urna clusina n. 792: IƎVИ · IИ8ƖA · ƖƎ (vl alfni nuvi) = *Velius Alfius Novius*. Cf. Orioli in *Album* XX 323; et vide IƎVИ+ИVƆ (cuntnuvi) in titulo sepulcr. n. 694.

ƎMIƆVИ (nuvime), *ad —em*, subst. f. locat. sg. 3 decl., e nuvi, unde etiam ƧIƆVИ nuvis, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 94, 123, II 385). Tab. eugub. II a 26: +ƎƧƎDƎ8 : ƎMIƆVИ : ƎЯVƖ (pure nuvime ferest) = *qui ad —em feret*. — Huschkio *Die iguv. taf.* s. 372 est acc. sg. 3 decl. (nuvim-e) = gr. ἀνόπιν, εἰς ἀνόπιν, *post tergum*. — Ad rom. *novus* trahunt Lanzius I 325 = 252, II 745 = 653, 825 = 734, et Grotefend *Rud l. u.* VII 25, VIII 36.

ƧIƆVИ (nuvis), *—ibus*, abl. pl. 3 decl., e nuvi, unde etiam ƎMIƆVИ nuvime, in tab. eugub. II a 25 (Aufr. et Kirch. I 55, II 385). *A tergo* exponit Huschke *Die iguv. taf.* s. 367 et s. 372. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 24, VIII 36.

MVИIDKƆVИ (nuvkrinum), *Nucerinùm* (Nucerinorum), in numis n. 2828 ad Nuceriam pertinentibus. Vide NVCERIA § 2.

. NƖƆVИ (núvla..). Vide [ƖVИ]NƖƆVИ (núvlanúí).

.. ИNƖƆVИ (núvlan..), in cippo Abell. n. 2783 lin. 25, quod pro núvlanum h. e. *Nolanorum* exaratum putat Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 34).

MИИNƖƆVИ (núvlanam), *Nolanam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl. (vide ƧVИNƖƆVИ núvlanús = *Nolani*), ad Nolam pertinens (Passeri *Ling. oscae spec.* pg. XIII sq., Lanzi II 805 = 714, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 45, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 238, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 311), in cippo Abellano n. 2783 lin. 55.

VИNƖƆVИ (núvlanu). Vide MVИNƖƆVИ (núvlanum).

ƖVИNƖƆVИ (núvlanúí), *Nolano*, adiect. m. dat. sg. 2 decl., ad Nolam pertinens (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 44, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 315). Cippus Abellan. n. 2783 lin. 5 sq.: Ɩ[VИ]|NƖƆVИ · ƖVƖƧNTƎKƎR · ƖƎKƖRƎM (medíkeí deketasiúí núvlanúí) = *meddici* (magistratui) *dictatori Nolano* (Peter s. 67 sq., Mommsen s. 119, Huschke s. 33). Vide ƧVИNƖƆVИ (núvlanús).

ƧƖVИNƖƆVИ (núvlanúís), *Nolanis*, adiect. m. abl. pl. 2 decl., ad Nolam pertinens (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 46, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 283, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 324). Cippus Abell. n. 2783 lin. 7: ƧƖVИNƖƆVИ · ƧƖVTN>ƖƖ (ligatúís núvlanúís) = *Legatis Nolanis* (Peter s. 67 sq., Mommsen s. 119, Huschke s. 34). Vide ƧVИNƖƆVИ (núvlanús).

MVИNƖƆVИ (núvlanum), *Nolanùm* (Nolanorum), adiect. m. genit. pl. 2 decl., ad Nolam pertinens (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 283, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 52, 166, 168, II 48, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 322), in cippo Abell. n. 2783 lin. 23 ([M]VИNƖƆVИ), lin. 25 (..ИNƖƆVИ), et lin. 40 (MVИNƖƆVИ). Vide voc. sq.

ƧVИNƖƆVИ (núvlanús), *Nolani*, incolae Nolae oppidi, genit. MVИNƖƆVИ (núvlanum) = *Nolanorum* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 46 sq. et s. 77, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 51, 165, II 47 anm. 2, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 8), in cippo Abellano n. 2783 lin. 38, 47. Aliis est nominat. sg. (Lanzi II 805 = 714, Avellino in *Mus. Borb.* VII 18, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 51 et *Div. in cippo osco-abell.* pg. 9, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 283, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 313).

ΝΥΨΙΟΣ, Neapolitanus. Vide ƧIƧMVIИ (niumsis).

ΝΩΛΑ. Vide NOLA.

Ξ

Χ, nota numeralis, apud Italicos, pro *decem*, ut in tab. eugub. (tab. Vb 12 Χ = 10, tab. IIb 2 IIΧ = 12, tab. Vb 17 ΧV = 15), in lapidib. Pompeian. (n. 2795 sq. IIΧ = 12, n. 2806 IIΧↃ = 112), in numis Marsicis (IΧ, Χ, ΧI, ΧII, ΧΛI, ΧΛII, ΧΛIII, ΧΛIIII), et in inscr. etruscis (Χ = 10, ΧΧ = 20, ΧΧΧ = 30, ΧΧΧΧ = 40). Cf. inscr. n. 2784 bis in lucerna fictili apud *Antich. Ercol.* VIII 183.

XANCTVS, *sanctus*, adiect. barbara orthogr. = XANTVS. Tit. chr. apud Mommsen n. 3491: IN OC LOCO XANCTO REQVIESQVET ANNIANVS etc.

XANTVS, *sanctus* (ital. *santo*), adiect. barbara orthogr. (= XANCTVS). In titulo coemet. (*Rev. archéol.* XIII, = 1856 pg. 70): CVM SPIRITA XANTA.

ΞΕΝΕΤΟΣ, Locrensis, socer Dionysii maioris, apud Diod. Sic. XIV, 44. Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

ΞΕΝΟΚΑΔΗΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ, Theronis agrigentini frater (Hippostr. fragm. n. 5) aut cognatus (Artem. Pergam. fragm. n. 8).

ΞΕΝΟΚΡΙΤΗ, mulier Cumana, pro uxore habita ab Aristodemo tyranno (Plutarch. *De mulier. virt.* cap. 26).

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ, Antiochi Syracusani pater, apud Pausan. *Phoc.* XI, 3.

ΞΕΝΟΦΑΝΤΗΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

ΞΕΝΟΦΙΛΟΣ, pythagoreus, magister Aristoxeni Tarentini (*Gr. hist. min.* II 269, 277, 289).

ΞΕΝΟΦΡΩΝ, Siculus, sophista, apud Philostr. *Vitae sophist.* I, XIX, 1.

ΞΕΝΤΑΣ, Cauloniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

ΞΙΦΩΝΙΑ, oppidum Siciliae, apud Diod. Sic. XXIII, 4 (εἰς τὴν Ξιφωνίαν). Steph. Byz.: Ξιφωνία, πόλις Σικελίας. Θεόπομπος Φιλιππικῶν τριακοστῷ ἐννάτῳ [fragm. n. 207]. Hinc adiect. Ξιφώνειος, ut λιμὴν Ξιφώνειος (Scyl. Caryand. § 13 cod. Ξιφωνεῖος). — Τὸ τῆς Ξιφωνίας ἀκρωτήριον, nunc *Capo della s. Croce*, memorat Strabo (VI, II, 2). Cf. Hesych. *Lexic.* s. v. ξιφίρον.

XOFER, Tuscorum lingua *october* mensis. Ita Papias in Lexico.

O

O, litera solitaria in numis Italiae infer., apud Carelli tab. LXI n. 10, LXV n. 15, LXVIII n. 32, LXXII sqq. n. 24, 40, 49, CXXI n. 7, CXXXVI n. 41, CXLVIII n. 30, 159, CLXXXVIII n. 6.

O·, nota praenom. Oli = *Auli*. Vide OLVS.

◊ (o), in lapide Italiae super. n. 21.

ΟΑΡΙΟΣ, dux servorum rebellium in Sicilia, apud Diod. Sic. XXXVI, 4.

OBAGITO, *agito*, *exagito* (vide OBIGITO), apud veteres. Ennius (apud Non. II, 605 = pg. 147): « Restitant, occurrunt, obstant, obstringillant, obagitant ». Alii legunt obigitant (Wahlen pg. 155 vs. 5).

OBACERARE, *obloqui* atque alterius sermonem moleste impedire; quod sumptum videtur a paleis, quas Graeci ἄχυρα vocant. Itaque et frumentum et panis non sine paleis acerosus dicitur; item lutum aceratum paleis mixtum. Ita Paul. pg. 187.

OBACERBAT, *exacerbat*, apud Paul. pg. 187.

OBAMBVLARE, *adversus alios ambulare*, et quasi ambulanti sese opponere. Ita Paul. pg. 187.

OBARATOR, deus apud Romanos (Serv. in Virg. *Georg.* I, 21). Vide IMPORCITOR § 2.

OBBLATIO, *oblatio*, subst. f., in aere vaticano (Marini *Arvali* pg. 500 nt. 40).

OBDIVS, *Obidius*, gentilitium rom. Inscr. apud Mommsen n. 7198: OBIDIA | AMOR | VIVA · SIBI | L · OBDI | SAGITES | DECVRIONIS | FILIA.

OBDVXE, *obduxisse*, apud Plaut. *Merc.* argum. pr. vs. 7.

OBEDIES, *obediens*, in cod. Plaut. *Mil.* IV, III, 36.

OBELSIANVS, cognomen rom. ab etr. MIϟ⅃Ǝ1V (upelsiś) = *Obelsius*, in titulo sepulcrali apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 32 n. 36.

OBES, *oves*, apud Gaii *instit.* (pg. XLII nt. 40 ed. Lachm.).

OBESCET, *oberit* vel *aderit*, apud Paul. pg. 188.

OBIGITO, *ante agito*, = OBAGITO (Paul. pg. 188). Fest. *Qu.* X, 6 pg. 189: « Obigitat antiqui dicebant, pro *ante agitat*, ut *obambulare* ».

OBIEXIM, obiexis et obiexit, *obiecerim -is -it*, apud veteres. Plaut. *Poen.* I, III, 37: « Ne meamet culpa meo amori obiexim moram ». Id. *Cas.* II, VI, 52: « Ne obiexis manum ».

OBIET, *obiit*, in titulis sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* XVII, 30 et 33. OBIT pro obiit exstat in inscr. apud Orell. n. 643 (vol. 1 pg. 164 lin. 1).

OBII, *mortui*. Apul. *De mundo* pg. 751: « Diis sacrificatur, Geniis ministratur: obiis libatio profunditur, aliusque alio fungitur munere ».

OBICIO, *obiicio*, apud Lucan. VIII 796, IX 188, et Claudian. *IV cons. Hon.* vs. 364. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 312.

OBINVNT, *obeunt*, apud veteres, teste Festo *Qu.* X, 6 pg. 189.

OBITVS, *aditus*, apud veteres. Paul. pg. 188: « Obitu dicebant pro *aditu* ». Turpil. vs. 66 sq.: « Set quis est qui interrumpit sermonem meum Obitu suo ». Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

OBIVRO, *iureiurando obstringo*, apud veteres (Paul. pg. 188). Fest. *Qu.* X, 6 pg. 189: « Obiurare .... ut est in Penthesilea: *Formidabant* obiurare ».

OBCENSVS, *accensus*, *incensus*, ab antiquo *obcendo* = *incendo*. Ennius *Ann.* vs. 388: « Omnes occisi, obcensique in nocte serena ».

OBCEPSO vel occepso et obcoepso, *obcepero* (occepero), apud Plaut. *Amph.* II, II 41, *Asin.* IV, II 49, *Cas.* V, IV 22.

OBCLVSTI, *obclusisti*, per syncopen. Plaut. *Trin.* I, II, 151: « Obclusti linguam, nihil est quod respondeam ».

OBCVPASSIM, -is, -it, *occupaverim*, *-is*, *-it*, apud veteres. Plaut. *Most.* V, I, 48: « Ne obcupassis, obsecro, aram ». Id. *Asin.* IV, II, 9: « Nisi quidem illa ante obcupassit te ».

OBLACVS vel Oplacus, praenomen sive nomen, apud Frentanos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 305), ut Ὄβλακος Οὐλσίνιος (Dionys. Halic. XVIII 2 sq.), al. Ὄπλακος. Plutarch. in *Pyrrh.* XVI, 11: Ἦν δὲ τῷ γένει Φρεντανὸς, ἴλης ἡγεμὼν, Ὄπλακος ὄνομα. Obsidium appellat Florus I, 18 (« Frentanae praefectus Obsidius »). Cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* I, 97.

OBLAQVIATIO, *oblaqueatio*, in Kalend. antiq. apud Mommsen n. 6746.

OBLISCIER, *oblivisci*, apud veteres. Attius vs. 190 (Ribbeck *Trag. rell.* pg. 134): « Veritus sum arbitros, atque utinam memet possim obliscier ». Cf. obliscar, apud eund. vs. 488.

OBLVCVVIASSE, *mente errasse*, apud veteres. Paul. pg. 187: « Oblucuviasse dicebant antiqui *mente errasse*, quasi in luco deorum alicui occurrisse ».

OBNECTERE, *obligare*, maxime in nuptiis frequens est. Ita Fest. *Qu.* X, 8 pg. 190, ubi cf. Muellerus.

OBOEDIBAM, *obediebam*. Vide OBOEDIO.

OBOEDIO, *obedio*, apud veteres (Forcell. *Lexic.* s. v. *obedio*), ut in Cic. *De Rep.* III, 16 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 120). Attius vs. 442: « Quam invita ancillans, dicto oboediens viri ». Oboedibam pro *obediebam* (ital. *obbediva*), legitur apud Afran. vs. 206. Cf. Fleckeisen *Hülfsbüchlein für lat. rechtschr.* s. 22.

OBPVVIAT, *verberat*, a puviendo, id est *feriendo*. Unde pueri, quod puviendo coërcentur, id est plagis, unde et pavimenta. Ita Paulus pg. 191, ubi cf. Muellerus.

OBSERBANDVS, *observandus*. Vide SERBO (servo).

OBSESSE, *observisse*, per syncopen. Attius vs. 115 (apud Non. IV, 427 = pg. 395): « Quod beneficium haut sterili in segete, rex, te obsesse intelleges ».

OBSIDIVS. Vide OPSIDIVS.

OBSIPO, *obiicio*, ab antiquo *sipo*, apud Fest. *Qu.* XIV, 15 pg. 310 (Paul. pg. 311). Paul. pg. 105: « Insipere far in olam *, iacere pullis. Unde dissipare, obsipare, ut quum rustici dicunt: *obsipa pullis escam* ». Plaut. *Cist.* II, III, 37 sq.: « Obsipat aquolam ».

OBSCVS, *Oscus*. Vide OPSCI.

OBSTINET, *ostendit*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 13 pg. 197: « Obstinet dicebant antiqui, quod nunc est *ostendit*, ut in veteribus carminibus: *Sed iam se caelo cedens aurora obstinet suum patrem* ». Hinc Paul. pg. 196: « ostinet pro *ostendit* ».

OBSTRINSERIT, *obstrinxerit*, in inscr. apud Grut. 408, 1.

OBTIGO, *obtego*, apud Plaut. *Most.* I, III, 8 (« obtigere »). Alii legunt *obtegere* (Ritschl).

OBTIMVS, *optimus*, adiect. In titulo sepulcr. apud Grut. 850, 10 (Passionei cl. IX n. 6 pg. 85): FRATRI OBTIMO ET PIISSIMO.

OBTIO, *optio*, mutata *p* in *b*. In titulis rom.: GENIO | TIB · CLAVDIVS | MANSVETVS | OBTIO (Grut. 108, 1); FIDELIAE · VERVLAE | PRVDENTIVS · REVERES | OBTIO · SIGNIFERORVM | CONIVGI · INCOMPARABILI etc. (Grut. 558, 7).

OBTVOR, *obtueor*, apud Attium vs. 285 (Non. II, 696 = pg. 160).

OBVARO, *depravo*, apud veteres. Enn. *Trag.* vs. 3: « nam consiliis obvarant ».

OG-, radix umbr. Vide OH-.

OGLASA vel Oglosa, hodie *Monte Cristo*, insula Etruriae Corsicaeque adiacens, apud Plin. III, XII, 1 (alii

legunt *Oglosa*). Mart. Capella § 644 pg. 526: « Stipa autem citra est, Oglossa infra ».

ΟΓΡΥΛΗ, Sardiniae oppidum, ab atheniensi Ogrylo conditum (Pausan. *Phoc.* XVII, 5). Cf. *Thes. gr. ling.* s. h. v.

ΟΔΑΧΑ, καταπύγων (cinaedus, obscoenus), apud Tarentinos (Hesych. *Lexic.* II, 715).

ODEFACIT, *olfacit*, apud veteres (Paul. pg. 179). Fest. *Qu.* IX, 27 pg. 178: « [Odefacit dicebant] antiqui ab odore, [pro *olfacit*, vetere quadam] consuetudine in[mutandi literas, quae sunt], ut saepe alias, tum in hoc quoque libro contentae. quae vox, ut quibusdam videtur, ex graeco ὀσμῇ tracta est ».

ODIOSSVS, *odiosus*, adiect. apud veteres, teste Mar. Victor. pg. 2456 P. (vide AVSSVS).

ODOS, *odor*, apud veteres. Prisc. pg. 31 = 557 P.: « (*r transit*) in s: arbos pro *arbor*, odos pro *odor*. Plautus *in Captivis* [IV, II, 35]: *Quorum odos subbasilicanos omnes adegit in forum* ». Adde Plaut. *Curc.* I, II 9 et *Pseud.* III, II 52, et Lucr. VI, 952 (cf. Non. VIII, 27 = pg. 487).

ΟΔΥΣΣΕΙΑ ἄκρα, Ulyssea promontoria, in Sicilia, apud Ptol. III, 4.

OEBALIA. Vide TARENTVM.

OEBALVS, filius Telonis, Caprearum regis, et Sebethidis nymphae. Virg. *Aen.* VII, 733 sqq.:

« Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
Oebale; quem generasse Telon Sebethide nympha
Fertur, Teleboum Capreas quum regna teneret
Iam senior: patriis sed non et filius arvis
Contentus, late iam tum ditione premebat
Sarrastis populos *etc.* ».

Ubi Servius: « Oebalus filius est Telonis et nymphae Sebethidis. Haec autem est iuxta Neapolim. Sed Telo diu regnavit apud Capreas, insulam contra Neapolim sitam. Filius vero eius, patriis non contentus imperiis, transiit ad Campaniam: et multis populis subiugatis suum dilatavit imperium ».

OEDVS, *hoedus*, antiquo scribendi more. Quintil. *Inst. orat.* I, v, 20: « Parcissime ea (*h*) veteres usi etiam in vocalibus, quum oedos, ircosque dicebant ».

OENIGENA, *unigenitus*, apud veteres, ab OENVS = *unus*. Paul. pg. 195: « Oenigenos, *unigenitos* ». Alii legunt *vinigenitus*.

OENOTRIA, Οἰνωτρία (Herod. I, 167; Sophocl. fragm. n. 329; Strab. V, I 1, VI, I 4; Pausan. *Arcad.* III, 5; Dionys. Halic. I 12; Lycophr. vs. 912; Scymn. Chius vs. 300; Dionys. Rhod. fragm. n. 9; Aristot. fragm. n. 247*a;* Dionis fragm. n. 5), regio Italiae inferioris inter Paestum et Tarentum, ita dicta ab Oenotro rege (Aristot. *Polit.* VII, 10), Pelasgi filio, vel ab οἶνος, *vinum* (Pisand. fragm. n. 7 apud Steph. Byz.; Dionys. Halic. I, 11). Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 85 (*omnisque Oenotria tellus*): « Proprie Sabinorum tractus; ab Oenotro rege ». Strab. V, I, 1: οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν ἐκάλουν Ἰταλίαν ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν, ἐπικρατῆσαν δὲ τοὔνομα καὶ μέχρι τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων προὔβη. Id. VI, I, 4: Τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. φησὶ δ' Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ' Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι. ὅριον δ' αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς μὲν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ τῆς † Βρεττανίας (*Lucaniae*) ἔφαμεν, τὸν Λᾶον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ τὸ Μεταπόντιον. τὴν δὲ Ταραντίνην, ἢ συνεχὴς τῷ Μεταποντίῳ ἐστίν, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν. ἔτι δ' ἀνώτερον Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι τοὺς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ. . . . . Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεσθαί φησι τοὔνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν μέχρι τῆς Μεταποντίνης καὶ τῆς Σειρίτιδος· οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χώνην. Pausan. *Arcad.* III, 5: Οἴνωτρος δὲ ὁ τῶν παίδων νεώτατος Λυκάονι τῶν ἀρσένων, Νύκτιμον τὸν ἀδελφὸν χρήματα καὶ ἄνδρας αἰτήσας ἐπεραιώθη ναυσὶν ἐς Ἰταλίαν, καὶ ἡ Οἰνωτρία χώρα τὸ ὄνομα ἔσχεν ἀπὸ Οἰνώτρου βασιλεύοντος. Cf. Claudian. *In pr. cons. Stilich.* II, 262. — Oenotrus et Oenotrius (Sil. Ital. VIII 220, IX 473, XII 650, XIII 51), gr. Οἰνωτρικὸς, adiect. ad Oenotriam pertinens, ut Οἰνωτρικὸν ἔθνος (Strab. VI, I, 4), Οἰνωτρικῶν βασιλέων (Strab. VI, I, 5), Oenotria tellus (Virg. VII, 85; Sil. Ital. XV 522, XVII 433), Oenotria arva (Sil. Ital. XVI, 685), Oenotria vina (Sil. Ital. I, 2), Oenotria bella (Sil. Ital. II, 57). — Incolae dicti sunt Oenotrii (Sil. Ital. VIII, 46; Plin. III, XIII, 3, cit. ad v. Oenotrides), gr. Οἰνωτροὶ (Strab. VI, I 2, 4 et 15, Aristot. fragm n. 247*a* et *Polit.* VII 10, Dionys. Halic. I 12 sq., II 1) vel Οἰνώτριοι (Scymn. Chius vs. 363). Virg. *Aen.* I, 530 sqq. (et III, 165 sq.):

« Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt,
Terra antiqua, potens armis, atque ubere glebae:
Oenotri coluere viri: nunc fama, minores
Italiam dixisse ducis de nomine gentem ».

Ubi Servius: « Oenotria autem dicta est, vel a vino optimo, id est οἴνῳ, quod in Italia nascitur: vel, ut Varro dicit, ab Oenotro, rege Sabinorum. Alii Itali fratrem, Oenotrum, tradunt ex Arcadia in Italiam venisse cum Pelasgis, et eam sibi cognominem fecisse ».

OENOTRIDES insulae, Οἰνωτρίδες νῆσοι (Strab. VI, I 1 et 6), h. e. Pontia et Iscia, ad Palinurum Lucaniae promontorium. Strab. VI, I, 1: πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες νῆσοι δύο, ὑφόρμους ἔχουσαι. Plin. III, XIII, 3: « Contra Veliam, Pontia et Iscia, utraeque

uno nomine Oenotrides, argumentum possessae ab Oenotriis Italiae ». Cf. Mart. Capell. § 645 pg. 528.

OENOTRVS, rex Sabinorum, a quo Oenotria appellata, teste Varr. apud Serv. in Virg. *Aen.* I 532, III 165 et VII 85. Vide supra OENOTRIA.

OENVS, *unus*, adiect. numer. = OINVS, unde OENIGENA = *unigenitus*, apud Cic. *De leg.* III, 3.

OESVS, *oisus* (usus), particip. ab oetor (utor). Lex apud Cic. *De leg.* III, 4: AST SI QVID ERIT, QVOD EXTRA MAGISTRATVS COERARI OESVS SIT; — IIDEM, AD PLEBEM, QVOD OESVS ERIT, FERVNTO.

OETOR, *oitor* (utor), apud veteres (cf. Schneider *Gramm. der lat. sprache* I, 83), comparandum cum osco ꟿVꟷTTꟷV úittíum = *usum;* ex. c. oetier (Fest. *Qu.* XII, 16 pg. 246) = OETI (inscr. apud Mommsen n. 6011 lin. 8) vel utier (Plaut. *Cas.* II, III, 4) h. e. *uti* (cf. Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3), et OETANTVR = *utantur* (Lex Thor. agr. cap. I in Append. n. LIX).

OFDIVS, *Ofidius*, gentilitium ital. Inscr. apud Mommsen n. 5765: L · OFDIVS · L · F | PET · N · DL · M.

OFELLIVS. Vide etr. ƎꟿꓭVꟼ (aufle) et OFILIVS.

OFFENDICES, ait esse Titius *nodos*, quibus apex retineatur et remittatur. At Veranius *coriola* existimat, quae sint in loris apicis, quibus apex retineatur et remittatur, quae ab offendendo dicantur. nam quom ad mentum perventum sit, offendit mentum. Ita Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205.

OFFERVMENTA, *donaria*, quae diis offeruntur. Paul. pg. 188: « offerumenta dicebant, quae offerebant ».

OFFLA, *offula* (parva offa), apud Petron. *Satyr.* cap. 56 et cap. 58.

OFFVDAE, *fallaciae*, apud Paul. pg. 192. Alii aliter legunt.

OFICINA, *officina*, in figulinis apud Mommsen *Inscr. Helv.* n. 352, 32 et 118 (OFIcina) et n. 352, 32, 38, 164 (OFICina).

OFILIVS vel Ofillius, praenomen Campanum (etr. Ǝꟿꓭꟼ afle et ƎꟿꓭVꟼ aufle = *Ofellius*), ut Ofilius (al. *Ofillius*) Calavius Capuanus (Liv. IX, 7). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 26. Quidam Ὀφίλλιος, tribunus militum seditiosus, memoratur ab Appiano *De bell. civ.* V, 128. Cf. Ὀφέλλιον, gladiatoris nomen (Epict. *Diss.* III, XXII, 27).

OIAN, in numis Italiae inferioris. Vide VZENTVM.

OH-, radix umbrica, pro og-, antiquiori orthographia -ꝊV uh- pro ug-, rom. aug-ere, in voc. OHT = ƎIꟷƎꓷꟷꝊV uh-tretie h. e. *auctoritate.*

OHT, *auctoritate*, subst. f. abl. sg. 3 decl., apud Umbros, pro ohtretie = ƎIꟷƎꓷꟷꝊV (uhtretie), e rad. OH- pro og- = rom. *aug-ere* (Aufr. et Kirch. I 53, 64, II 391; Huschke *Die iguv. taf.* s. 695). In marm. n. 81: AGER · EMPS · ET | TERMNAS · OHT | C · V · VISTINIE etc. = *ager emptus et terminatus auctoritate Caii Vistinii Vibii* fil. (Aufr. et Kirch. II 392, Huschke op. cit. s. 509 et in *Rhein. Mus.* n. f. XI 344).

OIIO (oiio), in marm. Italiae super. n. 30.

OINOMAVOS, *Oenomaus*, n. pr. m. in speculo Praenest. n. 2726 ter *b*.

OINVMAMA, *Unimamma*, una ex Amazonibus (α-μαζον = *sine mamma*), ab OINVS = *unus* et mama pro *mamma* (Iahn in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1862 pg. 6), in cista Praenest. n. 2726 ter *d*. Cf. Garrucci in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXIII = 1862 pg. 162.

OINVORSVS, *universus*, antiquo scribendi more (cf. OINVS = *oenus* pro *unus*). S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 19 sq.: HOMINES · PLOVS · V · OINVORSEI · VIREI · ATQVE · MVLIERES · SACRA · NE · QVISQVAM | FECISE · VELET etc. Umversos pro *universos* invenitur in titulo sepulcr. apud Zell n. 629.

OINVS, *oenus* (unus), eol. οινος (ενος, εἷς), sanscr. ena (is, hic, iste, ille), goth. *ains*, adiect. numer. (cf. OINVORSVS = *universus* et OINVMAMA = *unimamma*), antiquo scribendi more (Benary *Die röm. lautl.* I 59, 61; Aufr. et Kirch. I 31, 47, 136). Inscr. n. 2708 ex Scipionum sepulcro: HONC · OINO = *hunc unum.* Adde Leg. Thor. agr. (Append. n. LIX) cap. 9, ubi OINA = *una.*

OISVS, *oesus* (usus), ab antiquo oitor = *oetor* (utor), unde etiam OITILIS = *utilis.* Mart. Capella § 236 pg. 268: « *O* autem literae copulatur in nomine Iovis et Oinone; oisus etiam dicitur - sic enim veteres *usum* dixere ». Cf. adnot. in Mart. Capell. § 114 pg. 155.

OITILIS, *utilis*, adiect. apud veteres (vide OITOR = *utor*). S. C. de Tiburt. (Append. n. XXXVIII) lin. 8 sq.: NEQVE · ID · VOBEIS · NEQVE · REI · POPLICAE · VOSTRAE · OITILE · ESSE · FACERE.

OITOR, *oetor* (utor), apud veteres, unde OISVS = *usus* quod vide.

OC, *hoc*, in titulis sepulcr. apud Gruter. 1053, 11 (OC · OPVS) et Mommsen n. 3491 (IN OC LOCO).

OCAR, *ocris* (mons), subst. m. nominat. sg. 3 decl., antiquiori orthographia ꓷꟼꓘV ukar (genit. OCRER et ƎꓷꓘV ukre, acc. et locat. OCREM, dat. et abl. OCRE), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 6, IV 24, V 20, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 505, Aufr. et Kirch. I 43, 53, 98, 122, 162, II 64 sq., 295, Huschke *Die iguv. taf.* s. 213 et s. 621), comparandum cum gr. ἄκρον, sanscr. agra (cacumen). Tab. eugub. VI b 46 sq.: ENO OCAR | PIHOS · FVST = *tum ocris piatus erit* (Aufr. et Kirch. II 238 et Huschke s. 212; cf. Grotefend op. cit. VI 24).

OCELLA, cognomen rom., ab oculorum parvitate (Plin. XI, LV, 3, cit. ad v. COCLES; Mommsen *inscr. Neap.* n. 6205, et n. 6307, 52; Grut. 431, 2 sq.). Hinc diminut. Ocellina, ut Livia Ocellina (Suet. *Galba* cap. 3). Suet. op. cit. cap. 4: « Adoptatus (*Serv. Galba*) a no-

verca sua (*Livia Ocellina*), Livium nomen et Ocellae cognomen assumsit, mutato praenomine ». Inscr. Benevent. apud Mommsen n. 1687: OCELLIAE · Ↄ · L | OPTATAE. In vase Arret.: C · SERT | OCEL (Gamurrini *Vasi fittili* pg. 34 n. 149). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 251.

OCELLVLVS, *parvus ocellus*, apud Diomed. pg. 326 = 313 P. (« oculus ocellus ocellulus »).

OCELLVS, Lucanus, familiaris Pythagorae, apud Lucian. XIX, 5 (Ὀκέλλῳ τῷ Λευκανῷ) et Diog. Laert. VIII, 4. Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267): Λευκανοὶ Ὄκελλος καὶ Ὀκύλος ἀδελφοί. Vide osc. ꟼIꓘVꓠ (aukíl).

OCELVM, Ὤκελον (Ptol. II, 6; Strab. IV, I 3, V, I 11), oppidum in Alpis Cottiis. Strab. IV, I, 3: ἐπὶ Ὤκελον, τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς. Caes. *De bello gall.* I, 40: « Compluribus in praeliis pulsis, ab Ocelo, quod est citerioris Provinciae extremum, in fines Vocontiorum ulterioris Provinciae die septimo pervenit ».

OCCANSIO, *occasio*, in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 115 (« quantae occansiones »).

OCCASSIO, *occasio*, in veterib. codd. (cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 117).

OCCASSVS, *occasus*, in veter. codd. (cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 117).

OCCATOR, deus apud veteres (Serv. in Virg. *Georg.* I, 21). Vide IMPORCITOR § 2.

OCCECVRRI, *occucurri*, apud veteres (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Aul. Gell. VII, 9: « Aelium quoque Tuberonem libro ad C. Oppium scripto occecurrerit dixisse Probus annotavit, et haec eius verba apposuit: *Si generalis species occecurrit* ».

OCCENTARE dicebant pro *convicium facere*, quum id clare et cum quodam canore fieret, ut procul exaudiri potuisset, quod turpe habebatur (Paul. pg. 180). Fest. *Qu.* IX, 29 pg. 181: « Occentassint antiqui dicebant, quod nunc *convicium fecerint*, dicimus, quod id clare, et cum quodam canore fit, ut procul exaudiri possit. quod turpe habetur, quia non sine causa fieri putatur. inde cantilenam dici, quia illam (leg. *querellam*) non cantus iucunditatem puto ». Lex XII Tabul. apud Cic. *De Rep.* IV, 10: « Si quis *occentavisset*, sive carmen condidisset, quod infamiam faceret flagitiumve alteri ». Gloss. Isid.: « Occentare, *male ominari* ».

OCCEPSO. Vide OBCEPSO.

OCCIA, virgo vestalis, apud Tacit. *Ann.* II, 86. — Gentilitium Occius invenitur in lapid. rom. apud Gruterum, Murator., Maff. *Mus. ver.*, Mommsen cet.

OCCILLATOR, *occator*. Vide OCCILLO, quod sequitur.

OCCILLO, *glebas comminuo*, ab *occo*, apud Plaut. *Amph.* I, I, 28. Gloss. apud Labb.: « Occilare, συγκόπτειν; Occiliator, βωλοκόπος; Occilio, βωλοστροφῶ ».

OCCIPVT -cipitis, *occipitium*, apud Pers. I, 61.

OCCISIT, *occidit* (ital. *uccise*), in leg. XII Tabul. apud Macrob. *Saturn.* I, 4 (vide NOX).

OCCISITANTVR, *saepe occiduntur* (Paul. pg. 200). Fest. *Qu.* X, 17 pg. 201: « Occisitantur, saepe occiduntur. sic C. Gracchus pro rostris in P. Popillium: *Homines liberi nunc in oppido occisitantur* ».

OCCISOR, ital. *uccisore* (necator). Plaut. *Mil.* IV, 2, 64: « Exprome benignum ex te ingenium, urbicape, occisor regum ».

OCCISSVS, *occisus*, in lapide apud Mommsen *Inscr. Helvet.* n. 298 pg. 61.

OCCOEPSO. Vide OBCEPSO.

OCCVLTASSIS, *occultaveris*, apud veteres. Plaut. *Trin.* III, II, 1: « Sta iloco: noli avorsari, neque te occultassis mihi ».

OCLARIVS, *ocularius*, ab oclus = *oculus*, in titulo sepulcrali apud Maffei *Mus. ver.* 284, 1 (M · PEVCETIAE MEDICO OCLARIO).

OCLATA, epitheton Bonae Deae, ab OCLVS = *oculus*. Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1861 pg. 177 (ubi cf. Detlefsen): ANTEROS | VALERI · BONAE | DEAE · OCLATAE | D D L A.

OCLVDO, *occludo*, in Lege Puteol. (Append. n. LI). Vide OCCLVSTI.

OCLVS, *oculus*, quod nonnulli legunt apud Prudent. περὶ στεφ. X, 592, memoratur in *Append. ad Probi art. min.* pg. 444 (ed. Eich. et Endl.). Cf. etr. ꟼIИIꟼƆVA (auclinei) et ꟼIИIꟼƆA (aclinei) = *Oclinia*, OCLATA, OCLARIVS = *ocularius*, n. pr. m., OCLA (Grut. pg. 241), gentilit. OCLANIVS (Grut. pg. 240 col. 3 = Mommsen n. 6769) et OCLATIVS (Grut. 555, 2).

OCNVS vel Aucnus, Ὄκνος, Mantuae conditor, apud Virg. *Aen.* X, 198 (cit. ad v. MANTVA), ubi Servius: « Iste est *Aucnus*, quem in Bucolicis Bianorem dicit, ut IX Ecl. 60 *Namque sepulcrum Incipit apparere Bianoris* ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v. et Secchi in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 78 sg.

OCQVINISCERE. Vide OQVINISCERE.

OCRA, Ὄκρα (Ptol. III, 1), oppidum Italiae superioris, in Carnorum agro (vide OCRIS = *mons*). Plin. III, XXIII, 4: « Carnis, Segeste et Ocra ». Cf. Strab. IV, VI 1 et 10, V, I 3, VII, V 2.

OCRE, *ocri* (monti), subst. m. dat. sg. 3 decl. (v. OCAR = *ocris*), Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 31 sq., 38; Grotefend *Rud. l. u.* IV 8, 11, 17 sq.; Aufr. et Kirch. I 62, 122, II 140, 199; Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VI a 23, VI b 7, 26, PACER · SEI (VI b 7 SIR, VI b 26 SI) · OCRE · FISI (VI a 23 FISEI) = *propitius sis colli Fisio*. Tab. VI a 30, 33, 40, 42, 50, 52, VI b 11, 13 sq., 32, 34: PACER · PASE · TVA (VI a 42 TVVA) · OCRE · FISI (tab. VI a 40 FISIE) = *propitius pace tua colli Fisio*. Tab. VI b 10: DITV · OCRE · FISI = *dato colli Fisio*.

§ 2. *Ocri* (monte), abl. sg. = OCRI et antiquiori orthogr. ꟼ ukri (Lassen *Beiträge* etc. s. 27, 38 sq.; Aufr. et Kirch. I 122, 157, II 137). Tab. eugub. VIa 25, 34, 35: OCREPER · FISIV = *pro colle* vel *monte Fisio* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 10, Aufr. et Kirch. II 143, Huschke *Die iguv. taf.* s. 115 sq.).

§ 3. *Ocrem* (montem), acc. sg. pro OCREM (Lassen *Beiträge* etc. s. 50 sq., 54; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 11, 18; Aufr. et Kirch. I 44, 122, II 65; Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VIa 29, 39, VIb 31: PIHATV · OCRE · FISI (VIa 29 FISEI) = *piato collem Fisium.* Tab. VIa 31, 41, VIb 33: SALVO · SERITV · OCRE · FISI[M] = *salvum servato collem Fisium.*

§ 4. *In ocri* (in monte), locat. sg., = OCREM pro ocremem (Lassen *Beiträge* etc. s. 40, Aufr. et Kirch. I 94, 123, II 146 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, 18, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Tab. eugub. VIa 26, 36, VIb 29: OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST = *in colle Fisio ignis ortus est.*

OCREA. Vide OCRIS.

OCREFISI et OCREFISIM. Lege: OCRE FISI et OCRE FISIM.

OCREM, *ocrim* (montem), subst. m. acc. sg. 3 decl., minus recte OCRE (vide OCAR = *ocris*), apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 26, 50 sq., 54; Aufr. et Kirch. I 124; Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VIa 49: PIHATV · OCREM · FISIM (tab. VIa 29 PIHATV · OCRE · FISEI, tab. VIa 39 et VIb 31 PIHATV · OCRE · FISI) = *piato collem Fisium.* Tab. VIa 51, VIb 12: SALVO · SERITV · OCREM · FISI[M] (tab. VIa 31, 41, VIb 33 SALVO · SERITV · OCRE · FISI[M]) = *salvum servato collem Fisium.*

§ 2. *In ocri* (in monte), locat. sg., minus recte OCRE, pro ocremem (Aufr. et Kirch. I 123, II 146 sq.; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 38, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Tab. eugub. VIa 46: OCREM · FISIEM · PIR · ORTOM · EST (tab. VIa 26, 36, VIb 29 OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST) = *in monte Fisio ignis ortus est.*

OCREPER, *pro ocri* (pro monte) = OCRIPER, apud Umbros. Vide OCRE § 2.

OCRER, *ocris* (montis), subst. m. genit. sg. 3 decl., antiquiori orthographia ꟼ ukre pro ukrer (vide OCAR), Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 26, 51, 54; Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, V 20, VI 18; Aufr. et Kirch. I 106, 123 sq., II 65 sqq., 93, 116, 137; Huschke *Die iguv. taf.* s. 621), apud Marsos ОСRIIS ocres. Tab. eugub. VIa 8: OCRER · PEIHANER, tab. VIa 19, VIb 48 OCRER · PIHANER et tab. VIa 19 sq. OCRER PEHANER = *ocris piandi.* Tab. VIa 29 sq., 39, 49, VIb 31 sq.: PIHATV · OCRER · FISIER · TOTAR · [I]IOVINAR · NOME etc. = *piato ocris Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VIa 32, 41 sq., 51 sq., VIb 12 sq., 33 sq.: SALVO[M] · SERITV · OCRER · FISIER · TOTAR · IIOVINAR NOME etc. = *salvum servato ocris Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Adde tab. eugub. VIb 10 (OCRER FISIE = *ocris Fisii*).

ОСRIIS (ocres), *ocris* (montis), subst. m. genit. sg. 3 decl. (= umbr. OCRER), apud Marsos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 96 sg., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 247, et s. 327, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 143 sq.; cf. Guarini *Lex. osco-lat.* s. 51 et *Comm.* XX 14 sq.), in inscr. n. 2741 lin. 6.

OCRESIA vel Ocrisia, gr. Ὀκρισία (Dionys. Halic. IV 1 sq.) vel Ὀκρησία (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 10), mater Servii Tullii, Tanaquilis ancilla (vide MASTARNA). Fortasse dicta est ab ocri (*monte*). Ovid. *Fast.* VI, 627 sq.:

« Namque pater Tullî Vulcanus, Ocresia mater,
 Praesignis facie, Corniculana fuit.
Hanc secum Tanaquil, sacris de more paratis,
 Iussit in ornatum fundere vina focum.
Hic inter cineres obscoeni forma virilis
 Aut fuit, aut visa est; sed fuit illa magis.
Iussa loco captiva fovet: conceptus ab illa
 Servius, a caelo semina gentis habet ».

Adde Dionys. loc. cit., Plin. XXXVI, LXX 1 (Ocrisia), et Arnob. V 18 pg. 180 (Ocrisia), cit. ad vocc. TANAQVIL, TARQVINIVS et TVLLIVS.

OCRI, *ocri* (monte), subst. m. abl. sg. 3 decl. = OCRE, antiquiori orthographiâ ꟼ ukri (vide OCAR = *ocris*), apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 26, Grotefend *Rud. l. u.* III 9, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120, Aufr. et Kirch. I 43, 121 sq., 162, II 136 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 622). Tab. eugub. VIa 23, 43, 45, 53, 55, 58, VIb 1, 3, 6 bis, 9, 14, 19, 22, 26, 28, 35: OCRIPER · FISIV (VIa 43 OCRIPER · FISSIV, VIb 3 OCRIFER · FISIV) = *pro ocri* (monti) *Fisio.*

OCRIFER, perperam pro OCRIPER = *pro ocri* (monte). Vide OCRI.

OCRICVLVM vel Ocriclum et Utriculum, Ὀκρίκολον (Ptol. III, 1 codd. Ὀβρίκολον, Ὀβρίκωλον), Ὀκρίκολα (Steph. Byz.), Ὀκρίκλοι (Strab. codd. V, II, 10), Umbriae oppidum, hodie *Otricoli,* ab OCRI (antiquiori orthogr. ꟼ ukri) = *monte* et suff. culo (*ocriculum* et per contractionem ocri-clum = *monti-culo,* ital. *montecchio;* cf. INTEROCREA, *Crecchio* = [o]cri-clo, quod est locus prope Anxanum et Ortonam, et Utricio in *Tab. Peuting.* IIc et IIIc). Strabo loc. cit.: πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ' αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν οἵ τε Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τιβέρει † καὶ λαρολονι καὶ Ναρνία, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμός, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων. Liv. XXII, 11: « quum ad Tiberim circa Ocriculum (codd. *Etriculum, Otriculum,*

Obticulum, cet.) prospexisset agmen *etc.* ». Tacit. *Hist.* III, 78: « Dum haec in partibus Vitellii geruntur, digressus Narnia Vespasiani exercitus, festos Saturni dies Ocriculi per otium agitabat ». Adde Flor. III, XVIII 11, Plin. *Epist.* VI, 18, *Itiner. ant.* apud Henzen n. 5210 pg. 27 (OCRICLO et OCRICVLO), Antonini *itiner.* pg. 125 et pg. 311 (VTRICVLI et VTRICVLI CIVITAS). — Ocriculani (cf. inscr. apud Orell. n. 98), eius oppidi incolae, apud Plin. III, XIX 2 (edit. Dalecamp. « Otriculani »). Liv. IX, 41: « Ocriculani (al. *Otriculani*) sponsione in amicitiam accepti ». Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 576 (Orell. n. 3857): C·VOLVSIO VICTOR|I·QVAESTORI·R·P·OC|RICVLANORVM·IIII|VIRI·AEDILES·IIII·VIRI·IVR|E·EDC·(*dic*·) IIII·QVIN·Q·CIVES·ET|PLEBEI HOCE MERITO STAT|VAM HVIC POSVERVNT·Q|VI TERMAS IEMALIS AD PRISTI|NAM DIG·RESTAVRAVIT ET|D·D·C·V — P·S·T|DIAE III·NONAS NOB. Alia inscr. apud Henzen n. 5135: ...S]ALVIO·SATRIAN[O]|MINICIO|X·VIRO·STLITIBVS·IVDICANDIS·C....|....ERI CVRATORI·OCRICVLAN|...CVRATORI·BLERANOR... Ocriculanus, gr. Ὀκρικολανὸς, et Otriculanus (?), apud recentiores Utriculensis, adiect. ad Ocriculum pertinens, ut OCRICulana tribus? (Grut. 23, 6; 194, 2; 1031, 4), Ocriculana civitas (Serv. in Virg. *Aen.* II, 683, cit. ad v. TVLLIVS), Ocriculana villa (Cic. *Mil.* cap. 24), Ocriculanum praedium (Plin. *Epist.* 1, 4), Utriculana civitas (Gregor. M. *Dial.* III, 12; cf. *Append. ad epist. s. Gregor.* n. 5), Utriculensis ecclesia (Gregor. M. loc. cit.), quod τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ουτρικούλου vertit Zacharias. Inscr. in oppido Otricoli reperta (apud Manut. *De orth.* 313, 3 = Grut. 128, 5): IVLIAE LVCILLAE|L·IVLI·IVLIANI·FIL|PATRONI·MVNICIPI|CVIVS·PATER·THERMAS·OCRICOLA|NAS A·SOLO·EXTRVCTAS|SVA·PECVNIA·DONA|VIT·DECVR·AVG·PLEPS|L·D·D·D. Steph. Byz.: Ὀκρίκολα, πόλις Τυρρηνῶν· Διονύσιος ὀκτωκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. τὸ ἐθνικὸν Ὀκρικολανὸς, ὡς αὐτός φησιν.

OCRIPER, *pro ocri* (monte), = OCREPER, et antiquiori orthogr. ꓷƎꟼIꓷꓘV ukri-per, apud Umbros (Corssen *Ueb. aussprache* etc. II, 359). Vide OCRI.

OCRIS, *mons*, gr. ὄκρις = ἄκρις (cf. ὀκρία in *Thes. gr. ling.*), subst. m. (= umbr. OCAR, antiq. orthogr. ꓷAꓘV ukar, marsic. ⋄<RII$), apud veteres. Hinc oppida ital. OCRA, OCRICVLVM, INTEROCREA, Ocritum (codd. Liv. XXV, 14 cit. ad v. COMINIVM) et *Crecchio* = [*o*]*cri-clo*, et mons Norici Ὄκρα (Strabo IV, VI, 2 codd. Ἄκρα). Fest. *Qu.* IX 29 pg. 181 (Paul. pg. 180): « Ocrem antiqui, ut Ateius Philologus in libro Glossematorum refert, *montem confragosum* vocabant, ut aput Livium [vs. 29]: *Sed qui sunt hi, qui ascendunt altum ocrim?* et [vs. 30 sq.]: *celsosque ocris* (al. *in ocris*) *arvaque putria et mare magnum.* [et]: *Namque Taenari celsos ocris* [vs. 32]. et: *haut ut quem Chiro in Pelio docuit ocri* [vs. 33]. unde fortasse etiam ocriae (leg. *ocreae*) sint dictae inaequaliter tuberatae [cf. Varr. *De l. l.* V, 116 pg. 46] ». Cf. *Chron. Farf.* (Murat. *Rer. ital. scr.* vol. 2) col. 403 « de Ocre », et Murat. *Antiq. ital.* V, 835 « ex corpore Massae Ocris ». Hinc Ocrulum, ut Sancta Maria de Ocrulo (*Chron. Farf.* col. 574). Vide OCRESIA.

OCRISIA. Vide OCRESIA.

OCRITVM? Vide COMINIVM.

OCTABVS, *octavus*, adiect., in titulo coemet. apud Mommsen n. 696 (INDIC·OCTABA, p. Chr. 530?).

OCTABIANA, *Octaviana*, gr. orthogr. Οκταβίανη (apud Osann pg. 443 n. CXXXI), nom. pr. f. ab OCTABIA (vide OCTABIVS), in inscr. Lucana apud Mommsen n. 363.

OCTABIVS et Octabia, *Octavius* et *Octavia* (cf. OCTABIANA), gentilitium rom. (gr. orthogr. OKTABIOC, apud Osann *Syll. inscr.* pg. 532 n. XV), ut M·OCTABIVS (Grut. 723, 5), OCTABIA·ARESCVSA (Mommsen n. 2769). Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 290, 4: D·M|OCTABIAE·ALEXANDRIAE|OCTABIAE·ET·MARITO|EIVS·CL·BITALI·LOCVM|SIBI·CONCESSVM|A·SERBILLA·MARCELLA|FECIT·OCTABIVS·ALEXANDER|ET·LIB·LIB·POSTERISQ·EORVM. — Formam OCTAꟻIAI pro Octaviae exhibet inscr. apud Grut. 238, 6.

OCTAVILLA, diminut. Octaviae, cognomen rom. apud Grut. 412, 2.

OCTAVIS, *Octavius*, n. pr. m., antiquo scribendi more, = etr. ƎꓶAꓕꓭV uhtave (cf. OCTAVS et OCTABIVS), ut C. Octavis, apud Lanzi I 162 = 123 nt. 2.

OCTAVIVS, praenomen ital., ut Octavius Mamilius Tusculanus (Liv. I, 49).

§ 2. Gentilitium Volscum et Sabinum. Suet. *Octav.* cap. 1: « Gentem Octaviam Velitris praecipuam olim fuisse, multa declarant. Nam et vicus celeberrima parte oppidi iam pridem Octavius vocabatur ». Cic. *Brut.* cap. 68: « L. Octavius Reatinus, qui quum multas iam causas diceret, adolescens est mortuus ». Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 361: « Marcus Octavius Eserninus (al. *Hersennus*) ».

OCTAVS, *Octavius*, n. pr. m., gr. orthogr. OKTAIOΣ (apud Osann *Syll.* etc. pg. 347), in marm. apud Marini *Arvali* pg. 170 (Q·OCTAVS). Vide OCTABIVS et OCTAVIS.

OCTIGESIMVS, *octingesimus*, apud Prisc. II 413 = pg. 1353 P.

OCTIMVS, *optimus*, adiect. in inscr. apud Mommsen n. 1516 (MATRI OCTIMAE).

OCTVBER, *October*, in titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 180, 4 (ID · OCTVBR = *idibus octobris*) et in inscr. apud Orell. n. 4032 (DAT · NON · OCTVBRIS). Octobres, et antiquiori orthogr. OCTOBREIS, invenitur in inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 357, 7 et 358, 8 (KAL · OCTOBRES, et PRIDIE · NON · OCTOBRES). Inscr. in olla plumbea (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 106): L · NVMISI · L · F | SPLENDIDI · A · D · III · K · OCTOBRES | CN · LENTVLO · M · LICINIO · COS | OLLA. Alia apud Garrucci *Graff. de Pompéi* pl. III n. 1: C · PVMIDIVS DIPILVS HEIC FVIT | A D V NONAS OCTOBREIS M LEPID Q CATVL COS.

OCTVGENTA, *octoginta*, in titulo chr. apud De Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 65 pg. 598 (VIXIT ANVS OCTVGENTA).

OCTVLANI, populi Italiae, quorum meminit Plin. III, IX, 16.

ΟΚΥΛΟΣ, Lucanus, Ocelli frater, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267). Vide OCELLVS.

OL-, radix umbrica, in voc. AMBOLTV = *amb-ul-ato*.

OLA, *olla*, samnit. orthogr. úlú (vide VΛVMΜ úlam = *ollam*). Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1861 pg. 39: L · SIIIVS · PILIIRO | VIINIIR · L · L | SIIIA · IIRIIS · V | IIMIT · DVA SR | OLAS · SIB IIT PAT (*L. Seius Pilerus Veneria. l. l. Seia. heres viva emit duas ollas sibi et patrono*). Cf. Marini *Arvali* pg. 233.

OLANE, Ὄλανα sive Ὄλανα (Polyb. II, XVI, 10 sq.), unum ex Padi ostiis, inde Volane dictum. Plin. III, XX, 6: « Proximum inde ostium Caprasiae, dein Sagis: dein Volane, quod ante Olane vocabatur ».

OLBIA vel Ulbia, Ὀλβία (Ptol. III 3, Pausan. *Phoc.* XVII 5, Steph. Byz.), oppidum Sardiniae (Antonini *itiner.* pg. 79 sq. « Ulbia »), a Tesprensibus conditum (cf. adiect. ὄλβιος fortunatus; et Solin. I, 61). Flor. II, II, 16: « Serpente latius bello, Sardiniam, adnexamque ei Corsicam transit (*L. Cornelius Scipio*): ibi Olbiae, et hic Aleriae urbis excidio incolas terruit ». Adde Valer. Max. V, I 2, Cic. *Epist. ad Q. fr.* II, 8 = n. 116, et Claudian. *De bello Gild.* vs. 519. — Olbiensis, gr. Ὀλβιανὸς, adiect. ad Olbiam pertinens, ut Olbiensis ager (Liv. XXVII, 6), Ὀλβιανὸς λιμὴν (Ptol. III, 3) et Olbiensis epistola (Cic. *Epist.* cit. II, 3 = n. 99) h. e. *Olbiae data.* — Varias autem Olbias memorant Strabo, Steph. Byz., Mela cet. (cf. *Thes. gr. ling.* s. v. Ὀλβία). Alpes dictae sunt Ὄλβια et Ὄλπια. Athen. VI, 23 pg. 233: Τὰ πάλαι μὲν Ῥίπαια καλούμενα ὄρη, εἶθ' ὕστερον Ὄλβια προσαγορευθέντα, νῦν δὲ Ἄλπια. *Etym. M.* pg. 623 (col. 564 ed. Sylb.): Ὄλπια, τὰ ὄρη τὰ διείργοντα Ἰταλίαν καὶ Κελτικήν.

§ 2. Oppidum Liguriae. Steph. Byz.: Ὀλβία, πόλις Λιγυστική. ὁ πολίτης, Ὀλβιοπολίτης, καὶ Ὀλβιανοὶ, ὡς Αὐσωνοί. ἔστι δὲ καὶ πλησίον αὐτῆς ὄρος Ὀλβιανόν.

OLENVS, n. pr. m., ut Etruriae celeberrimus vates Olenus Calenus (Plin. XXVIII, IV, 1). Alius est Olenus, de quo Ovid. *Metam.* X, 69. Cf. Titus Flavius Olenus (Grut. 577, 3). Hinc Olenius, cognomen rom., apud Mommsen n. 3034.

OLIBA, *oliva*, unde OLIBETVM = *olivetum*, apud Gaii *instit.* (Lachm. pg. XLII nt. 40).

OLIBETVM, *olivetum*, ab OLIBA pro *oliva*, apud Gaii *instit.* (Lachm. pg. XLII nt. 40).

OLIPOR, *Auli puer* (servus), ab OLVS = *Aulus*, in titulo apud Murat. 154, 2 (A · CAECILI · A · L · OLIPOR).

OLIVVLA, portus Liguriae, inter Portum Herculis Monoeci et Nicaeam. Antonini *itiner.* pg. 504: « Ab Anaone ad Olivulam portus M. P. XII; ab Olivula Nicia Plagia M. P. V ».

OAKION, oppidum Etruriae. Vide VOLCIVM.

OLLARIVM, loculus, in quo olla ossuaria vel una, vel binae, quandoque etiam quatuor reponebantur (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Inscr. apud Fabr. cap. I n. 60 pg. 13: Q · CANVSIVS | PRAENESTINVS | MACERIAM · ET · OL|LARIA · LIBERTIS | LIBERTABVSQVE | SVIS · FECIT.

OLLE vel ollus vel olus, et olla vel ola, *ille* et *illa*, pronom. demonstr. apud veteres (nominat. pl. OLLI, genit. OLORVM, abl. OLOES et OLLIS). Lex Servi Tulli apud Fest. *Qu.* XI, 32 pg. 230: « Si parent[e]m puer verberit, ast *olle* plorassit paren. † puer divis parentum sacer esto ». Apud Cic. *De leg.* II, 8: ET OLLOS, QVOS ENDO CAELO MERITA LOCAVERVNT; – AST OLLA, PROPTER QVAE etc.; – AVSPICIVM PRAEMONENTO OLLIQVE OBTEMPERANTO. Et II, 9: NOCTVRNA MVLIERVM SACRIFICIA NE SVNTO, PRAETER OLLA, QVAE PRO POPVLO RITE FIENT; – SVMPTVM IN OLLOS LVCTVMQVE MINVVNTO. Et III, 3: OLLISQVE AD HONORIS AMPLIORIS GRADVM IS PRIMVS ADSCENSVS ESTO; – OLLIS SALVS POPVLI SVPREMA LEX ESTO; – OLLIQVE EX SE PRODVNTO; – OLEOSQVE, QVOS CENSORES IN PARTIBVS POPVLI LOCASSINT, NE FERVNTO. Enn. *Ann.* vs. 34: « Olli respondit rex Albai longai ». *Ann.* vs. 544: « Olli cernebant magnis de rebus agentes ». *Ann.* vs. 604: « Olli crateris ex auratis hauserunt ». *Ann.* vs. 307: « ollis popularibus ». Plaut. *Amph.* prol. vs. 37: « Quippe olli iniqui ius ignorant, neque tenent ». Fest. *Qu.* XII 23 pg. 254: « illius (leg. *ollus*) Quiris leto datus ». Varro *De l. l.* VII, 42 pg. 136: « Apud Ennium [*Ann.* vs. 122]: *Olli respondet suavis sonus Egeriai;* olli valet dictum *illi*, ab olla et ollo, quorum alterum, comitiis quom recitatur a praecone, dicitur: *Olla centuria*, non *illa;* alterum apparet in funeribus indictivis, quom dicitur: *Ollus leto datus est*, quod graecus dicit λήθῃ, id est oblivioni ». Adde Lucret. ed. Lachm. I 674, II 64, 1003, III 271, IV 178, V 382, 1291, 1390, VI 208, 687 (« ollis »), Virg. *Aen.* I 254, IV 105, V 10, 197, 284, 358, 580, VI 321, VII 458, 505, VIII 94, 594, IX 740, X 745, XI 120, 236, XII

18, 309, 537, 788, 829 (« olli »), et VI 730, VIII 659 (« ollis »). Quintil. *Inst. orat.* VIII, III, 24 sq.: « Quum sint autem verba *propria*, *ficta*, *translata*, propriis dignitatem dat antiquitas: namque et sanctiorem et magis admirabilem faciunt orationem, quibus non quilibet fuerit usurus: eoque ornamento acerrimi iudicii P. Virgilius unice est usus. *Olli* enim, et *quianam*, et *mis* et *pone*, pellucent et aspergunt illam, quae etiam in picturis est gratissima, vetustatis inimitabilem arti auctoritatem: sed utendum modo, nec ex ultimis tenebris repetenda ». Cf. Serv. in Virg. *Aen.* IV 105, V 10, XI 236.

OLLIC, *illic*, apud veteres (Plaut. pg. 196), ab OLLE = *ille*, quod vide.

OLLICVLANI, populi Italiae, quorum meminit Plin. III, IX, 16.

OLLIM, *olim*, adverb., in inscr. apud Grut. 690, 5.

OLLIVS, fluvius Italiae superioris (Plin. III, XX 4; cf. V, XXXII 2), nunc *Oglio*, in Sevinum influens (Plin. II, CVI, 2).

OLLVS, *illus* (ille). Vide OLLE.

OLO -is, *oleo* (Priscian. pg. 444 = 838 P. et pg. 479 = 866 P., Diomed. pg. 383 = 378 P.), apud Plaut. *Most.* I, I 41 et *Poen.* I, II 56, Afran. vs. 178, et Pompon. vs. 6 (Non. II 603 = pg. 147 « olat pro oleat »).

OLOES, *ollis* (illis), ab olus = *ille*. Paul. pg. 19: « Ab oloes dicebant pro *ab illis;* antiqui enim litteram non geminabant ». Vide OLLE = *ille*.

OLORVM, *ollorum* (illorum), in titulo Duill. (n. 2715 lin. 10), ab olus (ollus) = *ille*. Vide OLLE.

OLOVITREVM, *totum vitreum*, in Gloss. Isidori.

ΟΛΠΙΑ. Vide OLBIA.

OLVATVM, mensurae genus. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Olvatum Antistius Labeo ait esse mensurae genus ».

ΟΛΥΜΠΙΑΣ, Thuriorum platea, quam memorat Diod. Sic. XII, 10.

ΟΛΥΜΠΙΟΝ vel Ὀλυμπιεῖον, templum ad Syracusas, de quo Diod. Sic. XIII 6, et Thucyd. VI 64 sq., 70, 75, VII 4, 37, 42. Liv. XXIV, 33: « quum Romanus exercitus ad Olympium (Iovis templum est) mille et quingentis passibus ab urbe castra posuit ».

§ 2. In Sicilia, quo post urbem a Carthalione incensam Agrigentini se receperunt (Diod. Sic. XXIII, 18).

§ 3. Templum Agrigenti, apud Diod. Sic. XIII, 82.

ΟΛΥΠΙΟϹ, Ὀλύμπιος (Olympius), in titulo christiano apud Lupi pg. 112.

OLVS, *Aulus*, praenom. rom., unde OLIPOR = *Auli puer* (Auli servus), apud veteres, ex. c. Olus Postumius Tubertus (Aul. Gell. XVII, 21), OLVS PVBLICIVS POLYTIMVS (Orell. n. 2697), OLVS · CAESENIVS · FORTVNATVS (Fabr. cap. I n. 116 pg. 26), OLVS TERENTIVS PVDENS VTTEDIANVS (Maffei *Mus. ver.* 239, 1; Orell. n. 1943), OLO · PLVTIO · SVCCESSO (Orell. n. 2866), O · TERTVLL · FIL (Orell. n. 2712), C · PANSA · O · IRTIO CONS · (Mommsen n. 5552), O (?) MANLII LVCRIONIS (Racca *Marmi di Novara* n. 64 pg. 81). Cf. De Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XI pg. 444 n. 1.

OMANVS, *humanus*, adiect. ab OMO = *homo*. In inscr. Praenest. apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* I, 32 nt. 2 (Orell. n. 4360): MEMOR · CONDICIONIS · OMANE.

OMICIDA, *homicida*, ab OMO pro *homo*, apud Gaii *instit.* (ed. Lachm. pg. XL).

OMMENTANS, *obmanens*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 8 pg. 190: « Livius in Odyssea, quom ait: *In Pylum advenies* (leg. *adveniens*), *aut ibi ommentans*, significat obmanens, sed ea significatione, qua saepe fieri dicitur, id enim est mantare ». Placidi *Gloss.* apud Mai *Class. auct.* III, 492: « Omentat (cod. *omenta*), *expectat*, dictum a mantando, id est *diu manendo* ».

OMNE, *omni*, pro *omnei*, adiect. dat. sg. in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 109.

OMO, *homo*, unde OMANVS (humanus) et OMICIDA (homicida), in titulo sepulcr. apud Grut. 588, 9 (OMINI = *homini*), et *Catac. de Rome* pl. IX n. 16 (OMINE pro *hominem*). Cf. inscr. apud Henzen n. 6085.

ΟΜΦΑΚΗ, Sicanorum oppidum, apud Pausan. *Arcad.* XLVI 2 et *Boeot.* XL 4. Steph. Byz.: Ὀμφάκη, πόλις Σικελίας· Φίλιστος Σικελικῶν τετάρτῳ. τὸ ἐθνικὸν Ὀμφακαῖος. ἔδει δὲ Ὀμφακῖκος, τῷ τύπῳ τῆς χώρας.

ONA, fici Tarentinae genus (cf. gr. ὠνίας). Plin. XV, XIX, 3: « Tarenti tantum praedulces (*fici*) nascuntur, quas vocant onas ».

ONASVS, Segestanus, homo nobilis, apud Cic. *in Verr.* II, v, 45.

ΟΝΑΤΟΣ, Crotoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

ONENSIMVS, *Onesimus* (Ὀνήσιμος), cognomen rom., ut N · ANTONIVS · N · L · ONENSIMVS.

ΟΝΟΒΑΛΑ, fluvius Siciliae, ad Aetnam montem (Appian. *De bell. civ.* V, 109).

ΟΝΟΒΑΤΙΣ, h. e. quae asinum conscendit, eoque vehitur, apud Cumanos mulier dicebatur in adulterio deprehensa (Plutarch. *Quaest. gr.* cap. 2). Cf. ὀνοβόστιδες, apud Hesych. *Lexic.* III, 209 (ed. Schmidt).

ΟΝΟΜΑΡΧΟΣ, Catanae tyrannus, apud Aelian. *De nat. anim.* V, 39.

ONOR, *honor*, unde ONORATVS pro *honoratus*, in inscr. apud Mommsen n. 3092. Hinc ONORIVS = *Honorius*, in lapid. apud Grut. 1050, 12, et Mommsen n. 591, 5036, 7154.

ONORATVS, *honoratus*, ab ONOR pro *honor*, apud Gaii *instit.* (ed. Lachm. pg. XL).

ONSE, *ansá?*, subst. f. abl. sg., apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 245) in tab. eugub. VIb 50 (vide FERTV). *Humero* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 224), gr. ὦμος, ab οἴω (fero). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 24.

ONYTES vel Onites, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 514 (« et maestum mittit Onyten »). Ubi Servius: « Sane Onyten Donatus dicit aut gentile esse aut patronymicum, ut nomen eius proprium sit Echionius. Sed hoc non procedit: quia neque patronymicum in tes exit: neque Onytes, a qua gente veniat, usquam lectum est. Proprium ergo est *etc.* ». Alii legunt *Onitem* vel *Onithem.*

OXIMVM. Vide AVXIMVM.

OXVBII vel Oxybii, Ὀξύβιοι (Strab. IV, I 10 et VI 2; Polyb. XXXIII, 7), Liguriae populi (cf. Plin. III, V 5, Flor. II 3; et vide LIGVRES). Asin. Quadr. fragm. n. 25: Ὀξύβιοι, *μοῖρα Λιγύων· Κονάδρατος τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῆς χιλιαρχίας.* Hinc adiect. Ὀξύβιος, ut Ὀξύβιος λιμήν, Oxybius portus. Strab. IV, I, 10: *τούτων δ' ἐπὶ καὶ ὁ Ὀξύβιος καλούμενος λιμήν, ἐπώνυμος τῶν Ὀξυβίων Λιγύων.*

OOSERCLOME, *ad —um* (Auserculum?), subst. m. locat. sg. 2 decl. apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 67, 118, II 78, 183), comparandum cum *Ausercnlo*, hodie *Serchio* (in Tuscia), compositum ab ooser = AVSER et suff. -culo (Aufr. et Kirch. I 163). Invenitur in tab. eugub. VIa 12. Alii explicant *oscinum* vel *oscinum cantus* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 11, VIII 22) sive *avis-serva-culum* h. e. *auguraculum* (Panzerbieter *Quaest. umbr.* apud Kirch. in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* I 284). Ad gr. ὠθέω (expello, impello) trahit Huschke *Die iguv. taf.* s. 73, et *in circum* exponit.

OP (?), *ob*, praepos. apud Umbros, antiquiori orthogr. ꟼV up (= osc. OP et ПV úp), in voc. OPETER (Aufr. et Kirch. I 159, II 355).

OP, *ob*, praepos. apud Oscos, antiquïori orthogr. ПV úp (= umbr. ꟼV up), sanscr. abhi (Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 393, V 1 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 349; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 50). Usurpatur pro *apud*, sicuti *ob* pro *ad* apud Romanos (cf. *ob viam* = *ad viam*, Paul. pg. 147; *ob Romam* ..... *ducere*, Enn. *Ann.* vs. 295; *ob Troiam duxit*, Enn. ed. Ribbeck pg. 175 vs. 5), et construitur cum ablat., ut in tab. Bantina n. 2897 lin. 14 OP · TOVTAD = *ob populo* sc. *apud populum* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 55, 69), lin. 23 OP · EIZOIS = *ob illis* sc. *apud illos.*

OPALIA, festa in honorem Opis, apud Varr. *De l. l.* VI 22 pg. 82, Fest. *Qu.* X, 1 pg. 185 et Macrob. *Saturn.* I 11.

OPEIMIVS, *Opimius*, gentilitium rom. in numis consul. apud Cohen pg. 234 suiv. (cf. Mommsen *Gesch. der Röm. münzwesens* s. 525 sq.), ut L · OPEI, L · OPEIM, L · OPEIMI = *L. Opimius*, et M · OPEIMI = *M. Opimius.* Adde inscr. rom. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1861 pg. 77.

OPECONSIVA, dies ab dea Ope Consivia, quoius in Regia sacrarium, quod ita * actum, ut eo praeter virgines Vestales et sacerdotem publicum introeat nemo (Varro *De l. l.* VI, 21 pg. 81). Cf. Macrob. *Saturn.* III 9, Fest. *Qu.* X, 4 pg. 186, et Kalend. vet. apud Orell. II 396 sq.

OPERIBO, *operiam*, apud veteres. Pompon. vs. 147 (apud Non. X, 25 = pg. 507): « negato esse hic me: ego operibo caput ».

OPERMENTVM, *operimentum*, apud Prud. *Psych.* vs. 462.

OPERTANEVS, adiect., ut opertanea sacra, quae Bonae Deae fiebant, in operto. Plin. X, 77: « Ad rem divinam, luteo rostro pedibusque, purae non videntur (*gallinae*): ad opertanea sacra, nigrae ». Opertanei dii dicti sunt qui in operto et in terrae visceribus habitare creduntur. Mart. Capella § 45 pg. 92 (cit. ad v. NOCTVRNVS): « Dii Consentes, Penates, Salus ac Lares, Ianus, Opertanei Nocturnusque ».

OPERTIO -onis, *operimentum*, apud Varr. *De l. l.* V, 72 pg. 29.

OPETER, *—ti*, particip. perf. pass. (genit. sg. 2 decl.), comparandum cum imperat. V+ƎꟼV up-e-tu = *ob-ito* (Aufr. et Kirch. I 159, II 355; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 39 sq.), in tab. eugub. Vb 9 et 14, ubi FARER · OPETER, *farris oblati* interpretatus est Grotefend *Rud. l. u.* VII 11 sq. *Farris optimi* exponit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 472), cui opeter est particip. perf. pass. (s. 658) e gr. ΟΠΩ, lat. *opere.* Ad gr. ὕπατος (summus) vel ad ὀπᾶν (adolere) trahit Lanzius II 707 = 615, 825 = 734.

OPETREIIA, *Opetreia* (Opetria), n. pr. f., in lapide Campano apud Mommsen n. 1502 (OPETREIIAE · C · F · PAVLLAE).

OPHELTES, nauta Etruscus, a Baccho in delphinum translatus. Ovid. *Metam.* III, 605: « Adsumus en, inquit sociorum primus Opheltes ».

OPHICI, olim appellati sunt Capuenses, « quod illic plurimi abundavere serpentes; nam graece ὄφις dicitur serpens (Serv. in Virg. *Aen.* VII, 730) ». Hesych. *Lexic.* III 246 (Schmidt): Ὀφικοί (al. Ὀφιγοί)· *οἱ νῦν* Ὀπικοί.

OPHION, animal quoddam Sardiniae peculiare, « cervis tantum pilo simile », apud Plin. XXVIII, XLII 2, et XXX, LII 1.

OPIGENA, cognomen Iunonis. Paul. pg. 200: « Opigenam Iunonem Matronae colebant, quod ferre eam opem in partu laborantibus credebant ». Mart. Capella § 149 pg. 201: « Opigenam te, quas vel in partus discrimine, vel in bello protexeris, precabuntur ».

OPIDIA. Vide OPPIA.

ΟΠΙΚΙΑ, regio Italiae inferioris (Thucyd. VI, 4). Vide OPSCI.

OPICVS. Vide OPSCI.

OPINO, *opinor*, apud veteres (Prisc. pg. 392 = 796 P. et pg. 397 = 800 P., Non. VII, 59 = pg. 474).

ΟΠΙΝΟΙ, populi Corsicae, apud Ptol. III, 2 (al. Ὀπηνοί). Vide voc. sq.

ΟΠΙΝΟΝ, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2 (cod. Ὄπεινον). Vide voc. praeced.

OPIS, Ὦπις, Iapygum rex, apud Pausan. *Phoc.* XIII, 10.

OPITER -iteris et -itris (Priscian. pg. 229 = 695 P.) vel -etris, praenomen rom. (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 25), ut Opiter Oppius Tusculanus (Fest. *Qu.* XV 23 pg. 348 cit. ad voc. OPPIVS), Ὀπίτερος Λουκρήτιος (Diod. Sic. XII, LXXIII, 1), et Opiter Virginius consul (Liv. II, 17, 54), quem Opitrem Virginium Tricostum appellat Auct. *Epit. de nom. rat.* Paul. pg. 184: « Opiter est, cuius pater avo vivo mortuus est, ducto vocabulo, aut quod obitu patris genitus sit, aut quod avum ob patrem habeat, id est pro patre ». Auct. *Epit.* cit.: « Opiter, qui patre mortuo, avo vivo gignebatur ». *Gloss.* Placidi apud Mai *Class. auct.* III, 491: « Opiteros (leg. *opiter*), qui obito patre et avo vivente nascitur ». Vide OPITERNIVS.

OPITERGIVM, Ὀπιτέργιον (Ptol. III, 1 codd. Ὀπιτήργιον; Strab. V, I, 8 codd. Ἐπιτέρπιον), hodie *Oderzo*, oppidum Italiae superioris in Venetis (Plin. III, XXIII 3, Tacit. *Hist.* III 6), ad Liquentiam amnem. Cf. Antonini *itiner.* pg. 280 (« ab Opitergio Tridento ») et *Tab. Peuting.* segm. III*c* et IV*a* (« Opitergio »). Paul. Diac. *Hist. Langob.* IV, 47: « Opitergium quoque civitatem inter Tarvisium et Forum Iulii positam pari modo expugnavit ». — Eius incolae Opitergini, apud Flor. IV, II 33 et Quintil. *Inst. orat.* III, VIII 30. Inscr. apud Orell. n. 72: C · PRAECEL|LIO · C · FILI · PAP | AVGVRINO VETTIO FESTO CRISPINIANO · VIBIO | VERO · CASSIANO | C · I · TRIVMVIRO CA|PITALI · TRIB · LEG · VII | GEM · PATRONO SP|LENDIDISSIMAE COL | AQVIL · ET PARENTAN|ORVM · OPITERGINOR | HEMONES · ORDO ET | PLEBS PARENT · AER · COL · L | D · D · D. Opiterginus, adiect. ad Opitergium pertinens, ut Opitergini coloni (Lucan. IV, 462), Opitergina ratis (Quintil. op. cit. III, VIII, 23), et Opitergini montes. Plin. III, XXII, 1: « flumen Liquentia ex montibus Opiterginis ».

OPITERNIVS, gentilitium Faliscum, ut L. Opiternius (Liv. XXXIX, 17).

OPITVLO, *opitulor*, apud Liv. Andr. vs. 19 sq. (Non. VII, 61 = pg. 475).

OPITVMVS, *optumus* (optimus), adiect., quod et scribitur OTIMVS et OCTIMVS. Inscr. edita in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II, 675 (Henzen n. 5434): DIS MANIBVS | EGNATIAE FES|TAE CONIVGI | OPITVMAE ET | KARISSIMAE | EXOCVS DOMITIAE | DOMITIANI SERVVS | BENEMERENTI | FECIT.

OPLACVS. Vide OBLACVS.

OPORTIBIT, *oportebit*, in Lege Iul. municip. cap. 1 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 304).

OPORTIRET, *oporteret*, in lege de Gallia Cisalp. col. 1 lin. 26-27.

OPORTVNITAS, *obportunitas* (opportunitas), in tab. aer. apud Murat. pg. 564.

OPORTVNVS, *obportunus* (opportunus), in tab. aer. apud Murat. pg. 564.

OPOS, *opus*, antiquo scribendi more, ex inscr. statuae aereae Musei Kircheriani (Ritschl *De fict. litter.* pg. 16 sq.).

OPPEDVM, *oppidum*, in Lege Serv. *De Repet.* (Append. n. LX) cap. 12 (IN · OPPEDEIS = *in oppideis*).

OPPIA, nomen pr. fem. apud Campanos, ut Vestia Oppia Atellana Capuae habitans (Liv. XXVI, 33) vel Vestia Opidia (Val. Max. V, II, 1). Cf. Viola *Mem. istor. di Cori* (*Giorn. arcad.* XXIII, 333), et v. OPPIVS.

OPPIANICVS, cognomen Larinas, ut Statius Albius Oppianicus (Cic. *pro Cluent.* capp. 4, 7 sq.).

OPPIVS, gentilitium ital., ut Opiter Oppius Tusculanus, a quo Oppius mons Romae appellatus. Vide OPPIA et § sq.

§ 2. Mons Romae (Fest. *Qu.* XV, 15 pg. 340 et Paul. pg. 141). Varro *De l. l.* V, 50 pg. 19 sq.: « Exquiliae duo montes habiti, quod pars * Oppius, pars * Cespeus mons suo antiquo nomine etiam nunc in sacris appellatur. In sacris Argeorum scriptum est sic: *Oppius mons, princeps Exquilis ouls lucum Facutalem; sinistra via secundum moerum est. Oppius mons, terticeps cis lucum Exquilinum, dexterior via in Tabernola est. Oppius mons, quarticeps cis lucum Exquilinum, via dexterior in Figulinis est* ». Nomen habuit ab Opitre Oppio Tusculano. Fest. *Qu.* XV, 24 pg. 348 (vide SEPTIMONTIVM): « Oppius autem appellatus est, ut ait Varro rerum humanarum L. VIII, ab Opita (leg. *Opitre*) Oppio Tusculano, qui cum praesidio Tusculanorum missus ad Romam tuendam, dum Tullus Hostilius Veios oppugnaret, consederat in Carinis, et ibi castra habuerat ».

OPPONETVR, *opponitur*, in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 123.

OPPOSTVS, *oppositus* (ital. *opposto*), per syncopen, apud Lucr. IV, 150 (ed. Lachm.).

OPS, *opulentus*, apud veteres (Paul. pg. 191). Fest. *Qu.* X, 8 pg. 190: « Ops antiqui dicebant, quem nunc *opulentum*, ut testimonio est, non solum ei contrarium inops, [sed etiam cops, ut is] *concedit* (leg. *cops edit*). *ego egens exortus* (leg. *emortuus*) *sum* ».

§ 2. Dea apud Sabinos (Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

OPSAEPTVS, *obsaeptus* (obseptus), apud Plaut. *Pseud.* I, v, 10 (Ritschl et Fleckeisen).

OPSECRO, *obsecro*, apud Plautum (ed. Ritschl et Fleck.).

OPSEQVENS, *obsequens*, adiect., antiquo scribendi more (cf. Dausq. II, 37), ut FORTVNA OPSEQVENS in

numis Antonini Pii apud Eckhel *Doctr. num. vet.* VII 24 et Cohen *Méd. impér.* n. 147 et n. 599. Inscr. apud Maffei *Osserv. lett.* V, 196: IOVI | OPSEQVENTI | PVBLICE. Alia inscr. apud Henzen n. 5789: FORTVNAE · OPS[EQVENTI] | P · PEILIVS · L · F · C · CALVIVS · P · F | CENS. In titulis sepulcr.: CLAVDIA · AVG ..... OPSEQVENS (Lupi pg. 119). VXORI PVDICI[SSI]ME ET OPSEQVENT[ISS]IME (Mommsen n. 2501), CONTVBERNALI · SVO CARISSIMO · ET · OPSEQVENTISSIMO (Maffei *Mus. ver.* 302, 9). Adde inscr. apud Mommsen n. 4070, Doni cl. XII n. 50 pg. 403, Decr. col. Pis. pr. lin. penult., et Plautum (Ritschl et Fleckeisen).

OPSEQVIOSVS, *obsequiosus*, adiect. apud Plaut. *Capt.* II, III 58 (Fleckeisen).

OPSEQVIVM, *obsequium*, subst. n., apud Plautum *Bacch.* IV, x, 7 (Fleckeisen).

OPSEQVOR, *obsequor*, apud Plautum (Ritschl et Fleckeisen).

OPSERO, *obsero*, apud Plaut. *Trin.* II, IV, 129 sq. (Ritschl et Fleckeisen).

OPSERVO, *observo*, antiquo scribendi more (Plaut. ed. Fleckeisen), in decr. colon. Pisanae sec. lin. 55, apud Noris. *Cenotaph. Pis.* (Egger *Lat. serm. rel.* pg. 338, Zell n. 1749).

OPSES, *obses*, apud veteres. In titulo n. 2707 ex Scip. sepulcro: OPSIDESQVE · ABDOVCIT. Adde inscr. apud Orell. n. 629.

OPSESSOR, *obsessor*, subst. m., apud Plaut. *Pseud.* III, II, 18 (Fleckeisen).

OPSESSVS, *obsessus*, adiect., in vet. poet. fragm. (*Hercul. Volum.* II, XVII lin. 4).

OPSIGNATVS, *obsignatus*, ab opsigno = *obsigno*, apud Plaut. *Trin.* vs. 788 et vs. 793 edente Ritschelio.

OPSIGNO, *obsigno*, apud Plautum (ed. Ritschl et Fleck.). Lex Serv. *Repetund.* (Append. n. LX) cap 20: PEQVNIA · IN · FISCIS · OPSIGNETVR.

OPSIDEO, *obsideo*, antiquo scribendi more (cf. OPSIDIO et OPSIDIVM), apud Plaut. *Rud.* III, III, 36 (Fleckeisen). Cf. Scaur. *De orthogr.* pg. 2261 P.

OPSIDIO, *obsidio*, subst. f. (cf. OPSIDEO), apud Plaut. *Asin.* II, II, 14 (Fleck.), *Most.* V, I, 7 (Ritschl), et *Rud.* III, V, 58 (Fleck.).

OPSIDIVM, *obsidium*, subst. n. (cf. OPSIDEO), apud Plaut. *Bacch.* IV, IX, 24, et *Rud.* II, II, 64, 67 (Fleckeisen).

OPSIDIVS vel Obsidius, n. pr. m. apud Frentanos, ut Opsidius Oblacus (vide OBLACVS), Obsidius (Oros. V, 18, in ant. cod. *L. Opidius*). Flor. I, 18: « Apud Heracleam, et Campaniae fluvium Lirim, Levino consule, prima pugna: quae tam atrox fuit, ut Frentanae praefectus Obsidius, invectus in regem, turbaverit, coegeritque, proiectis insignibus, praelio excedere ». Cf. Obsidius apud Plin. XXXVI, LXVII, 1, et vide ΟΨΙ in numo aen. apud Avellin. *Bullett. arch. nap.* I 131 tav. VIII n. 15.

OPSIMVS, Ὄψιμος, Rheginus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (267).

OPSISTO, *obsisto*, apud Plautum (ed. Ritschl et Fleckeisen).

OPSVM, *obsum*, apud Plaut. *Mil.* III, I 7, IV, II 6 (Fleck.), et *Trin.* II, IV, 18 sq. (ed. Ritschelio et Fleck.). Cf. opsit et opsint, *obsit* et *obsint*, apud Plaut. *Mil.* III, I 7, IV, II 6, et *Trin.* II, IV 188 (Fleckeisen).

OPSCAEVO, *obscaevo*, apud Plaut. *Asin.* II, I, 28, et *Stich.* III, II, 7 (Fleckeisen).

OPSCI vel Obsci vel Osci et Opici, Ὄσκοι (Strab. V, III 6 et 9, IV 3 et 8), gr. Ὀπικοὶ (Aristot. *Polit.* VII, 9; Strab. V, IV, 3; Thucyd. VI, 2; Pausan. *Arcad.* XXIV, 5; Scyl. Caryand. § 15; Scymn. Ch. vs. 236; Dionys. Halic. I, 23, 53, 89; Dio Cass. XXXVIII, 37) et Ὀφικοὶ s. Ophici (Hesych. *Lexic.* III, 246 ed. Schmidt: Ὀφικοί· οἱ νῦν Ὀπικοί), populi Italiae, in Campania habitantes (Strab. V, III, 9: Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός; Plin. III, IX, 4 et 8; Virg. *Aen.* VII, 730 « Oscorumque manus »; Sil. Ital. VIII, 526), qui Herculanum et Pompeios tenuerunt (Strab. V, III 6 et IV 8), a Cumanis pulsi (Strab. V, IV, 3). Regio dicta est Ὀπικία (Thucyd. VI 4, et Zonar. *Lexic.* pg. 1458). Dionys. Halic. I, 72: εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ὀπικῆς. Steph. Byz.: Ὀπικοί, ἔθνος Ἰταλίας· Εὔδοξος ἕκτῳ γῆς περιόδου, γλώσσας συνέμιξαν. οἱ δέ, ὅτι Ὀφικοί, ἀπὸ τῶν ὄφεων. Antiochus, ait Strabo (V, IV, 3, cit. ad voc. CAMPANIA), ab Opicis habitatam fuisse Campaniam narrat, qui iidem et Ausones appellarentur; at Polybius (XXXIV, XI, 7) significat se pro duabus diversis gentibus eos habere: Opicos enim ait et Ausones terram hanc, quae est circa Craterem, incolere. Alii tradunt, primum eam regionem Opicos, deinde Ausones, tandem Oscam quandam gentem tenuisse, postea hanc a Cumanis pulsam, illos ab Etruscis eiectos fuisse. Aristot. *Polit.* VII, 9 (10): Ὤκουν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρηνίαν Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι τὴν ἐπωνυμίαν Αὔσονες. Gens Oscorum interiit, sermo eorum apud Romanos restabat (cf. Liv. VII 2, X 20; Tacit. *Ann.* IV, 14). Macrob. *Saturn.* VI, 4: « Punicis Oscisque verbis usi sunt veteres ». Aul. Gell. XVII, 17: « Q. Ennius tria corda habere sese dicebat, quod loqui Graece et Osce et Latine sciret ». Strabo V, III, 6: Μετὰ δὲ τούτους Ὀσκοί. καὶ τούτοις δὲ μετῆν τῆς Καμπανίας, νῦν δ' ἅπαντα Λατίνων ἐστὶ μέχρι Σινοέσσης, ὡς εἶπον. ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις καὶ τῷ τῶν Αὐσόνων ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον καὶ μιμολογεῖσθαι. Fest. *Qu.* X, 16 pg. 198: « Oscos quos dicimus, ait Verrius, Opscos antea dictos, teste Ennio [*Ann.* vs. 294], quom dicat: *De muris rem gerit Opscus.* Adicit etiam, quod stuprum

[et] inconcessae libidinis (*libidines*) obscena dicantur, ab eius gentis consuetudine inducta. quod verum esse non satis adducor, quom apud antiquos omnes fere obscena dicta sint, quae mali ominis habebantur, ut illa Virgilii testimonio sunt, ut superiorum auctorum exempla referre non sit necesse, quom ait: *Harpyas obscenas volucres*. et: *obscenamque famem* ». Fest. *Qu.* X, 5 pg. 189 (Paul. pg. 188): « Obscum duas diversas et contrarias significationes habet. nam Cloatius putat eo vocabulo significari *sacrum*, quo etiam leges sacrae (leg. *sacratae*) obscatae dicuntur. et in omnibus fere antiquis commentariis scribitur Opicum pro Obsco, ut in Titini [vs. 104] fabula quinta (leg. *Quinto*): *Qui Obsce et Volsce fabulantur, nam latine nesciunt*. a quo etiam verba impudentia et elata appellantur obscena, qui frequentissimus fuit usus Oscis libidinum spurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro Veienti, quo frui soliti produntur Augures Romani ». — Sunt qui Opici interpretantur *sordidi* et *spurci*. Alii tamen putant Ὀφικοὺς dictos ἀπὸ τῶν ὄφεων; aliique opicos vel opscos, quasi *laboriosos*, ab ops-, *operare* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 307, et Avell. *Bullett. arch. nap.* II 98), sive potius *agricultores* ab ops h. e. *terra*. Fortasse oscus idem est quod tuscus (cf. Οὐολοῦσκοι h. e. Volsci), cum aspiratione, formatum a praep. OPS, *ob*, *os*, et suff. *co*, quasi *hostis*, *inimicus*, *barbarus*. Latinis opicus est idem fere quod *barbarus* (cf. Etrusci h. e. ἕτεροι Ὄσκοι?, ad voc. ETRVRIA). Cato apud Plin. XXIX, VII, 1: « Nos quoque dictitant barbaros, et spurcius nos quam alios Opicos, appellatione foedant ». Iuven. *Sat.* III, 207: « Et divina opici rodebant carmina mures ». Ubi Schol.: « Ὀπίζειν Graeci dicunt de iis, qui imperite loquuntur. Alii Opicos dicunt eos, qui foedam vocem habent ». Idem *Sat.* VI, 455 sq. (de muliere putide docta): « Nec curanda viris opicae castigat amicae Verba ». Ubi Schol. *imperite*, *male pronuntiantis*. Ausonius *Epigr.* n. 128 Opicum magistratum appellat Eunum obscenae libidinis hominem, notans in eo impudicitiam, simul et ignorantiam. Aristid. Quintil. *De musica* lib. 2 pg. 72 (ed. Meibom.): οἱ μὲν ἄγευστοι παντάπασι τῶν ἐκ μουσικῆς καλῶν, εἰ μὲν τὸ ἐπιθυμητικὸν κολακεύοιεν, ἀναίσθητοί τε εἰσὶ, καὶ βοσκηματώδεις, ὡς οἵ τε περὶ τὴν Ὀπικίαν καὶ Λευκανίαν. Io. Laur. *De mens.* cap. 4 pg. (Roether.): ἐν πόλει τῆς Ἰταλίας, ἣν καὶ Οππικὴν φασιν ὀνομασθῆναί ποτε, ἐξ ἧς καὶ ὀππικίζειν καὶ, ὡς τὸ πλῆθος ὀφφικίζειν τὸ βαρβαρίζειν Ἰταλοὶ λέγουσιν. Philodem. *Epigr.* n. 21 (*Antol. gr.* ex rec. Brunkii II, 76): εἰ δ' ὀπικὴ καὶ χλωρὰ, καὶ οὐκ ᾄδουσα τὰ Σαπφοῦς, ubi ita vocatur puella non graeca nec graece sciens. Gloss. vet.: Apicus, ὀππικιστὴς, ὡς Ιουβενάλιος. Cf. Aul. Gell. XI, 16. — Opicus et Oscus, adiect. ad Opicos vel Oscos pertinens (Sil. Ital. XIX, 195; Horat. *Sat.* I, v, 54 Oscus = Campanus), ut Osca lingua (Liv. X, 20; Varr. *De l. l.* VII 28 pg. 130 cit. ad v. CASCVS; Serv. ad Virg. *Aen.* IX, 570 cit. ad v. LOVCETIOS), Osci ludi (Cic. *Ep. fam.* VII, 1 = n. 126), Oscum ludicrum (Tacit. *Ann.* IV, 14), Opicae chartae (Auson. n. XXII), Opica papyrus (Auson. *Epist.* IV, 99), Osca manus (Propert. IV, II, 62). Cf. Ducange *Gloss.* s. v. *Opizare*. — Osca, gr. Ὄσκα (Strab. III, IV, 10; Plutarch. in *Sert.* XIV 2, XXV 1), est oppidum Hispaniae (Plin. III, III, 20), unde Oscenses (Plin. III, IV, 7), Isca in Britannia (Antonini *itiner.* pgg. 483, 486), Ὄσκελα in Cottiis Alpibus Lepuntiorum (Ptol. III, 1), Uscana (cuius incolae Uscanenses, apud Liv. XLIII, 18) in Illyride Graeca, Uscusium in Italia infer. (Antonini *itiner.* pg. 314), Βιτούριγες Ὀΐσκοι (Strab. IV, II, 1), Ausci, Aquitaniae populi (Mela II, II 4, Plin. IV, XXXIII 1). Cf. Ὠψικέλλαν, urbem conditam ab Ocela (Asclep. Myrl. fragm. n. 5 apud Strab. III, IV, 3), Oscanidati in *Tab. Peuting.* segm. XII 6, et Ὄσκιον Thraciae flumen (Thucyd. II, 96). Ab Oscus, quod est nomen liberti Othonis (Tacit. *Hist.* I, 87), derivatur gentilitium Oscius, ut C · OSCIVS · C · L · FELIX (Grut. 883, 3), Oscia C. l. Primigenia (Grut. 662, 5) et C · OSCLVS DIONYSIVS (Mommsen n. 6769 col. 3).

OPSCVRO, *obscuro*, apud Plaut. *Trin.* III, II, 41 (ed. Ritschelio).

OPSCVRVS, *obscurus*, adiect. in inscr. apud Mommsen n. 6482 lin. 20.

OPSORBEO, *obsorbeo*, apud Plaut. *Mil.* III, II, 21 (Fleckeisen).

OPSTETRIX, *opstitrix* (obstetrix), apud antiquos. In lapide apud Grut. 636, 6: SALLVSTIA · Q · L · IMERIA · OPSTETRIX. Inscr. apud eund. 636, 5: ANTONIAE · AVG · L | THALVSAE | OPSTETRIC.

OPSTINATE, *obstinate*, adverb., apud Plaut. *Asin.* I, I, 10 (ed. Fleckeisenio).

OPSTITRIX, *opstetrix* (obstetrix), apud Plaut. *Mil.* III, I 102 et *Capt.* III, IV 96 (cf. Fleckeisen *Epist. crit.* pg. VII).

OPSTO, *obsto*, apud Plaut. ed. Fleckeisen. Cf. Dausq. II, 37 (OPSTITIT).

OPSTRINGO, *obstringo*, apud Plaut. *Curc.* V, III, 15 et 29 (Fleckeisen).

OPSTRVDO, *obstrudo*, apud Plaut. *Curc.* II, III, 87, et IV, II, 15 (Fleckeisen).

OPSTRVO, *obstruo*. Lex Puteolana (Append. n. LI): PARIETEM · OPSTRVITO. Adde inscr. Pomp. apud Mommsen n. 2201 (LVMINVM OPSTRVENDORVM).

OPSTVPIDVS, *obstupidus*, adiect., apud Plaut. *Mil.* IV, VI, 39 (ed. Fleckeisen).

OPTA, *Optata*, cognomen rom., in titulo sepulcr. apud Grut. 981, 1.

OPTASSIS, *optaveris*, apud Plaut. *Mil.* III, I, 75.

OPTATILLA, diminut. optatae. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 393, 8 (CALPVRNIAE L · F · OPTATILLAE).

OPTATINVS, adiect. ad optatum pertinens. Est cognomen rom., ut Q. Caecilius Q. f. An. Optatinus (Grut. 534, 4), et Cornelia Optatina (Murat. 1282, 6). Adde inscr. apud Mommsen n. 6815.

OPTEGO, *obtego*, apud Plaut. *Trin.* III, II, 23 (Fleckeisen).

OPTEMPERO, *obtempero*, apud Plaut. *Most.* II, II, 89 (ed. Ritschl), et *Amph.* I, II, 293 (ed. Fleckeisen). Lex Iul. Municip. cap. 12 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 465): QVOVEMINVS · MVNICIPIS · FVNDANOS · TENEAT · EISQVE · OPTEMPERETVR.

OPTENEO, *optineo* (obtineo), apud veteres (Plaut. *Stich.* III, II, 2 ed. Fleckeisenio; et Gaii *instit.* pg. XXXVIII ed. Lachm.). In titulo n. 2709 ex Scipionum sepulcro: MAIORVM OPTENVI LAVDEM.

OPTESTOR, *obtestor*, apud Plaut. *Asin.* I, I, 3 (ed. Fleck.).

OPTICEO, *obticeo*, apud Plaut. *Bacch.* I, I, 28 (ed. Fleck.).

OPTIMAE, *optime*, adverb. in inscr. apud Grut. 993, 5.

OPTINGIT, optingebat, optigit, optingere, *obtingit* etc., apud Plaut. ed. Ritschl et Fleckeisen.

OPTINEO, *obtineo*, antiquiori orthogr. OPTENEO, apud Plaut. (ed. Ritschl et Fleckeisen), Cic. *De rep.* II 12 (Rieu *Schedae vatic.* pg. 96), in inscr. campana apud Mommsen n. 4070 (OPTINVI), in inscr. cit. ad voc. MASTARNA (OPTINVIT), in lege Thor. *agr.* (Append. n. LIX) cap. 20 (OPTINEBIT), in lege Servil. *Repetund.* (Append. n. LX) cap. 20 (OPTINEBIT), in S. C. de Asclep. Clazom. apud Egger pg. 277 (OPTINENT), et in alia lege apud eund. pg. 285 (OPTINEBIT). Cf. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 7.

OPTORTVS, *obtortus*, apud Plaut. *Rud.* III, VI, 15 et 30 (ed. Fleckeisenio).

OPTRVDO, *obtrudo*, apud Plaut. *Pseud.* IV, I, 34 (Ritschl et Fleckeisen).

OPTRVNCO, *obtrunco*, apud Plaut. *Amph.* I, I 26 et 259, *Bacch.* IV, VIII 77, et *Mil.* II, V 51 (Fleckeisen).

OPTVEOR, *obtueor*, apud Plaut. I, I 66, III, II 152 (Ritschl), et *Mil.* IV, VI 56 (Fleckeisen).

OPTVLI, *obtuli*, apud Plaut. (ed. Ritschl et Fleckeisen), et Gaii *instit.* (pg. XXXVIII ed. Lachm.).

OPTVME, *optime*, adverb., in aere Salpens. apud Henzen n. 7421 *a* col. 2 lin. 26.

OPTVMVS, *optimus*, adiect. antiquo scribendi more, in titulo n. 2708 ex Scipion. sepulcro (DVONORO · OPTVMO · FVISE · VIRO h. e. *bonorum optimum fuisse virum*), in lege Thor. agr. cap. 12 (OPTVMA LEGE), VIR · OPTVMVS (Mommsen n. 2885), IMP · CAESAR · NERVA · TRAIANVS · OPTVMVS · AVG · GERMAN · DACICVS (Mommsen n. 5770), AMICI · OPTVMI (Grut. 307, 4), PRO SALVTE OPTVMI PRINCIPIS (Mommsen n. 212), IOVI OPTVMO MAXVMO (Maffei *Mus. ver.* 353, 3), PATRI OPTVMO (Mommsen n. 301, n. 2456, *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VI, 82), FILIO OPTVMO (Marini *Inscr. alb.* pg. 72, Orell. n. 2432), MATRI · OPTVMAE (Mommsen n. 3754), CONIVGI · OPTVMAE (Grut. 776, 13; Mommsen n. 2955) vel COIVGI · OPTVMAE (Mommsen n. 2720) et OPTVMAE CONIVGI (Mommsen n. 7003), CIVES · OPTVMI (Grut. 329), VIATORES · OPTVMI (Grut. 329), OPTVMORVM FRATRVM (Maffei *Mus. ver.* 79, 3).

OPTVRO, *obturo*, apud Plaut. *Stich.* I, II, 57 (ed. Ritschl et Fleckeisen).

OPTVSVS, *obtusus*, apud Plaut. *Amph.* I, I, 159 (ed. Fleckeisen).

OPVFEX, *opifex*, subst. m. antiquo scribendi more, apud Plaut. *Most.* III, II, 141 (Ritschl).

OPVFICINA, *opificina*, subst. f. ab opufex, apud Plautum (cf. Fleckeisen *Epist. crit.* pg. VIII).

OPVNCVLO, avis genus. Paul. pg. 191: « Opunculo, quod opilionis genus cantus imitatur ».

OQVINISCERE vel ocquiniscere, *inclinare*. (Non. II 600 = pg. 146). Pompon. Bonon. vs. 126 (ed. Ribbeck pg. 206): « Qui oquiniscat, quo conpingam terminum in tutum locum ». Id. vs. 148 sq. (ed. cit. pg. 209): « Ut nullum civem praedicavi per dolum, Nisi ipsus orans ultro qui oquinisceret ». Alii legunt ocquiniscat et ocquinisceret.

OQVLVS, *oculus*, apud Priscian. pg. 36 = 560 P.

OQVOLTOD, *occulto*, adiect. abl. sg., in S. C. *De Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 15.

OR-, radix umbrica, antiquiori orthogr. -ꓷV ur- (cf. adv. sanscr. âvis, *palam*, apud Bopp *Gloss.* pg. 34), in voc. ORTO et ORTVM = *or-tum*.

ORA, *hora*, in titulis sepulcr., ex. c. NATA · EST · DIE VENERIS · ORA · XI EO DIE DEFVNCTA EST ORA · SECVNDA DIE VENERIS (Doni cl. X, n. 70 pg. 370). Adde inscr. apud Gruterum (n. 1053, 4; 1054, 8), Mommsen (n. 1862, et n. 6709), *Catac. de Rome* pl. XLVI n. 13, pl. LVIII n. 5, pl. LXVIII n. 1, pl. LXXIII n. 7. Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 53.

ORACLVM, *oraculum*, per syncopen, apud Enn. *Trag.* vs. 65, Att. vs. 624. Plaut. *Men.* V, II 87 (ed. Ritschl), Ovid. *Metam.* I, 321, et in ant. Kalend. (Orell. II 410).

ORASSIS, *oraveris*, apud Plaut. *Epid.* V, II, 63.

ORATA. Vide ORVM.

ORATELLI, populi Alpini, de quibus Plin. III, XXIV, 4.

ORBITANIVM, Italiae oppidum in Samnio, apud Liv. XXIV 20

ORBONA, dea, quae praeest parentibus liberis orbatis (teste Arnob. IV, 7), sive potius dea quae adfert orbitatem. Tertull. *Ad nat.* II, 15: « Orbonam deam, quae in orbitatem semina extinguat ». Cic. *De nat.*

deor. III, 25 (cf. Plin. II, v, 2): « Febris enim fanum in Palatio et Orbonae ad aedem Larum, et aram malae Fortunae Esquiliis consecratam videmus ».

ORCVS, nunc *Orco*, fluvius Italiae superioris in Padum influens, apud Plin. III, xx, 4.

ORDEVM, *hordeum*, apud Cassiod. pg. 2313P. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *hordeum*.

OREAE -arum, freni, quod ore inseruntur, dicti (Paul. pg. 183). Hinc aureax et auriga. Fest. *Qu.* IX, 32 pg. 182: « Oreae, freni quod ori inferuntur (*inseruntur*). Titinius [vs. 119] in Setina: *et si tacebit, tamen gaudebit sibi promiti oreae* (leg. *promitti oreas*). et Naevius [vs. 20] in Hariolo: *Deprandi autem leonis* (leg. *leoni si*) *obdas oreas.* Cato originum l. III. *equos respondit: oreas mihi inde, tibi cape flagellum.* Coelius pro se apud populum: *equusque mihi sub feminibus occisus erat, oreas detraho inspectante L. Stertinio* ».

OREGO, *origo*, in tab. marm. apud Henzen n. 6429 lin. 9 (OREGINEM).

ORER, quod legitur in tab. eugub. VIa 26, 36, 46 et VIb 20, ad gr. οὖρος, *aura*, pro *tempestate* (cf. gallic. *orage*) trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 118). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 12 (orer = *oratus*), Lassen *Beiträge* etc. s. 34 sq., Aufr. et Kirch. II 146.

ΟΡΕΣΑΝΔΡΟΣ, Lucanus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (267).

ΟΡΕΣΤΑΔΑΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (267).

ORESTILLVS et Orestilla, diminut. Orestis et Orestae. Sunt cognom. rom. apud Gruterum (623, 8; 689, 13).

ORESTINVS, adiect. ad Orestem pertinens. Est cognomen rom., ut L · VALERIVS ORESTINVS (Grut. 539, 9) et P · SCIPIONI ORESTIN (Mommsen n. 4849).

ORESTIS portus, in Bruttiis, apud Plin. III, x, 2. Hodie est *Porto Ravagoso*.

ORFIVS, gentilitium Campanum, ut M. Orfius ex municipio Atellano (Cic. ad *Q. fr.* II 14 = n. 138). Est etiam gentilitium rom. in inscr. apud Murat., Donium cet.

ΟΡΘΩΝ, Syracusanus, apud Diod. Sic. XX, 40 (Ὄρθωνα τὸν Συρακόσιον).

ORICILLA, *auricilla*, diminut. ab oricula, apud Catull. XXV, 2.

ORICVLA et oricla, *auricula* (ital. *orecchia*), apud Fest. *Qu.* IX, 32 pg. 182 et Paul. pg. 183 (vide ORVM). Trogus apud Plin. XI, CXIV, 3: « Oricularum magnitudo, loquacitatis et stultitiae nota est ». Est cognomen rom., ut L. Trebonius Oricula in inscr. apud Cardinali n. 305.

ORICVLARIVS, *auricularius*, adiect. ad aures pertinens, apud Celsum et Petron. (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

ORICVLO -onis, h. e. qui magnas auriculas habet. Est cognomen rom. apud Grut. 1067, 9 (L · CALVISIVS · P · F · ORICVLO).

ORCVS vel Orchus, deus inferorum, idem qui Pluto et Dis pater, ita dictus ab ὅρκος, *iuramentum* (cf. Schneid. *Gram. der lat. spr.* I, 207). Fest. *Qu.* X, 20 pg. 202 (cf. Paul. pg. 203): « Orcum, quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum Uragum (leg. *urgum*), quod et *u* litterae sonum per *o* efferebant: [et] per *c* litterae formam nihilominus *g* usurpabant. Sed nihil affert exemplorum, ut ita esse credamus: nisi quod his (*is*) deus maxime nos urgeat ». Inscr. apud Grut. 689, 4 (Orell. n. 689; cf. Reines. XII, 46): C · IVLIVS HERMIA | EPHOEBO DVLCISSIMO | FILIO SVO · VIXIT · AN · III | ORCVS ERIPVIT MIHI IN | QVO SPES. Cf. inscr. apud Donium cl. XV n. 30 pg. 442 (AD ORCHVM), et vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

ORNAMEN, *ornamentum*, apud Mart. Capell. § 587 pg. 494 (al. *ornamentum*).

ORNYTVS vel Ornitus, dux etruscus. Virg. *Aen.* XI, 677 sq.: « Procul Ornytus armis Ignotis ». Cf. Sil. Ital. XIV 478, Val. Flacc. III 173, Stat. *Theb.* XII 207, 219.

OROBII, Ὀρόβιοι, populi Italiae superioris, Plin. III, XXI, 3: « Orobiorum stirpis esse, Comum, atque Bergomum, et Licini forum, et aliquot circa populos auctor est Cato: sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Graecis, interpretatione etiam nominis, vitam in montibus degentibus. In hoc situ interiit oppidum Orobiorum Barra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm ».

ORRA, in numis Italiae inferioris. Vide VRIA.

ΟΡΡΟΒΗΛΟΣ, ὁδός (via, iter), apud Italicos (Hesych. *Lexic.* II, 788).

ΟΡΣΑΝΤΙΝΩΝ, in numis num. 2911 ad VRSENTVM pertinentibus.

ORTENSIVS, *Hortensius*, n. pr. m., in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 3156 (P · ORTENSIO SEVERO). Adde inscr. apud Grut., Murat. cet.

ORTESIA, *Hortesia* (Hortensia), n. pr. f., in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 2687 (ORTESIA CELERINA).

ORTO, *ortum*, pro ORTOM, particip. perf. pass. apud Umbros, e rad. OR- (Lanzi II 751 = 659, Aufr. et Kirch. I 116, 145, 147, II 144, Huschke *Die iguv. taf.* s. 658). Tab. eugub. VIa 26, 36, VIb 29: OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST (tab. VIa 46 OCREM FISIEM PIR · ORTOM · EST) = *in colle Fisio ignis ortus est.*

ORTOEST. Lege ORTO EST.

ORTOM, *ortum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), apud Umbros, minus recte ORTO, e rad. OR-,

antiquiori orthogr. -ᗡV ur-, rom. *orior* (Lanzi II 751 = 659, Lassen *Beiträge* etc. s. 37 sq., Aufr. et Kirch. I 51, 53, 116, 145, 147, II 144 sqq., Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* XI = 1852 s. 122, Huschke *Die iguv. taf.* s. 658). Tab. eugub. VIa 46: OCREM FISIEM PIR · ORTOM · EST (tab. VIa 26, 36, VIb 29 OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST) = *in colle Fisio ignis ortus est.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, VII 26, qui pir ortum *piamen oratum* vertit.

ORTONA, Ὄρτων (Ptol. III, 1; Strab. V, IV, 2) vel Ὀρτωνία, urbs maritima Frentanorum (Plin. III, XVII, 1; *Tab. Peuting.* segm. V*b*), quae etiam nunc *Ortona* appellatur. Πόλιν Βιρτῶνα τοῦ Λατίνων ἔθνους appellat Dionys. Halic. X, 26 (cf. VIII, 90). ΟΡΤΟΝΑΣ pro Ὀρτωνίας legitur in marmore Frentano (Boeckh n. 5878). Cf. inscr. apud Spon *Miscell.* pg. 174.

ORTORIA, *Hortoria*, n. pr. f., in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 5230 (ORTORIAE · LOCHIADI).

ORTYGIA, Ὀρτυγία (Hesiod. fragm. n. 136 apud Strab. I, II 14, VI, II 4; Diod. Sic. V, 3; Pausan. *Eliac. pr.* VII 2, *Arcad.* LIV 3; cf. Polem. Iliens. fragm. n. 75), insula prope Siciliam, contra Syracusas. Virg. *Aen.* III 692 sqq.:

« Sicanio praetenta sinu iacet insula contra
Plemmyrium undosum: nomen dixere priores
Ortygiam ».

Strab. VI, II, 4: ἡ δ' Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον οὖσα, κρήνην δ' ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν. Dianae a diis tributa est. Diod. Sic. V, 3: τὴν δ' Ἄρτεμιν τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις νῆσον λαβεῖν παρὰ τῶν θεῶν τὴν ἀπ' ἐκείνης Ὀρτυγίαν ὑπό τε τῶν χρησμῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὀνομασθεῖσαν. Cf. Ovid. *Metam.* I 694, et *Fast.* V 692.

ORTYGIVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 570.

ORVINIVM, Ὀρουΐνιον, oppidum Aboriginum, apud Dionys. Halic. I, 14.

ORVM, *aurum* (ital. *oro*), apud rusticos (Paul. pg. 183). Fest. *Qu.* IX, 32 pg. 182: « Orata genus piscis appellatur a colore auri, quod rustici orum dicebant, ut *auriculas*, oriculas. itaque Sergium quoque quendam praedivitem, quod et duobus anulis aureis et grandibus uteretur, Oratam dicunt esse appellatum ». Cf. Varr. *De r. r.* III, III 10, Colum. VIII, XVI 5, et Müller in Festo loc. cit.

ΟΡΦΕΥΣ, *Orpheus*, Crotoniata, Homeri διορθευτής, apud Schol. gr. in Aristoph. pgg. XIX, XXII.

ƐO (os), in inscr. Italiae infer. n. 2883 (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 166).

OS, praepos. umbrica, antiquiori orthogr. ꝹV us, pro ops et ups (rom. *obs*), unde OP, antiquiori orthogr. ꟼV up (Aufr. et Kirch. I 60, 63, 159, Huschke *Die iguv. taf.* s. 664, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 259, 276), in compositis OSTENDV = *os-tend-ito*, et OSTENSENDI = *os-tend-untur*.

OS, *os oris?*, apud Umbros. Vide OSE et OSATV.

OS, *eos*, in lege Iulia municip. cap. 2 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 325).

OSA, *ossa*, nominat. pl. (cf. sanscr. asthi, gr. ὀστέον, rom. *os ossis* ex *ostis*): scribitur etiam OSSVA. In marm. Florent. (Gori I, 437): H OSA VNA COLOKARVNT (*hic ossa una collocarunt*). Inscr. Panorm. apud Lancill. Cast. pg. 46 n. 86: OSA POMPONI | ERILI VS MX.

ΟΣΑ vel Ὄσσα, fluvius Etruriae, apud Ptol. III, 1.

OSATV, *orato* (?), imperat. 3 pers. sg., apud Umbros, ab OS (rom. *os oris?*), unde them. osa = *osare* (Grotefend *Rud. l. u.* II 26, VII 27, VIII 23, Aufr. et Kirch. I 61 sq., 103, 142, II 218; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 47), in tab. eugub. VIb 24, 37. Ad gr. οὐρέω (custodire) trahit Huschke (*Die iguv. taf.* s. 187).

OSE, *ore* (?), subst. f. abl. sg. 3 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 127, 162, II 146; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 22, 35), in tab. eugub. VIa 26, 36, 46 et tab. VIb 29. Alii interpretati sunt ὡς, *postquam* (Lanzi I 100 = 313) vel ὅτε, *quandoquidem* (Lanzi II 750 = 658); aliique *audias*, ut rom. *ausis* pro *audeas* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, V 26 sq.). Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 118) exponit *in tempore* (os-en), quod trahit ad gr. ὥρα (tempus).

ΟΣΙΓΚΟΝ, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

OSINIVS, Clusii rex. Virg. *Aen.* X, 655, ubi cf. Serv.: « Qua rex Clusinis advectus Osinius oris ».

OSIRIS, Latinus. Virg. *Aen.* XII, 458: « ferit ense gravem Tymbraeus Osirim ».

OSCEN. Vide OSCINIS.

OSCI, populi Campaniae. Vide OPSCI.

OSCILLA. Vide OSCILLVM.

OSCILLANS. Vide OSCILLVM.

OSCILLO. Vide OSCILLVM, quod sequitur.

OSCILLVM, ludi genus (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Fest. *Qu.* X, 12 pg. 194: « Oscillum Santra dici ait, quod *oscillent* (*os cillant*), id est inclinent, praecipitesque afferantur (*efferantur*). Oscillantes, ait Cornificius, ab eo quod *os caelare* (*celare*) sint soliti personis propter verecundiam, qui eo genere lusus utebantur. Causa autem eius iactationis proditur Latinus rex, qui proelio, quod eis (*ei*) fuit adversus Mezentium, Caeritum regem, nusquam apparuerit, iudicatusque sit Iuppiter factus Latiaris. Itaque scit eius dies (*solitos iis diebus*) feriatos liberos servosque requirere eum non solum in terris, sed etiam qua videretur caelum posse adiri per oscillationem, velut imaginem quandam vitae humanae, in qua altissima ad infimum interdum, infima ad summum efferuntur. atque ideo memoriam quoque redintegrari initio acceptae vitae per motus cunarum lactisque alimentum, quia per eos dies feriarum et oscillis moveantur, et lactata potione utantur. nec desunt qui

exemplum Graecorum secutos putent Italos, quod illi quoque, iniuria interfecto Icaro, [cum] Erigone filia eius dolore inpulsa suspendio periisset, per simulationem ..... ».

OSCINIS, *oscen*, subst. m. Charis. pg. 179 = 112 P.: « Oscen augurum consuetudo dicit; Cicero tamen, inquit Plinius, de auguriis et *hic oscinis* dixit ». Varro *De l. l.* VI, 76 pg. 103: « Oro ab *ore* ..... Hinc oscines dicuntur apud augures quae ore faciunt auspicium ». Serv. ad Virg. *Aen.* III, 361: « Praepetes sunt, quae secundo auspicio ante eum volant, qui auspicatur; aves autem, aut oscines sunt, aut praepetes: oscines, quae ore futura praedicunt, ab *os* et *cano:* praepetes, quae volatu augurium significant, cum sunt prospera ». Adde Fest. *Qu.* X, 13 pg. 197, et cf. Plin. X, XXII 1, Horat. *Od.* III, XVII 11, Ovid. *Metam.* II 632, Auson. *Edyl.* n. 336 vs. 15.

OSCINVM, augurium a cantu avium (Paul. pg. 196). Fest. *Qu.* X, 13 pg. 197: « Oscinum tripudium est, quod oris cantu significat quid portendi; cum cecinit corvus, cornix, noctua, parra, picus ». Vide OSCINIS.

OSCLVS, n. pr. m., in tab. apud Mommsen n. 6769 col. 3 (M OSCLVS DIONYSIVS).

OSCVLANVS, *Ausculanus*, adiect. ad Ausculum (Asculum) pertinens. Fest. *Qu.* IX, 13 pg. 197: « Osculana pugna in proverbio, quo significabatur victos vincere, quia in eadem et Valerius Laevinus imperator Ro. a Pyrrho erat victus, et brevi eundem regem devicerat Sulpicius ». Titin. vs. 181 sq.: « Haec quidem quasi Osculana pugna est, hau secus, Quia qui fugere polsi, hinc spolia colligunt ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

OSCVLO, *osculor*, apud veteres (Prisc. pg. 378 = 790 P.; cf. Apul. *Metam.* lib. 2 pg. 42). Titin. vs. 155 (Non. VII, 77 = pg. 476): « Laudor quod osculavi privignae caput ».

OSCVS, locus in agro Veienti (Fest. *Qu.* X, 5 pg. 189). Vide OPSCI.

OSMEN, *omen*, apud veteres. Varro *De l. l.* VI, 76 pg. 103: « Oro ab *ore* et perorat et exorat et oratio et orator et osculum dictum. Indidem *omen*, *ornamentum;* alterum quod ex *ore* primum elatum est, osmen dictum; alterum nunc cum praepositione dicitur volgo *ornamentum* †, quod sicut olim, *ornamentum* (osnamentum) scenici plerique dicunt ». Et VII, 97 pg. 158: « Quare, quod dixi, obscaenum * omen est omen turpe. Quod unde * dicitur, osmen, e quo *s* extritum ».

OSNAMENTVM, *ornamentum*, apud veteres (Varro *De l. l.* VI, 76 pg. 103 cit. ad voc. praeced.). Ad rad. sanscr. bhûṣ (ornare), unde bhûṣaṇa (ornamentum), trahit Boppius (*Gloss.* pg. 250). Cf. HORNAMENTVM (in inscr. apud Grut. 451, 6) pro [*f*]*ornamentum* (?).

OSOR, *qui odit*, apud veteres (Plaut. *Asin.* V, II, 9). Paul. pg. 196: « Osorem dixerunt qui aliquem odisset ». Gloss. apud Labb.: « Osor, μιχητής, αρχαι (ἀρχαῖος).

OSPICOR, *auspicor*, apud veteres. Diomed. pg. 383 = 378 P.: « item quod nos *auspicatur* veteres ospicatur dixerunt: Claudius octavo historiarum *Flacco ospicatur* ».

OSPITA, *hospita* (peregrina, hospes), unde OSPITALIS = *hospitalis*. Est nomen pr. fem. in inscr. apud Grut. 775, 2.

OSPITALIS, *hospitalis*, adiect. Est nomen pr. m. in titulo sepulcr. apud Furlan. *Lap. Patav.* n. 404 pg. 341. Vide supra OSPITA.

OSSILAGO, dea apud veteres, quae durat et solidat infantibus parvis ossa (Arnob. IV, 7 pg. 140). Alii legunt Ossipago. Vide OSSIPAGINA.

OSSIPAGINA, dea, quae pangit puerorum ossa (Forcell. *Lexic.* s. h. v.), memoratur ab Arnob. III, 30 pg. 127. Vide OSSILAGO.

OSSVM vel ossu, *os*, gr. ὀστοῦν (ital. *osso*), apud veteres. Charis. pg. 138 = 112 P.: « Osse. monosyllaba extra analogiam esse Plinius eodem libro VI scribit et addit eo magis consuetudinem in eo esse retinendam: Titinius [vs. 160]: *velim ego osse arare campum cereum;* Varro quoque *osse*, inquit, *scribebant*, non *osso*. ossum dici non potest, quoniam neutrale nomen quodcumque nominativo singulari *m* littera terminatur in *bus* syllabam dativo et ablativo plurali dari non potest, ut *aptum bonum cavum datum*. Gellius tamen libro XXXIII *calvariaeque eius*, inquit, *ipsum ossum expurgarunt inauraveruntque. Ossu quidam ut veru genu putarunt*, inquit Plinius eodem libro VI, *posse censeri*. nam ut *veribus genibus*, *ossibus* quoque posse manifestum est ». Prisc. pg. 318 = 749 sq. P.: « In *os* correptam unum latinum neutrum *hoc os huius ossis*, quod etiam hoc ossum antiqui protulerunt ». Cf. Pacuv. vs. 102 ed. Ribb. (ossuum pro *ossium*), Charis. pg. 55 = 40 P., Tertull. *adv. Marc.* II 196, August. *Enarr. in psalm.* CXXXVIII § 20, Lupi pg. 189, Forcell. *Lexic.* s. v. *os*, et Fiorelli in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 107. — Ossua (unde ossuarium = *ossarium*), ab ossu, invenitur in inscr. apud Marini *inscr. Alb.* pg. 116 (Orell. n. 4806), Grut. 575, 3 (Orell. n. 2906), Passion. pg. 62 n. 10 (Orell. n. 4361), Grut. 799, 8 et 875, 3, et in olla plumbea apud Puteolos inventa (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 106).

OSTENDE, *ostendam*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 17 pg. 201: « Ostende, *ostendam;* ut permultis aliis exemplis eius generis manifestum est ».

OSTENDV, *ostendito*, imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthographia V+И∃+ƧV us-tentu, pro ostendtu et ustendtu, apud Umbros (vide OSTENSENDI = *ostenduntur*), compositum e praepositione OS pro OP, et

rad. TEND-, *tend-ere* (Aufr. et Kirch. I 40, 53, 60, 96, 142, 159, II 111 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 96, 654, 696; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 28, V 4, 27, VI 15, 30). Tab. eugub. VIa 20: EO · ISO · OSTENDV = *eos ipsos ostendito.*

OSTENSENDI, *ostenduntur* vel *ostendentur*, apud Umbros (vide OSTENDV = *ostendito*), compositum e praepos. OS pro OP, rom. *ob*, et rad. TEND-, rom. *tend-ere* (Aufr. et Kirch. I 149, Huschke *Die iguv. taf.* s. 96 sq.), in tab. eugub. VIa 20. Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 37.

OSTENSIS, *Ostiensis*, adiect. ad Ostiam pertinens. Vide OSTIA.

OSTESIS, *Ostensis* (Ostiensis), adiect. ad Ostiam pertinens. Vide OSTIA.

ΟΣΤΕΩΔΗΣ, h. e. *ossi similis*, parva insula Siciliae prope Liparam (Ptol. III, 4 cod. 'Οστεόδης). Diod. Sic. V, 11: Μετὰ δὲ τὴν Λιπάραν εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος νῆσός ἐστι πελαγία, μικρὰ μὲν τὸ μέγεθος, ἔρημος δὲ καὶ διά τινα περιπέτειαν 'Οστεώδης ὀνομαζομένη.

OSTIA, *hostia*, in lamella plumbea (*Bullett. dell' Inst. arch.* an. 1848 pg. 77).

OSTIA -ae et Ostia -orum, 'Ωστία (Ptol. III, 1; Polyb. VI, II 9, XXXI, XXII 7; Strab. V, II, 8; Dionys. Halic. I 9, III 44; Plutarch. in *C. Mar.* XXXV 8, XLII 1, et in *Oth.* III 3) vel τὰ Ὤστια (Strab. III, II 6, V, II 1 et 5, III 2 et 5), urbs Latii (Liv. XXII 11, 37, XXIII 38, XXV 20, XXIX 14, XXXVI 3; Plin. II, XLVI 4, VII, III 1, XXXVI, XVIII 1; Mela II, IV, 9), condita ab Anco Martio (Cic. *De rep.* II, 18; Plin. III, IX 4 cit. ad v. LATIVM, XIX, I 3; Polyb. VI, II 9; Strab. V, III, 5), ad Ostia Tiberis (Polyb. XXXI, XXII, 7; Strab. V, III, 5). *Hostia* cum adspiratione legitur in Comm. ant. ad Cic. pro *Planco* (Mai *M. Tullii Cic. orat.* etc. pg. 90). Paul. pg. 196: « Ostia urbs ab exitu Tiberis appellata ». Liv. I, 33: « in ore Tiberis Ostia urbs condita ». Fest. *Qu.* X, 13 pg. 197: « Ostiam urbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Martius rex condidisse, et feminino appellasse vocabulo fertur. quod sive ad urbem sive ad coloniam, quae postea condita est, refertur. Quod † neutrum certe plura[liter dici Ostia probat: qui usus] ferri non debet ». Ennius *Ann.* vs. 145 sq.:

« Ostia munita est; idem loca navibus pulchris
Munda facit; nautisque mari quaesentibus vitam ».

Charis. pg. 98 = 76 P.: « Ostia exitus fluminum in mare neutro genere semper pluraliter dicuntur. sed si urbem significare voles, singularem potius numerum observabis; quamvis Sallustius frequenter etiam plurali numero urbem significet ». Cf. inscr. apud Orell. n. 3217 et Henzen n. 6315, 6520, 7200 (OSTIS). — Ostienses, eius oppidi incolae (inscr. in *Giorn. arcad.* CLV, 168; Henzen n. 6709), e. c. Colonia OSTIENSIVM (Henzen n. 5775) et Dendroph. OSTIENSIVM (Henzen n. 7197). — Ostiensis (Liv. XXVII 38, Cic. *pro lege Man.* cap. 12) vel Ostiesis et Ostesis, gr. 'Ωστιανός (Plutarch. in *Caes.* LVIII, 3), adiect. ad Ostiam pertinens, ut Respublica OST (Henzen n. 7116), COL · OST (Henzen n. 6029), COLON · OST (Henzen. n. 7200), IN COLONIA OSTIENSI (Henzen n. 7106), COLONORVM · COLONIAE · OSTIENSIS (*Giorn. arcad.* CLVIII, 160), COLONIS · OSTIESIBVS (Orell. n. 3882, *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 194), DECVRIONES OSTESES (Henzen n. 7178; cf. Maffei *Mus. ver.* 303, 5), Ostiensis provincia (Cic. *pro Mur.* cap. 9), Ostiensis ager (Liv. VIII, 12) vel Ostensis ager (Frontin. *De col.* pg. 236 Lachm.), Ostiensis porta (Ammian. Marcell. XVII, IV, 14), VIA OSTIENSIS (Orell. n. 2570, 4570), Ostiensis portus (Plin. IX, V 3, XVI, LXXVI 6, XXVI, XXIV 20), Ostiensis ora (Plin. IX, XXIX, 1), L · VALERIVS · L · F · FYRMVS SACERDOS · ISIDIS · OSTENS (*Atti dell' Acad. rom. d'arch.* III 344), Q · VAL · MAX · VETE · VERN · OSTE (Mommsen n. 2383), L · VALERIVS · THREP[T]VS · FECIT · MAG · QQ · COLLEG · FABR · TIGNVARIORVM · OSTI[E]NSIVM (Mommsen n. 123), CORPOR · FABRVM NAVALIVM OSTIENSIVM (Henzen n. 7106), mora Ostiensia (Plin. XV, XXVII, 1), Valerius Ostiensis (Plin. XXXVI, XXIV, 2). Cf. Ostiae lacus (Liv. XXVII, 11), Ostiae porra (Plin. XIX, XXXIII, 2), Ostia Tiberina (Liv. XXVI, 19; Mela II, VII, 18) vel Ostia Thybridis (Sil. Ital. VIII 362, XVII 15). — Ostiensis est n. pr. m., ut A · OSTIENSIS · ASCLEPIADES (Murat. 177, 7; Doni cl. IV n. 34 pg. 144); P · OSTIENSIS · THALLVS (Grut. 446, 6; Murat. 193, 4), Q · OSTIENSIS FELIX (Marini *Inscr. alb.* pg. 57), P. Ostiensis Epaphroditus (Mommsen n. 4132), Ostiensis Chrysus (Murat. 1721, 6), L. Ostiensius Hilarus (*Giorn. arcad.* XXVIII, 359).

OSTIESIS, *Ostiensis*, adiect. ad Ostiam pertinens. Vide OSTIA.

OSTILIA, *Hostilia*, n. pr. f., ut Ostilia Hermione (*Monum. Matth.* pg. 128 n. 4), Ostilia l. l. Psycarion (Mommsen n. 3744) et Ostilia Parthenope (Mommsen n. 5530).

OSTRA, Ὄστρα (Ptol. III, 1), Umbriae oppidum inter Suasam et Senogalliam, in loco ubi nunc *Monte Nuovo*. Eius incolae Ostrani dicuntur. Plin. III, XIX, 2: « Ocriculani, Ostrani, Pitulani ». Cf. inscr. apud Murat. 563, 2. — Ostrensis, adiect. ad Ostram pertinens, ut Ostrensis ager (Frontin. *De col.* pg. 256 Lachm.). Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 258 sq., 301 (Os-tra pro Ops-tra, e praep. OS = *op-s*, *ob*) et Hieron. Amati in *Giorn. arcad.* XII 354 (ἀπὸ τῶν ὀστρῶν vel ἀπὸ τοῦ ὄστρου!).

OTACILIVS, gentilitium samniticum, ut Numerius

Otacilius Maleventanus (Fest. *Qu.* IX, 21 pg. 173, cit. ad v. ꟼIIꓘƎꟽVIꟼ niumeriis). Saepe invenitur in thes. epigr. Hinc adiect. Otacilianus, ut Otaciliana villa (cf. Mart. X, 79) in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 577.

OTANIS, *Otanii*, n. pr. m. genit. sg. Urna clusina n. 857: LARTHIA · OTANIS = *Lartia Otanii* uxor. *Otanis* pro otanisa legendum putat Lanzius I 174 = 135 ad n. 61. Cf. Fabretti *Inscr.* cap. IX pg. 635.

OTE, *aut*, partic. coniunct. apud Umbros, vetustiori orthogr. ƎTV ute = osc. Tꓷꟼ avt et AVTI, gr. αὖτε et αὐτάρ (Grotefend *Rud. l. u.* VI 31, VII 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 245, Aufr. et Kirch. I 61, 64, 160, II 61, Huschke *Die iguv. taf.* s. 63, et s. 265, Corssen *Ueb. aussprache* etc. II 270). Tab. eugub. VIIa 6: PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV = *porcas tres rufas aut piceas* (?) *facito.* Adde tab. eugub. Vb 10, 13, 15, 18, et tab. VIa 7.

OTESIA, oppidum Galliae Cisalpinae, Mutinam versus et Padum flumen. Eius incolae Otesini (REIP · ATESINORVM, in inscr. apud Grut. 396, 8 = Orell. n. 65, ubi forte legendum Otesinorum). Plin. III, xx, 2: « Faventini, Fidentini, Otesini, Padinates ».

OTIMVS, *optimus*, adiect. (vide OCTIMVS, OPTVMVS). In titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 263, 3: MVSTIAE ISIADI OTIME ET INCOMPARABILI FEMINAE.

OTOBER, *october*, in titulo coemeter. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXIII num. 8 (IIIIX KALENDAS OTOBRIS).

OTRICVLANVS, *Ocriculanus.* Vide OCRICVLVM.

OTROBER, *october*, barbara orthogr. in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXX n. 73 bis (MESE OTROBRVM).

ΟΥΑΛΗΣ -εντος, *valens*, apud Siculos (Herodian. apud Becker *Anecd.* pg. 1390). Est nomen rom. apud Zosim. IV, 7 sq. Cf. Müller *Die Etr.* I 13.

OVECVLA. Vide OVICVLA.

OVFENS vel Ufens, Αὔφιδος (corrupte apud Strab. V, III, 6), fluvius agri Privernatis, a quo Oufentina tribus appellata (Fest. *Qu.* X, 12 pg. 194, cit. ad v. OVFENTINA). Paul. pg. 195: « Oufentina tribus ab Oufente fluvio dicta ». Plin. III, IX, 6: « Dein flumen Ufens, supra quod Terracina oppidum ». Virg. *Aen.* VII, 801 sq.:

« Qua Saturae iacet atra palus, gelidusque per imas
Quaerit iter vallis atque in mari conditur Ufens ».

Sil. Ital. VIII, 380 sqq.:

« et atro
Liventes coeno per squalida turbidus arva
Cogit aquas Ufens *etc.* ».

Strab. loc. cit.: πρόκειται δὲ αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιοῦσι δύο ποταμοί· καλεῖται δ' ὁ μείζων † Αὔφιδος. Vib. Seq. *De flum.* pg. 20: « Ufens Tarracinae proximus ». Cf. Serv. ad Virg. *Aen.* XI 316, et vide VFENS.

OVFENTINA vel Ufentina tribus, gr. Ὠφεντίνα φυλὴ (Diod. Sic. XIX, 10), una ex XXXV tribubus Rom., quae erat in Latio, sic dicta ab Oufente fluvio agri Privernatis (Paul. pg. 195). Fest. *Qu.* X, 12 pg. 194: « Oufentina tribus initio causa fuit nomen fluminis Oufens, quod est in Privernate mare intra et Taracinam. Lucretius (*Lucilius*): *Priverno Oufendina* (Oufentina) *venit, fluvioque Oufente.* postea deinde a Censoribus alii quoque diversarum civitatum eidem tribui sunt adscripti ». Facta est Urbis conditae ann. CDXXXVI. Liv. IX, 20: « Et duae Romae additae tribus, Ufentina (al. *Oufentina*) ac Falerina ». Diod. Sic. loc. cit.: Προσέθηκαν δὲ καὶ δύο φυλὰς ταῖς προϋπαρχούσαις, τήν τε Φαλερῖναν καὶ τὴν Ὠφεντῖναν. Cf. inscr. apud Orell. n. 88, 1172, 1197, 1404, 2174, 3134, 3176, 3456, 3482, 3613, 3669, 3936, 3945, 3947, 4344, 4906, et apud Henzen n. 6229, 6678, 6854, 7154, 7173, in quibus scribitur OVF·, raro O·V·F, OVFEN· et OFENT.

OVI, *oves*, subst. fem. acc. pl. 3 decl., pro ovif = 8ƎꓷV uvef Umbrorum linguâ, ab ovi = sanscr. avi, gr. ὄϝις = ὄϊς (Lanzi II 765 = 673, 840 = 739, Aufr. et Kirch. I 62, 123, 162, II 233, Huschke *Die iguv. taf.* s. 623 et s. 696), in tab. eugub. VIb 43. *Ovibus* abl. pl. exponit Grotefend *Rud. l. u.* IV 28.

OVICERDA, *stercus ovillum*, apud Fest. *Qu.* XIV, 7 pg. 302. Vide SVCERDA.

OVICVLA, *parva ovis.* August. *Doctr. chr.* III, 31: « Oviculam (al. *oveculam*) exhibuit epulandam ». Est etiam cognomen rom., ut Q. Fabius Maximus Cunctator Ovicula, dictus a clementia morum (Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 43) et C. Matienus C. f. Ouf. Ovicula (Mommsen n. 4394). Plutarch. in *Fab. Max.* I, 4: ὁ δὲ Ὀουικούλας σημαίνει μὲν τὸ προβάτιον, ἐτέθη δὲ πρὸς τὴν πρᾳότητα καὶ βραδυτῆτα τοῦ ἤθους ἔτι παιδὸς ὄντος.

OVIVS, praenomen samniticum, ut Ofilius Calavius Ovii filius Campanus (Liv. IX, 7), Calavii Ovius Noviusque Campani (Liv. IX, 26), Ovius Pactius vel Paccius Samnitis (Liv. X, 38), Q · OVIVS · OV · F · TR · PL · VIAM STRAVIT (Mommsen n. 704), C · PACCIVS · C · L · OVI · F · BANTIVS (Lancell. *Thes. inscr. Picen.* fol. 41 mss.). Cf. Varr. *De r. r.* II, I, 10. Est etiam gentilitium rom., ut C · OVIO · OVF · FIICT (Brunati *Mus. Kirch.* inscr. n. 104; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 305 sq.).

OVLS, *uls* (ultra), in sacris Argeorum apud Varr. *De l. l.* V, 50 pg. 20 (cit. ad v. OPPIVS). Vide VLS.

ΟΥΠ-, rom. *operare*, rad. osca, graecâ orthographiâ, pro -ΠV (úp-) = -ΠVV (uup-), in voc. ΟΥΠΣΕΝΣ, quod sequitur.

ΟΥΠΣΕΝΣ, *operaverunt* (fecerunt), perf. ind. 3 pers. pl.,

oscis literis ϟИЭϟΠVV uupsens, apud Samnites, e rad. -ΠV (úp-), *operare* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306, et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 153; Aufr. et Kirch. II, 315; Minervini et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 8, 60; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 215, 359, 417; Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58, III 423, V 9, X 153). Inscr. samnit. n. 3063 (vide ΣΑΚΟΡΟ = *sacrum*): [ΣΤΕ]ΝΙΣΚΑΛΙΝΙΣΣΤΑΤΤΙΗΙΣ | [ΜΑ-Ρ]ΑΣΠΟΜΠΤΙΕΣΝΙΥΜΣΔΙΗΙΣ | ΜΕΔΔΕΙΞΟΥ-ΠΣΕΝΣ (*Στενις Καλινις Σταττιηις Μαρας Πομπτιες Νιυμσδιηις μεδδειξ ουπσενς*) = *Stenius Calinius Statii* filius et *Mara Pomptius Numerii* filius *meddices fecerunt* (Mommsen op. cit. s. 193).

Π

P·, *pondo* (?), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 363, 412, Huschke *Die iguv. taf.* s. 472), in tab. eugub. Vb 9, 14. Alii exponunt *plethra* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 11), aliique *pertica* (Maffei *Osserv. lett.* VI, 62). Cf. Lanzi II 826 = 735.

Π (Ͳ), *Publius* vel *Pupius* (ΠVΠ pup), praenomen samniticum, = etr. ΊVΊ pup (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289 sq., Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 24) ut ƧHΙΠHΙK · Π (p. kiipiís, n. 2799) = *Publius Cipius* (Mommsen op. cit. s. 186, Huschke s. 190, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 11 = XXXII), ...ΤΝИ · Π (p. mat..., n. 2790) = *Publius Matius* (Mommsen s. 182, Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 84, Huschke op. cit. s. 175, Fiorelli op. cit. I 8 = XXIV), ?ƧΙИΙΩΥΙΥK Π (p. kuiurinis, n. 2809) = *P. Quirinius* (?), Ͳ · ⱵICINIVS (in lapide Lucano, cit. ad voc. ΑͲ = *Appius*), P. Praesenteius (Appian. *De bell. civ.* I, 41), P. Ventidius (Appian. op. cit. I, 47).

§ 2. *Popidius* (?), gentilitium samnit., fortasse pro ϟΙΙЯΙΠVΠ púpidiis (Mommsen op. cit. s. 289). Inscr. Pompeiana n. 2816: Ί · ΩИ (mr p) = *Mara P.....* (Mommsen s. 185, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 188).

Ί (p), in titulis sepulcr., apud Etruscos, n. 277 ter et n. 2619 bis.

§ 2. In vase etr. n. 2658.

§ 3. In numis aeneis n. 2458, 2465. Cf. Lenormant et De-Witte *Monum. céram.* II, XXIII.

Ί (Ͳ), litera solitaria in numis Italiae inferioris, apud Carelli: Ί tab. CXXXVI n. 7, CLXXXVII n. 2, 12, 18, CXCIV n. 34; Ͳ tab. LXXIII n. 41, LXXIV n. 48, 66, CXXXVI n. 19, CXXXIX n. 45, CXLIII n. 80, CLIV n. 106, CLXXVII n. 11, 13, CLXXIX n. 52 sq., CCI n. 19; Π tab. CLXXXVII n. 10, CLXXXI n. 30, CXCIV n. 33, CXCVIII n. 80 sq., CXCIX n. 98-101, CCI n. 9.

Ͳ (p), in numo aen. ad Paestum pertinente (Carelli tab. CXXX n. 4). Vide PAESTVM.

-ЯΊ (pa-), radix umbrica, = sanscr. pâ (nutrire), in voc. ΩΞ+ЯΊ (pa-ter) = rom. pa-ter. Vide voc. sq.

-ИΠ (pa-), radix osca, = umbr. -ЯΊ (pa-), in voc. ⱵΞΩΞΤИΠ (pa-tereí) = *pa-tri*.

PA, dor. *πᾶ*, *pater*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Pa pro *parte* (leg. *patre*); et po pro *potissimum* positum est in saliari carmine ».

PA, *quam*, pronom. relat. acc. sg., apud Umbros. Vide PREPA = *prae-quam*.

ͲΛ, *Paqvius* vel *Paquius* (= ͲΛCVIES et PAQVIVS), sive *Pacius* (= ϟΙKИΠ pakis) vel *Paculus* (= ⅃VKИИΠ paakul), praenomen volscum. In inscr. n. 2740: ͲΛ · VI · ͲΛCVIES = *Paquius* (vel *Pacius* vel *Paculus*) *Vibii filius Pacuvius* (Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 110, *Die unterit. dial.* s. 325; Aufr. et Kirch. II, 311; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 266. Cf. Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 12 sq.).

ЯΊ (ͲΑ), in lapide clusino n. 799 (ЯΊ), et in vasis etr. n. 2199 (PΊ), n. 2670 (ͲΑ). Adde operculum ossuarii perus. n. 1659 (...ЯΊ).

ͲΑ (PA), in numis ad Paestum pertinentibus. Vide PAESTVM.

ΠΑΑΚ... Vide PAACIVS, quod sequitur.

PAACIVS, *Pacius* vel *Paquius*, gentilitium ital. (= ϟΙKИΠ pakis), ex. c. M · PAACI in sigillo apud Mommsen (n. 6310, 63), et Α · ΠΑΑΚ... (inscr. n. 3062). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284.

⅃VKИИΠ (paakul), *Paculus*, praenomen samniticum (Lanzi I 341 = 265, II 610 = 524 nt. 7, 806 = 715; Avellino in *Mus. Borbon.* VII, 18; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 407), comparandum cum praen. ͲΛ = PAQVIVS et ϟΙKИΠ pakis = *Paccius*. Est rom. *Paulus*, ital. *Paolo* vel

Pavolo (florentin. *Pagolo*). In inscr. nolana n. 2768 (vide ƧIƧꟼTƎꓘƎЯ degetasis): ƧIIꓘVΛVꟽ · ΛVꓘꟼꟼП (paakul mulukiis) = *Paulus Mulcius* vel *Mulucius* (Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 23, Mommsen op. cit. s. 178, Huschke op. cit. s. 165).

ꟽꟼꟼП (paam), *quam* (sanscr. kam), pronom. relat. fem. acc. sg., = ꟽꟼП pam et recentiori orthogr. PAM (umbr. PA), e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 46, Aufr. et Kirch. I 77, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344, Fiorelli *Monum. epigr. pomp.* I, 8 = XXV; cf. Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 8 sq.), in tabula lapidea n. 2791 lin. 1.

IПꟼꟼП (paapi), *Papius*, gentilitium samniticum, pro IIПꟼꟼП paapii, ut in nummo argent. n. 2851 *c*: ΛꟷTVꟽ · ꓘ · IПꟼꟼП · ꓘ (g. paapi g. mutil) = *C. Papius C. fil. Mutilus.*

IIПꟼꟼП (paapii) et ꟷIПꟼꟼП (paapií), *Paapius* (Papius), minus recte IПꟼꟼП paapi, gentilitium samnit. (Lanzi II 806 = 715, Avellino *Relazione* etc. in *Mus. Borbon.* VII 18, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 29, 31, 49, Friedlander *Osk. münzen* s. VII, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 407). In numis Marsicis: ꓘ · IIПꟼꟼП · ꓘ (g. paapii g., n. 2851 *a*), ꓘ · ꟷIПꟼꟼП · ꓘ (g. paapií g., 2851 *b*) et ꓘ · IПꟼꟼП · ꓘ

(g. paapi g., n. 2851 *c*) = *G. Papius G.* filius (Lanzi II 601 = 514, Mommsen loc. cit., Huschke op. cit. 152 sq.). Cf. Brutulus Papius, apud Liv. VIII 39, cit. ad v. BRVTVLVS.

PAAPVS, *Papus*, cognomen campanum (unde gentil. IIПꟼꟼП paapii = *Papius*), apud Mommsen n. 3846 (Q · TVLLIVS · PAAPVS). In alia inscr. campana: A · VERRIVS · A · L · PAPVS (Mommsen n. 4173).

?ƧꟷTꓘIϽꟼꟼП (paarigtís), in marm. Pompeiano n. 2805.

PAASTOR, *pastor*, antiquo scribendi more. In lapide antiquo (Append. n. LVII) lin. 13 sq.: VT · DE · AGRO · POPLICO ARATORIBVS · CEDERENT · PAASTORES.

PAAT...., n. pr. m. in lapide apud Mommsen n. 5611 (PAAT AATIEDI · L · S).

PABO -onis, vehiculum unius rotae, in *Gloss.* Isidori.

PAGES, *pacis*, genit. sg., barbara orthogr. in titulo coemet. apud Mommsen n. 1302 (HIC · REQVIESCIT · IN · SOMNO · PAGES).

PAGO, *pango* et *paciscor*, apud veteres (Priscian. pg. 523 = 894 P.). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 160.

PADELLAR, *Patellae* (?), genit. sg. 1 decl., fortasse deae nomen apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 70, 106, 111, II 79 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 75 et s. 610). Tab. eugub. VI a 14: PERTOME · PADELLAR = *ad fanum Patellae* (Aufr. et Kirch. II, 84) vel *in porticum Patellae* (Huschke op. cit. s. 65). Aliis est *patella* = gr. *πατάνιον*, ital. *padella* (Lanzi II 826 = 735, Grotefend *Rud. l. u.* VI 13).

PADINVM, oppidum Galliae cispadanae (ad Padum flumen), cuius incolae Padinates (Plin. III, xx, 2).

PADO. Vide PALO.

PADVA. Vide PATAVIVM et PADVSA.

PADVS, Πάδος (Ptol. III, 1; Strab. IV, III 3, VI 5 et 14, VI, I 3, 5 sq., 9 et 11; Polyb. II 16, 32, III 40, 56, 64, 66, X 3, XXXIV 10; Diod. Sic. V, 23; Appian. *De bello Ann.* capp. 5, 8, 10, et *De bell. civ.* I, 109; Plutarch. in *Marc.* VI 3, in *C. Mar.* XXIV 2 et in *Caes.* XX 1; Arrian. Nicomed. fragm. n. 49), hodie *Po*, maximus Italiae fluvius (Plin. II, CV 9, III, VII 3, XX 3 sq., XXI 1, XXII 2, IX, XVII 1, XII, VIII 2, XIV, III 2, XVI, LXX 1, XXI, XLIII 1, XXXIII, XXI 1, XXXVI, LIV 1; Virg. *Aen.* IX, 680; Liv. V 33, 35, XXI 43, 47; Mela II, IV, 4; Solin. II, 25; inscr. apud Henzen n. 5400), Ligurum linguâ BODINCVS (Plin. III, xx, 8), Graecis dictus Ἠριδανός, Eridanus (Polyb. II, 16; Diod. Sic. V, 23; Aelian. *De nat. anim.* XIV 8 et 29; Scymn. Ch. vs. 395; Lucian. X, XII, 2; Appian. *De bello Ann.* cap. 5 et *De bell. civ.* I, 109; Dio Cass. XLI 10, XLIV 17; Serv. ad Virg. *Aen.* X, 189), ac poena Phaetontis illustratus (Plin. III, xx, 3; Strab. V, I, 19; Polyb. II, 16; Diod. Sic. V, 23; Scymn. Ch. vs. 395-401). Plin. XXXVI, XI, 1: « Phaetontis fulmine icti sorores fletu mutatas in arbores populos, lacrymis electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem, quem Padum vocamus ». Ovid. *Amor.* II, XVII, 32: « populiferque Padus ». Cf. *Gromat. vet.* pgg. 17, 50, 82, 124 Lachm. — Hinc padi arbores piceae (Plin. III, xx, 8), oppidum Padinum et freta Padusa. — Padanus, adiect. ad Padum pertinens, ut regio Padana (Orell. inscr. n. 79), Padanae vel Padaneae silvae (Solin. XX, 9), Padanus culex (Sidon. *Epist.* I, 8).

PADVSA, Παδόα (Polyb. II, 16 pro Πάδοσα vel Παδοῦσα), hodie *Po di Argenta*, fossa ex Pado Ravennam usque perducta. Plin. III, xx, 5: « Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vocatur, quondam Messanicus appellatus ». Virg. *Aen.* XI, 457: « piscosoque amne Padusae ». Ubi Servius: « Padusa, pars est Padi: nam Padus licet unus sit fluvius, habet tamen fluenta plurima, e quibus est Padusa, quae quibusdam locis facit paludem (cf. ital. *padule* = *palude*), quae plena est cygnorum. [Alii Padum tribus fontibus nasci dicunt, ex quibus sumsit vocabulum Padusa, qui diffusus in modum stagni in amnem di-

geritur: nam ideo *per stagna loquacia*. Alii partem fluminis Padi, in quam descenditur fossa. Valgius in Elegis: *Et placidam fossae qua iungunt ora Padusam, Navigat Alpini flumina magna Padi.* Ceterum illud incongruum est, Padusam foeminino genere iuxta veteres *Padum* dictum] ».

PAE, *quae*, pronom. relat. fem. nominat. sg., = PAEI et antiquiori orthogr. ꟷИП paí, e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 25, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 278; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18). Tab. Bant. n. 2897 lin. 22: PAEI EIZEIS · FVST · PAEANCENSTO · FVST = *quae illius fuerit, quae incensa fuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 80; cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II, 362).

PAEDIDVS, *sordidus*, adiect. (vide PEDICOSVS). Paul. pg. 222: « Paedidos *sordidos* significat atque *obsoletos*. Tractum vocabulum a graeco, quia παῖδες, id est pueri, talis sint aetatis, ut a sordibus nesciant abstinere ». Petron. *Satyr.* cap. 34 (II, 187): « paedidissimi servi ».

PAEI, *quae*, pronom. relat. = PAE, quod vide.

PAECVLIARIS, *peculiaris*, adiect. Est cognomen virile in titulo coemet. apud Lupi pg. 110 (PATER PAECVLIARIS).

PAELIGNI vel Peligni, Πελίγνοι (Ptol. III, 1; Strab. V, III 4 et 11, V 4, codd. V, II 1 Πελιγγριοι et Πελιγριοι; Diod. Sic. XX, 90 et 101; Appian. *De bell. civ.* I, 39; Plutarch. in *Aem. Paul.* XX, 1 sqq.), populi Italiae inferioris (Plin. III, XVII 1, XI, XIV 1; Liv. VIII 6, 29, IX 41, 45, X 30, XXII 9, XXVIII 45, epit. lib. LXXII sq. et lib. LXXVI; Cic. in *Vatin.* cap. 16; Martial. I, 62; Veget. *De re mil.* I, 28), inter Aternum et Sagrum (ubi nunc *Abruzzo citra*), quorum urbs primaria Corfinium (Strab. V, III 11 et V 4). Paul. pg. 222: « Peligni ex Illyrico orti. Inde enim profecti ductu Volsimi regis, cui cognomen fuit Lucullo, partem Italiae occuparunt. Huius fuerunt nepotes Pacinus a quo Pacinates, et Pelicus, a quo Peligni ». Ad Sabinos vero Peligni cum aliis originem referebant (cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 140 suiv.). Ovid. *Fast.* III, 95 sq.:

« Et tibi cum proavis, miles Peligne, Sabinis
Convenit; hic genti quartus utrique Deus ».

PAELIGNI, non *Peligni*, legitur in inscr. apud Mommsen n. 5471 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294, et Fleckeisen *Hülfsbüchlein für lat. rechtschr.* s. 24), unde adiect. Paelignanus, ut FVNDI·PAELIGNANI (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1853 pg. 49). Diod. Sic. XX, 90: Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι μὲν Πελιγνοὺς καταπολεμήσαντες τὴν χώραν ἀφείλοντο, καὶ τισι τῶν δοξάντων τὰ Ῥωμαίων πεφρονηκέναι μετέδωκαν τῆς πολιτείας. Pelignos aquosos appellat Ovid. *Am.* II, I, 1. Id. *Am.* III, XV 8 sq. (cf. *Am.* II, XVI 37, III, XV 3, *Pont.* I, VIII 42, IV, XIV 49, *Fast.* IV 685):

« Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
Pelignae dicar gloria gentis ego;
Quam sua libertas ad honesta coëgerat arma,
Quum timuit socias anxia Roma manus ».

Gloss. apud Mai (*Class. auct.* VII, 573): « Peligni, stulti »; Sil. Ital. VIII 509 sq. « acer Pelignus ». — Pelignus adiect. ad Pelignos pertinens (Martial. II 41, VIII 73; Tacit. *Hist.* III, 59), ut Peligna gens (Ovid. *Am.* III, XV, 8), Pelignus ager (Liv. X, 30), arva Peligna (Ovid. *Am.* II, XVI, 5), Peligna cohors (Enn. *Ann.* vs. 280; Liv. XXV 14, XLIV 40), Pelignum bellum (Liv. VII, 38), Peligni coloni (Martial. XIII, 121), Peligna lina (Plin. XIX, II, 5), Peligna praela (Martial. I, 27), Peligna frigora (Horat. *Od.* III, XIX, 8), Pelignae anus (Horat. *Epod.* XVII, 60) h. e. sagae, Peligna examina (Calpurn. *Ecl.* IV, 151). Cf. Iulius Pelignus Cappadociae procurator (Tacit. *Ann.* XII, 49), et Πελίγνας, qui fuit coquus Alexandro ab Olympiade missus (Athen. XIV, 78 pg. 659 Πελίγναν τὸν μάγειρον λαβὲ παρὰ τῆς μητρός).

PAERAEGRINVS, *peregrinus*, adiect. Est n. pr. in titulo sepulcr. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 95, Henzen n. 7419 c) D · M | PAERAEGRI|NO MVMIL|LONI PRISCA|COIVX PRIMO|PALO BENE|[MERENTI].

PAESTVM, Παῖστον (Ptol. III, 1) vel Παιστός (Strab. V, IV, 13), Lucaniae oppidum (Liv. VIII 17, XXII 36, Mela II, IV 9), nunc *Pesto*, antea Posidonia graece appellatum (Plin. III, X, 1; Dionys. Halic. I, 73; Strab. V, IV 13 ἡ Ποσειδωνία Παιστός, et VI, I 1 Ποσειδωνία; Scyl. Caryand. § 12; Scymn. Ch. vs. 248 μέχρι τῆς Ποσειδωνιάδος ὠνομασμένης), ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, h. e. a Neptuno (Neptunia = *Posidonia*, apud Vell. Paterc. I, 15), a Doriensibus conditum (Solin. II, 10). Colonia deducta est U. C. an. CDLXXX. Vell. Paterc. I, 14: « At Cosam et Paestum abhinc annos ferme trecentos, Fabio Dorsone et Claudio Canina coss. ». In tab. apud Marini *Arvali* pg. 329: S · P · T · ATILIVS · T · F · FLA · RVFVS · PAESTO. *Tab. Peuting.* segm. VI e « Pestum ». — Paestani (Liv. XXVII, 10) sunt Paesti incolae (colonia PAESTANORVM, in inscr. apud Mommsen n. 89), antea Ποσειδωνιᾶται (Aristox. Tarent. fragm. n. 90, apud Athen. XIV, 31 pg. 632), in nummis n. 2898 graece inscriptis Π, ΜΟΠ (ΠΟΜ), ƎΜΟΠ (ΠΟΜΕ), ƧƎΜΟΠ (ΠΟΜΕՏ, ΠΟΜΕΙ, ΠΟΣΕΙ), ΠΟΣΕΙΔ, ΠΟΜΕΙΔΟ, ΝΑΔƎΜΟΠ (ΠΟΣΕΙΔΑΝ), ΠΟΣΕΙΔΑΝΙΑ, ΠΟΣΕΙΔΑΝΙΑΤΑΝ,

et in numis rom. n. 2899 ᑎ, ᑎAIS, ᑎAE, ᑎAES, ᑎAISTANO (pro Paistanôm h. e. *Paestanorum*). Fuit

praesertim rosarum abundans (Virg. *Georg.* IV, 119; Propert. IV, v, 59; Ovid. *Metam.* XV, 708). Serv. ad Virg. loc. cit.: « Paestum, oppidum est Calabriae, in quo uno anno bis nascitur rosa ». — Paestanus adiect. ad Paestum pertinens, ut sinus Paestanus (Plin. loc. cit.; Cic. *ad Att.* XVI, 6 = n. 758; Mela II, IV, 9), Παιστανὸς κολπός (Strab. loc. cit.), i. q. Ποσιδωνιάτης κόλπος (Strab. I, II 10 et 12, V, I 1 et 3, VI, I 1), Paestanae valles (Solin. II, 22), Paestanae rosae (Ovid. *Pont.* II, IV, 28), Paestanus colonus (Martial. IX, 27). Strab. V, IV, 13: εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, ὃς νῦν Παιστανὸς καλεῖται, καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία Παιστός, ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη.

PAETILLA, *paetula*, diminut. paetae. Est cognomen rom. apud Fabr. cap. IX n. 435 pg. 651.

PAETINVS, diminut. paeti, = etr. ANOƎꟼ (pethna), cognomen rom., ut M · FVLVIVS · CN · F · CN · N · PAETINVS (Grut. 296 col. 2).

PAETRONIA, *Petronia*, in lapid. Amerino apud Grut. 1148, 14 (C · I · PAETRONIA SECVNDA). Vide PATRONIA.

PAETVS, cognomen etr. et rom. Vide CASTRONIVS § 2.

PAFE, *quas*, pronom. relat. f. acc pl., e stirpe pronominali PO-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 44, 137, II 298, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642). Tab. eugub. VII a 52: PAFE · TRIF · PROMOM · HABVRENT = *quas tres primum habuerint. Ubi* vel *quando* = ƎꓭVꟼ pufe exponit Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VI 31 sq.

PAHIVS, *Pacius.* Vide ƧIꓘNΠ (pakis) = *Pacius* vel *Paccius.*

ꟷNΠ (paí), *quai* (quae), pronom. relat. f. nominat. sg. = PAE et PAEI (Lanzi II 613 = 527, 806 = 715, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344), e stirpe pronom. PO, Oscorum linguâ. Cipp. abell. n. 2783 lin. 34: ꟽꟷ>NꟼƧ · ꟻITƧVΠ · TƧꟷ · Πꟷ · ꟷNΠ (paí íp íst púslin slagím) = *quae* (via) *ibi est propter finem* (Aufr. et Kirch. II 325).

§ 2. *Quâ*, adverb. (locat. sg.?) = *ubi* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 44, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3), e stirpe pronominali PO-. Cipp. abell. n. 2783 lin. 15 sq.: · ЯVꟻI>ꟻNT · [ЯNꓘꟷꟻꟷ]Vꟽ · VIꟻꟻƎꟽƎDƎT · ꟷNΠ TƎƧVT8VDΠ (paí teremenniú múiníkad tanginúd prúftuset) = *quâ terminalia communi sententia probata sunt* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 85), sive *ubi terminalia communi iussu probata sunt* (Aufr. et Kirch. I 167), quod Ebel vertit (in *Zeitschr.* cit. II, 59) *quae terminalia — probata sunt.*

PAIMENTVM, *pavimentum*, in lapide apud Grut. 39, 4 (Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 138).

ᑎAIS et ᑎAES. Vide PAESTVM.

ᑎAISTANO, *Paistanôm* (Paestanorum). Vide PAESTVM.

PAC-, radix umbrica (rom. *pax*), in vocc. PACER = *pacatus* et *pacata*, PACRER = *pacati*, PASE = *pace.* Vide voc. sq., et cf. etr. ƧꟼAIƆAꟼ (pacials), IƎꟻIƆAꟼ (pacinei) et ƎꟻƆAꟼ (pacne).

PΛ<-, radix volsca (= umbr. PAC-, rom. *pax*), in voc. PACRII (pacre) = *paciferum*, et PΛ<R = *pacati* (propitii), unde genit. sg. PΛ<RIS.

PACA, —*â* (caussa?), abl. sg.?, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 116, 415), fortasse e rad. PAC- (Huschke *Die iguv. taf.* s. 96; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 15, VIII 13), in tab. eugub. VI a 20.

PACATINVS, diminut. pacati. Est cognomen rom. in titulo sepulcrali apud Grut. 530, 6 (T · AVR · PACATINO).

PACER, *pacatus* et *pacata* (propitius et propitia), marsic. PΛ<R, adiect. masc. et fem. nominat. sg. 3 decl. (plur. PACRER = *propitii*), e pacri, quod e rad. PAC-, apud Umbros (Lanzi I 361 = 282, II 749 = 657, 826 = 735; Lassen *Beiträge* etc. s. 32; Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 9, 28; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35; Aufr. et Kirch. I 43, 72, 98, 99, 121 sq., 124, 162, II 138 sqq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 112 et s. 621). Tab. eugub. VI a 23 sq., VI b 7 sq., 26 sq.: FOS · SEI (VI b 7, 26 FONS · SIR) · PACER · SEI (VI b 7 SIR, VI b 26 SI) · OCRE FISEI (VI b 26 FISI) · TOTE · IIOVINE (VI b 27 IOVINE) · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *volens sis, propitius sis* (Die Grabovie sive Fisovi Sancie sive Tefre Iovie) *colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VI a 30 sq., 33, 40, 42 sq., 50, 52 sq., VI b 11 sq., 13 sq., 32 sq., 34 sq.: FVTV · FONS (VI a 30, 33, 40 FOS) · PACER · PASE · TVA (VI a 42 TVVA) · OCRE · FISI (VI a 40 FISIE) · TOTE · IIOVINE (VI a 33 IOVINE) · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens, propitius* (Die Grabovie sive Fisovi Sancie sive Tefre Iovie) *pace tua colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VII a 13 sq., 17 sq., 31: FVTV · FONS · PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE cet. = *esto volens propitia* (Praestita Cerfia Cerfii Martii) *pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae* etc. Et tab. VII a 49 sq.: TVRSA · IOVIA · FVTV · FONS · PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IOVINAR · TOTE · IOVINE = *Tursa Iovia esto volens, propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae.*

PACHYNVM et Pachynus aut Pachynos, Πάχυνος

(Strab. II, IV 3, V 20, VI, II 1 et 4; Diod. Sic. V 2, XXIII 18, XXIV 1; Pausan. *Eliac. pr.* XXV, 5; Polyb. I 25, 42, 54, VII 3; Scyl. Caryand. § 13; Lycophr. vs. 1029, 1182; Posid. Apam. fragm. n. 82; Dioscor. V, 139), Πάχυνος ἄκρα (Ptol. III, 4; Strab. VI, II 1; Pausan. *Phoc.* XI, 3; Dionys. *Orb. descr.* vs. 86 et vs. 469; Plutarch. in *Dion.* XXV, 2), nunc *Capo Passaro*, unum ex tribus promontoriis Siciliae (Plin. III, XIV, 4; Liv. XXIV 27, XXV 27; Cic. *in Verr.* II, v, 34; Mela II, VII, 15 sq.; Solin. V, 2 et 18; Avien. *Perieg.* vs. 635; Prisc. *Perieg.* vs. 482), cum portu: dictum a παχὺς (densus, crassus), quia circa ea loca aër gravior est. Plin. III, XIV, 2: « Terreno itinere a Peloro Pachynum CLXXXXI M. pass. ». Ovid. *Metam.* V, 350 sq.: « Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro; Laeva, Pachyne, tibi ». Et XIII, 726: « E quibus imbriferos obversa Pachynos ad Austras ». Παχύνιος, adiect. ad Pachynum pertinens (Steph. Byz. s. v. Πάχυνος). — Pachynus est cognomen rom., ut M · LIVIVS · VRTICVLAE L · PACHYNVS (Grut. 1002, 4).

ƧꓶAIƆAꟼ (pacials), *Paciá* vel *Pacciá*, n. pr. f. (cf. osc. ƧIꓘIΠ pakis = *Paccius*), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 2365. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162.

PACILVS, cognomen gentis Furiae, ut C. Furius Pacilus (cos. U. C. an. CCCXII), apud Liv. IV, 12.

?IƎИIƆAꟼ (pacinei), *Pacinia*, n. pr. f., in urna Volaterr. n. 361. Cf. ƎИƆAꟼ (pacne).

PACIO, *paciscor*, apud veteres. Lex XII Tabul. apud A. Gell. XX, 1 et Fest. *Qu.* XVI, 5 pg. 363: SI · MEMBRVM · RVPIT · NI · CVM · EO · PACIT · TALIO · ESTO.

PACIO -onis, *pactio*, apud veteres. Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250: « Pacionem antiqui dicebant, quam nunc *pactionem* dicimus. unde et pacisci adhuc, et paceo (leg. *paco*) in usu remanet ».

ƧIꓘIΠ (pakis), *Pacius* vel *Paccius* sive *Paquius*, per abbr. ꓘΠ pk, praen. samnit. (Lanzi II 611 = 525 ad n. 11; Grotefend *Rud. l. o.* pg. 48; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284 et apud Fiorelli *Annali di num.* I 43; Aufr. et Kirch. I 164, II 303, 311, 357). Inscr. n. 2904: ƧIIꓤITИIT · ƧIꓘIΠ (pakis tintiriis) = *Paccius Tintirius* (Mommsen op. cit. s. 190; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 142). Cf. PAHIVS apud Gud. 75, 1 (Mommsen loc. cit.), et Pactius apud Liv. XXVII 15. Quidam Παχκιός romanus memoratur a Plutarch. *De tranquill. an.* § 1, Ovius Paccius (vel Pactius) Samnitis a Liv. X, 38, N · VITELLIVS · PAC · F · (Mommsen n. 389), ΠΑC · ANAIEDIO (Mommsen n. 5567), ΠΑΚΚΙΟϹ ΚΑΛΗΔΟϹ in lapide apud Mommsen n. 2451 (*Corp. inscr. gr.* n. 5836), et ΠΑΚΙΟϹ ΝΥΜΨΙΟΥ (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 197). Hinc cogn. Paccianus (Mommsen n. 1011), ut Οὐίβιος Πακιανὸς (Plutarch. in *Crass.* IV 2 sq.) et Γάϊος Πακκιανὸς (Plutarch. op. cit. XXXII, 2). Πάκκος nomen est famuli Catonis maioris (Plutarch. in *Cat. maior.* X, 7). Cf. Raoul-Rochette *Lettre à M. Schorn* pg. 337 ed. 2.ª, et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 136.

PACIT, *paxit*, e PACIO, quod vide.

PACCIVS. Vide ƧIꓘIΠ (pakis).

?ƎИƆAꟼ (pacne), *Pacinius*, n. pr. m. in inscr. etr. n. 1692. *Pacciana* exponit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 283 ad n. 274. Cf. IƎИIƆAꟼ (pacinei).

PA<R, *pacata* (pacifera), adiect. f. 3 decl. pro pacer (= umbr. PACER), e pacri, quod e rad. PA<-, apud Marsos, in aere Rapin. n. 2741 lin. 11. Vide PA<RSI.

PACRII, *paciferum*, adiect. n., apud Marsos, e rad. PAC-, rom. *pax* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 161; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 254) in inscr. n. 2742 bis. Vide NOVENSIDES.

PACRER, *pacati* (propitii), adiect. m. nominat. pl. 3 decl. (PACER = *pacatus*), e pacri, quod e rad. PAC-, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 22 sq., Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35, Aufr. et Kirch. I 43, 99 anm. 1, 123, II 139, Huschke *Die iguv. taf.* s. 622; cf. Lassen *Beitr.* etc. s. 32 et s. 41). Tab. eugub. VIb 6: SERFE · MARTIE · PRESTOTA · SERFIA SERFER · MARTIER · TVRSA · SERFIA · SERFER · MARTIER · FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR etc. = *Cerfie Martie, Praestita Cerfia Cerfi Martii, Tursa Cerfia Cerfi Martii, estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae* etc.

PA<RIS, *pacati* (paciferi), adiect. genit. sg. (umbr. PACER = *pacatus*), e rad. PA<-, apud Marsos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 340, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 138 sq.). In aere Rapin. n. 2741 lin. 1: AISOS PA<RIS = *sacri paciferi* (Corssen loc. cit.). Alii aliter interpretantur (cf. Guarini *Comm.* XX 14 et Huschke *Die osk. und sab. sprach.* s. 246).

PA<RSI, in aere Rapin. n. 2741 lin. 11, fortasse legendum pacr si = *pacifica sit* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 158 et *Ueb.ausspr.* etc. II 360) vel *pacatus sit* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 250). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, et vide PA<R et umbr. PACER.

ΠΑΚΤΙΩΝ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* § XXXVI (267).

ΠACVIES, *Pacvius* vel *Paquius* (Pacuvius), n. pr. m., apud Volscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284 sq. et s. 325, Aufr. et Kirch. I 60, II 311, 357, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 266, Corssen *De Volsc. lingua* pg. 26; cf. Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sv. I 12 sg.). Inscr. n. 2740: ΠA · VI · ΠACVIES · MEDIS = *Paquius Vibii* fil. *Pacuvius meddix.* Pacvius pro *Pa-*

cuvius exstat in cod. Vatic. Persii *Sat.* I, 77 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 129).

§ 2. Pacuvius est praenomen Campanum, ut Pacuvius Calavius (Liv. XXIII, 2 et 8) = Πάγκυλος Παῦκος (Diod. XXVI, 10), et Pacuvius Ninnius Celer (Liv. XXIII, 8). Cf. Sil. Ital. XI, 58; et vide PACVVIVS.

PACVIVS. Vide ΠΑCVIES.

PACVLA vel Paculla, praenom. fem., ut Paculla Annia Campana (Liv. XXXIX, 13 codd. *Pacula*, *Pacilla* et *Patula*). Cf. Fauculam vel Faculam Cluviam (Liv. XXVI, 33; Valer. Max. V, II, 1, cit. ad voc. CLVVIA).

PACVLVS vel Pacullus, osc. ꟼVKNNΠ (paakul), nomen et cognomen ital. = *Paulus*, ut ΜΑΙΟC ΠΑΚΥΛΛΟΥ (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284) et L. Roscius Iulianus Paculus (Grut. 459, 2).

PACVLVS, *pasceolus*, subst. m. *Gloss.* Isidori: « Paculum, sacculum, pasceolum ».

PACVVIVS, poëta Latinus, Brundisinus. Hinc adiect. Pacuvianus (Cic. *De div.* I, 57; A. Gell. XIV, 1). Cf. Σέξστος τις Πακούβιος ὥς δ' ἕτεροι λέγουσιν, Ἀπούδιος (Dio Cass. LIII, 20), et vide ΠΑCVIES.

ΠΑΚΩΝΙΑ, insula Siciliae adiacens, apud Ptol. III, 4.

ꟼΑΠ (pal), in vase etr. n. 2671.

ΑꟼΑΠ (pala), in lapide Italiae superioris n. 2.

PALAEPOLIS, urbs Campaniae, postea cum Neapoli iuncta (vide NEAPOLIS § 1). Hinc adiect. Palaepolitanus, apud Liv. VIII, 22.

ƧIΑꟼΑΠ (palais), *Paliae?*, n. pr. f. genit. sg. (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 292 ad n. 299), in operculo ossuarii perus. n. 1596. Pallius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. I n. 180 pg. 37.

PALACINV, in numo aeneo n. 101, qui Palacio Umbriae oppido tribuitur (Carelli pg. 4). Cf. Borghesi apud Gennarelli *Monum. primit.* etc. in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI, 37 sg.

PALACRINAE. Vide FALACRINVM.

PALANTA, Πάλαντα, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

VИΛꟼΑΠ (palanu), *Pallanùm* (Pallanorum)?, qui sunt incolae oppidi Pallani (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 169 et s. 285; cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 12 sq.), in aere Frentano n. 2846. Vide PALLANVM. — Huschkio (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 206) videtur esse nominat. pl. n. = *arva*, comparandum cum gr. πέλανος.

PALASEA vel plasea, pars bovis in sacrificio mactati, una cum cauda resecta, siligine et sanguine delibuta (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Arnob. VII, 24 pg. 244 sq.: « Quid palasea, sive, ut quidam cognominant, plasea? ..... Bovis cauda est plasea, siligine et sanguine delibuta ».

PALATINVS. Vide PALATIVM.

PALATIVM et Palatinus mons, Παλάτιον (Strab. V, III, 8; Dio Cass. LIII 16, 27; Diod. Sic. IV, 21) vel Παλάντιον (Polyb. VI, II 2 apud Dionys. Halic. I 32, 85, III 43) vel Παλλάντιον (Aelian. *De nat. anim.* X, 22 et *Var. hist.* XII, 11; Pausan. *Arcad.* XLIII, 2) et Παλατῖνον ὄρος (Dio Cass. LXII, 18), nunc *Monte Palatino*, unus ex septem collibus urbis Romae (Serv. ad Virg. *Aen.* VI 780, 784, VII 170), in quo urbs primum condita est (Serv. ad *Aen.* VIII, 313). Polyb. loc. cit.: Παλάντιον λέγεται ἀπό τινος μειρακίου, Πάλαντος, αὐτόθι τελευτήσαντος. Pausan. loc. cit.: Φασὶ δὴ γενέσθαι καὶ γνώμην καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄριστον τῶν Ἀρκάδων ὄνομα Εὔανδρον· παῖδα δὲ αὐτὸν νύμφης τε εἶναι, θυγατρὸς τοῦ Λάδωνος, καὶ Ἑρμοῦ· σταλέντα δὲ ἐς ἀποικίαν καὶ ἄγοντα Ἀρκάδων τῶν ἐκ Παλλαντίου στρατίαν, παρὰ τῷ ποταμῷ πόλιν τῷ Θύβριδι οἰκίσαι· καὶ Ῥωμαίων μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως, ὃ ᾤκεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐάνδρου καὶ Ἀρκάδων τῶν συνακολουθησάντων, ὄνομα ἔσχε Παλλάντιον κατὰ μνήμην τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ, χρόνῳ δὲ ὕστερον μετέπεσε τὸ ὄνομα ἐν ἀναιρέσει γραμμάτων τοῦ τε λ καὶ τοῦ ν. Varro *De l. l.* V, 53 pg. 21: « Quartae regionis Palatium, quod Palantieis cum Evandro venerunt, aut quod Palatini Aborigines ex agro Reatino, qui appellatur Palatium, ibi consederunt. Sed hoc alii a Palanto uxore Latini putarunt; eundem hunc locum a pecore dictum putant quidam; itaque Naevius Balatium appellat ». Paul. pg. 220: « Palatium, id est mons Romae, appellatus est, quod ibi pecus pascens balare consueverit, vel quod palare, id est errare, ibi pecudes solerent; alii, quod ibi Hyperborei filia Palanto (al. *Palanta*) habitaverit, quae ex Hercule Latinum peperit; alii eundem, quod Pallas ibi sepultus sit, aestimant appellari ». Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 51: « Ipse Evander, dimissa provincia sua exilio, non sponte, compulsus, venit ad Italiam, et, pulsis Aboriginibus, tenuit loca, in quibus nunc Roma est: et modicum oppidum fundavit in monte Palatino, sicut ait Varro: *Nonne Arcades exules confugerunt in Palatium, duce Evandro?* Hic autem mons Palatinus, secundum Virgilium, a Pallante, avo Evandri, est dictus; secundum Varronem et alios, a filia Evandri, Pallantia, ab Hercule vitiata, et postea illic sepulta: [alii a Pallante, qui de filia Evandri natus, et ibi sepultus est, immaturae aetatis: alii a filio Evandri, qui post mortem patris seditione occisus est:] alii a *balatu* ovium Balanteum volunt dictum: et exinde per antistoichon, id est mutata litera, Pallanteum dictum. Sed si a *balatu* hoc nomen venerit, *pa* longa est: sicut eam Martialis ponit plerumque; si autem a *Pallante*, *pa* brevis est, ut eam ponit ubique Virgilius, secundum suam opinionem ». Liv. I, 5: « Iam tum in Palatino monte Lupercal hoc fuisse ludicrum ferunt, et a Pallanteo, urbe Arcadica, Pallantium, dein Palatium, montem adpellatum ». Plin. IV, x, 1: « Palantium (*oppidum Arcadiae*), unde Palatium Romae ». Solin. I, 14 sq. (cf. VII, 11): « Palatium nemo dubitaverit,

quin Arcades habeat auctores, a quibus primum Pallanteum oppidum: quod aliquandiu Aborigines habitarunt, sed propter incommodum vicinae paludis, quam praeterfluens Tiberis fecerat, profecti Reate postmodum reliquerunt. Sunt qui velint a balatibus ovium, mutata litera, vel a Pale pastorali dea, aut, ut Silenus probat, a Palante Hyperborei filia, quam Hercules ibi compressisse visus est, nomen monti adoptatum ». — Palatinus, adiect. ad Palatium collem pertinens, ut Palatini colles (Ovid. *Met.* XV, 560), Palatini pastores (Varro *De l. l.* V, 54 pg. 22), Palatinae aves (Ovid. *Fast.* V, 152, Propert. IV, vi 44), Palatinus Apollo (Horat. *Epist.* I, iii 17, Suet. in *Calig.* cap. 56, Plin. XXXIV, viii 1, XXXVI, iv 3 et 13, XXXVII, v 1), Palatina Venus (Plin. XXXVI, iii, 1), Palatini Dei (Martial. V, 19), Palatinus colossus (Martial. VIII, 60), Palatina tribus (inscr. apud Orell. n. 775, 1829, 2178, 2279, 2530, 2533, 2643, 2797, 3046 sq., 3053, 3085, 3092, 3214, 3242, 3814, 3823, 3884, 3925, 3943, 3964, 3979, 4007, 4009, 4132, 5028, et Henzen n. 5120, 5425, 5456, 5642, 6151, 7004, 7140, 7149, 7167). Cf. Plin. VII, lviii 1, XII, xlii 6, XVII, i 1, XVIII, iii 5 et iv 2, XXXV, xxxvi 21, XXXVI, ii 2, iv 12 et 20; Appian. *De bell. civ.* II 148, Dion. Cass. LIV 24 sq., LV 12, LXXII 24; et v. Forcell. *Lexic.* s. v. Palatinus.

PALATVA, dea, in cuius tutela Palatium erat, memoratur a Varr. *De l. l.* VII, 45 pg. 138. Hinc Palatuar et Palatualis.

PALATVALIS Flamen ad sacrificandum ei deae (vide PALATVA) constitutus erat, in cuius tutela Palatium putabant (Paul. pg. 244). Fest. *Qu.* XII, 13 pg. 245: « Palatualis Flamen constitutus est, quod in tutela eius deae Palatium est ». Cf. Palatualem flamen, apud Varr. *De l. l.* VII, 45 pg. 138.

PALATVAR, sacrificium, quod fiebat Romae in Palatio, feriis Septimontialibus (vide PALATVA et PALATVALIS). Fest. *Qu.* XV, 24 pg. 348: « Palatio, cui sacrificium quod fit, Palatuar dicitur ».

PALES, dea pabulorum (Serv. ad Virg. *Ecl.* V 35, *Georg.* III 294), quae armentorum et pecorum gregibus praeest (Arnob. III, 33). Cf. osc. ꟷNИꓷƎΠ pernaí (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286). Virg. *Georg.* III, 1: « Te quoque, magna Pales *etc.* ». Ubi Servius: « Invocat deam pabuli, dicturus de animalibus ..... Pales autem, ut diximus, dea est pabuli: quam alii Vestam, alii Matrem Deûm volunt. Hanc Virgilius genere foeminino appellat. Alii, inter quos Varro, masculino genere, ut *hic Pales* ». Cf. alma Pales (Ovid. *Fast.* IV, 722 sq.), sancta Pales (Virg. *Cul.* vs. 20), Pales pastorum domina (Ovid. *Fast.* IV, 776), silvicola Pales (Ovid. *Fast.* IV, 746), placida Pales (Tibull. I, i, 36), fecunda Pales (Calpurn. *Ecl.* VII, 22), lignea Pales (Tibull. II, v, 28), Ovid. *Fast.* IV 640, et Mart. Cap. § 50 sq. pg. 96 sq. — Huic deae sacra solvuntur xi Kalendarum Maiarum die, quae Palilia (Varr. *De r. r.* II, i 9 et v i) vel Parilia (Colum. VII, iii, 11), gr. Παρήλια (Plutarch. in *Rom.* XII, 3) vel Παρίλια (Dionys. Halic. I, 88; Dio Cass. XLIII 42, XLV 6), vocantur (Ovid. *Fast.* IV 721, 798, 820, VI 257, *Metam.* XIV 774; Tibull. II, v, 87; Kal. Maff. apud Orell. II 388 PAR; Serv. ad Virg. *Georg.* III, 1). Cic. *De div.* II, 47: « L. quidem Tarrutius Firmanus, familiaris noster, in primis Chaldaicis rationibus eruditus, urbis etiam nostrae natalem diem repetebat ab iis Parilibus, quibus eam a Romulo conditam accepimus ». Varro *De l. l.* VI, 15 pg. 79: « Palilia dicta a Pale, quod ei feriae, ut Cerealia a Cerere ». Paul. pg. 222: « Pales dicebatur dea pastorum, cuius festa Palilia dicebantur, vel ut alii volunt, dicta Parilia, quod pro partu pecoris eidem sacra fiebant ». Fest. *Qu.* XII, 6 pg. 237 (cf. *Qu.* XII, 14 pg. 245): « [Parilibus ur]bem condidit Romu[lus, quem diem festum praecipue] habebant iunio[res ». Plutarch. loc. cit.: *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸτῆς κτίσεως βοτηρική τις ἦν αὐτοῖς ἑορτὴ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, καὶ Παρήλια προςηγόρευον αὐτήν.* Alii tradunt Parilia, non a Pale dea, sed quod eo tempore omnia sata arboresque et herbae parturiant pariantque (Mar. Victor. pg. 2470 P.); aliique a partu Iliae Palilia dicere maluerunt (Charis. pg. 58 = 43 P.).

ΠΑΛΕΤΑΟΣ, —*i* (?), n. pr. m. (genit. sg.?), in inscr. Mesap. n. 3017 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 51 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 80 sg.).

PALIKANVS, *Palicanus*. Vide PALICVS.

ΠΑΛΙΚΗ, urbs Siciliae, a Ducetio condita (Diod. Sic. XI, 90), et a Palicis diis appellata. Diod. Sic. XI, 88: *καὶ πλησίον τοῦ τεμένους τῶν ὀνομαζομένων Παλικῶν ἔκτισε πόλιν ἀξιόλογον, ἣν ἀπὸ τῶν προειρημένων θεῶν ὠνόμαζε Παλικήν.* — Παλικινὸς (foem. Παλικηνὴ), adiect. ad Palicen pertinens (Steph. Byz.).

PALICVS deus sive potius dii Palici, gr. Παλικοὶ (Diod. Sic. XXXVI, 7; Polem. Iliens. fragm. n. 83 et Xenag. fragm. n. 3 apud Macrob. *Saturn.* V, 19; Hipp. Rheg. fragm. n. 5 apud Antig. *Hist. mirab.* cap. 133 = 121 ed. Westerm.), dicti sunt fratres gemini, Iovis filii et Thaliae nymphae sive Aetnae (Macrob. *Saturn.* V, 19), a quibus urbs Palice appellata (vide ΠΑΛΙΚΗ). Virg. *Aen.* IX, 585: « pinguis ubi et placabilis ara Palici ». Ubi Servius: « Palici dei, quorum talis est fabula: Aetnam nympham, [vel, ut quidam volunt, Thaliam,] Iuppiter cum vitiasset et fecisset gravidam, timens Iunonem (secundum alios, ipsam puellam) Terrae commendavit, et illic enixa est: secundum alios, partum eius, postea cum de Terra erupissent duo pueri, Palici dicti sunt, quasi iterum venientes: nam *πάλιν ἵκειν*, est *iterum venire*. Hi primo humanis hostiis pla-

cabantur, postea quibusdam sacris mitigati sunt, et eorum immutata sacrificia. Inde ergo *placabilis ara:* quia mitigata sunt eorum numina. Palicos, nauticos deos Varro appellat. Alii dicunt, Iovem hunc Palicum propter Iunonis iracundiam in aquilam commutasse: alii Vulcani et Aetnae filium tradunt; sed incertum etc. ». Hesych. *Lexic.* II, 843: Παλικοί· Ἀδράνῳ δύο γεννῶνται υἱοὶ Παλικοί, οἳ νῦν τῆς Συρακουσίας εἰσὶ κρατῆρες, οἱ καλούμενοι Παλικοί, οἱ καὶ κατοικήσαντες αὐτήν. Cf. κρήνη ἐν Παλικοῖς (Isig. Nicaeens. fragm. n. 7), stagna Palicorum (Ovid. *Metam.* V, 406), olentia stagna Palici (Ovid. *Pont.* X, x, 25), Diod. XI 89, Strab. VI, II 9 (codd. Ἰταλικοὶ pro Παλικοί), Steph. Byz. s. v. Παλική. — Palikanus vel Palicanus est cognomen ital. (PALIKANVS in numis arg. gentis Lolliae, apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXV n. 1 sqq.), ut M. Acilius Palicanus humili loco, Picens, loquax magis quam facundus (Sallust. *Hist.* fragm. IV, 35). Cf. Cic. *Epist. ad Att.* I 1 et 18 = n. 10 et 23, Valer. Max. III, VIII 3.

PALINVRVS, Παλίνουρος (Strab. VI, I, 1), promontorium Lucaniae, in ora maris Tyrrheni, hodie *Palinuro.* Nomen habuit a Palinuro, gubernatore classis Aeneae (Lucan. IX, 62). Mela II, IV, 9: « Palinurus, olim Phrygii gubernatoris, nunc loci nomen ». Cf. num. arg. n. 2912, cum scriptione 1ΑΠ et 1ΟΜ (Carelli pg. 67).

PALIONENSES. Vide PALTONENSES.

PALITANS, *errabundus*, apud Plaut. *Bacch.* V, II, 4.

PALLA, Πάλλα (Ptol. III, 2 Πάλλα πόλις), urbs Corsicae.

PALLANTEVM vel Pallantium, Παλάντιον (Dionys. Halic. I 31, 45, II 1 sq.), oppidum Italiae, in monte Palatino, conditum ab Evandro (Iustin. XLIII, 1; Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 51; Solin. I, 14 sq.). Virg. *Aen.* VIII, 51 (cf. VIII, 341):

« Arcades his oris, genus a Pallante profectum,
Qui regem Evandrum comites, qui signa secuti,
Delegere locum, et posuere in montibus urbem,
Pallantis proavi de nomine Pallanteum ».

Dionys. Halic. I, 45: Γενεαῖς δὲ ὕστερον ἑκκαίδεκα μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν ἐκπέμψαντες ἀποικίαν εἰς τὸ Παλάντιόν τε καὶ τὴν Σατορνίαν, ἔνθα Πελοποννήσιοί τε καὶ Ἀρκάδες τὴν πρώτην οἴκησιν ἐποιήσαντο, καὶ ἦν ἔτι ἐπ' αὐτῶν ζώπυρα ἄττα περιλειπόμενα τοῦ παλαιοῦ γένους, οἰκίζουσι τοὺς τόπους, περιβάλλοντες τείχεσι τὸ Παλάντιον, ὥστε λαβεῖν σχῆμα πόλεως τότε πρῶτον. — Pallanteus, adiect. ad Pallanteum pertinens, ut muri et moenia Pallantea (Virg. *Aen.* IX 196, 241), Pallanteus apex (Claud. *De VI cons. Hon.* vs. 644), h. e. *collis Palatinus.* Vide PALATIVM.

PALLANVM, Πάλλανον, Frentanorum oppidum (Tab. Peuting. segm. V*b*), cuius incolae fortasse memorantur in aere samnitico n. 2846 (VИΛ1ΛΠ palanu = *Pallanúm?*). ΠΑΛΛΑ pro Παλλά[νω] legitur in marm. frentano apud Boeckh n. 5878. Cf. Cellar. *Geogr.* I, 703 (Lipsiae 1731).

PALLEVM, *pallium*, apud Charis. pg. 70 sq. = 54 P.

PALLIA, Etruriae fluvius, hodie *Paglia*, in Clanim incidens (*Tab. Peuting.* segm. IV*d*).

PALMA, Italiae oppidum in Piceno, ad castrum, quod dicitur *Torre di Palma.* — Palmensis, adiect. ad Palmam pertinens, ut Palmensis ager (Plin. III, XVIII 1 et XIX 1). Fuit et Palma oppidum in maiore insula Baleari (Plin. III, XI, 1).

PALMARIA, nunc *Palmarola*, insula in mari Tyrrheno, ultra ostia Tiberis, a palmis appellata (Plin. III, XII, 2; Varro *De r. r.* III, V, 7; Mela II, VII, 18; Antonini *itiner.* pg. 514).

PALMARIS, dea, eadem quae Victoria. Apul. *Metam.* lib. 2 pg. 39: « attollant statuas Palmaris deae ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

PALO vel Paulo, hodie *Paglion*, fluvius Italiae superioris, in mare iuxta Nicaeam influens (Mela II, IV, 9 « Paulo »). Plin. III, VII, 1: « fluvius Palo (codd. *Pado*, *Paulo*, *Padus*) ».

ƎΠ1ΛΠ (palpe), *Balbus*, cognomen etr. (cf. ƎΠ1ΛΠИ nalpe), quod comparari potest cum gr. βληχάομαι, βληχή, βλάξ. Ossuarium perus. ex Axiorum sepulcro n. 1125: ƎΠ1Λ1·1ΛΙΘИΘΛ·ΙΣϽΛ·ΘИΘΛ (arnth acsi arnthial palpe) = n. 1128 ƎΠ1Λ1·1ΛΙΘИΘΛ ... ΜΙΣϽΛ·ΘИΘΛ (arnth acsiś ... arnthial palpe) h. e. *Aruns Axius Aruntia* natus *Balbus* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94).

PALTONENSES, incolae urbis mediterraneae in Apulia Peucetiorum, quorum meminit Plinius III, XVI, 7. Alii legunt Palionenses ex oppido cui nomen fuit Palio (?), nunc *Pado* (Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. v. *Palionenses*).

PALVM, *palus*, subst. n. Varro apud Non. III, 171 = pg. 219: « Quid? tu non vides, in vineis, quod tria pala habent, tripales dicti? ».

PALVMBINVM, oppidum in Samnio. Liv. X, 45: « Iam Carvilius Volanam, et Palumbinum, et Herculaneum ex Samnitibus ceperat [u. c. an. CDLIX]: Volanam intra paucos dies, Palumbinum eodem, quo ad muros accessit ».

ΜΛΠ (PAM), *quam*, pronom. relat. acc. sg. fem. (sanscr. kam), mutata nasali PAN, antiquiori orthogr. ΜΛΛΠ paam, e stirpe pronom. PO-, apud Oscos (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Guarini *Tab. oppid. Lex.* pg. 44, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344, Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 2, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 31, 54), in tab. Abell. n. 2783 lin. 38, et in inscr. n. 2873 ter lin. 6.

§ 2. Particula coniunct. (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Mommsen op. cit. s. 291, Huschke op. cit. s. 354, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 71 sq.; cf. Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 44). Tab. Bant. n. 2897 lin. 4 PRVTER·PAN et lin. 16 PRVTERPAN h. e. *praeter quam* (Grotefend op. cit. pg. 16, Mommsen op. cit.

s. 145 sq., Aufr. et Kirch. II 133 anm. 1, Kirchhoff op. cit. s. 63 sq., Huschke op. cit. s. 356, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 81 sq.). Tab. cit. lin. 5 sq.: MAIS · EGM[AS · TOVTI]|CAS · AMNVD · PAN PIEIS etc. = *magis rei publicae causa*, *quam alicuius* etc. (Kirchhoff op. cit. s. 79; cf. Mommsen s. 145 et Lange *Die osk. inschr.* s. 87).

ΠΑΜΙΛΛΟΣ, Megarensis, apud Thucyd. VI, 4. Cf. *Thes. gr. linguae* s. h. v.

ΠΑΜΦΙΛΟΣ, Siculus, de quo Clearch. Solens. (fragm. n. 16) apud Athen. I, 6 pg. 4.

ΠΑΜΩΧΟΣ, ὁ κύριος (auctoritatem habens), adiect. apud Italos, teste Hesych. *Lexic.* II, 849.

... ИЯП (pan...), in marmore Tuscan. n. 2133. Cf. Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* CXIX, 320.

PAN, idem quod PAM, apud Oscos. Vide PAM § 2.

PANDA vel Pantica, fortasse dea pacis. Gloss. apud Labb. pg. 129 col. 1: « Panda, εἰρήνης θεός ». — Aliis est eadem quae Ceres. Varro apud Non. I, 209 = pg. 44: « Hanc deam Aelius putat esse Cererem; sed quod in asylum qui confugisset, panis daretur; esse nomen fictum a pane dando pandere, quod est *aperire* ». Aliis est dea quae pandit viam ad aliquem locum capiendum. Arnob. IV, 3: « et quod Tito Tatio, Capitolium ut capiat collem, viam pandere atque aperire permissum est, dea Panda est appellata vel Pantica ». Cf. Varr. apud A. Gell. XIII, 22 (cit. ad voc. NERIA).

PANDANA, una ex portis priscae Romae, ita dicta, quod semper pateret (Paul. pg. 220). Varro *De l. l.* V, 42 pg. 17: « quod Saturnia porta, quam Iunius scribit ibi, quam nunc vocant Pandanam ». Cf. Solin. I, 13.

PANDATERIA vel Pandataria et Pandotira, Πανδαταρία (Ptol. III, 1; Strab. II, v 19 et V, III 6 codd. Πανδαρία) vel Πανδατερία (Dio Cass. LV, 10, et Strab. codd.), nunc *Ventotena*, insula Italiae, Minturnis adiacens (Antonini *itiner.* pg. 515, Suet. in *Tib.* cap. 53 et Mela II, VII 18 « Pandateria »; Varr. *De r. r.* III, v 7, et Solin. III 2 « Pandataria »). De PANDOTIRA mentio est in titulo sepulcrali apud Mommsen n. 3528. Steph. Byz.: Πανδαταρία, νῆσος, ἐν ᾗ ἐξώρισεν Ἀγριππίναν τὴν γυναῖκα Τιβέριος Νέρων. τὸ ἐθνικὸν Πανδαταρηνὸς καὶ Πανδαταριανός.

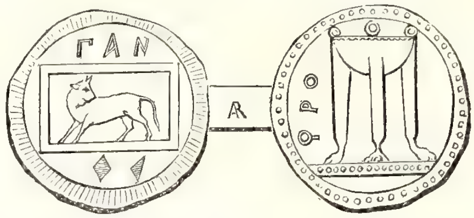
PANDICVLARIS dicebatur dies idem et communicarius, in quo omnibus diis communiter sacrificabatur. Ita Paul. pg. 220. Vide vocc. sqq.

PANDICVLAS, *pandiculans*. Vide PANDICVLOR.

PANDICVLATIO, σκορδίνημα, apud Labb. *Gloss.* pg. 129 col. 1. Vide voc. sq.

PANDICVLOR, σκορδινάομαι (extendo membra cum oscitatione), apud Labb. *Gloss.* pg. 129 col. 1 (vide PANDICVLATIO et PANDICVLARIS). Paul. pg. 220: « Pandiculari dicuntur, qui toto corpore oscitantes extenduntur, eo quod pandi fiunt ». — Plaut. *Men.* V, II, 78: « Ut pandiculans (codd. *pandiculas*) oscitatur ». Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 97.

PANDOSIA, Πανδοσία (Strab. V, I, 5; Scylax § 12, Scymn. Ch. vs. 326; Aelian. fragm. n. 458; Plutarch. in *Pyrrh.* XVI, 4, et *De fort. Rom.* cap. 13), Italiae oppidum, ad Acheruntem fluvium, in finibus Bruttiorum et Lucanorum. In numis n. 3021 ΠΑΝΔΟ et ΠΑΝΔΟΣΙΣ? (Mionnet

Suppl. I 346 pl. IX n. 26). Hesych. *Lexic.* II, 851: Πανδοσία, πόλις Ἠπείρου [Plin. IV, I, 4], καὶ Ἰταλίας. Plin. III, xv, 3: « Et Pandosiam (al. *Mardoniam*) Lucanorum urbem fuisse Theopompus, in qua Alexander Epirotus occubuerit ». Liv. VIII, 24: « Eodem anno [U. C. CDXXIX] Alexandriam in Aegypto proditum conditam; Alexandrumque, Epiri regem, ab exsule Lucano interfectum, sortes Dodonaei Iovis eventu adfirmasse. Adcito ab Tarentinis in Italiam data dictio erat, *caveret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem: ibi fatis eius terminum dari.* Eoque ocius transmisit in Italiam, ut quam maxime procul abesset urbe Pandosia in Epiro et Acheronte amni ..... Ceterum (ut ferme fugiendo in media fata ruitur) quum saepe Bruttias Lucanasque legiones fudisset; ..... haud procul Pandosia urbe inminente Lucanis ac Bruttiis finibus tris tumulos, aliquantum inter se distantes, insedit *etc.* ». Eadem refert Iustinus XII, 2. Liv. XXIX, 38: « Eadem aestate [U. C. an. DXLVIII] in Bruttiis Clampetia a consule vi capta, Consentia et Pandosia, et ignobiles aliae civitates, voluntate in ditionem venerunt ». — Πανδοσηνὸς vel Παλδοσιανός, adiect. ad Pandosiam pertinens (Steph. Byz. s. v. Πανδοσία). In numo arg. apud Carelli (pg. 97) ΠΑΝΔΟΣΙΝ.

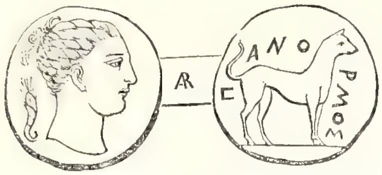
PANDOTIRA. Vide PANDATERIA.

PANE, *panis* (ital. *pane*), subst. n., apud veteres (Charis. pg. 90 = 69 et pg. 141 = 114 P.; Non. III 161 = pg. 218). Plaut. *Curc.* II, III, 88: « Haec sunt ventri stabilimenta, pane, et assa bubula, poculum grande, aula magna ». Arnob. I, 59 pg. 41: « non item apud vos est positum hoc pane et hic panis, hic sanguinis, hoc sanguen? ».

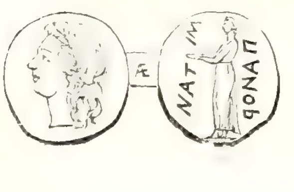
ƎИЯП (PANE), *quamde*, adverb. pro panne, e pande (unde PANVPEI = *quandoque*, e stirpe pronom. PO-), pro partic. relat. *quam* usurpatum (Aufr. et Kirch. I 70, 87 sq., 160 sq., II 392 sq., Corssen *Ueb. ausspr.* I 77;

cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 290 et s. 642). Tab. eugub. Ib 40 : +ƧV8ЯЯƎ+Я : VИ1V1 : ƎИЯ1 : VI+DƎ+ƧV1 (pus tertiu pane puplu aterafust) = tab. VIIa 46 POSTERTIO · PANE · POPLO · ANDIRSAFVST h. e. *post tertium quam populum —averit* (lustraverit?). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 17 et V 25 sq., cui videtur idem significare quod ƎИV1 (pune).

PANHORMVS et Panormus vel Panhormum et Panormum, Πάνορμος (Ptol. III, 4; Strab. VI, II 1 et 5; Diod. Sic. XI 20, XIV 48, XV 17, XX 10, XXIII 18 sq.; Thucyd. VI, 2; Polyb. I 21, 24, 38 sqq., 55; Procop. *De bello goth.* I 5 et 8, III 40; numus arg. n. 3088*a*),

nunc *Palermo*, urbs Siciliae (Plin. III, XIV 4, XVI, LXVI 6 « Panhormum », al. *Panormum;* Liv. XXIV 36, XXIX 1, et Cic. in *Verr.* II, II, 26 et 62 « Panormi »; Mela II, VII, 16 « Panormus »; Antonini *itiner.* pgg. 91, 97, et *Tab. Peuting.* segm. VI*e* « Panormo »; Vib. Seq. *De flum.* pg. 15 « Orethus Panormi Siciliae »; cf. Schneid. *Gram. der latein. sprache* I, 192), a Phoenicibus condita circa Graecorum in Siciliam adventum (Thucyd. loc. cit.; cf. Cluver. *Sic. ant.* pg. 274 sq.). Dicta est a πᾶν (omne) et ὅρμος (statio navium), propter multitudinem navium, quae undique illuc conveniebant (cf. Gramm. ad Homer. *Od.* XIII, 195, et Cluv. op. cit. pg. 273 sq.); et dividebatur in novam et veterem (Polyb. I, 38). Sil. Ital. XIV, 261: « Tergemino venit numero fecunda Panormos (al. *Panhormos*) ». Coloniam romanam habuit, Augustam appellatam. Strab. VI, II, 5: Πάνορμος δὲ καὶ Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. Cf. Frontin. *De col.* pg. 211 (Lachmann). Inscr. apud Orell. n. 948 (Murat. 250, 1, et 1114, 4): IMP · CAES · DIVI | MAGNI ANTONINI PII · F · DIVI SEPTIMI | SEVERI ..... | ..... PIO · FEL · AVG · PONT · MAX · TRI | PO · II · COS · II · COL | AVG · PANHORM · | D · D. Πανορμῖτις (γῆ), h. e. ager Panormitanus (Callias fragm. n. 2 apud Athen. XII 59 pg. 542), et incolae Panormitani (Frontin. *De col.* pg. 211), gr. Πανορμῖται (Diod. Sic. XIII 63, XIV 48) vel Πανορμηνοί (Steph. Byz.), in numis num. 3088*b* ИATIMЯOИAП (ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ) = num. 3088*c* PANHORMITANORVM et PANORMITANORVM.

— Panhormitanus vel Panormitanus, gr. Πανορμίτης et Πανορμεύς (Steph. Byz.), adiect. ad Panhormum vel Panormum pertinens, ut RESpublica PANHORMIT (Orell. n. 718), Civitas Panormitana (Cic. op. cit. III, III, 6), COL · PANHORMIT (Orell. n. 3760, Henzen n. 5604), Legati Panormitani (Cic. op. cit. II, II, 49), τῆς χώρας τῆς Πανορμίτιδος (Polyb. I, 40), Diocles Panormitanus (Cic. op. cit. II, III, 40).

ΠΑΝΘΕΙΑ, Agrigentina, apud Hermipp. Callim. fragm. n. 27.

1IƧOИЯ1 (panthsil), quod legitur in fictili Clusino n. 803, ad gr. πανθοινέω (epulor) trahunt interpretes (*Mus. chius.* vol. I ad n. 70).

IOЯIИЯ1 (paniathi), *Paniatia?*, nomen fem. etr. (vide MIИЯ1 paniś), in urna perus. n. 1385 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 275 ad n. 252; cf. Orioli *Sep. dei Volunni* pg. 135 ed. 2.ª).

MIИЯ1 (paniś) et ƧIИЯ1 (panis), *Panii* (?), n. pr. m. genit. sg. (unde IOЯIИЯ1 paniathi), in titulis sepulcr. n. 1693 et n. 2035 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 175 ad n. 30, et pg. 176).

PANISCVS, deus silvestris, quasi minutulus Pan, in inscr. apud Henzen n. 5716. Panisci dii, gr. Πανίσκοι, memorantur apud scriptores. Cic. *De nat. deor.* III, 17: « Si dii sunt, suntne etiam Nymphae deae? Si Nymphae, Panisci etiam, et Satyri? ». Et *De div.* I, 13: « Fingebat Carneades, in Chiorum lapicidinis saxo diffisso caput extitisse Panisci ». Cf. *Thes. gr. linguae* s. v. πανίσκος, Lanzi *Vasi dipinti* pg. 110, Visconti *Mus. Pio-Clem.* I 88 tav. 50. — Paniscus est cognomen rom. apud Grut. 172, 3.

PANNA, Πάννα (Strab. V, IV, 11), samniticum oppidum.

PANNVM, *pannus*, subst. n. apud veteres. Nov. vs. 86 (Non. III, 165 = pg. 218): « Qui habet uxorem sine dote, ei pannum positum in purpura est ». — Pannibus pro *pannis* usurpavit Ennius *Praec.* vs. 1 (Charis. pg. 54 = 40 P.) et Pompon. vs. 70 (Non. VIII, 42 = pg. 488).

PANNVNIVS, *Pannonius*, adiect. ad Pannoniam pertinens. In titulo apud Grut. 547, 3: C · IVLI · VALERIANVS ..... NATIONE · PANNVNIVS.

PANOPES, Siculus, apud Virg. *Aen.* V, 300.

PANORMVS vel Panormum. Vide PANHORMVS.

ΠΑΝΟΣ, *panis*, apud Messapios (cf. *Thes. gr. ling.* VI, 158). Athen. III, 28 pg. 111: Πανὸς ἄρτος· Μεσσάπιοι.

PANPIEIS. Vide PAN = *quam*, et PIEIS = *cuius*.

ЯꟻИЯ1 (panta), *quanta*, adiect. f. nominat. sg. 1 decl. (pa-vanta = sanscr. kâ-vanta), e panto = *quantus*, quod e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 88, 101, 110, 138, II 334, Huschke *Die iguv. taf.* s. 609 et s. 641, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 32, 54; cf. Lanzi I 353 = 276, II 826 = 735, Grotefend *Rud.*

l. u. VII 9, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 258). Tab. eugub. Vb 2 sq.: ΙƧ : ƎᗡV⅃ᗡƎЯƎꟼЯA | : AИVΛ : AИИA⅃ (panta muta arferture si) = *quanta multa adfertori sit* (Aufr. et Kirch. I 51, II 335).

§ 2. *Quantam*, acc. sg. pro pantam (Aufr. et Kirch. I 93, 110, Huschke s. 610), in tab. eugub. Vb 3.

PANTAGIAS vel Pantagies, fluvius Siciliae, in ora Leontinorum (Ptol. III, 4 Παντακίου ποταμοῦ ἐκβολαί; Thucyd. VI, 4 ὑπὲρ Παντακύου ποταμοῦ). Virg. *Aen.* III 688 sq.: « Vivo praetervehor ostia saxo Pantagiae ». Ubi Servius: « Hic fluvius Siciliae, cum plenus incederet, implebat sonitu pene totam Siciliam, unde et Pantagias dictus est, quasi ubique sonans. Hic postea, cum Cereri quaerenti filiam obstreperet, tacere iussus est numinis voluntate ». Ovid. *Fast.* IV, 471: « Liquerat Ortygien, Megareaque, Pantagienque ». Claud. *De raptu Proserp.* II 57 sq.: « et saxa rotantem Pantagiam ».

PANTANVS, lacus Apuliae, hodie *Lago di Lesina*, apud Plin. III, XVI, 4.

PANTICA. Vide PANDA.

AИ+ИA⅂ (pantna), *Pantinia* (Pantia?), n. pr. f. apud Etruscos (Lanzi II 407 = 336 ad n. 246 et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 235 ad n. 143) in titulo sepulcr. n. 1694.

PANV, *quando*, apud Umbros. Vide PANVPEI = *quando-que*.

PANVCLA. Vide PANVNCVLA.

PANVLA, *parvus panus*, apud Prisc. pg. 115 = 618 P.

PANVNCVLA vel panucla (ital. *pannocchia*), diminut. pani. Not. Tiron. pg. 160: « Licium, liciamentum, panuncula, floccus ». Non. II, 623 = pg. 149: « Panus, tramae involucrum, quem panuclam vocamus ».

PANVPEI, *quandoque*, adverb. = sanscr. cadâcit, e PANV pro pandu (*quando*) et PEI (*que*), e stirpe pronom. PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 18, 70, 87 sq., 152, II 304, Huschke *Die iguv. taf.* s. 304), in tab. eugub. VIIb 1. Cf. Lanzi II 765 = 673, 826 = 735, et Grotefend *Rud. l. u.* III 5, VI 29.

PAXS, *pax*, antiquo scribendi more, in quinario gentis Aemiliae (Cohen *Méd. consul.* pl. II n. 13), et in numo Vitellii imperatoris (Cohen *Méd. imper.* I, 264 n. 81).

⅂A⅂ (pap), in lamella plumbea Volaterr. n. 347 bis. Vide vocc. sqq.

A⅂A⅂ (papa), *Papia*, nomen fem. etr. = I⅂A⅂ (papi), fortasse pro ⅃A⅂A⅂ (papal), unde ⅃AI⅃A⅂A⅂ (papalial), AIИA⅂A⅂ (papania), ƧAИΘA⅂A⅂ (papathnas) et AƧA⅂A⅂ (papasa), in titulis sepulcralibus n. 90*b*, 369 sq., 1436. Cf. osc. IIПИИП (paapii) = *Paapius* (Papius).

PAPA vel pappa, vox infantium petentium cibum, teste Varr. apud Non. II, 97 = pg. 81. Vide BVA.

§ 2. *Pater* (= gr. πάππας) vel *senis*, apud Prud. περὶ στεφ. XI, 127 et alios (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et *Fragm. histor. gr.* III 592 n. 30).

§ 3. Est etiam cognomen rom. (= etr. A⅂A⅂ papa), ut A. Terentius A. l. Papa (Doni cl. VII n. 32).

ƧAИΘA⅂A⅂ (papathnas), —*ius*, n. pr. m., e A⅂A⅂ (papa) = *Papia*, in inscr. etr. n. 2163.

⅃A⅂A⅂ (papal), *Papiâ*, n. pr. f., e A⅂A⅂ (papa) vel I⅂A⅂ (papi), in sarcoph. Viterb. n. 2055 (ЯƎƧ⅃A⅂A⅂ papalser). Cf. Orioli in *Album* XIX 175.

⅃AI⅃A⅂A⅂ (papalial), *Papaliâ*, n. pr. f. abl. sg. e A⅂A⅂ (papa) = *Papia*, in operculo ossuarii Volaterr. n. 332.

? ЯƎƧ⅃A⅂A⅂ (papalser). Vide ⅃A⅂A⅂ (papal).

AIИA⅂A⅂ (papania), *Papiana*, nomen sive cognomen etr. (genit. MAIИA⅂A⅂ papaniaś), e A⅂A⅂ (papa) vel I⅂A⅂ (papi) = *Papia*, in titulo sepulcr. n. 922. Nomen servat pagus in agro Perusino, qui vocatur *Papiano* h. e. *fundus Papianus*, a gente *Papia* appellatus.

MAIИA⅂A⅂ (papaniaś), *Papianae*, n. pr. f. genit. sg., cuius rectus AIИA⅂A⅂ (papania), e A⅂A⅂ (papa) vel I⅂A⅂ (papi) h. e. *Papia*, in tegula sepulcr. n. 212.

MA⅂A⅂ (papaś), *Papii*, n. pr. m. genit. sg., e A⅂A⅂ (papa) vel I⅂A⅂ (papi), apud Etruscos. Urna clusina n. 661: MA⅂A⅂ : ⅃AƧIЯA⅃ : ИAΘ (than larisal papaś) = *Tannia Lartiâ* nata *Papii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 264 sg. et apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pgg. 160, 167). Inscr. n. 2611: ... MA⅂A⅂ IM (mi papaś...) = *sum Papii*.

PAPAS -ae et -atis, gr. πάππας (pater), = PAPPAS, *nutricius*. Inscr. apud Murat. 1297, 11: L · ANTISTIVS ZOSIMVS · SIBI · ET ANTISTIAE CHRYSEIDI CONIVGI · KARISS · ET SEPTICIO ADIVTORI PAPATI OPTIMO. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

AƧA⅂A⅂ (papasa), *Papii uxor*, cognomen fem. etr. (vide MA⅂A⅂ papaś), in titulis sepulcr. n. 662 et n. 727. Cf. AƧAƎA⅂ (pavasa).

AƧI⅃ƧA⅂A⅂ (papaslisa) et AMI⅃ƧA⅂A⅂ (papasliśa), cognomen mulieris, e MA⅂A⅂ (papaś) = *Papii* derivatum (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 125), in titulis sepulcr. n. 193 et n. 721.

ПAПERIVS, *Papirius*, n. pr. m. (gr. Παπείριος, apud Osann *Syll. inscr.* pg. 463 n. III), ut CN · PAPERIVS · COS (Grut. 205, 1 lin. 28) et C · ПAПERIVS · C · F · CARB · (Mommsen n. 1094).

I⅂A⅂ (papi), *Papia*, n. pr. f., e A⅂A⅂ (papa), in tegula etr. n. 195.

PAPINVS, mons Galliae Cisalpinae. Liv. XLV, 12: « Profectus in Galliam circa Macros campos ad montes Siciminum et Papinum stativa habuit ».

PAPIRIA tribus romana, una ex rusticis, a quodam Papirio appellata est (Paul. pg. 232; cf. Manil. I, 784), vel a nomine agri, qui circa Tusculum est. Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233: « Papiria tribus a Papirio vocata est, vel ab nomi[ne] ag[ri .... ». Memoratur a Livio VIII, 37, Val. Max. IX, X, 1 (vide POLLIA), et in inscr. apud Orell. n. 69, 72, 2183 = 3905, 2258,

3433, 3549, 3592, 3807, 3902, 3976, 4026, Henzen n. 5232, 5454, 5665, 5667, 5992, 6482, 6612, 6654, 6791, 6825, 7050, 7071, 7139. Cf. Πόπλιος Πλάτιος Ποπλίου Παπιρίᾳ (Ios. Flav. *Antiq. iud.* XIV, x, 10).

PAPIRIANA fossa, in Etruria, inter Lunam et Pisas (Antonini *itiner.* pg. 293).

PAPIRIVS, gentilitium Fregellanum. Cic. *Brut.* cap. 46: « Apud maiores autem nostros video disertissimum habitum ex Latio L. Papirium Fregellanum, Ti. Gracchi, P. filii, fere aetate; eius etiam oratio est pro Fregellanis, coloniisque latinis, habita in senatu ».

PAPISIVS, *Papirius*, n. pr. m., ut Valesius = *Valerius*, apud Paul. pg. 23 (vide AVSELIVS). Fest. *Qu.* XII, 11 pg. 242 (cf. pg. 395): « [Papisio]s, Cato saepe dicit, ut [antiqui *s* etiam in robose et ar]boses, loco *r* dicebant ». In titulo sepulcr. apud Murat. 1487, 11: M · PAPISIVS · M · F · CLA · MAXIMVS.

PAPPAS, πάππας (pater), *nutricius*, apud Iuven. VI, 632. Vide PAPAS.

PAPPO vel papo, ad pueros pertinet, cum vel cibum petunt vel papam comedunt (Forcell. *Lexic.* s. v.).

PAPPVS, *senex*, apud veteres, e πάππος (avus). Varro *De l. l.* VII, 29 pg. 131: « Item significant in Atellanis aliquot Pappum *senem*, quod Osci casnar appellant ... ». Cf. Pappum Mesium (Varr. op. cit. VII, 96 pg. 157), Πάππος Αἰμίλιος (App. *De reb. gall.* I, 2) et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

MΑИIƧΊAΊ (papsinaś), *Papinii* sive *Papiniae* (?), e IΊAΊ papi = *Papia*, in marmore etr. n. 1909. Fortasse legendum ⅃MΑИIƧΊAΊ papsinaśl (Lanzi I 260 = 200, II 789 = 698, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 159), quod comparari potest cum gentil. Papisius.

PAQVIVS, praenom. ital., = volsc. ΠΛCVIES. In lapide Lucano apud Mommsen n. 276: M · AESQVLLI · PAQ · F · RVF. Est etiam gentilitium rom. in inscr. apud Grut., Murat., Mommsen cet.

?ᗡΛΊ (par), in inscr. etr. n. 59.

PAR-, rad. umbr., rom. *parere*, in voc. PROPARTIE = *Propertii*.

PAR-, radix samnitica. Vide PARASCVSTER.

PARARIVM aes appellabatur id, quod equitibus duplex pro binis equis dabatur. Ita Paul. pg. 221. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *pararius*.

PARASITASTER, vilis et infelix parasitus (Prisc. pg. 102 = 610, 114 = 618, 127 = 628 P.), apud Terent. *Ad.* V, ii, 4.

PARASCVSTER, *paratur?*, indicat. pass. 3 pers. sg., apud Samnites in voc. COMPARASCVSTER = *com-paratur*, quod ad rad. sanscr. prách (interrogare), umbr. PERSC-, rom. *posco*, trahit Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 162 (« com-parasc-ust-er » = *conquisita fuerit?*).

ΠΑΡΑΤΟΙ, Sardiniae gens montana, apud Strab. V, ii, 7 (unus cod. Τάρατοι).

PARAVERVM, *paraverunt*. Vide CONPARAVERVM.

PARENTIVM, Παρέντιον (Ptol. III, 1), hodie *Parenzo*, oppidum Italiae superioris, inter Tergeste et Polam (Plin. III, xxiii, 2; Antonini *itiner.* pg. 271; Tab. Peuting. segm. IV*a*).

PARES, *parens*, apud Marini *Arvali* pg. 169, ex *inscr. bibl. S. Greg.* pg. 337 n. 4. Huc retulerim numum argent. Cossutii Maridiani (in museo Universitatis Taurinensis) cum scriptione [CAESAR] PARE:S · PATRIAE, de

quo nuper scripsit Ritschelius (*Priscae latinit. epigr. suppl. primum* pg. xv sq.).

PARETICVLVS, *parieticulus*, diminut. parietis. In titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. xviii n. 23 (Passionei cl. xii, n. 11): FECIMVS NOBIS ET NOSTRIS ET AMICIS ARCOSOLIO CVM PARETICVLO SVO IN PACEM.

PAREVSIVS, fluvius Italiae, qui postea ab Annio, Etruscorum rege, Anio dictus est. Plutarch. *Parall.* cap. 40: ὁ δὲ πατὴρ ἐπιδιώξας καὶ μὴ συλλαβὼν ἥλατο εἰς τὴν Παρεούσιον ποταμὸν, ὡς Ἀννίων μετωνομάσθη.

PARFA, *parrā*, subst. f. abl. sg. 1 decl., apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VIII 21, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23, Aufr. et Kirch. I 91, 111, II 25 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 44 et s. 611), in tab. eugub. VI a 1 (cf. Lanzi II 690 = 598).

§ 2. *Parram*, acc. sg., pro parfam, antiquiori orthogr. ꟽA8ᗡAΊ parfam, apud Umbros (Grotefend V 21 sq., Zeyss § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 40, 45, Huschke s. 610), in tab. eugub. VI a 2, 4, 15, 17, VI b 51.

ꟽA8ᗡAΊ (parfam), *parram*, subst. f. acc. sg. 1 decl., recentiori orthogr. PARFA pro parfam, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 21 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 99, 110, II 247, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugubina I b 13: Ǝ8Ǝ+ : ꟽAꓛƧƎ+ : ꟽA8ᗡAΊ V+AᒧΊƎ+Ƨ : ꓘƎꟽVИƎ (enumek steplatu parfam tesvam tefe) = *tum stipulator parram —am tibi;* et tab. VI b 51: ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO = *tum stipulator parram —am sibi.*

ΓAᗡΘAИAΓAE (parthanapae), Παρθενοπαῖος (Parthenopaeus), Atalantae filius, in gemma etr. n. 1070.

PARIBIS, *pariet*, e pario. Pompon. vs. 19 sq.: « si praegnans Non es, paribis numquam ».

PARICI vel Parrici quaestores appellabantur, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum.

Nam parricida non utique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem indemnatum. Ita fuisse indicat lex Numae Pompilii regis, his composita verbis: si qui hominem liberum dolo sciens morti duit, paricidas esto. Ita Paul. pg. 221.

PARICIDA, *parricida*. Vide PARICI.

PARILIA. Vide PALES.

PARILLA, diminut. paris. Est cognomen rom., apud Murat. 1412, 3 (L · TVTILIAE PARILLAE).

PARINS, *parens*, barbara orthogr. In titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XLI n. 8: AELIO FABIO · RESTVTO FILIO PIISSIMO · PARINTES · FECERVNT.

PARIRE, *parere*, e pario, apud Enn. *Ann.* vs. 10 (Varro *De l. l.* V, 59 pg. 23, Diomed. pg. 383 = 378 P.) et Plaut. fragm. (Philarg. ad Virg. *Ecl.* II, 63).

PARIS, *par*, adiect. fem. Prisc. pg. 341 = 764 P.: « Atta in socru: *Ad hanc fortunam accessit † ei fortuna paris* ».

PARISVMVS, *parissumus* (parissimus), adiect. superl. apud veteres. In titulo n. 2707 ex Scip. sepulcro: QVOIVS · FORMA · VIRTVTEI · PARISVMA · FVIT. Plaut. *Curc.* IV, II, 20: « Eodem, hercle, vos pono et paro: parissumi estis iibus ».

PARIT, *peperit*, in XII tab. leg. apud Plin. XXI, 5 (cit. ad voc. DVO = *do*).

PARCVIT, *parsit* (pepercit), apud antiquos. Naev. vs. 69 (Non. II, 653 = pg. 153): « suo labori nullus parcuit ».

PARMA, fluvius Italiae superioris, fortasse legendum in *Tab. Peuting.* segm. III*c*, ubi « fluv. Paala » (cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 416).

§ 2. Πάρμα (Ptol. III, 1, Strab. V, I, 11), oppidum Italiae superioris, ad Parmam amnem (Cic. *Ep. fam.* X 33 = n. 833, XII 5 = n. 794, *Phil.* XIV 4; Plin. III, XX 1; Colum. VII, II, 3; Antonini *itiner.* pg. 99, 127, 287; *Itiner. ant.* apud Henzen n. 5210 pg. 26; *Itiner. Hierosol.* pg. 616; *Tab. Peuting.* segm. III*c* « Parna »). Strab. loc. cit.: πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἑλῶν, δι' ὧν 'Αννίβας χαλεπῶς διῆλθε, προϊὼν ἐπὶ Τυρρηνίαν· ἀλλ' ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διώρυγας πλωτὰς ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι Πάρμης (codd. Παρμηστῶν) ἄγων. Colonia deducta est U. C. an. DLXIX (Liv. XXXIX, 55 cit. ad voc. MVTINA; Plin. VII, L, 3). Cf. Cluver. op. cit. pg. 273. Martial. V, 13 (cf. II, 42): « Tondit et innumero Gallia Parma greges ». Et XIV, 155: « Velleribus primis Apulia, Parma secundis Nobilis ». Eius oppidi nomen, fortasse etruscum, ad rad. sanscr. pṛ vel pār (servare, tutari, custodire) trahit cl.us A. Bertanius (*Indagini intorno al nome ed alla origine della città di Parma* pgg. 37 sgg.), et apte comparat cum Παρμαικάμποι (ad Danubium fluv.), quod legitur apud Ptolem. II, 10. — Parmenses, gr. Παρμηναι vel Παρμῖται (Plutarch. in *C. Mar.* XXVII, 6), eius oppidi incolae (Varro *De l. l.* VIII, 56 pg. 186, Cic. *Phil.* XIV 3). Parmensis, gr. Παρμήσιος, hodie *Parmigiano*, adiect. ad Parmam pertinens, ut pecus parmense (Martial. IV, 37), Cassius Parmensis (Plin. XXXI, VIII 1, Suet. *Aug.* cap. 4, Horat. *Ep.* I, IV, 3), Κάσσιος Παρμήσιος (Appian. *De bell. civ.* V 2 et 139). Parmanus, gr. Παρμανὸς vel Παρμαῖος (Steph. Byz. s. v. Πάρμη), pro *Parmensis*, reiicitur a Varr. loc. cit. Cf. etr. IИMЯAП (parmni), unde ⅃AIИMЯAП (parmnial).

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ, Camarinaeus, apud Diod. Sic. I, 68.

§ 2. Posidoniates (Paestanus), apud Diod. XI 65 et Dionys. Halic. IX 56.

ΠΑΡΜΕΝΙΣΚΟΣ vel Παρμίσκος (?), Metapontinus, pythagoreus, apud Diog. Laert. IX, IV 2, Iambl. *De pythag. vita* § 267 (Παρμίσκος) et Athen. XIV, 2 pg. 614 (ex Semi Delii fragm. n. 8).

IИMЯAП (parmni), *Parmenia* vel *Parmia*, nomen fem. etr. (abl. sg. ⅃AIИMЯAП parmnial), in urna Tuscan. n. 2107 (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 332).

⅃AIИMЯAП (parmnial), *Parmeniā* vel *Parmiā*, n. pr. f. abl. sg. e IИMЯAП parmni, apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 1541 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 207 ad n. 84).

PAROPINI. Vide ΠΑΡΩΠΟΣ.

PARSEST, —*ebit* (oportebit?, parebit), 3 pers. sg. fut. 1, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 82, II 300, 306; Huschke *Die iguv. taf.* s. 306), in tab. eugub. VIb 2. Cf. Lanzi II 767 = 675, 826 = 735, et Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, VIII 13, 15.

AQVƧQA[Ч] (parsura). Vide AQVƧQAT (tarsura).

PARTHENOPE, oppidum Campaniae, postea Neapolis appellatum. Vide NEAPOLIS § 1.

§ 2. Παρθενόπη (Ptol. III, 1), insula in mari Tyrrheno.

PARTIE. Vide PROPARTIE.

PARTVLA, nomen deae, quae partus gubernat (Tertull. *De anima* cap. 37).

PARTVRA, *partus*, subst. f. Varro *De r. r.* II, I, 26 « deme (si vis) duas res de mulis, admissuram et parturam ».

PARTVS -i, *partus -us*, apud Pacuv. vs. 69 sq. (Non. VIII, 19 = pg. 486). Cf. partuis (Varr. apud Non. loc. cit.) et partu pro *partui* (Propert. I, XIII, 30).

PARTVS, *partis*, genit. sg., ut Castorus pro *Castoris*, nominus pro *nominis*. Tab. Bant. cap. 2 (Append. n. LVI): [DVM MINORIS] PARTVS FAMILIAS TAXSAT LICETO.

PARVOLVS et parvola, *parvulus* et *parvula*, apud Plaut. (*Curc.* IV, II 42, *Cist.* I, II 4, II, III 10, *Capt.* V, III 5 et IV 16, *Merc.* prol. vs. 90, *Poen.* IV, II 74, V, II 141, 145 et VI 9, *Pseud.* III, I 17; *Rud.* prol. vs. 39, *Stich.* I, III 7) et in lapid. rom. apud Osann *Syll. inscr.* pg. 458 n. 191 (PARVOLVS), Mommsen n. 3093 (PARVOLO · SVPERSTITE), et Maffei *Mus. ver.* 295, 4 (CVM PARVOLA).

PARVOS, *parvus*, adiect., apud Plaut. *Capt.* V, IV, 21, et in cod. Med. Virg. *Ecl.* VII 29.

ꟷ꜡ꟷ (parchis), vox etrusca originis et significationis ignotae, in sarcoph. Viterb. n. 2055. Comparari potest cum umbr. PERSC-, osc. paras- (PARASCVSTVR), lat. *posco*, nisi trahendum ad rom. parcere.

ΠΑΡΩΝ, Crotoniatarum dux, apud Diod. Sic. XIX, 10.

ΠΑΡΩΠΟΣ, Siciliae oppidum, apud Polyb. I, 24. Eius incolae Paropini (Plin. III, XIV, 5).

-ƧA1 (pas-), radix etrusca, in voc. ƎƆƧA1 (pasce), quod vide.

PAS, *quai* (quae), pronom. relat. fem. nominat. pl., e stirpe pronom. PO, apud Samnites (Aufr. et Kirch. II 82, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 185). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: PAS · EX · AISCEN · LIGIS · SCRIFTAS · SET = *quae hisce in legibus scriptae sunt* (Aufr. et Kirch. I 113 anm. 1, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9, 35, 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88). — Aliis est genit. sg. fem. = *cuius* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 118 et s. 344).

ПAƧ (pas), in vase etr. n. 2672.

AƧA1 (pasa), in tegula etr. n. 555.

PASE, *pace*, subst. f. abl. sg. 3 decl., e rad. PAC- (unde etiam PACER) Umbrorum linguâ (Maffei *Osserv. lett.* VI, 83; Lanzi II 826 = 735; Lassen *Beiträge* etc. s. 32; Grotefend *Rud. l. u.* IV, 9; Aufr. et Kirch. I 18, 72, 127, 162, II 162; Huschke *Die iguv. taf.* s. 622). Tab. eugub. VIa 30, 33, 40, 42, 50, 52, VIb 11, 13 sq., 32, 34, VIIa 14, 17, 31, 50: PACER · PASE · TVA (tab. VIa 42 TVVA) = *propitius pace tua;* et tab. VIb 61: PACRER · PASE · VESTRA = *propitii pace vestra.* Cf. inscr. apud Murat. 96, 1 = Orell. n. 1862.

ΠΑΣΙΦΙΛΟΣ, Agathoclis dux, apud Diod. Sic. XIX 102, 104, XX 77, 90.

PASCALIS, *pascualis*, adiect. Fest. *Qu.* XII, 11 pg. 242: « [Pascuales oves pascales ins]cienter Cato dixit in ea [quam scripsit de musta aqua: *ali pasc*]*alis ovis vetuit* ». Lucil. apud eund. (*Qu.* XIV, 5 pg. 301): « Pastali (leg. *pascali*) pecore, ac montano, hirto atque soloce ».

ƎƆƧA1 (pasce), *quiesce?*, nisi est idem quod gr. πάσχε *moritor tu* (e πάσχω), imperat. 2 pers. sg. apud Etruscos, in inscr. n. 2163*c*. Cf. *parcere linguam* (al. *pascere linguam*) h. e. *coerceto, taceto,* apud Paul. pg. 222. Hic respicere iuvat amphoram nolanam, de qua ita loquuti sunt Lenormant et De Witte (*Monum. céram.* I, 16 pl. IX): « *Minerve combat avec la lance; son adversaire Encélade l'attend de pied ferme. . . . . . M. Panofka a expliqué l'inscription* KAOIE *par* jette, *c'est-à-dire,* lance ton javelot. *Nous préférerions à cette interprétation celle de* cède: reconnais-toi pour vaincu. *Le même savant s'est efforcé de reconnaître dans les lettres tracées*

au-dessus du géant, IM · OƎK (κεο μι), *le mot* κεῖμαι, je suis prêt ».

PASCEOLVS, *sacculus ex aluta* (Non. II, 635 = pg. 151), fortasse e φάσκωλον, quod est marsupium (apud Suid.). Plaut. *Rud.* V, II, 26 sq. ed. Fleck.: « Octingenti in marsupio nummi aurei infuerunt Praeterea centum Philippeae minae in pasceolo sorsus ». Adde Cat. et Lucil. apud Non. loc. cit.

PASCVOS, *pascuus.* Vide COMPASCVOS.

PASSALES et oves et gallinae appellantur, quod passim pascuntur. Ita Paul. pg. 222.

PASSARINVS, *passerinus*, adiect. ad passerem pertinens (cf. Pompon. vs. 177, et Mart. VII 77, XII 36). Est nomen equi cursoris velocissimi, in tab. marm. apud Grut. pg. 341 lin. 2.

ΠΑΣΣΑΣ, *Pansa*, cognomen rom., apud Plutarch. *De fort. rom.* cap. 7.

PASSERILLA, diminut. passeris (cf. passerulla et passerullus). Est cognomen rom. apud Murat. 323, 2.

PASSINVS, ad passum pertinens. Est cognomen rom. apud Grut. 557, 9.

ꟷ (passtata), παραστάτην, lat. *parastatam* (pilam) sive *porticum*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro passtatam, apud Oscos, e -ꟷ pas- pro par- et ꟷ stata, quod e rad. -ꟷ sta-, rom. *sta-re* (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Aufrecht et Kirchhoff II 160 anm. 1, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 7 = XVIII sq., Huschke *Die osk. und sab sprachd.* s. 174, Minervini et Garrucci in *Memorie dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 7, 29). Occurrit in inscr. Pompeiana num. 2786: [Oscan inscription] (v. púpidiis v. med. túv. passtata ekak úpsan deded ísídu prúfattd) = *Vibius Pupidius Vibii filius meddix tuticus porticum hanc faciendam dedit, idem probavit* (Mommsen s. 180, Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 48, Fiorelli pg. 6 = XVIII, Huschke s. 173).

PASSVM, *pansum*, e pando, apud veteres. Aul. Gell. XV, 15: « Ab eo quod est *pando*, passum veteres dixerunt, non *pansum*, et cum praepositione, expassum, non *expansum*. Caecilius in Synaristosis: *Heri vero prospexe eumce ex tegulis: Haec nunciasse, et flammeum expassum domi.* capillo quoque esse mulier passo dicitur, quasi *porrecto* et *expanso*, et passis manibus et velis passis dicimus, quod significat *diductis* atque *distentis*. itaque Plautus in Milite glorioso [II, IV, 6 sq.] *a* litera in *e* mutata, per compositi vocabuli morem, dispessis dicit, pro eo quod est *dispassis*: *Credo ego isthoc exemplo tibi esse eundem actutum extra portam Dispessis manibus patibulum quum habebis* ».

PASTILLVM est in sacris libi genus rotundi (Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250 et Paul. pg. 251). Charis. pg. 37 = 24 P.: « *hic panis hic pastillus et* hoc pastillum, ut Varro dixit ».

-TNΠ (pat-), rom. *patere*, radix osca in vocc. . . TNΠ (pat[ed]) = *patet* (?), ꙅИꟼꙅИƎTNΠ (patensíns) = *pateant*, . . . TTNΠ (patt. . .) = *patent* (?), et ꟼNИNTNΠ (patanaí) = *Patanae* (Patelanae).

. . . TNΠ (pat. . .), *patet* (?), praes. indic. 3 pers. sg., fortasse pro pated (cf. . . TTNΠ patt. . ., et ꙅИꟼꙅИƎTNΠ patensíns = *pateant*), e rad. -TNΠ pat-, rom. *patere*, apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285; cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 175). In lapide Pomp. n. 2790: [ЯƎ]TNΠ · VꟼƎ (víú pated) = *via patet* (Mommsen s. 182, Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 30 et in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 84, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 8 = XXIV).

PATAGIARIVS, h. e. qui patagia facit (Paul. pg. 221, Plaut. *Aul.* III, v, 35). Inscr. apud Doni cl. VIII n. 78 pg. 333: SEX · ANTONIVS · SEX · L · ARISTVS MANVLEARIVS · PATAGIAR · etc.

ꙅϽAꟻA1 (patacs), in urna etr. n. 896 (cf. Lanzi II, 449 = 378 ad n. 425). Est nomen pr. fem. (?), unde AꙅIꟼAꙅϽAꟻA1 (patacsalisa) et ꟼAИꟻϽAꟻA1 (patacvnal).

AꙅIꟼAꙅϽAꟻA1 (patacsalisa), *—â*, n. pr. fem. e ꙅϽAꟻA1 (patacs), unde et ꟼAИꟻϽAꟻA1 (patacvnal), apud Clusinos, in titulo sepulcr. n. 905 bis *b* (vide ꟼAИ✱MƎ9 remznal).

ꟼAИꟻϽAꟻA1 (patacvnal), *—â*, n. pr. fem., e ꙅϽAꟻA1 (patacs), apud Clusinos, in titulo sepulcrali n. 968 (cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 68, et Orioli in *Giorn. arcad.* CXX 232).

PATALENA. Vide PATELANA.

ΠΑΤΑΝΑ, *patina*, apud Siculos. Pollux VI, 13 pg. 90 (cf. X, 24 pg. 107): Ἄβαξ, ἀβάκιον, κακάβη, πατάνιον, πατάνον, ἡ πατάνη. οὕτω γὰρ Σώφρων εἴρηκε, Πατάνα αὐτοποίητος. ὥς τε καλοῖτ' ἄν, πατάνη. καὶ Ἐπίχαρμος δὲ, τὴν ἔγχελυν, πατάνεψιν εἴρηκεν. εἴη δ' ἂν ἡ πατάνη, λοπάδιον ἐκπέταλον, ὃ νῦν ἴσως ἀπὸ τούτου καλοῦσι πατέλλιον. Cf. Phot. *Lexic.* s. v. πατάνια, Müller *Die Etr.* I 13, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285.

ꟼNИNTNΠ (patanaí), *Patanae* (Patelanae)?, dat. sg. 1 decl., cuiusdam deae nomen, apud Samnites (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 403, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 90, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 13 et s. 311), e rad. -TNΠ pat-, *patere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285). Tab. Agnonis n. 2875 A lin. 14 et B lin. 17: ꟼNꟼTꙅꟼIΠ · ꟼNИNTNΠ (patanaí piístiaí) = *Pandae fidae* (Mommsen s. 128 sq.) vel *Patanae Pestiae* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129) vel *Patanae Fidiae* (Huschke s. 3 sq.).

PATAVIVM, Παταύιον (Ptol. III, 1) vel Παταούιον (Strab. V, I 7 et 12; Dio Cass. XLI, 61) et Πατάβιον (Aelian. *De nat. anim.* XIV, 8; Plutarch. in *Caes.* XLVII, 2; Dio Cass. LXII, 26), urbs Italiae superioris (Liv. X, 2; Plin. XXIII, 3; Suet. in *Tib.* cap. 14; Antonini *itiner.* pg. 128 « Patavis civitas », et pg. 281 « Patavis »; *itiner. Hierosol.* pg. 559 « civitas Patavi »; Tab. Peuting. segm. IV *a* « Patavis »), quam ab Antenore Troiano conditam ferunt (Aelian. loc. cit.; Mela II, IV 2; Solin. II, 10; Senec. *Consol. ad Helv.* VII, 1; Sil. Ital. XII, 212 sqq.). Virg. *Aen.* I, 247 sq.:

« Hic tamen ille urbem Patavî, sedesque locavit
Teucrorum, et genti nomen dedit, armaque fixit
Troïa ».

Ubi Servius: « Patavium autem dictum vel a Padi vicinitate: quasi *Padavium*: vel ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι [quasi *Petavium*]; quod captato augurio dicitur condita, vel quod avem telo petisse dicitur Antenor, et eo loco condidisse civitatem. [Alii a palude *Patina*, quae vicina civitati fuisse dicitur, Patavium dictam putant. Sane Patavi minorem nominativo genitivum facit, cum genitivus nunquam pauciores syllabas nominativo suo habere debeat: *Patavium* enim *Patavii* facit] ». Strab. V, I, 7: Αὗται μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ᾤκηνται, πλησίον δὲ τὸ Παταούιον, πασῶν ἀρίστη τῶν ταύτῃ πόλεων, ἥ γε νεωστὶ λέγεται τιμήσασθαι πεντακοσίους ἱππικοὺς ἄνδρας, καὶ τὸ παλαιὸν δὲ ἔστελλε δώδεκα μυριάδας στρατιᾶς. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην κατ' ἐμπορίαν, τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς πόλεως καὶ τὴν εὐτεχνίαν. Liv. X, 2: « Patavii monumentum navalis pugnae eo die, quo pugnatum est, quotannis sollemni certamine navium in flumine oppidi medio exercetur ». Inscr. apud Grut. 877, 9 (Orell. n. 1105): V · F · | T · LIVIVS | LIVIAE · T · F · | QVARTAE · L · HALYS | CONCORDIALIS | PATAVI | SIBI ET SVIS | OMNIBVS. — Patavini, gr. Παταουινοί (Strab. III, v, 3), eius oppidi incolae (Liv. XLI, 32; Plin. II, CVI 7, III, XX 7, XIV, XIX 7). Inscr. apud Henzen n. 5115 (cf. n. 5114; et vide ATESTE): L · CAECILIVS · Q · F | PRO · COS | TERMINOS | FINISQVE EX | SENATI · CONSOLTO | STATVI · IVSIT · INTER | PATAVINOS | ET · ATESTINOS. — Patavinus, adiect. ad Patavium pertinens, ut Patavini fontes (Plin. XXXI, XXXII, 3), Patavinae tunicae (Mart. XIV, 143), Patavina volumina (Sidon. *Carm.* II, 189) h. e. hist. rom. a T. Livio scripta. Cf. patavinitas apud Forcell. *Lexic.*

PATELANA vel Patellana, dea frumento praeses, Oscorum linguâ patana (vide ꟼNИNTNΠ patanaí), Umbrorum padella (vide PADELLAR). August. *De civ. Dei* IV, 8: « cum folliculi patescunt, ut spica exeat, deam Patelanam (al. *Patelenam*) ». Arnob. IV, 7 pg. 140: « Patellana numen est, et Patella, ex quibus una est patefactis, patefaciendis rebus altera praestituta ». Papias: « Patellana dea a paganis dicitur, cum folliculi messium patescunt, aut e spicis exeunt ».

PATELLA, dea patefaciendis rebus praestituta (Arnob. IV, 7 pg. 140). Vide supra PATELANA.

ƧИⱵƧИƎTЯП (patensins), *pateant* (aperiant), coniunct. praes. 3 pers. pl., e rad. -TЯП pat-, *patere* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Aufr. et Kirch. I 107, II 271, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58 sq.), in cippo Abell. n. 2783 lin. 50 et lin. 51. Aliis est 3 pers. pl. perf. coniunct. = *aperuerint* (Bugge in *Zeitschr.* cit. V 5 sq., VIII 39) vel fut. 1 = *aperiant* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 45 et s. 359).

ᗡƎ+ᗅ1 (pater), *pater*, gr. πάτερ, sanscr. pitar, voc. sg. 3 decl. (dat. sg. ƎᗡƎ+ᗅ1 patre), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 127), e rad. -ᗅ1 (pa-), in voc. ᗡƎ+ᗅ1VI (iupater) = *Iupiter*.

ⱵƎᗡƎTЯП (patereí), gr. πατέρι (πατρὶ), *patri*, subst. m. dat. sg. 3 decl., = umbr. ƎᗡƎ+ᗅ1 (patre), e rad. -ЯП (pa-), apud Oscos (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 397, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 327, Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 38, 42, XI 340), in tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 25 (vide ⱵV⅃ꓘƎƎ evklúí).

PATERIVS, adiect. ad patrem pertinens. Est cognomen rom. in titulo apud Murat. 1784, 8 (M · VLPIO PATERIO).

PATERCLA, *Patercula*, cogn. rom. in lapide apud Grut. (428, 9 = 468, 6).

PATERCVLVS, diminut. patris. Not. Tiron. pg. 55: « Paterculus, patercularius ». Est cognomen rom., ut C. Velleius Paterculus.

PATIBVLVS, *patibulum*, subst. m. Varro apud Non. III, 183 = pg. 221: « Deligat ad patibulos ».

PATICABVLVM, in tabula apud Egger *Lat. serm. rel.* pg. 359.

PATINARIA via, memoratur a P. Vict. (*De reg. urb. R.*) inter vias Romam ferentes.

PATIO, *patior*, apud veteres (Diomed. pg. 400 = 395 P.). Lex apud Cic. *De leg.* III, 4: REM POPVLVM DOCENTO: DOCERI A MAGISTRATIBVS PRIVATISQVE PATIVNTO. Naev. vs. 67: « populus patitur, tu patias ».

ƧI+ᗅ1 (patis), *Patilianâ* vel *Petilianâ*, n. pr. f., ut mihi videtur, pro ⅃ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanial), in inscr. etr. n. 866 (cf. Lanzi II 381 = 310 ad n. 155 sq.).

ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislane), *Patilianus* vel *Petilianus*, n. pr. m. (fem. IИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 patislani), unde ᗅƧƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanesa), apud Etruscos. In titulis sepulcralibus: ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 : Oᗅ (ath patislane, n. 665, 2568) = *Attius Patilianus;* ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 : ᑫᗅ (ar patislane, n. 666, 668) = *Arrius Patilianus;* ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 : Vᗅ (au patislane, n. 644) et ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 : Ǝ⅃Vᗅ (aule patislane, n. 667) = *Aulus Patilianus.* Cum etr. patislane cognationem habet gentil. rom. Petilius (in inscr. rom.), unde cognomen Petilianus (C · MARCIVS · C · PETILIAN, apud Grut. 950, 6; et PETILIANA SP · F, apud Mommsen n. 1302), a quo fortasse dictum castrum, cui nomen *Pitigliano*, prope Suanam.

ᗅƧƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanesa), *Patiliani* vel *Petiliani uxor*, cognomen fem., e ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislane) derivatum. Inscr. clusina n. 689: ᗅƧƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 : IƎИᑫV1 : ᗅИᗅO (thana purnei patislanesa) = *Tannia Furinia Patiliani* uxor.

? IИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislani), *Patiliana* vel *Petiliana*, n. pr. f., in marmore clusino n. 663. Vide ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislane) et ⅃ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanial).

ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislania), *Patilianâ* vel *Petilianâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ⅃ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanial). Operculum ossuarii etr. n. 119: « lth arntni calesa patislania »

ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1:ᗅƧƎ⅃ᗅƆ:IИ+Иᑫᗅ:O⅃

= *Lartia Aruntinia Calii uxor Patilianâ* nata (Lanzi II 453 = 382 ad n. 435, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 67).

⅃ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislanial), *Patilianâ* vel *Petilianâ*, n. pr. f., minus recte ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 patislania et fortasse ƧI+ᗅ1 patis (vide ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 patislane). Urna clusina n. 766: ⅃ᗅIИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 | IƧ⅃Ǝꟻ : I+Ƨᗅ8 (fasti velsi patislanial) = *Fausta Velsia Patilianâ* nata.

ΠΑΤΙΩΡΟΣ, Siciliae oppidum, apud Ptol. III, 4.

. . I⅃+ᗅ1 (patli . .), —*â*, n. pr. f. abl. sg., in urna perusina n. 1360. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 127; et vide MИI⅃+ᗅ1 (patlinś) cum vocc. sqq.

PATLACIVS. Vide PATVLCIVS.

MИI⅃+ᗅ1 (patlinś), *Patilnius* vel *Petilnius* (Patinius vel Petinius?), comparandum cum MᗅИ+ᗅ1 (patnaś) et IƎИ+ᗅ1 (patnei), nisi contractum e ƎИᗅ⅃ƧI+ᗅ1 (patislane) = *Patilianus* vel *Petilianus* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 127). In operculo ossuarii perus. n. 1697: MИI⅃+ᗅ1 · Ǝ⅃Vᗅ (aule patlinś) = *Aulus Patilnius.*

IИ⅃+ᗅ1 (patlni), *Patilnia* vel *Petilnia*, n. pr. f., fortasse idem quod IƎИ+ᗅ1 patnei (Patinia vel Petinia), apud Etruscos. In titulis sepulcr.: IИ⅃+ᗅ1 · Vᗅ (au patlni, n. 1695) = *Aula Patilnia;* et IИ⅃+ᗅ1 ᗅ⅃ (la patlni, n. 1696) = *Lartia Patilnia.* Fortasse patlni exaratum est pro patlniś (= MИI⅃+ᗅ1 patlinś) h. e. *Patilnius.*

MᗅИ+ᗅ1 (patnaś), *Patinii* vel *Petinii*, n. pr. m. genit. sg., apud Etruscos (cf. MИI⅃+ᗅ1 patlinś). Operculum ossuarii perus. n. 1229: MᗅИ+ᗅ1 : IƆИV⅃ (lunci patnaś) = *Lunicia Patinii* uxor; et urna perus. n. 1232: MᗅИ+ᗅ1 : IᗅƆ : IOᑫᗅ⅃ (larthi cai patnaś) = *Lartia Caia Patinii* uxor. Vide IƎИ+ᗅ1 (patnei), quod sequitur.

IƎИ+ᗅ1 (patnei), *Patinia* vel *Petinia*, fortasse idem ac IИ⅃+ᗅ1 patlni (cf. MИI⅃+ᗅ1 patlinś et MᗅИ+ᗅ1 patnaś), comparandum cum ƧᗅИ+Ǝ1 petnas, et IƎИOƎ1 pethnei (Fabr. apud Conest. *Monum. del Palazz.* pg. 12). Urna perus. n. 1230: ⅃ᗅIИI+ᑫVᗺ · IƎИ+ᗅ1 (patnei hurtinial) = *Patinia Hortiniâ* nata. In operculo

ossuarii perus. n. 1231: IƎИ+A1 : I+ƧA8 (fasti patnei) = *Fausta Patinia*.

PATRASTER et patrater, *victricus*, hispan. *radastro* (ital. *padrigno*), h. e. *pater alter*, ut matertera = *mater altera* (cf. Maffei *Osserv. lett.* V, 214; Murat. 1510, 2, 1632, 9 et 1958, 6). Gloss. apud Mai *Class. auct.* VII, 586: « *victricus*, patraster ». Urna perusina (Vermigl. pg. 487 n. 82): D · M | C · VIIBIO · VITALI|ONI · BLASII · F | Q · V · A · XVIII · ET | DIES · V · FEC · AP · AN|NIVS · PRIMITIVS | PATRASTER. Urna florentina (Gori *Inscr. ant.* I, 218 n. 14, Buonarroti *Vasi ant. di vetro* pg. 152): D · M | AP · ANNIVS · PRI|MITIVVS · PA|TRASTER · C · VI|BI · VITALIO|NIS · FEC · SIBI. In titulo sepulcr. apud Oderic. *Dissert.* pg. 246: P · MATTIO · ONESIMO PATRASTO · ET · TVTORI · SVO. In alio titulo coemet. (vide FILIATRA): VITALIS PATRATER etc.

PATRATER. Vide supra PATRASTER.

PATRATVS, adiect. a *patro*, ut Pater patratus, gr. orthogr. πάτερ πατράτος (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 62). Liv. I, 24: « Fecialis erat M. Valerius. patrem patratum Sp. Fusium fecit, verbena caput capillosque tangens. Pater patratus ad iusiurandum patrandum, id est, sanciendum sit foedus; multisque id verbis, quae longo effata carmine non operae est referre, peragit ». Serv. ad Virg. *Aen.* IX, 53 (cf. VII 623, X 14, XII 206): « Cum enim volebant bellum indicere, Pater patratus, hoc est princeps Fecialium, proficiscebatur ad hostium fines; et praefatus quaedam solemnia, clara voce dicebat: *Se bellum indicere propter certas caussas*: aut quia socios laeserant; aut quia nec abrepta animalia, nec obnoxios reddiderant. Et haec *Clarigatio* dicebatur, a *claritate* vocis ».

ƎЯ+A1 (patre), *patrei* (patri), sanscr. pitre, gr. πατρὶ, subst. m. dat. sg. 3 decl. (nominat. ЯƎ+A1 pater), apud Umbros, = marsicum ΠΑΤRII (patre), samnit. ꟼƎЯƎTNΠ (patereí), e rad. -A1 pa-. In tab. eugub.: ƎЯ+A1 : ƎƎVI (iuve patre, IIb 7) et ƎЯ+A1ƎƎVI (iuve-patre, IIa 5, IIb 17, 22, 26, III 22) = *Iupitri* vel *Iupiteri* h. e. *Iovi patri*.

ΠΑΤRII (PATRII), *patri*, subst. m. dat. sg. 3 decl., apud Marsos (genit. PATRIIS patres), = umbr. ƎЯ+A1 patre, osc. ꟼƎЯƎTNΠ patereí, in inscr. n. 2742 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 345, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 327; cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* VI, 39). In titulo sepulcr. apud Grut. 741, 9 (Fabr. cap. v n. 285 pg. 397): C · SIIXTIAIO TIIRIIOΛO · PATRII etc. Vide IIRINII (erine).

PATRIIS (patres), *patris*, gr. πατρὸς, sanscr. pitur, subst. m. genit. sg. 3 decl., apud Marsos, e rad. PA-, umbr. -A1 (pa-), osc. -NΠ (pa-). In aere Rapin. n. 2741 lin. 5 sq.: IOVIIS PATRIIS (ioves patres) = *Iovis patris* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 95, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 245, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 30, IX 145, 160).

PATRICIOLVS, diminut. patricii, apud Prisc. pg. 101-102 = 610 P.

PATRIMES, *patrima*, apud Paul. pg. 93, cit. ad v. MATRIMIS.

PATRIMVS. Vide MATRIMIS.

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ, Cratilli filius, statuarius, ex Crotone, apud Pausan. *Eliac. sec.* III 4, XIX 6.

PATRONIA, *Petronia*, n. pr. fem., ut apud Etruscos IИVϤ+A1 (patruni) pro IИVϤ+Ǝ1 (petruni). Inscr. apud Mommsen n. 539: N · TERREVS [N] | L · CERDO · V · A | L · H · S · PATRO|NIA · L · | POEMN · V · A · LX.

PATRVINVS, adiect. ad patruum pertinens. Est cognomen rom. (Grut. 1081, 2).

ƧƎɅ>VɅTA1 (patrucles), Πατρόκλου vel Πατροκλῆος (Patrocli), n. pr. m. genit. sg. (in vasis princ. Canin. n. 527 et n. 1120 ƧOɅKOϤTΠ, ƧOɅKOϤTAΠ; ΠΑΤΡΟϘΛΟΣ, apud Gerhard *Etr. und Kamp. wasenbilder* taf. XIII n. 2). Inscr. etr. n. 2162: ƧƎɅ>VЯTA1 : ɅAIΘNI8 (hinthial patrucles) = εἴδωλον Πατρόκλου (ψυχὴ Πατροκλῆος, apud Hom. *Il.* XXIII 65) h. e. *spectrum Patrocli* (Noel des Vergers in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1857 pg. 121 sgg.).

IИVϤ+A1 (patruni), *Petronius*, n. pr. f. apud Etruscos, pro patrunis, = IИVϤ+Ǝ1 petruni (vide PATRVNIA = *Petronia*). In titulo sepulcr. n. 1251: IИVϤ+A1·Ǝ+I+·ƧɅ (ls tite patruni) = *Lars Titius Petronius*. In urna n. 1711: IИVЯ+A1 : OИЯA (arnth patruni) = *Aruns Petronius* sive *Aruntia Petronia*.

. . . TTNΠ (patt. . .), *patent* (aperiunt)?, fortasse pro pattens (cf. ƧИꟼƧИƎTNΠ patensíns = *pateant*), e rad. -TNΠ pat-, *pat-ere*, apud Samnites (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 44; cf. Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 133), in aere Frentano n. 2843.

?V+A1 (patu), in inscr. etr. n. 902 bis.

PATVLCIVS, dictus est Ianus, quod tempore belli portae templi eius paterent. Macrob. *Saturn.* I, 9: « In sacris quoque invocamus Ianum Geminum, Ianum patrem, Ianum Iunonium, Ianum Consivium, Ianum Quirinum, Ianum Patulcium, Ianum Clusivium . . . . . Patulcium et Clusivium, quia bello caulae eius patent, pace clauduntur ». Ovid. *Fast.* I, 129 sq.:

« Nomina ridebis: modo namque Patulcius idem,
Et modo sacrifico Clusius ore vocor ».

Cf. inscr. apud Spon *Miscell.* pg. 81, in qua Iuppiter et Iuno hoc cognomine appellantur (IOVI PATVLCIO et IVNONI PATVLCIAE). Adde inscr. apud eund. loc. cit. (Orell. n. 1300) IVNONI PATVLCIAE SISPITAE etc. — Patulcius est gentilitium rom. apud Mommsen, = Patulacius (Momms. n. 1121) et Pallacius (Momms.

n. 1119). Hinc Patulcianus, adiect. ad Q. Patulcium pertinens, de quo Cic. *Epist. ad Att.* XIV, 18 = n. 702.

?..ИΑVΤΑΙ (patupn..), in marmore clusino n. 799.

?ΑΖΑΞΑΊ (pavasa), *—ia*, n. pr. f. etr., in titulo sepulcr. n. 669.

PAVENTIA, nomen deae apud Romanos. August. *De civ. Dei* IV, 11: « de pavore infantum Paventia nuncupetur ».

PAVERI *frumenta* dicebant antiqui, quae de vagina non bene exibant. Ita Festus *Qu.* XII, 20 sq. pgg. 250-253. Alii legunt *pavera*. Cf. Ponteder. *Op. post.* I 30, et Forcell. *Lexic.* s. v. *pavera*.

PAVICLO, *paviculo*, in *Gloss. vet.* apud Forcell. *Lexic.* ed. Lips. (paviclat, ποδίζει, ἐδαφίζει).

PAVCA, Παῦκα (Ptol. III, 2 Παῦκα πόλις), urbs Corsicae.

PAVCIENS vel paucies, *raro* (paucis vocibus), adverb. (Non. II, 681 = pg. 157; Paul. pg. 220), apud Titin. vs. 40 sq.

ΠΑΥΚΟΣ. Vide ΠΑCVIES § 2.

PAVLLA, praen. fem. = POLA (cf. PACVLA vel PACVLLA), ex. c. [P]AVLLA · CORNELIA · CN · F · HISPALLI (n. 2714), PAVLL · GAVILLIA (Grut. 729, 11), PAVL · TONTIA (Fabr. cap. IV n. 526 sq. pg. 342), PAVLLAE SALVIAE (Murat. 1790, 9). Cf. inscr. apud Mommsen n. 5811.

PAVLLVLVS, diminut. a *paulus*. Est cognomen rom., ut SP · POSTVMIVS · A · F · A · N · ALBIN · PAVLLVL · (cos. an. u. c. 580) apud Grut. pg. 293.

PAVLO. Vide PALO.

PAVLVS, osc. ꟼVKNNΠ (paakul), praenomen sive cognomen rom. (cf. Borghesi *Fast. cons.* I 49 et *Dec. numism.* IV, 10), ut Paullus Fabius Maximus (Frontin. *De aquaed.* cap. 100). Cf. Orell. *inscr.* I, 474.

PAVORII -orum, ut Salii Pavorii, apud Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 285.

PAVOS, *pavor*, apud Cic. *Orat.* cap. 46 ex Pacuvio.

PAVSILYPVM, Παυσίλυπον, nunc *Posilipo*, mons vel promontorium inter Neapolim et Puteolos (Plin. III, XII, 3; inscr. apud Orell. n. 5159), ubi quondam villa Vedii Pollionis, τὸ χωρίον τὸ μεταξὺ τῆς τε Νέας πόλεως καὶ τῶν Πουτεόλων (Dio Cass. LIV, 23). Plin. IX, LXXVIII, 1: « Pausilypum villa est Campaniae, haud procul Neapoli ». Dictum est a gr. παῦσις (requies) et λύπη (dolor); unde pausilypon etiam vocatur villa quia nempe dolorum omnium requietorium habetur (cf. Forcell. *Lexic.* s. v.), ut in inscr. apud Fabr. cap. x n. 573 pg. 750 (Henzen n. 5137) PAVSILYPON | METTIAE T · L · HEDONEI. Cf. Fabr. cap. III n. 486 pg. 199.

OKƧΞAΙ (pavsko), in marmore Italiae superioris n. 22.

PAVSO, *pausam facio* (quiesco), apud Plautum cet. Occurrit etiam in christ. monum. (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

PAVSVLAE, oppidum Piceni, Romanorum colonia, ubi hodie *Monte dell'Olmo*, nunc denuo *Pausula* vocitatum. Memoratur in marmore apud Murat. 881, 6 (...FRIPONIVS SABINVS PAVSVLIS) et in Tab. Peuting. segm. IV*a*. Eius incolae Pausulani (Plin. III, XVIII, 2). Pausulensis, adiect. ad Pausulas pertinens, ut ager Pausulensis (Frontin. *De col.* pgg. 226, 257 Lachm.). Cf. Lanzi *Della condizione e del sito di Pausula città ant. del Piceno* (Firenze 1792).

PAVSVS vel Pausi, deus sive dii quietis et pacis. Arnob. I, 28: « Et illi cati, sapientes, prudentissimi vobis videntur, nec reprehensionis ullius ..... qui Pausos reverentur atque Bellonas ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *pauso*.

ΙΤΑИΑΨΑΙ (pachanati), in sarcoph. Tarquin. 2335*b*.

ЯΠ (pd), *pedes*, subst. m., apud Samnites. Inscr. Pompeiana n. 2820: ∞ ∞ ЯΠ (pd ∞ ∞) = *pedes MM* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 83).

ΞΙ (pe), *per*, pro ΟΞΠ (PER), praep. apud Umbros, in vocc. ΞΙΖVΟΝΑΟ8 (fratrus-pe) = *pro fratribus*, ΞΙΑΤVΤ (tuta-pe) = *pro civitate*, et ΞΙΙΟΚV (ukri-pe) = *pro ocri* (monte). Vide ΟΞΙ (PER).

ΞΙ- (-pe) et -PEI, *que*, particula coniunct., e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 152), in vocc. ΞΙΛVΙ (pumpe) = *cum-que*, PANVPEI = *quando-que*, ΞΙΖΞΟΝVΙ (putres-pe) = *utrius-que*, et PODRVPEI = *utro-que*.

ΞΙ (pe), in olla etr. n. 2596 lin. 2.

?ΙΑΞΙ (peap), in inscr. etr. n. 1721. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 238 ad n. 146.

ΡIIΔ- (ped-), rad. marsica, = umbr. -ИΞΙ (pen-), pro pend-, rom. *pend-ere*, in voc. ΡIIΔI (pedi) = *pendat*.

PEDA, *vestigium*, ital. *pedata*, subst. f. Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210: « Pedam vestigium humani praecipue pedis appellasse antiquos in commentariis quibusdam inveniri solet ». Gloss. apud Labb. pg. 131: « Peda, pedatura, ἴχνος ».

PEDANA, pedales novus, qui caligae assuitur (Gloss. Isidori).

ΡIIΔI (pedi), *pendat* (impendat)?, fortasse e rad. ΡIIΔ-, umbr. -ИΞΙ (pen-), pro pend-, rom. *pend-ere*, apud Marsos (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 156 sq.). In aere Rapin. n. 2741 lin. 12: NIPIS · ΡIIΔI · SVAM = *nequis impendat suam* (Corssen loc. cit. s. 160), quod *nequis petat suam* (nequis sibi vindicet) vertit Mommsenius (*Die unterit. dial.* s. 341). Cf. Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 24, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 251.

ΠΕΔΙΑΚΡΑΤΗΣ vel Πεδιοκράτης, Sicanorum dux, ab Hercule occisus (Diod. Sic. IV, 23 Πεδιακράτην; Xenag. fragm. n. 3 apud Macrob. *Saturn.* V, 19 Πεδιοκράτει).

PEDICLVS, *pediculus* (ital. *pidocchio*), apud Petron. *Satyr.* cap. 57. Alii legunt *pediculus*, *peduclus*, *pedicellus*.

PEDICOSVS, *pediculis obsitus*. Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210, ubi cf. Mueller: « *Pedibus obsitum*, id est *pediculis*, Titinnius [vs. 176 sq.] pedicosum appellat hoc modo: *Rus detrudetur pedicosus, squalidus* ».

PEDICVLI, Ποίδικλοι (Strab. VI, III 1 et 7; Dion. Cass. fragm. n. VI pg. 5) vel Ποδίκλοι (Appian. *De bell. civ.* I, 52), iidem qui Peucetii, Iapygiae populi (Iustin. XII, 2). Plin. III, XVI, 3: « Brundisio conterminus Pediculorum ager. IX adolescentes, totidemque virgines ab Illyriis, tredecim populos genuere. Pediculorum oppida, Rudiae, Egnatia, Barium. Amnes: Iapix a Daedali filio rege, a quo et Iapygia: Pactius, Aufidus, ex Hirpinis montibus Canusium praefluens ».

PEDIS, *pes* (pediculus), subst. m. et f. Non. III, 180 = pg. 220: « Pedis, quem nos pediculum dicimus, generis masculini est. Novius [vs. 107]: *Est pedis unus ingens in naso*. Feminini; Plautus Vidularia: *Ubi quamque pedem videbat suffurabatur omnis* ». Cf. Plaut. *Curc.* IV, II 14, et Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210; et vide PEDICLVS, PEDICOSVS.

PEDISECVS, *pedisequus*, adiect., in lapide apud Marini *Arvali* pg. 92 (Orell. n. 789). Cf. Fleckeisen *Epist. crit. ad Fr. Ritschelium* pg. IX.

PEDITO, *pedibus iter facio*. Gloss. apud Labb.: « Pedito, πεζεύω ». Not. Tiron. pg. 75: « Pedes, peditat, peditatus ».

PEDO -onis, h. e. qui pedes latos habet (cf. Prisc. pg. 108 = 614 P.). Gloss. apud Labb.: « Pedo, plancus, πλατύπους ». Est etiam cognomen rom., ut M. Iuventius Pedo (Cic. *pro Cluent.* cap. 38), C. Popilius C. f. Quir. Carus Pedo (Grut. 457, 6) et C · PVSONIVS PEDO (Grut. 656, 9, cit. ad v. PEDVLA).

PEDVLA, diminut. pedis. Est cognomen rom., ut in inscr. apud Grut. 656, 9: D · M | PVSONIAE · P · F | PEDVLAE | P · PVSONIVS | PEDO | ALVMNVS.

PEDVLLVS, diminut. pedis vel pedonis. Est cognomen rom., ut T. Domit. L. f. Ter. Pedullus (Grut. 403, 3).

PEDVM, Πέδα (Steph. Byz.), Latii oppidum, Praenesti proximum (ubi nunc *Gallicano;* cf. Nibby *Analisi della carta dei dintorni di Roma* II, 552 sgg.), a Marcio Coriolano captum (Liv II, 39). Dionys. Halic. VIII, 19: Ἀναστήσας δὲ τὴν δύναμιν ἐκεῖθεν, ἐπὶ τὴν Πεδανῶν πόλιν· ἣν δὲ καὶ αὐτὴ τοῦ Λατίνων γένους· συντεταγμένην τὴν στρατίαν ἔχων ἀφικνεῖται, καὶ αὐτὴν ὅμα τῷ πλησιάσαι τοῖς τείχεσιν αἱρεῖ κατὰ κράτος. Steph. Byz.: Πέδα, πόλις Αὐσονική. — Eius incolae Pedani (Plin. III, X, 16), gr. Πεδάνοι (Dionys. Halic. V 61, VIII 19, 26; Plutarch. in *Coriol.* XXVIII, 5). Liv. VIII, 12: « Aemilius ad Pedum exercitum duxit. Pedanos tuebatur Tiburs, Praenestinus, Veliternusque populus ». Id. VIII 13: « Anno insequenti [U. C. CDXVII], L. Furio Camillo, C. Maenio consulibus, quo insignitius omissa res Aemilio ..... exprobaretur, Pedum armis, virisque, et omni vi expugnandum ac delendum senatus fremit ..... Neque tamen, nisi admodum a paucis populis, Pedani adiuti sunt. Tiburtes Praenestinique, quorum ager propior erat, Pedum pervenere ..... Camillus ad Pedum cum Tiburtibus, maxime valido exercitu, maiore mole, quamquam aeque prospero eventu, pugnat. Tumultum maxime repentina inter proelium eruptio oppidanorum fecit: in quos parte exercitus conversa, Camillus non compulit solum eos intra moenia, sed eodem etiam die, quum ipsos auxiliaque eorum perculisset, oppidum scalis cepit ». Et VIII, 14: « Aricini Nomentanique et Pedani eodem iure quo Lanuvini, in civitatem accepti ». — Pedanus, gr. Πεδανός (Steph. Byz.), adiect. ad Pedum pertinens, ut regio Pedana (Horat. *Epist.* I, IV, 2). Cic. *Ep. ad Att.* IX, 18 = n. 359: « Continuo ipse in Pedanum (sc. *praedium*), ego Arpinum ».

ꓘƧƧƎƎП (peessl), in fragm. inscr. samnit n. 2870, comparatur cum ꟽVꓘTƧƎП pestlúm (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II, 165).

I⊹ƎƎꟼ (peeti). Vide I⊹ƎƎ (veti)

ꓮIꓘ↓ꓮꓘƎꟼ (pezachlia), —*á*, n. pr. f. abl. sg., fortasse pro ꓘꓮI⊹ƎƎꟼ (pevtial) = *Petiá*, in operculo ossuarii perus. n. 1092 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 68).

? IƎИ✻Ǝ[ꟼ] (peznei), *Petinia*, n. pr. f. = IƎИOƎꟼ (pethnei), in olla etr. n. 677.

PEHANER, *piandi*, particip. fut. pass. (genit. sg. m. 2 decl.) pro PEIHANER et PIHANER (cf. PIHOS = *pius*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 147, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 659; cf. Lanzi II, 826 = 735). Tab. eugub. VI a 19 sq.: OCRER | PEHANER = *ocris* (*montis*) *piandi*.

ꓘƧꓮ⊗Ǝꟼ (pehast), *piabit*, apud Umbros. Vide ꓘƧꓮ⊗ƎꟼVᗡꟼ (prupehast) = *propiabit*.

Vꓘꓮ⊗Ǝꟼ (pehatu), *piato*, imperat. 3 pers. sg., recentiori orthogr. PIHATV, e ✻ꓮ⊗Iꟼ (pihaz) = PIHOS h. e. *pius*, apud Umbros (Lanzi II 826 = 735, Grotefend *Rud. l. u.* VII 29, VIII 24, Aufr. et Kirch. I 142, II 366, Huschke *Die iguv. taf.* 653), in tab. eugub. III, 3.

OƎꟼ (peth), *Petinia*, n. pr. f., fortasse pro IƎИOƎꟼ (pethnei), in tegula sepulcr. n. 188.

? IꟽOƎꟼ (pethmi), *Petinia* (?), fortasse pro pethni = = IƎИOƎꟼ (pethnei), in lapide etr. n. 672.

ꓮИOƎꟼ (pethna), *Petinius* vel *Paetinius*, gentilit. etr. (fem. IƎИOƎꟼ pethnei), = ƎИOƎꟼ (pethne)?, genit. ƧꓮИOƎꟼ (pethnas), comparandum cum ꟽꓮИ⊹ꓮꟼ (patnaś). In titulis sepulcr.: ꓮИOƎꟼ : ꟼꓮꓘ (lar pethna, n. 673) et ꓮИOƎꟼ : Oꟼꓮꓘ (larth pethna, n. 512-514, 670) = *Lars Petinius*.

ꓘꓮИOƎꟼ (pethnal), *Petiniá* vel *Paetiniá*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИOƎꟼ (pethnei), apud Etruscos. In operculo urnae clus. n. 618: ꓘꓮИOƎꟼ : ƎꓮↃ : Oꓘ (lth cae pethnal) = *Lars Caius Petiniá* natus. Operculum ossuarii n. 1188:

⅃AИOƎ1 · IƧIƎↃ · ꟼA (ar ceisi pethnal) = *Arria Caesia* (vel *Arrius Caesius*) *Petiniā* nat.

ƧAИOƎ1 (pethnas), *Petinii* vel *Paetinii*, n. pr. m., e AИOƎ1 pethna (cf. ƧAИ+Ǝ1 petnas et MAИ+A1 patnaś), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 672.

ƎИOƎ1 (pethne), *Petinia* vel *Paetinia*, n. pr. f., ut mihi videtur, pro IƎИOƎ1 (pethnei), apud Etruscos. In titulo sepulcrali n. 671: ƎИOƎ1 : IOꟼA⅃ (larthi pethne) = *Lartia Petinia*.

IƎИOƎ1 (pethnei), *Petinia* vel *Paetinia*, n. pr. f. (minus recte ƎИOƎ1 pethne?), pleniori orthogr. IƎИVOƎ1 (pethunei), comparandum cum IƎИ+A1 (patnei) = *Patinia*. In titulis sepulcralibus: IƎИOƎ1 : AИAO (thana pethnei, n. 517 sq., 903 bis) = *Tannia Petinia*; MIƧIƎↃ · IƎИOƎ1 (pethnei ceisiś, n. 1189) = *Petinia Caesii* uxor; et AƧAИAꟼMV : IƎИOƎ1 (pethnei umranasa, n. 674) = *Petinia Umbranii* uxor. Cf. IƎИƧƎ1 (pesnei).

IƎИVOƎ1 (pethunei), *Petinia* vel *Paetinia*, n. pr. f. = IƎИOƎ1 (pethnei). In urna etr. n. 904: IƎИVOƎ1 : AIИAO (thania pethunei) = *Tannia Petinia*.

PEI, *que*, apud Umbros. Vide Ǝ1 (pe).

IƎ1 (pei), in amphora etr. n. 2401.

AIƎ1 (PEIA), *piceas* (fuscas, nigras)?, adiect. f. acc. pl. 1 decl., pro peiaf, sicut VIƎ1 (PEIV) pro peiuf, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I, 113; Huschke *Die iguv. taf.* s. 266 et s. 613). Tabula eugub. Ib 27: V+ƎB : AIƎ1 : Ǝ+V : AꟼBVꟼ : AKꟼV1 : Ǝꟼ+ (tre purka rufra ute peia fetu) = tab. VIIa 6: PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV h. e. *porcas tres rubras aut piceas facito*. Cum gr. φαιὸς comparat Grotefend (*Rud. l. u.* III, 9). Cf. Valer. Flacc. III, 439 (« tum piceae mactantur oves »), et Plin. VIII, LXXVIII, 3.

?[M]ƎIƎ[Π] (peien), *piaverunt?*, fortasse verbum denominat. (perf. act. 3 pers. pl.), pro peiens, e piu, volsc. piho, umbr. peho, piho, peiho, rom. *pio* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* X, 13 sq.), in lapide sabellico n. 2848 lin. 2. Alii legunt MƎIƎΠƎI (iepeien), quod vide.

Ǝ+AIꟼƎIƎ1 (peieriate), *Piediatibus*, adiect. dat. pl. 3 decl., ab antiquo oppido vel pago Peiedio sive Piedio et suff. ati, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 105, 123, II 107, 338, 413, Huschke *Die iguv. taf.* s. 317 et s. 623; cf. Lanzi II 662 sg. = 574 sg., et Grotefend *Rud. l. u.* VIII 10, 16). Tab. eugub. IIb 4: Ǝ+AIꟼƎIƎ : 1ƎꟼƎ+Ǝ : Ǝ+AIꟼƎIƎ1 (peieriate etr[e p]eieriate) = *Piediatibus*, *alteris Piediatibus*.

MƎIƎ1 (peieś), in urna perusina n. 1473.

PEIHANER, *piandi*, particip. fut. pass. (genit. sg. m. 2 decl.), = PIHANER et PEHANER, e peiho = *pio* (cf. PIHOS = *pius*), Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* IV 28, VI 16, Aufr. et Kirch. I 147, II 65 sqq., 137, Huschke *Die iguv. taf.* s. 66 et s. 659, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 345; cf. Passeri *Paralip.* pg. 327 et *Lett. Roncagl.* XIV pg. 365 sg., Lanzi II 826 = 735). Tab. eugub. VIa 8: OCRER · PEIHANER = *ocris piandi*.

AƧƎOIƎ1 (peithesa), oppidum Etruriae, scriptoribus ignotum, in numis aen. n. 2454 (Lanzi II, 27 = 22, Avellino *Opusc.* II 57 et ad Carelli pg. 5, et Friedl. *Beiträge zur älteren münzkunde* I 165, 172).

? IOIƎ1 (peithi), —*ia*, n. pr. f., in urna clusina n. 675 bis.

? IAИOIƎ1 (peithnai), —*ia*, nomen mulieris, in amphora etr. n. 2568 bis *a*.

PEICA, *picā*, subst. f. abl. sg. 1 decl., apud Umbros (Gori *Lexic. etr. et Pelasg.* mss., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23, Aufr. et Kirch. I 111, II 25, 40, Huschke *Die iguv. taf.* s. 611), in tab. eugub. VIa 1. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 22 sq., et Huschke s. 51.

§ 2. *Picam*, acc. sg. pro peicam, sicut PEICO pro peicom = *picum*, apud Umbros (Zeyss § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 26, Huschke pg. 610). Tab. eugub. VIa 16: PEICA · MERSTA · SERITV = *picam —am servato*. Adde tab. VIa 3, 4, 17.

PEICO, *picum*, subst. m. acc. sg. 2 decl. (abl. PEIQV), pro peicom, sicut PEICA pro peicam = *picam*, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 46, Aufr. et Kirch. I 30, 51, II 40, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Hinc adiect. PIQVIER = *Picii*. Tab. eugub. VIa 15 sq.: SVBRA · ESTO | TVDERO · PEICO · MERSTO · PEICA · MERSTA · SERITV = *supra istos fines picum —um, picam —am servato*. Adde tab. VIa 3, 4, 17; et cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 21 sqq., Huschke s. 44, 51.

PEILA, *pila*, antiquo scribendi more. Lucil. apud Scaur. pg. 2255 P. (cf. Vel. Long. pg. 2221 P., et Mar. Victor. pg. 2464 P.):

« tenues *i* pilam qua ludimus, pilum
Quo pinso, tenues *i* plura haec feceris, peila
Qua iacimus, addes *e*, peila, ut plenius fiat ».

OIƎ1 (peio), in marm. Italiae super. n. 28.

PEIQV, *pico*, subst. m. abl. sg. 2 decl. (acc. PEICO pro peicom), unde adiect. peiqu-io (PIQVIER = *Picii*), apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 15, Aufr. et Kirch. I 81, 117, II 25 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 616), in tab. eugub. VIa 1. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 36.

PEISIDAE, *Pisidae*, Pisidiae populi, in lege de Termens. (Append. n. LXI).

ΠΕΙΣΙΚΡΑΤΗΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

ΠΕΙΣΙΡΡΟΔΗ, Tarentina, pythagorea, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267). Vide voc. sq.

ΠΕΙΣΙΡΡΟΔΟΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

VIƎ1 (PEIV), *piceos* (nigros, fuscos)?, adiect. m. acc. pl.

2 decl., pro peiuf, sicut ꟼIƎ⅃ (PEIA) pro peiaf, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 74, 119, II 279, Huschke *Die iguv. taf.* s. 266 et s. 618), quod ad gr. *φαιὸς*, *fuscus*, trahit Grotefend *Rud. l. u.* III 19. Tab. eugub. Ib 24: V+I38 : VIƎ⅃ : Ǝ+V : VD8VD : 8VD⅃A : 8ID+ (trif apruf rufru ute peiu feitu) = tab. VIIa 3: ABROF TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV h. e. *apros tres facito sive rufros sive piceos*. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 45.

?[V]IƎΠ (peiú), *pio?*, adiect. m. abl. sg. 2 decl. (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* X, 34), in lapide sabellico n. 2682 lin. 5. Cf. umbr. PIHOS et PEIHANER.

AIИAIƆƎ⅃ (peciania), *Peccinia*, cognom. fem. etr., e IИƆƎ⅃ (pecni) = *Pecinia*. In tegula sepulcrali n. 903: AIИAIƆƎ⅃ IƎИIAƆ (cainei peciania) = *Cainnia Peccinia*.

PECCASSIS et peccassit, *peccaveris* et *peccaverit*, apud Plaut. *Cas.* IV, iv 6, *Rud.* IV, iv 106, *Stich.* V, iv 45.

PECCASSO, *peccavero*, apud Plaut. *Rud.* V, ii, 61.

IИƆƎ⅃ (pecni), *Pecinia* (Peccia?), n. pr. fem., unde AIИAIƆƎ⅃ (peciania). Operculum ossuarii Volaterr. n. 333: IИƆƎ⅃ · A (a pecni) = *Aula Pecinia.*

PECORALIS, adiect. ad pecus pertinens, ut pecoralis multa (Fest. *Qu.* X, 20 pg. 202).

ƎƧƆƎ⅃ (pecse), *Pegasus* (?), nomen equi (Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. 235), in etrusco speculo n. 2492, cum inscr. ⸮ИAꟻOƎM śethlans (Vulcanus), ƎꟻV+Ǝ etule (Aetolus h. e. Epeus) et ⸮ИIV8 huins (Danai). Aecse

legit Lanzius II 223 sq. = 177 sq. (Millin *Gal. myth.* II, 251), *derivato dal latino* equus, *o, se altri vuole, corrotto per metatesi da* eques, *che presso gli antichi significò anche* cavallo *per osservazione di A. Gellio* (XVIII, 3). Pro gr. *ἔπεξε* sumit Raoul-Rochette (*Monum. inéd.* pg. 82 nt. 2, et in *Journ. des sav.* an. 1834 pgg. 290, 711, an. 1843 pg. 680): pecse śethlans = *Vulcanus fecit*. Vide Ǝ⸮ꟻƎ (echse).

PECTINARIVS, adiect. ad pectinem pertinens (ital. *pettinaro*), ut T · VALERIVS · L · F · PLACIDVS REFECTOR PECTINAR etc. (Murat. 982, 7). Cf. inscr. apud Furlan. *Lap. Est.* n. 26 pg. 104, Grut. 648, 2, et Fabr. cap. vi n. 221 pg. 701 (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

PECTVSCVM Palati dicta est ea regio Urbis, quam Romulus observam posuit, ea parte, in qua plurimum erat agri Romani ad mare versus, et quia (leg. *qua*) mollissime adibatur Urbs, cum Etruscorum agrum a Romano Tiberis discluderet, ceterae vicinae civitates colles aliquos haberent oppositos. Ita Fest. *Qu.* X, 29 pg. 213. Alii legunt *Pecuscum* vel *Petuscum*.

PECV, *pecus*, apud veteres (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

PECVASCO, *pecus alo*. Tab. Gen. (Append. n. i lin. 33): QVO · MINVS · PECVASCERE · GENVATES · VEITVRIOSQVE · LICEAT.

PECVLIARS, *peculiaris*, adiect. Est cognomen rom. in sigillo edito in *Giorn. arcad.* CXXV, 163 (C · CAECILI PECVLIARS).

PECVNIA, dea apud Romanos (cf. Iuven. *Sat.* I, 114 sq.). August. *De civ. Dei* IV, 21: « deae Pecuniae, ut pecuniosi essent ». Id. IV, 24: « Aut certe nulla vocabuli declinatione, sicut res ipsae nominantur, ut Pecunia dicta est dea, quae dat pecuniam, non omnino pecunia dea ipsa putata est ». Arnob. IV, 9: « Quis ad extremum Deam Pecuniam esse credat, quam velut maximum numen vestrae indicant literae donare annulos aureos, loca in ludis atque in spectaculis priora, honorum suggestus summos, amplitudinem magistratus, et quod maxime pigri ament, securum per opulentias ocium ».

-ꟻƎ⅃ (pel-), radix umbrica, = sanscr. pr vel par, rom. *pell-ere*, in voc. V+ꟻƎ⅃ꟼA (ar-peltu) = *ad-pellito*.

ƎꟻƎ⅃ (pele), *Πηλεὺς* et aeol. *Πήλευς* (Peleus), Aeaci filius, Achillis pater, apud Etruscos (in vase clusino ⸮VƎꟻƎΠ et ΠΕꟻΕVϟ, et in vasis princ. Canin. n. 530, 544, 1500 ⸮VƎꟻƎΠ, ⸮ƎꟻƎΠ, ΠΕΛΕΙ), in gemmis n. 484 bis et n. 2539 sq., in speculis n. 109 et n. 1068 cum *Thetide* (⸮IOƎO thethis), n. 2158 et n. 2519 bis cum *Atalanta* (ATИꟻTA atlnta), in urna perusina n. 1691 et in sepulcro Polimart. (inscr. n. 2430).

PELEX, *pellex* (*παλλακὴ* et *παλλακὶς*), apud veteres, in antiquissima lege (Aul. Gell. IV, 3) cit. ad voc. ASA.

PELESTINI, incolae oppidi cuiusdam in Umbria, quorum meminit Plin. III, xix, 2 (al. *Pestini*). Vide PLESTIA.

ƧAIꟻƎ⅃ (pelias), *Πελίας* (Pelias), Neptuni e Tyro filius, in etr. speculo n. 1069 (Lanzi II 212 sgg. = 168 sgg., Millin *Gal. myth.* II 248, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 54 sgg., Gerhard *Etr. spieg.* ad taf. 170).

PELIGNI. Vide PAELIGNI.

PELINA, dea Pelignorum. Inscr. apud Mommsen n. 5473 (Orell. n. 1856): L · VIBIVS · SEVERVS | AEDILIS · IIII · VIR · Q · Q | SPLENDIDVS · EQ | ROMANVS ·

PATRO|NVS · CIVITATIS · SVPE|RAEQVANORVM · ITEM | PATRONVS · CIVITATIS | ANXATIVM · FRENTANOR | ET · PELTVINATIVM · VESTIN | HIC · OB · HONOREM · AEDILITA|TIS · L · VIBI · RV[TI]LI · FILI · SVI | EQ · R · AD · DEAM · PELINAM · PRI|MVS · HVIC · LOCO · VENATIO|NEM · EDIDIT · DEINCEPS · LVDOS | SOLLEMNES · L · VIBIVS · NEPOS | FILIVS · AED · IIII · VIR · I · D · EQ · R | PATRONVS · CIVITATIS · OB | NOMEN · FRATRIS · SVI · TI|TVLVM · PVBLICE · DICA|VIT · AVRELIANO · AVG | ET · BASSO · II · COS · XVI · KAL · IVN.

PELLAON -onis, oppidum in Venetis, cuius meminit Plin. III, xxiii, 4.

PELLEGO, *perlego*, apud Plautum (cf. Prisc. pg. 50 = 570 P.).

PELLONIA, dea potens pellendorum hostium (Arnob. IV, 4). August. *De civ. Dei* IV, 21: « propter hostes depellendos diva Pellonia ».

PELLVVIA et pelluvium, vas in quo pedes lavantur (Fest. *Qu.* IX, 9 pg. 161 cit. ad voc. MALLVVIVM). Paul. pg. 207: « Pelluviae, quibus pedes lavantur, ut malluviae, quibus manus ». Gloss. apud Labb.: « Pelluvium, ποδονίπτης, ποδόνιπτρον ».

PELMNER, —*i*, subst. m. genit. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 68, 118, 162, II 360), in tab. eugub. Vb 12, 17. Nonnulli interpretati sunt πελομένοις i. e. γινομένοις (Lanzi II 709 = 617), *Pilumnis* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 10), *pulmentarii* e gr. πέλανος (Huschke *Die iguv. taf.* s. 475).

PELORVS vel Pelorum, et Peloris vel Pelorias, Πέλωρον (Nonn. *Dionys.* XIII, 323; Dio Cass. XXXVII, 2) vel Πελωρὶς (Hesiod. apud Diod. Sic. IV, 85; Thucyd. IV, 25; Diod. Sic. XIV, 56 sq.; Dionys. *Orb. descr.* vs. 469) vel Πελωρίας (Strab. I, ii 12 sq.; Diod. Sic. IV 23, V 2; Polyb. I 11 et 42; Scyl. Caryand. § 13; Appian. *De bell. civ.* V, 105 et 116), et Πέλωρος ἄκρα (Ptol. III, 4) vel Πελωρίας ἄκρα (Strab. VI, i 5, ii 1 et 3), nunc *Capo di Faro*, promontorium Siciliae (Plin. III, x, 3 « Pelorum »; Sil. Ital. IV 167, 494; Cic. *in Verr.* II, v, 2 « ad Peloridem »; Solin. V, 2 « Pelorias »; Ovid. *Fast.* IV 479 « Pelориаden », *Metam.* XV 305 « Siculus Pelorus »), ita dictum a Peloro classis Annibalis gubernatore ibi sepulto (Val. Max. IX, viii, 1 ext.). Plin. III, xiv, 2: « Ipsius Triquetrae, ut diximus, promontorium Pelorus vocatur, adversus Scyllam vergens in Italiam ». Mela II, vii, 15: « Peloris quod in Italiam vergens Scyllae adversum est. Causa nominis Pelorus gubernator ab Hannibale ibidem conditus ». Sil. Ital. XIV, 78: « Celsus arenosa tollit se mole Pelorus ». Avien. *Perieg.* vs. 636: « celsa Peloris Tota sereniferae pulsatur flatibus ursae ». Ovid. *Metam.* V, 350: « Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro ». Id. op. cit. XIII, 725 sq.: « at Arcton Aequoris expertem spectat, Boreanque Peloros ». Virg. *Aen.* III, 411: « et angusti rarescent claustra Pelori ». Ubi Servius: « Promontorium Siciliae est secundum Sallustium in fragm. incert. dictum a gubernatore Hannibalis illic sepulto, qui fuerat occisus per regis ignorantiam, cum se eius dolo propter angustias freti crederet esse deceptum, veniens de Petilia: quamquam legerimus, etiam ante Pelorum dictum ». — Peloritanus, adiect. ad Pelorum pertinens, ut Peloritana ora (Solin. V, 5).

ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSANA), —*andam* vel —*andas*, particip. perf. pass. (acc. sg. vel acc. pl.), pro pelsanam sive pelsanaf, e ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsans) = —*andus*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 211 sq.). Tab. eugub. Ia 26: V+Ǝ8 : ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 (tab. VIb 22 PELSANA · FETV) = —*andas facito; forte immolandas facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 183). *Balsamo* (abl. sg.) exponit Grotefend (*Rud. l. u.* II 25, V 14, 31, VI 21, VII 19, 27, 32).

ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsans), —*andus*, particip. perf. pass. (nominat. sg. 2 decl.), pro pelsanus sive pelsandus, unde ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSANA) pro pelsanam sive pelsanaf, et VИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsanu) pro pelsanum, e them. verb. -ᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSA-), unde etiam PELSATV, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110, 115 sq., 117, II 45 anm. 1, 212, 381, 387; Huschke *Die iguv. taf.* s. 659). Tab. eugub. IIa 43: V+V8 : ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 : VꓘᗅƧᗅ : ⅃Ǝ+ᗅꓘ (katel asaku pelsans futu) = *catulus ad aram immolandus esto* (Huschke op. cit. s. 378). *Sacratus* exponit Grotefend *Rud. l. u.* II 28, VI 21, VII 27 (vide ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 pelsana).

VИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsanu), —*andum*, particip. perf. pass. (acc. sg. m. 2 decl.), pro pelsanum sive pelsandum, sicut ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSANA) pro pelsanam vel pelsanaf, e ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsans) pro pelsanus sive pelsandus, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 70, 87, 116, 147, II 212, 373, 381, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 659; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 59). Tab. eugub. IIa 6: V+Ǝ8 VИᗅƧ⅃Ǝ1 : ƎꓘᗡᗅƧ V+ƎIᗡƎ VИV (unu erietu sakre pelsanu fetu) = *unum arietem sacrum immolandum facito* (Huschke op. cit. s. 345). Adde tab. eugub. III 32; et cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 19, 32, cit. ad voc. ᗅИᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSANA) et ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 (pelsans).

PELSATV, —*ato*, imperat. 3 pers. sg., apud Umbros, e them. verb. -ᗅƧ⅃Ǝ1 (PELSA-), unde etiam ƧИᗅƧ⅃Ǝ1 pelsans = —*andus* (Aufr. et Kirch. I 142, II 212, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654), in tab. eugub. VIb 40. *Conspergito* vel *immolato* exponit Huschkius op. cit. s. 183 et s. 199. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 28, VI 21, VIII 20.

PELTVINVM, Italiae oppidum in Vestinis, fortasse ubi nunc *Montebello*. Inscr. apud Mommsen n. 5796 (Orell. n. 3961): D · M · S | T · SEPTIME|NO · ﬤ · L · FELICIO|NI · IIII · VIR · AVG | AMITERNI · ET ·

PEL|TVINO · ET · T · SEPTI|MENO · T · L · AMARAN|TO · AVG · PELTVINO | SEPTIMENA · T · L · | EVCHE · CONIVGI | ET · FILIO · ET · SIBI | H · M · H · N · S. — Eius incolae Peltuinates (Mommsen n. 5789, 6014, 6042; Orell. n. 106 = Mommsen n. 5786; Orell. n. 3981 = Mommsen n. 6037) vel Peltuini. Plin. III, XVII, 1: « Vestinorum Angulani, Pinnenses, Peltuinates *cet.* ». Frontin. *De col.* pg. 229 Lachm. (cf. pg. 257 « Plentinus. colonia »): « Colonia Peltuinorum. iter populo non debetur. ager eius limitibus intercisivis est assignatus ». In lapid. rom. PELTVINATIVM · VESTIN · (Orell. n. 1856 = Mommsen n. 5473) et PELTVINI VESTINIS (Orell. n. 4036 = Mommsen n. 6034). Inscr. apud Orell. n. 3982 = Momms. n. 6031: BALINEVM · REFECTVM · | DEC · DECR · PECVN · PVBLIC · | PARTIS · PELTVINATIVM. Alia inscr. apud Henzen n. 6514 = Mommsen n. 6039: Q · STATIO · Q · F · QVIR · SYRO · AED | QVAEST · ALI[M] · QVAEST · MVN · PELT · PRAEF · IVR | DIC · MVN · PELT · VIOC · VIAE · CLAVD · FLAM · DIVI | AVG | P · STATIVS · Q · F · QVIR · SEVERVS · PATRI | PIENTISSIMO. — Peltuinas, adiect. ad Peltuinum pertinens, ut PLEBS PELTVINAS (Murat. 544, 1 = Momms. n. 6035).

-ИƎ1 (pen-), radix umbrica, = marsic. PIID- (ped-), pro pend-, rom. *pend-ere*, in voc. VΥИƎ1ΜΑ (ampentu), VΥƎ1ΜΑ (am-petu) et VΥИƎ1Α (a-pentu) = *in-pendito*, ƧƎИƎ1ИΑ (an-penes) = *in-pendet*, ƧV˥Ǝ1Α (a-pelus) et ΥƧV˥Ǝ1Α (a-pelust) = *in-penderit*.

PENA, *poena*, subst. f., unde PENITENTIA et PENETENTIA (poenitentia), apud Gaii *instit.* (Lachm. pg. XLIV nt. 45).

PENATES, dii domestici privatique cuiusque domus et familiae (Cic. *De nat. deor.* II 27, Macrob. *Saturn.* III 4, cet.). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et inscr. apud Orell. II 380, et n. 356, 1587, 1676 sqq., 2118, 4455, et Henzen n. 5961, 6129, 6416 (POENATES).

PENATOR, h. e. qui penus gestat. Fest. *Qu.* XII, 5 pg. 237: « Penatores qui penus gestant. Cato adversus M' Acilium quarta: *postquam nativitas* (leg. *navitas*) *ex navibus eduxi, non ex militibus atque nautis piscatores penatores fici sedarum* (leg. *feci, sed aurum*) *dedi* ».

PENDISSENT, *pendidissent*, e pendo, legitur apud Liv. XLV, 26.

M⊁ƎИƎ1 (penezś), quod legitur in cippo perus. n. 1914 A lin. 16, ad gr. πένομαι e πένω (perficio) trahit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 61). *Prosecato* exponit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 45), e *penna* (securis) sive e *pendo* (seco). Alii aliter interpretantur (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 103). Vide ΑИΟΗƎ1 (penthna).

PENETENTIA, *penitentia* (poenitentia), in titulo coemet. apud De Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* cl. XVII n. 33 pg. 578.

..ΟΗƎ1 (penth..), πένθος (luctus), interpretatus est Vermigl. (*Sep. dei Volunni* pg. 55), in marm. etr. n. 1937. Cf. n. 1936 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 161 ad n. 26), et vide voc. sq.

ΑИΟΗƎ1 (penthna), vox etrusca, in cippo perus. n. 1914 B lin. 14-15 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 115). Sec. Campanario *Tav. perus.* pgg. 6, 9, 59 est gr. πένθος (luctus) vel πενθέω (lugeo). Vide M⊁ƎИƎ1 (penezś) et ..ΟΗƎ1 (penth..).

PENITENTIA, *poenitentia*, subst. f., e PENA (poena), apud Gaii *instit.* (Lachmann pg. XLI nt. 39). Vide PENETENTIA.

PENNA, *securis*, apud antiquos. Isid. *Orig.* XIX, 59: « Haec (*securis*) et apud veteres penna vocabatur, utraque autem habens aciem, bipennis. Nam bipennis dicitur, quod ex utraque parte habeat acutam aciem, quasi duas pennas. Pennum autem antiqui *acutum* dicebant. Unde et avium pennae, quia *acutae*. Et ecce nomen quod reservavit antiquitatem, quia veteres dicebant pennas non *pinnas* ».

PENNINVS vel Peninus et Poeninus, adiect. ab antiquio penno h. e. *acuto*, ut Peninus (Liv. V 35, XXI 38) vel Penninus mons (Senec. *Epist.* XXXI, 8), gr. τὸ Ποίνινον (Strab. IV, VI 7 et 11), qui nunc vocatur *Monte di S. Bernardo*. Liv. XXI, 38: « Id quum inter omnes constet, eo magis miror ambigi, quanam Alpes transierit (*Hannibal*): et vulgo credere, Penino, atque inde nomen et iugo Alpium inditum, transgressum. Coelius per Cremonis iugum dicit transisse: qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per Salassos montanos ad Libuos Gallos deduxissent. Nec verisimile est, ea tum ad Galliam patuisse itinera; utique, quae ad Peninum ferunt, obsepta gentibus semigermanis fuissent. neque, Hercule, montibus his (si quem forte id movet) ab transitu Poenorum ullo Veragri, incolae iugi eius, norunt nomen inditum; sed ab eo, quem, in summo sacratum vertice, Peninum montani adpellant ». Cf. Pennina iuga (Tacit. *Hist.* I, 61), Penninae Alpes (Tacit. *Hist.* I, 87) vel Alpes Poeninae (Plin. III, XXI, 1), Penninum iter (Tacit. *Hist.* I, 78), Vallis Poenina (Orell. n. 211, Henzen n. 6939), VALLIS · POENIN · (Orell. n. 488 = Grut. 376, 6), et Iupiter Poeninus (vide IVPITER). Antonini *itiner.* pg. 350: « iter a Mediolano per Alpes Penninas », pg. 351: « Summo Penino », et « Penne locus »; Tab. Peuting. segm. II *c* « in summo Pennino »; Ptolem. III, 1 κατὰ τὴν Ποινίναν λίμνην.

PENNVS, *acutus*, adiect. apud veteres, teste Isid. *Orig.* XIX, 19 cit. ad voc. PENNA. Vide supra PENNINVS.

PENSA, demensum diurnum, sive annona statuta pro victu quotidiano (Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. h. v.), in *Edict. Dioclet.* pg. 9.

ATИƎП (penta), Πενθεσίλεια (Penthesilea), n. pr. f. (in speculo etr. n. 2519), decurtatum pro AꓘIƧAΓИƎꟼ (pentasila), quod vide.

ΠΕΝΤΑΠΥΛΑ, Syracusarum porta quaedam, Plutarch. in *Dion.* XXIX, 2: Ἦν δ' ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ Πεντάπυλα, Διονυσίου κατασκευάσαντος, ἡλιοτρόπιον καταφανὲς καὶ ὑψηλόν.

AꓘIƧAΓИƎꟼ (pentasila), Πενθεσίλεια (Penthesilea), regina Amazonum, in vase Volc. n. 2147. In etr. speculo n. 2519 scribitur ATИƎП (penta).

PENTRI, Πέντροι, populi Samnites, quorum caput B o v i a n u m (Liv. IX 31, XXII 61, cit. ad v. BOVIANVM). Cf. Dionys. Halic. XVI, 16 Σαυνιτῶν τοὺς καλουμένους Πέντρους.

PEXSVS, *Pexus,* cognomen rom., ut Q · VETVRIVS · Q · F · POM · PEXSVS (Grut. 487, 1). Adde titul. sepulcr. apud Marini *inscr. albane* pg. 91 = Orell. n. 3315 (IVCVNDAE PEXSAE).

PEPERSCVST, *—erit,* fut. exact. 3 pers. sg., minus recte PEPESCVS, e rad. redupl. PERSC-, unde etiam V+ƧᗡƎꟼ (perstu), apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 46, Aufr. et Kirch. I 43, 98, 145 sq., II 191, Huschke *Die iguv. taf.* s. 650). Tab. eugub. VIb 5: APE · SOPO · POSTRO · PEPERSCVST (et tab. VIIa 8 APE · SVPO POSTRO · PEPESCVS) = *postquam —a posterior —erit* (Aufr. et Kirch. II 209, 285) h. e. *obtulerit* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 156). *Purgaveris* exponit Grotefend *Rud. l. u.* II 25, VI 17, VII 26, VIII 13, 27. Cf. Lanzi II 759 = 667.

PEPESCVS, *—erit,* apud Umbros, pro PEPERSCVST, quod vide.

?AИИƎꟼ (pepna), *Papinius* (?), unde ƧƎИИƎꟼ (pepnes) et IƎИИƎꟼ (pepnei), n. pr. m., in urna etr. n. 2073. *Perpenna* exponit Lanzius II 346 = 275 ad n. 16 (cf. ИAꟼꟼƎꟼ (perpran).

IƎИИƎꟼ (pepnei), *Papinia* (?), n. pr. f. (cf. AИИƎꟼ pepna et ƧƎИИƎꟼ pepnes), in marm. Viterb. n. 2079. Lanzio II 424 = 353 ad n. 325 est gentilitium rom. Perpenna sive Perperna.

ƧƎИИƎꟼ (pepnes), *Papinii* (?), n. pr. m. genit. sg., e AИИƎꟼ (pepna), in sarcoph. Tuscan. n. 2335*c*.

PEPOSCI, *poposci*, apud veteres. Gell. VII, 9: « Peposci quoque, non *poposci*, Valerius Antias libro Annalium quadragesimo quinto scriptum reliquit. *Denique Licinius tribunus plebi perduellionis ei diem dixit, et comitiis diem a Q. Martio praetori peposcit* ». Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 328; et vide voc. sq.

ꓘИƎᗡVꓘᗡVꟼƎꟼ (pepurkurent), *peposcerint* (poposcerint) vel *rogaverint,* fut. exact. 3 pers. pl., e rad. -ꓘƧᗡƎꟼ (PERSC-), rom. *prec-ari*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 10, VIII 37; Aufr. et Kirch. I 43, 145 sq., II 53, 334 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 466 et s. 652; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 21). Tab. eugub. Vb 5 sq.: ꓘИ|ƎᗡVꓘᗡVꟼƎꟼ : VᗡƎ : ƎᗡVꓘᗡƎꓭꟼA (arferture eru pepurkurent) = *adfertori esse rogaverint.*

PEQVARIVS, *pecuarius*, adiect. ad PEQVS = *pecus* pertinens. Inscr. apud Henzen n. 6825: L · DECCIVS · L · F | PAPIRIA · TICIN | MILES · LEG · XX | PEQVARIVS · ANNOR | XXV · STIPENDIORVM | XVI · HIC · S · EST.

PEQVDES, *pecudes*, antiquo scribendi more, ut p e q u s, p e q u n i a, p e q u l a t u s et umbr. PEQVO = *pecua*, in leg. Thor. agrar. cap. 4 (Append. n. LIX).

PEQVLATVS, *peculatus*, subst. m. antiqua scribendi ratione (vide PEQVNIA = *pecunia*), in lege Servil. *Repetund.* cap. 20 (Append. n. LX). In inscr. apud Grut. 628 lin. 4 sq. (Egger pg. 285): QVOD SINE · MALO · PEQVLATVV · FIAT.

PEQVNIA, *pecunia*, subst. f. antiquo scribendi more, e PEQVS = *pecus*, in lege Thoria *Agr.* (Append. n. LIX) capp. 1, 8, 17, 34 sq., 41, 51, in lege Servil. *de Repet.* (Append. n. LX) capp. 1, 4, 8, 11, 13, 19 sq., in tab. Gen. lin. 25 sq. (Append. n. I), in inscr. apud Egger pg. 282, Mommsen n. 836, 2458, 2553, 3559, 5366, 5445, 6011, et in multis titulis rom., ex. c. PEQVNIA · PVBLICA (Mommsen n. 2177), DE · SVA · PEQVNIA (Momms. n. 322, 277), DE · SVA PEQ (Momms. n. 231), DE SVA · PEQV (Momms. n. 1120), DE · PEQVNIA · CONLATA (Momms. n. 277), SVA · PEQVNIA (Momms. n. 2204, 3821), SVA · PEQVN (Momms. n. 2517), PEQ · SVA (Momms. n. 2219; Grut. 194, 4), EX · PEQ · PVBL (Momms. n. 2295).

PEQVO, *pecua*, subst. n. acc. pl. 4 decl., apud Umbros, comparandum cum rom. PEQVS = *pecus* (sanscr. paśu), unde PEQVNIA = *pecunia* (Gori *Lexic. etr. et Pelasg.* mss., Passeri *Paralip.* pg. 327 et *Lett. Roncagl.* XV pg. 329, Lanzi II 753 = 661, 827 = 736, Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, 26, VIII 31, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 52, 57, 60 sq., 81, 125, II 158 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 570), in tab. eugub. VIa 30, 32 (PFQVO), 40, 42, 50, 52, VIb 13, 32, 34, VIIa 17, 30.

PEQVS, *pecus*, subst. n. = sanscr. paśu (Bopp *Gloss.* pg. 213, Benary *Die röm. lautl.* s. 208, Kuhn et Förstmann in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 272, III 47), unde PECVDES et PEQVNIA, ut apud Umbros PEQVO = *pecua.* Lex Thoria agr. cap. 42 (Append. n. LIX): NEIVE QVOD IN EIS AGREIS PEQVS [PAS]CETVR.

-ᗡƎП (per-), radix samnit. in voc. ⊦AИᗡƎП (pernaí).

ᗡƎꟼ (PER), *per* (pro), minus recte Ǝꟼ (pe), praepos. umbrica (sanscr. pari), ex iis quae ablat. serviunt (Lassen *Beiträge* etc. s. 26, Grotefend *Rud. l. u.* II 23, IV 20, VI 31, VIII 33 sq., Aufr. et Kirch. I 40, 98, 156 sq., II 136 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 665; cf. Lanzi I 393 = 307, II 699 = 607, 827 = 736, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 29 et nt. 34) in vocibus ᗡƎꟼƧIꓘΘA (ahtis-per) = *pro actis* (?), ᗡƎꟼƧVᗡꓘAᗡ8 (fratrus-per)

et ƎꟼƧVᗡꓘAᗡ8 (fratrus-pe) = *pro fratribus*, NOMNE-PER = *pro nomine*, ᗡƎꟼIᗡꓘV (ukri-per) et ƎꟼIᗡꓘV (ukri-pe) = OCRIPER et OCREPER h. e. *pro ocri* (monte), ƎИI+AИ · +ᗡƎꟼAIИVᗡ+Ǝꟼ (petrunia-pert natine) = *pro Petronia gente*, ᗡƎꟼV⅃ꟼVꟼ (puplu-per) et POPLVPER = *pro populo*, REPER = *pro re*, ᗡƎꟼAꓘVꓘ (tuta-per) vel ƎꟼAꓘVꓘ (tuta-pe) et TOTAPER = *pro civitate*, ᗡƎꟼI8Ǝᗡꓘ (trefi-per) = *pro tribu*, ƎИI+AИ : ᗡƎꟼAIIƧVƆ (vusiia-per natine) = *pro Vocia gente*. Cf. *transtra per* (Virg. *Aen.* V, 663), et *viam per* (Lucret. VI 664). Cum ablat. occurrit apud *Gromat. veter.* pgg. 308, 311, 332, 345, 363 ed. Lachm. — Exstat etiam in compositis VꓘИƎꓘᗡƎꟼ (per-tentu) = *pro-tendito*, ƎИꓘAᗡƎꟼ (per-akne), VƎИꓘAᗡƎꟼ (per-akneu), ƎИꓘAᗡƎꟼ (per-akne), PERACNIO (lat. per-ennis), ƎᗡꓘAᗡƎꟼ (per-akre), PERACREI, PERACRI, PERACRIO, PERACRIS. Cf. adverb. PERNE, unde 8AIAИᗡƎꟼ (pernaiaf) et ƧƎIAИᗡƎꟼ (pernaies).

ᗡƎП (per), *per*, praep. samnit. in voc. PEREMVST = *per-emerit.*

ᗡƎП (per), in inscr. Pompeiana n. 2785 lin. 4, pro ꓘƎᗡƎꟼ (perek) = *perticis*, quod vide.

AᗡƎꟼ (pera). Vide ƎИꓘAᗡƎꟼ (perakne).

ƎAꟼƎꟼ (peṛae), —, adiect. (?), abl. vel acc. sg. (ᴍƎAꟼƎꟼ peṛaem), recentiori orthographia PERSAE, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 184 sq.), in tab. eugub. IIa 13, 22. Vide voc. sq.

ᴍƎAꟼƎꟼ (peṛaem), —*em*, adiect. acc. sg. 3 decl. (ƎAꟼƎꟼ peṛae = PERSAE), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 184 sq., 381, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621), in tab. eugub. IIa 11, III 32 (vide ƎƆV uve et ᴍƎƆV uvem). Peṛae et peṛaem, *imum, quoad partem inferiorem (pedum) spectatum* (sumen, subventrile), exponit Huschke s. 697, adiect. e IꟼƎꟼ (peṛi) = *pede* derivatum. Pro *re purgatoria* usurpatum putat Grotefendius (*Rud. l. u.* VIII, 18 sq.).

ƎIИAИ⁎AᗡƎꟼ (peraznanie), *Perasnaniis*, adiect. m. dat. pl. 2 decl. (pro peraznanies), ad Peraznanium pertinens, Umbrorum oppidum vel pagum (Aufr. et Kirch. I 119, II 339; Huschke *Die iguv. taf.* s. 617), in tab. eugub. IIb 7. Cf. Huschke op. cit. s. 318 sq.

AIAꟼƎꟼ (peṛaia), recentiori orthogr. PERSAIA et PERSAEA, —*a*, acc. pl. n. (?), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 185, 279). Tab. eugub. Ib 28, 32: V+IƎ8 : AIAꟼƎꟼ (peṛaia feitu) vel tab. Ib 44 V+Ǝ8 AIAꟼƎꟼ (peṛaia fetu) = tab. VIIa 7 PERSAIA · FETV vel tab. VIIa 41, 54 PERSAEA · FETV h. e. —*a facito*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 25, V 14, 31, VII 19, Huschke *Die iguv. taf.* s. 142 sq., et vide ᴍƎAꟼƎꟼ (peṛaem).

ƎИꓘAᗡƎꟼ (perakne), *perennem*, adiect. acc. sg. 3 decl., pro ᴍƎИꓘAᗡƎꟼ (peraknem), e per-akni = *per-ennis* e *per-annis* (unde VƎИꓘAᗡƎꟼ perakneu et PERACNIO), e praep. ᗡƎꟼ (PER) et ƎИꓘA (akne), rom. *annus*, Umbrorum linguâ (Passeri *Paralip.* pg. 328; Lanzi II 704 = 612, 827 = 736; Lassen *Beiträge* etc. s. 56; Aufr. et Kirch. I 122, 157, II 317 sq., 345, 379, 381), in tab. eugub. IIa 5 bis, 12, IIb 7, 10. *Sacer* = ƎИꓘAƆƎƧ (SEVACNE), a gr. ἁγνός, exponit Grotefendius (*Rud. l. u.* II 31, IV 10, 26, VII 14), *debilis* s. *hostia* Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 305).

§ 2. *Perennibus*, abl. pl., pro peraknes, ut ƎИꓘAƆƎƧ (sevakne) pro sevaknes (Aufr. et Kirch. I 105, 157, II 163 anm. 1, 382), in tab. eugub. IIa 14.

ᴍƎИꓘAᗡƎꟼ (peraknem), *perennem*, adiect. m. acc. sg. 3 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 122), in tab. eugub. IIa 10. Vide ƎИꓘAᗡƎꟼ (perakne).

VƎИꓘAᗡƎꟼ (perakneu), *perennia*, adiect. nom. et acc. pl. n. 3 decl., e perakni = *perennis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 44, 123, II 163 anm. 1, 317 sq.), in tab. eugub. Va 7. Vide ƎИꓘAᗡƎꟼ (perakne).

PERACNIO, *perennium*, adiect. genit. pl. 3 decl., pro peracniom, e peracni = *perennis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 94, 123, II 163 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 28, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), in tab. eugub. VIa 54. Vide ƎИꓘAᗡƎꟼ (perakne) et BVO.

ƎᗡꓘAᗡƎꟼ (perakre), —*em* (eximium), adiect. acc. sg. 3 decl., pro perakrem, e per-akri (PERACRI), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 157, II 143, 295 sqq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 621), in tab. eugub. Ib 40. Vide PERACRI et AꓘƎƆI (iveka).

PERACREI, —*i* (eximio), adiect. abl. sg. 3 decl. = PERACRI, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 122, II 143, 295; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), in tab. eugub. VIa 25, 29, ubi ESV · BVE · PERACREI · PIHACLV = *hoce bove —i piaculo*.

PERACRI, —*i* (opimo), adiect. abl. sg. 3 decl. = PERACREI (acc. sg. ƎᗡꓘAᗡƎꟼ perakre[m], genit. pl. PERACRIO pro peracriom, abl. pl. PERACRIS), apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 34, 50; Aufr. et Kirch. I, 122; Huschke *Die iguv. taf.* s. 116, 622), compositum e praep. PER et ACRI, gr. ἀκρός, quasi *peracris* pro *eximius* (Aufr. et Kirch. II, 143; Huschke op. cit. s. 622), sive *perfectus, integer* (Lanzi II 812 = 719). Tab. eugub. VIa 33 sq., 35, 38, 43, 45, 48, 53: ESV · BVE · PERACRI · PIHACLV et tab. VIa 25, 29 ESV · BVE · PERACREI · PIHACLV = *hoce bove opimo piaculo*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 30, IV 10, 19, 28, VII 14 (peracri, perakne et sevakne = *sacro*).

PERACRIO, —*ium* (eximiorum), adiect. genit. pl. 3 decl. pro peracriom (Aufr. et Kirch. I 122, II 295, Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), nisi perperam scriptum pro PERACRI (Aufr. et Kirch. II 163 anm. 1, 413), in tab eugub. VIIa 51.

PERACRIS, —*ibus* (eximiis), adiect. abl. pl. 3 decl., e PERACRI, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 34, Aufr. et Kirch. I 38, 105, 123, II 143, 250, Huschke

Die iguv. taf. s. 623). Tab. eugub. VIb 52, 56: COM · PERACRIS · SACRIS = *cum opimis sacris* (hostiis).

PERANNARE, *annum pergere*, ex *per* et *annare* (Suet. *Vespas.* cap. 5, et Macrob. *Saturn.* I 12, cit. ad voc. ANNARE).

MAЯƎ⅃ (peraś), in cippo perus. n. 1914 A lin. 6 sq., ad gr. *πέρας* (terminus) trahit Vermigl. *Inscr. per.* pg. 94. Alii legunt peraśce = gr. *περασκε* (transivit) e *περάω* (Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 53, et in *Giorn. arcad.* XXX, 333). *Adoleto*, *ἀπὸ τοῦ πυρόω* exponit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 31).

?ƎↃMAЯƎ⅃ (peraśce). Vide supra MAЯƎ⅃ (peraś).

PERBENIO, *pervenio*, in fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 308 (« perbeniebat »). Vide BENIO = *venio*.

PERBITO -as vel -is, *pereo*, e *per* et BITO = *eo*, apud veteres (Enn. *Trag.* vs. 240, Caecil. vs. 219, Liv. Andr. vs. 25, apud Non. II, 654 = pg. 153). Paul. pg. 215: « Perbitere Plautus pro *perire* posuit [*Pseud.* III, I, 12] ».

§ 2. *Transire*, apud Titin. vs. 17, Pacuv. vs. 287 et Plaut. *Rud.* II, VI, 11.

PERGAMINA, *pergamena*, subst. f. (ital. *pergamina* et *pergamena*). Not. Tiron. pg. 124: « pagina, paginula, pergamina ».

PERGERE et expergere, *expergefacere*, apud veteres (Paul. pg. 215, et Non. II 278 = pg. 104).

PERGVS, lacus Siciliae apud Ennam urbem. Ovid. *Metam.* V, 385 sqq.:

« Haud procul Hennaeis lacus est a moenibus actae,
Nomine Pergus, aquae ».

Cf. Claudian. *De raptu Proserp.* II, 112 sqq.

PERDVIM, perduis, perduit et perduint, *perdam*, *perdas*, *perdat* et *perdant*, ab antiquo DVO = *do*, apud Plautum (*Aul.* IV, VI, 6; *Amph.* II, II 215, *Capt.* III, V 70; *Poen.* III, IV 29; *Asin.* II, IV 61, *Most.* III, I 138, *Casin.* III, V 17, cet.), Terentium (*Heaut.* IV, VI 7, *Hec.* III, IV 27, *Phorm.* I, II 73) et Cic. *pro rege Deiot.* cap. 7.

ƎЯƎ⅃ (pere), *quid* (quod), pronom. relat. (acc. sg. n.), = IЯI⅃ piri et recentiori orthogr. PERSE, PERSEI, PERSI, PIRSE, PIRSI, pro coniunctione usurpatum, e stirpe pronom. PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 85, 138, 161, II 55, 154, 257 sq., 380, 414 sq.; Huschke *Die iguv. taf.* s. 642 sq.). Tab. eugub. Ib 18: +ƧƎ : ƧЯƎM : ƎЯƎ⅃ (pere mers est), tab. VIb 31 PERSE MERS EST et tab. VIb 55 PIRSEMERSEST = *quod ius* (mos?) *est*. Adde tab. eugub. IIa 3.

PEREGREINVS, *peregrinus*, in lege Rubria cap. XX (col. 1 lin. 24 PEREGREINOS, et lin. 34 PEREGRINOS).

PEREDIA, *cupiditas edendi*. Fest. *Qu.* X, 32 pg. 214: « Perediam et bibesiam Plautus [*Curc.* III, 74] finxit sua consuetudine, cum intelligi voluit cupiditatem edendi et bibendi ».

KƎDƎ⅃ (perek) et DƎ⅃ (per), *perticis*, subst. f. abl. pl.

4 decl., pro perekais, Oscorum linguâ, comparandum cum umbr. PERCA quod exponitur *virga* (Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 34, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 6 = XV; cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 57). In lapide Pomp. n. 2785 lin. 4-7:

· ꟼIꟻ · VƧƧVꟻ · X | DƎП · TƧVTAИMƎDƎT · VIꟻ
· KƎDƎП · ƧИƎTTAИMƎ|DƎT · AИAIIAПMVП
· ƧIƎIIKIꟻƎƎM · ƧIƎVVI · AꟻK|IAK TИA · III

(víú teremnatust per x íussu vía púmpaiiana teremnattens perek III ant kaíla iúveís meelíkiieís) = *via terminata est perticis X. iidem* (aediles) *viam pompeianam terminaverunt perticis III ante cellam Iovis Meilichii.* Alii vertunt *pedes X* et *pedes III* (Minervini et Quaranta in *Mem.* cit. pgg. 10, 12) sive *pedibus X* et *pediculis III* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 182 sq.). Cf. osc. ЯП (pd) = *pedes*.

PEREMERE, *perimere*, pro *prohibere* et *vitiare* a veteribus usurpatum (Paul. pg. 215). Fest. *Qu.* X, 32 pg. 214: « Peremere Cincius in lib. de verbis priscis ait significare idem, quod *prohibere*: at Cato in li. qui est de re militari pro *viciare* usus est, cum ait, cum magistratibus nihil audent imperare, ne quid consul auspici peremat ». Adde Fest. *Qu.* X 32 pg. 214 et XII 13 pg. 245 cit. ad v. PEREMPTALIA et POSTVLARIA; et cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *perimo*.

PEREMPTALIA fulgura Graccus ait vocari, quae superiora fulgura [a]ut portenta vi sua peremant duobus modis, prioribus tollendis, aut maiore manubia, ut tertia secundae, secunda primae cedat. nam ut omnia [omina] superentur fulgure, sic ictum fulgur [maioribus] manubiis vinci. Ita Fest. *Qu.* X, 32 pg. 214. Et *Qu.* XII, 13 pg. 245: « Peremptalia, quae superiora fulgura [a]ut portenta peremunt, idest olunt (leg. *tollunt*) ».

PEREMVST, *peremerit*, futur. exact. 3 pers. sg., compositum e praep. PER et EMVST = *emerit* (Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 159, et *In comm. V excursus* pg. 35, Grotefend *Rud. l. oscae* pg. 16; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 101; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 74; Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 320; Corssen *Ueb. ausspr.* II 348, 354). Tab. Bant. n. 2897 lin. 15: IN · TRVTVM · ZICO · TOVTO · PEREMVST · PETIROPERT = *enim* (et) ... *diem populus peremerit quater* (Kirchhoff op. cit. s. 79) sive *et finitam diem populus perceperit quater* (Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 40 sq., 44, 87).

PERENNA vel Peranna, dea apud veteres. Vide ANNA.

PERETOM, *—tum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), comparandum cum rom. *per-itum* (Aufr. et Kirch. I 116, 145, II 149, 151, Huschke *Die iguv. taf.* s. 119 sq.; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31). Tab. eugub. VIa 47: PERETOM · EST et tab. VIa 27, 37, VIb 30 PERETOMEST = *evanidum est* (Huschke op.

cit. s. 115). Alii vertunt *dictum est*, ab ἐρέω (Lanzi II, 752 sq. = 660 sq., 827 = 736), *paratum est* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 11, 15) vel *peccatum est* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 37).

PERETOMEST. Lege PERETOM EST.

PERFACVL, *perfacile*, adiect. apud veteres (Paul. 215). Fest. *Qu.* X, 32 pg. 214 (ubi cf. Muellerus): « Perfacul antiqui, et per se facul dicebant, quod nunc facile dicimus; inde permansit in consuetudine facultas ».

PERFICA, dea rerum obscenarum, quibus perficiendis praeerat. Arnob. IV, 7 (cf. IV, 11): « Etiam ne militaris Venus castrensibus plagiis praesidet, et puerorum stupris? Etiamne Perfica una est e populo numinum, quae obscoenas illas et luteas voluptates ad exitus perficit dulcedine inoffensa procedere? ». Cf. voc. sq.

PERFICVS, *perficiens*, adiect., ut perfica natura, apud Lucr. II, 1116.

IqƎ⅃ (peṛi), *pede* (ital. *piede*, sard. septentr. et sicul. *pedi*), subst. m. abl. sg. 3 decl., recentiori orthogr. PERSI (abl. pl. PVRSVS = *pedibus*), e peṛ vel *pers*, osc. ЯП pd, sanscr. pada (rad. pad, *ire*), gr. πούς ποδ-ός (πέζα = πούς, apud Arcades et Dores), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 40, 84, 127, II 216, 218, Huschke *Die iguv. taf.* s. 185, 625; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 65), unde thema verb. puṛa vel *pursa* in voc. V+AqV⅃ƎD+A (a-tre-puṛatu), V+AqV⅃ƎD+ΘA (ah-tre-puṛatu), ATRIPVRSATV, AHATRIPVRSATV, ATROPVSATV = *tri-podato*. Tab. eugubina Ia 29: IqƎ⅃ : VꓘIVD+ƧƎ+ (testruku peṛi) = tab. VIb 24, 38 DESTRVCO · PERSI h. e. *dextero pede*. Tab. Ia 32: IqƎ⅃ : VꓘIVD+DƎИ (nertruku peṛi) = tab. VIb 37, 39 NERTRVCO · PERSI h. e. *sinistro pede*. *Lustrum* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* V 15, 31, VII 14, 25, VIII 13).

PERICLVM, *periculum*, per syncopen, apud Plautum, Terentium cet.

ΠΕΡΙΛΑΟΣ, statuarius Agrigentinus, qui Phalaridi tyranno taurum aeneum fabricavit ad suorum civium supplicium (Diod. Sic. IX 19 sq., XXXII 25).

§ 2. Thurius, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XVII (§ 74).

ƧIqƎ⅃ (peris), *Perisius* (Peresius), n. pr. m. sive cognomen, apud Etruscos. In operculis ossuar. clus. n. 519, 522 (vide ⅃AV⅃MV⅃ pumpual et ⅃AI+ИAIƎƧ seiantial): ƧIqƎ⅃ : AИ8⅃V⅃ : VA (au pulfna peris) = *Aulus Pulfennius Perisius*. Nomen ductum a patria h. e. Perusia existimat Oriolius in *Antologia* (novembr. 1825 pg. 75; cf. Vermigl. *Opusc.* IV, 15 nt. 1).

§ 2. *Perisia* (Peresia), fortasse nomen mulieris, unde abl. sg. ⅃AƧIqƎ⅃ (perisal) et AƧI⅃AƧIqƎ⅃ (perisalisa). In operculo ossuarii clus. n. 521: ƧIqƎ⅃ : O⅃ (lth peris) = *Lartia Perisia*. *Lars Peresius* exponit Vermigl. *Opusc.* IV 17.

⅃AƧIqƎ⅃ (perisal), *Perisiâ* vel *Peresiâ*, n. pr. f., unde AƧI⅃AƧIqƎ⅃ (perisalisa), e ƧIqƎ⅃ (peris), quod vide. Operç. ossuar. clus. n. 524: ⅃AƧIqƎ⅃ : I+ИAIƎƧ : AIИAO (thania seianti perisal) = *Tannia Seiantia Perisiâ* nata.

AƧI⅃AƧIqƎ⅃ (perisalisa), *Perisiâ* vel *Peresiâ*, n. pr. f., e ⅃AƧIqƎ⅃ (perisal), quod e ƧIqƎ⅃ (peris). Operc. ossuar. clus. n. 525: AƧI⅃AƧIqƎ⅃ : IƎИ+ИqA : AИAO (thana arntnei perisalisa) = *Tannia Aruntinia Perisiâ* nata, fortasse idem ac n. 520 IAƧI⅃AƧIqƎ⅃ : IƎИIqA : AИAO (thana ar[t]nei perisalisai).

IAƧI⅃AƧIqƎ⅃ (perisalisai). Vide sup. AƧI⅃AƧIqƎ⅃ (perisalisa).

PERCA, *—am* (virgam), subst. f. acc. sg. 1 decl., pro PERCAM (acc. pl. 8AꓘDƎ⅃ perkaf), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110, II 106 sqq., 242, 246), comparandum cum osco ꓘƎDƎП (perek) = *perticis* (Grotefend *Rud. l. u.* II, 32, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 6 = XV nt. 10, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIa 19: PERCA · ARSMATIA · HABITV = *virgam —iam habeto*. Tab. VIb 50: POE PERCA · ARSMATIAM · HABIEST, tab. VIb 63, VIIa 46, 51 PORSE · PERCA · ARSMATIA · HABIEST (tab. VIb 53 POI · PERCAM · ARSMATIA · HABIEST) = *qui virgam —iam habebit*. Tab. VIb 51: PERCA · PONISIA·TER (ponisiater) · HABITVTO = *virgam mali punici habento*. Tab. VIb 49: PERCA · ARSMATIAM · ANOVIHIMV = *virgam —iam —itor*. *Furcam* exponit Huschkius (op. cit. s. 94).

8AꓘDƎ⅃ (perkaf), *—as* (virgas), subst. f. acc. pl. 1 decl. (acc. sg. PERCAM), e PERCA apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, II 107, 246 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 24, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30). Tab. eugub. Ib 15: Ǝ+AdIИV⅃ : V+V+ƎBƎAΘ : 8AꓘDƎ⅃ (perkaf habetutu puniśate) = *virgas mali punici habento* (tab. VIb 51: PERCA · PONISIA·TER · HABITVTO = *virgam mali punici habento*). Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 94, 225 sq.

PERCAM, *—am* (virgam), subst. f. acc. sg. 1 decl., minus recte PERCA, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 106, 242, 247; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 32, Huschke *Die iguv. taf.* s. 94, 225 sq., 610). Tab. eugub. VIb 53: POI · PERCAM · ARSMATIA · HABIEST = *qui virgam —iam habebit*.

ƎИЯƎꓘDƎП (perkedne), *Percenni*, praenom. m. genit. sg. 2 decl. pro perkedneís, e ƧИƎꓘDƎП perkens, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Aufr. et Kirch. I 168, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 38, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 164 et s. 315), in lapid. nolano n. 2769. Vide ƧИƎꓘDƎП (perkens).

PERCELNVS, n. pr. m. apud Varr. *De l. l.* VIII, 81 pg. 195, cit. ad voc. PERPERNA.

PERCENNIVS. Vide ƧИƎꓘDƎП (perkens).

ΠΕΡΚΕΝΟΣ, *Percennius*, gentilitium ital. = ƧИƎꓘDƎП

(perkens), in latere Vibon. n. 3038 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 313 et s. 408).

ƧИƎꓘꓷƎП (perkens), *Percennus*, praenom. m. 2 decl. (genit. . . ƎИЯƎꓘꓷƎП perkedne[ís]), unde gentilitium . . ИƎBꓘꓷƎП (perkhen . .), gr. orthogr. ΠΕΡΚΕΝΟΣ (*Percennius*), pro perkednus, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285, Aufr. et Kirch. I 168, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 163 et s. 314). In lapide Nolano n. 2769: . . ƎИЯƎꓘꓷƎП · ƧIIƎИИ> · ƧИƎꓘꓷƎП (perkens gaaviis perkedne[ís]) = *Percennus Gavius Percenni* filius (Mommsen op. cit. s. 178 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 144, Aufr. et Kirch. loc. cit., Huschke op. cit. s. 163). — Percennius est etiam gentilitium nolanum, ut Minius Percennius (Cato *De r. r.* cap. 151). Cic. *in Verr.* II, IV, 11: « Erat etiam Perceniorum (al. *Parcenniorum*), qui nunc item Pompeii sunt, domus honestissima ».

PERCEPSET, *percepisset*, apud veteres (Ribbeck *Fragm. trag. latin. rel.* pg. 207 vs. 59).

. . ИƎBꓘꓷƎП (perkhen . .), *Percennius*, n. pr. m., e praenom. ƧИƎꓘꓷƎП perkens (= *Percennus*) derivatum, Oscorum linguâ (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 285). In titulo Pompeiano n. 2802: . . ИƎBꓘꓷƎП · ꓷM (mr perkhen . .) = *Mara* vel *Marius Percennius* (Mommsen op. cit. s. 186, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 191, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 11 = XXXIII).

PERCITO, *valde moveo*, apud Pacuv. vs. 333 (Fest. *Qu.* XIII, 12 pg. 274). Alii legunt percitam (Ribbeck *Frag. latin. rel.* pg. 100). Vide RECIPROCARE.

ᒧAИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnal), —*iâ*, n. pr. f. abl. sg., = ᒧAƎИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsneal) et AIИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnia) pro percumsnial, e IƎИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnei), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 1289, 1571.

ᒧAƎИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsneal), —*iâ*, n. pr. f. abl. sg. = ᒧAИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnal), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 1288.

IƎИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnei), —*ia*, n. pr. fem. (abl. ᒧAИƧMV⊃ϘƎ1 percumsnal, ᒧAƎИƧMV⊃ϘƎ1 percumsneal et AIИƧMV⊃ϘƎ1 percumsnia), apud Perusinos, in titulo sepulcr. n. 1296 (cf. AIИMV⊃ cumnia = *Cominia*). Vermigliolio est gentilitium rom. *Preconia* (*Inscr. per.* pg. 269 sg. ad n. 225, 226, 233).

?AIИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnia), —*iâ*, n. pr. f. abl. sg., pro percumsnial, = ᒧAИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnal), e IƎИƧMV⊃ϘƎ1 (percumsnei), apud Perusinos, in titulo sepulcr. n. 1283.

PERCVSTI, *percussisti*, apud Horat. *Sat.* II, III, 273.

PERLECEBRA vel pellecebra, *illecebra*, apud Plaut. *Asin.* I, II 7 et *Bacch.* V, II 47

AИϘƎ1 (perna), *Perna*, n. pr. m. (fem. IƎИϘƎ1 pernei, abl. ᒧAИϘƎ1 pernal). In titulo sepulcrali n. 971: AИϘƎ1 · ꓷA (ar perna) = *Arrius Perna* (vel *Aruntia Perna* sive *Perpenna*, secundum Maggi apud Inghir. in *Lett. di etr. erud.* pg. 73).

ꟷИИꓷƎП (pernaí), *Pali* (?), dat. sg. 1 decl., e perna = Pales dea (?), fortasse e rad. -ꓷƎП per- (rom. *par-io*, *peperi?*) et suff. -na, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286). Tab. Agnonis n. 2875 A lin. 22: ꟷИIꟷꓷꓷƎꓘ · ꟷИИꓷƎП (pernaí kerríiaí) = *Pali Geniali* (Mommsen op. cit. s. 128). Alii vertunt *Pernae augustae* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 22 sq.) vel *Pernae Cereali* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129).

8AIAИꓷƎ1 (pernaiaf), *anticas*, adiect. f. acc. pl. 1 decl. (abl. pl. ƧƎIAИꓷƎ1 pernaies = *anticis*), cui opponitur 8AIAИ+ƧV1 pustnaiaf = *posticas*, e perno, unde etiam adverb. PERNE = *ante*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, 156, II 24, Huschke *Die iguv. taf.* s. 43, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 20, III 277; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 23, V 23, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 28). Tabula eugubina Ib 10 sq. haec habet: 8AIAИ+ƧV1 : 8|AIAИꓷƎ1 : V+Ǝ : V+AIꓷƎ‡ИA : 8ƎꓷA (avef anzeriatu etu pernaiaf pustnaiaf) = *aves observatum ito, anticas, posticas*.

ƧƎIAИꓷƎ1 (pernaies), *anticis*, adiect. f. abl. pl. 1 decl. (acc. pl. 8AIAИꓷƎ1 pernaiaf = *anticas*), cui opponitur ƧƎAИƧV1 pusnaes = *posticis*, e perno, unde etiam adverb. PERNE = *ante*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, Aufr. et Kirch. I 106, 114, 156, II 24 sqq., 200, Huschke *Die iguv. taf.* s. 43; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 28), in tab. eugub. Ia 2. Cum rom. *perna* comparant Passerius (*Lett. Roncagl.* XV, 225, *Paralip.* pg. 328) et Lanzius (II 677 = 587, 713 = 621, 827 = 737).

ᒧAИϘƎ1 (pernal), *Pernâ*, n. pr. f. abl. sg. e IƎИϘƎ1 pernei (n. pr. m. AИϘƎ1 perna). Operculum ossuarii

ᒧAИϘƎ1:VᒧI⊃A:OA

clusini n. 569: ath acilu pernal = *Attius Acilius Pernâ* natus.

PERNE, *ante*, adverb. (locat. sg. 1 decl.), ab adiect. perno = *antico* (unde 8AIAИꓷƎ1 pernaiaf = *anticas*, et ƧƎIAИꓷƎ1 pernaies = *anticis*), quod e praepos. PER (= PRE?, rom. *prae*) et suffixo -no, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* VI 18, Aufr. et Kirch. I 47, 113, 150, 156, II 24, 200, Huschke *Die iguv. taf.* s. 164 et s. 660, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 84), in tab. eugub. VIa 11.

IƎИϘƎ1 (pernei), *Perna*, n. pr. f. (abl. sg. ᒧAИϘƎ1 pernal (n. pr. m. AИϘƎ1 perna), fortasse contractum e Perinia, apud Etruscos. In lapid. clus.: IƎИϘƎ1 : OA (ath pernei, n. 675) = *Attia Perna*, IƎИϘƎ1 : I+ƧA⊗ (hasti pernei, n. 676) = *Fausta Perna*.

PEROLLA, n. pr. campanum, apud Liv. XXIII, 8 (« Calavii filius Perolla »).

PERPEDIO, *impedio*, apud Acc. vs. 279 (Non. IV, 10 = pg. 238).

PERPERNA vel Perpenna, n. pr. m. apud Romanos (Varro *De l. l.* VIII, 41 pg. 181, IX, 41 pg. 209, X, 27 pg. 245 « Perpenna »), ut M. Perperna (Liv. XLIV 27 et 32; Cic. pro *Q. Rosc.* cap. 1, *in Verr.* II, I 55, *De orat.* II 65; Vell. Paterc. II 4 et 30; Flor. II 20), Μάρκος Περπέννας (Diod. Sic. XXXVIII, 14), Περπέρνας (Appian. *De reb. Hisp.* cap. 101) vel Περπέννας (Appian. *De bell. civ.* I 107, 110, 113 sqq.; Plutarch. in *Sert.* XXV 2, XXVI 1 sqq., XXVII 1 sqq., in *Pomp.* X 1 sq., XVIII 9, XX 2), Περπέννα Οὐέντων (Plutarch. in *Sert.* XV 1). Alius est M. Perperna consul (Liv. *Epit.* lib. XCVI). Cf. Appian. *De reb. Maced.* XVI, 1 (Περπέννας), Dion. Cass. XLI, 14 (Περπέρνας), Val. Max. II, VI 8 (Perperna), Flor. III 19 et 22 (Perperna). Varro *De l. l.* VIII, 81 pg. 195: « ..... Perperni filia, non Perpernae (Perperna enim mulieris nomen) esse debuit et nata esse a Perperno, quod est ut Arvernus, Percelnus (*Privernus?*), Perpernus; Arverna, Percelna, Perperna. Quod si Marcus Perperna virile est nomen et analogia sequenda, Lucius Aelia et Quintus Mutia virilia nomina esse debebunt ».

PERPETVS, *perpetuus*, adiect. In inscr. apud Orell. n. 208 (vide NOMENTVM): FLAMEN PERPETVS. Lex Puteol. (Append. n. LI): MARGINEM · PERPETVOM · IMPONITO. Decr. col. Pisanae sec. lin. 57: OMNIA · IN · PERPETVOM · ITA · FIERI · AGI · HABERI · OPSERVARIQVE. Est etiam cognomen rom., ut P · STERTINIVS · PERPETVS (Grut. 127 col. 7). Adde Mommsen *Inscr. confoed. Helvet.* n. 352 pg. 96 (n. 157).

PERPOL et per pol, *per Pollucem*, adverb. iurandi (Serv. ad Virg. *Aen.* I 644). Plaut. *Cas.* II, VI, 18: « Perpol saepe peccas ». Adde Terent. *Hec.* I, I 1.

ƎΘAꟼꟼƎꟼ (perprathe), *—tus*, cognomen etr. = perprate (vide ⵜƎ+AꟼꟼƎꟼ perpratez). Operculum ossuarii perus. n. 1530: ⅃AИƧI⅃AↃ · ƎΘAꟼꟼƎꟼ · IAↃ · Ƨ⅃ (ls cai perprathe calisnal) = *Lars Caius —tus Caliniâ* natus.

? ИAꟼꟼƎꟼ (perpran), *Perpernae* (Perpennae), n. pr. m. in titulo sepulcr. n. 1578 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 290 ad n. 291).

ⵜƎ+AꟼꟼƎꟼ (perpratez), *—ti*, cognomen etr. genit. sg., pro perprateś, cuius rectus ƎΘAꟼꟼƎꟼ perprathe cum dentali adspirata. Urna perusina num. 1531: ⵜƎ+AꟼꟼƎꟼ · IƎИƧI⅃AↃ IΘ⅃ (lthi calisnei perpratez) = *Lartia Calinia —ti* uxor.

-ƧЯƎꟼ (PERS-), radix umbrica. Vide -ƧꓘЯƎꟼ (PERSC-).

PERSAE, vox umbrica (fortasse acc. vel abl. sg. 3 decl. sive acc. pl. n. 2 decl.) originis et significationis ignotae, = ƎAЯƎꟼ perae (Aufr. et Kirch. II 184 sqq., 192, 279). Tab. eugub. VIa 58 et VIb 3: PERSAE · FETV = — *facito* (Aufr. et Kirch. II 185, 191), quod alii vertunt *purgamine facito* (Grotefend *Rud. l. u.* VI, 16), *subventrile facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 140 et s. 148).

PERSAEA, *—a*, subst. n. acc. pl. 2 decl. (cf. adiect. MƎAЯƎꟼ peraem) = PERSAIA et antiquiori orthogr. AIAЯƎꟼ peraia (Aufr. et Kirch. II 185, 279). Tab. eugub. VIIa 41, 54: PERSAEA · FETV = *—a facito* (Aufr. et Kirch. II 287, 299), *purgatoriis facito* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 28 sq.), *subventrile facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 143, 281, 290).

PERSAIA, *—a*, subst. n. acc. pl. (cf. adiect. MƎAЯƎꟼ peraem) = PERSAEA et antiquiori orthogr. AIAЯƎꟼ peraia (Aufr. et Kirch. II 185, 279). Tab. eugub. VIIa 7: PERSAIA · FETV = *—a facito* (Aufr. et Kirch. II 285), *purgatoriis facito* (Grotefend *Rud. l. u.* V 31, VI 27), *subventrile facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 143, 266, 272, 613).

PERSE, *quid* (quod), pronom. indefinit., = PERSEI et PERSI (cf. ƎЯƎꟼ pere), osc. POD et ЯꟻП píd, e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 138, 161, II 55, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 37), in tab. eugub. VIa 47, VIb 30.

§ 2. *Quod* vel *quoniam*, coniunct. (acc. sg. n.), = PERSEI, PERSI, PIRSE, PIRSI, et antiquiori orthogr. ƎЯƎꟼ pere (Aufr. et Kirch. II 154). Tab. eugub. VIb 29: PERSE OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST = *quod in colle Fisio ignis ortus est.* Tab. VIb 31: PERSE · MERS · EST = *quod ius est.* Alii exponunt *siquidem*, *prout* (Grotefend *Rud. l. u.* II 27, IV 12, 14 sq.).

ƎƧЯƎꟼ (perse), Περσεύς (Perseus), et cum adspiratione ƎƧЯƎΦ (pherse), in etrusco speculo n. 296 ter (cf. *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1858 pg. 386, et *Bullett.* an. 1858 pg. 103).

PERSEFACVL. Vide PERFACVL.

PERSEI, *quid* (quod), pronom. indefin. = PERSE et PERSI (cf. ƎЯƎꟼ pere), e stirpe pronominali PO (Aufr. et Kirch. II 150 sq., 380; Huschke *Die iguv. taf.* s. 643), apud Umbros, in tab. eugub. VIa 27.

§ 2. *Quod*, *quoniam*, coniunct. (acc. sg. n.), = PERSE, PERSI, PIRSE, PIRSI, et antiquiori orthogr. ƎЯƎꟼ pere (Aufr. et Kirch. I 138, II 144 sq., 155). Tab. eugub. VIa 26, 36: PERSEI · OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST = *quod in monte Fisio ignis ortus est.* Tab. VIa 28: PERSEI · MERSEI = *quod legitimum* [*est*]. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II, 27.

PERSEQVTIO, *persecutio*, in lege Thoria agr. cap. 51 (Append. n. LIX).

PERSI, *quid* (quod), pronom. indefin. = PERSE et PERSEI (cf. ƎЯƎꟼ pere), e stirpe pronominali PO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 138, II 55, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643), in tab. eugub. VIa 37.

§ 2. *Quod* vel *quoniam*, coniunctio (acc. sg. n.) =

PERSE, PERSEI, PIRSE, PIRSI, et antiquiori orthogr. Ǝ9Ǝ1 pere (Aufr. et Kirch. II 155, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643). Tab. eugub. VI a 38: PERSI · MERSI = *quod legitimum* [*est*].

PERSI, *pede*, subst. m. abl. sg. 3 decl., antiquiori orthogr. I9Ǝ1 peri (abl. pl. PVRSVS = *pedibus*) e pers = *pes*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 42, 127, II 215 sq., 218, 224, Huschke *Die iguv. taf.* s. 185 et s. 625). Tab. eugub. VI b 24, 38: DESTRVCO · PERSI = *dextero pede;* et tab. VI b 37, 39: NERTRVCO · PERSI = *sinistro pede.*

PERSIBVS vel persicus, *peracutus*, adiect. apud veteres. Fest. *Qu.* XI, 1 pg. 217: « Persicus † *peracutum* significare videtur, ut Plautus: *Nihil de consiliare sibus* † *nisi qui* (leg. *quid*) *persibus sapis.* Naevius [vs. 116]: *Et qui fuerit persicus* † *carpenti adstratio* (leg. *adest ratio*) ». Hinc Paul. pg. 216: « Persicum Plautus dixit *peracutum* ». Varro *De l. l.* VII, 107 pg. 163 sq.: « apud Naevium ..... *persibus*, a perite, itaque sub hoc glossema *callide* subscribunt ».

VMӨIƧDƎ1 (persihmu). Vide VMӨIИƧDƎ1 (persnihmu).

PERSICVS. Vide PERSIBVS.

PERSILLVM dicebant vas quoddam picatum, in quo erat unguentum, unde arma Quirini ungebantur (Paul. pg. 216). Fest. *Qu.* XI, 1 pg. 217: « Persillum vocant sacerdotes rudiculum (leg. *ruduscuhum*) picatum, quo (leg. *ex quo*) unguine Flamen Portunalis arma Quirini unguet ».

-ꓘƧDƎ1 (PERSC-), -ƧDƎ1 (PERS-) et -ƧƎ1 (PES-), rad. umbr. = mars. PIIS-, osc. -ƧƎП (pes-), sanscr. prac'h, rom. *prec-ari*, in vocc. MV⅃ꓘƧDƎ1 (persklum) = PERSCLO, genit. PERSCLER et PESCLER, abl. V⅃ꓘƧDƎ1 (PERSCLV) et PESCLV = *sacrificio* vel *cerimoniâ*, VMIИƧDƎ1 (PERSNIMV), VMӨIИƧDƎ1 (persnihmu), PERSNIHIMV et VMIИƧƎ1 (PESNIMV) = *precator*, PERSNIMVMO, PERSNIHIMVMO et PESNIMVMO = *precantor*, PERSNIS et PESNIS = *precatus* (Aufr. et Kirch. II, 413). Corssenius vero (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 364 sq.) in his vocibus agnoscit rad. -DƎ1 pro perk- (sanscr. parc'h vel prac'h), unde persk-lum e perc-sc-culum, et thema verb. IИƧDƎ1 (per-s-ni) pro perc-sc-ni, sicut in umbr. PEPERSCVST (pe-per-sc-ust) et +ИƎDVꓘDV1Ǝ1 (pe-purkurent), osc. PARASCVSTER (para-sc-uster) pro parsc-uster vel para-sc-uster, et rom. *po-sc-o* pro porc-sc-o. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 42 sq., et vide V+ƧDƎ1 (perstu).

PERSCLER, *sacrificii* (cerimoniae), subst. n. genit. sg. 2 decl. = PESCLER, e persclo (vide PERSCLV), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 149 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 615, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 17), in tab. eugub. VI a 27, 28, 37, 38 (vide VASETO et VASETOM). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VIII 16, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 16.

PERSCLO, *sacrificium* (cerimoniam), subst. n. acc. sg. 2 decl., pro persclom = MV⅃ꓘƧDƎ1 (persklum), Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 46, Aufr. et Kirch. I 98, 117, 162, II 21, 29; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Huschke *Die iguv. taf.* s. 42). Tab. eugub. VI a 1: ESTE · PERSCLO · AVEIS · ASERIATER · ENETV = *ita sacrificium avibus servatis inito.*

V⅃ꓘƧDƎ1 (PERSCLV), *sacrificio* (cerimoniâ), subst. n. abl. sg. 2 decl. = PESCLV, e persclo (vide MV⅃ꓘƧDƎ1 persklum), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 117, II 203, 282; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 38, VIII 13). Tab. eugub. VI b 36: PERSCLV · SEHEMV · ATROPVSATV = *sacrificio —o tripodato.* Tab. VII a 20: ENNOM · PERSCLV · ESO · DEITV = *tum in sacrificio haec dicito.* Tab. VII a 23 sq.: ENOM · RVSEME | PERSCLV · VESTICATV = *tum ruri in sacrificio saltato.* Tab. VII a 34: ENNOM · PERSCLV · ESO · PERSNIMV = *tum in sacrificio haec precator.* Antiquior forma V⅃ꓘƧDƎ1 occurrit in tab. eugub. III 12 (Aufr. et Kirch. II 368).

MV⅃ꓘƧDƎ1 (persklum), *sacrificium* (cerimoniam), subst. n. acc. sg. 2 decl., recentiori orthogr. PERSCLO pro persclom (genit. sg. PERSCLER et PESCLER, abl. V⅃ꓘƧDƎ1 [PERSCLV] et PESCLV), Umbrorum linguâ (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 98, 117, II 21 sq., 29, 371; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 46), e rad. -ꓘƧDƎ1 (PERSC-), unde -ƧDƎ1 (PERS) et -ƧƎ1 (PES-), rom. *precor*, sanscr. prac'h (interrogare) et suff. -klo (Grotefend *Rud. l. u.* II 23, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 67, 74, 143, 162, II 22, 28, 149, 183, 413, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 41). Tab. eugub. I a 1: V+ƎИƎ : ƧƎ+ɅIDƎ*ИɅ : ƧƎVɅ : MV⅃ꓘƧDƎ1 : Ǝ+ƧƎ (este persklum aves anzeriates enetu) = tab. VI a 1: ESTE · PERSCLO · AVEIS · ASERIATER · ENETV h. e. *ita sacrificium avibus servatis inito.* — Cum praep. 9Ʌ (ar) = *ad*, 9ɅMV⅃ꓘƧDƎ1 (persklum-ar) = *ad sacrificium* (cerimoniam), occurrit in tab. eugub. III 21. Vide rad. -ꓘƧDƎ1 (PERSC-), et cf. Corssen in *Zeitschr.* cit. XI, 364 sqq.

9ɅMV⅃ꓘƧDƎ1 (persklumar), *ad sacrificium* (ad cerimoniam), acc. sg. 2 decl., e MV⅃ꓘƧDƎ1 (persklum) cum praep. 9Ʌ (ar) = *ad*, in tab. eugub. III 21 (Aufr. et Kirch. I 85, 153, II 371, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 30, 38, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 8). *Ad templum septum* exponit Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121.

VIИӨMƧDƎ1 (persmhniu), mendose pro VMӨIИƧDƎ1 (persnihmu), quod vide.

PERSNIHIMV, *precator*, depon. imperat. 2 et 3 pers. sg. (3 pers. pl. PERSNIHIMVMO) = VMIИƧDƎ1 (PERSNIMV), e persni, quod e rad. PERS- pro PERSC-, rom. *prec-ari*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 28, VII 24, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 509, Aufr.

et Kirch. I 78, 143, II 166, 196 sq., 201, Huschke *Die iguv. taf.* s. 129 et s. 657). Tab. eugub. VIb 17, VIIa 39, 45: COMATIR · PERSNIHIMV = *commolitis precator.* Tab. VIIa 9: ENOM · VESCLIR · ADRIR · RVSEME · ESO · PERSNIHIMV = *tum vasculis atris ruri haec precator.*

PERSNIHIMVMO, *precantor*, depon. imperat. 3 pers. pl. (2 et 3 pers. sg. PERSNIHIMV), = PERSNIMVMO, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 25, Aufr. et Kirch. I 143, II 167, Huschke *Die iguv. taf.* s. 657). Tab. eugub. VIIa 46 sq.: ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO = *haec taciti precantor* (Aufr. et Kirch. II 299) vel *sic taciti precantor* (Huschke op. cit. s. 289).

VMⱧIИƧЯƎꟼ (persnihmu), *precator*, depon. imperat. 2 et 3 pers. sg. = VMIИƧЯƎꟼ (PERSNIMV), Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* VII 25 sq., Aufr. et Kirch. I 143, II 166 sq., 196, 207, 376, 386 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 129 et s. 657), in tab. eugub. IIa 27, 29, 30 bis, 34, 36 bis, 37, 38, 39, 42 (VIИⱧMƧЯƎꟼ), IV 11, 23, 25 (VMⱧIƧЯƎꟼ), 29.

VMIИƧЯƎꟼ (PERSNIMV), *precator*, depon. imperat. 2 et 3 pers. sg. (3 pl. PERSNIMVMO, PERSNIHIMVMO, PESNIMVMO) = VMⱧIИƧЯƎꟼ (persnihmu) vel PERSNIHIMV et VMIИƧƎꟼ (PESNIMV), perperam VMⱧIƧЯƎꟼ (persihmu) et VIИⱧMƧЯƎꟼ (persmhniu), unde VMIИƧƎꟼƎЯꟼ (pre-pesnimu) = *prae-famino*, et particip. PERSNIS vel PESNIS = *precatus* (Grotefend *Rud. l. u.* V 15, VI 25, VII 24 sq., 36 sq., Aufr. et Kirch. I 98, 143, II 131, 166-170, 196 sq., 207, 229, 264, 347, Huschke *Die iguv. taf.* s. 657), apud Umbros, e rad. -ƧЯƎꟼ (PERS-) vel -ƧƎꟼ (PES-) pro -ꓘƧЯƎꟼ (PERSC-), sanscr. prac'h (rogare), rom. *prec-ari*, et syllaba IИ ni (cf. *frunisci*, e rad. *frug-*), unde etiam MVꓲꓘƧЯƎꟼ (persklum) vel PERSCLO, VꓲꓘƧЯƎꟼ (PERSCLV) vel PESCLV, et PERSCLER vel PESCLER (Aufr. et Kirch. I 34, 40, 42, 74, 143, II 28; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 46). Vide rad. -ꓘƧЯƎꟼ (PERSC-), et cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 364 sqq. et Huschke *Die iguv. taf.* s. 42 sq. Tab. eugub. Ib 7: VMIИƧЯƎꟼ : 8Ǝ+Vꓘ (kutef persnimu) = tab. Ia 6, 10, 13, 19, 23 VMIИƧƎꟼ : 8Ǝ+Vꓘ (kutef pesnimu) et tab. Ib 3 VMIИƧƎꟼ : ꟼƎ+Vꓘ (kutep pesnimu) h. e. *tacite precator.* Tab. VIa 55, 59, VIb 2, 4, 20, 44, 46, VIIa 4, 7, 42, 54: TASES · PERSNIMV = tab. Ia 26, Ib 26, 30, 32, 44, IIa 7 VMIИƧƎꟼ : ⱵƎƧA+ (tasez pesnimu), tab. IIa 39 VMⱧIИƧЯƎꟼ : ⱵƎƧA+ (tasez persnihmu) et tab. VIb 23 TASIS · PESNIMV h. e. *tacitus precator.* Tab. VIIa 25: ESO · PERSNIMV = *haec precator.* Tab. VIb 6: ESO · PERSNIMV · VESTISIA · VESTIS = *haec precator —a vestitus.* Tab. VIb 25: ESOC · PERSNIMV · VESTIS = *haec precator vestitus.* Tab. VIb 9: MEFA SPEFA · ESO · PERSNIMV = *—â —â haec precator.* Tab. VIIa 24 sq.: ENNOM · VESCLIR | ALFIR · PERSNIMV = *tum vasculis albis precator.* Tab. VIIa 34: ENNOM · PERSCLV · ESO · PERSNIMV = *tum in sacrificio haec precator.* Tab. VIb 44, VIIa 44: COMATIR · PERSNIMV = tab. VIb 17, VIIa 39, 45 COMATIR · PERSNIHIMV, tab. IIa 42 VIИⱧMƧЯƎꟼ : ƧƎ+AMVꓘ (kumates pers[ni]h[m]u), tab. IV 29 VMⱧIИƧЯƎꟼ : ƧƎ+AMVꓘ (kumates persnihmu), tab. Ib 37, 38, IIa 40 VMIИƧƎꟼ : Ǝ+AMVꓘ (kumate pesnimu) h. e. *commolitis precator.* Adde tab. Ib 21, IV 8, 10, VIb 37. Cf. *fratr. Arval.* tab. XLVII [BONAS] · PRECES · POSCO · VTI · S[IES · VOLENS · PROPITIVS], et Virg. *Aen.* I 666 « *supplex tua numina posco* ».

PERSNIMVMO, *precantor*, imperat. depon. 3 pers. pl. = PERSNIHIMVMO et PESNIMVMO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 143, II 167 sq., 264, 293, Huschke *Die iguv. taf.* s. 129 et s. 657; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 25 sq.). Tab. eugub. VIb 57: ESO · PERSNIMVMO · TASETVR (tab. VIIa 46 sq. ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO) = *haec precantor taciti.* Vide VMIИƧЯƎꟼ (PERSNIMV).

PERSNIS, *precatus*, particip. perf. pass. (nominat. sg. 2 decl.) = PESNIS, pro persnits sc. persnitus, e rad. umbr. PERS- pro PERSC-, unde VMIИƧЯƎꟼ (PERSNIMV), quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* II 26, V 28, VI 21, Aufr et Kirch. I 98, 116, 143, 146 sq., II 167, 227, Huschke *Die iguv. taf.* s. 198 et s. 658). Tab. eugub. VIb 39: PVE · PERSNIS · FVST (tab. VIb 40 PVE · PESNIS · FVS) = *quo precatus fuerit.*

PERSO, *—um*, subst. m. vel n. acc. sg. 2 decl., pro persom, = VꟼƎꟼ (peru) pro MVꟼƎꟼ (perum), unde locat. sg. PERSOME = ƎMVꟼƎꟼ (perume), apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 65, Aufr. et Kirch. II 218, 222, 224 sq., 385, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VIb 24, 37: CAPIRSE · PERSO · OSATV = *capide —um —ato* (Aufr. et Kirch. II, 230), *in capide fundulum custodito* (Huschke op. cit. s. 184 et s. 187 sq.). *Preces orato* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* II 26, V 29, 31, VI 20, 23).

PERSOLLA, diminut. personae, pro personula. Plaut. *Curc.* I, III, 35 sq.: « Tun' etiam cum noctuinis oculis odium me vocas, Ebriolae persolla, nugae? ».

PERSOME, *in —um*, subst. m. vel n. locat. sg. 2 decl. (cf. PERSO et MVꟼƎꟼ perum), antiquiori orthogr. ƎMVꟼƎꟼ (perume), Umbrorum linguâ (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9, Aufr. et Kirch. I 118, II 218, 224 sqq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 26, VI 20 sq.), in tab. eugub. VIb 38, 39, 40. *In fundulum* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 185 et s. 188).

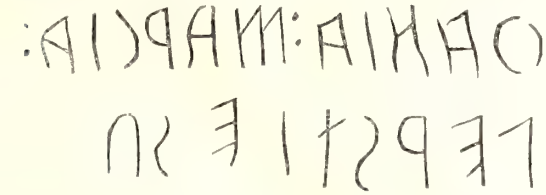
PERSONDRV, *—tro*, adiect. m. abl. sg. 2 decl. = PERSONTRV, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 96 sq., 162, II 214 sq.), in tab. eugub. VIb 31, 35. Vide voc. sq.

PERSONTRV, *—tro*, adiect. abl. sg. 2 decl. = PERSON-

DRV, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 96, 118, II 215, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VI b 27 sq.: TEFRE | IOVIE · TIOM · ESV · SORSV PERSONTRV (tab. VI b 35 PERSONDRV) · TEFRALI · PIHACLV · OCRIPER · FISIV = *Tefre Iovie, te hoce —o —o Tefrali piaculo pro colle Fisio* etc. Aliis est subst., pro *purgamine* (Grotefend *Rud. l. u.* V 15 sq., VII 37, VIII 26) sive pro *pulmento* accipiendum (Huschke op. cit. s. 186).

PERSTI, —, subst. umbr. (abl. sg. 3 decl.), originis et significationis obscurae (Aufr. et Kirch. I 122, 154, II 221), quod occurrit in tab. eugub. VI b 25 (PERSTICO pro persti-com = *cum* —). Huschkio est adverb. pro rom. *ex ordine* usurpatum, e PER et adiect. STICO, comparandum cum gr. στίχος, στίχες (*Die iguv. taf.* s. 190 et s. 660). Perstico pro persico h. e. *cum lustratione* et *purgatione* scriptum putat Grotefendius (*Rud. l. u.* V, 15), compositum e persi et praepositione co pro com (op. cit. VI, 21).

ꟼASƎI+ƧꟼƎ1 (perstiesa), *Praestii* (?) *uxor*, cognomen mulieris, e coniugio derivatum (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 44), comparandum cum gentil. rom. Prastius (Marini *Arvali* pg. XLVII). Tegula etr. n. 897: « thania marcia

perstiesa » = *Tannia Marcia Praestii uxor.* In lapid. apud Gorium TROPHIMES PRAESTINVS (II, 443) et PRASTINIA · MAXIMINIA (II, 423). Cf. Lanzi II 416 = 345 ad n. 287.

PERSTICO. Vide PERSTI et CO pro COM = *cum.*

V+ƧꓷƎ1 (perstu), *offerto* (?), imperat. 3 pers. sg. (cf. V+ƧƎ1 pestu), pro persktu, e rad. -ƧꓷƎ1 (PERS-) pro -ꓘƧꓷƎ1 (PERSC-), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 191, 347, 386, Huschke *Die iguv. taf.* s. 156 et s. 654), in tab. eugub. II a 32. *Purgato* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* II 25, VI 17, VII 26, VIII 13).

ꟼꓷ+ИVƧꓷƎ1 (persuntra), vox umbrica originis et significationis ignotae, quae legitur in compos. ꟼꓷ+ИVƧꓷƎ1ИƎƎ (venpersuntra). Vide vocc. sqq.

ƎꓷꓘИVƧꓷƎ1 (persuntre), —*tri*, subst. dat. sg 3 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 214, 376). Tab. eugub. IV 21: VꓘИƎꓘИꟼ : ƎꓷꓘИVƧꓷƎ1 (persuntre antentu) = —*tri intendito*. Alii aliter vertunt (cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 16, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 435).

ƧƎꓷꓘИVƧꓷƎ1 (persuntres). Vide ƧƎꓷꓘИVƧꓷƎ1WƎƎ (vempersuntres), et cf. ꟼꓷ+ИVƧꓷƎ1 (persuntra) cum vocc. sqq.

VꓷꓘИVƧꓷƎ1 (persuntru), —*trum* (?), adiect. acc. sg. 2 decl., apud Umbros (cf. Aufr. et Kirch. I 96 sq., II 214 sq., 346), in tab. eugub. IV 17, 19. Vide voc. sq.

Vꓷ+VƧꓷƎ1 (persutru), —*trum* (?), adiect. m. acc. sg. 2 decl. (in tab. eugub. II b 13), pro persuntrum = WVꓷ+ИVƧƎ1 (pesuntrum), quod vide.

+ꓷƎ1 (pert), *per*, praepos., pro ꓷƎ1 (PER), = osc. TꓷƎП (PERT), in tab. eugub. II a 35, 36. Vide +ꓷƎ1ꟼIИVꓷ+Ǝ1 (petrunia-pert) = ꓷƎ1ꟼIИVꓷ+Ǝ1 (petrunia-per) h. e. *pro Petronià* sc. *gente*.

TꓷƎП (PERT), *per* (usque ad), praep., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286, Aufr. et Kirch. I 387, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 349; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 15, 39, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 213 sq., 220). In cippo Abell. n. 2783 lin. 3: WꟼꓠƎ · TꓷƎП (pert viam) = *usque ad viam* (Mommsen loc. cit.) vel *trans viam* (Huschke op. cit. s. 43). Occurrit etiam suffixa in voc. AMPERT, quod exponitur *dumtaxat*, et in voc. PETIROPERT vel PETIRVPERT = *usque ad quatuor* (quater), sicut in umbr. ꓷƎ1VIIꓷ+ (triiu-per) = *ter*. Vide umbr. +ꓷƎ1 (pert).

PERTEMEST, —*et* (contemnet?), indic. fut. 3 pers. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286, Aufr. et Kirch. I 144, II 31, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 63-66, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 359, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58), quod ad rad. TEM- gr. τέμνειν (*secare*; cf. rom. *contemnere*), unde etiam PERTEMVST et PERTVMVM, trahit Mommsen loc. cit. (cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 55 et *In comm. V exc.* pg. 26, Klenze *Phil. abhandl.* s. 28, Huschke op. cit. s. 81 sq.). Tab. Bantina n. 2897 lin. 7: PIEI · EX · COMONO · PERTEMEST = *cui ita comitia —et* (Kirchhoff op. cit. s. 79), vel *cui ita comitia adimet* (Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87).

PERTEMVST, —*erit* (contemserit?), fut. exact. 3 pers. sg. (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286, Aufr. et Kirch. I 146, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 63 et s. 66, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 360, Corssen *De Volscor. lingua* s. 48 et *Ueb. ausspr.* etc. II 354, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58), e rad. TEM-, gr. τέμνειν, unde etiam fut. I PERTEMEST et infinit. PERTVMVM (Mommsen loc. cit.; cf. Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 159, et *In comm. V exc.* pg. 26, Grotefend loc. cit., Huschke op. cit. s. 81 sq.). Tab. Bantina n. 2897 lin. 4: SVAE · PIS · PERTEMVST = *si quis —erit* (Kirchhoff op. cit. s. 79) h. e. *si quis contemserit* (Huschke op. cit. s. 64), vel *si quis intercesserit*, ut exponit Lange, cui pertemust videtur compositum e praep. PERT = gr. πρὸς et EMVST = *emerit* (*Die osk. inschr.* etc. s. 33; cf. Schweizer et Bugge in *Zeitschr.* cit. III 221, 418, et Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 55).

VꓘИƎꓘꓷƎ1 et V+И3+ꓷƎ1 (pertentu), —*tendito* (protendito?), imperat. 3 pers. sg., compositum e praep. ꓷƎ1

(PER) et VYИƎY (tentu) = *tendito*, quod e rad. -ИƎY (TEN-) pro tend-, rom. *tend-ere*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 31, VII 34, VIII 15, Aufr. et Kirch. I 42, 142, 157, II 21, 227, 374, Huschke *Die iguv. taf.* s. 375), in tab. eugub. IIa 31, IV 8.

PERTISVS, *pertaesus*, adiect. (Paul. pg. 72 cit. ad voc. DISTISVM). Fest. *Qu.* XI, 2 pg. 217: « [Perti]sum di[xerunt antiqui pro *pertaesum*] qui paul..... ». Et *Qu.* XIII, 9 pg. 273: « Redarguisse (leg. *rederguisse*) per *e* litteram Scipio Africanus Pauli filius dicitur enuntiasse, ut idem etiam pertisum. cuius m̄. Lucilius, cum ait: *quo facetior videare, et scire plusquam ceteri, pertisum hominem, non pertaesum dicere ferum nam* (leg. *fortunam*) *genus* ».

PERTOME, *sacellum*, subst. n. locat. sg. 2 decl., pro pertomem, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, II 78, 80; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 39, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 8). Tab. eugub. VIa 14: PERTOME · PADELLAR = *ad fanum Patellae* (?). Alii exponunt *in porticum* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 75 et s. 616; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121). In verbis pertome padellar *paratus patellae* agnoscit Grotefendius (*Rud. l. u.* VI, 13), de quo Varro scripsit (apud Non. XV, 6 = pg. 544): « Quo circa oportet bonum civem legibus parere, et deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας ».

PERTVMVM, *—ere* (contemnere?), infinit. praes. (cf. fut. PERTEMEST et fut. exact. PERTEMVST), apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 66, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 63, 65, 67, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 360), e rad. TEM-, gr. τέμνειν = *secare*, περι-τέμνειν = *circumcidere* et ὑπο-τέμνειν = *incidere* (Grotefend loc. cit., Lassen *Beiträge* etc. s. 28 sq., Klenze *Phil. abhandl.* s. 28 sq., Guarini *In comm. V exc.* pg. 26, Mommsen loc. cit., Huschke op. cit. s. 81 sq.), mutata *e* in *u*, ut in rom. *contumax* e *contemno* (cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 419), in tab. Bantina n. 2897 lin. 7. Alii exponunt *adimere*, e praep. PERT et emum (Lange *Die osk. inschr.* s. 33; cf. Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 55).

PERTVNDA, dea, quae pertundendo novae nuptae eugio praeesse credebatur (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). August. *De civ. Dei* VI, IX, 3: « Dea Pertunda ibi quid facit? Erubescat, eat foras: agat aliquid et maritus ..... Sed forte ideo toleratur, quia dea dicitur esse, non deus ». Arnob. IV, 7 (cf. IV, 11): « Etiamne Pertunda, quae in cubiculis praesto est, virginalem scrobem effodientibus maritis? » Tertull. *Ad nat.* IV, 11: « Et dea Pertunda, et Subigus et Perna ..... parcite dei impudentes, luctantibus sponsis nemo intervenit ..... quorum ortum est foris gaudentes erubescunt ».

PERTVSSVS, *pertusus*, apud veteres. Plaut. *Pseud.* I, III, 135 (Ritschl): « In pertussum ingerimus dicta dolium ».

Vq3⅃ (peru), *—um* (gr. πέδον?), subst. n. acc. sg. 2 decl. pro MVq3⅃ (perum), sicut PERSO pro persom, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 218, 381, 385), in tab. eugub. IIa 9, 24.

PERVENAT, *perveniat*, apud Plaut. *Rud.* III, II 12 (Fleckeisen). Cf. *Trin.* I, II 56 (Ritschl).

PERVICVS, *pervicax*, adiect., apud Acc. vs. 158 (Non. VIII, 28 = pg. 487).

MVq3⅃ (perum), *—um* (gr. πέδον?), subst. n. acc. sg. 2 decl., minus recte Vq3⅃ (peru), sicut PERSO pro persom, unde ƎMVq3⅃ (perume) = PERSOME (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 84, 117, II 218, 222, 224, 385, Huschke *Die iguv. taf.* s. 187 sq. et s. 615; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 65). Tab. eugub. Ia 29, 32: V+IƎB : MVq3⅃ : ƎqI⅃AK (kapire perum feitu) = *capide —um facito*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 15, 31, VII 19, 23, VIII 36.

PERVM, *praeter* (sine), praep. = sanscr. param (acc. n. vocis para) h. e. *ultra*, *post* (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 23 sq.; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286, et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 220). Tab. Bantina n. 2897 lin. 5: DEIVATVD · SIPVS · COMONEI · PERVM · DOLOM · MALLOM = *iurato sciens in comitio sine dolo malo* (Kirchhoff op. cit. s. 79; cf. Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). Adde lin. 14 et 21. Alii exponunt *per dolum malum* (Müller *Die Etr.* I 36, Klenze *Phil. abhandl.* s. 47, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 160, *In comm. V exc.* pgg. 27, 34, et *Lex. osco-lat.* pg. 55, Mommsen op. cit. s. 145 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 64 sqq. et s. 349; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 55).

ƎMVq3⅃ (perume), *in —um* (πέδον?), subst. n. locat. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. PERSOME, e MVq3⅃ (perum) = PERSO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 118, II 218, Huschke *Die iguv. taf.* s. 187 sq. et s. 616; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9), in tab. eugub. IIa 27, III 33. *Prece* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII 23, 33, VIII 36.

PERVORSE, *perverse*, adverb., apud Plaut. *Merc.* II, II 20 et III, III 12, *Most.* IV, II 36, *Pers.* III, I 40, *Trin.* I, II 146, *Truc.* I, II 41.

PERVORSVS, *perversus*, particip. a pervorto (perverto), apud Plaut. *Men.* V, V 1, et *Truc.* I, II 41. Cf. Cassiod. pg. 2283 P.

PERVORTO, *perverto*, apud veteres (Plaut. *Cas.* IV, I 16, *Poen.* IV, II 52, *Bacch.* IV, IV 59, *Stich.* II, I 14). Vide VORTO = *verto*.

PERVSIA, Περουσία (Ptol. III, 1 codd. Περκουία et Περκία; Strab. V, II, 9; Diod. Sic. XX, 35; Dio Cass. XLVIII, 14 πρὸς Περουσίαν Τυρσηνίδα πόλιν) vel Περυσία (Diod.

Sic. XX, 35; Appian. *De bell. civ.* V 32 sq., 48 sq.; Procop. *De bello goth.* I 16 sq., II 11, III 6, 12, 23, 25, 35), in tab. Peuting. segm. IV*d* « Pirusio », nunc *Perugia* (in chartis et in libris saec. XIV-XVI *Peroscia;* cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 355, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 277, etr. ИƎƆVꟼƎꟻA aperucen, et ƧIꟼƎꟻ peris), una ex duodecim priscis Etruscorum civitatibus (Liv. IX 37, X 37; Procop. op. cit. II 16 ἐν Περουσίᾳ τῇ Τούσκων πρώτῃ; Plin. III, XVIII, 3 cit. ad voc. ETRVRIA), ab Achaeis, ut ferunt, condita (cf. Niebuhr *Hist. rom.* I, 163). Iustin. XX, 1: « Perusini quoque originem ab Achaeis ducunt ». Alii tradunt conditam ab Ocno Auletis filio (cf. Müller *Die Etr.* I, 132). Serv. ad Virg. *Aen.* X, 198 (cit. ad voc. OCNVS): « Hunc Ocnum alii Auletis filium, alii fratrem, qui Perusiam condidit, referunt ». Liv. IX, 40: « Eodem anno [U. C. an. CDXLIV] cum reliquis Etruscorum ad Perusiam, quae et ipsa induciarum fidem ruperat, Fabius consul nec dubia nec difficili victoria dimicat. ipsum oppidum (nam ad moenia victor accessit) cepisset, ni legati dedentes urbem exissent. Praesidio Perusiae inposito, legationibus Etruriae amicitiam petentibus prae se Romam ad senatum missis, consul, praestantiore etiam, quam dictator, victoria triumphans, urbem est invectus ». Propter bellum inter Octavianum et L. Antonium, urbs fame ad deditionem compulsa est, et a Cestio Macedonico incensa (Liv. *Epit.* lib. CXXVI; Suet. in *Aug.* capp. 14, 96, in *Tib.* cap. 4; Flor IV, 5; Eutrop. VII, 3; Tacit. *Hist.* I, 50). Appian. *De bell. civ.* V, 49 (vide CESTIVS): Τόδε μὲν δὴ τῇ Περυσίᾳ τέλος ἦν, δόξαν ἀρχαιότητος ἐχούσῃ καὶ ἀξιώσεως. Ὑπὸ γὰρ Τυῤῥηνῶν πάλαι φασὶν αὐτὴν ἐν ταῖς πρώταις δυώδεκα πόλεσιν ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι· διὸ καὶ τὴν Ἥραν ἔσεβον, οἷα Τυῤῥηνοί. Τότε δὲ ὅσοι τὰ λείψανα τῆς πόλεως διέλαχον, τὸν Ἥφαιστον σφίσιν ἔθεντο θεὸν εἶναι πάτριον ἀντὶ τῆς Ἥρας. Τῆς δ' ἐπιούσης, ὁ μὲν Καῖσαρ ἐσπένδετο ἅπασιν. Ὁ δὲ στρατὸς οὐκ ἐπαύετο ἐπί τισι θορυβῶν, ἕως ἀνῃρέθησαν. Et Dio Cass. XLVIII, 14: Χρονίου δὲ δὴ τῆς προσεδρείας σφίσι γιγνομένης, (τό, τε γὰρ χωρίον τῇ τε φύσει καρτερόν ἐστι, καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις ἱκανῶς παρεσκεύαστο, καὶ ἱππεῖς προεκπεμφθέντες ὑπ' αὐτοῦ, πρὶν παντελῶς περιστοιχισθῆναι, δεινῶς σφᾶς ἐλύπουν· καὶ προσέτι καὶ ἕτεροι πολλοὶ σπουδῇ ἄλλος ἄλλοθεν ἐπήμυνον αὐτῷ) πολλὰ μὲν πρὸς τούτους ὡς ἑκάστους, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐπράχθη· μέχρις οὗ, καίτοι πλεονεκτοῦντες τὰ πλείω οἱ περὶ τὸν Λούκιον, ὅμως ὑπὸ λιμοῦ ἑάλωσαν. καὶ αὐτὸς μὲν, ἄλλοι τέ τινες ἄδειαν εὕροντο, οἱ δὲ δὴ πλείους τῶν τε βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐφθάρησαν. καὶ λόγος γε ἔχει, ὅτι οὐδ' ἁπλῶς τοῦτο ἔπαθον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν βωμὸν τὸν τῷ Καίσαρι τῷ προτέρῳ ὡσιωμένον ἀχθέντες ἱππεῖς τετρακόσιοι, καὶ βουλευταὶ ἄλλοι τε καὶ ὁ Καννούτιος ὁ Τιβέριος (ὅς ποτε ἐν τῇ δημαρχίᾳ τὸ πλῆθος τῷ Καίσαρι τῷ Ὀκταουϊανῷ ἤθροισεν) ἐτύθησαν. τῶν δὲ Περουσινῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖ ἁλόντων, οἱ πλείους ἀπώλοντο· καὶ ἡ πόλις αὐτὴ, πλὴν τοῦ Ἡφαιστείου, τοῦ τε τῆς Ἥρας ἕδους, πᾶσα κατεκαύθη. τοῦτο δὲ (ἐσώθη γάρ πως κατὰ τύχην) ἀνήχθη τε ἐς τὴν Ῥώμην ἐξ ὄψεως ὀνείρου, ἣν ὁ Καῖσαρ εἶδε, καὶ παρέσχε καὶ τῇ πόλει πρὸς τῶν βουλομένων συνοικισθῆναι· πλὴν ὅτι τῆς χώρας οὐδὲν ὑπὲρ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ σταδίους ἐκτήσαντο. Vell. Paterc. II, 74: « Antonius pulsus undique viribus Caesaris, Perusiam se contulerat ..... Usus Caesar virtute et fortuna sua, Perusiam expugnavit; Antonium inviolatum dimisit; in Perusinos magis ira militum, quam voluntate saevitum ducis; urbs incensa, cuius initium incendii princeps eius loci fecit Macedonicus, qui subiecto rebus ac penatibus suis igni, transfixum se gladio flammae intulit ». Suet. in *Aug.* cap. 15: « Perusia capta, in plurimos animadvertit; orare veniam, vel excusare se conantibus una voce occurrens, *Moriendum esse.* Scribunt quidam, trecentos ex dediticiis electos, utriusque ordinis, ad aram Divo Iulio exstructam Idibus Martiis hostiarum more mactatos. Exstiterunt, qui traderent, consulto eum ad arma isse, ut occulti adversarii, et quos metus magis quam voluntas contineret, facultate L. Antonii ducis praebita, detegerentur; devictisque his et confiscatis, promissa veteranis praemia persolverentur ». Civitatem restituit Octavianus Augustus. Inscr. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 375 n. 1 (Orell. n. 608): AVGVSTO | SACR | PERVSIA · RESTITVTA. Unde in veter. inscr. AVGVSTA PERVSIA est appellata (Vermigl. op. cit. pg. 384 n. 4 et pg. 398 n. 8 = Orell. n. 93 et n. 4038), et COLONIA · VIBIA | PERVSIA · AVGVSTA (Vermigl. op. cit. pg. 398 n. 9 = Orell. n. 94), fortasse deducta a C. Vibio Treboniano Gallo (Borghesi in *Arch. stor. ital.* XVI, I pgg. LXXXIX sg., CII sgg.; cf. Cavedoni in *Bullett. arch. ital.* I 147 sg.). — Eius cives Perusini (Liv. X 30 sq., XXVIII 45) appellantur, gr. Περουσῖνοι (Dio Cass. XLVIII, 14) vel Περυσῖνοι (Diod. Sic. XX, 35), ut in inscr. apud Vermigl. pg. 404 n. 12 (Orell. n. 95) C · VIBIO · C · F · L · N̄ · TRO | GALLO · PROCVLEIANO | PATRONO · PERVSINORVM etc. Inscr. apud eundem pg. 378 n. 3 (Orell. n. 2531): DIVO ANTONINO | PIO | C · EGNATIVS · FESTVS · AEDIL · II · VIR | HVIC · CVM PLEPS VRBANA LVDOS PVBL | EDENTI AD STATVAM SIBI PONENDAM | PECVNIAM OPTVLISSET · IS · HONORE | CONTENTVS IMPENSAM · REMISIT | ET IMPETRATA VENIA · AB ORDINE | PERVSINOR · OPTIMO · MAXIMOQ PRINC | DE SVA PECVNIA POSVIT · CVIVS | OB DEDICATIONEM DARI · IVSSIT | AB HEREDE SVO · DECVRIONIB | SIG · H-S · IIII · N · PLEBI · H-S · II · N | L · D · D · D. — Perusinus, gr. Περουσινὸς vel Περυσινὸς et Περουσιάτης, adiect. ad Perusiam pertinens (Solin. I, 49), ut Perusinus murus (Suet. in *Aug.* cap. 14), Perusina cohors (Liv. XXIII, 17), Perusinum bellum (Suet.

in *Aug.* cap. 9, Flor. IV 5, Tacit. *Ann.* V 1), Perusina contentio (Plin. VII, XLVI, 2), Perusina fames (Lucan. *Phars.* I 41, Auson. *Epist.* XXII, 42), Perusinae arae et proscriptiones (Senec. *De clem.* I, 11), Perusina funera (Propert. I, XXII, 3). Steph. Byz.: Περουσία, πόλις Τυῤῥηνῶν. Τὸ ἐθνικὸν Περουσιάτης. Δύναται δὲ καὶ Περουσιεὺς, ὡς τῆς Θεοδοσίας, Θεοδοσιεὺς. ἔστι δὲ καὶ Περυσινός. Γράφεται διχῶς, καὶ διὰ τοῦ ο, καὶ δίχα αὐτοῦ. Perusinum appellatur rus in agro Perusino apud Plin. *Epist.* I, 4. Perusinus est cognomen apud Grut. 268, 1, et nomen equitis rom. apud Plin. XXVI, III, 1. Gentilitium Perusius (Q·PERVSI PVDE) occurrit in inscr. apud Fabr. cap. VII n. 280 pg. 518, et PERVSA nom. pr. fem. apud Murat. 1416, 12 (cf. Borghesi *Dipl. di Traiano Decio* pg. 68).

-ƧƎꟼ (PES-), rom. *precari*, radix umbrica (osc. -ꙅƎП pes-, marsic. PIIS-), pro -ꓘƧDƎꟼ (PERSC-), in vocc. PESCLER et PESCLV, VꟽIИƧƎꟼ (PESNIMV), PESNIMVMO et PESNIS.

-ꙅƎП (pes-), rom. *precari*, radix osca, in voc. ꟽVꓶTꙅƎП (pestlum), quod vide.

PIIS- (pes-), rom. *precari*, radix marsica in voc. PIISCO, quod vide.

PESESTAS, *pestis*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210: « Pesestas inter alia, quae si † inter precationem dicuntur, cum fundus lustratur, significare videtur *pestilentiam*, ut intelligi ex ceteris possunt (leg. *possit*), quom dicitur: *Avertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem* ».

PESETOM, *—tum* (peccatum?), particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), e rad. PES-, comparandum cum rom. *pes-sum-dare* et *pesestas* = *pestis* (Aufr. et Kirch. I 116, 145, 147, II 151, Huschke *Die iguv. taf.* s. 658; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 31). Hinc perf. pass. PESETOM · EST (tab. eugub. VIa 47) et PESETOMEST (tab. VIa 27, 37, VIb 30) = *peccatum est* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 37). Alii exponunt *pausatum est* pro *cessatum est* (Grotefend *Rud. l. u.* IV, 15), vel *pacatum est* (Lassen *Beiträge* etc. s. 32 et s. 46 sq.), sive *caducum est* (Huschke op. cit. s. 119).

PESETOMEST. Lege PESETOM EST.

PESCENIVS, *Pescennius*, n. pr. m. (genit. f. PESCENIAES), antiquo scribendi more, in titulo sepulcr. apud Murat. 729, 5. Inscr. campana apud Mommsen n. 3798: PESCENIAES | Ɔ · L · LAVDICAES | OSSA · HEIC · SITA | SVNT. Hinc Fundus PESCENIANVS in tab. fragm. apud Grut. 209, 1 (Mommsen n. 216). Vide PESSCENIVS et PESCINNIVS.

PESCIA in saliari carmine Aelius Stilo dici ait *capitia ex pellibus agninis* facta, quod Graeci *pelles* vocent *pesce* neutro genere pluraliter. Ita Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210. Cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 47, et Hesych. *Lexic.* II 945 Πεσκέων, δερμάτων.

PESCINNIVS, *Pescennius*, gentilitium rom., ut Q · PESCINNIVS CHRESTIO, apud Marini *Arvali* pg. 252.

PESCLER, *sacrificii* (cerimoniae), subst. n. genit. sg. 2 decl., pro PERSCLER, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 149), in tab. eugub. VIa 47, 48, VIb 30 bis (vide VASETOM). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII 13, Lassen *Beiträge* etc. s. 46, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615.

PESCLV, *sacrificio* (cerimoniâ), subst. n. abl. sg. 2 decl. = VꓶꓘƧDƎꟼ (PERSCLV), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VIII 13, Aufr. et Kirch. I 98, 118, II 203 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VIb 15 sq.: PESCLV | SEMV · VESTICATV · ATRIPVRSATV = *sacrificio —o saltato, tripodato.* Tab. VIIa 8: ENOM · PESCLV · RVSEME · VESTICATV = *tum in sacrificio ruri (?) saltato.*

PIISCO, *sacrum*, subst. n., pro pescom = umbr. pesclom pro ꟽVꓶꓘƧDƎꟼ persklum, e rad. PIIS- (pes-) pro PERSC- vel per-sc-, rom. *prec-ari* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 160 sq.; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342), in inscr. Marsica n. 2742 bis vide NOVENSIDES). Alii aliter interpretantur (cf. Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 24, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 254).

?..IꓶMƎꟼ (peśli..), in marm. etr. n. 2100. Cf. Vinc. Campan. *Dell'urna di Arunte* pg. 34 sq.

PESNA, *penna*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Pesnis, *pennis*, ut Casmenas dicebant, pro *Camenis;* et caesnas pro *caenis* ». Et *Qu.* X, 25 pg. 209: « *Pennas* antiquos fertur (leg. *ferunt*) appellasse peenas † ex graeco, quod illi πετηνὰ ea, quae sunt voluceriora (leg. *volucria*), dicant. Item easdem pesnas, ut caesnas ».

ꓯИƧƎꟼ (pesna), vox etrusca originis et significationis ignotae, quae legitur in inscr. n. 2163*c*.

IƎИƧƎꟼ (pesnei), *Pesinia* (?), n. pr. f. in operculo ossuarii clus. n. 553. Fortasse legendum IƎИOƎꟼ (pethnei).

IИƧƎꟼ (pesni). Vide VꟽIИƧƎꟼ (pesnimu), quod sequitur.

VꟽIИƧƎꟼ (PESNIMV), *precator*, imperat. depon. 3 pers. sg. (3 pers. pl. PESNIMVMO) pro VꟽIИƧDƎꟼ (PERSNIMV), e rad. -ƧƎꟼ (PES-) vel -ꓘƧDƎꟼ (PERSC-), rom. *prec-ari*, unde PESNIS et PERSNIS = *precatus*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 24, Aufr. et Kirch. I 98, 143, II 166, 207, 229, 346 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 129 et s. 657). Hinc VꟽIИƧƎꟼIƎDꟼ (pre-pesnimu) = *prae-famino.* Tabula eugubina Ia 6, 10, 13, 19, 23: VꟽIИƧƎꟼ : 8Ǝ+Vꓘ (kutef pesnimu) et tabula Ib 3 VꟽIИƧƎꟼ : ꟼƎ+Vꓘ (kutep pesnimu) = *caute precator.* Tab. Ia 26, Ib 26, 30, 32, 44, IIa 7: VꟽIИƧƎꟼ : ✱ƎƧꓯ+ (taśez pesnimu) = tab. VIb 23 TASIS · PESNIMV (tab. VIIa 4, 7, 42, 54 TASES · PERSNIMV) = *tacitus precator.* Tab. IIa 10: VꟽIИƧƎꟼ Ǝ+ꓯꟽVꓘ (kumate pesnimu, tab. VIIa 45 COMATIR · PERSNIHIMV) = *commolitis precator.* Tab. Ia 34: VꟽIИƧƎꟼ : Ƨ+ꓯꟽVꓘ : 8ƎꟼƎ✱

(zeref kumat[e]s pesnimu, tab. VI b 41 SERSE · COMATIR · PERSNIMV) = *—es commolitis precator.* Tab. I b 36 sq., 38: VMIИƧƎꟼ : ƎꓕAMVƆ : ƎƆƆIAꓕИA (antakre kumate pesnimu, tab. VII a 44 COMATIR · PERSNIMV, tab. VII a 45 COMATIR · PERSNIHIMV) = *integris commolitis precator.* Tab. I b 22: VMIИƧƎꟼ:ᗡƎꟼVIIᗡꓕ (triiuper pesnimu) = *ter precator.* Tab. II b 18: VMIИƧƎꟼ ƧƎꓘƆƧƎƆ : VMIИƧƎꟼ : AᗡꓕVƧƎꟼƎƆ (vepesutra pesnimu veskles pesnimu) = *—precator, rasculis precator.* Tab. VI b 8 sq.: SVRONT | PONI · PESNIMV = *deinde ture precator.* Tab. II b 19 sqq.: : VM : IИƧƎꟼ | : VИAᗡ : VꓕƧƎꟼ : VᗡꓕƧVꟼ : VꓘƆƧƎƆ VM | IИƧƎꟼ ƎИV : VMIИƧƎꟼ : VИIƆ : VMIИƧƎꟼ : IИVꟼ (vesklu pustru pestu ranu pesn[im]u puni pesnimu vinu pesnimu u[m]ne pesnimu) = *rasculo — — — precator, ture precator, vino precator, —mine precator.*

PESNIMVMO, *precantor,* depon. imperat. 3 pers. pl. (3 pers. sg. PESNIMV) = PERSNIMVMO et PERSNIHIMVMO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 60 sq., 143, Huschke *Die iguv. taf.* s. 657). Tab. eugub. VI b 64, 65, VII a 1: SVRVRONT · PESNIMVMO = *deinde precantor.*

PESNIS, *precatus,* particip. perf. pass. (nominat. sg. 2 decl.) = PERSNIS, e rad. PES- vel PERS- pro PERSC-, rom. *prec-ari,* unde VMIИƧƎꟼ (PESNIMV) = *precator,* apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, Aufr. et Kirch. I 98, 116, 143, 146 sq., II 167, 227, Huschke *Die iguv. taf.* s. 198 et s. 658). Tab. eugub. VI b 40: PVE · PESNIS · FVS = *quo precatus fuerit.* Tab. VI b 41: ARNIPO · COMATIR · PESNIS · FVST = *donec — precatus fuerit.*

PESONDRIS, *—is,* subst. abl. pl. 2 decl., apud Umbros, (Aufr. et Kirch. I 104, 120, 154, II 214, 227), in tab. eugub. VI b 40. Vide PESONDRO.

PESONDRISCO. Vide PESONDRIS et praep. CO pro COM = *cum.*

PESONDRO, *—trum,* adiect. acc. sg. 2 decl. pro persondrom = VᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntru) et MVᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntrum) pro persuntrum (Aufr. et Kirch. I 53, 96, II 213 sqq.), in tab. eugub. VI b 24.

§ 2. *—trum,* subst. acc. sg. 2 decl. (Aufr. et Kirch. II 222 sqq.), in tab. eugub. VI b 37 bis, 39, 40.

PESSCENIVS, *Pescenius* (Pescennius), gentilitium ital. in inscr. apud Mommsen n. 5686.

ИVꓘTƧƎΠ (pestlúm), *—um,* subst. n. vel m. acc. sg. 2 decl., quo designari videtur quoddam edificii genus (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 286), fortasse *templum,* e rad. -ƧƎΠ (pes-) = umbr. -ꓘƧᗡƎꟼ (PERSC-) vel per-sc, rom. *posco, precor* (Corssen *Ueb. aussprache* etc. II 10 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 363-398; cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 188). Inscr. samnit. n. 2872: ...ИИNƧΠV·MVꓘTƧƎΠ·Я[IN·...ƧH[ꓘNꓘ·ꓘ·ꓘ·ƧIITNTƧ·[ꓘ] l. statiis l. klaris... aid. pestlúm upsan[núm ded.]) = *L. Statius L.* fil. *Clarus aedilis* ..... *—um operandum ded.* (cf. Mommsen op. cit. s. 173). *Porticum* exponit Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 146); et cum voc. ꓘƧƧƎƎΠ peessl comparat Garruccius in *Bullett.* cit. nv. sr. II 165. Cf. Avellino et Mommsen in eadem ephem. Neapol. III 11, IV 115.

VꓕƧƎꟼ (pestu), vox umbrica, fortasse pro VꓕƧᗡƎꟼ perstu, originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. II, 347). Huschkio *Die iguv. taf.* s. 333 est imperat. 3 pers. sg. = *offerto,* e rad. -ƧƎꟼ (PES-) pro -ꓘƧᗡƎꟼ (PERSC-).

PESTVM. Vide PAESTVM.

? MVꓕƧƎꟼ (pestuś), in ossuario etr. n. 789.

? MVƧƎꟼ (pesum), in titulo sepulcr. n. 675.

VᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntru), *—trum,* adiect. m. acc. sg. 2 decl. (in tab. eugub. I a 27) = MVᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntrum), quod sequitur.

MVᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntrum), *—trum* (?), adiect. m. acc. sg. 2 decl. (in tab. eugub. I a 30), pro persuntrum, minus recte VᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntru), VᗡꓕVƧƎꟼ (pesutru), VᗡꓕVƧᗡƎꟼ (persutru), et recentiori orthographia PESONDRO.

AᗡꓕVƧƎꟼ (pesutra). Vide AᗡꓕVƧƎꟼƎƆ (vepesutra) et cf. AᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntra) cum voc. sq.

VᗡꓕVƧƎꟼ (pesutru), *—um* (?), adiect. m. acc. sg. 2 decl., in tab. eugub. II a 8, pro MVᗡꓕИVƧƎꟼ (pesuntrum), quod vide.

PETA, dea, quae rebus petendis praeerat (Arnob. IV, 7 pg. 140, cit. ad voc. PVTA).

ƧAꓕƎꟼ (petas), in fragm. inscr. etr. n. 2043.

PETEITVS, *petitus,* particip. e peto. Lex *De Gallia cisalp.* col. 2 lin. 9: A QVO EA · PECVNIA · PETEITA · ERIT.

IƆƎꓕƎꟼ (peteci), *Petecia* vel *Peticia,* n. pr. f., e IꓕƎꟼ (peti). In ossuario etr. n. 1698: IƆƎꓕƎꟼ : IOꟼAꓘ (larthi peteci) = *Lartia Petecia.* Vide PETICIVS et PETICVS.

PETELIA et Petellia. Vide PETILIA.

AꓕAИƎꓕƎꟼ (petenata), *pectinatam,* particip. perf. pass. pro petenatam (acc. sg. fem. 1 decl.), e pecten, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 33, Aufr. et Kirch. I 110, 147, II 374), comparandum cum etr. ꓘAIꓕAИIꓕƎꟼ (petinatial) = *Petinatiâ.* Tabula eugubina IV 4 sq.: VꓕIƎƆꟼA | ꓘƎƧI : AꓕAИƎꓕƎꟼ : AꓘꓘOVꓘƧ (struhśla petenata isek arveitu) = *struem pectinatam — advehito.* — *Struiculam pinnatam* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 413), qui petenata trahit ad gr. πετεινὸς et πετηνὸς h. e. *volucris* (op. cit. s. 427 sq.).

PETESSO. Vide PETISSO.

IꓕƎꟼ (peti), *Petii* (?), n. pr. m. genit. sg., fortasse pro MIꓕƎꟼ (petiś), in operculo ossuarii clus. n. 794. Petia est gentilitium rom. in inscr. apud Grut. 731 5, et Murat. 1199 4, 1593 13.

PETICIVS, *petax* (qui multum petit), adiect., = PETITIVS et PETICVS (cf. etr. IƆƎꓕƎꟼ peteci). Est co-

gnomen rom., ut C · IVLIVS QVI VOCATVR PETICIVS (Maffei *Mus. ver.* 288, 5).

PETICVS, *petax*, adiect. = PETICIVS. Est cognomen rom., ut C · SVLPICIVS · M · F · M · N · PETICVS (Grut. pg. 290), cos. u. c. ann. CCCXCIV (Liv. IX, 7).

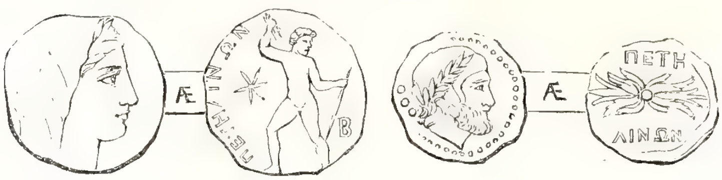
PETILIA vel Petelia et Petellia, Πετηλία (Ptol. III, 1; Strab. VI, I, 3; Steph. Byz.), nunc *Strongoli*, Bruttiorum (al. Lucanorum) urbs primaria (Plin. III, XV, 2 « Petilia »; Val. Max. VI, VI, 2 ext. « Petellia »; in tubis plumbeis apud Mommsen n. 77 PETILIA; Mela II, IV, 8 « Petilia al. Petelia »; Tab. Peuting. segm. VI*b* « Petelia »), quam Philoctetes condidit. Solin. II, 10: « Notum est a Philoctete Petiliam constitutam ». Virg. *Aen.* III, 401 sq.:

« hic illa ducis Meliboei
Parva Philoctetae subnixa Petilia muro ».

Ubi Servius: « Petilia dicta, vel *ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι*, id est volare: quod captato augurio est condita: vel quod post relictum Ilium, quo ducebatur a Graecis, eam petivit civitatem. Petilia sane numeri est singularis ». Strab. loc. cit.: *Πετηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Λευκανῶν καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἱκανῶς. κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου, φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν. ἐρυμνὴ δ' ἐστίν, ὥστε καὶ Σαυνῖταί ποτε Θουρίοις ἐπετείχισαν αὐτήν.* Liv. XXIII, 30: « Petelia in Bruttiis, aliquot post mensibus, quam coepta obpugnari erat, ab Himilcone, praefecto Hannibalis, expugnata est. Multo sanguine ac vulneribus ea Poenis victoria stetit: nec ulla magis vis obsessos, quam fames, expugnavit [U. C. an. DXXXVI] ». Sil. Ital. XII, 431 sqq.:

« Fumabat versis incensa Petilia tectis,
Infelix fidei, miseraeque secunda Sagunto,
At quondam Heracleam servare superba pharetram ».

Cf. Liv. XXVII, 26 « sub tumulo Peteliae » (codd. *Petelae*, *Petilae*, *Petilliae*, *Petiliae*), et Plutarch. in *Marc.* XXIX, 2 *κατὰ τὸν περὶ Πετηλίαν λοφόν.* — Eius incolae Petelini (Liv. XXIII, 20; inscr. apud Mommsen n. 79 lin. 10 et 37 Respublica PETELINORVM), vel Petellini (Val. Max. loc. cit.), gr. Πετηλινοὶ (Polyb. VII, 1; Appian. *De bel. Ann.* capp. 29, 57), in numis n. 3025 ΠΕΤΗΛΙΝΩΝ. Inscr. apud

Mommsen n. 247: A · ANTONIO · A · FIL · POM | PELAGIANO · IIII · VIRO[QQ] | EQVITI · ROM · RARIS[SI]MO · INNOCENTISSI[MO]QVE · CVR · R · P · ET · PATR[O]|NO DECVRIONE[S] | AVGVSTALES | ET PLEBS | PETELINORVM | L D D D. — Petellinus, gr. Πετηλινὸς (Steph. Byz. s. v. Πετηλία), adiect. ad Petelliam vel Peteliam pertinens, ut Πετηλῖνον ἄλσος (Plutarch. in *Cam.* XXXVI, 7), *τὰ ὄρη τὰ Πετηλῖνα* (Plutarch. in *Crass.* XI, 6), Petellina fides (Val. Max. loc. cit.). Cf. Poetelinum lucum ad voc. POETELIVS lucus. Gentilitia Petilius vel Petillius et Petellia inveniuntur in lapid. rom.

PETILIANA, oppidum Siciliae, apud Antonini *itiner.* pg. 88, ubi cf. Wesseling.

PETILVS, *siccus*, *tenuis*, adiect. Non. II 620 = pg. 149: « Petilum, *tenue* et *exile*. Lucillius lib. XII: *Insignis varis cruribus, et petilis.* Plautus Plocino: *Nam coloratum frontem habet, petilis habris.* Petilis *tenuis* dicit; Habris *mollis* dicit ». Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Petilam suram, *siccam*, et *substrictam* vulgo interpretatur †. Scaevola ait ungulam albam equi ita dici ». Gloss. Isidori: « Petulus equus qui habet albos pedes ».

PETIMEN, in humeris iumentorum ulcus (Paul. pg. 208). Fest. *Qu.* X, 25 pg. 209: « Petimina in his (leg. *humeris*) iumentorum ulcera, et vulgo appellant, et Lucilius meminit quom ait: *Ut petimen naso aut lumbos cervicibus tangat.* eo nomine autem, et inter duos armos suis quod est aut nectos (leg. *pectus*) solitum appellari testatur Naevius in descriptione sullae (leg. *suillae*), quom ait [vs. 122 Ribbeck]: *Petimine piscino* (al. *puscino*) *qui meruerat* ».

PETINA, cognomen fem., ut Aelia Petina Claudii Caesaris uxor (Suet. *Claud.* cap. 26), et Gratia Petina in titulo sepulcr. apud Furlan. *Lap. Patav.* pg. 232 n. 230.

ᒧAI+AИI+[Ǝ]1 (petinatial), *Petinatiâ*, n. pr. f. abl. sg., fortasse ab oppido Petino derivatum (Lanzi II 441 = 370 ad n. 403; cf. umbr. AYAИƎYƎ1 petenata). Urna etr. n. 128: ᒧAI+AИI+E1 · IИƎqƎB · IAƆ (cai hereni petinatial) = *Caia Herennia Petinatiâ* nata.

PETIOLVS, *pediculus* (parvus pes), a pede diminutive (Non. II 699 = pg. 160). Afran. vs. 155: « Atque adeo nolo nudo petiolo ..... ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

PETIRO et PETIRV, *quatuor*, = PETORA, apud Oscos, in voc. PETIROPERT et PETIRVPERT.

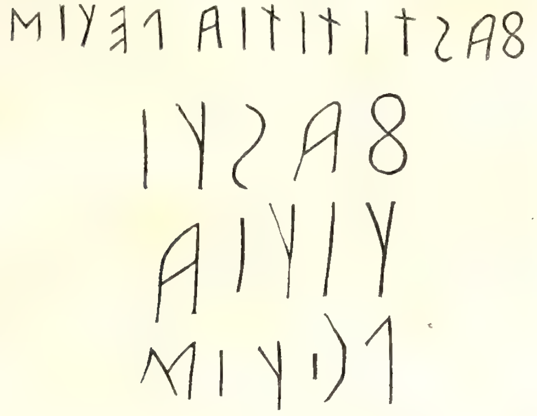
PETIROPERT et PETIRVPERT, *usque ad quatuor* (quater), adverb., compositum e PETIRO vel PETIRV = PETORA h. e. *quatuor*, et praep. PERT = *per*, Oscorum linguâ (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 515, Curtius in *Zeitschr. f. alterth.* 1847 s. 491, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287, Aufr. et Kirch. I 132 anm. 5, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 74 et s. 76, Huschke *Die osk.* etc. s. 346 sq., Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 213 sq., Corssen *Ueber aussprache* etc. I 32). Tab. Bant. n. 2897 lin. 14 sq.: PON · OP · TOVTAD · PETIRVPERT · VRVST SIPVS · PERVM · DOLOM | MALLOM · IN · TRVTVM · ZICO · TOVTO · PEREMVST · PETIROPERT = *quum*

apud populum quater —erit sciens sine dolo malo, et — diem populus peremerit quater.

PETIRV. Vide PETIRO.

PETIRVPERT. Vide supra PETIROPERT.

ΜΙ+Ǝ⅃ (petiś), *Petii*, n. pr. m. genit. sg., apud Etruscos (cf. Ι+Ǝ⅃ peti). Tit. sepulcr. n. 1249*a* et *b*: fasti

titia petiś = *Fausta Titia Petii* uxor (Cf. Conestab. apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pgg. 18, 20).

PETISSIVS, gentilitium umbricum, ut Petissius Urbinas, apud Cic. *Phil.* XII, 8. Petisius est gentil. rom. in inscr. apud Fabr. cap. VII n. 281 pg. 518, et Murat. 1553, 7.

PETISSO et petesso, *peto* (Paul. pg. 212) vel *frequenter peto*, apud veteres (cf. PETITIVS). Fest. *Qu.* X, 24 pg. 206: « Petissere antiqui pro *petere*, ea quidem forma verbi, qua sunt lacessere et incessere. sed, ut mihi videtur, quom significabant *saepius petere*, ut † petessant, *saepius petant* ». Petessit et petessens dixit Lucr. III 648, V 840 (ed. Lachm.), et petessunt Cic. *Tusc.* II 26.

PETITIVS, *petax* (qui multum petit), adiect. = PETICIVS et PETICVS. Gloss. Isid.: « Petitius, *qui frequenter petit* ». Est gentilitium rom. apud Murat. 1724 7.

PETNA, *penna*. Vide PESNA.

ƧΑΝ+Ǝ⅃ (petnas), *Petinii* sive *Petiniae*, n. pr. (genit. sg.), comparandum cum ƧΑΝΟƎ⅃ (pethnas), ΜΑΝ+Α⅃ (patnaś) et ΑΝƧ+Ǝ⅃ (petsna), in cippo sepulcr. n. 2078 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 143 nt. 2).

PETORA, *quatuor*, nom. numer. (nominat. pl. n.), apud Oscos (cf. Müller *Die Etr.* I 30, Lassen *Beiträge* etc. s. 36, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287, Aufr. et Kirch. I 58, 89, II 199, Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 15), = PETIRO vel PETIRV (in vocc. PETIROPERT vel PETIRVPERT = *ad quatuor* h. e. *quater*), umbr. PETVR, etr. ΓΕΤΥΡ (petur?), sanscr. c'atur (nominat. masc. c'atvâras, pracr. c'attâro, gr. τέσσαρες et τέτταρες, ion. τέσσερες, poëtice τέτορες, aeol. πίσυρες). Fest. *Qu.* X, 24 pg. 206 (Paul. pg. 207): « Petoritum, et Gallicum vehiculum esse, et nomen eius dictum esse existimant a numero IIII rotarum. ali Osce, quod hi quoque petora *quattuor* vocent, alii Graece, sed αἰολικῶς dictum ». Formam PVATVOR pro *quatuor* exhibet inscr. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IX n. 16. — Petorus est cognomen rom., ut M · NONIVS PETORVS (Mommsen n. 2383*d*). Hinc fortasse gentil. Petronius (umbr ΑΙΝVΟ+Ǝ⅃ petrunia, etr. ΙΝVϘ+Ǝ⅃ petruni).

PETORRITVM vel petoritum, genus vehiculi (Fest. *Qu.* X, 24 pg 206, cit. ad voc. PETORA, Quintil. *Inst. orat.* I, v 57 cit. ad voc. RHEDA, Horat. *Sat.* I, VI 104 et *Epist.* II, I 192, Auson. *Epist.* VI 35, VIII 5, XIV 15; cf. Diefenbach *Orig. europ.* pg. 397 s. v. *petorritum*, et *Rev. archéol.* VIII 480). Gloss. apud Labb.: « Petoritum, φορεῖον ». A. Gell. XV, 29: « *Vehiculum, quod* petorritum *appellatur, cuiatis linguae vocabulum sit, graecae an gallicae* ..... Petorritum enim est non ex graeca dimidiatum, sed totum transalpibus. nam est vox gallica. id scriptum est in libro M. Varronis quartodecimo rerum divinarum. quo in loco Varro, quum de petorrito dixisset, esse id verbum gallicum; *lanceam* quoque dixit, non latinum, sed hispanicum verbum esse ».

ϘΥƎ⅃ (petr), *Petrius*, n. pr. m. pro VϘ+Ǝ⅃ (petru), in ossuario Clusino n. 682.

PETRA PERTVNSA, Umbriae locus. Aur. Vict. *Epit. de Caes.* IX, 11: « Tunc cavati montes per Flaminiam sunt prono transgressu, quae vulgariter Pertunsa petra vocitatur ».

PETRAE, Πέτρα, oppidum Lucaniae. Mela II, IV, 9: « Petrae, quas Sirenas habitavere ». Thucyd. VII, 35: ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης. Cf. LEVCOPETRA.

PETRAEA vel Petrina, Πέτρα (Ptol. III, 4), Siciliae oppidum (Antonini *itiner.* pg. 96 « Petrina »), fortasse ubi nunc *Petralla*. Sil. Ital. XIV, 248: « Romanos Petraea duces, Romana petivit Foedera Callipolis *etc.* ». — Eius incolae Petrini (Plin. III, XV, 5; Cic. *in Verr.* II, III, 39), gr. Πετρῖνοι (Diod. Sic. XXIII, 18), in numis n. 3089 ΠΕΤΡΕΙΝΩΝ (Mionnet VI 554 et suppl. IX 180). — Cf. Stagnum Petrensium, in Sicilia, quod, ait Solin. V, 22, serpentibus noxium est, homini salutare.

PETRINVM, collis haud procul a monte Massico in Campania (Horat. *Epist.* I, v, 5). Cf. Petrinum (praedium), in agro Sinuessano, apud Cic. *Ep. fam.* VI, 19 = n. 631.

⅃Α+ΙϘΤƎ⅃ (petrital), —*iá*, n. pr. f., fortasse perperam scriptum in lapide sepulcr. n. 473, pro ⅃ΑΝϘ+Ǝ⅃ (petrnal) = *Petroniá*, quod vide.

⅃ΑΝϘ+Ǝ⅃ (petrnal), *Petroniá*, n. pr. f. abl. sg. idem ac ⅃ΑΙΝΟ+Ǝ⅃ (petrnial), pro petrunial, e ΙƎΝϘ+Ǝ⅃ (petrnei) = ΙΝVϘ+Ǝ⅃ (petruni), apud Etruscos (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 45 sg.). In lapidibus sepulcralibus: ⅃ΑΝϘ+Ǝ⅃ · ΙƎΝ✱[Ͻ]⅃ƎƎ · ϘΑ (ar velcz-

nei petrnal, n. 1387) = *Arria Velcinia Petroniâ* nata; ᒧAИq+Ǝ1 · IƧᒧƎ1V · I4IƎ · qAᒧ (lar vipi upelsi petrnal, n. 1443) = *Lars Vibius Obelsius Petroniâ* natus; et +AИq+Ǝ1 | AIIИ+VAᒧ · IOqAᒧ (larthi lautniia petrna[l], n. 1663) = *Lartia Lautinia Petroniâ* nata (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 329 ad n. 24). Pro ᒧA+IqTƎ1 (petrital) fortasse legendum est petrnal in inscr. n. 473.

+AИq+Ǝ1 (petrnat) perperam pro ᒧAИq+Ǝ1 (petrnal) in tegula sepulcr. n. 1663.

IƎИq+Ǝ1 (petrnei), *Petronia*, familia etr. = IИDYƎ1 (petrni) pro IИVq+Ǝ1 (petruni), abl. sg. ᒧAIИD+Ǝ1 (petrnial) et ᒧAИq+Ǝ1 (petrnal). Olla sepulcr. n. 1707: IƎИq+Ǝ1 · I+ƧA8 (fasti petrnei) = tegula n. 191: IƎИq+Ǝ1 : I+Ƨ[A8] h. e. *Fausta Petronia*.

IИDYƎ1 (petrni). *Petronia*, n. pr. f., pro IИVq+Ǝ1 (petruni) = IƎИVq+Ǝ1 (petrunei), apud Etruscos, ut in urna sepulcr. n. 905: IИDYƎ1 : AᒧИqA (arnza petrni) = *Aruntia Petronia* (Lanzi II 431 = 360 ad n. 354).

§ 2. *Petronius*, n. pr. m., pro petrniś = MIИVq+Ǝ1 (petruniś), ut in urna etr. n. 435 IИᒧYƎ1 : Ƨᒧ (ls petrni) = *Lars Petronius*. Cf. inscr. n. 192 (Lanzi II 421 = 350 ad n. 313, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 100).

ᒧAIИD+Ǝ1 (petrnial), *Petroniâ*, n. pr. f. = ᒧAИq+Ǝ1 (petrnal), pro petrunial, e IƎИq+Ǝ1 (petrnei) vel IИᒧYƎ1 (petrni), contractum e IИVq+Ǝ1 (petruni), apud Etruscos. Operculum ossuarii perusini n. 1444: ᒧAIИD+Ǝ1 · IƧᒧƎ[1]V · IƎ] VA (au vi upelsi petrnial) = *Aulus Vibius Obelsius Petroniâ* natus.

PETRO -onis, *rusticus*, a petrarum asperitate et duritia (Paul. pg. 207). Fest. *Qu.* X, 24 pg. 206: « Petrones *rustici* fere dicuntur propter vetustatem, et quod deterrima quaeque ac praeruptus ... iam (leg. *praerupta etiam*) agri petrae vocantur, ut rupices idem a rupi[bus] ». Fuit etiam cognomen sabin., ut T. Flavius Petro, avus Vespasiani Aug. « municeps Reatinus », apud Suet. *in Vesp.* cap. 1 (al. *Petronius*).

§ 2. Petrones dicti sunt arietes, a petra, idest a duritie et asperitate. Plaut. *Capt.* IV, II, 40: « qui petroni nomen indunt verveci tectario ».

ꟼIITRONI (petroni), *Petronia*, n. pr. f. apud Etruscos, antiquiori orthogr. IИVq+Ǝ1 (petruni). Operculum ossuarii perus. n. 1254: ANCHARIA · ꟼIITRONI h. e. *Ancharia Petronia*.

§ 2. *Petronius*, n. pr. m. = IИVq+Ǝ1 (petruni, § 2) pro MIИVq+Ǝ1 (petruniś). Tegula etrusco-rom. (Append. n. XVII): Q · PIITRONI | PHILOMVSVS (Lanzi I 168 = 129 n. 9).

PETRONIA, nomen amnis in Tiberim defluentis (Paul. pg. 251). Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250: « Petronia amnis est in Tiberim perfluens, quam magistratus auspicato transeunt, cum in campo quid agere volunt, quod genus auspici perenne vocatur. amnem autem feminine antiqui enuntiabant ». Paul. pg. 45: « Cati fons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit, dictus, quod in agro cuiusdam fuerit Cati ».

PETRONIVS, adiect. e *petra*, ut petronii canes (Grat. *Cyn.* vs. 202) h. e. per rupes seu petras et aspera montium venari soliti. Vide PETRO et IИVq+Ǝ1 (petruni).

Vq+Ǝ1 (petru), *Petro* vel *Petrius*, n. pr. m. (genit. sg. MVq+Ǝ1 petruś vel ƧVq+Ǝ1 petrus), apud Etruscos (IVq+Ǝ1 petrui = *Petria*), unde gentil. MIИVq+Ǝ1 (petruniś) = *Petronius*. In lapidibus sepulcr.: VqYƎ1 · Aᒧ (la petru, n. 1702), Vq+Ǝ1 · Oᒧ (lth petru, n. 681) et Vq+Ǝ1 : qᒧ (lr petru, n. 189 et n. 680) = *Lars Petrius*; Vq+Ǝ1 : ᒧƎƎ (vel petru, n. 679) = *Velius Petrius*. Adde inscr. n. 1235.

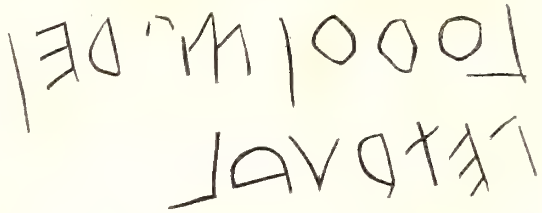
§ 2. *Petronius*, cogn. etr., pro MIИVq+Ǝ1 petruniś, ut in operculo ossuarii perus. n. 1250 Vq+Ǝ1 · I+ · ᒧƎ (vl ti petru) = *Velius Titius Petronius*.

§ 3. *Petria*, n. pr. f. pro IVq+Ǝ1 (petrui), ut in tegula sepulcr. n. 973 Vq+Ǝ1IOИqA (arnthi petru) = *Aruntia Petria* (Lanzi II 388 = 317 ad n. 180).

AVq+Ǝ1 (petrua), *Petria*, n. pr. f. = IVq+Ǝ1 petrui (abl. ᒧAVq+Ǝ1 petrual), e Vq+Ǝ1 petru, apud Etruscos, ut AVq+Ǝ1 AИAO (thana petrua, n. 1661) = *Tannia Petria*.

§ 2. *Petriâ*, abl. sg. pro ᒧAVq+Ǝ1 (petrual). Urna perus. n. 1335: AVq+Ǝ1 : MAИMqVO : Iᒧ1Aq : IOqAᒧ (larthi rapli thurmnaś petrua) = *Lartia Rapilia Tormenii* uxor *Petriâ* nata.

ᒧAVq+Ǝ1 (petrual), *Petriâ*, n. pr. f. abl. sg., minus recte AVq+Ǝ1 (petrua § 2), e IVq+Ǝ1 (petrui) = *Petria*, apud Etruscos. In lapid. Perus.: ᒧAVq+Ǝ1·qA·AИqVƧ·qA (ar surna ar petrual, n. 1325) = *Arrius Surinius Arri* fil. *Petriâ* natus; et [ИA]ᒧϽ·ᒧAVq+Ǝ1:ᒧAƧIqAᒧ:ƎᒧIIᒧ+:OqAᒧ (larth triile larisal petrual clan, n. 1233) = *Lars Druilius (?) Lartiâ Petriâ natus*. Tegula sepulcr. n. 178: l[a]rthi marei petrual = *Lartia Maria Petriâ* nata

(Conestab. *Inscr. etr.* pg. 123), nisi legendum larth | mare | petrual = *Lars Marius Petriâ natus*. Adde inscr. n. 828, 1040, 1956.

IVq+Ǝ1 (petrui), *Petria*, n. pr. f. = AVq+Ǝ1 petrua (cf. Vq+Ǝ1 petru § 3), abl. sg. ᒧAVq+Ǝ1 (petrual), apud Etruscos (cf. AIVq+ƎƎ vetruia). In lapid. sepulcr.: MƎᒧIq+ · IVD+Ǝ1 (petrui trileś, n. 1234, 1239) = *Petria Druilii* (?) uxor; IVD+[Ǝ1] AIИAO (thania petrui, n. 678) vel IVq+Ǝ1 · AИAO (thana petrui, n. 1165, 1237) = *Tannia Petria*; et IVq+Ǝ1 · IOqAᒧ (larthi pe-

trui, n. 1336, 1701, 1902, 2569) = *Lartia Petria*. Adde inscr. n. 190 (IVDMƎ1).

§ 2. *Petria*, cognomen mulieris, ut in titulo sepulcr. n. 1700 IVD+Ǝ1 : I+ : I+ƧA8 (fasti ti petrui) = *Fausta Titia Petria.*

?MIVDMƎ1 (petruin), *Petronius* vel *Petronia*, gentilitium etr., fortasse legendum in urna perus. n. 1142 bis *d.*

ƧIINVЯTIIꟼ (petrunes), *Petronii*, n. pr. m. genit. sg. (= MIИVq+Ǝ1 petrunis'), apud Faliscos, in lapide sepulcr. n. 2443 (Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. xxi, et Garrucci in *Annal. dell'Inst.* XXXII = 1852 pg. 275).

IИVq+Ǝ1 (petruni), *Petronia*, familia etr., recentiori orthographia ꟼIITRONI (= umbr. AIИVD+Ǝ1 petrunia), per contractionem IИq+Ǝ1 (petrni) vel IƎИq+Ǝ1 (petrnei) et in titulo etrusco-rom. PTRONI, unde abl. sg. ⅃AIИq+Ǝ1 (petrnial) et ⅃AИq+Ǝ1 (petrnal), e IVq+Ǝ1 (petrui) = *Petria*, apud Etruscos, qui et AIИVq+I1 (pitrunia) fortasse scripserunt. In inscr. sepulcr.: IИVq+Ǝ1 : qA (ar petruni, n. 1705) = *Arria Petronia;* IИVq+Ǝ1 · I+ƧA8 (fasti petruni, n. 1708) = *Fausta Petronia;* IИVq+Ǝ1 · AИAO (thana petruni, n. 1709) = *Tannia Petronia;* IИVqMƎ1 : A⅃ (la petruni, n. 1710) = *Lartia Petronia;* cf. n. 683, et v. osc. PETORA = umbr. PETVR h. e. *quatuor.*

§ 2. *Petronius*, n. pr. m., recentiori orthogr. PIITRONI, pro MIИVq+Ǝ1 petrunis', et mutato *e* in *a* IИVq+A1 (patruni). In inscr. sepulcr.: IИVq+Ǝ1 · Iq1ƎO (thepri petruni, n. 1706) = *Tiberius Petronius;* IИVqTƎ1 · Ƨ⅃ (ls petruni, n. 1312) = *Lars Petronius.* Cf. Πετρωνία Κοΐντου, Λουκίου ἀπελευθέρα, πόλεως Πλακεντίας, et Τίτος Πετρώνιος, Σπουρίου υἱός, πόλεως Πλακεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

§ 3. *Petronius*, cognom. etr. pro MIИVq+Ǝ1 (petrunis'), ut in titulis sepulcr.: IИVq+ƎꞀ · Ǝ+I+ · A⅃ (la tite petruni, n. 1246), vel IИVq+Ǝ1 · Ǝ+I+ · Ƨ⅃ (ls tite petruni, n. 1243, 1248) = *Lars Titius Petronius;* et IИVq+Ǝ1 · I+ · ƎƎ (ve ti petruni, n. 1247, 1252) = *Velius Titius Petronius.* Cf. Vq+Ǝ1 (petru § 2).

AIИVD+Ǝ1 (petrunia), *Petronia*, gens umbrica = etr. IИVq+Ǝ1 petruni (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23, Aufr. et Kirch. I 21, 55, 111, 157, II 350 sq., 387, Huschke *Die iguv. taf.* s. 611), fortasse adiect. a quodam oppido Petronia, nunc *Petroia* (Lanzi II 663 = 574 sg., 743 = 651, 828 = 737). Tab. eugub. IIa 21: ƎИI+AИ : DƎ1AIИVD+Ǝ1 (petruniaper natine) et tab. IIa 35 ƎИI+AИ : +DƎ1AIИVD+Ǝ1 (petruniapert natine) = *pro Petronia gente* (Passeri *Paralip.* pg. 308, Grotefend *Rud. l. u.* VII 20, Aufr. et Kirch. II 379). Cf. osc. PETORA et umbr. PETVR = *quatuor.*

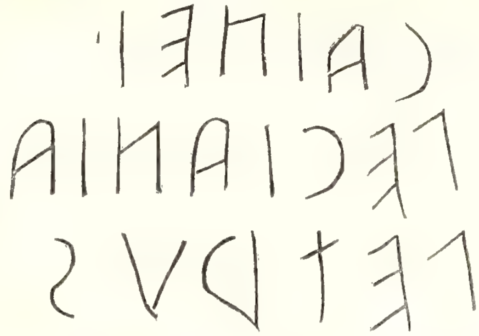
DƎ1AIИVD+Ǝ1 (petruniaper), *pro Petroniâ*, apud Umbros. Vide AIИVD+Ǝ1 (petrunia) et DƎ1.

+DƎ1AIИVD+Ǝ1 (petruniapert), *pro Petroniâ* (*familia*) = DƎ1AIИVD+Ǝ1 (petrunia-pert), apud Umbros. Vide AIИVD+Ǝ1 (petrunia) et +DƎ1 (pert).

MIИVqMƎ1 (petrunis'), *Petronius*, n. pr. m., minus recte IИVq+Ǝ1 (petruni) et per contractionem IИq+Ǝ1 (petrni), e Vq+Ǝ1 (petru) = *Petrius*, apud Etruscos. In lapid. perus. n. 1244 sq.: MIИVqMƎ1 : MƎꞀIꞀ : Ǝ⅃VA (aule tites' petrunis') = *Aulus Titius Petronius.*

MVq+Ǝ1 (petrus') et ƧVD+Ǝ1 (petrus), *Petrius*, n. pr. m. = Vq+Ǝ1 (petru), unde MIИVqMƎ1 (petrunis') = *Petronius*, apud Etruscos. In titulis sepulcr.: MVDMƎ1 OИDA (arnth petrus', n. 1699) = *Aruns Petrius;* et MVqMƎ1:Ǝ⅃VA (aule petrus', n. 1157) vel ƧVD[+]Ǝ1Ǝ⅃ƎA (avle petrus, n. 2027 bis) = *Aulus Petrius.*

§ 2. *Petrii*, genit. sg., ut in titulis sepulcralibus: MVqTƎ1 : ITƧA⊗ (n. 333 bis) vel MVq+Ǝ1 · I+ƧA⊖ (hasti petrus', n. 972) = *Fausta Petrii* uxor. Tegula etr.

n. 903: cainei peciania petrus = *Cainnia Peciania Petrii* uxor (Lanzi II 420 = 349 ad n. 306, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 133). Cf. inscr. n. 1057.

?IMVq+Ǝ1 (petrus'i), in ossuario Corton. n. 1057 (cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 8).

AИƧ+Ǝ1 (petsna), *Petinia*, n. pr. f. = IƎИƧ+Ǝ[1] (petsnei), unde abl. sg. ⅃AИƧ+Ǝ1 (petsnal). Ossuar. perus. n. 1432: AIV1 · AИƧ+Ǝ1 · qA (ar petsna puia) = *Arria Petinia vidua* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 28). Comparari potest cum n. pr. fem. Petisana (Mommsen n. 3460 PETISANA GEMINIANA) et cum gentil. Petisedius (Mommsen n. 6188).

⅃AИƧ+Ǝ1 (petsnal), *Petiniâ*, n. pr. f. abl. sg. = ⅃AIИƧTƎ1 (petsnial), e AИƧ+Ǝ1 (petsna) vel IƎИƧ+Ǝ[1] (petsnei). Operc. ossuar. perus. n. 1427: ⅃AИƧ+Ǝ1 · Ǝ⅃8A · +Ǝ · qA (ar vl afle petsnal) = *Arrius Vetius Ofellus Petiniâ* natus.

IƎИƧ+Ǝ[1] (petsnei), *Petinia*, n. pr. f. = AИƧ+Ǝ1 (petsna), unde abl. sg. ⅃AИƧ+Ǝ1 (petsnal) vel ⅃AIИƧTƎ1 (petsnial), apud Etruscos, ut IƎИƧ+ƎΛ · AИAO (thana [p]etsnei, n. 1424) = *Tannia Petinia* (cf. n. 1427, 1429, 1432). *Tannia Aestinia* vel *Vestinia* vel *Vetinia* exponit Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 28 sg.

⅃AIИƧTƎ1 (petsnial), *Petiniâ*, n. pr. f. abl. sg. = ⅃AИƧ+Ǝ1 (petsnal), e IƎИƧ+Ǝ[1] (petsnei). Operculum ossuarii perus. n. 1429: ⅃AIИƧTƎ1 · qA · Ǝ⅃8A · I+ƎƎ : A⅃

(la [v]ezi afle ar petsnial) = *Lars Velius Ofellus Arrii* fil. *Petiniá* natus.

PETTIVS, gentilitium campanum, ut Herius Pettius Nolanus, in codd. Liv. XXIII, 43, ubi alii legunt Petrius (Drakenb. III, 805). Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287; et vide etr. I+Ǝ1 (peti) et ЯIΞ+Ǝ1 (petvia), quod sequitur.

ЯIΞ+Ǝ1 (petvia), *Petiá* vel *Peutiá*, n. pr. f. etr. pro petvial = ꟼЯI+ΞƎ1 (pevtial), e I+Ǝ1 peti (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 68 sg). Operculum ossuarii perus. n. 1094: ЯIΞ+Ǝ1 · ꟼЯIЯƆ · Яꟼ · IИЯИЯ · ЯЯ (ar anani la caial petvia) = *Arria Anania Lartis* filia *Caiá Petiá* nata.

PETVLVS. Vide PETILVS.

PETVR, *quatuor* (ital. *quattro*), nom. numer. apud Umbros (Müller *Die Etr.* I 53, Grotefend *Rud. l. u.* VI 18, et *Rud. l. o.* pg. 16, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 58, 89, 131, II 199, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 32 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 255, Huschke *Die iguv. taf.* s. 163) = osc. PETIRO vel PETIRV et PETORA (cf. etr. ꟼETYP petur et VЯ+Ǝ1 petru), sanscr. c'atur, in voc. PETVRPVRSVS = *quadru-pedibus* (cf. DVPVRSVS = *bi-pedibus*). Hinc fortasse ЯIИVЯ+Ǝ1 (petrunia) = *Petronia*. Vide PVATVOR.

ꟼETYP (petur) vel ꟼETYPƧI (petursi)?, fortasse *quatuor*, = osc. PETORA, in inscr. etr. n. 806 (Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 15).

PETVRPVRSVS, *quadrupedibus* (sanscr. c'aturpadbhjas), subst. m. dat. pl. 3 decl., compositum e PETVR = *quatuor* et PVRSVS = *pedibus* (cf. DVPVRSVS = *bi-pedibus*), Umbrorum linguà (Aufr. et Kirch. I 58 sq., 84, 105 sq., 128, 131, II 199 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 163 et s. 626), in tab. eugub. VIb 11.

ꟼETYPƧI (petursi)? Vide ꟼETYP.

PEVCETIA, regio Italiae, pars Apuliae, nunc *Terra di Bari*, inter Aufidum fluvium et Calabriam, a Peucetio Oenotri fratre appellata (Dionys. Halic. I, 13). Plin. III, xvi, 1: « Graeci Messapiam a duce appellavere: et ante Peucetia, a Peucetio Oenotri fratre, in Salentino agro ». Dionys. Halic. I, 11: *Ταύτης μὲν δὴ τῆς αἰτίας ἕνεκα Πελοπόννησον Οἴνωτρος ἐκλιπὼν, καὶ κατασκευασάμενος ναυτικὸν, διαίρει τὸν Ἰόνιον πόντον, καὶ σὺν αὐτῷ Πευκέτιος τῶν ἀδελφῶν εἷς. εἵποντο δὲ αὐτοῖς τοῦ τε οἰκείου λαοῦ συχνοί· πολυάνθρωπον γὰρ δὴ τοῦτο λέγεται τὸ ἔθνος κατ' ἀρχὰς γενέσθαι· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὅσοι χώραν εἶχον ἐλάττω τῆς ἱκανῆς. Πευκέτιος μὲν οὖν ἔνθα τὸ πρῶτον ὡρμίσαντο τῆς Ἰταλίας, ὑπὲρ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐκβιβάσας τὸν λεὼν, αὐτοῦ καθιδρύεται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκοῦντες Πευκέτιοι ἐκλήθησαν.* Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 9: « Sane sciendum, Apuliam uno dictam vocabulo; sed huius partem, quam Diomedes tenuit, Messapiam et Peucetiam a duobus fratribus dictam, qui illic imperarunt ». — Peucetii sunt Peucetiae populi, gr. *Πευκέτιοι* (Strab. VI, iii 1, 7 sq.; Ptol. III, 1; Diod. Sic. XXI, 4; Pausan. *Phoc.* XIII, 10; Dion. Cass. fragm. n. 8; Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxiv § 241; Hesych. *Gloss.* II 950) vel *Πευκετιεῖς* (Scyl. Caryand. § 15; Herodot. Heracl. fragm. n. 22 apud Steph. Byz.), h. e. Iapygiae populi, quos barbaros dicit Pausan. loc. cit., graeco sermone *Δαύνιοι* (Strab. VI, iii, 1) et *Ποιδίκλοι* (Poediculi) appellati (Strab. VI, iii, 7), qui ex Arcadia videntur immigrasse. Strab. VI, iii, 8: *μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ θάλατταν, [ἐν] τῇ μεσογαίᾳ δὲ μέχρι Σιλουίου· πᾶσα δὲ τραχεῖα καὶ ὀρεινή, πολὺ τῶν Ἀππεννίνων ὀρῶν κοινωνοῦσα, ἀποίκους δ' Ἀρκάδας δέξασθαι δοκεῖ.* Dicti sunt etiam Apuli. Strab. VI, iii, 11: *Μεταξὺ δ' εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Γαργάνου κόλπος ὑποδέχεται βαθύς· οἱ δὲ περιοικοῦντες ἰδίως Ἄπουλοι προσαγορεύονται, εἰσὶ δὲ ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις καὶ Πευκετίοις, οὐδὲ τἆλλα δὲ διαφέρουσιν ἐκείνων τό γε νῦν, τὸ δὲ πάλαι διαφέρειν εἰκός, ὅθενπερ καὶ τὰ ὀνόματα ἐναντία πάντων ἐπικρατεῖν.* — Peucetius, adiect. ad Peucetiam pertinens. Ovid. *Metam.* XIV, 512 sq.:

« Venulus Calydonia regna,
Peucetiosque sinus, Messapiaque arva relinquit ».

Alii sunt Peucetiae, populi Liburniae vel Illyriae (Plin. III, xxv, 1).

ꟼЯI+ΞƎ1 (pevtial), *Peutiá* vel *Petiá*, n. pr. f. etr. = ЯIΞ+Ǝ1 (petvia) pro petvial, unde ꟼЯIИꟼƆƎ1 pevtnial (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 68 sg.). Operculum ossuarii perus. n. 1097: ꟼЯI+ΞƎ1 · Яꟼ · IИИЯ · Яꟼ (la an[a]ni la pevtial) = *Lartia Anania Lartis filia Peutiá* vel *Petiá* nata.

ꟼЯIИꟼƆƎ1 (pevtnial), *Peutiniá* (Petiniâ), n. pr. f., e pevtia (ꟼЯI+ΞƎ1 pevtial), fortasse idem ac ꟼЯИOƎ1 (pethnal) e ЯИOƎ1 (pethna), in sarcophago etr. n. 2071.

PHACELINA, dicta est Diana a fasce sarmentorum (gr. *φάκελος*, *fascis*). Sil. Ital. XIV, 260: « Mille Thoanteae sedes Facelina Diana (al. *Fascellina* vel *Fascelina*) ». Vide PHACELIS. Hinc Melas fluvius oppidum praeterfluens Phacelinus dictus est. Vib. Seq. *De flum.* pg. 16: « Phacelinus (codd. *Phaetelinus*) Siciliae iuxta Peloridem, confinis templo Dianae ». Cf. Lucil. apud Prob. *De vita Virg.*

PHACELIS vel Fascelis et Fascelitis, cognomen Dianae (vide PHACELINA), a fasce lignorum (Serv. ad Virg. *Aen.* II, 116 « Fascelis »). Serv. proem. ad Virg. *Buc.*: « Alii dicunt Orestem, cum Dianae Fascelitidis simulachrum raptum ex Scythia adveheret, et ad Siciliam esset tempestate delatus, completo anno, Dianae festum celebrasse hymnis, collectis nautis suis, et aliquibus pastoribus convocatis ».

PHALACRINE vel Phalacrina. Vide FALACRINVM.

PHALARIS, *Φάλαρις*, Agrigenti tyrannus (Diod. Sic. IX 20 et 30, XIII 90, XXXII 25; Polyb. VII 7, XII 25; Aelian. *Var. hist.* II, 4, et fragm. n. 46 et n. 318; Pindar.

Pyth. I, 186; Athen. XIII, 78 pg. 602; Clearch. Solens. fragm. n. 17; Iambl. *De pythag. vita* §§ 215-221; Plutarch. *Parall.* n. 39, *De adul. et am.* cap. 12, *De prof. in virt.* cap. 2, *De sera num. vind.* cap. 7, *Cum princ. philos.* III 5, *Praec. ger. Reip.* XXVIII 9, *De comm. not.* XIII 4; M. Antonin. III, 16). De Phalaridis castello, cui nomen ΦΑΛΑΡΙΟΝ in Ecnomo colle, loquutus est Diod. Sic. XIX, 108. Vide ΦΑΛΑΡΙΟΝ.

PHALERII. Vide FALISCI.

PHALISCA. Vide FALISCI.

PHARVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* X, 321.

PHIDON, Φείδων, Cumanus, apud Heracl. *De reb. publ.* fragm. n. XI, 6.

PHILADELPVS et Philadelfus, *Philadelphus* (Φιλαδέλφος), in inscr. apud Mommsen n. 6951 (L · CALPVRNIVS L · L · PHILADELPVS) et Gori *Columb. lib. et serv. L. Aug.* pg. 104 n. 44 et pg. 187 n. 190.

PHILARGVRVS, *Philargyrus* (Φιλάργυρος), antiquiori orthographia PILARCVRVS, in lapidibus apud Mommsen n. 3398, 3662, 3740, 5406, 5657, 5684, 5870, 5999, 6171, 6591, 6690 (36), et alios. Scribitur etiam Filargirus (Mommsen n. 3985). Adde inscr. apud Gori *Columb.* pg. 90 n. 25.

PHILEMON vel Philemo, Φιλήμων, Syracusanus, apud Hesych. Miles. fragm. n. 70. Vide PILEMO.

PHILINVS, Φιλῖνος, historicus Agrigentinus (*Fragm. histor. graec.* III 17 sqq.), apud Diod. Sic. XXIII 8, XXIV 11.

PHILIPPINA, cognomen mulieris, ut Valeria Philippina (Maffei *Mus. ver.* 450, 4).

PHILISTINAE fossiones, circa Padi ostia. Plin. III, xx, 7: « Inde ostia plena: Carbonaria, ac fossiones Philistinae, quod alii Tartarum vocant: omnia ex Philistinae fossae abundatione nascentia: accedentibus Athesi ex Tridentinis Alpibus, et Togisono ex Patavinorum agris ».

PHILISTVS, Φίλιστος, historicus syracusanus (Diod. Sic. V 6, XIII 91, 103, XIV 8, XV 7, 89, 94, XVI 11, 16; Plutarch. in *Nic.* I 1, in *Dion.* XI 2 sq., XIII 2, XV 3, XXV 1, XXXV 1; Cic. *De div.* I 20, 33, *De orat.* II 13, 23, *Brut.* capp. 17, 85, *Epist. ad Q. fr.* II 13 = n. 134). Vide *Fragm. histor. graec.* I 185-192 (cf. I pgg. xliv sqq., et IV pgg. 625, 639).

PHILODAMVS, Φιλόδαμος (dor. pro Φιλόδημος), Locrus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxvi (§ 267). Vide PILODAMVS.

PHILOCHARIS. Vide ΦΙΛΟΧΑΡΙΣ.

PHILOCXENVS, *Philoxenus* (Φιλόξενος), cognomen rom. in inscr. apud Grut. 920, 3, et Mommsen n. 4009.

PHILOLAVS, Φιλόλαος, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* capp. 23, 28, 31, 36 (§§ 104, 139, 148, 199, 266 sq.). Cf. Aristox. Tarent. fragm. n. 12, Hermipp. Callim. fragm. n. 25, Satyr. fragm. n. 16, et Cic. *De orat.* III 34.

PHILONIDES, Φιλωνίδης, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxvi (§ 267).

PHILOSOPHIANA, locus Siciliae, ad fontes Gelae amnis. Anton. *itiner.* pg. 94: « iter a Catina Agrigentum mansionibus nunc institutis m. p. xci, Capitonianis m. p. xxiiii, Philosophianis m. p. xxi, Callonianis m. p. xxi, Corconianis m. p. xii ».

PHILVMINA. Vide PILVMINA.

PHIM, *quem*, pronom. relat. m. acc. sg., perperam pro PIM (pim), e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291; cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 31, 53). Tab. Bant. n. 2397 lin. 25: NE · PHIM · PRVHIPID · MAIS · ZICOLOIS · X · NESIMOIS = *ne quem prohibuerit magis diebus X proximis* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80). Pro pronom. *eum* sumit Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 119 et s. 338).

PHINTIA vel Phintias, Siciliae fons, apud Plin. XXXI, xviii, 1 ex Apione.

§ 2. Φιντίας -αδος vel Φιντία (Diod. Sic. XXII 2, XXIV 1; Ptol. III, 3 Φθινθία), Siciliae urbs, inter Agrigentum et Gelam (Cic. *in Verr.* II, iii, 83), condita a Phintia, Agrigentinorum tyranno, traductis in eam Gelae destructae civibus. Diod. Sic. XXII, 2: Κτίζει δὲ Φιντίας πόλιν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιντιάδα, Γελῴους ἀναστάτους ὄντας οἰκίσας ἐν αὐτῇ. Ἐστὶ δὲ αὔτη παραθαλάσσιος. Καθαιρῶν τὰ τείχη καὶ τας οἰκίας, τοὺς λαοὺς τῆς Γέλας εἰς τὴν Φιντιάδα μετήνεγκε, κτίσας τεῖχος καὶ ἀγορὰν ἀξιόλογον καὶ ναοὺς θεῶν. Cic. *in Verr.* II, iii, 83: « vel Phintiam, vel Halesam, vel Catinam, loca inter se maxime diversa, eodem die, quo iusseris deportabunt ». — Eius incolae Phtinthienses (Plin. III, xiv, 5), quod Phintienses scribendum, sicut adiect. Φινθιεῖς apud Phalar. *Epist.* 112 pg. 324 pro Φιντιεῖς.

PHINTIAS, Φιντίας, Agrigenti tyrannus, qui Phintiam urbem condidit (Diod. Sic. XXII, 2). In numis ΦΙΝΤΙΑ et ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΦΙΝΤΙΑ (Mionnet I 339, et suppl. I 460).

§ 2. Syracusanus, pythagoreus, apud Diod. Sic. X 4, Plutarch. *De amic. mult.* cap. 2, Iambl. *De pythag. vita* capp. xxvii (§ 127), xxxiii (§ 234-236), xxxvi (§ 267), Porphyr. *De vita Pythag.* § 60, et Cic. *De off.* III 10.

PHINTONIS insula, Φίντωνος νῆσος (Ptol. III, 3), nunc *Isola de Figo*, prope Sardiniam (Plin. III, xiii, 1), Corsicam versus. Cf. PHITONIA, quod sequitur.

PHITONIA, maris Etrusci insula, apud Melam II, vii, 18 ed. Tzschuckio (II, 589). Cf. PHINTONIS insula.

PHLASCA, vas vinarium (Isid. *Orig.* XX, 6), ital. *fiasco*. Isid. *Gloss.*: « Pilasca, vas vinarium ex corio ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *phlasca*.

PHLEGREI Campi, Φλεγραῖον πέδιον (Strab. V, iv 4,

Diod. Sic. IV 21, V 71) vel Φλέγρα (Strab. V, iv 6, VI, iii 5) et Φλεγραῖα (Polyb. II 17, III 91), iidem qui Laborini campi vel Laboriae (Plin. XVIII, xxix, 3), regio Italiae in Campania (Sil. Ital. IX 305, XVIII 649, Solin. II 22), ab Etruscis olim possessa (Polyb. II, 17). Plin. III, ix, 9: « Dein Puteoli, colonia Dicaearchia dicti: postque Phlegraei campi, Acherusia palus Cumis vicina ». Diod. Sic. V, 71: *Συστῆναι δὲ καὶ ἄλλους πολέμους αὐτῷ πρὸς γίγαντας, τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δ' Ἰταλίας κατὰ τὸ πεδίον ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ κατακεκαυμένου τόπου Φλεγραῖον ὠνομάζετο, κατὰ δὲ τοὺς ὕστερον χρόνους Κυμαῖον προσηγορεύθη.* Cf. Phlegraea arva (Sil. Ital. IV, 275), Phlegraei sinus (Sil. Ital. VIII, 538), Phlegraeus vertex (Sil. Ital. VIII, 655). — Phlegra, gr. Φλέγρη, postea Pallene, est urbs Macedoniae (Plin. IV, xvii, 3; cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Phlegra* et *Phlegraeus*).

PHOENICVSA, Φοινικοῦσσα (Strab. VI, ii, 11) vel Φοινικώδης (Diod. Sic. V, 7; Ptol. III, 4; Aristot. *De mir. ausc.* cap. 132; Strab. loc. cit.), una ex Liparaeis insulis (Mela II, vii 18, Solin. VI 2), de palmis dicta (Strab. loc. cit.). Plin. III, xiv, 7: « Sexta Phoenicusa, pabulo proximarum relicta ». Vide LIPARA.

PHOENIX vel Phoenicus, Φοῖνιξ (Appian. *De bell. civ.* V 110), Siciliae oppidum. Cf. Φοινικοῦντα, apud Durid. Sam. fragm. n. 46 (Steph. Byz. s. v. Ἀκράγαντες).

§ 2. Agrigentinorum imperator (Aelian. fragm. n. 450).

PHORCVS, Latinus, apud Virg. *Aen.* X, 327.

ꟷꟷ (pi), in titulo sepulcr. n. 1128. Pro ꟷꟷꟷ (pipi) sive pro ꟷꟷ accipiendum putat Conestabile (*Monum. del Palazz.* pgg. 97, 192). Videtur nota praenominis pro ꟷꟷ (li) = *Lartis.* Occurrit etiam in fragm. inscr. etr. n. 2283 (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 126).

? ꟷꟷꟷ (pia), *Pia* (?), n. pr. f. fortasse legendum in urna etr. n. 1646 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 229 ad n. 130).

ΠΙΑ (pia), in vase etr. n. 2673.

ΠΙΛ (pia)?, *pia*, adiect., fortasse legendum in inscr. marsica n. 2741 lin. 10 (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 150 sq.).

PIAETAS, *pietas*, in numis aen. Probi et Carausii imperat. (Cohen *Méd. impér.* V 275, 527), et in inscr. apud Henzen n. 5993 (PIAETATIS). Est etiam cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Grut. 1133, 2 (MVNATIAE · PIAETATI).

PIACLVM, *piacolum* (piaculum), per syncopen (= umbr. [ꟷ]ꟷꟷꟷꟷꟷꟷ pihaklum), apud Prudent. Περὶ στεφ. X, 219.

PIACOLVM, *piaculum*, per contractionem *piaclum* = umbr. ꟷꟷꟷꟷꟷꟷ (pihaklu), apud veteres (Mar. Victor. pg. 2458 P. cit. ad voc. POPOLVS).

PIACVLARIS porta Romae dicta propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant (Paul. pg. 212). Fest. *Qu.* X, 29 pg. 213: « Piacularis porta appellatur propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant, vel, ut ait Cloatius, cum ex sacro † per aliquem piaculo solvitur, ut † aliqua piandi propitiandique causa immolatur (leg. *immolantur*) ». Cf. *Piacularia auspicia* apud eund. *Qu.* XII, 14 pg. 245 (Paul. pg. 244).

PIACVLO, *piaculis placo* (expio), apud veteres (vide umbr. ꟷꟷꟷꟷꟷꟷ pihaklu). Cato *De r. r.* cap. 141 (142): « Mars pater, ... te hisce suovetaurilibus piaculo ».

ꟷꟷꟷ (piam), quod legitur in inscr. etr. n. 2340 lin. 2, pro rom. *filiam* sumit Lanzius I 253 = 194, II 466 = 395 ad n. 471. Cf. Passeri apud Gori *Mus. etr.* III 106.

ꟷꟷꟷꟷꟷ (pianus), in lapide Italiae super. n. 23. *Dianus* exponit Sulzer *Dei dialetti chiamati romanici* pg. 309.

PIGERE interdum pro *tardari*, interdum pro *poenitere* poni solet. Ita Fest. *Qu.* X, 29 pg. 213 et Paul. pg. 212.

PIGNOSA, *pignora*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 29 pg. 213: « Pignosa, *pignora*, eo modo, quo Valesii, Auselii, pinosi, palisi (leg. *Pinasi*, *Papisi*) dicebantur ». Cf. Prisc. pg. 274 = 721 P. (« pignus, pignoris et pigneris »).

PIGRO, *pigror* (piger sum), apud veteres (Non. II 655 = pg. 153).

ꟷꟷꟷ (PID), *quid*, pronomen relat. (umbr. ꟷꟷꟷꟷ piꞅe vel ꟷꟷꟷꟷ peꞅe et PIRSE vel PERSE = *quod*), unde PITPIT = *quidquid*, ꟷꟷꟷꟷꟷ (pídum) = *quiddam*, e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Niebuhr *Hist. rom.* I, 103; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59 et s. 72; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290; Aufr. et Kirch. I, 21 anm. 3, II 55, 62 anm. 1; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344; Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 90), in tab. Abell. n. 2783 lin. 41 et lin. 51.

§ 2. *Que*, enclit. in voc. ꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷ (púkka-píd) et [P]OCAPID = *quando-que*, ꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷꟷ (pútúrús-píd) = *utri-que*.

ꟷꟷꟷꟷꟷ (pídum), *quiddam* (?), fortasse e ꟷꟷꟷ (píd) = *quid* et suff. ꟷꟷꟷ- -dum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 60), vel *quidquam* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 345, 409), in tab. Abell. n. 2783 lin. 47.

PIEI, *quoi* (cui), pronom. relat. dat. sg., apud Samnites, e stirpe pronominali PO- (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64 sqq., Huschke *Die osk.* etc. s. 344), in tab. Bant. n. 2897 lin. 7.

PIEIS, *quoius* (cuius), pronom. relat. genit. sg. e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64 et s. 66, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344), in tab. Bant. n. 2897 lin. 6.

PIESSIMVS, *piissimus*, adiect. barbara orthogr. Inscr. apud Mai *Script. vet.* V, 273 n. 4: FL · IMP · DOMNO | N · IVSTINIA | PIESSIMO | AVGVSTO | IIII.

PIETAS, dea apud Romanos, quae templum Romae habuit in foro Olitorio (Liv. XL 33, Plin. VII, xxxvi 1, Val. Max. V, iv 7, Fest. *Qu.* X, 25 pg. 209). Memoratur in inscr. apud Orell. n. 1726, 1824 sq., 3291, 3913, 4577.

PIETOSVS, *pius* (ital. *pietoso*), vox cadentis latinitatis. In titulo coemet. (Donat. 394, 9, *Catac. de Rome* pl. xxv n. 104): BONE BITAE ET PIETOSE.

PIFI, *quos* (?), pronom. relat. m. acc. pl., e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 137, II 300, 305 sq.). Tab. eugub. VIIb 1 sq.: FRATROM | ATIERSIO · DESENDVF · PIFI · REPER · FRATRECA · PARS · EST · EROM · EHIATO = *fratrum Attidiorum duodecim quos pro re fraterna —ebit esse —atos.* Alii exponunt *quas* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 305 et s. 643) vel *quibus* (Lanzi II 767 = 675, et Grotefend *Rud. l. u.* VI 29, 32).

AI8IꟻI (pifia) = BIFIA, thema verb. in vocibus umbr. AIAI8IꟻVꓘ (ku-pifiaia) = *con-spiciat*, V+AI8IꟻMVꓘ (kum-pifiatu) et V+AI8IꟻVꓘ (ku-pifiatu) = COMBIFIATV h. e. *con-spicito.*

AIAI8IꟻI (pifiaia). Vide AIAI8IꟻVꓘ (ku-pifiaia) = *conspiciat.*

V+AI8IꟻI (pifiatu) = BIFIATV. Vide V+AI8IꟻVꓘ (ku-pifiatu) et V+AI8IꟻMVꓘ (kum-pifiatu) = COMBIFIATV h. e. *con-spicito.*

PIHAFEI, *piavi*, perf. indic. 1 pers. sg. = PIHAFI, e piho vel peho = *pio*, unde etiam PIHOS = *piatus* et PIHATV = *piato*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 79, 144, II 153, Huschke *Die iguv. taf.* s. 123). Tab. eugub. VIa 28 sq.: DI · GRABOVIE · PERSEI · MERSEI · ESV · BVE | PERACREI · PIHACLV · PIHAFEI = *Die Grabovie, quod legitimum (?) est* (sc. piari) *hoce bove —i piaculo piavi.* Alii exponunt *piatus esto* (Lanzi II 752 sg. = 660 sg.; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 50) vel *fac ut pietur* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, V 27 sq., VI 15).

PIHAFI, *piavi*, perf. indic. 1 pers. sg. = PIHAFEI, pro pihafu[v]i, e piho vel peho = *pio*, unde ꟻƧAʘƎꟻ pehast) = *piabit*, PIHOS = ✱AʘIꟻ (pihaz) h. e. *piatus*, PIHATV = V+AʘƎꟻ (pehatu) h. e. *piato*, et VꓶꓘAʘIꟻ (PIHACLV) h. e. *piaculo*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 30, 79, 144, II 154 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 123 et s. 646, Corssen *Ueb. aussprache* etc. s. 48). Tab. eugub. VIa 28 sq.: DI · GRABOVIE · PERSEI · MERSEI · ESV · BVE | PERACREI · PIHACLV · PIHAFEI = *Die Grabovie, quod legitimum est* (sc. piari) *hoce bove —i piaculo piavi.* Tab. VIa 38: DI · GRABOVIE · PERSI · MERSI · ESV · BVE · PERACRI · PIHACLV · ETRV · PIHAFI = *Die Grabovie, quod legitimum est hoce bove —i piaculo altero piavi.* Tab. VIa 48: DI · CRABOVIE · PIRSI · MERSI · ESV · BVE · PERACRI · PIHACLV · TERTIV PIHAFI = *Die Grabovie, quod legitimum est, hoce bove —i piaculo tertio piavi.* Tab. VIb 31: TEFRE · IOVIE · PERSE · MERS · EST ESV · SORSV · PERSONDRO · PIHACLV · PIHAFI = *Tefre Iovie, quod ius (?) est, hoce —o —o piaculo piavi.* Alii aliter vertunt (vide supra PIHAFEI).

✱AʘIꟻ (pihaz), *piatus*, particip. perf. pass., pro pihats, recentiori orthogr. PIHOS (volsc. PIHOM = *pium*) e piho vel peho = *pio*, unde etiam V+AʘƎꟻ (pehatu) et PIHATV = *piato*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 67, 82, 100, 108, 115 sq., 147, II 131, 235, Huschke *Die iguv. taf.* s. 659, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 122, II 69, 347, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 302; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 29, V 12, 20, 26, 28, VI 16), unde fut. exact. pass. +ƧV8 : ✱AʘIꟻ (pihaz fust) = PIHOS FVST h. e. *piatus fuerit* (Aufr. et Kirch. I 146). Tab. eugub. Ib 7: +ƧV8 : ✱AʘIꟻ : ᗡAꓘIVꓘVИI (inuk ukar pihaz fust) = tab. VIb 46 sq. ENOOCAR | PIHOS · FVST = *tum ocris piatus erit.*

PIHACLO, *piaculorum*, subst. n. genit. pl. 2 decl., pro pihaclom, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 94, 120, II 164, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 249, Huschke *Die iguv. taf.* s. 617), in tab. eugub. VIa 54. Vide VꓶꓘAʘIꟻ (pihaklu) = *piaculum* et PIHACLV = *piaculo.*

VꓶꓘAʘIꟻ (pihaklu), *piaclum* et *piacolum* (piaculum), subst. n. nominat. sg. 2 decl., pro pihaklum (abl. PIHACLV, genit. pl. PIHACLO pro pihaclom), e piho vel peho, osc. piiho = *pio* (v. ꟻVIBꟻIΠ piíhiúí), unde etiam PIHOS (✱AʘIꟻ pihaz) = *piatus*, PIHATV (V+AʘƎꟻ pehatu) = *piato*, PIHAFEI et PIHAFI = *piavi*, ꟻƧAʘƎꟻ (pehast) = *piabit*, PIHANER, PEIHANER et PEHANER = *piandi*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 18, 25, 33, 67, 79, 100, 162, II 142 sq., 183, 320; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 456). Tab. eugub. Va 8 sq.: ꟻƧƎIV8 : VꓷIꟼꟼIᗡꟻ | : ƎИVꟻ : VꓶꓘAʘIꟻ : ꟻƎ (et pihaklu pune tribriśu fuiest) = *et piaculum quum τριττύς fuerit.*

PIHACLV, *piaculo*, subst. n. abl. sg. 2 decl. (vide VꓶꓘAʘIꟻ pihaklu pro pihaklum), apud Umbros (Lanzi II 826 = 735, Lassen *Beiträge* etc. s. 33 et s. 50, Grotefend *Rud. l. u.* IV 20, Aufr. et Kirch. I 18, 54, 67, 147, II 142 sqq.; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XIV pgg. 379, 384, 389). Tab. eugub. VIa 25 sq., 33 sq.: DI · GRABOVIE · TIO · ESV · BVE · PERACREI [VIa 34 PERACRI] · PIHACLV · OCREPER · FISIV · TOTAPER · IOVINA · ERER [VIa 25 IRER] · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *Die Grabovie, te hoce bove —i piaculo pro colle Fisio, pro civitate Iguvina, pro eius* (collis) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine.* Tab. VIa 35, 43: DI · GRABOVIE · TIOM [VIa 35 TIO] · ESV · BVE · PERACRI · PIHACLV · ETRV · OCREPER [VIa 43 OCRIPER] · FISIV cet. = *Die Grabovie, te hoce bove —i piaculo altero pro colle Fisio* etc. Tab. VIa 45, 53: DI · GRABOVIE · TIOM · ESV · BVE · PERACRI · PIHACLV · TERTIV · OCRIPER ·

FISIV cet. = *Die Grabovie, te hoce bove —i piaculo tertio pro monte Fisio* etc. Tab. VIb 27 sq., 35 sq.: TEFRE · IOVIE [VIb 35 IIOVIE] · TIOM · ESV · SORSV · PERSONTRV [VIb 35 PERSONDRV] · TEFRALI · PIHACLV · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA · ERER · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *Tefre Iovie, te hoce —o Tefrali piaculo pro colle Fisio, pro civitate Iguvina, pro eius* (collis) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine*. Adde tab. VIa 29, 38, 48, VIb 31 (vide PIHAFEI et PIHAFI).

PIHANER, *piandi*, particip. fut. pass. (genit. sg. 2 decl.), = PEHANER et PEIHANER, pro pihander (PIHATV = *piato*), e piho vel peho = *pio*, unde etiam ꓥꓶꓘꓤꝊꓲꓤ (pihaklu) = *piaculum*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* V, 12, 20, VI 16, Aufr. et Kirch. I 70, 87, 118, 147, II 93, 108, 116, 239, Huschke *Die iguv. taf.* s. 659, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 77; cf. Lanzi II 826 = 735). Tab. eugub. VIa 19, VIb 48: OCRER · PIHANER, tab. VIa 19 sq. OCRER PEHANER et tab. VIa 8 OCRER · PEIHANER = *ocris piandi*.

PIHATV, *piato*, imperat. 2 pers. sg., antiquiori orthogr. ꓥꓬꓤꝊꓱꓤ pehatu (3 pers. sg.), e piho vel peho = *pio*, unde etiam ꓥꓶꓘꓤꝊꓲꓤ (pihaklu) = *piaculum*, apud Umbros (Lanzi II 753 = 661, Lassen *Beiträge* etc. s. 50 sq., Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, Aufr. et Kirch. I 33, 54, 142, 163, II 65, 156, 161 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 653, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 249, 297, II 346). Tab. eugub. VIa 29-31, 38-40, 48-50: DI · GRABOVIE · PIHATV · OCRE[M] · FISIM [VIa 29 FISEI] · PIHATV · TOTA[M] · [I]IOVINA[M] · DI · GRABOVIE · PIHATV · OCRER · FISIER · TOTAR · [I]IOVINAR · NOME · NERF · ARSMO [VIa 49 ASMO] · V[E]IRO · PEQVO · CASTRVO · FRI · PIHATV · FVTV · FO[N]S · PACER · PASE · TVA · OCRE · FISI [VIa 40 FISIE] · TOTE · IIOVINE · ERER [VIa 31 ERIR] · NOMNE · ERAR · NOMNE = *Die Grabovie, piato collem Fisium, piato civitatem Iguvinam; Die Grabovie, piato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen, principes (?), —os, viros, pecua, praedia, segetes (?), — piato, esto volens, propitius pace tua colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini*. Tab. VIb 31 sq.: TEFRE · IOVIE · PIHATV · OCRE · FISI · TOTA · IIOVINA · TEFRE · IOVIE · PIHATV · OCRER · FISIER · TOTAR · IIOVINAR · NOME · NERF · ARSMO · VIRO · P[E]QVO · CASTRVO · FRI · PIHATV etc. = *Tefre Iovie, piato collem Fisium, civitatem Iguvinam; Tefre Iovie, piato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen, principes (?), —os, viros, pecua, praedia, segetes (?), — piato* etc.

PIHOM, *pium*, adiect. n., apud Volscos, comparandum cum umbr. PIHOS = *piatus*, et osc. ꓰꓦꓲꓭꓰꓲꓠ (piíhiúí) = *pio* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 19, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Aufr. et Kirch. I 33, II 65, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 264, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 48, 250; cf. Lanzi II 618 = 532 ad n. 13, 806 = 715). Tab. Velit. n. 2736 lin. 3: PIHOM : ESTV = *pium esto*.

PIHOS, *piatus*, particip. perf. pass., antiquiori orthogr. ꖌꓤꝊꓲꓤ (pihaz), e piho vel peho = *pio* (PIHATV = *piato*), unde etiam ꓥꓶꓘꓤꝊꓲꓤ (pihaklu) = *piaculum*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 82, 108, 115 sq., 146 sq., 163, II 131, 235, Huschke *Die iguv. taf.* s. 658; cf. Lanzi II 826 = 735, et Grotefend *Rud. l. u.* V 12, 20, 26, 29). Döderl. *De voc. al.* etc. pg. 8: « Pihos, pihatu, pihaclu Umbri dixere, quod Latinis *pios*, *piato*, *piaculum* sonabat, fidelius illi quidem graecae originis vestigia retinentes. Nam *piare* i. e. *purgare*, a ψήχειν (germ. *fegen*) formatum est non minus, quam ψάω et φιαρός prorsus omisso χ (ut in *via* pro *veha*), quod apud Umbros legitima litera *h* expressum est ». Tab. eugub. VIb 46 sq.: ENO OCAR | PIHOS · FVST = *tum ocris piatus erit*. Cf. volsc. PIHOM = *pium* et samnit. ꓰꓦꓲꓭꓰꓲꓠ (piíhiúí) = *pio*.

?ƧꓱꓤOꓲꓤ (pithaes), in ossuario etr. n. 2273.

ꓰꓦꓲꓭꓰꓲꓠ (piíhiúí), *piio* (pio), adiect. m. dat. sg. 2 decl., apud Samnites (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 402, Mommsen in *Ann.* cit. pg. 423 et *Die unterit. dial.* s. 287, Aufr. et Kirch. II 65, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 315, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 48), comparandum cum umbr. peho vel piho in voc. PIHOS = *piatus*, ꓥꓬꓤꝊꓱꓤ pehatu et PIHATV = *piato*, ꓥꓶꓘꓤꝊꓲꓤ piha-klu = *piaculum*, cet. Tab. Agnonis n. 2875 *B* lin. 15: ꓰꓱꓷꓦꓔꓠꓘꓱꓷ · ꓰꓦꓲꓭꓰꓲꓠ · ꓰꓱꓱꓦꓲꓤ (diúveí piíhiúí regaturei) = *Iovi pio rectori* (Henzen in *Ann.* cit. pg. 402 sq., Mommsen op. cit. s. 129, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 129, Huschke op. cit. s. 4).

ꓰꓠꓰꓔꓢꓰꓲꓠ (piístíaí), πιστῇ (fidae), adiect. f. dat. sg. 1 decl., apud Samnites (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 403, Mommsen in *Ann.* cit. pg. 424 et *Die unterit. dial.* s. 287). Vide PISTIA. Tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 14 et *B* lin. 17: ꓰꓠꓰꓔꓢꓰꓲꓠ · ꓰꓠꓠꓠꓔꓠꓠ (patanaí piístíaí) = *Pandae Fidae* (Mommsen op. cit. s. 128 sq.) vel *Patanae Fidiae* (Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 13) vel *Patanae Pestiae* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 130).

PIIVS, *pius*, adiect., antiquo scribendi more (cf. osc. ꓰꓦꓲꓭꓰꓲꓠ piíhiúí = *pio*). In titulo sepulcr. apud Visconti *Monum. degli Scip.* tav. VI n. 1: Q · CORNELIVS AGATHANGELVS FILIO PIIO FECIT. Adde inscr. apud Marini *Arvali* pg. 505 nt. 56 (PIIA).

PICA, cognomen rom., in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 332 (T · GEMINI · L · F | STEL | PICAE · CENTVRION).

PICANVS, mons in Picentina regione, apud Sil. Ital. IV, 302 (summus Picanus). Cf. Avien. *Perieg.* vs. 499 sq. « nemorosi maxima cernes Culmina Piceni ».

PICATI appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem sphingum: quod eas Dori ficas [φῖκαι] vocant. Ita Fest. *Qu.* X, 24 pg. 206, ubi cf. Muellerus.

PICENESIS, *Picenensis*, adiect. ad Picenum pertinens. Vide PICENVM.

PICENTES. Vide PICENVM.

PICENTIA, Πικεντία (Strab. V, IV, 13), oppidum italicum (Plin. III, IX, 17; Mela II, IV, 9), a quo PICENVM et ager Picentinus. Steph. Byz.: Πικεντία, πόλις Τυῤῥηνίας. Φλέγων [*Gr. hist. fragm.* III, 608 n. 25] δὲ Πίκεντον αὐτὴν καλεῖ. Οἱ ἐνοικήτορες Πικεντηνοί· και τὸ θηλυκὸν Πικεντηνή. Cf. Dionys. Halic. V, 40 (μεταξὺ Φιδήνης καὶ Πικεντίας).

PICENVM, τὸ Πικῆνον (Dio Cass. XLVIII 51 et fragm. n. 133) vel ἡ Πικεντίνη (Strab. V, IV, 2) sive ἡ Πικηνίτις (Appian. *De bell. civ.* I 80, 117, II 2, III 66, 93; Plutarch. in *Marc.* IV 2, in *Crass.* X 2, in *Pomp.* VI 1, in *Syll.* IX 8 περὶ Πικίνας) h. e. ἡ Πικεντίνη χώρα (Polyb. II, 21), regio Italiae in ora maris Adriatici, nunc pars regionum, quae *Marca d'Ancona*, quaeque *Abruzzo* nominantur. Plin. III, XVIII, 1 (cf. XVIII, VII 5 et XXVII 2, XXVII, LXXVII 1): « Quinta regio Piceni est, quondam uberrimae multitudinis ». Cf. Liv. XXI 62, XXVII 43, Caes. *De bello civ.* I 12, 15, 29, Suet. in *Iul. Caes.* cap. 34, Flor. III 18, Tacit. *Ann.* III 9, Pomp. Mel. II, IV 6, *Gromat. veteres* pgg. 18, 44, 137, 211, 225 sq., 228, 244, 252, 255-258 ed. Lachm., *Tab. Peuting.* segm. IV*c*-V*a*, Sil. Ital. VIII 578. — Eius incolae PEICENTES (in fast. cons. apud Grut. 296 col. 2) vel Picentes (Flor. I 19 sq., Varro *De r. r.* I, II 7, Mela II, IV 2, Sil. Ital. X 312, Cic. in *Sull.* cap. 8) vel Picentini (Cic. *Epist. ad Att.* VIII 8 = n. 337), gr. Πίκεντες (Strab. V, V, 13; Polyb. III, 86) sive Πικένται (Dio Cass. LXIII 2, et fragm. n. 113) vel Πικεντῖνοι (Ptol. III, 1; Strab. V, III 2 et IV 13; Diod. Sic. XXXVII, II 4 et XII 2; Appian. *De reb. Samn.* cap. 6, *De reb. Gall.* cap. 11, *De bell. civ.* I 39), vel Πικῆνοι seu Πικηνοί (Ptol. III 1, Suid.), et Πικεντηνοί (Steph. Byz. cit. ad voc. PICENTIA), Sabinorum coloni (Strab. V, III 1), quorum caput Πικεντία (Strab. V, VI 13) sive potius Asculum (Flor. I, 19), a pico ave appellati. Strab. V, IV, 2: Ἔστι δ' ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ἀγκῶνος. ὥρμηνται δ' ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, δρυοκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέταις, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι, καὶ νομίζουσιν Ἄρεως ἱερόν. οἰκοῦσι δ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀρξάμενοι μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆκος ηὐξημένην ἔχοντες μᾶλλον ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρποῖς ἢ τοῖς σιτικοῖς. Paul. pg. 212: « Picena regio, in qua est Asculum, dicta, quod, Sabini quum Asculum proficiscerentur, in vexillo eorum picus consederit ». Plin. III, XVIII, 1 sqq.: « Trecenta LX millia Picentium in fidem populi romani venere. Orti sunt a Sabinis voto vere sacro. Tenuere ab Aterno amne, ubi nunc ager Adrianus, et Adria colonia a mari VII m. pass. Flumen Vomanum: ager Praetutianus, Palmensisque. Item Castrum novum, flumen Batinum, Truentum cum amne: quod solum Liburnorum in Italia reliquum est. Flumen Albula: Tervium, quo finitur Praetutiana regio, et Picentium incipit. Cupra oppidum, Castellum Firmanorum; et supra id colonia Asculum, Piceni nobilissima; intus Novana: in ora Cluana, Potentia, Numana, a Siculis condita. Ab iisdem colonia Ancona, apposita promontorio Cumero, in ipso flectentis se orae cubito: a Gargano CLXXXIII m. pass. Intus Auximates, Beregrani, Cingulani, Cuprenses cognomine Montani, Falarienses, Pausulani, Pleninenses, Ricinenses, Septempedani, Tollentinates, Treienses, Urbesalvia, Pollentini ». — Picenus, Picens (Aul. Gell. XV, 4; inscr. apud Grut. 465, 10) vel Picentinus et Picenesis, adiect. ad Picenum pertin., ut Picens populus (Liv. X, 10), Picentinus ager (Plin. III, IX, 17) vel Picenus ager (Liv. XXII, 9; Caes. *De bello civ.* I, 15; Cic. *Brut.* cap. 14; Plin. II, CVI 3, XIV, IV 14; Tacit. *Hist.* III, 42), Φίρμον Πικηνόν et τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνόν (Strab. V, IV, 1), bellum Picens (Flor. I, 19), Picentinae cohortes (Pomp. *ad Dom.* post *epist.* Cic. *ad Att.* VIII, 12 = n. 336*c*), Picentina ala (Tacit. *Hist.* IV, 62), Picena vitis (Plin. XIV, IV, 15), Picenae olivae (Plin. XV, IV, 4; cf. Martial. IV 89, V 78, XIII 36), Picena poma (Horat. *Sat.* II, III 272 et IV 70), Picena pira (Plin. XV, XVI, 2), panes Picentes (Macrob. *Saturn.* II, 9), Picentina Ceres (Martial. XIII, 47), Picena porca (Martial. XIII, 35), MEMMIAE · FORTVNATE · N · PICENESIS (Mommsen n. 2800), L · VSSIVS · PICENTIN · (Grut. 441, 10; cf. 494, 5), C · VALERIVS · PICENTINVS (Mommsen n. 2559), SATVRIA · PICENA (Mommsen n. 4162), C · ANCHARIVS · C · F · PICENS (Furlan. *Lap. Patav.* n. 248 pg. 241). Cf. adiect. Picenianus apud Grut. 471, 8.

..И8VKIПП (píkúfn..), in pila tophacea Pomp. n. 2798.

PICVMNVS vel Pithumnus (?), deus apud veteres, qui cum Pilumno fratre praeses auspiciis coniugalibus habitus est. Non. XII, 3 = pg. 518: « Pícumnus et avis est Marti dicata, quam picum vel picam vocant, et deus, qui sacris Romanis adhibetur ». Et XII, 36 = pg. 528 « Pilumnus et Picumnus dii praesides auspiciis coniugalibus deputantur. Varro de vita populi Romani lib. II: *Natus si erat vitalis, ac sublatus ab obstetrice, statuebatur in terra, ut auspicaretur rectus esse; diis coniugalibus Pilumno et Picumno in aedibus lectus sternebatur* ». Serv. ad Virg. *Aen.* IX, 4 pro *Picumnus* habet *Pithumnus*. Vide PILVMNVS.

PICVS, rex Aboriginum, peritissimus auguriorum, qui pico avi, Marti sacro (Strab. V, IV 2 cit. ad voc. PICENVM, Plutarch. in *Rom.* IV 3 sq. et *Qu. Rom.* n. 21, Ovid. *Fast.* III 37), nomen dedit (Plin. X, XX, 2). Virg. *Aen.* VII, 187 sq.:

« Ipse Quirinali lituo, parvaque sedebat
Succinctus trabea, laevaque ancile gerebat
Picus, equûm domitor ».

Et Ovid. *Metam.* XIV, 320:

« Picus in Ausoniis, proles Saturnia, terris
Rex fuit, utilium bello studiosus equorum ».

Cf. Diod. Sic. VI 5, Plutarch. in *Numa* XV 3, Valer. Flacc. VII, 232; et v. umbr. PEICA, PEICO, PEIQV et PIQVIER.

PILARCVRVS, *Philargurus* pro *Philargyrus* (Φιλάργυρος), cognomen rom. in lapide perus. (Append. n. XXVII bis). Quidam Φιλάργυρος fuit Catonis minoris libertus (Plutarch. in *Cat. min.* XXXVIII, 2). In eburnea tessera apud Grut. 334, 5 PILARGYRVS.

PILATES, genus lapidis (Paul. pg. 236). Fest. *Qu.* XII, 5 pg. 237: « Pilates (*Pellates?*) lapidis genus, cuius [meminit] Cato originum l. V: *lapis candidior quam pelastes* ». Cf. gr. φελλάτης.

PILATRIX, *quae pilat* (spoliat), apud Titin. vs. 77 (Non. II, 259 = pg. 102).

ƎɅIП (pile), Φυλεύς (Phileus)?, in etrusco speculo n. 1072 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 69 sg. et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1830 pg. 164 sg.; cf. Secchi in *Ann. dell'Inst. arch.* VIII = 1836 pg. 71 nt. 2). Aliis pile idem est quod ƎɅƎП (pele) = *Peleus* (Cavedoni in *Bullett.* cit. an. 1836 pg. 43), nisi exaratum est pro ƎΛɅIƎ (vilae) = *Iolaus* (Gerhard *Etr. spieg.* ad tab. CXXVIII).

PILEMATIO, *Philematio* (Φιλημάτιον), cognomen rom. in titulo apud Mommsen n. 3656. Cf. FILEMATION apud eundem n. 582.

PILEMO, *Philemo* (Φιλήμων), cognomen rom. in lapide apud Mommsen n. 3569.

PILENTVM, vehiculi genus, quo matronae ferebantur (Paul. pg. 204; Liv. V, 25; Virg. *Aen.* VIII, 665; Horat. *Epist.* II, I, 192; Macrob. *Saturn.* I, 6). Fest. *Qu.* XII, 13 pg. 245: « Pilentis et carpentis per urbem vehi matronis concessum est, quod cum aurum non repperiretur, ex voto, quod Camillus voverat Apollini Delphico, contulerunt ».

PILIPVS, *Philippus* (Φίλιππος), cognomen rom., ut Q · PILIPVS in nummo argenteo gentis Marciae (Cohen *Méd. consul.* pl. XXVI n. 4). Cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 164, et inscr. apud Mommsen n. 2569.

PILITVS, *pilosus*, adiect. Est cognomen rom., ut L. Otacilius Pilitus, apud Suet. *De clar. rhet.* cap. 3.

PILLA, *pila*, in aer. tab. fragm. apud Maffei *Mus. ver.* pg. 375 n. 4.

PILODAMVS, *Philodamus* (Φιλόδαμος), cognomen rom. in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 31.

PILOCRATES, *Philocrates* (Φιλοκράτης), cognomen rom. Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 182: . . VASSELLIVS | M · L · PILOCR|ATES.

PILOMVSVS, *Philomusus* (Φιλόμουσος), in lapidibus apud Mommsen n. 1473, 3569. Inscr. apud Furlan. *Lap. Patav.* n. 114 pg. 121: PILOMVSVS · PERELI | SPECTAVIT.

PILOTAERVS, *Philotaerus* (Φιλόθηρος), cognomen rom. in lapide apud Mommsen n. 3569.

PILVMENA et Pilumina, Φιλουμένη (Philumena), cognomen rom. in titulis sepulcr. apud Mommsen n. 3783 (PILVMINA), et Grut. 517, 3 (PILVMENAI = *Philumenae*). Scribitur etiam PHILVMINA (Mommsen n. 3795 et n. 3801) et FILVMENE (Mommsen n. 6845).

PILVMNOE poploe. Vide PILVMNVS, quod sequitur.

PILVMNVS, filius Iovis, deus pistorum, itemque infantium, frater Picumni. Plin. XVIII, III, 1: « Pilumni, qui pilum pistrinis invenerat ». Virg. *Aen.* IX, 3 sq.:

« Luco tum forte parentis
Pilumni Turnus sacrata valle sedebat ».

Ubi Servius: « Pilumnus et Pithumnus fratres fuerunt, et dii: horum Pithumnus usum stercorandorum invenit agrorum: unde et Sterquilinius dictus est; Pilymnus vero pinsendi frumenti: unde et a pistoribus deus colitur. Ab ipso etiam *pilum* dictum est. Quidam Pilumnum et Pithumnum *Castorem* et *Pollucem* accipiunt: nonnulli laudum (?) deos: Varro coniugales deos suspicatur ». Virg. *Aen.* X, 76: « Cui Pilumnus avus, cui diva Venilia mater ». Ubi Servius: « Comparat genus Turni cum Aenea, dicens etiam Turni avum deum esse. Varro Pilumnum et Picumnum infantium deos esse ait, eisque pro puerpera lectum in atrio sterni, dum exploretur an utilis sit, qui natus est. Piso, Pilumnum dictum, quia pellat mala infantiae; sed Pilumnus, idem Sterculius, ut quidam dicunt, qui propter pilum inventum, quo fruges confici solent, ita appellatus est. Si ergo proavus Latini est, non Turni avus [cf. Virg. *Aen.* X 619, XII 83]: nam Sterculii Picus, Pici Faunus, Fauni Latinus est filius; sed in his nominibus abutitur Poëta ». — Romani dicti sunt Pilumni, antiquiori orthogr. Pilumnoe, a pilis. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Pilumnoe poploe in carmine saliari, *Romani*, velut pilis uti assueti: vel quia praecipue pellant hostis ».

PILVS, *Philus* (Φίλος), cognomen rom. in cod. Cic. *De rep.* I 14 et III 5 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 62, 116).

PIM, *quem*, apud Oscos (vide PHIM). Vetustior forma ΠIM invenitur in lapide Sabellico n. 2848 lin. 1 (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* X, 11). Alii aliter legunt (cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 237).

PINARII -orum, antiquiori orthogr. Pinasii (Fest. *Qu.* X 29 pg. 213 cit. ad voc. PIGNOSA), familia nobilis

prima in Latio (Diod. Sic. IV, 21), quae una cum familia Potitiorum sacris Herculis operabatur (Virg. *Aen.* VIII 270, Liv. I 7, Macrob. *Saturn.* I 12, Serv. in Virg. loc. cit., Plutarch. *Quaest. rom.* n. 60, et Fest. *Qu.* XII, 5 pg. 237, cit. ad voc. POTITII). Pinarii dicti sunt a Pino Numae filio (Plutarch. in *Numa* XXI, 1). — Pinarius, adiect., ut Pinaria gens (Aur. Vict. *De orig. gent. Rom.* cap. 8), et Pinaria tribus, a sororis Pinarii, qui Herculi prima sacra fecit, nomine (Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233).

PINASII. Vide PINARII.

PINCIVS, unus ex Romae collibus, nunc *Monte Pincio*, qui et collis hortorum dicebatur. Hinc Pincianus, adiect. ad Pincium pertinens, ut AQVA PINCIANA (inscr. apud Donat. 221, 6) et domus Pinciana (Cassiod. *Var.* III, 10). Cf. inscr. apud Grut. 352, 5.

PINNA, Πίννα (Ptol. III, 1), nunc *Civita di Penna*, urbs Vestinorum (Tab. Peuting. segm. V*b*), cuius incolae Pinnenses (Plin. III, XVII, 1), gr. Πιννῆται (Diod. Sic. XXXVII, 20). Frontin. *De col.* pg. 227: « Pinnes. ager eius ea lege continetur qua et ager Adrianus ». — Pinnensis, adiect. ad Pinnam pertinens, ut ager Pinnensis (Frontin. *De col.* pg. 227) et Pinnensis iuvenis (Val. Max. V, IV, 7 ext.).

IИИIП (pinni), *Pinnius*, n. pr. m. in inscr. Pompeiana n. 2812. Gentil. Pinnius saepe occurrit in inscr. rom.

PINVLA, *pinnula*, apud Plaut. *Amph.* prol. vs. 143 (Fleckeisen).

PINVS, unus ex quatuor Numae filius, a quo Pinarii dicti (Plutarch. in *Numa* XXI, 1 ἀπὸ δὲ Πίνου τοὺς Πιναρίους). Pinus est cognomen rom., ut L. Mussius L. f. Pinus (Grut. 696, 13) et Q. Vibius Pinus (Mommsen n. 4655).

PIOSTRVM, *plostrum* (plaustrum), in lege Iulia Municip. cap. 3 (apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 352).

PIPATIO, clamor plorantis, linguâ Oscorum. Ita Paul. pg. 212.

PIPATVS, vox pullorum, apud Varr. *De l. l.* VII, 103 pg. 160, cit. ad voc. PIPVLVM.

PIPERINVS, nunc *peperino*, lapis albanus, apud Isid. *Orig.* XIX, 10.

IꟼIꟼ (pipi), *Vibia* (?), n. pr. m. pro IꟼIꟻ vipi = AIꟼIꟻ vipia (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 161 ad n. 25), unde IƎИIꟼIꟼ (pipinei) pro IƎИIꟼIꟻ (vipinei) et ƧAИAИIꟼIꟼ (pipinanas) pro ƧAИAИIꟼIꟻ (vipinanas), in marm. etr. n. 1903. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 97.

ƧAИAИIꟼIꟼ (pipinanas), *Vibiniani*, nomen vel cognomen etr. (genit. sg.), pro ƧAИAИIꟼIꟻ (vipinanas), sicut IꟼIꟼ (pipi) pro IꟼIꟻ (vipi), e IƎИIꟼIꟼ (pipinei) pro IƎИIꟼIꟻ (vipinei) = *Vibenna* vel *Vibinia*, in urna etr. n. 2130 (Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 323, CXX 229).

IƎИIꟼIꟼ (pipinei), *Vibenna*, n. pr. f., pro IƎИIꟼIꟻ (vipinei), unde ƧAИAИIꟼIꟼ (pipinanas) pro ƧAИAИIꟼIꟻ (vipinanas), e IꟼIꟼ (pipi) pro IꟼIꟻ (vipi) = *Vibia*. In ossuario clus. n. 683 bis: IƎИIꟼIꟼ · AO (tha pipinei) = *Tannia Vibenna*.

PIPO, *pipio*, apud Varronem (Non. II, 676 = pg. 156).

PIPPA, nomen pr. mulieris Siculae, apud Cic. in *Verr.* II, III 33 et V 31.

PIPVLVM vel pipulus, *convicium*. Varro *De l. l.* VII, 103 pg. 160: « [Plautus] in *Aulularia* [III, II, 32]: *pipulo te differam ante aedis*; id est *convicio*, declinatum a *pipatu* pullorum ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

PIQVIER, *Picii* (Picentis?), adiect. m. genit. sg 2 decl., a piqu-io = *Picio*, quod e piqu (PEIQV = *pico*, PEICO = *picum*), et suff. io, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 26, 34, 81, 118, 163, II 356 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 473 et s. 615; cf. Lanzi II 708 = 616, 828 = 738, Müller *Die Etr.* I 14, et Grotefend *Rud. l. u.* III 7). Tab. eugub. V b 9: AGRE · TLATIE · PIQVIER · MARTIER = *agri Tlatii Picii Martii.* Tab. V b 14 sq.: AGRE · CASILER · PIQVIER | MARTIER = *agri Casilii Picii Martii.*

ᗡIꟼ (PIR), πῦρ (ignis), subst. n. nominat. et acc. sg. 3 decl., pro pur (cf. ƎᗡVꟼ pure = *igne?*), quod e rad. -Vꟼ pu-, sanscr. pû h. e. *purificare* (Lanzi II 828 = 738, Lassen *Beiträge* etc. s. 37, Aufr. et Kirch. I 26, 36, 98, 127, II 112, 146, 242, Huschke *Die iguv. taf.* s. 97, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 40). Tab. eugub. VI a 26, 36, VI b 29: OCRE · FISIE · PIR · ORTO · EST et tab. VI a 46 OCREM · FISIEM · PIR · ORTOM · EST = *in colle Fisio ignis ortus est.* Tab. I b 11 sq.: V+ИƎ+ИƎ : ꟽƎꟽI+⊗A : ᗡIꟼ | : ꓘƎꟽVИƎ (enumek pir ahtimem ententu, - cui respondet tab. VI b 49 PIR · ENDENDV) = *tum ignem in —em imponito.* Tab. I b 12: ꟽƎꟽI+⊗A : ƧVꟼƎ+ИƎ : ᗡIꟼ : ƎИVꟼ (pune pir entelus ahtimem) = *quum ignem imposueris in —em* (tab. VI b 50 PVFE · PIR · ENTELVST = *ubi ignem imposuerit*). Tab. II a 19 sq., III 21 sq.: V+ИƎ+ИA : ƎƧA : ᗡIꟼ (pir ase antentu) = *ignem arae imponito.* Tab. II b 12: V+ : ᗡƎ8ᗡIꟼƎ : Ǝꟼ8A+ (tafle [p]ir fe[rt]u) = *in tabula ignem ferto.* Adde tab. III 12 et VI a 20. — *Piamen* exponit Grotefend *Rud. l. u.* IV 16, V 13, 31, VI 15, VIII 13.

PIR, *quid*, pronom. relat. acc. sg. n., in voc. umbr. SOPIR pro sve-pir = *si quid*, apud Umbros.

PIRAMIS, peramus et perramus, *pyramis* (πυραμὶς), apud *Gromat. vet.* pgg. 405, 416 (ed. Lachmann).

ƎᗡIꟼ (pire), *quid* (quod), pronom. indef. (nominat. et acc. sg. n.) = IᗡIꟼ (piri) vel = ƎᗡƎꟼ (pere) et recentiori orthogr. PIRSE, e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 138, II 55, 317, Huschke *Die iguv. taf.* s. 454, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 90). Tab. eugub. V a 5 sq.: IƧ | : AИVƧƎ : Iᗡ : ƎᗡƎ : VꓘꓵᗡV : ƎᗡIꟼ

(pi̥re uraku ere ri esuna si) = *quod in — re divina sit.* — *Ubi* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 7.

ꟼIЯI (pi̥ri), *quid* (quod), pronom. indef. (nominat. et acc. sg. n.) = ƎЯIꟼ (pi̥re), ƎЯƎꟼ (pe̥re) et recentiori orthographia PIRSE, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 25, 85, 87 sq., II 55, 225, 377, Huschke *Die iguv. taf.* 643). Tab. eugub. IV 32: ꓘƧAꟼƎHVИH : IЯIꟼ : ꓘAꟼƎꟼVЯꟼ (huntak pi̥ri prupehast) = *tunc quodcumque propiabit* (Aufr. et Kirch. I, 139). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 36.

PIRINA, oppidum Siciliae, apud Antonini *itiner.* pg. 97.

PIRSE, *quid* (quod), pronom., antiquiori orthogr. ꟼIЯI (pi̥ri), ƎЯIꟼ (pi̥re) et ƎЯƎꟼ (pe̥re), e stirpe pronominali PO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 138, II 154, 257, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643). Tab. eugub. VIb 55: PIRSEMERSEST = *quod ius est.*

§ 2. *Quod*, coniunct. (acc. sg. n.), = PIRSI, PERSI, PERSE, PERSEI, et antiquiori orthogr. ƎЯƎꟼ pe̥re, (Aufr. et Kirch. I 138, 161, II 144 sqq., Huschke op. cit. s. 643). Tab. eugub. VIa 46: PIRSE · OCREM · FISIEM PIR · ORTOM · EST = *quod in monte Fisio ignis ortus est.*

PIRSEMERSEST. Lege PIRSE MERS EST, in tab. eugub. VIb 55.

PIRSI, *quod* vel *quoniam*, coniunct. (acc. sg. n.), = PIRSE, PERSI, PERSE, PERSEI, et antiquiori orthogr. ƎЯƎꟼ (pe̥re), e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 138, 161, II 54, 62 anm. 1, 150, 155, 225, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643). Tab. eugub. VIa 48: PIRSI · MERSI = *quod legitimum* [*est*].

§ 2. *Quum* (quando), coniunct. (Aufr. et Kirch. I 161, II 54 sqq.). Tab. eugub. VIa 5: SERSI · PIRSI · SESVST = *sedem quum ceperit.*

PIRTILIANVS, n. pr. m. apud Sabinos (*Epit. De nom. rat.* « Pirtilianum Lavianum »).

ƧOꓘƎVЯIꟼ (pirvkos), in numo arg. n. 54 (cf. Mommsen *Die nordetrusk. alph.* s. 202 sq.).

PIRVLA vel perula, extrema pars nasi (Gloss. Isid.), a formula pomi piri (Isid. *Orig.* I, 1).

-ƧIꟼ (pis-), radix umbrica. Vide VЯIИV+ƧIꟼ (pistuniru).

ƧIꟼ (PIS), *quis*, pronom. indef. = osc. volsc. et mars. PIS, e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 25, 85, 105, 138, II 56, 62, 229, 253 sq., 259, 305, Huschke *Die iguv. taf.* s. 641 sqq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 16, V 20, 24, VI 25, 31, VIII 54), unde PISHER = *quis vult* (quilibet) et ƧIꟼƎVƧ sve-pis (osc. SVAEPIS et SVAE PIS, volsc. SEPIS) = *sei-quis.* Tab. eugub. VIb 53: PISEST = *quis est.*

ƧIΠ (PIS), *quis*, pronom. indef., apud Samnites (= umbr., volsc. et mars. PIS), e stirpe pronominali PO (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12 sq.; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59 et s. 72; Klenze *Phil. abhandl.* s. 51, 54; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290; Aufr. et Kirch. II 56, 62; Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64; Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 345; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 83, et *Ueb. ausspr.* etc. I 31, 54). Tab. Bant. n. 2897 lin. 8: PIS · POCAPIT · POST · * POST · EXAC · COMONO · HAFIERT · MEDDIS = *quis aliquando posthac comitia habebit magistratus* cet.; lin. 10 sq.: NEP · FEPACID · POD · PIS · DAT · EIZAC · EGMAD · MIN.. | DEIVAID · DO[L]VD MALVD = *neve fecerit, quo quis de illa re minus iuret dolo malo;* lin. 19: PIS · CEVS · BANTINS · FVST = *qui civis Bantinus fuerit.* Adde lin. 28, 29. Antiquior forma ƧIΠ occurrit in inscr. samnit. n. 2878 lin. 1 (Mommsen loc. cit., et Huschke op. cit. s. 149). — Iungitur cum particula SVAE = *sei* (si), ut SVAE PIS et SVAEPIS (volsc. SEPIS, umbr. ƧIꟼƎVƧ svepis, etr. ? ΠƎVƧ svep) = *si quis* vel *siquis*, gr. εἴ τις (Müller *Die Etr.* I 32 anm. 62, Lassen *Beiträge* etc. s. 45, Grotefend op. cit. s. 49, Aufr. et Kirch. II 31 anm. 1, Klenze op. cit. s. 34 anm. 31, Mommsen loc. cit., Huschke op. cit. s. 357, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 192, II 356, 358, 360). Tab. Bant. lin. 4: SVAE · PIS · PERTEMVST = *si quis —erit;* lin. 11: SVAEPIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST = *si quis contra hoc fecerit;* lin. 12: IN · SVAEPIS · IONC · FORTIS · MEDDIS · MOLTAVM · HEREST = *et si quis eum forte magistratus multare volet;* lin. 13 sq.: SVAE · PIS · PRVMEDDIXVD ALTREI · CASTROVS · AVTI · EITVAS | ZICOLOM · DICVST = *si quis pro magistratu alteri agri aut pecuniae diem dixerit;* lin. 17 sq.: SVAE · PIS · CONTRVD · EXEIC · FEFACVST · IONC · SVAEPIS | HEREST · MEDDIS · MOLTAVM · LICITVD = *si quis contra hoc fecerit, eum si quis volet magistratus multare, liceto;* lin. 20: AVT · SVAEPIS · CENSTOMEN · NEI [BE]NVST = *si quis autem in censum non venerit;* lin. 25 sq.: SVAEPIS · CONTRVD | EXEIC · PRVHIPVST = *si quis contra hoc prohibuerit.* Adde lin. 23, 26, 29, 30.

PIS, *quis*, pronom. indef. volsc., = umbr. ƧIꟼ (PIS), osc. et mars. PIS, e stirpe pronominali PO (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 324, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 262, Corssen *De Volscorum lingua* pg. 13). Tab. Velit. n. 2736 lin. 1 sq.: PIS · VEꟻESTROM | FASIA = *quisquis Veliternorum faciat* (Mommsen op. cit. s. 320, Huschke op. cit. s. 261, Corssen op. cit. s. 15). Coniungitur cum particula SE = *sei* (si), ut SEPIS (osc. SVAEPIS et SVAE PIS, umbr. ƧIꟼƎVƧ sve-pis) = *si quis* (Müller *Die Etr.* I 31 anm. 62, Mommsen s. 324 sq., Huschke s. 262, Corssen pg. 15) in eadem tab. lin. 1 et 3.

PIS (pis), *quis*, pronomen apud Marsos (= osc. volsc. et umbr. PIS), e stirpe pronominali PO (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 97; Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 156), in aere Rapin. n. 2741 lin. 12. Vide NIPIS = *ne-quis.*

PISAE, Πίσαι (Strab. V, I 11, II 5; Polyb. II 27 sq., III 41, 56; Ptol. III, 1 Πίσαι κολωνία) vel Πίσα (Strab. V, II, 5; Polyb. II, 16; Dionys. Halic. I, 20; Scyl. Caryand. § 17; Lycophr. vs. 1241 et vs. 1359 Πίσσα), nunc *Pisa*, Etruriae urbs (Liv. XXI 39, XXXIII 43, XXXV 3 sq., XL 17, XLI 9, XLIII 11; Mela II, IV, 9; Solin. II, 7; Rutil. *itiner.* I 560; Antonin. *itiner.* pg. 293; *Tab. Peuting.* segm. III*d;* inscr. apud Orell. n. 4491, Henzen n. 5121, et decr. col. Pisanae pr. lin. 1 PIS|S), condita a civibus Pisae Alpheae. Strab. V, II, 5: Ἡ δὲ Πίσα κτίσμα μέν ἐστι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Πισατῶν, οἳ μετὰ Νέστορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες κατὰ τὸν ἀνάπλουν (ὃν) ἐπλανήθησαν, οἱ μὲν εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ δ' εἰς τὴν Πισᾶτιν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι. Plin. III, VIII, 1 (vide ETRVRIA): « Colonia Luca a mari recedens, propiorque Pisae inter amnes Auserem et Arnum, ortae a Pelope Pisisque, sive a Teutanis, graeca gente ». Iustin. XXI, 1: « Sed et Pisae in Liguribus Graecos auctores habent ». Virg. *Aen.* X, 179 sq.:

« Hos parere iubent Alpheae ab origine Pisae,
Urbs Etrusca solo ».

Ubi Servius: « Sane Pisas antiquitus conditas a Peloponneso profectis; vel ab his, qui cum Nestore ab Ilio venerunt. Alii Pisum, Celtarum regem, fuisse Apollinis Hyperborei filium, et cum Samnitibus bellum gessisse, a quorum regina, quae post coniugis mortem imperio successerat, receptum, in Etruria oppidum suo nomine condidisse. Alii locum ex deo privigno genitum, iuvenem viribus magnis, Pisas condidisse aiunt: Cato Originum I qui Pisas tenuerint ante adventum Etruscorum, negat sibi compertum; sed inveniri Tarchontem, Tyrrheno oriundum, postquam eorum locorum dominium ceperit, Pisas condidisse; cum ante regionem eandem Teutones quidam, graece loquentes, possederint. Alii, ubi modo Pisae sunt, Phocida oppidum fuisse aiunt, quod nobis indicio est a Peloponneso originem id oppidum trahere. Alii incolas eius oppidi Teutas fuisse, et ipsum oppidum Teutam nominatum, quod postea Pisas Lydi lingua sua *Lunarem portum* significare dixerunt; quare huic urbi a Portu Lunae nomen impositum. Alii ab Epeo, Troiani equi fabricatore, conditum tradunt, qui cum aliis Graecis in hanc regionem reiectus est: ubi, postquam Troianae captivae metu dominarum, ad quas deducebantur, naves incenderunt, desperatione reditus remansit, urbemque condidit, et ab ea, quae est in Peloponneso, Pisas cognominavit ». Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 163 suiv. et Müller *Die Etr.* I 92, 105, 136. Lucan. *Phars.* II, 401: « Hinc Tyrrhena vado frangentes aequora Pisae ». Inscr. apud Orell. n. 3777: D · M · S | FELIX HERCVLEO | EQ · P · AED · II · COS · I | PONT · PERP · REIP · PIS. Liv. XL, 43: « Pisanis agrum pollicentibus, quo Latina colonia deduceretur, gratiae ab senatu actae, triumviri creati ad eam rem Q. Fabius Buteo, M. et P. Popillii Laenates [U. C. an. DLXXII] ». Quum a C. Iulio Caesare colonia est deducta, Obsequens appellata est. Decr. col. Pis. pr. lin. 35 sq.: COLONIS · IVLIENSIBVS · COLONIAE · OBSEQVENTI[S] · IVLIAE · PISANAE. — Pisani, gr. Πισᾶται (Strab. V, II, 7), eius urbis incolae (Liv. XL 43, XLV 13; Rutil. *itin.* I, 576; inscr. apud Orell. n. 4048 REI · P · PISANOR). — Pisanus, adiect. ad Pisas pertinens, ut ager Pisanus (Liv. XXXIX, 2), gr. ἡ Πισᾶτις (Strab. V, I, 3), Pisanus portus (Rutil. II, 12), sinus Pisanus (Tacit. *Hist.* III, 42), Cetronius Pisanus (Tacit. *Hist.* IV, 50). Fest. *Qu.* X, 28 pg. 210: « Pisalitem (leg. *Pisatilem*) appellat Naevius Pantaleontem, id est Pisis oriundum tyrannum, cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur ». Hinc Paul. pg. 241: « Pisatilem Naevius dixit e Pisis oriundus ».

PISAVRESE, *Pisaurenses.* Vide PISAVRVM, quod sequitur.

PISAVRVM, Πισαῦρον (Ptol. III, 1) vel Πείσαυρα (Plutarch. in *Anton.* LX, 2), apud recentiores Πίσαυρος (Procop. *De bello goth.* III, 11), nunc *Pesaro* (in charta apud Murat. *Dissert.* VI, 77 *Pensaurum*), oppidum Umbriae (Liv. XLI, 32; Caes. *De bell. civ.* I, 11 sq.; Mela II, IV, 5; Cic. *pro Sext.* cap. 4, *Phil.* XIII 12, *Epist. fam.* XVI 12 = n. 310; Catull. LXXXI, 3; inscr. apud Orell. n. 82, 1031 = 1535; Antonini *itiner.* pgg. 100, 126; *itiner. Hierosol.* pg. 615; *itiner.* apud Henzen n. 5210; *Tab. Peuting.* segm. IV*b*), ad Pisaurum fluvium, a quo nomen habet (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* VIII, 458). Servius autem (in Virg. *Aen.* VI, 825) ab *auro* illic *pensato* appellatum dicit. Plin. III, XIX, 2: « Pisaurum cum amne ». Plutarch. loc. cit.: Πείσαυρα μὲν, Ἀντωνίου πόλις κλερουχία, ᾠκισμένη παρὰ τὸν Ἀδρίαν, χασμάτων ὑπορραγέντων κατεπόθη. Colonia deducta est an. U. C. DLXVIII (cf. inscr. apud Orell. n. 3143). Liv. XXXIX, 44: « Eodem anno coloniae duae, Potentia in Picenum, Pisaurum in Gallicum agrum deductae sunt ». Inscr. apud Orell. n. 81 (cf. n. 3698): COLONIS COLONIAE IVL · FELIC · PISAVR. — Eius oppidi incolae Pisaurenses (Sicul. Flacc. *De condic. agr.* pg. 158 ed. Lachm.; inscr. apud Orell. n. 4084 et Henzen n. 6519), ut PLEPS VRBANA PISAVRENSIVM (Orell. n. 82), antiquiori orthogr. PISAVRESE. Inscr. n. 76: IVNONE · RE | MATRONA | PISAVRESE | DONO · DEDROT. — Pisaurensis (in charta apud Murat. *Dissert.* VI, 189 III *Pensaurensis*), adiect. ad Pisaurum pertinens (Cic. *Epist. ad Att.* II, 7 = n. 33), ut Pisaurensis ager (Sicul. Flacc. pg. 157 et Frontin. *De col.* pg. 257 ed. Lachm.), T. Accius Pisaurensis (Cic. *Brut.* cap. 78), Q. Marcius Q. L. Philargurus Pisaurensis (inscr. apud Mommsen n. 5406), et Pisaurensis Daphnis (Plin. VII, XL, 1). Inscr. apud Fabr. cap. VI n. 17 pg. 435 (Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 5

pg. 3): SILVANI | SIGNVM | CVM · BAS | P · PISAVR | COL · LIB | ACHILLAS | POSVIT.

PISAVRVS vel Isaurus, Πίσαυρος (Arcad. pg. 72), Umbriae fluvius (Plin. III, xix, 2 cit. ad voc. PISAVRVM; *Gromat. veteres* pgg. 17, 52, 157 ed. Lachm.), a quo Pisaurum oppidum vocitatum. Vib. Seq. *De flum.* pg. 16: « Pisaurus, qui et Isaurus, ut Lucanus [II, 406], a quo civitas Pisaurum, de quo Catullus [LXXXI, 3]: *moribunda sede Pisauri.* decurrit in Hadriaticum mare ».

PISEST. Lege PIS EST, in tab. eugub. VI b 53.

PISHER, *quis vult* vel *qui vis* (quilibet), pronom., compositum e PIS = *quis* et HER-, *velle* (HERI = *vult*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 138, 140, II 229, Huschke *Die iguv. taf.* s. 200, Corssen *Ueber aussprache* etc. II 359). Tab. eugub. VI b 41: SERSE · PISHER · COMOLTV = —*es aliquis commolito.*

ꟼIƧI (PISI), *quis* (quisquis) = PIS (nominat. pl. ƎꓷVꟼ pure et PVRI), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 104, 138, II 56, 61 sq., 225, 254, 297, 300, 315, 321, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643, Corssen *Ueber aussprache* etc. II 357, 361). Tab. eugub. VII a 52: TOTAR · PISI · HERIEST = *civitatis quis volet.* Tab. VII b 1: PISI · PANVPEI FRATREXS · FRATRVS ATIERSIER · FVST = *qui quandoque magister fratribus Attidiis fuerit.* Adde tab. VI a 7. — Coniungitur cum voc. Ǝꟼ⋀Vꟼ (pumpe), ut Ǝꟼ⋀Vꟼ IƧIꟼ (pisi pumpe) = *qui-cumque.* Tab. eugub. V a 3 sq., 10 sq.: ꓕƧV8 | : Ǝꟼ⋀Vꟼ : IƧIꟼ : ꓷVꓘꓷƎ8ꟼ8 (arfertur pisi pumpe fust) = *adfertor quicumque fuerit.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 29, 31.

?ƎϽIƧIꟼ (pisice), —*us* (?), fortasse cognomen etr., in urna perus. n. 1600 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 321 ad n. 4).

PISINNIO, diminut. *pisinni* (pusilli). Est cognomen rom. apud Maffei *Mus. ver.* 161, 7. Cf. C · PISINNIVS MAXIMVS BRIXIA, apud Marini *Arvali* pg. 326.

PISINVM vel Pisina, Umbriae oppidum, cuius incolae Pisinates (Plin. III, xix, 3).

PISO, *pinso*, apud veteres (Diomed. pg. 373 = 370 P.). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

PISSIM[E], *piissime*, adverb. in inscr. Pompeiana apud Garrucci *Graffiti de Pompéi* pl. *A* n. 1.

PISTA, *pestem* (?), in cantione antiquissima, apud Cat. *De r. r.* cap. 160 (vide DAMNAVSTRA). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 13.

PISTIA, cognomen Dianae et Cereris, a πίστις (*fides*), in inscr. apud Reines. I 216 sq. (n. 130 et n. 132). Cf. adiect. osc. ꟼИꟼTꟼꟼП (piístiaí) = πιστῇ (*fidae*).

PISTO, *pinso*, ital. *pistare* et *pestare*, apud Veget. *Vet.* I 32 (II 4). Hinc adiect. pistus (Fest. *Qu.* X 28 pg. 210).

PISTORIVM, Πιστωρία (Ptol. III, 1), nunc *Pistoia*, Etruriae urbs (Plin. III, viii, 3; Antonini *itiner.* pg. 184 sq. et *Tab. Peuting.* segm. III *b* « Pistoris »). — Pistoriensis, adiect. ad Pistorium pertinens, ut ager Pistoriensis (Sallust. *Cat.* cap. 57, Iul. Obseq. *Prodig.* n. 123), et milites Pistorienses (Plaut. *Capt.* I, ii, 57). Pistorianus est cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. iii n. 357 pg. 177 (P · EPPIVS · P · F · VOL · PISTORIANVS).

V+ƧIꟼ (pistu). Vide voc. sq.

VꓷIИV+ƧIꟼ (pistuniru), —*o*, subst. n. abl. sg. 2 decl., comparandum cum rom. *pistus* e *pinso*, quod trahitur ad rad. sanscr. piṣ, *conterere* (Aufr. et Kirch. I 34, 117, II 345), in tab. eugub. II b 15. *Calicem* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 328), ductum a gr. πιστὸς (potui aptus) et νηρός (recens). Alii aliter opinantur (cf. Lanzi I 279 = 215, 325 = 252, II 674 = 585, 732 = 640, 828 = 738, et Grotefend *Rud. l. u.* VIII 29).

PIT, *quid*, apud Oscos. Vide PITPIT = *quidquid.*

PITHECVSA vel Pithecussae, Πιθηκοῦσσα (Ptol. III, 1; Strab. I, iii 19, II, v 19; Scylax § 10) vel Πιθηκοῦσσαι (Strab. I, iii 16, V, iv 7 et 9, VI, i 6, XIII, xiv 6) et Πιθηκοῦσαι (Appian. *De bell. civ.* V, 69), nunc *Ischia*, insula maris Tyrrheni (Mela II, vii, 18) in sinu Puteolano, dicta e πίθος h. e. *dolium*, olim Aenaria et Inarime appellata (Liv. VIII, 22 « Pithecusae »; Plin. III, xii, 3 cit. ad voc. AENARIA; Appian. loc. cit.). Plin. II, lxxxix, 3: « Sic et Pithecussas in Campano sinu ferunt ortas ». Ovid. *Metam.* XIV, 88 sqq.:

« orbataque praeside pinus
Inarimen, Prochytenque legit, sterilique locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas ».

PITHVMNVS. Vide PICVMNVS.

ƎꟻAIXIꟼ (pitiave), in situla Tridentina n. 12. Alii aliter legunt (cf. Sulzer *Dei dialetti* etc. s. 22 sg.).

PITINVM, Πιτίνον (Ptol. III, 1), Umbriae oppida bina, quorum unum Pisaurense dicebatur (fortasse haud longe ab urbe *Maccrata Feltria*), alterum Mergens (prope *Sasso Corbario?*). Plin. III, xix, 2: « Pitulani, cognomine Pisuertes, et alii Mergentini ». Ubi sic legendum coniecit Oliverius (*Mars. Pisaur.* pg. 66) « Pitulani, Pitinates cognomine Pisaurenses, et alii Mergentini ». Inscr. apud Orell. n. 82: ABEIENAE C · F | BALBINAE | FLAMINICAE | PISAVRI ET ARIMINI | PATRONAE MVNICIPI PITINATIVM PISAVRENSIVM etc. De PITINO MERGENTE mentio fit in inscr. apud Orell. n. 4039. — Pitinus, adiect. ad Pitinum pertinens. Plin. II, cv, 9: « In agro Pitinate trans Appenninum fluvius Novanus omnibus solstitiis torrens, bruma siccatur ». Cf. *Tab. Peuting.* segm. V *a*, inscr. apud Murat. 206, 3, et Iul. Mancini *Mem. sul Pitino umbro* (in *Giorn. arcad.* XLIV, 276-316).

PITPIT, *quidquid*, pronomen, Oscorum linguâ (cf. ꓤꟼП píd = *quid*), e stirpe pronominali PO. Paul. pg. 212: « Pitpit Osce *quicquid* ».

AIИVЯ+IЧ (pitrunia), *Petronia*, n. pr. f. pro AIИVЯ+ƎЧ (petrunia), apud Etruscos, ut in titulo sepulcr. n. 1704 AIИVЯ+IЧ · I+ƧA8 (fasti pitrunia) = *Fausta Petronia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 293 n. 303).

PITVLVM, Umbriae oppidum, cuius incolae Pitulani (Plin. III, XIX, 2 cit. ad voc. PITINVM). Cf. inscr. apud Doni cl. I n. 34 pg. 40, II n. 70 pg. 87, et Gud. 137, 7.

§ 2. Latii oppidum, cuius meminit Plin. III, IX, 16. Cf. inscr. apud Gud. 124, 9.

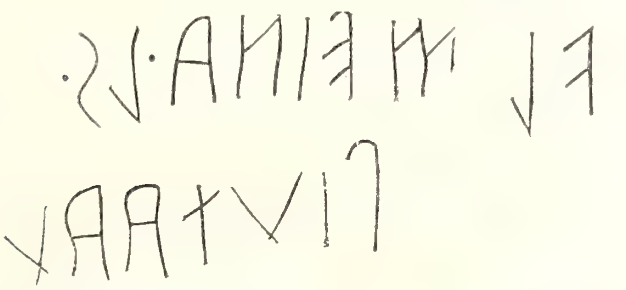
?VIΠ (piú), *pium* vel *pio*, adiect. (volsc. PIHOM), fortasse legendum in lapide sabellico n. 2848 lin. 2 (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* X 21; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 333, et Huschke *Die osk.* etc. s. 238).

VIЧ (piu), in tegula Clusina n. 658.

. . VIЧ (piu . .), in marm. Italiae super. n. 2 ter.

A+VIЧ (piuta), *Plutia* (Plotia, Plautia), n. pr. f., fortasse pro plutal, sicut ꟼAA+VIЧ piutaal pro ꟼAI+VꟼЧ plutial, et MƎ+VIЧ piuteś pro pluteś, e Ǝ+VꟼЧ plute h. e. *Plotus* vel *Plautus* (cf. MƎЯƎI8 fiereś = MƎЯƎꟼ8 flereś), apud Lanzi I 253 = 194 (cf. Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 51, et in *Giorn. arcad.* XXXIV 61).

ꟼAA+VIЧ (piutaal), *Plutiâ* (Plotiâ, Plautiâ), n. pr. f. pro ꟼAI+VꟼЧ plutial (vide A+VIЧ piuta). Tegula etr. n. 183: « vl meina ls piutaal » = *Velius Menius*

(Minius) *Lartis* filius *Plutiâ* natus (cf. Lanzi I 245 = 188, II 438 = 367, 790 = 698, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 125).

?Ǝ+VIЧ (piute). Vide MƎ+VIЧ (piuteś), quod sequitur.

?MƎ+VIЧ (piuteś), *Pluti* (Ploti, Plauti), pro plutes = MƎ+VAꟼЧ plauteś, e Ǝ+VꟼЧ (plute), fortasse legendum in urna etr. n. 1013 (Lanzi II 352 = 281 ad n. 38 M:Ǝ+VIЧ). Vide supra A+VIЧ (piuta).

V↓IЧ (pichu), in urna etr. n. 1983.

ꓘΠ (pk), *Pacius* (Paqvius?) sive *Paculus*, nota praenominis samnit. = ƧIꓘЯΠ pakis (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 284, Minervini in *Bullett. arch. nap.* IV 116), sive ꟼVꓘЯЯΠ paakul (Avellino in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V, 24). Inscr. num. 2877: ꓘΠ · ƎЯ · ꓘΠ (pk de pk) = *Pacius Decius Pacii* filius (Mommsen s. 171, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 144); et inscr. n. 2880: ꓘΠ · ⊦Яꟼ · ꓘΠ (pk laí pk) = *Pacius Laesius* (Laus?) *Pacii* filius (Mommsen s. 175, Huschke s. 153).

ΠƖ (pl), *Plautius* (?), praenomen samniticum (= etr. Ǝ+VAꟼЧ plaute), ut in lamella campana n. 2749 lin. 3 ΠƖ ЯƧIƧ · ʙIↃEƖƖIƧ (pl asis bivellis) = *Plautius (?) Axius Bivellius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 101 sg.).

PL ·, *plebis*, genit. sg., ut TR · PL · = *tribunus plebis* in tab. Bant. n. 2897 lin. 29, 35, 37 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 123).

MIꓘƎOAꟼЧ (platheriś), *Plaetorius*, n. pr. m. Urna perus. n. 1805: MIꓘƎOA|ꟼЧ MƎ+I+ ƎƎ (ve titeś platheriś) = *Velius Titius Plaetorius*, sive *Velii Titii Plaetorii* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 668).

PLACAVILIS, *placabilis*, adiect. in inscr. apud Grut. 93, 11.

PLACENTIA, Πλακεντία (Ptol. III, 1; Strab. V, I, 11 sq.; Polyb. III 40, 66, 74; Dio Cass. XLI 26, XLVIII 10; Appian. *De bell. Ann.* capp. 5, 7, *De bell. civ.* I 92, II 47; Plutarch. in *Oth.* VI, 1), Italiae urbs, ad Padum fluvium (Plin. III, XX 1, VII, XXIX 5 et L 4, VIII, LXI 3; Liv. XXI 56 sq., 59, XXVII 39, 43, XXXI 10, XXXIV 22, XXXIX 2; Tacit. *Hist.* II 17 sqq., 23 sq., 36, 49; Valer. Max. IV, VII 5, VI, II 10; Suet. in *Iul. Caes.* cap. 69 et in *Oth.* cap. 9; Cic. *Ep. ad Att.* VI 9 = n. 282, *ad Q. Fr.* II 15 = n. 140; *itiner. ant.* apud Henzen n. 5210; Antonini *itiner.* pgg. 98, 127, 288; *itiner. Hierosol.* pg. 616; *Tab. Peuting.* segm. III*b*). Sil. Ital. VIII, 591: « Certavit Mutinae quassata Placentia bello ». Colonia deducta est U. C. an. DXXXV (Liv. XXI 25, et *epit.* lib. XX; Vell. Paterc. I, 14; Polyb. III, 40). Cf. Ascon. ad Cic. *in Pis.* (ed. Orell. vol. v p. II pg. 3 sqq.). Inscr. apud Orell. n. 3805: L · SVLPICIO | L · F · GAL · NEPOTI | FLAM · DIVI HADRIANI | AVGVSTAE | IVDIC · EX · V · DEC | II VIR · AVG | II VIR · PLAC | EVTHALES · LIB · PATRONO · R · P | D · D. — Placentini (Liv. XXVIII 11, XXXI 21, XXXVII 46; Cic. *in Pis.* cap. 27; Val. Max. VI, II, 10; Paul. pg. 127), gr. Πλακεντῖνοι (Polyb. XXXIII, 8), sunt Placentiae incolae. — Placentinus, adiect. ad Placentiam pertinens (Cic. *in Verr.* II, V, 13), ut ager Placentinus (Liv. XXXIV 56, Tacit. *Ann.* XV 47), cohors Placentina (Liv. XLI, 5), turma Placentina (Liv. XLIV, 40), Placentini milites (Plaut. *Capt.* I, II, 59), T. Tinca Placentinus (Cic. *Brut.* cap. 46). Cf. PƖACENTIOS (PƖACENTIVS), quod sequitur.

PƖACENTIOS, *Placentius*, n. pr. m. In lamella aen. n. 2727: C · PƖACENTIOS et C · PƖACENTIVS.

PLACETVS, *placitus*, apud Fletw. *Syll. inscr. mon. chr.* 508, 2.

PLACIDINA, diminut. placidae. Est cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 7163.

PLANARIA, parva insula maris Ligustici, inter Caprariam et Corsicam. Plin. III, XII, 1 (cf. VI, XXXVII, 1): « in-

tra vero sexaginta millia passuum a Corsica, Planaria a specie dicta ».

PLANASIA, Πλανασία (Ptol. III, 1; Dio Cass. LV, 32), hodie *Pianosa*, insula in mari Tyrrheno (Varro *De r. r.* III, vi, 2; Tacit. *Ann.* I 3 et 5, II 39), prope Ilvam. Plin. III, xii, 2: « Ab ea (*Ilva*) Planasia, xxxviii m. ». Solin. III, 2: « Planasiam de facie supinitatis sic vocatam ».

PLANGENSES, incolae oppidi cuiusdam Umbriae, apud Plin. III, xix, 3.

PLANES -etis, *planeta*, apud Aul. Gell. XIV, 1.

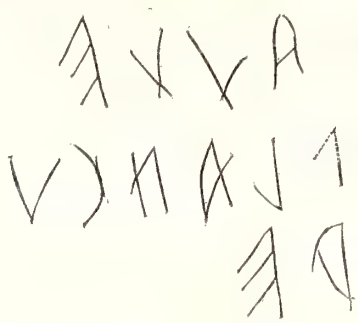
PLANINVM, Piceni oppidum (inscr. apud Marini *Arvali* pg. 324), cuius incolae Planinenses (Plin. III, xvii, 2; al. *Pleninenses* et *Plenienses*).

PLANIVS, gentilitium campanum, ut M. Planius Heres Calenus, apud Cic. *Epist. fam.* IX, 13 = n. 553. Cf. inscr. apud Mommsen n. 3801, 4405, 6310 (172), 6769.

ИVϽИA⅃ᑎ (plancun), *Planconius* sive *Plancorius*, e Planco, in tegula etr. n. 194 (cf. Lanzi II 409 = 338 ad n. 258, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 136 sg.).

ᗡVϽИA⅃ᑎ (plancur), *Plancoria*, n. pr. f. in tegula etr. n. 195. Vide voc. sq.

ƎᗡVϽИA⅃ᑎ (plancure), *Plancorius*, gentilitium etr. (vide ᗡVϽИA⅃ᑎ plancur et ИVϽИA⅃ᑎ plancun), e PLANCVS. Tegula sepulcr. n. 196: aule plancure = *Aulus Plancorius*.

§ 2. Cognomen etr., ut in ossuario Clus. n. 682: avre petr plancure = *Aulus Petrius Plancorius*.

AIᑫVϽИA⅃ᑎ (plancuria), *Plancoria*, cogn. fem. etr. (vide ƎᗡVϽИA⅃ᑎ plancure). In ossuario Clus. n. 678: AIᑫVϽИA⅃ᑎ : IVᑫ+[Ǝᑎ] AIИAO (thania petrui plancuria) = *Tannia Petria Plancoria*.

PLANCVS, h. e. qui pedes supra modum planos habet (cf. etr. ИVϽИA⅃ᑎ plancun, ƎᗡVϽИA⅃ᑎ plancure et AIᑫVϽИA⅃ᑎ plancuria). Gloss. apud Labb.: « Plancus, πλατύπους ». Fest. *Qu.* XI, 31 pg. 230 et Paul. pg. 231: « Plancae dicebantur tabulae planae, ob quam causam et Planci appellantur, qui supra modum pedibus plani sunt ». Plin. XI, cv, 1: « Vola homini tantum, exceptis quibusdam. Namque et hinc cognomina inventa, Planci, Plauti, Scauri, Pansae: sicut a cruribus Vari, Vaciae, Vatinii: quae vitia et in quadrupedibus ».

PLANVRIA, *planities*, ital. *pianura*. *Gromat. vet.* pg. 352 (Lachmann): « et ipsud trifinium duabus lineis descendit per planuria ».

ƧA⅃ᑎ (plas), in titulo sepulcr. n. 617.

PLASEA. Vide PALASEA.

ΠΛΑΤΕΕΙΣ?, in Lucania, apud Scyl. Caryand. § 12, ubi fortasse legendum Κλαμπετία.

ΠΛΑΤΕΙΑΙ, locus prope Crotonem, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxv (§ 261).

?AI+A⅃ᑎ (platia), *Platia* (Plotia, Plautia), familia etr., pro plautia = I+VA⅃ᑎ plauti, in titulo sepulcr. n. 1265 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 57 et nt. 4). Cf. Platius Secundus et Platia Rufina in inscr. apud Mommsen n. 1369.

ΠΛΑΤΟRAϟ, n. pr. m., unde ΠΛΑΤΟRRIHI (πλατορριhι), in inscr. Mesap. n. 2961, 2974, 3017 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 51 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 80 sg., Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 45). Cf. Platoria Aprulla in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 6130. Vide PLATORINVS et PLETORIVS.

PLATORINVS, cognomen rom., e Πλάτωρ vel ΠΛΑΤΟRAϟ, ut C·SVLPICIVS PLATORIN et M·AGRIPPA PLATORINVS III VIR in numis consul. apud Cohen pg. 307.

ΠΛΑΤΟRRIHI, n. pr. m. (dat. sg.) e ΠΛΑΤΟRAϟ, in inscr. Mesap. n. 2947.

PLAVIS, nunc *Piave*, flumen Venetiae, cuius mentio est apud Venant. *praef. Carm.*, Paul. Diac. *Hist. Langob.* II, 12, et *Anon. Ravenn.* IV, 36. Vide DVPLAVILENSIS.

PLAVSSVS, *plausus*, in cod. Virg. *Georg.* II 508 (cf. Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 469).

Ǝ+VA⅃ᑎ (plaute), *Plautus*, cognomen etr. = Ǝ+V⅃ᑎ (plute), sicut apud Romanos *Plautus* et PLOTVS, genit. MƎ+VA⅃ᑎ (plauteś) vel ƧƎ+VA⅃ᑎ (plautes). In titulis sepulcr.: Ǝ+VA⅃ᑎ · VᑎMVᑎ · ΘᑫA⅃ (larth pumpu plaute, n. 1268) vel Ǝ+VA⅃ᑎ · VᑎMVᑎ · Ƨ⅃ (ls pumpu plaute, n. 1279) et Ǝ+VA⅃ᑎ · VᑎMVᑎ · A⅃ (la pumpu plaute, n. 1277) = Ǝ+V⅃ᑎ · VᑎMVᑎ · A⅃ (la pumpu plute, n. 1273, 1275) h. e. *Lars Pompus Plautus*. Adde inscr. n. 1270 Ǝ+VA⅃ᑎ Ƨ⅃ (ls plaute) = *Lars Plautus*; et cf. n. 1276.

§ 2. *Plautius*, gentilitium etr., ut in titulo sepulcr. n. 1717 Ǝ+VA⅃ᑎ : ⅃ƎƎ (vel plaute) = *Velius Plautius*.

MƎ+VA⅃ᑎ (plauteś) et ƧƎ+VA⅃ᑎ (plautes), *Plauti* vel *Plautii*, e Ǝ+VA⅃ᑎ (plaute) = *Plautus*, apud Etruscos. In lapid. sepulcr. n. 1269: MƎ+VA⅃ᑎ · IᑫAϽИA · I+ƧA8 (fasti ancari plauteś) = *Fausta Ancaria Plauti* uxor; n. 1271 bis: MƎ+VA⅃ᑎ · I⅃ƎƎ · AIИAO (thania

veli plauteś) = *Tannia Velia Plauti* uxor; et n. 1271: ƧƎ+VAɅ1 · IƧBA · IOꟼAɅ (larthi ahsi plautes) = *Lartia Axia Plauti* uxor. Adde inscr. n. 686. Vide MƎ+VI1 (piuteś).

I+VAɅ1 (plauti), *Plautia*, n. pr. f., = ? AI+AɅ1 platia, unde ɅAI+VAɅ1 (plautial) et ɅAI+VɅ1 (plutial) = *Plautiâ* (vide Ǝ+VAɅ1 plaute = *Plautus*). In operc. ossuarii n. 1278: I+VAɅ1 : IИV1MV1 : AИAO (thana pumpuni plauti) = *Tannia Pomponia Plautia*. Adde inscr. n. 1272, et vide A+VI1 (piuta).

ɅAI+VAɅ1 (plautial), *Plautiâ*, n. pr. f. = ɅAI+VɅ1 (plutial), e I+VAɅ1 plauti pro plautia = *Plautia*, apud Etruscos. Inscr. Clus. n. 588: « lth arntni plautial »

:ɅAI+VAɅ1:IИ+ИꟼA:OɅ

= *Lartia Aruntinia Plautiâ* nata. Alia inscr. Clus. n. 673: « 'lar pethna plautial = *Lars Petinius Plautiâ* natus.

ɅAI+VAɅ1:AИOƎ1:ꟼAɅ

Adde tit. sepulcr. n. 612 bis (ɅAI+VAɅ1).

PꝆAVTIOS, *Plautius*, n. pr. m., = etr. Ǝ+VAɅ1 (plaute) vel Ǝ+VɅ1 (plute), ut in inscr. rom. n. 2690 NOVIOS PꝆAVTIOS = *Novius Plautius*.

PLAVTVS. Vide PLOTVS.

? AↆVAɅꟼ (plaucha), in operc. ossuarii etr. n. 435 ter*b*. Cf. ƧV>ƎɅ1 (plecus).

-ƎɅ1 (PLE-), rom. *ple-re*, radix umbrica in voc. PLENER = *plenis*, ᗡƎIƧAИƎɅ1 (plenasier) = *plenariis*, AIИƎɅ1A (a-plenia) = *ad-plena* (impleta) et ƧƎIИƎɅ1A (a-plenies) = *ad-plenis* (impletis). Vide rad. POL-.

ƧV>ƎɅ1 (plecus), *—us*, n. pr. m., in inscr. Tarquin. n. 2335*a*.

PLEMMYRIVM, Πλημμύριον (Diod. Sic. XIV 63; Plutarch. in *Nic.* XX, 3) vel Πλημύριον (Thucyd. VII 4, 22 sqq., 32, 36), promontorium Siciliae, et castellum Syracusanorum ab Himilcone exstructum (Diod. Sic. loc. cit.). Virg. *Aen.* III, 693: « Plemmyrium undosum ». Thucyd. VII, 4: Τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προύχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. Steph. Byz.: Πλημμύριον, φρούριον Συρακουσῶν. Ὁ οἰκήτωρ Πλημμυριάτης, καὶ Πλημμυράτης.

ᗡƎIƧAИƎɅ1 (plenasier), *plenariis* (plenis), adiect. f. dat. et abl. pl. 1 decl. apud Umbros, e ple-no (unde ƧƎIИƎɅ1 plenies et PLENER = *plenis*) et suff. asio (Aufr. et Kirch. I 41, 44, 103 sq., 106, 114, 162 sq., II 312 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 450 sq. et s. 612; cf. Passeri *Paralip.* pgg. 294, 328, Maffei *Osserv. lett.* VI 72, Lanzi II 703 = 611, Grotefend *Rud. l. u.* VII 7). Tab. eugub. Va 2, 14 sq.: ᗡƎIƧAИᗡV : ᗡƎIƧAИƎɅ1 (plenasier urnasier) = *plenis urnariis*.

PLENER, *plenis*, adiect. n. abl. pl. 2 decl., antiquiori orthogr. ƧƎIИƎɅ1 plenies, e ple-no, sanscr. purna = *impletus* (unde ᗡƎIƧAИƎɅ1 plenasier = *plenariis*, AIИƎɅ1A a-plenia = *ad-plenia* et ƧƎIИƎɅ1A a-plenies = *ad-plenis*), quod e rad. -ƎɅ1 (PLE-), rom. *plere*, comparandum cum rad. sanscr. pṛ vel pâr, *implere* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, 19, VI 27, VIII 29, Aufr. et Kirch. I 41, 42, 120, II 281, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618; cf. Passeri *Paralip.* pg. 328, Lanzi I 396 = 311, II 828 = 738). Tab. eugub. VIIa 21: TIOM · ISIR · VESCLIR · ADRIR · TIOM · PLENER = *te hisce vasculis atris, te plenis*. Tab. VIIa 34: TIOM · ISIR · VESCLIR · ALFER · TIOM · PLENER = *te hisce vasculis albis, te plenis*.

PLENES, cognomen faliscum, in inscr. n. 2442 (Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 277 sg.).

AIИƎɅ1 (plenia), *plenia*, adiect. n. acc. pl. 2 decl., apud Umbros, e rad. -ƎɅ1 (PLE-), rom. *plere*. Vide AIИƎɅ1A (a-plenia) = *ad-plena* (impleta).

ƧƎIИƎɅ1 (plenies), *plenis*, adiect. (abl. pl. 2 decl.), recentiori orthogr. PLENER, apud Umbros, e rad. -ƎɅ1 (PLE-), rom. *plere*. Vide ƧƎIИƎɅ1A (a-plenies) = *ad-plenis* (impletis).

PLENINENSES. Vide PLANINVM.

PLEO, *impleo*, apud veteres (cf. umbr. ƧƎIИƎɅ1 plenies = PLENER h. e. *plenis*). Fest. *Qu.* XI, 32 pg. 230 et Paul. pg 231: « Plentur antiqui etiam sine praepositionibus dicebant ».

PꝆEORES et PꝆEORIS, *plures*, acc. pl., apud veteres (cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 87). Carm. fratr. Arval. n. 2692: SINS IN·CVRRERE IN PLEORES vel [SI]NS INCVRRERE IN PLEORIS et SERS INCVRRERE IN PLEORIS = *siris incurrere in plures* (Hermann *Elem. doctr. metr.* pg. 615, et Grotefend apud Egger pg. 70) vel *sinas incurrere in plures* (Klausen apud Egger pg. 71) = *sine incurrere in plures* (*Zeitschr f. vergl. sprachf.* I 116); al. *sines incurrere in flores* (Lanzi I 144 = 110, et Galvani *Delle genti* etc. pg. 421 sg.).

PꝆEORIS. Vide voc. anteced.

PLEPS, *plebs*, antiquo scribendi more (Scaur. pg. 2261 P.), in inscr. rom. (Grut. 128 5, et 494 2; Mommsen n. 649) ex. c. PLEPS · VRBANA (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 378; Grut. 352, 1; Orell. n. 82; Mommsen n. 202, et n. 6786; Henzen n. 5439), PLEPS · TREBVLANA (Fabr. cap. v n. 297 pg. 401, Grut. 449 1, et 467 2; cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1839 pg. 55), PLEPS HERCVLANENSIS (Mommsen n. 2416). Doederlein *De voc. al.* etc. pg. 9: « *Plebs* sive *plebes* Latinorum in ore natum et immutatum est ex πλειάς, quo nomine Graeci stellarum *multitudinem* et globum complectebantur, *plejadas*. Iidem *plebi* significandae plenius assumpserunt

vocabulum, πληθύς sive πλῆθος; ipsum autem πλήθω a ΠΛΕΩ, πλέος, πίμπλημι im-*plere* formatum est, si audies Pottium *Etym. Forsch.* I, p. 187, compositione hujus radicis cum verbo θεῖναι; quod exemplum secuti majores nostri *füllen thun* copulare solebant, retinente passim hunc usum nostrae aetatis plebecula ».

PLERVS, plera, plerum, apud veteres, sine *que* additione (Prisc. pg. 182 = 668 P.). Fest. *Qu.* XI, 32 pg. 230: « Plera dixisse antiquos testis est Pacuvius, cum ait [vs. 320]: *plera pars pessumdatur* ». Pacuv. vs. 136: « Pater Achivos in Caphereis saxis pleros perdidit ». Cf. Cat. apud Prisc. loc. cit., et Cic. *De leg.* III 3.

PLESTIA, Umbriae oppidum, ubi nunc *S. Maria di Pistia*, cuius incolae Plestini vel Pelestini (Plin. III, xix, 2). Inscr. apud Orell. n. 2172: C · VEIANIO C · FIL | COR · RVFO FLAM | AEDILI IIII VIR · I · D · PATRO|NO MVNICIPII ET COMPLV|RIVM CIVITATVM · EQVO · PV|BLICO · CVRATORI · REIP · PLESTINOR | DATO A MAXIMIS IMP · ANTO|NINO AVG etc. Cf. Q · PLESTINVS, apud Mommsen n. 697 lin. 48, et vide PLESTINA et PLISTIA.

PLESTINA, oppidum Marsorum, ad Sarum fluvium, ubi nunc *Pesco-Asserolo* (cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 302). Liv. X, 3: « Profectus dictator cum exercitu proelio uno Marsos fundit, compulsis deinde in urbes munitas, Milioniam, Plestinam, Fresiliam, intra dies paucos cepit: et parte agri multatis Marsis foedus restituit ». Cf. Πλειστίνην λίμνην (Appian. *De bello Ann.* capp. 9, 11) = *Trasimenum lacum?*. Vide PLESTIA et PLISTIA.

PLETORIVS, *Plaetorius*, gentil. rom., ut P. Pletorius Flavus (Mommsen n. 414) et Pletoria Nigrina (Mommsen n. 413).

PLEVES, *plebes* (plebs), ital. *pieve* (unde *pievano* et *pievania*), in inscr. apud Grut. 1083, 10 (PLEVI et PLEBI). Hinc PLEVITAS, quod sequitur.

PLEVITAS, h. e. conditio plebeia, e pleve pro *plebe*. Non. II, 619 = pg. 149: « Plevitatem, *ignobilitatem*. Cato pro Veturio: *Propter tenuitatem, et plevitatem*. Hemina in Annalibus: *Quicumq. propter plevitatem agro publico eiecti sunt* ».

ꓮꟼVƎꓘ1 (pleura), *Plurius* seu *Pluria* (?), n. pr. In urnis etr. n. 1258 sq.: ꓮꟼVƎꓘ1 : ꓮꓘ (la pleura) = *Lars Plurius* vel *Lartia Pluria* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 60 sgg.). Cf. PLERVS et PVEORES.

MꓮꟽMꓮꓘIꓘ1 (plikaśnaś), quod legitur in vase arg. n. 801, pro gr. ἄγαλμα et lat. *donarium* sumitur a Lanzio (II 505 = 430), formatum e πολὺ et κανὰ, sive pro n. pr. m. *Palikanus* (II 790 = 699).

PLISIMVS, *plurimus*, apud veteres, qui et PLVSIMVS dixerunt. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205 et Paul. pg. 204: « Plisima, *plurima* ».

PLISTIA, Πλειστίκη (Diod. Sic. XIX, 72), oppidum Samnitium, nunc *Presta* (cf. PLESTIA). Liv. IX, 21 (cf. IX, 22): « Fusi in castra Samnites, exstinctis nocte ignibus, tacito agmine abeunt: et, spe abiecta Saticulae tuendae, Plistiam ipsi, socios Romanorum, ut parem dolorem hosti redderent, circumsidunt ».

PLISTINVS, Faustuli frater. Plutarch. in *Rom.* X, 3: Ἔπεσε δὲ καὶ Φαυστύλος ἐν τῇ μάχῃ καὶ Πλειστῖνος, ὃν ἀδελφὸν ὄντα Φαυστύλου συνεκθρέψαι τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον ἱστοροῦσιν.

ƎИI+Iꓘ1 (plitine), *Plotinus* (Plautinus)?, n. pr. m. etr. fortasse e pliti pro pluti = I+Vꓮꓘ1 plauti (cf. plisimus = plusimus, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 179). In olla perus. n. 1716: ƎИI+Iꓘ1 : Vꓮ (au plitine) = *Aulus Plotinus*.

PLODO, *plaudo*, apud veteres. Diomed. pg. 382 = 378 P.: « *Plaudo* frequens est, apud veteres plodo: Cicero de gloria *o miserum vel potius amantem, de quo necesse erat peius existimare eos qui ploderent quam eos qui non ploderent.* item in paradoxis Stoicorum apud eundem *exsibilatur exploditur* ». Varro apud Non. VII, 85 = pg. 428: « Ita uti soliti eramus Romae in balneis, plodere coepimus et murmurari ».

PVOIRVMVS, *plourumus* (plurimus), adiect. antiquo scribendi more (nominat. pl. PVOIRVME = *plurimi*). In titulo n. 2708 ex Scip. sepulcr.: HONC · OINO · PVOIRVME · COSENTIONT · R[OMAI].

PLOXINVM vel ploxenum, *capsa* (Paul. pg. 231), quod a gr. πλόκανον deducit Doederl. *Syn. et Etym.* VI 273. Fest. *Qu.* XI, 32 pg. 230: « Ploxinum appellari ait Catullus *capsam in cisio*, *capsam*[ve] cum dixit: *gingiras ploxini* [*Carm.* XCVII, 6; al. *ploxemi*] *habet veteris* ». Vox est Galliae Cisalpinae. Quintil. *Inst. orat.* I, v, 8: « Catullus ploxenum circa Padum invenit ».

PLORO, *plane inclamo*, apud veteres. Fest. *Qu.* XI, 32 pg. 230: « Plorare, *flere, inclamare* † nunc significat, et cum praepositione *implorare*, id est *invocare:* et (leg. *sed*) apud antiquos *plane inclamare*. in regis Romuli et Tatii legibus: si nurus † sacra divis parentum estod. in Servi Tulli haec est: si parentum (leg. *parentem*) puer verberit, ast olle plorassit, paren † puer divis parentum sacer esto. id est *clamarit* †, dix.... ».

PLOSOR, *plausor*, e PLODO pro *plaudo*, apud Sidon. *Epist.* IX 3, et *Carm.* IX 300.

PLOSRVM, *plostrum* (plaustrum), in lege Iul. Municip. cap. 3 lin. 65 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 351). Vide PLOSTRVM, quod sequitur.

PLOSTRVM, *plaustrum*, subst. n., vulgari sermone (Cato *De r. r.* capp. 2, 10, 62; Varr. *De r. r.* I, xxii, 3; Colum. VI, ii, 8; Horat. *Sat.* I, vi, 42; Priscian. pg. 39 = 562 P. cit. ad voc. COTES; inscr. apud Murat. pg. 582; Lex Iul. Municip. cap. 3 lin. 60, 62-64, 66 PLOSTRA et PLOSTREIS, lin. 57 PLOSRVM, et lin. 65 PlO-

STRA, apud Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 351 sg.), unde diminut. plostellum (Varr. *De r. r.* I, LII 1, Horat. *Sat.* II, III 247, August. *De civ. Dei* VII 21) et adiect. plostrarius (Cato *De r. r.* cap. 11). Gloss. apud Mai *Class. auct.* VII 574: « Plostrum dicimus magis quam *plaustrum* ». Suet. in *Vesp.* cap. 22: « Mestrium Florum consularem, admonitus ab eo (*Vespasiano*), *plaustria* potius, quam plostra dicenda, postero die *Flaurum* salutavit ». Cf. Mazocchi op. cit. pg. 353 et nt. 66.

PLOSVS, *plausus*, e PLODO pro *plaudo*, quidam legunt apud Ennium (Macrob. *Saturn.* VI, 1).

PLOTVS, *pedibus planus*, adiect. apud Umbros, recentiori orthogr. plautus (= etr. ƎꓕVAꓘꟻ plaute, per contr. ƎꓕVꓘꟻ plute et fortasse AIꓕAꓘꟻ platia = IꓕVAꓘꟻ plauti), sanscr. pṛthu (latus, amplus) e rad. prath (extendere) et suff. -u, gr. πλατύς, lith. platus, lat. *latus* (cf. gr. πλάτη, πλάτος, πλατεία, πλάξ). Fest. *Qu.* XII, 7 pg. 238 (et Paul. pg. 239): « [Plotos appellant] Umbri, *pedibus planis* [natos. hinc soleas dimidiatas, qui]bus utuntur in venando [quo planius pedem ponant, vo]cant semiplotia et ..... unde et Acci]us poeta, quia Umber Sarsinas erat, a *pedum planitie* initio Plotus, postea Plautus coeptus est dici ». Et Paul. pg. 231 (ex Fest. *Qu.* XI, 31 pg. 230): « Plauti appellantur canes, quorum aures languidae sunt ac flaccidae et latius videntur patere ». Cf. etr. AꓕVIꟻ piuta et MƎꓕVIꟻ piutes, cum ital. *piota* (apud Aligher. *Inf.* XIX, 120). *Plauta* Galli dicunt eadem significatione, qua Pedemontani *piota* (J. J. Champollion-Figeac *Nouv. rech. sur les patois de la France* pg. 188). Adiect. *pioto* pro *pigro*, *lento* usurpat Frezzius *Quadrir.* III, IX, 142, ubi cf. adnot. (II 296) et Canneti *Diss. apol.* pg. 66.

§ 2. Cognomen etr., = ƎꓕVꓘꟻ plute et ƎꓕVAꓘꟻ plaute, ut in lapide perus. n. 1281: L · POMPONIVS · L · F · ΓLOTVS (n. 1280 L · POMPONIVS · L · F · ARSINIAE · GNATVS · PLAVTVS). Hinc gentil. Plotius (Cic. *De fin.* II 18, Suet. in *Caes.* cap. 5, inscr. apud Henzen n. 7227) = *Plautius* (gr. Πλώτιος et Πλωτία, apud Osann *Syll. inscr.* pg. 436 n. XCIII, Boeckh n. 1460, 2322, 3663 B) et Ploteius (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 21), et cognom Plotianus (Mommsen n. 2667; cf. Cic. *Ep. fam.* XIII, 8 = 644) vel Plotienus (Grut. 128, 5), Plotilla (Grut. 76, 7; 701, 2), Plotinus et Plotina (in thes. epigr., et apud Aur. Vict. *Epit.* cap. 42), Plotulena (Mommsen n. 4516).

PLOVERE, *pluere*, ital. *piovere*, apud veteres. Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250 (et Paul. pg. 251): « *Pateram perplovere* in sacris cum dicitur, significat *pertusam* esse ».

ΠLOVRVMVS, *plurumus* (plurimus), = PꓘOIRVMVS, e PꓘOVS = *plus*, in inscr. Amitern. apud Murat. 658, 1 (Mommsen n. 5882).

PꓘOVS, *plus*, adiect., unde superlat. PLOVRVMVS, in S. C. de Bacch. lin. 19 sq. (Append. n. LVIII). Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 161.

PLVMELLA, *plumula*, diminut. plumae, in Not. Tiron. pg. 171.

PLVOR -oris, *pluvia*, apud Laber. vs. 59 (Non. III, 181 = pg. 220).

PLVRVMVS, *plourumus* (plurimus), adiect. in lege Servil. *Repetund.* cap. 15 (Append. n. LX). Cf. Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 474.

PLVSIMVS, *plurimus*, = PLISIMVS (vide PꓘOIRVMVS et PLVRVMVS = *plurimus*), apud veteres. Varr. *De l. l.* VII, 27 pg. 130: « plusima, *plurima* ».

ƎꓕVꓘꟻ (plute), *Plotus* (*Plautus*), cognomen etruscum = ƎꓕVAꓘꟻ (plaute), sicut ꓘAIꓕVꓘꟻ (plutial) = ꓘAIꓕVAꓘꟻ (plautial). In titulis sepulcralibus n. 1273 et n. 1275: ƎꓕVꓘꟻ · VꟻMVꟻ · Aꓘ (la pumpu plute) = *Lars Pompus Plautus*. Gentilitium Plutius saepe invenitur in thes. epigr.

ꓘAIꓕVꓘꟻ (plutial), *Plutiâ* vel *Plautiâ* (Plotià), pro ꓘAIꓕVAꓘꟻ (plautial), sicut ƎꓕVꓘꟻ (plute) pro ƎꓕVAꓘꟻ (plaute), apud Etruscos. Inscr. sepulcr. n. 905 bis *a*: ꓘAIꓕVꓘꟻ : ƎꓕИƧƎꟼꟻ : A✱ꟼAꓘ (larza presnte plutial) = *Lars Praesentius* (vel *Lartia Praesentia*) *Plautiâ* nat.

ꟻИ (pn), in aere etr. n. 2591.

ƧAMƎꓕMꟻ (pntenas), in marm. etr. n. 2627.

PO, *qua*, pronom. umbr., antiquiori orthogr. Vꟻ (pu), in voc. SVEPO = VꟻƎƎƧ (sve-pu) h. e. *siqua*.

PO-, radix umbrica, antiquiori orthogr. -Vꟻ (pu-), sanscr. pû (purificare), rom. *pu-rus*, in voc. PONE et PONI = *thus* vel *thure*. Cf. falisc. PONI.

PO, *potissimum*, in Saliari carmine, apud Fest. *Qu.* XI, 21 pg. 205 (vide PA = *patre*). Alii legunt « po pro populo ».

ΠOAONNIHI, in inscr. Mesap. n. 2950 *d*.

POBLICIVS, *Publicius*, n. pr. m., e POBLICO (POPLICO) = *publico*, in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 31. Cf. POBLICI pro *Poblicii* (Mommsen n. 3803) et POBLICIAI pro *Publiciae* (Grut. 815, 15).

POBLICOLA. Vide POPLICOLA.

POBLICVS, *publicus*, adiect. (= POPLICVS et PVPLICVS), unde POBLICIOS = *Publicius*, apud veteres. Prisc. pg. 27 = 554 P.: « *U* quoque multis Italiae populis in usu non erat, sed e contrario *o*, unde Romanorum quoque vetustissimi in multis dictionibus loco eius *o* posuisse inveniuntur, poblicum pro *publicum*, quod testatur Papirianus de orthographia, polchrum pro *pulchrum*, colpam pro *culpam* dicentes, et Hercolem pro *Herculem*, et maxime digamma antecedente hoc faciebant, ut servos pro *servus*, volgus pro *vulgus*, Davos pro *Davus* ». Et Cassiod. pg. 2289 sq. P.: « Nec mirum est veteres *u* litera pro *o* usos, nam et *o* pro *u* usi sunt; poblicum enim, quod nos *publicum*, et quod nos *culpam*, illi colpam dixerunt ».

POBLILIA seu Publilia et Popilia seu Popillia tribus, una ex rusticis, instituta ann. u. c. CCCXCVII simul cum Pomptina. Liv. VII, 15: « Eodem anno duae tribus, Pomptina et Publilia (codd. *Publia*, *Publilia*, *Publiana*, *Publicia*), additae ». Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233: « Popillia tri[bus una antiquarum triginta tri]buum, tot enim fue[runt ante reges exactos, fe]lici nomine ap[pellata a progenitrice Popilliorum, ut] Pinaria a sororis P[inarii, qui Herculi prima sacra fecit, no]mine ». Et Paul. pg. 232: « Popillia tribus a progenitrice traxit vocabulum ». In inscr. rom. scribitur POB· (Orell. n. 47, 67, 2168, 2177, 3130, 3219, 3438, 3907, Henzen n. 5113, 6810), POP· (Orell. n. 4108), PVB· (Orell. n. 3785, 4101, 4356, 4479, Henzen n. 5991), et ΠΟΠΛΙΛΙΑ in inscr. gr. apud Grut. pg. 503.

POBLILIVS, *Publilius*, n. pr. m., e Poblius pro *Publius*, ut L·POBLILIVS·L·F·VOLER·N·PHILO·VVLSCVS (Borghesi *Nuovi framm.* etc. II, 99). Adde inscr. apud Grut. 853 6 et Murat. 147 3, 481 6.

POD, *quod*, pronom. relat. (nominat. et acc. sg. n.), antiquiori orthogr. ЯVП púd, gr. literis ΠΩΤ, e stirpe pronominali PƆ, apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59, Klenze *Phil. abhandl.* s. 54 anm. 118, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 52 sq., Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 344, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 31; cf. Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 160, et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 221), in tab. Bantina n. 2897 lin. 10 et lin. 32.

§ 2. *Quo*, abl. sg., in tab. Bant. n. 2897 lin. 10 et lin. 23 (Kirchhoff op. cit. s. 46), fortasse pro adverb. *quando* usurpatum (Klenze op. cit. s. 42 anm. 62 et s. 54 anm. 119, Mommsen op. cit. s. 291).

ΠΟΔΑΛΕΙΡΙΟΥ ἡρῷον, *Podalirii sacellum*, in Drio colle Italiae, apud Strab. VI, III, 9. Podalirius fuit Aesculapii filius.

PODRV, *utro*, abl. sg., Umbrorum linguâ, e stirpe pronominali PO-. Vide voc. sq.

PODRVHPEI, *utroque*, pronom. m. abl. sg., e PODRV (po-dru) = *utro* et PEI = *que* (cf. ƎꟼꞨƎꓷYVꟼ putrespe = *utrius-que*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 78, 98, 130, II 76 sq., 95, 304, Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, III 246), in tab. eugub. VI a 11 (vide SERITV). *Utrobique* exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 71 sq.).

POE, *qui*, pronom. relat. m. (nominat. sg.) = POI et POEI (cf. PIS et PISI), apud Umbros, e stirpe pronominali PO (Aufr. et Kirch. I 30, 60, 106, 137, II 34 sq., 58, 244, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 35 et Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 229, II 357). Tab. eugub. VI b 50: POEPERCA·ARSMATIAM·HABIEST (tab. VI b 53 POI·PERCAM·ARSMATIA·HABIEST) = *qui virgam —iam habebit.* — *Ubi* = gr. πωι pro πῷ exponunt Lanzius (I 397 = 311, II 829 = 738) et Grotefend (*Rud. l. u.* VI, 31 sq.).

POEI, *qui*, pronom. relat. m. (nominat. sg.) = POE, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 30, 51, 60, 88, 137, II 34 sq., 38, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 35). Tab. eugub. VI b 1 sq.: POEI · ANGLA · ASERIATO | EEST = *qui oscines observatum ibit.* Vide POE.

POENATES. Vide PENATES.

POENINVS. Vide PENNINVS.

POENIO, *punio*, unde POENITVS pro *punitus*, et POENITIO pro *punitio*, apud veteres (Cic. *Mil.* cap. 31, *Tusc.* I 44, *De rep.* III 9, Aul. Gell. VI 14, VII 3, XI 18, XX 1, cet.). Cf. inscr. apud Grut. 940, 7.

POENITIO, *punitio*, apud Aul. Gell. VI 14, XI 1. Vide POENIO pro *punio*.

POENITVS, *punitus*, e POENIO pro *punio*, apud Aul. Gell. XII, 7 (« poenitus » et « impoenitus »).

POEPERCA. Lege: POE PERCA, in tab. eugub. VI b 50.

POETELIVS vel Poetelinus lucus, prope muros Romae fuit, extra portam Nomentanam. In sacris Argeorum apud Varr. *De l. l.* V, 50 pg. 20: « Cespius mons, quinticeps cis lucum *Poetelium* ..... Exquilinis est ». Liv. VI, 20: « Ita prodicta die, in Poetelinum lucum (codd. nonnulli *Petelinum* et *Pettelinum*) extra portam Nomentanam, unde conspectus in Capitolium non esset, concilium populi indictum est ». — Poetellius est gentilitium rom. apud Gruter. (240 col. 3), Murat. (530, 1), Doni cl. IX n. 3 pg. 339, Mommsen (n. 6892), et Poetilius apud Murat. (842, 7) et Doni cl. VI n. 150 pg. 266. Cf. Q·POETELIVS .... LIBO VISOLVS in fast. consul. (Grut. pg. 290).

POI, *qui*, pronom. relat. m. (nominat. sg.) = POE et POEI, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 30, 60, 137, II 34 sq., 58 sq., 216 sq., 225, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 35). Tab. eugub. VI a 5 sq.: POI · ANGLA | ASERIATO · [E]EST = *qui oscines observatum ibit.* Tab. VI b 24: POI · HABINA · PVRDINSVST = *qui —as porrexerit.* Tab. VI b 53: POI · PERCAM · ARSMATIA · HABIEST = *qui virgam —iam habebit.* Vide POE.

POIZAD, *quali*, pronom. fem. abl. sg., Oscorum linguâ, comparandum cum umbr. PORA (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 16 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 128; cf. Aufr. et Kirch. I 107 anm. 3, Schweizer et Bugge in *Zeitschr.* cit. III 217, 424). Tab. Bantina n. 2897 lin. 19: POIZAD · LIGVD = *quali lege.* — Pro abl sg. *quoia*, e *quo* et *ea*, sumit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 288). Alii aliter interpretati sunt (cf. Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 161 et *Lexic. osco-lat* pg. 56, Huschke *Die iguv. taf.* s. 109).

ΠΟΙΜVΝΙ[Ε], quod legitur in inscr. n. 2737, comparari potest cum umbr. ƎИVMƎVꟼ (puemune) et rom. Pomona (Aufr. et Kirch. I 55, II 364; cf. Lanzi II 618 = 533 ad n. 15, et Grotefend *Rud. l. u.* III 12, VIII 10). Hanc vocem, quam Huschkius (*Die osk. und sab. sprachd.* s. 255) vertit *in civitate*, ad rom. *pomum* sive ad gr. *ποιμὴν* trahit Mommsenius (*Die unterit. dial.* s. 343).

POINICIVS, *Poenicus* (Punicus), adiect. ad Poenos pertinens, in lege Thoria agr. (Append. n. LIX) cap. 36 (BELLO POINICIO et BELLO POINICO).

POCAPID, *quandoque* (aliquando), adverbium temp., minus recte POCAPIT, et antiquiori orthographia ЯIПNKKVП (púkkapid), compositum e POCA = dor. *πόκα* (*ποτε*) h. e. *quando*, et PID *-que*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 33, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 124, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 221, 419, V 8), in tab. Bant. n. 2897 lin. 30.

POCAPIT, *quandoque* (aliquando), adverbium temp., pro POCAPID, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 355, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 62 anm. 1, V 6, Corssen *Ueb.ausspr.* etc. II 356). Tab. Bant. n. 2897 lin. 8: PIS · POCAPIT · POST · EXAC · COMONO · HAFIERT · MEDDIS · DAT · CASTRID · LOVF[RVD] = *qui aliquando posthac comitia habebit magistratus de agro libero* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79).

POCLVM, *pocolom* (poculum), per syncopen, in quodam carm. apud Arnob. V, 26. Adde Plaut. *Curc.* III, II 80 (Fleck.), *Pers.* V, I 22 (Ritschl), et Prudent. *Cathem.* VI 16.

POCOLOM, *poculum*, antiquo scribendi more (per contractionem poclom), ut in antiquis inscr. n. 2159 AECETIAI · POCOLOM, n. 2653 BELONAI POCOLOM, n. 2160 KERI · POCOLOM, n. 2264 COIRA · POCOLO, n. 2262 LAVIIRNAI · POCOLOM, n. 2652 SAIITVRNI POCOLOM, n. 2263 SALVTES · POCOLOM, et n. 2278 VOLCANI · POCOLOM.

PO[L-], *ple-re*, rad. umbr., antiquiori orthogr. pul- = -Ǝꟼꟼ (PLE-), per reduplic. pol-pol-, unde POPLO e polpolo, in voc. MVꟼꟼVꟼ (puplum) = POPLOM (VꟼꟼVꟼ puplu et POPLO) = *populum*, POPLE = *populo*, POPLER = *populi*, VꟼꟼVꟼ (puplu) et POPLV = *populo*. Cf. Aufr. et Kirch. II, 414.

POL, *per Pollucem*, adverb. iurandi, apud Enn. *Ann.* vs. 100, *Trag.* vs. 394, et alios. Vide EDEPOL.

POLA, *Paula*, praenom. fem. (vide PAVLLA et POLVS), ut in inscr. Pisaur. n. 77 (vide DEDA = *dedicant* in add. et corrig.) POLA · LIVIA. Inscr. apud Mommsen n. 5733: POLA | APONIA | VXSOR. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 165.

POLIIIINIS, *Pollenius?*, fortasse n. pr. m. apud Volscos (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 149 sq.), in aere Rapin. n. 2741 lin. 9. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341 (= *Apollinis?*) et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 249.

ΠΟΛΕΜΑΡΚΟΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

POLENTIA. Vide POLLENTIA.

POLET, *pollet*, apud veteres. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Polet, *pollet:* quia nondum geminabant antiqui consonantis ».

POLIBAM, *poliebam*, ital. *puliva*, apud Virg. *Aen.* VIII, 436 (polibant).

ΠΟΛΙΕΙΟΝ, ita dicta ab Ionibus Siris urbs, in Lucania. Vide SIRIS.

POLIMARTIVM, oppidum Etruriae, nunc *Bomarzo*, apud Paul. Diac. *Hist. Langob.* IV, 8.

POLIMEN, *testiculus*, = POLIMENTVM, fortasse a *pelle*. Arnob. VII, 24: « Quid polimina? ..... Polimina porra sunt ea, quae nos proles verecundius dicimus: a vulgaribus autem assolent cognomine *testium* nuncupari ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

POLIMENTVM, *testiculus*, = POLIMEN. Fest. *Qu.* XII, 3 pg. 234 (et Paul. pg. 235): « [Polimenta, ait Verrius, antiqui] dicebant *testiculos* porcorum, cum eos castrabant, a politione segetum aut vestimentorum, quod similiter atque illa curentur ».

POLITORIVM, Πολιτώριον (Dionys. Halic. *Antiq. rom.* III, 38, 43), Latii oppidum (Plin. III, IX, 16), ab Anco Marcio captum (Dionys. III, 38). Politorinis habitandi locus datus est in Aventino (Dionys. III, 44). Liv. I, 33: « Ancus, ... exercitu novo conscripto profectus, Politorium, urbem Latinorum, vi cepit; secutusque morem regum priorum, qui rem romanam auxerant hostibus in civitatem accipiendis, multitudinem omnem Romam traduxit. et, quum circa Palatium, sedem veterum Romanorum, Sabini Capitolium atque arcem, Coelium montem Albani inplessent; Aventinum novae multitudini datum: ..... Politorium inde rursus bello repetitum, quod vacuum occupaverant prisci Latini. eaque caussa diruendae urbis eius fuit Romanis, ne hostium semper receptaculum esset ».

ΠΟΛΙΧΝΗ, locus ad portum Syracusarum (Diod. Sic. XIII, 7).

POLCER vel polcher et polcra, *pulcer* et *pulcra* (pulcher et pulchra), adiect. apud veteres (Cic. *Orat.* cap. 48, Varro apud Charis. pg. 73 = 56 P., Scaur. pg. 2256 P., Pier. ad Virg. *Georg.* II 534; cf. Enn. vs. 83 apud Cic. *De div.* I 48). Prisc. pg. 27 = 554 P. (cit. ad voc. POBLICVS): « polchrum pro *pulchrum* ». Est cognomen rom., ut AP · CLAVDIVS · C · F · POLC (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 162) et Papiria Polcra (Grut. 556, 1).

POLLENTIA vel Polentia, Strab. codd. V, IV, 2 Πνευ-

εντία, urbs Italiae in Piceno (Liv. XLI, 32; *Tab. Peuting.* segm. IV*c* « Polentia »), quae dicta est Urbs Salvia, et eius cives Pollentini (Plin. III, XVIII 2). Colonia deducta est an. U. C. DLXIX (Liv. XXXIX, 44, cit. ad voc. PISAVRVM).

§ 2. Πολεντία (Ptol. III, 1), urbs Italiae superioris (Plin. III, VII, 5; Cic. *Epist. fam.* XI, 13 = n. 841, *Philipp.* XI 6; Claudian. *De VI cons. Hon.* vs. 203, 281; inscr. apud Orell. n. 455; *Tab. Peuting.* segm. II*c*-III*a* « Polentia »), ad Tanarum fluvium, celebris fictilibus calicibus (Plin. XXXV, XLVI, 2; Martial. XIV, 157) et lanis fusci velleris (Plin. VIII, LXXIII, 2; Colum. VII, II, 4; Sil. Ital. VIII, 597). Claudian. *De bello get.* vs. 635: « O celebranda mihi cunctis Pollentia seclis ». Inscr. apud Henzen n. 5108: CASTRICIAE | SATVRNINAE · FIL | VIXIT · ANN · VI · S | CASTRICIVS · SATVRNIN | ST · MAG · AVG · POLLENT | AVG · BAGIENN · SIBI · ET | METTIAE · PAVLINAE | VXORI · OPTIMAE. — Pollentinus, adiect. ad Pollentiam pertinens (Claudian. *De VI cons. Hon.* vs. 127), ut Pollentini agri (Prud. *in Symm.* II, 719), Pollentini saltus (Stat. *Silv.* II, VI, 63) et lanae Pollentinae (Martial. XIV, 157). — Alia est Pollentia in maiore Gymnesiarum insularum (Strab. III, V 1, Plin. III, XI 1, Mela VII 20).

POLLENTIA, *potentia*, apud Plaut. *Cas.* IV, IV 3, et *Rud.* III, II 4.

§ 2. Dea apud Romanos, a pollendo dicta, eadem quae Victoria et Pellonia. Liv. XXXIX, 7: « Ludis Romanis eo anno [U. C. an. DLXV], quos P. Cornelius Cethegus, A. Postumius Albinus faciebant, malus in circo instabilis in signum Pollentiae procidit, atque id deiecit. ea religione moti Patres, et diem unum adiiciendum ludorum celebritati censuerunt, et signa duo pro uno reponenda, et novum auratum faciendum ».

POLLIA, tribus romana, una ex rusticis, de qua Liv. VIII 37 et XXIX 37. Memoratur in inscr. rom. apud Orell. n. 62, 78, 165, 455, 3877, 3890, 3983, 4039, Henzen n. 5110, 5737, 6787, 7083, 7099 cet. Cf. Μάρκος Κοΐντιος Μάρκου, υἱὸς Πολλία Πλάγκιλλος, apud Ios. Flav. *Antiq. iud.* XIV, X 10.

POLLINVS, *Paullinus*. Vide POLVS = *Paulus*.

POLLIO -onis, cognomen ital., ut C. Asinius Pollio, Teate oriundus (Virg. *Ecl.* III 86, Horat. *Sat.* I, X 85).

POLLIT, *pila ludit*, apud veteres (Fest. *Qu.* XII, 11 pg. 242).

ΠΟΛΛΙΤΙΟΝ, oppidum Marrucinorum (Diod. Sic. XIX, 105), fortasse ubi nunc *Civita d'Anzica* (Corcia *Storia delle due Sicilie* I, 151 sgg.; cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* VI, 39).

ΠΟΛΛΙΧΟΣ, Syracusanus, apud Plutarch. in *Nic.* XXIV, 2.

POLLVBRVM et polubrum, vas excipiendae aquae. Non. XV, 11 = pg. 544: « Pollubrum, quod Graeci χέρνιβα, nos *trullum* vocamus. Livius: *Argenteo polubro, aureo et glutro.* Fabius Pictor lib. XVI: *Aquam manibus pedibusque dato, polubrum sinistra manu teneto, dextera vasum cum aqua* ».

POLLVCES, *Pollux*. Vide POΛOCES.

POLLVCTVRA, lautum convivium, ap. Plaut. *Stich.* V, IV, 6.

POLLVPICE vel Pullopice, oppidum Liguriae, apud Antonini *itiner.* pg. 295.

POΛOCES, *Polluces* (Pollux), gr. Πολυδεύκης (etr. ƎƆVꟻꟼVꟼ pultuce), Tyndari et Laedae filius, frater Castoris, Helenae et Clytemnestrae. Occurrit in speculo romano n. 2689. — Varro *De l. l.* V, 73 pg. 29: « Pollucis a Graecis nomen quod est, in Latinis literis veteribus inscribitur, ut Πολυδεύκης, *Polluces* [Plaut. *Bacch.* IV, VIII, 53], non ut nunc *Pollux* ».

POLOVCTA, *pollucta*, particip. a polluceo, in titulo Sorano lin. 6 (Append. n. XLI). Cf. Henzen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 76 sg.

POLTEO, pro *ulteriore*, apud veteres (Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205).

POLVBRVM. Vide POLLVBRVM.

ΠΟΛΥΖΗΛΕΙΟΣ αὐλή, Siciliae locus, apud Plutarch. in *Nic.* XXVII, 1.

ΠΟΛΥΖΗΛΟΣ, Gelonis filius, apud Diod. Sic. XI, 48.

POLVIS, *pulvis* (ital. poet. *polve*), apud Ennium (al. *pulvis*). Cf. Galvani *Delle genti* etc. pgg. 331, 368.

POLVLVS, *paululus*, adiect., ut labellum polulum (Cato *De r. r.* cap. 10) et laminae polulae (Cato op. cit. cap. 21).

ΠΟΛΥΞΕΝΟΣ, Dionysii tyranni affinis (Diod. Sic. XIV 8 et 62 sq.).

POLVS, *Paulus*, praenomen rom., sicut POLA = *Paula* (PAVLLA), in titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. X, XXIX 2 et 3 pg. 444. Hinc cognom. POLLINVS = *Paullinus* (Mommsen n. 4461).

POLVSCA, Πολοῦσκα (Dionys. Halic. VI, 91), oppidum Volscorum, a Coriolano captum (cf. Nibby *Carta dei dint. di Roma* I, 409). Liv. II, 33 (cf. II, 39): « Inde Poluscam, item Volscorum, cepit ». — Eius incolae dicti sunt Polustini (Plin. III, IX, 16), gr. Πολυσκανοί (Dionys. Halic. VIII, 36).

ΠΟΛΥΣΤΕΦΑΝΟΣ. Vide PRAENESTE.

PO'meridiem, *post meridiem*, apud Quintil. *Inst. orat.* IX, IV, 39.

POMETIA, Πωμέντιον (Plutarch. in *Iul. Caes.* LVIII, 3), h. e. Suessa Pometia, oppidum Volscorum vel Latii veteris (Plin. III, IX, 16), quod fertur conditum a Latino rege (Diod. Sic. VII, III*a* 7). Cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 773. — Eius incolae Pometii. Virg. *Aen.* VI, 776: « Pometios, Castrumque Inui, Bolamque, Coramque ». Pometinus, gr. Πομεντῖνος, adiect. ad Pometiam pertinens, τὸ Πωμεντῖνον πεδίον (Strab. V, III 4 sq.), et Pometinae manubiae (Liv. I, 55).

Vide SVESSA § 2. — Pometius est gentil. rom. (Grut. 730 10, 794 12), unde Pomentinus (Fabr. cap. IX n. 339 pg. 640, Murat. 735 1, 1728 1, Grut. 816 5, Doni cl. V n. 44 pg. 172).

POMONA, dea pomorum, h. e. praeses fructibus arborum (Varro *De l. l.* VII, 45 pg. 138). Fest. IX, 4 pg. 154: « Maximae dignationis Flamen Dialis est inter quindecim Flamines, et cum cetera (leg. *ceteri*) discrimina maiestatis suae habeant, minimi habetur Pomonalis, quod Pomona levissimo fructui agrorum praesidet pomis ». Inscr. apud Mommsen n. 122 (Grut. 94, 11; Orell. n. 1621): T · TETTIENVS · FELIX · AVGVSTALIS | SCRIBA · LIBRAR · AEDIL · CVRVLL | VIATOR · AEDIL · PLEBIS · ACCENSVS | CONSVLI · H-S · L · M · N · LEGAVIT | AD · EXORNANDAM · AEDEM · POMONIS | EX · QVA · SVMMA · FACTVM · EST · FASTIGIVM | INAVRATVM · PODIVM · PAVIMENTA · MARM · OPVS · TECTORIVM. Vide Vestin. ΠOIMVNIE et umbr. ƎИVꟽƎVꟼ (puemune), et cf. Enn. *Ann.* vs. 126, Serv. ad Virg. *Aen.* VII 190 cit. ad voc. PICVS, Ovid. *Metam.* XIV 623, et Forcell. *Lexic.* s. v.

POMONAL, est in agro Solonio, via Ostiensi ad duodecimum lapidem deverticulo a miliario octavo. Ita Fest. *Qu.* XII 20 pg. 250. Vide sup. POMONA.

POMPAEDIVS vel Popaedius, gentilitium marsicum, ut Q. Pompedius Silo vel Silo Pompaedius (Liv. epit. lib. LXXV; al. Pompedius), Pompeius Sylo (Iul. Obseq. *De prod.* n. 116), Q. Poppedius (Val. Max. III, II, 2), Silo Popaedius (Vell. Paterc. II, 16), Popedius (Flor. III, 18), Pompaedius (Oros. V, 18), apud gr. scriptores Κόϊντος Πομπαίδιος Σίλων (Diod. Sic. XXXVII, II, 5 et 9, Appian. *De bell. civ.* I 40, 44), Πομπαίδιος Σίλων (Plutarch. in *C. Mar.* XXXIII 4, *Cat. min.* II 1), Πομπαίδιος (Strab. V, IV, 2; Appian. op. cit. I, 53; Diod. Sic. XXXVII, II 7), vel Πομπίος Σίλων (Plutarch. *Apopht. C. Marii* n. 6), sociorum contra Romanos bellantium dux.

POMPEIA. Vide ALBA Pompeia.

POMPEII -orum, Πομπηία (Strab. V, IV 8 et 13 Πομπέα et Πομπαία pro Πομπηία) vel Πομπήϊοι (Dio Cass. LXVI, 23; M. Antonin. *Comment.* IV, 48; Plutarch. in *Cic.* VIII, 2 περὶ Πομπηίους), oppidum Campaniae (Liv. IX, 38; Plin. XIV, IV 14, XXXI, XLII 2; Mela II, IV, 9; Senec. *Epist.* XLIX, 2, *Nat. Quaest.* VI, I 1; *Tab. Peuting.* segm. VI*d;* inscr. apud Mommsen n. 1999 et Orell. n. 2556 POMPEIS, apud eund. n. 2378 = Orell. n. 2530 et apud Henzen n. 6167 POMPEIS), quod olim tenuerunt Osci, Etrusci et Samnites (cf. Müller *Die Etrusker* I 168 sqq.). Strab. V, IV, 8: Ὄσκοι δ' εἶχον καὶ ταύτην καὶ τὴν ἐρεξῆς Πομπηίαν (codd. Πομπαίαν), ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός, εἶτα Τυρρηνοὶ καὶ Πελασγοί, μετὰ ταῦτα δὲ Σαυνῖται (codd. Σαγνῆται et Σαμνῖται)· καὶ οὗτοι δ' ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας (codd. Νουκαιρίας) καὶ Ἀχερρῶν (codd. Ἀγχέρων et Ἀχερῶν), ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρέμωνα, ἐπίνειόν ἐστιν ἡ Πομπηία, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. Plin. III, IX, 9: « Pompeii, haud procul spectante monte Vesuvio, alluente vero Sarno amne ». Solin. II, 5 dictum putat a pompa boum, quos ex Hispania Hercules illo duxerat. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 662: « Veniens autem Hercules de Hispania per Campaniam in quadam Campaniae civitate pompam triumphi sui exhibuit: unde Pompei dicitur civitas ». Cf. Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 167 sg. Fuit colonia Romanorum (inscr. apud Mommsen n. 2230, 2232, 2234, 2249), COLonia VENeria appellata (inscr. apud Mommsen n. 2201 = Orell n. 2416). Sub Nerone nonis febr. an. LXIII p. Chr. terrae motu oppidum magna ex parte proruit (Tacit. *Ann.* XV, 22), et sub Tito kal. nov. an. LXXIX Vesuvii cineribus altis obrutum est (Dio Cass. LXVI, 23; Senec. *Nat. Quaest.* VI, I 1 et XXVI 4; Plin. *Epist.* VI 16 et 20). — Eius incolae Pompeiani (Cic. *pro Sulla* cap. 21, Plin. XIV, VIII 9, Stat. *Silv.* I, II 265), ut coloni Pompeiani (Tacit. *Ann.* XIV, 17), Respublica POMPEIANORVM (Mommsen n. 2314 = Orell. n. 3262) et TERRITORIVM POMPEIANORVM (Henzen n. 5163). — Pompeianus, antiqua orthogr. ƧИꟼIIꟼПꟽVП (púmpaiians), adiect. ad Pompeias pertinens, ut Pompeiana regio (Senec. *Nat. Quaest.* VI, XXVII, 1), Pompeianum municipium (Plin. II, LII, 2), Pompeiana vitis (Colum. III, II, 27), Pompeiana cepa (Colum. XII, X, 1), pumex Pompeianus (Vitruv. II, 6). — Pompeianum fuit villa Ciceronis in Pompeiano agro (Cic. *Epist. ad Att.* I, 20 = n. 25 et *Epist. fam.* VII 3 = n. 452).

POMPEIIVS, *Pompeius*, n. pr. m., antiquo scribendi more (Prisc. pg. 303 = 739 P. cit. ad voc. EIIVS = *eius;* cf. Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 11). Inscr. apud Orell. n. 4356: Q · POMPEI|IVS Q · F · PVB | SEVERVS | VER · MIL · LEG | XIIII · G · M · V | AN XL · STIP · XIX | H · S · E · T · F · I · H · F · C. In lamella marsica (Mommsen n. 5537) P · SEXTVS POMPEIIVS. Vide ƧИꟼIIꟼПꟽVП (púmpaiians) = *Pompeianus.* — POMPEI pro Pompeii occurrit in inscr. apud Henzen n. 5442.

POMPILIVS, gr. Πομπίλιος vel Πομπήλιος (Diod. Sic. VIII, 14), antiquiori orthogr. Popilius (cod. Cic. *De rep.* II, 17, apud Du Rieu *Schedae vatic.* pg 99), gentilitium Sabinum, ut Numa Pompilius (vide NVMA).

POM[P]IS?. Vide POMTIS.

POMPO -onis, gr. Πόμπων (etr. VꟼꟽVꟼ pumpu), unus ex filiis Numae Pompilii, unde gentil. Pomponius (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 357). Plutarch. in *Num.* XXI, 1: οἱ δὲ πρὸς ταύτῃ τέτταρας υἱοὺς ἀναγρά-

φουσιν αὐτοῦ, Πόμπωνα, Πῖνον, Κάλπον, Μάμερκον, ὧν ἕκαστον οἴκου διαδοχὴν καὶ γένους ἐντίμου καταλιπεῖν. εἶναι γὰρ ἀπὸ τοῦ Πόμπωνος τοὺς Πομπωνίους.

POMPONIVS, gr. Πομπώνιος (etr. ΙΝVΙΜΝVΙ pumpuni), Sabinus, Numae regis pater, e POMPO. Plutarch. in *Numa* III, 5: Ἦν δὲ πόλεως μὲν ὁ Νομᾶς ἐπιφανοῦς ἐν Σαβίνοις τῆς Κυριτῶν, ἀφ' ἧς καὶ Κιρίτας Ῥωμαῖοι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῖς ἀνακραθεῖσι Σαβίνοις προσηγόρευσαν, υἱὸς δὲ Πομπωνίου, ἀνδρὸς εὐδοκίμου, τεσσάρων ἀδελφῶν νεώτατος.

ΠΟΜΠΤΙΕΣ, *Pomptius* (Pontius), gentilitium samnit (vide PONTIVS), graeca orthogr. = ƧIITИVΠ (púntiis), comparandum cum POMTIS = *quinquies* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289 et Huschke *Die osk.* etc. s. 216). In inscr. n. 3063: [ΜΑΡ]ΑΣΠΟΜΠΤΙΕΣ = *Marius Pomptius* (Mommsen op. cit. s. 193, Huschke op. cit s. 215).

POMPTINVS vel Pontinus ager, Πομεντῖνον πεδίον (Dionys. Halic. VII, 1 sq.) vel Πομεντῖνα πεδία (Dionys. II 49), in Volscis (Liv. IV 25, VI 5; Martial. XIII, 112 « Pomptini campi »). Liv. II, 34: « in Volscis Pomptinoque ne emi quidem potuit ». Id. VI, 6: « De agro Pomptino ab L. Sicinio tribuno plebis actum ad frequentiorem iam populum, mobilioremque ad cupiditatem agri, quam fuerat ». Et VI, 21: « ad quam militiam quo paratior plebes esset, quinqueviros Pomptino agro dividendo ..... creaverunt ». Inscr. apud Henzen n. 5316: M · VALERIVS | ANNORVM · XXIII | CVM · EXERCITVS · GALLORVM · IN · POMPTINO · AGRO · CONSEDISSET | PRINCIPEM · GALLORVM · PROVOCANTEM · SINGVLOS · BELLATORES · INTERFECIT etc.

§ 2. Pomptina vel Pontina palus, τὰ Πόντινα (Dio Cass. XLIV 5, XLV 9, LXVIII 15), inter Appii forum, Tarracinam et Circeios. Plin. III, IX, 6: « A Circeiis palus Pomptina est, quem locum XXXIII urbium fuisse Mucianus ter consul prodidit ». In plur. num. Paludes Pomtinas, nunc *Paludi Pontine*, dixit Martial. X, 74, et Suet. in *Iul. Caes.* cap. 44, Lucan. *Phars.* III 85, cet. Plin. XXVI, IX, 2: « Siccentur hodie Pontinae paludes, tantumque agri suburbanae reddatur Italiae ». Liv. Epit. lib. XLVI: « Pomptinae paludes a Cornelio Cethego consule ..... siccatae, agerque ex iis factus ». Sedes latronum fuit, teste Iuven. III, 306 (« Pomtina palus »).

§ 3. Pomptina vel Pontina tribus, una ex rusticis, a Pometia urbe sic appellata. Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233: « [Pomptina tribus a Pome]tia ur[be est dicta, a qua etiam palus Pomp]tina [appellata est prope Terracinam] ». Hinc Paul. pg. 232: « Pomptina tribus a Pomptia urbe est dicta ». Liv. VII, 15: « Eodem anno [u. c. CCCXCVII] duae tribus, Pomptina et Publilia, additae ». In inscr. rom. scribitur POMPTINA (Henzen n. 6426), POMP (Orell. n. 73) et POM (Orell. n. 1189, 2182, 2256, 3939, Henzen n. 5185, 5810, 6217, 6598, 7030). Cf. C. Pontinius praetor (Liv. epit. lib. CIII), gr. Γάϊος Πομπτῖνος (Dio Cass. XXXVII 47, XXXIX 65).

POM[P]TIS. Vide POMTIS, quod sequitur.

POMTIS, *quinquies*, adverb. numer., apud Samnites, fortasse legendum pompis pro pomptis (Aufr. et Kirch. I 132 anm. 5, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 76, Huschke *Die osk.* etc. s. 346, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 32; cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 213 sq.), unde gentil. ΠΟΜΠΤΙΕΣ (Pomptius) et ƧIITИVΠ púntiis = *Pontius* (Quinctius?). Tab. Bant. n. 2897 lin. 15: NEIP · MAIS · POMTIS · COM · PREIVATVD · ACTVD = *neque magis quinquies cum privato agito* (Kirchhoff op. cit. s. 79). Pro *quinque*, sanscr. pańćan, gr. πέμπε et πέντε, unde ΠΟΜΠΤΙΕΣ = *Quinctius*, sumit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289. Alii legunt tompis, lat. *tum quis* (Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 59 sq.; cf. Kirchhoff et Schweizer in *Zeitschr.* cit. III 131, 221).

PON, *quom* (quum), partic. coniunct., antiquiori orthogr. ИVΠ (pún), pro pom, quod e stirpe pronominali PO (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 17, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 61, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3 et s. 166, Huschke *Die osk.* etc. s. 355, Corssen *Ueber aussprache* etc. I 32, 54, 246; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 71 sqq., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 40, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 218, 420). Tab. Bant. n. 2897 lin. 14: PON · OP · TOVTAD · PETIRVPERT · VRVST = *quum apud populum quater —erit;* lin. 16: IN · PON POSMOM · CONPREIVATVD · VRVST = *et quum — cum privato —erit;* et lin. 18 sq.: PON · CENSTVR | [B]ANSAE · TAVTAM · CENSAZET = *quum Censores Bantiae populum censebunt* (Kirchhoff op. cit. s. 79 sq.).

ƧAMO1 (ponas), in lapide Vicent. n. 21.

PONE, *quum*, partic. coniunct., e PONNE, pro pon-de = *quam-de* (cf. rom. et neapol. *quanno* pro *quando*), antiquiori orthogr. ƎИV1 (pune) et IИV1 (puni), osc. PON et ИV1 (pún), e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 31 sq.; Aufr. et Kirch. I 53, 70, 87, 161, 166, II 233, 243, 293, 300; Huschke *Die iguv. taf.* s. 204 et s. 667). Ponitur cum praes. indic., ut in tab. eugub. VIb 43: PONNE · OVI · FVRFANT = *quum oves —ant.* Cum praes. coniunct., ut in tab. eugub. VIb 49 sq.: PONE | ESONOM[E] · F[E]RAR = *quum ad sacrificium feras;* et tab. VIIb 2: PONNE · IVENGAR · TVRSIANDV = *quum iuvencae torreantur.* Cum fut., ut in tab. eugub. VIb 48: PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet.* — In tab. VIa 49 pone pro *lustramen* sumit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 222).

PONE, *thus* vel *thure*, subst. n. acc. vel abl. sg. 3 decl. = PONI et antiquiori orthogr. ƎИVЧ (pune) vel IИVЧ (puni), e rad. -VЧ (pu-) = PO-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 122). Tab. eugub. VIa 59: PONE · FETV = *thure facito*, quod alii vertunt *pane facito* (Lanzi II 757 = 665, 829 = 738, et Grotefend *Rud. l. u.* VI 16) vel *mulso facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 135 et s. 140). Vide ƎИVЧ (pune).

PONI, *thus*, subst. n. acc. sg. 3 decl. = PONE et antiquiori orthogr. IИVЧ (puni) vel ƎИVЧ (pune), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 61, 65, II 178 sq., 184, 189, 377). Tab. eugub. VIb 1 sq., 22 sq., 44, VIIa 4, 7, 41 sq., 54 PONI · FETV et tab. VIb 3 PONI · FEITV = *thus facito* vel *thure facito* (Aufr. et Kirch. II 191).

§ 2. *Thure*, abl. sg. (Aufr. et Kirch. I 122, II 178, 377). Tab. eugub. VIb 9: PONI · PESNIMV = *thure precator*. Tab. VIa 56 sq.: ESTE | ESONO · HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *ita sacrificium sive vino sive thure facito*. Tab. VIb 19 sq.: HERIE · VINV | HERIE · PONI · FETV, et tab. VIb 46 HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *sive vino sive thure facito*. Alii vertunt *pane facito* (Lanzi II 757 = 665, 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* VI 18) vel *mulso facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 135).

PONI, quod legitur in aere Falisco n. 2440, videtur idem quod umbr. PONI vel PONE, *thus*.

PONISIA. Vide PONISIATER, quod sequitur.

PONISIATER, *Punici* (Poenici), pro poniśiater, antiquiori orthogr. Ǝ+ꟼdIИVЧ (puniśate), adiect. (genit. sg. 3 decl.) ad Poenos vel Poenicos pertinens, e poniśi et suff. ati (Aufr. et Kirch. I 53, 61, 65, 72, 123, 163, II 107, 246 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 24). Tab. eugub. VIb 51: PERCA · PONISIA·TER · HABITVTO = *virgam mali Punici habento*. — *Poenam subeuntis* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 225).

PONNE, *quando*, adverb. (apud Umbros) = PONE, quod vide.

PONTIA vel Pontiae, Ποντία (Ptol. III, 1; Diod. Sic. XIX, 101; Strab. II, v 19 codd. Παντία, V, III 6 Ποντία) vel Ποντίαι (Dio Cass. LIX 22 ἐς τὰς Ποντίας νήσους), hodie *Ponza*, parva insula Minturnis adiacens (Mela II, VII 18 et Mart. Capella § 644 pg. 527 « Pontiae »; Suet. in *Tib.* cap. 54 « Pontia », et in *Calig.* cap. 15 « Pontiae »). Liv. IX, 28: « Suessa et Pontiae eodem anno [U. C. CDXLI] coloniae deductae sunt. Suessa Auruncorum fuerat: Volsci Pontias, insulam suam, in conspectu litoris sui, incoluerant ». Diod. Sic. loc. cit.: Ὁ δὲ δῆμος, κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων αὐτῷ προχωρούντων, ἀποικίαν ἀπέστειλεν εἰς τὴν νῆσον τὴν Ποντίαν καλουμένην. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* V 329 suiv. — Eius incolae Pontiani dicuntur (Liv. XXVII, 10). — Gentilitium Pontius frequens est in thes. epigr. Vide PONTIVS.

PONTIANVS, cognom. ital., ut Aufidius Pontianus Amiterninus (Varro *De r. r.* II, IX, 6). Vide PONTIA, et cf. inscr. apud Mommsen n. 4262, 4549.

PONTIDIVS, Ποντίδιος, dux Italicorum, apud Appian. *De bell. civ.* I, 40. Cf. gentil. Pontidius et Pontedius in lapid. apud Mommsen n. 3933, 4997, 5947, 6109.

PONTIFIX, *pontifex*, in lapid. rom., ut [P] · CINCIVS · PRISCVS · PONTIFIX (Orell. n. 1304). Cf. PONTEFICVM pro *pontificum*, apud Grut. 835, 8).

PONTICILLA, diminut. ponticae. Est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 935, 14 (CASSIA · PONTICILLA).

PONTINA palus et tribus. Vide POMPTINVS.

PONTIVS, gentilitium samniticum, antiquiori orthogr. ƧIITИVП (púntiis) et ПОМПТIEΣ (Pomptius) = rom. *Quinctius*, e POMTIS = *quinque* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289), ut C. Pontius (Liv. IX, 1-5, 11, 15, et epit. lib. XI; Flor. I, 16; Cic. *De off.* II 21 et *De sen.* cap. 12) Herennii Pontii filius (Liv. IX 1, 3 sq. Flor. loc. cit.). Cf. Pontius Telesinus (Vell. Paterc. II 27, et Flor. III 21), gr. Πόμπτιος (Diod. Sic. XXVII, 2 codd. Πομπήϊος) vel Πόντιος (Appian. *De reb. Samn.* IV, 2 sqq.), et Pontius Cominius (Liv. V, 46), gr. Πόντιος Κομίνιος (Plutarch. in *Cam.* XXV, 1) vel Γάϊος Πόντιος (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 12).

PONTVFEX, *pontifex*, antiquo scribendi more, ut Scaevola Quintus Pontufex Maxumus (Varro *De l. l.* V, 83 pg. 33). Cf. Fleckeisen *Epist. crit.* pg. 8, et gentil. Pontilius et Pontuleius.

POPAEDIVS. Vide POMPAEDIVS.

POPAIO, *Pompeius*, n. pr. m., sicut ПОПОNI pro *Pomponius*, in inscr. Pisaur. n. 77 g.

POPEDIVS. Vide POMPAEDIVS.

POPILIA. Vide POBLILIA.

POPILIVS. Vide POMPILIVS.

POPINIA tribus. Vide PVPINIA tribus.

POPINIVS ager. Vide PVPINIA tribus.

POPLARES et poplaris, *popularis*, adiect. e POPLO pro *populo*. Plaut. *Rud.* III, IV, 35: « Mea poplaris opsecro haec est ». — Poplares est cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3054 (CLODIVS · POPLARES).

POPLE, *poploi* (populo), subst. m. dat. sg. 2 decl., e POPLO (VꟼVЧ puplu), apud Umbros (Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* IV 17, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, Aufr. et Kirch. I 53, 60, 62, 117, II 108, 258, 271, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. VIb 55: [E]SME · POPLE · PORTATV · VLO = *huic populo portato illuc*. Tab. VIb 61: PACRER · PASE · VESTRA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR = *propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae*. Tab. VIIa 14, 17, 31, 50: PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR [VIIa 50 IOVINAR] = *propitia pace tua populo civitatis Iguvinae*. Adde tab. VIIa 27.

POPLER, *popli* (populi), subst. m. genit. sg. 2 decl., e POPLO (POPLV = *populo*), Umbrorum linguâ (Müller *Die Etr.* I 54, Grotefend *Rud. l. u.* V 12, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 32, Lassen *Beiträge* etc. s. 30, Aufr. et Kirch. I 104, 118, II 108 sq., 117, 157, 239, 365, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. VIa 19: POPLER · ANFERENER · ET · OCRER · PIHANER = *populi circumferendi* (lustrandi) *et ocris piandi*. Tab. VIIa 16 sq., 30: SALVO[M] · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR · NOME = *salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen*. Adde tab. VIIa 27.

POPLIFVGIA dies videtur nominatus, quod eo die tumultu repente fugerit populus; non multo enim post hic dies, quam decessus Gallorum ex urbe, et qui tum sub urbe populi ut Ficuleates ac Fidenates et finitimi alii, contra nos coniurarunt. Aliquot huius diei vestigia fugae in sacris apparent, de quibus rebus Antiquitatum libri plura referunt. Ita Varro *De l. l.* VI, 18 pg. 80. Macrob. *Saturn.* III, 2: « Piso ait vitulam victoriam nominari, cuius rei hoc argumentum profert; quod postridie nonas Iulias re bene gesta, cum pridie populus a Tuscis fugam versus sit, unde Populifugia vocantur, post victoriam certis sacrificiis fiat vitulatio ». Kalend. Maff. et Amitern. (Orell. II, 394) POPLIF.

POPLICE, *puplice* (publice), adverb. e poplicus (publicus), apud veteres, in Lege Thor. agr. cap. 16 (Append. n. LIX) et in Tab. Bant. cap. 1 (Append. n. LVI).

POPLICOLA, *Poblicola* (Publicola), cognomen rom., a *populo colendo* (Liv. II 8, Val. Max. IV, I 1; cf. Niebuhr *Hist. rom.* II 271, 313), ut P · VALERIVS · P · F · VOLVSI · N · POPLICOLA (*Fast. cons.*), gr. Πόπλιος Οὐαλέριος Ποπλικόλας (Dionys. Halic. VIII, 7; Plutarch. in *Popl.* I, 1 sq.), interrex et consul (Liv. III 8, 15; cf. II 20, VII 21, 23, 28, VIII 17, et epit. lib. CXXII; Val. Max. I, VIII 5, II, IV 5, IV, I 1 sq. et IV 1; Sil. Ital. II, 8), L. Valerius Poblicola trib. militum (Liv. V 26, VI 1, 5), M. Valerius Poblicola magister equitum et consul (Liv. VII, 17 sq.), P · VALESIVS · VOLESI · F · POPLICOLA (Grut. 97, 2; 480, 4), et L · GELLIVS · L · F · POPLICOLA (Mommsen n. 4065). Vide BOBLICOLA.

POPLICVS, *poblicus* (publicus), adiect. (= PVPLICVS et POVBLICVS), unde adverb. POPLICE = PVPLICE, apud veteres (cf. cognomen rom. POPLICOLA); ex. c. DE · AGRO · POPLICO (Append. n. LVII); in S. C. *de Bacch.* lin. 15 sq. (Append. n. LVIII) NEVE · IN · POPLICOD · NEVE · IN · PREIVATOD; in lege Thor. *agr.* cap. 1 (Append. n. LIX) AGER POPLICVS; in Tab. Bant. cap. 1 (Append. n. LVI) IN POPLICO IOVDICIO; in lege Servil. *De repet.* (Append. n. LX) cap. 9 EX TABOLEIS POPLI[CEIS], cap. 12 LIBROS LEITERASVE POPLICAS, cap. 17 IN TABOLEIS POPLICEIS SCRIPTVM HABETO; in S. C. De Tiburt. (Append. n. XXXVIII) NEQVE REIPOPLICAE VOSTRAE OITILE. Adde Tab. Genuat. lin. 13, 23, 25, 27, 35, 37 (Append. n. I), inscr. apud Mommsen n. 5753 (Orell. n. 3315), et cf. ΛΟΥΚΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΙΟΣ ΡΟΥΦΟΣ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΣ apud Murat. 1069, 1 (Boeckh n. 6498).

POPLO, *poplum* (populum), subst. m. acc. sg. 2 decl. (Lanzi II 829 = 738; Grotefend *Rud. l. u.* II 29, IV 24; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35; Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34), pro POPLOM, sicut VꟻꟻVꟻ puplu pro ꟽVꟻꟻVꟻ puplum (genit. sg. POPLER, dat. POPLE, abl. POPLV = VꟻꟻVꟻ puplu), e syllaba redupl. pol (vide rad. PLE-, rom. *plere*), et suff. -o (pol-pol-o), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 29, Aufr. et Kirch. I 62, 120 sq., 162, II 108, 239, 365). Tab. eugub. VIb 48: PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet*. Tab. VIIa 29: SALVOM · SERITV · POPLO · TOTAR · IIOVINAR = *salvum servato populum civitatis Iguvinae*. Tab. VIIa 46: POSTERTIO · PANE · POPLO · ANDIRSAFVST = *post tertium quum populum —averit*. Döderl. *De voc. al.* etc. pg. 9: « *Populus* non nulli, sed nimio etiam pluribus Graecorum vocabulis simile est, ut non quid omnino comparem, sed quodnam pluribus ex verbis potissimum comparandum sit ambigam. Illud apparet reduplicatione auctum esse nomen; ut *poples Falle*, *populus* ἀπελλόν, *populari spolium*; sed radix quaenam subest? num πλέος, πολύς, ut idem sit *populus* quod *plebs*, πλῆθος? An πολλός, *pollere*, ut hac quoque re firmetur Niebuhrii sententia asseverantis, *populi* nomine Romanos olim nihil praeter *patriciorum* ordinem complexos esse? An πόλις, utpote πολισάντων? Nam Cretenses quum populum πόλχον vocabant, non ὄχλον intelligi volebant, metathesi nomen immutantes, ut vulgo creditur, sed δῆμον πολιοῦχον ». Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II, 8.

POPLOE, *popli* (populi), nominat. pl. (Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 198, 203, II 147), apud veteres. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Pilumnoe poploe in carmine saliari, *Romani*, velut pilis uti assueti: vel quia praecipue pellant hostis ».

POPLOM, *poplom* (populum), subst. m. acc. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. ꟽVꟻꟻVꟻ (puplum), minus recte POPLO et VꟻꟻVꟻ (puplu), e POPLO, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 29, Aufr. et Kirch. I 51, 68, 116, II 108, 239, 292, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 249). Tab. eugub. VIIa 15: PRESTOTA · ꟻERFIA · ꟻERFER · MARTIER · SALVOM · SERITV · POPLOM · TOTAR · IIOVINAR = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populum civitatis Iguvinae*. Tab. VIIb 3

APPEI · ARFERTVR · ATIERSIR · POPLOM · ANDERSAFVST = *postquam adfertor Attidius populum —averit.*

POPLV, *poplo* (populo), subst. m. abl. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. VЛ1V1 (puplu), e POPLO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, II 108, 254). Tab. VIb 54: EETV · EHESV · POPLV = *exito ex hoce populo;* et NOSVE · IER · EHE · ESV · POPLV = *nisi ibis ex hoce populo.* Saepe invenitur cum praep. PER (POPLVPER = ᗡ31VЛ1V1 puplu-per h. e. *pro populo*), ut in tab. eugub. VIb 43, 45, VIIa 3, 6, 9, 10, 18 sq., 21, 24, 26, 32, 35, 37, 41, 53 POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR [VIIa 9 IOVINAR] = *pro populo civitatis Iguvinae* (Aufr. et Kirch. I 157, II 108).

POPLVPER, *pro populo*, apud Umbros. Vide POPLV.

POPLVS, *popolus* (populus), unde adiect. POPLICVS (vide umbr. POPLO), POPLICOLA (BOBLICOLA) et POPLIFVGIA, apud Plaut. *Amph.* prol. vs. 101 et I, I 103, *Asin.* prol. vs. 4, *Aul.* II, IV 2, *Cas.* III, II 6, *Most.* I, I 15, *Pers.* III, III 4, *Pseud.* I, I 124, *Rud.* IV, VII 25. In columnae rostr. inscr. n. 2715 lin. 17 sq.: [TRIOMP]OQVE · NAVALED · PRAEDAD · POPLOM · [ROMANOM · DONAVET]. In inscr. apud Orell. n. 3674: POPLO · ROMANO. Fragm. libri *De schemat.* apud Egger pg. 368: « Rex inibi et puncto regnat suffragia popli ». Cf. Popleto in *Tab. Peuting.* segm. II*f*, BOPLO in tab. Gen. lin. 18 (Append. n. I) et Ποπλώνιον = *Populonium.*

ΠΟΠΛΩΝΙΟΝ. Vide POPVLONIVM.

POPOLVS, *populus*, antiquiori orthogr. POPVLOS et per contractionem POPLVS, apud veteres. Mar. Victor. pg. 2458 sq. P.: « Graeci in dativo, tam η litterae, quam ω adiiciebant ι iuxta: ita nostri, ut apparet ex libris antiquis foederum et ex legum, qui etiam si ex frequenti transcriptione aliquid mutarunt, tamen retinent antiquitatem: nam *o* non solum pro brevi et longa, sed etiam pro *u* poni, ut pro *populus*, ibi popolus, et ubi *piaculum*, ibi piacolom: sic et pro *huic*, hoic, pro *funus*, fonus. item alia multa ». In formula *capiendae Vestalis* (Aul. Gell. I, 12): PRO · POPOLO · ROMANO · QVIRITIVM. In formula *concipiendi ferias*, quae appellantur Compitalia (Aul. Gell. X, 24): DIE · NONI · POPOLO · ROMANO · QVIRITIBVS · COMPITALIA · ERVNT · QVANDO · CONCEPTA · FVERINT · NEFAS. In marmore Venafr. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 51; Henzen n. 5171): VNIVERSVS · POPVLOS · VRBIS · VENAFRANAE. Cf. ποποῦλος apud Plutarch. in *Rom.* XIII, 2.

ΠΟΠΟΝΙ, *Pomponius*, n. pr. m. = pro pomponi (Lupi pg. 92), sicut apud Etruscos IИV1V1 (pupuni) pro IИV1ΜV1 (pumpuni) et ЛΑIИV1V1 (pupunial) pro ЛΑIИV1ΜV1 (pumpunial), e ΜV1V1 (pupuś) pro ΜV1ΜV1 (pumpuś). In olla sepulcr. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. an. I tav. XII n. 38): CVN · ΠΟΠΟΝΙ | A · D · IIII K · MAR h. e. *Quintus Pomponius a. d. IV Kal. Mar.* (cf. Garrucci in *Bullett.* cit. I, 184).

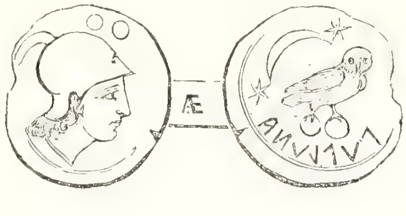
POPPEDIVS. Vide POMPAEDIVS.

POPPIDIVS, *Popidius*, gentilitium rom., ut SEX · POPPIDIVS · Ↄ · L · FAVSTVS (Mommsen n. 5541).

POPVLIFVGIA. Vide POPLIFVGIA.

POPVLOI, *populo*, dat. sg. apud veteres (Schneid. *Gramm der lat. sprache* II, 61), ut cameloi et caproi pro *camelo* et *capro*. Mar. Victor. pg. 2463 P.: « Dativis autem casibus apud nos iuxta apponebatur (*iota*) ... cum Populoi Romanoi, pro *populo* [*Romano*], solitos priores scribere ostenderem ».

POPVLONIVM vel Populonii et Populonia, Ποπλώνιον (Ptol. III 1, Diod. Sic. V 13, Strab. V, II 5 sq., 8), Etruriae oppidum, in ora maris, ex cuius ruinis *Piombino* crevisse creditur (Micali *Storia* etc. I, 99 sq., 153; cf. Pitti *Vita di A. Giacomini* in *Arch. stor. ital.* IV, II 219). Plin. III, VIII, 1: « Populonium Etruscorum quondam hoc tantum in littore ». Mela II, IV, 9 « Populonia »; Antonini *itiner.* pgg. 292, 501, 513, et *Tab. Peuting.* segm. III*e* « Populonio »; in numis aen. n. 291 sq. ΑИVЛ1V1 pupluna et ?VЛ1V1 puplu

(Passeri *Paralip.* pg. 182, Gennarelli in *Atti dell' Acad rom. d'arch.* XI, 176). Strab. V, II, 6: Τὸ δὲ Ποπλώνιον ἐπ' ἄκρας ὑψηλῆς ὕδρυται, κατερρωγυίας εἰς τὴν θάλασσαν καὶ χερρονησιζούσης, πολιορκίαν καὶ αὐτὸ δεδεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. τὸ μὲν οὖν πολίχνιον πᾶν ἔρημόν ἐστι πλὴν τῶν ἱερῶν καὶ κατοικιῶν ὀλίγων, τὸ δ' ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον ἔχον καὶ νεωσοίκους δύο· καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυρρηνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεων ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ἱδρῦσθαι· αἴτιον δ' ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον· διόπερ παντάπασιν ἔφευγον οἱ κτίσται τὴν θάλατταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα πρὸς αὐτῆς, ὥστε μὴ λάφυρον ἕτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν. ἔστι δὲ καὶ θυννοσκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. κατοπτεύεται δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πόρρωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδώ, ἐγγυτέρα δ' ἡ Κύρνος, ἑξήκοντά πως διέχουσα τῆς Σαρδόνος σταδίους. πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων ἡ Αἰθαλία· προσεχεστέρα [γὰρ] τῇ ἠπείρῳ ἐστίν, ὅσον τριακοσίους διέχουσα σταδίους, ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει. ἄριστον δ' ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστὶν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους. εἴδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μέταλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα. εἴδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κομιζόμενον. Virg. *Aen.* X, 172 sq.:

« Sexcentos illi dederat Populonia mater
Expertos belli iuvenes ».

Ubi Servius: « Populonia. civitas Thusciae. Matrem autem eorum, qui venerant, patriam dixit ut alibi ... Quidam Populoniam, post xii populos in Etruria constitutos, populum ex insula Corsica in Italiam venisse, et condidisse dicunt: alii Populoniam Volaterranorum coloniam tradunt: alii Volaterranos Corsis eripuisse Populoniam dicunt ». Plin. XIV, ii, 1: « Iovis simulacrum in urbe Populonio ex una conspicimus, tot aevis incorruptum ». Liv. XXX, 39: « Populonios inde quum pervenisset, stetissetque ibi, dum reliquum tempestatis exsaeverit, Ilvam insulam, et ab Ilva Corsicam, a Corsica in Sardiniam traiecit ». Cf. Ποπλώνιον ἄκρον, apud Ptol. III 1. — Eius incolae Populonienses. Liv. XXVIII, 45: « Etruriae primum populi, pro suis quisque facultatibus, consules adiuturum polliciti ..... Populonienses ferrum, Tarquinienses lintea in vela ». — Populonia vel POPVLONA (Henzen n. 5660 sq.) est cognomen Iunonis, quam populus invocabat, ut se tueretur (Macrob. *Saturn.* III 11, Arnob. III 30, et August. *De civ. Dei* VI 10 « Populonia Iuno »; Mart. Capella § 149 pg. 201 « Populona »). Populonius est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 6791-6793.

POPVLOS, *populus.* Vide POPOLVS.

POR-, *portare*, radix umbrica, antiquiori orthogr. -ꓷV⅃ (pur-), in vocc. PORTAIA = *portet*, PORTVST = *portaverit*, PORTATV et V†A†ꓷV⅃ (purtatu) = *portato.*

POR, *puer* (servus), ion. πόϊρ, sanscr. putra et pers. pusr (filius), apud veteres (Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257), in compositis OLIPOR (AVLVPOR), CAIPOR, LVCIPOR, MARPOR et MARCIPOR, PVBLIPOR, QVINTIPOR pro *Auli Caii Lucii Marci Publii Quinti servus.* Quintil. *Inst. orat.* I, iv, 26: « In servis iam intercidit illud genus, quod ducebatur a domino, unde Marcipores, Publiporesque ». Prisc. pg. 236 = 700 P.: « *haec arbor* quoque *arboris*, quod a *robore* derivatum illius declinationem servans corripuit paenultimam genetivi, et a *puero* composita Publipor Publiporis et Marcipor Marciporis (sic Probus; ita enim antiqui pro *Publii puer* et *Marci puer* dicebant), quae *o* non producunt in obliquis casibus: *unus constitit in agro Lucano gnarus loci, nomine Publipor* (Sallustius in iii historiarum hoc protulit) ». Plin. XXXIII, v, 10: « Aliter apud antiquos, singuli Marcipores, Luciporesque dominorum gentiles, omnem victum in promiscuo habebant: nec ulla domi custodia a domesticis opus erat ». — Sic pora pro *puera*, in inscr. apud Reines. cl. xvii n. 180 pg. 865 (IVL · AEXIA M · IVL · PORA).

POR, *per?*, praep. apud Sabinos. Vide PORCOPOR.

PORA, *qua* (ubi), adver., fortasse pro *potra* (cf. sanscr. cutra), comparandum cum osc. POIZAD = *quali*, e stirpe pronominali PO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 88, 98, 151, II 274, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 16, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 217, 424, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642). Tab. eugub. VIb 65 et VIIa 1 sq.: ETVTO · ERAFONT · VIA · PORA | BENVSO = *eunto easdem vias, quas venerunt.*

PORA, *puera.* Vide POR, *puer.*

PORGO, *pergo*, apud Lucret. I, 932.

PORCA, *porcas*, subst. f. acc. pl. 1 decl., pro porcaf, antiquiori orthogr. AꓘꓷV⅃ (purka) pro purkaf, Umbrorum linguâ (Lanzi II 829 = 738, Aufr. et Kirch. I 62, 113, Huschke *Die iguv. taf.* s. 613; cf. Passeri *Paralip.* pgg. 293, 328 et *Lett. Roncagl.* XV 238, XVI 268, Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Grotefend *Rud. l. u.* VI 27). Tab. eugub. VIIa 6: RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV · PRESTOTE · ꟼERFIE · ꟼERFER · MARTIER = *ad —am porcas tres rufas aut piceas facito Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.* Cf. gr. πόρκος et sanscr. varâha (aper).

PORCEO, *prohibeo*, quasi *porro arceo* (Paul. pg. 15), apud Lucil., Enn. *Trag.* vs. 369, Pacuv. vs. 67, et Acc. vs. 119 (Non. II 496 pg. 159, et Fest. *Qu.* XI, 4 pg. 218). Charis. pg. 244 = 217 P.: « porceo, porces, porxi, βιάζομαι ».

PORCETRA, sus quae semel peperit. Ael. Melissus (apud Aul. Gell. XVIII, 6): « Matrona est, quae semel peperit: quae saepius, materfamilias: sicuti sus, quae semel peperit, porcetra; quae saepius scropha ».

PORCOBERA vel Procobera et Porcifera, hodie *Polcevera*, fluvius Liguriae, Genuam alluens (Plin. III, vii, 2 « Porcifera »). In tab. Gen. (Append. n. i) PROCOBERA (lin. 9 sq. et lin. 14) et PORCOBERA (lin. 22 sq.).

PORCOPOR, *pro porco?*, apud Sabinos. Vide PORCVS.

PORCVLETVM, ager, terra in crebras porcas, seu areas et pulvinos elaborata serendi causa (Forcell. *Lexic.* s. v.). Plin. XVII, xxxv, 15: « Umbri et Marsi ad vicenas intermittunt arationis gratia in his, quae vocant porculeta ».

PORCVS, sus domesticus, ital. *porco*, apud Sabinos (umbr. AꓘꓷV⅃ purka et PORCA = *porcas*). Varro *De l. l.* V, 97 pg. 38: « Porcus, quod Sabinis dictum APRIMO PORCOPOR, inde porcus; nisi si a Graecis, quod Athenis in libris sacrorum scripta κάπρῳ καὶ πόρκῳ ». Ubi Muellerus: « POR videtur in lingua sabina eadem esse terminatio, quae in illis Umbriae monimentis PER in POPLVPER ».

ΠΟΡΠΑΞ, fons Siciliae, apud Aelian. *Var. hist.* II, 33.

PORRICIAE, *prosecta.* Vide PROSICIAE.

PORRIMA, soror vel comes Carmentae, a *porro* (ante), quia quae longe ante evenerant, canebat (ANTEVORTA), sicut POSTVORTA altera eiusdem comes

praedicens quae postea futura erant (Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 336). Ovid. *Fast.* I, 633 sqq.:

« Porrima placantur, Postvertaque sive sorores,
Sive fugae comites, Maenali Nympha, tuae.
Altera, quod porro fuerat, cecinisse putatur:
Altera versurum postmodo quidquid erat ».

PORSE, *qualis* (qui), pronom. relat. m. nominat. sg. = PORSEI et PORSI, antiquiori orthogr. ƎꟼVꟻ (pure), e stirpe pronominali PO-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 106, 137, II 59, 254, 319, 367; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 642, et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 35). Tab. eugub. VIb 63, VIIa 46, 51: PORSE · PERCA · ARSMATIA · HABIEST = *qui virgam —iam habebit.* Aliis est particula coniunctiva, *sicut, siquidem, prout* significans (Müller *Die Etr.* I 56, Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, 14, VI 31, VII 7), quam cum gr. προσὶ comparat Lanzius (II 829 = 738).

§ 2. *Quales* (quos), pronom. relat. acc. pl. (Aufr. et Kirch. II 115, 227 sq., 319). Tab. eugub. VIb 40: ENOM · VASO · PORSE · PESONDRISCO · HABVS = *tum —os, quos in —is habuerit.*

PORSEI, *qualis* (qui), pronom. relat. m. nominat. sg. = PORSE et PORSI, antiquiori orthogr. ƎꟼVꟻ (pure), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 137 sq., II 71; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 642). Tab. eugub. VIa 8 sqq.: ERSE · STAHMITO ESO TVDERATO EST · ANGLVTO | HONDOMV · PORSEI · NESIMEI · ASA · DEVEIA · EST · ANGLOME · SOMO · PORSEI · NESIMEI · VAPERSVS · AVIEHCLEIR | EST = *tum templum illud limitatum est ab angulo infimo, qui proxime ab ara —a est, ad angulum summum, qui proxime a lapidibus (?) —is est* (Aufr. et Kirch. II, 83). Vide PORSE.

§ 2. *Quales* (qui), nominat. pl. = PORSI et vetustiori orthogr. ƎꟼVꟻ pure (Aufr. et Kirch. I 137 sq., II 81 sq.). Tab. VIa 15: HONDRA · ESTO · TVDERO · PORSEI · SVBRA · SCREIHTOR · SENT = *infra istos fines, qui supra scripti sunt.*

PORSENA vel Porsenna et Porsinna, n. pr. etr., ut Lars vel Lartes Porsena (Liv. II 9, 11-15; Flor. I, 10; Eutrop. I, 11; Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 11 sq.; Horat. *Epod.* XVI, 4; Martial. I 22, XIV 98; Sil. Ital. VIII 389, 478, X 483, Serv. ad Virg. *Aen.* VI 819, VIII 646), vel Lars Porsenna (Virg. *Aen.* VII, 646, Tacit. *Hist.* III, 72, Plin. II, LIV 1, XXXIV, XIII 2, XXXVI, XIX 7, Serv. ad Virg. *Aen.* XI 134; cf. Drakenb. ad Liv. II, 9, et Niebuhr *Hist. rom.* II rem. 414), gr. Λάρας Πορσίνας sive Πορσήνας (Plutarch. in *Poplic.* capp. XVI-XIX, *De mul. virt.* § 14, et *Parall.* n. 7; Strab. codd. V, II, 2 Πορσινᾶς et Πορσηνᾶς; Polyaen. *Strat.* VIII 8 et 31, et Zonara V 12 Πορσίνας) vel Λάρος Πορσῖνος (Dionys. Halic. V 21 sq., 27 sq., 32, 34, VII 5), et Λαρτας Πορσεννας (Tzetz. *Hist. Chil.* VI, 39), rex sive lucumo Clusinorum, qui precibus Tarquinii Superbi bellum Romanis intulit (cf. Niebuhr op. cit. II 337 sq., IV 328, 427). Vet. interpres Cic. *pro Sextio* (Mai *Class. auct.* II 138): « cum Porsinnam Etruscorum regem vellet occidere ». Cf. Ἄῤῥος ὁ Πορσίνου τοῦ Τυῤῥηνῶν βασιλέος υἱὸς (Dionys. V, 36).

PORSI, *qualis* (qui), pronom. relat. m. nominat. sg. = PORSE et PORSEI, antiquiori orthogr. ƎꟼVꟻ (pure), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 137, II 58 sq., 114; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 642). Tab. eugub. VIa 6 sq.: PORSI · ANGLA · ANSERIATO | IVST = *qui —as observatum ierit.* Vide PORSE.

§ 2. *Quales* (qui), nominat. pl. = PORSEI et vetustiori orthogr. ƎꟼVꟻ pure (Aufr. et Kirch. I 114 sqq.). Tab. eugub. VIa 19 sq.: PORSI · OCRER | PEHANER · PACA · OSTENSENDI = *qui ocris piandi —a ostenduntur.*

PORSINNA. Vide PORSENA.

PORTAIA, *portet*, praes. coniunct. 3 pers. sg., pro portaiat, e rad. POR- vel -ꓷVꟻ pur-, unde PORTVST = *portaverit*, V+A+ꓷVꟻ purtatu et PORTATV = *portato* (Aufr. et Kirch. I 60, 62, 82, 141, II 300, 305 sqq., Corssen et Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 21, 229, Huschke *Die iguv. taf.* s. 304), in tab. eugub. VIIb 1.

PORTATV, *portato*, imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthogr. V+A+ꓷVꟻ purtatu (PORTAIA = *portet*, PORTVST = *portaverit*), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 53, 142, II 257 sqq., 271, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654 et s. 701). Tab. eugub. VIb 55: [E]SME · POPLE · PORTATV · VLO = *huic populo portato illuc.*

PORTELLA, *portula*, ital. *portello.* Gloss. apud Labb.: « Portella, ῥυποπύλιον. παραπύλιον ».

PORTENSIS, *Portuensis*, adiect. ad Portum Tiberis pertinens, in lapid. apud Grut. 437, 2, et 1027, 4. Cf. Murat. 654, 1, et Forcell. *Lexic.* s. v. *Portuensis.* — Portensius est gentil. Bononiense, ut Γάϊος Πορτήσιος Φρόντων, Σέξτου υἱὸς, πόλεως Βονωνίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

PORTICVLVS, *porticula* (parva porticus). Inscr. apud Murat. 1716, 14 (Marini *inscr. Alb.* pg. 118): HAEC AVTEM MACERIA | COMPRESA CVN MVNI|MENTO · ET PORTICVLO | QVAE · FACIT · IN FRONTE | PEDES · XX · IN AGRO · PEDES | XVII | EVSEVIORVM.

PORTICVNCVLA, *parva porticula.* Inscr. apud Orell. n. 4821 (Gori I 195, Murat. 885, 7): AGATHOPVS AVG · LIB · INVITATOR|QVE · AD MODVM · IN INTROITVM PORTICVNCVLAE | AD MONIMENTVM etc.

PORTVNIVM, Romae locus, ubi flores et coronae veniebant, ap. vet. Schol. Front. *Ep. ad M. Caes.* pg. 14 (ed. 1823).

PORTVNVS et Portumnus, Deus apud veteres, a portu dictus (Cic. *De nat. deor.* II, 26). Paul. pg. 243:

« Portunus, qui et Palaemon [Παλαίμων], a Romanis inter deos colebatur ». Et pg. 56: « Claudere et clavis ex graeco descendit, cuius rei tutelam penes Portunum esse putabant, qui clavim manu tenere fingebatur, et deus putabatur esse portarum ». Virg. *Aen.* V, 241 sq.:

« Et pater ipse manu magna Portunus euntem
Impulit ».

Ubi Servius: « Portunus: deus marinus, qui portubus praeest; et bene impulit eum ipse iam vicinum portui ..... Melicerta in Portunum (*versus est*), qui graece Palaemon dicitur: nam λιμὴν portus dicitur, unde Palaemon ». Ovid. *Fast.* VI, 547 sq.:

« Quem nos Portunum, sua lingua Palaemona dicet:
Ite, precor, nostris aequus uterque locis ».

Cf. Mart. Capell. § 4 pg. 17 et § 425 pg. 384. — Portunalis, adiect. ad Portunum pertinens, ut Portunalis flamen (Fest. *Qu.* XI, 1 pg. 217, cit. ad voc. PERSILLVM), et Portunalia, sacra in honorem Portuni vel Portumni. Varr. *De l. l.* VI, 19 pg. 81: « Portunalia dicta a Portuno, quoi eo die aedes in portu Tiberino facta et feriae institutae ». Cf. Kalend. antiq. apud Orell. II 396 sq. (PORTVNO).

PORTVST, *portaverit*, futur. exact. 3 pers. sg., e rad. POR- vel -ꝹV⅃ pur- (PORTAIA = *portet*, PORTATV et V⊦Ꞁ⊦ꝹV⅃ purtatu = *portato*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 146, II 300, 306, Huschke *Die iguv. taf.* s. 304 et s. 652). Tab. eugub. VII b 3: SVE · NEIP · PORTVST · ISSOC = *si nec portaverit illos.*

POS, *pons*, apud veteres. Varro *De l. l.* V, 4 pg. 2: « videtur enim pos significare potius *pontem* quam *potentem* ».

POS, *pos* (post), praep. umbr. pro POST, et antiquiori orthogr. ƧV⅃ pus pro ⊦ƧV⅃ pust (Aufr. et Kirch. I 83, 155, II 180, 292 sq.), unde pus-pane = *postquam*, in tab. eugub. VII a 46, ubi POSTERTIO · PANE · POPLO · ANDIRSAFVS = *post tertium quam populum —averit.* Cf. osc. POSMOM.

POS?, *post*, praep. osca, in voc. POSMOM = *postremum (?).*

POS, *post*, = umbr. et osc. (?) POS et antiquiori orthogr. ƧV⅃ (pus), praep. In inscr. apud Henzen n. 5520: EX TABVLA AEREA QVE FIXA EST ROMAE IN MVRO POS TEMPL · DIVI AVG AD MINERVAM. *Gromat. veteres* (ed. Lachmann), pg. 118: « pos legem datam »; pg. 294 « pos te »; et pg. 329: « pos si finem habet multas aquas *etc.* ». In titulo coemet. (*Catac. de Rome* pl. VI): POS MORTE PATRIS LVCE VIDIT. Cf. posquam pro *postquam* (Mar. Victor. pg. 2467 P.), POSCOLVMNAM (Marini *Arvali* pg. 182 nt. 134 et pg. 298), POSTEMPLVM (*Nov. Fiorent.* an. 1786 pg. 574; cf. Marini op. cit. pg. 169) et POSTEMPVS (Orell. n. 2485 *a*).

POSE (?), *poseit* (posuit), in marmore etrusco-rom. n. 1091.

POSEDEO, *possedeo* (possideo), = POSIDEO, apud veteres. Tab. Gen. lin. 28 sq. (Append. n. I): QVEI · INTRA · EOS · FINEIS · AGRVM · POSEDET · GENVAS · AVT · VITVRIVS · QVEI · EORVM · POSEDEIT · K · SEXTIL · L · CAICILIO | Q · MVVCIO · COS · EO · SITA · POSIDERE · COLEREQVE · LICEAT.

POSEIT vel posit et posieit, *posivit* (posuit), ital. *pose*, in lapidibus romanis (Fabr. cap. III n. 225 pg. 137 et cap. IV n. 3 pg. 247, Grut. 541 8, 571 9, 724 8, 882 14, Murat. 939 2, 1520 1, Maffei *Mus. ver.* 154 2, 160 6, 225 7, 256 6, Orsato *Marm. erud.* pg. 82, Visconti *Op. var.* I 78, Furlan. *Lap. est.* n. 47 pg. 138 et nt. 4, Mommsen n. 4387, 5232, 5342, 5462 POSIT; Orell. n. 732, 1903, et Furlan. op. cit. pg. 140 nt. 4 POS|T). Inscr. apud Mommsen n. 5409: P · OBELLIVS · P · L | SODOLA · OBELLIA · P · L | TEVDATA · POSEIT. Alia inscr. apud eund. n. 5335: C · ATTIO · L · F | SER · RAPONI | EPHESIA · LIB | POSIEIT; et n. 5424: C · SVETEDIVS | C · F · SER | MAGLATIVS | DIOCHARES · POSIEIT.

POSEIVI vel posivi et posibi, *posui*, antiquo scribendi more (cf. POSEIT = *posuit*). Priscian. pg. 528 = 898 P.: « antiqui tamen et posivi protulisse inveniuntur. Plautus in Vidularia: *Nunc apud sequestrum vidulum posivimus.* Apuleius in I Hermagorae: *et cibatum, quem iucundum esse nobis animadverterant, eum adposiverunt* ». Charis. pg. 244 = 217 P.: « pono ponis posui, et posivi veteres dixerunt ». Plaut. *Pseud.* V, I, 35: « Commuto ilico pallium, illut posivi ». Cato *De r. r.* proem.: « Maiores enim nostri hoc sic habuerunt, et ita in legibus posiverunt, furem dupli condemnari, foeneratorem quadrupli ». Tit. M. Aquilii Galli (Append. n. LVII) lin. 1 sqq.: VIAM · FECEI · AB · REGIO · AD · CAPVAM · ET | IN · EA · VIA · PONTEIS · OMNEIS · MILIARIOS | TABELARIOSQVE · POSEIVI. In titulo sepulcr. apud Lupi pg. 163 POSIVIT. Tab. Gen. lin. 2 (Append. n. I): INTER · EOS · CONTROVOSIAS · COMPOSEIVERVNT. In titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3390: CONIVCI DVLCISSIMO · TITVLVM · POSIBIT. — Sic posiveris pro *posueris*, apud Plaut. *Trin.* I, II 108, et Cat. *De r. r.* cap. 4.

POSIBIT, *posuit*. Vide POSEIVI.

POSIDEO, *possideo*, = POSEDEO, in titulo n. 2710 ex Scipionum sepulcro (POSIDET), in Tab. Gen. (Append. n. I) lin. 13, 29, 30, 38, 40 (POSIDENT, POSIDEBIT, POSIDEBVNT, POSIDETO, POSIDERE), et in lege Thor. agr. cap. 42 (Append. n. LIX).

POSIDONIA, urbs Italiae in Lucania. Vide PAESTVM.

POSIEIT, *posuit*. Vide POSEIT.

POSIERVNT, *posuerunt*, in inscr. Pomp. apud Mommsen n. 2293 (Avellin. *Opusc.* II, 288).

POSIMERIVM, *pomoerium*, apud veteres (Paul. pg. 248). Fest. *Qu.* XII, 18 pg. 249: « [Posime]rium esse aït Antistius [in commentario iuris pontifi]calis *pomerium*, id est l[ocum pro muro, ut ait Cato. olim quidem omn[em urbem comprehendebat praeter Aven]tinum, nunc etiam intra ae[dificia finitur. ita pomerium est] quasi promerium (*promurium*). solet au[tem iis solis dari] rus (*ius*) pomerii proferendi, [qui populum Romanum agro de hostibus capto auxerunt] *etc.* ».

POSIT, *posuit*. Vide POSEIT.

POSITV, *positus*, in titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 11 pg. 533 (POSITV EST).

POSIVERIS, *posueris*. Vide POSEIVI = *posui*.

POSIVI. Vide POSEIVI.

POSMOM, *postremum* (?), adiect. acc. sg. 2 decl., e praep. POS = *post* (Lange *Die osk. inschr.* s. 62 sq.; cf. Kirchhoff, Schweizer et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 132, 212, 243 sq., XI 415), in tab. Bant. n. 2897 lin. 16. Pro rom. *pomum* sumit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 291).

POSPHORVS, Φωσφόρος (Phosphorus), h. e. *Lucifer*, deus apud veteres (Orell. inscr. n. 1934 sq., 1937 sq.). Est etiam cognomen rom. in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. I n. XLIV pg. 7 (L · STATIVS · POSPHORVS), Grut. 594 4, 754 6, 997 1, Murat. 1204 2, 1301 9, 1584 12, Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 66 n. 20, Mommsen n. 173.

POSSESIO, *possessio*, in lege Thor. agr. capp. 1, 6, 7, 9 (Append. n. LIX). Vide POSSESOR, quod sequitur.

POSSESOR, *possessor*, sicut POSSESIO pro *possessio*, in lege Thor. agr. capp. 6, 9 (Append. n. LIX).

POSSESTRIX, h. e. *quae possedit*. Non. II, 631 = pg. 150: « Possestrix a *possidendo*. Afranius Liberto [vs. 204]: *Eius monilis possestricem:* ita tonstrix, ita plaustrix, ita assestrix ».

POSSETVR, *posset*, apud veteres. Quadrig. *Ann.* (apud Non. X, 30 pg. 508): « Quum non possetur decerni utrius putaretur victoria esset ».

POSSIEM -es -et, *possim -is -it*, apud Enn. *Sat.* vs. 38 ed. Wahlen), et Plaut. (*Bacch.* IV, V 2, *Most.* II, II 31 et IV, II 68, *Stich.* V, VII 1). Cic. *Arat.* vs. 550 (304): « Iam tornare ante contortos possiet orbes ».

POSSITVR, *possit*, apud veteres (Diomed. pg. 385 = 381 P., cit. ad voc. POTERATVR). Cat. *De r. r.* cap. 154: « uti transferri possitur ». Lex Servil. *De repet.* cap. 19 (Append. n. LX): VBEI · DE · PLANO · RECTE · LEGI · POSSITVR.

POSSTERVS, *posterus*, adiect. In titulo sepulcr. apud Fabr. cap. III n. 528 pg. 210 (cit. ad voc. CASSTRESIS): FECERVNT · SIBI · VTRIVSQVE SVORVM · ET · POSSTERISQVE EORVM.

POSSVNTVR. Vide POTESTVR.

POST, *post*, praepositio umbr. (osc. POST et TƧVΠ púst; cf. sanscr. paśća, unde paśćât = *pone* et *postêa*), quae scribitur etiam POS, vetustiori orthogr. ꟻƧV1 pust et ƧV1 pus (cf. ital. *pos-domani* = *perendie*, apud Perusinos *posso*), unde POSTI pro post-in = IИƧV1 pust-i pro ИIИƧV1 pust-in, POSTRO = *pos-tero* et POSTRA (Aufr. et Kirch. I 53, 60, 62, 83, 155, II 24, 118, 122, 180, 200, 292 sq., 361; cf. Lanzi II 829 = 738, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 605). Cum ablativo construitur (cf. post casa, apud *Gromat. vet.* pg. 315 ed. Lachm.). Tab. eugub. VI a 58: POST · VERIR · TREBLANIR = *pone portam Trebulanam;* tab. VI b 3 et tab. VII a 38: POST · VERIR · TESENOCIR [VII a 38 TESONOCIR] = *pone portam Tesenacam;* et tab. VI b 22: POST · VERIR · VEHIER = *pone portam Vehiam.*

POST, *post*, praepos. osca, antiquiori orthogr. TƧVΠ (púst) = umbr. POST (cf. POS), apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 19, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 29, Huschke *Die osk.* etc. s. 350). Tab. Bant. n. 2897 lin. 8, 23: POST · EXAC et lin. 29 POST EIZVC = *posthac* vel *post hac* (Grotefend op. cit. pg. 12, Aufr. et Kirch. I 155 anm. 1, II 180; cf. Huschke op. cit. s. 151).

POSTE, *pone*, adverb. (cf. Ritschl in *Rhein. Mus.* VII, 567), apud Plaut. *Merc.* II, III 36 (Ritschl) et *Stich.* II, II 56 59, 64, IV, II 43 (Fleck.). Enn. *Ann.* vs. 235 (apud Fest. *Qu.* XV, 32 pg. 356): « Poste recumbite vestraque pectora pellite tonsis ».

POSTELLA, *postilena*, subst. f. Isid. *Orig.* XX, XVI, 4: « Antella, quasi *antesella*, sicut et postella quasi *postsella* ».

POSTERTIO. Vide POS = *post* et TERTIO = *tertium*

POSTI, *post in* (*pro* vel *per*), praepos. umbrica, pro post-in, = IИƧV1 pusti pro ИIИƧV1 pustin, cum accusativo (Aufr. et Kirch. I 53, 97, 155, II 325, 355, 375). Tab. eugub. V b 8, 12, 14, 17: POSTI ACNV = *pro anno* vel *per annum*. Cf. Lanzi I 392 = 307, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 665.

POSTIBI, *postea*, adverb. apud Plautum (*Poen.* prol. vs. 108, et *Rud.* III, I 8, IV, VII 37).

POSTID, *postea*. Vide voc. sq.

POSTIDEA, *postea* (cui opponitur *antidea*), apud Plaut. *Aul.* I, II 40, *Cist.* vs. 509, *Stich.* I, II 40, V, V 17, *Truc.* II, IV 67.

POSTICVLA, parva ianua in postico aedium, apud Appul. *Metam.* lib. II pg. 57.

POSTICVLVM, *parvum posticum*, apud Plaut. *Trin.* I, II 157, IV, III 78.

POSTILENA, *postella*, gr. ὑπουρὶς, ὀπισθένη. Plaut. *Cas.* I, I, 36 sq.: « Ita te adgerunda curvom aqua faciam probe, ut postilena possit ex te fieri ».

POSTNE, *a postica*, adverb. (locat. sing.), e praepos. POST = post et suffixo -no (cf. PERNE = *ab antica*), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 47, 113, 150, 155, II 24, 200 sq.), in tab. eugub. VI b 11 (cf. Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* VI 18, Huschke *Die iguv. taf.* s. 164 et s. 701). — A postno (antiquiori orthogr. pustno) et suff. -o factum est adiect. pustnai-o vel pusnai-o (vide 8ΑΙΑИ+ƧV1 pustnaiaf = *posticas* et ƧƎΑИƧV1 pusnaes = *posticis*).

POSTRA, *posteri* (posteriores), adiect. m. nominat. pl. (?), e POSTRO = *posterior* (Aufr. et Kirch. I 60, 67, II 192, 360 sq., 386; cf. Lanzi II 710 = 618, Grotefend *Rud. l. u.* VII 12, Huschke *Die iguv. taf.* s. 477 et s. 660), in tab. eugub. V b 13.

POSTRO, *postera* (posterior), adiect. f. nominat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ΑΩ+ƧV1 (pus-tra), e POS (ƧV1 pus) pro POST (+ƧV1 pust) et suff. comparat. -tro, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 130, 155, II 194 sq.; cf. Lanzi I 395 = 310, II 829 = 738, Huschke *Die iguv. taf.* s. 156 et s. 284). Tab. eugub. VI b 5: APE · SOPO · POSTRO · PEPERSCVST et tab. VII a 8 APE · SVPO · POSTRO · PEPESCVS = *postquam —a posterior —erit*.

§ 2. *Postero* (retro, post tergum), adverb., vetustiori orthogr. VΩ+ƧV1 pustru (Aufr. et Kirch. II 288). Tab. eugub. VII a 43: APE · ERVS · DIRSVST · POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME = *postquam — dederit, retro conspicito ad —am*; et tab. VII a 44: ENEM · RVBINAME · POSTRO · COVERTV = *tum ad —am retro revertito*.

POSTVERTA. Vide POSTVORTA.

POSTVLARIA fulgura, quae votorum [a]ut sacrificiorum spretam religionem desiderant. Ita Fest. *Qu.* XII, 13 pg. 245 (cf. Müller *Die Etr.* II, 170). Caecinna, apud Senec. *Quaest. nat.* II, 49, « ait esse Postularia, quibus sacrificia intermissa, aut non rite facta repetuntur ».

POSTVMA. Vide POSTVMVS.

POSTVMINVS, diminut. Postumi. Est cognomen rom., ut C. Veturius C. f. Postuminus (Grut. 181, 2), et T. Ligerius Postuminus (Mommsen n. 635).

POSTVMIVS, gentilitium ital., ut Livius Postumius Fidenatium dictator (Macrob. *Saturn.* I, 11, cit. ad voc. CAPROTINA). Cf. Ποστούμιον τὸν Τιῤῥηνὸν apud Diod. Sic. XVI, 72.

POSTVMVS, praenomen umbricum, in inscr. Asis. apud Grut. 167, 8 (POST · MIMESIVS · C · F ·). Varro *De l. l.* IX, 60 sq. pg. 216: « qui post patris mortem, Postumus ..... Postumam a multis post patris mortem etiam nunc appellari ». Fest. *Qu.* XII, 8 pg. 238: « Postumus cognominatur post patris mortem natus. Plautus in Aulularia [II, I, 41]: *Post mediam aetatem qui mediam ducit uxorem domum, si eam senex anum praegnantem fortuito fecerit, quid dubitas, quin sit paratum his nomen pueris Postumi?* ».

POSTVORTA vel Postverta et Posverta, dea praeses perversi partus (cf. PROSA). Varro apud Aul. Gell. XVI, 16: « Quando igitur contra naturam forte conversi in pedes, brachiis plerumque diductis retineri solent: aegriusque tunc mulieres enituntur. huius periculi deprecandi gratia arae statutae sunt Romae duabus Carmentibus: quarum altera Postverta nominata est, Prosa altera; a recti perversique partus et potestate et nomine ». — Postvorta etiam res futuras curare dicitur (Macrob. *Saturn.* I 7, cit. ad voc. ANTEVORTA, et Ovid. *Fast.* I 633 cit. ad voc. PORRIMA).

POSTVS, *positus* (ital. *posto*), partic. perf. pass., unde compostus, dispostus, oppostus, praepostus, repostus cet. (Ponted. *De vet. scrib. rat.* ep. 2.ª), apud Lucret. I 1059, III 871, et Sil. Ital. XIII, 553.

POSVENT, *posuerunt*, barbara orthogr., in titulo coemet. (*Rev. archéol.* XIII, 159). Vide BOTVM.

POSVERTA. Vide POSTVORTA.

POSVET, *posuit*, sicut posuent pro *posuerunt*, in inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1831 pg. 46.

POSVVIT, *posuit*, pro antiquiori forma POSEIVI et POSIVI, in titulo sepulcr. ad Marruvium Marsorum invento (Mommsen n. 5530). Adde inscr. apud Mommsen n. 5581.

POTABI, *potavi*, in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3090 (POTABI SAEPE FALERNVM).

ΠΟΤΑΜΙΣ, Syracusanus, apud Thucyd. VIII, 85 et Xenoph. *Hist. gr.* I, I 29.

POTE, *potis est* (potest)), apud veteres (Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

POTENTIA, Ποτεντία (Strab. V, IV, 2 al. codd. Πετεντία; unus cod. Ποντεντία; Ptol. III, 1), oppidum Piceni (Mela II, IV 6, Plin. III, XVIII 2 cit. ad voc. PICENVM), ad fluvium cognominem situm (*Potenza*). Liv. XXXIX, 44: « Eo anno [DLXVIII U. C.] coloniae duae, Potentia in Picenum, Pisaurum in Gallicum agrum, deductae sunt ». — Potentinus, adiect. ad Potentiam pertinens, ut ager Potentinus (Frontin. *De col.* pg. 226, 254, 257, 259).

§ 2. Ποτεντία (Ptol. III, 1), oppidum Lucaniae (*Tab. Peuting.* segm. VI *b*), nunc *Potenza*. Inscr. apud Henzen n. 5185: M · TRAESIO · M · F | POM · FAVSTO · SEN | IIII · VIR · QQ · POTENT | CVR · RP · BANTINOR | CVR RP ATINATIVM | OB MERITA EIVS | DEC · AVG ET PLEBS | CVR · L · PORC · RVFO | EX A C. Cf. Liv. XLI, 27, ubi Pollentia pro *Potentia*. — Eius incolae Potentini (Plin. III, XV, 3). Inscr. apud Mommsen n. 376 et Henzen n. 5810 (Murat. 1073, 2): MEFITI · VTIANAE | SACR | M · HELVIVS · M · F · POM | CLARVS · VERVLANVS · PRISCVS | AED · IIII · VIR · Q · QVINQ · FLAMEN |

ROMAE · ET · DIVI · AVGVSTI · CVRATOR | REI · PVBLICAE · POTENTINORVM | D · S · P. — Potentinus, adiect. ad Potentiam pertinens, ut Potentina praefectura (*Gromat. vet.* pg. 209). Est etiam cognomen rom., ut IVLIVS POTENTINVS (Mommsen n. 2858).

§ 3. Oppidum Italiae superioris, in Liguria. Plin. III, VII, 3: « Industria, Pollentia, Carrea quod Potentia cognominatur ».

POTENTILLA, diminut. potentis. Est cognomen rom., ut Vibia Potentilla (Maffei *Mus. ver.* 163, 7).

POTERATVR, *poterat*, apud veteres (C. Gracch. apud Fest. *Qu.* XII, 9 pg. 241 cit. ad voc. POTESTVR). Diomed. pg. 385 = 381 P.: « Scaurus de vita sua tertio poteratur etiam sicut possitur dictitat ». Caelius apud Non. X, 33 pg. 508: « Quum iure sine periculo bellum geri poteratur ».

POTESSE vel potisse, *potes* vel *potis esse* (posse), apud Plaut. *Aul.* II, IV 30, *Cist.* I, I 32, *Epid.* II, II 43, *Bacch.* III, VI 30, *Most.* IV, III 23, *Menaech.* IV, II 41, *Pseud.* I, I 24 et V, II 10, *Rud.* prol. vs. 55, *Truc.* I, I 73, Terent. *Eun.* IV, III 24, Lucr. I 666, II 225, 1009, III 320. Lucillius apud Non. V, 98 pg. 465:

« Nam si, quod satis est homini, id satis esse potisset,
Hoc sat erat: nunc quum hoc non est, qui credimus porro
Divitias ullas animum cui explere potisse ».

POTESSIT, *potes sit* (possit), apud Plaut. *Pers.* I, I, 41.

POTESSVNT, *potes sunt* (possunt), apud Plaut. *Poen.* I, II, 17.

POTESTE, potesto, potestote, possunto, personae imperativi, quas agnoscit Charis. pg. 260 = 231 P.

POTESTVR et possuntur, *potest* et *possunt*, apud veteres (Non. X, 34 pg. 508). Diomed. pg. 385 = 380 P.: « *possum* tamen non nulli veterum et passiva declinatione figurarunt, potestur et possuntur ». Fest. *Qu.* XII, 9 pg. 241: « Potestur, Scipio Africanus in ea, quae est de imperio D. Bruti. et, poteratur, C. Gracchus in ea, qua [usus] est cum circum conciliabula iret ». Enn. *Ann.* vs. 594 sq. (apud Diomed. loc. cit.): « . . . nec retrahi . . . . . potestur Imperiis ». Pacuv. vs. 100: « Si qua potestur investigari via ». Quadrig. *Ann.* (apud Non. loc. cit.): « Adeo memorati vix potestur, ut omnes simul suum quisque negotium adorti essent ».

POTICA. Vide POTINA.

POTINA vel Potua et Potica, dea quae potui praeest (Non. II, 310 pg. 108 cit. ad voc. EDVSA). Arnob. III, 25: « Unctionibus superest Unxia, cingulorum Cinxia reduplicationi, Victa et Potua sanctissimae victui potuique procurant ». Donatus ad Terent. *Phorm.* I, I, 15: « Legitur apud Varronem, initiari pueros Eduliae et Poticae et Cubae, divis edendi et potandi et cubandi: ubi primum a lacte et a cunis transierunt: quod Virgilius [Ecl. IV, 63] *Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est* ».

POTIOLANVS. Vide PVTEOLI.

POTISIT vel potissit, *potis sit* (possit), apud veteres (Diomed. pg. 385 = 381 P.). S. C. *de Bacch.* lin. 27 (Append. n. LVIII): VBEI · FACIVMED · GNOSCIER · POTISIT.

POTISCVS, diminut. poti, cognomen rom., ut L. Antistius Potiscus (Fabr. cap. IV n. 429 pg. 320), et POTISCI · TI · CLAVDI · AVG · L (Mommsen n. 6306 [124]).

POTISSE. Vide POTESSE.

POTISSET, *potis sit* (possit), = POTESSIT et POTISIT, apud Lucil. (Non. V, 98 pg. 465; cit. ad voc. POTESSE).

POTISSIT, *potis sit* (possit). Vide POTISIT.

POTISSVM, *potis sum* (possum), apud Plaut. *Curc.* V, III, 23. Alii legunt possum (Fleckeisen).

POTITII, familia antiquissima in Latio (cf. Dionys. Halic. I, 40). Fest. *Qu.* XI, 2 pg. 217: « [Putitium Plautus pro *stulto*: *Putitio stul*]*tior est barbaro.* [Id autem ex hac causa. Potitii cum] a[b] Hercule rit[um sacrificandi accepissent, eum] millibus aeris gra[vis quinquaginta edocuisse dicuntur] servos public[o]s P. R.: [quo facto Potitii intra diem] XXX, cum eius famil[iae XII fuissent, omnes interierunt] ». Id. *Qu.* XII, 5 pg. 237: « Potitium et Pinarium Hercules, cum ad aram, quae hodieque maxima appellatur, decimam bovum, quos a Geryone abductos abigebat Argos in patriam, profanasset, genus sacrifici edocuit. quae familia et posteri eius non defuerunt decumantibus usque ad Ap. Claudium Censorem, qui quinquaginta millia aeris gravis his dedit, ut servos publicos edocerent ritum sacrificandi: quo facto Potiti, cum essent ex familia numero duodecim, omnes inter[ieru]nt intra diem XXX. Pinarius quod non adfuit sacrificio, postea cautum est, ne quis Pinariorum ex eo sacrificio vesceretur ».

POTITO, *saepe bibo*, frequent. a poto, apud Plaut. *Amph.* I, I 105, *Asin.* IV, I 26, *Mil.* III, II 23.

POTVLANVM vinum, Ποταλῖνος οἶνος?, ex uvis Mamertinis, memoratur a Plin. XIV, VIII 6, et Athen. I, 49 pg. 27 (Ἰωτάλινος).

POVBLICVS, *publicus*, adiect. (= POBLICVS et PVPLICVS), in titulis Venus. apud Mommsen n. 715 sq. (vide ESE = *esse*).

POVS, *quum* vel *postquam* (uti), partic. coniunct. = umbr. ƎꝎV1 (puze), e stirpe pronominali PO-, apud Samnites (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 50 sqq., et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 213, 221). Tab. Bant n. 2897 lin. 9: FACTVD · POVS · TOVTO · DEIVATVNS · TANGINOM · DEICANS = *facito, ut populus iurati sententiam dicant* (Kirchhoff op. cit. s. 79; cf. Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). Pro partic. *quousque* vel *dum* sumit Huschke (*Die osk.* etc. s. 92). Aliis est pronom.

m. vel n. abl. pl. = *quibus* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291).

?ϘΊ (pr), in inscr. etr. n. 1854, fortasse pro ϘΊ = *Lartis.*

PR·, *praetor*, in tab. Bant. n. 2897 lin. 23, 27, 28 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287).

PR·, *pro*, praep. = PRV, in tab. Bant. n. 2897 lin. 21 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 21; cf. Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 162).

PRAE, *prae*, praepositio, in oscis verbis PRAEFVCVS = *praefectus*, PRAESENTID = *praesente*.

PRAEBIA -orum, remedia vel amuleta, apud veteres (Fest. *Qu.* XII, 3 pg. 434, et Paul. pg. 435). Fest. *Qu.* XII, 8 pg. 238: « Praedia † rursus Verrius vocari ait ea remedia, quae data (leg. *Gaia*) Caecilia uxor Tarquini Prisci invenisse existimatur, et immiscuisse on (leg. *zonae*) suae, qua praecincta statua eius est in aede sanctus (leg. *Sanci*), qui deus dius fidius vocatur, ex qua zona periclitantes ramenta sumunt. ea vocari ait praedia, quod mala prohibeant ». Varro *De l. l.* VII, 107 pg. 164: « [Naevius] in Stigmatia: *praebia*, a praebendo ut sit tutus, quod sint remedia in collo pueris ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 50.

PRAEGNAS, *praegnans*, apud Plaut. *Truc.* I, II 96 et IV, III 37, Macrob. *Saturn.* III 11, M. Corn. Front. *Epist.* IV 6, Gaii *instit.* pg. XXXVII et pg. XLI (Lachm.), et in codd. Cic. *Epist. ad Att.* I, 10 = n. 6. Naev. vs. 125: « An nata est sponsa praegnas? ». Et Afran. vs. 167: « Praegnatem quod non exigat ». Cf. Lupi *Epitaph. Sev. mart.* pg. 109, et Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 465.

PRAEGRADO, *praegredior*, apud Pacuv. vs. 48.

PRAEDAD, *praedā*, et antiquiori orthogr. PRAIDAD, in inscr. columnae Duill. n. 2715 lin. 17 (lin. 14 PRAEDA).

PRAEDOTIONT, *praeoptant*, apud antiquos. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Praedotiont (*praedopiont?*), *praeoptant* ». Compositum videtur e *praed* = *prae* et *opere*.

PRAEDVCTAL, παράγραφος, in Gloss. apud Labb. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

PRAEFATO et praefamino, pro *praefator* et *praefare*, apud veteres. Cato *De r. r.* cap. 134: « Thure vino Iano, Iovi, Iunoni praefato ». Et cap. 141: « Ianum Iovemque vino praefamino ».

PRAEFERICVLVM, vas aeneum sine ansis appellatur, patens summum velut pelvis, quod ad sacrificia utebantur in sacrario Opis Consiviae. Ita Fest. *Qu.* XII, 18 pg. 249 (Paul. pg. 248).

PRAEFVCVS, *praefectus*, e praep. PRAE et FVCVS, quod e rad. FAC-, rom. *fac-ere* (Guarini *Tab. oppid. lex.* pg. 162 et *In comm. V exc.* pg. 39, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287, Klenze *Phil. abhandl.* s. 42, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 40, Huschke *Die osk.* etc. s. 115, Schweizer et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 207, 210, 425 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 23: SVAE · PRAEFVCVS · POD · POST · EXAC · BANSAE · FVST = *si praefectus aliquando posthac Bantiae fuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 80).

PRAEHIBEO, *praebeo*, ex *prae* et *habeo*, sicut umbr. ꟼIBAꟼEIꟼ (prehabia) = *praehibeat* (praebeat), apud Plaut. *Merc.* III, I 46, *Pseud.* I, II 49 et III 134, *Pers.* IV, III 41.

PRAECATIO, *precatio*, subst. f., habet Grut. ex romana inscript. 39, 5 (CVM PRAECATIONE). Vide PRAECES.

PRAECATVS, *precatus*, in comment. ant. ad Cic. (Mai *Class. auct.* II, 42).

PRAECEPSO, *praecepero*, apud Cat. *De r. r.* cap. 142 (codd. praecepsit; al. praecepit).

PRAECEPTO, frequent. a *praecipio*. Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Praeceptat, in saliari carmine est, *saepe praecipit* ».

PRAECES, *preces*, in lapide apud Mommsen n. 4617 (Henzen n. 6921).

PRAECHO, *praeco*, apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, V, 20 cit. ad voc. CHENTVRIO.

PRAECIAE, *praecones* vel *pontificum calatores* (cf. Serv. ad Virg. *Georg.* I 268, et Macrob. *Saturn.* I 16), qui et praeciamitatores dicti sunt, e prae (ante) et cio (clamo), apud antiquos. Paul. pg. 224: « Praecias dicebant, qui a flaminibus praemittebantur, ut denuntiarent opificibus, manus abstinerent ab opere, ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra polluerentur ». Apul. *Metam.* lib. XI pg. 371: « praeciae, qui facilem sacris viam dari praedicarent ». Vide voc. sq.

PRAECIAMITATORES dicuntur, qui Flaminibus Diali, Quirinali, Martiali antecedent[es] exclamant feriis publicis, ut homines abstineant se opere, quia his opus facientem videre religiosum est. Ita Fest. *Qu.* XII, 17 pg. 249 (Paul. pg. 248). Vide PRAECIAE.

PRAECIANVS vinus. Vide PVCINVS vinus.

PRAECIDANEVS et praecidarius, h. e. *qui antecedit*, adiect. (Mar. Victor. pg. 2470 P.), ut hostiae praecidaneae (Aul. Gell. IV, 6), porca praecidanea (Varro apud Non. II, 724 pg. 163, A. Gell. loc. cit., Cato *De r. r.* cap. 134, Fest. *Qu.* XI 3 pg. 218, Paul. pg. 219) vel praecidaria (Fest. loc. cit.), agna praecidanea (Paul. pg. 223), et feriae praecidaneae (A. Gell. loc. cit.).

PRAECIDARIVS. Vide PRAECIDANEVS.

PRAECIPES -cipis, *praeceps*, apud veteres (Priscian. pg. 280 = 725 P.), apud Enn. *Ann.* vs. 391, et Plaut. *Rud.* III, III 8.

PRAECISVM, pars viscerum, aut carnis praecisa, apud Naev. vs. 65 et Lucill. (Non. II, 633 pg. 150).

PRAECLAVIVM, pars vestis, quae ante clavum texitur (Non. I, 326 pg. 64). Afran. vs. 179 sq.: « Mea nutrix, surge si vis, profer purpuram Praeclavium

contextus ». Et vs. 229: « Tertium diem praeclavium unum texere ».

PRAECLVIS, *valde illustris*, apud Mart. Capell. §§ 3, 24 etc. Cf. praecluo et praeclueo in Forcell. *Lexic.*

PRAECONINVS, cognom. rom. e praeco. Plin. XXXIII, VII, 1: « vulgoque purpura latiore tunicae usos invenimus etiam praecones, sicut patrem Lucii Aelii Stilonis, Praeconini ob id cognominati ».

PRAEMIOSVS, *pecuniosus*, adiect. (Paul. pg. 243). Fest. *Qu.* XII, 11 pg. 242: « [Praemiosam pro *pecuniosa* Cato] in oratione quam scrib[sit .....] *impudentiam praemio[sam]* ».

PRAENESTE, Πραίνεστον (Ptol. III, 1) vel ἡ Πραίνεστος (Strab. V, III 10 sq., Diod. Sic. XXXVII 14, Appian. *De bell. civ.* I 65, 86 sq., 93 sq., V 21, 23, 29, Plutarch. in *C. Mario* XLVI 7, in *Sylla* XXVIII 11 et *Praec. ger. reip.* XIX 13) vel τὸ Πραινέστε (Dio Cass. XLVIII 10 et fragm. n. CXXXV 3), Latii urbs, olim Πολυστέφανος dicta (Strab. V, III, 11; cf. Nican. Alexandr. fragm. n. 3), nunc *Palestrina*, condita, ut Zenodotus refert, a Praeneste Ulyxis nepote Latini filio, aut, ut Praenestini sonant libri, a Caeculo, quem iuxta ignes fortuitus invenerunt, ut fama est, Digitorum sorores (Solin. II, 9; cf. Virg. *Aen.* VII, 678). Steph. Byz.: Πραίνεστος, πόλις Ἰταλίας, ἀπὸ Πραινέστου τοῦ Λατίνου τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης υἱοῦ. Alii vero a Latino rege ferunt conditam (Diod. Sic. VII, III a 7); alii a Telegono, et Pistrinum dictam. Plutarch. *Parall.* n. 41: Τηλεγονος Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης, ἐπ' ἀναζήτησιν τοῦ πατρὸς πεμφθεὶς, ἔμαθε πόλιν κτίσαι, ἔνθα ἂν ἴδῃ γεωργοὺς ἐστεφανωμένους καὶ χορεύοντας. Γενόμενος δὲ κατά τινα τόπον τῆς Ἰταλίας, καὶ θεασάμενος ἀργοίκους πρινίνοις κλάδοις ἐστεφανωμένους καὶ ὀρχήσει προσευκαιροῦντας, ἔκτισε πόλιν, ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος Πρίνιστον ὀνομάσας, ἣν Ῥωμαῖοι παραγώγως Πραίνεστον καλοῦσιν, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοκλῆς ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν [fragm. n. 2]. Serv. ad Virg. loc. cit.: « Praeneste, locus est haud longe ab Urbe, dictus ἀπὸ τῶν πρίνων, id est ab *ilicibus*, quae illic abundant. Ibi erant Pontifices et dii Indigetes, sicut etiam Romae ». Cato apud Serv. in Virg. *Aen.* VII 682: « Quia is locus montibus praestet, Praeneste oppido nomen dicit ». Et Paul. pg. 224: « Praeneste dicta est, quia is locus, quo condita est, montibus praestet ». Strab. V, III, 11: Φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας (Tibur et Praeneste), Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον. ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραίνεστος· ἄκραν γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλόν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ της συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν. πρὸς δὲ τῇ ἐρυμνότητι καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέρηται πανταχόθεν μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μὲν ὑδρείας χάριν, ταῖς δ' ἐξόδων λαθραίων, ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. Frontin. *De col.* pg. 236: « Praeneste, oppidum. ager eius a quinque viris parte in iugeribus est adsignatus [ubi] cultura [est]: ceterum in absoluto est relictum circa montes. iter populo non debetur ». Inscr. apud Orell. n. 1831 (cf. n. 3045): SECVRITATI AVG | SACRVM | DECVRION · POPVLVSQVE | COLONIAE PRAENESTIN. Cf. Virg. *Aen.* VII, 682 (« altum Praeneste »), Horat. *Od.* III, IV, 21 sq. (« frigidum Praeneste »), Iuven. III, 190 (« gelida Praeneste »), Stat. *Silv.* IV, IV, 15 (« Praeneste sacrum »), Liv. II 19, VI 27, 29, VII 12, XXIII 17 sqq., XXVIII 9, Cic. *Catil.* I 3, *Ep. ad Att.* XII 2 = n. 442, *De div.* II 41, Vell. Paterc. II 26 sq., 74, Flor. I 11, III 27, Sallust. fragm. n. 22, Tacit. *Ann.* XV 46, Sueton. *Aug.* capp. 72, 82, *Tib.* cap. 4, et *De ill. gramm.* cap. 17, Plin. XIII, II 1, XXXIII, V 3, XXXIV, XIX 33, Martial. IV 64, Antonini *itiner.* pg. 302, *Tab. Peuting.* segm. V *b*. — Eius cives Praenestini (inscr. apud Orell. n. 4360, Liv. VI 21 sq., 27 sqq., VIII 13 sq., XXIII 17 sqq., XLII 1, Plin. XVII, XVI 4, Macrob. *Sat.* I 12; cf. Fest. *Qu.* XV 31 pg. 356), gr. Πραινεστῖνοι (Strab. V, III 11 et IV 10, Diod. Sic. XV 47, XVI 45, Polyb. VI 14) vel Πραινεστῖνοι (Plutarch. in *Cam.* XXXVII, 3), et Πραινεστηνοὶ (Dionys. Halic. V, 61) vel Πραινέστιοι (Appian. *De bell. civ.* I, 94). Plin. III, IX, 11: « Praenestini, urbe quondam Stephane dicta ». Naev. vs. 21: « Praenestini et Lanuvini hospites ». — Praenestinus, gr. Πραινεστῖνος (Steph. Byz.), adiect. ad Praeneste pertinens, ut Praenestina urbs (Virg. *Aen.* VII, 678), Praenestinus populus (Liv. VIII, 12), ORDO POPVLVSQVE CIVITATIS PRAENESTINAE (Orell. n. 105), RESPVBLICA PRAENESTINA (Orell. n. 2627), Praenestinus ager (Liv. III, 83, Cic. *De leg. agr.* II 28), Praenestina arx (Flor. I 18, Senec. *De benef.* V, XVI 3), Praenestini milites (Liv. XXIII, 20), Praenestini montes (Liv. III 8, Iuven. XIV 88), Praenestini campi (Plin. XIX, XXX, 3), Praenestina via (Plin. XXXI, XXV, 1; Frontin. *De aquaed.* cap. 5; inscr. apud Orell. n. 3140), gr. Πραινεστίνη ὁδὸς (Strab. V, III, 9 sq.; cf. Dionys. Halic. IV 53), Praenestina regna (Martial. IX, 74), Πραινεστῖνος οἶνος (Athen. I, 48 pg. 27), Praenestinus hortus (Martial. IX, 61), Praenestinae rosae (Plin. XXI, X, 2 et 5), nuces (Cat. *De r. r.* cap. 8, Plin. XVII, XXI 1, Macrob. *Saturn.* II 14), amygdalae (Plin. XV, XXIV, 4) et bracteae (Plin. XXXIII, XIX, 9), L. Anicius Praenestinus (Plin. XXXIII, VI, 1). — Apud Praeneste fanum et oraculum Fortunae celebre fuit (Strab. V, III 11, Liv. XXIII 19, XLII 1, Cic. *De div.* II 41, Plin. XXXVI, LXIV 1). Sil. Ital. VIII, 364 sq. (cf. IX, 404):

> « Hinc Tibur, Catille, tuum, sacrisque dicatum
> Fortunae Praeneste iugis ».

Hinc Praenestina Fortuna (Suet. *Domit.* cap. 15) vel Praenestina dea (Ovid. *Fast.* VI, 62) et Praene-

stinae sortes (Cic. *De div.* II 41, Propert. II, xxxii 3, Suet. *Tib.* cap. 63). Praenestinus est cognomen rom. apud Grut. 705 7, 716 4, 935 9, Murat. 1547 4, et Mommsen n. 1966 (PRAENESTINA).

PRAEPETO, *anteeo*, apud veteres. Fest. *Qu.* XII, 14 pg. 245 (Paul. pg. 244): « Praepetes aves dicuntur, quae se ante auspicante ferunt, nam antiqui praepetere dicebant pro *anteire*.

PRAEPOSTVS, *praepositus*, ital. *preposto*, particip., apud Lucr. VI 999. Vide POSTVS.

PRAERIT et praerunt, *praeerit* et *praeerunt*. Vide PRAESSE = *praeesse*.

PRAESENTEIVS, gentilitium samnit., ut Πόπλιος Πρησενταῖος, apud Appian. *De bell. civ.* I, 41.

ŠII+ИƎSIIAЯϤ (praesentes), *Praesentis* vel *Praesentii*, n. pr. m. genit. sg. = 2+ИMƎ[ϤϤ] presnts (cf. Ǝ+ИƧƎϤϤ presnte), in tegula etrusco-rom. n. 250.

PRAESENTID, *praesente*, particip. praes. (abl. sg. 3 decl.), Oscorum linguâ (Müller *Die Etr.* I 36, Guarini *Tab. oppid. Lexic.* pg. 162 et *Lex. osco-lat.* pg. 56, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 287, Huschke *Die osk.* etc. s. 379, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 22, 55, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 245, V 81). Tab. Bant. n. 2897 lin. 21: TOVTAD · PRAESENTID = *populo praesente* (Kirchhoff op. cit. s. 80 et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88).

PRAESENTINVS, diminut. praesentis. Est cognomen rom. apud Fabr. cap. i n. 111 pg. 25 (AVREL · PRAESENTINVS).

PRAESNS, *praesens*, particip. praes. (cf. etr. Ǝ+ИƧƎϤϤ presnte = *Praesentius*). Est cognomen rom. in lapide Pedemont. (*Atti dell'Acad. delle Scienze di Torino*, ser. ii vol. xiv tav. 7), quae incipit: C · BRVTTIO · PRAESNTE II · SEXT | O · QVINTILO · CONDIANO | COS · etc.

PRAESSE, *praeesse*, apud veteres (cf. Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 341 et Marini *Arvali* pg. 101), in lege Rubr. *De Gall. Cisalp.* cap. 22 (col. 2 lin. 48), et in lege Servil. *Repet.* cap. 12 (Append. n. lx). Sic PRAEST pro *praeest* (Gori *Inscr. ant.* I n. 192 pg. 69, Henzen n. 5418, 5430, 5433, 5443, 5455, 6858*a*), PRAERAT pro *praeerat* (*Decr. col. Pis.* sec. lin. 20), PRAERIT pro *praeerit* (*Lex Iul. municip.* cap. 2 lin. 37, 39, 48), PRAERVNT pro *praeerunt* (*Lex* cit. cap. 4 lin. 69; *Decr. col. Pis.* pr. lin. 17, et sec. lin. 33), PRAESSENT pro *praeessent* (Tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 col. 2 lin. 37, et S. C. *de aquis* apud Frontin. *De aquaed.* cap. 100). Cf. PRAEVNTE pro *praeeunte* (tab. xv lin. 18 fratr. Arval., Fabr. cap. vi n. 49 pg. 442, Mommsen n. 1398 sq.; cf. Tacit. *Hist.* IV, 53).

PRAESSENT, *praeessent*. Vide PRAESSE = *praeesse*.

PRAESTANA, dea, apud veteres (vide PRAESTITA). Arnob. IV, 3 pg. 137: « Praestana est, ut perhibetis, dicta, quod Quirinus in iaculi missione cunctorum praestiterit viribus ». — Est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 4756.

PRAESTATVS, *praestitus* (traditus, datus), particip. a *praesto* (Paul. Nol. *Carm.* XVII, 191). Priscian. pg. 474 = 863 P.: « composita ab eo (*sto*) varie vetustissimi protulerunt, asto astitum et astatum, praesto praestitum et praestatum ..... Brutus in epistolis: *occiso Gaio Caesare, postquam mare transierat, praestatum est* ».

PRAESTES, *praeses* (antestes), apud antiquos. Paul. pg. 223: « Praestitem in eadem significatione dicebant antiqui, qua nunc dicimus *antestitem* ». Hinc Iuppiter Praestes (Capitol. *Max. et Balbin.* cap. 5; cf. inscr. apud Grut. 22 1, 1065 2), Lares Praestites (Ovid. *Fast.* V, 129), Genius Praestes (Mart. Capell. § 152 pg. 205 sq.), praestites Mana atque Manuana (Mart. Capell. § 164 pg. 218). Cf. Macrob. *Saturn.* I 18.

PRAESTI, *praestiti*, e *praesto*, in marm. apud Mommsen n. 6313.

PRAESTITA, dea apud veteres, eadem quae PRAESTANA, umbr. PRESTOTA. Inscr. apud Murat. 101, 6 (Mommsen n. 5761; cf. Henzen n. 5830): ORFIA · ATTICAE | C · APONI · SABINI | PRAESTITAE | V · S · L · M.

PRAETERBITO, *praetereo* (transeo), e *praeter* et ant. BITO = *eo*, apud Plaut. *Poen.* V, iii 44, et *Epid.* III, iv 1.

PRAETIVM, *pretium*, in inscr. apud Mommsen n. 2091.

PRAETVRINVS, adiect. ad praeturam pertinens. Not. Tiron. pg. 61: « Praetor, praetorius, praetura, praeturinus ».

PRAETVTIA. Vide PRAETVTIANVS, quod sequitur.

PRAETVTIANVS ager, ἡ Πραιτεττιανὴ χώρα (Polyb. III, 88), in Piceno (Plin. III, xviii 1; Liv. XXII 9, XXVII 4), quem olim Siculi et Liburni tenuere (Plin. III, xix 1) iuxta Anconam. Steph. Byz.: Πραιτετία, χωρίον ἀπὸ τοῦ Ἀδρία· ἧς ὁ οἰκήτωρ Πραιτετιανὸς καὶ Πραιτητιανή. Hinc Interamna Praetutia (vide INTERAMNA § 3), et Praetutia vina (Plin. XIV, viii 7 et ix 2), οἶνος Πραιτέτιανὸς (Dioscor. apud Cluv. *Ital. ant.* II, 745). Sil. Ital. XV, 568 sq.: « Tum, qua vitiferos domitat Praetutia pubes, Laeta laboris, agros *etc.* ». Huius agri cultores Πραιτουτίους vocat Ptolemaeus (III, 1). Praetuttianus est cognomen rom., ut T. Statius T. f. Vel. Praetuttianus et C. Statius Praetuttianus (Mommsen n. 6148).

PRAEVORTO, *praeverto*, apud antiquos, e VORTO = *verto* (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.).

PRAIDAD, *praedad* (praeda), abl. sg. antiquo scribendi more, in lapide Tuscul. n. 2719 (DE · PRAIDAD), cit. ad voc. MAVORS.

PRAIDIVM, *praedium*, antiquo scribendi more (vide PREDIVM). In lapide Ostiensi (*Bullett. arch. nap.*

nv. sr. VI, 194; Orell. n. 3882): [P]RAIDIA · SVA · VENDRIT.

PRAIFECTVRA, *praefectura*, sicut praifectus pro *praefectus*, in inscr. apud Mommsen n. 4139.

PRAIFECTVS, *praefectus*, unde PRAIFECTVRA = *praefectura* (cf. Garrucci in *Bullett. arch. ital.* I, 41), ex. c. PRAIF · COHORT · GAITVL (Mommsen n. 2211), et PRAIF · FABRVM (Mommsen n. 3610).

PRAISVL, *praesul*, antiquo scribendi more, in marm. Pompeiano apud Mommsen n. 2211.

PRAITOR, *praetor*, antiquo scribendi more (vide PRETOR). Inscr. edita in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII, 268: Q · POMPONIVS · Q · F | L · TVLIVS · SER · F | PRAITORES · AERE | MARTIO · EMERV.

PRACATARVM, *—arum*, adiect. f. genit. pl. 1 decl., ab umbr. participio perf. pass. pracato, quod e PRACO (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26, Aufr. et Kirch. I 52, 103, 114, 147, II 79, Huschke *Die iguv. taf.* s. 611), in tab. eugub. VIa 13.

PRACO, *—um*, subst. f. genit. pl. (?) 3 decl. pro pracom (Aufr. et Kirch. I 79). Tab. eugub. VIa 13: TERTIAME · PRACO · PRACATARVM = *ad tertiam —um —arum*. Praco pracatarum pro rom. *precum precatarum* sumit Passerius (*De etr. sepulcr.* apud Gori *Mus. etr.* III 108, *Lett. Roncagl.* XIV 161, *Paralip.* pg. 264; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122). Ad gr. φράσσω, *munio*, trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 74). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VI 12.

PRANDICVLA, *ientacula* (Paul. pg. 251). Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250: « Prandicula antiqui dicebant, quae nunc *ientacula* ».

PRATVS, *pratum* (ital. *prato*), apud *Gromat. vet.* pg. 322 (Lachmann).

ƎᗡꟼI (PRE), *prae* (ante), praepos. umbrica (= osc. PRAE, rom. ant. PRAI-), sanscr. prati (Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 226, Benary *Die röm. lautl.* s. 57, Lanzi I 388 = 304, Lassen *Beiträge* etc. s. 19 sq., Grotefend *Rud. l. u.* II 23, IV 24, 26, VI 30, VII 7, Aufr. et Kirch. I 41, 46 sq., 155, II 24, 78, 118, 122, 316, 361, Huschke *Die iguv. taf.* s. 664). Construitur cum ablativo. Tabula eugubina Ia 2: ƧƎИAɅIƎᗡ+ : ƧƎᗡƎƎᗡꟼI (pre veres treplanes) = tab. VIa 22 PRE VEREIR TREBLANEIR, et tab. VIa 59, VIb 1, 4, 20, VIIa 7 PRE · VERIR · TREBLANIR h. e. *ante portam Trebulanam*; tab. Ia 11: ƧƎꓘAИƎƧƎ+ : ƧƎᗡƎƎᗡꟼI (pre veres tesenakes) = tab. VIb 1 PRE · VERIR · TESENOCIR h. e. *ante portam Tesenacam*; tab. Ia 20: ƧƎIIⵙƎƎ : ƧƎᗡƎƎᗡꟼI (pre veres vehiies) = tab. VIb 19 PRE · VERIR · VEHIER h. e. *ante portam Vehiam.* — Occurrit etiam in compositis AIBAⵙƎᗡꟼI (pre-habia) = *praebeat*, VMIИƧƎIƎᗡꟼI (prepesnimu) = *praefamino*, PREPLOTATV et PREPLOHOTATV, PREVENDV, PREVISLATV et PREVILATV, PRESTOTA = *Prae-stita* (dat. sg. Ǝ+A+ƧƎᗡꟼI prestate et PRESTOTE = *Praestitae*, genit. sg. PRESTOTAR = *Praestitae*), PRESOLIAFE, PREPA = *praequam*, PRETRA = *priores* (e PRE et suff. -tro).

PRE, *prae*, praepos. = umbr. ƎᗡꟼI (PRE), in voc. PREFECTVS, PRECEPIT, PRESENS cet.

? IƎꟼOAƎꟼI (preathrei), *Pletoria* (?), n. pr. fem. in urna Volaterr. n. 335 (Lanzi II, 348 = 277 n. 23).

ƎɅAƎᗡꟼI (preale), Πρύλις, unus ex Dioscuris, in etr. speculo n. 2478 (Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pgg. 141-150, Cavedoni et Gerhard in *Bullett.* an. 1843 pg. 48 et 1860 pg. 144).

PREGNAS, *praegnas* (praegnans), apud Gaii *instit.* pg. XLI (Lachmann).

PREDIVM, *praedium*, apud Gaii *instit.* pg. XLI (Lachmann), antiquiori orthogr. PRAIDIVM. Isid. *De agris* (*Gromat. vet.* pg. 369): « Praedium, quod ex omnibus patris familias providetur, id est apparet, quasi praevidum: vel quod antiqui agros quos bello caeperant ut praedae nomine habent ».

PREFECTVS, *praefectus*, in inscr. apud Gruter. 28 5, Orell. n. 972, et Henzen n. 5596.

AIBAⵙƎᗡꟼI (prehabia), *praehibeat* (praebeat), coniunct. praes. 3 pers. sg. (mendose AIBVⵙƎᗡꟼI prehubia), pro prehabiat, e praepos. ƎᗡꟼI (PRE) et AIBAⵙ (habia) pro habiat (Lanzi I 367 = 287, II 703 = 611, 829 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* V 26, VII 7, VIII 22, Aufr. et Kirch. I 141, 155, II 315 sq., 321 sq., 328, Huschke *Die iguv. taf.* s. 554, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 38). Vide PRAEHIBEO. Tab. eugub. Va 3 sqq.:

: ƎƧƎƧAƆꓘIƎ : ⅄ƧV8 | : ƎIɅVI : IƧIИ : ᗡV⅄Ǝ8ꟼA
AIBAⵙƎᗡI:AIAᗡVꓘ | :ƎИVƧƎ:Iᗡ:ƎᗡƎ:ᗡƎIꟼƎII⅄A

(aṛfertur pisi pumpe fust eikvasese atiieṛier ere ri esune kuraia prehabia) = *adfertor quicumque fuerit, ... is rem divinam curet, praebeat* etc. Tab. eugub. Va 10 sqq.:

-ƎƆ:VꓘƧƎИVƧƎ:ꓘƎᗡƎ:⅄ƧV8 | :ƎIɅVI:IƧIИ:ᗡV⅄ᗡƎ8ꟼA
-ƎᗡI:VIꟼƎII⅄A:Vᗡ⅄Aᗡ8:I⅄Aᗡ⅄VIꟼA | :AƆƧɅƎ8:ƧVᗡVI
8VƆVᗡ⅄ƧAꓘ:I⅄ƧVI:ᗡƎƆƎᗡI:ᗡƎИƎIꟼVИ:⅄Ǝ | :AIBVⵙ

(aṛfertur pisi pumpe fust erek esunesku vepurus felsva aṛputrati fratru atiieṛiu preh[a]bia et nuṛpener prever pusti kastruvuf) = *adfertor quicumque fuerit, is cum —is —oribus sportulas (?) arbitratu fratrum Attidiorum accipiat (?) et quidem nummis privis (?) per fundos.*

AIBVⵙƎᗡꟼI (prehubia), perperam pro AIBAⵙƎᗡꟼI (prehabia) = *praebeat*, in tab. eugub. Va 12.

? ƎƧИOƎꟼI (prethnsv), in lamina etr. n. 1053.

PREIMVS, *primus*, adiect., antiquo scribendi more, in Plebisc. *de Thermens.* col. 1 lin. 25, 29 (Append. n. LXI). In denario gentis Memmiae (Cohen *Méd. consul.* pg. 212 pl. XXVII, 5): MEMMIVS · AED · CERIALIA · PREIMVS · FECIT. Est cognomen rom., ut Cornelia Preima (Mommsen n. 3676), et ΠΡΕΙΜΑ (Osann *Syll. inscr.* pg. 441 n. CXX).

PREIVATVD, *preivatod*, *preivato* (privato), adiect. abl.

sg. 2 decl., apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 271, Aufr. et Kirch. I 21, anm. 3, II 266, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 72, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 316, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 221). Tab. Bant. n. 2897 lin. 15: COM · PREIVATVD · ACTVD = *cum privato agito;* et lin. 16: COMPREIVATVD VRVST = *cum privato —erit.*

PREIVATVS, *privatus*, adiect. antiquo scribendi more, in plebisc. *de Thermens.* col. 1 lin. 12, 28 (Append. n. LXI). Abl. sg. PREIVATOD, = osc. PREIVATVD, occurrit in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 15 sq.: NEVE · IN · POPLICOD · NEVE · IN PREIVATOD. Forma PRIƎATVS invenitur in inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 306, 7 (Orell. n. 3133).

PREIVERNVM. Vide PRIVERNVM.

PRECEPIT, *praecepit*, in lapide apud Grut. 168, 9 (Orell. n. 1161).

PRECIVM, *pretium*. Cato *De r. r.* cap. 2: « vendat oleum, si precium habeat ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *pretium*.

PRECO, *precor*, apud antiquos (Priscian. pg. 396=799 P.). Hinc *precantur* passive dixit Varro apud Non. VII, 104 pg. 480.

VϽƎqd (precu), *Praeco*, n. pr. m. (genit. sg. MVϽƎqd precuś), cum gutturali aspirata V↓Ǝqd (prechu), apud Etruscos (rom. PRAECHO = *praeco*). In titulis sepulcr.: VϽƎqd · VA (au precu, n. 1713 sq.) = *Aulus Praeco;* VϽƎqd : ⅃ (l. precu, n. 334) = *Lars Praeco.* Ad gr. κῆρυξ trahit Lanzius (II 345 = 274 ad n. 11).

IMAqVOVϽƎqd (precuthuraśi), quod legitur in inscr. perus. n. 1915 lin. 1, comparari potest cum umbr. verbis PRACO · PRACATARVM et cum rom. *precibus precatis.* Alii legunt precu thuraśi, ut sit *prece* et *sacrificio* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 123 sg.).

PRECVLA, *pergula*, apud Placentinos. Quintil. *Inst. orat.* I, v, 12: « Nam duos in uno nomine faciebat barbarismos Tinca Placentinus, si reprehendenti Hortensio credimus, preculam pro *pergula* dicens, et immutatione, quum *c* pro *g* uteretur, et transmutatione, quum *r* praeponeret *e* antecedenti ».

MVϽƎqd (precuś), *Praeconis* (?), n. pr. m. genit. sg. e VϽƎqd (precu), in inscr. etr. n. 1915 lin. 2 et n. 2578 (cf. Lanzi II 410 = 339 ad n. 259, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 127 sg.).

PRELIVM, *proelium* (praelium), in marm. apud Grut. 1026, 3.

PREMA, dea nuptiarum et coniugii. August. *De civ. Dei* VI, 9: « dea mater Prema ..... Si adest dea Prema, ut (*nova nupta a viro*) subacta, ne se commoveat, comprimatur ».

PRENDO, preendo (*prehendo*), ital. *prendo*, saepe legitur apud scriptores (cf. Gaii *instit.* pg. XXXVII ed. Lachmann, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 166, et Forcell. *Lexic.* s. v. *prehendo*). Vide COMPRENDO.

⅃AqOИƎqd (prenthral), —*iá*, n. pr. f. abl. sg., in titulis sepulcr. n. 325 bis *c* et *d*.

PRENICVS, mons Liguriae, in tab. Gen. lin. 20 (Append. n. I).

PREPA, *praequam* (priusquam), adverb. umbr., compositum e praepos. PRE = *prae* et PA, quod e stirpe pronominali PO (Aufr. et Kirch. I 156, 161, II 248 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 231). Tab. eugub. VI b 51 sq.: NEIP | AMBOLTV · PREPA · DESVA · COMBIFIANSI = *neve ambulato, priusquam —am conspexerit.*

VMIИƧƎqƎqd (prepesnimu), *ante precator* (praefamino), depon. imperat. praes. 3 pers. sg., compositum e praep. Ǝqd (PRE) et VMIИƧƎq (PESNIMV) = *praecator*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* III 16, Aufr. et Kirch. I 155, II 343, 346 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 331). Tab. eugub. II b 17: VMIИƧƎqƎqd : ƎqtAqƎƎVI : IdAƧ (saśi iuvepatre prepesnimu) = *Sanco Iovi patri praefamino.* Cf. PRAEFATO et praefamino.

PREPLO. Vide PREPLOHOTATV.

PREPLOHOTATV. Vide PREPLOTATV, quod sequitur.

PREPLOTATV et PREPLOHOTATV, *inundatione*, subst. m. abl. sg. 2 decl., a particip. perf. pass. umbr. preplotato vel preplohotato, quod e them. verb. PLOTA (rad. plov-, rom. *pluv-*, *pluere*, ital. *piovere*) pro plov-ita, et praepos. PRE (Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 24, VIII 31, Aufr. et Kirch. I 64, 78, 118, 147, 155, II 267 sq.). In tab. eugub. VI b 60 (PREPLOTATV) et tab. VII a 49 (PREPLOHOTATV). *Prosternito* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 254), e gr. πλώω.

PRESENS, *praesens*, particip., in inscr. apud Henzen n. 6087 et n. 7383 (Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. VIII n. 17 pg. 322), et apud Orell. n. 988 (PRESENTE ET ALBINO COS).

ƎtИƧƎqd (presnte), *Praesentius*, gentilitium etr., recentiori orthogr. ƧIITИIIƧIIAƎq (praesentes) = *Praesentii* (cf. PRAESNS = *praesens*), unde AƧƎtИMƎqd (preśntesa) vel AƧƧƎtИƧƎqd (presntessa) = *Praesentii uxor* (cf. ItИƧƎqd presnti = *Praesentia*, unde ⅃AItИƧƎqd presntial = *Praesentiá*). In titulo sepulcr. n. 905 bis *a*: ƎtИƧƎqd : AⱵqA⅃ (larza presnte) = *Lars Praesentius*, nisi legendum larza presnte[i] = *Lartia Praesentia.*

AƧƎtИMƎqd (preśntesa), *Praesentii uxor*, cognomen mulieris (minus recte AƧƧƎtИƧƎqd presntessa) e ƎtИƧƎqd (presnte) = *Praesentius*, vel ItИƧƎqd (presnti) = *Praesentia*, apud Etruscos. In lapide Corton. n. 1038 bis: AƧƎtИMƎqd : A8 : IƎИtƎt : AИAO (thana tetnei fa preśntesa) = *Tannia Telinia Fausti* (filia?) *Praesentii uxor.*

AƧƧƎtИƧƎqd (presntessa), *Praesentii uxor*, cognomen mulieris, pro presntesa = AƧƎtИMƎqd (preśntesa), e ƎtИƧƎqd (presnte) = *Praesentius.* Opercul. ossuar.

Volaterr. n. 337 bis: ASSƎ+MSƎЯꟼ | IƎИИAꟼ AИAO (thania rannei presntessa) = *Tannia Ramnia Praesentii uxor.*

I+MSƎЯꟼ (presnti), *Praesentia*, familia etrusca, abl. sg. ⅃AI+MSƎЯꟼ presntial (vide Ǝ+MSƎЯꟼ presnte = *Praesentius*), in titulis sepulcr. n. 197 et n. 685.

⅃AI+MSƎЯꟼ (presntial), *Praesentiâ*, n. pr. f. abl. sg., e I+MSƎЯꟼ presnti = *Praesentia*. In ossuariis etr.: ⅃AI+MSƎЯꟼ : O⅃ : ƎЯƎMVƆ : OA (ath cumere lth presntial, n. 494) = *Attius Cumerius Lartis* filius *Praesentiâ* natus; et ⅃AI+MSƎЯꟼ : ⅃Ǝ : AИI+Ǝ+ : ⅃ƎƎ (vel tetina vl presntial, n. 916) = *Velius Tetinius Velii* filius *Praesentiâ* natus. Adde inscr. clusin. n. 570.

S+MMƎ[ꟼЯ] (presnts), *Praesentis*, n. pr. m. genit. sg. = SIITИƎSIIAЯꟼ (praesentes), e Ǝ+MSƎЯꟼ (presnte) = PRAESNS h. e. *Praesens* vel *Praesentius*, in tegula sepulcr. n. 250.

PRESOLIAFE, *ad —as*, subst. f. locat. pl. 1 decl., pro presoliafem, compositum e praep. PRE = *prae* et SOLIA, cuius significatus ignoratur (Aufr. et Kirch. I 95, 114, 155, II 78 sq.). Tab. eugub. VI a 12: PRESOLIAFE · NVRPIER = *ad —as Nurpii. In prominentia* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 73). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII, 22.

Ǝ+A+SƎΩꟼ (prestate), *Praestitae*, dat. sg., recentiori orthogr. PRESTOTE, e prestata = PRESTOTA h. e. *Praestita*, quod vide (Lanzi II 829 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* III 25, V 29, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Aufr. et Kirch. I 111, 155 sq., II 265 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 249 et s. 610). Tab. eugub. I b 27 sq.: : AIƎ⅃ : Ǝ+V : AΩ8VΩ : AꓘVΩ⅃ : ƎΩ+:Ǝ : ƎИIИI⅃VΩ ƧƎI+ΩAИ : ƎΩƎꟼ : ƎI8ΩƎꟼ | : Ǝ+A+SƎΩꟼ : V+Ǝ8 (rupinie * tre purka rufra ute peia fetu prestate śerfie śerfe marties) = tab. VII a 6 RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV · PRESTOTE · ŚERFIE · ŚERFER · MARTIER h. e. *ad —am porcas tres rufas aut piceas facito Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.*

PRESTO, *praesto*, apud Gaii *instit.* pg. XLI (Lachmann).

PRESTOTA, *Praestita*, dea apud Umbros, antiquiori orthogr. Prestata (Ǝ+A+SƎΩꟼ prestate = PRESTOTE dat. sg., PRESTOTAR genit. sg.), e praepos. ƎΩꟼ (PRE) et STATA, ut apud Oscos ꟸИTИTꓘ · ΩƎTИA (anter-stataí) = *Inter-stitae* (Passeri *Paralip.* pg. 328 et *Lett. Roncagl.* XV pg. 251, Lanzi I 304 = 235, II 669 = 579, 829 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 9, 22, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 22 et nt. 38, Aufr. et Kirch. I 110, 155 sq., II 197, 282, 365, Huschke *Die iguv. taf.* s. 249 et s. 611). Praestota appellata est Śerfia Śerfer Martier h. e. *Cerfi Martii filia.* Tab. eugub. VII a 9 sqq., VII a 18 sq., 25 sq., 31 sqq.: PRESTOTA · ŚERFIA · ŚERFER · MARTIER · TIOM · ESIR · VESCLIR · ADRIR [VII a 18 ADRER, VII a 26 ALFIR, VII a 32 ALFER] · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · I[I]OVINA · ERER · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, te hisce vasculis atris* [VII a 26 et 32 *albis*] *pro civitate Iguvina, pro eius* (populi) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine.* Tab. VII a 13 sq.: PRESTOTA · ŚERFIA · ŚERFER · MARTIER · FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE etc. = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, esto volens propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae* cet. Tab. VII a 15 sq., 28 sq.: PRESTOTA · ŚERFIA · ŚERFER · MARTIER · SALVOM · SERITV · POPLO[M] · TOTAR · IIOVINAR · SALVA · SERITV · TOTAM · IIOVINAM = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populum civitatis Iguvinae, salvam servato civitatem Iguvinam.* Tab. VII a 16 sq., 29 sq.: PRESTOTA · [Ś]ERFIA · [Ś]ERFIER · MARTIER · SALVO[M] · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR · NOME etc. = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VII a 19 sq., 22 sq., 33 sq., 35 sq.: PRESTOTA · ŚERFIA · ŚERFER · MARTIER · TIOM · SVBOCAVV · PRESTOTAR · ŚERFIAR · ŚERFER · MARTIER · FONER · FRITE · TIOM · SVBOCAVV = *Praestota Cerfia Cerfi Martii, te precor, — Praestitae Cerfiae Cerfi Martii placandae ritu (?) te precor.* Adde tab. eugub. VI b 57, 61, VII a 11, 21, 26, 34.

PRESTOTAR, *Praestitae*, genit. sg., e PRESTOTA, quod vide (Lassen *Beiträge* etc. s. 33, Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19, Aufr. et Kirch. I 106, 111, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VII a 20, 22 sq., 33 sq., 36: PRESTOTAR · ŚERFIAR · ŚERFER [VII a 23 SERFER] · MARTIER · FONER · FRITE · TIOM · SVBOCAVV = *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii placandae ritu (?) te precor.*

PRESTOTE, *Praestitae*, dat. sg. antiquiori orthographia Ǝ+A+SƎΩꟼ (prestate), e PRESTOTA vel prestata = *Praestita*, quod vide (Grotefend *Rud. l. u.* V 29, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Aufr. et Kirch. I 111, II 265, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VII a 6 sq.: RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV · PRESTOTE · ŚERFIE · ŚERFER · MARTIER · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER | IOVINA = *ad —am porcas tres rufas aut piceas facito Praestitae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.* Tab. VII a 8 sq.: APE · SVPO · POSTRO · PEPESCVS · ENOM · PESCLV · RVSEME · VESTICATV · PRESTOTE · ŚERFIE | ŚERFER · MARTIER · POPLVPER · TOTAR · IOVINAR · TOTAPER · IOVINA = *postquam —a posterior —erit, tum in sacrificio (?) ruri (?) saltato Praestitae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.* Tab. VII a 23 sq.: ENOM · RVSEME | PERSCLV · VESTICATV · PRESTOTE · ŚERFIE · ŚERFER · MAR-

TIER · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IOVINA = *tum ruri (?) in sacrificio (?) saltato Praestitae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.*

PRESVS, *prensus* (prehensus). Vide CONPRESVS.

PRETER, *praeter*, apud Gaii *instit.* pg. XLI (Lachmann).

PRETOR, *praetor*, apud Varr. *De l. l.* VII 96 pg. 157, Gaii *instit.* pg. XLI (Lachmann). Hinc PROPRETOR (Orell. n. 972, Mommsen n. 5169).

PRETRA, *prior* (anterior), adiect. umbr., e praep. PRE et suff. -tro (Grotefend *Rud. l. u.* VII 12, Aufr. et Kirch. I 67, 130, II 192, 360 sq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 477 et s. 665, Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 42, III 251, 286, V 82), in tab. eugub. Vb 12.

ƎΙƎGԀ (preve), *simpliciter*, adverb. umbr., ab adiect. prevo = *privo* (Aufr. et Kirch. I 132, II 214, Corssen in *Zeitschr. f. vergl sprachf.* III 284; cf. Lanzi I 385 = 301, II 830 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* V 16). Tab. eugub. Ia 28: V+ꓘI8 : ƎΙƎGԀ : MΑdI+ƧƎΙ : ꓘIMƧƎ (esmik vestisam preve fiktu) = *huic (?) —am simpliciter figito (?)*. Adde tab. eugub. IIa 9; et cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 186.

V+Ǝ8ƎΙƎGԀ (prevefetu). Lege ƎΙƎGԀ (preve) et V+Ǝ8 (fetu), in tab. eugub. IIa 9.

PREVENDV, *—to* (subvenito?), imperat. 2 vel 3 pers. sg., compositum e praepos. PRE et VENDV pro ven-tu, sicut AHAVENDV pro aha-ven-tu (Grotefend *Rud. l. u.* IV 21, V 13, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 509, Aufr. et Kirch. I 96, 144, 155, II 201, 283), in tab. eugub. VIIa 11. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 274 sq.

GƎΙƎGԀ (prever), *privi* (simplicis), adiect. m. genit. sg. 2 decl., apud Umbros, a prevo (pro proivo), quod e praepositione ƎGԀ (PRE) vel PRO et suff. -ivo (Lanzi I 354 = 276, II 739, 830, Aufr. et Kirch. II 214, 322 sqq., 327, Huschke *Die iguv. taf.* s. 457 et s. 614; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 8). Tab. eugub. Va 13: GƎΙƎGԀ : GƎИƎԀꟼVИ (nurpener prever) = tab. Va 17 sq. GƎΙƎGԀ | : GƎΛVИ (numer prever) h. e. *numi privi* (singuli). Vide GƎΛVИ (numer).

ƧƎGƎΙƎGԀ (preveres). Lege ƧƎGƎΙ ƎGԀ (pre veres), in tab. eugub. Ia 2, 11, 20.

PREVERIR. Lege PRE VERIR, in tab. eugub. VIb 20.

PREVILATV. Vide PREVIŚLATV, quod sequitur.

PREVIŚLATV, *—to*, subst. m. abl. sg. 2 decl., mendose PREVILATV, a particip. perf. pass. previślato, quod e praepos. PRE et them. verb. VIŚLA, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, 147, 155, II 183, 267 sqq.), in tab. eugub. VIb 60 (PREVILATV) et tab. VIIa 49 (PREVIŚLATV). *Proflato turbinum* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* III 25, IV 24, VIII 31). Huschkio est imperat. = *praevincito* (*Die iguv. taf.* s. 253).

PREVITER, *presbyter* (ital. *prete*, pedemont. *preive*). Tit. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXV n. 6 VE NE GES TVS PREVI TER | IN PA CAE DOM DORMIT h. e. *[B]enegestus, pres[b]iter, in pace Domini dormit.*

V↓ƎԀԀ (prechu), *Praecho* (Praeco), n. pr. m. = VϽƎԀԀ (precu), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 1715.

§ 2. *Praeconis* (?), genit. sg. fortasse pro prechuś = MVϽƎԀԀ precuś, in titulo sepulcr. n. 1734.

ƧƎ⊗[ƎN]IIXꟼП (prziaethes), *—i*, n. pr. m. (genit. sg.), in vase etrusco-campano n. 2754 (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 86 sg.).

..IԀԀ (pri..), in inscr. etr. n. 938 bis et n. 2098.

PRIDIAE, *pridie*, barbara orthogr. in titulo apud Grut. 286, 7 (DEDICATA · PRIDIAENONAS · NOVEMBREIS).

PRIEPVS, Πρίηπος ion. pro Πρίαπος (Priapus). Inscr. apud Grut. 95, 1 (Orell. n. 2117): PRIEPO PANTHEO | P · P · AELII | VRSIO ET AN|TONIANVS AE|DILES CL · APVL | DICAVERVNT | SEVERO ET IOVINIANO COS.

PRIFERNVM. Vide PRIVERNVM.

PRICEPS, *princeps*, in inscr. campana apud Mommsen n. 3859 (PRICIPI).

?ƧƎϽIԀԀ (prices) vel ?Α˥ƧƎϽIԀԀ (pricesla), in operculo ossuarii Clus. n. 760. Cf. ΑƧƎϽԀԀ (precsa).

ꟼDIKOV (prikou), in numo aureo n. 3 (cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 521 sq.).

PRILIVS vel Aprilis, lacus in Etruria, nunc *Lago di Castiglione*, dictum a Prille flumine in hunc lacum influente. Cic. *pro Mil.* cap. 27: « ut insulam in lacu Prilio (codd. *Precio, Prelio* et *Proelio*) venderet ». Alii legunt *Prelio*. Antonini *itiner.* pg. 500: « A portu Telamonis lacu Aprile M. P. XVIII; a lacu Aprile in Alma flumen habet positionem M. P. XVIII ».

PRILLE, fluvius Etruriae, in Prelium vel Aprilem lacum influens. Plin. III, VIII, 2: « Hinc amnes Prille, mox Umbro navigiorum capax ».

PRIMA, Romuli et Hersiliae filia. Plutarch. in *Rom.* XIV, 15: Τὴν δ' Ἑρσιλίαν οἱ μὲν Ὁστίλλιον γῆμαι λέγουσιν, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐπιφανέστατον· οἱ δὲ αὐτὸν Ῥωμύλον, καὶ γενέσθαι καὶ παῖδας αὐτῷ, μίαν μὲν θυγατέρα Πρίμαν, τῇ τάξει τῆς γενέσεως οὕτω προσαγορευθεῖσαν.

PRIMANVS tribunus, erat qui primae legioni tributum scribebat. Ita Paul. pg. 235 (ex Fest. *Qu.* XII, 4 pg. 234).

PRIMGENIVS, *primigenius*, adiect. in inscr. Praenest. (vide DCVMIVS = *Decumius*).

PRIMETIVVS, *primitivus*, adiect. Est nomen pr. m. in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3344.

PRIMIANVS, *primanus*, adiect. Est cognomen rom. in inscr. apud Doni cl. VII n. 59 pg. 291.

PRIMICENIVS, *primigenius*, adiect. Est nomen pr. rom. in lapide apud Grut. 107, 4.

PRIMILLIO, diminut. Primilli, cognomen rom. apud Grut. 438, 4.

PRIMILLVS et Primilla, diminut. primi et primae, cognom. rom. in inscr. apud Mommsen (n. 291, 1192, 1624, 1647, 3123, 3139, 5392, 5461, 6056, 6059, 6068, 6406, 6469, 6503, 7090).

PRIMINVS, diminut. primi, cognomen rom. in inscr. Puteol. apud Mommsen n. 2860.

PRIMIO, diminut. primi, cognomen rom. apud Mommsen (n. 754, 5697, 6396, 6769).

PRIMITIBVS, *primitivus*, adiect. Est cognomen rom., ex. c. M · STLACCIVS PRIMITIBVS (Maffei *Mus. ver.* 270, 4), C · METTIO · PRIMITIBO (Maffei op. cit. 265, 6), M · CLODIO · PRIMITIBO (Mommsen n. 3054), MODESTVS ET PRIMITIBVS (Mommsen n. 101), CL · PRIMITIBA (Mommsen n. 13), PRECILIAE · PRIMITIBAE (Passionei pg. 171, append. n. 12).

PRIMITIVOS, *primitivus*, adiect. = PRIMITIVS. Est cognomen rom. in inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 147, 3 (CN AEMIL PRIMITIVOS), Grut. 881, 6, et Mommsen n. 812.

PRIMITIVS, *primitivus*, adiect., quod et scribitur PRIMITIBVS. Est cognomen et nomen rom., ut IVLIVS · PRIMITIVS (Grut. 424, 5), M · IVNIVS PRIMITIVS (Mommsen *Inscr. Helvet.* n. 165), PRIMITIVS HOSTILIANV[S] (Mommsen n. 5906).

PRIMOSVS, *primarius*, cognomen rom., apud Grut. 994, 7 (M · AVRELIVS PRIMOSVS).

PRIMTIVA, *primitiva*, adiect. (vide PRIMITIVS et PRIMITIBVS). Est cognomen rom., ut PEDVCLANIA · PRIMTIVA (*Giorn. arcad.* CXLIV, 36).

PRIMVLLVS, *primulus*, adiect. Est cognomen rom., ut Caecilia Primulla (Grut. 765, 4).

PRIMVLVS, adiect. diminut. primi, = PRIMVLLVS. Plaut. *Amph.* II, II, 105: « Primulo diluculo abiisti ad legiones ».

PRINISTVM. Vide PRAENESTE.

PRINVATIR, *privatis*, adiect. m. abl. plur. 2 decl., e prinvato = prinuvato (PRINVATVR = *privati*), Umbrorum linguà (Aufr. et Kirch. I 120, II 262 sq., Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120, Huschke *Die iguv. taf.* s. 224 et s. 618). Tab. eugub. VIb 55 sq.: IFONT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato.* Adde tab. VIb 56, 57.

PRINVATVR, *privati*, adiect. m. nominat. pl. 2 decl. (abl. pl. PRINVATIR), antiquiori orthogr. ƧV+AƎVИIᗡꟼ prinuvatus, quod vide (Lanzi I 350 = 273, II 830 = 739, Aufr. et Kirch. I 51, 60, 104, 119, II 107, 246 sq., 273, 296, Huschke *Die iguv. taf.* s. 226 et s. 617). Tab. eugub. VIb 50 sq.: ERVCOM · PRINVATVR DVR | ETVTO = *cum eo privati duo eunto.* Tab. VIb 65, VIIa 1 sq.: ENO · PRINVATVR · ŚIMO · ETVTO · ERAFONT · VIA · PORA · BENVSO = *tum privati — eunto easdem vias, quas venerunt.* Tab. VIIa 46 sq.: ET · PRINVATVR · DVR · TEFRVTO · TVRSAR · ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO = *et privati duo a —e Tursae haec precantor.* Adde tab. VIIa 52.

V+AƎVИIᗡꟼ (prinuvatu), *privati*, adiect. m. nominat. pl. 2 decl., pro ƧV+AƎVИIᗡꟼ prinuvatus (Aufr. et Kirch. I 105, 119, II 107, 246, 296, Huschke *Die iguv. taf.* s. 617). Tab. eugub. Ib 15: V+V+Ǝ : V+AƎVИIᗡꟼ (prinuvatu etutu) = *privati eunto.* Adde tab. Ib 41.

ƧV+AƎVИIᗡꟼ (prinuvatus), *privati*, adiect. m. nominat. pl. 2 decl. (minus recte V+AƎVИIᗡꟼ prinuvatu), recentiori orthogr. PRINVATVR (abl. pl. PRINVATIR), e particip. perf. pass. prinuvato vel prinvato (cf. ƎƆƎᗡꟼ preve et ᗡƎƆƎᗡꟼ prever), Umbrorum linguà (Lanzi I 364 = 284, II 830 = 739, Aufr. et Kirch. I 60, 104 sq., 118, II 106, 246, 260, 273, Huschke *Die iguv. taf.* s. 617, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 147 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 284, 290). Tab. eugub. Ib 19: VꓘƧƎИꟽƎᗡ+Ǝ+ : ИƎᗡƎ⊗A+Ƨ : ƧV+AƎVИIᗡꟼ : ƎИVꟼ (pune prinuvatus staheren termnesku) = *quum privati stabunt ad terminos* (tab. VIb 55 sq.: IFONT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato*). Tab. eugub. Ib 22 sq.: : V+V+Ǝ : VꟽIƨ : ƧV+AƎVИIᗡꟼ | : ꓘƎꟽVИƎ ƧV+AƎVИIᗡꟼ : V+V+Ǝ : VꟽIƨ : AƎƎ : +ИV⊗AᗡƎ (enumek prinuvatus śimu etutu erahunt vea śimu etutu prinuvatus) = *tum privati — eunto, eadem via — eunto privati* (tab. VIb 65 ENO · PRINVATVR · ŚIMO · ETVTO · ERAFONT · VIA · PORA · BENVSO = *tum privati — eunto easdem vias, quas venerunt*). *Suffimenta* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* IV 25, V 23 sq. 29, VIII 32).

PRISCILLVS et Priscilla, diminut. prisci et priscae, cognom. rom. in thes. epigraph.

PRISCINVS, diminut. prisci, cognomen rom. apud Murat. 318, 1, et Mommsen n. 114, 635, 5373.

PRIƎATVS. Vide PREIVATVS.

PRIVERAS mulieres privatas dicebant (Fest. *Qu.* XII, 22 pg. 253, unde Paul. pg. 252).

PRIVERNVM et Preivernum vel Prifernum, Πριούερνον (Ptolem. III, 1) vel Πρίβερνον (Strab. V, III, 10), nunc ***Piperno***, oppidum Volscorum (Liv. VIII, 19 sqq., ***Tab. Peuting.*** segm. V***a*** « Priferno », cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 803), ad Ufentem fluvium et paludes Pomptinas (cf. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 685). Virg. *Aen.* XI, 540: « Priverno antiqua Metabus cum excederet urbe ». Ubi Servius: « ***Antiqua.*** Nobili urbe, nam ***hoc Privernum*** dicitur ». Sil. Ital. VI, 42 sq.: « ab alto Priverno ». Cf. S. Betti in *Giorn. arcad.* XXXIX 238 sqq. Frontin. *De col.* pg. 236: « Privernum, oppidum muro ductum, colonia. miles deduxit sine colonis. iter populo debetur ped. xxx. ager

eius pro parte cultu in iugeribus est adsignatus: ceterum in lacineis vel in soluto remansit ». In denariis gentis Aemiliae (Cohen *Méd. consul.* pl. I n. 1 suiv.; cf. Borghesi *Osserv. numism.* dec. x, 1) PREIVE CAPTV[M] vel PREIVER CAPT[VM], et in denariis gentis Plautiae (Cohen pl. XXXII n. 4 suiv.; cf. Borghesi op. cit. x, 2) PRIV · CEPIT. — Eius incolae Privernates (Plin. III, IX 11, Liv. VII 15 sq., 42, VIII 1, 20 sq., Sil. Ital. VIII 393), gr. Πριβερνατοι (Strab. codd. V, III 4 Πρεφένων et Πρεφέρνων pro Πριφερνατῶν). In fast. Capitol. (Grut. pg. 297 col. 1): C · MARCIVS · L · F · C · N · RVTILVS · COS · AN · CCCXCVI · DE · PRIVERNATIBVS, et C · PLAVTIVS · C · F · C · N · DECIANVS · COS · AN · CDXXIV · DE · PRIVERNATIBVS · K · MART. In inscr. apud Henzen n. 5136 (cf. n. 6517): ORDO · DECVRIONVM · ET · POPVLVS · COLONIAE · PRIVERNATIVM. — Privernas, adiect. ad Privernum pertinens (Serv. in Virg. *Aen.* XI, 567), ut ager Privernas (Cic. *De leg. agr.* II 25, et *De div.* I 44), senatus Privernas (Liv. VIII, 20), Privernas bellum (Liv. VIII, 19 sq.), Privernas fundus (Cic. *De orat.* II 55, et *pro Cluent.* cap. 51), Privernatia vina (Plin. XIV, VIII, 5), ὁ Πριούερνος οἶνος (Athen. I 48 pg. 26). Privernas vel Prifernas est cognomen rom., ut L · AIMILIVS · L · F · L · N · MAMERC · PRIVERNAS (*Fast. consul.* apud Grut. pg. 291) et ... AFRANIVS PRIFERNAS (Mommsen n. 6769 col. 8 lin. 5); unde gentil. Privernius vel Prifernius, ut M · PRIVERNIVS · CERIALIS (*Giorn. arcad.* XXXIX, 246) et T · PRIFERNIVS SVAVIS (Mommsen n. 6769 col. 1 lin. 91).

PRIVERNVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 573.

PRIVICLOES, *priviclois* (privicolis) h. e. *privis*. Vide PRIVVS.

ƎИVMVIꓷꟼ (priumne), Πρίαμος (Priamus)?, rex Troianorum, in etr. speculo n. 2514 ter (Gerhard *Thetis und Priumne*, Berlin 1862) et in inscr. n. 2514 bis. In urna Volaterr. n. 305 legitur MƎИVMVIꓷꟼ (priumneś).

MƎИVMVIꓷꟼ (priumneś). Vide supra ƎИVMVIꓷꟼ (priumne).

PRIVVS, *singulus*, adiect. apud veteres (Non. I 152 pg. 35, II 694 pg. 159; cf. umbr. ƎƎƎꓷꟼ preve). Paul. pg. 226: « Privos privasque antiqui dicebant pro *singulis*. Ob quam causam et privata dicuntur, quae uniuscuiusque sint; hinc et privilegium et privatus; dicimus tamen et *privatum*, cui quid est ademptum ». Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Priviclio es (leg. *privicloes*), *privis* id est *singulis* ». Aul. Gell. X, 20: « veteres priva dixerunt, quae nos *singula* dicimus; quo verbo Lucilius in primo satirarum libro usus est: *abdomina thynni Advenientibus priva dabo, cephaleaque, acarne* ». Cf. Lucr. III 723, V 274.

PRO *pro*, praep. umbr., antiquiori orthogr. Vꓷꟼ pru (osc. Vꓷꟼ prú et PRO), in vocc. PROCANVRENT = *pro-cinuerint*, PROSESETER et PROSESETIR = *prosectis*, PROSESETO = *pro-secta*.

PROBAI, probait et probaimus, *probavi*, *probavit* et *probavimus*, apud Prob. *Ars min.* pg. 389 (Eich. et Endl.).

PROBAVERONT, *probaverunt*, apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16.

PROBINCIA, *provincia*. Est cognomen rom., ut FL · PROBINCIA (Grut. 518, 4).

PROBINVS, adiect. ad probum pertinens. Est cognomen rom. apud Grut. 169, 7 (IVL · PROBINVS), Furlan. *Lap. Pat.* n. 113 pg. 120, Mommsen n. 3897.

PROBISVMA, *probissuma* (probissima), adiect. f. e *probus*. In lapide apud Mommsen n. 5820: GAVIA · CAESIDIA PROBISVMA FEMINA.

ΠΡΟΒΟΣ, Siculus, apud Porphyr. *De vita Plot.* § 11.

PROGATOR, *propagator*, in inscr. apud Henzen n. 5594.

PROGNARE, *aperte*, adverb. (Paul. pg. 95 cit. ad voc. GNARVS).

PROGREDIO, *progredior*, apud veteres (Prisc. pg. 396 = 799 P.). Novius vs. 92: « i primus, progredi ».

PRODEICO, *prodico*, apud veteres (vide DEICO = *dico*), in lege Servil. *Repet.* cap. 19 (Append. n. LX).

PRODIGIATOR, *haruspex*, apud veteres. Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229 (et Paul. pg. 228): « Prodigiatores haruspices, prodigiorum interpretes ».

PRODIGITAS, *profusio*. Lucil. apud Non. II, 695 = pg. 159: « Nequitia occupat hos, petulantia prodigitasque ».

PRODIGVAE hostiae vocantur, ut ait Veranius, quae consumuntur, unde homines quoque luxuriosi, prodigi. Ita Fest. *Qu.* XII, 20 pg. 250 (Paul. pg. 251).

PRODINVNT, *prodeunt*, apud veteres. Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229 (Paul. pg. 228): « Prodinunt = *prodeunt*, ut Ennius Annali. lib. III [vs. 157]: *prodinunt famuli, tum candida lumina lucent* ». Cf. prodient pro *prodibunt*, apud Lactant. VII, 16.

PRODIVS, *interius*, *propius*, adverb. Varro apud Non. I, 231 pg. 47: « Primum venit in urbem, atque intra muros, deinde accedit prodius, atque introit domum ».

PRODVIT, *porro dederit*, ut est in lege Censoria: *porticum sartam tectamque habeto, prodito.* alias *prodiderit*. Ita Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229, ubi cf. Muellerus.

PRODVXE, *produxisse*, apud Terent. *Ad.* IV, II, 22.

PROELIARIS et praeliaris vel praelialis, adiect. ad proelium pertinens (Plaut. *Curc.* IV, IV, 17). Cf. Proeliares dies, quibus fas est hostem lacessere et proelium inire (Paul. pg. 226; Macrob. *Saturn.* I 16, « proeliales »). Praeliaris dea est Pallas, apud Appul. *Metam.* lib. x pg. 348.

PROELIO, *proelior* (praelior), apud veteres (Prisc. pg. 396 = 799 P.). Enn. *Trag.* vs. 26: « Interea mortales inter se pugnant, proeliant ».

PROFATED, *probavit*, antiquiori orthogr. ꓤƎTTN8VꓷП (prúfatted), perf. indic. 3 pers. sg., Oscorum linguâ

(Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 26, et in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 83), in inscr. n. 2871 (vide AMANAFED = *admandavit*).

PROFESVS, *professus*, in lege Thor. agr. cap. 26 (Append. n. LIX).

PROHIBESSO, prohibessis, prohibessit et prohibessint, *prohibuerim -ris -rit -rint*, apud Enn. *Trag.* vs. 323, Cat. *De r. r.* cap. 141, Plaut. *Aul.* IV, II 4, *Pseud.* I, I 12, Cic. *De leg.* III 3.

PROICIO, *proiicio*, in inscr. antiqua (Append. n. LI: PROICITO).

PROILIVM, *proelium*, apud Plaut. *Men.* I, III, 3 (codd. *proelium*, *praelium* et *prelium*).

PROCALARE, *provocare*, ex graeco καλεῖν, id est voco; unde kalendae, calumnia, calones, et caculae et calatores (Paul. pg. 225).

PROCANVRENT, *procinuerint* (cecinerint), fut. exact. 3 pers. pl., compositum e praep. PRO et rad. -ИAK (KAN-), rom. *can-ere* (Lanzi I 369 = 288, II 830 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* VI 15, 30, Aufr. et Kirch. I 19, 146, 159, II 37, 41, 103 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 76; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 365 et *Paralip.* pg. 265, et Lassen *Beiträge* etc. s. 26). Tab. eugub. VIa 16: SVE·ANCLAR·PROCANVRENT = *si —ae procinuerint.*

PROCAPIS, *progenies*, quae ab uno capite procedit (Paul. pg. 225). Cf. concapis apud Fest. *Qu.* XVI, 8 pg. 364, et Gloss. Isid. « procapis, *proximus* ».

PROCAS et Proca, Πρόκας, Aventini filius, Albanorum rex (Appian. *De reg.* I, 2; Dionys. Halic. I, 71; Diod. Sic. VII, IIIa 12 « Procas Silvius »). Virg. *Aen.* VI, 767: « Proximus ille Procas, Troianae gloria gentis ». Ovid. *Metam.* XIV, 622: « Iamque Palatinae summam Proca gentis habebat ».

PROCASTRIA. Vide PROCESTRIA.

PROCAVVS, mons Liguriae, in tab. Gen. (Append. n. I) lin. 16 (IN·MONTE·PROCAVO).

PROCESSE, *processisse*, apud Turpil. vs. 137.

PROCESTRIA dicuntur, quo proceditur in muro. Aelius procestria aedificia dixit esse extra portam; Artorius procestria, quae sunt ante castra. Etiam qui non habent castra, propugnacula, quibus pro castris utuntur, aedificant. Ita Paul. ex Festo pg. 225. Gloss. apud Labb. pg. 146: « Procastria, οἰκήματα πρὸ παρεμβολῆς. haec procastria singulare non habet, οἱ πρὸ τῶν παρεμβολῶν τόποι ». Ibid. legitur etiam « procrastrium, ὁ πρὸ τῆς παρεμβολῆς τόπος ». Παρεμβολαὶ sunt *castra* in iisdem Gloss.

PROCHYTA et Prochyte, Προχύτη (Ptol. III 1, Strab. I, III 19, II, V 19, V, IV 9, VI, I 6, Dionys. Halic. I 53), nunc *Procida*, insula maris Tyrrheni, in sinu Puteolano (Mela II, VII 18, Solin. III 2, Ovid. *Metam.* XIV 89), dicta a προχέω, *profundo*, quasi *profusa*, quod emerserit provolutis in mare montibus (Plin. II, LXXXIX, 3; cf. Strab. V, IV 9 et VI, I 6), non ab Aeneae nutrice (Plin. III, XII, 3), ut existimavit Dionysius Halic. (loc. cit.; cf. Aur. Vict. *Orig. gentis rom.* cap. 10). Virg. *Aen.* IX, 715 sq.:

« Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumque cubile
Inarime Iovis imperiis inposta Typhoeo ».

Ubi Servius: « Atqui haec insula plana est; sed epitheton de praeterito traxit: nam ut dixit Plinius in Naturali historia, Inarimes fuit alta, quae terrae motu diffusa aliam insulam fecit, quae Prochyta, ab effusione dicta est: *fundere* enim est προχύειν ..... Hanc Naevius in primo belli Punici de cognata Aeneae nomen accepisse dicit ». — Προχυταῖος, adiect. ad Prochytam vel Prochyten pertinens (Steph. Byz s. v. Προχύτη).

PROCILLVS et Procilla, diminut. proci et procae, cognom. rom. (cf. inscr. apud Gruterum 319 6, 566 1, 597 7, 640 6, 731 14, 823 5, 846 10, 850 3, 937 16, 1148 15, Murat. 1083 9, 1536 9, Furlan. *Lap. Pat.* pg. 313 n. 362, Mommsen n. 1116, 1223, 1228, 3384, 3454, 5526), ut C. Valerius Procillus (Caes. *De bello gall.* I, 47) et Iulia Procilla mater Agricolae (Tacit. *Agr.* cap. 4). Cf. gentil. Procilius in marm. rom., et cogn. Procillianus (Mommsen n. 3766).

PROCITARE (?), *saepe prolicere*, id est *producere*. Ita Paul. pg. 226, ubi Muellerus suspicatur Festum *prolicitare* scripsisse, et propter ordinem vocc. et propter interpretationem.

PROCITO, *provocito*, apud veteres. Paul. pg. 225: « Procitant, *provocitant*. Citare enim *vocitare* est, unde procet et procit et procat dicebant pro *poscit* ». Gloss. apud Labb.: « Procitat, προεκκαλεῖται ».

PROCITVS, *petitus*, e proco = *posco*. Paul. pg. 225: « Procitum, quum prima syllaba corripitur, significat *petitum*. Livius: *Matrem procitum plurimi venerunt.* — Procitum testamentum dicebatur velut *procatum*, *provocatum*, id est irritum ac ruptum ».

ΠΡΟΚΛΗΣ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (§ 267).

§ 2. Naxiorum dux, apud Diod. Sic. XIV, 15.

PROCLIANVS, *Proculianus* (Proculeianus), cognom. rom. e PROCLVS = *Proculus*, in tit. sepulcr. apud Grut. 733, 4 (Mommsen n. 3244).

PROCLINA, *Proculina*, diminut. Proclae (Proculae), cognomen rom., ut SEPONIA·PROCLINA (Grut. 827, 2). Cf. gr. Προκλῖνος, apud Porphyr. *De vita Plot.* § 20.

PROCLVS et Procla, *Proculus* et *Procula*, cognom. rom. (cf. gr. ΠΡΟΚΛΗΣ), ut P·AELI·PROCLVS (Grut. 713, 3), SEX·MARIVS PROCLVS (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 23 n. 27), C·LICINIVS·PROCLVS (Mommsen n. 2452), IVLIVS·PROCLVS (Mommsen n. 2804), T·VIRIVS·PROCLVS (Grut. 1118, 3).

Ti. Claudius Proclus (Grut. 771 3; Oliv. *Marm. Pis.* n. 87 pg. 39), L. Varius Proclus (Grut. 713, 3), Vettius Proclus (Grut. 1071, 4), P · AEL · PROCLA (Grut. 517, 11), AVRELIA · PROCLA (Mommsen n. 139), GRAECINIA · P · F · PROCLA (Furlan. *Lap. pat.* n. 475 pg. 376), IVLIA · PROCLA (Grut. 738, 1), VALLIA · P · F · PROCLA (Mommsen n. 6202), Flavia Procla (Grut. 888, 10), Varia Procla (Grut. 713, 3). Adde inscr. apud Grut. 185 7, 1058 2, Murat. 1251 3, Mommsen n. 524, 3068, 5292, 7065, Doni cl. XII n. 56 pg. 405. PROCVM pro Proculum, sicut POSTIVM pro Postumium, occurrit in inscr. Pompeiana (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 51 IV 37). — Proclia est nom. pr. f. apud Grut. 775, 3. PROCVLAES pro Proculae (genit.) legitur in titulo sepulcr. apud Orell. n. 2869.

PROCO, *posco*, unde frequent. procito (cf. rad. umbr. PERSC-). Varro *De l. l.* VII, 80 pg. 151: « Ab *recipere* reciprocare fictum; aut quod *poscere* procare dictum ». Paul. pg. 224: « Procare *poscere*. unde procaces meretrices ab assidue poscendo, et proci uxorem poscentes in matrimonium ». Id. pg. 225: « Procitant *provocitant*. *Citare* enim *vocitare* est, unde procet et procit et procat dicebant pro *poscit* ». Fest. *Qu.* XII, 17 pg. 249: « Procum patricium in descriptione c[l]assium, quam fecit Serv. Tullius, significat *procerum*. i enim sunt principes. nam proci dicuntur, qui poscunt aliquam in matrimonium, graece μνηστῆρες. est enim procare *poscere*, ut cum dicitur in iudice conlocando *si alium procas, nive eum procas* h. e. *poscis;* unde etiam meretrices procaces ». Non. I, 92 pg. 23 (cf. VI, 67 pg. 460): « Procacitas a procando; id est *poscendo*, dicitur ». Vide RECIPROCARE; et cf. Serv. in Virg. *Aen.* I, 536. Liv. Andr. vs. 13 sq.: « Quia quod parere mihi vos maiestas mea Procat ».

PROCOBERA. Vide PORCOBERA.

PROCVLINA, cognomen rom. = PROCLINA, ut HERENNIA PROCVLINA (Grut. 1041, 11).

PROCVLIVNT, *promittunt* (Paul. pg. 252). Fest. *Qu.* XII, 21 pg. 253: « Proculiunt, *promittunt* ait significare Antistius de iure pontificali lib. VIIII ».

PROCVLVS, praenomen apud veteres (cf. Borghesi *Framm. de' fast. cons.* II 143 sg., et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1835 pg. 28 sq.), per contractionem PROCLVS, unde PROCLINA pro Proculina. Auct. *De nomin.*: « Quae olim praenomina fuerunt, nunc cognomina sunt; ut Postumus, Agrippa, Proculus, Caesar ». Cf. Proculus Virginius Tricostus Rutilus (cos. ann. U. C. CCLXVIII) apud Liv. II, 41.

§ 2. Cognomen rom. in lapidibus frequens (vide PROCLVS). Paul. pg. 225: « Proculum inter cognomina cum dicunt, qui natus est patre peregrinitate a patria procul. Proculos sunt qui credant ideo dictos, quia patribus senibus quasi procul progressis aetate nati sunt ». Flav. Vopisc. *Proc.* cap. 1: « Proculo patria Albingauni fuere, positi in Alpibus maritimis: domi nobilis, sed maioribus latrocinantibus, atque adeo pecore ac servis et iis rebus, quas abduxerat, satis dives ».

PROCVNSVL, *proconsul*, in titulo apud Henzen n. 5195.

PROLIS, *proles*, in Append. ad Probi *art. min.* (pg. 444 Eich. et Endl.).

PROMELLERE, *litem promovere* (Paul. pg. 252). Fest. *Qu.* XII 22 pg. 253: « Promel[lere est ex opinione Ver]ri *litum provere* † ».

PROMENERVAT, *monet*, in saliari carmine (Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205). Cf. Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 78.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Cumanus, ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἱκανὸς εἰπεῖν, χιλίοις παρέδωκε τὴν πολιτείαν (Heracl. *De reb. pub.* fragm. XI, 6).

PROMISCAM, *promisce* (promiscue), adverb. apud veteres (Plaut. *Pseud.* IV, V 11, Varr. apud Non. IV 346 pg. 361). Paul. pg. 224: « Promiscam dicebant pro *promiscue* ».

PROMISSE, *promisisse*, per syncop., apud Catull. CX, 5.

PROMISSERIT, *promiserit*, apud Gaii *instit.* pg. XLV (Lachmann).

PROMISTI, *promisisti*, apud Plaut. *Curc.* V, III 27 et 31, Terent. *Ad.* V, VIII 17 et Catull. CX, 3.

PROMITO, *promitto*, apud Gaii *instit.* pg. XLV (Lachmann).

PROMITOR, deus apud veteres, teste Servio ad Virg. *Georg.* I, 21 (vide IMPORCITOR § 2).

PROMOM, *primum*, adverb. numer. (acc. sg. n. 2 decl.), antiquiori orthogr. MVMVRI (prumum), e promo (pro-imo), apud Umbros (Lanzi I 395 = 310, II 830 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* VI 29, Aufr. et Kirch. I 53, 61, 130, 132, II 298, 366, Huschke *Die iguv. taf.* s. 297). Tab. eugub. VIIa 52: PAFE · TRIF · PROMOM · HABVRENT = *quas tres primum habuerint.*

PROMONSTRA, *prodigia*, apud Paul. pg. 224.

PROMVLCVM et promulcus, idem ac *remulcum.* Paul. pg. 224: « Promulco agi dicitur navis, quum scaphae ducitur fune ».

PROMVNTORIVM, *promunturium* (promontorium), in vet. codd. (Turneb. *Advers.* XIII, 18). Cf. Iul. Val. *Res gestae Alex. M.* III 23, 27, et Fleckeisen *Hülfsbüch. f. latein. rechtschr.* s. 25.

PRONEPTIS, *filia neptis*, apud Pers. VI 52, et in inscr. Allif. (Mommsen n. 4755).

PRONIO -onis, diminut. proni, cognomen rom. apud Donat. 281, 12. Pronius est gentilitium rom. apud Mommsen n. 4204, 4212.

PRONIS, *pronus*, adiect. Varro apud Non. VIII, 94 pg. 494: « Alia trabs pronis in humum accidens proximae frangit ramos cadens ».

PRONONTIO, *pronuntio*, apud veteres (vide NONTIO = *nuntio*), in lege Servil. *Repetund.* cap. 13 (Append. n. LX), et in fragm. inscr. apud Maffei *Mus. ver.* pg. 365, 4.

PROX, bona vox, velut * quidam praesignificare videtur, ut ait Labeo de iure pontificio l. XI. Ita Fest. *Qu.* XII, 21 pg. 253 (et Paul. 252). Cf. Plaut. *Pseud.* V, I, 33.

ΠΡΟΞΕΝΟΣ, Siculus, Syracusis exsul, apud Xenoph. *Hist. gr.* I, III, 13.

§ 2. Posidoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (§ 267).

PROXSVME, *proxume* (proxime), adverb. ab adiect. PROXSVMVS pro *proxumus*, in lege *De Gallia Cisalp.* cap. 20 (col. 1 lin. 43).

PROXSVMVS, *proxumus* (proximus), adiect., unde adverb. PROXSVME, in lege Thoria agr. capp. 17, 25, 35 sqq. (Append. n. LIX), in lege Servil. *Repetund.* cap. 19 (Append. n. LX), in Tab. Bant. cap. 3 (Append. n. LVI). Dii Proxsumi vel Proxumi h. e. *Penates* memorantur in marm. rom. apud Spon sec. III n. 54 pg. 96, Orell. n. 2038 sq. et Henzen n. 5906.

PROORSVS, *prorsus*, adverb., in inscr. apud Murat. 364, 1 = 565, 1 (cf. Marini *Arvali* pg. 500 nt. 85).

PROPARTIE, *Propertii* (genit. sg.), apud Umbros. Vide PROPERTIVS.

PROPERTIVS, cognomen umbr., e particip. perf. proparto, quod e praep. PRO et rad. PAR-, rom. *parere* (Aufr. et Kirch. I 159, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Cf. Sextus Aurelius Propertius, ex Umbria, poëta latinus elegantissimus. Antiquior forma PROPARTIE (pro proparties vel propartier) = *Propertii* (genit. sg.) invenitur in inscr. Asisin. n. 81 (Aufr. et Kirch. I 106, 118, II 392, Mommsen in *Zeitschr. f. die wissenschaft der sprache* I 294, Huschke op. cit. s. 508 et s. 615). Cf. Conestab. *Vita del Vermigl.* pg. XVII nt. 1 et pg. XIX nt. 1.

§ 2. Rex etruscus, apud Serv. in Virg. *Aen.* VII, 697.

PROPETRARE, *mandare quod perficiatur;* nam *impetrare* est *exorare*, et *perpetrare perficere*. Ita Paul. pg. 227.

PROPHETA, antistes fanorum oraculorumque interpres, apud veteres (Paul. pg. 228). Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229: « Prophetas in Adrasto Iulius nominat antistites fanorum oraculorumque interpretes: *cum capita viridi lauro velare imperant prophetae, sancta ita* (leg. *ibi*) *caste qui parant sacra* ». Cf. inscr. apud Oderic. *Syllog.* pg. 238.

PROPINCVS, *propinquus*, adiect. Est cognomen rom., ut Q · NAEVIVS · PROPINCVS (Mommsen n. 2731).

ΠΡΟΠΟΜ, *Probus* (?), cogn. rom. in numis Benevent. (cf. Combe *Num. vet. mus. Britan.* tab. II n. 4, Millingen *Considér.* etc. pgg. 224 suiv., Lenormant et De Witte *Monum. céram.* I, XLIX suiv.).

PROPRETOR, *propraetor*. Vide PRETOR.

PROPRIAETAS, *proprietas*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

PROPRIASSIT, *propriaverit*, e proprio (proprium facio). Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229: « Propriassit, *proprium fecerit* ».

PROPVGNATRIX, h. e. quae propugnat, in inscr. albana apud Marini pg. 136.

PROPVDIANVS porcus dictus est, ut ait Capito Ateius, qui in sacrificio gentis Claudiae velut piamentum et exsolutio omnis contractae religionis est. Ita Fest. *Qu.* XII, 8 pg. 238.

PRORSA. Vide PROSA.

PROSA, dea recti partus praeses, apud Aul. Gell. XVI, 16 (cit. ad voc. POSTVORTA). Alii legunt Prorsa, e *provorsa* (cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 5).

PROSAPIES, *prosapia* (Non. I, 343 pg. 67). Gloss. apud Labb.: « prosapies, γένους, καταγωγή ».

PROSEDA, h. e. quae ante sedit. Paul. pg. 226: « Prosedas meretrices Plautus appellat, quae ante stabula sedeant. Eaedem et prostibulae ». Cf. Plaut. *Poen.* I, II, 53.

PROSECTA -ae, *prosecta -orum*, viscera, quae in sacrificiis prosecuissent. Lucil. apud Non. III 179 pg. 220: « Caenam nullam, neque Divo prosectam ullam ». Cf. Varr. *De l. l.* V, 110 pg. 44 cit. ad voc. INSICIA.

PROSEPNAIS, *Proserpinae* (Περσεφόνη, dor. Περσεφόνα), genit. sg. pro Proserpinais (Ritschl *Priscae latin. epigr. suppl. primum* pg. XIV), in speculo Cosano n. 296 bis cum VENOS (Venus) et DIOVEM (Iovem). Est dea quae praesidet frumentis germinantibus (Cic. *De nat. deor.* II 26, et August. *De civ. Dei* IV 8). In vasis graecis (Visconti *Mus. Pio-Clem.* V 39 nt. 2 ed. Mediol. 1820, Lenorm. et De Witte *Monum. céram.* vol. 3) scribitur ΠΕΡΣΩΦΑΤΑ, ΑΣΑΦΘΞΘΦ vel ΦΕΡΕΦΑΣΑ (pl. LXII) et ΠΕΡΟΦΑΤΑ (pl. L), apud gr. script. Περσέφασσα et Φερσεφόνη, attic. Φερσέφαττα vel Φερρέφαττα, lacon. Πηρεφόνεια (= Περσέφονεια).

PROSEQVIVM a prosequendo, obsequium ab obsequendo dicuntur. Ita Paul. pg. 226.

PROSERPINA. Vide PROSEPNAIS.

PROSESETER, *prosectis* (prosiciis), subst. n. abl. pl. 2 decl.), pro proseśeter = PROSEŚETIR, antiquiori orthogr. ƎϮƎꓷƎƧVꓷꟼ pruseśete, a particip. perf. pass. proseśeto, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 33, Aufr. et Kirch. I 61, 120, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618; cf. Lanzi II 830 = 739). Tab. eugub. VIb 20: PROSESETER · MEFA · SPEFA · FICLA · ARSVEITV = *prosectis —am —am, ficulam advehito.*

PROSEŚETIR et PROSESETIR, *prosectis* (prosiciis), subst. n. abl. pl. 2 decl., = PROSESETER pro proseśeter, vetustiori orthor. ƎϮƎꓷƎƧVꓷꟼ (pruseśete), e particip. perf. pass. proseśeto, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, VII 16, VIII 14, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 33, Aufr. et Kirch. I 40, 72, 120, 159, II 172, 174, 186, 233, 330, 374, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618; cf.

Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 394, XV 230, 240 sg., XVI 288 sg., *Paralip.* pgg. 274, 328, et Lanzi II 830 = 739). Tab. eugub. VIa 56, VIIa 4: PROSESETIR [tab. VIb 20 PROSESETER] · MEFA · SPEFA · FICLA · ARSVEITV = *prosectis —am —am, ficulam (?) advehito.* Tab. VIa 59, VIb 23, VIIa 8, 42: PROSESETIR · STRVŚLA · FICLA(M) · ARSVEITV [VIb 23 ARVEITV] = *prosectis struicem, ficulam advehito.* Tab. VIb 2, 44: PROSEŚETIR [VIb 2 PROSESETIR] · FA(R)SIO · FICLA · ARSVEITV = *prosectis farrum (?), ficulam advehito.* Tab. VIb 4 sq.: PROSESETIR · FICLA | STRVŚLA · ARSVEITV = *prosectis ficulam struicem advehito.* Tab. VIb 46: PROSEŚETIR · TESEDI · FICL[A A]RSVEITV = *prosectis —ium, ficulam advehito.* Tab. VIIa 54: STRVŚLA · FICLA · PROSESETIR · ARSVEITV = *struicem, ficulam prosectis advehito.*

PROSESETO, *prosecta* (prosicia), subst. n. acc. pl. 2 decl., pro proseśeto, antiquiori orthogr. VꟻƎꟼƎƧVꓷꟼ pruseśetu (abl. plur. PROSEŚETIR vel PROSESETIR, PROSESETER et ƎꟻƎꟼƎƧVꓷꟼ pruseśete), compositum a praep. PRO et particip. perf. pass. SEŚETO = *secta*, quod e rad. SEC-, rom. *sec-are*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, 162, 171, II 172, 174, 330, 342, 345, Huschke *Die iguv. taf.* s. 131, et s. 618; cf. Lanzi II 830 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* II 33, VI 19, VIII 14, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 60). Tab. eugub. VIa 56: SVRVR · PVRDOVITV · PROSESETO · NARATV · PROSESETIR · MEFA · SPEFA · FICLA · ARSVEITV = *deinde porricito prosecta, narrato, prosectis —am —am, ficulam advehito.*

§ 2. *Prosectorum* (prosiciarum), genit. pl. pro proseśetom (Aufr. et Kirch. I 94, 120, II 204 sq., 224, Huschke *Die iguv. taf.* s. 170 et s. 617). Tab. eugub. VIb 16: APE · EAM · PVRDINSVST · PROSESETO · ERVS · DITV = *postquam eam porrexeris, prosectorum — dato.* Tab. VIb 37 sq.: APE · PESONDRO · PVRDINŚVS | PROSESETO · ERVS · DIRSTV = *postquam —os porrexerit, prosectorum — dato.*

PROSFERARI, *impetrari.* Lucil. apud Non. II, 687 pg. 158: « Nec minimo, et prosferatur pax, quod Cassandram signo deripuit ».

PROSICIAE -arum, partes hostiae in sacrificio coctae et dissectae, quae et prosecta dicuntur. Arnob. VII, 25: « Quod si omnes has partes, quas prosicias (al. *praesicias*) dicitis, accipere Dii amant, *etc.* ». Cf. Solin. V, 23.

PROSICIES, *prosecta* (vide PROSICIAE et PROSICIVM). Varro apud Non. III, 179 pg. 220: « Prosiciem extorum vel in mensam porricere ».

PROSICIVM, *prosicies* (prosecta). Paul. pg. 225: « Prosicium, quod prosecatum proiicitur ».

PROSICO, *proseco*, apud veteres. Plaut. *Poen.* II, 8: « exta vetui prosicarier ».

PROSITA, *proposita*, apud Paul. pg. 226.

PROSCREIBO. Vide SCREIBO = *scribo.*

PROSPEXTI, *prospexisti*, sicut circumspexti pro *circumspexisti*, per syncopen. Terent. *Ad.* IV, v, 55 sq.: « Numquid circumspexti? aut numquid tute prospexti tibi, Quid fieret? ».

PROSPICVS, *prospiciens*, adiect. Naev. vs. 25 (Non. II, 667 pg. 155): « Hac sibi prospica, hac despica ». Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Prospices, prospice ».

PROSPISSO, *tarde*, adverb., apud Plaut. *Poen.* III, v, 47 (al. *pro spisso*).

PROSVMIA, genus navigii speculatorium parvum (Paul. pg. 226). Caecil. apud Non. XIII, 17 pg. 536: « Cui progubernator propere vertit prosumiam ». Id. loc. cit.: « De nocte ad portum sum profectus prosumia ».

PROSVS et prossus, *prorsus*, adverb., apud veteres (vide ADVOSIS; et cf. Ritschl *Proleg.* pg. CIV, Forcell. *Lexic.* s. v. *prorsus*). Sic prosum pro *prorsum* habet Plautus (*Pers.* IV, III, 8 ed. Ritschl).

PROTENIS, *protenus*, adverb. Afran. vs. 107 sq.: « comissatum protenis recta domum Digredimur ».

PROTIGENES, *Protogenes* (Πρωτογενής), cognomen rom. in tit. sepulcr. apud Mommsen n. 3215.

PROTRAXE, *protraxisse*, apud Lucret. V, 1159.

PROTRAXTIS, *protraxistis*, per syncop., apud Sil. Ital. XVI, 84.

PROVARE, *probare* (cf. ital. *provare, approvare*), apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

PROVIDENTIA, dea apud Graecos et Romanos, frequentissima in numis Augustorum, in inscr. apud Orell. n. 689, 1826, Henzen n. 5822.

PROVORSVM fulgur appellatur, quod ignoratur noctu an interdiu sit factum. itaque Iovi fulguri et Summano fit, quod diurna Iovis, nocturna Summani fulgura habentur. Ita Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

? MƎϽИꟼꟼ (prtceś), in operculo ossuarii etr. n. 1974. Fortasse legendum pruceś = *Precii*, n. pr. m. genit. sg. (Vermigl. *inscr. per.* pg. 206 ad n. 81).

Vꓷꟼ (pru), *pro*, praep. umbrica, recentiori orthogr. PRO, sicut apud Samnites ΠᗑV (pru) et PRO, sanscr. pra, gr. πρὸ (Aufr. et Kirch. I 53, 159, II 416, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665), in vocc. ꓕƧAꟻƎꟼVꓷꟼ (pru-pehast) = *pro-piabit*, VꓕAꓘƎƧVꓷꟼ (pru-sekatu) = *prosecato*, VꟻꓘƎƧVꓷꟼ (pru-sektu) = *pro-secto*, ƎꟻƎꟼƎƧVꓷꟼ (pru-seśete) = *pro-sectis* (PROSEŚETIR, PROSESETER), VꟻƎꟼƎƧVꓷꟼ (pru-seśetu) = *pro-secta* (PROSESETO), AIꟼƎƧVꓷꟼ (pru-seśia) = *pro-sicies*, ꓕИƎꓷVꓘIƧVꓷΠ (pru-sikurent) = *declaraverint.*

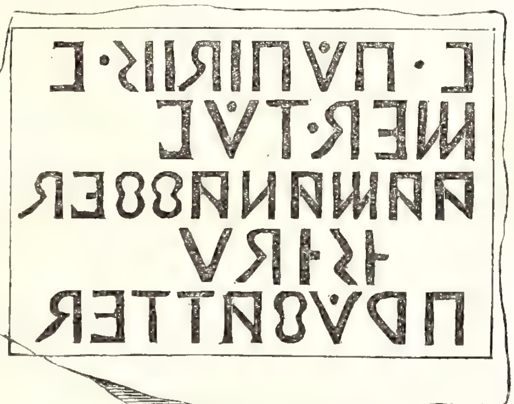
ΠᗑV (PRV), *pro*, praep. sabellica et osca, = umbr. Vꓷꟼ (pru) et PRO (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 18, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Huschke *Die osk.* etc. s. 349, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 21 sq. et s. 35, Corssen

in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 254, 276). Inscr. n. 2848 lin. 3: ПÞV : EM[V]K = *pro eo* (Corssen in *Zeitschr.* cit. X, 24). Recentior forma PRV occurrit in oscis vocc. PRVHIPID = *pro-hibeat*, et PRVHIPVST = *pro-hibuerit*, PRVMEDDIXVD = *pro magistratu*, PRVMEDICATVD = *pro magistratu*, et PRVTER = *praeter*.

PRVGNVS, *privignus* h. e. *privi-genus* (per syncopen), apud Paul. pg. 226.

PRVDES, *prudens*, in titulo Pompeiano (Orell. n. 2541).

ЯƎTTИ8VⱭП (prúfatted) et ЯƎTTИ8VⱭП (prufatted), *probavit*, recentiori orthogr. PROFATED, perf. indic. 3 pers. sg. (cf. ƧИƎTTИ8VⱭП prúfattens = *probaverunt*, VT8VⱭП prúftú = *probatus*, AMPRVFID = *improbe*, et umbr. ƎBVⱭ1 prufe = *probe*), minus recte ЯTИ8VⱭП (prúfatd) et ЯƎ88VⱭП (prúffed), apud Oscos (Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 56, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 160 anm. 1, Garrucci et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 165, VI 189 sg., VII 90, Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 11, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I pg. 6 = XVIII, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58), in nonnullis inscr. samnit., n. 2732 bis (ЯƎTTИ8VⱭП), n. 2786 (ЯTTИ8VⱭП) et n. 2789, 2791, 2870, 2873, 2873 bis (vide ЯƎ88ИИИИИИ aamanaffed). Quibus addenda est inscr. n. 2787: « v. púpidiis v. | med. túv | aa-

manaffed | ísídu | prúfatted » h. e. *Vibius Popidius Vibii* filius *meddix tuticus admandavit* (fieri iussit), *idem probavit* (Mommsen op. cit. s. 181).

ƧИƎTTИ8VⱭП (prúfattens), *probaverunt*, perf. indic. 3 pers. pl. (cf. ЯƎTTИ8VⱭП prúfatted = *probavit*), Oscorum linguâ (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 16, 37, 59, 109). In lapide Pompeiano num. 2785 lin. 10 sq.: ƧИƎTTИ8VⱭП · ƧIИIЯꟷИ · VƧ|[V]ꟷ (íusu aídilis prúfattens) = *iidem aediles probaverunt* (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = XI).

ЯTTИ8VⱭП (prúfattd), *probavit*, Oscorum linguâ, pro ЯƎTTИ8VⱭП (prúfatted), quod vide.

ƎBVⱭ1 (prufe), *probe*, adverb. umbricum (= osc. PRVFID), ab adiect. prufo = *probo*, comparandum cum sanscr. pra-bhava, *excellens* (Lanzi I 395 = 309, II 830 = 739, Grotefend *Rud. l. u.* VII 9, Aufr. et Kirch. I 49, 55, 91, 150, II 333, Huschke *Die iguv. taf.* s. 466 et s. 660). Tab. eugub. V a 26 sq.: IƧ : ƎBVⱭ1 | : KƎ1Ǝ (erek prufe si) = *tum probe* (sc. *factum*) *sit*.

ЯƎ88VⱭП (pruffed), *probavit*, perf. indic. 3 pers. sg., pro prúfated vel ЯƎTTИ8VⱭ1 (prúfatted), apud Oscos (Aufr. et Kirch. II 160 anm. 1, 333, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288), in ara Hercul. n. 2784 *A* (vide ꟷƎTИTИƎⱭƎB herentateí).

PRVFID, *probe*, adverb. (abl. sg. 3 decl. ?), apud Oscos, in voc. AMPRVFID = *im-probe*.

VT8VⱭП (prúftú), *probatus* vel *probata*, particip. perf. pass., pro prúfatú (cf. ЯƎTTИ8VⱭП prúfatted et ЯƎ88VⱭП prúffed = *probavit*), Oscorum linguâ, in tab. Abell. n. 2783 lin. 16 (cf. Guarini *In cipp. osco-abell. div.* s. 40, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 356 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85).

Ǝ1VƧV11 (pruzure), vox umbrica originis et significationis ignotae, quae legitur in tab. eugub. IV 23 (cf. Aufr. et Kirch. I 55, II 376).

PRVHIPID, *prohibeat*, coniunct. praes. 3 pers. sg., compositum e praep. PRV = *pro* et HIPID = *habeat*, sicuti PRVHIPVST = *prohibuerit* (Guarini *In comm. V exc.* pg. 42 sq. et *Lex. osco-lat.* pg. 56, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 75, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 359, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: NE · PHIM · PRVHIPID · MAIS · ZICOLOIS . X · NESIMOIS = *ne quem prohibuerit magis diebus X proximis* (Kirchhoff op. cit. s. 80).

PRVHIPVST, *prohibuerit*, futur. exact. 3 pers. sg., e praep. PRV = *pro* et HIPVST = *habuerit*, Oscorum linguâ (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Aufr. et Kirch. I 146, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 360). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25 sq.: SVAE PIS · CONTRVD | EXEIC · PRVHIPVST = *si quis contra hoc prohibuerit* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80, Lange *Die osk. inschr.* s. 88).

VIƆV11 (pruciu), *Procius*, n. pr. m., in tegula etr. n. 541. Cf. MƎƆ111 (prtces).

ƎΘAMV11 (prumathe), Προμηθεύς (Prometheus), filius Iapeti et pater Deucalionis (cf. sanscr. pramâtha, unde pramâthin h. e. *qui agitat*, et dor. προμαθής = προμηθής, *providus*, *circumspectus*), in etruscis speculis n. 2481, 2505 (Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 712 suiv., Gerhard *Die etr. spieg.* ad taf. 138 sq.).

PRVMEDDIXVD, *pro magistratu*, e praep. PRV et MEDDIXVD, Oscorum linguâ. Tab. Bant. n. 2897 lin. 13 sq.: SVAE · PIS · PRVMEDDIXVD ALTREI · CASTROVS ·

AVTI · EITVAS | ZICOLOM · DICVST = *si quis pro magistratu alteri agri aut pecuniae diem dixerit* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 79). In ead. tab. lin. 21 scribitur PR · MEDDIXVD. Vide MEDDIXVD.

PRVMEDICATVD. Vide MEDICATVD.

VWVO1 (prumu), *primum*, adverb. numer. (acc. sg. n. 2 decl.) pro WVWVO1 prumum (Lanzi II 830 = 739, Aufr. et Kirch. I 116, 132, II 343, 366, 377), in tab. eugub. III 3, 23.

WVWVO1 (prumum), *primum*, adverbium (?) numer. (acc. sg. n. 2 decl.), minus recte VWVO1 (prumu), recentiori orthogr. PROMOM, e promo vel prumo (pro-imo), quod e praep. PRO et suff. superlat. -imo, apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 328, Lanzi II 830 = 739, Müller *Die Etr.* I 57 anm. 125, Doederl. *De voc. al.* etc. pg. 9, Grotefend *Rud. l. u.* VII 35, Aufr. et Kirch. I 53, 130, 132, II 298, 369, Huschke *Die iguv. taf.* s. 297), in tab. eugub. III 15.

YSAΘ31VO1 (prupehast), *propiabit*, fut. 3 pers. sg., compositum e praep. VO1 (pru) = PRO et them. verb. AΘ31 (PEHA), quod ab adiect. peho = *pio*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 144, 159, II 366, 377). Tab. eugub. IV 32: YSAΘ31VO1 : I1I1 : ꓘA+ИVΘ (huntak piri prupehast) = *tunc quodcumque propiabit*. Alii exponunt *propiaverit* h. e. *expiaverit* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 439 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 29, VII 36).

ЯIꓘVПVOП (prupukid), in cippo Abell. n. 2783 lin. 2 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295). *Promulgata* h. e. *lege* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 35). Cf. Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 44.

ƎИOAMVO1 (prusathne), in operc. ossuar. etr. n. 990. Cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 19.

V+AꓘƎSVO1 (prusekatu), *prosecato*, imperat. 3 pers. sg., compositum e praep. VO1 pru (PRO) = *pro*, et SECATV = *sec-ato*, unde particip. perf. pass. pruseśeto (Ǝ+ƎdƎSVO1 pru-seśete = PROSEŚETIR h. e. *prosectis*) et V+ꓘƎSVO1 prusectu = *prosecto*, e rad. -ꓘƎS (SEC-), rom. *sec-are*, unde et AIdƎSVO1 pruseśia = *prosicies*, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 22, Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 394, Grotefend *Rud. l. u.* III 12, VII 16, 25, 32, VIII 24, Aufr. et Kirch. I 142, 159, II 172, 330, 373, 385 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 654), in tab. eugub. IIa 28, III 33, 35, IV 2. Cf. Lanzi II 745 = 653, 830 = 739.

V+ꓘƎSVO1 (prusektu), *prosecto* (prosicio), particip. perf. pass. (abl. sg.) = proseśeto (Ǝ+ƎdƎSVO1 pruseśete = PROSEŚETIR h. e. *prosectis*), compositum e praep. VO1 pru (PRO) et V+ꓘƎS sektu = *secto* (rad. -ꓘƎS sek-, rom. *sec-are*), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 146, II 385 sq.). Tabula eugub. IIa 28: V+ꓘƎSVO1 : VO+AWƎꓘ (krematru prusektu) = —*atro prosecto*. — Aliis est imperat., pro V+AꓘƎSVO1 prusekatu (Grotefend *Rud. l. u.* II 11, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 33 et nt. 52, Huschke *Die iguv. taf.* s. 374).

Ǝ+ƎdƎSVO1 (pruseśete), *prosectis* (prosiciis), subst. n. abl. pl. 2 decl., pro pruseśetes, recentiori orthogr. PROSEŚETIR (saepius minus recte PROSESETIR) et PROSESETER (acc. pl. V+ƎdƎSVO1 pruseśetu = PROSESETO), compositum e praep. VO1 pru (PRO) et particip. perf. pass. Ǝ+ƎdƎS seśete pro seśetes = *sectis* (V+ꓘƎS sektu = *secto*), quod e rad. -ꓘƎS (SEC-), rom. *sec-are*, unde etiam V+AꓘƎSVO1 (prusekatu) = *prosecato*, et AIdƎSVO1 (pruseśia) = *prosicia*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 33 et nt. 52, Aufr. et Kirch. I 120, 159, II 172, 174, 374, Huschke *Die iguv. taf.* s. 356 et s. 617). Tab. eugub. IIa 12: V+IƎꓛOA : Ǝ+ƎdƎSVO1 : VISA8 (fasiu pruseśete arveitu) = *farrum (?) prosectis advehito* (tab. VIb 2 PROSESETIR · FARSIO · FICLA · ARSVEITV et tab. VIb 44 PROSEŚETIR · FASIO · FICLA · ARSVEITV = *prosectis farrum, ficulam advehito*).

V+ƎdƎSVO1 (pruseśetu), *prosecta* (prosicia), subst. n. acc. pl. 2 decl., recentiori orthographia PROSESETO (proseśeto), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, II 172, 330, 345, Huschke *Die iguv. taf.* s. 326; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 16, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123). Tab. eugub. IIb 12 sq.: V+IƎꓛOAƎ8I | :V+ƎdƎSVO1:ƎƎ1Aꓘ (kapres pruseśetu ife arveitu) = *capri prosecta ibi advehito*. Vide sup. Ǝ+ƎdƎSVO1 (pruseśete).

AIdƎSVO1 (pruseśia), *prosicias*, subst. f. acc. pl. 1 decl., pro pruseśiaf, vel n. acc. pl. 2 decl., compositum e praep. VO1 (PRV) et rad. -ꓘƎS (SEC-), rom. *sec-are*, unde etiam V+ƎdƎSVO1 (pruseśetu) = PROSESETO h. e. *prosecta*, V+AꓘƎSVO1 (pru-sekatu) = *pro-secato* cet., apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 23, Aufr. et Kirch. I 21, 72, 119, 159, II 384, 417, Huschke *Die iguv. taf.* s. 370 et s. 618), in tab. eugub. IIa 23.

YИƎOVꓘISVO1 (prusikurent), *declaraverint*, futur. exact. 3 pers. pl., a praep. VO1 pru (PRO) et YИƎOVꓘIS (sik-urent), quod e rad. -ꓘIS sik-, comparandum cum rom. *in-seco* h. e. *dico* (vide INSECE vel INSEQVE), et cum lithuan. sakau = *dico* (Aufr. et Kirch. I 25, 32, 146, 159, II 328, 330 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 466; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 509). Tab. eugub. Va 26: VOƎ : VYAOVꓘ : ƎY⊗ƎO : YИƎOVꓘISVO1 (prusikurent rehte kuratu eru) = *censuerint recte curatum esse;* et tab. Va 28 sq.: VOƎ:1IƎИ:ƎY⊗ƎO:VYAOVꓘ | :YИƎOVꓘISVO1 (prusikurent kuratu rehte neip eru) = *censuerint curatum recte nec esse*. Cf. Lanzi I 251 = 193, 367 = 287, 392 = 307, II 830 = 739, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 6.

PRVTER, *praeter*, adverb. samnit., e PRV et suff. comparat. ter, unde PRVTER · PAM et PRVTER · PAN = *praeter quam* (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 10, 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Huschke *Die osk.* etc. s. 349, Kirchhoff

Das stadtr. von Bantia s. 63), in tab. Bant. n. 2897 lin. 4 et lin. 16. Cum gr. *πρότερον* comparant Guarinius *In comm. V exc.* pg. 35, *Lex. osco-lat.* pg. 56, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 81.

ꓤƧƎ+Vꟼꟼ (prutesa), *—ii uxor*, nomen mulieris e coniugio derivatum, in inscr. clusina n. 765.

MVΨVƆΠ (pruchum), *πρόχοος* vel *πρόχους* (prochus), vasis genus, in nasiterna Campan. n. 2754 *a* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 146).

Ƨꟼ (ps), fortasse pro Ƨꓶ (ls) = *Lartis*, in inscr. etr. n. 720 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 288 nt. 1).

PSYCE, *Psyche* (*Ψυχὴ*), cognomen rom., ut LVCRETIA · Ↄ · L · PSYCĒ (Mommsen n. 5974). — SPYCHE pro Psyche invenitur in tit. sepulcr. apud Mommsen n. 5642.

PTRONI, *Petronia*, n. pr. f. = ⊦IITRONI, IИVꟼ+Ǝꟼ (petruni) et IИꓷ+Ǝꟼ (petrni). Urna perus. n. 1256: VIBIA · PTRONI = *Vibia Petronia*.

Vꟼ (pu), *vidua?*, fortasse pro ꓤIVꟼ (puia), apud Etruscos (cf. Lanzi II 376 = 305 ad n. 135, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 330 ad n. 33, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. XXI), in titulis sepulcr. n. 507, 594, 1785, 2336.

§ 2. *Pomponia?*, n. pr. f., fortasse pro IИVꟼMVꟼ (pumpuni), in urna Perus. n. 1579 (vide MƎИꓤꟼ+ꓤ atraneś).

§ 3. In amphora etr. n. 2204 (ΠV).

-Vꟼ (pu-), radix umbrica (osc. -VΠ pu-), recentiori orthogr. PO-, rom. *pu-rus*, in voc. ƎИVꟼ (pune) et IИVꟼ (puni) = PONE et PONI h. e. *thus*, ꓷIꟼ (PIR), ƎꓷVꟼ, PVRETO, PVROME.

-VΠ (pu-), radix osca, = umbr. -Vꟼ (pu-) = PO-, sanscr. pû, rom. *pu-rus*, in voc. ⊦ꓤƧꓤꓷVΠ (purasiaí) = *purae*.

Vꟼ (pu), *qua*, pronom. relat. umbr., recentiori orthogr. PO, in voc. VꟼƎƆƧ (sve-pu) = SVEPO h. e. *siqua*.

PVATVOR, *quatuor*, barbara orthogr. (cf. osc. PETORA), in tit. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IX n. 16.

PVBEDA vel pubeta, *pubescens puer*, apud Mart. Cap. § 31 pg. 72 et § 908 pg. 705. Gloss. Isid.: « Pubeta vel pubeda, *adolescens* ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *pubeda*.

PVBCVS, *publicus*, barbara orthogr. in inscr. apud Henzen n. 5594.

PVBLICIA tribus. Vide POBLICIA.

PVBLICIVS clivus appellatur, quem duo fratres L. M. Publici Mal[l]eoli Aediles Cur. pecuaris condemnatis ex pecunia, quam coepera[n]t, munierunt, ut in Aventinum vehiculi[s] Vel[ia] venir[i] possit. Ita Fest. *Qu.* XII, 8 pg. 238. Et Varro *De l. l.* V, 158 pg. 62: « Clivos Publicius ab aedilibus plebei Publicis qui eum publice aedificarunt ». Cf. Ovid. *Fast.* V, 283 sqq.

PVBLILIA tribus. Vide POBLILIA.

PVBLIPOR, *Publi puer* (servus). Sallust. fragm. (Prisc pg. 236 cit. ad voc. MARCIPOR): « unus constituit in agro Lucano gnarus loci nomine Publipor ».

ЯVΠ (púd), *quod*, pronom. relat. (nominat. et acc. sg. n.), recentiori orthogr. POD et gr. literis ΠΩΤ, e stirpe pronominali PO, apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 39, 42, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Huschke *Die osk.* etc. s. 344, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 31). Tab. Abell. n. 2783 lin. 11 sq.: ·T⅃⊦·ЯVΠ·ЯIↃИꓤꓘꓤƧ|·ƧꓤƎꓘꓶƎꓷƎB·MVꓶꓘꓤꓷꓤꓘꓤƧ ·Я]VꓶꓘꓤꓷꓤꓘꓤƧ·ЯVƧꓤƎ·ΠV·ЯVΠ|[·MV]ꓷƎƎT·M⊦И⊦ T⅃⊦|[·ЯꓤꓷT]ƎB·ƧƧ⊦ИMƎꓷƎT·ꓷƎTИꓤ·ЯVΠ|[·T⅃⊦ (sakaraklúm herekleís slaagid púd íst íním teerúm púd úp eísúd sakaraklúd íst púd anter teremniss ehtrad íst) = *sacellum Herculis, in confinio (?) quod est, et terra quae apud illud sacellum est, quae inter terminos extra est*, etc. (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85, Mommsen op. cit. s. 119; cf. Huschke op. cit. s. 34). Ibid. lin. 48 sq.: T⅃⊦ · ⊦ƎꓷƎT · ⊦ƎƧƎ · ЯVΠ · MVꓷƎꓤƧ|ƎBT (thesavrúm púd eseí tereí íst) = *aerarium quod in ea terra e...* (Mommsen op. cit. s. 120; cf. Huschke op. cit. s. 35).

PVDENTILLA, diminut. pudentis, cognomen rom., ut Aemilia Pudentilla (Appul. *Apol.*).

PVDENTINVS, cognomen rom. (vide PVDENTILLA) ut C · LISIVS · PVDENTINVS (Mommsen n. 2559) et Salvia Pudentina (Donat. 27, 6).

PVDES, *pudens*, particip. e pudet. Est cognomen rom., ut C · LONGIN · PVDES (Maffei *Osserv. lett.* IV, 348), SECIVS · GEMELLINVS · PVDES (Grut. 46, 9), CASIN · PVDES (Mommsen n. 1582), et ΛΟΥΚΙΟΣ ΠΟΥΔΗΣ (Grut. 428 11, Mommsen n. 2452). Inscr. apud Mommsen n. 1768: D · M | TVLLIANE · MA|RCELLE · PV|DES · CONIVG | B · M · F.

ƎVꟼ (PVE), *quo* (ubi), adverb. locat. sg. = ƎBVꟼ pufe, e stirpe pronominali PO-, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 24, VI 31 sq., Aufr. et Kirch. I 55, 57, 88, 150 sq., II 154, 225, 227, 257 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 197 et s. 661). Tab. eugub. Ib 18: +ƧƎ : ƧꟼƎM : ƎVꟼ (pue mers est) = tab. VIb 55 PVE · MERST EST = *quo — est*. Tab. VIb 38: PVE · SORSO · PVRDINSVS = *quo —os porrexerit*. Tab. VIb 39: PVE · PERSNIS · FVST et tab. VIb 40 PVE · PESNIS · FVS = *quo precatus fuerit*.

PVELA, *puella*, in titulis sepulcr. apud Orell. n. 4803 et De Boissieu *Inscr. de Lyon* pg. 429 (MEMORIAE AETERN · BLANDILLAE MARTICLAE PVELAE INOCENTISSIMAE).

PVELLVS, *parvus puer*, apud veteres (Non. II, 688 pg. 158). Fest. *Qu.* XII, 17 pg. 249 (Paul. pg. 248): « Puelli per diminutionem a pueris dicti sunt. itaque et Ennius ait [*Ann.* vs. 258]: *Poeni soliti suos sacrificare puellos* et Lucilius: *cumque hic tam formosus homo, ac te dignus puellus.* Et Plautus: *olim † huic puello sese venum ducier* ». Adde Lucret. IV. 1252

ƎИVMƎV1 (puemune), *Poemono* vel *Poemonae*, dat. sg. (genit. sg. ƧƎИVMƎV1 puemunes), Umbrorum deus vel dea, comparandi cum Vestin. POIMVNIE et rom. POMONA (Aufr. et Kirch. I 55, II 343, 364 sq.). Tab. eugub. III 26 sq.: VΥИƎ1Я : ƎꓘI꟒1V1 | : ƎИVMƎV1 (puemune puprike apentu) = *Poemono publico —to*. Tab. III 35-IV 1: VΥIƆVΥⱭV1 | ƎꓘI꟒1V1 : ƎИVMƎV1 (puemune puprike purtuvitu) = *Poemono publico porricito*. Tab. IV 5 sq.: : ƎИVƧƎƆ | : ƎИVMƎV1 : ƧV꟒I1Яꓘ : ΥИƎⱭƎⱭƎ ꟒ЯMЯƧЯ : VΥIƆVΥⱭV1 (ererurunt * kapirus puemune vesune purtuvitu asamar) = *iisdem capidibus Poemono, Vesunae porricito ad aram*. Adde tab. IV 10, 12 ƎꓘI꟒1V1 : ƎИVMƎV1 (puemune puprike) vel tab. IV 24 ƎdI꟒1V1 : ƎИVMƎV1 (puemune pupriśe) h. e. *Poemono Publico* vel *Poemonae Publicae*. Alii vertunt *Pomonae Pubercae* (Grotefend *Rud. l. u.* III 12, V 11, VII 34, 39, VIII 10; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19) vel *Poemoni Poplici* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 419, 444, 621, 625).

ƧƎИVMƎV1 (puemunes), *Poemoni* vel *Poemonae*, genit. sg. (dat. sg. ƎИVMƎV1 puemune), e Puemuno, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 364 sq.). Tab. eugub. IV 3 sq., 26: ƧƎdI꟒1V1 ƧƎИVMƎV1 (puemunes pupriśes) et tab. IV 11, 12 sq. ƧƎꓘI꟒1V1 : ƧƎИVMƎV1 (puemunes puprikes) = *Poemoni Publici*. Alii vertunt *Pomonae Pubercae* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 31 sq.; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19), vel *Poemonis Poplicis* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 413, 621, 625).

PVERA, *puella*, sicut puerus = *puer*, apud Afran. vs. 11, Titin. vs. 50, Varronem (Non. II, 674 pg. 155) et Plaut. *Truc.* I, II 47. Prisc. pg. 230 sq. = 696 P.: « puer pueri, cuius femininum puera dicebant vetustissimi ».

PVERASTER, ἀντίπαις, h. e. vix amplius puer, in Gloss. apud Labb.

PVERINVS, *puerilis*, cognomen Herculis. Inscr. albana apud Marini pg. 49 (Orell. n. 1546): II · AVG · | COS | K · APRI | LIB | T · FL · EROS | HERCV|LEM PVERI|NVM | CVM BASI | DEANAE | D · D. Fanum Herculis pusilli memorat Martial. III 47.

PVERCVLVS, *puerulus*, apud Arnob. II, 24 et alibi.

PVERTIA, *pueritia*, per syncopen, apud Horat. *Od.* I, XXXVI, 8.

PVERVS, *puer*, agnoscitur a Prisc. pg. 231 = 697 P. (vide PVERA). Caecil. Stat. vs. 100: « Age, age, i puere, duc me ad patrios fines decoratum opipare ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

8VП (puf), *quo* (ubi), adverb. (loc. sg. n.), idem ac ƆVП (puv), apud Samnites, = umbr. Ǝ8V1 (pufe), e stirpe pronominali PO (Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 416 et *Die unterit. dial.* s. 291, Aufr. et Kirch. II 145, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 355, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 424, VI 28). In lapidibus Pomp. n. 2795 sq.: TRИMRR8 · 8VП (puf faamat) = *ubi habitat* (Mommsen op. cit. s. 185, Huschke op. cit. s. 188). Cf. Fiorelli *Monum. epigr. Pomp* I 10 = XXX.

Ǝ8V1 (PVFE), *quo* (ubi), adverb. (locat. sg. n.), apud Umbros, = ƎV1 (PVE), osc. 8VП (puf), e stirpe pronominali PO (Lanzi I 375 = 293, II 830 = 740, Aufr. et Kirch. I 44, 95, 112, 137, 150, II 55, 63, 145, 225, 227, 243 sq., 290, Huschke *Die iguv. taf.* s. 642; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 17, V 26, VI 32). Tab. eugub. Ib 33 sq.: ✝ИƎⱭVꓘЯ8 | : 8VᗡΊЯ : Ǝ8V1 (pufe apruf fakurent) = tab. VIIa 43 PVFE · ABRONS · FACVRENT = *ubi apros fecerint*. Tab. VIa 8: VERFALE · PVFE · ARSFERTVR · TREBEIT · OCRER · PEIHANER = *carmen ubi adfertor recitavit* (?) *ocris piandi*. Tab. VIb 50: PVFE · PIR · ENTELVST = *ubi ignem imposuerit*.

Ǝ✱V1 (puze), *quasi* (uti), coniunct. (= osc. POVS), recentiori orthogr. PVSE, PVSEI et PVSI, fortasse pro pud-si, quod e stirpe pronominali PO, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 27, IV 14, V 25, VII 15, Aufr. et Kirch. I 55, 57, 101, 108, 161, II 112, 144 sq., 288, 342, 380, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 52, Huschke *Die iguv. taf.* s. 284 et s. 667, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 216). Tabula eugubina Ib 34: Я꟒Ǝ✝ : ƧVᗡƎ : Ǝ✱V1 (puze erus tera) = tab. VIIa 43 PVSE · ERVS · DERSA h. e. *ut — det*. Tab. IIa 4: V✝ƎᗡƎ1IƎИƎ✱V1 (puze neip eretu) = tab. VIa 27, 36 sq. PVSEI · NEIP · HERITV [tab. VIa 37 HEREITV], et tab. VIa 46 sq. PVSI · NEIP | HERITV h. e. *ut nec —to*. Adde tab. eugub. IIb 9.

ƧƎƆIИOV1 (puthnices), *—i*, n. pr. m. genit. sg., in inscr. etr. n. 2386.

ΠΥΘΟΔΩΡΟΣ, Cumaeus, ap. Plutarch. in *Them.* XXVI, 1.

IV1 (pui), *orba* (vidua), pro ЯIV1 (puia), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 509 et n. 1421.

ЯIV1 (puia), *orba* (vidua), vox etrusca (raro V1 pu et IV1 pui, acc. sg. MЯIV1 puiam), ab adiect. puio (unde etiam ƆЯIV1 puiac vel ƧƆЯIV1 puiacs = *orbus*, ὀρφανός), quod comparari potest cum ital. *buio* h. e. *obscurus* (P. Capei apud Fabretti in *Arch. stor. ital.* nv. sr. V, II 50 sgg.; cf. Conestab. *Monum del Palazz.* pgg. 28, 153 et *Inscr. etr.* pg. LIV sgg.), in titulis sepulcr. n. 425, 428, 507 (V1), 509 (IV1), 594 (V1), 619, 637, 813 ter, 929, 1080, 1085, 1193 (ЯIV1), 1421 (IV1), 1431, 1432, 1442, 1463, 1507, 1520, 1527, 1541, 1587, 1599, 1622, 1653, 1681, 1709, 1785 (V1), 1875, 1898, 1975, 2069, 2087, 2322, 2324, 2336 (V1), 2337. Lanzius (II 302 = 239, 420 = 349, 790 = 699) et Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 143, *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 118 nt. 1) interpretati sunt υἷα (aeol. Fυια) = *filia* (cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 739, et Conestab. *Ipogeo della fam. Vibia* pg. 29 sg.); aliique explicari malunt *uxor* (Müller *Die Etr.* I 444 sq., Kellermann in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1833 pg. 60 sg.,

Orioli in *Opusc. lett. di Bologna* II 142 sgg. et in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176 sg.; cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 133, 152).

ϽΑIV1 (puiac), *orbus* (ὀρφός, ὀρφανός), adiect. etrusc., e puio (vide ΑIV1 puia), in titulis sepulcr. n. 930, 986 (ᛚIV1 puil), 987, 1157, 1263 (cf. Fabretti in *Arch. stor. ital.* nv. sr. V, II 52, 55, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. LV). *Filius* exponit Lanzius (II 790 = 699).

?ΑƧIᛚΑIV1 (puialisa), in operculo ossuarii etr. n. 317 bis. Cf. ΑIV1 (puia).

ΜΑIV1 (puiam), *orbam*, adiect. f. acc. sg., e ΑIV1 (puia) = *orba* (vidua), in inscr. etr. n. 2340 lin. 2; ubi ƎϽΜΑ · ΜΑIV1 (puiam amce) *filiam hanc* vertit Lanzius (II 467 = 390 ad n. 471), al. *uxorem* (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 171.

VIIVΠ (púiiu), in inscr. samnit. n. 2878. Pro gr. πώεα, e πάω, *pasco*, sumit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 150).

ᛚIV1 (puil). Vide ϽΑIV1 (puiac).

?ΑИIV1 (puina), *Puinia* (?), n. pr. f. (= IƎИIƎ1 pvinei), in lam. plumb. Volaterr. n. 314 A lin. 7 (cf. lin. 2, et B lin. 4). Vide ᛚΑIИΜЯΑ (armnial).

?IƎИIƎ1 (pvinei), *Puinia*, n. pr. f. (= ΑИIV1 puina), apud Etruscos. In titulo sepulcr. n. 234: IƎИIƎ1ΑИΑO (thana pvinei) = *Tannia Puinia* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 135).

IƎϽИIV1 (puincei), —*ia*, n. pr. f., in lapide Tuscan. n. 2114 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 331, CXX 237). Vide ΑИIV1 (puina).

ꟻVTΝᛚΝꓘVΠ (pukalatúí), *Pucalato* vel *Poculato*, cognom. m. (dat. sg. 2 decl.), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Huschke *Die osk.* etc. s. 315, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 41). Tab. Abell. n. 2783 lin. 3 sq.: ꟻVTΝᛚΝꓘVΠ · IΝΜ · ꟻVꟻIꓘƎVꟻ | ꟻVIIΝΜ (maiiúí íuvkiíúí mai pukalatúí) = *Maio Iovicio Maii* fil. *Pucalato* (Mommsen op. cit. s. 119, Huschke op. cit. s. 33).

IϽV1 (puci), *Phocus* (Φῶκος), Aeaci filius, in gemma etr. n. 2540 bis (Mazzetti in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 235).

PVCINVS vinus, dictus a Pucino, quod est oppidum Carnorum (Plin. III, XXII 2, XII, III 6). Plin. XIV, VIII, 2: « Hoc esse crediderim, quod Graeci celebrantes miris laudibus Praecianum appellaverunt ex Adriatico sinu ».

ЯꟻΠΝꓘꓘVΠ (púkkapíd), *quandoque* vel *aliquando*, recentiori orthogr. POCAPID et POCAPIT, e ΝꓘꓘVΠ (pukka) pro pudka (?) vel POCA = dor. πόκα (πότε), *quando*, et ЯꟻΠ (píd) = *quid*, apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 288, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3; cf. Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 34 et pg. 45, et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 62 anm. 1), in tab. Abell. n. 2783 lin. 52.

ΑИϽV1 (pucna), —*ia*, n. pr. f. (?), apud Etruscos. In urna Clus. n. 687: ΑИϽV1 : ᛚƎꟻ (vel pucna) = *Velia P—ia*.

PVCNANDOD, *pugnando*. Vide PVCNO = *pugno*.

PVCNO, *pugno*, apud veteres, ut in Lege Iul. Municip. cap. 10 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 448). Hinc PVCNANDOD pro *pugnando*, in inscr. columnae Duill. n. 2715 lin. 5 et lin 10.

?ΑΓCV1 (pucta). Vide ΑΓƧV1 (pusta).

ᛚV1 (pul), in inscr. n. 2514 bis, pro ƎЯΓϽVᛚV1 (puluctre), quod vide.

ΑИ8ᛚV1 (pulfna), *Pulfennius*, gentilitium etrusc. (genit. ΜΑИ8ᛚV1 pulfnaś), unde IƎИ8ᛚV1 (pulfnei) = *Pulfennia*, et ΑƧΑИ8ᛚV1 (pulfnasa) = *Pulfennii uxor*. In ossuario Clus. n. 534: ΑИ8ᛚV1 : ƎЯOƎƧ (sethre pulfna) = *Setrius Pulfennius*. Cf. ΑИ8ᛚV1 : OΑ (ath pulfna, n. 530, 532), ΑИ8ᛚV1 : VΑ (au pulfna, n. 522, 526), ΑИ8ᛚV1 : Αᛚ (la pulfna, n. 523) et ΑИ8ᛚV1 : Oᛚ (lth pulfna, n. 528, 529).

§ 2. *Pulfennia*, n. pr. f., pro IƎИ8ᛚV1 (pulfnei), unde ᛚΑИ8ᛚV1 (pulfnal). In titulo sepulcr. n. 905 bis *b*: ΑИ8ᛚV1 : ΑИΑO (thana pulfna) = *Tannia Pulfennia*. Cf. inscr. supracit. n. 522 sq., 526, 528 sq., 532. Gentilitium Pulfennius invenitur in lapid. apud Murat. (973, 5) et Mommsen (n. 689, 4643, 4648, 6769 col. 6). In urna clusina (Conestab. in *Giorn. arcad.* vol. CLXVI, et *Rev. archéol.* nv. sr. IV, 449): C · PVLFENNIVS · C · F | PISENTIA | NATVS. Alii tamen etr. pulfna sumunt pro rom. *Fulcinius* (Lanzi II 433 = 362 ad n. 362, Vermigl. *Opusc.* IV 11, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 39).

ᛚΑИ8ᛚV1 (pulfnal), *Pulfenniâ*, n. pr. f. (abl. sg.), e ΑИ8ᛚV1 (pulfna) vel IƎИ8ᛚV1 (pulfnei), apud Etruscos. Inscr. sepulcr.: ᛚΑИ8ᛚV1 : ЯΑ : ƎЯƎΜVϽ : ЯΑ (ar cumere ar pulfnal, n. 493) = *Arrius Cumerius Arrii* filius *Pulfenniâ* natus; ᛚΑИ8VᛚV1 : ΑƧIИIЯƎ⊗ : IƎИƧƎᛚ⊬ : ΑO (tha tlesnei herinisa pul[u]fnal, n. 498) = *Tannia Laenia (?) Herennii uxor Pulfenniâ* nata; ᛚΑИ8ᛚV1 : IƎИI⊬Ǝ⊬ · IOЯΑᛚ (larthi tetinei pulfnal, n. 721) = *Lartia Tetinia Pulfenniâ* nata; ᛚΑИ8ᛚV1 : ΑƧƎϽVΑᛚϽ : ΑИƧƎᛚ⊬ : Αᛚ (la tlesna claucesa pulfnal, n. 728) = *Lartia Laenia (?) Glauci uxor Pulfenniâ* natus; ᛚΑИ8ᛚV1 : ΑИƧƎᛚ⊬ : ᛚƎ (vl tlesna pulfnal, n. 732) = *Velius Laenius* (*Velia Laenia?*) *Pulfenniâ* nat.; ᛚΑИ8ᛚV1 : IƎИƧƎᛚ⊬ : ΑИΑO (thana tlesnei pulfnal, n. 736) = *Tannia Laenia (?) Pulfenniâ* nata; et ᛚΑИ8ᛚV1ᛚΑOИЯΑ · ΑИΑЯΜV · ᛚƎ (vl umrana arnthal pulfnal, n. 932) = *Velia Umbrania Aruntiâ Pulfenniâ* nata. Adde n. 921 bis.

ΜΑИ8ᛚV1 (pulfnaś), *Pulfennii*, n. pr. m. e ΑИ8ᛚV1 (pulfna) = *Pulfennius*, apud Etruscos, in urna clusina n. 533.

ΑƧΑИ8ᛚV1 (pulfnasa), *Pulfennii uxor*, cognomen mulieris, e ΑИ8ᛚV1 (pulfna) = *Pulfennius*. In lapid. sepulcr.: Oᛚ : ΑƧΑИ8ᛚV1 : IƎИΑ⊭ΜƎЯ : ΑIИΑO (thania remzanei pulfnasa lth, n. 527) = *Tannia —ia Pulfennii uxor Lartis* filia; et ΑƧΑИ8ᛚV1 | ᛚΑI⊬ΑИIЯƎ : IƎИЯΑꟻ : Oᛚ (lth

varnei erinatial pulfnasa, n. 755) = *Lartia Varenia Erinatiá* nata *Pulfennii uxor*.

ꟼƎИ8ꓶV⅃ (pulfnei), *Pulfennia*, familia etrusca, abl. sg. ꓶꟼИ8ꓶV⅃ (pulfnal), e ꟼИ8ꓶV⅃ (pulfna) = *Pulfennius*. In operculo ossuarii clus. n. 684: IƎИ8ꓶV⅃ : IOꓶ (lthi pulfnei) = *Lartia Pulfennia*.

ΦꙄIOꓶV⅃ (pulthisph), *πολυθεσπις* (?), cognomen Apollinis (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXXV, 147; cf. Gennarelli in *Giorn.* cit. LXXXV, 172), in etr. speculo n. 2494. Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 8 et 124.

ПVꟾIO, *Pulios* (Pulius), n. pr. m. in numo Luceriae n. 2916 (ꟾ · ПVꟾIO · ꟾ · F).

PVLCER, *pulcher*, adiect., apud Plaut. *Mil.* I, I 59 et 63, IV, II 46 et 63 ed. Fleck., et in cod. med. Virg. *Ecl.* VII 65, *Aen.* IV, 432 (cf. Varr. apud Charis. pg. 73 = 56 P., Scaur. pg. 2256 P., Serv. in Virg. *Georg.* III 223, Apul. *De nota aspirat.* pg. 114, Wagner *Orthogr. Verg.* pg. 421), unde pulcerrume (Plaut. *Mil.* IV, VIII, 2) et pulcellus (Forcell. *Lexic.* s. v. *pulchellus*). In titulo sepulcr. apud Orell. n. 4848: HEIC EST SEPVLCRVM HAV PVLCRVM PVLCRAI FEMINAE. Est etiam cognomen rom., ut Q · LVTATIVS · PVLCER (Grut. 101, 5). Inscr. apud Mommsen n. 6326: P · CLAVDIO · PVLCRO | COS | PATRONO.

PVLCERRVME, *pulcherrime*. Vide PVLCER.

?ꙄꟻIꓷꓘꓶVП (púlkrívs), *Pulcrius*, n. pr. m., apud Pompeianos, ut ꙄꟻIꓷꓘꓶV⅃ · ꟿ (a púlkrívs, n. 2810) = *Aulus Pulcrius* (Garrucci *Graff. de Pompéi* pg. 87 et in *Memorie dell'Acad. Ercol.* vol. VII append. pg. 24). ꙄꟻIꓷ . . ꟿ . . VП · ꟿ (a. pú . . a . . rívs) est Fiorelli lectio (*Monum. epigr. pomp.* = I, 11 = XXXV n. 7).

?ꓤꟿꓶꓶV[П] (púllad), *ullá?*, adiect. f. (abl. sg. 1 decl.), fortasse pro *quacumque* vel *ubicumque*, e stirpe pronominali PO, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289, Huschke *Die osk.* etc. s. 345 et s. 410), in tab. Abell. n. 2783 lin. 56.

PVLLASTRA, ital. *pollastra* (gallina), apud Varr. *De r. r.* III, IX, 9 (« potius vetulis, quam pullastris »).

PYLLIS, *Phyllis* (Φυλλὶς), cognomen rom., ut AVLENA · SEX · L · PYLLIS (Mommsen n. 4663).

ꟼИIꟻVꙄꓶV⅃ (pulsutina), *—a*, n. pr. f., apud Etruscos, fortasse pro vulsutina, in titulo sepulcr. n. 1712. *Vulsutia* e *Vulso*, exponit Lanzius II 440 = 369 ad n. 398 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 231 ad n. 138).

?ꟼꟻꓶV⅃ (pulta) vel ?ƎƆꟼꟻꓶV⅃ (pultace), in lamella Volaterr. n. 314 A lin. 9. Cf. Lanzi II 387 = 316 ad n. 176, et vide ꙄVꟻꓶV⅃ (pultus) et ꟼꙄIꓶꟼVꟻꓶV⅃ (pultualisa).

PVLTARE, *pulsare*, apud veteres, sicut mertare pro *mersare* (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 14, cit. ad voc. MERTO).

ꟼꙄIꓶꟼVꟻꓶV⅃ (pultualisa), *—á*, n. pr. f. (abl. sg.), in ossuarii Clus. operculo n. 685. Cf. ꟼꟻꓶV⅃ (pulta) et ꙄVꟻꓶV⅃ (pultus).

ƆVTꓶV⅃ (pultuc), *Pollux*, = ƎƆVꟻꓶV⅃ (pultuce), in etr. speculo n. 304.

ƎƆVꟻꓶV⅃ (ꟾVꟾYVCE) et ƎꓘVTꓶV⅃ (pultuke), *Polluces* (Pollux) = POꟾOCES, gr. Πολυδεύκης (in vasis graeco-ital. ꙄƎꓘVƎΔVꓶOП et ПOΛYΔEYKAΣ), apud Tuscos, qui pleniori orthogr. raro ƎƆVTVꓶV⅃ (pulutuce) scripserunt, ut VꓷTVꙄꟼꓘ (kasutru) pro ꓷVꟻꙄꟼꓘ (kastur), in etr. speculis num. 108 (ƎꓘVTꓶV⅃), num. 304 (ƆVTꓶV⅃), num. 479 (ƎƆVTVꓶV⅃), num. 2054 bis et num. 2054 quat. (ƎƆVꟻꓶV⅃), num. 2504 (ꟾVꟾYVCE), num. 2589 (POꟾOCES), semper cum *Castore* coniunctum (Gori *Mus. etr.* II 167, Passeri *Paralip.* pg. 29, Lanzi II 790 = 699, Millin *Gall. myth.* II 248, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 710).

ꙄVꟻꓶV⅃ (pultus), *—us*, n. pr. m. in urna Clus. n. 639. Cf. ꟼꟻꓶV⅃ (pulta) et ꟼꙄIꓶꟼVꟻꓶV⅃ (pultualisa).

ꓶꟼИ8VꓶV⅃ (pulufnal), *Pulfenniá*. Vide ꓶꟼИ8ꓶV⅃ (pulfnal).

PVLVINARE, *pulvinar*, apud vet. gramm. (Anal. gramm. pg. 87).

PVLVINESIS, *pulvinensis*, adiect. a pulvinar. Inscr. apud Fabr. cap. VII n. 14 pg. 498 (Orell n. 2317): . . . ELSINIVS · CAPITOLINVS · EX · AEDE | BELLONAES · PVLVINESIS · FANATICVS · M · D · D · D. Cf. Orell. n. 2318 (BELLONAE PVLVINENSIS).

MꟼꟻIꟻꓶꟻ⅃ (pvlvivaś), in urna etr. n. 1565. Cum rom. *Fulvia* comparat Vermigl. (*Sepolcr. dei Volunni* pg. 53 ad n. 29).

ƎꓤꓷƆVꓶV⅃ (puluctre), Πυλάδης (Pylades)?, amicus Orestis, in urna Volaterr. n. 305. Alibi inscribitur ꓶV⅃ pul (inscr. n. 2514 bis).

PVLYXENA, Πολυξένα (Polyxena), apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16.

ƎƆVTVꓶV⅃ (pulutuce), Πολυδεύκης (Pollux), in etr. speculo n. 479. Vide ƎƆVꟻꓶV⅃ (pultuce).

⅃ꟿV⅃ (pump), *Pomponis* vel *Pomponii*, n. pr. m., pro V⅃ꟿV⅃ (pumpu) vel MV⅃ꟿV⅃ (pumpuś), in operc. ossuarii Perus. n. 1272.

ꟿИꟿIIꟿПꟿVП (púmpaiiana), *Pompeianam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl., pro púmpaiianam, apud Samnites (vide ꙄИꟿIIꟿПꟿVП púmpaiians). Inscr. n. 2785 lin. 5 sq.: ꙄИƎTTꟿИꟿƎ|ꓷƎT · ꟿИꟿIIꟿПꟿVП · ꟿꟻꓷ · VꙄꙄVꟻ iussu vía púmpaiiana teremnattens) = *iidem viam pompeianam terminaverunt* (Quaranta *Di una inscr. osca* pgg. 34, 80, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I, 5 = XI, Huschke *Die osk.* etc. s. 180; cf. Minervini et Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 12, 32).

ꟻꟿИꟿIIꟿПꟿVП (púmpaiianaí), *Pompeianae*, dat. sg. 1 decl., e ꙄИꟿIIꟿПꟿVП (púmpaiians) = *Pompeianus*, adiect. ad Pompeios pertinens (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 229; cf. Grotefend *Rud. l. oscae* pg. 28). In lapide Pompeiano n. 2791 lin. 2: ꟻꟿИꟿIIꟿПꟿVП · ꟻꟿIIƎꓷƎꓷ (vereiiaí púmpaiianaí) =

reipublicae Pompeianae (Mommsen op. cit. s. 183, et Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I, 8 = xxv).

ƧꟻƎИЯIIЯПWVП (púmpaiianeís), *Pompeiani*, adiect. m. genit. sg. 2 decl. (Henzen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 90 sg., Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I, 6 = xv, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 56), apud Samnites (vide ƧИЯIIЯПWVП (púmpaiians). In lapide Pomp. n. 2785 lin. 9: ƧꟻƎИЯIIЯПWVП · ƧꟻƎꓘꟻЯƎW (medíkeís púmpaiianeís) = *meddicis* (magistratus) *Pompeiani* (Henzen loc. cit., et Fiorelli op. cit. pg. 5 = xii). Alii vertunt *meddices Pompeiani* (Minervini et Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 16, 36, Huschke *Die osk.* etc. pg. 180). Cf. Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 47 sg. (*Mem.* cit. pg. 95).

ƧИЯIIЯПWVП (púmpaiians), *Pompeianus*, pro púmpaiianús, adiect. ad Pompeios pertinens (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 100, 164, II 45 anm. 1, 212, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 314), e púmpaiiano (cf. POMPEIIVS = *Pompeius*), unde genit. sg. m. ƧꟻƎИЯIIЯПWVП (púmpaiianeís), dat. sg. f. ꟻЯИЯIIЯПWVП (púmpaiianaí), acc. [W]ЯИЯIIЯПWVП (púmpaiianam). Tab. Pomp. n. 2791 lin. 4 sq.: ƧИЯIIЯ|ПWVП·ЯVTƧƧꟻЯꓘ·ЯW·ƧꟻꓘꟻИꟻꟻ·Ɔ (v viínikiís mr kvaísstur púmpaiians) = *Vibius Vinicius Marae* (Marii) filius *quaestor Pompeianus* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28, Mommsen op. cit. s. 183, Huschke op. cit. s. 175, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 8 = xxv).

ƎꟼΛVꟼ (pumpe), *quomque* (cumque), partic. coniunct., e pron. pum = *quem* (acc. sg. m.) et partic. pe = *que* (e PO = *quo*), unde ƎꟼΛVꟼ : IƧIꟼ (pisi pumpe) = *qui-cumque* (Aufr. et Kirch. I 55, 57, 88, 152, II 315, 321, Huschke *Die iguv. taf.* s. 661, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 32, 54). Tab. eugub. Va 3 sq., 10 sq.: ꓕƧV8|:ƎꟼΛVꟼ:IƧIꟼ:ЯVꓘƎ8ꟼЯ (arfertur pisi pumpe fust) = *adfertor quicumque fuerit*.

ƧAIꟼƎꟼWVꟼ (pumperias), *Pompidiae* (Pompiliae), n. pr. f. genit. sg. 1 decl., e pompeṛio = *Pompidio* vel *Pompilio* (osc. ƧIIЯIПVП púpidiis), apud Umbros (Müller *Die Etr.* I 57 anm. 125, Grotefend *Rud. l. u.* III 11, Zeyss *De subst. umbric. decl.* § 19, Aufr. et Kirch. I 21, 40, 55, 85, 106, 111, II 337 sq.). Tabula eugub. IIb 2: ƧAIꟼƎꟼWVꟼ : ƧAIꟼƎWA8 (fameṛias pumpeṛias) = *familiae Pompiliae*. Alii aliter vertunt (cf. Lanzi II 830 = 740 et Huschke *Die iguv. taf.* s. 316).

ꓶAИꟼWVꟼ (pumpnal), *Pomponiá*, nomen pr. f. abl. sg., pro pumpunal = ꓶAIИVꟼWVꟼ pumpunial (unde AƧIꓶAИꟼWVꟼ pumpnalisa), e IИVꟼWVꟼ (pumpuni) h. e. *Pomponia*, apud Etruscos, in sarcoph. Tarquin. n. 2335 *b*.

AƧIꓶAИꟼWVꟼ (pumpnalisa), *Pomponiá*, n. pr. f. (abl. sg.) = ꓶAИꟼWVꟼ (pumpnal), in urna etr. n. 286.

VꟼWVꟼ (pumpu), *Pompus* vel *Pompo* vel *Pompius* (Pomponius?) n. pr. m., minus recte VꟼИVꟼ punpu (vide MVꟼWVꟼ pumpuś et sabin. POMPO), unde IИVꟼWVꟼ (pumpuni) = *Pomponia* et AƧVꟼИVꟼ (punpusa), apud Etruscos (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 54 sg., et Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 167). In titulis sepulcr.: ƎꞱVAꓶꟼ · VꟼWVꟼ · Aꓶ (la pumpu plaute, n. 1277), ƎꞱVꓶꟼ · VꟼWVꟼ · Aꓶ (la pumpu plute, n. 1273, 1275), ƎꞱVAꓶꟼ · VꟼWVꟼ · Ƨꓶ (ls pumpu plaute, n. 1279) et ƎꞱVAꓶꟼ · VꟼWVꟼ · ΘꟼAꓶ (larth pumpu plaute, n. 1279) = *Lars Pompo Plautus*. Adde inscr. n. 1260 et n. 2281. — Pompius est gentilitium rom. in inscr. apud Grut. 737 4 sq., 817 11, et Murat. 844 2. Cf. Q · POMPO · SEVERVS, apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 435 n. 2.

ꓶAVꟼWVꟼ (pumpual), *Pompiá*, n. pr. f. abl. sg., e IVꟼWVꟼ (pumpui), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1626: ꓶAVꟼWVꟼ : IAƆ (cai pumpual) = *Caia Pompiá* nata. Cf. inscr. n. 522.

IVꟼWVꟼ (pumpui), *Pompia*, n. pr. f., pro pumpuia, unde ꓶAVꟼWVꟼ pumpual (abl. sg.), e VꟼWVꟼ (pumpu) = *Pompo* vel *Pompus*, apud Etruscos. In titulis sepulcr.: IVꟼWVꟼ : AИAO (thana pumpui, n. 687 bis *a*) et IVꟼWVꟼ : AIИAO (thania pumpui, n. 687 bis) = *Tannia Pompia*.

. . ИVꟼWVꟼ (pumpun . .). Vide ꓶAIИVꟼWVꟼ (pumpunial).

IИVꟼWVꟼ (pumpuni), *Pomponia*, familia etrusca, minus recte IИVꟼVꟼ pupuni (abl. sg. ꓶAIИVꟼWVꟼ pumpunial et ꓶAIИVꟼVꟼ pupunial, per contractionem ꓶAИꟼWVꟼ pumpnal et AƧIꓶAИꟼWVꟼ pumpnalisa), e VꟼWVꟼ (pumpu) = *Pompus* vel *Pompo*, apud Etruscos. In titulis sepulcr.: IꞱVAꓶꟼ : IИVꟼWVꟼ : AИAO (thana pumpuni plauti, n. 1278) = *Tannia Pomponia Plautia*; et IИVꟼWVꟼ · IOꟼAꓶ (larthi pumpuni, n. 1719) = *Lartia Pomponia*. Adde inscr. n. 1042.

ꓶAIИVꟼWVꟼ (pumpunial), *Pomponiá*, nomen pr. fem. abl. sg., per contractionem ꓶAИꟼWVꟼ (pumpnal) et demta nasali ꓶAIИVꟼVꟼ (pupunial), e IИVꟼWVꟼ (pumpuni) h. e. *Pomponia*. In ossuariis perusinis: ꓶAIИVꟼWVꟼ : ƧAИꟼVOꓶƎ∃ : AИAO (thana velthurnas pumpunial, n. 1486) = *Tannia Velturnii* uxor (?) *Pomponiá* nata; et . . ИVꟼWVꟼ Aꓶ ƎꞱAИIꞱИƎƧ Aꓶ (la sentinate la pumpun[ial], n. 1765) = *Lars Sentinatius Lartis* filius *Pomponiá* natus. Cf. inscr. n. 971.

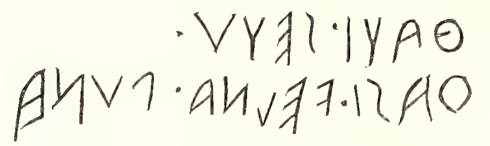
MVꟼWVꟼ (pumpuś) et ƧVꟼWVꟼ (pumpus), *Pompus* vel *Pompo* (Pompius), n. pr. m. = VꟼWVꟼ (pumpu) et demta nasali MVꟼVꟼ (pupuś), apud Etruscos. In titulis sepulcr.: MVꟼWVꟼꓶƎ∃ (vel pumpuś, n. 1034) = *Velius Pompus* (Lanzi II 444 = 373 ad n. 413) et ƧVꟼWVꟼ : ƧIꓘAꓶ (laris pumpus, n. 2280) = *Lars Pompus*.

§ 2. *Pompi* vel *Pomponis*, genit. sing. = MVꟼVꟼ (pupuś). Operculum ossuarii perusini num. 1274: ƧVꟼWVꟼ · IИꞱꟼA · AIꞱƧA8 (fastia artni pumpus) = *Fausta Artenia Pompi* uxor. Tit. sepulcr. n. 1520: | MVꟼWVꟼ : ꓶAƧIꟼAꓶ : AIVꟼ | IWVꞱƎƧ : AИAO MAИ‡ꟼ8VИ (thana setumi puia larisal pumpuś nufr-

znaś) = *Tannia Septimia vidua Lartiâ* nata *Pompi Nufronii* uxor. Adde inscr. etr. n. 256, 1898, 1265, 2279 lin. 1.

ИVП (pún), *quom* (quum), partic. coniunct., recentiori orthogr. PON (umbr. ƎИV⅃ pune et PONE), e stirpe pronominali PO, apud Oscos (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 61, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 161, 166, II 233, 293, Huschke *Die osk.* etc. s. 355), in tab. Abell. n. 2783 lin. 50.

⅃AMV⅃ (punal), *Poniâ*, n. pr. f. (abl. sg.), pro ⅃AIИV⅃ (punial), apud Etruscos, in urna clusina n. 910.

ƎИV⅃ (pune), *quum*, coniunct. (e pun-de), apud Umbros (= osc. ИVП pún), minus recte IИV⅃ (puni) et recentiori orthogr. PONE pro PONNE (e pon-de), quod e stirpe pronominali PO (Aufr. et Kirch. I 53, 88, 99, 161, 166, II 60, 191, 233, 241 sqq., 251, 278, 320, 348, 379, 383, Huschke *Die iguv. taf.* s. 204 et s. 667; cf. Lanzi I 391 = 306, II 829 = 738, et Grotefend *Rud. l. u.* II 27, V 24 sq.). Construitur cum praes. indic., ut in tab. eugub. Ib 1: ΘA8ᗡV8 : 8ƎᗡV : ƎИV⅃ (pune uvef furfath) = tab. VIb 43 PONNE · OVI · FVRFANT h. e. *quum oves —ant.* Cum fut., ut in tabula eugub. Ib 10: ƧƎIᗡƎ⊗ : MVᗡƎ8A : MV⅃⅃V⅃ : ƎИV⅃ (pune puplum aferum heries) = *quum populum circumferre voles* (tab. VIb 48 PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet*); tab. Ib 15 sq. MƎMAIИVᑫƎꓘA | : ƧƎИƎM : ƎИV⅃ (pune [b]enes akeruniamem) = *quum Aquiloniam venies* (tab. VIb 52 sq. APE·ACESONIAME | HEBETAFE BENVST = *postquam Aquiloniam ad —as venerit*); tab. Ib 19 ƎИV⅃ : ƧVꟻAƎИIᗡ⅃ : ИƎᗡA⊗AꟻƧ : VꓘƧƎИMᗡƎꟻ (pune prinvatus staharen termnesku) = *quum privati stabunt ad terminos;* tabula IIb 21 et seq.: VᗡA8 | : ƧƎIᗡƎ⊗ ƎИV⅃ : VᗡƎVƎ : V⅃ꟻIƎ (vitlu vufru pune heries faśu) = *vitulum —um quum voles facere;* tab. IIb 22 sq.: VꟻƎ8A⊗ : ƎVИAM : AꟻƎ8ᗡV | : ƎꟻƧƎƧƎИV⅃ (pune seste urfeta manuve habetu) = *quum sistes —am in manu habeto;* tab. IIb 27: ƧƎИƎ⅃ИA : ƎИV⅃ (pune anpenes) = *quum impendet* (?); tab. Va 8 sq.: ⅄ƧƎIV8 : VꓘIᑫIᗡIꟻ | : ƎИV⅃ : V⅃ꓘA⊗I⅃ : ⅄Ǝ (et pihaklu pune tribriśu fuiest) = *et piaculum quum τριττύς erit* (fuerit). Cum futuro exacto, ut in tab. eugub. Ib 11: ƧVꟻᗡVᑫVꓘ : ƎИV⅃ (pune kuvurtus) = *quum te converteris;* tab. Ib 12: MƎMIꟻ⊗A : ƧV⅃ƎꟻИƎ : ᗡI⅃ : ƎИV⅃ (pune pir entelus ahtimem) = *quum ignem imposueris in —em* (tab. VIb 49 sq. PONE | ESONOM[E] · F[E]RAR = *quum ad sacrificium feras*); tab. Ib 33:

VꟻƎᑫAꓘ : ƧVƧИIꟻᗡV⅃ : ƎИV⅃ (pune purtinsus karetu) = *quum porrexerit, calato* (tab. VIIa 42 sq. APE | PVRDINSIVST · CARSITV = *postquam porrexerit, calato*); tab. IIb 16: ƧVИƎ8 : Ǝ8AИƧƎ8 : ƎИV⅃ (pune fesnafe benus) = *quum ad —as veneris.* Adde tab. IIa 1 et 7.

ƎИV⅃ (pune), *thus* vel *tus* (sanscr. pâvana), subst. n. acc. sg. 3 decl., = IИV⅃ (puni) et recentiori orthogr. PONE et PONI, e rad. -V⅃ (pu-) = PO-, sanscr. pû (purificare), rom. *pû-rus*, unde etiam ᗡI⅃ (PIR) = *πῦρ*, *ignis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 53, 61, 65, 122, 178, II 345, 377, 387). Tabula eugubina IIa 18: VꟻƎ⅃AM : V⅃AM : VИIƎ : ƎИV⅃ (pune vinu śalu maletu) = *tus vinum salem molito.* Tab. IIa 40: VꟻᑫƎꟻ : ƎИV⅃ : VИIƎ (vinu pune tertu) = *vinum tus dato.* Tab. IIa 33: VꟻᗡƎ8 : ƎИV⅃ : ƧVᑫIA⅃ꓘƎᗡ : ƎVꟻ (tuve *kapirus pune fertu) = *duobus capidibus tus ferto.* Tab. IIb 14: ƎИV⅃ : VꟻᗡƎ8 : ƎƎƎIƧVƧ (sviseve fertu pune) = *in —a ferto tus.* Tab. IIb 16: ƎИV⅃ : VꟻᗡƎ8 (fertu pune) = *ferto tus.* Adde tab. IV 30. Modo pro rom. *mulsum* (tab. IIa 40, IIb 14), e gr. *πῖνον*, modo pro *lustramen* (tab. IIa 18, 33) sumit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 135, 222, 700). Aliis est rom. *panis* (Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* VII 35).

ƧƎИV⅃ (punes), *thuribus* (?), fortasse abl. pl. 3 decl., e IИV⅃ puni = *thus* (Aufr. et Kirch. II 388), in tab. eugub. IIa 41. Vide ƎИV⅃ (pune) = *thus.*

ƧƎИV⅃ (punes), perperam in tab. eugub. IV 33, pro ƧƎꟻИV⅃ (puntes), quod vide.

IИV⅃ (puni), *quum*, coniunctio, pro ƎИV⅃ (pune), et recentiori orthogr. PONE vel PONNE, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 161, II 191). Tab. eugub. Ib 20 sq.: ƧV | ƎƎᗡ⅃MA : IИV⅃ (puni ampref[u]s) = *quum ambieris.*

IИV⅃ (puni), *thus* vel *tus*, subst. n. acc. sg. 3 decl. = ƎИV⅃ (pune) et recentiori orthogr. PONI vel PONE (abl. pl.? ƧƎИV⅃ punes), e rad. -V⅃ pu- (purificare), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 122). Tab. eugub. IIa 24: VꟻIƎVꟻᗡV⅃ : IИV⅃ (puni purtuvitu) = *tus porricito.* Cf. VꟻƎ8 : IИV⅃ (puni fetu) = PONI · FETV et PONE · FETV h. e. *ture* (tus?) *facito.*

§ 2. *Thure*, abl. sg., recentiori orthographia PONI (Aufr. et Kirch. I 122, 178 sq., 184, 189). Tabula eugub. IIb 20: VMIИƧƎ⅃ : IИV⅃ (puni pesnimu) = tab. VIb 9 PONI · PESNIMV h. e. *ture precator.* Tab. IIa 25 sq.: VꟻIƎꟻ : VИIƎ : VIꟻ : IИV⅃ : VIꟻ (tiu puni tiu vinu teitu) = *te ture te vino dicito.* Tab. Ia 22: IИV⅃ : IᗡƎ⊗ : VИIƎ : IᗡƎ⊗ (heri vinu heri puni) = tab. VIb 19 sq. HERIE · VINV | HERIE · PONI · FETV et tab. Ib 6 sq. VꟻIƎ8 : IИV⅃ | : ƧIᗡƎ⊗ : VИIƎ : ƧIᗡƎ⊗ (heris vinu heris puni feitu) = tab. VIb 46 HERI · VINV · HERI · PONI · FETV h. e. *sive vino sive ture (facito).* Tab. IIb 9 sq.: VꟻƎ8 VИIƎ IᗡƎ⊗ | : IИV⅃ : IᗡƎ⊗ (heri puni

heri vinu fetu) = *sive ture sive vino facito*. Tab. Ia 4 sq.: : VI2I8 : ᗡƎ⅃IᗡKV | : IИV⅃IᗡƎ⊗ : VИI⊐ : 2IᗡƎ⊗ V+IƎ8 : ᗩИIƆVKI : ᗡƎ⅃ᗩ+V+ (heris vinu heri puni ukriper fisiu tutaper ikuvina feitu) = *sive vino sive ture facito pro colle Fisio pro civitate Iguvina*; quibus respondent tab. VIa 56 sq. verba haec: ESTE | ESONO · HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *ita sacrificium sive vino sive ture facito*. Adde tab. Ia 9, 13, 16, 26, Ib 3, 25, 29, 32, 44, IIa 7, 11, 13, IIb 29 V+IƎ8 : IИV⅃ (puni fetu) vel tab. Ia 32, Ib 7 et IIa 20 V+IƎ8 : IИV⅃ = tab. VIb 1 sq., 22 sq., 44, VIIa 4, 7, 41 sq., 54 PONI · FETV vel tab. VIb 3 PONI · FEITV et tab. VIa 59 PONE · FETV = *ture facito*.

ᗩIИV⅃ (punia), *Poniâ*, n. pr. f. (abl. sg.) pro ⅃ᗩIИV⅃ (punial), in operc. ossuarii Clus. n. 528.

[⅃ᗩIИV⅃] (punial), *Poniâ*, n. pr. f. (abl. sg.) = ⅃ᗩMV⅃ (punal) et minus recte ᗩIИV⅃ (punia), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 874.

PVNICVM, oppidum vel castellum, in Etruria (*Tab. Peuting*. segm. IV*f*).

Ǝ+ᗩdIИV⅃ (puniśate), *Punici* (Poenici) vel *Punicei*, recentiori orthographia PONISIATER pro poniśiater, adiect. (genit. sg.) ad Penos pertinens, e puniś- et suff. ati (Aufr. et Kirch. I 34, 49, 53, 65, 72, 105, 107, 123, 163, II 107, 246 sq.). Tabula eugubina Ib 15: Ǝ+ᗩdIИV⅃ : V+V+Ǝ8ᗩ⊗ : 8ᗩKᗡƎ⅃ (perkaf habetutu puniśate) = *virgas habento mali punici* (tab. VIb 51: PERCA · PONISIA·TER · HABITVTO = *virgam mali punici habento*).

PVNXI, *pupugi*, e pungo, agnoscitur a Diomede pg. 372 – 369 P.

V⅃ИV⅃ (punpu), *Pompo* vel *Pompus* (Pompius), n. pr. m. pro V⅃MV⅃ (pumpu), unde ᗩ2V⅃ИV⅃ (punpusa) pro pumpusa, sicut PONPON[IA] pro *Pomponia* (Mommsen n. 7201). In urna clusina n. 687 bis *b*: V⅃ИV⅃ · ᗺᗩ (av punpu) = *Aulus Pompus*. Cf. inscr. n. 2307.

ᗩ2V⅃ИV⅃ (punpusa), *Pompi* vel *Pomponis uxor* (?), cogn. mulieris, pro pumpusa, e V⅃ИV⅃ (punpu) pro V⅃MV⅃ (pumpu), in operc. ossuarii Clus. n. 688.

2ƎYИV⅃ (puntes), *collegia*, subst. m. nominat. pl. 3 decl., e punti, apud Umbros, comparandum cum sanscr. pañcti (Aufr. et Kirch. I 74, 104, 123, II 366 sqq., 378), in tabula eugub. III 9, 10. Πεντάς (*quinorum numerus*) exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 397), et *carmina* Grotefendius (*Rud. l. u.* VII 29, 35 sq., VIII 20).

§ 2. *Collegiis*, abl. pl. = 2IYИV⅃ puntis, in tab. eugub. IV 33, ubi perperam 2ƎИV⅃ (punes).

2IITИVП (púntiis), *Pontius*, gentilitium samnit., ut [M] · 2IITИVП · И (n. púntiis m.) = *Numerius Pontius Marii* filius, in inscr. Pompeiana n. 2785 lin. 1.

2IYИV⅃ (puntis), *collegiis*, subst. m. abl. pl. 3 decl., e punti (Aufr. et Kirch. I 38, 74, 105, 123, II 366 sq., 378), in tab. eugub. III 4. Vide 2ƎYИV⅃ (puntes) = *collegia*. In tab. eugub. IV 33 pro puntes = 2IYИV⅃ (puntis) perperam 2ƎИV⅃ (punes).

MЯQTTИVП (púnttram), *portam*, subst. f. acc. sg. 1 decl., geminata dentali ante *r*, Oscorum linguâ (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 10, 30, 64; cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II, 56 et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* etc. s. 182). Inscr. Pompeiana n. 2785 lin. 3 sq.: MЯИЯ[I]8ЯT2 · MЯQTTИVП · TИЯ (ant púnttram stafianam) = *ante portam Stabianam* (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = XI; cf. Nicolini *Case di Pompei* pg. 1 nt. 2).

ΠΥΞΟΥΣ. Vide BVXENTVM.

ПVП (pup), *Pupius*, praenom. osc. (cf. etr. ⅂V⅂ pup = *Publius*), unde praenom. 2IIЯПV⅃ pupdiis, et gentilitium 2IIЯIПVП púpidiis. In lapide n. 2732 bis: VIИИƎᗡƎ8 · ПVП (pup herenniu) = *Pupius Herennius*. Cf. Λεύκως Πόπιος (Polyb. XXXIII, 7), Πούπιος Πείσων (Plutarch. *De garrul.* cap. 18), et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 401.

⅂V⅂ (pup), *Publius*, praenom. etr. (cf. osc. ПVП pup = *Pupius*), unde IИIᗩ⅃V⅃ (pupaini), M⅃I⅃V⅃ (pupiliś) et ᗩИI⅃⅃V⅃ (puplina). In titulo sepulcr. n. 1496: ᗩИMI⅃Ǝ⅃ · ⅂V⅂ (pup velimna) = P · VOLVMNIVS. Vide I⅃⅃V⅃ (pupli).

PVPA. Vide PVPVS.

IИIᗩ⅃V⅃ (pupaini), *Pupinia* vel *Pupiena*, n. pr. f. e ПVП (pup) = *Pupius*. In operc. ossuarii Volaterr. n. 336: IИIᗩ⅃V⅃ · 2 (s. pupaini) = *Sexta* (Setria?) *Pupinia*. Cf. Ianssen *Inscr. etr.* pg. 11.

2IIЯПVП (pupdiis), *Pupidius* vel *Popidius*, praenomen samniticum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289), pro 2IIЯIПVП (púpidiis), e ПVП (pup) = *Pupius*. Cf. Corssen *Ueb.ausspr.* etc. II, 353. In vase Campano n. 2841: 2IИƎT2 | 2IIЯПVП (pupdiis stenis) = *Pupidius Stenius* (Mommsen op. cit. s. 189 et Huschke *Die osk.* etc. s. 165).

2IIЯIПVП (púpidiis), *Popidius* (Pupidius), gentilitium samnit. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 289, Aufr. et Kirch. II 311, Huschke *Die osk.* etc. s. 172), e ПVП pup = *Pupius*. In lapidibus Pompeianis n. 1786 sq.: ⊐ · 2IIЯIПVП · ⊐ (v. púpidiis v.) = *Vibius Popidius Vibii* filius (Mommsen op. cit. s. 180 sq., Avellino et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 24 et VII append. pg. 96, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 6 = XVIII et nt. 16). Tegula Pompeiana n. 2814: ƎIПVП IИ (ni púpi[diis]) = *Numerius Popidius* (Mommsen op. cit. s. 184, et Fiorelli op. cit. pg. 12 = XXXVI).

ƎIПVП (púpie). Vide sup. 2IIЯIПVП (púpidiis).

M⅃I⅂V⅂ (pupiliś), *Popilii* (Pupilii), n. pr. m. (genit. sg.), e ПVП (pup) = *Pupius*, vel e V⅃V⅃ (pupu) pro V⅃MV⅃ (pumpu) = *Pompus*. Tegula sepulcr. n. 203:

« rausia pupiliś » = *Rosia Popilii* uxor (Lanzi II

ᛖIᛁI1Y1 · AIᛚYA9

419 = 348 ad n. 303).

PVPINEA tribus. Vide PVPINIVS § 2.

PVPINIA, regio Italiae. Vide PVPINIVS ager.

PVPINIENSIS ager. Vide PVPINIVS ager.

PVPINIVS vel Pupiniensis ager, inter Tusculum et Romam (Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233, et Paul. pg. 232). De agro Pupiniensi mentio est apud Liv. IX, 41. — Hinc Pupinia regio VIII mill. pass. dissita ab Roma. Liv. XXVI, 9: « inde in Pupiniam (al. *Popiniam* et *Pupiliam*) exercitu demisso, octo millia passuum ab Roma castra posuit ». Val. Max. IV, IV, 4: « voluptatis causa sterile atque aestuosissimum Popiniae solum versabant ».

§ 2. Pupinia vel Popinia tribus, ab agro Pupinio dicta (Paul. pg. 232). Fest. *Qu.* XII, 2 pg. 233: « [Pupinia tribus] ab agri nomine [dicta, qui Pupinius dicitur, inter] Tusculum Urbem[que situs .....]». Cf. inscr. apud Orell. n. 2230, 3186, Mommsen n. 964, 1469, 1498, 1591, 1823, 3830, 3858, 4021, 6349, (PVP), Orell. n. 503 (PVPIL?), n. 3153 (POPIN), et Henzen n. 5226 (PVPINEA).

ꟼVꟼꟼE<E, *Puplicus* (Publicius), gentilitium umbr. In tegula Tudert.: CA PVPꟼECE (n. 97) = *Caius Publicius*. et MA ꟼVꟼꟼE<E (n. 98) = *Marcus Publicius*. Cf. Aufr. et Kirch. II 397, Huschke *Die iguv. taf.* s. 510, Orioli in *Album* XXIII, 76.

§ 2. *Puplici* (Publicii), genit. sg. pro pupleces (?), in tegula Tudert. n. 99 (cf. Aufr. et Kirch. II 397 et Huschke op. cit. s. 510).

I⅃1V1 (pupli), *Publia*, praenomen vel nomen pr. fem., e 1V1 (pup) = *Publius*, apud Etruscos, in vase Aretino n. 470.

PVPLICE, *publice*, adverb., e PVPLICVS = *publicus*, apud veteres (Plaut. *Stich.* III, II 37, *Trin.* II, IV 14 et IV, III 39 Fleckeisen), et in lege Serv. *Repetund.* cap. 17 (Append. n. LX).

PVPLICITVS, *publicitus* (publice), adverb. e PVPLICVS, apud Plaut. *Amph.* IV, II 7 et *Bacch.* II, III 79 (Fleckeisen).

PVPLICO, *publico*, apud Plaut. *Bacch.* IV, VIII, 22 ed. Fleck. (« puplicat »).

PVPLICVS, *publicus*, adiect. (unde PVPLICE = *publice*), antiquiori orthogr. POPLICVS, in lege Servil. *Repetund.* cap. 6 (Append. n. LX). Adde Plaut. *Amph.* I, III 26, *Capt.* II, II 84, III, II 2, IV, II 29, 41, 94, *Curc.* I, I 35, IV, III 20, *Merc.* V, IV 26, *Pers.* I, II 13, 16, *Rud.* II, VII 14, *Stich.* IV, II 34, V, IV 35, *Trin.* I, I 16 et II 183, II, II 9, 50, IV, III 50 (Fleckeisen et Ritschl), et in numo aen. Tetrici iun. imperat. apud Cohen *Méd. impér.* V 188 n. 53 (SPES PVPLI). *Fede puplica* pro *fede publica* scripsit Iac. Pittius *Vita di A. Giacomini* in *Arch. stor. ital.* IV, II, 203.

AИI⅃1V1 (puplina), *Publinia*, n. pr. fem., unde abl. ⅃AИI⅃1V1 (puplinal), e I⅃1V1 (pupli) = *Publia*, apud Etruscos, in tegula sepulcr. n. 194 (cf. Lanzi II 409 = 338 ad n. 258). Vide ƎИI⅃1V1 (pupline) = *Publinius*.

⅃AИI⅃1V1 (puplinal), *Publiniá*, n. pr. f. (abl. sg.), e AИI⅃1V1 (puplina), apud Etruscos. Operc. ossuarii Clus. n. 485 bis *c*: ⅃AИI⅃1V1 : O⅃ : ƎIAↃ : O⅃ (lth caie lth puplinal) = *Lars Caius Lartis filius Publiniá* natus (Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. X, I, 111).

ƎИI⅃1V1 (pupline), *Publinius*, n. pr. m. (vide AИI⅃1V1 (puplina = *Publinia*), e praen. 1V1 (pup) = *Publius*, apud Etruscos, in tegula sepulcr. n. 1718 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 329 ad n. 25).

V⅃1V1 (puplu). Vide AИV⅃1V1 (pupluna) = *Populonium*.

V⅃1V1 (puplu), *poplo* (populo), subst. m. abl. sg. 2 decl., recentiori orthogr. POPLV, e POPLO, apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 328, Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* VII 39, Aufr. et Kirch. I 117, 157, II 108). Invenitur cum praep. ꓷƎ1 (PER), ut in tab. eugub. Ib 2, 5 ƧAИIƎVII : ƧA+V+ : ꓷƎ1V⅃1V1 (pupluper tutas iiuvinas) = tab. VIb 43, 45, VIIa 3, 6, 9 etc. POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR h. e. *pro populo civitatis Iguvinae*.

§ 2. *Poplom* (populum), acc. sg. pro ИV⅃1V1 (puplum), et recentiori orthogr. POPLO pro POPLOM (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 93, 116, II 108, 292, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. Ib 40: +ƧV8A9Ǝ+A : V⅃1V1 : ƎИA1 : VI+ꓷƎ+ƧV1 (pus tertiu pane puplu aterafust) = tab. VIIa 46 POSTERTIO · PANE · POPLO · ANDIRSAFVST h. e. *post tertium quum populum —averit*.

ИV⅃1V1 (puplum), *poplum* (populum), subst. m. acc. sg. 2 decl., minus recte V⅃1V1 (puplu), sicut recentiori orthogr. POPLOM et POPLO, apud Umbros (Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* V 12, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 116, II 108, 239, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. Ib 10: ƧƎIꓷƎ⊗ : ИVꓷƎ8A : ИV⅃1V1 : ƎИV1 (pune puplum aferum heries) = *quum populum circumferre voles* (tab. VIb 48 PONE · POPLO · AFERO · HERIES = *quum populum circumferre volet*).

AИV⅃1V1 (pupluna). Vide POPVLONIVM.

ꓷƎ1V⅃1V1 (pupluper), *pro populo*, = POPLVPER, apud Umbros. Vide V⅃1V1 (puplu) § 1.

ƎKI91V1 (puprike), *puplico* (publico), adiect. m. dat. sg. 2 decl., alia orthogr. ƎdI91V1 pupriśe, sicut genit. sg. ƧƎKI91V1 puprikes et ƧƎdI91V1 pupriśes, e V⅃1V1 puplu = *populo*, apud Umbros (Lanzi II 831 = 740, Aufr. et Kirch. I 34, 55, 72, 117, II 75, 364 sq.; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 71 et Müller *Die Etr.* I 75).

Tab. eugub. III 27 sq., 35, IV 10: ƎꓘIꟼꟼV1 : ƎИVMƎV1 (puemune puprike) et tab. IV 24 ƎdIꟼꟼV1 : ƎИVMƎV1 (puemune puprise) = *Puemono Publico*, quod alii vertunt *Poemoni Poplici* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 420) vel *Pomonae Pubercae* (Grotefend *Rud. l. u.* III 12, VII 34, 39). In tab. eugub. IV 12 ƧƎꓘIꟼꟼV1 puprikes legitur pro puprike.

ƧƎꓘIꟼꟼV1 (puprikes), *puplici* (publici), adiect. m. genit. sg. 2 decl. = ƧƎdIꟼꟼV1 puprises, sicut dat. sg. ƎꓘIꟼꟼV1 puprike et ƎdIꟼꟼV1 puprise, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, II 365). Tab. eugub. IV 11, 12 sq.: ƧƎꓘIꟼꟼV1 : ƧƎИVMƎV1 (puemunes puprikes) = *Poemoni Publici*, al. *Pomonae Pubercae* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 31) vel *Pomonis Poplicis* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 413). In tab. eugub. IV 12 puprikes perperam pro ƎꓘIꟼꟼV1 (puprike), quod vide.

ƎdIꟼꟼV1 (puprise), *puplico* (publico), adiect. m. dat. sg. 2 decl., = ƎꓘIꟼꟼV1 (puprike), sicut genit. ƧƎdIꟼꟼV1 (puprises) = ƧƎꓘIꟼꟼV1 (puprikes), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 72, 85, II 364). Tab. eugub. IV 24: ƎdIꟼꟼV1 : ƎИVMƎV1 (puemune puprise) = *Poemono Publico*.

ƧƎdIꟼꟼV1 (puprises), *puplici* (publici), adiect. m. genit. sg. 2 decl., per contractionem ƧƎdꟼꟼV1 (puprses), = ƧƎꓘIꟼꟼV1 (puprikes), sicut ƎdIꟼꟼV1 (puprise) = ƎꓘIꟼꟼV1 (puprike), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, II 364 sq.), in tab. eugub. IV 4 (ƧƎdIꟼꟼV1 puprises) et IV 26 (ƧƎdꟼꟼV1 puprses). Vide ƧƎИVMƎV1 (puemunes).

ƧƎdꟼꟼV1 (puprses), *puplici* (publici), in tab. eugub. IV 26, pro ƧƎdIꟼꟼV1 (puprises), quod vide.

V1V1 (pupu), *Pomponis* vel *Pompi*, n. pr. m., pro MV1V1 (pupus) = MV1MV1 (pumpus), apud Etruscos, in tegula Clus. n. 548.

PVPVLVS, *populus* (ital. *pupillo*), diminut. pupi (Catull. LVI, 5). Pro imaguncula sumit Arnob. VII, 8. — Pupula est cognomen rom. in inscr. apud Grut. 566, 9.

IИV1V1 (pupuni), *Pomponia*, n. pr. f., recentiori orthogr. POPONI, pro IИV1MV1 (pumpuni), unde ⅃AIИV1V1 (pupunial) pro ⅃AIИV1MV1 (pumpunial), e V1V1 (pupu) vel MV1V1 (pupus) pro MV1MV1 (pumpus). In ossuario etr. n. 249: IИV1V1 : ⅃ (l. pupuni) = *Lartia Pomponia*.

⅃AIИV1V1 (pupunial), *Pomponiā*, n. pr. f., apud Etruscos, pro ⅃AIИV1MV1 (pumpunial), e IИV1V1 (pupuni) pro IИV1MV1 (pumpuni), quod e V1V1 (pupu) pro V1MV1 (pumpu). Inscr. n. 2415: ⅃AIИV1V1 · IꟷAИIꟼƎ · IO⅃ (lthi erinati pupunial) = *Lartia Erinatia Pomponiā* nata.

MV1V1 (pupus), *Pompo* vel *Pompus*, n. pr. m. nominat. sg. (?), pro MV1MV1 (pumpus), sicut V1V1 (pupu), pro V1MV1 (pumpu) et IИV1V1 (pupuni) pro IИV1MV1 (pumpuni), apud Etruscos, in ossuariis perus. n. 1262 sq. (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 54).

§ 2. *Pomponis* vel *Pompi*, genit. sg., in ossuario perus. n. 1266.

PVPVS, *puer parvulus*, unde pupulus. Varro apud Non. II, 675 pg. 156: « Ac mammam lactis sugentem pascere, et pupum ». Cf. Suet. in *Calig.* cap. 13, et Paul. Nol. *Carm.* XX 179. — Pupa est cognomen fem. in lapidibus apud Murat. (1239 3, 1273 14, 1551 2), Gruterum (432 9, 449 2, 661 8, 720 4, 859 15, 938 2), Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 498 n. 100), Furlan. (*Lap. pat.* n. 419 pg. 348) cet.

-ꓷV1 (pur-), radix umbrica, recentiori orthogr. POR-. Vide VꟷAꟷꓷV1 (purtatu) = PORTATV h. e. *portato*.

ꓷV1 (PVR), praepos. insepar. apud Umbros, = rom. *por-* (por-ricio, por-tendo, pol-liceo, pos-sideo), gr. πρός (dor. ποτί), sanscr. prati (Aufr. et Kirch. I 49, 98, 159), in voc. VꟷƎ⅃VꟷꓷV1 (pur-tuvetu) vel V⅄I⅃V⅄ꓷV1 (pur-tuvitu) et PVRDOVITV, ƧƎI⅃VꟷꓷV1 (pur-tuvies), ƧVIꟷIꟷꓷV1 (pur-titius), ƧVIIꟷꓷV1 (pur-tiius), PVRDINSVS vel PVRDINSVS, PVRDINSIVST et PVRDINSVST, V⅄I⅄ꓷV1 (pur-titu), PVRDITO, PVRDITOM, PVRDITA, 8AꟷIꟷꓷV1 (pur-titaf), et Ǝ⅃Ǝ8IꟷꓷV1 (pur-tifele).

PYRAE -arum, vetus Latii oppidum. Plin. III, IX, 6: « Ultra fuit oppidum Pirae ».

ꟷИIƧИꓷVΠ (purasiaí), *purae*, adiect. f. dat. sg. 1 decl., e puro (rad. -VΠ pu-, *purificare*) et suff. asio, quasi purasio, apud Oscos (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 405, Mommsen in *Ann.* cit. pg. 425 et *Die unterit. dial.* s. 290, Aufr. et Kirch. II 312). Tab. Agnon. n. 2875 A 16 et B 19: ꟷИIƧИꓷVΠ · ꟷИƧИИ (aasaí purasiaí) = *arae purae* (Mommsen op. cit. s. 128 sq.; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 pg. 129, et Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 90). *In ara ignaria* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. pg. 4 sq.), e πῦρ, *ignis* (s. 19). Cf. Varr. *De l. l.* V, 38 pg. 15.

VꟷAꟼV1 (puratu), recentiori orthogr. PVRSATV et PVSATV, e pur = purs, rom. *pes*, in voc. umbr. VꟷAꟼV1ƎꓷꟷA (atre-puratu) vel VꟷAꟼV1ƎꓷꟷꝊA (ahtre-puratu) = ATRIPVRSATV, AHTRIPVRSATV et ATREPVSATV h. e. *tri-podato*.

PYRGI, Πύργοι (Strab. V, II, 8; Ptol. III, 1 unus cod. Πύργο), urbs maritima Etruriae (Plin. III, VIII, 2; Liv. XXXVI, 3; Mela II, IV, 9; *Tab. Peuting.* segm. IV *f*-V *d*), Caeretanorum navale (Strab. loc. cit.). Virg. *Aen.* X, 184: « Et Pyrgi veteres, intempestaeque Graviscae ». Ubi Servius: « Hoc castellum nobilissimum fuit eo tempore, quo Thusci piraticam exercuerunt: nam illic metropolis fuit: [quod postea expugnatum a Dionysio, tyranno Siciliae, dicitur, de quo Lucilius: *Scorta Pyrgentia*] ». Habuit Lucinae fanum, a Pelasgis conditum (Strab. loc. cit.). — Pyrgensis, adiect. ad Pyrgos pertinens, ut M. Postumius Pyrgensis (Liv.

XXV, 3). Est etiam cognomen rom. in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 257 nt. 288.

PVRDIN̆SIVST, *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sg., apud Umbros (vide V+ƎƆV+ᗡV1 purtuvetu = *porricito*) = ƧVᖷИI+ᗡV1 (purtinśus), minus recte PVRDIN̆SVS et PVRDINSVST (Aufr. et Kirch. I 55, 72, 145, II 204, 213; cf. Lanzi I 372 = 291 sg., et Huschke *Die iguv. taf.* s. 282 et s. 651). Tab. eugub. VII a 42 sq.: APE | PVRDIN̆SIVST = *postquam porrexerit*.

PVRDIN̆SVS et PVRDINSVS, *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sg., pro PVRDIN̆SIVST, = ƧVᖷИI+ᗡV1 (purtinśus), ƧVII+ᗡV1 (purtiius) et ƧVI+I+ᗡV1 (purtitius), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 145, II 203 sq., 213, 225; cf. Lanzi I 372 = 291, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 184 sq., 196, 651). Tab. eugub. VI b 23: APE · HABINA · PVRDINSVS = *postquam —as porrexerit*. Tab. VI b 37: APE PESONDRO · PVRDIN̆SVS = *postquam —os porrexerit*. Tab. VI b 38: PVE · SORSO · PVRDIN̆SVS = *quo —os porrexerit*.

PVRDINSVST, *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sg. = PVRDIN̆SIVST, antiquiori orthogr. ƧVᖷИI+ᗡV1 (purtinśus), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 203; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 651). Tab. eugub. VI b 16: APE · EAM · PVRDINSVST = *postquam eam porrexerit*; et tab. VI a 23 sq.: APE · HABINA · PVRDINSVS | ERONT · POI · HABINA · PVRDINSVST = *postquam —am porrexerit, idem, qui —as porrexerit* etc.

PVRDITA, *porrectas*, particip. perf. pass. (acc. pl. f. 1 decl.), pro purditaf = 8A+I+ᗡV1 (purtitaf), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, 147, II 207 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 173 sq.). Tab. eugub. VI b 18: CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas —to, sacras duplas —to*.

PVRDITO, *porrectum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), pro PVRDITOM, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 55, 116, 145 sqq., II 230, 289, Huschke *Die iguv. taf.* s. 201); unde PVRDITO · FVST = *porrectum fuerit*, in tab. eugub. VI b 42.

PVRDITOM, *porrectum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), minus recte PVRDITO, sicut VꟼI+ᗡV1 (purtitu) pro purtitum (vide V+ƎƆV+ᗡV1 purtuvetu = *porricito*), apud Umbros, e rad. DA-, *da-re*, et praep. inseparab. PVR (Lanzi I 376 = 293, Aufr. et Kirch. I 116, 146, II 171, 204, 230, 289, 377, Huschke *Die iguv. taf.* s. 201 et s. 658); unde PVRDITOM · FVST = *porrectum fuerit*, in tab. eugub. VII a 45.

PVRDOVITV, *porricito*, imperat. 3 pers. sg. (e rad. DOV-, et praep. inseparab. PVR), antiquiori orthographia V+IƆV+ᗡV1 (purtuvitu) = V+ƎƆV+ᗡV1 (purtuvetu), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 55, 63, 98, 142, 145, 147, 159, II 171 sq., 174, 202, 205; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 130). Tab. eugub. VI a 56: SVRVR · PVRDOVITV · PROSESETO = *deinde porricito prosecta*.

ƎᗡV1 (pure), *πυρὶ* (igne)?, subst. n. abl. sg., e ᗡI1 (pir) = *πῦρ*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 264; cf. Gori *Mus. etr.* I, LVI), in tab. eugub. I b 20. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 13, VII 8, 10, et inscr. etr. n. 1488 (Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 49 sg. ed. 2.ª).

ƎꟼV1 (pure), *qualis* (qui), pronom. umbricum, recentiori orthogr. PORSE, PORSEI et PORSI, e stirpe pronom. PO (Aufr. et Kirch. I 53, 106, 137, II 59, 367). Tab. eugub. II a 26: +ƧƎᗡƎ8 : ƎMIƆVИ : ƎꟼV1 (pure nuvime ferest) = *qui ad —am feret*. Tab. III 5 sq.: ꓘƧV8 : ƧVƧᗡƎM : VᗡꓘA8 | : ƎꟼV1 (pure fratru mersus fust) = *qui fratrum —bus fuerit*. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 643.

§ 2. *Quales* (qui), nominat. pl., quod parum differt a ƎᗡV1 pure (PVRI), recentiori orthogr. PORSEI et PORSI (Aufr. et Kirch. I 106, 137 sq., II 319 sq.). Tab. eugub. V a 7 sq.: ᗡVꓘИAΛƎ : VᗡƎ | : ƎꓘꟼƎꓘ : ƎꟼV1 (pure terte eru emantur) = *qui datum — emantur*.

ƎᗡV1 (pure), *qui*, pronom. relat. m. nominat. pl. (osc. ꙅVП pús), recentiori orthogr. PVRI, e stirpe pronom. PO, unde etiam ƎꟼV1 (pure), PORSE, PORSEI et PORSI = *qualis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 104, 137, II 258, 317, 330). Tab. eugub. V a 6: ƧIƧ : ƎИVƧƎ : ƎᗡV1 : ꓘƎ (et pure esune sis) = *et qui — sint*. Tab. V a 25, 28, V b 4 sq.: ꓘИƎᗡVИƎ8 : VɅV : ƎᗡV1 (pure ulu benurent) = *qui — venerint*.

PVRENNIVS, gentilitium ital., ut Τίτος Πουρέννιος Τοῦτος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Κορνηλίας, apud Phleg. Trall. fragm. n. 29 III.

PVRETO, *incensum* (?), particip. perf. pass., fortasse e PIR = gr. *πῦρ* (ignis), quod e rad. PV-, *purificare*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 15, Huschke *Die iguv. taf.* s. 97; cf. Lanzi II 747 = 655, 831 = 740, Aufr. et Kirch. II 112), in tab. eugub. VI a 20.

PVRI, *qui*, pronom. relat. m. nominat. pl., antiquiori orthogr. ƎᗡV1 (pure), e stirpe pronom. PO, Umbrorum linguâ, = osc. ꙅVП pús (Aufr. et Kirch. I 51, 85, 104, 137, II 317, 357). Tab. eugub. V b 10, 15: PVRI · FAR · EISCVRENT = *qui far —erint*, quod Huschkius vertit *quiqui far receperint* (*Die iguv. taf.* s. 470). Aliis est particula coniunct. = *quum* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 10, 37, VIII 13).

?ꙅHIᗡVП (puriís), *Furius*, gentilitium samnit. (Avellino in *Mus. Borbon.* VII, 20), ut in inscr. Pompeiana n. 2792: ИM ꙅHIᗡVП [ИM] (ma puriís ma) = *Maius Furius Maii* filius (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 165, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I, 9 = XXVI).

PVRIME, *purissime*, adverb. apud veteres. Fest. *Qu.* XII, 22 pg. 253 (Paul. pg. 252): « [Purime tetinero dictum est pro *pu*]*rissime* tenuer[o] ».

ΠΥΡΙΦΛΕΓΕΤΩΝ, Italiae fluvius, ad Avernum lacum (Strab. I, II, 18).

AꓘᗡV1 (purka), *porcas*, subst. f. acc. pl. 1 decl., pro

purkaf, recentiori orthogr. PORCA pro porcaf, apud Umbros (Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 392 et *Paralip.* pg. 328, Lanzi II 723 = 631, 829 = 738, Müller *Die Etr.* I 53, Aufr. et Kirch. I 49, 53, 113, Huschke *Die iguv. taf.* s. 272; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 16, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30). Tabula eugubina Ib 27: : ЯIƎ1 : Ǝ+V : ЯO8VQ : ЯKQV1 : ƎQ+ : Ǝ : ƎIИI1VQ ƧƎI+QЯꟽ : ƎΒQƎꟼ : ƎIΒQƎꟼ | : Ǝ+Я+ƧƎQ1 : V+ƎΒ (rupinie [et]re purka rufra ute peia fetu prestate śerfie śerfe marties) = tab. VIIa 6 RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV · PRESTOTE · ŚERFIE · ŚERFER · MARTIER h. e. *ad —am porcas tres rubras aut piceas facito Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.*

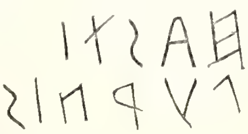
PVRCEFER, *Purcifer*, deus apud veteres (cf. PORCIFERA). In columna parva Pescinae (*Inscr. lat. antiq.* pg. 562 n. 1541 a): A · SALVIVS · V · F · CLEDVS | PVRCEFRO · D · D · L · M.

ꓘЯИꟼV1 (purnal), *Furiniā* (?), nom. pr. f., e IƎИꟼV1 (purnei) vel IИQV1 (purni). Operculum ossuarii clus. n. 667: ꓘЯИꟼV1 : ƎИЯꓘƧI+Я1 : ƎꓘVЯ (aule patislane purnal) = *Aulus Patilianus Furiniā* natus. Adde inscr. Corton. n. 1039.

IƎИQV1 (purnei), *Furinia* (?), n. pr. f., unde ꓘЯИꟼV1 purnal (cf. IИꟼV1 purni et ƧIИꟼV1 purnis), apud Etruscos. In titulis sepulcralibus: IƎИꟼV1 : ЯИЯO (thana purnei, n. 556, 689) = *Tannia Furinia;* et IƎИꟼV1 : IOꟼЯꓘ (larthi purnei, n. 564) = *Lartia Furinia.* Adde ollam clusinam n. 503.

IИQV1 (purni), *Furinius* (?) vel *Furnius* (?), gentilitium etr., pro purnis (unde ЯƧIИꟼV1 purnisa), nisi exaratum est pro IƎИꟼV1 purnei = *Furinia.* In titulis sepulcr.: IИꟼV1 · Oꓘ (lth purni, n. 906) = *Lars Furinius* (Lanzi II 438 = 367 ad n. 386); IИQV1 : ꓘƎ⅃ (vel purni, n. 198) = *Velius Furinius* (Lanzi II 412 = 341 ad n. 271, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 139); et IИꟼV1 · OƧ (sth purni, n. 689 bis) = *Setrius Furinius* (cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. X, I, 111 sg.).

ƧIИꟼV1 (purnis), *Furinii* (?), n. pr. m. genit. sg., unde ЯƧIИꟼV1 purnisa (vide IИꟼV1 purni et IƎИQV1 purnei). Tegula Corton. n. 1034 bis: « hasti purnis »

= *Fausta Furinii* uxor.

ЯƧIИꟼV1 (purnisa), *Furinii uxor*, cognomen mulieris e coniugio derivatum (ƧIИꟼV1 purnis), in titulo sepulcr. n. 1852.

PVROME, *in purum*, adiect. m. locat. sg. 2 decl., e puro, rom. *purus*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, II 206, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121, Huschke *Die iguv. taf.* s. 171 et s. 616; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9), in tab. eugub. VIb 17, VIIa 38. *In igne* exponit Grotefend *Rud. l. u.* VI, 17.

PVRPVRIO -onis, adiunctum Iovis, in marm. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 1 n. 1 (IOVI · OPTIMO · MAXIMO PVRPVRIONI).

ΠΥΡΡΩΝ, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (§ 267).

PVRSATV et PVSATV. Vide V+ЯꟼV1 (puṛatu).

PVRSVS, *pedibus*, apud Umbros. Vide DVPVRSVS = *bipedibus* et PETVRPVRSVS = *quadru-pedibus.*

V+Я+QV1 (purtatu), *portato*, imperat. 3 pers. sg., recentiori orthogr. PORTATV, e rad. -QV1 (pur-) vel POR- (PORTAIA = *portet*, PORTVST = *portaverit*), Umbrorum linguā (Aufr. et Kirch. I 53, 142, II 154, 257 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 244 et s. 654). Tab. eugub. Ib 18: VꓘV+Я+QV1 : ƎΒЯ⊗ : ƧIꟼƎƎƧ (svepis habe purtatu [u]lu) = *si quis habet, portato illuc* (tab. VIb 54 sq. SOPIR · HABE | [E]SME · POPLE · PORTATV · VLO = *si quid habes, huic populo portato illuc*).

VꓘV+Я+QV1 (purtatulu). Lege Vꓘ[V] V+Я+QV1 (purtatu ulu), in tab. eugub. Ib 18.

ƎꓘƎ8I+QV1 (purtifele), *porricibilem*, adiect. m. acc. sg. 3 decl., pro purtifelem, compositum e praep. inseparab. QV1 (PVR), rad. DA-, *da-re* (vide V+ƎƆV+QV1 pur-tuv-etu = *porricito*), et suff. -fele, rom. -bile, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 91, 100, 122, 162, II 173, 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 337 et s. 621). Tab. eugub. IIb 25: V+IƎ+QƎ1VI : IQ+ : ƎꓘƎ8I+QV1 (purtifele tr[ii]uper teitu) = *porricibilem* (sc. vitulum) *ter dicito.*

ƧVII+QV1 (purtiius) *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sg., pro purtiiust, apud Umbros, = ƧVI+I+QV1 (purtitius) et ƧVdИI+QV1 (purtinśus), quod vide (Aufr. et Kirch. I 55, 145, II 213, 222, 381, Huschke *Die iguv. tafeln* s. 184 sq. et s. 650). Tabula eugubina Ia 27: ƧVII+QV1 : ЯИI8Я⊗ : I1Я (api habina purtiius) = tab. VIb 23 APE · HABINA · PVRDINSVS = *postquam —as porrexerit.* Tab. Ia 30: ƧVII+QV1 ꓘƎꟼƎ I1Я (api ere[k] purtiius) = *postquam id porrexerit.* Tab. IIa 7: ƧVII+QV1 ƎИV1 (pune purtiius) = *quum porrexerit.* Adde tab. eugub. IIa 9.

ƧVdИI+QV1 (purtinśus), *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sing. pro purtinśust (vide V+ƎƆV+QV1 purtuvetu = *porricito*), minus recte ƧVI+I+QV1 (purtitius) et ƧVII+QV1 (purtiius), recentiori orthogr. PVRDINŚIVST, PVRDINŚVS et PVRDINSVST, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 145, II 204, 213; cf. Huschke *Die iguv. tafeln* s. 282 et s. 652). Tabula eugubina Ib 33: ƧVdИI+QV1 : ƎИV1 (pune purtinśus; tab. VIIa 42 sq. APE PVRDINŚIVST) = *quum porrexerit.*

8Я+I+QV1 (purtitaf), *porrectas*, particip. perf. pass. (acc pl. 1 decl.), recentiori orthogr. PVRDITA pro purditaf (vide VYIYQV1 purtitu et PVRDITOM = *porre-*

ctum), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, 147, II 207 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 173 et s. 613). Tab. eugub. I a 18 : 8A+I+ꓷV1 : 8Aꓷ+Ǝ : 8ƎꓷKAƧ : 8A+I+ꓷV1 : ꟼI1AK AИIƆVKI : ꓷƎ1A+V+ : 8ƎꓷKAƧ | : 8Aꓷ+Ǝ (kapi[f] purtitaf sakref etraf purtitaf etraf sakref tutaper ikuvina) = *capides porrectas, sacres, alteras porrectas, alteras sacres* [—*to*] (tab. VIb 18: CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas —to, sacras duplas —to*).

ƧVI+I+ꓷV1 (purtitius), *porrexerit*, fut. exact. 3 pers. sg., pro purtitiust, = ƧVII+ꓷV1 (purtiius) et ƧVdИI+ꓷV1 (purtinśus), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 145, II 213, 224, Huschke *Die iguv. taf.* s. 195). Tab. eugub. I a 33: ƧVI+I+ꓷV1 8VꟼVƧ : I1A (api suruf purtitius) = *postquam —os porrexerit.*

VꓘIꓘꓷV1 (purtitu), *porrectum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), pro purtitum, = PVRDITO pro PVRDITOM (cf. PVRDITA pro 8A+I+ꓷV1 purtitaf = *porrectas*), e rad. DA, *da-re*, et praep. insepar. ꓷV1 (PVR), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 146, 145 sqq., II 171, 322, 377, Huschke *Die iguv. taf.* s. 130 et s. 658). Hinc +ƧV8 : VꓘIꓘꓷV1 (purtitu fust), PVRDITO · FVST et PVRDITOM · FVST = *porrectum fuerit*. Tab. eugub. I b 38 sq.: +ƧV8 : V+I+ꓷV1 | : VИVƧƎ : VИƎ (enu esunu purtitu fust, - tab. VII a 45 ENOM · PVRDITOM · FVST) = *tum sacrificium porrectum erit.* Tab. II a 43: +ƧV8 : V+I+ꓷV1 | VИVƧƎ (esunu purtitu fust) = *sacrificium porrectum esto.* Tab. V a 18 sq.: ꓘƧV8 | : VꓘIꓘꓷV1 : Ǝ1A : ꓘƎ (et ape purtitu fust) = *et postquam porrectum fuerit.* Adde tab. eugub. IV 31 VꓘV8 : VꓘIꓘꓷV1 (purtitu futu).

V+ꓷV1 (purtu). Vide V+ƎƆV+ꓷV1 (purtuvetu).

ƎꓘI1VꓘꓷV1 (purtupite), in tabula eugub. IV 14, pro VꓘIƆVꓘꓷV1 (purtuvitu).

V+ƎƆV+ꓷV1 (purtuvetu), *porricito*, imperat. 3 pers. sg., quod saepius scribitur VꓘIƆVꓘꓷV1 (purtuvitu) et recentiori orthogr. PVRDOVITV, Umbrorum linguâ, e rad. -ƆV+ (tuv-) = DOV-, facta e DA-, *da-re*, et praep. insepar. ꓷV1 (PVR), rom. *por-*, unde etiam particip. perf. pass. VꓘIꓘꓷV1 (purtitu), PVRDITOM et PVRDITO = *porrectum*, 8A+I+ꓷV1 (purtitaf) et PVRDITA = *porrectas*, fut. ƧƎIƆV+ꓷV1 (purtuvies) = *porricies*, fut. exact. ƧVI+I+ꓷV1 (purtitius), ƧVII+ꓷV1 (purtiius), ƧVdИI+ꓷV1 (purtinśus), PVRDIN͡SIVST, PVRDINSVST et PVRDIN͡SVS = *porrexerit*, et adiect. ƎɅƎ8I+ꓷV1 (purtifele) = *porricibilem* (Aufr. et Kirch. I 49, 55, 59, 72, 100, 142, 145, 147, 159, II 175, 204 sq., 213, 278, 351; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 130). Tab. eugub. II b 11 sq.: V+Ǝ | : V+ꓷV1 : ƎꓷƎИƧƎ8 (fesnere purt[uve]tu) = *in —is porricito;* et tab. II b 17: V+ƎƆ : V+ꓷV1 Vꓷ8AK (kabru purt[uv]etu) = *caprum porricito.*

ƧƎIƆV+ꓷV1 (purtuvies), *porricies*, fut. 2 pers. sg., sive *porriciet* (3 pers. sg.) pro purtuviest (e rad. -ƆV+ tuv- et praep. insepar. ꓷV1 pur), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 82, 144, II 171, 351, Huschke *Die iguv. taf.* s. 651). Tab. eugub. II b 28: ƧƎIƆV+ꓷV1 Ǝ1A (ape purtuvies) = *postquam porricies.* Vide V+ƎƆV+ꓷV1 (purtuvetu) = *porricito.*

VꙨIƆVꓘꓷV1 (purtuvithu), in tab. eugub. IV 20, pro VꓘIƆVꓘꓷV1 (purtuvitu), quod sequitur.

VꓘIƆVꓘꓷV1 (purtuvitu), *porricito*, imperat. 3 pers. sg. (perperam VꙨIƆVꓘꓷV1 purtuvithu, et ƎꓘI1VꓘꓷV1 purtupite), = V+ƎƆV+ꓷV1 (purtuvetu) et recentiori orthogr. PVRDOVITV, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 53, 63, 142, II 171, Huschke *Die iguv. taf.* s. 130 et s. 654). Tab. eugub. II a 24: V+IƆV+ꓷV1 : IИV1 (puni purtuvitu) = *thus (?) porricito;* tab. II a 29: V+IƆV+ꓷV1 : VɅ+AK (katlu purtuvitu) = *catulum porricito;* et tab. IV 6: ꟼAMAƧA : VꓘIƆVꓘꓷV1 : ƎИVƧƎƆ (vesune purtuvitu asamar) = *Vesunae porricito ad aram.* Adde tab. III 33, IV 1, 4, 14 (ƎꓘI1VꓘꓷV1), 16, 18, 20 (VꙨIƆVꓘꓷV1), 22.

ꙄVП (pús), *queis* (qui), pronomen relat. nominat. pl. (umbr. ƎꓷV1 pure et PVRI), e stirpe pronom. PO, apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 47 et s. 60, Aufr. et Kirch. I 51, 164 sq., II 317, 357, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 82, Huschke *Die osk.* etc. s. 345). Tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 1: TƎꙄ · ꙄVП · ꙄVTИTꙄ (statús pús set) = *stati qui sunt* (Aufr. et Kirch. II, 82) sive *constitutiones quae sunt* (Corssen in *Zeistchr. f. vergl. sprachf.* IX, 136). Alii vertunt *statio quae sit* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1848 pgg. 388, 391), *status quomodo sit* (Huschke op. cit. s. 3), *consecratio quae sit* (Mommsen s. 28). Adde tab. Abell. n. 2783 lin. 8, 31, 45.

ƧV1 (pus), *post*, praep. umbrica pro +ƧV1 pust, recentiori orthogr. POS pro POST (osc. TꙄVП púst et POST), unde adverb. Vꓷ+ƧV1 pus-tru (POSTRO), Aꓷ+ƧV1 (pus-tra) et ƧƎAИƧV1 (pus-naes) pro pust-naes (Lanzi II 829 = 738, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, Aufr. et Kirch. I 53, 83, 155, II 24, 180, 293, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Tab. eugub. I a 7: ƧƎИAɅ1Ǝꓷ+ : ƧƎꓷƎƆƧV1 (pus veres treplanes) = tab. VI a 58 POST · VERIR · TREBLANIR h. e. *pone portam Trebulanam.* Tab. I a 14: ƧƎKAИƎƧƎ+ : ƧƎꓷƎƆƧV1 (pus veres tesenakes = tab. VI b 3 POST · VERIR · TESENOCIR h. e. *pone portam Tesenacam.* Tab. I a 24: ƧƎIIꙨƎƆ : ƧƎꓷƎƆƧV1 (pus veres vehiies) = tab. VI b 22 POST · VERIR · VEHIER h. e. *pone portam Vehiam.*

§ 2. *Post*, adverb., coniunctum cum particula ƎИA1 (PANE) = *quamde:* pus-pane (pos-pane) = *postquam* (Aufr. et Kirch. I 292 sq.). Tab. eugub. I b 40: +ƧV8AꟼƎ+A : VɅ1V1 : ƎИA1 : VI+ꓷƎ+ƧV1 (pus tertiu pane puplu aterafust) = tab. VII a 48 POSTERTIO ·

PANE · POPLO · ANDIRSAFVST h. e. *post tertium quam populum —averit.*

PVSA. Vide PVSVS.

PVSATV, in tab. eugub. VI b 36, pro PVRSATV, quod vide.

PVSE, *quasi* (uti), coniunctio = PVSEI et PVSI, antiquiori orthogr. ƎꝈV1 (puze), pro pud-se, e stirpe pronom. PO, apud Umbros (Lanzi II 831 = 740, Grotefend *Rud. l. u.* II 27, VII 15, Lassen *Beiträge* etc. s. 20 et s. 36, Aufr. et Kirch. I 55, 57, 108, 161, II 112, 144 sq., 288, Huschke *Die iguv. taf.* s. 661). Tab. eugub. VI a 59, VI b 2: SVRVR · NARATV · PVSE · PRE · VERIR · TREBLANIR, et tab. VI b 4, 20 sq., VII a 7 SVRVR [VI b 20, VII a 7 SVRONT] · NARATV · PVSI · PRE · VERIR · TREBLANIR = *inde narrato, uti ante portam Trebulanam.* Tab. VI b 23, 44, 46, VII a 5, 42, 53: SVRONT · NARATV · PVSE · VERISCO · TREBLANIR [VII a 42 TREBLANEIR] = *deinde narrato, uti ad portam Trebulanam.* Tab. VII a 37 sq.: SVRONT | NARATV · PVSE · POST · VERIR · TESONOCIR = *deinde narrato, uti post portam Tesenacam.* Tab. VI b 37: SVROR · PERSNIMV · PVSE · SORSV = *deinde precator, uti in —o.*

§ 2. *Ut,* particula coniunct. Tab. eugub. VII a 43: PVSE · ERVS · DERSA = *ut — det.*

PVSEI, *quasi* (uti), coniunctio, eadem quae PVSE et PVSI, apud Umbros (Lanzi II 831 = 740, Müller *Die Etr.* I 56, Lassen *Beiträge* etc. s. 36, Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, VI 31, Aufr. et Kirch. I 161, II 112, 145, Huschke *Die iguv. taf.* s. 661). Tab. eugub. VII b 3: PVSEI · SVBRA · SCREHTO · EST = *uti supra scriptum est.*

§ 2. *Ut,* particula coniunct. Tab. eugub. VI a 27: PVSEI · NEIP · HERITV et tab. VI b 36 sq. PVSEI · NEIP | HEREITV = *ut nec —to.*

PVSI, *quasi* (uti), coniunctio, eadem quae PVSE et PVSEI, apud Umbros (Lanzi II 831 = 740, Lassen *Beiträge* etc. s. 36, Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, VII 10, 37, Aufr. et Kirch. I 26, 161, II 112, 116, 145, 342, Huschke *Die iguv. taf.* s. 661; cf. Galvani *Delle genti* etc. pg. 189). Tab. eugub. VI b 4, 20 sq., VII a 7: SVRONT [VI b 4 SVRVR] · NARATV · PVSI · PRE · VERIR · TREBLANIR = *inde narrato, uti ante portam Trebulanam.* Tab. VI b 48: SVRVRO · STIPLATV · PVSI · OCRER · PIHANER = *inde stipulator, uti ocris piandi.* Adde tab. VI a 20.

§ 2. *Ut,* coniunctio. Tab. VI a 46 sq., VI b 29: PVSI NEIP HERITV = *ut nec —to.*

PVSILLIO et Pusilio, diminut. pusilli, cognom. rom., ut M · LICINIVS · M · F · PVSILLIO (Grut. 107, 1). Adde inscr. apud Murat. 1632, 13.

PVSINNA, *pusiola* (puella), cognom. rom., ut Messia Pusinna (Grut. 423, 7).

PVSIOLA, *parva pusa* (puella), apud Prudent. περὶ στεφ. III, 19.

AIИVISV1 (pusiunia), *Pusionia,* n. pr. f. etr., in urna Clus. n. 690 (Lanzi II 403 = 332 ad n. 223).

A⊃SV1 (pusca), *—us,* nomen et cognomen etr. (cf. AꝞSV1 pusta), ut in tit. sepulcr. n. 691: A⊃SV1 : ƎЯOƎƧ (sethre pusca) = *Setrius —us;* et n. 692 A⊃SV1 · ƎЯOƎƧ · O⅃ (lth sethre pusca) = *Lars Setrius —us.* Cum gentil. rom. Buccius comparat Conestab. (*Inscr. etr.* pg. 147 sg.).

ƎMSV1 (pusme), *cui,* pronom. relat. m. dat. sg., e stirpe pronom. PO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 137, II 387), in tab. eugub. II a 40. *Ubi* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 383). Cf. Lanzi I 347 = 270, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 26, VIII 13.

ƧƎAИSV1 (pusnaes), *posticis,* adiect. dat. et abl. pl. 1 decl., pro pusnaies = pustnaies (cf. 8AIAИ+SV1 pustnaiaf), ab adverb. umbr. POSTNE et suff. *o* (Aufr. et Kirch. I 83, 106, 114, 155, II 24-29; cf. Lanzi II 713 = 621, Grotefend *Rud. l. u.* II 23, IV 26, Huschke *Die iguv. taf.* s. 43 et s. 612), in tab. eugub. I a 2.

T⸮⸮VΠ (pússt), *positus?,* particip. samnit. e pono, ut in tab. Abell. n. 2783 lin. 33 T⸮ꟻT⸮⸮VΠ (pússt-íst) = *posita est* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291) vel *positum est* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 75 sq.). Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 356, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 39, et Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pgg. 29, 45. Aliis est praep. = T⸮VΠ púst, *post* (Huschke *Die osk.* etc. s. 34).

T⸮ꟻT⸮⸮VΠ (pússtíst). Vide T⸮⸮VΠ (pússt) et T⸮ꟻ (íst).

+SV1 (pust), *post,* praepositio umbr. (minus recte SV1 pus), recentiori orthogr. POST, osc. T⸮VΠ (púst) et POST, in compositis ИIꟷSV1 (pust-in) et IꟷSV1 (pust-i) = POSTI, ?Ǝ+SV1 (pust-e), 8AIAИ+SV1 (pust-naiaf) = *post-icas* (ƧƎAИSV1 pus-naes = *posticis*), VA+SV1 (pus-tru) = POSTRO et AA+SV1 (pus-tra). Vide POST et SV1 (pus).

T⸮VΠ (púst), *post,* praep., recentiori orthogr. POST, Oscorum linguà, umbr. ⸮V1 pus, pro pust et POST (Lanzi II 615 = 529, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 180), in tab. Abell. n. 2783 lin. 45.

AꝞSV1 (pusta), *—ia,* n. pr. f. etr., in tegula sepulcr. n. 200. Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 140.

Ǝ+SV1 (puste), vox umbrica obscurae significationis, quae legitur in tab. eugub. I a 26 (Aufr. et Kirch. II, 211). Ad rom. *pos-tus* = *positus* trahit Huschius (*Die iguv. taf.* s. 182). Pro *bitumine* sumit Grotefend (*Rud. l. u.* II 24 sq., V 14, 31, VI 17, VII 16). Comparari potest cum voc. IꟷSV1 (pust-i) pro ИIꟷSV1 (pust-in), e +SV1 pust = *post.*

?AƎ+SV1 (pustea), *—ia,* n. pr. f., in olla etr. n. 201 (Lanzi II 423 = 352 ad n. 319).

VI+DƎ+SV1 (pustertiu) in tab. eugub. I b 40. Lege VI+DƎ+ SV1 (pus tertiu). Vide SV1 (pus) pro +SV1 (pust) = POST.

IИƧV1 (pusti), *post in* (*pro* vel *per*), cum accusativo, pro ИIИƧV1 (pust-in), sicut POSTI pro post-in, e +ƧV1 (pust) = POST, et in, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 155, II 322, 325 sq., 355, 375, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665; cf. Lanzi I 392 = 307, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 11). Tab. eugub. Va 13, 18: 8VƎVDИƧAK : IИƧV1 (pusti kastruvuf) et Va 20, 21 sq. VƎVDИƧAK : IИƧV1 (pusti kastruvu) = *per fundos.*

ИIИƧV1 (pustin), *post in* (*pro* vel *propter?*), praepositio umbrica (cum accusativo), minus recte *IИƧV1 (pust-i) et recentiori orthogr. POSTI pro post-in, osc. ИITƧVП pust-in, e +ƧV1 pust (POST), et ИI in (Aufr. et Kirch. I 53, 96 sq., 155, II 325 sq., 355, 375, 385, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665; cf. Lanzi I 396 = 310). Tab. eugub. IV 13: VЈƎЯƎ : ИIИƧV1 (pustin ereslu) = *propter —ulum.* Adde tab. IIa 25.

ИITƧVП (pustin), *post in* (*pro* vel *propter*), praepos. samnit. = umbr. ИIИƧV1 pustin (Aufr. et Kirch. II 325 sq., Huschke *Die osk.* etc. s. 44, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 4; cf. Lanzi II 614 = 528, Guarini *Div. in cipp. osco-abell.* pg. 29, 45, Quaranta *Inscr. osca* pg. 17), in tab. Abell. n. 2783 lin. 34.

ƧIЯITƧVП (pústiris), *posterius* (postea), adiect. comparat., factum e praep. TƧVП (púst) = POST et suff. -tero, sicut umbr. VЯ+ƧV1 pus-tru = POSTRO h. e. *pos-tero* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 3, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 415), in inscr. samnit. n. 2873 ter lin. 7.

8AIAИ+ƧV1 (pustnaiaf), *posticas*, adiect. f. acc. pl. 1 decl., ab adverb. umbr. POSTNE et suff. -o, sicut ƧƎAИƧV1 (pus-naes) pro pust-naes = *posticis* (Aufr. et Kirch. I 83, 113, 155, II 24, 180, Grotefend *Rud. l. u.* II 23, IV 26, Huschke *Die iguv. taf.* s. 43 et s. 217), in tab. eugub. Ib 11.

AЯ+ƧV1 (pustra), *postera* (retro, post tergum), adiect. f., recentiori orthogr. POSTRO, e VЯ+ƧV1 pus-tru (POSTRO), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 130, II 191, 347, 386, Huschke *Die iguv. taf.* s. 156, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 251; cf. Lanzi I 388 = 304), in tab. eugub. IIa 32 (AЯ+ƧV1 : A1VƧ supa pustra = tab. VIb 5 SOPO · POSTRO et tab. VIIa 8 SVPO · POSTRO h. e. *—a posterior*).

VЯ+ƧV1 (pustru), *postero* (retro), adverb. umbr., recentiori orthogr. POSTRO, e praep. ƧV1 (pus) pro +ƧV1 (pust) = POST et suff. comparativo -tro (Aufr. et Kirch. I 53, 130, 155, II 288, Huschke *Die iguv. taf.* s. 284; cf. Lanzi II 829 = 738). Tab. eugub. Ib 34: ƎMAИI1VЯ:V+AI8I1VK|:VЯ+ƧV1:+ƧVЯƎ:ƧVЯƎ:Ǝ1A (ape erus terust pustru kupifiatu rupiname) = tab. VIIa 43 APE · ERVS · DIRSVST · POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME h. e. *postquam - dederit, retro conspicito ad -am;* et tab. Ib 36: V+ЯƎƎVK : VЯ+ƧV1 : ƎMAИI1VЯ : VИƎ (enu rupiname pustru kuvertu) = tab. VIIa 44: ENEM · RVBINAME · POSTRO · COVERTV h. e. *tum ad —am retro revertito.*

§ 2. *Posterius*, adiect. n. nominat. sg., ut in tab. eugub. IIb 19 VЯ+ƧV1 : VЈKƧƎƎ (vesklu pustru) = *vasculum posterius* (Aufr. et Kirch. II, 347).

ƧƎЯƎƎƧV1 (pusveres), in tab. eugub. Ia 7, 14, 24. Lege ƧƎЯƎƎ ƧV1 (pus veres).

PVSVS et pusa, *puellus* et *puella*, apud veteres. Varro *De l. l.* VII, 28 pg. 130 sq.: « Item ostendit Papini [al. *Pompilius;* Prisc. pg. 90 = 692 P.] ἐπιγραμμάτιον, quod in adolescentem fecerit Cascam:

Ridiculum est, cum te Cascam tua dicit amica,
Fili Potoni, sesquisenex puerum.
*Dice illam * pusam; sic fiet mutua muli;*
Nam vere pusus tu, tua amica senex ».

PVTA, dea, quae putationi praeerat. Arnob. IV, 7 pg. 140: « Putationibus arborum Puta, inquitis, praesto est, rebus petendis Peta ».

PVTEOLI, Ποτίολοι (Strab. V, IV, 6; Porphyr. *De vita Plot.* § 2; Ios. Flav. *Ant. iud.* XVIII, VI, 4; *Fl. Iosephi vita* cap. 2) vel Πουτέολοι (Ptol. III, 1; Dio Cass. XLVIII 50, LIV 23, LIX 17, LXIII 3, LXVII 14), oppidum Campaniae (Liv. XXIII 12 sq., XXV 22, XXVI 17; Flor. I, 16; Vell. Paterc. I, 15; Plin. VIII, III 1, IX, VIII 2, XIV, VIII 4, XVIII, XXIX 3 et 5, XIX, I 3, XXXI, II 1, III 1 et VIII 2, XXXIII, XXXV 2, XXXVI, XIV 8; Sueton. *Aug.* cap. 44, *Calig.* cap. 32, *Claud.* cap. 25, *Vitell.* cap. 12, *Vespas.* cap. 8, *Tit.* cap. 5; Tacit. *Ann.* XV, 51; Senec. *Epist.* LIII 1, LXXVII 1; Sil. Ital. VIII 533, XII 107; Mela II, IV, 9; Solin. XII, 7; *Tab. Peuting.* segm. V*f*-VI*d*; Antonini *itiner.* pg. 123; inscr. apud Mommsen n. 2464, 2488, 2520, 2524 sq., 2532, et Orell. n. 4242), nunc *Pozzuolo*, a *puteis* dictum, antea Dicaearchia, gr. Δικαιάρχεια, appellatum (Appian. *De bell. civ.* V 50, 71 sq., 74, 78, 97 sq., 112; Plutarch. in *Sylla* XXXVII, 3; Aelian. *De nat. anim.* II 56, VI 15, XIII 6; Ios. Flav. *Antiq. iud.* XIX, I, 1). Varro *De l. l.* V, 25, pg. 11: « A puteis oppidum Puteoli, quod incircum eum locum aquae frigidae et caldae multae; nisi a putore potius, quod putidus odor ibi saepe ex sulphure et alumine ». Fest. *Qu.* XI, 3 pg. 218 (Paul. pg. 219): « Puteolos dictos putant ab aquae caldae putore, quidam a multitudine puteorum earundem aquarum gratia factorum ». Plin. III, IX, 9: « colonia Puteoli, Dicaearchia dicti ». Strab. loc. cit.: Ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ Δικαιαρχίαν ἀκταὶ καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων ἐπ' ὀφρύος ἱδρυμένον, κατὰ δὲ τὴν Ἀννίβα στρατείαν συνῴκισαν Ῥωμαῖοι καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους ἀπὸ τῶν φρεάτων· οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων, ἅπαν τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαϊῶν καὶ τῆς Κυμαίας ὅτι θείου πλῆρές ἐστι καὶ πυρὸς καὶ θερμῶν ὑδάτων. Liv. XXIV, 7: « Exitu anni eius [U. C. DXXXVII], Q. Fabius ex auctoritate senatus Puteolos, per bel-

lum coeptum frequentari emporium, communiit, praesidiumque inposuit ». Colonia deducta est Puteolos an. DLVIII (Liv. XXXIV 45, Vell. Paterc. I 15). Frontin. *De col.* pg. 236: « Puteolis, colonia Augusta. Augustus deduxit ». Tacit. *Ann.* XIV, 27: « in Italia vetus oppidum Puteoli ius coloniae et cognomentum a Nerone apiscuntur ». In lapidibus: COLONIA · FLAVIA · AVGVSTA · PVTEOLI (Mommsen n. 2496 sq., 2536), et COL · AVG · PVTEOL (Mommsen n. 2493). — Puteolani eius oppidi incolae (Cic. *Epist. ad Att.* V, 2 = n. 185; Tacit. *Ann.* XIII 48, *Hist.* III 58; inscr. apud Mommsen n. 104, 1525, 2474, 2499, 4792, Orell. n. 3652, 4921), gr. Δικαιαρχῖται (Polyb. III, 91). In lapid. apud Mommsen: Genius COLONIAE PVTEOLANORVM (n. 2464-2469), et Respublica PVTEOLANORVM (n. 2519). — Puteolanus, adiect. ad Puteolos pertinens, ut civitas Puteolana (Momms. n. 2500), colonia Puteolana (Momms. n. 3545), Puteolanus ager (Plin. II, XCV, 2), Puteolani colles (Plin. XXXV, XLVII 2), Puteolana praedia (Cic. *Agr.* II, 29; cf. Cic. *Epist. fam.* V 15 = n. 569 et Suet. *Vita Terent.* cap. 3 « in Puteolano »), Puteolanus pulvis (Plin. XVI, LXVI 6, XXXV, XLVII 2, XXXVI, XIV 9; Senec. *Quaest. nat.* III, XX, 3; Vitruv. II, 6; Sidon. *Carm.* II 59 sqq.), vulgo *Pozzolana*, sinus Puteolanus (Plin. III, XII, 3; Suet. *Aug.* cap. 98; Mela II, IV, 9), nunc *Golfo di Napoli*, moles Puteolanae (Suet. *Calig.* cap. 19), ceruleum Puteolanum (Plin. XXXIII, LVII, 1 sq.) et purpurissimum Puteolanum (Plin. XXXV, XXVI, 2), Cluvius Puteolanus (Cic. *Epist. fam.* XIII, 56 = n. 231), C · Iulius · C · f · Puteolanus (Mommsen n. 2519), L · FAENIVS · L · L · ALEXANDER THVRARIVS · PVTEOLANVS (Mommsen n. 2885), A · COSSINIVS PHILOCRATIS PVTEOLANVS = ΩΛΟΣ ΚΟΣΣΙΝΙΟΣ ΦΙΛΟΚΡΑΤΗΣ ΠΟΤΙΟΛΑΝΟΣ (Orell. n. 2713). Potiolana est nomen pr. f., ut Potiolana Tyche (Mommsen n. 3336).

ꟷIƎƎIƎTVΠ (púlereí), *utro* (πότερῳ, ion. κότερῳ), apud Samnites. Vide voc. sq.

ЯꟷΠꟷIƎЯƎTVΠ (púlereípíd), *utroque*, adiect. pronom. locat. sg. (cf. ЯꟷΠ⸢VЯVTVΠ púturus-píd = *utri-que*), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. II 77, Corssen *Ueb. aussp.* I 205; cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 21), e ꟷIЯƎTVΠ (púlereí) = gr. ποτέρῳ (ion. κοτέρῳ) h. e. *utro*, et enclit. ЯꟷΠ (píd). Tab. Agnonis n. 2875 A lin. 17 sq. et B lin. 21 sq.: ꟷIƎИƎKИ · ЯꟷΠꟷIƎЯƎTVΠ · ꟷIЯTTꟷИ (alttreí púlereípíd akeneí) = *in altero utroque —o* (Aufr. et Kirch. II 355).

ƧAIƧƎЯƎTVΊ (puteresias), *—ae*, n. pr. f., in vase etr. n. 2261.

PVTEVM, *puteus*, apud Varr. (Non. III, 155 pg. 216).

ΠVTꟷIИR (pútíad), *possit*, coniunct. praes. 3 pers. sg., apud Samnites (vide ΠVTꟷIИИƧ pútíans = *possint*). In lamella Campana n. 2749 lin. 8: NEΠ · REꟷIKVM NEΠ · 8ΠTꟷIVM ΠVTꟷIИR (nep deíkum nep fatíum pútíad) = *nec dicere* (loqui) *nec fari possit* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103) h. e. NIIC LOQVI NIIC SIIRMONARII POSSIT (inscr. ed. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 21).

ΠVTꟷIИИƧ (pútíans), *possint*, coniunct. praes. 3 pers. pl., apud Samnites (vide ΠVTꟷIИR pútíad = *possit*). In lamella Campana n. 2749 lin. 6: NEΠ 8ΠTꟷIVM · NEΠ · REꟷIKVM · ΠVTꟷIИ[И]Ƨ (nep fatíum nep deíkum p[ú]tíans) = *nec fari nec dicere* (loqui) *possint* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 102).

PVTICVLI sunt appellati, quod vetustissimum genus sepulturae in puteis fuerit, et dicti puticuli, quia ibi cadavera putescerent (Paul. pg. 216). Fest. *Qu.* XI, 2 pg. 217: « [Puticulos dicunt esse ap]pellatos, [quod vetustissimum genus sepulturae in pute]is fuerit, [eumque locum fuisse publicum . . . . .] extra p[ortam Exquilinam . . . . . Sed] inde p[otius appellatos esse existimat puticu]los Aeliu[s Stilo, quod, cum in eum locum patres]familias [. . . . . . . pecudes morticinas et] vilia proicer[ent mancipia, ibi cadavera] ea putesc[erent] ». Varro *De l. l.* V, 25 pg. 11: « Extra oppida a puteis puticuli, quod ibi in puteis obruebantur homines, nisi potius, ut Aelius scribit, puticulae quod putescebant ibi cadavera proiecta ». Gloss. Isid.: « Puticuli, quo cadavera proiiciuntur ».

IƎИI+VΊ (putinei), *Potinia?*, n. pr. f., ut IƎИI+VΊ · IOꟼAᒧ (larthi putinei) = *Lartia Potinia*, in teg. sepulcr. n. 202.

PVTITIVS, *stultus*, apud veteres. Paul. pg. 216: « Putitium Plautus [*Bacch.* I, II, 15 « *Politio* »] dicit pro *stulto* ». Vide POTITII.

⸢ƎЯYVΊ (putres), πότερον (utrius), apud Umbros. Vide ƎΊ⸢ƎЯYVΊ (putres-pe), quod sequitur.

ƎΊ⸢ƎЯYVΊ (putrespe), *utriusque*, pronom. umbr., e ⸢ƎЯYVΊ (putres) = gr. πό-τερον, ion. κό-τερον (cf. PODRVHPEI = *utro-que*), quod e stirpe pronom. PO, et enclit. ƎΊ (pe) = *-que* (Aufr. et Kirch. I 55, 67, 88, 130, 138, II 77, 375, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643), in tab. eugub. IV, 14. Cf. samnit. ЯꟷΠ⸢VЯVTVΠ (pútúrús-píd) = *utrique*.

IƎИЯYVΊ (putrnei), *Puturnia*, n. pr. f., pro puturnei, unde A⸢IᒧAИЯVYVΊ (puturnalisa), in operc. ossuar. senens. n. 435 bis.

A⸢IᒧAИЯVYVΊ (puturnalisa), *Puturniâ*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИЯYVΊ (putrnei), in operculo ossuar. senens. n. 435 ter *a*.

MVЯVTVΠ (pútúrúm), *utrorum* (gr. ποτέρων, ion. κοτέρων), Oscorum linguâ. Vide ЯꟷΠMVЯVTVΠ (pútúrúm-píd), quod sequitur.

Яꟷ[ΠM]VЯVTVΠ (pútúrúmpíd), *utrorumque*, pronom. m.

genit. pl. = gr. *πότερων* (ion. *κότερων*), apud Samnites (nominat. pl. ЯꟷПꝢVᗡVTVП pútúrús-píd), in tab. Abell. n. 2783 lin. 22 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. II 77, Huschke *Die osk.* etc. s. 322, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 59).

ꝢVᗡVTVП (pútúrús), *utri*, apud Samnites. Vide voc. sq.

ЯꟷПꝢVᗡVTVП (pútúrúspíd), *utrique*, pronomen samnit. (nominat. pl.), e ꝢVᗡVTVП (pútúrús) = gr. *ποτεροι* (ion. *κοτεροι*), rom. *utri* (e *cutri*, cf. sanscr. *catara*), et ЯꟷП (píd) = *que*, sicut umbr. ƎꟼƧƎᗡꟼVꟼ (putres-pe) = *utrius-que* et POHDRVPEI = *utro-que*, in tab. Abell. n. 2783 lin. 9 (Peter *Sprache und schrift* s. 60, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 51, 55, 67, 130, 164, II 77). Aliis est nominat. sg. = *uter-que* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292 et Huschke *Die osk.* etc. s. 38).

PVTVS, *purus*, adiect. apud veteres. Fest. *Qu.* XI, 2 pg. 217 (Paul. pg. 216; cf. pg. 24): « [Putum pro *puro* dixisse] antiquos, [et inde putatas vites et arbores, quibus] dicisum (leg. *decisum*) est id [quod impedimento erat, Cor]nifici[us] ait. neque [aliter accepit Ennius cum dixit] in Alexandro ..... *amidio purus put[us*. et Plautus: *Purus putus hic*] *sycophanta est* ..... quo certior se ..... [Aurum quoque] putatum dici so[let, id est *expurgatum*, et ratio puta]ta id est *pura* fac[..... here]dibus rettulit ».

ƎVП (puv), *quo* (ubi), adverb. samnit. (abl. sg.), e stirpe pronom. PO (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 50 et s. 60, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 291, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 209), in tab. Abell. n. 2783 lin. 17. Cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 40.

PVVER, *puber*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

ПX (pch?), in amphora Vulc. n. 2214 *f*.

ΠΩΛΟΣ, Agrigentinus, sophista, apud gr. scriptores (Plat. *Gorg.* cap. 1 sqq., Cleob. in *Com. gr. fragm.* pg. 20 n. 3).

ΠΩΤ, *quod*, partic. coniunct. = POD, e stirpe pronom. PO (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 290, Huschke *Die osk.* etc. s. 209), in lapide Lucano n. 2903.

Q

Q·, *Quintus*, praenomen faliscum, in titulo sepulcr. n. 2442 (cf. Garrucci *Scoperte falische* in *Ann. dell'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 277 sg.).

Q·, *quaestor*, in tab. Bant. n. 2897 lin. 2, 28 sq. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292).

Q·, *curavit*, e QVRA pro *cura*, in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. X n. 374 pg. 716.

QA, *quâ*. Vide QI = *qui*.

QAE, *quae*. Vide QI = *qui*.

QAERELLA, *quaerella* (querella), in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 5390 (SINE QAERELLA).

QAESCIANVS fundus, in inscr. apud Henzen n. 6085.

QARAGINTA, *quadraginta*, nom. numer. In titulo sepulcr. apud Fabr. cap. IV n. 134 pg. 270: BIXIT · ANNOS · QARAGINTA.

QE, *qae* (quae). Vide QI = *qui*.

QI et qis, qae, qid, *qui* et *quis*, *quae*, *quid*, antiquo scribendi more. Hinc QIDEM pro *quidem*. Velius Long. pg. 2219 P.: « nonnulli *quis* et *quae* et *quid* per *q* et *i* et *s* scripserunt, et per qae et per qid, quoniam scilicet in *q* esset *c* et *u* ». In titulis sepulcr.: QI VISIT ANV XVIIII (Fabr. cap. VIII n. XIX pg. 551; cf. Fleetwood *Syll. inscr.* etc. 385, 1); QI VIXIT AN· etc. (Mommsen *Inscr. conf. Helv.* n. 9 pg. 3); QVOD · SI · QIS EORVM PARTEM IVRIS SVI VENDIDERIT etc. (Fabr. cap. IV n. 429 pg. 320); SEVERE BENEMERENTI | FECERVNT PARENTES IN PA | QAE VIXIT ANNO MES TRES DI XX (Lupi pg. 129); CVM QA VIXI (Mommsen n. 1745). — QE = QVE pro *quae*, occurrit in lapide apud Mommsen n. 5273.

QID, *quid*. Vide QI = *qui*.

QIDEM, *quidem*, in voc. NEQIDEM apud Henzen n. 6183. Vide QI = *qui*.

QIESCET, *quiescet* (quiescit), in tit. coemet. apud Steiner *Altchr. inschr.* n. 56 pg. 31. Vide QVIESCET.

QINTVS, *quintus*, adiect. numer. Est cognomen rom. in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 4480 (MARIAE · SP · F · QINTAE).

QIRINA, *Quirina*, in inscr. apud Henzen n. 5322 (L · SITTIO M F QIR PLOCAMIAN).

QIRCA, *circa*. Vide QVOQIRCA.

QIS, *quis*. Vide QI = *qui*.

QOEPPE et coeppe, *quippe*, adverb. vel coniunct. in *Pandectis Florent.* XXXVII, IV 8, XLI, II 18 (cf. Brisson. in *Παρεργ.* n. 2).

QOM. Vide QVOM.

OꝗϘ (ϘPO) et ϘPOTON. Vide CROTON.

QVA, *quae*, pronom. relat. nominat. pl. n. S. C. *de Bacch.* lin. 28 (Append. n. LVIII): SEI · QVA · SVNT.

QVAAD, *quoad*, adverb. in codd. Varr. *De r. r.* I, I 2, test. Politiano et Victorio. Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 357 pg. 641: M · PAPILIVS · SERAPIO · HIC | AB · ARA · MARMOR | OCVLOS · REPOSVIT · STATVIS | QVA · AD · VIXIT · BENE. Alia inscr. apud Cavedon. *Dichiar. degli ant. marmi Moden.* pg. 243 nt. 1: VISINIA · M · L | BACCIS · QVA | AD · VIXIT · PAT | RONO · SVO | PLACVIT.

QVADO, *quando*, adverb. in inscr. Praenest. apud Orell. n. 4360.

QVADRA, cognomen rom., ut Hostius Quadra (Senec. *Quaest. nat.* I, XVI, 1).

QVADRAGENSVMVS et quadragensimus, *quadragesimus*, adiect. numer. e QVADRAGIENS. In monum. Ancyr. (Egger pg. 342): LVSTRVM POST ANNVM ALTERVM ET QVADRAGENSIMVM FECI; et in numo aen. Galbae imperat. (Cohen *Méd. impér.* I 237 n. 178): QVADRAGENSVMA REMISSA.

QVADRAGIENS, *quadragies*, unde adiect. QVADRAGENSVMVS vel QVADRAGENSIMVS, in monum. Ancyr. (Egger pg. 342).

QVADRATILLA, diminut. *quadratae*, cognomen rom. (Mommsen n. 2340), ut Asinia Quadratilla (Murat. 327, 5), Numia Quadratilla (Mommsen n. 1683), VMMIDIA · C · F · QVADRATILLA (Mommsen n. 4236), LVSCIA QVADRATILLA (Furlan. *Lap. pat.* pg. 286 n. 318).

QVADRATINVS, adiect. ad *quadratum* pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 56, 6.

QVADRIDVVM, *quatriduum*, in inscr. apud Mommsen n. 2518 (QVADRIDVO).

QVADRIERIS et quatrieris, *quadriremis* (τετρήρης), in inscr. apud Murat. 876, 3 (EX CL · PR · MIS · QVADRIERE FID). In Not. Tir. pg. 177 legitur quatrieris.

QVADRIPES, *quadrupes*, in quibusdam antiquis codicibus (cf. Virg. *Ecl.* V 26 et Iul. Val. *Res gest. Alex. M.* III 31). In cod. Medic. *Aen.* VIII, 596 « quadripedante ». (Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 466).

QVADRIPLATORES dicebantur, qui eo quaestu se tuebantur, ut eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio. Ita Fest. *Qu.* XII 27 pg. 258 (Paul. pg. 259).

QVADRVM, *quadratum*, subst. n. Colum. VIII, III, 7: « perticae dolantur in quadrum ». Cf. Cic. *Orat.* capp. 62, 70, et *Gromat. vet.* pgg. 305, 314, 326. Vide QVADRVS, quod sequitur.

QVADRVS, *quadratus*, adiect. (cf. QVADRVM = *quadratum*), ut quadrus terminus (*Gromat. vet.* pg. 342, 346, 353), quadra finis (ibid. pg. 363), quadra possessio (ibid. pg. 326).

QVADRVVIVM, *quadrivum*, in marm. apud Orell. n. 3844.

QVADTVOR, *quattuor* (quatuor), ut MENSIBVS QVADTVOR (*Arch. Zeit.* VI, 378).

QVAE, *que*, enclit. postposita in voc. DEABVSQVAE (Grut. 3, 9), eademquae (cod. Cic. *De rep.* III 2 apud Du Rieu *Sched. Vatic.* pg. 115), LIBERTABVSQVAE (Mommsen n. 2966), Neptibusquae (Gaii *instit.* pg. XLII), POPVLVSQVAE (Mommsen n. 109), POSTERISQVAE (Mommsen n. 2966, 7140), QVIQVAE (Orell. n. 4360), QVOQVAE (Mommsen n. 6826).

QVAERELLA, *querella* (querela), in multis titulis sepulcr. (Mommsen n. 3817, 4871, 4911, 5224, 6530, 7108), Perret *Catac. de Rome* pl. XXX n. 72, et in cod. *iur. civ.* apud Mai pgg. 71, 75.

QVAESQVENS, *quesquens* (quiescens), particip. praes. In titulo coemet. (Mommsen n. 7155): BONITAE BENE QVAESQVENTI etc.

QVAESSO, *quaeso*, in inscr. apud Mommsen n. 6482.

QVAI, *quae*, nominat. sg., antiquo scribendi more, in marm. apud Grut. 550, 7.

§ 2. *Quae*, nominat. pl., in inscr. apud Mommsen n. 2211, et in lege Thor. agr. cap 4 (Append. n. LIX).

QVAIRO, *quaero*, apud veteres, in titulo n. 2710 ex Scip. sepulcro (QVAIRATIS). Cf. CONQVAISIVEI in marm. Campano (Append. n. LVII). Adde S. C. *de Asclepiade* lin. 4 (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 203 lin. 4).

QVAISTOR, *quaestor*, samnit. orthographia ꓷVTꓘꓘꓯИꓘK (kvaísstur). In titulo sepulcr. n. 2712 ex Scip. sepulcro: L · CORNELI · L · F · P · N | SCIPIO · QVAIST. Adde inscr. apud Mommsen n. 715, et vide tit. cit. ad voc. MOꓯTATICOS (Append. n. XXXIV).

QVALIBESCIT, *qualibet*, in Not. Tiron. pg. 35.

QVAMDE et quande, *quam*, coniunctio, apud veteres. Fest. *Qu.* XII, 29 pg. 261: « Quamde pro *quam* usos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, tamen huius (leg. *tum Ennius*) in primo [*Ann.* vs. 29] *Iuppiter, ut muro fretus magis quamde manus* (leg. *manu sa*) *impe*[*rat.* in] secundo [*Ann.* vs. 139]: *quande tuas omnes legiones, ac popularis.* Et Lucretius [I, 639 sq.]: *clarus ob obscuram linguam magis inanes, Quamde gravis inter Graios, qui vera requirunt* ». Paul. pg. 260: « Quamde pro *quando* (?) dicebant antiqui ».

QVAMTVS, *quantus*, adiect., apud veteres. Cassiod. pg. 2285 et pg. 2314 P.: « Tamtus et quamtus in medio *m* habere debent ». In lege Iul. *Municip.* cap. 2 lin. 37, 43, 48 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 324 sq.): QVAMTA · PECVNIA. Cf. comm. ant. ad Cic. ed. Maio (*Class. auct.* II, 217).

QVANSEI, *quasei* (quasi), adverb., e *quam si*, in lege Thor. *agr.* cap. 12.

QVANTISPER, *quanto tempore*, adverb. apud Caecil. vs. 52 et Pompon. vs. 44 (Non. XI, 20 = pg. 511).

QVAXARE ranae dicuntur, quum vocem mittunt. Ita Fest.

Qu. XII, 28 pg. 258 (Paul. pg. 259). Vide *coaxare* apud Forcell. *Lexic.*

QVARTARIVS, quarta pars sextarii. Fest. *Qu.* XII, 28 pg. 258 (Paul. pg. 259): « Quartarios appellabant antiqui muliones mercenarios, quod ad quartam partem quaestus capiebant ».

QVARTATO, *quatuor vicibus*, adverb. Cato apud Serv. in Virg. *Aen.* III, 314: « Verba tertiato et quartato quempiam dicere prae metu ».

QVARTICEPS, e *quartus* et *caput*. Varro *De l. l.* V, 50 pg. 20: « In sacris Argeorum scriptum est sic: ..... *Oppius mons*, *quarticeps* (codd. *quatricepsos*, *quarticepsois*, *quadricepsos*) *in lucum Exquilinum, via dexterior in Figulinis est* ».

QVARTILLA, diminut. *quartae*. Est nomen et cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. II n. 51 pg. 71, Murat. 1394 14, Gruter. 682 8, 941 4, 1115 8, et Mommsen n. 131, 4250, 4700, 5346, 5829, 5996, 6855. Quartilla est praenomen sive cognomen praescriptum, in titulo QVARTILLA QVINTIA MATERTERA PVERO · L (Mommsen n. 6065).

QVARTINVS et Quartina, adiect. ad *quartum* et *quartam* pertinens. Est cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. IV n. 67 pg. 255, Donat. 282 2, Gruter. 340 3, 355 1, 390 5, Murat. 1423 5, Mommsen n. 609, 2170, 2623, 3779. Hinc gentilitium Quartinius (Grut. 40 9, Doni cl. V n. 75 pg. 246, Murat. 360 2, 779 2, 1423 5).

QVARTIO, diminut. *quarti*. Est cognomen rom., in lapid. apud Murat. 181 6, Marini *Arvali* pg. 252, Furlan. *Lap. pat.* pg. 101 n. 91, Mommsen n. 737, 2270, 2383*g*, 2496, 4272, 4669, 4786, 5301.

QVARTVLA, diminut. *quartae*, = QVARTILLA. Est cognomen rom., ut POMPEIA QVARTVLA (Murat. 1408, 8).

QVASE, *quasei* (quasi), adverb., apud veteres, teste Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 24 cit. ad voc. SIBE = *sibi*.

QVASEI, *quasi*, adverb., antiquo scribendi more, e *quam sei* (= QVANSEI), in lapide Campano apud Mommsen n. 3559, et in antiquis legibus, ut Serv. *de Repet.* cap. 12 (Append. n. LX), tab. Bantina cap. 2 (Append. n. LVI), et Cornelia de XX quaest. (Egger pg. 286). Adde inscr. lat. in Append. n. LXII.

QVASILLARIA, ancilla infimae domus (Petron. *Satyr.* cap. 132). Inscr. apud Grut. 648, 5: MVSA · QVASILL · | VIX · AN · XXX | CRATINVS LANIPEND | DE SVO.

QVASSVS, *concussio*, subst. m. Pacuv. vs. 266 sq.: « nam attrectatu et quassu Saevum amplificatis dolorem ».

QVATOR, *quatuor*, nom. numer., in titulis coemet. apud Cavedon. in *Mem. di relig.* etc. VIII, 59 (vide BIBO = *vivo*), et Perret *Catac. de Rome* pl. V E pg. 143. Inscr. apud Fabr. cap. V n. 282 pg. 397: ATINIA | L · PILIA | PROCLA · VIXIT | ANOCLA · IIT | MIISORV · QVATOR (cf. Lupi pg. 188).

QVATTOR, *quattuor*, nomen numer., barbara orthogr. PVATVOR (osc. PETORA, umbr. PETVR). In titulo sepulcrali apud Grut. 672, 2: VICXSIT · ANNIS · QVATTOR.

QVATTRIDVVM, *quatriduum*, in lapide apud Manut. *Orthogr.* s. v. *Baetica* pg. 101 (Grut. 101, 3 quatriduum).

QVATVS, *cyatus*, in codd. Pallad. I, XXVII 1, XI, XIV 5, cet.

QVE, *quae*, pronom. fem. (nominat. sg.) = QE, in titulis sepulcr., apud Mommsen n. 1294, 1297, 1300, 1304, 1306, 2997, 7148. Tit. sepulcr. in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 24: D · M · S | OFILIAE · PROCILLAE · QVE | VIXIT · ANN · XXI · ME VIII etc. Vide QI = *qui*.

§ 2. *Qui*, m. nominat. sg. in lapide antiquo (Append. n. XXXVI).

§ 3. *Quo*, m. abl. sg. Inscr. apud Mommsen n. 1064 (Grut. 779, 9): D · M · S | M · ECLANIO FE|LICISSIMO · CLO|DIA · SILVANA · CO|IVGI · K · B · M | CONQVE · VIXIT · AN | VI · M · VI. Alia inscr. apud Mommsen n. 1665: M · METILIO · E|MINEO · VALE|RIA · PRIMA · CO|IVCI · CVM · QVE | VIXIT · AN · XV · M | III · DIE · XX · B · M · F.

§ 4. *Qua*, f. abl. sg. Inscr. apud Mommsen n. 4951: D M S | BLATTIVS | DEXTER | CO|IVGI GRECE | CVM QVE VIX | ANNIS XII B|ENEMERENTI.

QVEADMODVM, *quemadmodum*, adverb., in titulo Sorano apud Mommsen n. 4496 (Henzen n. 7081).

QVEI, *qui*, pronom. relat. et interr. (nominat. sg.), unde QVEIQVE = *quisque* et QVEIQVOMQVE vel QVEI QVOMQVE et QVEIQOMQVE = *quicumque*, in titulis sepulcr. n. 2707, 2710, 2711 ex Scip. sepulcro, in tab. Gen. lin. 11 sqq., 17 sq., 28, 31 sq. (Append. n. I), et in antiquis legibus Rom. *Thor. agr.* (Append. n. LIX), *Servil. Repetund.* (Append. n. LX), *Acil. Repetund.* cap. 2 (Append. n. LVI), *Cornel. de XX Quaest.* (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 202 pg. 108), *Rubria De civ. Gall. Cisalp.* (Mommsen op. cit. n. 205 pg. 115), *Iulia Municip.* capp. 1-12, et in inscr. apud Mommsen op. cit. n. 207, 587, 603, 628, 818, 1009, 1290, 1418, et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 162.

§ 2. *Qui*, = QVES, nominat. pl. (unde QVEIQVOMQVE = *quicumque*), in S. C. *de Bacch.* lin. 2, 4, 24 (Append. n. LVIII), S. C. *de Tiburt.* lin. 8 (Append. n. XXXVIII), tab. Gen. lin. 29, 42, Plebisc. *de Therm.* (Append. n. LXI), S. C. *de Asclep.* (Mommsen op. cit. n. 203), in antiq. legibus rom. *Acil. Repetund.*, *Thor. agr.*, *Servil. Repetund.*, *Cornel. de XX Quaest.*, *Iulia Municip.*, et in inscr. apud Henzen n. 594, Mommsen *Inscr. neapol.* n. 276, et *Inscr. lat. ant.* n. 596, 1418.

§ 3. *Quei* pro *quis*, ut in inscr. apud Mommsen

n. 6011 lin. 16: SEI · QVEI · AD · HVC · TEMPLVM · REM · DEIVINAM · FECERIT.

QVEIQVE, *quisque*, in tab. Bant. cap. 2 (Append. n. LVI).

QVEIQVOMQVE, *quicumque* (nominat. sg. et pl.), e QVEI = *qui* et QVOMQVE = *cumque*, in antiquis legib. rom. (*Servil. De repet.*, *Thor. agr.*, *Iul. Municip.* cet.).

QVEIS, *quis*, pronom. nominat. sg. In lapide apud Orell. n. 4303 (Murat. 492, 6): HOMINES EGO MONEO NI QVEIS DIFFIDAT SIBI.

§ 2. *Quibus*, ablat. pl., apud Varr. *De r. r.* I, I, 7.

QVERELLA, *querela*, subst. f. (cf. Mai *Class. auct.* II 42, et cod. *iur. civ.* pg. 8). Scaur. pg. 2250 P.: « querella per duo *l* scribunt ». Reperitur in inscr. apud Grut. 480 1, 771 6, 774 10, 775 9 sq., 955 8, Henzen n. 7348, cet.

QVERCENS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 684.

QVERCERVS. Vide QVERQVERVS.

QVERCETVM. Vide QVERQVETVM.

QVIIRO, *quaero*, in titulo apud Garrucci *Gaff. de Pompéi* pl. XVIII n. 4 (QVIIRIIS), et in titulo coemet. apud Marini *Arvali* pg. 266 (Perret *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 82 *ter*). Quero, unde QVESTOR et QVESTVS, frequenter exhibet cod. Gaii *instit.* (Lachmann pg. XLI).

QVERQVERVS et quercerus, adiect., ut *querquera febris* (cf. Apul. *Apol.* pg. 846, et Arnob. I, 48). Fest. *Qu.* XII, 26 pg. 257 (Paul. pg. 256): « Querque[ram febrem gravem et mag]nam quidam † querc[u dictam volunt, quod id genus] arboris, cum gr[ave sit ac durum, tum etiam in] ingentem evada[t altitudinem. Aurelius autem] Opilius frigidam a[it dici et cum horrore tremen]tem. Santra eam ex g[raeco ducit, qui *tremorem*] eiusmodi κά[ρκαρον dicunt, unde dictum esse] etiam *carcerem*. Plau[tus in Frivolaria: *Is mihi*] *erat bilis querque*[*ra tussis*. Lucilius L. . . . . .] *iactans me ut feb*[*ris querquera* . . . . . r]et alibi: *querque*[*ra consequitur capitisque dolores* ».

QVERQVETVLANI, Κερκετουλανοὶ (Dionys. V, 61, al. Κορκοτουλανοὶ), populi in Latio, apud Plin. III, IX, 16.

QVERQVETVLANVS, adiect. ad querquetum (quercetum) pertinens, ut Querquetulanus mons, Querquetulanum sacellum (Varro *De l. l.* V, 49 pg. 19), Querquetulana porta (Plin. XVI, XV, 1) vel Querquetularia (Paul. pg. 260), Querquetulanae virae vel nymphae (Paul. pg. 260). Fest. *Qu.* XII, 29 pg. 261: « Querquetulanae ut re (leg. *virae*) putantur significari nymphae praesidentes querqueto virescenti, quod genus silvae indicant fuisse intra portam, quae ab eo dicta sit Querquetularia: sed feminas antiqui, quam sciens (*scitas?*) dicimus, viras appellabant unde adhuc permanent virgines et viragines ».

QVERQVETVM, *quercetum* h. e. locus quercubus consitus, apud Varr. *De r. r.* I, XVI 6, et Fest. *Qu.* XII 29 pg. 261 cit. ad voc. QVERQVETVLANVS.

QVERQVEVS, *quernus*, adiect. In inscr. apud Zell n. 365: HABENS IN CAPITE CORONAM ARGENTEAM QVERQVEAM etc.

QVES, *quei* (qui), pronom. relat. (nominat. pl.), unde QVESDAM pro *quidam*, et QVESCVMQVE pro *quicumque*. Fest. *Qu.* XII, 29 pg. 261: « Ques antiqui dixerunt, inde declinatum remanet dativo casu, quibus, nam *qui* adhuc item *qui*[*s*] facit, ut isti istis, illi illis ». Charis. pg. 91 = 70 sq. P. (cf. pg. 133 = 107 P.): « Sed et plurali nominativo variaverunt *qui* proferentes vel *ques*. unde et dativus duplex in usu nobis est; *quis* enim et *quibus* dicimus, in alio *qui*, in alio *ques* declinantes. nam nominativus pluralis *i* littera terminatus accipit semper *s* et facit dativum, ut *di dis*, *coloni colonis*, ita et *qui quis*. Si vero *s* terminetur nominativus, *bus* syllaba terminari debet dativus, ut *duces ducibus*, *mores moribus*, et *ques quibus*. ques autem dixisse veteres testimonio est Cato, qui ait Originum II *Quescumque Romae regnavissent*. Et Pacuvius [vs. 221]: *Ques sunt is* (al. *es*)? *Ignoti, nescio ques ignobiles*. quam vocem tametsi novitas abdicavit, declinatio eiusdem tamen manet: *quibus* crebro dicimus ». Ita et Priscianus II 9 = 960 P., Serv. ad Virg. *Aen.* I 95. Cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 12. Enn. *Sat.* vs. 43 sq. (apud Varr. *De l. l.* VII, 71 pg. 148): « decem Coclites, ques (al. *queis*) montibus summis Rhipaeis (al. *Ripeis*) fodere ». Cato in *Orig.*: « Si ques sunt populi ». S. C. *de Bacch.* lin. 3 sq. (Append. n. LVIII): SEI · QVES ESENT · QVEI · SIBEI · DEICERENT etc.; et lin. 24: SEI · QVES · ESENT · QVEI · ARVORSVM · EAD · FECISENT.

QVESDAM, *quidam*, nominat. pl., e QVES = *qui*, apud Accium vs. 477 (Prisc. II, 9 = pg. 260 P.).

QVESCET, *quiescit*, in titulis coemet. apud Lupi pg. 146, Fleetw. 503 2, *Catac. de Rome* pl. XXVI n. 56.

QVESCITVS, particip. e *quesco* (quiesco), in titulo sepulcr. apud Doni cl. X n. 11 pg. 356 (BENE · QVESCITAE).

QVESCVMQVE, *queicumque* (quicumque), apud Cat. cit. ad voc. QVES = *qui*.

QVESQVE. Vide QVIESQVET.

QVESQVENS, *quiescens*, particip. praes., minus recte QVAESQVENS (vide QVESQVET = *quiescit*), in titulo coemet. apud Fabr. cap. VIII n. 36 pg. 553 (BENE QVESQVENTI).

QVESQVET, *quiescit*. Vide QVIESQVET.

QVESQVI, *quiescit*. Vide QVIESQVET.

QVESTOR, *quaestor*, sicut questus pro *quaestus*, e QVIIRO (quero) pro *quaero*, in lapidib. apud Grut. 339 5, Mommsen n. 5169, 5567, et Henzen n. 6087. Cf. Ritschel. *De fict. lat.* pg. 22.

QVESTVS, *quaestus*, e QVIIRO (quero) pro *quaero*, apud Gaii *instit.* pg. LXI (Lachmann).

QVI, *quis*, pronom. indefin. (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *qui*, et Varr. *De l. l.* VI 67 pg. 99, VII 3 pg. 117), ex. c. SI · QVI · MANVS INTVLERIT (Henzen n. 7339), et VT NI QVI SEPOLTVRA MEA VIOLET (Mommsen n. 1942).

§ 2. *Qui* pro *quo*, ablat. instrum. apud Varr. *De l. l.* V 21, 124, 136, 166, VI 82 (cf. Plaut. *Aul.* III, v 28, IV, x 48); et pro *qua*, apud Plaut. *Amph.* I, I 105, 263, III 37, *Pseud.* I, I 87.

§ 3. *Qui* pro *quae*, nominat. sg. f., barbara orthogr. Tituli coemet.: TVL·|LIE AVGVRIDI COIVGI BNM·| QVI VIXIT ANNIS·XVII [ET M]E|NSES·VI (Perret *Catac. de Rome* pl. XXXVII n. 122); VICTORA·BIRGO DEI QVI VI|XIT·ANNIS XXVIII·IN PACE·III· IDVS · FEBR (Perret op. cit. pl. XLVII n. 15); CONSTANTIA IN PACE QVI VIXIT ANNOS ... (Perret op. cit. pl. LXIII n. 25); IN HOC TVMVLO REQ|VIISCET BONAE MEMOR|IAE NECTERIA QVI VIXIT ANNOS XXV etc. (Boissieu *Inscr. ant. de Lyon* ch. XVII n. 41 pg. 584).

QVIAES, *quies*, barbara orthogr. Inscr. apud Grut. 563, 7: MEMORIAE·PERENNI·QVIAETI·AETERNAE· TERTINIAE · VICTORINAE · FEMINAE RARISSIMAE etc.

QVIECSET, *quiescet* (quiescit), in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3509 (REQVIEC[S]ET).

QVIES, adiect., in titulo sepulcr. apud Grut. 653, 1 (CADAVER·QVIES·ESTO). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *quies*.

QVIESCE, *quiescit*. Vide QVIESCET, quod sequitur.

QVIESCET, *quiescit*, in titulis sepulcr. apud Gori *Inscr. ant.* I 168, Vignol. *Inscr. sel.* pg. 332 (REQVIESCET), Fleetw. *Syll.* etc. 341, 2, *Catac. de Rome* pl. XXI n. 33 et pl. L n. 32, Steiner *Altchr. inschr.* n. 32 pg. 21, n. 54 pg. 31, n. 63 pg. pg. 61 (QVIESCE), n. 31 pg. 21 (CVIESCET), n. 56 pg. 31 (QIESCE), Boissieu *Inscr. de Lyon* cl. XVII n. 59 pg. 597 (REQVIESCET).

QVIESCVN, *quiescunt*, in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3528.

QVIESQVET et quesquet, *quiescit*, in titulis coemet. apud Mommsen n. 3491 (REQVIESQVET), et Fabr. cap. IV n. 127 pg. 269 (QVESQVE). QVESQVI pro quesquit exhibet Fleetw. *Syll. inscr.* etc. 387, 1, sicut CVIESCET Steiner *Altchr. inschr.* n. 31 pg. 21. Vide CESQVO = *quiesco*.

QVIETALIS ab antiquis dicebatur *Orcus*. Ita Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257 (Paul. pg. 256).

QVIETILLA, diminut. *quietae*, cognomen rom., ut CARISIA QVIETILLA (Murat. 803, 3).

QVIETO, *quietor*, agnoscitur a Prisc. pg. 396 = 799 P.

QVIETORIVM, sepulcrum, in quo mortui quiescunt, in inscr. apud Grut. 810 2 et 1131 11.

QVII, *quivi*, e *queo*, apud Prisc. pg. 539 = 905 et 543 = 907 P.

QVIIESCET, *quiescet* (quiescit), = QVIISCIT, in titulis coemet. apud Fleetw. *Syll. inscr.* etc. 495, 1, et Boissieu *Inscr. de Lyon* cl. XVII n. 41 pg. 584 (REQVIISCET).

QVIISCIT, *quiescit*, in tit. coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* cl. XVII n. 7 pg. 548, et n. 41 pg. 584.

QVICTILIS, *Quinctilis*, quintus mensis (vide QVINTILIS), in lege Iul. Municip. cap. 7. In vase coemet. (Lupi pg. 94 n. 24, *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I tav. XII n. 5): Ⱶ CAIICIⱵIVS | A D · VI · K · QVICTIⱵIS.

QVINCENTI, adiect. numer. Fest. *Qu.* XII, 24 pg. 254: « Quincentum et producta prima syllaba, et per *c* litteram usurpant † antiqui, quod postea levius visum est, ita ut nunc dicimus pronuntiari ».

QVINQVENIVM, *quinquennium*, in lege Servil. *Repet.* cap. 19 (Append. n. LX).

QVINQVERES, *quinqueremis*, gr. *πεντήρης*, in Not. Tiron. pg. 177.

QVINQVERTIVM vocabant antiqui, qu[od] Graeci *πένταϑλον*, ut indicat versus hic [Ribbeck *Trag. rel.* pg. 201 vs. 17]: *omnis aequalis vincebat quinquertio*. Livius quoque ipsos athletas sic nominat: *quinquertiones preco* (*praeco*) *in medium vocat*. Ita Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257 (Paul. pg. 256).

QVINQVI, *quinque*, nom. numer. In titulo coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* cl. XVII n. 7 pg. 548: VIXSIT IN PACE ANNVS QVINQVI.

QVINQVIENS, *quinquies*, adverb., in inscr. Ancyr. (Egger pg. 344).

QVINQVO, *lustro*, apud Charis. pg. 81 = 62 P.

QVINTANENSES. Vide LABICVM.

QVINTICEPS, e *quintus* et *caput*. Varro *De l. l.* V, 50 pg. 20: « In sacris Argeorum scriptum est sic: ..... *Cespius mons, quinticeps* (codd. *quinticepsois*) *cis lucum Poetelium ..... Exquilinum est* ».

QVINTILIS vel Quinctilis, *Κυίντιλιος* (Appian. *De bell. civ.* II 106, V 97), quintus mensis a Martio (Varro *De l. l.* VI, 34 pg. 86), sed postea in honorem Iulii Caesaris dictatoris, legem ferente M. Antonio M. filio consule, Iulius appellatus est (Macrob. *Saturn.* I, 12; cf. Suet. in *Iul. Caes.* cap. 76, et Ovid. *Fast.* III 149 sq.). In titulo apud Mommsen n. 6011: A · D · III · IDVS · QVINCTILEIS. Vide QVICTILIS.

QVINTILLVS, diminut. *quinti*, cognomen rom., ut M. Aurelius Claudius Quintillus imperator (Cohen *Méd. impér.* V, 112 suiv.). Cf. inscr. apud Gruterum, Murat., Donium cet.

QVINTINVS, adiect. ad *quintum* pertinens, ut C · IVLIVS · QVINTINVS (Marini *Inscr. Alb.* pg. 200).

QVINTIO -onis, diminut. *quinti*. Est cognomen rom. in inscr. apud Fabr. cap. IX n. 9 pg. 599, Grut. 53 7, et Mommsen n. 14, 636, 1818, 3863.

QVINTIPOR, *Quinti puer* (servus), nomen servile apud Varr. (Non. VI, 1 = pg. 448). Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257:

« Quintipor servile nomen frequens apud antiquos erat, a praenomine domini ductum, ut Marcipor, Gripor [leg. *Gnipor*], quamvis sint, qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent ».

QVINTVLVS, diminut. *quinti*, = QVINTILLVS. Est cognomen rom., ut Lusia L. f. Quintula (Grut. 468, 8). Cf. Marini *Inscr. Alb.* pg. 201 (ALEDI QVINTVLE).

QVINTVS, praenom. ital. (cf. ꝛIITИV⅂ púntiis), etr. ƎꟷИIV Ↄ (cuinte), ut Q. Ennius Rudiis natus, Q. Manilius Cumanus, Q. Pompaedius Silo Marsus, et Q. Vettius Vettianus Marsus.

QVIPS, *quis*, in leg. XII Tab. (Popma *De usu ant. locut.* I, 10; cf. Osann *De pron. tertiae pers.* pg. 15 sq.).

QVIQVAE, *quique*. Vide QVAE = *que*.

QVIR. Vide QVIRQVIR, *quisquis*.

QVIRELLA, *querella* (querela), ut in tit. sepulcr. SINE · VLLA · QVIRELLA (Fabr. cap. IV n. 109 pg. 276, et Grut. 755, 1).

QVIRINA tribus, una ex rusticis, quae a Curensibus Sabinis appellationem videtur traxisse (Fest. *Qu.* XII, 24 pg. 254). Liv. epit. lib. XIX: « Duae tribus adiectae sunt, Velina et Quirina [U. C. an. DXII] ». Cf. Cic. *pro Quintio* cap. 6 (L. Albius Sex. filius Quirina) et *Ep. fam.* VIII, 8 = n. 223 (C. Septimius T. f. Quirina), Ios. Flav. *Antiq. iud.* XIV, VIII 5 (Παπίριος Κυρίνα). In lapid. rom. scribitur QVI (Orell. n. 686, 3794, Henzen n. 5368, 6795, 7358), QIR (Henzen n. 5322) et QVIR (Orell. n. 106, 117, 119, 157, 168, 170, 1343, 2165, 2754, 2854, 3282, 3331, 3398, 3688, 3747 sq., 3966, 3981, 4019, 5056, Henzen n. 5100, 5281, 5317, 5323, 5334, 5502, 5816, 6150, 6759, 6996, 7009, 7152, 7174 sq., 7369), QVIRIN (Orell. n. 3685) et QVIRINA (Orell. n. 169, 3042, Henzen n. 5793, 6467).

QVIRINALIS, adiect. ad Quirinum pertinens, ut Quirinalis flamen (Varro *De l. l.* VII, 45 pg. 138; cf. Liv. I 20, V 40), Φλάμην Κυρινάλιος (Plutarch. in *Numa* VII, 6), Quirinalis lituus (Virg. *Aen.* VII, 187; cf. Ovid. *Fast.* VI, 375), et Quirinalis trabea (Virg. VII 612; cf. Ovid. loc. cit.).

§ 2. Quirinalia, dies quo sacra fiebant in honorem Quirini (Cic. *Epist. ad Q. fr.* II 3 et 13 = n. 99 et 134; cf. Liv. I, 20), quae dicta sunt etiam *festa stultorum* (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 89 Διὰ τί τὰ Κυρινάλια μωρῶν ἑορτὴν ὀνομάζουσιν;). Varro *De l. l.* VI, 13 pg. 77: « Quirinalia a Quirino, qua ei deo feriae et eorum hominum, qui Furnacalibus suis non fuerunt feriati ». Fest. *Qu.* XII, 24 pg. 254: « Quirinalia mense Februario dies, quo Quirini fiunt sacra. idem stultorum feriae appellantur, [qui dies] suorum fornicalium sacrorum cognominant (leg. *ignorant;* cf. Ovid. *Fast.* II 527 sqq.), eo potissimum rem divinam faciunt ». Idem XIV, 22 pg. 317: « Stulto[rum feriae appellaban]tur Quirina[lia, qui erat dies festus] Quiprini †, qu[od eo die omnes sa]crificant ii, [qui Fornicalibus aut] non potuer[unt rem divinam face]re, aut ign[oraverunt solemnem] fornicaliu[m suorum diem] commissumque [piaculum expiabant ex] more. at[que stulti videbantur ii,] quibus p[ermittebatur post ferias feriari] ». Kalend. Maff. et Farnes. (Orell. II, 384): QVIR · NP · QVIRINO IN COLLE.

§ 3. Quirinalis collis, Κυρινάλιος λόφος (Appian. *De bell. civ.* III, 92) vel Quirinus collis (Ovid. *Metam.* XIV, 836), Κουιρῖνος λόφος (Strab. V, III, 7) vel Κυρίνος λόφος (Dionys. Halic. II 37 sq., 50, 62, Plutarch. in *Rom.* XXIX, 3), et collis Quirini (Ovid. *Fast.* IV, 375), Κυρίνου λόφος (Plutarch. in *Numa* XIV, 1), nunc *Montecavallo*, unus ex septem Romae collibus (Liv. I, 44), olim Agonus, postea Quirinus appellatus (Ovid. *Fast.* II, 511, Paul. pg. 10). Fest. *Qu.* XII, 24 pg. 254: « Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim egonus (leg. *Agonus*) appellabatur, ante quam in eum commigrarent fere Sabinis (*Sabini*) Curibus venientes post foedus inter Romulum et Tatium ictum. a quo hanc appellationem sortitus est: quamvis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino, ita dicatum ». Paul. pg. 255: « Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigrarunt Sabini a Curibus venientes, quamvis alii a templo Quirini dictum putent ». Varro *De l. l.* V, 51 sq. pg. 20 sq.: « Collis Quirinalis ob Quirini fanum; sunt qui a Quiritibus, qui cum Tatio Curibus venerunt Romam, quod ibi habuerint castra. Quod vocabulum coniunctarum regionum nomina obliteravit: dictos enim collis plureis apparet ex Argeorum sacrificiis, in quibus scriptum sic est: *Collis Quirinalis, terticeps cis aedem Quirini. Collis Salutaris, quarticeps, advorsum est Apollinar, cis aedem Salutis. Collis Martialis, quinticeps apud aedem Dei Fidi in delubro ubi aeditumus habere solet. Collis Latiaris, sexticeps in vico Instelano summo, apud auraculum* †: *aedificium solum est* ». Cf. Solin. I 21, et Ovid. *Fast.* VI, 218 (« Quirinalis iugus »).

§ 4. Quirinalis porta, eadem quae et Agonensis et Collina et Salaria dicta est. Fest. *Qu.* XII, 23 pg. 254 (Paul. pg. 255): « Quiri[nalis porta eadem, quae et Collina, dicebatur], ut le[gimus apud antiquos scriptores . . . . .]itum autem . . . . . tio ita con[. . . . . qu]asi id suffra[getur. quam ideo nominari ait Collina]m Santra, pro[xime eam quod collis Quirina]lis est. porta[m rursum Quirinalem ideo appel]lant, sive quod [ea in collem Quirinalem itur, sive] quod proxime eam sacel[lum est Quirini. unde, ut videtur], usurpatio facta, [et duplex nomen eidem portae im]positum est. qui . . . . . derem fertur. Qui[ritis Iuno dea Sabinorum, cui bellantes] aqua et vino [libabant, dicta a curi id est hasta. Eam] tamen quid[am a] curis, [dictam esse statuunt, quia in] his ei sacra fiant: [cui

opinioni Verrius adver]satur. ab eiusdem autem [deae nomine videtur ite]m Curres † Sabinae [gentis oppidum dictum, quod ea gen]s armis erat potens ».

QVIRINIVS. Vide QVIRINVS, quod sequitur.

QVIRINVS, Κυϊρίνος (Dio Cass. XLI 14, LIV 19) vel Κυρῖνος (Plutarch. in *Numa* XXIX 1, in *Cam.* XX 9, *Quaest. rom.* n. 88, Dio Cass. XLIII 45, Dionys. Halic. II 48), nomen Romuli, postquam vita functus deus habitus est (Dionys. II, 63; cf. Varr. *De l. l.* V 74 pg. 30, Ovid. *Metam.* XIV 805 sqq. et *Fast.* III 41, Serv. ad Virg. *Aen.* VI 860, Paul. pg. 49 cit. ad voc. CVRIS). Plutarch. in *Rom.* XXIX, 1 sqq. (cf. *Quaest. rom.* n. 88): *Τὴν δὲ γενομένην ἐπωνυμίαν τῷ Ῥωμύλῳ τὸν Κυρῖνον οἱ μὲν Ἐνυάλον προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ, ὅτι καὶ τοὺς πολίτας Κυρίτας ὠνόμαζον· οἱ δὲ τὴν αἰχμὴν ἢ τὸ δόρυ τοὺς παλαιοὺς κῦριν ὀνομάζειν καὶ Κυρίτιδος Ἥρας ἄγαλμα καλεῖν ἐπ' αἰχμῆς ἱδρυμένον· ἐν δὲ τῇ Ῥηγίᾳ δόρυ καθιδρυμένον Ἄρεα προσαγορεύειν, καὶ δόρατι τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστεύοντας γεραίρειν· ὡς οὖν ἀρήϊόν τινα τὸν Ῥωμύλον, ἢ αἰχμητὴν θεὸν ὀνομασθῆναι Κυρῖνον. Ἱερὸν μὲν οὖν αὐτοῦ ἐστι κατεσκευασμένον ἐν τῷ λόφῳ τῷ Κυρίνᾳ προσαγορευομένῳ δι' ἐκεῖνον.* Enn. *Ann.* vs. 121 (Non. II, 394 = pg. 120): « Teque, Quirine pater, veneror, Horamque Quirini ». Virg. *Aen.* I, 292 sq.: « Cana Fides, et Vesta, Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt ». Cf. geminos Quirinos (Iuven. XI, 105), et vide QVIRINALIS et ROMVLVS. Etiam Ianus cognominatus est Quirinus (Macrob. *Saturn.* I, 9 cit. ad voc. IANVS). Horat. *Od.* IV, xv, 7 sq.:

« derepta Parthorum superbis
Postibus, et vacuum duellis
Ianum Quirinum clausit ..... ».

Suet. *Octav.* cap. 22: « Ianum Quirinum, semel atque iterum a condita Urbe memoriam ante suam clausum, in multo breviore temporis spatio, terra marique porta, ter clusit ». In marm. apud Mommsen (*Inscr. ant.* n. 630): QVIRINO | L · AIMILIVS · L · F | PRAITOR. Cf. numum arg. gentis Memmiae apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXVII n. 5. — Quirinus, adiect. ad Quirinum pertinens (Propert. IV, VI, 10), ut collis Quirinus (Ovid. *Metam.* XIV, 836). Quirinius est cognomen rom., ut P. Sulpicius Quirinius (Marini *Arvali* pg. 782 = Orell. n. 3693). Cf. kal. Praen. apud Orell. II 388 (QVIRINIO ET VALGIO COS).

QVIRIS, *hasta*, apud Sabinos. Vide CVRIS.

QVIRITARE, h. e. Quiritium seu populi romani fidem implorare. Varro *De l. l.* VI, 68 pg. 99: « Quiritare dicitur is qui Quiritum fidem clamans implorat. Quirites a Curensibus; ab his qui cum Tatio rege in societatem venerunt civitatis. Ut quiritare urbanorum, sic iubilare rusticorum ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *quirito.*

QVIRITES, Κυϊρῖται (Dio Cass. XLII, 53) vel Κυρῖται (Strab. V, III 1, Plutarch. in *Rom.* XIX 13 et in *Numa* III 5, Dionys. Halic. II 46), incolae oppidi Curium in Sabinis. Virg. *Aen.* VII, 710: « Una ingens Amiterna cohors, priscique Quirites ».

§ 2. Ita Romani appellati a Curibus, post foedus ictum inter Romulum et Tatium (cf. Varr. *De l. l.* VI, 68 pg. 99 cit. ad voc. QVIRITARE). Liv. I, 13: « Ita geminata Urbe, ut Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites a Curibus appellati ». Fest. *Qu.* XII, 23 sq. pg. 254: « [Quirites quod est nomen universi pop]uli singulare usur[pabatur olim, ut indici]o est preco, qui in funeris [indictione ita pronuntiare solet:] *illius* (leg. *ollus*) *Quiris leto datus.* Quirites autem dicti post foedus a Romulo et Tatio percussum, communionem et societatem populi factam indicant ». In antiquis formulis: populus Romanus Quiritium (Liv. I 32, VIII 9, XLI 16, Varro *De l. l.* VI 86 pg. 108, Aul. Gell. I 12, X 24), respublica Quiritium (Liv. VIII, 9). Paul. pg. 67: « Dici mos erat Romanis in omnibus sacrificiis precibusque: populo Romano Quiritibusque, quod est Curensibus, quae civitas Sabinorum potentissima fuit ». Liv. V, 41: « Sunt qui, M. Fabio pontifice maximo praefante carmen, devovisse eos se pro patria Quiritibusque Romanis, tradant ». Id. VIII, 6: « inde se consul devoveret pro populo romano Quiritibusque ». In numis Vitellii imperat. VESTA P · R · QVIRITIVM (Cohen *Méd. impér.* I 258 n. 34, et pg. 267 suiv. n. 102 suiv.). Cf. Plin. XVI, LVII, 2.

QVIRQVIR, *quisquis*, ad vocabulum feminini generis adhibitum, apud Varr. *De l. l.* VII, 8 pg. 120.

QVIS, *quae*, pronom. fem., apud veteres (Plaut. *Mil.* II, V 26, IV, I 22; Ulpian. *De verb. signif.* XVI 1, et Pomp. *Comm. in Donat.* pg. 249). Non. III 49 = pg. 197: « Cuis et generi feminino attribui posse, veterum auctoritas voluit. Livius [vs. 34]: *Mulier quisquis es, te volumus.* Caecilius [vs. 267]: *Quaeso igitur, quisquis es, mea mulier.* Pacuvius [vs. 239]: *Quisquis* (al. quis) *tu es mulier, quae me insueto nuncupasti nomine?* Ennius [vs. 133 sq.]: *Et quis illhaec est, quae lugubri Succincta est stola?* ».

§ 2. *Ques* (qui), ut in titulo sepulcr. apud Grut. 993, 4: QVIS · IN · EIVS · POTESTATE · ERVNT.

§ 3. *Quibus*, dat. et abl. pl., apud Varr. *De l. l.* V 45, 51, 54, 78 cet. Serv. ad illud Virg. *Aen.* I 95 sq. *Quis ante ora patrum Troiae sub moenibus altis*, scripsit: « Et *quis* et *quibus* unum significat: secundum artem enim sic dicimus. Ab eo enim, quod est a *qui* in *bus*, ab eo quod est a *quo* in *is* mittit, sed a tertia declinatione in usu est dativus et ablativus plurales, licet antiqui omnibus usi sint casibus ». Vide QVES = *qui*.

QVISCIT, *quiescit*, in titulo coemet. apud Grut. 1050, 12.

QVISQVE, *quisquis*, pronom. In titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3037: QVISQVE · MANES · INQVETABERIT · HABEBIT · ILLAS · IRATAS.

QVIT, *quid*, pronom., in marm. rom. (Henzen n. 6086 sq., 7297, 7420a rr, Mommsen n. 6058, 6916), ex. c. ET·SI·QVIT IN EIS FRAVDIS CAVSA INVENTVM FVERIT (*Atti dell'Acad. rom. d'arch.* II 462, Zell n. 382). Adde tab. aen. apud Grut. pg. 242 lin. 37, tab. Malacit. apud Henzen n. 7421, et cf. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann). Vide QVITQVIT et QVITQVAM.

QVITQVAM, *quidquam*, praen. In lapide apud Mommsen n. 6058: A NOBIS NVMQVAM QVITQVAM NEGATVM EST. Vide QVIT = *quid.*

QVITQVIT, *quidquid*, in inscr. rom. apud Henzen n. 7420a rr, et Mommsen n. 6916. Vide QVIT = *quid.*

QVIVS, *quoius* (cuius), apud Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann), et in inscr. apud Henzen n. 6431, et Oderici *Dissert.* pg. 39 (vide RELLIQVIAE).

QVLINA, *culina*, ut in inscr. apud Orell. n. 3302: T · SEPTVMIVS · T · L · L · | CHARITO | QVLINAM.

QVM, *quom* (quum), adverb. temporis, apud Cic. *De rep.* III, 33 sqq. (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 121 sqq.) et in cod. Cic. (Mai *Class. auct.* II 309).

QVM, *cum*, praep., minus recte QVN. In numis gentis Antistiae: C · ANTIST · VETVS FOEDVS P · R · QVM GABINIS (Cohen *Méd. consul.* pg. 19 pl. II n. 7) et C · ANTIST · REGIN · FOEDVS P · R · QVM GABINIS (pl. II n. 8), QVM COIVGE SVA (Fabr. cap. IV n. 137 pg. 270), TVRREIS MOIROS TVRREISQVE AEQVAS · QVM MOIRO FACIVNDVM COIRAVERVNT (Append. n. LIII). Cippus sepulcr. in *Giorn. arcad.* CXLIV, 29: D · M | IANVARIA · CARA · | COIVX · AGATONI · CO · COIVGI · VENE | MENTI · FECIT | QVN QVN · VI|XI · ANNIS · XXV. Inscr. apud Orell. n. 1218: NOVELLIAN[VS] | PADDARVS | I O M V S L [M] PRO SE REM | DOMVM · F | QVM DIS | DEABVSQ | O DD.

QVN, *cum*, pro QVM = *cum*, quod vide.

QVOAT, *quoad*, adverb. In titulo sepulcr. apud Doni cl. V n. 200 pg. 210: OMNIBVS · ANNIS · QVOAT · VIXERO.

QVOD, *quot*, apud Cic. *De rep.* II 16 (cf. Mai *Class. auct.* I 384, Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 99), in titulo apud Mommsen *Inscr. ant.* n. 1016, in tab. Lugdun. lin. 6 (Boissieu *Inscr. de Lyon* pg. 138), in tab. Malacit. apud Henzen n. 7421. Vide QVODANNIS.

QVOD, *quo*, abl., in ant. lege apud Fest. XII, 16 pg. 246.

QVODANNIS, *quotannis*, in decr. Colon. Pis. (QVOD · ANNIS), et in inscr. apud Grut. 228 8, 378 1, Gori *Inscr. ant.* I 316, Orell. n. 3772, 4115, Henzen n. 7116.

QVOE, *quoi* (cui). Vide QVOI.

QVOEI, *quoi* (cui), pronom. m. dat. sg. = QVOIEI, in lege Servil. *Repet.* cap. 4 (Append. n. LX).

QVOI, *qui*, pronom. relat. (nominat. pl.) = QVES et QVEI. Vel. Long. pg. 2231 P.: « Hoc amplius, quo pinguior esset enuntiatio, *o* quoque inserebant, et pro *qui* quoi scribebant ».

§ 2. *Quoi* (cui), dat. sg. (= osc. PIEI), et in compos. *quoiquam* et *quoipiam*, apud veteres scriptores (Plaut., Varr. *De l. l.* IX 67 pg. 218; cf. Quintil. *Inscr. orat.* I, VII, 27). Vel. Long. pg. 2235 P.: « Itaque audimus quosdam plena omni syllaba quoi et tibei, pro *cui* et *tibi*, quod multo vitiosius est, quam si tenuitatem *i* literae custodirent ». Invenitur in leg. *Thoria agr.* (Append. n. LIX), *Servilia Repet.* (Append. n. LX), *Iulia Municip.*, *Rubria De civ. Gall. Cisalp.* cap. 21 sq., in tab. Gen. lin. 44 (Append. n. I), leg. fragm. apud Marini *Arvali* pg. 40, in marm. apud Manut. *Orthogr.* 474, 3 (Mommsen *Inscr. lat. antiquiss.* n. 1008), in inscr. Helvet. apud Mommsen n. 192, in lapide apud Orell. n. 360. Tit. sepulcr. apud Lancell. *Inscr. Picen.* fol. 3 et fol. 100 (Orsat. *Marm. erud.* pg. 160): C · SENTIDIVS | SATVRNINVS | HIC | MIHI · HOC · POSVIT | MORS · MEA · QVOI · DOLVIT. Cf. Varr. *De l. l.* V 12, 51, 82, 84, 92, 98 et alibi. — QVOE pro quoi invenitur in lege *Iul. Municip.* cap. 8.

QVOIEI, *quoi* (cui), pronom. m. dat. sg., antiquo scribendi more, = QVOEI. In tit. n. 2710 ex Scip. sepulcro: QVOIEI · VITA DEFECIT · NON HONOS. Lex Thoria *agr.* (Append. n. LIX) cap. 51 (cf. cap. 1): [QVOD EIVS] AGRI LOCI AEDIFICI QVOIEIQVE [EMPTVM]. Adde leg. Servil. *Repetund.* cap. 4 (Append. n. LX).

QVOII, *quoi* (cui), dat. sg. Turpil. apud Cic. *Tusc.* IV, 34 (ed. Orell.): « si quidem sit quisquam deus, Quoii ego sim curae ».

QVOIVX, *coiux* (coniux), in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. IX n. 21 (BENEMERENT QVOIVGI).

QVOIVS, *quoia*, *quoium*, *cuius*, *cuia*, *cuium*, pronomen relativum, antiquo scribendi more, sicut QVOI (QVOEI et QVOIEI) pro *cui*, apud veteres scriptores, et in antiq. leg. rom. Lex Servil. *Repetund.* cap. 1: AVT QVOIVM NOMEN EX H · L · EX REIS EXEMPTVM ERIT; cap. 11 QVOIVM NOMEN EX H · L · DELATVM ERIT; et cap. 4 QVOIAVE IN FIDE IS ERIT. Pleb. de Termess. col. 2 lin. 2 (Append. n. LXI): QVOIA DE IVRIS DICTIO ERIT.

§ 2. *Cuius*, genit. sg. in antiq. legibus, *Thoria agr.* (Append. n. LIX), *Servilia Repet.* (Append. n. LX), *Cornelia de XX quaest.* (Egger pg. 287), *Rubria de Gallia Cisalp.*, Plebisc. *de Therm.* (Append. n. LXI), *Iulia Municip.* Inscr. n. 2707 ex Scip. sepulcro: QVOIVS · FORMA · VIRTVTEI · PARISVMA FVIT. Adde inscr. lat. antiq. apud Mommsen n. 209, 1016, 1018, 1051 (QVIVS), 1422, 6482, et cf. Varr. *De l. l.* V 41, 43, 77, 81, 84, 155, et voc. quoiusmodi (Varr. *De l. l.* VI 39 pg. 88) et uniusquoiusque (Varro op. cit. V 2 pg. 2).

QVOM, *qum* vel *quum* (cum), minus recte QOM, adverb. temporis (cf. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 5), in antiquis inscr. rom. (tit. L. Corn. Scip. n. 2710, S. C. de

Bacch. lin. 9, Orell. n. 4860, Marini *Arvali* pg. 782 = Orell. n. 3693), apud Varr. *De l. l.* V 2, 8 sq., 23, 41, 60, 83 sq., 90, 137, 165, 176, 183 et alibi (cf. *Iur. civ. anteiust. reliquiae* apud Mai pg. 9). Tit. viae Appiae (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1851 pg. 72 nt. 1: HOC · EST · FACTVM · MONVMENTVM | MAARCO · CAICILIO | HOSPES · GRATVM · EST · QVOM · APVD | MEAS · RESTITISTEI · SEEDES | BENE · REM · GERAS · ET · VALEAS | DORMIAS · SINE · QVRA. Adde leg. Acil. *Repetund.*, Thor. *agr.*, Servil. *Repetund.*, Iul. *Municip.*, Cornel. *de XX quaest.*, Rubr. *de Gallia Cisalpina*, S. C. *de Asclepiade*, in quibus reperiuntur formae QVEIQVOMQVE vel QVEI QVOMQVE et QVEIQOMQVE, QVAEQVOMQVE, QVEM QVOM QVE, QVOD QVOMQVE, QVOQVOMQVE, QVOS QVOMQVE, QVIBVS QVOMQVE.

QVOMQVE et QOMQVE, *quumque* (cumque). Vide QVOM.

QVON, *quom* (quum). Vide QVONQVE.

QVON, *cum*, praep. in titulo sepulcr. apud Murat. 1292, 10 = Mommsen n. 5801 (QVON · QVO · VIXIT). Vide QVM.

QVONQVE, *quomque* (quumque), in S. C. de Tiburt. lin. 12 (Append. n. XXXVIII). Vide QVOM.

QVOQIRCA, *quocirca*, in lege Iulia *Municip.* cap. 6 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 410).

QVOQVE, *quoquo*, in tab. Puteol. apud Mommsen n. 2458 (QVOQVE · VERSVS).

QVOQVOMQVE, *quocumque*. Vide QVOM.

QVOR, *cur*, adverb. apud Varr. *De l. l.* V 2, VII 2 et 45. Vide QVR et QVVR.

QVOSSVM vel quosum, *quorsum*, adverb. Plaut. *Pseud.* I, II, 80 sq. (Fleckeisen): « tenes quossum haec tendant quae loquar ». Quosum exhibet Ritschelius. Cf. Plaut. *Poen.* III, III, 71.

QVOT, *quod*, pronom. relat., in decr. *col. Pis.* sec., in tab. apud Henzen n. 6087, et in lapid. rom. apud Fabr. cap. II n. IX pg. 80, Grut. 97 5, Lupi pg. 66, Maffei *Mus. ver.* 178 1, Orell. n. 1064, Visc. *Mus. Pio-Clem.* vol. VI tav. 62, *Giorn. arcad.* XXXIX 235. Cf. Cic. *De rep.* II, 16 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 99).

QVR, *quur* (cur), adverb. in titulo apud Mommsen *Inscr. ant.* n. 1454.

QVRA, *cura*, antiquo scribendi more, in inscr. apud Henzen n. 6431 (QVRARVM), et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1851 pg. 72 (SINE · QVRA). In titulo sepulcr. (apud Fabr. cap. V n. 331 pg. 408): P · MINICIVS · MARMVRIS QVRAM · HEGIT.

QVRPVS, *corpus*, in titulo sepulcr. apud Grut. 1056, 1.

QVRTIVS, *Curtius*, n. pr. m., ut M · QVRT · (Grut. 1010, 5), P · QVRTIVS · P · F · VICTOR, et P · QVRTIVS · P · F · PRIMVS (Grut. 1010, 1).

QVSONIVS, *Cusonius*, n. pr. m. Inscr. apud Furlan. *Lap. Pat.* n. 392 et *Lap. Est.* n. 47: SEX · QVSONI | Ɔ · L · ANCIALI | PRIMVS · L · POSIT.

QVTIA, *Cutia*, n. pr. f., ut QVTIA · SILVANA (Grut. 999, 6).

QVVM, *cum*, apud veteres (Prisc. pg. 36 = 560 P. cit. ad voc. QVVR).

QVVR, *cur*, adverb. interr., = QVR. Prisc. pg. 36 = 560 P.: « Apud antiquos frequentissime loco *cu* syllabae, *quu* ponebatur et e contrario, ut arquus, coquus, oquulus pro *arcus*, *cocus*, *oculus*, quum pro *cum*, quur pro *cur* ».

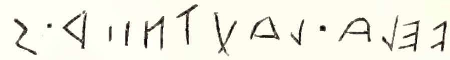
P

P (*p*), litera solitaria in numis Italiae infer., ad Veliam et Rhegium pertinentibus (Carelli tab. CXXXVII n. 27, CXCVI n. 69).

q (r), *annos*, pro ⅃Iq (ril), apud Etruscos, in nonnullis titulis sepulcralibus, ex. c.:

IXX · q (n. 325 bis *h*) = *ann. XXI.*
IIXX P (n. 2273) = *ann. XXII.*
ΛXX · q (n. 325) = *ann. XXV.*
IIIΛXX · q (n. 2066) = *ann. XXVIII.*
XXX · q (n. 2121) = *ann. XXX.*
XXXX · q (n. 2107) = *ann. XL.*
IIIIXXXX · q (n. 2063) = *ann. XLIV.*
↑ · q (n. 325 bis *c*) = *ann. L.*
Λ↑ · q (n. 361 et n. 2091) = *ann. LV.*

Cf. inscr. n. 273, 336 bis *c*. - In tegula sepulcr. n. 168

literae ζ · ◁, quas pro nota praenominis *Aruntis* (AOMAq ramtha) sumit Lanzius 425 = 354 ad n. 327, explicari possunt ril sas = *annos sex* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 116 sg.), nisi legendum vela lautniias.

§ 2. *Aruns* vel *Aruntia*, praenom. etr., pro AOMA9 (ramtha), in fragm. inscr. n. 2381. Cf. n. 2031 bis et n. 2296.

§ 3. *Aruntiâ*, n. pr. f. (abl. sg.), sive *Aruntis*, praen. m. (genit. sg.), nota praenominis ˥AOMA9 (ramthal) vel ƧAOMA9 (ramthas). Titulus sepulcralis n. 2360: ИAꓘƆ · Ɑ · ƧAИ↓9AT · M (m. tarchnas r. clan) = *Marcus Tarquinius Aruntiâ natus.*

§ 4. Litera solitaria in vase etr. n. 2205 (Ɑ).

..Иᐊ (ra..), in numo n. 2828*e* ad Nuceriam Alfaternam pertinente.

Aᐊ (ra), nota praenominis *Aruntis* vel *Aruntiae* (AOMAƆ ramtha), in titulis sepulcr. n. 2122 et n. 2125. Cf. fragm. inscr. n. 847 bis.

§ 2. PA (ra) invenitur in amphora etr. n. 2206.

RABIA, *rabies*, ital. *rabbia*, ponitur a Servio (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *rabies*).

RABO -onis, *arrhabo*, apud Plaut. *Truc.* III, II, 20 sq.

RAGIA, *raia* (ital. *raggia?*), piscis genus. Est cognomen rom., ut C · SVLPICIVS · C · ALB · L · RAGIA (Grut. 36, 7).

Ǝ8A9 (rafe), *Rofus* (Rufus), cognomen etr., = Ǝ8VA9 raufe (cf. Ǝ˥8A afle pro Ǝ˥8VA aufle), unde gentil. *Rofius*, fem. I8A9 (rafi) pro I8VA9 (raufi) = *Rofia.* In olla sepulcr. n. 1724: Ǝ8A9 ⁝ Ǝ+I+ ⁝ A˥ (la tite rafe) = *Lars Titius Rufus.*

§ 2. *Rofius*, gentilitium etr. (genit. sg. MI8A9 rafiś et ƧI8A9 rafis). In operc. ossuarii perus. n. 1309: Ǝ8A9 · ˥ƎƎ (vel rafe) = *Velius Rofius.* Adde inscr. n. 1308.

I8A9 (rafi), *Rofia*, n. pr. f., pro AI8A9 (rafia) = AI8VA9 (raufia), apud Etruscos. In titulis sepulcr.: I8A9 : 9A (ar rafi, n. 1282, 1285 sq., 1294) = *Arria Rofia*, I8A9 : VA (au rafi, n. 1288) = *Aula Rofia*, I8A9 : AИAO (thana rafi, n. 1289) et I8A9 · ИO (thn rafi, n. 1291) = *Tannia Rofia.*

§ 2. *Rofius?* fortasse pro Ǝ8A9 (rafe), ut in titulo sepulcr. n. 1295 I8A9 · Ƨ˥ (ls rafi) = *Lars Rofius.*

AI8A9 (rafia), *Rofia*, familia etr. (= I8A9 rafi), pro AI8VA9 (raufia), unde ˥AI8A9 (rafial) pro ˥AI8VA9 (raufial). In titulo sepulcr. n. 1283: AI8A9 : VA (au rafia) = *Aula Rofia.*

˥AI8A9 (rafial), *Rofiâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ˥AI8VA9 (raufial), e AI8A9 (rafia) pro AI8VA9 (raufia). In ossuario perus. n. 1619: ˥AI8A9 | Ǝ+A8AƆ : ƎƧ (se cafate rafial) = *Sextus Cafatius Rofiâ* natus.

MI8A9 (rafiś) et ?ƧI8A9 (rafis), *Rofi*, n. pr. m. genit. sg., pro raufiś (cf. MAI8VA9 raufiaś), e Ǝ8A9 (rafe) pro Ǝ8VA9 (raufe) = *Rofius.* In titulis sepulcr.: MI8A9 · IИV1A (apuni rafiś, n. 1287) = *Aponia Rofi* uxor, ƧI8A9 I91ƧAƆ (caspri rafis, n. 1284) = *Casperia Rofi* uxor, ƧI8A9 · IƎИƧMVƆ9Ǝ1 (percumsnei rafis, n. 267) = *—ia Rofi uxor*, MI8A9 IOƎ˥ · IO9A˥ (larthi lethi rafiś, n. 1293) = *Lartia Letia Rofi* uxor, MI8A9 · IOI+A˥ (latithi rafiś, n. 1292) = *Letidia Rofi* uxor.

I˥8A9 (rafli), *Rofilia* (Rufilia), n. pr. f., in urna etr. n. 2271.

ƧI⊭A9 (razis), *—us*, cognom. etr., in operc. ossuarii perus. n. 1566. Vermigliolio est gentil. *Raius* (*Inscr. per.* pg. 207 ad n. 83).

RAHIVS, *Raius*, gentil. rom., ut M · RAHIVS · L · F · QVARTVS (Mommsen n. 5042).

˥OA9 (rathl), *Aruntiâ*, praen. vel nom. pr. f. (abl. sg.) pro ˥AO9A (arnthal), e AOMA9 (ramtha) pro AIOИ9A (arnthia), nisi perperam pro ˥AO9A˥ (larthal) = *Lartiâ.* Urna clusina n. 501 bis *e*: ˥OA9 · AИƆ9A˥O (th larcna rathl) = *Tannia Larcania Aruntiâ* nata (Lanzi II 370 = 299 ad n. 110).

˥AИƧMOA9 (rathmsnal), *Ratumeniâ* (?), n. pr. f. abl. sg., pro ˥AИƧMVOA9 (rathumsnal), in urna clusina n. 497.

Ǝ˥ƧOA9 (rathsle). Vide Ǝ˥ƧOA9AƆ (carathsle).

˥AИƧMVOA9 (rathumsnal), *Ratumeniâ* (?), n. pr. f. abl. sg., minus recte ˥AИƧMOA9 (rathmsnal), e rathumsna, unde etiam AƧAИƧMVOA9 (rathumsnasa), comparandum cum rom. Ratumena. Tit. sepulcr. n. 496: ИAꓘƆ : ˥AИƧMVOA9 | O˥ : IИI9Ǝ⊘ : O9[A˥] (larth herini lth rathumsnal clan) = *Lartia Herennia Lartis* filia *Ratumeniâ* nata. Adde inscr. n. 645, et vide RATVMENA.

AƧAИƧMVOA9 (rathumsnasa), *Ratumenii uxor* (?), cogn. f. e coniugio derivatum, in tegula clus. n. 486. Vide ˥AИƧMVOA9 (rathumsnal).

?Ǝ˥IA9 (raile), *—ius*, n. pr. m. in urna etr. n. 1721. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 238 ad n. 146.

?M9IA9 (rairś), in inscr. etr. n. 455.

RAITIA, *Raetia*, in marm. apud Maffei *Ver. ill.* II 616 = Orell. n. 488 (PROLEG · PROVINCIAI RAITIAI).

ATƎИVƆAƆ (racuneta). Vide AƧA˥ (lasa).

RALINSVST. Vide ALINSVST.

RALLA et Ralliana, genus velis, a rarula (diminut. e *rara*), dicta a raritate (Non. XIV, 14 = pg. 539). Edict. Diocl. pg. 21: « Sagum seu rallianam rudem X sedecim ». Cf. tunicam rallam apud Plaut. *Epid.* II, II, 46. — Ralla est cognom. rom., ut M. Marcius Ralla (Liv. XXIX 11, XXX 38) et Q. Marcius Ralla (Liv. XXIV, 53).

RALLIANA. Vide RALLA.

?IƎИ˥Aᐊ (ralnei). Vide IƎИ˥A (alnei).

ƸAOƎMAꟼ (ramethas), in aere etr. n. 2592. Cf. AOMA9 (ramtha).

RAMENTA, *ramentum*, subst. f. apud Plaut. *Bacch.* III, IV 15, et *Rud.* IV, III 77.

AOMAƆ (ramtha), *Aruntia*, praen. fem., = AOИA9 (rantha), pro AIOИ9A arnthia (genit. ƧAOMA9 ramthas, abl. ˥AOMAƆ ramthal), apud Etruscos (Lanzi II 791 = 700, et V. Campanari in *Giorn. arcad.*

XXXIV 56), in titulis sepulcr. n. 453 (?A⊲MA⊲), 880, 1404, 1641, 2044, 2078, 2079, 2091, 2121, 2267, 2335 *c*, 2350, 2358, 2359, 2416 (AOMA⊲), 2429, 2437, 2509, 2555. Rantius est gentil. rom., ut L · RANTIVS · L · F · (ΛEVKIOΣ PANTIOΣ ΛEVKIOV YIOΣ), apud Mommsen n. 3523.

?IAOMAq (ramthai), *Aruntiá* (?), praen. f. fortasse pro ⅃AOMAꓷ (ramthal), e AOMAq (ramtha), in marm. etr. n. 2077 (cf. Lanzi II 461 = 390 ad n. 463).

⅃AOMAq (ramthal), *Aruntiá*. Vide IAOMAq (ramthai) et voc. sq.

?Ɔ⅃AOMAꓷ (ramthalc), *Aruntiá*, praen. fem. (abl. sg.) e AOMAꓷ (ramtha), in titulo sepulcr. n. 2335 *a*.

ƧAOMAq (ramthas), *Aruntiae*, n. pr. f. genit. sg., pro arnthias, e AOMAq (ramtha) pro AIOИ⊲A (arnthia), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 580, 2071 (ƧAOMA⊲), 2564 (ƧΛOMAq), et in anulo tarquin. n. 2333 bis (ƧAOMAꓷ).

ИOMAq (ramthn), in inscr. etr. n. 2340 lin. 1. Fortasse perperam pro AOMAq (ramtha) = *Aruntia*.

VOMAq (ramthu), *Aruntia* (?), praenom. fem., fortasse pro ramthua vel AOMAq (ramtha), in inscr. etr. n. 2554 bis.

RAMNENSES vel Ramneses, et Ramnes vel Rhamnes, Ῥαμνήνσης (Plutarch. in *Rom.* XX, 1), tribus Romana, a Romulo dicta (Liv. I 13, Varro *De l. l.* V 55 pg. 22 et 81 pg. 32, Ovid. *Fast.* III 131, Propert. IV, I 31, Serv. ad Virg. *Aen.* V 560, Ascon. in Cic. *Verr.* II, I 5, cit. ad voc. LVCERES). Plutarch. loc. cit.: *Διπλασιασθείσης δὲ τῆς πόλεως ἑκατὸν μὲν ἐκ Σαβίνων πατρίκιοι προσκατελείχθησαν, αἱ δὲ λεγεῶνες ἐγένοντο πεζῶν μὲν ἑξακισχιλίων, ἱππέων δὲ ἑξακοσίων. Φυλὰς δὲ τρεῖς καταστήσαντες ὠνόμασαν τοὺς μὲν ἀπὸ Ῥωμύλου Ῥαμνήνσης, τοὺς δὲ ἀπὸ Τατίου Τατιήνσης, τρίτους δὲ Λουκερήνσης διὰ τὸ ἄλσος, εἰς ὃ πολλοὶ καταφυγόντες, ἀσυλίας δεδομένης, τοῦ πολιτεύματος μετέσχον· τὰ δ᾽ ἄλση λούκους ὀνομάμαζουσιν.* Horat. *Epist. ad Pis.* vs. 341 sq.:

« Centuriae seniorum agitant experta frugis;
Celsi praetereunt austera poëmata Ramnes ».

Ῥαμνοῦς -οῦντος est demus atticus, tribus Aeantidis (Pausan. *Att.* XXXIII 2, Strab. IX, I 17 et 22, et Schol. in Aristoph. *Plut.* vs. 586), unde Ῥαμνουσία h. e. *Nemesis*, quae et a Romanis Rhamnusia cognominatur (Ovid. *Metam.* XIV, 694; Virg. *Cir.* vs. 228). Cf. gentil. Ramnius et Rammius apud Grut., Murat., Furlan. *Lap. Est.*, Amaduzzi *Monum. Matth.*

RAMNES vel Rhamnes. Vide RAMNENSES.

?A⊲MA⊲ (ramra). Vide AOMAq (ramtha).

?ƧDMAꓷ (ramrs), in sepulcro Tarquin. (inscr. n. 2296). Cf. ƧAOMAq (ramthas) = *Aruntiae*.

VMAq (ramu), *Ramius* (?), n. pr. m., in vase etr. n. 2184 bis.

ΘVMAq (ramuth), *Aruns* vel *Aruntia*, praen. etr. (vide AOMAq ramtha et OИqA arnth), in fibula etr. n. 2340 bis.

? AИAq (rana), in olla etr. n. 440.

I‡AИAq (ranazi), *Ranatia* (Renatia)?, in tegula etr. (Lanzi II 348 = 277 ad n. 26). Vide vocc. sqq.

V‡AИAq (ranazu), *Ranatius* (Renatius)?, n. pr. m., unde cognom. fem. AƧV‡AИAq ranazusa (vide I‡AИAq ranazi). In urna clus. n. 692 bis: V‡AИAq : ƎAƆ (cae ranazu) = *Caius Renatius*.

⅃AIV‡AИAq (ranazuial), *Ranatia* (Renatia)?, n. pr. f., e I‡AИAq (ranazi). Tit. Volaterr. n. 336 bis: « a śaucni a ranazuial » = *Aula Saucinia Auli* filia *Renatiá* nata.

⅃AIV‡AИAq:A:IИƆVAM:A

Alia inscr. Volaterr. n. 336 ter: « . . . śaucni a [r]anazu[ial] ril XXXI » = . . . *Saucinia Auli* filia *Renatiá* nata vixit *ann. XXXI*.

IXXX·⅃Iq ... ·A·IИƆVAM

AƧV‡AИAq (ranazusa) et AMV‡AИAq (ranazuśa), *Ranatii* (Renatii) *uxor*, cognom. fem., e coniugio derivatum (vide V‡AИAq ranazu), in urna Perus. n. 1720 (AƧV‡AИAq) et in titulo Clus. n. 796. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 206 ad n. 82.

RANDEME, *ad —em*, subst. umbr. (locat. sg. 3 decl.), pro randemem, e them. randi (Aufr. et Kirch. I 96 123, II 78, 148; cf. Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VIa 14: RANDEME · RVFRER = *ad —em Rufri*. Ad gr. ῥαντὴρ (perfusor), e ῥαίνω, *perfundo*, trahit Huschkius op. cit. s. 75 (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 13).

AOИAq (rantha), *Aruntia*, praen. f. = AOMAq (ramtha) pro AIOИqA (arnthia), apud Etruscos. Hinc deminut. A⅃VOИAq (ranthula) et A⅃ƎOИAq (ranthvla) = *Aruntilla*. In tit. sepulcr. n. 2350, 2366: IAИ↓qAT · AOИAq (rantha tarchnai) = *Aruntia Tarquinia*. Adde inscr. n. 2029 et n. 2385.

MAOИAq (rantham), in inscr. etr. n. 2353, e AOИAq (rantha) = *Aruntia*.

⅃AƎOИAꓷ (rantheal), *Runtiá* (Aruntiâ), praen. vel n. pr. f., e AOИAq (rantha) pro AIOИqA (arnthia), apud Etruscos. Operculum ossuarii perusini n. 1408: ⅃AƎOИAꓷ : I†ƎƎ OИqA (arnth veti rantheal) = *Aruntia Vettia Runtiá* nata (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 52).

VOИA⊲ (ranthu), *Aruntia* (?), praen. f., = AOИAq rantha (unde A⅃VOИAq ranthula et A⅃ƎOИAq ranthvla), fortasse pro AVOИAq ranthua (Lanzi I 253 = 195), apud Etruscos, in sarcoph. Tuscan. n. 2107 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 332, CXX 238).

ΑVOИΑꟼ (ranthua). Vide VOИΑⱭ (ranthu).

ΑⱯVOИΑꟼ (ranthula) et ΑⱯƎOИΑꟼ (ranthvla), *Aruntilla*, praen. fem. deminut. e ΑOИΑꟼ (rantha) pro ΑIOИꟼΑ (arnthia) = *Aruntia*, in titulis etr. n. 2351, 2568 ter*b*.

IƎИИΑꟼ (rannei), *Ramnia*, n. pr. f., apud Etruscos. In operc. ossuarii Volaterr. n. 337 bis: IƎИИΑꟼ ΑIИΑO (thania rannei) = *Tannia Ramnia*. Vide RAMNENSES.

VИΑO (ranu), —*o*, abl. sg. 2 decl. (Aufr. et Kirch. II, 347), in tab. eugub. IIb 19. Ad gr. ῥαίνω (perfundo, inspergo) trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 333). *Canum* vel *candidum* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* VII, 16).

ƧΑOVИΑO (ranuthas), *Aruntiae* sive *Aruntis*, praen. etr. (genit. sg.) = MΑI+ИꟼΑ (arntias̀), e ΑOꟽΑO (ramtha) pro ΑIOИꟼΑ (arnthia), in lapide n. 2227.

IⱯ1Αꟼ (rapli), *Rapilia* vel *Rabilia*, fam. etr. (abl. ⱯΑIⱯ1Αꟼ raplial). In urna perus. n. 1335: IⱯ1Αꟼ : IOꟼΑⱯ (larthi rapli) = *Lartia Rapilia*. — Rabilius vel Rabillius est gentilitium rom. in lapid. apud Grut. 128 1, Murat. 172 1, Mommsen n. 95, Furlan. *Lap. Est.* pg. 55. Cf. Rapellius et Rapilia (Fabr. cap. IX n. 355, 357 pg. 641, Murat. 1300, 11, Mommsen n. 3623, 3946, 6353, 6769).

ⱯΑIⱯ1Αꟼ (raplial), *Rapiliā* vel *Rabiliā*, n. pr. f. etr. (abl. sg.), e IⱯ1Αꟼ (rapli). Titul. sepulcr. n. 1334: ⱯΑIⱯ1Αꟼ ƎƧ : ΑИꟽꟼVO : ꟼΑ (ar thurmna se raplial) = *Arrius Tormenius Sexti* filius *Rapiliā* nata. Adde inscr. n. 1333.

RAPO, etruscus, apud Virg. *Aen.* X, 748.

RAPO -onis, *raptor*, apud Varr. (Non. I 108 = pg. 26).

RAPSATVS, *raptatus*. Vide RAPSI, quod sequitur.

RAPSIT, *rapserit*, e rapio, unde rapsatus pro *raptatus* (inscr. apud Fabr. cap. III n. 323 pg. 169 = Marini *Inscr. Alb.* pg. 136). In antiqua lege apud Cic. (*De leg.* II, 9): « sacrum, sacrove commendatum qui cleperit rapsitque, parricida esto ».

PAΣENA vel Ῥασέννα, ita se dicunt Etrusci, a quodam duce Rasena (Dionys. Halic. I, 30 cit. ad voc. ETRVRIA). Cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 17, 163, 166, Niebuhr *Hist. rom.* I 158, Leps. *Ueb. d. Tyrrh.* etc. s. 4, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 143; et vide vocc. sqq. — *In qualche vecchia carta*, scripsit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 91), *abbiamo letto:* S. Petrus de Rasena, *forse* Rasina [Résina], *nome che tuttora conserva un torrente ed un vicino terreno del perugino contado.* Rasinius est gentilitium rom. apud Murat. 882 1, 2084 6, Grut. 463 6, 796 4, 875 14, Mommsen n. 4060, 4408, 6307 (48). In figlinis Arret. (Gamurrini *Le iscr. degli antichi vasi fittili Aretini* pgg. 11, 30): ANTEROS RASIN. CLEMES RASIN, SALVIVS RASINI cet.

ⱯΑИMΑꟼ (raśnal), *Rasenia* (Rasinia), n. pr. f. abl. sg., in lapide etr. n. 1044. Vide PAΣENA et vocc. sqq.

ƧΑИƧΑꟼ (rasnas), in titulo etr. n. 2335*b*. Vide ⱯΑИMΑꟼ (raśnal) et vocc. sqq.

ƎИMΑꟼ (raśne), vox etrusca, quae legitur in cippo perus. n. 1914*A* lin. 21 (lin. 5 et lin. 22 MƎИMΑꟼ raśneś). Comparatur cum etr. PAΣENA (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 90 sq., Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 142 sq.). *Sacrificium facturus* vel *sacrificaturus*, e gr. ῥέζω (sacrifico), exponit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX 329, XXXIV 207) et Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pgg. 8, 44, 51).

MƎИMΑꟼ (raśneś), vox etrusca, in cippo perus. n. 1914*A* lin. 5 et lin. 22. Vide ƎИMΑꟼ (raśne).

RASOR, *fidicen*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 11 pg. 274 (Paul. pg. 275): « [Rasores antiqui *fidicines* appel]labant, [qui, ut ait Verrius, eo nomine dicti vid]entur, quia [radere ictu chordas viderentur] artifi[cio quodam] ».

RASVS -us, radendi actus. Varro *De l. l.* V, 136 pg. 53: « ab rasu rastelli dicti ».

RATARIAE vel ratiariae -arum, genera navium, apud Gell. X, 25 (ratariae). Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

RATES, *ratis*, apud Val. Prob. pg. 1473 P.

?ⱯΑI+Αꟼ (ratial), in titulo etrusco n. 1721.

RATITVS, adiect., e *rate*, ut ratitus quadrans (Lucill. apud Varr. *De l. l.* V, 44 pg. 17, Plin. XXXIII, XIII 3, Fest. *Qu.* XIII 11 pg. 274 et Paul. pg. 275).

RATVMENA vel Ratumenna, etruscus, ex Veiis, a quo nomen portae est (Plin. VIII, LXV, 2). Vide § sq., et cf. ⱯΑИƧꟽVOΑꟼ (rathumsnal) vel ⱯΑИƧꟽOΑꟼ (rathmsnal) et ΑƧΑИƧꟽVOΑꟼ (rathumsnasa).

§ 2. Ratumena porta, gr. Ῥατουμένα apud Plutarch. in *Popl.* XIII 4, a nomine cuiusdam aurigae sic appellata (Paul. pg. 275; cf. Plin. VIII, LXV 2 supra cit., et Solin. XLV 15 codd. *Ratumanna*). Fest. *Qu.* XIII, 12 pg. 274: « Ratumenna porta a nomine eius appellata est, qui ludicro certamine quadrigis victor, [Et]rusci generis iuvenis vehis (leg. *Veis*), consternatis equis excussus Romae perit, qui equi feruntur non ante constitisse, quam pervenirent in Capitolium, conspectumque fictilium quadrigarum, quae erant in fastigio Iovis templi, quas faciendas locaverant Romani vegenti (leg. *Veienti*) cuidam artis figulinae prudenti. quae bello sunt reciperatae: quia in furnace adeo creverant, ut eximi nequirent. idque prodigium portendere videbatur, in qua civitate eae fuissent, omnium eam futuram potentissimam ».

ƎΑꟼ (rav), nota praenominis VOИƎΑⱭ (ravnthu) vel ƧVOИƎΑO (ravnthus), pro OИꟼΑ (arnth) = *Aruns* et *Aruntia*, in urna Volaterr. n. 342 (cf. Lanzi II 457 = 386 ad n. 450, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 52).

RAVDIVS campus seu Raudii campi, medio loco inter Padum, Vercellas, ac lacum Verbanum, ubi Cimbrorum ingentes copias prostravit Marius (Vell. Paterc. II, 12, Aur. Vict. *De vir. ill.* LXXVII, 2). Flor. III, 3: « In patentissimo, quem Raudium vocant, campo concurrere ».

RAVDVS et rodus vel rudus -eris, *aes*, apud veteres. Varro *De l. l.* V, 163 pg. 64 (vide RAVDVSCVLA): « Aes raudus dictum, ex eo veteribus in mancipiis scriptum: *rauduscula libram ferito* ». Val. Max. V, VI, 3 (cit. ad voc. RAVDVSCVLA): « olim aera raudera dicebantur ». Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265 (Paul. pg. 264): « Rodus vel raudus significat *rem rudem* et imperfectam. nam saxum quoque raudus appellant poëtae, ut Accius in Melanippo [vs. 438 sq. ed. Ribb.]: *Constituit, cognovit, sensit, conlocat se se in locum celsum. hinc manibus rapere roudus † saxeum grandem et gravem †*; et in Chrysippo [vs. 262 sq.]: *Neque [erat] quisquam a telis vacuus, sed uti cui qu[icque] obviam fuerat, ferrum alius † saxio rudem †*. Vulgus quidem in usu habuit, non modo pro *aere imperfecto*, ut Lucilius, cum ait: *plumbi paxillum, rodus linique matexam †*: sed etiam pro *signato*, quia in mancipando, cum dicitur: *rudusculo libram ferito*, asse tangitur libra. Cincius de verbis priscis sic ait: *Quemadmodum omnis fere materia non deformata rudis appellatur, sicut vestimentum rude, non perpolitum: sic aes infectum rudusculum. apud aedem Apollinis aes conflatum iacuit, id adrudus appellabant ..... in aestimatione Censoria aes infectum rudus appellatur.* Rudiari ab eodem dicuntur, quod saga nova poliunt. Hominem imperitum rudem dicimus ».

RAVDVSCVLA et Rauduscula na vel Rodusculana et Rudusculana, porta Romae inter Naeviam et Lavernalem, ita dicta ab raudus aes. Varro *De l. l.* V, 163 pg. 64: « Sequitur porta Naevia ..... Deinde Rauduscula, quod aerata fuit. Aes raudus dictum etc. ». Valer. Max. V, VI, 3: « Cuius testandae rei gratia capitis effigies aereae portae, qua excesserat, inclusa est; dictaque Rauduscula na, quod olim aera *raudera* dicebantur ». Paul. pg. 275 ex Fest. *Qu.* XIII, 11 pg. 274: « Rodusculana porta appellata, quod rudis et impolita sit relicta, vel quia raudo id est aere, fuerit vincta ». In basi Capitol. (Grut. 201, 10): VICO PORTAE RVDVSCVLANAE.

RAVELIO, *Ravelius*, in titulo Venus. apud Mommsen n. 715.

RAVENNA, Ῥαούεννα (Strab. V, I 2, 7, 11 et II 10) vel Ῥαβέννα (Ptol. III 1 codd. Ῥαβένναι et Ῥάβενναι, Appian. *De bell. civ.* I 89, II 32, III 42, 97, V 33, 50, 78, 80, Dio Cass. LXXI 11, Plutarch. in *C. Mar.* II 1, Philostr. *Vit. Soph.* I, XXXIII 1, *Gr. hist. fragm.* IV 59 sq. et 66, Olympiod. pg. 467 ed. Bonn., Laon. Chalcond. *De reb. Turc.* lib. IV pg. 185, Ioann. Malal. *Chronogr.* lib. 13 pg. 349, Procop. *De bello Vand.* I 2, *De bello gotth.* I 1, 15, II 8, 10, 23, 28 sq., III 3, Theoph. *Chronogr.* pgg. 119, 169, Zosim. II 10, V 27, 47, *Chr. Pasc.* pgg. 35, 327) et Ῥαουήνα (Cantacuz. *Hist.* IV, 25), urbs maritima regionis Cispadanae (Caes. *De bello civ.* I 5, Cic. *pro Balbo* cap. 22, *Epist. fam.* I 9 = 148, VIII 1 = n. 192 et *ad Att.* VII 1 = n. 284, Plin. III, XX 4 sq., IX, LXXIX 2, XIX, XIX 5, XXXVI, XVIII 1, Suet. *Octav.* cap. 20, *Tib.* cap. 20, Flor. III 10, Tac. *Ann.* I 58, II 63, IV 29, Martial. III 56 sq., 91, X 51, XIII 21, Mela II, IV 5, Antonini *itiner.* pg. 126, *Tab. Peuting.* segm. IV*b*, inscr. apud Orell. n. 3464, 3790, 3792), in paludibus sita (Strab. V, I, 7). Sil. Ital. VIII, 601: « Lenta paludosae proscindunt stagna Ravennae ». Fertur condita a Thessalis (Zosim. V, 27). Strab. V, I, 7: Καὶ ἡ Ῥαούεννα δὲ Θετταλῶν εἴρηται κτίσμα· οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυρρηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρικῶν τινας, οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν, αὐτοὶ δ᾽ ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. Alii tradunt conditam fuisse a Remo, Romuli fratre (Olympiod. Theb. fragm. n. 2), vel a Sabinis. Plin. III, XX, 1: « Ravenna, Sabinorum oppidum ». Romanos colonos accepit (Strab. V, I, 11). — Incolae dicti sunt Ravennates (inscr. apud Orell. n. 79) et Ravennatenses (Orell. n. 3649). — Ravennas, gr. Ῥαβεννήτης et Ῥαβεννήσιος, adiect. ad Ravennam pertinens, ut Ῥαβεννήσια πεντάπολις (Niceph. Costantinop. *De reb. post Mauric. gest.* pg. 38), Ravennas ager (Plin. XIV, IV 12, Colum. III, XIII 8), Ravennas solum (Pallad. II, 13), Ravennates horti (Plin. XIX, XLII, 4), Ravennates ranae (Martial. III, 3), Ravennatis guttur onocrotali (Martial. XI, 21), Ravennas classis (Tacit. *Hist.* II 100, III 6, 40, 50), C. Iulius Alcimus Ravennas (Orell. n. 4168). Suet. *Octav.* cap. 49: « Ex militaribus copiis legiones et auxilia provincialim distribuit: classem Miseni, et alteram Ravennae, ad tutelam superi et inferi maris collocavit ». Cf. Tacit. *Ann.* IV 5, XIII 30, et *Hist.* II 100. Steph. Byz.: Ῥάβεννα, πόλις Ἰταλίας. Ἕρμιππος ὁ Βηρύτιος Ῥούενναν αὐτὴν καλεῖ. Διονύσιος δ᾽ ἐν ἑκκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ πληθυντικῶς, καὶ διὰ τοῦ η καὶ δὲ ἑνὸς ν. Ἀμφότεροι ἀπηύτησαν Φλαμίῳ περὶ τὸν καλούμενον Ῥαβηνόν. Τὸ ἐθνικὸν, Ῥαβεννάτης· παρ᾽ Ἰταλοῖς Ῥαβεννήσιος.

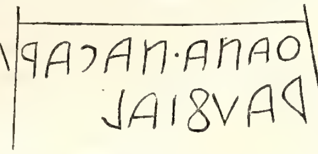
Ǝ8VAꟼ (raufe), *Rofius* (Rufius), gentil. etr. (= Ǝ8IVD ruife et ƎΘVAꟼ rauhe), minus recte Ǝ8Aꟼ (rafe), sicut I8Aꟼ (rafi) et AI8Aꟼ (rafia) pro I8VAꟼ (raufi) et AI8VAꟼ (raufia) = *Rofia*. In titulis sepulcr.: Ǝ8VAꟼ · ꟼA (ar raufe, n. 1307) = *Arrius Rofius*, et Ǝ8VAꟼ Ǝꟻ (ve raufe, n. 1723) = *Velius Rofius*. Adde inscr. clus. n. 776 bis.

I8VAꟼ (raufi), *Rofia* (Rufia), n. pr. f. = I8Aꟼ (rafi), pro AI8VAꟼ (raufia), apud Etruscos. Operc. ossuarii perus. n. 1724 bis: MAИMIᒧƎꟻ I8VAꟼ (raufi velimnaś) = *Rofia Volumnii* uxor. Adde titulum sepulcr. n. 1290.

AI8VAꟼ (raufia), *Rofia* (Rufia), familia etrusca (hinc diminut. IƎИ8VAꟼ raufnei = *Rofinia*), minus recte AI8Aꟼ rafia (unde ᒧAI8Aꟼ rafial pro ᒧAI8VAꟼ raufial) et I8Aꟼ rafi pro I8VAꟼ raufi (vide Ǝ8VAꟼ

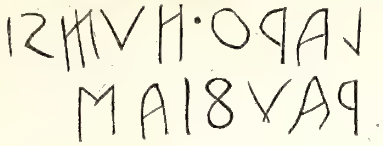
raufe et ƎBAꟼ rafe), in operculo ossuarii clus. n. 684 (= ?ᒧAIBVAꟼ raufial).

ᒧAIBVAꟼ (raufial), *Rofiâ* (Rufiâ), n. pr. f. abl. sg. (= ᒧAIBAꟼ rafial), e AIBVAꟼ (raufia), apud Etruscos. Urna clus. n. 900: « thana nacarn raufial » =

Tannia Ancaria Rofiâ nata.

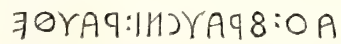
MAIBVAꟼ (raufiaś), *Rofiae* (Rufiae), n. pr. f. genit. sg., e AIBVAꟼ (raufia), apud Etruscos. Tegula sepulcr. n. 901: « larth numsi raufiaś = *Lartia Numisia*

Rofiae filia (vide IƧMVИ numsi).

IƎИBVAꟼ (raufnei), *Rofinia* (Rufinia), n. pr. f., diminut. e AIBVAꟼ (raufia) = *Rofia* (Rufia). Operc. ossuarii perus. n. 1142: MƎ+ABAƆ · IƎИBVAꟼ (raufnei cafateś) = *Rofinia Cafatii* uxor.

ƎΘVAꟼ (rauhe), *Rofus* (Rufus), cognom. etr. (= ƎBVAꟼ raufe), fortasse pro rauheś (genit. sg.). Urna clusina n. 601 bis *a*: « ath fraucni rauhe » = *Attia Fruginia*

Rofii uxor, nisi reddendum *Attius Fruginius Rofus*.

RAVILLAE a ravis oculis, quemadmodum a caesiis caesullae. Ita Fest. *Qu.* XIII, 12 pg. 274 et Paul. pg. 275 (codd. *Raviliae*). Ravilla est cognomen rom., ut L. Cassius Longinus qui Ravilla appellatus est (Frontin. *De aquaed.* cap. 8).

RAVIO, *rauca voce loquor*, apud Plaut. *Poen.* III, v, 33. Vide RAVIS, quod sequitur.

RAVIS, *raucitas*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 11 pg. 274 (Paul. pg. 275): « Ravim anti[qui dicebant pro *raucitate*]. Plautus [*Aul.* II, v, 10]: *Ubi si quid pos[cam, usque ad ravim poscam prius*]. Item [Non. II 730 = pg. 164]: *experiuravi* (leg. *expurgabo*) *her[cle omnia ad raucam rav]im*. Et in Artemone: *et* [..... Caecilius] in Hypobolimaeo: *Prius* [*ad ravim* .....]*ntam feceris* ».

RAVISTELLVS vel ravastellus et gravastellus, *senior*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 10 pg. 273: « [Ravi coloris] appellantur, [qui sunt inter flavos et caesios .....] ravo sub con..... quod genus hominum [Plautus appellat ravistellos]: *Sed quis haec est* [*mulier et ille ravistellus, qui*] *venit* ». Paul. pg. 96: « Gravastellus, *senior*. Plautus [*Epid.* V, I, 14]: *Qui est gravastellus, qui advenit*. Ut puto, gravastellus a gravitate dictus ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 467: « Gravascela, *graves*, idest anni ».

RAVCIO, *raucus sum*. Lucil. apud Priscian. pg. 542 = pg. 907 P.: « Raüsuro tragicus qui carmina perdit Oreste ».

RAVCVLVS, diminut. *rauci*. Est cognomen rom., ut Rufa Raucula (Grut. 428, 4).

VOИƎAꟼ (ravnthu), *Aruntia*, praen. etr. = AOMAꟼ (ramtha) vel AOИAꟼ (rantha) pro AIOИꟼA (arnthia), in titulis sepulcr. n. 340 bis, 2114, 2132 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 331, CXX 236).

ƧVOИƎAꟼ (ravnthus) et ƧVOИƎAꟼ (ravnthus), *Aruntiae*, praen. fem., pro MAIOИꟼA (arnthiaś), sicuti AOMAꟼ (ramtha) et AOИAꟼ (rantha) pro AIOИꟼA (arnthia), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 2104, 2114, 2322 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 327, 331, CXX 236).

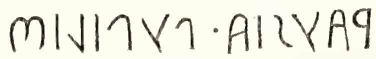
+ИƎAꟼ (ravnt), *Aruntia*, praen. fem. = AOИAꟼ (rantha), pro AIOИꟼA (arnthia), in operc. ossuarii etr. n. 1026.

A‡TИƎAꟼ (ravntza), *Aruntia*, praen. fem. (vide supra ƧVOИƎAꟼ ravnthus). In urna Volaterr. n. 343: « ravntza urinati ar. ril. ... » = *Aruntia Urinatia*

Arrii filia vixit *ann.* ...

AIƧVAꟼ (rausia), *Rosia*, n. pr. f. Tegula sepulcr. n. 203: « rausia pupiliś » = *Rosia Popilii* uxor. — Rosi-

nius est gentilitium rom., ut Q · ROSINIVS · Q · F · POL · SEVERVS · MVTINA (Fabr. cap. III n. 87 pg. 133).

A+ƧVAꟼ (rausta), —*â*, n. pr. f. (abl. sg.) pro raustial, in urna perus. n. 1542. *Rosia* exponit Vermigl. (*Sep. dei Volunni* pg. 56).

?ƧVIИVƎAꟼ (ravunius), in inscr. etr. n. 2174.

RE, *re*, subst. f. abl. sg. 3 decl. (cf. sanscr. râs = rom. *res*), antiquiori orthogr. Iꓷ (ri), fortasse e rad. ra- pro DA-, *dare*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24, V 32, VI 29, Aufr. et Kirch. I 124, II 305 sq., 316, Huschke *Die iguv. taf.* s. 630), ut in tab. eugub. VII b 2 REPER · FRATRECA = *pro re fraterna*.

Ǝꓷ (re), rom *re*-, praep. inseparab., apud Umbros, in voc. VYƧƎƎƎꓷ (revestu) = *re-visito*. Cf. V+A+ƧƎꓷ (restatu) et 8Ǝ+ƧƎꓷ (restef).

REAPSE, *re ipsa*, apud Pacuv. vs. 374, Plaut. *Truc.* IV, III 41, Lucret. II 658 (?), Cic. *Div.* I 37, *De fin.* V 14, *De rep.* I 2, II 39, *Epist. fam.* IX 15 = n. 473, Senec. *Epist.* CVIII 31. Fest. *Qu.* XIII, 16 pg. 278 (Paul. pg. 229): « Reapse est *reipsa*. Pacuvius in Armorum iudicio [vs. 26]: *Si non est ingratum reapse quod feci bene* ».

REATE, Ῥεάτη (Strab. V, III, 1) vel Ῥέατον (Dionys. Halic. I, 14 sq., et Steph. Byz.), nunc *Rieti*, Sabi-

norum oppidum (Plin. III, xvii 3, Liv. XXV 7, XXVI 11, 23, Varro *De r. r.* III, i 6, Solin. I 14, Frontin. *De col.* pg. 257, Antonini *itiner.* pg. 306, *Tab. Peuting.* segm. V*a*, inscr. apud Orell. n. 3685, 3784, et Henzen n. 6960). Dionys. Halic. I, 14: Παλάτιον μὲν πέντε πρὸς τοῖς οἴκοσι σταδίοις ἀφεστὼς Ῥεάτον, πόλεως οἰκουμένης ὑπὸ Ῥωμαίων ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ, Κοϊντίας ὁδὸν πλησίον. Sil. Ital. VIII, 415 sq.: « Magnaeque Reate dicatum Caelicolum matri ». — Eius incolae Reatini, gr. Ῥεατῖνοι (Dionys. I 14, II 48), apud Liv. XXVIII 45, Plin. III, xvii 2, Cic. *Epist. ad Att.* IV 15 = n. 142, Tacit. *Hist.* I 79, Sueton. in *Vesp.* cap. 12, Varr. *De r. r.* I, viii 6. — Reatinus, gr. Ῥεατινὸς (Steph. Byz.), adiect. ad Reate pertinens, ut regio Reatina (*Gromat. vet.* pgg. 21, 114, 137), Reatinus ager (Cic. *De lege agr.* II 25, Plin. II, xcvi 1 sq., cvi 10, III, xvii 3, VIII, lxiv 4, lxxxii 1, Varro *De r. r.* I, vii 7 et xiv 3, II pr. 6, III, xiv 3, Solin. II 23), Ῥεατίνη γῆ (Dionys. I, 14) vel Ῥεατῖνος ἀγηρ (Isid. Nicaeens. fragm. n. 13), quem Aborigines tenuerunt (Dionys. II, 48), Reatina palus (Plin. II, cvi, 5) et Reatinae paludes (Plin. XXXI, viii, 2), Reatini montes (Varro *De r. r.* II, ii, 9), villa Reatina (Varro op. cit. II, iii, 3) et Reatina rura (Suet. op. cit. cap. 24), Reatina praefectura (Cic. *De nat. deor.* II 2, *Catil.* III 2, Valer. Max. I, viii 1; cf. Fest. *Qu.* XII, 1 pg. 233), municeps Reatinus (Suet. op. cit. cap. 1), Reatini asini (Plin. VIII, lxviii 1, Varro *De r. r.* II, i 14), τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων (Strab. loc. cit.), C. Arennius Reatinus (Mommsen n. 5705). Pater Reatinus memoratur in lapide apud Orell. n. 1858, Fabr. cap. i n. 144 pg. 30 et Grut. 96 8 (PATRI REATINO SACR | OB HONOREM AVGVSTOR | VI VIRI AVGVST etc.), et Hercules Reatinus (Orell. ad n. 1858).

REBITO, *redeo*, a *re* et BETO = *eo*, apud Plaut. *Capt.* II, iii 20 et 49, III, v 89.

REBOCO, *revoco*. Lamella aen. collari alligata (Spon *Misc.* pg. 301): TENE ME QVIA FVGI ET REBOCA ME IN BASILICA PAVLLI AD LEONE.

REBVRRINVS, adiect. ad reburrum (hispidum) pertinens. Est cognomen rom., ut C. Iulius Reburrinus (Grut. 547, 4) et IVLIA · SEX · FILIA REBVRRINA (Grut. 407, 5).

REBVRRVS, *hispidus*, adiect., unde REBVRRINVS, apud Isidor. Gloss. et in Not. Tiron. pg. 150. Est cognomen rom., ut M. Ulpius C. f. Quir. Reburrus (Grut. 325, 6).

-ƆƎД (reg-), *reg-ere*, rad. samnitica (= umbr. -ϴƎД reh- e *reg-*), sanscr. ṛg' vel arg', gr. ὀ-ρέγ-ω, in voc. ꟷƎДVTꟼƆƎД (regatureí) = *rectori*, et ЯVTꟼƎД (rehtúd) = *recte*.

ꟷƎДVTꟼƆƎД (regatureí), *rectori*, subst. m. dat. sg. 3 decl., e rad. -ƆƎД (reg-), rom. *reg-ere*, et suff. ДVT- (-tur), rom. *-tor*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 127). Tabula Agnonis n. 2875 *A* lin. 12: ꟷƎДVTꟼƆƎД · ꟷƎƆVIЯ (diúveí regatureí) = *Iovi rectori* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 402, Mommsen op. cit. s. 128, Knötel loc. cit. s. 129); et col. *B* lin. 15: ꟷƎДVTꟼƆƎД · ꟷVIBꟷIП · ꟷƎƆVIЯ (diúveí piíhiúí regatureí) = *Iovi pio rectori*. Iovem rigatorem h. e. *Pluvium* agnoscit Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 90. Cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 10.

RIICIIN[A] (regena), *regina*, apud Sabellos (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 150). In aere Rapin. n. 2741 lin. 10 sq.: RIICIIN[A] PI[A] CIIRII · IOVIA · PACRSI (regena pia cerie iovia pacr si) = *Regina pia Cerie Iovia pacifera sis* vel *sit* (Corssen loc. cit. s. 160).

REGILLVM et Regilli, Ῥήγιλλον (Dionys. Halic. V 40, XI 15) vel Ῥηγίλλον (Appian. *De reg.* cap. 11), oppidum Sabinorum (Liv. II 16 « ab Regillo »; Sueton. in *Tib.* cap. 1 « ex Regillis »). — Regillanus est cognomen rom., ut Claudius Appius Regillanus (Suet. in *Tib.* cap. 2), qui in *Fast. Capitol.* (Borghesi *framm.* etc. I, 100) appellatur AP · CLAVDIVS · AP · F · M · N · CRASS INRIGIL.

REGILLVS lacus, λίμνη Ῥηγίλλη (Dionys. Halic. VI, 3), nunc *Lago di S. Prassede* et *Lago di Castiglione*, in Latio (Liv. II 19 sqq., III 20, VI 2, Plin. XXXIII, xi 1, Flor. I 11). — Regillensis, adiect. ad Regillum lacum pertinens. Est cognomen rom., ut A · POSTVMIVS · A · F · A · N · ALBINVS · REGILLENS · (Borghesi *Framm. di fasti cons.* II 35 sgg.).

REGILLVS et regilla, diminut. regis et reginae. Gloss. Isid. « Regillus, *regulus* ». Gloss. apud Labb.: « Regillus, βασιλικὸς », et « Regillus -ulus, βασίλισκος ». Est cognomen rom., ut M. Aemilius Regillus (Liv. XXIV, 7), ANNIA ΡΗΓΙΛΛΗ (ANNIA REGILLA), apud Fabr. cap. v n. 356 pg. 413, et in inscr. apud Mommsen n. 1617, 2383, 3578, 6453, 6773, 7225.

REGIVM Lepidum, Ῥήγιον Λέπιδον (Strab. V, i, 11), Ῥήγιον Λεπίδον κολωνία (Ptol. III, 1), nunc *Reggio*, oppidum Italiae superioris (Fest. *Qu.* XIII, 8 pg. 270, Antonini *itiner.* pg. 99, 283, 287 Regio et Regio civitas, itiner. ant. apud Henzen n. 5210 Regiumlepidum et Regiolepidi, *Tab. Peuting.* segm. III*c* Lepidoregio, itiner. Hierosol. pg. 616 civitas Regio, Cic. *Epist. fam.* XI 9 = n. 811, XII 5 = n. 794, Tacit. *Hist.* II 50). Inscr. apud Orell. n. 3983 (Murat. n. 1075, 7): CN · BIENNIVS L · F · POL | BROCCVS VI VIR · AVG | AEDILICIVS II VIR | REGIO LEPIDO. — Eius oppidi incolae Regienses (Cic. *Epist. fam.* XIII 7 = n. 645) et Regienses a Lepido (Plin. III, xx, 2). — Regiensis, adiect. ad Regium pertinens, in inscr. apud Grut. 1101 1 (Murat. n. 563, 1) et Orell. n. 6061.

§ 2. Aliud est Regium, trans Padum, quod memorat Strabo V, I 6 (Βριξία καὶ Μαντούα καὶ Ῥήγιον καὶ Κῶμον). Cf. Regiates apud Plin. III, xx, 2.

§ 3. Promontorium et oppidum Italiae inferioris. Vide RHEGIVM.

REGLESCIT, *crescit*, apud veteres (Paul. pg. 279). Fest. *Qu.* XIII, 15 pg. 278): « [R]eglescit, cum dixit [Plautus, significat *crescit*, ho]c versu: *vix super*[..... *va*]*e misero mihi ac* [..... *reglescit.* factum est a gliscit:] inde etiam glires dicti videntur, quibus corpus pinguitudine adcrescit ».

REDANTRVARE dicitur in Saliorum exultationibus, cum praesul ampiruavit (leg. *amptruavit*), quod est, motus edidit, ei referuntur invices idem motus. Lucilius: *praesul ut ampiruet, inde vulgus redamplavit at* (leg. *amptruat inde: ita volgus redamptruat ollim*). Pacuvius [vs. 104 sqq.]: *Pro*[*m*]*erenda gratia: simul cum videam Graios nihil mediocriter redamptruare, opibusque summis persequi.* Haec Festus *Qu.* XIII, 8 sq. pg. 270. — *Redamptruare* e *red-amb-trare* h. e. *red-amb-ire*, formatum putat Corssenius (*Orig. poes. rom.* pg. 79).

REDARATOR, deus, apud veteres, teste Servio ad Virg. *Georg.* I 21 cit. ad voc. IMPORCITOR § 2.

REDDEDISSE et reddedisset, *reddidisse* et *reddidisset*, in tab. lignea apud Henzen n. 6087.

REDDEI, *reddi*, in lege Rubria *de civ. Gallia Cisalp.* col. 2 lin. 55.

REDDVCERE, *reducere*, apud Gaii *instit.* pg. XXXVII (Lachm.).

REDEPTVS et Redepta, *Redemptus* et *Redempta*, n. pr., in titulis sepulcr. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 546 n. 193 et Lupi pg. 110.

REDERGVISSE, *redarguisse*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 9 pg. 273: « Redarguisse † per *e* litteram Scipio Africanus Pauli filius dicitur enuntiasse, ut idem etiam pertisum ».

REDHOSTIRE, *redire*, apud veteres (Att. vs. 92, Naev. vs. 64 ed. Ribbeck). Non. II 740 = pg. 165: « Redhostit, *redit.* Accius Amphit.: *Quid hic redhostit viam: comitem obiet facilius.* Idem Didascalico lib. II: *Ut dum velint brevitatem consequi verborum aliter ac sit relatum redhostire sponsum* ».

REDIBIBVS, *redivivus*, adiect. Auct. *De diff. voc.* pg. 2208 P.: « Inter redibivum per *b* literam et redivivum pro *v* hoc interest: redibivum quod nascitur: redivivum quod reviviscit ».

REDIDEI, *reddidi*, in titulo Manii Aquilii Galli lin. 12 (Append. n. LVII).

REDIEIT, *rediit*, apud Plaut. *Merc.* III, I, 32 (Ritschl), et in inscr. apud Orell. n. 563. Cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 354.

REDICVLVS, deus apud Romanos. Fest. *Qu.* XIII, 19 pg. 282 (Paul. pg. 283): « Rediculi fanum extra portam Capenam Cornifi[cius ..... statuit pro]pterea appel[latum esse, quod accedens ad u]rbem Hannibal, ex eo loco redierit, quibusdam visis perterritus ». Cf. *campum Rediculi* apud Plin. X, LX, 2.

REDINVNT, *redeunt* (Paul. pg. 287). Fest. *Qu.* XIII, 23 pg. 286): « [Redinunt significat *redeunt*]: Ennius [in annalibus ..... *red*]*inunt in* [*patriam.* item prodinunt, ferinunt pro *prod*]*eunt*, *feriunt* ».

REE, *re*, in cippo apud Grut. 1046, 6.

REFERE, *referre*, in lege Servil. *Repet.* cap. 12 (App. n. LX).

REFRIVA dicebant, quae ex segete causa auspicii domum ad sacrificium referebant (Paul. pg. 276). Fest. *Qu.* XIII, 13 pg. 277: « Refriva fabra (*faba*) dicitur, [ut] ait Cincius quoque, quae ad sacrificium referri solet domum ex segete auspici causa, quasi revocan[s] fruges, ut domum datantes * tevirtico (leg. *ditent: ea est virtute*) ad rem divinam faciendam. Aelius dubitat, an ea sit, quae prolata in segetem domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur. sed opinionem Cinci adiuvat, quod in sacrificiis publicis, cum puls fabata dis datur, nominatur refriva ». Cf. Plin. XVIII, XXX 2, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

V✱Ǝꟼ (rezu), *Retius* vel *Resius*, gentil. etr. (genit. sg. MV✱Ǝꟼ rezuś) = VƧƎꟼ (resu), ut V✱Ǝꟼ · VA (au rezu, n. 1298) = *Aulus Retius*, V✱Ǝꟼ : A⅃ (la rezu, n. 1297, 1299, 1302) et V✱Ǝꟼ · IOꟼA⅃ (larthi rezu, n. 1303) = *Lars Retius.* In lapide apud Murat. 818, 6: T · RETIVS · T · F · QVI · BARBA. Vide IV✱Ǝꟼ (rezui), quod sequitur.

IV✱Ǝꟼ (rezui), *Retia* vel *Resia*, n. pr. f. (= IV+Ǝꟼ retui), e V✱Ǝꟼ (rezu) = *Retius.* Tit. sepulcr. n. 1725: IV✱Ǝꟼ · IOꟼA⅃ (larthi rezui) = *Lartia Retia.*

MV✱Ǝꟼ (rezuś), *Retii* vel *Resii*, n. pr. m. genit. sg. (= MV+Ǝꟼ retuś), e V✱Ǝꟼ (rezu), apud Etruscos. Tit. sepulcr. n. 1301: MV✱Ǝꟼ · I+AИIꟼV (urinati rezuś) = *Urinatia Retii* uxor. Adde inscr. n. 1300.

-⊘ƎD (reh-), pro reg-, radix umbrica, = samnit. -ↃƎD (reg-), in adverb. ƎY⊘ƎD (rehte) = *rec-te.* Cf. osc. [ЯVTBƎ]D (rehtúd).

ƎY⊘ƎD (rehte), *recte*, adverb. umbr., a particip. perf. pass. rehto, quod e rad. -⊘ƎD (reh-) pro reg- (osc. -ↃƎD), sanscr. r̥g' vel arg', rom. *reg-ere*, gr. ὀ-ρέγ-ω (Passeri *Lett. Roncagl.* XVI 281, Lanzi I 395 = 309, II 831 = 741, Grotefend *Rud. l. u.* VII 9, VIII 12, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 78, 150, II 169, 328 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 660), in tab. eugub. V a 24, 26, 29. Vide VYADVK (kuratu) = *curatum.*

[ЯVTBƎ]D (rehtúd), *recte* (?), adverb. samnit., (abl. sg.) = umbr. ƎY⊘ƎD rehte, e rad. -BƎD (reh-), umbr. -⊘ƎD reh- pro -ↃƎD (reg-), rom. *reg-ere* (Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 292; cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 39, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 85), in tab. Abell. n. 2783 lin. 16

?AIƎOƎq (retheia), in operculo ossuarii Clus. n. 776 bis.

ƎƆIƎq (reice), *Ricius* vel *Recius*, n. pr. m. in lucerna fictili n. 1923. Vide AIƆIƎq (reicia) et deminut. AИƆIƎq (reicna).

AIƆIƎq (reicia), *Ricia* vel *Recia*, n. pr. f., unde ⅃AIƆƎC (recial) et ⅃AИƆIƎq (reicnal) = *Riciniá* (?), apud Etruscos (vide ƎƆIƎq reice), in urna sepulcr. n. 693.

AИƆIƎq (reicna), *Ricinius*, n. pr. m. (abl. fem. ⅃AИƆIƎq reicnal), e ƎƆIƎq (reice) = *Ricius*. In urna etr. n. 2569 ter: AИƆIƎq · O⅃ (lth reicna) = *Lars Ricinius*.

⅃AИƆIƎq (reicnal), *Riciniá*, n. pr. f. abl. sg., e AIƆIƎq (reicia), sicut AИƆIƎq (reicna) e ƎƆIƎq (reice). Urna clusina n. 693: « . . . reicia reicnal » = . . . *Ricia*

⅃AИƆIƎq·AIƆIƎq

Riciniá nata.

ƧVqIMAKƎC (rekapirus), perperam in tab. eugub. II a 33, pro ƧVqIMAK (kapirus), quod vide.

RECEPSO, *recepero*, apud Catull. XLIV, 19.

RECESIT et receserunt, *recessit* et *recesserunt*, in tit. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXV n. 105 (RECESI[T]) et pl. XLIX n. 169 (IN PACE RECESERVND).

⅃AIƆƎC (recial), in etr. speculo n. 480, comparandum cum AIƆIƎq (reicia) = *Ricia* vel *Recia*.

RECIPERATIO, *recuperatio*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 12 pg. 274 (Paul. pg. 275): « Reciperatio est, ut ait Gallus Aelius, cum inter populum, et reges nationesque et civitates peregrinas lex convenit, quomodo per reciperatores reddantur res reciperenturque, resque privatas inter se persequantur ».

RECIPERATOR, *recuperator*, apud Fest. *Qu.* XIII, 12 pg. 274 cit. ad voc. RECIPERATIO.

RECIPERATVS, *recuperatus*, e recipero = *recupero*, apud Iustin. XXXVI 1, Tacit. *Hist.* III 22, Fest. *Qu.* XIII 12 pg. 274 (cit. ad voc. RATVMENA) et in tit. apud Orell. n. 1861 (RECIPERATIS VECTIGALIBVS), et Mommsen n. 5619.

RECIPERO, *recupero*, apud veteres (Mommsen *Inscr. Neapol.* n. 3581; cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *recupero*), sicut RECIPERATVS, RECIPERATOR et RECIPERATIO.

RECIPIE, *recipiam* (Paul. pg. 287). Fest. *Qu.* XIII, 24 pg. 286: « Recipie apud Catonem, pro *recipiam*, ut alia eiusmodi complura ».

RECONCILIASSO, *reconciliavero*, apud Plaut. *Capt.* III, IV, 44.

RECORDO, *in memoriam revoco*, ital. *ricordo* (ant. *recordo*). Quadrig. apud Non. VII, 65 pg. 475: « Is ubi Daciam cognovit, et patria eum recordavit ».

RECTITATOR, *rector*. Vet. poeta apud Mar. Victor. pg. 2551 P.: « Caeruli monarcha ponti ratisque rectitator ».

RECVIES, *requies*, in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. V n. 331 pg. 408 (RECVIE ET MEMORIAE DIVTVRNAE).

RELATAST, *relata est*, in titulo sepulcr. apud Grut. 826, 6.

RELICVS, *relicuus* (reliquus), adiect., in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 8. Vide RELIQVS.

RELINCVNT et relincuntur, *relinquunt* et *relinquuntur*, apud Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachm.).

RELIQVEI, *reliqui*, nominat. pl., in lege Iul. *Municip.* cap. 11 (lin. 151 apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg. 123).

RELIQVID, *reliquit*, e *relinquo*, in lapid. apud Fabr. cap. IV n. 52 pg. 254, Grut. 691 8, 942 8, Mommsen n. 5369 et Henzen n. 6669.

RELIQVOM, *reliquum*, in tab. Malacit. col. 4 lin. 15 (Henzen n. 7421).

RELIQVS, *reliquus*, adiect., in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 370. Vide RELICVS.

RELIQVT, *reliquit*, in tab. marm. apud Grut. 126 col. 2.

RELLATVM, *relatum*, e *refero*. Lex Thor. agr. cap. 38 (Append. n. LIX): IN FORMAM PVBLICAM RELLATVM [ERIT].

RELLIQVIAE, *reliquiae*, subst. f. Inscr. apud Oderic. *Dissert.* pg. 39: VLTVMA | SVORVM | CVPEINNIA | L · F · TERTVLLA | FVIET · QVIVS | HEIC | RELLIQVIAE | SVPREMA | MANENT. Cf. Virg. *Aen.* I 34.

RELOQVI. Vide ELOQVI.

RELVERE, *resolvere*, *repignerare*. Caecilius in Carine [vs. 104 sq.]: *Ut aurum, et vestem, quod matris fuit, reluat, quod viva ips*[*a*] *oppos*[*i*]*vit pignori.* Ita Fest. *Qu.* XIII, 17 pg. 281 (Paul. pg. 280). Cf. Licin. Mac. apud Non. I, 259 = pg. 52.

ƎИA⁎AMƎC (remazane), —*ia*, n. pr. f., pro remazanei, = IƎИA⁎MƎq (remzanei) et contractiori forma IƎИ⁎MƎq (remznei), apud Etruscos (cf. ROMATINVM flumen). Operc. ossuarii clus. n. 511: « thana rema-

ƎИA⁎AMƎq:AИAO

[z]ane = *Tannia* —*ia*.

REMASISSE, *remansisse*, in tab. lignea apud Henzen n. 6087.

REMEISSERIT, *remiserit*, in lege Rubria *De civ. Galliae Cisalp.* cap. 19 lin. 6.

REMELIGO, *remora* (mora), apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 13 sq. pg. 277 (Paul. pg. 276): « Remeligines et remorae a remorando dictae sunt [a] Plauto in [Cas]ina [IV, III, 7]: *Nam quid illae nunc tam diu intus remorantur remeligines.* ab Afranio in Prodito [vs. 277]: *remeligo a Laribus missa sum hanc* (leg. *haec* vel *hunc*), *quae cursum cohib*[*eam* . . . . . Plautus Trin]ummo [I, I, 15 sq.]: *Quae in rebus multis obstant odiosaeque sunt, Remoramque faciunt rei privatae et publicae.* [Lucilius: *Quaenam vox ex te resonans*] *meo gr*[*adu remoram facit*] ». Glossae Isid.: « Remilicines, *remoratrices* ». Cf. Müller. in Fest. pg. 402.

⁎MƎq (remz). Vide ⅃AИ⁎MƎq (remznal).

IƎИA⁎MƎq (remzanei), —*ia*, n. pr. f., pro remazanei,

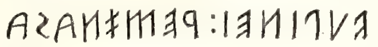
= IƎИ⊀MƎꟼ remznei, apud Etruscos (vide ƎИA⊀AMƎO remazane et AИ⊀MƎꟼ remzna). In operc. ossuarii clus. n. 527: IƎИA⊀MƎꟼ : AIИAO (thania remzanei) = *Tannia —ia* (*Remnia*, secundum Vermigl. *Opusc.* IV, 22).

AИ⊀MƎꟼ (remzna), *—ius*, gentil. clusinum, pro pleniori forma remazana, unde IƎИA⊀MƎꟼ (remzanei) = IƎИ⊀MƎꟼ (remznei), ⅃AИ⊀MƎꟼ (remznal), et cognomen fem. AƧAИ⊀MƎꟼ (remznasa). In titulis sepulcr.: AИ⊀MƎꟼ : OA (ath remzna, n. 694 bis *a*) = *Attius —ius*; AИ⊀MƎꟼ : ꟼA (ar remzna, n. 694 bis *b*) = *Arrius —ius*; AИ⊀MƎꟼOИꟼA (arnth remzna, n. 694) = *Aruns —ius*; AИ⊀MƎO : ⅃Ǝꟻ (vel remzna, n. 695 sq.) et AИ⊀MƎꟼ : ⅃ꟻ (vl remzna, n. 698) = *Velius —ius*. Vide ƎИA⊀AMƎO (remazane), quod comparari potest cum fluminis Romatini nomine.

§ 2. *—ia*, n. pr. f. (?), pro IƎИ⊀MƎꟼ (remznei), unde abl. sg. ⅃AИ⊀MƎꟼ (remznal), in titulis sepulcr. n. 696 bis *a*, 697.

⅃AИ⊀MƎꟼ (remznal), *—iâ*, n. pr. f. (abl. sg.), e AИ⊀MƎꟼ (remzna), in titulis sepulcr. n. 531, 611 bis (⊀MƎꟼ remz), 905 bis *b*.

AƧAИ⊀MƎꟼ (remznasa), *—ii uxor*, cognom. mulieris etr., e AИ⊀MƎꟼ (remzna). Operc. ossuarii clus. n. 791 bis: « vupinei remznasa » = *Vibenna —ii uxor.*

Adde urn. clus. n. 716. In urna n. 698 *bis* perperam AƧAИ⊀MƎ (emznasa) pro remznasa.

IƎИ⊀MƎꟼ (remznei), *—ia*, n. pr. f., = IƎИA⊀MƎꟼ (remzanei) pro remazanei, e AИ⊀MƎꟼ (remzna), apud Clusinos (vide ƎИA⊀AMƎꟼ remazane). In tit. sepulcr. n. 693 bis et n. 907: IƎИ⊀MƎꟼ : AИAO (thana remznei) = *Tannia —ia*.

REMILLVM dicitur quasi repandum (Paul. pg. 276). Fest. *Qu.* XIII, 14 pg. 277: « Re[millum dicitur quasi repandum.] Lucilius: Suda ..... *remil*[*l*]*um*. et Afra-[nius in ..... co]xendice pergam ..... ».

REMIS, *Remius*, n. pr. m., in titulo sepulcr. apud Lanzi I 162 = 123 n. 3.

ƎИMƎꟼ (remne), *Remnius* (Remmius), in tegula sepulcr. n. 204.

Cf. AИ⊀MƎꟼ (remzna), IƎИ⊀MƎꟼ (remznei) cet.

REMONA. Vide REMORIA et REMONIVM.

REMONIVM, Ῥεμώνιον, pars Aventini montis, appellatum a Remo, postea Rignarium dictum (vide REMORIA). Plutarch. in *Rom.* IX, 7: Ῥῶμος δὲ χωρίον τι τοῦ Ἀβεντίνου καρτερὸν, ὃ δι' ἐκεῖνον μὲν ὠνομάσθη Ῥεμώνιον, νῦν δὲ Ῥιγνάριον καλεῖται.

REMORA, *mora*, *tardatio*, apud Lucil. et Plaut., cit. ad voc. REMELIGO. — *Remoram*, vocare *Romam* quidam priorum civium certabant. Enn. *Ann.* vs. 85 (apud Cic. *Div.* I 48): « Certabant urbem Romam Remoramne vocarent ».

REMORBESCAT, *in morbum recidat* (Paul. pg. 276). Fest. *Qu.* XIII, 14 pg. 277: « [Re]morbescat En[nius posuisse videtur, pro *in mor*]*bum recidat* ».

REMORES in auspicio aves dicuntur, quae acturum aliquid remorari compellunt (Fest. *Qu.* XIII, 14 pg. 277, et Paul. pg. 276). Cf. Aur. Vict. *De orig. gentis Rom.* cap. 21, cit. ad voc. REMVS.

REMORIA vel Remuria et Remona (?), Ῥεμωρία (Plutarch. in *Rom.* XI, 1) vel Ῥωμορία (Dionys. Halic. I, 87), locus in summo Aventino, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus (Aur. Vict. *Orig. gentis Rom.* cap. 23). Fest. *Qu.* XIII, 14 pg. 277 et Paul. pg. 276: « Remurinus ager dictus, quia possessus est a Remo, et habitatio Remi Remuria (Paul. « *Remona* »). Sed et locus in summo Aventino Remoria dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerit auspicatus » (vide REMONIVM). — Remuria -orum, dies funesti, quibus Remi umbra sacrificiis placabatur. Ovid. *Fast.* V, 479:

Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit
  Illam, qua positis iusta feruntur avis.
Aspera mutata est in lenem tempore longo
  Litera, quae toto nomine prima fuit.
Mox etiam Lemures animas dixere silentum;
  Is verbi sensus, vis ea vocis erat.

REMVLVS, Tiburs, diminut. Remi, apud Virg. *Aen.* IX, 360 (Tiburti Remulo). Ubi Servius: « Caedicus quidam Tyburti Remulo, cum eum sibi absens hospitio vellet adiungere, misit phaleras et cingula, bullis aureis, hoc est clavis insignita. Remulus moriens nepoti suo cognomini haec reliquit, qui postea victus a Rutulis est, et occisus: post cuius mortem apud Rhamnetem Rutulum ab Euryalo haec reperta sunt munera. Quod autem dixit Tyburti Remulo, aut Tyburtino intelligimus, hoc est de Tybure, ut sit dativus ab appellativo veniens hic *Tyburs*: aut *Tyburti*, hoc est filio Tyburti; ab eo, quod est *hic Tyburtus*, *huius Tyburti*, ut sit *Tyburti Remulus*, sicut VI 36 *Deiphobe Glauci* ».

§ 2. Rutulus, de quo Virg. *Aen.* IX, 592 sq. (cf. IX, 633): « fortemque manu fidisse Numanum, cui Remulo cognomen erat ».

§ 3. Alius est Remulus Rutulus, de quo Virg. *Aen.* XI, 636 (« Orsilochus Remuli »).

§ 4. Frater Romuli (vide REMVS vel Romus). Sulpicia *Sat.* vs. 19: « Sed genus Ausonium, Remulique exturbat alumnos ».

§ 5. Albanorum rex. Vide ROMVLVS.

REMVRIA. Vide REMORIA.

REMVRINVS ager. Vide REMORIA.

REMVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 328. Vide REMVLVS § 2 sq.

§ 2. Remus vel Romus et Rhomus, Ῥέμος (Diod. Sic. VIII 4) vel Ῥῶμος (Strab. V, III 2; Dionys. Halic. I, 79 sq.; Appian. *De reg.* cap. 2; Aelian. *Var. hist.* VII, 16; Schol. in Oppian. *Halieut.* II, 675; Plutarch. in *Rom.* VI 3, VII 3 sq., VIII 1; Dio Cass. XXXVII 9 et fragm. n. 1; Callias Syracus. fragm. n. 5), frater Romuli primi Romanorum regis (Liv. I, 7; Virg. *Georg.* II 533, *Aen.* I 292; Horat. *Epod.* VII, 19; Aur. Vict. *De orig. gentis Rom.* cap. 23; Ovid. *Fast.* IV, 55 sq.); a remora h. e. tarditate appellatus, quippe talis naturae homines ab antiquis remores dicti (Aur. Vict. op. cit. cap. 21). Alii narrant vocatos esse Romulum et Remum, a ruma, quia sugentes visi essent lupam (Diocles Pepareth. fragm. n. 1 cit. ad voc. ROMA). Apud veteres scriptores, qui de Romae conditoribus dissertaverunt, legimus Remum vel Rhomum Aeneae ex Lavinia filium (Apollod. apud Fest. *Qu.* XIII, 5 pg. 269) vel ex Rhoma Telemachi (Clinias in *Fragm. hist. gr.* IV 366, et Serv. ad Virg. *Aen.* I 273) aut Ascanii filia natum (Agathocl. Cyzic. fragm. n. 8; cf. Dionys. Chalcid. fragm. n. 11), vel Alba, Romuli Aenea nati nepte (Alcim. Sic. fragm. n. 6), vel Iove conceptum (Antig. fragm. n. 1). Alii volunt Romum et Romulum Latini filios ex Roma muliere troiana (Callias Syracus. fragm. n. 5 apud Dionys. Halic. I 72). Cf. Cephal. Gergith. fragm. n. 7, Euseb. Caesar. *Chron.* I 283 ed. 1818 (Romus et Romylus), et vide Fest. *Qu.* XIII, 4-6 pg. 266 sqq. cit. ad voc. ROMA.

RENANCISCOR, *reprehendo*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 14 pg. 277 et Paul. pg. 276: « Renancitur (*renanxitur*) Verrius ..... significare ait *reprehenderit.* unde adhuc nos dicimus nanciscitur, et nanctus, id est adeptus ».

RENASCES, *renascens*, particip. praes. In numis Galbae imperat. (Cohen *Méd. impér.* I 224 n. 60 sq. et n. 271): ROMA · RENASCES.

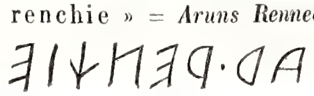
IOƎИƎꟼ (renethi), quod legitur in cippo perus. n. 1914 *B* lin. 7, ad gr. ῥαίνω (inspergo) trahit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 213). *Renes apponito* (rene thi) exponit Sec. Campanarius (*Tav. Perus.* pg. 36).

?[ƎИIИƎꟼ] (renine), in titulo etr. n. 895.

RENOBATOR, *renovator*, sicut RENOBATVS pro *renovatus*, in titulo Campano apud Mommsen n. 4023.

RENOBATVS, *renovatus*, adiect. (cf. RENOBATOR). Est cognomen rom. Inscr. apud Mommsen n. 3893: HIC · REQVIESCIT · IN · SOMNO · PACIS | RENOBATVS · QVI · VIXIT · ANNOS · XXIII | DEPOSITVS · KAL · IVLIAS · QVATER · P · C | BASILI[I] · V · C (post Chr. 545).

ƎI↓ИƎᗡ (renchie), *Rennechius?*, n. pr. m. Olla sepulcr. n. 205: « ar renchie » = *Aruns Rennechius* (Lanzi II

401 = 330 ad n. 214 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 144). Vide voc. sq.

MƎI↓ИƎꟼ (renchies), —*ii*, n. pr. m. (genit. sg.), e ƎI↓ИƎᗡ (renchie), in tegula clus. n. 698 ter.

REXXORIXO (ρεξξοριξο), in inscr. Mesap. n. 2995 lin. 5.

REXS, *rex*, in lapide apud Marini *Inscr. Alb.* n. 24 pg. 24 = Orell. n. 2279 (REXS · SACR ·).

REPAGES, *repagula*, apud poëtas. Fest. *Qu.* XIII, 17 pg. 281 (Paul. pg. 280): « Repagula sunt, ut Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita figuntur, ut ex contrario quae oppanguntur (leg. *oppangantur*). Cicero in Verrem l. IIII: *Postea convolsis repagulis, effractisque valvis demoliri signum, ac vectibus labefactare conantur.* quae poëtae interdum repages appellant ».

REPARATOR (?), deus apud veteres, teste Servio apud Virg. *Georg.* I 21, cit. ad voc. IMPORCITOR.

REPARE, *reparare*, in *Anthol. rom.* X, 368 (Marini *Arvali* pg. 169).

REPER, *pro re*, in tab. eugub. VII b 2. Vide RE.

?ƧAMVƧƎIƎꟼ (repesunas), in vase etr. n. 2612.

?IꟼƎꟼ (repi), in titulo sepulcr. n. 1960. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 322 ad n. 6.

REPLICTVS, *replicitus*, per syncopen, apud Stat. *Silv.* IV, IX, 29.

REPOSTORIVM, *repositorium*, e REPOSTVS pro *repositus*, apud Iul. Capitol. *M. Aur.* cap. 17.

REPOSTVS, *repositus*, partic., apud Virg. *Aen.* I 30, VI 654, Horat. *Epod.* IX 1, Valer. Flacc. II 286, cet.

REPRESSIO, *reprehensio*. Inscr. apud Murat. 1412, 13 (Lupi pg. 117): VALERIA · CALLIOPE · QVE · ET | ANVCELLA · ARETO · MARITO · DIGNISS | CVM QVO VIXIT · ANN · XXV SINE · REPRESSIONE.

REPROMEISSERIT, *repromiserit*, in lege Rubria cap. 20 (col. 1.ª lin. 12).

REPROMEISSISSET, *repromisisset*, in lege Rubria cap. 20 (col. 1.ª lin. 25).

REPROMEITTO, *repromitto*, in lege *De Gallia Cisalp.* § 19 sqq. Vide MEITTO = *mitto*.

REQVETIO, *requietio*, sicut REQVEVIT pro *requievit.* In titulo coemet. apud Marini *Arvali* pg. 266 (Perret *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 82 ter): TEMPORALIS TIBI DATA REQVETIO. — Perperam EREQVITIONIS pro *requietionis* in lapide apud Grut. 607 1 et Murat. 572 lin. 9.

REQVEVIT, *requievit*, sicut REQVETIO pro *requietio.* In titulo coemet. apud Fleetwood *Sylloge* etc. 350, 1 (Perret *Catac. de Rome* pl. XXXVII n. 121): REQVEVI NON · IVL · FILIPPO · ET · SALLIA CONSS.

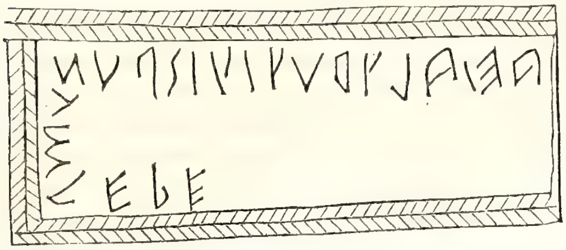
REQVIERANT, *requieverant*, e *requiesco*, apud Catull. LXXXIV, 7.

REQVIMVS, *requirimus* sive *requisivimus*, per syncopen. In marmore Praenest. apud Foggini *Fasti* etc. pg. VII (Visconti *Mus. Pio-Clem.* I 32 nt. 2, Orell. n. 4360)

CVIVS · OMNES · REQVIMVS · DEFENSIONEM ET VINDICIVM.

REQVISTI, *reliquisti*, per syncopen. In titulo coemet. apud Marini *Inscr. alb.* n. 168 pg. 189 (Perret *Catac. de Rome* pl. LXXIII n. 8): QVEM SVPERISTITEM REQVISTI.

ƎꟼƎꟼ (rere), *dedit*, perf. indic. pro reret (= osc. ЯƎЯƎЯ deded), e rad. DA-, rom. *da-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 145, II 392, Huschke *Die iguv. taf.* s. 509). In aeneo signo n. 85: « ahal trutitis runum rere »

= *Ahala Truttidius donum dedit* (Aufr. et Kirch. II 392 sq.). Alii aliter legunt et vertunt (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1838 pg. 114 sgg., *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VIII pg. lvij, lxxij sgg., Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, *Giorn. arcad.* LXXV 185 sg., 204, 207, LXXVII 183, Vermigl. *Sulla inscr. della statua Tudert.*, Conestab. *Vita di G. B. Vermigl.* pg. 170, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI 349).

...ꙄƎD (res...), in urna etr. n. 993.

RESIDIA, *desidia*, in codd. Plaut. *Merc.* prol. vs. 29.

AIИVIƆꙄƎꟼ (resciunia), *—â*, n. pr. f. abl. sg., pro resciunial, in tit. etr. n. 886. *Restionia* exponit Lanzius II 410 = 339 ad n. 264.

RESMVS, *remus*, in columna Duill. inscr. n. 2715 lin. 12 (TRIRESMOS).

AИꙄƎꟼ (resna), *Renii* (?), n. pr. m. (genit. sg.), fortasse pro resnas, in tit. sepulcr. n. 603. Vide IИꙄƎꟼ (resni) et AꙄAИꙄƎꟼ (resnasa), quod sequitur.

AꙄAИꙄƎꟼ (resnasa), *Renii uxor* (?), cognomen mulieris etr., e AИꙄƎꟼ (resna). Operculum ossuarii clus. n. 635: AꙄAИꙄƎꟼ : AIИMVƆ (cumnia resnasa) = *Cominia Renii uxor.* Urna clusina n. 772: « thana veti resnasa »

I+ƎꟼAИAO
AꙄAИꙄƎꟼ

= *Tannia Vettia Renii uxor.*

IИꙄƎꟼ (resni), in urna etr. n. 1014. Vide AИꙄƎꟼ (resna).

RESPECTILLA, diminut. *respectae*, cognom. rom., apud Grut. 887, 8.

RESPECTINVS, cognom. rom., apud Grut. 647, 5.

RESPEXIM -is -it, *respexerim -is -it*, apud Plaut. *Aul.* I, I 19, *Most.* II, II 90, *Rud.* III, III 16.

V+A+ꙄƎD (restatu), *—to* (restato?), imperat. 3 pers. sg., fortasse e praep. insepar. ƎD (RE) et rad. -A+Ꙅ (STA-), rom. *sta-re* (Aufr. et Kirch. I 142, 159, II 380 sq.), in tab. eugub. II a 5. Alii vertunt *reponito* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 18, 39), aliique *novato* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 357). Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XI 329-332, et Lanzi II 832 = 741.

RESTE, *denuo*, adverb. umbr., antiquiori orthogr. 8Ǝ+ꙄƎD (restef), e praep. RE et rad. STA- (Aufr. et Kirch. I 150, II 169, 236, Huschke *Die iguv. taf.* s. 214), in tab. eugub. VI b 47.

8Ǝ+ꙄƎD (restef), *denuo*, adverb. umbr., recentiori orthogr. RESTE, comparandum cum osc. 8ITИTꙄ (statif) = *state*, e praep. insep. ƎD (RE) et rad. -A+Ꙅ (STA-), rom. *sta-re* (Aufr. et Kirch. I 90, 150, 159, II 169, 236, Huschke *Die iguv. taf.* s. 214 et s. 660). Tab. eugub. I b 9: V+IƎ8 : VИVꙄƎ : 8Ǝ+ꙄƎD (restef esunu feitu) = tab. VI b 47 RESTE · ESONO · FEITV h. e. *denuo sacrum facito.*

MAI+ꙄƎꟼ (restiaś), *Restiae?*, n. pr. f. genit. sg., in marm. Perus. n. 1933 lin. 3. Cf. AIMV+ꙄƎꟼ (restuśia).

RESTIBILIO, *iterum stabilio* (ital. *ristabilire*). Pacuv. vs. 324: « Nam Teucrum regi sapsa res restibiliet ».

RESTIBILIS ager qui restituitur ac reseritur quotannis (Varro *De l. l.* V, 39 pg. 15). Fest. *Qu.* XIII, 18 pg. 281 (Paul. pg. 280): « Restibilis ager fit, qui biennio continuo seritur farreo spico, id est aristato, quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere. » Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

RESTIS, *restes*, apud Varr. *De l. l.* VIII, 66 pg. 190.

RESTITOR, *restitutor*, ut RESTVTVS pro *restitutus*, in numis Postumi imperat. apud Cohen *Méd. impér.* V 35, 53, n. 147, 286 sqq. (RESTITOR GALLIAR).

AIMV+ꙄƎꟼ (restuśia), *Restiusia?*, n. pr. f. (Lanzi II 428 = 357 ad n. 339), in urna etr. n. 888. Cf. MAI+ꙄƎꟼ (restiaś).

RESTVTVS, *restitutus*, particip. perf. pass. (cf. RESTITOR = *restitutor*). Est cognomen rom., ut C · CORNELIVS · RESTVTVS (Grut. 937, 7) et CORNELIVS · RESTVTVS (Mommsen n. 1322), C · FANNIVS · RESTVTVS (Grut. 803, 8), FVFIVS RESTVTVS et M · FVFIO RESTVTO (Momms. n. 1619), C · GAIBIVS · RESTVT (Momms. n. 678), C · NVMMIO · RESTVTO (Momms. n. 4969), A · PLAVTIVS RESTVTVS (Momms. n. 1712), L · TVRSELLIVS RESTVTVS (Momms. n. 1395), ATILIAE RESTVTAE (Momms. n. 5505), MARCIA · RESTVTA (Momms. n. 5655), PINNIAE RESTVTAE (Momms. n. 7074), SALLVSTIA RESTVTA (Momms. n. 3446). Inscr. apud Mommsen n. 1748: D · M | L · STATI | RESTVTI | L · STATIVS | RESTVTVS.

VꙄƎꟼ (resu), *Resius*, n. pr. m. = V✱Əꟼ (rezu), apud Etruscos. In urna Perus. n. 1304: VꙄƎꟼ · ꟼA (ar resu) = *Arrius Resius.* Cf. IꙄVƎꟼ (reusi) et ⅃AIꙄYƎꟼ (retsial).

RESVLTARE, *saepe resilire*, apud Fest. *Qu.* XIII, 18 pg. 281.

RESVRGES, *resurgens*, particip. praes. In numo aen. Vespasiani imperat. (Cohen I 317 et 391 sq.): ROMA RESVRGES.

ϽꟼAV↓ꙄƎᗡ (reschualc), in etrusco speculo n. 2497.

RETERE, *reddere*, in lapide apud Grut. 862, 1.

RETIA, *rete*, subst. f. (Prisc. pg. 332 = 759 P.). Plaut. *Rud.* IV, I, 9: « Nam nunc et operam ludos danit et retiam ». Vide RETIS et RETIVM.

RETINACLVM, *retinaculum*, apud Prudent. *in Symm.* II 147.

RETIS, *rete*, apud Prisc. pg. 332 = 759 P. Vide RETIA et RETIVM, quod sequitur.

RETIVM, *rete*, in vet. Schol. ad Iuven. VIII, 207. Vide RETIA et RETIS; et cf. Gloss. apud Labb. pg. 161.

RETOVIVM, oppidum Liguriae, nunc *Retorbio* (cf. Litubium, apud Liv. XXXII, 29). — Retovinus, adiect. ad Retovium pertinens, ut lini Retovini (Plin. XIX, II, 2 sq.).

RETRICIBVS cum ait Cato in ea, quam scribsit, cum edissertavit Fulvi Nobilioris Censuram, significat aquam eo nomine, quae est supra viam Ardeatinam inter lapidem secundum et tertium. qua inrigantur horti infra viam Ardeatinam et Asinariam usque ad Latinam. Ita Festus *Qu.* XIII, 20 pg. 282. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

RETRIOR, *posterior*, usurpatur a vet. Schol. ad Iuven. XI, 138.

IVꟼƎꟼ (retui), *Retia*, n. pr. f. (= IV✱Ǝꟼ rezui), in titulo etr. n. 1306. Vide MVꟼƎꟼ (retuś).

RETVRARE, *aperire*, apud Varronem (Non. II 749 = pg. 167).

MVꟼƎꟼ (retuś), *Retii*, n. pr. m. (genit. sg.) = MV✱Ǝꟼ (rezuś), sicut IVꟼƎꟼ (retui) = IV✱Ǝꟼ (rezui). Inscr. perus. n. 1305: MVꟼƎꟼ · AIꟼIꟼ (titia retuś) = *Titia Retii* uxor.

REVEREO, *revereor*, apud veteres, teste Prisciano pg. 396 = 799 P.

REVERES, *reverens*, particip. praes. Est cognomen rom., ut PRVDENTIVS REVERES (Grut. 558, 7).

VꟼꙄƎꟻƎᗡ (revestu), *revisito*, imperat. 3 pers. sg., a praep. insepar. Ǝᗡ (RE) et rad. -ꙄƎꟻ (ves-) pro vers- = VIRS-, rom. *visere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 67, 142, 159, II 319 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 455), in tab. eugub. V a 7, 9. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 8, 39.

IꟻƎᗡ (revi), in titulo etr. n. 2033 bis A*d*.

REVINVS, deus, memoratur in lapide Italiae super. apud Maffei *Mus. ver.* 378, 8 (Orell. n. 2040).

REVOLSVS, *revulsus*, apud Virg. *Georg.* IV 523, *Aen.* IV 515, VIII 691.

REVORTO, *reverto*, e VORTO pro *verto*, apud veteres. Vide Forcell. *Lexic.* s. v. *reverto*.

IꙄVƎꟼ (reusi), *Reusia* (Resia), cognom. f., unde ↓AIꙄVƎꟼ

(reusial), in operc. ossuarii clus. n. 534 bis *l*. Cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XIII, I 10 nt. 3.

↓AIꙄVƎꟼ (reusial), *Resiâ*, n. pr. fem. ablat. sing., e IꙄVƎꟼ (reusi). Operculum ossuarii etr. n. 534 bis *i*: ↓AIꙄVƎꟼ : AꙄƎꟼAИIꟼV : IƎИIꟼꟼƎO : AИAO (thana theprinei urinatesa reusial) = *Tannia Tiberinia Urinatii uxor Resiâ* nata.

REVTILIS, *iterum utilis*. Est cognomen rom., ut P. Rubrius Reutilis (apud Donat. 332, 8).

RHAEBVS, Mezentii equus, apud Virg. *Aen.* X, 860.

RHAMNES. Vide RAMNES.

RHAMNES, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX 323, 357, 450.

RHAMNVSIA, h. e. *Nemesis*. Vide RAMNENSES.

RHEA Silvia, Ῥέα Σιλουία (Strab. V, III 2, Appian. *De reg.* I 2), Numitoris filia, Remi et Romuli mater, quam Σιλουΐαν (Σιλβίαν) vel Ῥέαν Ἴλειαν ἱέρειαν τῆς θεᾶς Ἑστίας alii vocant (Dio Cass. fragm. III 4, Plutarch. in *Rom.* III 4, et *De fort. Rom.* cap. 8, Aelian. *Var. hist.* VII 16). Dionys. Halic. I, 76: τὴν θυγατέρα τοῦ Νομίτωρος Ἰλίαν, ὡς δὲ τινες γράφουσι, Ῥέαν ὄνομα, Ἰλίαν δ' ἐπίκλησιν, ἐν ἀκμῇ γάμου γενομένην ἱέρειαν ἀποδείκνυσιν Ἑστίας, ὥς γε μὴ τάχιον εἰς ἀνδρὸς ἐλθοῦσα τέκῃ τιμωρὸν τῷ γένει. Cf. Virg. *Aen.* V 659, Liv. I 3 sq., Iustin. XLIII 2.

RHEGIA Columna, Ῥηγίνων στυλὶς (Strab. III, V 5, VI, I 5 et II 3), locus Italiae inferioris in Bruttiis, ad mare Siculum, non procul a Rhegio, unde nomen accepit. Plin. III, X 1 et 3, et Mela II, IV 8: « Columna Rhegia ».

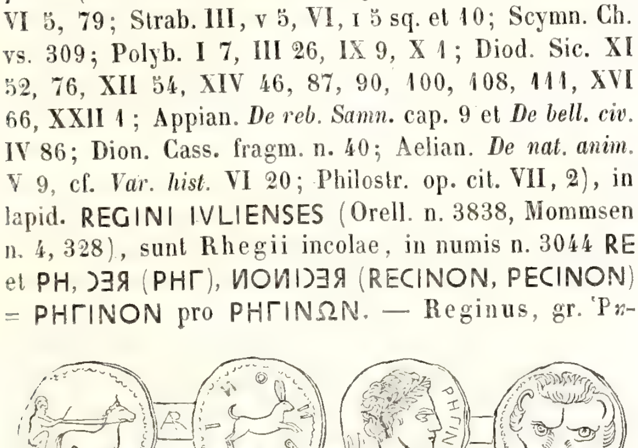
RHEGIVM et Regium, Ῥήγιον (Thucyd. VI 44, Scyl. Caryand. § 12), promontorium Italiae prope Messanam, dictum ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι vel ῥηγνύναι (Aeschyl. fragm. n. 130 apud Strab. VI, I, 6) i. e. *a fractura*, quae contigit terrae motu (Iustin. IV 1, Plin. III, XIV 1, Solin. II 5). Fest. *Qu.* XIII, 7 sq. pg. 270 (Paul. pg. 271): [Rhegium per *rh* signifi]care oportere ait Verrius id municipium, quod in freto e reg[ione] Siciliae est: quoniam id dictum est a rumpendo, quod est graece * ῥαταιαι, eo quidem magis, quia in Gallia Cisalpina, ubi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur ».

§ 2. Ῥήγιον (Strab. VI, I 2, 6 sq. et II 3; Scyl. Caryand. § 12; Scymn. Ch. vs. 309; Herod. I 166 sq., VII 170; Thucyd. III 86, 88, 115, IV 1, 24 sq., VI 45 sq., 50 sq., VII 1, 4; Polyb. I 6 sq., V 110, IX 7; Diod. Sic. V 8, VIII 25, XI 48, XII 54, XIV 100, 111, XVI 45, XXII 1, XXXVII 2; Pausan. *Mess.* XXIII 6, XXV 2, *Eliac. sec.* XXV 2; Appian. *De reb. Samn.* cap. 9, *De bello Ann.* cap. 44, et *De bell. civ.* II 95, IV 3, 25, 39, 85, V 81, 84; Dio Cass. XLVII 36, XLVIII 18 sq.; Plutarch. in *Alcib.* XX 2, et in *Dion.* LVIII 2; Aelian. *Var. hist.* III 17; Iambl. *De pythag. vita* cap. 7 § 33 et cap. 35 § 251; Porphyr. *De vita Pythag.* § 21; Philostr. *De Apoll.* VII, 2; Max. Tyr. *Dissert.* XII, 3) et Ῥήγιον

Ἰούλιον (Ptolem. III, 1), Bruttiorum oppidum (nunc *Reggio di Calabria*), a Chalcidensibus conditum (Strab. VI, I 6, Schol. Thucyd. VI 79; cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 1297). Scymn. Chius vs. 311 sq.:

Χαλκιδεῖς δὲ Ῥήγιον
ἀποικίσαι δοκοῦσιν.

Cf. Plin. III, VI 5 et XIV 1, XII, III 1, XXXV, XLV 5, Ovid. *Metam.* XIV 5 et 48, Cic. *in Verr.* II, II 22 et *Epist. ad Att.* XVI 6 = n. 658, Mel. II, IV 9, inscr. apud Henzen n. 6752 REGIO, Antonini *itiner.* pgg. 112, 115 Regio, et pg. 490 sq. Rhegio. In lapide ant. (Append. n. LVII): VIAM FECEI AB REGIO AD CAPVAM. Steph. Byz.: Ῥήγιον, πόλις Ἑλληνίς. Strab. VI, I, 6: Ἐπιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν καὶ πολλὰς μὲν πόλεις οἰκίσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρασχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ πολιτικὴν ἀρετήν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον αἰτιασάμενον, ὅτι αἰτησαμένῳ κόρην πρὸς γάμον τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προὔτειναν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ μέρος τι τοῦ κτίσματος ἀναλαβὼν Φοιβίαν ἐκάλεσεν. Augustus Caesar coloniam ex classe sua largitus est (Strab. VI, I, 6; cf. Borghesi in *Archiv. stor. ital.* XVI, I pg. xciiij). — Rhegini (Cic. *in Verr.* II, V 61 et *pro Arch.* cap. 3, Iustin. IV 3, XXI 3, Solin. II 40, Tacit. *Ann.* I, 53), gr. Ῥηγῖνοι (Herod. VII, 170; Thucyd. III 86, 88, IV 1, 25, VI 5, 79; Strab. III, V 5, VI, I 5 sq. et 10; Scymn. Ch. vs. 309; Polyb. I 7, III 26, IX 9, X 1; Diod. Sic. XI 52, 76, XII 54, XIV 46, 87, 90, 100, 108, 111, XVI 66, XXII 1; Appian. *De reb. Samn.* cap. 9 et *De bell. civ.* IV 86; Dion. Cass. fragm. n. 40; Aelian. *De nat. anim.* V 9, cf. *Var. hist.* VI 20; Philostr. op. cit. VII, 2), in lapid. REGINI IVLIENSES (Orell. n. 3838, Mommsen n. 4, 328), sunt Rhegii incolae, in numis n. 3044 RE et PH, ϽƎЯ (PHΓ), ИOИIϽƎЯ (RECINON, PECINON) = PHΓINON pro PHΓINΩN. — Reginus, gr. Ῥη-

γῖνος (Diog. Laert. VIII, 1 § 46), in numis n. 3044*b* ƧOИIϽƎЯ (RECINOS) et PHΓINOΣ, adiect. ad Rhegium pertinens, ut Rheginus ager (Plin. XI, XXXII, 4), ἡ Ῥηγίνη (Thucyd. VII 35, Strab. I, III 19, V, I 3, Diod. Sic. IV 22, XIV 100, Paus. *Eliac. sec.* VI 4), quem Siculi et Morgetes olim tenuerunt (Strab. VI, I, 6), Rheginus vertex (Solin. II, 19), Rhegini saltus (Solin. II, 22), Rhegina litora (Sil. Ital. XIII, 94), οἶνος Ῥηγῖνος (Athen. I 48 pg. 26), ναῦς Ῥηγίνας (Thucyd. IV, 25), Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος (Diog. Laert. IX 7 § 38), Pythagoras Rheginus (Plin. XXXIV, XIX, 10). Reginus est cognomen rom., ut C · ANTISTIVS REGINVS III VIR (Cohen *Méd. consul.* pl. III n. 10). Cf. Ῥηγινικὰς πολιτείας (Iambl. op. cit. cap. 27 § 130).

RHENVS, fluvius Italiae, per agrum Bononiensem decurrens (Plin. XVI, LXV 2). Sil. Ital. VIII, 599: « parvique Bononia Rheni ».

RHINTHON, Ῥίνθων, poëta comicus Tarentinus, de quo Cic. *Ep. ad Att.* I 20 = n. 25 et Ioann. Lydus *De magistr.* I 41 (cf. Varr. *De r. r.* III, III 9, et Colum. VIII, XVI 4). Hinc κωμῳδιά Ῥινθωνικη (Ioann. Lyd. op. cit. I, 40).

RHOETVS, Marrubiorum sive Marsorum rex, de quo Virg. *Aen.* X, 388 sq. (vide ANCHEMOLVS).

§ 2. Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 342 sq.

RHOMVS. Vide REMVS.

IO (ri), *re*, subst. f. abl. sg. 3 decl., recentiori orthogr. RE, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq., V 29, 32, Aufr. et Kirch. I 124, II 317, Huschke *Die iguv. taf.* s. 454 et s. 630), in tab. eugub. Va 4. Vide RIS = *res*.

§ 2. *Rei*, dat. sg. (Aufr. et Kirch. II 316, Huschke loc. cit.), in tab. eugub. Va 5.

RIGNARIVM, pars Aventini montis. Vide REMONIVM.

RIDO, *rideo* (ital. *rido*), apud veteres (Diomed. pg. 383 = 378 P.).

RIEN, *ren* (ital. *rene*), gr. νηφρός (Gloss. apud Labb., Petron. *Satyr.* cap. 35, Charis. pg. 34 = 24 P., Priscian. pg. 149 = 645 P.). Fest. *Qu.* XIII, 13 pg. 277: « Rienes (quos nunc vocamus) antiqui nefrundines appellabant, quia Graeci νηφροὺς eos vocant. Plautus in Satyrione: *Male tibi venisse video glaber eris tamquam rien* ».

A1ƎIꟼ (riepa), *Rebia* (?), n. pr. f. etr. in titulo sepulcr. n. 1734 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 257 ad n. 201).

◇I⊲ (rith). Vide ◇I⊲IM (mirith).

?AOIꟼ (ritha). Vide AOIꟼA (aritha) et cf. A+Iꟼ (rita).

RICA est vestimentum quadratum, fimbriatum, purpureum, quo Flaminicae pro palliolo utebantur (Paul. pg. 288). Varro *De l. l.* V, 130 pg. 51: « Sic rica ab *ritu*, quod Romano ritu sacrificium feminae cum faciunt, capita velant ». Fest. *Qu.* XIII, 26 pg. 289: « Rica est [vestimentum quadratum], fimbriatum, pur[pureum, quo Flaminicae pro] palliolo, mitra ve [utebantur, ut . . . . .] existimat. Titi[us autem ait, quod ex lana fiat] sucida alba vesti[mentum dici ricam, idque esse] triplex, quod conf[iciant virgines inge]nuae; patrimae, m[atrimae, cives, quod confec]tum lavetur aqua pe[renni et tingendo fiat caeru]leum ». Idem *Qu.* XIII,

13 pg. 277 (Paul. pg. 278): « Ricae et riculae vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum capitis facta. Gran[ius] quidem ait esse muliebre cingulum capitis, quo pro vitta Flaminica redimiatur ». Cf. Plaut. *Epid.* II, II 48, Aul. Gell. VI 10, X 15, et Non. XIV 15 = pg. 539.

RICINA, urbs Piceni, prope Maceratam, in *Tab. Peuting.* segm. IV*c*. Dicta est Helvia Ricina in honorem P. Helvi Pertinacis, cuius cognomen sibi adscivit L. Septimius Severus Aug., qui eandem coloniam deduxit (Forcell. *Lexic.* s. v. *Ricinensis*). Inscr. apud Grut. 265, 5 (Orell. n. 915): IMP · CAESARI | L · VERI AVG · FIL | DIVI PII NEP · DIVI | HADRIANI PRON · DIVI | TRAIANI PARTH · ABNEP | DIVI NERVAE ADNEPOTI | L · SEPTIMIO SEVERO | PIO PERTINACI AVG · ARABIC · ADIAB · PARTHIC · MAXIMO · P · M · TRIBVNIC | POTEST · XIII · IMP · XI · COS · III | P · P · | COLONIA HELVIA RICINA | CONDITORI SVO. — Ricinenses sunt eius urbis incolae (Plin. III, XVIII, 2), ut in marm. apud Murat. 1116, 4 (municipium RICINENSIVM). — Ricinensis, adiect. ad Ricinam pertinens, ut Ricinensis ager (Frontin. *De col.* pgg. 226, 258 Lachm.).

§ 2. Oppidum Liguriae, hodie forsan *Recco*, in *Tab. Peuting.* segm. III*d*.

RICVLA, diminut. *ricae*, mitra virginalis capitis (Isid. *Orig.* XIX, 31; cf. Fest. *Qu.* XIII, 13 pg. 277 cit. ad voc. RICA). Turpil. vs. 73 sq. (apud Non. XIV, 15, = pg. 539): « interea aspexit virginem Iniectam, in capite riculam indutam ostrinam ».

ꓘIꟼ (ril), *annus*, subst. m. (raro ꟼ *r*), fortasse e ῥέω, apud Etruscos (Maffei *Osserv. lett.* VI, 18, 137 sg., Lanzi II 321 sg. = 254, 347 sg. = 275 sg., 457 sg. = 386 sg., 792 = 701, Müller *Die Etr.* I 64, Niebuhr *Hist. rom.* I 157 rem. 342, Kellermann in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1833 pg. 57, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177 et in *Giorn. arcad.* CXX 327, Cavedoni in *Bullett.* cit. an. 1841 pg. 139, Conestab. apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 31 nt. *; cf. Gori *Mus. etr.* III 142, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 679, et Lepsius *Ueb. die Tyrrhen. Pelasger in Etrurien* s. 37). Ab ꓘIƎA (avil) et ꓘIꟼ (ril) factum nomen *Aprilis* coniecit Lamius (*Lett. Gualfond.* n. IX; cf. Orioli in *Opusc. letter. di Bologna* II 137 sg., et Capei apud Conestab. *Inscr. etr.* pg. 53). In titulis sepulcralibus:

IΛ · ꓘIO (n. 2115) = *ann. VI.* Cf. VI · ꓘIꟼ (n. 2114).
IIIΛ : ꓘIꟼ (n. 2082) = *ann. VIII.*
X · ꓘIꟼ (n. 320 bis *a* et n. 2102) = *ann. X.*
IIIIX · ꓘIꟼ (n. 328) = *ann. XIV.*
IIIΛX · ꓘIꟼ (n. 2098) = *ann. XVIII.*
XX · ꓘIꟼ (n. 329 bis, 2103, 2111) = *ann. XX.*
IIIXX · ꓘIꟼ (n. 2068) = *ann. XXIII.*
ΛXX · ꓘIꟼ (n. 323) = *ann. XXV.*
XIIIXX · ꓘIꟼ (n. 254) = *ann. XXVII.*
IIIΛXXꓘIꟼ (n. 328 bis) = *ann. XXVIII.*
IIIIΛXX · ꓘIꟼ (n. 2055) } = *ann. XXIX.*
XIXX · ꓘIꟼ (n. 2319) }
XXXI · ꓘIꟼ (n. 173) }
XXX · ꓘIꟼ (n. 2284) = *ann. XXX.*
IXXX · ꓘIꟼ (n. 336 bis *c*) = *ann. XXXI.*
IIIXXX · ꓘIꟼ (n. 2564 bis) = *ann. XXXIII.*
ΛXXX · ꓘIꟼ (n. 335 bis *f*) = *ann. XXXV.*
XIIXXX · ꓘIꟼ (n. 322) = *ann. XXXVIII.*
↑X · ꓘIꟼ (n. 325 bis *e*) = *ann. XL.*
II↑X · ꓘIꟼ (n. 342) = *ann. XLII.*
IIIXXXX · ꓘIꟼ (n. 329 et n. 2056) = *ann. XLIII.*
IΛXXXX · ꓘIꟼ (n. 2112) = *ann. XLVI.*
↑ · ꓘIꟼ (n. 2558) = *ann. L.*
III↑ · ꓘIꟼ (n. 333) = *ann. LIII.*
IIIΛ↑ · ꓘIꟼ (n. 339) = *ann. LVIII.*
X↑ · ꓘIꟼ (n. 319, 338, 1041, 2132) = *ann. LX.*
ΛX↑ · ꓘIꟼ (n. 340 sq.) = *ann. LXV.*
IIΛX↑ · ꓘIꟼ (n. 2055) = *ann. LXVII.*
XX↑ · ꓘIꟼ (n. 337) = *ann. LXX.*
IIXX↑ · ꓘIꟼ (n. 181) = *ann. LXXII.*
ΛXX↑ · ꓘIꟼ (n. 327, 1026) = *ann. LXXV.*
IIIIIXXX↑ · ꓘIꟼ (n. 2106) = *ann. LXXXVI.*

Adde inscr. n. 275, 308, 320 bis *c*, 321, 325 bis *a*, 327 bis, 343, 345, 345 bis, 363, 365, 1990, 2275, 2283, 2335 *b*, 2615, 2619.

? MIꟼ (rím), *rem* (?), in voc. MIꟼAIVKKƎЯ (dekkviarím), agnoscit Bugge (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 41). Cf. umbr. IO (ri) = RE, et rom. RIS = *res*.

RINOVATVS, *renovatus*, in lapide apud Orell. n. 1017.

RIXO, *rixor*, apud veteres (Non. VII, 82 pg. 477).

ΡΙΟΝ ἄκρον, Rhium promontorium Corsicae, apud Ptol. III, 2.

? ꓘAIMIꟼ (ripial), *Repiâ* (?), n. pr. f., in ossuario etr. n. 1172, fortasse perperam pro ꓘAIMIƎ vipial (cf. AMIƎꟼ reipa).

RIS (?), *res*, in lege Iul. *Municip.* cap. 11 (cf. *Rhein. Mus.* n. f. VIII 480 anm. 2).

A+Iꟼ (rita), in urna perusina n. 1631. Vide A+IꟼAꓘ (larita).

.. MVƧЯA+Iꟼ (ritarsum..), in lapide etr. n. 2593.

Ǝ+Iꟼ (rite), *rite*, adverb. etr., in vasis clusinis n. 802 sq.

IƎИ+Iꟼ (ritnei), in lapide etr. n. 2078.

RIVOCARE, *revocare*, in inscr. Salern. apud Mommsen n. 109 (AD SPLENDOREM RIVOCAVERIT).

RIVOS, *rivus*, in codd. Virg. *Georg.* IV, 19. In titulo Venafr. (Mommsen n. 4602): CIRCA EVM RIVOM.

ꓘAOИꟼ (rnthal), *Aruntiâ*, pro ꓘAOИꟼA (arnthal), in titulo etr. n. 2279 lin. 8.

ƎꓘꓘИꟼ (rntle), *Aruntilius*, n. pr. m., pro ƎꓘꓘИꟼA (arntle), in urna etr. n. 436.

ROBIGO. Vide ROBIGVS.

ROBIGVS vel Rubigus, deus a Romanis cultus, ut a frugibus robiginem averteret (cf. Ἐρυθίβιος Ἀπόλλων, apud Strab. XIII, I, 64). Varro *De l. l.* VI, 16 pg. 79: « Robigalia dicta ab robigo; secundum segetes huic deo sacrificatur, ne robigo occupet segetes ». Id. *De r. r.* I, I, 6: « Quarto Robigum ac Floram (*invocabo*), quibus propitiis, neque robigo (al. *rubigo*) frumenta atque arbores corrumpit, neque non tempestive florent. Itaque publicae Robigo feriae Robigalia ». Serv. ad Virg. *Georg.* I, 151: « Robigo genus est vitii, quo culmi pereunt, quod a rusticani *calamitas* dicitur. Hoc autem genus vitii ex nebula nasci solet, cum nigrescunt et consumunt frumenta. Inde et Robigus deus, et sacra eius septimo kalend. maias Robigalia appellantur ». Paul. pg. 267: « Robigalia dies festus VII kal. Maias, quo Robigo deo suo, quem putabant robiginem avertere, sacrificabant ». Plin. XVIII, LXIX, 5: « Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI, quae nunc aguntur a. d. septimum kalendas Maii, quoniam tunc fere segetes rubigo occupat ». Kalend. Praenest. apud Orell. II 388-389: FERIAE · ROBIGO · VIA · CLAVDIA · AD · MILLIARIVM V · NE · ROBIGO · FRVMINTIS · NOCEAT · SACRIFICIV · ET LVDI · CVRSORIBVS · MAIORIBVS · MINORIBVSQ · FIVNT. Cf. inscr. apud Murat. 102, 6 et Reines. cl. I n. 233 pg. 218 (Orell. n. 1622). — Alii Robiginem, deam feminam, vocant (Ovid. *Fast.* IV 907, 320, Colum. X 342, Tertull. *De spect.* cap. 5), cui sacra ove et cane fiebant. Ovid. *Fast.* IV, 907 sq.:

Flamen in antiquae lucum Robiginis ibat,
Exta canis flammis, exta daturus ovis.

Et Columella X, 342 sq.:

Hinc mala Rubigo virideis ne torreat herbas,
Sanguine lactentis catuli placatur et extis.

ROBIVS vel robeus, *robus* (rubeus), adiect., ut boves robii (Colum. IV, I, 2), apud Pedemontanos *beùi robi*, et color robius (Colum. VIII, II, 8). In inscr. apud Orell. n. 736 (Grut. 61, 3): VT · PRAETOR ..... LITATVRVM · SE · SCIAT · ALIVSVE · QVIS · MAGISTRATVS · VOLCANALIBVS · X · KAL · SEPT · OMNIBVS ANNIS · VITVLO · ROBIO · ET · VERRE.

ROBOS, *robor*, apud veteres. Paul. pg. 15: « Arbosem pro *arbore* antiqui dicebant et robosem pro *robore* ».

ROBVS, *ruber*, adiect. = ROBIVS (cf. Aul. Gell. IV 2, et Iuven. VIII 155). Paul. pg. 264: « Robum *rubro colore* et quasi *rufo* significari, ut bovem quoque rustici appellant manifestum est. Unde et materia, quae plurimas venas eius coloris habet, dicta est robur. Hinc et homines valentes et boni coloris robusti. Robus quoque in carcere dicitur is locus, quo praecipitatur maleficorum genus, quod ante arcis robusteis includebatur ».

§ 2. *Robus* h. e. *robur arbor*, antique. Cato *De r. r.* cap. 17: « Robus, materies item pro ridica, ubi solstitium fuerit ad brumam semper tempestiva est ».

ROGASSINT, *rogaverint*, apud veteres. Lex apud Cic. *De leg.* III, 3: QVODQVE II PROHIBESSINT, QVODQVE PLEBEM ROGASSINT, RATVM ESTO.

ROGVM, *rogus*, subst. n. Afran. vs. 114: « pulchre hoc incendi rogum ».

RODINVS ager. Vide RVDIAE.

RODVS et roduscula. Vide RAVDVS.

RODVSCVLANA. Vide RAVDVSCVLA.

ROF-, radix umbrica, antiquiori orthogr. -8VQ (RVF-), etr. -8Vq (ruf-) vel -8VAq (rauf-), rom. *ruf-us*, sanscr. rudh, gr. ῥυθ-, in voc. ROFV = *rufus*, ROFA = *rufas*.

ROFA, *rufas* (rubras), adiect. f. acc. pl. 1 decl. pro rofaf (= AQ8VQ rufra pro rufraf), e rofo, quod e rad. ROF-, gr. ῥυθ-, et suff. *o*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 61, 64, 113, Huschke *Die iguv. taf.* s. 272; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Passeri *Paralip.* pg. 293, Lanzi II 832 = 741, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 30). Tab. eugub. VIIa 6: PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV = *porcas tres rufas aut piceas facito.*

ROFV, *rufos* (rubros), adiect. m. acc. pl. 2 decl. pro rufuf (= VQ8VQ rufru pro rufruf), sicut ROFA pro rofaf, e rad. ROF-, gr. ῥυθ- et suff. *o*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 52, 91, 119, 162, II 279, Huschke *Die iguv. taf.* s. 265 et s. 618; cf. Passeri *Paralip.* pg. 293, Lanzi II 832 = 741, Grotefend *Rud. l. u.* III 19, et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 67). Tab. eugub. VIIa 3: ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV = *apros tres facito sive rufos sive piceos.*

POITION ὄρος, Rhoetius mons Corsicae, apud Ptolem. III, 2 (codd. Ῥοίτιος et Ῥίτιον).

ROCO, *rogo*, in titulo sepulcr. ed. in *Giorn. arcad.* XXXIX, 235 (ROCAT).

ROCVS, *raucus* (ital. *roco*), adiect. Est cognomen rom., ut T · ROMILIVS · T · F · T · N · ROCVS (*Fast. consul.* apud Grut. 289), Q · CREPEREI · ROCVS et Q · CREPER · M · F · ROCVS in denariis gentis Crepereiae (Cohen *Méd. consul.* pl. XVI n. 1 suiv.).

ROMA, etr. orthogr. AMVq ruma (in numo n. 2687*a*), gr. ΡΩΜΗ et ΡΟΜΑ (in numo arg. n. 2687*b* cit. ad v. CVRES), urbs Italiae in Latio, sed cum suburbio Vaticani in Etruria, Tiberi interfluenti. Dicta est vel a ῥώμη h. e. *robur* (Plutarch. in *Rom.* XX, 1), unde prius Valentia, appellata, vel a Roma Aeneae nepte (Plutarch. in *Rom.* I 3 sq. II 1, et *De mulier. virt.* n. 1), vel ab homine quodam comite Aeneae, vel denique, ut multi dixere, a Romulo conditore (Varro *De l. l.* V 144 pg. 56, IX 50 pg. 211; Dionys. Halic. II, 2; Plutarch. in *Rom.* IX 7, in *Numa* III 4). Solin. I, I, 1: « Sunt qui videri velint, Romae vocabulum ab Evandro primum datum, cum oppidum ibi offendisset, quod extractum

antea Valentiam dixerat iuventus latina, servataque significatione impositi prius nominis, ῥώμην graece Valentiam nominatam: quam Arcades quoniam in excelsa parte montis habitassent, derivatum deinceps, ut tutissima urbium, arces vocarentur ». Cf. numum cum inscr. ΘVAΛANTE sive Valantea in *Rev. numism.* an. 1859 pg. 333 (*Bullett. dell' Inst. arch.* an. 1860 pg. 63). Fest. *Qu.* XIII, 4-6 pgg. 266-269: « Romam appellatam esse Cephalon Gergithius (qui de adventu Aeneae in Italiam videtur conscribsisse) ait ab homine quodam comite Aeneae. eum enim occupato monte, qui nunc Palati[n]us dicitur, urbem condidisse, atque eam Rhomam nominasse. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea et Lavinia natos Mayllem, Mulum, Rhomumque, atque ab Rhomo urbi tractum nomen. Alcimus ait, Tyrrhenia Aeneae natum filium Romulum fuisse, atque eo ortam Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Rhodius (*Rhomus*) condiderit urbem Romam. Antigonus, Italicae historiae scribtor, ait, Rhomum quendam nomine, Iove conceptum, urbem condidisse in Palatio Romae eique * dedisse nomen. Historiae Cumanae compositor, Athenis quosdam profectos Sicyonem Thespiadasque *, ex quibus porro civitatibus, ob inopiam domiciliorum, compluris profectos in exteras regiones, delatos in Italiam, eosque multo errore nominatos Aborigines, quorum subiecti qui fuerint Ca[ci improbi] viri, unicarumque virium imperio montem Palatium, in quo frequentissimi consederint, appellavisse a viribus regentis Valentiam: quod nomen adventu Evandri Aeneaeque in Italiam cum magna Graece loquentium copia interpretatum, dici coeptum Rhomem. Agathocles, Cyzicenarum rerum conscribtor, ait, vaticinio Heleni impulsum Aeneam, Italiam petivisse portantem suam secum neptem Ascani filiam nomine Rhomam, eamque, ut Italia sint Phryges potiti et his (*iis*) regionibus maxime, quae nunc sunt vicinae urbi, prima[m] omnium consecrasse in Palatio Fidei templum, in quo monte postea cum conderetur urbs, visam esse iustam vocabuli Romae nom̄ * causam, eam, quae priore, unde ea (leg. *prior eundem*) locum dedicavisset Fidei [cf. Solin. I, ɪ, 3]. Ait quidem Agathocles complures esse auctores, qui dicant Aenean sepultum in urbe Berecynthia proxime flumen Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Rhomum venisse in Italiam, et urbem Romam nominatam condidisse. Caltinus [*Callias* apud Dionys. Halic. I 72], Agathoclis Siculi qui res gestas conscribsit, arbitratur e manu Troianorum fug[i]entium Ilio capto, cuidam fuisse nomen Latino, eumque habuisse coniugem Rhomam, a qu[a], ut Italia sit potitus, urbem condiderit, quam Rhomam appellavisse. Lembos, qui appellatur Heraclides, existimat, revertentibus ab Ilio Achivis, quendam (*quosdam*) tempestate deiectos in Italiae regiones secutos Tiberis decursum pervenisse, ubi nunc sit Roma, ibique propter taedium navigationis, impulsas captivas auctoritate virginis cuiusdam tempestivae nomine Rhomes, incendisse classem, atque ab ea necessitate ibi manendi urbem conditam ab is, et potissimum eius nomine eam appellatam, a cuius consilio eas sedes sibi firmavissent [cf. Solin. I, ɪ, 2]. Galitas (*Clinias*) scribit, cum post obitum Aeneae imperium Italiae pervenisset ad Latinum, Telemachi Circaeque filium, hisque (*is quod*) ex Rhome suscepisset filios, Romum, Romulumque, urbi conditae in Palatio causam fuisse appellandae potissimum Rhomae. [Diocles Peparethius ait Iliam, Numitor]is A[lbani regis filiam, gemellos edidisse, quos] in i[ma Tiberis ripa, iussu Amulii tyranni], exp[ositos, cum iuxta ficum postea appellatam a] Rom[ulo Ruminalem iacerent, a lupa] lac[tatos et a pico Martio nutritos esse: post reper]tos [a Faustulo Accam Larentiam, eius uxorem, educasse]. pler[ique tamen conscio et alimenta praebente Nu]mito[re nutritos aiunt, quod Ilia ex Marte se] pepe[risse eos asseverabat, ac secreto literis, omni] deni[que liberali disciplina Gabis institutos] atque [excultos esse: ac cum in exercendo corpore pri]mam p[ueritiam transigerent et inter aequales] omnes pr[aestarent robore, Romulum et Rhomum] nomin[atos esse. Alii dicunt, quod matre virgine Vestali] compressa [a viro incesto procreati essent, ex]positos in [ripa Tiberis esse: ibi lupam iis praebuisse ru]mam, monte [vicino descendentem: hinc, postquam reperti] sunt educa[tique a Faustulo, Romulus et Romus a ruma no]minati poti[ssimum dicuntur. Quos ferunt, cum, qua matre] essent procreati, [intellexissent, Numitori avo primum] restituisse reg[num, deinde de urbe condenda] per auguria decre[visse, uter eam conderet nomi]naretque, ac Deorum [manifesta approbatione Ro]mulum urbem con[didisse, sed eam nominasse Romam] potius, quam Romu[lam suo de nomine, ut amplio]re vocabuli signifi[catu prosperiora patriae] suae ominaretur. [Romam antea Romulam appel]latam, Terentius quidem [Varro censet, ab Romulo], deinde detortam vocabuli formam in Romam, existimat] credibile. ceterum cau[sam in libris sacrorum se inve]nisse ait Verrius, [cur verum Romae nomen taceatur] ». — Scriptores veteres affirmant duplicem huic Urbi fuisse nomen, alterum vulgatum, alterum quod nefas esset evulgari arcanis caeremoniarum (Plutarch. *Qu. rom.* 61; cf. Macrob. *Saturn.* III, 9). Huiusmodi nomen arcanum *Saturnia* fuisse videtur (cf. Virg. *Aen.* VIII 357, Varr. *De l. l.* V 42 pg. 16, Dionys. Halic. I 34). Plin. III, ix, 11 (et ab eo Solin. I, ɪ, 4 sqq.): « Roma ipsa, cuius nomen alterum dicere, arcanis caeremoniarum nefas habetur, optimaque et salutari fide abolitum enunciavit Valerius Soranus, luitque mox poenas. Non alienum videtur inserere hoc loco exemplum religionis antiquae, ob hoc maxime silentium in-

stitutae. Namque diva Angerona, cui sacrificatur, a. d. xii calend. Ianuarii, ore obligato obsignatoque simulacrum habet ». Virg. *Aen.* I, 277: « Romanosque suo de nomine dicet ». Ubi Servius: « Perite: non ait Romam, sed Romanos: Urbis enim illius verum nomen nemo vel in sacris enuntiat. Denique tribunus plebis quidam [Valerius Soranus], ut ait Varro [et multi alii], quia hoc nomen ausus esset enuntiare, [ut quidam dicunt raptus a Senatu, et] in crucem levatus est: [ut alii, metu supplicii fugit, et in Sicilia comprehensus a Praetore, praecepto Senatus occisus est.] Hoc autem Urbis nomen ne Hyginus quidem, cum de situ urbis loqueretur, expressit ». Id. ad Virg. *Georg.* I, 498: « verum nomen eius numinis, quod urbi Romae praeesset, sciri sacrorum lege prohibetur: quod ausus quidam tribunus plebis enuntiare in crucem levatus est ». — Deae quoque nomine culta est (inscr. apud Orell. n. 155, 488, 732, 1776, 1799, 1800, 3674, Henzen n. 5211, 5964, 7174), eique dicata templa (inscr. apud Orell. n. 122, et Henzen n. 7172). Vicum matris Rumae memorat S. Rufus *De reg. Urbis* (*Antiq. rom.* III col. 33).

§ 2. Roma, Itali et Leucariae filia, apud Plutarch. in *Rom.* II 1.

§ 3. Roma, Dexitheae filia, Romuli mater ex Latino Telemachi filio, apud Plutarch. in *Rom.* II 6.

ROMANEI, *Romani*, nominat. pl., apud antiquos (Mar. Victor. pg. 2463 P.), in lege Servil. *Repetund.* cap. 23 (CEIVEIS · ROMANEI · IVSTEI · SVNTO), et in lege Corn. *de XX quaest.* (QVEI · CIVES · ROMANEI · SVNT). — Genit. sg. POPVLI · ROMANEI et POPVLEI · ROMANEI (in lege Thor. *agr.* cap. 1, 3, 5, 9 sq., 36, 42); dat. sg. Romanoi (Mar. Victor. pg. 2463 P.); genit. pl. ROMANO et ROMANŌM in numis n. 2688 *b* (Lanzi I 314 = 243, II 606 = 520, Lepsius *De tab. eugub.* pg. 26 nt. 66, Mommsen apud Fiorelli *Ann. numism.* I 38 sq., Aufr. et Kirch. I 52, 121, II 83; cf. Niebuhr *Hist. rom.* V 402 sq.).

ROMANILLA, cognom. rom. apud Murat. 1525, 5.

ROMANO, pro ROMANOM (Romanorum). Vide ROMANEI.

ROMANOI, *Romano*, dat. sg. Vide ROMANEI.

ROMANOM, *Romanorum*. Vide ROMANEI.

ROMANVLA porta, ab Roma dicta, quae habet gradus in Nova via ad Volupiae sacellum (Varro *De l. l.* V, 164 pg. 64; cf. VI, 24 pg. 83).

ROMATINVM flumen, in Venetis, nunc *Lemene*. Plin. III, xxii, 1: « flumina et portus, Romatinum; Tilaventum maius *etc.* ».

ΡΟΜΥΛΛΑ. Vide ROMVLEA, quod sequitur.

ROMVLEA, oppidum Italiae in Hirpinis (cf. Niebuhr *Hist. rom.* VI, 67; in marm. Frent. apud Boeckh n. 5878 ΡΟΜΥΛΛΑ pro Ῥωμυλλᾶς). Liv. X, 17: « Dividenda praeda, ultro adhortantes imperatorem ad Romuleam pergunt. Ibi quoque sine opere, sine tormentis, simul admota sunt signa, nulla vi deterriti a muris, qua cuique proximum fuit, scalis raptim admotis, in moenia evasere. captum oppidum ac direptum est. ad duo millia et trecenti occisi; et sex millia hominum capta; et miles ingenti praeda potitus ».

ROMVLIA vel Romilia, tribus Romana, dicta a Roma (Varro *De l. l.* V, 56 pg. 22), vel a Romulo. Fest. *Qu.* XIII, 7 pg. 270: « [Romuliam tribum appellatam ait Dio[ny]sius ab Romulo, quod in agro ab eo] ca[pto de Veientium populo, ea tribus cen]se[batur. Sed Terentius Varro dictam ait, quod pro]xima [Romae esset . . . . .] ». Paul. pg. 271: « Romulia tribus dicta, quod ex eo agro censebantur, quem Romulus ceperat ex Veientibus ». Cic. *Agr.* II, 29: « Respondit, a Romilia (codd. aliq. *Romulia*) tribu se initium esse facturum ». In lapidibus rom. scribitur ROM· (Orell. n. 2303, 3972, 4820, Henzen n. 6959, 7265, Mommsen n. 1067, 4400, 4497, 4503, 4510, 4513, 4515, 4519, 4521, 4522, 4525, 4527, 4529, 4532, 4533, 5041, 6808) et ROMVL (Orell. n. 3987).

ROMVLVS et Romolus vel Remulus, gr. Ῥωμύλος, Albanorum rex (Appian. *De reg.* I, 2). Liv. I, 3: « Agrippa inde Tiberini filius, post Agrippam Romulus Silvius, a patre accepto imperio, regnat ». Ovid. *Fast.* IV, 49 sq.:

Iam tamen Agrippan genitum, Remulumque nepotem
Viderat; in Remulum fulmina missa ferunt.

Et *Metam.* XIV, 616 sqq.:

de quo (*Tiberino*) Remulusque feroxque
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo periit, imitator fulminis, ictu.

Oros. I, 20: « Fuerat etiam paulo superiore tempore apud Latinos rex Aremulus, qui per annos octodecim flagitiis impietatibusque crescens, ad postremum divino iudicio fulmine interceptus, matura supplicia immatura aetate dissolvit ».

§ 2. Filius Iliae seu Rheae Silviae, primus Romanorum rex (Liv. I, 4 sqq.; Ovid. *Fast.* II 365 sqq., *Metam.* XIV 799; Valer. Max. II, ii 9, V, viii 1; Serv. ad Virg. *Aen.* VII 659; Strab. V, iii, 2; Diod. VII, iii a 12, viii 3; Appian. *De reg.* capp. 1, 2, 4, *De bell. civ.* II 114, III 94; Plutarch. in *Rom.* capp. 1 sqq.; Fab. Pict. fragm. n. 1 apud Dionys. Halic. I 79; cf. Aul. Gell. VI, 7), quem veteres a Marte genitum praedicabant (Diocl. Pepareth. fragm. n. 1 apud Fest. *Qu.* XIII 6 pg. 269 cit. ad voc. ROMA, Plutarch. in *Rom.* IV 4, Aelian. *Var. hist.* VII 16, Dio Cass. fragm. n. 3 pg. 3, Aur. Vict. *De orig. gentis Rom.* cap. 20, Virg. *Aen.* I 275, VI 778, Enn. *Ann.* vs. 115 sq., Horat. *Od.* IV, viii 22 sq., Flor. I 1, Serv. in *Aen.* VI 778). Inscr. apud Mommsen n. 2189 (Orell. n. 534 = n. 5053): RÓMVLVS MÁRTIS · | [F]ILIVS · VRBEM ·

ROMAM | CONDI]DIT · ET · REGNAVIT · ANNOS | DVODEQVADRAGINTA · ISQVE | PRIMVS · DVX · DVCE · HOSTIVM | ACRONE · REGE · CAENINENSIVM | INTERFECTO · SPOLIA · OPI[MA] | IOVI · FERETRIO · CONSECRA[VIT] | RECEPT[V]SQVE · INDEORV[M] | NVMERVM QVIRINV[S] | APPELLATV[S EST]. Cf. inscr. apud Orell. n. 509 (ROMVLO PARENTI). Alii volunt Romulum Numitoris filium (Diod. Sic. excerpta apud *Gr. hist. min.* II, IX), vel Latini et Romae (Callias Syracus. fragm. n. 7 apud Dionys. Halic. I, 72), vel Aeneae et Tyrrheniae (Alcim. Sic. fragm. n. 6 apud Fest. *Qu.* XIII 4 pg. 266) aut Romae (Clinias apud Fest. *Qu.* XIII 5 pg. 269). Fest. *Qu.* XIII, 4 pg. 266: « Romulum quidam a ficu ruminali, alii quod lupae ruma nutritus est, appellatum esse ineptissime dixerunt. quem credibile est a virium magnitudine, item fratrem eius, appellatos ». — In antiquis mss. legitur Romolus (Pier. ad. *Aen.* VIII 654). — Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. Romularis, Romuleus cet.

ROMVS vel Rhomus. Vide REMVS.

RORARII -orum, idem ac velites, milites levis armaturae, dicti ab rore, qui bello committebant ante, ideo quod ante rorat quam pluit (Varro *De l. l.* VII, 58 pg. 143). Paul. pg. 14: « Alii rorarios, quod id genus hominum, antequam acies coirent, in modum rorantis tempestatis dimicaret ». Cf. Liv. VIII, 8 sq., Plaut. apud Varr. loc. cit., et Lucil. apud Non. XVIII 3 = pg. 554 sq.

ROS, deus, Aëris et Lunae filius. Macrob. *Saturn.* VII, 16: « Alcman Lyricus dixit *rorem Aeris et Lunae filium* ».

ROSA, cognom. rom., ut Q. Vibius Rosa (Grut. 302, 1).

ROSCIANVS, Italiae oppidum, in Bruttiis, apud Antonini *itiner.* pg. 114.

ROSCIEIS, *Roscii*, nominat. pl. Inscr. apud Ritschelii *Priscum latin. monum.* tab. III G *a b* (Mommsen *Inscr. ant.* n. 1481): M · P · ROSCIEIS · M · F · MAIC.

ROSCIO, *Roscius*. Vide ROSCIVS, quod sequitur.

ROSCIVS, gentilitium umbricum, ut Sextus Roscius Sexti filius municeps Amerinus (Cic. *pro Rosc. amer.* cap. 6, et *De off.* II 14; cf. Plutarch. in *Cic.* III, 2), Titus Roscius Capito et Titus Roscius Magnus Amerini (Cic. *pro Rosc. amer.* cap. 6 sq.). Cf. A ROSCIO (Aulus Roscius), apud Mommsen (*Inscr. lat. antiq.* n. 143). *Roscio* pro *rosso* (rubeus) nunc dicunt Umbri.

§ 2. Gentilitium Lanuvinum, ut Q. Roscius comoedus (Plutarch. in *Sylla* XXXVI 2 et in *Cic.* V 3 Ῥώσκιος ὁ κωμῳδός), de quo Cic. *De orat.* I 28, II 57, III 59, *pro Quint.* cap. 24, *pro Q. Rosc.* cap. 7, *pro Archia* cap. 8, *De nat. deor.* I 28, *De div.* I 36, II 31, *De leg.* I 4, et Tacit. *Dial. de orat.* cap. 20. — L. Roscium, Romanorum legatum, a Larte Tolumnio Fidenis interfectum, memorat ipse Cic. *Phil.* IX 2. Cf. Ῥώσκιος, apud Appian. *De bell. civ.* IV 56, et Plutarch. in *Crass.* XXXI 3, in *Pomp.* XXV 5.

ROSSIVS et rosseus, *ruber* (ital. *rosso*), adiect. Gloss. apud Mai *Class. auct.* VI, 543: « *rossea*, *rubra* ». Est gentil. rom., ut M · ROSSIVS · AMPLIATVS (Mommsen n. 702). Cf. ROSCIVS.

ROSVLA, *parva rosa*. Est nomen pr. rom., ut FELICISSIMA ROSVLA (Murat. 1447, 3). Cf. *Giorn. letter. Pis.* VII, 38.

ΡΟΤΑΝΟΣ, fluvius Corsicae. Ptol. III, 2: Ῥοτάνου (al. Ῥοτανοῦ) ποταμοῦ ἐκβολαί.

ΡΟΥΑΚΗΝΣΙΟΙ, populi Sardiniae apud Ptol. III 3 (codd. Ῥουακήνσιοι, Ῥουκήνσιοι, Ῥουακούνσιοι, Ῥουβήνσιοι).

ΡΟΥΒΡΑ, oppidum Corsicae, ad merid. lat. (Ptol. III, 2 Ῥοῦβρα πόλις).

1q (rp), in fragm. inscr. etr. n. 992 bis *c*.

?Mq (rś), in aere etr. n. 2607.

I3YQ (rtei), *Retia?*, u. pr. f. Operc. ossuarii etr. n. 122:

« larthi rthei » = *Lartia Retia* vel *Ritia* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 143).

I3NAVq (ruanei), *Runia?*, n. pr. f., in tit. etr. n. 1726 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 302 ad n. 337).

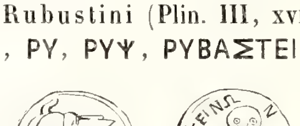
2I1AVq (ruapis), ..., n. pr. m., in tegula etr. n. 974, Cf. Lanzi II 389 = 318 ad n. 181, et Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 71.

RVBELLIVS, gentilitium Tiburtinum, apud Tacit. *Ann.* VI 27.

RVBI, hodie *Ruvo*, Apuliae oppidum, iuxta Canusium (Antonini *itiner.* pg. 116 « Rubos »; *itiner. Hierosol.* pg. 610 « civitas Rubos »). Horat. *Sat.* I, v, 94 sq.:

Inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
Carpentes iter et factum corruptius imbri.

Eius incolae Rubustini (Plin. III, XVI, 6), in numis n. 2937 sq. Ρ, ΡΥ, ΡΥΨ, ΡΥΒΑΣΤΕΙΝΩΝ. — Ru-

bustinus, adiect. ad Rubos pertinens, ut Rubustinus ager (Frontin. *De col.* pg. 262).

RVBICO vel Rubicon, Ῥουβίκων (Strab. V, I 11, II 10, Appian. *De bell. civ.* II 35, III 60, Plutarch. in *Pomp.* LX 2 et in *Iul. Caes.* XX 1, XXXII 3), hodie *Pisatello*, flumen Aemiliae (Sil. Ital. VIII, 453 « Rubico »; *Tab. Peuting.* segm. IV *b* « Rubico », et IV *e* « Rubicum »), inter Aprusiam fluvium et Sapim, olim terminus Italiae (Strab. V, II 10, Appian. loc. cit., Plutarch. loc. cit., Suet. in *Iul. Caes.* cap. 31). Ptol. III, 1: Ῥουβίκωνος (al. codd. Ῥουβίκονος et Ῥουβρίκονος) ποταμοῦ

ἐκβολαί. Plin. III, xx, 1: « Fluvius hinc Rubico, quondam finis Italiae ». Vib. Seq. pg. 17: « Rubicon Galliae iuxta Ariminum, olim dividens Galliam ab Italia ». Lucan. *Phars.* I, 213 sqq.:

Fonte cadit modico, parvisque impellitur undis
Puniceus Rubicon, quum fervida canduit aestas,
Perque imas serpit valles, et Gallica certus
Limes ab Ausoniis disterminat arva colonis.

RVBINAME, *ad —am*, subst. f. locat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƎMAИIꟼVᗡ (rupiname), sicut RVBINE = ƎИIꟼVᗡ (rupinie), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 112, II 148, 276, 288). Tab. eugub. VIIa 43: POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME = *retro conspicito ad —am;* et tab. VIIa 44: ENEM · RVBINAME · POSTRO · COVERTV = *tum ad —am revertito.* Vide ƎMAИIꟼVᗡ (rupiname).

RVBINE, *in —â*, subst. f. locat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƎIИIꟼVᗡ (rupinie), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 113, II 149, 276, 288 sq., 291). Tab. eugub. VIIa 6: RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV = *ad —am porcas tres rufas aut piceas facito.* Vide ƎIИIꟼVᗡ (rupinie) et ƎMAИIꟼVᗡ (rupiname).

RVBVSTVS, *robustus*, adiect. Decr. col. Pis. pr.: STIPITIBVSQVE · RVBVSTIS · SAEPIATVR (Orell. n. 642).

RVGVSCI, populi Alpini, apud Plin. III, xxiv, 4.

RVDIAE, Ῥωδίαι (Strab. VI, iii, 5 sq.) vel Ῥουδία (Ptol. III 1 unus cod. Ῥούδια), nunc *Rugge*, Calabriae oppidum, Ennii patria. Mela II, iv, 7: « Ennio cive nobiles Rudiae ». Strab. VI, iii 5: ἐκβάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον ἐπὶ Ῥωδιῶν (codd. Ῥωδαίων et Ῥοδιῶν), πόλεως Ἑλληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. Sil. Ital. XII, 396 sq.: « Rudiae genuere vetustae: Nunc Rudiae solo memorabile nomen alumno ». — Rudinus et Rodinus, adiect. ad Rudias pertinens (Auson. *Edyll.* n. 349 vs. 17), ut Rodinus ager (Frontin. *De col.* pg. 262), Municipes Rudini (Mommsen n. 445). Ennius *Ann.* vs. 440 (apud Cic. *De orat.* III, 42): « Nos sumus Romani, qui fuimus ante Rudini ». Cf. Rudium hominem apud Cic. *pro Archia* cap. ix.

RVDICVLVS vel Rudusculus, vasis genus. Vide PERSILLVM.

RVDVSCVLANA. Vide RAVDVSCVLA.

RVDVSCVLVS. Vide RVDICVLVS.

RVES, *ruina*, in Gloss. apud Labb. pg. 162 col. 1.

-8Vᗡ (RVF-), radix umbrica, recentiori orthogr. = ROF-, etr. -8Vꟼ (ruf-) et -8VAꟼ (rauf-), lat. *ruf-us*, gr. ε-ΡΥΘ-ρ, sanscr. rudh-, in voc. Vᗡ8Vᗡ (rufru), Aᗡ8Vᗡ (rufra) et RVFRER.

-8Vꟼ (ruf-), *rufus*, radix etr., = -8Aꟼ (raf-) pro -8VAꟼ (rauf-), umbr. -8Vᗡ (RVF-) vel ROF-, in voc. MAIꟼ8Vꟼ (rufriaś), Ǝ8IVꟼ (ruife), MIᗡ8IVᗡ (ruifriś), Ǝ8Aꟼ (rafe) et AI8Aꟼ (rafia), Ǝ8VAꟼ (raufe)

et AI8VAꟼ (raufia). Cf. ƆꟼAI8ƎVᗡ (ruvfialc), И8ƎVᗡ (ruvfn) et IΣΣƎVᗡ (ruvssi).

8Vꟼ (ruf), pro rufial = *Rofiâ*, in lapide etr. n. 1903.

RVFEIS, *Rufi*, nominat. pl. Tab. Gen. lin. 1 (Append. n. i): Q · M · MINVCIEIS · Q · F · RVFEIS.

RVFFINVS, *Rufinus*, cognom. rom., e RVFFVS pro *Rufus*, ut M. Ruffinus (Murat. 45, 5) et Aurelia Ruffina (Murat. 1243, 10). Cf. Grut. 195 4, 305 2, 311 6, 996 8.

RVFFVS, *Rufus*, cognom. rom. in lapid. (Grut. 112 4, 311 5, 318 1, 882 5, 1068 3), unde Ruffius (Grut. 755 8) et RVFFINVS, quod vide.

RVFILLVS et Rufilla, diminut. rufi et rufae. Est cognomen rom. apud Murat. 1284, 11, et Tacit. *Ann.* III 36 (Annia Rufilla).

RVFINVS et Rufina, adiect. ad rufum et rufam pertinens. Est cognomen rom., ut P. Cornelius Rufinus (Valer. Max. II, ix, 4), Vinicius Rufinus (Tacit. *Ann.* XIV, 40), Mennius Rufinus (Tacit. *Hist.* III, 12), CALVISIA · C · F · RVFINA (Grut. 305, 9), Lucillia Rufina (Grut. loc. cit.) etc. Cf. ΡΟΥΦΕΙΝΟΣ et ΡΟΥΦΕΙΝΙΑ in inscr. apud Osann pg. 308 et sect. iii n. cli.

RVFIO -onis, e *rufo*, cognomen rom., ut P. Magius P. f. Rufio (Murat. 963, 5).

Aᗡ8Vᗡ (rufra), *rubras*, adiect. f. acc. pl. 1 decl., pro rufraf, recentiori orthogr. ROFA pro rofaf, e rad. -8Vᗡ (ruf-) et suff. ro, apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 293, Lanzi II 723 = 631, 832 = 741, Aufr. et Kirch. I 55, 57, 91, 113, Huschke *Die iguv. taf.* s. 272; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 8). Tabula eugub. Ib 27: V+Ǝ8 : AIƎꟼ : Ǝ+V : Aᗡ8Vᗡ : AKᗡVꟼ : Ǝᗡ+ (tre purka rufra ute peia fetu) = tab. VIIa 6: PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV h. e. *tres porcas rubras (rufas) aut piceas facito.*

RVFRAE vel Ruffrium, Samnii oppidum in confinio Campaniae (Sil. Ital. VIII, 566 « Rufrae »). Virg. *Aen.* VII, 739: « Quique Rufras Batulumque tenent ». Ubi Servius: « Castella Campaniae, a Samnitibus condita ». Liv. VIII, 25: « Eodem tempore [u. c. an. cdxxix] etiam in Samnio res prospere gesta. tria oppida in potestatem venerunt, Allifae, Callifae, Ruffrium ». Eius incolae Rufrani, apud Murat. 267 6 (RVFRANI VICANI). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *rufranus* et *rufrium*.

RVFRER, *Rufri* (Rubri), n. pr. m. (genit. sg. 2 decl.), e rad. RVF-, rom. *ruf-ro* (rubro), et suff. ro, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 55, 57, II 79 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 75). Tab. eugub. VIa 14: RANDEME · RVFRER = *ad —am Rufri.* Cf. RVFRI Maceria.

RVFRI Maceria vel Maceriae, loci nomen in Campania. Cato *De r. r.* cap. 135 (cf. cap. 22): « Nolae ad Rufri Maceriam claves (*optimae erunt*) ».

MAIꟼ8Vꟼ (rufriaś), *Rufriae* (Rubriae), nom. pr. f. genit sg. = MAI8VAᗡ (raufiaś), e rad. etr. -8Vꟼ (ruf-) vel

-8VAq (rauf-) et suff. ro, rom. *ruf-us*. Tit. sepulcr. n. 1211: MAIq8Vq IↃqAↃ ANAO (thana larci rufriaś) = *Tannia Larcia Rufriae* filia (cf. Vermigl. *Inscr. per*. pg. 307 ad n. 353).

VO8VO (rufru), *rubros*, adiect. m. acc. pl. 2 decl., pro rufruf, sicut RVFRA pro rufraf et ROFV pro rofuf, e rad. -8VO (ruf-), gr. ε-ρυθ-, et suff. ro, apud Umbros (Passeri *Paralip*. pg. 293, Lanzi II 723 = 631, 832 = 741, Müller *Die Etr*. I 55, Aufr. et Kirch. I 55, 57, 119, II 279, Huschke *Die iguv. taf*. s. 265). Tab. eugub. Ib 24: V+I38 : VI3Ↄ : 3+V : VO8VO : 8VOↄA : 8IO+ (trif apruf rufru ute peiu feitu) = tab. VIIa 3 ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV h. e. *tres apros rubros sive piceos facito*. Cf. Doederl. *De voc. al*. etc. pg. 9 sq.

RVFVS, cognom. umbr. et etr. (cf. 38VAq raufe et RVFRER), ut NER · CAPIDAS · C · F · RVF · (Grut. 167, 8) et C. Musonius Rufus (vide MVSONIVS).

ANZ✱Vq (ruzsna), *Roxana* (?), n. pr. f., in urna etr. n. 1727 (cf. Vermigl. *Inscr. per*. pg. 173 ad n. 23). Roxana vel Roxane est n. pr. f. apud Grut. 1146 11, Murat. 1337 10 cet.

38IVↃ (ruife), *Rufus*, cogn. etr. (cf. MIO8IVO ruifriś) = 38VAq raufe et 38Aq rafe, e rad. -8IVO ruif- pro -8Vq ruf-, gr. ε-ρυθ-, in urna Viterb. n. 2073 (cf. Lanzi II 346 = 275 ad n. 16).

MIO8IVO (ruifriś), *Rufri* (Rubri), n. pr. m. genit. sg. (cf. 38IVↃ ruife), = umbr. RVFRER, e rad. -8IVO (ruif-) pro -8Vq (ruf-) et suff. ro. In aere etr. n. 2613: MIO8IVO : I+ZA8 (fasti ruifriś) = *Fausta Rufri* vel *Rufrii* filia (cf. Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch*. an. 1862 pg. 74).

?ↄAVↄIↃVↃ (rucipual), —*â*, n. pr. f. abl. sg., in marm. etr. n. 1895.

RVLLVS, cognom. rom., quod a rure (Voss. in *Etym*. s. v. *rullus;* cf. Gloss. apud Labb. « Rullus, *mendicus*, ἀγύρτης », et « Rullum, χωρικὴ, ἀγροῖκος), ut M. Fabius Ambustus (Liv. VII, 18), Ῥοῦλλος (Dion. Cass. excer. ed. Maio *Script. vet*. II, 160), P · SERVILI · M · F · RVLLI (in den. gentis Serviliae apud Cohen *Méd. consul*. pl. XXXVIII n. 6), P. Servilius Rullus (Cic. *De leg. agr*. I, 5), G. Iunius L. f. Gal. Rullus (Grut. 876, 6), C. Rullus praeco (Grut. 626, 1), GAVIA · L · F · RVLLA (Grut. 569, 9). Hinc cogn. Rullianus (Grut. 291: Q · FABIVS M · F · M · N · MAXIMVS RVLLIANVS) et Rullio (Grut. 424, 9).

AMVq (ruma), in numo arg. n. 2687a. Vide ROMA.

RVMA, rumis et rumen, *mamma*, apud veteres, a gr. ῥύω sive ἐρύω (traho). Varro *De r. r*. II, I, 20 (cf. II, XI 5 cit. ad voc. RVMINA, et apud Non. II 756 = pg. 167): « antiquo vocabulo *mamma* rumis, ut opinor ». Plin. XV, XX, 3: « ... praebens rumen (ita vocabant *mammam*) ». Plutarch. in *Rom*. IV, 2: ὅτι τήν τε θηλὴν ῥοῦμαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, καὶ θεόν τινα τῆς ἐκτροφῆς τῶν νηπίων ἐπιμελεῖσθαι δοκοῦσαν ὀνομάζουσι Ῥουμυλίαν, καὶ θύουσιν αὐτῇ νηφάλια καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδουσιν. Id. *Quaest. rom*. n. 57 (vide RVMINA): Ἡ ῥοῦμαν Λατῖνοι τὴν θηλὴν καλοῦσι. Fest. *Qu*. XIII, 7 pg. 270 (et Paul. pg. 271) cit. ad voc. RVMINALIS: « *mamma* rumis dicebatur. unde rustici *haedos lactentes* subrumos vocant, quia adhuc sub mammis habentur ».

§ 2. Ruma h. e. *Roma*, dea Romanorum. S. Rufus *De reg. Urbis* col. 33: « vicus matris Rumae ». Vide ROMA.

§ 3. *Ruma* et *rumen* est cavus gutturis locus, et ipsum guttur (Fest. *Qu*. XIII, 7 pg. 270, Paul. pg. 9 et pg. 271 cit. ad voc. RVMARE; Arnob. VII, 24 sq.; Isid. *Orig*. XI, 1; Tertull. *Resurr. carn*. cap. 4). Serv. in Virg. *Ecl*. VI, 54: « *Ruminatio* dicta est a ruma, eminente gutturis parte, per quam demissus cibus a certis revocatur animalibus ». Non. I, 64 = pg. 18: « Rumen dicitur locus in ventre, quo cibus sumitur, et unde redditur: unde et ruminare dicitur. Pompon. Prostib. [vs. 152]: *Ego rumorem parvi facio, dum sit rumen qui impleam* ».

RVMARE, *ruminare*, apud veteres. Fest. *Qu*. XIII, 7 pg. 270 (Paul. pg. 271): « Rumen est pars colli, qua esca devoratur, unde rumare dicebant, quod nunc *ruminare* ».

RVMENTVM, *abruptio* (Paul. pg. 271). Fest. *Qu*. XIII, 7 pg. 270: « [Rumentum in augur]alibus significare vi[detur interruptio abrupti]ove: *dum verba anci[libus movendis praeit, si int]erim vis * canerit .....o, augurio rumentum [estod]* ».

RVMIA. Vide RVMINA.

RVMIGERO, *rumito* (rumigo). Vide RVMITO.

RVMILIA? Vide RVMINA.

RVMINA vel Rumia, Ῥουμίνα (Plutarch. *Quaest. rom*. n. 57) et Ῥουμυλία (Plutarch. in *Rom*. IV, 2 cit. ad voc. RVMA), dea quae rumis (mammis) et infantibus lactentibus praeerat (August. *De civ. Dei* IV 11, VI 10, VII 11). Varro *De r. r*. II, XI, 5: « Non negarim, ideo apud divae Ruminae (*vulgo Rumiae*) sacellum a pastoribus satam ficum. ibi enim solent sacrificari lacte pro vino, et pro lactentibus. *mammae* enim rumis sive rumae, ut ante dicebant, a rumi, et inde dicuntur subrumi agni: lactentes, a lacte ». Non. II, 756 = pg. 167: « Rumam veteres *mammam* dixerunt. Varro Cato vel de liberis educ.: *Hisce manibus lacte fit, non vino, Cuninae propter cunas, Ruminae propter rumam, id est prisco vocabulo mammam, a quo subrumi etiam nunc dicuntur agni* ». Plutarch. *Quaest. rom*. n. 57: « Διὰ τί τῇ Ῥουμίνᾳ θύουσαι, γάλα καταπένδουσι τῶν ἱερῶν, οἶνον δ' οὐ προσφέρουσιν »; Ἡ ῥοῦμαν Λατῖνοι τὴν θηλὴν καλοῦσι, καὶ Ῥουμανάλιν ὀνομασθῆναι λέγουσιν, παρόσον ἡ λύκαινα τῷ Ῥωμύλῳ τὴν θηλὴν παρέσχεν; ὥσπερ οὖν ἡμεῖς τὰς τρεφούσας τὰ παιδία γά-

λακτι, θηλόνας ἀπὸ τῆς θηλῆς καλοῦμεν, οὕτως ἡ Ρουμίνα θηλώ τις οὖσα καὶ τιθήνη καὶ κουροτρόφος, οὐ προσίεται τὸν ἄκρατον, ὡς βλαβερὸν ὄντα τοῖς νηπίοις;

§ 2. *Rumina ficus*. Vide RVMINALIS, quod sequitur.

RVMINALIS, h. e. *qui ruminat*, adiect., ut Ruminales hostiae (Plin. VIII, LXXVII 1) et Ruminalis ficus, poët. Rumina ficus, ἐρινεὸς Ῥωμινάλιος (Plutarch. in *Rom.* IV 1, *Quaest. rom.* n. 57; cf. *De fort. rom.* cap. 8), sub qua Romulus et Remus ex lupae uberibus pendentes reperti sunt (Varro *De l. l.* V, 54 pg. 22, Plin. XV, XX 2, Tacit. *Ann.* XIII 58, Fest. *Qu.* XIII 6 pg. 269, Aurel. Vict. *Orig. gentis Rom.* cap. 20, Serv. in *Aen.* VIII 90 cit. ad voc. RVMON), alio nomine Romula et Romularis appellata (Liv. I, 4). Ovid. *Fast.* II, 411 sq.:

Arbor erat: remanent vestigia: quaeque vocatur
Rumina nunc ficus, Romula ficus erat.

Fest. *Qu.* XIII, 7 pg. 270 (Paul. pg. 271): « [Ruminalem ficum appel]latam ait Varro [prope Curiam sub Veter]ibus, quod sub ea ar[bore lupa monte decurrens] Remo et Romulo [mammam praebuerit. mamm]a autem rumis di[cebatur. unde rustici haedos lactent]es subrumos vo[cant, quia adhuc sub mammis habentur]. alibi (leg. *alii*) autem sunt [qui dictam putent, quod sub ea pecus] ruminari solitum [esset] ». Vicum Ruminalem memorat S. Rufus et P. Vict. *De reg. Urbis* (*Thes. antiq. rom.* III 33, 42).

RVMINVS, cognomen Iovis omnia alentis, apud August. *De civ. Dei* VII, 11.

RVMITO, *rumigo* (rumino), apud veteres. Fest. *Qu.* XIII, 7 pg. 270 (Paul. pg. 271): « Rumitant significat *rumigerant*, ut Naevius: *Simul alius aliunde rumitant inter se* ».

ƧAИɅMVꓷ (rumlnas), *Romulnii*, n. pr. m. genit. sg. in sarcoph. etr. n. 2171. Cf. cognom. rom. Rumna in titulo Campano apud Mommsen n. 1782 (VEIANIAE RVMNE).

RVMON -onis, olim dictus est Tiberis, quasi ripas ruminans. Servius in Virg. *Aen.* VIII, 90: « Rumore secundo: hoc est bona fama, cum neminem laederet: aut certe dicit, ante eos venisse, quam fama nuntiaret venturos; aut *rumore* pro *rumone* posuit: nam, ut supra diximus v. 63 [vide TIBERIS] Rumon dictus est: unde et ficus Ruminalis, ad quam eiecti sunt Remus et Romulus ..... Ergo si fuerit *Rumone secundo*, favente fluvio, intelligimus ».

ИVꟼ (run), in olla clusina n. 510. Pro praen. Aruntia sumit Lanzius II 376 = 305 ad n. 138 (cf. V. Campan. *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 55).

RVNA, genus teli simile pilo. Fest. *Qu.* XII, 31 pg. 262 (Paul. pg. 263): [Runa genus teli significat ..... ru]nas .....ae ..... Naevi[us ..... idem po]suit Ennius in l. I: *Runata recedit*, i. e. pilata .....] ad .....esen ..... ». Gloss. Isid.: « Runa, *pugna* », et « Runata, *praeliata* ».

MƎIИVꟼ (runies), *Runii* (?), n. pr. m. genit. sg. (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 173), in titulo Tarquin. n. 2327. Cf. ɅAIИVꟼIИAɅ (lanirunial).

ƎИIꟼITIИVꟼ (runitirine), in titulo sepulcr. n. 2033 bis E*a*.

RVNCINA, dea praeses frumenti. August. *De civ. Dei* IV, 8: « cum runcantur (*segetes*), id est a terra auferuntur, deam Ruminam (*praefecerunt*) ».

?VꟼИVꟼ (runru), in sepulcro Tarquiniensi (inscr. n. 2307). Cf. VᑐИVᑐ (punpu).

MVИVꟼ (runum), *donum*, subst. n. acc. sg. 2 decl., Umbrorum linguâ (marsic. DVNOM, etr. ƎƆVꓷV+ turuce, osc. ꟼИИMVИVꟼ dúnúmna = *donamina*), e rad. DA-, rom. *dare* (Aufr. et Kirch. I 117, 163, II 392), in aere Tudert. n. 85. Vide ƎꟼƎꟼ (rere) = *dedit*.

ƧƎIɅ↓ИVꟼ (runchlies), in titulo etr. n. 2033 bis G*b*.

RVONT, *ruunt*, e *ruo*, apud Plaut. *Curc.* V, II 47, *Most.* I, II 36, *Truc.* II, II 50.

RVPA, *rupes*. Gloss. Isid.: « Rupa ex utraque parte acuta ». Est etiam n. pr. liberti rom. apud Cic. *Epist. fam.* II, 3 = n. 169.

ɅAIИƎᑐVꟼ (rupenial), *Rupeniâ*, n. pr. fem. abl. sg. (cf. supr. RVPA). Operculum ossuarii perusini n. 1697: ИAɅƆ · ɅAIИƎᑐVꟼ · MИIɅ+Aᑐ · ƎɅVA (aule patlinś rupenial clan) = *Aulus Patilnius Rupeniâ natus.*

ƎMAИIᑐVꟼ (rupiname), *ad —am*, subst. f. locat sg. 1 decl., pro rupinamem, recentiori orthogr. RVBINAME, sicut ƎIИIᑐVꟼ (rupinie) = RVBINE, apud Umbros, e rupinia vel rubinia (Aufr. et Kirch. I 55, 112, II 148, 276, 288), quod ad gr. ῥύπτω (lavare, purgare), et ῥύπος (sordes, lutum) trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 263). Tabula eugubina Ib 34 sq.: ƎMAИIᑐVꟼ : V+AIꓭIᑐVꓘ | : Vꓷ+ƧVᑐ (pustru kupifiatu rupiname) = tab. VIIa 43: POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME h. e. *retro conspicito ad —am* (delubrum?). Comparari potest cum etr. VMIᑐVꟼ (rupinu), et cum rom. rupina h. e. *locus rupis horridus* (cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 pg. 121).

ƎIИIᑐVꟼ (rupinie), *in —a*, subst. f. locat. sg. 1 decl., recentiori orthogr. RVBINE, e rupinia vel rubinia, unde etiam ƎMAИIᑐVꟼ (rupiname) et RVBINAME, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 113, II 149, 276, 288; cf. Lanzi II 832 = 741). Tabula eugub. Ib 27: V+Ǝ8:AIƎᑐ:Ǝ+V:Aꟼ8Vꟼ:AꓘꟼVᑐ:ƎꟼƎ+:Ǝ:ƎIИIᑐVꟼ (rupinie * tre purka rufra ute peia fetu) = tab. VIIa 6 RVBINE · PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV h. e. *ad —am porcas tres rufras* (*rufas*) *aut piceas facito. In delubro* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 266). Vide supra ƎMAИIᑐVꟼ (rupiname), quod *in Robigalibus* vertit Grotefendius (*Rud. l. u.* III 21, V 18, 32).

VMIИV[ᐊ] (rupinu), in titulo Trident. n. 12. Alii aliter legunt.

RVPITIAS, in duodecim Tabulis significat *damnum devoverit.* Ita Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265, ubi cf. Muellerus.

RVRINA. Vide RVSINA.

? ƧVЯ (rvs), in operc. ollae etr. n. 171.

RVSELLAE, Ῥουσέλλαι (Ptol. III 5 unus cod. Ῥουσαίλλαι), oppidum Etruriae, nunc *Rosella.* Plin. III, VIII, 2 cit. ad voc. ETRVRIA): « Intus coloniae ..... Lucus Feroniae, Rusellana, Senensis, Sutrina ». Eius incolae Rusellani (Liv. XXVIII, 45), gr. Ῥουσαλῖνοι (Dionys. Halic. III, 51). — Rusellanus et Russellanus, adiect. ad Rusellas pertinens, ut ager Rusellanus (Liv. X, 4, 37), et Russellanus fons (Marini *Arvali* pg. 393).

RVSEME, *ruri,* subst. f. locat. sg. 3 decl., Umbrorum linguâ, e RVS, rom. *rus,* abl. ruse = *rure* (Grotefend *Rud. l. u.* V 28, VI 26, VIII 13, Aufr. et Kirch. I 49, 57, 94, 103, 128, 162, II 280; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 247), in tab. eugub. VIIa 8, 9, 23. Ad gr. ἡ ῥυσίς et τὸ ῥυτόν (lat. *rhytium*) trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 272).

RVSINA, dea quae ruribus praeest. August. *De civ. Dei* IV, 8: « sed rura deae Rusinae (*praefecerunt*) ». Alii legunt *Rurina.*

RVSCA, cognom. rom. (cf. ruscus et ruscum), ut M. Pinarius Rusca (Cic. *De orat.* II, 65).

RVSCEVS, *russeus* (rubeus), adiect. Cato apud Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265: « Mulieres opertae auro, purpuraque, arsinea rete, diadema, coronas aureas rusceas fuscias, galbeas lineas, pelles, redimicula ».

RVSCIO -onis, diminut. *rusci,* nom. pr. servile, apud Cic. *pro Mil.* cap. 22. Alii legunt *Rufio.*

? ИƧVЯ (rusn), in titulo etr. n. 885 bis.

RVSO -onis, *villaticus* (rusticus), ab antiquo ruse pro *rure.* Est cognomen rom., ut P. Calvisius Ruso (Grut. 64, 9). Cf. Martial. V, 28.

RVSOR, deus apud veteres, a rusum pro *rursum.* August. *De civ. Dei* VII, 23: « Rusori quare? Quod rursus, inquit, cuncta eodem revolvuntur ».

RVSPARI, *crebro quaerere* (Paul. pg. 264) vel *scrutari* (Non. II, 744 = pg. 166), apud Acc. vs. 441 et vs. 489. Fest. *Qu.* XIII, 1 pg. 265: « Ruspari est *quaerere cribro* *, ut hoc versu indicatur: *et ego ibo, ut latebras ruspans rimeram aptimas* * ».

RVSSVM. Vide RVSVM pro *rursum.*

RVSTICILLA, *rusticula.* Est cognomen rom., ut IVLIA · RVSTICILLA (Grut. 849, 5 sq.).

RVSTVNVM, Umbriae flumen, in *Tab. Peuting.* segm. IV*e.*

RVSVM et russum, *rursum,* apud Plaut. (Ritschl *Proleg.* pg. cjv). Vide RVSVS.

AIЯVƧVЯ (rusuria), *Rusuria* (?), n. pr. f., ut AIЯVƧVЯ AIAƆ (caia rusuria) = *Caia Rusuria* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 221 ad n. 116), in urna perusina n. 1729.

RVSVS et rusum, *rursus* et *rursum,* apud veteres (Vel. Long. pg. 2237 P.; cf. Schneider *Gramm. der lat. sprachen* I, 471, et Ritschl in *Rhein. Mus.* n. f. VIII 155 anm. 1), in tab. Lugdun. lin. 33 apud Boissieu (*Inscr. de Lyon* pg. 138 RVSVS). Gloss. apud Mai *Class. auct.* VII, 578: « rusus, *rursus* »; et « rusus, *iteratus* ».

ƧIПAΓVᐊ (rutapis), Ῥοδόπη (Rhodope)?, Oceani filia, sive potius Ῥοδῶπις, femina Thracia (e ῥοδωπός, *qui est roseo aspectu*), Charaxi Amasia, fratris Sapphûs (Herodot. II 135, Strab. XVII, I 33, Lucian. *De salt.* cap. 2, Athen. XIII 69 pg. 596, cet.), in speculo etr. n. 2513 ter (cf. Garrucci *Scop. Falische* pg. 169).

MAI+VЯ (rutias), *Aruntiae,* praen. f. etr. pro MAI+ИЯA (arntias), in titulo sepulcr. n. 1934.

MIИᒧ+VЯ (rutlnis), *Rutelnii* (Rutenii), n. pr. m. genit. sg., apud Etruscos, in titulo Volaterr. n. 352. Cf. Orioli in *Album* XXII, 195. Rotenius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. IX n. 364 pg. 642.

IƎИƧ+VЯ (rutsnei), *Rustenia?,* n. pr. f. = IИƧYVᐊ (rutsni), ut IƎИƧ+VЯ IΘЯAᒧ (larthi rutsnei) = *Lartia Rustenia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 361 ad n. 389), in urna perus. n. 1728. Vide MIИƧ+Vᐊ (rutsnis). Rustenus est n. pr. m. in inscr. apud Murat. 1030, 7.

IИƧYVᐊ (rutsni), *Rustenia?,* n. pr. f. = IƎИƧ+VЯ (rutsnei), in titulis sepulcr. n. 1976 sq.

MIИƧ+Vᐊ (rutsnis), *Rustenii?,* n. pr. m., in titulo sepulcr. n. 1978. Vide IƎИƧ+VЯ (rutsnei) et IИƧYVᐊ (rutsni).

RVTVBA, *perturbatio.* Varro apud Non. I 750 = pg. 167: « Ergo tum Romae parce pureque Vivere in patriam, nunc sumus in rutuba ».

RVTVBA, fluvius Italiae, in Tiberim influens. Vib. Seq. *De flum.* pg. 17: « Rutuba ex Apennino in Tyrrhenum fluit ». Lucan. *Phars.* II, 421 sq.:

Dexteriora petens montis declivia Tibrim
Unda facit, Rutubamque cavum.

§ 2 Fluvius Liguriae, hodie *la Rota.* Plin. III, VII, 2: « Flumen Rutuba, oppidum Albium Intemelium ».

RVTVLI, Ῥουτοῦλοι (Strab. V, III 2 et 4, Appian. *De reg.* I 1, Aelian. *De nat. anim.* XI 16) vel Ῥώτολοι (Dionys. Halic. I 57, 64, V 42), populi Latii veteris (cf. kalend. Praen. apud Orell. II 389), quorum primarium oppidum Ardea, inter Laurentum et Antium (Plin. III, IX 4). Sil. Ital. VIII, 356 sq. (cf. V 413, XVI 141):

« Faunigenae socio bella invasere Sicano
Sacra manus Rutuli ».

Plin. XIV, XIV, 1: « M. Varro auctor est, Mezentium Etruriae regem auxilium Rutulis contra Latinos tulisse vini mercede, quod tum in Latino agro fuisset ». Rutuli dicti sunt Saguntini (Sil. Ital. I 584, II 541, 567), unde et Rutula Saguntus (Sil. Ital. IV 62), quia ex Ardentibus olim coloni Saguntum deducti fue-

rant (Liv. XXI 7). — Rutulus, adiect. ad Rutulos pertinens (Sil. Ital. I 377, XV 737, 759, XVI 697, XVII 125), ut rex Rutulus h. e. Turnus (Virg. *Aen.* IX, 728), ager Rutulus (Sil. Ital. VIII, 194). Virg. *Aen.* XI, 88: « Rutulo perfusos sanguine currus ».

ꓤꟻVꓷ (ruva), in titulo etr. n. 2033 bis D *d*.

ꓶꓤI8ꟻVꓷ (ruvfial), *Rofiā* (Rufià), n. pr. f. = ꓶꓤI8Vꓤꟼ (raufial), apud Etruscos, in titulo Viterb. n. 2057. Vide vocc. sqq.

Ɔꓶꓤ I8ꟻVꓷ (ruvfialc), *Rofiā* (Rufià), n. pr. f. etr. = ꓶꓤI8ꟻVꓷ (ruvfial), in titulo Viterb. n. 2058.

ꓠ8ꟻVꓷ (ruvfn), *Rofinia* (Rufinia), n. pr. f. e ruvfia (vide ꓶꓤI8ꟻVꓷ ruvfial), in sarcoph. Tuscan. n. 2132 (cf. S. Campan. et Oriol. in *Giorn. arcad.* CXIX 331, CXX 236).

IΣΣꟻVꓷ (ruvssi), *Rossia*, n. pr. f., e rad. etr. -ꟻVꓷ (ruv-) = -8ꟻVꓷ (ruvf-), pro -8Vꟼ (ruf-) vel -8Vꓤꟼ (rauf-), lat. *rufus*. In titulo sepulcrali n. 2069: IΣΣꟻVꓷ : ꓶIꟻ↓ꓠꓤO (thanchvil ruvssi) = *Tanaquil Rossia.*

?I↓V↓Vꟼ (ruchuchi), in urna Perus. n. 1730.

ΡΩΠΙΚΙΟΝ, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2 (Ῥώπικιον).

Σ

Ƨ (ꜱ) et Σ (S), litera solitaria in numis Italiae inferioris, apud Carellium: Ƨ in numo Tarentino (tab. CIX n. 114), ꜱ in numis Tarentinis (tab. CIII n. 14 sq.) et Heracl. (tab. CLXI sq. n. 13, 29 sq.), Σ in numis Nolanis (tab. LXXXIII n. 13) et Caulon. (tab. CLXXXVIII n. 27), S in numis Brundisinis (tab. CXX n. 16 sqq.) et Paestanis (tab. CXXXI n. 6 sqq.).

Ƨ (s), *Sextus* sive *Setrius*, praen. etr. pro ƎꟼOƎƧ (sethre), in urna Volaterr. n. 340 (Lanzi II 458 = 387 ad n. 454). Cf. inscr. etr. n. 340 et n. 1002.

§ 2. *Sexta* vel *Setria*, praen. f., pro ꓤꟼOƎƧ (sethra). In titulis sepulcr.: IꓠIꓤ1V1 · Ƨ (s. pupaini, n. 336) = *Sexta* vel *Setria Pupienia* (cf. Lanzi II 348 = 277 ad n. 24 et Ianssen *Inscr. etr.* pg. 10); MƎꓤƆ · Ƨ (s. caeś, n. 1002) = *Sexta* vel *Setria Caii* uxor. Cf. inscr. n. 134, 340, 1265.

§ 3. *Sextius* vel *Setrius* sive *Sextia* vel *Setria*, n. pr. etr., ut Ƨ · ꓶ (l. s) = *Lars Setrius* vel *Lartia Setria*, in tit. Hortano n. 2268.

ꝭ (s), fortasse pro ƆƎƧ (sec) vel ↓ƎƧ (sech), in titulis etr. n. 747 et n. 1548.

Ƨ (S), nota semissis, in numis antiquissimis (*Aes grave del Mus. Kircher.* cl. I tav. IV n. 2, V n. 2, VI n. 2, VII 2, VIII n. 3, IX n. 3, X n. 2, XI n. 2). Ɔ vel C in numis Iguv. n. 79 *b*, Tudert. n. 84 *b*, *c*, Volaterr. n. 333, cet. (*Aes grave* etc. cl. III tav. II n. 2, III n. 2, X n. 3. In aliis numis ●●●●●●, ut apud Clusinos (n. 476) et alios (*Aes grave* cl. III tav. V n. 2, VI n. 2, VIII n. 3, XI n. 2).

M (ś), in inscr. etr. n. 309, 1049, 2554. Cf. Coltellini *Congett.* etc. pg. 4.

§ 2. Nota semunciae in numis etr. (*Aes gr. del Mus. Kircher.* cl. I tav. V n. 7 et tav. VI n. 7).

SA, *ea*. Vide SVS, *is*.

ꓤƧ (sa), in operc. ossuarii clusini n. 551.

ꓤM (śa), *sex*, sanscr. ṣaṣ, gr. ἕξ, nom. numer., in tesseris etr. n. 2552 (Sec. et Dom. Campanari in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 60, 74; Orioli in *Bullett.* cit. pg. 141; Migliarini in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XII, II, 7). Hinc fortasse praenomen ƎꟼOƎƧ (sethre) = *Setrius* vel *Sextus* (Orioli in *Album* XIX, 157) et ꓶꓤƎM śeal (Migliarini loc. cit. pg. 9).

?ꓤM (śa), in inscr. etr. n. 2029 (cf. Orioli in *Album* XXII, 194 sg.).

ƩΛ, *Salvius*, praen. ital., ut ƩΛ · ΛꓲꓲIƩ = *Salviu Allius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342).

... ꓤƧ (sa...), in titulo etr. n. 2616.

ꟿVTBꓠꓠꝭ (saahtúm), *sanctum*, partic. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.) e *sancio*, apud Samnites, e rad. -[ꓘ]ꓠꓠꝭ *saak-* pro -ꓘꓠꝭ sak-, rom. *sac-er*, *sancire* (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 405, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Friedlander *Osk. münzen* s. 36, Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 29, Huschke *Die osk.* etc. s. 20, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 425, V 10, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 246), in tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 17 et *B* lin. 20.

SABATE -es, Σαβάτα (Strab. V, II, 9), lacus et oppidum Etruriae (*Tab. Peuting.* segm. IV *f*). Hinc Sabatia stagna (Sil. Ital. VIII, 490) h. e. Sabatinus lacus, nunc *Lago di Bracciano* (Frontin. *De aquaed.* cap. 71,

Colum. VIII, xvi 2), et SABATINA tribus, facta a censoribus ann. u. c. ccclxix (Liv. VI, 5). Fest. *Qu.* XV, 18 pg. 343 (Paul. pg. 342): « Sabatina a lacu Sabate dicta ». In lapidibus romanis: L · IVNIO · L · F · SABATINA · POLLIONI (Grut. 636, 7), M · BRAETIO · M · F · IVSTINO SABATIN · MANTVA (Henzen n. 6859), M · FABIO C · F · SAB · PRAESENTI (Orell. n. 2180), CN · CORNELIO CN · F · SAB · MVSAEO (Orell. n. 3221), C · LAECANI · C · F · SAB · BASSI (Mommsen n. 456), Γάϊος Σέντιος Γαΐου υἱὸς Σαβατίνα (Flav. Ios. *Antiq. iud.* XIV, x, 13) et Γάϊος Πομπήϊος Γαΐου υἱὸς Σαβατίνα (id. XIV, x, 19).

SABATIA vel Sabata, Σάβατα vel Σάββατα (Ptol. III, 1) et Σαβάτοι (Strab. V, i 10 sq.), oppidum Liguriae maritimum (Mela II, iv, 9). Ab urbe Sabata cognominabantur vicina loca palustria ac lutosa Vada Sabatia (Iul. Capitol. *Pertin.* cap. 9) vel Vada Sabatiorum et simpliciter Vada (Cic. *Epist. fam.* XI, 10 = n. 813), gr. Σαβάτων Οὔαδα (Strab. IV, vi 1). Strab. IV, vi, 1: ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπόριον Λιγύων καὶ τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὔαδα. Antonini *itiner.* pg. 295: « Vadis Sabbatis »; et pg. 502: « A Genua Vadis portus m. p. xxx. a Vadis Sabatiis Albingaunum portus m. p. xviii ». *Tab. Peuting.* segm. II*f*: « Vadis Sabates ». Plin. III, vii, 2: « portus Vadum Sabatium ».

SABATIA stagna. Vide SABATE.

SABATINI, incolae oppidi cuiusdam, in Campania, fortasse a Sabbato (hodie *Sabato*) amne appellati. Liv. XXVI, 33: « Omnes Campani, Atellani, Calatini, Sabatini, qui se dediderunt in arbitrium ditionemque populi romani Fulvio proconsuli *etc.* ».

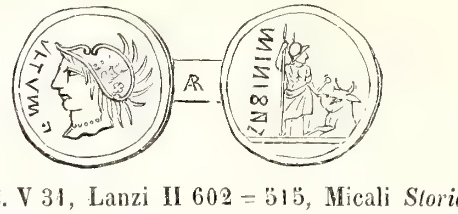
SABATINVS lacus. Vide SABATE.

SABATIVM Vadum. Vide SABATIA.

SABBATVS, fluvius Italiae inferioris (cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 1288 sq.). Antonini *itiner.* pg 105 et pg. 110 « Consentia m. p. xxviii. ad fluvium Sabbatum m. p. xviii. ad Turres m. p. xviii ». Vide SABATINI.

SABELLI, Σαβέλλοι (Strab. VI, i, 12), Samnii populi, a Sabinis oriundi. Plin. III, xvii, 1: « Samnitium, quos Sabellos, et Graeci Saunitas dixere, colonia *etc.* ». Serv. in Virg. *Georg.* II, 167: « Hi sunt autem, qui olim Ausones dicebantur. De Sabellis Varro in Agemodo sic ait: *Terra culturae causa attributa olim particulatim hominibus, ut Etruria Tuscis, Samnium Sabellis* ». Colum. X, 137: « duri Sabelli » h. e. Sabini. Cf. Horat. *Sat.* II, i, 36. — Sabellus et Sabellicus, adiect. ad Sabellos (Sabinos) pertinens, ut pubes Sabella (Virg. *Georg.* II, 167), veru Sabellus (Virg. *Aen.* VII, 665), iaculator Sabellus (Sil. Ital. IV, 221), Sabella anus (Horat. *Sat.* I, ix, 29), Sabella carmina (id. *Epod.* XVII, 28), ligones Sabelli (id. *Od.* III, vi, 37), mensa Sabella (Iuven. III, 169), Sabellicus sus (Virg. *Georg.* III, 255), Sabellicus caulis (Plin. XIX, xli, 5; cf. Colum. loc. cit.). — Sabellus est cognomen rom. (Martial. XII 43), ut ACHILLEIVS SABELLVS (Mommsen n. 946), L · PORCIVS SABELLVS (Grut. 243, 6), CATTIA C · L · SABELLA (Murat. 16, 2, Mommsen n. 5164), M · MINATIO · M · F · GAL · SABELLO (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 1399).

SABINI, Σαβῖνοι (Strab. V, ii 1, iii 1 sq. et iv 12; Polyb. II, 24; Dionys. Halic. I 14, 37, II 36, 38, 45 sq., III 34, 40, 42, 51, IV 56, V 37, 39, 42, 44 sq., 49, VI 31, 34, 41 sq., 75, IX 34 sq., 55 sq., X 22, 26, XI 3, 48; Appian. *De reg.* cap. 3 sq. et 11; Plutarch. in *Rom.* cap. 16 sqq., in *Poplic.* XX 1 sq., in *Coriol.* IV 2, in *Pomp.* IV 4, *Quaest. rom.* n. 85; Dio Cass. XXXVIII 37, LXVI 17), populi Italiae fortissimi (Cic. *pro Lig.* cap. 11), qui extendebantur ab Appennino ad Bor. usque ad Tiberim et Anienem fl. ad Mer., ubi hodie *Sabina* provincia (cf. Colum. *praef.* § 19, Liv. I 9-13, 17 sq., 22, 31, 33, 37 sq., II 16, 18, 31, 53, 63, III 26, 30, 62 sq., et epit. lib. xi, Tacit. *Ann.* I 54, Val. Max. VII, iii 1, IX, vi 1, Plin. XIV, iv 15, XV, iv 1, xi 1, xxxv 1, xxxviii 1, XXX, xli 5, XXXVI, xxiv 9, *Acta triumph. Capitol.* an. 249, 250 sqq., 260, 305). In numo mars. n. 2850 et in titulo samnit. n. 2873 ter lin. 2 legitur ꟽIИI8ИƧ (safinim) = *Sabinorum* (Maffei

Osser. lett. V 31, Lanzi II 602 = 515, Micali *Storia* etc. cap. 9, Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 293 et apud Fiorelli *Ann. numism.* I 43, 105 sg., Huschke *Die osk.* etc. s. 411, Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 1 sg.), al. *Samnium* (Kirchhoff *Allgem. monatschr.* an. 1852 pg. 587, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 418, VI 22; cf. Corssen in *Zeitschr.* cit. III 263, V 127 sq., XI 408 sq.). Strab. V, iii, 1: Σαβῖνοι δὲ στενὴν οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος δὲ διήκουσαν καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης μέχρις Οὐηστίνων. Cf. inscr. apud Orell. n. 535, 539, et Henzen n. 5509. Dicti sunt a Sabo vel Sabino filio Sanci, qui a Saturno eiectus est. Dionys. Halic. II, 49: Κάτων δὲ Πόρκιος τὸ μὲν ὄνομα τῷ Σαβίνων ἔθνει τεθῆναί φησιν ἐπὶ Σαβίνου τοῦ Σάγκου, δαίμονος ἐπιχωρίου. Sil. Ital. VIII, 421 sqq.:

Ibant, et laeti pars Sancum voce canebant,
Auctorem gentis; pars laudes ore ferebant,
Sabe, tuas, qui de proprio cognomine primus
Dixisti populos magna ditione Sabinos.

Alii scribunt Sabinos dictos quasi *Sebinos*, a cultura Deorum, id est ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι (Paul. pg. 342). Fest. *Qu.* XV, 18 pg. 343: « Sabini dicti, ut ait Varro ..... quod ea gens [Penates?] praecipue colat de[os, id est, ἀπὸ τοῦ] σέβεσθαι ». Plin. III, XVII, 3: « Sabini (ut quidam existimavere, a religione et deorum cultu Sevini appellati), Velinos accolunt lacus, roscidis collibus ». Alii aliter opinantur. Ioann. Lyd. *De mens.* I, 5: Σαβῖνος ἐκ τῆς περὶ τὸν οἶνον γεωργίας φερωνύμως ὠνομάσθη· τὸ γὰρ σαβῖνος ὄνομα σπορέα καὶ φυτευτὴν οἴνου διασημαίνει. Sunt populi Italiae antiquissimi, a quibus orti Picentini, Samnites, Lucani, Bruttii (cf. Strab. V, IV, 12 cit. ad voc. SAMNIVM). Strab. V, III, 1: ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος οἱ Σαβῖνοι καὶ (οἱ) αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαυνῖται, τούτων δὲ Λευκανοί, τούτων δὲ Βρέττιοι. † τὴν δ' ἀρχαιότητα τεκμήριον ἄν τις ποιήσαιτο ἀνδρείας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ἀφ' ἧς ἀντέσχον μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. φησὶ δ' ὁ συγγραφεὺς Φάβιος Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. Cf. Zenod. Troez. fragm. n. 1 et Dionys. Halic. II 49 (cit. ad voc. VMBRIA). Nonnulli tradunt oriundos esse a Lacedaemoniis (Sil. Ital. II 8, Dionys. Halic. II 49, Iustin. XX 1). Serv. ad Virg. *Aen.* VIII, 638 (Curibusque severis): « Aut *severis*, disciplina; aut rem hoc verbo reconditam dixit; quia Sabini a Lacedaemoniis originem ducunt, ut Hyginus ait de origine urbium italicarum, a Sabo, qui de Perside Lacedaemonios transiens ad Italiam venit, et, expulsis Siculis, tenuit loca, quae Sabini habent: nam et partem Persarum nomine *Caspiros* appellare coepisse, qui post corrupte *Casperuli* dicti sunt. Cato autem et Gellius, a Sabo, Lacedaemonio, trahere eos originem referunt. Porro Lacedaemonios durissimos fuisse omnis lectio docet. Sabinorum etiam mores populum Romanum secutum, idem Cato dicit: merito ergo *severis*, qui et a duris parentibus orti sunt, et quorum disciplinam victores Romani in multis secuti sunt ». Plutarch. in *Rom.* XVI, 1: Οἱ δὲ Σαβῖνοι πολλοὶ μὲν ἦσαν καὶ πολεμικοί, κώμας δὲ ᾤκουν ἀπειχίστους, ὡς προσῆκον αὐτοῖς μέγα φρονεῖν καὶ μὴ φοβεῖσθαι, Λακεδαιμονίων ἀποίκοις οὖσιν. Et in *Numa* I, 4: Σαβῖνοι δὲ βούλονται Λακεδαιμονίων ἑαυτοὺς ἀποίκους γεγονέναι. Fest. *Qu.* XIV, 30 pg. 325: « *Sabini quod* [*volunt somniant*, vetus] proverbium e[sse et inde manasse ait] Sinnius Capit[o, quod quotiescumque sacri]ficium propte[r viam fieret, hominem] Sabinum at † [illud adhibere solebant]; nam his (*is*) pr[omittebat se pro illis somniatu]rum. idemque [postquam evigilasset, sacra] facientibus [narrat omne quicquid] in quiete vi[disset, quod quidem esset ex sacri]fici religione. [unde venisse dicitur] in proverbium, [Sabinos solitos quod] vellent somn[iare. sed quia propter avidi]tatem bibendi q[uaedam anus mulieres] id somnium cap[tabant, vulgatum est] illud quoque: anus [quod volt som]niat. fere enim quo[d vigilantes a]nimo volvimus, [idem dormientibus ap]parere solet ». — Sabinus et Sabinensis, adiect. ad Sabinos pertinens, ut ager Sabinus (Liv. I 30, 37, III 26, Tacit. *Hist.* III 78, Plin. XIX, LVI 2) vel Sabinensis ager (*Gromat. vet.* pg. 349 Lachm.), flos Italiae ac robur reipublicae (Cic. *pro Lig.* cap. 11), Sabina regio (Valer. Max. II, IV, 5), ferax olearum ac vitium (Strab. V, III, 1), Sabini colles (Plin. XIV, IV, 7), Sabina castra (Liv. II, 53), Sabina nobilitas (Tacit. *Ann.* IV, 9), Sabinae mulieres (Liv. I, 13), virgines Sabinae (Valer. Max. II, IV 4; Plin. XVI, XXX 3), Sabina lingua (Varro *De l. l.* V 66 pg. 27), Sabinus exercitus (Liv. III, 30), Sabinae legiones (Liv. I, 37), Sabinum bellum (Liv. I, 35, 38; Tacit. *Hist.* III, 72; Varro op. cit. V 149 pg. 58), Sabina fana (Varro op. cit. VI 57 pg 94), Sabina silva (Martial. IX 55), Sabinus lapis (Plin. XXXVI, XXIX, 1), Sabina herba (Cat. *De r. r.* cap. 70), Sabina faex (Martial. IV, 4; cf. bacciferum Sabinum apud Sil. Ital. IV, 596), Σαβῖνος οἶνος (Athen. I 48 pg. 27), Tatius Sabinus (Liv. I, 34), Metius Curtius Sabinus (Varro *De l. l.* V 149 pg. 58). — Cf. Sabinnus et Sabinna, cognom. m. in inscr. apud Grut. 830 3 et Mommsen n. 6335, et etr. ƧIИIΘAƧ (sabinis).

§ 2. Sabini, incolae Savii olim oppidi, nunc *Savallo*, in agro Brixiensi (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Sabini*). Inscr. apud Orell. n. 3759: FIRMVS IN|GENVI F | PRIN|CEPS SABINORVM | SIBI ET CORNELI|AE RVSTICAE CONIVGI · M · CORNELI|O PRISCO F · ANNOR | XIII.

SABINILLVS, diminut. Sabini, est cognomen rom. in inscr. apud Murat. 438 2 (SABINILLVS), 871 3, 1150 9 (SABINILLA), et Fabr. cap. II n. 233 pg. 101 (VETTENIA SABINILLA).

SABRIO -onis, diminut. sabri (scabri). Est cognomen rom., ut L. Valerius Sabrio (Oderic. *Syll.* etc. pg. 228 n. 79).

SABVCVS, *sambucus*, apud *Gromat. vet.* pgg. 308, 347, et alios (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *sambucus*). Gloss. apud Labb.: « sabucus, ἀκτή, εἶδος βοτάνης.

SABVS vel Sabinus, Σαβῖνος, Sanci filius, deus apud Sabinos (Dionys. Halic. II 49 et Sil. Ital. VIII 422 cit. ad voc. SABINI). Virg. *Aen.* VII, 178 sq.:

« paterque Sabinus
Visitator, curvam servans sub imagine falcem »

Sabo est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 4277.

SAGITA, *sagitta*. Est cognomen rom. in titulo Consent. apud Mommsen n. 7198.

SAGRA, ἡ Σάγρα (Strab. VI, I 10 et 12, Plutarch. in *Aem. Paul.* XXV 1, Aelian. *De nat. anim.* XI 10, Phot. *Lexic.* s. v. Σάγρα), fluvius Italiae inferioris, in Bruttiis, ad

quem Crotoniatae a Locrensibus et Rheginis victi sunt (Cic. *De nat. deor.* II 2, III 5). Strab. VI, I, 10: *Μετὰ δὲ Λοκροὺς Σάγρα* (codd. *Σάγρας*), *ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, ἐφ' οὗ βωμοὶ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοχροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐνίκησαν· ἀφ' οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν φασιν, ἀληθέστερα των ἐπὶ Σάγρᾳ.*

SAGRVS, Σάγρος (Strab. V, IV, 2), fluvius Italiae inferioris, qui Frentanos a Pelignis dividit (Strab. loc. cit.).

SADNAL, n. pr. f. abl. sg., apud Etruscos (cf. ΛΑΝ+ΑΜ śatnal), in titulis sepulcr. n. 285, 958.

?..ƎΑΜ (śae..), in titulo etr. n. 2618 bis.

SAEBERVS, *seberus* (severus), adiect. (vide SAEVERVS), in titulis apud Murat. 1399 4 et Doni cl. XII n. 73 pg. 408 (Saebera).

SAEDIS, *sedis*, in cod. Cic. *De rep.* II, 4 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 90).

SAECLARIS, *saecularis*, adiect. e SAECLVM. Est cognomen rom., ut L · COMINIVS SAECLARIS (Mommsen n. 6780).

SAECLVM, *saeculum*, = SECLVM, unde SAECLARIS, per syncopen, apud Plaut., Terent., Lucret., Stat., Cic. *De rep.* II 10, cet. (cf. Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 95). Caecil. Stat. vs. 210: « Serit arbores, quae alteri saeclo prosint ».

SAECVLLVM, *saeculum*, in numis Trebon. Galli imperat. (Cohen IV 275 n. 61).

SAECVNDA, *secunda*, adiect. Est cognomen rom., ut FLAVIA SAECVNDA (Lupi pg. 123), et VIBBIA · SAECVNDA (Mommsen n. 1794).

? IVΛƎΑƧ (saelui), *Salvia*, n. pr. f., in urna etr. n. 1732 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 230 ad n. 136). Vide IΞΛΑΜ (śalvi).

SAEPINVM, Σαίπινον (Ptol. III, 1), nunc *Sepino*, oppidum Samnii (inscr. apud Mommsen n. 4916; *Tab. Peuting.* segm. VI*d* « Sepinum »). Liv. X, 44: « Papirius ad Saepinum, Carvilius ad Volanam oppugnandam legiones ducunt [U. C. an. CDLIX] ». Id. X, 45: « Papirio ad Saepinum maior vis hostium restitit. saepe in acie, saepe in agmine, saepe circa ipsam urbem adversus eruptiones hostium pugnatum: neque obsidio, neque bellum ex aequo erat: non enim muris magis se Samnites, quam armis ac viris moenia, tutabantur. Tandem pugnando in obsidionem iustam coëgit hostes: obsidendoque, vi atque operibus urbem expugnavit. itaque ab ira plus caedis editum, capta urbe: septem millia quadringenti caesi: capta minus tria millia hominum: praeda, quae plurima fuit, congestis Samnitium rebus in urbes paucas, militi concessa est ». Frontin. *De col.* pg. 237 Lachm.: « Saepinum, oppidum, muro ductum. colonia ab imp. Nerone Claudio est deducta. iter populo debetur ped. L. ager eius in centuriis Augusteis est adsignatus ». — Saepinates sunt incolae Saepini (Plin. III, XVII 2 al. *Sepinates*, inscr. apud Orell. n. 130 et Mommsen n. 4916), ut MVNICIPES · SAEPINATES (Momms. n. 4929, 4934, 4943, 4990), R · P · ATINAT · ITEM · SAEPINAT (Momms. n. 3919), ORDO · ET · POPVLVS · SAEPINATIVM (Momms. n. 4925), [GENIO] · MVNIC[IPI · S]AEPINATIVM (Momms. n. 4918). — Saepinas, adiect. ad Saepinum pertinens (inscr. apud Mommsen n. 4940). — Saepinus est gentilitium rom. Inscr. apud Mommsen n. 4940: D · [M] | L · SAEPINIO · ORIENTI · AVG | ET · L · SAEPINIO · ORESTI | IIII · VIR · AED · ET · FELICVLE | FILIAE · ORIENS · ALIMENT · SAEPINATI · PATRI · ET · FRATR | ET · THALIA · CONSERVA · EIVS | B · M · F.

SAEPVLCHRVM, *sepulcrum*, in titulo coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 43 pg. 585.

SAIITVRNI, *Saturni*, genit. sg., in vasculo n. 2652. Vide SATVRNVS.

SAEVERVS, *severus*, adiect. (vide SAEBERVS). Est cognomen rom., ut Titius Fabius Saeverus (Mommsen n. 4878).

SAEVIS, *saevus*, adiect., apud Amm. Marcell. XXIX, V, 48.

SAEVITVDO, *saevitia*, subst. f. Plaut. apud Non. II 796 pg. 172: « Vincla, virgae, molae, saevitudo mala fit peior ».

ΜΙΝΙ8ΝƧ (safinim), *Sabinorum* (?), nisi exaratum pro safiniom = Samniom (?), in numo arg. n. 2850 et in inscr. n. 2833 ter lin. 2. Vide SABINI.

SAFINIVS, gentil. Atellanum et Neapolitanum, apud Cic. *pro Cluent.* cap. 25, et Petron. *Satyr.* cap. 44. Gentilitium Safinius occurrit in titulis Campanis apud Mommsen (n. 2595, 4195; cf. n. 6891, 7090). Cf. ΜΙΝΙ8ΝƧ (safinim).

ΜƎΝV8ΑΜ (śafunes), quod legitur in cippo perus. n. 1914 A lin. 11, pro *Sabonii*, n. pr. m. (genit. sg.) sumit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 98). Alii aliter legunt (cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 48 sg.).

SAHATA, *—am*, subst. f. acc. vel locat. sg. 1 decl., pro SAHATAM, et antiquiori orthogr. Α+ΘΑƧ (sahta) et ƎΜΑ+ΑƧ (satame), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 94, 113, II 277, 290). Tab. eugub. VII a 5: APE · TRAHA · SAHATA · COMBIFIANSVST = *postquam trans —am conspexerit.* Tab. VII a 39: APE · TRAHA · SAHATA · COVORTVS = *postquam trans —am reversus fuerit.*

SAHATAM, *—am* (sacellum?), subst. f. acc. vel locat. sg. 1 decl., minus recte SAHATA, antiquiori orthogr. Α+ΘΑƧ (sahta) et ƎΜΑ+ΑƧ (satame), apud Umbros (Aufr. et Krch. I 94, 112, II 148, 277, 290 sq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 263). Tab. eugub. VII a 39: TRAF · SAHATAM · ETV = *trans —am ito.* Tab. VII a 44: ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito.* Tab. VII a 45: ENOM ·

TRAHA · SAHATAM · COVERTV = *tum trans —am revertito.*

SAHATE, —*â* (sacello?), subst. f. locat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƎꓕAƧ (sate), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, II 148, 276 sq., 286, 289 sqq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 263, et vide SAHATA, SAHATAM, AꓕΘAƧ sahta et ƎMAꓕAƧ satame). Tab. eugub. VII a 41: TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV = *trans —am vitulas tres facito.*

ƧIИIΘAƧ (sahinis), *Sabinii*, n. pr. m. (genit. sg.), fortasse pro saΦinis (saphinis), comparandum cum samnit. MIИI8ИƧ (safinim) = *Sabinorum.* Operc. ossuarii perus. n. 1771: ƧIИIΘAƧ · IЯVOЯƎM : AIИAO (thania serthuri sahinis) = *Tannia Sertoria Sabinii* uxor (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 221 ad n. 115).

AꓕΘAƧ (sahta), —*am* (sacellum?), subst. f. acc. vel locat. sg. 1 decl. = ƎMAꓕAƧ (satame) et recentiori orthogr. SAHATA et SAHATAM, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, II 148, 277; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 263 et s. 285). Tab. eugub. Ib 35: AIAI8IЯVƆ : AꓕΘAƧ : AƆꓕ : ƎИƎ (ene tra sahta kupifiaia) = *atque trans —am conspiciat* (tab. VII a 44 ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito*).

ƆƎΘAM (sathec), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 1.

IƎЯΘAM (sathrei), *Satria*, n. pr. f., ut in titulo etr. n. 992 bis *a* IƎЯΘAM : AIⱯƎƎ (velia sathrei) = *Velia Satria.*

IAƧ (sai). Vide IƎИIAƧ (sainei).

ΣAIHIKAS, in titulo Mesap. n. 2948.

?IƎИIAƧ (sainei), *Saenia*, n. pr. f., in ossuario etr. n. 989, ubi IƎИ·IAƧ (sai-nei) vidit Lanzius II 374 = 303), fortasse pro IƎИIAƆ (cainei).

ΣΑΙΠΡΟΣ, fluvius Sardiniae, apud Ptol. III, 3 (Σαιπροῦ ποταμοῦ ἐκβολαί).

-ꓘAƧ (SAC-), rom. *sancire*, radix umbrica (osc. -ꓘИƧ sak-), in voc. AЯꓘAƧ (SACRA), ƎЯꓘAƧ (SACRE), VƎЯꓘAƧ (sakreu), SACRIS, 8ƎЯꓘAƧ (sakref).

-ꓘИƧ (sak-) et -ꓘИИƧ (saak-), rom. *sancire*, radix samnit. = umbr. -ꓘAƧ (SAC-), in vocc. ЯƎꓕIƎИꓘИƧ (sak-aíter) = *sacretur*, ЯƎꓕИЯИꓘИƧ (sak-arater) = *sacrator*, ΣAKOPO = *sacra*, ИЯꓘИƧ (sakra) = *sacra*, MVꓕ8ИИƧ (saahtúm) = *sanctum*, et MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm) = *sacraculum* (sacellum).

-ƆAƧ (sac-), radix etr. in voc. ꓶAIЯƆAƧ (sacrial).

ƆAƧ (sac), in sarcoph. etr. n. 2059.

ЯƎꓕIƎИꓘИƧ (sakahíter), *sacretur*, coniunct. praes. pass. 3 pers. sg., e rad. -ꓘИƧ (sak-), rom. *sancire*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Huschke *Die osk.* etc. s. 21, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21, XI 412; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 130), in tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 19.

...ИЯИꓘИƧ (sakara...). Vide MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm).

ƧIƎꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakarakleís), *sacraculi* (sacelli), subst. n. genit. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. II 183 anm. 3, Huschke *Die osk.* etc. s. 315), in tab. Abell. n. 2783 lin. 20. Vide MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm).

ЯVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúd), *sacraculo* (sacello), subst. n. abl. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Huschke *Die osk.* etc. s. 316). Tab. Abell. n. 2783 lin. 13: ЯVꓶꓘИЯИꓘИƧ · ЯVƧIƎ · ПV (úp eísúd sakaraklúd) = *apud illud sacellum* (Mommsen op. cit. s. 119, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85). Vide MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm).

MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm), *sacraculum* (sacellum), subst. n. nominat. sg. (genit. ƧIƎꓶꓘИЯИꓘИƧ sakarakleís, abl. ЯVꓶꓘИЯИꓘИƧ sakaraklúd), e sacaro, rom. *sacro*, et suff. klúm, apud Samnites (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 41, 43, 71, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Aufr. et Kirch. I 67 anm. 2, 120, II 22, Huschke *Die osk.* etc. s. 22 et s. 314; cf. Bergk et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 21 et X = 1852 s. 127). Tab. Abell. n. 2783 lin. 11: ƧIƎꓶꓘƎЯƎ8 · MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm herekleís) = *sacellum Herculis* (Passeri *Linguae oscae spec.* pg. XIV, Lanzi II 613 = 527, Müller *Die Etr.* I 36, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 39, Peter op. cit. s. 69 sq., Mommsen op. cit. 119, Huschke op. cit. s. 34, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85). Ibid. lin. 17 sq.: MVЯƎꓕ·ꓘIЯI·MIИI | [MVꓶꓘ]ИЯИꓘИƧ·ꓘIЯI·ƎVП (puv ídík sakaraklúm íním ídík terúm) = *quo hoc sacellum et haec terra* [*est*] (Corssen loc. cit.; cf. Peter loc. cit.).

ЯƎꓕИЯИꓘИƧ (sakarater), *sacrator*, imperat. pass. 3 pers. sg. (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pgg. 387, 405 sg., Kirchhoff et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 41, II 21; cf. Schweizer et Bugge in *Zeitschr.* cit. III 207, VIII 39), vel *sacratur*, praes. indic. pass. 3 pers. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 292, Huschke *Die osk.* etc. s. 22, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 88, II 69), e sakaro vel ΣAKOPO, rom. *sacrum*, quod e rad. -ꓘИƧ (sak-), rom. *sancire*, unde etiam ЯƎꓕIƎИꓘИƧ (sakahíter) = *sacretur*, et MVꓶꓘИЯИꓘИƧ (sakaraklúm) = *sacraculum* (sacellum), apud Samnites, in tab. Abell. n. 2783 lin. 21.

SACELLVS, diminut. *sacri.* Est cognomen rom., ut Terentia T. f. Sacella (Murat. 1281, 1).

SACENA, *scena*, h. e. dolabra pontificalis (Paul. pg. 319). Fest. *Qu.* XIV, 24 pg. 318: « Scena ab alis; a quibusdam sacena appellatur, dolabra pontificalis ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

SACERDOTVLA, minor seu parva sacerdos, apud Varr. *De l. l.* V 130 pg. 51, et Paul. pgg. 93, 203.

SACES, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 651.

SACCVMVM. Vide SVCINIVM.

IИƆAƧ (sacni), in marm. etr. n. 2169. Cf. VIИƆAƧ (sacniu) et ƧƎИƎƆAƧ (savcnes).

VIИϽΑƧ (sacniu), in titulo etr. n. 2182 (Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* CXIX, 366). Cf. IИϽΑƧ (sacni).

ΣAKOPO (σακορο), *sacra*, adiect. f. nominat. sg. 1 decl., e rad. -ꓘИƧ (sak-), rom. *sancire*, et suff. ro, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 293, Huschke *Die osk.* etc. s. 311, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 41 sqq.), in inscr. n. 3063.

ΑᗡꓘΑƧ (SACRA), *sacras*, adiect. f. acc. pl. 1 decl., pro sakraf, e sakro, quod e rad. -ꓘΑƧ (SAC-), rom. *sancire*, et suff. ro, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 18, 113, 130, II 207 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 173 sq.; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi II 763 = 671, 832 = 741, Grotefend *Rud. l. u.* IV 10). Tab. eugub. Ib 29: V+IΑ : ΑᗡꓘΑƧ : IΜΑꓘ (kapi sakra aitu) = tab. VIIa 39 sq. CAPIF | SACRA · AITV h. e. *capides sacras —to.* Tab. Ib 37: V+IΑ : ΑᗡꓘΑƧ : IΜΑꓘ : VИƎ (enu kapi sakra aitu) = *tum capides sacras —to* (tab. VIIa 44 sq. ET | CAPIF · SACRA · AITV = *et capides sacras —to*). Tab. VIb 18: CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas —to, sacras duplas —to.*

ИᗡꓘИƧ (sakra), *sacra*, adiect. n. nominat. pl. 2 decl., e sakro, quod e rad. -ꓘИƧ (sak-), rom. *sancire*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 293, Aufr. et Kirch. II 160 anm. 1; cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 159), in titulo Campano n. 2751. Vide ΣAKOPO.

SACRABERVNT. Vide CONSACRABERVNT.

SACRANI, populi Latii. Fest. *Qu.* XIV, 25 pg. 321 (Paul. pg. 320): « Sacrani appellati sunt Reate orti, qui ex Septimontio Ligures, Siculosque exegerunt, nam vere sacro nati erant ». Virg. *Aen.* VII, 796: « Et Sacranae acies, et picti scuta Labici ». Ubi Servius: « Dicunt quendam Corybantem venisse ad Italiam et tenuisse loca, quae nunc Urbi vicina sunt: et ex eo populos ducentes originem, Sacranos appellatos: nam sacrati sunt Matri deum Corybantes. Alii *Sacranas acies* Ardeatium volunt, qui aliquando, cum pestilentia laborarent, ver sacrum voverunt: unde Sacrani dicti sunt ».

SACRATA, oppidum Piceni, in *Tab. Peuting.* segm. Va.

SACRATOR, n. pr. etr. Virg. *Aen.* X, 747: « Caedicus Alcathoum obtruncat, Sacrator Hydaspen ».

ƎᗡꓘΑƧ (SACRE), *sacre* (sacrum), adiect. n. nominat. sg. 3 decl., e sakri, quod e rad. -ꓘΑƧ (SAC-), rom. *sancire*, et suff. ro, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 122). Inscr. Asisin. n. 81: SACRE · STAHV = *sacrum sto* (Aufr. et Kirch. II 392), quod alii vertunt *sacer stat* (Müller *Die Etr.* I 50 anm. 107, et Grotefend *Rud. l. u.* III 13) vel *in sacro sto* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 509). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 4, 11.

§ 2. *Sacrem* (sacrum), acc. sg. pro sakrem (Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi II 697 sg. = 607, 739 = 647, 743 = 651, Grotefend *Rud. l. u.* II 31, IV 28, Aufr. et Kirch. I 93, 122, II 208, 318, 372, 380 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 351, 398, 422, 621). Tab. eugub. III 8 sq.: VΜIƎΥ | ᗡVΥ⊗V : ΜƎƎV : ƎᗡꓘΑƧ (sakre uvem uhtur teitu) = *sacrem ovem auctor dicito* (Aufr. et Kirch. II 368, et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 36). Adde tab. IIa 5, 6, 21, III 9, 12, 22, 30.

8ƎᗡꓘΑƧ (sakref), *sacres* (sacras), adiect. f. acc. pl. 3 decl., e sakri, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 123, 130, II 207 sq., 318, Huschke *Die iguv. taf.* 177; cf. Lanzi II 719 = 627 et Grotefend *Rud. l. u.* V 11). Vide ƎᗡꓘΑƧ (SACRE) = *sacre* (sacrum). Tab. eugub. Ia 18 sq.: : 8Α+I+ᗡV1 : 8Αᗡ+Ǝ : 8ƎᗡꓘΑƧ : 8Α+I+ᗡV1 : ЯIΙΑꓘ ΑИIƎVꓘI : ᗡƎ1Α+V+ : 8ƎᗡꓘΑƧ | : 8Αᗡ+Ǝ (kapi[f] purtitaf sakref etraf purtitaf etraf sakref tutaper ikuvina) = *capides porrectas, sacres, alteras porrectas, alteras sacres [—to] pro civitate Iguvina* (tab. VIb 18 CAPIF · PVRDITA · DVPLA · AITV · SACRA · DVPLA · AITV = *capides porrectas duplas —to, sacras duplas —to*).

SACREFICIVM, *sacrificium*, in tab. apud Grut. 328, 1. Vide SACRFICIVM.

VƎᗡꓘΑƧ (sakreu), *sacria* (sacra), adiect. vel subst. n. acc. pl. 3 decl., e sakri, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 49, 123, II 317 sq.; cf. Lanzi II 703 = 613, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 458). Tab. eugub. Va 6 sq.: VΥƎ1V : VƎИꓘΑᗡƎ1 | : VƎᗡꓘΑƧ (sakreu perakneu upetu) = *hostias —es —to.* Vide ƎᗡꓘΑƧ (SACRE).

SACRFICIVM, *sacrificium*, in inscr. apud Henzen n. 6085 (SACRFICIA). Vide SACREFICIVM.

ꓷΑIЯϽΑƧ (sacrial), *Sacriā*, n. pr. f. abl. sg., e rad. -ϽΑƧ (sac-), rom. *sancire*, ut in titulo etr. num. 1649: ꓷΑIЯϽΑƧ | VΑ : IƎИϽ : Αꓷ (la cnevi au sacrial) = *Lartia Gnevia Auli filia Sacriā* nata. Sacrius est gentilitium rom. in lapid. apud Mommsen n. 3610, 5233.

SACRIMVM, νέος οἶνος (Gloss. apud Labb. pg. 162). Sacrima appellabant *mustum*, quod Libero sacrificabant pro vineis et vasis et ipso vino conservandis; sicut praemetium de spicis, quas primum messuissent, sacrificabant Cereri (Paul. pg. 319). Fest. *Qu.* XIV, 23, pg. 318: « [Sa]crima est, [ut ..... et Clo]atius dicunt, [mustum indi]tum in amphoram [Meditrinalibus sacri]fici causa, pro [vineis vasisque et vino], quae quasi sacra [ea re fiunt: quod Lib]ero fit, ut prae[metium, quod] Cereri ». Cf. Gloss. gr. lat. (Labb. pg. 18) « ἀπαρχὴ γλεύκους, sacrim ».

SACRIPORTVS, Ἱερὸς λιμὴν (Appian. *De bell. civ.* I, 87), nomen loci in quarta regione urbis Romae, inter viam Sacram et vicum Sandaliarium (S. Rufus et P. Victor *De reg. Urbis* apud *Thes. antiq. rom.* III 29 et 39 « Sacriporticus, alias Sacriportus »). Liv. Epit. lib. LXXXVII (cf. Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 68, Vell. Paterc. II 26, Flor. III, XXI 23): « Sulla C. Marium, exercitu eius fuso deletoque ad Sacriportum, in oppido Praeneste obsedit ». Lucan. *Phars.* II, 134: « Iam quod apud Sacri cecidere cadavera portum? ».

§ 2. Oppidum maritimum in sinu Tarentino. Liv. XXVI, 39: « Huic ab Rhegio profectae classi Democrates, cum pari classe navium Tarentinorum numero, quindecim millia ferme ab urbe ad Sacriportum obvius fuit ».

SACRIS, *sacer*, adiect. apud veteres, comparandum cum umbr. ƎЯƆAƧ (SACRE). Fest. *Qu.* XIV, 23 pg. 318: « Sacrem [porcum dici ait Verri]us, ubi iam [a partu habetur purus a qu]a re appel[latum esse sacrem dici]t. ita id adi[cit quod non opus est:] omisit voca[buli formam] ». Varro *De r. r.* II, I, 20 (et II, IV, 16): « e queis (*porcis*), quom puri sunt ad sacrificium, ut immolentur, olim appellati sacres, quos appellat Plautus, quum ait [*Men.* II, II 15, *Rud.* IV, VI 4], *quanti sunt porci sacres?* ».

SACRIS, *sacribus* (sacris), adiect. abl. pl. 3 decl., pro subst. n. usurpatum, e sacri, rom. *sacris*, apud Umbros (Lanzi II 832 = 741, Aufr. et Kirch. I 38, 105, 123, Huschke *Die iguv. taf.* s. 231 et s. 623). Tab. eugub. VIb 52: COM · PERACRIS · SACRIS = *cum —ibus hostiis;* et tab. VIb 56: ENO COM · PRINVATIR · PERACRIS · SACRIS · AMBRETVTO = *tum cum — —ibus hostiis ambeunto.* Vide ƎЯƆAƧ (SACRE).

SACROM, *sacrum*, adiect. n. In aere Tiburt. n. 2727: C · PLACENTIOS · HER · F | MARTE · SACROM. Adde titulos Venusinos apud Mommsen n. 715 sq., et lapid. rom. apud eund. (*Inscr. lat. antiq.* n. 1503).

SACRV, *sacrum*, in titulo apud Mommsen n. 6916 (SOMNO · AETERNO · SACRV).

SACRVFICO, *sacrifico*, apud Plautum (*Amph.* III, III 28, IV, II 14, *Aul.* III, VI 43, *Capt.* IV, II 82, *Epid.* II, I 7, *Mil.* III, I 117, *Most.* I, III 8, *Poen.* I, II 107, 109, II, I 3, *Pseud.* I, III 31, 93, *Rud.* I, II 44 sq., IV, VII 37, *Stich.* I, III 97, *Truc.* II, IV 69).

SACVLVM, *saeculum*, in titulo apud Mommsen *Inscr. conf. Helv.* n. 51.

ИΑΠVKИΣ (sakupam), *secubantem* (?), adiect. f. acc. sg. 1 decl., apud Samnites, in inscr. n. 2873 ter lin. 2 sq. (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 2). Hanc vocem Corssenius habet pro rom. *conceptam*, compositam e sa pro sam (sanscr. sam, sama, gr. ὁμο-, lat. *sem-ol*) et rad. kup-, rom. *cap-io* (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 412 sq.). Cf. ⅃IMAƧ (samil).

ΣΑΚΩΝ, Himerae conditor, apud Thucyd. VI, 5.

SAL, *Sol* vel *Solis*, in carm. fratr. Arval. (inscr. n. 2692), interpretatus est Grotefendius (cf. Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 96). Alii aliter opinantur (vide Egger pg. 70 sq.).

SAL·, *Salvius*. Vide SALVIVS.

SALACIA, dea aquae vel maris, uxor Neptuni, a salo dicta (cf. Aul. Gell. XIII, 22 cit. ad voc. NERIA, et Apul. *Metam.* lib. 4 pg. 135, *Apol.* pg. 459). Varro *De l. l.* V, 72 pg. 29: « Salacia Neptuni a salo ». August. *De civ. Dei* IV, 10: « Additur Neptuno Salacia ». Et VII, 22: « Iam utique habet Salaciam Neptunus uxorem, quam inferiorem aquam maris esse dixerunt ..... Salacia, quod in salum redit ». Paul. pg. 327 (ex Fest. *Qu.* XIV 31 pg. 326): « Salaciam dicebant deam aquae, quam putabant salum ciere, h. e. *mare movere.* Unde Ovidius: *Nimphaeque salaces;* quo vocabulo poetae pro *aqua* usi sunt. Pacuvius [vs. 418 sq.]: *Hinc saevitiam salaciae fugimus* ». Quidam putant, eandem esse ac Veniliam uxorem Neptuni (Serv. in Virg. *Aen.* X 76 cit. ad voc. VENILIA), vel ipsam Thetyn (Cic. in *Timaeo* cap. 11 apud Serv. in *Georg.* I 31), et ipsam Venerem sic vocari e mari ortam, et meretricum deam. Serv. in *Aen.* I, 720: « Dicitur et Salacia, quae proprie meretricum dea appellata est a veteribus ». Salacius est nomen pr. rom. apud Murat. 1229, 3.

SALAPIA vel Salpia et Salpis, Σαλαπία (Strab. VI, III, 9 codd. Σαλιππία; Ptol. III 1 codd. Σαλαπίαι, Σαλαπία, Σαλπία; Appian. *De bello Ann.* cap. 45 sqq., et *De bell. civ.* I 52), oppidum Apuliae Dauniae (Liv. XXIV 20, 47, XXVII 28), nunc *Salpi*, Argyrippenorum navale (Strab. loc. cit.). Frontin. *De col.* pg. 261: « Salpis colonia, littore terminatur ». Plin. III, XVI, 4: « In qua (*Apulia Dauniorum*) oppidum Salapia, Hannibalis meretricio amore inclytum ». Vitruv. I, 4: « Item in Apulia oppidum Salpia vetus, quod Diomedes ab Troia rediens constituit, sive quaemadmodum nonnulli scripserunt Elphius Rhodius, in eiusmodi locis fuerat collocatum; ex quo incolae quotannis aegrotando laborantes aliquando pervenerunt ad M. Hostilium, ab eoque publice petentes, uti his idoneum locum ad moenia transferenda conquireret eligeretque ». Liv. XXVI, 37: « Salapiae principes erant Dasius et Blattius ». Et XXVII, 1: « In Italia consul Marcellus, Salapia per proditionem recepta, Maroneam et Meles de Samnitibus vi cepit ». — Salapini (Cic. *Agr.* II, 26, Liv. XXVII 28) et Salpini (Vitruv. loc. cit.), gr. Σαλαπῖνοι (Appian. *De bello Ann.* cap. 51), eius oppidi incolae, in numis n. 2924 ΣΑΛΠΙΝΩΝ et ΣΑΛΑΠΙΝΩΝ. Vitruv. loc.

cit.: « His confectis locum aperuit (*M. Hostilius*) in mare, et portum e lacu municipio perfecit: itaque nunc Salpini quatuor millia passus progressi ab oppido vetere habitant in salubri loco ». — Salapinus vel Salpinus et Salapitanus (Prisc. pg. 82 = 596 P.), adiect. ad Salapiam pertinens, ut ager Salpinus (Frontin. op. cit. pgg. 210, 261), et Salapina palus (Lucan. *Phars.* V, 377). Salpinus est cognomen rom.,

ut C. Iulius Salpinus, in titulo Appulo apud Mommsen n. 632.

?ᒧAИᗡAᒧAƧ (salarnal), —ā, n. pr. f. abl. sg., in urna etr. n. 271 (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 114 sg.).

SALASSI, Σαλασσοί (Strab. IV, vi 5 sqq., 11 sq., V, i 3; Ptol. III, 1; Polyb. XXXIV, x, 18) vel Σάλασσοι (Dio Cass. XLIX 34, 38, LIII 25, et fragm. n. 79; cf. Appian. *De reb. Illyr.* cap. 18), populi Italiae superioris in profunda valle, quae hodie dicitur *Val d'Aosta* (Plin. III, xxiv 2 et 4, XVIII, xlix 6). Plin. III, xxi, 1: « Dein Salassorum Augusta Praetoria, iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas ». Strab. IV, vi, 7: Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐστιν ἐν αὐλῶνι βαθεῖ, τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρωθεν κλειόντων τὸ χωρίον, μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερτιθεῖσι τὰ ὄρη διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστιν ἡ ὁδὸς ..... Ἔχει δὲ καὶ χρυσεῖα ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι ..... Κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσουργείων ἐξέπεσον καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί, τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι τὰ χρυσεῖα· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν ..... Ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες ἢ γεφυροῦντες ποταμούς. ὕστερον μέντοι κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐπορεδίαν, Ῥωμαίων ἀποικίαν, ἣν συνῴκισαν μέν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς· ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος. τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωμάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχίλιοι· πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων ὑπὸ δόρυ, καταστρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγοῦσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ ὁ Οὐάρρων, καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Liv. XXI, 38: « Coelius per Cremonis iugum dicit transisse: qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per Salassos montanos ad Libuos Gallos deduxissent ». Id. epit. lib. liii (cf. epit. lib. cxxxv): « Ap. Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit [u. c. an. dcviii] ». — Salassus est cognomen rom., ut Q. Curtius Salassus (Cic. *Ep. fam.* VI, 18 = n. 521), P · CVRTIVS · P · F · SALASSVS (Mommsen n. 636 sq.; cf. n. 5320). Suet. *Aug.* cap. 21: « Domuit autem partim ductu, partim auspiciis suis, ... Raetiam, et Vindelicos, ac Salassos, gentes Inalpinas ».

ƧƎИᒧИƧ (salavs), *Salavus* (Salavius), n. pr. m., in titulo Cumano n. 2761 (Fiorelli in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 105). Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 325 sq., et gentil. rom. Salavius et Salevius apud Mommsen n. 5306, 5379, 6624.

SALBVS, *salvus*, adiect. in titulis rom. apud Orell. n. 4360, Passionei cl. i n. 22, et in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann). Hinc gentilitium Salbius, ut M. Salbius Romanus (Maffei *Mus. ver.* 271, 3). Cf. Mommsen n. 830.

ƎᒧAƧ (sale), *Salius* vel *Sallius*, gentil. etr. (genit. MƎᒧAƧ saleś) = ƎIᒧAM (śalie), ut ƎᒧAƧ · ᑫA (ar sale) = *Arrius Salius*, in tit. sepulcr. n. 1731. — Salius est gentilitium rom. in thes. epigr.

SALE, *sal* (maris), apud veteres. Enn. *Ann.* vs. 378: « Caeruleum spumat sale conferta rate pulsum ». Varro apud Non. III 197 = pg. 223 « Sale sordidum ».

SALENTINI. Vide SALLENTINI.

SALERNVM, Σάλερνον (Ptol. III 1 unus cod. Σάλευρνον; Strab. V, iv 13; Appian. *De bell. civ.* I, 42), nunc *Salerno*, Lucaniae oppidum (Plin. III, ix, 17 « intus oppidum Salerni »; Liv. XXXII, 29 « ad castrum Salerni »; Horat. *Epist.* I, xv, 1; Cic. *ad Herenn.* IV, 51; *Tab. Peuting.* segm. VI *d;* inscr. apud Mommsen n. 6280 = Henzen n. 5186). Strab. loc. cit.: ἐπετείχισαν δ' αὐτοῖς (Lucanis et Bruttiis) Σάλερνον Ῥωμαῖοι φρουρᾶς χάριν μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. Lucan. *Phars.* II 425 sq.: « radensque Salerni culta Silar ». Colonia deducta est an. u. c. dlviii (Vell. Paterc. I, 15). Liv. XXXIV, 45: « Item Salernum Buxentumque coloniae civium Romanorum deductae sunt ». Cf. inscr. apud Mommsen n. 109 (colonia SALERNITANORVM). Appian. loc. cit.: Πάπιος δὲ καὶ Σταβίας εἷλε, καὶ Μίντερνον, καὶ Σάλερνον, ἣ Ῥωμαίων ἄποικος ἦν. — Eius incolae Salernitani (Mommsen n. 109). — Saliternitanus, adiect. ad Salernum pertinens (Plin. XIII, v, 1), ut regio Salernitana (Val. Max. V, vi, 5), et ORDO POPVLVSQVE SALERNTANVS (Mommsen n. 105, 107, 109).

MƎᒧAƧ (saleś), *Salii* vel *Sallii*, n. pr. m. genit. sg., e ƎᒧAƧ (sale) = *Salius* vel *Sallius*, in titulo etr. n. 1653.

ИOᒧAM (śallhn) et ИOᒧAƧ (sallhn), in aere Corton. n. 1050 (ИOᒧAM) et in sepulcro etr. n. 2168 (ИOᒧAƧ).

SALIA. Vide SALIVS.

ƎIᒧAM (śalie), *Salius* vel *Sallius*, n. pr. m. = ƎᒧAƧ (sale), unde ᒧAИIᒧAM (śalinal), in titulo etr. n. 700. Vide SALIVS.

SALIER, *Salii* vel *Sallii*, gentil. umbr. (genit. sg.), = etr. MƎᒧAƧ saleś, quod e ƎᒧAƧ sale pro ƎIᒧAM śalie (Aufr. et Kirch. I 70, II 79 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 9, VI 13, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 75). Tab. eugub. VI a 14: TETTOME · SALIER = *ad —um Salii.*

SALII, Σάλιοι (Polyb. XXI, x 12, Lucian. XXXIII, 20, Dionys. Halic. II 70, III 33, Plutarch. in *Numa* XIII, 1 sqq.), sacerdotes Martis apud Romanos (Serv. in Virg. *Aen.* VIII, 271, 663; cf. Valer. Max. I, i 9, viii 11), a Numa instituti (Dionys. Halic. II 70, Cic. *De rep.* II 14, et *De orat.* III 51, Diomed. pg. 476 = 473 P.), qui ancilia custodiebant (Lucan. *Phars.* I 603, Stat. *Silv.*

V, II 130; cf. Capitol. in *M. Aur.* cap. 4), a salitando dicti (Plutarch. loc. cit. XIII 4), quod facere in comitio in sacris quotannis et solent et debent (Varr. *De l. l.* V, 85 pg. 33). Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 3: « Flamines tres, Dialem, Martialem, Quirinalem, Salios Martis sacerdotes, quorum primus Praesul vocatur, XII instituit (*Numa*) ». Virg. *Aen.* VIII, 663 sqq.:

« Hic exsultantis Salios, nudosque Lupercos,
Lanigerosque apices, et lapsa ancilia caelo
Extuderat ».

Liv. I, 20: « Salios item duodecim Marti Gradivo legit (*Numa*), tunicaeque pictae insigne dedit, et super tunicam aeneum pectori tegumen: caelestiaque arma, quae ancilia appellantur, ferre, ac per urbem ire canentes carmina cum tripudiis sollemnique saltatu iussit ». Et I, 27: « Tullus in re trepida duodecim vovit Salios, fanaque Pallori ac Pavori ». Ovd. *Fast.* III, 259 sq.:

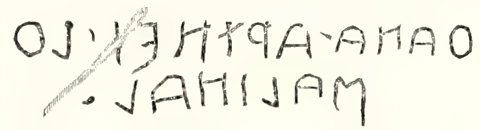
« Quis mihi nunc dicat, quare caelestia Martis
Arma ferant Salii, Mamuriumque canant? ».

Fest. *Qu.* XIV, 32 sq. pg. 326-328: « Salios a sallendo (*saliendo*) et saltando dictos esse quamvis dubitari non debeat, tamen Polemon ait Arcada quendam fuisse, nomine Salium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui iuvenes Italicos ἐνόπλιον saltationem docuerit. At Critolaus Saonem ex Samothrace, cum Aenea deos Penates qui Lavinium transtulerit, saliare genus saltandi instituisse [cf. Serv. in Virg. *Aen.* II, 325]. a quo appellatos Salios, quibus per omnis dies, ubicumque manent, quia amplae ponuntur cenae, siquae aliae magnae [sunt], saliares appellantur ». Virg. *Aen.* VIII, 285 sq.:

« Tum Salii ad cantus, incensa altaria circum,
Populeis adsunt evincti tempora ramis ».

Ubi Servius: « Salii sunt, qui tripudiantes aras circumibant. Saltabant autem ritu veteri armati, post victoriam Tiburtinorum de Volscis. Sunt autem Salii Martis et Herculis: quoniam Chaldaei stellam Martis Herculem dicunt: quos Varro sequitur. Et Tiburtes Salios etiam dicaverant. Quidam hos a saltu appellatos tradunt, quos alii a Numa institutos, ut arma ancilia portantes saltarent: ergo bene a saltu appellati. Horum numerum Hostilius addidit: nam duo sunt genera Saliorum, sicut in Saliaribus carminibus invenitur, Collini et Quirinales, a Numa instituti; ab Hostilio vero Pavorii et Pallorii instituti. Habuerunt sane et Tusculani Salios ante Romanos. Alii dicunt Salium quendam Arcadem fuisse, qui Troianis iunctus hunc ludum in sacris instituerit; nonnulli tamen hos a Dardano institutos volunt, qui Samothracibus diis sacra persolverent. Quidam etiam dicunt, Salios a Morrio, rege Veientanorum, institutos, ut Alesus, Neptuni filius, eorum carmine laudaretur, qui eiusdem regis familiae auctor ultimus fuit ». Polyb. XXI, x, 11 sq.: τοῦτο δ' ἔστι, καθάπερ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ τῆς Πολιτείας εἴρηται, τῶν τριῶν ἓν σύστημα, δι' ὧν συμβαίνει τὰς ἐπιφανεστάτας θυσίας ἐν τῇ Ῥώμῃ συντελεῖσθαι τοῖς θεοῖς· * τριακονθήμερον μὴ μεταβαίνειν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς θυσίας, ἐν ᾗ ἂν χώρα καταληφθῶσιν οἱ Σάλιοι οὗτοι. Dio Cass. fragm. n. 21 (de Tullo Hostilio): τότε γὰρ τῶν τε ἄλλων θεῶν δι' ἀκριβείας ἐπεμελήθη, καὶ τοὺς Σαλίους τοὺς Κολλινοὺς προσκατέστησε. — Salius et Saliaris, adiect. ad Salios pertinens (Horat. *Od.* IV, I, 28), ut saliaria carmina (Varro *De l. l.* VII 2 pg. 117, Horat. *Epist.* II, I 86, Macrob. *Saturn.* I 9, Paul. pg. 3) h. e. Saliorum carmina (Quintil. I, x 20, Macrob. *Saturn.* I 12, Varro *De l. l.* VII 26 pg. 129, Serv. in *Aen.* II, 166). Fest. *Qu.* XV, 1 pg. 329: « Salias virgines Cincius ait esse conducticias, quae ad Salios adhibeantur cum apicibus paludatas, quas Aelius Stilo scribsit sacrificium facere in Regia cum Pontifice paludatas cum apicibus in modum Saliorum ».

⅃AИIИAM (śalinal), *Salinià*, n. pr. f., e ƎI⅃AM (śalie). Urna etr. n. 873: « thana artnei lth śalinal » =

Tannia Artenia (Aruntinia?) *Lartis* filia *Salinià* nata.

SALINVS, *salinum*, subst. m. apud Varronem (Non. XV, 26 = pg. 546).

SALIVS, Catheti e Salia filius. Aristid. Miles. et Alexandr. Polyhist. apud Plutarch. *Parall.* cap. 40: τῇ δὲ Σαλίᾳ συγγενόμενος Κάθητος, ἐποιήσατο Λατῖνον καὶ Σάλιον, ἀφ' ὧν οἱ εὐγενέστατοι κατῆγον τὸ γένος. Vide etr. ƎI⅃AM (śalie).

§ 2. Pelignorum dux, apud Plutarch. in *Aem. Paul.* XXI, 1.

ΣΑΛΚΙΤΑΝΟΙ, populi Sardiniae, apud Ptol. III, 3 (vide SARDINIA).

ΣΑΛΑΕΝΤΙΑ. Vide voc. sq.

SALLENTINI vel Salentini, Σαλεντῖνοι (Strab. VI, III 1 et 5; Ptol. III 1 codd. Σαλεντίων et Σαλεντούων), in numo aen. n. 2957 ΣΑΛΑΝΤΙΝΩΝ (Mionnet I 136; cf. Riccio *Repert.* pg. 47 nt. 57), populi Iapygiae (Plin. III, VI 1 et X 4; Liv. IX 42, X 2, XXV 1; Cic. *pro Roscio Am.* cap. 45; Varr. *De r. r.* II, III, 11; Mela II, IV, 2; *Tab. Peuting.* segm. VI*b;* cf. inscr. apud Orell. n. 138 = Mommsen n. 130 *), Cretensium coloni (Strab. VI, III, 5). Fest. *Qu.* XV, 1 pg. 329 (Paul. pg. 328): « Salentinos a salo dictos, Cretas, et Illyrios, qui cum Locrensibus navigantes societatem fecerint, eius regionis Italiae, quam d[icunt ab eis] ». Solin. II, 10: « Salentinos a Lyctiis ». Virg. *Aen.* III, 400 sq.: « Et Sallentinos obsedit milite campos Lyctius Ido-

meneus ». Ubi Servius: « A Lycto, Cretae civitate: unde propter supradictam pulsus est caussam ». Strab. VI, III, 1: Συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ 'Ιαπυγία· ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν 'Ιαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς. Liv. epit. lib. XV: « Umbri et Sallentini victi in deditionem accepti sunt ». Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 40: « Marcus Atilius Regulus consul, fussis Sallentinis, triumphavit ». Eutrop. II, 17 (9): « M. Attilio Regulo, L. Iulio Libone coss., Sallentinis in Apulia bellum indictum est, captique sunt cum civitate simul Brundisini, et de his triumphatum est ». Flor. I, 20: « Sallentini Picentibus additi, caputque regionis Brundusium cum inclyto portu, Marco Atilio duce ». *Acta triumph. Capit.*: L·[AI-M]ILIVS·Q·F·Q·N·BARBVLA·AN·CDLXXIII PRO·COS·DE·TARENTINEIS·SAMNITBVS ET·SALLENTINEIS·VI·IDVS·QVINT; — M·ATILIVS·M·F·L·N·[REGVL]VS·A[NNO CDXXCVI] COS·DE·SALLENTINEIS·V·III·[K·FEBR]; L·IVLIVS·L·N·LIBO·COS·ANNO·[CDLXXCVI] DE·SALLENTINEIS·VIII·K·FEBR; — N·FABIVS·C·F·M·N·PICTOR·II·COS·AN·CDXXCVII DE·SALLENTINEIS·MESSAPIEISQVE·K·FEBR; D·IVNIVS·D·F·D·N·PE'RA·II·COS·AN·CDXXCVII DE·SALLENTINEIS·MESSAPIEISQ·NON·FEBR. — Regio dicta est Salentina, gr. Σαλεντίνη (Strab. VI, III, 5) vel Σαλεντία (Dion. Cass. fragm. n. 8 sq.), quae Iapygia sive Messapia sive Calabria promiscue dicitur. Strab. VI, III, 5: ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ 'Ιαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι. Ptol. III, 1: 'Ιαπυγία ἄκρα ἡ καὶ Σαλεντίνη (al. codd. Σαλέντινον, Σιλεντίνων, Σιλέντιον, Σαλεντιον, Σαλεντίνων). — Salentinus vel Sallentinus, adiect. ad Salentinos vel Sallentinos pertinens (cf. inscr. apud Orell. n. 2419 = Mommsen n. 151 *), ut Sallentinus ager (Liv. X 2, XXIV 20, Plin. II, CVI 4 et CXI 3), promontorium Sallentinum (Mela II, IV, 8) vel Salentinum sive Iapygium (Plin. III, XVI 4 et XXVI 4), Sallentini campi (Mela II, IV 7; Virg. loc. cit.), Sallentina litora (Mela II, IV, 7), Salentinae cohortes (Sil. Ital. VIII 573), Salentina oliva (Plin. XV, VI, 8) et olea (Cat. *De r. r.* cap. 6, Varr. *De r. r.* I, XXIV 1), Sallentini canes (Varr. op. cit. II, IX, 5). Steph. Byz.: Σαλλεντία, πόλις Μεσσαπίων. τὸ ἐθνικὸν Σαλλεντηνός.

SALLVSSTIVS, *Sallustius*, gentil. rom., ut C·SALLVSSTIVS·TYRANNVS (Mommsen n. 5606).

SALPIA. Vide SALAPIA.

SALPINVM, oppidum Etruriae, cuius incolae Salpinates. Liv. V, 31: « Volsinienses, Salpinatibus adiunctis superbia elati, ultra agros Romanos incursavere ». Cf. SALPINVS et SALPIS ad voc. SALAPIA.

SALPINVS. Vide SALAPIA.

SALPIS. Vide SALAPIA.

SALSAMEN, *salsamentum*, apud Arnob. VII, 24 pg. 245.

AIꓕꓥ[A]Ꙅ (saltia), *Saltia*, n. pr. f., unde ꓥAƆVꓕꓥAꙄ (saltucal), in ossuario clus. n. 700 bis (cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. X, I 114). Saltius est gentilitium rom. in titulo apud Grut. 346, 6 (Furlan. *Lap. pat.* pg. 144 n. 138).

SALTVINVS, *saltuensis*, adiect. Est cognomen rom. apud Grut. 530 4, 558 11.

ꓥAƆVꓕꓥAꙄ (saltucal), *Saltucia* (?), n. pr. f., e AIꓕꓥAꙄ (saltia) = *Saltia*. Operculum ossuarii perus. n. 1678: ꓥAƆVꓕꓥAꙄ·ƎꙄ·IИƆꙄVꓥ·ƎꙄ (se luscni se saltucal) = *Sexta Luscinia Sexti* filia *Saltuciá* nata (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 142).

SALTVS -i, *saltus -us*, apud veteres (Non. VIII, 18 = pg. 485). Accius vs. 435: « in salti faucibus ».

ꟻꓥAM (śalv) et ꟻꓥAꙄ (salv), *Salvius* vel *Salvia*, gentil. etr. pro IꟻꓥAM (śalvi), ut in titulis sepulcr. ꟻꓥAM·ƎꙄ (se śalv, n. 1739) et ꟻꓥAꙄ·ƎꙄ (se salv, n. 1740) = *Sexta Salvia*.

VꓥAM (śalu), *salem*, subst. m. acc. sg., apud Umbros, comparandum cum gr. σάλος et cum sanscr. salila, *aqua* (Lanzi II 743 = 651, Aufr. et Kirch. I 18, II 384, Huschke *Die iguv. taf.* s. 366). Tab. eugub. IIa 18: VꓕƎꓥAM : VꓥAM (śalu maletu) = *salem molito.*

SALVA, *salvam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl., pro SALVAM, e SALVO, Umbrorum linguâ (Passeri *Paralip.* pg. 271, Lassen *Beiträge* etc. s. 54, Grotefend *Rud. l. u.* IV 18, Aufr. et Kirch. I 18, 100, 110, II 162 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 610; cf. Lanzi II 832 = 741), in tab. eugub. VIa 31, 41, VIIa 15, 29. Vide SALVAM.

§ 2. *Salvas*, acc. pl., pro salvaf, in tab. eugub. VIa 32, 42 (SALVVA), 52, VIb 13, 34, VIIa 17, 31 (vide SERITV).

SALVAM, *salvam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl., minus recte SALVA, e SALVO, apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 271, Lassen *Beiträge* etc. s. 54, Grotefend *Rud. l. u.* IV 18, Aufr. et Kirch. I 110, II 162, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610; cf. Lanzi II 832 = 741). Tab. eugub. VIa 51: SALVAM·SERITV·TOTAM·IIOVINAM (tab. VIIa 15 sq., 29 SALVA·SERITV·TOTAM·IIOVINAM, tab. VIa 41 SALVA·SERITV·TOTAM IIOVINA, et tab. VIa 31 SALVA·SERITV·TOTA·IIOVINA) = *salvam servato civitatem Iguvinam.*

IꟻꓥAM (śalvi), *Salvius*, gentil. etr. (cf. umbr. SALVO = rom. *salvo*), pro MIꟻꓥAM (śalviś). In urna perus. n. 1735: IꟻꓥAM·ƎꓥVA (aule śalvi) = *Aulus Salvius.* Vide ꟻꓥAM (śalv), et cf. n. 1734, 1737 sq.

§ 2. *Salvia*, n. pr. f., ut in tit. sepulcr.: IꟻꓥAM ꓥVA (aul śalvi, n. 1738) = *Aula Salvia* (?); IꟻꓥAM AIAƆ (caia śalvi, n. 1736) = *Caia Salvia;* IꟻꓥAM·IOꟼAꓥ (larthi śalvi, n. 1419) et IꟻꓥAM : OꓷAꓥ (larth śalvi, n. 1737) = *Lartia Salvia.* Cf. n. 1617, 1734, 1904.

SALVIA. Vide VRBISALVIA.

SALVILLVS et Salvilla, diminut. *salvi* et *salvae*, cognom. rom., ut Q. Sallustius Salvillus (Grut. 740, 8), et Manlia D. l. Salvilla (Murat. 1589, 2).

?ИIƎVᴙM (śalvin), fortasse pro MIƎVᴙM (śalviś) = *Salvii*, e IƎVᴙM (śalvi), in urna perus. n. 1847.

SALVINVS, adiect. ad *salvum* pertinens. Est cognomen rom., ut Ulpius Salvinus (Maffei *Mus. ver.* 249, 6). Hinc gentil. Salvinius (Furlan. *Lap. Patav.* pg. 261 n. 278).

MIƎVᴙM (śalviś), *Salvius*, gentilit. etr., minus recte IƎVᴙM (śalvi), in tit. sepulcr. n. 1905.

§ 2. MIƎVᴙM (śalviś), ƧIƎVᴙM (śalvis) et ƧIƎVᴙƧ (salvis), *Salvii*, genit. sg. In urna perus. n. 1880: MIƎVᴙM : IИ+IƎ : I+ƧᴙȢ (fasti vitli śalviś) = *Fausta Vitellia Salvii* uxor. Opercul. urnae perus. n. 1733: ƧIƎVᴙM · ᴙIOᑫᴙV (larthia śalvis) = *Lartia Salvii* uxor. Adde inscr. n. 1734 (ƧIƎVᴙƧ salvis), et n. 1847 (?ИIƎVᴙM śalvin).

SALVIVS, praen. ital., ut SAL · CAESIENVS (Mommsen n. 5954), T · FLAVIVS SAL · F. (Orell. n. 2721), SAL · HOSTILIVS SP · F · et P · HOSTILIVS SAL · F · (Mommsen n. 5844, Henzen n. 6224), T · OCRATIVS · SA (Mommsen n. 5988), P · PETICIVS · SA · F · PETRONIA · SA · F · PETICI (Mommsen n. 5584), L · SEPTIMIVS · SA · F · (Henzen n. 6594), SAL · VETTIVS SAL · F ·, L · VETTIVS SAL · F ·, T · VETTIVS SAL · F (Schiassi *Guida al Museo Bologn.* pg. 48), SALVIVS OTHO (Tacit. *Ann.* XII, 52), Sal. Curtius L. f. (Mommsen n. 1448), Salvius Titianus Othonis frater (Tacit. *Hist.* I 75, 77, 90).

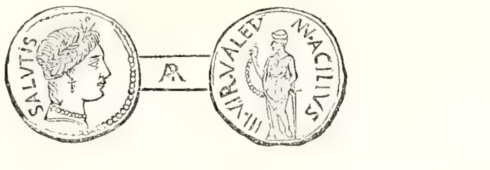
§ 2. Σαλούιος, dux servorum rebellium in Sicilia (Diod. Sic. XXXVI 7 sq.).

SALVO, *salvom* (salvum), adiect. m. et n. accus. sg. 2 decl., pro SALVOM, Umbrorum linguâ, comparandum cum sanscr. sarva (quivis, omnis) et cum osco SOLLVS = *totus* (Lassen *Beiträge* etc. s. 54, Grotefend *Rud. l. u.* IV 18, Aufr. et Kirch. I 18, 100, 116 sq., II 162 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 615; cf. Passeri *Paralip.* pg. 271, Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi II 832 = 741). Tab. eugub. VIa 31, VIb 33: SALVO · SERITV · OCRE · FISI, tab. VIa 41 SALVO · SERITV · OCRE · FISIM, tab. VIa 51 SALVO · SERITV · OCREM · FISIM, tab. VIb 12 SALVO · SERITV · OCREM · FISI = *salvum servato collem Fisium.* Tab. eugub. VIa 32, VIb 12 sq.: SALVO · SERITV · OCRER · FISIER · TOTAR · [I]IOVINAR · NOME = *salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen;* et tab. VIIa 16 sq.: SALVO · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR · NOME = *salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen.*

SALVOM, *salvom* (salvum), adiect. m. et n. acc. sg 2 decl., minus recte SALVO (perperam SALVVOM), apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 54, Aufr. et Kirch. I 116 sq., II 162, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. VIIa 15, 29: SALVOM · SERITV · POPLO[M] · TOTAR · IIOVINAR = *salvum servato populum civitatis Iguvinae.* Tab. VIa 41 sq., 51 sq., VIb 33 sq.: SALVOM (tab. VIa 41 SALVVOM; tab. VIa 32, VIb 12 SALVO) · SERITV · OCRER · FISIER · TOTAR · [I]IOVINAR · NOME = *salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen.* Tab. VIIa 30: SALVOM (tab. VIIa 16 SALVO) · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR · NOME = *salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen.* — In titulo apud Grut. 607, 1: OPTO · TE · SALVOM · ET · FELICEM · ESSE.

SALVOS, *salvus*, in titulo apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1479. Vide voc. praeced.

SALVS, Aesculapii filia, dea apud Sabinos (Varro *De l. l.* V 74 pg. 29) et Romanos (Val. Max. VIII, XIV, 6; cf. Plaut. *Capt.* III, III 13, *Cist.* IV, II 72, *Most.* II, I 4, Terent. *Adelph.* IV, VII 43, Cic. *pro Font.* cap. 6, Dion. Cass. LIV 35, Plutarch. in *Cat. mai.* XIX 4), quae templum habuit in summo Quirinali (S. Rufus et P. Victor. *De reg. Urbis* apud *Thesaur. antiq. rom.* III 31, 40). Memoratur

in inscr. apud Orell. n. 1827, et Henzen n. 6120, 6445 (cf. kalend. Capr., Amitern. et Antiat. m. aug.), et appellatur Augusta (Orell. n. 1171, 1577, 2193), perpetua augusta (Orell. n. 689), publica (Orell. n. 1829, 2269), publica populi Romani (Henzen n. 7419), regina (Henzen n. 5823). SALVTE pro Salutei (Saluti) legitur in lapide Pisaur. n. 77 bis; et in vase n. 2263 SAⱠVTES POCOⱠOM = *Salutis pocolum.* Liv. IX, 43: « Eodem anno [U. C. CDXLVII] aedes Salutis a C. Iunio Bubulco censore locata est, quam consul bello Samnitium voverat ». Et X, 1: « Is (*C. Iun. Bubulcus*), cum M. Titinio magistro equitum profectus, primo congressu Aequos subegit, ac, die octavo triumphans in urbem quum redisset, aedem Salutis, quam consul voverat, censor locaverat, dictator dedicavit ». Tacit. *Ann.* XV, 74 (cf. cap. 53): « mensisque Aprilis *Neronis* cognomentum acciperet: templum Saluti exstrueretur eo loci, ex quo Scevinus ferrum prompserat ».

SALVS, *salum* (mare), subst. m. (Non. III, 199 = pg. 223). Enn. *Trag.* vs. 226: « undantem salum ».

SALYSTIA, *Salustia* (Sallustia), gentilitium rom. apud Mommsen n. 101 (SALYSTIAE · FORTVNATAE).

SALVVA, *salvam*, in tab. eugub. VIa 42, perperam pro SALVA, quod vide.

SALVVOM, *salvom* (salvum), in tab. eugub. VIa 41, perperam pro SALVOM, quod vide.

SAM, *eam*. Vide SVS = *is*.

§ 2. *Suam*. Vide SVS = *suus*.

SAMENTVM, pellicula cum lana in apice flaminum, apud Hernicos. M. Aurel. apud Front. ad M. Caes. *Ep.* IV, 4: « Deinde in porta (*Anagniae*) cum eximus, ibi scriptum erat bifariam sic: *flamen sume samentum*. Rogavi aliquem ex popularibus quid illud verbum esset? ait lingua hernica pelliculam de hostia, quam in apicem suum flamen cum in urbem introeat inponit ».

ΣΑΜΕΡΟΝ, σήμερον (hodie), apud Tarentinos. Hesych. *Lexic.* II, 1146: Σάμερον· σήμερον, νῦν. Ταρεντῖνοι.

?VΝ϶ΜΜΑ2 (sameru), —*ius* vel —*ia*, n. pr. etr., in titulo sepulcr. n. 1741. Cf. IΝVΝ϶ΜΜΑ2 (sameruni).

IΝVΝ϶ΜΜΑ2 (sameruni), —*ia*, n. pr. f. (vide VΝ϶ΜΜΑ2 sameru). In titulo etr. n. 1744: IΝVΝ϶ΜΜΑ2 : ΑΙΜΙ϶ (vipia sameruni) = *Vibia Amerinia* (Vermigl. apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 162) vel *Vibia Camurena* sive *Camarina* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 296 ad n. 311; cf. pg. 299 ad n. 321).

ꟻΙΗΜΝ2 (samíl), *simul*, adverb. samnit., lat. ant. SEMOL, comparandum cum sanscr. *sama*, in inscr. n. 2873 lin. 9 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 3, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 424). Cf. ΜΝΠVΚΝ2 (sakupam).

SAMNIO, *Samniom* (Samnium), in tit. n. 2707 ex Scip. sepulcro.

SAMNIS et Samnitis, qui est ex Samnio. Vide SAMNIVM, quod sequitur.

SAMNIVM, nunc *Abruzzo citeriore*, regio Italiae infer. (Liv. VII 32, 34, VIII 17, 23, 25 sq., 29 sq., IX 15, 19, 23, 31 sq., 41, 43 sq., X 12, 16 sqq., 26, 32, 37 sqq., 41 sq., XI 10, 15, 19; Cic. *pro Cluent.* cap. 69, *Epist. ad Att.* XIV 20 = 704, XVI 11 = n. 779, *De rep.* III 3; Flor. III, 18; Varr. *De r. r.* II, I, 16; inscr. apud Henzen n. 6904 sq.), cuius incolae Samnites (Liv. VII 19, 29, 33-42, VIII 1-6, 10, 17-20, 22 sq., 25 sqq., 29-39, IX 1-16, 19-29, 31, 38, 40-45, X 6, 11-21, 27-46, XI 1 sqq., 9, 16, 19 sq., XII 6, XXII 61, XXIII 43; Cic. *De sen.* cap. 16, *Parad.* VI 2; Flor. I 16, 18, III 18; inscr. apud Orell. n. 539, Mommsen n. 4617, Henzen n. 5171), gr. Σαμνῖται (Diod. Sic. XVI 45, XIX 72, 76, XX 26, 35, 44, 90, 101, Ptol. III 1) vel Σαυνῖται (Strab. V, III 1, IV 3 et 11 sq., VI, I 3 et 15; Scylax § 11 et § 15 sq.; Dionys. *Perieg.* vs. 375; Scymn. Ch. vs. 244; Polyb. I 6, II 19, 24; Diod. Sic. XXXVII, 2; Appian. *praef.* cap. 14, *De reb. samn.* capp. 1, 4, *De reb. hisp.* cap. 83, *De reb. pun.* cap. 58, *De bell. civ.* I 39, 51 sqq., 68, 87, IV 25; Aristid. Miles. fragm. n. 3; Dionys. Halic. I 89 et apud *Gr. hist. min.* II, XXXVI sqq.; Plutarch. in *Cat. mai.* II 2, in *Pyrrh.* XIII 8, XVII 9, XXI 5, in *Sylla* XXIX 7, *Apophth. Manii Curii* n. 2; Dion. Cass. fragm. n. 36, 135, 143, 166), qui et Sabelli dicti sunt (Plin. III, XVII 1 et Varro apud Serv. in *Georg.* II 167, cit. ad voc. SABELLI), quorum pars Samnites Caudini (Liv. IX 31, XXII 61) et Samnites Pentri (Liv. XXIII 41), a Sabinis oriundi (Strab. V, III 1, Appian. *De reb. samn.* IV 5). Fest. *Qu.* XIV, 31 pg. 326: « [Sa]mnitibus nomen [inditum esse tradit ....]s propter genus [hastae, quod σαύνι]α appellent [Graeci. alii aiun]t Sabinis vere [sacro voto, hoc genus] hominum [extra fines eiectum] Comio Castronio [duce occupasse c]ollem, cui nomen [Samnio: inde dictos] ». Hinc Paul. pg. 327: « Samnites ab *hastis* appellati sunt, quas Graeci σαύνια appellant; has enim ferre assueti erant; sive a colle Samnio, ubi ex Sabinis adventantes consederunt ». Strab. V, IV, 12: Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος φέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς εὔξαντο, καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινές, τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι, νικήσαντες δὲ τῶν γενομένων τὰ μὲν κατέθυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν· ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπέ τις ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα. οἱ δ' ἐποίησαν τοῦτο καὶ τοὺς γενομένους τότε παῖδας Ἄρεως ἐπεφήμισαν, ἀνδρωθέντας δ' ἔστειλαν εἰς ἀποικίαν, ἡγήσατο δὲ ταῦρος· ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος (ἐτύγχανον δὲ κωμηδὸν ζῶντες), ἐκβαλόντες ἐκείνους ἱδρύθησαν αὐτόθι καὶ τὸν ταῦρον ἐσφαγίασαν τῷ Ἄρει τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν. εἰκὸς δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σαβέλλους αὐτοὺς ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι, Σαμνίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληνες Σαυνίτας λέγουσι. τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκους αὐτοῖς γενέσθαι φασὶ καὶ διὰ τοῦτο καὶ φιλέλληνας ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. δοκεῖ δὲ καὶ Ταραντίνων πλάσμα τοῦτ' εἶναι, κολακευόντων ὁμόρους καὶ μέγα δυναμένους ἀνθρώπους καὶ ἅμα ἐξοικειουμένων, οἵ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἔστελλόν ποτε τῆς πεζῆς στρατιᾶς, ἱππέας δ' οκτακισχιλίους. φασὶ δὲ νόμον εἶναι παρὰ τοῖς Σαυνίταις καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετήν· οὐ γὰρ ἔξεστι διδόναι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατὰ ἔτος δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων τοὺς ἀρίστους καὶ τὰς ἀρίστας· τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδοσθαι, τῷ δευτέρῳ τὴν δευτέραν καὶ ἑξῆς οὕτως· ἐὰν δ' ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλόμενος γένηται πονηρός, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν [cf. *Gr. hist. fragm.* III 457 n. 109]. ἑξῆς δ' εἰσὶν Ἱρπῖνοι, καὐτοὶ Σαυνῖται· τοὔνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας· ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον· συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις. A Samnitibus originem duxerunt Frentani (Strab. V, IV, 2), Lucani (Strab. VI, I, 3), Irpini (Strab. V, IV, 12). Quum Etruscos e Capua eiecerint, Samnites infestissimi fuerunt Romae hostes (Liv. VII 29 sqq., Tacit. *De mor. Germ.* cap. 37, Sil. Ital. XI 7 sq.). Sil. Ital. VIII, 562 sq.:

« Adfuit et Samnis, nondum vergente favore
Ad Poenos; sed nec veteri purgatus ab ira ».

Flor. I, 16: « Pro hac urbe (*Capua*), his regionibus populus Romanus Samnitas invasit, gentem, si opulentiam quaeras, aureis et argenteis armis, discolori veste, usque ad ambitum armatam: si fallaciam, saltibus fere et montium fraude grassantem: si rabiem ac furorem, sacratis legibus, humanisque hostiis in exitium Urbis agitatam: si pertinaciam, sexies rupto foedere, cladibusque ipsis animosiorem. Hos tamen quinquaginta annis per Fabios et Papirios patres, eorumque liberos ita subegit ac domuit; ita ruinas ipsas urbium diruit, ut hodie Samnium in ipso Samnio requiratur; nec facile appareat materia quatuor et viginti triumphorum ». In titulo n. 2707 ex Scip. sepulcro: TAVRASIA · CISAVNA SAMNIO · CEPIT. Cf. *Acta triumph. Capitol.* (Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg. 455 sqq.) ad ann. 411, 428, 430, 432, 435, 440, 442, 443, 445, 449 sq., 455 sq., 459 sqq., 474, 476, 478 sq., 481 (DE SAMNITIBVS). — Σαυνῖτις (Polyb. III 91, IX 5, Strab. V, IV 11, Appian. *De bell. civ.* I 90, 119) et Σαυνῖτις χώρα (Polyb. III 90, Scylax § 15), est Samnii regio. — Samnitis vel Samnis (Lucil. apud Non. IV 425 = pg. 393, Cic. *Tusc.* II 17, *De orat.* III 23, *pro Sextio* cap. 64, Plin. XXXIV, XII 1, Lucan. *Phars.* II 137, Tacit. *Hist.* III 59, inscr. apud Mommsen n. 4575), et Samniticus, adiect. ad Samnium pertinens, gr. Σαυνιτικὸς (Appian. *praef.* cap. 14) vel Σαμνιτικὸς (Steph. Byz. s. v. Σάμνιον), ut ager Samnitis (Cato apud Prisc. pg. 337 = 762 P.), Σαυνιτικὸν ἔθνος (Strab. V, IV, 2), Σαυνιτικὰ ὄρη (Strab. V, II, 1), rector Samniticus (Mommsen n. 4621), bellum Samniticum (Flor. I, 16, Suet. *Vitell.* cap. 1), Σαυνιτῶν πόλεμος (Dionys. Halic. apud *Gr. hist. min.* II, XXXVIII), vasa Samnitica (Capitol. *Pertin.* cap. 8), Decius Samnis (Tacit. *De orat.* cap. 21), Στάτιος Σαυνίτης (Appian. *De bell. civ.* IV, 25). Ὁ Σαυνίτης est cognomen Magonis apud Polyb. IX, 25), et Σαυνίων, scurra Latinus, apud Diod. Sic. XXXVII, 12.

SAMPHIVS, gentil. Veliensis, ut Γάϊος Σάμφιος Γαΐου υἱός, πόλεως Βελείας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

ꓭAIИƧMAƧ (samsnial), —*iá* (Sammia?), n. pr. f. abl. sg., in operc. ossuarii perus. n. 1635 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 240 ad n. 151).

SANATES dicti sunt, qui supra infraque Romam habitaverunt (Paul. pg. 349). Fest. *Qu.* XV 24 pg. 348: « Sanates dicti sunt, qui supra, infraque Romam habitaverunt. quod nomen his fuit, quia cum defecissent a Romanis, brevi post redierunt in amicitiam, quasi *sanata mente*. itaque in XII cautum est, ut idem iuris esset Sanatibus quod Forctibus, id est *bonis*, et qui nunquam defecerant a P. R. ». Id. *Qu.* XIV, 26 pg. 321: « [Sanates quasi *sana*]*ti* appella[ti, id est *sanatae mentis*. Ser.] Sulpicius [Rufus .....] et Opillus † [Aurelius ita existimant] dici inferio[ris superiorisque loci gentes,] ut Tiburte[s supra Romam, aliosque qui cum] populo Tibur[ti convenerant in agro] Tiburti, ide[mque ad se maritimos quosdam infe]riorisque loc[i populos perduxerant. Hinc] in XII: *Nex*[*i solutique, ac*] *forti, sanati*[*que idem ius esto*], id est bonor[um et qui defecerant sociorum. Sunt] qui et infe[riores dici putant colonias], quae sunt [deductae in Pris]cos Latinos, [quas Tarquinius rex, in]egerit secundum [mare ..... in]fra Romam in c[ivitates Latinorum, eosque sanat[is, quod Priscus] praeter opinio[nem eos debellavis]set, sanavisse[tque ac cum iis pa]cisci potuisset, no[minatos esse, ut ait] Cincius I. II de [officio iuriscon]sulti. ne Valerius [quidem Messalla] in XII explanati[one rem expedivit. hic ta]men in eo libro, qu[em de dictis in]volute inscribi[t], for[ctos sanatisque] duas gentis finitimas [fuisse censet, de quibus le]gem hanc scrip[tam esse, qua cautu]m, ut id ius man[ifesto, quod populu]s R., haberent. [neque alios, quam for]ctos, et sana[tes eam legem sig]nificare exis[timat hoc significa]tu. multi sunt, [quibus id, quod his pla]cuit, displi[ceat, et qui explicen]t san[ates forcti, [quasi dictum esset *sa*]*nati insani* ». Cf. Aul. Gell. XVI, 10.

SANGVEN, *sanguis*, apud veteres script. (Enn. *Ann.* vs. 117 et *Trag.* vs. 46, Cat. apud A. Gell. III 7, cet.).

SANGVS. Vide SANCVS.

SANGVALIS. Vide SANQVALIS.

SANDALIARIS, *sandaliarius*, adiect. ad sandalia pertinens, ut Vicus Sandaliaris (Grut. 621, 3).

ꓘƎИAƧ (sanes), —*is* (?), fortasse adiect. abl. pl. 2 decl., e sano, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 374), in tab. eugub. IV 8. Ad gr. σανίς -ίδος trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 375). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 34, VIII 29.

?ƧIИAM (sanis), in tit. etrusco n. 1402. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 262 ad n. 209.

SANCIVI et sancii, *sanxi*, e sancio, apud veteres (Diomed. pg. 371 = 368 P.). Priscian. pg. 538 = 904 P.: « *sancio sanxi* - vetustissimi tamen etiam sancivi vel sancii proferebant. Pomponius Secundus ad Thraseam: *sancierat ius utile civitati* ».

SANCTESCO, *sanctus fio* vel *sum*. Attius vs. 162 sq. (Non. II, 576 = pg. 143): « Ocule noxitudo Obliteretur Pelopidarum, ac per nos sanctescat genus ».

SANCTICIA, *sanctitas*, in not. Tiron. pg. 92.

SANCTINVS, adiect. ad sanctum pertinens. Est cognomen rom. (ital. *Santino*), ut Aurelius Sanctinus (Fabr. cap. V n. 77 pg. 358).

SANCTVS. Vide SANCVS, quod sequitur.

SANCVS vel Sangus et Sanctus, Σάγκος (Dionys. Halic. II, 49) vel Σάγκτος (Dionys. IV 58, Plutarch. *Quaest. rom.* n. 30), Sabi vel Sabini pater (Dionys. loc. cit.), Hercules Sabinorum (cf. Lactant. I, 15), qui deus Fidius vocatur (Fest. *Qu.* XII, 9 pg. 241 cit. ad voc. PRAEBIA), fortasse e rad. SAC-, rom.

sancire, ut sit deus qui sancit et confirmat res. Propert. IV, IX, 73: (xerat orbem
Hunc (*Herculem*), quoniam manibus purgatum san-
Sic Sancum Tatiae composuere Cures.

Sil. Ital. VIII, 420 sq. (cit. ad voc. SABINI):
Ibant, et laeti pars Sancum (al. *Sanctum*) voce ca-
Auctorem gentis. (nebant

August. *De civ. Dei* XVIII, 19: « Sabini etiam regem suum primum Sancum (al. *Sangum*) sive ut aliqui appellant Sanctum, attulerunt in deos ». Dionys. Halic. loc. cit.: *τοῦτον δὲ τὸν Σάγκον ὑπό τινων Πίστιον καλεῖσθαι Δία*. Et IV, 58: *ἐν ἱερῷ Διὸς Πιστίου, ὃν Ῥωμαῖοι Σάγκτον καλοῦσιν*. Varro *De l. l.* V, 66 pg. 26: « Aelius Dium Fidium dicebat Diovis filium, ut Graeci *Διόσκορον* Castorem, et putabat hunc esse Sancum (codd. *Sanctum*) ab Sabina lingua, et Herculem a Graeca ». Fest. *Qu.* XI, 29 pg. 229: « Propter viam fit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi aut Sanco, qui scilicet idem est deus ». Ovid. *Fast.* VI, 213 sqq. (vide SEMO):

Quaerebam, Nonas Sanco Fidione referrem,
An tibi, Semo pater; quum mihi Sancus ait:
Cuicumque ex illis dederis, ego munus habebo:
Nomina trina fero; sic voluere Cures.
Hunc igitur veteres donarunt aede Sabini;
Inque Quirinali constituere iugo.

Inscr. apud Mommsen n. 6770: SANCO SANCTO SEMON | DEO · FIDIO · SACRVM | DECVRIA SACERDOTVM | BIDENTALIVM · RECIPERATIS | VECTIGALIBVS. Alia apud Maffei *Mus. ver.* 90, 2 (Orell. n. 1859): SANCIO SANCTO · T · AELIS HELIS D D. Alia apud Orell. n. 1860: SEMONI | SANCO | DEO FIDIO | SACRVM | SEX · POMPEIVS SP · F | COL · MVSSIANVS | QVINQVENNALIS | DECVR | BIDENTALIS | DONVM · DEDIT. Alia apud Henzen n. 6999: PHILEROS | EX · DECRETO XXX VIRVM | SACELLVM · SEMONI | SANCO DE SVA PECVNIA · FECIT. Mart. Capella § 56 pg. 101: « Ex duodecima Sancus tantummodo evocatur ». Io. Lydus *De mens.* IV, 58: *τὸ σάγκος ὄνομα οὐρανὸν σημαίνει τῇ Σαβίνων γλώσσῃ*. Aediculam Sangi Fidoni in regione tertia ponit S. Rufus *De reg. Urbis* apud Graevii *Thes. antiq. rom.* III 28). Liv. VIII, 20: « Aedes eius (*Vitruvii*) quae essent in Palatio, diruendas, bona Semoni Sanco (codd. *Sango*) censuerunt consecranda: quodque aeris ex eis redactum est, ex eo aenei orbes facti, positi in sacello Sanci versus aedem Quirini ». Plin. VIII, LXXIV, 1: « Lanam in colo et fuso Tanaquilis, quae eadem Caia Caecilia vocata est, in templo Sangi durasse, prodente se, auctor est M. Varro ». Plutarch. loc. cit.: *Ἢ διὰ Γαΐαν Καικιλίαν καλὴν καὶ ἀγαθὴν γυναῖκα, τῶν Ταρκυνίου παίδων ἑνὶ συνοικήσασαν, ἧς ἐν τῷ Σάγκτου ἱερῷ χαλκοῦς ἀνδρίας ἕστηκεν*; Liv.

XXXII, 1: « Veliterni Apollinis et Sanci aedes ». SANQVALIS, quod sequitur.

SANQVALIS vel Sangualis avis, quae *ossifraga* dicitur (Paul. pg. 316). Fest. *Qu.* XIV, 22 pg. 317: « Sanqualis avis a[ppellatur, quae in com]mentariis augura[libus *ossifra*]*ga* dicitur, quia in [Sangi dei] tutela est ». Liv. XLI, 13: « In Crustumino avem sangualem (quam vocant) sacrum lapidem rostro cecidisse ».

§ 2. Sanqualis porta appellatur proxima aedi Sanci (Paul. pg. 345). Fest. *Qu.* XV 18 pg. 343: « Sanqualis porta [appellata est proxima aedi Sanci, id]eoque eodem est nomine, [quo avis sanqualis appellatur] ».

SANSAE, perperam pro BANSAE h. e. *Bantiae*, in tab. Bant. n. 2879 lin. 19.

SANŚI, *Sancio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl. (perperam SANSI) = SANŚIE et SAN[Ś]II (antiquiori orthogr. IdAƧ saśi), e sanco (antiq. sako) = sabin. SANCVS, et suff. -io (Aufr. et Kirch. I 37, 117). Tab. eugub. VIb 5: FISOVI · SANSI = *Fisovio Sancio*.

§ 2. *Sancium*, acc. sg. (mendose SANSI), pro sanśiom (Aufr. et Kirch. I 117, II 136). Tab. eugub. VIb 6-8: TIO SVBOCAV · SVBOCO FISOVI SANSI · OCRIPER · FISIV | TOTAPER · IIOVINA · ERER · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER · FONS · SIR · PACER · SIROCRE · FISI · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE | ERAR · NOMNER · ARSIE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · FISOVI · SANŚI · ASIER · FRITE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO FISOVI · SANŚI h. e. *Te preces precor, Fisovium Sancium, pro colle Fisio, pro civitate Iguvina, pro eius* (collis) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine; volens sis, propitius sis colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini. —e, te precor, Fisovium Sancium.*

SANŚIE, *Sancio*, adiect. m. dat. sg. 2 decl. (perperam SANSIE), = SANSII vel SANŚI et antiquiori orthogr. IdAƧ saśi, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 97, 117, 163, II 187). Tab. eugub. VIb 3: SIF · FILIV · TRIF · FETV FISO · SANSIE = *sues filios tres facito Fidio Sancio.*

§ 2. *Sancie*, vocat. sg. (Aufr. et Kirch. I 116, II 198). Tab. eugub. VIb 12 sq.: FISOVIE SANŚIE · SALVO SERITV · OCREM · FISI · TOTAM · IOVINAM · FISOVIE · ŚANSIE · SALVO SERITV | OCRER · FISIER · TOTAR · IOVINAR · NOME etc. = *Fisovie Sancie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam. Fisovi Sancie, salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VIb 15: FISOVIE · SANŚIE · TIOM · SVBOCAV = *Fisovi Sancie, te precor.* Adde tab. VIb 9, 10, 14.

SANSII, *Sancio*, m. dat. sg. 2 decl., pro sanśii = SANŚIE et SANŚI, adiect. ad Sancum pertinens. Tab.

eugub. VIIa 37: FISOVI · SANSII = *Fisovio Sancio.* Vide SANSI.

ꓲMИAƧ (sanśl), *Sanco* (?), dat. sg., idem ac ꓲMИAIƧ sianśl (cf. MИAIƧ sianś) = umbr. IdAƧ (saśi), unde adiect. SANSI vel SANSIE. In aere perus. n. 1930: ꟼƎꟻƆꓲMИAƧƆƎ‡MƎꟼƎꓲ8 (fleres zec sanśl cver) h. e. *votum* (donum) *dedit Sanco* (Sanculo?) *puero*. In aeneo signo etr. n. 1922: ꓲMИAƧ · ƎƆƎ† · MƎꟼƎꓲ8 (fleres tece sanśl) = *donum dedit Sanco* (cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XI 349 et *Paralip.* pg. 81, Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 40, 45, Orioli in *Album* XXIII 251, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 176).

?MA†ИAM (śantaś), in aere etr. n. 1925.

ИIΘИИƧ (santia), Ξανθίας (Xantias), n. pr. m. nominat. sing. (Raoul-Rochette in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 280, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 189 et s. 293, Huschke *Die osk.* etc. s. 165), in vase Campano n. 2840.

SANTIRPIOR, *Santirpius* (?), n. pr. m. (Lanzi II 541 nt. 2 = 462 nt. 3), in titulo Falisco n. 2440. Alii aliter legunt et vertunt (cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 13, et Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 372).

SANTISSIMVS, *sanctissimus.* Vide SANTVS.

SANTVS, *sanctus*, adiect., unde superlat. SANTISSIMVS, in titulo Pisaur. apud Henzen n. 6041 (LARI SANTO). In titulis sepulcr.: COIVG · SANTISS · (Mommsen n. 4911) et CONIVGI · SANTISSIMAE (Gori *Inscr. etr.* III 58 = Mommsen n. 2679). Cf. tit. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XLV n. 4 (INTER SANTOS) et pl. LXXI n. 11 (ISPIRITO SANTO BONO).

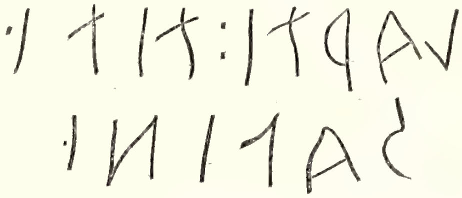
SAXSVM, *saxum*, antiquo scribendi more, in titulo n. 2710 ex Scip. sepulcro (HOC · SAXSVM).

SAPERDA, *sapiens* et *elegans.* Fest. *Qu.* XIV, 30 pg. 325: « [Saperda] genus pessimi p[iscis. *sapientem* etiam] significat, c[um ait Varro: *Videmur nobis*] *saperdae, cum simus σαπροί* ». Gloss. apud Labb.: « saperda, κομψός ». Non. II, 283 = pg. 176: « Saperdae, quasi *sapientes* vel *elegantes.* Varro Modio: *Omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdae, quum simus σάπροι* ».

SAPINA vel Sappinia tribus, in Umbria, fortasse e fluvio Sapi appellata (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *Sappinia*). Liv. XXXI, 2: « C. Oppium praefectum sociûm hac tumultuaria manu per Umbriam (quam tribum Sappiniam vocant) agrum Boiorum invadere iussit ». Et XXXIII, 37: « L. Furius alter consul per tribum Sappiniam in Boios venit ». Inscr. apud Fabr. cap. v n. 88 pg. 359 (cf. Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 292, et C. L. Grotefend *Imp. rom. tributim descr.* s. 78): D · M | L · VALLONIO · L · F · SAPINA | LIBERIO · SPOLET | EQVO · SINGVL · VIXIT | ANN · XLIX · MENS · X | L · VALLONIVS · L · F · SAPINA | VALENS · T · P · C. — Sappiena est nomen pr. fem. in titulo apud Spon *Miscell.* pg. 106, e Sappinius gentil. rom. apud Murat. 1558, 4.

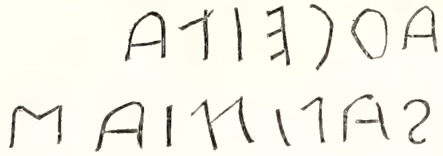
ꓲAИIꟼAƧ (sapinal), *Sapiniâ*, n. pr. f. abl. sg., e IИIꟼAƧ (sapini), in urna etr. n. 237 (alii legunt ꓲAИꟼAƧ sapnal). *Sabiniâ* vertit Lanzius II 439 = 368 ad n. 395. Cf. ꓲAИIꟼA (apinal).

IИIꟼAƧ (sapini), *Sapina*, cognom. mulieris etr., unde ꓲAИIꟼAƧ (sapinal) et MAIИIꟼAƧ (sapiniaś). Tegula sepulcr. n. 222: « larti titi sapini » = *Lartia Titia*

Sapina. Alii vertunt *Lartia Titia Sabinia* (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 156) vel *Lartis Titi Sabini* (Lanzi II 409 = 338 ad n. 257). Sapinus est cognomen rom., ut C. Attius Sapinus (Mommsen n. 6169); unde gentil. Sapinius (Doni cl. VI n. 79 pg. 247). Vide SAPINA et voc. sq.

MAIИIꟼAƧ (sapiniaś), *Sapiniae*, n. pr. f. genit. sg., e IИIꟼAƧ (sapini) = *Sapina* vel *Sapinia.* Tegula sepulcr. n. 154: « ath ceina sapiniaś » = *Attius Cinna Sa-*

piniae filius (cf. Lanzi II 412 = 341 ad n. 270, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 79).

SAPIS, Σάπις (Strab. V, I, 11 codd. πρὸς τῷ Ἴσαπι ποταμῷ), nunc *Savio*, fluvius Italiae, Caesenam alluens (Plin. III, XX, 1). Lucan. *Phars.* II, 406: « et iunctus Sapis Isauro ». Sil. Ital. VIII, 448: « Hos Aesis Sapisque lavant ». In titulo apud Orell. n. 4404 (Murat. 1773, 8): INTER PONTEM SAPIS etc. Vide SAPINA et etr. IИIꟼAƧ (sapini).

AI†AꓲꟼAƧ (saplatia). Vide AƧ (sa) et AI†Aꓲꟼ (platia).

SAPPA, quasi *sarculum* (Gloss. Isid.), unde SAPPVLA.

SAPPINIA. Vide SAPINA tribus.

SAPPVLA, *parva sappa.* Est nomen pr. fem. apud Donat. 390, 19.

SAPSA, *ipsa*, apud Ennium *Ann.* vs. 372 et Pacuv. vs. 341 (Paul. pg. 324 et Fest. *Qu.* XIV, 29 pg. 325 cit. ad voc. SVS = *is*).

SARA, *Sarra* (Tyros), apud Plaut. *Truc.* II, VI, 58.

SARANES, *Sarrani*, cognom. rom. (nominat. pl.). In aere ant. (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 42): ATIVIIS | SARANIIS · C · M · F · (cf. Ritschl in *Rhein. Mus.* n. f. IX, 156).

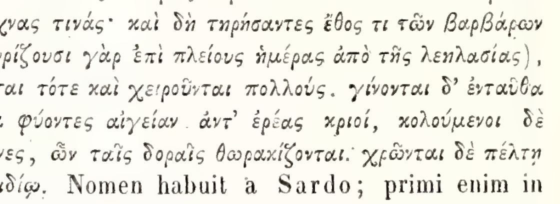
ΣΑΡΑΝΤΩΝ. Vide SARENTINI.

?[M]ƎИƧAꓤИ[Ƨ] (sarasnem), —*um* (?), fortasse adiect. m.

genit. pl. 3 decl., ad Sarnum (?) pertinens (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 293), in numo Nucer. n. 2828*c*. Alii aliter legunt (cf. Micali *Storia* etc. cap. XIV nt. 54, Friedlander *Osk. münzen* s. 22, Huschke *Die osk.* s. 197).

SARDARE, *intelligere*. Fest. *Qu.* XIV, 27 pg. 322 (Paul. pg. 323): « Sardare *intelligere* significat. Naevius belli Pu[nici libro . . . . .]: *Quod bruti nec satis sardare queunt.*

SARDINIA, Σαρδώ (Strab. II, IV 3, III, II 7, V, II 5 sqq.; Ptol. III, 3; Scyl. Caryand. § 7; Scymn. Ch. vs. 223; Dionys. *Perieg.* vs. 458; Herod. I 170, V 106, 124; Polyb. I 24, 79, 82, 83, II 23, 27, III 10, 27 sq.; Diod. Sic. IV 29, V 15, XV 24; Aristoph. *Vesp.* vs. 700; *Com. gr. fragm.* pg. 580 n. 30; Pausan. *Att.* XXIX 5, *Messen.* XXIII 5, *Ach.* II 2, XVII 3, *Boeot.* XXIII 1; Aelian. *De nat. anim.* XVI, 34; Appian. *De reb. Hisp.* cap. 4, *De bello Ann.* capp. 8, 54, *De reb. Pun.* capp. 2, 5, *De bello Mithr.* cap. 95, *De bell. civ.* I 107, II 40 sq., 48, 54, IV 2, V 24, 56, 66, 72, 80; Dionys. Halic. II, 17; Plutarch. in *Pomp.* XXVI 3, in *C. Grac.* I 3, II 1 et 3; D. Cass. XXXVI 24, XXXVIII 38, XLI 18, XLII 56, XLIII 14, 28, XLVIII 2, 28, 36, 45, L 6, LIII 12, LVI 27, et fragm. n. 148, 150; Lyc. Rheg. fragm. n. 7; Philostr. *Apoll.* VII, XII, 6), insula Italiae, inter mare Tyrrhenum et Balearicum (Plin. XVI, XII 1, XX, XLV 1, XXVIII, XLII 2, XXX, LII 1, XXXV, LII 2; Mela II, VII, 19; Solin. I 61, IV 1, 3, XXVII 1; Liv. XXI 1, XXII 31, XXIII 32, 40 sq., XXVII 6, XLI 9, 21, 28; Martial. IV, 60; Sil. Ital. XII 355-375; Aurel. Vict. *De vir. ill.* capp. 41, 47, 57, 65, 72; Tacit. II 85, XIII 30, XIV 62, XVI 9, 17, *Hist.* II 16; Cic. *Epist. ad Q. fr.* II 3 = n. 99; Claud. *De bello Gild.* vs. 508; Varr. *De r. r.* II, XI, 11; Pallad. IV, X 16, XII, XV 2; inscr. apud Orell. n. 74, 2377, 2702, et apud Henzen n. 5190, 5419, 5556, 5567, 5969, 6492, 6940 Provincia SARDINIAE), quam Timaeus (apud Plin. III, XIII 2 et Solin. IV 1; cf. Hesychii *Lexic.* II, 1149) Σανδαλιῶτιν (Sandaliotim) appellavit ab effigie solae, et Myrsilus (apud Plin. loc. cit. et Aristot. *De mir. ausc.* cap. 100) Ἰχνοῦσαν (Ichnusam) vel Ἰχνοῦσσαν, a similitudine vestigii humani. Plin. III, XIII, 1 sq.: « Mox Leucothea: extraque conspectum, pelagus Africum attingens, Sardinia, minus octo millibus passuum a Corsicae extremis, etiamnum angustias eas arctantibus insulis parvis, quae Cuniculariae appellantur: itemque Phintonis, et Fossae: a quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Sardinia ab oriente patens, CLXXXVIII millia passuum: ab occidente, CLXXV millia: a meridie, LXXVII millia: a septemtrione, CXXV, circuitu DLXV millia . . . . . Habet et a Gorditano promontorio duas insulas, quae vocantur Herculis: a Sulcensi, Enosin: a Caralitano, Ficariam. Quidam haud procul ab ea etiam Berelidas ponunt, et Collodem, et quam vocant Heras lutra. Celeberrimi in ea populorum, Ilienses, Balari, Corsi. Oppidorum XVIII Sulcitani, Valentini, Neapolitani, Bosenses, Caralitani civium Romanorum, et Norenses. Colonia autem una, quae vocatur ad turrim Libysonis ». Ptol. III, 3: Κατέχουσι δὲ τὰ μὲν ἀρκτικώτατα τῆς νήσου (Sardiniae) Τιβουλάτιοι καὶ Κορσοὶ, ὑφ' οὓς Κορακήνσιοι, εἶτα Καρήνσιοι καὶ Κουνουσιτανοὶ, ὑφ' οὓς Σαλκιτανοὶ καὶ Λουκουιδωνήνσιοι, εἶτα Αἰσαρωνήνσιοι, ὑφ' οὓς Κορνήνσιοι οἱ Αἰχιλήνσιοι, εἶτα Ῥουακήνσιοι, ὑφ' οὓς Κελσιτανοὶ καὶ Κορπικήνσιοι, εἶτα Σκαπιτανοὶ καὶ Σικουλήνσιοι, ὑφ' οὓς Νεαπολῖται καὶ Οὐαλεντινοὶ, καὶ μεσημβρινώτατοι Σολκιτανοὶ καὶ Νωριτανοί. Strab. V, II, 7: Σαρδόνος δὲ μῆκος διακόσια εἴκοσι, πλάτος δὲ ἐνενήκοντα ὀκτώ. κατ' ἄλλους δὲ Κύρνου μὲν περίμετρος περὶ [τρισ]χιλίους λέγεται καὶ διακοσίους σταδίους, τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετρακισχιλίους. ἔστι δὲ αὐτῆς τὸ πολὺ μέρος τραχὺ καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. πόλεις δ' εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ Κάραλις καὶ Σοῦλχοι. τῇ δ' ἀρετῇ τῶν τόπων ἀντιτάττεταί τις καὶ μοχθηρία· νοσερὰ γὰρ ἡ νῆσος τοῦ θέρους, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἳ καλοῦνται Διαγησβεῖς, Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. λέγεται γὰρ Ἰόλαος ἄγων τῶν παίδων τινὰς τοῦ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο καὶ συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρβάροις (Τυρρηνοὶ δ' ἦσαν)· ὕστερον δὲ Φοίνικες ἐπεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν· καταλυθέντων δὲ ἐκείνων, πάνθ' ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. Τέτταρα δ' ἐστὶ τῶν ὀρείων ἔθνη, Πάρατοι, Σοσσινάτοι, Βάλαροι, Ἀκώνιτες, ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες, εἰ δέ τινα ἔχουσι γῆν σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπιμελῶς σπείροντες, ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καθαρπάζοντες, τοῦτο μὲν τῶν αὐτόθι, τοῦτο δ' ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, Πισάταις μάλιστα. οἱ δὲ πεμπόμενοι στρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντέχουσι, πρὸς ἃ δ' ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὰν μὴ λυσιτελῇ τρέφειν συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς στρατόπεδον. λείπεται δὲ στρατηγεῖν τέχνας τινάς· καὶ δὴ τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρβάρων (πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας), ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ' ἐρέας κριοί, κολούμενοι δὲ μούσμωνες, ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. χρῶνται δὲ πέλτῃ καὶ ξιφιδίῳ. Nomen habuit a Sardo; primi enim in eam transmigrasse navibus Libyes dicuntur duce Sardo filio Maceridis, qui Herculis cognomine apud Aegyptios et Libyes insignis fuit (Paus. *Phoc.* XVII, 2). Eius caput peregrino cultu exhibet numus n. 3103 cum inscr. SARD · PATER h. e. *Sardus Pater* (cf. Eckhel *Doctr.*

num. vet. I, 270 sq.). Hinc Σαρδοπάτορος ἱερόν, apud Ptol. III, 3 (unus cod. Σαρδοπάτιρις), locus Sardiniae ad lat. occid. Incolitur a barbaris, quos Iolaeos nominant, oriundis, ut putant, ab illis, qui cum Iolao et Thespiensibus hic substiterunt (Paus. *Att.* XXIX 5, *Ach.* II 2, *Boeot.* XXIII 1; Solin. I, 61). Diod. Sic. V, 15 (cf. IV 29 et XXV 7): Ἐχομένη δὲ ταύτης νῆσός ἐστιν ἡ προσαγορευομένη Σαρδώ, τῷ μὲν μεγέθει παραπλήσιος τῇ Σικελίᾳ, κατοικουμένη δὲ ὑπὸ βαρβάρων τῶν ὀνομαζομένων Ἰολαείων, οὓς νομίζουσιν ἀπογόνους εἶναι τῶν μετ' Ἰολάου καὶ τῶν Θεσπιαδῶν κατοικησάντων. Κατὰ γὰρ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἡρακλῆς τοὺς διαβεβοημένους ἄθλους ἐτέλει, παίδων ὄντων αὐτῷ πολλῶν ἐκ τῶν Θεσπίου θυγατέρων, τούτους Ἡρακλῆς κατά τινα χρησμὸν ἐξαπέστειλεν εἰς Σαρδὼ καὶ μετ' αὐτῶν δύναμιν ἀξιόλογον Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἐπὶ τὴν ἀποικίαν. Ταύτης δὲ προεστηκὼς Ἰόλαος ὁ ἀδελφιδοῦς Ἡρακλέους καταλαβόμενος ᾤκισεν ἐν αὐτῇ πόλεις ἀξιολόγους, καὶ τὴν χώραν κατακληρουχήσας τοὺς μὲν λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ προσεγόρευσεν Ἰολαείους, κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια καὶ θεῶν ναοὺς καὶ τἄλλα πάντα τὰ πρὸς βίον ἀνθρώπων εὐδαίμονα, ὧν ὑπομνήματα μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν διαμένει. Τὰ μὲν γὰρ κάλλιστα πεδία τὴν προσηγορίαν ἀπ' ἐκείνου λαβόντα Ἰολάεια καλεῖται, τὸ δὲ πλῆθος μέχρι τοῦ νῦν φυλάττει τὴν ἀπὸ Ἰολάου προσηγορίαν. Τοῦ δὲ περὶ τῆς ἀποικίας χρησμοῦ περιέχοντος ὅτι τοῖς τῆς ἀποικίας ταύτης κοινωνήσασι διαμενεῖ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἅπαντα τὸν αἰῶνα, συνέβη τὸν χρησμὸν παραδόξως μέχρι τοῦ νῦν αὐτονομίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἀσάλευτον φυλάξαι. Καρχηδόνιοί τε γὰρ ἐπὶ πλεῖον ἰσχύσαντες καὶ τῆς νήσου κρατήσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν τοὺς προκατεσχόντας τὴν νῆσον καταδουλώσασθαι, ἀλλ' οἱ μὲν Ἰολάειοι καταφυγόντες εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ καταγείους οἰκήσεις κατασκευάσαντες, ἔτερον πολλὰς ἀγέλας βοσκημάτων, ὧν παρεχομένων δαψιλεῖς τροφὰς ἠρκοῦντο προσφερόμενοι γάλα καὶ τυρὸν καὶ κρέα· καὶ τῆς μὲν πεδιάδος γῆς ἐκχωρήσαντες τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας κακοπάθειαν ἐξέκλιναν, τὴν δὲ ὀρεινὴν νεμόμενοι καὶ βίον ἔχοντες ἄμοιρον κακοπαθείας τοῖς προειρημέναις τροφαῖς διετέλεσαν χρώμενοι. Τῶν δὲ Καρχηδονίων πολλάκις ἀξιολόγοις δυνάμεσι στρατευσάντων ἐπ' αὐτούς, διὰ τὰς δυσχωρίας καὶ τὴν ἐν τοῖς καταγείοις δυστραπελίαν διέμειναν ἀδούλωτοι. Τὸ δὲ τελευταῖον Ῥωμαίων ἐπικρατούντων καὶ πολλάκις ἐπ' αὐτοὺς στρατευσάντων, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἀχείρωτοι πολεμίᾳ δυνάμει διέμειναν. Οὐ μὲν ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους Ἰόλαος μὲν συγκατασκευάσας τὰ κατὰ τὴν ἀποικίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δε Θεσπιάδαι τῆς νήσου προεστῶτες ἐπὶ πολλὰς γενεάς, τὸ τελευταῖον ἐξέπεσον εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ κατῴκησαν ἐν τοῖς κατὰ Κύμην τόποις, τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος ἐκβαρβαρωθὲν καὶ προστησάμενον ἐκ τῶν ἐγχωρίων τοὺς ἀρίστους ἡγεμόνας, διεφύλαξε τὴν ἐλευθερίαν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. De aedificiis antiquissimis, quae nomine *Nuraghi* exstant in Sardiniae insula, ita loquutus est Aristot. loc. cit.: Ἐν τῇ Σαρδοῖ τῇ νήσῳ κατασκευάσματά φασιν εἶναι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον διακείμενα τὸν ἀρχαῖον, ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλὰ, καὶ θόλους περισσοῖς τοῖς ῥυθμοῖς κατεξεσμένους· τούτους δ' ὑπ' Ἰολάου τοῦ Ἰφικλέους κατασκευασθῆναι, ὅτε τοὺς Θεσπιάδας τοὺς ἐξ Ἡρακλέους παραλαβὼν ἔπλευσεν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ἐποικήσων, ὡς κατὰ συγγένειαν αὐτῷ τὴν Ἡρακλέους προσήκοντας διὰ τὸ πάσης τῆς πρὸς ἑσπέραν κύριον Ἡρακλέα γενεσθαι. Cf. Alb. Della Marmora *Voyage en Sardaigne* cap. 3 pgg. 36-159, et Spano *Mem. sopra i Nuraghi della Sardegna* (Cagliari 1854). — Sardi, gr. Σαρδόνιοι (Herod. VII, 165; Polyb. I 76, 88) vel Σαρδώνιοι (Silon. Calact. fragm. n. 9), sunt Sardiniae populi (Liv. XXIII 32, 40 sq., XLI 6, 17; Cic. *De off.* II 14, *pro Scauro* fragm. cap. 4 sq., Plin. XXX, LII 1). Sardi venales (Cic. *Ep. fam.* VII 24 = n. 636, Aurel. Vict. op. cit. cap. 57), proverbium est, dictum de hominibus improbis et nullius praetii. Fest. *Qu.* XIV, 27 sq. pg. 322: « *Sardi venales* [*alius alio nequ*]*ior:* ex hoc natum [proverbium vi]detur, quod ludis [Capitolinis, qui] fiunt a vic[a]nis [praetextatis, au]ctio Ve[i]entium [fieri solet], in qua novissimus [idemque dete]rrimus producitur [a praecone] senex cum toga paretexta (*praetexta*), bullaque aurea, quo cultu reges soliti sunt esse E[trus]corum, qui Sardi appellantur, quia Etrusca gens orta est Sardibus ex Lydia. Tyrrhenus enim inde profectus cum magna manu eorum, occupavit eam partem Italiae, quae nunc vocatur Etruria. At Sinnius Capito ait, Ti. Gracchum Consulem, collegam P. Valeri Faltonis, Sardiniam, Corsicamque subegisse, nec praedae quicquam aliud quam mancipia captum, quorum vilissima multitudo fuerit ». — Sardus vel Sardous (Rutil. I 296, 354), Sardonicus et Sardiniensis, adiect. ad Sardiniam pertin. (Plin. XXXV, LVII, 4; Cic. *pro Scauro* fragm. cap. 1; Rutil. *itin.* I, 354; Horat. *Sat.* I, III 3, *Ar. poet.* vs. 375; inscr. apud Orell. n. 2592, 3606, 3612, 3641, 3644), ut Sardoum mare (Plin. III, X, 4; cf. Ovid. *Fast.* IV 289), gr. Σαρδῷον πέλαγος (Strab. I, III 4, V, II 1, Ptol. III 3 ὑπὸ τοῦ Σαρδῴου πελάγους, Scymn. Ch. vs. 196, Polyb. I 42, II 14, III 47) vel Σαρδώνιον πέλαγος (Strab. I, III 9, II, I 3, IV 2, V 19, Herod. I 166, Polyb. I 10, III 37, 41, XXXIV 6), Σαρδόνιος πόντος (Dionys. *Perieg.* vs. 82), Σαρδόνιον κατὰ κῦμα (Theocr. XVII, 86), Σαρδῷος κόλπος (Strab. III, II 5), Σαρδῷον πορθμόν (Aelian. *De nat. anim.* XV 2), Sardum triticum (Plin. XVIII, XII, 3), λίνον Σαρδικὸν (Herod. II, 105), νόμος Σαρδῷος (Aelian. *Var. hist.* IV, 1), Sardiniensis triumphus (Corn. Nep. *Cat.* cap. 1), Sardiniensis quaestura (Spart. *Sever.* cap. 2), risus Sardonicus, *riso sardonico* (cf. Phot. et Hesych. *Lexic.* s. v. Σαρδόνιος γέλως; Suid. s. v. Σαρδάνιος γέλως; *Orac. Sibyll.* I 183 Σαρδόνιον μείδημα γελάσσετε; Solin. IV, 4; Tzetz. ad Lycophr. vs. 795; et Spano *Lett. sul volgare adagio* γελως σαρδονιος, Cagliari 1853), Σαρδανιον (Homer. *Odyss.* XX 302, Plat. *Polit.* pg. 337 A)

vel Σαρδόνιον (Polyb. XVII 7) et Σαρδώνιον (Lucian. XLII 24, XLIV 16), Σαρδάνιος γέλως (Soph. fragm. n. 714, Plutarch. *Op. min.* IV 1342). Pausan. *Phoc.* XVII, 13: Ἐπὶ τούτῳ δὲ Ὅμηρός τε καὶ οἱ ἔπειτα ἄνθρωποι τὸν ἐπὶ οὐδενὶ ὑγιεῖ Σαρδάνιον γέλωτα ὀνομάζουσι. Serv. in Virg. *Ecl.* VII, 41 (Immo ego Sardois videar tibi amarior herbis): « In Sardinia enim nascitur quaedam herba, quae Sardoa dicitur; ut Sallustius dicit, apiastri similis: haec comesa ora hominum rictus dolore contrahit, et quasi ridentes interimit: [unde vulgo Σαρδόνιος γέλως] ». Cic. *Ep. fam.* VII, 25 = n. 639 (ed. Orell.): « Videris enim mihi vereri, ne, si iustum habuerimus, rideamus γέλωτα σαρδάνιον ». Cf. Sardina piscis putris, apud Colum. VIII, xvii, 12.

SARENTINI vel Saretini, gr. Σάραντοι? (cf. ΣΑΡΑΝΤΩΝ in marm. Frentano apud Boeckh n. 5878), incolae regionis montanae et maritimae circa Sarum fluvium. Plin. III, xvii, 1: « Sarentini supernates et infernates ».

?ӏƎИƆꟼAM (śarcnei), pro ӏƎИƆꟼAꟽ (marcnei) = *Marcania*, occurrit in ossuario perus. n. 1357 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 170 ad n. 17).

SARCOFAGVS, *sarcophagus* (σαρκοφάγος), in titulo sepulcr. apud Grut. 1060, 1. Cf. *Gromat. vet.* pg. 361 (« sarcofagum ».

..ИꟼAM (śarn..), in sepulcro Urbevet. n. 2033 bis E*a*.

SARNVS vel Sarrus (?), Σάρνος (Strab. V, iv 7, Ptol. III 1), fluvius Campaniae, Pompaeios praeterfluens (cf. Sil. Ital. VIII 537, et Serv. in Virg. *Aen.* VII 738 cit. ad voc. SARRASTES). Vib. Seq. pg. 18: « Sarnus Nuceriae, ex Saro monte oriens, per Campaniam decurrens ». Plin. III, ix, 9: « Pompeii, ... alluente Sarno amne ». Stat. *Silv.* I, ii, 265: « Nec Pompeiani placeant magis otia Sarni ». Cf. [ꟽ]ƎИꙅИOИ[ꙅ] (sarasnem) et SARRASTES.

SARPO, *puto* (purgo), apud veteres. Fest. *Qu.* XIV, 27 pg. 322 (Paul. pg. 323): « Sarpta vinea *putata*, id est *pura facta*. virgulae enim relictae inpedimenta vitibus solent esse, quae ideo abscinduntur. inde etiam sarmenta scriptores dici putant. sarpere enim antiqui pro *purgare* dicebant ». Id. *Qu.* XV, 24 pg. 348: « Sarpiuntur vineae, id est *putantur*, ut in xii: *Quandoque sarpta, donec dempta erunt* ». Gloss. apud Labb.: « Sarpo, κλαδεύω ἀμπέλους ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

SARPTVS, *putatus* (purgatus). Vide SARPO.

SARRACA, *sarracum* (currus). Gloss. apud Labb. pg. 164: « Sarraca, ἅμαξα ».

SARRANATES, Umbriae populi, apud Plin. III, xix, 3.

SARRASTES vel Sarrhastes, populi Campaniae, Sarno amni vicini. Virg. *Aen.* VII, 737 sqq.:

late iam tum ditione premebat
Sarrastis populos, et quae rigat aequora Sarnus.

Ubi Servius: « Populi Campaniae sunt, a Sarno fluvio. [Conon in eo libro, quem de Italia scripsit, quosdam Pelasgos, aliosque ex Peloponneso convenas, ad eum locum Italiae venisse dicit, cui nullum antea nomen fuerit; et flumini, quem incolerent, Sarno nomen imposuisse ex appellatione patrii fluminis, et se Sarrhastes appellasse. Hi inter multa oppida Nuceriam condiderunt] ». Sil. Ital. VIII, 536 sq.:

Sarrastis etiam populos totasque videres
Sarni mitis opes.

SARRITOR, deus apud veteres, teste Servio ad Virg. *Georg.* I 21 cit. ad voc. IMPORCITOR.

SARRVS, h. e. *Sarnus*, fluvius Campaniae. Vide SARNVS et SARRASTES.

SARSINA vel Sassina Σάρσινα (Strab. V, ii, 10), nunc *Sarsina*, Umbriae oppidum, ad Sapim fluvium (cf. Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 292). Sil. Ital. VIII, 461 sq.: « Sassina dives Laetis ». Martial. IX, 59:

Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
Nec tua Baianas Sarsina malit aquas.

Inscr. apud Henzen n. 6686: HIC · SITVS · EST · IVSTVS | LAVDATOR · ET · AEQ[VVS] | SASSINA · QVEM · GENVIT | NVNC AQVILEIA · TENET | OPTIME · QVI · COHORTIS | CENTVRIAM · REGVIT | PRAETORIAE · FIDVS · NON | BARBARICAE · LEGION[IS] | V · C · MANILIVS · HIC · VALER|IANVS · NOMINE · DICTVS | SENTILIVS · FRATER QVIA | MERITVS · POSVIT. — Sarsinates vel Sassinates, gr. Σαρσινάτοι (Polyb. II, 24), sunt incolae illius urbis (Plin. III, ix, 2; Serv. in Virg. *Aen.* X, 201 cit. ad voc. PERVSIA; inscr. apud Orell. n. 2290 SASS·, Henzen n. 5124 SARSINATIVM). Acta triumph. Capitol. an. 488 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg 457; cf. Liv. epit. lib. xv): D · IVNIVS · D · F · D · M · PERA · COS · AN · CDXXCVII DE · SASSINATIBVS · V · K · OCTOBR, et M · FABIVS · C · F · M · N · PICTOR · COS · AN · CDXXCVII DE · SASSINATIBVS III · NONAS · OCT. — Sarsinas vel Sassinas et Sarsinatis vel Sassinatis, adiect. ad Sarsinam vel Sassinam pertinens, ut Sassinas vel Sarsinas silva (Martial. III, 58), BAEBIVS · GEMELLVS · SASSINAS (Orell. n. 4404). Plaut. *Most.* III, ii, 83: « Quid? Sarsinatis ecquast, si Umbram non habes? ». Fest. *Qu.* XII, 7 pg. 238: « [Acci]us poeta, quia Umber Sarsinas erat a pedum planitie initio Plotus, postea Plautus coeptus est dici ». — Sassinas est gentilitium rom. in lapid. Sarsinat. apud Grut. 889 9, et Murat. 1378 14, 1420 3, 1484 3.

SARSITE, in tab. eugub. VIb 11. Cf. Aufr. et Kirch. II 201.

?AᒧƧꟼAM (śarsla), in titulo etr. n. 1743. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 177 ad n. 34.

SARTVRA, *sarcitura*, apud Plin. XVIII, lxvii, 3. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

2ΑИƎꟼꟼΑM (śarvenas), in titulo etr. n. 2056.

MΛPVW (śarúm), in lapide sabellico n. 2848 lin. 4. Σάρον, *sarmenta*, exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 238).

SARVS, Σάρου ποταμοῦ ἐκβολαί (Ptol. III 1), fluvius Apuliae (inscr. apud Mommsen n. 1947 = Henzen n. 6749), cuius accolae Sarentini vel Saretini.

2ΑM (śas), *sex*, sanscr. ṣaṣ, nomen numer. = ΑM (śa), ut in titulis sepulcr.: 2ΑM · 2ИIƎΑ (avils śas, n. 2104) = *aetatis* ann. *sex*; et 2ΑM : ꓘꓘƎI+ (tivrs śas, n. 2119) = *diebus sex* (Orioli in *Giorn. arcad.* CXX 233 et in *Album* XIX 155, Migliarini in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XII, II 11). Ad gr. ζέω, *vivo*, trahit Sec. Campanarius (in *Giorn. arcad.* CXIX 326 sg.).

SAS, *suas*. Vide SVS = *suus*.

Α2ΑM (śasa), *Sasia* (?), n. pr. f., in titulo etr. n. 1742 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 297 ad n. 315). Sasa est cognomen rom., ut C · MV'CIVS SASA, in titulo apud Marini *Arvali* pg. 712.

ƎdΑ2 (saśe), *Sance*, vocat. sg. 2 decl. (dat. IdΑ2 saśi), e sako vel sanco (sab. SANCVS), unde adiect. ƎdΑ2 saśe = IdΑ2 saśi et recentiori orthogr. SAN'SI, SAN'SIE et SAN'SII = *Sancio*, apud Umbros, fortasse e rad. -ꓘΑ2 sak-, rom. *sancire*, siculi etr. ꓕMИΑ2 sansl (Aufr. et Kirch. I 72, 97, 116, II 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 149; cf. Lanzi II 820 = 730, 832 = 741, Müller *Die Etr.* I 52, Grotefend *Rud. linguae umbr.* III 16 sq., 24, V 30, VIII 17, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 124). Tabula eugub. IIb 24: V+2Ǝ2 : VD8VƆ : Vꓕ+IƆ V+2Ǝ : ƎȢƎ+ : ƎdΑ2 : DƎ+ΑꟼVI (iupater saśe tefe estu vitlu vufru sestu) = *Iupiter Sance, tibi istum vitulum —um sisto.*

§ 2. *Sancio*, dat. sg. 2 decl., = IdΑ2 saśi, recentiori orthogr. SAN'SI, SAN'SIE et SAN[S]II, adiect. ad Sancum pertinens (Aufr. et Kirch. I 72, 97, 117, II 381; cf. Huschke op. cit. s. 350), in tab. eugub. IIa 4.

IdΑ2 (saśi), *Sanco*, dat. sg. 2 decl., = ƎdΑ2 (saśe), e sako vel sanco = sabin. SANCVS, Umbrorum deus, unde adiect. IdΑ2 (saśi) et recentiori orthorg. SAN'SIE, SAN[S]II et SAN'SI (Aufr. et Kirch. I 72, II 343, 346). Tab. eugub. IIb 10: V+ƎꟼWΑ : IdΑ2 : V+VꟼΑƆ (vaputu saśi ampetu) = ... *Sanco —to.* Tab. IIb 17: VWIИ2ƎꟼƎDꟼ : ƎD+ΑꟼƎƆVI : IdΑ2 : V+VꟼΑƆ (vaputu saśi iuvepatre prepesnimu) = ... *Sanco Iovi patri praefamino.* Vide ƎdΑ2 saśe.

§ 2. *Sancio*, adiect. m. dativ. sing. 2 decl., recentiori orthographia SAN'SI, SAN'SIE et SAN[S]II, e sako vel sanco, et suff. io (Aufrecht et Kirchhoff I 97, 117, II 186 sq.). Tabula eugubina Ia 14 sq.: | : V+Ǝ8 : 8VIƎꓘƎ : 8I2 : 8ƎD+ : 2ƎꓘΑИƎ2Ǝ+ : 2ƎƎƎDƎ2Vꟼ 8I2Ǝ 2ΑdI : VꓘDIꓘƎD : VI2I8 : DƎꟼΑ+V+ : ΑИIƆVꓘI (pus veres tesenakes tref sif feliuf fetu fise saśi ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VIb 3: POST · VERIR · TESENOCIR · SIF · FILIV · TRIF · FETV FISO · SANSIE · OCRI[P]ER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *pone portam Tesenacam tres sues filios facito Fidio Sancio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.*

SASSINA. Vide SARSINA.

SASSVLA, oppidum Latii, iuxta Tibur. Liv. VII, 19: « cum Tiburtibus ad deditionem pugnatum. Sassula ex his urbs capta [U. C. an. CDI] ».

ƎWΑ+Α2 (satame), *ad —am* (sacellum?), subst. f. locat. sg. 1 decl., alia orthogr. Α+ΘΑ2 (sahta) et recentioribus literis SAHATA et SAHATAM, e them. Α+Α2 (sata) vel Α+ΘΑ2 (sahta) et SAHATA, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 112, II 148, 277, 289 sq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 263 et s. 286). Tab. eugub. Ib 38: V+DƎƎVƆꓘ : ƎWΑ+Α2 : VИƎ (enu satame kuvertu) = *tum ad —am revertito* (tab. VIIa 45 ENOM · TRAHA · SAHATAM · COVERTV = *tum trans —am revertito*).

ƎИΑ+Α2 (satane), *Satanis*, adiect. m. dat. pl. 3 decl., pro 2ƎИΑ+Α2 satanes (Aufr. et Kirch. I 119), in tab. eugub. IIb 4.

2ƎИΑ+Α2 (satanes), *Satanis*, adiect. m. dat. pl. 2 decl. (minus recte ƎИΑ+Α2 satane), e satano, quod e sata pago vel oppido Umbrorum (Aufr. et Kirch. I 119, II 339 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 317; cf. Lanzi II 665 = 576, 729 = 637, 832 = 741, et Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VII 12 sq., VIII 16). Tabula eugubina IIb 4: ƎИΑ+Α2ƎD+Ǝ : 2ƎИΑ+Α2 (satanes etre satane) = *Satanis, alteris Satanis.* Cf. SATICVLA, et etr. I+Α2 (sati), ꓘƎI+Αꓘ (saties), ΑИ+Α2 (satna), IƎИ+Α2 (satnei) vel IƎИ+ΑM (śatnei).

Ǝ+Α2 (sate), *—á* (sacello?), subst. f. locat. sg. 1 decl., recentiori orthogr. SAHATE, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, II 276 sq.; cf. Huschke *Die iguvischen tafeln* s. 263 et s. 281). Tabula eugubina Ib 31: V+IƎ8 : 8Αꓕ+IƆ : 8ƎD+ : Ǝ+Α2 : ΑD+ (tra sate tref vitlaf feitu) et tab. VIIa 41 TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV = *trans —am tres vitulas facito.*

ΑИƎ+ΑM (śatena), fortasse legendum est in cippo perus. n. 1914B lin. 1-2. Vide ƎИƎ+ΑM (śatene), et cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 112, Sec. Campan. *Tav. Perus.* pg. 54, Ciampi in *Antol. Fior.* (octobr. 1825 pg. 59).

ƎИƎ+ΑM (śatene), quod legitur in cippo perus. n. 1914A lin. 19, ad gr. σάττω = σάσσω (farcio, infarcio) trahit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 65), et ad gr. συντείνω (una caedo) Sec. Campanarius (*Tav. Perus.* pg. 49). Cum umbr. ƎИΑ+Α2 (satane) comparat Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 106). Vide ΑИƎ+ΑM (śatena).

SATERNVM, flumen Italiae superioris, inter Mutinam et Parmam, in *Tab. Peuting.* segm. IIIc.

SATEVRNVS, *Saturnus*, apud veteres. Vide SATVRNVS.

I+Α2 (sati), *Satia*, n. pr. f. (cf. ꓘƎI+Αꓘ saties, ΑИ+Α2 satna, et umbr. Ǝ+Α2 sate, ƎИΑ+Α2 satane), in

urna etr. n. 967 (Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 63). Satia est nomen pr. fem., ut Satia Myrtale, apud Grut. 740, 10. Cf. Sex. Sattius Agalyrsus (Gori *Inscr. ant.* I 351 n. 43) et Sex. Sattius Olympus (Gori I 426 n. 292).

ꓘƎIꓕAꓘ (saties), *Satii*, n. pr. m. genit. sg. (vide IꓕAꓘ sati = *Satia*), in titulo etr. n. 2108. In inscr. n. 2166 ꓘƎITAꓘ : ꓶƎꟻ (vel saties), fortasse legendum *Velius Satius*.

SATICVLA, Σατίκολα (Diod. Sic. XIX, 72), Samnii oppidum (Liv. VII 32, IX 21 sq., XXIII 39), ubi nunc *Sant' Agata de' Mori*, inter Vulturnum fluvium et Tifatam montem. Diod. Sic. loc. cit.: Μετὰ δὲ ταῦτα Ῥωμαίων Σατικόλαν πολιορκούντων, ἐπεφάνησαν μετὰ δυνάμεως ἁδρᾶς, σπεύδοντες λῦσαι τὴν πολιορκίαν. Γενομένης οὖν μάχης ἰσχυρᾶς, πολλοὶ μὲν παρ' ἀμφοτέρων ἀνηρέθησαν, τέλος δὲ ἐπὶ τοῦ προτερήματος ἐγένοντο Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐκπολιορκήσαντες τὴν πόλιν, ἐπῄεσαν ἀδεῶς τὰ πλησίον πολίσματα καὶ χωρία προσαγόμενοι. — Saticulani, illius oppidi incolae (Liv. IX 21, XXVII 10). Saticulus et Saticulanus, gr. Σατικολανὸς (Steph. Byz.), adiect. ad Saticulam pertinens, ut ager Saticulanus (Liv. XXIII, 14). Virg. *Aen.* VII, 729: « Saticulus asper »; ubi Servius: « Populus Campaniae, asper moribus ».

SATINVS, adiect. ad satum pertinens (cf. etr. AИꓕAꓘ satna et IƎИꓕAꓘ satnei). Est cognomen rom. in titulis sepulcr. apud Grut. 754 8, 983 8, et Murat. 1264 9.

AИꓕAꓘ (satna), *Satinius*, n. pr. m., unde IƎИꓕAꓘ (satnei) = *Satinia*. In titulis etr.: AИꓕAꓘ · ꟼA (ar satna, n. 1745) = *Arrius Satinius;* et AИꓕAꓘ ꓘꓶ (ls satna, n. 1746) = *Lars Satinius.* Vide SATINVS.

ꓶAИꓕAM (śatnal), *Satiniā*, n. pr. f. abl. sg., pleniori orthogr. ꓶꓕAИꓕAꓘ (satnatl), per contractionem ꓶИꓕAꓘ (satnl), e AИꓕAꓘ (satna) vel IƎИꓕAꓘ (satnei). Urna clus. n. 714 bis: ꓶAИꓕAM · AꟻƎƆꓘ · Aꓶ (la sceva śatnal) = *Lars Scaevius Satiniā* natus. Cf. SADNAL.

MAИꓘAꓘ (satnaś), *Satinii*, n. pr. m. genit. sg., e AИꓕAꓘ (satna), unde etiam IƎИꓕAM (śatnei). In titulo Perusino n. 1463: MAИꓘAꓘ MƎꓘIꓘ : AIꓦ1 : I4Iꟻ : IOꟼAꓶ (larthi vipi puia titeś satnaś) = *Lartia Vibia vidua Titi Satinii.* In marmore sepulcrali n. 1898: MA|ИꓘAꓘ:MꓦꓶIMꓦꓶ | ꓶAIOꓷAꓶ·AIꓦ1 | AIAƆ·AIꓶIƎꟻ (veilia caia puia larthial pumpuś satnaś) = *Velia Caia vidua Lartiā* nata *Pompi Satinii* uxor. Cf. n. 1629.

ꓶꓕAИꓕAꓘ (satnatl), *Satiniā*, n. pr. f., pro satnal = ꓶAИꓕAM (śatnal), in urna etr. n. 977 (cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 76 sg.).

IƎИꓕAM (śatnei), et IƎИꓕAꓘ (satnei), *Satinia*, n. fam. etr. (ablat. ꓶAИꓕAM śatnal, ꓶꓕAИꓕAꓘ satnatl et ꓶИꓕAꓘ satnl), e śatna vel AИꓕAꓘ (satna). In titulis clusinis: IƎИꓕAM : IOꟼAꓶ (larthi śatnei, n. 701) = *Lartia Satinia;* et IƎИꓕAꓘ : AИAO (thana satnei, n. 700 ter) = *Tannia Satinia.*

ꓶИꓕAꓘ (satnl), *Satiniā*, n. pr. f. abl. sg. pro satnal (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 159) = ꓶAИꓕAM (śatnal), e IƎИꓕAꓘ (satnei). Urna perus. n. 1666: ꓶИꓕAꓘAꓶ · IƎИꓦƎꓶ · IOꓷAꓶ (larthi leunei la satnl) = *Lartia Lunia Lartis* filia *Satiniā* nata.

SATRIANA, dea alias ignota. Inscr. apud Grut. 89, 3 (Orell. n. 1866): LVCVS | SACER | DEAE | SATRIANAE.

ꓘAIꓷꓘAꓘ (satrial), *Satriā*, n. pr. f. abl. sg. pro satrial, in urna clus. n. 651. Gentilitium Satrius exstat in lapid. rom.

SATRICVM, Σάτρικον (Diod. Sic. XIV, 102) vel Σατρία? (Plutarch. in *Cam.* XXXVII, 6), oppidum Latinorum (Plin. III, ix, 16), inter Velitras et Lanuvium (Liv. II 39, IX 16; Cic. *Ep. ad Q. fr.* III, 1 = n. 146), a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, iii a 7). Plutarch. loc. cit.: Ἐκ δὲ τούτου πυθόμενος πόλιν Σατρίαν ὑπὸ Τυῤῥηνῶν ἑαλωκέναι καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀπεσφάχθαι Ῥωμαίους ἅπαντας ὄντας, τὴν μὲν πολλὴν καὶ βαρεῖαν τῆς δυνάμεως εἰς Ῥώμην ἀπέστειλην, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμάζοντας μάλιστα καὶ προθυμοτάτους ἀναλαβὼν ἐπέβαλε τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσι Τυῤῥηνοῖς καὶ κρατήσας τοὺς μὲν ἐξήλασεν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἀπέκτεινεν. Liv. VI, 8 (cf. VI, 22, 33): « Volsci ubi se desertos ab eis videre, quorum fiducia rebellaverant, relictis castris, moenibus Satrici se includunt, quos primo Camillus vallo circumdare, et aggere atque operibus obpugnare est adortus ». Id. VII, 27 (cf. VIII, 1): « Eodem anno [u. c. cdvii] Satricum ab Antiatibus colonia deducta, restitutaque urbs, quam Latini diruerant ». — Illius oppidi incolae Satricani dicuntur (Liv. IX, 12), gr. Σατρικανοὶ (Dionys. Halic. V 61, VIII 36). Liv. IX, 16: « Pari fortuna consulum alter (*L. Papirius Cursor*) cum Satricanis, qui cives Romani post Caudinam cladem ad Samnites defecerant, praesidiumque eorum in urbem acceperant, rem gessit ». Id. XXVIII, 11: « multa prodigia nunciabantur; Tarracinae Iovis aedem, Satrici matris Matutae de coelo tactam. Satricanos haud minus terrebant in aedem Iovis foribus ipsis duo perlapsi angues ».

SATVLLINVS, adiect. ad satullum pertinens. Est cognomen rom., apud Grut. 54 11, Murat. 845 4. Cf. Fabr. cap. v n. 154 pg. 372.

SATVLLIO -onis, diminut. satulli, cognomen rom. apud Vermigl. *Inscr. per.* pg. 472 n. 45.

SATVLLO, *saturo*, ital. *satollare*, apud veteres (vide SATVLLVS = *saturus*). Non. II, 786 = pg. 171: « Satullem pro *saturem.* Varro περὶ αἱρέσεων: *Neque in pulvere militico coquam carnem, quibus satullem corpora ac famem ventris* ».

SATVLLVS, *satur*, ital. *satollo*, adiect. (cf. SATVLLO = *saturo*). Varro *De r. r.* II, ii, 14: « ut agni satulli fiant lacte ». Satulla est cognomen rom., ut Licinia Satulla (Grut. 892, 3).

SATVR, in carm. fratr. Arval. (*Inscr.* n. 2692). *Ador* exponit Lanzius I 144 = 110.

SATVRA palus, quae et Pontina vel eius pars, iuxta Circeios fuit. Virg. *Aen.* VII, 801: « Qua Saturae iacet atra palus ». Ubi Servius: « Secundum hanc lectionem revera *Saturam* paludem intelligimus; sed alii *Asturae* legunt: quod si est, paludem pro flumine posuit: nam haud longe a Terracina oppidum est Astura, et eiusdem cognominis fluvius ».

ƎꟼVꝉꓯꙄ (sature), *Saturus*, cognom. etr. in titulo Clus. n. 702.

ΣΑΤΥΡΙΟΝ, locus prope Tarentum, apud Strab. VI, III, 2 (codd. *Σαστύριον* et *Σατύρεον*) et Diod. Sic. VIII 21.

SATVRNIA, *Σατουρνία* (Appian. *De bell. civ.* I, 89), Etruriae oppidum (*Tab. Peuting.* segm. IV*d*), in agro Caletrano, cuius incolae Saturnini, qui antea Aurinini vocabantur (Plin. III, VIII, 3). Liv. XXXIX, 55: « Et Saturnia colonia [Ptol. III, 1 *Σατουρνιάνα κολωνία*] civium Romanorum in agrum Caletranum est deducta. deduxerunt triumviri Q. Fabius Labeo, C. Afranius Stellio, Ti. Sempronius Gracchus. iugera in singulos data decem ». Appian. loc. cit.: *Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου περὶ Σατυρνίαν ἑτέρῳ μέρει τοὺς ἐχθροὺς ὁ Σύλλας ἐνίκα.* Inscr. apud Grut. 1093, 8 (Mommsen n. 4324, Henzen n. 5152): M · ENNIVS · MV · F · MEN · VICETINVS · SCR · AED | CVRVLIVM · ARMAMENTARIVS · DECVR · [A]Q · DECVRIO | VICETIAE · DEC · COLONIA · SATVRNIA · AEDILIS | COLONIA · IVLIA · FELICI · CLASSICA · SVESSA | CASTILIVS · C · L · PHILEROS · APPARITOR · TR · PL | SATILA · VXOR. Saturninus est cognomen rom., ut Apuleius Saturninus (Flor. I, 16), gr. *Ἀπουλήϊος Σατορνῖνος* (Appian. *De bell. civ.* I 28), L · SAT et L · SATVRN · in numis gentis Appuleiae (Cohen *Méd. consul.* pl. VI n. 1-3).

§ 2. Antiquum oppidum Latii, haud procul a Ianiculo, a Saturno conditum (Aur. Vict. *Orig. gentis rom.* cap. 3). Plin. III, IX, 13: « Saturnia, ubi nunc Roma est ». Varro *De l. l.* V, 42 pg. 16: « Hunc autem montem (*Tarpeium*) Saturnium [Dionys. Halic. I 34, 44, II 1 *Σατόρνιος*] appellatum prodiderunt, et ab eo *late Saturniam terram*, ut etiam Ennius [*Ann.* vs. 25] appellat. Antiquum oppidum in hoc fuisse Saturnia scribitur. Eius vestigia etiam nunc manent tria: quod Saturni fanum in faucibus; quod Saturnia porta [cf. Solin. I, 13], quam Iunius scribit ibi, quam nunc vocant Pandanam; quod post aedem Saturni in aedificiorum legibus privatis parietes *postici muri* sunt scripti ».

§ 3. Saturnia, olim appellata est Italia, a Saturno (D. Cass. fragm. n. 3: *εἶτα Σατουρνία, ἀπὸ τοῦ Κρόνου*). Dionys. Halic. I, 34: *καὶ ἄλλη δὲ ἀκτὴ σύμπασα, ἡ νῦν Ἰταλία καλουμένη, τῷ θεῷ τούτῳ ἀνέκειτο, Σατορνία πρὸς τῶν ἐνοικούντων ὀνομαζομένη, ὡς ἔστιν εὑρεῖν ἔν τε Σιβυλλείοις τισὶ λόγοις καὶ ἄλλοις χρηστηρίοις ὑπὸ τῶν θεῶν δεδομένοις εἰρημένον.* Iustin. XLIII, 1: « Itaque Italia, regis nomine, Saturnia appellata est; et mons, in quo habitabat, Saturnius: in quo nunc, veluti a Iove pulso sedibus suis Saturno, Capitolium est ». Fest. *Qu.* XIV 28 pg. 322: « Saturnia *Italia*, et mons, qui nunc est Capitolinus [cf. Solin. I, 12], Saturnius appellabatur, quod in tutela Saturni esse existimantur. Saturni[i] quoque dicebantur, qui castrum in imo clivo Capitolino incolebant, ubi ara dicata ei deo ante bellum Troianum videtur, quia apud eam supplicant apertis capitibus. nam Italici auctore Aenea velant capita, quod is, cum rem divinam faceret in littore Laurentis agri Veneri matri, ne ab Ulyxe cognitas interrumperent sacrificium, caput adoperuit, atque ita conspectum hostis evitavit ». Macrob. *Saturn.* I, 7: « Cum inter haec subito Saturnus non comparuisset: excogitavit Ianus honorum eius augumenta ac primum terram omnem ditioni suae parentem Saturniam nominavit ».

SATVRNVS et Sateurnus sive Saeturnus, deus italicus, gr. *Κρόνος*, Oceani et Salaciae filius (Cic. *De univ.* cap. 11), a satu (Varr. *De l. l.* V, 64 pg. 25) vel a saturando dictus (Fulg. *Myth.* I, 2; cf. Dionys. Halic. I, 38), quia se saturat annis (Cic. *De nat. deor.* III 24). Cf. Varr. *De l. l.* V 57 pg. 22 sq., Virg. *Aen.* VII 180, Ovid. *Fast.* VI 285. Inter deos Sabinos recenset Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30. Ab Iove ex Creta expulsus, in eam Italiae regionem fugit, in qua Ianus regnabat, et regni eius partem accepit, quae postea Saturnia nuncupata est (Virg. *Aen.* VIII, 319 sqq., Ovid. *Fast.* I 235 sqq.). Paul. pg. 323: « Sateurnus, *Saturnus* ». Fest. *Qu.* XIV, 29 pg. 325: « Saturno dies festus celebratur mense Decembri, quod eo aedis est dedicata: et is culturae agrorum praesidere videtur, quo etiam falx est ei insigne. versus quoque antiquissimi, quibus Faunus fata cecinisse hominibus videtur, Saturnii appellantur. quibus et a Naevio bellum Punicum scriptum est, et a multis aliis plura composita sunt. qui deus in Saliaribus Sat[e]urnus nominatur, videlicet a sationibus ». Memoratur in inscr. apud Orell. n. 482, 590, 1506, 1510, 1960, et Henzen n. 5084 (cf. Kalend. Amitern. mens. Dec.), et appellatur Augustus (Orell. n. 1507, Henzen n. 5723) et Deus Saturnus Augustus (Orell. n. 481), conservator (Maffei *Mus. ver.* 81, 4), profugus (Orell. n. 1509), et rex (Henzen n. 5724). In vase antiq. n. 2652 (cf. Ritschl *De fictil. letter.* pg. 8, et Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 48): SAIITVRNI POCOLOM h. e. *Saturni poculum.* — Saturnalia, gr. *Σατουρνάλια* (Dio Cass. LX 19) vel *τὰ Κρόνια* (Dio Cass. XXXVI 37, XXXVII 5, LIX 6, LX 25, LXXV 4, LXXVIII 8; Plutarch. *De trans. an.* cap. 20, cf. *Quaest. rom.* n. 34), solennia in honorem Saturni (Liv. XXII 1, XXX 36; Cic. *Catil.*

III 4, *Ep. ad Att.* V 20 = n. 228, XIII 52 = n. 651; Macrob. *Saturn.* I 1 sq., 4, 7 sq., 10, 12, 16, II 1; Martial. IV 46, V 84, VII 53, XI 2, XIV 70, 72, Suet. *Aug.* cap. 75, *Calig.* cap. 17, *Claud.* cap. 5, *Vespas.* cap. 19), a Numa instituta (Plutarch. *Lyc. et Numae compar.* I 8 sq.) sive a Tullo Hostilio. Varr. *De l. l.* VI, 22 pg. 82: « Saturnalia dicta ab Saturno, quod eo die feriae eius, ut post diem tertium Opalia Opis ». Macrob. *Saturn.* I, 8: « Tullum Hostilium, cum bis de Albanis, de Sabinis tertio triumphasset, inveni fanum Saturno ex voto consecravisse; et Saturnalia tunc primum Romae instituta, quamvis Varro libro sexto, qui est de sacris aedibus, scribat aedem Saturni ad forum faciendam locasse L. Tarquinium regem; Titum vero Larcium dictatorem Saturnalibus eam dedicasse ». Liv. II, 21: « His consulibus (*A. Sempronio* et *M. Minucio*, an. U. C. CCLIX) aedes Saturno dedicata: Saturnalia institutus festus dies ». Cf. Dionys. Halic. II 50, V 1.

ΣΑΤΥΡΟΣ, dux servorum in Sicilia (Diod. Sic. XXXVI, 10).

SAV-, radix umbrica in voc. SAVITV.

?MƎVAƧ (saueś), *Savii* (?), n. pr. m. genit. sg. (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 323 ad n. 9), in urna etr. n. 1585.

SAVINVS, *Sabinus*, n. pr. m. apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

SAVITV, *—to*, particip. perf. pass. (abl. sg. 2 decl.), pro gr. ὑετός h. e. *nimbus* usurpatum, e rad. SAV-, gr. ὕω, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, 147, II 268), in tab. eugub. VIb 60, VIIa 49. Pro imperat. gr. σαβαζέτω, *frangito*, *rumpito*, *disiicito*, sumit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 253). *Fulmine* exponit Grotefend *Rud. l. u.* III 23, IV 24, VIII 31.

SAVCIO -onis, e saucio (ferio, caedo), est cognomen rom., ut T·SAVFEIVS·L·F·SAVCIO (Murat. 1741, 12).

ƧƎИƆƎAƧ (savcnes), *sollennis*, adiect. etr. (fortasse dat. vel abl. pl.), contractum a savacnes = umbr. ƧIИKAƎƎƧ (sevaknis), e partic. ƎAƧ (sav), umbr. ƎƎƧ (sev) et [a]cno, umbr. akno, rom. *anno*, in aere Viterb. n. 2083 (vide ƧIЯVM śuris). Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi II 490 = 417, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 188 et Orioli *Viterbo e il suo territ.* pg. 70 sg.).

IИƆVAM (śaucni), *Socennia*, familiae etr. nomen, comparandum cum adiect. ƧƎИƆƎAƧ (savcnes) h. e. *sollennis*, in titulis sepulcr. n. 336 bis *a-c*. Fortasse exaratum est pro ś avcnis = *Socennius*.

SAVO -onis, nunc *Saone*, fluvius Campaniae (Plin. III, IX, 9). Stat. *Silv.* IV, III, 66: « Et Literna palus, pigerque Savo ». *Tab. Peuting.* segm. Vf « Safo ».

§ 2. Liguriae oppidum, in ora occidentali, apud Liv. XXVIII, 46 (« Savone oppido Alpino »).

SAVREX, *sorex*, apud Serv. in Virg. *Georg.* II, 30.

IЯ+VAƧ (sautri), *Soteria* (?), n. pr. f., in titulo etr. 1644. *Sutria* exponit Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 256 ad n. 195).

AИIꓘV+VAƧ (sauturina), *Saturiniā*, n. pr. f. pro sauturinal = ꓶAIИIЯV+VAƧ (sauturinial), e IИIЯV+VAƧ (sauturini), apud Etruscos, in operc. ossuarii perus. n. 1749.

ƎИIЯV+VAƧ (sauturine), *Saturinius*, gentilitium etr. (vide IИIЯV+VAƧ sauturini), ut in titulis perusinis ƎИIЯV+VAƧ·IꓘVA (aul[e]? sauturine, n. 1751) et ƎИIЯV+VAƧ·VA (au sauturine, n. 1751 bis) = *Aulus Saturinius*.

§ 2. *Saturinii*, genit. sg., pro MƎИIЯV+VAƧ (sauturineś). Inscr. etr. n. 1290: ƎИIЯV+VAƧ·IꓭVAЯ (raufi sauturine) = *Rofia Saturinii* uxor.

MƎИIЯV+VAƧ (sauturineś), *Saturinii*, n. pr. m. genit. sg., e ƎИIЯV+VAƧ (sauturine). Urna perus. n. 1797: MƎИIЯV+VAƧ IƆƧI+ AИAO (thana tisci? sauturineś) = *Tannia —ia Saturinii* uxor.

IИIЯV+VAƧ (sauturini), *Saturinia*, familia etrusca (abl. ꓶAIИIЯV+AƧ saturinial). Vide ƎИIЯV+VAƧ (sauturine). In urna perus. n. 1750: IИIЯV+VAƧ IOЯAꓶ (larthi sauturini) = *Lartia Saturinia*. Adde inscr. n. 1748.

ꓶAIИIЯV+VAƧ (sauturinial), *Saturiniā*, n. pr. f. abl. sg., minus recte AИIꓘV+VAƧ (sauturina), e IИIЯV+VAƧ (sauturini), apud Etruscos. Urna perusina n. 1808: ꓶAIИIЯV+VAƧ·V1Aꓶ+·Aꓶ (la tlapu sauturinial) = *Lars Tlabius Saturiniā* natus. Alia urna perus. n. 1810: ꓶAIИIЯV+VAƧ·MV1Aꓶ+·AƎꓶƎ (velea tlapuś sauturinial) = *Velia Tlabii* uxor *Saturiniā* nata.

ƎↆAƧ (sache), in vase etr. n. 2407. Vide voc. sq.

VↆAƧ (sachu), in operculo ossuarii etr. n. 1038. Cf. MVↆAƧIƧ (sisachuś) et voc. praeced.

ƎƧ (se) et ƧƎƧ (ses), *sex*, nomen numer., pro sex, = ⊗ƎƧ (SEH) et SEHE, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 78, 131), in compos. ƧƎIИƎMƎƧ (se-menies) = SEHMENIER h. e. *se-mestribus*, et VЯAIƧAИ1ƎƧƧƎƧ (sestentasiaru) = *sex-tantariorum*.

ʕE, *sei* (si), partic. coniunct., apud Volscos, = samnit. ꟻИƎƧ (svaí) et recentiori orthogr. SVAE, umbr. ƎƎƧ (sve), etr. ƎꟻƧ (sve), in tab. Veliterna n. 2736 lin. 2 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 323, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 12 et *Ueb. ausspr.* etc. I 192, 227, Huschke *Die osk.* etc. s. 262 et s. 356), ubi etiam ʕEPIʕ = *sei-quis* (siquis).

§ 2. *Sexti?*, sive potius *Sertoris* vel *Seppii*, genit. sg., nota praenom. = etr. ?ƎƧ se (Lanzi II 618 = 532 ad n. 13, Guarini *Comm.* I 23, Mommsen op. cit. s. 325, Corssen op. cit. pgg. 5, 8). Tab. Velit. n. 2736 lin. 4: E< : ʕE : COʕVTIEʕ = *Egnatius Sexti* fil. *Cossutius* (Lanzi loc. cit. et Guarini loc. cit.), vel *Egnatius Sertoris* fil. *Cossutius* (Aufr. et Kirch. II, 311) vel *Egnatius Servii* fil. *Cossutius* (Mommsen op. cit. s. 320) vel *Ec. Seppii* fil. *Cosutius* (Huschke *Die osk.* s. 261).

ƎƧ (se), *Sextus* vel *Setrius* (= ?ƎЯOƎƧ sethre), praen. m. etr. = volsc. ʕE (cf. etr. ꓶAИI+ƧƆƎƧ secstinal =

Sextiniá), in titulis sepulcr., ex. c.:

ƎИ8Ａ · ƎƧ (se afle) = *Sextus Ofelius.*

Ǝ+A8AƆ · ƎƧ (se cafate) = *Sextus Cafatius.*

ƎOƎИ · ƎƧ (se lethe) = *Sextus Letius.*

Ǝ+AИƎƧ · ƎƧ (se senate) = *Sextus Senatius.*

Ǝ+I+ƎƧ (se tite) = *Sextus Titius.*

Ǝ+ƎИƎᖷ · ƎƧ (se venete) = *Sextus Venetius.*

IИƧAƆ · ƎƧ (se casni) = *Sextus Casinius.*

Cf. n. 570, 1479, 1481, 1563, 1623, 1739 sq.

§ 2. *Sexti* vel *Setrii* (= ?MƎꟼOƎƧ sethreś), genit. sg., ut hisce in titulis sepulcralibus:

ƎƧ · ƎИ8A : AИ (la afle se, n. 1225, 1227) = *Lars Ofelius Sexti* filius.

ƎƧ : AИMꟼVO : ꟼA (ar thurmna se, n. 1334) = *Arrius Thormena Sexti* filius.

ƎƧ : IƧƎᖷ : Ǝ+I+ : Иᖷ (vl tite vesi se, n. 1371) = *Velius Titius Vesius Sexti* filius.

ƎƧ : MIꟼIᖷ : VA (au vipiś se, n. 1470) = *Aulus Vibius Sexti* filius.

ƎƧ : AИMꟼVO : IAƆ : VA (au cai thurmna se, n. 1333) = *Aula Caia Thormenae* uxor *Sexti* filia.

ƎƧ · IИƆƧVИ · ƎƧ (se luscni se, n. 1678) = *Sexta Luscinia Sexti* filia.

Adde inscr. n. 1603 et n. 1875, et cf. n. 570, 1300. In aliis titulis sepulcr. (n. 453 et n. 1956) et in aere Volaterr. n. 349 occurrit syllaba ƎM (śe), fortasse pro ƎƧ (se), sicut ƎꟼOƎM (śethre) pro ƎꟼOƎƧ (sethre).

§ 3. *Sexta* vel *Setria* (= IꟼOƎƧ sethri), praen. f., ut ex hisce exemplis:

IƧƆA · ƎƧ (se acsi) = *Sexta Axia.*

IИƆƧVИ · ƎƧ (se luscni) = *Sexta Luscinia.*

I+Ǝᖷ · IAƆ · ƎƧ (se cai veti) = *Sexta Caia Vettia.*

IƧƎᖷ : I+ : ƎƧ (se ti vesi) = *Sexta Titia Vesia.*

Cf. n. 1300, 1479, 1481, 1739 sq.

§ 4. *Sextá*, abl. sg., in urna clusina n. 698 (vide ИAIИIꟼƎB herinial).

Ǝ⸮ (se) et Ǝ$ (se), in vasis etr. n. 2208 (Ǝ$) et n. 2674 (Ǝ⸮).

ƎM (śe), in inscr. etr. n. 349, 453, 1956. Vide ƎƧ (se) § 2.

SE, *sine*, praepos. apud veteres, = SED (cf. *se-grego*, *se-deo*, *se-duco*, *se-curus*, *se-iungo*, *se-ligo*, *se-paro*, *se-voco*). Fest. *Qu.* XIII, 30 pg. 293 (Paul. pg. 292): « Socordiam quidam pro *ignavia* posuerunt: M. Cato pro *stultitia* posuit [Originum l.] VII cum ait: [..... *ob im*]*mensam ti*[*miditatem et socordiam causa erat*], *nequid neg*[*oti publici* ..... *gere*]*retur*. compositum autem videtur ex *se*, quod est *sine*, et *corde* ». Fragm. leg. XII Tabul. apud Aul. Gell. XX, 1: SI · PLVS · MINVSVE · SECVERVNT · SE · FRAVDE · ESTO. Alia apud Cic. *De leg.* II 24: QVOI AVRO DENTES VINCTI ESCVNT, AST IM CVM ILLO SEPELIRE VREREVE SE FRAVDE ESTO. Lex Thor. agr. cap. 17 (Append. n. LIX): SE · DVLO · MALO = *sine dolo malo*. Cf. leg. ant. apud Fest. *Qu.* XII, 16 pg. 246 s. v. *publica pondera*.

I+ИAƎƧ (seanti), *Seiantia*, n. pr. f., pro I+ИAIƎƧ (seianti), in tegula etr. n. 207.

SEAPSE, *sepse* (se ipsa), apud Iul. Valer. *Res gest. Alex. M.* II, 18.

ƎYAƎƧ (seate), *Seiantius*, n. pr. m. pro Ǝ+ИAIƎƧ seiante (cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XIII, II 31). In operculo ossuarii clus. n. 701 bis: ƎYAƎƧ : OИꟼA (arnth seate) = *Aruns Seiantius.*

?AƧYAƎM (śeatsa), in titulo etr. n. 591.

SEBERVS et Sebera, *Severus* et *Severa* (unde diminut. SEBIRINVS et SEBIRINA), cognom. rom. (Grut. 742 12, 825 8), ut LVCIVS · BOLVMNIVS · SEBERVS (Gori *Inscr. ant.* I 103), IMP · CAES · M · AVREL · SEBERO (Grut. 300, 1), SEBERA ET MARCELLINA SE VIBI FECERVNT (Mommsen n. 7153), BAIBIA ΣΕΒΗΡΑ (Murat. 2071, 2), et ΖΕΒΕΡΟΣ (Osann pg. 251 n. III). Cf. Vibia Saevera apud Mommsen n. 3431.

SEBETHIS vel Sebetis, nympha Sebethi amnis (cf. Stat. *Silv.* I, II, 262). Virg. *Aen.* VII, 734 sq.: « quem generasse Telon Sebethide nympha ».

SEBETHVS vel Sebetus, fluvius Campaniae, in numis neapolit. n. 2764*b* ƧEΠEIΘOƧ (Riccio *Repert.* pg. 24

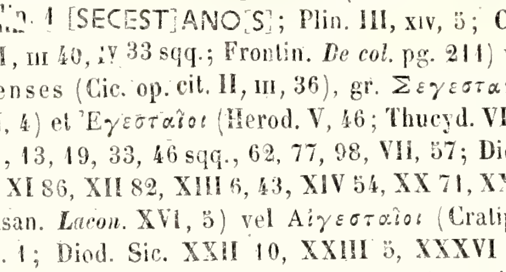

et nt. 29, Garrucci et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 17 sgg., 45, 57, II 175, V 182, VI 57, Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VI 383-399, Cavedoni in *Bullett.* cit. III 163, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1854 pg. 310). Vib. Seq. pg. 18: « Sebethos Neapolis, in Campania ». Stat. *Silv.* I, II, 263: « et pulchra tumeat Sebetos alumna ». Colum. X, 134: « Doctaque Parthenope Sebethide roscide lympha ». Inscr. Neapol. apud Mommsen n. 2445: P · MEVIVS · EVTYCHVS | AEDICVLAM · RESTITVIT | SEBETHO.

SEBIRINVS et Sebirina, *Severinus* et *Severina*, cognom. rom., diminut. e SEBERVS et SEBERA, in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 7186. Inscr. apud Calog. *Opusc.* XIX, 152: VIBAS | SEBIRINE | FELICITER.

SEGESTA et Egesta vel Aegesta, Σεγέστα (Ptol. III, 4) et Ἔγεστα (Thucyd. VI 2, 44, 46, 62, 88, 98; Diod. Sic. XIII 6, XIV 48, XX 71) vel Αἴγεστα (Strab. VI, I 3; Diod. Sic. XXIII 3; Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 39; Aristid. Miles. fragm. n. 9) et Ἄκεσσα (Phot. pg. 267 ed. Herm.), oppidum Siciliae vetustissimum, cuius ruinae in monte apud *Castellamare*, inter Panormum et Lilybaeum (Plin. XXXI, XXXII 3, Cic. *in Verr.* II, III 40, IV 33 sq., *Tab. Peuting.* segm. VI*e*), ab Egesto Troiano nominatum (Strab. VI, I 3, XIII, I 53, Philon. Bybl. fragm. n. 13, Serv. ad Virg. *Aen.* I 550 et V 30 cit. ad voc. CRINISVS,

Plutarch. in *Nic.* I, 1; cf. Clausen *Aeneas und die Penaten* I 479). Strab. VI, II, 5: *Τὴν δ' Αἰγεσταίαν κτισθῆναί φασιν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκτήτου διαβάντων εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς εἴρηται, παρ' αὐτοῦ σταλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωός.* Thucyd. VI, 2: *Ἰλίου δὲ ἁλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ καὶ Ἔγεστα.* Fest. *Qu.* XV, 16 pg. 340: « Segesta, quae nunc appellatur, oppidum in Sicilia est, quod videtur Aeneas condidisse praeposito ibi Egesto, qui eam Egestam nominavit. sed praeposita est ei *s* littera, ne obsceno nomine appellaretur, ut factum est in Malevento, quod Beneventum dictum est, et in Epidamno, quod usurpatur Dyrrachium ». Cic. *in Verr.* II, IV, 33: « Segesta est oppidum pervetus in Sicilia, quod ab Aenea fugiente a Troia, atque in haec loca veniente, conditum esse demonstrant. Itaque Segestani non solum perpetua societate atque amicitia, verum etiam cognatione se cum populo romano coniunctos esse arbitrantur. Hoc quondam oppidum, quum illa civitas cum Poenis suo nomine ac sua sponte bellaret, a Carthaginiensibus vi captum atque deletum est; omniaque, quae ornamento urbi esse possent, Carthaginem sunt ex illo loco deportata ». Agathocles transfugis habitandam Egestam concessit, mutatoque nomine Dicaepolin appellavit. Diod. Sic. XX, 71: *Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τὰ χρήματα πάντα τοῦ τυράννου ζητοῦντος, καὶ μεγάλου φόβου τὴν πόλιν ἐπέχοντος, τινὲς μὲν αὑτοὺς συγκατέκαυσαν ταῖς οἰκίαις, τινὲς δὲ ἀγχόνῃ τὸ ζῆν ἐξέλιπον. Ἡ μὲν οὖν Ἔγεστα τυχοῦσα μιᾶς ἡμέρας ἀτυχοῦς ἡβηδὸν ἐθανατώθη. Ὁ δ' Ἀγαθοκλῆς παρθένους μὲν καὶ παῖδας εἰς τὴν Ἰταλίαν διακομίσας ἀπέδοτο τοῖς Βρεττίοις· τῆς δὲ πόλεως οὐδὲ τὴν προσηγορίαν ἀπολιπών, ἀλλὰ Δικαιόπολιν μετονομάσας, ἔδωκεν οἰκητήριον τοῖς αὐτομόλοις.* — Segestani (inscr. col. Duil. n. 2715 lin. 1 [SECEST]ANO[S]; Plin. III, XIV, 5; Cic. op. cit. II, III 40, IV 33 sqq.; Frontin. *De col.* pg. 211) vel Segestenses (Cic. op. cit. II, III, 36), gr. Σεγεσταναὶ (Ptol. III, 4) et Ἐγεσταῖοι (Herod. V, 46; Thucyd. VI 6, 8, 10 sq., 13, 19, 33, 46 sqq., 62, 77, 98, VII, 57; Diod. Sic. V 9, XI 86, XII 82, XIII 6, 43, XIV 54, XX 71, XXII 10; Pausan. *Lacon.* XVI, 5) vel Αἰγεσταῖοι (Cratipp. fragm. n. 1; Diod. Sic. XXII 10, XXIII 5, XXXVI 5; Phalar. *Epist.* n. 64; Strab. VI, II 1 et 5 « *Αἰγεστέων ἐμπόριον* »; Polyb. I 24, et Plutarch. in *Nic.* I 1, XII 1 *Αἰγεστέων*), in numis n. 3091 ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ, sunt

incolae Segestae vel Egestae. — Segestanus, gr. Ἐγεσταῖος (Diod. Sic. IV, 23) vel Αἰγεσταῖος (Strab. VI, II, 9) et Ἀκεσταῖος vel Ἀκεσσαῖος, adiect. ad Segestam pertinens (Cic. op. cit. II, III, 40), ut Segestanae matronae (Cic. op. cit. II, IV, 35), ὄχος Ἀκεσταῖος (Hesych. *Lexic.* II 830; Suid. ὄχοις Ἀκεσταίοισιν) vel ὄχος Ἀκεσσαῖος (Phot. pg. 267).

§ 2. Segesta Tiguliorum, nunc *Sestri di Levante*, oppidum Liguriae, apud Plin. III, VII, 2.

§ 3. Segesta, dea quae segetibus praeest. Vide SEGETIA.

SEGESTELLVM, diminut. segestris, in not. Tiron. pg. 160.

SEGETIA vel Segesta, dea quae segetibus praeerat (Aug. *De civ. Dei* IV, 8 cit. ad voc. SEIA). Plin. XVIII, II, 2: « Hos enim deos tunc maxime noverant: Seiamque a *serendo*, Segestam a *segetibus* appellabant: quarum simulacra in Circo videmus ». Macrob. *Saturn.* I, 16: « Apud veteres quoque qui nominasset Salutem, Semoniam, Seiam, Segetiam, Tutilinam, ferias observabat ». In numis Saloninae aug.: DEAE SEGETIAE (Eckhel *Doctr. num. vet.* VII 419, Cohen *Méd. impér.* IV 466 n. 26 sq.), cum templo quatuor columnarum, intra quod dea stans manus attollit.

SEGVSIO vel Segusium, Σεγούσιον (Ptol. III 1 codd. Σετούσιον), Alpium Cottiarum urbs (Antonini *itiner.* pgg. 341, 357, *itiner. ant.* apud Henzen n. 5210, *Tab. Peuting.* segm. II*c*; cf. inscr. apud Henzen n. 5230), nunc *Susa*, cuius incolae Segusini (Maffei *Mus. ver.* pg. 234 = Orell. n. 626), apud Ptol. loc. cit. Σεγουσιανῶν ἐν Γραίαις Ἄλπεσιν. — Segusinus, adiect. ad Segusionem pertinens, ut Municipium Segusinum. Inscr. apud Maffei op. cit. 210, 3 (Orell. n. 1690): GENIO | MVNICIPI | SEGVSINI | IVL · MARCEL|LINVS V · P | EX VOTO POSVIT.

SED, *sine*, praep. = SE, apud veteres. Paul. pg. 336: « Sed pro *sine* inveniuntur posuisse antiqui ». Lex Thor. *Agr.* capp. 14, 18 (Append. n. LIX) et Servil. *De Repet.* cap. 19 sq. (Append. n. LX): SED · FRAVDE · SVA.

SED, *se*, pron. acc. sg., antiquo scribendi more. S. C. *de Bacch.* lin. 13 sq. (Append. n. LVIII): NEVE · POSTHAC · INTER · SED · CONIOVRASE · NEVE · COMVOVISE · NEVE · CONSPONDISE | NEVE · COMPROMESISE · VELET · NEVE · QVISQVAM · FIDEM · INTER · SED · DEDISE · VELET. Tab. Bant. cap. 3 (Append. n. LVI): QVEI · EX H · L · APVD · SED · IOVRARINT. Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 334.

SEDDA, *sella*, apud antiquos. Scaur. pg. 2252 P.: « Item *sellam* quam illi seddam, et attulit, attinet, *t* pro *d* substituto ».

SEDECE. Vide SEDECEM, quod sequitur.

SEDECEM et sedece, *sedecim* (sexdecim), in inscr. apud Henzen n. 7215 (SESTERTIA SEDECEM MILLIA). Inscr. apud Boissieu (*Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 10

pg. 552): HIC IACET AGRICIA | QVI FVIT IN OBSERVA|SIONE ANNIS SEDECE. Cf. Corssen *Ueb. musspr.* etc. I 125.

SEDECIM, *sexdecim*, apud Terent. *Eun.* III, III 20, Plin. X, LI 5 et in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. IV, n. 126 pg. 269, et Torremuzza *Inscr. di Palermo* n. 112 pg. 56.

SEDICVLVM, *sedile*, apud Paul. pg. 336. Cf. Varr. *De l. l.* VIII, 54 pg. 185.

SEDITO, *sedéto*, imperat. e *sedeo*, in lege *Iul. Municip.* cap. 10 (cf. Rhein. *Mus.* n. f. VIII, 480).

SEDVM, *sed*, coniunctio, apud veteres (Charis. pg. 112 = 87 P.).

SEEDES, *sedes*, antiquo scribendi more. Inscr. edita in *Bullett. dell' Inst. arch.* an. 1851 pg. 72 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1006):

HOC · EST · FACTVM · MONVMENTVM
MAARCO · CAICILIO
HOSPES · GRATVM · EST · QVOM · APVD
MEAS · RESTITISTEI · SEEDES
BENE · REM · GERAS · ET · VALEAS
DORMIAS · SINE · QVRA.

Adde inscr. aletrin. lin. 8 (Append. n. XL = Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1166).

SEESE, *sese*, antiquo scribendi more. Tab. Bant. cap. 3 (Append. n. LVI): NEQVE · SEESE · FACTVRVM · NEQVE · INTERCESVRVM.

8ƎƧ (sef). Vide IЯ8ƎƧ (sefri).

IƎƎd (śefi), perperam pro IЯƎƎd (śerfi), in tab. eugub. Ib 4-5.

IЯ8ƎƧ (sefri), *Sefria* (Severia?), n. pr. f., unde ⅃AIЯ8ƎƧ sefrial (cf. IЯ8ƎO thefri = *Tiberius*). Urna perus. n. 1752: ƧAИЯAƆ · IЯ8ƎƧ (sefri capnas) = *Sefria* vel *Severia Capenii* uxor. Cf. inscr. n. 1948 (8ƎƧ sef).

⅃AIЯ8ƎƧ (sefrial), *Sefriâ* (Severiâ?), n. pr. f. abl. sg., e IЯ8ƎƧ (sefri). Operculum ossuarii perusini n. 1576: ⅃AIЯ8ƎƧ · IƎИ+A · ЯA (ar atnei sefrial) = *Arria Atinia Sefriâ* vel *Severiâ* nata.

ǂƎƧ (sez), *Sextus*, praen. etr. (cf. ƎЯ+ƎƧ setre), in vase arretino n. 466 bis.

⊙ƎƧ (SEH), *sex*, nomen numer. (sanscr. ṣaṣ, gr. ἕξ), e sex, unde etiam ƎƧ (se) et SEHE, in voc. umbr. ꓷAIИƎW⊙ƎƧ (seh-meniar) = SEHEMENIAR, et SEHMENIAR = ƧƎIИƎWƎƧ (se-menies) h. e. *sê-mestribus* (Aufr. et Kirch. I 131).

SEHE, idem ac ⊙ƎƧ (SEH), quod vide.

SEHEMENIAR, *—are*, adiect. n. acc. sg. 3 decl., antiquiori orthogr. ꓷAIИƎW⊙ƎƧ (sehmeniar), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 78, 104 anm. 2, 131, II 297), in tab. eugub. VIIa 52.

SEHEMV, *—o*, adiect. n. abl. sg. 2 decl., = SEMV (Aufr. et Kirch. I 55, II 203), in tab. eugub. VIb 36. Vide SEMV.

SEHIA, *Seia*, n. pr. f., in titulo apud Mommsen *Inscr. lat. antiquiss.* n. 147 (SEHIAI · V · OPI).

ꓷAIИƎW⊙ƎƧ (sehmeniar), *—are*, adiect. n. acc. sg. 3 decl., recentiori orthogr. SEHEMENIAR, e sehmenio vel sehemenio = semenio (semestre) et suff. ari, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 297), in tab. eugub. Ib 42. Recte Lanzius II 709 = 617, 831 = 742 trahit ad gr. ἑξμηνος = ἑξάμηνος (semestre spatium), *festa d'ogni semestre piuttosto che di ogni metà del mese.* Vide ƧƎIИƎWƎƧ (semenies) = SEHMENIER.

SEHMENIER, *semestribus*, adiect. abl. pl. 3 decl., antiquiori orthogr. ƧƎIИƎWƎƧ (semenies)), unde adiect. ꓷAIИƎW⊙ƎƧ (sehmeniar) = SEHEMENIER, e SEH pro sex et MEN vel MENI, rom. *mensis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 47, 104, 106, 114), in tab. eugub. Vb 11, 16.

+8ƎƧ (seht), *septem*, sanscr. saptan, gr. ἑπτά, apud Etruscos (= OƎƧ seth et +ƎƧ set), in voc. ⅃AИW+8ƎƧ (sehtmnal) = *Septimienâ*, quod sequitur.

⅃AИW+8ƎƧ (sehtmnal), *Septimienâ*, cognom. etr. abl. sg., ab adiect. numer. sehtumo (sanscr. saptama, gr. ἕβδομος), quod e +8ƎƧ seht et suff. ma. Urna perus. n. 1376: ⅃AИW+8ƎƧ : ⅃AIᛁIꟻ : Ǝꟻ : IƧƎꟻ : I+ : ƎƧ (se ti vesi ve vipial sehtmnal) = *Sexta Titia Vesia Velii filia Vibiâ Septimienâ* nata.

?ƎИIЯ8ƎƧ (sehvrine), in inscr. etr. n. 2036.

⊙ƎƧ (seth), *Setrius* (?), n. pr. f., fortasse pro ƎЯOƎƧ sethre, in titulis etr. n. 847 bis et n. 1489. Cf. Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2 pg. 200 sg.

MИA⅃OƎƧ (sethlanś) et ƧИA⅃OƎM (śethlans), recentiori orthogr. SETHLANL, *Volcanus*, deus apud Etruscos (Gori *Mus. etr.* II 177, 241 sq., 299, Passeri *Paralip.* pg. 22, Maffei *Osserv. lett.* VI 18, Lanzi II 793 = 702, Millin *Gal. myth.* I 31, II 252), comparandum cum Cretens. forma ƧOИAX⅃ƎƎ (Fελχανος) in numo arg. Phaesti (E. de Cadalvene *Recueil de méd. gr. inéd.* pg. 213 pl. III n. 12; cf. Cavedoni in *Ann. dell' Inst. arch.* VII = 1835 pg. 162-166, *Spicil. numism.* praef., et in *Bullett. dell' Inst. arch.* 1841 pg. 174; Gerhard *Die gotth. der Etr.* nt. 54, Secchi in *Atti dell' Acad. rom. d' arch.* X 341 sgg., Creuzer *Symbol.* III, 825 sqq., Pott *Etym. forsch.* I 128, 265), in etruscis speculis n. 459, 2492. Ad gr. ὀλχανὸς, *violens*, quod ab ὀλκή, trahit Lanzius II 494 sg. = 153 sg., et Schiassius (*De pat. cospiana* in *Opusc. lett. di Bol.* I 162). Recentior forma SETHLANL occurrit in ara Corton. n. 1020 (cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 24, III 22 sq., Hamylton-Gray *Turs* etc. pg. 506, Huschke in *Rhein. mus.* n. f. XI s. 368).

AƧAИOƎƧ (sethnasa), *Setinii uxor* (?), cognom. fem. etr., in tit. clusino n. 713.

AЯOƎƧ (sethra) et AꓷOƎM (śethra), *Setria* vel *Sexta*, praen. f. etr., per compendium ƎƧ se (Lanzi II 793 = 702, V. Campan. in *Giorn. arcad.* XXX 315), ut in titulis sqq.:

IƎИIAИA · AЯOƎƧ (sethra anainei, n. 868) = *Setria Anainia.*

IƎNVꓘV8 : AꟼOƎꙄ (sethra fulunei, n. 329 ter) = *Setria Fulonia.*

AIↃꓘƎƎ : AꟼOƎꙄ (sethra velcia, n. 1842) = *Setria Velcia.*

Adde inscriptiones etr. n. 889 (AᗡOƎM) et n. 2128 (AꟼOƎM).

ƎꟼOƎꙄ (sethre) et ƎꟼOƎM (śethre), *Setrius* vel *Sextus* (fem. AꟼOƎꙄ sethra et AᗡOƎM śethra), aliquando ƎꟼꝉƎꙄ setre (fem. IꟼꝉƎꙄ setri), per compendium ƎꙄ se et OꙄ sth, genit. MƎꟼOƎꙄ sethreś et ꙄƎꟼOƎM śethres (= MƎꟼꝉƎꙄ setreś et ꙄƎꟼꝉƎꙄ setres), unde AꙄƎꟼOƎꙄ sethresa vel AMƎꓘOƎM śethreśa = *Setrii uxor*, et IƎИꟼOƎꙄ sethrnei = *Setrinia*, apud Etruscos (cf. Lanzi II 288 = 228, et Grotefend *Zur geogr. und gesch. von Alt-Italien.* V, 12). In titulis clusinis et perusinis:

ƎOƎꓘƎꟼOƎꙄ (sethre lethe, n. 1665) = *Setrius Letius.*

AИ8ꓘVꟻ : ƎꟼOƎꙄ (sethre pulfna, n. 534) = *Setrius Pulfennius.*

AↃꙄVꟻ : ƎꟼOƎꙄ (sethre pusca, n. 691) = *Setrius —us.*

MAИↃ[ꟼƎƎ] MIꟻIƎ · ƎꟼOƎꙄ (sethre vipiś vercnaś, n. 1455) = *Setrius Vibius Vercinius.*

In titulis Viterb. et Tuscan. (cf. n. 2340 lin. 2):

ƎᗡOƎM · ꙄAИOƎꓘA (alethnas śethre, n. 2062) = *Aletinus Setrius* (Setrius Aletinus).

ƎꓘOƎM : ꙄИAИIꟻIƎ (vipinans śethre, n. 2108) = *Vibinianus Setrius* (Setrius Vibinianus).

Nonnulli exponunt *Sextus* (Lanzi II 288 = 228 sg., 793 = 703, Müller *Die Etr.* I 410, V. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 315, Orioli in *Album* XIX 157, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI 363), alii *Setrius* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 344, Lepsius in *Bullett. dell'Inst. arch.* pg. 147 sgg., Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX 322, Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 131, 193). Pro rom. *septimus* usurpabat Oriolius (*Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176, et in *Bullett.* cit. an. 1848 pg. 141; cf. *Album* XIX 173).

§ 2. *Setrius* vel *Sextius*, n. pr. m. (cf. IꟼOƎꙄ sethri et IꟼꝉƎꙄ setri = *Setria*). Inscr. clus. n. 702 ƎꟼOƎꙄ : Aꓘ (la sethre) = *Lars Setrius;* et n. 702 bis: ƎꟼOƎꙄ · ꓘƎƎ (vel sethre) = *Velius Setrius.*

MƎᗡOƎꙄ (sethreś) vel ꙄƎꟼOƎꙄ (sethres) et ꙄƎꟼOƎM (śethres), *Setrii* vel *Sexti*, praen. etr. genit. sg. (= MƎꟼꝉƎꙄ setreś et ꙄƎꟼꝉƎꙄ setres), e ƎꟼOƎꙄ (sethre) vel ƎᗡOƎM (śethre), unde etiam AꙄƎꟼOƎꙄ (sethresa) vel AMƎᗡOƎM (śethreśa) = *Setrii uxor.* Urna clusina n. 691: « sethre pusca sethreś » = *Setrius —us Setrii* filius.

MƎꟼOƎꙄ : AↃꙄVꟻ : ƎꟼOƎꙄ

Urna perus. n. 1257: MƎꟼOƎꙄ · IꙄIVƎ · AИAO (thana vuisi sethreś) = *Tannia Volsia Setrii filia.* Alia urna perus. n. 1160: MƎᗡOƎꙄ : MƎOƎꓘ : OᗡAꓘ (larth lethes sethreś) = *Lars Letius Setrii* filius. Adde titulum perus. n. 1935. Forma śethres invenitur in titulis Tuscan. n. 2110, 2130, et Tarquin. n. 2323, 2325, 2340 lin. 2. Cf. n. 2171.

§ 2. ꙄƎᗡOƎM (śethres), *Setrii*, gentil. etr. (genit. sg.), in inscr. Tuscan. n. 2109 (ꙄƎꓘOƎM : ꙄIꓘAꓘ laris śethres).

AꙄƎꟼOƎꙄ (sethresa) et AMƎꓘOƎM (śethreśa), *Setrii* vel *Sexti uxor*, cognomen mulieris, e ƎꟼOƎꙄ (sethre) vel ƎᗡOƎM (śethre), apud Etruscos (cf. Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 315, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 141). Urna clusina n. 568: AꙄƎꟼOƎꙄIƎИV8AOꟼAꓘ (larth afunei sethresa) = *Lartia Afonia Setrii* uxor. Alia urna clusina num. 512: AꙄƎᗡOƎꙄ : AИOƎ[ꟻ] : OꟼAꓘ (larth pethna sethresa) = *Lartia Petinia Setrii uxor.* Adde tit. senens. n. 572. In sarcoph. Viterb. n. 2059 AMƎꓘOƎM (śethreśa).

IAИꟼOƎM (śethrnai), *Setrinia*, n. pr. f. = IƎИꟼOƎꙄ (sethrnei), e ƎᗡOƎM (śethre) = ƎꟼOƎꙄ (sethre), apud Etruscos. Operculum ossuarii Tuscan. n. 2111: XX · ꓘIꟼ · AИAO · IAИꟼOƎM (śethrnai thana ril xx) = *Setrinia Tannia* (Tannia Setrinia) *vixit ann. XX.* Cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 337, CXX 240.

ꓘAИꟼOƎꙄ (sethrnal), *Setriniâ*, n. pr. f., e IƎИꟼOƎꙄ (sethrnei). In marm. clus. n. 795: ꓘAИꟼOƎꙄ | ƎИIꟼƎ⊗ : OA (ath herine sethrnal) = *Attius Herennius Setriniâ* natus. Adde inscr. etr. n. 462 ter.

IƎИꟼOƎꙄ (sethrnei), *Setrinia*, n. pr. f. = IAИꟼOƎM śethrnai (abl. sg. ꓘAИꟼOƎꙄ sethrnal), e ƎꟼOƎꙄ sethre = *Setrius* vel *Sextus*, apud Etruscos. In tit. sepulcr.: IƎИꟼOƎꙄ AIИAO (thania sethrnei, n. 703) = *Tannia Setrinia;* et IƎИꟼOƎꙄ : IꝉꙄA8 (fasti sethrnei, n. 2569 bis) = *Fausta Setrinia.* Adde inscr. n. 273 bis.

VOƎꙄ (sethu), in titulo Perus. n. 1488.

SEI, *se* vel *sed* (sine), praep. (abl. sg.), apud Umbros, pro rom. *ab* usurpata (Aufr. et Kirch. I 156, II 76 sq., 95; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 71). Tab. eugub. VIa 11: EINE · TODCEIR · TVDERVS · SEIPODRVHPEI · SERITV = *atque inter urbicos fines ab utroque servato.*

SEI, *sies* (sis), sanscr. sjâs, = IꙄ (SI) et SIR, coniunct. praes. 2 pers. sg., apud Umbros, e rad. ES-, rom. *esse* (Lanzi II 749 = 657, Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 14, V 27, Lassen *Beiträge* etc. s. 31, Aufr. et Kirch. I 30, 38, 106, 143, II 138, Huschke *Die iguv. taf.* s. 112 et s. 645). Tab. eugub. VIa 23: FOS · SEI · PACER · SEI · OCRE · FISEI = *volens sis, propitius sis colli Fisio.*

SEI, *si*, coniunctio, = osc. SVAE, umbr. ƎVꙄ (SVE), unde SEIQVIS = osc. SVAEPIS et umbr. ꙄIꟼƎVꙄ (svepis), SEINE, SEIVE, NISEI, QVASEI cet., in antiquis titulis rom. (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 33, 571, 603, 628, 632, 1008, 1114, 1254, 1267, 1447?, 1452) et in legg. *de Bacch.*, Bant., Servil. *Repetund.*, Thoria *agr.*, Cornel. *de XX Quaest.*, *de Asclep Polystr.*, Rubria

De civ. Gall. Cisalp., Iulia *Municip.* Inscr. campana apud Mommsen n. 3329: Q · POMP | PETRONIAN | SEI · FIERI · POTVISSET | AETERNAM · INCOLVMIT | MVSAE · DONASSENT.

SEIA, dea quae satis frumentis praeest (Plin. XVIII, II 2 et Macrob. *Saturn.* I 16 cit. ad voc. SEGETIA), a serendo dicta (cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 230) sive potius a segete (Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I, 130). August. *De civ. Dei* IV, 8: « Nec saltem potuerunt unam Segetiam talem invenire, cui semel segetes commendarent; sed sata frumenta, quamdiu sub terra essent, praepositam voluerunt habere deam Seiam; cum vero iam essent super terram et segetem facerent, deam Segetiam ». — Seius est gentil. rom. apud Varr. *De r. r.* III, II 7, et in thes. epigr. Cf. SEIO, et etr. MIƎƧ (seiś), unde AƧƎIƎƧ (seiesa).

§ 2. Fortuna dicta est Seia, cuius aedem, a Servio rege sacratam, memorat Plinius (XXXVI, XLVI, 1).

IOAIƎƧ (seiathi), *Seiatia* (Segetia?), n. pr. f., nisi exaratum est pro seianthi = I+ИAIƎƧ (seianti), sicut Ǝ+AIƎƧ (seiate) pro Ǝ+ИAIƎƧ (seiante), apud Etruscos. In ossuario etr. n. 2570 bis: IOAIƎƧ · AИAO (thana seiathi) = *Tannia Seiatia.*

?IƎИAIƎƧ (seianei), *Seiana?*, in urna etr. n. 704.

Ǝ+ИAIƎƧ (seiante), *Seiantius*, gentil. etr. (fem. I+ИAIƎƧ seianti), et dempta nasali ƎTAIƎƧ (seiate) et Ǝ+AƎƧ (seate), unde ꓘAI+AIƎƧ (seiatial) pro ꓘAI+ИAIƎƧ (seiantial), e seie (AƧƎIƎƧ seiesa), quod comparari potest cum rom. dea SEIA, a *serendo* (Lanzi II 352 = 281 ad n. 38), unde et cognom. etr. SEIANVS. In operc. ossuarii perusini n. 1754: Ǝ+ИAIƎƧ : OꟼAꓘ (larth seiante) = *Lars Seiantius.* Cf. inscr. n. 908.

I+ИAIƎƧ (seianti), *Seiantia*, n. pr. f. etr. (abl. ꓘAI+ИAIƎƧ seiantial et ꓘAI+AIƎƧ seiatial). Vide Ǝ+ИAIƎƧ (seiante) = *Seiantius.* In titulis sepulcr.: I+ИAIƎƧ · AИAO (thana seianti, n. 704 et n. 1036) et I+ИAIƎƧ · AIИAO (thania seianti, n. 524 et n. 705) = *Tannia Seiantia;* I+ИAIƎƧ : IOꟼAꓘ (larthi seianti, n. 1013) = *Lartia Seiantia;* I+ИAIƎƧ : AIꓘƎꟻ (velia seianti, n. 706 bis) = *Velia Seiantia;* et AIИVꟼƎMVↃ : I+ИAIƎƧ (seianti cumerunia, n. 704 bis) = *Seiantia Cumeronia.* Cf. inscr. n. 908.

§ 2. *Seiantiâ?* (abl. sg.), pro ꓘAI+ИAIƎƧ (seiantial), sive potius *Seiantii* (genit. sg.) pro seiantiś, in titulo Arretino n. 462 bis.

ꓘAI+ИAIƎƧ (seiantial), *Seiantiâ*, n. pr. f. abl. sg. (minus recte ꓘAI+AIƎƧ seiatial), e I+ИAIƎƧ (seianti), in titulis clusinis n. 519, 523, 526, 532, 662, 727, 890.

SEIANVS, cognomen etr., ut Aelius Seianus, genitus Vulsiniis patre Seio Strabone, equite romano (Tacit. *Ann.* IV, 1).

Ǝ+AIƎƧ (seiate), *Seiantius*, gentil. rom., pro Ǝ+ИAIƎƧ seiante (cf. IOAIƎƧ seiathi), sicut ꓘAI+AIƎƧ seiatial pro ꓘAI+ИAIƎƧ seiantial, ut in titulis clusinis Ǝ+AIƎƧ : Aꓘ (la seiate, n. 707) = *Lars Seiantius*, et ƎTAIƎƧ : ꓘƎꟻ (vel seiate, n. 707 bis) = *Velius Seiantius.*

ꓘAI+AIƎƧ (seiatial), *Seiantiâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ꓘAI+ИAIƎƧ (seiantial), sicut Ǝ+AIƎƧ (seiate) pro Ǝ+ИAIƎƧ (seiante), e I+ИAIƎƧ (seianti), apud Clusinos. Operc. ossuarii n. 601: « au frauni ls seiatial clan

ИAꓘↃ:ꓘAI+AIƎƧ:Ƨꓘ:IИYAꟼ8:YA

» = *Aula Fruginia Lartis* filia *Seiantiâ gnata.* Adde inscr. n. 595.

SEIBI, *sibei* (sibi), in tit. Benevent. apud Mommsen n. 1710 (*Inscr. lat. antiq.* n. 1223).

AƧƎIƎƧ (seiesa), *Seii uxor*, cognom. mulieris etr., e MIƎƧ seiś (cf. Ǝ+ИAIƎƧ seiante et rom. SEIA). Tit. clusinus n. 641: « thania larcnei seiesa » = *Tannia*

AƧƎIƎƧ:IƎИↃꟼAꓘ:AIИAO

Larcania Seii uxor.

SIIIC (seic), *sic*, adverb., antiquo scribendi more, in lamina plumbea in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1852 pg. 21 (Henzen n. 6114, Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 818).

ΛIƎM (σειλ) et AΛIƎM (σειλα). Vide SILARVS.

ꓘAИIƎƧ (seinal), *Siniâ* (Sinnià)?, n. pr. f. abl. sg. Urna etr. n. 1002 « s. caeś seinal » *Sexta* vel *Setria Caii*

·MƎAↃ·Ƨ
ꓘAИIƎƧ

uxor *Siniâ* nata. *Seiâ* vel *Seianâ* exponit Ianssen (*Inscr. etr.* pg. 21). Sinnia est nomen pr. f. in inscr. apud Mommsen n. 5244.

SEINE, *sine*, praepos., apud veteres, e SEI = *si* et ne. in lege Servil. *Repetund.* cap. 13 (Append. n. LX).

SEIO -onis, h. e. *qui serit*, est cognomen rom., ut T · GRANIVS · SEIO (Doni cl. I n. 29 pg. 8).

MƎꓘIƎƧ (seireś), perperam pro MƎꟼ+ƎƧ setreś, in titulo etr. n. 1461.

?MIƎƧ (seiś), *Seii*, n. pr. m. genit. sg., unde AƧƎIƎƧ (seiesa) = *Seii* uxor, in operc. ossuarii Volaterr. n. 320 bis *b*.

SEISPES et Sispita, *Sospes* et *Sospita*, dicta est Iuno in antiq. inscr. (vide IVNO). Fest. *Qu.* XV, 17 pg. 343: « Sispitem Iunonem, quam vulgo *Sospitem* appellant, antiqui usurpabant, cum ea vox ex graeco videatur sumpta, quod est σώζειν ». Inscr. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1110): Q · CAECILIVS · CN · A · Q · FLAMINI · LEIBERTVS · IVNONE · SEISPITEI | MATRI · REGINAE.

SEIT, *siet* (sit), in inscr. apud Mommsen n. 6011 lin. 11 (*Inscr. lat. antiq.* n. 603).

SEIVGA, *seiugis*, apud Isid. *Orig.* XVIII, 36.

SEIVE, *sive*, coniunctio, e SEI = *si*, et partic. ve, in antiquis legibus rom. (Tab. Bant., Servil. *Repet.*, Thoria *Agr.*, Rubria *De civ. Gallia Cisalp.*, Iulia *Municip.*, S. C. de Asclep., et in nonnullis titulis apud Mommsen (*Inscr. lat. antiquiss.* n. 571, 627, 820).

Ↄ Ǝ M (śec) vel Ↄ Ǝ Ƨ (sec), et ↓ƎM (śech) vel ↓ƎƧ (sech), fortasse *filia* vel *gnata* (Dennis in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 60), apud Etruscos (e rad. sec-, rom. *sequor*, gr. ἕπομαι, sanscr. saċ et sap), pro *genus* vel *series* (id *quod sequitur*, id *quod sectum est*) usurpatum (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 173, et in *Giorn. arcad.* CXX 242; cf. Sec. Campanari in *Giorn.* cit. CXIX 345 = gr. τέκος; Conestab. *Inscr. etr.* pgg. LXII, LXX). Occurrit in multis titulis sepulcralibus ad mulieres pertinentibus (ↃƎM n. 595, 675 bis, 704 bis, 705, 720, 721, 749, 813, 824?, 940, 967, 1287, 1291, 1419, 1463, 1513, 1526, 1559, 1598, 1682, 1748, 1775, 1841, 1880, 1943, 2351; ↃƎƧ n. 193, 716, 1608, 1613, 1644, 1668, 1744, 1781, 1948, 2424; ↓ƎM n. 734, 905 bis *b*, 911, 1009, 1014 ter?, 1226, 1289, 1306, 1388, 1512, 1620 [+ƎM], 1675, 2571 bis; ↓ƎƧ n. 1541, 2104, 2335 *c*, 2340, 2358, 2375), et iungitur fere semper cum matronimicis in -al desinentibus. Ad armen. zavak (familia, filius, proles), gr. τέκος, trahit Ellis (*The armen. orig. of the Etr.* pgg. 107, 112, 115). Alii aliter explicant (cf. Lanzi II 466 = 395 ad n. 470, 792 = 701; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 172 ad n. 18, 178 n. 36, 214 n. 100, 269 n. 224 et n. 226, 270 n. 228, 274 n. 251, 276 n. 255, 283 n. 276, 286 n. 289, 296 n. 311, = *Sexti* fi.; Maury in *Rev. arch.* an. 1860 pg. 171, 176, = *uxor*, e gr. ζεύγω).

V+AKƎƧ (sekatu), *secato*, imperat. 3 pers. sg., in voc. umbr. V+AKƎƧVDꟼ (pru-sekatu) = *pro-secato*.

IↃƎM (śeci), in fragm. inscr. etr. n. 843.

SECIVVM est, quod secespita secatur (Paul. pg. 349). Fest. *Qu.* XV, 23 pg. 348: « [Secivum] est, quod secespita secatur [cibum seu placenta, qu]ae soleat necessaris sa[crificiis adhiberi] ».

SECLVM vel saeclum, *seculum* vel *saeculum*, apud veteres (Plaut. *Mil.* IV, 87, *Truc.* prol. vs. 13). Varro *De l. l.* VI, 11 pg. 76: « Seclum spatium annorum centum vocarunt, dictum a sene, quod longissimum spatium senescendorum hominum id putarunt ».

SECONDVS, *secundus* (ital. *secondo*), in titulo apud Henzen n. 7215. Est etiam cognom. rom., ut C·EGNATIVS SECONDVS (Grut. 80, 12; cf. 476, 9).

SECORITAS, *securitas*, in aureo numo Ioviani imperat., apud Cohen *Méd. impér.* VI 386 n. 11 (SECORITAS REIPVBLICAE).

ƧↃƎƧ (secs), *sex*, nomen numer., in nom. pr. fem. etr. ꓶAИI+ƧↃƎƧ (secstinal) = *Sextiniâ*. Vide AM (śa) et ƎƧ (se).

ꓶAИI+ƧↃƎƧ (secstinal), *Sextiniâ*, n. pr. f. abl. sg., e -ƧↃƎƧ (secs-) = rom. *sex*, apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 982.

SIICTIꟼIS, n. pr. m. in titulo sepulcr. (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 184 n. 41, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 954).

SECTIVS, *secius*, apud Plaut. *Men.* V, VII, 57. Cf. Varr. apud Aul. Gell. XVIII, 9.

V+KƎƧ (seklu), *secto*, particip. perf. pass. (abl. sg.), in voc. umbr. V+KƎƧVDꟼ (pru-seklu) = *pro-secto*.

SECVLA, *falx*, apud Campanos, a *seco*. Varro *De l. l.* V, 137 pg. 53: « *Falces* a farre litera commutata; haec in Campania seculae a secando ».

SECVLA, fluvius apud Mutinam, nunc *Secchia* (e secla). In marm. apud Murat. 460, 5 (Orell. n. 1002): PONT · SECVL·VI IGNIS CONSVMPT · INDVLG · SVA RESTITVI CVRAVERVNT.

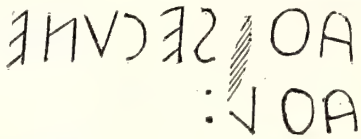
SECVNDILA, *Secundilla*, cognom. fem., ut AVRELIA · SECVNDILA (Mommsen n. 3228). Vide voc. seq.

SECVNDILLA, diminut. secundae. Est cognomen rom. in inscr. apud Mommsen n. 1000, 2452, 3827, 4012, 4280, 5510, 5589, 6306 (106), 6402, 6921, et alios. Vide SECVNDILA.

SECVNDINVS et Secundina, adiect. ad secundum pertinens. Est cognomen rom. apud Marini *Inscr. alb.* pg. 12 et *Arvali* pg. 559, Mommsen n. 586, 622, 635, 1535, 1548, 1571, 1589, 1640, 1650, 1743, 2559, 2872, 3141, 3199, 3288, 3402, 5175, 5267, 5599, 6310 (192), 6629, 6645, 6793, et alios.

SECVNDIO -onis, diminut. secundi, cognom. rom. (Grut. 736 10, Maffei *Mus. ver.* 263 5, Marini *Arvali* pg. 711, Murat. 850 7), ut A · MEMMIVS A · L · SECVNDIO (Marini *Arvali* pg. 250).

ƎИVↃƎƧ (secune), *Siconius*, gentil. etr. Tegula sepulcr. n. 209: « ath secune athl » = *Attius Siconius Attiâ*

natus. Siconius est gentilitium rom. apud Mommsen n. 1743, Sicconius apud Doni et Murat. *Siccionius* exponit Lanzius II 434 = 363 ad n. 365 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 147.

SECVNNVS, *Secundus?*, cognom. in titulo Helvet. apud Mommsen n. 234 (CINNENIVS SECVNNVS). Cf. SECVM pro Secundum, ut C · CEIVM · SECVM in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 17.

SECVRICLA, *securicula* (parva securis), apud Vitruv. IV, 7. Cf. Plin. XVIII, XLIX, 3.

SECVRITAS, dea apud veteres. Tit. Praenest. (Grut. 105 6, Orell. n. 1831): SECVRITATI AVG | SACRVM | DECVRION · POPVLVSQVE | COLONIAE PRAENESTIN. Vide SECORITAS.

ꟼƎЯΑꟻƎƧ (selaei), in titulo Volaterr. n. 346 lin. 6.

ꟻMИΑꟻƎM (s̓elans̓l), *Vulcano*, n. pr. m. (dat. sg.?), pro s̓ethlansl = ƧИΑꟻOƎM (s̓ethlans), in aere Corton. n. 1052.

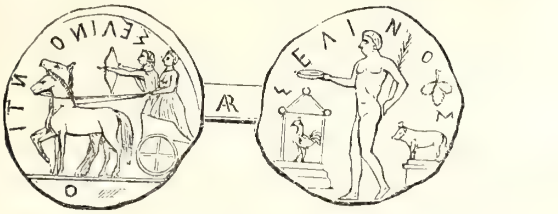
? ΑƎƧΑꟻƎƧ (selasva), in titulo Volaterr. n. 315.

SELENTIOSA, *silentiosa*, adiect. Est nomen pr. fem. in in titulo sepulcr. apud Boissieu (*Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 2 pg. 542): OPTATO ET PAVLINO CON|SV-LIBVS KAL FEBRARIS DEPOS | SELENTIOSES.

SELINVS, Σελινοῦς, Siciliae fluvius, apud Hyblaeos Megarenses, ab apii, quod Graeci σέλινον vocant, ubertate dictum. Strab. VIII, VII, 5: ἄλλος δὲ Σελινοῦς ὁ παρὰ τοῖς Ὑβλαίοις Μεγαρεῦσιν.

§ 2. Σελινοῦς (Ptol. III, 4 codd. Σεληνοῦντος et Ελενοῦντος ποταμοῦ ἐκβολαί), Siciliae fluvius, ad Selinuntem urbem (Strab. XVII, III, 16). Vib. Seq. pg. 17: « Selinus Messaniorum (*Sicanorum?*), a quo civitas Selinus dicta, quod apium ibi plurimum nascitur ».

§ 3. Σελινοῦς, Siciliae urbs (Scyl. Caryand. § 13, Thucyd. VI 47 sq., 62, VII 50, Xenoph. *Hist. gr.* I, I 37, Plin. III, XIV 4; in numis n. 3092*a* ΣΕΛΙΝΟΣ

et ΣΕΛΙΝΟΕΣ), a Megarensibus Siculis condita (Strab. VI, II 6, Scymn. Ch. vs. 292, Thucyd. VI 4, VII 57), ad Selinuntem fluvium, a quo nomen habuit (Durid. Sam. fragm. n. 46 apud Steph. Byz. s. v. Ἀκράγαντες; Vib. Seq. loc. supra cit.). Virg. *Aen.* III, 705: « Teque datis linquo ventis, palmosa Selinus ». Ubi Servius: « civitas est iuxta Lilybaeum, abundans palmis, [quibus vescuntur], et apio. [Σέλινον enim *apium* dicitur. An *palmosa*, ab equis nobilibus?] ». Sil. Ital. XIV, 200: « palmaeque arbusta Selinus ». In titulo apud Orell. n. 794: ABSCESSIT SELINVNTE. — Selinuntii, gr. Σελινούντιοι (Thucyd. VI 6, 8, 13, 20, 47, 62, 65, 67, VII 1, 57 sq., Pausan. *Eliac. sec.* XIX 10 sq.) vel Σελινούσιοι (Herodot. V 46, Xenoph. op. cit. I, II 10), in numis n. 3092*b* ΣΕΛΙΝΟΝΤΙΟΝ (Mionnet I 286 sq.), eius oppidi incolae (Plin. III, XIV, 5). Pausan. loc. cit.: Σικελιώτας δὲ Σελινουντίους ἀνέστησαν μὲν Καρχηδόνιοι πολέμῳ· πρὶν δὲ ἢ τὴν συμφορὰν γενέσθαι σφίσι θεσαυρὸν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὶ ἐποίησαν. — Selinusius (Plin. XXXV, LVI, 1), adiect. ad Selinuntem pertinens, ut ἐν τῇ Σελινουντίᾳ (Polyb. I 39), νῆες Σελινούντιαι (Thucyd. VIII, 26) vel Σελινούσιαι (Xenoph. op. cit. I, II, 8), et creta Selinusia (Vitruv. VII, 14). Strab. VI, II, 9: Θερμῶν γοῦν ὑδάτων ἀναβολὰς κατὰ πολλοὺς ἔχει τόπους ἡ νῆσος, ὧν τὰ μὲν Σελινούντια [καὶ τὰ] κατὰ Ἱμέραν ἁλμυρά ἐστι, τὰ δὲ Αἰγεσταῖα ποτίμα.

SELIQVASTRVM, *sedile* vel *sella*, ab sedendo (Varro *De l. l.* V, 128 pg. 50). Fest. *Qu.* XV, 16 pg. 340 (Paul. pg. 341): « Seliquastra *sedilia* antiqui generis appellantur *d* litera in *l* conversa, ut etiam in sella factum est, et subsellio, et solio, quae non minus a sedendo dicta sunt ».

ΑIƆꟻƎƧ (selcia), *Selcia*, n. pr. f., apud Etruscos, in urna Volaterr. n. 338.

§ 2. *Selciâ*, abl. sg. pro selcial, ut in titulo Volaterr. n. 310 (cf. n. 313).

ΣΕΛΟΥΡΟΣ, bubulcus siculus. Strab. VI, II, 6: νεωστὶ δ' ἐφ' ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλουρός τι, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον, ὃν ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεστῶτος εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων.

ΑꟻꟻƎƧ (selva), in aere tuderte n. 92.

ИΑꟻꟻƎƧ (selvan), *Silvanus?*, deus apud Etruscos, pro ꟻƧИΑꟻꟻƎƧ (selvansl), in aeneo signo n. 2509 (Lanzi II 483 = 410, 527 = 450; cf. Cavedoni in *Ann. dell'Inst. arch.* VII = 1835 pg. 163 nt. 3).

ꟻƧИΑꟻꟻƎƧ (selvansl), *Silvano?*, dat. sg. (cf. ИΑꟻꟻƎƧ selvan), apud Etruscos, in aeneis signis n. 2334, 2582 bis (Lanzi II 532 = 454). Cf. Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1862 pg. 77 sg.

SEMBELLA, *libellae dimidium*. Varro *De l. l.* V, 174 pg. 68 (cf. X, 38 pg. 249): « Nummi denarii decuma libella, quod libram pondo aeris valebat, et erat ex argento parva. Sembella, quod libellae dimidium, quod semis assis ».

ƎMƎƧ (seme). Vide ƧƎIИƎMƎƧ (semenies).

ΛꟻƎMƎ[Ƨ] (semeli?), in aere tridentino n. 12.

SEMELLITANI, populi Siciliae, apud Plin. III, XIV, 5, fortasse pro Sementiani h. e. Sementii incolae. Vide ΣΕΜΕΝΤΙΟΝ.

ƧƎIИƎMƎƧ (semenies), *semestribus*, adiect. dat. vel abl. pl. 3 decl., pro sexmenies, recentiori orthographia SEHMENIER, e ƎƧ (se) = *sex*, et ИƎM (MEN) vel IИƎM (MENI), rom. *mensis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 42, 81, 104 anm. 2, 131, II 297, 336 sq.), in tab. eugub. IIb 1 (perperam ƧƎIИ : ƎMƎƧ). Alii aliter interpretantur (vide ƧƎIЯVꓘƎ+ tekuries).

SEMENSTRIS, *semestris* (Gloss. apud Labb. pg. 671), in Pandect. XVIII, VII 10, XX, II 12 (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *semestris*). Vide voc. sq.

SEMENSTRVVM, *semestrium*. Gloss. apud Labb. pg. 67: « Semenster, ἑξαμηναῖος; semenstre ἡμιμήνιον; semenstris, ἑξαμηνιαῖος καὶ ἡμιμηνιαῖος; semenstrum, ἑξαμηνίδιον ».

IИOΘMƎƧ (semthni), *Sentinia*, n. pr. fem. = IИ+MƎƧ semtni), comparandum cum ƧΑIИ+ИƎƧ (sentnias) et

ƧAИI+ИƎƧ (sentinas), apud Etruscos. In titulis perus.: IИOMƎƧ : ᗡA (ar semthni, n. 1756) = *Arria Sentinia;* et IИOMƎƧ : VA (au semthni, n. 1757 sq.) = *Aula Sentinia.*

ᒣAIMƎƧ (semial), *Semiā?*, n. pr. f. abl. sg., nisi legendum ᒣAI+ИƎƧ (sential), in titulo Urbevet. n. 2134.

SEMICLVSVS, *semiclausus*, in inscr. apud Fabr. cap. III n. 607 pg. 230. Vide CLVSVS.

SEMILIXVLAE. Vide LIXVLAE.

SEMIPATER. Vide SEMO.

SEMIPLOTIA. Vide PLOTVS.

SEMIRVS, fluvius Italiae inferioris, in Bruttiis, apud Plin. III, xv, 2.

SEMITATRIX, dea quae semitis praeest, in marm. apud Orell. n. 4989 (SEMITATRICIBV[S]).

SEMIVIBVS, *semivivus*, adiect., in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 342. Vide VIBVS = *vivus.*

AᒣMƎƧ (semla), Σεμέλη (Semele), dea apud veteres, in etr. speculo n. 2468, cum *Baccho* (MИVᒣ8V8 fufluns) et *Apolline* (VᒣᒣA aplu).

AИMƎM (śemna), in titulo etr. n. 456 et n. 458 (cf. n. 454, 457).

SEMO -onis, deus apud Sabinos (Ovid. *Fast.* VI, 214 « Semo pater », et Liv. VIII 20 cit. ad voc. SANCVS). Fulgent. *De prisc. serm.* n. 11: « Semones dici voluerunt deos, quos nec caelo adscriberent ob meriti paupertatem, sicut sunt Priapus, Epona, Vertumnus; nec terrenos eos deputare vellent pro gratiae veneratione, sicut Varro in Mysticorum lib. ait: *Semoneque inferius derelicto deum depennato attollam orationis eloquio* ». Vide SEMVNES. Inscr. apud Orell. n. 1860: SEMONI | SANCO | DEO FIDIO | SACRVM | SEX · POMPEIVS SP · F | COL · MVSSIANVS | QVINQVENNALIS | DECVR | BIDENTALIS | DONVM DEDIT. In aliis titulis: Sancius Sanctus (Maffei *Mus. ver.* 90 2 = Orell. n. 1859), Sanctus Sancus Semo deus Fidius (Orell. n. 1861), Semo Sancus (Henzen n. 6999).

SEMOL, *simul*, adverb. apud veteres, in titulo Sorano lin. 9 (Append. n. XLI).

SEMONES. Vide SEMO.

SEMONIA, dea apud Romanos, cuius meminit Macrob. *Saturn.* I, 16 cit. ad voc. SEGETIA.

SEMPLECIA, *Simplicia*, n. pr. f., in inscr. apud Fabr. cap. VIII n. LXXXV pg. 581.

SEMPRVLLA, h. e. *perpetua*, a *semper*. Est cognomen rom., ut CARMINIA Q · F · SEMPRVLLA (Murat. 2066, 9).

I+AИI+MƎƧ (semtinati), *Sentinatia*, n. pr. fem., pro I+AИI+ИƎƧ (sentinati), sicut IИ+MƎƧ (semtni) pro sentni = IƎИI+ИƎƧ (sentinei), in sarcophago etr. n. 2570 quat.

IИ+MƎƧ (semtni), *Sentinia*, n. pr. f. = IИOMƎƧ (semthni), pro sentni = IƎИI+ИƎƧ (sentinei), sicut I+AИI+MƎƧ (semtinati) pro I+AИI+ИƎƧ (sentinati), ut in urna perus. n. 1758 IИ+MƎƧ : VA (au semtni) = *Aula Sentinia;* cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 176 (*Aula Sentinia* vel *Aulus Sentinius*).

SEMV, -o, adiect. n. abl. sg. 2 decl., = SEHEMV, in tab. eugub. VIb 16.

SEMVL, *semol* (simul), adverb., apud Plaut. (Ritschl *Proleg.* pg. XCVII, et in *Rhein. Mus.* n. f. VII 319), *Amph.* I, I 69, II, II 83, 122, 136, 172, III, I 9, V, I 77, II 8, *Asin.* II, IV 73, *Bacch.* I, I 74, IV, I 4, *Capt.* I, I 1, III, V 92, *Curc.* III, I 48, *Mil.* I, I 52, IV, IV 1, 35, VIII 8, *Pseud.* I, I 56, III 73, II, I 14, III 27, III, II 69, 74, IV, III 17, VI 17, VII 20, 84, V, II 28, *Rud.* prol. 53, 68, 72, III, IV 55, IV, VI 6, *Stich.* II, II 40, III, I 3, V, V 14, *Trin.* I, II 74, II, I 12, IV, I 22, II 38, IV 14 (ed. Fleckeisen), et *Men.* V, IX 15, *Merc.* IV, I 23, IV 48 (ed. Ritschl).

SEMVNIS et Simunes, *Semones*, in Carm. fr. Arv. n. 2692. Vide SEMO -onis.

SEMVRIVS ager vicinus Romae (Macrob. *Saturn.* I, 10), a Larentia populo Romano legatus (Cic. *Phil.* VI, 5).

SEMVS. Vide SEMO.

ƧᒣᐁAΦMƎƧ (semphachls), nomen vel adiect. numer., e ΦMƎƧ (semph) = *septem*, apud Etruscos (vide MΦMƎƧ semphś), ut ƧᒣᐁAΦMƎƧ ƧᐁAM : ƧᒣIƎA (avils machs semphachls) = *aetatis ann. unum et septuaginta* vel *anno uno et septuagesimo*, in sarcoph. n. 2071. Cf. Orioli in *Album* XIX 155, 173 sg.

MΦMƎƧ (semphś), nom. vel adiect. numer. (ΦMƎƧ semph = *septem*), apud Etruscos, ut MΦMƎƧ : ƧᒣIƎA (avils semphś) = *aetatis ann. septuaginta.* Vide ƧᒣᐁAΦMƎƧ (semphachls).

ИƎƧ (sen). Vide Ǝ+AИI+ИƎƧ (sentinate).

SENA vel Senna, fluvius Piceni, quatuor a Sena oppido millibus, qui nunc *Cesano* appellatur. Sil. Ital. VIII, 453: « Et Clanis et Rubico et Senonum de nomine Sena ». Senna legitur apud Lucan. *Phars.* II, 407.

§ 2. Sena et Senogallia, Σῆνα (Appian. *De bell. Ann.* cap. 52, et *De bell. civ.* I 88; Polyb. II 14, 16, 19; Strab. V, II, 10 codd. Σήναν et Σήνας vel Σηλίας et Σηνεγαλίας pro Σηνογαλλίας) et Σήνα Γάλλικα (Ptol. III 1 Σήνα Γαλλίκα et Σεναγάλλικα), nunc *Sinigaglia*, Umbriae sive Piceni oppidum, in litore Adriatici maris (Plin. III, XIX, 1 et Antonini *itiner.* pgg. 100, 316 « Senogallia »; *Tab. Peuting.* segm. IV c « Sena Galli »; Liv. XXVII 46, et Eutrop. III, 18 « Sena »), a Gallis Senonibus appellatum. Polyb. II, 19: εἰς ἣν καὶ πρώτην τῆς Γαλατίας ἀποικίαν ἔστειλαν τὴν Σήνην προσαγορευομένην πόλιν, ὁμώνυμον οὖσαν τοῖς πρότερον αὐτὴν κατοικοῦσι Γαλάταις. Sil. Ital. XV, 551 sqq.:

« fulgentibus armis
Poenus inundavit campos, qua Sena relictum
Gallorum a populis servat per secula nomen ».

— Senensis et Senogalliensis, adiect. ad Senam

vel Senogalliam pertinens (Cic. *Brut.* cap. 18), ut populus Senensis (Liv. XXVII, 38), et ager Senogalliensis (Frontin. *De col.* pg. 226) vel Sinogalliensis ager (Frontin. pg. 258).

§ 3. *Sena*, Σαίνα (Ptol. III, 1 codd. Σαῖνα), nunc *Siena*, Etruriae urbs (in laterc. milit. apud Marini *Arvali* pg. 324 SAENA; *Tab. Peuting.* segm. III*f* « Sena Iulia »), cuius incolae Senenses (Tacit. *Hist.* IV, 45). — Senensis, adiect. ad Senam pertinens, ut colonia Senensis (Tacit. loc. cit., Plin. III, viii, 2 cit. ad voc. ETRVRIA).

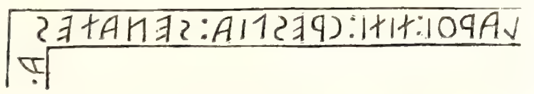
ΣΕΝΑΛΩΝ, in marmore frentano apud Boeckh (*Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 12). Flumen Senelum, nunc *Senello*, quod est Teaten intra et Ortonam, agnoscit Guarinius (*Comm.* XX, 32).

ƧENΛƧ (senas), in numo n. 63 D.

ƎꟻAИƎƧ (senate), *Senatius*, gentil. etr., fortasse e senato, sive e patria derivatum (vide SENA). In urnis perus.: ƎꟻAИƎƧ · ꟼA (ar senate, n. 1310) = *Arrius Senatius*; et ƎꟻAИƎƧ · ƎƧ (se senate, n. 1311) = *Sextus Senatius*. Vide AIꟻAИƎƧ (senatia) et AƧƎꟻAИƎƧ (senatesa). — Senatius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. ix n. 390 pg. 646, Murat. 8, 14 (Mommsen n. 165), et *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 93.

ƧIƎTИИƎƧ (SENATEIS), *senatuos* (senatus), = falisc. OVꟻAИƎƵ (zenatuo), subst. m. genit. sg. 2 decl., apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 11, 42, 49; Peter *Sprache und schrift* etc. s. 42, 70; Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 59; Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294; Aufr. et Kirch. I, 48; Huschke *Die osk.* etc. s. 315). Tab. Abell. n. 2783 lin. 8: ЯVИIꓘИИT · ƧIƎTИИƎƧ (senateís tanginúd) = tab. Bant. n. 2897 lin. 3 SENATEIS · TANGINVD et lin. 6 sq. DAT · SENATE[IS ·] TANGINVD (in aere falisco n. 2441 ... ИƎꟻИƎS · OVꟻAИƎƵ zenatuo senten[tia]) h. e. DE · SENATVOS · SENTENTIAD (S. C. *de Bacch.* lin. 8) pro *de senatus sententia* (Grotefend pg. 10, Peter s. 67 sq., 510 sq., Mommsen s. 119, 145, Aufr. et Kirch. II 333, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 65, Huschke s. 34 et s. 64). In tab. Abell. cit. lin. 35 sq.: ЯVИ|IꓘИИT · ƧIƎVƧ · ƧIƎTИИƎƧ (senateís suveís tanginúd) = *senatus sui sententiā* (Peter s. 76, Mommsen s. 120, Aufr. et Kirch. I 48, Huschke s. 34).

AƧƎꟻAИƎƧ (senatesa), *Senatii uxor*, cognom. mulieris etr., e ƎꟻAИƎƧ (senate) = *Senatius*. Ossuar. n. 159:

« larthi titi crespia senatesa » = *Lartia Titia Crispia Senatii uxor*.

AIꟻAИƎƧ (senatia), *Senatia*, n. pr. f. (vide ƎꟻAИƎƧ senate), in operc. ossuarii perus. n. 1759.

SENATORBVS, *senatoribus*, abl. pl. apud antiquos. S. C. *de Bacch.* lin. 6 (Append. n. lviii): DVM · NE · MINVS · SENATORBVS · C · ADESENT.

SENATVD, *senatu*, abl. sg. in titulo Venus. apud Mommsen n. 715.

SENATVEI, *senatui*, dat. sg., in Epist. ad Tiburtes lin. 12 (Append. n. xxxviii).

SENATVIS. Vide SENATVOS, quod sequitur.

SENATVOS et senatuis, *senatus* vel *senati*, genit. sg., ut DE · SENATVOS · SENTENTIAD (S. C. *de Bacch.* lin. 8, 17), SENATVOSQVE · SENTENTIA (S. C. cit. lin. 21), et SENATVOSQVE · SENTENTIAM (S. C. cit. lin. 23), Senatuis consulta (Fannius apud Charis. pg. 113 = 116 P.; cf. Aul. Gell. IV, 16) et Senateis consultis (Sisenna apud Non. VIII, 10 = pg. 484). Vide ƧIƎTИИƎƧ (SENATEIS) et SENTENTIAD.

SENE, *seine* (sine), praep., ut in titulis sepulcr.: CVM · QVA · VIXI AN XX · D · XXIII SENE FRAVDE (Mommsen n. 5190); TITIAE · NICENI | P · TITIVS · CALLISTVS | LIB | BENEMERENT | FECIT | CVM · QVA · VIX · A · L | SENE · QVERELLA (Grut. 955, 8, Fabr. cap. iv n. 111 pg. 267); CECILIVS · MARITVS · CECILIAE | PLACIDINAE · COIVGI · OPTIME | MEMORIAE · CVM · QVA · VIXI · ANNIS · X | BENE · SENE · VLLA QVERELLA · IXΘYC (Lupi pg. 145; *Catac. de Rome* pl. xxx n. 72); VT · SENE · BILE · REFRIGERETIS (Fabr. cap. ii n. 238 pg. 102); QVAE · BIXIT MECV · ANNIS · XXVIII · M · VIII · SENE · VLLA BILAE (Boldetti *Osserv. sopra i cimit.* etc. pg. 443).

SENEXS, *senex*, in tab. marm. apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1012.

SENEXTRA, *sinistra*, adiect., in inscr. apud Fabr. cap. i n. lii pg. 13 (INTRANTIBVS · PARTE · SENEXTRA).

SENICA, *senex*, vel *anus vilis*, apud Pompon. vs. 111, 131 (Non. I, 59 = pg. 17).

SENILLA, diminut. senis. Est cognomen rom., ut in titulo sepulcr. apud Murat. 1441, 6 MARCO AVRELIO GA... | AELIA SENILLA ET | M · FABIVS SENECIO | AVONCOLO.

SENNA. Vide SENA.

ƧENO (seno), in vase Ital. super. n. 37.

SENOGALLIA. Vide SENA § 2.

SENSTI, *sensisti*, apud Terent. *Andr.* V, iii, 11.

SENT, *sunt*, sanscr. *santi*, praes. indic. 3 pers. pl. (= osc. TƎƧ set), e rad. ES-, rom. *esse*, apud Umbros (Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Lanzi I 373 = 291, Lassen *Beiträge* etc. s. 36, Grotefend *Rud. l. u.* II 28, V 27, VIII 37, Aufr. et Kirch. I 40, 143, 145, II 82, 144, 146, Huschke *Die iguv. taf.* s. 645). Tab. eugub. VI a 15: PORSEI · SVBRA · SCREIHTOR · SENT = *qui supra scripti sunt;* et tab. VI a 27, 36, 46, VI b 29: SVBATOR · SENT = *subacti sunt.*

SENTEMTIA, *sententia*, in lege Iulia *Municip.* cap. 9.

..ИƎ+ИƎS (senten..), *sententiâ*, in aere falisco n. 2441. Vide ⳽ƎIТИИƎ⳽ (SENATEIS).

SENTENTIAD, *sententiâ*, abl. sg. apud veteres. S. C. *de Bacch.* lin. 8, 17 (Append. n. LVIII): DE · SENATVOS · SENTENTIAD; et lin. 21: SENATVOSQVE · SENTENTIAD.

I+ИƎƧ (senti), *Sentia*, familiae etr. nomen, pro ΑI+ИƎƧ (sentia), unde abl. ⅃ΑI+ИƎƧ sential (cf. ΑI+И⳽ sntia). In titulis sepulcr.: I+ИƎƧ · ΑI⅃Ǝꟻ (velia senti, n. 210, 211, 486) = *Velia Sentia*. Urna etr. n. 979:

ΑИI⅃Iꟻ · I+ИƎƧ
⅃·SENTIA·SEX·F

§ 2. I+ИƎM (śenti), *Sentius*, n. pr. m., pro śentis, in operculo ossuarii n. 72 (cf. tit. etr. n. 975, et vide ⳽ƎI+ИƎ⳽ senties). — Sentius est gentilitium rom. in thes. epigr.

SENTIA, deae nomen, « sententias inspirando » (Aug. *De civ. Dei* IV, 11).

⅃ΑI+ИƎƧ (sential), *Sentiâ*, n. pr. f. (abl. sg.), e I+ИƎƧ (senti), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1293: ⅃ΑI+ИƎƧ · MI8Αꟼ : IOƎ⅃ · IOꟼΑ⅃ (larthi lethi rafiś sential) = *Lartia Letia Rofii* uxor *Sentiâ* nata.

⳽ƎI+ИƎ⳽ (senties), *Sentii*, n. pr. m. genit. sg. (vide I+ИƎM śenti § 2), in marm. etr. n. 2328.

SENTINARE, *satagere*, apud veteres (cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *sentino*). Fest. *Qu.* XV, 13 pg. 339: « Sentinare, *satagere*, dictum a sentina, quam multae (leg. *quod multum*) aquae navis cum recipit, periclitatur. Caecilius in Aethrione: *Cum Mercurio capit consilium, post quam sentinat satis* ». Hinc Paul. pg. 338: « Sentinare *satagere*, dictum a sentina navis, quam quis, ut aqua liberet, evacuare contendit, itaque sentinare est *subtiliter periculum vitare* ».

ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas), *Sentinas*, gentilitium etr., unde Ǝ+ΑИI+ИƎƧ (sentinate) = *Sentinatius*, ab adiect. sentinas, quod ad oppidum SENTINVM pertinet. Inscr. etr. n. 2325: ƧƎꟼOƎM · ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas śethres) = *Sentinas Setrii* filius (?). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 315. — Sentinas est gentilitium rom., ut L. Sentinas L. f. Lens. Verus (Grut. 467 2 cit. ad voc. SENTINVM), C. Sentinas Anfiomeus et C. Sentinas C. f. Temp. (Murat. 977, 3; Doni cl. VIII n. 43 pg. 325). Hinc cognom. Sentinianus (Grut. 518 4, 537 11) et Sentinatianus (Grut. 383, 7).

Ǝ+ΑИI+ИƎƧ (sentinate), *Sentinatius* (Sentinas), n. pr. m. (genit. sg. MƎ+ΑИI+ИƎƧ sentinateś), e ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas), quod ab Umbriae oppido SENTINVM (Lanzi II, 346 = 275 ad n. 17, 793 = 702). In titulis sepulcr.: ƎИΑИIИИƎƧ · OИꟼΑ (arnth sentinate, n. 488) = *Aruns Sentinatius*; [Ǝ+ΑИI+ИƎƧ · VΑ] (au sentinate, n. 1767) = *Aulus Sentinatius*; Ǝ+ΑИI+ИƎƧ Α⅃ (la sentinate, n. 1765), Ǝ+ΑИI+ИƎƧꟼΑ⅃ (lar sentinate, n. 1764 et n. 1766), Ǝ+ΑИIT:ИƎƧ : OΑΑ⅃ (larth sentinate, n. 709),

Ǝ+ΑИI+ИƎƧ · ƧIΑΑ⅃ (laris sentinate, n. 709 bis) = *Lars Sentinatius*.

MƎ+ΑИI+ИƎƧ (sentinateś), *Sentinatii* (Sentinatis), n. pr. m. genit. sing., e ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas), apud Etruscos, ut in operculo ossuarii perusini n. 1768: MƎ+ΑИI+ИƎƧ : IƎИΑ⅃Ǝꟻ (velanei sentinateś) = *Velania Sentinatii* uxor.

I+ΑИI+ИƎ⳽ (sentinati), *Sentinatia*, familia etr., unde ⅃ΑI+ΑИI+ИƎƧ sentinatial (abl. sg.), e ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas), apud Etruscos. In titulis sepulcralibus: ITΑИITИƎƧ : ΑИΑO (thana sentinati, n. 708 bis et n. 1766 bis) = *Tannia Sentinatia;* I+ΑИI+ИƎƧ : I+ƧΑ8 (fasti sentinati, n. 708 bis *c*, 1762, 1763) et in titulo n. 712 I+Α:ИI+ИƎƧ : I+ƧΑ8 (fasti sentin-ati) = *Fausta Sentinatia*. Adde tit. perus. n. 1760.

⅃ΑI+ΑИI+ИƎƧ (sentinatial), *Sentinatia*, n. pr. f. abl. sg. (perperam ⅃ΑI+ΑИI+ИƎ entinatial), e I+ΑИI+ИƎƧ (sentinati), apud Etruscos, in operc. ossuar. perus. n. 1394.

IƎИI+ИƎƧ (sentinei), *Sentinia*, n. pr. f. apud Etruscos (genit. ƧΑIИ+ИƎƧ sentnias, abl. ⅃ΑIИ+ИƎM śentnial), ab oppido SENTINVM, unde etiam ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas), derivatum. In urna n. 909: IƎИI+ИƎƧ : ΑИΑO (thana sentinei) = *Tannia Sentinia*.

SENTINVM, Σεντῖνον (Strab. V, II 10; Ptol. III 1 codd. Κέντινον), Umbriae oppidum (Frontin. *De col.* pg. 258 « Sentis oppidum »), ubi nunc *Sassoferrato*. Inscr. apud Orell. n 4134: IMP · GALLIENO AVG · IIII ET VOLVSIANO COS · XV KAL · SEPTEMBRES · SENTINI IN TRICLINI DOMVS CC · NVMERVM HABENTIBVS SEQVELLA EIVSDEM COLLEGI · IBI REFERENTIBVS CASIDIO SEVERO PATRE NN · ET HELDIO PEREGRINO PARENTE etc. — Sentinates, gr. Σεντινάται (Polyb. II 19, Dio Cass. XLVIII 13), eius oppidi incolae (Plin. III, XIX, 2). Inscr. apud Orell. n. 4949: C · AETRIO · C · F · LEM | NASONI | EQVO · PVBLICO | IN · QVINQVE · DECVRIS | PRAEF · COH · I · GERMANOR | TRIB · MIL · LEG · I · ITALICAE | TESTAMENTO · PONI · IVSSIT | IDEMQVE · MVNICIPIB | SENTINATIB · IN · EPVLVM | QVOD · XVII · K · GERMANICAS | DARETVR | HS · CXX · LEGAVIT. — Sentinas, etr. ƧΑИI+ИƎƧ sentinas (unde Ǝ+ΑИI+ИƎƧ sentinate et I+ΑИI+ИƎƧ sentinati), adiect. ad Sentinum pertinens, ut ager Sentinas (Liv. X 27, 30), gr. ἐν τῇ τῶν Σεντινατῶν χώρᾳ (Polyb. II, 19). Liv. X, 27: « Huius populationis fama Etruscos ex agro Sentinate ad suos fines tuendos movit ». Inscr. apud Grut. 467, 2: L · SENTINATI | L · F · LEM · VERO | IIII · VIR · QVINQ | IVR · DIC | ORDO · ET · PLEPS · SENTI | H · A · I · R | SATRIA · AN · F · VERA | FIL · PIISSIMO | L · D · D · D. — Cf. cognom. rom. Sentinius (Mommsen n. 3258) et Sentinus (Murat. 1191, 2); et vide etr. ƧΑИI+ИƎƧ (sentinas).

SENTINVS, deus, qui sensus puerperio largiri putabatur (Aug. *De civ. Dei* VII, 2). Tertull. *ad Nat.* II, 11: « Hinc Vitumnus et Sentinus, per quem viviscat infans et sentiat ».

SENTIS. Vide SENTINVM.

ᛇAIИ+ИƎM (śentnial), *Sentiniā*, n. pr. f., e sentnia pro śentinia = IƎИI+ИƎƧ (sentinei), apud Etruscos. Tit. sepulcr. n. 1746: ИAᛇƆ | ᛇAIИ+ИƎM | Aᛇ AИ+AƧ Ƨᛇ (ls satna la śentnial clan) = *Lars Satenius Lartis* filius *Sentiniā natus*.

ƧAIИ+ИƎƧ (sentnias), *Sentinii* (?), n. pr. m. genit. sg., in titulo etr. n. 2325.

?VИƎM (śenu), *Sentius*, gentil. etr., fortasse pro śentu (fem. I+ИƎƧ senti), in urna etr. n. 980. Vide ᛇAИ+ИqA (arntnal).

SENVISANI, *Sinuessani*. Vide SINVESSA.

IᛇVИƎM (śenuli), in titulo clus. n. 802.

SENVS, *sinus*, subst. m. In titulo sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 372, 1 (Orell. n. 4583): QVI · IN · SENV MARE PERIERVNT.

AIИV⸸ИƎƧ (senchunia), *—ia*, n. pr. f., ut in titulo clus. n. 713 AIИV⸸ИƎƧ : AИAO (thana senchunia) = *Tannia —ia*.

SEXANGESIMVS, *sexagesimus*, in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 238.

SEXATRVS, sextus dies post idus. Varro *De l. l.* VI, 14 pg. 78: « Quinquatrus; hic dies unus ab nominis errore observatur, proinde ut sint quinque. Dictus, ut ab Tusculanis post diem sextum Idus similiter vocatur Sexatrus, et post diem septimum, Septimatrus, sic hic, quod erat post diem quintum Idus, Quinquatrus ».

SEXS, *sex*, nom. numer., unde SEXSAGINTA, SEXSVIR, SEXSTRIMVS (Marini *Arvali* pg. 271), SEXSTIVS, SEXCTA (cf. Avellino *Opusc.* III, 316 sg.), in titulis rom. apud Fabr. cap. I n. 48 et 51 pg. 11, cap. V n. XLII pg. 385, n. 223 et n. 227 pg. 386, Murat. 816 2, Maffei *Mus. ver.* 282 6, et Mommsen n. 2243, 4398.

SEXSAGINTA, *sexaginta*, e SEXS = *sex*. Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 271: HERMIONIQVE | VIXET · ANN PLVS | MINVS SEXSA|GINTA.

SEXCTA, *Sexta*, in titulo apud Fabr. cap. I n. 115 pg. 26 (SEXCTAE · FORTVNATAE).

SEXSTIVS, *Sextius*, gr. ΣΕΞΣΤΙΟΣ (Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 3775), e SEXS = *sex* (vide SEXCTA), ut M · SEXSTIVS (Marini *Arvali* pg. 269). Hinc cognomen Sexstianus, ut C · AFIEDIVS · C · F · SEXSTIANVS (Mommsen n. 4150).

SEXSVIR, *sevir*, e SEXS = *sex*. Inscr. apud Mommsen n. 4653: L · TIBIVS ANTEROS SEXSVIR.

SEXSVS, *sexus*, antiquo scribendi more, in titulo apud Marini *Arvali* pg. 270 (VTRIVSQVE SEXSVS).

SEXTICEPS, h. e. *sex capita* (vertices) habens, adiect. In sacris Argeorum (Varr. *De l. l.* V 50 pg. 20, et V 52 pg. 21): « Cespius mons, sexticeps apud aedem Iunonis Lucinae, ubi aeditumus habere solet »; et « Collis Latiaris, sexticeps in vico Instelano summo *etc.* ».

SEXTIAIVS, *Sextilius*, apud Fabr. cap. V n. 285 pg. 397 (Grut. 741, 9).

SEP-, radix volsca. Vide ϟEPV = *sciente*.

ϟEΠEIΘOϟ. Vide SEBETHVS.

AƧƎIᛇƎƧ (sepiesa), *Sepiesia*, n. pr. f. apud Etruscos. In titulis sepulcr.: AƧƎIᛇƎƧ : qA (ar sepiesa, n. 709 bis *b*, 909 bis) = *Arria Sepiesia;* et AƧƎI[ᛇ]ƎƧ · ᛇƎ (vl sepiesa, n. 708) = *Velia Sepiesia.* Cf. L · SEPPIENVS BITHVS (Fabr. cap. IX n. 392 pg. 646), Sepiena C. f. Isaurica (Murat. 1214 1, Doni cl. X n. 15 pg. 357), et vide SEPIVS (SEPPIVS).

§ 2. *Sepii uxor*, cognomen mulieris etr. In urna clusina n. 696 bis *a*: AƧƎIᛇƎƧ : AИ⁎MƎq : ᛇƎ (vl remzna sepiesa) = *Velia —ia Sepii uxor.*

SEPINVM. Vide SAEPINVM.

ϟEPIϟ, *seiquis* (siquis), apud Volscos, e ϟE = *sei* (si) et PIϟ = *quis*, osc. SVAEPIS et SVAE PIS, umbr. ƧIᛇƎƎƧ sve-pis (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 13 et *Rud. l. u.* V 18 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 324, Huschke *Die osk.* etc. s. 262, Corssen *De Volscor. lingua* pgg. 15, 31, et *Ueb. ausspr.* etc. I 192), in tab. Veliterna n. 2736 lin. 1 et 3.

SEPIVS, *Seppius*, gentil. rom., ut C. Sepius C. l. Salvius (Mommsen n. 4999).

SEPLASIA -ae, et Seplasia -orum, platea urbis Capuae, in qua plurimi unguentarii negotiabantur (Cic. *in Pis.* cap. 11 et *De lege agr.* II 34; Plin. XVI, XVIII 2, XXXIII, LVII 3, XXXIV, XXV 1; Valer. Max. IX, I, 1 ext.; Petron. *Satyr.* cap. 76; Auson. *Epigr.* n. 123). Varro apud Non. III, 234 = pg. 226: « Doti dato insulam Chium, agrum Caecubum, Seplasia Capuae, macellum Romuli ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *seplasia*, *seplasiarium*, *seplasiarius.* — Seplasius est nomen pr. in titulo Florent. apud Murat. 1167, 7.

ꟻƎᛇIᛇƎꟻ (seples), *simplis* (simpulis), subst. n. abl. pl. 2 decl., e semplo, rom. *simpulo*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 30, Aufr. et Kirch. I 68, 92, 119, II 370, Huschke *Die iguv. taf.* s. 404, Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 206, II 9), in tab. eugub. III 17.

SEPOLTVRA, *sepultura* (ital. *sepoltura*). In titulo Campano apud Mommsen n. 1942: VT NI QVI SEPOLTVRA MEA VIOLET.

SEPOSTVS, *sepositus*, partic. a *sepono* (vide POSTVS = *positus*), apud Sil. Ital. VIII 378, XVII 281.

SEPPIV, *Seppius*, gentil. rom., apud Mommsen n. 4911.

SEPPIVS, praenomen Campanum, ut Seppius Lesius meddix Capuae (Liv. XXVI, 6). — Seppius est gentilitium rom. in titulis Ital. infer. apud Mommsen. Cf. SEPIVS, et etr. AƧƎIᛇƎƧ (sepiesa).

SIIPRONI, *Sempronius*, gentil. rom., in titulis sepulcr., ut M · SIIPRONI · AD K SIIPTE (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 956), et TI · SEPR · A · D · QVI (Mommsen op. cit. n. 958).

SEPSE, *se ipsa*, apud Cic. *De rep.* III, 8.

SEPSE?. Vide voc. sq.

SEPSESARSITE, quod invenitur in tab. eugub. VIb 11, fortasse legendum est sepse sarsite (Aufr. et Kirch. II 201), quae, a *σάφα* et *sarciendo* derivata, respondere Grotefendio videntur latino *sane sarteque* (*Rud. l. u.* VI 18 sq., VIII 25). *Solutim* et *ligatim* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 164).

SEPSTINIA, *Sestinia* (Sextinia), n. pr. f. Inscr. apud apud Murat. 152, 3 (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 1458): C · APPVLEIO · C · F · TAPPONI | PONTVFICI | SEPSTINIA · VXOR.

SEPTAS, dictus est a veteribus numerus *septenarius*. Macrob. *Somn. Scip.* I, 6 pg. 37: « Hic numerus ἑπτὰς nunc vocatur antiquato usu primae literae. apud veteres enim septas vocitabatur, quod graeco nomine testabatur venerationem debitam numero ».

SEPTE, *septem* (ital. *sette*), gr. ἑπτὰ, zend. hapta, sanscr. saptan, nom. numer., ut in titulis sepulcr.: VIXIT · ANNIS · DVOBVS MENSIBVS · SEPTE DIEBVS · VIGENTI (Mommsen n. 3293), DIEB · TRIGINTA · SEPTE (Mommsen n. 4399), ANNIS DECE ET SEPTE (Lupi pg. 28), ANNωPOYM · X · MHCωPOYM · SEPTE (Lupi pg. 191). In marm. apud Henzen n. 6132 (vide CREMONA): [AR]AS SEPTE · POSVERVNT. In tit. coemet. apud Boissieu (*Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 7 pg. 548): VIXSIT IN PACE ANNVS QVINQVI ET IN MARTIRIO ANNVS SEPTE. Cittadini *Tratt. dell'orig. della volg. lingua* § 20: *septe è volgar nostro, e non ha ancor cinquanta anni che si è cominciato a scrivere comunemente sette.*

SEPTEMPEDA, Σεπτέμπεδα (Strab. V, IV 2, Ptol. III 1), Piceni oppidum (Frontin. *De col.* pgg. 240, 258 Lachm.), nunc *San Severino*, ad Potentiam fluvium. Eius incolae Septempedani (Plin. III, XVIII, 2). — Septempedanus, adiect. ad Septempedam pertinens. Inscr. apud Henzen n. 6000: CAMVRENAE | C · F | CELERINAE | FLAM · FERON | MVNICIPI · SEPTEMP · MVNICIPES · ET · INCOLAE | TVF · VTRIVSQ · SEXVS | OB · MERITA · EIVS | H · A · I · R. Alia apud Orell. n. 1026: IMP · CAESARI | L · DOMITIO AVRELIANO | P · F · AVG · INVICTO | P · M · TRIB · POT · COS · P · P · | PRINC · IVVENT · OR · SEPT | PVB · D · D.

SEPTERIS, *septembris*, in titulo coemet. apud Fabr. cap. VIII n. 1 pg. 545 (DEPOSITA · III · IDVS · SEPTERIS IN PACE).

AƧƎ+1ƎƧ (septesa), *—ii uxor*, cognom. mulieris, fortasse pro AƧƎI1ƎƧ (sepiesa), in tegula sepulcr. n. 558.

SEPTIM, *septem*, in titulo apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 11 pg. 553 (FLAVIVS FLORI.. EX TRIBVNIS QVI VIXIT ANNOS OCTOGINTA ET SEPTIM etc.). Vide SIPTIM.

SEPTIMATRVS, festum Minervae, septimo die post idus Martias celebratum. Vide QVINQVATRVS et SEXATRVS.

SEPTIMILLVS et Septimilla, diminut. *septimi* et *septimae*, cognom. rom., ut Aelius Septimillus (Grut. 1134, 6), et ACELL · SEPTIMILLA (Maffei *Mus. ver.* 373, 4).

SEPTIMINVS et Septimina, adiect. ad *septimum* et *septimam* pertinens. Est cognomen rom., ut Licinius Septiminus (Grut. 1026, 8), SEPTIMIA SEPTIMINA (Grut. 467, 6), et Tullia Septimina (Grut. 710, 6).

SEPTIMIVS, gentil. umbr., ut Septimius Camers, apud Sallust. *Catil.* cap. 27.

SEPTIMONTIVM, olim erat ubi nunc Roma, nominatum ab tot montibus, quos postea urbs muris comprehendit (Varro *De l. l.* V, 41 pg. 16).

§ 2. Dies festus Romae III id. Decembr., celebratus ob inclusum pomoeriis septimum collem (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 69 Σεπτομουντιος), ita dictus, quod in septem montibus fiebant sacra. Fest. XV, 15, pg. 340 (Paul. pg. 341): [Septimontium dies ap]pellatur mense [Decembri ... post eum, qui dicitur in] Fastis Agonalia, [quod eo die in septem m]ontibus fiunt sa[crificia, Palatio, Velia F]agutali, Subura, [Cermalo, Oppio,] Cispio ». Et *Qu.* XV, 24 pg. 348: « Septimontio, ut ait Antistius Labeo, hisce montibus feriae. Palatio, cui sacrificium quod fit, Palatuar dicitur. villae (*Veliae*), cui item sacrificium. Fagu[t]ali, Suburae, Cermalo, Oppio Caelio † monti, Cispio monti ». Varro *De l. l.* VI, 24 pg. 83: « Dies Septimontium nominatus ab his septem montibus, in quis sita Urbs est; feriae non populi, sed montanorum modo; ut Paganalia, qui sunt aliquoius pagi ». Pallad. XIII, 1: « Et faba circa Septimontium seri potest ». Cf. Tertull. *De idolat.* cap. 10, et *Ad nat.* II 15 (« Septemontium »). — Septimontialis, adiect. ad Septimontii dies pertinens, ut Septimontiale sacrum (Suet. *Domit.* cap. 4) et Septimontialis satio (Colum. II, X, 8).

SEPTIMVS, praenomen apud Aequiculos, ut Septimus Modius (*Auct. de nom. rat.*).

Ǝ⅃+1ƎƧ (septle), *Septilius*, gentil. etr., ut Ǝ⅃+1ƎƧ · OA (ath septle), in operc. ossuarii clus. n. 713 ter. — Septilius est gentilitium rom. apud Grut. 754, 16.

SEPTVENNIS, *septennis*, adiect. apud Plaut. *Poen.* prol. vs. 66, *Men.* V, IX 57, *Merc.* II, II 21, *Bacch.* III, III 36, et Prud. περὶ στεφ. X, 656.

SEPTVENNIVM, *septennium*, e SEPTVENNIS = *septennis*. Fest. *Qu.* XV 21 pg. 347: « *Septuennio quoque* [Ennius]

usus est, ut priore numero, sed id non permansit in usu, nec amplius processit in maiorem ».

SEPTVMIVS, *Septimius*, gentil. rom., ab adiect. numer. SEPTVMVS = *septimus*, ut C · SEPTVMIVS (Murat. 485, 5; *Monum. Matth.* pg. 167 n. 30), L · SEPTVMIVS (Mommsen n. 2177), L · SEPTVMIVS · Ↄ · L · PAMPHILVS (Mommsen n. 5723), CN · SEPTVMIVS · CN · L · (Mommsen n. 6229), N · SEPTVMIVS · N · F · ARN · CAPITO PATER (Mommsen n. 5325), P · SEPTVMIVS · P · F · AQVILIVS (Murat. 745, 3), Septumius Sp. f. Primus (Murat. 1497, 1), T. Septumius C. f. Ser. Tinia (Grut. 467, 9), SEPTVMIA (Mommsen n. 4566), Septumia Secunda et Septumia Exorata (Grut. 748, 5), Septumia L. l. Severa (Grut. 994, 3), Septumia C. f. Spica (Grut. 922, 18), Septumia Sp. f. Maxima (Murat. 1497, 1), Septumia Prisca (Furlan. *Lap. Patav.* n. 98 pg. 105), SEPTVMIA · C... SPICA (Furlan. op. cit. n. 518, pg. 396 et n. 553 pg. 415). ⱶ · GAVIVS · SPEDO SEPTVMIA NAT (Lanzi I 172 = 133 n. XL, Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 1362). Inscr. apud Murat. 977 5 et Maffei *Mus. ver.* 267 3 (Mommsen op. cit. n. 1087):

CN · CN · CN · SEPTVMIEIS · CN · CN · C · L
PHILARGVRVS · MALCHIO · PHILEROS · ARG
CORNVFICIA · Ↄ · L SELENIO
SEPTVMIA · CN · CN · L · AVGE

SEPTVMVLEIVS, gentil. Anagninum, apud Cic. *De orat.* II 67.

SEPTVMVS, *septimus*, adiect. numer., unde gentil. SEPTVMIVS, in titulo perus. apud Vermigl. pg. 455 n. 9 = Orell. n. 4598 (SEPTVMO · DIE · PERIIT). Est cognomen rom., ut L · COEIVS · SEPTVMVS VI · VIR ATEST (Furlan. *Lap. Patav.* n. XXVII).

ꟻEPV, *sciente*, adiect. volscum (abl. sg.), comparandum cum osco SIPVS et rom. ant. SIBVS, *sapiens*, e rad. SEP-, rom. *sap-io*, gr. σοφὸς (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Huschke *Die osk.* etc. s. 263, Corssen *De Volsc. lingua* pgg. 25, 40, 44). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 3: ꟻEPIꟻ : TOTIKV : KOVEHRIV : ꟻEPV = *siquis publico conventu sciente* etc. (Mommsen op. cit. s. 320 et s. 325, Huschke op. cit. s. 261, Corssen op. cit. pg. 25).

SEQVELLA, *sequela*, apud Marini *Arvali* pg. 500 nt. 51.

SEQVNDVS, *Secundus*, n. pr. rom. in titulo apud Murat. 1497, 3.

SEQVO, *sequor*, apud veteres, teste Prisc. pg. 396 = 799 P. A. Gell. XVIII, 9: « nam et sequo et sequor, et item secta et sectio consuetudine loquendi differunt ».

?ЯƎM (śer), in titulo etr. n. 1839. Cf. IꟼVOЯƎM śerthuri (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 297 ad n. 317).

-ƎƎM (SER-), *servare*, radix umbrica in voc. VꝉIƎƎM (SERITV) = *servato*, et in compositis ASERIAIA = *ob-servem*, VꝉAIƎƎ*A (a-zeriatu) et ASERIATV = *ob-servato*, ASERIO = *ob-servare*, VꝉAIƎƎ*ИA (an-zeriatu), ANSERIATO et ASERIATO = *ob-servatum*, ƧƎꝉAIƎƎ*ИA (an-zeriates) et ASERIATER = *ob-servatis*.

SER-, *serere*, rad. osca in voc. ASERVM = *ad-serere*.

SERA, ital. *sera*, subint. *hora*. Gloss. apud Labb. pg. 168 col. 4 et pg. 80 col. 2 (« ἑσπέρα, sera, vespera, crepusculum, vesper »).

?AƧAЯƎM (śerasa), *Serii uxor?*, cognom. mulieris, in urna etr. n. 940. *Seriasia* (n. pr. f.) exponit Lanzius II 447 = 376 ad n. 420.

SERBATOR. Vide CONSERBATOR.

SERBILIVS, *Servilius*, gentil. rom., ut L. Serbilius Eutychianus (Marini *Inscr. alb.* pg. 185). Cf. SERBVLVS.

SERBO, *servo*, apud Gaii *instit.* pg. XLII sq. (serbatur, obserbandus).

SERBVLVS, *Servulus*, n. pr. m. in titulo coemet. apud Mommsen n. 3497.

SERBVS, *servus*, apud Gaii *instit.* pg. XLIII, et in titulis apud Grut. 407 8, 975 2 (SERBVS et CONSERBVS). Ioann. Lyd. *De mag.* I, 11 pg. 129: Καὶ σέρβους τοὺς δούλιους ἀπὸ τοῦ φολαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἰταλοὶ λέγουσι.

ΣΕΡΓΕΝΤΙΟΝ, Siciliae oppidum, apud Ptol. III, 4 (al. Σεργέντειον).

SERGIA tribus, una ex rusticis, a gente eiusdem nominis dicta fuisse videtur (Forcell. *Lexic.* s. v. *Sergius*). Ascon. in orat. pro *C. Corn.* (Orell. V, II, 81): « Sed plenissime Silanus absolutus est; nam duae solae tribus eum, Sergia et Quirina damnaverunt ». Memoratur in lege *De aquaed.* apud Frontin. cap. 129, et in inscr. apud Orell. n. 145, 2288, 3281, 3366, 3518, 3724, 3833, 3856, 3940, 3986, 4118, 4995, Henzen n. 5202, 5988, 6156 sq., 6862, 6885, 7049, 7069, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 604, 1099, 1169, 1534. Cf. Λεύκιος Αποὐλῆνος Λευκίου υἱὸς Σεργίᾳ apud Flav. Ios. *Antiq. iud.* XIV, x, 10.

?ꓘMƎЯƎƧ (sereśl), in marm. etr. n. 1937.

ЯIKƆƎƎƎƧ (serevkid), *silici?*, subst. f. abl. sg., apud Samnites, in tab. Pompeiana n. 2785 lin. 10 (Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 36 sg., Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* pg. 5 sq. = xj sqq.). Alii aliter legunt et vertunt (cf. Minervini et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 15, 98, et Huschke *Die osk.* etc. s. 185).

Ǝ8ƎƎd (ˋSERFE), *Cerfo* vel *Servo*, nomen dei umbr. (dat. sg. 2 decl.), unde adiect. I8ƎƎd (ˋSERFI), ƎI8ƎƎd (ˋSERFIE) et ˋSERFIA, quae comparari possunt cum osc. kerriio (Aufr. et Kirch. I 117, II 265, Huschke *Die iguv. taf.* s. 43, 249, 615; cf. Lanzi II 831 sg. = 742, Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 22). Tab. eugub. Ib 24: : VIƎꟼ : ƎꝉV : VƎ8VƎ : 8VƎꟼA : 8IƎꝉ : ƎƎƎꟼꝉИV8 : IꝉƎAM : Ǝ8ƎƎd VꝉIƎ8 (funtlere trif apruf rufru ute peiu feitu śerfe marti) = *ad fontulos tres apros rubros*

aut piceos facito Cerfo Martio; et tab. VIIa 3: FONDLIRE · ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV · ꟻSERFE · MARTIE · FEITV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR = *ad fontulos apros tres facito sive rufos sive piceos, Cerfo Martio facito pro populo civitatis Iguvinae.*

§ 2. SERFE, *Cerfe* vel *Serve*, vocat. sg., pro ꟻSERFE (Aufr. et Kirch. I 116, Huschke op. cit. s. 616), ut SERFE · MARTIE = *Cerfe Martie*, in tab. eugub. VIb 57, 61.

§ 3. ƎꓭꓷƎꟼ (śerfe), *Cerfi* vel *Servi*, genit. sg. pro śerfes = SERFER (Aufrecht et Kirchhoff I 118, II 286, Huschke op. cit. s. 614). Tabula eugub. Ib 27 sq.: ƧƎI+ꓷAꟽ : ƎꓭꓷƎꟼ : ƎIꓭꓷƎꟼ | : Ǝ+A+ƧƎꓷꟼ (prestate śerfie śerfe marties) = tab. VIIa 6 PRESTOTE · ꟻSERFIE · ꟻSERFER · MARTIER h. e. *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.* Et in eadem tabula Ib 31: ƧƎI+ꓷAꟽ:ƎꓭꓷƎꟼ:ƎIꓭꓷƎꟼ:ƎƧV+:V+IƎ8:8A⅃+I⅃:8Ǝꓷ+ (tref vitlaf feitu tuse śerfie śerfe marties) = tab. VIIa 41: VITLA · TRIF · FEETV · TVRSE · ꟻSERFIE · ꟻSERFER · MARTIER h. e. *vitulos tres facito Tursae Cerfiae Cerfi Martii.*

ꟻSERFER, *Cerfi* vel *Servi*, genit. sg. 2 decl., minus recte SERFER et antiquiori orthogr. ƎꓭꓷƎꟼ śerfe pro śerfes, e śerfo Umbrorum deo (Aufr. et Kirch. I 118, II 265, 282, 286, Huschke *Die iguv. taf.* s. 249; cf. Lanzi II 831 sg. = 742 et Grotefend *Rud. l. u.* IV 9). Tab. eugub. VIb 57 sq.: SERFE · MARTIE · PRESTOTA · ꟻSERFIA · ꟻSERFER | MARTIER · TVRSA · ꟻSERFIA · ꟻSERFER · MARTIER, et tab. VIb 61 SERFE · MARTIE · PRESTOTA · SERFIA SERFER · MARTIER · TVRSA · ꟻSERFIA · SERFER · MARTIER · FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR = *Cerfe Martie, Praestita Cerfia Cerfi Martii, Tursa Cerfia Cerfi Martii, estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae.* Tab. VIIa 6, 8 sq., 24: PRESTOTE · ꟻSERFIE · ꟻSERFER · MARTIER = *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.* Tab. VIIa 9 sq., 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 25, 26 sq., 28 sq., 29 sq., 31 sq., 33, 34, 35, PRESTOTA · ꟻSERFIA · ꟻSERFER [tab. VIIa 16 SERFIA · SERFER] · MARTIER = *Praestita Cerfia Cerfi Martii.* Tab. VIIa 20, 22 sq., 33, 36: PRESTOTAR · ꟻSERFIAR · ꟻSERFER [VIIa 23 SERFER] · MARTIER = *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.* Tab. VIIa 41: TVRSE ꟻSERFIE ꟻSERFER MARTIER = *Tursa Cerfia Cerfi Martii.*

I8[ꓷ]Ǝꟼ (ꟻSERFI), *Cerfio* vel *Servio*, adiect. (dat. sg. 2 decl.) ad Cerfum vel Servum pertinens, e cerfo et suff. io, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 117, II 232 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 249 et s. 615; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 30). Tab. eugub. Ib 4 sq.: ƧAИIꓷVII:ƧA+V+:ꓷƎ⅃V⅃V⅃:V+IƎ8:I8|Ǝꟼ Ǝ+ИVⴲ (hunte śe[r]fi feitu pupluper tutas iiuvinas) = tab. VIb 45: HONDE · ꟻSERFI · FETV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR h. e. *Hondo Cerfio facito pro populo civitatis Iguvinae.*

ꟻSERFIA, *Cerfia* vel *Servia*, adiect. (vocat. sg. 1 decl.), ad Cerfum vel Servum pertinens, e cerfo et suff. io, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110, 163, II 265, 282, Huschke *Die iguv. taf.* s. 249 et s. 611; cf. Lanzi II 831 sg. = 742 et Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, 24), ut PRESTOTA · ꟻSERFIA · ꟻSERFER · MARTIER (tab. eugub. VIb 57, VIIa 9 sq., 11, 13, 15, 18, 19, 21, 25, 26 sq., 28 sq., 29 sq., 31 sq., 33, 34, 35) vel PRESTOTA · SERFIA · SERFER · MARTIER (tab. VIb 61, VIIa 16) = *Praestita Cerfia Cerfi Martii* (genit. PRESTOTAR · ꟻSERFIAR, dat. PRESTOTE · ꟻSERFIE), et TVRSA ꟻSERFIA · ꟻSERFER · MARTIER (tab. VIb 58, 61).

ꟻSERFIAR, *Cerfiae* vel *Serviae*, adiect. (genit. sg. 1 decl.), ad Cerfum vel Servum pertinens, Umbrorum deum (Aufr. et Kirch. I 106, 111, Huschke *Die iguv. taf.* s. 249 et s. 610). Tab. eugub. VIIa 20, 22 sq., 33, 36: PRESTOTAR · ꟻSERFIAR · [ꟻS]ERFER · MARTIER = *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii.*

ƎIꓭꓷƎꟼ (ꟻSERFIE), *Cerfiae* vel *Serviae*, adiect. (dat. sg. 1 decl.), ad Cerfum vel Servum pertinens (Aufrecht et Kirchhoff I 111, II 232, 286, Huschke *Die iguv. taf.* s. 249, et s. 610). Tabula eugubina Ib 27 sq.: ƧƎI+ꓷAꟽ · ƎꓭꓷƎꟼ · ƎIꓭꓷƎꟼ | : Ǝ+A+ƧƎꓷꟼ (prestate śerfie śerfe marties) = tabula VIIa 6, 8 sq., 24 PRESTOTE · ꟻSERFIE · ꟻSERFER · MARTIER h. e *Praestitae Cerfiae Cerfi Martii;* et tabula Ib 31: ƧƎI+ꓷAꟽ : ƎꓭꓷƎꟼ : ƎIꓭꓷƎꟼ : ƎƧV+ (tuse śerfie śerfe marties) = tab. VIIa 41 TVRSE · ꟻSERFIE · ꟻSERFER · MARTIER h. e. *Tursae Cerfiae Cerfi Martii.*

SERFILIA, *Servilia* (?), n. pr. f. in titulo apud Grut. 1065, 9.

IqVOqƎM (śerthuri), *Sertoria*, n. pr. f., = IqV+qƎM (śerturi) pro AIqV+qƎM (śerturia), apud Etruscos. In operc. ossuarii perus. n. 1771: IqVOqƎM : AIИAO (thania śerthuri) = *Tannia Sertoria.*

..ИᗡVOᗡƎM (śerthurn..), *Serturnius* (Sertorius?), n. pr. m. (vide ⅃AIИqV+qƎƧ serturnial), e serthur, unde etiam IqVOqƎM (śerthuri) = *Sertoria*, in ossuario clusino n. 561. Cf. gentil. Sarturnius, apud Fabr. cap. IX n. 379 pg. 645.

SERIAIA, *servem*, coniunct. praes. 1 pers. sg. in voc. umbr. ASERIAIA = *ob-servem*, quod vide.

SERIATER, *servatis*, particip. perf. pass. abl. pl. = Ƨ3+AIꓷƎ⁜ (zeriates) in voc. umbr. ASERIATER (ƧƎ+AIꓷƎ⁜ИA an-zeriates) = *ob-servatis.*

SERIATO, *servatum*, supin. = V+AIꓷƎ⁜ (zeriatu) in compositis umbricis ASERIATO vel ANSERIATO (V+AIꓷƎ⁜ИA an-zeriatu) = *ob-servatum.*

SERIATV, *servato*, imperat. 3 pers. sg., = V+AIꓷƎ⁜ (ze-

riatu) et SERITV (V+IQ3M śeritu), in compos. umbr. ASERIATV (V+AIQ3ǂA a-zeriatu) = *ob-servato*.

AƧ3IQ3Ƨ (seriesa), *Seriesia* (Serii uxor), cognomen mulieris etr., in urna clusina n. 708 (Lanzi II 449 = 378 ad n. 426, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 35). — Serius est gentilitium rom. apud Grut. (128 5, 889 1), Murat. 1403 8, Marini *Arvali* pg. 166 n. 2, Mommsen n. 4833.

SERILLA, *funiculi spartei*. Fest. *Qu.* XV, 16 sq. pg. 340 sq.: « Serilla Verrius appellari putat navigia Histricia (*Histrica*) ac Liburnica, quae lino ac sparto condensantur, a conserendo et contexendo dicta. quia dicat Pacuvius [vs. 250 sq.] in Niptris: *Nec ulla subsues* (al. *subscus*) *cohibet compagem alvei: sed suta lino et sparteis serillibus* (al. *serilibus*), cum περιφραστικῶς et ficto vocabulo usus sit pro *funiculis*, qui sparto conseruntur ».

SERIO, *servare*, infinit. praes. pro seriom, in compos. umbr. ASERIO = *ob-servare*.

SERITV, *servato*, imperat. 2 pers. sg., e rad. SER-, rom. *servare*, unde etiam ASERIO = *ob-servare*, supin. ANSERIATO et ASERIATO (V+AIQ3ǂИA an-zeriatu) = *ob-servatum* et particip. perf. pass. ASERIATER (Ƨ3+AIQ3ǂИA an-zeriates) = *ob-servatis*, apud Umbros (Müller *Die Etr.* I 54 anm. 117 sq., Lassen *Beiträge* etc. s. 54 sq., Grotefend *Rud. l. u.* IV 20, V 26, VI 10, VIII 10, 32, Aufr. et Kirch. I 142, 158, II 22 sq., 162 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 43, 72, 654). Tab. eugub. VI a 31, 40 sq., 50 sq.: DI · GRABOVIE · SALVO · SERITV · OCRE[M] · FISI[M] · SALVA[M] · SERITV · TOTA[M] · [I]IOVINA[M] = *Die Grabovie, salvum servato collem Fisium, salvam servato civitatem Iguvinam.* Tab. VI b 12, 33: FISOVIE SANÇIE (VI b 12) vel TEFRE · IOVIE (VI b 33) · SALVO SERITV · OCRE[M] · FISI · TOTAM · [I]IOVINAM = *Fisovie Sancie* vel *Tefre Iovie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam.* Tab. VI a 31 sqq., 41 sqq., 51 sqq., VI b 12 sqq., 33 sqq., VII a 16 sqq., 29 sqq.: DI · GRABOVIE (VI a 32, 41, 51) vel FISOVIE · SANÇIE (VI b 12) vel TEFRE · IOVIE (VI b 33) vel PRESTOTA · ÇERFIA · ÇERFER · MARTIER (VI a 16, 29) SALVO[M] · SERITV · OCRER · FISIER · (vel POPLER · TOTAR · IIOVINAR, VII a 16) TOTAR · [I]IOVINAR · NOME · NERF · ARSMO · VE[I]RO · PEQVO · CASTRVO · FRI[F] · SALVA · SERITV · FVTV · FO[N]S · PACER · PASE · TVA · OCRE · FISI · (vel POPLE · TOTAR · IIOVINAR, VII a 17, 31) TOTE · [I]IOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *Die Grabovie* vel *Fisovi Sancie* vel *Tefre Iovie* vel *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato collis Fisii* (vel *populi civitatis Iguvinae*), *civitatis Iguvinae nomen, principes —os, viros, pecua, praedia, segetes; salvas servato, esto volens, propitius pace tua colli Fisio* (vel *populo civitatis Iguvinae*), *civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VII a 15 sq., 28 sq.: PRESTOTA · ÇERFIA · ÇERFER · MARTIER · SALVOM · SERITV · POPLO[M] · TOTAR · IIOVINAR · SALVA SERITV [VII a 15 SERITVV] · TOTAM · IIOVINAM = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populum civitatis Iguvinae, salvam servato civitatem Iguvinam.*

§ 2. *Servato*, 3.ª pers. sg., antiquiori orthographia V+IQ3M śeritu = SERIATV in compos. ASERIATV = V+AIQ3ǂA a-zeriatu (Aufr. et Kirch. I 142, II 63, 76, 385, Huschke op. cit. s. 72, 371; cf. Grotefend op. cit. VI 15, VIII 14, 21). Tab. eugub. VI a 11: EINE · TODCEIR · TVDERVS · SEIPODRVHPEI · SERITV = *atque inter urbicos fines ab utroque servato.* Tab. VI a 15 sq.: HONDRA · ESTO · TVDERO · PORSEI · SVBRA · SCREIHTOR · SENT · PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA · SERITV · SVBRA · ESTO | TVDERO · PEICO · MERSTO · PEICA · MERSTA · SERITV = *infra istos fines, qui supra scripti sunt, parram —am, cornicem —am servato; supra istos fines picum —um, picam —am servato.* Tab. VI b 48 sq.: ERIRONT · TVDERVS · AVIF | SERITV = *intra eosdem fines aves servato.* Antiquior forma V+IQ3M (śeritu) occurrit in tab. eugub. II a 24.

SERITVV, perperam in tab. eugub. VII a 15, pro SERITV h. e. *servato*.

SERCIVS, *Sergius*, gentil. rom., ut C · SERCIVS · AMIANTHVS (Fabr. cap. IX n. 395 pg. 646), P · SERCIVS FELICIO (Mommsen n. 2041), et Sercia Felicula (Fabr. loc. cit.).

?IAИJQ3Ƨ (serlnai), in titulo etr. n. 2359.

ΣΕΡΜΙΤΙΟΝ, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

SERO, ital. *serro* (claudo), agnoscitur a Prisc. pg. 443 = 837 P.

SERPSIT, *serpserit*, apud veteres. Fest. *Qu.* XV, 23 pg. 348 (Paul. pg. 349): « Serpsit antique pro *serpserit*, unde videntur serpulae dictae, quas nunc serpentes dicimus, ex graeco, quia illi ἕρπετα, nos pro aspiratione eorum *s* littera posita, ut ἕξ *sex*, ἑπτὰ *septem* ».

SERRA, in sacris nomen erat Tiberini fluminis, teste Servio in Virg. *Aen.* VIII 63, cit. ad voc. THYBRIS.

SERRANVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX 333, 452. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

-ƧQ3d (śers) et ÇES-, *edere*, radix umbrica, in voc. ÇESNA (pro śers-na) = *cena*, unde thema verb. śersna = *cenari* (QVYAИƧQ3d śersnatur = *cenati*) et adiect. śersio = *cenatorius* (genit. pl. f. VQAIƧQ3d śersiaru).

SERS-, sanscr. sad, rom. *sedere*, radix umbrica, in voc. SERSE, SERSI = *sedem* et SERSITV = *sedeto*. Cf. 8Q3ǂ (zeref).

SERS, *siris* (siveris)?, fortasse pro sirs, e *sino*, in Carm. fratr. Arval. n. 2692 (Hermann *Elem. doctr. metr.*

pg. 613, Grotefend *Lat. gramm.* apud Egger pg. 70, Corssen *Orig. poes. rom.* pg. 93 sq. et *Ueb. musspr.* etc. II 26), ubi SERS et SINS, fortasse pro sirs (cf. Lanzi I 144 = 110). Vide SIRIT et siritis.

SERSE, *sedem* (?), = SERSI (?), e rad. SERS-, rom. *sedere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 85, II 36 sq., 54, Huschke *Die iguv. taf.* s. 48), in tab. eugub. VIa 2, 16.

§ 2. —*es* (sedes?), acc. pl. 3 decl., pro sersef, antiquiori orthogr. 8ƎqƎ✱ zeref (Aufr. et Kirch. I 108, 123, II 54, 206, 211 sq., 228 sq.), in tab. eugub. VIb 17, 22, 41 (ter). Vide 8ƎqƎ✱ (zeref).

SERSI, *sedem*, subst. acc. sg. 3 decl. = SERSE (?), e rad. SERS-, rom. *sedere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 38, 42, II 54, 229; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 61). Tab. eugub. VIa 5: SERSI · PIRSI · SESVST = *sedem quum ceperit*. Liv. I, 18: « Augur ad levam eius, capite velato, sedem cepit ».

VᗡꟼIƧᗡƎd (śersiaru), *cenatoriarum* (?), adiect. f. genit. pl. 1 decl., pro śersiarum, e ⅂SESNA pro śersna = *cena*, et suff. *io*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 94, 103, 114, II 382; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VII 22, VIII 23, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26). Tab. eugub. IIa 16: VᗡꟼIƧᗡƎd : Vᗡꟼ✱ИƎM (menzaru śersiaru) = *mensarum cenatoriarum* (?). Ad rom. ant. cerus, osk. kerriioi trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 364 et s. 465)

SERSITV, *sedeto*, imperat. 3 pers. sg., e rad. SERS-, sanscr. sad, rom. *sed-ere* (Aufr. et Kirch. I 39 sq., 42, 142, II 54, 228 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 48 et s. 654), in tab. eugub. VIb 41.

ᗡVꓘꟼИƧᗡƎd (śersnatur), *cenati*, particip. perf. pass. nom. pl. 2 decl., e śersna = ⅂SESNA, sabin. SCENSA h. e. *cena*, quod e rad. -ƧᗡƎd (śers), rom. *edere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 41, 71 sq., 98, 104, 119, 163, II 327, Huschke *Die iguv. taf.* s. 465, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 280). Hinc fut. exact. 3 pers. pl. depon. (Aufr. et Kirch. I 146, II 327 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 9, VIII 22, et Huschke op. cit. s. 658) qИƎᗡV8 : ᗡVꓘꟼИƧᗡƎd (śersnatur furen[t]) = *cenati fuerint*, ut in tabula eugub. Va 22: qИƎᗡV8 : ᗡVꓘꟼИƧᗡƎd : ᗡƎꓘꟼᗡ8 : ƎꟼꟼA : ꓘƎ (et ape frater śersnatur furen[t]) = *et postquam fratres cenati fuerint*.

SERTOR, praen. antiquum, h. e. qui per *sationem* natus erat (*Auct. de nom. rat.*), ut in titulis umbricis VIB · VEDIVS · SERT · F · (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1097), T · MIMESIVS · SERT · F (Grut. 167, 8 = Mommsen op. cit. n. 1412), et Sertor Resius Aequicolus, qui primus ius feciale instituit (*Auct.* cit.). Fest. *Qu.* XV, 16 pg. 340: « Sertorem quidam putant dictum a prendendo, quia cum cuipiam adserat manum, educendi eius gratia ex servitute in libertatem vocetur adsertor. cum verisimilius sit, dictum, qui sereret quid; ac potius adsertorem a serendo cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in libertatem eandem, qua ipse sit, id est iungat, quia fruges cum seruntur, terrae iungit. quod totum Verrius ἀπιϑάνως introduxit ». Cf. Borghesi *Osserv. num.* X, 3 (*Oevres numism.* I, 172).

V+qƎM (śertu), *Sertor* vel *Sertorius*, n. pr. m. etr., ut V+qƎM : ꟼ⅃ (la śertu) = *Lars Sertor* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 208 ad n. 86), in titulo perus. n. 1769.

§ 2. *Sertor*, cogn. etr., ut V+qƎM : ꟼИꟼϽVꟼ⅃ : qꟼ (ar laucana śertu) = *Arrius Lucanius Sertor* (vel *Sertoris* filius?), in titulo clusino n. 646.

ƎИV+ᗡƎM (śertune), in titulo perus. n. 1770. Cf. V+qƎM (śertu) et qV+qƎƧ (sertur).

?qV+qƎƧ (sertur), *Sertorii*, n. pr. m. genit. sg., pro ƧVqV+qƎƧ (serturus), apud Etruscos (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 296 ad n. 312), in operc. ossuarii perus. n. 1552. SIIRTVR pro Serturius vidit Garruccius in *Inscr. Pomp.* (pl. XVI n. 6).

IqV+qƎM (śerturi) et IqV+qƎƧ (serturi), *Sertoria*, familiae etruscae nomen, = IqVOqƎM (śerthuri), pro ꟼIqV+qƎM (śerturia) vel serturia, unde ⅃ꟼIqV+qƎM (śerturial), e qV+qƎƧ (sertur) vel V+qƎM (śertu), rom. SERTOR. In titulis sepulcr.: IqV+qƎM · I+Ƨꟼ8 (fasti śerturi, n. 1197) = *Fausta Sertoria*; et IqV+qƎƧ · ꟼO (tha serturi, n. 1772) = *Tannia Sertoria*.

ꟼIqV+qƎM (śerturia), *Sertoria*, n. pr. f., minus recte IqV+qƎM (śerturi), IqV+qƎƧ (serturi) et IqVOqƎM (śerthuri), unde ⅃ꟼIqV+qƎM (śerturial), apud Etruscos, ut ꟼIqV+qƎM · ꟼO (tha śerturia) = *Tannia Sertoria*, in titulo sepulcr. n. 2570.

⅃ꟼIqV+qƎM (śerturial), *Sertoriā*, n. pr. f. abl sg., fortasse idem ac ⅃ꟼИqV+qƎƧ (serturnal), e ꟼIqV+qƎM (śerturia), apud Etruscos. Urna perusina n. 1196: ⅃ꟼIqV+qƎM : Vqꟼ8 : Ƨ⅃ (ls faru śerturial) = *Lars Farius Sertoriā* natus. Adde inscr. n. 1485.

ƸƎIᗡVꓩᗡƎƸ (serturies), *Sertorii*, n. pr. m. genit. sg. = MIᗡVꓘᗡƎM (śerturiś), e VqV+qƎM (śerturu), in aere etr. n. 2594. Cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1863 pg. 188.

MIᗡVꓘᗡƎM (śerturiś), *Sertorii*, n. pr. m. genit. sg., = ƸƎIᗡVꓩᗡƎƸ (serturies) et ƧVqV+qƎƧ (serturus), e VqV+qƎM (śerturu), in urna etr. n. 930.

⅃ꟼIИqV+qƎƧ (serturnial), *Serturniā* (Sertoriā?), n. pr. f. abl. sg., fortasse pro recentiori forma serturial = ⅃ꟼIqV+qƎM (śerturial), in titulo etr. n. 1979. Cf. ..ИᗡVOᗡƎM (śerthurn..).

VqV+qƎM (śerturu), *Sertorius*, gentilitium etr. (genit. ƧVqV+qƎƧ serturus, MIᗡVꓘᗡƎM śerturiś et ƸƎIᗡVꓩᗡƎƸ serturies). In operc. ossuarii clus. n. 710: VqV+qƎM : ⅃ƎƎ (vel śerturu) = *Velius Sertorius*. Vide qV+qƎƧ (sertur), ꟼIqV+qƎM (śerturia) et IqVOqƎM (śerthuri).

ƧVᑫV+ᑫƎƧ (serturus), *Sertorii*, n. pr. m. genit. sg. = MIᗡVᑫᗡƎM (śerturiś), e VᑫV+ᑫƎM (śerturu), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 711, 974, 1773. In lapide perus. n. 1744: ƧVᑫV+ᑫƎƧ · IИVᑫƎMAƧ · AIΠIꟻ (vipia sameruni serturus) = *Vibia —ia Sertorii* uxor.

ꓘᗡƎƧ (serv), *Servius* (?), praen. vel gentil. etr., pro ƎꟻᗡƎƧ (serve), in inscr. n. 2424 (cf. Vittori *Mem. di Polimarzo* pg. 48). Cf. lapid. etr. n. 937.

SERVASSO -is -it -int, *servavero -is -it -int*, apud Plaut. *Asin.* III, III 64, *Cas.* II, V 16, *Cist.* IV, II 76, *Most.* I, III 71, *Pseud.* I, I 35, *Stich.* IV, I 1, *Trin.* II, II 103, et Cat. *De r. r.* cap. 141.

ƎꟻᗡƎƧ (serve), *Servius*, praen. vel gentil. (fem. IꟻᑫƎƧ servi), in urna perus. n. 1775. Vide ꓘᗡƎƧ (serv).

SERVEILIVS, *Servilius*, antiquo scribendi more (SERVILIA apud Orell. n. 714), ut C · SERVEILI · M · F ·, C · SERVEIL · C · F ·, M · SERVEILI : C · F, in numis consul. apud Cohen pl. XXXVII n. 1 sqq., et P · SERVEILIVS · C · F · ISAVRICVS (Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 608 sq., 613 sq., 622).

IꟻᑫƎƧ (servi), *Servia*, n. pr. f. apud Etruscos (vide ƎꟻᑫƎƧ serve), ut IꟻᑫƎƧ · Aꓶ (la servi) = *Lartia Servia*, in urna perus. n. 1774.

SERVITOR, *servus*, ital. *servitore* (cf. *Auct. serm. ad fratr. in Erem.* cap. 43). Inscr. Florent. apud Gori III pg. 104 n. 100 (Orell. n. 2363): EX IMPERIO | GENI ALOTIANI | EVARISTVS SER|VITOR EORVM EX VI|SO LIB · AN.

SERVIVS, praenomen italicum (cf. etr. ƎꟻᗡƎƧ serve, IꟻᑫƎƧ servi, et Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 5, 1411), ut Servius Tullius (Liv. I 18, 39 sqq., S. Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 7), Σερούιος Τύλλιος vel Τούλλιος (Diod. Sic. X 1 sq., Appian. *De reg.* cap. 2, Plutarch. *De mulier. virt.* in princ., *Quaest. rom.* n. 4, 74, 100), Σέρβιος Τύλλιος vel Τούλλιος (Plutarch. in *Numa* X 1, *Quaest. rom.* n. 36, *De fort. Rom.* cap. 10, Lucian. LXII 5), captiva Corniculana natus, patre nullo, matre serva (Liv. I 39, IV 3). Cf. SER · SVLP · et L · SERVIVS · RVFVS in numis gentis Sulpiciae (Cohen pg. 307), et Serv. Sulpicius Galba imper. (Cohen *Méd. impér.* I 217). Auct. *epit. de nom. rat.*: « Servius, qui mortua matre in utero servatus est ». Dionys. Halic. IV, 1 (vide TVLLIVS): τὸ δὲ κοινὸν καὶ προσηγορικόν, Σερούϊον, ἐπὶ τῆς ἰδίας τύχης, ὅτι δουλεύουσα ἔτεκεν αὐτόν. εἴη δ' ἂν ὁ Σερούϊος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταβιβαζόμενος, Δούλιος. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* II, 102.

SERVM, *serere*, e rad. SER-, apud Oscos. Vide ASERVM = *ad-serere*.

SERVOLVS, *servulus*, apud Plaut. (*Amph.* III, IV 4, *Capt.* IV, II 100, *Cist.* I, III 34, *Men.* II, II 64, *Merc.* prol. vs. 108, *Stich.* III, I 37, *Poen.* I, II 58, III, I 20, V, II 134) et Q. Caec. Stat. vs. 203 (Cic. *De nat. deor.* III, 29). Hinc Servoliculus apud Plaut. *Poen.* I, II, 55.

SERVOS, *servus*, antiquo scribendi more (Prisc. pg. 27 = 554 P. cit. ad voc. VOLGVS), unde CONSERVOS (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 455 n. 9), apud Plautum, et in marm. rom., ut CLEMENS · SCIPIONIS SERVOS (*Giorn. arcad.* XXXIX, 217). Inscr. edita in *Bullett. arch. nap.* II, 97 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1233): HERCVLEI | SACRVM | C · MARCI · C · L · ALEX · FECIT · SERVOS | VOVIT · LIBER · SOLVIT. Adde inscr. lat. ant. apud Mommsen (n. 1067 SERVOS PVBLICVS; n. 573 SERVOM) et tab. Salpens. (Henzen n. 7421 col. 2 lin. 21).

SES, *sexs* (sex), nomen numer., unde SESCENTI pro *sexcenti*, in titulo coemet. apud Murat. 1942, 2 (cf. Mai *Script. vet.* V, 405).

? ᑫAƧƎM (śesar), in urna perus. n. 1794. Cum rom. CAESAR et etr. AESAR = *deus* comparat Vermigl. *Inscr. per.* pg. 219 ad n. 112.

ƎꓘƎꓘ (sese), —, fortasse subst. vel adiect. (abl. sg.), cuius significatio ignoratur (Aufr. et Kirch. II, 372), in tab. eugub. III 23, IV 3, 15. Pro adiect. fem. *pia* sumit Grotefendius (*Rud. l. u.* VII, 32 sq.); et ad rad. SERS-, rom. *sedere* trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 432).

A+ƎdƎƧ (seśeta), *sectā* (abl. sg.), apud Umbros in voc. A+ƎdƎƧA (a-seśeta) = *in-sectā*.

Ǝ+ƎdƎƧ (seśete). Vide ƧƎꓘƎdƎƧ (seśetes).

SESETER. Vide ƧƎꓘƎdƎƧ (seśetes), quod sequitur.

ƧƎꓘƎdƎƧ (seśetes) et Ǝ+ƎdƎƧ (seśete), *sectis*, = SESETER et SEŚETIR, particip. perf. pass. (abl. pl.), apud Umbros in voc. ƧƎꓘƎdƎƧA (a-seśetes) = *in-sectis*, Ǝ+ƎdƎƧVᗡ⅃ (pru-seśete), PROSESETER, PROSEŚETIR = *pro-sectis*, et ꓘƎꓶƎdƎꓘI (iseśe[t]es) = *in-siciis* (isiciis).

SEŚETIR. Vide ƧƎꓘƎdƎƧ (seśetes).

SESETO, *secta*, particip. perf. pass. (acc. pl. n.), in voc. umbr. PROSESETO = *pro-secta*.

§ 2. *Sectorum*, genit. pl. n., pro seśetom, in voc. umbr. PROSESETO = *pro-sectorum*.

V+ƎdƎƧ (seśetu), *sectā*, particip. perf. pass. (acc. pl. n.), in voc. umbr. V+ƎdƎƧVᗡ⅃ (pru-seśetu) = *pro-secta*.

SESCENAR, adiect., ut bos sescenar, apud Liv. XLI, 15, ubi cf. Drakenb. Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

SESCENTESIMVS, *sexcentesimus*, e SESCENTI pro *sexcenti*, in cod. Cic. *De rep.* I, 37 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 78).

SESCENTI, *sexcenti*, unde SESCENTESIMVS, e SES pro *sex*, in inscr. Ancyr. (NAVES CEPI SESCENT[AS ROSTRAT]AS), in codd. Virg. *Aen.* X 172 (cf. Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 472), et in Cic. *De rep.* II 10 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 94) et fragm. apud Mai *Class. auct.* II 142, 368.

SESCONCIA, *sescuncia*, in titulo apud Murat. 1479, 2 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1430).

'SESNA, *caesna* (cena), sabin. SCENSA, subst. f. (acc.

sg. 1 decl.) pro sersnam (e rad. -ꟼƎЯƧ sers-, edere), unde particip. perf. pass. ᗡVꟼAИƧЯƎꟼ (sersnatur) = *cenati*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 41, 71 sq., 93, 98, 110, 162 sq., II 327 sq., 357 sq., 362, Huschke *Die iguv. taf.* s. 477, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 18, 115), in tab. eugub. Vb 9, 13, 15, 18. Cf. Marini *Arvali* pg. 286 sg.

SESO, *sibi*, pronom. dat. sg., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 101, 133, II 248, Huschke *Die iguv. taf.* s. 230; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 34). Tab. eugub. VIb 51: ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO = *tum stipulatur parram —am sibi.*

S[ESOPIA in Augurali et Salia]ri carmine ap[pellatur, quae alias eso]pia pro *sedilibus* di[cere habemus nunc ad]huc in consuetudi[ne]. Ita Fest. *Qu.* XIII, 27 pg. 290 (cf. pg. 406).

SESSIA vel Sesia, eadem quae SEIA, dea apud veteres, quae sementi praeerat. Tertull. *De spect.* cap. 8: « Columnae Sessias a sementationibus, Messias a missibus, Tutelinas a tutela fructuum sustinent ».

SESSITES vel Sessis, fluvius Italiae superioris, hodie *Sesia*, apud Plin. III, xx, 4. Cf Ennod. apud Cluv. *Ital. ant.* pg. 409.

SESSTIVS, *Sestius* (Sextius), gentil. rom., in numo siculo, de quo Borghesius in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 31 sg. (cf. Cavedoni in *Bullett.* cit. pg. 160).

ƎꟸƎƧ (seste), *sistes*, futur. 2 pers. sg. pro sestes, e rad. redupl. sest-, e -AꟸƧ (sta-), rom. *stare*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 82, 144, II 349). Tab. eugub. IIb 22: ƎꟸƧƎƧ : ƎИVꟼ (pune seste) = *quum sistes*. Alii exponunt *sisteris* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 17) vel *sistis* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 334 et s. 652).

SESTELIVS, *Sestilius* (Sextilius), apud Furlan. *Lap. Patav.* pg. 460 n. 726 (C · SESTELI).

VᗡAIƧAꟸИƎꟸƧƎƧ (sestentasiaru), *sextentariarum*, adiect. genit. pl. 1 decl., pro sestentasiarum, compositum e ƧƎƧ (ses) = *sex* et pron. tanto = rom. *tantus*, apud Umbros (Lanzi II 832 = 742, Müller *Die Etr.* I 56 anm. 124, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VII 28, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26, Aufr. et Kirch. I 94, 103, 114, II 312 sq., 366, Huschke *Die iguv. taf.* s. 395, 611), in tab. eugub. III, 2 (vide VᗡAIƧAИᗡV urnasiaru).

SESTINVM, Umbriae oppidum, nunc *Sestino* (cf. Cluver. *Ital. ant.* pg. 622), memoratur in marm. apud Grut. 108, 7 (L · VOLCEIVS SEVERVS · SESTINO). Eius incolae Sestinates, apud Plin. III, xix, 2.

SIISTIVS (SESTIVS) et SIISTIA (SESTIA), perperam SESSTIVS, unde SESTLIA, SESTELIVS et SESTVLLIVS, gentil. rom. (cf. Grut. 516 5, 682 2, Doni cl. II n. 108 pg. 97, cl. VI n. 11 pg. 224, Cohen *Méd. consul.* pg. 300, Cic. *De rep.* II 36 apud Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 111, et fragm. apud Mai *Class. auct.* II 126), ut P · SESTIVS (tab. Capitol. apud Borghesi in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* I, I, 255). Inscr. apud Passionei cl. I n. 13 (Grut. 63 7, Murat. 68 7): SACRVM | SILVANO | D · D | SIISTIA | HIILLAS | ET · L · SIISTIVS | MAGNVS. Cf. SESTIDIVS et SESTIDIA apud Grut. 828 1.

SESTLIA, *Sestilia* (Sextilia), n. pr. f., ut SESTLIA PROTILA (Mommsen n. 5199).

VꟸƧƎƧ (sestu), *sisto*, praes. indic. 1 pers. sg., e rad. redupl. -ꟸƧƎƧ (sest-), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 6, VII 17, VIII 15, Aufr. et Kirch. I 43, 81, 140, II 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 335, 646). Tab. eugub. IIb 24: VꟸƧƎƧ:Vᗡ8VƎ:VꟼꟸIƎVꟸƧƎ:ƎƎƎꟸ:ƎꟼAƧ:ᗡƎꟸAꟼVI (iupater sase tefe estu vitlu vufru sestu) = *Iupiter Sance, tibi istum vitulum —um sisto.*

§ 2. *Sistito*, imperat. 3 pers. sg. = VꟸƧIƧ (SISTV), e sest-tu vel sist-tu (Grotefend *Rud. l. u.* VII 15, 17, 39, VIII 15, Aufr. et Kirch. I 142, II 54, 348 sq., Huschke op. cit s. 335, 654), in tab. eugub. IIb 22.

SESTVLLIVS, *Sextullius* (Sextilius), gentil. rom. in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 33, et in lapide apud Grut. 889, 4.

IƎИƧMVƧƎƧ (sesumsnei), *—ia*, n. pr. f., apud Etruscos, in marm. n. 2044.

ƎᗡVƧƎƧ (sesure), *statuere* (statuerunt), perf. indic. 3 pers. pl., e rad. redupl. -ꟸƧƎƧ (sest-), apud Picenos (Aufr. et Kirch. I 81, 83, 145), in aeneo signo n. 2680. Alii aliter legunt et vertunt (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 360, 362, et Huschke *Die osk.* etc. s. 242 sqq.).

SESVST, *steterit*, futur. exact. 3 pers. sg., e rad. redupl. SEST-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 43, 81 sq., 145 sq., II 53 sq., 61, Huschke *Die iguv. taf.* s. 652, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 29, 32, VI 8 sq.). Tab. eugub. VIa 5: SERSI · PIRSI · SESVST = *sedem quum ceperit*. Occurrit etiam in compos. ANDERSESVST = *inter-stiterit*.

SESVVIVM, herbae genus, apud veteres. Fest. *Qu.* XIV 17 pg. 343: « Sedum, alii sadum appellant herbam, quam Opillius Aurelius sesuvium vocari ait, eamque in tegulis seri, nec quamobrem id fiat, indicat ».

TƎƧ (SET), *sunt*, praes. indic. 3 pers. pl. (= umbr. SENT), e rad. -ƧƎ (ES-), rom. *esse*, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 165, II 82, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* III 422, V 8). In tab. Agnonis n. 2875 A lin. 1: TƎƧ · ƧVП · ƧVTNTƧ (statús pús set) = *stati qui sunt* (Aufr. et Kirch. II, 82) vel *consecrationes quae sunt* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 136). Tab. Abell. n. 2783 lin. 16: TƎƧVT8VᗡП (pruftu set?) = *probata sunt* (Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85; cf. Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 160 anm. 1). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: PAS · EX · AISCEN · LIGIS · SCRIFTAS · SET = *quae hisce in legibus scriptae sunt* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 80). Alii vertunt *sit* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298, et Huschke *Die osk.* s. 359).

+ƎƧ (set), = +ВƎƧ (seht), apud Etruscos. Vide ƎΜVΛ+ƎƧ (setume) = *Septumius* et IΜVΛ+ƎƧ (setumi) = *Septumia*.

+ƎΜ (śet), perperam pro ↓ƎΜ (śech), in titulo etr. n. 1620.

SET., *sed*, coniunctio, in inscr. apud Mommsen n. 2646, 3090, 3137, 6828, et in codd. Cic. *de Rep.* I 3, 10, 17 sq., 22, 27 sq., 30 sq., 34 sq., 38, 41, II 8, 23, 36, 40, 44 (Mai *Class. auct.* I 384, II 348), Gaii *instit.* p. XXXVIII (Lachmann).

SETEBER, *september*, in titulo apud Maffei *Mus. ver.* 358, 9 (KAL · SETEBRES).

SETHLANL. Vide ΜИΑΛ◇ƎƧ (sethlanś).

SIITHRII. Vide ƎᑫOƎƧ (sethre).

SETIA, Σητία (Strab. V, III 10 codd. Σήτεα; Ptol. III, 1 Σήτια et Σετία; Dionys. Halic. VIII, 36 Κετίαν pro Σητίαν) vel Σήτια (Plutarch. in *Iul. Caes.* LVIII, 3) et Σήτιον (Appian. *De bell. civ.* I, 87) vel Σητὴ (Steph. Byz.), Latii oppidum, nunc *Sezza*, inter Appiam viam et Latinam (Liv. XXVI 8, XXIX 14, XXXII 26), Romanorum colonia (Liv. VII 42, VIII 3, XXVII 9, XXIX 15). Vell. Paterc. I, 14: « Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, Sutrium deducta colonia est, et post annum Setina ». Liv. VI, 30: « Eodem anno [U. C. CCCLXVI] Setiam, ipsis querentibus penuriam hominum, novi coloni adscripti ». Frontin. *De col.* pg. 237: « Setia, muro ducta colonia. triumviri munierunt. iter populo debetur ped. XV. ager eius in soluto ex occupatione a militibus tenetur ». Martial. XIII, 112 (cf. XIII, 23):

Pendula Pomptinos quae spectat Setia campos,
Exigua vetulos misit ab urbe cados.

Stat. *Silv.* II, VI, 90 sq.:

« nec quod tibi Setia canos
Restinxit cineres, *etc.* ».

— Eius incolae Setini dicuntur (Plin. III, IX, 11; Liv. VIII 1, XXXII 26), gr. Σητινοί (Dionys. Halic. V, 61) vel Σητηνοί (Steph. Byz.). — Setinus, adiect. ad Setiam pertinens, ut colonia SETIN · (inscr. apud Fabr. cap. II n. 175 pg. 90 = Orell. n. 2246; cf. Vell. Paterc. loc. cit.), Setinus ager (Plin. III, IX 7, XIV, V 5, Liv. XXXII 26), gr. τῆς Σητίνης (Strab. V, III, 5), Setini montes (Iuvenal. XV, 34), Setina gleba (Martial. IX, 23), Setinum h. e. Setinum vinum (Plin. XIV, VIII 2, XXIII, XXI 1, Martial. IV 69, VI 86, VIII 51, IX 3, X 13, XIII 103, 124, Iuvenal. X 27; cf. Sil. Ital. VIII, 376 sq.), gr. Σητῖνος οἶνος (Strab. V, III, 6). — Setia est nomen pr. fem. in inscr. apud Fabr. cap. IX n. 398 pg. 646.

SETIMIVS, *Septimius*, gentil. rom., e SETIMVS pro *septimus*, apud Murat. 882, 1.

SETIMVS, *septimus*, adiect., unde gentil. SETIMIVS (etr. ƎΜVΛ+ƎƧ setume), in titulo sepulcr. apud Renier *Inscr. rom. de l'Algérie* n. 3729 (DISCESSIT SETIMO CALENDAS ACVSTAS).

I+ΑИI+ƎƧ (setinati), *Setinatia*, n. pr. f., fortasse pro I+ΑИI+ИƎƧ (sentinati) = *Sentinatia*, in urna perus. n. 1760.

SETIVS, *secius*, in tab. Gen. lin. 26 (Append. n. I) et in lege Servil. *Repetund.* cap. 21. Cf. Corssen *Krit. beitr. zur lat. formenlehre* s. 5 sqq.

ΑИ+ƎƧ (setna), *Setinia*, n. pr. f. pro ΑIИ+ƎƧ (setnia), sive *Satinius* n. pr. m. pro setnas, apud Etruscos (cf. I+ΑИI+ƎƧ setinati). Titulus perusinus n. 1776: ΑИ+ƎƧ · IOᑫΑΛ (larthi setna) = *Lartia Setinia* vel *Lars Setinius* (cf. IƎИ+ΑƧ satnei).

ΑIИ+ƎƧ (setnia), *Setinia*, n. pr. f. (fortasse abl. sg. pro setnial), e ΑИ+ƎƧ (setna), quod cum ΑI+ИƎƧ (śentia) comparat Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 309 ad n. 358 sq.). Tit. perus. n. 1833: ΑIИ+ƎƧ · IΛƎᖷ · Λᖷ (vl veli setnia) = *Velia Velia Setinia* (vel *Setinià* nata). — Setinus est gentilitium rom., ut L · SETINVS FELICITAS (Marini *Inscr. alb.* pg. 38 n. 31) et P · SETINVS · LVPERCVS (Vermigl. op. cit. pg. 504 n. 116), pro Setinius (Fabr. pg. 646), ut A. Setinius M. f. Pom. Maximus (Murat. 853, 6), Setinius Marcellus (Kellermann *Vigil. rom. laterc.* n. 2 col. 4 lin. 33).

Ǝᑫ+ƎƧ (setre), *Setrius* vel *Sextus*, = ƎᑫOƎƧ (sethre), praenom. etr. (cf. Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI, 363), ut ΑИVƎИϽ · Ǝᑫ+ƎƧ (setre cneuna, n. 328) = *Setrius Gnevius*.

§ 2. *Setrii* vel *Sexti*, genit. sg. pro ΜƎᑫ+ƎƧ (setreś). Inscr. etr. n. 1479: Ǝᑫ+ƎƧ : ΑИᑫVOΛƎᖷ : ƎƧ (se velthurna setre) = *Sextus* (vel *Setrius*) *Volturnius Setrii* (vel *Sexti*) filius.

ΜƎᑫ+ƎƧ (setreś) et ƧƎᑫ+ƎƧ (setres), *Setrii* vel *Sexti*, praen. m., = ΜƎᑫOƎƧ (sethreś) vel ƧƎᑫOƎƧ (sethres), e Ǝᑫ+ƎƧ (setre) = ƎᑫOƎƧ (sethre), apud Etruscos. Lamella plumbea n. 1461: ΜƎᑫIƎƧ | ΑИϽᗡƎᖷ · ΜIΛIᖷ · OᗡΑΛ (larth vipiś vercna se[t]reś) = *Lars Vibius Vercinius Setrii* filius. Inscr. n. 1735 (cf. n. 1798): ƧƎᑫ+ƎƧ · IᖷΛΑΜ · ƎΛVΑ (aule śalvi setres) = *Aulus Salvius Setrii* filius. Adde inscr. Volaterr. n. 337.

Iᑫ+ƎƧ (setri), *Setria*, n. pr. f. pro ΑIᑫ+ƎƧ (setria) = IᑫOƎƧ (sethri) pro ΑIᑫOƎƧ (sethria), ut Iᑫ+ƎƧ · ᑫΑ (ar setri, n. 1753) = *Arria Setria;* et Iᑫ+ƎƧ : OΛ (lth setri, n. 1482) = *Lartia Setria*.

ΑIᑫ+ƎƧ (setria), *Setria*, n. pr. f. = ΑIᑫOƎƧ (sethria), minus recte Iᑫ+ƎƧ (setri) et IᑫOƎƧ (sethri), in urna etr. n. 208.

VΥƎƧ (setu), in urna etr. n. 910. Cf. Lanzi II 427 = 356 ad n. 337, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 150.

ƎΜVΛ+ƎƧ (setume), *Septumius* (Septimius), gentil. etr. (fem. IΜVΛ+ƎƧ setumi), e +ƎƧ (set) = *septem*, ut in operc. ossuarii clus. n. 534 ter *g* ƎΜVΛ+ƎƧ : ᑫΑ (ar setume) = *Arrius Septimius*. Vide SETIMVS pro *septimus*, unde SETIMIVS pro *Septimius*.

IΜVΛ+ƎƧ (setumi), *Septumia* (Septimia), familia etr.

IM̶V+B∃Ƨ (sehtumi), unde I∃ИИMV+∃Ƨ (setumnei) et ꓘAИИMV+∃Ƨ (setumnal), e +∃Ƨ (set) = +B∃Ƨ (seht), rom. *septem* (vide ∃MV+∃Ƨ setume). In titulis sepulcr.: IMV+∃Ƨ : AИAO (thana setumi, n. 1520) = *Tannia Septimia;* IMV+∃Ƨ : IOꟼAꓘ (larthi setumi, n. 1180) et IMVY∃Ƨ : IODAꓘ (larthi setumi, n. 1777) = *Lartia Septimia.* Adde inscr. perus. n. 1148.

[ꓘAИИMV+∃Ƨ] (setumnal), *Septimiâ* sive *Septimienâ*, n. pr. f. abl. sg., e [I∃ИИMV+∃Ƨ] (setumnei), in titulo clus. n. 819.

[I∃ИИMV+∃Ƨ] (setumnei), *Septimia* vel *Septimiena*, n. pr. f. (abl. sg. [ꓘAИИMV+∃Ƨ] setumnal), e IMV+∃Ƨ (setumi) = *Septimia*, in urna clus. n. 821.

∃ИꓘA⊃∃Ƨ (sevakne), *sollenni*, adiect. m. et f. abl. sg. 3 decl. = IИꓘA⊃∃Ƨ (sevakni), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 122, II 376; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), in tab. eugub. IV 23.

§ 2. *Sollennem*, acc. sg. pro sevaknem, = IИꓘA⊃∃Ƨ (sevakni) pro sevaknim (Aufr. et Kirch. I 122, II 173, 278, 317 sq., 341 sqq., 372; cf. Huschke op. cit. s. 621), in tab. eugub. IIa 21, IIb 8, 8, 9, 10, III 22, IV 16, 18, 19.

§ 3. SEVACNE, *sollennes*, acc. pl. pro sevacnef = 8∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevaknef (Aufr. et Kirch. II 305; cf. Huschke op. cit. s. 623), in tab. eugub. VIIb 1.

§ 4. *Sollennibus*, abl. pl. pro ƧIИꓘA⊃∃Ƨ sevaknis (Aufr. et Kirch. I 105, 123, II 374; cf. Huschke op. cit. s. 623), in tab. eugub. IV 9.

8∃ИꓘA⊃∃Ƨ (sevaknef), *sollennes*, adiect. m. et f. acc. pl. 3 decl. (minus recte SEVACNE), e IИꓘA⊃∃Ƨ (sevakni), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 305, 318, 376; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 623), in tab. eugub. IV 22.

IИꓘA⊃∃Ƨ (sevakni), *sollenni*, adiect. m. et f. abl. sg. 3 decl. = ∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevakne (acc. sg. ∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevakne et IИꓘA⊃∃Ƨ sevakni pro sevaknem et sevaknim, acc. pl. 8∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevaknef et SEVACNE, abl. pl. ƧIИꓘA⊃∃Ƨ sevaknis et ∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevakne), compositum ab adiect. sevo (unde MV⊃∃Ƨ sevum et SEVOM) fortasse pro servo vel selvo = sanscr. sarva, osc. SOLLVS, *omnis*, et akno = rom. *anno*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 122), in tab. eugub. IIa 38, 39. Pro rom. *iustus* et *iusta* (hostia) sumit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 305, 706). Cf. Lanzi I 390 = 305 nt. 3, II 833 = 742 et Grotefend *Rud. l. u.* II 31, IV 10, 28, VI 29, VII 14.

§ 2. *Sollennem*, acc. sg. pro sevaknim, = ∃ИꓘA⊃∃Ƨ (sevakne) pro sevaknem (Aufr. et Kirch. I 122, II 318, 372; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 621), in tab. eugub. III 25, 26, 27.

ƧIИꓘA⊃∃Ƨ (sevaknis), *sollennibus*, abl. pl., minus recte ∃ИꓘA⊃∃Ƨ sevakne (Aufr. et Kirch. I 123, II 374; cf. Kuschke *Die iguv. taf.* s. 623), in tab. eugub. IIa 36, 37, IV 25.

SEVERILLA, diminut. *Severae*, cognom. rom., ut C. Appia Severilla (Murat. 1146, 3).

SEVERINVS, adiect. ad severum pertinens. Est cognomen rom., ut P. Aelius Severinus (Murat. 1037, 4).

SEVERITVDO, *severitas* (Non. II, 798 = pg. 173), apud Plaut. *Epid.* V, I 2, et Apul. *Metam.* lib. 1 pg. 34.

SEVEIR, *omnibus*, adiect. abl. pl. 2 decl., e sevo = *omnis*, unde etiam SEVOM, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, II 110, 168). Tab. eugub. VIa 18: ESISCO · ESONEIR · SEVEIR = *cum illis —is omnibus. - Cum his ipsis legibus* vertit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 90), ut seveir sit particip. perf. pass. vel adiect. verbale e σε-ω = ϝε-ω. Alii aliter interpretati sunt (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 71, et Grotefend *Rud. l. u.* VI 15, 19). Vide MV⊃∃Ƨ (sevum).

?ꟼƧ∃Ǝ∃Ƨ (sevesr), in operc. ossuarii perus. n. 1747.

SEVINA, cognomen Bonae Deae, in lapide apud Fabr. cap. x n. 173 pg. 696 = Orell. n. 1520 (BONAE · DEAE · SEVINAE).

SEVINI. Vide SABINI.

SEVIRE, *saevire*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

?IИV∃Ƨ (seuni), in urna senensi n. 436. *Seia*, n. pr. f., exponit Lanzius II 445 = 374 ad n. 416.

SEVOM, *omne*, *totum*, adiect. n. acc. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. MV⊃∃Ƨ sevum (abl. SEVEIR), e sevo = *omnis*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 117, II 110, 166, 168), in tab. eugub. VIa 56. Vide MV⊃∃Ƨ (sevum), quod sequitur.

MV⊃∃Ƨ (sevum), *omne*, *totum*, adiect. n. acc. sg. 2 decl., recentiori orthogr. SEVOM (abl. pl. SEVEIR), e sevo, fortasse pro servo vel selvo (sanscr. sarva, osc. et rom. ant. SOLLVS, gr. ὅλος), unde etiam IИꓘA⊃∃Ƨ (sevakni) = *sollennis*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 41 sq., 117, II 110, 166, 168 sq.; cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 42 sq.). Tab. eugubina Ia 5 sq.: VMIИƧ∃ꟼ : 8∃+V⊃ | : MV⊃∃Ƨ (sevum kutef pesnimu) = *totum caute precator*, et tab. VIa 55 sq. TASES · PERSNIMV | SEVOM = *tacitus precator totum* (Aufr. et Kirch. II 418). Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi II 678 = 588, 715 = 623, 832 = 742, Grotefend *Rud. l. u.* V 9 sq., 19, VI 15, VII 14).

↓∃M (s̓ech) et ↓∃Ƨ (sech). Vide ⊃∃M (s̓ec).

ƧI↓∃M (s̓echis), fortasse idem quod ↓∃M (s̓ech), *natus* vel *nata?* (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 173), in marm. perus. n. 1899. Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi II 446 = 375 ad n. 417, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 154 sg. ad n. 17).

SFAERA, sfera et sfela, *sphaera*, in cod. Cic. *De rep.* I 14, 17 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 63, 66).

ΣΗΚΑΝΗ. Vide SICANIA.

?∃+AΔƸΘM (s̓hsrate), in vase etr. n. 803.

OƧ (sth), *Setrius* (?) vel *Setria* (?), fortasse nota compendiaria praenominis ∃ꟼO∃Ƨ (sethre) vel IꟼO∃Ƨ

(sethri), nisi perperam pro O⅃ (lth) = OqA⅃ (larth) h. e. *Lars* vel *Lartia*, apud Etruscos. In titulis clusinis: ANB⅃Vꟻ : OƧ (sth pulfna, n. 528) = *Setrius Pulfennius*, et IИqVꟻ · OƧ (sth purni, n. 689 bis) = *Setria Furnia*.

§ 2. *Setrius* (?), sive potius *Stenius* (= AИOƧ sthna), gentil. etr., ut OƧ : ⅃Ǝ (vl sth) = *Velius Setrius* vel *Stenius*, in tegula clus. n. 544.

ΣΘΕΝΩΝΙΔΑΣ, Locrus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

?IOM (s'thi), perperam pro IOVM (s'uthi), quod vide.

ЪI-, rom. *cire*, sanscr. c'aj (*ire*), gr. κίω, radix umbrica, in voc. ЪIHITV, ЪITIR et ЪIHITIR (perperam SIHITIR), et in compositis ANЪIHITV, ANЪIHITIR (perperam ANSIHITIR).

IƧ (SI), *sies* (sis), sanscr. sjâs, coniunct. praes. 2 pers. sg., = SEI et SIR (3 pers. pl. SINS), e rad. -ƧƎ (ES-), rom. *esse*, apud Umbros (Lanzi II 832 = 742, Lassen *Beiträge* etc. s. 31, Grotefend *Rud. l. u.* II 28, V 27, Aufr. et Kirch. I 106, 141, 143, Huschke *Die iguv. taf.* s. 647). Tab. eugub. VIb 26: FONSIR · PACER · SI · OCRE · FISI = *volens sis, propitius sis colli Fisio.*

§ 2. *Siet* (sit), sanscr. sjât, 3 pers. sg. = mars. ꟅI (Lanzi II 749 = 657, 822 = 742, Grotefend op. cit. II 28, V 19, 27, VII 8, VIII 37, Aufr. et Kirch. I 141, 143, II 307, 316 sq., 329, 333 sq., Huschke op. cit. s. 647); unde perf. pass. IƧ VꓘAꓷVꓘ (kuratu si) = *curatum sit* (Aufr. et Kirch. I, 145). Tab. eugub. Va 5 sq.: IƧ | : AИVƧƎ : Iꓷ : VꓘIꓷV : ƎqIꟻ (pire ur[a]ku ri esuna si) = *quod — in re divina sit.* Tab. Va 24: IƧ : VꓘAꓷVꓘ : ƎꓘꓨƎꓷ : ƎꓘƧ (sve rehte kuratu si) = *si recte curatum sit.* Tab. Va 26 sq.: IƧ : ƎBVꓷꟻ | : ꓘƎqƎ (erek prufe si) = *tum probe sit.* Tab. Vb 2 sq.: IƧ : ƎꓷVꓘꓷƎBqA | : AꓘVA : AꓘИAꟻ (panta muta arferture si) = *quanta multa adfertori sit.* Tab. Vb 6 sq.: IƧ | ƎꓷVꓘꓷƎBqA : VꓘVA : VꓘИAꓘƎ (etantu mutu arferture si) = *tanta multa adfertori sit.*

IƧ (SI), *suem*, subst. f. acc. sg. 3 decl., pro ꟽIƧ (sim), e su, sanscr. sû (sû-kara, *sus*), gr. σῦς, ὗς, Umbrorum linguâ (Lanzi II 833 = 742, Grotefend *Rud. l. u.* IV 28, VIII 18, 34, Aufr. et Kirch. I 36, 93, II 172, 341 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 140, 323), in tab. eugub. IIb 7.

§ 2. *Sues*, acc. pl., pro SIF (Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 390 sg., *Paralip.* pg. 329, Lanzi I 318 = 246 sg., II 757 = 665, 833 = 742, Aufr. et Kirch. II 180, Huschke op. cit. s. 140; cf. Grotefend op. cit. IV 28, V 15, VII 8, 14). Tab. eugub. VIa 58: POST · VERIR · TREBLANIR · SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREBO · IOVIE = *pone portam Trebulanam sues —as facito Trebae Ioviae.*

ꟅI, *siet* (sit), coniunct. praes. 3 pers. sg., = umbr. IƧ (SI) vel SEI et SIR, e rad. EꟅ-, rom. *esse*, apud Marsos, in aere Rapin. n. 2741 lin. 1. Vide PA<RꟅI (pacr si) = *pacifica sit.*

IM (s'i). Vide IꟽI (mi).

MИAIƧ (sians'), *Sancto* (Sanco)?, fortasse idem ac ⅃MИAIƧ (siansl) et ⅃MИAƧ (sans'l), in titulo perus. n. 1915 lin. 1 (V. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 51, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 121; cf. Amati in *Giorn. arcad.* LVIII, 308).

ƎꓕИAIƧ (siante), *Seiantius*, n. pr. m. fortasse pro ƎꓕИAIƎƧ (seiante), in titulo etr. n. 811. Cf. voc. sq.

?⅃IꓕAIƧ (siatil), in urna etr. n. 2090.

SIBE, *sibi*, = SIBEI, pronom., antiquo scribendi more. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 24: « Sibe et quase, scriptum in multorum libris est; sed an hoc voluerint auctores, nescio. T. Livium ita his usum, ex Pediano comperi, qui et ipse eum sequebatur: haec nos *i* litera finimus ». Occurrit in titulis Patavinis: L · CALPVRNIVS CVPITVS · V · F · SIBE · ET L · CALPVRNIO DEXTRO (Murat. 1144 1 = Furlan. *Lap. Pat.* n. 220 pg. 124), et C · GAVIO · C · L · IVCVNDO CONTVBERNALI SVO · ET SIBE OCTAVIA · METHE V · S · F · (Furlan. op. cit. n. 359 pg. 340). Adde inscr. apud Grut. 827 2, 958 1, et cf. SꟷBI apud Lupi pg. 129.

SIBE, *sive*, coniunctio (= osc. SVAE), apud Gaii *instit.* pg. XLIII (ed. Lachmann), et in inscr. apud Grut. 827, 2.

SIBII (SIBEI), *sibi*, pronom. = SIBE et SEIBI vel SꟷBEI, osc. ꓘIꓭEI (sifei), apud veteres, in titulo n. 2709 ex Scip. sepulcro, in S. C. *de Bacch.* lin. 4 (Append. n. LVIII), in antiq. leg. rom. (Servil. *de Repet.*, Thor. *agr.* Anton. *De Termes.*), et in titulis apud Fabr. cap. IX n. 276 pg. 632, Mommsen *Inscr. lat. antiquiss.* n. 207, 587, 1008, 1056, 1180 (SIBII), 1185, 1217, 1229, 1267, 1271 (SꟷBEI), 1276, 1418, et *Inscr. neapol.* n. 1590, 2043, 4166, 5225.

SIBVLLA, *Sibylla*, unde adiect. Sibullinus, in numo gentis Manliae apud Cohen *Méd. consul.* pg. 199 n. 9.

SIBVLLINVS, *sibyllinus*, adiect. ad SIBVLLAM pertinens. In kalend. Praen. mens. apr. (Orell. II, 389) EX · LIBRIS · SIBVLLINIS, et in tit. apud Mommsen n. 2211 (Orell. n. 2276) EX · LIBRꟷS · SIBVLLꟷNꟷS.

SIBVS, σοφός, *sapiens* (= osc. SIPVS, volsc. ꟅEPV), unde PERSIBVS = *valde sapiens.* Paul. pg. 336: « Sibus, *callidus* sive *acutus* ».

SIGILLO, σφραγίζω (ital. *sigillare*), in Gloss. graecolat. apud Labb. pg. 170.

ΣΙΓΛΙΟΥΡΙΑ, oppidum Italiae, a Poplicola conditum. Plutarch. in *Poplic.* XVI, 3: « Ποπλικόλας δ' ᾑρέθη μὲν ἀπὼν ὕπατος τὸ δεύτερον καὶ σὺν αὐτῷ Τίτος Λουκρήτιος· ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ῥώμην καὶ βουλόμενος τῷ φρονήματι πρῶτον ὑπερβαλέσθαι τὸν Πορσίναν ἔκτιζε πόλιν Σιγλιουρίαν ἤδη πλησίον αὐτοῦ ὄντος. Καὶ τειχίσας μεγάλοις ἀναλώμασιν ἑπτακοσίους ἀποίκους ἀπέστειλεν, ὡς ῥᾳδίως φέρων καὶ ἀδεῶς τὸν πόλεμον.

SIGNIA, antiquiori orthogr. Seignia, Σιγνία (Strab. V, III, 10) vel Σίγνιον (Plutarch. in *Sylla* XXVIII, 6) vel

Σιγναία (Dionys. Halic. IV, 63) et Σίγνεια (Dionys. Halic. V, 58), nunc *Segni*, Volscorum oppidum, et Romanorum colonia (Liv. VIII 3, XXXII 2; cf. Niebuhr *Hist. rom.* III 127 suiv., V 126), inter viam Latinam et Appiam. Liv. I, 56: « Signiam Circeiosque colonos misit (*Tarquinius*), praesidia Urbi futura terra marique ». Id. II, 21: « Eodem anno [U. C. CCLIX] Signia colonia, quam rex Tarquinius deduxerat, suppleto numero colonorum, iterum deducta est ». Frontin. *De col.* pg. 237: « Signia, muro ducta colonia, a militibus et triumviris munita ». — Eius oppidi incolae Signini (Liv. XXVII 10, Plin. III, IX 41), in numis n. 2728 SEIC et SEIG (cf. Mommsen *Inscr.*

lat. ant. n. 1 pg. 5). — Signinus, adiect. ad Signiam pertinens (Plin. XVII, IV 5), ut Municipium Signinum (inscr. apud Ritschl tab. XC B et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1147), vinum Signinum (Plin. XXXII, XXXV 1, Cels. IV 5 et 19; cf. Martial. XIII 116, Sil. Ital. VIII 378, Colum. X 131, Plin. XIV, VIII 5), absol. Signinum (Plin. XXIII, XXI 1), τὸν Σιγνιον λεγόμενον (Strab. loc. cit.), pira Signina (Colum. V, 10 18, Iuven. XI 73, Cloat. apud Macrob. *Saturn.* II 15, Cels. II 24, IV 19), quae alii a colore testacea appellant (Plin. XV, XVI, 2), Signina opera (Plin. XXXV, XLVI 5, Colum. I, VI 12, VIII, XV 3, XVII 1, IX, I 2, Ulpian. *Dig.* XLIII, XX 1), Signinae cisternae (Pallad. I, XVII, 1), camerae Signinae (Pallad. I, XL, 4).

SIGNV, *signum*, in titulo apud Marini *Arvali* pg. 30 (Orell. n. 563, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 541).

SIGNVFICO, *significo*, apud Plaut. *Rud.* IV, I, 5 (Fleckeisen *Epist. crit.* pg. 7).

SID, *sit*. In titulo sepulcr. apud Mommsen n. 3368: SID · TIBI · TERRA · LEVIS. Cf. tit. chr. apud Severan. *Roma sotterr.* lib. III cap. XXI pg. 395.

SIDICINI, Σιδικῆνοι (Strab. V, III 9, Appian. *De reb. samn.* VI 5) vel Σιτικηνοὶ (excerpta ex *hist.* Dionys. Halic. apud *Gr. hist. min.* II XXXVIJ) et Σιτικινοὶ (op. cit. pg. XL codd. σικινοὺς pro Σιτικινοὺς), populi Campaniae (Liv. VII 29, VIII 1 sqq., 15 sqq.; Cic. *Phil.* II, 41), genere Osci. *Acta triumph. Capitol.*: [T · M]ANLIVS · L · F · A · N · IMPERIOSSVS · TORQVAT · A · CDXIII [C]OS · III · DE · LATINEIS · CAMPANEIS · SIDICINEIS AVRVNCEIS XV · K · IVNIAS. — Hinc Teanum Sidicinum (vide TEANVM). Virg. *Aen.* VII, 726 sqq.:

« quos de collibus altis
Aurunci misere patres Sidicinaque iuxta
Aequora ».

Strab. loc. cit.: Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικῖνον (codd. Σιδικηνον) ἐφεξῆς κείμενον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικίνων (codd. Σιδικηνων) ἐστίν. οὗτοι δὲ Ὄσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός, ὥστε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας καὶ αὕτη, μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων. — Sidicinus vel Siricinus et Silicinus, osca orthogr. ЯVИIKIЯIƧ (sidikinud) = *Sidicino* (in numo n. 2746 ad Teanum Sidicinum pertinens), ut Sidicinus ager (Liv. X 14, XXVI 9), Teanum Siricinum (Frontin. *De col.* pg. 238) et Tianum Silicinum, Sidicina cohors (Sil. Ital. V, 551), Sidicinae olivae (Plin. XV, IV, 4). Cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 71 sg.

ЯVИIKIЯIƧ (sidikinud), *Sidicino*. Vide SIDICINI et TEANVM Sidicinum.

ƎIM (sie), in vase etr. n. 2404.

SIEM sies siet sient, *sim sis sit sint*, apud veteres (Plaut., Terent., Caton., Lucret. II 1079, III 101, cet.; cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 304). Cic. *Orat.* cap. 47: « *Siet*, plenum est; *sit* imminutum: licet utam utroque: ergo ibidem [Terent.]:

Quam cara sint, quae post cavendo intelligunt,
Quamquam attinendi magni dominatus sient ».

In antiquis inscr.: SIET (Tab. Bant. cap. 3, leg. Serv. *Repetund.* capp. 1, 4, 6 cet., tab. Gen. lin. 6, lege Thor. *agr.* capp. 1 sq., Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 208), raro SEIT (Mommsen *Inscr. neap.* n. 6011), SIENT (S. C. *de Bacch.* lin. 30, lege Serv. *Repet.* capp. 10 sq., Thor. *agr.* capp. 13, 17, 42).

?MƎIM (sien), in titulo etr. n. 456.

8IƧ (SIF), *sues*, subst. m. et f. acc. pl. 3 decl., minus recte SI, Umbrorum linguâ (Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 390 sg., XV 221, XVI 290, et *Paralip.* pg. 329, Lanzi I 318 = 247 sg., II 716 = 624, 832 = 742, Müller *Die Etr.* I 53, Lassen *Beiträge* etc. s. 52, Aufrecht et Kirchhoff II 180, 186, Huschke *Die iguv. taf.* s. 140; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV, 28). Tab. eugub. I a 7 sq.:
:V+I38:8AIMVK:8IƧ 83D+:ƧƎNA4I3D+:ƧƎ3DƎƎƧV1
AMI3VKI:D31A+V+:VIƧI8:D31IDKV:3IDVI:3383D+
(pus veres treplanes tref sif kumiaf feitu trebe iuvie ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VI a 58 POST · VERIR · TREBLANIR · SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREBO · IOVIE · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA h. e. *pone portam Trebulanam sues — as tres facito Trebae Ioviae pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* Tab. I a 14 sq:
V+38:8VI438:8IƧ:83D+:ƧƎKAИƎƧƎ+:ƧƎ3DƎƎƧV1
AMI3VKI:D31A+V+:VIƧI8:D31IDKVI:IdAƧƎƧI8
(pus veres tesenakes tref sif feliuf fetu fise sasi ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VI b 3 POST · VERIR · TESENOCIR · SIF · FILIV · TRIF · FETV FISO · SANSIE · OCRI[P]ER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA h. e. *pone portam Tesenacam tres sues filios facito Fidio Sancio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.*

ƧI8ƎI (sifei), *sibei* (sibi), pronom. dat. sg., apud

Campanos. Lamina plumbea n. 2749 lin. 9: ИΕΠ · VΝИМ · ꓘIꓭEI · ꓭEDIIИR (nep úlam sifei heriiad) = *nec ollam sibi velit* (habeat).

SIFILATIO, *sibilatio*, e SIFILO (sibilo), quod sequitur.

SIFILO, *sibilo*, e SIFILVM pro *sibilum*, unde etiam sifilatio pro *sibilatio*, apud Non. XII, 49 = pg. 531.

SIFILVM, *sibilum*, unde SIFILO pro *sibilo*, apud veteres. Prisc. pg. 35 = 559 P.: « sifilum quoque pro *sibilum* teste Nonio Marcello de *doctorum indagine* dicebant ».

ꟼMIИ↓V✱Iꓘ (sizuchnis), in tegula Clus. n. 713 bis.

ꟼIHITIR, *citis*, particip. perf. pass. (dat. pl. 2 decl.), = ꟼITIR (perperam SIHITIR), unde ANꟼIHITIR et ANSIHITIR, e śihito, quod e rad. ꟼI-, rom. *cire*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 78, 119, 147, II 152, 266 sq.). Tab. eugub. VIIa 14, 28, 50: NERVS · ꟼIHITIR · ANꟼIHITIR (tab. VIIa 13 NERVS · ꟼITIR · ANꟼIHITIR, et tab. VIb 62 NERVS · SIHITIR · ANSIHITIR) = *principibus citis, incitis*. Alii vertunt *vocatis* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VIII 32), aliique *cinctis* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 246, 250, 268, 270, 290). Vide ꟼIHITV, quod sequitur.

ꟼIHITV, *citos*, particip. perf. pass. acc. pl. 2 decl., pro śihituf, perperam SIHITV (cf. ANꟼIHITV et ANSIHITV), e śihito = śito, quod e rad. ꟼI-, rom. *cire*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 147, II 266 sq.; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 22 sq., 26, VIII 32). Tab. eugub. VIb 59: NERF · ꟼIHITV · ANꟼIHITV (tab. VIIa 49 NERF · SIHITV · ANSIHITV) = *principes citos incitos;* quod Huschkius vertit *milites cinctos discinctos* (*Die iguv. taf.* s. 245, 250, 289). Vide supra ꟼIHITIR.

ᗅꟼƎdꝊId (śihśera), —*am*, acc. sg. 1 decl., pro śihśeram (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19), in tab. eugub. III 15 (cf. Aufr. et Kirch. I 78, II 369). *Septum* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 403). Cum voc. ƎꓶId (śive) comparat Grotefendius (*Rud. l. u.* VII, 30).

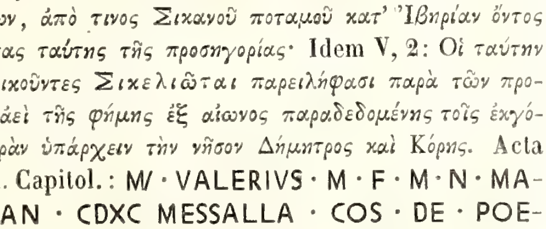
SICANIA, Σικανία (Hom. *Odyss.* XXIV, 307 ἀπὸ Σικανίης; Herod. VII, 170; Diod. Sic. V, 2; Hesych. *Lexic.* II 1183), insula Italiae, a Sicanis appellata (Diod. Sic. V 2, Thucyd. VI 2, Dionys. Halic. I 22), olim a figura ΤΡΙΝΑΚΙΗ (Homer. *Odyss.* XI, 107; Schol. in Nicandr. *Ther.* vs. 529 Θρινακία) vel ΤΡΙΝΑΚΡΙΑ et ΤΡΙΑΚΡΙΑ (Theocr. *Idyll.* XXVIII 18, Thucyd. VI 2, Callim. *Dian.* vs. 57, Pausan. *Eliac. pr.* VII 3, Diod. Sic. V 2, Dionys. Halic. I 22, Tzetz. ad Licophr. vs. 966, Steph. Byz. s. v. Τρινακρία; cf. Polyb. I 42) et Τρινακρὶς νῆσος (Oppian. *De pisc.* III 627; cf. Philosteph. apud Tzetz. *Hist.* VII 672), rom. Trinacria (Virg. *Aen.* III 440, 582; cf. Solin. II 2 et Ovid. *Fast.* IV 420, *Trist.* V, XIII 21, *Metam.* V 347, *Pont.* II, X 22) et Triquetra, postea a Siculis SICILIA dicta (Dionys. Halic. I 22), gr. ΣΙΚΕΛΙΑ (Strab. I, II 14 sq., III 10, 19, II, I 30, IV 3, V 19, III, II 2, VI, I 2, 6, II 1 sq., 4 sq., 11; Scyl. Caryand. § 13; Diod. Sic. IV 23, 85, V 2 sqq., XI 1, 71, 76, 86, 88, XXXIII 1; Thucyd. I 12, 14, 17 sq., 36, 44, II 7, III 86, 99, 103, 115 sq., IV 1 sq., 5, 24 sq., 46 sqq., 58 sqq., 65, 81, V 4 sq., VI 1 sqq., 8 sqq., 17, 30, 42 sq., 61 sqq., 73, 77, 80, 85 sq., 90 sq., 94, VII 1, 3, 11 sqq., 25 sqq., 31 sqq., 46, 50 sq., 57, 73, 80, 85, 87, VIII 1 sq., 4, 13, 26, 96, 106; Polyb. I 2, 8, 11, 13, 16 sqq., 20, 22, 24 sqq., 36 sqq., 41 sq., 52, 55, 59, 62 sq., 67 sq., 71, II 1, III 22-29, XII 23, 25*o*, XXXIV 2; Pausan. *Eliac. pr.* XXV, 6; Appian. *De reb. Samn.* cap. 11 sq., *De reb. Sic.* cap. 1 sqq., *De reb. Pun.* capp. 2, 4 sqq., 133, *De bell. civ.* I 9, II 40 sq., 48, IV 2, 84 sq., V 78, 123, 129, 132 sqq.; D. Cass. XXXVI 8, XXXVIII 17, 38, XLI 18, 41, XLII 56, XLVI 55, XLVII 12, XLVIII 2, 17, 28, XLIX 14, LIII 12, LIV 6 sq., et fragm. n. 40, 140, 150; Aeschyl. *Prom.* vs. 369 τῆς καλλικάρπου Σικελίας; Eurip. *Cycl.* vs. 106, *Phoen.* vs. 212; Aristoph. *Pax* vs. 250, et fragm. n. 527; Pindar. *Pyth.* I 19, *Olymp.* I 13, II 10, *Nem.* I 15; Alex. fragm. comoed. n. 30; Xenoph. *Hist. gr.* I, I 37, V 21, VI II 9, *Memor.* I, IV 17, *Athen. resp.* II 7; Plutarch. in *Alcib.* XVII 1 sq., *Timol.* cap. 1 sqq., *Nic.* XII 1 sq.; Aristot. *Polit.* II, VII, 1; Diog. Laert. III 18, 34, VI 25, VIII 54, 78, 85, IX 55, Olympiod. *Vita Plat.;* Damasc. *Vita Plat.* § 63; Iambl. *De pythag. vita* § 33 sq., 133; Porphyr. *De vita Pythag.* § 21 sq.; Timon. Leucad. fragm. n. 3; Phleg. Trall. fragm. n. 43; Ioann. Antioch. fragm. n. 61). Cf. Plin. VII, XXVII 1, LVII 1, LIX 1, VIII, VI 1, XI, XIV 1, XVIII, VII 5, XII 1 et 6, XXI, LVII 1, XXIII, LIV 3, XXIX, IV 1, XXXI, XXVIII 5, XXXIX 1, XXXV, LI 2, XXXVI, XLV 1, XXXVII, LIV 1, Liv. I 1, II 34, IV 29, VII 26, XXV 39 sq., XXIX 1, Cic. *De rep.* II 4, inscr. apud Orell. n. 619, 1188, 3177, 3179, 3184, 3308, 3672, 3718, 3760, et Henzen n. 5431, 5593, 5604, 6452, 6491, 6506 sq., 6524, 6907, Tacit. *Ann.* I 2, II 59, IV 13, VI 18, 20, XII 23, Corn. Nep. *Alcib.* §§ 4 sqq., *Timol.* § 1, num. arg. gentis Aquiliae apud Cohen pl. VI n. 2. Ovid. *Metam.* V, 495: « Sicaniam peregrinam colo, sed gratior omni *etc.* ». Cf. Auson. *Epigr.* VIII 6. Plin. III, XIV, 1: « Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania Thucydidi dicta, Trinacria pluribus, aut Triquetra, a triangula specie: circuitu patens, ut auctor est Agrippa, DCXVIII m. pass. quondam Brutio agro cohaerens [cf. Mela II, VII 14], mox interfuso mari avulsa XV m. in longitudinem freto, in latitudinem autem m. D. pass. iuxta columnam Rhegiam ». Isid. *Orig.* XIV, 6: « Sicilia a Sicano rege Sicania cognominata est: deinde a Siculo Itali fratre Sicilia. Prius autem Trinacria dicta propter tria ἄκρα, id est promontoria, Pelorum, Pachinum et Lilibaeum. Trinacria enim graecum est, quod latine triquetra dicitur, quasi in tres quadras divisa ». Mart. Capella § 646 pg. 528: « Hinc Sicilia memoranda, quae a Thucydide Sicania, a multis Trinacria perhibetur. Sicania a Sicano rege,

qui cum Iberica manu in eandem terram ante bella Troiana pervenit; dehinc Siculus Neptuni filius, a quo nomen eidem commutatum; nam Trinacria, quod tribus promontoriis triangula censeatur ». Diod. Sic. V, 2: Ἡ γὰρ νῆσος τὸ παλαιὸν ἀπὸ μὲν τοῦ σχήματος Τρινακρία κληθεῖσα, ἀπὸ δὲ τῶν κατοικησάντων αὐτὴν Σικανῶν Σικανία προσαγορευθεῖσα, τελευταῖον δὲ ἀπὸ τῶν Σικελῶν τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας πανδημεὶ περαιωθέντων ὠνόμασται Σικελία. Ἔστι δ' αὐτῆς ἡ περίμετρος σταδίων ὡς τετρακισχιλίων τριακοσίων ἑξήκοντα· τῶν γὰρ τριῶν πλευρῶν ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸ Λιλυβαῖον ὑπάρχει σταδίων χιλίων ἑπτακοσίων, ἡ δ' ἀπὸ Λιλυβαίου μέχρι Παχύνου τῆς Συρακοσίας χώρας σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων, ἡ δ' ἀπολειπομένη σταδίων χιλίων ἑκατὸν ἑξήκοντα. Οἱ ταύτην οὖν κατοικοῦντες Σικελιῶται παρειλήφασι παρὰ τῶν προγόνων, ἀεὶ τῆς φήμης ἐξ αἰῶνος παραδεδομένης τοῖς ἐκγόνοις, ἱερὰν ὑπάρχειν τὴν νῆσον Δήμητρος καὶ Κόρης· ἔνιοι δὲ τῶν ποιητῶν μυθολογοῦσι κατὰ τὸν τοῦ Πλούτωνος καὶ Περσεφόνης γάμον ὑπὸ Διὸς ἀνακάλυπτρα τῇ νύμφῃ δεδόσθαι ταύτην τὴν νῆσον. Strab. VI, II, 1: Ἔστι δ' ἡ Σικελία τρίγωνος τῷ σχήματι, καὶ διὰ τοῦτο Τρινακρία μὲν πρότερον, Θρινακὶς δ' ὕστερον προσηγορεύθη, μετονομασθεῖσα εὐφωνότερον. τὸ δὲ σχῆμα διορίζουσι τρεῖς ἄκραι, Πελωριὰς μὲν ἡ πρὸς τὴν Καῖνυν καὶ τὴν στυλίδα τὴν Ῥηγίνων ποιοῦσα τὸν Πορθμόν, Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς ἕω καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον· τρίτη δ' ἐστὶν ἡ προσεχὴς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς ταύτην ἅμα καὶ τὴν χειμερινὴν δύσιν Λιλύβαιον. Herod. loc. cit.: ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλουμένην. Scymn. Chius. vs. 264-275:

> Ἑξῆς Σικελία νῆσος εὐτυχεστάτη,
> ἣν τὸ πρότερον μὲν ἑτερόγλωσσα βάρβαρα
> λέγουσι πλήθη κατανέμεσθ' Ἰβηρικά,
> διὰ τὴν ἑτερόπλευρον δὲ τῆς χώρας φύσιν
> ὑπὸ τῶν Ἰβήρων Τρινακρίαν καλουμένην
> χρόνῳ Σικελίαν προσαγορευθῆναι πάλιν,
> Σικελοῦ δυναστεύσαντος· εἶθ' Ἑλληνικὰς
> ἔσχεν πόλεις, ὥς φασιν, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν
> δεκάτῃ γενεᾷ μετὰ ταῦτα Θεοκλέους στόλον
> παρὰ Χαλκιδέων λαβόντος· ἦν δ' οὗτος γένει
> ἐκ τῶν Ἀθηνῶν· καὶ συνῆλθον, ὡς λόγος,
> Ἴωνες εἶτα Δωριεῖς οἰκήτορες.

Σηκάνη est oppidum Siciliae apud Hesych. *Lex.* II, 1173. — Sicani, gr. Σικανοὶ (Diod. Sic. IV 23, 30, V 2, 6, 8 sq.; Dionys. Halic. I, 22; Strab. VI, II, 4; Scyl. Caryand. § 13; Thucyd. VI 2; Hesych. *Lex.* II, 1183), et Siculi (Liv. IV 29, XXVI 29-33, XXIX 1, Corn. Nep. *Timol.* § 3; inscr. apud Henzen n. 5198 SICVLI AGRIGENTini), gr. Σικελοὶ (Homer. *Od.* XX, 383; Strab. VI, II, 4; Scyl. § 13; Diod. Sic. V 6, 9, XI 76, 88; Thucyd. III 103 IV 25, V 4, VI 1 sq., 34, 45, 48, 62, 65, 94, 98, 103, VII 1 sq., 32 sq., 57 sq., 77, 80; Polyb. XII 5 sq.; Pausan. *Eliac. pr.* XXV, 6; Appian. *De reb. Pun.* cap. 8; Hesych. *Lexic.* II 1183), dicti sunt Sicaniae seu Siciliae incolae (Solin. II 3, 8), quos barbaros vocitant graeci scriptores (Thucyd. III 103, Scyl. § 13, Ephorus apud Strab. VI, II 4; cf. Arrian. *Ars tact.* XVI 9). Diod. Sic. V, 2: Τοὺς δὲ κατοικοῦντας αὐτὴν τὸ παλαιὸν Σικανοὺς αὐτόχθονας εἶναί φασιν οἱ νομιμώτατοι τῶν συγγραφέων. Cf. Pausan. *Eliac. pr.* XXV, 6. Virg. *Aen.* VIII, 328: « Tum manus Ausonia, et gentes venere Sicanae ». Ubi Servius (cf. I 557): « Sicani autem, secundum nonnullos, populi sunt Hispaniae, a fluvio Sicori dicti: Lucanus IV 14 *Hesperios inter Sicoris non ultimus amnis.* Hi duce Siculo venerunt ad Italiam, et eam tenuerunt, exclusis Aboriginibus. Mox ipsi pulsi ab illis, quos ante pepulerant, insulam vicinam Italiae occupaverunt: et eam Sicaniam a gentis nomine, Siciliam vero a ducis nomine dixerunt: quanquam Thucydides lib. VI 2 dicat de Sicilia Italum regem venisse, et ab eo esse Italiam appellatam ». Siculi vero Latium antiquum tenuerunt, ab Aboriginibus et Pelasgis expulsi (Dionys. Halic. I 9, 12, 16, 22, Plin. III, IX 4 et 16, XIX 1; cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 66 sq., 111, 237, Müller *Die Etr.* I 10 sq., A. Vannucci *Stor. d'Italia* I 33 sg. ed. 2.ª). Dionys. Halic. I, 9: Τὴν ἡγεμόνα γῆς καὶ θαλάσσης ἁπάσης πόλιν, ἣν νῦν κατοικοῦσι Ῥωμαῖοι, παλαιότατοι τῶν μνημονευομένων λέγονται κατασχεῖν, βάρβαροι Σικελοὶ ἔθνος αὐθιγενές. Serv. ad Virg. *Aen.* VII, 795 (veteresque Sicani): « Bene *veteres:* nam ubi nunc Roma est, ibi fuerunt Sicani: quos postea pepulerunt Aborigines ». Et ad *Aen.* XI, 317: « Usque ad fines Sicanos, quos Siculi aliquando tenuerunt, id est, usque ad ea loca, in quibus nunc Roma est: haec enim Siculi habitaverunt: unde est VIII 328. [Illi autem a Liguribus pulsi sunt; Ligures a Sacranis; Sacrani ab Aboriginibus] ». Cf. Aul. Gell. I, 10. Diod. Sic. V, 6: Τίμαιος δὲ τὴν ἄγνοιαν τούτου τοῦ συγγραφέως ἐλέγξας ἀκριβῶς ἀποφαίνεται τούτους αὐτόχθονας εἶναι· πολλὰς δὲ αὐτοῦ φέροντος ἀποδείξεις τῆς τούτων ἀρχαιότητος, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγούμεθα περὶ τούτων διεξιέναι. Οἱ δ' οὖν Σικανοὶ τὸ παλαιὸν κωμηδὸν ᾤκουν, ἐπὶ τῶν ὀχυρωτάτων λόφων τὰς πόλεις κατασκευάζοντες διὰ τοὺς λῃστάς· οὐ γὰρ ἦσαν ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν βασιλέως τεταγμένοι, κατὰ πόλιν δὲ ἑκάστην εἷς ἦν ὁ δυναστεύων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἅπασαν τὴν νῆσον κατῴκουν, καὶ τὴν χώραν ἐργαζόμενοι τὰς τροφὰς εἶχον· ὕστερον δὲ τῆς Αἴτνης ἐν πλείοσι τόποις ἀναφυσήματα πυρὸς ἀνιείσης, καὶ πολλοῦ κατὰ τὴν χώραν ῥύακος ἐκχυθέντος, συνέβη φθαρῆναι τῆς γῆς ἐπὶ πολὺν τόπον. Ἐπ' ἔτη δὲ πλείω τοῦ πυρὸς ἐπινεμομένου πολλὴν χώραν, φοβηθέντες τὰ μὲν πρὸς ἕω κεκλιμένα τῆς Σικελίας ἐξέλιπον, εἰς δὲ τὰ πρὸς δυσμὰς νεύοντα μετῴκησαν. Τὸ δὲ τελευταῖον πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον ἐκ τῆς Ἰταλίας τὸ τῶν Σικελῶν ἔθνος πανδημεὶ περαιωθὲν εἰς τὴν Σικελίαν τὴν ὑπὸ τῶν Σικανῶν ἐκλειφθεῖσαν χώραν κατῴκησαν. Ἀεὶ δὲ τῇ πλεονεξίᾳ προβαινόντων τῶν Σικελῶν, καὶ τὴν ὅμορον πορθούντων, ἐγένοντο πόλεμοι πλεονάκις

αὐτοῖς πρὸς τοὺς Σικανούς, ἕως συνθήκας ποιησάμενοι συμφώνους ὅρους ἔθεντο τῆς χώρας. Siculi inferiorem Italiam olim incoluerunt, unde a Locrensibus pulsi sunt (Plin. III, x, 1). Polyb. XII, 5: Διότι, καθ' ὃν καιρὸν τοὺς Σικελοὺς ἐκβάλοιεν τοὺς κατασχόντας τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ἰταλίας, ὧν καὶ ταῖς θυσίαις προηγεῖτο τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ τῶν εὐγενεστάτων ὑπάρχων παῖς, αὐτοὶ, καὶ πλείω τῶν Σικελικῶν ἐθῶν παραλαβόντες, διὰ τὸ μηδὲν αὐτοῖς πάτριον ὑπάρχειν, καὶ τοῦτο διαφυλάττοιεν ἀπ' ἐκείνων. Scriptores veteres, ut supra diximus, tradunt, Sicanos, Iberos origine, a Sicori vel Sicano Iberiae flumine (vel a Sicano coloniae duce et auctore) dictos, per Ligyes expulsos (Thucyd. VI 2, Philist. fragm. n. 3 apud Diod. Sic. V 6, Ephor. fragm. n. 51 apud Strab. VI, II 4, Scymn. Ch. vs. 264 sqq., Dionys. Halic. I 22, S. Avien. *Orb. marit.* vs. 479, Solin. V 7, Mart. Capell. § 646 pg. 528; cf. Virg. *Aen.* V 293 et Sil. Ital. XIV, 34). Thucyd. VI, 2: Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. Καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Diod. Sic. V, 6: Φίλιστος μὲν γὰρ φησιν ἐξ Ἰβηρίας αὐτοὺς ἀποικισθέντας κατοικῆσαι τὴν νῆσον, ἀπό τινος Σικανοῦ ποταμοῦ κατ' Ἰβηρίαν ὄντος τετευχότας ταύτης τῆς προσηγορίας· Idem V, 2: Οἱ ταύτην οὖν κατοικοῦντες Σικελιῶται παρειλήφασι παρὰ τῶν προγόνων, ἀεὶ τῆς φήμης ἐξ αἰῶνος παραδεδομένης τοῖς ἐκγόνοις, ἱερὰν ὑπάρχειν τὴν νῆσον Δήμητρος καὶ Κόρης. Acta triumph. Capitol.: M' · VALERIVS · M · F · M · N · MAXIM · AN · CDXC MESSALLA · COS · DE · POENEIS · ET · REGE · SICVLOR · HIERONE · XVI · K · APRIL; - C · DVILIVS · M · F · M · N · COS · PRIMVS · AN · CDXCIII NAVALEM · DE · SICVL · ET · CLASSE POENICA · EGIT K · INTERKALAR; - C · AVRELIVS · L · F · C · N · COTTA · COS · AN · DI · DE · POENEIS · ET · SICVLEIS IDIBVS · APRIL. — Σικελιῶται (Diod. Sic. V 69, XI 71; Thucyd. III 58 sq., 64 sq., 115, VI 10 sqq., 68, 90, VII 18, 57, VIII 26; Polyb. VI, 1; Appian. *De reb. Samn.* cap. 12, *De reb. Pun.* capp. 8, 110; Xenoph. *Hist. gr.* II, II, 24; Plutarch. in *Timol.* II 1; Diod. Laert. VIII 86), h. e. Graeci Siciliae coloni (Schol. ad Thucyd. V, 5), in numis n. 3046 ΣΙΚΕΛΙΩΤΑΝ. — Trinacrius, et Sicanius

vel Sicanus, inde Siculus, gr. Σικελὸς (Hom. *Odyss* XXIV 211, 366, 389, Aelian. *Var. hist.* XI, 1), Σικελὶς (Mosch. *Idyll.* IV 122) et Σικελικὸς (Aristoph. *Vesp.* vs. 838, 897; Plutarch. in *Pyrrh.* XXII 4, *Nic.* I 1), adiect. ad Trinacriam et Sicaniam seu Siciliam pertinens (Virg. *Aen.* VIII 416, Stat. *Silv.* I, III 33, *Theb.* I 272, Auson. *Edyll.* XI 46), ut Sicana gens (Sil. Ital. XIV, 258) et Sicula gens (Plin. XI, XXXV, 1), Trinacrii viri (Virg. *Aen.* V, 530), Trinacrii iuvenes (Virg. *Aen.* V, 300), Sicaniae urbes (Lucan. III 53, Martial. VII 64), montes Sicani (Ovid. *Her.* XV, 57), et Siculi montes (Virg. *Ecl.* II, 21), Σικελῶν ὀρέων (Eurip. *Tr.* vs. 222), Trinacrium Pachynum (Virg. *Aen.* III, 429), Siculum caelum (Plin. XI, XXX, 3), Trinacrium mare (Ovid. *Fast.* IV, 287), mare Siculum (Plin. III, x 4, IV, XVIII 14, X, XLVII 2, XXXII, XI 1, Mela II, VII 14, Solin. II 21, VII 13), Siculum pelagus (Mela II, IV 1), Σικελὴ ἅλς (Theocr. VIII, 56: τὰν Σικελὰν ἐς ἅλα), πόντον Σικελὸν (Eurip. *El.* vs. 1345, *Cycl.* vs. 703; Xenoph. *Oec.* XX, 27), Σικελικὸν πέλαγος (Strab. II, v 20 sq., V, I 3, VII, VII 4; Thucyd. IV 24, 53, VI 13; Polyb. I 42, II 14, IV 63, V 3, 5, X 1, Max. Tyr. *Diss.* XXXVI 6), Σικελικὴ θάλαττα (Strab. V, III 6), Sicanium fretum (Val. Flacc. *Argon.* II, 29; cf. Sil. Ital. II 334) vel Siculum fretum (Plin. III, VII 3, x 3, XIX, I 3, Liv. I 2, Tacit. *Ann.* I 53, Mela II, VII 18), ὁ Σικελικὸς πορθμὸς (Strab. I, II 36, II, v 19), ὁ κατὰ Σικελίαν πορθμὸς (Strab. I, III 1), fluctus Sicani (Virg. *Ecl.* X, 4), gurges Sicanius (Sil. Ital. I 34 sq.), Siculus sinus (Solin. XXIII 15), Sicanii fontes (Stat. *Silv.* I, II, 206), Trinacria unda (Virg. *Aen.* III, 384), Trinacrium litus (Virg. *Aen.* I 196), Sicaniae arenae (Ovid. *Metam.* XV, 279), Σικελικὸν ἐμπόριον (Scymn. Ch. vs. 493), bellum Siculum (Plin. VII, LIII 4, IX, XX 1), bellum Siciliense (Suet. in *Aug.* cap. 70), Σικελικὸν πόλεμον (Strab. VI, II 3; Thucyd. VII, 85; Appian. *De reb. Pun.* cap. 3), Trinacria pubes (Virg. *Aen.* V, 450), Sicana pubes (Sil. Ital. X, 313), Sicana levitas (Sil. Ital. XIV, 291), naufragia Sicula (Plin. VII, XLI, 1), Σικελικαὶ Μοῦσαι (Mosch. *Idyll.* III, 8), Σικελὸν μέλος (Bion. *idyll.* II 1; cf. Mosch. IV 121), τράπεζαι Σικελικαὶ (Max. Tyr. *Diss.* III, 3; cf XXVII 5, et Athen. XII 15 = pg. 518), Trinacrii equi (Virg. *Aen.* V, 573), ἵππος Σικελὸς (Arr. *De venat.* XXIII 2, Oppian. *De venat.* I 170, 272, 276, 302), Σικελαὶ πέλειαι (Nicandr. *Georg.* fragm. n. 6), Trinacria Aetna (Virg. *Aen.* III, 554), Σικελὸν Αἰτναῖον πάγον (Eurip. *Cycl.* vs. 95), Trinacria rupes (Catull LXVIII, 53), Sicaniae apes (Martial. II 46, XI 8), Sicanium crocum (Stat. *Silv.* II, IV 36, V, III 41), Sicula beta (Plin. XIX, XL, 1), Siculae cochleae (Plin. XXX, XV, 2), abrotonum Siculum (Plin. XXI, XCII, 1), Siculum triticum (Plin. XVIII, XII, 3), τυρὸς -

Σικελικὸς (Aristoph. *Vesp.* vs. 838 et vs. 896 sq.), Διονύσιος ὁ Σικελὸς (Aelian. *Var. hist.* XI, 11). — Sicanus et Siculus, n. pr. m., ut Σικανὸς Ἐξηκέστου Syracusanus (Thucyd. VI 73, VII 46, 50, 70, Diod. Sic. XIII 4, 11, 13), Σικανὸς Briarei filius Aetnae frater (Schol. in Theocr. *Idyl.* I, 65), Σικελὸς Itali filius (Dionys. Halic. I 22, 73), Σικέλος Theocriti pater (Schol. in Theocr. *Idyl.* VII, 40). Est etiam cognomen rom., ut Q. Cloelius Siculus (Dionys. Halic. V, 69) et T. Cloelius Siculus (Dionys. Halic. XI, 61). — Sicilius vel Sicillius est gentilitium rom., ut M · SICILIV C · CICERR · (Mommsen n. 6310), et TITIVS · SICILLIVS SATVRNINVS SICILLIAE · PROCVLAE DVLCISSIMAE · ET CARISSIMAE · CONIVGI (Mommsen n. 3368).

SICARE, *secare* (*messem facere*, ital. *segare*), in tab. Gen. lin. 40 sq. (Append. n. I).

ΣΙΚΑΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (267).

SICILIA. Vide SICANIA.

SICIMINA, mons Italiae super., in Gallia Cisalpina. Liv. XLV, 12: « Profectus in Gallia circa Macros campos ad montes Siciminam et Popinum stativa habuit ».

SICINIVS, gentil. albanum, apud Dionys. Halic. III, 13 (Σεκινήνῐος Ἀλβανός). Est etiam gentilitium rom., ut A. Sicinius C. l. Secundus (Mommsen n. 914), et SICINIVS P · POR (Mommsen n. 5149). Cf. Niebuhr *Hist. rom.* III 171.

SICIS, *siquis*, in titulo sepulcr. apud Grut. 1056, 1.

?ƧƎ⅃ƆIƧ (sicles), *Sicelii*, n. pr. m. (genit. sg.), in operculo ossuarii perus. n. 1791.

ΣΙΚΟΥΛΗΝΣΙΟΙ, populi Sardiniae, apud Ptol. III, 3 (al. Σικουλίνσιοι) cit. ad voc. SARDINIA.

SICVLVS. Vide SICANIA.

SICVNDVS?, *Secundus*, cognom. rom., ut Q. Pomponius Sicund. cos., apud Mommsen n. 6779 (Marini *Inscr. alb.* SECVN . . .).

SILA vel Syla, Σιλας (Strab. VI, I, 9 cit. ad voc. BRVTTIVM), silva in Bruttiorum agro (Cic. *Brut.* cap. 22). Plin. III, x, 3: « Inde Apennini silva Sila, promontorium Leucopetra, XII m. pass. ». Virg. *Georg.* III 219: « Pascitur in magna Sila formosa iuvenca ». Et *Aen.* XII, 715: « Ac velut ingenti Sila, summoque Taburno *etc.* ». Ubi Servius: « Syla, mons est Lucaniae . . . . . Sallustius de fugitivis fragm. incert. *In sylva Syla fuerunt:* unde pessime quidam *sylva* legunt: quia proprium appellativum non potest iungi et aequari: unde bene proprium proprio iunxit ».

ΣΙΛΑ. Vide SENA.

SILARVS vel Siler et Silerus, Σιλάρος (Ptol. III 1, Dionys. *Perieg.* vs. 361) vel Σίλαρος (Zonar. *Lexic.* col. 1642) et Σίλαρις (Strab. V, IV 13, VI, I 1 et 4), in numis Paestanis AVIƎM vel ΑΛΙƎΜ (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 17, Finati in *Mus. Borbon.* XV 4 nt. 1; cf. *Archäolog. Zeitung* I, 153), nunc *Sele*, Picentinorum fluvius in Lucaniae finibus (Plin. II, CVI 5, Virg. *Georg.* III 146, Mela II, IV 9 « Silerus »; Vib. Seq. pg. 18 « Siler »; *tab. Peuting.* segm. VI*d* « Silarum »). Lucan. II, 425 sq.: « radensque Salerni Culta Siler ». Virg. *Georg.* III, 146 sq.:

« Est lucos Silari circa ilicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans ».

Strab. V, IV, 13: διήκουσι δ' οἱ Πίκεντες μέχρι τοῦ Σιλάριδος ποταμοῦ τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν ἀρχαίαν * Ἰταλίαν (codd. Καμπανίαν, unus Κανίαν)· ἐφ' οὗ τοῦτ' ἴδιον ἱστοροῦσιν περὶ τοῦ ὕδατος (τοῦ) ὄντος * ποτίμου, τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι φυλάττον τὴν χρόαν καὶ τὴν μορφήν. Dionys. *Perieg.* vs. 360 sq.:

Πρὸς δὲ νότον, μάλα πολλὸν ὑπὲρ Σειρηνίδα πέτρην
Φαίνονται προχοαὶ Πευκεντίνου Σιλάροιο.

Sil. Ital. VIII, 580 sq.:

« Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt
Duritiem lapidum mersis inolescere ramis ».

§ 2. Fluvius Italiae superioris, inter Claternam et Forum Cornelii (*Tab. Peuting.* segm. IV*a* « Silarum »).

SILATVM antiqui pro eo, quod nunc *ientaculum* dicimus, appellabant, quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant. Ita Fest. *Qu.* XV 22 pg. 347 (Paul. pg. 346).

SILBANVS, *Silvanus*, deus apud veteres, in titulis apud Marini *Arvali* pg. 367. Vide SILVANVS. Est etiam cognomen rom., ut CEMINIVS · SILBANVS (Mommsen n. 574), P · PACILIVS · P · L · SILBAN (Mommsen n. 522), QV · SILICIO · SILBANO (Mommsen n. 2815). Cf. inscr. apud Nicolai *Basil. di S. Paolo* pg. 192 n. 369.

SILER et Silerus. Vide SILARVS.

MƎΘΑΙΛΙƧ (siliathes), —*ii*, n. pr. m., per contractionem MƎΘΙΑΛƧ (slaithes), apud Etruscos. Ossuarium perus. n. 1648: MƎΘΑΙΛΙƧ · IƎΝΜVΛƆ · ΑΝΑΘ (thana clumnei siliathes) = *Tannia Clumnia* —*ii* uxor.

ƧƎΙΛΙƧ (silies), *Silius*, gentilit. samniticum (vide ΙΛΛΙƧ silli), ut ƧƎΙΛΙƧ ƎΙΤΝΤƧ (statie silies) = *Statius Silius* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 325 sq.), in lapide Cumano n. 2761. Alii legunt statie silie = *Statiae Siliae* (Fiorelli et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV 105 sq., 108).

SILICERNIVM, dicitur *coena funebris*, quam Graeci περίδειπνον vocant. sed . . . . . Verrius existimat, cibi genus, quod nos *farcimen* dicimus quo purgabatur fletu familia silicernium dici, quod, cuius nomine ea res instituebatur, ... is iam silentium cerneret. Caecilius Obolostate: *Credidi silicernium eius me esse esurum.* Ita Fest. *Qu.* XIII, 31 pg. 294 (Paul. pg. 295). Cf. Serv. ad Virg. *Aen.* V 92, Non. I 235 = pg. 48, Arnob. VII 24, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

SILICINVS, *Sidicinus*. Vide TEANVM Sidicinum.

SILICVLA, *siliquula* (parva siliqua), apud Varr. *De r. r.* I, xxiii, 3.

ΣΙΛΛΑΞ, Rheginus, apud Polem. Iliens. fragm. n. 58 (ὑπὸ Σίλλακος τοῦ Ῥηγίνου).

ꟷꟷIꓘ (silli), *Sillius*, gentilit. samniticum (vide ꓘƎIꟷIꓘ silies), ut > · ꟷꟷIꓘ · > (g. silli g.) = *Gaius Sillius Gaii* filius, in lapide Cumano n. 2760 (Fiorelli *Monum. antichi* in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV 106, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 325 sq.). Cf. titul. pompeian. apud Mommsen n. 6306 (137). — Sillius est gentilitium rom., ut T. Sillius T. lib. Priscus (Murat. 523, 3), P · SILLIV.. ANDRO.. (Mommsen n. 535).

SILO, cognomen samniticum (vide POMPAEDIVS). Est etiam cognomen rom. in titulis apud Grut. 55 5, 101 2, 358 3, 434 5, 1135 6, Furlan. *Lap. Patav.* n. 100 pg. 106, et n. 536 pg. 405, *Lap. Est.* pg. 155 nt. 4.

SILVANAE -arum, deae agrestes. Vide voc. sq.

SILVANVS et Silbanus, deus, praeses silvarum, pecorum et agrorum (Serv. ad Virg. *Georg.* I 20; cf. Virg. *Ecl.* X 24, Ovid. *Metam.* I 193, XIV 639, Horat. *Epod.* II 21 sq. « pater Silvane », Lucan. III 402, et inscr. apud Orell. n. 1614). Virg. *Aen.* VIII 600:

« Silvano fama est veteres sacrasse Pelasgos,
Arvorum pecorisque deo, lucumque diemque,
Qui primi finis aliquando habuere Latinos ».

Memoratur in inscr. apud Orell. n. 328, 333, 779, 1244, 1487, 1587 sqq., 1597, 1612 sq., 1615, 1617, 1893, 2089, 2200, 2406 sq., 2521, 4278, 4947, et apud Henzen n. 5701, 5720, 5732, 5944, 5998, 6005; et dicitur deus Silvanus (Orell. n. 276, 1611, 1715, 2467, 3395, Henzen n. 5216), divus Silvanus (Henzen n. 5744), deus Silvanus pollens (Orell. n. 1611), divus Sylvanus portae Romanae (Henzen n. 5745), Sanctus Silvanus (Orell. n. 882, 1590 sqq., 1888, 2201, 2386, 4939, 4956 sq., Henzen n. 5752, 6917), sanctus deus Silvanus (Orell. n. 4122), sanctus Silvanus Caminesis (Henzen n. 5741), sanctus Silvanus Pantheus (Orell. n. 2116), sanctus Silvanus restitutor (Henzen n. 5750), sanctus Silvanus salutaris (Orell. n. 1596), numen Silvani (Orell. n. 1594), Silvanus Augustus (Orell. n. 1598, 2566, Henzen n. 6355, 7194), Aurelianus (Orell. n. 2566), caelestis (Orell. n. 1179, 1611), Caeserianensis (Henzen n. 5740), Casanicus (Orell. n. 1600), conservator (Henzen n. 5742), conservator Larum Penatium (Orell. n. 1589), custos (Orell. n. 1611, Henzen n. 5743), dendrophorus (Orell. n. 1602), domesticus (Orell. n. 1601, 4950, Henzen n. 5746), erbarius (Henzen n. 5747), Flaviorum (Henzen n. 5748), invictus (Orell. n. 1603, Henzen n. 5749), Lar agrestis (Orell. n. 1604), littoralis (Orell. n. 1606), Naevianus (Orell. n. 1607), deus praesens (Orell n. 1608), salutaris (Orell. n. 1609), sanctissimus (Orell. n. 2596), silvester (Orell. n. 1610, 4990, Henzen n. 5753), Strianus (Orell. n. 1605), Valentius (Orell. n. 1611). Vide SILBANVS. In aliis lapid. rom.: CALYBE SILVANIS V · S · L · M (Orell. n. 1616), et SILVANAB · ET QVADRIBIS AVG · SACRVM etc. (Spon *Miscell.* pg. 84 = Orell. n. 2103). Cf. Silvanus domesticus, agrestis et orientalis, apud *Gromat. vet.* pg. 302 Lachmann.

SILVIA, Tyrrhi Latini filia, apud Virg. *Aen.* VII 487, 503.

§ 2. Latini olim uxor, inde Aeneae, apud Diod. Sic. VII, iii a 2.

§ 3. Romuli et Remi mater. Vide RHEA Silvia.

SILVINVS et Silvina, e silva, cognom. rom., ut M · VLPIVS · SILVINVS (Fabr. cap. v n. 85 pg. 359), T · FLAVIVS SILVINVS (Mommsen n. 635 col. 4), P · MINATIVS SILVINVS (Mommsen n. 1332), P · LALLIVS SILVINVS (Mommsen n. 6769 col. 1), AEMIL · SILVINA (Grut. 348, 2), Heria Silvina (Mommsen n. 3735). Adde inscr. apud Murat. 497 17, 1487 14, 1559 12, 1601 11 et 13, et Mommsen n. 233, 326, 399, 861, 5347, 5961.

SILVIVM, Σιλούϊον (Strab. VI, iii 8, Diod. Sic. XX 80) vel Σίλβιον seu Σίλουιον (Plutarch. in *Sylla* XXVII, 11), Apuliae oppidum (*Tab. Peuting.* segm. VI*a* « Silutum »), a Romanis captum (Diod. Sic. loc. cit.). Eius incolae Silvini memorantur in numo n. 2937 (ΣΙ) una cum Rubustinis.

SILVIVS vel Sylvius, Aeneae (al. Ascanii) et Laviniae filius. Virg. *Aen.* VI, 761 sqq.:

« primus ad auras
Aetherias Italo commixtus sanguine surget,
Silvius, Albanum nomen, tua postuma proles,
Quem tibi longaevo serum Lavinia coniunx
Educet silvis regem, regumque parentem ».

Fest. *Qu.* XV, 16 pg. 340: « Silvi sunt appellati Albani reges, a Laviniae filio, quem post excessum Aeneae gravida relicta, timens periculum, et suae vitae, et eius, quem utero gerebat, in silvis latens, enixa est. qui restitutus in regnum est post mortem Ascani, praelatus Iulio (leg. *Iulo*) fratris filio, cum inter eos de regno ambigeretur ». Cf. Diod. Sic. VII, iii a 2 sq., Appian. *De reg.* cap. 2, et Cinc. Alim. fragm. n. 2.

§ 2. Silvius Aeneas, Silvii supradicti filius (Virg. *Aen.* VI, 769, Diod. Sic. VII, iii a 5, Appian. *De reg.* cap. 2). Liv. I, 3: « Silvius deinde regnat, Ascanii filius, casu quodam in silvis natus. Is Aenean Silvium creat. is deinde Latinum Silvium. Ab eo coloniae aliquot deductae, Prisci Latini appellati. Mansit Silviis postea omnibus cognomen, qui Albae regnarunt ».

SILVMIVS, deus, apud veteres, in lapide apud Maffei *Mus. ver.* 239, 3 = Orell. n. 2046 (DEO SILVMIO DOMESTICO).

ᛗI2 (sim), *suem*, subst. f. acc. sg. 3 decl., minus recte I2 (si), e su, gr. συς (ὗς), apud Umbros (Lanzi II 728 = 636, 832 = 742, Grotefend *Rud. l. u.* VII 14, VIII 34, Secchi in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1846 pg. 12, Aufr. et Kirch. I 36, II 317, Huschke *Die iguv. taf.* s. 313). Tab. eugub. IIb 1: SEMENIES : TEKVRIES : SIM : KAPRVM : VPETV (semenies tekuries sim kaprum upetu) = *Semestribus decuriis suem, caprum —to* (Aufr. et Kirch. II 352).

ᛗI{ (sim), *sum*, osc. ᛗV{ (sum), lat. ant. esum, gr. εἰμὶ (cf. rom. SIMVS pro *sumus*, et etr. Iᛗ mi), in compos. ᛗI{ΠV (úp-sim) = *ob-sum*, in titulis etrusco-campanis n. 2781, 2837, 2882, (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 16 sq. et Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 87). Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi II 802 = 711, 808 = 717 et Huschke *Die osk.* etc. s. 221 sq., kanutie - ssim = *Canutiorum*, veltineisim = *Voltiniorum*, culchnasim = *culignarum*).

SIM, *eum*. Vide SVS = *is*.

SIMBRVINI colles, in Aequorum agro. Tacit. *Ann.* XII, 13: « Fontesque aquarum, ab Simbruinis collibus deductos, urbi intulit ».

§ 2. Simbruina stagna, cui *sublaqueum* nomen est (Tacit. *Ann.* XIV, 22).

SIMETVS. Vide SYMAETHVM.

SIMFORVS, *Symphorus*, cognomen rom. in titulo apud Mommsen n. 1197.

SIMITV et simitur, *simul*, adverb., apud Plaut. *Amph.* II, I 84, *Merc.* I, II 8, *Pseud.* IV, II 55, *Truc.* I, II 6, et Lucil. apud Non. II 814 = pg. 175 (cf. Corssen *Krit. beiträge zur lat. formenlehre* pgg. 22, 400). In titulo apud Fea *Framm. de' fasti cons.* pg. 10 n. 26: PLANCTIBVS HEV MISERAE MATRIS PATRIS SIMITV; et in lapide apud Orell. n. 2863: HILARA MINOR MIDAES MINISTRA SIMITVR CVM MIDA SITA EST IN EADEM OLLA.

SIMO, *simum facio*, apud veteres. Non. II, 771 = pg. 169: « Simat, *deprimit*. Lucillius lib. VII: *Simavit taxim ad nares, delphinus ut olim* ».

ŚIMO, *retro?*, adverb. umbr., antiquiori orthogr. VᛗIᑯ (śimu), in tab. eugub. VIb 65, VIIa 1 (Aufr. et Kirch. I 53, 72, 150, II 274). Vide VᛗIᑯ (śimu).

ΣΙΜΟΣ, Himerae conditor, de quo Thucyd. VI, 5.

§ 2. Siculus, apud Theocr. XIV, 53.

§ 3. Posidoniates, pythagoreus, apud Iambl. cap. 36 (§ 267).

SIMPLVDIAREA funera, quibus ludos adhibebant (Paul. pg. 335). Fest. *Qu.* XV, 8 pg. 334: « Simpludiarea funera sunt, quibus adhibentur [dumtaxat ludii], corbitoresque. quidam ea dixerunt esse, quibus neutrum genus interesset ludorum. nam indictiva sunt, quibus adhibentur non ludi modo, sed etiam desultores, quae sunt amplissima ».

VᛗIᑯ (śimu), *retro?*, adverb. umbr., recentiori orthogr. ŚIMO (Aufr. et Kirch. I 53, 72, 150, II 273 sq.), in tab. eugub. Ib 23 bis. Alii exponunt *citro*, *cis* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III, 243, 290), vel *simul* = ὁμοῦ (Huschke *Die iguv. taf.* s. 287). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 13.

SIMVLVS, diminut. a *simus*, apud Lucr. IV, 1169.

SIMVNES. Vide SEMVNES.

SIMVS, *sumus*, dicere solebat Augustus (Suet. in *Aug.* cap. 87) et alii (cf. osc. ᛗI{ sim = *sum*). Mar. Victor. pg. 2456 P.: « Messala, Brutus, Agrippa, pro *sumus* simus ». Adde titulum sepulcr. apud Mommsen n. 6058.

SINAE, *sine*, in titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XV n. 107 pg. 524.

ᒧAИI2 (sinal). Vide ᒧAИI2ᛗVИ (numsinal) et ᒧAИI2ᒧƎᖷ (velsinal).

SINATVS, *senatus*, in lege Iulia Municip. cap. 10, et apud Fest. *Qu.* XIV, 14 pg. 309. *Append. ad Probi art. min.* pg. 444 (ed. Eichenfeld et Endlicher): « Senatus non sinatus ».

SINGILATIM, *singillatim*, in lege Servil. *Repetund.* cap. 13 (Append. n. LX).

SINGNVM, *signum* (ital. ant. *sengno*) in inscr. apud Grut. 37 13, 42 4, et 54 8. Cf. Schneider *Gramm. der lat. sprache* I 272, et Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 106.

SINGOLVS, *singulus*, antiquo scribendi more, ut in tab. Gen. lin. 28 (Append. n. I), in lege Serv. *Repetund.* cap. 1, et in fragm. inscr. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 208).

SINESTRA, *sinistra*, adiect. in tit. Campano apud Mommsen n. 3180 (INTRANTIB · IN · SINEST · PARTEM).

SINETO, *sinito*, imperat., in lege Iul. *Municip.* cap. 9.

?IƎИIИIM (śininei), in urna etr. n. 2624.

SINISTIMVS, *sinisterrimus*, superl. e sinister, apud veteres (Paul. pg. 74 cit. ad voc. DEXTIMVS, Prisc. pgg. 95, 98 = 605, 607 P.). Fest. *Qu.* XV 13 pg. 339: « Sinistrae aves sinistrumque est † sinistimum auspicium, i. quod sinat fieri ».

SINNIVM flumen, Italiae superioris, inter Forum Cornelii et Faventiam, apud *Tab. Peuting.* segm. IV*a*.

SINOGALLIENSIS, *Senogalliensis*. Vide SENA § 2.

SINONIA, nunc *Zannone*, insula maris Etrusci, Latio adiacens (Plin. III, XII 2, Mela II, VIII 18, Mart. Capella § 644 pg. 527). Cf. etr. AIИVИI2 (sinunia).

SINS, *sient* (sint), sanscr. sjus, coniunct. praes. 3 pers. plur., antiquiori orthographia 2I2 (sis), pro siens (cf. SIR, SI, SEI = *sis*, et I2 si = *sit*), e rad. -2Ǝ (ES-), rom. *esse*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* II 28, VII 37, Aufr. et Kirch. I 38, 103, 107, 141, 143, II 82, 300, 307, 316 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 653, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 423, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 12). Tab. eugub. VIIb 4: FRATRECI MOTAR · SINS · A · CCC = *magistro multae sint asses CCC*

SINS. Vide SERS.

VИIM (śinu), —*us* (?), cognom. etr., unde AƧVИIM (śinusa), AIИVИIƧ (sinunia) et MAIИVИIM (śinuniaś), in titulo sepulcr. n. 908 (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 174; cf. Lanzi II 448 = 377 ad n. 423).

SINVESSA, Σινόεσσα (Strab. V, II 1, III 4, 6, 9, IV 3 sq., VI, III 7; Ptol. III 1 codd. Σόεσσα, et Diod. Sic. XVI 90 Σούεσσαν pro Σινόεσσαν et Σινούεσσαν; Plutarch. in *Marc.* XXVI 8, et in *Oth.* II 2; Dio Cass. LXVII, 14; M. Anton. I, 7; cf. Tzet. ad Lycophr. vs. 644 et Etym. M. pg. 145), oppidum Campaniae maritimum (Liv. VIII 11, XXII 14, XXXVI 3; Plin. XIV, VIII, 3; Cic. *ad Att.* IX 15 sq. = n. 356 sq.; Mela II, IV, 9; Tacit. *Ann.* XII, 66; Martial. VI 42 « mollis Sinuessa »; Sil. Ital. VIII 527 « Sinuessa tepens »; *Tab. Peuting.* segm. V*f*; Antonini *itiner.* pgg. 108, 122), prope castellum *Rocca di Mondragone*, olim Sinope dictum (cf. Corssen *Krit. beiträge zur latein. formenlehere* s. 480). Plin. III, IX, 6: « Oppidum Sinuessa, extremum in adiecto Latio, quam quidam Sinopen dixere vocitatam ». Strab. V, III, 6: ἡ δὲ Σινόεσσα ἐν (σιτάνοις) κόλπῳ ὕδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σίνος γὰρ ὁ κόλπος· πλησίον ἐστὶ δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα, ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας. Liv. X, 21 (cf. XXII, 14): « Tum de praesidio regionis, depopulatae ab Samnitibus, agitari coeptum [an. U. C. CDLVI]. Itaque placuit, ut duae coloniae circa Vescinum et Falernum agrum deducerentur: una ad ostium Liris fluvii, quae Minturnae adpellata; altera in saltu Vescino, Falernum contingente agrum, ubi Sinope dicitur graeca urbs fuisse, Sinuessa deinde ab colonis Romanis adpellata ». Cf. Frontin. *De col.* pg. 237 (Lachm.). Ovid. *Metam.* XV, 715: « Niveisque frequens Sinuessa columbis ». — Eius oppidi incolae Σινουεσσανοὶ (Polyb. III, 91) dicuntur, antiquiori orthogr. Senuisani. Inscr. apud Mommsen n. 4021 (*Inscr. lat. ant.* n. 1199): L · PAPIVS · L · F · TER · POLLIO · DVO · VIR · L · PAPIO · L · F · FAL · PATRI | MVLSVM · ET · CRV'STVM · COLONÍS · SENVÍSANIS · ET · CAEDICIANEIS | OMNIBVS · MVNVS · GLADIATORIVM · CENAM · COLONÍS · SENVÍSANÍS | ET · PÁPIEIS · MONVMENTVM · HS · ↀ ∞ ∞ · EX · TESTAMENTO | ARBITRÁTV · L · NOVERCINI · L · F · PVP · PÓLLIÓNIS. — Sinuessanus, adiect. ad Sinuessam pertinens (Cic. *Ep. fam.* XII 20 = n. 857, Horat. *Epist.* I, v 5, Martial. XIII 111), ut populus Sinuessanus (Liv. XXVII, 38), Sinuessanus lacus (Martial. XI, 7), Sinuessanae undae (Martial. XI, 82), et Sinuessanae aquae (Tacit. *Hist.* I, 72). Plin. XXXI, 4: « In eadem Campaniae regione Sinuessanae aquae sterilitatem feminarum, et virorum insaniam abolere produntur ».

AIИVИIƧ (sinunia), *Senonia* vel *Sinonia*, n. pr. f. (genit. MAIИVИIM śinuniaś), fortasse ab insula Sinonia derivatum (cf. VИIM śinu), in tegula etr. n. 212 (cf. Lanzi II 452 = 381 ad n. 433 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 151).

MAIИVИIM (śinuniaś), *Senoniae* vel *Sinoniae*, n. pr. f. (genit. sg.), e śinunia = AIИVИIƧ (sinunia), in titulo etr. n. 534 bis *c*.

AƧVИIM (śinusa), *Sinnii uxor*, cognom. mulieris etr. (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 174), e VИIM (śinu), unde etiam AIИVИIƧ (sinunia) et MAIИVИIM (śinuniaś). Operculum ossuarii clusini n. 494 bis *g*: « thania tlesnei cicunia arnthalisa śinusa » =

AƧVИIMAƧIИAOИIA:AIИVDIXIAИSƎИ:AIИAO

Tannia Laenia (?) Ciconia Aruntiâ nata *Sinnii uxor*. Adde inscr. n. 494 bis *a* et n. 912.

IOIM (śioi), in lapide Italiae superioris n. 27.

SIOM, *se*, pronom. (acc. sg.), apud Samnites (Aufr. et Kirch. II 133, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 52 sq., 65, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 217; cf. umbr. TIOM = *te*). Tab. Bant. n. 2897 lin. 6 sq.: INIM · IDIC · SIOM · DAT · SENATE[IS] | TANGINVD · MAIMAS · CARNEIS · PERTVMVM = *idque se de senatus sententia maximae partis —ere* (Kirchhoff op. cit. s. 79). Et lin. 9 sq. SIOM · DAT · EIZASC · IDIC · TANGINEIS | DEICVM = *se de illis id sententiae dicere* (Kirchhoff loc. cit., et Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). Adde tab. cit. lin. 5. — Alii exponunt *suum* = SIVOM (Guarini *Lex. osco-lat.* s. 60, *In comm. V exc.* pg. 27, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297; cf. Peter *Sprache und schrift* etc. s. 59).

SIPONTVM vel Sipuntum et Sipus, Σιποῦς (Strab. VI, III 9; Polyb. X, 1; Ptol. III 1 codd. Σίπα et Σηποῦς; Appian. *De bell. civ.* V 56, 58) vel Σειφοῦς (Dio Cass. XLVIII 27 Σειφοῦντα μὲν ἔχε), Apuliae oppidum (Plin. III, XVI 4, Liv. VIII 24, XXXIX 23, Cic. *Ep. ad Att.* IX 15 = n. 356, X 7 = n. 370, inscr. apud Mommsen n. 927 SIPVNTVM; cf. Cic. *Ep. ad Att.* VI, 2 = n. 256, Antonin. *itiner.* pg. 314 « Sipunto », *Tab. Peuting.* segm. V*c* « Siponto »), prope *Manfredoniam*, a Diomede conditum (Plin. loc. cit.), quod appellatum narrant a sepiis, quae ibi mari eiiciuntur. Mela II, IV, 7: « Sipontum, vel (ut Graii dixere) Sipus ». Strab. loc. cit.: δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας ὅσον τετταράκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους, καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν. Liv. XXXIV, 45 (cf. XXXIX, 23): « Sipontum item in agrum, qui Arvinorum fuerat, coloniam civium Romanorum alii triumviri, D. Iunius Brutus, M. Baebius Tamphilus, M. Helvius, deduxerunt [U. C. an. DLVIII] ». Cf. Frontin. *De col.* pg. 261. Sil. Ital. VIII, 632 sq.:

« Quaesivit Calaber, subducta luce repente
Immensis tenebris, et terram et litora Sipus »

Lucan. V, 377 sq.: « et subdita Sipus Montibus ». Inscr. apud Mommsen n. 949 (Henzen n. 5187): L · VIBIENVS · L · F · CLA · LICIN[VS] | II · VIR · SIPONTI · IIII · VIR · LVCERIA | VIBIENA · L · F · SOROR. Cf. numum aur. ΣΙΠΟ inscriptum apud Mionnet *Suppl.* I 269 n. 488 ex Sestini *Descript.* pg. 16. — Sipontinus, adiect. ad Sipontum pertinens (Cic. *Agr.* II, 27), ut ORDO · DEC · POPVLVSQ · SIPONTINVS (Mommsen n. 928), ager Sipontinus (Frontin. *De col.* pg. 210) et COLonia SIPontina (Mommsen n. 929 = Henzen n. 6667).

SIPTIM, *septem*, nomen numer. In titulo sepulcr. apud Mommsen n. 7153 (QVI VIXIT ANNIS SIPTIM).

SIPVNTVM. Vide SIPONTVM.

SIPVS et Sipuntum. Vide SIPONTVM.

SIPVS, *sciens*, adiect. m. nominat. sg. 2 decl. (= rom. ant. SIBVS h. e. *callidus*), apud Samnites (Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 165, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 11, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295, Huschke *Die osk.* etc. s. 83, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 24, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 34, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 207, 221), comparandum cum aeol. *συφός* pro *σοφός*, et cum rom. *in-sipidus* e *sapio*, unde etiam *ad-sipio*, *de-sipio*, *in-sipio*, *prae-sipio*. Tab. Bant. n. 2897 lin. 5: DEIVATVD · SIPVS · COMONEI · PERVM · DOLOM · MALLOM = *iurato sciens in comitio sine dolo malo*; et lin. 14 sq.: SIPVS · PERVM · DOLOM · MALLOM = *sciens sine dolo malo* (Kirchhoff op. cit. s. 79).

SIR, *sies* (sis), coniunct. praes. 2 pers. sg., pro sier vel sies, = IƧ (SI) et SEI, et rad. -ƧƎ (ES-), rom. *esse*, apud Umbros (Lanzi I 361 = 282, II 749 = 657, 832 = 742, Lassen *Beiträge* etc. s. 31, Grotefend *Rud. l. u.* II 28, IV 14, V 27, VIII 37, Aufr. et Kirch. I 26, 30, 38, 103 sq., 141, 143, II 138, 316, Huschke *Die iguv. taf.* s. 653). Tab. eugub. VIb 7: FONS · SIR · PACER · SIR OCRE · FISI et tab. VIb 26 FONSIR · PACER · SI · OCRE · FISI = *volens sis, propitius sis colli Fisio.*

.ᗡIƧ (sir..), in tab. Abell. n. 2783 lin. 1. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295, et Huschke *Die osk.* s. 35.

VꓘAᗡIƧ (siraku), in inscr. n. 59. Cf. MV↓AƧIƧ (sisachuś), et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 65.

SIREMPSE, *siremps*, apud Plaut. *Amph.* prol. vs. 73.

SIRENVSSAE, *Σειρῆνες* (Strab. I, II 12, V, IV 8) vel *Σειρηνίδες νῆσοι* (Scymn. Ch. vs. 225), et *Σειρηνοῦσσαι* (Strab. I, II 12, 14, 18, V, IV 13, VI, I 1) vel *Σειρηνοῦσαι* (Ptol. III 1 codd. et editt., Aristot. *De mirab. ausc.* cap. 103), quarum nomina *Παρθενόπη*, *Λευκωσία* et *Λίγεια* (Steph. Byz.), nunc *Licosa*, *Pietro*, *la Galetta*, insulae Campaniae in Posidoniate sinu, a Sirenis dictae (Strab. VI, I 1, Aristot. loc. cit.), a quibus etiam Sirenussarum vel Sirenum promontorium (Plin. II, 90; cf. Virg. *Aen.* V 864), quod et Minervae promontorium vocatur (cf. Sirenum saxa, apud Solin. II, 22). Strab. V, IV, 8: *Συνεχὲς δὲ ἐστι τῇ Πομπηίᾳ τὸ Συρρεντὸν τῶν Καμπανῶν, ὅθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, ὅ τινες Σειρηνουσσῶν* (codd. *Πρηνουσσὸν* et *Πρηνουσῶν*) *ἀκρωτήριον καλοῦσιν. ἔστι δὲ ἐπ' ἄκρῳ μὲν Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἵδρυμα Ὀδυσσέως. διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νῆσον. κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησῖδές εἰσιν ἔρημοι πετρώδεις, ἅς καλοῦσι Σειρῆνας.* Cf. Tzetz. ad Lycophr. vs. 712. — *Σειρηνούσσιος* et *Σειρηνουσσαῖος*, adiect. ad Sirenussas pertinens (Steph. Byz.). Cf. Sirenianus mons apud Frontin. *De col.* pg. 237 ed. Lachmann.

SIREPS, *siremps*, apud veteres (Charis. pg. 93 = 73 P.).

SIRIS, *Σῖρις* (Strab. VI, I 14, Lycophr. vs. 856, 978, Plutarch. in *Pyrrho* XVI 4 *τοῦ Σίριος ποταμοῦ*), hodie *Sinno*, fluvius Lucaniae, in sinum Tarentinum influens (Plin. III, XVI, 3).

§ 2. *Σῖρις*, urbs Chonum (Aristot. apud Apollon. *Hist. mir.* cap. 11), in Lucania (Herodot. VIII, 62) ad Sirin fluvium, quam Iones e Lydia profecti ceperunt (Athen. XII, 25 pg. 523) et Pelion vocarunt, deinde Colophonii, ut ait Timaeus et Aristoteles (apud Athen. loc. cit.); tandem, a Tarentinis occupata Heraclea appellata est. Plin. III, XVI, 3: « Similiter est inter Sirin et Acirin Heraclia, aliquando Siris vocitata ». Strab. VI, I, 14: *Εἶθ' Ἡράκλεια πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις καὶ Σῖρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωική· χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν οἰκισθείσης ὑπὸ Ταραντίνων, ἐπίνειον αὕτη τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπῆρξε. διεῖχε δ' Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ τριακοσίους τριάκοντα. τῆς δὲ τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδις ξόανον ἱδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν ἀποσπωμένων τῶν ἱκετῶν ὑπὸ Ἰώνων τῶν ἑλόντων τὴν πόλιν· τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας, φεύγοντας τὴν Λυδῶν ἀρχήν, καὶ βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν Χωνων οὖσαν, καλέσαι δὲ αὐτὴν Πολίεον ..... Τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ καὶ Σειρῖτιν καὶ τὴν ἐπὶ † Τεύθραντος Σύβαριν. φησὶ δ' Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους Θουρίοις καὶ Κλεανδρίδᾳ τῷ στρατηγῷ φυγάδι ἐκ Λακεδαίμονος πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος σιμβῆναι καὶ συνοικῆσαι μὲν κοινῇ, τὴν δ' ἀποικίαν κριθῆναι Ταραντίνων, Ἡράκλειαν δ' ὕστερον κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοὔνομα καὶ τὸν τόπον.* Diod. Sic. XII, 36: *Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ταραντῖνοι τοὺς τὴν Σῖριν καλουμένην οἰκοῦντας μετοικίσαντες ἐκ τῆς πατρίδος καὶ ἰδίους προςθέντις οἰκήτορας, ἔκτισαν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἡράκλειαν.* Sirini sunt eius oppidi incolae (Plin. III, XV, 3). Steph. Byz.: *ὁ πολίτης Σιρίτης, ὡς Σύβαρις Συβαρίτης· τὸ θηλυκὸν Σιρῖτις καὶ Σιρηνός.* Cf. *Σιρῖτης Δάμασος* (Herodot. VI, 127). — Regio dicta est *Σιρῖτις* (Strab. VI, I 4 et 14; cf. Eustath. *Il.* pg. 790) et *Σιρῖτις χώρα*, perdicibus abundans (Hegesand. Delph. fragm. n. 44 apud Athen.

XIV 73 pg. 656). Cf. numum arg. n. 2905 cum inscr. MOMꝺꓘꝺM (*σιρινος*), ad voc. BVXENTVM.

SIRIT et siritis, *siverit* et *siveritis*, e *sino*, apud antiquos (vide SERS et SISSEM). Lex XII Tabul. (Aul. Gell. XV, 13): « Qui se sierit testarier libripensve fuerit, ni testimonium fariatur, improbus intestabilisque esto ». In carm. devovendae civitati (Macrob. *Saturn.* III, 9): « bene salvus siritis esse ».

SIRMIO -onis, peninsula Italiae superioris, in sinu Benaco. Catull. XXXI, 12: « Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude ».

SIRPICES, *irpices*, apud veteres. Varro *De l. l.* V, 136 pg. 53: « *Irpices* regula compluribus dentibus, quam item ut plaustrum boves trahunt ut eruant quae in terra sirpunt; sirpices, postea *irpices s* detrito a quibusdam dicti ».

SIRS. Vide SERS.

SIRTIR, —*is?*, fortasse particip. p. p. (abl. pl.), e sero, in aere falisco n. 2440 (Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI 374). Pro *sisti(n)s* h. e. *sistens* sumit Grotefendius (*Rud. l. u.* IV 13, V 26, 28, VIII 13).

ƧIƧ (sis), *sient* (sint), coniunct. praes. 3 pers. pl., = SINS pro siens, e rad. -ƧƎ (ES-), rom. *esse*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 316 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 454, 653) in tab. eugub. V a 6.

SIS, *suis*. Vide SVS = *suus*.

MVↆAꝺIꓘ (sisachuś), *Sisacii* (?), n. pr. m. genit. sg. (cf. VꓘAꓘIꓘ siraku, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 64 sg.). Urna perus. n. 1084: MVↆAꝺIꓘ AIꓦƧA8 (fastia sisachuś) = *Fausta Sisacii* uxor.

SISENA vel Sisenna, graeca orthogr. Σισεννᾶς (Plutarch. in *Lucull.* I, 8) vel Σισιννᾶς (Appian. *De bello Mythr.* cap. 95), ut L. Cornelius Sisenna (Cic. *Brut.* cap. 64, Sallust. *Iug.* cap. 95, Vell. Paterc. II 9, Ovid. *Trist.* II 443), et SISENA in denario gentis Corneliae (Cohen pl. XIV n. 1). Cf. Horat. *Sat.* I, VII 8, inscr. apud Murat. 152 2, 153 5, 1280 9, 1692 9, et gentil. Sisinnius (Murat. 1617, 19).

SISIPVS, *Sisyphus*, cognom. rom., ut L · RVNTIVS · C · L · SISIPVS (Mommsen n. 4472).

SISOLENSES, gens Latii pervetusta, fortasse a quodam oppido Sisola vel Sisolo, apud Plin. III, IX, 16.

SISPITA. Vide SEISPES.

SISSEM, *sivissem*, apud Liv. III 18, XXXV 5. Vide SIRIT et Siritis.

SISTA, *sistam* (?), e *sisto* (Grotefend *Rud. l. u.* IV 13), in cantione antiq. apud Cat. *De r. r.* cap. 160 (vide DAMNAVSTRA).

ƧIƧTIATIENƧ, *stiterunt* (statuerunt, posuerunt), perf. indic. 3 pers. pl., e rad. redupl. ƧIƧT-, apud Volscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296, 325, Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX = 1851 s. 22, Huschke *Die osk.* etc. s. 262, Minervini et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 8, 110 nt. 2, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 5, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 425; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 12, V 18). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 4: E< : ƧE : <OƧVTIEƧ : MA : <A : TAFANIEƧ : MEDIX : ƧIƧTIATIENƧ = *Egnatius Sexti* filius *Cafatius* et *Marcus Caii* filius *Tafanius meddices statuerunt* (posuerunt).

VꓦꓘIꓘ (sistu), *sistito*, imperat. 3 pers. sg. = V+ƧƎƧ (sestu), pro sist-tu vel sist-i-tu, e rad. redupl. -ꓦꓘIꓘ (SIST-), facta e -A+ꓘ (STA-), rom. *stare*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, Aufr. et Kirch. I 25, 142, II 54, 75, 348, 367 sq.), in tab. eugub. III 8 (cf. Gori *Mus. etr.* I LVII, et Lanzi I 261 = 282, II 832 = 742). Recentior forma SISTV occurrit in composito ANDERSISTV = *inter-sistito*, quod vide.

ŚITIR, *citis*, particip. perf. pass. (dat. pl. 2 decl.) = ŚIHITIR, e śito vel śihito, quod e rad. ŚI-, rom. *cire*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, 147, II 157), in tab. eugub. VII a 13. Vide ŚIHITIR.

AƆIM+Iꓘ (sitmica), nomen cuiusdam Lasae seu Larae apud Etruscos, in speculo n. 2096. Vide AƧAↃ (lasa).

ꓘAИIꓘ+IꓘM (śitrinas), *Sutrinas?*, fortasse adiect. ad Sutrium pertinens. Est cognomen etrusco-campanum, ut « venelus śitrinas », in patera nolana n. 2782*b*.

Cf. gentilitium Sitrius, apud Mommsen in titulo Nolano n. 2000 (L. Sitrius L. f. Modestus). — Xitrinas legit Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 147).

ΣITTANA, oppidum Siciliae, a Romanis captum (Diod. Sic. XXIII, 9). Polyb. I, 24 vocatur Ἱππάνα.

SITTIVS, gentilitium Calenum, apud Appian. *De bell. civ.* V, 47 (Σίττιος). Cf. samnit. ꓘIITTVIꓘ (siuttiis) = *Suettius* vel *Sittius*. — Sittius est gentilitium rom. in lapidibus frequens, et Sitius apud Cic. *Epist. ad Att.* XV 17 = n. 728 (cf. *fam.* VIII 2 = n. 202).

ƎƎIꓒ (śive), —*o*, dat. sg. 2 decl. (Aufr. et Kirch. II 343 sq.), in tab. eugub. II b 11. *Sevo* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* VII 15, 30), *coctum* Huschke (*Die iguv. taf.* s. 321, 326).

SIVI, *sibi*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann), et in titulis sepulcralibus (Lupi pg. 124, Passionei pg. 148 n. 4).

SIVOM, quod exstat in tab. Bant. n. 2897 lin. 22, pro adiect. pronom. *suum* = SIOM sumit Grotefend (*Rud. l. o.* pg. 11) et Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 297; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 24 sq.). *Sine* exponit Langius (*Die osk. inschr.* etc. s. 9 sq.; cf. Kirchhoff et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 131, 213). Alii aliter interpretantur (Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 61,

Tab. oppid. lexic. pg. 165, *In comm. V exc.* pg. 40; Huschke *Die osk.* etc. s. 111 « eisivom », *tantundem*).

ꝪIITTVIꝪ (siuttiis), *Suettius*, gentilitium campanum, ut · Ꟊ · ꝪIITTVIꝪ · [Ꟊ] (m. siuttiis m.) = *Marius Suettius* (vel *Sittius* vel *Suttius*) *Marii* fil. (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 3, 18, 24, 38, 51 sg.; Huschke *Die osk.* etc. s. 181; Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = xij et nt. 4), in titulo Pompeiano n. 2785 lin. 1. Vide SITTIVS.

ƆꝪ (sc), in marm. etr. n. 2100 et n. 2226.

SCABIES, dea, a Romanis culta, apud Prud. *Hamart.* vs. 158.

ꝪƎΦΛꓘꝪ (skathes), quod cohaeret cum voc. ꝪΛXΛꓘꝪ (skatas), occurrit in inscr. Ital. super. n. 22.

SCAINA, *scaena*, in titulo apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1280.

?VIƆAƆM (s'caciu), in titulo clusino n. 767.

AꓘƎᖷꓘAƆꓘƧ (skals'eta), —*ta*, nominat. sg. f. (?), vel nominat. et acc. pl. n. (?), recentiori orthogr. SCALSETO pro scals'eto, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 193 sq., 205, 364), in tab. eugub. IV 15, 18, 20. Lanzio I 368 = 287, II 672 = 582, 832 = 741 est rom. *scalpito*, e *scalpo*. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 18: « Σκαλζετα vero scalsie Romanorum *mola salsa* esse videtur, quasi σκελετά ». Vide SCALSIE.

SCALSETO, —*ta*, nominat. sg. f. (?), vel nominat. et acc. pl. n. (?), = AꓘƎᖷꓘAƆꓘƧ (skals'eta), in tab. eugub. VIb 16. Vide voc. praeced. et SCALSIE.

SCALSIE, vox umbrica, in tab. eugub. VIb 5, VIIa 37, pro scals'ie (cf. AꓘƎᖷꓘAƆꓘƧ skals'eta = SCALSETO), quam cum gr. σκαλίς et σκαλίδιον (sarculum) comparat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 158). Cf. Aufr. et Kirch. II, 193 sq.

ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ, fluvius Siciliae, prope Segestam, apud Diod. Sic. XX, 71 (cf. Strab. XIII, I, 53).

SCANTIA silva, in Campania, apud Cic. *Agr.* I 1, III 4. Hinc Scantiae aquae (Plin. II, CXI, 2). Cf. Scantiana mala (Cat. *De r. r.* capp. 7, 143, Varr. *De r. r.* I, LIX 1), et Plin. XIV, v, 2.

AIꟼAƆƧ (scapia), *Scaepia*, n. pr. f., apud Etruscos. Operculum ossuarii perus. n. 1470 AIꟼAƆƧ · I+ƧA8 (fasti scapia) = *Fausta Scaepia*. — Scaepius est gentilitium rom., ut T · SCAEPIVS DIONYSIVS (Mommsen n. 48). Cf. cognom. fem. Scapis (Mommsen n. 2345) et etr. I8ƎƆƧ (scefi) = *Scaefia*.

SCAPILLVM, *scabillum*, apud Scaur. pg. 2252 P.

ΣΚΑΠΙΤΑΝΟΙ, populi Sardiniae, apud Ptol. III, 3 cit. ad voc. SARDINIA.

SCAPLA, *scapula*, subst. f. (locat. sg. 1 decl. pro scaplame), apud Umbros (Passeri *Lett. Roncagl.* XV 243 sg., Lanzi I 305 = 235, II 832 = 741, Grotefend *Rud. l. u.* VI 24, Aufr. et Kirch. I 48, 113, II 108, 242, Huschke *Die iguv. taf.* s. 220, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 349). Tab. eugub. VIb 49 DESTR[AM]E SCAPLA · ANOVIHIMV = *in dextram scapulam* (partem) —*itor*. Cf. cognom. Σκαπλα pro SCAPVLA, quod vide.

SCAPRES, *scabres*, apud Enn. *Trag.* vs. 139 et Pacuv. vs. 314 (Non. II 769 pg. 169).

SCAPTIA, oppidum Latii, inter Soram et Fabrateriam (Plin. III, IX 16, Fest. *Qu.* XV 18 pg. 343), a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, IIIa 7). Eius incolae Σκαπτήνιοι (Dionys. Halic. V, 71). — Scaptius, adiect. ad Scaptiam pertinens. Sil. Ital. VIII, 395 sq.: « hic Scaptia pubes, Hic Fabrateriae vulgus ».

§ 2. Scaptia tribus, una ex rusticis. Fest. *Qu.* XV, 18 pg. 343 (Paul. pg. 342): « Scaptia tribus, a nomine urbis Scaptiae [appellata, quam Latini] incolebant ». Liv. VIII, 17: « Eodem anno [U. C. CDXXII] census actus, novique cives censi; tribus propter eos additae Maecia et Scaptia: censores addiderunt Q. Publius Philo, Sp. Postumius ». Memoratur in lapid. rom.: SCAPTIA (Orell. n. 4374, Henzen n. 6426), SCAPT (Orell. n. 3863, 3901, Mommsen n. 2850), SCAP (Mommsen *Inscr. neap.* n. 314, *lat. antiq.* n. 1483), SCA (Henzen n. 6696). — Scaptiensis, adiect. ad Scaptiam tribum pertinens, ut Scaptienses tribules (Suet. in *Aug.* cap. 40). — Scaptius est gentilitium rom. (Cic. *Epist. ad Att.* V 21 = n. 250; cf. Grut. 43, 8), ut P. Scaptius (Liv. III, 71), M. Scaptius (Cic. op. cit. VI 1 = n. 252). Hinc Scaptinius, ut Scaptinia Prima (Grut. 1119, 8).

SCAPVLA, cognomen rom., ut P. Cornelius Scapula (Liv. VIII, 22), ΠΕΤΡΩΝΙΟϹ ΣΚΑΠΛΑϹ (Mommsen n. 2451), Scapula Tertullus (Mommsen n. 6803), Scapula Pusila (Doni cl. I n. 80 pg. 22). Hinc adiect. Scapulanus, ut Scapulani horti (Cic. *Ep. ad Att.* XII, 40 = n. 567).

?IꟽꟼꟼAƆƧ (scarpmi), in titulo perusino n. 1977. Cf. Iꟼꟼ+AƆƧ (scatrni).

ꝪΛXΛꓘꝪ (skatas), quod parum differt a ꝪƎΦΛꓘꝪ (skathes), occurrit in lapide Vicent. n. 21.

SCATEBRA, fluvius Italiae inferioris. Plin. II, CVI, 7: « In Casinate fluvius appellatur Scatebra, frigidus, abundantior aestate: in eo, ut in Arcadiae Stymphali, enascuntur aquatiles musculi ».

..Iꟼꟼ+AƆƧ (scatrni..), —*iâ*, n. pr. fem. (abl. sg. pro scatrnial), in operculo ossuarii perus. n. 1275. Cf. IꟽꟼꟼAƆƧ (scarpmi).

V+AƆƧ (scatu), —*us*, n. pr. vel cognom. etr. (cf. Iꟼꟼ+AƆƧ scatrni), in ossuario clus. n. 714.

I8ƎƆƧ (scefi), *Scaefia*, n. pr. f. apud Etruscos (cf. AIꟼAƆƧ scapia et AꟻƎƆƧ sceva). Urna perusina n. 1778: I8ƎƆƧ : ΘИꓤA (arnth scefi) = *Aruntia Scaefia*. — Scaefius est gentilitium rom. in titulis Asisin. (Grut. 167 9, 466 1; Vermigl. *Inscr. per.* pg. 477 n. 61), et in lapid. Italiae inferioris (Mommsen n. 5478, 6028).

SCENA sive sacena, dolabra pontificalis (Paul. pg. 319). Fest. *Qu.* XIV, 24 pg. 318: « Scena ab alis; a quibusdam sacena appellatur, dolabra pontificalis ». Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *sacena.*

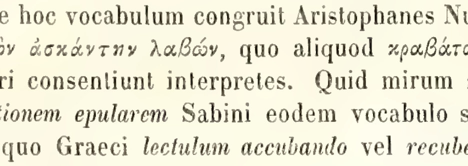
SCENSA, *caesna* (coena), apud Sabinos (cf. Fest. *Qu.* X, 25 pg. 209 cit. ad voc. PESNA, Müller *Die Etr.* I 42 anm. 97, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 354, Schmidt *De pronom. tertiae pers.* pg. 67, Aufr. et Kirch. II 357, Bergk in *Zeitschr. f. die alterth.* IX 341), = umbr. ŚESNA pro śers-na. Fest. *Qu.* XV, 14 pg. 339 (Paul. pg. 338): « Scensas Sabini dicebant, quas nunc *cenas*, quae autem nunc *prandia*, *cenas* habebant, et pro *cenis vespernas* antiqui ». Döderl. *De voc. aliquot* etc. pg. 10: « Mire hoc vocabulum congruit Aristophanes Nubb. 633 ἔξτι τὸν ἀσκάντην λαβών, quo aliquod κραβάτου genus indicari consentiunt interpretes. Quid mirum si ipsam *accubitionem epularem* Sabini eodem vocabulo significabant, quo Graeci *lectulum accubando* vel *recubendo idoneum?* Ipsum coenae sive caenae nomen a κοίνη derivare non dubito ».

AVEDS (sceva) et AVEDS (sceua), *Scaeva*, cognom. m. etr. (cf. gr. σκαιὸν, *sinistrum*), in tegula sepulcr. n. 125.

§ 2. Cognom. fem. etr. in tegula sepulcr. n. 116.

§ 3. *Scaevius*, gentil. etr., unde MAIEEDS scevias (cf. I8EDS scefi = *Scaefia*). Urna clusina n. 714 bis: NAΠtAM · AEEDS · AN (la sceva śatnal) = *Lars Scaevius Satiniâ* natus, cum alia urna inscripta L · SCAEVIVS · L · F · ARN. — Est etiam gentilitium rom., ut L · SCAEVIVS CVRIATIVS (Fabr. cap. III n. 324 pg. 170) et Q · SCAEVIVS · MAXIMVS (Marini *Arvali* pg. 666).

MAIEEDS (scevias), *Scaevii*, n. pr. m., e AEEDS (sceva), apud Etruscos. Tegula sepulcr. n. 229: « larthi varnei

sceviaś » = *Lartia Varenia Scaevii* uxor (cf. Lanzi II 413 = 342 ad n. 276 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 87).

SCHERAE, Σχήρα (Ptolem. III, 4), Siciliae urbs, inter Hypsam et Crimissum fluvios, cuius incolae Scherini dicti sunt (Plin. III, XIV, 5). Cf. Acherini apud Cic. *Verr.* II, III 43, et Forcell. *Lexic.* ed. Lips. s. v. *Scherini.*

SCHOENICVLAE vel Schoenicolae appellantur meretrices propter usum unguenti schoeni, quod est pessimi generis (Paul. pg. 328). Varro *De l. l.* VII, 64 pg. 145: « Schoenicolae ab schoenio, nugatorio unguento ». Fest. *Qu.* XV, 2 pg. 329 sq.: « Schoeniculas app[ellare videtur mere]triculas Plautus propter usum un[guenti schoeni], quod est pessimi generis. itaque [dixit: *Diobolares schoeniculae, mi*]*raculae, cum extritis* [*talis, cum todillis crusculis*]. Idem: *Prosedas pistorum* [*amicas, reliquias halicarias*], *miseras schoenu dili*[*butas, servilicolas, sordid*]*as* ».

SCHOLA vel Scola, cognom. umbricum, ut C. Cassinius Schola apud Cic. pro *Mil.* cap. 17. Vide CASSINIVS.

ΣΚΙΔΡΟΣ, urbs Italiae inferioris, apud Herodot. VI, 21 et Lyc. Rheg. fragm. n. 1 (cf. Schiller *De Thuriorum rep.* pg. 8). Steph. Byz.: Σκίδρος, πόλις Ἰταλίας. Τὸ ἐθνικὸν Σκιδρανός, ὡς Λύκος ἐν τῷ Περὶ Ἀλεξάνδρου.

SCICIDI, *scidi*, praeter., pro sciscidi, e scindo, apud vetustissimos (Aul. Gell. VII 9, Prisc. pg. 517 = 890 P.), sc. Afran. vs. 227 (scicidistis), Naev. vs. 94 (scicidimus), Enn. *Trag.* vs. 334 (sciciderit).

SCILATIVM. Vide SCYLACEON.

...QIDS (scir...), *Sciriâ* (?), n. pr. f., fortasse pro sciriał, in operc. ossuarii Clus. n. 513.

ASEQIDS (sciresa), *Sciria* (Ciria?), cognomen mulieris etr., nisi perperam pro MAIQIDS (sciriaś), in operculo ossuarii etr. n. 911.

ΣΚΙΡΘΑΙΑ, locus Siciliae, apud Diod. Sic. XXXVI 8.

AIQIDS (sciria), *Sciria* (Ciria?), cognom. mulieris etr., in titulis sepulcr. n. 517 sq., 904. Scyrus est cognom. rom. apud Grut. 581 8, 732 8.

MAIQIDS (sciriaś), *Sciriae* (?), n. pr. f. (genit. sg.), e AIQIDS (sciria), in urna etr. n. 896.

ΣΚΛΑΒΕΚΙΣ?, *—ius* (?), fortasse n. pr. m. (cf. ƧIIBANƧ slabiis), in titulo Frentano n. 2847 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295). *Clavae*, nominat. pl., exponit Huschkius *Die osk.* etc. s. 208.

AQ8ANDƧ (sclafra), in urna clusina n. 754.

SCLIS, *stlis* (lis), in inscr. apud Murat. 728 2 = Mommsen n. 314 (X · VIR · SCLIT · IVD · h. e. *stlitibus iudicandis*)

SCOLA, *schola*, apud Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

SCREH- et SCREIH-, *screibere* (scribere), radix umbrica, pro scref-, osc. SCRIF-, gr. γράφ-ω, in voc. SCREHTO = *scriptum* et SCREIHTOR = *scripti.*

SCREHTO, *screiptum* (scriptum), gr. γραπ-τόν, ital. *scritto* (ant. *scretto*), particip. perf. pass. nominat. sg. n. 2 decl., pro screhtom (nominat. pl. m. SCREIHTOR = *scripti*), e rad. SCREH- pro scref-, rom. *scrib-ere* (cf. SCRITVS = *scriptus*), Umbrorum linguâ (Passeri *Lett. Roncagl.* XVI 281 et *Paralip.* pgg. 299, 329, Lanzi I 394 = 309, II 676 = 768, 832 = 741, Müller *Die Etr.* I 56, Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 10, Grotefend *Rud. l. u.* IV 27, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35, Aufr. et Kirch. I 41, 51, 80, 116, 145, 147, II 83, 300. Huschke *Die iguv. taf.* s. 565, 658). Tab. eugub. VII b 3: PVSEI · SVBRA · SCREHTO · EST = *uti supra scriptum est.*

SCREIBO, *scribo*, unde SCREIPTVS, in lege Rubria *De civ. Galliae Cisalp.* cap. 22 (col. 2.ª lin. 47, 51 PROSCREIBI). Vide umbr. SCREIHTOR, quod sequitur.

SCREIHTOR, *screipti* (scripti), particip. perf. pass. (nominat. pl. m. 2 decl.), e screihto (vide SCREHTO

quod e rad. SCREIH- vel SCREH- pro screif- vel scref-, osc. SCRIF-, rom. *scrib-ere*, apud Umbros (Passeri *Lett. Roncagl.* XIV 364 et *Paralip.* pg. 265, Lanzi I 394 = 309, II 832 = 741, Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VI 15, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35, 47, Aufr. et Kirch. I 30, 51, 80, 119, 145, 147, II 82 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 565; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 64, et Müller *Die Etr.* I 56). Tab. eugub. VIa 15: PORSEI · SVBRA · SCREITOR · SENT = *qui supra scripti sunt* (cf. QVEI · SVPRA · SCRIPTEI · SVNT in pleb. de Termens. col. 1.ª lin. 16 et col. 2.ª lin. 25).

SCREIPTVS, *scriptus*, particip. e SCREIBO = *scribo*, in lege *Iul. Municip.* cap. 5 (CONSCREIPTVM).

-IꓷƆƧ (scri-), *scribere*, radix etrusca (osc. SCRIF-, umbr. SCREH- vel SCREIH-), in voc. ƎꓷVTIꓷƆƧ (scri-ture) = rom. *scriptor*. Cf. SCRITVS.

SCRIBSIT, *scripsit*, in cod. Cic. fragm. (Mai *Class. auct.* II 54, Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 108) et apud Fest. *Qu.* XIII 20 pg. 242 et XV 1 pg. 329 (scribsit), *Qu.* XIII 4 pg. 266 (conscribsisse) et *Qu.* XIII 5 pg. 269 (conscribsit). In titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* etc. XIV n. 31 pg. 499 SCRIBSIMVS. Vide vocc. sqq.

SCRIBTOR, *scriptor*, in cod. Fest. *Qu.* XIII 4 pg. 266 (scribtor) et *Qu.* XIII 5 pg. 269 (conscribtor). Vide SCRIBSIT et vocc. sqq.

SCRIBTVRA, *scriptura*, e SCRIBTVS = *scriptus*. In titulo apud Orell. n. 4570: QVOD HABET SCRIBTVRA INFRA SCRIBTA.

SCRIBTVS, *scriptus*, = SCREIPTVS et SCRITVS (umbr. SCREHTO), in titulo apud Henzen n. 7215 (IN VERBA INFRA SCRIBTA), et in codd. Cic. *de Rep.* I 17 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 66), Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann). Vide vocc. praeced.

SCRIF-, *scrib-ere*, rad. osca (= umbr. SCREH- et SCREIH-), in voc. SCRIFTAS, quod sequitur.

SCRIFTAS, *scriptae*, particip. perf. pass. (nominat. pl. f. 1 decl.), apud Oscos, e rad. SCRIF-, umbr. SCREH-, rom. *scrib-ere* (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 80, II 82 sq., Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 10). Tab. Bant. n. 2897 lin. 25: PAS · EX · AISCEN · LIGIS · SCRIFTAS · SET = *quae hisce in legibus scriptae sunt* (Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88). Aliis est genit. sg. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295, Huschke *Die osk.* etc. s. 118 sq.).

SCRIPSE, *scripsisse*, apud Auson. *Lud. sept. sap.* (n. 301 vs. 1) et Arnob. IV pg. 139.

SCRIPSTI, *scripsisti*, apud Plaut. *Asin.* IV, I, 57; et ita in compositis conscripsti (Plaut. *Asin.* IV, I, 1) et praescripsti (Terent. *Andr.* I, I, 124).

ƎꓷVTIꓷƆƧ (scriture), *scribtor* (scriptor), ital. *scrittore*, e rad. -IꓷƆƧ (scri-) pro scrib- (cf. SCRITVS = *scriptus*), in aere etrusco n 256 (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 178, et Risi *Dei tentativi per spiegare le ant. lingue ital.* pg. 184).

SCRITVS, *scriptus*, particip. e *scribo* (cf. etr. ƎꓷVTIꓷƆƧ scri-ture = *scriptor* et umbr. SCREHTO = *scriptum*). In inscr. Ital. infer. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. I, 180): IN · EA · PARTE · IN · QVA · NVMERVS · PEDVS SCRITVS · VIDETVR.

SCRIVO, *scribo* (ital. *scrivo*), in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann). In chartis Lucens. an. 770 et 778 *scrivere* pro *scribere* invenitur.

SCRVPVS, *saxum asperum* (cf. Petron. *Satir.* cap. 79, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Fest. *Qu.* XV, 6 pg. 333 (Paul. pg. 332): « Scrupi dicuntur aspera saxa et difficilia attrectatu, [rupesque navigato]ri insuetae, aut . . . . . lere. Ennius [*Trag.* v. 139] in An[dromeda: *scrupeo inves*]*tita saxa* † *atque hos*[*treis* † *squamae scaprent.*] Unde scrupulosam rem dicimus, quae aliquid habet in se asperi. Corne[lius Sisenna histor. l.] IIII: *his tum iniect*[*us est levis scrupulus*] *et quaedam dubitatio* ».

SCRVTILLVS, venter suillus condito farre expletus (Paul. pg. 332). Fest. *Qu.* XV, 6 pg. 333: « [Scrutillus appell]atur venter suillus, co[ndito farre expletus]. Plautus: *venter sullus* †, *di*[. . . . . *scr*]*inillum.* † *Ego me hodie . . . . . esa farte biberem* . . . . . ». Gloss. Isid.: Scrutulus, ventriculus fartus ».

SCRVTO, *scrutor*, apud antiquos (Prisc. pg. 396 = 799 P., Non. VII 6 = pg. 469). Gloss. apud Labb.: « Scruto, γρυτεύω ». Cf. Amm. Marcell. XXVIII, I, 10 ».

SCYLACEON et Scylaceum vel Scyllaceum, Σκυλάκιον (Strab. VI, I 10, Ptol. III 1, Aristot. *Polit.* VII 10, Appian. *De bell. civ.* V 109) sive Σκυλλήτιον (Strab. loc. cit., Diod. Sic. XIII 3), oppidum Italiae inferioris, nunc *Squillace*, in finibus Calabriae orientalis, ad sinum Scylletium, Atheniensium colonia (Mela II, IV 8 « Scylaceum », Solin. II 10 « Scyllaceum », *Tab. Peuting.* segm. VI*f* « Scilatio »). Strab. loc. cit.: Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται· Κροτωνιατῶν δ' ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς προσώρισεν. Plin. III, XV, 1: « Dein sinus Scyllaceus: et Scylacium, Scylletium Atheniensibus, quum conderent, dictum ». Virg. *Aen.* III, 553: « navifragum Scylaceum ». Colonia deducta est an. U. C. 638 (Vell. Paterc. I 15 cit. ad voc. MINERVIVM). — Scylaceus vel Scyllaceus, gr. Σκυλάκιος vel Σκυλλητικὸς et Σκυλητῖνος (Aristot. *Ventor. situs* etc. pg. 973), adiect. ad Scylaceum pertinens, ut Scylacea litora (Ovid. *Metam.* XV, 702), et sinus Scyllaceus (Plin. loc. cit.) vel Scylaceus (Mela II, IV, 8), gr. Σκυλλητικὸς κόλπος (Strab. VI, I 4 et 10) vel Σκυλάκιος κόλπος (Ptol. III, 1), nunc *Golfo di Squillace*, dictus ab oppido Scyllaceo. Strab. VI, I, 10: ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασται, ποιῶν τὸν εἰρημένον, ἰσθμὸν πρὸς τὸν Ἱππωνιάτην

κόλπον. Cf. *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 343 de inscr. Grut. 199, 1 (Orell. n. 150).

SCYLLA, Σκύλλα (Homer. *Od.* XII, 85), scopulus Bruttiorum in Italia, in freto Siculo, in mare prominens, nunc *Scilla* (Mela II, IV 8 et VII 14, Senec. *Epist.* LXXIX 1). Est nomen navis, apud Virg. *Aen.* V, 122.

SCYLLAEVM, τὸ Σκύλλαιον (Strab. I, II 14 sq., VI, I 5; Thucyd. V, 53; Polyb. XXXIV, 2 sq.; Appian. *De bell. civ.* IV 85, V 85) et Σκύλλαιον ἄκρον (Ptol. III 1 codd. Σκύλεον et Σκύλαιον) vel Σκυλλαίον ἀκρωτήριον (Dio Cass. XLVIII, 47), nunc *lo Sciglio*, promontorium Italiae inferioris, in Bruttiis, ad fretum Siculum, ita dictum a Scylla Nisi filia, a Minoe demersa (Strab. VIII, VI 13 de Scyllaeo prom. Peloponnesi, et Pausan. *Corinth.* XXIV 7). Strab. VI, I, 5: ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν τὸ Σκύλλαιον, πέτρα χερρονησίζουσα ὑψηλή, τὸν ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ ταπεινὸν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίνων ἐπετείχισε τοῖς Τυρρηνοῖς, κατασκευάσας ναύσταθμον, καὶ ἀφείλετο τοὺς λῃστὰς τὸν διὰ τοῦ Πορθμοῦ διάπλουν. — Scyllaeus, adiect. ad Scyllaeum pertinens, ut Scyllaeus sinus (Sil. Ital. II, 334), Scyllaea antra (Sil. Ital. II, 306) et Scyllaei canes (Sil. Ital. XIV, 474). Cf. Σκυλλάκιον ὄρος apud Appian. op. cit. V, 103.

§ 2. Oppidum, a promontorio Scyllaeo dictum. Plin. III, X, 3: « Oppidum Scyllaeum, Cratais fluvius, mater, ut dixere, Scyllae ». Solin. II, 22: « Scyllacea regio cum Scyllaeo oppido ».

SCVLNA, *sequester*, apud Macrob. *Saturn.* II, 13. Aul. Gell. XX, 11: *Quid sit* sculna *verbum positum apud M. Varronem.* P. Lavinii liber est non incuriose factus. is inscriptus est *de verbis sordidis.* in eo scripsit sculnam vulgo dici, quasi *seculnam: quem qui elegantius*, inquit, *loquuntur, sequestrem appellant.* utrumque vocabulum a *sequendo* factum est: quod eius, qui electus sit, utraque pars fidem sequatur. sculnam autem scriptum esse in Logistorico M. Varronis, qui inscribitur *Catus*, idem P. Lavinius in eodem libro admonet. Sed quod apud *sequestrem* depositum erat, *sequestro positum* per adverbium dicebant. Cato de Ptolemaeo contra Thermum: *Per deos immortalis, nolite vos sequestro ponere* ».

SCVLTENNA, Σκουλτάννας (Strab. V, I, 12), nunc *Panaro*, fluvius Italiae superioris in Padum incidens (Plin. III, XX 4, Liv. XLI 12, 18). Strab. loc. cit.: ἐρέαν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουλτάνναν (codd. Σκουτάνναν) ποταμὸν φέρουσι πολὺ πασῶν καλλίστην.

ᗅИV>Ꜣ (scuna), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 8.

VИV>Ꜣ (scunu), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 2.

ꟼV>Ꜣ (scur). Vide ᗅƧV8ꟼV>Ꜣ (scurfusa).

V8ꟼV>Ꜣ (scurfu), *Scorpus*, cognom. etr. (Lanzi II 381 = 310 ad n. 152 et n. 155), unde cognom fem. ᗅƧV8ꟼV>Ꜣ (scurfusa), in ossuario n. 866.

?ᗅƧV8ꟼV>Ꜣ (scurfusa), *Scorpi uxor*, cognomen mulieris etr., e V8ꟼV>Ꜣ (scurfu) = *Scorpus.* Urna n. 863: ᗅ[Ƨ]V8·ꟼV>Ꜣ : IИIꟼƎΘ : ᗅИᗅ (ana therini scurfusa) = *Annia Herinia Scorpi uxor.*

?ᗅИᗡV>Ꜣ (scurna), *Scurra?*, n. pr. m. in lapide Corton. n. 1041. Pro s. curna (*Setria Curiae* nata) sumit Ianssen (*Inscr. etr.* addit. pg. 4 sq.).

SCVTA, *scutum*, apud antiquos. Lucil. (Prisc. pg. 115 = 618 P.): « Scutam lingueolam in cerebro infixit ».

ΣΚΥΤΑ, τὸν τράχηλον, apud Siculos (Hesych. *Lexic.* II, 1224; ubi cf. Schmidt IV 53).

SCVTRISCVM, genus vasis, diminut. a scutra, apud Cat. *De r. r.* capp. 10 sq.

SCVTVS, *scutum*, apud veteres. Turpil. vs. 40 (Non. III, 213 = pg. 226): « Quia non minus res hominem, quam scutus tegit ».

SL·, *stlitibus.* Vide SLIS et STLIS = *lis.*

->ᑎᑎᒧꜢ (slaag-) et ->ᑎᒧꜢ (slag-), radix osca, quam cum rom. *longus, languere, laxare* comparat Mommsenius (*Die unterit. dial.* pg. 296). Ad rad. sanscr. sṛg' trahit Bugge (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 1). Vide ᴙI>ᑎᑎᒧꜢ (slaagid) et ꟿꟷ>ᑎᒧꜢ (slagím).

ᴙI>ᑎᑎᒧꜢ (slaagid), *fine* (confinio)?, subst. f. abl. sg. 3 decl. (acc. ꟿꟷ>ᑎᒧꜢ slagím), e slagi (comparandum cum sanscr. râg'i-s, *linea, series*), quod a rad. ->ᑎᑎᒧꜢ (slaag-) = ->ᑎᒧꜢ (slag-), sanscr. sṛg', *ire, progredi*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295 sq., Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 76, 124, II 326, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 1, Huschke *Die osk.* s. 38 sq., Peter *Sprache und schrift* etc. s. 45). Tab. Abell. n. 2783 lin. 11 sq.: TꜢꟷ·ᴙVᑎ·ᴙI>ᑎᑎᒧꜢ | ·ꜢꟷƎᒧKƎᗡƎ8·ꟿVᒧKᑎᗡKᑎꜢ (sakaraklúm herekleís slaagid púd íst) = *Sacellum Herculis, in confinio quod est* etc. (Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85). Cum rom. stlocus (locus) comparat Passerius (*Linguae oscae spec.* pg. x) et Peter s. 71.

ꜢII8ᑎᒧꜢ (slabiis), *Labius* vel *Laberius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 295; cf. Lanzi II 608 = 522 ad n. 6, Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 60 et in *Mem. dell'Acad Ercol.* V 308), sive *Slabius*, e labium (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 24, Huschke *Die osk.* etc. s. 171), gentil. samnit. In titulo n. 2784 A: ꜢII8ᑎᒧꜢ·ᒧ (l. slabiis) = *Lucius Labius* vel *Slabius.* Cf. SLIS = *lis.*

->ᑎᒧꜢ (slag-), radix osca. Vide ->ᑎᑎᒧꜢ (slaag-).

ꟿꟷ>ᑎᒧꜢ (slagím), *finem* (confinium)?, subst. f. acc. sg. 3 decl. (abl. ᴙI>ᑎᑎᒧꜢ slaagid), e rad. ->ᑎᒧꜢ (slag-) = ->ᑎᑎᒧꜢ (slaag-), apud Samnites (Aufrecht et Kirchhoff I 21 anm. 3, 76, 124, II 326; cf. Mommsen *Die unterit. dialekte* s. 295, et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 44). Tab. Abell. n. 2783 lin. 54 sq.: -ᑎᒧƎVИ·ꟿꟷИꟷ·ꟿᑎИᑎᒧᒧƎ8[ᑎ]·[ꟿ]ꟷ>ᑎᒧꜢ·ᗡƎTИᑎ ꟿᑎИ (anter slagím abellanam ínim núvlanam) = *inter finem Abellanam et Nolanam* (Aufr. et Kirch. II 325. Adde eiusd. tab. lin. 34.

MƎΘIᗅᒧƧ (slaithes'), *—ius* sive *—ii*, n. pr. m. (nominat

vel genit. sg.), apud Etruscos, comparandum cum MƎΘIΑꓘIƧ silaithes (Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 136, 194), in operculis ossuar. Perus. n. 1508, 1511.

IΛMΛꓘƧ (slaśai), in inscr. Ital. super. n. 2.

?ƎƎΑΛƧ (slave), in titulo Perus. n. 1992. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 327 ad n. 17.

ΘƎꓘƎꓘƧ (sleleth), quod legitur in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 3, ad gr. λαλέω (loquor) trahit V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX, 317 sg.), ad gr. λέγω (colligo) Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pgg. 12, 22, 23 nt. 3), et ad rom. *letho* vel *leto* Migliarinius (*Zibaldone* mss. pg. 18).

ƧIꓤΑ1ƎꓘƧ (sleparis), est nomen Sapphus (Garrucci *Ciste Prenest.* pg. 169), in etrusco speculo n. 2513 *ter.* — MIꓤΑ1ƎꓘƧ (sleparis), fortasse pro s. leparis, occurrit in tegula etr. n. 134 (cf. Lanzi II 450 = 379 ad n. 428, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 120).

?IꓘƧ (sli), in vase etr. n. 2197.

SLIS, *stlis* (lis), apud veteres (cf. Corssen *Krit. beiträge zur latein. formenlehre* pg. 462), ut in lege Servil. *Repetund.* cap. 2 (Append. n. LX) QVANTI · EIVS · REI · SLIS · AE[STVMATA · FVERIT]. In titulo ex Scipionum sepulcro n. 2709: SL · IVDIK h. e. *stlitibus iudicandis.*

ΣΜΕΝΕΟΝ, Siciliae oppidum (Diod. Sic. XIV, 78). Cf. ΜΕΝΑΙΝΟΝ.

ƎΘИIMƧ (sminthe), *Sminthius*, n. pr. etr. (vide IΘИIMƧ sminthi), in titulo sepulcrali n. 2095 bis *a*., unde ꓘΑИIΘИIMƧ (sminthinal), e gr. σμίνθος vel σμίνθαξ, Cretensium aut Phrigium linguâ *mus* (Apollo Smintheus).

..IΘИIMƧ (sminthi..). Vide ꓘΑИIΘИIMƧ (sminthinal).

‡ΑИIΘИIMM (śminthinaz), *Sminthianâ*, n. pr. fem. pro ꓘΑИIΘИIMƧ (sminthinal), quod sequitur.

ꓘΑИIΘИIMM (śminthinal) et ꓘΑИIΘИIMƧ (sminthinal), *Sminthianâ*, n. pr. f. abl. sg., minus recte ‡ΑИIΘИIMƧ (sminthinaz), e ƎΘИIMƧ (sminthe) = *Sminthius*, apud Etruscos. Operculum ossuarii Perus. n. 1143: ꓘΑИIΘИIMM · ΑИ+ƧƎↃ ƎΑↃ · ꓘƎƎ (vel cae cestna śminthinal) = *Velius Caius Cestenius Sminthianâ* natus. Aliud operc.: ‡ΑИIΘИIM|M : Ƨꓘ : ΑIΑↃ : ΑIΘꓤΑꓘ (larthia caia ls śminthinaz, n. 1145) = *Lartia Caia Lartis* filia *Sminthianâ* nata; et . . . IΘИIMƧ · Ƨꓘ ΑИ+ƧƎↃ · IΑↃ · Ƨꓘ (ls cai cestna ls sminthi[nal], n. 1146) = *Lartia Caia* (*Lars Caius?*) *Lartis* fil. *Sminthianâ* nat.

ΣΜΙΧΕΙΑΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

..ꓤVMƧ (smur..), in titulo etr. n. 2570.

SMVRSIME, *ad —em* (myrthetum?), subst. locat. sing. 3 decl., e smursi, comparandum cum myrrhis et smyrrhis vel smurrhis (Aufr. et Kirch. I 94, 123, II 78, Huschke *Die iguv. taf.* s. 74), in tab. eugub. VI a 13. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 12: « Smursime non est cum graeco adiectivo σμύρνινος s. μύρσινος, sed cum latino *muriceus*, ut tettome cum *texto*, comparandum, ut designetur *fulgenti murice vestis* (Virg. *Aen.* IX, 614) vel *vestis Gaetulo murice tincta* (Horat. *Epist.* II, II, 181 coll. *Carm.* II, XVI 136) ». Cf. Lanzi I 262 = 202, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 pg. 122.

ΑƧΑИƧ (snasa), in titulo clusino n. 675.

?ΑMMΑMM (śnaśma), in lapide arret. n. 467.

Α+ΑИƧ (snata), *—ta*, adiect. n. acc. pl. 2 decl. = V+ΑИƧ snatu (ablat. pl. ƧƎYΑИƧ snates), e snato, in compos. Α+ΑИƧΑ (a-snata), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 52, 119, II 281, 287). Tab. eugub. II a 19: Α+ΑИƧΑ : Α+ΑИƧ : ΑꓘKƧƎↃ (veskla snata asnata) = *vascula —a —a*, quod Grotefendius vertit *vascula* χμπτά ἄχμπτα h. e. *vascula cocta, incocta* (*Rud. l. u.* VII, 23), et *utres impletos, inanes* Huschkius e νάω, νήω, νηέω, νάσσω (*Die iguv. taf.* s. 366). Cf. Lanzi I 377 = 296, II 743 = 651, 833 = 742.

Ǝ+ΑИƧ (snate), *—tis*, adiect. abl. pl. 2 decl., pro ƧƎYΑИƧ snates (Aufr. et Kirch. I 105, 120, II 387), in tab. eugub. II a 37. Vide voc. sq.

ƧƎYΑИƧ (snates), *—tis*, adiect. abl. pl. 2 decl. (minus recte Ǝ+ΑИƧ snate), et cum *a* privativa ƧƎYΑИƧΑ (a-snates), e snato (vide Α+ΑИƧ snata), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, II 152, 374 sq.). Tab. eugub. IV 9: ƧƎYΑИƧΑ : ƧƎYΑИƧ : ƧƎꓘKƧƎↃ (veskles snates asnates) = tab. II a 37 ƧƎ+ΑИƧΑ : Ǝ+ΑИƧ : ƧƎꓘKƧƎↃ (veskles snate asnates) = *vasculis —tis, in—tis.* Alii vertunt *vasculis coctis incoctis* (Grotefend *Rud. l. u.* VII, 26) et *utribus impletis, inanibus* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 377, 413).

V+ΑИƧ (snatu), *—ta*, adiect. acc. pl. n. 2 decl. = Α+ΑИƧ (snata), sicut in compos. V+ΑИƧΑ (a-snatu) = Α+ΑИƧΑ (a-snata), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 119, II 387). Tab. eugub. II a 34: V+ΑИƧΑ V+ΑИƧ : VꓘKƧƎↃ (vesklu snatu asnatu) = *vascula —ta in—ta.* Vide ƧƎYΑИƧ (snates).

ΘΑИƎИƧ (snenath), dea apud Etruscos, in speculo n. 2494.

ΑI+ИƧ (sntia), *Sentia*, n. pr. f. pro sentia = I+ИƎƧ senti (cf. I+VИƧ snuti), in titulo clusino n. 768.

Ǝ+VИƧ (snute), *Nusius* (?), gentilitium etr. (genit. sg. MƎ+VИƧ snutes), unde I+VИƧ (snuti) et IꓘƎИƧ (snvti) = *Nusia?* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 57), in urna Perus. n. 1260.

§ 2. *Nusii*, genit. sg., pro MƎ+VИƧ (snuteś). Urna Perus. n. 1261: Ǝ+VИƧ | IИVꓤ+ƎƎ · IΘΑꓘ (lathi [p]etruni snute) = *Lartia Petronia Nusii* uxor. Adde inscr. n. 1265.

MƎ+VИƧ (snuteś), *Nusii*, n. pr. m. genit. sg., e Ǝ+VИƧ (snute), apud Etruscos, in urna Perus. n. 1264.

I+VИƧ (snuti) et IꓘƎИƧ (snvti), *Nusia* (?), n. pr. f. e Ǝ+VИƧ (snute), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1267: IꓘƎИƧ : ΑIꓘIƎƎ (veilia snvti) = *Velia Nusia.* In operculo ossuarii n. 1264: MΑИ+Ǝ‡VΘ : I+VИƧ (snuti huzetnaś) = *Nusia Tussanii* (?) uxor.

◇M (śo), in lapide Vicent. n. 15.

SO, *sum* (ital. *sono*), = SV. Inscr. apud Mommsen n. 2960 (Gori I 256, III 55; Murat. 1633, 5): ANTIPATRA | DVLCIS TVA | HIC SO ET NON SO. In alia inscr. apud Murat. 1480, 1 (Orell. n. 4811): NON FVI ET SO NON ERO etc.

SOBREVS, *sobrius*, adiect. Vel. Long. pg. 2245 P.: « *Sobrius* per *i* non per *e* scribendum ».

SOGIONTII, populi Alpini, apud Plin. III, xxiv, 4.

SODALA et Sodola, cognom. virile, ut A. Dasimius A. l. Sodala (Mommsen n. 654), P · OBELLIVS · P · L · SODOLA (Mommsen n. 5409).

SODES, *si audes* (audies), apud veteres. Vide Forcell. *Lexic.* s. h. v.

SOIES, *Soius*, gentil. samnit., ut C · SOIES · MIN · h. e.

C. Soius Minatii filius (Append. n. LVIII *A*). — Gentilitium Soius occurrit in tit. apud Grut. 828 11.

SOCIAETAS, *societas*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

SOCCIVS, *socius*, in lapide apud Grut. 1114 5, a Marinio correcto (*Arvali* pg. 501 nt. 41).

SOL, sab. AVSEL, etr. ꓶIMV (uśil) et ꓶIƧV (usil), deus apud antiquos Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30), quod trahitur ad rad. sanscr. svar, *splendere* (Curtius *Greich. etym.* II 128 sq.), gr. σελ pro σϜελ (*σελα, lumen, σελήνη luna*). Varro op. cit. V, 68 pg. 27: « Sol, vel quod ita Sabini, vel solus ita lucet, ut ex eo deo dies sit ». Cf. Cic. *De nat. deor.* II 27. Memoratur in inscr. apud Orell. n. 36, 60, 324, 1890 sq., 1892 sq., 1926 sqq., 2354, 2596, 3184 sq., 4066, 4791, et Henzen n. 5059, 5658, 5856, 6804; et appellatur deus (Orell. n. 1194 sq., 2255, 2285, 2305, 3154), aeternus (Orell. n. 910, 1928), dignus praeses vel praesens (Orell. n. 1283), divinus (Henzen n. 5773), indiges (Kalend. apud Orell. II 396 sq.), invictus (Orell. n. 1914, 1918 sq., 2348, 5015, Henzen n. 6038) et deus invictus Mithras (Orell. n. 1051, 1202, 1215, 1579, 1909, 1915, 1920, 1923, 2352, Henzen n. 5844, 5847, 6042, 6685), iuvans (Orell. n. 1928, 4934), sanctissimus (Orell. n. 1924, 1928), Serapis (Orell. n. 1892), Alagabalus (Orell. n. 1940, 2161) vel Elagabalus (Orell. n. 1940, Henzen n. 5514 sq., 7414 *a*) vel Heelagabalus (Orell. n. 1941).

SOLACIVM, *solatium*, in ant. inscr. et in codd. (Forcell. *Lexic.* s. v. *solatium*).

SOLBI, *solvi*, e *solvo*, apud Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

SOLDVS, *solidus*, per syncopen, in lege Iul. Municip. cap. VIII (SE · SOLDVM · SOLVERE · NON · POSSE), et apud Horat. *Sat.* I, II 113, II V 65, Mart. IV 37

SOLEDVS, *solidus*, adiect. In titulo Aletr. lin. 12 (Append. n. XL): FISTVLAS · SOLEDAS · FECIT.

SOLETVM, oppidum Calabriae, nunc *Solito*. Plin. III, XVI, 3: « Ab Hydrunte, Soletum desertum, dein Fratuertium ».

SOLEVM, *solium*, in marm. rom. apud Mommsen n. 6916.

SOLI, *solius*, genit. sg., apud veteres. Priscian. pg. 227 = 694 P.: « Soli pro *solius* Cato in primo Originum: *Nam de omni Tusculana civitate soli Lucii Manilii beneficium gratum fuit* ».

SOLIFERREVM et solliferreum, *totum ferreum*, apud Liv. XXXIV, 14. Cf. Fest. *Qu.* XIII 30 pg. 293 et *Qu.* XIV, 4 pg. 298 cit. ad voc. SOLLVS.

SOLINATES, Umbriae populi, quorum meminit Plin. III, XVI, 3.

SOLINO, intelligitur *consulo* (Paul. pg. 350). Fest. *Qu.* XV, 25 pg. 351: « Solino idem (*Verrius*) ait esse *consulo* ».

SOLINVNT, *solent*, apud antiquos (Fest. *Qu.* IX, 12 pg. 192 cit. ad voc. NEQVINONT = *nequeunt*).

SOLITODO, *solitudo*, in cod. Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 293.

SOLLA sedilia, in quibus singuli tantum possunt sedere, ideoque soliar sternere dicuntur, qui sellisternium habent (Paul. pg. 299). Fest. *Qu.* XIV, 4 pg. 298: « Solla (*solia?*) appellantur *sedilia*, in quibus non plures singulis possint sedere, ideoque soliar sternere dicuntur, qui sellisternium habent, et solaria † vocantur Babylonica, quibus eadem sternuntur. quae, ut ait Verrius, omnia ducta sunt solo †. alvei quoque cavandi † gratia instituti, quo singuli descendunt, solla † dicuntur. quae ascendendo (leg. *a sedendo*) potius dicta videntur, quam a solo ».

SOLLICVRIVS. Vide SOLLVS, quod sequitur.

SOLLVS, *totus*, adiect., apud Oscos, e solvus = sanscr. sarva (quivis, omnis), gr. ὅλος, ion. οὖλος, in Orphicis ὅλλος (e ὅλϜος, σόλϜος), umbr. sevus (ꟽVƎƎƧ sevum et SEVOM = *omne*), pers. ant. haruva, goth. alls, germ. all; unde superlat. sollistimus (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 246, 280, et *Krit. beitr. zur lat. formenl.* s. 313), soll-ers, soll-icitus, sol-idus, umbr. ƎИꓘAƎƎƧ (SEVACNE) = rom. soll-ennis (cf. Schneider *Gramm. der lat. sprache* I 415 sq., Müller *Die Etr.* I 38 sq., Bopp *Vergl. gramm.* I 10 et *Gloss. sanscr.* pg. 371, Pott *Etym. forsch.* I 130, Benary *Die röm. lautl.* I 265, 281, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297, Aufrecht, Ebel et Kuhn in *Zeitschr.* cit. I 121, 300, 515 sq., Curtius *Griech. etym.* II 128, Corssen *Krit. beit.* etc. s. 313). Fest. *Qu.* XIV, 4 pg. 298 (Paul. pg. 299; cf. Fest. *Qu.* XIII, 29 pg. 293): « Sollo osce dicitur id quod nos *totum* vocamus. Lucilius: *suasa quoque omnino dirimit †, non sollo dupundi*, id est non *tota*. idem Livius: *Sollicuria, in omni re curiora* (leg. *cu-*

riosa). Et solliferreum genus teli, *totum ferreum*. Sollers etiam in *omni re prudens;* et sollemne, quod *omnibus annis* praestari debet ».

SOLMONA. Vide SVLMO.

SOLOMONTINVS. Vide SVLMO.

SOLONA, oppidum Italiae, in Gallia Cispadana prope hodiernum *Sogliano* (Tonini *Rimini* etc. pg. 343), cuius incolas Solonates memorat Plinius III, xx, 2. Inscr. apud Henzen n. 5124 (Grut. 1095, 2): C · GALERIO · C · F · ANI | IVLIANO · EQ · P | QVAESTORI · DVVMVIRO | CVRATORI · SARSINATIVM | CVRATORI · SOLONATIVM | FLAMINI · PATRON · COL · AVG | ARIMIN · ADVOC · PVBLIC | AMANTISSIMO · DECVRION | AMANTISSIMO · CIVIVM | SPLENDIDISSIMVS · ORDO · ARI | MINENSIVM · MERITIS · FIDEI | BONITATIS INNOCEN | TIAEQVE EIVS.

SOLONIVM, campus agri Lanuvini, apud Cic. *De div.* I 36, II 31, et *epist. ad Att.* II 9 = n. 35. — Solonius, adiect. ad Solonium pertinens, ut Solonius ager (Liv. VIII, 12).

SOLVS et Soluntum, Σολοῦς (Ptol. III, 4; Diod. Sic. XIV 8, XX 69 Σολοῦντα; Thucyd. VI 2 Σολόεντα), nunc *Solunto*, oppidum Siciliae, non procul a Lilybaeo promontorio (Plin. III, xiv, 4; Antonini *itiner.* pg. 91 et *Tab. Peuting.* segm. VI*e* « Solunto »). Eius incolae Soluntini (Cic. *Verr.* II, iii 43 al. Solentini), gr. Σολουντῖνοι (Diod. Sic. XXIII, 18), in numis n. 3093 ΣΟΛΟΝΤΙΝΩΝ. Steph. Byz.: Σολοῦς, πόλις Σικελίας, ὡς Ἑκαταῖος ἐν Εὐρώπῃ. Ἐκλήθησαν δὲ ἀπὸ Σολοῦντος κακοξένου, ὃν ἀνεῖλεν Ἡρακλῆς. Ὁ πολίτης Σολούντιος καὶ Σολουντῖνος, μετὰ τοῦ ν καὶ Σολουντινὶς καὶ Σολουντίας καὶ Σολουντὶς.

SOMNVRNVS h. e. qui in somno videtur, adiect. Varro apud Non. II, 790 = pg. 172: « Levis mens umquam somnurnas imagines affatur, non umbratur somno pupulae ».

SOMO, *summo*, adiect. superlat. abl. et locat. sg. 2 decl. (cf. ƎMVꟅ sume), pro sommo, factum e sop-mo (sup-imo) quod e praep. 8Vꙅ (SVB) vel ꟼVꙅ (SVP) et suff. imo, apud Umbros (Lanzi I 299 = 281, II 835 744, Aufr. et Kirch. I 54, 63, 70, 93 sq., 107, 118, 130, II 68 sq., 366, Huschke *Die iguv. taf.* s. 69, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 243 sq.). Tab. eugub. VIa 9: ANGLOME · SOMO = *ad angulum summum;* et tab. VIa 10: ANGLVTO SOMO = *ab angulo summo.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 10, 31, VII 22, 29.

SON- et SVN-, e svan-, rom. *sonare*, radix umbrica, in voc. SONITV = SVNITV h. e. *sonitu.*

SONITV, *sonito* (tonitru), subst. m. abl. sg. 2 decl., e particip. perf. pass. sonito = SVNITV, quod e rad. SON- vel SVN-, e svan-, rom. *sonare*, ital. *sonare*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 23, Aufr. et Kirch. I 25, 54, 61 sq., 118, 146 sq., II 267 sq.), in tab. eugub. VIb 60. *Agitato* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 253), e gr. σεύω.

SONITVS -i, *sonitus -us*, apud Pacuv. vs. 133, et Caecil. vs. 21 (Non. VIII, 67 = pg. 491).

SONIVIVS, *sonans* (Paul. pg. 291), adiect. apud veteres, ut tripudium sonivium (Plin. XV, xxiv, 1; cf. Cic. *Epist. fam.* VI, 6 = n. 470). Fest. *Qu.* XIII, 27 pg. 290: « [Soni]vio significat in car[mine ..... a]ugurali, *sonanti* ». Et *Qu.* XIV, 2 pg. 297: « [Soni]vium tripu[dium, ut ait Appius] Pulcher, quod [sonet, cum pullo exci]dit plus (leg. *puls*), quadr[upedive .....] ».

SONO -is, *sono -as*, apud antiquos (Non. X, 4 = pg. 504); ex. c. sonit (Enn. *Trag.* vs. 213, Att. vs. 570), sonunt (Enn. *Trag.* vs. 106, *Ann.* vs. 382, Pacuv. vs. 214), sonere (Att. vs. 225, 470, Lucret. III 156, 887), et sonitum (Prisc. pg. 473 = 863 P.).

SONT, *sunt* (cf. SO = *sum*). In tit. Aletrino lin. 2 sq. (Append. n. xl): QVAE · INFERA · SCRIPTA SONT.

SONTINI, populi Italiae inferioris, quorum meminit Plin. III, xv, 3.

SONTIVS, fluvius Italiae superioris, nunc *l'Isonzo*, in Adriaticum influens (Cassiod. *Var.* I, 18).

SONVS -us, *sonus -i*, apud Non. VIII 67 = pg. 491 ex Sisenna.

SOPA, *—am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro SOPAM, antiquiori orthogr. ꓒꟼVꙅ (supa) pro supam (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 53, 110, II 191, 386), in tab. eugub. VIb 17. Vide voc. sq.

SOPAM, *—am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., minus recte SOPA et antiquiori orthogr. ꓒꟼVꙅ (supa) pro supam, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 191, 206). Tab. eugub. VIIa 38: SOPAM PVROME EFVRFATV = *—am in purum —to.* Vide SOPO et SVPO = VꟼVꙅ (supu).

SOPE et Sofe, *Sophe*, cognom. fem., in titulis apud Mommsen n. 5279 (SOPE), 7097 (SOFENI).

SOPIR, *si quid*, perperam pro svepir, e SVE = *si* et pronom. relat. PIR = *quid*, sicut ꙅꟼꟼƎƆꙅ (sve-pis) = *si quis* et VꟼƎƆꙅ (sve-pu) vel SVEPO = *si qua*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 105, II 257, Huschke *Die iguv. taf.* s. 243, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 34; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 24, VI 25, 31). Tab. eugub. VIb 54: SOPIR · HABE = *si quid habes.*

SOPO, *—a*, subst. f. nominat. sg. 1 decl. = SVPO et antiquiori orthogr. ꓒꟼVꙅ (supa), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 191 sq., 205). Tab. eugub. VIb 5: APE · SOPO · POSTRO · PEPERSCVST = *postquam —a posterior —erit.*

SORA, Σῶρα vel Σώρα (Ptol. III 1, Strab. V, iii 10, Diod. Sic. XX 80, 90), etiamnum *Sora*, oppidum et colonia Latii prope Arpinum, ad Lirim fluvium (Plin. III, ix 11; Liv. IX 23 sqq., 43 sq., X 33; inscr. apud Henzen

n. 7081). Liv. VII, 28: « Consules, dictatoris exercitu ad bellum Volscum usi, Soram ex hostibus, incautos adorti, ceperunt [U. C. an. CDX] ». Id. IX, 23: « Ad Soram ex Samnio Apuliaque traductae legiones [U. C. an. CDXXXIX]. Sora ad Samnites defecerat, interfectis colonis Romanorum ». Et IX, 24: « Ad Soram inde reditum; novique consules M. Poetelius, C. Sulpicius exercitum ab dictatore Fabio accipiunt, magna parte veterum militum dimissa, novisque cohortibus in supplementum adductis. Ceterum, quum propter difficilem urbis situm nec obpugnandi satis certa ratio iniretur, et aut tempore longinqua, aut praeceps periculo victoria esset; Soranus transfuga, clam ex oppido profectus, quum ad vigiles Romanos penetrasset, duci se extemplo ad consules iubet, deductusque traditurum urbem promittit ..... Iam Sora capta erat, quum consules prima luce advenere; et, quos reliquos fortuna ex nocturna caede ac fuga fecerat, in deditionem accipiunt. Ex his ducentos viginti quinque, qui omnium consensu destinabantur et infandae colonorum caedis et defectionis auctores, vinctos Romam deducunt, ceteram multitudinem incolumem, praesidio inposito, Sorae relinquunt. Omnes, qui Romam deducti erant, virgis in foro caesi, ac securi percussi summo gaudio plebis; cuius maxime intererat, tutam ubique, quae passim in colonias mitteretur, multitudinem esse ». Id. IX, 43: « Calatia et Sora, praesidiaque, quae in iis Romana erant, expugnata: et in captivorum corpora militum foede saevitum [U. C. an. CDXLVII] ». Et IX, 44: « Eodem anno Sora, Arpinum, Censennia, recepta ab Samnitibus ». Et X, 1: « Soram atque Albam coloniae deductae [U. C. an. CDL] ..... Sora agri Volsci fuerat; sed possederant Samnites: eo quatuor millia hominum missa ». Frontin. *De col.* pg. 237: « Sora, muro ducta colonia, deducta iussu Caesaris Augusti ». Inscr. apud Orell. n. 3972: P · CAESIVS P · F · ROM | AEDILIS SORAE | PVBLICANVS | ROMAE | ARRI · PAEDATI | HILARI · L · ME. — Eius incolae Sorani (Valer. Max. VIII, I, 9), gr. Σωρανοὶ (Diod. Sic. XIX, 72). — Soranus, gr. Σωρανὸς (Steph. Byz. s. v. Σῶρα), adiect. ad Soram pertinens, ut Soranus ager (Liv. X 14, 33), Soranus transfuga (Liv. IX, 24), forma Sorana (Frontin. op. cit. pg. 244), Q. Valerius Soranus (Cic. *De orat.* III, 11), Cn. Valerius Cn. f. Soranus (Mommsen n. 4581), L. Gallus Soranus (Grut. 543, 3), Turia Saturnina Sorana (Henzen n. 6358). — Sora est nomen pr. rom., ut L · SORA · L · F · (Mommsen n. 3956, et *Inscr. lat. antiq.* n. 637), et L. Capellinus Sora (Grut. 52, 3). Cf. Dîs pater Soranus, apud Serv. in *Aen.* XI 785 cit. ad voc. HIRPI. — Σωρανὸς, socer Catonis Minoris, memoratur a Plutarcho in *Cat. min.* VII 2 (al. Σερρανος).

SORACTE et Sauracte vel Soractes, Σώρακτον (Strab. V, II, 9 codd. ὑπὸ δὲ τῷ Σαράκτῳ ὄρει), mons Faliscorum in Etruria, nunc *Soratte* et *Monte di S. Silvestro*, prope Tiberim (Plin. II, XCV 2, VII, II 11, XXXI, XIX 2). Horat. *Od.* I, IX, 1 sq.: « Vides, ut alta stet nive candidum Soracte ». Ibi templum Apollinis fuit (Sil. Ital. V 175, VII 662). Virg. *Aen.* XI, 785: « sancti custos Soractis Apollo ». Ubi Servius, cit. ad voc. HIRPI: « Soractis, mons est Hirpinorum in Flaminia collocatus ». Sil. Ital. VIII, 492: « et sacrum Phoebo Soracte frequentant ». Solin. II, 26: « perpaucae familiae sunt in agro Faliscorum, quos Hirpos vocant. Hi sacrificium annuum ad montem Soractem (al. *Soractis*) Apollini faciunt ». Virg. VII, 696: « Hi Soractis habent arces Flaviniaque arva ». Ubi Servius: « Soracte, qui est mons apud Hirpinos, haud longe a Flaminia ». Cato apud Varr. *De r. r.* II, III, 3: « In Sauracti, Fiscello caprae ferae sunt, quae saliunt e saxo pedes plus sexagenos ». — Soractinus, adiect. ad Soracte pertinens, ut Soractinae lapicidinae (Vitruv. II, 17).

SORE, *sorore*, abl. sg. e soror = ital. *suora*. Tit. sepulcr. apud Marini *Arvali* pg. 170: ANTIGONVS LOCVM | M HABET CVM SORE | SVA ☧.

SOREX, cognomen Faliscum, in inscr. n. 2450 (Garrucci *Scoperte falische* pg. 277 sg.). Cf. C. Norbanus Sorex (Mommsen n. 2209).

SORORCVLA, *parva soror* (ital. *sirocchia*). Plaut. fragm. apud Prisc. 105 = pg. 612 P.: « germana mea sororcula ».

ΣΟΡΟΕΩΜ (σοροϜωμ), *servom* (servum)?, pro σοϱϜομ, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 37, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 50), in titulo n. 2903. *Servorum* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 210).

SORRINA. Vide SVRRINA.

SORSALEM, —*alem*, adiect. m. acc. sg. 3 decl., a sorsali, quod e SORSO et suff. ali, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 122, 163, II 64, 214, 223, 227), in tab. eugub. VI b 39, ubi PESONDRO · SORSALEM *purgamine sociali* interpretatus est Grotefendius (*Rud. l. u.* II 26, III 22, V 15, VI 21), *pulmentum acervale* Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 195). Vide voc. sq.

SORSALIR, —*alis*, adiect. m. genit. sg. 3 decl., e sorsali, in tab. eugub. VI b 38 (Aufr. et Kirch. I 38, 104, 123, II 64, 224, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Vide supra SORSALEM.

SORSER, —*i*, subst. m. genit. sg. 2 decl., e SORSO, in tab. eugub. V b 12, 17 (Aufr. et Kirch. I 118, II 360). Vide SORSO, quod sequitur.

SORSO, —*os*, subst. m. acc. pl. 2 decl. pro sorsof = 8VꝗV2 (suruf), sicut VꝗV2 (suru) = SORSOM (genit. sg. SORSER), unde adiect. sors-ali (SORSALIR, SORSALEM), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 119, 163, II 223 sqq., 360), in tab. eugub. VI b 38. Ad gr.

σωρὸς vel σορός (cf. Hesychii gloss. σορηδόν = σωρηδόν), *acervus*, *cumulus*, trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 186). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 7, IV 21, V 15 sqq., 31, VI 8, 21, VII 10, VIII 34.

SORSOM, *—um*, subst. m. acc. sg. 2 decl., antiquior orthogr. ꟿVꟼVƧ (sur̥um), e SORSO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 116, II 213 sqq.), in tab. eugub. VIb 24. Vide voc. praeced.

SORSV, *—o*, subst. m. abl. sg. 2 decl., e SORSO (Aufr. et Kirch. I 52, 118, II 214 sqq., 223, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616), in tab. eugub. VIb 28, 31, 35, 37.

SORSVM, *seorsum*, adverb. apud Plaut. *Asin.* II, II 95, *Epid.* III, III 21.

SORTICOLA, *sorticula*, diminut. sortis, in lege Servil. *Repet.* cap. 13, et fragm. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 208).

SORTIO, *sortior*, apud veteres (Non. VII, 22 = pg. 471).

SORTIS, *sors*, apud antiquos (Prisc. pg. 320 = 751 P.). Plaut. *Cas.* II, VI, 28: « Vide, ne qua illic insit alia sortis sub aqua ».

SORTVS, *surrectus* (ital. *sorto*), apud antiquos (Fest. *Qu.* XIV 2 pg. 297 cit. ad voc. SVRREGIT).

SOS, *eos.* Vide SVS = *is.*

§ 2. *Suos.* Vide SVS = *suus.*

SOSPITA. Vide SEISPITA.

ΣΟΣΣΙΝΑΤΟΙ, Sardiniae gens montana, apud Strab. V, II, 7 (cit. ad voc. SARDINIA).

ΣΟΣΣΙΟΣ, Siciliae fluvius, apud Ptol. III, 4.

ΣΟΥΒΑΣΑΝΟΙ, populi Corsicae, apud Ptol. III, 2.

SOVEIS, *sueis* (suis). Vide SOVVS = *suus.*

ΣΟΥΗΤΡΙΩΝ ἐν Παραλίοις Ἄλπεσιν, apud Ptol. III, 1.

SOVOM, *suorum*, genit. pl. Vide SOVVS.

ΣΟΥΣΑΛΕΩΣ κώμη, in Sardinia, apud Ptol. III, 3 (al. Σουσαλεώς, Σουκαλεὸς, Σουσαλεὸς).

SOVVS, *suus*, pronom. possess. = SVVVS, SVOS et SVS, apud antiquos; ex. c. SVOM · MAREITVM · CORDE · DEILEXIT · SOVO (Orell. n. 4848), TVM · PRAETOR · QVOM · SOVEIS · VIATORIBVS (Lex Servil. *Repetund.* cap. 13), PLOVRVMA · QVE FECIT · POPVLO · SOVEIS GAVDIA · NVGES (Murat. 658, 1, Orell. n. 2623, Mommsen *Inscr. lat. antiq.* n. 1297), [SIBI ET LE]BREIS · SOVEIS (Mommsen op. cit. n. 1258), [MAIORVM] · SOVOM · LEIBERTATEM (Mommsen op. cit. n. 588). Cf. inscr. apud Orell. n. 2208 (Grut. 307, 8).

ꟽM (śp), fortasse nota praenominis etr. *Spurii* (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 170), in lapide n. 259.

-ꓤꟷƧ (SPA-) et SPAH-, radix umbr. in voc. SPAHATV, SPAHMV = SPAHAMV et V[Ꮧ]ꓤꟷƧ (spatu).

V8ꓤꟷƧ (spafu), in tab. eugub. Va 20, perperam pro V[Ꮧ]ꓤꟷƧ (spatu), quod vide.

SPAHAMV, *—ator*, imperat. pass. 3 pers. sg., = SPAHMV, e rad. SPAH-, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 143, II 167, 206, 322, Huschke *Die iguv. taf.* s. 657), in tab. eugub. VIIa 39. *Trahitor* exponit Huschkius (op. cit. s. 172), e gr. σπάω (evello, traho).

SPAHATV, *—to*, imperat. 3 pers. sg., e rad. SPAH-, unde etiam SPAHAMV vel SPAHMV = *—ator*, et V[Ꮧ]ꓤꟷƧ (spatu), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 142 sq., II 206, 228, 322, 324), in tab. eugub. VIb 41. Vide voc. praeced.

SPAHMV, *—tor*, imperat. pass. 3 pers. sg. = SPAHAMV, in tab. eugub. VIb 17 (Aufr. et Kirch. I 143, II 167, 206, 322 sqq.). Vide voc. praeced.

SPANIA, *Hispania*, ital. *Spagna*, apud Hygin. *De controv. agr.* pg. 122 (Lachmann). — Spanius est gentilitium rom., ut T · LARCIVS SPANIVS (Grut. 944, 3), L. Spanus Avelicus (Murat. 1217, 5). Adde tit. campanum apud Mommsen n. 3827.

ƎꝉИꓤꟷƧ (spante), *Spendius*, n. pr. m., ut ƎꝉИꓤꟷƧVꓤ (au spante) = *Aulus Spendius*, in tegula Clus. n. 560.

ꓤƎꝉИꓤꟷƧ (spantea), adiect. umbr., e IᛌИꓤꟷƧ (spanti), originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. II 386), in tab. eugub. IIa 30. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 17, VII 25, 32, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 375.

IᛌИꓤꟷƧ (spanti), *—im*, subst. f. acc. sg. 3 decl., pro ꟿIᛌИꓤꟷƧ (spantim), unde adiect. ꓤƎꝉИꓤꟷƧ (spantea), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 121 sq., 153, II 371, 373; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121, 126), in tab. eugub. III 34, IV 2. Vide voc. sq.

ꟿIᛌИꓤꟷƧ (spantim), *—im*, subst. f. acc. sg. 3 decl., minus recte IᛌИꓤꟷƧ (spanti), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 122, 153, II 371, 373). Tab. eugub. III 33: ꟼꓤꟿIᛌИꓤꟷƧ (spantim-ar̥) = *ad —im;* tab. III 34 IᛌИꓤꟷƧ : ꓤꟿꓤᗡᛌƎ (etrama[r̥] spanti[m]) = *ad alteram —im;* et tab. IV 2 IᛌИꓤꟷƧ : ꓤꟿꓤIᛌᗡƎᛌ (tertiama[r̥] spanti[m]) = *ad tertiam —im.* Cf. Lanzi I 278 = 215, 353 = 276, II 834 = 743, Grotefend *Rud. l. u.* III 12, VII 32, 37, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 424.

ꟼꓤꟿIᛌИꓤꟷƧ (spantimar̥). Vide ꟿIᛌИꓤꟷƧ (spantim) et praep. ꟼꓤ (ar̥) = *ad.*

V[Ꮧ]ꓤꟷƧ (spatu), *—tum*, particip. perf. pass., e rad. -ꓤꟷƧ (spa-), unde etiam SPAHAMV, SPAHMV et SPAHATV, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 322 sq.). Tab. eugub. Va 20: ᛌƧV8 : V8ꓤꟷƧ : ꓤᗡꓭVƧ : Ǝꟷꓤ : ᛌƎ (et ape subra spa[t]u fust) = *et postquam supra —tum fuerit*, quod alii vertunt *et quando suffimine suffitum fuerit* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 17, VII 6) sive *et uti supra tractum fuerit* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 461).

ꓤIꟼVꝉꓤꟷƧ (spaturia), *Petoria* (?), n. pr. f., in titulo Clus. n. 715. Cf. Conestab. *Spicil. sec.* pg. 11.

SPEDO, nomen et cognomen etr., ut AR SPEDO, Q : SPEDO, VEL SPEDO, et L GAVIVS SPEDO, in titulis sepulcr. n. 956 sq. (Conestab. *Inscr. etr.* tav. IV sg.). — Spendo seu Spendon (e σπένδων, *libans*), est etiam cognomen rom. apud Fabr. cap. II n. 15 pg. 66, Grut. 865 12, 939 5.

SPEFA, —*â*, f. abl. sg. 1 decl., quod semper cum voc. MEFA coniungitur, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 23, Aufr. et Kirch. I 111, II 197). Tab. eugub. VIb 8 sq.: SVRONT | PONI · PESNIMV · MEFA SPEFA · ESO · PERSNIMV · FISOVIE · SANSIE · TIOM · ESA · MEFA · SPEFA · FISOVINA OCRIPER · FISIV etc. = *deinde haec precator: Fisovi Sancie, te haec —a —a Fisovina pro colle Fisio* cet. Adde tab. VIb 14. Pro adiect. *spisso* sumit Grotefendius (*Rud. l. u.* II, 33), pro *libatorio*, a σπένδω (sacrifico), Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 132). Cf. Lanzi I 279 = 215, II 672 = 583, 759 = 667, 782 = 671, 834 = 743 (mefa spefa quasi *μῆρα πεφαγεμένα*, e *φώζω*, *asso*).

§ 2. —*am*, acc. sg. pro spefam (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 174 sq., 192, 206, Huschke op. cit. s. 610). Tab. eugub. VIa 56, VIb 20, VIIa 4: PROSESETIR (VIb 20 PROSESETER) · MEFA · SPEFA · FICLA · ARSVEITV = *prosectis —am —am, ficulam advehito*. Adde tab. VIb 5, VIIa 37, 38.

SPECA, *spica*, apud rusticos, ita dicta a *spe* (Varro *De l. l.* V, 37 pg. 15). Varro *De r. r.* I, XLVIII, 2: « *Spica* autem, quam rustici, ut acceperunt antiquitus, vocant specam, a *spe* videtur nominata. eam enim quod sperant fore, serunt ».

SPECIO et spicio, *adspicio*, apud veteres (Paul. pgg. 2, 331), e rad. spec- = sanscr. spaś (paś), gr. σκεπ-. Fest. *Qu.* XV, 4 pg. 330): « Spicit quoque sine praepositione dixerunt antiqui. Plautus [*Mil.* III, I, 105]: *Flagitium est, si nihil mittetur, quae superclio* (leg. *quo supercilio*) *spicit;* et spexit. Ennius lib. VI [*Ann.* vs. 402]: *Quos ubi rex populos spexit de cautibus celsis* ». Et *Qu.* XV, 19 pg. 344: « Spiciunt antiquos di-[xisse sine praeposi]tione, testis est Cato in ea, quam [habuit in Q. Thermum de] septem † hominibus: *Ut solent* [*evitare son*]*ivios, nisi qui sempiterni sunt, quos* [*cum occur*]*rant, ne*[*c*] *spiciunt, neque ratos* [*esse volunt*] ». Varro *De l. l.* VI, 82 pg. 106: « *Spectare* dictum ab specio antiquo, quo etiam Ennius usus [*Ann.* vs. 402]: *Vos epulo † postquam spexit;* et quod in auspiciis distributum est, qui habent spectionem, qui non habeant; et quod in auguriis etiam nunc augures dicunt avem specere. Consuetudo communis, quae cum praeverbiis coniuncta fuerunt, etiam nunc servat ut aspicio, conspicio, respicio, suspicio, despicio, sic alia; in quo etiam exspecto, quod spectare volo. Hinc specula; hinc speculum, quod in eo specimus imaginem. Specula, de quo prospicimus. Speculator quem mittimus ante, ut respiciat quae volumus. Hinc qui oculos inunguimus, quibus specimus, specillum ». Plaut. *Cas.* III, I, 2: « Nunc specimen specitur, nunc certamen cernitur ».

SPECIOS, *Specius*, n. pr. m., ut PV · SPECIOS, in lamella aen. apud Gori *Inscr. ant.* I 68 (Append. n. LXIII; vide DONOM).

SPECLA, *Specula*, cognom. fem., ut VENERIA · SPECLA (Grut. 663, 7). Vide vocc. sqq.

SPECLARIARIVS, *speculariarius*, in titulis apud Forcell. *Lexic.* s. h. v. (D · M · TI · CLAVDIO · SYMMACHO AVG · LIB · SPECLARIARIO · DOMVS · PALATINARVM etc.) et apud Henzen n. 6351, 6353.

SPECLARIVS, *specularius*, in lapidibus apud Murat. 972, 3 (C · POMPONIVS APOLLONIVS SPECLAR), et apud Doni cl. IX n. 36 pg. 351 (COLLEGIVM SPECLARIORVM).

SPECLATOR, *speculator*. Est cognomen rom., ut T. Claudius Speclator Aug. lib. (Grut. 391, 2), et T · C · LONGINV CORTIS · V · PR · SPECLATOR (Mommsen n. 2119).

SPECLATVS, *Speculatus*, cognom. rom. apud Grut. 12, 1.

SPECTACLVM, *spectaculum*, apud Propert. IV, VIII 21 et 56.

ƎИAИƎ⅃ꟼM (śpelane). Vide voc. sq.

IOƎИAИƎ⅃ꟼM (śpelanethi), quod legitur in cippo Perus. n. 1914 B lin. 4-5, ad gr. πέλανος (*libum*) trahunt V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 212) et Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 54). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 112 (spelane thi).

IO⅃Ǝ⅃ꟼM (śpelthi), quod legitur in cippo Perus. n. 1914 B lin. 6 (A lin. 22-23 VO⅃Ǝ⅃ꟼM śpelthu), pro spelta (ital. *spelta*), sumit V. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 209, 213). Vide voc. sq., et cf. marm. Perus. n. 1916 lin. 5.

VO⅃Ǝ⅃ꟼM (śpelthu), in cippo Perus. n. 1914 A lin. 22-23. Vide voc. praeced.

SPELLATES, *Hispellates*. Vide HISPELLVM.

SPELVNCAE, nomen loci in Apulia, apud Antonini *itiner.* pgg. 118, 315.

SPENDIVS, Σπένδιος, genere Campanus, ex servo fugitivo mercenarius miles Poenorum (Polyb. I 69 sq., 76 sq., 85 sq., IV 6). Spendius est etiam gentilitium rom. apud Murat. 1747 17 et 19, Furlan. *Lap. Patav.* n. 727 pg. 460, Mommsen n. 1319, 5183; unde cognom. fem. Spendusa (Murat. 1259, 7). Cf. etr. SPEDO et ƎϮИAꟼƧ (spante), et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296.

SPEPONDI, *spopondi*, apud veteres, teste Aul. Gellio VII, 9 (vide MEMORDI).

SPERA, *sphaera*, apud Prudent. *Apoth.* vs. 210. Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *sphaera*. Spaerus pro *Sphaerus* est cognomen rom. apud Fabr. cap. III n. 489 pg. 200.

SPEREM, *spem*. Vide SPERES = *spes*.

SPERES, *spes*, nominat. pl., apud veteres. Fest. *Qu.* XV, 5 pg. 333: « Speres antiqui pluraliter dicebant, ut Ennius l. II [*Ann.* vs. 132]: *Et simul effugit speres ita funditus nostras.* et l. XVI [vs. 410]: *Spero, si speres quicquam prodesse potis sunt* ». Varro apud Non. II 788 = pg. 171: « Sperem veteres pro *spem* dixerunt, unde

et prospere dicimus, hoc est, *pro spe*. Varro Aboriginibus, περὶ ἀνθρώπων φύσεως: *Ita sublime speribus iactato nominativo volitantis altos nitens trudito*. Idem ὄνος λύρας: *Quibus suam delectet ipse amusiam, Et aviditatem speribus lactet suis* ».

SPES, dea, apud Romanos (Liv. II 51, XXIV 47, XXV 7, XL 51, Plaut. *Cist.* IV, I 18, Tibull. II, VII 10), in lapidibus memorata (Orell. n. 1758, 1832 sq., 1836, 2193, 3882, 4456, 5033, Henzen n. 5359, 6445; Kalend. Capran. et Ant. mens. Aug., apud Orell. II 596-597). Ovid. *Ars am.* I, 445 sq.:

Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
Illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.

SPETILE vel spectile, caro quaedam proprii cuiusdam habitus infra umbilicum suis (Paul. pg. 331). Fest. *Qu.* XV, 4 pg. 330: « Spetile vocatur infra umbilicum suis, quod est carnis, proprii cuiusdam habitus, exos, qua etiam antiqui per se utebantur. Plautus enumerandis [su]illis obsonis in Carbonaria sic ·m: *Ego per-nam, sumen, sueres* (sueris) *spectile, galium* (callum), *glandia* ».

ƎꓷV+Ǝ1Ƨ (speture), —*em* (?), fortasse subst. m. acc. sg. 3 decl., unde adiectivum speturio (ƎIꓷV+Ǝ1Ƨ speturie), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 380 sq.), in tab. eugub. IIa 5. Hac in voce deum umbricum *Spectorem* agnoscit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 351), et verba V+Ꭿ+ƧƎꓷ : ƎИꓘꭤꓷƎ1 : ƎꓷV+Ǝ1Ƨ (speture perakne restatu) vertit *Spectori debilem* (sc. *bovem*) *novato*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 12, VIII 36.

ƎIꓷV+Ǝ1Ƨ (speturie), ..., adiect. f., e ƎꓷV+Ǝ1Ƨ (speture) et suff. -io, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 380 sq.), in tab. eugub. IIa 1, 3. Speturie pro rom. *in spectoria* habet Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 345 sqq.). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 18, VIII 36.

SPICIO. Vide SPECIO.

SPINA, Σπῖνα (Strab. V, I, 7; Polyb. XXXIV, XI, 8 εἰς Σίλαν πόλιν), urbs graeca, postea vicus Italiae superioris, ad Padum fluvium, nunc *Spinazino*. Steph. Byz.: Σπῖνα, πόλις Ἰταλίας, ὡς Εὔδοξος καὶ Ἀρτεμίδωρος. τὸ ἐθνικὸν Σπινάτης ..... Ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς Σπῖνος καλούμενος. Plin. III, XX, 5: « Hoc ante Eridanum ostium dictum est, aliis Spineticum, ab urbe Spina, quae fuit iuxta praevalens, ut Delphicis creditum est thesauris, condita a Diomede ». Et III, XXI, 1: « Interiere et Caturiges Insubrum exsules, et Spina supra dicta ». Scyl. Caryand. § 17: καὶ πόλις ἐν αὐτῇ Ἑλληνὶς [Σπῖνα], καὶ ποταμός· καὶ ἀνάπλους εἰς τὴν πόλιν κατὰ ποταμὸν ὡς κ' σταδίων. Καὶ ἔστιν ἐπὶ αὐτῆς ἀπὸ Πίσης πόλεως ὁδὸς ἡμερῶν τριῶν. Strab. loc. cit.: Μεταξὺ δὲ Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα καὶ ἡ Σπῖνα, νῦν μὲν κωμίον, πάλαι δὲ Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος. θησαυρὸς γοῦν ἐν Δελφοῖς Σπινιτῶν δείκνυται, καὶ τἆλλα ἱστορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλασσοκρατησάντων. Eius incolae Σπινῖται (Strab. V, I, 7) vel Σπινῆται (Strab. IX, III, 8). — Spineticus, gr. Σπινάτης (Steph. Byz.), adiect., ut Spineticum ostium (Plin. loc. cit.), ἐν τῷ Σπινῆτι (Dionys. Halic. I, 18).

ꭤИI1Ƨ (spina), —*am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro ꟽꭤИI1Ƨ (spinam), apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 21, Aufr. et Kirch. I 110, II 375), in tab. eugub. IIa 38.

ꟽꭤИI1Ƨ (spinam), —*am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., = ꟽꭤIИI1Ƨ (spiniam) et minus recte ꭤИI1Ƨ (spina), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110, II 371, 375, 386). Tab. eugub. IIa 33: V+Ǝ : ꟼꭤꟽꭤИI1Ƨ (spinamar̥ etu) = *ad —am ito*, quod Huschkius vertit *ad fulguritum ito* (*Die iguv. taf.* s. 378 sq.). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 26 sqq., 37, VIII 36.

ꟼꭤꟽꭤИI1Ƨ (spinamar̥), in tab. eugub. II 33, = ꭤꟽꭤIИI1Ƨ (spiniama[r̥]). Vide ꟽꭤИI1Ƨ (spinam) = —*am* et praep. ꟼꭤ (ar̥) = *ad*.

ΣΠΙΝΗΣ, fluvius Italiae inferioris, apud Dionys. Halic. I, 28.

ΣΠΙΝΘΑΡΟΣ, Tarentinus, Socratis familiaris, apud Aristox. Tarent. fragm. n. 28 (cf. *Gr. hist. fragm.* II 269).

ꭤIИI1Ƨ (spinia), —*â*, subst. f. abl., vel —*am*, acc. sg. 1 decl. (= ꟽꭤIИI1Ƨ spiniam), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 386 sq.), in tab. eugub. IIa 36, ubi legitur ꭤIИI1Ƨ : +ꓷƎ1 (pert spinia), quod Huschkius vertit *trans fulguritum* (*Die iguv. taf.* s. 377).

ꟽꭤIИI1Ƨ (spiniam), —*am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., = ꟽꭤИI1Ƨ (spinam), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 110, 153, II 371, 387; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121). Tabula eugubina IIa 37: VꟽⴲIИƧꓷƎ1 : ꭤꟽꭤIИI1Ƨ (spiniam-a[r̥] persnihmu) = *ad —am precator*, quod Huschkius vertit *ad fulguritum precator* (*Die iguv. taf.* s. 377), et Grotefendius *cum suffimine precator* (*Rud. l. u.* VII 21, 37, VIII 36).

ꭤꟽꭤIИI1Ƨ (spiniama), pro spiniam-ar̥ = ꟼꭤꟽꭤИI1Ƨ (spinam-ar̥), in tab. eugub. IIa 37. Vide ꟽꭤIИI1Ƨ (spiniam) et praep. ꟼꭤ (ar̥) = *ad*.

SPINIENSIS, deus, ut spinas ex agris eradicaret (Aug. *De civ. Dei* IV, 21).

SPINO -onis, parvus fluvius, prope Romam, qui instar numinis colebatur (Cic. *De nat. deor.* III, 20 cit. ad voc. NODINVS).

ΣΠΙΝΟΣ, fluvius Italiae superioris. Vide SPINA.

SPIRILLVM barba caprae appellatur (Paul. pg. 331). Fest. *Qu.* XV, 4 pg. 330: « Spirillum vocari ait Opillius Aurelius caprae barbam ».

?MI1Ƨ (spiś), —*ii*, n. pr. m., in operc. ossuarii Volaterr. n. 320 bis*b*.

IVI+I1Ꝭ (spitiui), *Spetia* (?), cognomen mulieris (cf. MƎ+IV1Ƨ spuiteś), in urna Perus. n. 1362 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 127 et nt. 1).

?Ɔ1M (śpc), fortasse pro ƆƎM (śec), in urna clus. n. 824.

?ᒧ1Ƨ (spl), in titulo etr. n. 2437. Vide voc. sq.

IИVᗡOЯ[ᒧᑎM] (śplathruni) sive ?IИVᗡOЯ[ᒧᑎ] (plathruni), —*ia*, n. pr. f. Stela etr. n. 1912: « arth

IИVᗡOЯᒧᑎOᗡЯ
M I Ⴤ Ǝᖷ

śplatruni (platruni?) vetiś » = *Aruntia* —*ia Vetii* uxor. Cf. titulum Polimart. n. 2437 cum inscriptione IИVΓΓЯ·ᒧ1Ƨ ЯOMЯᗡ fortasse pro ramtha splatruni.

ƧƎᑎᗡЯᒧ1Ƨ (splarpes), in titulo etr. n. 2422.

ᑫV+Яᒧ1Ƨ (splatur), *Plaetorii* (?), n. pr. m. genit. sg. (?), e πλατὺς vel πλάτυρ = *latus* (Lanzi II 347 = 276 ad n. 23), in urna etr. n. 678.

?ЯIᑫV+Яᒧ1Ƨ (splaturia). Vide ЯIᑫV+Яᒧᖷ (vlaturia).

SPOLETIVM et Spoletum, Σπολήτιον (Strab. V, II, 10) vel Σπωλήτιον (Ptol. III 1, Appian. *De bell. civ.* V 33), nunc *Spoleto*, Umbriae oppidum, olim Romanorum colonia (Liv. epit. lib. xx, Vell. Paterc. I 14, Flor. III 21, Suet. in *Vespas.* cap. 1 « Spoletium »; Liv. XXII 9, XXIV 10, Plin. XI, LXXIII 2, Suet. *De clar. gramm.* cap. 21, Aur. Vict. *Epit.* cap. 31, Iul. Obs. *De prod.* n. 122 « Spoletum »; inscr. apud Orell. n. 3086 SPOLET, et n. 3966 SPOLETI; Antonini *itiner.* pg. 125 « Spolitio civitas »; *itiner. Hierosol.* pg. 613 « civitas Spolitio »; *Tab. Peuting.* segm. IV*b* « Spoleto »). Liv. epit. lib. xx (cf. Vell. Paterc. I, 14): « Spoletium colonia deducta est [U. C. an. DXIII] ». Liv. XXII, 9: « Hannibal recto itinere per Umbriam usque ad Spoletum venit. inde, quum perpopulato agro urbem obpugnare adortus esset, cum magna caede suorum repulsus, coniectans ex unius coloniae haud nimis prospere tentatae viribus, quanta moles Romanae urbis esset; in agrum Picenum avertit iter, *etc.* ». Liv. Obs. *De prod.* n. 122: « Terrae motu Spoletum totum concussum [U. C. an. DCLXXXIX], et quaedam corruerunt ». Eius incolae Spoletini dicuntur (Liv. XXVII 10, XLV 43, Plin. III, XIX 2, inscr. apud Orell. n. 98, 1100, 1103; cf. Drakenb. ad Liv. XXVII, 10). — Spoletinus seu Spoletanus (Prisc. pg. 78 = 592 P.), adiect. ad Spoletum pertinens, ut populus Spoletinus (Cic. *pro Balbo* cap. 21), Spoletinus ager (Frontin. *De col.* pg. 225 ed. Lachmann; Iul. Obs. *De prod.* n. 114), gr. ἐν τῷ Σπωλητίῳ πεδίῳ (Appian. *De bell. civ.* I, 90), Spoletinum vinum (Martial. XIII 120, XIV 116), Σπωλητῖνος οἶνος (Athen. I, 48), unde Spoletina lagena (Martial. VI 89, XIII 120). Cf. L. Malvinius Spoletinus, apud Cic. loc. cit.

SPONDERE, *dicere*, apud veteres. Fest. *Qu.* XV 17 sq. pg. 343 (Paul. pg. 342): « Spondere antea ponebatur pro *dicere*, unde et respondere adhuc manet, sed postea usurpari coeptum est de *promissu* [ex interrogatio]ne alterius ».

SPONDISE, *spondisse*. Vide CONSPONDISE.

SPONSIS, *spoponderis*, apud antiquos. Fest. *Qu.* XV 25 pg. 351: « *Bene sponsis, beneque volueris* † in precatione augurali Messala augur ait significare *spoponderis, volueris* ».

MƎ+IV1Ƨ (spuiteś), —*ii*, n. pr. m. genit. sg., fortasse perperam pro spurieś = ƧƎIᑫV1Ƨ (spuries), ut MƎ+IV1Ƨ · IV1 (pui spuiteś) = *vidua Spurii* (?) in urna Perus. n. 1421 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 86 sg.).

SPYCHE, *Psyche*, cognom. rom., ut AMAREDIA SPYCHE (Mommsen n. 5642).

?ᒧЯᑫV1M (śpural), *Spuriâ*, n. pr. f., e IᑫV1Ƨ (spuri) in lapide etr. n. 103.

ЯИЯᗡV1Ƨ (spurana), vox etr. originis et significationis ignotae, quae legitur in titulo sepulcr. n. 2071. Cf. IOƎᗡV1Ƨ (spurethi), quod sequitur.

IOƎᗡV1Ƨ (spurethi), in sarcophago Viterb. n. 2057. Cf. ЯИЯᗡV1Ƨ (spurana).

IᑫV1Ƨ (spuri), *Spuria*, familia etr. (vide ƎIᑫV1Ƨ spurie), ut ᒧЯI+Я8ЯƆ · IᗡV1Ƨ (spuri cafatial, n. 1420) = *Spuria Cafatiâ* nata; et I+Ǝᖷ · IᑫVᑫƧ · Я8 (fa spuri veti, n. 1415) = *Fausta Spuria Vettia*, in lapid. perusinis.

ƎIᑫV1Ƨ (spurie), *Spurius*, praen. etr. in titulo Urbevet. n. 2047. Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 85 et n. 2.

SPVRINA et SPVRINNA. Vide ƧЯИIᗡV1Ƨ (spurinas).

ᒧЯИIᑫV1Ƨ (spurinal), *Spurinnâ* (Spuriniâ), n. pr. f. abl. sg. = ᒧЯIИIᑫV1Ƨ (spurinial), e IИIᑫV1Ƨ (spurini) vel IƎИIᑫV1Ƨ (spurinei), apud Etruscos. Urna n. 217: « ls tetina ls spurinal » = *Lars Tetinius Lartis* filius *Spuriniâ* natus.

IᑫV1 Ƨ·Ƨᒧ·AИITƎYƧᒧ
ИAᒧ

Alia urna Perusina num. 1247: ИAᒧƆ : ᒧЯИIᑫV1Ƨ : ᒧЯИIƎИЯ : Ǝᖷ : IИVᑫYƎ1 : I+Ǝᖷ (ve ti petruni ve aneinal spurinal clan) = *Velius Titius Petronius Velii* filius *Anainiâ Spuriniâ natus*.

ƧЯИIᗡV1Ƨ (spurinas), *Spurina* vel *Spurinna*, gr. orthogr. Σπουρίνας (Plutarch. in *Oth.* V, 2), gentil. etr. (genit. sg. MЯИIᑫV1Ƨ spurinaś), e ƎIᑫV1Ƨ (spurie) = *Spurius*,

in vase n. 2222. Val. Max. IV, v, 1 *ext.*: « Quod sequitur externis adnectam, quia ante gestum est, quam Hetruriae civitas daretur: excellentis in ea regione pulchritudinis adolescens nomine Spurina, quum mira

specie complurium feminarum illustrium sollicitaret oculos, ideoque viris ac parentibus earum se suspectum esse sentiret, oris decorem vulneribus confudit, deformitatemque sanctitatis suae fidem, quam formam irritamentum alienae libidinis esse maluit ». De Spurina seu Spurinna aruspice, qui praedixerat omnes dies a cal. usque ad id. mart. Caesari esse periculosos, loquitur Val. Max. I, vi 13 et VIII, xi 2 (Spurina), Cic. *Epist. fam.* IX 24 = n. 795, et *De div.* I 52 (Spurinna, al. Spurina), Suet. in *Caes.* cap. 81 (Spurinna). Alius est Vestricius Spurinna, quem memorat Tacit. *Hist.* II 11, 18 sq., 23, 36, Plin. *Epist.* II 7, III 1, et Plutarch. loc. cit. Cf. Spurianus et Spurinus, cogn. rom., ut C. Fonteius Spurianus (Grut. 684, 8) et Q. Petilius Spurinus cos. an. u. c. 578 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg. 529), L · SPVRINNA · Ɔ · L · HILARVS (Grut. 995, 3), Q. Spurinna Q. f. Quintianus (Grut. 1029 7, Murat. 1094 2), IVL · SPVRINA (Grut. 689, 13), Spurinnia Longa (Murat. 1748, 2). Vide ANAqVPS (spurana), INIqVPS (spurini) et IƎNIqVPS (spurinei) = *Spurinna* (Spurinia), unde ᛃANIqVPS (spurinal) = ᛃAINIqVPS (spurinial).

§ 2. MANIqVPS (spurinaś), *Spurinnae*, n. pr. m. genit. sg. In titulis perus.: MANIqVPS : IƎNTAT · ANAO (thana tatnei spurinaś, n. 1788) = *Tannia Tetinia Spurinnae* uxor; et MANIqVPS | MIqƎ8O · VᛏAᛃ (lachu thefriś spurinaś, n. 1896) = *Lacumnia Tiberii Spurinnae* uxor.

IƎNIqVPS (spurinei), *Spurinna* (Spurinia), familia etr., = INIqVPS (spurini). In urna n. 474: IƎNIqVPS · ᛃ (l. spurinei) = *Lartia Spurinia*. Vide ꟅANIqVPꟅ (spurinas).

INIqVPS (spurini), *Spurinna* (Spurinia), familia etrusca (vide ꟅANIqVPꟅ spurinas) = IƎNIqVPS (spurinei) et ANAqVPꟅ (spurana), unde ᛃANIqVPS (spurinal) = ᛃAINIqVPS (spurinial), e IqVPS (spuri) = *Spuria*. In lapide Tuscan. n. 2128: AOOƎM | INIqVPS (spurini śethra) = *Spurinia Setria* (Setria Spurinia). Cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 321, CXX 227.

ᛃAINIqVPS (spurinial), *Spurinnā* (Spuriniā), n. pr. f. abl. sg. = ᛃANIqVPS (spurinal), e INIqVPS (spurini) vel IƎNIqVPS (spurinei), apud Etruscos, in urna perusina n. 1385.

SPVRINNA. Vide ꟅANIqVPS (spurinas).

SPVRIVM, muliebris natura, apud Sabinos. Plutarch. *Quaest. rom.* n. 103: Τοὺς γὰρ Σαβίνους φασὶ τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον ὀνομάζειν σπόριον· εἶτα οἷον ἐφυβρίζοντας οὕτω προσαγορεύειν τὸν ἐκ γυναικὸς ἀγάμου καὶ ἀνεγγύου γεγεννημένον. Isid. *Orig.* IX, 5: « Item spurius patre incerto matre vidua genitus, velut tantum spurii filius, quia *muliebrem naturam*, veteres spurium vocabant, velut ἀπὸ τοῦ σπόρου h. e. *seminis*, non patris nomine ». Vide voc. sq.

SPVRIVS, praen. etr. et rom., antiquiori orthogr. Σπούσιος (Σπούσιος Οὐεκίλιος ἐκ Λαουινίου, apud Dionys. Halic. III 34) et ƎIqVPS (spurie), fortasse e se-puro, sive potius a *spuere* (cf. Pott *Etym. forsch.* I 217). *Auct. epit. de nom. rat.*: « Spurii, patre incerto geniti, quasi σπόροι ». Et Gaius *instit.* I, 64: « Unde solent spurii filii appellari, vel a graeca voce quasi σποράδην concepti, vel quasi sine patre filii ». Cf. Plutarch. *Quaest. rom.* n. 93, et Isid. *Orig.* IX 5 cit. ad v. SPVRIVM. — Spurius est gentilitium rom., ut A · SPVRIVS · ANTIOCHVS (Mommsen n. 2043), M · SPVRI SATVRNINI (Mommsen n. 6310, 202), et cognomen, ut C · BETVINVS SPVRIVS (Mommsen n. 5717).

SPVRCVFICVS, *spurcificus*, adiect. apud Plaut. *Trin.* IV, i, 7 (ed. Fleckeisen).

SQVALES -ei, *squalor*, apud Pacuv. vs. 314, Varr. (Non. II 437 = pg. 125, 761 = pg. 168, III 231 = pg. 226).

SQVALITAS, *squalitudo* (squalor), apud Att. vs. 617 et Lucil. (Non. IV, 440 = pg. 401).

SQVALITVDO, *squalitas* (squalor), apud Att. vs. 340 et Lucil. (Non. III 231 = pg. 226).

ᛃ⊕ƆNAqM (śranczl), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 15.

XꟅ (st), *est* (?) sive *stat* (?), in lapide Italiae super. n. 21.

ST ·, *Statius*, praen. mars. = umbr. STA ·, et osc. ƎITNTꟅ (statie), in Append. n. XLV.

-ATS (STA-) et -⊙ATS (STAH-), rom. *sta-re*, radix umbrica (sanscr. sthâ, gr. στη-), = samnit. et volsc. -NTꟅ (STA-), in voc. umbr. STAHV = *sto*, STAHITV = *stato*, STAHITVTO = *stanto*, STAHEREN = *stabunt*, et in compos. Pre-stata et recentiori orthographia Prestota = rom. *Praestita* (PRESTOTA, ƎTATSƎDq prestate = PRESTOTE, PRESTOTAR). E partic. perf. pass. stato frequentat. VTATITATS (statitatu) et ATITATS (statita); adiect. Iᛃ8ATS (sta-fli) = *sta-bilis*, unde stafl-ari (STAFLARE et STAFLAREM = *stabularem*); adverb. 8ƎTSƎD (re-stef) = RESTE; et fortasse ta-fla (Ǝᛃ8AT ta-fle) = *tabula* (e sta-fla). E sta- oritur quoque radix redupl. -TSƎS (SEST-) vel SIST-, rom. *sistere*, ut in voc. VTSƎS (sestu) = *sisto*, VTSƎS (sestu) = VꟅꟅIꟅ (SISTV) h. e. *sistito*, SESVST = *stiterit*, et ƎDYSƎS (sesure) = *statuere*. Cf. STAHMEI, STAHMITEI et STAHMITO.

-NTꟅ (sta-), antiquiori orthogr. -NNTꟅ (staa-), rom. *sta-re*, radix samnit. = volsc. STA- et umbr. -ATS (STA-), in voc. TꟄNTꟅ (staít) = *stet*, TƎꟄNTꟅ (staíet) = *stent*, ꟅVTNTꟅ (statús) = *stati*, ꟄNTNTꟅ (stataí) = *statae*, 8ITNTꟅ (statif) = *state*, NTNTꟅꟅNП (pas-stata) = παρα-στάτην.

ꟅTΛ-, rom. *stare*, radix volsca, = osc. -NTꟅ (sta-), in voc. ꟅTΛTOM = *statum*.

STΛ ·, *Statius*, praen. umbr. = mars. ST ·, et osc. ƎITNTꟅ (statie), ut STΛ · TETIO = *Statius Tetius*, in titulo Pisaur. n. 75.

-ꟼꟼTꙄ (staa-). Vide -ꟼTꙄ (sta-), rom. *stare.*

ꙄIITꟼꟼTꙄ (staatiis), *Staatius* (Statius), gentil. samnit., recentiori orthogr. ƎITꟼTꙄ (statie) et ϟTꟼTIIϟ (genit. ΣTATTIHIΣ), ut in titulo n. 2872: ꓘ·ꙄIITꟼTꙄ·[ꓘ] (l. statiis l.) = *Lucius Statius Lucii filius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 173, 296, Garrucci et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 165, VI 187; cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 146, et *Bullett. arch. nap.* III 11, IV 115). Tit. Ital. infer. (Mommsen n. 5740): SEX·STAATIVS·SEX...

STAATIVS, *Statius.* Vide supra ꙄIITꟼꟼTꙄ (staatiis).

STABIAE, Σταβίαι (Appian. *De bell. civ.* I 42, Galen. *De meth. med.* V 12), oppidum Campaniae maritimum (Plin. *Epist.* VI 16, Ovid. *Metam.* XV 711, Sil. Ital. XIV 409, *Tab. Peuting.* segm. VI*d* « Stabios »), inter ostia Sarni amnis et Surrentum, ubi nunc *Castell'a mare di Stabia.* Plin. III, ix, 17: « In Campano autem agro Stabiae oppidum fuere usque ad Cn. Pompeium et L. Catonem consules, pridie kalend. Maii, quo die L. Sylla legatus bello sociali id delevit, quod nunc in villam abiit ». Appian. loc. cit.: Πάπιος δὲ καὶ Σταβίας εἶλε. Colum. X, 133: « Fontibus et Stabiae celebres ». — Stabianus, samnitica orthogr. stafians, adiect. ad Stabias pertinens, ut Stabianus ager (Plin. XXXI, v 1, XXXII, viii 1), Stabianum litus (Senec. *Quaest. nat.* VI, 1), ꟽꟼИꟼꟼ[I]8ꟼTꙄ·ꟽꟼᗡTTꟼVП (púnttram stafianam) = *portam Stabianam* (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 10, 30, 61 sg., Huschke *Die osk.* etc. s. 181 sq., Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = xi, Nicolini *Case di Pompei* pg. 1 nt. 2) in titulo Pompeiano n. 2785 lin. 3-4. — Stabius est gentilitium rom., ut M. Stabius Verus, in lapide Camp. apud Mommsen n. 2120.

STABLVM, *stabulum. Append. ad Probi art. min.* pg. 245 (ed. Eichenf. et Endl.): « *stabulum* non stablum ».

ϟTABOAϟ, in titulo Messap. n. 2950*c.* Vide voc. sq.

ϟTABOAYϟ, in titulo Messap. n. 2950*d.* Vide voc. praeced.

ꟽꟼИꟼI8ꟼTꙄ (stafianam), *Stabianam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl., ad Stabias pertinens, in lapide Pomp. n. 2785 lin. 3-4. Vide STABIAE.

STAFLARE, *stabularem*, adiect. m. et f. acc. sg. 3 decl., pro STAFLAREM, e stafl-ari, quod e ꟼꓲ8ꟼ+Ꙅ (stafli) = *stabilis* et suff. ari, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 26, III 22, V 15, VI 21, Aufr. et Kirch. I 18, 91, 98, 100, 163, II 214, 222 sq., 226), in tab. eugub. VIb 37, 40. Ad gr. σταφυλή, *uva*, *racemus*, trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 195).

STAFLAREM, *stabularem*, adiect. m. et f. acc. sg. 3 decl., minus recte STAFLARE (Aufr. et Kirch. I 98, 122, II 225 sq.), in tab. eugub. VIb 39. Vide voc. praeced., et rad. STA-.

?ꟼꓲ8ꟼ+Ꙅ (stafli), *stabilis*, adiect. umbr., e rad. -ꟼ+Ꙅ (STA-), rom. *stare*, et suff. -fli (feli), rom. *-bili* (Aufr. et Kirch. I 91, II 222 sq.), in tab. eugub. Ia 30 sq. (ƎVI:ꟼꓲ8ꟼ+Ꙅ stafliiuv? = STAFLARE?). Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 195.

STAFVLE, *Staphile* (σταφυλή), n. pr. f., ut ANNIA·STAFVLE (Mommsen n. 6415).

STAH-. Vide STA-.

STAHAMV. Vide EHETVRSTAHAMV.

ИƎᗡƎΘꟼ+Ꙅ (staheren), *stabunt*, futur. 3 pers. pl., pro staherent, e rad. -Θꟼ+Ꙅ (STAH-), rom. *sta-re*, apud Umbros (Aufrecht et Kirchhoff I 79, 82, 96, 103, 140, 144, II 260, Huschke *Die iguv. taf.* s. 246, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 37, 422, V 7; cf. Lanzi I 364 = 284, II 834 = 743, et Grotefend *Rud. l. u.* II 30, V 24 sq., VIII 37). Tab. eugub. Ib 19: VꓘꙄƎИMᗡƎ+ : ИƎᗡƎΘꟼ+Ꙅ : ꙄV+ꟼƎVИIᗡꟼ : ƎИVꟼ (pune prinuvatus staheren termnesku) = *quum privati stabunt ad terminos* (cf. tab. VIb 55 sq. IFONT·TERMNVCO·COM·PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato*).

STAHITV, *stato*, imperat. 3 pers. sg. (3 pl. STAHITVTO), e rad. STAH-, rom. *sta-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 79, 140, 142, II 119, 252, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654; cf. Lanzi I 363 = 283, II 834 = 743, et Grotefend *Rud. l. u.* II 30, V 26). Tab. eugub. VIb 55 sq.: IFONT·TERMNVCO·COM·PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato.* Vide ИƎᗡƎΘꟼ+Ꙅ (staheren) = *stabunt.*

STAHITVTO, *stanto*, imperat. 3 pers. pl. (3 sg. STAHITV), e rad. STAH-, rom. *stare*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 52, 79, 140, 143, II 119, 252, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 7; cf. Lanzi I 272 = 210, II 834 = 743, et Grotefend *Rud. l. u.* V 26). Tab. eugub. VIb 53: ENOM·TERMNVCO·STAHITVTO = *tum ad terminum stanto.*

STAHMEI, *templo?*, subst. n. dat. sg. 2 decl., e stahmo, unde etiam STAHMITO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 44, 49 sqq., 67). Tab. eugub. VIa 5, 18: ESMEI·STAHMEI·STAHMITEI (VIa 5 STAHMEITEI) = *huic templo effato* (?), quod Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 56) vertit *isti stamini stato*, et Grotefend (*Rud. l. u* VI, 9) *in hoc termino terminato.*

STAHMEITEI, in tab. eugub. VIa 5, pro STAHMITEI, quod sequitur.

STAHMITEI et STAHMEITEI, —*to*, adiect. n. dat. sg. 2 decl., e particip. perf. pass. STAHMITO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 44 sq., 49 sq., 52, 67), in tab. eugub. VIa 5, 18. Vide STAHMEI.

STAHMITO, *templum?*, n. nominat. sg. 2 decl., pro stahmitom, e particip. perf. pass. stahmito, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 146, 147, II 49 sq., 67). Vide STAHMEI, et cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 58. Tab. eugub. VIa 8 sq.: ERSE·STAHMITO ESO TVDERATO EST·ANGLVTO | HONDOMV = *tum templum illud limitatum est ab angulo infimo.*

STAHMV?. Vide ETVRSTAHMV.

STAHV, *sto*, indic. praes. 1 pers. sg., e rad. STAH-, rom. *stare*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 79, 140, II 392, Huschke *Die iguv. taf.* s. 646, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 7). In lapide Asisin. n. 81 lin. 7: SACRE · STAHV = *sacrum sto*, quod alii vertunt *sacer stet* (Müller *Die Etr.* I 50 anm. 107, Grotefend *Rud. l. u.* III 12, V 19, VII 8, VIII 37) vel *in sacro sto* (Huschke s. 509). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 11.

?OATM (stath), in titulo etr. n. 992 bis *a*.

TƎIꟷNTƧ (staíet), *stent*, coniunct. praes. 3 pers. pl., e rad. -NTƧ (sta-), rom. *sta-re*, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 1 et 3, II 39, 160 anm. 1, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9, 11, 51, Corssen, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21, 58 sq., III 423, V 6 sq., VIII 39). Tab. Abell. n. 2783 lin. 57 sq.: TƎIꟷNTƧ VI[NN]ƎMƎƆƎT (teremenniú staíet) = *terminalia stent* (Corssen in *Zeitschr.* cit. V, 85). Aliis est 3 pers. sg. = TꟷNTƧ (staít) = *stet* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 67, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296, Huschke *Die osk.* etc. s. 376, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 62 nt. 2).

ƧꟷꟷNTƧ (staíís), *Staius*, gentil. samnit., ut ƧꟷꟷNTƧ · N> (gn. staíís, n. 2872) = *Gneus Staius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 188) et ƧꟷꟷNTƧ · T (t. staíís, n. 2873) = *T. Staius* (Minervini in *Bullett.* cit. VI, 190). Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 329, 363. — Staius est gentilitium rom. in titulis Italiae inferioris apud Mommsen.

TꟷNTƧ (staít), *stet* (gr. ἱσταίη), coniunct. praes. 3 pers. sg. (3 pl. TƎꟷNTƧ staíet), e rad. -NTƧ (sta-), rom. *sta-re*, apud Samnites (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 410, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296, Aufr. et Kirch. II 39, 160, anm. 1, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 229, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 9, 11, 14, Huschke *Die osk.* etc. s. 376, Ebel et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58 sq., V 6 sq.). Tab. Agnonis n. 2875 *B* lin. 23: TꟷNTƧ · ƧꟷVINNNMKƎЯ · IƆVB (húrz dekmanniúís staít) = *hortus in decumanis stet*.

ꟷAKAꟷƧ (stakaz), *—tus*, particip. perf. pass. (nominat. sg. 2 decl.), e them. verb. staka, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 108, 116, 145, 147, II 382; cf. Lanzi II 741 = 649, 834 = 743, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 22), unde perf. pass. ꟷƧƎ : ꟷAKAꟷƧ (stakaz est) = *—atus est* (in tab. eugub. IIa 15), fortasse *constitutus est* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 363).

VMAꟷƧ (stamu) = STAHMV. Vide VMAꟷƧЯVꟷƎ (eturstamu).

STASEAS, Neapolitanus, philosophus peripateticus (Cic. *De orat.* I 22 sq., *De fin.* V 3, 25).

NTNTƧ (stata). Vide ꟷNTNTƧ (stataí), NTNTƧƧNП (pas-stata) = παραστάτην (parastatam), et voc. sq.

STATA mater, dea apud Italicos (vide ꟷNTNTƧ stataí = *Statae*), eadem quae Vesta Mater (Marini *Arvali* pg. 379), a stando dicta. Fest. *Qu.* XIV, 21 pg. 317 (Paul. pg. 316): « Statae Matris simulacrum in Foro colebatur; postquam id [Cotta] stravit, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimi ibi fiebant nocturno tempore, magna pars populi in suos quique vicos rettulerunt eius deae cultum ». Memoratur in inscr. apud Orell. n. 1386, et Henzen n. 5684 sq. (STATAE · MATRI SACrum); et dicitur Stata augusta mater (Orell. n. 4936) vel Stata mater augusta (Orell. n. 1385, 1387 sq.). Cf. Stata Sicciana, apud Grut. 249, 8 (Orell. n. 5).

ꟷNTNTƧ (stataí), *Statai* (Statae), f. dat. sg. 1 decl., e Stata, dea apud veteres, a particip. perf. pass. stato, quod e rad. -NTƧ (sta-), rom. *sta-re.* Hinc Samnitium dea Inter-stita (cf. PRAESTITA, umbr. PRESTOTA), dat. ꟷNTNTƧ · ƆƎTNA anter-stataí (in tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 5, et *B* lin. 6), *quae intersistit* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296, Huschke *Die osk.* etc. s. 8).

STATANVM vinum, Στάτανος οἶνος, quod cum Caecubo, Falerno cet. memorant Plin. XIV, VIII 5, XXIII, 21 1, Strabo V, III 6 (codd. Σταγανός) et IV 3, et Athen. I 48.

STATANVS et Statilinus, deus praeses puerilitatis, apud Varronem (cf. STATINA). Non. XII 56 = pg. 532: « Statilinum et Statanum et Fabulinum praesides deos Varro Cato vel de liberis educandis puerilitatis affirmat. Ali Statano et Statilino, quorum nomina habent scripta Pontifices. Sic quum primo fari incipiebant sacrificabant divo Fabulino ». August. *De civ. Dei* IV, 21: « deo Statilino stantes ».

ƎITNTƧ (statie), *Statius*, praen. samnit., pro staties (genit. ΣTATTIHIΣ) = ƧTNTIIƧ statiis (unde gentil. ƧIITNNTƧ staatiis), ut ƧƎINIƧ ƎITNTƧ (statie silies) = *Statius Silius* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 325 sq.), in titulo Cumano n. 2761, Statius Gellius et Statius Minacius Samnitium imperatores (Liv. IX 44, X 20), et Statius Trebius vel Trebius Statius Compsanus (Liv. XXIII, 1). Cf. Fiorelli et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV 105, 108. In lapid. umbr. et mars. STA·; in titulis romanis ST· (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1292, 1460) et STA (Momms. op. cit. n. 103). Est etiam cognomen rom. (Momms. op. cit. n. 1082, 1322, 1406, 1430).

STATIELLAE (AQVAE) seu STATYELLAE, Ἀκουαιστατίελλαι (Strab. V, I, 11 codd. Ἀκουδιεστατουελλα, Ἀκουδιστατέλλαν, Ἀκουδιστοελλά, διακονειστατειελλεια, κονστωδία καὶ ἰελλεια, διακονιστα), Liguriae oppidum, nunc *Aqui*, inter Dertonam et Vada Sabatia (Plin. XXI, II, 1 « Statyellas in Liguria »). Inscr. apud Orell. n. 4927: D · M | L · VETTIO · L · F | OPTATO · TRO · AQVIS | STATIELLIS · EVOC · AVG | L · VET-

TIVS · HERMES · ET | L · VETTIVS · CHRESIMVS | LIBERTI · PATRONO | B · M. — Eius incolae dicti sunt Statyelli (Plin. III, VII, 3 « aquis Statyellorum ») vel Statiellates (Liv. XLII, 8, 21) et Statiellenses (Brut. ad Cic. *Epist. fam.* XI, 11 = n. 815). — Statiellas -atis, adiect. ad Aquas Statiellas pertinens, ut Statiellas ager (Liv. XLII, 7).

ꟻ[T]Λ[T]IEꟻ (staties), in lapide sabell. n. 2848 lin. 4.

8ꟷTИTꟻ (statif), *state* (statim), adverb. samnit. (cf. umbr. 8ƎꟷƧƎᗡ restef = RESTE), e rad. -ИTꟻ (sta-), rom. *sta-re* (Aufr. et Kirch. II 169, 236, Huschke *Die iguv. taf.* s. 7; cf. *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 209, IX 148), in tab. Agnonis n. 2875 *A* lin. 2-15, 22-25. *Stative* exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296 (cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 396, et *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 22, 130).

ꟻTИTIIꟻ (statiis), *Statius*, praenom. samnit., antiquiori orthogr. ꟻIITИИTꟻ (staatiis), et ƎITИTꟻ (statie), quod e rad. -ИTꟻ (sta-), rom. *sta-re*. In lamella Campana n. 2749 lin. 6: ꟻTИTIIꟻ · <ИCIIꟻ (statiis gaviis) = *Statius Gavius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 102). — Praenomen Statius occurrit in inscr. regni Neapol. apud Mommsen n. 1685, 1999, 4420, 5348, 6501, 7244. Vide ST· et STA.

?⅃IꟷAꟷƧ (statil), *Statilius* vel *Statilia*, n. pr. etr., in urna Viterb. n. 2090 (cf. Lanzi II 350 = 279 ad n. 32).

STATILINVS, deus apud veteres. Vide STATANVS.

STATILIVS, gentil. Lucanum, ut Marius Statilius (Liv. XXII, 42 sq.), Stenius Statilius (Plin. XXXIV, xv, 1) vel Statius Statilius (Val. Max. I, VIII, 6). Cf. T · STAT · COS (U. C. ann. 764) apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 759.

STATINA, dea quae infantibus stare incipientibus praeerat (vide STATANVS). Tertull. *De anima* cap. 39: « Prima constitutio infantis super terram Statinae deae sacrum est ». Cf. etr. ƎИƧꟷAꟷƧ (statsne).

STATINIAE, aquae in Campania, in Pithecusa insula (cf. Plin. II, LXXXIX, 3). Stat. *Silv.* III, v, 104: « Aenariaeque lacus medicos, Statinasque renatas ».

AꟷIꟷAꟷƧ (statita), fortasse particip. perf. pass. (Aufr. et Kirch. I 18, 147), nisi idem quod VꟷAꟷIꟷAꟷƧ statitatu (Aufr. et Kirch. II 388), in tab. eugub. IIa 42.

VꟷAꟷIꟷAꟷƧ (statitatu), *—to*, verb. frequentat. umbr. (imperat. 3 pers. sg.), e particip. stato, quod e rad. -AꟷƧ (STA-), rom. *sta-re* (Aufr. et Kirch. I 142, II 347, 388; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 333, 386, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 17, 22, 27), in tab. eugub. IIa 32, 42 (AꟷIꟷAꟷƧ statita), IIb 19, IV 9.

STATIVS. Vide ƎITИTꟻ (statie).

ꟻTATOM, *statum* (sacrum), particip. perf. pass., e stato, apud Volscos (Lanzi II 616 = 530, Grotefend *Rud. l. u.* III 12, V 18, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296, 324, Huschke *Die osk.* etc. s. 262, Corssen *De Volscor. linguâ* pg. 4), in aere Velit. n. 2736 lin. 1. Fest. *Qu.* XV, 20 pg. 344 (Paul. pg. 345): « Stata sacrificia sunt, quae certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam scribsit de L. Veturio, de sacrificio commisso, cum ei equum ademit: *Quod tu, quod in te fuit, sacra stata, solemnia, capite* † *sancta, deseruisti* ».

STATONIA, Στατωνία (Strab. V, II, 9), oppidum Etruriae, ubi nunc *Castro*, cuius incolae Statones (Plin. III, VIII, 3). — Statoniensis, adiect. ad Statoniam pertinens, ut praefectura Statoniensis (Vitruv. II, 7), ager Statoniensis (Plin. II, XCVI 2, XXXVI, XLIX 1) et Statoniensis ager (Varro *De r. r.* III, XII 1 al. Statonensis), Statoniensia vina (Plin. XIV, VIII, 7), Statoniensis lacus (Senec. *Nat. quaest.* III, XXV, 6).

ƎИƧꟷAꟷƧ (statsne), *Statinia*, n. pr. f. pro statsnei, quod e rad. -AꟷƧ (sta-), rom. *stare*, apud Etruscos, ut ·ƎИƧꟷAꟷƧ · AИAO (thana statsne) = *Tannia Statinia*, in titulo sepulcr. n. 1779. — Statinius est gentilitium rom., ut M. Statinius Dorus (Furlan. *Lap. pat* n. 10 pg. 13). Vide STATINA.

ΣTATTIHIΣ, *Statii*, praenom. samnit. (genit. sg.), e ꟻIITИИTꟻ (staatiis) vel ꟻTИTIIꟻ et ƎITИTꟻ (statie) = *Statius*, ut in titulo n. 3063 [ΣTE]NIΣ KAΛINIΣ ΣTATTIHIΣ = *Stenius Calinius Statii* filius (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 193, 296, Huschke *Die osk.* etc. s. 215; cf. Aufr. et Kirch. II 311 anm. 1).

ꟻVTИTꟻ (statús), *stati*, particip. perf. pass. (nominat. pl. 2 decl.), a stato, quod e rad. -ИTꟻ (sta-), rom. *sta-re*, apud Samnites. Tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 1: TƎꟻ · ꟻVП · ꟻVTИTꟻ (statús pús set) = *stati qui sunt* (Aufr. et Kirch. II, 82) vel *constitutiones quae sunt* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 136). Aliis est nominat. sg. = *statio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 296) vel *status* (Huschke *Die osk.* etc. s. 4).

STAVILIS, *stabilis*, adiect., in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XVII n. 20 (QVAM STAVILES TIVI HAEC VITA EST).

STEFANVS, *Stephanus*, cognom. rom. (= STEPANVS), in titulis apud Mommsen n. 1308, 1639, 2086, 6394.

?ꟻOᖷIIIƎTꟻ (steiiivos?), in marm. Italiae super. n. 21.

STELLAS et Stellatis campus seu ager, in Campania prope Cales (Liv. X 31 « in agrum Stellatem » et « Stellates campi », XXII 13 « in campum Stellatem »; Sil. Ital. XI 266 « Stellates campi »). Cic. *De leg. agr.* I, 7: « Atque his colonis agrum Campanum et Stellatem campum dividi iubet ». Et II, 31: « Quasi vero paullum differat ager Campanus, ac Stellatis ». Liv. IX, 44: « Eodem anno [U. C. CDXLVIII] in campum Stellatem agri Campani Samnitium incursiones factae ». Suet. in *Caes.* cap. 20: « Campum Stellatem, maioribus consecratum, agrumque Campanum, ad subsidia Reipublicae vectigalem relictum,

divisit extra sortem ad viginti millibus civium, quibus terni pluresque liberi essent ». — Stellatinus, adiect. ad Stellatem campum pertinens, ut Stellatina iugera (Hygin. *De limit. const.* pg. 201). In titulo Caleno apud Mommsen n. 3953: VIAM · AB · ANGIPORTO · AED[IS] IVNONIS · LVCINAE · VSQVE · [AD] AEDEM · MATVTAE · ET · CLIVOM · AB · IANV · AD · GISIARIOS · PORT[AE] STELLATINAE · ET · VIAM · PATVLAM AD · PORTAM · LAEVAM · ET · AB · FORO AD · PORTAM · DOMESTICAM SVA · PECVNIA · STRAVIT.

§ 2. Stellatinum campum, in Etruria; unde Stellatina tribus dicta (ita Fest. *Qu.* XV 18 pg. 343), non a campo eo, qui in Campania est, sed eo, qui prope abest ab urbe Capena, ex quo Tusci profecti Stellatinum illum campum appellaverunt. Liv. VI, 5: « Tribus quatuor ex novis civibus additae [U. C. an. CCCLXVIII], Stellatina, Tromentina, Sabatina, Arniensis ». Cf. inscr. apud Orell. n. 748, 3045, 3445, 3455, 3462, 3574, 3581, 3865, 3992-3994, 4126, et Henzen n. 5109, 5122, 5168, 6466, 6679, 7054, 7271 (STE·, STEL·, STELL·, STELLAT·). Scribitur et STELATINA (cf. Grotefend *Imper. rom. trib. descr.* pg. 36).

..ИƎTʅ (ʃTEИ), *Stenius*, praen. samnit., pro steniis = ʅIИƎTʅ (ΣTENIΣ), in titulis n. 2745 lin. 1 et n. 2873 bis (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 100, VI 191).

ᗅIИƎ+M (s'tenia), *Stenia*, n. pr. fem. (cf. osc. ʅIИƎTʅ stenis), unde ᗅƧIИƎ+M s'tenisa = *Stenii uxor*, ut ᗅIИƎ+M ᗅИᗅO (thana s'tenia) = *Tannia Stenia*, in tegula Clus. n. 545. — Sthenia est praenomen rom. in titulo clusino apud Gori *Inscr. ant.* II 416 n. 31 (STHENIAE · VENERIAE). Cf. gentil. Stenius et Stennius in inscr. apud Mommsen.

ʅIИƎTʅ (ΣTENIΣ), *Stenius* vel *Stennius* et *Sthennius*, praenom. samnit. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297, Aufr. et Kirch. II 303), ut ..ИƎTʅ (sten.., n. 2873 bis), ʃTE... KVVM (ste... klum, n. 2745 lin. 1) = *Stenius Clumnius*, [ΣTE]NIΣ KAΛINIΣ = *Stenius Calinius* (in inscr. n. 3063), Stenius Pacuviusque Ninnii Celeres Campani (Liv. XXIII, 8), Sthennius Mettius Samnis (Fest. *Qu.* IX, 7 pg. 158, cit. ad voc. MESSANA), Stenius Statilius Lucanus (Plin. XXXIV, xv, 1; *Statius Statilius*, apud Val. Max. I, VIII, 6). Cf. Sil. Ital. IV 343, et Mommsen loc. cit.

§ 2. Gentil. samniticum (cf. etr. ᗅIИƎ+M s'tenia et ᗅƧIИƎ+M s'tenisa), ut in vase Campano n. 2841 ʅIИƎTʅ ʅIIЯΠVΠ (pupdiis stenis) = *Popidius Stenius*. Gentil. Stenius vel Stennius occurrit in lapidibus Italiae inferioris apud Mommsen (n. 1354, 2559, 3549, 4230, 4295, 6639).

§ 3. Σθένις, civis Himeraeus, apud Plutarch. in *Pomp.* X, 5.

§ 4. Σθέννιος, Mamertinus, apud Plutarch. *Apophth. Cn. Pompeii* n. 3.

§ 5. Σθένων, Mamertinus, apud Plutarch. *Praec. ger. reip.* XIX, 12.

ᗅƧIИƎ+M (s'tenisa), *Stenii uxor*, cognomen mulieris etr. (vide ᗅIИƎ+M s'tenia). Operculum ossuarii Clus. n. 549: « thurmni s'tenisa » = *Tormenia Stenii uxor*.

ᗅƧIИƎ+M: IИMᗡVO

ƎꟼVИƎTʅ (stenule), Σθένελος (Sthenelus), Capanei filius, in gemma etr. n. 2542.

STEPANVS, *Stephanus* (Στέφανος), cognom. rom., ut [L·] REGONTIVS · L · L · STEPANVS (Furlan. *Lap. Patav.* n. 22 pg. 23, et *Lap. Est.* n. 2 pg. 7), et P · AVDASIVS Ɔ · L · STEPANVS (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1031). Vide STEFANVS.

STEPHANE. Vide PRAENESTE.

V+ᗅꟼ1Ǝ+Ƨ (steplatu), *stipulator*, imperat. 2 pers. sg., recentiori orthogr. STIPLATV, e them. verb. stepla = *stipla*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* V 21, Aufr. et Kirch. I 40, 62, 99, 142, 163, II 38, Huschke *Die iguv. taf.* s. 49, 653, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 296). Tab. eugub. I b 13: ƎȢƎ+ : MᗅƎƧƎ+ : MᗅȢᗡᗅ1V+ᗅꟼ1Ǝ+Ƨ : ꓘƎMVИƎ (enumek steplatu parfam tesvam tefe) = *tum stipulator parram —am tibi* (tab. VI b 51 ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO = *tum stipulator parram —am sibi*).

ᗅИꟼ1ƎYƧ (steprna), *Stefronius* (?), n. pr. m. = ƎИꟼ1Ǝ+Ƨ (steprne), in urna etr. n. 463. Ad gr. στέφω trahit Oriolius (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1830 pg. 166 sg.).

ƎИꟼ1Ǝ+Ƨ (steprne), *Stefronius* (?), nomen pr. m., ut ƎИꟼ1Ǝ+Ƨ · ꟼᗅ (ar steprne) = *Arrius Stefronius* (in urna Arretina n. 464), nisi exaratum pro ar stefrnei (Arria Stefronia) = IИꟼ1Ǝ+Ƨ (steprni), quod sequitur.

IИꟼ1ƎYʅ (steprni), *Stefronia* (?), n. pr. f. apud Etruscos (vide ᗅИꟼ1ƎYƧ steprna et ƎИꟼ1Ǝ+Ƨ steprne). In titulis sepulcr.: IИꟼ1ƎYʅ · ꟼИꟼᗅ (arnth steprni, n. 213) = *Aruntia Stefronia;* IИꟼ1ƎTƧ · ꓲ (l. steprni, n. 2570 ter) et IИꟼ1Ǝ+Ƨ · Θꟼᗅꓲ (larth steprni, n. 465) = *Lartia Stefronia.*

STERELIS, *sterilis*, adiect., unde STERELITAS (steririlitas), apud *Gromat. vet.* pgg. 6, 41, 48, 72, 79, 179, 326 (ed. Lachmann).

STERELITAS, *sterilitas*, e STERELIS (sterilis), apud *Gromat. vet.* pgg. 116, 192.

STERCVTVS vel Stercutius seu Sterculus et Sterculius, dictus est Picumnus Fauni filius, qui stercorandi agri rationem primus induxit (Lactant. I, 20 « Sterculius »; Macrob. *Saturn.* I 7, Isid. *Orig.* XVII 1 « Stercutus »; Tertull. *Ad nat.* II 9 « Sterculus »). Plin. XVII, VI, 1: « Quae regi suo Stercuto Fauni filio ob hoc inventum immortalitatem tribuit ». Prud. περὶ στεφ. II

449 sq.: « Ianum bifrontem et Sterculum Colit Senatus ». August. *De civ. Dei* XVIII, 15: « Qualibet autem ex caussa eum Saturnum appellare voluerint, certe tamen hunc Stercen sive Stercutium merito agriculturae fecerunt deum ».

ОΙΜОМΩƎХ⸮ (stermonio), in titulo Vicentino n. 21.

STHENELVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 341 (cf. X 388, ubi alii legunt *Sthenius*). Alius est Sthenelus natione graecus, de quo Virg. *Aen.* II, 261. Vide etr. Ǝ⅃VИƎТ⸮ (stenule).

STHENIS et STHENIVS. Vide STHENELVS et ⸮ΙИƎТ⸮ (ΣΤΕΝΙΣ).

STHENNIVS. Vide ⸮ΙИƎТ⸮ (stenis).

STIC, *isti*, apud Cic. fragm. (Mai *Class. auct.* II, 340).

ΣΤΙΛΠΩΝ, dux Agathoclis, apud Diod. Sic. XXI, 8. Cf. gr. *στιλπνός*, *fulgidus*.

STIMVLA vel Semela et Simila, dea apud veteres, a stimulis dicta, quibus ad nimium actum homo impellitur (August. *De civ. Dei* IV 11, 17). Ovid. *Fast.* VI 503 sq.:

Lucus erat: dubium, Semelae Stimulaene vocetur;
Maenadas ausonias incoluisse ferunt.

Mart. Capella § 888 pg. 690:

Nec Suada illecebris sponsalia pectora mulcet,
Nec Stimula incenso allicit aculeo.

Liv. XXXIX, 12: « Expromeret sibi, quae in luco Similae Bacchanalibus in sacro nocturno solerent fieri ». Schol. ad Iuven. *Sat.* II, 3: « Sacra Bacchanalia ex S. C. damnata sunt, quum probatum esset senatui, honestissimas feminas ad Stimulae deae lucum foede adulterari ».

ƧΤΙΝΚΑΛΕ, in titulo Messap. n. 3001.

STIPLATV, *stipulator*, imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthogr. V+Α⅃⅂ƎΤ+Ƨ steplatu (in compos. ANSTIPLATV = *in-stipulator*), e STIPLO = rom. *stipulari*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 21, VI 9, VIII 22, Aufr. et Kirch. I 33, 142, II 38 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 49, 653). Tab. eugub. VIb 48: SVRVRO · STIPLATV · PVSI · OCЯER · PIHANER = *inde stipulator, uti ocris piandi*; et tab. VIb 51: ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO = *tum stipulator parram —am sibi.*

STIPLO, *stipulari*, inf. praes., pro stiplom (*stipla-um*), e stipla, unde STIPLATV = V+Α⅃⅂ƎΤ+Ƨ (steplatu), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 25, 33, 64, 68, 149, II 38 sqq., 43, Huschke *Die iguv. taf.* s. 49, 655). Tab. eugub. VIa 2: ARSFERTVRE · EHVELTV · STIPLO = *adfertorem iubeto stipulari.* Vide STIPVLVM, quod sequitur.

STIPVLVM, *firmum*, apud antiquos (cf. umbr. STIPLO = *stipulari*). Iustin. *instit.* III, 16: « Stipulum apud veteres *firmum* appellabatur ».

STIRICIDIVM quasi *stillicidium*, quum stillae concretae frigore cadunt (Paul. pg. 345). Fest. *Qu.* XIV, 19 pg. 344: « [Stiricidium qu]asi *stillicidium*, cum stel-[lae † concretae frigore c]adunt. Cato pro C[.....*n*]*ihilominus voluit semper* [*de stiricidio in*] *re praesenti cognosce*[*re atque statu*]*ere* ».

STLATVS, *latus*, adiect., unde stlata vel stlatta, genus navigii, latum magis, quam altum, sic appellatum a latitudine (Fest. *Qu.* XIV 18 pg. 313 cit. ad voc. STLOCVS). Gloss. apud Labb.: « Stlatta, *πειρατικοῦ σκάφους εἶδος* ». Cf. Müller *Die Etr.* I 20 anm. 26, et Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 11.

STLEMBVS, *gravis*, *tardus*, apud veteres. Trahi potest ad rad. sanscr. lamb, *cadere*, *inniti*. Fest. *Qu.* XIV, 18 pg. 313 (Paul. pg. 312): « Stlembus, *gravis*, *tardus*, sicut Lucilius ..... *Apulidae pedibus stlembi* dicit cum refer[t equum pigrum et tardum] ». Cf. Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 11.

STLIS, *lis*, apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, IV 15, Fest. *Qu.* XIV 18 pg. 313 cit. ad voc. STLOCVS; cf. Müller *Die Etr.* I 20 anm. 26, et Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 8), qui etiam SLIS et SCLIS scripserunt. Lex XII Tabul. apud Aul. Gell. XVII, 2: POST MERIDIEM PRAESENTI STLITEM ADDICITO. In lapid. rom.: DECEM · VIRATVM · STLITIVM · IVDICANDARVM (Mommsen n. 5244); STLITIBVS · IVDICANDIS (Mommsen n. 4110), STLITI·BVS · IVDICANDIS (Mommsen n. 5244), STLITIB · IVDICAND · (Grut. 476, 5), STLITIB · IVDIC · (Mommsen n. 1433, 6331, Lancell. *Inscr. Picen.* mss. pg. 64), STLIT · IVD · (Grut. 436 7, Murat. 328 1, 672 5), STL · IVDIC · (Murat. 691 3, Mommsen n. 5471). Cf. Grut. 350 7, 436 7, Murat. 708 4, 1092 1, 1103 7, 1115 6, 1119 3, Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 30, Mommsen n. 5733, cet.

STLOCVS, *locus*, apud veteres (Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 15). Fest. *Qu.* XIV 18 pg. 313 (Paul. pg. 312): « Stlata genus erat navigii latum magis quam altum, sic appellatum a latitudine, sed ea consuetudine, qua stlocum pro *locum*, et stlitem antiqui pro *litem* dicebant ». Cf. stloga, apud Forcell. *Lexic.*, et vide Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 11.

STLOPPVS, gr. *κόλαφος*, ital. *stioppo*, *schioppo*, apud Pers. *Sat.* V 13, et Prisc. I 43 = 565 P.

STODIVM, *studium*, in titulo apud Marini *Inscr. alb.* pg. 136.

ΣΤΟΝΟΙ, populi Italiae superioris, apud Strab. IV, VI, 6.

STORIA, *historia*, apud Schol. in Iuven. VII 99.

STRABELLINI, populi Italiae infer., apud Plin. III, XVI, 6.

ΣΤΡΑΤΩΝ, Tarentinus, apud Aristox. Tarent. fragm. n. 48. Strato est cognomen rom. in titulis Italiae inferioris apud Mommsen.

STREBVLA et stribula, linguâ Umbrorum appellabant partes carnium sacrificatarum (Paul. pg. 312). Fest. *Qu.* XIV, 17 sq. pg. 313: « Strebula umbrico nomine Plautus appellat *coxendices* hostiarum, quas G[raeci

μηρία dicunt, quae] in altaria in[poni solebant, ut Plau]tus in Fri[volaria .....] *agnina tene* [..... *stre*]*bulis* ». Varro *De l. l.* VII, 67 pg. 146 sq.: « (*Plautus*) in Cesistione: *Da stribula aut de lumbo obscoena viscera;* stribula, ut Opilius scribit, circum coxendices sunt bovis; id graecum est ab eius loci versura ». Arnob. VII, 24: « Non enim placet carnem strebulam nominare, quae taurorum e *coxendicibus* demitur ».

STRENA, *valetudo*, apud Sabinos (Müller *Die Etr.* I 42 anm. 97, Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 11, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 354). Elpidian. apud Lyd. *De mens.* IV, 4: Ὁ δὲ Ἐλπιδιανὸς ἐν τῷ περὶ ἑορτων στρήναν τὴν ὑγίειαν τῇ Σαβίνων φωνῇ λέγεσθαί φησιν. Vide STRENIA.

§ 2. Strena et strenua, ital. *strenna*, munus, quod dabatur die festo, et fere anni initio, boni ominis gratia (cf. Pompon. vs. 114, Plaut. *Stich.* III, II 8, V, II 24, Suet. in *Aug.* cap. 57, *Tib.* cap. 34, *Calig.* cap. 42, Auson. *Ep.* XVIII 4, et Non. I 56 = pg. 16). Fest. *Qu.* XIV, 17 pg. 313 (Paul. pg. 312): « Strenam vocamus, quae datur die religioso, ominis boni gratia, a numero, quo significatur alterum [ter]tiumque venturum similis commodi, veluti trenam, praeposita *s* litera, ut in *loco* et *lite* solebant antiqui ». Symmach. *Epist.* X, 35: « Ab exortu paene urbis Martiae strenarum usus adolevit, auctoritate Tatii regis, qui verbenas felicis arboris, ex luco Strenuae anni novi auspices primus accepit ». In titulo apud Zell n. 385: ITEM PR · NON · IAN · STRENVAS DIVIDERVNT SICVT S · S · EST XIII K · OCT.

STRENIA et Strenua, dea quae strenuum facere credebatur (August. *De civ. Dei* IV, 16). Varro *De l. l.* V, 47 pg. 18: « Ceroliensis a Carinarum iunctu dictus Carinae, postea Cerolia, quod hinc oritur caput Sacrae Viae ab Streniae sacello *etc.* ».

STREPITVS i-, *strepitus -us*, apud antiquos. Enn. *Trag.* vs. 205: « Quid in castris strepiti est? ».

?>ꟻƎD+Ƨ (strevc), in glande missili n. 2635.

STRIBVLA. Vide STREBVLA.

STRITAVVS, *tritavus*, apud veteres (Paul. pg 315). Fest. *Qu.* XIV, 19 pg. 314: « Strit[avum antiqui diceb]ant pro *tri*[*tavo*, qui est pater ata]vi, et ataviae; [ut stlitem pro *litem*] ».

STRONGYLE, Στρογγύλη (Strab. VI, II 11, Ptol. III 4, Thucyd. III 88, Diod. Sic. V 7, Pausan. *Phoc.* XI 4, Appian. *De bell. civ.* V 105, Agathocl. Cyzic. fragm. n. 9 apud Schol. Apoll. Rhod. IV 761), nunc *Strongoli*, una ex Liparaeis insulis, a rotunditate figurae dicta. Plin. III, XIV, 7: « Tertia Strongyle, a Lipara M. pass. ad exortum solis vergens, in qua regnavit Aeolus; quae a Lipara liquidiore flamma tantum differt: e cuius fumo, quinam flaturi sint venti, in triduum praedicere incolae traduntur: unde ventos Aeolo paruisse existimatum ». Strab. loc. cit.: Ἡ δὲ Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος, βίᾳ μὲν φλογὸς λειπομένη, τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα [cf. Diod. Sic. et Pausan. locc. citt.]· ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαί φασι. — Fuit etiam antiquum nomen Naxi insulae (Diod. Sic. V 5, Aglaosth. fragm. n. 4 apud Plin. IV, XXII 5, Andrisc. fragm. n. 2). Alia est Strongyle insula in Lycio mari (Plin. V, XXXV, 3).

STROPPVS, *corona*, e *στρόφιον* (strophium), apud antiquos. Fest. *Qu.* XIV, 17 pg. 313 (Paul. pg. 312): « Stroppus est, ut A[t]eius Philologus existimat, quod graece σ[τ]*ρόφιον* vocatur. et quod sacerdotes pro insigni habent in capite. quidam *coronam* esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput inponatur, quale sit *strophium*. itaque apud Faliscos idem (leg. *diem*) festum esse, qui vocetur Struppearia, quia coronati ambulent. et a Tusculanis quod in pulvinari inponatur Castoris, struppum vocari ». Plin. XXI, II, 1: « Tenuioribus (*coronis*) utebantur antiqui, stroppos appellantes: unde nata strophiola ».

-VD+Ƨ (STRV-), radix umbrica in voc. A⅃d⊘VD+Ƨ (struhśla) = A⅃dVD+Ƨ (STRVŚLA) h. e. *struem*, et ƧA⅃d⊘VD+Ƨ (struhślas) = *struis*.

STRVERE antiqui dicebant pro *augere*, unde *instruere* (Paul. pg. 311). Fest. *Qu.* XIV, 16 sq. pg. 310-313: « Struere, antiqui dicebant pro *adicere*, *augere*, unde industrios quoque M. Cato: *iure, lege, libertate, Rep. communiter uti oportet: gloria atque honore, quomodo sibi quisque struxit.* at in XII quod est: *si calvitur, pedem ve struit: manum endo iacito,* alii putant significare *retrorsus ire:* ali *in aliam partem;* alii *fu*[*ge*]*re:* ali *gradum augere:* ali *minuere;* ac † vix pedem pedi praefert, otiose it, remoratur ».

STRVES, genus libi, apud antiquos (vide STRVIX et umbr. A⅃d⊘VD+Ƨ struhśla; et cf. Cat. *De r. r.* capp. 134, 141, Ovid. *Fast.* I 276). Fest. *Qu.* XIV, 16 pg. 310 et Paul. pg. 311: « Strues genera liborum sunt, digitorum coniunctorum non dissimilia, qui superiecta panicula in transversum continentur ». Vide voc. sq.

STRVFERTARIOS dicebant, qui quaedam sacrificia ad arbores fulgoritas faciebant, a ferto scilicet quodam sacrificii genere (Paul. pg. 295; cf. pg. 85 cit. ad voc. FERCTVM). Fest. *Qu.* XIII, 31 pg. 294: « [Strufertarios appellabant] antiqui [..... ut ait ..... ho]mines con[ductos mercede, qui ad] arbores ful[goritas noxarum com]missarum [causa sacrificia quaedam] struae † et [ferto solennibus verbis f]aciunt. [*Precor te Iuppi*]*ter uti mihi* [*volens propitius sies.* quod n]ullo etiam [fiebat adhibito stru]fertario ».

A⅃d⊘VD+Ƨ (struhśla), *strueculam* vel *struiculam* (struicem), subst. fem. acc. sg. 1 decl. = A⅃dVD+Ƨ (STRVŚLA) pro struhślam et struślam (genit. sg. ƧA⅃d⊘VD+Ƨ struhślas), diminut. a *strues*, quod e rad. -VD+Ƨ (STRV-), apud Umbros (Grotefend *Rud.*

l. u. II 33, VII 33, Aufr. et Kirch. I 55, 110, II 373, Huschke *Die iguv. taf.* s. 145, 610). Tab. eugub. IV 4 sq.: VꟼIƎƆΡꓯ | ꓘƎƧI : ꓯꟼꓯꟼƎꟼƎꓭ : ꓯꓘꓷ⊗VꓷꟼƧ (struhs'la petenata isek arveitu) = *struem pectinatam ita (?) advehito.* Adde tab. eugub. IIa 18, 28 (ꓯꓘꓷ⊗Vꓷ+Ƨ).

ƧꓯꓘꓷꟼVꓷ+Ƨ (struhs'las), *strueculae* (struicis), subst. f. genit. sg. 1 decl., e ꓯꓘꓷ⊗Vꓷ+Ƨ (struhs'la), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 106, 111, II 182 sq., 373, 388, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VII 24, 33). Tab. eugub. IV, 1: VꟼIƎƆꓯ : VꟼIꟽꓯꓘƧƎ : Ƨꓯꓘꓷ⊗VꓷꟼƧ : ꟼꟼVꓷꓯꓷƎ (erarunt struhs'las eskamitu a[r]veitu) = *eiusdem struis —um (?) advehito.* Adde tab. eugub. IIa 41 (Ƨꓯꓘꓷ⊗Vꓷ+Ƨ).

STRVIX -icis, *strues* (cumulus), apud antiquos (vide STRVES, et cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Fest. *Qu.* XIV, 16 pg. 310 (Paul. pg. 311): « Struices antiqui dicebant *exstructiones* omnium rerum. Plautus [*Men.* I, I, 26]: *Cerialis caenas dat. ita mensas extruit, tantas struices concinnat patinarias.* Et Livius [vs. 36]: *quo Castalia per struices saxeas lapsu accidit* ». Naev. vs. 64: « Struix malorum ».

STRVPPEARIA, dies festus apud Faliscos (Fest. *Qu.* XIV, 17 pg. 313 cit. ad voc. STROPPVS). Vide STRVPPVS, quod sequitur.

STRVPPVS, fasciculus de verbenis factus. Fest. *Qu.* XV, 22 sq. pg. 347 sq. et Paul. pg. 346 (cf. *Qu.* XIV, 17 pg. 313 cit. ad voc. STROPPVS): « Struppi vocantur in pulvinaribus fasciculi de verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponuntur ». Paul. pg. 64: « Capita deorum appellabantur fasciculi facti ex verbenis ».

§ 2. Vinculum ex loro vel lino factum, quo remus ad scalmum alligatur (Isid. *Orig.* IX, 4). Livius apud Isid. loc. cit.: « Tuncque remos iussit religare struppis ». Gracchus apud Aul. Gell. X, 3: « struppis quibus lectica deligata erat, usque adeo verberari iussit, dum animam efflavit ».

ꓯꓘꓷVꓷꟼƧ (STRVꟼLA), *strueculam* (struicem), subst. f. acc. sg. 1 decl., pro strus'lam, = ꓯꓘꓷ⊗VꓷꟼƧ (struhs'la) pro struhs'lam, diminut. e *strues*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, VII 22, 24, 33, Aufr. et Kirch. I 55, 110, II 182 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 145, 610). Tab. eugub. III 34: VꟼIƎƆΡꓯ : ꓯꓘꓷVꓷꟼƧ (strus'la arveitu) = tab. VIb 5 STRVꟼLA · ARSVEITV h. e. *struem advehito.* Tab. VIa 59, VIb 23, VIIa 8, 42: PROSESETIR · STRVꟼLA FICLA[M] ARSVEITV (VIb 23 ARVEITV) = *prosectis struem, ficulam advehito;* et tab. VIIa 54: STRVꟼLA · FICLA · PROSESETIR · ARSVEITV = *struem, ficulam prosectis advehito.*

STYGIS aqua, Στυγὸς ὕδωρ (Strab. V, IV, 5), in Campania. Strab. loc. cit.: τούτου δ' ἀπείχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες.

STVDIVI, *studui*, ut posivi pro *posui*, apud M. Aurel. ad Front. ep. 5 pg. 102 (Romae 1823).

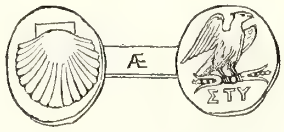
STVPENDIVM, *stipendium*, in inscr. apud Grut. 519 8, 560 11, et Mommsen n. 1445. Vide STIPINDIVM.

STVPVLA, *stipula* (ital. *stoppia*), in kalend. ant. m. aug. apud Orell. II 381 et Mommsen n. 6746 (STVPVLAE INCENDVNTur). Stuplo est cognomen rom., ut L · LAELIVS · STVPLO (Furlan. *Lap. pat.* n. 86 pg. 88).

STVRA, Στόρας, fluvius Latii cum statione navium, apud Strab. V, III, 6. Fest. *Qu.* XIV, 21 pg. 317 (Paul. pg. 316): « Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vocant (Plin. III, IX 5, Liv. VIII 13, Cic. *Ep. fam.* VI 19 = n. 631, *ad Att.* XII 40 = n. 567, Suet. in *Aug.* cap. 97, in *Tib.* cap. 72) ». Vide ASTVRA.

§ 2. Fluvius Italiae superioris, nunc quoque *Stura*, apud Plin. III, XX, 4.

STVRNVM, Στοῦρνοι (Ptol. III 1 al. Τοῦρνοι), Calabriae oppidum, cuius incolae Sturnini (Plin. III, XVI, 7), in numo aen. n. 3018 ΣΤΥ.

SV, *sum*, = SO, ut in titulo campano HOC · EGO SV IN TVMVLO (Mommsen n. 3090).

VM (MV). Vide SYBARIS § 2.

?VM (s'u), in titulo etr. n. 658. Cf. inscr. n. 226 (VƧ).

ΣꓛA..., in titulo samnit. n. 2903 lin. 5.

SVABILLA, *Suavilla*, diminut. suavis, cognom. rom., ut in titulo apud Fabr. cap. VII n. 234 pg. 516.

SVABISSIMVS, *suavissimus*, adiect., in titulo sepulcr. apud Lupi pg. 159.

SVAD ted, idem ait (*Messala*) esse, *sic te.* Ita Fest. *Qu.* XV, 25 pg. 351.

SVADA et Suadela, dea apud veteres, a suadeo (Quintil. *Inst. orat.* II, XV, 4). Graecis est Πειθὼ (Plutarch. *Coniug. praec.* in princ., *Quaest. rom.* n. 2, *Quaest. conviv.* IX, XIV 5). Cic. *Brut.* cap. 15 ed. Orell. (cf. *De sen.* cap. 14): « *Suadaeque medulla* [Enn. *Ann.* vs. 309]. Πειθὼ quam vocant Graeci, cuius effector est orator, hanc Suadam appellavit Ennius; eius autem Cethegum medullam fuisse vult, ut, quam deam in Pericli labris scripsit Eupolis sessitavisse, huius hic medullam nostrum oratorem fuisse dixerit ». Horat. *Epist.* I, VI, 38: « Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque ». Mart. Capella § 888 pg. 690: « Nec Suada illecebris sponsalia pectora mulcet ».

SVADELA. Vide SVADA.

SVAE, *sei* (si), particula coniunctiva, antiquiori orthogr. ꓶꟿƆƸ (svaí), = umbr. ƎƆƧ (SVE), in compos. SVAEPIS = *seiquis* (si quis), et NEI SVAE = *nisei* (nisi), apud Samnites (Müller *Die Etr.* I 31 anm. 62, Lassen *Beiträge* etc. s. 45, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 60,

Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 13, 49, Klenze *Phil. abhandl.* s. 42 anm. 62, et s. 54 anm. 119, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294, Aufr. et Kirch. I 169, II 61, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 28, 33, Huschke *Die osk.* etc. s. 356). Tab. Bant. n. 2897 lin. 23: SVAE · PRAEFVCVS · POD · POST · EXAC · BANSAE · FVST = *si praefectus aliquando posthac Bantiae fuerit* (Kirchhoff op. cit. s. 80). Ibid. lin. 27 sq.: PR · CENSTVR · BANSAE | [NI PIS FV]ID · NEI · SVAE · Q · FVST · NEP · CENSTVR · FVID · NEI · SVAE · PR · FVST = *Praetor, censor Bantiae ne quis sit, nisi quaestor fuerit; neve censor sit, nisi praetor fuerit* (Kirchhoff loc. cit., Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88). In eadem tab. SVAE · PIS (lin. 4, 13, 17, 23, 25) et SVAEPIS (lin. 2, 11, 12, 20, 26, 29) = *seiquis* (si quis).

SVAEPIS et SVAE · PIS, *seiquis* (si quis), = umbr. ƧIMƎƎƧ (sve-pis) et fortasse etr. ΠƎƎƧ (svep), apud Samnites (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII 14 et *Rud. l. o.* pg. 12, Aufr. et Kirch. II 31 anm. 1), in tab. Bant. n. 2897 lin. 2, 11, 12, 26 (SVAEPIS) et lin. 4, 13, 17, 20, 22, 25, 28, 29, 33 (SVAE · PIS). Vide SVAE = *sei* (si) et PIS = *quis*.

ꟷNƎƧ (svaí), *sei* (si), partic. coniunct., recentiori orthogr. SVAE, = umbr. ƎƎƧ (SVE) et fortasse etr. ƎƎƧ (sve), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 161, 169, II 61, Huschke *Die osk.* etc. s. 356), in tab. Abell. n. 2783 lin. 41.

ƧAᒧAƎƧ (svalas), in titulo etr. n. 2057. Cf. ƎƆᒧAƎƧ (svalce), quod sequitur.

ƎƆᒧAƎƧ (svalce), *vixit* (?), quod trahi potest ad rad. sanscr. g'îv, *vivere* (cf. *vivo* factum e *gvivo*, et gr. ζάω e ζιϝάω = sanscr. g'îvajâmi). In titulo Tuscan. n. 2101: IIIX↑ ᒧIƎA · ƎƆᒧAƎƧ · MAƎƧ · ᒧAΘAᒧ · ᒧƎƎ : ƧAMꝊA (atnas vel larthal svan svalce avil LXIII) = *Atinius Velius* (V. Atinius) *Lartiá* natus *vixit aetat. ann. lxiij.* Urna Hortana n. 2273: IIXX P · ᒧƎAƎƆᒧAƎƧ · ᒧAΘMΘA · ƧƎAΘI ... (... pithaes arnthal svalce avl r. XXII) = ... *Aruntiá* nat. *vixit aetat. ann. xxij.* Cf. inscr. num. 367 (ƎƆᒧ..., ...lce), num. 2337 (ƎƆᒧAƎ, valce), et num. 2617 (ΛƎƆᒧHƎ[Ƨ] ᒧAΘMΘA · ƧƎHƎΘMV....). Sec. Campanarius legit stalce (n. 2101), quod trahit ad gr. τελέω, *finio, perficio* (*Giorn. arcad.* CXIX, 335). Cf. Ellis *The armen. orig. of the Etruscans* pg. 117.

ƧVΛM, *suam*, pronom. poss. f. acc. sg., apud Marsos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, Huschke *Die osk.* etc. s. 251, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 157 sqq.), in aere Rapin. n. 2741 lin. 12.

SVANA, Σουάνα (Ptol. III, 1), nunc *Sovana*, Etruriae oppidum, cuius incolae Suanenses (Plin. III, VIII, 3 cit. ad voc. ETRVRIA).

SVANETES, populi Alpini, apud Plin. III, XXIV, 4.

SVASA, Σουάσα (Ptol. III, 1), Umbriae oppidum, ad Senam amnem. Inscr. apud Orell. n. 2938: D · M | M · CAVIO M · F · SVAVISSIMO | VI VIR SVASAE · VIXIT | ANNOS XIII · DIES XXXVII etc. Alia apud eundem n. 4753: D · M | C · AVIDIO C · F | NAEVIDIANO | II VIRO · Q · Q | AVGVRI SVASAE | PATRI PIENTISSIMO | ET TV · ET TIBI. — Eius incolae Suasani (Plin. III, XIX, 2). Inscr. apud Oliv. *Marm. Pisaur.* pg. 61 n. 148: IMP · CAES · T · AELIO | HADRIANO · ANTONI|NO · AVG · PIO · COS · IIII · P · P · COLLEG | CENTONAR · SVASANOR | L · BVRBVLEIVS · MATVTINVS | SEX VIR.

SVAVEI[S], *suavis*, adiect. (nominat. sg.), antiquo scribendi more, in titulo sepulcr. (Append. n. XXXVI).

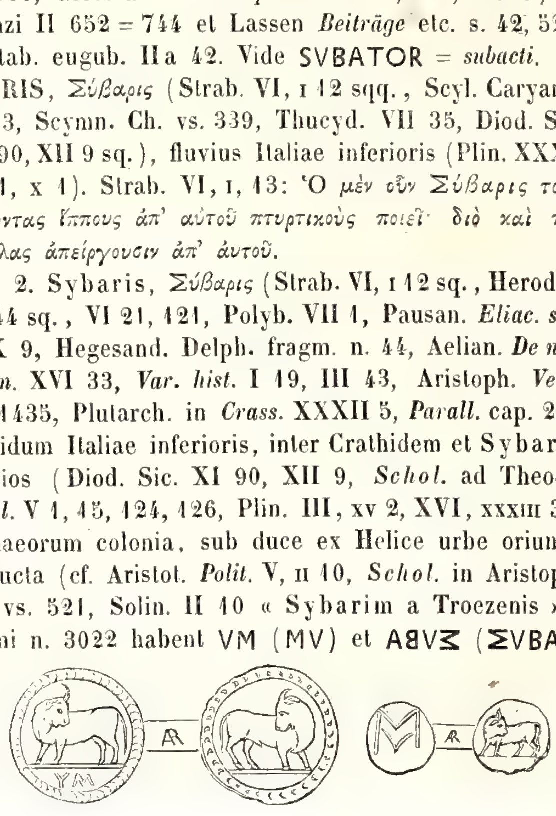
8VƧ (SVB), *sub*, sanscr. upa, gr. ὑπό, praepos. umbr. (Lanzi I 277 = 214, II 834 = 744, Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, Aufr. et Kirch. I 49, 55, 57, 107, 159 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 664), unde AD8VƧ (SVBRA) = *supra*, DƎ1VƧ (super) = *super*, SOMO (e sup-mo) = *summo*, VD1VƧ (supru) = *supero*, SVPERNE = *superne*, in compositis V+ΘA8VƧ (sub-ahtu) = *sub-igito*, SVBATOR = *sub-acti*, SVBOCAV et SVBOCAVV = *sub-voco*, SVBOTV = *sub—to*, V+MƎ+VƧ (su-tentu) = *sub-tendito.* Cf. 8AI8A8VƧ (sufafiaf) et ƧAI8A8VƧ (sufafias) et VᒧKADƎ8VƧ (suferaklu).

A8VΣ (ΣVBA). Vide SYBARIS.

V+ΘA8VƧ (subahtu), *subigito*, imperat. 3 pers. sg., compositum e praep. 8VƧ (SVB) = *sub*, et V+ΘA (ahtu) = osc. ACTVD, *ag-ito* (Aufr. et Kirch. I 19, 55, 67, 78, 89, 142, 160, II 147, 388, Huschke *Die iguv. taf.* s. 386, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 46, 322, II 349; cf. Lanzi II 652 = 744 et Lassen *Beiträge* etc. s. 42, 52), in tab. eugub. IIa 42. Vide SVBATOR = *subacti.*

SYBARIS, Σύβαρις (Strab. VI, I 12 sqq., Scyl. Caryand. § 13, Scymn. Ch. vs. 339, Thucyd. VII 35, Diod. Sic. XI 90, XII 9 sq.), fluvius Italiae inferioris (Plin. XXXI, IX 1, X 1). Strab. VI, I, 13: Ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ πτυρτικοὺς ποιεῖ· διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργουσιν ἀπ' αὐτοῦ.

§ 2. Sybaris, Σύβαρις (Strab. VI, I 12 sq., Herodot. V 44 sq., VI 21, 121, Polyb. VII 1, Pausan. *Eliac. sec.* XIX 9, Hegesand. Delph. fragm. n. 44, Aelian. *De nat. anim.* XVI 33, *Var. hist.* I 19, III 43, Aristoph. *Vesp.* vs. 1435, Plutarch. in *Crass.* XXXII 5, *Parall.* cap. 21), oppidum Italiae inferioris, inter Crathidem et Sybarin fluvios (Diod. Sic. XI 90, XII 9, *Schol.* ad Theocr. *Idyll.* V 1, 15, 124, 126, Plin. III, XV 2, XVI, XXXIII 3), Achaeorum colonia, sub duce ex Helice urbe oriundo deducta (cf. Aristot. *Polit.* V, II 10, *Schol.* in Aristoph. *Av.* vs. 521, Solin. II 10 « Sybarim a Troezenis »). Numi n. 3022 habent VM (MV) et A8VΣ (ΣVBA).

Strab. VI, I, 13: Ἐφεξῆς δ' ἐστιν [ἐν] διακοσίοις σταδίοις Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις δυεῖν ποταμῶν μεταξύ, Κράθιδος καὶ Συβάριδος· οἰκιστὴς δ' αὐτῆς ὁ Ἰσ.... Ἑλικεύς. τοσοῦτον δ' εὐτυχίᾳ διήνεγκεν ἡ πόλις αὕτη τὸ παλαιόν, ὡς τεττάρων μὲν ἐθνῶν τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσαν, πεντήκοντα δὲ σταδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. ὑπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕβρεως ἅπασαν τὴν εὐδαιμονίαν ἀφῃρέθησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα· ἑλόντες γὰρ τὴν πόλιν ἐπήγαγον τὸν ποταμὸν καὶ κατέκλυσαν. ὕστερον δ' οἱ περιγενόμενοι συνελθόντες ἐπῴκουν ὀλίγοι· χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο, καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν διεχειρίσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλησίον καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. Scymn. Ch. vs. 337 sqq.:

Ἦν καὶ πρότερον μέγιστον ἐξυμνημένη
πόλις μεγάλη, βαρεῖα, πλουσιά, καλή,
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Συβάριδος ὠνομασμένη
Σύβαρις, Ἀχαιῶν ἐπιφανὴς ἀποικία,
δέκα μυριάδας ἔχουσα τῶν ἀστῶν σχέδον
περιουσίᾳ πλείστῃ τε κεχορηγημένη·
οἵ δὴ παρεξαρθέντες οὐκ ἀνθρωπίνως
αὔτανδρον ἐξέφθειραν ἐπιφανῆ πόλιν,
τἀγαθὰ τὰ λίαν μὴ μαθόντες εὖ φέρειν.

Post oppidi excidium a Crotoniatis peractum (Diod. Sic. X 23, XI 48, XII 9 sq., Herodot. V 44, VI 21, Aristot. apud Athen. XII 19 pg. 520, Andr. Ephes. fragm. n. 6, Aelian. *Var. hist.* III 43, Schol. in Aristoph. *Nub.* vs. 332, Plin. VII 22) anno quinquagesimo octavo Thessalus quidam, collectis Sybaritarum reliquiis, Sybarim instauravit (Diod. Sic. XI 90, XII 10; cf. Plutarch. in *Pericl.* XI 5 et *Dec. orat. vitae* III 3). Alii Sybarim ab Rodiis conditam esse ferunt. Strab. VI, I, 14: τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ καὶ Σειρῖτιν καὶ τὴν ἐπὶ † Τεύθραντος Σύβαριν. Et XIV, II, 10: τινὲς δὲ τῶν Ῥοδίων καὶ περὶ Σύβαριν ᾤκησαν κατὰ τὴν Χωνίαν. — Sybaritae, gr. Συβαρῖται (Strab. V, IV 13, IX, III 8, Herodot. V 44 sq., VI 21, Scymn. Ch. vs. 249, Diod. Sic. VIII 18 sq., X 23, XI 90, XII 9 sqq., 22, Polyb. II 39, Pausan. *Eliac. sec.* XIX 9 sq., Aristot. *Polit.* V, II 10, Ptolem. Everg. fragm. n. 8, Aelian. *De nat. anim.* VI 10, 42, XVI 33, *Var. hist.* I 19, III 43, IX 24, XIV 20 et fragm. n. 324, 370, Plutarch. *Sept. sap. conv.* cap. 2 et *De sera num. vind.* cap. 12), eius oppidi incolae (Quintil. *Inst. orat.* III, VII 24, Senec. *De ira* II 25, Lamprid. *Elag.* cap. 30), γαστριδουλοὶ καὶ τρυφηταί dicti (Diod. Sic. XVIII, 18). — Sybaritanus, Sybariticus et Sybaritis (Ovid. *Trist.* II 417), gr. Συβαρῖτις (Aristoph. *Vesp.* vs. 1438), Συβαρίτης (Theocr. *Idyl.* V 1, Aelian. *Var. hist.* XIV, 20) et Συβαριτικὸς (Aelian. loc. cit., Schol. in Aristoph. *Av.* vs. 471), adiect. ad Sybarim vel Sybaritas pertinentia, ut Sybaritanus exercitus (Plin. VIII, LXIV, 4), Sybaritici libelli (Martial. XII, 96), Συβαρίτιδας εὐωχίας (Aristoph. fragm. n. 3), γέλοιον Συβαριτικὸν (Aristoph. *Vesp.* vs. 1259), Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης (Herodot. VI 127, Aelian. *Var. hist.* IX 24), Ἀλκισθένη Συβαρίτης (Athen. XII 58 pg. 541).

SVBATOR, *subacti*, particip. perf. pass. (nominat. pl. m. 2 decl.), compositum a praep. SVB et ATOR = *acti*, quod e rad. -ΘA (ah-) pro ag-, rom. *ag-ere*, apud Umbros (Lanzi II 835 = 744, Lassen *Beiträge* etc. s. 41 sq., 44, Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35, Aufr. et Kirch. I 51, 55, 119, 145 sq., 160, II 144, 146 sq., Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 658); unde perf. pass. SVBATOR · SENT = *subacti sunt*, in tab. eugub. VIa 27, 36, 46, VIIa 29. Vide V+ΘABVƧ (sub-ahtu) = *sub-igito*.

SVBDVXE, *subduxisse*, apud Varr. *De r. r.* II, I, 6.

SVBDVXTI, *subduxisti*, apud Terent. *Eun.* IV, VII, 25.

SVBERNIVS, gentil. Calenum. Cic. *Epist. fam.* IX, 13 = n. 553: « C. Subernius (al. Suberinus) Calenus et meus est familiaris et Leptae nostri familiarissimi pernecessarius ».

SVBERTVM vel Sudertum (?), nunc *Sovreto*, Etruriae oppidum prope Suanam, cuius incolae Subertani (Plin. III, VIII, 3). Subertanus vel Sudertanus, adiect. ad Subertum vel Sudertum pertinens, ut forum Sudertanum (Liv. XXVI, 23 al. Subertanum).

SVBFRAGIVM, *suffragium*, in tessera Mus. Kircher. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1492). Vide SVFRAGIVM.

SVBI, *sibi*, in titulo sepulcr. apud Grut. 777, 3 (SVBI · VIVO).

SVBIGI, *subegi*, in titulo ex Scipionum sepulcro n. 2707.

SVBIGVS, deus apud Latinos, qui adesse sponsae prima connubii nocte creditus est. August. *De civ. Dei* VI, IX, 3: « Adest enim dea Virginiensis, et deus pater Subigus, *etc.* ».

SVBCVTILIAE, locus in Sabinis, quem memorat Celsus IV, 5.

SVBLAQVEVM, oppidum Aequorum, in Latio, nunc *Subiaco*. Plin. III, XVII, 3: « At ex alia parte Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tres amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim ». Fuit Neronis villa, quam Sublacensem villam appellat Frontinus (*De aquaed.* cap. 93). Tac. *Ann.* XIV, 22: « Apud Simbruina stagna, cui Sublaqueum nomen est ». — Sublacensis, adiect. ad Sublaqueum pertinens, ut via Sublacensis (Frontin. op. cit. capp. 7, 14, 15).

SVBLECITO, *sublegito*. Vide LECITO.

SVBLICES, *sublicae* (trabes praelongae), apud Volscos. Vide SVBLICIVS, quod sequitur.

SVBLICIVS pons, unus ex Romae pontibus, cuius adhuc durant vestigia, sub monte Aventino (Plin. XXXIV, XI 2, Varro *De l. l.* V 83 pg. 33). Fest. *Qu.* XIII, 30 pg. 292: « Sublicium pon[tem quidam putant] appellatum [esse a sublicis, peculiari vo]cabulo Volsco[rum, quo appellant *tigna*] in latitudinem [extensa, unde pontem non ali[ter Formiani [vocant .....] librorum: qu[ae ab alis auctoribus] sublices voca[ntur. quidam, quod sub eo] aqua liquens [laberetur, sublicium dicunt], in qua opinio[ne fuit .....] et meminit [Sublici pontis Naevius], qui ait in belli [Punici libro: ..... *quem liquidum* ..... *amnem*, et ali tab[ulas ..... no]men retinet [Sublicius pons .....] Sallustius libro qua[rto historiarum]: *ne inrum*[*p*]*endi pontis Sublici* .....] *sublicibus cavata* [..... *es*]*sent* ».

SVBLVCARE arbores est ramos earum supputare, et veluti suptus lucem mittere; conlucare autem, succisis arboribus locum inplere luce. Ita Fest. *Qu.* XV, 24 pg. 348 et Paul. pg. 349.

SVBMANVS. Vide SVMMANVS.

SVBMOSSES, *submovisses*, per syncopen, apud Horat. *Sat.* I, IX, 48.

SVBOCAV et SVBOCAVV, *subvoco* (suppliciter invoco, precor), praes. indic. 1 pers. sg., pro sub-vocau, compositum e praep. SVB et OCAV = *voco*, quod e rad. OC- pro voc-, sanscr. vac' (loqui), rom. *voc-are*, unde etiam SVBOCO = *subvocem* (invocationem), Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 24 sq., 32, Aufr. et Kirch. I 55, 60, 62 sq., 101, 107, 140, 160, II 132, 134 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 109; cf. Müller *Die Etr.* I 57 anm. 125, Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 12, Grotefend *Rud. l. u.* IV 6 sq., V 27, VIII 10, 37, et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 39). Tab. eugub. VIa 34, 44, 55: DI · GRABOVIE · TIO[M] · SVBOCAV = *Di Grabovie, te precor.* Tab. VIb 36: TEFRE · IOVIE · TIOM · SVBOCAV = *Tefre Iovie, te precor.* Tab. VIa 22 sq.: TEIO · SVBOCAV · SVBOCO | DEI · GRABOVI · OCRIPER · FISIV etc. = *te preces precor, Dium Grabovium, pro colle Fisio* cet. Tab. VIa 24 sq.: ARSIE · TIO · SVBOCAV · SVBOCO · DEI · GRABOVE · ARSIER · FRITE · TIO · SVBOCAV | SVBOCO · DEI · GRABOVE = *—ie, te preces precor, Dium Grabovium; —ii ritu (?) te preces precor, Dium Grabovium.* Tab. VIb 8: ARSIE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · FISOVI · SANSI · ASIER · FRITE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO FISOVI · SANSI = *—e te preces precor, Fisovium Sancium; —ii ritu (?) te preces precor, Fisovium Sancium.* Tab. VIb 15: FISOVIE · SANSIE · TIOM · SVBOCAV · FISOVIE · [F]RITE · TIOM · SVBOCAV = *Fisovi Sancie, te precor; Fisovii ritu (?) te precor.* Tab. VIb 25 sq.: TIOM | SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO · IOVI OCRIPER · FISIV etc. = *te preces precor, Tefrum Iovium pro colle Fisio.* Tab. VIb 27: ARSIE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO IOVI ARSIER · FRITE · TIOM · SVBOCAV SVBOCO · TEFRO IOVI = *—e, te preces precor Tefrum Iovium; —ii ritu (?) te preces precor Tefrum Iovium.* Tab. VIIa 19 sq., 22 sq., 33 sq., 35 sq.: PRESTOTA · SERFIA · SERFER · MARTIER · TIOM · SVBOCAVV · PRESTOTAR · SERFIAR · [S]ERFER · MARTIER · FONER · FRITE · TIOM · SVBOCAVV = *Praestita Cerfia Cerfi Martii te precor; Praestitae Cerfiae Cerfi Martii placandae ritu (?) te precor.*

SVBOCAVV. Vide SVBOCAV.

SVBOCO, *subvocem* (supplicem precem, invocationem), fortasse abl. sive acc. sg., compositum a praep. SVB et oco pro voco, sicut SVBOCAV pro sub-vocau = *sub-voco*, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 25, Aufr. et Kirch. I 101, II 133 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 109). Tab. eugub. VIa 22, 24 sq., VIb 8, 8, 25 sq., 27, 27: TIO[M] · SVBOCAV · SVBOCO = *te preces precor* (Cat. *De r. r.* cap. 134, 139 te bonas preces precor). Vide SVBOCAV, et cf. Lanzi II 834 = 744, Grotefend *Rud. l. u.* IV 6 sq., 15, V 27, VIII 15, 37.

SVBOCRINI, populi Alpini, apud Plin. III, XXIV, 1. Cf. OCRIS = *mons.*

SVBOTV, *—to*, imperat. 3 pers. sg., compositum e praep. SVB et OTV, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 55, 160, II 220). Tab. eugub. VIb 25: CAPIRSO · SVBOTV = *capidem —to*, quod Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 189) vertit *capidem subpleto* (impleto).

ꓤꓷꓭVƧ (SVBRA), *supra*, praepos. umbr. (abl. sg. 1 decl.), a VꓷꓤVƧ sup-ru, quod e SVB et suff. ro (Passeri *Lett. Roncagl.* XIV pg. 364 et *Paralip.* pg. 265, Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Lanzi I 394 = 309, II 768 = 676, 835 = 744, Müller *Die Etr.* I 56, Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, Aufr. et Kirch. I 55, 62, 98, 107, 111, 156, II 69, 81, 83, 96, 101, 322, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Construitur cum genitivo (Aufr. et Kirch. I 56, II 83), ut in tab. eugub. VIa 15 sq.: SVBRA · ESTO | TVDERO = *supra istos fines* (cf. tab. VIa 15 HONDRA · ESTO · TVDERO = *intra istos fines*).

§ 2. *Supra*, adverb. (abl. sg. 1 decl.) = lat. ant. SVPRAD (Lanzi loc. cit., Grotefend op. cit. VI 30, 32, Aufr. et Kirch. I 150). Tabula eugubina Va 20: ꓘƧV8 : V8ꓤ1Ƨ : ꓤꓷꓭVƧ : Ǝ1ꓤ : ꓘƎ (et ape subra spafu fust) = *et postquam supra —um fuerit.* Tab. VIa 15: PORSEI · SVBRA · SCREIHTOR · SENT = *qui supra scripti sunt.* Tab. VIIb 3: PVSEI · SVBRA · SCREHTO · EST = *uti supra scriptum est.* Adde tab. eugub. VIb 17, 41, VIIa 39.

SVBREPSIT, *surrepserit*, apud Plaut. *Mil.* II, III, 62.

SVBREPSTI, *surrepsisti*, apud Catull. LXXVII, 3.

SVBRINA, *sobrina.* Vide CONSVBRINA.

SVBROMVLA, locus Italiae in Hirpinis, apud Antonini *itiner.* pg. 120, et *Tab. Peuting.* segm. VI*a*. Cf. ROMVLA.

SVBRVNCINATOR, deus apud veteres, teste Servio in Virg. *Georg.* I 21 cit. ad voc. IMPORCITOR.

SVBSILLES, dicebantur quaedam lamellae sacrificiis necessariae (Paul. pg. 307). Fest. *Qu.* XIV, 11 pg. 306: « [Subsilles sunt, quas a]li ipsiiles (leg. *ipsullices*) vo[cant, lamellae in sacri]s, quae ad rem [divinam conferre dicuntur] maxime, [specie virum et muli]erum ».

SVBSIPERE, quod non plane sapit, apud Varr. *De l. l.* V, 128 pg. 51.

SVBTEL, *cavum pedis*, τὸ κοῖλον τοῦ ποδός (Prisc. pg. 147 = 644 P.).

SVBVLO, *tibicen*, vox tusca (cf. Döderlein *De voc. aliq.* etc. pg. 12). Fest. *Qu.* XIV, 13 pg. 309 (Paul. pg. 308): « Subulo Tusce *tibicen* dicitur ». Varro *De l. l.* VII 34 pg. 133: « Apud Ennium [*Sat.* vs. 41]: *Subulo quondam marinas propter astabat plagas;* subulo dictus, quod ita dicunt *tibicines* Tusci; quocirca radices eius in Etruria, non Latio quaerundae ». Cf. Homer. *Il.* XXIV, 142 ϑεὸς δὲ ἑ σιφλώσειν; et Hesych. *Lexic.* II 1197 σιφλοῦν, μωμᾶσθαι. — Subulo est cognomen rom., ut P. Decius Subulo (Liv. XLIII, 17) et P. Blavius P. f. Arn. Subulo (Murat. 799, 5).

SVBVRA vel Suburra, Σίβουρα (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 97 ἀπὸ τῆς Σιβούρης) vel Συβοῦρρα (Appian. *De bell. civ.* I, 18), vicus et regio Romae. Varro *De l. l.* V, 48 pg. 19: « Eidem regioni attributa Subura, quod sub muro terreo Carinarum: in ea est Argeorum sacellum sextum. Subura Iunius scribit ab eo, quod fuerit sub antiqua urbe: quoi testimonium potest esse, quod subest ei loco qui Terreus murus vocatur. Sed ego a pago potius Succusano dictam puto Succusam: quod in nota etiam * nunc scribitur tertia litera *c* non *b*. Pagus Succusanus quod succurrit Carinis ». Fest. *Qu.* XIV, 13 pg. 309 (Paul. pg. 308): « Suburam Verrius aiio libro a pago Succusano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate[m], qui aiunt, ita appellatam et regionem urbis et tribus a stativo praesidio, quod solitum sit succurrere Exquilis, infestantibus eam partem urbis Gavinis (*Gabinis*), indicioque esse, quod adhuc ea tribus per *c* littera, non *b*, scribatur ». Quintil. *Inst. orat.* I, vii, 29: « Subura, quum tribus litteris notatur, *c* tertiam ostendit ». Cf. Fest. *Qu.* XV 15 pg. 340 et XV 24 pg. 348 (cit. ad voc. SEPTIMONTIVM § 2), Martial. VI 66, VII 31, X 94, XII 18 (« Suburra clamosa »), et Iuven. III 5, V 106, X 156, XI 51, 141 (« Subura »). — Suburanensis et Suburanus vel Suburranus, adiect. ad Suburam vel Suburram pertinens. Paul. pg. 179 (ex Fest. *Qu.* IX, 28 pg. 178): « October equus appellabatur, qui in campo Martio mense Octobri Marti immolabatur. De cuius capite magna erat contentio inter Suburanenses et Sacravienses, ut hi in regiae pariete, illi ad turrem Mamiliam id figerent ». Varro *De l. l.* V, 45 pg. 18: « E quis prima est scripta regio Suburana, secunda Exquilina, tertia Collina, quarta Palatina ». Id. V, 46: « In Suburanae regionis parte princeps est Caelius mons *etc.* ». Et V, 56 pg. 22: « ad hoc quatuor quoque parteis urbis tribus dictae ab locis Suburana, Palatina, Exquilina, Collina; quinta quod sub Roma, Romilia ». Cf. Cic. *De lege agr.* II 29, Plin. XVIII, iii 5. Martial. V, 22: « Suburranus clivus »; Horat. *Epod.* V, 58: « Suburanae canes »; Martial. XI, 78 (cf. XI, 61): « Suburrana magistra ». — Tribus SVCusana, quam Σαβωράνην appellat Dionysius Halic. IV 14, memoratur in inscr. apud Orell. n. 740, 3096 sq., et Henzen n. 6542.

SVBVRANESES, *Suburanenses.* Vide SVBVRA.

SVBVRRA. Vide SVBVRA.

SVBVS, *suis*, abl. pl., e subus pro SVVVS = *suus.* Inscr. apud Fabr. cap. ii n. 155 pg. 85: D · M | AVRVL · FILOCVRIVS · FECIT · SEBIBO | SIBI · ET · VLP · EVPROPIE · COIVGI · ME|MORIOLAM · CVM · ORTVLO · SVMIACEN|TE · SVBVS · LIBERTIS · LIBERTABVSQ | POSTERISQ · EORVM | EY ΨYXI.

SVDERNIA, n. pr. f., apud Etruscos, ut THANIA SVDERNIA (n. 958) et TANIA SVDERNIA (n. 285).

SVDERTVM. Vide SVBERTVM.

ƎƆƧ (SVE), *sei* (si), particula coniunct. (locat. sg. f. pronominis svo) = osc. ꟷNƆƧ (svaí) et SVAE, volsc. SE, etr. ?ƎꟻƧ (sve), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 31, Aufr. et Kirch. I 46, 101, 113, 161, II 36 sq., 61, 103, 235, 237, 259, 328, Huschke *Die iguv. taf.* s. 667, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VI 209). Tab. eugub. Va 24: IƧ : VꓘAᗡVK : ƎYΘƎᗡ : ƎƆƧ (sve rehte kuratu si) = *si recte curatum sit.* Tab. Va 24 sqq., 27 sq.: : ƎᗡVꟼ : VIꟼƎIIꓘA : VᗡꓘAᗡ8 : VᗡAꓘ : VᗡꓘƧƎꓥ : ƎƆƧ ꓘИƎᗡVꓘIƧVᗡꟼ : ꓘИƎᗡVИƎ8 : VꓶV (sve mestru karu fratru atiieṛiu pure ulu benurent prusikurent) = *si maior pars fratrum Attidiorum, qui ..... venerint, censuerint.* Tab. VIa 7: SVE · MVIETO · FVST = *si mugitum fuerit.* Tab. VIa 16: SVE ANCLAR · PROCANVRENT = *si —ae procinuerint.* Tab. VIIb 3: SVE · NEIP · PORTVST · ISSOC = *si nec portaverit illos.* Adspicitur etiam in compositis ƧIꟼƎƆƧ (sve-pis) = *seiquis* (si quis) = osc. SVAEPIS et SVAE PIS, SOPIR (pro sve-pir) = *seiquid* (si quid), VꟼƎƆƧ (sve-pu) et SVEPO = *sei-qua* (si qua), et NOSVE = *non si* (nisi).

ƎꟻƧ (sve), *sei* (si), particula coniunct. apud Etruscos, = umbr. ƎƆƧ (SVE), osc. ꟷNƆƧ (svaí) et SVAE, ut mihi videtur, in voc. ... ΠƎꟻƧ (sve-p...), quod vide.

AIϽIƎꟻƧ (sveicia), *—â*, n. pr. f., pro sveicial, in olla etr. n. 386. Cf. AƧIƎꟻƧ (sveisa).

?VTИIƎꟻƧ (sveintu), *—us*, n. pr. m. in lapide etr. n 2327 bis. Cf. ƧVTIƎꟻƧ (sveitus).

?AƧIƎꟻƧ (sveisa), *—ii uxor* (?), cognom. mulieris etr., in titulo Clus. n. 828.

ᛀA+IƎƆƧ (sveital), *Suettiā* (Vettiā)?, n. pr. f. abl. sg., apud Etruscos, in urna n. 272. Cf. Lanzi II 435 = 364 ad n. 372 (« sveital » seu « svenal »).

ϟVTIƎꟻϟ (sveitus), *Suetii* vel *Suettii* (Vettii?), n. pr. m. genit. sg. (?), in aere etr. n. 2614 ter. Cf. IƧV+IƎVƧ (sueitusi), VTИIƎꟻƧ (sveintu) et I+ƎꟻM (śveti).

IƧV+IƎVƧ (sueitusi), *Suettii uxor?* cognom. mulieris, in urna etr. n. 1005. Cf. ϟVTIƎꟻϟ (sveitus), et gentil. Suetius vel Suettius in titulis Italiae inferioris apud Mommsen.

AIИƎƆƧ (svenia), *Vinia* (?), nomen mulieris etr. in titulo n. 912. Cf. ᛀA+IƎƆƧ (sveital).

..ПƎꟻƧ (svep..), *siquis* (?), fortasse e ƎꟻƧ (sve) et stirpe pronom. po (= umbr. ƧIꟼƎƆƧ sve-pis, osc. SVAEPIS et SVAE PIS), apud Etruscos, in inscr. n. 2163*c* (ᛘAMПƎƆƧ svepmach).

S[VE]PIR. Vide SOPIR = *si quid.*

ƧIꟼƎƆƧ (svepis), *seiquis* (si quis), Umbrorum linguā (osc. SVAEPIS et SVAE PIS, volsc. ƧEPIƧ), compositum e ƎVƧ (SVE) = *si*, et ƧIꟼ (PIS) = *quis*, sicut VꟼƎƆƧ (sve-pu) et SVEPO = *siqua*, et SOPIR (pro sve-pir) = *siquid* (Grotefend *Rud. l. u.* II 16, V 20, 24, VI 25, 31, VIII 14, Aufr. et Kirch. I 88, 105, 161, II 237, 254, 257, 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 643). Tab. eugub. Ib 18: ƎBA⊗ : ƧIꟼƎƆƧ (svepis habe) = *si quis habet* (tab. VIb 14 SOPIR · HABE = *si quid habes*). Tab. IV 26: IDƎ⊗ : ƧIꟼƎƆƧ (svepis heri) = *si quis vult.*

ᛘAMПƎꟻƧ (svepmach), in inscr. etr. n. 2163, legendum est svep mach: sve-p = *si quis* (umbr. ƧIꟼƎƆƧ svepis) et mach = *unus.*

SVEPO, *seiqua* (si qua), pronom. indefinit., antiquiori orthogr. VꟼƎƆƧ (sve-pu), e SVE = *si* et PO = *qua*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 20, VI 31 sq., Aufr. et Kirch. I 51, 60 sq., 110, 137, 161, II 237), in tab. eugub. VIb 47. *Siquid* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 213, 641).

VꟼƎƆƧ (svepu), *seiqua* (si qua), pronom. indefinit., recentiori orthogr. SVEPO, e ƎƆƧ (SVE) = *si*, et Vꟼ pu (PO) = *qua*, Umbrorum linguā (Grotefend *Rud. l. u.* V 18, 20, VI 31 sq., Aufr. et Kirch. I 110, 137, II 237), in tab. eugub. Ib 8. Huschkio est nominat. et acc. sg. neutr. = *siquid* (*Die iguv. taf.* s. 213, 641).

ᑫƎꟻƧ (sver), fortasse idem ac ᑫƎꟻƆ (cver), quod exponitur *κόρος* (puer), in aere etr. n. 2599. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 44.

ꟷƎИVᗡᗡƎƆϟ (sverrunei), —*i*, dat. sg. 3 decl., apud Samnites, in tab. Abell. n. 2783 lin. 2. *Serroni* (?), cognomen m. exponit Mommsen *Die unterit. dial.* s. 294 (cf. L · FVFICIVS · L · F · SVERRA, in tit. Vestino apud Mommsen n. 6108). Huschkio *Die osk.* etc. s. 35 est rom. *praetor.*

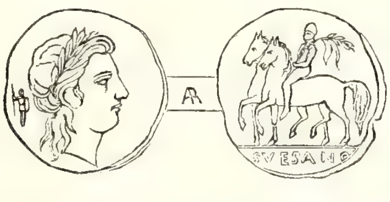
SVESANO, *Suessanôm* (Suessanorum), genit. pl., in numo n. 2744 ad Suessam Auruncam pertinente. Vide SVESSA § 2.

?AƧIƧƎꟻƧ (svesisa), in urna etr. n. 704.

SVESO, antiquiori orthogr. VƧƎƆƧ (svesu), vox umbrica originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. II 305), quae legitur in tab. eugub. VIIb 1. *Visum* exponit Lanzius (I 76 = 58, 262 = 202, II 435 = 364 ad n. 372, 766 = 674, 835 = 744), *suetum* Grotefendius (*Rud. l. u.* II 16, V 26, VI 29, VII 16, VIII 23), *hostias* Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 304) e gr. *σφάζειν*.

SVESSA Pometia, Σούεσσα (Strab. V, III, 4, Dionys. Halic. IV 50, 53, VI 74) vel Σύεσσα (Strab. VI, III, 10) et Σούεσσα Πωμεντιάνη (Dionys. Halic. VI 29), Latii oppidum, olim Volscorum caput. Liv. I, 41: « Anci liberi, iam tum comprehensis sceleris ministris, ut vivere regem, et tantas esse opes Servii nunciatum est, Suessam Pometiam exsulatum ierant ». Id. I, 53: « Is primus (*Tarquinius Superbus*) Volscis bellum in ducentos amplius post suam aetatem annos movit, Suessamque Pometiam ex his vi cepit ». Cic. *De rep.* II 25 (cf. *Philipp.* III 4): « Suessam Pometiam, urbem opulentam refertamque cepit ». Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 8: « Latinos Sabinosque domuit, Suessam Pometiam Volscis eripuit ». Liv. II, 22: « Armorum immemores obsides dant trecentos principum a Cora atque Pometia liberos ». Plin. VII, XV, 2: « Quum ita nata esset Valeria, exitio civitati, in quam delata esset, futuram, responso aruspicum vaticinante, Suessam Pometiam illa tempestate florentissimam deportata est, veridico exitu consecuto ». Strab. V, III, 4: Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ (Tarquinii Prisci) τὴν Σούεσσαν εἷλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐόλσκων. Liv. II, 16: « Eodem anno [U. C. CCLI] duae coloniae Latinae, Pometia et Cora, ad Auruncos deficiunt. cum Auruncis bellum initum. fusoque ingenti exercitu, qui se ingredientibus fines consulibus ferociter obtulerat, omne Auruncum bellum Pometiam compulsum est ». Et II, 17: « Secuti consules, Opiter Virginius et Sp. Cassius, Pometiam primo vi, deinde vineis aliisque operibus, obpugnaverunt ..... Interiecto deinde haud magno spatio, quod vulneribus curandis supplendoque coercitui satis esset, tum ira maiore belli, tum viribus etiam auctis, Pometiae arma inlata. et quum, vineis refectis aliaque mole belli, iam in eo esset, ut in muros evaderet miles, deditio est facta. ceterum nihilo minus foede, dedita urbe, quam si capta foret, Aurunci passim principes securi percussi, sub corona venierunt colonii alii; oppidum dirutum, ager veniit ». Sil. Ital. VIII, 397 sq.: « detritaque bellis Suessa ». — Suessanus et Suessas (Garcil. *De re hort.* IV, 11), adiect. ad Suessam pertinens, ut Nasennius municeps Suessanus (Cic. *Epist. ad Brut.* n. 8), rus Suessanum (Cat. *De r. r.* cap. 22).

§ 2. Oppidum Campaniae, gr. Σύεσσα (Appian. *De bell. civ.* I 85, 108) et Σούεσσα (Ptol. III, 1), nunc *Sessa*, inter Lirim et Teanum, colonia Romana (Plin. III, IX 11, Liv. XXVII 9, XXIX 15, inscr. apud Mommsen n. 4038; cf. Cat. *De r. r.* cap. 135, Cic. *Philipp.* III 4, et Auson. *Epist.* XV 9), cognomine Aurunca (Frontin. *De agr. qualit.* pg. 3 Lachm.: « Suessa Arunca »). Liv. VIII, 15: « Aurunci, a T. Manlio consule in deditionem accepti, nihil deinde moverant: eo petendi auxilii ab Romanis caussa iustior fuit. Sed prius, quam consules ab urbe ..... exercitum educerent, fama adfertur; Auruncos metu oppidum deseruisse, profugosque cum coniugibus ac liberis Suessam communisse, quae nunc Aurunca adpellata; moenia antiqua eorum urbemque ab Sidicinis deletam ». Id. IX, 28: « Suessa et Pontiae eodem anno [U. C. CDXLI] coloniae deductae sunt. Suessa Auruncorum fuerat ». Cf. Vell. Paterc. I 14. Frontin. *De col.* pg. 237: « Suessa Aurunca, muro ducta. lege Sempronia est deducta ». In tit. Suess.: COLONIA SVESSA (Mommsen n. 4040), COLONIA SVESSANA (Mommsen n. 4643), et colonia Iulia Felix classica Suessa (Mommsen n. 4324, cit. ad voc. SATVRNIA § 2). — Eius incolae Suessani dicuntur in marm. apud Mommsen n. 4031, 4032, 4037, 4742 (Orell. n. 3042 R · P · SVESSANORVM; Mommsen n. 4034 ORDO SPLENDIDISSIMVS SVESSAN), in numis n. 2744 SVESANO pro Suesanôm h. e. *Suessanorum*

(Lanzi II 600 = 513, Mommsen apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 38, Aufr. et Kirch. I 52, II 83). — Suessanus, adiect. ad Suessam pertinens, ut Suessanus ager (*Gromat. vet.* pgg. 15, 48, 79; cf. Cat. *De r. r.* cap. 22), COLONIA SVESSANA (Mommsen n. 4643), ORDO POPVLVSQVE SVESSANVS (Mommsen n. 4035 sq.). — Suessa est etiam oppidum Hispaniae Tarraconensis, cuius incolae Suessetani (Liv. XXV 34, XXXIV 20, XXXIX 42).

SVESSVLA, Σουεσσοῦλα (Strab. V, IV, 11), nunc *Sessola*, Campaniae oppidum (Liv. VII 37, XXIII 14, 17, 32, XXIV 46, XXV 7, 22, XXVI 9; inscr. apud Mommsen n. 4742, *Tab. Peuting.* segm. VI*d*). Frontin. *De col.* pg. 237: « Suessula, oppidum, muro ducta. lege Syllana est deducta ». — Eius incolae Suessulani (Plin. III, IX 8, Liv. VIII 14). Inscr. apud Mommsen n. 3553: D · M · S | L · POMPEIO | SP · FIL | VERECVNDO | IIVIR · SVESSVL | L · POMPEIVS | VERECVNDVS | P. — Suessulanus, adiect. ad Suessulam pertinens, ut DENDR · SVESSVL (Mommsen n. 3552).

IƎИ+ƧƎΓƧ (svestnei), *Vestinia*, n. pr. f. (cf. I+ƎΓM s'veti). In operc. ossuarii etr. n. 1569 bis*d*: IƎИ+ƧƎΓƧ: AИA[O] (thana svestnei) = *Tanna Vestinia*.

VƧƎΓƧ (svesu), recentiori orthogr. SVESO, vox umbrica originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. II 299), in tab. eugub. Ib 45, IIa 44. Vide SVESO.

?I+ƎΓM (s'veti), *Suettia* (Vettia?), n. pr. fem. etr. (cf. IƎИ+ƧƎΓƧ svestnei = *Vestinia*), in marm. Perus. n. 1907.

?VI+ƎΓƧ (svetiu), *Suettius* (Vettius?), n. pr. m. (fem. I+ƎΓM s'veti), apud Etruscos (Lanzi II 458 = 387 ad n. 454), in urna Volaterr. n. 340.

8AI8A8VƧ (sufafiaf), *—as*, adiect. f. acc. pl. 1 decl. (genit. ƧAI8A8VƧ sufafias), e sufafio, in quo fortasse latet praep. su- pro 8VƧ (SVB), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 113, 160, II 384, 388), in tab. eugub. IIa 22. *Iecur* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 369). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 17, VII 23, VIII 36.

ƧAI8A8VƧ (sufafias), *—ae*, adiect. f. genit. sg. 1 decl., e sufafio (Aufr. et Kirch. I 106, 111, II 388) in tab. eugub. IIa 41. Vide supra 8AI8A8VƧ (sufafiaf).

SVFENAS vel Suffenas, Latii populus. Plin. III, XVII, 2: « Trebulani, qui cognominantur Mutuscaei, et qui Suffenates ». — Hinc Sufenas cognom. rom., ut S · NONIus SVFENAS, in numo arg. apud Cohen *Méd. consul.* pl. XXIX pg. 228 n. 1.

VᒧKAᑫƎ8VƧ (suferaklu), *—aculum*, subst. n. acc. sg. 2 decl., pro suferaklum, ubi fortasse praepositio su pro 8VƧ (SVB) et thema verb. fera (cf. VOYƎᑫƎ8 fer-etru), apud Umbros (Müller *Die Etr.* I 57 anm. 125, Grotefend *Rud. l. u.* VII 33, VIII 36, Aufr. et Kirch. I 67, 117, 160, 162 anm. 2, II 183, 369 sq.), in tab. eugub. III 17, 19. *Sufferculum* sc. *minus ferculum* exponit Lanzius (II 682 = 591, 697 = 605, 835 = 744), *substramen* Grotefendius (op. cit. VII 30). Ad gr. τὸ σύφαρ = *exuviae* trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 404).

SVFETIVS et Suffetius. Vide FVFETIVS et METIVS.

SVFFIBVLVM est vestimentum album, praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite virgines Vestales cum sacrificant semper habere solent, idque fibula comprehenditur. Ita Fest. *Qu.* XV 23 pg. 348 et Paul. pg. 349. Varro *De l. l.* VI, 21 pg. 81: « *Is cum eat, suffibulum haut habeat* scriptum. Id dicitur ab suffiendo ut subligaculum ».

SVFFISCVS dicebatur folliculus testium arietinorum, qui celebris usus erat pro marsupio, forsitan dictus suffiscus a fisci similitudine. Ita Fest. *Qu.* XIV 13 sq. pg. 309 (Paul. pg. 308).

SVFFVERAT, sub eodem tecto fuerat. Ita Fest. *Qu.* XV 24 pg. 348.

SVFRAGIVM, *subfragium* (suffragium), apud veteres, ut in lege Servil. *Repetund.* cap. 13 SEINE · SVFRAGIO

(Append. n. LX) et in tab. Bant. cap. 1 SVFRAGIVM · FERRE · NEI · SINITO (Append. n. LV).

OVM (s'uth). Vide IOVM (s'uthi), quod sequitur.

IOVM (s'uthi) vel IOVƧ (suthi) et I+VƧ (suti), quod ad gr. *σῶς*, *salvus*, sive *σωτηρία* et *σωτεῖρα*, *Salus*, vel *σωτήριον*, *donum pro salute*, trahunt Lanzius (II 481 sg. = 408 sg., 497 = 423, 495 = 420, 515 = 439, 526 = 449 nt. 3, 793 = 702), Vinc. Campanarius (*Dell'urna di Arunte* etc. pg. 49), Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 132 sg., *Sep. dei Volunni* ed. 2.ª pg. 27 sgg.), Oriolius (*Opusc. letter. di Bologna* I 208 sg., II 136 sg., *Bibliot. ital.* VI 268 sgg., *Dei sepolcr. edifizi dell'Etr. media* pgg. 66 sgg., *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 49 sgg., VI = 1834 pg. 179, *Giorn. arcad.* CXX 224 sgg., *Album* XIX 174, et apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pgg. 134 sgg.; cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 677 suiv.), Dennis (*The cities* etc. I 438 nt. 1), Maury (apud Desjardin *Comptes rendus de l'Acad. des inscr.* II 169 suiv.). Occurrit in nonnullis titulis sepulcralibus (n. 2084-2086 OVM; n. 1330?, 2031, 2031 bis, 2131, 2133, 2279 lin. 2, 2335, 2403, 2600-2602 IOVM; n. 2181 IOVM; n. 2183 ⅄IOVM; n. 2335 ?◊IOVM; n. 42, 367, 1330?, 1915 lin. 1, 1931-1934, 2182 IOVƧ; n. 1487 IOVƧ; n. 2603 ⅃IOVƧ; n. 1937 MIOVƧ), saepe coniunctum cum voc. ꟼƆƎ eca vel AƆ ca vel A⅄ ta, ИA an, [ИƎ⋊ИA] anken et ИƎBƎƆ cehen, ut OVMAƆƎ n. 2084-2086, IOVMAƆƎ n. 2031, 2031 bis, 2403, 2602, IOVM : AƆƎ n. 2131, 2133, 2601, IOVM : AƆƎ n. 2181, ⅄IOVƧ : AƆƎ n. 2183, IOVƧ AƆƎ n. 2182, AƆƎ : MIOVƧ n. 1937, IOVƧ : AƆ n. 1932, 1933, IOVMИA n. 2335, [IOVM ИƎ⋊ИA] n. 2600, IOVƧ : ИƎBƎƆ n. 1915, IOVƧA⅄ n. 367, I+VƧ · A+ n. 348, et aliquando cum voc. IM mi (IOVƧIM n. 42, IM · ⅃IOVƧ n. 2603). Migliarinio visum est comparari posse cum rom. *situs* (cf. ephem. Taurin. *La Rivista contemporanea* an. II vol. III pgg. 401 sgg.); unde « eca suthi » = *hic situs est*, *questa è la tomba* (*Bullett. dell'Inst. arch.* ann. 1847 pg. 87; cf. Ellis *The armen. orig. of the Etr.* pg. 108 sq., et Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XI, II, 38). Siticen, gr. *τυμβαύλης*, appellabatur qui apud sitos h. e. *sepultos* canere solitus esset (Aul. Gell. XX, 2). Vide vocc. sqq. et AИIOVM (s'uthina).

?◊IOVM (s'uthith). Vide IOVM (s'uthi).

⅄IOVM (s'uthic), in titulo etr. n. 2183 (cf. Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 137 ed. 2.ª). Vide IOVM (s'uthi).

⅃IOVƧ (suthil), in titulo etr. n. 2603 (cf. Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 137 ed. 2.ª). Vide IOVM (s'uthi).

ИIOVƧ (suthin), in marm. etr. n. 844, 1936. Vide voc. sq.

AИIOVM (s'uthina), quod exponitur *Σωτηρία*, *Salus*, e IOVM s'uthi (Lanzi II 494 sg. = 420, 793 = 702, Vermigl.

Inscr. per. pg. 132 sg., Orioli *Viterbo e il suo territ.* pg. 132, Cavedoni *Congetture* etc. pg. 342; cf. Quaranta in *Mus. Borbon.* vol. XIII ad tav. 14, et Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 285 suiv., 1843 pg. 678), in aeris etr. n. 262, 2094, 2095 bis, 2095 ter *a-d*, 2095 quinq., 2604 *a-e*, in vase n. 2604 *f* (AИIOVƎ), in olla n. 2604 *g* (SVTIN), in lapid. n. 844, 1936 (ИIOVƧ), et in titulo sepulcr. n. 2130 (AИ+VM)).

⅃MƎИIOVM (s'uthines'l) et ⅃ƧIƎИI[OVƧ] (suthineisl), *loculus* (sepulcrum)?, diminut. *τοῦ* IOVM (s'uthi) vel IOVƧ (suthi), apud Etruscos, in titulis sepulcr. n. 2087-2089, 2133. Cf. Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 50, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 50, et Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX 320.

MIOVM (s'uthis'), in titulo sepulcr. n. 1937. Vide IOVM (s'uthi).

?I+IOVM (s'uthiti), in titulo etr. n. 2335. Vide IOVM (s'uthi).

?M+IOVM (s'uthitp), in titulo etr. n. 2279 lin. 2. Vide IOVM (s'uthi).

AИIꟼOVƧ (suthrina), *Sutrinius*, gentil. etr., ut AИIꟼOVƧ:A⅃ (la suthrina) = *Lars Sutrinius*, in titulo Perus. n. 1782 (cf. MAИIꟼ+VƧ sutrinas').

?ИVOVƧ (suthun), in urna Clus. n. 537.

ᐊVOVM (s'uthur), quod exstat in aeneo signo etr. n. 255, *pro salute* vel *sospitatrici* exponit Lanzius (II 482 = 409 526 = 448 sg.), e IOVM (s'uthi). Oriolio est rom. *sospes*, nominat. sg. (apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pgg. 135, 137 ed. 2.ª, in *Album* XXII 279, in *Ann. dell'Inst. arch.* V = 1833 pg. 50). Cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 182.

SVILLVM, Umbriae oppidum, fortasse ubi nunc *Sigillo*, cuius incolae Suillates (Plin. III, XIX, 2).

ƎƆƎƧIƆƧ (sviseve), *—â* (urceo, simpulo?), subst. f. (?) abl. sg. 1 decl. (Aufr. et Kirch. I 345), comparandum cum gr. *σβέω* et cum rom. *sifus* = *σίφων* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 328), apud Umbros. Tab. eugub. II b 14 sq.:
: ƎƆ : ƎƧ : IƆƧ : ƎƆ+Ǝ : ƎИV⅃ : V+ƆƎ8 : ƎƆƎƧIƆƧ
V+ƆƎ8ƆV+V : ƎƆƎƧIƆƧ | : ƎI+ƆƎ+ : V+ƆƎ8VИIƆ
(sviseve fertu pune etre sviseve vinu fertu tertie sviseve utur fertu) = *in —â ferto tus*, *in altera —â vinum ferto*, *in tertia —â ador ferto*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 16, VIII 31.

SVISMONTIVM, mons Liguriae, apud Liv. XXXIX 2, XL 41.

-⋊VƧ (suk-), radix umbrica, in voc. V⅄AƆ⋊VƧ (sukatu), quod sequitur.

V⅄AƆ⋊VƧ (sukatu), *—to*, imperat. 3 pers. sg., e rad. -⋊VƧ (suk-), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 142, II 375 sq.), in tab. eugub. IV 16. Ad gr. *σιγάω*, *sileo*, trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 433). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 6, VII 24, VIII 15, 25.

SVCEPTVS, *succeptus* (susceptus), in titulo coemet. (*Rev. archéol.* III 167). Vide SVCCIPIO.

SVCERDA vel succerda, *stercus suillum* (Paul. pg. 303). Fest. *Qu.* XIV, 7 pg. 302: « [Sucerd]ae stercus su[illum dicitur .....]us: *simus* [*sucerdae.* Titinnius: *Q*]*uid habes, nisi unam arcam sine clavi, eo condis sucerdas.* [Sicut a su]e succerda, [ita ab ove ovicerda.] homo opicer[da † ..... homi]nem, quem Sol[.....]t ». Lucil. apud Non. II 813 = pg. 175: « Hic in stercore humi, fabulisque, fimo atque sucerdis ».

MV[K]Eꝛ (súkes) vel MV[Ρ]Eꝛ (súres), in titulo sabellico n. 2848 lin. 4. *Sordes* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 238).

SVCESSVS, *successus*, = SVCESVS, particip. e *succedo.* Est cognomen rom. (Mommsen n. 3792), ut Tullius Sucessus (Momms. n. 102), Titia Sucessa (Momms. n. 3391), AGNVS · ET SVCESSA (Momms. n. 2937).

SVCESVS, *successus*, = SVCESSVS, particip. Est cognomen rom., in titulo apud Mommsen n. 6395 (SVCESVS · AVGVSTORVM · TABELLARIVS).

SVCINIVM, Etruriae oppidum ad lacum Ciminium. Amm. Marcell. XVII, VII, 13: « in Ciminia Italiae parte oppidum Saccumum (?) ». Cf. inscr. edit. in *Giornale di Pisa* XVI 174 sg., et Forcell. *Lexic.* s. v. Suciniensis. — Sucinianus, adiect. ad Sucinium pertinens, ut P. Aelius Porcianus sacerdos Sucinianus (Grut. 322, 7), Ti. Cl. Domnio Sucinianus archineaniscus (Grut. 331, 5).

SVCCASINVS h. e. qui sub Casinum est. Vide INTERAMNA § 2.

SVCCIPIO, *suscipio*, apud Vel. Long. pg. 2226 P. Cf. Lucr. V, 402 (« succepit »).

SVCRO, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 505.

SVCVRA. Vide SVBVRA.

SVCVSANVS. Vide SVBVRA.

?ᴊVM (sul), in aere etr. n. 10 bis.

SVLA, *Sulla* (Sylla), cognom. rom., ut P · SVꟾA in numis gentis Corneliae (Cohen *Méd. consul.* pg. 105 suiv.) et L · CORNELIVS L · F · SVLA in tit. apud Maffei *Mus. ver.* 153, 8.

SYLA. Vide SILA.

SVLEVIAE, deae agrestes, quae et Silvanae dictae sunt (vide SVLIVIA), in titulis apud Orell. n. 2099 (SVLEVIS SACR), n. 2100 (SVLEVIABVS) et n. 2101 (SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS SACRVM).

SVLIVIA, dea agrestis (vide SVLEVIAE). Inscr. apud Orell. n. 2051: SVLIVIAE | IDENNICAE | MINERVAE | VOTVM.

SVLCI, Σοῦλχαι (Strab. VI, II, 7) vel Σόλκοι (Ptol. III 3, Steph. Byz.), oppidum Sardiniae maritimum (*Tab. Peuting.* segm. III*d*; Antonini *itiner.* pgg. 80, 84 « Sulcis »). Mela II, VII, 20: « urbium antiquissimae Calaris et Sulci ». Claud. *De bello Gild.* vs. 518: « Pars adit antiquâ ductos Carthagine Sulcos ». — Eius incolae Sulcitani (Plin. III, XIII 2, Hirt. *De bello afr.* cap. 98, et inscr. apud Henzen n. 5969), gr. Σολκιτανοὶ (Ptol. III, 3 codd. Σολκιτάνοι et Σολκητάνοι, vulgo Σολκητᾶνοι). — Sulcensis, adiect. ad Sulcos pertinens, ut promontorium Sulcense (Plin. loc. cit.). Cf. Σόλκοι λιμήν apud Ptol. III 3 (codd. Σολκος et Σοκλαί). — Sulcius est n. pr. m. apud Horat. *Sat.* I, IV, 65.

SVLMO et Sulmona vel Solmona, Σοῦλμον (Strab. V, IV, 2; Ptol. III 1 codd. Σουλμῶν et Σουλίνο), nunc *Sulmona*, Pelignorum oppidum (Plin. XXXIV, XLI, 4; Ovid. *Am.* II, XVI 1, III XV 11, *Pont.* IV, XIV 49), ad Sarum fluvium, quae condita fertur et nominata a Solymo Phrygio. Ovid. *Fast.* IV, 79 sqq. (cf. *Trist.* IV, X, 3 sqq.):

« Huius erat Solimus, Phrygia comes exsul ab Ida,
A quo Sulmonis moenia nomen habent.
Sulmonis gelidi, patriae, Germanice, nostrae.
Me miserum! Scythico quam procul illa solo est ».

Sil. Ital. IX, 70 sqq. (cf. VIII, 510):

« Huic domus et gemini fuerant Sulmone relicti
Matris in uberibus nati, Mancinus et una
Nomine Rhoeteo Solymus: nam Dardana origo,
Et Phrygio genus a proavo, qui, sceptra sequutus
Aeneae, claram muris fundaverat urbem
Et sese dictam Solymon: celebrata colonis
Mox Italis paullatim adtrito nomine Sulmo ».

Antonini *itiner.* pg. 102 « Sulmone civitas »; *Tab. Peuting.* segm. Vc « Sulmonae ». Frontin. *De col.* pg. 260: « Solmona ea lege est assignata qua et ager Eserniae ». — Eius incolae Sulmonenses (Plin. III, XVII 1, Caes. *De bello civ.* I 18, inscr. apud Mommsen n. 5360 AD SVLMONENSIVM · CIVITATEM). — Sulmonensis et Solomontinus, adiect. ad Sulmonem pertinens (Iuven. VI, 187), ut Sulmonensis ager (Plin. XVII, XLI, 1), et colonia Solomontina (Frontin. *De col.* pg. 229). — Gentil. Sulmonius invenitur in titulis Ital. infer. apud Mommsen n. 5331, 6310 (209).

§ 2. Latii oppidum, in Volscis, apud Plin. III, IX, 16.

SVLMO, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX 410, X 516.

SVLTIS, *si vultis*, apud veteres (cf. Forcell. *Lexic.* ad voc. SIS = *si vis*). Fest. *Qu.* XIV, 5 pg. 301 (Paul. pg. 300): « Sultis, *si voltis.* Plautus in Frivolaria: *Sequimini me hac sultis legiones omnes lavernae.* et in Rudente [III, V, 40]: *Curate haec sultis magna diligentia.* M. Cato pro L. Caesetio: *Audite sultis milites, si quis vestrum in bello superfuerit, si quis non invenerit pecuniam, egebit* ». Id. *Qu.* XV, 17 pg. 343 (Paul. pg. 342): « Sultis, *si voltis* significat, composito vocabulo, ita ut alia sunt, [sodes], *si audes;* sis, *si vis;* plicet †, in loco; scis licet †, scias licet; equidem equo †, ego quidem. Ennius [*Ann.* vs. 521]: *Pandite sulti' genas, et corde relinquite somnum* ».

SVLVANVS. Vide SILVANVS.

MVꓘVƧ (sulus'), *Sullii*, n. pr. m. genit. sg. Urna Perus. n. 1186: MVꓘVƧ · MIИϽΑϽ · ΑIꓘƎꟻ (velia cacnis' sulus') = *Velia Caecinae* (Caecinii) filia *Sulii* uxor. Sulius est gentilitium rom. apud Murat. (1407, 1) et Sullius apud Mommsen n. 3378.

ꟿVꓘ (sum), *sum*, praes. indic. 1 pers. sg., e rad. as-, rom. *esse*, apud Oscos (Passeri *Linguae oscae spec.* pg. LXI, Lanzi II 608 = 522, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297, Aufrecht et Kirchhoff I 21 anm. 3, Huschke *Die osk.* etc. s. 359). In ara Herculan. n. 2784 *B*: ꟿVꓘ · ꓘIƎTИTИƎꓷƎB (herentateís sum) = *Veneris sum*. Adde pateram Nolan. n. 2782 *a* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 147). Vide ꟿIꓘ (sim).

-ꟿVƧ (sum-), rom. *sum-ere*, radix umbrica in voc. V+ꟿVƧ (sumtu) = *sumito*.

SVM, *eum*. Vide SVS = *is*.

§ 2. *Suum*. Vide SVS = *suus*.

SVMA, *summa*, in titulo rom. (Append. n. LVII lin. 8).

SYMAETHVM et Symethus vel Simetus, Σύμαιθος (Scyl. Caryand. § 13, Strab. VI, II 4, Ptolem. III 4 codd. Σιμαίθου ποταμοῦ ἐκβολαί, Thucyd. VI 65, Athen. I 6, Philip. *Epigr.* IX 6 in *Anthol. gr.* II 197 ed. Brunck), Siciliae fluvius (Plin. III, XIV 3 « Symaethum »; *Tab. Peuting.* segm. VI *e* « Simetus »), inter Catanae et Leontinorum ditiones. Vib. Seq. *De flum.* pg. 18: « Symaethos Siciliae, vicinus Palicis ». Macrob. *Saturn.* V, 19: « In Sicilia Symethus fluvius est. Iuxta hunc nympha Thalia compressu Iovis gravida, metu Iunonis optavit ut sibi terra dehisceret ». Sil. Ital. IX, 410: « Arma fuere decus victori bina Symaetho ». Id. XIV, 231: « Rapidique colunt vada flava Symaethi ». — Symaethii sunt populi Symaethi accolentes (Plin. III, XIV, 5). — Symaethius et Symaetheus, adiect. ad Symaethum pertinens. Virg. IX, 584 sq.:

« Symaethia circum
Flumina: pinguis ubi et placabilis ara Palici ».

Ubi Servius: « Symaethos, fluvius est Siciliae, a rege Symaetho dictus, haud longe ab urbe Catinensi, circa quem sunt Palici dei ». Ovid. *Metam.* XIII, 879: « Terga fugae dederat conversa Symaethius heros ». Id. *Fast.* IV, 471 sq.:

« Liquerat Ortygien, Megareaque, Pantagienque,
Quaque Symaetheas accipit aequor aquas ».

Nympha Symaethis memoratur ab Ovidio *Metam.* XIII, 750.

ΣΥΜΒΡΟΙ, populi Italiae superioris (Strab. V, I, 9), fortasse iidem qui Insubres, gr. Ἴσομβρες (Polyb. II, 17).

§ 2. Populi Corsicae, apud Ptol. III, 2.

ƎꟿVƧ (sume), *summâ*, adiect. (abl. sg.), fortasse e sumo = SOMO, *summo*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 366, 382, Huschke *Die iguv. taf.* s. 361), in tab. eugub. II a 15, III 1. Alii exponunt *simul* = ꓘƎꟿVƧ sumel (Gori *Mus. etr.* I LV, Grotefend *Rud. l. u.* VI 22, 29).

ꓘƎꟿVƧ (sumel), *semol* (simul), adverb. umbr. (Lanzi II 745 = 653, 835 = 744, Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, Aufr. et Kirch. I 99, II 385, Huschke *Die iguv. taf.* s. 373), in tab. eugub. IIa 27.

SYMFERVSA, *Sympherusa* (συμφέρουσα, *utilis*), cognom. rom., ut MALLIA · SYMFERVSA (Mommsen n. 679) et Coelia Symferusa (Mommsen n. 7223).

SVMMANVS et Submanus, deus apud veteres (Arnob. III 44, Plaut. *Bacch.* IV, VIII 54 « Submanus »), idem ac Pluto, cuius origo sabina (Varro *De l. l.* V, 74 pg. 30). Mart. Capella § 161 pg. 216: « Denique haec omnis aëris a Luna diffusio sub Plutonis potestate consistit, qui etiam Summanus dicitur, quasi *Summus Manium* ». Ovid. *Fast.* VI, 731 sq.:

« Reddita, quisquis is est, Summano templa ferantur,
Tum, quum Romanis, Pyrrhe, timendus eras ».

Arnob. V, 37: « Emicuit Summanus e terris curru quadriiugo vectitatus ». Huic deo nocturna fulmina attribuebantur sicut Iovi diurna. Plin. II, LIII, 1: « Romani duo tantum ex iis (*fulminibus*) servavere, diurna attribuentes Iovi, nocturna Summano, rariora sane eadem de causa frigidioris caeli ». August. *De civ. Dei* IV, 23: « Sicut enim apud ipsos legitur, Romani veteres nescio quem Summanum, cui nocturna fulmina tribuebant, coluerunt magis quam Iovem, ad quem diurna fulmina pertinerent. Sed post quam Iovi templum insigne ac sublime constructum est, propter aedis dignitatem sic ad eum multitudo confluxit, ut vix inveniatur qui Summani nomen, quod audire iam non potest, sed saltem legisse meminerit ». Templum habuit Romae, non longe ab aede Iuventutis (Plin. XXIX, XIV 1, Arnob. VI 3). Cic. *De div.* I, 10: « Quum Summanus in fastigio Iovis optimi maximi, qui tum erat fictilis, e caelo ictus esset, nec usquam eius simulacri caput inveniretur, aruspices in Tiberim depulsum esse dixerunt; idque inventum est eo loco, qui esset ab aruspicibus demonstratus ». Inscr. apud Marini *Arvali* tav. XLIII lin. 10 (Orell. n. 961): SVMMAN · PAT · VERB · ATROS · II. Alia inscr. apud eund. pg. 687 (cf. Orell. ad n. 1466): FVLGVR | SVM · CONDIT. Alia apud Orell. n. 4819 (cf. Murat. 39, 4): Q · METEL · VXOR · SVM · PLVTON · VISITVRA | HVC · PERVENIT · HIC MORTVA EST. In kal. Amitern., Exquil. et Venus. m. iunii (Orell. II, 392-393): SVMMANO AD CIRC MAXIM. — Submanes sunt dii gradus inferioris, quos memorat Mart. Capella § 164 pg. 218. — Fest. *Qu.* XV, 24 pg. 348 (Paul. pg. 349): « Summanalia, liba farinacea in modum rotae fictae ». Cf. summano -as (Plaut. *Curc.* III, 46), submanans (Vitruv. VIII, 1), et Forcell. *Lexic.* s. v. summanalia cet.

SVMMINVS, adiect. ad summum pertinens. Est cognom. rom., ut C. Sempronius Summinus, apud Grut. 826, 8.

SVMMVRANVM, quasi *sub Muranum*, locus in Lucania, apud Antonini *itiner.* pgg. 105, 110. Vide MVRANVM.

SVMMVSSI, *murmuratores*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIV, 3 pg. 298 (Paul. pg. 299): « Summussi dicebantur *murmuratores* ..... Naevius [vs. 67]: *odi*, inquit, *summussos, proinde aperte dice, quid siet, quod times.* Ennius in sexto [Annalium: *I*]*ntus in occulto mussa*-[*bant.* et Enniu]s in Andromacha: *di*[*cere* ..... *no*]*n est: nam mussare si*[..... Iuventiu]s in Agnorizomene †: *quod potes, sile, cela, occulta, tege, tace, mussa, mane* ».

SVMPSE, *sumpsisse*, per syncopen, apud Naev. vs. 97 (Aul. Gell. II, 19).

V+ꟽVƧ (sumtu), *sumito*, imperat. 3 pers. sg., e rad. -ꟽVƧ (sum-), rom. *sum-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 142, II 184, Huschke *Die iguv. taf.* s. 144). Tab. eugub. Ia 9, 16: V+ꟽVƧ : A1VƧ (supa sumtu) = *—as sumito.* Alii aliter interpretati sunt (cf. Lanzi I 350 = 273, II 716 = 624, 835 = 744, Grotefend *Rud. l. u.* II 24 sq.).

SVN-, radix umbrica, = SON-, pro svan, rom. *son-are*, in voc. SVNITV = SONITV.

SVNA, oppidum Sabinorum, in agro Reatino, ubi nunc *Alsana* vel *Alsano* (Vannucci *Storia d'Italia* I, 45 nt. *a* ed. 2.ª). Dionys. Halic. I, 14: Ἀπὸ δὲ ταύτης τετταράκοντα σταδίοις διηρημένη πόλις ἐπιφανὴς Σούνη, ἔνθα νεὼς πανὺ ἀρχαῖός ἐστιν Ἄρεως.

ΣΥΝΕΙΣ, locus Siciliae, prope Peloridem promontorium (Polyb. I, XI, 6 περὶ τὰς Σύνεις).

SVNITV, *sonitu* (tonitru), subst. m. abl. sg. 2 decl. = SONITV, e rad. SVN- vel SON-, pro svan-, rom. *sonare*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* IV 22, VIII 31, Aufr. et Kirch. I 54, II 267, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126), in tab. eugub. VIIa 49. Vide SONITV.

SVOPTE, *suo ipsius*, apud veteres. Fest. *Qu.* XIV, 16 pg. 310 (Paul. pg. 311): « Suopte, *suo ipsius*, ut meopte *meo ipsius*, tuopte *tuo ipsius* ».

SVOS, *suus*, pronom. possess. = SVVVS et SOVVS, apud Gaii *instit.* pg. XLIV (Lachmann) et Cic. fragm. (Mai *Class. auct.* II, 143). Lex Servil. *Repetund.* cap. I (Append. n. LX): [QVO]IVE · IPS[E] · PAREN[S]VE · SVOS · FILIVSVE · SVOS · HERES · SIET; et cap. 18: IPSE · PARENSVE · SVOS · HERES · SIET. Lex Iul. Municip. cap. 2: ANTE · TRIBVNALE · SVOM. In titulo apud Orell. n. 4848: SVOM · MAREITVM · CORDE · DEILEXIT · SOVO. — Suei genit. pro *sui*, ut in lege Serv. *Repet.* cap. 18: PARENTIS · SVEI, CEIVISVE · SVEI; in titulo apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 623: FEILI · SVEI; et in titulo apud Fabr. cap. x n. 387 pg. 717: P · AVDASIVS | Ↄ · L · STEPANVS | LAMPYRINI | BENEVOLAE · SVEI. — Sueis dat. et abl. pl. pro *suis* occurrit in inscr. apud Mommsen (op. cit. n. 204, 206 lin. 14, 1008, 1023, 1038, 1041, 1043, 1069, 1070, 1180, 1185, 1229, 1244, 1267, 1271, 1418, 1429), antiquiori orthogr. SVIEIS (Mommsen op. cit. n. 1042, 1460).

A1VƧ (supa), *—a*, subst. f. nominat. sg. 1 decl., recentiori orthogr. SVPO et SOPO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, II 184, 386), in tab. eugub. IIa 32. Pro rom. *sulfur* sumit Grotefendius (*Rud. l. u.* II 24 sq., V 14, 31, VI 17, VII 23, 25, 32, 34, VIII 14, 29, 34, 36), pro *suppus* (supinus) Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 142, 156, 375). Cf. Lanzi I 389 = 304, II 716 = 624, 759 = 667, 833 sg. = 743 sg.; et vide ƧƎ1VƧ (supes) et V1VƧ (supu).

§ 2. *—am*, acc. sg. pro supam, sicut recentiori orthographia SOPA pro SOPAM (Aufr. et Kirch. II 184 sq., 189, 192), in tab. eugub. Ia 9 (?), 16 (?), IIa 30.

§ 3. *—as*, acc. pl. pro 8A1VƧ supaf (Aufr. et Kirch. I 113, II 184 sqq., 189, 192, 384), in tab. eugub. IIa 22 (cf. tab. Ia 9, 16).

8A1VƧ (supaf), *—as*, subst. f. acc. pl. 1 decl., apud Umbros, minus recte A1VƧ (supa), quod vide (Aufr. et Kirch. I 113, II 191, 384), in tab. eugub. IIa 22.

SVPELEX, *supellex*. Inscr. edita in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1856 pg. 21 n. 117: TI · IVLI · PINYTVS | SOLONIS · TI · CAESARIS | AVG · SER · MATR | Á · SVPELECTILE.

ꓷƎ1VƧ (super), *super*, sanscr. upari, gr. ὑπέρ, praepositio umbrica quae ablat. inservit, e simplici sup = SVB, unde AꓷBVƧ (subra), Vꓷ1VƧ (supru) = *sup-ero*, et SVPERNE = *superno* (Lanzi I 389 = 304, II 835 = 744, Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, Aufr. et Kirch. I 40, 44, 49, 55, 57, 156, II 297, 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 433 sq., 665), in tab. eugub. Ib 41, IV 19.

SVPERA, *supra*, apud veteres (Prisc. II 30 = 380 P.), in titulo rom. apud Grut. 1046 6 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1011). Prisc. II 55 = 1001 P.: « Et super tamen et supra a supera, illud per apocopam, hoc per syncopam facta sunt. sic enim antiqui frequenter protulerunt, et maxime Cicero in poematibus, ut in Arato:

Torvus draco serpit supter superaque retorquens
Sese.

idem in eodem:

Huic supera duplices umeros adfixa videtur
Stella micans tali specie talique nitore ».

Cf. Lucret. I 429, V 326.

SVPERAEQVVM et Superequum, Pelignorum oppidum, nunc *Castelvecchio*. Frontin. *De col.* pg. 258: « Superequum. ager eius limitibus maritimis et montanis est assignatus. in centuriis singulis iugera CC ». Superaequani eius oppidi incolae (Plin. III, VII, 1; inscr. apud Mommsen n. 5470, 5471, 5473, = Orell. n. 613, 1856, 3109). — Superaequanus, adiect ad Su-

peraequum pertinens, ut colonia Superaequana (Frontin. op. cit. pg. 229).

SVPERBACVM, *supervacuum*, adiect. apud Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

SVPERESCIT, *supererit*, e praep. super et ant. ESCIT = *erit* (Paul. pg. 303). Fest. *Qu.* XIV, 8 pg. 302: « Superescit significat *supererit*. Ennius [*Ann.* vs. 486]: *Dum quidem unus homo Romanus toga superescit.* et Ac[cius] in Chrysippo [vs. 266]: *Quin hinc superescit, Spartam atque Amyclas trado* ».

SVPERFICIVM, *superficies*, subst. n. (Not. Tiron. pg. 163, Pomp. *Dig.* XXIII, III 32? et Iabol. XXXI, I 39, Gloss. apud Labb. pg. 179 col. 4 et pg. 194 col. 2), in inscr. apud Grut. 608 8, et Murat. 889 8 (?), 1337 8.

SVPERISTES, *superstes*, in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rom.* pl. LXXII n. 8.

SVPERNE, *superne*, adverb. umbricum, ab adiect. superno, quod e praepos. ᗡƎ1VƧ (super) et suff. no (Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, Aufr. et Kirch. I 40, 55, 57, 150, 156, II 282; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 278). Tab. eugub. VIIa 24 sq.: ENNOM · VESCLIR | ALFIR · PERSNIMV · SVPERNE · ADRO · TRAHVORFI · ANDENDV = *tum vasculis albis precator, superne atra transversim imponito.*

SVPERVA, *superba*, adiect. Est cognomen rom. in titulo apud Forcell. *Lexic.* s. v. *superbus.*

ƧƎ1VƧ (supes), —*is*, subst. f. abl. pl. 1 decl., e ΑꟼVƧ (supa), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 191, 374, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 29), in tab. eugub. IV 8. Vide ΑꟼVƧ (supa).

SVPHEVM, oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis (Liv. XXX, 19).

ΣΥΠΙΚΙΟΣ λιμήν, in Sardinia, apud Ptol. III, 3 (al. Σιπήκιος, Σολπίκιος, Συλπίκιος).

?ꟻΑИИꟼVM (śupinal), —*ā*, in urna etr. n. 121 (al. ꟻΑИꟼ+VM śutinal).

?ƧΑИꟼƎƧ (svpinas), in vase etr. n. 2579 (cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 744). Vide ƧΑИꟼꟼƆ (vipinas).

SVPINATES, incolae Supini oppidi in Marsis (vide SVPNAS). Inscr. apud Mommsen n. 5618 (*lat. ant.* n. 1169): P · T · SEX · HERENNIEIS · SEX · F · SER | SVPINATES · EX · INGENIO · SVO.

SVPLICO, *supplico*, apud antiquos, in decr. col. Narbon. apud Orell. n. 2489.

VꟻꟻVM (śuplu), —*i*, n. pr. m. genit. sg. (?), in titulo Volaterr. n. 351. Cum etr. subulo (tibicen) comparat Oriolius (*Album* XXII, 195).

IΑИꟼVƧ (supnai), *Supunnia*, n. pr. f. = IИꟼVƧ (supni), in ossuario Volaterr. n. 339. Cf. Lanzi II 350 = 279 ad n. 30.

SVPN[AS], *Supinas*, ad oppidum Supinum pertinens, ut VECOS · SVPN, in titulo Marsico (Append. n. XL lin. 1). Vide SVPINATES.

IИꟼVƧ (supni), *Supunna* (Supunnia), gentilitium etr. (cf. IΑИꟼVƧ supnai, IИꟼꟼVƧ supvni, et SVPVNNA), ut in lamella plumbea Volaterr. n. 314 *A* lin. 1-4: IИꟼVƧ·ꟻ (v. supni) = *Velia Supunnia.*

SVPNVS, *somnus*, sanscr. svapna (e rad. svap, *dormire*), gr. ὕπνος (ital. *sonno*, in codd. sec. XIII sq. *sompno*). Tiro in Pandectis (apud Aul. Gell. XIII, 9): « quod item illi (*Graeci*) ὕπνος, nos primo sypnus, deinde per *y* graecae latinaeque literae cognationem *somnus* ».

SVPO, —*a*, subst. f. nominat. sg. 1 decl., = SOPO et antiquiori orthogr. ΑꟼVƧ (supa), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 191). Tab. eugub. VIIa 8: APE · SVPO · POSTRO · PEPESCVS = *postquam —a posterior —erit.*

SVPO, *iacio, disiicio*, apud veteres. Paul. pg. 225: « Prosapia *progenies*, id est porro sparsis et quasi iactis literis, quia supare significat *iacere* et *disiicere* ». Fest. *Qu.* XIV 15 pg. 310: « Supa[t significat *iacit*. unde dissip]at, *disicit*. [et obsipat, *obicit*. et] in[sipat], *insipit*. [et insipit *far in aulam*], *inicit far in ollam* ». Hinc Paulus pg. 311: « Supat *iacit*, unde dissipat *disicit*, et obsipat *obicit*, et insipat hoc est *inicit* ».

SVPPARVS, vestimentum puellare lineum (Fest. *Qu.* XIV, 15 pg. 311), apud Oscos. Varr. *De l. l.* V, 131, pg. 51: « Indutui alterum quod subtus, a quo subucula; alterum quod supra, a quo supparus, nisi id, quod item dicunt Osce ». Cf. Fest. *Qu.* XV, 15 pg. 340, Forcell. *Lexic.* s. v. *supparum*, et Döderlein *De voc. aliquot* etc. pg. 12.

SVPPERNATI dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum. Ennius in Annalibus [vs. 279]: *is pernas succidit iniqua superbia Poeni.* et Catu[llus ad Coloniam: *in*] *fossa Ligari ia*[*cet suppernata se*]*curi.* Ita Fest. *Qu.* XIV, 10 pg. 305 (Paul. pg. 304). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *suppernatus.*

SVPPICATIO, *supplicatio*, in titulo Cumano apud Mommsen n. 2557 (Henzen n. 5359).

SVPPLICASSIS, *supplicaveris*, apud Plaut. *Asin.* II, IV, 61.

SVPPOSTVS, *subpositus*, apud Virg. *Aen.* VI 24 et Sil. Ital. III 90.

SVPPVS, *supinus*, apud antiquos. Fest. *Qu.* XIII, 28 pg. 290 (Paul. pg. 291): « Suppum antiqui dicebant, quem nunc *supinum* dicimus ex graeco, videlicet pro adspiratione ponentes [*s*] litteram, ut cum idem hylas dicunt, et nos *sylvas*. item ἕξ *sex*. et ἑπτὰ *septem*. eius vocabuli meminit etiam Lucilius: *Si vero das, quod rogat, et si suggeri suppus* † ». Isid. *Orig.* XIX, 65: « Iactus quisque apud lusores veteres a numero vocatur, ut *unio, binio, trinio, quatrio, quinio, senio.* Postea appellatio singulorum mutata est, et *unionem* canem, *trionem* suppum, *quatrionem* planum vocabant ».

SVPRAD, *suprā*, praepositio (abl. sg. 1 decl.), antiquo scribendi more, = umbr. ΑᗡꓭVƧ (subra), e supro =

supero, umbr. VᗡꟼVƧ sup-ru (cf. Aufr. et Kirch. I 150). S. C. *de Bacch.* lin. 21, 24, 29 (Append. n. LVIII): VTEI · SVPRAD · DICTVM · EST.

IꟼꟼVƧ (supri), in aere etr. n. 347.

VᗡꟼVƧ (supru), *supero*, adiect. umbr. (abl. sg. 2 decl.), sanscr. upa-ra, e sup = 8VƧ sub (Aufr. et Kirch. I 55, 98, 107, 156, II 372 sq.), in tab. eugub. IV 3. *Supra* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 427).

SVPSELLIVM, *subsellium*, apud Plaut. *Amph.* prol. vs. 65, *Capt.* III, I 11, *Stich.* I, II 36, V, IV 21 (ed. Fleckeisen).

SVPSEQVOR, *subsequor*, apud Plaut. *Amph.* I, III 52, II, I 1, *Bacch.* IV, IV 72, *Most.* III, II 107 et 116 (ed. Fleckeisen).

SVPSIGNATVS, *subsignatus*, e SVPSIGNO = *subsigno*, in lege Thor. *agr.* capp. 35, 41 (Append. n. LIX) et in tab. marm. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 577 col. 3 lin. 15).

SVPSIGNO, *subsigno*, unde SVPSIGNATVS, in lege Thor. *agr.* capp. 12, 35 (Append. n. LIX) et Servil. *Repetund.* cap. 41 (Append. n. LX).

SVPSICIVVS, *subsicivus* (subsecivus), in lege Thor. agr. cap. 31 (Append. n. LIX).

SVPSTITVTVS, *substitutus*, in titulo apud Marini *Inscr. alb.* pg. 138 lin. 21.

SVPSVLTO, *subsulto* (sussulto), apud Plaut. *Casin.* II, VII 10, *Capt.* III, IV 104 (ed. Fleckeisen).

SVPTER, *subtér*, unde supterduco et supterfugio, antiquo scribendi more, in cod. Med. Virg. *Ecl.* X 4 (cf. Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 414 et Fleckeisen *Epist. crit.* pg. x).

SVPTERDVCO, *subterduco*, apud Plaut. *Asin.* II, II 12, *Men.* III, I 21, *Mil.* II, III 72 (ed. Fleckeisen).

SVPTERFVGIO, *subterfugio*, apud Plaut. *Capt.* V, II 17, *Merc.* I, II 83, *Bacch.* IV, VI 2 (ed. Fleckeisen).

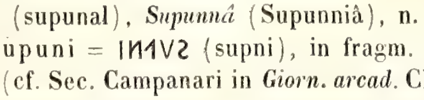
SVPTILITAS, *subtilitas*, apud Cic. *De rep.* I, 10 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 60).

VꟼVƧ (supu), fortasse e AꟼVƧ (supa), apud Umbros, in tab. eugub. IV 17. Cf. Aufr. et Kirch. II 376.

VꟼƎM (s̀vpu), *Suepii* (?), n. pr. m., fortasse genit. sg. pro svepus, in titulo Clus. n. 592.

ꓘAИVꟼVƧ (supunal), *Supunnâ* (Supunniâ), n. pr. f. abl. sg., e supuni = IИꟼVƧ (supni), in fragm. inscr. etr. n. 2134 (cf. Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 321).

IИVꟼVƧ (supvni), *Supunnia*, n. pr. f. pro supuni (unde ꓘAИVꟼVƧ supunal), e IИꟼVƧ (supni), apud Etruscos, ut « vel supvni » = *Velia Supunnia*, in operc. ossuarii

n. 177. Cf. ƧAИIꟼƧ (svpinas).

SVPVNNA, deus apud Fulginates. In lapide apud Doni cl. I n. 151 pg. 52 (Murat. 102 8, Orell. n. 1804, ubi cf. Henzen): SVꟼVNNE | SACR. Fortasse est nomen fluminis, quod nunc *Tupino* (cf. rad sanscr. tup, *pulsare*). Vide mars. SVPNAS, et etr. IИꟼVƧ (supni), ꓘAИVꟼVƧ (supunal) cet., et cf. *Arch. stor. ital.* V, II 46 sgg. *Supna* est fluvius Kurdistanae regionis, in *Khabour* incidens (Layard *Nineveh* I 225 ed. 1850).

..ᗡVM (s̀ur..), in titulo Urbevet. n. 2033 bis *Ae*.

SVRACVSAE et Syracusae, Συρακοῦσαι (Hesiod. fragm. n. 136, Ptol. III 4 Συράκουσαι κολωνία, Strab. I, II 14, III 18, VI, I 12, II 1, 4, Diod. Sic. V 3 sq., X 27, XI 38, 66, 68, 72, 86, 88, XII 29, XIII 6 sqq., 56, 61, 63, 75, 91, 93 sq., XV 13, XVI 9-20, 36, 65, 82 sq., XIX 1-6, XX 15 sq., 29-32, 56, 72, XXI 16, XXVI 15, Thucyd. V 4, VI 3 sqq., 20, 32, 37, 48-52, 63, 65, 71, 75, 78, 88, 104, VII 1 sq., 21, 25, 28, 32, 42, 48 sqq., 57, Polyb. I 8-12, 52 sq., VII 6, IX 10, 19, XV 35, Pausan. *Att.* II 3, *Corinth.* XXII 9, *Eliac. pr.* VIII 8, Xenoph. *Hist. gr.* I 1, VI 2, Scyl. Caryand. § 13, Dionys. Halic. VI 62, Dio Cass. XLVIII 17, LIV 7, Appian. *De reb. sic.* cap. 2, *De bell. civ.* V 70, Plutarch. in *Tim.* capp. 9, 17 sq., 20, 22 sqq., *Marc.* capp. 14, 18, 21, *Nic.* cap. 17, *Dion.* cap. 48 sq., *Praec. ger. reip.* XXXII 17, Aristot. *Polit.* V, v 6, Hipp. Rheg. fragm. n. 7, Silen. Calact. fragm. n. 8, Polem. Iliens. fragm. n. 75, Char. Pergam. fragm. n. 53, Hippostr. fragm. n. 4) et Συρήκουσαι (Herodot. VII 155 sqq.) vel Συρακόσαι (Diod. Sic. XXI 18, XXII 8) et Συρακόσσαι (Theocr. *Epigr.* XVII, 6), Siciliae urbs nobilis (Theocr. *Idyll.* XXVIII, 18, Cic. *Verr.* II, IV 52 sqq., Plin. II, LXII 1, VII, XXXVIII 1, VIII, XXI 3, X, LXXV 2, XXXI, XXX 2, XXXII, VII 1, XXXIV, XIX 10, Liv. XXIV 21-39, XXV 23-31, Tacit. *Ann.* XIII 49, Corn. Nep. *Timol.* § 1 sqq., *Dion.* §§ 2, 5; Plaut. *Men.* prol. vs. 17, 69, II, III 57, V, IX 38, Cassiod. pg. 2286 P.), quatuor velut urbibus constans (Diod. Sic. XXVI, 19), Neapoli, Achradina, Tycha et Insula, a Corinthiis condita a. Chr. an. DCCXXXIV, duce Archia (Strab. VI, I 12, VIII, VI 22, Theocr. *Idyll.* XV 91, XXXVIII 17, Thucyd. VI 3, Scymn. Ch. vs. 279 sqq., Schol. in Aristoph. *Equit.* vs. 1091, Cratipp. fragm. n. 1, Corn. Nep. *Timol.* § 3, Tertull. *De pall.* cap. 2; cf. Sil. Ital. XIV 51), qui duas filias genuit Ortygiam et Syracusam (Plutarch. *Amat. narrat.* II, 12). Cic. *Verr.* II, IV, 52 sq.: « Urbem Syracusas maximam esse graecarum urbium pulcherrimamque omnium, saepe audistis. Est, iudices, ita, ut dicitur. Nam et situ est, quum munito, tum ex omni aditu, vel terra vel mari, praeclaro ad adspectum: et portus habet prope in aedificatione adspectuque urbis inclusos: qui quum diversos inter se aditus habeant, in exitu coniunguntur et confluunt. Eorum coniunctione pars oppidi, quae appellatur Insula, mari disiuncta angusto, ponte rursum adiungitur et continetur. Ea tanta est urbs, ut ex quattuor urbibus maximis constare dicatur: quarum una est ea, quam dixi, Insula: quae duobus portubus cin-

cta, in utriusque portus ostium aditumque proiecta est: in qua domus est, quae regis Hieronis fuit, qua praetores uti solent. In ea sunt aedes sacrae complures; sed duae, quae longe ceteris antecellunt: Dianae una (1); et altera, quae fuit ante istius adventum ornatissima, Minervae. In hac insula extrema est fons aquae dulcis, cui nomen Arethusa est, incredibili magnitudine, plenissimus piscium: qui fluctu totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum a mari disiunctus esset. Altera autem est urbs Syracusis, cui nomen Achradina est: in qua forum maximum, pulcherrimae porticus, ornatissimum prytaneum, amplissima est curia, templumque egregium Iovis Olympii: ceteraeque urbis partes una lata via perpetua, multisque transversis divisae, privatis aedificiis continentur. Tertia est urbs, quae, quod in ea parte Fortunae fanum antiquum fuit, Tycha nominata est, in qua et gymnasium amplissimum est, et complures aedes sacrae: coliturque ea pars et habitatur frequentissime. Quarta autem est urbs, quae quia postrema aedificata est, Neapolis nominatur: quam ad summam theatrum est maximum; praeterea duo templa sunt egregia, Cereris unum, alterum Liberae, signumque Apollinis, qui Temenites vocatur, pulcherrimum et maximum: quod iste si portare potuisset, non dubitasset auferre ». Strab. VI, II, 4: Τὰς δὲ Συρκούσας Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς ᾠκίσθησαν ἥ τε Νάξος καὶ τὰ Μέγαρα. ἅμα δὲ Μύσκελλόν τέ φασιν εἰς Δελφοὺς ἐλθεῖν καὶ τὸν Ἀρχίαν· χρηστηριαζομένων [δὲ] ἐρέσθαι τὸν θεὸν, πότερον αἱροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν· τὸν μὲν οὖν Ἀρχίαν ἑλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν· τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. καὶ δὴ συμβῆναι Κροτωνιάτας μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, ὥσπερ εἰρήκαμεν, Συρακούσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλοῦτον, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι, λεγόντων πρὸς τοὺς ἄγαν πολυτελεῖς, ὡς οὐκ ἂν ἐκγένοιτο αὐτοῖς ἡ Συρακουσίων δεκάτη. πλέοντα δὲ τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους Χερσικράτη συνοικιοῦντα τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχερίαν. ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέχοντας οἰκίσαι τὴν νῆσον, τὸν δ'Ἀρχίαν κατασχόντα πρὸς τὸ Ζεφύριον τῶν Δωριέων εὑρόντα τινὰς δεῦρο ἀφιγμένους ἐκ τῆς Σικελίας παρὰ τῶν τὰ Μέγαρα κτισάντων ἀναλαβεῖν αὐτούς, καὶ κοινῇ μετ' αὐτῶν κτίσαι τὰς Συρακούσας † ἀπιόντας· ηὐξήθη δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἡ πόλις καὶ διὰ τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν. οἵ τε ἄνδρες ἡγεμονικοὶ κατέστησαν, καὶ συνέβη Συρακουσίοις τυραννουμένοις τε δεσπόζειν τῶν ἄλλων καὶ ἐλευθερωθεῖσαν ἐλευθεροῦν τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταδυναστευομένους ..... Ἐπελθόντες δὲ Καρχηδόνιοι καὶ τούτους οὐκ ἐπαύσαντο κακοῦντες καὶ τοὺς

(1) Diod. Sic. V, 3: Τὴν δ' Ἄρτεμιν τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις νῆσον λαβεῖν παρὰ τῶν θεῶν τὴν ἀπ' ἐκείνης Ὀρτυγίαν ὑπό τε τῶν χρησμῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὀνομασθεῖσαν.

Ἕλληνας, αντεῖχον δ'ὅμως οἱ Συρακούσιοι. Ῥωμαῖοι δ'ὕστερον καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξέβαλον καὶ τὰς Συρακούσας ἐκ πολιορκίας εἷλον. ἐφ' ἡμῶν δὲ Πομπηίου τάς τε ἄλλας κακώσαντος πόλεις καὶ δὴ καὶ τὰς Συρακούσας, πέμψας ἀποικίαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ πολὺ μέρος τοῦ παλαιοῦ κτίσματος ἀνέλαβε. πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίων ἔχουσα τὸ τεῖχος. ἅπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον τοῦτον ἐκπληροῦν οὐδὲν ἔδει, τὸ δὲ συνοικούμενον τὸ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος ᾠήθη δεῖν οἰκίσαι βέλτιον, ἀξιολόγου πόλεως ἔχων περίμετρον. Plin. III, XIV, 3: « Colonia Syracusae, cum fonte Arethusa. Quamquam et Temenitis, et Archidemia, et Magaea, et Cyane, et Milichie fontes in Syracuso potantur agro ». Inscr. apud Mommsen n. 1984 (Henzen n. 5347): M · CL · MARCELLO | ROMANORVM · ENSI | FVGATO · HANNIBALE | DIREPTIS · SYRACVSIS | V · CONS | S · P · Q · NOLANVS. Cf. Tzetz. *Hist. Chil.* II, 35. Dio Cass. LIV, 7: Ὁ δὲ Ἄυγουστος, τά τε ἄλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ διοικήσας, καὶ τὰς Συρακούσας, ἑτέρας τέ τινας πόλεις, ἀποίκους Ῥωμαίων ἀποδείξας, ἐς τὴν ἑλλάδα ἐπεραιώθη. — Syracusani et Syracusii, gr. Συρακόσιοι (Theocr. *Idyll.* XVI 78, *Epigr.* n. 22, Mosch. *Idyll.* III 94, Diod. Sic. IV 23, V 4, XI 38, 53, 67 sq., 73, 76, 87 sq., 91, XII 8, 29 sq., 54, XIII 4, 6-23, 27-35, 39 sq., 43 sq., 56, 59, 61, 63, 75, 80 sq., 86 sqq., 92 sq., 95 sq., XVI 9-13, 16-20, 65, 70, 82, 90, XIX 1-5, 70, XX 15 sq., 29 sq., 32, XXI 16, XXII 8, Thucyd. III 86, 88, 90, 103, 115, IV 1, 24 sq., 65, V 4, VI 4 sqq., 11, 17 sq., 35, 41, 45, 48, 50 sqq., 63-65, 80, 83-88, 91, 93 sq., 96-103, VII 2-7, 21-25, 31, 33, 36-48, 50-59, 64-74, 77-87, VIII 26, 28, 45, 78, 84 sq., 96, 104 sqq., Pausan. *Eliac. pr.* VIII 8, *Eliac. sec.* XVII 9, *Phoc.* XI 5, Xenoph. *Hist. gr.* I 1 sq., II 2 sq., 11, Scymn. Ch. vs. 294, 414, Demosth. *Or. in Mid.* § 160, *Except. adv. Zenoth.* § 18, Plutarch. in *Timol.* capp. 2 sq., 16 sq., 22 sq., 25, *Aem. Paul.* cap. 39, *Marc.* capp. 14 sq., 19 sq., 23, *Nic.* capp. 24 sqq., Aelian. *De nat. anim.* V 10, *Var. hist.* IV 8, VI 12, Hermipp. Callim. fragm. n. 23, Polem. Iliens. fragm. n. 39) et Συρηκόσιοι (Herodot. VII 155, 159, 165) vel Συρακούσιοι (Diod. Sic. X 27, XI 49, XXVI 15, 20, Polyb. I 8 sqq., 16, 62, VII 5, 7 sq., VIII 37, IX 19, Strab. V, IV 2, VI, II 4 sq., Ptol. III 4, Appian. *De reb. sic.* cap. 2, Plutarch. in *Marc.* capp. 18, 23, *Dion.* capp. 28 sq., 37 sqq., *De cupid. divit.* cap. 16, Cratipp. fragm. n. 1), in numis n. 3094 ΣΥΡΑ et

ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΝ (ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ), sunt incolae Sy-

racusarum (Liv. XXIV 21 sq., 28 sqq., 33, 35, XXV 24, 27, 31, Plin. VII, LVII 16 « Syracusii », Tacit. *Ann.* XIII 49, Corn. Nep. *Alcib.* § 3, *Dion.* § 3), origine Corinthii, Peloponnesiace loquentes, qui Ἐφυραῖοι dicti sunt ab Ephyra Archiae patriâ (Theor. *Idyll.* XVI, 83). Theocr. *Idyll.* XV, 90 sqq.:

Συρακοσίαις ἐπιτάσσεις;
ὡς εἰδῇς καὶ τοῦτο, Κορίνθιαι εἰμὲς ἄνωθεν,
ὡς καὶ ὁ Βελλεροφῶν· Πελοποννασιστὶ λαλεῦμες.
δωρίσδεν δ' ἔξεστι, δοκῶ, τοις Δωριέεσσιν.

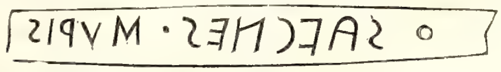
— Syracusanus vel Suracusanus (Plaut. *Men.* V, IX 10 et 56) et Syracosius vel Syracusus, gr. Συρακόσιος (Thucyd. V 78, 83, VIII 26, 35, 61, Pausan. *Eliac. pr.* VIII 8, Xenoph. *Hist. gr.* I 1 sq., II 2 sq., *Conviv.* capp. 2, 7 sqq., Aristoph. *Av.* vs. 1297, Plutarch. in *Timol.* cap. 1) vel Συρακούσιος (Plutarch. in *Dion.* cap. 37), et Συρηκόσιος (Herodot. VII, 155), adiect. ad Syracusas pertinentia (Liv. XXV 29, Plin. XXXIV, VII 1), ut Syracusanus ager (Plin. XVII, III, 5) vel Syracusus ager (Plin. III, XIV, 3), ἐν τῇ Συρακοσίᾳ (Diod. Sic. V, 4), γλώσσῃ Συρακοσσίδι (Non. *Dionys.* IX, 22), Arethusa fons Syracusanus (Plin. II, CVI, 3), Syracusanae mensae (Cic. *De fin.* II 28, V 35), Συρακοσίας τραπέζας (Lucian. LXXIII 18) et Συρακοσίαν τράπεζαν (Aristoph. fragm. pg. 448; cf. Athen. XII 34 pg. 527), Ἀρχίας Συρακούσιος (Aelian. fragm. n. 254), Καλλίας ὁ Συρακούσιος (Diod. Sic. XXI, 17), Menander Syracusanus (Plin. VIII, V, 5), Mentor Syracusanus (Plin. VIII, XXI, 3).

SYRACVSANVS portus, Συρακουσανὸς λιμὴν (Ptol. III, 2), in Corsica.

SVRDINVS, adiect. a surdo. Est cognomen rom., ut L·NAEVIVS·SVRDINVS in numis consul. apud Cohen pg. 225 suiv.

SVREMIT, *sumpsit*, apud antiquos (Paul. pg. 299). Fest. *Qu.* XIV, 3 pg. 298: « [Suremit, *sumpsit* ..... *Inque*] *manum su*[*remit hastam.* et: *puerum*] *surempsit* ..... pue[rum] *sustule*[*rit*] ».

ƧIqVM (śuris), *superis?* h. e. *diis* (?), apud Etruscos, in lamella aer. Viterb. n. 2083. Ad rom. ant. surus,

palus, trahit Oriolius (*Viterbo e il suo territ.* pg. 70 sg.). Hanc voc. ƧIqVM ipse vidi in marm. umbro-etr. n. 83.

SVRCLO, *surculo* (surculo ligare), apud Apic. IV 5, VII 2 cet.

?IƎИOΘƎMqVM (śurmethnei), in urna etr. n. 894. Pro nom. fem. *Ormetia* sumit Conestabile (*Inscr. etr.* pg. 31).

AИqVƧ (surna), *Surina* vel *Surinna* (Surrinus), gentil. etr. (vide IƎИqVƧ surnei et MAИqVƧ surnaś), ut in titulis Perus.: AИqVƧ · qA (ar surna, n. 1314, 1317, 1321, 1325) = *Arrius Surinna*, AИqVƧ · VA (au surna, n. 1319, 1326) = *Aulus Surinna*, AИqVƧ · A⅃ (la surna, n. 1318, 1328) = *Lars Surinna.* — Cf. SVRRINA, et gentil. Sornia apud Grut. 724 10.

§ 2. *Surinae* vel *Surinnae* (Surini), genit. sing. pro MAИqVƧ (surnaś). Operculum ossuarii Perus. n. 1316: AИqVƧ · IqVO⅃ƎƎ · ItƧA8 (fasti velthuri surna) = *Fausta Velturia Surinnae* uxor.

MAИqVƧ (surnaś) et ƧAИqVƧ (surnas), *Surinnae*, n. pr. m. genit. sg., e AИqVƧ (surna), apud Etruscos. Operc. ossuar. Perus. n. 1320: MAИqVƧ·AIqIƎ·AI⅃IƎƎ (veilia vipia surnaś) = *Velia Vibia Surinnae* uxor. Aliud operc. n. 1315: ƧAИqVƧ · IИIqƎt · A8 (fa terini surnas) = *Fausta Terinia Surinnae* uxor. Adde inscr. n. 2047.

IƎИqVƧ (surnei), *Surinna* (Surinia), n. pr. f. = IИqVƧ surni (abl. ⅃AIИqVƧ surnial), e AИqVƧ (surna), apud Etruscos. In operculo ossuarii Perus. n. 1323: IƎИqVƧ · AO (tha surnei) = *Tannia Surinna.*

?IИqVƧ (surni), *Surinna* (Surinia), n. pr. f. etr. = IƎИqVƧ surnei (abl. ⅃AIИqVƧ surnial), apud Etruscos, ut [I]ИqVƧ · VA (au surni) = *Aula Surinna*, in titulo sepulcr. n. 1324. Vide AИqVƧ (surna).

⅃AIИqVƧ (surnial), *Surinnâ* (Suriniâ), n. pr. f. abl. sg., e IƎИqVƧ (surnei). Ossuarium Perus. n. 1339: ⅃AIИqVƧ : MV⅃ƎƎ : ƎƎAOV : IAƆ : A⅃ (la cai uthave veluś surnial) = *Lars Caius Octavius Velii* filius *Surinnâ* natus.

SVRONT, *deinde*, coniunctio et adverbium umbricum (Aufr. et Kirch. I 55, II 113 sq., 240), in tab. eugub. VI b 8, 20, 23, 37, 44, 46, VII a 5, 7, 37, 42, 53, pro SVRVRONT, quod vide.

SVROR, *deinde*, coniunctio et adverbium umbricum, idem ac SVRVR (Aufr. et Kirch. II 113, 171), in tab. eugub. VI b 37.

SVRPERE, *surripere* (subripere), apud Lucret. II, 314.

SVRPITE, *surripite*, apud Horat. *Sat.* II, III, 283.

SVRPTVS, *surreptus*, apud Plaut. *Poen.* IV, II 80, V II 98 (al. *subreptus*), *Pers.* I, 70 (« surpta »).

SVRPVI, *surripui* (subripui), apud Plaut. *Capt.* prol. vs. 8, III, V 102, V, IV 14, et Horat. *Od.* IV, XIII 20.

SVRREGIT, *surrexit*, apud antiquos. Fest. *Qu.* XIV, 2 pg. 297 (Paul. pg. 296): « Surregit et sortus an[tiqui ponebant] pro *surrexit* et eius parti[cipio, quasi sit *surrectus*, qui]bus L. Livius frequenter usus est ».

SVRRENTVM, Σύρρεντον (Strab. I, II 12, V, IV 8, Diod. Sic. V 7) vel Σούρεντον (Ptol. III 1 unus cod. Σουρίντον), nunc *Sorrento*, oppidum Campaniae maritimum (Mela II, IV, 9, *Tab. Peuting.* segm. VI *d*). Strab. VI, VI, 8: συνεχὲς δέ ἐστι τῇ Πομπηΐᾳ τὸ Σύρρεντον τῶν Καμπανῶν. Plin. III, IX, 10: « Surrentum cum promontorio Minervae, Sirenum quondam sede ». Sil. Ital. V, 466: « et Zephyro Surrentum molle salubri ». Frontin. *De col.* pg. 236: « Surrentum, oppidum. ager eius ex occupatione tenebatur a Graecis

ob consecrationem Minervae. sed et mons Sirenianus limitibus pro parte Augustianis est adsignatus. ceterum in soluto remansit. iter populo debetur ubi Sirenae ». — Eius oppidi incolae Surrentini dicuntur (Liv. XXII, 61). In lapidibus apud Mommsen: MVNICIPES · SVRRENTINI (n. 2112), RESP · SVRRENTINORVM (2113 sq.), ORDO ET POPVLVS SVRRENTINORVM (n. 2117, 7215). — Surrentinus, gr. Συρρεντῖνος, adiect. ad Surrentum pertinens, ut Surrentini montes (Plin. III, IX, 7), vertex Surrentinus (Stat. *Silv.* V, III, 165), Surrentini colles (Plin. XIV, IV, 2), vel iuga Surrentina (Stat. *Silv.* III, V, 102), Surrentinus palmes (Ovid. *Metam.* XV, 710), Surrentinum vinum (Plin. XXIII, XX 1 sq., XXI 1; Martial. XIII 110), Συρρεντῖνος οἶνος (Strab. V, IV, 3), convalescentibus maxime prolatum (Plin. XIV, VIII, 4), Surrentinae testes (Plin. XIV, IV 12; cf. XXXV, XLVI 1) h. e. calices Surrentini (Martial. XIV, 102), Surrentina rota (Martial. loc. cit.), Surrentina praetoria (Stat. *Silv.* II, II, 82), Surrentina altaria (Stat. *Silv.* IV, VIII, 9).

SVRREXE, *surrexisse*, apud Horat. *Sat.* I, IX, 73.

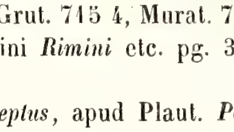
SVRREXTI, *surrexisti*, apud Martial. V, 79.

SVRRINA et Sorrina, Etruriae oppidum, nunc *Soriano* (Marini *Arvali* pg. 424 nt. 565) sive potius ubi nunc *Viterbo* (Orioli *Viterbo* etc. pg. 16), cuius incolae Surrinenses et Sorrinenses. Inscr. apud Orell. n. 3723 (Murat. 201 6, 1083 8): VITELLIVS L · F · MERENNA | AVGVSTALIS · SVRRINENSIVM | FECIT SIBI ET ANNIAE | CAECILIAE CONIVGI BENEMER. — Sorrinenses Novani memorantur in inscr. apud eund. n. 3722: M · AVRELIO · ELAINI FILIO | MARCELLO | PONTIF · IVR · DIC · SORR · NOV | QVAESTORI etc. — Cf. inscr. falisc. n. 2450 (Garrucci *Scop. falische* in *Ann. dall'Inst. arch.* XXXII = 1860 pg. 279), et gentil. etr. ΑΝꟼVƧ (surna), unde rom. Surinus (Grut. 715 4, Murat. 748 3, 1750 7), vel Surrinus (Tonini *Rimini* etc. pg. 369) et Sorinus (Grut. 914, 12).

SVRRVPTVS, *surreptus*, apud Plaut. *Poen.* prol. vs. 109.

SVRSVORSVM, *sursumvorsum*, adverb., in tab. Gen. lin. 14 (Append. n. I). Vide SVSVM.

MƎ+ꟼVƧ vel MƎꟼDVƧ (surteś) et ƧƎ+ꟼVƧ (surtes), *Surtii*, n. pr. m. genit. sg. (fem. I+ꟼVƧ surti), apud Etruscos. In lapid. Perus.: MƎ+ꟼVƧ · I+ƧΑ8 (fasti surteś, n. 1780) = *Fausta Surtii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 209 ad n. 89); « lathi cai surteś (n. 1897) » =

Lartia Caia Surtii vel *Soritii* uxor (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 6); MƎ+ꟼVƧ MƎ+I+ · Αꟼ · IИV↓Α · ΑИΑO (thana achuni la titeś surteś, n. 1589) = *Tania Aconia Lartis* filia *Titi Surtii* uxor (Vermigl. op. cit. pg. 293 ad n. 302). — Cf. ƧƎ+ꟼVƧ (surtes), fortasse cognomen, in urna perus. n. 1561, et n. pr. f. Surtia apud Murat. 1280, 6.

I+ꟼVƧ (surti), *Surtia*, n. pr. f., apud Etruscos. In urna perus. n. 1781: I+ꟼVƧ : ΑIꟼIƎƎ (veilia surti) = *Velia Surtia* (cf Vermigl. *Inscr. per.* pg. 247 ad n. 170).

IV+ꟼVM (śurtui), *Surtia*, n. pr. etr. (cf. I+ꟼVƧ surti), in operculo ossuarii perus. n. 1272 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 203 ad n. 68).

VꟼVƧ (suṛu), *—um*, subst. m. acc. sg. 2 decl., pro ꟽVꟼVƧ (suṛum), e suṛo = SORSO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 214 sq., 224, 226, 381), in tab. eugub. IIa 8, 9. Vide voc. sq.

8VꟼVƧ (suṛuf), *—os*, subst. m. acc. pl. 2 decl., = SORSO pro sorsof, e suṛo = SORSO, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 119, II 214 sq., 224 sq., 381). Tab. eugub. Ia 33: ƧVI+I+ᗡV18VꟼVƧ : IꟼΑ (api suṛuf purtitius) = *postquam —os porrexerit* (tab. VIb 37 APE-PESONDRO · PVRDINSVS). Vide SORSO, et voc. sq.

ꟽVꟼVƧ (suṛum), *—um*, subst. m. acc. sg. 2 decl., minus recte VꟼVƧ (suṛu) et recentiori orthogr. SORSOM, e suṛo = SORSO, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 116, II 213 sqq., 222). Tab. eugub. Ia 27 sq.: V+Ǝ8 | Vᗡ+ИVƧƎ1 : ꟽVꟼVƧ (suṛum pesuntru fetu; tab. VIb 24 PESONDRO · SORSOM · FETV) = *—um —um facito;* et tab. Ia 30: V+IƎ8 : ꟽVᗡ+ИVƧƎ1 : ꟽVꟼVƧ (suṛum pesuntrum feitu) = *—um —um facito.* Vide SORSO.

SVRVPVERIT, *surripuerit*, in titulo Italiae infer. apud Mommsen n. 6011 (*Inscr. lat. ant.* n. 603).

SVRVR, *tum* (item?, inde?), coniunctio et adverb. umbricum, = SVROR, unde SVRVRONT (Grotefend *Rud. l. u.* VI 24, 32, VII 38, Aufr. et Kirch. I 160, II 113 sq., 223, Huschke *Die iguv. taf.* s. 98; cf. Lanzi I 389 = 304, II 835 = 744). Tab. eugub. VIa 20 sq.: SVRVR · VERISCO · TESONOCIR · SVRVR | VERISCO · VEHIEIR = *quum ad portam Tesenacam, tum ad portam Vehiam.* Tab. VIa 56: SVRVR · PVRDOVITV · PROSESETO = *deinde porricito prosecta.* Tab. VIa 59, VIb 2, 4: SVRVR · NARATV = *inde* (item) *narrato.*

SVRVRO, *tum* (inde?), adverb. umbr. pro SVRVRONT (Aufr. et Kirch. II 113, 216). Tab. eugub. VIb 48: SVRVRO · STIPLATV · PVSI · OCRER · PIHANER = *inde stipulator, uti ocris piandi.*

SVRVRONT, *tum* (item?, inde?), coniunctio et adverb. umbr., minus recte SVRVRO et SVRONT, e SVRVR et suff. pronom. ONT (Grotefend *Rud. l. u.* VI 24, 32, VII 38, Aufr. et Kirch. I 55, 160, II 113 sq., 217, 222, Huschke *Die iguv. taf.* s. 98; cf. Lanzi II 835 = 744). Tab. eugub. VIb 8 sq.: SVRONT | PONI · PESNIMV

= *deinde ture precator.* Tab. VIb 20, 23, 44, 46, VIIa 5, 7, 37 sq., 42, 53: SVRONT NARATV = *inde narrato.* Tab. VIb 37: SVRONT · CAPIRSE · PERSO · OSATV = *deinde capide —um —ato.* Tab. VIb 39: SVRVRONTERVSDIRSTV = *deinde — dato.* Tab. VIb 48: SVRVRONT · COMBIFIATV = *deinde conspicito.* Tab. VIb 51: SVRVRONT · COMBIFIATV · VAPEFE · AVIEC[L]V = *deinde conspicito ad lapides —os.* Tab. VIb 63 sq.: APE · TERMNOME | COVORTVSO · SVRVRONT · PESNIMVMO · SVRVRONT · DEITV · ETAIANS · DEITV = *postquam ad terminum reversi sunt, deinde precantor, deinde dicito, itent, dicito.* Tab. VIb 64 sq.: APE · TERNMOME · BENVSO | SVRVRONT · PESNIMVMO · SVRVRONT · DEITV · ETAIAS = *postquam ad terminum venerunt, deinde precantor, deinde dicito itent.* Tab. VIIa 1: SVRVRONT · PESNIMVMO · SVRVRONT · DEITV · ETAIAS = *deinde precantor, deinde dicito itent.*

SVRVS, *palus, fustis*, apud veteres (cf. Varr. *De l. l.* X, 73 pg. 260 et Forcell. *Lexic.* s. v. *surus*). Fest. *Qu.* XIV 2 sq. pg. 297 sq. (Paul. pg. 299): « Surum dicebant, ex quo [per deminutionem surculus fac]tum est. Plau[tus in . . . . . *surus*] *non est tibi.* [surum dicebant *pal*[*um*, item: nam qui . . . . . cus surculis, ... m, tum poli[ebant . . . . .]ant asulae [. . . . . Ennius [vs. 515 sq.]: *In unum su*[*rus surum* [*forte: tamen defende*]*re possent* ». Id. *Qu.* XIII 23 sq. pg. 286: « *Rigido* [*tum caerula suro* cum ait] Ennius [*Ann.* vs. 583] locatus (*iocatus*) videtur [. . . . . caeru[li. est enim a manis (*maris*) no[mine. eodem verbo de eadem] re usus est et L. II [. . . . . *pont*[*i caerula prata*, cae[rula prata mare dixit]. et alibi [*Ann.* vs. 514]: *Inde Parum* [*circum quam caerula salsa*] *ulalabant*, Parum insulam refert. Item [*Ann.* vs. 515 sq.]: *Unum surum surus ferre* † *tamen defendere possunt* †. suri autem sunt *rustes* (*fustes*), hypocoristicos surculi ». Gloss. Isid.: « Surus, musculus brachiorum »; et « surus, surculus ».

SVRVS, *Syrus*, unde Surius = *Syrius* (Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Est cognomen rom. apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 602, 1168, 1230.

SVS et sa, *is* et *ea*, pronom. apud antiquos (cf. Osann *De pronom. tertiae pers.* pg. 44). Fest. *Qu.* XIV, 4 pg. 298: « Sum, pro *eum* usus est Ennius li. I [*Ann.* vs. 102]: *At tu* (*Astu*) *non ut sum summa*[*m*] *servare decet rem.* et l. II [vs. 165]: *A*[*t*] *se se sum quae dederat in luminis oras* ». Id. *Qu.* XIV, 5 pg. 301: « Sos pro *eos* antiqui dicebant, ut Ennius li. II [vs. 22]: *Constitit inde loci propter sos dea diarum* †. lib. III [vs. 152]: *Circum sos quae sunt magnae gentes opulentae.* l. VII [vs. 261]: *Dum censent terrere minis hortantur* [*i*]*be*[*i*] *sos.* l. XI [vs. 358]: *Contendunt Graios Graecos memorare solent sos.* interdum per *suos* ponebant, ut cum per dativum casum idem Ennius effert [*Ann.* vs. 150]: *Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit* ». Fest. *Qu.* XIV, 29 pg. 325: « Sas Verrius putat significare *eas*, teste Ennio, qui dicat in l. I [*Ann.* vs. 103]: *Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas.* cum *suas* magis videatur significare. Sicuti (*sed utique*) eiusdem l. IIII fatendum est *eam* significari, cum ait [*Ann.* vs. 227 sq.]: *Nec quisquam philosophiam* (*sophiam*), *quae doctrina latina lingua non habet* †, *sapientia quae peribetur, in somnis vidit prius, quam sam discere coepit.* idem † cum ait sapsam pro *ipsa* nec alia, [quod] ponit in l. XIII [vs. 372]: *quo res sapsa loco se se ostentatque, iubetque.* et Pacuvius in Teucro [vs. 324]: *Nam Teucrum regi sapsa res restibiliet* ». In titulis coemet.: CVM FRATREM SVM LAVRENTIVM (*Catac. de Rome* pl. XLIX n. 2), et [CVM] MARITVM · SVM · VIXIT · DIES · XXXXII (op. cit. pl. LIII n. 4). Adde Enn. *Ann.* vs. 228, et vide IM = *eum.*

§ 2. Sus, sa, sum, *suus, sua, suum*, apud veteres. Paul. ex Festo pg. 47: « Callim antiqui dicebant pro *clam*, ut nis pro *nobis*, sam pro *suam*, im pro *eum* ». Enn. *Ann.* vs. 150 (apud Fest. *Qu.* XIV 5 pg. 301 cit. ad § praeced.) et Lucret. III 1025: « Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit ». Inscr. apud Fabr. cap. IV n. 139 pg. 271: CALIPODIA · QVE BIXIT | ANNIS XXX · QVE FECIT CVM BERGI|NIVM SVM ANVS XVII BENEMERENTI | IMPACE. Muellerus in Fest. pg. 47: « In omnibus his locis explicandis iuvabit observasse, in lingua latina, sicut in graeca duo distinguenda esse pronomina, alterum pronomen reflexivum tertiae personae, ductum a radice ΣF, quod plene enunciatur ΣFOΣ sive (propter legem quandam euphonicam) σφός et σφέος, et in lingua latina suus, elisa autem in latina vocali U, ac mutata in graeca sibilante litera in spiritum asperum, ὅς (FOΣ) et SUS: alterum pronomen demonstrativum, cuius integra forma fuit ΣOΣ, SUS, quod in graeca lingua abiit in nominativum casum articuli, ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, et in latina post Ennii tempora plane obsolevit. Quod Lind. in comment. p. 670 censet, *suis, suas* scribendum et ut monosyllabon pronunciandum esse, ubi pronomen sit reflexivum, refelli videtur eo, quod etiam in Latinis *se, sibi*, ut in Graecis ἕ, οἷ, ἑός, ὅς, apud Iones et Atticos, omnis literae U vis periit ». Cf. Corssen *Ueb. aussprache* etc. I, 135.

SVS -eris, *sus -is*, apud antiquos. Plaut. apud Fest. *Qu.* XV, 4 pg. 330: « Ego pernam, sumen, sueres † spectile, galium †, glandia ». Varro *De l. l.* V, 110 pg. 44: « Perna a pede sueris ».

ƧƎƧVƧ (suses), in lapide etr. n. 2327 bis.

ꓘAИIƧVƧ (susinal), *Susiniā*, n. pr. f. abl. sg. apud Etruscos (cf. ƧƎƧVƧ suses). Olla sepulcr. n. 215: « l. teti

susinal » = *Lartia Tetia Sosiniâ* nata (cf. Lanzi II 437 = 366 ad n. 382, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 153).

SVSCIPEATVR, *suscipiatur*, in titulo coemet. apud Fabr. cap. VIII n. 49 pg. 571 (GAVDENTIA SVSCIPEATVR IN PACE).

SVSO VORSVM et SVRSVORSVM, *sursum vorsum*. Vide SVSVM = *sursum*.

?ᗅI+I+ƧVƧ (sustitia), in operc. ossuarii Perus. n. 1981.

SVSVM, *sursum*, adverb. e *sub-vorsum*, apud antiquos (Cat. *De r. r.* cap. 157 § 15, Plaut. *Cist.* II, III 78, Varr. *De r. r.* I, VI 3 codd.; cf. Maffei *Ver. ill.* II 543, Schneider *Gram. der lat. sprach.* I 471, Lindemann *De adverb. lat. spec.* pg. 20, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 43, 287 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 5). Tab. Gen. lin. 7 sq. (Append. n. I): INDE · FLOVIO · SVSO · VORSVM · IN · FLOVIVM · LEMVRIM · INDE · FLOVIO · LEMVRI · SVSVM · VSQVE · AD · RIVOM · COMBERANE INDE · RIVO · COMBERANEA SVSVM · VSQVE · AD · COMVALEM CAEPTIEMAM. Adde lin. 15, et inscr. edit. in *Giorn. arcad.* XXXII 99 (AB IMO SVSVM). — Sursvorsum pro *sursum vorsum* (Cat. *De r. r.* cap 33) legitur in ead. tab. lin. 14 (lin. 7 SVSO · VORSVM, lin. 15 SVRSVMVORSVM).

+VⱾ (sut). Vide +VⱾᗅƎƆ (ceasut).

SVTELA, *dolosa astutia*, apud antiquos (Plaut. *Capt.* III, V 35, *Cas.* I 7). Fest. *Qu.* XIV, 15 pg. 310 (Paul. pg. 311): « Sutelae dolosae astutiae, a similitudine suentium dictae sunt ». Gloss. apud Labb.: « Sutela, ἐνέδρα, ἐξαπάτησις, δόλος, κακοῤῥαφία ».

SVTELLOSVS, πραγματορράφος, δικοῤῥάφος, in Gloss. apud Labb. pg. 180.

V+ИƎ+VƧ (sutentu), *subtendito*, imperat. 3 pers. sg., composit. e praep. VƧ (su) pro ᗷVƧ (SVB) et V+ИƎ+ (tentu) = *tendito*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, VIII 15, 24, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 142, 160, II 21, 227, 384 sq.), in tab. eugub. IIa 23. *Substineto* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 371). Cf. Lanzi II 835 = 745.

I+VƧ (suti), *sepulcrum* (?), idem ac IOVƧ (suthi), quod vide.

ⱾVTIИ?, in olla etr. n. 2604 *g*. Vide ᗅИIOVM (s'uthina).

ᗅИ+V[M] (s'utna), in titulo Tuscan. n. 2130 (ᗅИ+VM) comparandum cum etr. ᗅИIOVƧ (suthina). Cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 323, CXX 229.

MᗅИIᑫ+VƧ (sutrinas'), *Sutrinii* (?), n. pr. m. genit. sg., e Sutrio oppido Etruriae (cf. ᗅИIᑫOVƧ suthrina), in urna Perus. n. 1783 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 175 ad n. 28).

SVTRIVM, Σούτριον (Strab. V, II 9, Ptolem. III 1, Diod. Sic. XIV 8, XX 35, Appian. *De bell. civ.* V 31, Plutarch. in *Cam.* XXXIII et XXXV 1 sq.), nunc *Sutri*, Etruriae oppidum (Liv. VI 3, 9, IX 32 sq., 35, 37, X 14) et Romanorum colonia (Liv. XXVII 3, XXIX 15, Plin. III, VIII 2 cit. ad voc. ETRVRIA, Diod. Sic. XIV 117, XX 35), inter lacus Ciminium et Sabatinum. Vell. Paterc. I, 14: « Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, Sutrium deducta colonia est ». Diod. Sic. XX, 35: Τῶν γὰρ Τυῤῥηνῶν στρατευσάντων ἐπὶ πόλιν Σούτριον ἄποικον Ῥωμαίων, οἱ μὲν ὕπατοι δυνάμεσιν ἁδραῖς ἐκβοηθήσαντες ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς Τυῤῥηνοὺς καὶ συνεδίωξαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Frontin. *De col.* pg. 217: « Colonia Sutrium ab oppidanis est deducta ». Appian. loc. cit.: Ἀγρίππας δέ, φίλτατος Καίσαρι, δείσας περὶ τῷ Σαλβιδιηνῷ μὴ κυκλωθείη, Σούτριον κατέλαβε, χωρίον τι χρήσιμον τῷ Λευκίῳ. In titulo apud Gori I 96 (Orell. n. 536): ETRVSCIS AD SVTRIVM DEVICTIS. Fest. *Qu.* XIV, 15 sq. pg. 310: « *Su[trium quasi eant*, ut]ique in proverbium [abiit ex hac causa]. Gallico tu[multu, quon]dam edictum est, legiones Sutrii ut praesto essent cum cibo suo. quod usurpari coeptum est in is, qui suis rebus opibusque offici id (*quid*) praestarent, quibus deberent. Plautus [*Cas.* III, I, 9]: *Sed facito dum merula per † versus, quod † cantat colas † cum suo cuique † facito veniant, quasi eant Sutrium* ». — Sutrini, gr. Σουτριαῖοι (Diod. Sic. XIV, 117) vel Σουτρίνοι (Plutarch. in *Cam.* XXXV, 1 sq.), sunt eius oppidi incolae (Liv. VI 3, IX 32). Inscr. apud Mommsen n. 314 (Henzen n. 6023): C · PASSIENIO · C · F · SCAP · | COSSONIO · SCIPIONI | ORFITO · C · V · AVGVRI | PVBL · P · R · QVIR · ADLEC | INTER · PATRIC · PRAE[T] | CANDID · CVR · R · P · S[V]|TRINORVM · Q̄ · VRB | · X̄ · VIR · SCLIT · IVD | SEVIRO · EQVIT · ROM | POPVLVS · AERE · CONL · D · D. — Sutrinus et Sutrius, adiect. ad Sutrium pertinens (cf. etr. MᗅИIᑫ+VƧ sutrinas' et ᗅИIᑫOVƧ suthrina), ut Sutrinus ager (Liv. XXVI, 34), colonia Sutrina (Plin. III, VIII, 2), Sutria tecta (Sil. Ital. VIII, 491). Cf. εἰς Σουτριανήν (Diod. Sic. XIV, 117).

?MꟽVƧ (suts'), *Sutii* (?), n. pr. m. genit. sg., in titulo perus. n. 1784 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 255 ad n. 192). Vide voc. sq., et cf. Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 135 ed. 2.ª.

V+VƧ (sutu), *Sutii?*, n. pr. m. genit. sg. pro MV+VⱾ (sutus'), in olla Perus. n. 1785 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 330 ad n. 33, Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 135). Vide MꟽVƧ (suts') et voc. praeced.

SYTYCHE, *Syntyche*, cogn. f., in tit. apud Mommsen n. 515.

MV+VⱾ (sutus'), *Sutii* (?), n. pr. m. genit. sg. (vide V+VƧ sutu), in marm. Perus. n. 1935. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 156 ad n. 18.

ЯИƆƎV⸮ (suvad), *suad* et *suvâ* (sua), pronom. poss. f. abl. sg. (genit. sg. m. ⸮IꟻƎƆV⸮ suveis), e suvo = *suo*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 133, 221, Huschke *Die osk.* etc. s. 312, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 19, 25, 52), in titulo n. 2877.

ꟻꟷꟷVꟻ (suveís), *suvi* (sui), pronom. poss. m. genit. sg. 2 decl. (abl. sg. fem. ЯИƎVꟻ suvad = *suâ*), e suvo = *suo* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 297, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 48, II 133, 221, Huschke *Die osk.* etc. s. 315, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 25, 52). Tab. Abell. n. 2783 lin. 35: ЯVИ|IꟻИИT · ꟻꟷƎVꟻ · ꟻꟷƎTИИƎꟻ (senateís suveís tanginúd) = *senati sui sententiâ.* Adde tab. cit. lin. 9.

SVVIS, *suis*, abl. pl. Vide SVVVS.

ƎꟷЯꟻVƎƧ (svulare), in aeneo signo etr. n. 2613.

SVVRA, *Sura*, cognom. rom., in numo arg. Macedon. (Sestini *Num. vet.* pg. 85 n. 12, Borghesi *Osserv. num.* XVI 2).

IVꟼVƎM (śvurui), in marm. etr. n. 1909.

SVVVS, *suus*, gr. σϝὸς, sanscr. sva, pronom. possess., = SOVVS et SVS, apud antiquos (cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 121), sicut Oscorum linguâ ЯИƎVꟻ (suvad) = *suâ* et ꟻꟷƎVꟻ (suveís) = *sui;* ex. c.:

a) Suvo, dat. et abl. sg.: VIRO · SVVO (Grut. 978, 7); DE · SVVO (Mommsen n. 3790). Inscr. Campana apud Mommsen n. 3789 (*Inscr. lat. ant.* n. 1242): M · ORFIO · M · F · FAL · | RVFA · DIANAES · | L · SIBI · ET · CONIVCI | SVVO FECIT.

b) Suv[a]e, f. dat. sg.: VXSORI SVVE (*Bullett. arch. sardo* III, 30).

c) Suvis, dat. et abl. pl.: POSTERISQ · SVVIS (Mommsen n. 5714). Adde inscr. apud Marini *Arvali* pg. 186 nt. 175. — Invenitur etiam sueis, pro *suis*. Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 276 pg. 632: P · MONETIVS · SOL · L · PHILOGENES · VASCVLARI | VETVRIA · C · L · SALVIA | SIBEI ET SVEIS. Cf. SVIBVS in inscr. apud Zell n. 502.

ΣΩΣΙΣ, Syracusanus, homo malitia et temeritate celeber (Plutarch. in *Dion.* XXXIV, 1).

ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΣ, Syracusanus, apud Diod. Sic. XIX, 3 et 71.

ΣΩΤΕΙΡΑ, via in urbe Taranto, apud Polyb. IX, 35.

T

T, litera solitaria in numis Italiae inferioris, apud Carelli (*Hatria* Pic. tab. XXIX 17, *Aesernia* tab. LXI 7, *Suessa* tab. LXV 13, *Cales* tab. LXVIII 18, *Luceria* tab. LXXXVIII 7, *Velia* tab. CXXXVIII 37, CXLII 70, *Metapontum* tab. CLIX 172, *numi Marsici* tab. CCII 38).

Ꞁ (T), *Titus*, praen. umbr., = etr. ƎꟷIꟷ (tite), ut in tab. eugub. V a 2 sq. ƎIIꟷVꟷꞀꟷꟷꟷ · Ꞁ : Ꞁ | ƎIꞀƎꟷꞀꟷV (uhtretie t. t. kastrusiie) = *auctoritate Titi Castrucii Titi* fil., et tab. V a 15 ꟷƎIIƎVꟷꟷ · Ꞁ · ꟷ : ƎIꞀƎꟷꞀꟷV (uhtretie k. t. kluviier) = *auctoritate C. Cluvii Titi* fil. (Aufr. et Kirch. II 310, Huschke *Die iguv. taf.* s. 449); in titulo Asisin. n. 81 lin. 3 NER · T · BABR = *Neronis Babrii Titi* fil., lin. 6 T · V · VOISIENER = *Titi Voisieni Vibii* fil. (Aufr. et Kirch. II, 391 sq.); et in marm. Asisin. apud Grut. 167, 8: T · MIMESIVS, C · CAPIDAS · T · F ·, V · VOLSIENVS · T · F. — Alii aliter interpretati sunt (cf. Lanzi II 686 = 594 sg., 702 = 610, 836 = 745, Grotefend *Rud. l. u.* III 6, VII 7). Vide inscr. Amerin. n. 100 (Huschke op. cit. s. 511).

T ·, *tuticus* (publicus), adiect. samnit., pro ꟻꟷꟷTƎVT (túvtiks), ut T · ЯTƎM · ꟻИIЯI8ИT · ꟷM · ꟻꟷꟷИTꟻ · Иꟷ (gn staíís mh tafidins meíd t., n. 2872) = *Gnaeus Staius Magii fil. Tafidinus meddix tuticus;* T · M · ꟷT · ꟻꟷИIꟷꟷVꟻƎƎ · ƎИ (nv vesulliaís tr. m. t., n. 2874) = *Novius Vesulliaeus Trebii* filius *meddix tuticus;* et N · BAIRI · H · M · T · (n. 2871) = *Numerius Bairius Herii* filius *meddix tuticus*.

§ 2. *Decreto, sententiâ*, pro TANGINVD, apud Oscos, in titulo n. 2871 (vide AMANAFED).

T, in fragm. inscr. Volaterr. n. 464 ter, in vasis n. 2241 *b* et *c*, et in tessera n. 2658 bis.

T ·, pro TAPAΣ, in numis Tarentinis. Vide TARENTVM.

§ 2. Pro TEPINAIΩN. Vide TERINA.

T ·, nota praenominis *Titi* sive *Trebii*, apud Samnites, ut T · ꟻꟷꟷИTꟻ · T (t. staíís t., n. 2873) = *Titus Staius Titi* filius (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI, 190).

T, in lapide Ital. superioris n. 18.

TA ·, *Tannia*, praen. etr. in titulo sepulcr. n. 958. Cum articulo τὰ comparat Lanzius I 62 = 48, 172 = 133, 300 = 231, II 393 = 322 ad n. 192. Vide voc. sqq.

Яꟷ (ta), fortasse dor. τὰ = τὸ, coniunctum cum voc. IOVƧ (sulhi) vel IꟷVƧ (suti), in titulis etr. n. 348, 367 (cf. Lanzi I 62 = 48 cit. ad voc. TA, et Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 135 sgg. ed. 2.ª, et in *Album* XXIII 151). Vide ꟷЯIИV8Яꟷ (tafunial) et ЯꟷƎMЯꟷ (tamera).

NT (ta), quod legitur in vaso campano n. 2754 *a*, comparatur cum gr. τάε, e τάω, *sumo* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 147). Fortasse est etr. A+ (ta).

TABELA, *tabella*, apud antiquos, unde TABELARIVS = *tabellarius*. S. C. *de Bacch.* lin. 29 sq. (Append. n. LVIII): VOBIS · TABELAI · DATAI ERVNT.

TABELARIVS, *tabellarius*, adiect., e TABELA pro *tabella*, in titulo Popill. lin. 3 (Append. n. LVII).

TABERNACLARIVS, *tabernacularius*, adiect. e TABERNACLVM pro *tabernaculum*, in titulo rom. apud Henzen n. 6101 (collegium TABERNACLARIORVM).

TABERNACLVM, *tabernaculum*, unde etiam TABERNACLARIVS (tabernacularius), apud Plaut. *Amph.* I, I, 270 et 272 (ed. Fleckeisen).

TABIS, *tabes*, in Append. ad Probi art. min. pg. 444 (Eichenfeld et Endlicher).

TABLA, *tabula* (gall. *table*), gr. τάβλα (umbr. ƎИ8A+ tafle), contractum e TABOLA, sicut tablinum e *tabulinum*, apud veteres (Append. ad Probi art. min. pg. 445). Lex Thoria *agr.* cap. 20 (Append. n. LIX): IN · TABLEIS · [PVPLICEIS · SCRIPTA · HABETO].

TABOLA, *tabula*, per contractionem TABLA, apud antiquos, in S. C. *de Bacch.* lin. 26 (Append. n. LVIII), in antiquis legibus Serv. *de Repetund.* capp. 6, 9, 17 (Append. n. LX), Acilia *Repetund.* cap. 3 (Append. n. LVI), et in fragm. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 208 lin. 12).

TABVRNVS, mons Samnii, apud Caudium (Virg. *Aen.* XII, 715 « summove Taburno »). Virg. *Georg.* II, 38: « olea magnum vestire Taburnum ». Grat. *Cyn.* n. 509: « veniat Caudini saxa Taburni ». Serv. ad Virg. loc. cit.: « Taburnus mons Campaniae ». Cf. Polyb. III 100, ubi τὸ Τάβυρνον fortasse legendum pro τὸ Λίβυρνον.

TAGES nomine Genii filius, nepos Iovis, puer dicitur disciplinam dedisse aruspicii duodecim populis Etruriae (Fest. *Qu.* XVI 1 pg. 359). Ioann. Lyd. *De ostent.* cap. 3: Ἦν δὲ ἄρα τὸ παιδίον ὁ Τάγης, ὃν δὴ καὶ χθόνιον Ἑ[ρμῆν] εἶναι τοῖς Ἕλλησιν ἔδοξεν, ὥς που καὶ Πρόκλος φησὶν ὁ Διάδοχος. Ovid. *Metam.* XV, 552 sqq.:

« At Nymphas tetigit nova res; et Amazone natus
Haud aliter stupuit, quam quum Tyrrhenus arator
Fatalem glebam mediis adspexit in arvis,
Sponte sua primum, nulloque agitante, moveri,
Sumere mox hominis, terraeque amittere formam,
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigenae dixere Tagen, qui primus Etruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros ».

Cic. *De div.* II, 23: « Tages quidam dicitur in agro Tarquiniensi, quum terra araretur, et sulcus altius esset impressus, exstitisse repente, et eum affatus esse, qui arabat. Is autem Tages, ut in libris est Etruscorum, puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia ». Mart. Capella lib. II § 157 pg. 210: « Tages sulcis emicuit et ritum statim gentis sypnumque monstravit ». Cf. Ioann. Lyd. op. cit. capp. 2 sqq., 27, 54, Censorin. *De die nat.* cap. 4, Stat. *Silv.* V, II 1, Lucan. *Phars.* I 637, Colum. X 345, Serv. in Virg. *Aen.* II 781, VIII 398, Mart. Capell. lib. VI § 637 pg. 520, Amm. Marcell. XXI, I 10, Arnob. II 69 pg. 100, Dempester *Etr. reg.* I 239 sqq., Niebuhr *Hist. rom.* I 198 suiv., Müller *Die Etr.* I 73, II 25, 89, 174, Kosegarten *De prisca Aegypt. litterat.* I 66 sq., Vannucci *Storia dell'Italia antica* I 225 sg. ed. 2.ª — Tageticus, adiect. ad Tagem pertinens, ut Tagetica sacra (Carminius apud Macrob. *Saturn.* V, 19 pg. 554), et Tagetici libri (Amm. Marcell. XVII, X, 2).

TAGO, *tango*, antiquo scribendi more, e rad. tag- pro tang-, umbr. -ꓘA+ (tak-), sanscr. tig' (cf. osc. ->ИNT [TANG-]). Fest. *Qu.* XV, 32 pg. 356 (Paul. pg. 357): « Tagit Pacuvius in Teucro [vs. 344]: *Ut ego, si quisquam me tagit.* et tagam idem in Hermiona [vs. 165]: *Aut non cernam, nisi tagam*, sine dubio antiqua consuetudine usurpavit. nam nunc ea sine praepositionibus non dicuntur, ut contigit, attigit ». Lex antiquissima, Numae regi adtributa (Aul. Gell. IV, 4): Pelex asam Iunonis ne tagito; si taget Iunoni crinibous demissis arnum feminam caidito. — Taxis pro *tetigeris*, usurpavit Varro apud Non. II 822 et 856 = pgg. 176, 180.

TAGVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 418.

TADAIT, *—et*, coniunct. praes. 3 pers. sg., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 14, 53, Huschke *Die osk.* etc. s. 359, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 6, 9), in tab. Bant. n. 2897 lin. 10. *Requirat* exponit Huschkius op. cit. s. 93 (cf. gr. ζητεῖν). Alii legere malunt tacait, quod comparant cum voc. TACVSIM (Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 19 sqq.; cf. Kirchhoff et Schweizer in *Zeitschr.* cit. III 131, 209, 221).

TADIATES, populi vetusti, in Aequicolis (Plin. III, XVII, 2). Cf. Tadinates, et gentil. Tadius (Grut. 471 5 sq., Oliv. *Marm Pisaur.* n. 61 pg. 27, Mommsen n. 1772, 4519, 7131 Thadia), unde Tadienus (Nicolai *Basil. di S. Paolo* n. 110 pg. 107).

TADINATES, populi Umbriae, quorum meminit Plin. III, XIX, 2. Vide Ǝ+AИIꟼA+ (tarinate), et cf. TADIATES et TARINATES.

TAEDA, in exiguas arvina est miculas catillaminum insecta de more (Arnob. VII, 24).

TAEDVLVS, *fastidiosus*, apud veteres (Paul. pg. 361). Fest. *Qu.* XVI, 4 pg. 360: « Taedulum antiqui interdum pro *fastidioso;* interdum, quod omnibus taedio esset, ponere soliti sunt ».

TAETRIOR, *tetrior*, in cod. Cic. *De rep.* III 33 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 122).

TAETRITVDO, *tetricitas*, apud Att. vs. 556 (Non. II 854 = pg. 179).

TAETRIVS, *tetrius*, in cod. Cic. *De rep.* II, 26 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 106).

TAETRO, *foedo*, apud Pacuv. vs. 304 (Non. II 837 = pg. 178).

TAFANIES, *Tafanius* vel *Tabanius*, gentilitium volscum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325), ut MA : CA : TAFANIES (in lamina Velit. n. 2736 lin. 4) = *Marcus* vel *Manius Caii* filius *Tafanius* (Lanzi II 618 = 532 ad n. 13, Huschke *Die osk.* etc. s. 260, 264, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 8) vel *Tabanius* (Mommsen s. 320). Cf. etr. ꓶAINV8A+ (tafunial).

ƧNIϘI8NT (tafidins), *Tafidinus*, cognomen samnit., ut ƧNIϘI8NT · BNM · ƧHNTƧ · NƆ (gn staiis mh tafidins) = *Gnaeus Staius Magii* filius *Tafidinus* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 188, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 363), in titulo n. 2872.

Ǝꓶ8A+ (tafle), *in tabula*, subst. f. locat. (?) sg. 1 decl., e rad. -A+Ƨ (STA-), rom. *sta-re*, et suff. fla, apud Umbros (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 24, Aufr. et Kirch. I 18, 91, 162, II 345, Huschke *Die iguv. taf.* s. 326, 551, 611). Tab. eugub. IIb 12: V+:DƎ8DIꟻƎ : Ǝꓶ8A+ (tafle [pir fertu]) = *in tabulam ignem ferto*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 15, VIII 32, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123.

TAHNIA, *Tannia*, praen. fem., perperam pro THANIA, ut in tegula etr. n. 281 TAHNIA · ANAINIA.

-ꓘA+ (tak-), *tagere* (tang-ere), radix umbr. (= sanscr. tig') in voc. ƎDꓘA+NA (an-takre) et ƧƎDꓘA+NA (an-takres) = *in-tegris*. Cf. rad. osc. -ꓘNNT (TANG-).

TACINA, fluvius sive potius oppidum, in Bruttiis, apud Antonini *itiner.* pg. 114.

TACITA, dea silentii, eadem quae Muta (cf. Plutarch. in *Numa* VIII, 7). Ovid. *Fast.* II, 571 sq.:

« Ecce anus in mediis residens annosa puellis,
Sacra facit Tacitae; vix tamen ipsa tacet ».

TACVSIM, —*im*, subst. acc. sg. 3 decl. (?), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298), in tab. Bant. n. 2897 lin. 29. Ad rad. tac- pro tang-, sicut ЯVNIꓘNNT (TANGINVD) = *sententiâ*, trahit Langius (*Die osk. inschr.* etc. s. 21, 27 sq.; cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 209, 212, 218, 221).

?ƎꟼAꓶA+ (talape), in vase etr. n. 446.

TALASIO seu Talassio et Thalassio, vel Talassus seu Talassius, gr. Ταλάσιος, h. e. *Hymenaeus*, apud Romanos, cuius origo ad Sabinarum raptum refertur (Liv. I 9, Serv. ad Virg. *Aen.* I 651 « Thalassio », Martial. I 36, XII 42 et 96, Catull. LXI 134, Plutarch. in *Rom.* XV 2 sqq., *Pomp.* IV 3 sqq., *Quaest. rom.* n. 31). Fest. *Qu.* XV, 26 pg. 351 (Paul. pg. 350): « Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanifici, τάλαρον, id est quassillum, i[nde enim so]litum appellari Talassionem. [at .....] historiarum scriptor, Talassium ait [nomine] virum, rapta virgine unicae p[ulchritu]dinis, quod ei id coniugium fuerit fe[lix, boni] hominis † gratia nunc redintegrari ». Cf. gentil. Talasius apud Grut. 883 16, et Murat. 1486 6.

Ǝ+ANƎꓶA+ (talenate), *Talenatibus*, adiect. m. dat. et abl. pl. 2 decl. (pro talenates), ab oppido umbrico *Talena* vel *Taleno* aliunde ignoto (Aufr. et Kirch. I 105, 163, II 107, 338, Huschke *Die iguv. taf.* s. 317). Tab. eugub. IIb 4 sq.: Ǝ+ANƎꓶA+ ƎD+Ǝ | Ǝ+ANƎꓶA+ (talenate etre talenate) = *Talenatibus, alteris Talenatibus*. Cf. Lanzi II 665 = 576, 729 = 637, 836 = 745, et Grotefend *Rud. l. u.* III 11, VIII 16.

IꓶA+ (tali), in olla etr. n. 2596.

TALIA vel talla, folliculus caepae, a θαλλός (ramus viridis). Fest. *Qu.* XVI, 2 pg. 359 (Paul. pg. 358): « Taliam Cornificius posuit, unde et Talassus. Taliam alii folliculum cepae ». Gloss. apud Labb.: « talla, κρομμύου λέπυρον ». Cf. Lucil. apud Non. III 67 = pg. 201.

TALIARE, *dividere*, ital. *tagliare* (vide TALIATVRA). Non. IV 473 = pg. 414: « Taleas, scissiones lignorum, vel praesegmina Varro dicit, de Re rust. lib. I [XL, 4]: nam etiam num rustica voce intertaliare dicitur *dividere* vel *excidere* ramum: *Ex utraque parte aequabiliter praecisum, quas alii clabulas* (al. clavolas), *alii taleas appellant* ».

TALIATVRA, ital. *tagliatura*, e taliare (ital. *tagliare*). *Gromat. vet.* pg. 360 (Lachmann): « Terminus si aliquam *cissuram*, hoc est taliaturam, habuerit, montem *cissum*, id est taliatum, ostendit ».

TALIATVS, ital. *tagliato*. Vide TALIATVRA.

?AOIꓶAT (talitha), in etr. speculo n. 2154.

AMIꓶAX (talina), in titulo Tridentino n. 12.

ΤΑΛΙΟΝ, locus Apuliae, apud Diod. Sic. XX, 26. Cf. ITALIVM.

ƎꓘꓶAT (talce), vox etr. originis et significationis ignotae, in olla sepulcr. n. 2570 bis. Cf. cognom. rom. Talicius apud Murat. 1501 3, et Mommsen n. 6310 4.

ΤΑΛΚΙΝΟΝ, oppidum Corsicae, apud Ptol. III, 2.

ΤΑΛΑΟΣ. Vide TALVS.

IΘƎMꓶAT (talmethi), Αδμήτος (Admetus), Thessaliae rex, in gemma etr. n. 2215 (Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 145 sg.; cf. Conestab. in *Bullett.* cit. an. 1859 pg. 84 nt. 2).

ƎOIMꓶAΓ (talmithe), Παλαμήδης (Palamedes), in etr. speculo n. 2513 (cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* III, 63).

TALOS. Vide TALVS § 2.

TALPIVS, gentil. Placentinum, ut Μάρκος Τάλπιος Οὐιταλὶς Μάρκου υἱός, πόλεως Πλακεντίας, apud Phleg. Trall. fragm. n. 29. Cf. gentil. Talponius apud Furlan. *Lap. Patav.* n. 162 pg. 171 et n. 526 pg. 400 (*Lap. Est.* n. 23 pg. 99 et n. 29 pg. 111).

TALVS, praenomen apud Sabinos (Paul. pg. 358). Fest. *Qu.* XVI, 1 pg. 359: « Talus in Sabinorum nominibus praenominis loco videtur fuisse ». Τάλλος Τύραννος

Sabinus, Tatii socius, memoratur a Dionys. Halic. II, 46 (Lupi cod. Τάλος).

§ 2. Talos, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 513.

..ƎMA+ (tame..), in inscr. etr. n. 2340 lin. 2. Vide AQƎMA+ (tamera).

TAME, *tam*, adverb. apud antiquos. Fest. *Qu.* XVI, 3 pg. 360: « Tame in carmine [*Saliari*] positum est pro *tam* ».

AQƎMA+ (tamera), ἡμερὰ (dies)?, apud Etruscos (Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 45), in titulis sepulcr. n. 2056 (lin. 3-4), 2058, 2100, 2140 (?). Cum gr. τέμενος, *templum*, comparat Sec. Campanarius (*Giorn. arcad.* CXIX, 343 sg.).

ƧAQVΘAIMA+ (tamiathuras), in sepulcr. Urbevet. inscr. n. 2033 bis *B*.

TAMINO, *sacra violo* (contamino). Not. Tiron. pg. 123: « Tamino, attamino, contamino ». Fest. *Qu.* XVI, 6 pg. 363: « Taminare violare [sacra: hinc attaminare] et contaminare dictum, videlicet ..... ilintate ».

TAMISIVS, gentil. Anagninum (vide MVSTELA).

AIИMA+ (tamnia), *Taminiâ*, n. pr. fem. abl. sg., pro tamnial (cf. AИИA+ tanna). Urna Perus. n. 1173: AIИMA+ | · IИƧAↃ · ꟼA (ar casni tamnia) = *Arria Casinia* vel *Arrius Casinius Taminiâ* nat. — Taminius est gentilitium rom. apud Grut. 128 1, Murat. 204 3, 1501 4, Doni cl. XIV n. 44 pg. 431, Furlan. *Lap. Patav.* n. 102 pg. 110 (*Lap. Est.* n. 8 pg. 50), Mommsen n. 5113, 6310 (213).

TAMPILVS, *Tamphilus*, cognom. rom. in numis gentis Baebiae (Cohen *Méd. consul.* pg. 57).

TAMTVS, *tantus*, adiect., in lege Iul. *Municip.* cap. 2 (Mazocchi *Tab. Heracl.* pg. 325).

..ИA+ (tan..), in titulo etr. n. 2279 lin. 5.

TAN, *tam*, adverb. = TAME, in titulo sepulcr. apud Grut. 772, 7, et in cod. Cic. *De rep.* I 9 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 59).

AИA+ (tana), *Tannia*, praen. fem. pro AИAO (thana), in operc. ossuarii Clus. n. 534 bis *l*. Vide ꓘΦƎAИA+ (tanaephl).

TANAGER vel Tanagrus, Lucaniae fluvius, de quo Plin. II, CVI, 3: « Et in Atinate campo fluvius mersus post XX M. pass. exit ». Virg. *Georg.* III, 151: « silvaeque et sicci ripa Tanagri ». Ubi Servius: « sicci Tanagri: non multum valentis. Tanager autem fluvius est Lucaniae. [Et *sicci* ad tempus aestatis relatum est. Est enim torrens hyeme] ».

?ꓘΦƎAИA+ (tanaephl), *Tanaquil* (?), fortasse praen. etr., pro ꓘIƎ↓ИA+ (tanchvil), nisi legendum tana ephl (Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 53 et an. 1855 pg. 55), in operc. ossuarii Perus. n. 1691.

TANAIS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 513.

TANAQVIL -is, gr. Τανακυλλὶς -ίδος (Plutarch. *De mulier. virt.* in princ., *Quaest. rom.* n. 36, *De fort. Rom.* cap. 10) et Τανακύλα vel Τανακύλλα (Dionys. Halic. IV 47), praen. fem. etr. (Mart. Capella §§ 241, 279, 294, Charis. pg. 29 = 17 P., Val. Prob. pg. 1444 P.; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 19), antiquiori orthographia ꓘIƎ↓ИAO (thanchvil), ꓘIƎV↓ИAO (tanchuvil) et ?ꓘΦƎAИA+ (tanaephl), diminut. Thaniae. Cf. inscr. apud Grut. 782 9.

§ 2. Est nomen uxoris Tarquinii Prisci, Romanorum regis (Plin. XXXVI, LXX 1, Val. Max. VI, I 1, Dionys. Halic. III 47, IV 2, 30), magni animi feminae (Liv. I 34, 39, 41, 47, vide TARQVINIVS), quae Caia Caecilia vocata est. Plin. VIII, LXXIV, 1: « Lunam in colo et fuso Tanaquilis, quae eadem Caia Caecilia vocata est, in templo Sangi durasse, prodente se, auctor est M. Varro: factamque ab ea togam regiam undulatam in aede Fortunae, qua Ser. Tullius fuerat usus ». Paul. pg. 95: « Gaia Caecilia appellata est, ut Romam venit, quae antea Tanaquil vocitata erat, uxor Tarquinii Prisci regis Romanorum, quae tantae probitatis fuit, ut id nomen ominis boni causa frequentent nubentes, quam summam asseverant lanificam fuisse ». Cf. Iuven. VI 566, et Claudian. *Laus Ser. reg.* vs. 16.

TANARVS, nunc *Tanaro*, fluvius Italiae superioris, in Padum influens (Plin. III, XX, 4). Tanarius est gentilitium rom., ut Q. Mucius Tanarius (Fabr. cap. X n. 510 pg. 742). — Cf. Tanarus cognomen Iovis (in titulo apud Orell. n. 2054), quod trahitur ad celt. *tanar* (tonitru).

ƧИИT (tanas), quod legitur in titulo samnitico n. 2879, pro gr. Ἀθανᾶς (Minervae) sumit Guarinius (*Lexic. osco-lat.* pg. 15) et Huschkius (*Die osk.* etc. s. 154). Mommsenio est praenomen virile, comparandum cum ΜΑΡΑΣ (*Die unterit. dial.* s. 298). Cf. Lanzi II 611 = 525 ad n. 10, et vide etr. AƧAИA+ (tanasa), quod sequitur.

?AƧAИA+ (tanasa), in urna Clus. n. 758. Vide AƧAИAO (thanasa).

ИI>ИИT (tangin), pro ЯVИI>ИИT (tanginúd) h. e. *decreto*, in titulo Pompeiano n. 2792.

TANGINEIS, *decreti*, *sententiae*, subst. m. genit. sg. 2 decl., e tangino, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298, Huschke *Die osk.* etc. s. 315, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 52 sqq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 9 sq.: SIOM · DAT · EIZASC · IDIC · TANGINEIS | DEICVM = *se de illis id sententiae dicere.* Vide ЯVИI>ИИT (TANGINVD).

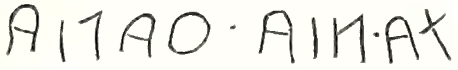
TANGINOM, *decretum*, *sententiam*, subst. m. acc. sg. 2 decl., e tangino, apud Samnites (Guarini *Comm.* V 121 et *In comm. V exc.* pg. 30, Huschke *Die osk.* etc. s. 316, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 49 sq., Lange *Die osk. inschr.* s. 10). Tab. Bant. n. 2897 lin. 9: POVS · TOVTO · DEIVATVS · TANGINOM · DEICANS = *ut*

populus iurati sententiam dicant (Kirchhoff op. cit. s. 79). Vide voc. sq.

ꟼVИI>ИꟼT (tanginúd) et ꟼVИI>ИꟼT (TANGINVD), *decreto*, *sententiâ*, subst. m. abl. sg. 2 decl. (genit. TANGINEIS, acc. TANGINOM), apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 10, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 298, Huschke *Die osk.* etc. s. 316, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 49, 65, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 28), fortasse e rad. ->ИꟼT (TANG-) = umbr. ->ꟼ+ (tak-) pro tag-, rom. *tang-ere*, comparandum cum gr. *τασσεῖν* (Guarini *In comm. V exc.* pg. 25, *In cipp. osco-abell. dir.* pgg. 30, 43, et *Lex. osco-lat.* pg. 62, Mommsen loc. cit., Huschke op. cit. s. 38, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 20 sq.; cf. Quaranta op. cit. pg. 63 nt. 1, et *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852), sive potius e rad. tang-, rom. *tongere* i. e. *noscere* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 70, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 3, XIII 163 sq.). Tab. Abell. n. 2783 lin. 8: ꟼVИI>ИꟼT · ꟼ[Ⅎ]ƎTꟼИƎꟼ (tab. Bant. n. 2897 lin. 3, 6 sq. SENATEIS · TANGINVD, inscr. n. 2871 S · T ·) = *senati sententiâ;* lin. 35 sq.: ꟼVИ|I>ИꟼT · ꟼƎƎVꟼ · ꟼƎTꟼИƎꟼ (senateís suveís tanginúd) = *senati sui sententiâ;* lin. 15 sq., 50 sq.: ꟼVИI>ИꟼT · ꟼꟼKIИIVИ (múinikad tanginúd) = *communi sententiâ.* In titulis Pompeianis: ꟼVИI>ИꟼT · ꟼƎIИИƎBИVK (kúmbennieís tanginud, n. 2791 lin. 5-6) et ..I>ИꟼT · ꟼƎIИИƎBИVK (kúmbennieís tangi.., n. 2794) = *conventus decreto.* Adde titulos Pompeian. n. 2789 (ꟼVИI>Иꟼ[T]), n. 2792 (·ИI>И[ꟼT]). Cf. cognom. rom. Tancinus (Grut. 917, 8), et *Ταγγῖνος* apud Appian. *De bello Hisp.* cap. 77.

TANETVM vel Tannetum, *Τάννητον* (Ptol. III 1, al. *Τάννητον*, vulgo *Τανίτον*), nunc *Tanedo*, vicus Italiae superioris, inter Regium Lepidum et Parmam, Pado propinquus (Liv. XXI 25, XXX 15; Antonini *itiner.* pg. 287 et *Tab. Peuting.* segm. IIIc « Tannetum »). Polyb. III, 40: *Τάννητος κώμη.* — Eius incolae Tanetani dicuntur (Plin. III, xx, 2).

AIИA+ (TANIA), *Tannia*, praen. fem. etr., pro AIИAO (THANIA), ut « thania thapia » (n. 130) = *Tannia*

Appia; et TANIA SVDERNIA (n. 285).

AИИA+ (tanna), comparandum cum rom. *damnum*, occurrit in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 1. Aliis est praen. etr. = AIИAO thania (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 89, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 311, Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 18).

TANNIA, praen. fem. etr. = AIИA+ (TANIA), pro AIИAO (THANIA), ut TANNIA · ANAINIA in tegula etr. n. 281. Inscr. Atest. apud Furlan. n. 20: A · VETVRIO · A · F · PATRI | PETRONIAI · A · F · TANNIAI · MATRI | TERENTIAI · T · F · SECVNDAI · VXORI | C · VETVRIVS · A · F · LEG · V̄ ... | TESTAMENTO · FIERI · IV ...

XAꟼOXAᛚIKꟼOI (tanotaliknoi), *Tanotaligeni* h. e. *Tanotali filii*, e XAꟼOXAᛚOS = *Tanotalus* (cf. XDVXIKꟼOS = *Drutigenus* h. e. *Druti filius*), in lapide Novar. n. 41 bis lin. 2.

XAꟼOXAᛚOS, *Tanotalus*, n. pr. m. (unde XAꟼOXAᛚIKꟼOI), pro Danotalos (cf. DANOTALE in titul. Arecom. apud Grut. 746, 6) vel Dannotalos (genit. DANNOTALI in titulo gallico apud *Beiträge zur vergl. sprachf.* III 163), in lapide Novar. n. 41 bis lin. 9.

Ǝᛚ+ИA+ (tantle), *Tantilius*, gentil. etr. (genit. MƎᛚ+ИA+ tantleś). In urnis Perus.: Ǝᛚ+ИA+ OИAA (arnth tantle, n. 1332) = *Aruns Tantilius*, et ƎᛚTИAT VA (au tantle, n. 1331) = *Aulus Tantilius.* Tantilius est gentilitium rom., apud Mommsen n. 2463, 6645, unde Tantuleius (Mommsen n. 4169).

MƎᛚ+ИA+ (tantleś), *Tantilii*, n. pr. m. genit. sg., e Ǝᛚ+ИA+ (tantle) = *Tantilius*, apud Etruscos. In marm. sepulcr. n. 1330: MƎᛚ+ИA+OИAA (arnth tantleś) = *Aruntis Tantilii.*

TANTO, *tanta*, adiect. fem., apud Samnites, in voc. ETANTO (umbr. VꟼИAꟼƎ etantu), quod vide.

V+ИA+ (tantu), *tanta*, adiect. fem., apud Umbros, in voc. VꟼИAꟼƎ (e-tantu) = osc. ETANTO. Cf. sestentasiaru (VꟼAIƧA+ИƎ+ƧƎƧ) = *sextantasiarum.*

TAXATOR, qui aliquem maledictis tangit (Paul. pg. 357). Fest. *Qu.* XV, 32 pg. 356: « Taxat verbum ponitur in his †, quae finiuntur, quoad tangi liceat. in litibus quoque, arbitr[i]o ve cum proscribitur, quoad ei ius sit statuendi, *taxatio* dicitur, quae fit certae summae. a tangendo autem dici etiam scaenici testimonio sunt, qui taxatores dicuntur, quod alter alterum maledictis tangit ».

TAXILLVS, *talus*, apud veteres. Pompon. vs. 189 sq.: « Interim Dum contemplor orcam ... taxillos perdidi ». Cf. Cic. *Orat.* cap. 15, et Forcell. *Lexic.* s. h. v.

TAXIM, *tetigerim.* Vide TAGO pro *tango.*

TAXSAT, *taxat*, in tab. Bant. cap. 2 (Append. n. LVI).

? IⅡA+ (tapi). Vide ITAT (tati).

TAPIOS, *Tampius*, gentil. ital., ut ..CIO · TAPIOS · M · ᛚ · (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 150), TAΠIA · Q · VESTORI (op. cit. n. 151). Cf. TAMPIAI | DIOVEI (Furlan. *Lap. Pat.* pg. 435 n. 617) et C · TAMPIVS · S · F · SER · TARENTEINVS (Mommsen op. cit. n. 1134).

VИƎꟼƧIⅡAꟼ (tapistenu), *—um*, subst. acc. sg. 2 decl. pro tapistenum, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II, 377). Tab. eugub. IV 30: VꟼƎBAO : VИƎꟼƧIⅡAꟼ (tapistenu habetu) = *—um habeto*, al. *coenam dapalem habeto* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 32, 35), *tapetum habeto* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 439).

ᗅᴎIƧᴎᗅT (tapsina), *Tapsenna*, gentil. etr. In operc. ossuarii n. 286: ᗅᴎIƧᴎᗅT : ᒧ (l. tapsina) = *Lartia Tapsenna.* — Tapsenna est gentilitium rom., ut P · TAPSENNA · P · F · PROCVLVS (Fabr. cap. IV n. 164 pg. 275, Doni cl. VI n. 169 pg. 272, Mommsen n. 3994).

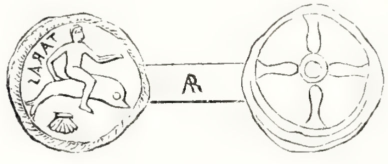
TAPVLLA dicta est lex quaedam de conviviis (Paul. pg. 362), e tapulo h. e. *mensa* apud antiquos (Müller in Fest.). Fest. *Qu.* XVI, 5 pg. 363: « Tappulam † legem convivalem ficto nomine conscripsit iocoso carmine Valerius Valentinus, cuius m. Lucilius hoc modo: *Tappulam † rident legem concere opimi* (leg. *congerre optimi*) ».

?ᑫᗅT (tar), in lapide etr. n. 2182.

TAPABHNIOI, populi Corsicae, apud Ptol. III, 2 (al. Ταρακήνιοι, Ταραβένιαι, Ταῤῥαβήνιοι, Ἐραταβίνοι).

TARACIA Caia, virgo vestalis, apud Plin. XXXIV, XI, 4. Taracius est gentilitium rom., ut CN · TARACIVS · CN · F, in titulo Campano (Mommsen n. 3833).

TARAS, filius Neptuni, qui primus Tarentum condidisse dicitur (Pausan. *Phoc.* XIII 10, Scymn. Ch. vs. 330 sq., Serv. ad Virg. *Georg.* IV 126, *Aen.* III 551, VI 773; cf. Stat. *Silv.* I, I 103). Pollux IX, VI § 80: Καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ταραντίνων πολιτείᾳ φησὶ, καλεῖσθαι νόμισμα

παρ' αὐτοῖς νοῦμμον, ἐφ' οὗ ἐντετυπῶσθαι Τάραντα τὸν Ποσειδῶνος, δελφῖνι ἐποχούμενον.

TARATANTARA, vox tubae ab Ennio ficta (Serv. ad Virg. *Aen.* IX, 503).

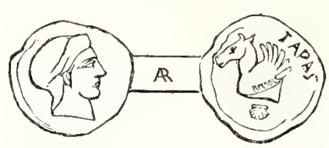
TARGINES, fluvius Italiae inferioris, in Bruttiis, apud Plin. III, XV, 2.

TARDITIES, *tarditas*, apud antiquos. Att. vs. 278: « Multa amittuntur tarditie et socordia ».

TARDITVDO, *tardities* (tarditas), apud Plaut. *Poen.* III, I 29 et Att. vs. 69.

TARDOR, *tarditas*, apud veteres. Varro (Non. III 255 = pg. 229): « Ne me pedatus versuum tardor *etc.* ».

TARENTVM et Tarentus, Τάρας (Strab. VI, III 1 sq., 5, 7, VII, VII 5, Ptol. III 1 al. Τάρεντον, Scyl. Caryand. § 14, Scymn. Ch. vs. 330, Herodot. I 24, III 128, IV 99, Thucyd. VI 34, 44, 104, VII 1, VIII 91, Diod. Sic. VIII 21, XI 52, XX 104, Polyb. II 24, III 75, VIII 25 *a*, 28, IX 9, X 1, Pausan. *Lac.* XII 5, *Phoc.* X 6, Aristot. *Polit.* IV, IV 1, V, II 8, Appian. *De reb. samn.* cap. 7 sq., *De bello Ann.* capp. 32, 34, 49, *De reb. syr.* cap. 15, *De bell. civ.* II 40, V 50, 80 sq., 84, 93-99, 103, Plutarch. in *Fab. Max.* XXI 2, XXII 2, in *Pyrrh.* XV 1, XVI 1, Lucian. XIV 6, Philostr. *Vit. Apoll.* VII, VIII 1, Fl. Ios. *Ant. iud.* XVII, V 1, Dicaearch. Messen. fragm. n. 31), nunc *Táranto*, urbs Magnae Graeciae (Liv. XXIV 13, XXV 8 sqq., XXVII 15 sq., Plin. III, XVI 1, VIII, LXXIII 1 sq., XV, XIX 3, XXXIV, VI 1, XVIII 1, Flor. II 6, Tacit. *Ann.* XIV 12, 27, *Hist.* II 83, Iustin. III 4, Mela II, IV 8, Oros. IV 1, Horat. *Od.* I, XXVIII 29, *Sat.* I, VI 105, II, IV 34, *Ep.* I, VII 45, XVI 11, Cic. *De orat.* II 67, *Brut.* cap. 18, *pro Cluent.* cap. 9, *Epist. fam.* VII 12 = n. 170, XI 27 = n. 715, *ad Att.* IX 15 = n. 356, *De sen.* capp. 4, 12, Val. Max. II, II 5, IV 5, Lucan. V 376 « antiquusque Taras », Sil. Ital. XII 434, XV 320, Sidon. *Carm.* V 430, inscr. apud Orell. n. 541, numi n. 2985*a* T, TA, TAP, ᗅϘᗅT [TAPA], ƧᗅЯᗅT

[TAPAΣ], Antonini *itiner.* pgg. 119, 121, *Tab. Peuting.* segm. VI *b*), cuius conditor fuit Taras Neptuni filius (vide TARAS). Auxit vero et amplificavit Phalantus Lacedaemonius cum Partheniis illic appulsus Lacedaemoniorum colonia (Diod. Sic. VIII 21, XV 66, Max. Tyr. *Dissert.* XXXV 7, Horat. *Od.* II, VI 11 sq., III, V 56, Flor. I 18, Ovid. *Metam.* XV 50 « Lacedaemoniumque Tarentum », Serv. ad Virg. *Aen.* VI 773). Sil. Ital. XI, 16 sq. (cf. VII, 665):

« Inde Phalanteo levitas animosa Tarento,
Ausonium laxare iugum ».

Solin. II, 10: « Ab Heraclidis Tarentum ». Iustin. XX, 1: « Quid Tarentini? quos Lacedaemone profectos Spuriosque vocatos accepimus ». Polyb. VIII, 35: Πολλὰ δὲ τοιαῦτα κατὰ τὴν χώραν καὶ κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχει τοῖς Ταραντίνοις, διὰ τὸ καὶ τὴν ἀποικίαν καὶ τὴν συγγένειαν ὁμολογουμένην αὐτοῖς εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους. Paus. *Phoc.* X, 6 (cf. XIII 10 et *Lac.* XII 5): Τάραντα δὲ ἀπῴκισαν μὲν Λακεδαιμόνιοι, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο Σπαρτιάτης Φάλανθος. Στελλομένῳ δὲ ἐς ἀποικίαν τῷ Φαλάνθῳ λόγιον ἦλθεν ἐκ Δελφῶν ὑετοῦ αὐτὸν αἰσθόμενον ὑπὸ αἴθρᾳ τηνικαῦτα καὶ χώραν κτήσεσθαι καὶ πόλιν. Scymn. Ch. vs. 330-336:

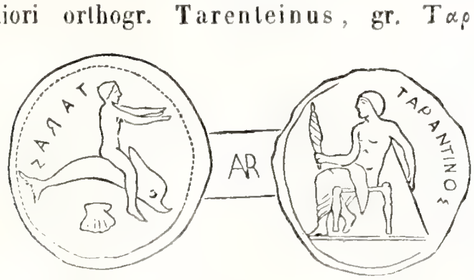
Εἶτεν μεγίστη τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Τάρας,
ἀπό τινος ἥρωος Τάραντος λεγομένη,
Λακεδαιμονίων ἄποικος, εὐδαίμων πόλις.
Οἱ Παρθενίαι ταύτην γὰρ ἔκτισαν πρότου
Εὔκαιρον, ὀχυρὰν, φυσικὸν εὐτύχημά τι·
συναγομένη γὰρ λιμέσιν ἐπὶ νῆσον δυσὶν
πάσῃ σκεπεινὴν ναὶ καταγωγὴν ἔχει.

Flor. I, 18: « Tarentus, Lacedaemoniorum opus, Calabriae quondam et Apuliae totiusque Lucaniae caput, quum magnitudine et muris portuque nobilis, tum mirabilis situ: quippe in ipsis Adriatici maris faucibus posita, in omnes terras, Istriam, Illyricum, Epirum, Achaiam, Africam, Siciliam, vela dimittit. Imminet portui ad pro-

spectum maris positum maius theatrum; quod quidem caussa miserae civitati fuit omnium calamitatum ». — Tarentini, gr. Ταραντῖνοι (Herodot. III 128, VII 170, Diod. Sic. XI 52, XII 23, 36, XV 66, XVI 61 sqq., XX 104 sq., Polyb. I 20, III 118, IV 77, VIII 25*a*, 26 sq., 30, 32-36, XI 12, XVI 18, Pausan. *Att.* XII 2, *Lac.* X 5, *Phoc.* X 6, XIII 10, Aristot. *Polit.* VI, iii 5 et fragm. n. 255, Strab. V, iv 12, VI, i 8, 13 sq., Dionys. Halic. *Excerpta* pgg. 2315 sq., 2339, 2348 ed. Lips. 1775, Appian. *De reb. samnit.* cap. 7, *De bello Ann.* cap. 32 sqq., Plutarch. in *Fab. Max.* XXI 1, XXII 4, 6 sq., in *Pyr.* XIII 2, XV 1, XVI 1, Philostr. *Vit. Apoll.* III, xv 4, Arrian. *Ars tact.* cap. 4, Aristox. Tarent. fragm. n. 15, Clearch. Solens. fragm. n. 9, Euphor. Chalcid. fragm. n. 5), in numis n. 2985*b* TAPAN, TAPANT, TA-

PANTINON (TAPANTINΩN), eius urbis cives appellantur (Liv. VIII 7, IX 14, epit. libb. xii, xiv sq., XXII 61, XXIV 13, XXV 7 sqq., XXVI 39, XXVII 21, 25, Plin. IX, viii 6, Iustin. III 4, Flor. I 18, Cic. *pro Arch.* cap. 3, *De fin.* I 3, Val. Max. V, i 3 ext., Oros. IV 1, 3, inscr. apud Orell. n. 1042). Acta triumph. Capitol.: [L · AIM]ILIVS · Q · F · Q · N · BARBVLA · AN · CDLXXIII PRO · COS · DE · TARENTINEIS · SAMNITIBVS ET · SALLENTINEIS · VI · IDVS · QVINT·; – C · FABRICIVS · C · F · C · N · LVSCINVS · II · AN · CDLXXV COS · II · DE · LVCANEIS · BRVTTIEIS · TARENTIN · SAMNITIBVS IDIBVS · DECEMBR·; – [SP · CARVILIVS · C · F · C · N · MA]XIMVS · II · AN · CD[XXCI COS · II · DE · SAMNITIB · LVCANEIS · BRVTTIEIS] · TARENTIN[EISQVE .....]; L · PAPIRIVS · L · F · [SP · N · CVRSOR · II · AN · CDXXCI] · COS · DE · TA[RENTINEIS · SAMNITIB · LVCANEIS] · BRVTTIEIS[QVE .....]. — Tarentinus, antiquiori orthogr. Tarenteinus, gr. Ταραντῖνος

(Herodot. III 128, Polyb. VIII 33, XIII 4, Plutarch. in *Fab. Max.* XXI 2 sq., XXII 3, Diog. Laert. V, vi 8, VIII, i 5, viii 21), adiect. ad Tarentum pertinens, ut Tarentina civitas (Val. Max. II, ii 5), iuventus Tarentina (Liv. XXIV, 13), ager Tarentinus (Liv. XXVII 40, Plin. X, xli 2, Varro *De r. r.* I, xiv 4, Censorin. *De die nat.* cap. 4, Frontin. *De col.* pg. 262 Lachmann), territorium Tarentinum (Frontin. op. cit. pg. 211), Tarentinus sinus (Plin. III, xvi 1), gr. Ταραντῖνος κόλπος (Strab. V, i 1 et 3, VI, i 11, iii 1, Ptol. III 1), nunc *Golfo di Taranto*, inter promontoria Sallentinum et Lacinium (Mela II, iv 8), portus Tarentinus (Liv. XXIII 33, Plin. III, xvi 3), littus Tarentinum (Solin. II, 54), arx Tarentina (Liv. XXV 15, XXVII 10) et arces Tarentinae (Solin. II, 22), Tarentini equites (Liv. XXXV 28 sq., XXXVII 40), Tarentina petulantia (Val. Max. IV, iii, 14), bellum Tarentinum (Flor. I 18, Val. Max. II, vii 15), Tarentinum foedus (Tacit. *Ann.* I, 10), Tarentinum sal (Plin. XXXI, xli, 1 sq.), Tarentinum genus uvarum (Plin. XIV, iv, 15), vina Tarentina (Plin. XIV, viii 9, Mart. XIII 125), gr. οἶνος Ταραντῖνος (Athen. I, 48 pg. 27), oves Tarentinae (Colum. VII, ii 3, 5, XI, ii 35, Pallad. XII, xiii 5, Macrob. *Saturn.* II 14), lana Tarentina (Plin. XXIX, ix 4, Varr. *De r. r.* II, ii 18), grecum pecus, quod plerique Tarentinum vocant (Colum. VII, iv, 1), cupressus Tarentina (Cato *De r. r.* cap. 151, Plin. XVI, lx 2), myrtus Tarentina (Plin. XV, xxxvii 1, XVII, xi 2), pyra Tarentina (Colum. V, x 18, Cato *De r. r.* cap. 7, Plin. XV, xvi 2, xviii 3, Macrob. *Saturn.* II 15), porrum Tarentinum (Colum. VIII, xi, 14, Martial. XIII 18), castaneae Tarentinae (Plin. XV, xxv, 2), nux Tarentina (Colum. V, x 14 et *De arb.* XXII 3, Plin. XV, xxv 2, Macrob. II 14, Pallad. II, xv 18), purpura Tarentina (Plin. IX, lxiii 1, Horat. *Ep.* II, i 207), Tarentinae deliciae (Flor. I, 18), Tarentinus Iuppiter (Oros. IV, 1), Archytas Tarentinus (Cic. *De rep.* I 38, *De sen.* cap. 12, Censorin. *De die nat.* cap. 4), C · TAMPIVS · S · F · SER · TARENTEINVS (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1134), Accas Tarentinas * (Varro *De l. l.* VI 24 pg. 82), M · NONIVS · M · L · TARENTINVS (Mommsen n. 2383*g*; cf. n. 2903, 5724) et Abullia Utia Q. f. Tarentina (Mommsen n. 5062). — Ταραντινίδιον est vestis muliebris tenuis et pellucida, apud Polluc. VII 17 § 76 et alios (cf. *Thes. gr. linguae* s. h. v.).

𐌔𐌋𐌉𐌓𐌀𐌕 (tarils), in titulo Tuscan. n. 2101. *Theres* n. pr. fem. genit. sg., e There (Murat. 1641, 2), exponit Vinc. Campanarius in *Giorn. arcad.* CXIX 336 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 162).

𐌄𐌕𐌀𐌍𐌉𐌓𐌀𐌕 (taṛinate), *Tadinatem*, adiect. f. acc. sg. 3 decl., pro taṛinatem, recentiori orthogr. TARSINATEM, e taṛinati = *tarsinati*, quod pertinet ad oppidum umbr. Taṛina vel Taṛinum h. e. *Tadinum*, nunc *Gualdo Tadino* (Olivieri *Sopra alc. monum. Pelasg.* pg. 16, Passeri *Lett. Roncagl.* XV 245 et *Paralip.* pg. 288, Lanzi II 663 = 575, 836 = 745, Grotefend *Rud. l. u.* IV 23, 25, V 32, Aufr. et Kirch. I 122, 124, II 45, 107, 255 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 242 sq.), cuius incolae

Tadinates (Plin. III, xix, 2). Tab. eugub. Ib 16 sq.: |:V8Iᗡ+:Ǝ+ꓤИIꟼꓤ+ꓤ+V+:VMꓤ+ƧꟼV+Ǝ:ꓘƎMVИƎ : MƎMVИ : MVꓘᗡꓤ⊗ꓤИ : MVꓘƧᗡV+ : Ǝ+ꓤИIꟼꓤ+ MƎMVИ : MVꓘ✱VꟼꓤI (enumek eturstamu tuta tarinate trifu tarinate turskum naharkum numem iapuskum numem) = *inde ex—actor civitatem Tadinatem, tribum Tadinatem, Tuscum, Naricum nomen, Iapudiscum nomen.* (tab. VIb 53 sq.: ESO · ETVRSTAHMV · PISEST · TOTAR | TARSINATER · TRIFOR · TARSINATER · TVSCER · NAHARCER · IABVSCER · NOMNER · EETV EHESV · POPLV = *haec ex—actor: quisquis est civitatis Tadinatis, tribus Tadinatis, Tusci, Narici, Iapudisci nominis, exito ex hoce populo*). Cf. TOTAM · TARSINATEM et TRIFO · TARSINATEM (tab. eugub. VIb 58, VIIa 47) = *civitatem Tadinatem* et *tribum Tadinatem*, TOTAR · TARSINATER et TRIFOR · TARSINATER (tab. VIb 59, VIIa 12, 47 sq.) = *civitatis Tadinatis* et *tribus Tadinatis*, TOTE · TARSINATE et TRIFO · TARSINATE (tab. VIIa 11) = *civitati Tadinati* et *tribui Tadinati.*

TARINATES, populi Italiae inferioris, apud Plin. III, xvii, 2. Cf. TADINATES et adiect. umbr. Ǝ+ꓤИIꟼꓤ+ (tarinate).

TARINCRIS, mons Italiae inferioris (cf. gr. τάριχος, ταρίχηρος). In aere Rapin. n. 2741 lin. 6 sq.: OCRIIS TARIN|CRIS = *montis Tarincris* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 341, Huschke *Die osk.* etc. s. 247, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 143).

TARCHETIVS, Albanorum rex, apud Plutarch. in *Rom.* II, 7 (Ταρχετίῳ Ἀλβανῶν βασιλεῖ παρανομωτάτῳ καὶ ὠμοτάτῳ *etc.*).

TARCHO -onis vel Tarchon et Tarcon -ontis, gr. orthogr. Τάρκων vel Τάρχων (ab αρχων), Telephi filius, Tyrrheni dux, qui Etruriae oppido Tarquiniis nomen dedit, et Aeneae adversus Turnum et Rutulos suppetias venit. Strab. V, ii, 2: ἐλθὼν δὲ τήν τε χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ Τυρρηνίαν ἐκάλεσε (Tyrrhenus), καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα, ἀφ' οὗ Ταρκυνία ἡ πόλις, ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν πολιὸν γεγεννῆσθαι μυθεύουσι. Virg. *Aen.* VIII, 505 sqq.:

« Ipse oratores ad me regnique coronam
Cum sceptro misit, mandatque insignia Tarchon,
Succedam castris, Tyrrhenaque regna capessam ».

Id. VIII, 603 sq.:

« Haud procul hinc Tarcho et Tyrrheni tuta tenebant
Castra locis *etc.* ».

Ubi Servius: « *Tarcho* [sic legitur] est latinus nominativus de graeco veniens, ab eo quod est *Tarchon*, perdita litera *n*, et ω in *o* mutata, ut *Apollo*, Ἀπόλλων, *Plato*, Πλάτων ». Sil. Ital. VIII, 472 sq.:

« Lectos Caere viros, lectos Cortona superbi
Tarcontis domus, et veteres misere Graviscae ».

Colum. X, 346 sq. (al. *Tarcho*):

« Utque Iovis magni prohiberet fulmina Tarchon,
Saepe suas sedes praecinxit vitibus albis ».

§ 2. Τάρχων, aruspex, a Tyrrheno Lydo edoctus (Ioann. Lyd. *De ostent.* cap. 2 sq.). Ioann. Lyd. op. cit. cap. 3: Τάρχων δὲ ὁ πρεσβύτερος (γέγονε γὰρ δὴ καὶ νεώτερος, ἐπὶ τῶν Αἰνείου στρατευσάμενος χρόνων) τὸ παιδίον ἀναλαβὼν καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐναποθέμενος τόποις, ἠξίου τι παρ' [αὐτοῦ] τῶν ἀποῤῥήτων μαθεῖν. τοῦ δὲ αἰτουμένου τυχών, βι[βλίον] ἐκ τῶν εἰρημένων συνέγραψεν, ἐν ᾧ πυνθάνεται μὲν ὁ Τάρχων τῇ τῶν Ἰταλῶν ταύτῃ τῇ συνήθει φωνῇ, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης, γράμμασιν ἀρχαίοις τε καὶ οὐ σφόδρα γνωρίμοις ἡμῖν γε ἐμμένων τῶν ἀποκρίσεων.

TARCNA, *Tarquenna* (Tarquinius), antiquiori orthogr. ƧꓤИ↓ꟼꓤT (tarchnas), gentil. etr., ut A · TARCNA (n. 2388) = *Aulus Tarquinius;* M · TARCNA (n. 2363, 2391) = *Marcus* vel *Manius Tarquinius.*

ꓶꓤИƆꟼꓤ+ (tarc̣nal), *Tarquiniā*, n. pr. f. etr. abl. sg., e IƎИƆꟼꓤY (tarcnei), in lapide Clus. n. 669.

+ΛPKNAFAϨ (tarknavas, tarknovos?), in vase Italiae super. n. 37 (cf. TARCNA).

IƎИƆꟼꓤY (tarcnei), *Tarquinia*, familia etr., = IꓤИ↓ꟼꓤ+ (tarchnai), ablat. ꓶꓤИƆꟼꓤ+ (tarcnal), in titulo Perus. n. 2003.

[MIИƆꟼꓤ+] (tarcniś), *Tarquinii*, n. pr. m. genit sg., e TARCNA = ƧꓤИ↓ꟼꓤT (tarchnas), in titulo etr. n. 2630.

TARPEIA, Camillae comes, apud Virg. *Aen.* XI, 656.

§ 2. Virgo Romana, Sp. Tarpeii filia (Liv. I 11, Val. Max. IX, vi 1, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 2, Propert. IV, iv 1, Ovid. *Metam.* XIV 776, Dionys. Halic. II 38 sqq. Τάρπεια, Plutarch. in *Rom.* XVIII 5 et *Parall.* n. 15 Ταρπηΐα). Fest. *Qu.* XVI, 5 pg. 363: « Tarpeiae esse effigiem ita appellari putant quidam in aede Iovis Metellina †, eius videlicet in memoriam virginis, quae pacta a Sabinis hostibus ea, quae in sinistris manibus haberent, ut sibi darent, intromiserit eos cum rege Tatio, qui postea in pace facienda caverit a Romulo, ut ea Sabinis semper pateret ».

§ 3. Tarpeius, adiect. ad Tarpeiam pertinens, ut λόφος Ταρπήϊος (Dionys. Halic. III 69, Plutarch. in *Rom.* XVIII 1, in *Numa* VII 3), vel Ταρπήϊον ὄρος (Plutarch. *Parall.* n. 15; et n. 39 ἀπὸ τοῦ Ταρπίου ὄρους), mons Tarpeius (Liv. I 55, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 2), absol. Tarpeium (Plin. VII, xlv 3, XXVIII, iv 1, Senec. *De ira* I, xvi 4), saxum Tarpeium (Liv. VI 20, XXIV 20, XXV 7, Val. Max. VI, v 1, Aur. Vict. op. cit. capp. 24, 66, Propert. III, xi 45, Vell. Paterc. II 24, Martial. IX 2, Tacit. *Ann.* VI 19), rupes Tarpeia (Liv. VII 10, Lucan. I 196, III 154, Tacit. *Hist.* III 71), Tarpeia arx (Virg. *Aen.* VIII 652, Propert. IV, iv 29, Lucan. VII 758), Tarpeius pater (Propert. IV, i 7, Mart. IX 102) et Tarpeius Iuppiter (Iuven. XII, 6), Tarpeii dii (Lucan. VIII, 863), Tarpeium limen (Iuven. VI 47), Tarpeius

lucus (Propert. IV, viii, 3) et nemus Tarpeium (Propert. IV, iv, 1), Tarpeia sedes (Virg. *Aen.* VIII 347, Lucan. V 27, 306), Tarpeiae aulae (Martial. VII, 60), Tarpeius tonans (Martial. IX 87, XIII 74), Tarpeia fulmina (Iuven. XIII, 78), Tarpeiae quercus (Martial. IV, 54), Tarpeiae coronae (Martial. IX, 41). Varr. *De l. l.* V, 41 pg. 16: « Hic mons (*Capitolium*) ante Tarpeius dictus a virgine vestale Tarpeia, quae ibi ab Sabinis necata armis et sepulta; quoius nominis monimentum relictum, quod etiam nunc eius rupes Tarpeium appellatur saxum ». Fest. *Qu.* XV, 18 pg. 343: « Saxum Tarpeium appel[latum aiunt partem mon]tis, qui ob sepultam Ta[rpeiam ibi virginem, quae] eum montem Sabinis [prodere pacta erat, ita] nominatus est. vel [ab eo, quod, quidam nomine] L. Tarpeius Romulo [regi cum propter raptas virgines adversa[retur, in ea parte, qua sa]xum est, de noxio poena [sumpta est. Quapropter] noluerunt funestum locum [cum altera parte] Capitoli coniungi ». Propert. IV, iv, 93: « A duce Tarpeio mons est cognomen adeptus ». — Τάρπη est urbs Italiae apud Steph. Byz., unde Ταρπαῖον ὄρος et gentil. Ταρπαῖος. — Tarpeius est cognomen rom., ut A · GABINIVS TARPEIVS (Grut. 872 11, Mommsen n. 448).

ΤΑΡΠΙΝΙΟΣ. Vide TARQVINIVS.

TARQVENNA. Vide TARCNA et ƧAИ↓ꟼAT (tarchnas).

TARQVINIA, antiquiori orthogr. TARCNA et ƧAИ↓ꟼAT (tarchnas), gens etrusca ex Tarquiniis (Dionys. Halic. III, 48), ab Hercule oriunda (Dionys. Halic. IV, 29). — Tarquinius, adiect. ad Tarquinium pertinens (Liv. III 39, VI 40), ut Tarquinium nomen (Liv. I 47). Cf. Plin. XXXIII, iv 2, Virg. *Aen.* VI 817, et gentil. Tarquinius apud Murat. 856 9, 1750 14, Maffei *Mus. ver.* 92 3, Mommsen n. 1388, 1531, 1755, 2773.

§ 2. Aruns Tarquinius, Demarati filius (Dionys. Halic. III, 46).

§ 3. L. Tarquinius Priscus, Λεύκιος Ταρκύνιος (Strab. V, iii 4, Dionys. Halic. I 75, III 40 sq., 46, 48 sq., 54, 59, 62, 66 sq., 71 sq., IV 6 sqq., Appian. *De reg.* cap. 2, Diod. Sic. VIII 31, Plutarch. in *Rom.* XVIII 1, Ioann. Antioch. fragm. n. 34; cf. Tzetz. ad Lycophr. vs. 1446 πέμπτον Ταρκίνιον, οὐ Ταρπίνιον), Demarati filius (Polyb. VI 2, Plutarch. in *Rom.* XVI 15, in *Popl.* XIV 1), quintus Romanorum rex (Liv. I 35 sqq., Plin. XV, i 1, XXXIII, iv 2, xix 5, XXXIV, xi 2, xiii 2, XXXV, v 2, xliii 2, xlv 3, XXXVI, xxiv 5, lxx 1, Flor. I 5, 8, Tacit. *Ann.* IV 65, *Hist.* III 72), Tarquiniis oriundus (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 5), ante regnum adeptum Lucumo dictus (Dionys. Halic. III, 48; cf. Müller *Die Etr.* II 118 sq.). Strab. V, ii, 2: Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν ἄγων ἐκ Κορίνθου, καὶ δεξαμένων αὐτὸν, Ταρκυνιτῶν γεννᾷ Λουκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός. γενόμενος δὲ Ἄγκῳ Μαρκίῳ, τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων, φίλος ἐβασίλευσεν οὗτος καὶ μετωνομάσθη Λεύκιος Ταρκύνιος Πρίσκος. ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυρρηνίαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ πρότερον, ὁ μὲν εὐπορίᾳ δημιουργῶν τῶν συνακολουθησάντων οἴκοθεν, ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς κόσμος καὶ ὑπατικὸς καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι καὶ ῥάβδοι καὶ πελέκεις καὶ σάλπιγγες καὶ ἱεροποιίαι καὶ μαντικὴ καὶ μουσικὴ, ὅση δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι.

§ 4. Tarquinius Superbus, Λεύκιος Ταρκύνιος (Dionys. Halic. I 75, IV 6, 28, 30, 41, 45, 49, 59, 64, 75, 79, 85, V 1 sqq., 33, 51, 53, 61, VI 11, 21, Diod. Sic. X 22), Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος (Strab. V, ii 2, Dionys. Halic. I 75, IV 41, Diod. Sic. X 1, Plutarch. in *Popl.* I 3, II 2 sq., III 1 sq., IV 3, VIII 1, IX sqq., X 2, XI 2, XIII 1 sqq., XIV 1, XV 2 sqq., XVI 1 sqq., *De mulier. virt.* cap. 14. *Quaest. rom.* n. 101, Aristid. Miles. fragm. n. 13, Ioann. Antioch. fragm. n. 35 sq.), Ταρκυίνιος (Lucian. LXII 8), Tarquini Prisci filius (Liv. I 46-60, II 6, 9, 15, 19, 21, Virgil. *Aen.* VIII 646, Ovid. *Fast.* II 687, Horat. *Od.* I, xii 35, *Sat.* I, vi 12 sq., Plin. III, ix 5, VIII, lxiii 2, XIII, xxvii 3, XIX, xix 1, liii 2, Tacit. *Ann.* III 27, VI 17, *Hist.* III 72).

§ 5. Aruns Tarquinius, Ἄρρων ὁ Ταρκυνίου παῖς (Plutarch. in *Popl.* IX, 3), Tarquinii Superbi filius (Dionys. Halic. IV 63, 69, V 15, Liv. I 56, II 6).

§ 6. Sextus Tarquinius, Ταρκύνιος Κολλατῖνος (Plutarch. in *Popl.* II 5, VII 1, Diod. Sic. X 20).

§ 7. Aruns vel Lucius Tarquinius Collatinus (Dionys. Halic. IV 66, 76, 84, V 1, 12, VIII 49, Diod. Sic. X 20), Egerii filius (Dionys. Halic. III 50, 65, IV 64, Liv. I 57, II 2).

§ 8. Aruns Tarquinius, Tarquinii Prisci nepos, Superbi frater natu minor, apud Dionys. Halic. IV 28, 30, 79, et Liv. I 46.

§ 9. Titus Tarquinius, Superbi filius (Dionys. Halic. IV 63, 69, V 22, 26, VI 5, 11, Liv. I 56, II 19 sq.).

§ 10. Sextus Tarquinius, Superbi filius minimus (Dionys. Halic. IV 55, 58, 64, V 22, 26, 40, 58, 61, VI 4 sq., 12, Liv. I 53 sq., 58 sqq.).

§ 11. Tarquinia, Tarquinii Prisci filia, Servii Tullii uxor (Dionys. Halic. IV 40, 79)

§ 12. Tarquinia, Tarquinii Prisci filia, Iunii Bruti mater (Liv. I 56, Dionys. Halic. IV 68).

§ 13. Lucius Tarquinius, magister equitum, sub dictatura T. Quintii Cincinnati (Dionys. Halic. X, 24).

§ 14. Publius et Marcus Tarquinii Laurentinates. Dionys. Halic. V 54 (cf. V 57): Ἀδελφοὶ δύο Ταρκύνιοι, Πόπλιος καὶ Μάρκος, ἐκ Λαυρέντου πόλεως.

TARQVINII, ἡ Ταρκυνία (Strab. V, ii 2, Steph. Byz.) et Ταρκύνιοι (Dionys. Halic. III 46, IV 84, V 1, Diod. Sic. XVI 45) vel Ταρκουίναι (Ptol. III, 1) et Ταρκυίνιοι (Plutarch. *De fort. Rom.* cap. 4), Etruriae urbs florentissima (Cic. *De rep.* II 19, Liv. I 34, XXVI 3, XXVII

4, Dionys. Halic. III 46, inscr. apud Henzen n. 6927 et *Tab. Peuting.* segm. IV*e* TARQVINIS), ubi nunc *la Turchina*, ad Martham fluvium, a Tarchone dicta (Strab. V, II 2 et Sil. Ital. VIII 472 sq. cit. ad voc. TARCHO). Iustin. XX, 1: « et in Thuscis Tarquinii a Thessalis, et Spina in Umbria ». Frontin. *De col.* pg. 219: « Colonia Tarquinios lege Sempronia est adsignata ». — Tarquinienses, gr. Ταρκύνιοι (Diod. Sic. XVI 45) vel Ταρκυνῖται (Dionys. Halic. IV 27, V 3, 14, Strab. V, II 2, Steph. Byz.) et Ταρκυϊνῖται (Diod. Sic. XX, 44) eius urbis cives (Plin. III, VIII 8, Cic. *De rep.* II 19, 21, Liv. II 6, V 16, VII 12, 15-20, XXVIII 45). In lapid. rom.: ORDO · ET · CIVES · TARQVINIENSIVM (Henzen n. 5134, 6048). Liv. VII, 12: « Populabundi Tarquinienses fines romanos, maxime qua ex parte Etruriam adiacent, peragravere: rebusque nequidquam repetitis, novi consules C. Fabius et C. Plautius iussu populi bellum indixere [U. C. ann. CCCLV]; Fabioque ex provincia, Plautio Hernici evenere ». Et VII, 15: « Fabius ..... incaute atque inconsulte adversus Tarquinienses pugnavit: nec in acie tantum ibi claris acceptum, quam quod trecentos septem milites romanos captos Tarquinienses immolarunt. qua foeditate supplicii aliquanto ignominia populi romani insignitior fuit ». Id. VII, 19: « In Tarquinienses acerbe saevitum, multis mortalibus in acie caesis. ex ingenti captivorum numero trecenti quinquaginta octo delecti, nobilissimus quisque, qui Romam mitterentur: vulgus aliud trucidatum. Nec populus in eos, qui missi Romam erant, mitior fuit. medio in foro omnes virgis caesi ac securi percussi. id pro inmolatis in foro Tarquiniensium Romanis poenae hostibus redditum [U. C. an. CCCL] ». — Tarquiniensis, gr. Ταρκύνιος vel Ταρκυνεύς (Steph. Byz.), adiect. ad Tarquinios pertinens (Cic. *De rep.* II 19), ut Tarquiniensis ager (Plin. VIII, LXXVIII 2, IX, LXXXII 1, XXXVI, XLIX 1, Liv. VI 4, Varr. *De r. r.* III, XII 1, Cic. *De div.* II 23, *pro Caec.* cap. 4, Censorin. *De die nat.* cap. 4) et absol. Tarquiniense (Varr. *De r. r.* III, XII, 1), municipium Tarquiniense (Cic. *pro Caec.* cap. 4, inscr. apud Henzen n. 6122), exercitus Tarquiniensis (Liv. II 7), fundus Tarquiniensis (Val. Max. V, III, 3), Tarquiniensis lacus, nunc *lago di Bracciano.* Plin. II, XCVI, 3: « In Tarquiniensi lacu magno Italiae, duae nemora circumferunt, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam complexu, ventis impellentibus; quadratam nunquam ».

TARQVINOS, *Tarquinius*, n. pr. m., in titulo etr. n. 2356.

TARQVITIVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* X, 550.

§ 2. Scriptor etruscus, qui libros de etrusca disciplina edidit (Macrob. *Saturn.* III 7, Lactant. I 10), quos Tarquitianos libros appellat Amm. Marcell. XXV, II, 7. Ioann. Lyd. *De ostent.* cap. 2: Τάρχοντί τε τῷ θυοσκόπῳ, καὶ Ταρχύτῳ τῷ [τελεστῇ, καὶ Κα]πίτωνι ἱερεῖ. Plin. in ind. auct. lib. 2: « Caecina qui de Etrusca disciplina scripsit, Tarquitio qui item, Iulio Aquila qui item ». Tituli sepulcr.: C · TARQVITI · M · F | VSTRA (n. 2349) et ..... QVITI · C · F · CA (n. 2390). Tarquitius est gentilitium rom. (Tacit. *Ann.* XII 59, XIV 46), ut C · TARQVITI · P · F (in den. arg. apud Cohen *Méd. consul.* pg. 309). Cf. inscr. apud Grut. 625 4, 708 4-6, 725 5, 832 2, 890 12, Murat. 1788 21, Maffei *Mus. ver.* 366 7, Nicolai *Basil. di S. Paolo* n. 8 pg. 58.

TAPPAI. Vide THARROS.

TARRACINA vel Tarricina et Terracina, Ταρρακίνα (Strab. V, III 5 sq., Dionys. Halic. apud *Gr. hist. fragm.* II XXXVIII, Plutarch. in *C. Mar.* XXXVI 1, XXXVIII 1, in *Caes.* LVIII 3, Isig. Nicaeens. fragm. n. 17) vel Ταῤῥακίνη (Diod. Sic. XIV 16, Appian. *De reb. samn.* cap. 1) et Ταῤῥαχίνη (Steph. Byz.) vel Ταῤῥακίναι (Ptol. III 1, Appian. *De bell. civ.* III 12), nunc *Terracina*, Volscorum urbs (Plin. XIV, IV 12, XVI, LIX 3, Liv. XII 15, XXIV 44, XXVII 4, XXVIII 11, XL 45, Caes. *De bello civ.* I 24, Cic. *Ep. ad Att.* VII 5 = n. 296, *fam.* VII 23 = n. 124, *De orat.* II 59, Mela II, IV 9, Solin. II 22, Val. Max. VIII, I 13, Tac. *Ann.* III 2, *Hist.* II 57, 60, 76 sq., 84, IV 2, Vitruv. VIII 3, Spartian. *Adrian.* cap. 7, Antonini *itiner.* pg. 107, 121 sq., 515 « Tarracina »; inscr. apud Henzen n. 5594 TARRIC·; Plin. II, LVI 2, III, IX 16, Frontin. *De col.* pg. 238, Antonini *itiner.* pg. 515, *Itiner. Hierosol.* pg. 611, *Tab. Peuting.* segm. V*e* Terracina) et Romanorum colonia (Liv. XXXVI, 3), eadem quae Anxur (Plin. III, IX 6, Paul. pg. 22 cit. ad voc. ANXVR), prius Τραχινὴ h. e. *aspera* appellata (Strab. V, III, 6). Ovid. *Metam.* XV, 717 sq.:

« Antiphataeque domus Trachasque obsessa palude,
Et tellus Circaea, et spissi litoris Antium ».

— Tarracinenses et Tarricinenses, gr. Ταῤῥακινῖται (Polyb. III, 22, 24), dicti sunt Tarracinae incolae (Tacit. *Hist.* IV 3, inscr. apud Henzen n. 6484 TARRICIN·, et n. 6669 TARRICINENSIBVS). Inscr. apud Orell. n. 2245: Q · POMPEIO Q · F | QVIR · [SENECI]ONI | SOSIO PRISCO [COS] | SALIO COLLIN | TARRACINEN | DECRETO | DECVRIONV | PATRON. — Terracinensis, gr. Ταρραχῖνος (Steph. Byz.), adiect. ad Terracinam pertinens, ut Coeparius Terracinensis (Sallust. *Catil.* cap. 47).

TARRVNTIVS vel Tarrutius. Vide TARVTIVS § 1.

ΤΑΡΣΙΜΕΝΗ λίμνη. Vide TRASIMENVS.

TARSINATE, *Tadinati*, adiect. f. dat. sg. 3 decl., ad Tadinum oppidum pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* III 9, VIII 16, 32, Aufr. et Kirch. I 48, 81, 122, 124, 163, II 45, 107, 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621), ut supra diximus ad voc. ƎꟻAИIϘAꟻ (tarinate). Tab. eugub. VIIa 11: TOTE · TARSINATE · TRIFO TARSINATE = *civitati Tadinati, tribui Tadinati.*

TARSINATEM, *Tadinatem*, adiect. f. acc. sg. 3 decl., = ƎꟷᗅИIꟼᗅꟷ (tar̥inate) pro tar̥inatem, ad oppidum umbr. tar̥inum h. e. *Tadinum* pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, 32, VIII 32, Aufrecht et Kirchhoff I 122, 124, II 45, 157, 354, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VIb 58, et VIIa 47: TOTAM TARSINATEM TRIFO TARSINATEM = *civitatem Tadinatem, tribum Tadinatem.* Vide ƎꟷᗅИIꟼᗅꟷ (tar̥inate) et TADINATES.

TARSINATER, *Tadinatis*, adiect. f. genit. sg. 3 decl., e tarsinati = tar̥inati, unde ƎꟷᗅИIꟼᗅꟷ (tarinate) = *Tadinatem*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VIII 32, Aufr. et Kirch. I 48, 104, 123, II 45, 157, 254 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. VIb 53 sq.: PISEST · TOTAR | TARSINATER · TRIFOR · TARSINATER · TVSCER · NAHARCER · IABVSCER · NOMNER · EETV · EHESV · POPLV = *quisquis est civitatis Tadinatis, tribus Tadinatis, Tusci, Narici, Iapudisci nominis, exito ex hoce populo.* Adde tab. eugub. VIb 59, VIIa 12, 47 sq. (TOTAR · TARSINATER · TRIFOR · TARSINATER).

VƧꓷᗅT (tarsu), fortasse est nomen *Medusae* Phorci filiae (cf. Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXX = 1858 pg. 387), apud Etruscos, in speculo n. 206 ter cum *Mercurio* (ƧMꓷVT turms) et *Perseo* (ƎƧꓷƎꟼ perse). Cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1858 pg. 103; et vide ᗅꓷVƧꓷᗅT (tarsura), quod sequitur.

ᗅꓷVƧꓷᗅ⊦ (tarsura?), nomen est cuiusdam nymphae, Thetidis comitis, in etr. speculo n. 119 (cum Thetide et Peleo). — Tarsura pro talasura exaratum putat Braun, factum e gr. θάλασσα (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 72). *La rappresentanza ed il significato della parola,* inquit ille, *si rispondono a maraviglia. Qual compagna più congrua potea darsi alla figliuola di Nereo, che quella, la quale dal mare stesso ritrae il suo nome, e che col medesimo allude graziosamente alla umida dimora, in cui da Peleo viene sorpresa?.* Alii legunt parsura, secundum Lanzium (II 218 = 173, 789 = 698), pro παρὰ et sura (e σύρω, traho), quasi παρσυρεῖσα, *aversa, per fraudem rapta* (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 195). Aliis est Pharsali nympha (Passeri *Lett. Roncagl.* IX pg. 299 sg., *Paralip.* pg. 143, Raoul-Rochette *Monum. inéd.* I, 4 suiv.; cf. Letronne in *Journ. des sav.* an. 1829 pg. 284).

?ᗅꟷꓷᗅꟷ (tarta), in tegula Clus. n. 817.

TARVISIVM vel Tarvisum et Tarvisus, nunc *Treviso*, urbs Venetiae ad Silim fluvium. In laterc. milit. (Kellermann *Vig. rom. laterc.*) ..... MAXIMVS TARVISIO, et ..... SECVNDVS TARVISIO (n. 101), Q · CASSIVS CLEMENS TARVISIO et M · GRANIVS SERENVS TARVISIO (n. 101 *a*), C · TITENIVS · C · F · CL · SECVNDVS · TARVIS et M · CALVICIVS · M · F · CL · FORTVNATVS · TARV (n. 102). Venant. *Vit. s. Mart.* IV 665 « mea Tarvisus ». — Tarvisianus et Tarvisanus, adiect. ad Tarvisium vel Tarvisum pertinentia, ut montes Tarvisani (Plin. III, XXII, 1), et Tarvisiana ecclesia (Paul. Diac. *Hist. Langob.* II, 12). Inscr. apud Murat. 829, 3: LAVRENTIVS · MILES | DE · NVMERO · TARVISIANO. Alia apud eund. 1085, 1: T · FIRMVS · Q · F · TARVI|SANVS SIBI ET SVIS. Cf. Grut. 83, 11, et Labus *Monum. epigr. chr.* pg. 16. Tarvisanum absol. est ager Tarvisanus (Cassiod. *Var.* X, 27).

TARVS, nunc *Taro*, fluvius Italiae superioris in Padum incidens (Plin. III, XX, 4). Est cognom. rom., ut C · SEIVS TARVS (Grut. 1013, 1).

TARVTIVS vel Tarrutius, gentil. picenum, ut L. Tarrutius Firmanus mathematicorum nobilissimus (Solin. I, 18 al. *Tarruntius*). Cic. *De div.* II, 47: « L. Tarutius Firmanus familiaris noster, in primis Chaldaicis rationibus eruditus, urbis etiam nostrae natalem diem repetebat ab iis Parilibus, quibus eam a Romulo conditam accepimus; Romamque, in iugo quum esset luna, natam esse dicebat, nec eius fata canere dubitabat ». — Tarusius est gentilitium rom., ut L · TARVSIVS · PARTHENOPAEVS (Murat. 1417 6, Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 95 pg. 42).

§ 2. Gentilitium Albanum. Plutarch. in *Rom.* V 5 sq. (cf. *Quaest. rom.* n. 35): Ἀπήντησεν οὖν αὐτῇ τῶν πολιτῶν ἀνὴρ ἡλικίας τε πόρρω ἥκων καὶ συνειλοχὼς οὐσίαν ἱκανήν· ἄπαις δὲ καὶ βεβιωκὼς ἄνευ γυναικὸς, ὄνομα Ταρρούτιος. Οὗτος ἔγνω τὴν Λαρεντίαν καὶ ἠγάπησε καὶ τελευτῶν ἀπέλιπε κληρονόμον ἐπὶ πολλοῖς καὶ καλοῖς κτήμασιν, ὧν ἐκείνη τὰ πλεῖστα τῷ δήμῳ κατὰ διαθήκας ἔδωκε.

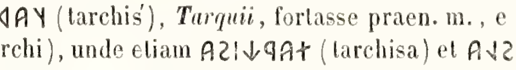
ↆꟼᗅT (tarch), *Tarquinius*, n. pr. m., pro ƧᗅИↆꟼᗅT (tarchnas), in titulis sepulcr. n. 2377 sq., 2381, 2383.

ᗅⱻᗅↆꟼᗅꟷ (tarchava), *Tarquia*, n. pr. fem., e IↆꟼᗅY (tarchi), apud Etruscos. Ossuarium perus. n. 1786: MIꟼVOƎⱻ ᗅⱻᗅↆꟼᗅ[ꟷ] (tarchava velthuriś) = *Tarquia Veturii* uxor (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 253 ad n. 186).

IↆꟼᗅY (tarchi), *Tarquia* (?), fortasse praen. fem. etr. (vide MIↆꓷᗅY tarchiś), in marm. sepulcr. n. 1904.

MIↆꓷᗅY (tarchiś), *Tarquii*, fortasse praen. m., e IↆꟼᗅY (tarchi), unde etiam ᗅƧIↆꟼᗅꟷ (tarchisa) et ᗅↄƧIↆꟼᗅꟷ (tarchisla), apud Etruscos (Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 742). Ossuarium perus. n. 1490: ИᗅↄƆ : MIↆꓷᗅY | MᗅИИIↄƎⱻ IꓷƎƎO (thefri velimnaś tarchiś clan) = *Tiberius Volumnius Tarquii gnatus.* Alii vertunt *Tarquiae* fil. (cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 73 sg. ed. 2.ª). Tarquius est gentilitium rom. apud Murat. 1750 15, et Passionei pg. 166 n. 23.

ᗅƧIↆꟼᗅꟷ (tarchisa), *Tarquii uxor*, cognomen mulieris etr., e MIↆꓷᗅY tarchiś (cf. ᗅↄƧIↆꟼᗅꟷ tarchisla). Operc. ossuarii etr. n. 211: « velia senti tarchisa »

= *Velia Sentia Tarquii uxor.*

ᗅᒍꙄIↆꟼᗅ+ (tarchisla), *Tarquisia?*, e Iↆꟼᗅꓘ (tarchi), in ossuario Perus. n. 1662. Cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 125 et nt. * ed. 2.ª, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17.

Иↆꟼ[ᗅT] (tarchn), *Tarquinius*, gentil. etr. pro ᗅИↆꟼᗅT (tarchna) vel ƧᗅИↆꟼᗅT (tarchnas), in titulo sepulcr. n. 2380.

ᗅИↆꟼᗅT (tarchna), *Tarquinii?*, genit. sg., fortasse pro tarchnaś, in titulo etr. n. 2379.

IᗅИↆꟼᗅT (tarchnai), *Tarquinia*, familia etrusca (vide ƧᗅИↆꟼᗅT tarchnas = *Tarquinius*), ut in titulis sepulcr.:

IᗅИↆꟼᗅT · ИᗅO (than tarchnai, n. 2375) = *Tannia Tarquinia.*

IᗅИↆꟼᗅT · ᗅOИᗅꟼ (rantha tarchnai, n. 2366)
.. ИↆꟼᗅT · ᗅOMᗅꟼ (ramtha tarchnai, n. 2350)
IᗅИↆꟼᗅT · ᗅᒍꟻOИᗅꟼ (ranthvla tarchnai, n. 2351)
= *Aruntia Tarquinia.*

ƧᗅИↆꟼᗅT (tarchnas), *Tarquenna* (Tarquinius), gentil. etruscum, recentiori orthogr. TARCNA (in antiquis chartis ital. tarq̱nio), ut in titulis sepulcr. n. 2362?, 2364-2366, 2368, 2369, 2374, 2377, 2381-2383, et in sqq.:

ƧᗅИↆꟼᗅT · ꟻᗅ (av tarchnas, n. 2347, 2367, 2384)
ƧᗅИↆꟼᗅT · Ǝᒍꟻᗅ (avle tarchnas, n. 2353, 2361?)
= *Aulus Tarquinius.*

ƧᗅИↆꟼᗅT · Iᒍ (li tarchnas, n. 2348, 2370)
ƧᗅИↆꟼᗅT · ƧIꟼᗅᒍ (laris tarchnas, n. 2357, 2376)
ƧᗅИↆꟼᗅT · IOꟼᗅᒍ (larthi tarchnas, n. 2373)
= *Lars Tarquinius.*

ƧᗅИↆꟼᗅT · M (m tarchnas, n. 2360, 2377) = *Marcus Tarquinius.*

Exstat etiam in gemma etr. n. 1074 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 81). — Tarquenna est nomen pr. m. apud Varr. *De r. r.* I, ii, 27.

§ 2. *Tarquinii*, genit. sg., in titulis n. 2351, 2379 (?). Vide ᗅИↆꟼᗅT (tarchna).

?IƧᗅИↆꟼᗅT (tarchnasi), in titulo etr. n. 2362. Vide ƧᗅИↆꟼᗅT (tarchnas).

ᗅ+Иↆꟼᗅ+ (tarchnta), *Tarquitia*, n. pr. fem. (genit. MᗅI+Иↆꟼᗅ+ (tarchntiaś), e Iↆꟼᗅꓘ (tarchi) = *Tarquia*, apud Etruscos. Urna perus. n. 1787: ᗅ+Иↆꟼᗅ+ : IOꟼᗅᒍ (larthi tarchnta) = *Lartia Tarquitia.*

MᗅI+Иↆꟼᗅ+ (tarchntiaś), *Tarquitiae*, n. pr. f. genit. sg., e ᗅ+Иↆꟼᗅ+ (tarchnta), in vase etr. n. 470.

ᗅIᗅMƎMVↆᗡᗅ+ (tarchumenaia), *Tarcumenia?*, cognom. fem., e Vↆꟼᗅ+ (tarchu), in olla etr. n. 808 (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 112 sg.).

-ᑯᗅ+ (taś-) et TAS-, *tac-ere*, radix umbrica, in voc. ⵜƎᑯᗅ+ (taśez), TASES et TASIS = *tacitus*, TASETVR = *taciti.*

ⵜƎᑯᗅ+ et ꓘƎᑯᗅꓘ (taśez), *tacitus*, particip. perf. pass., pro taśetus, recentiori orthogr. TASES et TASIS (nominat. pl. TASETVR), e rad. -ᑯᗅ+ (taś-) = TAS-, rom. *tac-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 18, 100, 105, 108, 116, 147, 150, II 131, 168 sqq., 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 129, 658; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 23 sq., V 26, 32, VII 26). Tab. eugub. I a 26, I b 26, 30, 32, 44, II a 7: VMIИƧƎᑫ : ⵜƎᑯᗅ+ (taśez pesnimu), tab. II a 39 VMꝊIИƧᗡƎᑫ : ⵜƎᑯᗅ+ (taśez persnihmu), tab. VI a 55, 59, VI b 2, 4, 20, 44, 46, VII a 4, 7, 42, 54 TASES · PERSNIMV, et tab. VI b 23 TASIS · PESNIMV = *tacitus precator.* Adde tab. eugub. IV 27 (ꓘƎᑯᗅꓘ). Cf. Ovid. *Metam.* IX, 300 sq. *tacita quoque carmina voce dixit.*

TASES, *tacitus*, particip. perf. pass., minus recte TASIS et antiquiori orthogr. ⵜƎᑯᗅ+ (taśez) pro taśetus (nominat. pl. TASETVR), e rad. TAS- pro -ᑯᗅ+ (taś-), rom. *tacere*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 82, 105, 108, 116, 147, II 131, 167 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 129, 658; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 26, 32, VI 25). Tab. eugub. VI a 55, 59, VI b 2, 4, 20, 44, 46, VII a 4, 7, 42, 54 TASES · PERSNIMV (tab. VI b 23 TASIS · PESNIMV) = *tacite precator.*

TASETVR, *taciti*, particip. perf. pass. nominat. pl. 2 decl. (nominat. sg. TASES et TASIS = ⵜƎᑯᗅ+ taśez), e rad. TAS- pro -ᑯᗅ+ (taś-), rom. *tacere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 51, 104, 119, 147, II 167 sq., 264, Huschke *Die iguv. taf.* s. 129, 617, 658; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 25). Tab. eugub. VI b 57: ESO · PERSNIMVMO · TASETVR = *haec precantor taciti;* et tab. VII a 46 sq.: ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO = *haec taciti precantor.* Vide TASES et ⵜƎᑯᗅ+ (taśez) = *tacitus.*

TASIS, *tacitus*, particip. perf. pass., pro TASES (Aufr. et Kirch. I 147, II 131, Huschke *Die iguv. taf.* s. 614, 658; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V, 26). Tab. eugub. VI b 23: TASIS · PESNIMV = *tacite precator.* Vide TASES et ⵜƎᑯᗅ+ (taśez).

? ᗅИVƆMᗅ+ (taścuna), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 23. *Victum praebentia*, adiect. e gr. τάω vel τάζω (pasco, nutrio), exponit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 209). Alii aliter legunt (cf. Sec. Campanar. *Tav. Perus.* pg. 52, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 108).

IOVƧᗅꓘ (tasuthi). Vide ᗅꓘ (ta) et IOVƧ (suthi).

TATA, *nutritor*, *educator*, apud Martial. I, 101 (vide MAMMA). Inscr. apud Fabr. cap. iii n. 151 pg. 142: D · M · S | L · FLAVIO | L · F · ANIEN | SATVRNINO | VIX ... V · M · VI | FL ... HODVS | PATER · ET · PHOEBVS | TATA · FECERVNT. Alia apud eund. cap. iii n. 152 pg. 142 (Reines. cl. xi n. 44): D · M | ALEXANDRI · M · V | MARINVS PATER |

PIISSIMO · FILIO · FECIT | ET · ANTHVS · TATA. Adde titulos apud Grut. 662 3 sqq., Murat. 983 3, 1492 6, 1513 6, et in *Giorn. arcad.* CXIX 300.

§ 2. Fortasse *avus*, in titulis apud Murat. 1157 5 et apud Oderic. *Syll. vet. inscr.* pg. 229.

§ 3. *Pater*, vox puerilis. Varro apud Non. II, 97 = pg. 81 (cit. ad voc. BVA).

?MVИΑ+Α+ (tatanus), in aere Volaterr. n. 347.

ITΑT (tati), in titulo Volaterr. n. 315. Alii legunt IΊΑ+ (tapi) = θαφή, *sepulchrum* (Lanzi II 465 = 394 ad n. 469; cf. Nibby in *Giorn. arcad.* I 170 sgg.).

TATIENSES et Titienses -ium, tribus romana sive una ex tribus centuriis equitum populi Romani, a T. Tatio rege appellata (Liv. I 13, Varro *De l. l.* V 55 pg. 22, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 2, Plutarch. in *Rom.* XX 2 τοὺς δὲ ἀπὸ Τατίου Τατιήνσης, Serv. ad Virg. *Aen.* V 560, Ascon. in Cic. *Verr.* II, I 5, Ovid. *Fast.* III 131 cit. ad voc. LVCERES). Paul. pg. 366: « Titiensis tribus a praenomine Tatii regis appellata esse videtur. Titia quoque curia ab eodem rege est dicta ». Cf. sodales Titienses apud Murat. 299, 5.

TATIVS, gentil. sabinum, ut Titus Tatius, Τίτος Τάτιος (Strab. V, III 1 sq. et 7), Τάτιος (Appian. *De reg.* cap. 3 sq. et *De reg. ital.* V 5, Plutarch. in *Rom.* capp. 17 sqq., in *Numa* capp. 5 sq., *Quaest. rom.* n. 47 et *Parall.* n. 15), Sabinorum rex (Liv. I 10-14, Flor. I 1, Virg. *Aen.* VIII 638, Propert. IV, II 52 « ferus Tatius »). — Tatianus, adiect. ad Tatium pertinens. Fest. *Qu.* XVI, 4 pg. 360: « Tatium occisum ait La[v]inii ab amicis eorum legatorum, quos interfecerant Tinini (leg. Tatiani) latrones, sed sepultum in Aventiniensi laureto ».

§ 2. *Tatia*, Tatii regis filia, Numae nupta, apud Plutarch. in *Numa* III, 7. Τατία est nomen mulieris in titulis apud Boeckh n. 2825*b*, 3381.

IЗИ+Α+ (tatnei), *Tatinia* (Tetinia?), n. pr. f. apud Etruscos (cf. MVИΑ+Α+ tatanus). Urna Perus. n. 1788: IЗИ+Α+ · ΑИΑO (thana tatnei) = *Tannia Tatinia* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 285 ad n. 278). Cf. Tatinia apud Grut. 384 7, 442 9, 945 2, et Erennia Tatina (Mommsen n. 6580).

TATO -onis, *magnus tata*. Est cognomen rom., ut M. Aurelius Tato (Fabr. cap. IV n. 97 pg. 265).

TATVLA, diminut. *tatae* (vide TATA et TATVLVS). Inscr. apud Doni cl. IV n. 63 pg. 151: AVRELIO · HERAC|LIDE · AGITATORI | FACTIONIS · VENE|TAE · ET · DOCTORI | FACTIONIS · S · | ET · PRASINAE | FECIT | M · VLPIVS | APOLAVSTIA|NVS · TATV|LAE · B · M. Alia apud Passionei cl. X n. 6 pg. 99: ..... FELICISSIMA FECIT CLAVDIAE ..... PATRONAE SVAE BENEMERENTIB ..... ARITO EIVS TATVLAE SVO etc. Alia apud Orell. n. 4943: D · [M] | SILVI [..... TEL]|ESPHOR[O ...] DO|MITIVS APOLLONIVS | PATER · DO · FORTVNATA | MATER · SILVANVS · ENA|TER (*frater*) · IVLIVS · TELESPHOR | TATA · CORNELIA · SEES | MAMMA · THREPTVS | TATVLA · DVLCISSIMAE · ET · PIENTISSIMAE · ANI|MAE · INNOCENTISSIM|AE · FECERVNT.

TATVLVS, diminut. *tatae* (vide TATA, TATVLA et TATO). Est cognomen rom., ut P · IVLIVS P · L · TATVLVS (Fabr. cap. III n. 162 pg. 143).

IJΑΥ (tavi), in aen. signo etr. n. 2509. Cf. Passeri *Lett. Roncagl.* X 333, et Lanzi II 528 = 451 nt. 3.

?ΑИΑ9VΑ+ (taurana), in aere etr. n. 446.

TAVRANIA, oppidum Campaniae (cf. etr. ΑИΑ9VΑ+ taurana). Plin. III, IX, 17: « Intercidit ibi et Taurania ». Steph. Byz.: Ταυρανία, πόλις Ἰταλίας. Cf. TAVRASIA.

TAVRASIA, Samnii oppidum, ubi nunc *Taurasi*. In titulo n. 2707 ex Scipionum sepulcro: TAVRASIA · CISAVNA SAMNIO CEPIT. Taurasini sunt eius oppidi incolae, apud Liv. XL, 38. — Taurasinus, adiect. ad Taurasiam pertinens, ut Taurasini campi (Frontin. *Strat.* IV, I, 14 al. « in campis Arusinis »).

TAVREA, cognomen Campanum (vide IVBELLIVS), gr. Ταυρέας, apud Appian. *De bello Ann.* cap. 37. Sil. Ital. XIII, 143 sq.: « Evehitur porta sublimis Taurea cristis Bellator ».

TAVREI ludi, apud Sabinos. Serv. ad Virg. *Aen.* II, 140: « Alii ludos Taureos a Sabinis propter pestilentiam institutos dicunt, ut lues publica in has hostias verteretur ». Cf. Fest. *Qu.* XV 26 pg. 351 (Paul. pg. 350) s. v. *Tauri ludi*, et Forcell. *Lexic.* s. v. *Taurii* et *Taurilia*.

TAVRIANVM. Vide TAVROENTVM.

ΤΑΥΡΙΝΔΑ, κεφαλή, ἡ παιδιὰ παρὰ Ταραντίνοις (Hesych. *Lexic.* II, 1352).

TAVRINI, cognomine Aquenses, Etruriae populi (Plin. III, IX, 3), quorum caput Aquae Tauri (*Tab. Peuting.* segm. IV*f*). Rutil. *itiner.* I, 249 sq.: « Nosse iuvat tauri dictas de nomine Thermas ».

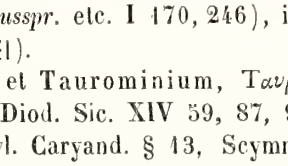
§ 2. Taurini, Ταυρῖνοι (Strab. IV, VI 12, Polyb. III 60, XXXIV 10, Ptol. III 1), populi Italiae superioris (Plin. XV, IX 1, XVIII, XL 1, Liv. XXI, 28 sq., inscr. apud Orell. n. 3989), quorum urbs Augusta Taurinorum (inscr. apud Orell. n. 71 et Henzen n. 5126, Tacit. *Hist.* II, 66, *Tab. Peuting.* segm. III*a*; Antonini *itiner.* pgg. 341, 356, et *itiner. ant.* apud Henzen n. 5210 « Taurinis », *Itiner. Hierosol.* pg. 556 « Civitas Taurinis »; cf. Liv. XXI, 29), gr. Αὐγούστα Ταυρινῶν (Ptol. III, 1), nunc *Torino*. Plin. III, XXI, 1: « Coloniae ab Alpium radicibus, Augusta Taurinorum, antiqua Ligurum stirpe, inde navigabili Pado ». Cf. Appian. *De bello Ann.* cap. 5 (Καὶ μικρὸν ἀναπαύσας, προσέβαλλε

Ταυρασίᾳ, πόλει Κελτικῇ), et Taurinienses in titulo apud Murat. 1085 4. — Taurinus et Taurinas, adiect. ad Augustam Taurinorum pertin., ut Taurini saltus (Liv. V, 34), Taurini campi (Sil. Ital. III, 646) et Taurinates campi (Auct. *Pan. ad Constant. Aug.* cap. 6), ala Taurina (Tacit. *Hist.* I 59, 64), Taurina colonia (Tacit. *Hist.* II, 66), COL · AVG · TAVR (Orell. n. 2179) et IVLIA AVGVSTA TAVRINORVM (Orell. n. 71). Inscr. apud Henzen n. 6679: L · PIPERACIVS | L · F · STELL · OPTA|TVS · DOMO · TAV|RINVS · MIL · | LEG · XV · PRIM · | ANN · XXIII · STIP · IV · | EX · T · F · C. — Taurinus est cognomen rom. in tit. apud Marini *Inscr. Alb.* pg. 25 et Furlan. *Lap. Patav.* pg. 9 n. 7.

TAVROENTVM et Taurianum, oppidum Italiae inferioris in Bruttiis (Plin. III, x, 2; Mela II, iv, 8 « Taurianum »). Cf. Ταυριανὸς σκόπελος, in Bruttiis, apud Ptol. III, 1.

TAYPOM (ταυρομ), *taurum*, acc. sg. 2 decl. (umbr. 8VΩV+ turuf = *tauros*), Oscorum linguâ (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 213, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 170, 246), in aere n. 3034 (vide ΔΙΟΥΣΕΙ).

TAVROMENIVM et Taurominium, Ταυρομένιον (Strab. VI, ii 1 et 3, Diod. Sic. XIV 59, 87, 96, XVI 7, 68, XXXIV 1, Scyl. Caryand. § 13, Scymn. Ch. vs. 289, Ptol. III 4 Ταυρομένιον κολωνία, Appian. *De bell. civ.* V 103, 105, 109, 116, Plutarch. in *Timol.* X 5, Iambl. *De pythag. vita* cap. 7 § 33 et cap. 28 § 134, Porphyr. *De vita Pythag.* §§ 21, 27, 29) vel Ταυρομενία (Diod. Sic. XXII, 7), nunc *Taormina*, Siciliae oppidum (Mela II, vii 16, Oros. V 9, VI 18, Antonini *itiner.* pgg. 87, 90, 491, *Tab. Peuting.* segm. VI*e*), a mansione circa Taurum nuncupatum (Diod. Sic. XIV 59, XVI 7). Plin. III, xiv, 3: « Colonia Tauromenium, quae antea Naxos ». Solin. II, 5: « Peloritana ora habitatur colonia Taurominia, quam prisci Naxum vocabant ». — Eius oppidi incolae Tauromenitani (Oros. I, 2), gr. Ταυρομενῖται (Strab. VI, ii, 6, Diod. Sic. XVI 7, XXII 13) vel Ταυρομενὶοι (Appian. *De reb. sic.* cap. 5), in numis n. 3095 TAYPOMENITAN. Cic.

in *Verr.* II, ii, 66: « Tauromenitani (al. Taurominitani), quorum est civitas foederata, homines quietissimi, qui maxime ab iniuriis nostrorum magistratuum remotissimi consuerant esse, praesidio foederis; hi tamen istius evertere statuam non dubitaverunt ». — Tauromenitanus vel Taurominitanus, gr. Ταυρομενίτης (Iambl. op. cit. cap. 25 § 112), adiect. ad Tauromenium vel Taurominium pertinens, ut Taurominitani colles (Plin. XIV, iv, 5), Tauromenitana civitas (Cic. *in Verr.* II, iii, 6), Taurominitana vina (Plin. XIV, viii, 4), Tauromenitani euripi (Plin. II, c, 1), Tauromenitana Charybdis (Lucan. IV, 461) vel Taurominitana Charybdis (Sidon. *Carm.* IX, 163), Tauromenitana sedes (Sil. Ital. XIV, 256), Ἀνδρόμαχος ὁ Ταυρομενίτης (Diod. Sic. XVI, 7), Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης (Plutarch. *De exilio* cap. 14).

ΤΑΥΡΟΣ λόφος seu ἄκρον, collis sive promontorium Siciliae (Diod. Sic. XIV 58 sq., XXIX 24, Ptol. III 4), ubi conditum est oppidum Tauromenium (Diod. Sic. XVI, 7). Cf. Oros. VI 18 et vide TAVROMENIVM.

TAVRVBVLAE, duo parvi colles, nunc *Toro grande* et *Toro piccolo*, in insula Capreensi, litori Campaniae adiacente. Stat. *Silv.* III, i, 128:

« dites Capreae, viridesque resultant
Taurubulae, et terris ingens redit aequoris echo ».

TAVTAM, *civitatem* (populum), subst. f. acc. sg. 1 decl., apud Samnites, perperam pro tovtam = umbr. TOTAM, e tovta = umbr. TOTA (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 506, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Huschke *Die osk.* etc. s. 108, 311, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 6, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 9). Tab. Bant. n. 2897 lin. 18 sq.: PON · CENSTVR | [B]ANSAE · TAVTAM · CENSAZET = *quum censores Bansae populum censebunt* (Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange op. cit. s. 88). Vide TOVTO = *civitas* (populus).

ΑΙϘV+VΑ+ (tauturia), *Tuturia?* n. pr. f. In operculo ossuarii Perus. n. 1789: ΑΙϘV+VΑ+ : ΑΝΑΟ (thana tauturia) = *Tannia Tuturia* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 255 ad n. 193).

ΞΝΑΦΑ+ (taphane), *Tafanius*, gentilitium etr. = volsc. TAFANIES (cf. rom. *tapanus*, ital. *tafano*). In oper. ossuarii Clus. n. 716bis: ΞΝΑΦΑ+ ΟΑ (ath taphane) = *Attius Tafanius*.

?ΞΦΑ+ (taphe), in sarcoph. Tuscan. n. 2101.

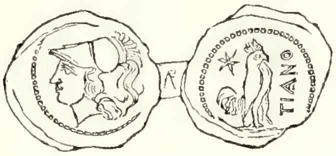
[M]ΑΙΝVΦΑ+ (taphunias), *Afonii* vel *Aponii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. ΑΝV8Α afuna, ΙΞΝV8Α afunei, et ΙΝVΊΑ apuni), in urna etr. n. 904 (Lanzi II 453 = 382 ad n. 438, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 133).

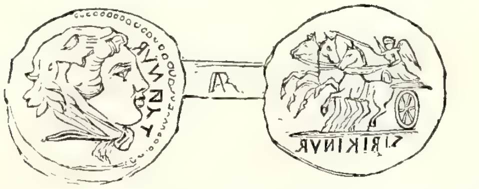
Ξ+ (te). Vide ΑΝΙ+Ξ+ (tetina).

TEANVM et Tianum, Τέανον (Ptol. III, 1) et Τέανον Σιδικῖνον (Strab. V, iii 9, iv 10 sq., VI, iii 11), nunc *Tiano*, Campaniae oppidum (Liv. XXII 57, Cic. *Epist. ad Att.* VIII 11 = n. 334*B*, Plin. XXXI, v 1, Iul. Obseq. *De prodig.* n. 71 « Teanum Sidicinum », Liv. XXIII 24?, Mela II, iv 6, Cic. *Phil.* XII 11, *De lege agr.* II 35). Frontin. *De col.* pg. 238 « Teanum Siricinum »; TIANO SILICINO in dipl. milit. Gordiani Pii imperat. (cf. *Mem. dell'Acad. di Torino* ser. 2.ª XI

31, et *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 71 sg.); *Tab. Peuting.* segm. V*f* « Teano Scedicino ». Plin. III, IX, 11: « Teanum Sidicinum cognomine ». In numis n. 2746 ЯVИRFT = TIANO, et ЯVИIKIЯIƧ ЯVИRFT

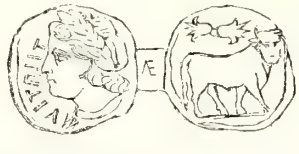
(tianud sidikinud) = *Teano Sidicino;* et in lapid. apud Mommsen n. 3989, 3999: COL · CL · FIRMA · TEANVM. Strab. V, III, 9: Τὸ γὰρ Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικῖνον (codd. Σιδικηνον) ἐφεξῆς κείμενον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικίνων (codd. Σιδικηνων) ἐστιν. οὗτοι δὲ Ὄσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός, ὥστε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας καὶ αὕτη, μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων. Frontin. loc. cit.: « Teanum Siricinum, colonia deducta a Caesare Augusto ». — Eius oppidi incolae Teanenses (Mommsen n. 3090, 3091 TEANENSES; Orell. n. 798 civitas TEANENSIVM; Mommsen n. 3992, 4064 RES · P · TEANENSIVM), gr. Τιανῖται (Polyb. III, 91). — Teanensis, adiect. ad Teanum pertinens (Mommsen n. 3984).

§ 2. Τίανον (Appian. *De bello Ann.* cap. 27 et *De bell. civ.* I 45, V 20) et Τέανον Ἄπουλον (Strab. V, IV 2, VI, III 11), Apuliae oppidum, nunc *Civita* appellatum (Cic. *pro Cluent.* cap. 69: « Teanum Apulum »; Plin. III, XVI, 4: « Teanum Apulorum »). Strab. VI, III, 11: ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν, ὑπὲρ δὲ τῆς λίμνης ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἄπουλον Τέανον, ὁμώνυμον τῷ Σιδικίνῳ. — Eius oppidi incolae Teanenses (inscr. apud Orell. n. 140 = Mommsen n. 3919 Resp. TEANENSIVM APVLVM). Cf. numos n. 2914 cum inscr. ITAIT (TIATI) et numum n. 2913 ЊVITRIIT (tiiatium) inscriptum, cit. ad TEATE § 1 et 2. Liv. IX, 20: « Et ex Apulia Teanenses Canusinique populationibus fessi, obsidibus L. Plautio consuli datis, in deditionem venerunt [U. C. an. CDXXXVI] ». — Theanensis, adiect. ad Teanum pertinens (cf. Mommsen n. 3984). Inscr. apud Mommsen n. 5191: FL · VRANIO · V · P · REC | PROV · VINDICI · LEGV[M] AC · MODERATORI | IVSTITIAE | ORDO · SPLENDIDISSIMV[S] | CIVITATIS THEANENSI[S] | VNA CVM POPVLARIB[VS] | SVIS DIGNO PATRO|NO · POSVERVNT. Frontin. *De col.* pg. 210 « Teanus Apulus (*ager*) ».

TEATE, Τεατέα (Strab. V, IV, 2 codd. Τεγεάτην, Τεαγεάτην, Τραγεάτην pro Τεατέαν; Ptol. III, 1 cod. Τεάτεα), nunc *Chieti*, oppidum Italiae inferioris, Marrucinorum caput. Sil. Ital. VIII, 519 sq.:

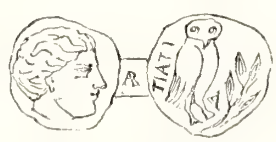
« Marrucina simul Frentanis aemula pubes
Corfini populos, magnumque Teate trahebat ».

Frontin. *De col.* pg. 258: « Teate, qui Aternus. ager eius lege Augustea est assignatus. finitur siculi consuetudo est in regione Piceni ». Eius incolae Teatini dicuntur (Plin. III, XVII, 1 « Marrucinorum Teatini »), in numo aen. n. 2913 ЊVITRIIT (tiiatium) = *Teati-*

norum (Avellino in *Bullett. arch. nap.* IV 25 ЊVITAIIT, Sambon *Rech. sur les anciennes monnaies* pg. 61; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 301 sq.). Inscr. apud Orell. n. 2175 (Mommsen n. 5313): D · M · S | L · CAESIO · L · F · MARCELLO LAV|RENTI · LAVINATIVM · P · C · TEATIN|ORVM · L · CAESIVS · PROCVLVS | SEN · F · DVLCISSIMO B · M · P. — Teatinus, adiect. ad Teate pertinens, ut ager Teatinus (Frontin. *De col.* pg. 258 sq.).

§ 2. Apuliae oppidum, cuius incolae Teates (in numis n. 2914 TIATI fortasse pro tiatim vel tiatium

= *Teatium* (cf. Avellin. in Carelli pg. 33, Friedlaender *Osk. münzen* s. VI, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 301 sq.). Frontin. *De col.* pg 261: « Teate. iter populo debetur. ager eius finitur viis sepulturis et ceteris signis, sicut consuetudo provintiae est ». Liv. IX, 20: « Inclinatis semel in Apulia rebus, Teates quoque Apuli ad novos consules, C. Iunium Bubulum, Q. Aemilium Barbulam, foedus petitum venerunt, pacis per omnem Apuliam praestandae populo romano auctores ». Cf. numum n. 2913 cum inscr. ЊVITRIIT (tiiatium) cit. ad § praeced.

TEATRVM, *theatrum* (θέατρον), in titulis apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 571 sq.) et apud Gaii *instit.* pg. XXXX (Lachmann).

TEBA, *collis*, apud Sabinos (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 81 et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300). Varro *De r. r.* III, I, 16: « Nam lingua prisca, et in Graecia Aeoles, Boeotii sine affatu vocant *colles* tebas: et in Sabinis, quo e Graecia venerunt Pelasgi, etiam nunc ita dicunt. cuius vestigium in agro Sabino via Salaria non longe a Reate milliarius clivus appellatur Thebae ». Vide THEBAE.

TEGIANESIS, *Tegianensis*. Vide TEGIANVM.

TEGIANVM, oppidum Lucaniae, nunc *Diano*, cuius incolae Tegianenses (inscr. apud Henzen n. 5184). In lapide apud Orell. n. 2533 (Mommsen n. 2569): Respublica TEGIÁNENSIVM. — Tegianensis vel Tegianesis et Tegenensis vel Tegeanensis, adiect. ad Tegianum pertin., ut Tegenensis prefectura (Frontin. *De col.* pg. 209), et nomen pr. rom. M · TEG · CRESCENS (Mommsen n. 296), Tegeanensis Prima (Mommsen loc. cit.), et C · TEGIANESIS · SYNEROS (Mommsen n. 297).

TEGILLVM, parvum tegmen, diminut. e tego (Varro apud Non. II 846 = pg. 179). Paul. pg. 366: « Tegillum *cuculiunculum* ex scirpo factum. Plaut. [*Rud.* II, VII, 18]: *Tegillum* [*eccillut*] *mihi* [*unum*] *aret: id si vis, dabo* ».

TEGVRIVM, *tugurium*, pro aedicula seu parvo templo usurpatum, in titulo apud Murat. 89, 3.

TED, *te*, pronom. acc. sg., apud antiquos (Plaut. *Asin.* I, I 150, II, II 33, III, I 1, *Curc.* I, I 1, *Casin.* II, III 16, *Bacch.* III, VI 42, IV, VIII 68, *Pseud.* I, III 137).
§ 2. Abl. sg., apud Plaut. *Asin.* IV, I 27, *Cas.* I 2, *Bacch.* IV, IV 88, *Men.* V, VII 33 (« aps ted »).

ƧIЯƎT (tedis), in numo n. 2683. Vide TELESIA.

ꟼVЯƎT (tedur), *illuc* vel *istic*, adverb. samnit., comparandum cum sanscr. tatra (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII 246 sq., et Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 62 nt. 2), in tab. Abell. n. 2783 lin. 56. *Tetra, corrupta*, exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 47).

[MVꟼ]ƎƎT (teerúm), *terra*, subst. n. nominat. sg. 2 decl. = MVꟼƎT (terúm), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 39, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85). Tab. Abell. n. 2783 lin. 12 sq.: ·ЯV⅃KⱯЯⱯKⱯƧ·ЯVƧIƎ·ПV·ЯVП | ·[MVꟼ]ƎƎT·MIИI [TƧI] (iním teer[úm] púd úp eísúd sakaraklúd [íst] = *et terra quae apud illud sacellum est* (Corssen in *Zeitschr.* cit. XIII 165).

ƎꓭƎT (TEFE), *tibi*, sanscr. tubhjam, pronom. dat. sg. (acc. VIT tiu = TIOM), apud Umbros (Lanzi II 735 = 643, 836 = 745, Grotefend *Rud. l. u.* II 32, IV 6, VIII 33, Aufr. et Kirch. I 40, 42, 45, 68, 80, 90, 95, 111, 133, II 45, 105, 247 sq., 350, Huschke *Die osk.* etc. s. 635, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 65 sq.). Tab. eugub. Ib 13: ƎꓭƎT:MA⅃ƎƧƎT:MAꓭꟼA⅃ VTA⅃⅃ƎTƧ:ꓘƎMVИƎ (enumek steplatu parfam tesvam tefe) = *tum stipulator parram —am tibi* (tab. VIb 51 ENNOM·STIPLATV·PARFA·DESVA·SESO = *tum stipulator parram — am sibi*). Tab. IIb 24: VTƧƎƧ:VꟼꓭVƎ:V⅃TIƆVTƧƎ:ƎꓭƎT:ƎƆAƧ:ꟼƎTA⅃VI (iupater sas'e tefe estu vitlu vufru sestu) = *Iupiter Sance, tibi istum vitulum —um sisto.* Adde tab. eugub. VIa 18 (TEFE).

AꟼꓭƎT (tefra), *—a* (sacrificia), subst. n. acc. pl. 2 decl., e tefro (cf. TEFRVTO), osc. MVꟼVꓭƎT (tefúrúm), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 22, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300, Aufr. et Kirch. I 119, II 294, 373, Huschke *Die iguv. taf.* s. 291, 618). Tab. eugub. IIa 27, III 32, 34: AꟼꓭƎT : AƆVT (tuva tefra) = *duo —a* (sacrificia); et tab. IV 2: AꟼꓭƎ⅃ AIIЯ⅃ (triia tefra) = *tria —a* (sacrificia).

TEFRALI, *Tefrali*, adiect. n. abl. sg. 3 decl., ad deum umbr. Tefrum pertinens (Grotefend *Rud. l. u.* III 22, IV 10, Aufr. et Kirch. I 98, 122, 163, II 64, 221, Huschke *Die iguv. taf.* s. 193; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300). Tab. eugub. VIb 27 sq., 35: TEFRE · [I]IOVIE · TIOM · ESV · SORSV · PERSONTRV (VIb 35 PERSONDRV) · TEFRALI · PIHACLV · OCRIPER · FISIV etc. = *Tefre Iovie, te hoce —o —o tefrali piaculo, pro colle Fisio* cet. Vide ƎꟼꓭƎT (TEFRE), quod sequitur.

ƎꟼꓭƎT (TEFRE), *Tefre*, voc. sg. 2 decl., Umbrorum deus, unde adiect. TEFRALI, e TEFRO = *Tibris, Tiberis* (acc. TEFRO[M], dat. ƎꟼꓭƎT tefre, IꟼꓭƎT tefri et TEFREI), cum quo cohaeret etr. IЯꓭƎO (thefri) = *Tiberius* (Aufr. et Kirch. I 40, 91, 116, 163, II 135, 211, 221, 224, Orioli in *Album* XXIII 78, Huschke *Die iguv. taf.* s. 181, 192, 616; cf. Lanzi II 719 = 627, 836 = 745, et Grotefend *Rud. l. u.* III 22, 25, IV 10, V 17, VIII 33). Tab. eugub. VIb 31 sq.: TEFRE · IOVIE · PIHATV · OCRE · FISI · TOTA · IIOVINA · TEFRE · IOVIE · PIHATV | OCRER · FISIER · TOTAR · IIOVINAR · NOME etc. = *Tefre Iovie, piato collem Fisium, civitatem Iguvinam; Tefre Iovie, piato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VIb 33: TEFRE · IOVIE · SALVO · SERITV OCRE · FISI · TOTAM · IIOVINAM · TEFRE · IOVIE · SALVOM · SERITV · OCRER · FISIER | TOTAR · IOVINAR · NOME etc. = *Tefre Iovie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam; Tefre Iovie, salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VIb 36: TEFRE · IOVIE · TIOM · SVBOCAV = *Tefre Iovie, te precor.* Adde tab. eugub. VIb 27, 28, 29, 31, 35 (TEFRE · IOVIE et TEFRE · IIOVIE).
§ 2. *Tefro*, dat. sg., = IꟼꓭƎT tefri et recentiori orthogr. TEFREI (Aufr. et Kirch. I 117, II 211). Tab. eugub. Ia 24: : VTƎꓭ : ꓭAИIMAꟼ : ꓭƎꟼT : ƧƎIIꟼƎƎ : ƧƎꟼƎƎƧV⅃ AИIƆVKI : ꟼƎ⅃AТVT : VIƧIꓭ : ꟼƎ⅃IꟼƆIV | :ƎIVI:ƎꟼꓭƎT (pusveres vehiies tref hapinaf fetu tefre iuvie ukriper fisiu tutaper ikuvina) et tab. VIb 22 POST · VERIR · VEHIER · HABINA · TRIF · FETV · TEFREI · IOVI · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *pone portam Vehiam —as tres facito Tefro Iovio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* Alii vertunt *Tefrae Ioviae* (Grotefend *Rud. l. u.* V 30, VIII 33 et Huschke *Die iguv. taf.* s. 179).

TEFREI, *Tefro*, dat. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. ƎꟼꓭƎT tefre et IꟼꓭƎT tefri (Aufr. et Kirch. I 117, II 211), in tab. eugub. VIb 22. Vide ƎꟼꓭƎT (TEFRE) § 2.

IꟼꓭƎT (tefri), *Tefro*, dat. sg. 2 decl. = ƎꟼꓭƎT (tefre) et

recentiori orthogr. TEFREI (Aufr. et Kirch. I 38, 117, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615). Tab. eugub. I a 28 sq.: ANIƎVϽII:ꓷƎ⅃A+V+:VIƧIB ꓷƎ⅃|IꓷꓘV:V+ƎB:IƎVI:IꓷBƎ+ (tefri iuvi fetu ukriper fisiu tutaper ikuvina) = *Tefro Iovio facito pro colle Fisio pro civitate Iguvina.* Vide ƎꓷBƎ+ (TEFRE) § 2.

TEFRO, *Tefrum*, acc. sg. 2 decl. pro tefrom (Aufr. et Kirch. I 116, II 135, 211, Huschke *Die iguv. taf.* s. 615; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299 sq.). Vide ƎꓷBƎ+ (TEFRE). Tab. eugub. VI b 25 sq.: TIOM | SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO · IOVI OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *te preces precor Tefrum Iovium pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* Adde tab. VI b 27, 27. — *Tefram Ioviam* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* IV 16, VIII 33).

TEFRV. Vide TEFRVTO, quod sequitur.

TEFRVTO, *a —o* (a crematione?), e TEFRV et praep. TO (Aufr. et Kirch. I 118, 156, II 294, Huschke *Die iguv. taf.* s. 291, 665), nisi perperam pro tefru-co = *cum —o* (Aufr. et Kirch. II 420), in tab. eugub. VII a 46 (vide AꓷBƎ+ tefra et osc. MVꓷVBƎT tefúrúm). Pro imperat. *cremato* sumit Grotefend (*Rud. l. u.* II 31).

MVꓷVBƎT (tefúrúm) et MVꓷVBƎT (tefurúm), *cremandum* (sacrificium), adiect. nominat. sg. n. 2 decl. (Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 406, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299 sq., Huschke *Die osk.* etc. s. 20), siculi umbr. AꓷBƎ+ (tefra) = *sacrificia* (Aufr. et Kirch. II 294, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 38), fortasse e rad. taf-, gr. ταφ- (τάπτω, τέφρα), sanscr. tap-, *urere* (Aufrecht in *Zeitschr.* cit. I 90, Huschke loc. cit.), in tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 17 et *B* lin. 20.

⁎Ǝ+ (tez), *dedit?*, perf. indic. 3 pers. sg. (osco-etr. TƎTƎT tetet, samnit. ЯƎЯƎЯ deded) et TƎᗌƎᗌ (δέδετ), e rad. ta- pro DA-, rom. *dare*, apud Etruscos, in aere Corton. n. 1052. Cf. vocc. sqq.

A⁎Ǝꟼ (teza), in marmore Perus. n. 1900 (Lanzi II 509 sg. = 434, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 14). Cf. ⁎Ǝ+ (tez), AƧϽƎꟼ (tecsa), et voc. sq.

?ИA⁎Ǝ+ (tezan). Vide ИA⁎Ǝ+VꟼAϽ (carutezan).

MIꟼƎꟼ⊗Ǝꟼ (tehterim), *—im* vel *—um* (tegillum?), subst. acc. sg. 3 vel 2 decl. (Aufr. et Kirch. II 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 435; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 35), in tab. eugub. IV 20.

?ƧꟼAOƎT (tethals), in tegula Corton. n. 1056 bis.

IƎИOƎ+ (tethnei), *Tetinia*, n. pr. f. etr. pro IƎИ+Ǝ+ (tetnei). In urna etr. n. 919: IƎИOƎ+ : AИAO (thana tethnei) = *Tannia Tetinia.*

-IƎ+ (tei-), radix umbr., pro teik-, recentiori orthogr. DEI- pro DEIC-, sanscr. diś, gr. δείκνυμι, rom. DEICERE, in voc. V+IƎ+ (teitu) = DEITV h. e. *dic-ito.*

TEIBVRTES, *Tiburtes.* Vide TIBVR.

TEIDIA, *Tidia*, n. pr. f., ut [POLL]A · TEIDIA · SEX · F (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1090).

ƧƎIƎ+ (teies), in tab. eugub. II a 44 (cf. etr. MIƎ+ teiś, et Lanzi I 76 = 58, Aufr. et Kirch. II 299). *Diis* exponit Grotefendius (*Rud. l. u.* III 6, V 26, VII 7). ƧƎIƎꟼƎꟼ (teteies), *reddes*, legit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 392).

TEIO, *te*, pronom. umbr. (acc. sg.), perperam pro TIO = TIOM, in tab. eugub. VI a 22. Vide TIO.

MIƎ+ (teis), quod exstat in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 4 et lin. 22, pro rom. *diis*, gr. θεοῖς, sumit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX 302, XXXIV 207). Ad rom. *diem* trahit Sec. Campanar. *Tav. perus.* pgg. 5, 8, 25. Cf. umbr. ƧƎIƎ+ (teies) et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 90.

AϽIИƧIƎ+ (teisnica), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 3.

V+IƎ+ (teitu), *dicito*, imperat. 3 pers. sg., recentiori orthogr. DEITV, e rad. -IƎ+ (tei-) = DEI-, pro tik-, *dic-*, rom. *deic-ere* (Grotefend *Rud. l. u.* II 33 sq. V 27, VII 14 sqq., VIII 25, Aufrecht et Kirchhoff I 83, 142, II 126, 339 sq., 350, 368, Huschke *Die iguv. taf.* s. 321, 654; cf. Lanzi II 696 = 604, 837 = 746). Tab. eugub. II a 25 sq.: V+IƎ+ | :VИIƎ:VI+:IИVꟼ:VI+ (tiu puni tiu vinu teitu) = *te ture te vino dicito.* Tab. II b 25: V+IƎ+ꓷƎ⅃VI : Iꓷ+ : ƎꟼƎBI+ꓷVꟼ (purtifele tr[ii]uper teitu) = *porricibilem ter dicito.* Tab. III 8 sq.: VꟼIƎꟼ | ꓷVꟼ⊗V : MƎƎV : ƎꓷꓘAƧ (sakre uvem uhtur teitu) = *sacrem ovem auctor dicito.* Tab. III 25: VꟼIƎꟼ : IИꓘAƎƎƧ : VꟼdIꟼ (tiślu sevakni teitu) = *—um sollemnem dicito.* Adde tab. eugub. II b 7.

ƎϽƎ+ (tece), θηκε (ἔθηκε), *posuit*, apud Etruscos (Lanzi I 61 = 47, 64 = 49, II 478 = 405 sg., 550 = 470, 794 = 703, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 40 et *Sepolcro dei Volunni* pg. 33 ed. 2.ª, Zannoni apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 35, Orioli in *Album* XXIII 150, Huschke *Die iguv. taf.* s. 521), comparandum cum voc. ϽƎ⁎ (zec), ƎϽƎ⊙ (hece) et AƧϽƎꟼ (tecsa), e rad. -Ǝ+, gr. τι-θη-μι (cf. Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 83), in titulo Perus. n. 1922.

. . ꟼAIKƎX (tekial. .), in marm. Ital. super. n. 2 *ter*. Cf. XEKOS.

TECLA et tegla, *tegula*, unde adiect. TECLARIVS, in inscr. apud Marini *Arvali* pg. 241 nt. 52. Est nomen pr. f. in titulo sepulcr. apud Grut. 832, 3.

TECLARIVS, *tegularius*, adiect. e TECLA pro *tegula*. Titulus sepulcr. apud Reines. cl. XI n. 92 pg. 644: IVNIAE BASILIAE | HERMIA TECLARIVS | OLLAM DEDIT.

XEKOS (tekos), τέκος (proles)?, in marm. Novar. n. 41 bis (cf. ꟼAIKƎX tekial), nisi est nomen pr. m. = *Decus* (Flechia *Di una inscr. celt. novarese* mss.).

AƧϽƎꟼ (tecsa), in marm. Perus. n. 1924, ad montem *Tetium* invento. Cf. A⁎Ǝꟼ (teza), ƎϽƎ+ (tece) = *posuit*, et Orioli in *Album* XXIII 151.

TECV, *tecum*, in tit. coemet. apud Lupi pg. 173 (PAX · TECV).

ƧAIƆK∃Ʇ (tekvias), *deciae*, adiect. (genit. sg. 1 decl.?), e tekvio = *dequius* (decius), quod a DESEN = *decem*, apud Umbros (Lanzi II 836 = 745, Aufr. et Kirch. I 81, II 338), in tab. eugub. IIb 1. Δεκάδος exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 316). Vide ƧƎIᗡVƆƎꞱ (tekuries).

TECVMESSA, Τέκμησσα (Tecmessa), apud antiquos. Mar. Victor. pg. 2457: « Tecmessam potius, quam interposita *u* Tecumessam ».

ƧƎIᗡVƆƎꞱ (tekuries), *dequriis* (decuriis), abl. sg. 1 decl., recentiori orthogr. DEQVRIER, e tek-viria, *dequviria*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 47, 55, 81, 83, 104, 106, 114, II 336 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 313; cf. Lanzi II 688 sg. = 596 sg., 728 = 636, 836 = 745, et Grotefend *Rud. l. u.* III 11, IV 26, VII 10, 12). Tab. eugub. IIb 1: VꞱƎꟼV : ꟽVᗡꟼAƆ : ꟽIƧ : ƧƎIᗡVƆƎꞱ : ƧƎIꟽ : ƎꟽƎƧ (sem[en]ies tekuries sim kaprum upetu) = *semestribus decuriis suem, caprum —to.*

TELAMON, Τελαμών (Polyb. II 27, Plutarch. in *C. Mar.* XLI 2), Etruriae oppidum (Mela II, IV, 9; cf. Inghir. *Storia della Toscana* I 274 sg.) et promontorium (Ptol. III 1 Τελαμὼν ἄκρον), nunc *Telamone vecchio*. *Tab. Peuting.* segm. III*f* « Telamone ». Antonini *itiner.* pg. 500: « Ab Almina portus Telamonis m. p. ...; a portu Telamonis Umbronis fluvius m. p. XII; a portu Telamonis lacu Aprile m. p. XVIII ». Plin. III, VIII, 2: « Hinc amnes Prille, mox Umbro navigiorum capax, et ab eo tractus Umbriae, portusque Telamon ». In numis aen. n. 297 AᒧꞱ tla (Passeri *Paralip.* pg. 181, Lanzi II 28 = 23, Avellinus *Italiae vet. numism.* pg. 14 sqq.). Diod. Sic. IV, 56: Παραπλησίως δὲ τοῖς εἰρημένοις κατὰ μὲν τὴν Τυῤῥηνίαν ἀπὸ σταδίων ὀκτακοσίων τῆς Ῥώμης ὀνομάσι λιμένα Τελαμῶνα. Steph. Byz.: Τελαμὼν, πόλις Τυῤῥηνίας. τὸ ἐθνικὸν Τελαμώνιος, ὡς Καλυδώνιος.

TELAMON, *Atlas*, apud Ennium (Vahlen pgg. 9, 181). Serv. ad Virg. *Aen.* IV, 246: « Sane latine *Atlas* Telamon dicitur, sicut *Nilus* Melo ».

TELARIVM, ital. *telaio*, instrumentum texendae telae, apud Isid. *Orig.* XIX, 29.

ƎᒧƎT (tele), Τήλεφος (Telephus), Herculis filius ex Auge nympha, in etr. speculo n. 2543 cum *Agamemnone* (ИVᑫꟽƎꟽꟼA achmemrun) et *Achille* (ƎᒧꟼA achle).

TELEBRA, *terebra*, in append. ad Probi art. min. pg. 445 (Eich. et Endl.).

TELESIA, Τελεσία (Strab. VI, I 11, Ptol. III 1), antiquiori orthogr. ƧIᖉƎT (tedis) pro telis (in numo n. 2863;

cf. Friedländer *Osk. münzen* s. 6, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299 et apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 43, Huschke *Die osk.* etc. s. 156, Sambon *Rech. sur les anciennes monnaies* pg. 61), nunc *Telese*, Samnii oppidum (Liv. XXIV, 20; inscr. apud Mommsen n. 4889, *Tab. Peuting.* segm. V *f* « Telesiae »), Venafro adiacens. Liv. XXII, 13: « Hannibal ex Hirpinis in Samnium transit: Beneventanum depopulatur agrum: Telesiam urbem capit ». Frontin. *De col.* pg. 238: « Telesia muro ducta colonia, a triumviris deducta. iter populo debetur ped. xxx. ager eius limitibus augusteis in nominibus est adsignatus ». Inscr. apud Mommsen n. 4885: L · FABIVS | CALLISTVS | AVG · TELESIA | SIBI · ET · FABIAE · L · F | CYCLADI · FILIA[E] | PISSIMAE. Alia inscr. apud eundem n. 4886: L · MANLIVS · RVFIO · SEVIR | ANN · LXXVII · TELESIAE · LVDOS | SCAENICOS · FECIT · EPVLVM | COLONIS [T]ELESINIS · ET · LI[BERIS] | EORVM · [I]NCOLIS · CRVSTV[M] | ET · MVLSVM · EIVS · COLONI · ET · INCOLAE | IN CLVPEVM · CONTVLERVNT etc. — Eius incolae Telesini (inscr. apud Orell. n. 130 = Mommsen n. 4742) vel Thelesini dicuntur. Inscr. apud Mommsen n. 4850: FABIVS MAXIMVS V C | RECT PROV THERMAS | SABINIANAS · RESTITVIT | CVRANTE ORDINE SPLENDIDISSIMO THELESINORVM. — Telesinus, gr. Τελεσῖνος, adiect. ad Telesiam pertinens, ut POPVLVS TELESINVS (Mommsen n. 4872, 4878), COLONIA TELESINA (Mommsen n. 4840, 4849) et COLONI TELESINI (Mommsen n. 4885). Est etiam cognomen samnit. (Oros. V, 21), ut Pontius Telesinus (Vell. Paterc. II, 27), gr. Πόντιος Τελεσῖνος (Appian. *De bell. civ.* I 90, 93) vel ὁ Σαυνίτης Τελεσῖνος (Plutarch. in *Sylla* XXIX 1 et *De fort. Rom.* cap. 9), et C. Lucius Telesinus consul (Grut. 1112, 4), L. Licinius C. l. Telesinus (Mommsen n. 4881), Turrania Telesina (Mommsen n. 7113) et Thelesina (Mommsen n. 833); unde gentilit. Telesinia (Mommsen n. 4870 sq.). Cf. cognom. Telesilla apud Mommsen n. 1142.

ΤΕΛΕΣΙΔΗΣ, Syracusanus, apud Plutarch. in *Dion.* XLII, 3.

TELESPORVS, Τελεσφόρος (Telesphorus), cognom. rom. apud Murat. 145 10, et *Monum. Matth.* sect. XI n. 3 pg. 149.

ΤΕΛΕΣΤΗΣ, Selinuntius, dithyrambicus, apud Diod. Sic. XIV, 46 (Τελέστης Σελινούντιος).

TELLENAE et Tellene, Τελλῆναι (Strab. V, III, 4) et Τελλήνη (Dionys. Halic. III 38, 43), Latii oppidum (Plin. III, IX, 16 « Tellene »), a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, III*a* 7). Dionys. Halic. III, 38: Μάρκιος δὲ Τελλήνην πόλιν τῶν Λατίνων ἐπιφανῆ κατὰ τὸν αὐτὸν αἱρεῖ χρόνον, ἐκ παρατάξεώς τε νικήσας, καὶ διὰ τειχομαχίας παραστησάμενος· τούς τε ἀλόντας οὐδὲν, ὧν

εἶχον, ἀφελόμενος, εἰς Ῥώμην μετήγαγε, καὶ τῆς πόλεως εἰς κατασκευὴν οἰκιῶν τόπον ἀπεμέρισε. Liv. I, 33: « Additi eodem haud ita multo post, Tellenis Ficanaque captis, novi cives ». — Eius incolae Τελληνεῖς dicuntur apud Dionys. Halic. I 16, V 61). Cf. Tellenas tricas apud Arnob. V 28, et Varr. (Non. I 26 = pg. 8).

ΤΕΛΛΙΑΣ, Syracusanus, apud Thucyd. VI, 103.

ΤΕΛΛΙΗΝ, ὁ δεῖνα (aliquis), apud Tarentinos (Hesych. *Lexic.* II, 1362).

TELLVMO -onis et Tellurus, deus terrae. Aug. *De civ. Dei* VII, 23: « Unam eandemque terram habere geminam vim; et masculinam, quod semina producat; et femininam, quod recipiat atque enutriat. Inde a vi feminina dictam esse Tellurem, a masculina Tellumonem ». Mart. Capella § 49 pg. 95: « Corrogantur ex proxima transcursis domibus coniugum regum, Ceres, Tellurus, Terraeque pater Vulcanus, et Genius ».

TELLVS, dea terrae (vide TELLVMO), apud antiquos (Cic. *De nat. deor.* III 20 et *Har. resp.* cap. 10, Varro *De r. r.* I, I 5, Liv. X 28, August. *De civ. Dei* cit. ad voc. praeced., inscr. apud Orell. n. 1505 et Henzen n. 5344), cuius aedem Romae memorat Livius II 41, Dionysius Halic. VIII 79, et Appianus *De bell. civ.* II 126. Inscr. apud Henzen n. 5722: TELLVRI · GENETRICI · RESPVBLICA CVICVLITANOR · TEMPLVM · FECIT | C · IVLIVS · LEPIDVS · TERTVLLVS · LEG · AVG · PR · PR · DEDICAVIT | SIMVLACRVM · DEAE · ACROLITHVM · TI · IVLIVS · HOMORATVS · PONT · FL · P·P · DONO · DEDIT.

TELO, rex Teleboarum in insula Capreis (Virg. *Aen.* VII 735). Vide OEBALVS.

ᗅIИVIᛕИƎᛕ (teltiunia), —*ia*, cognom. mulieris, nisi n. pr. pro teltiunial (abl. sg.), in operc. ossuarii Corton. n. 1037.

TEM-, gr. τέμνω, radix osca, in voc. PERTEMEST, PERTEMVST, PERTVMVM.

TEMERITVDO, *temeritas*, apud Pacuv. vs. 149 (Non. II, 867 = pg. 181).

TEMESA. Vide TEMPSA.

TEMPERI, *tempore*, adverb. apud antiquos (Titin. vs. 22?, Cat. *De r. r.* cap. 2, Plaut. cet.).

TEMPESTAS, dea apud Romanos (Ovid. *Fast.* VI 193, Cic. *De nat. deor.* III 20, Horat. *Epod.* X 23). In titulo n. 2708 ex Scip. sepulcro: DEDET · TEMPESTATEBVS · AIDE · MERETO.

TEMPESTVS, *tempestivus*, adiect. apud veteres. Paul. pg. 362: « Tempesta, tempestiva ».

TEMPESTVTEM, *tempestatem*, apud antiquos. Varro *De l. l.* VII, 51 pg. 141: « Libri Augurum pro *tempestatem* tempestutem supremum augurii tempus ».

TEMPLARIS, adiect. ad templum pertinens, ut fines templares (*Gromat. vet.* pg. 302 Lachm.).

TEMPSA vel Temsa et Temesa, Τεμέση (Homer. *Od.* I 184, Strab. I, I 10, VI, I 1, XII, III 23, Pausan. *Eliac. sec.* VI 7 sqq.) vel Τεμεσία (Polyb. XIII, 10), et Τέμψα (Ptol. III, 1), Bruttii oppidum (Mela II, VI 9, *Tab. Peuting.* segm. VI*e* « Temsa », Ovid. *Metam.* XV 52, 707, Stat. *Silv.* I, I 42, Cic. *Verr.* II, V 16), ab Ausonibus conditum (Strab. VI, I, 5). Plin. III, X, 2: « oppidum Temsa, a Graecis Temese dictum ». Strab. VI, I, 5: Ἀπὸ γὰρ Λάου πρώτη πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση, Τέμψαν δ' οἱ νῦν καλοῦσιν, Αὐσόνων κτίσμα, ὕστερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, οὓς ἐξέβαλον Βρέττιοι, Βρεττίους δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ῥωμαῖοι. ἔστι δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρῷον ἀγριελαίοις συνηρεφές, Πολίτου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων etc. Liv. XXXIV, 45: « Tempsam item et Crotonem civium Romanorum coloniae deductae [an. U. C. DLVIII] ». — Tempsanus vel Temsanus et Temesaeus, gr. Τεμεσαῖος (Steph. Byz. s. v. Τεμέση), adiect. ad Tempsam vel Temesam pertinens (Cic. *Verr.* II, V. 15), ut ager Tempsanus (Liv. XXXIV, 45), et Temesaea aera (Ovid. *Fast.* V 441, *Metam.* VII 207, *Med. fac.* vs. 41, Stat. *Silv.* I, V 47, *Achill.* I 413). Tempsanus est etiam cognomen rom., ut L. Postumius Tempsanus praetor (Liv. XXXIX, 23).

TEMPTO, *tento*, apud antiquos (Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 16, 64, 135), in titulis apud Marini *Inscr. Alb.* pg. 142, *Arvali* pgg. 339, 343 (Mommsen n. 6916). In cod. Cic. *de Rep.* II 12 temtaret (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 96).

TEMPVLVM, *templum*, in inscr. apud Grut. 323, 1 = Mommsen n. 2475 (CVRATOR · TEMPVLI).

TEMSA. Vide TEMPSA.

TEN-, rom. *ten-ere*, radix umbr. in voc. TENITV *ten-eto*.

§ 2. -ИƎ+ (TEN-), pro tend-, rom. *tend-ere*, rad. umbrica, in voc. V+ИƎ+Иᗅ (an-tentu), V+ИƎ+ᗅ (a-tentu) et ANDENDV = *in-tendito*, V+ИƎ+ИƎ (en-tentu) et ENDENDV = *in-tendito*, ƧVИƎ+ИƎ (en-telus) = *in-tenderis* et ENTELVST = *in-tenderit*, V+ИƎ+ƧV (us-tentu), V+Ǝ+ƧV (us-tetu) et OSTENDV = *os-tendito*, ᗅʏVʏИƎ+ƧV (us-tentuta) = *os-tendunto*, OSTENSENDI = *os-tenduntur*, Ǝ+I+ƧV (us-tite) = *os-tenso*, V+ИƎ+DƎᑫ (per-tentu) = *pro-tendito*, V+ИƎ+VƧ (su-tentu) = *sub-tendito*.

TENACIA, *tenacitas*, apud Enn. *Trag.* vs. 220.

?ƧᗅИƎ+ (tenas), in lapide etr. n. 2052.

?ᗅIƎИƎ+ (teneia), in operc. ossuarii etr. n. 2035.

ꟽI+I✱ИƎ+ (tenzitim), —*im* vel —*ium*, subst. m. acc. sg. 3 vel 2 decl. (pro tenzitium?), recentiori orthogr. TESEDI pro tesedim vel tesediom, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 83, 97, 118, II 175, 233). Tab. eugub. Ib 6: V+IƎƎDᗅ : ꟽI+I✱ИƎ+ (tenzitim a[r]veitu) —*ium advehito* (tab. VIb 46 PROSESETIR · TESEDI · FICLA ARSVEITV = *prosectis* —*ium, ficulam advehito*.

quod alii vertunt *testitium advehito* (Grotefend *Rud. l. u.* II 32, V 7, 10) vel *tucetum advehito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 209 sq.).

ƧAOHƎ+ (tenthas), in titulis etruscis n. 2056 lin. 7, 2335 *b*.

ᒧAIИƎ+ (tenial), *Teniá* (Tinia?), n. pr. f. abl. sg., in titulo Perus. n. 1849.

ƎИIИƎ+ (tenine), quod legitur in aeneo signo etr. n. 1922 lin. 2, comparari potest cum adiect. numer. *deni* (Lanzi II 550 sg. = 470), fortasse pro rom. *decuria* usurpatum (Orioli in *Album* XXIII, 151; cf. Migliarini apud Conestab. *Inscr. etr.* pg. 177).

TENITAE credebantur esse sortium deae, dictae quod tenendi haberent potestatem. Ita Paul. pg. 368.

TENITV, *teneto*, imperat. 3 pers. sg., e rad. TEN-, rom. *ten-ere*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 20, VIII 29, Aufr. et Kirch. I 39 sq., 142, II 218, Huschke *Die iguv. taf.* s. 188). Tab. eugub. VI b 24 sq.: EAM · MANI | NERTRV · TENITV = *eam manu sinistra teneto.*

TENNO, *tendo*, apud Terent. *Phorm.* II, II 17 (*tennitur*), teste Donato. Vide DISTENNO = *dis-tendo*, et cf. Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXXIV 65.

TENPVS, *tempus*, in numo Gallieni imperat. (SECVRitas TENPOrum), apud Cohen *Méd. impér.* IV, 413 n. 519 sq.

TENTIPELLIVM, genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur (Paul. pg. 365). Fest. *Qu.* XVI, 8 pg. 364: « Tentipellium Artorius putat esse calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur, inde Afranium dixisse in Promo [vs. 281]: *Pro manibus credo habere ego illos tentipellium.* Titinium ait Verrius existimare, id medicamentum esse, quo rugae extendantur, quom dicat [vs. 173 sq.]: *Tentipellium Inducitur* †, *rugae in ore extenduntur:* quom ille τροπικῶς dixerit ».

VИƎT (tenu), in sarcoph. etr. n. 2071.

TEPHRAL, *sacrificium* (?), e rad. ital. taf, sanscr. tap, *urere* (umbr. AO8Ǝ+ tefra, osc. ꟽVDV8ƎT tefúrúm), in ara Corton. n. 1020 (Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1850 s. 318). *Incenditur* exponit Oriolius (cf. Hamilton Gray *Tour* etc. pg. 506, et Grotefend *Rud. l. u.* III 22 sq., VII 36, VIII 18).

TEPVLA aqua Romam in Capitolium ex agro Lucullano perducta (Frontin. *De aquaed.* cap. 8, Plin. XXXVI, XXIV 17).

TEQVOM, *tecum*, antiquo scribendi more, apud Scaur. pg. 2262 P. (vide MEQVOM = *mecum*).

-ꟼƎ+ (teṛ-), recentiori orthogr. DERS- et DIRS- (cf. ƎꟼƎꟼ ṛeṛe = *dedet* i. e. *dedit* et ꟽVИVꟼ ṛunum = *donum*), forma redupl. radicis umbr. DA-, rom. *dare*, in vocc. AꟼƎ+ (teṛa) = DERSA et DIRSA h. e. *det*, DIRSANS et DIRSAS = *dent*, V+ꟼƎ+ (teṛtu) = V+Ǝ+ (tetu) et V+I+ (titu) = DIRSTV et DITV h. e. *dato*, +ƧVꟼƎ+ (teṛust) = DIRSVST h. e. *dederit*, +ƧV8AꟼƎ+A (a-teṛafust) = ANDERSAFVST et ANDIRSAFVST h. e. *circum-dederit*, ƎꟼꟼƎ (teṛte) et I+DƎ+ (teṛti) = *datae (?)*.

TERA, *terra*, osc. ꟽVDƎT (terúm) et ꟽVDƎƎT (teerúm), apud antiquos (1). Varro *De l. l.* V, 21 pg. 9: « Terra dicta ab eo, ut Aelius scribit, quod teritur; itaque terra in Augurum libris scripta cum *r* uno ». Et V, 22: « igitur tera *terra*, et ab eo poëtae appellarunt summa terrae quae sola teri possunt, sola terrae ».

AꟼƎ+ (teṛa), *det*, coniunct. praes. 3 pers. sg., pro terat, recentiori orthogr. DERSA et DIRSA, e rad. redupl. -ꟼƎ+ (teṛ-) = DERS- vel DIRS-, facta e ta- pro DA-, rom. *da-re*, sanscr. dâ, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 43, 82 sq., 141, II 105, 198, 288, 292, Huschke *Die iguv. taf.* s. 573, 653). Tabula eugub. I b 33-36: | : 8VD⅃A : ƎBV⅃ : V+ƎꟼAꓘ : ƧVꓷИI+DV⅃ : ƎИV⅃ : ƧVDƎ : Ǝ⅃A : AꟼƎ+ : ƧVDƎ : Ǝ✱V⅃ : +ИƎDVꓘA8 : ƧVDƎ : ƎꟽAИI⅃VD : V+AI8I⅃Vꓘ | : VD+ƧV⅃ : +ƧVꟼƎ+ AꟼƎ+ : ƧVDƎ : AIAI8I⅃Vꓘ : A+⊗AƧ : AD+ : ƎИƎ : AꟼƎ+ (pune purtinśus kaṛetu, pufe apruf fakurent, puze erus teṛa; ape erus teṛust, pustru kupifiatu rupiname, erus teṛa; ene tra sahta kupifiaia, erus teṛa) = tab. VII a 42-44 APE | PVRDINSIVST · CARSITV · PVFE · ABRONS · FACVRENT · PVSE · ERVS · DERSA · APE · ERVS · DIRSVST · POSTRO · COMBIFIATV · RVBINAME · ERVS | DERSA · ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV · ERVS · DERSA h. e. *quum porrexerit, calato, ubi apros fecerint, ut — det; postquam — dederit, retro conspicito ad —am, — det; atque trans —am conspiciat* (VII a 44 *conspicito*), — *det.*

+ƧV8AꟼƎ+ (teṛafust), *dederit*, fut. exact. 3 pers. sg., in voc. umbr. +ƧV8AꟼƎ+A (a-teṛafust) = *circum-dederit.* Vide AꟼƎ+ (teṛa) = *det.*

TERAMNA, *Interamna*, Piceni oppidum, apud Frontin. *De col.* pg. 259 (Lachmann). Vide INTERAMNA § 3.

MAꟼƎ+ (teraś). Vide MAꟼƎ+Ǝ (eteraś).

TEDASIAM (terasiaś), Τειρεσίου (Tiresiae), n. pr. (genit. sg.) vatis Thebani insignis (Grifi *Specchio rappres. Ulisse e Tiresia*, Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1835 pg. 123 sg.). In volcente speculo n. 2144: BINΘIAL TEDASIAM (hinthial terasiaś) = εἴδωλον Τειρεσίου h. e. *spectrum Tiresiae* (Bunsen in *Bullett.* cit. 1835 pg. 159 et Braun in *Ann.* XXIII = 1851 pg. 150). Cf. Secchi in *Ann.* cit. VIII = 1836 pg. 72 sg. et Campanari *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VIII 20 sgg.; et vide ᒧAIΘИIB (hinthial).

TERATIVS, Tarchetii famulus, apud Plutarch. in *Rom.* II, 12.

ΤΕΡΒΗΤΙΑ, Siciliae oppidum. Steph. Byz.: Τερβητία, πόλις Σικελίας. οἱ πολῖται Τερβητῖνοι ..... Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων πεντεκαιδεκάτῳ.

(1) « Fero *non* ferro *si dice in qualche toscano dialetto, come* tera *non* terra ». P. Uccelli *Degli antichi popoli Italiani* pg. 100 nt. 1 (Cortona 1853).

TEREBENTVM. Vide TEREVENTVM.

TEREBONIO, *Trebonius*, gentil. rom. *Inscr. lat. ant.* apud Mommsen n. 190: . . MISIO MAR[TI] | M · TEREBONIO · C · Ꝇ | DONVM · DAT · ꝆIBEN[S] | MERITOD.

ⱵƎꓷƎT (tereí), *in terra*, locat. sg. n. 2 decl., e ꟽVꓷƎT (terúm) = *terra*, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21; cf. Passeri *Linguae oscae spec.* pg. XII, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 40 sq., 49, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Huschke *Die osk.* etc. s. 315). Tab. Abell. n. 2783 lin. 18 sq.: ꓤⱵƧV8 · ⱵƎꓷƎT · ⱵƎꓘⱵИⱵVꟽ | [ꟽVꓘ]ⱵИⱵVꟽ (múiníkúm múiníkeí tereí fusíd) = *commune in communi terra erit* (Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85, XIII 165). Tab. cit. lin. 49 (adde lin. 46): TƧⱵ · ⱵƎꓷƎT · ⱵƎƧƎ · ꓤVП (púd eseí tereí íst) = *quod in ea terra est* (Mommsen s. 120).

ƧⱵꓷƎT (tereís), *terrae*, subst. n. genit. sg. 2 decl., e tero = *terra* (vide ꟽVꓷƎT terúm), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 315). Tab. Abell. n. 2783 lin. 20 sq. (vide 8VITИTꓘVꓷ8 fruktatiuf): ƧⱵꓷƎT | [ꟽⱵИ]Ⱶ·ƧⱵƎꓘꓤИꓘИ·ƧⱵƧⱵƎ (eíseís sakarakleís íním tereís) = *eius sacelli et terrae.*

VIИИƎꟽƎꓷƎT (teremenniú), *terminalia*, nominat. pl. n. 2 decl., e teremno = rom. ant. *termen* (terminus), gr. *τέρμων*, apud Samnites (Aufr. et Kirch. I 121, II 160 anm. 1, Ebel et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 59 sq., XIII 167 sq.). Tab. Abell. n. 2783 lin. 15 sq.: · ꓤVИIꓘИT | [ꓤИꓘⱵИⱵ]Vꟽ · VIИИƎꟽƎꓷƎT · ⱵИП TƎƧVT8VꓷП (paí teremenniú múiníkad tanginúd prúftuset) = *quae terminalia communi sententiā* (sive *scito*) *probata sunt* (Corssen in *Zeitschr.* cit. V 85, XIII 165, Aufrecht et Kirchhoff I 167). Tabula cit. lin. 57 sq.: TƎⱵИTƧ VI[Ⱶ] | ИƎꟽƎꓷƎT · ⱵИ8Ǝꟽ · ⱵИⱵ · ⱵИƧⱵ[Ǝ] (eísai víaí mefiaí teremenniú staíet) = *in ea via media terminalia stent* (Corssen loc. cit.). Aliis est nominat. sg. fem. 1 decl. = *terminus* vel *terminatio* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 311).

ƧИƎTTИИꟽƎꓷƎT (teremnattens), *terminaverunt*, perf. indic. 3 pers. pl. (cf. TƧVTИИꟽƎꓷƎT teremnatust = *terminata est*), verbum denominativum e teremno (ƧƧⱵИꟽƎꓷƎT teremníss = *terminos*), apud Samnites (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 8 sg., 29, 59 sgg., Huschke *Die osk.* etc. s. 181, 359, Aufrecht et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 56, III 423). Tit. Pomp. n. 2785 lin. 1-6: · ꓘИꓘƎ · ƧⱵIꓤⱵИ | ꟽ · ƧIITꟽVП · И · ꟽ · ƧIITTVIƧ · [ꟽ] · ꟽИꓷTTꟽVП · TИИ · ƧИƎTT | [ИИ]ƎꓷƎT · ꟽИⱵ · X | ꓤƎП · TƧVTИИꟽƎꓷƎT · VⱵ · ꟽИИИ | [I]8ИTƧ · ƧИƎTTИИꟽƎ | ꓷƎT · ИИИIIИПꟽVП · ИⱵ · VƧƧVⱵ III · ꓘƎꓷƎП (m. siuttiis m. n. púntiis m. aídilis ekak víam teremnattens ant pújttram stafianam víú teremnatust per. x íussu vía púmpaiiana teremnattens perek III) = *M. Suttius M. f., N. Pontius M. f. aediles hanc viam terminaverunt ante portam Stabianam. via terminata est perticis* X. *iidem viam Pompeianam terminaverunt perticis* III (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = XI). Adde fragm. inscr. Pompeian. n. 2790 lin. 3 (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 84 et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 29 sg., Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 18, Fiorelli op. cit. pg. 8 = XXIV).

TƧVTИИꟽƎꓷƎT (teremnatust), *terminatast* (terminata est), e particip. perf. pass. teremnatú = *terminata*, et TƧⱵ (íst) = *est*, apud Samnites (Minervini et Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 10, 30, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 56, Huschke *Die osk.* etc. s. 182; cf. Quaranta *Di una inscr. osca* pgg. 16 sg.). Inscr. Pomp. n. 2785 lin. 4 (vide ƧИƎTTИИꟽƎꓷƎT teremnattens): TƧVTИИꟽƎꓷƎT · VⱵ (víú teremnatust) = *via terminata est* (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = XI).

ƧƧⱵИꟽƎꓷƎT (teremníss), *terminos*, subst. acc. pl. 3 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 329; cf. Aufr. et Kirch. I 164), apud Samnites, e teremen, rom. ant. termen (terminus), gr. *τέρμων* (sanscr. tarman = gr. *τέρμα*, *τέρμον*), umbr. termno (TERMNV = *termino*), quod e rad. -ꓷƎT (ter-), sanscr. tr̥, *transgredi* (cf. Mommsen loc. cit., Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 252). Hinc VIИИƎꟽƎꓷƎT (teremenniú) = *terminalia*, et verbum denominat. ƧИƎTTИИꟽƎꓷƎT (teremnattens) = *terminaverunt*, TƧVTИИꟽƎꓷƎT (teremnatust) = *terminata est.* Tab. Abell. n. 2783 lin. 14 sq.: TƧⱵ | [ꓤИꓷT]8Ǝ · ƧƧⱵИꟽƎꓷƎT · ꓷƎTИИ · ꓤVП (púd anter teremníss ehtrad íst) = *quod inter terminos extra est* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85, XIII 165).

TERENSIS, dea frugibus terendis praesidens (Arnob. IV, 7 et 11).

TERENSVS, *Terentius*, n. pr., in titulo apud Renier *Inscr. rom. de l'Algérie* n. 3764.

TERENTIO, *Terentios* (Terentius), in titulo antiquo (Append. n. XXXIV).

TERENTIVS. Vide TERENVM.

§ 2. Gentilitium Placentinum, ut Μάρκος Τερέντιος Ἄλβιος πόλεως Πλακεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

§ 3. Gentilitium Bonon., ut Λούκιος Τερέντιος πόλεως Βονωνίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

TERENTVS, locus in extremo campo Martio ad Tiberim (Ovid. *Fast.* I 501, Martial. I 70, IV 1, X 63, Stat. *Silv.* I, IV 17, IV, I 38), ubi ara fuit Ditis patris et Proserpinae sub terra obruta (Valer. Max. II, IV 5, Paul. pg. 350). Fest. *Qu.* XV, 26 pg. 351: « [Terentum] in campo Martio loc[um Verrius ait ab eo] dicendum fuisse, quod t[erra ibi per ludos] Secularis Ditis patris [aram occulens tera]tur ab equis quadrigari[s, ut eorum levis mob]ilitas aequiperet mo[tus Solis atque Lu]nae. quod quam aniliter rela[tum sit, cui]vis manifestum est » — Terentinus, adiect. ad Terentum pertinens (cf. terentinae nuces ad voc. TARENTVM), ut ludi Te-

rentini (Varr. apud Censor. *De die nat.* cap. 17, Auson. *Idyll.* XI 34), et Terentina vel Teretina tribus, facta an. U. C. CDLIII (Liv. X 9, Cic. *pro Planco* cap. 22, *Epist. fam.* VIII 8 = n. 223), in vet. inscr. memorata (cf. Grotefend *Imper. rom. tributim descr.* pgg. 25, 35, 43, 45, 60, 64, 86, 117), saepe TER (Orell. n. 140, 2289, 2357, 2797, 3457, 3811, 4109, Henzen n. 5167, 6148, 6776, 6926, 7130, 7142, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 957, 1199), raro integre TERETINA (Murat. 808, 5), gr. Τηρηντίνα (Ios. Flav. *Antiq. iud.* XIV, x 10, 13, 19). — Terentus est cognomen rom., ut L · ACCIVS · TERENTVS (Mommsen n. 4537).

TERENVM, *molle*, adiect. apud Sabinos (cf. Döderlein *De voc. aliq.* etc. s. 12). Favorin. apud Macrob. *Saturn.* II, 14: « Itemque quidam Tarentinas oves vel nuces dicunt quae sunt Terentinas a tereno, quod est Sabinorum lingua *molle*. unde Terentios quoque dictos putat Varro ad Libonem primo ». — Terenna est cognom. rom., ut ALLIDIA · TERENNA (Mommsen n. 5637), unde gentil. Terenius (Marini *Arvali* pgg. 712, 716 nt. 53), et nomen pr. f. Terenia (Fabr. cap. VI n. 126 pg. 475).

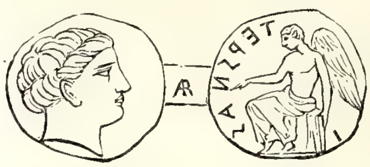
TEREVENTVM vel Terebentum et Terventum vel Treventum, nunc *Trivento*, Samnii oppidum ad Trivium fluvium. Frontin. *De col.* pg. 238: « Terebentum, oppidum. ager eius in praecisuras et strigas est adsignatus post tertiam obsidionem limitibus Iulianis. iter populo non debetur ». In titulo edito in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 23: P · SEPPIVS SEX · F · SEVERVS A · XXIX II VIR TERVE. — Eius incolae dicti sunt Tereventinates et Terventinates vel Treventinates (Plin. III, XVII, 2). Inscr. apud Mommsen n. 5169 (Henzen n. 5172): M · SALONIO | LONGINIO · MAR|CELLO · C · V · QVEST | CAND · LEG · PRO | AFR · TRIB · PLE | LEG · PROPRET | PROV · MOESIAE | PR · PE · AER · SAT | TEREVENTINA|TES · PATRONO PI | MO D · D. Alia apud eund. n. 5174 (Henzen n. 5173): D M | C · PONTIO · C · F · VOL MARCELLO · II · VIR | [MV]NICIP · TERVENTIN | .....TIVS · DEXTER. Alia apud eundem n. 4990 (Henzen n. 5972): Q · ARRVNTIO | Q · F · VOL · IVSTO | Q · AED · PAT · COL · | PAT · MVN · SAEPIN · PAT | MVN · VICENTIN · PAT · ET · CVR · | R · P · TEREVENT · etc. Inscr. edita in *Ann.* cit.: ....O REIP | TERVENT · SER · ARK | TERVENTINIA | CALLISTE CON | ET | ARCI...

TERIAS, Τηρίας (Thucyd. VI 50, Diod. Sic. XIV 14, Hesych. *Lexic.* II, 1383), fluvius Siciliae, hodie *S. Leonardo*, apud Plin. III, XIV, 3.

TERINA, Τερίνα (Strab. VI, I 5, Scyl. Caryand. § 12, Diod. Sic. XVI 15) vel Τέρεινα (Lycophr. vs. 726), Bruttii oppidum, a Crotoniensibus conditum (Solin. II 10, Phleg. Trall. fragm. apud Steph. Byz. s. v. Τέρινα). Scymn. Ch. vs. 306 sq.:

Σέρειναν (al. Τέρινα) πρῶτον, ἣν ἀπῴκισαν
Κροτωνιᾶται πρότερον.

Plin. III, x, 2: « Crotoniensium Terina, sinusque ingens Terinaeus ». In numis n. 3029 T, ƎT (TE), IꟼƎT (TEPI), ꙅAИꙅꟼƎT (TEPINAI), TEPINAION = TEPINAIΩN. — Terinaeus, gr. Τεριναῖος (Steph. Byz.), adiect. ad Terinam pertinens, ut sinus Terinaeus (Plin. III, x 2 et XV 1), gr. Τεριναῖος κόλπος (Thucyd. VI 104), nunc *Golfo di sant' Eufemia*, Elisius Terinaeus (Cic. *Tusc.* I, 48), et Λάμαχος Τερειναῖος (Plutarch. *Dec. orat. vitae* cap. VIII § 23).

IИIꟼƎ+ (terini), *Terinia* vel *Herennia* (= IИIꟼƎO therini pro IИIꟼƎB herini), n. pr. f. etr. In titulo Perus. n. 1315: IИIꟼƎ+ · A8 (fa terini) = *Fausta Terinia* vel *Herennia*.

-ꓘDƎꓦ (terk-), pro terg-, rom. *terg-ere* (?), radix umbrica, in voc. ᗡVꓦИAꓘDƎꓦ (terkantur), quod sequitur.

ᗡVꓦИAꓘDƎꓦ (terkantur), *tergeantur?*, praes. coniunct. pass. 3 pers. pl., e rad. -ꓘDƎꓦ (terk-), rom. *terg-ere* (?), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 55, 73, 96, 98, 105 sq., 141, II 368), in tab. eugub. III 9. *Videant*, e gr. δέρκομαι, exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 400). Alii vertunt *ter canitur* (Lanzi II 696 = 604, 836 = 745) vel *triplice cantione* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 29, VIII 20).

TERCIVS, *Tertius*, cognom. rom., in titulis apud Grut. 409 6, 544 3.

TERMEN, *terminus*, apud antiquos (inscr. apud Aldin. *Ant. lap. Ticin.* pg. 65). Varro *De l. l.* V, 21 pg. 9: « fines agrorum termini, quod eae parteis propter limitare iter maxime teruntur; itaque hinc, quod is in Latio aliquot locis dicitur, ut apud Accium, non *terminus* sed termen, hinc Graeci quoque τέρμονα ».

TERMENTVM, *detrimentum* (Paul. pg. 362). Fest. *Qu.* XVI, 6 pg. 363: « Termentum pro eo, quod nunc dicitur *detrimentum*, utitur Plautus in Bacchidibus [IV, IX, 5] ».

TERMINS, *terminus*, apud veteres. Tab. Gen. lin. 15 (Append. n. I): IBEI · TERMINS · STAT.

TERMINVS, deus finibus agrorum praesidens (Ovid. *Fast.* II 641 sq., Liv. I 55, V 54, Serv. ad Virg. *Aen.* IX 448, Plutarch. in *Numa* XI 1), cuius sacra Terminalia (Fast. Praenest. mens. martio apud Orell. II 380 et Kalend. Maff. mens. febr. apud eund. II 384, inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 571, Plutarch. *Quaest. rom.* n. 15, Lactant. *De mort. persec.* cap. 12, Varr. *De l. l.* VI 13 pg. 78, Liv. XLIII 13, XLV 44, Ovid. *Fast.* II 639 sqq., Cic.

Phil. XII 10, *Epist. ad Att.* VI 1 = n. 252, Horat. *Epod.* II 59, Macrob. *Saturn.* I 13), apud Romanos et Sabinos (Varro *De l. l.* V 73 pg. 30). Paul. pg. 368: « Termino sacra faciebant, quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. Denique Numa Pompilius statuit, eum, qui terminum exarasset, et ipsum et boves sacros esse. Terminus quo loco colebatur, super eum foramen patebat in tecto, quod nefas esse putarent, Terminum intra tectum consistere ».

TERMNAS, *terminatus*, particip. perf. pass. (nominat. sg. 2 decl.) pro termnatus, e termno (TERMNV = *termino*, abl. sg.), apud Umbros (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 4, Grotefend *Rud. l. u.* III 13, Aufr. et Kirch. I 18 anm. 1, 67 sq., 82, 105, 107, 116, 147, 163, II 390, Huschke *Die iguv. taf.* s. 509, 614, 658, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 302). Inscr. Asisin. n. 81: AGER · EMPS · ET TERMNAS = *ager emptus et terminatus.*

ƧƎИꟽᗡƎ+ (termnes), *terminis*, subst. m. abl. pl. 2 decl., e TERMNV, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 95, 119, 154, II 119, 260, Huschke *Die iguv. taf.* s. 240, 617; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 125, et osc. ƧƧꟻИꟽƎᗡƎT teremniss), qui termnes-ku pro termnes-kum (*cum terminis*) scripserunt. Tab. eugub. Ib 19: VꓘƧƎИꟽᗡƎ+ : ИƎᗡƎ⊗ᗅ+Ƨ : ƧV+ᗅƎVИIᗡ1 : ƎИV1 (pune prinuvatus staheren termnesku) = *quum privati stabunt ad terminos* (tab. VIb 55 sq. IFONT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato*). Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi I 364 = 284, II 836 = 746, Grotefend *Rud. l. u.* V 25).

TERMNOME, *ad terminum*, subst. m. locat. sg. 2 decl., e termno (abl. TERMNV) = *termino*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 51, 93, 118, II 69, 264; cf. Lanzi I 313 = 242, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. VIb 56 sq.: APE · AMBREFVRENT | TERMNOME · BENVRENT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR · ESO · PERSNIMVMO · TASETVR = *postquam ambierint, ad terminum venerint, ad terminum cum privatis haec precantur taciti.* Tab. VIb 63 sq.: APE · TERMNOME | COVORTVSO = *postquam ad terminum reversi sunt.*

TERMNV, *termino*, subst. m. abl. sg. 2 decl. (locat. sg. TERMNOME, abl. pl. ƧƎИꟽᗡƎ+ termnes), e termno, gr. τέρμων (sanscr. tarman), unde particip. perf. pass. TERMNAS = *terminatus*, e rad. -ᗡƎ+ (TER-), sanscr. tr̂, *transgredi*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 42, 49, 54, 68, 118, 162 sq., II 119, 252, 260, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616; cf. Lanzi II 836 = 746, Grotefend *Rud. l. u.* III 23, V 25). Tab. eugub. VIb 53: ENOM · TERMNVCO · STAHITVTO = *tum ad terminos stanto.* Tab. VIb 55 sq.: IFONT · TERMNVCO · COM · PRINVATIR | STAHITV = *ibidem ad terminum cum privatis stato.* Tab. VIb 57: TERMNVCO · COM · PRINVATIR · ESO · PERSNIMVMO · TASETVR = *ad terminum cum privatis haec precantor taciti.* Vide voc. sq.

TERMNV, *termino* vel *terminum*, apud Etruscos, = umbr. TERMNV, in ara Corton. n. 1020 (cf. Hamilton Gray *Tour* etc. pg. 506, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 369).

TERMNVCO, *cum termino* (ad terminum), apud Umbros. Vide TERMNV.

TERMO, *termen* (terminus), apud antiquos (Paul. pg. 362). Fest. *Qu.* XVI, 5 pg. 363: « Termonem Ennius graeca consuetudine dixit, quem nos nunc *terminum* hoc modo: *Ingenti vadit cursu, qua redditus termo est* [Ann. vs. 470]. et [Ann. vs. 471]: *Hortatore bono prius, quam finibus termo* ».

TERRA, dea apud veteres (vide TELLVS et TELLVMO), eadem quae Vesta, Ceres, Cybele cet. (Varro *De l. l.* V 57 pg. 22, Cic. *De nat. deor.* III 20, *Epist. ad Q. fr.* III 1 = n. 146, Plin. II, LXIII 1, Ovid. *Fast.* VI 299 sq., et 460, Varr. *De r. r.* I, I 5, Liv. VIII 6, Hygin. *Fabb.* n. 55, 140, 155, et inscr. apud Orell. n. 1503 sq., Henzen n. 5720 sq. TERRA · MATER).

TERRACINA. Vide TARRACINA.

TERRARIVM, agger terreus, qui viae locum tenet, in titulo Ostiensi apud Henzen n. 6589.

TERRENVM, *terra*, ital. *terreno* (subst.), apud Agen. Urb. *De controv. agr.* pgg. 62, 67 (Lachmann).

TERRIMOTIVM, *terraemotus*, in Append. ad Probi art. min. pg. 445 (Eich. et Endl.).

TERSTI (?), *tersisti*, per syncopen, e tergeo. Vide TRISTI.

ƎꓘꟼƎꓘ (terte), *datae* (?), fortasse particip. p. p. (dat. sg.), minus recte I+ᗡƎ+ (terti), e rad. -ꟼƎꓘ (ter-) = DERS, facta e DA-, rom. *da-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 319 sq., 385), in tab. eugub. Va 7. Huschkio (*Die iguv. taf.* s. 455) adverb. est, *per dationem* significans. — *Dictis*, abl. pl., exponit Grotefendius (*Rud. l. u.* VII, 8, 23, 39). Cf. Lanzi I 60 = 47, II 704 = 612, 836 = 746.

I+ᗡƎ+ (terti), fortasse pro ter̥ti = ƎꓘꟼƎꓘ (ter̥te), in tab. eugub. IIa 28 (Aufr. et Kirch. II, 385). Vide voc. praeced. — Aliis est adiect. numer. pro TERTIM = *tertium* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 374).

ꟽᗅIꓘᗡƎꓘ (tertiam), *tertiam*, adiect. numer. f. acc. sg. 1 decl., unde ᗅꟽᗅIꓘᗡƎꓘ (tertiam-a) pro tertiam-ar̥ = *ad tertiam*, e tertio = *tertius*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 21, 85, 110, 153, II 371, 373, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121; cf. Lanzi I 316 = 245, 355 = 277, II 837 = 746, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 9), in tab. eugub. IV 2. Vide ꟽIꓘИᗅ1Ƨ (spantim) et TERTIAME.

ᗅꟽᗅIꓘᗡƎꓘ (tertiama), pro tertiam-ar̥ = *ad tertiam*, apud Umbros. Vide ꟽᗅIꓘᗡƎꓘ (tertiam).

TERTIAME, *ad tertiam* vel *in tertiam*, adiect. numer. (locat. sg. 1 decl.), e tertio = *tertius*, apud Umbros

(Aufr. et Kirch. I 112, II 78 sq., Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 121 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 610; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* n. XIV pg. 361, *Paralip.* pg. 330, et Grotefend *Rud. l. u.* VI 12), in tab. eugub. VIa 13. Vide ꟽAIꓘDƎꓘ (tertiam) et voc. sq.

ƎI+DƎ+ (tertie), *tertiis*, adiect. numer. dat. pl., pro terties, e tertio = *tertius*, quod e ID+ (tri) = *tres*, Umbrorum linguâ (Aufrecht et Kirchhoff II 338 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 634; cf. Lanzi I 355 = 277, II 837 = 746). Tab. eugub. IIb 6 (vide ƎD+Ǝ etre § 1): Ǝ+AᒧƎƧAꓘ ƎI+DƎ+:Ǝ+AᒧƎƧAꓘ ƎD+Ǝ:Ǝ+AᒧƎƧAꓘ (kaselate etre kaselate tertie kaselate) = *Casilatibus*, *alteris Casilatibus*, *tertiis Casilatibus* (cf. Lanzi II 729 = 637, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 313).

§ 2. *Tertiâ* (?), fortasse abl. sg. (Aufr. et Kirch. II 345), in tab. eugub. IIa 14. Vide ƎƆƎƧIƆƧ (sviseve).

TERTICEPS, h. e. *tria capita* (vertices) habens. In sacris Argeorum (Varro *De l. l.* V, 50 pg. 20): « Oppius mons, terticeps in lucum Exquilinum, dexterior via in Tabernula est »; et (op. cit. V, 52 pg. 21): « Collis Quirinalis, terticeps in aedem Quirini ».

TERTIM, *tertium*, adverb. (acc. sg. n.) = TERTIO et VI+DƎ+ tertiu, pro tertiom, ab adiect. numer. tertio, quod e ID+ (tri) = *tres*, apud Umbros (Lanzi I 317 = 246, 355 = 277, II 837 = 746, Grotefend *Rud. l. u.* II 25, Aufr. et Kirch. I 37, 117, 120, 132, II 260, 272, 293, Huschke *Die iguv. taf.* s. 634). Tab. eugub. VIb 64: ENOM · TERTIM · AMBRETVTO = *tum tertium ambeunto*.

TERTINVS, adiect. ad tertium pertinens. Est cognom. rom., ut P. Hostilius Tertinus (Maffei *Mus. ver.* 172, 1) et Tertinia Tertina (Grut. 563, 7).

TERTIO, *tertium*, adverb. umbr. (acc. sg. n. 2 decl.) = TERTIM pro tertiom et VI+DƎ+ (tertiu) pro tertium (Aufr. et Kirch. I 117, 132, II 293, Huschke *Die iguv. taf.* s. 634) in tab. eugub. VIa 46. Vide POS = *post.*

VI+DƎ+ (tertiu), *tertium*, adverb. numer. (acc. sg. n. 2 decl.), pro tertium, recentiori orthogr. TERTIO et TERTIM pro tertiom, ab adiect. tertio, aeol. *τέρτος* (pro *τρίτος*), sanscr. tṛitîja, zend. thritya, rom. *tertius*, quod e ID+ (tri) = *tres*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 40, 42, 117, 132, II 155, 293, Huschke *Die iguv. taf.* s. 634), in tab. eugub. Ib 40. Vide ƧVᑫ (pus) = POS h. e. *post.*

§ 2. TERTIV, *tertio*, adiect. abl. sg. 2 decl. (Lanzi II 755 = 663, 837 = 746, Aufr. et Kirch. I 117, II 144, Huschke op. cit. s. 634). Tab. eugub. VIa 45, 48, 53: PIHACLV · TERTIV = *piaculo tertio.* Vide PIHACLV.

V+ꟼƎ+ (tertu), *dato*, imperat. 3 pers. sg. (perperam VꓘDƎꓘ tertu), recentiori orthogr. DIRSTV, = V+Ǝ+ tetu et V+I+ titu (DITV), e rad. -ꟼƎ+ (ter-) = DERS- et DIRS-, facta e rad. redupl. deda, a DA-, rom. *da-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 85, 142, II 105, 126, 198, 288, 292, 319, 347, 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654), in tab. eugub. IIa 40 bis (vide ƎИVᑫ pune = *thus*) et tab. IV 28 (VꓘDƎꓘ).

TERTVLA, *Tertulla*. Vide TERTVLLVS.

TERTVLLINVS, adiect. ad Tertullum pertinens. Est cognomen rom., ut P · RVTILIVS TERTVLLINVS (Mommsen n. 635 col. 4), SAMMIVS TERTVLLINVS (Mommsen n. 1084), Petronia Tertullina (Gud. 248, 6), Usia Tertullina (Furlan. *Lap. Patav.* pg. 11 n. 8), Titia Tertullina (Furlan. op. cit. pg. 339 n. 402).

TERTVLLVS et Tertulla, diminut. tertii et tertiae, cognom. rom. (Cic. *Epist. ad Att.* XIV 20 = n. 704, XV 11 = 723), ut Sex. Sulpicius Tertullus (Marini *Arvali* pg. 654), CVPIEINNIA L · F · TERTVLLA (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1051), Cornelia Tertulla (Grut. 679, 1), Berria Tertylla (Mommsen n. 2996), Caparia Tertylla (Mommsen n. 5512), TERTVLA (Mommsen n. 5423), et TEPΘMA pro Τερτόλλα (Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 2241).

TERTVS, *tertus*, adiect. apud antiquos (Append. ad Probi art. min. pg. 444 ed. Eich. et Endl.). Non. II 847 = pg. 179: « Terta, pro *tersa*. Varro *ἔχω σε, περὶ τύχης*: *Aerea terta nitet galea.* Idem Cato vel de lib. educ.: *Alii ita sunt circumtonsi, et terti, atque unctuli, ut mangonis esse videantur servi* ».

TERVENTVM. Vide TEREVENTVM.

TERVI, *trivi*, e tereo, agnoscitur a Charis. pg. 248 = 220 P. (« tero teris terui et trivi iuxta Apuleium »).

TERVIVM, Piceni oppidum. Plin. III, XVIII, 1: « Tervium, quo finitur Praetutiana regio, et Picentium incipit ».

ꟽVDƎT (terúm), *terra* (sanscr. dhurà), subst. n. nominat. sg. 2 decl. = [ꟽV]DƎƎT teerúm (genit. ƧꟻƎDƎT tereís, dat. ꟻƎDƎT tereí), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 299, Aufr. et Kirch. I 166, II 344, Huschke *Die osk.* etc. s. 314, 414). Tab. Abell. n 2783 lin. 17 sq.: ꟽVDƎT · ꓘꟻꓤꟻ · ꟽꟻИꟻ | [ꟽVᒧꓘ]ИDИꓘИƧ · ꓘꟻꓤꟻ · ƎVᑎ (puv ídík sakaraklúm ínim ídík terúm) = *quo id sacellum et haec terra* [*est*] (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85, XIII 165).

+ƧVꟼƎ+ (terust), *dederit*, futur. exact. 3 pers. sg., recentiori orthogr. DIRSVST, e rad. redupl. -ꟼƎ+ (ter-) = DERS-, facta e DA-, rom. *da-re*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 146, II 105, 288, Huschke *Die iguv. taf.* s. 650, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 21; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 25). Tab. eugub. Ib 34: +ƧVꟼƎ+ : ƧVDƎ : ƎᑫA (ape erus terust) = tab. VIIa 43 APE · ERVS · DIRSVST = *postquam — dederit.*

? AƧMAMƎ+ (teśamsa), in titulo Tarquin. n. 2335 lin. 2.

? ИAƧƎ+ (tesan) vel AIƎ+ИAƧƎ+ (tesanteia), in olla Clusina n. 808. *Tebatia*, n. pr. fem., exponit Conestabile (*Inscr. etr.* pg. 112 sg.). Cf. voc. praeced.

TESEDI, *—im* vel *—ium*, subst. m. acc. sg. 3 vel 2 decl.

pro tesedim vel tesediom, antiquiori orthographia ⋈I+I⊀ИƎ+ (tenzitim), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 83, 97, 108, II 175, 233). Tab. eugub. VIb 46: PRO-SEℨETIR · TESEDI · FICLA ARSVEITV = *prosectis —ium ficulam advehito.* Vide ⋈I+I⊀ИƎ+ (tenzitim).

ƧƎ⋊ЯИƎƧƎ+ (tesenakes), *Tesenacis*, adiect. (abl. pl. 2 decl.), recentiori orthogr. TESENOCIR, fortasse ad oppidum Tesenam pertinens, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 119, II 117 sq., 120 sq., 125; cf. Lanzi II 717 = 625, 837 = 746, Grotefend *Rud. l. u.* III 20, IV 26, V 29, Huschke *Die iguv. taf.* s. 104, 617). Tab. eugub. Ia 11: :Ǝ+DЯM:V+ƎB:8VBƎD+:ƧƎ⋊ЯИƎƧƎ+:ƧƎDƎЯƎD1 IƎV1ЯD⋊ (pre veres tesenakes tre buf fetu marte krapuvi) = tabula VIb 1 PRE · VERIR · TESENOCIR · BVF · TRIF · FETV MARTE GRABOVEI h. e. *ante portam Tesenacam* (alii vertunt *pro muris Tesnaicis*) *boves tres facito Marti Grabovio.* Tabula Ia 14 sq.: |:V+ƎB:8VI⊀ƎB:8IƧ:8ƎD+:ƧƎ⋊ЯИƎƧƎ+:ƧƎDƎЯƎƧV1 IdЯƧ ƎƧI8 (pus veres tesenakes tref sif feliuf fetu fise sasi) = tab. VIb 3 POST · VERIR · TESENOCIR · SIF · FILIV · TRIF · FETV · FISO · SANSIE h. e. *pone portam Tesenacam* (al. *post muros Tesnaicos*) *tres sues filios facito Fidio Sancio.* Cf. etr. ƎИƧƎ+ (tesne).

TESENOCIR, *Tesenacis*, adiect. m. abl. pl. 2 decl. (perperam TESONOCIR), antiquiori orthogr. ƧƎ⋊ЯИƎƧƎ+ (tesenakes), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 119, II 114, 117 sq., 120 sq.). Tab. eugub. VIb 1: PRE · VERIR · TESENOCIR = *ante portam Tesenacam;* tab. VIb 3: POST · VERIR · TESENOCIR = *pone portam Tesenacam;* tab. VIa 20 sq.: SVRVR · VERISCO · TE-SONOCIR · SVRVR | VERISCO · VEHIEIR = *quum ad portam Tesenacam, tum ad portam Vehiam;* et tab. VIIa 37 sq.: SVRONT | NARATV · PVSE · POST · VE-RIR · TESONOCIR = *deinde narrato, uti post portam Tesenacam.*

[TE]ϟEϟ, Θησεύς (Theseus), in cista Praen. n. 2276 terd.

TESCA et tesqua -orum, loca umbrosa, aspera, inculta, inamoena (Horat. *Epist.* I, xiv 19, Lucan. VI 41, Apul. *Flor.* n. 11 pg. 783 et n. 17 pg. 810; cf. Mueller. in Fest. praef. pg. xxviii nt. 2, et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300). Gloss. apud Labb. pg. 184 col. 1.ª: « Tesqua sive Tescua, κατάκρημνοι, καὶ ῥάχεις, καὶ ἔρημοι τόποι ». Schol. ad Horat. *Epist.* I, xiv, 19 (deserta et inhospita tesqua): « Lingua Sabinorum loca difficilia sentibus sic (*tesqua*) nominantur ». Fest. *Qu.* XV, 31 pg. 356 (Paul. pg. 357): « [Tesca Verrius ai]t loca augurio desig[nata, quo sit term]ino finis in terra auguri. Op[ilius autem Aureli]us loca consecrata ad [augurandum scrib]sit. sed sancta loca undique [saepta doce]nt Pontificis † libri, in quibus [scribtum est: *Templum*]-*que sedemque tescumque* [*sive deo sive deae*] *dedicaverit, ubi eos ac*[*cipiat volentes*] *propitiosque.* Hostius belli [Histrici l. I]: *per gentis alte aetherias, atque* [*avia tesca, per*]*que violabis † templa antiqua* [*deum.* Cicero v]ero aspera, difficilia aditu [dixit cum ait: *Lo*]*ca aspera, saxa † tesca tuor.* [Accius in Philo]cteta: *quis tu es mortalis,* [*qui in deser*]*ta, et tesqua te adportas loca?* ». Varro *De l. l.* VII, 10 sqq. pg. 121 sqq.: « Quod addit templa ut sint tesca, aiunt sancta esse, qui glossas scripserunt. Id est falsum; nam curia Hostilia templum est et sanctum non est. Sed hoc ut putarent, aedem sacram * templum esse, factum quod in urbe Roma pleraeque aedes sacrae sunt templa, eadem sancta; et quod loca quaedam agrestia, quod aliquoius dei sunt, dicuntur tesca. Nam apud Accium in Philocteta Lemnio [vs. 554]: *Quis tu es mortalis, qui in deserta et tesca* (al. *tesqua*) *te apportes loca?* Ea * enim loca quae sint, designat quom dicit [vs. 525-528]:

Lemnia praesto
Littora rara, et celsa Cabirum
Delubra tenes mysteriaque
Pristina castis concepta sacris;

deinde [vs. 529-531]:

Volcania templa sub ipsis
Collibus, in quos delatus locos
Dicitur alto ab limine caeli;

et [vs. 532-534]:

Nemus expirante vapore vides,
*Unde ignis cluet mortalibus clam **
Divisus.

Quare haec quod tesca dixit, non erravit: neque ideo quod sancta, sed quod, ubi mysteria fiunt, attuentur *, tuesca dicta. Tueri duo significat, unum ab aspectu ..... alterum a curando ac tutela ..... Sic dicta vestispica * quae vestem spiceret, id est videret vestem ac tueretur; quare a tuendo et templa et tesca dicta cum discrimine eo quod dixi ».

IИƧVↃƧƎ+ (tescusni), *Vesconius?*, n. pr. m. pro tescusnis, apud Etruscos (Lanzi II 346 = 275 ad n. 15), in urna n. 913. Cf. IИƧVↃƧI+ (tiscusni).

TESM·, *testamentum*, ut EXPL · TESM et EXPL · TE-STAM· h. e. *exemplar testamenti*, in titulo Praenest. apud Visconti *Mus. Pio-Clem.* I 32 nt. 2.

ƎИƧƎ+ (tesne), quod legitur in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 20 et 21 (lin. 4 et 22 MИƧƎ+ tesnś), comparari potest cum umbr. tesen-akes (ƧƎ⋊ЯИƎƧƎ+). Ad aeol. τεννω, unde τείνω (*tendo, porrigo, porricio*) trahit Vin Campanarius (*Dell'urna di Arunte* pg. 53 et in *Giorn. arcad.* XXXIV 65). Aliis est rom. *decem* = umbr. DESEN (Sec. Campanari *Tav. Perus.* pg. 50, Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 143, et in *Album* XXIII 154. Cum rom. *teneo* comparat Migliarinius (*Zibaldone* mss. pg. 13). Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 106.

MИƧƎ+ (tesnś), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 4 et 22 (lin. 20 et 21 ƎИƧƎ+ tesne). Ad rom. *decem* vel *deni* trahit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXX 32), quem

sequuti sunt Sec. Campanarius (*Tav. Perus.* pgg. 8, 25) et Oriolius in *Album* XXIII 151. Vide voc. praeced.

TESONOCIR. Vide TESENOCIR.

TESQVA. Vide TESCA.

TESTA, *caput*, ital. *testa* (cf. Maffei *Ver. ill.* II, 534), apud Auson. *Epigr.* n. 72, Prudent. *περὶ στεφ.* X 761, cet. Est etiam cognom. rom. (cf. THESTA), ut C. Trebatius Testa (Cic. *Epist. fam.* VII, 13 = n. 171). Cf. cogn. Testinus, ut Lucudeius Testinus (Mommsen n. 1216).

TESTAMETVM, *testamentum*, in titulo Aesern. apud Mommsen n. 5084 (TESTAMETO · FIERI IVSSIT).

TESTICVLARI est iumentis maribus feminas vel mares feminis admovere, licet alii dicant testilari. Ita Paul. pg. 366.

ΤΕΣΤΙΣ, *μάρτυς τῇ τῶν Σαβίνων φωνῇ*. Ita in Gloss. gr. apud Labb. pg. 32.

TESTO -as, *testor -aris*, apud antiquos (Prisc. pg. 392 = 797 P.).

ƎᗡꟶƧƎꟶ (testre), *dextrâ*, adiect. (dat. vel abl. sg.?), recentiori orthogr. DESTRE, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 190, 351; cf. Lanzi II 737 = 645, 817 = 726, Grotefend *Rud. l. u.* VIII 32). Tab. eugub. IIb 27: VꟶƎBAꝊ : Ǝ*VƎ : ƎᗡꟶƧƎꟶ : VᗡꟶAꓘIᗡꓘ (krikatru testre euze habetu) = *—um in dextra — habeto;* et lin. 28 sq. VᗡꟶAꓘIᗡꓘ | VꟶƎBAꝊ Ǝ*VƎ : ƎᗡꟶƧƎꟶ (testre euze habetu krikatru) = *in dextera — habeto —um.* Vide voc. sq.

VᗡꟶƧƎꟶ (testru), *dextro*, adiect. m. vel n. abl. sg. 2 decl., recentiori orthogr. DESTRV (cf. ƎᗡꟶƧƎꟶ testre = DESTRE et DESTRAME), e tes-tro, gr. *δεξι-τερὸς*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 12, 26, V 16, VII 32, VIII 32, 38, Aufr. et Kirch. I 81, 83, 117, 130, 154, II 190, 216, 218, 372, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 250, 252, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 120). Tab. eugub. Ia 29: IᗡƎ1 : VꓘVᗡꟶƧƎꟶ (testruku peri) = tab. VIb 24, 28 DESTRVCO · PERSI = *cum dextro —e* (pede?). Adde tab. eugub. III 23, IV 15. Vide DESTRV.

VꓘVᗡꟶƧƎꟶ (testruku), *cum dextro*, pro testru-kum, = DESTRVCO pro destru-com, in tab. eugub. Ia 29. Vide VᗡꟶƧƎꟶ (testru).

?AƧꟶƧƎꓕ (testsa), in titulo etr. n. 2570 quat.

TESTVATIVM, panis genus, quod in testu caldo coquebatur (Varro *De l. l.* V, 106 cit. ad voc. CALDVS).

TESTVMONIVM, *testimonium*, in tab. Bant. cap. 1 (Append. n. LVI).

ꟽAƆƧƎꟶ (tesvam), *—am* (dextram), adiect. f. acc. sg. 1 decl., recentioribus literis DESVA et DERSVA pro desvam et dersvam, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 83, 98, 110, II 26 sq.; vide DERSVA). Tab. eugub. Ib 13: ƎꓭƎꟶ : ꟽAƆƧƎꟶ : ꟽA8ᗡA1 VꟶAꓶ1Ǝꟶ : ƧꟶƎꓭꟽVИƎ (enumek steplatu parfam tesvam tefe) = *tum stipulator parram —am tibi* (tab. VIa 51 ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO = *tum stipulator parram —am sibi*). *Orientalem* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 45), adiect. = *de orso* (sc. *sole*).

?ꓕƎꓕ (tet), in titulo etr. n. 347 bis.

?AꟶƎꟶ (teta), *Tetia* (Titia), n. pr. f., = IꟶƎꟶ (teti), in titulo Perus. n. 1947. Vide AƧAꟶƎꟶ (tetasa).

TETA, *palumbes*, subst. f. (cf. gr. *φάττα*, *palumbus*). Serv. ad Virg. *Ecl.* I, 58: « Columbae, quas vulgus tetas vocat: et non dicuntur latine: sed multorum auctoritas latinum facit ».

MꓶAꟶƎꟶ (tetalś), vox etrusca originis et significationis ignotae, in titulis sepulcralibus n. 922 bis *a* (MꓶAꓕƎꓕ : ꓶAᗡV↓ꓶƎƆ velchural tetalś), n. 1624 (MꓶAꟶƎꟶ : ꓶAИ*ꟼAꓶ larznal tetalś), et n. 1717 (MꓶAꟶƎꟶ : ꓶAᗡAꓶƎƆ velaral tetalś). Cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 161 sq., *Inscr. etr.* pg. LXV sg. et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 77.

AƧAꟶƎꟶ (tetasa), *Tetii* (Titii) *uxor*, cognomen mulieris etr. (vide AꟶƎꟶ teta, IꟶƎꟶ teti cet.). Operculum ossuarii etr. n. 534 bis*m*: AƧAꟶƎꟶ : IꟶAИIꟼV : A[I]ИAO (thania urinati tetasa) = *Tannia Urinatia Tetii uxor*. Aliud operc. n. 1017: AƧAꟶƎꟶ : IƎИꟼAꟻ : AO (tha varnei tetasa) = *Tannia Varenia Tetii uxor.*

?ƎꟻAꟶƎꟶ (tetave), in titulo etr. n. 717.

ꓕƎꓕƎꓕ (tetet), *dedet* (dedit), perf. indic. 3 pers. sg., = osc. ЯƎЯƎЯ (deded), gr. orthogr. ꓕƎᗡƎᗡ (dedet), umbr. ƎꟼƎꟼ (rere), lat. ant. DEDE et DEDET, in aere Campano (etrusco-samnit.) n. 2753. Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 138, IV 109.

IꟶƎꟶ (teti), *Tetia* (Titia), familia etrusca, pro AIꟶƎꟶ (TIITIA) = AIꟶIꟶ (TITIA), ut IꟶƎꟶ · AИAO (thana teti, n. 1791) et IꟶƎꟶ · AIИAO (thania teti, n. 1016) = *Tannia Tetia*, et IꟶƎꟶ : IꟶƧA8 (fasti teti, n. 1790) = *Fausta Tetia.* Operculum ossuarii perusini n. 1793: MAИꓶA · IꟶƎꟶ (teti alnaś) = *Tetia Alinnae* vel *Aulinnae* uxor. Cf. IꟶƎꟶ · VA (au teti, n. 1499), IꓕƎꓕ · ꓶ (l. teti, n. 215) et IꟶƎꟶ · Ƨꓶ (n. 1792), IꟶƎꟶ · ꟻ (n. 214, 988) et IꓘƎꓘ · Ǝꟻ (ve teti, n. 1007), ubi *Tetia* vel *Tetius* legendum. — Tetius est gentilitium rom. apud Mommsen (n. 6307, 57) = TETTIVS.

§ 2. *Tetius* (Titius), n. pr. m.?, ut IꓕƎꓕ · ꓶ (l. teti, n. 215) et IꟶƎꟶ · Ƨꓶ (ls teti, n. 1792) = *Lars Titius.* Cf. n. 214, 988, 1007, 1499 supracit.

AIꟶƎꟶ (TIITIA), *Tetiâ* (Titiâ), n. pr. f. abl. sg. pro ꓶAIꓘƎꓘ (tetial), in titulo Perus. n. 1586 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 287 ad n. 283).

ꓶAIꓘƎꓘ (tetial), *Tetiâ* (Titiâ), n. pr. f. abl. sg. (minus recte AIꟶƎꟶ tetia), = ꓶAIꟶIꟶ (titial), e tetia = AIꟶIꟶ (titia), apud Etruscos. Ossuarium senense n. 416: ꓶAIꓘƎꓘ · ƎꓘƎꟻ · ꓘИꟼA (arnt vete tetial) = *Aruns Vetius Tetiâ* natus.

ƎIIꓕƎꓕ (tetiie), *Tetius* (Titius), gentil. etr., = ƎꟶIꟶ

(tite), in sepulcro Tarquin. n. 2306 (cf. Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1828 pg. 83).

AИI+Ǝ+ (tetina), *Tetinius* (Titinius), gentil. etr. (fem. IƎИI+Ǝ+ tetinei = IƎИI+I+ titinei), per contractionem AИ+Ǝ+ (tetna), sicut AƧAИTƎT (tetnasa) pro AƧAИI+Ǝ+ (tetinasa), e I+Ǝ+ (teti). In titulis sepulcr.: AИI+Ǝ+ · OA (ath tetina, n. 219, 718, 915) = *Attius Tetinius*; AИIꟽƎꟽ : ⅃ (l. tetina, n. 216), AИIꟽƎꟽ : Ƨ⅃ (ls tetina, n. 217, 918), AИI+:Ǝ+ : O⅃ (lth tetina, n. 719) = *Lars Tetinius*; AИI+Ǝ+ : ⅃ƎƎ (vel tetina, n. 218, 914, 916) et AИI+Ǝ+ : ⅃Ǝ (vl tetina, n. 917) = *Velius Tetinius*. Cf. inscr. sepulcr. apud Maffei *Mus. ver.* 161, 4 (ubi TITINIA PRVSA et TETINIA PREPVSA).

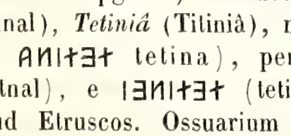
§ 2. *Tetinia* (Titinia)?, fortasse n. pr. f. pro IƎИI+Ǝ+ (tetinei), in titulis supracit. n. 218, 914 (cf. Lanzi II 409 = 338 ad n. 255, 440 = 369 ad n. 400, 445 = 374 ad n. 415, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 154 ad n. 179).

§ 3. *Tetiniá* (Titinià), n. pr. f. abl. sg. pro ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal). Operc. ossuarii etr. n. 228: « au trepu lth

tetina » = *Aulus Trebius Lartis* filius *Tetiniá* natus (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 36). Cf. inscr. n. 902.

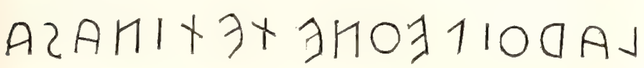
⅃AИI+Ǝ+ (tetinal), *Tetiniá* (Titinià), n. pr. f. abl. sg. (minus recte AИI+Ǝ+ tetina), per contractionem ⅃AИ+Ǝ+ (tetnal), e IƎИI+Ǝ+ (tetinei) = IƎИI+I+ (titinei), apud Etruscos. Ossuarium Arret. n. 474: ⅃AИI+Ǝ+ · IƎИIꟼVꟼƧ · ⅃ (l. spurinei tetinal) = *Lartia Spurinna Tetiniá* nata. Ossuarium perusinum n. 1813: ⅃AИI+Ǝ+ : VꟼƎꟼ+ : OA (ath trepu tetinal) = *Attius Trebius Tetiniá* natus. Aliud ossuar. etr. n. 941: « l. c.

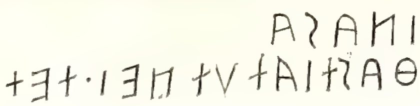
tetinal » = *Lars Caius Tetiniá* natus. Adde titulum n. 905; et vide voc. sq.

AƧI⅃AИI+Ǝ+ (tetinalisa), *Tetiniá* (Titinià), n. pr. f. abl. sg., diminut. e AИI+Ǝ+ (tetina), in urna etr. n. 915.

AƧAИI+Ǝ+ (tetinasa), *Tetinii* (Titinii) *uxor*, cognomen mulieris, per contractionem AƧAИTƎT (tetnasa), e AИI+Ǝ+ (tetina) = *Tetinius*, apud Etruscos. Ossuarium Clus. n. 671: « larthi pethne tetinasa » =

Lartia Pelinia Tetinii uxor. Operc. ossuarii Clus. n. 750:

« hastia tutnei tetinasa » = *Fausta Tutinia Tetinii uxor*. Adde titulum Clus. n. 749.

IƎИI+Ǝ+ (tetinei), *Tetinia* (Titinia), n. pr. f. = IƎИI+I+ (titinei), per contractionem IƎИ+Ǝ+ (tetnei) = IƎИ+I+ (titnei), unde ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal) et ⅃AИ+Ǝ+ (tetnal), apud Etruscos. In tit. sepulcr.: IƎИI+Ǝ+ · IOꟼA⅃ (larthi tetinei, n. 721) = *Lartia Tetinia;* IƎИI+Ǝ+ · AI⅃ƎƎ (velia tetinei, n. 384) = *Velia Tetinia;* et AMVꟼƎꟼ+ · IƎИI+Ǝ+ (tetinei trepuśa, n. 220) = *Tetinia Trebii uxor*.

TETINERIM et tetinerit, *tenuerim* et *tenuerit*, apud antiquos (Non. II 838 = pg. 178). Pacuv. vs. 172 ed. Ribbeck: « Tuo sub iudicio quae omnes tetinerim gradus ». Attius vs. 38 sq.: « . . . . . ut quae tum absentem rebus dubiis coniugem Tetinerit, nunc probat ultorem ».

TETINERO, *tenuero*, e *teneo*, sicut tetinerim pro *tenuerim*, apud veteres (Fest. *Qu.* XII, 22 pg. 253 et Paul. pg. 252 cit. ad voc. PVRIME).

TETINI, *tenui*, = *tenivi*, e *teneo*, unde TETINERIM pro *tenuerim*, TETINERO pro *tenuero* et TETINISSE pro *tenuisse*, apud antiquos (Paul. pg. 366). Diomed. pg. 372 = 369 P. (cf. pg. 366 = 363 P.): « teneo tenes tenui; apud veteres tetini dicitur ».

TETINISSE, *tenuisse*, sicut TETINI pro *tenui*, apud veteres. Pacuv. vs. 226 ed. Ribbeck: « Cedo quorsum itiner tetinisse aiunt ».

TETIO, *Tetius* (Titius), gentil. umbr. (cf. etr. I+Ǝ+ teti). Tit. Pisaur. n. 75: FERONIA | STA · TETIO | DEDE h. e. *Feroniae Statius Tetius dedit*.

MI+Ǝ+ (tetiś), *Tetii* (Titii) vel *Teti* (Titi), n. pr. vel praen. m. etr. Inscr. Perus. n. 1863: MI+Ǝ+ · IꟼIꟼ [AИA]O (thana vipi tetiś) = *Tannia Vibia Tetii* uxor (vel *Titi* filia).

⅃AИ+Ǝ+ (tetnal), *Tetiniá* (Titinià), n. pr. f. abl. sg., pro ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal), e IƎИ+Ǝ+ (tetnei) pro IƎИI+Ǝ+ (tetinei), apud Etruscos. In ossuario clusino n. 622: ⅃AИ+Ǝ+ : IИIA) : Ǝ⅃VA (aule caini tetnal) = *Aulus Cainnius Tetiniá* natus. Operc. ossuarii Perus. n. 1705: ⅃AИ+Ǝ+ : IИVꟼ+Ǝꟼ : ꟼA (ar petruni tetnal) = *Arria Petronia Tetiniá* nata.

AƧAИTƎT (tetnasa), *Tetinii* (Titinii) *uxor*, cognom. mulieris etr., pro AƧAИI+Ǝ+ (tetinasa), e tetna pro AИI+Ǝ+ (tetina), sicut IƎИ+Ǝ+ (tetnei) et ⅃AИ+Ǝ+ (tetnal) pro IƎИI+Ǝ+ (tetinei) et ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal). Urna Tarquin. n. 2557: AƧAИTƎT · ƎИIA) (caine tetnasa) = *Cainnia Tetinii uxor*.

IƎИ+Ǝ+ (tetnei), *Tetinia* (Titinia), n. pr. fem. etr. (= IƎИOƎ+ tethnei), contractum e IƎИI+Ǝ+ (tetinei) sicut ⅃AИ+Ǝ+ (tetnal) e ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal). In titulis etruscis: IƎИ+Ǝ+ : AИAO (thana tetnei, n. 1038 bis) = *Tannia Tetinia;* IƎИ+Ǝ+ · I+ƧA8 (fasti tetnei, n. 720) = *Fausta Tetinia;* et IƎИ+Ǝ+ · IO[ꟼA⅃] (larthi tetnei, n. 2571) = *Lartia Tetinia*.

ƎIИꟽƎꟽ (tetnie), in titulo etr. n. 2089. Comparatur cum gentil. tetna = AИI+Ǝ+ (tetina) h. e. *Tetinius*.

TETOLVS, *titulus*, = TETVLVS et TITOLVS, in inscr. sepulcr. apud Steiner *Altchr. inschr.* pg. 5 n. 5, pg. 12 n. 12, pg. 16 n. 22 sq., pg. 21 n. 32.

ΤΕΤΡΑΠΥΡΓΙΟΣ, h. e. *quatuor habens turres*, Siciliae regio. Damasc. *Vita Isid.* § 62: Κατὰ Σικελίαν ἐν τῷ λεγομένῳ πεδίῳ Τετραπυργίῳ ἐν ἄλλοις οὐκ ὀλίγος αὐτῆς μέρεσιν.

TETRICVS et Tetrica, mons vel rupes, in Sabinis (Vib. Seq. pg. 33). Virg. *Aen.* VII 713 sq.:

« Qui Tetricae horrentis rupes, montemque Severum, Casperiamque colunt ».

Ubi Servius: « *Tetricus*, mons in Sabinis asperrimus: unde tristes homines, *tetricos* dicimus ». Sil. Ital. VIII, 417: « et a Tetrica comitantur rupe cohortes ». Varro *De r. r.* II, I, 5: « circum Fiscellum et Tetricam montes ».

? ИЯ+Ǝ+ (tetrn), in lapide etr. n. 1910.

TETRVS, *teter*, adiect., in Append. ad Probi art. min. pg. 445 (Eich. et Endl.).

TETTOME, *ad —um* (tectum?), subst. m. locat. sg. 2 decl., pro tettomem, apud Umbros, fortasse e tecto, rom. *tectum* (Aufr. et Kirch. I 70, 118, II 78, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 9, VI 12), unde nostrum *tetto*. Tab. eugub. VIa 13: TETTOME · MILETINAR = *ad —um Miletinae;* et tab. VIa 14: TETTOME · NONIAR · TETTOME · SALIER = *ad —um Noniae, ad —um Salii.* Cum gr. τέμενος comparat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 74), et vertit *in lucum Miletinae* etc.

V+Ǝ+ (tetu), *dato*, imperat. 3 pers. sg., recentiori orthographia DITV, pro V+ЯƎ+ (tertu) = DIRSTV, e rad. umbr. -ЯƎ+ (ter-) = DERS-, facta e DA-, rom. *dare* (Aufr. et Kirch. I 142, II 126, 198, 347, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654), in tab. eugub. IIa 9, IIb 21.

TETVLI, *tuli*, apud antiquos (Plaut. *Amph.* II, II 84, 168, *Men.* II, III 30, IV, II 25, 66, *Most.* II, II 40, *Rud.* prol. vs. 68, et IV, III 101, Terent. *Andr.* V, I 13); unde tetulissem (Terent. *Andr.* IV, VIII, 13), tetulero (Plaut. *Cist.* III, 19), tetulisse (Plaut. *Rud.* IV, I, 2), tetulerit (Plaut. *Poen.* III, I 58). Non. II 839 = pg. 178: « Tetulit, *tulit*. Accius Andromeda [vs. 116]: *Donec tu auxilium, Perseu, tetulisti mihi.* Caecilius Hypobolimaeo [vs. 75]: *Erumnam pariter tetulisti meam* ».

TETVLVS, *titulus*, = TETOLVS et TITOLVS, ital. *titolo*. In inscr. apud Grut. 1061, 6: FILIVS · TETVLVM · POSVIT. Adde inscr. coemet. apud Steiner *Altchr. inschr.* pg. 17 n. 24, pg. 19 n. 28, pg. 27 sq. n. 45 sqq., pg. 34 sq. n. 63 sq.

ꟼAИ+AƆƎ+ (tevalnal), *Tebatiá* (Trebatiâ?), n. pr. f. (abl. sg.), in urna etr. n. 406. Cum sabin. teba (collis) comparat Lanzius (II 360 = 289 ad n. 68).

? MƎꟼ8VƎ+ (teuflesˊ), in lapide Perus. n. 1980 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 248 ad n. 172).

? ƎИIVƎ+ (teuine), in urna Perus. n. 1794 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 219 ad n. 112).

ИVЯƆƆƎ+ (tevcrun), in etr. speculo n. 2726 bis.

THALASSIO. Vide TALASIO.

THALIA, gr. Θάλεια, nymphae nomen in Sicilia, iuxta Symaethum fluvium (Virg. *Aen.* V, 826).

THAMYRIS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XII, 341.

THANA. Vide THANIA § 2.

THANIA vel Thannia et Tania, praen. fem. etr., antiq. literis AИAO (thana) et AIИAO (thania), ex. gr. TANIA SVDERNIA (n. 285) et THANIA SVDERNIA (n. 958), THANIA · ACHONIA (n. 2006), THANIA · ARNVSTIA (n. 2016), THANIA · CAESINIA (n. 2017), THANIA · NAEVIA (n. 2018), THANNIA · ANCHAARIA (n. 2015), TAHNIA ANAINIA (n. 281), et THNIA SIVNIAII (Gori *Inscr. ant.* II 431 n. 14).

§ 2. *Tanniá*, abl. sg., in tegula n. 284 et n. 950 (ARRIA · THANA).

THAPSVS, Θάψος (Steph. Byz.), peninsula Siciliae cum oppido, a Lami condito (Thucyd. VI, 4), haud longe a Syracusis (Antonini *itiner.* pg. 517 « Insula Aethusa et Thapsos »). Virg. *Aen.* III, 688 sq.:

« Vivo praetervehor ostia saxo Pantasiae, Megarosque sinus, Thapsumque iacentem ».

Ubi Servius: « Thapsus, insula iuxta Syracusas, plana, pene fluctibus par ». Cf. Sil. Ital. XIV 206, et Ovid. *Fast.* IV 477.

THARROS vel Tharrhos, Τάρραι (Ptol. III 3 al. Ταρραί, Τάρραινα, Τάραν, Τάρρας), oppidum Sardiniae (Antonini *itiner.* pg. 84; cf. Spano *Notizie sull'antica città di Tharros*, et A. de la Marmora *Itinér. de l'ile de Sardaigne* I 574 suiv.). Inscr. apud Henzen n. 5193 (cf. Orell. n. 310): .... M · PAS | [IMP · CAESAR | IVLIVS PHILIPPVS | PI]VS · [FELIX · AVG | PONT · MAX · TRIB · POT | P · PAT · PROC · VIAM | QVAE · DVCIT · A · THAR|ROS · CORNVS · VETVSTATE · CORRVP|TAM · RESTITVIT · CV|RANTE · M · VL|PIO · VICTORE · EV | PROC · SVO.

THARSOMENVS, *Thrasymenus*. Vide TRASIMENVS.

THEAGENES, Θεαγένης, Rheginus, apud. *Gr. hist. fragm.* II 12.

THEAETETVS, Θεαίτητος, Rheginus, pythagoricus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXX (§ 172).

THEANENSIS. Vide TEANVM § 2.

THEANOR, Θεάνωρ, Crotoniensis, pythagoreus, apud Plutarch. *De genio Socr.* cap. 13.

THEARIDAS, Θεαρίδης, frater Dionysii senioris, apud Plutarch. in *Dion.* VI, 1.

THEBAE, Θήβη (Steph. Byz.), Lucaniae oppidum. Plin. III, xv, 3: « Praeterea interiisse Thebas Lucanas Cato auctor est ». Vide TEBA.

THEBRIS, rex Veientum, quem memorat Varro *De l. l.* V, 30 pg. 12 (cit. ad voc. THYBRIS).

THELESINVS, *Telesinus*. Vide TELESIA.

THELIS, *Thetys*, apud antiquos (Varro *De r. r.* III, x, 19 cit. ad voc. MELICVS). Varro *De l. l.* VII, 87 pg. 153: « lympha a nympha, ut, apud Graecos Θέτις, apud Ennium [*Trag.* vs. 431]: *Thelis * illi mater* ».

THEMILLAS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* IX, 576.

THEMISTOGENES, Θεμιστογένης, Syracusius, apud Plutarch. *De gloria Athen.* cap. 1.

THENSAVRVS, *thesaurus* (θησαυρός), in antiquis codd. Plaut., Terent., Liv., Virg., cet. (cf. Capri *De orthogr.* pg. 2239 P., Pier. ad Virg. *Ecl.* II 1 et *Aen.* I 363, Ritschl *Proleg.* pg. ciii), et in marm. rom. (Marini *Arvali* pg. 590 nt. 815 sg.). Inscr. apud Orell. n. 3247: HERCVLI IN|VICTO SACRVM | HERMEROS AVG | LIB TABVLARIVS | THENSAVROR.

THEODORVS, Θεόδωρος, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. cap. 36 (§ 267).

§ 2. Tarentinus, Alexandri Magni aequalis, apud Plutarch. in *Alex.* XXII 1.

§ 3. Syracusanus, περὶ τακτικῶν γεγραφώς, apud Diog. Laert. II, viii n. 19 (§ 104).

§ 4. Syracusanus, ἐν τοῖς ἱππεῦσιν εὐδοκιμῶν καὶ δοκῶν εἶναι πρακτικός (Diod. Sic. XIV, 64).

THEODOTES, Θεοδότης, Syracusanus, apud Plutarch. in *Dion.* XII 1, XLV 1, XLVII 1.

THEOFILVS, *Theophilus*, cognom. rom. = THEOPILVS, in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 7192.

THEOCRITVS, Θεόκριτος, poëta Syracusanus (Theocr. *Idyll.* XXVIII, 16).

THEOPHRYS, Θεόφρυς, Crotoniates, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

THEOPILVS, *Theophilus* (Θεόφιλος), cognom. rom., ut L · VOLVMNI · L · L · THEOPILVS (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 23, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1391).

THERASIA, Θέρμεσσα (Strab. VI, ii 10), una ex Liparaeis insulis (Senec. *Quaest. nat.* VI, xxi 2, Mart. Capell. § 648 pg. 530), inde Ἱερὰ (Thucyd. III 88), et Ἱερὰ Ἡφαίστου (Strab. VI, ii 10, Diod. Sic. V 4) h. e. *Sacra Vulcani* appellata, gr. Ἡφαίστου νῆσος (Ptol. III 3) h. e. *Vulcani insula* (*Tab. Peuting.* segm. VI*c*). Plin. III, xiv 7: « Inter hanc et Siciliam altera, antea Therasia appellata nunc Hiera: quia sacra Vulcano est, colle in ea nocturnas evomente flammas ». Cf. Vulcaniae insulae apud Solin. cap. 6.

THERMAE, Θερμὰ (Diod. Sic. XIII 79, Philist. apud Steph. Byz.; cf. Polyb. I 39) vel Θέρμαι (Diod. Sic. XXIII 9, 19 sq.) et αἱ Θερμαὶ αἱ Ἱμεραῖα (Polyb. I, 24), in antiquis itinerariis *Aquae Larodae* seu *Labodae* (Antonini *itiner.* pg. 89, *Tab. Peuting.* segm. VI*b*), nunc *Termini*, Siciliae urbs (Mela II, vii 16, Cic. in *Verr.* II, ii 34 sq., 38, Sil. Ital. XIV 232), a Carthaginiensibus condita (Diod. Sic. XIII, 79). Plin. III, xiv, 4: « Thermae colonia ». Cf. *Tab. Peuting.* segm. VI*e* (« Thermis »). — Eius incolae Thermitani dicti sunt (Cic. op. cit. II, ii 34 sq., Vib. Seq. pg. 11) et Thermenses (inscr. apud Grut. 430, 6), gr. Θερμῖται (Diod. Sic. XX, 56). — Thermitanus, gr. Θερμαῖος (Steph. Byz.), adiect. ad Thermas pertinens (cf. Cic. loc. cit.), ut Thermitana loca (Solin. V, 19).

THERMESES, *Thermenses*, in Pleb. de Therm. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 204).

THERON, Rutulus, apud Virg. *Aen.* X, 311.

§ 2. Θήρων, Agrigentinorum tyrannus, apud Diod. Sic. IV 79, X 27, XI 20, 48 sq., 53, XIII 86, Aristot. fragm. n. 265*b*, Artem. Cassandr. fragm. n. 8, Hippostr. fragm. n. 5 sqq.

THESALVS, Θεσσαλὸς (Thessalus), cognom. rom. apud Mommsen n. 1181.

ꟷƎᗡƆИƧƎ8T (thesavreí), *in thesauro*, subst. n. locat. sg. 2 decl. (acc. ꟽVᗡƆИƧƎ8T thesavrúm), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 71, anm. 2; cf. Passeri *Linguae oscae spec.* pg. xii, Lanzi II 807 = 716, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 49, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 63 et *In cipp. osco-abell. div.* pgg. 34, 45, Huschke *Die osk.* etc. s. 315), in tab. Abell. n. 2783 lin. 52.

ꟽVᗡƆИƧƎ8T (thesavrúm), *thesaurum*, subst. n. acc. sg. 2 decl. (locat. sg. ꟷƎᗡƆИƧƎ8T thesavreí), apud Samnites (Passeri *Linguae oscae spec.* pgg. xii, xix, Lanzi II 615 = 530 ad n. 12, 807 = 716, Guarini *In cipp. osco-abell. div.* pg. 33, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 40, Aufr. et Kirch. I 71 anm. 2, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 300, Huschke *Die osk.* etc. s. 45, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII 189), in tab. Abell. n. 2783 lin. 48-49.

THESAVRVM, *thesaurus*, subst. n. apud Petron. *Satyr.* cap. 46.

THESPHORVS, *Thelesphorus*, per syncopen. Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 169: D · M | M · VLPI | THESPHORI.

THESTA, Θέστη, soror Dionysii tyranni, apud Plutarch. in *Dion.* XXI 3.

THESTOR, Θέστωρ, Posidoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxiii (§ 239).

THΛΥΣ, Sybarita, belli contra Crotoniatas gerendi auctor (Diod. Sic. XII, 9; Athen. XII, 21 = pg. 521).

THΜΕΝΙΔΕΣ πύλαι, porta Tarenti, apud Polyb. VIII, 27 et 30.

THNIA. Vide THANIA.

THOENO. Vide THYNION.

THORAX, Θόραξ, collis Siciliae ad Loetanum fluvium (Diod. Sic. XXII, 13).

THORMENA, gentil. etr., antiquiori orthogr. AИꟽꟼVO (thurmna), quod vide.

THORSVS, Θόρσος, fluvius Sardiniae, apud Pausan. *Phoc.* XVII, 6.

THRAACIA, *Thracia*, in marm. apud Grut. 480, 6

THRASEVS, Θρασεύς, Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

THRASIMENVS. Vide TRASIMENVS.

THRASYBVLVS, Θρασύβουλος, Dinomenis filius, Syracusanorum tyrannus, apud Plutarch. *De Pythiae orac.* cap. 19.

THRASYDAEVS, Θρασυδαῖος, Theronis Agrigenti tyranni filius, apud Diod. Sic. XI 48, 53.

THRASYMACHVS, Θρασύμαχος, Cumanus, apud Aristot. *Polit.* V, IV, 3.

THRASYMEDES, Θρασυμήδης, Heracleota, apud Memn. fragm. n. 59 sq.

§ 2. Metapontinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

THRASYMENVS. Vide TRASIMENVS.

ΘΗΡΙΑΣ, fluvius Siciliae prope Leontinorum urbem (Scyl. Caryand. § 13, Diod. Sic. XIV, XIV, 3), ad quem Hicetas a Carthaginiensibus victus est (Diod. Sic. XXII, 2).

ΘΗΡΙΛΛΟΣ, Crinippi filius, Himerae tyrannus, apud Herod. VII, 165.

THYBRIS et Tybris vel Tiberis et Tibris, Θύβρις (Appian. *Rom. hist.* I 2, Pausan. *Arcad.* XLIII 2), Θύμβρις (Plutarch. in *Rom.* I 3, Dionys. *Perieg.* vs. 352 sqq., Philostr. *Vit. Apoll.* VII, XVI 1, VIII, II 2, Himer. *Orat.* XVI 5), Τίβερις (Strab. V, I 10, II 1 et 11, III 7; Dionys. Halic. I 9, II 55, III 25, 44, 55, Polyb. VI 55 τοῦ Τιβέριδος, XXXI 20, 22 τοῦ Τιβέριος, XXXV 2 τοῦ Τιβέρεως; Diod. Sic. VII, 3 Τιβέρεως; Appian. *De bello Ann.* cap. 56 et *De bell. civ.* τοῦ Τιβέριος, V 33 et Diod. Sic. IV 21 τὸν Τίβεριν; Ptolem. III 1 Τιβερίου ποταμοῦ ἐκβολαί), Etruriae fluvius (Plin. III, VIII 2, IX, LXXII 2, XXXIV, XIII 2, XXXVI, XIV 9, XXIV 4; Liv. I 7, V 13, VIII 14, 20, XXIV 9, XXVI 34, XXX 38, XXXV 9, 21, XXXVIII 28; Sil. Ital. I 607, VIII 362, 367, XVI 673, XVII 15, Virg. *Aen.* II 781, III 500, VI 87, VII 151, 303, 436, VIII 64, 72, 86, 331, *Catal.* V 23 « Thybris », *Aen.* VII 242 « Tyrrhenus Thybris », V 83 « Ausonius Thybris », V 797 « Laurens Thybris », VII 715 « Tiberis », *Georg.* I 489 « Tuscus Tiberis »; Horat. *Od.* I, II 13, VIII 8, II, III 18 « fluvius Tiberis »; Ovid. *Metam.* XV 432; Lucan. *Phars.* I 381, VI 76, 810; Claudian. *in Eutr.* II 127 « Tibris »), nunc *Tevere* (vide TIBERIVS, etr. ƎꓷꓭƎO thefre), ita dictus a Tiberino Silvio Albanorum rege (Liv. I 3, Diod. Sic. VII, III a 9, Dionys. Halic. I 71), vel a Tybri rege Tuscorum; antea Albula vocatus (Liv. I 3, Diod. Sic. VII, 3). Virg. *Aen.* VIII, 330 sqq.:

« Tum reges asperque immani corpore Thybris,
A quo post Itali fluvium cognomine Thybrim
Diximus; amisit verum vetus Albula nomen ».

Plin. III, IX, 1: « Tiberis, antea Tybris appellatus, et prius Albula, e media fere longitudine Apennini, finibus Aretinorum profluit: tenuis primo, nec nisi piscinis corrivatus emissusque, navigabilis, sicuti Tinia et Glanis influentes in eum, novenorum ita conceptu dierum, si non adiuvent imbres. Sed Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem, praeterquam trabibus verius quam ratibus, longe meatibus fertur, per centum quinquaginta millia passuum non procul Tiferno, Perusiaque, et Ocriculo, Etruriam ab Umbris ac Sabinis: mox citra tredecim millia passuum Urbis, Veientem agrum a Crustumino, dein Fidenatem Latinumque a Vaticano dirimens: sed infra Aretinum Glanim duobus et quadraginta fluviis auctus, praecipuis autem Nare et Aniene, qui et ipse navigabilis Latium includit a tergo: nec minus tamen aquis ac tot fontibus in Urbem perductis: et ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus, pluribus prope solus, quam caeteri in omnibus terris amnes, accolitur, aspiciturque villis. Nullique fluviorum minus licet, inclusis utrimque lateribus: nec tamen ipse pugnat, quanquam creber ac subitus incrementis, et nusquam magis aquis quam in ipsa Urbe stagnantibus. Quin immo vates intelligitur potius ac monitor, auctu semper religiosus verius, quam saevus ». Strab. V, II 1: Ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ὁ Τίβερις, πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν, μέρος μέν τι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυρρηνίας, τὸ δ' ἐφεξῆς διορίζων ἀπ' αὐτῆς πρῶτον μὲν τὴν Ὀμβρικήν, εἶτα τοὺς Σαβίνους καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ῥώμῃ μέχρι τῆς παραλίας. Varro *De l. l.* V 29 sq. pg. 12: « Tiberis quod caput extra Latium, si inde nomen quoque exfluit in linguam nostram, nihil ad ἐτυμολόγον Latinum; ut quod oritur ex Samnio Volturnus, nihil ad latinam linguam; at, quod proxumum oppidum ab eo secundum mare Volturnum, ut ad nos iam, ut latinum vocabulum; ita Tiberinus nostrum *; et colonia enim nostra Volturnum, et deus Tiberinus. Sed de Tiberis nomine anceps historia; nam suum Etruria, et Latium suum esse credit; quod fuerunt qui ab Thebri vicino regulo Veientum dixerunt appellatum Thebrim; sunt qui Tiberim priscum nomen latinum Albulam vocitatum literis tradiderunt, posterius propter Tiberinum regem Latinorum mutatum quod ibi interierit, nam hoc eius ut tradunt sepulcrum ». Serv. ad Virg. *Aen.* III 500 (Si quando Thybrim): « Fluvium: pro quo regem ipsum posuit Tybrin, qui in hunc cecidit fluvium, et ei nomen dedit: nam antea Albula dicebatur, ut ostendit in octavo 332 Virgilius. Alii volunt, non Tybrin cecidisse; sed Tyberinum, regem Albanorum: a quo et Tyberis dictus est. Ut autem Tybris dicatur, haec ratio est: Quodam tempore Syracusani, victores Atheniensium, ceperunt Syracusis ingentem hostium multitudinem, et eam caesis montibus fecerunt addere munimenta civitati. Tunc auctis muris etiam fossa intrinsecus facta est: quae flumine admisso repleta munitiorem redderet

civitatem. Hanc igitur fossam per hostium poenam et iniuriam factam, *Ybrin* vocaverunt ἀπὸ τῆς ὕβρεως. Postea profecti Siculi ad Italiam, eam tenuerunt partem, ubi nunc Roma est, usque ad Rutulos et Ardeam: unde est XI 317 *Fines super usque Sicanos:* et Albulam fluvium ad imaginem fossae Syracusanae Tybrin vocaverunt, quasi ὕβριν, ut *Effigiem Xanthi Troiamque videtis.* Circa Syracusas autem esse Thybrin fossam nomine Theocritus Idyl. I 118 meminit ». Virg. *Aen.* II 782: « leni fluit agmine Thybris ». Id. *Aen.* III 500 sq.: « Si quando Thybrim, vicinaque Thybridis arva Intraro *etc.* ». Id. *Aen.* VIII, 62 sqq.:

« Ego sum, pleno quem flumine cernis
Stringentem ripas, et pinguia culta secantem,
Caeruleus Thybris, coelo gratissimus amnis.
Hic mihi magna domus, celsis caput urbibus, exit ».

Ubi Servius: « *Radentem, imminuentem:* nam hoc est Tyberini fluminis proprium, adeo ut ab antiquis Rumon dictus sit, quasi *ripas ruminans* et *exedens:* in sacris etiam Serra dicebatur: unde ait nunc: *et pinguia culta secantem:* in aliqua etiam urbis parte Terentum dicitur, eo quod *ripas terat* ». — Tiberinus et Tibrinus, adiect. ad Tiberim vel Tibrim pertinens, ut Tiberinum flumen (Virg. *Aen.* X 832, XI 449, Horat. *Sat.* I, xi 4, Lucan. II 216) et Tiberinus amnis (Liv. V, 37, XXIX 14, Lucan. I 475), Tiberinae undae (Horat. *Od.* III, xii 7) vel undae Tibrinae (Claudian. *Laus Ser. reg.* vs. 16), Tiberina fluenta (Virg. *Aen.* XII, 35), ostium Tiberinum (Cic. *pro lege Manil.* cap. 12) et Tiberina ostia (Virg. *Aen.* I 13, Plin. III, vi 6, xii 2, Ovid. *Fast.* IV 329, Mela II, vii 18), campus Tiberinus (Plin. XXXIV, xi, 4), insula Tiberina (Claud. *Cons. Stil.* vs. 173; cf. Liv. II 5), Tiberinus lupus (Horat. *Sat.* II, ii, 31), nymphae Tiberinides (Ovid. *Fast.* II, 597). — Tiberinus et Tibrinus (Sidon. *Carm.* VII, 76) absol. est fluvius Tiberis (Virg. *Aen.* VI 873, VII 30, 797, Ovid. *Fast.* IV 291, VI 105, Propert. III, ii 7), qui et deus factus est, fluvii praeses (Flor. I, 2). Cf. inscr. apud Orell. n. 5 et n. 4946 (DIVO TIBERINO), n. 1054 (TIBERINO · PATRI), et Virg. *Aen.* VIII 31 (« Tiberinus »), Liv. II 10 « Tiberine pater », Virg. *Georg.* IV 369 et *Aen.* VIII 540, et Sil. Ital. I 606, XII 540 (« Thybris pater »). Inscr. apud Fabr. cap. vi n. 6 pg. 432 (Marini *Inscr. Alb.* pg. 18, Orell. n. 1646): SEX · ATVSIVS | SEX · FIL · FABIA | ROMA · PRISCVS | EVOC · AVG | PRIMVS · OMNI|VM · ARAM · TIBERINO | POSVIT · QVAM · CALI|GATVS · VOVERAT. Virg. *Aen.* VIII, 72 sq.: (unde est

« Nymphae, Laurentesque Nymphae, genus amnibus
Tuque, o Thybri tuo genitor cum flumine sancto,
Accipite Aenean, et tandem arcete periclis ».

Ubi Servius: « Sic enim invocatur in precibus: *Adesto, Tyberine, cum tuis undis.* Tyberim vero alii a rege Aboriginum dictum volunt, qui iuxta dimicans interemptus est: alii ab eo rege, quem Glaucus, Minois filius, in Italia interemit: alii, inter quos et Livius, ab Albanorum rege, qui in eum cecidit ». Virg. *Aen.* X, 421 sq.:

« Da nunc, Thybri pater, ferro, quod missile libro,
Fortunam atque viam duri per pectus Halesi.
Haec arma exuviasque viri tua quercus habebit ».

Varro *De l. l.* V, 71 pg. 28: « A fontibus et fluminibus ac ceteris aquis dei, ut Tiberinus ab Tiberi, et ab lacu Velini Velinia, et Lymphae Commotiae ad lacum Cutiliensem a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur ». — Tiberinus, cognom. ital., ut Tiberinus Silvius (Varro *De l. l.* V 30 pg. 13). Cf. Tibricola h. e. Tibrin accolens, apud Prudent. περὶ στεφ. IV 174.

§ 2. Rex Veientum, apud Virg. *Aen.* VIII 330 et Varr. *De l. l.* V 30 pg. 12 (cit. ad § praeced.).

§ 3. Thybris est etiam cognomen fem. Inscr. apud Henzen n. 6164 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 750): SVAVIS | THYBRIDIS | SP · K · IVL | C · VIB · C · ATEI · COS.

THYCE, Τύχη (Tyches), cognom. fem. apud Mommsen n. 5548.

THYMARIDAS, Θυμαρίδας, Tarentinus, pythagoricus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 28 (§ 145).

THYMBRIS, Θύμβρις, Siciliae fluvius, apud Theocr. I 116, ubi cf. Schol. Vide THYBRIS.

THYMOTELES, Θυμοτέλης, Cumanus, apud Plutarch. *Quaest. rom.* n. 26.

THYNION, Θυνίων vel Θοίνων, Siculus, apud Diod. Sic. XXII 7 et Plutarch. in *Pyrrho* XXIII 4.

THVRIA, Θουρία, fons in agro Sybaris, a quo oppidum Thurium appellatum (Diod. Sic. XII, 10).

§ 2. Thurii urbis platea, apud Diod. Sic. XII, 10.

THVRINA, Θουρῖνα, Thurii urbis platea, apud Diod. Sic. XII, 10.

THVRIVM et Thurii vel Thuriae, Θούριον (Diod. Sic. XII, 10) et Θούριοι (Strab. VI, i 3 sq., 8, 13 sq., XIV, ii 16, Thucyd. VI 61, Diod. Sic. XII 35, XIII 5, 106, XIV 101, XV 7, XVI 15, Scyl. Caryand. § 12, Scymn. Ch. vs. 326, Pausan. *Eliac. sec.* VII 4, Polyb. VIII 25*a*, X 1, Appian. *De bello Ann.* cap. 49, *De bell. civ.* I 117, V 56, 58, 62, Plutarch. in *Pericl.* XI 5, in *Timol.* XVI 2, in *Nic.* V 3, Iambl. *De pythag. vita* cap. 35 § 264, Aristot. *Polit.* V, vi 6, Schol. vet. Pind. *Nem.* X 12), oppidum Italiae inferioris (Mela II, iv 8 « Thurium », Plin. XII, viii 2, XXXI, ix 1, xliii 2, XXXVI, lix 1, Liv. IX 19, XXV 15, XXVII 1), prope Sybaris locum, ab Atheniensibus conditum (Diod. Sic. XII, 35, Plutarch. in *Pericl.* XI 5, in *Nic.* V 3, *Praec. ger. reip.* XV 18). Strab. VI, i 13: ὕστερον δ' οἱ περιγενόμενοι συνελθόντες

ἐπῴχουν ὀλίγοι (Sybaritae)· χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο, καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν διεχειρίσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλησίον καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. Plin. III, xv, 3: « Oppidum Thurii, inter duos amnes Crathin et Sybarin, ubi fuit urbs eodem nomine ». Liv. X, 2: « Eodem anno [U. C. CDLI] classis Graecorum, Cleonymo duce Lacedemonio, ad Italiae litora adpulsa, Thurias urbem in Sallentinis cepit. Adversus hunc hostem consul Aemilius missus praelio uno fugatum compulit in naves. Thuriae redditae veteri cultori ». Nomen habuit a fonte Thuria, haud procul a Sybari inventa (Schol. in Theocr. V 1, Schol. in Aristoph. *Nub.* vs. 332). Diod. Sic. XII, 10: Εὑρόντες δὲ οὐκ ἄποθεν τῆς Συβάρεως κρήνην ὀνομαζομένην Θουρίαν, ἔχουσαν αὐλὸν χάλκεον, ὃν ἐκάλουν οἱ ἐγχώριοι μέδιμνον, νομίσαντες εἶναι τοῦτον τὸν τόπον τὸν δηλούμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, περιέβαλον τεῖχος, καὶ κτίσαντες πόλιν ὠνόμασαν ἀπὸ τῆς κρήνης Θούριον. Colonia deducta est U. C. an. DLVIII (cf. Liv. XXXIV, 53) et Copia a Romanis vocitata, in numis n. 3024 ΚΟΠΙΑ (Riccio *Repert.* etc. pg. 78, Avellino ad Carelli pg. 93). Strab. loc. cit.: Θούριοι δ' εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν, Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον, οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι μετωνόμασαν Κωπιὰς τὴν πόλιν. — Ἡ Θουρία et Θουριὰς γῆ (Thucyd. VII 35 διὰ τῆς Θουριάδος γῆς) est totius regionis nomen apud Thucyd. VI 61, 88, 104, VII 33, Strab. VI, III 4, Diod. Sic. XIV 101, Scyl. Caryand. § 12, Schol. ad Theocr. VII 78. — Eius incolae Thurini dicuntur (Plin. XXXIV, xv, 1, Liv. XXV 1, 15 et epit. lib. XI), gr. Θούριοι (Strab. VI, I 13 sq., Thucyd. VI 104, VII 33, 35, 57, VIII 84, Diod. Sic. XII 9, 11, 23, 35, Appian. *De reb. samn.* VII 1 sq., *De bello Ann.* cap. 34, 57, Plutarch. in *Timol.* XVI 2 sq., *De curios.* cap. 8, Diog. Laert. IX 8, Philostr. *Vita Apoll.* III, xv 4, IV, x 1, Aristot. *Polit.* V, VI 8, *Com. vet. fragm.* pg. 288), in numis num. 3023 ΘΟΥΡΙΩΝ et ΘΟΥ. — Thurinus, adiectivum est ad Thurium vel Thurios pertinens, ut Thurinus ager (Plin. XVI, XXXIII 3, Liv. XXV 15, XXXIV 53, Caes. *De bello civ.* III 21 sq., Suet. *Aug.* cap. 3), regio Thurina (Suet. *Aug.* cap. 7), pagus Thurinus (Suet. *Aug.* cap. 2), Thurini colles (Plin. XIV, IV, 15), Thurinus sinus (Ovid. *Metam.* XV, 52), Thurina vina (Plin. XIV, VIII, 9), Θουρῖνος οἶνος (Strab. VI, I, 14), iuventus Thurina (Liv. XXV, 15), Θούριαι νῆες (Thucid. VIII 35, 61). Thurinus cognominatus est Augustus adhuc infans, in memoriam maiorum originis, vel quod regione Thurina, recens eo nato, pater Octavius adversus fugitivos rem prospere gesserat (Suet. *Aug.* cap. 7). — Cf. gentil. Thurius apud Murat. 1502 6, 1752 16.

ΙϮ (ti), *Titius*, gentilitium etr., pro ƎϮΙϮ (tite), ut ꓯNϽꟼꓯM · ΙϮ · Vꓯ (au ti marcna, n. 1360) = *Aulus Titius Marcanius*, VꟼϮƎ˥ ΙϮ · ˥Ǝ (vl ti petru, n. 1250) = *Velius Titius Petronius*, ΙNVꟼϮƎ˥ · ΙϮ · Ǝᖷ (ve ti petruni, n. 1247, 1252) = *Velius Titius Petronius*.

§ 2. *Titia*, n. pr. f., pro ΙϮΙϮ (titi). In titulis sepulcr.: ΙƧϽꓯ : ΙϮ : ꓯNꓯO (thana ti acsi, n. 1795) = *Tannia Titia Axia*; ΙƎNⱶꟼꓯM · ΙϮ · ΙϮƧꓯ8 (fasti ti marchnei, n. 1682) = *Fausta Titia Marcania*; ΙVꟼϮƎ˥ : ΙϮ : ΙϮƧꓯ8 (fasti ti petrui, n. 1700) = *Fausta Titia Petria*; ΙƧƎᖷ : ΙϮ : ƎƧ (se ti vesi, n. 1376) = *Setria Titia Vesia*.

TIANO. Vide TEANVM § 1.

ЯVИNϮT (tíanud). Vide TEANVM § 1.

TIATI. Vide TEATE § 2.

TIBE, *tibi*. Vide TIBEI, quod sequitur.

TIBEI et tibe, *tibi*, apud antiquos (cf. SIBEI et SIBE), in titulo Reat. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 542 TIBEI). Vel. Long. pg. 2235 P. (cit. ad voc. QVOI § 2): « Itaque audimus quosdam plena omni syllaba quoi et tibei, pro *cui* et *tibi* ». In titulo Scip. Hisp. n. 2741: QVIBVS SEI IN · LONGA · LICV[I]SSET · TIBE · VTIER · VITA. Cf. Varr. *De r. r.* III, XVI, 9 (« tibe », al. *tibi*). Adde inscr. apud Mommsen op. cit. n. 1453 (TIBEI).

TIBERE, *Tiberim*, acc. sg., ut IN FLVMEN TIBERE (Perret *Catac. de Rom.* pl. XV, n. 15).

TIBERINVS Silvius, decimus rex Albae (Appian. *De reg.* cap. 2), qui, in traiectu Albulae amnis submersus, celebre ad posterum nomen flumini dedit (Liv. I 3, Ovid. *Fast.* II 389; Diod. Sic. VII, IIIa 9 et L. Cinc. Alim. fragm. n. 2 « Tiberius Silvius »).

TIBERIVS, praen. ital., etrusca orthogr. ΙꟼΒƎO (thefri), ut Τιβέριος Κλεπίτιος Lucanus (Diod. Sic. XXXVII, II, 13).

TIBRIS. Vide THYBRIS.

TIBVLA, oppidum Sardiniae, apud Ptol. III 3 (Τίβυλα). Hinc populi Τιβουλάτιοι (Ptol. loc. cit.).

TIBVR, Τίβουρ (Ptol. III, 1 al. Τύβουρ, Plutarch. *Quaest. rom.* n. 55) vel Τίβυρ (Appian. *De bell. civ.* V, 24), Τίβουρα (Strab. V, III, 11), Τιβύρων πόλις (Dionys. Halic. V, 37), Τίβυρον (Appian. op. cit. III, 45) et Τίβυρτον (Appian. op. cit. I, 65), nunc *Tivoli*, oppidum Latii vetustissimum (Liv. VII 11, IX 30, XXII 11 sq., XXX 45, XLIII 2, Cic. *Epist. ad Att.* XVI 3 = n. 754, *Phil.* VI 4, XIII 9, Flor. I 11, Suet. *Aug.* capp. 72, 82, *Calig.* cap. 8, *Claud.* cap. 34, Horat. *Od.* I, VII 21, III, IV 23, XXIX 6, IV, II 31, III 10, *Sat.* I, VII 45, VIII 12, II, II 3, Martial. I 13, IV 60, 62, 64, V 71, VII 13, IX 61, X 30, Propert. II, XXXII 5, III, XVI 2, Sil. Ital. XII 229, Stat. *Silv.* I, III 11, IV, IV 17, Aur. Vict. *De Caes.* cap. 14, Frontin. *De col.* pg. 254, Antonini *itiner.* pg. 309, *Tab. Peuting.* segm. V*b* « Tibori », inscr. apud Henzen n. 7269), ad Anienem fluvium (Frontin. *De aquaed.* capp. 6, 66), conditum a Catillo seu Catilo

Arcade (Horat. *Od.* I, xviii 2, II, vi 5) vel a Tiburte sive a Tiburno eius filio. Sil. Ital. VIII, 364 (cf. IV, 224 sq.): « Hinc Tibur, Catille, tuum *etc.* ». Virg. *Aen.* VII, 670 sqq.:

« Tum gemini fratres Tiburtia moenia linquunt,
Fratris Tiburti dictam cognomine gentem,
Catillusque, acerque Coras, Argiva iuventus ».

Ubi Servius: « De Graecia tres fratres venerunt ad Italiam, Catillus, Coras, [Tybur vel] Tyburtus. Hi simul omnes unam fecere civitatem, et eam de fratris maioris nomine Tybur appellaverunt: licet et alias fecerint singuli. Nunc ergo dicit duos ad bella venisse, dimisso in civitate ad custodiam Tyburto vel Tyburte ». Plin. XVI, lxxxvii, 1: « Tiburtes quoque originem multo ante urbem Romam habent. Apud eos exstant ilices tres, etiam Tiburto conditore eorum vetustiores, apud quas inauguratus traditur. Fuisse autem eum tradunt filium Amphiarai, qui apud Thebas obierit una aetate ante Iliacum bellum ». Solin. II, 8: « Fescennium quoque ab Argivis, portum Parthenium a Phocensibus, Tibur, sicut Cato facit testimonium, a Catillo Arcade praefecto classis Evandri, sicut Sextius, ab Argiva iuventute. Catillus enim Amphiarai filius post prodigialem patris apud Thebas interitum Oeclei avi iussu, cum omni foetu ver sacrum missus tres liberos in Italia procreavit, Tiburtum, Coram, Catillum, qui depulsis ex oppido Siciliae veteribus Sicanis, a nomine Tiburti fratris natu maximi urbem vocarunt ». Alii ferunt a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, iiia 7). Aur. Vict. *Orig. gent. rom.* cap. 17: « Igitur regnante Latino Silvio coloniae deductae sunt Praeneste, Tibur, Tusculum, Cora, Pometia, Locri, Crustumium, Camena, Romillae, ceteraque oppida circumquaque ». Virg. *Aen.* VII, 630: « Tiburque superbum ». Ubi Servius: « Aut *nobile:* aut per transitum tetigit illud, quod, cum aliquando a senatu auxilia poscerent Tyburtes, sub commemoratione beneficiorum, hoc tantum a senatu responsum acceperunt: *Superbi estis* ». Strab. V, iii, 11: Τίβουρα μὲν, ᾗ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὢν ὁ Ανίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν καὶ καταλσῆ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. ἐντεῦθεν δὲ διέξεισι πεδίον εὐκαρπότατον παρὰ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, καὶ τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου, ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῆ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων. Frontin. *De col.* pg. 258: « Tibur, ager eius a Tiberio Caesare est assignatus, ea lege continetur, qua et Campi Tiberiani leguntur inter Tibur et Romam ». — Tiburtes (Virg. *Aen.* XI 757, Varro *De l. l.* IX 34 pg. 207, Liv. VII 11, 18 sq., VIII 13 sq., Plin. III, xvii 2, XIV, iv 14, XVI, lxxxvii 1, XVII, xxvi 1, Tacit. *Ann.* XIV 22, Frontin. *De aquaed.* capp. 6, 66, inscr. apud Orell. n. 96, 2239, Henzen n. 6151 TIBVRTES MVNICIPES, n. 6994 DE REPVBLICA TIBVRTIVM, n. 7149 SENATVS TIBVRTIVM), antiquiori orthogr. Teiburtes (Append. n. xxxviii lin. 3), et Tiburtini (Liv. IX 30), gr. Τιβουρτῖνοι (Dionys. Halic. I 16, V 61) et Τιβουρῖνοι (Polyb. VI, 14), eius oppidi incolae. *Acta triumph. Capit.* an. 400: M · FABIVS · N · F · M · N · AMBVSTVS · II · ANN · CCCXCIX [COS · II]I · DE · T|BVRTIBVS · III · NON · IVN. — Tiburs vel Tiburtis (Varro *De l. l.* VIII 53 pg. 185, Tacit. *Ann.* VI 27) vel Tiburtinus (Plin. XXXI, xxiv 1, Martial. VII 13, Propert. IV, vii 85), adiect. ad Tibur et Tiburtes pertinens, ut regio Tiburs (Suet. *Calig.* cap. 21), Tiburs ager (Liv. VII 11; cf. *Gromat. vet.* pg. 350 Lachmann), absol. Tiburs (Cic. *Epist. ad Att.* VIII 14 = n. 338, *De orat.* II 55, 65, *Pro Cluent.* cap. 51, Aul. Gell. XIX 5), gr. ἐν Τιβούριδι (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 55), Tiburs terra (Varro *De r. r.* I, ix, 6), Tiburs populus (Liv. VII 9, VIII 12), SENATVS POPVLVSQ · TIBVRS (inscr. apud Orell. n. 113, 3728), Tiburtina Diana (Martial. VII, 28), Tiburtia moenia (Virg. *Aen.* VII, 670), Tiburs via (Horat. *Sat.* I, vi, 108) et via Tiburtina (inscr. apud Orell. n. 3149, Plin. Iun. *Epist.* VII 29), villa Tiburs (inscr. apud Henzen n. 5147, 6280) et Tiburtinum Scipionis (Cic. *Phil.* V, 7; cf. Plin. Iun. *Epist.* V 6, Senec. *De benef.* IV 12), Tiburtinus lapis (Plin. XXXVI, v 3, xlviii 1, *Gromat. vet.* pg. 306; cf. Vitruv. II, 7) vel lapis Tivurtinus (*Gromat. vet.* pg. 320) seu lapis Tiburtina (*Gromat. vet.* pg. 336) et saxum Tiburtinum (Pallad. I, x, 3), gr. λίθος Τιβουρτίνος (Strab. V, iii, 11), nunc *pietra di travertino*, termini Tiburtini (*Gromat. vet.* pgg. 10, 109, 127, 211, 220, 228, 234, 253 sqq., 259 sq., 281 sq., 347, 352), terminus Tivortinus (*Gromat. vet.* pg. 250) et Trivortinus (*Gromat. vet.* pg. 406), Tiburtinae pilae (Martial. V, 22), Tiburs bibliotheca (Aul. Gell. XIX, 5; cf. IX 14), Tiburtinus calix (Seneca *Epist.* CXIX 4), CALATORES TIBVRTES (Orell. n. 2239), Tiburtinae aurae (Martial. IV, 60), Tiburtina frigora (Martial. IV, 57), Tiburtinae oves (Martial. VII, 80), Tiburtia poma (Horat. *Sat.* II, iv, 70), ficus Tiburtina (Plin. XV, xix, 2), Tiburtes Fauni (Stat. *Silv.* I, iii, 99), Tiburs Remulus (Virg. *Aen.* IX, 360), Tiburtes Magii (Sil. Ital. IV, 187), C · ALLIANVS · TIBVRTINVS (Grut. 419, 5; cf. 874, 11, et Doni cl. xii n. 72 pg. 408). Inscr. apud Orell. n. 1551: HERCVLI | TIBVRT VICT | ET CETERIS DIS | PRAET TIBVRT | L · MINICIVS | NATALIS | COS · AVGVR | LEG · AVG · PR · PR | PROVINCIAE | MOESIAE INFER | VOTIS SVSC. — Tiburtius est gentilitium rom. (Caes. *De bello civ.* III 19), et cognomen apud Marini *Inscr. Alb.* pg. 202 col. 1, et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 574, 1213.

TIBVRNVS, Tiburis conditor (Serv. ad Virg. *Aen.* VII 670 sqq.). Vide TIBVR.

§ 2. Deus praeses Tiburis. Horat. *Od.* I, VII 13: « et praeceps Anio ac Tiburni lucus ». Stat. *Silv.* I, III, 74 sq.:

« illa recubat Tiburnus in umbra,
Illic sulphureos cupit Albula mergere crines ».

— Tiburnus, adiect. ad Tiburnum pertinens, ut Tiburna domus (Stat. *Silv.* III, I, 183). Propert. III, XXI, 23: « Hic Anio Tiburne fluis *etc.* ». Cf. Sil. Ital. II 554, 566.

TIBVRS. Vide TIBVR et voc. sq.

TIBVRTVS vel Tiburs, Tiburis conditor, apud Virg. *Aen.* VII 670 sq., IX 360, XI 519, 757. Vide TIBVR.

TIGELLINVS, cognom. rom., ut C. Sophonius Tigellinus (Tac. *Ann.* XIV 48, 51, *Hist.* I 72, Suet. *Galb.* cap. 15, Iuven. I 155). Tigellius est gentilitium ital., ut Tigellius Sardus (Horat. *Sat.* I, II 3, III 3), M. Tigellius Restutus (Murat. 1281, 9) et Tigellia Restuta (Murat. loc. cit.; cf. Grut. 924, 11).

TIGILLVS, cognomen Iovis. August. *De civ. Dei* VII, 11.

TIGVLIA vel Tigullia, Τιγουλλία, Liguriae oppidum apud Melam II, IV 9 (Tigulia) et Ptol. III 1.

?..↓IƧƧƎI+ (tiessich..), in operc. ossuarii etr. n. 2553.

TIFATA, montium series in Campania, τὰ Τιφατρηνὰ ὄρη (Dio Cass. XLII, 25), prope Capuam (Sil. Ital. XIII 219, et inscr. in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 44; cf. Romanelli *Topogr. istor.* etc. I 584 sgg.). Paul. pg. 366: « Tifata iliceta. Romae autem Tifata curia. Tifata etiam locus iuxta Capuam ». Sil. Ital. XII, 486 sqq.:

« Arduus ipse
Tifata insidit, propior qua moenibus instat
Collis, et e tumulis subiectam despicit urbem ».

Liv. VII, 29: « Samnites, omissis Sidicinis, ipsam arcem finitimorum Campanos adorti, unde aeque facilis victoria, praedae atque gloriae plus esset, Tifata, imminentes Capuae colles, quum praesidio firmo occupassent, descendunt inde quadrato agmine in planitiem, quae Capuam Tifataque interiacet ». Idem XXIII, 36: « Gracchus ..... Cumas se propere recepit, ab Hannibale metuens, qui super Capuam in Tifatis habebat castra ». Et XXVI, 5: « In valle occulta post Tifata montem imminentem Capuae consedit ». — Tifatinus, adiect. ad Tifata pertinens (cf. etr. ITAИAΦIT tiphanati), unde DIANA·TIFATINA (Orell. n. 1460, 3053, Henzen n. 7062*a*) et DIANA TIFATINA TRIVIA (Mommsen n. 3576, Henzen n. 5707) ibi culta. Vell. Paterc. II, 25: « Post victoriam, quia descendens montem Tifata cum C. Norbano concurrerat Sulla, gratis Dianae, cuius numini regio illa sacrata est, solvit; aquas salubritate medendisque corporibus nobiles, agrosque omneis addixit deae. Huius gratae religionis memoriam et inscriptio templi adfixa posti hodieque, et tabula testatur aerea intra aedem ».

TIFERNVM Tiberinum, Τίφερνον (Ptol. III, 1), Umbriae oppidum, nunc *Città di Castello*, ad Tiberim fluvium (cf. *Giorn. arcad.* XLIV 286 sg.). Plin. Iun. *Epist.* IV, 1: « Oppidum est praediis nostris vicinum; nomen Tifernum Tiberinum; quod me paene adhuc puerum patronum cooptavit, tanto maiore studio, quanto minore iudicio ». Eius oppidi incolae Tifernates cognomine Tiberini (Plin. III, XIX, 2). — Tiferinus pro Tifernas, adiect. ad Tifernum Tiberinum pertinens, ut ager Tiferinus (Frontin. *De col.* pg. 224). — Tifernius est gentilitium rom., ut C·TIFERNIVS·C·F·CLV·SABINVS (Grut. 924, 12), C·TIFERNIVS·C·F·POTENS (Doni cl. VIII n. 56 pg. 328), Tifernius Prudens (Murat. 1508, 3), Tifernia Sabina (Grut. 743, 7).

§ 2. Tifernum Metaurense vel Mataurense, Umbriae oppidum, nunc *S. Angelo in Vado*, ad fontes Metauri amnis (cf. *Giorn. arcad.* XLIV, 292 sg.). In inscr. apud Orell. n. 3049: PONTIF·QVINQ·TIFERNI·MAT·; et n. 3902: L·DENTVSIO·L·F·PAP·APPOCVLINO EQ·P·CVRAT·TIF·MET· etc. — Tifernates cognomine Metaurenses (Plin. III, XIX, 2) dicti sunt eius oppidi incolae. Inscr. apud Orell. n. 3305: PVBLICAE VTILITATI ET COMMODITATI | TIFER·METAVR. Cf. *decr.* Hilarii papae pg. 250, ubi legitur *Lucifer Tifernis Metauris.*

§ 3. Tifernum, oppidum Italiae inferioris (Liv. IX 44, X 14) situm ad fluvium cognominem. Liv. IX, 44 (cf. X, 14): « Ambo consules, in Samnium missi, quem diversas regiones, Tifernum Postumius, Bovianum Minucius, petissent; Postumii prius ductu ad Tifernum pugnatum ».

TIFERNVS, mons Italiae inferioris, nunc *Matese*. Liv. X, 30: « Volumnius in Samnio interim res gerit, Samnitiumque exercitum, in Tifernum montem compulsum, non deterritus iniquitate loci, fundit fugatque ».

§ 2. Τιφέρνος (Ptol. III, 1), fluvius Italiae infer., nunc *Biferno*, qui ex Tiferno monte in mare Adriaticum influit (Plin. III, XVI 4, XVII 1). Mela II, IV, 6: « Dauni autem (*habent*) Tifernum amnem ». Vide TIFERNVM § 3.

ИVITNIIT (tiiatium). Vide TEATE § 1.

?AEA+II+ (tiitaea), in titulo Clus. n. 598.

?MGVII+ (tiiurś), in aere etr. n. 2610 bis.

ƎИИAƆII+ (tikamne), vox umbrica originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. I 67, II 381), in tab. eugub. II a 8. Cum rom. *dicamen* comparat Grotefendius *Rud. l. u.* VII 19, VIII 28, et Huschkius *Die iguv. taf.* s. 354 (cf. Lanzi II 740 = 648).

?VИMƎƆII+ (tikeśnu), in aere etr. n. 2502.

TICINVM, Τίκινον (Strab. V, I 11, Ptol. III 1 al. Τίκενον et Τήκενον), oppidum Italiae superioris, ad Ticinum amnem (Tacit. *Ann.* III 5, *Hist.* II 17, 27, 30, 68, 88,

Aur. Vict. *de Caes.* cap. 33, *Epist.* cap. 34, *itiner.* ant. et inscr. apud Henzen n. 5126, 5210, 6825, Antonini *itiner.* pgg. 283, 340, 356, *Tab. Peuting.* segm. III*b* « Ticeno »), fortasse Papia Ticinum dictum, nunc *Pavia.* Plin. III, xxi, 2: « Ex quibus (*Liguribus*) Levi et Marici condidere Ticinum, non procul a Pado ». Strab. V, i, 11: Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τίκινον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις καὶ ὁμώνυμος ὁ παραφρέων ποταμός, συμβάλλων τῷ Πάδῳ.

TICINVS, Τίκινος (Strab. IV, vi 2, V, i 11, Polyb. III 64, XXXIV 10), Insubriae fluvius (Plin. II, cvi 2, III, xx 4, Liv. V 34, XXI 39, 45-48, Aurel. Vict. *De vir. ill.* capp. 42, 49, *Epit.* cap. 42, Solin. I 105, Sil. Ital. I 45, VI 706, VII 31, XII 548, Claud. *De sexto cons. Hon.* vs. 195 « pulcer Ticinus », Sidon. Apoll. VII 552, *Tab. Peuting.* segm. III*b* « Ticenum »), nunc *Ticino*, a quo Ticinum oppidum appellatum. Sil. Ital. IV, 82 sqq.:

« Caeruleas Ticinus aquas et stagna vadoso
Perspicuus servat turbari nescia fundo,
Ac nitidum virili lente trahit amne liquorem ».

— Ticinensis, adiect. ad Ticinum pertinens, ut Ticinenses campi (Aur. Vict. *Epit.* cap. 35). — Ticinius est gentilitium rom., ut P. Ticinius Mena (Varro *De r. r.* II, xi, 10) et L·TICINIVS L·L·HILARVS (Murat. 605 col. 3).

VOꓘIX (tikou), in aureo numo n. 5.

TILAVENTVM, Τιλαουέμπτος (Ptol. III 1 codd. Τιλαουέντου, Τιλαουέπτου, Τιλουέμπτου, Τιλαυέπτου ποταμοῦ ἐκβολαί), hodie *Tagliamento*, flumen in Venetis (*Tab. Peuting.* segm. IV*a* « Tiliabinte »). Plin. III, xxii, 1: « Tilaventum maius minusque ».

ΑΙΜΙꓘΙ+ (tilimia), in titulo Perus. n. 1916 bis.

ΤΙΛΙΟΝ vel Τίλλιον, oppidum Sardiniae, apud Ptol. III, 3.

ΤΙΛΟΞ ἄκρον, in Corsica, apud Ptol. III, 2.

TIMAEVS, Τίμαιος, Crotoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267). Cf. Cic. *De fin.* V 29, *De rep.* I 10, III 23.

§ 2. Historicus Siculus, de quo Cic. *De orat.* II 14, *Epist. fam.* V 12 = n. 108, *De nat. deor.* II 27, *De leg.* II 16, Corn. Nep. *Alcib.* cap. 11, Diod. Sic. IV 21 sq., 56, V 6, 13, XIII 54, 60, 82 sqq., 90, 108, XIV 7, 54, XX 79, 89, XXI 16.

ΤΙΜΑΡΗΣ, Locrus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* capp. 27, 30, 36 (§§ 130, 172, 267).

ΤΙΜΑΣΙΘΕΟΣ, Crotoniates, apud Pausan. *Eliac. sec.* XIV 5, Plutarch. in *Cam.* VIII 8.

ΤΙΜΑΣΙΟΣ, Sybarita, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. xxxvi (§ 267).

TIMEDVS, *timidus*, adiect. apud Naev. vs. 35 (Ribbeck *Com. lat. rel.* pg. 10).

TIMIA. Vide TINIA.

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ, Heracleota, apud Philostr. *Vit. soph.* I, xxv 11 sq., 23.

§ 2. Syracusanus, apud Xenoph. *Hist. gr.* VII, iv 12, et Plutarch. in *Dion.* XXI 2, XXVI 2, XXVII 1, XXVIII 2.

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΕΙΟΝ gymnasium, Syracusis in Timoleontis memoriam appellatum (Diod. Sic. XIX 6, Plutarch. in *Aem. Paul.* XXXIX 5).

?ИI+ (tin), in urna Perus. n. 1942.

ΑИI+ (tina). Vide ΑИI+Ǝ+ (tetina).

ΑИI+ (tina), Ζήν vel Δήν et Ζάν vel Δάν h. e. Ζεύς (Iupiter), unde ΑIИI+ (tinia), h. e. *Iupiter-Dionysius*, Tuscorum linguâ (Gori *Mus. etr.* II 240, 242, Maffei *Osserv. lett.* VI 20, Lanzi II 192 = 152, 794 = 703, Visconti *Mus. Pio-Clem.* IV 365, Schiassi *De pat. Cosp.* in *Opusc. lett. di Bologna* I 162, Millin *Gal. myth.* I 31, Müller *Die Etr.* II 43, Micali *Storia* etc. II 102, Altmeyer *Précis de l'hist. anc.* § 67, Gerhard *Die gott. der Etr.* anm. 39), in etrusco speculo n. 459. Plato *Cratyl.* cap. 15: Οἱ μὲν γὰρ Ζῆνα, οἱ δὲ Δία καλοῦσι. Et Aristot. *De mundo* cap. 7: Καλοῦμεν δ' αὐτὸν καὶ Ζῆνα καὶ Δία, παραλλήλως χρώμενοι τοῖς ὀνόμασιν, ὡς ἂν εἰ λέγοιμεν δι' ὃν ζῶμεν.

TINA vel tinia et tinum, nunc *tina* et *tino*, vas vinarium. Varro apud Non. XV, 7 = pg. 544: « Antiquissimi in conviviis utres vini primo, postea tinas ponebant ». Paul. pg. 365: « Tinia vasa vinaria ». Not. Tiron. pg. 149: « Canava, camea (*cavea?*), tinum ». Cf. Append. ad Probi art. min. pg. 445 Eich. et Endl. (« tinea non tinia »).

?ꟼΑIИΑИI+ (tinaniar), in urna Perus. n. 1796. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 177 ad n. 33.

Ǝ+ΑИI+ (tinate). Vide Ǝ+ΑИI+ИƎƧ (sentinate).

IꓘƎИI+ (tineri), in titulo etr. n. 2279 lin. 3.

ИVOИIT (tinthun), in etrusco speculo n. 2513 bis.

ΑIИI+ (tinia), *Iupiter* sive *Iupiter-Dionysius*, e ΑИI+ (tina), in etruscis speculis n. 2139, 2470, 2471, 2477 sq., 2500, 2797 bis (Passeri *Paralip.* pg. 25 et *Pict. etr.* III xv, Gori *Mus. etr.* III 95, Lanzi II 202 sg. = 160, Visconti *Mus. Pio-Clem.* IV 364 sg., De Witte *Catal. Durand* n. 1972 pg. 420 suiv., Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 184, Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1837 pg. 74 et in *Ann.* cit. XXIII = 1851 pg. 142, Brunn in *Bullett.* cit. an. 1862 pg. 155; cf. Quaranta in *Mus. Borbon.* ad tav. lvii).

TINIA vel Timia, Τενέας (Strab. V, ii 10 et iii 7), nunc *Timia* (cf. *Arch. stor. ital.* nv. V, ii, 44 sgg.), Umbriae fluvius Mevaniam praeterlabens inque Tiberim incidens. Plin. III, ix, 1: « Tiberis ..... navigabilis, sicut Tinia (al. *Timia*) et Glanis influentes in eum ». Strab. V, ii, 10: εἶτα Κάρσουλοι καὶ Μηουανία, παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατάγων ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου. Sil. Ital. VIII, 452: « Tiniaeque inglorius humor ».

?ΜIИI+ (tinis), *Tinii*, n. pr. m. genit. sg., = ΜИI+

(tinś § 2), apud Etruscos. In urna Perus. n. 1341: ΜΙΝΙ+ : ϤΑ : ΜΝΙ+ (tinś ar tiniś) = *Tinius Arrii Tinii* filius.

TINCA, piscis palustris et fluviatilis (Auson. *Eidyl.* X 125), nunc quoque *tinca* appellatus. Est etiam cognomen Placentinum, ut T. Tinca Placentinus (Cic. *Brut.* cap. 46).

TINNA, fluvius Piceni, in *Tab. Peuting.* segm. V*a*. Cf. umbr. TINIA.

TINNIVS, gentilitium Minturnense, apud Plutarch. *C. Mar.* XXXVIII, 4 sq. (Τίννιος).

ΜΝΙ+ (tinś) et ƧΝΙ+ (tins), *Tinius*, gentil. etr. (genit. ΜΝΙ+ tinś et ? ΜΙΝΙ+ tiniś), comparandum cum ΑΝΙ+ (tina) et ΑΙΝΙ+ (tinia) et cum umbr. TINIA. In titulis Perus.: ΜΝΙ+ · ϤΑ (ar tinś, n. 1343, 1345, 1351) et ƧΝΙ+ · ϤΑ (ar tins, n. 1354 sq.) = *Arrius Tinius;* ΜΝΙ+ · ᐱƎⱻ (vel tinś, n. 1346), ΜΝΙ+ · Ǝⱻ (ve tinś, n. 1344, 1348) et ΜΝΙ+ · ᐱⱻ (vl tinś, n. 1349) = *Velius Tinius.* — Tinius est gentilitium rom. apud Murat. 917 8, 1106 2, 1517 6 (cf. Grut. 467, 9), unde Tineius (Grut. 751 12, 1027 4, Marini *Arvali* pgg. 166, 268, 655, Mommsen n. 2561, 5281, 6803).

§ 2. *Tinii*, genit. sg. (= ΜΙΝΙ+ tiniś?). In titulis Perus.: ΜΝΙ[+] · ΜVᐱƎⱻ · Ι+Ǝⱻ (veti veluś tinś, n. 1347) = *Vettia Velii Tinii* uxor; et ΜΝΙ+ΜVᐱƎⱻ · Αᐱ (la veluś tinś, n. 1509) = *Lartia Velii Tinii* uxor (vel filia). Cf. tit. n. 1510 ΜΝΙΤΑᐱ · ΙΛΙⱻ · ΙΟϤΑᐱ (larthi vipi latinś) = *Lartia Vibia Latinii* uxor (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 135 sgg.) sive *Lartia Vibia Lartis Tinii* uxor.

ϟΝΙ-Τ (tíns). Vide ϟΝΙ-ΤΤΝΚΝΟΝ8ΙΘΤ (tríbarakattins).

ᐱΙⱻϽΜΝΙ+ (tinścvil), fortasse diminut. τοῦ ΑΝΙ+ (tina) vel ΑΙΝΙΤ (tinia), in monum. artis etruscae n. 468, 1047, 1047 bis, 1043, 1050, ad Aretium Cortonamque effossis. Cf. Lanzi II 521 = 444 nt. 1, Micali *Monum. ined.* pg. 80, et Ellis *The armen. orig. of the Etruscans* pg. 123 sq.

ƧΙΙϽΙΤΝΙΤ (tintiriis), *Tintirius*, gentil. campanum (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302, Aufr. et Kirch. II 311, Huschke *Die osk.* etc. s. 142; cf. Lanzi II 611 = 525 ad n. 11, Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 15, Grotefend *Rud. l. o.* s. 48), ut ϟΙΙϽΙΤΝΙΤ · ƧΙΚΝΠ (pakis tintiriis, n. 2904) = *Paccius* vel *Paqius Tintirius.* — Tintirius est gentil. rom. in titulo Pompeiano apud Mommsen n. 2261 (cf. n. 924, 3389).

TIO, *te*, pronom. acc. sg. (perperam TEIO), antiquiori orthogr. VI+ (tiu), pro TIOM, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 24, Aufr. et Kirch. I 95, 133, II 132 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 635). Tab. eugub. VI a 22 sq.: TEIO · SVBOCAV · SVBOCO | DEI · GRABOVI = *te preces precor Dium Grabovium.* Tab. VI a 24: ARSIE · TIO · SVBOCAV · SVBOCO · DEI · GRABOVE = *—ie, te preces precor, Dium Grabovium.* Tab. VI a 24 sq.: ARSIER · FRITE · TIO · SVBOCAV | SVBOCO · DEI · GRABOVE = *—ii, rite te preces precor, Dium Grabovium.* Tab. VI a 25, 33 sq., 35: DI · GRABOVIE · TIO · ESV · BVE · PERACREI (VI a 34, 35 PERACRI) · PIHACLV etc. = *Die Grabovie, te hoce bove —i piaculo* etc. Tab. VI a 34: DI · GRABOVIE · TIO · SVBOCAV = *Die Grabovie, te precor.* Tab. VI a 54: DI · GRABOVIE · TIO · COMOHOTA · TRIBRISINE · BVO · PERACNIO · PIHACLO etc. = *Die Grabovie, te commota tritlye boum —ium piaculorum etc.*

TIOM, *te*, pronom. m. acc. sg. (minus recte TIO, perperam TEIO), antiquiori orthogr. VI+ (tiu), sanscr. tvâm (cf. dor. τεοῦ et τεῦ, ion. τεοῖο genit. pro σοῦ), e stirpe pronom. tu, unde etiam Ǝ8Ǝ+ (TEFE) = *tibi* et adiect. TVER vel TOVER = *tui*, TVA = *tua*, Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 24, Grotefend *Rud. l. u.* IV 6, Aufr. et Kirch. I 24, 37, 95, 133, II 133 sqq., Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 52, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635). Tab. eugub. VI a 43, 45, 53: DI · GRABOVIE · TIOM · ESV (VI a 43 ESSV) · BVE · PERACRI · PIHACLV = *Die Grabovie, te hoce bove —i piaculo* etc. Tab. VI a 44, 55: DI · GRABOVIE · TIOM · SVBOCAV = *Die Grabovie, te precor.* Tab. VI b 8: ARSIE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · FISOVI · SANSI · ASIER · FRITE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO FISOVI · SANSI = *—e, te preces precor, Fisovium Sancium; —ii, ritu te preces precor, Fisovium Sancium.* Tab. VI b 15: FISOVIE · SANSIE · TIOM · SVBOCAV · FISOVIE · [F]RITE · TIOM · SVBOCAV = *Fisovi Sancie, te precor; Fisovii ritu te precor.* Tab. VI b 25 sq.: TIOM | SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO · IOVI = *te preces precor, Tefrum Iovium.* Tab. VI b 27: ARSIE · TIOM · SVBOCAV · SVBOCO · TEFRO IOVI ARSIER · FRITE · TIOM · SVBOCAV SVBOCO · TEFRO · IOVI = *—ie, te preces precor Tefrum Iovium; —ii ritu te preces precor Tefrum Iovium.* Tab. VI b 36: TEFRE · IOVIE · TIOM · SVBOCAV = *Tefre Iovie, te precor.* Tab. VII a 19 sq., 22 sq., 33 sq., 35 sq.: PRESTOTA · SERFIA · SERFER · MARTIER · TIOM · SVBOCAVV · PRESTOTAR · SERFIAR · SERFER · MARTIER · FONER · FRITE · TIOM · SVBOCAVV = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, te precor; Praestitae Cerfiae Cerfi Martii placandae ritu te precor.* Adde tab. eugub. VI b 9, 14, 28, 35, VII a 10, 18, 20, 21, 25, 32, 34.

ΑΛΙΚ (tipa), *Tipa* (Tippa), cognom. fem., e praen. tipus (tippus) derivatum (vide ΙΛΙΚ tipi), in titulo falisco n. 2445 (Garrucci *Scop. falische* pgg. 261, 776 sg.).

ΙΛΙΚ (tipi), *Tipi* (Tippi), praenomen faliscum genit. sg. (cf. ΑΛΙΚ tipa), unde Tippulus et Tippula (Garrucci *Scoperte falische* pg. 261). Titulus n. 2441 bis*c*: ΑᐱƎϽ : ΙΘΚƎV : ΙΛ[ΙΚ] (tipi velthi cela) = *Tipi Vettii cella* (Garrucci op. cit. pg. 270 sg.).

TIRENVS pons fuit Minturnis, fortasse in fluvio Liri. Cic.

Epist. ad Att. XVI, 13 = n. 772: « quum ante lucem de Sinuessano surrexissem venissemque diluculo ad pontem Tirenum (al. *Tiretium*), qui est Minturnis, in quo flexus est ad iter Arpinas, obviam mihi fit tabellarius ».

ИIOЯIT (tirthin), in titulo umbro-etr. n. 74.

TIRIS, insula Italiae inferiori obiecta, ad Bruttios (Plin. III, xv, 2), recentiorum temporibus aquis obruta.

-dIT (tiś), rom. *dec-ere*, radix umbrica in voc. TIdIT (tiśit) = *decet*, ꟼƎdIT (tiśel), *—ulus*, et VꟼdIT (tiślu) = *—ulum* (cf. DISLER).

TIS, *tui*, genit. apud antiquos. Plaut. *Mil.* IV, II, 42: « Quia tis egeat, quia te careat ».

§ 2. *Tuis*, abl. pl. In titulo sepulcr. (Marini *Inscr. Alb.* n. 139 pg. 227): CVM · VITA · FVNCTVS · IVNGAR · TIS · VMBRA · FIGVRIS.

ΤΙΣΑΡΧΟΣ, Syracusanus, apud Diod. Sic. XIX, 6.

ꟼƎdIT (tiśel), *—ulus* (sacrificium?), subst. m. nominat. sg. 2 decl., e tiślo (abl. VꟼdIT tiślu), quod e rad. -dIT (tiś-), rom. *dec-ere*, unde etiam TIdIT (tiśit) = *decet*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 43, 72, 99 sq., 116, II 62, 173, 183, 348 sq., 372, 382), in tab. eugub. IIa 15, ubi ꟼƎdIT : ƎꟼTAƆ (katle tiśel) pro *catuli exhibitio* sumit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 363). Cf. Vinc. Campan. in *Giorn. arcad.* XXX 334, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, VIII 25.

TISIA, Τισία, Bruttiorum oppidum. Appian. *De bello Ann.* cap. 44: ἐκ πόλεως Τισίας. Steph. Byz.: Τισία, ὡς Ἀσία, πόλις Ἰταλίας. Τὸ ἐθνικὸν Τισιάτης, ὡς Ἀσιάτης. καὶ Τισιάτις θηλυκόν. — Tisianus est nomen pr. m., ut Tisianus Silvester (Mommsen n. 1015).

TISIAS, Τισίας, Syracusanus, praeceptor Lysiae oratoris, apud Plutarch. *Dec. orat. vit.* III 3, IV 2. Cf. Cic. *De orat.* I 20, *Brut.* cap. 12, *Rhetor.* II 2, et Quintil. *Inst. orat.* II, XVI 3, XVII 7, III, I 8.

TIdIT (tiśit), *decet* (licet, oportet), praes. indic. 3 pers. sg., e rad. -dIT (tiś-), rom. *dec-ere*, unde etiam ꟼƎdIT (tiśel) et VꟼdIT (tiślu), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 33, 72, 82, 140, II 383, Huschke *Die iguv. taf.* s. 365), in tab. eugub. IIa 17. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 22, 40.

VISIX (tisiu), in titulo Ital. super. n. 2.

IƆƧIT (tisci), *—ia*, n. pr. f. (unde IИƧVƆƧIT tiscusni), ut IƆƧIT AИAO (thana tisci) = *Tannia —ia*, in urna Perus. n. 1797.

ꟼAИƧVƆƧIT (tiscusnal), *—iâ*, n. pr. f. abl. sg., e IИƧVƆƧIT (tiscusni), in urna etr. n. 908.

IИƧVƆƧIT (tiscusni), *—ia*, n. pr. f. (abl. ꟼAИƧVƆƧIT tiscusnal), unde cognom. AƧIИƧVƆƧIT (tiscusnisa), e IƆƧIT (tisci), apud Etruscos. In titulo sepulcr. n. 919 bis: IИƧVƆƧIT : AꟻЯAꟼ (larza tiscusni) = *Lartia —ia.* Cf. IИƧVƆƧƎT (tescusni).

AƧIИƧVƆƧIT (tiscusnisa), *—ii uxor*, cognom. fem. etr. (vide IИƧVƆƧIT tiscusni). Operc. ossuarii Clus. n. 565: AƧIИƧVƆƧIT IƎИV8A AITƧA8 (fastia afunei tiscusnisa) = *Fausta Afonia —ii uxor.* Cf. AƧIИƧVƆƧIƆ (viscusnisa).

VꟼdIT (tiślu), *—ulo* (sacrificio?), subst. m. abl. sg. 2 decl., e tiślo (vide ꟼƎdIT tiśel), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 43, 72, 83, II 62, 183, 348, 382). Tab. eugub. IIb 22: ƎЯTAꟼIƎƆVI : VTƧƎƧ : VꟼdIT : VⵙVЯƎ (eruhu tiślu sestu iuvepatre) = *eodem —ulo sistito Iovi patri* (Aufr. et Kirch. II 352) vel *eadem exhibitione sistito Iovi patri* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 334 sq.).

§ 2. *—ulum* (sacrificium?), acc. sg. pro tiślum (Aufr. et Kirch. I 116, II 173, 183, 372). Tabula eugubina III 25: VꟼIƎꟼ : IИꓘAƆƎƧ : VꟼdIꟼ (tiślu sevakni teitu) = *—ulum sollennem dicito;* et tabula III 27: VꟼЯAЯAИ : IИꓘAƆƎƧ : VꟼdIT (tiślu sevakni naratu) = *—ulum sollennem narrato.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 9, VII 15, 18, 22 et Huschke s. 412.

TISSE, Τίσσα (Ptol. III, 4) vel Τίσσαι (Philostr. apud Steph. Byz.), Siciliae oppidum, fortasse ubi nunc *Randazzo*, Aetnae monti vicinum. Sil. Ital. XIV, 266 sq.:

« comitata Menaeis
Venit Amastra viris, et parvo nomine Tisse ».

— Eius incolae Tissenses (Cic. *Verr.* II, III, 38) et Tissinenses (Plin. III, XIV, 5) dicti sunt. Cic. loc. cit.: « A Tissensibus perparva et tenui civitate, sed aratoribus laboriosissimis frugalissimisque hominibus ». — Τισσαῖος, adiect. ad Τίσσαν pertinens (Steph. Byz.).

TIT (tit), *Titus*, praen. etr. pro ƎTIT (tite), in titulo Perus. n. 1693.

AꟼIꟼ (tita), *Titia*, praen. fem., pro AITIT (titia), apud Etruscos. Urna n. 992: IИAƆVAꟼ : AꟼIꟼ (tita laucani) = *Titia Lucania.*

ƎTIT (tite), *Titus*, praen. etr. (per compendium T et TIT), fortasse pro MƎTIT tites (dat. IMƎꟼIꟼ titeśi), fem. AꟼIꟼ tita, ITIT titi et AITIT titia. In titulis etr.: ƎИAЯTA : ƎTIT (tite atrane, n. 1532) = *Titus Atranius;* ƎꟼAƆ ƎꟼI[ꟼ] (tite cale, n. 2528) = *Titus Callius;* MIƧƎƎ : ƎTIT (tite vesiś, n. 1369) = *Titus Vesius* (*Vetii* filius?). Adde inscr. n. 1683, et fragm. n. 2002.

§ 2. *Titius*, gentil. etr., pro ƎITIT (titie), in aeneo signo n. 2603 bis, et in hisce exemplis:

ƎTIT · A (a tite, n. 254) = *Aulus Titius.*

ƎTIT : OИЯA (arnth tite, n. 723, 2571 ter) = *Aruns Titius.*

AИƆЯAM · ƎTIT · VA (au tite marcna, n. 1359) = *Aulus Titius Marcanius.*

IƧƎƎ ƎTIT VA (au tite vesi, n. 1372, 1380) = *Aulus Titius Vesius.*

ƎTIT : A8 (fa tite, n. 1802) = *Faustus Titius.*

ƎTIT · Aꟼ (la tite, n. 1803) et ƎTIT · Oꟼ (lth tite, n. 223, 1038) = *Lars Titius.*

IИVЯTƎꟼ · ƎTIT · Aꟼ (la tite petruni, n. 1246)

IИVq+3A · 3+I+ · 2⅃ (ls tite petruni, n. 1243, 1247, 1248) et IИVq+AA · 3+I+ · 2⅃ (ls tite patruni, n. 1251) = *Lars Titius Petronius.*

38Aq : 3+I+ : A⅃ (la tite rafe, n. 1724) = *Aulus Titius Rofius.*

3+I+ · ⅃3ᖷ (vel tite, n. 438, 1804 bis *a* et *b*) = *Velius Titius.*

I23ᖷ : 3+I+ : ⅃ᖷ (vl tite vesi, n. 1371) = *Velius Titius Vesius.*

⅃A3+I+ (titeal), *Titiâ*, n. pr. f. abl. sg. = ⅃AI3+I+ (titeial), pro ⅃AI+I+ (titial), e AI+I+ (titia), apud Etruscos, in titulis perusinis n. 1741, 1744.

I3+I+ (titei), *Titia*, n. pr. f. = I+I+ (titi) pro AI+I+ (titia), apud Etruscos. In titulis sepulcr.: I3+I+ : O⅃ (lth titei, n. 224), I3TIT · O⅃ (lth titei, n. 407) et I3YIY : IOqA⅃ (larthi titei, n. 225 sq.) = *Lartia Titia.*

I3+I+ (titei), in aere ant. n. 61.

⅃AI3+I+ (titeial), *Titiâ*, n. pr. f. abl. sg. = ⅃A3+I+ (titeal) pro ⅃AI+I+ (titial), e I3+I+ (titei) = AI+I+ (titia), in marmore etr. n. 1908.

TITELVS, *titulus*, barbarâ orthogr. (vide TITLVS, TITOLVS, TETOLVS et TETVLVS). In titulo coemet. edito in *Dissert. dell'Acad. rom. d'arch.* VI, 43 (Perret *Catac. de Rome* pg. 170 n. 41): NE QVIS VII TITELOM[OLESTET] POST MO[RTEM MEAM].

..M3+I+ (titem..), in marm. Perus. n. 1807 bis.

M3+I+ (titeś), *Titi*, praen. m. genit. sg., e 3+I+ (tite) = *Titus*, in titulo Perus. n. 1463, 1589.

§ 2. *Titii*, n. pr. m. genit. sg., = M3I+I+ (titieś), e 3+I+ (tite) pro 3I+I+ (titie), apud Etruscos, in titulis Perus. n. 1548, 1595. Cf. § sq.

§ 3. *Titius* (?), n. pr. m. nominat. sg. (?). In titulis sepulcr.:

MIИVq+3A M3+I+ : 3⅃VA (aule titeś petruniś, n. 1244 sq.) = *Aulus Titius Petronius.*

MIИVq+3A M3+I+ 2IqA⅃ (laris titeś petruniś, n. 1806) = *Lars Titius Petronius.*

MAИ>qAM M3+I+ ⅃3ᖷ (vel titeś marcnaś, n. 1366) = *Velius Titius Marcanius.*

MI23ᖷ : M3+I+ : ⅃3ᖷ (vel titeś vesiś, n. 1372) = *Velius Titius Vesius.*

Adde inscr. n. 439, 1370, 1805, 1807.

IM3YIY (titeśi), *Tito*, praen. etr. (dat. sg.), e 3+I+ (tite). In lapide Volaterr. n. 346 lin. 1: I23⅃A> IM3ꓕIꓕ (titeśi calesi) = *Tito Callio* (cf. 3⅃A> 3ꓘI[ꓘ] tite cale ad n. 2528, Fabretti in *Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I 139 sg., et Orioli in *Album* XXIII 130).

I+I+ (titi), *Titia*, praen. fem. etr., pro AI+I+ (titia), ut AIИV✱⅃3[Θ] : I+I+ (titi helzunia, n. 126) = *Titia Veltinia;* AIИ3⊐Ꝛ : I+I+ (titi svenia, n. 912) = *Titia Vinia* (?).

§ 2. *Titia*, n. pr. f., pro I3+I+ (titei) vel AI+I+ (titia), ex. gr.:

I+I+ : AИAO (thana titi, n. 221, 724, 2571 bis) = *Tannia Titia.*

I+I+ : I+2A8 (fasti titi, n. 1799) et I+I+ · A8 (fa titi, n. 1798) = *Fausta Titia.*

I+I+ : IOqA⅃ (larthi titi, n. 159, 726 bis, 1037), I+I+ · I+qA⅃ (larti titi, n. 222) et I+I+ · I+A⅃ (lati titi, n. 2572) = *Lartia Titia.*

I+I+ : AI⅃3ᖷ (velia titi, n. 722), I+I+ : A3I⅃3ᖷ (veliea titi, n. 1804 bis *d* et *e*) et I+I+ · ⅃3ᖷ (vel titi, n. 1804 bis *c*, 2423) = *Velia Titia.*

I3И+V⅃3M | I+I+ : IOqA⅃ (larthi titi melutnei, n. 534 bis *g*) = *Lartia Titia Melutinia.*

A23qI>2 · I+I+ (titi sciresa, n. 911) = *Titia Sciria* (?).

MAИMI⅃3ᖷ · I+I+ (titi velimnaś, n. 1841) = *Titia Volumnii* uxor.

Adde inscr. Clus. n. 725, et cf. n. 73, 437.

§ 3. *Titiâ*, abl. sg. pro ⅃AI+I+ (titial), in urna Perus. n. 1774 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 170).

§ 4. *Titius*, n. pr. m., perperam pro 3+I+ (tite) = 3I+I+ (titie), ut AИΨqAM I+I+ · 3⅃VA (aule titi marchna, n. 1363) = *Aulus Titius Marcanius.*

AI+I+ (titia), *Titia*, praen. fem. etr. = I+I+ (titi) et I3+I+ (titei), pro quibus et A+3+ (teta), I+3+ (teti) et AI+3+ (tetia), ut I>qA⅃ AI+I+ (titia larci, n. 1212) = *Titia Larcia*, et AIИV>23ᖷ · AI+I+ (titia vescunia, n. 928) = *Titia Vesconia.*

§ 2. *Titia*, n. pr. f. (abl. ⅃AI+I+ titial, raro ⅃AI+3+ tetial). In titulis sepulcr.:

AIYIY AИAO (thana titia, n. 1090) }
AIYIY AIIИAO (thaniia titia, n. 1800) } = *Tannia Titia.*

AI+I+ I+2A8 (fasti titia, n. 1249 *a-b*) = *Fausta Titia.*

AI+I+ · VOИVAq (raunthu titia, n. 340 bis) = *Aruntia Titia.*

AI+I+ : OAᖷ (vath titia, n. 920) = *Attia Titia.*

AI+I+ AI⅃I3ᖷ (veilia titia, n. 1801) = *Velia Titia.*

MV+3q · AI+I+ (titia retuś, n. 1305) = *Titia Retii* uxor.

Cf. tit. Perus. n. 1685, 1981, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 127.

§ 3. *Titiâ*, abl. sg. pro ⅃AI+I+ (titial). Operc. ossuarii Perus. n. 1139: AI+I+ · I+A8A> · IOqA⅃ (larthi cafati titia) = *Lartia Cafatia Titiâ* nata. Adde tit. Perus. n. 907, 1775, 1792.

⅃AI+I+ (titial), *Titiâ*, praen. fem., ut in urna etr. n. 2574 bis: ⅃AIИV+ · ⅃AI+I+ · 3ИA⅃ƧIq>[V] · O⅃ (lth ucrislane titial tunial) = *Lars Titius Ocrilianus Titiâ Tuniâ* natus.

§ 2. *Titiâ*, n. pr. f. abl. sg. (= ⅃AI+3+ tetial), minus recte ⅃IYIY (titil), ⅃A3+I+ (titeal) et AI+I+ (titia), e AI+I+ (titia). In lapidibus sepulcr.:

⅃AI+I+ : OA : AИO3A : O[A] (ath pethna ath ti-

tial, n. 513) = *Attius Petinius Attii* filius *Titiâ* natus.

ᐊAI+I+ · Ǝꟻ · Ǝ+A8AƆ · Ǝꟻ (ve cafate ve titial, n. 1619 bis) = *Lartia Cafatia* (vel *Lars Cafatius*) *Velii* fil. *Titiâ* nat.

ᐊAI+I+ : VƆИƎƆ : AИƧƎᐊ+ : ꟼA (ar tlesna cencu titial, n. 736 *b*) = *Aruns Lenius Genicius Titiâ* natus.

ᐊAI+I+ : ƎИI+Iᐊꟼ : VA (au plitine titial, n. 1716) = *Aulus Plotinus Titiâ* natus.

ᐊAI+I+ : AИI+Ǝ+ : ᐊƎꟻ (vel tetina titial, n. 914) = *Velius Titinius Titiâ* natus.

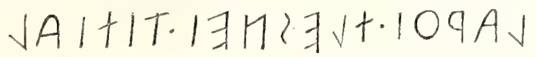
ᐊAI+I+ : V⋕Ǝꟼ : Aᐊ (la rezu titial, n. 1297) = *Lars Resius Titiâ* natus.

ᐊAI[+]I+ · Ƨᐊ · I+Ǝꟻ · Ƨᐊ (ls veti ls titial, n. 1156) = *Lars Vettius Lartis* filius *Titiâ* natus.

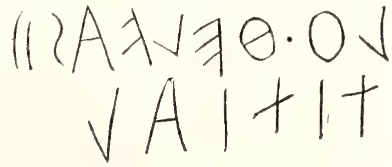
ƆƎƧ · ᐊAI+I+ · MAИ⋕ƆᐊƎꟻ · IƎИIƎИA · I+ƧA8 (fasti aneinei velcznaś titial sec, n. 1559) = *Fausta Anainia Velcinii* uxor *Titiâ nata.*

ᐊAI+I+ : IƎИƧƎꟼ (pesnei titial, n. 553) = *Pesinia (?) Titiâ* nata.

Urna Clus. n. 735: « larthi tlesnei titial » = *Lartia*

Lenia Titiâ nata. Tegula etr. n. 127: « lth. helvasi

titial » = *Lars Helvasius* (vel *Lartia Helvasia*) *Titiâ* nat. Alia tegula n. 183: ᐊAI+I+ ᐊꟻ AИIƎM (meina vl titial) = *Menius Velii* filius *Titiâ* natus. Adde inscr. num. 193, 659, 845, 1933 lin. 2, 2323; et cf. num. 239 bis, 328.

ƆᐊAI+I+ (titialc), *Titiâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ᐊAI+I+ (titial), in lapide etr. n. 193.

ƧAI+I+ (titias), *Titiae*, n. pr. f. genit sg., e AI+I+ (titia), apud Etruscos. Operc. ossuarii Clus. n. 689 bis: ƧAI+I+ · IИꟼVꟼ · OƧ (sth purni titias) = *Setrius Furinius Titiae* filius.

ƎI+I+ (titie), *Titius*, gentil. etr. (genit. MƎI+I+ titieś), e praen. Ǝ+I+ (tite) derivatum. In titulo Perus. n. 1804: ƎI+I+ƎƧ (se titie) = *Sextus Titius.*

TITIENSIS. Vide TATIENSES.

MƎI+I+ (titieś), *Titii*, n. pr. m. genit. sg. (= MI+I+ titiś et ƧI+I+ titis), e ƎI+I+ (titie), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1362: MƎI+I+ · IVI+IꟼƧ · IAƆ · IOꟼAᐊ (larthi cai spitiui titieś) = *Lartia Caia Spetia (?) Titii* uxor.

TITIES, *Titienses.* Vide TATIENSES.

ᐊIꟼIꟼ (titil), *Titiâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ᐊAI+I+ (titial), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1874: ᐊIꟼIꟼ · AIꟼIƎ · AИAO (thana vipia titil) = *Tannia Vibia Titiâ* nata.

IƎИI+I+ (titinei), *Titinia*, n. pr. f. etr., = IƎИ+I+ (titnei), e AI+I+ (titia), ut IƎИI+I+ · IOꟼAᐊ (larthi titinei) = *Lartia Titinia*, in urna Arret. n. 466. Vide IИITIT (titini), quod sequitur. — Titinius est gentilitium rom. in thes. epigr.

IИITIT (titini), *Titinii* (?), n. pr. m. genit. sg., fortasse pro titiniś. Urna etr. n. 239 bis: l. venatei titini ti-[tial?] ([ᐊAI+]I+ · IИITIT · IƎTAИƎꟻ · ᐊ) = *Lartia Venatia Titinii* uxor *Titiâ* (?) nata.

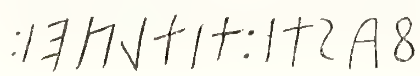
TITIO -onis, ital. *tizzone*, lignum adustum, quod ab igne extrahitur (Varro apud Non. II 874 = pg. 182, Apul. *Metam.* lib. VII pg. 230 sq., et lib. X pg. 339, Hygin *Fab.* n. 171, Cels. II 17). Lactant. IV, 14: « Titionem vulgus appellat extractum foco torrem semiustum, et exstinctum ».

ƧI+I+ (titis), *Titius?*, gentil. umbr. (Aufr. et Kirch. I 25, II 299), = etr. ƎI+I+ (titie), in tab. eugub. Ib 45. Alii aliter legunt (Lanzi I 76 nt. 6 = 58 nt. 8, 287 = 367, Grotefend *Rud. l. u.* III 6, V 26 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 303).

MI+I+ (titiś) et ƧI+I+ (titis), *Titii*, n. pr. m. genit. sg., e ƎI+I+ (titie) = *Titius*, apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1361: MI+I+ IƎИAꟼVƆ (curanei titiś) = *Curania Titii* uxor. Aliud operculum Perus. num. 1577: ƧI+I+ · IƎИ+A · AIИAΘ (hania atnei titis) = *Tannia Atinia Titii* uxor.

AIᐊ+I+ (titlia), *Titia*, n. pr. f., pro AI+I+ titia (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 129), nisi exaratum est pro titelia = *Titilia* (cf. IƎИᐊꟼI+ titlnei, et SESTLIA pro *Sestilia*). Urna perusina n. 1394 bis: AIᐊ+I+I+ƧA8 (fasti titlia) = *Fausta Titia* seu *Titilia.* Inscr. apud Mommsen n. 5199: REVIDIAE · TITLAE · QVAE · VIXIT · AS · XIII · FECIT · SESTLIA · PROTILA FILIAE · B · M · F.

IƎИᐊꟼIꟼ (titlnei), *Titulnia* (Titulenia), n. pr. f., nisi exaratum pro IƎИ+I+ (titnei) = IƎИI+I+ (titinei), apud Etruscos (cf. AIᐊ+I+ titlia). Urna sepulcr. n. 227:

« fasti titlnei » = *Fausta Titulnia.* Operculum ossuarii n. 321: IƎИᐊꟼIꟼ · IOꟼAᐊ (larthi titlnei) = *Lartia Titulnia.* Cf. nomen pr. rom. Titulenus (Murat. 1410 6, Grut. 475 7), Titulena (Grut. 634 6, 709 8) et Titulenius (Murat. 859, 3), Titilienus (Murat. 922, 29), Titilenius et Titilenia (Murat. 1753, 15, Fabr. cap. IX n. 436 pg. 651).

TITLVS, τίτλος (titulus), = TETVLVS et TITELVS. Inscr. apud Mommsen n. 2688: VALERIA · DORIS NATIO GRAE | COIVGI OPTIMO · B · M · TITLVM ·

POSVIT. In inscr. apud Doni cl. xvii n. 13 pg. 154: NOVM · TITLVM · SVA · IMPESA · RESTITVIT.

IƎNꟻIꟻ (titnei), *Titinia*, n. pr. f., pro IƎNIꟻIꟻ (titinei) apud Etruscos (cf. IƎNꟼYIY titlnei), ut IƎNꟻIꟻ·IOqAꟼ (larthi titnei) = *Lartia Titinia*, in operc. ossuarii etr. n. 2326.

OꟻIꟻ (tito), *Titus*, praen. faliscum, = etr. ƎꟻIꟻ (tite), ut OИIꟼƎↃЯAↃA OꟻIꟻ (tito acarcelino, n. 2443) = *Titus Acarcelinius*.

TITOLVS, *titulus*, ital. *titolo*, = TETOLVS vel TETVLVS et TITELVS vel TITLVS, apud Steiner *Altchr. inschr.* pg. 42 n. 81 (PATER TITOLO POSVIT).

TITON, Italiae fluvius ad Circaeum (Philosteph. Cyren. fragm. n. 23).

TITOYR.., *Titurius*, n. pr. m. in titulo Canus. n. 2927.

TITRICVS, *Tetricus*, in numis Tetrici sen. et Tetrici iun. imperat. apud Cohen V 174 n. 80, 187 n. 44.

VꟻIꟻ (titu), *dato*, imperat. 3 pers. sg., = VꟻƎꟻ (tetu) et VꟻqƎꟻ (tertu), recentiori orthogr. DITV et DIRSTV, e rad. redupl. -qƎꟻ (ter) = DER- vel DERS, facta e DA-, rom. *dare*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 142, II 126, 198, 205, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654). Tab. eugub. I a 33: VꟻIꟻ : ƧVDƎ : VDAИIꟽA⊗ : ꓘVИƎ (enuk hapinaru erus titu) = *tum —arum — dato* (tab. VIb 38: PROSESETO · ERVS · DIRSTV = *prosectorum — dato*.

IVꟻIꟻ (titui), *Tituia*, n. pr. f. pro AIVꟻIꟻ (tituia), apud Etruscos, ut in titulis perusinis IVꟻIꟻ · qA (ar titui, n. 1525, 1528) = *Arria Tituia*, et IVꟻIꟻ · Aꟼ (la titui, n. 1529) = *Lartia Tituia*.

AIVꟻIꟻ (tituia), *Tituia*, n. pr. f., minus recte IVꟻIꟻ (titui), e AIꟻIꟻ (titia) = *Titia*, apud Etruscos (vide MIVꟻIꟻ tituiś). In operculo ossuarii Perus. n. 1524: AIVꟻIꟻ · Ǝꟻ (ve tituia) = *Velia Tituia*. Cf. gentil. rom. Titueius (Murat. 1754, 12 sq.) et Tutuia (Grut. 998, 7).

MIVꟻIꟻ (tituiś), *Tituii*, n. pr. m. genit. sg. (vide IVꟻIꟻ titui et AIVꟻIꟻ tituia). Olla sepulcr. num. 1527: AIVꟽ · MIVꟻIꟻ · I8ꟼA · AИAO (thana alfi tituiś puia) = *Tannia Alfia Tituii vidua*. Adde inscr. n. 1526.

TITVLI milites appellantur quasi tutuli, quod patriam tuerentur, unde et Titi praenomen ortum est. Ita Paul. pg. 366.

TITVLLVS et Titulla, diminut. Titi et Titae, cognom. rom. (Martial. VIII, 44), ut Taneius Titullus (Murat. 1507, 7), T. Flavius T. f. Titullus (Mommsen n. 1452), Numeria Titulla (Maffei *Mus. ver.* 417, 7) etc.

TITVLVM, *titulus*, subst. n. In titulo sepulcr. apud Fabr. cap. i n. xlvii pg. 8: HOC TITVLVM POSVIT.

?qVꟻIꟻ (titur), *Titurius?*, in inscr. etr. n. 462, 1954.

TITVRIVS, gentilitium Sabinum. *Auct. de nom. rat.*: « Titus e Sabino nomine Titurio fluxit ». Hinc familia romana Tituria (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* V 325 sq.), ut L · TITVRI · L · F · SABINVS (cf. Cohen *Méd. consul.* pg. 315 suiv.), L · TITVRIVS SABINVS et Tituria Sabina (Mommsen n. 6654) cet. Cf. cogn. rom. Tituris (Mommsen n. 6945), et TITVRVS pro Tityrus in lucerna Puteol. (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV 165 sg., tav. x n. 3).

TITVS, praen. sabin. (etr. ƎꟻIꟻ tite), ut Titus Tatius (*Auct. de nom. rat.* cit. ad voc. TITVRIVS). Vide ACCIVS, FLAVIVS § 2 cet., et cf. Paul. pg. 366 cit. ad voc. TITIENSIS.

§ 2. Τίτος, Crotoniensis, apud Plutarch. in Cic. XVIII 4, XIX 1.

VIꟻ (tiu), *te*, pronom. acc. sg. (sanscr. tvam), pro tium, recentiori orthogr. TIO et TIOM (dat. TEFE), e stirpe pronom. tu, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 24, Aufr. et Kirch. I 95, 133, II 133, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 6). Tab. eugub. IIa 25 sq.: VꟻIƎꟻ | : VИIƆ : VIꟻ : IИVꟽ : VIꟻ (tiu puni tiu vinu teitu) = *te thure te vino dicito* (Aufr. et Kirch. II 385). Vide TIOM, et cf. osc. VIT (tiú),

VIT (tiú), *—a* (?), fortasse nominat. f. 1 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302), in titulo samnit. n. 2878. Huschkio est pron. *tu*, comparatum cum umbr. VIꟻ (tiu) et TEIO (*Die osk.* etc. s. 149).

TIVI, *tibi*, apud Gaii *instit.* pg. xlii (Lachmann).

ꟻQQVIT (tiurrí), *turrim*, gr. τύῤῥιν vel τύρσιν (tyrrh. ΤΥΡΣΥΣ), subst. f. acc. sg. 3 decl. pro tiurrím, apud Oscos (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302, Huschke *Die osk.* etc. s. 189, 327; cf. *Dissert. isag.* pg. 40, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 63, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 30, Pott et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 399, II 59). Tituli Pompeiani n. 2795-2796: ꟻQQVIT · ЯƎTИA | ƧИVTꟻƎ · ЯVИAꟻƎMИ · ꓘVƧꓘƎ (eksuk amvíanud eítuns anter tiurrí *etc.*) = *hac via* (hoc viae flexu) *eunt inter* (ad) *turrim* etc. (cf. Mommsen s. 185 et Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 10 = xxix).

ƧꓘqIꟻ (tivrs), *dies*, fortasse pro tiers, apud Etruscos (cf. sanscr. dina, divasa, *dies*, et djo, *coelum*). In operc. ossuarii Tuscan. n. 2119: ƧAM : ƧꓘqIꟻ : XX : ƧꟼIƎA (avils xx tivrs śas) = *aetatis annos XX, dies sex* (Orioli in *Giorn. arcad.* XX 233 et in *Album* XIX 155).

TIVVRTINVS et Tivortinus, *Tiburtinus*. Vide TIBVR.

ITAИAΦIT (tiphanati), dicta est *Venus* (ИAQVꟻ turan), in etrusco speculo n. 2512 (Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 13 et 88, Orioli apud Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* ed. 2.ª pg. 135; cf. Raoul-Rochette *Peint. de Pomp.* pg. 124 nt. 2, O. Jahn et I. de Witte in *Ann. dell'Inst. arch.* an. XVII = 1845 pgg. 358, 395). Cf. DIANA TIFATINA ad voc. TIFATA.

ꟼY (tl). Vide Aꟼꟻ (tla).

ꟻV (tl), in vase etr. n. 2209.

Aꟼꟻ (tla), nota compendiaria Telamonis. Vide TELAMON.

TLABONI, *Tlabonius*, cogn. etr. Vide IИV1ЯƎ+ (tlapuni).

IИ1ЯƎ+ (tlapni), *Tlabonius* vel *Tlabonia*, cognom. etr. pro IИV1ЯƎ+ (tlapuni), in titulo Arretino n. 461.

V1ЯƎ+ (tlapu), *Tlabius*, n. pr. m. (genit. MV1ЯƎ+ tlapuś), unde IИV1ЯƎ+ (tlapuni) et IИ1ЯƎ+ (tlapni), ut V1ЯƎ+ · ЯƎ (la tlapu) = *Lars Tlabius*, in urnis Perus. n. 1808 sq. Adde inscr. n. 1662.

IИV1ЯƎ+ (tlapuni), *Tlabonius*, cognom. etr., per contractionem IИ1ЯƎ+ (tlapni), e V1ЯƎ+ (tlapu) = *Tlabius*, apud Etruscos, in ossuario Volaterrano n. 309 (M · ƎIƆЯ · IИV1ЯƎ[+] · Я · ЯИƆIƎƆ ceicna a. tlapuni avil ś). Cf. n. 311 L · CAECINA · L · F · TLABONI · VIX · AN · XXX.

MV1ЯƎ+ (tlapuś), *Tlabii*, n. pr. m. genit. sg., e V1ЯƎ+ (tlapu), apud Etruscos. In urna Perusina num. 1810: MV1ЯƎ+ · ЯƎƎƎ (velea tlapuś) = *Velia Tlabii* uxor.

?ЯI+ЯƎ+ (tlatia), *Tlatia* (Tatia?), n. pr. f. in marm. Perus. n. 1811.

TLATIE, *Tlatii*, adiect. genit. sg. 2 decl., pro tlatier, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 7 sq., VII 10, Aufr. et Kirch. I 106, 118, II 356; cf. Passeri *Paralip.* pgg. 317, 330, Maffei *Osserv. lett.* VI 62, Lanzi II 661 = 573, 837 = 747, Huschke *Die iguv. taf.* s. 472, 482). Tab. eugub. Vb 9: AGRE · TLATIE = *agri Tlatii*, vel *agri Latini* (Lanzi II 707 = 615).

ƧƎIƧЯИƎƎ+ (tlenasies), vocabulum etr. originis et significationis ignotae, fortasse idem quod MƎI↓ЯИƎƎ+ tlenachieś (cf. umbr. ɊƎIƧЯИƎƎ1 plenasier), in aere etr. n. 2599.

MƎI↓ЯИƎƎ+ (tlenachieś), fortasse idem ac ƧƎIƧЯИƎƎ+ (tlenasies), in aere etr. n. 1055. *Debitum-pretium* exponit Ellis (*The armen. orig. of the Etr.* pg. 129). Cf. Lanzi II 536 nt. 1 = 457 nt. 5, 794 = 703.

. . . ИƧƎƎT (tlesn . . .), *Laenia* (?), n. pr. f., pro IƎИƧƎƎ+ (tlesnei), in tegula Clus. n. 494 bis *a*.

ЯИƧƎƎ+ (tlesna), *Laenius* (?), gentil. etr. (genit. MЯИƧƎƎ+ tlesnaś), unde IƎИƧƎƎ+ tlesnei (abl. ƎЯИƧƎƎ+ tlesnal, ЯƧIƎЯИƧƎƎ+ tlesnalisa) et ЯƧЯИƧƎƎ+ (tlesnasa), apud Clusinos. Cf. cognom. samnit. TELESINVS (Hermann in *Ann. dell'Inst. arch.* XV = 1843 pg. 19 sgg.). In titulis sepulcr.:

ЯИƧƎƎ+ : OЯ (ath tlesna, n. 726) = *Attius Laenius.*
ЯИƧƎƎ+ : ꟼЯ (ar tlesna, n. 736 *b*) = *Arrius Laenius.*
ЯИƧƎƎ+ : OƎ (lth tlesna, n. 731) = *Lars Laenius.*
ЯИƧƎƎ+ : ƎƎ (vl tlesna, n. 732, 733, 922 bis) = *Velius Laenius.*

§ 2. *Laenia* (?), n. pr. f. In titulis Clusinis:

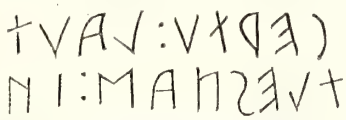
ЯИƧƎƎ+ : OЯ (ath tlesna, n. 727) = *Attia Laenia.*
ЯИƧƎƎ+ : ꟼЯ (ar tlesna, n. 729) = *Arria Laenia.*
ЯИƧƎƎ+ : Я✱ИꟼЯ (arnza tlesna, n. 730) = *Aruntia Laenia.*
ЯИƧƎƎ+ : ЯƎ (la tlesna, n. 728) et ЯИƧƎƎ+ : OƎ (lth tlesna, n. 736 *a*) = *Lartia Laenia.*

§ 3. *Laeniā*, abl. pro ƎЯИƧƎƎ+ (tlesnal). Tit. Clus. n. 749: ƆƎM : ЯИƧƎƎ+ : ЯƧЯИI+Ǝ+ : IƎИƧIƎ+VƆ : IƎИ+V+ : Я8 (fa tutnei cutlisnei tetinasa tlesna śec) = *Fausta Tutinia —a Tetinii uxor Laeniā nata.*

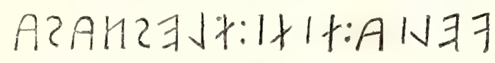
ƎЯИƧƎƎ+ (tlesnal), *Laeniā*, n. pr. f. abl. sg. (minus recte ЯИƧƎƎ+ tlesna § 3), unde ЯƧIƎЯИƧƎƎ+ (tlesnalisa), e IƎИƧƎƎ+ (tlesnei), apud Clusinos. Urna sepulcr. n. 500: ƎЯИƧƎƎ+ IИIꟼƎΘ · OƎ (lth herini tlesnal) = *Lartia Herennia Laeniā* nata. Operculum ossuarii n. 709: ИЯƎƆ : ƎЯИƧƎƎ+ ƎЯIƎƎ⊘MVƎƎƎ : Ǝ+ЯИI+ : ИƎƧ : OꟼЯƎ (larth sentinate veluś helial tlesnal clan) = *Lars Sentinatius Velii* filius *Aeliā Laeniā gnatus.* Adde inscr. n. 657, 967.

ЯƧIƎЯИƧƎƎ+ (tlesnalisa), *Laeniā*, n. pr. f. abl. sg. = ƎЯИƧƎƎ+ (tlesnal), e IƎИƧƎƎ+ (tlesnei), apud Clusinos. Inscr. sepulcr. n. 499: ЯƧIƎЯИƧƎƎ+ : OƎ : IИIꟼƎΘ : OƎ (lth herini lth tlesnalisa) = *Lartia Herennia Lartis* filia *Laeniā* nata.

MЯИƧƎƎ+ (tlesnaś), *Laenii*, n. pr. m. genit. sg., unde ЯƧЯИƧƎƎ+ (tlesnasa), e ЯИƧƎƎ+ (tlesna), apud Clusinos (Lanzi II 404 = 333 ad n. 228, et Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* LXXVII 285). Tegula sepulcr. n. 546 (cf. Conest. *Inscr. etr.* pg. 79 sg.): « certu lautni tlesnaś ».

ЯƧЯИƧƎƎ+ (tlesnasa), *Laenii uxor*, cognom. mulieris etr., e ЯИƧƎƎ+ tlesna (vide MЯИƧƎƎ+ tlesnaś). In titulis Clusinis: ЯƧЯИƧƎƎ+ IƎИI+Ǝ+ · IOꟼЯƎ (larthi tetinei tlesnasa, n. 721) = *Lartia Tetinia Laenii uxor*; ЯƧЯИƧƎƎ+ : IƧƎƎƎ : ЯIИЯO (thania velsi tlesnasa, n. 736 *c*) = *Tania Velsia Laenii uxor.* Urna Clus. n. 722:

« velia titi tlesnasa » = *Velia Titia Laenii uxor.*

IƎИƧƎƎ+ (tlesnei), *Laenia*, n. pr. f., unde ƎЯИƧƎƎ+ (tlesnal) et ЯƧIƎЯИƧƎƎ+ (tlesnalisa), e ЯИƧƎƎ+ (tlesna), apud Clusinos. In tit. sepulcr.: IƎИƧƎƎ+ : ЯO (tha tlesnei, n. 498), IƎИƧƎƎ+ : ЯИЯO (thana tlesnei, n. 734, 736, 902?, 922) et IƎИƧƎƎ+ : ЯIИЯO (thania tlesnei, n. 494 bis *g*) = *Tannia Laenia*; IƎИƧƎƎ+ : IOꟼЯƎ (larthi tlesnei, n. 735) = *Lartia Laenia.*

ƧƎI+VƎ+ (tluties), *Tlutius* (Tutius?), n. pr. m., ut ƧƎI+VƎ+ƎƎVЯ (aule tluties) = *Aulus Tlutius* vel *Tutius*, in urna Perus. n. 1253. Cf. ЯI+ЯƎ+ (tlatia) et umbr. TLATIE.

. . . ЯИ+ (tna . . .), in operc. ossuarii Perus. n. 1167 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 42). Vide IƎИ+ (tnei), quod sequitur.

? IƎИ+ (tnei), in urna Perus. n. 1978. Vide . . . ЯИ+ (tna . . .) et MƎИ+ (tneś).

MƎИ+ (tnes), in titulo umbr. sive etr. n. 67. Vide IƎИ+ (tnei) et . . . ᗅИ+ (tna . . .).

ᗅ◊X (toa), in lapide Vicent. n. 21.

TOGISONVS, Italiae fluvius, hodie *Bacchiglione*, in Venetorum terra. Plin. III, xx, 7: « accedentibus Athesi ex Tridentinis Alpibus, et Togisono ex Patavinorum agris ».

TODCEIR, *tuticis* (urbanis), adiect. m. abl. pl. 2 decl. (local. sg. TODCOME), e todco pro totco (TOTCOR = *urbici*) h. e. totico (urbanus) = osc. ƧꓘITƎVT (túvtiks), quod e TOTA = *urbs* et suff. -ico, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 68 anm. 2, 72, 86, II 75 sq., 80 sq., 91, 95, 240, Huschke *Die iguv. taf.* s. 71, 618). Tab. eugub. VIa 11: EINE · TODCEIR · TVDERVS · SEIPODRVHPEI · SERITV = *atque inter urbicos fines ab utroque servato.* Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI, 10, 15.

TODCOME, *ad tuticum* (ad urbicum), adiect. locat. sg. 2 decl., e todco pro totico (vide TODCEIR), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 68 anm. 2, 86, 118, II 74 sqq., 91, Huschke *Die iguv. taf.* s. 71, 616; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 39). Tab. eugub. VIa 10 et 10 sq.: TODCOME TVDER = *ad urbicum finem* (Aufr. et Kirch. I, 94). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 9 sq., VIII 22, et Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* etc. X = 1852 s. 122.

TOCO, vox umbrica originis et significationis ignotae, in tab. eugub. Vb 13 (Aufr. et Kirch. II 360 sq.). *Feturam* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* VII 12), et *sedem* vel *sellam* = gr. θῶκος Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 476 sq.).

TOLENTINVM, Piceni oppidum, nunc *Tolentino*, ad Cluentum fluvium, cuius incolae Tollentinates (Plin. III, xvii, 2). In titulo apud Henzen n. 5120: [REI]P · TOLLENTINATIVM (vide NVMANA). — Tolentinus et Tolentinensis (?), adiect. ad Tolentinum pertinentia, ut ager Tolentinus (Frontin. *De col.* pgg. 226, 259 Lachm.), et pagus Tolentinensis (PAGANI PAGI TOLENTINENS·, apud Reines. in *Append.* n. 8 = Orell. n. 2474).

TOLERIENSES, Τολερῖνοι (Plutarch. in *Coriol.* XXVIII, 5), populi Latii, apud Plin. III, ix, 16.

TOLERINT, *tulerint*, in fragm. inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 208.

TOLORABILIS, *tolerabilis*, in append. ad Probi art. min. pg. 445 (Eichenf. et Endl.).

TOLVMNIVS, Τολούμνιος (Plutarch. in *Rom.* XVI 13, in *Marc.* VIII 6), gentil. etr., ut Lars Tolumnius (Liv. IV 17 sqq., Serv. ad Virg. *Aen.* VI 482), Λάρος Τολούμνιος (Dionys. Halic. XII, 2), Veientium rex (Liv. IV 17). Propert. IV, x, 37 sq.:

« Dî Latias iuvere manus: desecta Tolumni
Cervix Romanos sanguine lavit equos ».

§ 2. Augur Rutulus, apud Virg. *Aen.* XI 429, XII 258, 460.

TOMOLVS, *tumolus* (tumulus), in titulis coemet. apud Fleetwood 508 2, 515 2, et Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. xvii n. 7 pg. 548, n. 15 pg. 558 (IN HOC TOMOLVM), n. 18 pg. 560, n. 35 pg. 579.

TONGERE, *noscere*, apud antiquos (cf. osc. ЯVИI>ИꟼT tanginúd). Fest. *Qu.* XV 31 pg. 356: « [Tongere Aelius Sti]lo ait *noscere* esse, [quod Praenestini tongi]tionem dicant pro *no*[*tionem.* significat et la]tius dominari. Ennius: [*Alii rhetorica*] *tongent.* et *vincere* etiam quandoque videtur significare ».

TONGITIO, *notio*, apud Praenestinos, teste Festo (*Qu.* XV 31 pg. 356 cit. ad voc. praeced.).

TONOR, *tenor* (accentus), apud antiquos. Quintil. *Inst. orat.* I, v, 22: « Adhuc difficilior observatio est per tenores, quos quidem ab antiquis dictos *tonores* comperi, ut videlicet declinato a Graecis verbo, qui τόνους dicunt, vel accentus, quas προσῳδίας vocant, *etc.* ».

TONOTRV, *tonitru*, in append. ad Probi art. min. pg. 445.

TONSILLA, diminut. *tonsae*, sc. palus, ad quem naves ligantur. Fest. *Qu.* XV, 31 pg. 356 (Paul. pg. 357): « [Tonsillam ait] esse Verrius palum dolatum [in acumen et] cuspide praeferratum, ut existi[mat, qu]em cumfigi † in litore navis re[ligandae] causa. Pacuvius in Medio [vs. 218]: *Acces*[*si A*]*eam, et tosillam pegi laeto † in litore.* [Accius in] Phinidis: *Tacete, et tonsillas lito*[*re in lecto*] *edite* ».

TONVS, *tonitrus*, ital. *tuono*, apud antiquos (cf. Maffei *Ver. ill.* II, 534). Seneca *Nat. quaest.* II, 56: « Haec antiqui fulgetra dicebant: *tonitrua* nos pluraliter dicimus. Antiqui aut tonitruum dixerunt aut tonum. Hoc apud Caecinnam invenio, facundum virum, qui habuisset aliquod in eloquentia nomen, nisi illum Ciceronis umbra pressisset ».

TOPPER, *cito*, apud antiquos (Quintil. *Inst. orat.* I, vi 40, Paul. pg. 353; cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Fest. *Qu.* XV, 28 pg. 352: « Topper significare ait Artorius *cito, fortasse, celeriter, temere. cito*, sic in Nelei carmine [vs. 3 pg. 199 Ribb.]: *Topper fortunae commutantur hominibus. citius*, sic C. Naevius: *Capesset flammam Volcani. cito*, sic in eodem: *Namque nullum peius macerat humanum †, quamde mare saevum. Viret † cui sunt magnae, topper confringent inportunae und*[*a*]*e. fortasse*, sic Coelius l. vii: *Ita uti se se quisque vobis studeat aemulari in statu fortunae reip., eadem re gesta, topper nihilo minore negotio acto, gratia minor esset. fortasse*, sic Accius in Io [vs. 387]: *Topper, ut fit, patris te*[*d*] *eicit iras.* [Si]nnius vero sic: *Topper fortasse valet in Enni et Pacuvi scriptis.* apud Ennium est [vs. 11 pg. 176 Vahlen]: *Topper quam nemo melius scit.* Pacuvius [vs. 424]: *Topper tecum, sit † potestas faxsit, si mecum velit.* ad (*at*) in antiquissimis scriptis *celeriter* ac *mature.* in Odyssia vetere: *Topper facit homines utrius fuerint* (veris sueres). *Topper citi ad aedis venimus*

Circae, simul duona eorum (coram) *portant ad navis. millia alia in isdem inserinuntur* ».

ΤΟΡΓΙΟΝ, ὄρος ἐν Σικελίᾳ, ὅπου νεοττεύουσιν οἱ γῦπες. ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ τόργοι (Hesych. *Lexic.* II, 1402). Vide voc. sq.

ΤΟΡΓΟΣ, γὺψ (vultur), apud Siceliotas. Hesych. *Lexic.* II, 1402: Τόργος· εἶδος γυπὸς αἱματορρόφου. ἔστι δὲ καὶ ὁ γὺψ παρὰ Σικελιώταις. Vide sup. ΤΟΡΓΙΟΝ.

TORES, *torques*, apud antiquos, ut aureus tores (Servilius apud Charis. pg. 145 = 118 P.).

TO⊳IO IΛ?, in lapide Ital. super. n. 36.

TORMA, *turma*, in append. ad Probi art. min. pg. 445.

ΤΟΡΟΝΟΣ, τόρνος (tornus), apud Tarantinos, teste Hesych. *Lexic.* II 1403.

ΤΟΡΟΣ, collis Siciliae, prope Agrigentum, apud Polyb. I, 19.

TORV, *tauros*, ital. *tori*, m. acc. pl. 2 decl. pro toruf, antiquiori orthogr. 8VQV+ (turuf), factum e storo, sanscr. sthûra, sthula, zend. s'tavra, goth. *stiur*, german. *stier*, gr. ταῦρος, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52 sq., 61, 64, 119, II 233, Huschke *Die iguv. taf.* s. 208, 618; cf. Passeri *Paralip.* etc. pg. 330 et *Lett. Roncagl.* XV 238 sgg., Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Lanzi II 765 = 673, 838 = 748, Grotefend *Rud. l. u.* VI 22). Tab. eugub. VIb 43, 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV = *vitulos tauros tres facito.*

TORVS, *torridus*, *aridus*, apud veteres (Paul. pg. 354). Fest. *Qu.* XV, 29 pg. 355: « Torum, ut significet *torridum*, per unum quidem *r* antiqua consuetudine scribitur. sed quasi per duo *r* scribatur, pronuntiari oportet. nam antiqui nec mutas nec semivocales litteras geminabant, ut fit in Ennio, Arrio, Annio ».

TOSILLA, *tonsilla*, apud Pacuv. vs. 218. Vide TONSILLA.

TOSOR, *tonsor*. Tit. sepulcr. apud Fabr. cap. III n. 546 pg. 214: P · PETRONIVS | P · L · PHILOMVSVS | TOSOR · DE VICO | SCAVRI · IN · FR · P · XII | IN AGR · P · XVI.

TOSSIEIS, *Tossii*, gentil. rom. (nominat. pl.). Tegula rom. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1497): C · L · TOSSIEIS · F | C · TOSSIVS · C · L.

TOSVS, *tonsus*, adiect., apud antiquos (Cassiod. pg. 2291 P.).

TOTA, *civitate*, subst. f. abl. sg. 1 decl. (acc. TOTAM, genit. TOTAR, dat. TOTE, locat. TOTEME), antiq. orthogr. A+V+ (tuta), mars. tota, osc. tovta (hibern. ant. tuath et goth. thiuda = *populus*, gall. τοουτιους = *civis*), factum e particip. perf. pass. tov-ta, quod e rad. tuv-, *crescere*, unde adiect. totco et todco (TOTCOR, TODCEIR, TODCOME) pro totico = osc. ƧKITƎVT (túvtiks) h. e. *urbicus*, apud Umbros (Lepsius *Inscr. umbr.* etc. pg. 6 sqq., et in *Rhein. Mus.* an. 1834 pg. 197, Lassen *Beiträge* etc. s. 26, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 506, Aufr. et Kirch. I 43, 61, 65, 68 anm. 2, 86, 111, 158, II 47 sqq., 75, 136 sq., 157, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 122, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 44, Huschke *Die iguv. taf.* s. 58, 611; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, et Schleicher *Compend. der vergl. gramm.* s. 226). Tab. eugub. VIa 23, 25, 34, 35, 43, 45, 50, 53, 55, 58, VIb 1, 3, 6, 7, 9, 15, 19, 22, 26, 28, 35, 43, 45, VIIa 3, 6, 9, 10, 19, 21, 24, 26, 32, 35, 37, 41, 53: TOTAPER · IIOVINA vel IOVINA = *pro civitate Iguvina.* Alii vertunt *pro tota Iguvina* h. e. *tribu* (Passeri *Paralip.* pg. 267 et *Lett. Roncagl.* XIV 379, Lanzi II 699 = 607, 839 = 748, Grotefend *Rud. l. u.* III 9, IV 21, 24).

§ 2. *Civitatem*, acc. sg. pro TOTAM = A+V+ (tuta) pro tutam (Aufr. et Kirch. I 93, 110, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 9, IV 16, 24). Tab. eugub. VIa 29, 38 sq.: DI · GRABOVIE · PIHATV · OCRE · FISI · PIHATV · TOTA · IOVINA = *Die Grabovie, piato collem Fisium, piato civitatem Iguvinam.* Tab. VIa 31: DI · GRABOVIE · SALVO · SERITV · OCRE · FISI · SALVA · SERITV · TOTA · IIOVINA = *Die Grabovie, salvum servato collem Fisium, salvam servato civitatem Iguvinam.* Tab. VIb 31: TEFRE · IOVIE · PIHATV · OCRE · FISI · TOTA · IIOVINA = *Tefre Iovie, piato collem Fisium, civitatem Iguvinam.*

TOTAE, *totius.* Vide TOTI.

TOTAI, *civitati* (populo), subst. f. dat. sg. 1 decl. pro TOVTAI, e tota, umbr. TOTA (osc. tovta), apud Marsos (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 16, Huschke *Die osk.* etc. s. 246, 311). In aere Rapin. n. 2741 lin. 1 sq.: TOTAI MAROVCAI = *civitati Marrucinae* (Corssen loc. cit. s. 159) vel *populo Marrucino* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 340), al. *in civitate Marubica* (Huschke op. cit. s. 245). Vide MAROVCAI.

TOTAM, *civitatem*, subst. f. acc. sg. 1 decl. (minus recte TOTA et antiquiori orthogr. A+V+ tuta) = osc. TAVTAM pro tovtam, e TOTA, apud Umbros (Aufr. e Kirch. I 110, 115, II 45, 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610. Tab. eugub. VIa 40 sq., 50 sq.: DI | GRABOVIE · SALVO · SERITV · OCRE[M] · FISIM · SALVA[M] · SERITV · TOTAM · IIOVINA[M] = *Die Grabovie, salvum servato collem Fisium, salvam servato civitatem Iguvinam.* Tab. VIa 48 sq.: DI · GRABOVIE | PIHATV · OCREM · FISIM · PIHATV · TOTAM · IIOVINAM = *Die Grabovie, piato collem Fisium, piato civitatem Iguvinam.* Tab. VIb 12: FISOVIE · SANSIE · SALVO SERITV · OCREM · FISI · TOTAM · IOVINAM = *Fisovie Sancie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam.* Tab. VIb 33: TEFRE · IOVIE · SALVO · SERITV OCRE · FISI · TOTAM · IIOVINAM = *Tefre Iovie, salvum servato collem Fisium, civitatem Iguvinam.* Tab. VIIa 15 sq., 28 sq.: PRESTOTA · SERFIA · SERFER · MARTIER · SALVOM · SERITV · POPLO[M] · TOTAR · IIOVINAR · SALVA · SERI-

TV · TOTAM · IIOVINAM = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populum civitatis Iguvinae, salvam servato civitatem Iguvinam.* Tab. VI b 58, VII a 47: TOTAM · TARSINATEM = *civitatem Tadinatem.*

TOTAPER, *pro civitate*, Umbrorum linguâ. Vide TOTA = *civitas.*

TOTAR, *civitatis*, subst. f. genit. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƧAᚋVᚋ (tutas), e TOTA, apud Umbros (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 35, Aufr. et Kirch. I 53, 104, 106, 111, 115, II 45, 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VI a 29 sq., 39, 49 sq.: DI · GRABOVIE · PIHATV · OCRER · FISIER · TOTAR · [I]IOVINAR · NOME etc. = *Die Grabovie, piato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VI b 31 sq.: TEFRE · IOVIE · PIHATV | OCRER · FISIER · TOTAR · IIOVINAR · NOME etc. = *Tefre Iovie, piato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* cet. Tab. VI a 31 sq., 41 sq., 51 sq.: DI · GRABOVIE · SALVO[M] · SERITV · OCRER · FISIER · TOTAR · IIOVINAR · NOME etc. = *Die Grabovie, salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* etc. Tab. VI b 12 sq.: FISOVIE · SAN'SIE · SALVO SERITV | OCRER · FISIER · TOTAR · IOVINAR · NOME etc. = *Fisovie Sancie, salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* etc. Tab. VI b 33 sq.: TEFRE · IOVIE · SALVOM · SERITV · OCRER · FISIER · TOTAR · IOVINAR · NOME etc. = *Tefre Iovie, salvum servato collis Fisii, civitatis Iguvinae nomen* etc. Tab. VII a 15, 28 sq.: PRESTOTA · 'SERFIA · 'SERFER · MARTIER · SALVOM · SERITV · POPLO[M] · TOTAR · IIOVINAR = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, salvum servato populum civitatis Iguvinae.* Tab. VII a 16 sq., 29 sq.: PRESTOTA · 'SERFIA · 'SERFER · MARTIER · SALVO[M] · SERITV · POPLER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAR · IIOVINAR NOME etc. = *Praestita Cerfia Cerfi Martii salvum servato populi civitatis Iguvinae, civitatis Iguvinae nomen* etc. Tab. VI b 61: FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR = *estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae.* Tab. VII a 13 sq., 17, 31, 49 sq.: FVTV · FONS · PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · [I]IOVINAR = *esto volens propitius pace tua populo civitatis Iguvinae.* Tab. VII a 27: POPLE · TOTAR · IIOVINAR et POPLER · TOTAR · IOVINAR = *populo civitatis Iguvinae*, et *populi civitatis Iguvinae.* Tab. VI b 43, 45, VII a 3, 6, 9, 10, 18 sq., 21, 24, 26, 32, 35, 37, 41, 53: POPLVPER · TOTAR · [I]IOVINAR = *pro populo civitatis Iguvinae.* Tab. VII a 28: TOTAR · IIOVINAR · NERVS = *civitatis Iguvinae principibus.* Tab. VI b 40: TOTAR · IOVINAR · DVPVRSVS = *civitatis Iguvinae bipedibus.* Tab. VI b 53 sq., 59, VII a 12, 47 sq.: TOTAR · TARSINATER = *civitatis Tadinatis.* Tab. VII a 52: TOTAR · PISI · HERIEST = *civitatis qui volet.*

TOTE, *civitati*, subst. f. dat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƎᚋVᚋ (tute), = mars. TOTAI pro TOVTAI, e TOTA, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 111, 115, II 45, 147, 157, 199, 283, Huschke *Die iguv. taf.* s. 58, 610). Tab. eugub. VI a 23 sq., VI b 7 sq., 26 sq.: FO[N]S · SEI (VI b 7, 26 SIR) · PACER · SEI (VI b 7 SIR, VI b 29 SI) · OCRE · FIS[E]I · TOTE · [I]IOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *volens sis, propitius sis colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VI a 30 sq., 33, 40, 42, 50, 52 sq., VI b 11 sq., 13 sq., 32 sq., 34 sq.: FVTV · FO[N]S · PACER · PASE · TVA · OCRE · FISI (VI a 40 FISIE) · TOTE · [I]IOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens propitius pace tua colli Fisio, civitati Iguvinae, eius* (collis) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VII a 17 sq., 31: FVTV · FONS · PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · ERER · NOMNE · ERAR · NOMNE = *esto volens propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eius* (populi) *nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VI 61 sq.: SERFE · MARTIE · PRESTOTA · SERFIA SERFER · MARTIER · TVRSA · 'SERFIA · SERFER · MARTIER · FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR | TOTE · IIOVINE ERO · NERVS · SIHITIR · ANSIHITIR · IOVIES · HOSTATIR · ANOSTATIR · ERO · NOMNE · ERAR · NOMNE = *Cerfie Martie, Praestita Cerfia Cerfi Martii, Tursa Cerfia Cerfi Martii, estote volentes, propitii pace vestra populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eorum principibus —itis in—itis, — —atis, in—atis, eorum nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VII a 13 sq.: PRESTOTA · 'SERFIA · 'SERFER MARTIER · FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IIOVINAR · TOTE · IIOVINE · EROM · NOMNE · ERAR · NOMNE · ERAR · NERVS etc. = *Praestita Cerfia Cerfi Martii, esto volens, propitia pace tua populo civitatis Iguvinae, eorum* (populi) *nomini, eius* (civitatis) *nomini, eius* (civitatis) *principibus* etc. Tab. VII a 49 sqq.: TVRSA · IOVIA · FVTV · FONS | PACER · PASE · TVA · POPLE · TOTAR · IOVINAR · TOTE · IOVINE · ERAR · NERVS · 'SIHITIR · AN'SIHITIR · IOVIES · HOSTATIR · ANHOSTATIR · EROM | NOMNE · ERAR · NOMNE = *Tursa Iovia, esto volens, propitia pace tua, populo civitatis Iguvinae, civitati Iguvinae, eius* (civitatis) *principibus —itis in—itis, —bus —atis in—atis, eorum nomini, eius* (civitatis) *nomini.* Tab. VI b 51: ENNOM · STIPLATV · PARFA · DESVA · SESO · TOTE · IIOVINE = *tum stipulator parram —am sibi, civitati Iguvinae.* Tab. VII a 11: TOTE · TARSINATE = *civitati Tadinati.* Adde tab. VI a 5: TOTE · IIOVEINE, VI a 18, VII a 27 TOTE · IIOVINE, VI b 10 TOTE · IOVINE = *civitati Iguvinae.*

§ 2. *In civitate*, locat. sg. pro TOTEME (Aufr. et Kirch. I 113, II 147, 190), in tab. eugub. VIa 36, VIb 29.

TOTEME, *in civitate*, subst. f. locat. sg. 1 decl. (minus recte TOTE) pro totemem, e TOTA = *civitas*, apud Umbros (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 36, Aufr. et Kirch. I 43, 93, 113, 115, II 45, 147 sq., 190). Tab. eugub. VIa 26 TOTEME · IOVINE, tab. VIa 46 TOTEME · IOVINEM (tab. VIa 36 TOTE · IOVINE, VIb 29 TOTE · IIOVINE) = *in civitate Iguvina*.

TOTI et totae, *totius*, m. et f. apud veteres (Priscian. pg. 197 = 678 P.). Prisc. pg. 227 = 694 P.: « Toti pro *totius* idem (*Afranius*) in Suspecta [vs. 325]: *Adeo ut te satias caperet toti familiae* ». Plaut. apud Varr. *De l. l.* VII 103 pg. 160: « Gannit odiosus omni totae familiae ».

TOTIENS, *toties*, adverb., antiquo scribendi more (cf. Victor. pg. 2469 P.), apud Plaut. *Mil.* II, IV 2, *Pers.* II, I 1, Cic. fragm. (Mai *Class. auct.* II 181), et in fragm. iur. civ. (Mai pg. 24).

TOTI<V, *tutico* (urbico, publico), adiect. abl. sg. 2 decl., = umbr. totco (TOTCOR, TODCEIR, TODCOME), pro tovtico (osc. TOVTICO, ꓘIITꓱVT túvtiks), e tota (umbr. TOTA), pro tovta (osc. TOVTAD, mars. TOTAI et TOVTAI) h. e. *urbs, civitas*, et suff. -ico, apud Volscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Aufr. et Kirch. II 48, Corssen *De Volscorum lingua* pg. 25, Huschke *Die osk.* etc. s. 263; cf. Lanzi II 618 = 532, 808 = 717, Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq.). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 3: SEPIS : TOTI<V : <OVEHRIV : SEPV : FEROM : PIHOM : ESTV = *si quis publico conventu sciente, ferre pium esto* (Corssen op. cit. pg. 26; cf. Mommsen op. cit. s. 320).

TOTCOR, *tutici* (urbici), adiect. m. nominat. pl. 2 decl., e totco = todco (TODCEIR, TODCOME) pro totico, osc. ꓘIITꓱVT (túvtiks), e TOTA = *urbs* et suff. -ico, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 51, 53, 61, 68 anm. 2, 86, 119, 121, 163, II 49, 74 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 617, Corssen *De Volscor. lingua* pg. 25). Tab. eugub. VIa 12: TVDEROR · TOTCOR = *fines urbici*. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 10, VIII 22.

TOTO et totae, *toti*, dat. apud veteres (Prisc. pg 197 = 678 P.). Propert. III, XI, 57: « toto quae presidet orbi ». Cic. ad Herenn. (Prisc. loc. cit.): « non res tota totae rei necesse est similis sit ».

TOV-, radix samnit. Vide -ꓱVT (túv-).

TOVER, *tui*, pronom. poss. genit. sg. = TVER (fem. TVA = *tuâ*), e pron. tu (TEFE = *tibi*, TIOM = *te*) et suff. -o, rom. *tuvus*, *tuus*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 63, II 171, 221, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VIII 10). Tab. eugub. VIb 30: PERSE · TOVER · PESCLER · VASETOMES[T] = *quod tui sacrificii vacatum est* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 37), et TOVER · PESCLER · VIRSETO · AVIRSETO · VAS · EST = *tui sacrificii visum invisum — est* (Aufr. et Kirch. II 230). Cf. TOVVS = *tuus*.

TOVTAD, *civitate* (populo), subst. f. abl. sg. 1 decl. (vide TOVTO = *civitas*) = umbr. TOTA et ꓤꞱVꞱ (tuta), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 115, II 48, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 22, 55, 69, Lange *Die osk. inscr.* etc. s. 39, 41). Tab. Bant. n. 2897 lin. 14 sq.: PON · OP · TOVTAD · PETIRVPERT · VRVST SIPVS · PERVM · DOLOM | MALLOM = *quum apud populum* (coram populo) *quater —erit sciens sine dolo malo* (Kirchhoff op. cit. s. 79; cf. Lange pg. 87); et lin. 21 sq.: TOVTAD · PRAESENTID = *populo praesente* (Mommsen s. 147, Kirchhoff s. 80, Lange s. 88). Alii aliter interpretantur (Müller *Die Etr.* I 36, Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 166, *In comm. V exc.* pg. 39, *Lexic. osco-lat.* pg. 63, Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 16, 18, Huschke *Die osk.* etc. s. 100, 111, 359).

TOVTAI, *civitati* (populo), subst. f. dat. sg. 1 decl. = TOTAI (umbr. TOTE), e tovta vel tota, osc. TOVTO, apud Marsos (Aufr. et Kirch. I 115, II 48, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 142, Huschke *Die osk.* etc. s. 246, 311). In aere Rapin. n. 2741 lin. 4 sq.: TOVTAI MAROV<AI = *civitati Marruvicae* (Corssen loc. cit. pg. 159) vel *populo Marrucino* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 340) vel *in civitate Marubica* (Huschke op. cit. s. 245).

TOVTIA, *Tutia*, n. pr. f., ut PAVL · TOVTIA (Paulla Tutia), apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1155 (Orell. n. 1501).

[TOVTI]CAS, *urbicae* (publicae), adiect. f. genit. sg. 1 decl., apud Samnites (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64). Tab. Bant. n. 2897 lin. 5 sq.: EGM[AS · TOVTI]CAS · AMNVD = *rei publicae caussa* (Kirchhoff s. 79; cf. Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 87). Vide TOVTICO, quod sequitur.

TOVTICO, *urbica* (publica), adiect. nominat. sg. 1 decl. (acc. sg. n. 2 decl. TOVTICOM), antiquiori orthogr. ꓘIIꞱꓱVT (túvtiks) = rom. TVTICVS h. e. *urbicus* (cf. volsc. TOTI<V, umbr. TOTCOR), e tovta (TOVTO, TΩCTO), umbr. TOTA et ꓤꞱVꞱ (tuta), mars. tota et tovta (TOTAI et TOVTAI), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 86, II 48, 75, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 87 sq.). Tab. Bant. n. 2897 lin. 23: TOVTICO ESTVD = *publica esto* (Mommsen op. cit. s. 147, Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88), al. *publicum esto* (Huschke *Die osk.* etc. s. 67). Cf. Guarini *In comm. V exc.* pg. 41.

TOVTICOM, *tuticum* (urbicum, publicum), adiect. n. nominat. sg. 2 decl., e TOVTICO, apud Samnites

(Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 68 anm. 2, II 48, 75, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 53, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 19, Huschke *Die osk.* etc. s. 93, 314). Tab. Bant. n. 2897 lin. 10: POD · VALAEMOM · TOVTICOM · TADAIT · EZVM = *quod — publicum —et esse* (Kirchhoff s. 79), *quod salutem publicam censeat esse* (Lange s. 87). Cf. Guarini *In comm. V exc.* pg. 30 sq. et *Lexic. osco-lat.* pg. 63.

TOVTO, *civitas* (populus), subst. f. nominat. sg. 1 decl., graeca orthogr. ΤΩΣΤΟ (abl. TOVTAD, acc. TAVTAM pro tovtam) = mars. tovta (TOVTAI et TOTAI), umbr. TOTA et ᗅ+V+ (tuta), unde adiect. TOVTICO, rom. TVTICVS = ꙅꓘꟷTꓷVT (túvtíks), e rad. TOV- vel -ꓷVT (túv-), *crescere*, apud Samnites (Curtius in *Zeitschr. f. alterth.* 1847 s. 422, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 61, 65, 115, II 48, 75, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 49, 55, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 19 sq., Corssen *De Volscorum linguâ* pg. 23). Tab. Bant. n. 2897 lin. 9: POVS · TOVTO · DEIVATVNS · TANGINOM · DEICANS = *ut populus iurati sententiam dicant* (Kirchhoff op. cit. s. 79, Lange s. 87); et lin. 15: ZICO · TOVTO · PEREMVST · PETIROPERT = *diem populus peremerit quater* (Kirchhoff loc. cit.).

TOVVS, *tuus*, pron. possess. (umbr. TOVER = *tui*), gr. τεὸς e τεϝὸς, sanscr. tva (cf. Schmidt *De pron. gr. et lat.* pg. 8), in titulo apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1290 (TOV[AM]).

ꓷT (TR), *Trebius*, praen. samnit. = ꙅ8ƎꟼT, unde gentil. ꙅII8ƎꓷT trebiis (Avellino in *Bullett. arch. nap.* VI 51, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302), ut ꓷT·ꙅꟷИꟾꓶꓶVꙅƎꓷ·ƎИ (nv vesulliaís tr, n. 2784) = *Novius Vesulliaeus Trebii* filius (Mommsen s. 117, Huschke *Die osk.* etc. s. 146), et ꓷT · ꙅII8ƎꓷT · IИ (ni trebiis tr, n. 2788) = *Numerius Trebius Trebii* filius (Mommsen s. 182, Huschke op. cit. s. 174, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 7 = xxij); L · CAI · TR · F · (Mommsen n. 276), TREB · STATORIVS · TR · L · TERMINALIS (Mommsen n. 2383*g*). Lamella aenea lucana (Append. n. LVIII bis E *a*): TR · PLATORIVS · TR.

§ 2. TD (tr), *Trebia*, praen. f., ut TD 8ꓶꟼПꟷV (tr flapiu) = *Trebia Flavia* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 100), in lamella Campana n. 2749 lin. 2. ..ꟼT (tr..), in titulo etr. n. 2279 lin. 4.

TR·, *tribunus*, in tab. Bantina n. 2897 lin. 29, 35, 37 TR · PL · = *tribunus plebis*. Cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302.

ᗅꓷT (tra), *trans*, praepos. umbr., recentiori orthogr. TRAF, TRAHA, TRAHAF, sanscr. tiras, e rad. trâ, sanscr. tar vel trî (Aufr. et Kirch. I 157, II 276 sq., 382, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Tab. eugub. Ib 31: V+IƎ8 : 8ᗅꓶ+IƆ : 8ƎꓷT : Ǝ+ᗅꙄ : ᗅꓷT (tra sate tref villaf feitu) et tab. VIIa 41: TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV = *trans —am vitulas tres facito.* Tab. Ib 35: ᗅIᗅI8IꟼVƆ : ᗅ+ꙨᗅꙄ : ᗅꓷT : ƎИƎ (ene tra sahta kupifiaia) = *atque trans —am conspiciat* (tab. VIIa 44 ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito*). Adde tab. IIa 13.

?ᗅꟼT (tra). Vide ᗅꟼTꓶᗅИIꟼIƆ (cipinaltra), in aere etr. n. 347.

TRABEA, vestis genus, apud Sabinos et Romanos (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Ioann. Lyd. *De mens.* I, 19: Ὁ δὲ Νουμᾶς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν ἡλίου καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύπωσεν (ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνικας), καλέσας αὐτὴν τὴν στολὴν πατρίως τραβαίαν, ἣν λέγεται πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὑρεῖν. τραβαία δὲ εἴρηται ὡσανεὶ τρίβαφος.

TRABES, *trabis*, apud Ennium (*Ann.* vs. 598, *Trag.* vs. 281).

TRABICA navis, quod sit trabibus confixa (Paul. pg. 367). Pacuvius vs. 405 sq.: « Labitur .... trabica in alveos ».

TRAEBIVS, *Trebius*, gentil. rom., ut Q · TRAEBIVS Q · F · MAXIMVS (Mommsen n. 1242), et TRAEBIA RVFILLA (Mommsen n. 5589).

ΤΡΑΕΙΣ, fluvius Italiae inferioris, nunc *Triunti*, Sybaris et Crotonis agros alluens (Diod. Sic. XII 22, et Iambl. *De pythag. vita* cap. 35 § 260 περὶ τόν γε Τράεντα ποταμὸν).

TRAF, *trans*, praepos. umbr., = TRAHAF, TRAHA, et antiquiori orthogr. ᗅꓷT tra (Aufr. et Kirch. I 90, 157, II 277, 282, 382, Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Tab. eugub. VIIa 39: TRAF · SAHATAM · ETV = *trans —am ito.*

TRAFERE, *trahere*, apud Sabinos (cf. Müller *Die Etr.* I 43 anm. 97 sq., et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 358 anm. 7). Apul. *De nota aspir.* pg. 94 (ed. Osann): « Marcus Terentius scribit hedum lingua Sabinorum *fedum* vocatum, Romanosque corrupte *hedus* pro eo quod est *fedus* habuisse, sicut hircus pro *fircus* et *trahere* pro trafere ».

IVꓶⱡᗅꟼT (trazlui), *Trutilia* (Trutinia)?, n. pr. f., unde ꓶᗅIИVꓶⱡᗅꟼT (trazlunial), apud Etruscos (cf. MVꓶⱡᗅꟼY trazlus, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 45 et pg. 46 nt. 3). In operculo ossuarii Perus. n. 1445: IVꓶⱡᗅꟼT · ᗅIꓶIƎꟻ (veilia trazlui) = *Velia Trutinia.* Cf. gentil. Trutieius apud Fabr. cap. III n. 216 pg. 152; et Traulus (e gr. τραυλὸς, *balbutiens*) cognom. rom. apud Tacit. *Ann.* XI 36.

ᗅIИVꓶⱡᗅꟼT (trazlunia), *Trutiliâ* (Trutiniâ)?, n. pr. f. abl. sg., pro ꓶᗅIИVꓶⱡᗅꟼT (trazlunial), e IVꓶⱡᗅꟼT (trazlui), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1448: ᗅIИVꓶⱡᗅꟼT · IꙄIƎꟼV · Iꟻ · IOꟼᗅꓶ (larthi vi upe[l]si trazlunia) = *Lartia Vibia Obelsia Trutiniâ* nata.

ꓶᗅIИVꓶⱡᗅꟼT (trazlunial), *Trutiliâ* (Trutiniâ)?, n. pr. f. abl. sg. (minus recte ᗅIИVꓶⱡᗅꟼT trazlunia), e

IV⅃⅄ꟻAꟼ+ (trazlui), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1447: ⅃ꟻIMV⅃⅄ꟻꟼ+ · VA · IƧ⅃ƎꟼV · Iꟻ · ꟻ⅃ (la vi upelsi au trazlunial) = *Lars Vibius Obelsius Auli* filius *Trutiniâ* natus.

MV⅃⅄ꟻꟼИ (trazluś), *Trutilii* (Trutinii)?, n. pr. m. genit. sg., apud Etruscos (vide IV⅃⅄ꟻꟼ+ trazlui). Urna Perus. n. 1440: MV⅃⅄ꟻꟼИ · IƎИ⅃+Ǝꟻ · IOꟼꟻ⅃ (larthi vetlnei trazluś) = *Lartia Veltinia Trutinii* uxor.

TRAH-, *trans*, praep. umbr. (= TRAHA et TRAHAF), in voc. TRAHVORFI = *trans-versim*.

TRAHA, *trans*, praep. umbr. (= TRAH-, TRAHAF, TRAF), antiquiori orthogr. ꟻQ+ tra (Aufr. et Kirch. I 94, 157, II 277, 289 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 665, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 276). Tab. eugub. VIIa 5: APE · TRAHA · SAHATA · COMBIFIANSVST = *postquam trans —am conspexerit*. Tab. VIIa 39: APE · TRAHA · SAHATA · COVORTVS = *postquam trans —am reversus fuerit*. Tab. VIIa 44: ENEM · TRAHA · SAHATAM · COMBIFIATV = *atque trans —am conspicito*. Tab. VIIa 45: ENOM · TRAHA · SAHATAM · COVERTV = *tum trans —am revertito*.

TRAHAF, *trans*, praep. umbr. (= TRAHA, TRAH-, TRAF), antiquiori orthogr. ꟻQ+ (Aufr. et Kirch. I 78, 157, II 148 sq., 276 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 665). Tab. eugub. VIIa 41: TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV = *trans —am vitulas tres facito*.

TRAHVORFI, *transvorsim* (transversim), adverb. umbr., e praep. TRAH- (= TRAHA, TRAHAF et TRAF) et VORFI, quod e rad. VORT-, rom. *vortere* = *vertere* (Grotefend *Rud. l. u.* II 33, VI 26, 30, Aufr. et Kirch. II 282, Huschke *Die iguv. taf.* s. 278, 660). Tab. eugub. VIIa 25: SVPERNE · ADRO · TRAHVORFI · ANDENDV = *superne atra transversim imponito*.

TRANEVS, Tuscorum linguâ Iulius mensis dicitur. Ita Papia in Lexico.

TRANQLTAS, *tranquillitas*, in numis Crispi, Constantini Magni et Constantini iun. imperat., apud Cohen *Méd. impér.* VI 124 n. 198, 194 n. 49, 227 n. 88 (BEATA · TRANQLITAS).

TRANSAXIM, *transegerim*, apud Pacuv. vs. 209.

TRANSMVTAS, *transmutans*, apud Lucret. II, 488.

ΤΡΑΠΟΝΤΙΟΝ, Latii oppidum, fortasse pro Tripontium, apud Strab. V, III, 10.

TRAPS, *trabs*, apud antiquos. Cassiod. pg. 2291 P.: « Traps ab eo quod dicitur trabis, et urps, *p* debent scribi, licet Varro per *b* scribendum putet, quod in reliquis casibus *b* habeant. Sed tamen cum ψ litera graeca nullo modo transferri potuerit in usum nostrum, et vis eius per *p* et *s* literas scribatur, necessarium est, ut ubi ψ graecum sonat, apud nos quod vitiari non potest per has literas scribatur, *p* et *s*, licet in obliquis casibus *b* habeant, ut caeleps caelibis, urps urbis. item in aliis ipsam retineant, ut auceps aucupis. unde apparet in his casibus mutare nos debere *p* et *b*, in quibus se etiam ambae consequuntur interposita vocali ».

TRAS, *trans*, in vocc. TRASIS (transis) et TRASTIBERINVS (transtiberinus).

TRASIMENVS vel Trasymenus, antiquiori orthogr. Trasumenus vel Tharsomenus, et Thrasymenus vel Thrasumenus, ἡ Τρασουμέννα (Strab. V, II, 9) vel Ταρσιμένη (Polyb. III, 82) et Θρασυνία (?) λίμνη (Plutarch. in *Fab. Max.* III, 1), Etruriae lacus, nunc *Lago Trasimeno* et *Lago di Perugia*, inter Perusiam et Cortonam (Plin. II, LXXVI 1, VII, XXIX 5, XV, XX 2, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 42, Sil. Ital. VI 707 « *Trasymenus* »; Liv. XXII 4, 7 sq., XXIV 13 codd. et editt. *Trasymennus*, *Transimennus*, *Transysmenus* cet.; Valer. Max. I, VI 6, III, VII 6 ext., IV, VIII 1 ext., Flor. II, VI 13, Cic. *pro S. Rosc.* cap. 32, *De div.* II 8 ed. Orell., Corn. Nep. *Hann.* cap. 4, Senec. *De ira* II, V 4, Oros. IV 15, Aur. Vict. op. cit. cap. 51 « *Trasimenus* »; Solin. I, 105 « *Thrasymenus* »). Quintil. *Inst. orat.* I, V, 13: « Tharsomenum pro *Thrasumeno* multi auctores, etiamsi est in eo transmutatio, vindicaverunt ». Strab. V, II, 9: ἀπωτάτω δὲ καὶ (ἡ) πρὸς Ἀρρητίῳ ἡ Τρασουμέννα (al. Τρασυμένα, codd. Πασουμέννα), καθ' ἣν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς τὴν Τυρρηνίαν εἰσβολαὶ στρατοπέδοις, αἷσπερ καὶ Ἀννίβας ἐρχήσατο. Ovid. *Fast.* VI, 768: « Sint tibi Flaminius Trasimenaque litora testes ». Stat. *Silv.* I, IV, 86 sq.:

« Gaudent Trasimenus et Alpes
Cannensesque animae ».

Sil. Ital. IV 738: « stagnis Trasymenus opacis ». Et I, 48 sq.:

« ac sua largo
Stagna reformidet Trasymenus turbida tabo ».

De Trasimeno, Tyrrheni filio, ita fabulatur idem Silius V, 7-23:

« Quae vada, Faunigenae regnata antiquitus Arno,
Nunc volvente die Trasymeni nomina servant.
Lydius huic genitor, Tmoli decus, aequore longo
Maeoniam quondam in Latias advexerat oras
Tyrrhenus pubem, dederatque vocabula terris;
Isque insueta tubae monstravit murmura primus
Gentibus, et bellis ignava silentia rupit.
Nec modicus voti natum ad maiora fovebat.
Verum ardens puero, castumque exuta pudorem,
(Nam forma certare Deis, Trasymene, valeres)
Litore conreptum stagnis demisit Agylle,
Flore capi iuvenum primaevo lubrica mentem
Nympha, nec Idalia lenta incaluisse sagitta.
Solatae viridi penitus fovere sub antro
Naides, amplexus undosaque regna trementem.
Hinc dotale lacus nomen, lateque hymenaeo
Conscia lascivo Trasymenus dicitur unda »

— **Trasimenicus** et **Trasimenus** (Sil. Ital. IV, 738), adiect. ad Trasimenum lacum pertin. (Sidon. *Carm.* IX, 217).

TRASIS, *transis*, e *transeo*. Inscr. sepulcr. (*Giorn. arcad.* XXXIX 236, Cardinali *Dipl.* n. 53, Henzen n. 7396): BENE · SIT · TIBI · QVI | IACIS · INTVS · ET · TV · | QVI · TRASIS · ET · LEGES | HVNC · TITVLVM | OPTA · TIBI · TERRA | LEVE.

TRASTIBERINVS, *Transtiberinus*, adiect. in tab. marm. apud Marini *Inscr. Alb.* n. 110 pg. 102 (vide TRAS pro *trans*). Inscr. edita in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* III 344: L · VALERIVS · L · FIL · FYRMVS | SACERDOS · ISIDIS · OSTENS · | ET · M · D · TRASTIB · FEC · SIBI.

TRATIA, *Tracia*, in titulo apud Grut. 402 4.

TRAVSIVS campus, in Italia, cuius meminit Diod. Sic. XIV, 117 (ἐν τῷ Τραυσίῳ πεδίῳ).

ΤΡΑΧΙΝΗ. Vide TARRACINA.

-ƎԀ+ (TRE-), = IԀ+ (tri), particula umbrica, quam ad praepos. sanscr. tiras (trans) trahunt Aufr. et Kirch. II 421, in voc. umbr. V+ᗡԀV1ƎԀ+ᗡ (a-tre-puratu), V+ᗡԀV1ƎԀ+Θᗡ (ah-tre-puratu), ATRIPVRSATV, ATROPVSATV, AHTRIPVRSATV = *tripodato* (tripudiato).

ƎԀ+ (tre), *tres*, adiect. num. m. et f., pro 8ƎԀ+ (tref) = 8IԀ+ (trif), recentiori orthogr. TREIF et TRIF, e tri, sanscr. tri, gr. τρεῖς, apud Umbros (Lanzi I 355 = 277, II 838 = 747, Lassen *Beiträge* etc. s. 18, Aufr. et Kirch. I 131, II 125 sq., 128, 298, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632), unde adiect. ter-tio (ƎI+ԀƎ+ tertie, TERTIV, MᗡIИԀƎИ tertiam, TERTIAME), adverb. VI+ԀƎ+ (tertiu), TERTIO et TERTIM = *tertium*, adiect. tri-plo (ԀƎ⅃1IԀИ tripler), VᑯIԀBIԀИ (tribiśu) et TRIBRISINE = *triplicatione*, adv. ԀƎ1VIIԀ+ (triiu-per) et TRIOPER, et subst. tri-fu vel tre-fu (V8IԀ+ trifu, TRIFO, I8ƎԀ+ trefi, TRIFOR) = rom. *tribus*. Tab. eugub. Ia 3, 11: V+ƎB : 8VB ƎԀ+ (tre buf fetu) = tab. VIa 22 BVF · TREIF · FETV et tab. VIb 1 BVF · TRIF · FETV = *tres boves facito*. Tab. Ib 27: V+ƎB : ᗡIƎ1 : Ǝ+V : ᗡԀ8VԀ : ᗡꓘԀV1 : ƎԀ+ (tre purka rufra ute peia fetu) et tab. VIIa 6 PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV = *tres porcas rubras* (rufas) *aut piceas facito*. Tabula Ib 42 sq.: V+ƎB : ƎIИVԀƎꓘᗡ : ƎԀ+ | ᗡꓘƎᗡI 8ᗡƎ (eaf iveka tre akerunie fetu) = *eas iuvencas tres Aquiloniae facito*.

ƎԀT (tre), *Trebius*, gentil. samnit. pro ƧIIBƎԀT trebiis (Avellino in *Bullett. arch. nap.* IV 117, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302). Tit. Pompeian. n. 2815: ƎԀT · ꓘƎЯ (dek tre) = *Decius Trebius* (Mommsen op. cit. s. 185, Huschke *Die osk.* etc. s. 188, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 12 = xxxvj).

..ƎԀ+ (tre..), in urna Perus. n. 1851.

TRE, adiect. num. pro tri (ital. *tre*), unde **trepondio** pro *tripondio*, apud antiquos (cf. umbr. ƎԀ+ tre = *tres*), teste Quintil. *Inst. orat.* I, v, 15 cit. ad voc. DVA = *duo*.

TREA, *tria*, adiect. numer. apud *Gromat. vet.* pgg. 99, 246, 296, 303, 323.

TREBA, Τρῆβα (Ptol. III, 1 al. Τρῆβα), Italiae oppidum, in Aequis, nunc *Trevi*, ad Anienis fluvii dexteram. Frontin. *De aquaed.* cap. 93: « Nam cum oriatur Anio supra **Trebam Augustam** seu quia per saxosos montem decurrit, paucis circa ipsum oppidum obiacentibus cultis, *etc.* ». — Eius incolae **Trebani** dicuntur (Plin. III, IX, 11). Inscr. apud Murat. 652, 2 (Orell. n. 4101): P · VEGELLIO · P · F · PVB · PRIMO | E · Q · R · II VIR · Q · ALIM · CVR · PIO | ANNON · Q · AERAR · ARCAE PV | B · CVR · R · P · TREBANORVM etc.

TREBATIVS?, dux Samnitium, apud Appian. *De bell. civ.* I, 52 (Τρεβάτιος). Trebatius est gentilitium rom. in lapid. Apulis (Mommsen n. 702, 1157, 1218, 1243 sq., 1248) et Campan. (Momms. n. 1914).

ƎBƎԀ+ (TREB[E]), *Trebae*, deae nomen (dat. sg. 1 decl.), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 23, V 30, VIII 38, Aufr. et Kirch. I 111, II 180 sq.). Tab. eugub. Ia 7 sq.: :ԀƎ1IԀꓘV:ƎIƎVI:ƎBƎԀ+ | :V+IƎB 8ᗡIMVꓘ:8IƧ 8ƎԀ+ VIƧI8 (tref sif kumiaf feitu trebe iuvie ukriper fisiu) = tab. VIa 58 SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREBO · IOVIE · OCRIPER · FISIV h. e. *sues tres —as facito Trebae Ioviae pro colle Fisio*. Alii vertunt *Trebui Ioviae* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 141, 628).

TREBEIT, *tribuit?*, fortasse perf. indic. 3 pers. sg. (cf. TRIFO = *tribus*), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 9, Aufr. et Kirch. I 40, 82, 149, II 63), in tab. eugub. VIa 8. Huschkio est rom. *trepit* (vertit), e gr. τρέπω, *verto* (*Die iguv. taf.* s. 66). Cf. Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX, 283.

TREBIA, ὁ Τρεβίας (Strab. V, I 11, Polyb. III 67 sqq., 72, 74, 108, XV 11, Plutarch. in *Fab. Max.* II 2) et Τριβίας (Appian. *De bello Ann.* cap. 6), nunc *Trebbia*, fluvius Italiae super., ad Placentiam in Padum influens (Liv. XXI 48-56, Flor. II, VI 12, Corn. Nep. *Hann.* capp. 4, 6, Solin. I 105, Oros. IV 14, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 42, Lucan. II 46, Sil. Ital. I 47, IV 484, 493, 573, 601, 626, 634, 638, 643, 661, 698, VI 707, IX 189). Inscr. apud Henzen n. 5103 (*Atti dell'Acad. di Torino* nv. sr. V, 175): IMP · CAESAR · DIVI · TRAIANI · PARTHICI · F | DIVI · NERVAE · N · TRAIA | NVS · HADRIANVS · AVG | PONT · MAX · TRIB · POT · IX | COS · III · VIAM · IVLIAM | AVG · A · FLVMINE · TREB | IIIA (*Trebbia*) · QVAE · VETVSTATE | INTERCIDERAT · SVA | PECVNIA · RESTITVIT | DCV.

TREBIA, nunc *Trevi*, Umbriae oppidum (inter Fulginium et Spoletum), cuius incolae **Trebiates** (Plin. III, XIX, 2), et fortasse **Trebiani** (Suet. *Tib.* cap. 31). — **Trebianus**, adiect. ad **Trebiam** pertinens, ut **Trebiani**

Dii (Arnob. III, 44). Arnob. III, 38: « Novensiles Piso Deos esse credit novem in Sabinis apud Trebiam constitutos ». Vide voc. sq.

ƧIIBƎꓷT (trebiis), *Trebius*, gentil. samnit. (vide ꓷT tr, et ƎꓷT tre), = etr. VΛƎꟼ+ trepu (unde IИVΛƎꟼ+ trepuni = *Trebonius*), ut ƧIIBƎꓷT · IИ (ni trebiis, n. 2788) = *Numerius Trebius* (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 25, Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 80, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 302, Huschke *Die osk.* etc. s. 174, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 7 = xxij; cf. Aufr. et Kirch. II 314). Trebius est gentilitium Campanum, ut Trebius Compsanus (Liv. XXIII, 1) et Statius Trebius (Liv. XXIII, 1). — Est etiam praenomen ital. = ꓷT (tr) et ƧBƎꟼ+ (τρεβς).

TREBLA, instrumentum rusticum, apud Cat. *De r. r.* cap. 135. Cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.

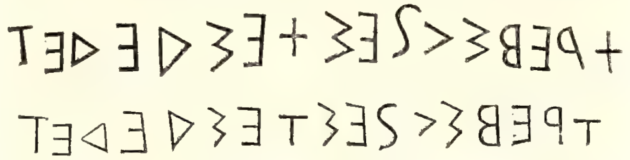
TREBLANEIR, *Trebulanis*, adiect. m. abl. pl. 2 decl., pro TREBLANIR, antiquiori orthogr. ƧƎИAΛIƎꓷ+ (treplanes), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 41, 68, 89, 120, II 117, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 20). Tab. eugub. VIa 22: PRE · VEREIR · TREBLANEIR · IVVE · GRABOVIE · BVF · TREIF · FETV = *ante portam Trebulanam Iovi Grabovio boves tres facito.* Tab. VIIa 42: SVRONT · NARATV · PVSE · VERISCO · TREBLANEIR = *deinde narrato, uti ad portam Trebulanam.*

TREBLANIR, *Trebulanis*, m. abl. pl. 2 decl. = TREBLANEIR, antiquiori orthogr. ƧƎИAΛIƎꓷ+ treplanes (loc. TREBLANO pro treblanofem et VИAΛIƎꓷ+ treplanu pro treplanufem), e treblano pro trebulano h. e. *Trebulanus*, adiect. ad Trebulam pertinens, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, 163, II 114, 117, 120, 212, Huschke *Die iguv. taf.* s. 104, 618; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, et Lanzi II 838 = 747). Tab. eugub. VIa 19: VERISCO · TREBLANIR = *ad portam Trebulanam.* Tab. VIa 58: POST · VERIR · TREBLANIR · SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREB[E] · IOVIE = *pone portam Trebulanam sues —as tres facito Trebae Ioviae.* Tab. VIa 59, VIb 2, 4, 20 sq., VIIa 7: SVRVR (VIb 20, VIIa 7 SVRONT) · NARATV · PVSE (VIb 4 VIIa 7 PVSI) · PRE · VERIR · TREBLANIR = *inde narrato, uti ante portam Trebulanam.* Tab. VIb 23, 44, 46, VIIa 5, 53: SVRONT · NARATV · PVSE · VERISCO · TRBLANIR = *deinde narrato, uti iuxta portam Trebulanam.* — Treblanus est nomen pr. in titulo ant. apud Mommsen n. 1461 (L · TREBLANO · L · L · ACASTO).

TREBLANO, *ad Trebulanos*, adiect. m. locat. pl. 2 decl., pro treblanofem, antiquiori orthogr. VИAΛIƎꓷ+ (treplanu) pro treplanufem, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 120, 163, II 235; cf. Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 123, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618). Tab. eugub. VIb 47: VEROFE · TREBLANO · COVERTV = *ad portam Trebulanam revertito.* Vide TREBLANIR.

TREBO, in tab. eugub. VIa 58, perperam pro trebe (ƎBƎꓷ+).

ƧBƎꟼ+ (trebs), *Trebius*, praen. samnit., graecis literis, pro trebis (ƧIIBƎꓷT trebiis). In duabus cassidibus

Ital. infer. n. 3890 bis *a* et *b*: τρεβς κσεστες δεδετ i. e. *Trebius Sestius dedit.*

TREBVLA et Trebula Mutusca vel Mutuesca, Τρήβουλα (Strab. V, III, 1), Sabinorum oppidum (Martial. XIII, 33; Iul. Obseq. *De prodig.* n. 102 sq. « Trebula Mutusca »), ubi nunc *Monteleone.* Virg. *Aen.* VII, 711: « Oliviferaeque Mutuscae ». Ubi Servius: « Haec Trebia postea dicta est, quam modo Trebulam dicunt: apud quam Hannibal delevit populum Romanum. Lucanus II 45 [*quod non in Punica nati Tempora*] *Cannarum fuimus, Trebiaeque iuventus* ». Strab. loc. cit.: Τρήβουλά τε (codd. Τρήβουρα) καὶ Ἠρητὸν καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται κῶμη μᾶλλον ἢ πόλεις ἐξετάζοιντ' ἄν. In titulo apud Orell. n. 3442: magister IVVENT · TREBVI · MVTVESCAE. — Eius incolae Trebulani, qui cognominantur Muluscaei (Plin. III, XVII, 2) vel Muluescani. Liv. X, 1: « Eodem anno [U. C. CDL] Arpinatibus Trebulanisque civitas data ». Inscr. apud Grut. 1085, 9 (Orell. n. 923): IVLIAE AVG | IMP · CAES · L · SEPTIMI | SEVERI PERTINACIS AVG | ET M · AVRELIANI OPTIMI | CAESARIS · IMP · DESTINATI | PARENTI | MATRI CASTRORVM | TREBVLANI MVTVESCANI. — Trebulanus, umbr. treplanus et treblanus (ƧƎИAΛIƎꓷ+ treplanes = TREBLANIR et TREBLANEIR, VИAΛIƎꓷ+ treplanu = TREBLANO), adiect. ad Trebulam pertinens, ut patronus MVNICIPII TREBVLANI MVT· (Henzen n. 7207), et casei Trebulani (Martial. XIII, 33).

§ 2. Oppidum in Sabinis, ubi nunc *Montorio*, ad Curensem fluvium, cuius incolae Trebulani qui Suffenates cognominantur (Plin. III, XVII, 2).

§ 3. Τρήβουλα (Ptol. III, 1 al. Τρέβουλα, Τρίβουλα), Campaniae oppidum (*Tab. Peuting.* segm. V*e* « Treblis »), nunc *Treglie* (medio aevo *Treple*). Dionys. Halic. I, 14: Ἡ Τριβόλα δὲ ἀμφὶ τοὺς ἑξήκοντα σταδίους τῆς αὐτῆς πόλεως ἀφεστῶσα, λόφον ἐπικαθημένη σύμμετρον. Liv. XXIII, 39: « Compulteriam et Trebulam et Saticulam, urbes, quae ad Poenum defecerant, praesidiaque in iis Hannibalis, Campanique permulti capti ». — Eius incolae dicti sunt Trebulani cognomine Balinienses (Plin. III, IX, 11). Frontin. *De col.* pg. 238

(cf. pg. 258, ubi « Tribule, municipium »): « Trebula, municipium. iter populo non debetur. ager eius limitibus Augusteis in nominibus est adsignatus ». — Trebulanus, adiect. ad Trebulam pertinens, ut Trebulanus ager (Liv. XXIII 14, Cic. *Epist. fam.* XI 27 = n. 715, *De leg. agr.* II 25), Trebulanum rus (Cic. *Ep. ad Att.* V, 2 = n. 185), Trebulana vina (Plin. XIV, VIII, 9). Trebulanus est nomen pr. m. in lapid. Benevent. (Mommsen n. 1400, 1724, 1767) et Capuan. (Momms. n. 3843).

8ƎᗡꞱ (tref), *tres*, adiect. numer. m. et f. acc. pl. (minus recte ƎᗡꞱ tre), = TREIF et 8IᗡꞱ (TRIF), e tre vel IᗡꞱ (tri), Umbrorum linguâ (Passeri *Lett. Roncagl.* n. XVI pg. 286 sgg., Lanzi II 838 = 747, Lassen *Beiträge* etc. s. 18, Aufr. et Kirch. I 131, II 125 sq., 286, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, et Peter *Sprache und schrift* etc. s. 37). Tab. eugub. I a 14: VꞱƎ8 : 8VIꟼƎ8 : 8IƧ : 8ƎᗡꞱ (tref sif feliuf fetu) = tab. VI b 3 SIF · FILIV · TRIF · FETV h. e. *tres sues filios facito.* Tab. I a 20: VꞱƎ8 : 8VᑫƎꟼAK : 8V8 : 8ƎᗡꞱ (tref buf kaleruf fetu) = tab. VI b 19 BVF TRIF · CALERSV FETV = *tres boves callidos facito.* Tab. I b 1 sq., 4 sq.: VꞱƎ8 ..... | : 8VᗡVꞱ : 8VꟼꞱIᗡ : 8ƎᗡꞱ (tref vitluf turuf ..... fetu) = tab. VI b 43, 45 VITLV · TORV · TRIF · FETV = *tres vitulos tauros facito.* Tab. I a 7: VꞱIƎ8 8AIMVK : 8IƧ 8ƎᗡꞱ (tref sif kumiaf feitu) = tab. VI a 58 SI · GOMIA · TRIF · FETV h. e. *tres sues —as facito.* Tab. I a 24: VꞱƎ8 : 8AИIꟼA⊗ : 8ƎᗡꞱ (tref hapinaf fetu) = tab. VI b 22 HABINA · TRIF · FETV h. e. *—as tres facito.* Tab. I b 31: VꞱIƎ8 : 8AꟼꞱIᗡ : 8ƎᗡꞱ (tref vitlaf feitu) = tab. VII a 41 VITLA · TRIF · FETV h. e. *vitulas tres facito.*

I8Ǝᗡꓘ (trefi), *tribu*, subst. f. abl. sg. 4 decl., e ƎᗡꞱ (tre) = IᗡꞱ (tri), rom. *tres*, unde etiam V8IᗡꞱ (tri-fu) et TRIFO = *tri-bum*, TRIFO = *tribui*, TRIFOR = *tribus*, apud Umbros (Lanzi I 310 = 240 nt. 2, II 838 = 747, Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VIII 31 sq., Aufrecht et Kirchhoff I 21 anm. 3, 37, 40, 44, 125, 131, 157, II 45, 321, 364, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57, Huschke *Die iguv. taf.* s. 627), osc. ꟽV8ꟸᗡT (tríbúm) = *tribum.* Tabula eugubina III 24 sq., 29 sq.: AИIᗡVII : ᗡƎ1I8Ǝᗡꓘ | AИIᗡVII : [ᗡ]Ǝ1AꓘVꓘ (tutaper iiuvina trefiper iiuvina) = *pro civitate Iguvina, pro tribu Iguvina.*

ᗡƎ1I8Ǝᗡꓘ (trefiper), *pro tribu*, in tab. eugub. III 25, 30. Vide I8Ǝᗡꓘ (trefi) = *tribu*, et ᗡƎ1 (per) = *per.*

TREIA, Piceni urbs, nunc quoque *Treia* dicta, cuius incolae Treienses (Plin. III, XVIII, 2; inscr. apud Orell. n. 516). — Treiensis, adiect. ad Treiam pertinens, ut ORDO ET PLEBS TREIENS· (Grut. 446 1 = Orell. n. 3899), et Treiensis ager (Frontin. *De col.* pg. 259).

TREIF, *treis* (tres), adiect. numer. m. acc. pl. = 8IᗡꞱ (TRIF) et 8ƎᗡꞱ (tref), e TRE = IᗡꞱ (TRI), apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 266, et *Lett. Roncagl.* n. XVI pg. 288, Lassen *Beiträge* etc. s. 18, Aufr. et Kirch. I 131, II 125 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 632; cf. Lanzi II 838 = 747 et Grotefend *Rud. l. u.* VI 16). Tab. eugub. VI a 22: BVF · TREIF · FETV = *boves tres facito.*

TREIS, *tres*, gr. τρεῖς, adiect. numer. (cf. TRE), = umbr. TREIF, apud veteres (Virg. *Aen.* VIII, 429; cf. Aul. Gell. XIII 20). Corn. Front. pg. 2201 P.: « Treis et tres. treis in accusativo casu: tres in nominativo et vocativo ».

MꓘƎᑫꓘ (trecś), quod legitur in lapide Volaterr. n. 346 lin. 6, ad rom. *tres*, umbr. 8ƎᗡꞱ (tref), trahit Migliarinius (*Arch. stor. ital.* nv. sr. IV, I, 145).

... ꟽƎᗡT (trem...), *terminavit?*, fortasse pro terem... (cf. TƧVTИИꟽƎᗡƎT teremnatust), in titulo Nolano n. 2771 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 179, 299, Huschke *Die osk.* etc. s. 166).

TREM-, rom. *tremere*, radix umbrica, unde particip. perf. pass. TREMITV.

TREMITV, *tremitu*, subst. m. abl. sg. 2 decl., e particip. perf. pass. tremito, quod e rad. TREM-, sanscr. tras, gr. τρέμω, rom. *tremere*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 23, VIII 31, Aufr. et Kirch. I 25, 40, 42, 118, 146 sq., II 268; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 253), in tab. eugub. VI a 20, VII a 49.

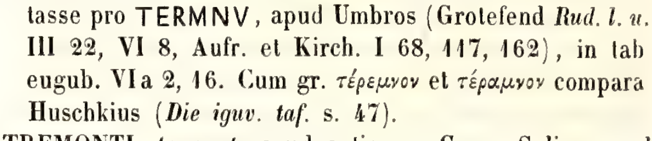
TREMNV, *termino* (?), subst. m. abl. sg. 2 decl., fortasse pro TERMNV, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* III 22, VI 8, Aufr. et Kirch. I 68, 117, 162), in tab. eugub. VI a 2, 16. Cum gr. τέρεμνον et τέραμνον compara Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 47).

TREMONTI, *tremunt*, apud antiquos. Carm. Saliar. apud Fest. *Qu.* X, 21 pg. 205: « Praetet * tremonti *praetemunt.* pe * ». Ubi Muellerus: « *Prae tet* (i. e. ted) *tremonti, praetremunt* (ut dicitur praemetuo) *te.* Illud antiquissimae linguae Romanorum convenire videtur. Tremonti doricum est τρέμοντι i. e. τρέμουσι ».

IƎИIOИƎᑫꞱ (trentinei), *Terentinia* (Terentia?), n. pr. f. etr., ut IƎИIOИƎᑫꞱ · ИAO (than trenthinei) = *Tannia Terentinia* in urna Perus. n. 1182. Cf. gentil. Tarentius, ab oppido Tarento (Lanzi II 385 = 314 ad n. 166).

1ƎᑫꞱ (trep), *Trebii?*, n. pr. m. fortasse genit. sg. pro trepus, e V1ƎᑫꞱ (trepu) = *Trebius*, in oper. ossuarii Clus. n. 736 *a*.

ꟼAVꟼA1ƎᑫꞱ (trepalual), *Trebelliâ*, n. pr. m. abl. sg., e V1ƎᑫꞱ (trepu) = *Trebius*, apud Etruscos (cf. ƧƎꟼ1ƎᑫꞱ treples et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 75). Olla etr. n. 145:

« larthi cainei trepalual » = *Lartia Cainnia Trebelliâ* nata.

ꟷ13Ԛ+ (trepi), *Trebius*, gentil. etr. (= osc. ꓘII83ƆT tre-biis), fortasse pro trepis = MV13Ԛ+ (trepuś) et V13Ԛ+ (trepu). In titulis sepulcr.: I13Ԛ+ · A (a trepi, n. 341) = *Aulus Trebius;* et I13Ԛ+ : ꓘ3Ǝ (vel trepi, n. 923) = *Velius Trebius.*

MAI13Ԛ+ (trepiaś), *Trebiae* (?), n. pr. f. genit. sg., in titulo etr. n. 158 (cf. I13Ԛ+ trepi et V13Ԛ+ trepu).

TREPIT, *vertit*, unde trepido et trepidatio, quia turbatione mens vertitur. Ita Paul. pg. 367.

Ƨ3ИAꓘ13Ɑ+ (treplanes), *Trebulanis*, abl. pl. 2 decl., recentiori orthogr. TREBLANEIR et TREBLANIR (locat. pl. VИAꓘ13Ɑ+ treplanu = TREBLANO), adiect. umbr. ad treplam vel treblam h. e. Trebulam pertinens (Aufr. et Kirch. I 119, II 117, 120, *Die iguv. taf.* s. 617; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26). Tab. eugub. Ia 2 sq.: :8V83Ɑ+:I3V1AƆK:33VI |:Ƨ3ИAꓘ13Ɑ+:Ƨ3Ɑ33ƆꓘƆ1 : V+38 (pre veres treplanes iuve krapuvi tre buf fetu) et tab. VIa 22 PRE·VERIR · TREBLANEIR · IVVE · GRABOVEI · BVF · TREIF · FETV = *ante portam Trebulanam Iovi Grabovio tres boves facito.* Tab. eugub. Ia 7: :V+I38 8AIMVK:8I2 83Ɑ+:Ƨ3ИAꓘ13Ɑ+:Ƨ3Ɑ33ƧV1 AИIƆVKI:Ɑ31A+V+:VI2I8:Ɑ31IƆIV:3IVI:383Ɑ+ (pus veres treplanes tref sif kumiaf feitu trebe iuvie ukriper fisiu tutaper ikuvina) et tab. VIa 58 POST · VERIR · TREBLANIR · SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREB[E] · IOVIE · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *pone portam Trebulanam tres sues —as facito Trebae Ioviae pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.*

VИAꓘ13Ɑ+ (treplanu), *ad Trebulanos*, adiect. m. locat. pl. 2 decl. pro treplanufem, recentiori orthographia TREBLANO pro treblanufem, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 92, 120; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26 et Huschke *Die iguv. taf.* s. 618). Tab. eugub. Ib 9: V+Ɑ33VK : VИAꓘ13Ɑ+ : 38VƆ33 (verufe treplanu kuvertu) = tab. VIb 47: VEROFE · TREBLANO · COVERTV h. e. *ad portam Trebulanam revertito.*

Ƨ3ꓘ13Ԛ+ (treples), *Trebellius*, gentil. etr., e V13Ԛ+ (trepu) = *Trebius* (cf. ꓘAVꓘA13Ԛ+ trepalual, et umbr. Ƨ3ИAꓘ13Ɑ+ treplanes). Operc. ossuarii Tuscan. n. 2112: IΛXXXX · ꓘIԚ · ꓘAOԚAꓘ · Ƨ3ꓘ13Ԛ+ (treples larthal ril xxxxvi) = *Trebellius Lartiâ* natus *ann. XLVI.* Alii vertunt *Trebius Lartiâ* nat. (Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* CXIX, 333) vel *Trebii ex Larte* (Orioli in ephem. cit. CXX, 238).

TREPONDIO, *tripondio*, apud antiquos. Vide TRE.

V13Ԛ+ (trepu), *Trebius*, gentil. etr. = MV13Ԛ+ (trepuś) et I13Ԛ+ (trepi), samnit. ꓘII83ƆT (trebiis), e tribu, umbr. I83Ɑ+ (trefi) et V8IƆ+ (trifu). Hinc Ƨ3ꓘ13Ԛ+ (treples) = *Trebellius*, ꓘAVꓘA13Ԛ+ (trepalual) = *Trebelliâ*, IИV13Ԛ+ (trepuni), MAIИV13Ԛ+ (trepuniaś), rom. *Trebonius*, et AMV13Ԛ+ (trepuśa) vel AƧV13Ɑ+ (trepusa) = *Trebii uxor.* In titulis sepulcr.: V13Ԛ+:OA (ath trepu, n. 1813) = *Attius Trebius;* V13Ԛ+ : ԚA (ar trepu, n. 1812) = *Arrius Trebius;* V1[3]Ԛ+ · VA (au trepu, n. 228) = *Aulus Trebius;* V13Ԛ+ : Oꓘ (lth trepu, n. 738) = *Lars Trebius.*

§ 2. *Trebii?*, fortasse pro trepuś, in titulo etr. n. 1985.

§ 3. *Trebius*, fortasse cognomen etr. In operc. ossuarii Perus. n. 1754: V13Ԛ+ : 3+ИAI3Ƨ : OԚAꓘ (larth seiante trepu) = *Lars Seiantius Trebius* (*Trebii filius?*).

ИV13Ԛ+ (trepun), *Trebonia*, n. pr. f. pro IИV13Ԛ+ (trepuni) vel trepunei, e V13Ԛ+ (trepu) = *Trebius.* Urna etr. n. 924: ИV13Ԛ+ · A+ИƆA (arnta trepun) = *Aruntia Trebonia* (Lanzi II 404 = 333 ad n. 229). Vide voce. sqq.

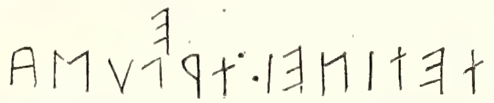
IИV13Ԛ+ (trepuni), *Trebonia*, n. pr. f., nisi exaratum est pro trepunis (Trebonii) vel MAIИV13Ԛ+ (trepuniaś) = *Treboniae*, e V13Ԛ+ (trepu) = *Trebius*, apud Etruscos (vide ИV13Ԛ+ trepun), in olla Clusina n. 509 (cf. Lanzi II 376 = 305 ad n. 137, et Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 93 sgg.).

MAIИV13Ԛ+ (trepuniaś), *Treboniae*, n. pr. f. genit. sg., e IИV13Ԛ+ (trepuni), apud Etruscos, in operc. ossuarii n. 911.

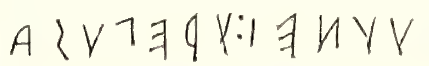
V+AԚV13Ɑ+ (trepuratu), *tripodato* (tripudiato), = TREPVSATV et TRIPVRSATV, in vocabulis umbr. V+AԚV13Ɑ+ⴲA (ah-trepuratu) et V+AԚV13Ɑ+A (a-trepuratu).

MV13Ԛ+ (trepuś), *Trebius*, gentil. etr., unde AMV13Ԛ+ (trepuśa) et AƧV13Ɑ+ (trepusa) = *Trebii uxor* (vide V13Ԛ+ trepu). In titulis sepulcr. n. 341 bis, 737: MV13Ԛ+ : OԚAꓘ (larth trepuś) = *Lars Trebius.*

AMV13Ԛ+ (trepuśa) et AƧV13Ɑ+ (trepusa), *Trebii uxor*, cognom. fem. etr., e V13Ԛ+ (trepu) vel MV13Ԛ+ (trepuś) = *Trebius.* Tegula etr. n. 220: « tetinei trepuśa »

= *Tetinia* (Titinnia) *Trebii uxor.* Tit. Clusin. n. 742: « tutnei trepusa » = *Tutinia* (Titinnia) *Trebii uxor.* In

operc. ossuarii n. 2571 bis: AƧV13Ԛ+ : I+I+ : AИAO (thana titi trepusa) = *Tannia Titia Trebii uxor.*

TRERVS, Τρῆρος (Strab. V, III, 9), Latii fluvius. Strab. loc. cit.: Φαβρατερία, παρ' ἣν ὁ Τρῆρος ῥεῖ.

AИ+3Ԛ+ (tretna), *Terenia* (Terentia)?, n. pr. f., unde abl. ꓘAИ+3Ԛ+ (tretnal), apud Etruscos (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 93 et n. 7). In titulo Perus. n. 1814: AИ+3Ԛ+ : AИAO (thana tretna) = *Tannia Terenia.*

ꓘAИ+3Ԛ+ (tretnal), *Tereniâ* (Terentiâ)?, n. pr. f. abl. sg., e AИ+3Ԛ+ (tretna), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1118

ꟼAИ+ƎꟼA · I≷↓A · AꟼN (la achsi tretnal) = *Lartia Axia Terenia* vel *Terentiâ* nata.

TREVELLIVS, *Trebellius*, gentil. rom., unde Trevellianus pro *Trebellianus*, apud Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

TREVENTVM et Trebentum. Vide TEREVENTVM.

-IΩ+ (tri-), *tres*, nomen numer., Umbrorum linguâ. Vide ƎΩ+ (tre) = *tres.*

§ 2. TRI-, radix umbr. in voc. ATRIPVRSATV et AHATRIPVRSATV. Vide -ƎΩ+ (TRE-).

?ꟼ2AIꟼ+ (triasp), in sepulcri Suanens. inscr. n. 2030.

TRIATRVS, tertius dies post idus, apud Tusculanos (Fest. *Qu.* XII, 25 pg. 257).

-8ꟸΩT (tríb-). Vide ꟽVƆИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakavum).

TИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakat). Vide ≷ИꟸTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattíns) et TƎ≷VTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattuset).

≷ИꟸTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattíns), *—averint* (aedificaverint?), coniunct. perf. 3 pers. pl., apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 303, Aufr. et Kirch. II 271, Huschke *Die osk.* etc. s. 360, Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 59, III 423, V 5, XIII 184). Tab. Abellana n. 2783 lin. 46 sqq.: -ƎVИ · ΠƎИ · ≷VИИꟼ|ꟼƎ88И · ΠƎИ · ꟸƎΩƎT · ꟸƎ≷ꟸƎ ≷ИꟸT·TИKИΩИ8ꟸΩT | ꟽVЯꟸΠ · ≷VИИꟼ (eísei tereí nep abellanús nep núvlanús pídum tríbarakattíns) = *in illa terra neque Abellani neque Nolani quidquam aedificaverint* (Corssen in *Zeitschr.* cit. XIII, 194), al. *occupaverint* (Bugge in *Zeitschr.* cit. VIII, 39). Alii aliter interpretantur (vide ꟽVƆИKИΩИ8ꟸΩT tríbarakavum).

TƎ≷VTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattuset), *—averint* (aedificaverint?), fut. exact. 3 pers. sg. (cf. TƎ≷ set = *sunt*), apud Oscos (Aufr. et Kirch. I 107, 165 sq., Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 59, III 422, XIII 184; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 303, Huschke *Die osk.* etc. s. 360), in tab. Abell. n. 2783 lin. 39, 42 (TƎ≷VT·TИKИΩИ8ꟸΩT). Vide voc. sq.

ꟽVƆИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakavum) et ꟽVƆИKИΩИ8ꟸꟸΩT (tríïbarakavum), *—are* (aedificare?), infinit. pres., unde coniunct. praes. ≷ИꟸTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattíns) et fut. exact. TƎ≷VTTИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakattuset), apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 303, Aufr. et Kirch. II 38, Huschke *Die osk.* etc. s. 360), quod pro rom. *aedificare* sumit Corssen (in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII 177 sqq.), e tríb- (osc. ꟽV8ꟸꟸΩT tríībúm = *murum?*) et arak- pro ark-, *arc-ere.* Alii explicant *arare* (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 75), alii *partiri* vel *tribuere*, e trib- = *pars* et araka- = *arc-ere* (Mommsen op. cit. s. 300), alii *triplicare* (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 53), alii denique *novellare* (Huschke op. cit. s. 41), cum gr. *ῥήγνυμι* comparatum. Occurrit in tab. Abell. n. 2783 lin. 28, 36. Vide 8VIKKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakkiuf).

8VIKKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakkiuf), *—tio* (aedificatio?), subst. f. nominat. sg. 3 decl., apud Oscos (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 49, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 166, sq., II 160 anm. 1, Huschke *Die osk.* etc. s. 325, Ebel, Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 62, III 423 sq., XIII 175; cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 303 et in *Bullett. arch. nap.* V 45), in tab. Abell. n. 2783 lin. 37-38 et lin. 42-43. Vide ꟽVƆИKИΩИ8ꟸΩT (tríbarakavum).

TRIBLA, *tribula*, in append. ad Probi art. min. pg. 446 (Eichenfeld et Endlicher).

TRIBRISINE, *triplicatione*, subst. f. abl. sg. 3 decl., pro tribriśine, e VdIꟼ8IΩꟼ (tri-briśu) pro tribriśiu = *tri-plicatio*, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 56, Aufr. et Kirch. I 33, 72, 127, 132, II 164 sq., 320, 351, Huschke *Die iguv. taf.* s. 127, 624; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 18, IV 19, VII 8). Tab. eugub. VI a 54 sq.: DI · GRABOVIE · TIO · COMOHOTA · TRIBRISINE · BVO · PERACNIO · PIHACLO | OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA · ERER · NOMNEPER · ERAR · NOMNEPER = *Di Grabovie, te commota trittye boum —ium piaculorum pro colle Fisio pro civitate Iguvina, pro eius* (collis) *nomine, pro eius* (civitatis) *nomine.*

VdIꟼ8IΩꟼ (tribriśu), *triplicatio*, subst. fem. nominat. sg. 3 decl. pro tribriśiu (abl. sg. TRIBRISINE pro tribriśine), e tri-brik = *tri-plex* et suff. -ion, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 56, Aufrecht et Kirchhoff I 33, 72, 85, 127, 132, II 164 sq., 320 sq., 351, Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 278, Huschke *Die iguv. taf.* s. 127, 456, 624; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 18, VII 8, VIII 23). Tab. eugub. V a 8 sq.: ꟼ2ƎIV8 : VdIꟼ8IΩꟼ | ƎИVꟼ : VƆKA⊗I : ꟼƎ (et pihaklu pune tribriśu fuiest) = *et piaculum quum trittys fuerit.*

TRIBVLE, Piceni oppidum, apud Frontin. *De col.* pg. 259 Lachm. (« Tribule, municipium »). Vide TREBVLA.

TRIBVNALE, *tribunal*, hodie *tribunale.* Lex Iul. *Municip.* cap. 2: ANTE TRIBVNALE SVOM. Quintil. *Inst. orat.* I, VI, 17: « His permittamus et audivisse, et scivisse, et tribunale, et faciliter dicere ».

TRIBVNOS, *tribunus*, apud antiquos (Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 262). In titulo Tuscul. n. 2719: M · FOVRI · C · F · TRIBVNOS MIꟸITARE.

ΤΡΙΓΑΒΟΛΟΙ, locus ubi Padus fluvius in duo ostia dividitur, *τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα* (Polyb. II, 26).

TRIDENTVM, Τριδέντε (Ptol. III 1 al. Τριδῖτε), nunc *Trento*, Rhaetiae oppidum (Antonini *itiner.* pgg. 275, 281, *Tab. Peuting.* segm. III c « Tredente »; inscr. apud Orell. n. 2183 = 3905, 3744, 3952, 4823, Henzen n. 6863), ad Athesim fluvium. In titulo apud Mommsen n. 4618 (Henzen n. 6517): COL · TRI[DENT·]. — Eius incolae Tridentini (Plin. III, XXIII, 3), gr. Τρι-

δεντῖνοι (Strab. IV, vi, 6), dicti sunt. — Tridentinus, adiect. ad Tridentum pertinens, ut Tridentinae Alpes (Plin. III, xx, 7) et Tridentina iuga (Flor. III, 3).

TRIDVM, *triduum*, in titulo Helvet. apud Mommsen n. 149 pg. 25 (PER TRIDVM).

8IᗡϮ (TRIF), *tres*, adiect. numer. acc. m. et f. = 8ƎᗡϮ (tref) et TREIF, a IᗡϮ (tri), apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 266 et *Lett. Roncagl.* n. xiv pg. 369, 390, n. xv pg. 216, 237, n. xvi pg. 266, 268, 274, Lanzi I 355 = 277, II 838 = 747, Müller *Die Etr.* I 14, Lassen *Beiträge* etc. s. 18, Aufrecht et Kirchhoff I 131, II 125 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 632; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26; et vide ƎᗡϮ tre). Tab. eugub. VIb 1: BVF · TRIF · FETV = *boves tres facito;* tab. VIb 3: SIF · FILIV · TRIF · FETV = *sues filios tres facito;* tab. VIb 19: BVF TRIF · CALERSV FETV = *boves tres callidos facito;* tab. VIb 43, 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV = *vitulos tauros tres facito;* tab. Ib 24: VϮIƎ8 : VIƎꟻ : ƎϮV : Vᗡ8Vᗡ : 8VᗡꟻA : 8IᗡϮ (trif apruf rufru ute peiu feitu) = tab. VIIa 3: ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV h. e. *tres apros sive rubros sive piceos facito.* Tab. VIa 58: SI · GOMIA · TRIF · FETV = *sues —as tres facito;* tab. VIb 22: HABINA · TRIF · FETV = *—as tres facito;* tab. VIIa 6: PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV = *porcas tres rufas aut piceas facito;* tab. VIIa 41: VITLA · TRIF · FEETV = *vitulas tres facito.* Adde tab. VIIa 52.

TRIFANVM, locus vel oppidum Latii, inter Sinuessam et Minturnam (Liv. VIII, 11).

TRIFO, *tribu* (tribui), subst. f. dat. sg. 4 decl. (genit. TRIFOR, abl. I8ƎᗡϮ trefi), e IᗡϮ (TRI) = *tres* (Lanzi II 838 = 747, Grotefend *Rud. l. u.* IV 24, VIII 31, Aufr. et Kirch. I 52, 60 sq., 125, 131, II 48, 254, 283, 321, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57, Huschke *Die iguv. taf.* s. 627), unde TREBEIT = *tribuit* (Aufr. et Kirch. II 63) apud Umbros. Tab. eugub. VIIa 11 sq.: TOTE · TARSINATE · TRIFO · TARSINATE | TVRSCE · NAHARCE · IABVSCE · NOMNE = *civitati Tadinati, tribui Tadinati, Tusco, Narico, Iapudisco nomini.*

§ 2. *Tribum*, acc. sg., pro trifom, antiquioribus literis V8IᗡϮ (trifu) pro trifum (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24 sq., V 32, Aufr. et Kirch. I 52 sq., 56, 61, 93, 125, II 48, 157, 321, Knötel loc. cit., Kirchhoff loc. cit., Huschke op. cit. s. 627). Tab. eugub. VIb 58, VIIa 47: TOTAM · TARSINATEM · TRIFO · TARSINATEM = *civitatem Tadinatem, tribum Tadinatem.*

TRIFOLIVM, mons Campaniae, unde adiect. Trifolinus, ut Trifolinus ager (Iuven. XI, 56), Trifolina vina (Plin. XIV, x 9, Martial. XIII 114), gr. Τριφυλλῖνος οἶνος (Galen. *De san. tuenda* V, 5).

TRIFOR, *tribus*, subst. f. genit. sg. 4 decl. (dat. TRIFO), apud Umbros (Lanzi I 310 = 240 nt. 2, II 838 = 747, Grotefend *Rud. l. u.* IV 24, VIII 31 sq., Aufr. et Kirch. I 52, 61, 65, 91, 104, 125, II 157, 254 sq., 321, 364, Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 57, Huschke *Die iguv. taf.* s. 627). Tab. eugub. VIb 53 sq.: PISEST · TOTAR | TARSINATER · TRIFOR · TARSINATER · TVSCER · NAHARCER · IABVSCER · NOMNER · EETV · EHESV · POPLV = *quisquis est civitatis Tadinatis, tribus Tadinatis, Tusci, Narici, Iapudisci nominis, exito ex hoce populo.* Adde tab. VIb 59, VIIa 12, 48 (TRIFOR · TARSINATER = *tribus Tadinatis*).

V8IᗡϮ (trifu), *tribum*, subst. f. acc. sg. 4 decl., pro trifum, recentiori orthographia TRIFO pro trifom, osc. ꟿV8ꟷᗡT (tríibúm), e IᗡϮ (tri) vel ƎᗡϮ (tre) = *tres*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 32, VIII 31 sq., Aufrecht et Kirchhoff I 53, 56, 125, 131, Huschke *Die iguv. taf.* s. 627). Tab. eugub. Ib 16 sq.: ƎϮAИIꟼAϮ|:V8IᗡϮ:ƎϮAИIꟼAϮ AϮVϮ:VꟿAꓘƧꟼVϮƎ (eturstamu tuta tarinate trifu tarinate) = *ex—actor civitatem Tadinatem, tribum Tadinatem.*

TRIFVR, *insignis fur.* Plaut. *Aul.* IV, iv, 6: « Non fur, sed trifur ».

AIIᗡꓘ (triia), *tria*, adiect. numer. n. acc. pl., e IᗡϮ (tri) = *tres*, apud Umbros (Lanzi I 355 = 277, II 838 = 747, Müller *Die Etr.* I 52, Grotefend *Rud. l. u.* VIII 10, Aufr. et Kirch. I 20, 131, II 260, 373, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632), in tab. eugub. IV 2 (Aᗡ8Ǝꓘ AIIᗡꓘ triia tefra = *tria —a;* cf. tab. III 32, 34 Aᗡ8Ǝꓘ AƎVϮ tuva tefra = *duo —a*).

ꟿVƆAꓘAᗡA8ꟷᗡT (tríibarakavum). Vide tríbarakavum (ꟿVƆAꓘAᗡA8ꟷᗡT).

ꟿV8ꟷᗡT (tríibúm), *tribum* (?), subst. f. acc. sg. 4 decl., = umbr. V8Iᗡꓘ (trifu) et TRIFO (pro trifum et trifom), e IᗡT (tri) = *tres*, apud Oscos (Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 124 sq., Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 7, et in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 29, Huschke *Die osk.* etc. pg. 176, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 9 = xxvi; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 28, et Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 303), in titulo Pompeiano n. 2791 lin. 5 (vide ƧꟷƎIИИƎ8ꟿVꓘ kúmbenniefs). Alii aliter opinantur (cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VI 422, et Corssen cit. ad voc. tríbarakavum ꟿVƆAꓘAᗡA8ꟷᗡT).

ƎꟼIIꟻϮ (triile), *Drilius* (Druilius)?, gentil. etr., pro ƎꟼIꟼϮ (trile). In urna Perus. n. 1233: ƎꟼIIꟻϮ : OꟼAꟼ (larth triile) = *Lars Druilius.*

ᗡƎꟻVIIᗡϮ (triiuper), *ter*, adverb. numer. (cf. osc. PETIRVPERT = *quater*), recentiori orthogr. TRIOPER, e IᗡϮ (TRI) = *tres*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 25, Aufr. et Kirch. I 53, 132 et anm. 5, II 259 sq., 273, Huschke *Die osk.* etc. 347, *Die iguv. taf.* s. 244, 634

Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 74). Tab. eugub. I b 21 sq.: : VИIИƧƎ1 : ᗡƎ1VIIᗡ+ : V+⊗Ǝᗡꟼᗰᗅ : ᗡƎ1VIIᗡ+ ƧVИIƆVꓘI : V+ᗅ+Ǝ : ᗡƎ1VIIᗡ+ (triiuper amprehtu triiuper pesnimu triiuper etatu ikuvinus) = *ter ambito, ter precator, ter: itatum, Iguvini;* et tabula II b 25: :VᗡȢVƆ:ᗡƎ1VIIᗡ+:V+IƎ+ᗡƎ1VI:Iᗡ+:ƎꓘƎȢI+ᗡV1 V+ᗅᗡᗅИ (purtifele triiuper teitu triiuper vufru naratu) = *porricibilem ter dicito, ter —um narrato.*

ΤΡΙΚΑΛΟΝ et Τρίκαλα, vel Τριόκαλα et Τριόκλα, Siciliae oppidum (Eustath. ad Hom. *Il.* pg. 330, 28 Τρίκαλα, Diod. Sic. XXXVI 7 Τριόκαλα, Ptolem. III 4 Τρίοκλα). Steph. Byz.: Τρίκαλον καὶ Τρίκαλα οὐδετέρως, πόλις Σικελίας· Φίλιστος. Τὸ ἐθνικὸν Τρικαλῖνος καὶ Τρικαλίνη θηλυκῶς. Diod. Sic. XXXVI, vii, 3: Τριόκαλα δὲ αὐτὸ φασιν ὠνομάσθαι διὰ τὸ τρία καλὰ ἔχειν, πρῶτον μὲν ναματιαίων ὑδάτων πλῆθος διαφόρων τῇ γλυκύτητι, δεύτερον παρακειμένην χώραν ἀμπελόφυτόν τε καὶ ἐλαιόφυτον καὶ γεωργεῖσθαι δυναμένην θαυμαστῶς, τρίτον ὑπερβάλλουσαν ὀχυρότητα, ὡς ἂν οὔσης μεγάλης πέτρας ἀναλώτου.

TRICENSIMVS et trigensimus, *tricesimus* et *trigesimus*, adiect. numer. apud antiquos (Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 21). In titulo rom. (Grut. 303, 2): ANNO · TRIGENSIMO.

TRICHILINIVM, *triclinium*, in titulo apud Guasco *Mus. Capitol.* II 191 n. 405.

TRICILINIVM, *triclinium*, in cod. Varr. *De r. r.* III, xiii 2.

TRICINTA, *triginta*, in titulo coemet. apud Lupi pg. 186.

TRICLINVM, τρίκλινον (triclinium), in append. ad Probi art. min. pg. 445 (Eichenfeld et Endlicher).

ƎꓘIꟼ+ (trile), *Drilius* (Druilius)?, gentil. etr., = ƎꓘIIᗡ+ triile (genit. MƎꓘIꟼ+ trileś), unde n. pr. f. IꓘIꟼ+ trili (genit. MꓘᗅIꓘIꟼ+ trilialś, abl. ꓘᗅIꓘIꟼ+ trilial). Tit. Perus. n. 1240: ƎꓘIꟼ+ · Oꟼᗅꓘ (larth trile) = *Lars Druilius* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 35). Cf. gentil. rom. Trolius (Grut. 1001 10, Murat. 1282, 1, Maffei *Mus. ver.* 285 10, Mommsen n. 2383 *g?*, 3398, 3439), et n. pr. f. Troelia (Momms. n. 7109).

MƎꓘIꟼ+ (trileś), *Drilii* (Druilii)?, n. pr. m. genit. sg., e ƎꓘIꟼ+ (trile), apud Etruscos. Tituli Perus. n. 1234, 1239: MƎꓘIꟼ+ : IVꟼ+Ǝ1 (petrui trileś) = *Petria Druilii* uxor.

IꓘIꟼ+ (trili), *Drilia* (Druilia)?, n. pr. fem., unde abl. ꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilial), genit. MꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilialś), apud Etruscos (vide ƎꓘIꟼ+ trile). In operc. ossuarii Perus. n. 1236: IꓘIꟼ+ · IOꟼᗅꓘ (larthi trili) = *Lartia Druilia.*

ꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilial), *Driliâ* (Druilià)?, n. pr. f. abl. sg., e IꓘIꟼ+ (trili). Urna Perus. n. 1111: ꓘᗅIꓘIꟼ+ · ꟼᗅ · IƧƆᗅ · ƎƧ (se acsi ar trilial) = *Sexta Axia Arrii* filia *Driliâ* nata. Vide MꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilialś), quod sequitur.

MꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilialś), *Driliae* (Druiliae)?, n. pr. f. genit. sg., nisi exaratum pro ꓘᗅIꓘIꟼ+ (trilial), e IꓘIꟼ+ (trili). Urna Perus. n. 1119: MꓘᗅIꓘIꟼ+ · ꟼᗅ · IƧ↓ᗅ · ᗅꓘ (la achsi ar trilialś) = *Lars Axius* (sive *Lartia Axia*) *Arrii* fil. *Druiliae* nat.

TRIMODIA, vasis genus, apud Sabinos, teste Schol. ad Horat. *Sat.* I, i, 53 (vide CVMERA). Cf. Forcell. *Lexic.* s. v. *trimodia.*

ƧꟼƎИIꓘИᗅИПИ[IᗡT] (trimparakineís), —*ii*, voc. samnit., genit. sg. 2 decl., quo una ex tribubus Pompeiorum designari videtur (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 166, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 9 = xxvi sq.), in titulo Pompeiano n. 2792. Alii aliter legunt et vertunt (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 211 et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 425, Huschke *Die osk.* etc. s. 178).

TRINACRIA h. e. *Sicilia.* Vide SICANIA.

ƎΨᗅMIꓘ+ (trinache), in aere Trident. n. 12.

TRINIVM, flumen Italiae inferioris, nunc *Trigno*, in finibus Samnitium et Frentanorum. Plin. III, xvii, 1: « flumen Trinium portuosum ». Vide voc. sq.

ΤΡΙΝΙΩΝ, *Trinio·um* (?), genit. pl. in titulo Frent. apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 12. Fortasse *Trinii* dicti sunt qui Trinium fluvium, hodie *Trigno*, incolebant (Guarini *Comm.* XX, 32).

ΤΡΙΟΓΔΟΝ, μέτρον τι παρὰ Ταραντίνοις (Hesych. *Lexic.* II, 1417).

ΤΡΙΟΚΑΛΑ et Τρίοκλα. Vide ΤΡΙΚΑΛΟΝ.

TRIOPER, *ter*, adverb. numer., antiquiori orthographia ᗡƎ1VIIᗡ+ (triiuper), e TRI- = *tres*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* III 18, IV 20, Aufr. et Kirch. I 53, 132, II 119, 259 sq., 294, Huschke *Die iguv. taf.* s. 244, 634). Tab. eugub. VI b 55: TRIOPER · EHETVRSTAHAMV = *ter ex—actor.* Tab. VII a 51: ESTE · TRIOPER · DEITV = *ita ter dicito.*

ᗡƎꓘ1Iᗡꓘ (tripler), *triplis*, adiect. numer. abl. pl., e tri-plo, apud Umbros (Lanzi II 838 = 747, Grotefend *Rud. l. u.* VII 8, Aufr. et Kirch. I 25, 118, 132, II 322 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 463, 632). Tab. eugub. V a 21 sq.: | : IꓘƧV1 : ᗡƎꓘ1Iᗡꓘ : ᗡƎ⅄VИ : ᗅIȢᗅ⊗ : VꓘꓘƎИVᗅ VƆVᗡꓘƧᗅꓘ (muneklu habia numer tripler pusti kastruvu) = *munusculum habeat numis triplis per fundos.* Cf. ᗡƎƆƎᗡ1 : ᗡƎ⅄VИ (numer prever, tab. V a 17-18) = *numis privis* (singulis), et ᗡƎꓘ1Vꓘ : ᗡƎ⅄VИ (numer tupler, tab. V a 19) = *numis duplis.*

TRIPODATIO, actus tripodandi (tripudium). In tit. apud Marini *Arvali* tav. xli *a* lin. 38: POST TRIPODATIONEM DEINDE SIGNO DATO PVBLICI · INTROIER · ET LIBELLOS RECEPERVNT.

TRIPODO, *tripudio* h. e. pedibus terram pulso (cf. Forcell. *Lexic.* s. h. v.; et vide umbr. V+ᗅꟼV1Ǝᗡ+⊗ᗅ ah-trepuṛato). Inscr. apud Marini *Arvali* tav. xli *a* lin. 31 sq.: SACERDOTES CLVSI SVCCINCTI LIBELLIS ACCEPTIS CARMEN DESCINDENTES TRIPODAVERVNT IN VERBA HAEC.

TRIPONTIVM et Tripuntium, nunc *Treponti*, locus ad viam Appiam haud longe a foro Appii (inscr. apud Henzen n. 5594). Inscr. apud Orell. n. 794 (cf. Henzen

pg. 77): IMP · CAESAR | NERVA · AVG · GERMAN | PONTIFEX · MAX | TRIB · POTEST · III | COS IIII · P·P· | VIAM A TRIPVNTIO AD | FORVM APPII EX GLAREA | SILICE STERNENDAM | SVA PECVNIA INCOHAVIT etc. — Not. Tiron. pg. 179: « Pons, tripontium, subpontium ».

TRIQVETRA. Vide SICANIA.

ƧIꓷꓘ (tris), *tribus*, adiect. numer. abl. pl., e IꓷꞱ (TRI) = *tres*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 38, 105, 131, II 370, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632; cf. Lanzi I 355 = 277, II 838 = 747). Tab. eugub. III 17 sq.: ƧIꓷꓘ:ƧƎИƧƎΘA | ƧƎꓘꓶƎƧ (seples ahesnes tris) = *simpulis aëneis tribus;* et lin. 18 sq.: ƧƎИƧƎΘA | ƧIꓷꓘ : ƧƎꓷꓘƎ (etres tris ahesnes) = *alteris tribus aëneis* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 28, Huschke op. cit. s. 396).

TRIS, *treis* (tres), apud Enn. *Trag.* vs. 92, Nov. vs. 15, et in cod. Cic. *De rep.* II 8 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 93). Aul. Gell. XIII, 20: « Nos autem aliud quoque postea consimiliter a Virgilio duplici modo scriptum invenimus. nam et *tres* et *tris* posuit, eodem in loco, ea iudicii subtilitate, ut si aliter dixeris mutaverisque, et aliquid tamen auris habeas, sentias suavitatem sonitus claudere. Versus ex decimo hi sunt [vs. 350 sq.]:

Tres quoque Threicios Boreae de gente suprema,
Et tris quos Idas pater et patria Ismara mittit.

tres illic, *tris* hic: pensicula utrumque et modulare: reperies suo quodque in loco sonare aptissimae ». Priscian. pg 359 = 775 P.: « tres trium hos et has tres vel tris. idem (*Virgilius*) in III Aeneidos [vs. 203 sq.]: *tris adeo incertos caeca caligine soles Erramus pelago* ».

?IIIꓘIꓷT (trisiii), in titulo Campano n. 2751. Vide trístaamentud (ꓤVTИƎꟽꓤꓤTꓘꓷT) = *testamento*.

ИƧIꓤꞱ (trisn), *Triseniâ*, n. pr. f. abl. sg., in tit. Perus. n. 1637, pro ꓲAИƧIꓤꞱ (trisnal), quod sequitur.

ꓲAИƧIꓤꞱ (trisnal), *Triseniâ*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИƧIꓤꞱ (trisnei), apud Etruscos. Operculum ossuarii Perus. n. 1287: ϽƎM · ꓲAИƧIꓤꞱ · MI8Aꓤ · IИVꓲA (apuni rafis trisnal sec) = *Aponia Rofii* uxor *Triseniâ nata*. Aliud operc. n. 1637: ИƧIꓤꞱ · IꓤꓤƧAϽ · AO (tha caspri trisn) = *Tannia Casperia Triseniâ* nata.

IƎИƧIꓷꞱ (trisnei), *Trisenia* vel *Trisennia*, n. pr. f. (abl. sg. ꓲAИƧIꓤꞱ trisnal), apud Etruscos, comparandum cum gentil. rom. Tresius (Grut. 320 11, 835 7, 1135 6, Murat. 1102 1; cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 269 ad n. 224), in urna Perus. n. 1172.

ꓤVTИƎꟽꓤꓤTꓘꓷT (trístaamentud), *testamento*, subst. n. abl. sg. 2 decl., apud Samnites (Guarini *Lex. osco-lat.* pg. 65, Mommsen in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg. 96 et *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 76). In titulo Pompeiano n. 2791 lin. 1-3: ·ꓘꓤIIƎꓷƎƎ | ꟽꓤꓤꓵ · ꟽꓤƎVITꓘƎ ·Ɔ·ꓘꓤꓷIꓤꓤ·Ɔ ꓤƎꓤƎꓤ · ꓤVTИƎꟽ | ꓤꓤTꓘꓷT · ꓘꓤИꓤIIꓤꓵꟽVꓵ (v. aadirans v. eítiuvam paam vereiiaí púmpaiianaí trístaamentud dedet) = *V. Adiranus V. f. pecuniam quam reipublicae Pompeianae testamento dedit* etc. (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 8 = XXV). *Condemnatione* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 176), quod trahit ad rom. *tristis, terere;* et Grotefendius (*Rud. l. o.* pg. 28) interpretatus est *dedicamento*.

TRISTI, *trivisti*, e tereo, apud Catull. LXVI 30 (al. tresti pro *tersisti*, e tergeo). Ita intristi pro *intrivisti* apud Terent. *Phorm.* II, II, 4.

TRISTIMONIA, *tristitia*, apud Nov. vs. 102, et Hirt. *De bello afr.* cap. 10. Vide voc. sq.

TRISTIMONIVM, *tristitia*, apud Petron. *Satyr.* cap. 63. Vide voc. praeced.

TRISTVS, *tristis*, in append. ad Probi art. min. pg. 444 (Eichenf. et Endl.).

ИVꞱIꓤꞱ (tritun), *Triton*, deus marinus, in vase etr. n. 2524 cit. ad voc. AƎIAꓲA alaiva (cf. Schiassium apud Inghir. *Monum. etr.* ser. V pg. 521, et Raoul-Rochette *Monum. inéd.* I 43 nt. 5 et in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 281).

TRIVIAE lacus, nunc *lago di Nemi*, in Latio prope Ariciam cum nemore Dianae sacro (cf. Ovid. *Fast.* III, 261 sqq.). Virg. *Aen.* VII 516: « Audiit et Triviae longe lacus ». Stat. *Silv.* III, I, 56 sq.:

« Fumat Aricinum Triviae nemus, et face multa
Conscius Hippolyti splendet lacus ».

TRIVICVM, nunc *Trevico*, vicus vel oppidum Italiae, in Hirpinis. Horat *Sat.* I, v, 79 sq.: « Trivici villa ».

TRIVLATTI, populi Alpini, apud Plin. III, XXIV, 4.

TRIVMFATOR, *triumphator*, e TRIVMFVS pro triumpus (triumphus). Inscr. apud Mommsen n. 2498: FELICITATI · PERPETVAE · TEMPORIS · D · N · VALENTINIANI VICTORIS · AC · TRIVMFATORIS etc. Alia inscr. apud Grut. 285, 5: DIV · FL · IOVIANO | TRIVMFATORI | SEMPER · AVG. In numis Constantii primi imperat. TRIVMFATOR GENTIVM BARBARARVM (Cohen *Méd. impér.* VI 247 n. 15 sq.).

TRIVMFVS, *triumpus* (triumphus), ital. *trionfo*, unde TRIVMFATOR pro *triumphator*. Mart. Capella § 311 pg. 313: « sed nec *f* excludunt, quum dicamus triumfo, quanquam a Graecis veniat et per *p* et *h* potius scribatur ». In titulo apud Grut. 285, 6: VICTORIIS · TRIVMFISQVE MAGNIFICO · D · N · VALENTINIANO. In numo Constantii primi imperat. TRIVMFVM CAESARVM (Cohen *Méd. impér.* VI 269 n. 156).

TRIVMPILINI, incolae vallis, quae nunc *Val Trompia* dicitur, in agro Brixiano (Plin. III, XXIV, 4; cf. Furlan. in Forcell. *Lexic.* s. h. v.). Plin. III, XXIV, 1: « Verso deinde Italiam pectore Alpium, latini iuris Euganeae gentes, quarum oppida XXXIV enumerat Cato: ex iis Triumpilini, venalis cum agris suis populus ».

TRIVMPVS, *triumphus*, apud antiquos (Cic. *Orat.* cap. 48; Quintil. *Inst. orat.* I, v, 20 cit. ad voc. GRACCVS)

recentiori orthogr. TRIVMFVS. In carm. fr. Arval. n. 2692 TRIVMPE (gr. θρίαμβε). Varro *De l. l.* VI, 68 pg. 99: « Sic triumphare appellatum, quod cum imperatore milites redeuntes clamitant per urbem in Capitolium eunt: *Io triumphe:* id a θριάμβῳ, Graeco Liberi cognomento, potest dictum ».

TRIVORTINVS, *Tiburtinus.* Vide TIBVR.

TRIVVTORIVS, *tributorius,* adiect. apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

ƎϽᗡᛏ (trce), quod legitur in aere etr. n. 2613, pro ƎϽƎᛏ (tece) = *posuit* exaratum putat Conestabile (in *Bullett. dell'Inst. arch.* ann. 1862 pg. 74). Fortasse contractum est pro ƎϽᗡVT (turce).

TROGILVS, ὁ Τρώγιλος (Steph. Byz.; Thucyd. VI 99 ἐπὶ τὸν Τρωγίλον, al. Τρώγιλον vel Τρωγιλὸν, et VII 2 πρὸς τὸν Τρώγιλον), locus in Sicilia prope Syracusas. Liv. XXV, 23: « ad Trogiliorum portum ». Cf. *Thes. gr. linguae* s. v. Τρώγιλος.

TROENTVM. Vide TRVENTVM § 2.

TROFIMVS et Trofime, *Trophimus* et *Trophime,* cognom. rom. in titulis apud Mommsen n. 2705, 6613, 7065, 7140. Vide TROPIMVS.

TROIIA, *Troia,* antiquo scribendi more (Mar. Victor. pg. 2469 P.). Cf. Troiad = *Troiā,* apud Naev. *Bell. Pun.* vs. 8.

TROILIVM, Etruriae oppidum, fortasse idem quod TROSSVLVM. Liv. X, 46: « Inter haec Carvilius consul, in Etruria Troilium primum obpugnare adortus, quadringentos septuaginta ditissimos, pecunia grandi pactos, ut abire inde liceret, dimisit: ceteram multitudinem oppidumque ipsum vi cepit. inde quinque castella, locis sita minutis, expugnavit [U. C. an. CDLIX] ».

TROMENTINA tribus, una ex rusticis, a campo Tromento dicta (Paul. pg. 367), constituta ann. U. C. CCCLXVIII (Liv. VI, 5). Cf. inscr. apud Orell. n. 95, 97, 502, 3448, 3817 (TROMEN·), 3821, 4927, Henzen n. 5267 (TROM), 6425, 6677, 6957 (TROM), 7028, 7064, et Cic. *Epist. ad Att.* IV 16 = n. 149.

TROMENTVS campus, in Etruria. Vide TROMENTINA tribus.

TROPIMVS et Tropime, *Trophimus* et *Trophime* (τρόφιμος et τροφίμη), = TROFIMVS et TROFIME, in titulis apud Mommsen n. 4374, 6640.

TROSCIVS, gentil. etr. (cf. Etruscus ab ETRVRIA). Plutarch. *Parall.* n. 27: Λουκιος Τρώσκιος θυγατέρα εἶχε Φλωρεντίαν ἀπὸ τῆς Πατρίδος· ταύτην ἔφθειρε Καλπούρνιος Ῥωμαῖος. Ὁ δὲ παρέδωκε τὴν κόρην καταποντίσαι· ἐλενθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ δορυφόρου, πιπράσκεται· κατὰ τύχην τῆς νεὼς προσχούσης εἰς Ἰταλίαν, Καλπούρνιος ὠνήσατο, καὶ ἐποιήσατο ἐξ αὐτῆς τῆς Κόντρουσκον. Cf. cognom. rom. Trosius (Grut. 170, 3), a gr. τρῶσις (vulneratio). — Troscius est gentilitium rom. (Murat. 1755, 13) = Trosius (Grut. 64 2, 170 3, Murat. 1563 13, 1632 1, Furlan. *Lap. Patav.* n. 178 pg. 183, n. 305 pg. 280, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1455), et Trossius (Mommsen n. 4461).

TROSSVLVM, Etruriae oppidum, nunc *Trosso* (cf. TROILIVM), a quo Trossuli equites apud Romanos dicti. Paul. pg. 367: « Trossuli equites dicti, quod oppidum Tuscorum Trossulum sine opera peditum ceperint ». Plin. XXXIII, IX, 1: « Equitum quidem etiam nomen ipsum saepe variatum est, in his quoque qui ad equitatum trahebantur. Celeres sub Romulo regibusque appellati sunt: deinde flexumines: postea trossuli, quum oppidum in Tuscis citra Volsinios passuum IX m. sine ullo peditum adiumento cepissent eius vocabuli: idque duravit ultra C. Gracchum. Iunius certe, qui ab amicitia eius Gracchanus appellatus est, scriptum reliquit his verbis: *Quod ad equestrem ordinem attinet antea trossulos vocabant, nunc equites vocant: ideoque quia non intelligunt trossulos nomen quid valeat, multos pudet trossulos vocari* ». Cf. Pers. *Sat.* I 82, Senec. *Epist.* n. LXXVI 1 et LXXXVII 8, Non. I 240 = pg. 45, et Forcell. *Lexic.* s. v. *Trossuli.* Vide TROSCIVS.

Пᑫᛏ (trp), in olla etr. n. 2596 lin. 2.

TDV (tru), in vase etr. n. 2597.

TRVA, vasis genus, fortasse a *terendo* (Non. I 68 = pg. 19). Varro *De l. l.* V, 118 pg. 47: « Trulla a similitudine truae, quae quod magna et haec pusilla, ut troula, trulla; hinc Graeci τρυήλην. Trua, qua e culina in lavatrinam aquam fundunt, trua quod travolat ea aqua. Ab eodem est appellatum truleum; simile enim figura, nisi quod latius est, quo concipiat aquam, et quod manubrium cavum non est, nisi in vinaria trulla ». Cf. Titin. vs. 128 et Pompon. vs. 96.

TRVENTVM, nunc *il Tronto,* flumen Piceni (Plin. III, XVIII 1, Mela II, IV 6). Ptol. III 1: Τρουεντίνου ποταμοῦ ἐκβολαί.

§ 2. Truentum et castrum Truentinum, Piceni oppidum (epist. apud Cic. *ad Att.* VIII 12 *B*), nunc *Civitella del Tronto.* Plin. III, XVIII, 1: « Truentum cum amne ». Mela II, IV, 6: « castella autem Firmum, Adria, Truentinum; id et fluvio, qui praeterit, nomen est ». Inscr. apud Mommsen n. 6225 (Henzen n. 5176): C·MARCILIVS | EROS·PVRPVRAR | V·VIR·TRVENTI. Frontin. *De col.* pg. 258 Lachm.: « Troento. finitur sicut supra diximus de agro Teatino ». — Eius incolae Truentini (colonia TRVENTINORVM in tit. apud Henzen n. 5136). Plin. III, XX, 2: « Forum Truentinorum ». — Truentinus, adiect. ad Truentum pertinens, ut ager Truentinus (Frontin. *De col.* pg. 226). Sil. Ital. VIII, 433: « Quique Truentinus servant cum flumine turres ».

ƧᒧAIVᑫT (truials), *Troianus,* nominat. sg. 2 decl., fortasse pro truians, sicut umbr. ikuvins = *Iguvinus,* in inscr.

etr. n. 2162 (cf. Noel des Vergers in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1857 pg. 119).

?IИϽAϽVꟼ+ (trucacni), in urna Perus. n. 1770.

TRVPE, *Tryphe*, cognom. fem., ut CORNELIA · L · L · TRVPE (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1048).

TRYPERA, *Tryphera* (τρυφερὸς), cognom. fem. in titulo apud Mommsen n. 5431.

TRVPO, *Trupho* (Trypho), cognom. m., ut P · CORNELIVS · P · L · TRVPO (Marini *Arvali* pg. 26, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1109).

XDVXIKNI (trutikni), *Drutigno* (Drutigeno). Vide voc. sq.

XDVXIKNOS (trutiknos), *Drutignus* (Drutigenus) h. e. *Drutii filius*, cognom. m. 2 decl. (dat. XDVXIKNI), e XDVXI = *Drutius* (Drusus) et rad. KNA-, rom. *genus* (cf. SIꟻIꟻVꓷꟻ trutitis), Umbrorum (?) linguâ (Aufr. et Kirch. I 51, 73, 75, 115 sqq., 120, 162, 169, II 395, Huschke *Die iguv. taf.* s. 510, 614). In titulo tudert. n. 86 *A* lin. 5-7: [AX] · EKNAXI · XDVXI[KNI | KAD]NIXV · ⱵO-KAN · KO[ISIS | XDV]XIKNOS (at eknati trutikni karnitu lokan koisis trutiknos) et *B* lin. 6-9 AX EKNAXI · XDVX|IKNI · KADNIXV | ADXVAD⋈KOISIS · X|DV-XIKNOS (at eknati trutikni karnitu artuaf? koisis trutiknos) = *Atto Egnatio Druti* filio *ossuarium locavit (statuit) Coisis Druti* filius ([K]OISIS DRVTI · F, *A* lin. 1, vel DRVTEI · F, *B* lin. 2).

SIꟻIꟻVꓷꟻ (trutitis), *Trutidius*, gentil. umbr., e IꟻVꓷꟻ (XDVXI) truti = *Drutius* (Drusus) et suff. tio, comparandum cum XDVXIKNOS = *Drutigenus* h. e. *Druti filius* (Aufr. et Kirch. I 115 sq., 120, II 392 sqq.). In aere Tudert. n. 85: SIꟻIꟻVꓷꟻꟼAꓭA (ahal trutitis) = *Ahala Trutidius* (vide ƎꟼƎꟼ r̥er̥e; et cf. Vermiglioli, De-Minicis et Sec. Campanari in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1838 pgg. 121-125, Orioli in *Album* XXIII 77 sg., Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 99). — Cf. Truttidius et Truttedius (Mommsen n. 4048, 4066, Furlan. *Lap. Patav.* n. 355 pg. 308), Trutedius et Trutedia in titulo Ital. sup. (Maffei *Mus. ver.* 368 9, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1429).

+ƎИ+Yꟼ+ (trutnvt), *haruspex?*, fortasse a trutinando (Oliver. *Marm. Pisaur.* pg. 61, Lanzi II 652 = 565), in titulo Pisaur. n. 69 (Maffei *Osserv. lett.* VI 119, Hier. Amati in *Giorn. arcad.* XII 361). Cf. etr. ƎIϽƎƎTVꓷT (trutvecie), et osc. TRVTVM, quod sequitur.

ƎIϽƎƎTVꓷT (trutvecie), vox etrusca originis et significationis obscurae (cf. +ƎИ+Vꟼ+ trutnvt et TRVTVM), quae legitur in aeneo signo n. 2603 bis. *Dedicavit* vel *consecravit* exponit Conestabile (*Sur l'inscription d'une statuette étrusque* pg. 37-40).

TRVTVM, —*um*, fortasse acc. sg. m. 2 decl., apud Samnites (Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304), in tab. Bant. n. 2897 lin. 15. *Finitum* exponit Lange (*Die osk. inschr.* etc. s. 41; cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 212, 221). Cum rom. trutina comparat Guarinius (*In comm. V exc.* pg. 34 et *Lex. osco-lat.* pg. 65). Cf. umbr. +ƎИ+Yꟼ+ (trutnvt).

V+ (tu), *Tuder*, Umbriae oppidum, pro ƎꓷƎ+V+ (tutere), quod vide.

TV, *tu*, pronom. pers. in voc. umbr. VI+ (tiu), TIO et TIOM = *te*, Ǝ8Ǝ+ (TEFE) = *tibi;* unde pronom. possess. tuo vel tuvo in vocc. TVER vel TOVER = *tui*, et TVA = *tuâ*.

V+ (tu), *duo*, recentiori orthogr. DV, sanscr. dva, gr. δύω, δύο, nomen numer. umbr., unde masc. DVR = *duo*, DVF = *duos*, DVIR = *duobus*, fem. 8V+ (tuf) = *duas*, ƎƆV+ (tuve) = *duabus*, neutr. AƆV+ (tuva) = *dua* acc., ƧƎƆVꓘ (tuves) = *duobus*. Occurrit etiam in compositis: du-purs = *bi-pes* (DVPVRSVS = *bi-pedibus*), tu-plo et du-plo = *du-plus* (ꓷƎꓘꓘV+ tu-pler = *dupli*, DVPLA = *duplas*), et DVTI pro du-tiom = *secundum* adverb.

VT (tu), nota nominis *Veneris*, pro ИAꓷV+ (turan), in etr. speculo n. 1065.

V+ (tu). Vide ƧVꓘV+ (tulus).

TVA, *tuâ*, sanscr. tvad, pronom. possess. fem. abl. sg., minus recte TVVA, e pronom. pers. TV, rom. *tu*, apud Umbros (Maffei *Osserv. lett.* VI 83, Lanzi II 747 = 838, Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, 18 sq., Aufr. et Kirch. I 111, 133, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635). Tab. eugub. VI a 30, 33, 40, 42, 50, 52, VI b 11, 13 sq., 32, 34, VII a 14, 17, 31, 50: PASE · TVA (VI a 42 TVVA) = *pace tua*.

TVBERTVS, fortasse pro tuberatus, est cognomen rom., ut P. Postumius Tubertus cos. an. CCXLIX et CCLI (Dionys. Halic. V 37, 44, VI 69).

TVD-, *limitare*, antiquiori orthogr. -+V+ (tut-), radix umbrica in voc. TVDER = *finis*, *limes* (TVDEROR, TVDERO, TVDERVS), unde oppidum TVDER (ƎꓷƎ+V+ tutere), et particip. perf. pass. TVDERATO = *limitatum*.

TVDER, *in fine* (in limite), subst. m. locat. sg. 3 decl. (nominat. pl. TVDEROR, genit. TVDERO pro tuderom, abl. TVDERVS), e rad. TVD-, sanscr. tud (frangere, findere), unde etiam oppidum TVDER (abl. sg. ƎꓷƎ+V+ tutere), et verbum denominat. tudera, a quo particip. perf. pass. TVDERATO = *limitatum*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 55, 57, 83, 163, II 67, 74 sq., 80 sqq., 92, Huschke *Die iguv. taf.* s. 71). Tab. eugub. VI a 10, 10-11: TODCOME TVDER = *ad urbicum finem*. Alii aliter interpretantur (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 9 sq., VIII 22).

TVDER, Τοῦδερ (Strab. V, II, 10; Ptol. III 1 al. Τούδερ et Τοῦρδερ; Procop. *De bello goth.* II 11 ἐν τῇ Τουδέρᾳ, et II 13 ἐς Τουδέραν) et Τύδερτα (Steph. Byz.), vel Τούδερτον (Plutarch. in *C. Mar.* XVII 7) vel Τουδερτία (Plutarch. in *Crass.* VI 7 πόλιν Ὀμβρικὴν Τουδερτίαν), nunc *Todi*, Umbriae oppidum (Plin. III, XIX 2), ad Tiberim fluvium (*Tab. Peuting.* segm. IV e), ita di-

ctum a voc. umbr. TVDER h. e. *finis, limes*. In numis n. 84: V+ vel VY (tu), ᗡƎ+V+ (tuter) et ƎᗡƎ+V+ vel ƎᗡƎYVY tutere (Passeri *Paralip.* pg. 175 sqq., Maffei *Osserv. lett.* IV 35, VI 22, Amaduzzi *Alph. vet. Etr.* pg. LXXVII, Lanzi II 87 sg. = 71 sg., Grotefend *Rud. l. u.* I 5, Aufr. et Kirch. I 55, 115, 127, II 75). Strab. loc. cit.: Τοῦδερ, *εὐερκὴς πόλις*. Sil. Ital. VI 645 sq.:

« excelso summi qua vertice montis
Devexum lateri pendet Tuder *etc.* ».

Id. IV, 222: « Et Gradivicolam celso de colle Tudertem ». Fuit Romanorum colonia, Fida Tuder dicta (Frontin. *De col.* pg. 214). Inscr. apud Orell. n. 1228 = 3726: PRO SALVTE | COLONIAE ET ORDINIS | DECVRIONVM ET POPVLI | TVDERTIS IOVI OPT · MAX | CVSTODI CONSERVATORI | QVOD IS SCELERATISSIMI SERVI | PVBLICI INFANDO LATROCINIO | DEFIXA MONVMENTIS ORDINIS | DECVRIONVM NOMINA | NVMINE SVO ERVIT AC VINDI|CAVIT · ET METV PERICVLORVM | COLONIAM CIVESQVE LIBERAVIT | L · CANCRIVS CLEMENTIS LIBERTVS | PRIMIGENIVS | SEXVIR AVGVSTALIS ET FLAVIALIS | PRIMVS OMNIVM HIS HONORIBVS | AB ORDINE DONATVS | VOTVM SOLVIT. — Eius incolae Tudertes (Plin. II, LVIII, 1) et Tudertini (inscr. apud Orell. n. 98?, *Gromat. vet.* pgg. 19, 52 sq., 84) dicti sunt. Sil. Ital. VIII, 462: « et haud parci Martem coluisse Tudertes ». — Tuders et Tudernis, gr. Τυδερτῖνος, adiect. ad Tuder pertinens, ut Tudernis vitis (Plin. XIV, IV, 13). Steph. Byz.: *Τύδερτα, πόλις Τυρρηνική, οὐδετέρως. τὸ ἐθνικὸν*, Τυδερτῖνος.

TVDERATO, *finitum* (limitatum, terminatum), particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), pro tuderatom, e them. verb. *tudera*, quod e TVDER, *finis, limes*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 116, 147, 163), unde perf. pass. TVDERATO EST = *limitatum est* (Aufr. et Kirch. I 145, II 67, 84, Huschke *Die osk.* etc. s. 67, 658; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 9, VIII 22). Tab. eugub. VIa 8 sq.: ERSE · STAHMITOESOTVDERATOEST · ANGLVTO | HONDOMV = *tum templum illud limitatum est ab angulo infimo.*

TVDERATOEST. Lege TVDERATO EST.

TVDERO, *finium* (limitum), subst. m. genit. pl. 3 decl., pro tuderom, e TVDER, *finis, limes*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 94, 128, 154, II 74, 82 sq., 96, 102, Huschke *Die iguv. taf.* s. 626). Tab. eugub. VIa 15 sq.: HONDRA · ESTO · TVDERO · PORSEI · SVBRA · SCREIHTOR · SENT · PARFA · DERSVA · CVRNACO · DERSVA · SERITV · SVBRA · ESTO | TVDERO · PEICO · MERSTO · PEICA · MERSTA · SERITV = *infra istos fines, qui supra scripti sunt, parram —am, cornicem —am servato; supra istos fines picum —um, picam —am servato.*

TVDEROR, *fines* (limites), subst. m. nominat. pl. 3 decl., e TVDER, *finis, limes*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 62, 104, 128, II 49, 80 sq., 91 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 626). Tab. eugub. VIa 12: TVDEROR · TOTCOR · VAPERSVSTO AVIECLIR · EBETRAFE etc. = *fines urbici a lapidibus —is ad —as* cet.

TVDERVS, *finibus* (limitibus), subst. m. abl. pl. 3 decl., e TVDER, *finis, limes*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 105 sq., 128, II 80 sq., 91, 93, 95, 240, Huschke *Die iguv. taf.* s. 626). Tab. eugub. VIa 11: EINE · TODCEIR · TVDERVS · SEI PODRVHPEI · SERITV = *atque inter urbicos fines ab utroque servato.* Tab. VIb 48 sq.: ERIRONT · TVDERVS · AVIF | SERITV = *intra eosdem fines aves servato.*

TVDES, *malleus*, ab antiquo tudo pro *tundo*. Fest. *Qu.* XV 27 pg. 352 (Paul. pg. 353): « Tudites *malleos* appellant antiqui a tundendo, [quamv]is ali cruribus † tudites. Inde Ateius Philologus existimat Tuditano cognomen [inditum, quod] caput malleoli simili habuerit ». Lucil. Iun. *Aetn.* vs. 557 sq.: « Fabriles operae tudibus contundere massas Festinant ».

TVEMDVS, *tuendus*, in lege Iul. Municip. cap. 2.

TVER, *tui*, pronom. possess. m. genit. sg. = TOVER (lat. ant. TVVVS = *tuus*), e TV, rom. *tu*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 133, II 149 sqq., 171, 221, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635). Tab. eugub. VIa 27, 28, 37, 37 sq.: TVER · PERSCLER, tab. VIa 47 TVER · PESCLER et tab. VIb 30 bis TOVER · PESCLER = *tui sacrificii*. Aliis est dat. et abl. sg. = *tuis* (Lassen *Beiträge* etc. s. 45 sq., Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VIII 10; cf. Aufr. et Kirch. I 63, II 149).

TVEREI, *tueri*, in lege Iul. Municip. cap. 2.

TVESCA. Vide TESCA.

ꟽᗅИƧƎV+ (tuesnaś), *—ii*, n. pr. m. genit. sg., in urna Perus. n. 1941. Cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 303 ad n. 340.

8V+ (tuf), *duas*, adiect. numer. f. acc. pl., e V+ (tu) = *duo*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 58, 83, 131, II 296; cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26). Tab. eugub. Ib 41: V+V+ƎƧV+ : 8V+ : V+ᗅƎVИIᗡꟼ (prinuvatu tuf tusetutu) = *privati duas* (iuvencas) *torrento*. Alii aliter interpretati sunt (cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 13, 15, 32, VIII 13 = *turibus;* Huschke *Die iguv. taf.* s. 295 = *impetu, cursim* adverb.).

TVFICVM, Τούφικον (Ptol. III, 1 Ἰούφικον), Umbriae oppidum, cuius incolae Tuficani (Plin. III, XIX 2, inscr. apud Orell. n. 88 cit. ad voc. ATTIDIVM). Frontin *De col.* pg. 259: « Tuficum oppidum. iter populo debetur ped. LXXX. ager eius ex lege continetur qua et ager Adteiatis ». Inscr. apud Henzen n. 6000 (Orell. n. 87): CAMVRENAE | C · F | CELERINAE | FLAM · FERON | MVNICIPI · SEPTEMP | MVNICIPES · ET · INCOLAE | TVF · VTRIVSQ · SEXVS | OB · MERITA · EIVS | H · A · I · R.

MƎИIOV† (tuthines), fortasse *cives, populi*, in aeneis signis etr. n. 1055, 1922, comparandum cum umbr. todco pro totco (TODCOR = *urbici*), volsc. TOTICV, samnit. TOVTICO (ƧꓘƖTƎVT túvtíks) = *urbicus*, adiect., e A†V† (tuta) vel TOTA = *urbs*. — *Universi* exponit Lanzius II 488 = 414, 795 = 704, quasi τοι (= οἱ) τινὲς, *quicumque* (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 40 et Orioli in *Album* XXIII 152).

?ↃIVꓦ (tuic), in aere etr. n. 1048.

ƎↃV† (tuce), *Tucius* (Tuccius), n. pr. m. etr. Urna Perus. n. 1924: ꓘAIИIↃ ƎↃV† (tuce cinial) = *Tuccius Cinià natus*. Cf. gentil. rom. Tuccius in thes. epigr.

MƎↃV†.. (..tuces), in lucerna fict. Perus. n. 1927.

?VИ⊙ↃVꓦ (tucthnu), in sepulcro etr. (inscr. n. 2453).

..IИↃV† (tucni..), *Tucuntilnius?*, n. pr. m. fortasse pro tucuntle, unde MƎꓘTИVↃVT (tucuntles), apud Etruscos, in operc. ossuarii Perus. n. 1163 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 41).

MƎИꓘTИVↃVT (tucuntlnes), *Tucuntilnii*, n. pr. f. (genit. sg.), apud Etruscos (vide voc. praeced.). In urna Perus. n. 1172: MƎИꓘTИVↃVT · IƎИƧIΘ† (trisnei tucuntlnes) = *Trisenia Tucuntilnii* uxor.

ᑫAꓘV† (tular), *ollarium* (columbarium), subst. n., quasi τὸ ollar, ab OLA = *olla* (osc. VꓘMꓘM úlam = *ollam*), unde VᑫAꓘV† tularu (Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXX 303), apud Etruscos (Lanzi I 300 = 231, II 459 = 388 ad n. 457, 794 = 703, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 45, Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 138, 159 ad n. 21, Conestab. *Inscr. etr.* pg. L et pgg. 168, 170; cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 224), in lapid. sepulcr. n. 103, 259, 937, 1044, 1909, 1910, et in cippo Perus. n. 1916 lin. 2. Vide voc. sq.

VᑫAꓘV† (tularu), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 8, e ᑫAꓘV† tular (Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXX 337, 347, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 95, Sec. Campanar. *Tav. Perus.* pg. 35).

TVLEDO, mons Liguriae, in tabula Gen. (Append. n. I) lin. 19 (IN MONTEM TVLEDONEM). Vide voc. sq.

TVLELASCA, fluvius Liguriae, in tab. Gen. lin. 21 (Append. n. I).

TVLIVS, *Tullius*, gentil. rom., ut Ⅼ · TVⅬIVS · SER · F · (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1148), M · TVⅬI (Mommsen op. cit. n. 1498), C · ANTONI · M · TVLI · COS (Cavedoni in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1845 pg. 162, Mommsen op. cit. n. 599). Vide etr. ƧVꓘV† (tulus).

TVLLA, Camillae socia, apud Virg. *Aen.* XI, 656.

TVⅬⅬIO, *Tullios* (Tullius), gentil. etr., in tegula sepulcr. n. 934 (Lanzi II 343 = 272 ad n. 6).

TVLLVS, praenomen albanum et romanum. *Auct. de nom. rat.*: « Tullus praenominatus est ominis gratia, quasi tollendus, *o* litera in *u* conversa ».

§ 2. Tullus Hostilius, gr. Τοῦλλος Ὀστίλιος (Plutarch. *Parall.* n. 7), Τύλλος Ὀστίλιος (Dionys. Halic. I 75, III 1, 31, 35), Ὀστίλιος Τύλλος (Diod. Sic. VIII 22, Plutarch. in *Numa* XXII 7), ὁ Τοῦλλος (Dio Cass. fragm. n. 21), tertius Romanorum rex (Liv. I 22 sq, 26-31, Val. Max. III, IV 1, VII, IV 1, IX, XII 1, Flor. I 3, Cic. *De rep.* II 17, Virg. *Aen.* VI 814, VIII 644, Horat. *Od.* IV, VII 15 « Tullus »).

§ 3. Attius Tullus, Τύλλος Αττιος (Dionys. Halic. VIII 1 sq., 4, 11, 13, 57, 67), princeps Volscorum (Liv. II 35, 37 sqq.; Val. Max. VII, III 10 ext. « Tullus »).

§ 4. Tul. Tullius Tul. f., in titulo apud Murat. 751, 6 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1120 sq.). Cf. L. Volcatius Tullus (Horat. *Od.* III, VIII 12, L. Tullus Fidelis (Maffei *Mus. ver.* 371, 3), et Mommsen n. 6306 (6), 6561, Βολκάτιος Τύλλος (Appian. *De reb. ill.* cap. 27).

TVLO -is, tetuli, apud antiquos (Diomed. pg. 372 = 369, 380 = 376 P., Prisc. pg. 419 = 817, 526 = 896 P.).

ƧVꓘV† (tulus), *Tulii* (Tullii), n. pr. f. (genit. sg.), apud Etruscos. Operc. ossuarii Clus. n. 739: « tha

AƧA MↃᑫA Ɉ:ƧVɈ:V†:AΘ

tulus larcnasa » = *Tannia Tullii filia Larcanii uxor.*

TVM, *tuum*. Tit. coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXVI n. 117: IVSTE NOMEN | TVM IN AGAPE.

?IMV† (tumi), in olla sepulcr. n. 817 bis.

TVMICLA, *tumicula*, apud Apul. *Metam.* VIII pg. 258.

TVMOLVS, *tumulus*, = TOMOLVS, in tit. coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* chap. XVII n. 29 pg. 570, n. 36 pg. 580, n. 39 pg. 582, n. 65 pg. 598, n. 67 pg. 599.

?VMV† (tumu), in urna Clus. n. 744.

..ИV† (tun..), in fragm. tegulae sepulcr. n. 280.

AИV† (tuna), *Tunia* vel *Tonia*, n. pr. f., in urna etr. n. 2573 bis (Conestab. *Spicil. sec.* pg. 24), unde ꓘAIИV† (tunial). Vide VИV† (tunu). Tunnius est gentilitium ital., ut L. Tunnius (Cato *De r. r.* cap. 135; cf. Murat. 1503 15, et Doni cl. XIII n. 19 pg. 418).

TYNDARIS et Tyndarium, Τυνδαρίς (Zonar. *Ann.* VIII, 12) vel Τινδάριον (Ptolem. III, 4), promontorium Siciliae.

§ 2. Τυνδαρὶς (Strab. VI, II 1 et 5, Diod. Sic. XIV, 78, Polyb. I 25, Dio Cass. XLVIII 17, XLIX 7, Polyaen. VIII 20, Appian. *De bell. civ.* V 105, 109, 116), Siciliae oppidum maritimum (Plin. II, XCIV 1, VI, IV 5, XXXII, LIII 6, Cic. *in Verr.* II, V 49, Liv. XXXVI 2 « Tyndarium »; *Tab. Peuting.* segm. VI *e* « Tindareo »), in Abacaenina regione, a Messeniis conditum (Diod. Sic. XIV, 78). Plin. III, XIV, 4: « Tyndaris colonia ». — Tyndaritani, gr. Τυνδαρῖται (Diod. Sic. XXII 13, XXIII 18) et Τυνδάριοι (Diod. Sic. XXIII 5), in nu-

mis n. 3096, ΤΥΝΔΑΡΙΤΑΝ, eius oppidi incolae (Cic.

Epist. ad Att. XV, 2 = n. 708, *in Verr.* II, II 65, V 47, 51).

ꟻAIИV+ (tunial), *Tuniá* vel *Toniá*, n. pr. f. abl. sg., e AИV+ tuna (cf. VИV+ tunu). Urna etr. n. 2574 bis: ꟻAIИV+ · ꟻAI+I+ · ƎИAꟻƧIOↃ[V] · Oꟻ (lth ucrislane titial tunial) = *Lars Ocrilianus Titiá Tuniá* natus.

TVNSI, *tutundi*. Vide TVSI.

?ƧV+ИV+ (tuntus), *Tontius* (?), n. pr. m. apud Etruscos, in vasis n. 2148, 2174. Vide ƧV+ИV+ƎA (avtuntus).

VИV+ (tunu), *Tunii* (Tunnii)?, n. pr. m. genit. sg., pro tunuś, nisi exaratum est pro tusnu (VИMV+ tuśnu), apud Etruscos (vide AИV+ tuna). Tit. Perus. n. 1214: VИV+ IↃꟼAꟻ ꟼAꟻ (lar larci tunu) = *Lartia Larcia Tunnii* uxor.

ꓷVИV+ (tunur), *honor?*, apud Etruscos (Coltellini *Congett.* etc. pg. 100 sg., Lanzi II 519 = 442, 794 = 703, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 60, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 130), in titulo Perus. n. 1915 lin. 3.

TVXIVM, princeps Samnitium urbs. Plutarch. *Parall.* cap. 37: Φάβιος Φαβρικιανος, τοῦ μεγάλου συγγενὴς Φαβίου, πορθήσας Τούξιον μητρόπολιν Σαυνιτῶν, τὴν παρ' αὐτοῖς τιμωμένην νικηφόρον Ἀφροδίτην ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην.

TVOS, *tuus*, in titulo coemet. apud Grut. 1055, 1, et in titulo apud Orell. n. 4859 (OMNE TVOM PATRIMONIVM).

TYPANVM, *tympanum*, apud Catull. LXIII, 8.

ꓘAꟻ1VY (tuplak), *duplex?*, fortasse adiect. numer., e TV = *duo*, sicut tu-plo et du-plo (ꓷƎꟻ1VY tu-pler = *du-pli*, DVPLA = *du-plas*), gr. δίπλαξ, apud Umbros (Lanzi I 244 = 189, II 838 = 747, Aufr. et Kirch. I 132 anm. 3, II 369; cf. Gori *Mus. etr.* I LIX, Grotefend *Rud. l. u.* VII 30), in tab. eugub. III, 14. *Duplam figuram* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 403, 631, 634).

IƎꟻ1Ǝ+ (t[u]plei), *Tupleia*, n. pr. f. (+VꟼꞱEIA), in titulo Tudert. n. 99 bis.

+VꟼꞱEI[A], = IƎꟻ1Ǝ+ (t[u]plei), n. pr. f. in tegulis tudert. n. 96, 99.

ꓷƎꟻ1VY (tupler), *dupli*, adiect. m. genit. sg. 2 decl., e tu-plo, rom. *duplus*, gr. διπλόος, διπλός, quod e V+ (TV) = *duo*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 58, 83, 104, 118, 132, II 323 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 614; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 83, Lanzi I 354 = 276, II 838 = 747, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 8). Tab. eugub. Va 19 sq.: : IYƧV1 | : ꓷƎꟻ1VY : ꓷƎΛVN : AIꓭA⊗ : VꟻꓘƎИVA VƆƎꓷYƧAↃI (muneklu habia numer tupler pusti kastruvu) = *munusculum habeat numis duplis per fundos.*

AꟼV+ (tura), fortasse pro ИAꓷV+ (turan) h. e. *Venus*, in etr. speculo n. 2141 (cf. Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* 1851 pg. 152 et Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* LXXXV 143).

TYRACIENSES. Vide voc. sq.

TYRACINA, Τυρακῖναι (Steph. Byz.), Siciliae oppidum, cuius incolae Tyracienses (Plin. III, XIV, 5) fortasse pro *Tiracinenses*, in numo aen. n. 3097 ΤΥΡΑ. Cf. Τρινακία et Τυριττιόν.

ИAꓷV+ (turan), *Venus*, Urani filia, apud Etruscos (Passeri *Paralip.* pg. 26, Maffei *Osserv. lett.* VI 34, Millin *Gal. myth.* II 99 suiv., Vermigl. *Inscr. per.* pg. 60, G. B. Zannoni apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 37, Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pgg. 184, 187, in *Opusc. lett. di Bol.* II 129, et *Viterbo e il suo territ.* pg. 7, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 711, De Witte *Catal. Durand* pgg. 112, 418-420 et in *Annali* cit. pg. 241, Lajard et O. Jahn in *Ann.* cit. XII = 1841 pg. 228, = 1845 pg. 356 sq., Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 525 et anm. 88, Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 106 sg., Gennarelli in *Giorn. arcad.* LXXXV 172, Quaranta in *Mus. Borbon.* XIII ad tav. 53, Hamilton Gray *Tour* etc. pgg 55, 104), ita dicta quasi τα *Urania* (Lanzi II 201 sg. = 159 sg., 794 = 703; cf. Gerhard op. cit. anm. 13), sive potius, per apocopen, e turanna h. e. *regina* (1). Alii aliter opinantur (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 262, et Quaranta in *Mus. Borbon.* XII ad tav. 57). Saepe invenitur in etruscis speculis (n. 2476 bis), cum aliis diis deabusque coniuncta (n. 2141?, 2475, 2496, 2497), sc. cum thalna (n. 2476 ter), tinia et hercle (n. 2500), cum Minerva (n. 480) et Iunone (n. 2033), cum Minerva et Hercule (n. 2277, 2486, 2487), cum Minerva et Mercurio (n. 2094), cum Minerva et Apolline (n. 2474), cum Adonide (n. 2096, 2476, 2493, 2494, 2494 bis), cum Castore et Polluce (n. 479), cum Hercule et Iolao (n. 2498), cum Elena et Paride (n. 2495), cum Menelao (n. 2726 bis) et Elena (n. 1064), cum Paride, Elena et Hermione (n. 2726), cum Meleagro et Atalanta (n. 1065).

TVRANNVS et Tyrannus. Vide ETRVRIA (col. 413 nt. 3) et TALVS.

TVRAREIS, *thurarii*, adiect. (nominat. pl.), in titulo sepulcr. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* 1092).

TVRBASSITVR, e *turbo*, apud veteres. Lex antiqua apud Cic. *De leg.* III, 4 (§ 11 ed. Orell.): AST SI QVID TVRBASSITVR IN AGENDO FRAVS ACTORIS ESTO.

TVRELLA, n. pr. libertae Bononiensis, ut Τουρήλλη Φόρνσις Γαΐου ἀπελευθέρα, πόλεως Βονωνίας, apud Phleg. Trall. fragm. n. 29.

(1) E. Q. Visconti *Mus. Pio-Clem.* V, 272: « *J'aimerais mieux expliquer* turan *par une apocope de* turanna, *c'est-à-dire* regina, *titre appliqué particulièrement par les anciens à la déesse du plaisir, arbitre et souveraine de tous les êtres animés. On trouve les autorités dans* le Musée d'Herculanum (*tome* III *des peintures*, *pl.* XXXVI 8) *où l'on voit une coquille et un sceptre pour emblème de Venus* ».

ꝹƎꓷVꟸ (tures), —*is*, subst. abl. pl. 2 decl., apud Umbros, comparandum cum rom. *tōro* (Aufr. et Kirch. I 119, II 421) et cum etr. VꟼVꟸ turu (Lepsius *Ueb. d. Tyrrh. Pelasg.* etc. s. 35), in tab. eugub. Ib 20. — *Turibus* exponit Grotefend (*Rud. l. u.* IV 26, V 13, 15, 32, VIII 13), θύρασι = *foris* Huschke (*Die iguv. taf.* s. 248).

ꓯIИV⊀ꟼVꟸ (turzunia), *Tursenia* (Tyrsenia)?, n. pr. f., e τύρσις = *turres*, apud Etruscos. In urna n. 740: ꓯIИV⊀ꟼVꟸ : ꓯИꓯO (thana turzunia) = *Tannia Tursenia*, al. *Turonia* (Lanzi II 351 = 280 ad n. 35). Vide IИƧꟼVꟸ (tursni).

ꓯIꓷVT (turia), Τυρὼ (Tyro), Salmonei filia, apud Etruscos (Lanzi II 213 = 168 sg., Millin *Gal. myth.* II 248, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 54 sgg., Braun in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 153, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* s. 577), in perusino speculo n. 1069, cum suis filiis Pelia (ƧꓯIꟻƎꟼ pelias) et Neleo (ƎꟻƎИ nele).

?ꟻꓯƎDIDVꓘ (turirsal), *Turrisiá* (?), n. pr. f. abl. sg., e ꓯIƧIꟼꟼVꟸ (turrisia), in urna etr. n. 2438.

ΤΥΡΙΤΤΙΟΝ, Siciliae oppidum, apud Diod. Sic. XXIII, 5. Cf. TYRACINA.

ƎƆꓷVꟸ (turce), *donum*, gr. δῶρον (Orioli in *Album* XXII 279), = ƎƆꓷꟸ (trce) et ƎƆꓷʘ (thrce), contractum e ƎƆVꟼVꟸ (turuce), sive *donum dedit* (donavit), e τορεύω (Lanzi II 479 = 407; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 521), in titulis etr. n. 255, 804, 1051, 1054, 2180, 2509, 2582, 2582 bis, 2603, 2603 bis, 2614 ter. Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I rem. 342, Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1843 pg. 680, Letronne in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 226 nt. 2, Hier. Amati, Vinc. et Sec. Campanari in *Giorn. arcad.* XII 350, XXVIII 263, LXXXI 512, Migliarini *Mus. Chius.* II 232 et in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 88, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 182.

TVRMENTINI, populi Italiae inferioris, quorum meminit Plin. III, xi, 6.

ꝹMꓷVT (turms) et MMꓷVT (turms'), Ἑρμῆς (Mercurius), minus recte MꓷVꓘ (turś), contractum e ƧVMꓷVT (turmus), apud Etruscos (Gori *Mus. etr.* III 106, Passeri *Paralip.* pg. 26, Maffei *Osserv. lett.* VI 22, Lanzi I 62 nt. 2 = 48 nt. 1, II 203 = 161, Millin *Peint. de vas. ant.* pg. 39, Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1835 pgg. 124, 159, an. 1837 pg. 44, et in *Annali* XXIII = 1851 pg. 150, Secchi et Bunsen in *Annali* cit. VIII = 1836 pgg. 68, 82, 98, 170, V. Campanari in *Mem. dell'Acad. rom. d'arch.* VIII 5, Hamilton Gray *Tour* etc. pg. 55; cf. Lenormant et De Witte *Monum. céram.* II 235), in vasis graecis ꝹƎMꟼƎB et ꝹƎMꓷƎH (HEPMEꝹ). Invenitur in etruscis speculis, cum *Iunone* et *Dionysio* (n. 2139 [M]MꓷVꟸ), cum *Dionysio* et *Apolline* (n. 2471 ꝹMꓷVT), cum *Minerva* et *Hercule* (n. 2485 ƧVMꓷVT), cum *Apolline*, *Achille* et *Aiace* (n. 2499 MꓷVꓘ), cum *Iolao* et *Hercule* (n. 2498 ƧMꓷVT), cum *Perseo* (n. 296 *ter* ƧMꓷVT) et cum aliis (n. 2094 ƧMꓷVꓘ, 2144 MMꓷVT).

ƧꓯƆVMꟼVꓘ (turmucas), Ἑρμοῦ (Mercurii), genit. sg., e ƧVMꓷVT (turmus) = Ἑρμῆς, pro *Plutone* usurpatum, apud Etruscos (Raoul-Rochette et Secchi in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pgg. 277, 284, VIII = 1836 pg. 77, S. Campanari in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* VII 11 et in *Giorn. arcad.* LXXXV 145 nt. 8). In vase Volc. n. 2147: ƧꓯƆ|VMꓷVꓘ | ꓯIOИIB (hinthia turmucas) = εἴδωλον (spectrum) *Mercurii* (Plutonis).

ƧVMꓷVT (turmus), Ἑρμῆς (Mercurius), apud Etruscos, qui saepius ƧMꓷVT (turms) scripserunt. Vide ꝹMꓷVꟸ (turms).

TVRNVS, Dauni filius, rex Rutulorum, ab Aenea occisus (Liv. I 2, Virg. *Aen.* VII 56, 344, 366, VIII 1, 17, 493, 538, 613, IX 3-402, 526-593, Ovid. *Fast.* IV 879 sqq., *Metam.* XIV 451, 530, Tibull. II, v 48). Fortasse idem est ac Tyrrhenus (Niebuhr *Hist. rom.* I 63 et rem. 558).

§ 2. Turnus Herdonius, Aricinus, a L. Tarquinio Superbo interfectus (Liv. I 50 sqq.).

§ 3. Turni lacus h. e. *lacus Iuturnae* (Flor. II 12, Val. Max. I, viii 1; cf. *Turis lacus* apud Colum. X 138, et Forcell. *Lexic.* s. v. *Turnus*).

TVROCELVM, Umbriae oppidum, dictum et Netriolum (Plin. III, xix, 3).

TVRPENVS, deus apud antiquos (TVRΠENO PA[TRI]) in titulo apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1541).

TVRPIⱵIO, *Turpilios* (Turpilius), gentilitium ital., ut Ⱶ · TVRPIⱵIO · C · F, in titulo ant. (Append. n. xxxiv).

TVRΠⱵEIO, *Turpleios* (Turpilius), gentil. Tuscul. (etr. IꟻꟼVT turpli), ut ᑕ · TVRΠⱵEIO · ᑕ · F, et Q · TVRΠⱵEIO · ᑕ · F (Ritschl *De sepulcro Fur.* pg. 4 sq.), in urna n. 2720. Cf. TVRPIⱵIO, et etr. MꟼꓯIꟻꟻꟼVꟸ (turpliars').

IꟻꟼVT (turpli), *Turpleia* (Turpilia), n. pr. fem. (cf. MꟼꓯIꟻꟻꟼVꟸ turpliars'), ut IꟻꟼVT · ꟼꓯ (ar turpli) = *Arria Turpilia*, in urna Perus. n. 1816 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 208 ad n. 85).

?MꟼꓯIꟻꟻꟼVꟸ (turpliars'), in titulo Perus. n. 1815, comparandum cum gentil. TVRΠⱵEIO = *Turpilius* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 250). Vide voc. praeced.

TYRRHENI. Vide ETRVRIA.

TYRRHVS, pastor regis Latini, apud Virg. *Aen.* VII 485, 508, 532. Hinc Tyrrhidae h. e. *Tyrrhi* filii (Virg. *Aen.* VII 484, IX 28).

ꓯIƧIꟼꟼVꟸ (turrisia), *Turrisia*, n. pr. f., e τύρσις, *turris*, apud Etruscos. In operculo ossuarii Perus. n. 1817: ꓯIƧIꟼꟼVꟸ · ꓯꟻ (la turrisia) = *Lartia Turrisia*.

TVRRVS, fluvius Italiae superioris, in terra Carnorum (Plin. III, xxii, 1).

MꓷVꟸ (turs'), Ἑρμῆς (Mercurius), in etrusco speculo n. 2499 perperam pro MMꓷVT (turms'), quod vide.

TVRS-, *torrere*, radix umbrica, antiquiori orthogr. -ƧVꟸ

(tus-), sanscr. tṛiṣ (tarṣ), gr. τέρσομαι, in vocc. TVRSITVTO (V+V+ƎƧV+ tus-etutu) = *torrento*, TVRSIANDV = *torreantur*, TVRSITV = *tostu*. Cf. TVRSA, quod sequitur.

TVRSA, *Tursa*, dea (voc. sg. 1 decl.), quae appellatur IOVIA (tab. VIIa 47, 49) et ŚERFIA Cerfi Martii filia (tab. VIb 58, 61), apud Umbros (genit. TVRSAR, dat. ƎƧꓷV+ turse, TVRSE · SERFIE = ƎI8ꓷƎd : ƎƧV+ tuse śerfie, et TVRSE · IOVIE = ƎIꓛVI ƎƧV+ tuse iuvie), fortasse e rad. TVRS- vel -ƧV+ (tus-), rom. *torrere* (Lanzi II 839 = 748, Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 22, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 22 et nt. 38, Aufr. et Kirch. I 55, 110, II 265 sq., 294, 296, 365, Huschke *Die iguv. taf.* s. 291, 611, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 272). Tab. eugub. VIb 61: SERFE · MARTIE · PRESTOTA · SERFIA · SERFER · MARTIER · TVRSA · ŚERFIA · SERFER · MARTIER · FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA · POPLE TOTAR · IIOVINAR etc. = *Cerfie Martie, Praestita Cerfia Cerfi Martii, Tursa Cerfia Cerfi Martii, estote volentes, propitii pace vestra, populo civitatis Iguvinae* cet. Adde tab. VIb 58, VIIa 47, 49.

TVRSAR, *Tursae*, genit. sg. 1 decl., e TVRSA Umbrorum dea (Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 19, Aufr. et Kirch. I 55, 106, 111, II 294, Huschke *Die iguv. taf.* s. 291, 610). Tab. eugub. VIIa 46 sq.: ET · PRINVATVR · DVR · TEFRVTO · TVRSAR · ESO · TASETVR | PERSNIHIMVMO = *et privati duo a —o Tursae taciti precantor.*

ƎƧꓷVꓘ (TVRSE), *Tursae*, dat. sg. 1 decl., antiquiori orthogr. ƎƧV+ (tuse), e TVRSA, dea apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 28 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Aufr. et Kirch. I 55, 98, 111, II 286, 295, 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. VIIa 41: TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV TVRSE · ŚERFIE · ŚERFER · MARTIER · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR = *trans —am vitulas tres facito Tursae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae.* Tab. VIIa 52 sq.: EAF · ACERSONIEM | FETV · TVRSE · IOVIE · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IOVINA = *eas* (iuvencas) *Aquiloniae facito Tursae Ioviae pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.* - Antiquiorem formam ƎƧꓷVꓘ (turse, tab. eugub. IV 19), quam Grotefendius trahit ad rom. *torrere* (*Rud. l. u.* VII, 33 sq.), *turrem* = gr. τύρσιν explicat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 433).

ΤΥΡΣΗΝΟΣ, Sybarita, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267). Vide ΤΥΡΣΗΝΟΙ = Τυῤῥηνοὶ (ad voc. ETRVRIA) et IИƧꟼV+ (tursni).

§ 2. Τυρσηνὶς Συβαρῖτις, memoratur ab eodem Iambl. loc. cit.

TVRSIANDV, *torreantur* (mactentur), coniunct. praes. pass. 3 pers. pl., pro tursiandur, e rad. TVRS-, rom. *torrere*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VI 30, Aufr. et Kirch. I 55, 96, 141, II 300; cf. Lanzi I 68 = 52, 369 = 288, II 767 = 675, 839 = 748, et Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXX 299). Tab. eugub. VIIb 2: PONNE · IVENGAR · TVRSIANDV = *quum iuvencae torreantur.* - *Terreantur* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 306).

ΤΥΡΣΙΣ, *turris*, apud Tyrrhenos, teste Dionys. Halic. I 26. Vide ETRVRIA.

TVRSITV, *tostu* (incendio), subst. m. (abl. sg. 2 decl.), a particip. perf. pass. tursito, quod e rad. TVRS- = -ƧV+ (tus-), rom. *torrere* (Grotefend *Rud. l. u.* III 25, IV 23, VIII 35, Aufr. et Kirch. I 55, 98, 118, II 268, 300), in tab. eugub. VIb 60, VIIa 49. - *Terreto*, imperat. 3 pers. sg. e *terreo* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 253).

TVRSITVTO, *torrento*, imperat. 3 pers. sg., antiquiori orthogr. V+V+ƎƧV+ (tusetutu), e rad. TVRS- = -ƧV+ (tus-), rom. *torrere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 55, 98, 143, II 295; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II, 31, VI 2, Huschke *Die iguv. taf.* s. 293, 654). Tab. eugub. VIIa 51: ENOM · IVENGA · PERACRIO · TVRSITVTO = *tum iuvencas —es torrento.*

TVRSCE, *Tusco* (Etrusco), adiect. m. dat. sg. 2 decl., e tursco vel tusco, rom. *Tuscus*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 72, 98, 117, II 157; cf. Lepsius *Ueb. d. Tyrrh. Pelasg.* s. 11, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242). Tab. eugub. VIIa 12: TVRSCE · NAHARCE · IABVSCE · NOMNE = *Tusco, Narico, Iapudisco nomini.*

ꟽVꓘIƧꓷV+ (turskum), *Tuscum* (Etruscum), adiect. n. acc. sg. 2 decl., recentiori orthogr. TVSCOM, e tursko vel tusco (genit. TVSCER, dat. TVRSCE), quod a -ƧꓷV+ (turs-) vel TVS- et suff. -ko vel -co, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 98, 117, 163, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242, 615, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 272 sqq.; cf. Lanzi II 838 = 748, et Micali *Storia* etc. cap. 7 et nt. 15). Tab. eugub. Ib 17: : ꟽVꓘI‡V1ꟼI : ꟽƎꟽVИ : ꟽVꓘꓷꟼꓨꟼИ : ꟽVꓘIƧꓷV+ ꟽƎꟽVИ (turskúm naharkum numem iapuzkum numem) = *Tuscum, Naricum nomen, Iapudiscum nomen.*

IИƧꟼV+ (tursni), *Tursenii*, n. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro tursniś, in urna Perus. n. 1612. Vide ΤΥΡΣΗΝΟΣ, et cf. ꟼIИV‡ꟼV+ (turzunia).

ꟼ+ƧꟼV+ (TVṢSTA). Vide Vꟽꟼ+ƧꟼV+Ǝ (eturṣtamu) et ETVRSTAHMV.

?VꟼVꓘ (turu), in titulo Corton. n. 1034. Cf. Lanzi II 444 = 373 ad n. 413.

VꟼV+ (turu). Vide ƎИVꓘMƎИVꟼV+ (turuneścune).

8VꓷV+ (turuf), *tauros*, m. acc. pl. 2 decl., minus recte 1VꓷV+ (turup), recentiori orthographia TORV, e turo vel toro, gr. ταῦρος, rom. *taurus*, facto e stôro = sanscr. sthura, apud Umbros (Lanzi II 838 = 748, Aufr. et Kirch. I 49, 53, 88, 119, II 233,

Huschke *Die iguv. taf.* s. 208, 618). Tab. eugub. Ib 1 sq.: :V+ƎϽ:ƎIꟼVⴱ : Ǝ+ᗡꓤM | :8VᗡV+ : 8V⅃+IϽ : 8Ǝᗡ+ ꓤИIϽVꓘI ᗡƎ⅂ꓤ+V+:ƧꓤИIϽVII:Ƨꓤ+V+ :ᗡƎ⅂V⅃⅂V⅂ (tref vitluf turuf marte hurie fetu pupluper tutas iiuvinas tutaper ikuvina) = tab. VIb 43 VITLV · TORV · TRIF · FETV · MARTE · HORSE · FETV · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA h. e. *vitulos tauros tres facito, Marti Hodio facito pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina*. Tab. Ib 4 sq.: V+IƎ8 : I8|Ǝd Ǝ+ИVⴱ : ⅂VᗡV+ : ⅂V⅃+IϽ : 8Ǝᗡ+ (tref vitlup turup hunte s̓e[r]fi feitu) = tab. VIb 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · S̓ERFI · FETV h. e. *tauros tres facito, Hondo Cerfio facito.*

ƎϽVᗡV+ (turuce), δῶρον (donum), sive δώρηκε (ἀνέθηκε), apud Etruscos (Lanzi II 524 = 447 ad n. xxix; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XI pg. 339 sg., Müller *Die Etr.* I 453 sq., Hier. Amati in *Giorn. arcad.* XII 350, et Ianssen *Inscr. etr.* pg. 23), qui saepius per contractionem ƎϽᗡV+ (turce) scripserunt, in aeneo signo n. 49. Cf. Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 53.

ИVꟼV+ (turun). Vide ƎИVϽMƎИVꟼV+ (turunes̓cune).

TVRVNDA, *offa*, apud Cat. *De r. r.* cap. 89 et Varr. *De r. r.* III, ix 20.

§ 2. Libum sacrum ex farre, genus panificii, teste Varr. apud Non. XVII, 18 = pg. 552.

§ 3. Linamentum ex filis, apud Cat. *De r. r.* cap. 157.

ƎИVϽMƎИVꟼV+ (turunes̓cune), quod invenitur in cippo Perus. n. 1914 *B* lin. 10-11, turun (gr. δῶρον) escun (rom. *vescens*) agnoscit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXV 172 sg.). Alii aliter legunt et vertunt (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 114, Sec. Campanari *Tav. Perus.* pg. 58 turunes = *tauri vituli*). Cum umbr. ꙅƎᗡV+ (turcs) comparat Lepsius (*Ueb. d. Tyrrh. Pelasg.* s. 35).

⅂VꟼV+ (turup), *tauros*, in tab. eugub. Ib 4, pro 8VᗡV+ (turuf), quod vide.

-ƧV+ (tus-), radix umbrica. Vide TVRS-.

TVS, *tuus*, in titulo christ. apud Murat. 1833, 6 (SPIRITVS TVS).

TVSANIS, *Tusanius*, gentil. rom., ut T · TVSANIS A · D · III · E · O in titulo sepulcr. apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 971).

ƎƧV+ (tuse), *Tursae*, dat. sg. 1 decl., recentiori orthogr. TVRSE, e tusa vel tursa Umbrorum dea (Grotefend *Rud. l. u.* V 8 sq., Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Aufr. et Kirch. I 55, 111, II 265, 286, 295, Huschke *Die iguv. taf.* s. 291, 610). Tabula eugubina Ib 31: :ƎI8ᗡƎd:ƎƧV+:V+IƎ8:8ꓤ⅃+IϽ:8Ǝᗡ+:Ǝ+ꓤƧ:ꓤᗡ+ ƧƎI+ᗡꓤM : ƎϽᗡƎd (tra sate tref vitlaf feitu tuse s̓erfie s̓erfe marties) = tabula VIIa 41 TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV · TVRSE · S̓ERFIE · S̓ERFER · MARTIER h. e. *trans —am vitulas tres facito Tursae Cerfiae Cerfi Martii*. Tabula Ib 42 sq.: ƎIϽVI ƎƧV+ : V+ƎϽ : ƎIИVꟼƎϽꓘꓤ:Ǝᗡ+ | :ꓤϽƎϽI 8ꓤƎ

(eaf iveka tre akerunie fetu tuse iuvie) = *eas iuvencas tres Apuloniae facito Tursae Ioviae* (tab. VIIa 52 sq. EAF · ACERSONIEM | FETV · TVRSE · IOVIE · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IOVINA = *eas iuvencas Aquiloniae facito Tursae Ioviae pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina*). Cf. voc. sq.

ƎMV+ (tus̓e), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 24, cum umbr. ƎƧV+ (tuse) = TVRSE comparat Lepsius (*Ueb. d. Tyrrh. Pelasg.* s. 35). Ad gr. θύω trahit Vinc. Campan. (*Giorn. arcad.* XXXIV 210). Cf. Sec. Campan. *Tav. Perus.* pgg. 8, 53 sg. *Vovit* (posuit, dedicavit) exponit Migliarinius (*Zibaldone* mss. pg. 33). Occurrit etiam in marm. Urbevet. n. 2039.

VIƎꙅV+ (tuseiu), in tab. eugub. Ib 40, perperam pro V[+]ƎƧV+ (tusetu), quod vide.

TƎꙅVT (tuset). Vide TƎꙅVTTИꓘИᗡИ8ꟻᗡT (tribarakattuset).

V[+]ƎƧV+ (tusetu), *torreto*, imperat. 3 pers. sg. (3 pers. pl. V+V+ƎƧV+ tusetutu = TVRSITVTO), e rad. -ƧV+ (tus-) pro TVRS-, rom. *torrere*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* VII 17, Aufr. et Kirch. I 55, 98, 142, II 296 sq.). Tab. eugub. Ib 40 sqq.: : ƎИMVꓘ : ᗡƎ⅂VƧ | : VIƎƧV+ : ƎᗡϽꓤᗡƎ⅂ : ꓤꓘƎϽI :ꓤᗡ+Vⴱ|:V+V+ƎƧV+:8V+ V+ꓤƎVИIᗡ⅂:ᗡV+ᗡƎ8ꟼꓤ V+V+ꓤⴱ : ᗡꓤIИƎMⴱƎƧ VᗡV8 (iveka perakre tuse[t]u super kumne arfertur prinuvatu tuf tusetutu hutra furu sehmeniar hatutu) = *iuvencam —em torreto super —mine adfertor, privati duo torrento, infra — —are —nto* (tab. VIIa 51 ENOM · IVENGA · PERACRIO · TVRSITVTO = *tum iuvencas —es torrento*). - Ad rom. *terrere* (fugare) trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 293).

V+V+ƎƧV+ (tusetutu), *torrento*, imperat. 3 pers. pl., recentiori orthogr. TVRSITVTO (3 pers. sg. V+ƎƧV+ tusetu), e rad. -ƧV+ (tus-) = TVRS-, rom. *torrere*, Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* V 24, Aufr. et Kirch. I 52, 55, 98, 143, II 295 sq.). Tab. eugub. Ib 41: V+V+ƎƧV+ : 8V+ : V+ꓤƎVИIᗡ⅂ (prinuvatu tuf tusetutu) = *privati duo torrento.*

TVSI et tunsi, *tutudi*, e *tundo*, apud veteres. Diomed. pg. 372 = 369 P.: « tundo, tundis, tutudi et tunsi ».

TVSCANA vel Tuscania, nunc *Toscanella*, Etruriae oppidum, ad Martham fluvium (*Tab. Peuting.* segm. IV*e*). In laterc. milit. (Marini *Arvali* pg. 333): ... MENODOTIVS TVSCANA. — Tuscanienses (Plin. III, viii 3 cit. ad voc. ETRVRIA). Inscr. apud Orell. n. 99 (cf. Henzen pg. 6): D · M · | C · COPONI CRESCENTIS | DEC · TVSCANIENSIVM | QVAEST · R · P · VETER · AVG · LEG · XIII · GEMIN · SIGNIFER | B · M · FECERVNT · C · CAVIVS PRISCVS FIL | .. SCRIB · RESTITVTVS · V · A · L.

TVSCER, *Tusci* (Etrusci), genit. sg. 2 decl., e tus-co vel turs-ko (cf. TVRSCE et MVꓘƧᗡV+ turskum TVSCOM), adiect. ad Tusciam pertinens, Umbrorum

linguà (Aufr. et Kirch. I 55, 118, II 157, 255, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242; cf. Passeri *Lett. Roncagl.* XV pg. 245, Lanzi II 838 = 748). Tab. eugub. VIb 54, 59, VIIa 12, 48: TVSCER · NAHARCER · IABVSCER (VIIa 48 IAPVSCER) · NOMNER = *Tusci, Narici, Iapudisci nominis.*

TVSCIA vel Thuscia, et Tusci vel Thusci. Vide ETRVRIA, et cf. inscr. apud Orell. n. 539, 1100, 1181, 2170, 2285, 2354, 3618, 3866, Henzen n. 5121, 5130, 5580, 6183, 6904.

TVSCIANVS, n. pr. m., apud Eunop. *Vita Iuliani* pgg. 483 sq., 488 (Τουσκιανὸς) ed. Paris. 1849. Vide TVSCINVS, quod sequitur.

TVSCINVS, diminut. *Tusci.* Est n. pr. m. apud Plutarch. *Parall.* cap. 26 (Ἀπέκτεινε γοῦν Σεπτίμιος Τουσκῖνον). Vide supra TVSCIANVS.

TVSCOM, *Tuscum* (Etruscum), n. acc. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. MVKSRVT (turskum), e tus-co vel turs-ko, adiect. ad Tusciam pertinens, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 51, 55, 98, 117, II 157, Huschke *Die iguv. taf.* s. 242, 616; cf. Lanzi II 838 = 748, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 345, Grotefend *Rud. l. u.* VIII 16). Tab. eugub. VIb 58, VIIa 47: TVSCOM · NAHARCOM · IABVSCOM (VIIa 47 IAPVSCO) · NOME = *Tuscum, Naricum, Iapudiscum nomen.*

TVSCVLVM et Thusculum, Τούσκουλον (Ptol. III 1, Strab. V, III 9) vel Τοῦσκλον (Strab. V, III 9 et 12, Dionys. Halic. V 36, 76, Plutarch. in *Cat. min.* I 1) et Τύσκλον (Dionys. Halic. X 22), nunc *Frascati*, Latii oppidum (Liv. I 15 sq., III 18 sq., 23, 42, VI 26 sq., 33, 36, XXVI 9, Cic. *De leg. agr.* II 35, *De div.* I 44, *pro Font.* cap. 14, *pro Planco* cap. 8, *De rep.* I 1, Suet. in *Galba* capp. 4, 18, *De ill. gramm.* cap. 16, Horat. *Epod.* I 29, Tacit. *Ann.* XI 24, Iul. Obseq. *De prodig.* n. 55), a Latino Silvio conditum (Diod. Sic. VII, III *a* 7), sive potius a Telegono Ulyssis et Circes filio (Horat. *Od.* III, XXIX 8, Stat. *Silv.* I, III 83, Sil. Ital. VII 692, XII 535). Fest. *Qu.* XV 30 pg. 355 (Paul. pg. 354): « Tusculum vel ab eadem causa sacrificiorum vel quod aditum difficilem habeat, id est δύσκολον ». Frontin. *De col.* pg. 238 (Lachmann): « Tusculi oppidum muro ductum. iter populo non debetur. ager eius mensura Syllana est adsignatus ». — Tusculani vel Tuscolani et Tusculi (Martial. VII, 31), gr. Τουσκλανοι (Dionys. Halic. XI 3, Plutarch. in *Cam.* XXXVIII 2) et Τυσκλανοι (Dionys. Halic. V 61, VIII 36, IX 68, X 16, 20, 43), sunt eius oppidi incolae (Plin. III, IX 11, VII, XLIV 1, Liv. III 18, 23, VI 25 sq., 33, 36, VIII 14, 37, Cic. *De off.* I, 11, *pro Planco* cap. 8, *pro Balbo* cap. 13, *De leg. agr.* III 2, Varro *De l. l.* VI 14 pg. 78, Val. Max. II, VII 6, V, II 2, VII, III 9 ext., IX, X 1, inscr. apud Orell. n. 1368, 3042, Henzen n. 5500, 5982, 7106). — Tusculanus et Tuscolanus, Tusculanensis et Tusculus, gr. Τουσκλάνος, adiect. ad Tusculum pertinentia, ut Tusculanus ager (Tacit. *Ann.* XIV 3, Varro *De l. l.* VII 18 pg. 126, et *De r. r.* I, XIV 4, Plin. XVI, XCI 1), absol. Tusculanum (Plin. II, XCVIII 2, XVI, LIX 3, Liv. III 7, Val. Max. I, IV 4, Suet. *De clar. gramm.* cap. 11, Senec. *De benef.* IV 12), gr. Τουσκουλάνον (Flav. Ios. *Ant. iud.* XVI 6 εἰς Τουσκουλάνον) et Τουσκλάνον (Plutarch. in *Pomp.* LXVII 4), ἐν Τούσκλοις (M. Antonin. I, 17), Tuscula tellus (Tibull. I, VII 57, Martial. IX 16), Tusculanus populus (Liv. VIII, 37), Municipes Tusculani (inscr. apud Orell. n. 775), Municipium Tusculum (Corn. Nep. *Cat.* cap. 1) et Municipium antiquissimum Tusculanum (Cic. *pro Planco* cap. 8), Tusculana legio (Liv. III, 18), Tusculani colles (Liv. III, 7 sq.), Tusculanus mons (Cic. in *Pis.* cap. 21), τοῦ Τουσκλανοῦ ὄρους (Strab. V, III, 9), Tusculana silex (Plin. XXXVI, XXIX, 1), Tusculana aqua (Cic. *pro Balbo* cap. 20), Tusculana arx (Liv. III, 23), Tusculana villa (Plin. XXII, VI 2, XXVI, XXIV 12, Suet. *De clar. gramm.* cap. 11), fundus Tusculanus (Varro *De r. r.* III, III, 8), Tusculani secessus (Martial. X, 30), Tuscula umbra (Stat. *Silv.* IV, IV 16), Tusculana caepa (Plin. XIX, XXXII 1 et 3), Tusculana mora (Plin. XV, XXVII 1), Tusculanenses dies (Cic. *Epist. fam.* IX, 6 = n. 446), Fortuna Tusculana (Suet. in *Galba* cap. 18), Tusculana sacra (Varr. *De l. l.* VI, 16 pg. 79), sodalis SACROR · TVSCVLANOR · (Orell. n. 2183 = 3905), sacerdos TVSCVL · fanitalis (Mommsen n. 4990; cf. Henzen n. 5982), L. Mamilius Tusculanus (Liv. III, 19). Inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 1201: [PA]ꓘE | TVSCOLANA | SACRA. Alia apud eund. n. 1200:

IVNONE
ꓘOVCINA SACRA
TVSCOLANA

— Tusculanum sc. rus aut praedium, villa Anicii (Cic. *Ep. ad Q. fr.* III, 1 = n. 146), Balbi (Cic. *ad Att.* VII 7 = n. 298), Bruti (Cic. *Orat.* cap. 31, *Brut.* cap. 87), M. Tullii Ciceronis (Cic. *Ep. fam.* VII 23 = n. 124, *ad Att.* I 10 = n. 6, II 1 = n. 26, IV 2 = n. 88, Senec. *De brev. vitae* V 6, Plin. XXII, VI 2), Q. Ciceronis (Cic. *ad Att.* I 14 = n. 19), C. Iulii Caesaris (Cic. *De orat.* II, 3), Catulli et Metelli (Cic. *Verr.* II, IV, 57), Crassi (Cic. *ad Att.* IV 16 = n. 149), Gabinii (Cic. *pro domo* cap. 47), Hortensii (Plin. XXXV, XL, 6), Laelii (Cic. *De orat.* I, 62), Lentuli (Cic. *Ep. fam.* V 15 = n. 569), Luculli (Cic. *De fin.* III 2, Varro *De r. r.* III, IV 3), Q. Metelli (Cic. *pro Balbo* cap. 25), Plinii (Plin. *Epist.* IV 13, V 6), Pompeii (Cic. *Phil.* XIII, 5), M. Scauri (Cic. *pro Caec.* cap. 18), Varronis (Cic. *Ep. fam.* IX 1 = n. 431).

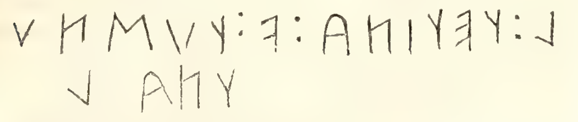
§ 2. Oppidum ad Benacum lacum, cuius incolae Tusculani memorantur in inscr. apud Orell. n. 2183 = 3905.

AИƧVT (tusna), in etr. speculo n. 2494 bis.

IƎИƧV✝ (tusnei), *Tusenia*, n. pr. f., fortasse e VИMV✝ (tuśnu), in operc. ossuarii Clus. n. 740 bis. Tusanis pro Tusanius est gentilitium rom. (vide TVSANIS).

VИMV✝ (tuśnu), *Tusenius* (?), gentil. sive cognom. etr. (cf. IƎИƧV✝ tusnei), unde ⅃AИYVИMVY (tuśnutnal), in titulis sepulcr. n. 659 bis, 1023, 1208, 1498. Cf. ƧAИƧY✝Ǝ> (cetusnas).

⅃AИYVИMVY (tuśnutnal), *Tusentiniâ* (?), n. pr. f. abl. sg., e VИMV✝ (tuśnu) = *Tusenius* (cf. IƎИƧV✝ tusnei, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 8, *Inscr. etr.* pg. 154). Urna etr. n. 216: « l. tetina v. tuśnutnal » = *Lars*

Tetinius Velii filius *Tusentiniâ* natus. Cf. Lanzi II 435 = 364 ad n. 370.

IOϘVMV✝ (tuśurthi). Vide ϘIOϘVƧY✝ (tusurthir).

IIOᗡVMVY (tuśurthii). Vide ϘIOϘVƧY✝ (tusurthir), quod sequitur.

ϘIOϘYƧY✝ (tusurthir) vel IOᗡVMV✝ (tuśurthi) et IIOᗡVMVY (tuśurthii), *uxor* (?), apud Etruscos, in urnis bisomis n. 1246, 1247, et in lapide n. 2003 (cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 139 ed. 2.ª et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 18 sg.).

TVSVS, *tunsus*, apud Plin. XXXVI, LXII 1, Vitruv. II 5, Pallad. I, IX 5, Veget. *Veter.* I, XVI 5, II, X 6, Appul. *Herbar.* 28. Cf. Cassiod. pg. 2291 P.

-✝V✝ (tut-), radix umbr. Vide TVD-.

A✝V✝ (tuta), *civitate*, subst. f. abl. sg. 1 decl., recentiori orthogr. TOTA (genit. ƧA✝V✝ tutas = TOTAR, dat. Ǝ✝V✝ tute = TOTE), e rad. tuv-, *crescere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 98, 111, 157, II 45, 364, Huschke *Die iguv. taf.* s. 58, 611). Tab. eugub. I a 5, 8, 12, 15, 19, 21, 25, 29, 31, I b 2: AИIƆVꓘI:ᗡƎ⅃A✝V✝ (tutaper ikuvina), tab. I b 5, III 29 sq. AИIƆVII:ᗡƎ⅃A✝V✝ (tutaper iiuvina) et tab. III 24 AИIƆVII:Ǝ⅃AYVY (tutape iiuvina), recentiori orthogr. TOTAPER · [I]IOVINA (tab. VI a 23, 25, 34, 35, 43, 45, 53 sq., 55, 58, VI b 1, 3, 6, 7, 9, 15, 19, 22, 26, 28, 35, 43, 45, VII a 3 sq., 6 sq., 9, 10, 19, 21 sq., 24, 26, 32, 35, 37, 41, 53) = *pro civitate Iguvina*.

§ 2. *Civitatem*, acc. sg., pro tutam, = TOTA pro TOTAM (Aufr. et Kirch. I 110, Huschke s. 610). Tab. eugub. I b 16: Ǝ✝AИIϘA✝ A✝V✝:VMA✝ƧϘV✝Ǝ (eturstamu tuta tariṇate) = *ex—actor civitatem Tadinatem*.

TYTAΛIOI, populi Ital. infer. (genit. pl. TYTAΛIΩN), in marmore Frentano apud Boeckh n. 5878 lin. 11.

TVTANVS, deus apud Romanos, idem ac Hercules. Non. I 242 = pg. 47: « Tutanus deus, a *tutando*. Varro Hercules ruam fidem: Noctu Annibalis quum fugavi exercitum, Tutanus, hoc Tutanus Romae nuncupor, Hac propter omnes, qui laborant, invocant ».

Ǝ⅃AYVY (tutape), in tab. eugub. III 24, pro ᗡƎ⅃AYVY (tutaper), quod sequitur.

ᗡƎ⅃AYVY (tutaper), *pro civitate*, Umbrorum linguâ. Vide A✝V✝ (tuta) et ᗡƎ⅃ (PER).

ƧA✝V✝ (tutas), *civitatis*, subst. f. genit. sg. 1 decl., recentiori orthogr. TOTAR, e A✝V✝ (tuta) = TOTA, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, 104, 106, 111, II 45, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. I b 2, 5: ƧAИIƆVII : ƧA✝V✝ : ᗡƎ⅃V⅃⅃V⅃ (pupluper tutas iiuvinas) = tab. VI b 43, 45: POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR h. e. *pro populo civitatis Iguvinae*.

ƧAYVY (tutas), *tutas*, indicat. praes. 2 pers. sg., ab antiquo *tuto -as*, Tuscorum linguâ (Vermigl. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1840 pg. 140, *Giorn. scient. lett.* an. 1840 pg. 87, Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 181), in duabus ocreis Perus. n. 1928.

Ǝ✝V✝ (tute), *civitati*, subst. f. dat. sg. 1 decl., recentiori orthogr. TOTE, e A✝V✝ (tuta) = TOTA, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 111, II 45, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 20, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. I b 13: :Ǝ8Ǝ✝ : MAƆƧƎ✝ : MA8ᗡA⅃ V✝A⅃⅃Ǝ✝Ƨ : ꓘƎMVИƎ ƎИIƆVꓘI : Ǝ✝V✝ (enumek steplatu parfam tesvam tefe tute ikuvine) = *tum stipulator parram —am tibi, civitati Iguvinae*.

ƎTVT (tute), Τυδεὺς (Tydeus), filius Oenei regis Calydoniae, in gemmis etr. n. 1070, 2155, 2544 sq., et in speculo Volc. n. 2152.

TVTELINA et Tutilina, dea apud Romanos (Macrob. *Saturn.* I 16, Tertull. *De spect.* cap. 8; cf. Plin. XVIII, II, 2), quam frumentis collectis atque reconditis, ut tuto servarentur, praeposuerunt (August. *De civ. Dei* IV, 8).

§ 2. Alia est Tutilina, a tutela urbis Romae dicta. Varro *De l. l.* V, 163 pg. 64: « ... ligionem Porcius designat, quom de Ennio scribens dicit eum coluisse Tutilinae loca ». Id. apud Non. I 243 = pg. 47: « Non Tutilinam, quam ego ipse inveco, quod meae aures abs te obsidentur ».

§ 3. Τουτήλας βωμός, in Corsica, apud Ptol. III, 2.

ᗡƎ✝V✝ (tuter). Vide voc. sq.

ƎᗡƎ✝V✝ (tutere) et ᗡƎ✝V✝ (tuter), in numis n. 84, ad Tuder pertinentibus. Vide TVDER.

TVTIA, fluvius Latii, apud Liv. XXVI, 11.

TVTIENSES, populi Latii veteris, apud Plin. III, IX, 16.

TVTICVM et Aequum Tuticum vel Equum Tuticum Τούτικον (Ptol. III, 1), Samnii oppidum (Serv. ad Virg. *Aen.* VIII 9 « Aequumtuticum »; *Tab. Peuting.* segm. VI *a* « Aequo tutico »; Antonini *itiner.* pgg. 112, 115 « Equum tuticum »), a Diomede conditum (Serv. loc. cit. et Schol. ad Horat. *Sat.* I, V 87), quod Equum magnum dicitur in *Itiner. hierosol.* pg. 610. et Τούξιον μητρόπολις Σαυνιτῶν a Dositheo (Plutarch. *Parall.* n. 37 cit. ad voc. TVXIVM). Cf. Schoemann *Opusc. acad.* III, 425.

TVTICVS, *urbicus*, adiect. samnit., antiquiori orthogr. ꙅꓘꟷTƎVT (túvtiks), quod vide.

TVTILINA. Vide TVTELINA.

?IƎИI+V+ (tulinei), *Tulinia*, n. pr. f., pro IƎИ+V+ (tutnei), in urna Clus. n. 501 bis *d*.

TVTINI, populi Calabriae, apud Plin. III, xvi, 7.

ИTVT (tutn), *Tutiniâ*, n. pr. f. pro ⅃AИ+V+ (tutnal), in operc. ossuarii Clus. n. 562 bis *b*.

AИ+V+ (tutna), *Tutinius*, gentil. etr. = MAИ+V+ (tutnaś), unde IƎИ+V+ (tutnei) et AƧAИ+V+ (tutnasa), A+IИ+V+ tutnita (cf. IƎИI+I+ titinei, IИITIT titini, IƎИ+I+ titnei et IƎИV+I+ titunei). In titulis sepulcr.: AИ+V+ : OA (ath tutna, n. 743 bis) = *Attius Tutinius*; ?AИ+V+ : ꟼA (ar tutna, n. 497) = *Arrius Tutinius*; AИ+V+ : OИꟼA (arnth tutna, n. 744) = *Aruns Tutinius*; AИ+V+ : ⅃Ǝ (vl tutna, n. 1039) = *Velius Tutinius*. — Tutinius est gentilitium rom. in inscr. apud Fabr. cap. vi n. vii et x pg. 446, Murat. 1504 6, Doni cl. xviii n. 5 pg. 458, Marini *Arvali* pgg. 185, 306.

§ 2. *Tutinia*, n. pr. f., in titulo etr. n. 741.

⅃AИ+V+ (tutnal), *Tutiniâ*, n. pr. f. abl sg., contractiori forma ⅃И+V+ (tutnl), e IƎИ+V+ (tutnei), apud Etruscos, in nonnullis titulis sepulcralibus n. 156, 270, 501 bis *b* et *c*, 585-587, 592, 594, 601 bis *e*, 705, 1754, 1812, 2571 bis.

MAИ+V+ (tutnaś), *Tutinius*, gentil. etr., = AИ+V+ (tutna), ut MAИ+V+ : Ǝ>ꓷA⅃ (larce tutnaś, n. 754) = *Larcius* (Lars) *Tutinius*; et MAИ+V+ : ƎAↃ : O⅃ (lth cae tutnaś, n. 616) = *Lars Caius Tutinius*.

AƧAИ+V+ (tutnasa), *Tutinii uxor*, cognom. fem. etr., e AИ+V+ (tutna). In lapidibus sepulcr.:

AƧAИ+V+ : I⅃ƎΘ (heli tutnasa, n. 605) = *Helia Tutinii uxor*.

AƧAИYVY : IƎИ⅃Ƨ1VↃ : IOꟼA⅃ (larthi cupslnei tutnasa, n. 638 bis) = *Lartia Cupiennia Tutinii uxor*.

AƧAИ+V+ : AIꟼIↃƧ : IƎИOƎ1 : AИAO (thana pethnei sciria tutnasa, n. 517-518) = *Tannia Petinia Sciria Tutinii uxor*.

AƧAИ+V+ : IƎИA+ƎƎ : AIИAO (thania vetanei tutnasa, n. 1018) = *Tannia ..... Tutinii uxor*.

AƧAИ+V+ · IƎИIꟽIƎ · AIИAO (thania vipinei tutnasa, n. 1877) = *Tannia Vibennia Tutinii uxor*.

AƧAИ+V+ · I+AИIꟼV · AИAO (thana urinati tutnasa, 1883) = *Tannia Urinatia Tutinii uxor*.

Adde inscr. n. 631, 829, 888 bis.

IƎИ+V+ (tutnei), *Tutinia*, familiae etr. nomen = IИ+V+ tutni (abl. ⅃AИ+V+ tutnal), pro ?IƎИI+V+ (tutinei), fortasse idem ac IƎИ+Ǝ+ tetnei (pro IƎИI+Ǝ+ tetinei) et IƎИ+I+ titnei (pro IƎИI+I+ titinei), e AИ+V+ (tutna). In titulis sepulcr.:

IƎИ+V+ : OA (ath tutnei, n. 743) = *Attia Tutinia*.

IƎИ+V+ : AИAO (thana tutnei, n. 751, 753) } = *Tannia Tutinia*.
IƎИ+V+ : AIИAO (thania tutnei, n. 501) }

IƎИ+V+ : A8 (fa tutnei, n. 749) }
IƎИ+V+ : I+ƧA8 (fasti tutnei, n. 752) } = *Fausta Tutinia*.
IƎИ+V+ · AI+ƧAΘ (hastia tutnei, n. 750) }

IƎИ+V+AI⅃ƎƎ (velia tutnei, n. 492) = *Velia Tutinia*.

Adde inscr. n. 925, 925 bis, 742, 745.

IИ+V+ (tutni), *Tutinia*, n. pr. f. = IƎИ+V+ (tutnei). In titulo Clus. n. 746: IИ+V+ : OA (ath tutni) = *Attius Tutinius*. Adde inscr. n. 748.

§ 2. *Tutinius*, fortasse pro tutnis, in titulo Clus. n. 747.

A+IИ+V+ (tutnita), in marm. Tudert. n. 91 (cf. IИ+V+ tutni).

⅃И+V+ (tutnl), *Tutiniâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ⅃AИ+V+ (tutnal). Urna Clus. n. 516: « lth fraucni tutnal »

:⅃И+V+:IИↃYAꟼ8:O⅃

= *Lartia Fruginia Tutiniâ* nata.

?VИ+V+ (tutnu), in operc. ossuarii Perus. n. 1818. Cf. AИ+V+ (tutna) et IƎИ+V+ (tutnei).

TVTO -as, *tutor -aris*, apud antiquos (Pacuv. vs. 298, Naev. vs. 21, Pompon. vs. 107, Plaut. *Merc.* V, ii 22, *Amph.* II, ii 20), sicut Tuscorum linguâ ƧAYVY (tutas) = *tutas* (tutaris).

TVTVNVS, deus apud veteres, idem qui Priapus (August. *De civ. Dei* IV 11 pg. 142). Arnob. IV, 7 pg. 140: « Etiamne Tutunus, cuius immanibus pudendis, horrentique fascino, vestras inequitare matronas, et auspicabile ducitis, et optatis ». Cf. Salmas. *Plin. exerc.* pg. 219, et vide MVTVNVS.

[-Ǝ]V+ (tuv-) et TO[V-], *crescere*, radix umbrica, in voc. A+V+ (tuta) = TOTA h. e. *civitas*, unde adiect. todco = *urbicus* (TODCEIR, TODCOME). Vide voc. sqq.

-ƎVT (túv-) et -ƎVT (tuv-), *crescere*, recentiori orthogr. TOV- et TΩC-, radix samnitica (umbr. [-Ǝ]VT tuv- et TO[V-]), in voc. TOVTO (gr. literis TΩCTO) = *urbs*, *civitas*, unde adiect. ꙅꓘꟷTƎVT (túvt-iks) = TVTICVS h. e. *urbicus*, *publicus*.

ƎVT (túv) et ƎVT (tuv), *tuticus* (urbicus, publicus), adiect. pro ꙅꓘꟷTƎVT (túvtiks), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 304). In titulis Pompeianis n. 2786-2788: ƎVT · ЯƎꟽ (med túv) = ƎVT · ЯƎꟽ (med tuv, n. 2732 bis) h. e. *meddix tuticus*.

AƎV+ (tuva), *duo*, adiect. numer. acc. n. (8V+ tuf = DVF h. e. *duos*, ƎƎV+ tuve et ƧƎƎVY tuves = *duobus*), e V+ (tu), recentiori orthogr. DV = *duo*, apud Umbros (Lanzi I 354 = 276, II 839 = 748, Müller *Die Etr.* I 52, Grotefend *Rud. l. u.* IV 26, VIII 33, Mommsen

in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 425, Aufr. et Kirch. I 55, 58, 131, II 373, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632). Tab. eugub. IIa 27: AO83✝ : AƎVꟻ et III 32, 34 AO83Ɐ : AƎVⱯ (tuva tefra) = *duo —a* (sacrificia). Cf. tab. IV 2 AO83ⱯAIIOⱯ (triia tefra) = *tria —a* (sacrificia).

TVVA, perperam in tab. eugub. VIa 42 pro TVA = *tuâ*.

ƎƎVꟻ (tuve), *duabus* (?), adiect. numer. fortasse pro ƧƎƎVꟻ (tuves), e Vꟻ (tu) = *duo*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 26, VIII 23, Aufr. et Kirch. I 55, 58, 131, II 386 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 632), in tab. eugub. IIa 33.

ƧƎƎVⱯ (tuves), *duobus*, adiect. n. abl. (cf. ƎƎVꟻ tuve), e VⱯ (tu) = *duo*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VIII 33, Aufr. et Kirch. I 55, 58, 100, 131, II 357, 370, 386, Huschke *Die iguv. taf.* s. 632; cf. Lanzi II 839 = 748), in tab. eugub. III 19 (vide ƧƎИƧƎ⊗A ahesnes).

ƧKIꓕƎVT (túvtíks) et tuticus, *urbicus*, *publicus*, per compendium ƎVT (túv) et T, adiect. samnit. (volsc. TOTI<V, umbr. todco et totco), e TOVTO et TΩCTO, umbr. AꟻVꟻ (tuta) et TOTA = *civitas* (Lepsius *Inscr. umbr. et osc.* pg. 10, Grotefend *Rud. l. u.* VI 10 et *Rud. l. o.* pg. 15, Peter *Sprache und schrift* etc. s. 47, 215 sq., Klenze *Phil. abhandl.* s. 34, Schoemann *Opusc. acad.* III 415 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* pg. 304, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 61, 65, 68 anm. 2, 86, 100, II 48, 75, Quaranta *Di una inscr. osca* pg. 44, Huschke *Die osk.* etc. s. 93), ut ƧKIꓕƎVT ƧIЯЯƎꟽ (meddís túvtíks, n. 2873bis), ƎVT · ЯƎꟽ (med túv. n. 2786-2788) et ƎVT · ЯƎꟽ (med tuv, n. 2732bis), T · ЯTƎꟽ (metd t., n. 2872) et · T · ꟽ (m. t. n. 2874, M · T n. 2871) h. e. *medixtuticus* (Liv. XXIII 35, XXIV 19, XXVI 6) vel meddix tuticus (Fest. *Qu.* XIV 14 pg. 309), summus Oscorum magistratus. Cf. TVTICVM.

TΥΧΗ, Syracusarum pars, apud Diod. Sic. XI 68, et Plutarch. in *Marc.* XVIII 6. Vide SVRACVSAE.

ↆꟻ (tch), *Tarquia* (?), praen. f., fortasse pro IↆꟼAⱯ (tarchi), ut IꟻƎꟻ · ↆT (tch veti, n. 1154) = *Tarquia Vetia*.

TΩC-, *crescere*, radix samnitica. Vide -ƎVT (túv-).

TΩCTO, *civitas*, subst. f nominat. sg. 1 decl. = TOVTO, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 304, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 115, Huschke *Die osk.* etc. s. 311; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pg. 22 sq.). In titulo n. 3063 lin. 4: TΩCTOMAMEPTINO (τωυτο μαμερτινο) = *populus Mamertinus* (Mommsen op. cit. s. 193, Huschke op. cit. s. 215).

V

V et Y, in numis Italiae infer. apud Carelli tab. LXVIII n. 21, CLXXXVIII n. 8, CCI n. 13.

V, in numis etr. n. 296, 2458, 2460, 2462, et in vase n. 2242.

§ 2. Λ in titulis sepulcralibus est nota numeralis, = rom. V (quinque).

ꟻ (v) et F (v), in numis etr. n. 290, 2093, 2458-2460, 2463.

V·, *Vibius*, praen. umbr. = mars. et marruc. V·, samnit. Ǝ (v), ut C · V · VISTINIE = *Caii Vibii* fil. *Vistinii* (Caii Vistinii Vibii f.) et T · V · VOISINER = *Titi Vibii* fil. *Voisieni* (Titi Voisieni Vibii f.), in lapide n. 84 (Aufr. et Kirch. II 391 sq.). Cf. V · VOLSIENVS in tit. Asisin. apud Grut. 167, 8.

§ 2. V, nota numer. (= etr. Λ, rom. V), *quinque*, in tab. eugub. Vb lin. 10 (VI), lin. 12 (V), lin. 13 sqq. et 17 (VI), lin. 17 (VIIS), lin. 17 (XV).

ꟻ (v), *Velius*, praen. etr., pro ⅃Ǝꟻ (vel), ex. c.:

ƎƆIꟼVO · ꟻ (v. thurice) = *Velius Thuricius*.

ƎИƆƎ⅃ · ꟻ (v. lecne) = *Velius Licinius*.

ƧVƆVꟼA · ꟻ (v. apucus) = *Velius Apicius*.

Ǝ · ƧAИOƎ⅃A (alethnas v.) = *Aletinus Velius* (Velius Aletinius).

VƧVƆ · ꟻ (v. cusu) = *Velius Cusius*.

VƧIꟻV⅃ · ꟻ (v. luvisu) = *Velius Luvisius*.

I⋇[A]Ɔ · ꟻ (v. cazi) = *Velius Cassius*.

Cf. inscr. n. 214, 288 IꟻƎꟻ · Ǝ (v. teti) = *Velius Titius* sive *Velia Titia;* n. 2032ter*c*; n. 314*A* lin. 6 AИƧV⅃Ǝꟻ · ꟻ (v. velusna) = *Velius* seu *Velia Volusenna*.

§ 2. *Velii*, genit. sg., pro MV⅃Ǝꟻ (velus), ex. c.:

ꟻ · IƧƆA · OИꟼA (arnth acsi v., n. 1114) = *Aruntia Axia Velii* filia.

Ǝ · AИƆIƎƆ · A (a. ceicna v., n. 325bis*a*, *c*, *d*) = *A. Caecina Velii* fil.

ꟻ · ƎИƆƎ⅃ · ꟻ (v. lecne v., n. 253) = *Velius Licinius Velii* filius.

ꟻ · VƧIꟻV⅃ · ꟻ (v. luvisu v., n. 330 sq.) = *Velius Luvisius Velii* filius.

ꟻ : AИIИƎИ : Ч (l. tetina v., n. 216) = *Lars Tetinius Velii* filius.

ꟻ · AИƧVЧƎꟻ · ꟻ (v. velusna v., n. 314 *A* lin. 6) = *Vel. Volusenna Velii* fil.

Adde inscr. n. 169, 1055 lin. 1, 2620.

§ 3. *Velia*, praen. f., pro ЧƎꟻ (vel), IЧƎꟻ (veli), AIЧƎꟻ (velia), ex. c.:

AИƆIƎƆ · ꟻ (v. ceicna, n. 325 bis *f*) = *Velia Caecina*.

IꟊИIꟻƆ · ꟻ (v. cvinti, n. 1051 sq.) = *Velia Quintia*.

IИIƆƧƎЧ · Ɔ (v. lescini, n. 175) = *Velia Licinia*.

IИЧVƧ · ꟻ (v. supni, n. 314 *A* lin. 1-4) = *Velia Supunnia*.

Cf. inscr. n. 214 et n. 288 (IꟊƎꟊ · Ɔ v. teti), n. 314 *A* lin. 7 (AИIVЧ · ꟻ v. puina), n. 314 *A* lin. 6 (AИƧVЧƎꟻ · ꟻ v. velusna).

V ·, *Vibius*, praen. marsic. et marruc. = samnit. Ɔ (v), ut V · ΛΙΙΙΙS (v. alies, n. 2893) = *Vibius Allius* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 342) et V · ATIII (v. atie?, n. 2742) = *Vibius Attius* (cf. Mommsen op. cit. pg. 345).

Ɔ (v), *Vibius*, praen. samnit., pro ƧIꓭIꟻƆ (viibis), ex. gr.

ƧИЯΘIЯИИ · Ɔ (v. aadirans, n. 2791) = *Vibius Adiranus*.

.... ИЧꓭ · Ɔ (v. bla...., n. 2802 bis *b*) = *Vibius Blattius*.

ƧIIЯIΠVΠ · Ɔ (v. púpidiis, n. 2786 sq.) = *Vibius Popidius*.

ƧIIƆИИƆ · Ɔ (v. vaaviis, n. 2082 bis *a*) = *Vibius Gavius*.

ƧꟊIKIИꟊƆ · Ɔ (v. viinikiís, n. 2791) = *Vibius Vinicius*.

§ 2. *Vibii*, genit. sg., ut Ɔ · ƧꟊIΘIЯИИ · ΘИ (mr aadiriís v., n. 2796) et Ɔ · ƧIIΘꟊЯИИ · ΘИ (mr aadíriis v., n. 2795) = *Mara* vel *Marius Adirius Vibii* fil.; Ɔ · ƧИЯΘIЯИИ · Ɔ (v. aadirans v., n. 2791) = *Vibius Adiranus Vibii* filius; Ɔ · ƧIIЯIΠVΠ · Ɔ (v. púpidiis v., n. 2786 sq.) = *Vibius Popidius Vibii* filius.

ꟻ (v), in titulo Pompeiano n. 2797.

V́ (ú), in lucerna Hercul. n. 2784 bis.

Aꟻ (va), *Faustus* (?), praen. etr., fortasse pro A8 (fa), ut ƧAИꟊPAT · Aꟻ (va tarchnas) = *Faustus Tarquinius*, in titulo sepulcr. n. 2365, nisi legendum av tarchnas (Aulus Tarquinius). In vase etr. n. 2246: FAΛΠII (va ape?) = *Faustus Apius* (?).

§ 2. *Fausta* (?), praen. fem. pro IꟊƧA8 (fasti), ut IꟊƎꟻ Aꟻ (va veti, n. 1416) = *Fausta Vettia* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 86 sg.).

§ 3. Aꟻ (va), in vase etr. n. 2234.

?AV (ua), in urna etr. n. 268.

ЧAAV (uaal), *Valerius* (?) sive *Vaala* (?), n. pr. m., in titulo etr. n. 1982 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 152 ad n. 14).

VAALA, *Vala* (Valla), cognom. rom. (Horat. *Epist.* I, xv 1, Vell. Paterc. II 119; cf. Plin. VII, LIV 5), ut C · NVMONIVS · VAALA in numis argent. apud Cohen *Méd. consul.* pl. xxx n. 1 sq.

ИIИVИИИƆ (vaamunim), *Victoriam*, acc. sg., in columnis tophaceis Pompeianis n. 2803 (Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 11 = xxxiv). Vide VACVNA.

VAARIVS, *Varius*, gentil. rom., e VAARVS = *Varus*, antiquo scribendi more (etr. MIЯꓭAꟻ vahriś; cf. Garrucci *Segni delle ant. lapidi* pg. 18), ut Q · VAARIVS · C · C · L · NICEPOR et VAARIA · C · C · L · PAMPHILA (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1489), et C · VAARIVS STEPHANVS (Reines. cl. xvii n. 129 pg. 850).

VAARVS, *Varus*, cognom. rom., unde gentil. VAARIVS pro *Varius*, antiquo scribendi more, ut L · BETILIENVS · L · F · VAARVS, in tit. Aletr. lin. 1 (Append. n. xl), et N · DECVMIVS · N · F · COL · VAARVS (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1052 = Murat. 696, 2).

ƧIIƆИИƆ (vaaviis), *Gavius*, gentil. samnit., ut mihi videtur, pro ƧIIƆИИ> (gaaviis) = <ИCIIS (gaviis), ut ƧIIƆИИƆ · Ɔ (v. vaaviis) = *Vibius Gavius*, in tegula Pomp. n. 2802 bis *a* (cf. Fiorelli *Giorn. degli scavi di Pompei* an. 1861 pg. 25).

VAGIENNI seu Vagenni et Bagienni, Βαγιένοι (Ptol. III 1 codd. Βατιενῶν), populi Italiae superioris (Plin. III, vii 3, xx 2, xxiv 3, Vell. Paterc. I 15 « in Bagiennis », al. *Baciennis* et *Vagiennis;* Varro *De r. r.* I, li 2 « in Bagiennis », al. *Bagienis;* Sil. Ital. VIII, 605 « Vagenni », al. *Vageni*, *Bageni* et *Bareni; Tab. Peuting.* segm. II *e-f* perperam *Bagitenni*). Plin. III, xxiv, 3: « ex Caturigibus orti Vagienni Ligures, et qui Montani vocantur ». Sil. Ital. loc. cit.:

« Tum pernix Ligus, et sparsi per saxa Vagenni
In decus Hannibalis duros misere nepotes ».

Eorum urbs primaria fuit Augusta Vagiennorum (Plin. III, vii 3) vel Bagiennorum (inscr. apud Orell. n. 76, Henzen n. 5106, 5108) et Baggiennorum (Durandi *Dissertazione sulle antiche città di Pedona* etc. pg. 90, Vernazza *Rom. litt. monum. Alb. Pomp.* pg. 4), Αὐγοῦστα Βαγιενῶν (Ptol. III, 1), COLONIA · IVLIA · AVGVSTA · VAGIENNORVM, cuius vestigia manent in loco qui dicitur *La Roncaglia* prope oppidum *Bene*, olim *Benne*, et in antiquis chartis *Bagiennis*, *Baiennis*, *Baienne*, *Baenne* et *Baennis* (I. F. Muratori *Sito dell'antica città capitale dei Vagienni* mss.). In marm. Italiae superioris: IVLIO · LVCIO · VIARIO · L · F · AED · PEDONAE · ET · COLONIAE · BREDVL · AVGVSTALI · COLONIAE · IVLIAE · AVGVSTAE · BAGIENNORV · CVRATORI · REIPVBLICAE · BAGIENN · (Durandi *Piem. Cisp. ant.* pg. 180); M · I · VIARIO · IVLII · LVCII · F · CAMIL · AEDILI · COLONIAE · IVLIAE · AVGVSTAE BAGIENNORVM · QVAESTORI · BAGIEN · (Durandi op. cit. pg. 181); et P · CASTRICIVS · P · F · SECVNDVS PONTIFEX · AVG · BAG · VI VIR · AVG · POL-

LENTIAE (Durandi *Dissert.* cit. pg. 77). Inscr. apud Kellermann *Vig. rom. laterc.* n. 188 (Orell. n. 3070): D · M | L · AVRELIVS · L · FIL | CAMILIA · FIRMVS | BAGENNIS · MIL · COH | XI VRB · 7 · NIGRINI | VIX · ANN · XL · MIL · AN · XX | TESTAMENTO · PON | IVSSIT. — Vigenna est Galliae oppidum in *Tab. Peuting.* segm. II*a*.

VAGITANVS, deus, qui infantum vagitibus praesidet (August. *De civ. Dei* IV, 8). Vide VATICANVS.

VAGOR, *vagitus*, apud antiquos (Paul. pg. 374, Non. II 899 pg. 184). Fest. *Qu.* XVI, 25 pg. 375: « Vagorem pro *vagitu*, Ennius li. XVI [vs. 408]: *qui clamor oppugnantis vagore volanti.* Lucretius li. II [vs. 576]: *Et superantur item: miscetur funere vagor* ».

VADIMONIS lacus, Ὀάδμων λίμνη (Polyb. II, 20: περὶ τὴν Ὀάδμονα λίμνην), *lago di Vadimone*, nunc *Bagnaccio* et *Naviso* appellatus, in Etruria (Liv. IX 39, Flor. I 13, Plin. Iun. *Epist.* VIII 20, Senec. *Nat. quaest.* III, XXV 6; cf. Orioli in *Bibliot. ital.* XI 189-198, XIV 35-44). Plin. II, XCVI, 2: « In Vadimonis lacu, et ad Cutilias aquas, opaca silva, quae numquam die ac nocte eodem loco visitur ».

VAENE, *bene*, adverb. Vide voc. sq.

VAENEMERENS, *benemerens*, adiect. Tit. sepulcr. apud Lupi pg. 154: VRBICA · PROBATA | VAENEME.

VAFELLVS, diminut. a *vafro* (Paul. pg. 7 cit. ad voc. ALTELLVS).

VAHA, *vah*, interiectio (Priscian. pg. 20 = 548, 48 = 570 P., Prob. pg. 1430 P.), apud Plaut. *Cas.* IV, IV, 25.

MIꟼ8Aᖷ (vahris), *Varii*, n. pr. m. genit. sg. = MƎIꟼAᖷ varies (rom. VAARIVS e VAARVS), unde MIИVꟼ⊗Aᖷ (vahrunis), apud Etruscos (Conestabile *Monum. del Palazz.* pg. 171). Operculum ossuarii Perus. n. 1831: MIꟼ8Aᖷ · IИƎ[ᖷ] · IO⅃AИ (larthi veli vahris) = *Lartia Velia Varii* uxor.

MIИVꟼ⊗Aᖷ (vahrunis), *Varonii*, n. pr. m. genit. sg., e vahro (MIꟼ8Aᖷ vahris = MƎIꟼAᖷ varies) pro varo (VꟼAᖷ varu, MIꟼAᖷ varis), apud Etruscos. Tit. Perus. n. 1518: MIИVꟼ⊗Aᖷ : IƧƎ⅃A : AI⅃IƎᖷ (veilia alesi vahrunis) = *Velia Alesia Varonii* uxor. Gentil. *Apronius* vel *Afronius* agnoscit Vermigliolius (*Inscr. per.* pg. 310 ad n. 366).

OAᖷ (vath), *Attia*, praen. fem. etr. pro OA ath (cf. Aᖷ va et Oᖷ vth), sicut ƧIИVOAᖷ vathunis pro athunis. Tit. sepulcr. n. 920: AIꞱIꞱ : OAᖷ (vath titia) = *Attia Titia* (Lanzi II 410 = 339 ad n. 263).

ƧIИVOAᖷ (vathunis), *Atonii*, n. pr. m. genit. sg., pro athunis (VИOA athnu, ⅃AИꞱAИVOA athunatnal), sicut OAᖷ (vath) pro OA (ath), in titulo Clus. n. 501.

IƎИIAƎ (vainei), *Cainnia*, n. pr. f., ut mihi videtur, pro IƎИIAↃ (cainei), sicut IИIAƎ (vaini) pro IИIAↃ (caini), in urna etr. n. 2624.

IИIAƎ (vaini), *Cainnia* sive *Cainnius*, gentil. etr., ut mihi videtur, pro IИIAↃ (caini), sicuti IƎИIAƎ (vainei) pro IƎИIAↃ (cainei). Tit. Perus. n. 1819: IИIAƎ VA (au vaini) = *Aula Cainnia* seu *Aulus Cainnius*. *Aula Viania* vel *Veania* exponit Vermigl. (*Inscr. per.* pg. 294 ad n. 304).

VIƎDIAᖷ (vaireiu), in marm. Vicent. n. 15.

Ǝ✱[A]ꓘAƎ (vakaze), recentiori orthogr. VACOSE, vox umbr. originis et significationis ignotae (cf. Aufr. et Kirch. I 73, 108, II 190, 238), in tab. eugub. I b 8. Ad rom. *vacare* trahunt Grotefendius (*Rud. l. u.* V 20, 29) et Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 214).

VACELLIVS, *Vagellius*, gentil. rom., in titulo Locr. apud Mommsen n. 11.

VACERE (?), *vacare*, in cod. Med. Virg. *Aen.* III 123 (Wagner V, XXV). Cf. vacefieri (Lucret. VI 1005, 1017) et umbr. MVꞱƎdAƎ (vas̀etum) vel VAS̀ETOM = *vacare*.

VACERRA, stipes, ad quem equos soleant religare (Paul. pg. 374; cf. Colum. VI, XIX 2, IX, I 3 et 9). Fest. *Qu.* XVI, 25 pg. 375: « Vacerram Aelius et alii complures vocari aiunt *stipitem*, ad quem equos solent religare. Ateius vero Philologus hoc nomine significari maledictum magnae acerbitatis, ut sit vecors et vesanus teste Livio, qui dicit [vs. 7 sq.]: *Vecorde et malefica vecordia* (leg. *vacerra*) ».

VACILLAS, *vacillans*, in codd. Lucret. VI 554.

VACIVVS, *vacuus*, adiect. apud Plaut. *Bacch.* I, II 46, *Cas.* prol. vs. 29, III, IV 6, *Pseud.* I, V 54, et Terent. *Heaut.* I, I 38. Vide VOCIVVS.

VACCVLA, *parva vacca*, apud Valer. Cat. *Dir.* vs. 132, et Catull. XX, 14. Est etiam cognomen rom., ut M. Voconius M. f. Gal. Vaccula (Grut. 489, 11), et P · NIGIDIVS VACCVLA (Mommsen n. 2218, *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 5, 78).

VACOSE, in tab. eugub. VI b 47, = Ǝ✱AꓘAƎ (vakaze), quod vide.

⅃AIИIƧↃAᖷ (vacsinial), —*iá* (Vesinia?), n. pr. f. abl. sg., in urna Perus. n. 2001.

VACVNA, dea vacantium sive otiosorum, apud Sabinos praecipue culta (cf. Gori *Mus. etr.* II 63 sqq., Maffei *Osserv. lett.* IV 165 sg.). Horat. *Epist.* I, X, 49: « Haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae ». Ubi Acron: « Vacuna apud Sabinos plurimum colitur. Quidam Minervam, alii Dianam putaverunt, nonnulli et Cererem esse dixerunt; sed Varro in primo rerum divinarum, Victoriam ait, et ea maxime hi gaudent, qui sapientia vincunt ». Et Porphyrion: « Haec dea incerta specie, ab aliis Diana, ab aliis Bellona habetur ». Plin. III, XVII, 3: « Tiberim ex his petens replet, e monte Fiscello labens, iuxta Vacunae nemora et Reate in eosdem conditus ». Cf. Auson. *Ep.* IV, 101, et vet. poët. apud Bonad. *Carm. ex ant. lap.* II 536,

et vide voc. ꟽIꟽVꟽꟽꟽ (vaamunim). — Vacunalis, adiect. ad Vacunam pertinens. Ovid. *Fast.* VI, 307 sq.:

« Ante focos olim lòngis considere scamnis
Mos erat; et mensae credere adesse deos.
Nunc quoque, quum fiunt antiquae sacra Vacunae,
Ante Vacunales stantque sedentque focos ».

Inscr. apud Gori loc. cit. (cf. Orell. n. 1867): SANCTAE · VACVNAE | SACRVM | M · COCCILIVS · M · F · CRVST | SABINVS | MIL | LEG · XVI · GEMIN · ET | L · COCCILIVS · LEVINVS | SACERDOS | V · S · L · M. *Forse la dea Vacuna* (Biondi in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* I, II, 172) *diede nome al castello che oggidi chiamasi* Vacone, *e ad un luogo detto* Vacunio, *che è presso la fonte del fiume Velino.*

VACVOS, *vacuus*, adiect. in tab. Malacit. apud Henzen n. 7421 col. 4 lin. 55 (IN VACVOM).

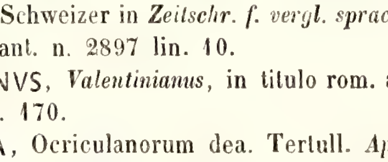
ꟽꟽꟽꟽ (vala), *Vaalá*, fortasse n. pr. abl. sg., in titulis Tuscan. n. 2099, 2102 (Sec. Campanar. et Oriolius in *Giorn. arcad.* CXIX 337, CXX 240).

VALAEMON, —*um* (valetudinem?), subst. m. vel n. acc. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 258, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 19 sq., Huschke *Die osk.* etc. s. 93; cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 53, et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprach.* III 219), in tab. Bant. n. 2897 lin. 10.

VALENIANVS, *Valentinianus*, in titulo rom. apud Marini *Arvali* pg. 170.

VALENTIA, Ocriculanorum dea. Tertull. *Apol.* cap. 24: « Per quoque Italiam municipali consecratione censentur: Casiniensium Deluentinus, Narniensium Visidianus, Faesulanorum Ancharia, Volsiniensium Nortia, Ocriculanorum Valentia, Sutrinorum Hostia, Faliscorum in honorem patris Curis, unde accepit cognomen Iuno ». Inscr. Ocricul. apud Orell. n. 1869 (Grut. 2 12, Murat. 95 2): PRO SALVTE ITVS AC | REDITVS D · N · SANCTIS|SIMI .....|TI · AVG · AEDICVLAM | CONCILIO DEORVM | DEARVMQVE | AVRELIVS FAVSTVS | PROT · DIVINI LATERIS | AVG · N · EX VISV DEDIC | VALENTIAE | S · P · F · C.

§ 2. Latii oppidum, in monte Palatino, quod postea Roma appellatum est (Solin. I, 1 cit. ad voc. ROMA). Cf. numum cum inscr. OVAVANTE in *Rev. numism.* nv.

sr. IV 333 pl. XIV n. 1 (Caved. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 63).

§ 3. Oppidum Italiae inferioris, in Bruttiis (numi n. 3033, inscr. in Append. n. LVII lin. 6, *Itiner. hierosol.*

pg. 609), nunc *Monteleone*, quod et Vibon seu Vibo Valentia et Hipponium est dictum. Plin. III, x, 2: « Hippo, quod nunc Vibonem Valentiam appellamus ». Colonia deducta est U. C. ann. DXIII (Vell. Paterc. I 14; cf. Liv. XXXV 40 cit. ad voc. VIBO). Vide VIBO et HIPPONIVM. — Valentini dicuntur eius oppidi incolae (Cic. *Verr.* II, v, 16).

§ 4. Οὐαλεντία, Sardiniae oppidum (Ptol. III, 3), cuius incolae Valentini (Plin. III, XIII, 2), gr. Οὐαλεντινοί (Ptol. loc. cit.).

VALENTINVM, nunc *Valenza*, Liguriae urbs prope Tanari et Padi confluentiam. Plin. III, VII, 3: « Forofulvi, quod Valentinum ».

VALERA. Vide VALERVS.

VALERIA, provincia Italiae inferioris (Frontin. *De col.* pg. 228). Cf. ꟻIAM · CLAVDIAM · ꟻALERIAM (Mommsen n. 6256).

§ 2. Colonia in Piceno. Inscr. apud Henzen n. 5127: L · AFRANIO · A · F | COS | CONSC[R]IP · ET · C[IV] | COL · VALER.

VAΛHRIANVS, *Valerianus*, cogn. rom., in titulo sepulcr. apud Fabr. cap. v n. 285 pg. 397. Cf. ΛIPARA VALIIRIANA apud Grut 98 2, et Orsato *Marmi erud.* pg. 136.

VALERIVS, gentil. sabinum. Vide VALESIVS.

§ 2. Gentilitium Mediolanense, ut Οὐαλέριος Λέων, Augusti Caesaris hospes, apud Plutarch. in *Caes.* XVII 5.

VALERVS, n. pr. etr. apud Virg. *Aen.* X, 752. Cf. FLAVIO VALEREO CONSTANTIO (Mai *Scr. vet.* V 252 n. 1).

§ 3. Valera pro *Valeria* occurrit in tit. apud Grut. 333 4, et Mai *Scr. vet.* V 252 n. 2.

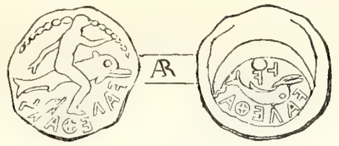
VALES, *valens*, particip. praes. Est cognomen rom., ut Φάβιος Οὐάλης (Plutarch. in *Oth.* V, 1), VIBSANIVS · VALES (Mommsen n. 5327), et T · LIBVRNIVS VALES (I. F. Murat. *Inscr. Vagienn.* n. 40 mss., mendose apud Durandi *Dissert. delle ant. città* etc. pg. 90). In numis Hostiliani imperat. OVAL et OVL (Cohen *Méd. impér.* IV 259 suiv.), et C · VALES HOSTIL · MES · QVINTVS N · C · (*Mus. numism. Lavy* II 294 n. 3679; cf. Cohen op. cit. IV 261 n. 21).

VALESIVS, *Valerius*, gentil. sabinum (Paul. pg. 23 cit. ad voc. AVSELIVS = *Aurelius;* Pompon. *Dig.* I, II, 2 § 36), ut P · VALESIVS VOLVSI F · POPLICOLA et P · VALESIVS VOLESI F POPLICOLA (Borghesi *Fasti cons. capitol.* I 46; cf. Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg. 280

n. xv sq.). Quintil. *Inst. orat.* I, iv, 13: « Valesii et Fusii in *Valerios Furios*que venerunt ». Dionys. Halic. IV, 67: Ἦν δέ τις ἐν αὐτοῖς Πούπλιος Οὐαλέριος, ἑνὸς τῶν ἅμα τῷ Τατίῳ παραγενομένων εἰς Ῥώμην Σαβίνων ἀπόγονος, δραστήριος ἀνὴρ καὶ φρόνιμος. Praenomen Valesus (cf. Volesus et Volusus) agnoscitur in titulo antiquo n. 2691 (P · CONDETIOS · VA · FI). Cf. Οὐαλερία Τουσκουλαναρία, apud Aristid. Miles. fragm. n. 5 (Plutarch. *Parall.* n. 22), et inscr. apud Grut. 838 4.

VALESVS. Vide VALESIVS.

VALETIVM sive Baletium vel Balesium et Balentium, Calabriae oppidum (Mela II, iv 7 « Valetium », Plin. III, xvi 3 « Balesium », *Tab. Peuting.* segm. VI*b* « Baletium »). Numi n. 2975 ƧΑΘΕΛΑΕ (Fαλεθας).

— Eius oppidi incolae, quod Valentiam vocat *Itiner. Hierosol.* pg. 609, fortasse dicti sunt Valentini (Plin. III, xvi, 7).

VALETVDO et Valitudo, dea apud Romanos (Mart. Capella § 55 pg. 100 « Valitudo »), in numo arg. gent. Aciliae (Cohen *Méd. consul.* pl. i n. 3).

VALIS, *vallis*. Vide COMVALIS.

VAᛚISA (valisa), *Velisa* (Velisia), pro VIIᛚISA, n. pr f., ut VAᛚISA · VIIDIA, in tegula sepulcr. n. 959.

ƎƆᛚAƎ (valce), *vixit* (?), in titulo Tarquin. n. 2337, = ƎƆᛚAƎƧ (svalce), quod vide.

VALLENTINVS, *Valentinus*, cogn. rom., ut L. Alfius L. f. Cor. Vallentinus (Doni cl. v n. 14 pg. 162, Murat. 1104 7).

VALLESCIT, *perierit*, dictum a vallo militari, quod fit circa castra, quod qui eo eiciuntur pro perditis habentur. Ita Paul. pg. 377.

VALLONIA, dea vallium praeses. August. *De civ. Dei* IV, 8: « Vallibus Valloniam (*deam*) praefecerunt ». — Vallonius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. v n. 88 pg. 359.

VANACINI, Οὐανακῖνοι (Ptol. III, 3), populi Corsicae, in titulo apud Orell. n. 4031.

ОИAƎ (vanth), in sarcophago Clus. n. 564.

[ᛚAIИAƎ] (vanial), *Vanià* (Venià), n. pr. f. abl. sg., in titulo etr. n. 936.

?ƧƎIIИAV (uaniies), in fragm. inscr. etr. n. 2302.

VANILOCVS, *vaniloquus*, apud Plaut. *Amph.* I, i, 223.

VANITVDO, *vanitas*, apud Pacuv. vs. 123 et Plaut. *Capt.* III, iv, 37.

?1AƎ (vap), in fragm. inscr. etr. n. 277 *ter*.

VAPANES, Οὐάπανες, Corsicae oppidum, apud Strab. V, ii, 7.

VAPEFE, *ad lapides* (?), subst. m. locat. pl. 3 decl. = ꟿƎ8Ǝ1AƆ (vapefem), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 95, 128, II 74, 91 sq., 248). Tab. eugub. VI a 10: EINE ANGLVTO SOMO · VAPEFE AVIEHCLV = *et ab angulo summo ad lapides (?) —os.* Tab. VI b 51: SVRVRONT · COMBIFIATV · VAPEFE AVIEC[L]V = *deinde conspicito ad lapides (?) —os.*

ꟿƎ8Ǝ1AƆ (vapefem), *ad lapides* (?), subst. m. locat. pl. 3 decl., pro vaperfem, recentiori orthogr. VAPEFE (abl. pl. VAPERSVS), Umbrorum linguâ, e vaper = *vapers* (Aufr. et Kirch. I 86, 128, II 70-74, 92, 248), quod cum gr. δάπεδ-ον = ἄ-πεδον, *pavimentum*, comparat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 69). Tab. eugub. Ib 14: V+A18I4ꟿVƆI : Ǝ8VᛚƆIƎIƆA : ꟿƎ8Ǝ1AƆ (vapefem avieklufe kumpifiatu) = *ad lapides (?) —os conspicito* (tab. VI b 51 SVRVRONT · COMBIFIATV · VAPEFE AVIEC[L]V = *deinde conspicito ad lapides —os*).

ƎqƎ1AƆ (vapere), *lapide* (?), subst. m. abl. sg. 3 decl., e vaper, recentiori orthogr. vapers (ꟿƎ8Ǝ1AƆ vapefem = VAPEFE, VAPERSVS), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 73, II 367), in tab. eugub. III 7. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 69, 398, 625, et vide ꟿƎ8Ǝ1AƆ (vapefem).

VAPERSVS, *lapidibus* (?), subst. m. abl. pl. 3 decl., e vaper = *vapers*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 106, 128, II 71 sqq, 367; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 69, 626). Tab. eugub. VI a 9 sq.: PORSEI NESIMEI VAPERSVS AVIEHCLEIR | EST = *qui proxime a lapidibus —is est.* Tab. VI b 12, 13 VAPERSVSTO = *a lapidibus* (Aufr. et Kirch. I 156, II 70).

VAPERSVSTO, *a lapidibus*, in tab. eugub. VI a 12, 13, e VAPERSVS (abl. pl.) et praepos. TO. Vide voc. praeced.

VAPOS, *vapor*, apud Acc. vs. 112, et Lucret. VI 952 (cf. Quintil. *Inst. orat.* I, iv 13, et Non. VII 27 pg. 487).

?ᛚAI+ИVq1AƎ (vapruntial). Vide ᛚAI+ИVq1A (apruntial).

ƧI+V1AƆ (vaputis), *—is*, vox umbr. (abl. pl. 2 decl.) originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. I 119, II 343), in tab. eugub. II b 13. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 480, et vide voc. sq.

V+V1AƆ (vaputu), *—o*, vox umbrica (fortasse abl. sg. 2 decl.), cuius significatus ignoratur (cf. Aufr. et Kirch. I 117, II 343, 346), in tab. eugub. II b 10, 17. Ad gr. δαί-ω, δαFω (*divido*), et rom. *daps, daptice, dapsilis* trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 325).

VAQVVS, *vacuus*, adiect. apud Gaii *instit.* pg. xlii Lachm. (« supervaqua »).

..qAƎ (var..), *Varii*, n. pr. m. (genit. sg.), pro MIqAƎ (varis), in titulo Perus. n. 1872.

VARAGRI, Οὐάραγροι, populi Alpini, supra Salassos, apud Strab. IV, vi, 6.

VARAMVS. Vide VARRAMVS.

MAᏗAƎ (varas), *Vari*, cognom. etr. genit. sg. (cf. MIqAƎ varis = *Varius*). Operculum ossuarii Perus. n. 1476: MAᏗAƎ · MIᛚIƎ · ᛚAIOqAᛚ · IИ+ᛚƎƎ · AИAO (thana

veltni larthial vipiś varaś) = *Tannia Veltinia Lartiâ* nata *Vibii Vari* uxor.

VARDAGATA, nunc *Vargatara*, oppidum Italiae superioris, in montibus Bericis. Inscr. apud Grut. 480, 5: SEX · VALERIO · SEX | FIL · FAB · POBLICOLAE | VETTILIANI · EQ · R · P | FLAMINIS · PERPETVI · SACERD | VRBIS · ROMAE · AETERNO · CVRA|TORI · ET · PATRONO · CIVITATVM | VARDAGATENSIVM · ET · DRIPSINATIVM etc.

VARENVS, Menavas, n. pr. umbr. (= etr. AИЯAᖷ varna), apud Sil. Ital. IV 543 sq. — Varenus est etiam cognomen rom., unde gentil. Varenius, in Thes. epigr.

AIOЯAᖷ (varthia), *Lartia*, praen. fem., perperam pro AIOЯAᒧ (larthia), in urna Clus. n. 698 bis.

IЯAᖷ (vari) et IDAV (uari), *Vara* (Vâria), cogn. f. etr. (cf. MAᑐAᖷ varaś). In titulis Perus.: IЯAᖷ : IMIᖷ : Aᒧ (la vipi vari, n. 1474, 1477) = *Lartia Vibia Varia;* et IDAV · IИEᖷ · IODAᒧ (larthi veti [v]ari, n. 1193) = = *Lartia Vettia Varia.*

VARIA, Οὐαρία (Strab. V, III, 11 codd. Οὐαλερία), Latii oppidum (*Tab. Peuting.* segm. V*b* « Varie »), in Aequicolis (Horat. *Sat.* I, XIV, 3), ad Anienis ripam dextram.

§ 2. Apuliae oppidum. Plin. III, XVI, 1: « Oppida per continentem a Tarento, Varia, cui cognomen Apulae, Messapia, Aletium ». Aliud est Varia oppidum Hispaniae Tarraconensis (Plin. III, IV, 4).

SИEIDAƆ (variens), *Varienus*, cognom. picen. seu umbr. (etr. AИЯAᖷ varna), e gentilitio Vario (etr. VЯAᖷ varu), in titulo n. 2680 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 360, Aufr. et Kirch. I 116, II 48, Huschke *Die osk.* etc. s. 242 sq.; cf. Lanzi II 528 sg. = 451 sg.).

MEIЯAᖷ (varieś), *Varii*, n. pr. m., e MIЯAᖷ (variś), apud Etruscos. Urna sepulcr. n. 2527: MEIЯAᖷ · ItIt · ItAᒧ (lati titi varieś) = *Lartia Titia Varii* uxor.

VARILLA, diminut. *varae*. Est cognomen rom., ut Babullia Varilla (Fabr. cap. VI n. 174 pg. 488, et Mommsen n. 6944) et Sempronia Varilla (Grut. 466, 9). Cf. Apuleiam Variliam apud Tacit. *Ann.* II 50.

VARINVS, adiect. ad varum pertinens. Est cognomen rom., ut L · MATVCCIVS VARINVS (Murat. 1054, 3).

§ 2. Varinus, adiect. ad Barim pertinens, ut ager Varinus (Frontin. *De col.* pg. 262), et territorium Varinum (Frontin. op. cit. pg. 211).

MIЯAᖷ (variś), *Varius*, gentil. etr. (genit. MEIЯAᖷ varieś), unde AИЯAᖷ (varna), MAИЯAᖷ (varnaś), IEИЯAᖷ (varnei), EIИᑐAᖷ (varnie) cet., e VЯAᖷ varu (genit. MAᑐAᖷ varaś). Urna Perus. n. 1475: MIDAᖷ·DA (ar variś) = *Arrius Varius.*

AИЯAᖷ (varna), *Varenius* (Varnius, Varius), gentil. etr., e MIЯAᖷ (variś) = *Varius*. In titulis sepulcralibus: AИЯAᖷ IЯAᒧ (lari varna, n. 1822), AИЯAᖷ : Sᒧ (ls varna, n. 1820) et AИЯAᖷ · ↓ᒧ (lch varna, n. 1824) = *Lars Varenius*. Cf. n. 1823, et vide Varenum Mevanatem.

§ 2. *Varenia* (?), fortasse n. pr. f. = IEИЯAᖷ (varnei), in urna Perus. n. 1829.

ᒧAИЯAᖷ (varnal), *Vareniâ* (Varniâ, Variâ), n. pr. f. abl. sg., e IEИЯAᖷ (varnei), apud Etruscos. Tituli sepulcr.:

ᒧAИЯAᖷ · IEИV8A · [It]SA[8] (fasti afunei varnal, n. 1540) = *Fausta Afonia Vareniâ* nata.

ᒧAИЯAᖷ : ItEt : ItSA8 (fasti teti varnal, n. 1790) = *Fausta Tetia Vareniâ* nata.

ᒧAИЯAᖷ · ItEt · AIИAO (thania teti varnal, n. 1016) = *Tannia Tetia Vareniâ* nata.

ᒧAИЯ[Aᖷ : A8] : ItEᖷ : Sᒧ (ls veti fa varnal, n. 773) = *Lars Vettius Fausti* filius *Vareniâ* nata.

Adde inscr. n. 940 et n. 2572 bis. — In titulis biling. ᒧAИЯAᖷ (n. 794) et AᒧSIᒧAИЯAᖷ (varnalisla, n. 252) = VARIA NATVS.

AᒧSIᒧAИЯAᖷ (varnalisla), *Vareniâ* (Varniâ, Variâ), n. pr. f. abl. sg. (= ᒧAИЯAᖷ varnal), apud Etruscos. Inscr. bilinguis n. 252: AᒧSIᒧAИЯAᖷ | AИ‡AИƆ · OИЯA (arnth canzna varnalisla) = C · CAESIVS · C · F · VARIA · NAT.

MAИЯAᖷ (varnaś) et MAИЯAV (uarnaś) vel SAИЯAᖷ (varnas), *Varenii* (Varnii, Varii), n. pr. m. genit. sg. = SIИЯAV (uarnis), e AИЯAᖷ (varna), in titulis etr. n. 1820 (MAИЯAᖷ), n. 1500 (ŹAИЯAᖷ) et n. 1868 (MAИЯAV).

? ASAИЯAᖷ (varnasa), *Varenii* (Varnii, Varii) *uxor*, cogn. fem. etr., e AИЯAᖷ (varna), in ossuario Clus. n. 609.

IEИЯAᖷ (varnei), *Varenia* (Varnia, Varia), familia etrusca (ablat. ᒧAИЯAᖷ varnal = VARIA), e AИЯAᖷ (varna), ut IEИЯAᖷ · AИAO (thana varnei, n. 1388) et IEИЯAᖷ AO (tha varnei, n. 1017) = *Tannia Varenia;* IEИЯAᖷ IOЯAᒧ (larthi varnei, n. 229) et IEИЯAᖷ : Oᒧ (lth varnei, n. 755) = *Lartia Varenia.*

EIИᑐAƆ (varnie), *Varenius*, n. pr. m., e AИЯAᖷ (varna), apud Etruscos, ut EIИᑐAƆ · ŹIᑐAᒧ (laris varnie, n. 2286) = *Lars Varenius.*

SIИЯAV (uarnis), *Varenii* (Varnii, Varii), n. pr. m. genit. sg. pro varnis = MAИЯAV (uarnaś) pro MAИЯAᖷ (varnaś). Urna etr. n. 927 « than velnei [v]arnis »

= *Tannia Velinia Varenii* uxor.

VARO, *Varro*, cognom. rom. in numo aen. gentis Terentiae (Cohen *Méd. consul.* pl. XLV n. 1, et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 256).

VARONILLA, diminut. varonis (varronis), cognom. rom., ut Aurelia Varonilla (Grut. 229, 11).

VARRAMVS, Venetiae fluvius. Plin. III, XXII, 1: « Anassum, in quod Varramus (al. *Varamus*) defluit ».

AtЯAᖷ (varta), in tegula Clus. n. 756 bis.

VЯAᖷ (varu), *Varii*, n. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro varuś, apud Etruscos (cf. MAᑐAᖷ varaś et MIЯAᖷ

variś). Tit. Perus. n. 1519: VꟼAꟻ : AꓘVA (aula varu) = *Aula Varii* uxor.

VARVS et Varum, Οὔαρος (Strab. IV, I 3 et 8, VI 4, V, I 1, Ptol. III 1, Appian. *De bell. civ.* II 43), nunc *Varo*, fluvius Italiae superioris (Plin. III, VI, 6; Antonini *itiner.* pg. 297 « Varum flumine »; *Tab. Peuting.* segm. II*e* « Varum »), terminus Italiae et Galliae Narbonensis (Strab. IV, I, 3). Mela II, IV, 9: « tum Paulo et Varum flumina, utraque ab Alpibus delapsa, sed Varum, quia Italiam finit, aliquanto notius ». Vibius Seq. *De fluminib.* pg. 20: « Varus, hic nunc Galliam ab Italia dividit, ante Rubicon ». Lucan. I, 404: « Finis et Hesperiae promoto limite Varus ». Plin. III, V, 1: « Narbonensis provincia appellatur pars Galliarum, quae interno mari alluitur, Braccata ante dicta, amne Varo ab Italia discreta, Alpiumque vel saluberrimis romano imperio iugis ». Id. III, V, 5: « amnis Varus, ex Alpium monte Cema profusus ».

VARVSA, fluvius Italiae super., ad Augustam Taurinorum, in *Tab. Peuting.* segm. III*a*.

-ꓷAƆ (VAЅ), radix umbrica in voc. ꟽVꝉƎꓷAƆ (vaśetum), VAЅETOM et VASETO.

VAS, *fas* (licitum)?, apud Umbros (Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi II 840 sg. = 750, Lassen *Beiträge* etc. s. 21, 24, 48, Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, VI 15, VIII 32; cf. Aufr. et Kirch. I 101 anm. 1, II 343-346), ut in tab. eugub. VIa 28, 38, 48, VIb 20 VAS · EST = *fas est* (licitum est), quod alii vertunt *vitium est* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 37) sive *vas est* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 120 sq.).

ƧAƆ (vas), quod legitur in titulo etr. n. 2100, ad rom. *vivere* trahunt Vinc. et Sec. Campanarii (*Dell'urna di Arunte* etc. pg. 62 et in *Giorn. arcad.* CXIX 344).

VASEST, pro VAS · EST, in tab. eugub. VIa 48.

VASETO. Vide VAЅETOM, quod sequitur.

VAЅETOM, *vacatum*, particip. perf. pass. (nominat. sg. n. 2 decl.), minus recte VASETOM et VASETO, e rad. -ꓷAƆ (VAЅ-), rom. *vacare*, Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 45 sq., Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, Aufr. et Kirch. I 116, 147, II 149 sq.; cf. Lanzi II 840 sg. = 750, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 119), unde perf. indic. pass. VAЅETOM · EST (Grotefend op. cit. IV 27, V 20, Aufr. et Kirch. I 145). Tab. eugub. VIa 27: PERSEI · TVER · PERSCLER · VASETO · EST, tab. VIa 37 PERSI · TVER · PERSCLER · VAЅETOM · EST, tab. VIa 47 PERSE · TVER · PESCLER · VASETOM · EST, tab. VIb 30 PERSE · TOVER · PESCLER · VASETOMES[T] = *quod tui sacrificii vacatum est* (cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII, 37).

§ 2. *Vacatum*, supin., antiquiori orthogr. ꟽVꝉƎꓷAƆ vaśetum (Aufr. et Kirch. I 149, II 150, 236 sq.). Tab. eugub. VIb 47: SVEPO · ESOME · ESONO · ANDER · VACOSE · VASETO[M · E]FVST = *si qua in hoc sacrificio interim ..... vacatum iverit.*

VASETOME, perperam in tab. eugub. VIb 47 (VASETOME · FVST pro vaśetom efust). Vide vocem praeced. § 2.

ꟽVꝉƎꓷAƆ (vaśetum), *vacatum*, supin., recentiori orthographia VA[S]ETOM (cf. VACERE), e rad. -ꓷAƆ (VAЅ-), rom. *vacare*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 95, 149, II 150, 236 sq.). Tabula eugubina Ib 8: -ƎꓷAƆƎꝉИKAƆ : ꓷƎꝉИA : VИVƧƎ : ꟽƎꟽVƧƎ : VꟼƎƆƧ ƎƧIꟽVꝉ (svepu esumek esunu anter vakaze vaśetum ise) = *si qua in hoc sacrificio interim ..... vacatum ibit* (tab. VIb 47 SVEPO · ESOME · ESONO · ANDER · VACOSE · VASETO[M · E]FVST = *si qua in hoc sacrificio interim ..... vacatum iverit*).

ƎƧIꟽVꝉƎꓷAƆ (vaśetumise), in tab. eugub. Ib 8, pro ƎƧI ꟽVꝉƎꓷAƆ (vaśetum ise). Vide voc. praeced.

VASIRSLOME, *ad —um*, subst. m. (locat. sg. 2 decl.), e vasirslo fortasse pro vasirślo, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 118, 163 anm. 6, II 78, 183 anm. 2; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 73), in tab. eugub. VIa 12.

VASIS, *basis*, subst. f. Inscr. apud Orell. n. 2504 (Gori *Inscr. ant.* I 105 n. 74): EX · IVSSV I · O · M · D | L · TETTIVS · HERMES | CVM · CONIVGE · SVA · ET · FILIS | ET · OMNIBVS SVIS | CANTHARVM · CVM | VASE · SVA · POSVERVNT.

VASCELLVM, *vasculum* (urna)? Not. Tiron. pg. 150: « Vas, vasculum, vascellum ». Cf. inscr. apud Grut 1108, 6.

VASCLARIVS, *vascularius*, per syncopen, in titulis apud Fabr. cap. I n. 75 pg. 17 (Murat. 948 9), Murat. 814 1, 961 5, Spon *Miscell.* pg. 88, Maffei *Mus. ver.* 291 9 (cf. Marini *Inscr. alb.* pg. 110 et *Arvali* pg. 262 nt. 389) Fundum Valerianum Vasclianum memoratur in tab. aen. apud Mommsen n. 1354 et Henzen n. 6664.

VASO, *—i* (vasa?), subst. m. nominat. pl. 2 decl. pro VASOR (Aufr. et Kirch. II 115 sq., 228; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, VIII 32, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 199), in tab. eugub. VIb 40.

VASOR, *—i* (vasa?), subst. m. nominat. pl. 2 decl., minus recte VASO (cf. ƧVƧAƆ vasus), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 115 sq., 228; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 199), in tab. eugub. VIa 19. — Alii aliter interpretantur (cf. Lanzi II 840 = 750 et Grotefend *Rud. l. u.* VI 15).

IꝉƧAꟻ (vasti), *Faustia* (?), n. pr. f. fortasse pro IꝉƧA8 (fasti), ut IꝉƧAꟻ · Aꓘ (la vasti, n. 1825) = *Lartia Faustia*, nisi reddendum *Lartia Vestia*.

VASVM et vasus, *vas*, apud Plaut. *Truc.* I, I 33, Cat. fragm. (Aul. Gell. XIII, 23), Fab. Pict. fragm. (Non. XV 11 pg. 544), Petron. *Satyr.* cap. 57 pg. 378 « vasus » Gloss. apud Labb. pg. 190 col. 4: « Vasum et vasus σκεῦος ».

ƧVƧAƆ (vasus), *vasis* (?), subst. m. abl. pl. 2 decl. (cf. VASO et VASOR), Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* VI 21, VII 35, VIII 32, Aufr. et Kirch. II 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 436), in tab. eugub. IV 22.

VASVS. Vide VASVM.

ꟻAI+A+AƎ (vatatial), *Atatiâ*, n. pr. f. abl. sg., e I+AƎ (vati) = *Vatius* vel *Atius*, unde etiam IИI+AƎ (vatini) = *Atinius* seu *Vatinius*. Operculum ossuarii Perus. n. 1108: ꟻAI+A+AƎ · ƎOΠVꟻA · ꟼAꟻ (lar apurthe vatatial) = *Lars Aprusius (?) Atatiâ* natus. — Atatia est nomen pr. fem. in titulis umbr. apud Murat. 677 2 = 1112 4, 1637 16.

ƎYAƐ (vate), *vates* (ital. *vate*)?, in aere etr. n. 2582 bis (Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1862 pg. 78).

I+AƎ (vati), *Vatius* sive *Atius*, n. pr. m., pro vatis, unde IИI+AƎ (vatini) et ꟻAI+A+AƎ (vatatial), ut I+AƎ · ƎAƆ (cae vati, n. 2572 bis) = *Caius Vatius* seu *Atius* (Lanzi II 367 = 438 ad n. 387). — Vatia est cognomen gentis Serviliae (cf. inscr. apud Grut. 1098, 3), et n. pr. f. apud Gori *Inscr. ant.* I 365 n. 105, III 255 n. 317. Vide VATIVS.

VATICANVS, deus qui praeesse credebatur primae voci infantium, quasi Vagitanus (Aug. *De civ. Dei* IV, 8, 11, 21). Aul. Gell. XVI, 17: « *Quae ratio vocabuli sit agri Vaticani.* Et agrum Vaticanum, et eiusdem agri deum praesidem, appellatum acceperamus a vaticiniis, quae vi atque instinctu eius dei, in eo agro fieri solita essent. sed praeter hanc causam M. Varro, in libris divinarum, aliam esse tradit istius nominis rationem. *nam sicut Aius*, inquit, *deus appellatus, araque ei statuta est, quae est infima Nova via, quod in eo loco divinitus vox edita erat: ita Vaticanus deus nominatus, penes quem essent vocis humanae initia. quoniam pueri, simul atque parti sunt, eam primam vocem edunt, quae prima in Vaticano syllaba est: idcirco* vagire *dicitur exprimente verbo sonum vocis recentis* ».

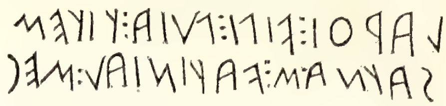
§ 2. Vaticanus collis vel mons (Horat. *Od.* I, XX 7, Iuven. VI 343), absol. Vaticanum (Plin. VIII, XIV 2, XVI, LXXXVII 1, XVIII, IV 4, XXXVI, XV 3, Tacit. *Hist.* II 93), unus ex collibus urbis Romae. Paul. pg. 379: « Vaticanus collis appellatus est, quod eo potitus sit populus Romanus vatum responso expulsis Etruscis ». Cf. Vaticanus ager (Plin. III, IX 2, Liv. X 26, Cic. *Agr.* II 35, Solin. II 34), Vaticana vallis (Tacit. *Ann.* XIV, 14), Vaticanus circus (Plin. XVI, LXXVI, 5), Vaticana vina (Martial. VI 92, X 45; cf. I 19, XII 48). — Vaticanus est cognomen rom. apud Borghesi *Fast. consol.* I, 81.

AИI+AƎ (vatina), *Vatinia* vel *Hatinia* vel *Atinia*, ut AИI+AƎ : AO (tha vatina, n. 1827) = *Tannia Vatinia* seu *Atinia* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 168). Vide IИI+AƎ (vatini), quod sequitur.

IИI+AƎ (vatini), *Vatinia* vel *Hatinia* seu *Atinia*, n. pr. f., pro vatinia (minus recte AИI+AƎ vatina), abl. ꟻAIИIИAƎ (vatinial), e I+AƎ (vati) = *Atius* sive *Vatius*, apud Etruscos (cf. IƎИI+A atinei, IИIИA atini, ꟻAИI+A atinal, et ꟻAIИI+A8 fatinial). Lamella plumbea n. 1464: IИI+AƎ : I+ƧA8 (fasti vatini) = *Fausta Vatinia*. Hatinius est gentilitium Perus., ut A · HATINIVS A · F · (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 435). Cf. gentil. Vatinius in Thes. epigr. et apud Cic. *Phil.* X 5, *Epist. fam.* I 9 = n. 148, V 9 et 11 = n. 599, 647, Tacit. *Ann.* XV 34.

AIИI+AƎ (vatinia), *Vatiniâ* seu *Hatiniâ* vel *Atiniâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ꟻAIИIИAƎ (vatinial). Tit. Perus. n. 1403: AIИI+AƎ · Ǝ+ƎИƎƎ · Aꟻ (la venete vatinia) = *Lars Venetius Vatiniâ* seu *Atiniâ* natus.

ꟻAIИIИAƎ (vatinial), *Vatiniâ* sive *Hatiniâ* vel *Atiniâ*, n. pr. f. abl. sg. (= ꟻAIИI+A8 fatinial), minus recte AIИI+AƎ (vatinia), e IИI+AƎ (vatini), apud Etruscos (cf. ꟻAИI+A atinal). Lamella plumbea n. 1463:

« larthi vipi puia tites' satnas' vatinial s'ec » = *Lartia Vibia vidua Titi Satinii Vatiniâ nata.*

VATIVS, gentil. Placentinum (cf. etr. I+AƎ vati), ut Γάϊος Οὐάτιος Τέρτιος, Σπορίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

ꟻ+AƎ (vatl), in numo aen. n. 288. Vide VETVLONII.

AΠИAƆ (vatra), in tab. eugub. III 31, perperam pro AƆV+AƆ (vatuva), quod vide.

VATRENVS, hodie *Santerno*, fluvius Italiae superioris (Martial. III, 66). Plin. III, XX, 5: « Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vocatur, quondam Messanicus appellatus. Proximum inde hostium magnitudinem portus habet, qui Vatreni dicitur, quo Claudius Caesar e Britannia triumphans, praegrandi illa domo verius quam nave intravit Adriam. Hoc ante Eridanum ostium dictum est, aliis Spineticum, ab urbe Spina ..... Auget ibi Padum Vatrenus amnis, ex Forocorneliensi agro ».

VATVE, in tab. eugub. VI b 45, perperam pro VATVO, quod sequitur.

VATVO, —*va*, subst. n. acc. pl., antiquiori orthographia AƆV+AƆ (vatuva), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 101, II 176 sq.), in tab. eugub. VI a 57, VI b 1, 19, 43, 45 (VATVE), VII a 4.

AƆV+AƆ (vatuva), —*va*, subst. n. acc. pl. (perperam AΠИAƆ vatra), = VƆV+AƆ (vatuvu), recentiori orthogr. VATVO (perperam VATVE), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 100, II 176 sq., 372). Tab. eugub. I a 4: V+IƎ8 : ƎИIΠƎ8 : AƆV+AƆ (vatuva ferine feitu), tab. I a 13, 22, I b 3, 5 sq. V+Ǝ8 : ƎИIΠƎ8 : AƆV+AƆ (vatuva ferine fetu), tab. I b 25 V+Ǝ8 : ƎИIΠƎ8 : VƆV+AƆ

(vatuvu feri[n]e fetu), et tab. III 31 (vatra pro valuva) VЧI38 : ƎИIᗡƎ8 : ЯᗡЧЯƆ (vat[uv]a ferine feitu) = tab. VIa 57, VIb 1, 19, 43 sq., 45, VIIa 4 VATVO (VIa 45 VATVE) · FERINE · FETV (VIIa 4 FEITV) i. e. *—ua ferione (?) facito* (Aufr. et Kirch. II, 180), sive *pectora veru facito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 134, 421). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 24, IV 20, V 31, VII 32, VIII 33.

VƆV+ЯƆ (valuvu), *—ua*, acc. pl. n., in tab. eugub. Ib 25, = ЯƆV+ЯƆ (valuva), quod vide.

VBE, *ubi*. Vide VBEI, quod sequitur.

VBEI et ube, *ubi*, adverb. (cf. Lindemann *De adverb. lat.* pg. 5 sq., et Marini *Inscr. alb.* pg. 93 nt. 3), apud antiquos, in S. C. *de Bacch.* lin. 5, 27, et *de Asclep.* lin. 4, in leg. *Servil. repet.* capp. 8, 12 sq., 19, et *Thor. agr.* cap. 39, *Iul. Municip.* capp. 1 sq. et 11, fragm. apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 208, in tab. Gen. lin. 4 et 23, et in nonnullis tit. rom. apud Mommsen op. cit. n. 577, 603, 1008 sq., 1027, 1064, 1166 (Append. n. XL), 1451, Grut. 637 5, Gori III 173.

YBΛΑΣ, Siciliae oppidum, in numis n. 3074. Vide HYBLA.

YΔP·, in numis Mesap. n. 2994. Vide YDRVS et HYDRVS § 2.

YDRVS, *Hydrus*, oppidum Calabriae (*Tab. Peuting.* segm. VI*b* « Ydrunte »), unde adiect. Ydruntinus, ut Ydruntinus ager (Frontin. *De col.* pg. 262). Vide HYDRVS § 2.

Ǝꟻ (ve), *Velius*, praenomen etruscum, pro ⅃Ǝꟻ (vel), ut

Ǝ+Я8ЯƆ · Ǝꟻ (ve cafate, n. 1619 bis) = *Velius Cafatius*.

Ǝ8VЯꟼ Ǝꟻ (ve raufe, n. 1723) = *Velius Rofius*.

MИI+ · Ǝꟻ (ve tins, n. 1344, 1348) = *Velius Tinius*.

IИVꟼ+Ǝ1 · I+ · Ǝꟻ (ve ti petruni, n. 1247, 1252) = *Velius Titius Petronius*.

Adde inscr. n. 714, 874, 1467 (?), 1805; et cf. n. 940, 2078, 2302.

§ 2. *Velii*, genit. sg., pro MV⅃Ǝꟻ (velus), ex. c.:

Ǝꟻ · Ǝ+Я8ЯƆ · Ǝꟻ (ve cafate ve, n. 1619 bis) = *Velius Cafatius Velii* filius.

Ǝꟻ · IƎИ*1ЯƆ · I+ƧЯ8 (fasti capznei ve, n. 1246) = *Fausta Capenia Velii* filia.

Ǝꟻ · MИI+ · ꟼЯ (ar tins ve, n. 1343) = *Arrius Tinius Velii* filius.

Ǝꟻ · IИVꟼ+Ǝ1 · Ǝ+I+ · Я⅃ (la tite petruni ve, n. 1246) = *Lars Titius Petronius Velii* filius.

Ǝꟻ : IИVꟼ+Ǝ1 : I+Ǝꟻ (ve ti petruni ve, n. 1247) = *Velius Titius Petronius Velii* filius.

Ǝꟻ : IƧƎꟻ : I+ : ƎƧ (se ti vesi ve, n. 1376) = *Sexta Titia Vesia Velii* filia.

Ǝꟻ : ЯИ*MƎꟼ : ⅃ꟻ (vl remzna ve, n. 698) = *Velius —ius Velii* filius.

Ǝꟻ · ЯИƆꟼƎꟻ · I1Iꟻ · Ǝꟻ (ve vipi vercna ve, n. 1467) = *Velius Vibius Vercinius* seu *Velia Vibia Vercinia Velii* fil.

Adde inscr. n. 528, 1344 (?), 1583, 1922; et cf. n. 2078, 2283.

§ 3. *Velia*, praen. fem. pro ЯI⅃Ǝꟻ velia (cf. n. 1375, 1796, 2078), ex. c.:

I+Ǝꟻ · IЯƆ · Ǝꟻ (ve cai veti, n. 1155) = *Velia Caia Vettia*.

IЧƎЧ · Ǝꟻ (ve teti, n. 1007) = *Velia Titia*.

ЯIV+I+ · Ǝꟻ (ve tituia, n. 1524) = *Velia Tituia*.

I+ƎƎ⅃ · Ǝꟻ (ve[l v]eti, n. 1407) = *Velia Vettia*.

§ 4. ƎƆ (ve) et ƆE (ve) in vasis etr. n. 347 ter*b*, 2240; ƎV (ue) et . . ƎV (ue . .) in titulis sepulcr. n. 1982, 2281, et in vasis n. 2211, 2402.

ƎƆ (ve), in tab. eugub. IIb 14. Vedi ƎƆƎƧIƆƧ (sviseve).

. . ƎV (úe . .), in titulo Pompeiano n. 2800.

VE·, in numis Appulis n. 2929. Vide VENVSIA.

VE, *ne*, apud Cic. fragm. (Mai *Class. auct.* II 104).

ЯƎƆ (vea), *veá* (vià), subst. f. abl. sg. 1 decl., = ЯIƆ (VIA), e rad. -ʘƎƆ (veh-), rom. *vehere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 249, Huschke *Die iguv. taf.* s. 611). Tab. eugub. Ib 14: V+Ǝ : ƎMVИVƧƎ : Я⅃ƆIƎIƆЯ : ЯƎƆ (vea aviekla esunume etu) = *via —a ad sacrificium ito* (tab. VIb 52 VIA · AVIECLA · ESONOME ETVTO = *via —a ad sacrificium eunto*).

§ 2. *Veas* (vias)?, fortasse acc. pl. pro veaf, sicuti VIA pro viaf (Aufr. et Kirch. I 113, II 273 sq.), in tab. eugub. Ib 23. Vide VIA § 2.

VEA seu veha, *via*, umbr. ЯƎƆ (vea) et ЯIƆ (via), osc. VHƆ (víú), a vehendo dicta (Varro *De l. l.* V 35 pg. 14; cf. Aufrecht in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 230 sq.), apud rusticos. Varro *De r. r.* I, II, 14: « Vilicus agri colendi causa constitutus, atque appellatus a villa, quod ab eo in eam convehuntur fructus, et evehuntur, quum veneunt. a quo rustici etiam nunc quoque *viam* veam (al. *veham* et *veheam*) appellant, propter vecturas; et vellam non *villam*, quo vehunt et unde vehunt. Item dicuntur, qui vecturis vivunt, vellaturam facere ».

?IИЯƎꟻ (veani), *Veiania*, n. pr. f., unde ⅃ЯIИЯƎꟻ (veanial), in marm. Perus. n. 1913.

⅃ЯIИЯƎꟻ (veanial), *Veianiá*, n. pr. f. abl. sg., = ⅃ЯIИЯƎIꟻ (vieanial), e IИЯƎꟻ (veani) pro veiani = IИЯIƎ8 (feiani), apud Etruscos. In operc. ossuarii Perus. n. 1100: ⅃ЯIИЯƎꟻ · IИЯИЯ · VЯ (au anani veanial) = *Aulus Ananius Veianiá* natus.

?⅃ЯꟼЯƎꟻ (vearal), *Veriá* sive *Variá*, n. pr. f. abl. sg., in titulo Perus. n. 1802.

VEAS[C]IVM?, Οὐεάσκιον, Italiae oppidum, apud Diod. Sic. XIV, 107. Forte legendum *Volsinii* sive *Tusculum*.

VEATVS, *beatus*, adiect. in inscr. apud Fabr. cap. IX n. 290 pg. 634 (VITA VEATA).

VEGETIANA aqua, in titulo Viterb. apud Orioli *Viterbo e il suo territ.* pg. 97 (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an 1864 pg. 106).

VEDIANTII, Οὐεδιάντιοι (Ptol. III, 1), Liguriae populi (cf. inscr. apud Henzen n. 5107). Plin. III, VII, 1: « oppidum Vediantiorum civitatis Cemelion ». — Vediantis adiect. ad Vediantios pertinens. Inscr. apud Orell. n. 2093 (Fabr. cap. IX n. 168 pg. 620): MATRONIS | VEDIANTIBVS | P · ENISTALIVS · P · F | CL · PATERNVS | CEMENELENSIS | OPTIO · AD · ORDINE 7 LEG · XXII | PRIMIGENIAE | PIAE · FIDELIS · L · M.

VEDIOVIS et Veiovis, *parvus Iuppiter*, fortasse idem qui Anxur, ex particula *ve* et DIIOVIS (cf. Quintil. *Inst. orat.* I, IV 17, Aufr. et Kirch. II 129 sq.). Paul. pg. 379: « Vesculi male curati et graciles homines. Ve enim syllabam rei parvae praeponebant, unde Veiovem *parvum Iovem* et vegrandem *fabam minutam* dicebant ». Ovid. *Fast.* III, 445 sqq.:

« Nunc vocor ad nomen: vegrandia farra coloni,
Quae male creverunt, vescaque parva vocant.
Vis ea si verbi est, cur non ego Veiovis aedem,
Aedem non magni suspicer esse Iovis? ».

Plin. XVI, LXXIX, 3: « Nonne simulacrum Veiovis in arce e cupresso durat, a condita Urbe DCLXI anno dicatum? ». In titulo Bovill. (Append. n. XXXIX): VEDIOVEI · PATREI GENTEILES IVLIEI. Huic deo feriae duplices erant, kal. nempe Ianuarii in insula Tiberina (Kalend. Praenest. mens. Ian. [AESCV]LAPIO · VEDIOVI · IN · INSVLA; cf. Liv. XXXIV 53, et Kalend. Venus. apud Mommsen n. 698 mai 21), et nonis Martiis inter arcem Tarpeiam et Capitolinam (Kalend. cit. mens. Mart. ... OVI · ARTIS · VEDIOVIS · INTERDVO .. VCOS). Ovid. *Fast.* III, 429 sq.:

« Una nota est Martis Nonis: sacrata quod illis
Templa putant lucos Veiovis ante duos ».

Alii putarunt, eundem esse ac *Iovem malum* h. e. Plutonem vel Orcum aut etiam *Apollinem sagittipotentem.* Aul. Gell. V, 12: « Est autem etiam aedes Veiovis Romae inter arcem et Capitolium. ..... Quum Iovem igitur et Diiovem a iuvando nominassent: eum quoque contra deum, qui non iuvandi potestatem, sed vim nocendi haberet ..... Veiovem appellaverunt demta atque detracta iuvandi facultate. *Ve* enim particula, quae in aliis atque aliis vocabulis variatim per has duas literas, cum *a*, litera media immissa dicitur, duplicem significatum eumdemque inter sese diversum capit: nam et augendi rei et minuendae valet, sicut aliae particulae plurimae; propter quod accidit, ut quaedam vocabula, quibus particula ista praeponitur, ambigua sint et utroqueversum dicantur: veluti *vescum, vehemens* et *vegrande;* de quibus alio in loco, uberiore tractatu facto, admonuimus: *vesani* autem et *vecordes* ex una tantum parte, quae privativa est, quam Graeci κατὰ στέρησιν dicunt. Simulachrum igitur dei Veiovis, quod est in aede ....., sagittas tenet, quae sunt videlicet paratae ad nocendum. Quapropter eum deum plerique Apollinem esse dixerunt; immolaturque illi ritu humano capra: eiusque animalis figmentum iuxta simulacrum stat ».

VEDIVS, *Pluto*, quem etiam Ditem Veiovemque antiqui dixere (Mart. Capella §§ 142, 166, pgg. 192, 220, Varro *De l. l.* V 74 pg. 30). Gloss. Papiae: « Vedius *Pluto* vel *Orcus*, id est malus divus ».

§ 2. Οὔηδιος, Picenus, apud Plutarch. in *Pomp.* VI, 2. — Vedius est etiam gentilitium rom., ut Vedius Pollio, Οὐήδιος Πωλίων (Dio Cass. LIV, 23), divitiarum et saevitiae nomine celeberrimus (Tacit. *Ann.* I 10, XII 60, Plin. IX, XXXIX 2, LXXVIII 1, Senec. *De ira* III 40, et *De clem.* I 18, Tertull. *De pallio* cap. 5, Cic. *Epist. ad Att.* VI 1 = n. 252). Cf. fundum Vedianum in tab. aenea apud Henzen n. 6664.

VEF, —*es* (portiones?), acc. pl. 3 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 360 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 626), in tab. eugub. Vb 12, 12, 17, 17. Ad rad. ved-, rom. *vid-* (dividere), trahit Huschkius s. 475. Cf. Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 42, et Grotefend *Rud. l. u.* VII 12. Vide voc. sq.

VEF, fortasse idem quod umbr. VEF, in titulo Falisco n. 2440. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 13.

VEFERE, *vehere*, apud Sabinos (cf. rad. umbr. et volsc. -ᗡΘƎ veh-). Apul. *De diphth.* pg. 125 ed. Osann: « Haedus scribit Terentius Varro in libris de origine latinae linguae quibusdam placuisse per *ae* diphthongon notari, ut a verbo *edo* in quibusdam suis casibus discreparet; aliis vero visum esse ait, ut aspirationis nota hanc differentiam faceret, et maxime propterea, qua Sabini, a quibus Romani hoc nomen habuere, fedus dicebant, certumque est Romanos *f* Sabinorum in *h* solitos convertere. Sabini enim fircus, Romani *hircus;* illi vefere, Romani *vehere* protulerunt. Hoc vero factum est propter quandam soni cognationem, quam nota aspirationis, si fixa proferatur, cum *f* litera videtur habere ».

IꟻƎꟻ (vezi), *Vetius* (Vettius), gentil. etr. (antiquiori orthogr. IꟻIƎꟻ veizi), pro I✝Ǝꟻ (veti) = ƎI✝Ǝꟻ (vetie), sicut ꟼAIꟻƎꟻ (vezial) pro ꟼAI✝Ǝꟻ (vetial). Operc. ossuarii Perus. n. 1429: ƎꟼꓭA · IꟻƎ[ꟻ] : Aꟼ (la vezi afle) = *Lars Vettius Ofellus.*

§ 2. *Vetii* (Vettii), fortasse genit. sg. pro veziś = MI✝Ǝꟻ (vetiś), sive *Vetiâ* (Vettiâ) pro ꟼAIꟻƎꟻ (vezial), in titulo Perus. n. 1223 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 117).

ꟼAIꟻƎꟻ (vezial), *Vetiâ* (Vettiâ), n. pr. f. abl. sg., antiquiori orthogr. ꟼAIꟻIƎꟻ (veizial) pro ꟼAI✝Ǝꟻ (vetial), e IꟻƎꟻ (vezi) pro I✝Ǝꟻ (veti). Urna Perus. n. 1192: ꟼAIꟻƎꟻ Ƨꟼ · VꟼAꓭ · Ƨꟼ (ls faru ls vezial) = *Lars Farius Lartis* filius *Vettiâ* natus.

ꟻƎꓘIƎƎ (vezkei), *Vesci* (Pani)?, dat. sg. 3 decl., apud

Samniles (Knötel *Zeitschr. f. die allerth.* X = 1852 s. 129, Huschke *Die osk.* etc. s. 6 sq., 327; cf. Henzen in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 396), in tab. Agnon. n. 2875 *A* 2 et *B* 3. Ad rom. *vetus* trahit Mommsen (*Ann. dell'Inst.* cit. pg. 419; cf. *Die unterit. dial.* s. 258), fortasse vez-kei = *seni* (Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 9 sq.).

-ⵙƎƆ (VEH-), rom. *veh-ere*, radix umbr. (volsc. VEH-), in vocc. ᗅƎƆ (vea) et ᗅIƆ (VIA) = *via*, V+IƎƆꟼᗅ (ar-veitu) et ARSVEITV vel ARVEITV = *ad-vehito*, V+IƎƆVꓘ (ku-veitu) = *con-vehito*. Cf. ƧƎIIⵙƎƆ (vehiies) = VEHIEIR et VEHIER.

VEH-, rom. *vehere*, radix volsca (umbr. -ⵙƎƆ veh-), in voc. <OVEHRIV.

?ᗅHƎƆ (veha), in tegula Clus. n. 830.

VEHA. Vide VEA, *via*.

VEHIEIR, *Vehiis*, adiect. umbr. (abl. pl. 2 decl.) = VEHIER, antiquiori orthogr. ƧƎIIⵙƎƆ (vehiies), ad oppidum *Vehiios* pertinens (Aufr. et Kirch. I 119, II 117 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 104 sq., 618). Tab. eugub. VIa 21: VERISCO · VEHIEIR = *ad portam Vehiam*, quod alii vertunt ad *muros Vehios* (Huschke op. cit. s. 92). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 20, IV 26.

VEHIER, *Vehiis*, adiect. umbr. (abl. pl. 2 decl.), = VEHIEIR, ad *Vehios* pertinens (Aufr. et Kirch. I 38, 120, II 118 sq., 310, Huschke *Die iguv. taf.* s. 104, 618). Tab. eugub. VIb 19: PRE · VERIR · VEHIER = *ante portam Vehiam*; et tab. VIb 22: POST · VERIR · VEHIER = *pone portam Vehiam*.

ƧƎIIⵙƎƆ (vehiies), *Vehiis*, adiect. umbr. (abl. pl. 2 decl.), recentiori orthogr. VEHIEIR et VEHIER, ad oppidum *Vehios* (Veios) pertinens (Aufr. et Kirch. I 38, 80, 119, 163, II 117 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 104, 617). Tab. eugub. Ia 20: ƧƎIIⵙƎƆ : ƧƎꟼƎƆƎꟼꟼ (pre veres vehiies) = tab. VIb 19 PRE · VERIR · VEHIER h. e. *ante portam Vehiam*, al. *pro muris Vehiis* (Huschke op. cit. s. 177); et tab. Ia 24: ƧƎIIⵙƎƆ : ƧƎꟼƎƆƧVꟼ (pus veres vehiies) = tab. VIb 22 POST · VERIR · VEHIER h. e. *pone portam Vehiam*, al. *post muros Vehios* (Huschke s. 179). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* IV 26.

VEHICLVM, *vehiculum*, apud Plaut. *Aul.* III, v 28, *Pers.* V, II 5.

VEHILIVS, gentilitium italicum, in titulis apud Grut. 251 2, 548 6, 838 10, 999 8, Murat. 1285 9, *Bullett. arch. sard.* III 5, et in titulo lat. ant. apud Mommsen n. 157 (VEHILIAI · M · F). Hinc cognomen Vehilianus, ut Antonius Vehilianus (*Bullett. arch. sardo* I 126).

VEHRIV, e rad. VEH-, rom. *veh-ere*, in voc. <OVEHRIV, apud Volscos (Corssen *De Volscor. lingua* pg. 24).

IOƎꟻ (vethi) et ?IOƎV (uethi), *Vettia*, n. pr. f., pro I+Ǝꟻ veti (cf. ꓶᗅꟽOƎꟻ vethnal = ꓶᗅꟽ+Ǝꟻ vetnal), in titulis Perus. n. 1353 (IOƎꟻ), n. 1828 (IOƎV). Vide voc. sq.

?ƎIOƎꟻ (vethie), *Vettius*, gentil. etr., pro ƎI+Ǝꟻ (vetie), sicut IOƎꟻ (vethi) pro I+Ǝꟻ (veti), in urna n. 2572 ter.

ꓶᗅꟽOƎꟻ (vethnal), *Veteniā* (Veteniā), n. pr. f. abl. sg. (cf. Mᗅꟽ OƎꟻ vethnaś), = ꓶᗅꟽ+Ǝꟻ (vetnal), sicut IOƎꟻ (vethi) = I+Ǝꟻ (veti) et ƎIOƎꟻ (vethie) = ƎI+Ǝꟻ (vetie), apud Etruscos (vide IƎꟽ+Ǝꟻ vetnei et IƎꟽI+Ǝꟻ vetinei). Urna Perus. n. 1560: ꓶᗅꟽOƎꟻ : IƎꟽIƎꟽᗅ : I+Ƨᗅ8 (fasti aneinei vethnal) - *Fausta Anainia Veteniā nata*.

?ᗅƧIꓶᗅꟽOƎꟻ (vethnalisa). Vide ᗅƧI+ᗅꟽƆƎꟻ (vecnatisa).

Mᗅꟽ OƎꟻ (vethnaś), *Vetenii* (Vetennii), n. pr. m. genit. sg. (cf. ꓶᗅꟽOƎꟻ vethnal) in operculo ossuarii Clus. n. 776 bis.

MIꟼVOƎꟻ (vethuriś), *Veturii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. ꟼVOꓶƎꟻ velthur), in ossuario Perus. n. 1786. Vide VEITVRIVS et VETVRIVS.

-IƎƆ (VEI-), *vehere*, radix umbr. facta e -ⵙƎƆ (VEH-), in voc. V+IƎƆ (VEITV) = *veh-ito*.

§ 2. *Viere*, radix umbr. in voc. V+ƎIƎƆƎ (e-veietu) = *in-vieto* (?).

IƎƆ (Fει), in numo n. 3032 ad Vibonem pertinente. Vide VIBO.

?IƎꟻ (vei), *Veia*, n. pr. f., apud Etruscos (cf. VEII et rad. umbr. VEH-, rom. *veh-ere*), in titulis sepulcr. n. 1516, 1828.

VEIA, *plaustrum*, apud Oscos, e rad. veh-, rom. *veh-ere* (cf. Müller *Die Etr.* I 38, Grotefend *Rud. l. u.* III 20). Paul. pg. 368: « Veia apud Oscos dicebatur *plaustrum*, unde veiarii stipites in plaustro, et *vectura* veiatura ».

VIIIΛ, *via*, = osc. VꟻV (viú), umbr. ᗅƎƆ (vea) et ᗅIƆ (VIA), in titulo Pompeiano, apud Garrucci *Graffites des Pompéi* pl. XXVII n. 64 (VIIIΛIIII veiam = *viam*).

VEIANVS, gentilitium faliscum, apud Varr. *De r. r.* III, XVI, 10. Veianius est gentilitium rom. in thes. epigr.

§ 2. Pagus Veianus memoratur in titulo apud Mommsen n. 1487 (cf. Orell. n. 5168), et Pagus Veiaeanus in tab. aenea apud Henzen n. 6664.

?ꓶᗅꟼᗅIƎꟻ (veiaral), —*ā*, n. pr. f. abl. sg., in titulo Perus. n. 1947. Cf. ꓶᗅꟼᗅƎꟻ (vearal) et ꓶᗅꟼᗅꓶƎꟻ (velaral).

VEIGINTI, *viginti*, in titulo campano apud Mommsen n. 4070 = *Inscr. lat. ant.* n. 1194 (ANNOS · VEIGINTI).

?ꓶᗅƎIƎꟻ (veieal), *Veiā?*, n. pr. f. abl. sg., nisi exaratum pro veleal, in urna etr. n. 704.

V+ƎIƎƆ (veietu), *vieto*, imperat. umbr. e rad. -IƎƆ (vei-), rom. *viere*, in voc. V+ƎIƎƆƎ (e-vei-etu) = *in-vieto*.

ᗅ⁎IƎꟻ (veiza), *Velia* (Vettia), n. pr. f. = I⁎IƎꟻ (veizi), pro I+Ǝꟻ (veti), apud Etruscos (cf. Conestab. *Inscr etr.* pg. 87), ut ᗅ⁎IƎꟻ : Oᗅ (ath veiza, n. 757) = *Attia Vettia*; ᗅ+IƎꟻ : ᗅꟽᗅO (thana vei[z]a, n. 758) - *Tannia Vettia*; et ᗅ⁎IƎꟻ · OꟼᗅꓶV (larth veiza, n. 230) = *Lartia Vettia*.

I⁎IƎꟻ (veizi), *Vetia* (Vettia), n. pr. f. = ᗅ⁎IƎꟻ (veiza) pro I⁎Ǝꟻ (vezi) = I+Ǝꟻ (veti), sicut ꓶᗅI⁎IƎꟻ (veizial)

pro ᑫAI+ƎƎ (velial), apud Etruscos. In operc. ossuarii Clus. n. 759: I⊀IƎƎ : IO٩A٩ (larthi veizi) = *Lartia Vettia.*

ᑫAI⊀IƎƎ (vezial), *Veliâ* (Vettià), n. pr. f. abl. sg., pro ᑫAI⊀ƎƎ (vezial) = ᑫAI+ƎƎ (velial), e I⊀IƎƎ (veizi) = I⊀ƎƎ (vezi) pro I+ƎƎ (veti), in titulo Clus. n. 593.

ᑫAИ⊀IƎƎ (veiznal), *Vetiniâ* seu *Veteniâ* (?), n. pr. f. abl. sg., e veizna (= ƎИI+ƎƎ vetinei), in titulo Clusino n. 675.

VEII, Οὐήιοι (Strab. V, II 9, Plutarch. in *Rom.* XXV 2, 9 sq., XXVII 4, in *Popl.* XIII 1 sqq., in *Cam.* XVII 3) seu Οὐιοὶ (Dionys. Halic. II 54) et Βήϊοι (Diod. Sic. XIV 16, 43, 93, 115, Plutarch. in *Cam.* II 5, III 5, V 3, VII 5, XVIII 7, XXIV 1, XXXI 2), Etruriae urbs (Plin. III, XXI 3, VIII, LXV 2, Liv. I 15, II 53, IV 25, 31, 40, 46, 58, 60 sq., V 1, 4-8, 10-15, 17-24, 26 sq., 30, 38 sq., 43 sqq., 43-54, VI 4, Propert. IV, x 24, Frontin. *De col.* pgg. 221, 223, Serv. ad Virg. *Aen.* VII 188, inscr. apud Orell. n. 4046, Mommsen n. 6825, *Tab. Peuting.* segm. V*d*), apud Tiberim, ubi nunc *Isola Farnese* (W. Gell *Gli avanzi di Veii* in *Mem. dell'Inst. arch.* I 3-23, Nibby *Carta dei dintorni di Roma* III 380 sgg., Vannucci *Storia dell'Italia antica* I 90 ed. 2.ª; cf. *Giorn. arcad.* XXVIII 267). Strab. V, II, 9: τινὲς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκισάντων ἢ ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐηίους (codd. Οἰκείους, Οὐικίους) πολεμήσαντας πολλάκις καὶ τὰς Φιδήνας. Propert. IV, x, 27 sq.:

« Et Veii veteres et vos tum regna fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro ».

Dionys. Halic. II, 54: Τρίτος αὐτῷ συνέστη πόλεμος πρὸς ἔθνους Τιῤῥηνικοῦ τὴν μέγιστον ἰσχύουσαν τότε πόλιν, ἣ καλεῖται μὲν Οὐιοὶ, ἀπέχει δὲ τῆς Ῥώμης ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν σταδίους. κεῖται δ' ἐφ' ὑψηλοῦ σκοπέλου καὶ περιῤῥῶγος, μέγεθος ἔχουσα ὅσον Ἀθῆναι. Frontin. *De col.* pg. 220: « Colonia Veios prius quam oppugnaretur, ager eius limitibus est adsignatus ex lege Iulia. postea deficientibus his ad urbanam civitatem associandos censuerat divus Augustus. nam variis temporibus et a divis imperatoribus agri sunt adsignati. cuius ratio sic ostenditur. Circa oppidum Veios sunt naturae locorum quae vicem limitum servant. sed non per multa milia pedum concurrunt ». Inscr. apud Orell. n. 536 = Mommsen *Inscr. lat. ant.* pg. 285: [M · FVRIVS · L · F · CAMILLVS ....] VEIOS · POST · VRBEM | CAPTAM · COMMIGRA|RI PASSVS · NON · EST | ETRVSCIS AD · SVTRIVM | DEVICTIS · AEQVIS · ET | VOLSCIS · SVBACTIS | TERTIVM · TRIVMPHA|VIT · QVART SE[VERE IN] | VELITERN[OS ANIMADVERTIT .....]. — Eius oppidi incolae Veientes dicti sunt (Liv. I 15, 27, 30, 33, 42, II 6, 8, 13, 43, 46, 48, 49-54, IV 1 sq., 17 sq., 21, 23 sq., 30-35, 58, 60 sq., V 1 sq., 6, 8, 11, 13, 15, 17, 21, 25, 27, 52 sq., VI 4, Cic. *Tusc.* III 12, Solin. I 20, Vell. Paterc. I 8, inscr. apud Orell. n. 109, 3737), gr. Βεϊένται (Dio Cass. fragm. n. 141), et Veientani (Orell. n. 5142, Mommsen n. 6829 2, Serv. ad Virg. *Aen.* VIII 285), gr. Οὐηιενταναί (Diod. Sic. XI 53, Plutarch. in *Cam.* II 5) et Οὐϊεντανοὶ (Dionys. Halic. II 54 sq., III 6, 25, 41, 57 sq., IV 27, V 14 sq., VIII 82, 91, IX 1, 5, 14, 16, 26, 34 sqq., XI 54). Cf. *Acta Triumph.* Capit. an. 245, 279, 280, 317. Inscr. apud Henzen n. 5142: FL · VALERIO | CONSTANTIO NO|BILISSIMO · CAE|SARI · NOSTRO | ORDO · CIVITATIS | VEIENTANORVM POSVIT. Alii sunt Veientani, quos inter Etruriae populos recenset Plin. III, VIII, 3. — Veiens (Liv. I 27, II 7, 45, IV 18, 32, V 20, 37, Horat. *Epist.* II, II 167), et Veientanus, adiect. ad Veios pertin., ut ager Veiens (Liv. II 16, Cic. *pro Roscio Amer.* cap. 16, Plin. II, XCVIII 2, et III, IX 2) et ager Veientanus (Liv. IV 19, V 30), τῶν Οὐεξίων χώρα (Diod. Sic. XIV, 102), ἐκ τῆς Βιέντης (Appian. *De reb. ital.* cap. 8), Veientia arva (Ovid. *Fast.* II, 195), Veientana arx (Liv. V 21), Veien[tina] tribus (Cic. *Epist. ad Att.* IV, 16 = n. 149), Veientana uva (Martial. II 53), Veientanum rubellum h. e. vinum pessimum (Horat. *Sat.* II, III 143, Pers. *Sat.* V 147, Martial. I 104, III 49), Veientana praeda (Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 826), Municipium Aug. Veiens (Orell. n. 108, 110, 4046) et MVNICIPIVM AVG · VEIOS (Orell. n. 3706), Veiens bellum (Liv. IV 58, V 52), dux Veius (Propert. IV, x, 31), Veiens Tolumnius (Propert. IV, x, 23). Plin. XXXVII, LXIX, 1 (cf. Solin. II, 44): « Veientana Italica gemma est, Veiis reperta ». — Veia est nomen pr. mulieris apud Horat. *Ep* V, 29. Cf. adiect. umbr. ƧƎIIΘƎƆ (vehiies) = VEHIER et VEHIEIR, gentil. Veientius (Fabr. cap. VI n. 14 pg. 434, Orell. n. 109), et cognomina Veientinus (Murat. 1650 9; cf. Grut. 912 15), Veientilla (Fabr. cap. III n. 241 pg. 155 « Castricia Veientilla ») et Veiento -onis (Cic. *Epist. ad Att.* VII 3 = n. 294, Plin. *Epist.* IX 13, Tacit. *Ann.* XIV 50, Mommsen n. 217).

?IIƎƎ (veii), in urna etr. n. 725.

VEICETINVS, *Vicetinus* (Vicentinus). Vide VICETIA.

VEICVS, *vicus*, = VECOS, gr. οἶκος (sanscr. veśa, *domus*, e rad. viś), ut VEICVS · FVRFENS (Mommsen n. 6011). Cf. inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 1472.

AᑫIƎƎ (veila), *Velia*, praen. f., minus recte AᑫƎƎ (vela), pro AIᑫIƎƎ (veilia), apud Etruscos, ut ƎIИᑫƧAM : AᑫIƎƎ (veila maslnei, n. 1442) = *Velia Masulnia.*

AIᑫIƎƎ (veilia), *Velia*, praen. fem. etr. (minus recte AᑫIƎƎ veila), raro AIᑫ:IƎƎ (n. 1176), pro AIᑫƎƎ (velia), sicut MAIᑫIƎƎ (veilias) pro MAIᑫƎƎ (velias) = *Veliae.* In lapidibus sepulcr.:

IƧƎᑫA : AIᑫIƎƎ (veilia alesi, n. 1518) = *Velia Alesia.*

ꟾƎИTA · AI⅃IƎꟻ (veilia atnei, n. 1216) = *Velia Atinia.*

ꟾƎ[ИI]⅃ƆVA · AI⅃:ꟾƎꟻ (veilia auclinei, n. 1176) = *Velia Oclinia.*

AIAƆ · AI⅃IƎꟻ (veilia caia, n. 1898)
AIIAƆ · AI⅃IƎƆ ([v]eilia caiia, n. 1405, 1627) } = *Velia Caia.*

ꟾИAꟻƎꟻ1AƆ AI⅃IƎꟻ (veilia capevani, n. 1378) = *Velia —ia.*

ꟾ+ИA⅃Ɔ : AI⅃IƎꟻ (veilia clanti, n. 1247) = *Velia Clantia.*

ꟾVꟻИƧ : AI⅃IƎꟻ (veilia snvti, n. 1267) = *Velia Nusia (?).*

ꟾ+ꟼVƧ : AI⅃IƎꟻ (veilia surti, n. 1781) = *Velia Surtia.*

AIꟾ+ꟾ+ AI⅃IƎꟻ (veilia titia, n. 1801) = *Velia Titia.*

ꟾV⅃✱Aꟼ+ · AI⅃IƎꟻ (veilia trazlui, n. 1445) = *Velia —ia.*

ꟾƎИMI⅃ƎƆ : AI⅃IƎƆ (veilia velimnei, n. 1495) = *Velia Volumnia.*

ꟾƎИƧ+⅃Ǝꟻ AI⅃IƎꟻ (veilia veltsnei, n. 1517) = *Velia Veltinia.*

AIꟼIꟻ : AI⅃IƎꟻ (veilia vipia, n. 1327, 1875) = *Velia Vibia.*

ꟾƎИƆꟼAM : ꟾꟼIꟻ : AI⅃IƎꟻ (veilia vipi marcnei, n. 1406) = *Velia Vibia Marcania.*

ꟾƧ⅃ƎꟼV · ꟾꟼIꟻ · AI⅃IƎꟻ (veilia vipi upelsi, n. 1450) = *Velia Vibia Obelsia.*

MꟾꟼIꟻ · AI⅃IƎꟻ (veilia vipiś, n. 1320) = *Velia Vibii* uxor.

MAI⅃IƎꟻ (veiliaś), *Veliae*, praen. seu n. pr. f., pro MAI⅃Ǝꟻ (veliaś), in titulo Perus. n. 1131 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 194).

?VTИIƎꟻ (veintu). Vide VTИIƎꟻƧ (sveintu).

VEIXSIT, *vixsit* (vixit), e VEIVO = *vivo*, apud antiquos, in titulo rom. n. 2717. Adde inscr. apud Fabr. cap. v n. 388 pg. 421 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1011).

VEIOVIS. Vide VEDIOVIS.

ꟾꟼIƎꟻ (veipi), *Vibia* (?), seu *Vibius*, gentilit. etr., pro ꟾꟼIꟻ (vipi) seu MꟾꟼIꟻ (vipiś), in fragm. inscr. Perus. n. 1489 (cf. Orioli apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 200 sg.).

VEIRO, *viros*, subst. m. acc. pl. 2 decl. = VIRO, pro veirof = virof, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 26, 30, 52, II 158, Huschke *Die iguv. taf.* s. 124, 618; cf. Lanzi 755 = 663, 761 = 669, 842 = 751, Lassen *Beiträge* etc. s. 21, 43, 51 sq., 54, Grotefend *Rud. l. u.* IV 15, 26), in tab. eugub. VI a 30, 32, 39.

VEIS, *vis*, e *volo*. Plaut. *Merc.* III, I, 12 (Ritschl): « Bona si esse ueis, bene erit tibi ».

⅃AIƧIƎꟻ (veisial), *Vesiá*, n. pr. f. abl. sg., pro ⅃AIƧƎꟻ (vesial), sicut ⅃AI✱IƎꟻ (veizial) pro ⅃AI✱Ǝꟻ (vezial), apud Etruscos. Urna Perus. n. 1762: ⅃AIƧIƎꟻ : ꟾ+AИI+ИƎƧ : ꟾ+ƧA8 (fasti sentinati veisial) = *Fausta Sentinatia Vesiá* nata. Cf. ⅃AIƧIVꟻ (vuisial).

VEISINNIVS. Vide etr. ƎИIƧIVꟻ (vuisine).

VEISVS, *visus*. Vide INVISVS.

?A+IƎꟻ (veita). Vide A✱IƎꟻ (veiza).

VEITA, *vita*, subst. f., e *vivita* = sanscr. g'îvita (e rad. g'îv, *vivere*, et suff. ta), in titulis lat. ant. apud Mommsen n. 1009, 1194.

V+IƎƎ (VEITV), *vehito*, imperat. 3 pers. sg, e rad. -ꟼƎƎ (VEH-), rom. *veh-ere*, in voc. umbr. V+IƎƎꟼA (ARVEITV) = ARSVEITV i. e. *ad-vehito*, et V+IƎƎVK (ku-veitu) = *con-vehito.*

VEITVRIVS, Veturius et Viturius, gentil. ligust., in tab. Gen. (Append. n. I) lin. 2, 24 sq., 31 sqq. (Veiturius), lin. 35 (Veturius), lin. 5 et 28 (Viturius), et lin. 37, 42 (VITVRIES, nominat. pl.).

VEIVIVS, *Vivius*, gentil. ital. Tit. Hispell. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1414): V F SER · VEIVIV | SEX · F · PROVIN | OBEIT.

VEIVO, *vivo*, factum e *guivo* (rad. sanscr. g'îv, *vivere*), unde VEITA pro *vita*, et VEIVOS pro *vivus*, in titulis Treb. Mut. (VEIVAM, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1306), Hercul. (VEIVERENT, Mommsen n. 2423 lin. 8), Pompeian. (VEIVANT, Garrucci *Graffites de Pompéi* pl. XXVI 44), Larin. (VEIVONT, Mommsen n. 5223 = *Inscr. lat. ant.* n. 1271; cf. n. 1039 VIVONT), Rom. (VEIXEI et VEIXSIT, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 37, 1011, 1016).

VEIVOS, *vivus*, adiect., e VEIVO = *vivo*. Inscr. Ital. infer.: L · MANNEIVS · Q · MEDIC | VEIVOS FECIT (Mommsen n. 236); C · CLODIO · N · F · PVP | CAPITO · VEIVOS (Mommsen n. 1591); VEIVOS · SIBEI | FECIT · D · GRAEC | D · L · PRAX · MED (Mommsen n. 5225).

ꟾOMΨIƎꟻ (veichnoi), in titulo Italiae superioris n. 27 (·ꟾ·OMΨIƎꟻ).

ƎƆƎꟻ (vece), in sepulcr. Tarquin. (inscr. n. 2315). Cf. ƎƆƎ⊗ (hece).

VECELLANVS pagus, in titulo Ital. infer. apud Mommsen n. 5472.

VECILIVS, gentil. ital., ut Σπούσιος Οὐεκίλιος ἐκ Λαουϊνίου (Dionys. Halic. III, 34). Cf. inscr. apud Grut. 959 15, Murat. 327 6, 1762 1 et Mommsen n. 948.

AIIИIƆƎV (vecinea), *Vecinia*, n. pr. f. apud Faliscos, ut AIIИIƆIIV : AIVAƆ (cavia vecinea, n. 2446) = *Gavia Vecinia* (Garrucci *Scoperte falische* pg. 275 ad n. 11). Vide OIIИIƆIIV (vecineo), quod sequitur.

OIIИIƆƎV (VECINEO). *Vecinius* (Vicinius), gentil. faliscum (AIIИIƆIIV vecinea = *Vecinia*), e VECOS = *vicus*, ut OIIИIƆIIV·AƆ (ca vecineo, n. 2449) = *Gavius Vecinius*; et [OƎИI]ƆƎV · OIY⅃OV (voltio vecineo, n. 2451) = *Voltius Vecinius* (Garrucci *Scoperte falische* pg. 273 sg.).

VECLVS, *vetulus*, ital. *vecchio*, in Append. ad Probi art. min. pg. 443 (Eich. et Endl.).

ASI+ANDƎꟻ (vecnatisa), *—ii uxor* (?), fortasse cognom. mulieris etr. Tit. Clus. n. 764: « velsi vecnatisa »

—ii uxor (?). Vecnatius est gentilitium rom. apud Murat. (in ind.), et Vegnatius apud Grut. 567 2.

VECOS, *vicus*, = VEICVS, ut VECOS · SVPN · = *vicus Supinas*, in titulo Marsico (Append. n. XL lin. 1).

VECTERI. Vide VELEIA.

V>Ǝꟻ (vecu), *victrix* sive *Vicia* (Victoria?, sabin. Vacuna), ab Etruscis appellatur quaedam Lasa vel Lara (V>ƎꟻASAꓶ lasavecu), in speculo n. 2484 cum AꟻQИƎM (menrva) = *Minerva* (Passeri *Lett. Roncagl.* VII pg. 454 sg., Lanzi II 203 sg. = 161, Vermigl. apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 146 nt. 7, Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* LXXXV 142, Gerhard *Ueb. die goth. der Etr.* anm. 116, 118, 188; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 114). Vide ƎV>Ǝꟻ (vecue), quod sequitur.

ƎV>Ǝꟻ (vecue), *victor?*, in gemma etr. n. 481 bis (Vermigl. apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 146 nt. 7). Vide V>Ǝꟻ (vecu).

-ꓶƎꟻ (VEL-), rom. *velle*, radix umbr. in voc. VꓕꓶƎꟻ (veltu), EHVELTV et VꓶꓘꓶƎꟻ⊗Ǝ (eh-velklu).

ꓶƎꟻ (VEꓘ·), *Velius*, praen. etr. (pro quo etiam ꟻ, Ǝꟻ, et ꓶꟻ) = ƎꓶƎꟻ (vele), ut ex hisce exemplis:

Ǝ+ꟼ1A : ꓶƎꟻ (vel aprte, n. 1569 bis *g*) = *Velius Aprutius* vel *Aprusius*.

ƎꓶꓢИQA : ꓶƎꟻ (vel arnzle, n. 996) = *Velius Aruntilius*.

ƎOꓢƎI : ꓶƎꟻ (vel iesthe, n. 833) = *Velius —ius.*

Ǝ A> ꓶƎꟻ (vel cae, n. 562 bis *a*) = *Velius Caius.*

ƎИ>Ǝꓶ : ꓶƎꟻ (vel lecne, n. 403) = *Velius Licinius.*

Ǝ+VAꓶ1 : ꓶƎꟻ (vel plaute, n. 1717) = *Velius Plautius.*

Ǝ1ꓕVM ꓶƎꟻ (vel mutre, n. 1032) = *Velius Mutrius.*

Ǝ8AꟼꟼƎꟻ (vel rafe, n. 1309) = *Velius Rofius.*

ƎꟼOƎꓢ · ꓶƎꟻ (vel sethre, n. 702 bis) = *Velius Setrius.*

ƎTAIƎꓢ : ꓶƎꟻ (vel seiate, n. 707 bis) = *Velius Seiantius.*

Ǝ+I+ ꓶƎꟻ (vel tite, n. 438, 1804 bis *a* et *b*) = *Velius Titius.*

ƎꓶI✱ИƎꟻ : ꓶƎꟻ (vel venzile, n. 793) = *Velius Vensius* (C · VENSIVS).

ƎꓕƎꟻ : ꓶƎꟻ (vel vete, n. 241, 414) = *Velius Vetius.*

?ꓢꟻꓶꓘꓶƎB : ꓶƎꟻ (vel herklvs, n. 2041) = *Velius Herculius.*

MV1MV1ꓶƎꟻ (vel pumpus, n. 1034) = *Velius Pompus.*

ꓢV1V : ꓶƎꟻ (vel upus, n. 790) = *Velius Opius.*

MИI+ · ꓶƎꟻ (vel tins, n. 1346) = *Velius Tinius.*

ꓢƎTAИIꟼV : ꓶƎꟻ (vel urinates, n. 2428) = *Velius Urinatius.*

MAИ>ꓘAMMƎꓕIꓕꓶƎꟻ (vel lites marcnas, n. 1366) = *Velius Titius Marcanius.*

MAИMIꓶƎꟻꓶƎꟻ (vel velimnas, n. 1493) = *Velius Volumnius.*

MIꓢꓶƎꟻꓶƎꟻ (vel velsis, n. 767, 1014) = *Velius Velsius.*

MIꓢƎꟻ : ꓶƎꟻ (vel vesis, n. 1374) = *Velius Vesius.*

MIꓢƎꟻ : MƎ+I+ : ꓶƎꟻ (vel lites vesis, n. 1372) = *Velius Titius Vesius.*

VꓶI>A : ꓶƎꟻ (vel acilu, n. 571) = *Velius Acilius.*

Vꟼ+Ǝ1 : ꓶƎꟻ (vel petru, n. 679) = *Velius Petrius.*

VꟼV+ꟼƎM : ꓶƎꟻ (vel serturu, n. 710) = *Velius Sertorius.*

AИ+ꓢƎ> ƎA> · ꓶƎꟻ (vel cae cestna, n. 1143) = *Velius Caius Caestennius.*

AИMQVOꓶƎꟻ (vel thurmna, n. 1610) = *Velius Thormenius.*

AИ✱MƎQ : ꓶƎꟻ (vel remzna, n. 695 sq.) = *Velius —ius.*

AИI+Ǝ+ : ꓶƎꟻ (vel tetina, n. 218, 914, 916) = *Velius Tetinius.*

AИꟼVOꓶƎꟻ · ꓶƎꟻ (vel velthurna, n. 1483) = *Velius Volturnius.*

AИ↓ꓶƎꟻ : ꓶƎꟻ (vel velchna, n. 236) = *Velius Velcanius.*

AИAꟼMV : ꓶƎꟻ (vel umrana, n. 785) = *Velius Umbranius.*

IƎƎꓶYM : ꓶƎꟻ (vel mulevi, n. 1688 bis) = *Velius Mulvius.*

IИQV1 : ꓶƎꟻ (vel purni, n. 198) = *Velius Furinius.*

I1Ǝꟼ+ : ꓶƎꟻ (vel trepi, n. 923) = *Velius Trebius.*

Cf. MƎИ[A] : ꓶƎ[ꟻ] (vel anes, n. 1023), ꓢꓢИQA · ꓶƎꟻ (vel arnzes, n. 993), MƎ+AИI+A : ꓶƎ> ([v]el atinates, n. 1574), MƎ>ꓕꟼ1 ꓶƎꟻ (vel prtces, n. 1974), ꓢƎITAꓢ : ꓶƎꟻ (vel saties, n. 2166), VMVM · ꓶƎꟻ (vel musu, n. 2323), AИIꟼƎ⊖ꓶƎꟻ (vel herina, n. 884), A8ꓶA : I1Iꟻ : ꓶƎꟻ (vel vipi alfa, n. 1436, 1438), n. 226, 548, 687, 2033 bis D *c*, 2033 ter *e*, 2455, 2628, et VEꓘ · VISNIE = *Velius Visnius* (n. 960). — Aliquando postponitur gentilitio (cf. n. 2064), ex. c. ꓶƎꟻ · ꓢAИ+A (atnas vel, n. 2101), ꓶƎꟻ ꓢƎVƎИƎꟻ (vene[t]es vel, n. 2427), ꓶƎꟻ ꓢƎꓘƎꟻ (veres vel, n. 2074), ꓶƎꟻ · ꓢAИAИI1Iꟻ (vipinanas vel, n. 2119).

§ 2. *Velii*, genit. sg., pro MVꓶƎꟻ (velus), in titulis sepulcr.:

ꓶƎꟻ | IИAИAIꓶƎꟻ (velia anani vel, n. 395) = *Velia Anania Velii* filia.

ꓶƎꟻ · AIИVMꟼA · A8 (fa armunia vel, n. 1572) = *Fausta Arminia Velii* filia.

ꓶƎꟻ : Vꟼ+Ǝ1 : ꓶƎꟻ (vel petru vel, n. 679) = *Velius Petrius Velii* filius.

ꓶƎꟻ : ƎИAΦA+ OA (ath taphane vel, n. 716 bis) = *Attius Tafanius Velii* filius.

⅃Ǝꟻ : IƎƧƎO : AIИAO (thania thesei vel, n. 1608) = *Tannia Tesia Velii* filia.

⅃Ǝꟻ · IƧƎꟻ : ƎꟼIꟼ : VA (au tite vesi vel, n. 1373, 1379?, 1380) = *Aulus Titius Vesius Velii* filius.

⅃Ǝꟻ · AИꟼVΘ⅃Ǝꟻ · ⅃Ǝꟻ (vel velthurna vel, n. 1483) = *Velius Volturnius Velii* filius.

Cf. n. 193, 837 bis, 1023, 1974, 2064, 2074, 2101, 2163, 2166, 2427, 2614 ter.

§ 3. *Velia*, praen. fem., raro ⅃ƎV vel (n. 1149), pro AI⅃Ǝꟻ (velia), ex. c.:

IƎИMA⅃ƎƆ · ⅃ƎƆ (vel velaśnei, n. 287) = *Velia Volasenia.*

IИA · ⅃Ǝꟻ (vel ani, n. 548, 573) = *Velia Ania.*

IꟼAKИA · ⅃Ǝ[ꟻ] (vel ankari, n. 576) = *Velia Ancaria.*

IИꟼИꟼA : ⅃Ǝꟻ (vel arntni, n. 589 sq.) } = *Velia Aruntinia.*
IИꟼИVꟼA : ⅃Ǝꟻ (vel aruntni, n. 2414) }

IꟼƎꟻ · IAƆ · ⅃ƎV (vel cai veti, n. 1149) = *Velia Caia Vettia.*

IИIꟼA⅃ · ⅃Ǝꟻ (vel latini, n. 645 bis) = *Velia Latinia.*

IИꟼA⅃ · ⅃Ǝꟻ (vel latni, n. 1499) = *Velia Lautinia.*

IИIƧMVИ ⅃ƎƆ (vel numsini, n. 1033) = *Velia Numisena.*

IИ⅃⅃VƧ : ⅃Ǝꟻ (vel sup[u]ni, n. 177) = *Velia Supunnia.*

IꟼƎƎ⅃ · Ǝꟻ (ve[l v]eti, n. 1407) = *Velia Vettia.*

IƧ⅃Ǝꟻ : ⅃Ǝꟻ (vel velsi, n. 927 bis) = *Velia Velsia.*

IИVꟼꟼƎ⅃ · ⅃ƎƆ (vel petruni, n. 683) = *Velia Petronia.*

IꟼIꟼ : ⅃Ǝꟻ (vel titi, n. 1804 bis *c*) = *Velia Titia.*

Adde ⅃Ǝꟻ · IꟼIꟼ (titi vel, n. 2423), AИƆV⅃ : ⅃Ǝꟻ (vel pucna, n. 687); et cf. n. 226, 548, 725, 828, 881, 884, 921 bis, 1436, 1438, 1574, 1768, 2025, 2628.

§ 4. *Velius*, n. pr. m., in titulo sepulcr. n. 2455, in operc. ossuarii n. 231, et in vase n. 2434.

§ 5. Est nominis pars (cf. Lanzi II 353 = 281 nt. 42). Vide velethnei (IƎИOƎ ⅃Ǝꟻ, n. 761), velthina (AИIO : ⅃Ǝꟻ, n. 1838), velsinal (⅃AИIƧ · ⅃Ǝꟻ, n. 1025), veltia (?AIꟼ : ⅃Ǝꟻ, n. 1608); et cf. n. 72.

A⅃Ǝꟻ (vela), *Velia*, praen. fem. etr. = A⅃IƎꟻ (veila) pro AI⅃Ǝꟻ (velia), ut IИTVA⅃ · A⅃Ǝꟻ (vela lautni, n. 168) = *Velia Lautinia.*

§ 2. *Velia*, n. pr. f. In operculo ossuarii Perus. n. 1830: A⅃Ǝꟻ · AIOꟼA⅃ (larthia vela) = *Lartia Velia.* Cf. n. 1829.

VELABRVM, vicus Romae (Plaut. *Capt.* III, I 29, Horat. *Sat.* II, III 229, Ovid. *Fast.* VI 405, Tibull. II, V 33, Propert. IV, IX 5), a vehendo dictum (Varro *De l. l.* V, 44 pg. 17). Plutarch. in *Rom.* V, 8 (Diocl. Pepar. fragm. n. 2): Καλεῖται δὲ νῦν ὁ τόπος Βήλαυρον, ὅτι τοῦ ποταμοῦ πολλάκις ὑπερχεομένου διεπεραιοῦντο πορθμείοις κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰς ἀγοράν. Inscr. Arimin. apud Grut. 1097 2 et Tonini *Rimini* etc. I 335 (cf. Nardi *Sui vici antichi* in *Giorn. arcad.* XXIII 363 sg. et Tonini op. cit. pg. 264): C · MEMMIO · C · F · AN | MARIANO · FLAM · DIVI · CLAVD | II · VIR · III · VIR | CVRATORI AEDIVM | Q · ALIM · AD · ARICAM | VICAN · VIC · VELAB | PATRONO · OB · MERIT · EIVS | CVIVS · DEDICAT · SINGVLAT | HS · N · VIII · DED | L · D · D · D. — Velabrenses sunt incolae Velabri. Inscr. apud Fabr. cap. III n. 297 pg. 164: DEO · SANCTO · NVMINI | DEO · MAGNO · LIBERO | PATRI · ET · ADSTATORI | ET · CONSERBATORI · H · I · COLL | VELABRENSIVM | DOMITIVS · SECVND · CVRAT | ET · RESTAVRATOR · FRATRIB · SVIS. — Velabrensis, adiect. ad Velabrum pertinens, ut caseus Velabrensis (Martial. XIII 32; cf. XI 52).

IꟼOA⅃Ǝꟻ (velathri), in numis n. 303 ad Volaterras pertin. Vide VOLATERRAE.

IƎИA⅃Ǝꟻ (velanei), *Velania* (Volania?), familia etr., = IИA⅃Ǝꟻ velani (abl. ⅃AIИA⅃Ǝꟻ velanial), antiquiori orthogr. IƎИMA⅃Ǝꟻ (velaśnei). Operc. ossuarii Perus. n. 1768: MƎꟼAИIꟼИƎƧ : IƎИA⅃Ǝꟻ (velanei sentinateś) = *Velania (Velia Annia?) Sentinatii* uxor. Velanus est cognomen rom. apud Mommsen n. 6310 (230).

IИA⅃Ǝꟻ (velani), *Velania* (Volania?), n. pr. f. = IƎИA⅃Ǝꟻ (velanei) et ? IƎИMA⅃Ǝꟻ (velaśnei), in urna Volaterr. n. 342 (Lanzi II 411 = 340 ad n. 267, et 457 = 386 ad n. 450, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 52). Cf. inscr. n. 548 (= n. 573?).

⅃AIИA⅃Ǝꟻ (velanial), *Velaniā* (Volaniā?), n. pr. f. abl. sg., e IИA⅃Ǝꟻ (velani) vel IƎИA⅃Ǝꟻ (velanei), apud Etruscos (cf. Lanzi II 386 = 315 ad n. 170), in titulo Volaterr. n. 342 bis. Cf. inscr. n. 314 *A* lin. 3.

⅃AꟼA⅃Ǝꟻ (velaral), *Velariā*, n. pr. f. etr. abl. sg. (cf. ⅃AꟼAIƎꟻ veiaral, ⅃AꟼAƎꟻ vearal, ƎIꟼA⅃ƎƆ velarie et IƎИA⅃Ǝꟻ velanei), in operc. ossuarii Perus. n. 1717 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 160 sg.).

ƎIꟼA⅃ƎƆ (velarie), in urna Perus. n. 1263 (ƎIꟼA⅃ƎƆ). Vide voc. praeced., et cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 58.

IƎИMA⅃ƎƆ (velaśnei), *Volasenna* (Volasenia), = AИƧV⅃Ǝꟻ (velusna), sive *Velania* (Volania) = IƎИA⅃Ǝꟻ (velanei), n. pr. f. etr., ut IƎИMA⅃ƎƆ · ⅃ƎƆ (vel velaśnei) = *Velia Volasenna*, in titulo sepulcr. n. 287.

. . ꟼA⅃Ǝꟻ (velat. .), *Velatius* vel *Velatia*, n. pr. m. vel f., in urna etr. n. 272 (cf. Lanzi II 435 = 364 ad n. 372).

Ǝ⅃ƎƆ (VELE), *Velius*, praen. m., pro quo saepius ⅃Ǝꟻ (vel), ⅃ꟻ (vl) et ꟻ (v), apud Etruscos (genit. MV⅃Ǝꟻ veluś = VELOS), in titulo sepulcr. n. 72 (cf. Lanzi II 290 sg. = 230, 444 = 373 ad n. 412). Recentior forma VELE occurrit in lapide Perus. n. 2020 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 34 ad n. 37). Cf. n. 1394 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 129 nt. 2), et vide MVƧV⅃Ǝꟻ (velusum).

A∃⅃∃ꟻ (velea), *Velia*, n. pr. f. pro AI⅃∃ꟻ (velia), in urna Perus. n. 1810. Cf. ⅃AI∃⅃∃ꟻ (veleial).

?⅃AIO∃⅃∃ꟻ (velethial), *Veletiá*, n. pr. fem. abl. sg. = ⅃AI+∃⅃∃ꟻ (veletial), in urna Perus. n. 1344. Veletia est nomen pr. f. in titulo apud Grut. 838, 13.

I∃ИO∃⅃∃ꟻ (velethnei), *Veltinia* (?), n. pr. f. pro velthinei = I∃ИO⅃∃ꟻ (velthnei), apud Etruscos (confer ⅃AIO∃⅃∃ꟻ velethial), ut I∃ИO∃ ⅃∃ꟻ : AIИAO (thania velethnei, num. 761) = *Tannia Veltinia;* et MIИI+A⅃ : I∃ИO∃⅃∃ꟻ (velethnei latinis, n. 760) = *Veltinia Latinii* uxor.

VELEIA seu Velleia, Βελεια (Phleg. Trall. fragm. n. 29), oppidum Italiae superioris, in collibus situm, duodecim circa mill. passuum a Placentia, cuius incolae Veleiates seu Velleiates (inscr. apud Orell. n. 77 RESPVBLICA VELLEIAT; cf. Orell. n. 3805, et Plin. III, xx 1 « Veliates cognomine Vecteri »). Plin. VII, L, 4: « Circa Placentiam in collibus oppidum est Veleiacium (*Veleiatium?*) ». Inscr. apud Orell. n. 3916: V · F · | P · ONICIVS | VELEIATIVM · LIB | SEN · AVG · IIIIII VIR | SIBI ET | AEBVTIAE SALVIAE | CAERELLIAE LIBERT | VELEIATIVM | CLADO | L · GRANIO · L · F · PRISCO. — Veleias, adiect. ad Veleiam pertinens, ut CN · MVSIVS · T · F · GAL · VELEIAS (Kellermann *Vig. rom. laterc.* n. 286 pg. 72). — Velleia est nomen mulieris, ut VELLEIA · P · F · CHRESTE, in titulo Patav. apud Furlan. n. 52 pg. 48.

⅃AI∃⅃∃ꟻ (veleial), *Veliá* sive *Veleiá*, n. pr. f. (vide A∃⅃∃ꟻ velea). Urna Perus. n. 1846: ⅃AI∃⅃∃ꟻ : I+⅃∃ꟻ : A⅃ (la velti veleial) = *Lartia Veltia Veliá* nata. Vide VELEIA et cf. gentil. Velleius in Thes. epigr.

AИI∃⅃∃ꟻ (veleina), *Velinia*, n. pr. f. pro velina (AИI⅃∃ꟻ), in lapide Tuscan. n. 2113 (Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 338, CXX 241).

ϹEꟼENA, Fελένη (Ἑλένη), rom. ant. *Belena* (Helena), etr. AИI⅃∃ (elina), in cista Praenest. n. 2726 ter*d*.

AƧ∃⅃∃ꟻ (velesa), *Velesiá*, n. pr. f. abl. sg. pro ⅃AIƧ∃⅃∃ꟻ (velesial), apud Etruscos (cf. VELESVS et VOLESVS). Urna n. 210: AƧ∃⅃∃ꟻ · ⅃ꟻ · I+И∃Ƨ · AI⅃∃ꟻ (velia senti vl velesa) = *Velia Sentia Velii* filia *Velesiá* nata. Vide ƧAƧ∃⅃ꟻ (vlesas), VAKISA = VIIKISA, et Velesius apud Vermigl. *inscr. per.* pg. 32 n. 35.

?⅃AIƧ∃⅃[∃ꟻ] (velesial), *Velesiá*, n. pr. f. abl. sg. (minus recte AƧ∃⅃∃ꟻ velesa), fortasse idem ac ⅃AI+∃⅃∃ꟻ (veletial), in operc. ossuarii Perus. n. 1708 (?⅃AIƧ∃⅃V).

VEꟼESTROM, *Veliternorum*. Vide VELITRAE.

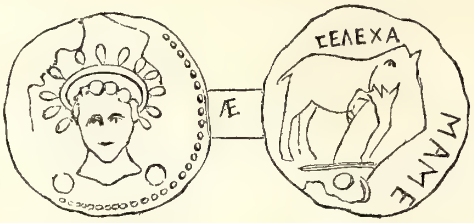
VELESVS, Οὐέλεσος, n. pr. sabin., apud Plutarch. in *Numa* V, 2. Vide VOLESVS.

VEꟼET et velent, *vellet* et *vellent*, in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 3, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 20 (VEꟼET) et lin. 21 (VEꟼENT).

?⅃AI+∃⅃∃ꟻ (veletial), *Veletiá*, n. pr. f. abl. sg., = ⅃AIO∃⅃∃ꟻ (velethial), comparandum cum ⅃AIƧ∃⅃∃ꟻ (velesial), in urna Perus. n. 1343, ubi fortasse legendum est ve letial (= ve lethial).

ϹEΛEX et ϹEΛEXA, in numis Campanis n. 2833 (cf. Friedländer in *Ann. dell'Inst. arch.* XVIII = 1846 pg.

150 sgg., Fiorelli *Ann. numism.* I 122, Riccio *Repert.* pg. 29, Sambon *Recherches sur les monnaies anciennes* pg. 58, Huschke *Die osk.* etc. s. 198).

?AIMAИI‡⅃∃ꟻ (velzinasia), in titulo Perus. n. 1843.

O⅃∃ꟻ (velth), *Veltia*, n. pr. f. pro velthia = AO⅃∃ꟻ (veltha) et O⅃ꟻ (vlth). In marm. Perus. n. 1911. Vide AƧ∃O⅃∃ꟻ (velthesa).

?AO⅃∃ꟻ (veltha), *Veltia*, n. pr. f., e O⅃∃ꟻ (velth), in titulo etr. n. 2366. Vide voc. sq.

AƧ∃O⅃∃ꟻ (velthesa), *Veltii uxor*, cognom. mulieris etr., in titulo Clus. n. 756.

AИIO⅃∃ꟻ (velthina), *Veltinius* (Voltinius) seu *Veltinia* (Voltinia), per contractionem ∃ИO⅃∃ꟻ (velthne) et I∃ИO⅃∃ꟻ (velthnei), siculi I∃ИI+⅃∃ꟻ (veltinei) = IИ+⅃∃ꟻ (veltni), apud Etruscos. In titulis Perus.: AИIO⅃∃ꟻ VA (au velthina, n. 1837) et AИIO : ⅃∃ꟻ : ꟻA (av velthina, n. 1838) = *Aulus Veltinius* vel *Aula Veltinia*. Occurrit etiam in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 6, 13, 15-16, 19, 20, *B* lin. 1?, 8, 15-16 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 93, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* etc. pg. 53, et in *Giorn. arcad.* XXX 296, Sec. Campanari *Tav. perus.* pg. 18 sg., Migliarini *Zibaldone* pg. 18 mss.; cf. Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 242 sgg.), quod cum umbr. V⅃∃Ɔ (veltu) comparat Lepsius (*Ueb. die Tyrrh.* etc. s. 35), et cum Tuscorum dea Voltumna Knötel (*Zeitschr. f. die alterth.* X = 1852 s. 126). Vide vocc. sqq.

ꟽAИIO⅃∃ꟻ (velthinam), *Veltinium?*, acc. sg. e AИIO⅃∃ꟻ (veltina), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 17-18. Cf. Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXXIV 62 sgg.

MAИIO⅃∃ꟻ (velthinaś), *Veltinii*, genit. sg., e AИIO⅃∃ꟻ (velthina), in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 2 et 9 (Vermigl. *Inscr. per.* pgg. 89, 96).

⅃A∃ИIO⅃∃ꟻ (velthineal), *Veltiniá*, n. pr. f. ablat. sg. (pleniori orthographia ⅃A∃ИƧ+⅃∃ꟻ veltsneal), e

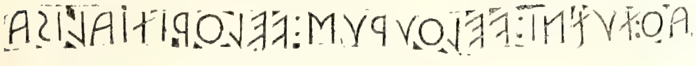
AИIO⅃Ǝꟻ (velthina). Operc. ossuarii Perus. n. 1668: ƆƎƧ · ⅃AƎИIO⅃Ǝꟻ · VA · IƎИVƎ⅃ · A8 (fa leunei au velthineal sec) = *Fausta Lunia Auli filia Veltiniâ gnata.*

ƎИO⅃Ǝꟻ (velthne), *Veltinius*, gentil. etr. (fem. IИ+⅃Ǝꟻ veltni et IƎИƧ+⅃Ǝꟻ veltsnei), e AИIO⅃Ǝꟻ (velthina), in urna Clusina n. 534 ter*m*.

⅃AИIqO⅃Ǝꟻ (velthrinal), *Veltriniâ* (Veltiniâ?), n. pr. f. abl. sg. (cf. ⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ velthritial et AƧI⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ velthritialisa), apud Etruscos. Operc. ossuarii Clus. n. 534 bis*a:* ⅃AИIqO⅃Ǝꟻ : OA : Ǝ+AИIqV : O⅃ (lth urinate ath velthrinal) = *Lars Urinatius Attii* filius *Veltriniâ* natus. Cum adiect. Volaterranus, e IqOA⅃Ǝꟻ (velathri) = *Volaterrae,* apte comparat Conestabile (*Arch. stor. ital.* nv. sr. XIII, 1, 7 nt. 2).

⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ (velthritial), *Veltriciâ* (Voltriciâ), n. pr. f. abl. sg. = AƧI⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ velthritialisa, in titulo Clus. n. 748 (cf. ⅃AИIqO⅃Ǝꟻ velthrinal). Voltricius est gentilitium rom., ut C · VOLTRICIVS LEGITIMVS VOLSIN (Marini *Arvali* pg. 328, Kellermann *Vigil. rom. laterc.* pg. 48).

AƧI⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ (velthritialisa), *Veltriciâ* (Voltriciâ), n. pr. f. abl. sg., e ⅃AI+IqO⅃Ǝꟻ (velthritial). Tit. Clus. n. 746: « ath tutni velthurus velthritialisa » =

Attia Tutinia Volturii uxor *Veltriciâ* nata.

?MAVO⅃Ǝꟻ (velthuaś), *Veltiae* (?), n. pr. f. genit. sg., in titulo Perus. n. 1839 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 297 ad n. 317).

MAИVO⅃Ǝꟻ (velthunaś), *Velturnii* (Volturnii), n. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro MAИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnaś), in urna Perus. n. 1558.

qVO⅃Ǝꟻ (velthur) et FEVΘVP (velthur), *Velturius* (Volturius), praenomen (?) etr. (Sec. Campanar. et Oriol. in *Giorn. arcad.* CXIX 321 sgg., CXX 228 sgg.), fortasse pro MVqVO⅃Ǝꟻ (velthurus), in titulis Cerit. (n. 2379), Tuscan. (n. 2108, 2115, 2116, 2117), et in signo fictili n. 2561 (FEVΘVP).

§ 2. Gentilitium etrusc. in titulo Tuscan. n. 2114 (qꟻO⅃Ǝꟻ) et in sepulcro Tarquin. n. 2312 (qVO⅃Ǝꟻ). Cf. Lepsius in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 147, et vide vocc. sqq.

AqVO⅃Ǝꟻ (velthura), *Velturia* (Volturia)?, n. pr. f. in sepulcro Tarquin. n. 2289. Vide qVO⅃Ǝꟻ (velthur) et IqVO⅃Ǝꟻ (velthuri).

IqVO⅃Ǝꟻ (velthuri), *Velturia* (Volturia), nomen mulier. etr. = IVqVO⅃ƎƆ velthurui (cf. qVO⅃Ǝꟻ velthur et AqVO⅃Ǝꟻ velthura). In operc. ossuarii Perus. n. 1316: IqVO⅃Ǝꟻ · I+ƧA8 (fasti velthuri) = *Fausta Volturia.* In aere etr. n. 2603 IqVO⅃Ǝꟻ velthuri et AqVOIqVO⅃Ǝꟻ velthurithura (cf. Lanzi II 497 = 423, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 190 sg.). Inscr. Perus. n. 1313: C · SVLPICIS · C · F · VELTHVRIAE · GNATVS.

AqVOIqVO⅃Ǝꟻ (velthurithura), in aere etr. n. 2603. Vide IqVO⅃Ǝꟻ (velthuri) et AqVO (thura); et cf. AqVOIƎИA (aneithura) et MAqVΘIƎИA (aneithuraś).

AИqΘ⅃Ǝꟻ (velthurna) et AИqꟻO⅃Ǝꟻ (velthvrna), *Velturnius* (Volturnius), gentil. etr. (genit. MAИqVO⅃Ǝꟻ velthurnaś, abl. fem. ⅃AИqVO⅃Ǝꟻ velthurnal), e qVO⅃Ǝꟻ velthur (cf. Vertumnus vel Vortumnus et Volturnus), ut AИqVO⅃Ǝꟻ : A⅃ (la velthurna, n. 1485) = *Lars Volturnius,* AИqVO⅃Ǝꟻ : ƎƧ (se velthurna, n. 1479, 1481) = *Sexta* vel *Setria Volturnia,* et AИqVΘ⅃Ǝꟻ · ⅃Ǝꟻ (vel velthurna, n. 1483) = *Velius Volturnius.*

§ 2. *Velturnii* (Volturnii), genit. sg. pro MAИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnaś), ut AИqꟻO⅃Ǝꟻ : AIИAq+A (atrania velth[u]rna, n. 1484) = *Atrania Volturnii* uxor.

§ 3. *Velturnia* (Volturnia)?, n. pr. f. in titulo sepulcr. n. 2027. Cf. ⅃AИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnal) = *Volturniâ;* et vide § praeced.

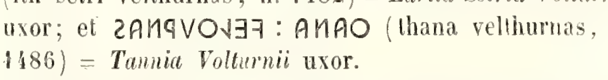
⅃AИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnal), *Velturniâ* (Volturniâ), n. pr. f. abl. sg., e AИqVΘ⅃Ǝꟻ (velthurna), apud Etruscos. Olla Corton. n. 1026 ter: ⅃AИqVO⅃Ǝꟻ : ⅃ : IИIƎꟻA : ⅃ (l. aveini l. velthurnal) = *Lartia Avinia Lartis* filia *Volturniâ* nata. Operculum ossuarii Perus. num. 1748: ƆƎM · ⅃AИqVO⅃Ǝꟻ : MAИ+ƧƎꟻ↓ · IИIqV+AƧ (sauturini chvestnaś velthurnal śec) = *Saturinia Vestinii* uxor *Volturniâ nata.*

MAИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnaś), *Velturnius* (Volturnius)?, gentil. etr. (nominat. sg.?), = AИqVO⅃Ǝꟻ (velthurna), ut MAИqVO⅃Ǝꟻ : A⅃ (la velthurnaś, n. 1480) = *Lars Volturnius* (?).

§ 2. MAИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnaś) et ƧAИqVO⅃Ǝꟻ (velthurnas), *Velturnii* (Volturnii), genit. sg. (confer MAIИV+⅃Ǝꟻ veltuniaś), ut MAИqVO⅃Ǝꟻ:Iq+ƎƧ:O⅃ (lth setri velthurnaś, n. 1482) = *Lartia Setria Volturnii* uxor; et ƧAИqVO⅃Ǝꟻ : AИAO (thana velthurnas, n. 1486) = *Tannia Volturnii* uxor.

VqVO⅃ƎƆ (velthuru), *Velturius* (Volturius), gentil. etr. (genit. MVqVO⅃Ǝꟻ velthurus et ƧVqVO⅃Ǝꟻ velthurus), e qVO⅃Ǝꟻ (velthur), unde IVqVO⅃ƎƆ (velthurui) = IqVO⅃Ǝꟻ (velthuri) et AƧVqVO⅃Ǝꟻ (velthurusa). In vase Clus. n. 768 bis: VqVO⅃Ǝꟻ : O⅃ (lth velthuru) = *Lars Volturius.* Titulus Polimart. n. 2424: VqVO⅃ƎƆ · ƆƎƧ (serv velthuru) = *Servius (?) Volturius.*

IVqVO⅃ƎƆ (velthurui), *Velturia* (Volturia), n. pr. f. = IqVO⅃Ǝꟻ (velthuri). Urna etr. n. 991: « thanchvil

velthurui » = *Tanaquil Volturia.*

MVqVO⅃Ǝꟻ (velthurus) et ƧVqVO⅃Ǝꟻ (velthurus), *Velturii* (Volturii), n. pr. m. genit. sg. (unde AƧVqVO⅃Ǝꟻ

velthurusa), e VꟼVOꓘƎꟻ (velthuru), apud Etruscos. In titulo Clus. n. 746: MVꟼVOꓘƎꟻ : IИ+V+ : OA (ath tutni velthurus') = *Attia Tutinia Volturii* uxor. Altera forma **velthurus** occurrit in sarcophagis Tuscan. n. 2116, 2117, et in vase Polimart. n. 2424 bis.

AƧVꟼVOꓘƎꟻ (velthurusa), *Velturii* (Volturii) *uxor*, cogn. mulieris etr., e VꟼVOꓘƎꟻ (velthuru). Urna n. 887:

AƧVꟼVOꓘƎꟻ:AИ‡ИAↃ:OA

« ath canzna velthurusa » = *Attia Caesia Volturii uxor*.

IꓘƎꟻ (veli), *Velia*, familia etr., pro AIꓘƎꟻ (velia) ut ex hisce exemplis:

IꓘƎꟻVA (au veli, n. 1832) = *Aula Velia*.
IꓘƎꟻ · AIИAO (thania veli, n. 1271 bis) = *Tannia Velia*.
IꓘƎƎ · IOꟼAꓘ (larthi [v]eli, n. 1831) } = *Lartia Velia*.
IꓘƎꟻ · AI[Oꟼ]Aꓘ (larthia veli, n. 1836) }
IꓘƎꟻ · ꓘꟻ (vl veli, n. 1833, 1835) = *Velia Velia*.
Cf. inscr. Clus. n. 814 bis.

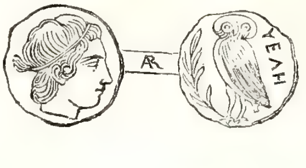
AIꓘƎꟻ (FEᛚIA), *Velia*, praen. fem. etr. (saepe Ǝ v, ꓘꟻ vl et ꓘƎꟻ vel), pleniori orthogr. AIꓘIƎꟻ veilia (raro AƎIꓘƎꟻ veliea), sicut MAIꓘIƎꟻ (veilias') pro MAIꓘƎꟻ (velias'), in titulis sepulcr.:

AИ8ꓘꓘA AIꓘƎꟻ (velia altfna, n. 994) = *Velia Alfena*.
IИAИA AIꓘƎꟻ (velia anani, n. 395) = *Velia Anania*.
IƎꓷΘAM : AIꓘƎƎ (velia s'athrei, n. 992 bis *a*) = *Velia Satria*.
IƎИↃꟼAM · AIꓘƎꟻ (velia [m]arcnei, n. 1357) = *Velia Marcania*.
[I+И]AIƎƧ AIꓘƎꟻ (velia seianti, n. 706 bis) = *Velia Seiantia*.
I+ИƎƧ : AIꓘƎꟻ (velia senti, n. 210, 211) = *Velia Sentia*.
IƎИI+Ǝ+ : AIꓘƎꟻ (velia tetinei, n. 384) = *Velia Tetinia*.
I+I+ : AIꓘƎꟻ (velia titi, n. 722) = *Velia Titia*.
IƎИ+V+ AIꓘƎꟻ (velia tutnei, n. 492) = *Velia Tutinia*.

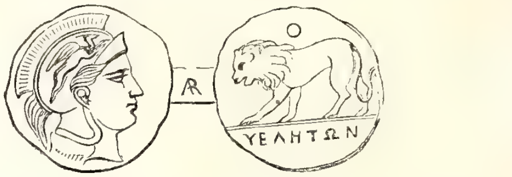
Recentior forma FEᛚIA, ut FEᛚIACEᛚNA (velia celna) = *Velia Cilnia*, legitur in operc. ossuarii n. 452. — Adde inscr. n. 175, 187, 898 (?), 994.

§ 2. *Velia*, familia etrusca, minus recte IꓘƎꟻ (veli), ut AIꓘƎꟻ · AИAO (thana velia, n. 232) = *Tannia Velia*, AIꓘƎꟻ · I+ƧA8 (fasti velia, n. 1501) = *Fausta Velia*, AIꓘƎꟻ · IOꓷAꓘ (larthi velia, n. 1391, 1502) = *Lartia Velia*, et MIИↃAↃ · AIꓘƎꟻ (velia cacnis', n. 1186) = *Velia Caecinae* uxor (?). Adde tegul. sepulcr. n. 270.

VELIA, Ὑέλη (Herodot. I 167) vel Ἔλη, inde Ἐλέα, Lucaniae urbs (Ptol. III 1 Οὐελίαι, in numis n. 2902 *a*

ΗΛΕΞ, ΕΕΛΗ et ΥΕΛΗ, Liv. XXVI, 39, Vell. Paterc. II 79, Mela II, IV 9, Cic. in *Verr.* II, II 40, et V 17, *Phil.* I 4, *Ep. fam.* VII 19 = n. 756, *Topic.* cap. 1), ad sinum Paestanum, Phocaeensium colonia (Herodot. loc. cit., Aul. Gell. X 16), ita dicta ab Ela fonte, vel ab Eleete fluvio, sive ab ἕλος, *palus*, quia paludibus cingitur. Strab. VI, I, 1: Κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις, ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ Ἔλην ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν, ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι· διὸ καὶ πρὸς Λευκανοὺς ἀντέσχον καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας καὶ κρείττους ἀπῄεσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρᾳ καὶ πλήθει σωμάτων ὄντες. ἀναγκάζονται γοῦν διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν καὶ ταριχείας συνίστασθαι καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας. φησὶ δ' Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης ὑφ' Ἁρπάγου, τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου, ἀποκρουσθέντας δὲ τὴν Ἐλέαν κτίσαι· ἔνιοι δὲ τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος· διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνίας ὅσον διακοσίους σταδίους ἡ πόλις. Serv. ad Virg. *Aen.* VI, 359: « Sane sciendum Veliam, tempore quo Aeneas ad Italiam venit, nondum fuisse. . . . . . Velia autem dicta est a paludibus, quibus cingitur, quas Graeci ἕλη dicunt. Fuit ergo *Helia*; sed accepit digammon, et facta *Velia*, ut *Henetus*, *Venetus* ». Horat. *Epist.* I, XV, 1: « Quae sit hiems Veliae, quod caelum, Valla, Salerni ». — **Velienses**, in numis n. 2902 *b* ΥΕΛΗΤΩΝ (L. Müller *Description des monnaies ant. du musée Thorvaldsen* pg. 150; cf. Cavedoni in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VI 92) et ΥΕΛΗΤΕΩΝ, dicti sunt Veliae

incolae (Plin. III, IX 16, Cic. *Epist. fam.* VII, 20 = 755, inscr. apud Henzen n. 5184 = Mommsen n. 190, Serv. ad *Aen.* loc. cit.). — **Veliensis** et **Velinus**, adiect. ad **Veliam** pertin., ut **Veliensis praefectura** (Frontin. *De col.* pg. 209), **Velienses sacerdotes** (Cic. *pro Balbo* cap. 24), **Calliphana Veliensis** (Cic. *pro Balbo* cap. 24), et **portus Velini** (Virg. *Aen.* VI, 366).

§ 2. **Velia** seu **Veliae**, Οὐελία et Ἐλία, collis Romae (Liv. II 7, Solin. I 22, Cic. *De rep.* II 31 et *Epist. ad Att.* VII 13 = n. 307, Plutarch. in *Popl.* X 3, XXIII 4, et Dionys. Halic. I 20, V 19). Varro *De l. l.* V, 54 pg. 21 sq.: « Huic (*Palatio*) Germalum et Velias coniunxerunt, quod in hac regione scriptum est: *Germalense quinticeps apud aedem Romuli*; et *Veliense sexticeps in Velia apud aedem deum Penatium*. Germalum a germanis Romulo et Remo . . . . . Veliae unde es-

sent, plures accepi causas, in quis quod ibi pastores Palatini ex ovibus ante tonsuram inventam vellere lanam sint soliti, a quo vellera dicuntur ».

MAI⅃Ǝꟻ (veliaś), *Veliae*, praen. vel n. pr. f. (genit. sg.), e AI⅃Ǝꟻ (velia), in titulo etr. n. 1055.

VELIATES, populi Liguriae montani, apud Plin. III, VII 1. Cf. Veliate in *Tab. Peuting.* segm. III*d*, et vide VELEIA.

AƎI⅃Ǝꟻ (veliea), *Velia*, praen. mulieris etr., pro AI⅃Ǝꟻ (velia), ut I+I+ : AƎI⅃Ǝꟻ (veliea titi, n. 1804 bis*d* et *e*) = *Velia Titia*.

A‡I⅃Ǝꟻ (veliza), *Velissa*, praen. (?) fem., diminut. e AI⅃Ǝꟻ (velia) = *Velia*, in tegula etr. n. 207. Cf. VIIKISA (n. 959), VILISA (n. 951) et VELIZZA (Lanzi I 173 = 134 n. LII).

IƎИOI⅃Ǝꟻ (velithnei), *Veltinia*, n. pr. f. pro velthinei, apud Etruscos (cf. AИIO⅃Ǝꟻ velthina, ⅃AƎИIO⅃Ǝꟻ velthineal, ƎИO⅃Ǝꟻ velthne). Urna Perus. n. 1423: MI+Ǝꟻ : IƎИOI⅃Ǝꟻ (velithnei vetiś) = *Veltinia Vettii* uxor.

?IƎKI⅃Ǝꟻ (velikei). Vide IƎИ⅃Ǝꟻ (velnei).

AИMI⅃Ǝꟻ (velimna), *Volumnius*, gentilitium etr., pro MAИMI⅃Ǝꟻ (velimnaś), ut AИMI⅃Ǝꟻ · Iꟻ · A⅃ (la vi velimna, n. 1840) = *Lars Vibius Volumnius;* et AИMI⅃Ǝꟻ ꟼVꟼ (pup velimna, n. 1946) = P · VOLVMNIVS.

MAИMI⅃Ǝꟻ (velimnaś), *Volumnius*, gentil. etr. (minus recte AИMI⅃Ǝꟻ velimna; cf. ƎИMI⅃Ǝꟻ velimne), unde IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei) et AIИMI⅃Ǝꟻ (velimnia) = *Volumnia* (Maffei *Osserv. lett.* VI 156, Lanzi II 352 = 281 ad n. 37, Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 11 sgg. ed. 2.ª, Orioli et Borghesi apud Vermigl. op. cit. pgg. 132 sg., 140 sg., Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 172). Cf. VOLVMNVS, VOLVMNIVS et Volumnia, gr. Οὐολουμνία (Dionys. Halic. VIII, 40). In titulis sepulcralibus:

MAИMI⅃Ǝꟻ : OИDA (arnth velimnaś, n. 1494) = *Aruns Volumnius.*

MAИMI⅃Ǝꟻ Ǝ⅃VA (aule velimnaś, n. 1491) = *Aulus Volumnius.*

MAИMI⅃Ǝꟻ ID8ƎO (thefri velimnaś, n. 1490) = *Tiberius Volumnius.*

MAИMI⅃Ǝꟻ : ODA⅃ (larth velimnaś, n. 1492) = *Lars Volumnius.*

MAИMI⅃Ǝꟻ ⅃Ǝꟻ (vel velimnaś, n. 1493) = *Velius Volumnius.*

§ 2. *Volumnii*, genit. sing. In titulis sepulcralibus: MAИMI⅃Ǝꟻ · I+I+ (titi velimnaś, n. 1841) = *Titia Volumnii* uxor; MAИMI⅃Ǝꟻ IƎИƧ+⅃Ǝꟻ AI⅃IƎꟻ (veilia veltsnei velimnaś, n. 1517) = *Velia Veltinia Volumnii* uxor; et MAИMI⅃Ǝꟻ I8VAD (raufi velimnaś, n. 1724 bis) = *Rofia Volumnii* uxor. Adde inscr. n. 1934.

§ 3. *Volumnii*, nominat. pl. (?). In titulo Perus. n. 1487 ex Volumniorum sepulcro: MAИMI⅃ƎꟻODA⅃OИDA (arnth larth velimnaś) = *Aruns* et *Lars Volumnii.*

?ƎИ[M]I⅃Ǝꟻ (velimne), in urna Perus. n. 1515. Vide MAИMI⅃Ǝꟻ (velimnaś) et IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei).

IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei), *Volumnia*, n. pr. f. (cf. AIИMI⅃Ǝꟻ velimnia), e AИMI⅃Ǝꟻ (velimna), apud Etruscos. In urnis Perus.: IƎИMI⅃Ǝꟻ : AI⅃IƎꟻ (veilia velimnei, n. 1495) = *Velia Volumnia;* et MAИ‡DV8VИ : IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei nufurznaś, n. 1513) = *Volumnia Nufronii* uxor.

?A[IИ]MI⅃Ǝꟻ (velimnia), *Volumniā*, nomen mulieris etr. = IƎИMI⅃Ǝꟻ (velimnei), in urna sepulcr. n. 232 bis, ubi [th]an[a] velim[ni]a = *Tannia Volumnia* legit Conestabile (*Inscr. etr.* pg. 92).

AИI⅃Ǝꟻ (velina), *Veliniā* (?), n. pr. f. fortasse pro velinial (cf. AИMI⅃Ǝꟻ velimna). Urna Cortonen-

sis n. 574: « thania anainei velina » = *Tannia Anainia Veliniā* nata. Operc. ossuarii Perus. n. 1514: AИI⅃Ǝꟻ : IƎDƎƆAИ : I+ƧA8 (fasti nacerei velina) = *Fausta Naceria Veliniā* nata. Velinia est nom. pr. f. in titulis apud Grut. 725 9, et Murat. 1318 4 (cf. 307 1).

§ 2. Cognomen etr., ut T. Annius Velina (Cic. *Brut.* cap. 48).

VELINVS, Italiae fluvius (nunc *Velino*) et lacus, in Umbria (Varro *De r. r.* III, XII 9, Colum. VIII, XVI 2, inscr. apud Henzen n. 5129), nunc *lago di Rieti* et *di Piè di Luco*. Cic. *Epist. ad Att.* IV 15 = n. 142 (cf. Varr. *De r. r.* III, II 3, Tacit. *Ann.* I 79): « lacus Velinus a Manio Curio emissus, interciso monte, in marem defluit ». Plin. III, XVII, 3: « Sabini ..... Velinos accolunt lacus, roscidis collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis aquis ». Vib. Seq. pg. 24: « Velinus inter Nar et Aventem (*vulgo inter Nar labentem*) ». Plin. II, 62: « in Italia Locris, et in lacu Velino, nullo non die apparere arcus ». Id. II, CVI 5: « In Ciconum flumine, et in Piceno (?) lacu Velino, lignum deiectum lapideo cortice obducitur ». Id. XXXI, 5: « In Aenaria insula, calculosis mederi ..... Idem contingit in Velino lacu potantibus ». Virg. *Aen.* VII, 517: « Sulfurea Nar albus aqua, fontesque Velini ». Ubi Servius: « Ultra Interamnam sunt, [in Sabinis]. Ut diximus, vox Furiae paulatim processit ». Virg. *Aen.* VII, 712: « Rosea rura Velini ». Ubi Servius (et ad *Georg.* II, 201): « Velinus lacus est [circa Reate], iuxta agrum, qui Rosulanus vocatur. Varro tamen dicit lacum hunc a Curio consule in Nartem vel Naren fluvium derivatum (nam utrumque dicitur) esse diffusum: post quod tanta est ea loca secuta fertilitas, ut etiam perticae longitudinem altitudo superaret herbarum: quia etiam [quantum per diem demptum esset, tantum per noctes crescebant: quod Virgilius II Georg.

201 ad suam provinciam transtulit, dicens: *Et quantum longis carpent armenta diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponet*] ». Cf. Velinis in *Tab. Peuting.* segm. III*e*.

§ 2. Velina tribus, una ex XXXV tribubus populi romani in Sabinis (Cic. *Epist. ad Att.* IV, 15 = n. 142, Horat. *Epist.* I, VI 52), ita dicta a lacu Velino. Liv. epit. lib. XIX: « Duae tribus adiectae sunt, Velina et Quirina [U. C. an. DXII] ». Memoratur in inscr. apud Orell. n. 148 (VE), 2223, 3306, 3406, 3423, 3475, 3651, 3812 (ƎEL), 3868, 3899, 3900, 4082, Henzen n. 5125, 5917, 6632, 7076, 7177, et Kellermann *Vig. rom. laterc.* n. 137 (VELLINA). Cf. Grotefend *Imper. rom. trib. descr.* pg. 31 (VELLIA pro Velina).

MIИƎꟻ (velis̓), *Velius*, n. pr. m. (cf. IИƎꟻ veli § 2). Urna Perus. n. 1393: MIИƎꟻ · ƎИVA (aule velis̓) = *Aulus Velius*.

VIIꞰISΛ, *Velisa* (Velisia), n. pr. f. = VΛꞰISΛ (et VIꞰISA?), in inscr. etrusco-rom. n. 855. Cf. AƧƎИƎꟻ (velesa).

ƧAИƧIИƎꟻ (velisnas), *Volusennae* (?), n. pr. m. (cf. AИƧVИƎꟻ velusna et AИIИƎꟻ velina), in ossuario Tuscan. n. 2104 (Sec. Campanar. in *Giorn. arcad.* CXIX 327).

VELITANVS, Etruscorum linguâ mensis *Martius*. Ita Papias *Vocab.* - *Gloss. ant.* (Mommsen in *Rhein. Mus.* n. f. XVI 146): « Velcitanus Tuscorum lingua *Martius* mensis dicitur ».

VELITRAE, Οὐελίτραι (Strab. V, III 10, Dio Cass. XLV 1, Diod. Sic. XIV 34) vel Οὐέλιτραι (Dionys. Halic. III 41, VI 42, VII 12) vel Οὐελιτραί (Ptol. III, 1), et Οὐέλιτρα (Dionys. Halic. VII 12) vel Βέλιτρα (Steph. Byz.), nunc *Velletri*, Volscorum oppidum insigne, in Latio (Dionys. Halic. VI 42, Liv. II 30, VI 13, 21, 29, 36 sqq., 42, VIII 3, 14, Suet. *Aug.* capp. 1, 6, 94, Sil. Ital. VIII 377), colonia Romanorum (Plutarch. in *Coriol.* XII 4 sqq., XIV 34). Ad gr. ἕλος, *palus*, trahit Corssen (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 200; cf. etr. IꓘOAИƎꟻ velathri = *Volaterrae*). Dionys. Halic. VII, 12: Ἐδήλωσε δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς πόλις ἐπιφανὴς τῶν Οὐολούσκων, Οὐέλιτρα ὄνομα αὐτῇ, μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος οὖσα τέως· ἧς ὁ λοιμὸς μίαν ὑπελείπετο μοῖραν ἐκ τῶν δέκα, τὰς δ᾽ ἄλλας ὑπολαβὼν ἀπήνεγκε. τελευτῶντες οὖν ὅσοι περιῆσαν ἐκ τῆς συμφορᾶς, πρεσβευσάμενοι, Ῥωμαίοις ἔφρασαν τὴν ἐρημίαν, καὶ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ πρότερον ἐποίκους ἐκ τῆς Ῥώμης εἰληφότες· ἀφ᾽ ἧς αἰτίας καὶ τὸ δεύτερον [τοὺς] κληρούχους παρ᾽ αὐτῶν ᾔτουν. Liv. II, 31: « Volscis devictis Veliternus ager ademtus: Velitras coloni ab urbe missi et colonia deducta [U. C. CCLX] ». Et II, 34: « Incommodo bello in tam arctis commeatibus vexati forent, ni Volscos, iam moventes arma, pestilentia ingens invasisset. ea clade conterritis hostium animis, ut etiam, ubi ea remisisset, terrore aliquo tenerentur, et Velitris auxere numerum colonorum Romani ». Liv. VIII, 14: « In Veliternos, veteres cives Romanos, quod toties rebellassent, graviter saevitum [U. C. an. CDXVII]: et muri deiecti, et senatus inde abductus, iussique trans Tiberim habitare: ut eius, qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondo clarigatio esset; nec prius, quam aere persoluto, is, qui cepisset, extra vincula captum haberet. In agrum senatorum coloni missi: quibus adscriptis, speciem antiquae frequentiae Velitrae receperunt ». Suet. *Aug.* cap. 1: « Gentem Octaviam Velitris praecipuam olim fuisse, multa declarant. Nam et vicus celeberrima parte oppidi iam pridem Octavius vocabatur: et ostendebatur ara Octavio consecrata, qui bello dux finitimo, quum forte Marti rem divinam faceret, nunciata repente hostis incursione, semicruda exta rapta foco prosecuit, atque ita proelium ingressus, victor rediit ». Frontin. *De col.* pg. 238: « Vellitras, oppidum, lege Sempronia fuerat deductum: postea Claudius Caesar agrum eius limitibus Augusteis censitum militibus eum adsignari iussit ». — Veliterni, genit. VEꞰEϟTROM = *Veliternorum*, gr. Οὐελιτρανοί (Dionys. Halic. V 61, Plutarch. in *Cam.* XLII 1, et in *Coriol.* XII 4 sqq.) et Οὐελιτρῖνοι (Diod. Sic. XIV, 102), dicti sunt incolae Velitrarum (Liv. VI 21, VII 15, VIII 13 sq., Plin. III, IX 11, Suet. *Aug.* cap. 94, inscr. apud Orell. n. 536, 3652). Acta triumph. Capitol.: C · MAENIVS · P · F · P · N · COS · DE · ANTIATIBVS · AN · CDXV LAVINIEIS · VELITERNEIS · PRIDIE · K · OCT. Vide VEꞰ. — Veliternus, Veliterninus et fortasse Velitrinus, adiect. ad Velitras pertin., ut Veliternus ager (Liv. II 31, XXX 38), absol. Veliternum (Plin. VIII, LIX, 2), Veliternus populus (Liv. VIII, 12), MVNICIP · VELITER · FEL · (numi plumbei n. 2734 ex Ficoron. tab. XX n. 33; cf. Sestini *Class. gen.* pg. 12 et Mionnet I 103 cum suppl. I 221), Veliternus hostis (Liv. VI 22), Veliterni coloni (Liv. VI 36 al. *Velitrini*), Veliternum rus (Plin. XII, V, 2), Veliternina vina (Plin. XIV, VIII, 5; cf. Sil. Ital. VIII 377). — Veliternus est nomen pr. m. apud Sil. Ital. XIII 229 (cf. Grut. 590 1), unde gentil. Veliternius (Grut. 567 3, Murat. 1762 9, et Maffei *Mus. ver.* 305 7).

ƆИƎꟻ (velc), *Velciá* (?), n. pr. f. fortasse pro ИAIƆИƎꟻ (velcial), in titulo Perus. n. 1621.

AƆИƎꟻ (velca), *Velcia*, n. pr. f., pro AIƆИƎꟻ (velcia). In urna Clus. n. 761 bis: AƆИƎꟻ : OꟼAИ (larth velca) = *Lartia Velcia*.

AИⱶƆИƎꟻ (velczna), *Velcinia* (Volcinia), familia etr., = IƎИⱶƆИƎꟻ (velcznei), unde ИAИⱶƆИƎꟻ (velcznal) et MAИⱶƆИƎꟻ (velcznas̓), apud Perusinos (cf. FELSINA et VOLSINIVM), ut AИⱶƆИƎꟻ · IOꟼAИ (larthi velczna, n. 1389) et AИⱶƆИƎꟻ AIOꟼAИ (larthia velczna, n. 1386) = *Lartia Velcinia*.

ꓘAИ⚹ƆꓘƎꟻ (velcznal), *Velciniâ* (Volciniâ), n. pr. f. abl. sg., e AИ⚹ƆꓘƎꟻ (velczna). Urna Perus. n. 1781: ƆƎƧ : ꓘAИ⚹ƆꓘƎꟻ : I+ꟼVƧ : AIꓘIƎꟻ (veilia surti velcznal sec) = *Velia Surtia Velciniâ nata.* Alia urna n. 1613: ƆƎƧ · ꓘAИ⚹ƆꓘƎꟻ · MAИ⚹ꟽAAƆ · IИOꟽA (amthni caapznaś velcznal sec) = *Antenia Capenii* uxor *Velciniâ nata.*

MAИ⚹ƆꓘƎꟻ (velcznaś), *Velcinii* (Volcinii), n. pr. f. genit. sg., antiquiori orthogr. MAИ⚹ↆꓘƎꟻ (velchznaś), e AИ⚹ƆꓘƎꟻ (velczna) = AИↆꓘƎꟻ (velchna). In titulis Perusinis: MAИ⚹ƆꓘƎꟻ · IƎИIƎИA · I+ƧA8 (fasti aneinei velcznaś, n. 1559) = *Fausta Anainia Velcinii* uxor; et MAИ⚹ƆꓘƎꟻ · IƎИꟼAꟻ · AИAO (thana varnei velcznaś, n. 1388) = *Tannia Varenia Velcinii* uxor.

IƎИ⚹ƆꓘƎꟻ (velcznei), *Velcinia* (Volcinia), n. pr. f., e AИ⚹ƆꓘƎꟻ (velczna), apud Etruscos (cf. IƎИIↆꓘƎꟻ velchinei), ut IƎИ⚹[Ɔ]ꓘƎꟻ · ꟼA (ar velcznei, n. 1387) = *Arria Velcinia*, IƎИ⚹ƆꓘƎꟻ · I+ƧA8 (fasti velcznei, n. 1367) = *Fausta Velcinia*, et IƎИ⚹ƆꓘƎꟻ · Oꓘ (lth velcznei, n. 1390) = *Lartia Velcinia.*

AIƆꓘƎꟻ (velcia), *Velcia* (Volcia), n. pr. f., unde ꓘAIƆꓘƎꟻ (velcial), ꓘAI+IƆꓘƎꟻ (velcitial) et VꓘAIƆꓘƎꟻ (velcialu), apud Etruscos (cf. AƆꓘƎꟻ velca). Operc. ossuarii Perus. n. 1842: AIƆꓘƎꟻ : AꟼOƎƧ (sethra velcia) = *Setria Velcia.*

ꓘAIƆꓘƎꟻ (velcial), *Velciâ* (Volciâ), n. pr. f. abl. sg., e AIƆꓘƎꟻ (velcia), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1103: ꓘAIƆꓘƎꟻ · ƎOꟼꟻA · VA (au aprthe velcial) = *Aulus Aprusius Velciâ* natus.

VꓘAIƆꓘƎꟻ (velcialu), *Velciolus*, n. pr. m., e AIƆꓘƎꟻ (velcia), apud Etruscos, ut VꓘAIƆꓘƎꟻ · OꟼAꓘ (larth velcialu, n. 233) et VꓘAIƆꓘƎƆ : Oꓘ (lth velcialu, n. 762) = *Lars Velciolus* (Lanzi II 430 = 339 ad n. 351, 463 = 392 ad n. 465, et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 90 sg.).

VELCITANVS. Vide VELITANVS.

ꓘAI+IƆꓘƎꟻ (velcitial), *Velcitiâ*, n. pr. f. abl. sg., e AIƆꓘƎꟻ (velcia) = *Velcia*, in urna etr. n. 208. Vide VELCITANVS.

VELLA, *villa*, apud rusticos, teste Varr. *De r. r.* I, II, 14 (vide VEA = *via*).

VELLATVRA et velatura, *vectura*, apud Varr. *De r. r.* I, II, 14 (vide VEA = *via*, et VEIA).

VELLEIA. Vide VELEIA.

ƐEꓘꓘIИM (velliam), *Vellium* (Velleiatem?), cognom. m., fortasse e Velleia derivatum (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103), in titulo Campano n. 2749 lin. 7. Vellia est nomen pr. mulieris, ut Vellia Cinnamis, apud Mommsen n. 2588. Cf. inscr. apud Grut. 925 12, 989 5, Murat. 474 9, 866 4, 1284 10, 1761 8.

VELLINA tribus. Vide VELINVS § 2.

VELLIS, vellit, vellitis et vellint, *velis*, *velit*, *velitis* et *velint*, in titulis romanis (Fabr. cap. V n. 370 pg. 417, Gud. 227 4 corr., Paciaud. *Mon. Peloponn.* I 204, Marini *Arvali* pg. 505 sq. et n. 57: VELLIS; Grut. 672 1, Murat. 337 5 = 439 1, 794 1: VELLIT; Grut. 786 9 VELLITIS; Murat. 867 8 VELLINT).

VELLITRAE. Vide VELITRAE.

AИꓘƎꟻ (velna), *Volniâ*, n. pr. f. abl. sg. pro ꓘAИꓘƎꟻ (velnal). Urna etr. n. 244: AИꓘƎꟻ ƎOꓘV ƎꓘVA (aule ulthe velna) = *Aulus Ultius Volniâ* natus. Alii vertunt *Aulus Voltius Velinna* (Lanzi II 408 = 337 ad n. 248) vel *Veliniae* filius (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 159). Adde inscr. n. 910 (Conestab. op. cit. pg. 150).

ꓘAИꓘƎꟻ (velnal), *Volniâ*, n. pr. f. abl. sg. (minus recte AИꓘƎꟻ velna), e ?ƎИꓘƎꟻ (velne), in titulo Clus. n. 782. Vide IƎИꓘƎꟻ (velnei).

ƎИꓘƎꟻ (velne), *Cilnius* (?), n. pr. m. fortasse pro ƎИꓘƎꟻƆ (cvelne), in olla etr. n. 389. Vide vocc. sqq.

IƎИꓘƎꟻ (velnei), *Volnia* (?), n. pr. f. = IИꓘƎꟻ (velni), nisi exaratum pro cvelnei, sicut ƎИꓘƎꟻ (velne) pro ƎИꓘƎꟻƆ (cvelne), in olla etr. n. 383. In urna n. 927: IƎ[И]ꓘƎV : ИAO (than velnei) = *Tannia Volnia.* Vide AИꓘƎꟻ (velna), ꓘAИꓘƎꟻ (velnal), MVИꓘƎꟻ (velnuś), MAИꓘƎΦ (phelnaś), et VOLNIVS.

IOИꓘƎꟻ (velnthi), *Veltinia* (Voltinia)?, fortasse pro velthni, in urna Clus. n. 534 bis *f.*

?IИꓘƎꟻ (velni), *Volnia?*, n. pr. f. (pro cvelni?), in urna etr. n. 381.

?MV[И]ꓘƎꟻ (velnuś), *Volnius?*, gentil. etr. in titulo Suan. n. 2025.

VEꓘOS, *Velii*, praen. (genit. sg.), antiquiori orthogr. MVꓘƎꟻ (veluś). Tegula etrusco-rom. n. 960: VEꓘ · VISNIE · VEꓘOS = *Velius Visnius Velii* filius.

VIIꓘOƧIIIИI (veloseini), *Volusenna* (Volusennia), antiquiori orthogr. AИƧVꓘƎꟻ (velusna) et ƧAИƧIꓘƎꟻ (velisnas), n. pr. f., in titulo etr. n. 976 (Lanzi II 390 = 319 ad n. 187, Maggi apud Inghir. *Lett. di etr. erud.* pg. 61).

ИVꓒAꟻꓘƎƆ (velparun), Ἐλπήνορ (Elpenor), comes Ulyssis, in etr. speculis n. 2277 bis, 2537 (cf. O. Jahn in *Ann. dell'Inst. arch.* 1852 pg. 210 sg.).

MꓘƎꟻ (velś), *Velii*, n. pr. m. genit. sg., ut mihi videtur, pro MIꓘƎꟻ (veliś) sive MVꓘƎꟻ (veluś § 2). Urna Clus. n. 714: MꓘƎꟻ : V+AƆƧ : Ǝꟻ (ve scatu velś) = *Velius —us Velii* filius. Adde tit. Senens. n. 439, et vide voc. sq.

ƧꓘƎꟻ (vels), *Velsia*, n. pr. f., pro IƧꓘƎꟻ (velsi)?, in operc. ossuarii Perus. n. 1506. Vide voc. praeced.

AƧꓘƎƆ (velsa), *Velsiâ* (?), n. pr. f. fortasse pro ꓘAIƧꓘƎꟻ (velsial), in urna etr. n. 415. Vide IƧꓘƎꟻ (velsi).

?MꓘIAƧꓘƎꟻ (velsairś), in titulo etr. n. 2167.

IƧꓘƎꟻ (velsi), *Velsia* vel *Veltia* (Voltia), familia etrusca (ablat. sing. ꓘAIƧꓘƎꟻ velsial). In titulis sepulcral.: IƧꓘƎꟻ : AIИAO (thania velsi, n. 736 *c*) = *Tannia Velsia;* IƧꓘƎꟻ : I+ƧA8 (fasti velsi, n. 766) = *Fausta Velsia.* Adde inscriptiones n. 764, 765, 1039 bis; et cf. n. 763 IƧꓘƎꟻ Oꓘ (lth velsi) = *Lartia Veltia* sive *Lars Veltius,*

n. 927 bis ꟼIƧꟻƎꟻ : ꟻƎꟻ (vel velsi) = *Velia Velsia* sive *Velius Veltius*. Cf. ƧꟻƎꟻ (vels), AƧꟻƎꟻ (velsa) et VƧꟻƎꟻ (velsu).

§ 2. *Velsius*, n. pr. m. pro MIƧꟻƎꟻ (velsiś), ut IƧꟻƎꟻ : OИꟼA (arnth velsi, n. 235) = *Aruns Velsius*. Cf. n. 763, 927 bis supracit., et vide VƧꟻƎꟻ (velsu).

ꟻAIƧꟻƎꟻ (velsial), *Velsiā* vel *Veltiā* (Voltià), n. pr. f. abl. sg. (cf. ꟻAIƧIƎꟻ veisial), e IƧꟻƎꟻ (velsi), in lapid. etr. n. 514, 931 bis.

ꟻAИIƧꟻ[Ǝ]ꟻ (velsinal), *Velsiniā* (Volsinià), n. pr. f. (abl. sg.), fortasse idem quod ꟻAИIƧIVꟻ (vuisinal), e patria derivatum (cf. AIИVMꟻƎꟻ velśunia, VƧꟻƎꟻ velsu, MIƧꟻƎꟻ velsiś, VOLSINIVM et FELSINA), in urna Corton. n. 1025 (ꟻAИIƧ·ꟻƎꟻ).

MIƧꟻƎꟻ (velsiś), *Velsius* seu *Veltius* (Voltius), gentil. etr., minus recte IƧꟻƎꟻ velsi (fem. IƧꟻƎꟻ velsi, abl. ꟻAIƧꟻƎꟻ velsial), unde AƧIƧꟻƎꟻ (velsisa) et VIƧIƧꟻƎꟻ (velsisiu). In urnis Clus. n. 767, 1014: MIƧꟻƎꟻꟻƎꟻ (vel velsiś) = *Velius Velsius*.

§ 2. ƧIƧꟻƎꟻ (velsis), *Velsii*, genit. sg. In operc. ossuarii Perus. n. 1630: ƧIƧꟻƎꟻ · IƎИVꟻAↃ · AO (tha calunei velsis) = *Tannia Callonia Velsii* uxor. Cf. n. 555.

AƧIƧꟻƎꟻ (velsisa), *Velsii uxor*, cognom. mulieris etr., e MIƧꟻƎꟻ (velsiś). Tit. sepulcr. n. 164: « latini vel-

IИIꟻAꟻ
AƧIƧꟻƎꟻ

sisa » = *Latinia Velsii uxor*. Cf. VIƧIƧꟻƎꟻ (velsisiu), quod sequitur.

?VIƧIƧꟻƎꟻ (velsisiu), in teg. sepulcr. n. 555. Cf. ƧIƧꟻƎꟻ (velsis § 2).

VↃƧꟻƎꟻ (velscu), *Volscus* (Volcius?), n. pr. m., pro ƧVↃƧꟻƎꟻ (velscus), ut VↃƧꟻƎꟻ : VA (au velscu) = *Aulus Volscus*, in titulo Clus. n. 768.

ƧVↃƧꟻ[Ǝ]ꟻ (velscus), *Volscus* (Volcius?), n. pr. m. apud Etruscos (= VↃƧꟻƎꟻ velscu), ut ƧVↃ·ƧꟻƎꟻ · A (a. velscus) = *Aulus Volscus*, in aere Corton. n. 1054.

VƧꟻƎꟻ (velsu), *Volsinium*, in numis n. 2093. Vide VOLSINIVM, ꟻAИIƧꟻƎꟻ (velsinal) et AIИVMꟻƎꟻ (velśunia).

§ 2. *Velsius*, n. pr. m. in lapide etr. n 2577 bis. Vide IƧꟻƎꟻ (velsi) et MIƧꟻƎꟻ (velsiś).

AIИVMꟻƎꟻ (velśunia), *Volsinia*, nomen mulieris etr., fortasse e patria derivatum (vide VƧꟻƎꟻ velsu, ꟻAИIƧꟻƎↃ velsinal et VOLSINIVM). Urna Perus. n. 1478: AIИVMꟻƎꟻIOꟼAꟻ (larthi velśunia) = *Lartia Volsinia*. Comparari potest cum gentil. IƎИI⁎ꟻƎↃ (velzinei) et IИꝉꟻƎꟻ (veltni) = *Veltinia* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 139).

AꝉꟻƎꟻ (velta), *Veltia* (Voltia), n. pr. f. = IꝉꟻƎꟻ (velti), in titulis etr. n. 715, 1845.

VELTHVRIA. Vide IꟼVOꟻƎꟻ (velthuri).

IꝉꟻƎꟻ (velti), *Veltia* (Voltia), n. pr. f. (abl. AIꝉꟻƎꟻ veltia pro veltial), unde IƎИITꟻƎↃ (veltinei) = IИꝉꟻƎꟻ (veltni), apud Etruscos (cf. IƧꟻƎꟻ velsi). In urna Perus. n. 1846: IꝉꟻƎꟻ : Aꟻ (la velti) = *Lartia Veltia*. Veltius est gentilitium rom. apud Murat. 1284, 11.

AIꝉꟻƎꟻ (veltia), *Veltiā* (Voltià), n. pr. f. abl. sg. pro veltial, in urna Perus. n. 1608. Vide IꝉꟻƎꟻ (velti).

IƎИITꟻƎↃ (veltinei), *Veltinia* (Voltinia), n. pr. f. (per contractionem IИꝉꟻƎꟻ veltni), antiquiori orthographia IƎИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnei), e IꝉꟻƎꟻ (velti), in titulo etrusco-campano n. 2837 (cf. Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 16 sq., et Huschke *Die osk.* etc. s. 221).

MIƧIƎИITꟻƎↃ (veltineisim). Vide IƎИITꟻƎↃ (veltinei) et MIƧ (sim).

MAИИIꝉꟻƎꟻ (veltinnaś), *Veltinii* (Voltinii), n. pr. m. genit. sg., = MAИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnaś), e IꝉꟻƎꟻ (velti), in operc. ossuarii Perus. n. 1970.

..ИꝉꟻƎꟻ (veltn..), *Veltinia*, n. pr. f. = IИꝉꟻƎꟻ (veltni), in urna Volaterr. n. 361 bis.

IИꝉꟻƎꟻ (veltni), *Veltinia* (Voltinia), n. mulieris etr. (= ..ИꝉꟻƎꟻ veltn..), contractum e IƎИITꟻƎꟻ (veltinei), antiquiori orthogr. IƎИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnei). In operc. ossuarii Perus. n. 1476: IИꝉꟻƎꟻ · AИAO (thana veltni) = *Tannia Veltinia*.

MAИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnaś), *Veltinii*, n. pr. m. (genit. sg.), recentiori orthogr. MAИИIꝉꟻƎꟻ (veltinnaś), apud Etruscos (cf. IƎИƧꝉꟻƎꟻ veltsnei, IИꝉꟻƎꟻ veltni et IƎИIꝉꟻƎↃ veltinei), in titulis Perus. n. 1278, 1556 (cf. Vermigl. *inscr. per.* pg. 204 ad n. 75, pg. 214 ad n. 99, et pg. 630).

ꟻAƎИƧꝉꟻƎꟻ (veltsneal), *Veltiniā*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnei). Operc. ossuarii Perus. n. 1512: ⱰƎM : ꟻAƎИƧꝉꟻƎꟻ : MAИVꟼ8VИ : IꟻƎꝉƎM : AOꟼAꟻ (lartha meteli nufrunaś veltsneal śech) = *Lartia Metellia Nufronii* uxor *Veltiniā nata*.

IƎИƧꝉꟻƎꟻ (veltsnei), *Veltinia*, familiae etr. nomen (abl. sg. ꟻAƎИƧꝉꟻƎꟻ veltsneal), = IƎИIꝉꟻƎↃ (veltinei), per contractionem IИꝉꟻƎꟻ veltni (cf. MAИƧꝉꟻƎꟻ veltsnaś et MAИИIꝉꟻƎꟻ veltinnaś). In urna Perus. n. 1517: IƎИƧꝉꟻƎꟻ AIꟻIƎꟻ (veilia veltsnei) = *Velia Veltinia*.

VYꟻƎↃ (VELTV), —*to* (iubeto), imperat. 3 pers. sg., e rad. -ꟻƎↃ (VEL-), rom. *velle*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 142, II 376, Huschke *Die iguv. taf.* s. 435, 654), in tab. eugub. IV 22 (VYꟻƎↃ) et in compos. EHVELTV = *ex—to* (iubeto).

MAIИVꝉꟻƎↃ (veltuniaś), *Veltuniae* (Voltuniae?), n. pr. f. genit. sg., in urna Clus. n. 675 bis.

VꟻƎꟻ (velu), *Velius*, praen. etr. (vide ꟻƎꟻ vel § 1, MVꟻƎꟻ veluś, AVꟻƎꟻ velua, ꟻAVꟻƎꟻ velual, AƧVꟻƎꟻ velusa), in titulis sepulcr. n. 1392, 2327 bis.

§ 2. *Velii* (genit. sg.), pro MVꟻƎꟻ (veluś), in titulis sepulcr. n. 562, 2041.

AVꓷƎꟻ (velua), in titulo Clus. n. 570, fortasse pro ꓷAVꓷƎꟻ (velual), quod sequitur.

ꓷAVꓷƎꟻ (velual), *Veliâ*, n. pr. f. abl. sg., pro velial, e IVꓷƎꟻ (velui) = AIꓷƎꟻ (velia), apud Etruscos (vide AVꓷƎꟻ velua e VꓷƎꟻ velu). Urna Clus. n. 601 bis*d*:

ꓷAVꓷƎꓷ:ꓷAOИqA:IИƆVAq8:qA

« ar fraucni arnthal velual » = *Arria Fruginia Aruntiâ Veliâ* nata. Operculum ossuarii Clus. n. 665: « ath

ꓷAVꓷƎꓷ:ƎИAꓷƧIꞱAꟻ:OA

patislane velual » = *Attius Patilianius Veliâ* natus.

IVꓷƎꟻ (velui), *Velia*, nomen mulieris etr. (= AIꓷƎꟻ velia), unde ꓷAVꓷƎꟻ (velual), in operc. ossuarii Clus. n. 769 bis (vide AƧVꞱƎꟻ vetusa).

MVꓷƎꟻ (velus'), *Velius*, gentil. etr. = MIꓷƎꟻ (velis'), in urna Clus. n. 769. Cf. inscr. n. 1509, 2327 bis, 2337.

§ 2. MVꓷƎꟻ (velus'), ƧVꓷƎꟻ (velus) et ƧVꓷƎV (velus), *Velii*, praen. genit. sg. (= MꓷƎꟻ vels', ꓷƎꟻ vel, ꓷꟻ vl et ꟻ v), unde AMVꓷƎꟻ (velus'a) et AƧVꓷƎꟻ (velusa) = *Velii uxor* (cf. ƧAƧƎꓷꟻ vlesas et ƧVꓷꟻ vlus). In titulis sepulcr.:

MИIꞱ · MVꓷƎꟻ · IꞱƎꟻ (veti velus' tins', n. 1347) = *Vettia Velii Tinii* uxor.

MVꓷƎꟻ AIИA : Oꓷ (lth ania velus', n. 115) = *Lartia Ania Velii* filia.

MVꓷƎꟻ IИꞱИqA · Oꓷ (lth arntni velus', n. 462 bis) = *Lartia Aruntinia Velii* filia.

MVꓷƎꟻ · IИꞱAꓷ · ꓷƎꟻ (vel latni velus', n. 1499) = *Velia Lautnia* (Latinia?) *Velii* filia.

MVꓷƎꟻ : MIИVqꟻƎꓷ : MƎꟻIꟻ : ƎꓷVA (aule tites' petrunis' velus', n. 1245) = *Aulus Titius Petronius Velii* filius.

MVꓷƎꟻ : IИVqꞱƎꓷ : ƎꞱIꞱ : Ƨꓷ (ls tite petruni velus', n. 1248) = *Lars Titius Petronius Velii* filius.

MVꓷƎꟻ:ƎꞱVAꓷꓷ:ꓷƎꟻ (vel plaute velus', n. 1717) = *Velius Plautius Velii* filius.

MVꓷƎꟻ : ƎꞱAИIꞱ:ИƎƧ : OqAꓷ (larth sentinate velus', n. 709) = *Lars Sentinatius Velii* filius.

MVꓷƎꟻ · MИIꞱ · Ǝꟻ (ve tins' velus', n. 1348) = *Velius Tinius Velii* filius.

MVꓷƎꟻ : ƎƎAOV : IAƆ : Aꓷ (la cai uthave velus', n. 1339) = *Lars Caius Octavius Velii* filius.

ƧVꓷƎꟻ · ƧIИIƧIƎƆ · OqAꓷ (larth ceisinis velus, n. 2339) = *Lars Caesinius Velii* filius.

ƧVꓷƎꟻ : ƎIqAM : ƎꓷVA (aule marie velus, n. 654) = *Aulus Marius Velii* filius.

ƧVꓷƎꟻ · OqAꓷ · ƧAИꓷMVƆ (cumlnas larth velus, n. 2106) = *Cominius Lars* (Lars Cominius) *Velii* filius.

ƧIꓷIV : ƧVꓷƎV : IƎИꞱAƧ : AИAO (thana satnei velus vipis, n. 700 ter) = *Tannia Satinia Velii Vibii* uxor.

Adde inscr. n. 151, 352, 876, 1509, 1566, 1931, 2104 (ƧVꓷƎꟻ), 2426 (ƧVꓷƎꟻ); et cf. n. 725, 2337.

AƧVꓷƎꟻ (velusa), *Velii uxor* (?), fortasse cognom. mulieris etr., e VꓷƎꟻ (velu), ut AƧVꓷƎꟻ : IИꞱИA : OИqA (arnth antni velusa, n. 578) = *Aruntia Antinia Velii uxor;* et AƧVꓷƎꟻ IƎИꞱVꞱ (tutnei velusa, n. 925 bis) = *Tutiniâ Velii uxor*. Adde inscr. n. 921 bis, et vide AMVꓷƎꟻ (velus'a) in aere Tarquin. n. 2334.

§ 2. Fortasse usurpatur pro *Velii* sive *Veliae filius*, in titulis sepulcr. n. 515, 614, 786, 2554 ter, 2568 ter *a*.

AИƧVꓷƎꟻ (velusna), *Volusenna*, gentil. etr. in vase Volaterr. n. 358 bis (cf. IƎИMAꓷƎƆ velas'nei, ƧAИƧIꓷƎꟻ velisnas et VIIⱵOƧIIIИI). In lamella plumbea Volaterr. n. 314 *A* lin. 5: AИƧVꓷƎꟻ · ꓷ (l. velusna) = *Lars Volusenna;* ibid. lin. 6: AИƧVꓷƎꟻ · ꟻ (v. velusna) = *Velius Volusenna;* et *B* lin. 6: AИƧVꓷƎꟻ · A (a. velusna) = *Aulus Volusenna*. Cum gentil. rom. Velonius et cum cognom. Velina comparat Lanzius II 386 = 315 ad n. 172 sq. (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 149 nt. 3). Volasenna est gentilitium rom. in titulis Campanis apud Mommsen n. 2383, 2416-2418. Inscr. Volaterr. apud Fabr. cap. IX n. 490 pg. 657: DIS · MANIBVS | VOLASENNIAE · PYRAMI|DAE · L · VOLASENNA · NOVI|ANVS · MATRI · PIISSIMAE. Cf. Velusenus et Volusenus in titulis apud Murat. 1542 6, et Mommsen n. 6804.

MИIꞱMVꓷƎꟻ (velus'tins'), *Veltinii* (?), n. pr. m. genit. sg. (Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 137, 193 sg.), in operc. ossuarii Perus. n. 1509. Vide MVꓷƎꟻ (velus') et MИIꞱ (tins') § 2.

MVƧVꓷƎꟻ (velusum), *Veliorum?*, fortasse genit. pl., e praen. ƎꓷƎꟻ (vele) = *Velius* (cf. MVꓷAIOИqA arnthialum), in titulis Urbevet. n. 2033 bis D*c*, 2033 bis E*a* et *b*.

ꓕꓷƎꟻ (velch), *Velcii* (Volcii)?, n. pr. m. genit. sg. (?), fortasse pro velches (cf. ƧAꓕꓷƎꟻ velchas), e ƎꓕꓷƎꟻ (velche), apud Etruscos. Lamella plumbea n. 1238: ꓕꓷƎꟻ · AIVqꞱƎꟻ · AИAO (thana vetruia velch) = *Tannia Veturia* (Petria?) *Velcii* uxor. Adde tit. Clus. n. 687 bis *a;* et cf. velchatini (IИIꞱA:ꓕꓷƎƆ) et ꓷAИIꓷAꓕꓷƎƆ (velchapinal).

VИAꓕꓷƎꟻ (velchanu), *Volcano* (?), dat. sg., in aere Trident. n. 12.

ꓷAИIꓷAꓕꓷƎꟻ (velchapinal), —*iâ*, n. pr. f. abl. sg., fortasse idem quod ꓷAИIꞱAꓕꓷƎꟻ (velchatinal), nisi legendum vel chapinal (Lanzi II 366 = 295 ad n. 92), in operc. ossuar. n. 379 et in olla n. 385. Vide ꓕꓷƎꟻ (velch).

ƧAꓕꓷƎꟻ (velchas), *Velciae* (Volciae)?, n. pr. f. genit. sg., e ƎꓕꓷƎꟻ (velche), in titulo Tarquin. n. 2329 (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 137).

ꓷAИIꞱAꓕꓷƎꟻ (velchatinal), *Velcatiniâ*, n. pr. f. abl. sg. (= ?ꓷAИIꓷAꓕꓷƎꟻ velchapinal), e IИIꞱAꓕꓷƎꟻ (velchatini), apud Etruscos, in olla sepulcr. n. 392.

IИI+A↓↓Ǝꟻ (velchatini), *Velcatinia*, nom. mulieris etr. (abl. ↓AИI+A↓↓Ǝꟻ velchatinal; cf. ↓AИIꟻA↓↓Ǝꟻ velchapinal), e Ǝ↓↓Ǝꟻ (velche) = *Velcius*. In titulis sepulcr.: IИI+A:↓↓Ǝꟻ : OИϘA (arnth velch-atini, n. 475 *A*), IИI+A↓↓Ǝꟻ OИϘA (arnth velchatini, n. 475 *B*) et ...↓↓Ǝꟻ OИϘA (arnth velch..., n. 475 *C*) = *Aruntia Velcatinia*. VOLCHACIA (Volcacia) est nomen mulieris in titulo Clusino (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1369).

Ǝ↓↓Ǝꟻ (velche), *Velcius* (Volcius), gentil. etr. (cf. ↓↓Ǝꟻ velch), unde IƎ↓↓Ǝꟻ (velchei), MIƎ↓↓Ǝꟻ (velcheim), AИ↓↓Ǝꟻ (velchna), IИI+A↓↓Ǝꟻ (velchatini). In urnis sepulcr.: Ǝ↓↓Ǝꟻ · OA (ath velche, n. 237) = *Attius Velcius*, et Ǝ↓↓Ǝꟻ O↓ (lth velche, n. 1847) = *Lars Velcius*.

IƎ↓↓Ǝꟻ (velchei), fortasse idem ac MIƎ↓↓Ǝꟻ (velcheim), in titulo etr. n. 1381.

MIƎ↓↓Ǝꟻ (velcheim), *Velcius* (Volcius)?, fortasse pro velcheiś (= ?IƎ↓↓Ǝꟻ velchei), e Ǝ↓↓Ǝꟻ (velche), in titulo etr. n. 1082.

MAИ⋇↓↓Ǝꟻ (velchznaś), *Velcinii* (Volcinii), n. pr. m. genit. sg., = MAИ⋇Ɔ↓Ǝꟻ (velcznaś), e velchzna = AИ⋇Ɔ↓Ǝꟻ (velczna), apud Etruscos, in urna Perus. n. 1385.

?IƎИI↓↓ƎƆ (velchinei), in aeneo signo Volaterr. n. 382. Cf. AИ↓↓Ǝꟻ (velchna), quod sequitur.

AИ↓↓Ǝꟻ (velchna), *Velcinius* (Volcinius) seu *Velcinia* (Volcinia), n. pr. m. vel f., = AИ⋇Ɔ↓Ǝꟻ (velczna), unde MAИ⋇↓↓Ǝꟻ (velchznaś), apud Etruscos (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 93), ut AИ↓↓Ǝꟻ : ↓Ǝꟻ (vel velchna, n. 236) = *Velius Velcinius* seu *Velia Velcinia*. Vide voc. sq.

IƎϘ↓↓Ǝꟻ (velchrei), *Velcinia?*, n. pr. fem. fortasse pro velchnei (AИ↓↓Ǝꟻ velchna) = IƎИ⋇Ɔ↓Ǝꟻ (velcznei), apud Etruscos, ut MƎϘꟼƧAƆ · IƎϘ↓↓Ǝꟻ (velchrei caspreś, n. 1848) = *Velcinia Casperii* uxor. Cf. IƎ↓↓Ǝꟻ (velchei).

↓AϘV↓↓ƎƆ (velchural), *Velcuriâ* (?), n. pr. f. abl. sg. (cf. IϘVO↓Ǝꟻ velthuri), in operc. ossuarii etr. n. 922 bis *a* (Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1859 pg. 77).

MƎƆ (vem), particula umbr. (= ИƎƆ et ƎƆ), in voc. ƧƎϘИVƧƎꟼMƎƆ (vem-pesuntres), AϘ+ИVƧϘƎꟼИƎƆ (ven-persuntra) et AϘ+VƧƎꟼƎƆ (ve-pesutra).

VEMENS, *vehemens*, adiect., unde VEMENTER pro *vehementer* (Aul. Gell. II 3, Vel. Long. pg. 2229 P., Scaur. pg. 2256 P.), apud Lucret. III 152, 482, Horat. *Epist.* II, II 120. Est etiam cognomen rom., ut T · MVNNIVS · SP · F · COL · VEMENS (Mommsen n. 5097).

VEMENTER, *vehementer*, e VEMENS pro *vehemens*, apud Lucret. II 1024.

ƧƎϘИVƧƎꟼMƎƆ (vempesuntres), *—is*, adiect. umbr. (abl. pl. 2 decl.), compositum e particula MƎƆ vem (= ИƎƆ ven et ƎƆ ve) et ƧƎϘИVƧƎꟼ (pesuntres), cuius significatus ignoratur (Aufr. et Kirch. I 92, 96 sq., 160, II 214, 346, 374), in tab. eugub. IV 7 (vide AϘ+ИVƧƎꟼИƎƆ venpesuntra et AϘ+VƧƎꟼƎƆ vepesutra). — *Veratris* exponit Grotefendius (*Rud. l. u.* VII 16, 34, 37), *ex pulpa globis* Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 328 sq., 413). Vide PERSONDRV, PESONDRIS et PESONDRO, VϘ+ИVƧƎꟼ (pesuntru), MVϘ+ИVƧƎꟼ (pesuntrum) et VϘ+VƧƎꟼ (pesutru).

ИƎƆ (ven), particula umbr. Vide MƎƆ (vem).

VENAFRVM, Οὐέναφρον (Strab. V, III 10, IV 3 sq. et 11, Ptol. III 1 al. Οὐένεφρον et Οὐέναφροι, Appian. *De bell. civ.* I 41) et Βενάφρον (Martial. XIII 101), oppidum Campaniae (Cic. *Epist. ad Att.* VII 13 = n. 307, *ad Q. fr.* III 1 = n. 126, Sil. Ital. VIII 401, Serv. in Virg. *Aen.* XI 246, inscr. apud Mommsen n. 2532, 4628, 4652, Antonini *itiner.* pg. 303), olei ferax (Horat. *Sat.* II, VIII 45, Martial. XII 63, Strab. V, IV 3). Strab. V, III, 10: ἔπειτα ἄλλα τινὰ καὶ Οὐέναφρον (codd. Οὐενάφριον et Οὐερνάφριον), ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον· ἡ μὲν οὖν πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται, παραρρεῖ δὲ τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν ὁ Οὐουλτοῦρνος. Horat. *Od.* II, VI 13 sqq.:

« Ille terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro ».

Martial. XIII, 101:

« Hoc tibi Campani sudavit bacca Venafri
Unguentum, quoties sumis, et istud olet ».

Fuit colonia Romanorum (Plin. III, IX, 11, inscr. apud Mommsen n. 4601, 5210), colonia IVL · AVG · VI-[NAFRVM] (Mommsen n. 4622). Frontin. *De col.* pg. 239: « Venafrum, oppidum. quinque viri deduxerunt sine colonis. iter populo debetur ped. xx. ager eius in lacineis limitibus intercisivis est adsignatus. sed et summa montium iure templi Ideae ab Augusto sunt concessa ». — Venafrani dicti sunt Venafri incolae (Cic. *pro Cluent.* cap. 68, Mommsen n. 4601, 4618?). — Venafranus, adiect. ad Venafrum pertinens (Iuvenal V, 86), ut Venafrana urbs (Mommsen n. 4617, 4620), urbs Venafrana (Mommsen n. 4620 sq.) et civitas Venafrana (Mommsen n. 4620), Venafranus ager (Plin. XV, III 1, XVII, III 6, XXXI, V 1, Cic. *De lege agr.* cap. 25, Horat. *Od.* III, V 55), colonia Venafrana (Mommsen n. 4601, 5210), scriba Venafranus (Mommsen n. 4648), Venafrana oliva (Horat. *Sat.* II, IV 69). — Venafranius est gentilitium rom. in titulo Venafr. apud Mommsen n. 4722.

VIINAIⱵINAM, *venaliciam*, adiect. f. acc. sg. 1 decl. (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 153). In aere Rapin. n. 2741 lin. 11 sq.: IIITVAMAMATIIN|SVIINAIⱵINAM (eituam amatens venalinam) = *pecuniam venaliciam intulerunt* (Corssen op. cit. s. 160).

IqAИƎꟻ (venari), *Venaria*, nomen mulieris etr., in urna n. 2618 (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 93 sg.).

VENARIA, insula maris Etrusci (Plin. III, XII 2; Mart. Capella § 644 pg. 527 « Veneria »).

ƎYAИƎꟻ (venate), *Venatius*, gentil. etr., unde n. pr. f. IƎ+AИƎꟻ venatei (abl. ⅃AИ+AИƎꟻ venatnal). In urna n. 239: ƎYAИƎꟻ · OИЯA (arnth venate) = *Aruns Venatius*.

IƎ+AИƎꟻ (venatei), *Venatia*, n. pr. f. (= IƎTAИIƎ vitanei), e ƎYAИƎꟻ (venate) = *Venatius*, unde etiam ⅃AИ+AИƎꟻ (venatnal), apud Etruscos. In urna n. 239 bis: IƎ+AИƎꟻ · ⅃ (l. venatei), et in olla n. 238: IƎTAИIƎ : IΦЯA⅃ (larphi vinatei) = *Lartia Venatia*.

⅃AИ+AИƎꟻ (venatnal), *Venatiâ*, n. pr. f. abl. sg., e venatna = IƎ+AИƎꟻ (venatei). Tegula etr. n. 136: ⅃AИ+AИƎꟻ · ƎAƆ · A⅃ (la cae venatnal) = *Lars Caius Venatiâ* natus.

VENDEMIA, *vindimia*, in marmore campano (Mommsen n. 3571).

VENDVPALIS et Vindupalis rivus, in Liguria. Tab. Gen. lin. 8 sq. (Append. n. I): EX · EIS · TERMINIS · RECTA | REGIONE · IN RIVO · VENDVPALE · EX · RIVO · VINDVPALE · IN FLOVIVM · NEVIASCAM.

VENE, *bene*, adverb. in titulis coemet., unde VENEMERENS et VENE · MERENS. Tit. apud Fabr. cap. III n. 590 pg. 222: FRVCTVOSA BENE VIXSITI | VENE CONSVMASTI.

VENEFICIVM, *beneficium*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

VENEILIVS. Vide ƧII⅃ƎИƎꟻ (veneliis).

VENEIRE, *venire*, e *venio*, antiquo scribendi more, in S. C. de Asclep. Polystr. lin. 9 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 203).

§ 2. *Venum ire*, in lege Thor. agr. (Append. n. LIX) capp. 27, 31, 36, 45 (VENIEIT), et in lege Rubr. *De civ. Galliae Cisalp.* tab. II lin. 47 et lin. 51 (VENEIRE).

?⅃ƎИƎꟻ (venel), in sepulcro Tarquin. (inscr. n. 2332). Alii legunt ⅃ƎИƎ (enel), quod vide (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pgg. 183, 368).

ƧII⅃ƎИƎꟻ (veneliis), *Venelius* (Venilius), n. pr. samnit. (fem. IƎ⅃IИƎꟻ venilei), = etr. ƧV⅃ƎMƎꟻ (venelus), in aere campano n. 2753 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. IV, 109). — Venelius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. IV n. 91 pg. 262, Mommsen n. 2044, 4515 (n. 839 VENELLIA). Inscr. edita in *Giorn. arcad.* XXVIII, 349: L · VENELIVS | L · F · CAM · SVPER | AVG · BAGIENNOR | VIXIT · AN · XXXV | T · P · I | IN · F · P · V | IN · AG · P · V. In titulo apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 590): L · VENEI-AIVS · L · F · POΛΛΙΟΝ.

ƧV⅃ƎMƎꟻ et ƧV⅃ƎMƎꟻ (venelus), *Venelius* (Venilius), n. pr. m. apud Etruscos (= ƧII⅃ƎИƎꟻ veneliis), in lapid. Urbevet. n. 2049 sq. (cf. Lanzi II 391 = 320 ad n. 190, 397 = 326 ad n. 199, Vinc. Campanari *Dell'urna di Arunte* pg. 37, et Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177) et in patera Nolana n. 2782 *b* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 148).

VENEMERENS, *benemerens*, adiect. (vide VENE = *bene*), in nonnullis titulis sepulcr., apud Fabr. cap. III n. 127 pg. 137 (VENEMERENTE), Grut. 325 7, 760 10, Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 82, Lupi pgg. 107, 122, Perret *Catac. de Rom.* pl. XXVIII n. 65 et pg. 155 ad n. 48, Mommsen n. 413, 3321 (VENEMERENTI), Grut. 762 10, Passionei cl. III n. 22, *Giorn. arcad.* CXLIV 29, (VENE·MERENTI), *Rev. archéol.* XIII 155 (VENEMERENET), Marini *Arvali* pg. 513 = Mommsen n. 2862 (MEMORIXM BINERENTI FECIT). Vide vocc. sqq.

VENEMERITVS, *benemeritus*, adiect. (vide VENE pro *bene*, et voc. praeced.), in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXIX n. 69 (VENEMERIT[O]).

VENENI, Liguriae populi, apud Plin. III, VII, 1.

VENERAVILIS, *venerabilis*, adiect. In titulo Paestano (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1836 pg. 152 = Mommsen n. 89, Zell n. 1763): VENERAVILIS FLOS DECVSQVE EST.

VENERIA, Siciliae oppidum. Solin. XXVII, 8: « Veneriam etiam, in qua Veneris Erycinae religiones transtulerunt (*Siculi*) ». Vide VENARIA.

VENERVS, *Veneris*, genit. apud antiquos. Vide VENVS.

Ǝ+ƎИƎꟻ (venete), *Venetius*, gentil. etr. = ƧƎYƎИƎꟻ venetes (genit. MƎYƎИƎꟻ veneteś), ut Ǝ+ƎИƎꟻ · qA (ar venete, n. 1399) = *Arrius Venetius;* Ǝ+ƎИƎꟻ · A⅃ (la venete, n. 1396, 1402 sq.) et Ǝ+ƎИƎꟻ · qA⅃ (lar venete, n. 1395) = *Lars Venetius;* Ǝ+ƎИƎꟻ · ƎƧ (se venete, n. 1397) = *Sextus Venetius*. Adde inscr. n. 1400, et vide I+ƎИƎꟻ (veneti) = *Venetia*, unde abl. ⅃AI+ƎИƎꟻ (venetial). — Venetus est cognomen rom. in titulis apud Gruterum (cf. Murat. 1370 4); unde gentil. Venetius, apud Murat. 1496 4 et Mommsen n. 5427 sq.

ƧƎYƎИƎꟻ (venetes), *Venetius*, gentil. etr. = Ǝ+ƎИƎꟻ (venete), ut ƧИqA : ƧƎYƎИƎꟻ (venetes arns, n. 2425) = *Venetius Aruns* (Aruns Venetius), ƧV⅃ƎꟻOᑫA⅃ · ƧƎYƎИƎꟻ (venetes larth velus, n. 2426) = *Venetius Lars* (Lars Venetius) *Velii* filius, et ⅃Əꟻ ƧƎYƎИƎꟻ (venetes vel, n. 2427) = *Venetius Velius* (Velius Venetius).

§ 2. MƎYƎИƎꟻ (veneteś), *Venetii*, genit. sg. Tit. Perus. n. 1893: MƎYƎИƎꟻ | VΨA OЯA⅃ (larth achu veneteś) = *Lartia Aconia Venetii* uxor.

I+ƎИƎꟻ (veneti), *Venetia*, nomen mulieris etr. (abl. ⅃AI+ƎИƎꟻ venetial), e Ǝ+ƎИƎꟻ (venete), in titulo Perus. n. 1401.

VENETIA, Οὐενετία (Ptol. III, 1) et Ἐνετική (Strab. V, I 4 et 8, XII, III 8), regio Italiae superioris (Plin. II, LXXIV 2, III, XXII 1, VI, XXXIX 8, XVII, XXXV 38, XXXV, VII 2, XXXVI, XLVIII 1, Liv. XXXIX 22, XLI 27, Flor. III 3, Vell. Paterc. II 76, Aur. Vict. *De Caes.* cap. 16,

Serv. ad Virg. *Ecl.* VII 47, VIII 6, *Georg.* I 215, III 475, *Aen.* VII 715, IX 505, 679, X 201, 205, XI 247, inscr. apud Orell. n. 61, 68, 2285, 3063), quae et Venetiae dicitur (inscr. apud Orell. n. 3191, Murat. 1280 5 et Caved. *Antichi marmi moden.* pg. 163, Serv. ad Virg. *Ecl.* VI 64, et *Georg.* I 262). Alia est Venetia regio Galliae ad Oceanum Aquitanicum (Caes. *De bello gall.* III, 9). — Veneti, gr. Ἐνετοί (Strab. V, I 5, 9, VI, IV 9, XIII, I 53, Scyl. Caryand. § 19 sq., Aelian. *De nat. anim.* XVII 16) vel Ἐνετοὶ (Herodot. I 196, V 9) et Οὐένετοι (Polyb. II 17 sq., 23 sq.), sunt Venetiae populi (Plin. III, XXIII 3, Liv. V 33, X 2, Tacit. *Ann.* XI 23, Aur. Vict. *De Caes.* cap. 39, Mela II, IV 2, Martial. XIII 88), ex Henetis Paphlagoniae oriundi (Sophocl. fragm. n. 147, Strab. XIII, I 53, Maeandr. Miles. fragm. n. 9, Iustin. XX 1, Corn. Nep. apud Plin. VI, II 1, Solin. XLIV 2), sive e Venetis Gallis Oceani accolis (Strab. IV, IV 1). Strab. IV, IV, 1: τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενέτους οἰκιστὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν· καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, καθάπερ καὶ οἱ Βόϊοι καὶ Σένονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν Παφλαγόνας φασὶν αὐτούς. λέγω δ' οὐκ ἰσχυριζόμενος· ἀρκεῖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων τὸ εἰκός. Et V, I, 4: περὶ δὲ τῶν Ἐνετῶν διττός ἐστι λόγος. οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτούς φασιν εἶναι Κελτῶν ἀποίκους τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν, οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου μετ' Ἀντήνορος σωθῆναι δεῦρό φασι τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ἐνετῶν τινας· μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται τὴν περὶ τὰς ἱπποτροφίας ἐπιμέλειαν, ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλέλοιπε, πρότερον δ' ἐτιμᾶτο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους. τούτου δὲ καὶ Ὅμηρος μέμνηται [*Il.* II, 852]·

ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

καὶ Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεῦθεν τὸ ἱπποτρόφιον συνεστήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων, ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι γενέσθαι τῆς Ἐνετικῆς πωλείας καὶ πολὺν χρόνον εὐδοκιμῆσαι τὸ γένος. Id. XII, III, 8: τὸ δὲ μάλισθ' ὁμολογούμενόν ἐστιν, ὅτι ἀξιολογώτατον ἦν τῶν Παφλαγόνων φῦλον οἱ Ἐνετοί, ἐξ οὗ ὁ Πυλαιμένης ἦν· καὶ δὴ καὶ συνεστράτευσαν οὗτοι αὐτῷ πλεῖστοι, ἀποβαλόντες δὲ τὸν ἡγεμόνα διέβησαν εἰς τὴν Θρᾴκην μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν, πλανώμενοι δ' εἰς τὴν νῦν Ἐνετικὴν ἀφίκοντο. τινὲς δὲ καὶ Ἀντήνορα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ κοινωνῆσαι τοῦ στόλου τούτου φασὶ καὶ ἱδρυθῆναι κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδρίου, καθάπερ ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς. τοὺς μὲν οὖν Ἐνετοὺς διὰ τοῦτ' ἐκλιπεῖν εἰκὸς καὶ μὴ δείκνυσθαι ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ. Polyb. II, 17: Τὰ δὲ πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἤδη προσήκοντα γένος ἄλλο πάνυ παλαιὸν διακατέσχε· προσαγορεύονται δὲ Οὐένετοι, τοῖς μὲν ἔθεσι καὶ τῷ κόσμῳ βραχὺ διαφέροντες Κελτῶν, γλώττῃ δ' ἀλλοίᾳ χρώμενοι. Περὶ ὧν οἱ τραγῳδιογράφοι πολύν τινα πεποίηνται λόγον, καὶ πολλὴν διατιθένται τερατείαν. Liv. I, 1: « Casibus deinde variis Antenorem cum multitudine Henetum, qui seditione ex Paphlagonia pulsi, et sedes et ducem, rege Pylaemene ad Troiam amisso, quaerebant, venisse in intimum maris Hadriatici sinum: Euganeisque, qui inter mare Alpesque incolebant, pulsis, Henetos Troianosque eas tenuisse terras: et in quem primum egressi sunt locum, Troia vocatur, pagoque inde Troiano nomen est, gens universa Veneti appellati ». — Venetus et Venetianus, gr. Οὐενετιος (Dio Cass. LXI 6, LXV 5), adiect. ad Venetiam pertin. (Sil. Ital. VIII 604, Lucan. IV 134), ut Veneta factio (Suet. *Vitell.* cap. 14; cf. Martial. VI 46, X 48, XIV 131, Capitol. *Ver.* cap. 6, inscr. apud Grut. 1075 9 = Reines. V 32, et Marini *Arvali* pg. 582 VICTORIA VENETIANORVM), Venetae gentes (Sil. Ital. XII, 217), Veneta Mantua (Sidon. Apoll. *Epist.* IX 15; cf. Macrob. *Saturn.* V 5), Venetus Eridanus (Propert. I, XII, 4), Venetum lutum (Martial. III, 74), Venetus culullus (Iuven. III, 170) et Venetus color (Lamprid. *Heliog.* cap. 24). Cf. cognom. Venetus, unde gentil. Venetius = etr. ƎϮƎИƎꟻ (venete), quod vide.

ᒧAIϮƎИƎꟻ (venetial), *Venetiâ*, n. pr. f. abl. sg., e IϮƎИƎꟻ (veneti) pro venetia. Urna Perus. n. 1398: ИAᒧↃ : ᒧAIϮ|ƎИƎꟻ : MƎᒧVA : AИΦMAB : OԀAᒧ (larth hamphna aules venetial clan) = *Lartia Anfonia Auli filia Venetiâ* nata.

VENETVLANI, gens Latii vetusta, apud Plin. III, IX, 16.

A✱ИƎꟻ (venza), *Vensia* sive *Vettia*, praen. (?) mulieris etr., = AϮИƎꟻ (venta) et AIϮИƎꟻ (ventia), in titulo Clus. n. 765.

§ 2. *Vensius* vel *Vettius*, praen. virile, in titulo Clus. n. 788, cit. ad voc. AИAԀMV (umrana). Vide ƎᒧI✱ИƎꟻ (venzile), quod sequitur.

ƎᒧI✱ИƎꟻ (venzile), *Vensilius* (Vensius), n. pr. m. (vide A✱ИƎꟻ venza = AϮИƎꟻ venta). In titulo bilingui n. 793: ƎᒧI✱ИƎꟻ : ᒧƎꟻ (vel venzile) = *Velius Vensius* (C · VENSIVS).

ᒧAИOИƎꟻ (venthnal), *Venatiâ* (Ventiâ)?, n. pr. f. (abl. sg.) = ᒧAИϮИƎꟻ (ventnal), e IƎИOИƎꟻ (venthnei) = IƎИϮИƎꟻ (ventnei), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1282: ᒧAИOИƎꟻ : I8AԀ : ԀA (ar rafi venthnal) = *Arria Rofiâ Ventiâ* nata.

IƎИOИƎꟻ (venthnei), *Venatia* (Ventia)?, n. pr. fem. = IƎИϮИƎꟻ (ventnei), unde ᒧAИOИƎꟻ (venthnal) = ᒧAИϮИƎꟻ (ventnal), in urna Perus. n. 1516.

VENIGNIOR, *benignior*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachm.).

VENIEIT, *venum it*, apud antiquos. Vide VENEIRE § 2.

VENICIVM, Οὐενίκιον, oppidum in Corsica, apud Ptol. III 2.

IƎᒧIИƎꟻ (venilei), *Venilio*, n. pr. m. dat. sg.? (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 138), in aere campano n. 2753. Vide ƧIIᒧƎИƎꟻ (veneliis) et VENILIA.

VENILIA, nympha, uxor Iani, Canentis mater (Ovid. *Metam.* XIV, 334). Cf. IƎᒧIИƎꟻ (venilei) et ƧIIᒧƎИƎꟻ (veneliis).

§ 2. Fauni uxor, Turni mater (Serv. ad Virg. *Aen.* VI 90, VII 366, X 75, XII 29). Virg. *Aen.* X, 75: « Cui (*Turno*) Pilumnus avus, cui diva Venilia mater ».

ĿENNONIՏ, in marm. Italiae super. n. 31. Vennonius est gentilitium rom. in lapidibus apud Grut., Murat., Doni cl. IX n. 6 pg. 340, Maffei (*Mus. ver.* 214 7, 226 2 sqq.), Furlanett. (*Lap. Patav.* n. 152 pg. 160, *Lap. Est.* n. 20 pg. 90), Mommsen (n. 4411, 6757). Cf. Venonetes (gr. Οὐέννωνες apud Strab. IV, VI 6 et 8, Οὐένιοι apud Dion. Cass. LIV 20), quos inter Alpinas gentes memorat Plinius III, XXIV 2 et 4.

VENNVLEIANVS, *Venuleianus*, in tab. Velleiate (Marini *Arvali* pg. 500 et nt. 75).

VENOS. Vide VENVS.

ꓤꓷ+ИVƧꓷƎꟼИƎ[Ɔ] (venpersuntra), ... adiect. umbr. (cf. ƧƎꓷ+ИVƧƎꟼꟽƎƆ vempesuntres), e ꓤꓷ+ИVƧƎꟼ (pesuntra) et particula ИƎƆ (ven) = ꟽƎƆ (vem), in tab. eugub. II a 30 (ꓤꓷ+ИVƧꓷƎꟼИƎƆ).

VENSIVS, gentil. etr., in titulo n. 793. Vide ƎꟼIꟼИƎꟻ (venzile).

ꓤ+ИƎꟻ (venta), *Ventia* sive *Vettia*, fortasse praen. f., pro ꓤI+ИƎꟻ (ventia), in titulo etr. n. 977. Vide ꓤꟼИƎꟻ (venza).

I+ИƎꟻ (venti), in sepulcro Tarquin. (inscr. n. 2298). Vide ꓤ+ИƎꟻ (venta) et ꓤI+ИƎꟻ (ventia).

ꓤI+ИƎꟻ (ventia), *Ventia* sive *Vettia*, fortasse cognom. mulier. etr. (cf. ꓤ+ИƎꟻ venta et ꓤꟼИƎꟻ venza), in titulis sepulcr. n. 611 bis, 919 bis. Ventius est gentilitium rom., ut Ventius Lascivus (Fabr. cap. IV n. 91 pg. 261).

VENTIDIVS, gentil. ital., ut Πόπλιος Οὐεντίδιος dux Italicorum bello sociali (Appian. *De bell. civ.* I 47). Duos fratres Ventidios Auximates, ἀδελφοὺς δύο Οὐεντιδίους, memorat Plutarch. in *Pomp.* VI 2. — Est etiam gentilitium rom. in numo consulari (Cohen pg. 326) et in lapid. apud Grut. 1088 8, Murat. 1227 11, 1460 9, 1762 14 sq., Doni cl. V n. 2 pg. 156, Mommsen n. 2383 *g*.

VENTINA aqua, unde Ventina dea, in Vestinis. Inscr. apud Mommsen n. 6112 (Henzen n. 5764): C · ACVLENVS · Q · .... | C · TEVCIDIVS · N · F · .... | IIII VIR | AQVAM · VENTINAM · EX · S · C | CLVDENDAM · CELLASQ · FONTIS | ET · VENTINAE · ET VIRIVM | FACIENDAS · CONCAMERAND | CVRARVNT · PROBARVNT | DEDICARVNTQVE.

VENTINARIS, *Ventinarius*, gentil. rom. (cf. Corssen *Ueb. ausspr.* etc. II 147), ut L · VENTINARIS LVCVMO (Furlan. *Lap. Patav.* n. 55 pg. 49).

ꓶꓤИ+ИƎꟻ (ventnal), *Ventiniā* (?), n. pr. f. abl. sg. (= ꓶꓤИOИƎꟻ venthnal), e IƎИ+ИƎꟻ (ventnei), in operc. ossuarii Perus. n. 1850.

IƎИ+ИƎꟻ (ventnei), *Ventinia*, n. pr. f. (= IƎИOИƎꟻ venthnei), unde ꓶꓤИ+ИƎꟻ ventnal (= ꓶꓤИOИƎꟻ venthnal), apud Etruscos, in urna Perus. n. 1851.

VENTO, frequent. a venio, apud antiquos (Varr. apud Non. II 386 pg. 119). Fest. *Qu.* XVI 27 pg. 376: « Ventabant dixisse antiquos verisimile est, cum et praepositione adiecta ..... *adventabant* ». Hinc Paul. pg. 377: « Ventabant dicebant antiqui, unde praepositione adiecta fit *adventabant* ».

VENTRIO, diminut. ventris. Est cognomen rom., ut L. Ovidius L. f. Ser. Ventrio (Murat. 839 2 = Mommsen n. 5442).

VИƎꟻ (venu), *Venius* vel *Vinius* (?), fortasse cognom. m., in titulis etr. n. 779, 1871.

ꓶꓤIYИƎƆ (venuial), *Veniā* vel *Viniā*, n. pr. f. abl. sg., e VИƎꟻ (venu), in urna Volaterr. n. 361.

VENVLVS, Latinus, Turni legatus ad Diomedem (Virg. *Aen.* VIII 9, XI 242, 742; cf. Serv. ad *Aen.* VIII 9). Est cognomen rom., ut A. Firmius Venulus (Maffei *Mus. ver.* 476, 8), N · BLAESIVS · VENVLVS (Mommsen n. 2383 *d*), et FVLVIA · VENVLA (Grut. 967, 9). Hinc gentil. Venuleius apud Fabr. cap. I n. 16 pg. 3 et n. XLVI pg. 8, Grut., Murat., Doni, Marini *Arvali* pg. 325 et *Inscr. alb.* pg. 100, et Mommsen n. 178, 2383 *a*, 2465.

ꓤIИVИƎꟻ (venunia), *Venonia* (Vennonia), cognom. fem., in urna Perus. n. 1852. Vide ĿENNONIՏ.

VENVS, dea amorum et voluptatum, antiquiori orthogr. VENOS (in speculis ant. n. 296 bis, 2495 bis et in cista Praenest. n. 2726 ter *d*), genit. VENERVS (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 565, 1113, 1495), dat. VENEREI (Mommsen op. cit. n. 1475), etr. ИꓤꓷVT (turan), gr. Ἀφροδίτη (Cic. *De nat. deor.* III 23), in titulis apud Orell. n. 1358, 1369, 1462, 2429, 2445, 3882, 4456, 4643, Henzen n. 5167, 5345, 5676, 5981, 6142, 6214, 7295 sq., in kalend. Praen. mens. apr. et Capran. mens. aug. apud Orell. II 380, 388, 396), et appellatur alma (Orell. n. 5), caelesta (Orell. n. 2336) et caelestis augusta (Orell. n. 1361), Cnidia (Orell. n. 1522), Erycina (Henzen n. 5677) vel Herucina (Orell. n. 1364) et Erycina victrix (Orell. n. 1363?), felix (Orell. n. 1366, 4036) et felix conservatrix victrix cupido caelestis genitrix materque deum (Orell. n. 1365), fisica (Orell. n. 1370) et fisica Pompeiana (Henzen n. 7294), Gabina et Albana sancta (Orell. n. 1367), vera felix Gabina (Orell. n. 1368), genetrix (Orell. n. 1376, 4046, Mommsen n. 4837, et *kal. Praen.* m. sept.), Iovia (Orell. n. 2487), Pelagia (Orell. n. 1371?), Placida (Orell. n. 1372?), Pompeiana (Henzen n. 5682), proba sanctissima (Orell. n. 1373), Vestina (Orell. n. 1374), victrix (Orell. n. 1375, Henzen n. 5678, 5779, 5984, et *kal. Amitern.* m. aug.), victrix Hyblensis (Henzen n. 5679) et victrix Partica Aug. (Henzen n. 5680), cupido inferorum (Orell. n. 4585), Cic. op. cit. III, 24: « Venus, quia venit ad omnia ». Ovid. *Fast.* IV, 61 sqq.:

« Sed Veneris mensem Graio sermone notatum
Auguror; a spumis est Dea dicta maris ».

Et *Metam.* IV, 536 sq.:

« Si tamen in dio quondam concreta profundo
Spuma fui, Graiumque manet mihi nomen ab illa ».

Inscr. apud Mommsen n. 5013 (cf. n. 4616): RVFI | VENEREI | D · D. Alia apud eund. n. 4227: AGRIA · SVEIA · NF | SACERDOS | CERER · ET · VENERVS (cf. Orell. n. 1364 VENERVS · HERVC). — Veneralia vocatum est festum in honorem Veneris (cf. Graev. *Thes. ant.* VIII 98), gr. τῶν Οὐενεραλίων ἑορτή (Plutarch. *Quaest. rom.* n. 45). — Venerii dicti sunt servi seu ministri Veneris Herycinae in Sicilia (Cic. *Verr.* II, II 38, III 20, 25, et pro *Cluent.* cap. 15).

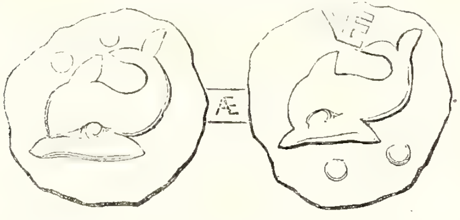
§ 2. Dies Veneris vel Beneris, ital. *Venerdì*, in titulis apud Grut. 1053 4, et Donat. 180 4.

§ 3. Colonia Veneria Cornelia Pompeiana. Vide POMPEII.

§ 4. Portus Veneris, nunc *Portoveneri*, Liguriae oppidum. Antonini *itiner.* pg. 502: « a Segesta portum Veneris m. p. XXX; a portu Veneris portus Delphini m. p. XVIII ».

§ 5. Vicus Venerius, in titulo Mediolan. apud Orell. n. 711.

VENVSIA, Οὐενουσία (Strab. VI, I 11 unus cod. φενουσία, VI, I 3 et III 7, Ptol. III 1 al. Οὐανουσία, Polyb. III 90, 116 sq., Diod. Sic. XXXVII 2, Appian. *De bello Ann.* cap. 50 et *De bell. civ.* I 42, IV 3, Plutarch. in *Fab. Max.* XVI 4) et Βεννυσία (Plutarch. in *Marc.* XXXI 1), hodie *Venosa*, oppidum Apuliae Peucetiae (Liv. XXII 49, 54, XXVII 2, 20, 41, Cic. *Tusc.* I 37, Antonini *itiner.* pgg. 113, 121 « Venusia », et pgg. 104, 120 « Venusium et Venusio », *Tab. Peuting.* segm. VI*a*, numi n. 2929 VE,

inscr. apud Mommsen n. 1135), Dauniorum colonia (Plin. III, XVI, 5), Horatii Flacci patria. Strab. VI, I, 3: καὶ Γρουμεντὸν δὲ καὶ Οὐερτῖναι τῆς μεσογαίας εἰσὶ καὶ Καλασάρνα καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι μέχρι Οὐενουσίας, πόλεως ἀξιολόγου· ταύτην δ' οἶμαι καὶ τὰς ἐφεξῆς ἐπὶ Καμπανίαν ἰόντι Σαυνίτιδας εἶναι. Diod. Sic. loc. cit.: Καὶ Μέτελλος κατὰ τὴν 'Απουλίαν τὴν Οὐενουσίαν, πόλιν ἀξιόλογον οὖσαν καὶ στρατιώτας πολλοὺς ἔχουσαν, ἐξελιόρκησε κατὰ καιρὸν τὸν αὐτόν καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων αἰχμαλώτους εἷλεν. Colonia deducta est U. C. an. CDLXIII. Vell. Paterc. I, 14: « At quintum Fabio, Decio Mure quartum coss. quo anno Pyrrhus regnare coepit, Sinuessam, Minturnasque missi coloni; post quadriennium Venusiam ». Liv. XXXI, 49: « Triumviri inde creati ad supplendum Venusinis colonorum numerum, quod bello Hannibalis adtenuatae vires eius coloniae erant, C. Terentius Varro, T. Quinctius Flamininus, P. Cornelius Cn. f. Scipio. hi colonos Venusiam adscripserunt [U. C. an. DLII] ». — Venusini, gr. Οὐενούσιοι (Appian. *De bell. civ.* I 39, 42, 52), dicti sunt eius oppidi incolae (Plin. III, XVI 6, Liv. XXII 54, inscr. apud Mommsen n. 706, 726, et Henzen n. 7105). — Venusinus vel Benusinus, adiect. ad Venusiam pertinens (inscr. apud Mommsen n. 1143 PATRONO VENVSINO), ut Venusinus ager (Frontin. *De col.* pg. 261) vel ager Benusinus (Frontin. op. cit. pg. 210), et absol. Venusinum (Cic. *Epist. fam.* XIV, 20 = n. 429), colonia VENVSIN (Mommsen n. 735), Venusinus colonus (Horat. *Sat.* II, I, 35), Venusinae silvae (Horat. *Od.* I, XXVIII, 26 sq.), Venusina lucerna (Iuven. I, 51), uxor Venusina (Iuven. VI, 167), Horatius Flaccus Venusinus (Suet. *Vita Hor.*).

VENVSTINVS, adiect. ad venustum pertinens. Est cognomen rom. (Murat. 1988 11), ut Claudius Venustinus (Gud. 277, 6), VENVSTINVS · LVPVS (Maffei *Mus. ver.* 446, 8), et Laelia Venustina (Grut. 700, 9).

VENVSTO, *orno*, apud Naev. (Fulgent. *Exp. serm. ant.* n. 43 pg. 565).

VEXXIT, *vixit.* Vide VIXXIT.

?1ΕƎ (vep), in sepulcro etr. (inscr. n. 2162).

AΩ+V⸮Ǝ1ƎƆ (vepesutra), —*a*, subst. umbr. (nominat. pl. 2 decl.) pro vempersuntra (cf. adiect. AΩ+ИVƧΩƎ1ИƎƆ venpersuntra et ƧƎΩ+ИVƧƎ1MƎƆ vempesuntres), compositum e AΩ+VƧƎ1 (pesutra) et particula ƎƆ (ve) pro MƎƆ (vem), in tab. eugub. IIb 15, 18.

AI1ƎƎ (vepia), *Vibia* (?), n. pr. f. = I1IƎƎ (veipi), pro AI1IƎ (vipia), in patera etr. n. 2217. Vepius est nomen pr. m. apud Murat. 1763, 4.

⸮ƎMΛ⸮I1ƎƎ (vepisanes), in aere Veron. n. 14.

VEPITENVM vel Vipitenum, Rhaetiae oppidum, in *Tab. Peuting.* segm. III*b* (« Vepiteno »), et Antonini *itiner.* pgg. 275, 280 (« Vipiteno »).

VENTVS?. Vide VERTVS.

?V1ƎƎ (vepu), in titulo etr. n. 1715.

V+AΩV1ƎƆ (vepuratu), —*to* (lustrato, expiato?), imperat. 3 pers. sg., e them. vepura, quod e vepur (abl. pl. ƧVΩV1ƎƆ vepurus), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 142, II 388; cf. Grotefend *Rudim. l. u.* VII 27, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 385), in tab. eugub. IIa 41.

ƧVΩV1ƎƆ (vepurus), —*eribus* (lustrationibus?), abl. pl. 3 decl., e vepur, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 105 sq., 128, II 321, 388; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 8, VIII 13 sq., 22, Huschke *Die iguv. taf.* s. 456), in tab. eugub. Va 11. — Hinc verbum denominat. V+AΩV1ƎƆ (vepuratu), quod vide.

VERAGLASCA, fluvius Liguriae, in tab. Gen. lin. 19 (Append. n. I).

VERAGRI, populi Piceni, quorum meminit Plin. III, XXIV, 4. Hinc adiect. Veragranus, ut Veragranus ager apud Frontin. *De col.* pg. 259. — Veragri sunt et populi Galliae Narbon., Allobrogibus proximis (Caes. *De bello Gall.* III 1, Liv. XXI 38).

VERAE, *vere*, adverb. in titulo coemet. apud Lupi pg. 131. Vide voc. sq.

VERAECVNDVS, *verecundus* (vide VERAE). Inscr. apud Grut. 872, 14: D · M | GIGENNIAE · VERAE|CVN-DAE | CC · MS | B · M.

? MAЯƎƎ (veras), in tegula sepulcr. n. 872 (cf. Lanzi II 415 = 344 ad n. 283).

? ЯVꝉIꝉAЯƎƎ (veratitur), in marm. Arret. n. 462 (cf. Lanzi II 451 = 380 ad n. 430).

VERBANVS, Οὐερβανὸς (Strab. IV, VI 12, Polyb. XXXIV 10), lacus Italiae superioris, nunc *Lago Maggiore*, ex quo Ticinus fluvius effluit (Plin. II, CVI 2, III, XXIII 4, IX, XXXIII 1). — Est cognomen rom. apud Murat. 1578, 6.

VERGAE, Italiae oppidum, in Bruttiis (Liv. XXX, 19). Cf. VERGELLVS, VERCELLAE, et Vergium castrum Hispaniae Tarrac. (Liv. XXXIV, 21).

VERGELLVS, fluvius Apuliae (Val. Max. IX, II 2 ext.). Flor. II, 6: « pons de cadaveribus, iussu ducis, factus in torrente Vergelli ».

VERGINIVS, *Virginius*, gentil. rom. = etr. MAИƆЯƎƎ (vercnas), in titulis apud Grut., Murat., Mommsen (n. 1515, 1639, 1773) cet., et in cod. Cic. *De rep.* II 37 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 112).

VERGVNNI, populi Alpini, apud Plin. III, XXIV, 4.

ꓶAƎЯƎƎ (vereal), *Veriá*, n. pr. f. abl. sg. = ꓶAЯƎƎ (veral) pro ꓶAIЯƎƎ (verial), apud Etruscos. Urna Perusina n. 1757: ИAꓶƆ ꓶAƎЯƎƎ ꓶƎB | VAIИOMƎƧ : VA (au semthni au hel vereal clan) = *Aula Sentinia Heliá Veriá nata.* Alia inscriptio Perusina num. 1906: ꓶAƎЯƎƎ · ꓶƎB | AЯƎꝉƎ : IИOMƎƧ · VA (au semthni etera hel vereal) = *Aula Sentinia* ἑτέρα (secunda) *Heliá Veriá* nata.

VIƧИBƎƆƎƎ (verehasiú), in tab. Agnon. n. 2875 *B* lin. 14, pro ꟻVIƧИBƎƆƎƎ (verehasiúí), quod sequitur.

ꟻVIƧИBƎƆƎƎ (verehasiúí), —*o* (publico?), adiect. m. dat. sg. 2 decl., e vereh-asio, quod e verehia = vereia (ƧИIƎƆƎƎ vereias, ꟻИIIƎƆƎƎ vereiiaí) et suff. asio, apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 258 sq.; cf. Aufr. et Kirch. II 312). Tab. Agnon. n. 2875 *A* lin. 11: ꟻVIƧИBƎƆƎƎ · ꟻƎƆVIƎ (diúvei verehasiúí) et *B* lin. 14 VIƧИBƎƆƎƎ · ꟻƎƆVIƎ (diúvei verehasiú) = *Iovi publico* (Mommsen op. cit. s. 128 sq.), quod alii vertunt *Iovi Virgario* sc. *Viminio* (Aufr. in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 89) vel *Iovi Volcano* h. e. *publico* (Huschke *Die osk.* etc. s. 70), et *Iovi Verifario* (Knötel in *Zeitschr. f. die alterth.* XI = 1852 s. 127, 129 sq.).

ƧИIƎƆƎƎ (vereias), —*ae* (reipublicae), subst. f. genit. sg. 1 decl. (dat. sg. ꟻИIIƎƆƎƎ vereiiaí), e vereia vel verehia (unde etiam adiect. ꟻVIƧИBƎƆƎƎ vereh-asiúí), apud Samnites. Ad *viri*, unde *viria* (rom. *cent-uria, dec-uria, curia = co-viria*), trahit Mommsen (*Die unterit. dial.* s. 259), et ad rom. *virga* Aufrecht (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I, 89). Cf. Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 10, 36. In aere num. 2846: ƧƎꝉAИAИꓘVꓶ : ƧИIƎƆƎƎ (vereias lúvkanateís) = *reipublicae Lucanatis* (Mommsen op. cit. s. 169) vel *concilii Lucanatis* (Huschke op. cit. s. 206).

ꟻИIIƎƆƎƎ (vereiiaí), —*ae* (reipublicae), subst. f. dat. sg. 1 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259), e vereiia = vereia, unde et ƧИIƎƆƎƎ (vereias), quod vide. Titulus Pompeian. n. 2791 lin. 2: ꟻИИИIIИПMVП · ꟻИIIƎƆƎƎ (vereiiaí púmpaiianaí) = *reipublicae Pompeianae* (Mommsen op. cit. s. 183, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 8 = XXV) vel *concilii Pompeiani* (Huschke *Die osk.* etc. s. 175).

VEREIR, *foribus* (portis), subst. m. abl. pl. 2 decl., = VERIR pro VERIS, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 119). Tab. eugub. VI a 22: PRE · VEREIR · TREBLANEIR = *ante portas Trebulanas.* Vide ƧƎƆƎƎ (veres).

VERECONDVS, *verecundus* (ital. *verecondo*). Est nomen pr. in titulo coemet. apud Grut. 1061, 1. Vide voc. sq.

VIIRIICVIIIIIIVS (VERECVNNVS), *verecundus*, adiect., in titulis Pompeianis apud Garrucci *Graffites de Pompéi* pl. XXVII n. 93, et pl. XXVIII n. 52. Vide VERECONDVS et VERICVNDVS.

VERENIA, Βερηνία (Plutarch. in *Numa* X, 1), una de primis Vestalibus a Numa constitutis.

ƧƎƆƎƎ (veres), *foribus* (portis), subst. m. abl. pl. 2 decl., recentiori orthographia VERIS et VERIR vel VEREIR, e vero pro dvero = sanscr. dvâra, gr. θύρα (porta), Umbrorum linguâ (Aufrecht et Kirchhoff I 42, 87, 119, II 117). Tabula eugubina Ia 2 sq.: :ƧVB ƎƆꝉ:IƆVꓘAƆꓘ:ƎƆVI | :ƧƎИAꓶBƎƆꝉ:ƧƎƆƎƆƎƆꓘ VꝉƎB (pre veres treplanes iuve krapuvi tre buf fetu). = tab. VI a 22 PRE · VEREIR · TREBLANEIR · IVVE · GRABOVEI · BVF · TREIF · FETV h. e. *ante portas Trebulanas Iovi Grabovio boves tres facito;* et tab. I a 7 sq.: :VꝉIƎB ƧAIMVꓘ:ƧIƧ ƧƎƆꝉ:ƧƎИAꓶBƎƆꝉ:ƧƎƆƎƆƧVꓘ AИIƆVꓘI:ƆƎꓘIAꝉVꝉ:VIƧIƎ:ƆƎꓘIƆꓘV:ƎIƆVI:ƎBƎƆꝉ (pus veres treplanes tref sif kumiaf feitu trebe iuvie ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VI a 58 POST · VERIR · TREBLANIR · SI · GOMIA · TRIF · FETV · TREB[E] · IOVIE · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA h. e. *pone portas Trebulanas sues — as facito Trebae Ioviae pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* Tab. I a 11 sq.: :ƎꓘƆAM:VꝉƎB:ƧVBƎƆꝉ:ƧƎƆꓘИAƎƧƎꝉ:ƧƎƆƎƆƎƆꓘ AИIƆVꓘI:ƆƎꓘIAꝉVꝉ:VIƧIƎ:ƎꓘIƆꓘV:VꝉƎB | IƆVꓘAƆꓘ

(pre veres tesenakes tre buf fetu marte krapuvi fetu ukripe fisiu tutaper ikuvina) = tab. VIb 1 PRE·VERIR·TESENOCIR·BVF·TRIF·FETV·MARTI GRABOVEI·OCRIPER·FISIV·TOTAPER·IIOVINA h. e. *ante portas Tesenacas boves tres facito, Marti Grabovio facito pro colli Fisio pro civitate Iguvina;* et tab. Ia 14 sq.: :V+38:8VI⊣38:8I2:83ᗡ⅄:23ꓘAИ323⅄:23ᗡ33ƧV⅃ I⅃Я23ƧI8 (pus veres tesenakes tref sif feliuf fetu fise sasi etc.) = tab. VIb 3 POST·VERIR·TESENOCIR·SIF·FILIV·TRIF·FETV FISO·SANSIE h. e. *pone portas Tesenacas tres sues filios facito Fidio Sancio.* Tab. Ia 20 sq.: :V+38:8V⅃3⅃AꓘV:8V8:83ᗡ+:23II⊗3⅃:23ᗡ3⅃3ᗡ⅃ I3V⅃Aᗡꓘ | :3ИVI8V⅃3 (pre veres vehiies tref buf kaleruf fetu vufiune krapuvi) = tab. VIb 19 PRE·VERIR·VEHIER·BVF TRIF·CALERSV FETV VOFIONE·GRABOVIE h. e. *ante portas Vehias tres boves callidos facito Vofiono Grabovio;* et tab. Ia 24 sq.: :3ᗡ83+:V+38:8AИI⅃A⊗:83ᗡ+:23II⊗3⅃:23ᗡ33ƧV⅃ 3I⅃VI (pus veres vehiies tref hapinaf fetu tefre iuvie) = tab. VIb 22 POST·VERIR·VEHIER·HABINA·TRIF·FETV·TEFREI·IOVI h. e. *pone portas Vehias —as tres facito Tefro Iovio.*

23⅃3ᖷ (veres), *Verius*, n. pr. m. in marm. etr. n. 2074. Cf. MVᑫ3ᖷ (verus) et ⅃A3ᑫ3ᖷ (vereal) = ⅃AIᑫ3ᖷ (verial).

VERESTIS?, Οὐέρεστις (Strab. V, III, 11), amnis per Praenestinam Latii regionem fluens.

VERETVM, Οὐερητόν (Strab. VI, III 5 sq.) et Οὐέρητον (Ptol. III, 1), nunc *S. Maria di Vereto*, Salentinorum oppidum (*Tab. Peuting.* segm. VI *c*), olim *Baris* appellatum. Strab. VI, III, 5: περίπλους δ' [ἐκ] Τάραντός ἐστιν ἐς Βρεντέσιον μέχρι μὲν Βάριδος (codd. Βάριτος et Βάρητος) πολίχνης ἑξακόσιοι στάδιοι· καλοῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐερητόν δ' ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ τὸ πολὺ πεζῇ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος εὐμαρὴς ἡ ἀφιξίς ἐστιν. — Eius incolae dicti sunt Veretini (Plin. III, XVI, 4). — Veretinus, adiect. ad Veretum pertinens, ut Veretinus ager (Frontin. *De col.* pg. 262).

VERFALE, *verbale* (carmen), subst. n. (acc. sg.), e verf-ali, quod e verfo = *verbum*, facto e *guer-bum* (cf. rad. sanscr. grî, *loqui*) et suff. ali (Aufr. et Kirch. I 18, 91, 98, 101, 163, II 63 sq.). Tab. eugub. VIa 8: VERFALE·PVFE·ARSFERTVR·TREBEIT·OCRER·PEIHANER = *carmen ubi adfertor recitavit (?) ocris piandi* etc. — *Templum* exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 65), comparatum cum gr. ὀροφή, ὄροφος (tectum), ab ἐρέφω (tego).

VERIA, *sors*, e *vero* h. e. *vera dico*, apud veteres. Inscr. in antiquo templo dei Clitumni apud Donat. vol. I pg. 66 n. 7: POST·VERIAS·FEL | H·D·L·M. Cf. Plin. *Epist.* VIII 8, Enn. *Ann.* vs. 370 (Aul. Gell. XVIII 2), et Grotefend *Rud. l. u.* III 20.

⅃AIᑫ3ᖷ (verial), *Veriâ*, n. pr. f. (abl. sg.) = ⅃A3ᑫ3ᖷ (vereal), apud Etruscos. Urna Perusina num. 1756: ИA⅃⅃·⅃AIᑫ3ᖷ·⅃3⊖ | M3⅃VA·IИOM32 ᗡA (ar semthni aules hel verial clan) = *Arria Sentinia Auli filia Heliâ Veriâ nata*, et in alia urna Perusina num. 1757 ИA⅃⅃ ⅃A3ᑫ3ᖷ ⅃38 | VA IИOM32:VA (au semthni au hel vereal clan) h. e. *Aula Sentinia Auli filia Heliâ Veriâ nata.* Cf. inscr. n. 1906 ad voc. ⅃A3ᑫ3ᖷ (vereal).

VERICVNDVS, *verecundus*, adiect. in titulo Puteol. apud Mommsen n. 2522 (HOMINI VERICVNDO). Vide VERECVNNVS.

VERINVS, diminut. e verus. Est cognomen rom. (cf. inscr. apud Grut., Murat. cet.), ut Q. Herius Verinus (Mommsen n. 4325).

VERIR, *foribus* (portibus), subst. m. abl. pl. 2 decl. = VEREIR, pro VERIS, antiquiori orthogr. 23ᗡ3⅃ (veres), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 117 sqq., 212). Tab. eugub. VIa 22: PRE·VEREIR·TREBLANEIR = *ante portas Trebulanas*, et tab. VIa 58: POST·VERIR·TREBLANIR = *pone portas Trebulanas;* tab. VIb 1: PRE·VERIR·TESENOCIR = *ante portas Tesenacas*, et tab. VIb 3 POST·VERIR·TESENOCIR = *pone portas Tesenacas;* tab. VIb 19: PRE·VERIR·VEHIER = *ante portas Vehias*, et tab. VIb 22 POST·VERIR·VEHIER = *pone portas Vehias;* tab. VIa 59, VIb 2, 4, 20 sq., VIIa 7: SVRVR (VIb 20, VIIa 7 SVRONT)·NARATV·PVSE (VIb 4, VIIa 7 PVSI)·PRE·VERIR·TREBLANIR = *inde narrato uti ante portas Trebulanas;* et tab. VIIa 37 sq.: SVRONT·NARATV·PVSE·POST·VERIR·TESENOCIR = *deinde narrato, uti post portas Tesenacas.*

VERIS, *foribus* (portibus), subst. m. (abl. pl.), = VERIR et VEREIR, antiquiori orthogr. 23ᗡ3⅃ (veres), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 104, 119, 154, II 114 sqq.). Invenitur cum praepos. cum, VERISCO = *cum portis* (ad portas). Tab. eugub. VIa 19, VIb 23, 44, 46, VIIa 5, 42, 53: VERISCO·TREBLANIR (VIIa 42 TREBLANEIR) = *ad portas Trebulanas;* tab. VIa 20: VERISCO·TESONOCIR = *ad portas Tesenacas;* tab. VIa 21: VERISCO·VEHIEIR = *ad portas Vehias.*

VERCELLAE, Οὐέρκελλοι (Strab. V, I 12) vel Οὐερκέλλαι (Ptol. III, 1) et Βερκέλλαι (Plutarch. in *C. Mar.* XXV 4), nunc *Vercelli*, oppidum Italiae superioris (Tacit. *De orat.* cap. 8, et *Hist.* I 70 « municipium Vercellae », Cic. *Epist. fam.* XI 19 = n. 824, inscr. apud Orell. n. 3044, 3379, 3945, Antonini *itiner.* pgg. 347, 350, *Tab. Peuting.* segm. IIIa « Vergellis »). Plin. III, XXI, 2: « Vercellae Libicorum ex Sallyis ortae ». — Eius oppidi incolae dicti sunt Vercellenses (inscr. apud Orell. n. 79, 1426). — Vercellensis vel Vercellesis, adiect. ad Vercellas pertinens, ut Vercellensis ager (Plin. XXXIII, XXI, 12), et VALERIA SAMMONIA VERCELLESIS (Grut. 1067 3 = Orell. n. 79, 1426). Cf. Vercellina porta in marm. mediol.

apud Marini *Arvali* pg. 772, et vide VERCELLIVM, VERGAE et VERGELLVS.

VERCELLESIS, *Vercellensis*. Vide VERCELLAE.

VERCELLIVM?, Hirpinorum oppidum, apud Liv. XXIII, 37. Vide VERCELLAE.

VERCILIA, *Vergilia* (Virgilia), n. pr. f. in titulis apud Grut. 377 1 et Murat. 605 1.

..ИƆꓷƎ⅃ (vercn..). Vide ᗅИƆꓤƎ⅃ (vercna), quod sequitur.

ᗅИƆꓤƎ⅃ (vercna), *Verginia*, n. pr. f. = IƎИƆꓤƎ⅃ (vercnei), apud Etruscos (vide MᗅИƆꓤƎ⅃ vercnaś). In urna Perus. n. 1453: ᗅИƆꓤƎ⅃ · I⅃ᗅ⅃ (la vi vercna) = n. 1454: ᗅИƆꓷƎ⅃ : I⅃ : Oꓤᗅ⅃ (larth vi vercna) h. e. *Lartia Vibia Verginia*. Cf. n. 1464, 1467 sq., et n. 1466 (..ИƆꓷƎ⅃ · I⅃ · Vᗅ au vi vercn..).

§ 2. *Verginius*, n. pr. m., pro MᗅИƆꓤƎ⅃ (vercnaś), ut ᗅИƆꓷƎ⅃ MI⅃I⅃ · Oꓷᗅ⅃ (larth vipiś vercna, n. 1461) et ᗅИƆꓤƎ⅃ · I⅃ · ᗅ⅃ (la vi vercna, n. 1465) = *Lars Vibius Verginius;* et ᗅИƆꓤƎ⅃ · I⅃ · Vᗅ (au vi vercna, n. 1468) = *Aulus Vibius Verginius*. Cf. n. 1466 sq.

MᗅИƆꓤƎ⅃ (vercnaś), *Vercinius* (Verginius), gr. orthogr. Οὐεργίνιος (Dionys. Halic. V 49, VI 2, XI 36), gentil. etr. = ᗅИƆꓷƎ⅃ (vercna), unde IƎИƆꓷƎ⅃ (vercnei) = *Verginia* (vide VERGINIVS, et cf. VERGINNAEVS gentil. rom., ut L. Verginnaeus Fundanus apud Grut. 789 2, et VERGINNEIA·L·L·IRENA in *Giorn. arcad.* XXVIII 347). In titul. sepulcr.: MᗅИƆꓤƎ⅃ : MI⅃I⅃ : OИꓤᗅ (arnth vipiś vercnaś, n. 1459) = MᗅИƆꓷƎ⅃ : I⅃I⅃ : OИꓷᗅ (arnth vipi vercnaś, n. 1458) h. e. *Aruns Vibius Verginius;* MᗅИƆꓷƎ⅃ I⅃I⅃ Vᗅ (au vipi vercnaś, n. 1456) = *Aulus Vibius Verginius;* et MᗅИƆꓷƎ[⅃] MI⅃I⅃ · ƎꓷOƎƧ (sethre vipiś vercnaś, n. 1455) = *Setrius Vibius Verginius*.

§ 2. *Vercinii* (Verginii), genit. singul. In urnis Perusinis: MᗅИƆꓤƎƎ · IƎ+ᗅ · ᗅИᗅO (thana atei [v]ercnaś, num. 1457) = *Tannia Atia Verginii* uxor; MᗅИƆꓤƎ⅃ · IИV⅃V8 · ᗅIᗅƆ · IOꓷᗅ⅃ (larthi caia fuluni vercnaś, n. 1469) = *Lartia Caia Fullonia Verginii* uxor; et MᗅИƆꓤƎ⅃ · IИƧᗅƆ · IOꓤᗅ⅃ (larthi casni vercnaś, n. 1164) = *Lartia Casinia Verginii* uxor.

IƎИƆꓤƎ⅃ (vercnei), *Vercinia* (Verginia), n. pr. f., e ᗅИƆꓤƎ⅃ (vercna), apud Etruscos. In operc. ossuarii Perus. n. 1472: IƎИƆꓤƎ⅃ : I⅃I⅃ : IOꓤᗅ⅃ (larthi vipi vercnei) = *Lartia Vibia Verginia*.

[ꓤ]ИꓷƎƆ (verna), *verna?*, in titulo samnit. n. 2838 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259, Huschke *Die osk.* etc. s. 151).

ᗅИꓤƎ⅃ (verna), *Vernia* (Verenia) seu *Vernius* (Verenius), gentil. etr., ut ᗅИꓤƎ⅃ : IOꓤᗅ⅃ (larthi verna, n. 2573) = *Lartia Vernia* seu *Lars Vernius*. Lanzio II 403 = 332 ad n. 221 est gentilitium rom. *Veria* (cf. ⅃ᗅИꓤᗅ⅃ varnal = *Variâ*, et cogn. Vernarius apud Mommsen n. 3544).

VERNACLVS, *vernaculus*, adiect. (append. ad Probi art. min. pg. 443 Eich. et Endl.). Inscr. apud Fabr. cap. IX n. 109 pg. 613: CASCIA · CA|PRIOLA · SILVANO SVO NV|TRITIO · ET · VER|NACLO · SVO | B · M · P. Alia apud Murat. 1540 6: ISAVRICAE VERNACLAE | SVAE QVAE VIX · ANN · III | DIEB · XXIIII · TI · CLAVDIVS | FORTVNATVS FECIT. Cf. inscr. apud Grut. 976 5.

VEROFE, *ad fores* (ad portas), locat. pl. 2 decl., pro verofem, antiquiori orthogr. ƎᗺVꓷƎƆ (verufe) pro verufem, e vero pro dvero, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 120, II 117, 235). Tab. eugub. VIb 47: VEROFE · TREBLANO · COVERTV = *ad portas Trebulanas revertito.*

VERONA, Οὐήρων (Strab. IV, VI 8; Ptol. III 1 Οὐήρωνα, al. Οὐηρῶνα) vel Βήρων (Strab. V, I, 6) et Βερώνα (Procop. *De bello goth.* II 29, III 3, IV 26, 33), nunc *Verona*, urbs magna Venetiae (Strab. V, I 6, Plin. XXXV, VII 2), ad Athesim fluvium (Liv. V 35, Tacit. *Hist.* II 23, III 8, 50, 52, Aur. Vict. *De Caes.* cap. 28 et 40 et *Epit.* cap. 28, Iustin. XX 5, Catull. XXXV 3, Ovid. *Amor.* III, XV 7, Martial. I 8 et 62, X 103, XIV 195, Claudian. *De VI cons. Hon.* vs. 201, et *Epigr.* II 17, inscr. apud Orell. n. 67, 447, 2177, 2720?, 3089 sq., 3553, 3744, 3750, 4003, 4094, 4479, Henzen n. 5113, 5991, 6470, Antonini *itiner.* pgg. 128, 275, *Itiner. hierosol.* pg. 558, *Tab. Peuting.* segm. III c), Romanorum colonia, COLONIA AVGVSTA VERONA NOVA GALLIENIANA (Grut. 166 2, = Maffei *Mus. ver.* pg. 197 et Orell. n. 1014). Plin. III, XXIII, 3: « Rhaetorum et Euganeorum Verona ». — Veronenses sunt Veronae incolae (Plin. XIV, III 6, Tacit. *Hist.* III 8 sq., Catull. C 2, inscr. apud Orell. n. 1014, 3907). — Veronensis, adiect. ad Veronam pertinens (cf. inscr. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 241), ut Veronensis ager (Plin. IX, XXXVIII 2, XIV, VIII 7, XV, XIV 1, XVIII, XXIX 1), campi Veronenses (Aur. Vict. *Epit.* cap. 38), Veronense praelium (Aur. Vict. *De Caes.* cap. 7), Catullus Veronensis (Plin. XXXVI, VII 1). Cf. Virunum, gr. Οὐίρουνον (Ptol. II, 14), oppidum Norici (Plin. III, XXVII 1, Orell. n. 3504), cuius incolae Virunenses (Orell. n. 3017, 5074). — Veronius est gentilitium rom. in titulis apud Grut. (485 4, 723 10, 746 4, 839 6 sq., 861 3, 925 22), Maffei *Mus. ver.* 83 1, 84 1, 85 1, et Furlan. *Lap. Patav.* n. 541 pg. 408.

VERRVGO, Ἔρρουκα (Diod. Sic. XIV, 11), Volscorum oppidum (Liv. IV 1, 55 sq., 58, V 28, Valer. Max. III, II 8, VI, V 2). Diod. Sic. loc. cit.: Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαίων φρουρούντων Ἔρρουκαν πόλιν Οὐόλσκων, ἐπελθόντες οἱ πολέμιοι τῆς τε πόλεως ἐκράτησαν καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς πλείστους ἀνεῖλον. Liv. IV, 55: « Verruginem in Volscis eodem exercitu receptam, populationesque et praedas et in Aequis et in Volsco agro ingentes factas [U. C. an. CCCXLVII] ».

VERRVNCO, *verto*, apud antiquos scriptores (Paul. ex

Festo XVI, 23 pg. 373, Non. II 895 = pg. 185), Pacuv. vs. 297, Att. apud Cic. *De div.* I 22, et Liv. XXIX 27.

VИꟻᗡИƧᗡƎƆ (versarínu) et VИIᗡИƧVᗡƎƆ (verusarinu), *deversorium*, subst. acc. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 10 = xxx sq.; cf. Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 16), in titulis Pompeianis n. 2795 sq. *Versuram* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 189).

VERSE, *verte* (averte), imperat. 2 pers. sg., Tuscorum linguâ (Maffei *Osserv. lett.* VI 29, Lanzi II 489 sg. = 416, Grotefend *Rud. l. u.* III 22, IV 15, Lassen *Beiträge* etc. s. 48, Pott *Etym. forsch.* I 101, Amati in *Giorn. arcad.* XXXIX 283), teste Paulo ex Festo pg. 18 cit. ad voc. ARSE. Vide VVRSES.

ƧAᛖƎMᗡƎƆ (versénas), *Versenius*, gentil. etr., in aere n. 2180 (Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 167). Cf. gentil. Versenus, Versenius, Versennius et Versinius in titulis apud Vermigl. pg. 444 n. 8 et pg. 504 n. 117, Oliv. *Marm. Pisaur.* n. 7 pg. 3, Fabr. cap. IX n. 476 pg. 655.

ꓛEPƩODEI (Fερσορει), *versori* (τροπαίῳ), subst. m. dat. sg. 3 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259, Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 248 et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 20, Huschke *Die osk.* etc. s. 327). In aere Vibon. n. 3034: ΔΙΟΥꓛΕΙ ꓛΕΡƩΟΔΕΙ ΤΑΥΡΟΜ = *Iovi versori taurum* (Mommsen s. 191, Huschke s. 213).

VERSVS -i, *versus -us*, apud Laber., Valer. et Laev. (Priscian. pg. 258 = 712 P.).

-ƚᗡƎƆ (VERT-), *vertere* (ant. *vortere*), radix umbr., sanscr. vṛt (vart), in voc. VƚᗡƎƆVꓘ (ku-vertu) et COVERTV = *con-vertito*. Vide VORSVS, COVORTVSO = *con-verterunt*, ƧVƚᗡVƆVꓘ (ku-vurtus) = *con-verterit* (?), COV[O]RTVST et COVORTVS = *con-verterit*, et TRAHVORFI = *trans-vorsim*.

ꓛEPT (ουερτ), in numis n. 2920 *a b* et 2921 ad Herdoniam pertinentibus.

AƎИƎꓘЯƎꓞ (vertenea), *Vertenia* (Vertennia), n. pr. f., apud Faliscos, ut AꓘЯƎ↑Oꟼ AƎИƎꓘЯƎꓞ : AIПIV (vipia vertenea loferta) = *Vibia Vertennia liberta*, in titulo n. 2452 (Garrucci *Iscr. falische* pg. 272).

VERTINAE, Οὐερτῖναι (Strab. VI, I, 3 cit. ad voc. VENVSIA), Lucanorum oppidulum mediterraneum, nunc *Vergine* vel *Verzine*, inter Peteliam et Crimisam.

VERTVLEIEIS, *Vertuleii*, gentil. rom. (nominat. pl.), in titulo Sorano (Append. n. XLI: M · P · VERTVLEIEIS · C · F).

VERTVMNVS. Vide VORTVMNVS.

VERTVS, *virtus*, in cista Praenest. n. 2726 ter*b* (VEꟷTVS; cf. Garrucci *Ciste Prenest.* pg. 152, 157, 161, 170), et in titulo coemet. apud Grut. 1056, 2 cit. ad voc. GELORIA. — Formam VIIRTVS vidit Marinius (*Arvali* pg. 500 et n. 83).

VERVACTOR, deus apud veteres, e vervago (Serv. ad Virg. *Georg.* I 21 cit. ad voc. IMPORCITOR § 2).

VERVASSES, incolae pagi (nunc *Vervò*) vallis Anauniae (*Valle di Non*), in ditione Tridentina. Inscr. apud Maffei *Mus. ver.* 91, 3: DIS · DEABVSQ | OMNIBVS · PRO | SALVTE · CASTEL|LANORVM · VERVASSIVM C · V · Q|VADRATVS · L · L · P · D.

ƎBVᗡƎƆ (verufe), *ad fores* (ad portas), subst. m. locat. pl. 2 decl., pro verufem, recentiori orthogr. VEROFE pro verofem (abl. pl. ƧƎᗡƎƆ veres = VERIS, VERIR, VEREIR), e vero pro dvero = sanscr. dvâra (porta), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 95, 120, II 117, 235). Tab. eugub. Ib 9: VƚᗡƎƆVꓘ : VИAꟼ⅃ƎᗡƚI : ƎBVᗡƎƆ (verufe treplanu kuvertu) = tab. VIb 47 VEROFE · TREBLANO · COVERTV h. e. *ad portas Trebulanas revertito*, quod alii vertunt *ad muros Trebulanos revertito* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 212).

VERVLAE, oppidum Italiae, in Hernicis, nunc *Veroli*, cuius incolae Verulani (Plin. III, IX, 11). Flor. I, 11: « De Verulis et Bovillis pudet; sed triumphavimus ». Frontin. *De col.* pg. 239: « Verulae oppidum muro ductum. ager eius limitibus Gracchanis in nominibus est adsignatus, ab imp. Nerva colonis est redditus ». Cf. numum plumb. n. 2739 (Sestini *Class. gen.* pg. 12). — Verulanus, adiect. ad Verulas pertinens, ut Verulanus populus (Liv. IX, 42 sq.), M · V · h. e. municipium Verulanum (Henzen n. 7101), et M · HELVIVS · M · F · POM · CLARVS · VERVLANVS · PRISCVS. — Verulanus est nomen pr. m. in titulo apud Fabr. cap. III n. 302 pg. 166.

MVꟼƎꟻ (verus), *Veri*, cognom. etr. (genit. sg.), in urna n. 249 (Lanzi II 455 = 384 ad n. 446, Conestab. *Inscr. etr.* pg. 139).

VИIᗡИƧVᗡƎƆ (verusarinu), *deversorium*, in titulo Pomp. n. 2796, = VИꟻᗡИƧᗡƎƆ (versarínu), quod vide.

VERVVM, *verbum*, in titulo apud Mommsen n. 591 (VERVA FACTA SVNT) et in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

-ƧƎƆ (ves-), rom. *visere*, radix umbr. in voc. VƚƧƎƆƎᗡ (re-vestu) = *re-visito*. Vide rad. VIRS-.

[ƧƎƆ (VES)], *vas*, apud Umbros. Vide A⅃ꓘƧƎƆ (veskla) = *vascula*.

ƼƎꟻ (ves), in vase etr. n. 2675.

VEϟ et VEƧ, in numis n. 2891. Vide VESTINI.

AƧƎƆ (vesa), *Vesia*, nomen mulieris etr. (fortasse pro vesal = ⅃AIƧƎꟻ vesial), in titulo sepulcr. n. 869.

VESBVLA, Οὐεσβόλα, oppidum Sabinorum, apud Dionys. Halic. I, 14. Cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 26.

?ƎИƎƧƎꟻ (vesene), in lapidibus sepulcr. n. 1368, 1853 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 172 sg. ad n. 20 sg.).

VESENTINI. Vide VISENTINI.

VESERIS, fluvius Campaniae (Liv. X 28, Cic. *De off.*

III 31, Val. Max. VI, IV 1, Aur. Vict. *De vir. ill.* capp. 26, 28).

§ 2. Locus Campaniae (Cic. *De fin.* I, 7), sub monte Vesuvio. Liv. VIII, 8: « Pugnatum est haud procul radicibus Vesuvii montis, qua via ad Veserim ferebat ». — Veserius est gentilitium rom. in titulis Camp. apud Mommsen n. 3610, 3918.

VESEVVS. Vide VESVVIVS.

? ꟼƧƎⵎ (vesi), *Vesius*, gentil. samnit. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259) = etr. MIƧƎꟻ (vesiś), ut ꟼƧƎⵎ ƧꟼИM (maís vesi, n. 2771) = *Magius Vesius* (Mommsen s. 179). Cf. Huschke *Die osk.* etc. s. 166.

IƧƎꟻ (vesi), *Vesius*, cognom. etr. = MIƧƎꟻ (vesiś). In titulis sepulcr.: IƧƎꟻ : Ǝ+I+ : VA (au tite vesi, n. 1373, 1380) = *Aulus Titius Vesius*; et IƧƎꟻ : Ǝ+I+ : ⅃ꟻ (vl tite vesi, n. 1371) = *Velius Titius Vesius*. Adde titulos Perus. n. 1377, 1394.

§ 2. *Vesia*, n. pr. f. pro vesia, unde ⅃AIƧƎꟻ (vesial), AƧI⅃AIƧƎꟻ (vesialisa) et ƎAIƧƎꟻ (vesiae), ut IƧƎꟻ I+I+ VA (au titi vesi, n. 1379) = *Aula Titia Vesia*, et IƧƎꟻ : I+ : ƎƧ (se ti vesi, n. 1376) = *Sexta Titia Vesia*. Adde n. 1300; et cf. n. 2337.

ƎAIƧƎꟻ (vesiae), *Vesiae*, n. pr. f. genit. sg., e vesia = IƧƎꟻ (vesi), in titulis n. 70 sq. (Lanzi II 651 = 564 ad n. 5 sq.).

⅃AIƧƎꟻ (vesial), *Vesiá*, n. pr. f. abl. sg., antiquiori orthogr. ⅃AIƧIƎꟻ (veisial) et ⅃AIƧƎIꟻ (viesial), unde AƧI⅃AIƧƎꟻ (vesialisa), e IƧƎꟻ (vesi), apud Etruscos. In aeneo signo n. 1922: IMИƎ⅃Ↄ : ⅃AIƧƎꟻ : Ǝꟻ : MI⅃Ǝ+ƎM : IMƎ⅃VA (aulesi metelis ve vesial clensi) = *Aulo Metello Velii filio Vesiá nato*. Adde inscr. n. 961.

AƧI⅃AIƧƎꟻ (vesialisa), *Vesiá*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e ⅃AIƧƎꟻ (vesial). Operc. ossuarii n. 235: AƧI⅃AIƧƎꟻ : VↃИƎↃ : IƧ⅃Ǝꟻ : OИꓤA (arnth velsi cencu vesialisa) = *Aruns Velsius Genicius Vesiá natus*.

VESIDIA, fluvius Etruriae, inter Lunam et Pisas, in *Tab. Peuting.* segm. III*b*. Cf. gentil. Vesidius et Vesedius in lapid. apud Grut., Murat. et Mommsen (n. 1525 sq.).

VESIONICATES, populi Umbriae, apud Plin. III, XIX, 2.

MIƧƎꟻ (vesiś), *Vesius*, gentilitium etr. (minus recte IƧƎꟻ vesi), ut MIƧƎꟻ : Ǝ+I+ (tite vesiś, n. 1369) = *Titus Vesius*, et MIƧƎꟻ : ⅃Ǝꟻ (vel vesiś, n. 1374) = *Velius Vesius* (cf. Maffei *Osserv. lett.* VI, 149). Adde inscr. n. 67, 1854 (MIƧƎV) et cf. n. 1370. — Vesius est gentilitium rom. apud Murat., et Mommsen n. 5240.

§ 2. Cognomen etruscum (cf. ƧVƧƎΦ phesus), ut MIƧƎꟻ : MƎ+I+ : ⅃Ǝꟻ (vel titeś vesiś, n. 1372) = *Velius Titius Vesius* (*Velius Titii Vesii* filius?).

VESCELLANI, populi Italiae inferioris, apud Plin. III, XVI, 6. Vide VESCELLIVM. — Vescelia est Hispaniae oppidum (Liv. XXXV, 22).

VESCELLIVM?, oppidum Hirpinorum, apud Liv. XXIII, 37. Vide VESCELLANI.

VESCIA, Βεσκία (Steph. Byz.), Ausonum urbs, in Latio, prope Sinuessam, ad sinistram Liris fluvii (Liv. VIII 11, IX 25). Eius incolae Vescini dicti sunt (Liv. X, 20). — Vescinus et Vescianus (?), adiect. ad Vesciam pertinentia (cf. Plin. XI, XCVII 1, et Lucan. II 425 cit. ad voc. VESTINI), ut Vescinus ager (Liv. X 21 et 31), absol. Vescinum (Cic. *Epist. ad Att.* XV 2 = n. 708), et saltus Vescinus (Liv. X 21). — Cf. Vescitana regio in Hispania Tarraconensi (Plin. III, IV, 7).

A⅃ꓘƧƎↃ (veskla), *vascula*, subst. n. acc. pl. 2 decl. = V⅃ꓘƧƎↃ (vesklu), e ves, rom. *vas*, et suff. klo, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 23, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 63, Aufr. et Kirch. I 43, 52, 101, 119, 163, II 281, 387, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618). Tab. eugub. IIa 19: A+AИƧA : A+AИƧ : A⅃ꓘƧƎↃ (veskla snata asnata) = *vascula —a —a*, al. *vascula cocta incocta* (Grotefend VII, 20) sive *utres impletos inanes* (Huschke s. 361).

VESCLARIVS, *Vescularius*, gentil. rom. (Tacit. *Ann.* II 28, VI 10; cf. umbr. A⅃ꓘƧƎↃ veskla = *vascula*), ut L · VESCLARIVS · AVCTVS (Mommsen n. 5379).

ƧƎ⅃ꓘƧƎↃ (veskles), *vasculis*, subst. n. abl. pl. 2 decl., recentiori orthogr. VESCLIR (volsc. VEƧᑕꓘIƧ), e vesklo (vide A⅃ꓘƧƎↃ veskla et V⅃ꓘƧƎↃ vesklu), Umbrorum linguà (Grotefend *Rud. l. u.* VII 16, 26, Aufr. et Kirch. I 105, 119, II 347, 375 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 617). Tab. eugub. IIb 18: VMIИƧƎꟼƧƎ⅃ꓘƧƎↃ (veskles pesnimu) = *vasculis precator*. Adde tab. eugub. IIa 31, 37, IV 9, 24.

VESCLIR, *vasculis*, subst. n. abl. pl. 2 decl., antiquiori orthogr. ƧƎ⅃ꓘƧƎↃ veskles (volsc. VEƧᑕꓘIƧ), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 9, Aufr. et Kirch. I 104, 120, II 183, 281 sqq., 347, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618). Tab. eugub. VIIa 9: ENOM · VESCLIR · ADRIR · RVSEME · ESO · PERSNIHIMV = *tum vasculis atris ruri haec precator*; et tab. VIIa 10, 18, 21: ESIR (VIIa 21 ISIR) · VESCLIR · ADRIR (VIIa 18 ADRER) = *hisce vasculis atris*. Tab. VIIa 24 sq.: ENNOM · VESCLIR | ALFIR · PERSNIMV = *tum vasculis albis precator*; et tab. VIIa 26, 32, 34: ESIR (VIIa 34 ISIR) · VESCLIR · ALFIR (VIIa 32, 34 ALFER) = *hisce vasculis albis*.

VEƧᑕꓘIƧ, *vasculis*, subst. n. abl. pl. 2 decl. (= umbr. ƧƎ⅃ꓘƧƎↃ veskles et VESCLIR), e ves = rom. *vas* et suff. klo, apud Volscos (Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Huschke *Die osk.* etc. s. 324, Corssen *De Volsc. linguâ* pg. 9). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 2: AƧIF : VEƧᑕꓘIƧ : VINV : ARPATITV = *ad aram vasculis vino accedito* (Corssen op. cit. pg. 11).

V⅃ꓘƧƎↃ (vesklu), *vascula*, subst. n. acc. pl. 2 decl. =

ᗅꟼKƧƎƆ (veskla), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 119, II 183, 281, 285, 387, Huschke *Die iguv. taf.* s. 618), in tab. eugub. Ib 29, 37, IIa 34, IIb 19 (cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 32, VII 17, 26, VIII 29).

ꟼᗅИƆƧƎꟻ (vescnal), *Vesciniâ* sive *Vesconiâ*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИƆƧƎꟻ (vescnei). Operc. ossuarii Perus. n. 1155: ꟼᗅИƆƧƎꟻ · IИƎꟻ · IᗅƆ · Ǝꟻ (ve cai veti vescnal) = *Velia Caia Vettia Vesciniâ* nata.

IƎИƆƧƎꟻ (vescnei), *Vescinia* sive *Vesconia* (= ᗅIИVƆƧƎƆ vescunia), unde ablat. ꟼᗅИƆƧƎꟻ (vescnal), e V>ƧƎƆ (vescu) = *Vescus*, apud Etruscos. Urna Clus. n. 770: IƎИƆƧƎꟻ : I+Ƨᗅ8 (fasti vescnei) = *Fausta Vescinia*. — Vescinius est gentilitium rom. in marm. Campano apud Mommsen n. 3855.

V>ƧƎƆ (vescu), *Vescus*, cognomen etruscum, unde IƎИƆƧƎꟻ (vescnei) = *Vescinia* et ᗅIИVƆƧƎꟻ (vescunia) = *Vesconia*. In titulis sepulcr. n. 995, 1000: V>ƧƎƆ ƎꟼYИꟼᗅ · OИꟼᗅ (arnth arntle vescu) = *Aruns Aruntilius Vescus.*

VESCVLVS, *macilentus*, diminut. *vesci* (etr. V>ƧƎƆ vescu). Paul. pg. 379: « Vesculi *male curati* et *graciles* homines. *Ve* enim syllabam rei parvae praeponebant, unde Veiovem *parvum Iovem*, et vegrandem fabam *minutam* dicebant ».

ᗅIИVƆƧƎꟻ (vescunia), *Vesconia*, nomen mulieris etr. (cf. IƎИƆƧƎꟻ vescnei), e V>ƧƎƆ (vescu) = *Vescus*. Tegula sepulcr. n. 928: ᗅIИVƆƧƎƆ · ᗅI+I+ (titia vescunia) = *Titia Vesconia*.

ƧᗅIИVƆƧƎꟻ (vescunias), *Vesconiae*, n. pr. f. genit. sg., e ᗅIИVƆƧƎƆ (vescunia), apud Etruscos. Tit. sepulcr. n. 909 bis: Ƨᗅ | IИVƆƧƎꟻ | ᗅƧƎIꟼƎƧ · ꟼᗅ (ar sepiesa vescunias) = *Arria Sepiesia Vesconiae* filia.

FEMNAM (vesnaś), in titulo Clus. n. 806.

VESPAE et vespillones dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt. Hi etiam vespulae vocantur. Martialis [I, 31]: *Qui fuerat medicus, nunc est vespillo Diaulus.* Ita Paul. ex Festo pg. 368 sq. (cf. Fulgent. *Expos. serm. ant.* n. 2 pg. 558).

VESPASIVS, gentil. Reatinum, unde cognom. Vespasianus, apud Suet. in *Vesp.* cap. 1.

VESPERNA ab antiquis dicebatur, quae postea *coena* dicta est (Paul. pg. 54 et Fest. XV 14 pg. 339 cit. ad voc. SCENSA). Paul. pg. 368: « Vesperna apud Plautum *coena* intelligitur ».

VESPERVG, *vesperugo*, apud antiquos. Quintil. *Inst. orat.* I, VII, 12: « Interim *g* quoque, ut in pulvinari Solis, qui colitur iuxta aedem Quirini vesperug; quod *vesperuginem* accipimus ».

VESPICES, *fructeta densa*, dicta a similitudine vestis. Ita Paul. pg. 369.

VESTA, gr. Ἑστία, dea apud Sabinos (Varr. *De l. l.* V, 74 pg. 29) et Romanos (Liv. I 20, Virg. *Aen.* II 296, Horat. *Od.* I, II 16 et 28, III, V 11, *Epist.* II, II 114, et *Sat.* I, IX 35, Ovid. *Fast.* VI 291 sqq., Cic. *De nat. deor.* II 27, *De legib.* II 12, et *De harusp. resp.* cap. 17, Non. I 263 pg. 53, Macrob. *Saturn.* III 4, Mart. Capell. §§ 72, 168, 215, Dionys. Halic. II 66, Plutarch. in *Numa* XI 1 et *Parall.* n. 17, Dio Cass. XLV 17, LIV 24, LV 9 et fragm. n. 20; cf. Polyb. V 93, XVI 12, et Diod. Sic. VI 68), quae aliis nominibus Ops, Terra, Rhea, Mater Magna, Mater Deorum cet. appellatur. Trahitur ad rad. sanscr. vas, *habitare*. Ovid. *Fast.* VI, 299 sq.:

« Stat vi terra sua; vi stando Vesta vocatur;
Causaque par graii nominis esse potest ».

Memoratur in titulis apud Orell. n. 961, 1389-1392, 1455, 1798, 2233 sq., 2270 sq., 2353 sq., 3184 sq., Henzen n. 5359, 5687, 6096, *kal. Praen.* mens. Apr., *Maff.* et *Venusin.* mens. Iun.; et dicitur Albana (Orell. n. 1393), augusta dea (Henzen n. 5686) et mater (Orell. n. 961, 1181, 1389, 1798, 2270 sq.).

VESTALLIS, *Vestalis*, adiect. ad Vestam pertinens. Inscr. apud Marini *Arvali* II 505: L · CATIVS · SP · F · VESTALLES.

VESTEIS, *vestitus* (velatus?), particip. perf. pass. = VESTIS, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 132 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 109, 614). Tab. eugub. VIa 22: ESO · NARATV · VESTEIS = *haec narrato vestitus.*

ᗅꟼƎ[M]ƧƎƆ (vesteśa), —*am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro MᗅꟼI+ƧƎƆ (vestiśam), in tab. eugub. IV 17.

I+ƧƎꟻ (vesti), *Vestiâ?*, n. pr. f. abl. sg. (pro vestial), nisi legendum ..И+ƧƎꟻ (vestn..) pro ꟼᗅИ+ƧƎꟻ↓ (chvestnal), apud Etruscos. Tit. Perus. num. 1243: I+ƧƎꟻ · Ƨꟼ · IИVꟼ+Ǝꟼ · Ǝ+I+ · Ƨꟼ (ls tite petruni ls vesti) = *Lars Titius Petronius Lartis* filius *Vestiâ* natus. Vide VESTIA et VESTA.

VESTIA, praen. mulieris Campanae, ut Vestia Oppia Atellana Capuae habitans (Liv. XXVI, 33; Valer. Max. V, II 1 « Vestia Opidia »). Vide etr. I+ƧƎꟻ (vesti).

VESTIA, *bestia*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

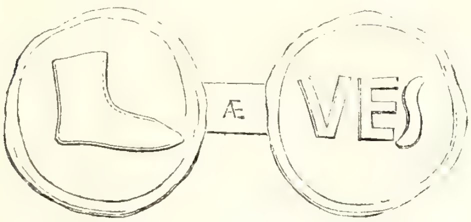
V+ᗅKI+ƧƎƆ (VESTICATV), *vestigato* (saltato), imperat. 3 pers. sg., apud Umbros (cf. VESTICOS pro vesticust), fortasse e rad. -KI+Ƨ (STIC-), sanscr. stigh (ascendere), gr. στείχω (*ire, advenire*), rom. *ve-stigium* (Aufr. et Kirch. I 33 sq., 73, 142, II 203, 220; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 24, et Corssen *Ueb. ausspr.* etc. I 41). Tab. eugub. IIa 24 sq., 31, 37 sq.; V+ᗅꟼVꟼƎD+Θᗅ : V+ᗅKI+ƧƎƆ (vestikatu ahtrepuratu) = *saltato, tripodato;* et tab. VIIa 36: ENOM · VESTICATV · AHATRIPVRSATV = *tum saltato, tripodato.* Tab. VIb 15 sq.: PESCLV | SEMV · VESTICATV · ATRIPVRSATV = *sacrificio —o saltato, tripodato.* Tab. VIIa 8 sq.: APE · SVPO · POSTRO · PEPESCVS · ENOM · PESCLV · RVSEME · VESTICATV · PRE-

STOTE · ꟼERFIE | ꟼERFER · MARTIER · POPLV-PER · TOTAR · IOVINAR · TOTAPER · IOVINA = *postquam —a posterior —erit, tum in sacrificio ruri saltato Praestitae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina;* et tab. VIIa 23 sq.: ENOM · VESTICATV · AHATRIPVRSATV · ENOM · RVSEME | PERSCLV · VESTICATV · PRESTOTE · ꟼERFIE · ꟼERFER · MARTIER etc. = *tum saltato, tripodato; tum ruri in sacrificio saltato Praestitae Cerfiae Cerfi Martii* cet. — Alii exponunt *libato* (Grotefend *Rud. l. u.* V 11, 27, VI 19, VIII 14, 20) vel *gestato* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 168).

VESTICOS, *vestigaverit* (saltaverit), futur. exact. 3 pers. sg., perperam pro vesticus[t], apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 54 anm. 3, 73, 146, II 220). Vide V+ЯꓘI+ƧƎƆ (VESTICATV). Tab. eugub. VIb 25: ARNIPO · VESTISIA · VESTICOS = *donec —a tripodaverit* (Aufr. et Kirch. II, 230), quod alii vertunt *donec ferculum gestaverit* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 184, 189) vel *postquam libamine libaveris* (Grotefend *Rud. l. u.* VI 19 sq., VIII 14, 29).

VESTINA, fortasse Vestinorum dea, in tit. apud Mommsen n. 6146 (Henzen n. 5831): Cf. Venus Vestina (Orell. n. 1374).

VESTINI, Οὐηστῖνοι (Strab. V, II 1, III 1, IV 2, Appian. *De bell. civ.* I 39, 52; Ptol. codd. III 1 Οὐεκστινῶν, Οὐεστίνων, Οὐεστικῶν, vulgo Οὐεστινῶν) vel Οὐεστῖνοι (Polyb. II, 24), populi Italiae inferioris, gens samnitica (Strab. V, IV 2), inter Picentes, Pelignos, Marrucinos et Marsos (Plin. III, XVII 1, Oros. *Hist.* V 18, inscr. apud Mommsen n. 5788, 6034), in numis n. 2891

VES et VEꓘ. Sil. Ital. VIII, 515 sq.:

« Haud ullo levior bellis Vestina iuventus
Agmina densavit, venatu dura ferarum ».

— Vestinus, adiect. ad Vestinos pertinens (Strab. V, III, 6 τῆς Οὐηστίνης), ut Vestinae aquae (Lucan. II 425 al. *Vescinis*), Vestinus grex (Martial. XIII, 31), Vestinus caseus (Plin. XI, XCVII 1, Martial. XIII 31). Enn. *Ann.* vs. 280: « Marsa manus Peligna cohors Vestina virum vis ». Inscr. apud Orell. n. 1374: VENERI | VESTINAE | L·IVLIVS KARICVS | CVM VOLVNTILLA | SEVERA VXORE. Vide VESTINA. — Vestinus est etiam cognomen rom. (Grut. 502 col. 2, 1029 6, Murat. 225 7, Doni cl. IV n. 17 pg. 139, Mommsen n. 635 col. III lin. 34, 5956, 6053, 6060, 6077), ut L. Vestinus (Tacit. *Hist.* IV 53) et Atticus Vestinus (Suet. in *Ner.* cap. 35, Tacit. *Ann.* XV 48, 52, 68, Martial. IV 73); unde gentilitium Vestinius (Murat. 571 2, 1145 3, 1206 3, Vermigl. *Inscr. per.* pg. 505, n. 120, Mommsen n. 6082).

ꟻVꟻIꓘIΘITꓤƎƆ (vestirikiíúí), *Vestricieio* vel *Vestricio*, n. pr. m. dat. sg. 2 decl., apud Oscos (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, 164, II 310, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 38, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 35), comparandum cum etr. nominibus ЯƧI⅃ЯИIꟼ+ƧƎꟻ (vestrinalisa) et ⅃ЯИƎƆ+ƧƎꟻ (vestrcnal). Tab. Abell. n. 2783 lin. 1: IИꟽ · ꟻVꟻIꓘIΘITꓤƎƆ · ꟻVIIИꟽ (maiiúí vestirikiíúí mai) = *Magio Vestricieio Magii* filio (Mommsen s. 119), *Maio Vestricieo Mai* f. (Corssen in *Zeitschr.* cit. XIII, 161), *Maio Vestricio Maii* f. (Huschke s. 33).

VESTIS, *vestitus* (velatus?), particip. perf. pass. = VESTEIS, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 26, II 131, Huschke *Die iguv. taf.* s. 119). Tab. eugub. VIb 6: ESO · PERSNIMV · VESTISIA · VESTIS = *haec precator —a vestitus;* et tab. VIb 25: ESOC · PERSNIMV · VESTIS = *haec precator vestitus.* Cum rom. *festis* comparat Lassen *Beiträge* etc. s. 23 sq. (cf. Aufr. et Kirch. I 101 anm. 1).

ЯdI+ƧƎƆ (vestiśa) et VESTI[ꟼ]IA, *—am*, subst. f. umbr. acc. sg. 1 decl., pro ꟽЯdI+ƧƎƆ (vestiśam) = VESTISIAM pro vestiśiam (Aufr. et Kirch. I 110, II 193), in tab. eugub. Ia 17, 31, VIIa 37 (VESTISA).

ꟽЯdI+ƧƎƆ (vestiśam), *—am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., recentiori orthographia VESTISIAM pro vestiśiam, minus recte ЯdI+ƧƎƆ (VESTI[ꟼ]A), ЯIdI+ƧƎƆ (VESTI[ꟼ]IA), ЯdƎ[Ⅎ]ƧƎƆ (vesteśa) et ЯdI+ƧIƆ (vistiśa), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 110, II 193, 214, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610). Tab. eugub. Ia 28: V+ꓘI8 : ƎƎƎ8 : ꟽЯdI+ƧƎƆ : ꓘIꟽƧƎ (esmik vestiśam preve fiktu) = *huic —am simpliciter figito* (tab. VIb 24 DESTRVCO · PERSI · VESTISIA · PESONDRO · SORSOM · FETV = *cum dextro —e —am* et *—um —um facito*), quod Huschkius s. 157, 184 vertit *ei ferculum privatim fingito.*

ƎdI+ƧƎƆ (vestiśe), ... in tab. eugub. IIa 4, fortasse e vestiśa (Aufr. et Kirch. II 380). — Pro Vesticius, ut ƎdЯƧ ƎdI+ƧƎƆ (vestiśe saśe) = *Vesticio Sancio*, sumit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 350). Vide VESTISIER.

ЯIdI+ƧƎƆ (VESTI[ꟼ]IA), *—am*, subst. f. acc. sg. 1 decl. (genit. VESTISIAR), pro vestiśiam (VESTI[ꟼ]IAM) = ꟽЯdI+ƧƎƆ (vestiśam), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 110, II 191 sqq., 205 sq., 213, 215, 219, 222, 227, 375, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610), in tab. eugub. IV 14, 19 (ЯIdI+ƧƎƆ) et tab. VIb 5, 17, 24, 25, VIIa 38 (VESTISIA).

§ 2. *—â*, abl. sg. (Aufr. et Kirch. I 111, II 131, 385),

in tab. eugub. IIa 27 (ᗅIdI+ƧƎƆ) et tab. VIb 6 (VESTISIA).

VESTISIAM, *—am*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro vestiśiam = ᗅIdI+ƧƎƆ (vestiśia[m]) et ꟽᗅdI+ƧƎƆ (vestiśam), apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 193, 213, 225 sq.), in tab. eugub. VIb 39.

VESTISIAR, *—ae*, subst. f. genit. sg. 1 decl., pro vestiśiar, e vestiśia = vestiśa, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 111, II 193, 204 sq., 224, Huschke *Die iguv. taf.* s. 610), in tab. eugub. VIb 16, 38, VIIa 38. Vide ꟽᗅdI+ƧƎƆ (vestiśam).

VESTISIER, *Vestisii*, gentil. umbr. (genit. sg. 2 decl.), e vestisio (Aufr. et Kirch. II 79 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 75). Tab. eugub. VIa 13 sq.: VAPERSVSTO AVIECLIR · CARSOME | VESTISIER = *a lapidibus —is ad —um Vestisii* (Aufr. et Kirch. II 84), al. *a campis auguralibus in casam Vestisii* (Huschke s. 64). Vide ƎdI+ƧƎƆ (vestiśe).

VESTORIANVS vicus, in titulo Campano apud Mommsen n. 2609 (Orell. n. 768). Vide VESTORIVS, quod sequitur.

VESTORIVS, argentarius Puteolanus, apud Cic. *Epist. fam.* VIII 8 = n. 223, *ad Att.* IV 6 = n. 109, IV 16 = n. 149, VI 2 = n. 256. — Alius est Vestorius artifex quidam, de quo Vitruv. VII 11. — Est etiam gentilitium rom. (Mommsen n. 2591, 3425). Vide VESTORIANVS.

VESTRA, *vestrâ*, pronom. possess. f. abl. sg., e ves-tro, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 43, 67, 130, 133, Huschke *Die iguv. taf.* s. 635). Tab. eugub. VIb 61: FVTVTO · FONER · PACRER · PASE · VESTRA = *estote volentes, propitii pace vestra.*

VESTRAS -atis, pronom. apud Priscian. II 178 = 1095 P., Diomed. pg. 329 = 317 P., Charis. pg. 159 = 133 P.

ᒣᗅIИƆᗡ+ƧƎᖷ (vestrcnial), *Vestricia* (?), n. pr. f. abl. sg. in titulo Tarquin. n. 2337 (vide ᗅƧIᒣᗅИᑫ+ƧƎᖷ vestrnalisa), e vestr-, et cnial, quod e rad. -ᗅИƆ (cna-), rom. *gnascor*. Comparari potest cum osc. ꟻVꟻKIIDIT꞊ƎƆ (vestirikiiúí) et cum nomine mulieris Vestergennia apud Fabr. cap. VII n. 5 pg. 497. Cf. Vestricius Spurinna (Tacit. *Hist.* II 11, 18, 36) et gentil. Vestricius et Vestritius apud Grut. 392 1, 957 5.

FEꞨ+DN... (vestrn...). Vide ᗅƧIᒣᗅИᑫ+ƧƎᖷ (vestrnalisa).

ᗅƧIᗅИᑫ+ƧƎᖷ (vestrnaisa). Vide voc. sq.

ᗅƧIᒣᗅИᑫ+ƧƎᖷ (vestrnalisa), *Vestrinia*, n. pr. f. abl. sg. (cf. ᒣᗅIИƆᗡ+ƧƎᖷ), apud Etruscos. Urna n. 475 *A*: ᗅƧIᒣᗅИᑫ+ƧƎᖷ | : IИI+ᗅᐯᒣƎᖷ : OИᑫᗅ (arnth velchatini vestrnalisa) et lamellae aen. n. 475 *B* et *C*:

IИI+ᗅᐯᒣƎᖷ OИᑫᗅ ᗅPNO FEꟻᐯ...
ᗅƧIᗅИᑫ+ꞨƎᖷ FEꞨ+[P]N...

h. e. *Aruntia Volcatinia Vestrinia* nata.

..VꞨƎᖷ (vesu..), in urna etr. n. 994.

..VꞨƎᖷ (vesú..), in titulo Campano n. 2756. Deam *Feroniam* agnoscit Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 167). Cf. Garrucci in *Bullett.* cit. pg. 164.

ᗅdƎƆƧƎƆ (vesveśa), perperam in tab. eugub. IV 17 pro vesteśa = ꟽᗅdI+ƧƎƆ (vestiśam), quod vide.

VESVIES, gentil. rom. (nominat. pl.). Inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 817: SEX · Q · VESVIES · Q · SEX · F · D · D.

VESVIVS. Vide VESVVIVS.

ꞨꟻᴎIᒣᒣVꞨƎƆ (vesulliaís), *Vesullias* vel *Vesulliaeus*, n. pr. samnit. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 259, Huschke *Die osk.* etc. s. 314). Inscr. n. 2874: ꞨꟻᴎIᒣᒣVꞨƎƆ ƆИ (nv vesulliaís) = *Novius Vesullias* (Avellin. in *Bullett. arch. nap.* VI 51, Mommsen s. 171, Huschke s. 27, 146). Cf. Vesuellia et Vesullia in titulis apud Mommsen n. 1790, 5283.

VESVLVS, mons Italiae superioris, nunc *Monviso*, pars Alpium Cottiarum, apud Virg. *Aen.* X, 707, Plin. III, xx 3, Melam II, iv 4, Solin. II 25 (cf. Serv. ad Virg. loc. cit., et Vib. Seq. *De mont.* pg. 33). Mart. Capella § 640: « Verum Italia etiam Pado flumine memoranda, quem Graecia dixit Eridanum; hunc amnem mons Vesulus inter montes Alpium elatior gignit fonte mirabili, qui in Ligurum finibus flumen creat, ac dehinc fluvius mersus in penita telluris in parte agri Vibonensis (?) emergit, canis ortu diffusior ». Est viri nomen apud Sil. Ital. X, 145.

ƎИVƧƎƆ (vesune), *Vesunae* (Feroniae?), dat. sg. 1 decl. (= mars. et volsc. VIISVNII [VESVNE]), deae nomen, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 55, 101 anm. 1, II 365; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 12 sq., V 11, VIII 17, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 426, 444, 621). Tab. eugub. IV 3 sq., 25 sq.: ƧƎdIᑫᑫV꒯ : ƧƎИVꟽƎV꒯ : ƎИVƧƎƆ (vesune puemunes puprises) = tab. IV 10 sq., 12 sq. ƧƎꓘIᑫᑫV꒯ : ƧƎИVꟽƎV꒯ : ƎИVƧƎƆ (vesune puemunes puprikes) h. e. *Vesunae Puemoni Publici* filiae; et tab. IV 6: ᑫᗅꟽᗅƧᗅ : VꓘIƆVꓘᗡV꒯ : ƎИVƧƎƆ (vesune purtuvitu asamar) = *Vesunae porricito ad aram.*

VIISVNII (VESVNE), *Vesunae* (Feroniae?), dat. sg. 1 decl., deae nomen apud Marsos, = umbr. ƎИVƧƎƆ vesune (Grotefend *Rud. l. u.* III 13, VIII 17, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1846 pg. 101 sq., Aufr. et Kirch. I 55, II 365), in titulis n. 2740, 2742. — Vesonius est gentilitium rom. apud Grut. 875 9, Murat. 587 2, 1763 12, Mommsen n. 419, 1019, 1787 sq., 2272 sq., 3424, 4819.

ᒣᗅƧVꟽƎᖷ (veśusal), *—ia*, nomen mulieris etr., in ossuario n. 2554 quat.

VESVVIVS vel Vesevus, per syncopen Vesvius et Vesbius, Οὐέσούιος (Diod. Sic. IV 21, Strab. I, ii 18) et Οὐεσούιον ὄρος (Strab. IV, iv, 7) vel Βεσούβιον (Galen. *Meth. medendi* V, 12) vel Βέσβιον ὄρος (Dio Cass. LVI 21 sqq., LXXVI 2, Appian. *De bell. civ.* I 116, Plutarch. *De sera num. vind.* cap. 21, Xiphilin. LXVI 22 sq.) et Βέβιον (Procop. *De bello goth.* II 4, IV 35), mons Cam-

paniae prope Neapolim (Plin. III, IX 9, XIV, IV 2 et 12, Liv. VIII 8, Mela II, IV 9, Solin. II 3, XXXIX 1, Plin. Iun. *Epist.* VI 16, Varro *De r. r.* I, VI 9, Colum. III, II 10, Tacit. *Ann.* IV 67 « Vesuvius »; Lucret. VI 747 (?), Stat. *Silv.* IV, VIII 5, Suet. in *Tit.* cap. 8 et in *Plin. vita*, Claudian. *De raptu Proserp.* III 184, Valer. Flacc. *Argon.* IV 507 « Vesevus »; Martial. IV 44, Valer. Flacc. III 209 « Vesvius »; Stat. *Silv.* IV, IV, 79 « Vesbius »; Paul. Nolan. *Carm.* XXVI 541 « ad oram Besaevi »; cf. Benfey in *Zeitschr. f. die wiss. der sprache* II 115 sq.). Virg. *Georg.* II, 224 sq.: « et vicina Vesevo ora iugo ». Ubi Servius: « Vesevus, mons est Liguriae, sub Alpibus positus: nam Campaniae mons quidem Vesuvius dicitur: pro quo multi Vesevum esse positum volunt ». Et ad *Aen.* III, 571: « Sunt terrae desudantes sulphur, ut pene totus tractus Campaniae, ubi est Vesuvius et Gaurus, montes: quod indicat aquarum odor calentium ». Sil. Ital. VIII, 653 sqq.:

« Aetneos quoque contorquens e cautibus ignes
Vesbius intonuit, scopulisque in nubila iactis
Phlegraeus tetigit trepidantia sidera vertex ».

Et XVIII, 593 sq.:

« ad astra
Evomuit pastos per secula Vesbius ignes ».

Aur. Vict. *Epit.* cap. 10: « Huius tempore (*Titi imp.*) mons Vesuvius in Campania ardere coepit; incendiumque Romae sine nocturna requie per triduum fuit ». Oros. *Hist.* VII, 9: « Abruptum tunc etiam Vesuvii montis verticem magna profudisse incendia ferunt, torrentibusque flammarum vicina regionis cum urbibus hominibusque delesse ». — Vesuvius vel Vesevus et Vesuvinus, adiect. ad Vesuvium vel Vesevum pertin., ut Vesuvia rura (Colum. X, 133), Βεσουβηνὸς λόφος (Galen. loc. cit.), Vesevum iugum (Virg. *Georg.* II, 224 sq.) et Vesvina iuga (Sil. Ital. XII 152 al. *Veseva* et *Vesuvina*), Vesuvinus apex (Stat. *Silv.* III, V 72), Vesuvina incendia (Stat. *Silv.* II, VI 62, V, III 205), Iupiter Vesuvius (Mommsen n. 3582 = Orell. n. 1274). — Vesbinus est cognomen rom., apud Grut. 214 et Maff. *Mus. ver.* 284, 4 (Volasia Besbina).

..ꓘƎꟻ (vet..), *Vetius* vel *Vetia*, gentil. etr. pro ƎꓘƎꟻ (vete) sive I+Ǝꟻ (veti), ut ..ꓘƎꟻ : OИꟼA (arnth vet..) = *Aruns Vetius* vel *Aruntia Vetia*, in urna Perus. n. 1856.

VETAERANVS, *veteranus*, in titulo helvet. apud Mommsen n. 279 pg. 58.

AИA+Ǝꟻ (vetana), *Veteniâ* (Vetenniâ)?, n. pr. mulieris etr., fortasse abl. sg. pro vetanal, e IƎИA+Ǝꟻ (vetanei), in urna n. 1015.

IƎИA+Ǝꟻ (vetanei), *Vetenia* (Vetennia), n. pr. fem. = IИAꓘƎꟻ (vetani), apud Etruscos (cf. AИA+Ǝꟻ vetana, IƎИI+Ǝꟻ vetinei et IƎИ+Ǝꟻ vetnei), ut IƎИA+Ǝꟻ : AIИAO (thania velanei, n. 1018) = *Tannia Vetenia*.

?IИAꓘƎꟻ (vetani), *Vetenia* (Vetennia), n. pr. f. = IƎИA+Ǝꟻ (vetanei), in tegula etr. n. 548, nisi perperam exaratum pro vel ani (*Velia Ania*).

Ǝ+Ǝꟻ (vete), *Vetius* (Vettius), gentil. etr. = ƎI+Ǝꟻ vetie et +ꟻ vt (fem. I+Ǝꟻ veti, AI+Ǝꟻ vetia, IV+Ǝꟻ vetui, et AI⋇Ǝꟻ vezia), unde MƎꓘƎꟻ (veteś), MƎI+Ǝꟻ (veties) et MI+Ǝꟻ (vetiś) = *Vetii*, AƧƎꓘƎꟻ (vetesa), AMV+Ǝꟻ (vetuśa) et AƧV+Ǝꟻ (vetusa) = *Vetii uxor*, IƧƎ+Ǝꟻ (vetesi) = *Vetesia*, IƎИI+Ǝꟻ (vetinei), IƎИ+Ǝꟻ (vetnei), IƎИƧ+Ǝꟻ (vetsnei) et IƎИ⅃+Ǝꟻ (vetlnei) = *Vetenia* (cf. IƎИA+Ǝꟻ vetanei, IИAꓘƎꟻ vetani et AИA+Ǝꟻ vetana). In urnis etruscis: ƎꓘƎꟻ · ꓘИꟼA (arnt vete, n. 416, 422) = *Aruns Vetius*; Ǝ+Ǝꟻ · Ǝ⅃VA (aule vete, n. 415) = *Aulus Vetius*; ƎꓘƎꟻ : OꟼA⅃ (larth vete, n. 420, 423, 426, 427, 1413), ƎꓘƎꟻ : ꓘꟼA⅃ (lart vete, n. 408, 426, 1008) et ƎꓘƎꟻ : ƧIꟼA⅃ (laris vete, n. 240, 418 sq., 421) = *Lars Vetius*; ƎꓘƎꟻ : ⅃Ǝꟻ (vel vete, n. 241, 414) = *Velius Vetius*. — Vetius = *Vettius* est gentilitium rom. apud Mommsen n. 840, 3856. Vide VETTIVS.

VETERANIVS, gentil. Bononiense, ut Τίτος Οὐετεράνιος Ποπλίου υἱὸς πόλεως Βονωνίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

MƎꓘƎꟻ (veteś), *Vetii* (Vettii), n. pr. m. genit. sg. = MƎI+Ǝꟻ (vetieś), MI+Ǝꟻ (vetiś) et MV+Ǝꟻ (vetuś), e ƎꓘƎꟻ (vete), apud Etruscos. Urna n. 425: AIV⅂ | MƎꓘƎꟻ⅃AƧIꟼA⅃ | IƎИVAꓘVAИAO (thana utaunei larisal veteś puia) = *Tannia Octaviana (?) Lartiâ nata Vetii vidua*. Adde inscr. fragm. n. 1983.

AƧƎꓘƎꟻ (vetesa), *Vetii uxor*, cognomen mulieris etr. = AƧV+Ǝꟻ (vetusa), e ƎꓘƎꟻ (vete) = *Vetius* (Vettius). Urna senensis n. 424: AƧƎꓘƎꟻ | AI⅃·ƎИA : IOꟼA⅃ (larthi anelia vetesa) = *Lartia Anilia Vetii uxor*. Tegula Clusina n. 813 ter: AIV⅂ · AƧƎ+Ǝꟻ (vetesa puia) = *Vetii (uxor) vidua (?)*. Vide voc. sq., et cf. n. 95.

?IƧƎ+Ǝꟻ (vetesi), *Vetesia?*, nomen mulieris etr., e Ǝ+Ǝꟻ (vete) = *Vetius* (cf. AƧƎꓘƎꟻ vetesa), in operc. ossuarii n. 1100.

I+Ǝꟻ (veti), *Vetius* (Vettius), gentil. etr. = +ꟻ (vt), pro ƎI+Ǝꟻ (vetie) = ƎIOƎꟻ (vethie), antiquiori orthogr. I⋇Ǝꟻ (vezi), perperam IꓘƎ (eti), e Ǝ+Ǝꟻ (vete), ut I+Ǝꟻ : VA (au veti, n. 1430) = *Aulus Vetius*; I+Ǝꟻ · Ƨ⅃ (ls veti, n. 773, 1156) et IꓘƎ · Ƨ[⅃] (ls [v]eti, n. 1411) = *Lars Vetius*; Ǝ⅃8A · I+Ǝꟻ · ꟼA (ar veti afle, n. 1422, 1424) = *Aruns Vetius Ofellus*.

§ 2. *Vetii* (Vettii)?, fortasse n. pr. m. genit. sg. pro MI+Ǝꟻ (vetiś), in titulo n. 1415.

§ 3. *Vetia* (Vettia), n. pr. f. pro AI+Ǝꟻ (vetia), perperam I+ƎƎ⅂ (peeti), antiquiori orthogr. I⋇IƎꟻ veizi et A⋇IƎꟻ veiza, et mutata tenui in aspiratam literam IOƎꟻ (vethi). In lapidibus sepulcr.:

I+Ǝꟻ · ꟼA (ar veti, n. 1431) = *Arria Vetia.*
I+Ǝꟻ : A✱ꟼA (arza veti, n. 1425) ⎫ = *Aruntia*
I+Ǝꟻ · OИDA (arnth veti, n. 1408, 1417) ⎭ *Vetia.*
I+ƎƎ AИAO (thana veti, n. 772, 1159) ⎫ = *Tannia*
IꟼƎꟻ · AIИAO (thania veti, n. 1426) ⎭ *Vetia.*
IꟼƎꟻ · IИ≷A8 (fasti veti, n. 1412) ⎫ = *Fausta Vetia.*
I+Ǝꟻ Aꓷ (va veti, n. 1416) ⎭
IꟼƎꟻ · OꟼAꓶ (larth veti, n. 1414, 1849?) ⎫
IꟼƎꟻ · IODAꓶ (larthi veti, n. 1193) ⎬ = *Lartia*
ITƎꟻ · Aꓶ (la veti, n. 1410) ⎬ *Vetia.*
I+Ǝꟻ · Ƨꓶ (ls veti, n. 773, 1156, 1411) ⎭
I+ƎƎ1 · Ǝꟻ (v[el v]eti, n. 1407) = *Velia Vetia.*
I+Ǝꟻ · ꓕT (tch veti, n. 1054) = *Tarquia Vetia.*
MИI+ MVꓶƎꟻ I+Ǝꟻ (veti velus' tins', n. 1347) = *Vetia Velii Tinii* uxor.

Adde inscr. Perus. n. 1534.

§ 4. Cognom. fem., ut in titulis sepulcr.:

I+Ǝꟻ · IAƆ · VA (au cai veti, n. 1150, 1153) = *Aula Caia Vettia.*
I+Ǝꟻ · IAƆ · Aꓶ (la cai veti, n. 1151) = *Lartia Caia Vettia.*
I+Ǝꟻ · IAƆ · ƎƧ (se cai veti, n. 1152) = *Sexta Caia Vettia.*
I+Ǝꟻ · IAƆ · Ǝꟻ (ve cai veti, n. 1155) ⎫ = *Velia*
I+Ǝꟻ · IAƆ · ꓶƎV ([v]el cai veti, n. 1149) ⎭ *Caia Vettia.*
I+Ǝꟻ · IꟼVꟼƧ · A8 (fa spuri veti, n. 1415) = *Fausta Spuria Vettia* (*Vettii* uxor?).

ꓶAI+Ǝꟻ (vetial), *Vetiâ* (Vettiâ), n. pr. f. abl. sg. = ꓶAI✱Ǝꟻ (vezial) et ꓶAI✱IƎꟻ (veizial), e vetia = I+Ǝꟻ (veti) = AI✱Ǝꟻ (vezia), apud Etruscos. In lapidibus sepulcr.:
ꓶAIꟼƎꟻ : ƧAꓶ MIDAꟻ · DA (ar varis' las vetial, n. 1475) = *Arrius Varius Lartis* filius *Vetiâ* natus.
ꓶAIꟼƎꟻ : IИDAƆИA : ꟼDAꓶ (lart ancarni vetial, n. 999) = *Lartia Ancarena Vetiâ* nata.
ꓶAI+Ǝꟻ ꓶꟻ MИI+ ꟼA (ar tins' vl vetial, n. 1892) = *Arrius Tinius Velii* filius *Vetiâ* natus.
ИAꓶƆ · ꓶAI+Ǝꟻ · MVꓶƎꟻ · MИI+ · Ǝꟻ (ve tins' velus' vetial clan, n. 1348) = *Velius Tinius Velii* filius *Vetiâ natus.*
ꓶAI+Ǝꟻ · ꟼA · AИꟼAꟻ · ꓕꓶ (lch varna ar vetial, n. 1824) = *Lars Varenius Arrii* filius *Vetiâ* natus.

ƎI+Ǝꟻ (vetie), *Vetius* (Vettius), gentil. etr., minus recte I+Ǝꟻ veti (genit. MƎI+Ǝꟻ veties'), e Ǝ+Ǝꟻ vete (cf. ƎIOƎꟻ vethie), ut ƎI+Ǝꟻ · OA (ath vetie, n. 1855) = *Attius Vetius;* ƎI+Ǝꟻ : VA (au vetie, n. 1857) = *Aulus Vetius;* et ƎI+Ǝꟻ ꓶ (l. vetie, n. 1418) = *Lars Vetius.* Cf. Βεττιος = *Vettius* (Murat. 1763, 17).

MƎI+Ǝꟻ (veties'), *Vetii* (Vettii), n. pr. m. genit. sg. (= MI+Ǝꟻ vetis'), e ƎI+Ǝꟻ (vetie), apud Etruscos. Operc. ossuarii Perus. n. 1428: MƎI+Ǝꟻ · IƧƎꟻAИ · IOꟼAꓶ (larthi navesi veties') = *Lartia Novesia Vetii* uxor. Adde fragm. n. 1433; et cf. MƎI+ƎK (keties').

IƎИI+Ǝꟻ (vetinei), *Vetenia* (Vetennia) vel *Vetinia*, n. pr. f., per contractionem IƎИ+Ǝꟻ (vetnei), apud Etruscos (cf. IƎИA+Ǝꟻ vetanei, IƎИꓶ+Ǝꟻ vetlnei et IƎИƧ+Ǝꟻ vetsnei), in tegula Clus. n. 774. — Vetinus est n. pr. rom., ut M · VETINVS ASSIANVS, apud Grut. 56, 10 (cf. *Giorn. arcad.* VI 364, 376 sqq.); unde gentil. Vetinius (Grut. 957 7, Murat. 1763 16) et Vetenius (Grut. 487 9).

MI+Ǝꟻ (vetis'), *Vetii* (Vettii), n. pr. m. genit. sg., minus recte I+Ǝꟻ (veti), = MƎ+Ǝꟻ (vetes'), e Ǝ+Ǝꟻ (vete) vel ƎI+Ǝꟻ (vetie), apud Etruscos. In lapid. sepulcr.: MI+Ǝꟻ : IꟼAƆИA : AИAO (thana ancari vetis', n. 1562) = *Tannia Ancaria Vetii* uxor; MI+Ǝꟻ · IƎИꓶƧAM · IOꟼAꓶ (larthi maslnei vetis', n. 1686) = *Lartia Masulnia Vetii* uxor; et MIꟼƎꟻ : IƎИOIꓶƎꟻ (velithnei vetis', n. 1423) = *Veltinia Vetii* uxor. Adde tit. Perus. n. 1912.

§ 2. *Vetius* (Vettius)?, ut MIꟼƎꟻ : ƎꓶVA (aule vetis', n. 1409) = *Aulus Vetius*, sive *Aulus Vetii* filius.

?IAƆ+Ǝꟻ (vetcnai), in titulo etr. n. 1565.

ꓶAИꓶ+Ǝꟻ (vetlnal), *Veteniâ* (Vetenniâ) vel *Vetiniâ*, n. pr. f. abl. sg., e IƎИꓶ+Ǝꟻ (vetlnei). Urna Clus. n. 628 bis: ꓶAИꓶ+Ǝꟻ · AИꟼAƆ · OA (ath carna vetlnal) = *Attius Carnius Veteniâ* natus.

IƎИꓶ+Ǝꟻ (vetlnei), *Vetenia* (Vetennia) vel *Vetinia*, n. mulieris etr. (abl. ꓶAИꓶ+Ǝꟻ vetlnal), = IƎИ+Ǝꟻ (vetnei). Urna Perus. n. 1440: IƎИꓶ+Ǝꟻ · IOꟼAꓶ (larthi vetlnei) = *Lartia Vetenia.* Comparari potest cum etr. AИVꓶ+ƎƎ (vetluna) h. e. *Vetulonia.* Vide IƎИƧ+Ǝꟻ (vetsnei).

AИVꓶ+ƎƎ (vetluna). Vide VETVLONII.

VETLVS, *vetulus* (ital. *vecchio*), in append. ad Probi art. min. pg. 443.

ИꟼƎꟻ (vetn), *Vetenia* (Vetennia), n. pr. f. (abl. sg.), fortasse pro ꓶAИ+Ǝꟻ (vetnal), nisi exaratum est pro vetnas' (= MAИOƎꟻ vethnas') h. e. *Vetenii.* Urna Perus. n. 1267: ИꟼƎꟻ IꟼꟻИƧ : AIꓶIƎꟻ (veilia snvti vetn) = *Velia —ia Veteniâ* nata (vel *Vetenii* uxor).

ꓶAИ+Ǝꟻ (vetnal), *Veteniâ* (Vetenniâ), n. pr. f. (= ꓶAИOƎꟻ vethnal), unde AƧIꓶAИ+ƎƎ (vetnalisa), e IƎИ+Ǝꟻ (vetnei), apud Etruscos (cf. ИꟼƎꟻ vetn). Urna Clus. n. 626: ꓶAИ+Ǝꟻ : ꓶꟻ : AИ✱ИAƆ : ꓶꟻ (vl canzna vl vetnal) = *Velius Caesius Velii* filius *Veteniâ* natus.

AƧIꓶAИ+ƎƎ (vetnalisa), *Veteniâ* (Vetenniâ), n. pr. f. deminut. e ꓶAИ+Ǝꟻ (vetnal), in urna etr. n. 630.

IƎИ+Ǝꟻ (vetnei), *Vetenia* (Vetennia) vel *Vetinia*, n. pr. f. (unde ꓶAИ+Ǝꟻ vetnal et AƧIꓶAИ+ƎƎ vetnalisa), contractum e IƎИI+Ǝꟻ (vetinei) = IƎИA+Ǝꟻ (vetanei) et IƎИꓶ+Ǝꟻ (vetlnei), apud Etruscos (cf. IƎИƧ+Ǝꟻ vetsnei), ut IƎИ+Ǝꟻ · I+ƧA8 (fasti vetnei, n. 1858, 2574) = *Fausta Vetenia.* — Cf. gentil. Vetennius (Murat. 729 3) et Vettenus (Mommsen n. 5726, *Ann. dell' Inst. arch.* XXIV = 1852 pgg. 306, 313).

AIVꟼ+Ǝꟻ (vetruia), *Veturia* (?), n. pr. mulieris etr., nisi idem ac IVꟼ+Ǝ1 (petrui), ut AIVꟼ+Ǝꟻ · AИAO (thana

vetruia, n. 1238) = *Tannia Veturia* (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 35 sg.). Cf. gentil. Vetronius apud Mommsen n. 6306 (154), et vide IИVꟼ+Ǝꟻ (vetruni) pro IИVꟼ+Ǝ1 (petruni).

IИVꟼ+Ǝꟻ (vetruni), *Petronia* (?), n. pr. f. = IИVꟼ+Ǝ1 (petruni), ut IИVꟼ+Ǝꟻ · IOꓯᒧ (lathi vetruni, n. 1261) = *Lartia Petronia* (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 36, 58).

IƎИƧ+Ǝꟻ (vetsnei), *Vetenia* (Vetennia)?, n. pr. mulieris etr., fortasse pro IƎИ+Ǝꟻ (vetnei) = IƎИᒧ+Ǝꟻ (vetlnei) et IƎИI+Ǝꟻ (vetinei), in operculo ossuarii Perus. n. 1860.

VETTIVS, gentilitium Sabinum (cf. Eckhel *Doctr. num. vet.* V 336 sq., et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 357). Hinc adiect. Vettianus, ut fundus Vettianus (Orell. n. 1773) et Vettianus minor (Henzen n. 6664).

§ 2. Gentilitium Marsicum et Picentinum, ut P. Vettius Scato vel Οὐέττιος Κάτων (Appian. *De bell. civ.* I, 40), dux Marsorum (Cic. *Phil.* XII 11, Seneca *De benef.* III 23), P. Vettius Vetianus orator e Marsis, prudens vir et in dicendo brevis (Cic. *Brut.* cap. 46), et Vettius Picens (Sallust. *Orat. Lepidi cons. ad P. R.*).

§ 3. Gentilitium Brixellense, ut Λούκιος Οὐέττιος Μάρκου υἱὸς, πόλεως Βριξέλλων (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

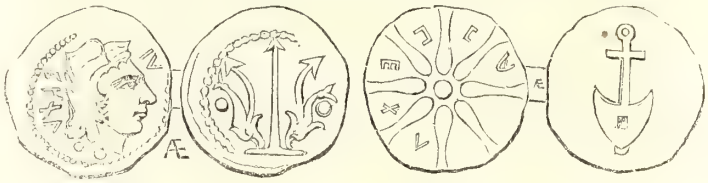
VETTONA, nunc *Bettona*, Umbriae oppidum, septem mill. pass. a Perusia distans (*Tab. Peuting.* segm. IV*d*), cuius incolae Vettonenses (Plin. III, XIX, 2; cf. Vermigl. *Inscr. perug.* pg. 300 = Orell. n. 98). Inscr. apud Vermigl. pg. 404 n. 12 (Orell. n. 95): C · VIBIO · C · F · L · N · TRO | GALLO · PROCVLEIANO | PATRONO · PERVSINORVM | PATRONO · ET · CVRATORI · R · P · VET|TONENSIVM · IVDICI · ET · V · D · AEDI|LI · PATRONO · COLLEGI · CENTON | VIBIVS · VELDVMNIANVS | AVO · KARISSIMO · OB · CVIVS | DEDICATIONEM · DEDIT | DECVRIONIBVS · X II · PLEBI · X I | L · D · D · D — DEDIC · IDIB · IVL | IMP · M · AVRELIO ANTONINO AVG PIO FEL II | ET P S... P... IO GETA NOB..... OS. — Vettonensis, adiect. ad Vettonam pertinens (inscr. apud Murat. 860 3 = 1094 1, Vermigl. op. cit. pg. 409). — Vettonia est oppidum Hispaniae (Orell. n. 3664 = Maffei *Mus. ver.* 425, 1), cuius incolae Vettones (Liv. XXXV 5 et 22, Plin. IV, XXXIV 4, XXXV 4, XX, XLVI 1). Cf. gentil. Vettonius in lapidibus apud Grut. 561 11, Maffei *Mus. ver.* 260 9, Furlan. *Lap. Patav.* n. 184 pg. 190.

V+ƎƆ (vetu), —*to*, imperat. 3 pers. sg., fortasse pro V+IƎƆ (VEITV) = *vehito* (Aufr. et Kirch. II 285, 289; cf. Grotefend *Rud. l. u.* II 32), sive pro vettu vel vedtu, e vef pro vedf, *di-vid-ere* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 278), in tab. eugub. Ib 29, 37.

§ 2. Vocabuli pars, in umbr. V+ƎƆ:V+ᗡV1 (purtuvetu, tab. eugub. IIb 17).

IV+ƎƆ (vetui), *Vetia* (Vettia), n. pr. f., e Ǝ+Ǝꟻ (vete), apud Etruscos (vide I+Ǝꟻ veti), ut IV+ƎƆ · ꓯИꓯO (thana vetui, n. 775 sq.) = *Tannia Vetia*. Adde titul. Corton. n. 1039 bis.

VETVLONII vel Vetulonia et Vetlonia, Οὐετουλώνιον (Ptol. III, 1), antiquum Etruriae oppidum (Plin. II, CVI, 7), prope Populonium, ubi nunc *Vetuglia* (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1844 pg. 91 sg. et Canina *Etr. marit.* I 34 sg.). In numis aen. n. 288 ᒧ+ꓯƆ vatl, et n. 289 ƆƎ+ꓘ[VИ]ꓯ vetluna (cf. Passeri *Paralip.*

pg. 183). Sil. Ital. VIII, 483 sqq.:

« Maeoniaeque decus quondam Vetulonia gentis.
Bissenos haec prima dedit praecedere fasces,
Et iunxit totidem tacito terrore secures;
Haec altas eboris decoravit honore curules,
Et princeps Tyrio vestem praetexuit ostro:
Haec eadem pugnas adcendere protulit arae ».

In laterc. apud Kellermann pg. 46 n. 99*a*: C · POMPONIVS FIRMVS VETVLO; et pg. 51 n. 103: C · ANNAEVS · C · F · SCAT · FIRMVS VETLO. — Vetulonienses vel VETVLONENSES (*Bullett.* cit. an. 1840 pg. 92), gr. Οὐετουλωνιᾶται (Dionys. Halic. III. 51), sunt eius oppidi incolae (Plin. III, VIII 3, Canina op. cit. I 33, II 90). In lapide apud Grut. 1029, 7: VETVLONENSIVM PLEBS VRBANA, et in titulo Pisaur. apud Henzen n. 7415: M · INSTEIVS PVDENS AVGVSTALIS VETVL.

VETVRIA tribus. Vide VOTVRIA tribus.

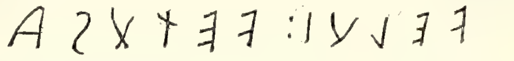
VETVRIVS vel Vetusius, Οὐετούριος (Dionys. Halic. V 58, VI 34, IX 69, 71), gentil. rom. (Liv. II 19, 28, III 8), ut Veturius Mamurius (Paul. pg. 131. cit. ad voc. MAMVRIVS), Βετούριος Μαμούριος (Plutarch. in *Numa* XIII 3), summus Numa regnante artifex. Plutarch. op. cit. XIII 8 (cf. Varr. *De l. l.* VI 45 pg. 90 cit. ad voc. MAMVRIVS): Οἱ δὲ οὐ Βετούριον Μαμούριον εἶναί φασι τὸν ᾀδόμενον, ἀλλὰ Οὐετέρεμ μεμορίαμ (veterem memoriam), ὅπερ ἐστὶ παλαιὰν μνήμην. Vide VEITVRIVS. — Veturia est centuriae nomen apud Liv. XXVI, 22; et Veturii Galliae populi apud Solin. cap. 41.

ƧVꓘƎꟻ (vetus), *Vetus*, cogn. etr., ut ƧVꓘƎꟻ · ƎꓯƆ · ƎИꓯ (ane cae vetus, n. 985) = *Anius Caius Vetus*.

MV+Ǝꟻ (vetus), *Vetii* (Vettii), n. pr. m. genit. sg. (unde ꓯMV+Ǝꟻ vetusa), = MƎ+Ǝꟻ (vetes) et MI+Ǝꟻ (vetis), e Ǝ+Ǝꟻ (vete), apud Etruscos. Inscr. sepulcr. n. 929: ꓯIV1 : MƎƆVꓯᒧƆ : MVꓘƎƆ : IOꟼꓯᒧ (larthi vetus clauces puia) = *Lartia Vetii Glauci vidua;* et te-

gula n. 1804 bis*d:* MV+ƎƎ I+I+ : AƎIⱵƎƎ (veliea titi vetus') = ***Velia Titia Vetii*** uxor (cf. n. 1804 bis*e*, et inscr. Perus. n. 1982 bis).

AMV+ƎƎ (velus'a) et ASV+ƎƎ (vetusa), *Vetii* (Vettii) *uxor*, cognom. mulieris etr., e MVYƎƎ (vetus'). Olla sepulcr. n. 1804 bis*e:* AMV+ƎƎ · I+I+ · AƎIⱵƎƎ (veliea titi vetus'a) = *Velia Titia Vetii uxor* (cf. n. 1804 bis*d*); et operc. ossuarii Clus. n. 769 bis: « velui vetusa »

= *Velia Vetii uxor.*

VETVSIVS. Vide VETVRIVS.

VETVSTILLA, diminut. *vetustae.* Est nomen pr. f. apud Martial. III, 93.

VETVSTINVS, adiect. ad vetustum pertinens. Est cognomen rom. apud Grut. 518, 6.

VETVSTISCO, *vetustesco*, apud Nigid. (Non. V, 63 pg. 437).

VETVSTIVS, gentilitium Placentinum, ut Λούκιος Οὐετούστιος Σεκοῦνδος Λουκίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

VEVET, *vivit* (vixit), in titulo coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. VI n. 42 pg. 217.

?ИƎ+ⱵVƎƎ (veulten), in urna Perus. n. 1955.

VFENS, fluvius agri Privernatis. Vide OVFENS.

§ 2. Aequorum dux, apud Virg. *Aen.* VII 745, VIII 6, X 518, XII 460, 641.

VFENTINA tribus. Vide OVFENTINA tribus.

ƎИYSƎ8V (ufestne), voc. umbr. originis et significationis ignotae (Aufr. et Kirch. II, 376), in tab. eugub. IV 22. Pro ufestnes, adiect. abl. pl., e gr. ὄπισθ-ε = ὀπίσθιος, exaratum putat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 436).

VFFVGIVM, Bruttiorum oppidum, apud Liv. XXX, 19.

ƧII8V (ufiis), *Ofius*, gentil. samnit. (cf. OVIVS et etr. ƎⱵ8VA aufle), in vase Cumano n. 2762 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 164, Fiorelli *Monum. del princ. di Sirac.* pg. 14, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 324). Vide ƧⱵIПV (upils).

?IƎИƧ8V (ufsnei), in titulo Perus. n. 1861.

?IƎI+A⌗V (uzatiei), in operculo ossuarii Perus. n. 1945.

VZET. Vide ANGETVZET.

-ϴV (uh-), *aug-ere*, radix umbrica, recentiori orthogr. OH-, pro ug- et og-, in voc. ᗡVYϴV (uh-tur) = *auc-tor* et VᗡVYϴV (uh-turu) = *auc-torem*, unde ƎIYƎᗡYϴV (uh-tretie) = OHT pro oh-tretie h. e. *auc-toritate.*

TBV (úht), *octo*, apud Samnites, = etr. +BV (uht), OV (uth) et YV (ut). Vide ƧIↃИTBV (úhtavis).

+BV (uht), *octo*, = OV (uth) et YV (ut), apud Etruscos. Vide voc. praeced., et ƎƎA+BV (uhtave), quod sequitur.

ƎƎA+BV (uhtave), *Octavius*, gentil. etr. = ƎƎAOV uthave (genit. sg. ƧƎƎA+BV uhtaves et ƧIƎAOV uthavis), samnit. orthogr. ƧIↃИTBV (úhtavis), ab adiect. numer. uhtavo pro uctavo (cf. goth. *ahtau*, germ. *acht*, gr. ὀκτώ, sanscr. as̩t̩an), quod ab uht = *octo.* In lamella plumbea n. 1381: ƎƎA+BV · OИᗡA (arnth uhtave) = *Aruns Octavius.* Adde tit. Perus. n. 1382.

ƧƎƎA+BV (uhtaves), *Octavii*, n. pr. m. genit. sg., ab ƎƎA+BV (uhtave), apud Etruscos. In operc. ossuarii Perus. n. 1291: ƧƎƎA+BV · I8AԳ · ИO (thn rafi uhtaves) = *Tannia Rofia Octavii* uxor.

ƧIↃИTBV (VBTИCIS), *Octavius*, gentil. Campanum, pro úctavis = etr. ƎƎA+BV (uhtave) et ƎƎAOV (uthave), ut ƧIↃИTBV · ƧI8HIↃ (viíbis úhtavis, n. 2843) = *Vibius Octavius* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 41, Kirchhoff in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 133); et ⱵVCKIS · VBTИCIS (luvkis úhtavis, n. 2749 lin. 5) = *Lucius Octavius* (Minervini in *Bullett.* cit. V, 101).

ƎIYƎᗡYϴV (uhtretie), *auctoritate* (ital. *autorità*, Perus. *utorità*, Mediolan. *utoritáa*), subst. f. abl. sg. 3 decl., recent. orthogr. OHT pro ohtretie, ab ᗡVYϴV (uhtur) = *auctor* et suff. etie (rom. *itie*), Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* VII 7, VIII 23, Aufr. et Kirch. I 53, 64, 68, 78, 163, II 311 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 452). Tab. eugub. Va 2 sq.: ƎIIdVᗡYSAK · Y : Y | ƎIYƎᗡYϴV (uhtretie t. t. kastrus'iie) = *auctoritate Titi Castrucii Titi* fil.; et tab. Va 15: ᗡƎIIↃVⱵK · Y · K : ƎIYƎᗡYϴV (uhtretie k. t. kluviier) = *auctoritate Caii Cluvii Titi* fil.

ᗡVYϴV (uhtur), *auctor*, m. nominat. sg. 3 decl. (acc. sg. VᗡVYϴV uhturu), unde ƎIYƎᗡYϴV (uhtr-etie) = *auctor-itate*, e rad. -ϴV (uh-) = OH-, pro ug- vel aug-, rom. *aug-ere*, et suff. tur, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 53, 64, 68, 78, 98, 106, 127, 162 sq., II 311 sq., 367, Huschke *Die iguv. taf.* s. 397 sq., 624; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 29, VIII 23). Tab. eugub. III 8 sq.: VYIƎY | ᗡVYϴV : MƎↃV : ƎↃKAS (sakre uvem uhtur teitu) = *sacrem ovem auctor dicito* (Aufr. et Kirch. II 368, Huschke op. cit. s. 396). Adde tab. eugub. III 7.

VᗡVYϴV (uhturu), *auctorem*, m. acc. sg. 3 decl., ab ᗡVYϴV (uhtur), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 93, 127, II 311, 366 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 397, 635), in tab. eugub. III 4.

OƎ (vth), *Attii sive Attiae*, praen. m. vel fem. (genit. sg.), pro OAƎ (vath) = OA (ath), in titulo etr. n. 2375.

OV (uth), *octo*, = YV (ut) et +BV (uht), apud Etruscos. Vide ƎↃAOV (uthave), quod sequitur.

ƎↃAOV (uthave), *Octavius*, cognom. etr. = ƎƎAYV (utave) et ƎƎA+BV (uhtave). In urna Perus. n. 1339: ƎↃAOV : IAↃ : AⱵ (la cai uthave) = *Lars Caius Octavius.* Vide OV (uth) et voc. sq.

ƧIƎAOV (uthavis), *Octavii*, n. pr. m. genit. sg. (= ƧƎƎA+BV uhtaves), ab ƎↃAOV (uthave) = ƎƎA+BV (uhtave), apud Etruscos, in titulo sepulcr. n. 1862.

ƎTSOV (uthste), *Ulyxes*, in etr. speculis n. 2227 bis, 2346 bis*c*, 2537, = VOVIE (uthuze), quod sequitur.

VΘVIE (uthuze), 'Οδυσσεύς (Ulyxes), heros graecus, = ƎⱯVꝉV (utuze), minus recte ƎTƧOV (uthste), in etr. speculo n. 2144.

ИVOV (uthun), in urna Clus. n. 603 bis.

VI·, *Vibius*. Vide VIBIVS.

IƎ (vi), *Vibius*, gentilitium etr. pro MIꟼIƎ (vipiś), ut ΑИMIИƎƎ · IƎ · Αꓶ (la vi velimna, n. 1840) = *Lars Vibius Volumnius;* ΑИƆꟼƎƎ · IƎ · Αꓶ (la vi vercna, n. 1465) = *Lars Vibius Vercinius;* IƧꓶƎ[ꟼV · IƎ] · VΑ (au vi upelsi, n. 1444) = *Aulus Vibius Obelsius;* et IƧꓶƎꟼV · IƎ · Αꓶ (la vi upelsi, n. 1447) = *Lars Vibius Obelsius*. Adde inscr. n. 1466, 1468.

§ 2. *Vibia*, n. pr. f. pro IꟼIƎ (vipi) = ΑIꟼIƎ (vipia), ut IꟼΑƆИΑ · IƎ · ƎƧ (se vi ancari, n. 1563) = *Sexta Vibia Ancaria;* ΑИƆꟼƎƎ · IƎ Αꓶ (la vi vercna, n. 1453) = ΑИƆꟼƎƎ : IƎ : OꟼΑꓶ (larth vi vercna, n. 1454) = *Lartia Vibia Vercinia;* et IƧ[ꓶ]ƎꟼV · IƎ · IOꟼΑꓶ (larthi vi upelsi, n. 1448) = *Lartia Vibia Obelsia*. Cf. n. 1466, 1468.

ΑIƎ (VIA), *viā*, subst. f. abl. sg. 1 decl. = ΑƎƎ (VEA), osc. VꟻƎ (viú), e rad. -ΘƎƎ (VEH-), rom. *veh-ere*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 24 sq., 111, II 249, 283, Huschke *Die iguv. taf.* s. 231, 611). Tab. eugub. VIb 52: VIA · AVIECLA · ESONOME ETVTO · COM · PERACRIS · SACRIS = *via —a ad sacrificium eunto cum —ibus hostiis.*

§ 2. *Vias*, acc. pl. pro viaf, sicut fortasse ΑƎƎ (vea) pro veaf (Aufr. et Kirch. I 113, II 273). Tab. eugub. VIb 65 et VIIa 1 sq.: ENO · PRINVATVR · SIMO · ETVTO · ERAFONT · VIA · PORA · BENVSO = *tum privati ..... eunto easdem vias, quas venerunt.*

ΑIƎ (via), *filia*, apud Etruscos (vide FIA; et cf. Lanzi II 422 = 351 ad n. 314). Urna Perusina n. 1087: ИΑꓶƆΑIƎMΑIOꟼΑꓶIƎИΑOИꟼΑ (arnth anei larthiaś via clan) = *Aruntia Annia Lartiae filia.*

ꟼꟻƎ (vía), *viam*, subst. f. acc. sg. 1 decl. pro MꟼꟻƎ (víam), in titulo Pompeiano n. 2785 lin. 5 et 8. Sic in titulo apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1291): IN · VIA · POPLICAM · CAMPANAM.

ƎIA (via), *via*, in titulo apud Mommsen n. 6256 (ƎIAM CLAVDIAM ƎALER·).

ꟻꟼꟻƎ (víaí), *viai* (viae), subst. f. locat. sg. 1 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260, Huschke *Die osk.* etc. s. 311; cf. Quaranta *Di una iscr. osca* pg. 62). Vide VꟻƎ (víú) = *via*. Tab. Abell. n. 2783 lin. 57 sq.: TƎꟻꟼTƧ | VI[ИИ]ƎMƎƎƎT · ꟻꟼIꟼƎM · ꟻꟼꟻƎ · ꟻꟼƧꟻ[Ǝ] (eísaí víaí mefiaí teremenniú staíet) = *in ea via media terminalia stent* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 85, XIII 244).

MꟼꟻƎ (víam), *viam*, subst. f. acc. sg. 1 decl., minus recte ꟼꟻƎ vía (nominat. sg. VꟻƎ víú), apud Samnites (Lanzi II 614 = 528, 808 = 717, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260, Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 5, 12, 16, 29, 32, 56, 82, 88, Huschke *Die osk.* etc. s. 311, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 5 = XIV sq.). Tab. Abell. n. 2783 lin. 33: TƧꟻTƧƧVП · MꟼꟻƎ · TOƎП (pert víam pússtíst) = *trans viam positum est* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII, 175). Tit. Pompeian. n. 2785 lin. 2 sq.: ƧИƎTT[ꟼИ]MƎƎƎT · MꟼꟻƎ · ꓘꟼꓘƎ (ekak víam teremnattens) = *hanc viam terminaverunt*; lin. 5 sq.: ƧИƎTTꟼИM|ƎƎƎT · ꟼИꟼIIꟼПMVП · ꟼꟻƎ (vía púmpaiiana teremnattens) = *viam Pompeianam terminaverunt* (vide ƧИƎTTꟼИMƎƎƎT teremnattens); et lin. 7 sq.: ꟼIIƎVI · ꟼꟻƎ · ꟻИꟻ · ƧƧꟼ|ꟻƎ · ƧƧꟼꓘƎ (ekass víass íní vía iúviia) = *has vias et viam Ioviam (fecerunt).*

ЯVИꟼꟻƎ (víanud). Vide ЯVИꟼꟻƎMꟼ (ám-víanud).

MIЯꟼIƎ (viarim). Vide MꟻЯꟼIƎꓘꓘƎЯ (dekkviarím).

VIAS, *viae*, genit. sg. apud veteres. Enn. *Ann.* vs. 421: « dux ipse vias ».

VIASIVS, *viarius*, adiect. apud antiquos. Lex Thor. agr. cap. 2 (Append. n. LIX): IN · [VI]ASIEIS · VICANISVE·

ƧƧꟼꟻƎ (víass), *vias*, subst. f. acc. pl. 1 decl., apud Samnites (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 7, 34, 88, Huschke *Die osk.* etc. s. 312). Inscr. Pompeiana n. 2785 lin. 7 sq.: ƧƧꟼꟻƎ · ƧƧꟼꓘƎ (ekass víass) = *has vias (fecerunt).*

VIBARNA, Οὐιβάρνα (Ptol. III 1 al. Οὐϊβάρνα, Οὐϊβάνα, vulgo Οὐϊβαρτον), oppidum Apuliae Dauniae.

VIBBINA. Vide ƧΑИIꟼIƎ (vipinas).

VIBBIVS, *Vibius*, gentil. rom. = osc. ƧI8ꟻƎ (viíbis) et etr. MIꟼIƎ (vipiś), in titulis apud Mommsen n. 1066, 1154, 1490 sq., 1520, 1627, 1736, 1793-1796, 1801, 3343, 3433, 5212. Inscr. Beneventana (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1541 *b*): D · M · S | A · VIBBIO · IANVARIO | CLAVDIALI · AVGVSTALI | CVR · MVNERIS · DIEI · VNI|VS · AVLIS · VIBBIS | IVSTINVS | IVSTIANVS | IANVARIVS | FILIS · PATRI · BENEM · P.

VIBBVLIANVS, *Vibulianus*, cognom. rom. in titulo apud Marini *Arvali* pg. 500 nt. 75.

VIBELLI, populi Alpini, in Liguria, apud Plin. III, VII, 1.

VIBENNA vel Vibennus et Vivenna. Vide ƧΑИIꟼIƎ (vipinas).

VIBERI, Lepontiorum pars (Plin. III, XXIV, 4). Plin. III, XXIV, 2: « Lepontiorum, qui Viberi vocantur, fontem Rhodani eodem Alpium tractu ».

VIBILIA, dea viarum praeses. Arnob. IV, 7 pg. 140: « ab erroribus viarum Vibilia liberat ».

VIBINVM, oppidum Apuliae Dauniae, nunc *Bovino*, cuius incolae Vibinates (Plin. III, XVI, 6). — Vibinas, adiect. ad Vibinum pertinens, ut Vibinas ager (Frontin. *De col.* pg. 260).

VIBIONINVS, cognom. rom., apud Grut. 626, 2.

VIBIVS, praenom. ital. (osc. ƧI8ꟻƎ viíbis, etr. MIꟼIƎ vipiś), apud Liv. XXVI 13 sq., et in titulis apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 625, 1097, 1181, 1279

1285 sq., 1412, 1456. Tit. etrusco-rom. n. 1256 VIBIA · PTRONI.

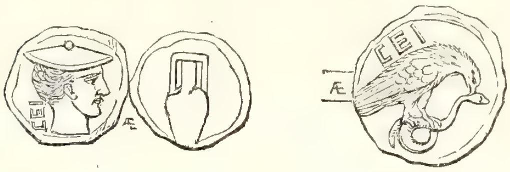
§ 2. Gentilitium Pelignum et Lucanum (Liv. XXV 14, XXVII 15). Vide VIFIVS.

§ 3. Gentilitium Larinas, ut Caius Vibius Capax (Cic. *pro Cluent.* cap. 60) et Sextus Vibius (Cic. op. cit. cap. 8 ed. Orell.).

§ 4. Siculus, apud Plutarch. in *Cic.* XXXII, 1.

§ 5. Gentilitium Parmense, ut Τίτος Οὐίβιος Θάλβιος Σπορίου υἱὸς, πόλεως Παρμῆς (Phleg. Trall. fragm. n. 29).

VIBO, nunc *Monteleone*, oppidum Italiae inferioris in Bruttiis (Cic. *Epist. ad Att.* XVI, 6 = n. 758, Solin. II 11), antea Hippo, gr. Ἱππώνιον (Strab. VI, I 5, Appian. *De bell. civ.* IV 3) vel Ἱππώνειον (Appian. op. cit. V 91, 99, 103, 105, 112) et Ἰβώνιον (Polyb. III, 88), dein Vibo Valentia (Liv. XXXI 3, Antonini *itiner.* pg. 111 « Vibona », *Tab. Peuting.* segm. VI c « Vibona Valentia »), in numis n. 3032 IƎƆ vei (cf. Mommsen

Die unterit. dial. s. 258), gr. Οὐίβων Οὐαλεντία (Strab. loc. cit., Ptol. III 1 codd. Οὐιωνων Οὐαλ., Οὐιόνων Οὐαλ., Οὐιωνουαλεντία, Οὐιβωουαλητία, vulgo Οἰϊῶν Οὐαλεντία), et Βίβων (Procop. *De bello goth.* III 18), Romanorum colonia. Plin. III, x, 2: « Hippo, quod nunc Vibonem Valentiam appellamus ». Strab. loc.: Μετὰ δὲ τὴν Κωσεντίαν Ἱππώνιον, Λοκρῶν κτίσμα· Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι καὶ μετωνόμασαν Οὐιβῶνα Οὐαλεντίαν ..... Ἔχει δ' ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασέ ποτε Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν, κρατήσας τῆς πόλεως. Liv. XXXV, 40 (cf. Vell. Paterc. I, 14): « Eodem hoc anno [U. C. DLX] Vibonem colonia deducta est ex senatusconsulto plebeique scito. tria millia et septingenti pedites ierunt, trecenti equites. Triumviri deduxerunt eos, Q. Naevius, M. Minucius, M. Furius Crassipes. quina dena iugera agri data in singulos pedites sunt, duplex equitibus ». — Eius oppidi incolae dicti sunt Ἱππωνεύες (Appian. *De bell. civ.* IV, 86), inde Valentini (Cic. *Verr.* II, v, 16). — Vibonensis et Vivonensis, gr. Οὐιβωνικός (Aelian. *De nat. anim.* XV, 13), adiect. ad Vibonem pertinens, ut Vibonensis ager (Liv. XXI 51, Solin. II 25) vel ager Vivonensis (Frontin. *De col.* pg. 209), sinus Vibonensis (Plin. III, x 2, Cic. *Epist.* cit.), Musice Viboniensis (Murat. 1777, 12).

VIBO, *vivo*, sicut vibus pro *vivus*, in titulis coemet.; ex. c.: AVFIDI CARISSIME VIBIS IN ETERNO (Fabr. cap. VIII n. VII pg. 546), et SABINA VIBAS IN DEO (*Rev. archéol.* XIII 158).

VIBRISSAE, pili in naribus hominum, dicti quod his evulsis caput vibratur. Ita Paul. pg. 370. Cf. Philox. gloss. vibrucae, ῥινός (Labb. pg. 194 col. 1).

VIBRISSARE, μινυρίζειν (Gloss. apud Labb. pg. 194 col. 1), est vocem in cantando crispare (Paul. pg. 370). Titin. vs. 169 sq.: « si erit tibi Cantandum, facito usque exvibrisses ».

VIBSANIVS, *Vipsanius*, gentil. rom. in titulo Teat. Marruc. (Mommsen n. 5327).

VIBVS, *vivus*, adiect. (= BIVVS), sicut vibo = *vivo*. In titulis sepulcr.: SE · VIBVS (Fabr. cap. II n. 118 pg. 82, Grut. 863 7, Orell. n. 1185, 2728); ME · VIBO (Fabr. cap. X n. 357 pg. 714, Grut. 215 2, 756 3); SE · VIBO (Fabr. cap. II n. 136, 138 pgg. 83 sq., Grut. 911 18, Mommsen n. 413, 2454, 3002); SE · VIBA (Fabr. cap. II n. 115 pg. 82, Grut. 827 2, 900 3, 931 3, Orell. n. 2728); SE · VIBI (Fabr. cap. II n. 125, 145, 148 pg. 82, 84, Grut. 877 6, Mommsen n. 6916, 7153); SE · VIBIS (Fabr. cap. II n. 147 pg. 84).

VIGELIA, *vigilia*, in titulo coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 16 pg. 559 (*Mem. dell'Acad. rom. d'arch.* III, 352).

VIGENTI, *viginti*, in titulo Campano apud Mommsen n. 3293 (DIEBVS VIGENTI).

VIDVERTAS, *calamitas*, apud antiquos. Paul. pg. 369 P.: « Viduertas *calamitas*, dicta quod viduet bonis ». Cato *De r. r.* cap. 141: « ut tu morbos visos invisosque, viduertatem, vastitudinemque, calamitates, intemperiasque prohibessis, defendas, averruncesque ».

VIDVVS, deus qui anima corpus viduat (Cyprian. *De idolor. vanit.*).

ᒧAIИAƎIƎ (vieanial), *Veianiâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.) = ᒧAIИAƎƎ (veanial), e veiani = IИAIƎ8 (feiani), ut ᒧAIИAƎIƎ · Aᒧ · IИAИA · Aᒧ (la anani la vieanial, n. 1096) = *Lartia Anainia* (vel *Lars Anainius*) *Lartis* fil. *Veianiâ* nat. (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pgg. 68, 159; et vide AIƎIƎ vieia et VEIANVS).

IƎIƎ (viei), in marm. Ital. super. n. 1 *d*.

AIƎIƎ (vieia), *Veia* (?), nomen mulieris etr., fortasse pro veia, unde ᒧAIИAƎIƎ (vieanial) = ᒧAIИAƎƎ (veanial), in titulo Perus. n. 1864.

VIENNIVM, *biennium*, apud Gaii *instit.* pg. XLII (Lachm.).

?ƧƎIƎ (vies), in marm. Viterb. n. 2080.

VIFIVS, *Vibius*, gentil. ital., samnit. orthogr. ƧI8HIƎ (viibis), ut L · VIFIVS · C · F · OCELLA, in titulo Piceno apud Mommsen n. 6205.

?IꝢIV (uizi), in titulo Tuscan. n. 2100 (cf. Sec. et Vinc. Campanar. *Dell'urna di Arunte* pg. 62 et in *Giorn. arcad.* CXIX 344).

ƧI8HIƎ (viibis), *Vibius*, praen. samnit. (gr. orthographia Οὐείβιος apud Mommsen n. 2451, et Βείβιος apud

Osann pg. 277), ut ꟻꟻꟻ · ꟻꟻꟻ (viíbis úhtavis, n. 2843) = *Vibius Octavius* (Garrucci in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 41 sg.).

VIIBIVS, *Vibius*, gentil. ital., in urna Perus. apud Vermigl. pg. 487 n. 82 (C · VIIBIO · VIIAIIONI).

ꟻꟻꟻ (viies), in vase Campano n. 2782*a*. Vide ꟻꟻꟻ (cnaiviies).

ꟻꟻꟻ (viínikiís), *Vinicius*, gentilitium Pompeianum (Guarini *Lexic. osco-lat.* pg. 68, Grotefend *Rud. l o.* pg. 28, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 311, Huschke *Die osk.* etc. s. 176), ut ꟻꟻ · ꟻꟻꟻ · ꟻ (v. viínikiís mr, n. 2791) = *Vibius Vinicius Marii* filius (Avellin. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 24, Mommsen op. cit. s. 183, Huschke op. cit. s. 175, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 8 = xxv). — Vinicius est etiam gentilitium ital., ut M. Vinicius Calibus ortus (Tacit. *Ann.* VI 15, 45).

VICA POTA, dea vincendi potens (= VICTORIA, sabin. VACVNA, etr. ꟻꟻꟻ vecu), cuius aedem in octava urbis regione memorat Livius II 7. Cic. *De leg.* II, 11: « Quod si fingenda nomina, † Vicaepotae potius [vincendi] atque [potiundi] Statae [standi] ». Plutarch. in *Popl.* X, 6: Ἐδέχοντο γὰρ οἱ φίλοι τὸν Οὐαλλέριον ἄχρις οὗ τόπον ἔδωκεν ὁ δῆμος αὐτῷ καὶ κατεσκεύασεν οἰκίαν εκείνης μετριωτέραν, ὅπου νῦν ἱερόν ἐστιν Οὐίκας πόκας ὀνομαζόμενον. — Diespiter est Vicae Potae filius apud Senec. *De morte Claudii ludus* X 3.

VICEA, *vicia*, adiect. in Kalend. ant. apud Orell. II 380 (Mommsen n. 6746).

VICELLENSES, populi Latii, apud Plin. III, ix 16 (al. Vitellenses). Vide VITELLIA.

VICENSVMVS, *vigesimus*, adiect. num., in tab. Genuate lin. 27 (PARTEM · VICENSVMAM), in lege Servil. *Repet.* cap. 8 (DIE · VICENSVMO). Tit. apud Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1101: M · VICENSVMARIVS M · L · AVCTVS · V · A · V. Cf. DVODEVICINSVMVM in titulo Ancyr., et vide VICESMA = *vigesima*.

VICENTIA, Vicetia et Veicetia, Οὐικέντα (Ptol. III 1 vulgo Οὐίκεντα) et Οὐικετία (Strab. V, i, 8 codd. Ἰουκετία, Aelian. *De nat. anim.* XIV 8), nunc *Vicenza*, urbs Venetiae (Plin. III, xxiii 3 et 5, et Tacit. *Hist.* III 8 « Vicetia », Iustin. XX 5, inscr. apud Grut. 653 1 « Veicet. »), inter Veronam et Patavium (Antonini *itiner.* pg. 128 et *Tab. Peuting.* segm. IIIc « Vicentia », *Itiner. hierosol.* pg. 559 « Vincentia »). Eius incolae Vicentini (Plin. iun. *Epist.* V 4 et 14, inscr. apud Reines. cl. iv n. 15 pg. 351, cl. vi n. 15 pg. 400), et Vicetini (Cic. *Epist. fam.* XI, 19 = n. 824; inscr. apud Orell. n. 3219), antiquiori orthogr. Veicetini (Orell. n. 3110). — Vicentinus et Vicetinus, adiect. ad Vicentiam vel Vicetiam pertin., ut Remius Palaemon Vicentinus (Suet. *De ill. gramm.* cap. 23), M · ENNIVS · MV · F · MEN · VICETINVS (Grut. 1093 8, Mommsen n. 4324, Henzen n. 5152).

§ 2. Vicentini, populi Italiae infer., in titulo apud Mommsen n. 4990 (Henzen n. 5972).

VICESMA, *vigesima*, in titulo rom. antiq. n. 2691. Vide VICENSVMVS.

VICETIA et Vicetinus. Vide VICENTIA.

VICIENS, *vicies*, adverb. in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II, 32.

VICILINVS, epitheton Iovis, cuius templum in agro Compsano (Liv. XXIV, 44).

VICLVS, *vitulus*, in append. ad Probi art. min. pg. 443 (ed. Eich. et Endl.).

VICXIT, *vixit*, barbara orthogr., pro VICSIT, in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. iv n. 37 pg. 252, Marini *Arvali* pg. 34 et 149, Mommsen n. 1765, 1851, 5599, 7190, Perret *Catac. de Rome* pl. iii b, pl. xi n. 1, pl. lix n. 15, Renier *Inscr. de l'Algérie* n. 3764.

VICXSIT, *vixit*, corrupta orthogr. pro VICSIT, in inscr. apud Grut. 672 2 et Murat. 1266 7.

VICSIT, *vixit*, in titulis sepulcralibus (barbara orthogr. VICXIT, VICXSIT, VIXSIT, VIXXIT, VISIT), apud Murat. 1938 2, Maffeï *Mus. ver.* 272 5, Perret *Catac. de Rome* pl. xxvii n. 60.

VICTORA et Viqtora, *Victoria*, nomen mulieris (Marini *Inscr. Alb.* pg. 197 nt. 10), in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. viii n. 34 pg. 552, et n. 139 pg. 570, Boldetti pgg. 386, 476, Maffei *Mus. ver.* 282 9, Mommsen n. 7194.

ꟻꟻꟻꟻ (VICTORIA) et Vitoria, dea apud antiquos (Cic. *De nat. deor.* II 23, Hygin. *Fab.* pg. 11 ed. Lugd. Batav. 1742, Virg. *Aen.* XII 187, Iustin. V 4, XXXIX 2, Serv. ad Virg. *Aen.* VI 134). Varro *De l. l.* V 62 pg. 24: « Ipsa Victoria ab eo, quod superati vincuntur ». Occurrit in speculo n. 2495 bis (VITORIA), in cista Praenest. n. 2726 ter *b* (ꟻꟻꟻꟻ; cf. Garrucci *Ciste Pren.* pgg. 152, 157, 160), in titulis Marsicis (Append. n. xl VICTORIE SEINQ | DONO DEDE; et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 184), in lapidibus apud Grut. 715 1 (VICTORIES genit.) et 103 1 (VICTORIAI dat.).

VICTORILLA, diminut. Victoriae. Est cognomen rom. apud Grut. 715, 2.

VICTORINVS et Victorina, adiect. ad victorem pertin., in titulis sepulcr., et apud Trebell. Poll. *De trig. tyr.* capp. 5, 24. Vide VICTVRINA.

VICTORIOLA, parvum Victoriae deae simulacrum, apud Cic. *De nat. deor.* III, 34.

VICTVMA, *victima*, unde VICTVMARIVS, apud Plaut. *Pseud.* I, iii 93, 95 (Fleckeisen *Epist. crit.* pg. 8).

VICTVMARIVS, *victimarius*, adiect. e VICTVMA = *victima*, apud antiquos. Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1857 pg. 65: Q · SERVILIVS · Q · L · AVCTV[S] | VICTVMARIVS · FECIT · SIB[I] | ET · ACA-

NIAE · Q · L · LEPIDAE. In lapidibus apud Fabr. cap. x n. 34 sq. pg. 677 · T · COCCEIVS VICTVMARIVS, et CN · PISENTIVS CN · F · CLV · CAPITO VICTVMARIVS.

VICTVMVIAE, oppidum Italiae super., prope Placentiam (Liv. XXI, 45, 57).

VICTVRINA, *Victorina*, n. pr. f. in titulo coemet. apud Mommsen n. 1297.

Ǝ ꓯ Ⅎ I Ɔ (vilae) et ƎꓶIƎ (vile), Ἰόλαος (Iolaus), att. Ἰόλεος, dor. Ἰόλας, antiquiori orthogr. in vasis gr. ≷OAꓶOI (cf. Gerhard *Etr. und kamp. vasenbild.* s. 13), FIOΛAFOϟ (*Monum. ined. dell'Inst. arch.* III tav. 45) et F≷OΓAFOM (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1863 pg. 37), Iphiclis ex Automedusa filius, perpetuus Herculis comes (Welcker in *Ann. dell'Inst. arch.* XIV = 1842 pg. 106), in speculis etr. n. 1072 (ƎꓶIИ pro vile?), 2054 quat. (ƎꓶIƎ), 2146 (ƎAꓶIƎ), 2487 bis (ƎꓶIƎ), 2498 (ƎAꓶIƆ), 2726 ter (ƎAꓶI[Ǝ]), et in vase urbevet. n. 2033 *b* (ƎꓶIƎ). Terent. *De syllab.* pg. 2397 P.: « Et *Iolaus* Violeus fit, crede Marco Tullio ».

≷ATAꓶIƎ (vilatas), Ὀϊλῆος (Oileus), ita dictus Aiax Locrensium rex (≷ATAꓶIƎ : ≷AƎIA aivas vilatas), ab Oilei patris sui nomine, in sepulcro Volc. n. 2162. Vide ≷AƎIA aivas § 2.

ƎꓶIƎ (vile), *Iolaus*, = ƎAꓶIƎ (vilae), in speculis etr. n. 1072?, 2054 quat., 2487 bis, et in vase n. 2033 *b*.

MAIꓶIƎ (vilias), *Villius* (?), gentil. etr., in urna Clus. n. 596 (cf. Lanzi II 431 = 360 ad n. 353 et Conestab. *Inscr. etr.* pg. 29). Cf. gentil. Vilius et Villius in thes. epigr.

?IOIꓶIƎ (vilithi), in marm. Ital. super. n. 58.

VILICARE, *villicare*, in cod. Cic. *De rep.* V, 2 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 125). Vide VILICVS, quod sequitur.

VILICVS, *villicus* (cf. VILICARE), in titulis apud Fabr. cap. I n. XII et n. 3 sqq. pg. 2 sq., Mommsen n. 5694, Cat. *De r. r.* cap. 2, in cod. Cic. *De rep.* V 2 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 125) et fragm. apud Mai *Class. auct.* II 338. Cf. Schneider ad Cat. loc. cit., et Corssen *Ueb. aussprache* etc. I 376.

ꓶAИIꓶIƎ (vilinal), *—iâ*, n. pr. f. abl. sg., in titulo etr. n. 979.

ϟIƎNIꓶIƎ (vilineis), *Vilinius* vel *Velinius*, n. pr. m. apud Samnites, in tegula Pompeiana n. 2817 (cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. III 118).

VIꓘINV[A]?, in operculo vasis plumbei n. 2614 bis.

VILIS, *bilis*, in titulo coemet. apud Lancillotti *Thes. vet. Picen. inscr.* pg. 109 mss. (CVM · QVO · VIXIT · SINE VILE ANNIS XXVI).

VILISA?, *Velisa* (Velisia), n. pr. f., pro VIIꓘISA, in titulo n. 351.

VILONIVS, gentilitium Veliense, ut Μάρκος Οὐιλώνιος Σευῆρος πόλεως Οὐελείας (Phleg. Trall. fragm. n. 29). Est etiam gentilitium rom. in titulis apud Grut. et Murat.

?IИAƎƎꓶIƎ (vilveani), in marm. etr. n. 1913.

VIMINALIS collis, Οὐιμινάλις λόφος (Strab. V, III, 7), unus ex septem urbis Romae collibus, ita dictus a viminum silva. Varro *De l. l.* V, 51 pg. 20: « Viminalis a Iove Vimino, quoi ibi arae. sunt qui, quod ibi vimineta fuerint ». Fest. *Qu.* XVI 27 pg. 376 (Paul. pg. 377): « Viminalis et porta et collis appellantur, quod ibi viminum fuisse videtur silva, ubi est et ara Iovi Viminio ». In lapide apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1011): .. AVRELIVS · L · L · HERMIA LANIVS · DE · COLLE VIMINALE etc.

§ 2. Viminalis porta, una ex portis urbis Romae, ita dicta quod in Viminalem collem duceret (Fest. *Qu.* XVI 27 pg. 376 supra cit.).

VIMINVS vel Viminius, cognomen Iovis (Varro *De l. l.* V 51 pg. 20, et Fest. *Qu.* XVI 27 pg. 376). Vide voc. praeced.

VIMITELLARII, populi Latii antiqui, apud Plin. III, IX, 16.

AИIƎ (vina), *Viniâ* (?), n. pr. f. abl. sg. (?), fortasse pro ꓶAИIƎ vinal (unde AMƆAMIƎ vinacna, VIIƆIИIƎ viniciiu, et ϟAMƎƆVMIƎ vinucenas), in urna etr. n. 1007.

AMƆAMIƎ (vinacna), *Vinigenâ* (?), fortasse n. pr. m. (e AИIƎ vina), in sepulcro Tarquin. (inscr. n. 2305). Cf. ϟAMƎƆVMIƎ (vinucenas).

ꓶAИIƎ (vinal), *Viniâ*, n. pr. mulieris etr. (abl. sg., minus recte AИIƎ vina), nisi legendum ꓶAIꟼIƎ (vipial), in titulo Perus. n. 1306.

IƎTAИIƆ (vinatei), *Venatia*, nomen mulieris etr. pro IƎ+AИƎƎ (venatei), in olla sepulcr. n. 238.

VINDENATES et Vindinates, incolae Vindini Umbriae oppidi (inscr. apud Grut. 411, 3; Plin. III, XIX, 2 « Vindinates »).

VINDVLLVS, cognom. rom., ut Cn. Pompeius Vindullus (Cic. *Epist. ad Att.* VI 1 = n. 252).

VINDVPALIS. Vide VENDVPALIS.

VINELASCA et Vinelesca rivus, prope Genuam, in tab. Gen. lin. 10 (Append. n. I).

?IИIƎ (vini), *Vinia*, n. pr. f., unde ꓶAИIƎ (vinal), in urna Perus. n. 1865. Cf. gentil. Vinius et Vinnius in thes. epigr.

VINIA, *vinea* (ital. *vigna*), unde VINIOLA, in titulo apud Fabr. cap. III n. 594 pg. 223, Murat. 1366, 9.

VIIƆIИIƎ (viniciiu), *Vinicii*, n. pr. m. genit. sg. (?), in vase Campano n. 2753 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 137 sgg.). Vide ≷ΨVMIƎ (vinuchs) et VINICIVS quod sequitur.

VINICIVS, gentil. Calenum, ut M. Vinicius Calibus ortus patre atque avo consularibus (Tacit. *Ann.* VI 15, 45). Vide VIIƆIИIƎ (viniciiu) et ≷ΨVMIƎ (vinuchs).

ИIꓘИIꓘV (úiním), *universorum*, adiect. m. genit. pl. 2 decl. pro úiníom, ab úíno (rom. ant. OINVS, OENVS = *unus*) et suff. -io, apud Samnites (Corssen in *Zeitschr.*

f. vergl. sprachf. XI 410) in titulo n. 2873 ter lin. 3-4. Cum gr. οἴνη, rom. *vinea*, comparat Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 2).

VINIOLA, diminut. viniae (vineae), in titulis apud Fabr. cap. III n. 594 pg. 223, Murat. 1366 9, Marini *Arvali* pg. 36 nt. 20.

VINCENTIA. Vide VICENTIA.

VINCIA, *continens*, apud antiquos. Paul. pg. 379: « Vinciam dicebant *continentem* ».

VINCLVM, *vinculum* (cf. ital. *vinchio*), per syncopen (Serv. ad Virg. *Aen.* II 147), apud Plaut. *Capt.* II, II 4 et 106, III 53, *Men.* I, I 17 sq., *Rud.* III, I 18, *Truc.* IV, III 10, Cat. *De r. r.* cap. 41, Lucret. III 599, IV 1202, V 876, 1312, VI 356, 915, 1071, Cic. in *Verr.* II, III 24, *De leg.* III 3 et *Epist. ad Att.* VI, 2 = n. 256, Liv. codd. II 4, 39, Virg. *Georg.* IV 396, 405, 409, 412, *Aen.* I 54, II 147, 153, IV 16, 59, 518, V 408, VI 395, VII 16, VIII 651, XI 492, Horat. *Epod.* IX 9, *Sat.* I, VII 67, Ovid. *Epist.* XIV 3, *Nux* vs. 170, *Am.* I, VII 1 et 28, III, IV 13, *Ars am.* III 272, *Rem. am.* vs. 213, *Metam.* III 168, IV 680, IX 315, 549, XI 252, *Fast.* I 374, II 321, III 306, IV 602, 870, *Trist.* II 206, III, V 3, IV, II 21, *Pont.* III, VII 6, Tibull. I, I 55, II 92, V 66, VI 38, II, I 7 et 28, IV 4, IV, III 14, VI 8, Propert. III, XV 10, Senec. *Thyest.* vs. 544.

VINCTER, *vincitur* (convincitur), indic. praes. pass. 3 pers. sg. apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 20 sq., Huschke *Die osk.* etc. s. 110, 360, 379, Ebel et Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 61, III 207, 215; cf. Grotefend *Rud. l. o.* pgg. 18, 47, Corssen in *Zeitschr.* cit. II 21, et Guarini *Tab. oppid. lexic.* pg. 167). Tab. Bant. n. 2897 lin. 20 sq.: AVT · SVAEPIS · CENSTOMEN · NEI · CEBNVST · DOLVD · MALLVD | IN · EIZEIC · VINCTER = *siquis autem in censum non venerit dolo malo et in illo convincitur* etc. (Kirchhoff op. cit. s. 80, Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 88).

VINTI, *Venti*, dei cum Tempestatibus coniuncti, in titulo apud Orell. n. 1271.

VИИƎ (VINV), *vino*, subst. n. abl. sg. 2 decl. = volsc. VINV (aeol. Ϝοῖνος = οἶνος, rom. *vinum*; cf. Pott *Etym. forsch.* I 120, II 246, Benfey *Gr. wurzellex.* I 288, Kuhn in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 191 sq.), Umbrorum linguâ (Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi I 321 = 249, II 842 = 751, Lassen *Beiträge* etc. s. 21, Grotefend *Rud. l. u.* VII 27, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 26, 38, 54, II 128, 178, 281, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. I a 4: IИV⅃ IOƎ⊗ : VИIƎ : ƧIOƎ⊗ (heris vinu heri puni) = *vel vino vel ture* (tab. VI a 56 sq. ESTE | ESONO · HERI · VINV · HERI · PONI · FETV = *ita sacrificium sive vino sive ture facito*). Tab. II b 9 sq.: V+ƎȢ VИIƎIOƎ⊗ | : IИV⅃ : IOƎ⊗ (heri puni heri vinu fetu) = *sive ture sive vino facito.* Tab. I a 22: IИV⅃ IOƎ⊗ : VИIƎ IOƎ⊗ : V+ƎȢ : ƎИIOƎȢ : ꟼƎV+ꟼƎ

(vatuva ferine fetu heri vinu heri puni) = tab. VI b 19 sq.: VATVO FERINE · FETV · HERIE · VINV | HERIE · PONI h. e. —*ua ferione (?) facito, sive vino sive ture facito.* Tab. I b 6 sq.: V+IƎȢ : IИV⅃ | : ƧIOƎ⊗ : VИIƎ : ƧIOƎ⊗ (heris vinu heris puni feitu) = tab. VI b 46 HERI · VINV · HERI · PONI · FETV h. e. *sive vino sive ture facito.* Tab. II a 25: V+IƎ+ | : VИIƎ : VI+ : IИV⅃ : VI+ (tiu puni tiu vinu teitu) = *te ture te vino dicito.* Tab. II a 39: VMꟼIИƧOƎ⅃ : ✱Ǝdꟼ+ : IИƆIꟼƆƎƧ : VИIƎ : VƆIꟼƧꟼ (asaku vinu sevakni taśez persnihmu) = *ad aram vino sollenni tacitus precator* (Aufr. et Kirch. II 387). Tab. II b 20: VMIИƧƎ⅃ : VИIƎ : VMIИƧƎ⅃ : IИV⅃ (puni pesnimu vinu pesnimu) = *ture precator, vino precator.*

§ 2. *Vinum*, acc. sg., pro vinum (Aufr. et Kirch. I 93, 117, II 345, 387, Huschke *Die iguv. taf.* s. 616). Tab. eugub. II a 18: V+Ǝ⅃ꟼM : V⅃ꟼM : VИIƎ : ƎИV⅃ (pune vinu śalu maletu) = *tus, vinum, salem molito.* Tab. II a 40: V+ꟼƎ+ : ƎИV⅃ : VИIƎ (vinu pune tertu) = *vinum, tus dato.* Tab. II b 14: V+OƎȢ VИIƎ : ƎƎ:ƎƧ:IƎƧ : ƎO+Ǝ (etre sviseve vinu fertu) = *altera —a vinum ferto.* Adde tab. eugub. II a 25.

VINV, *vino*, subst. n. abl. sg. (= umbr. VINV), apud Volscos (Lanzi II 618 = 532, Grotefend *Rud. l. u.* V 18 sq., Mommsen *Die unterit. dial.* s. 325, Huschke *Die osk.* etc. s. 263, 316). Tab. Veliterna n. 2736 lin. 2: ASIF : VESCLIS : VINV : ARPATITV = *ad aram vasculis vino accedito* (Corssen *De Volscorum linguâ* pg. 11).

? VMIꟻ (vinu), fortasse pro rom. *vino*, in aere Trident. n. 12.

ƧꟼMƎ>VMIꟻ (vinucenas), *Vinucenae* (Vinigenae?), sive potius *Vinuciae* (Viniciae), n. pr. f. apud Etruscos (cf. ꟼИ>ꟼMIꟻ vinacna, ⸮↓VMIꟻ vinuchs, VIIƆIИIꟻ viniciiu, et Galvani *Delle genti* etc. pg. 186). Inscr. sepulcr. n. 2049: ƧꟼMƎ>VMIꟻ ⸮V⅃ƎMƎꟻ IM (mi venelus vinucenas) = *sum Venuli Vinucenae* vel *Vinuciae* filii (Lanzi II 397 = 326 ad n. 199). — *Vinicius* est gentilitium rom. apud Mommsen n. 697.

⸮↓VMIꟻ (vinuchs), *Vinicius* vel *Vinucius*, n. pr. m. (unde VIIƆIИIꟻ viniciiu), in aere Campano n. 2753 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. II 137 sg.). Vinucius pro Vinicius est gentilitium rom. in lapidibus apud Mommsen n. 697 lin. 17, et n. 1798.

VIXET, *vixit*, in titulo sepulcr. apud Marini *Arvali* pg. 271 et Fleetwood 385 1.

§ 2. *Vixisset*, per syncopen, apud Virg. *Aen.* XI 118.

VIXILLARIVS, *vexillarius*, adiect., in titulo apud Donat. II 463 (Zell n. 463).

VIXIX, *vixit*, barbarâ orthogr. in tit. chr. apud Fabr. cap. IV n. 443 pg. 323, Gud. 371 1 et Mai *Script. vet.* V 449.

VIXXIT, *vixit*, in titulo chr. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LIV n. 10 et Paulovich *Marm. Macarens.* ed. 2.ª pg. 74 (*Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II pg. 130). Scribitur et VEXXIT in titulo Florent. apud Marini *Arvali* pg. 561.

VIXSE, *vixit*, in titulo chr. apud Fleetwood 366, 4.

VIXSERE, *vixere*. Vide VIXSI.

VIXSET, *vixit*, in titulo coemet. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 63 pg. 597.

VIXSI, vixsisti, vixsit et vixsere, *vixi*, *vixisti*, *vixit* et *vixere* (Casaub. in Suet. *Aug.* cap. 88, Fabr. cap. V ad n. XLII pg. 385), in titulis sepulcralibus (cf. VICSI, VICSIT, VEIXSIT, VIXSET, VIXIX, VIXSE, VIXXIT, VIXT, VITXIT, VISIT et VISET), apud Grut. 864 4 (VIXSI) et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1019 (VIXSI), Fabr. cap. III n. 590 pg. 222 (VIXSITI pro vixsisti), Fabr. cap. I n. 250 pg. 44, cap. IV n. 443 pg. 323, cap. V n. 222, 229, 231, 237, 240 pgg. 385-387, Grut. 567 8, 709 2, Mommsen n. 1057, 1368, 1651, 1690, 2127, 2699, 2704, 4443, 5265, 5297, 6045, 6422, Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII 7 pg. 548 (VIXSIT, Mommsen n. 5522 VIX·SIT, perperam VIXIST apud Fabr. cap. V n. 241 pg. 387), Grut. 864 4 = Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1012 (VIXSERE).

VIXT, *vixit*, in titulis coemet. apud Lupi pg. 135 et Mommsen n. 2795, 3395, 3447.

VIOLINTIA, *violentia*, in titulo chr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 43.

ꓶAИƎꟼIꓷ (vipenal), *Vibennâ*, n. pr. f. abl. sg., = ꓶAИIꟼIꟻ (vipinal), e MIꟼIꟻ (vipis') = *Vibius*, in sarcoph. etr. n. 2322 (ꓶAИƎꟼIꓷ : ꓶAIOꓘAꓶ larthial vipenal = *Lartiâ Vibennâ*). Cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 176.

? AƧƎꟼIꟻ (vipesa), *Vibii uxor*, cognom. mulieris etr., in urna Clus. n. 725.

IꟼIꟻ (vipi), *Vibius*, gentil. etr. pro MIꟼIꟻ (vipis'), ut MAИꓷꓷƎꟻ IꟼIꟻ VA (au vipi vercnas', n. 1456) = *Aulus Vibius Vercinius*; MAИꓷꓷƎꟻ · IꟼIꟻ : OИꓷA (arnth vipi vercnas', n. 1458 sq.) = *Aruns Vibius Vercinius*; IꟼIꟻ : ꟼꓶ (lr vipi, n. 779) = *Lars Vibius*; et IƧꓶƎꟼV · IꟼIꟻ · ꟼAꓶ (lar vipi upelsi, n. 1443) = *Lars Vibius Obelsius*. Adde num. 1867, 1869, 1871, 1873; et cf. n. 1436-1439, 1467, 2118.

§ 2. *Vibia*, nomen mulieris etr. pro AIꟼIꟻ vipia (perperam IꟼIꟼ pipi, sicut IƎИIꟼIꟼ pipinei pro IƎИIꟼIꟻ vipinei), ut IꟼIꟻ · AИAO (thana vipi, n. 1863) = *Tannia Vibia*; IꟼIꟻ : OИꟼA (arnth vipi, n. 777) = *Aruntia Vibia*; IꟼIꟻ · Aꓶ (la vipi, n. 1474, 1477) et IꟼIꟻ · IOꟼAꓶ (larthi vipi, n. 1463, 1510) = *Lartia Vibia*; IƎИꓷꓷƎꟻ : IꟼIꟻ : IOꓷAꓶ (larthi vipi vercnei, n. 1472) = *Lartia Vibia Vercinia*; IꟼIꟻ : AIꓶIƎꟻ (veilia vipi, n. 1406, 1450) = *Velia Vibia*. Adde num. 1870, 1872; et cf. n. 1436-1439.

AIꟼIꟻ (vipia), *Vibia*, gens etrusca, = IꟼIꟻ vipi (abl. sg. ꓶAIꟼIꟻ vipial), unde IƎИIꟼIꟻ (vipinei) = *Vibenna* (Vibinia), ut AIꟼIꟻ : AИAO (thana vipia, n. 1874) = *Tannia Vibia*; et AIꟼIꟻ : AIꓶIƎꟻ (veilia vipia, n. 1327, 1375) = *Velia Vibia*. Adde n. 860 (? AꟼIꟻ vipa), 1435, ' 744, 1870, 2180; et vide MIꟼIꟻ (vipis') = *Vibius*.

§ 2. AIꟼIV (vipia), *Vibia*, praenom. mulieris, apud Faliscos, ut AƎИƎꓘЯƎꓭ : AIꟼIV (vipia vertenea, n. 2452) = *Vibia Vertennia*.

ꝝAIꟼIꟻ (vipiaz), in titulo Perus. n. 1724, perperam pro ꓶAIꟼIꟻ (vipial), quod sequitur.

ꓶAIꟼIꟻ (vipial), *Vibiâ*, n. pr. f. abl. sg., mendose ꝝAIꟼIꟻ vipiaz et fortasse ꓶAIꟼIꟼ ripial (cf. ꓶAIꓶꟼIꟻ viplial), e AIꟼIꟻ (vipia), apud Etruscos. Tituli sepulcr.:

ꓶAIꟼIꟻ · I+Ǝꟻ · ƎꓶꟻA · ꓷA (ar afle veti vipial, n. 1223) = *Arrius Ofelius Vetius Vibiâ* natus.

ꓶAIꟼIꟻ · VA · AИꟼVƧ · VA (au surna au vipial, n. 1319) = *Aulus Surinna Auli* filius *Vibiâ* natus.

ꓶAIꟼIꟻ · ꟼA · ƧИI+ · ꟼA (ar tins ar vipial, n. 1355) = *Arrius Tinius Arrii* filius *Vibiâ* natus.

ꝝAIꟼIꟻ : ƎꟻAꟼ : Ǝ+I+ : Aꓶ (la tite rafe vipiaz, n. 1724) = *Lars Titius Rofius Vibiâ* natus.

ꓶAIꟼIꟻ : MAИꟼVOꓶƎꟻ : Aꓶ (la velthurnas' vipial, n. 1480) = *Lars Volturnius Vibiâ* natus.

ꓶAИM+ƎƧƎ : ꓶAIꟼIꟻ : Ǝꟻ : IƧƎꟻ : I+ : ƎƧ (se ti vesi ve vipial sehtmnal, n. 1376) = *Sexta Titia Vesia Velii* filia *Vibiâ Septimienâ* nata.

Adde lapid. Perus. n. 1905, et cf. n. 1306.

? IƧƎIꟼIꟻ (vipiesi), *Vibiesia* (?), nomen mulieris etr., e AIꟼIꟻ (vipia) = *Vibia*, in tegula Clus. n. 542.

ꓶAИIꟼIꟻ (vipinal), *Vibennâ* (Vibenniâ), n. pr. f. abl. sg. (= ꓶAИƎꟼIꟻ vipenal), per contractionem ꓶИIꟼIꟻ (vipinl), e IƎИIꟼIꟻ (vipinei), apud Etruscos. In lapid. sepulcr.:

ꓶAИIꟼIꟻ : ƎИIꟼƎ⊗ : OA (ath herine vipinal, n. 611) = *Attius Herennius Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ : ƎИIꟼƎ⊗ : ꟼA (ar herine vipinal, n. 610) = *Arrius Herennius Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ : ƎꓶVAꓷ : OИꟼA (ârnth caule vipinal, n. 629 bis) = *Aruns Caulius Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ · Oꓶ · [IИI]ꓶƧVAꓷ · Oꓶ (lth causlini lth vipinal, n. 152) = *Lartia Caulinnia Lartis* filia *Vibenniâ* nata.

ꓶAИIꟼIꟻ : VƧIƎꓷ : ƎꓶVA (aule ceisu vipinal, n. 438 bis) = *Aulus Caesius* (vel *Cisius*) *Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ · MVꓶƎO IИVꟼ+Ǝꟻ · ꓶƎꟻ (vel vetruni thelus' vipinal, n. 683) = *Velius Petronius Helii* filius *Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ : Vꟼ+ƎꟼI : ꟼꓶ (lr petru vipinal, n. 680) = *Lars Petrius Vibenniâ* natus.

ꓶAИIꟼIꟻ · A · IИꟼꟼƎTƧ · ꓶ (l. steprni a. vipinal, n. 2570 ter) = *Lartia Stefronia Auli* filia *Vibenniâ* nata.

ꓷꓶAИIꟼIꟻ ꓶAOИꓷA : ƎꓘƎꟻ : OꓷAꓶ (larth vete arnthal vipinal c[lan], n. 420) = *Lars Vetius Aruntiâ Vibenniâ* natus.

ᛅAИIᛅI7 ƎI+Ǝ7 · OA (ath vetie vipinal, n. 1855) = *Attius Vetius Vibenniâ* natus.

ИAᛅ) · ᛅAИIᛅI7 · VИƎ7 · IᛅI7 .... (.... vipi venu vipinal clan, n. 1871) = ... *Vibius Vinius Vibenniâ natus.*

ᛅAИIᛅI7 : Ǝ)ƧI7 : OA (ath visce vipinal, n. 534 ter*i*) = *Attius Vescius Vibenniâ* natus.

ᛅAИIᛅI) · VᛅAI)ᛅƎ) · Oᛅ (lth velcialu vipinal, n. 762) = *Lars Velciolus Vibenniâ* natus.

ᛅAИIᛅI7 Ƨᛅ ... Ǝ)P.... (....rce ... ls vipinal, n. 361 ter) = ... *Lartis* fil. *Vibenniâ* nat.

ƧAИAИIᛅI7 (vipinanas), *Vibinianus*, n. pr. vel cognom. etr. = ƧИAИIᛅI7 (vipinans), perperam ƧAИAИIᛅIᛅ (pipinanas), e ƧAИIᛅI7 (vipinas) = *Vibenna* (Vibennius), in titulis Tuscan. n. 2115-2117, 2119 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 321 sgg., 326, CXX 228, 233).

ƧИAИIᛅI7 (vipinans), *Vibinianus*, n. pr. vel cognom. etr., pro ƧAИAИIᛅI7 (vipinanas), in titulo Tuscan. n. 2108 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 322, CXX 238 sg.).

ƧAИIᛅI7 (vipinas), *Vibenna* (Vibennius), gentilitium etruscum (fem. IƎИIᛅI7 vipinei, .. AИᛅI7 vipna.., abl. ᛅAИIᛅI7 vipinal, ᛅИIᛅI7 vipinl et ᛅAИƎᛅI7 vipenal), unde ƧAИAИIᛅI7 (vipinanas) et ƧИAИIᛅI7 (vipinans) = *Vibinianus*, e MIᛅI7 (vipiś) = *Vibius.* In titulo n. 2163 ƧAИIᛅI7Ǝᛅ7A (avle vipinas) = n. 2579 ƧAИIᛅ)ƧƎᛅ7A (avles vpinas) = *Aulus Vibenna* (O. Jahn in *Arch. Zeit.* oct. 1862 n. 166 s. 307 sqq. et *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1862 pg. 216, Noël des Vergers *L'Étrurie et les Étrusques* II 46 suiv.), et n. 2163, 2166 ƧAИIᛅI7 ƎᛅIA) (caile vipinas), idem qui Caeles Vibenna vel Vibennus vel Vivenna (in tab. Lugd. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* pg. 136), dux gentis Etruscae (Tacit. *Ann.* IV 65, Varro *De l. l.* V 46 pg. 18, Paul. pg. 44 cit. ad voc. CAELIVS § 2, Dionys. Halic. II 36 sq.; cf. Cic. *De rep.* II 8, Serv. ad Virg. *Aen.* V 560, Maffei *Osserv. lett.* IV 53, Niebuhr *Hist. rom.* I 417, II 104 suiv., Müller *Die Etr.* I 116, Canina *Etr. marit.* II 83). Fest. *Qu.* XV 30 pg. 355: « Tuscum vicum ce[teri quidem omnes scrip]tores dictum aiunt ab [iis, qui Porsena rege] descendente (*discedente*) ab obsi[dione e Tuscis remanserint] Romae, locoque his dato, [habitaverint; aut quod Volci]entes fratres Caeles et Vibenn[a, quos dicunt regem Tarquinium Romam secum max[ime adduxisse, eum colue]rint. Varro, quod ex Coe[lio in eum locum deducti] sint ». — Vibennius est gentilitium rom. (Grut. 706 5, Murat. 1420 1, Tonini *Rimini* etc. pg. 307 n. 38) = Vibenna (Grut. 46, 7) et Vibinnius (Append. n. x; Mommsen n. 419 VIBINA, n. 1065 VIBBINA). Cf. Orioli in *Giorn. arcad.* CXXXVIII 261.

IƎИIᛅI7 (vipinei), *Vibenna* (Vibennia, Vibinia), nomen mulier. etr. (perperam IƎИIᛅIᛅ pipinei, sicut IᛅIᛅ pipi pro IᛅI7 vipi), e MIᛅI7 (vipiś) = *Vibius*, ut IƎИIᛅI7 : AO (tha vipinei, n. 1876) et IƎИIᛅI7 · AIИAO (thania vipinei, n. 1877) = *Tannia Vibennia.* Occurrit etiam in titulo Perus. n. 1852.

ᛅИIᛅI7 (vipinl), *Vibennâ* (Vibennia), n. pr. f. abl. sg. pro ᛅAИIᛅI7 (vipinal). Operc. ossuarii Clus. n. 713 ter: ᛅИIᛅI7 · ᛅ7 · Ǝᛅ+7ƎƧ · OA (ath septle vl vipinl) = *Attius Septilius Velii* filius *Vibenniâ* natus.

MIᛅI7 (vipiś), *Vibius*, gentil. etr. (minus recte IᛅI7 vipi, pro quo etiam I7 vi), unde ᛅAIᛅᛅI7 viplial (fortasse idem ac ᛅAIᛅI7 vipial e AIᛅI7 vipia), ƧAИIᛅI7 (vipinas) et IƎИIᛅI7 (vipinei), a quo cogn. ƧAИAИIᛅI7 (vipinanas) et ƧИAИIᛅI7 (vipinans) = *Vibinianus.* Vide VIBIVS, et cf. gentil. Vipius apud Mommsen n. 635 (col. IV lin. 14). In titulis sepulcr.:

MIᛅI7 · OИDA (arnth vipiś, n. 930) = *Aruns Vibius.*

MAИ)PƎ7 MIᛅI7 : OИDA (arnth vipiś vercnaś, n. 1459) = *Aruns Vibius Vercinius.*

MIᛅI7 : VA (au vipiś, n. 1470) = *Aulus Vibius.*

AИ)DƎ7 · MIᛅI7 · ODAᛅ (larth vipiś verena, n. 1461) = *Lars Vibius Vercinius.*

MIᛅI7 · ƎDOƎƧ (sethre vipiś, n. 1446) = *Setrius Vibius.*

MAИ)[DƎ7] MIᛅI7 · ƎDOƎƧ (sethre vipiś vercnaś, n. 1455) = *Setrius Vibius Vercinius.*

§ 2. MIᛅI7 (vipiś) et ƧIᛅIV (uipis), *Vibii*, genit. sg. (cf. MIᛅᛅI7 vipliś). In lapidibus sepulcr.:

MIƧᛅƎV[M]IᛅI7 ᛅAIOAᛅ:AI[V]ᛅ:IƎИᛅƧAM:AᛅIƎ7 (veila maslnei puia lathial vipiś velsiś, n. 1442) = *Velia Masulnia vidua Lartiâ* nata *Vibii Velsii* (uxor).

MAPA7 · MIᛅI7 · ᛅAIOPAᛅ · IИ+ᛅƎ7 · AИAO (thana veltni larthial vipiś varaś, n. 1476) = *Tannia Veltinia Lartiâ* nata *Vibii Varii* uxor.

MA8ᛅA : MIᛅI7 : AИAO (thana vipiś alfaś, n. 1473) = *Tannia Vibii Alfae* uxor.

MIP)A · MIᛅI7 · AIᛅIƎ7 (veilia vipiś acriś, n. 1320) = *Velia Vibii Acrii* uxor.

ƧIᛅIV : ƧVᛅƎV : IƎИ+AƧ : AИAO (thana satnei [v]elus vipis, n. 700 ter) = *Tannia Satinia Velii Vibii* uxor.

Adde inscr. n. 778?, 930, 1382, 1453, 1454, 1868.

VIPITENVM. Vide VEPITENVM.

ᛅAIᛅᛅI7 (viplial), *Vibelliâ*, n. pr. f. abl. sg., e viplia, unde etiam MIᛅᛅI7 (vipliś), nisi exaratum est pro ᛅAIᛅI7 (vipial) = *Vibiâ*, e AIᛅI7 (vipia). Operc. ossuarii Perus. n. 1285: ᛅAIᛅᛅI7 · VA · I8AP · PA (ar rafi au viplial) = *Arria Rofia Auli* filia *Vibelliâ* nata.

MIᛅᛅI7 (vipliś), *Vibellii*, n. pr. m. genit. sg., fortasse cum *l* euphonico pro MIᛅI7 (vipiś), sicut ᛅAIᛅᛅI7 viplial (pro ? ᛅAIᛅI7 vipial). Operc. ossuarii Perus.

n. 1587: ꓱIꓥꓶ · MIꓥꓶIꓱ · MVꓕVꓱ · IꓕƧꓱ⊗ (hasti au-[l]uś viplis' puia) = *Fausta Auli Vibellii vidua.*

ꓱИꓶIꓱ (vipna), *Vibenna* (Vibennius), gentil. etr., contractum e vipina, pro ƧꓱИIꓶIꓱ (vipinas), in olla Perus. n. 1878.

?Vꓶ1Iꓱ (vipu), *Vibius*, n. pr. m. = MIꓶIꓱ (vipiś), in ossuario Perus. n. 1942.

ʅꓱꓶIꓱ (vipvs), *Vibius*, n. pr. m. pro vipus = MIꓶIꓱ (vipiś), in marmore Tuscan. n. 2120 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 338, CXX 241).

VIQTORA. Vide VICTORA.

ꓷIꓷ (vir), *Firmum*, in numis n. 2681. Vide FIRMVM.

VIRBIVS, heros Aricinus, inter deos cultus. Virg. *Aen.* VII, 761 sqq.:

« Ibat et Hippolyti proles pulcerrima bello
Virbius, insignem quem mater Aricia misit,
Eductum Egeriae lucis humentia circum
Litora, pinguis ubi et placabilis ara Dianae ».

Ubi Servius: « Sed Diana Hippolytum, revocatum ab inferis, in Aricia, nymphae commendavit Egeriae: et eum Virbium, quasi *bis virum* iussit vocari: cuius nunc filium cognominem dicit in bellum venire: adeo omnia ista fabulosa sunt: nam cum castus ubique inductus sit, et qui semper solus habitaverit, habuisse tamen fingitur filium. Re vera autem, ut supra diximus [V 95, VII 84], Virbius est numen coniunctum Dianae, ut matri deum Atys, Minervae Erichthonius, Veneri Adonis ». Virg. *Aen.* VII, 774 sq.:

« At Trivia Hippolytum secretis alma recondit
Sedibus, et nymphae Egeriae nemorique relegat,
Solus ubi in silvis Italis ignobilis aevom
Exigeret, versoque ubi nomine Virbius esset ».

Ubi Servius: « Veteres *aevum* etiam deorum vitam dicebant: nam et Virbius inter deos colitur. *Virbium* autem quidam *Solem* putant esse, cuius simulachrum non est fas attingere, propterea quod nec Sol tangitur ». — Virbius est gentilitium rom. apud Grut. 61 5, 801 11, et Murat. 1421 11. Vide VIRIVS vel VIRRIVS.

§ 2. Clivus intra Romae moenia, prope vicum Sceleratum (Liv. I, 48).

VIRGINENSIS et Virginiensis, dea, quae in gentilium connubiis praeerat zonae prima nocte novae nuptae a marito solvendae (Aug. *De civ. Dei* IV 11, VI 9).

VIRDIARIVM, *viridiarium*, e VIRDIS pro *viridis*, in titulo apud Fabr. cap. III n. LXI pg. 225, in codd. Lampr. *Heliog.* cap. 31, Iavolen. *Dig.* XXXIII, VII 26.

VIRDIS, ital. *verde* (viridis), apud Probi art. min. pg. 445 (Eich. et Endl.).

VIREIS et virei, *viri*, nominat. pl., in S. C. *de Bacch.* lin. 19 sq. (Append. n. LVIII), in lege Servil. *Repetund.* (Append. n. LX) cap. 6: CDL VIREIS IN EVM ANNVM LECTEI ERVNT, et cap. 8 CDL VIREI IN EVM ANNVM LECTEI ERVNT; et in titulo apud Orell. n. 1497: DVO VIREI I · D. Inscr. Casin. apud Mommsen n. 4239: CN · AGRIVS · CN · F · POLLIO | L · LAVFEIVS · L · F · APOTHECA | IIII · VIREI · IOVR · DEIC. — In eadem lege Servil. cap. 7 sq. VIREIS pro *viris* (abl.).

VIRES, deae, praecipue a venatoribus cultae (Gud. ad Phaedr. I 11), in titulis apud Orell. n. 1907 et Henzen n. 5763, 5764, 5948, appellatae Aeternae (Orell. n. 2323) et Augustae (Orell. n. 2324).

?IMꓱIꓷIꓷ (viriaśi), in marm. etr. n. 261.

VIRIBALLVM, promontorium Corsicae insulae, Οὐιρίβαλλον ἄκρον, apud Ptol. III 2 (al. Οὐιρίβαλον).

VIRIDIANVS, deus Narniensium, apud Tertull. *Apol.* cap. 24 (cit. ad voc. VALENTIA § 1).

VIRICVNDVS, *verecundus*, adiect., in titulo coemet. (*Rev. archéol.* XIII 167 VIRICVNDA VXXOR).

ꓭIPINEIΣ (Ϝιρινεις), *Virinus*, n. pr. samnit., e VIRIVS = ꓭꓱꓓꓓIIʅ virriis (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 190, 260), in lapide Surrent. n. 2827. — *Vibii Irini* exponit Huschkius (*Die osk.* etc. s. 203).

VIRITANVS ager dicitur, qui viritim populo distribuitur. Ita Paul. ex Festo pg. 373.

VIRIVS vel Virrius, gentilitium Campanum, antiquiori orthogr. ꓭꓱꓓꓓIIʅ virriis (unde ꓭIPINEIΣ), ut Vibius Virrius (Liv. XXVI 13 sq., Sil. Ital. XI 65, XII 86) vel Ἰούβιός τις Οὐίριος (Zonar. IX, 6). Cf. gentil. Virius in thes. epigr., et Mommsen *Die unterit. dial.* s. 267.

VIRO, *viros*, subst. m. acc. pl. 2 decl., antiquiori orthogr. VEIRO, pro virof et veirof, e viro = sanscr. vîra, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 26, 30, 34, II 158 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 124, 618, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 59; cf. Lassen *Beiträge* etc. s. 54 et Grotefend *Rud. l. u.* IV 15), in tab. eugub. VIa 42, 50, 52, VIb 13, 32, 34, VIIa 17, 30 (VEIRO).

ꓭꓱꓓꓓꓱIIʅ (virriis), *Virrii*, n. pr. m. genit. sg., e ꓭꓱꓓꓓIIʅ (virriis) = *Virrius.* In lamella Campana n. 2749 lin. 2: Tꓓ 8ꓘꓱПIV · ꓭꓱꓓꓓꓱIIʅ (tr. flapiu virriis) = *Trebia Flavia Virrii* uxor (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 101, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 339).

ꓭꓱꓓꓓIIʅ (virriis), *Virrius*, gentil. Campanum (genit. sg. ꓭꓱꓓꓓꓱIIʅ virriis), = VIRRIVS vel VIRIVS, ut ʅTE... KꓘVꓟ · ꓭꓱꓓꓓIIʅ (ste... klum virriis, n. 2749 lin. 1) = *Stenius ..... Virrius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 100, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 339). Vide VIRIVS.

VIRRIVS. Vide VIRIVS et ꓭꓱꓓꓓIIʅ (virriis).

VIRS-, rom. *videre*, radix umbrica in voc. VIRSETO = *visum* et AVIRSETO = *in-visum.* Hinc radix -ƧƎꓷ (ves-), pro vers-, in voc. VꓕƧƎꓷƎꓷ (re-vestu) = *re-visito.*

VIRSETO, *visum*, adiect. n. nominat. sg. 2 decl. pro virsetom (et cum praep. A pro AN = *in*, AVIRSETO

= *in-visum*), a particip. perf. pass. virseto, quod e rad. VIRS-, rom. *videre*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 147, II 151 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 120, 614, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* VIII 37), in tab. eugub. VIa 28, 38, 48, VIb 30. Alii aliter interpretantur (cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 22, IV 15, 20, VIII 31).

ΑΙƎИΜϘΙΞ (virśneia), *Virsenia* vel *Versenia* (Versennia), nomen mulieris etr. (cf. ƧΑИƎΜΟƎƆ verśenas), ut ΑΙƎИΜϘΙΞ · ΑИΑΟ (thana virśneia, n. 1879) = *Tannia Virsenia*. — Virsanius est gentil. rom., ut M. Virsanius Anoptes (Murat. 1766, 2).

VIRTVS, dea apud Romanos (Cic. *De nat. deor.* II 31, 53, Varr. *De l. l.* V 73 pg. 29, Virg. *Cul.* vs. 298, Iuven. I 115, inscr. apud Orell. n. 5, 543, 1599, 1842, 1843, 2254), cuius aedem U. C. an. DXLVII ad portam Capenam M. Marcellus dedicavit (Liv. XXIX, 11), septimodecimo anno postquam a patre eius primo consulatu vota in Gallia ad Clastidium fuerat (Liv. XXVII 25, Plutarch. in *Marc.* XXVIII 1, *De fort. rom.* cap. 5 et 10). VIRTVTEI pro *virtuti* occurrit in titulo rom. n. 2707. Vide VERTVS.

ƧΙΞ (vis), *filii* (?), genit. sg. (cf. FIVƧ vius et ΑΙΞ fia), in marm. etr. n. 259 (Conestab. *Inscr. etr.* pg. 169 sg.; cf. Lanzi II 460 = 389 ad n. 459).

VIS, dea apud antiquos, eadem quae Iuno (Serv. ad Virg. *Aen.* VII 432, Auson. *Eidyll.* XII 4 = n. 343, Hygin. praef. pg. 11).

VIS, *bis*, apud Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

VISENTINI vel Vesentini, populi Etruriae (Plin. III, VIII, 3 « Vesentini »), ab oppido Visentio vel Vesentio, nunc *Bisenzo*, prope lacum Vulsiniensem (Canina *Etr. marit.* II 137; cf. Cluv. *Ital. ant.* pg. 516). In lapidibus rom.: VIRTVTI · VISENTI · SACR (Grut. 100 5, *Bullett. dell'Inst. arch.* ann. 1864 pg. 102), et HONORI · VISENTIVM (Visenti vel Visentinorum) SACRVM (*Bullett.* cit. pg. 103). In laterc. apud Kellermann pg. 50 n. 102*a* lin. 6: .. Q · POPILIVS · Q · F · SAB · FAVSTVS · VISENT. — Visentinus, adiect. ad Visentium pertinens, ut SENATVS · POPVLVSQVE VISENTINVS (Furlan. *Lap. Patav.* pg. 521, Henzen n. 5131).

VISET, *vixit*, in titulo chr. apud Mommsen n. 7156 (QVI VISET ANNVS PLVS MINVS X).

ΙΛΙΜΙΞ (viśili), *Visilia*, nomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 2121 (Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 331, CXX 237).

FIΣIÞEMΑIIIΣ (visiremaiiis?), in marm. Ital. super. n. 31.

VISIT, *vixit*, in titulis coemet. (minus recte VISET), apud Grut. 1059 4, Perret *Catac. de Rome* pl. LXIII n. 32, Mommsen n. 354, 478, 1589.

ΑƆƧΙƆ (visca), *Visca* seu *Vesca*, nomen mulieris etr., unde viscia (genit. ƧΑΙƆƧΙΞ viscias, abl. ΛΑΙƆƧΙΞ viscial), e ƎƆƧΙΞ (visce). Tegula sepulcr. n. 242: ΑƆƧΙƆ · ΑΙΟ[ϘΑΛ] (larthia visca) = *Lartia Visca* vel *Vesca* (Vescia).

ƎƆSΙΞ (visce), *Viscus* vel *Vescus*, cognomen etr. (fortasse e VESCVS = *gracilis*), unde ΑƆƧΙƆ (visca) et viscia (genit. ƧΑΙƆƧΙΞ viscias, abl. ΛΑΙƆƧΙΞ viscial), ΑƧƎƆƧΙV (viscesa), ΙƎИƎƆƧΙƆ (viscenei), ΛΑИƧƎƆƧΙΞ (viscvsnal) et ΑƧΙИƧVƆƧΙΞ (viscusnisa). Urna senensis n. 403: ƎƆƧΙΞ : ƎИƆƎΛ : ΛƎΞ (vel lecne visce) = *Velius Licinius Viscus* vel *Vescus* (Lanzi II 359 sg. = 288 sg). — Viscus est cognomen rom., ut T · VIBIVS · P · F · VISCVS (Mommsen n. 4913), Vibius Viscus (Horat. *Sat.* I, IX 22, X 83) et Viscus Thurinus (Horat. *Sat.* II, VIII, 20).

§ 2. *Viscius* vel *Vescius*, gentil. etr., unde cognomen ΑƧƎƆƧΙΞ (viscesa), ut ƎƆSΙΞ : ΟΑ (ath visce, n. 534 ter*i*) = *Attius Viscius*, et ƎƆƧΙΞ · ΛΞ (vl visce, n. 243) = *Velius Viscius*.

?ΙƎИƎƆƧΙƆ (viscenei), e ƎƆƧΙΞ (visce), in operculo ossuarii etr. n. 287.

ΑƧƎƆƧΙV (viscesa), *Viscii* (Vescii) *uxor?*, cognom. mulier. etr., e ƎƆƧΙΞ (visce), in vase Clus. n. 781.

ΛΑΙƆƧΙΞ (viscial), *Viscià* vel *Vescià*, n. pr. f. abl. sg. (genit. ƧΑΙƆƧΙΞ viscias), e viscia, quod e ΑƆƧΙƆ visca (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 94). Titul. Perus. n. 1130: ИΑΛƆ ΛΑΙƆƧΙΞ · ΜΙƧƆΑ · ΟИΘΑ (arnth acsiś viscial clan) = *Aruns Axius Viscià natus.*

ƧΑΙƆƧΙΞ (viscias), *Visciae* vel *Vesciae*, nomen mulieris etruscae, genit. sg. (abl. ΛΑΙƆƧΙΞ viscial), e viscia (vide ΑƆƧΙƆ visca et ƎƆƧΙΞ visce). Urna Clus. n. 660: ƧΑΙƆƧΙΞ V᛭VΜ · ΟΛ (lth mutu viscias) = *Lars Mutius Visciae* filius.

ƧΙ[И]ΙΚƧΙƆ (viskinis), in numo arg. n. 2835.

ΛΑИƧVƆƧΙƆ (viscusnal), —*á*, n. pr. f. abl. sg., perperam, ut mihi videtur, pro ΛΑИƧVƆƧΙ᛭ (tiscusnal), e ΙИƧVƆƧΙ᛭ (tiscusni), in titulo etr. n. 912. Vide voc. sq.

ΑƧΙИƧVƆƧΙƆ (viscusnisa), *Visconii uxor* (?), cognomen mulieris etr., e ƎƆƧΙΞ (visce) = *Viscius*, nisi legendum ΑƧΙИƧVƆƧΙ᛭ (tiscusnisa), in titulo sepulcr. n. 881. Vide voc. praeced.

ΙΑИΜΙƆ (viśnai), *Visnia* (Visennia?), nomen mulieris etr. (cf. VISNIE), in titulo sepulcr. n. 2327 ter.

ΙИSΙV (visni), *Visnius* vel *Vesnius* (Visennius?), gentil. falisc. = VISNIE (cf. ΙΑИΜΙƆ viśnai) et VESNIVS, in titulo n. 2441 bis *b* (Garrucci *Scoperte falische* pg. 269).

VISNIE, *Visnius* (Visennius?), gentil. etrusco-rom., ut VEL · VISNIE = *Velius Visnius*, in tegula sepulcr. n. 960. Vide ΙИSΙV (visni) et ΙΑИΜΙƆ (viśnai); et cf. gentil. Vesnius (Fabr. cap. IX n. 517 pg. 665, Grut. 485 8, Murat. 1047) et Visinius (Gori *Inscr. ant.* I 53, 363) = VEISINNIVS.

VISOMVS, *bisomus*, adiect. in titulis coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. XXXII n. 2 sq., pl. LVI n. 4 et pl. LXI n. 97.

VISSIS, *vixit*, barbarâ orthogr. in titulo coemet. apud Mommsen n. 7178.

VISSXIT, *vixit*, perperam pro VIXSIT, in titulo coemet. apud Perret *Catac. de Rome* pl. LXXVI n. 1.

VISTINIE, *Vistinii* (Vestinii), gentil. umbr. (genit. sg. 2 decl.), ut OHT · C · V · VISTINIE (n. 81) = *auctoritate Caii Vibii* fil. *Vistinii* (Aufr. et Kirch. I 106, 118, II 390, Huschke *Die iguv. taf.* s. 508, 615; cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 3 sg., Müller *Die Etr.* I 50, et Grotefend *Rud. l. u.* III 13). Vistinius est gentilitium rom., ut L · VISTINIVS (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 465 n. 27), L · VISTINIVS · Ͻ · L | QVINTIO · VIATOR (Fabr. cap. x n. 607 pg. 754), C · VISTINIVS · Ͻ · L (Grut. 1001, 7), VISTINIVS PIVS (Murat. 806, 3).

ꟼdI+ƧIƆ (vistiśa), —*am*, acc. sg. 1 decl. pro vistiśam = ꟽꟼdI+ƧƎƆ (vestiśam) et VESTISIAM, apud Umbros (Aufr. et Kirch. II 193), in tab. eugub. IIb 13.

VIT, *vixit*, in titulis coemet. apud Fabr. cap. VIII n. XLII pg. 566, cap. x n. 414 pg. 720, et Murat. 384 6.

VITALIA, *Italia*. Vide ITALIA et VIИƎTꟻƆ (víteliú); et cf. cognom. Vitalia (Grut. 811 6, 895 8, 1050 9, Murat. 1422 4, Mommsen n. 420), et Vitalius (Grut. 80 3, 527 8, Murat. 1766 7 sq., Mommsen n. 6310 219).

VITALINVS, adiect. ad vitalem pertinens. Est cognomen rom., ut Appuleia Vitalina (Grut. 756, 8).

VITALIO -onis, diminut. vitalis, est cognomen rom. apud Grut., Murat., Mommsen.

VMAXIꟻ (vitamu), in lapide Ital. super. n. 24.

VIИƎTꟻƆ (víteliú), *Vitalia* (Italia), in numis n. 2849, 2851 sq. Vide ITALIA.

VITELLIA, dea apud antiquos (Eulogius apud Suet. *Vitell.* cap. 1). Cf. Niebuhr *Hist. rom.* I 21.

§ 2. Βίτελλα, Latii oppidum in Aequis (Liv. II 39, Eulog. apud Suet. loc. cit.) et Romanorum colonia (Liv. V 29). Eius incolae dicti sunt Vitellenses (Plin. III, IX, 16 al. Vicellenses). Steph. Byz.: Βίτελλα, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Βιτελλῖνος.

VITELLINVS, adiect. ad vitellum pertinens (Apic. VIII, 5).

VITELLIVS, gentil. sabin., de quo Suet. *Vitell.* cap. 1. P. Vitellius, domo Nuceria, memoratur ab eodem Suet. *Vitell.* cap. 2. Cf. etr. IИ+Iꟻ (vitli) = *Vitellia*.

VITELLVM, *vitellus* (ovi pars lutea), apud Apic. IV, 1.

VITICINI, populi Italiae, in Piceno, quorum meminit Plinius III, XVII 2.

VITILLA, diminut. vitae, in titulo apud Grut. 663, 5.

VITLA, *vitulas*, subst. f. acc. pl. 1 decl., pro vitlaf (8ꟼИ+IƆ), Umbrorum linguâ (Passeri *Lett. Roncagl.* XVI 273 sg., Lanzi II 842 = 751, Aufr. et Kirch. I 113, II 286, Huschke *Die iguv. taf.* s. 717). Tab. eugub. VIIa 41: TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV · TVRSE · ꞋSERFIE · ꞋSERFER · MARTIER · POPLVPER · TOTAR · IIOVINAR · TOTAPER · IIOVINA = *trans —am vitulas tres facito Tursae Cerfiae Cerfi Martii pro populo civitatis Iguvinae, pro civitate Iguvina.*

8ꟼИ+IƆ (vitlaf), *vitulas*, subst. f. acc. pl. 1 decl., minus recte VITLA, apud Umbros (Lanzi II 842 = 751, Aufr. et Kirch. I 25, 34, 68, 113, II 286, Huschke *Die iguv. taf.* s. 717). Vide VИ+IƆ (VITLV) et 8VИ+IƆ (vitluf) = *vitulos*, et etr. IИ+Iꟻ (vitli). Tab. eugub. Ib 31: :ƎI8ƆƎd:ƎƧV+:V+IƎ8:8ꟼИ+IƆ:8ƎƆ+:Ǝ+ꟼƧ:ꟼƆ+ ƧƎI+Ɔꟼꟽ:ƎƎƆƎd (tra sate tref vitlaf feitu tuse śerfie śerfe marties) = tab. VIIa 41 TRAHAF · SAHATE · VITLA · TRIF · FEETV · TVRSE · ꞋSERFIE · ꞋSERFER · MARTIER = *trans —am tres vitulos facito Tursae Cerfiae Cerfi Martii.*

IИ+Iꟻ (vitli), *Vitelia* (Vitellia), nomen mulieris etr. (abl. ИꟼIИYIꟻ vitlial), comparandum cum umbr. VITLA et VITLV, rom. *vitulus*. In urna Perus. n. 1880: IИ+Iꟻ : I+Ƨꟼ8 (fasti vitli) = *Fausta Vitellia.*

ИꟼIИYIꟻ (vitlial), *Viteliâ* (Vitelliâ), n. pr. f. abl. sg., e IИ+Iꟻ (vitli), apud Etruscos. Titulus Perus. n. 1737: ИꟼIИYIꟻ IꟻИꟼM : OƆꟼИ (larth śalvi vitlial) = *Lartia Salvia Vitelliâ* nata.

VИ+IƆ (VITLV), *vitulum* (ital. *vitello*), subst. m. acc. sg. 2 decl. pro vitlum (acc. pl. m. 8VИ+IƆ vitluf; acc. pl. fem. 8ꟼИ+IƆ vitlaf et VITLA), apud Umbros (Passeri *Paralip.* pg. 259, 331 et *Lett. Roncagl.* XV pg. 207 sg., Maffei *Osserv. lett.* VI 64, Lanzi II 842 = 751, Müller *Die Etr.* I 53, Grotefend *Rud. l. u.* III 16, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34, Aufr. et Kirch. I 52, 116, II 348, 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 335, 415), e vitlo, ital. ant. ITALVS, comparandum cum osco VIИƎTꟻƆ (víteliú) = ITALIA, cum etr. IИ+Iꟻ (vitli) = *Vitelia* (Vitellia), et cum gloss. vet. vitlus (Probi art. min. pg. 443) et biclus = φώκη (Salmas. *Plin. exercit.* in ind.). Tab. eugub. IIb 21 sq.: Vdꟼ8 | :ƧƎIƆƎ⊗ ƎИVꟽ:VƆ8VƆ:VИ+IƆ (vitlu vufru pune heries faśu) = *vitulum —um quum voles facere*. Tab. IIb 24: V+ƧƎƧ:VƆ8VƆ:VИ+IƆ V+ƧƎ:ƎƎƎ+:ƎdꟼƧ:ƆƎ+ꟼꟽVI (iupater saśe tefe estu vitlu vufru sestu) = *Iupiter Sance, tibi istum vitulum —um sisto.*

§ 2. *Vitulos*, acc. pl. pro vitluf (8VИ+IƆ), sicut VITLA pro 8ꟼИ+IƆ vitlaf (Lassen *Beiträge* etc. s. 21, Aufr. et Kirch. I 119, Huschke s. 208, 608). Tab. eugub. VIb 43, 45: VITLV · TORV · TRIF · FETV = *vitulos tauros tres facito.*

8VИ+IƆ (vitluf), *vitulos*, subst. umbr. m. acc. pl., minus recte ꟽVИ+IƆ (vitlup) et VITLV (Aufr. et Kirch. I 88, 119, II 233, Huschke s. 208, 618). Tab. eugub. Ib 1 sq.: V+Ǝ8 : ƎIꟼV⊗ : Ǝ+Ɔꟼꟽ | : 8VƆV+ : 8VИ+IƆ : 8ƎƆ+ (tref vitluf turuf marte hurie fetu) = *tres vitulos tauros Marti Hodio facito* (tab. VIb 43 VITLV · TORV · TRIF · FETV · MARTE · HORSE FETV). Tab. Ib 4 sq.: V+IƎ8 : I8|Ǝd Ǝ+ИV⊗ : ꟽVƆV+ : ꟽVИ+IƆ : 8ƎƆ+ (tref vitlup turup hunte śe[r]fi feitu) = *tres vitulos tauros*

Hondo Cerfio facito (tab. VIb 45 VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · ꟼERFI · FETV).

ꟼVꟼ+IƆ (vitlup), *vitulos*, = 8Vꟼ+IƆ (vitluf), quod vide.

VITLVS, *vitulus*, apud Probi art. min. pg. 443 (Eichenf. et Endl.). Vide umbr. Vꟼ+IƆ (VITLV).

VITXIT, *vixit*, barbarâ orthogr. in titulo coemet. apud Grut. 1059, 5.

VITORIA, *Victoria*, in aere n. 2495 bis. Vide AIЯOTƆIV (VICTORIA) et VICTORA.

VITRICIVM, nunc *Verrez*, oppidum Italiae superioris, inter Eporediam et Augustam Praetoriam, apud Antonini *itiner.* pg. 345, 347, 351, et *Tab. Peuting.* segm. II*c* et III*a* (« Utricis »).

VITROVIVS, *Vitruvius*, gentil. rom., ut L · VITROVIVS · S · F · LVCIL, in titulo Atellano apud Mommsen n. 1957.

VITRVVIVS, gentilitium Italiae inferioris, ut Vitruvius Vaccus Fundanus, vir non domi solum, sed etiam Romae, clarus (Liv. VIII, 19).

8VITTꟻV (úíttiuf), *oisus* vel *oesus* (usus), subst. m. nominat. sg. 2 decl. (Bugge et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 424, XIII 194), ab úít-tio (acc. sg. ꟽVꟻTTꟻV úíttíum), comparandum cum rom. ant. oitor vel oetor = *utor* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, Schweizer in *Zeitschr.* cit. II 363, Huschke *Die osk.* etc. s. 44). Tab. Abell. n. 2783 lin. 37-40: ꟽVИЯꟼƎVИ · ꟽИП · 8VIKKЯDB | ЯBꟻDT · KVꟻ · ꟽꟻИꟻ · ꟽVИЯꟼƎVИ · 8VITTꟻV | ꟽꟻИꟻ · TƎꟽVT · TЯKЯDЯBꟻDT ЯVTꟽƎ (íním íúk tríbarakkiuf pam núvlanús tríbarakattuset íním úíttiuf núvlanum estud) = *et haec aedificatio, quam Nolani aedificaverint, et usus Nolanorum esto* (Corssen op. cit. s. 175). Et lin. 42-44: -ꟼƎBЯ | · 8VITTꟻV · ꟽꟻИꟻ · 8VIKKЯDЯB | ꟻDT · KVꟻ ЯVTꟽƎ · ꟽVИЯꟼ (íúk tríbarakkiuf íním úíttiuf abellanum estud) = *haec aedificatio et usus Abellanorum esto* (Corssen op. cit. s. 194).

ꟽVꟻTTꟻV (úíttíúm), *usum*, subst. m. acc. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306), ab úít-tio, in tab. Abell. n. 2783 lin. 53. Vide 8VITTꟻV (úíttiuf) = *usus*.

VITVLA, dea apud antiquos. Macrob. *Saturn.* III, 2: « Primo pontificii iuris libro apud Pictorem verbum hoc positum est, vitulari. de cuius verbi significatu Titius ita retulit. Vitulari *est voce laetari* [cf. Varr. *De l. l.* VII 107, Paul. pg. 369, Non. I 47 = pg. 14]. *Varro etiam in libro quintodecimo rerum divinarum ita refert; quod pontifex in sacris quibusdam vitulari soleat, quod Graeci παιανίζειν vocant.* Has tot interpretationis ambages quam paucis verbis docta eloquentia Maronis expressit [*Aen.* VI 657]: *laetumque choro paeana canentes.* nam si vitulari est *voce laetari*, quod est παιανίζειν, nonne in cantu laeti παιᾶνος enarratio verbi perfecta servata est? et, ut huic vocabulo diutius immoremur, Hyllus libro, quem de dis composuit, ait Vitulam vocari deam, quae laetitiae praeest. Piso ait vitulam *victoriam* nominari, cuius rei hoc argumentum profert; quod postridie nonas Iulias re bene gesta, cum pridie populus a Tuscis in fugam versus sit, unde *Populifugia* vocantur, post victoriam certis sacrificiis fiat vitulatio. quidam nomen eius animadversum putant quod potens sit vitae tolerandae. ideo huic deae pro frugibus fieri sacra dicuntur, quia frugibus vita humana toleratur. unde hoc esse animadvertimus quod ait Vergilius [*Ecl.* III 77]: *Cum faciam vitula pro frugibus, ipse venito:* ut vitula dixere pro *vitulatione.* quod nomen esse sacrificii ob laetitiam facti superius expressimus ».

VITVLVS, ἰταλὸς, apud Italicos, unde VITALIA h. e. *Italia* dicta (Timaeus apud Varr. *De r. r.* II, v 3, Aul. Gell. XI 1). Varro *De l. l.* V 96 pg. 37: « Vitulus, quod graece antiquitus ἰταλὸς, aut quod plerique vegeti vigitulus ». Paul. pg. 106 (cit. ad voc. ITALIA): « Vituli ab Italis *itali* sunt dicti ». Vide ITALVS.

VITVMNVS vel Vitunnus, deus apud antiquos, qui credebatur vitam largiri puerperio (August. *De civ. Dei* VII 2, Tertull. *ad nat.* II 11).

VITVRGIA, uxor Proculi imperatoris. Flav. Vopisc. *Proc.* cap. 1: « Huic uxor virago, quae illum in hanc praecipitavit dementiam, nomine Sampso, quod ei postea inditum est: nam antea Viturgia nominata est ».

VITVRIVS, *Veturius.* Vide VEITVRIVS.

VꟻƆ (víú), *via*, = umbr. AIƆ (VIA), subst. f. nominat. sg. 1 decl. (locat. sg. ꟻЯꟻƆ víaí, acc. ꟽЯꟻƆ víam, acc. pl. ꟽꟽЯꟻƆ víass), unde ЯVИЯꟻƆꟽЯ (am-víanud), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260, Aufr. et Kirch. I 23 anm. 1, II 249, 344, Minervini et Garrucci in *Atti dell'Acad. Ercol.* V append. pgg. 10, 30, Huschke *Die osk.* etc. s. 311, Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* I 6 = XIV et n. 8). Tab. Abellana n. 2783 lin. 53: Tꟽꟻ · VƆVDV · VꟻƆ · ЯЯꟼꟼV[П] (púllad víú uruvú íst) = *quacumque via curva est* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII 244). Tab. Pomp. n. 2785 lin. 4: TꟽVTЯИꟽƎƆƎT · VꟻƆ (víú teremnatust) = *via terminata est.* Adde inscr. n. 2790 cit. ad voc. ..TЯП pat[ed]).

VIVEI, *vivi*, nominat. pl., in titulo apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1405). Dat. pl. VIVEIS legitur in titulo apud Fabr. cap. II n. 41 pg. 70.

VIVENTANI, populi Umbriae, quorum meminit Plin. III, XIX, 2.

VIVONT, *vivunt*, in titulo apud Fabr. cap. V n. 9 pg. 347 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1039).

VIVOS, *vivus*, adiect. antiquiori orthogr. VEIVOS, minus recte VIVOVS et VIVS. In titulis sepulcr.: L · LIVINEI · L · L · SCO[P]A | LIVINEIAE · L · L · MARTHA | SIBEI ET POSTEREISQV[E] | SVEIS · VIVOS · FECIT (Mommsen n. 1917); M · VLPIVS · AVG · LIB · ITALICVS · VIVOS · FECIT · SIBI *etc.* (Fabr.

cap. II n. 114 pg. 81); L · DIDIVS · L · LIB · EVDEMVS VIVOS SIBI POSVIT (Fabr. cap. II n. 112 pg. 81); A · SPVRIVS · ANTIOCHVS | VIVOS · SIBEI · ET · SVIS · FEC (Mommsen n. 2043); VIVOS SIBI FICERAT (*Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II, 126, 133); VIVOS SIBI FECET (Grut. 1056, 2). Adde tit. apud Fabr. cap. V n. 325 pg. 407, et Mommsen (*inscr. lat. ant.* n. 1267 et pg. 562).

VIVOVS, *vivus*, in titulo Sarsinate apud Orell. n. 4404 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1418 lin. 15).

FIVƧ (vius), *υἱὸς*, *filius* = ƧVIVΦ phuius (cf. ꓯIꟻ via), apud Etruscos, ut ꓶ[ꓯ]IOꟼꓯꓘ FIVS (larthial vius, n. 2274) = *Lartiae filius.*

VIVS, *vivus*, adiect. in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. II n. 156 pg. 85 et Mommsen *Inscr. conf. Helv.* n. 187 pg. 35 (VIVS · FECIT); Grut. 815 6 (VIVS · POSVIT); M · OFILIVS M · Ↄ · L · TERTIVS MAG · MERC · VIVS SIBI · SVEIS · ET QVARTAE · L (Maffei *Mus. ver.* 354 3 = Mommsen n. 3921); C · PETVELLIVS · Q · F · FALE | VIVS · MONEMENTVM · FACEIV | CVRAVIT · SEIBI · ET · VXORI · SVAE | EPIDIAE · P · F · NERIAE | EIDE · QVE · PROBAVIT (Mommsen n. 1710); EGO ZENO VIVS VOTVM POSVI (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1848 pg. 185). Adde tit. sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. x n. 27 pg. 429.

? ꓶꓯIꓶIV (uichial), *—iâ*, n. pr. f. abl. sg., fortasse pro vilial (cf. MꓯIꓶIꟻ viliaś), in urna Perus. n. 1713.

? IƎꓠꓶꓯꓘV (ukalnei). Vide IƎꓠꓶꓯꓕV (utalnei).

ꓷꓯꓘV (ukar), *ocris* (mons), recentiori orthogr. OCAR (abl. IꓷꓘV ukri = OCRI et ƎꓷꓘV ukre = OCRE), subst. m. 3 decl., Umbrorum linguâ (Grotefend *Rud. l. u.* IV 24, V 20, Aufr. et Kirch. I 43, 53, 122, II 235, Huschke *Die iguv. taf.* s. 66, 111, 213, 631). Tab. eugub. Ib 7: ꟻƧV8 : ꓤꓯΘIꓘ : ꓷꓯꓘV ꓘVꓠI (inuk ukar pihaz fust) = tab. VIb 46 sq.: ENO OCAR | PIHOS · FVST h. e. *tum ocris piatus fuerit.*

VCXOR, *uxor*, barbarâ orthogr. pro VCSOR (= VXSOR, VXXOR et VSOR), in titulo sepulcr. apud Grut. 93, 2.

ƎꓷꓘV (ukre), *ocri* (monte), subst. m. abl. sg. 3 decl., = IꓷꓘV (ukri), recentiori orthogr. OCRE et OCRI, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* VII 7, Aufr. et Kirch. II 322; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), in tab. eugub. Va 16. Vide ꓷꓯꓘV (ukar) = OCAR.

IꓷꓘV (ukri), *ocri* (monti), subst. m. abl. sg. 3 decl., = ƎꓷꓘV (ukre), recentiori orthogr. OCRI et OCRE, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 98, 122, 157, II 137, 181, Huschke *Die iguv. taf.* s. 111, 622). Tab. eugub. Ia 5, 8, 15, 17, 21, 25, 28 sq., 31: VIƧI8 : ꓷƎꓒIꓷꓘV (ukriper fisiu) et tab. Ia 12 VIƧI8 : ƎꓒIꓷꓘV (ukripe fisiu) = tab. VIa 23, 43, 45, 53, 55, 58, VIb 1, 3, 6 bis, 9, 14, 19, 22, 26, 28, 35 OCRIPER · FISIV, tab. VIb 3 OCRIFER : FISIV et tab. VIa 25, 34, 35 OCREPER · FISIV h. e. *pro monte Fisio.*

-IꟼↃV (ucri-). Vide etr. ƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV (ucrislane), MꓷↃV (ucrś), ꓯƧꟼↃV (ucrsa) et OCRISIA; et cf. ƧꟼVↃV (ucurs).

ƎꓒIꓷꓘV (ukripe), pro ꓷƎꓒIꓷꓘV (ukriper), quod sequitur.

ꓷƎꓒIꓷꓘV (ukriper), *pro ocri* (monte), minus recte ƎꓒIꓷꓘV (ukri-pe), = OCRIPER et OCREPER, apud Umbros. Vide IꓷꓘV (ukri).

ƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV (ucrislane), *Ocrilianus*, n. pr. etr., unde ꓯƧƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV (ucrislanesa), ab IꟼↃV (ucri) = umbr. IꓷꓘV (ukri) = OCRI h. e. *ocri* (monti), unde etiam ꓯƧꟼↃV (ucrsa) et MꓷↃV (ucrś). In urna sepulcr. n. 2574 bis: ƎꓠꓯꓶƧIꟼↃ[V] · Oꓶ (lth ucrislane) = *Lars Ocrilianus.* Vide OCRISIA.

ꓯƧƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV (ucrislanesa), *Ocriliani uxor*, cognomen mulieris etr., ab ƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV (ucrislane). Inscr. n. 2569 bis: ꓯƧƎꓠꓯꓶƧIꟼↃV : IƎꓠꟼOƎƧ : IꟻƧꓯ8 (fasti sethrnei ucrislanesa) = *Fausta Setrenia Ocriliani uxor.*

? MꓷↃV (ucrś), in titulo Clusino n. 602. Vide etr. IꟼↃV (ucri).

ꓯƧꟼↃV (ucrsa), *Ocrii uxor* (?), fortasse cognomen mulieris etr., ab IꟼↃV (ucri) = *ocris* (mons). Urna Clus. n. 606: ꓯƧꟼↃV : ꓶꓯꓠIꓯↃ : IꓶƎ8 : IOꟼꓯꓶ (larthi heli cainal ucrsa) = *Lartia Helia Cainniâ* nata *Ocrii uxor.*

VCSOR, *uxor*, antiquo scribendi more (minus recte VXSOR, VCXOR, VXXOR et VSOR), in titulo sepulcr. apud Mommsen n. 5173 (VCSORI · PRAESTANTISSIMAE).

ꓯIVↃꟻ (vcuia). Vide ꓯIVↃꟻꓒꓯ (apvcuia).

ꓶꓯꓠ⋕MVↃV (ucumznal), *Oguntiâ*, n. pr. f. abl. sg. Urna Clus. n. 696 bis: ꓶꓯꓠ⋕MVↃV : ꓯƧƎIꓒƎƧ : ꓯꓠ⋕MƎꟼ ꓶꟻ (vl remzna sepiesa ucumznal) = *Velia —ia Sepii uxor Oguntiâ* nata. Alia urna Clusina num. 709 bis *b*: ꓶꓯꓠ⋕MVↃV : ꓯƧƎIꓒƎƧ : ꟼꓯ (ar sepiesa ucumznal) = *Arria Sepiesia Oguntiâ* nata.

ƧꟼVↃV (ucurs), *Ocrii* (?), n. pr. m. genit. sg., fortasse ab IꟼↃV (ucri), in operculo ossuarii Clus. n. 761.

ꓶꟻ (vl), *Velius*, praen. etr., pro ꓶƎꟻ (vel) = ƎꓶƎꟻ (vele), ex. c.:

ƎↃIꓒꓯ : ꓶꟻ (vl apice, n. 1566) = *Velius Apicius.*
ƎꓯↃ · ꓶꟻ (vl cae, n. 617) = *Velius Caius.*
ƎꟻIꟻ : ꓶꟻ (vl tite, n. 1361) = *Velius Titius.*
ƎↃƧIꟻ : ꓶꟻ (vl visce, n. 243) = *Velius Viscius.*
MꓠIꟻ : ꓶꟻ (vl tinś, n. 1349) = *Velius Tinius.*
VꟼꟻƎꓒ · Iꟻ · ꓶꟻ (vl ti petru, n. 1250) = *Velius Titius Petronius.*
ꓯꓠ⋕ꓠꓯↃ : ꓶꟻ (vl canzna, n. 626 sq.) = *Velius Caesius.*
ꓯꓠ⋕MƎꟼ : ꓶꟻ (vl remzna, n. 696 bis *a*, 697 sq.) = *Velius —ius.*
ꓯꓠIꟻƎꟻ : ꓶꟻ (vl tetina, n. 917) = *Velius Tetinius.*
ꓯꓠƧƎꓶꟻ : ꓶꟻ (vl tlesna, n. 732, 733, 922 bis) = *Velius Laenius.*
ꓯꓠꟻVꟻ : ꓶꟻ (vl tutna, n. 1039) = *Velius Tutinius.*

IИ8ꓘA · ꓘ∃ (vl alfni, n. 792) = *Velius Alfius* (C· ALFIVS).

OƧ : ꓘ∃ (vl sth, n. 544) = *Velius Setrius* vel *Stenius*. Cf. inscr. n. 155, 182, 585, 696 bis *a*, 697, 926, 948.

§ 2. *Velii*, genit. sg. pro MVꓘ∃∃ (velus'), ut

ꓘ∃ · ∃ꝉA8AƆ · VA (au cafate vl, n. 1617) = *Aulus Cafatius Velii* filius.

ꓘ∃ : Iꝉ A8AƆ : AΘ (tha cafati vl, n. 1181) = *Tannia Cafatia Velii* filia.

ꓘ∃ : AИ⋇ИAƆ : ꓘ∃ (vl canzna vl, n. 626) = *Velius Caesius Velii* filius.

ꓘ∃ · I∃ИꝉƧ∃Ɔ · A8 (fa cestnei vl, n. 1644) = *Fausta Caestennia Velii* filia.

ꓘ∃ : AƧA1A1 : ꓘ∃ (vl papasa vl, n. 662) = *Velia Papasia Velii* filia.

ꓘ∃ · IVꟼꝉ∃1 · IOꟼAꓘ (larthi petrui vl, n. 2569) = *Velia Petronia Velii* filia.

ꓘ∃ : AИ⋇M∃ꟼ : ꓘ∃ (vl remzna vl, n. 697) = *Velius —ius Velii* filius.

ꓘ∃ · IꝉИ∃Ƨ · AIꓘ∃∃ (velia senti vl, n. 211) = *Velia Sentia Velii* filia.

ꓘ∃ · ∃ꓘꝉ1∃Ƨ · OA (ath septle vl, n. 713 ter) = *Attius Septilius Velii* filius.

ꓘ∃ · AƧ∃Iꟼ∃Ƨ · ꓘ∃ (vl seriesa vl, n. 708) = *Velia Seriesia Velii* filia.

ꓘ∃ : AИIꝉ∃ꝉ : ꓘ∃∃ (vel tetina vl, n. 916) = *Velius Tetinius Velii* filius.

ꓘ∃ · MИIꝉ ꟼA (ar tins' vl, n. 1892) = *Arrius Tinius Velii* filius.

ꓘ∃ : AИƧ∃ꓘꝉ : OA (ath tlesna vl, n. 726, 727) = *Attius Laenius Velii* filius.

Adde inscr. n. 48, 183, 594, 662, 697.

§ 3. *Velia*, praen. f., pro AIꓘ∃∃ (velia), ex. c.:

IИꝉИꟼA : ꓘ∃ (vl arntni, n. 585) = *Velia Aruntinia*.

IИMVƆ : ꓘ∃ (vl cumni, n. 634, 637 bis *d*) = *Velia Cominia*.

IИƆꟼAM : ꓘ∃ (vl marcni, n. 656) = *Velia Marcania*.

AƧA1A1 : ꓘ∃ (vl papasa, n. 662) = *Velia Papasia*.

AƧ∃Iꟼ∃Ƨ · ꓘ∃ (vl seriesa, n. 708) = *Velia Seriesia*.

AИVꝉ : ꓘ∃ (vl tuna, n. 2573 bis) = *Velia Tunia*.

Iꓘ∃∃ : ꓘ∃ (vl veli, n. 1833) = *Velia Velia*.

AИAꟼMV : ꓘ∃ (vl umrana, n. 932) = *Velia Umbrania*.

Cf. inscr. n. 155, 585, 662, 696 bis *a*, 697, 926.

VꝆ⊡M (úlam), *olam* (ollam), subst. f. acc. sg. 1 decl., apud Samnites (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V, 103; vide OLA). In titulo Campano n. 2749 lin. 9: ИEП · MEMИIM · ИEП · VꝆ⊡M · ƧI8EI · BEDIIИꓣ (nep memnim nep úlam sifei heriiad) = *neque memoriam neque ollam sibi velit* (habeat).

ꟼAꓘV.. (..ular), in lapide Perus. n. 1044, pro ꟼAꓘVꝉ (tular), quod vide.

?VꟼAꓘV (ularu), in marm. Perus. n. 1914 *A* lin. 8. Vide VꟼAꓘVꝉ (tularu).

AIꟼVꝉAꓘƆ (vlaturia), *Plaetoria*, n. pr. f., fortasse pro platuria vel splaturia (cf. ꟼVꝉAꓘ1Ƨ splatur) in urna etr. n. 431.

VLBIA. Vide OLBIA.

ƧAƧ∃ꓘ∃ (vlesas), *Velesiae* (?), n. pr. f. fortasse pro velesas (vide AƧ∃ꓘ∃∃ velesa), sicut Ƨꓘ∃ (vls) pro ƧVꓘ∃∃ (velus), in titulo etr. n. 534 ter *h* (cf. Conestab. in *Arch. stor. ital.* XIII, I 19, et vide voc. sq.).

?ꓘAIƧ∃ꓘV (ulesial). Vide ꓘAIƧ∃ꓘ∃∃ (velesial).

Oꓘ∃ (vlth), *Veltia*, n. pr. fem. pro Oꓘ∃∃ (velth), ut Oꓘ∃ : A⊘ (ha vlth, n. 1148) = *Fausta Veltia* (cf. Vermigl. *Sepolcro dei Volunni* pg. 48 = ed. 2.ª pg. 123, et Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 204 ad n. 18).

∃OꓘV (ulthe), *Ultius*, n. pr. m. (genit. Ƨ∃OꓘV ulthes), unde ꓘAIOꓘV (ulthial). In titulis etr.: ∃OꓘV ∃ꓘVA (aule ulthe, n 931) = *Aulus Ultius*; et ∃OꓘV∃∃∃ꓘVA (aule ve ulthe, n. 244) = *Aulus Velii* filius *Ultius*. Cf. gentil. Ulatius apud Gori *Inscr. ant.* II 264, et n. pr. f. Ulattia apud Grut. 466 7.

Ƨ∃OꓘV (ulthes), *Ultii*, n. pr. m. genit. sg. (fortasse idem ac M∃ꝉꓘV ultes'), ab ∃OꓘV (ulthe), ut Ƨ∃OꓘV : OꟼAꓘ (larth ulthes, n. 2163) = *Lartis Ultii*.

ꓘAIOꓘV (ulthial), *Ultiâ*, n. pr. f., ab ∃OꓘV (ulthe). In operc. ossuarii etr.: ꓘAIOꓘV · ∃ꓘ8A · Ƨꓘ (ls afle ulthial, n. 1222) et ИAꓘƆ · ꓘAIOꓘV · Ƨ∃ꓘ8A · ꓘꓘ (lch afles ulthial clan, n. 1221) = *Lars Ofelius Ultiâ gnatus*.

VAIΣ, *Ulysses* (Ὀδυσσεύς), = etr. VΘVIE (uthuze) et ∃⋇VꝉV (utuze), in gemma n. 2547.

VLCI, Οὔλκοι (Ptol. III 1 al. Οὖλκοι, Οὐόλκοι), Lucaniae oppidum, fortasse idem quod VOLCEII. Cf. VꝆKOƧ (ulkos), quod sequitur. — Ulcius est gentilitium rom. (Furlan. *Lap. Patav.* n. 121 pg. 124, n. 559 pg. 420), ut VLCIVS FELIX (Murat. 1567, 6) et VLCIA GLAPYRA (Maffei *Mus. ver.* 125 2).

VꝆKOƧ (ulkos), in numo n. 54.

VLLI et ullae, *ullius*, genit. (Priscian. pg. 227 = 694 P.), apud Plaut. *Truc.* II, II 38, et Lucret. I 687.

VLLO, *ultus fuero*, apud Acc. vs. 293 (Non. II 894 = pg. 185).

VLO, *illo* (illuc)?, adiect. umbr., antiquiori orthogr. VꓘV (Aufr. et Kirch. I 53, 138, II 258, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 41). Tab. eugub. VI b 55: [E]SME · POPLE · PORTATV · VLO = *huic populo portato illuc*. Alii exponunt *illud* acc. sg. n. sive *illorum* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 243, 640; cf. Grotefend *Rud. l. u.* V 24, et Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 34 et nt. 67).

..ꓘꓘ∃ (vlr..), in titulo etr. n. 2279 lin. 8.

VLS, *ultra*, antiquiori orthogr. OVLS, apud veteres (Varr. *De l. l.* V 83 pg. 33, Aul. Gell. XII 13, Pompon. *Dig.* I, II 2 n. 31). Paul. pg. 379 (cf. pg. 42): « Uls Cato pro *ultra* posuit ».

?IMƧꟼƎ (vlssi), in titulo sepulcr. n. 2055 (cf. Orioli in *Album* XIX 175).

MƎ+ꟼV (ultes), *Ultii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. ƧƎOꟼV ulthes), in titulo etr. n. 796.

MƎИMI+ꟼV (ultimnes), *—ius*, gentil. etr. (comparandum cum ꟼИIOꟼƎꟻ velthina, IƎИI+ꟼƎꟻ veltinei et MꟼIИV+ꟼƎꟻ veltunias), ut MƎИMI+ꟼV : Oꟼꟼꟼ (larth ultimnes, n. 782) = *Lars —ius*.

ƧꟼИ+ꟼV (ultnas), n. pr. m., ab ulte (MƎ+ꟼV ultes) = ƎOꟼV (ulthe), in titulo Tuscan. n. 2119 (cf. Sec. Campanari et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 326, CXX 233).

VLTVMVS, *ultimus*, adiect., apud Marini *Inscr. Alb.* pg. 139, et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1051.

VꟼV (ulu), *illo* (illuc)?, adverb. umbr., recentiori orthographia VLO (Aufr. et Kirch. I 53, 138, II 258, Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 41; cf. Lanzi I 348 = 271, II 839 = 748, Grotefend *Rud. l. u.* V 24 Huschke *Die iguv. taf.* s. 243, 640). Tab. eugub. Ib 18: VꟼV+ꟼ+ꟼVꟼ : ƎBꟼ⊗ : ƧIꟼƎƎƧ (svepis habe purtatu [u]lu) = *si quis habet, portato illuc* (tab. VIb 54 sq.: SOPIR · HABE | [E]SME · POPLE · PORTATV · VLO = *si quid habes, huic populo portato illuc*). Adde tab. eugub. Va 25, 28, Vb 4.

VꟼV (ulu), *Oli* (Auli)?, praen. m. (= MƎꟼVꟼ aules), unde IVꟼV (ului), ꟼꟼIVꟼV (uluial) et ꟼꟼИVꟼV (ulunal), in titulo etr. n. 2617 bis (cf. Conestab. *Spicil. sec.* pg. 54).

VLVBRAE et Ulubra, oppidum Latii, ad paludes Pomptinas situm (Orell. n. 123, Cic. *Epist. fam.* VII, 18 = n. 173, Horat. *Epist.* I, XI 30), in illo pago nunc *Cisterna* dicto (Cardinali *Inscr. Velit.* pg. 47). Inscr. apud Orell. n. 121 = 4942: C · OPPIVS | SP · F · COL | RVFVS PAG | MAGISTER · IDEM | PRAEFECTVS · VLVBRE | IVRE · DICVNDO | MALVS · EST · MALE · [PARE]AT. Iuven. X, 102: « pannosus vacuis aedilis Ulubris ». — Eius incolae Ulubrenses dicti sunt (Plin. III, IX, 11). — Ulubranus, adiect. ad Ulubras pertinens, ut populus Ulubranus (Cic. *Epist. fam.* VII 12 = n. 170), et ORDO VLVBRA[NVS] (Orell. n. 122). Frontin. *De col.* pg. 239: « Ulubra oppidum, a triumviris erat deducta: postea a Druso Caesare est inruptum. ager eius in nominibus est adsignatus. iter populo non debetur ».

VLVERNATES, populi Italiae, in Latio, apud Plin. III, IX, 11.

IVꟼV (ului), *Aulia* vel *Auliae* (?), nomen mulieris etr. (abl. ꟼꟼIVꟼV uluial), ab VꟼV (ulu), in vase Volaterr. n. 353, ubi alii legunt IVꟼV8 (fului) = *Fulviae* (Orioli in *Album* XXII, 171).

ꟼꟼIVꟼV (uluial), *Auliâ* (?), n. pr. f. abl. sg., ab IVꟼV (ului), in vase Volaterr. n. 354, ubi alii legunt ꟼꟼIVꟼV8 (fuluial) = *Fulviae* (Orioli in *Album* XXII, 171).

ꟼꟼИVꟼV (ulunal), *Aulinnâ*, n. pr. f. abl. sg. = ꟼꟼИꟼVꟼ (aulnal), ab VꟼV (ulu), in titulo etr. n. 120.

VLVRTINI, populi Italiae inferioris, apud Plin. III, XVI, 6.

ƧVꟼꟻ (vlus), *Velii*, praen. m. genit. sg. pro ƧVꟼƎꟻ (velus), ut ƧVꟼꟻ · ꟼ[И]+V+ · ꟼꟻ (vl tutna vlus, n. 741) = *Velia Tutinia Velii* filia.

VLVS, *ullus*, adiect. In titulis coemet.: SINE VLA ANIME MEI LESIONE (*Rev. archéol.* XIII 120); et SINE · VLA · CRIMINIS · SORDE (Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. x n. 27 pg. 429).

MV (um), in ossuario etr. n. 534 quat. *b*.

VMBER. Vide VMBRIA.

TƎИ8MV (úmbnet), *obvenit*, perf. indic. 3 pers. sg., pro ub-benet, compositum e praep. MV (úm) pro ΠV (úp) = OP (ob) et TƎИ8 (bnet) pro benet = ЯƎИƎB (bened), quod e rad. -ИƎB (ben-), rom. *ven-ire*, apud Samnites (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI, 414), in titulo Bovian. n. 2873 ter lin. 6-7. Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 3, qui *ambiit* interpretatur.

VMBRATEIS, *—i*, subst. m. genit. sg. 2 decl., apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306, Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 64, Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 211, 221), in tab. Bant. n. 2897 lin. 6. *Dissimulationis* exponit Lange (*Die osk. inschr.* etc. s. 35), ab *umbra*.

VMBRIA, Ὀμβρική (Strab. V, II 1 et 10, III 7, Scyl. § 16, Dio Cass. XLVIII 13), regio Italiae antiqua (Liv. IX 41, X 1, XXII 9, XXVII 43, XXXI 2, Plin. XI, XCVII 1, XIV, IV 14, XVIII, LXVII 11, XXXVI, XLVIII 1, Propert. I, XXII 9, IV, I 63 sq. et 121, Martial. VII, XCVII 2, IX, LIX 3, XIII, LXIX 1 « Umbria montana », Ovid. *Pont.* I, VIII 67, Serv. ad Virg. *Georg.* II 146, *Aen.* XII 753, inscr. apud Orell. n. 98?, 1100, 1181, 2170, 2285, 2354, 3174-3177, 3648, 3851, 3866, et Henzen n. 5130, 6487, 6904, 7420). Plin. III, XIX 1 sq.: « Iungitur his sexta regio, Umbriam complexa, agrumque Gallicum circa Ariminum. Ab Ancona Gallica ora incipit Togatae Galliae cognomine. Siculi et Liburni plurima eius tractus tenuere, in primis Palmensem, Praetutianum, Adrianumque agrum. Umbri eos expulere, hos Etruria, hanc Galli. Umbrorum gens antiquissima Italiae existimatur, ut quos Ombrios a Graecis putent dictos, quod inundatione terrarum imbribus superfuissent (1). Trecenta eorum oppida Thusci debellasse reperiuntur. Nunc in ora flumen, Aesis: Senogallia. Metaurus fluvius: coloniae, Fanum Fortunae, Pisaurum cum amne. Et intus Hi-

(1) Solin. II, 11: « Bocchus absolvit, Gallorum veterem propaginem Umbros esse. M. Antonius refert eosdem, quod tempore aquosae cladis imbribus superfuerunt, Umbrios graece nominatos ». Cf. Serv. ad Virg. *Aen.* XII 753, Isid. *Orig.* IX 11, Paul. Diac. *Hist. Langob.* II 16.

spellum, Tuder. De caetero Amerini, Attidiates, Asirinates, Arnates, Aesinates, Camertes, Casuentillani, Carsulani, Dolates cognomine Salentini, Fulginates, Foroflaminienses, Foroiulienses, cognomine Concubienses: Forobrentani, Forosempronienses, Iguvini, Interamnates, cognomine Nartes: Mevanates, Mevanionenses, Matilicates: Narnienses, quod oppidum Nequinum antea vocatum est: Nucerini cognomine Favonienses, et Camelani: Ocriculani, Ostrani, Pitulani, cognomine Pisuertes, et alii Mergentini: Pelestini, Sentinates, Sarsinates, Spoletini, Suasani, Sestinates, Suillates, Tadinates, Trebiates, Tuficani, Tifernates cognomine Tiberini et alii Metaurenses: Vesionicates, Urbanates cognomine Metaurenses, et alii Hortenses: Vettonenses, Vindinates, Viventani. In hoc situ interiere Feliginates, et qui Clusiolum tenuere supra Interamnam: et Sarranates, cum oppidis, Acerris, quae Vatriae cognominabantur, Turocelo, quod Netriolum. Item Solinates, Curiates, Fallienates, Apiennates. Interiere et Arienates cum Crinovolo, et Usidicani, et Plangenses, Pisinates, Caelestini. Ameriam suprascriptam Cato ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIV prodidit ». — Eius populi Umbri dicti sunt (Liv. V 35, IX 37, 39, 41, X 21, 26 sq., Flor. IV 2, Plin. II, LXXIX 31, III, IX 8, XVII, XXXV 15, XXX, XL 1, Serv. ad Virg. *Aen.* III 235, V 738), gr. Ὄμβροι (Strab. V, I 11, Polyb. II 16, 24, III 86, Lycophr. vs. 1360, Ptol. III 1 codd. Ὀλουρων, Ὀμβρορῶν, Ὀλομβρῶν) vel Ὀμβρικοί (Herodot. I 94, IV 49, Scyl. § 16, Scymn. Ch. vs. 221, 226, Strab. V, I 7, II 1, IV 2, VIII, VI 16, Dionys. Halic. I 10, 13, 16, 19 sq., 22, 26 sq., II 49, Appian. *De bello Ann.* cap. 9, *De bell. civ.* I 36, 49, Dio Cass. fragm. n. 144), gens antiquissima Italiae (Plin. III, XIX 1, Flor. I 17, Dionys. Halic. I 16, 19). Cf. Ἴνσουβροι vel Ἴσομβρες vel Ἴνσοβροι (Insubri) et Οὐιλομβροί, οἵ εἰσιν ἀνατολικώτεροι Ὀμβρῶν (Ptol. III, 1). Scymn. Ch. vs. 367 sqq.:

Ὀμβρικοί,
οὕς φασιν ἁβροδίαιτον αἱρεῖσθαι βίον
Λυδοῖσι βιοτεύοντας ἐμφερέστατα.

Steph. Byz.: Ὀμβρικοί, ἔθνος Ἰταλικὸν περὶ τὸν Ἀδριανὸν κόλπον, μέσον τοῦ Πάδου καὶ Πικεντινοῦ. λέγονται καὶ Ὄμβροι. ἔστι καὶ ποταμὸς Ἰταλίας Ὄμβρος. λέγονται Οὔμβροι παρὰ τοῖς Ἰταλικοῖς συγγραφεῦσιν. Plin. III, VIII 1: « Adnectitur septimae, in qua Etruria est, ab amne Macra, ipsa mutatis saepe nominibus, Umbros inde exegere antiquitus Pelasgi: hos Lydi *etc.* ». Strab. V, II, 1: Οἱ δ' Ὀμβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς τε Σαβίνης καὶ τῆς Τυρρηνίας, μέχρι [δ'] Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης προΐασιν, ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. Id. V, II, 10: Τῇ δὲ Τυρρηνίᾳ παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἡ Ὀμβρική, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ Ἀδρίου. ἀπὸ γὰρ δὴ Ῥαουέννης ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὸ πλησίον καὶ ἐφεξῆς Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σήναν, (καὶ Μάρινον). αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Αἶσις ποταμὸς καὶ τὸ Κιγγοῦλον ὄρος καὶ Σεντινὸν καὶ Μέταυρος ποταμὸς καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Τύχης. περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας τῆς πρότερον καὶ τῆς Κελτικῆς κατὰ τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ ταύτῃ μέρος, καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. πρότερον μέν γε τὸν Αἶσιν ἐποιοῦντο ὅριον, πάλιν δὲ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν. ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σήνας, ὁ δὲ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης, ἄμφω δ' ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. νυνὶ δὲ συμπάσης τῆς μέχρι Ἄλπεων ἀποδειχθείσης Ἰταλίας, τούτους μὲν τοὺς ὅρους ἐᾶν δεῖ· τὴν δ' Ὀμβρικὴν καθ' [ἑαυτ]ὴν οὐδὲν ἧττον μέχρι καὶ Ῥαουέννης ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν· οἰκεῖται γὰρ ὑπὸ τούτων. εἰς μὲν δὴ Ἀρίμινον ἐνθένδε περὶ τριακοσίους φασίν, ἐκ δὲ Ἀριμίνου τὴν ἐπὶ Ῥώμης ἰόντι κατὰ τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν διὰ τῆς Ὀμβρικῆς ἅπασα ἡ ὁδός ἐστι μέχρι Ὀκρίκλων καὶ τοῦ Τιβέρεως σταδίων πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. τοῦτο μὲν δὴ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλόν ἐστι. πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ' αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν οἵ τε Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τιβέρει † καὶ λαρολονι καὶ Ναρνία, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμός, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς οὐ μεγάλοις σκάφεσιν· εἶτα Κάρσουλοι καὶ Μηουανία, παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατάγων ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου. καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶ κατοικίαι διὰ τὴν ὁδὸν πληθυνόμεναι μᾶλλον ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρον Φλαμίνιον καὶ Νουκερία, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον Ἰντέραμνά ἐστι καὶ Σπολήτιον καὶ Ἀσίσιον καὶ Καμέρτης, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι. κατὰ δὲ θάτερα μέρη Ἀμερία τε καὶ Τοῦδερ, εὐερκὴς πόλις, καὶ Εἰσπέλλον καὶ Ἰγούιον, πλησίον τοῦτο ἤδη τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. ἅπασα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῷ δ' ὀρειοτέρα, ζειᾷ μᾶλλον ἢ πυρῷ τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα· ὀρεινὴ δὲ καὶ ἡ Σαβίνη ἐφεξῆς οὖσα ταύτῃ, παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ αὕτη τῇ Τυρρηνικῇ· καὶ τῆς Λατίνης δὲ ὅσα πλησιάζει τούτοις τε καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι τραχύτερά ἐστιν. ἄρχεται μὲν οὖν τὰ δύο ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς Τυρρηνίας, ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ λοξὰ παρεμβάλλοντα, ἡ δὲ Ὀμβρικὴ καὶ παραλλάττουσα, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. Dionys. Halic. I, 19 sq.: Οἱ δὲ διὰ τῆς μεσογείου τραπόμενοι, τὴν ὀρεινὴν τῆς Ἰταλίας ὑπερβαλόντες, εἰς τὴν Ὀμβρικῶν ἀφικνοῦνται χώραν, τῶν ὁμορούντων Ἀβοριγῖσι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῆς Ἰταλίας χωρία ᾤκουν οἱ Ὀμβρικοί, καὶ ἦν τοῦτο τὸ ἔθνος ἐν τοῖς πάνυ μέγα τε καὶ ἀρχαῖον. τὸ μὲν οὖν κατ' ἀρχὰς ἐκράτουν οἱ Πελασγοὶ τῶν χωρίων, ἔνθα τὸ πρῶτον ἱδρύσαντο, καὶ πολισμάτια τῶν Ὀμβρικῶν κατελάβοντό τινα. συνελθόντος δὲ ἐπ' αὐτοὺς μεγάλου στρατοῦ,

δείσαντες τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος, εἰς τὴν Ἀβοριγίνων ἀπιόντες τρέπονται· καὶ οἱ μὲν Ἀβοριγῖνες ἅτε πολεμίοις ἐδικαίουν αὐτοῖς προσφέρεσθαι, καὶ συνῄεσαν ἐκ τῶν ἔγγιστα χωρίων διατάχους, ὡς ἐξαναστήσοντες αὐτούς. . . . . . Ἔπειτα δὲ μοῖρά τις αὐτῶν (Pelasgorum) οὐκ ἐλαχίστη, ὡς ἡ γῆ πᾶσιν οὐκ ἀπέχρη, πείσαντες τοὺς Ἀβοριγῖνας συνάρασθαι σφίσι τῆς διεξόδου, στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ὀμβρικούς, καὶ πόλιν αὐτῶν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην ἄφνω προσπισόντες αἱροῦσι Κρότωνα· ταύτῃ φρουρίῳ καὶ ἐπιτειχίσματι κατὰ τῶν Ὀμβρικῶν χρώμενοι, κατεσκευασμένῃ τε ὡς ἔρυμα εἶναι πολέμου ἀποχρώντως, καὶ χώραν ἐχούσῃ τὴν πέριξ εὔβοτον. Et II, 49: Ζηνόδοτος δὲ Τροιζήνιος συγγραφεὺς Ὀμβρικοῦ ἔθνους, αὐθιγενεῖς ἱστορεῖ τὸ μὲν πρῶτον οἰκῆσαι περὶ τὴν καλουμένην Ῥεατίνην· ἐκεῖθεν δὲ ὑπὸ Πελασγῶν ἐξελαθέντας, εἰς ταύτην ἀφικέσθαι τὴν γῆν, ἔνθα νῦν οἰκοῦσιν· καὶ μεταβαλόντας ἅμα τῷ τόπῳ τοὔνομα, Σαβίνοους ἐξ Ὀμβρικῶν προσαγορευθῆναι. Ex antiquis sedibus a Tyrrhenis pulsi sunt (Cato *Orig.* fragm., Plin. III, XIX 1 supracit.). Strab. V, I, 10: Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρικῶν φῦλον, ἔστι δ' ὅπου καὶ Τυρρηνῶν. ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ πλέον αὐξήσεως εἶχέ τινα πρὸς ἄλληλα περὶ πρωτείων ἅμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν ποταμὸν ῥᾳδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοις. καὶ εἴ πού τινας ἐκστρατείας ἐποιοῦντο ἐπ' ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἑτέροις ἔρις ἦν μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐξόδου· καὶ δὴ καὶ τῶν Τυρρηνῶν στειλάντων στρατιὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφήν, ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν· εἶτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισβητοῦντες πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυρρηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ὀμβρικάς, πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν, οἳ ἐγγυτέρω (γὰρ) ἦσαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, παραλαβόντες καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη. καὶ νῦν Ῥωμαῖοι μὲν εἰσιν ἅπαντες, οὐδὲν δ' ἧττον Ὄμβροι τέ τινες λέγονται καὶ Τυρρηνοί, καθάπερ Ἐνετοὶ καὶ Λίγυες καὶ Ἴνσουβροι. Liv. V 35: « Penino deinde Boii Lingonesque transgressi, quum iam inter Padum atque Alpes omnia tenerentur, Pado ratibus traiecto, non Etruscos modo, sed etiam Umbros, agro pellunt: intra Apenninum tamen sese tenuere ». De bellis inter Umbros et Romanos loquutus est Liv. IX 37, 39, 41, X 21, 26 sq., Flor. I 17, III 18, IV 2, et Aur. Vict. *De vir. ill.* capp. 27, 32. Sil. Ital. VIII, 446 sq.:

« Sed non ruricolae firmarunt robore castra
Deteriore, cavis venientes montibus, Umbri ».

Nicol. Damasc. fragm. n. 106 (ex Stob. *Flor.* VII, 39): Ὀμβρικοὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχαις αἴσχιστον ἡγοῦνται ἡττημένοι ζῆν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ νικᾶν ἢ ἀποθνήσκειν. Id. fragm. n. 107 (ex Stob. *Flor.* X, 70): Ὀμβρικοὶ ὅταν πρὸς ἀλλήλους ἔχωσιν ἀμφισβήτησιν, καθοπλισθέντες ὡς ἐν πολέμῳ μάχονται, καὶ δοκοῦσι δικαιότερα λέγειν οἱ τοὺς ἐναντίους ἀποσφάξαντες. Censor. *De die nat.* cap. 23: « Huiusmodi dies ab astrologis, et civitatibus, quatuor modis definitur. Babylonii quidem a solis exortu, ad exortum eiusdem astri diem statuerunt. at in Umbria plerique a meridie ad meridiem; Athenienses autem ab occasu solis ad occasum. caeterum Romani a media nocte ad mediam noctem diem esse existimaverunt ». Et Aul. Gell. III, 2: « multos vero in terra Umbria unum et eundem diem esse dicere a meridie ad insequentem meridiem. *Quod quidem*, inquit [Varro] *nimis absurdum est. Nam qui kalendis hora sexta natus est apud Umbros, dies eius natalis videri debebit et kalendarum dimidiatus; et qui est post kalendas dies ante horam eius diei sextam* ». — Umber, gr. Ὀμβρικός (Strab. V, I 10, Scyl. § 17, Plutarch. *Crass.* VI 7) = *Umbricus* (Plin. XXXV, LVII 3), adiect. ad Umbriam pertin. (Plaut. *Most.* III, II 83, Virg. *Aen.* XII 753, Plin. VIII, LXXV 2, Sil. Ital. III 295, Stat. *Silv.* I, II 253, Senec. *Thyest.* vs. 498, Val. Flacc. *Argon.* VI 420), ut hostis Umber (Liv. X 26), villicus Umber (Martial. VII, 31), aper Umber (Stat. *Silv.* IV, VI, 10), Umber maritus (Ovid. *Ars amat.* III, 303), pastus Umber (Catull. XXXIX, 11). — Umber est cognomen rom. apud Grut. 979 8, Murat. 1189 7, Mommsen n. 2836.

VMBRICIVS, Ὀμβρίκιος, haruspex Galbae imperat., apud Tacit. *Hist.* I 27 et Plutarch. in *Galba* XXIV 2. Umbricius est gentilitium rom. in thes. epigr., et Umbriscius in vase Arretino (Gamurrini *Vasi fittili* n. 382 pg. 62). Cf. tit. falisc. n. 2450.

VMBRO -onis, Ὄμβρος (Steph. Byz. cit. ad voc. VMBRIA), Italiae fluvius, navigiorum capax (Plin. III, VIII, 2), hodie *Ombrone*, inter Arnum et Tiberim (*Tab. Peuting.* segm. II *b* et *f*).

§ 2. Sacerdos Marsus, apud Virg. *Aen.* VII 752, X 543.

NƎMV (umen), *omen[tum]*, subst. n. acc. sg. 3 decl. (abl. ƎNMV umne), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 40, 44, 49, 53, 67, 96, 127, 162, II 347, 384, Huschke *Die iguv. taf.* s. 329). Cf. V+MV (umtu). Tab. eugub. IIa 19: V+ΟƎ8 : NƎMV (umen fertu) = *omentum ferto;* et tab. IIa 34: ƎqINAK : V+ΟƎ8 : NƎMV (umen fertu kapire) = *omen ferto capide.* — *Augmen*, farciminis genus, exponit Grotefend *Rud. l. u.* VII, 20 sq., 23.

VMEO, *humeo*, in codd. ant. (Drakenb. ad Sil. Ital. III, 522).

VMERVS, *humerus*, in codd. Terentii et Persii *Sat.* I 90 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 130).

MƆIMV (umicś). Vide MƆIMVO8 (athumicś).

VMMIV, in vase n. 2677.

ƎNMV (umne), *omento*, subst. n. abl. sg. 3 decl. (perperam ƎNV une), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 67, 127, II 347, Huschke *Die iguv. taf.* s. 329; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII, 26 sq.). Vide NƎMV (umen). Tab. eugub. IIa 38: VMΘINƧΘƎ1 : INKAƎƧ : ƎNMV (umne sevakni persnihmu) = *omento —i precator;* et tab. IIb 20 sq.: VM|INƧƎNƎNV (u[m]ne pesnimu) = *omento precator.*

VMQVAM, *unquam*, in cod. Cic. *De rep.* I 6, 17, II 10 (Du Rieu *Schedae vatic.* pgg. 57, 66, 94).

AИAqMV (umrana), *Umbranius*, gentilitium etr. (unde IЭИAqMV umranei et AƧAИAᗡMV umranasa), pro MAИAᗡMV (umranaś), ab AIqMV (umria) = *Umbria* (MVᗡM[V] umruś = *Umbrius*), apud Clusinos. In titulis sepulcr.: AИAqMV : OИqA (arnth umrana, n. 787) = *Aruns Umbranius;* AИAqMV : ⅃Ǝᖷ (vel umrana, n. 785) = AИAqMV : ⅃ᖷ (vl umrana, n. 931 bis, 932) h. e. *Velius Umbranius;* et AИAqMV : A‡ИƎᖷ (venza umrana, n. 788) = *Vensius (?) Umbranius.*

⅃AИAqMV (umranal) *Umbraniâ*, n. pr. f. abl. sg., ab IЭИAqMV (umranei), apud Etruscos. Ossuarium Clus. n. 495: ⅃AИAqMV : IИIqƎΘ : O⅃ (lth herini umranal) = *Lartia Herennia Umbraniâ* nata. Aliud ossuar. n. 734: ⅃ƎM ⅃A|ИAqMV IƎИƧƎ⅃T · AИAO (thana tlesnei umranal śech) = *Tannia Laenia Umbraniâ* nata.

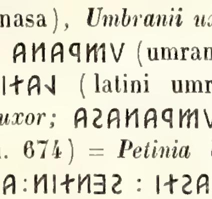
MAИAᗡMV (umranaś), *Umbranius*, gentilitium clusinum (minus recte AИAqMV umrana, unde IЭИAqMV umranei et AƧAИAqMV umranasa), ab AIqMV (umria) = *Umbria*. In urna n. 786: MAИAᗡMV : OИᗡA (arnth umranaś) = *Aruns Umbranius.* — Umbrena est nomen mulieris in titulo apud Fabr. cap. IX n. 489 pg. 656. Vide VMBRIA, VMBRO et VMBRICIVS.

AƧAИAqMV (umranasa), *Umbranii uxor*, cognomen mulieris etruscae, ab AИAqMV (umrana). Tituli sepulcr.: AƧAИAqMV · IИI‡A⅃ (latini umranasa, n. 165) = *Latinia Umbranii uxor;* AƧAИAqMV : IЭИOƎ1 (pethnei umranasa, n. 674) = *Petinia Umbranii uxor;* et AƧAИAᗡMV : I‡A:ИI‡ИƎƧ : I‡ƧA8 (fasti sentinati umranasa, n. 712) = *Fausta Sentinatia Umbranii uxor.*

IЭИAqMV (umranei), *Umbrania*, n. pr. f. (abl. ⅃AИAqMV umranal), apud Clusinos (vide AИAqMV umrana = MAИAᗡMV umranaś), ut IЭИAqMV : AI‡ƧA8 (fastia umranei, n. 783) vel IЭИAqMV : AI‡ƧAΘ (hastia umranei, n. 784) = *Fausta Umbrania.*

AIqMV (umria), *Umbria*, nomen mulieris etr., unde AИAqMV (umrana) vel MAИAᗡMV (umranaś) = *Umbranius* (vide MVᗡM[V] umruś = *Umbrius*). In urna Clus. n. 789: AIqMV : AIOqA⅃ (larthia umria) = *Lartia Umbria.*

MVᗡM[V] (umruś), *Umbrius*, gentil. etr. (fem. AIqMV umria), in tegula sepulcr. n. 46 Bononiae effossa.

Umbrius est gentilitium rom. apud Gruterum, Murat., Donium, Mommsen.

V‡MV (umtu), *—to*, imperat. 3 pers. sg., comparandum cum ИƎMV (umen) = *omen-tum* (Aufr. et Kirch. I 142, II 347, 375), in tab. eugub. IIa 38 (V‡MV) et IV 13 (VYMV). Alii exponunt *auspicator* (Grotefend *Rud. l. u.* VII 26 sq., 35, VIII 25) vel *tegito* sive *velato* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 382).

⅃AIAИV (unaial), *—iâ*, n. pr. f. (abl. sg.), in urna sepulcr. n. 846.

A‡AИV (unata), *Unatius* (?), n. pr. m., unde AƧA‡AИV (unatasa) et MYAИV (unatś), ut A‡AИV : OA (ath unata, n. 794) = *Attius Unatius.*

AƧA‡AИV (unatasa), *Unatii uxor* (?), ab A‡AИV (unata), cognomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 864.

MYAИV (unatś), *Unatii* (?), n. pr. m., ab A‡AИV (unata). Urna Clus. n. 706 bis: MYAИV : OA : IИAIƎƧ : AI⅃Ǝᖷ (velia seianti ath unatś) = *Velia Seiantia Attii* filia *Unatii* uxor.

VNGENTARIVS, *unguentarius*, adiect., ut C · QVINCTILIVS C · L · PAMPHILVS VNGENTARI (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1065), ... C · L · PHILARGYRO VNGENTARIO (Mommsen op. cit. n. 1268), et L · NOVIVS · L · L · DREPO · L · LIBERT[IVS] L · L · DIONYSI[VS] VNGVENTARIEI (Mommsen op. cit. n. 1210).

VNGVLVS, *anulus*, apud Oscos (Paul. pg. 374; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 35, et Müller *Die Etr.* I 38). Fest. *Qu.* XVI 26 pg. 375: « Ungulus Oscorum lingua anulus, ut ..... *si quid monumenti nacta est, qui eorum † requireret: est ungulus, quem ei detraxit ebria.* Pacuvius in Iliona [vs. 215]: *Repugnanti ego porro hunc vi detraxi ungulum.* et in Atalanta [vs. 64]: *Suspensum laevo brachio* (al. *bracchio*) *ostendo ungulum* ». Plin. XXXIII, IV, 3: « Graeci a digitis appellavere (*anulum*), apud nos prisci ungulum vocabant ».

VNGVSTVS, *fustis uncus* (Paul. ex Festo pg. 377).

VNDECI, *undecim* (ital. *undici*). Saxum ceomet. apud Lupi pg. 112: CVSPIDIVS LVCIVS | Q · VIXIT ANNVM ET | MENSES TRES ET DI|ES VNDECI.

ƎИV (une), perperam in tab. eugub. IIb 20, pro ƎИMV (umne) = *omen-to.*

IИV (uni), nomen deae cuiusdam apud Etruscos, in speculis n. 2478, 2797 bis (cf. Braun in *Ann. dell' Inst. arch.* XXIII = 1851 pg. 144). Cf. ⅃IИV (unil).

§ 2. Occurrit etiam in titulo sepulcr. n. 2570 bis, fortasse = AIИV (unia) pro unial vel uniś.

VNI, *unius*, apud antiquos (Titin. vs. 7 apud Prisc. pg. 227 = 694, 266 = 717, Plaut. *Stich.* V, IV 49, Catul. XVII 17).

AIИV (unia), *—ia*, n. pr. f. fortasse pro unial, in titulo Clus. n. 614 bis. Vide IИV (uni) § 2 et ⅃IИV (unil).

VNIBERSVS, *universus*, adiect., ut VNIBERSVS · ORDO (Grut. 362, 1) et VNIBERSA · REGIO (Grut. 1095, 7). Adde titulos apud Mommsen n. 591, 3607.

VNIBYRIA et unibyra, *univiria*, h. e. mulier, quae

unum tantum maritum habuit, in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. IV n. 450 pg. 324 et Marini *Inscr. Alb.* n. 172 pg. 195.

ꟼIИV (unil), in aere Corton. n. 1048. Cf. IИV (uni).

? ꓭꟼƧIИV (unisla), in aere Volaterr. n. 347.

VNXIA, dea, quae unctionibus praeerat (Arnob. III 25, VII 21). Unxia dicta est Iuno apud Mart. Capell. § 149 pg. 200.

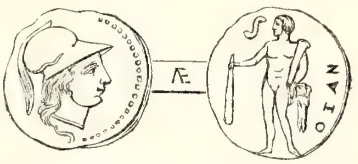
VNO et unae, *uni*, dat. apud Varr. *De r. r.* I, XVIII 6, II, I 14, et Cat. *De r. r.* cap. 19.

VNO, *unio* (unum facio), apud Tertull. *advers. Prax.* cap. 27 (« unare »). Vide samnit. ЯƎTИИVV (uunaled) = *unavit.*

VNOSE, *una* (simul), adverb. apud Pacuv. vs. 213.

VИV (unu), *unum* (lat. ant. oinom), adiect. numer. (m. acc. sg. 2 decl.), pro unum, apud Umbros (Lanzi II 839 = 748, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXX 330, Aufr. et Kirch. I 49, 116, 131, II 215, 381, Huschke *Die iguv. taf.* s. 544, 632), in tab. eugub. IIa 6, 8.

VXENTVM, Οὔξεντον (Ptol. III 1), in numis AOIAN (n. 3012*a*) et AOIEN (n. 3012*b*), AO (n. 3012*c*) et OIAN (n. 3012*d*), in *Tab. Peuting.* segm. VI*e*

Uhintum, nunc *Uggento*, oppidum Salentinorum, in Calabria.

VXXOR, *uxor*, barbarà orthogr. = VXSOR, in titulis sepulcr. apud Grut. 359 1 (VXXORI · SANCTISSIMAE ET PIENTISSIMAE), Perret *Catac. de Rome* pl. XLII n. 1 et *Rev. archéol.* XIII 167 (VIRICVNDA · VXXOR).

VXSOR, *uxor*, = VCSOR, VXXOR et VSOR, ex. c. in titulis sepulcr. apud Fabr. cap. V n. 225 sq., 228, 230, pg. 386 et n. 243 pg. 387, Grut. 173 1, 333 4, 369 3, 416 9, 444 8, 460 7, 553 10, 631 5, 793 6, 802 8, 818 4, Marini *Inscr. Alb.* pg. 91, Mommsen *Inscr. neap.* n. 256, 651, 2048, 4290, 5733, 5968, et *Inscr. lat. ant.* n. 1026, 1045, 1072, 1090, 1433, *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1831 pg. 28, Lanzi I 173 = 134 n. 57 (Append. n. VIII), Perret *Catac. de Rome* pl. L n. 26 (VXSR). VXSOREI pro uxsori (uxori) legitur in titulo antiquo apud Mommsen n. 1473.

VOBEIS, *vobis*, dat. et abl., in S. C. *de Bacch.* (Append. n. LVIII) lin. 29, in epist. ad Tiburtes lin. 5, 8, 11, et in titulo apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1008).

VOBERNA, oppidum Italiae superioris, nunc *Bovarno* (Maffei *Ver. ill.* I 182), cuius mentio fit in marm. apud Maffei op. cit. II 610 n. 33 (ed. Mediol. 1825). Cf. Cellar. *Not. orb. ant.* I, 554.

VOBES et voves, *boves.* Vide VOVES.

VOGS, *vox*, apud antiquos (Scaur. pgg. 2256, 2466 P.).

VOFIONE, *Vofiono* (dat. sg. 2 decl.) sive *Vofioni* (3 decl.), antiquiori orthogr. ƎИVI8VƆ (vufiune), dei nomen apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 16 sq., Grotefend *Rud. l. u.* III 16, 23 sq., IV 28, V 3, VIII 14, Aufr. et Kirch. I 25, 53, 127, II 210), comparandum cum etrusco ƧИVꟼ8V8 (fufluns) et cum Aquileiensium deo Fonione (Müller *Die Etr.* I, 52 anm. 113). Tab. eugub. VIb 19: PRE · VERIR · VEHIER · BVF · TRIF · CALERSV FETV VOFIONE · GRABOVIE · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA = *ante portam Vehiam boves tres callidos facito Vofiono Grabovio, pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.* — *Voviono* exponit Huschkius, tractum e rad. vov-, rom. *vov-ere* (*Die iguv. taf.* s. 178).

VOIS, *Voisii*, praen. umbr. (genit. sg.), pro voisier, ut VOIS · NER · PROPARTIE = *Voisii Propertii Neronis* fil. (Aufr. et Kirch. II 391 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 509), in marm. n. 81 lin. 5. Vide VOISIENER.

VOISGRAM avem quae se vellit. Augures hanc eandem fenillantem appellant. Ita Fest. *Qu.* XVI 22 pg. 371 (ed. Müller).

VOISIENER, *Voisieni* (Volsieni), n. pr. m. (genit. sg. 2 decl.), apud Umbros, ut T · V · VOISIENER = *Titi Voisieni Vibii* fil. (Aufr. et Kirch. I 118, II 391 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 509), in titulo Asisinate n. 81 lin. 6. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 13, et vide gentil. etr. IƎИIƧIVƎ (vuisinei).

VOC-, *voc-are.* Vide rad. OC- pro voc-, in voc. umbr. SVBOCO et SVBOCAVV.

VOCABOLVM, *vocabulum*, apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 34 pg. 578.

VOCIVITAS, *vacivitas*, sicut VOCIVVS pro *vacivus* (vacuus), apud Plaut. *Curc.* II, III, 40 ed. Fleckeisen.

VOCIVVS, *vacivus* (vacuus), adiect., e VOCVVS pro *vacuus*, unde etiam VOCIVITAS pro *vacivitas*, apud Plaut. *Trin.* prol. vs. 11, *Pseud.* I, V 54, *Bacch.* I, II 46 ed. Fleckeisen (cf. *Epist. crit.* pg. 7).

VOCV, *foco*, subst. m. abl. sg. 2 decl., antiquiori orthogr. VƆIVƆ (vuku), e voco vel vuku, apud Umbros (Lassen *Beiträge* etc. s. 20 sq., 24, Grotefend *Rud. l. u.* VII 29, Aufr. et Kirch. I 53, 101 anm. 1, 118, 154, II 118, 122, 366, Huschke *Die iguv. taf.* s. 99, 396, 616). Tab. eugub. VIb 43: VOCVCOM · IOVIV · PONNE · OVI · FVRFANT · VITLV · TORV · TRIF · FETV · MARTE HORSE FETV = *in foco Iovio, quum oves —ant, vitulos tauros tres facito, Marti Hodio facito;* et tab. VIb 45: VOCVCOM COREDIER VITLV · TORV · TRIF · FETV · HONDE · ꞨERFI · FETV = *in foco Coredii vitulos tauros tres facito, Hondo Cerfio facito.*

VOCVCOM, *in foco*, antiquiori orthogr. ꟽVƆIVƆIVƆ (vu-ku-kum), in tab. eugub. VIb 43, 45. Vide VOCV = *foco*, et praep. CVM.

VOCVVS, *vacuus*, unde VOCIVVS et VOCIVITAS, in

fragm. laudationis funebris apud Orell. n. 4859 (Egger pg. 320).

VOLAE. Vide BOLA.

VOLANA, Samnii oppidum. Liv. X, 44: « Papirius ad Saepinum, Carvilius ad Volanam oppugnandam legiones ducunt [U. C. an. CDLIX] ». Id. X, 45: « Tum Carvilius Volanam et Palumbinum, et Herculaneum ex Samnitibus ceperat: Volanam intra paucos dies ».

VOLANE, unum e Padi ostiis, quod ante Olane, gr. Ὄλανα (Polyb. II 16), vocabatur (Plin. III, XX, 6).

VOLATERRAE, Οὐολατέρραι (Strab. V, II 5, inscr. edita in *Corp. inscr. gr.* n. 6182; Ptol. codd. III 1 Οὐολατέρραι, Οὐολατέραι et Οὐολατέρα), in numis n. 303 ꟾ⅃OЯꟻƎꟻ velathri (cf. Passeri *Paralip.* pgg. 174,

180, Lanzi II 30 = 24 sg.), antiquum Etruriae oppidum, nunc *Volterra*, inter Cecinam et Arnum fluvios (Cic. *pro Rosc. Amer.* cap. 7, Serv. ad Virg. *Aen.* X, 172, cit. ad voc. POPVLONIVM). Liv. X, 12: « Scipioni, segne bellum et simile prioris anni militiae exspectanti, hostes ad Volaterras instructo agmine occurrerunt: pugnatum maiore parte diei, magna utrinque caede. Nox incertis, qua data victoria esset, intervenit: lux insequens victorem victumque ostendit; nam Etrusci silentio noctis castra reliquerunt. Romanus, egressus in aciem, ubi profectione hostium concessam victoriam videt, progressus ad castra, vacuis cum plurima praeda (nam et stativa trepide deserta fuerant) potitur [U. C. an. CDLIV] ». — Eius incolae Volaterrani (Plin. III, VIII 3, Liv. XXVIII 45, Cic. *pro A. Caec.* cap. 7 et *Epist. fam.* XIII 4 = n. 642 « municipes Volaterrani »), gr. Οὐολατερρανοὶ (Dionys. Halic. III, 51 Οὐολατερναῖοι). Strab. V, II, 6: Τῶν δὲ Οὐολατερρανῶν ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ, τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθείᾳ· λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περίκρημνος πάντη, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ' ᾗ ἵδρυται τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. ἡ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀνάβασις πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστὶν ἀπὸ τῆς βάσεως, ὀξεῖα πᾶσα καὶ χαλεπή. ἐνταῦθα συνέστησάν τινες τῶν Τυρρηνῶν καὶ τῶν προγεγραμμένων ὑπὸ Σύλλα· πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατιᾶς διετῆ χρόνον ἐπολιορκήθησαν, εἶθ' ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου. Cic. *pro domo* cap. 30: « Populus romanus, L. Sulla dictatore ferente, comitiis centuriatis, municipiis civitatem ademit: ademit iisdem agros. De agris ratum est; fuit enim populi potestas; de civitate, ne tamdiu quidem valuit, quamdiu illa Sullani temporis arma valuerunt. Hanc vero Volaterranis, quum etiam tum essent in armis, L. Sulla victor, republica recuperata, comitiis centuriatis, civitatem eripere non potuit; hodieque Volaterrani non modo cives, sed etiam optimi cives, fruuntur nobiscum simul hac civitate ». — Volaterranus, adiect. ad Volaterras pertinens, ut ager Volaterranus (Plin. X, XLI 3, Cic. *pro Quint.* cap. 6, Rutil. *itin.* I 453), Vada Volaterrana (Plin. III, VIII 1, XII 1, Rutil. *itin.* I 453, Cic. *Epist. fam.* XIII 4 n. 642; Antonini *itiner.* pg. 292 « Vadis Volaterris », *Tab. Peuting.* segm. III*e* « Vadis Volateris » et « Aquas Volaterras »), territorium Volaterranum (*Gromat. vet.* pg. 340), Caecina Volaterranus (Plin. X, XXXIV 2, XI, LXXXVII 1). Frontin. *De col.* pg. 214: « Colonia Volaterrana lege triumvirali, in centurias singulas iugera CC, decimanis et kardinibus est adsignata. quam omnem veterani in portionem divisam pro parte lubenti, in quas limites recipit intervallo ped. IICCCC. in quibus centuriis unus quisque miles accepit iugera XXV et L et XXXV et LX ».

VOLGARIS, *vulgaris*, e VOLGVS, in Cic. fragm. apud Mai *Class. auct.* II 19.

VOLGATVS, *vulgatus*, e VOLGVS = *vulgus*, apud Plaut. *Epid.* III, II 14, Lucret. V 428 et Virg. *Aen.* I 457, VIII 554.

VOLGO, *vulgo*, e VOLGVS (vulgus), apud Virg. *Aen.* XII 608.

VOLGVS, *vulgus* (ital. *volgo*), unde VOLGO, VOLGARIS et VOLGATVS, antiquo scribendi more (Quintil. *Inst. orat.* I, IV 11, Prisc. pg. 27 = 554 P.), apud Plaut. *Bacch.* IV, VIII 22, Att. vs. 603, Lucret. I 238, 945, II 99, 215, 337, 723, III 266, IV 20, 75, 88, 583, 700, Varr. *De l. l.* V 47 pg. 19, VI 42 pg. 89, Sallust. *Catil.* cap. 29, *Iug.* cap. 73, Virg. *Georg.* I 476, III 469, IV 69, *Aen.* I 149, 190, II 39, 119, 798, XI 451, XII 131 (cf. Wagner *Orat. Vergil.* pg. 445 sqq.), in titulis apud Mommsen (*Inscr. lat. ant.* n. 1011, *Inscr. neap.* n. 2913, 6482), in cod. Cic. *De rep.* I 5, 14 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 56, 63), Gaii *instit.* pg. XXXVIII Lachm., et fragm. apud Mai *Class. auct.* II 45.

VOLEO, *valeo*, in lapide edita in *Atti dell'Acad. delle scienze di Torino* (ser. II) XIV 68.

VOLESVS. Vide VOLVSVS.

VOLIM, *velim*, apud antiquos. Prisc. pg. 456 = 848 P.: « Et volim tamen pro *velim* proferebant ».

VOLKANVS et Volcanus vel Vulkanus et Vulcanus, etr. ΜИAꓘ◇ƎƧ (sethlanś) et ƧИAꓘOƎΜ (śethlans) = ƐOИΛXꓘƎƎ (Ϝελχανος), deus apud veteres (Varro *De l. l.* V 74 pg. 30, Cic. *De nat. deor.* I 30, Enn. *Ann.* vs. 64, 477, Naev. vs. 50, Att. vs. 484, Mart. Capella §§ 7, 42, 49, 87, 740, 889; cf. Bopp *Gloss. sanscr.* pg. 53 ad voc. ulcâ, et Secchi in *Dissert. dell'Acad. rom. d'arch.* X 333 sgg.). Varro op. cit. V, 70

pg. 28: « Ab ignis iam maiore vi ac violentia Volcanus dictus ». Memoratur in inscr. apud Orell. n. 598, 801, 1381, 1383, 1993, 2154, 2166, 2204, 3882, 4066, Henzen n. 5688, 5987, *Bullett. arch. napol.* nv. sr. VI 193, et Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1488, Kalend. Capran. Maff. et Praen. mens. Aug.; et appellatur Augustus (Orell. n. 1383) et Augustus deus (Henzen n. 5686), mitis sive mulciber (Orell. n. 1382) et quietus Augustus (Orell. n. 1385). In numis Aeserniae n. 2864 *a* et *c* (VOꓘCANOM), et in vase Tarquin. n. 2278: VOꓘCANI · POCOꓘOM. — Volcanalis et Volcanius, adiect. ad Volcanum pertin., ut Volcanalis flamen (Varro op. cit. V, 84 pg. 33), et Volcania templa (Att. vs. 529). Volcanalia et Vulcanalia sunt Volcani sacra (Grut. 61 3, Kalend. ant. apud Orell. II 381), gr. Ἡφαιστείων ἡμέρα (Dio Cass. LXXVIII, 25). Varro op. cit. VI, 20 pg. 81: « Volcanalia a *Volcano*, quod ei tum feriae et quod eo die populus pro se in ignem animalia mittit ».

VOLCEII, Οὔλκοι (Ptol. III, 1), Lucaniae urbs (inscr. apud Mommsen n. 382, 2630), prope Tanagrum fluvium. Eius incolae Volceiani (Mommsen n. 218, Henzen n. 5184) sive Volcentes (Liv. XXVII, 15) et Volcentani (Plin. III, xv, 3). — Volceianus et Volcentanus, adiect. ad Volceios pertin., ut civitas Volceiana (Mommsen n. 216), ORDO · POPVLVSQVE · VOLCEIANVS (Mommsen n. 213), Volcentana praefectura (Frontin. *De col.* pg. 209). — Volceius est gentilitium rom. apud Grut. 108 7 et Mommsen n. 2720, 4888, 5669. Hinc Volcinia (Furlan. *Lap. Patav.* n. 246 pg. 241 = Grut. 716 12), Volcenius et Volcenia (Murat. 817 1 et 4, 1093 4).

VOLCHACIA, *Volcacia*. Vide ꟼИI⊥ꓯ↓ꓘƎꟻ (velchatini).

VOLCIVM, Ὄλκιον vel Οὐόλκοι (Ptol. III 1 al. Οὐόλκη), Etruriae oppidum (Polyb. VI, 59), in loco ubi nunc *Pian di Voce* (Canina *Etr. marit.* II 89 sg.). Steph. Byz.: Ὄλκιον, πόλις Τυρρηνίας. Πολύβιος ἕκτῳ. Eius oppidi incolae dicti sunt Vulcientes vel Volcientes et [VOL]CENTANI seu [VVL]CENTANI (Canina op. cit. I 30 et in *Bullett. dell'Inst.* an. 1840 pg. 93; cf. Braun in *Ann. dell'Inst.* XIV = 1842 pg. 39 et tav. agg. *c*, et Cavedoni in *Bullett.* an. 1842 pg. 174) vel Volcentini cognomine Etrusci (Plin. III, viii, 3), unde Cossa Volcentium (Plin. III, viii, 2). Arnob. VI, 7: « regnatoris in populi Capitolio quis est hominum, qui ignoret, Oli esse sepulchrum Vulcentani? ». Inscr. apud Henzen n. 5133 (*Bullett. dell'Inst.* an. 1835 pg. 121): D · N · FLAVIO · VALE|RIO · SEVERO · NO|BILISSIMO · CAESARI · ORDO | ET · POPVLVS | VVLCENTIVM · D · N · M · E. — Volcius est gentilitium rom. apud Fabr. cap. ix n. 491 pg. 657, Murat. et Mommsen n. 4656, 6310 (243).

ϹΟΛΛΟꓘΩΜ, in lapide Italiae infer. n. 2903. *Publicorum* exponit Huschke (*Die osk.* etc. s. 209), tractum ad gr. ἀλία, ἡλιαία.

VOLNERO, *vulnero*, e VOLNVS = *vulnus*, apud Virg. *Aen.* VIII, 583.

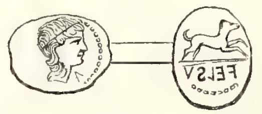
VOLNIFICVS, *vulnificus*, e VOLNVS = *vulnus*, apud Virg. *Aen.* VIII, 446.

VOLNIVS, antiquiori orthogr. ƎИꓶƎƆ (velne), poëta etruscus, qui tragoedias scripsit (Varro *De l. l.* V, 55 pg. 22 cit. ad voc. LVCERES).

VOLNVS, *vulnus*, unde volnero et volnificus, apud Enn. *Ann.* vs. 213, Caecil. vs. 275, Plaut. *Truc.* V 51, Lucret. II 639, III 661, IV 846, 1070, 1120, V 998, 1197, 1321, 1336, VI 420, Sallust. *Iug.* cap. 101, Virg. *Georg.* IV 218, *Aen.* II 286, 529, 436, 561, 630, III 242, IV 683, V 278, 436, VI 450, 497, 660, VII 182, 757, IX 401, 578, 580, 751, X 29, 842, 848, XI 56, 647, 669, 817, XII 420, 422, 640 (Wagner *Orthogr. Vergil.* pg. 446 sq.), in papyro Hercul. (Egger pg. 317), in titulo apud Orell. n. 4860, et in decr. col. Pis. pr.

VOLPES, *vulpes* (ital. *volpe*), apud Plaut. *Most.* III, i, 32. Varro *De l. l.* V, 101 pg. 40: « Volpes, ut Aelius dicebat, quod volat pedibus ».

VOLSINIVM et Volsinii vel Vulsinii, Οὐολσίνιον (Ptol. III, 1) vel Οὐλσίνιοι (Strab. V, ii, 9 al. codd. Οὐλσίνιοι, unus cod. Οὐλσίνιον), Etruriae oppidum (Liv. VII 3, XXVII 23, Plin. II, liii 2, liv 1, XXXIII, ix 1, XXXIV, xvi 2, XXXVI, xxix 1 « Volsinii »; Tacit. *Ann.* IV 1 et Tertull. *De pallio* cap. 2 « Vulsinii »; Antonini *itiner.* pg. 286 « Vulsinis »; *Tab. Peuting.* segm. IV *d* « Volsinis », inscr. apud Henzen n. 5580 APVT VVLSINIOS TVSCIAE CIVITATE), in numo n. 2093

VSꓶƎꟻ (velsu), nunc *Bolsena*. Iuven. III, 191: « positis nemorosa inter iuga Volsiniis ». Plin. II, liii, 2: « Volsinii oppidum Tuscorum opulentissimum totum concrematum est fulmine ». Tertull. loc. cit.: « dehinc ut deus censor est, impietas ignium meruit imbres: hactenus Sodoma ..... Ex huiuscemodi nubilo et Tuscia Vulsinios deusta, quo magis de montibus suis Campania speret, erepta Pompeios ». Cf. FELSINA, et oppidum Βέλσινον in Hispania Tarrac. (Ptol. II 5). In laterc. vig. rom. apud Kellermann (cf. n. 98 lin. 16, n. 102 *a* lin. 27, n. 103 *a* lin. 14 sq.): A · MARCANIVS RESTITVTVS VOLSIN (n. 99 *a* col. 2 lin. 28), ...S VOLSINIS (n. 101 *a* col. 1 lin. 5 et lin. 10), L · COMINIVS VERECVNDVS VOLSIN (n. 101 *a* col. 2 lin. 56); SEX · VARRO VENVSTIANVS VOLSIN[I]S (n. 101 *a* col. 3 lin. 33), C · POMPONIVS INGEN[V]VS VOLSIN (n. 101 *a* col. 4 lin. 37), C · VOLTRICIVS LEGITVMVS [V]OLSIN (n. 101 *a* col. 4 lin. 53),

A · VALERIVS A.... POM · RV.... VOLSINIS (n. 154), A · PLOTIO · POM · IVSTO VOLSINIS (n. 191). — Eius incolae dicti sunt Volsinienses (Plin. III, VIII 3, Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 36 sq., Orell. n. 96) vel Vulsinienses (Oros. IV, 5) vel Vlsinienses, et Volsini (Flor. I, 21), gr. Οὐολσανῖται (Diod. Sic. XIV, 109). Liv. V, 31 sq.: « Eodem anno [U. C. CCCLXIII] novum bellum cum Volsiniensibus exortum: quo propter famem pestilentiamque in agro romano, ex siccitate caloribusque nimiis ortam, exercitus duci nequivit. ob quae Volsinienses, Salpinatibus adiunctis superbia elati, ultro agros romanos incursavere. Bellum inde duobus populis indictum. ..... L. Lucretio et C. Aemilio Volsiniensis provincia evenit [U. C. an. CCCLXIV]: Salpinates Agrippae Furio et Ser. Sulpicio. Prius cum Volsiniensibus pugnatum est: bellum numero hostium ingens, certamine haud sane asperum fuit. Fusa concursu primo acies in fugam: millia octo armatorum ab equitibus interclusa, positis armis, in deditionem venerunt. Eius belli fama effecit, ne se pugnae committerent Salpinates. moenibus armati se tutabantur. Romani praedas passim et ex Salpinati agro et ex Volsiniensi, nullo eam vim arcente, egerunt: donec Volsiniensibus fessis bello ea conditione, ut res populo romano redderent, stipendiumque eius anni exercitui praestarent, in viginti annos induciae datae ». Id. X, 37: « Consul alter Postumius, ... in Etruriam traducto exercitu, primum pervastaverat Volsiniensem agrum: dein cum egressis ad tuendos fines haud procul moenibus ipsorum depugnat. duo millia octingenti Etruscorum caesi: ceteros propinquitas urbis tutata est ..... Tres validissimae urbes, Etruriae capita, Volsinii, Perusia, Arretium, pacem petiere; et, vestimentis militum frumentoque pacti cum consule, ut mitti Romam oratores liceret, inducias in quadraginta annos inpetraverunt [U. C. an. CDLVIII] ». Id. *Epit.* lib. XI: « res praeterea contra Volsinienses gestas continet [U. C. an. CDLXVIII] ». *Acta triumph. Capitol.* an. 474: [TI · CORV]NCANIVS · T · F · TI · N · COS · AN · CDLXXIII [DE] VLSINIENSIBVS · ET · VVLCIENTIB · K · FEBR. Liv. *epit.* lib. XVI: « res praeterea contra Poenos et Volsinios prospere gestas continet [U. C. an. CDLXXXIX] ». *Acta triumph. Capitol.* an. 490: M · FVLVIVS · Q · F · M · N · FLACCVS · AN · CDXXCIX COS · DE VVLSINIENSIBVS K · NOV. Flor. I, 21: « Postremi Italicorum in fidem venere Volsini, opulentissimi Etruscorum, implorantes opem adversus servos quondam suos, qui libertatem a dominis datam, in ipsos erexerant; translataque in se republica dominabantur. Sed hi quoque, duce Fabio Gurgite, poenas dederunt ». Val. Max. IX, I, 2 ext.: « Quae etiam Volsiniensium urbem gravibus et erubescendis cladibus implicarunt. Erat opulenta, erat moribus et legibus ornata, Hetruriae caput habebatur: sed postquam luxuria prolapsa est, in profundum iniuriarum et turpitudinis decidit, ut servorum se insolentissimae dominationi subiiceret; qui primum admodum pauci senatorium ordinem intrare ausi, mox universam rempublicam occupaverunt. Testamenta ad arbitrium suum scribi iubebant, convivia coetusque ingenuorum fieri vetabant, filias dominorum in matrimonium ducebant. Postremo lege sanxerunt, ut stupra sua in viduis pariter ac nuptis impunita essent; ac ne qua virgo ingenuo nuberet, cuius castitatem non ante ex numero ipsorum aliquis delibasset ». Aur. Vict. *De vir. ill.* cap. 36: « Volsinii, Etruriae nobile oppidum, luxuriae paene perierunt. Nam cum temere servos manumitterent, dein in curiam legerent, consensu eorum oppressi. Cum multa indigna paterentur, clam Roma auxilium petierunt. Missusque Decius Mus mox libertinos omnes aut in carcere necavit, aut dominis in servitutem restituit ». Oros. *Hist.* IV, 5: « Tunc etiam Vulsinienses, Etruscorum florentissimi, luxuria pene perierunt [anno ab Urbe condita CCCCLXXX]. Nam cum, licentia in consuetudinem prorogata, servos suos passim liberos facerent, conviviis adlegerent, coniugiis honestarent, libertini in partem potestatis recepti, plenitudinem per scelus usurpare meditati sunt; et liberati servitutis iugo, ambitu dominationis arserunt; et quos dominos subditi aequanimiter dilexerunt, eos iam liberi, quod dominos fuisse meminerant, exsecrati sunt. Itaque conspirantes in facinus libertini (quorum tanta manus fuit, ut sine controversia ausu potirentur) correptam urbem suo tantum generi vendicant: patrimonia coniugiaque dominorum sibi per scelus usurpant, extorres dominos procul abigunt, qui miseri, exsules egentesque, Romam deferuntur: ubi ostentata miseria querelaque defleta, per Romanorum severitatem et vindicati sunt et restituti ». Zonara *Ann.* VIII, 7: Ἐπὶ δὲ Κυΐντου Φαβίου καὶ Αἰμιλίου ὑπάτων πρὸς Οὐλσινίους ἐστράτευσαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ αὐτῶν· ἔνσπονδοι γὰρ ἦσαν αὐτοῖς. οἱ ἀρχαιότατοι Τυρσηνῶν ὄντες ἰσχύν τε περιεποιήσαντο καὶ τεῖχος κατεσκεύασαν ὀχυρώτατον, πολιτείᾳ τε εὐνομουμένῃ εκέχρηντο, καὶ δι' αὐτὰ πολεμοῦντές ποτε τοῖς Ῥωμαιοις ἐπὶ πλεῖστον ἀντέσχον. ως δ' ἐχειρώθησαν, αὐτοὶ μὲν ἐξώκειλαν εἰς αβρότητα, τὴν δὲ διοίκησιν τῆς πόλεως τοῖς οἰκέταις ἐπέτρεψαν, καὶ τὰς στρατείας δι' ἐκεινον ὡς τὸ πολὺ ἐποιοῦντο· καὶ τέλος ἐς τοῦτο προήγαγον σφᾶς, ὡς καὶ δύναμιν τοὺς οἰκέτας καὶ φρόνημα ἔχειν καὶ ἐλευθερίας ἑαυτοὺς ἀξιοῦν· προιόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἔτυχον ταύτης δι' ἑαυτῶν, καὶ τὰς σφῶν δεσποίνας ἠγάγοντο καὶ τοὺς δεσπότας διεδέχοντο, καὶ εἰς τὴν βουλὴν ἐνεγράφοντο καὶ τὰς ἀρχὰς ἐλάμβανον καὶ αὐτοὶ τὸ σύμπον κῦρος εἶχον, καὶ τά τε ἄλλα καὶ τὰς ὕβρεις τὰς ὑπὸ τῶν δεσποτῶν αὐτοῖς γινομένας ἰταμωτέρον εἰς αὐτοὺς ἐκείνους ἀνταπεδείκνυντο. οὔτ' οὖν φέρειν σφᾶς οἱ ἀρχαῖοι πολῖται οὔτε καθ' ἑαυτοὺς δεδυνημένοι ἀμύνασθαι, λάθρα

πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλαν. οἳ καὶ δι' ἀπορρήτων νυκτὸς τὴν γερουσίαν εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν ἐλθεῖν, ἵνα μηδὲν ἐξαγγελθῇ, παρεκάλεσαν· καὶ ἔτυχον. καὶ οἱ μὲν ὡς οὐδενὸς ἐπακούοντος ἐβουλεύοντο, Σαυνίτης δὲ τις παρὰ τῷ κυρίῳ τῆς οἰκίος ἐπιξενούμενος καὶ νοσῶν ἔλαθε κατὰ χώραν μείνας, καὶ ἔμαθεν ἃ ἐψηφίσαντο καὶ ἐμήνυσε τοῖς τὴν αἰτίαν ἔχουσι. κακεῖνοι τοὺς πρέσβεις ἐπανιόντας κατέσχον καὶ ἐβασάνισαν· καὶ μαθόντες τὰ δρώμενα αὐτούς τε ἀπέκτειναν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πρώτους. δι' οὖν ταῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Φάβιον ἐπ' αὐτοὺς ἔστειλαν. καὶ ὃς τούς τε ἀπαντήσαντας αὐτῷ ἔξ ἐκείνων ἐτρέψατο, καὶ πολλοὺς ἐν τῇ φυγῇ φθείρας κατέκλεισε τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ τεῖχος, καὶ προσέβολε τῇ πόλει: καὶ ὁ μὲν ἐνταῦθα τρωθεὶς ἀπέθανε, θαρσήσαντες δ' ἐπὶ τούτῳ ἐπεξῆλθον. καὶ ἡττηθέντες αὖθις ἀνεχώρησαν καὶ ἐπολιορκοῦντο· καὶ εἰς ἀνάγκην λιμοῦ ἐμπεσοντες παρέδωκαν ἑαυτούς· ὁ δὲ ὕπατος τοὺς μὲν ἀφελομένους τὰς τῶν κυρίων τιμὰς αἰκισάμενος ἔκτεινε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε, τοὺς δὲ αὐθιγενεῖς, καὶ εἴ τινες τῶν οἰκετῶν χρηστοὶ περὶ τοὺς δεσπότας ἐγένοντο, ἐν ἑτέρῳ κατῴκισε τόπῳ. — Volsiniensis et Vulsiniensis (inscr. apud Fabr. cap. x n. 507 pg. 742), adiect. ad Volsinium pertin., ut Volsiniensis provincia (Liv. V 32), Volsiniensis ager (Liv. X 37), lacus Vulsiniensis (Vitruv. II, 7) vel Volsiniensis (Plin. XXXVI, XLIX 1, Colum. VIII, XVI 2; cf. Liv. XXVII 23), ἡ περὶ Οὐολσινίους λίμνη (Strab. V, II, 9), λίμνη ἐν Τούσκοις Βουλσίνη καλουμένη (Procop. *De bello gotth.* I, 4), nunc *Lago di Bolsena*, bellum Volsiniense (Flor. I, 21), Seianus Vulsiniensis (Tacit. *Ann.* VI, 8).

VOLSCENS vel Vulscens et Volcens vel Vulcens, heros Latinus, apud Virg. *Aen.* IX 370, 375, 420, 439, 451, X 563 (cf. Wagner *Orthogr. Vergiliana* pgg. 447, 481).

VOLSCI, Οὐολοῦσκοι (Diod. Sic. XI 37, XII 30, XIV 117, Dionys. Halic. III 41, IV 49, 52 sq., V 42, VI 5, 14-17, 25, 29 sq., 32, 34 sq., 43 sq., 76 sq., VII 12, VIII 9-20, 47 sq., 63, 67-70, 82-86, IX 16, 35, 58, 67, 70, Appian. *De bell. civ.* I 1, Plutarch. in *Cam.* II 1, XVII 3, XXXIII 1, XXXIV 1 sqq., XXXV 1, XXXVII 3, in *Coriol.* VIII 1 sqq., X 3, XXI 6, XXVI 2 sqq., XXVII 2 sqq., XXVIII 1 sqq., XXIX 1, XXX 4 sq., XXXI 1 sqq., XXXII 2, XXXVI 5, XXXIX 2 sq.) et Βολοῦσκοι (Appian. *De reb. ital.* capp. 1 et 3), vel Οὔολσκοι (Strab. V, III 2 codd. Οὔαοκλοι, V, II 4, Diod. Sic. XIV 11, 16, Dio Cass. XXXVIII 37) et Ὀλσοί (Scyl. Caryand. § 9 sq.), populi Italiae (Plin. III, IX 4, Flor. I 18, Virg. *Georg.* II 168, *Aen.* IX 503, XI 167, 432, 463, 498, 546, 801, 898, Ovid. *Fast.* VI 721, Cic. *Epist. ad Att.* IX 10 = n. 351, Serv. ad Virg. *Georg.* II 168, *Aen.* VII 803, VIII 285, IX 503, XI 567, Oros. *Hist.* II 12, III 3, inscr. apud Orell. n. 596), quorum caput Anxur sive Terracina. Cato *Orig.* apud Prisc. pg. 182 = 668 P. et pg. 230 = 696 P.: « agrum quem Volsci habuerunt, campestris plerus, Aboriginum fuit ». Serv. ad Virg. *Aen.* XI 842: « Volscos a Volscatibus Hylinis originem ducere ». Flor. I, 11: « Pervicacissimi tamen Latinorum Aequi et Volsci fuere, et quotidiani, ut ita dixerim, hostes. Sed hos praecipue Lucius Quinctius domuit, ille dictator ab aratro: qui obsessa ac paene iam capta Marci Minucii consulis castra egregia virtute servavit [U. C. CCXCIV] ». Cf. Liv. I 53, II 9, 22, 24 sq., 30 sq., 33 sqq., 37-40, 42, 48 sq., 51, 53, 58 sq., 63 sqq., III 4, 7-10, 15 sq., 18 sq., 22 sq., 57, 60, 65-70, IV 1 sq., 7, 9 sqq., 26, 28 sqq., 36, 38-41, 51, 53, 55-61, V 16, 23 sq., VI 2, 5-17, 21-25, 30-33, VII 19, 26 sq., 30, 32, VIII 1, 5, Cic. *De off.* I 11, *pro Balbo* cap. 13, *Brut.* cap. 10. — Volsciani seu Volciani sunt Hispaniae populi apud Liv. XXI 19. — Volscus, adiect. ad Volscos pertinens, ut Volscus ager (Liv. IV 61, X 1), Volsca gens (Virg. *Aen.* VII 803). Cf. cognom. fem. Volsca in titulo Campano (Mommsen n. 4395). — Volscius est gentilitium rom. (cf. Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1340), ut Μάρκος Οὐολούσκιος (Dionys. Halic. X, 7).

VOLSVS, *vulsus*, apud antiquos (Plaut. *Aul.* II, VIII, 6). Hinc avolsus (Virg. *Aen.* II 631, IV 616, VIII 238), convolsus (Virg. *Aen.* I 383, VIII 690), subvolsus (Aul. Gell. VII, 12), revolsus (Virg. *Aen.* IV 515, V 270, 858, VI 349, VIII 262, 691).

VOLT et voltis, *vult* et *vultis*, apud Enn. *Ann.* vs. 88, *Att.* vs. 690, *Caecil.* vs. 162, 175, Plaut. (Prisc. pg. 455 = 847 sq. P.), *Carm. ant.* apud Macrob. *Saturn.* I 17, Virg. *Ecl.* VI 25, *Aen.* VI 318, et in cod. Cic. *De rep.* I 28, III 5, 33 (Du Rieu *Schedae vatic.* pgg. 73, 116).

VOLTA, ignoti monstri nomen (Maffei *Osserv. lett.* III 248, IV 74, 96). Plin. II, LIV 1: « Vetus fama Etruriae est, impetratum (*fulmen*) Volsinios urbem, agris depopulatis, subeunte monstro, quod vocavere Voltam ».

IΓ⅃OV (volti), *Voltii* (?), praen. m., e OIΓ⅃OV (voltio), in titulo Falisco n. 2441 bis *a* (Garrucci *Scoperte falische* pg. 269 sg.).

VOLTINIA et Vultinia, tribus romana, una ex rusticis, in lapidibus rom. VOL· (Orell. n. 253 sq., 445, 2156, 2542 sq., 2704, 3551, 3746, Henzen n. 5173, 5204, 5304, 5446 sq., 5972, 5996 sq., 6215, 6841, 7147, Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1278), VOLT· (Orell. n. 197, 257, 317, 453, 2273, 3842, 4025), VOLTINIA (Orell. n. 3685, Henzen n. 6842, Mommsen op. cit. n. 1054, Cic. *pro Planc.* cap. 16 sq.), et VVLTIN· (Orell. n. 2157). — Voltinienses sunt cives tribus Voltiniae (Cic. op. cit. cap. 17).

OIΓ⅃OV (voltio), *Voltius*, praen. faliscum (genit. IΓ⅃OV volti), in titulo n. 2451 (Garrucci *Scoperte falische* pg. 273). — Est etiam gentilit. rom. apud Mommsen n. 719, 5219.

VOLTVMNA, Etruscorum dea, ad cuius fanum indicebatur omni Etruriae concilium (Liv. IV 23, 25, 61, V

17, VI 2). Cf. Furlan. ad Forcell. *Lexic.* s. h. v., et Canina *Etr. marit.* I 31.

VOLTVR, *vultur*, apud Lucret. IV, 684.

VOLTVRIVS, *vulturius* (vultur), apud Plaut. *Curc.* II, III, 78.

VOLTVRNVM et Vulturnum, *Οὐόλτουρνον* (Dio Cass. XLVIII 46, Ptol. III 1 al. *Βουλτουρνον*) vel *Οὐουλτοῦρνον* (Strab. V, III 9 et IV 4), nunc *Castel Volturno*, Campaniae oppidum (Varro *De l. l.* V 29 pg. 12, Mela II, IV 9, *Tab. Peuting.* segm. V*f* « Vulturno »), a flumine Volturno dictum; inde a Samnitibus dolo captum, et *Capua* appellatum (Liv. IV, 37 cit. ad voc. CAPVA). Plin. III, IX, 8: « Vulturnum oppidum cum amne ». Strab. V, III, 10: *ὁ Οὐουλτοῦρνος, ὃς παρὰ τὸ Κασιλῖνον ἐνεχθεὶς ἐκδίδωσι κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν.* Id. V, IV, 4: *Παραρρεῖ δὲ ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός. ὡς δ' αὔτως καὶ Οὐουλτοῦρνος ὁμώνυμός ἐστι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐρεξῆς κειμένῃ· ῥεῖ δ' οὗτος διὰ Οὐενάφρου καὶ τῆς Καμπανίας μέσης.* Liv. XXXIV, 45: « Coloniae civium Romanorum eo anno [U. C. DLVIII] deductae sunt Puteolos, Vulturnum, Liternum; treceni homines in singulas ». Cf. Liv. XXV 20, 22, XXXVI 27. Frontin. *De col.* pg. 239: « Volturnum, muro ductum. colonia iussu imp. Caesaris est deducta. iter populo debetur ped. xx. ager eius in nominibus villarum et possessionum est adsignatus ». — Volturnius est gentilitium rom. apud Gruterum.

§ 2. Castellum ad Volturnum ostium (Liv. XXV 20, 22, XXXVI 37).

VOLTVRNVS et Vulturnus, *Οὐολτοῦρνος* (Dionys. Halic. VII, 3) vel *Οὐουλτοῦρνος* (Strab. V, III 9, IV 4 et 10, Plutarch. in *Fab. Max.* VI 2) vel *Οὔλτουρνος* (Polyb. III 92, Dionys. Halic. apud *Gr. hist. min.* II, XXXJX), nunc *Volturno*, fluvius Campaniae maximus (Liv. VIII 11, X 20, 31, XII 14 sq., XXIII 14, 19, 36, XXV 20, 22, XXXII 29, XXXIV 45, XXXVI 37, Plin. III, IX 8, XVII, I 5, Mela II, IV 9, Varro *De l. l.* V 29 pg. 12, Sil. Ital. VIII 528, Stat. *Silv.* IV, III 67 sqq., Lucan. *Phars.* II 423, Claudian. *in Orob. et Olybr. cons.* vs. 256, Serv. ad Virg. *Aen.* VII 728, inscr. apud Mommsen n. 3633 = Henzen n. 5157), qui et deus factus est (Varro *De l. l.* VII 45 pg. 138, Kalend. Capran. mens. aug. apud Orell. II 396; cf. inscr. apud eundem n. 1649), cuius sacra Volturnalia (Kal. Maff. Capran. et Pinc. mens. aug. apud Orell. II 396 sq.). Paul. pg. 379: « Volturnalia Volturno suo deo sacra faciebant, cuius sacerdotem Volturnalem vocant ». Virg. *Aen.* VII 728 sq.: « amnisque vadosi Accola Volturni ». Cf. Arnob. III, 29. — Volturnalis et Vulturnus, adiect. ad Volturnum pertin., ut Volturnalis flamen (Enn. *Ann.* vs. 125, Varro *De l. l.* VII 45 pg. 138), Vulturna vada (Sil. Ital. XII, 521), Vulturnum mare (Plin. XXXVI, LXVI 2), et Vulturnus ventus (Liv. XXII 43, 46, Plin. VI, XXVI 11, XVIII, LXXVII 6, Sil. Ital. IX 495) h. e. Eurus vel Euronotus (cf. Aul. Gell. II, 22). Plin. II, XLVI, 1: « Ab oriente aequinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturnus; illum Apelioten, hunc Eurum Graeci appellant ». Et II, XLVII, 3: « Corus autumnat: huic est contrarius Vulturnus ».

VOLTVS, *vultus*, apud antiquos (Caecil. vs. 87, Plaut. *Amph.* III, III 5, *Epid.* I, I 59, IV, I 33, *Capt.* III, IV 26, *Merc.* III, IV 14, *Most.* III, II 124, Lucret. III 467, 595, 655, IV 1224, VI 1184, Sallust. *Catil.* capp. 31, 61, *Iug.* capp. 106, 113, Virg. *Aen.* II 539, IV 4, 477, 556, VI 755, VII 265, VIII 156, Mommsen *Inscr. neap.* n. 1623 = *Inscr. lat. ant.* n. 1220).

VOLVBTAS, *voluptas*, in titulo rom. (*Nov. lett. di Firenze* an. 1766 pg. 362).

VOLVMNIVS, gentil. etr. et rom. Vide MAИMIИƎꟻ (velimnaś) et AИMIИƎꟻ (velimna).

VOLVMNVS et Volumna, deus et dea Tuscorum et Romanorum (cf. Maffei *Osserv. lett.* IV 62, VI 178, Niebuhr *Hist. rom.* V 387). August. *De civ. Dei* IV, 21: « deo Volumno et deae Volumnae, ut bona vellent (*nascentes*) ».

VOLVP et volop, *volupe*, per apocopen (Aul. Gell. XII, 14), apud Enn. *Ann.* vs. 247, *Nelei carm.* vs. 1 (Ribbeck *Trag. lat.* pg. 198), Plaut. *Men.* IV, III 3, *Mil.* IV, I 1. Non. II 905 = pg. 187: « Volup pro *voluptate.* Plautus Asinaria: *Hic senex si quid clam uxorem suam animo fecit volup* ». Naev. vs. 12: « Volop est ».

VOLVPIA, voluptatis dea (August. *De civ. Dei* IV, 8), quae sacellum habebat Romae circa navalia, non procul a porta Romanula (Macrob. *Saturn.* I 10 pg. 250). Varro *De l. l.* V, 164 pg. 64: « Alteram Romanulam ab Roma dictam, quae habet gradus in Nova via ad Volupiae sacellum ». Kalend. ant. apud Orell. II 410: « Feriae divales Angeroniae, cui sacrificium in ara Volupiae fit ».

VOLVSSIANVS, *Volusianus*, cognom. rom., e Volussius pro Volusius, in titulo apud Mommsen n. 5541.

VOLVSVS, Rutulus, apud Virg. *Aen.* XI, 463.

§ 2. Volusus et Volesus, praen. rom., ut Volesus Valesius (Auct. *Epit. de nom. rat.*), *Οὐόλεσσος Οὐαλέριος* (Dionys. Halic. II 46), M/ · VALERIVS · VOLVSI · F · MAXIMVS (Morcelli *De stilo inscr.* pg. 162), F · VALESIVS · VOLVSI · F · POPLICOLA et P · VALESIVS · VOLESI · F · POPLICOLA (Borghesi *Fasti consol.* I 46), M. Valerius Valerii filius Volesi nepos (Liv. III, 25). Fest. *Qu.* X 15 sq. pg. 198: « Optima lex ..... in Magistro populi faciendo, qui vulgo Dictator appellatur, quam plenissimum posset ius eius esse significabatur, ut fuit Mani Valerii M. f. Volusuinae gentis (leg. *Volusi nepotis*), qui primus magister a populo † creatus est ». Sil. Ital. II, 8 (cf. XIII, 244):

« Poplicola, ingentis Volesi Spartana propago ». Cf. Ovid. *ex Ponto* III, II 105. Inscr. lat. ant. apud Mommsen n. 1313: L · VECILIO · VO · F · ET · | POLAE · ABELESE | LECTV · I · DATVS | C · VECILIO · L · F · ET · PLENESE | LECTV · I · AMPLIVS · NIHIL | INVITEIS · L · C · LEVIEIS · L · F | ET · QVEI · EOS · PARENTARET | NE · ANTEPONAT. — Volusius est gentilitium rom. in lapidibus frequens; unde Volusenus, in titulis apud Grut., Murat., Mommsen (n. 6804) cet. Invenitur etiam gentil. Volesius, ut C · VOLESIVS L · F · LVCVLVS (Maffei *Mus. ver.* 164, 1).

VOLVTINA, dea rusticorum, quae praeesse credebatur involucris et folliculis spicarum (August. *De civ. Dei* IV, 8).

VOMANVS fluvius vel Vomanum flumen, nunc *Vomano*, prope Hadriam, in Piceno. Plin. III, XVIII, 1: « Flumen Vomanum ». Sil. Ital. VIII, 437 sq.: « statque humectata Vomano Hadria ». Cf. *Giorn. arcad.* XLIV 277 sg.

VOMV. Vide ANDERVOMV.

VONVS, *bonus*, apud Gaii *instit.* pg. XLII Lachmann.

VOPISCVS, praen. ital. (Quintil. *Inst. orat.* I, IV 25, Isid. *Orig.* IX, 5), ut Vopiscus Iulius (Liv. II 54, *Auct. Epit. de nom. rat.*), Οὐοπίσκος Ἰούλιος (Dionys. Halic. IX 37). Plin. VII, 8: « Vopiscos appellabant e geminis, qui retenti utero nascerentur, altero interempto abortu ». Et Solin. I, 69: « E geminis, si remanente altero, alter abortivo fluxu exciderit, alter, qui legitime natus est, Vopiscus nominatur ». Auct. epit. cit.: « Vopiscus, qui in utero matris geminus conceptus, altero abortu eiecto, incolumis editus erat ». Non. XIX, 3 pg. 557: « Vopiscus, qui ex duobus conceptis uno abortu excluso ad partum legitimum deducitur ». Cf. Borghesi *Fasti cons.* II 140.

VOPTE, *vos ipsi*, apud antiquos. Paul. pg. 379: « Vopte pro *vos ipsi* Cato posuit ».

VORRO, *verro*, in composito *convorram* apud Plaut. *Stich.* II, II 51 (Ritschl *Proleg.* pg. 95). Vide VORSVS.

VORSIPELLIS, *versipellis*, apud Plaut. *Amph.* I, II 4, *Bacch.* IV, IV 12, *Pers.* II, II 48 (Ritschl « vorsicapillus »).

VORSO, *verso*, antiquo scribendi more (cf. ADVORSOR), apud Plaut. *Asin.* I, III 28, *Bacch.* IV, V 6, *Cas.* I 52, II, V 36, *Cist.* I, I 90, *Curc.* IV, I 21, *Most.* I, III 34, *Pers.* V, II 17, *Poen.* I, I 68, *Trin.* II, II 1, IV, II 65.

VORSORIA, *versoria*, pes veli h. e. funiculus, quo extremus veli angulus religatur, apud Plaut. *Merc.* V, II 35, *Trin.* IV, III 19.

VORSVM et vorsus, *versum* et *versus*, praep. apud Plaut. *Amph.* V, I 60, *Epid.* II, II 63, *Capt.* II, III 8. Tab. Bant. cap. 3 (Append. n. LVI): PALAM · LVCI · IN · FORVM · VORSVS. In titulo Puteol. apud Mommsen n. 2458: ANTAS · DVAS · AD · MARE · VORSVM · PROICIT.

VORSVS et versus, mensurae genus, apud Umbros et Oscos (cf. Niebuhr *Hist. rom.* IV 436, Müller *Die Etr.* II 159, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 260 sq. et Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 417). Frontin. *De limit.* pg. 30: « Primum agri modum fecerunt quattuor limitibus clausum

plerumque centenum pedum in utraque parte (quod Graeci plethron appellant, Osci et Umbri vorsum), nostri centenum et vicenum in utraque parte, cuius ex IIII unum latus, sicut diei XII horas, XII menses anni, XII decempedas esse voluerunt ». Varro *De r. r.* I, X, 1: « In Hispania citeriore metiuntur iugis, in Campania versibus, apud nos in agro Romano ac Latino iugeris ..... Versum dicunt centum pedes quoquoversum quadratum ».

VORSVS, *versus*, particip. a VORRO = *verro*, apud Plaut. *Pseud.* I, II 31.

VORSVS, *versus*, subst. apud Plaut. *Stich.* V, VII 2.

VORSVTVS, *versutus*, adiect., apud Plaut. *Asin.* I, I 106, II, I 7, *Cas.* II, VIII 53, *Epid.* III, II 35, *Pseud.* IV, VIII 6, *Stich.* IV, I 55.

VORT-, rom. *vortere* (vertere), radix umbrica, antiquiori orthogr. -ꓕQVꓷ (vurt-) = -ꓕQƎꓷ (vert-), sanscr. vart, in voc. VORSVS, COVORTVS et COVORTVST = *con-verterit*, COVORTVSO = *con-verterunt*, et TRAHVORFI = *trans-versim*.

VORTEX, *vertex*, antiquo scribendi more (Cassiod. pg. 2283 P. cit. ad voc. VOSTER), apud Pacuv. vs. 96, et Att. vs. 393.

VORTO, *verto*, antiquo scribendi more (Mar. Victor. pg. 2458 P.), apud Enn. *Ann.* vs. 112, *Trag.* vs. 312, Caton. *De r. r.* capp. 46, 48, 120, 151. Hinc ADVORTO (Plaut. *Amph.* prol. vs. 38, 95, *Asin.* II, II 66, *Merc.* prol. vs. 5, *Mil.* I, I 39, III, I 171), ANIMADVORTO, ANTEVORTA, ANTEVORTO, DEVORTO, DIVORTO, evorto (Plaut. *Trin.* I, II 177, III, I 15, *Pers.* IV, IV 17), convorto (Plaut. *Amph.* I, I 83, *Epid.* II, IV 4, *Poen.* V, V 42, *Rud.* IV, III 60, IV 107, *Stich.* III, I 1 et 13), obvorto (Plaut. *Pseud.* IV, III 5), PERVORTO, POSTVORTA, PRAEVORTO (Plaut. *Amph.* I, III 30, III, II 40, *Cas.* II, VIII 73, *Capt.* II, III 100, V, IV 29, *Cist.* V 8, *Merc.* II, III 125, *Mil.* II, I 59, IV, II 101, *Pers.* V, II 20, *Pseud.* I, III 8 et 59, II, II 8, *Rud.* III, II 27), et VORTVMNVS.

VORTVMNVS et Vertumnus, deus Etruriae princeps (Varro *De l. l.* V 46 et 74 pgg. 18, 30), e VORTO = *verto* (cf. FORTVNA et VOLTVMNA, et Niebuhr *Hist. rom.* II 139 rem. 210), a Romanis cultus (Ovid. *Met.* XIV 642, 678, Tibull. IV, II 13 sq., Horat. *Sat.* II, VII 14 et *Epist.* I, XX 1, Colum. X 308, Liv. XLIV

16, Cic. in *Verr.* II, I 59). Varro *De l. l.* V, 46 pg. 18: « Ab eis (*Tuscis*) dictus vicus Tuscus, et ideo ibi Vortumnum stare, quod is deus Etruriae princeps ». Pseudo-Ascon. in Cic. loc. cit. (Orell. VI, II, 199 sqq.): « Signum Vortumni in ultimo vico Turario est sub basilicae angulo flectentibus se ad † postramum (fort. *ad Rostra versus*) dextram partem. Vortumnus autem deus invertendarum rerum est, id est mercaturae ». Et Acron in Horat. *Sat.* II, VII, 14: « *Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.* Nec desunt, qui inde Vertumnum dictum putent, quod Tiberim fluvium a foro Romano longe verterit. Alii scribunt, quod Curtium lacum in Tiberim averterit. Nam hic lacus fluit, ubi postea forum Romanum ». Fest. *Qu.* X 25 pg. 209: « Picta quae nunc toga dicitur, purpurea ante vocitata est, eaque erat sine pictura. eius rei argumentum est pictura in aede Vertumni et Consi, quarum in altera M. Fulvius Flaccus, in altera [L.] Papirius Cursor triumphantes ita picti sunt ». Propert. IV, II, 3 sqq., ubi Vertumnus loquens inducitur:

« Tuscus ego, et Tuscis orior; nec poenitet inter
Praelia Volsinios (al. *Volsanos*) deseruisse focos.
Haec me turba iuvat; nec templo laetor eburno:
Romanum satis est posse videre Forum.
Hac quondam Tiberinus iter faciebat; et aiunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos:
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne deus.
Seu, quia vertentis fructum praecepimus anni,
Vertumni rursus credidit esse sacrum ».

Serv. in Virg. *Aen.* VIII 90: « Rumon dictus est (*Thybris*): unde et *ficus ruminalis*, ad quam eiecti sunt Remus et Romulus: quae fuit ubi nunc est Lupercal in Circo: hac enim labebatur Tyberis, antequam Vertumno factis sacrificiis averteretur ». Cf. Ovid. *Fast.* VI 401 sq., Pott *Etym. forsch.* I 101, Aufr. et Kirch. I 67 sq. Memoratur in inscr. apud Orell. n. 1618 sq. et Henzen n. 5085, 5718, 5755. Kalend. Amitern. mens. aug. 13 (Mommsen n. 5750): FER · IOVI DIANAE VORTVMNO IN AVENTINO CASTORI POLLVCI IN CIRCO FLAMINIO; et Kalend. Capran. (Mommsen n. 6748): DIANAE IN AVENTINO ET VORTVMNO IN LORETO MAIORE. — Vortumnalis adiect. ad Vortumnum pertinens. Varr. *De l. l.* VI, 21 pg. 81: « Vortumnalia a deo Vortumno quoius feriae tum ».

VORTVS et VORTVST, *vorterit* (verterit), apud Umbros. Vide COVORTVS et COVORTVST.

VOSENNIVS. Vide ꟼƎИIƧIVƎ (vuisinei).

VOSCO, ital. *vosco* (vobiscum), apud Probi art. min. pg. 445 (Eichenf. et Endl.).

VOSTER vostra vostrum, *vester vestra vestrum*, apud antiquos (Enn., Att., Pacuv., Caton. cet.). Mar. Victor. pg. 2458 P.: « Voster vortit et similia per *e* non per *o* scribere debemus ». Cassiod. pg. 2283 P.: « Voster olim ita, per *o*, hodie per *e*, ut advorsum *adversum*, pervorsum *perversum*, votare *vetare*, vortex *vertex*, convollere *convellere*, amploctere *amplectere* ». Epist. ad Tiburtes (Append. n. XXXVIII) lin. 8 REI · POPLICAE · VOSTRAE; lin. 9 VOSTRA · VERBA; lin. 13 ANIMVM VOSTRVM.

VOTARE, *vetare*, antiquo scribendi more (Cassiod. pg. 2283 P. cit. ad voc. VOSTER), apud Plaut. *Trin.* II, IV 56 et 73 (Ritschl *Proleg.* pg. 95).

VOTIR, *votis*, ablat. plur. 2 declin., in titulo Falisco n. 2440 (Lanzi II 542 = 463 nt. 6, Grotefend *Rud. l. u.* IV 13, Huschke in *Rhein. Mus.* n. f. XI = 1856 s. 373).

VOTIVOS, *votivus*, adiect. Est cognomen rom., ut CVRTIVS VOTIVOS, in titulo apud Mommsen n. 2558 (A. Gervas. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* IV, II, 132).

VOTVRIA et Veturia tribus, in lapidibus VOT · (Orell. n. 65, 690, 2205, 3349, 3840, Henzen n. 6822, 7011), et VET · (Henzen n. 6755).

VOTVRIVS, *Veturius*, gentil. ital., antiquo scribendi more (Charis. pg. 193 = 174 P.), in lapidibus apud Fabr. cap. IX n. 494 pg. 657, et Mommsen n. 1843. Vide VOTVRIA tribus.

VOV, *ubi?*, fortasse adverb. umbr. (Huschke *Die iguv. taf.* s. 164), in tab. eugub. VIb 11.

VOVES et vobes, *boves*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

ꟻOꟻO, *vovo*, in titulo tempore Claudii imper. exarato, apud Henzen n. 7419 (ꟻOꟻEMVS et ꟻOꟻIMVS).

ꟼV (up), *ob*, praep. umbrica (osc. ΠV úp et OP), comparanda cum sanscr. abhi vel cum upa (Aufr. et Kirch. I 49, 63, 88 sq., 159, Huschke *Die iguv. taf.* s. 664, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 259, V 1), in voc. V+ƎꟼV (up-etu) = *ob-ito*, AꓘVꓘƎꟼV (up-etuta) = *ob-eunto*. Scribitur etiam ƧV (us) et OS = ops vel obs, in compositis V+ИƎ+ƧV (us-tentu) et V+Ǝ+ƧV (us-tetu) vel OSTENTV = *os-tendito*, AꓘVꓘИƎꓘƧV (us-tentuta) = *os-tendunto*, OSTENSENDI = *os-tenduntur*, et ƎꓘIꓘƧV (us-tite).

ΠV (úp), *ob*, recentiori orthographia OP (umbr. ꟼV up), praepositio samnitica, pro *apud* usurpata (Peter *Sprache und schrift* etc. s. 71, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306, Aufr. et Kirch. I 21 anm. 3, II 318, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 349). Tab. Abell. n. 2783 lin. 13: [TƧꟻ ·] ЯVꓘKЯDЯKЯƧ · ЯVƧꟻƎ · ΠV · ЯVΠ (púd úp eísúd sakaraklúd íst) = *quae apud istud sacellum est* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XIII, 165). Occurrit etiam in composito ꟽIƧΠV (úp-sim) = *ob-sum*. Cf. ƧΠV (ups), ꟽЯИИЯƧΠV (úpsannam) = *operandam* et ЯƎƧΠV (úpsed) = *operavit*.

-ΠV (úp-) et -ΠV (up-), = -ΠVV (uup-) et graeca

orthogr. ΟΥΠ-, radix samnitica, sanscr. âp (adipisci), rom. *opus, opera*, in voc. ЯƎƧПV (úpsed) et ЯƎƧПV (upsed) = *operavit*, ƧИƎƧПVV (uupsens) et ΟΥΠΣΕΝΣ = *operaverunt*, ꟽVИИИƧПV (upsannúm) = *operandum* et ꟽИИИИƧПV (úpsannam) = *operandam*.

?ΑƧΙИΑ1V (upanisa), *Oppiani uxor* (?), cognomen mulieris etr. in urna n. 187.

ΑΙƎ1V (upeia), *Oppia*, nomen mulieris etr. in urna Perus. n. 1881. Cf. ΑƧΙИΑ1V (upanisa).

ΙƧΙƎ1V (upeisi). Vide ΙƧ˥Ǝ1V (upelsi).

ΙƧ˥Ǝ1V (upelsi), *Obelsia*, familiae etruscae nomen, minus recte ΙƧΙƎ1V (upeisi), unde ΑИƧ˥Ǝ1V (upelsna), ut ΙƧ˥Ǝ1V · qΑ (ar upelsi, n. 1452) = *Arria Obelsia;* ΙƧΙƎ1V · Ι⅃ · ΙΟqΑ˥ (larthi vi upe[l]si, n. 1448) = *Lartia Vibia Obelsia;* et ΙƧ˥Ǝ1V · Ι1Ι⅃ · ΑΙ˥ΙƎ⅃ (veilia vipi upelsi, n. 1450) = *Velia Vibia Obelsia.*

§ 2. *Obelsius*, n. pr. m., pro MΙƧ˥Ǝ1V (upelsiś), ut ΙƧ˥Ǝ[1V · Ι⅃] · VΑ (au vi upelsi, n. 1444) = *Aulus Vibius Obelsius;* ΙƧ˥Ǝ1V · Ι1Ι⅃ · qΑ˥ (lar vipi upelsi, n. 1443) et ΙƧ˥Ǝ1V · Ι⅃ · Α˥ (la vi upelsi, n. 1447) = *Lars Vibius Obelsius.*

MΙƧ˥Ǝ1V (upelsiś), *Obelsius*, gentil. etr. (vide ΙƧ˥Ǝ1V upelsi), unde ΑИƧ˥Ǝ1V (upelsna). In urna Perus. n. 1723: MΙƧ˥Ǝ1V · Ǝ8VΑq Ǝ⅃ (ve raufe upelsiś) = *Velius Rofius Obelsius.*

§ 2. *Obelsii*, genit. sg., ut MΙƧ˥Ǝ1V · ΙqΑϽИΑ · ΙΟqΑ˥ (larthi ancari upelsiś, n. 1564) = *Lartia Ancaria Obelsii* uxor; MΙƧ˥Ǝ1V : Ι+ΑИΙ⅃˥ƎΒ : Ι+ƧΑ8 (fasti helvinati upelsiś, n. 1449) = *Fausta Helvinatia Obelsii* uxor; MΙƧ˥Ǝ1V [M]Ι1Ι⅃ ˥ΑΙΟΑ˥:ΑΙ[V]1:ΙƎИ˥ƧΑM:Α˥ΙƎ⅃ (veila maslnei puia lathial vipiś upe[l]siś, n. 1442) = *Velia Masulnia vidua Lartiâ nata Vibii Obelsii* uxor; et MΙƧ˥Ǝ1V · ΙV˥⊀Αq+ · ΑΙ˥ΙƎ⅃ (veilia trazlui upelsiś, n. 1445) = *Velia —ia Obelsii* uxor.

ΑИƧ˥Ǝ1V (upelsna), *Obelsennius*, n. pr. m., ab MΙƧ˥Ǝ1V (upelsiś) = *Obelsius*, apud Etruscos, in operculo ossuarii n. 1882.

V+Ǝ1V (upetu), *obito* (voveto?), imperat. 3 pers. sg. (3 pl. ΑΥVΥƎ1V upetuta = *obeunto*), compositum e praep. 1V (up) = *ob* et V+Ǝ (etu) = *ito*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 53, 63, 89, 142, 159, II 317 sq., 336, 341, 355). Tab. eugub. IIb 1: V+Ǝ1V : ꟽVΟ1ΑϽ · ꟽΙƧ (sim kaprum upetu) = *suem, caprum voveto;* tabula IIb 7 sq.: V+Ǝ1V : ƎИϽΙΑƎƎƧ : ƎИϽ|ΑΟƎ1 : ΙƧ (si perakne sevakne upetu) = *suem —em —em voveto;* tabula IIb 10 sq.: V+Ǝ1V : ƎИϽ|ΑƎƎƧ : ƎИϽΙΑΟƎ1 : VΟ1ΑϽ (kapru perakne sevakne upetu) = *caprum —em —em voveto;* tabula III 22: VΥƎ1V : ƎИΚΙΑƎƎƧ : ƎΟΚΑƧ (sakre sevakne upetu) = *sacrem —em voveto;* tabula III 26: VΥƎ1V : ΙИϽΙΑƎƎƧ : ꟽƎVΟ : ϽƎꟽVИΙ (inumek uvem sevakni upetu) = *tum ovem —em voveto;* et tab. Va 6 sq.: VΥƎ1V : VƎИΚΑΟƎ1 | : VƎΟΚΑƧ (sakreu perakneu upetu) = *hostias —es voveto.* Alii vertunt *agito* vel *offerto* (Grotefend *Rud. l. u.* III 10, VII 8, 12, 14, VIII 36; cf. Orioli in *Giorn. arcad.* CXX 235), vel *optato* (Huschke *Die iguv. taf.* s. 315, Bugge et Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 39, VI 216, VIII 36).

ΑΥVΥƎ1V (upetuta), *obeunto* (vovento?), imperat. 3 pers. pl. (3 sg. VΥƎ1V upetu), composito e praep. 1V (up) = *ob* et ΑΥVΥƎ (etuta) = *eunto*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 142, 159, II 317, 364, 367 sq.), in tab. eugub. III 10. Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII 24, 28, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 315, 396.

?ΑƧΑΟΙ1⅃ (vpithasa), quod ad gr. ὑποτίθημι (subpono, subiicio) trahunt Vinc. et Sec. Campanar. (*Dell'urna di Arunte* etc. pg. 35, *Giorn. arcad.* XXX 322, XXXIV 53, CXIX 340), occurrit in titulo Tuscan. n. 2100 (cf. ƎϽƎƧΑΙ+Ι1VΟ thupitiasece).

Ƨ˥ΙПV (upils), *Opilius* sive *Ofillius*, praen. samnit. (cf. VПΠΙΙƧ úppiis et etr. Ǝ˥8VΑ aufle), in vase Cumano n. 2762 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 164, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 324).

ƧƎ˥1V (uples), *obiit?*, in urna Tuscan. n. 2104. Cum umbr. V+Ǝ1V (upetu) = *obito* apte comparat Oriolius (in *Giorn. arcad.* CXX 136). Cf. Sec. Campan. in *Giorn. arcad.* CXIX 327.

И1⅃ (vpn), in numo aen. n. 2459.

VПΠΙΙƧ (úppiis), *Oppius*, praen. Campanum (cf. Ƨ˥ΙПV upils), ut VПΠΙΙƧ · ΒΕⱵⱵΕϹΙ[Ι]Ƨ (úppiis helleviis, n. 2749 lin. 4) = *Oppius Hellevius* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. V 101).

VПDΙVM (upriuś), nomen dei cuiusdam (Hyperion?), in etrusco speculo n. 2142 (cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 117 sg., Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 45).

ƧПV (ups), *operavit* (fecit), pro ЯƎƧ1V (upsed), in titulo samnit. n. 2885 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306, Huschke *Die osk.* etc. s. 154, Garrucci in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pg. 26).

ИИƧПV (úpsan). Vide ꟽИИИИƧПV (úpsannam), quod sequitur.

ꟽИИИИƧПV (úpsannam), *operandam*, gerund. (f. acc. sg. 1 decl.), pro upsandam, sicut [ꟽV]ИИИƧПV (upsannúm) = *operandum*, e rad. -ПV (úp-), sanscr. âp (adipisci), apud Samnites (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306 sq., Aufr. et Kirch. I 70, 87, II 65, 315), Minervini et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 7, 100, Huschke *Die osk.* etc. s. 177, Corssen et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 23, V 5 sq.). Vide ЯƎƧПV (upsed) = *operavit*, et ƧИƎƧПVV (uupsens) = ΟΥΠΣΕΝΣ h. e. *operaverunt*. In titulis samnit.: ЯƎЯƎЯ ꟽИИИИƧПV (úpsannam deded, n. 2791, 2873 bis) et ЯƎЯƎЯ ИИƧПV (úpsan deded, n. 2786) = *operandam dedit.*

[ꟽV]ИИИƧПV (upsannúm), *operandum*, gerund. (m. acc. sg. 2 decl.). Vide ꟽИИИИƧПV (úpsannam). In titulo

Bovian. n. 2872: [ꟻИƎЯƎЯ · ꟿV]ИИNꟻПV · ꟿVꓘTƧƎП (pestlúm upsannúm dedens) = —*um faciendum dederunt* (cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 363 sqq.).

ЯƎꟻПV (úpsed) et ЯƎꟻПV (upsed), *operavit* (fecit), perf. indic. 3 pers. sg. (3 pl. ꟻИƎꟻПVV uupsens et ΟΥΠΣΕΝΣ), minus recte ꟻƎꟻПY (upsev), e rad. -ПV (úp-) vel -ПV (up-), apud Samnites (Avellin. in *Mem. dell'Acad. Ercol.* V 21 et in *Bullett. arch. nap.* II 98, III 12, Mommsen *Die unterit. dial.* s. 306 sq., Orioli in *Giorn. arcad.* CXX 235, Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. III 119, Huschke *Die osk. und sab. sprachd.* s. 144, Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 58). Inscr. n. 2877: ꓘЯƎꟻПV · ƎITIƎ | ЯNƎVꟻ · ꓘП · ƎЯ · ꓘП (pk de pk suvad eítiv upsed..) = *Pacius Decius Pacii* filius *suâ pecuniâ operavit* (fecit). Alia inscr. Bovian. n. 2873: · ꟿVЯIꟻƎ · ЯƎꟻПV · ꓘNꓘ[Ǝ] .... · T · ꟻIꟻNTꟻ · T ЯƎTTN8VᗡП (t. staíís t. ... ekak úpsed esidum prúfatted) = *Titus Staius Titi* filius ... *hanc fecit, idemque probavit* (Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. VI 190; cf. Corssen in *Zeitschr.* cit. XI 329). Alia inscr. n. 2818: ꟻƎꟻПY | ꟻYᗡ8ꟻИƎꟼIƎB (heirens frus upsev) = *Herennius Frons fecit* (Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. III 118 sg., Fiorelli *Monum. epigr. Pomp.* pg. 12 = xxxvi).

ꟻƎꟻПY (upsev), *operavit* (fecit), in titulo Pomp. n. 2818, pro ЯƎꟻПV (upsed), quod vide.

ꟿIꟻПV (úpsim), *obsum*, indic. praes. 1 pers. sg., compositum e praep. ПV (úp) = *ob* et ꟿIꟻ (sim) = *sum*, apud Samnites, in tegula Cumana n. 2763 bis (cf. G. Garrucc. *Tegulo cumano* etc. pgg. 1-10).

ꟻVꟼV (upus), *Opius* (Oppius), n. pr. m. etr., ut ꟻVꟼV : ꓘƎꟻ (vel upus, n. 790) = *Velius Oppius.*

-ᗡV (ur-), recentiori orthographia OR-, radix umbrica, rom. *oriri* (cf. adverb. sanscr. âvis', *palam, manifesto*), in particip. perf. pass. V+ᗡV (urtu) = ORTO et ORTVM = *ortum*, ƧAꓕᗡV (urtas) = *ortae*, et ƧƎꓕᗡV (urtes) = *ortis.*

ꟼV (ur), *Urius* (?), gentil. etr. (cf. ꓘAIꟼV urial et MAIꟼV urias'), ut ...ꟼV · VA (au ur...) = *Aulus Urius*, in operculo ossuarii Perus. n. 1506 (cf. Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 136).

AᗡV (ura), *—â*, subst. f. abl. sg. 1 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 111, 154, II 317), in tab. eugub. Va 5. Ad gr. ὤρα = *cura* trahit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 454). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 7, VIII 22.

AꟻƎAꟼꟻ (vraeva), *—â*, n. pr. f. abl. sg., in titulo Clus. n. 687 bis *b*.

VꓘAᗡV (uraku), in tab. eugub. Va 5. Vide AᗡV (ura) et Vꓘ (ku) pro ꟿVꓘ (kum) = *cum.*

ƎИAꟼV (urane), quod legitur in marm. Perus. n. 1933 lin. 7, Lanzio II 511 = 436 et Vermigliolio *Inscr. per.* pg. 137 est dea *Urania* = ИAᗡVT (turan) h. e. *Venus.*

ꓘAIƧAꟼꟻ (vrasial), *Urasiâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in titulo Perus. n. 1322.

VRBA, Liguriae oppidum (Claud. *De bell. get.* vs. 555), cuius incolae Urbani (Murat. 2099, 8), ad Urbim fluvium. Vide VRBIS.

VRBANA, oppidum Campaniae (*Tab. Peuting.* segm. V*f* « Urbanis »), colonia Syllana (Plin. XIV, 8, 3).

VRBANATES, populi Italiae superioris, apud Plin. III, xx, 2.

§ 2. Urbanates cognomine Metaurenses (Plin. III, xix, 2), incolae oppidi umbrici, quod nunc *Urbania*. Vide VRVINVM § 1.

§ 3. Urbanates cognomine Hortenses (Plin. III, xix, 2). Vide VRVINVM § 2.

VRBANILLA, diminut. Urbanae. Est cognomen rom. in titulo apud Fabr. cap. iv n. xxxi pg. 306.

VRBINVM. Vide VRVINVM.

VRBIS, nunc *Orbe*, fluvius Liguriae, a quo Urba oppidum vocitatum. Claudian. *De bello get.* vs. 554 sq.:

« Ligurum regione suprema
Pervenit ad fluvium (miri cognominis) Urbem ».

VRBISALVIA et Urbesalvia, Οὐρβισαλούΐα (Ptol. III 1 codd. Οὔρβα σαλουία, ΟὐρσαβαλούΪα, Οὔρσα βαλουΐα, Οὔρσα βαλούια, Οὔρβα σαλουΐα, Οὔρβα σαλοουΐα), nunc *Urbisaglia*, urbs Piceni (inscr. apud Henzen n. 7053; Antonini *itiner.* pg. 316 « Urbe Salvia »; *Tab. Peuting.* segm. IV*f* « Urbesalvia »), olim Pollentia dicta. Plin. III, xviii, 2: « Urbesalvia Pollentini ». In laterc. vig. rom. apud Kellermann: L · RAECIVS SALVIANVS VRBESAL.. (n. 101 col. 2 lin. 13), C · SALVIVS APER VRBESAL (n. 101*a* col. 4 lin. 13), C·OCTAVIVS CLEMENS [VR]BESAL (ibid. lin. 54), et ... OFILIVS · Q · F · VEL · PROCVLVS · VRB · SAL (n. 102 col. 1 lin. 16). — Eius incolae Urbisalvienses (inscr. apud Henzen n. 5124). Frontin. *De col.* pg. 226: « Ager Urbis Salviensis limitibus maritimis et montanis lege triumvirale. et loca hereditaria eius populus accepit ». Inscr. apud Orell. n. 1870: DIS DEA|BVSQ | VRBISALVI|ENSIBVS | T · FLAVIVS | MAXIMVS | PROC·AVG | AB ORIENT | DONVM MISIT.

VRGO, Ὀργὼν (Steph. Byz.), insula maris Etrusci (Plin. II, xii 2, Mela II, vii 19, Mart. Capell. § 644 pg. 526), quae Gorgon serius dicta est (Rutil. *Itin.* I, 515), nunc *Gorgona*. Cf. Urgitanus finis (Plin. III, ii, 1), ab Urci, gr. Οὔρκη (Ptol. II, 6), Hispaniae oppido (Plin. III, iv, 2).

ꟻƎᗡV (ures), vitiose in tab. eugub. IV 33 pro ꟻƎꓕᗡV (urtes), quod vide.

VꓕƎꟼV (uretu), *oleto* (adoleto?, urito?), imperat. 3 pers. sg., e rad. -ꟼV (ur-), rom. *ol-ere*, apud Umbros (Lanzi I 290 = 224, Grotefend *Rud. l. u.* VII 30, 35, Aufr. et Kirch. I 47, 85, 142, II 369, 377,

Huschke *Die iguv. taf.* s. 401), in tabula eugub. III 12, IV 30.

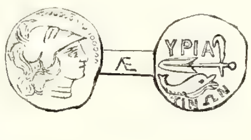
ꓤ+ƎBᗡV (urfeta), *orbitam*, subst. f. acc. sg. 1 decl., pro urfetam, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 40, 53, 91, II 349, Huschke *Die iguv. taf.* s. 336, 610). Tab. eugub. IIb 23: V+ƎBꓤ⊗ : ƎƆVИꓤM : ꓤ+ƎBᗡV (urfeta manuve habetu) = *orbitam in manu habeto.* Alii aliter interpretantur (cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 17 et Knötel in *Zeitschr. f. die wissensch.* X = 1852 s. 120).

?IꟼIOꓷꟼƎ (vrthiri), in lapide Urbevet. n. 2045.

VRIA seu Hyria vel Hyrium, Ὄυρειον (Strab. VI, III, 9) et Ὕριον (Ptol. III, 1), Apuliae urbs (Plin. III, XVI 4), nunc *Rodi*, ad radices Gargani montis. Strab. loc. cit.: *πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου πελάγιον ἀκρωτήριον ἐπὶ τριακοσίους ἀνατεῖνον σταδίους πρὸς τὰς ἀνατολάς, τὸ Γάργανον, κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν πολισμάτιον Οὔρειον, καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειαι νῆσοι.* Dionys. *Perieg.* vs. 378 sqq.:

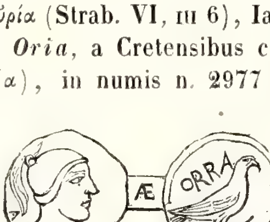
> *Ἑξείης δ' ἐπὶ τοῖσι Καλαβρίδος ἤθεα γαίης,*
> *φῦλά τ' Ἰηπύγων τετανυσμένα μέσφ' Ὑρίοιο*
> *παραλίης, Ὑρίου, πόθι σύρεται Ἀδριὰς ἅλμη*
> *πόντον ἐς ἀγχίπορον Ἀκυλήιον.*

Et Prisc. *Perieg.* vs. 372: « Usque Hyrii summam sed tendit Iapygis ora ». — Eius oppidi incolae Urites (Liv. XLII, 48), gr. Ὑριατῖνοι dicuntur, in numis

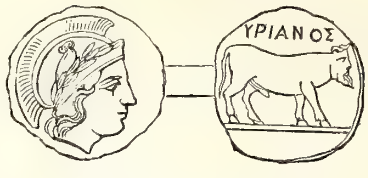
n. 2940 ΥΡΙΑΤΙΝΩΝ. — Sinus Urias, continuo Apulo litore incinctus, modicus spatio, pleraque asper accessu, memoratur a Mela II, IV, 7. — Uritinus est cognomen rom., ut L. Cornelius Ser. f. P. n. Maluginesis VR[itin.] in fast. cons. (Borghesi I 13 sgg.; cf. Acta triumph. Capit. apud Mommsen pg. 454), quem Λεύκιον Κορνήλιον Κουριτῖνον appellat Diodorus Sic. XI 86.

§ 2. Ὑρία (Herodot. IV 99, VII 170, Appian. *De bell. civ.* V 58) et Οὐρία (Strab. VI, III 6), Iapigiae mediterr. oppidum, nunc *Oria*, a Cretensibus conditum (Steph. Byz. s. v. Ὑρία), in numis n. 2977 ORRA. Strab.

VI, III, 6: Ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ Οὐρία (codd. Θυρέαι, Θυραῖαι, Θυραῖοι), ἐν ᾗ βασίλειον ἔτι δείκνυται τῶν δυνατῶν τινος, εἰρηκότος δ' Ἡροδότου [VII, 170] Ὑρίαν (codd. Οὐρίαν) εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα Κρητῶν τῶν πλανηθέντων ἐκ τοῦ Μίνω στόλου τοῦ εἰς Σικελίαν, ἤτοι αὐτὴν δεῖ δέχεσθαι ἢ τὸ Οὐερητόν. Steph. Byz.: Ἔστιν Ὑρία πρὸς τῇ Ἰαπυγίᾳ. — Uritanus, gr. Ὑριεύς (Steph. Byz.) vel Οὐριτανος, adiect. ad Uriam pertinens, ut ager Uritanus (Frontin. *De col.* pg. 264; cf. *De limit.* pg. 29), τὴν Οὐριτανὴν χώραν (Appian. *De bell. civ.* I, 89).

§ 3. *Uria* vel *Hyrina*, Campaniae oppidum? (1), cui fortasse pertinent numi n. 2831 cum inscr. ꓤИIᗡV (úrina), ꓤИIꓘY (YPINA), YDIETES et ΥΡΙΑΝΟΣ

(Sambon *Rech. sur les anciennes monnaies* pg. 43), quos alii tribuunt Uriae Apuliae (Eckhel *Doctr. num. vet.* I 141). Vide etiam numum cum inscr. VRIANO et SVESANO in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1860 pg. 133.

⅃ꓤIꟼV (urial), *Uriâ*, n. pr. f. abl. sg. (genit. MꓤIꟼV uriaś), in titulo Perus. n. 1885.

ΥΡΙΑΝΟΣ, in numo n. 2831 *c*. Vide VRIA § 3.

MꓤIꟼV (uriaś), *Uriae*, n. pr. f. genit. sg. (abl. ⅃ꓤIꟼV urial), apud Etruscos. Urna Clusina n. 485 bis *a*: MꓤIꟼV : O⅃ : IƎИIꓤƆ : Oꓤ (ath cainei lth uriaś) = *Attia Cainnia Lartis* filia *Uriae* nata, sive *Orii* uxor (Conestab. in *Arch. stor. ital.* nv. sr. X, I 110).

VDIETES, in numo n. 2831 *b*. Vide VRIA § 3.

ꓤИIꟼV (YPINA), in numis n. 2831 *a*. Vide VRIA § 3.

VRINAL, *matula* (ital. *urinale*), gr. οὐροδοχεῖον, in gloss. apud Labb.

ꓤ+ꓤИIᗡV (urinata), *Urinatia*, n. pr. f. = I+ꓤИIꟼV (urinati), unde ⅃ꓤ٢ꓤИIꟼV (urinatal) = VRINATIAL, apud Etruscos. In urna Clus. n. 534 bis *k*: ꓤ+ꓤИIᗡVꓤ⊀ꟼꓤ⅃ (larza urinata) = *Lartia Urinatia.*

⅃ꓤ٢ꓤИIꟼV (urinatal), *Urinatiâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), pro VRINATIAL, ab ꓤ+ꓤИIᗡV (urinata) = I+ꓤИIꟼV (urinati). Operc. ossuarii Perus. n. 1321: ⅃ꓤ٢ꓤИIꟼV · ꟼꓤ · ꓤИꟼVƧ · ꟼꓤ (ar surna ar urinatal) = *Arrius Surinna Arrii* filius *Urinatiâ* natus.

Ǝ+ꓤИIꟼV (urinate), *Urinatius*, gentilitium etr. (genit. ƧƎ+ꓤИIꟼV urinates), unde ꓤ+ꓤИIᗡV (urinata) = I+ꓤИIꟼV (urinati) et ꓤƧƎ+ꓤИIꟼV (urinatesa), fortasse ab oppido ꓤИIꟼV (úrina) et suff. at (Lanzi I 326 = 253, II 349 = 278 ad n. 26). In titulis sepulcr.: Ǝ+ꓤИIꟼV · OИꟼꓤ (arnth urinate, n. 245, 534 bis *e*) = *Aruns Urinatius;* Ǝ+ꓤИIꟼV : O⅃ (lth urinate, n. 534 bis *a*, *b*, *c*) et Ǝ+ꓤИIЯV : ᗡꓤ⅃ (lar urinate, n. 534 bis *d*) =

(1) Sambon *Recherches* etc. pg. 43: « *L'opinion la plus accréditée et peut-être la mieux fondée est celle des auteurs qui voient dans la légende des monnaies d'Hyrina un ancien nom de Salerne. Et en effet, le petit fleuve qui arrose le territoire de cette ville est dit encore aujourd'hui* Irno ».

Lars Urinatius. Cf. inscr. etr. n. 2574 ter Ƨ:ƎΓ AИIOVꓶ:ꓶ (Conestab. *Spicil. sec.* pg. 9).

§ 2. *Urinatii,* genit. sg. pro ƧƎ+AИIꟼV (urinates), in ossuario etr. n. 437.

MƎ+AИIꟼV (urinateś) et ƧƎ+AИIꟼV (urinates), *Urinatii,* n. pr. m. genit. sg. (vide Ǝ+AИIꟼV urinate), in titulis sepulcr. n. 534 bis*c*, 2428.

AƧƎ+AИIꟼV (urinatesa), *Urinatii uxor*, cognomen mulieris etruscae, ab Ǝ+AИIꟼV (urinate) = *Urinatius.* In ossuariis Clusinis: AƧƎ+AИIꟼV : IOИꓶƎꟻ (velnthi urinatesa, n. 534 bis*f*) = *Veltinia Urinatii uxor;* AƧƎ+AИIꟼV : IƎИ+VꓶƎM : I+I+ : IOꟼAꓶ (larthi titi melutnei urinatesa, n. 534 bis*g*) = *Lartia Titia Melutinia Urinatii uxor;* AƧƎ+AИIꟼYꓶ : IꓶƎΘ : AO (tha heli [u]rinatesa, n. 534 bis*h*) = *Tannia Helia Urinatii uxor;* et AƧƎ+AИIꟼV : IƎИIꟼꟻƎO : AИAO (thana theprinei urinatesa, n. 534 bis*i*) = *Tannia Tiberinia Urinatii uxor.*

ƧƧƎꓱAИIOV (urinatess), *Urinatii,* n. pr. m. genit. sg., in titulo Viterb. n. 2080. Vide Ǝ+AИIꟼV (urinate).

I+AИIꟼV (urinati), *Urinatia*, familia etr., perperam I+AИꟼV (urnati) in titulo Perus. n. 1301, = AΓAИIOV (urinata), unde ꓶAΓAИIꟼV (urinatal) = VRINATIAL (vide Ǝ+AИIꟼV urinate), ut I+AИIꟼV AИAO (thana urinati, n. 534 bis*l*, 1883) et I+AИIꟼV : AꓱИ:AO (tha[ni]a urinati, n. 534 bis*m*) = *Tannia Urinatia;* ITAИIꟼV · AITИꟻAꟼ (ravntza urinati, n. 343) = *Aruntia Urinatia;* I+AИIꟼV I+ꟼAꓶ (larti urinati, n. 1884) = *Lartia Urinatia.*

VRINATIAL, *Urinatiá*, nomen mulieris etruscae, ab I+AИIꟼV (urinati), ut DANA TIDI VRINATIAL = *Tannia Titia Urinatiá* nata, in tegula sepulcrali n. 282.

?IVIDV (uriui), *Uria* (?), n. pr. f. in titulo Viterb. n. 2075. Vide ꓶAIꟼV (urial) et MAIꟼV (uriaś).

AИOV (urna), apud Umbros. Vide vocc. sqq.

VOAIƧAИOV (urnasiaru), *urnariorum*, subst. f. genit. sg. 1 decl. pro urnasiarum (abl. pl. OƎIƧAИOV urnasier), ab urnasia = *urnarium*, quod ab urna et suff. asio, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 94, 103, 114, 163, II 312 sqq., 366; cf. Maffei *Osserv. lett.* VI 71, Lanzi I 322 = 249, II 694 = 602, 840 = 749, Müller *Die Etr.* I 56 anm. 124, Grotefend *Rud. l. u.* III 6, IV 26, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 26, et Huschke *Die iguv. taf.* s. 395, 450), in tab. eugub. III 3.

OƎIƧAИOV (urnasier), *urnariis*, subst. f. abl. pl. 1 decl. (genit. pl. VOAIƧAИOV urnasiaru); apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 104, 106, 114, II 312 sq., 366; cf. Lanzi II 702 = 610, Grotefend *Rud. l. u.* IV 25, VII 7, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 29 et nt. 25, 29, Huschke *Die iguv. taf.* s. 450), in tab. eugub. Va 2 et 15.

?I+AИꟼV (urnati), *Urinatia*, n. mulier. etr., pro I+AИIꟼV (urinati), ut MV⊭Ǝꟼ · I+AИꟼV (urnati rezuś, n. 1301) = *Urinatia Resii* uxor.

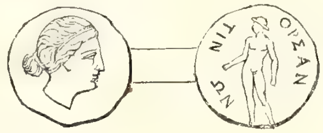
VRPEX, *irpex*, apud Cat. *De r. r.* cap. 10.

VRPS, *urbs*, apud antiquos (Cassiod. pg. 2291 P. cit. ad voc. TRAPS = *trabs*), in cod. Cic. *De rep.* II 5, III 31 (Du Rieu *Schedae vaticanae* pgg. 91, 121). Plautus *Amph.* prol. vs. 97 (ed. Fleckeisen): « Haec urps est Thebae ».

?MOV (urś), in aere etr. n. 2610 bis.

ƎИOƎƧOV (urséthne), in titulo etr. n. 2092.

VRSENTVM, Lucaniae (1) oppidum, ad Laum fluvium, cuius incolae Ursentini (Plin. III, xv, 3), in numis n. 2911 ΟΡΣΑΝΤΙΝΩΝ.

VRSILLA, diminut. *ursae.* Est cognomen rom., in titulis apud Donat. 352 1, et Mommsen n. 505, 3364, 5822.

VRSIO -onis, diminut. *ursi.* Est cognomen rom. apud Murat. 518, 1.

ƎƆƧOV (ursce), in sepulcro Tarquin. (inscr. n. 2300).

IИIMƧOV (ursmini), *—ius*, gentil. etr. in urna Volsin. n. 2095 quat. *a.*

ƎꓕƧOV (urste), Ὀρέστης (Orestes), pro uruste = ƎOƧVOV (urusthe), Agamemnonis filius ex Clytemnestra, in urna Volaterr. n. 305 (ƎꓕƧOV:ƎꓕƧOV) et in lapide n. 2514 bis (ꓕƧOV : ƎꓕƧOV).

§ 2. Ǝ+ƧꟼV, fortasse cognomen etr. (?), in titulo n. 469 (cf. Lanzi II 520 = 443). Cf. ITƧꟼV (ursti), quod sequitur.

?ITƧꟼV (ursti), in titulo Clus. n. 562 bis*c.* Cf. Ǝ+ƧꟼV (urste).

VRSVLVS et Ursula, diminut. *ursi* et *ursae*, cognom. rom. (Auson. *Epist.* XVIII 25), in titulis apud Grut., Murat., Mommsen cet.

ƧAꓕOV (urtas), *ortae*, adiect. f. nominat. pl. 1 decl. (abl. pl. ƧƎꓕOV urtes), e particip. perf. pass. urto = *orto* (ORTOM = *ortum*), quod e rad. -OV (ur-), recentiori orthogr. OR-, rom. *or-iri*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 49, 104, 106, 113, 147, II 366 sqq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 397, 611), in tab. eugub. III 10 (cf. Lanzi II 840 = 749 et Grotefend *Rud. l. u.* IV 25).

ƧƎꓕOV (urtes), *ortis*, adiect. f. abl. pl. 1 decl., e particip. perf. pass. urto = *orto*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 114, II 366 sq., 378), in tab. eugub. III 4, IV 33. Vide ƧAꓕOV (urtas) et V+OV (urtu).

(1) Sambon *Rech. sur les anc. monnaies* pg. 180: *Parmi les géographes modernes auxquels nous sommes redevables d'une description de la Lucanie, les uns guidés par l'analogie de noms prétendent reconnaître dans la moderne* Orsomastro, *située sur le fleuve Laïno, l'ancienne métropole des Ursentins* (Cluverius et Cellarius), *les autres, pour ne pas déroger à l'ordre suivi par Pline dans l'énumération des peuplades de cette contrée, placent* Ursentum *dans les rives du Silaro* (Antonini, Gatta, etc.).

V+ᗡV (urtu), *ortum?*, particip. perf. pass., recentiori orthogr. ORTV = ORTOM, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, II 380) in tab. eugub. IIa 4. Vide ƧꓯꟼᗡV (urtas) = *ortae*.

VRTVS, *virtus*, in numo arg. Theodosii sec. imperat. apud Mionnet *Méd. rom.* II 362 et Sabatier *Monnaies Byzant.* I 117 n. 22 (VRTVS ROMANORVM).

VᗡV (VRV), —*o* vel —*um*, fortasse adiect. sive pronom. abl. vel acc. sg. 2 decl. (abl. fem. ꓯᗡV ura), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 53, II 258), in tab. eugub. Ib 18 et VIb 55. Cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 243 (uru = *eius*).

VRVINVM et Urbinum, Οὔρβῖνον (Procop. *De bello goth.* II 10, 19), nunc *Urbino*, ad fontes Isauri fluminis (cf. Marini *Arvali* pg. 413 nt. 182). Inscr. apud Grut. 485, 8 (Orell. n. 3714): C · VESNIO · C · F · STEL · VINDICI POPVLI · VRVINI · PATRONO SVO ET MVNICIPII etc. Tacit. *Hist.* III, 62: « Iisdem diebus [u. c. an. DCCCXXIII] Fabius Valens Urbini in custodia interficitur ». — Eius oppidi incolae dicti sunt Urvinates vel Urbinates cognomine Metaurenses vel Mataurenses (VRVINAT · MAT ·, apud Orell. n. 999; respublica VRVINATIVM MATAVRENSIVM, apud Grut. 463, 4), ab amne *Metauro* (cf. E. Nissen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1864 pg. 241 sgg.). Plin. III, XIX, 2: « Urbanates (al. rectius *Urbinates*) cognomine Metaurenses, et alii Hortenses ». In laterc. vig. rom. apud Kellermann: ....ONIVS PROCVLVS VRVIN (n. 98*a* lin. 9), ... MARCELLINVS VRVIN... (n. 99 col. 1 lin. 28), ... VERVS VRVINO (n. 101 col. 1 lin. 41), C · VAESENVS PROCVLVS VRVINO (n. 101 col. 2 lin. 19), M · SILICIVS VERVS VRVINO (n. 101 col. 2 lin. 42), et .....S VRVINO (n. 101*a* col. 1 lin. 17). — Cluverio *Ital. ant.* pg. 620 aliisque Urvinates Metaurenses sunt incolae oppidi quod nunc *Urbania*, et Hortenses qui *Urbinati* dicuntur. — Urbinas, adiect. ad Urbinum pertinens, ut Petissius Urbinas (Cic. *Phil.* XII, 8).

§ 2. Umbriae oppidum excisum, fortasse ubi nunc *Collemancio*, inter Vettonam, Asisium et Mevaniam (Di Costanzo *Disamina degli scrittori e dei monum. risguardanti S. Rufino* pg. 501 sgg.; cf. *Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 242 sgg.). Incolae eius oppidi dicti sunt Urvinates cognomine Hortenses (cf. Plin. III, XIX, 2 supracit.). Inscr. edita in *Bullett.* cit. pg. 246: MAGNIAE | VRBICEAVG | MAT CAST | VRV · HOR | D · N · M E.

VRVO et urbo, *circumdo* (Paul. pg. 374; cf. Varr. *De l. l.* V 127, 135, 143 pgg. 50, 53, 56). Fest. *Qu.* XVI 25 pg. 375: « Urvat, Ennius in Andromeda significat, *circundat*, ab eo sulco, qui fit in urbe condenda urvo aratri, quae sit (leg. *quod fuit*) forma simillima uncini curvatione buris et dentis, cui praefigitur vomer. ait autem [*Trag.* vs. 141 sq.]: *Circum sese urvat ad pedes, terra occ*[*ulit*] *caput* ». Pompon. in *Dig.* L, XVI § 239 6: « *Urbs* ab urbo appellata est: urbare est *aratro definire:* et Varus (*Varro*) ait, urbum appellari curvaturam aratri, quod in urbe condenda adhiberi solet ». Gloss. Placidi apud Mai *Class. auct.* III 491: « Obarbas (*oburbas*), *circumscribis:* dictum ab arbo (*urbo*) qui est in curvatura aratri, vel a sulco urbium, quin primus aratri circumductus, propter altitudinem murus appellatur ».

ƎOƧVᗡV (urusthe), Ὀρέστης (Orestes), per contractionem ƎꟼƧᗡV (ursle), in etruscis speculis n. 2156, 2549 (cum *Clytemnestra*).

VRVST, —*erit*, fut. exact. 3 pers. sg., quod cum rom. *arare* (colere, serere) comparat Mommsen *Die unterit. dial.* s. 307 (cf. Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 68 sq., 71 sqq.), occurrit in tab. Bant. n. 2897 lin. 14, 16. Cf. VƎVᗡV (uruvú) et vide VRVO vel urbo, *circumdo*. *Accusaverit* exponit Lange *Die osk. inschr.* etc. s. 39 sq., 64 (cf. Schweizer in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* III 207, 221 sq.), tractum ad gr. εἴρομαι, ἐρέω (interrogo). Alii aliter interpretantur (cf. Guarini *Tab. oppid. Lexic.* pg. 168 et *In comm. V exc.* pg. 34, Grotefend *Rud. l. o.* pg. 16).

VƎVᗡV (uruvú), *curva*, adiect. f. nominat. sg. 1 decl. (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 307; cf. Kirchhoff et Bugge in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* I 36 sq., V 8, Huschke *Die osk.* etc. s. 47). Tab. Abell. n. 2783 lin. 56: TƧꟻ · VƎVᗡV · VꟻƎ · ꓭꓠꓷꓷV[ꟼ] (púllad víú uruvú íst) = *quacumque via curva est* (Corssen in *Zeitschr.* cit. XIII, 244). Varro *De l. l.* V 135 pg. 52: « Qui quasi temo est inter boves bura a bubus; alii hoc a curvo urvom appellant ». Vide VRVST et VRVO.

?ƎΦᗡV (urphe), Ὀρφεύς (Orpheus), vates, genere Thrax, Apollinis et Calliopes filius, in etr. speculo n. 1072bis.

ƧV (us), *obs*, praepositio umbrica (recentiori orthogr. OS), facta ab ups (Aufr. et Kirch. I 159, Huschke *Die iguv. taf.* s. 664), in compositis V+ИƎ+ƧV (ustentu), V+Ǝ+ƧV (us-tetu) et OSTENDV = *os-tendito*, ꓯꟼVꟼИƎꟼƧV (us-tentuta) = *os-tendunto*, et Ǝ+I+ƧV (us-tite).

YC (υς), in latere Vibon. n. 3040. Vide YCONTION (υσοντιον).

ꓯƧV (usa), in titulo etr. n. 2326 (vide ꓯƧVƧVM mususa).

ƎIꓯƧV (usaie), fortasse vitiose pro ƎdꓯƧV (usaśe), in tab. eugub. Ib 45.

ƎdꓯƧV (usaśe), vox umbrica, in tab. eugub. IIb 44 (Aufr. et Kirch. I 72, II 299), perperam ƎIꓯƧV usaie (tab. eugub. Ib 45). Τὴν ὡραίην = *suo tempore, tempestive*, exponit Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 308). Cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 6, IV 12, V 26, qui interpretatus est *audientiam* sive *approbationem*.

VSELLIS, nunc *Uselli*, Sardiniae oppidum (cf. Alb. de

la Marmora *Itinér. de l'île de Sardaigne* I 461), Οὐσελλὶς πόλις, κολωνία (Ptol. III, 3), COLONIA · IVLIA · AVGVSTA · VSELLIS (in tab. aenea edita a C. Gazzera in *Mem. della r. Acad. delle scienze di Torino* vol. XXXV, p. 2.ª pg. 35; Henzen n. 6413). In numo aeneo: Q · A · M · F · C · V · II · V · h. e. *Q. Antonius M. fil. coloniae Usellis II vir* (I. Spano *Bullett. arch. sardo* X 77, Alb. de la Marmora *Itinér.* cit. I 463 suiv.).

?MƎOIꓘV (usitheś), *—ii*, n. pr. m. genit. sg., in titulo Perus. n. 1598.

ᛚIMV (uśil) et ᛚIꓘV (usil), *Ausel* (Sol) h. e. *Apollon Helius*, zend. hvare̊, sanscr. sûra (e rad. svar = sur, *splendere*), sive potius e rad. sanscr. us, *ardere* (Curtius *Griech. etym.* I 367 sq.), deus apud Etruscos (vide sabin. AVSEL, unde gentil. Auselius = *Aurelius*), in speculo Tuscan. n. 2097 (Sec. Campanar. in *Atti dell'Acad. rom. d'arch.* XI 178 sgg., Forchhammer et Panofka in *Ann. dell'Inst. arch.* X = 1838 pg. 276 sg., XVII = 1845 pg. 65, Jahn, Cavedoni, C. O. Müller et Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1839 pgg. 27, 139, an. 1840 pg. 11 sg., et an. 1843 pg. 89, Lenormant et De Witte *Monum. céram.* I 104, Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 9, 28, 45, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 29 anm. 1, Mommsen *Röm. geschichte* I 110 ed. alt.).

§ 2. ᛚIꓘV (usil), *Aurora*, apud Etruscos (cf. Hesychii gloss. αὐκήλος· ἕως, ὑπὸ Τυῤῥηνῶν), in Volc. speculo n. 2142 (Gerhard op. cit. anm. 45; cf. *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1847 pg. 117 sg.).

?MƎMᛅꓘV (usls'es'), in lapide etr. n. 350.

YCONTION (υσοντιον), in latere Vibon. n. 3039 (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 308). Cum oppido Visentio comparat Huschkius *Die osk.* etc. s. 214. Vide YC (υς).

VSOR, *uxor*, = VXSOR, in titulo apud Murat. 1957, 1.

V1MV (us'pu), in titulo etr. n. 2031 bis.

VSQVI, *usque*, in decr. col. Pisanae sec. (Egger *Lat. serm. rel.* pg. 336).

VSSVRA, *usura*, in titulis apud Grut. 1090 21 et Mommsen (*Inscr. confed. Helvet.* n. 149: EX QVORVM VSSVR[IS]).

VSSVS, *usus*, subst. m. in titulis apud Grut. 93 9, Marini *Arvali* pg. 500 nt. 64 et Mommsen (*Inscr. confed. Helvet.* n. 149 SI IN ALIOS VSSVS TRANSFERRE VOLVERINT).

V+ИƎ+ƧV (ustentu), *ostendito*, imperat. 3 pers. sg. (3 pl. AᛉVᛉИƎᛉƧV ustentuta = *ostendunto*), minus recte V+Ǝ+ƧV (ustetu) et recentiori orthogr. OSTENDV, compositum e V+ИƎ+ (tentu) = *tendito*, quod e rad. -ИƎ+ (TEN-), *tendere*, et praep. ƧV (us) = *obs*, apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* II 24, V 4, 10 sq., VI 15, 30, VII 17, 30, VIII 30, Aufr. et Kirch. I 53, 63, 96 sq., 142, 159, II 111, 175, 189, 193, 227, 342, Huschke *Die iguv. taf.* s. 96, 654), in tab. eugub. Ia 3, 9, 12, 16, 23, 26, Ib 3, 6, 25, 28, IIa 6, 11.

AᛉVᛉИƎᛉƧV (ustentuta), *ostendunto*, imperat. 3 pers. pl. (3 sg. V+ИƎ+ƧV ustentu), apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 52, 142, II 111, 364, 366 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 654; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VIII 24, 38), in tab. eugub. III 5.

V+Ǝ+ƧV (ustetu), *ostendito*, imperat. 3 pers. sg., pro V+ИƎ+ƧV (ustentu), apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* V 11, VII 17, Aufr. et Kirch. I 97, 142, II 111, 193, 342, Huschke *Die iguv. taf.* s. 654), in tab. eugub. Ia 17, Ib 32, 43, IIa 12, IIb 9, 29.

VSTICA, mons in Sabinis (Horat. *Od.* I, XVII 11). Vet. Schol. ad Horat. loc. cit.: « et Usticae cubantis, nomen montis et vallis ». Cf. Cluveri *Ital. ant.* pg. 672.

§ 2. Οὐστίκα (Ptol. III, 4), insula Siciliae adiacens. Plin. III, X, XIV, 5: « a Solunte LXXX M. Osteodes: contraque Paropinos Ustica ».

Ǝ+I+ƧV (ustite), *ostentis* (?), fortasse abl. pl. pro ustites, e particip. perf. pass. ustito (vide V+Ǝ+ƧV ustetu pro V+ИƎ+ƧV ustentu = *ostendito*), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. II 366, 382), in tab. eugub. IIa 15, III 2. *Obstitis* (abl. pl.) exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 361.

ᛉV (ut), *octo*, = OV (uth) et +BV (uht) apud Etruscos. Vide ƎᖷAᛉV (utave).

+ᖷ (vt), *Vetius* (Vettius), gentil. etr., pro I+Ǝᖷ (veti) = ƎI+Ǝᖷ (vetie), ut Ǝᛚ8A · +ᖷ · ꟼA (ar vt afle, n. 1427) = *Arrius Vetius Ofellus*; et Ǝᛚ8A : +ᖷ : Aᛚ (la vt afle, n. 1434) = *Lars Vetius Ofellus*.

ƎᖷAᛉV (utave), *Octavius* vel *Octavus*, nomen sive cognomen etr. = ƎᖷA+BV (uhtave) et ƎᖷAOV (uthave), ab ᛉV (ut) = OV (uth) et +BV (uht) h. e. *octo*, in titulo Suanensi n. 2025.

IƎᛉVAᛉV (utaunei), in titulo etr. n. 438, fortasse *Octavianus*, ab ƎᖷAᛉV (utave) = *Octavus* vel *Octavius*.

Ǝ+V (ute), *aut*, coniunctio umbr., recentiori orthogr. OTE, = osc. TVN (avt) et AVTI (Grotefend *Rud. l. u.* VII 12, Aufr. et Kirch. I 49, 53, 160, II 61, 177, 279, Huschke *Die iguv. taf.* s. 63, 265, 666). Tab. eugub. Ib 24: I+DAM:Ǝ8DƎd:V+IƎ8:VIƎ1:Ǝ+V:VD8VD:8VD1A:8ID+ (trif apruf rufru ute peiu feitu s'erfe marti) = *tres apros rubros vel piceos facito Cerfo Martio* (tab. VIIa 3 ABROF · TRIF · FETV · HERIEI · ROFV · HERIEI · PEIV · SERFE · MARTIE · FEITV = *apros tres facito vel rufos vel piceos, Cerfo Martio facito*). Tab. eugub. Ib 27: V+Ǝ8 : AIƎ1 : Ǝ+V : AD8VD : ADIDV1 : ƎD+ (tre purka rufra ute peia fetu) = tab. VIIa 6 PORCA · TRIF · ROFA · OTE · PEIA · FETV h. e. *porcas tres rubras aut piceas facito*. Tab. Va 23, Vb 1 sq.: DVᛉƧƎDꓘ : ƎᛉV : ƧꓘƎDᛉAD8 : AIƎ8 : VᛉꓘᛚƎDΘƎ (ehvelklu feia fratreks ute kvestur) = *decretum faciat frater* (magister) *aut quaestor*.

VTEI, *uti*, coniunctio apud veteres (cf. S. C. *de Bacch.* et *de Asclep.*, Plebisc. *de Termess.*, legg. *Thor. agr.*,

Servil. *Repetund.*, *de XX Quaest.*, Iul. *Municip.*, tab. Genuat., epist. *ad Tiburt.*, et *Inscr. lat. ant.* apud Mommsen n. 207, 209, 571, 577, 603).

VTEI, *utier* (uti), antiquiori orthogr. VVTEI (= OETEI et OETIER), in Plebisc. *de Termess.* col. 1 lin. 10 et in lege Iulia *Municip.* cap. 2.

VTENS, fluvius Italiae superioris, nunc *Montone*, Ravennam alluens. Liv. V, 35: « Tum Senones recentissimi advenarum, ab Utente flumine usque ad Aesim fines habuere ». — Utus est Moesiae fluvius apud Plin. III, XXIX, 1.

VTER, *uterus*, apud antiquos. Non. II 955 = pg. 188: « Uter pro *utero*. Caec. Imbris [vs. 94 sq.]: *nunc uter crescit: non potest celari* ».

ƎИꓤꓘIꞱV (utilane), *Utilianus*, n. pr. m., ut ƎИꓤꓘIꞱV·ꟼꓤꓘ (lar utilane, n. 1885) = *Lars Utilianus* (Vermigl. *Inscr. per.* pg. 311 ad n. 370). — Utilius est gentilitium rom. in thes. epigr.

? ꓤꞱꓤИIꞱꓘ (vtinata), in ossuario Clus. n. 823.

? ꟼVꞱIꞱV (utitur), in titulo Perus. n. 1954.

VTRAE, *utrius* et *utri*, genit. et dat. fem., apud veteres, teste Charis. pg. 158 = 132 P.

VTRICLARIVS, *utricularius*, in titulis apud Grut. 413 4, 428 10, Murat. 531 5, 532 1, Reines. cl. I n. 264, Spon *Misc.* pg. 61.

Ǝ‡VꞱV (utuze), 'Ὀδυσσεύς, poët. 'Ὀδυσσεὺς (Ulyxes), heros graecus, apud Etruscos, qui et VΘVIƎ (uthuze), ƎTƧΘV (uthste) et ƎƧVꓘV (uluse) scripserunt (in vasis gr. OꓘVTEVƧ, OΛVTEVƧ, OΛYTEYΣ, OꓘVTEVƧ, OΔEYΣΣEYΣ), in gemma Volsin. n. 2094bis

(ƎꓘƎꓕꓤ et Ǝ‡VTV). Quintil. *Inst. orat.* I, IV, 16: « Sic 'Ὀδυσσεύς, quem Οὐδυσσέα fecerunt Aeoles, ad Ulyxem deductus est ».

ꓷVꞱV (utur), *ador*, subst. n. acc. sg. 3 decl., Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 68, 98, 105, 127, II 345, Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* II 15; cf. Grotefend *Rud. l. u.* VII 16, VIII 23). Cum rom. *udor*, gr. ὕδωρ, comparat Huschkius (*Die iguv. taf.* s. 328). Tab. eugub. IIb 14 sq.: VꞱꓷƎ8ꓷVꞱV : ƎƆƎƧIƆƧ | : ƎIꞱꓷƎꞱ (tertie sviseve utur fertu) = *in tertia —a ador ferto* (cf. Bergk *Comment. de carm. Sal. reliquiis* pg. 3 sq.).

? ИIMVTV (utusin), in tessera etr. n. 2590 ter.

ƎƆV (uve), *ovem*, subst. m. acc. sg. 3 decl., pro MƎƆV (uvem), sicut OVI pro 8ƎƆV (uvef) = *oves* (sanscr. avi = aeol. ὄϜις, οἴς), ab IƆV (uvi) = *ovi*, Umbrorum linguâ (Lanzi II 840 = 749, Aufr. et Kirch. I 53, 93, 122, II 381, Huschke *Die iguv. taf.* s. 399 sq., 621), in tab. eugub. IIa 10.

8ƎƆV (uvef), *oves*, subst. m. acc. pl. 3 decl., recentiori orthogr. OVI pro ovif, ab IƆV (uvi), rom. *ovi*, apud Umbros (Lanzi II 840 = 749, Aufr. et Kirch. I 123, II 233 sq., Huschke *Die iguv. taf.* s. 623). Tab. eugub. Ib 1: Θꓤ8ꓷV8 : 8ƎƆV : ƎИVꓘ (pune uvef furfath) = tab. VIb 43 PONNE · OVI · FVRFANT h. e. *quum oves —ant*, al. *quum oves lustrant* (Huschke op. cit. s. 202), *quum oves tondent* (F. W. Newman *The texte of the Iguv. inscr.* etc. pg. 20).

IƎYV (uuei), *Ovia?*, nomen mulieris etruscae, in titulo n. 2429.

MƎƆV (uvem), *ovem*, subst. m. acc. sg. 3 decl., minus recte ƎƆV (uve), ab IƆV (uvi) = *ovi*, apud Umbros (Lanzi I 64 = 49, II 840 = 749, Grotefend *Rud. l. u.* VIII 34, Zeyss *De subst. umbr. decl.* nt. 59, Aufr. et Kirch. I 44, 122, II 317, 368, 381, Huschke *Die iguv. taf.* s. 621). Tab. eugub. III 8 sq.: VꓘIƎꓘ | ꓷVꓘΘV : MƎƆV : ƎꓘƆꓤƧ (sakre uvem uhtur teitu) = *sacrem ovem auctor dicito* (Aufr. et Kirch. II 368). Adde eiusd. tab. lin. 10, 12, 26, 31.

FVEXKꓤ (vuexka)?, in lapide n. 2228.

ƧƎꞱƎ8VƆ (vufetes), *—is* (lubitis?), adiect. abl. pl. 2 decl., e particip. perf. pass. vufeto, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 119, II 376), in tab. eugub. IIa 31, IV 25. *Farctis*, *plenis* exponit Huschkius *Die iguv. taf.* s. 375.

ƎИVI8VƆ (vufiune), *Vofiono* (dat. sg. 2 decl.) sive *Vofioni* (3 decl.), recentiori orthographia VOFIONE, dei nomen apud Umbros (Grotefend *Rud. l. u.* IV 28, VIII 14, Zeyss *De subst. umbr. decl.* § 33, Aufr. et Kirch. I 53, 127, II 128, 210, 341; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 178). Vide VOFIONE. Tab. eugub. Ia 20 sq.: : VꞱƎ8 : 8VꟼƎꓘꓤK : 8V8 : 8ƎꓷꞱ : ƧƎIIΘƎƆ : ƧƎꓷƎƆƎꓷꓘ ꓤИIƆVꓘI : ꓷƎꓘꓤꞱVꞱ : VIƧI8ꓷƎꓘIꓷꓘV : IƆVꓘꓤꓷꓘ : ƎИVI8VƆ (pre veres vehiies tref buf kaleruf fetu vufiune krapuvi ukriper fisiu tutaper ikuvina) = tab. VIb 19: PRE · VERIR · VEHIER · BVF TRIF · CALERSV FETV VOFIONE · GRABOVIE · OCRIPER · FISIV · TOTAPER · IIOVINA h. e. *ante portam Vehiam tres boves callidos facito Vofiono Grabovio pro colle Fisio, pro civitate Iguvina.*

Vꓷ8VƆ (vufru), *—um* (votivum?), adiect. m. acc. sg. 2 decl., apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 91, 116, II 173, 348, 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 335), in tab. eugub. IIb 21, 24, 25.

IƆV (uvi), *ove*, subst. m. abl. sg. 3 decl. (acc. sg. MƎƆV uvem, acc. pl. 8ƎƆV uvef = OVI pro ovif), sanscr. avi, gr. οϜις, apud Umbros (Lanzi I 64 = 49, II 840 = 749, Grotefend *Rud. l. u.* VII 40, Aufr. et Kirch. I 49, 95, 122, 154, II 350, Huschke *Die iguv. taf.* s. 622), in tabula eugub. III 28 (MVKIƆV uvi-kum = *cum ovi*). Vide etr. ꓤИꓤꓘIƆV (uvilana) et MƎИꓤꓘIƆV (uvilanes).

ꙄƎꝒIVᖷ (vuizes), —*ii*, n. pr. m. (genit. sg.), in marm. etr. n. 2601. Cf. IꙄIVᖷ (vuisi).

ꟽVꓘIƆV (uvikum), *cum ovi*, in tab. eugub. III 28. Vide IƆV (uvi) et praep. ꟽVꓘ (kum).

ᗅИᗅ⅃IᖷV (uvilana), *Oviliana*, n. pr. f., fortasse abl. sg. pro uvilanal (genit. m. MƎИᗅ⅃IᖷV uvilanes̓), ab Ovilio, quod ab ovi = umbr. IƆV (uvi), apud Etruscos. Tituli Perusini: ᗅИᗅ⅃IᖷV:IᑫᗅƆИᗅ:IOᑫᗅ⅃ (larthi ancari uvilana, n. 1564) = *Lartia Ancaria Oviliană* nata; et ᗅИᗅ⅃IᖷV · IᑫᗅƆИᗅ · Iᖷ · ƎꙄ (se vi ancari uvilana, n. 1563) = *Sexta Vibia Ancaria Oviliană* nata.

MƎИᗅ⅃IᖷV (uvilanes̓), *Oviliani*, n. pr. m. genit. sg. (vide ᗅИᗅ⅃IᖷV uvilana), ut MƎИᗅ⅃IᖷV · IꙄƆᗅ (acsi uvilanes̓, n. 1138) = *Axia Oviliani* uxor.

IꙄIVᖷ (vuisi), *Voltia?*, nomen mulieris etr. pro vuisia (abl. ⅃ᗅIꙄIVᖷ vuisial), unde IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei) = *Volsinia*, ut IꙄIVᖷ · ᗅИᗅO (thana vuisi, n. 1257) = *Tannia Voltia.*

⅃ᗅIꙄIVᖷ (vuisial), *Voltiă*, n. pr. f. abl. sg., e IꙄIVᖷ (vuisi), apud Etruscos, ut ⅃ᗅIꙄIVᖷ : ᗅᑫVƎ⅃ᑫ : ᗅ⅃ (la pleura vuisial, n. 1258) = *Lartia Pluria* vel *Lars Plurius Voltiă* nat.; et ⅃ᗅIꙄIVᖷ · IИ⅃ꝉᗅᑫ · Vᗅ (au pallni vuisial, n. 1695) = *Aula Patilnia Voltiă* nata.

⅃ᗅИIꙄIVᖷ (vuisinal), *Volsiniă*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei), ut ⅃ᗅИIꙄIVᖷ ƎИƆƎ⅃ · ᗅ (a. lecne vuisinal, n. 409) = *Aulus Licinius Volsiniă* natus; et ⅃ᗅИIꙄIVᖷ ᗅꝲIƎᖷ · Oᑫᗅ⅃ (larth veiza vuisinal, n. 230) = *Lartia Vettia Volsiniă* nata. Adde fragm. inscr. n. 412.

ƎИIꙄIVᖷ (vuisine), *Volsinius*, sive potius *Volsinia*, pro IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei), apud Etruscos. Tegula sepulcr. n. 246: ƎИIꙄIVᖷ IOᑫᗅ⅃ (larthi vuisine) = *Lars Volsinius* vel *Lartia Volsinia.*

IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei), *Vulsinia* (Volsinia), familiae etruscae nomen (abl. ⅃ᗅИIꙄIVᖷ vuisinal) = IƎИIꙄ⅃Vᖷ (vulsinei) et fortasse IИꙄ⅃V[ᖷ] (vulsni), e IꙄIVᖷ (vuisi) = *Voltia* (cf. Lanzi II 798 = 707, Vinc. Campanar. *Dell'urna di Arunte* pg. 51, et in *Giorn. arcad.* XXXIV 61, Fabr. apud Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 61 sg.). In titulis sepulcr.: IƎИIꙄIVᖷ · IOᑫᗅ⅃ (larthi vuisinei, n. 248, 408, 794) = *Lartia Volsinia;* et ꙄVƆᑫᗅƆ IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei carcus, n. 933) = *Volsinia Carcii* uxor. In marm. Asisin. (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1412): V · VOLSIENVS · T · F. Cf. L · VEISINNIVS · L · F · Π | TITIA · GNATVS in ossuario apud Gori II 415 (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 1366), et gentilitium VOSENNIVS apud Grut. 334 12 (al. *Volsennius;* cf. Volpi *Vet. lat.* III 244).

⅃ᗅИƆꙄIVᖷ (vuiscnal), *Vulsciniă* (Volsciniă), nomen mulieris etruscae abl. sg. (cf. IƎИIꙄIVᖷ vuisinei pro IƎИIꙄ⅃VƆ vulsinei = *Volsinia*), in urna Volaterrana n. 319.

ƎꓘVƆ (vuke), *foci*, subst. m. genit. sg. 2 decl., pro vukes, e VꓘVƆ (vuku) = *foco*, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 72, 105, II 366, 371; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 396), in tab. eugub. III 3, 21. Aliis est rom. *vox* (Lanzi II 694 = 602, 842 = 751, Grotefend *Rud. l. u.* VII 29).

VꓘVƆ (vuku), *foco*, subst. m. abl. sg. 2 decl., recentiori orthogr. VOCV (genit. sg. ƎꓘVƆ vuke, locat. ИƎꟽVꓘVƆ vukumen), Umbrorum linguâ (Lassen *Beiträge* etc. s. 37, 46 sq., Grotefend *Rud. l. u.* II 29, III 21, V 18, VII 28 sq., Aufr. et Kirch. I 49, 53, 95, 117, 154, II 118, 231 sq., 366, Huschke *Die iguv. taf.* s. 99, 616), in tab. eugub. Ib 1, 4 (ꟽVꓘVꓘVƆ vuku-kum = VOCVCOM h. e. *cum foco*) et tab. III 21 (VꓘVƆ).

ꟽVꓘVꓘVƆ (vukukum), *cum foco*, in tab. eugub. Ib 1, 4 (= VOCVCOM). Vide VꓘVƆ (vuku) et praep. ꟽVꓘ (cum).

ИƎꟽVꓘVƆ (vukumen), *ad focum*, subst. m. locat. sg. 2 decl., e VꓘVƆ (vuku) = VOCV h. e. *foco*, Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 51, 92 sq., 96, 118, II 370 sq.; cf. Huschke *Die iguv. taf.* s. 616), in tab. eugub. III 20.

VVLCANAL et Volcanal, locus Romae. Vide VOLCANVS.

VVLCANVS. Vide VOLCANVS.

VVLCEI. Vide VOLCEII.

VVLCIENTES. Vide VOLCIVM.

VVLPIS, *vulpes*, in append. ad Probi art. min. pg. 444.

[I]ƎИIꙄ⅃VƆ (vulsinei), *Volsinia*, n. pr. f. = IƎИIꙄIVᖷ (vuisinei), ut [I]ƎИIꙄ⅃VƆ : IOᗅ⅃ (lathi vulsinei) = *Lartia Volsinia*, in titulo Volsin. n. 2095 bis.

VVLSINIVM et Vulsinii. Vide VOLSINIVM.

VVLSCVS. Vide VOLSCI.

?IИꙄ⅃Vᖷ (vulsni), *Volsinia*, n. pr. f. pro IƎИIꙄ⅃VƆ (vulsinei), in titulo etr. n. 1963 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 181 ad n. 39).

VVLTEIIVS, *Volteius*, antiquo scribendi more (Priscian. pg. 303 = 739 P. cit. ad voc. EIIVS).

VVLTINIA tribus. Vide VOLTINIA.

VVLTVR vel Voltur, mons Apuliae, nunc *Voltore*, prope Venusiam (Horat. *Od.* III, ɪv 9, Lucan. IX 185).

VVLTVRCIVS, Crotoniensis, apud Appian. *De bell. civ.* II 4 (Βουλτούρκιος). Volturcius est gentilitium rom. apud Grut. 926, 19.

VVLTVRNVM. Vide VOLTVRNVM.

VVLTVRNVS. Vide VOLTVRNVS.

ЯƎTꟿИVV (uunated), *unavit*, perf. indic. 3 pers. sg., ab antiquo VNO = *unio*, apud Samnites (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 3, et Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XI 416), in titulo n. 2873 *ter* lin. 8.

VVOR, *humor*, apud Varr. *De l. l.* V 104 pg. 41 (« uvae ab uvore »). Cf. adiect. uvidus et uvens, et rad. sanscr. und (madidum esse).

-ΠVV (uup-), radix samnitica, = -ΠV (up-) et -ΠV́ (úp-), in voc. ꙄИƎꙄΠVV (uupsens) = *operaverunt*. Vide -ΠV́ (úp-).

?ꓤᛖƎꓶVꟻ (vupena), in aere etr. n. 2592.

IƎИIꟼVꟻ (vupinei), *Vibennia?*, nomen mulieris etr., fortasse pro IƎИIꟼIꟻ (vipinei), in operculo ossuarii Clus. n. 791 bis.

ϟИƎϟΠVV (uupsens), *operaverunt* (fecerunt), graecis literis ΟΥΠΣΕΝΣ, perf. indic. 3 pers. pl. (3 sg. ЯƎϟΠV upsed), apud Samnites (Minervini, Garrucci et Quaranta in *Mem. dell'Acad. Ercol.* VII append. pgg. 15, 37, 59 sg., 95, 100, Huschke *Die osk.* etc. s. 375), in titulo Pompeiano n. 2785 lin. 10.

VVRSES, *avertes*, sive *averte* = VERSE, in ara Corton. n. 1020 (cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 23, VII 36, Huschke *Die iguv. taf.* s. 511).

-ꟻƋVƆ (vurt-), rom. *vortere* (vertere), radix umbrica = -ꟻƋƎƆ (VERT-) et VORT-, sanscr. vṛt vel vart, in voc. ƧVꟻƋVƆ (vurtus) = *vorterit*, et ƧVꟻƋVƆVꓘ (ku-vurtus) = *con-vorterit*.

ƧVꟻƋVƆ (vurtus), *vorterit* (verterit), fut. exact. 3 (2?) pers. sg., pro vurtust = VORTVS pro VORTVST, e rad. -ꟻƋVƆ (vurt-) = VORT et -ꟻƋƎƆ (VERT-), rom. *vort-ere* (vert-ere), Umbrorum linguâ (Aufr. et Kirch. I 146, II 380, Huschke *Die iguv. taf.* s. 345), in tab. eugub. IIa 2. Occurrit etiam in composito ƧVꟻƋVƆVꓘ (ku-vurtus) = COVORTVS pro COVORTVST h. e. *con-verterit.*

ꓤIIꓒVƆ (vus'iia), *Vociâ*, familiae umbricae nomen (abl. sg. 1 decl.), ab adiect. vus'iio (Aufr. et Kirch. I 72, 101, 111, 157, 163, II 119, Huschke *Die iguv. taf.* s. 338; cf. Grotefend *Rud. l. u.* III 11). Tab. eugub. IIb 26: ƎИIꟻꓤИ : ƋƎꟼꓤIIꓒVƆ (vus'iiaper natine) = *pro Vocia natione* (gente).

ƋƎꟼꓤIIꓒVƆ (vus'iiaper), *pro Vocia* (gente), in tab. eugub. IIb 26. Vide ꓤIIꓒVƆ (vus'iia) et praep. ƋƎꟼ (PER).

VVTEI, *utei* (uti), ab OETOR = OITOR, apud antiquos. Plebisc. de Termess. col. 1 lin. 35: IEIS · EA · OMNIA · HABERE · POSSIDERE · VVTEI · FRVEIQVE · LICETO.

VꟻVƆ (vutu), *vultum*, subst. m. acc. sg. 4 decl., pro vutum, apud Umbros (Aufr. et Kirch. I 125, 147 anm. 1, II 387, Huschke *Die iguv. taf.* s. 382), in tab. eugub. IIa 39.

Φ

Φ, littera solitaria in numis Locrensibus (Carelli tab. CLXXXVIII 16, CXCI 58), Cauloniatis (Carelli tab. CLXXXVIII 15, 24), Metapontinis (Carelli tab. CLII 76), Petelinis (Carelli tab. CLXXXI 31), Terinaeis (Carelli tab. CLXXVIII 23, 25 sq.), Veliensibus (Carelli tab. CXXXVI sqq. 16, 21 sq., 24, 27, 39, 43, 45, 50, 60, 66).

Φ, rom. M· (mille), nota numeralis. Tab. Bant. n. 2897 lin. 11 sq.: MOLTO · ETAN|TO · ESTVD · N · ΦΦ = *multa tanta esto n. MM;* et lin. 26: MOLTO · ETAN|TO · ESTVD · N · Φ = *multa tanta esto n. M.*

Φ (ph), in vase Volaterr. n. 347 ter *a*.

ꓤΦ (pha), in vase etr. n. 2210.

§ 2. *Fausta?*, fortasse praen. f. pro ꓤIꟻƧꓤ8 (fastia), in operc. ossuarii Perus. n. 1886.

ΦΑΙΔΩΝ, Posidoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXVI (267).

ꓶꓤƎИƧƆꓤΦ (phacsneal), *Faxaniâ* vel *Faxiniâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in ossuario Perus. n. 1775 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 170 sg.).

ΦΑΛΑΙ, locus prope Tarentum. Iambl. *De pythag. vita* cap. XXXI (§ 190): ἐν δὴ Φάλαις, χωρίῳ τῆς Τάραντος φαλαγγώδει.

ΦΑΛΑΡΙΟΝ. Vide **PHALARIS**.

ΦΑΥΛΛΟΣ, Crotoniates, ter Pythiorum certaminum victor (Herodot. VIII 47, Pausan. *Phoc.* IX 2, Plutarch. in *Alexand.* cap. 34).

§ 2. Dux Siracusanorum contra Tyrrhenos (Diod. Sic. XI, 88).

ИVꓤΦ (phaun), Φάων (Phaon), iuvenis formosus, ab Sapphone amatus, in etrusco speculo n. 2346 bis *d*.

ꓤꓶƎΦ (phela), in vase Clus. n. 805.

Ǝ[O]V[I]ꓶƎΦ (pheliuthe), Φιλοκτήτης (Philoctetes), comes Herculis, in etr. speculo n. 45 (Schiassi *De pateris ant.* pg. 23, Vermigl. apud Inghirami *Monum. etr.* ser. 2.ª pg. 416, Raoul-Rochette *Monum. inéd.* pg. 290 et in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 712; cf. Lanzi II 222 = 176).

ꓤᛖꓶƎΦ (phelna), in aere Tridentino n. 12, nisi legendum thelna.

?ᛖꓤИꓶƎΦ (phelnas'), —*ii*, n. pr. m. genit. sg., fortasse pro velnas' (vide IƎИꓶƎꟻ velnei), in ossuario Perus. n. 1356 (cf. Vermigl. pg. 170 ad n. 16).

ΦENTPIOI, *Pentri*, populi Italiae inferioris, in marm. Frent. apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 9 (ΦENTPIΩN).

MΑИΙϤƎΦ (pherinaś), *Herennii*, n. pr. m. genit. sg. pro herinaś = MƎИΙϤƎΘ (herineś), apud Etruscos. Tegula sepulcr. n. 248: MΑИΙϤƎΦ | ΙƎИΙƧΙVƎΙOϤΑ⅃ (larthi [v]uisinei pherinaś) = *Lartia Volsinia Herennii* uxor. Alia tegula n. 123: MΑИΙЯƎΦΑΙƎϤ8Ι+ƧΑ8 (fasti freia pherinaś) = *Fausta Freia Herennii* uxor.

ƎƧΑƎΦ (pherse), Περσεὺς (Perseus), = ƎƧΑƎ1 (perse), Iovis ex Danae filius, in gemmis etr. n. 1022, 2550, et in speculo n. 107 (cum ΑƎΑƎMƎM menerva). Cf. Millin *Gal. myth.* II 5.

ΙΑИ1ΙƧΑƎΦ (phersipnai), Περσεφόνη (Proserpina), in sepulcro Urbevet. n. 2033 bis *D b*. Vide PROSEPNAIƧ = *Proserpinae*, ubi de gr. orthogr. in vasibus (cf. *Corp. inscr. gr.* n. 7433 sqq.).

ΦEƧ⅃ (phesl) vel ΦEƧV (phesu), in numo n. 102. Vide FAESVLAE.

ƧVƧƎΦ (phesus), *Vesii?*, n. pr. m. genit. sg., fortasse pro vesus = MΙƧƎ7 (vesiś), apud Etruscos. Ossuarium n. 117: « thana arntiles phesus » = n. 118

ƧVƧƎΦ·ƧƎ⅃Ι+ИϤΑ:ΑИΑO

ƧVƧƎΦ | ⅃Ι+ИϤΑ Α[ИΑO] (thana arntil phesus) h. e. *Tannia Aruntilii* filia *Vesii* uxor (cf. Conestab. *Inscr. etr.* pg. 66 sg.).

..⅃ΦƎΦ (phephl..), in speculo etr. n. 1019.

?ΙΦ (phi), *filius* vel *filia*, apud Etruscos (Lanzi II 422 = 351 ad n. 316), in titulo n. 711 (= n. 1773?).

ΦΙ⅃ECE (philece), in etr. speculo n. 2529.

ΦΙΛΗΜΕΝΟΣ, Tarentinus, apud Polyb. VIII 26 sqq. et 31.

ΦΙΛΟΧΑΡΙΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Appian. *De reb. samn.* cap. 8.

ΦΙΑΤΙΣ, Crotoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

?ƧΙ+V⅃ΙΦ (philutis), in titulo etr. n. 1773 (= 711?).

ΦΙΣΙΟΙ, populi Italiae inferioris, in marmore Frent. apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 10 (ΦΙΣ[ΙΩΝ]). Cf. Guarini *Comm.* XX 31.

ƧΙƧΙΦ (phisis), *Phisius*, n. pr. m., in ossuario bilingui Clus. n. 794 bis. Cf. ƧVƧƎΦ (phesus).

⅃1ƧΙΦ (phispl) vel MV⅃1ƧΙΦ (phisplum), in titulo etr. n. 534 quat. *b*.

ΦΙƧΤΕΛΙΑ, in numo arg. n. 2866 *a*, qui pertinet ad Puteolos (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 309, et apud Fiorelli *Ann. di numism.* I 41). Vide ⅃ƎTƧΙ8 (fistel), ƧΙV⅃TƧΙ8 (fistluis) = *Puteolis* et 8ΙƧΤ⅃VƧ = *Puteoli* (cf. Aufr. et Kirch. I 169).

ΦΟΙΒΙΑ, Rhegii urbis pars, apud Strab. VI, I, 6.

ΦΟΡΑΝΤΩ, in titulo Frentano apud Boeckh *Corp. inscr. gr.* n. 5878 lin. 7. Agnoscitur Φόραντον Samnii oppidum.

ΦΡΕΝΤΑΝΩΝ, *Frentanorum*. Vide FRENTANI.

ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

ΦΡΥΝΙΧΟΣ, Tarentinus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

? ΑΙΒƧƎVΦ (phueshia), in operculo ossuarii Perus. n. 1886.

ΙVΦ (phui), *filia*, = ΑΙΘ (hia), ΑΙ7 (via) et ΙVΘ (thui), sicut ƧVΙVΦ (phuius) = υἱος (filius), apud Etruscos. Operc. ossuarii n. 2417: ΙVΦV⅃7↓ИΑO (thanchvlu phui) = *Tanaquilis filia*.

Α1ΙVΦ (phuipa), in vase etr. n. 2176.

ƧVΙVΦ (phuius), υἱος (filius), sicut ΙVΦ phui (ΑΙΘ hia, ΙVΘ thui et ΑΙ7 via) = *filia*, apud Etruscos (vide ΙVΘ thui). Inscr. n. 2048: ƧVΙVΦVϤΙΑ⅃ΑΚΙM (mi kalairu phuius) = εἰμὶ Καλαιροῦ υἱος, *sum Kalairi fil.* (Lanzi II 392 = 321 ad n. 191). Cum etr. phuius cohaeret gr. HVIHVS, ut in vase HOPΛOTIMO HVIHVS EV+EPOƧ EΠOIEƧEN h. e. Ὀργοτιμου υἱος εὔχερος ἐποίησεν (*Archäol. Zeit.* V, 156; cf. Letronne in *Rev. archéol.* III 383).

ΦΥΚΙΑΔΑΣ, Crotoniates, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* cap. 36 (§ 267).

ƧƎƆΙИ⅃VΦ (phulnices), Πολυνείκης (Polynices) vel Πολυνίκης (inscr. apud Boeckh n. 3372), Oedipi filius, in gemma etrusca n. 1070. Cf. inscr. n. 2164 *b*.

ΑИƧΦ⅃VΦ (phulphsna), Πολυξένη (Polyxena), filia Priami et Hecubae, in etr. speculo n. 2346 bis *b*.

MΙϤVΦ (phuriś), *Furii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. ΙƎИϤV1 purnei). Ossuar. Perus. n. 1887: MΙϤVΦ : Ι+ƧΑ8 (fasti phuriś) = *Fausta Furii* uxor.

ΦΥΤΙΟΣ, Rheginus, pythagoreus, apud Iambl. *De pythag. vita* capp. 27, 30, 36, (§ 130, 172, 267).

ΦΥΤΩΝ, Rheginorum dux (Diod. Sic. XIV, 108), a Dionysio crudelissime interfectus (Diod. Sic. XIV, 112).

X

Ɏ et X, litterae solitariae in numis Italiae inferioris: Ɏ in numo Marsico (Carelli tab. CCI 8); X in numis, qui pertinent ad Neapolim (Carelli tab. LXXV 70, LXXX 139, 144), Nolam (Carelli tab. LXXXIII 11) et Veliam (Carelli tab. CXXXVIII 29).

↓ (ch), *Quintus?*, fortasse nota praen., pro chuinte = ƎƚИIVƆ (cuinte), in titulo Perus. n. 1368 (cf. Lanzi II 370 = 299 ad n. 113, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 172 ad n. 20). Vide etiam inscr. n. 1916 bis.

§ 2. In vase etr. n. 2660, et in titulo n. 1916 bis. Cf. Janssen *Inscr. Mus. Lugduno-Batav.* pg. 29 sq.

↑, est nota numeralis apud Etruscos, = rom. ↓ vel ⊥ (L), *quinquaginta*, in gemma n. 2578 ter et in nonnullis titulis sepulcr. Vide Ƨ↓ (chs).

§ 2. Occurrit etiam stilo inscripta in patera Capenate n. 2453 bis *d*, in operculo ossuarii Perus. n. 1834, et in glande missili n. 2636.

..↓ (ch..), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 8.

A↓ (cha), *Camars*, Etruriae oppidum, in numis n. 476. Vide CLVSIVM.

AɎ (cha), in vase Italiae super. n. 51.

ƧIA↓ (chais), in etrusco speculo n. 1014 quat.

MVI1ᒧAX (chalpiuś), κάλπις vel κάλπιον (?), vasis genus, in vase etr. n. 2588.

VƧA↓VᒧA↓ (chaluchasu), Κάλχας (Calchas)?, fortasse pro ↓AᒧↆAƧ (chalchas), in etrusco speculo n. 479 (Raoul-Rochette in *Journ. des sav.* an. 1834 pg. 710), cum *Venere* (ИAᗡVT turan), *Castore* (VᗡTVƧAꓘ kasutru) et *Polluce* (ƎƆVTVᒧV1 pulutuce). Cf. Gerhard *Ueb. die gotth. der Etr.* anm. 153.

↓AᒧↆAƧ (chalchas), Κάλχας (Calchas), augur graecus, fortasse pleniori orthogr. VƧA↓VᒧA↓ (chaluchasu), apud Etruscos, in speculo Vulc. n. 2157 (cf. Braun in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1837 pg. 130).

?ᒧAИI1A↓ (chapinal). Vide ᒧAИI1A↓ᒧƎꟻ (velchapinal).

ᗡA↓ (char). Vide ИVᗡA↓ (charun).

ΧΑΡΑΞ, oppidum Corsicae, apud Strab. V, II, 7.

ꟼMIAᒧᒧIꓘᑫA↓ (chartillaś), *Quartillae*, n. pr. f. (genit. sg.), in titulo Arret. n. 466 bis. Vide ƎOᗡAV↓ (chuarthe).

VᗡA↓ (charu) et ɎAᗡV (charu), Χάρων (Charon), in vase etr. n. 2147 (ɎAᗡV) et in sepulcro Vulc. n. 2162 (VᗡA↓), pro ИVᗡA↓ (charun), quod sequitur.

ИVᗡA↓ (charun) et VᗡA↓ vel ɎAᗡV (charu), Χάρων (Charon), deus inferorum, apud Etruscos, in ossuario Volaterrano n. 305 (ИVᗡA↓) = inscr. n. 2514 bis (ᗡA↓), in sepulcro Vulc. n. 2162 (VᗡA↓) et in vase n. 2147 (ɎAᗡV). De *Charonte etrusco* scripsit Ambrosch.

ИVΦᒧƎ↓ (chelphun), ita appellatur quidam Satyrus barbatus, in etrusco speculo n. 2054 ter.

ɎEИEIOIИ (cheneioin), in lapide Atest. n. 35. Cf. voc. sq.

↓EИ◊EI (chenoei?), in lapide Patavino n. 31. Vide voc. praeced.

ƧƎƚƧƎ↓ (chestes), *Cestii*, nomen vel cognomen etr. (genit. sg.), in marm. Tarquin. n. 2328 (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* VI = 1834 pg. 177 nt. 5).

MƎI↓ (chiem), fortasse *qui* vel *quis*, in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 13. Ad rom. *quies* trahit Vinc. Campanarius (*Giorn. arcad.* XXXIV, 52; cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 100), et ad *cieo* (voco, invito) Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 39).

OMI↓ (chimth), quod legitur in cippo Perus. n. 1914 *A* lin. 22, pro rom. *quinque* (cf. etr. IƆ ci) sumit Sec. Campanarius (*Tav. perus.* pg. 51). Alii legunt MOMI↓ chimthś (Vinc. Campanar. in *Giorn. arcad.* XXXIV, 207, et Vermigl. *Inscr. per.* pg. 108).

MƆIᒧꟻƧI↓ (chisvlicś), quod legitur in aeneo signo etr. n. 1922, ad osc. CEVS, rom. *civis*, trahit Oriolius (*Album* XXIII, 152).

ɎL (chl), in vase Vulc. n. 2212 (cf. n. 2260 *g*).

..M↓ (chm..), in titulo Tarquin. n. 2279 lin. 7.

Ƨ↓ (chs), fortasse est nota numeralis, = Λ↓ (LV), *quinquaginta et quinque* (Sec. Campanar. et Orioli in *Giorn. arcad.* CXIX 332, CXX 229).

Aꟻ↓ (chva), in titulis etr. n. 2056 sq.

ᒧAV↓ (chval), in titulo etr. n. 1916 bis.

ƎOᗡAV↓ (chuarthv), *Quartus?*, n. pr. m., fortasse pro chuarte vel chuartu, in titulo Arret. n. 466 bis.

ᒧAИƚƧƎꟻ↓ (chvestnal), *Vestiniâ*, n. pr. f. abl. sg., apud Etruscos (cf. MAИƚƧƎꟻɎ chvestnaś), in titulo Perus. n. 1246 (Conestab. *Monum. del Palazz.* pg. 17).

MAИƚƧƎꟻɎ (chvestnaś), *Vestinii?*, n. pr. m. genit. sg. (abl. sg. ᒧAИƚƧƎꟻ↓ chvestnal), comparandum cum MAИƚƧƎ (estnaś, in ossuario n. 1749) et cum rom. *quaestus* (unde gentil. Quaestuleius). Operc. ossuarii

Perus. n. 1748: MANI+ƧƎƎΨ · INIꟼV+VAƧ (sauturini chvestnaś) = *Saturinia Vestinii* uxor.

MVꟼƎKVX (chukvruś), —*is* (Ciceronis?), nomen pr. m. genit. sg. (Orioli in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1849 pg. 180), in vase etr. n. 809 (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 92 nt. 2).

..ꓤV↓ (chur..), in titulo Viterb. n. 2092.

ƧƎꓶ>ꓤV↓ (churcles) et ƧƎꓶ↓ꓷV↓ (churchles), *Curcilius* (Garcilius)?, gentil. etr., ut ƧƎꓶ>ꓤV↓ : OИꓤA (arnth churcles, n. 2071) = *Aruns Garcilius;* et ƧƎꓶ↓ꓷV↓:ʘꓷAꓶ (larth churchles, n. 2070) = *Lars Garcilius.* Cf. Orioli in *Album* XIX, 173.

↓VƧAIM (chusaiś), quod legitur in etr. speculo n. 2488, pro gr. χοαις, *libationibus* sive *inferiis*, sumit Lanzius II 207 = 164 (*Giorn. arcad.* XCI, 174). Cf. Panofka *Die Malachisch auf etr. spiegeln* s. 226.

ꟼVVΨ (chuup), *cupa* (ital. *coppa*), in vase etrusco-campano n. 2754*b* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 148 sg.).

Ǝ↓V↓ (chuche), *quoque?*, apud Etruscos, in cippo Perus. n. 1914*B* lin. 21-22. Sec. Campanario est gr. χοαι, *libationes* (*Tav. perus.* pg. 61 sg.). Alii aliter legunt et vertunt (cf. Vermigl. *Inscr. per.* pg. 117, Vinc. Campanari in *Giorn. arcad.* XXXV 178 sg.).

ADDENDA ET CORRIGENDA

CORPUS INSCRIPTIONUM ITALICARUM

Pag. III *ad n.* 1 A-D *adde:*
Ad ectypa chartacea, a cl. prof. Seraphino Balestra confecta, subieci tab. LVIII.

Ad num. 2 *adde:*
Lapis lat. m. 1,83, alt. m. 0,54, exstat in praediis doct. Vanelli: ipse descripsi, et ectypo chartaceo, die 16 aug. 1866 confecto, dedi tab. LVIII. Lege:

slaniai : uercalai : pala
tisiui : piuotialui : pala

La sua conservazione si deve alla circostanza, che le lettere (lin. 1.ª altae m. 0,13, lin. 2.ª m. 0,12) *erano rivolte verso la parte interna del sepolcro, e rimane ancora aderente alla pietra il cemento che serviva a suggellar meglio il sepolcro. Tale era pure la posizione delle altre lapidi, come venni assicurato da coloro stessi che le scopersero* (prof. Balestra).

Ad n. 2 bis *adde:*
Ipse descripsi:

ΛΙΚΟVΙΝΟϟ
ΛΝΙΚΟΝΕΧΙ

et ectypo chartaceo dedi tab. LVIII.

Ad n. 2 bis *a adde:*
Lapis long. m. 1,55, lat. m. 0,55. Ipse descripsi: ϟΟΜΟΜΟΚ : VΚVΜΙΜ (minuku komonos); et ad exemplum chartaceum subieci tab. LVIII. Neglegenter edidit Lavizzari in *Gazzetta Ticinese* an. LXIV pg. 277 (27 apr. 1864).

Ad n. 2 ter *adde:*
Lapis lat. m. 1,68, alt. 0,51-0,59, exstat in aedibus Pelli, nunc Malfanti. Ipse descripsi:

ΛΙΛΙ : ΙVΙΛΙΚΞΧ : ΙΞΜΟVΙΙ

Ectypo chartaceo dedi tab. LVIII.

Post n. 2 ter *adde:*
2 quat. *Pietra nel gradino interno della chiesa di S. Siro a Viganello, mezzo miglio da Lugano sulla strada di Davesco.*

ƆΙΛΜ : ΙΞ . . . . . Ι/Κ . . . .

Descripsi, et ectypo chartà expresso dedi tab. LVIII. Primus vidit prof. Seraphinus Balestra.

Pag. VII *adde:*
42 ter *iscrizione tracciata a graffito nel fondo esterno di una coppa o patera in terra rossa venuta fuori da una* terramare *del Reggiano nell'Emilia, in seguito degli scavi e delle ricerche del ch. sig. prof. Chierici di Reggio* (Conestabile in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1867 pg. 58; cf. an. 1866 pg. 98).

ΜΞΝΩΑ ΝΚΞΞ sive ΜΞΝΩΑ VΚΞΞ

Edidit Conestabile loc. cit. a cl. Gabriele da Mortillet missam. Ipse repetii tab. LVIII.

Ad n. 45 *adde:*
Affert Gerhard *Etr. spiegel* taf. CCCXCIV n. 2.

Pag. XXIII *ad n.* 104 *adde:*
Ad ectypa duo, alterum chartaceum, alterum stanneum, correctius subiicio tab. LVIII.

Pag. XXX *ad n.* 244 *lege:*
244 urna sepulcr., in museo Florentino (n. 247).

ΞΟΙVΞΞΞΙVΑ

Descripsi. Edidit Lanzius II 401 = 330 n. 213, et denuo Conestab. *Inscr. etr.* pg. 260 tav. LIV n. 189 (unde dedi tab. LVIII; perperam in tab. XXIII).

Pag. XXXIV *ad n.* 296 ter *b adde:*
Nuper exscripsit ediditque O. Benndorf (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1867 pg. 148):
ΑΜ8Α◇⊕Ι · ΙΜΙΑΞVΜ · Μ · ΞƆΞΡΑΙΙΜ.

Pag. LXII *ad n.* 550 *lege:* ΙΑΝΜΡVΟ : ΞΑƆ : ϯΝΡΑ. Exstat in villa *Bossona* apud Torellum Tarugi, ubi descripsi. — *Ad n.* 551 *corrige:* ΑΖΞΞΡ [Ι]ϯΙϯ : ΑΟ. Ibidem ipse descripsi.

Pag. XCVI *n.* 889. Pertinet ad Volsinium. Adami *Storia di Volseno* pg. 31: *Appresso di me si vede in marmo scolpita, e guari non è che dissepolta fu in Volseno mia patria, la quale frapposta era tra due sepolcri in piena terra coperta colle tegole di creta cotta, ove eran seppelliti due corpi.*

Pag. CVII *ad n.* 1011 ter *a lege:* ΟΑ pro ΑΟ.

Pag. CXIII *ad n.* 1052 *lin.* 3 *adde punctum ante voc.* ϯΞϯ.

Pag. CLXV *ad n.* 1914 A *lin.* 3 *ante voc.* VΡΑƆ *dele punctum;* - *lin.* 6 *lege* ΑΝΙΟΙΞΞ · ΙΙΧ; - *lin.* 15 *in tab.* XXXVIII *lege* ΙϯƆΝΑΡΜ · ΩΞΙΑΝ; *et ante litteram* Ξ *dele punctum;* - *lin.* 16 *ante voc.* ϯVΒ *in tab. cit. adde punctum.*

GLOSSARIUM ITALICUM

A (*col.* 5-237)

Col. 5:

ᐱ-, praep. volsca, = osc. -ꟽИ (am-) vel -ИN (an-), -Ꟊ8ꟽИ (amfr-), ἀμφὶ, *circum*, in voc. ᐱVIᐱTᐱϟ = *circumvectae* (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 141).

§ 2. ᐱ-, pro an-, *in*, in voc. ᐱϟIᐸNᐱϟ = *in-signae* et ᐱMᐱTIINϟ (amatens) = *in-tulerunt* (Corssen loc. cit. pg. 140 sq., 153).

Col. 7 *ad praen.* A *pro* aule, *adde:* n. 864 quat. *a*, *d*, 867 ter *c*, 2453 bis *b* et *g*, 2600 *c* (ꓘAИYTAꟽ · A); - *ad* § 2: A:IИƆVAM:A (a. śaucni a., n. 336 bis *a* et *b*) = *Aula Sociennia Auli* filia, A · IИꟼꟼƎTƧ · ⅃ (l. stcprni a., n. 2570 ter) = *Lartia Stefronia Auli* filia; et cf. n. 361 bis, 364 bis *o*, 465 bis *a*, *b*; - *ad* § 3: IAИIAƆ · A (a. cainai, n. 320 bis *c*) = *Aula Cainia*, et IИƆVAM:A (a. śaucni, n. 336 bis *a*) = *Aula Sociennia*.

Col. 10 *lin.* 31 *lege:* nominat. pl. ꓘNꓘNN (aasas) = *arae*.

Lin. 42-47 *lege:*

ꓘNꓘNN (aasas), *arae*, nominat. pl. 1 decl., dat. sg. ⊢NꓘNN (aasaí), ab ASA (ARA), apud veteres. In tab. Agnonis n. 2872 *B* lin. 1: ꓘꓘNꓘƎ · ꓘNꓘNN (aasas ekask) = *arae haece* (Kirchhoff *Das stadtr. von Bantia* s. 8, Huschke *Die osk.* etc. s. 24), quod alii vertunt *aras hasce* (Mommsen *Die unterit. dial.* s. 244 et in *Ann. dell'Inst. arch.* XX = 1848 pg. 417, Henzen in *Ann.* cit. pg. 405).

Col. 11:

ABAVOS, *abavus*, in titulo campano apud Mommsen n. 3983. Vide ABABVS.

ABDVXTI, *abduxisti*, apud Plaut. *Curc.* V, II 16. Vide DVXTI (duxisti).

Ad voc. ABELLA *lin.* 10 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Abella, municipium. coloni vel familia imperatoris Vespasiani iussu eius acceperunt. postea ager eius in iugeribus militi est adsignatus ».

Col. 12 *ad voc.* ABELLINVM *adde:* exstitit ubi nunc *Civita* prope *Atripalda*.

Col. 13 *ad voc.* ABELLINVM Lucaniae *lin.* 2 *adde:* fuit in loco qui nunc dicitur *Marsico vetere*.

Lin. 13 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 229 (Lachmann): « Abellinum, muro ducta colonia, deducta lege Sempronia. iter populo debetur ped. xxx. ager eius perennis limitibus est adsignatus ».

Ad voc. ABEO *pro* habeo *adde:* ABET (Fleetwood 431, 4), ABETIS (Fleetwood 517, 4), ABENT (Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 66 pg. 598), ABEBAT (Mommsen n. 5273), ABVIT (Mommsen n. 2070, Henzen n. 7418), ABERE (Henzen n. 6087, 7201), ABETO (Mommsen n. 6736), ABIAS (Orell. n. 2566), ABIAT (Orell. n. 2541), ABEATIS (Grut. 1062, 1). Cf. Gaii *instit.* pg. XL Lachmann.

Col. 14:

ABITATOR, *habitator*, in titulo apud Henzen n. 7087.

ABITO, *habito*, in titulo samnitico apud Mommsen n. 5273 (ABITAT).

ABOCARE, *avocare*, e BOX pro *vox*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

Col. 15 *lin.* 39 *lege:* in agrum.

Col. 17 *lin.* 4 *adde:* ubi verba IAꟼᐸ IISVᐸ ᐱᐸINII ᐱϟVM ᗷᐱ ᗷV ⊦OVIIIINIϟ ꟼIIRIIT (iafc esuc agine asum ba bu poleenis feret) pro *ibi hoc agonio coram Ba. Bu.* fil. *Pollenius fert* sumit Corssen (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 160), qui agine comparat cum rom. AGONIVM, e rad. AC-, *agere* (op. cit. pg. 146 sq.).

Col. 18 *lin.* 10 *corrige:* Thucyd.

AGVRINA, *Augurina*, cogn. mulieris, ut PONTIA · AGVRINA (*Giorn. arcad.* CXLIV, 12).

Col. 19 *lin.* 4 *adde:* in numo aeneo Leonis primi imperat. (Sabatier I 131 n. 7): VIRTVS AGVSTI.

Ad voc. AD *lin.* 10 *adde:* et Gaii *instit.* pg. XLIII nt. 41 Lachmann.

ADDIXTI, *addixisti*, apud Martial. X, XXXI 1, XII, XVI 1.

ADDMETVS, *Admetus*, cogn. rom., in titulo apud Fabr. cap. III n. 194 pg. 149.

ADDVXE, *adduxisse*, apud Plaut. *Rud.* IV, IV 3.

ADDVXTI, *adduxisti*, apud Terent. V, IV 27, *Heaut.* IV, VI 15, *Phorm.* IV, I 2.

Ad voc. ⅃ꟾƎЯN (aderl) *lin.* 6 *sq. lege:* prope civitatem *Aversa* (rectius inter *Pomigliano di Atella* et *S. Arpino*).

Col. 20 *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Atella, muro ducta colonia, deducta ab Augusto. iter populo debetur ped. CXX. ager eius in iugeribus est adsignatus ».

Ad voc. ADIVBO *adde:* Gaii *instit.* pg. XLIII nt. 40 Lachmann.

ADMENESTRATIO, *administratio*, ab ADMENESTRO, in titulo apud Orell. n. 1120. Vide MENESTRATOR.

ADMENESTRO, *administro*, unde ADMENESTRATIO, in titulo apud Henzen n. 6431. Vide MENESTER = *minister*.

Col. 22:

ADVEXE, *advexisse*, apud Plaut. *Merc.* II, II 61.

ADVEXTI, *advexisti*, apud Plaut. *Merc.* II, III 57.

Ad voc. ADVC *adde:* Invenitur etiam in titulo apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. x n. 27 pg. 429.

Ad voc. ADVLESCENTIA *adde:* Occurrit in cod. Cic. *De rep.* II 1 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 87).

Col. 23:

ƎA (ae), in tegula Clus. n. 597 bis *c*.

AEGO, *ego*, in titulo appulo apud Mommsen n. 680.

Col. 24 *ad voc.* AEDICLA *lin.* 8 *adde:* Occurrit etiam in lapidibus apud Mommsen n. 5997, 6151.

AEDICTVM, *edictum*, apud Gaii *instit.* pg. XLII Lachmann.

Ad voc. AECAE *lin.* 5 *adde:* Aecanus, adiect. ad Aecas pertinens, ut ager Aecanus (Frontin. *De col.* pg. 210 Lachmann).

Col. 25 *ad voc.* AECLANVM *lin.* 8 *adde:* Aeclanensis et Eclanensis, adiect. ad Aeclanum vel Eclanum pertin., ut ager Aeclanensis (Frontin. *De col.* pg. 210 Lachmann) et ager Eclanensis (op. cit. pg. 261).

AECVS, *aequus*, adiect., apud Gaii *instit.* pg. XLIII nt. 43 Lachmann.

Col. 26 *lin.* 37 *lege:* AENARIA, nunc *isola d'Ischia etc.*

Col. 27 *ad voc.* AEQVI *in fine adde:* Ecicylanus ager, nunc *il Cicolano*, memoratur a Frontino *De col.* pg. 255.

AEQVTAS, *aequitas*, in numo Quieti imperat. (Cohen V 5 n. 1).

AEQVVS, *equus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Lin. penult. lege: in etr. speculo n. 2033.

Col. 29 *ad voc.* AESERNIA *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 233 (cf. pg. 260): « Esernia colonia deducta lege Iulia. iter populo debetur ped. x. ager eius limitibus Augusteis est adsignatus ». — *Et lin.* 5 *corrige:* in tab. Peuting.

Col. 30 *ad voc.* AESTIMIA *adde:* Cf. *Gromat. vet.* pgg. 169, 205, 211, 216, 222, 224, 261 sq., 398.

Col. 31:

AET, *et*, coniunctio, in titulo christ. apud Arringhi *Rom. subter.* I, 339.

Col. 32 *lin.* 5 *adde:* *Gromat. vet.* pg. 350 (Lachmann): « cum autem Iuppiter terram Aetruriae sibi vindicavit, constituit iussitque metiri campos signarique agros ».

Col. 33:

Ǝ8A (afe), in urnula etr. n. 867 bis *e*.

AFIDENA. Vide AVFIDENA.

Lin. 37 *lege:* Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Afile, oppidum. lege Sempronia in centuriis et in lacineis ager est adsignatus. iter populo non debetur ». Eius incolae dicti sunt Affilani apud Plin. III, IX, 11 cod. Afulani).

Col. 34:

AFLEICTVS, *afflictus*, in titulo apud Mommsen n. 4495.

AFRANIVS, Latinorum dux tempore belli marsici (Flor. III, 18), = Τίτος Λαφρήνιος apud Appian. *De bell. civ.* I 40, 47.

Ad voc. AIƎƆꟼ8A (afrceia) *adde* inscr. n. 839 bis *t*.

V8Ո (afu), *Afoniâ* (?), nomen mulieris etr. (ablat. sg.) pro ⅃AИV8A (afunal). In tegula clusina n. 631 bis: V8Ո · AИƆИƎƆ · O⅃ (lth cencna afu) = *Lars Genicius Afoniâ* natus.

Col. 35 *lin.* 12 *adde:* In tegula clusina n. 563 bis: AИV8A : VA (au afuna) = *Aulus Afonius.*

Col. 36 *lin.* 8 *adde:* In operculo ossuarii Perus. n. 1540 bis: IƎИV8A : AИAO (thana afunei) = *Tannia Afonia.*

Col. 37:

⊗A (ah), *Attia?*, praen. fem. etr., fortasse pro ⊙A (ath), in titulo Clus. n. 682 bis.

Col. 41 *lin.* 16 *sqq. adde:*

ƎꓕꟼV⅂A : OA (ath apurte) = *Attius Aprusius.*
ƎAƆ OA (ath cae) et ƎIAƆ : ⊙A (ath caie) = *Attius Caius.*
ƎꟼƎMVƆ OA (ath cumere) = *Attius Cumerius.*
Ǝ⅃ꓕ⅂ƎƧ · OA (ath septle) = *Attius Septilius.*
ƎИAΦAꓕ OA (ath taphane) = *Attius Tafanius.*
AИꓕVꓕ · OA (ath tutna) = *Attius Tutinius.*
VƆƎꟻ : OA (ath vecu) = *Attius Vicius (?).*
ƎƆƧIꟻ : OA (ath visce) = *Attius Vescius.*
IИꟼV⅂ : OA (ath purni) = *Attius Furinius.*

et cf. n. 534 ter *b*, 625 bis *b*, 638 ter *a*.

Lin. 36 *pro* AИIИ⅃ƎƆ *lege* AИIM⅃ƎƆ (celśina).

Lin. 45 *sqq. adde:*

IИƆꟻAꟼ8 : OA (ath fraveni) = *Attia Fruginia.*
IИIꟼƎ⊘ : OA (ath herini) = *Attia Herennia.*
IƎИIAƆ : OA (ath cainei) = *Attia Cainia.*
IИMVƆ : OA (ath cumni) = *Attia Cominia.*
IИƆꟼAM : OA (ath marcni) = *Attia Marcania.*
IƎИꟼƎ⅂ : OA (ath pernei) = *Attia Perna.*

et cf. n. 612 bis, 743 bis, 817 bis.

Col. 42 *lin.* 13 *sqq. adde:*

OA : IИƆꟻAꟼ8 : OA (ath fraveni ath) = *Attia Fruginia Attii filia.*

OA ƎИAƆIꟼAM O⅃ (lth maricane ath) = *Lars Marcanius Attii* filius.

OA · IƎИI⅂I⅂ · AO (tha pipinei ath) = *Tannia Vibinia Atti* filia.

OA · IꓕИAIƎƧ · AI⅃Ǝꟻ (velia seianti ath) = *Velia Seiantia Attii* filia.

OA : VↃƎƎ : OA (ath vecu ath) = *Attius Vicius Attii* filius.

OA : IƎИIИIƎ : AO (tha vipinei ath) = *Tannia Vibennia Attii* filia.

OA : Ǝ+AИIqY : OЛ (lth urinate ath) = *Lars Urinatius Attii* filius.

et cf. n. 501*, 562 ter*g*, 597 bis*n*, 743 bis, 697 bis*a*, *c*, 891 bis.

Ad voc. AOAV *lin.* 6 *pro* sedit *lege* sedet.

Lin. penult. adde: Alii legunt VИOA (athnu).

Col. 43 *in princ.*:

ƎOA (athe), *Attius*, n. pr. m. (fem. IƎOA athei), in titulo n. 944 bis*c*.

Ad voc. IOA (athi) § 1 *dele inscr.* n. 1628, *corr. in Corp. inscr.*

Ad voc. IOA (athi) § 2 *lin.* 3 *lege: Aruntia Attia*, nisi potius *Aruns Attius.*

Lin. ult. adde: et vide n. 1395.

Col. 44:

AIAX, *Aiax*, etrusca orthogr. ƧAƎIA (aivas), in cistis Praenest. n. 2726 ter*c* et *d*.

ЯIꟼ (aid), *aidilis* (aedilis), cuius nominat. pl. ƧИIЯIꟼ (aídilis), in lapide samnitico n. 2872.

Col. 45:

AIEDIES, *Aiedii*, gentil. Capenas (nominat. pl.), in vase fictili n. 2453 bis*g* (Henzen in *Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 149). Cf. samnit. ƧꟻƎIꟻꟼ (aíieís).

ƧꟻƎIꟻꟼ (aíieís), *Aii* vel *Ahii*, gentil. samnit., genit. sg. (cf. AIEDIES), in lapide n. 2873 ter lin. 5 (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 2).

Col. 47:

ƧAЯƎƧIA (aiseras), quod legitur in parva statua aeris n. 2603 bis, ad marsic. AISOS, volsc. ESARISTROM, umbr. VИVƧƎ (esunu) et ad etr. AESAR = *divus* trahit Conestabile (*Sur l'inscr. d'une statuette étr.* pg. 15 suiv.). Trahi potest ad rom. AIS = *aes.*

Col. 48 *lin.* 8 *adde:* Pro subst. n. *sacri* (genit. sg.) h. e. *rei sacrae* habet Corssen (*De Volsc. linguâ* pg. 21 sq., et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 138 sq.), comparato cum etr. AESAR = *deus*, cum umbr. VИVƧƎ (es-unu) = *sacrum* et cum volsc. ESARISTROM, tractis ad rad. sanscr. iṣ (desiderare).

Col. 49 *lin.* 24 *adde:* et in speculo Caeret. n. 2346 bis*b*.

Col. 50 *lin.* 15 *adde:* et in titulo etr. n. 2600*h*.

AC pro *hac* et AEC pro *haec* (cf. IC = *hic*), in codd. Gaii *instit.* pgg. 40, 42 Lachmann.

Ad voc. ACALANDRVM *lin.* 4 *adde:* Ios. Colucci: *Anzichè il Salandra è il fiume Ferro o Calandro che mette foce presso il Capo Roseto.*

IqAↃA (acari), *Acaria* (Ancharia?), n. pr. fem., ut IqAↃA · VA (au acari, n. 597 bis*g*) = *Aula Acaria.*

Col. 51 *lin.* 13 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 229 (Lachmann): « Acerras, muro ducta colonia. divus Augustus deduci iussit. iter populo debetur ped. LXXX. ager eius in iugeribus militibus est adsignatus ».

Col. 52 *ad voc.* ΑΚΕΣΙΝΗΣ *lin.* 2 *adde:* nunc *fiume Freddo* dictus.

Col. 53 *ad voc.* ACHERVN *lin.* 4 *adde:* Ios. Colucci: *È forse il fiumicello Arconti che ora sbocca nel Crati.*

Col. 54 *lin.* 2 *lege:* hodie *Lago della Coluccia*, qui et *Lago Fusaro* appellatur.

Lin. ult. adde: Forma ACIVES invenitur etiam in cista Praenest. n. 2726 ter*c*.

Col. 55 *ad voc.* VЛIↃA (acilu) *adde:* inscr. n. 569 bis: YЛIↃA : OИqA (arnth acilu) = *Aruns Acilius.*

Ad voc. AƧVЛIↃA (acilusa) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in titulo Clus. n. 739 bis.

Lin. 42 *lege:* monte.

Col. 56:

ACCEPSTI, *accepisti*, apud Plaut. *Trin.* IV, II 122.

ACCESTIS, *accessistis*, apud *Virg. Aen.* I 201.

Col. 57:

IИƎЛↃA (acleni), *Oclinia*, nomen mulieris etr., = IƎИIЛↃA aclinei (cf. IИAЛↃA aclani) et per contractionem AIИЛↃA (aclnia), ut IИƎЛↃA · AI+ƧAO (thastia acleni, n. 534 ter*d*) = *Fausta Oclinia.*

Lin. 12 *lege: Oclinia*, familiae etruscae nomen = IИƎЛↃA (acleni).

ЛAИЛↃA (aclnal), *Oclinià*, nomen mulieris etruscae abl. sg., ab AIИЛↃA (aclnia) = IƎИIЛↃA (aclinei) pro IƎИIЛↃVA (auclinei). In vase Clusino n. 768 bis: ЛAИЛↃA : VqV|OЛƎƎ : OЛ (lth velthuru aclnal) = *Lars Velturius Oclinià* natus.

AIИЛↃA (aclnia), *Oclinia*, nomen mulieris etr. (abl. ЛAИЛↃA aclnal) = IƎИIЛↃA (aclinei) pro IƎИIЛↃVA (auclinei). Ossuarium Clus. n. 571 bis: AIИЛↃAOqAЛ (larth aclnia) = *Lartia Oclinia.* Vide IИƎЛↃA (acleni).

Col. 59:

qↃA (acr), in titulo Perus. n. 1894.

Lin. 39 *lege:* γιγαντοφοντιδα.

Col. 60:

IqↃA (acri), *Acrius*, n. pr. m., videtur pro acriś, in titulo Perus. n. 1934 bis*a*.

Col. 61 *ad voc.* IƧↃA *lin. ult. adde:* Cf. inscr. n. 1795, ubi IƧↃA (acsi) pro *Axia*, sive potius pro *Axii* (§ 2).

Col. 62:

ACTTE, *Acte*, n. pr. f., quod memorat Marinius *Arvali* pg. 500 ex Sponio.

Col. 63 *ad voc.* ИVKИ (akun) *lin.* 12 *adde:* Frontin. *De limit.* pg. 30 (Lachmann): « ex actibus conicio acnuam primum appellatum ». *Gromat. vet.* pgg. 246, 339: « agnua habet pedes XIIIICCCC ». Et pg. 368 (cf. pg. 245): « Actum provinciae Beticae rustici agnam vocant ».

Col. 64:

?Y1AЈA (alapu), in titulo etr. n. 776 bis. Cf. IAƧV1AЈA.

Col. 65 *lin.* 29 *lege:* Aequorum.

Lin. 38 *lege:* Vide ALBENSIS, et cf. *Gromat. vet.* pgg. 244, 253.

Col. 68:

ЈAИOΞЈA (alethnal), *Aletinā*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), ab AИOΞЈA (alethna), in titulo Tuscan. n. 2335 *c*.

Col. 69:

ALEXADRVS, *Alexandrus* (Alexander), in titulo edito in *Monum.* et *Ann. dell'Inst. arch.* a. 1856 pg. 16 n. 69.

Col. 70 *lin.* 49 *lege:* in cod. Frontin.; – *et lin.* 51 *adde:* Frontin. op. cit. pg. 230 (Lachmann): « Alatrium, muro ducta colonia. populus deduxit. iter populo non debetur. ager eius per centurias et strigas est adsignatus ».

Col. 71:

8ЈA (alf), *Alfeniā*, n. pr. f. abl. sg., pro ЈAИ8ЈA (alfnal), in tegulis sepulcr. n. 1011 ter *e, f.*

Lin. 31 *adde:* Est etiam cognomen clusinae gentis Furiniae, ut A8ЈA : IИqV1 : OqAЈ (larth purni alfa, n. 534 quat. *e*) = *Lars Furinius Alfa.*

Lin. 32 *lege:* *Alfae*, cogn. *etc.*

Col. 72:

ALFIDENATIS. Vide AVFIDENA.

Ad voc. ЈAИ8ЈA (alfnal) *adde:* Invenitur etiam in urnulis n. 1011 ter *c, d.*

Col. 73:

IΞИ8ЈA (alfnei), *Alfenia*, nomen mulieris etr., ut IΞИ8ЈA AIИAO (thania alfnei, n. 998 bis *d*) = *Tannia Alfenia.*

Ad voc. IИ8ЈA (alfni) *adde:* IИ8ЈA : VA (au alfni, n. 1014 bis *b*), IИ8ЈA : ƧЈ (ls alfni, n. 572 bis), IИ8ЈA IOqAЈ (larthi alfni, n. 1011 ter *b*).

Col. 74:

IЈA (ali), in titulo etr. n. 560 bis *d.*

ALI, *alii*, in cod. Cic. *De rep.* I 8, 10, 31 (Du Rieu *Schedae vatic.* pgg. 58, 60, 74).

Col. 75 *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 231 (Lachmann): « Allifae, oppidum muro ductum. ager eius lege triumvirali est adsignatus. iter populo non debetur ».

Ad voc. ΛᛁIXENTROM *adde:* Occurrit etiam in cista Praenest. n. 2726 ter *d* (ΛᛁIXENT..).

ALIQVOD, *aliquot*, in cod. Cic. *De rep.* II 1 et 36 (Du Rieu *Schedae vatic.* pgg. 88, 111).

Col. 76 *lin.* 25 *adde:* et in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

Col. 78:

ALLIFA. Vide ИᛁI8И (alifa).

Col. 79 *lin. ult. adde:* Eamdem habent significationem voces VИ1ЈA (alpnu) et ƧAИ1ЈA (alpnas) in parvis statuis aeris n. 2582 bis et n. 2603 bis.

Col. 80 *lin.* 3 *adde:* Invenitur etiam in etr. speculo n. 2494 bis.

Col. 81 *lin.* 26 *adde:* Nomen VИ1ЈA (alpnu) occurrit etiam in etruscis speculis n. 2505 bis, et in parva statua aenea n. 2582 bis (= ИA1ЈA alpan).

?AƧIЈAIV1ЈA (alpuialisa), in ossuario volaterr. n. 317 bis.

IΞИIMЈA (alśinei), *Alsinia*, nomen mulieris (cf. IAИIMЈA alśinai), in olla etr. n. 2554 bis.

ΛᛁƧIR, nomen mulieris, in cista Praenest. n. 2726 ter *d*. Ad gr. ἄλσις trahit Garruccius (*Ciste Pren.* pgg. 170, 173).

Col. 85:

ALVVS, *albus*, adiect., in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

Col. 87 *lin.* 20 *lege:* *meddix tuticus senatus decreto.*

Col. 88:

ΛMΛTIINS (amatens), —*averunt* (intulerunt), perf. indic. 3 pers. pl., fortasse pro an-mat-ens vel an-mattens, ut sit compositum e praep. Λ pro an = *in* et rad. MΛT- vel MΛ-, sanscr. mâ, rom. *metior* (cf. Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 153 sqq.). In aere Rapini n. 2741 lin. 11 sq.: IIITVΛM ΛMΛTIIN|Ƨ VIINΛᛁINΛM = *pecuniam intulerunt venaliciam* (Corssen loc. cit. pg. 159 sq.).

Col. 90 *ad voc.* AMEICVS *lin.* 3 *adde:* S. C. *de Asclep. Claz.* (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 203).

Col. 91 *lin.* 5 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 224 (Lachmann): « Ager Amerinus lege imp. Augusti est assignatus. veteranis est quidem adiudicatus, et pro aestimio ubertatis legem sunt seculi, ubi terminum ambiguum numquam receperant, circa ipsum oppidum. sed extra tertium miliarium lex Caesariana operata est in absoluto ».

Ad voc. AMETINI *in fine adde:* cf. ASETIVM.

Col. 93 *lin.* 19 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 228 (Lachmann): « Ager Amiternus. iter populo non debetur. nam ager eius in tetragonon est assignatus per nomina

arcarum riparum, macherias scorofiones congerias carvunculos. nam locis montuosis loca saxosa ».

Col. 96 *lin.* 44 *adde:* Gloss. ant. (Mommsen in *Rhein. mus.* n. f. XVI, 146): « Amphilestus quorum (leg. *Ampiles Tuscorum*) lingua *maius* mensis dicitur ».

Col. 98 *lin.* 21 *pro* n. 537 *lege* 637.

Col. 102 *lin.* 10 *adde:* Praenomen ИA (an) pro *Annius* invenitur in ossuario Vulc. n. 2220 bis.

Lin. 35 *adde:* Nomen AИA (ana) legitur etiam in operculo n. 1569 bis *d*.

Ad voc. ANAGNIA *adde:* Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Anagnia, muro ducta colonia. iussu Drusi Caesaris populus deduxit. iter populo non debetur. ager eius per strigas est veteranis adsignatus ».

Col. 103 *ad voc.* ⅃AИIAИA (anainal) *lin.* 17 *adde:* Invenitur etiam in titulo n. 762 bis *a*.

IИIAИA (anaini), *Anainia*, n. pr. f., in titulo etr. n. 440 ter *f*.

Col. 111 *lin.* 3 *adde:* Serius edita est inscriptio n. 2554 ter ƎИA : Ǝ⅃VA (aule ane) = *Aulus Anius*.

Col. 112 *ad voc.* IИIƎИA (aneini) *adde:*
IИIƎИA : OИDA (arnth aneini, n. 440 ter *a*).
IИIƎИA · ⅄ИDA (arnt aneini, n. 440 ter *g*).
IИIƎИA · ⅄ꟼA⅃ (lart aneini, n. 440 ter *b*).
IИIƎИA : ⅃ (l. aneini, n. 440 ter *d*).
Pro AƧIƎИA (aneisa) *lege* AƧƎИA (anesa).

Col. 113 *lin.* 35 *adde:* et tit. clusinum n. 700 bis.

Col. 115:

IAOИA (anthai), in titulo Perus. n. 1887 bis *e*.

?ƎOИA (anthe), in titulis Perus. n. 1918 *a* et *b*.

Ad voc. IOИA (anthi) *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in titulo n. 440 bis *e* (vide ⅃AVOИA anthual).

⅃AVOИA (anthual), *Antiā* (?), n. pr. f. abl. sg. ab IOИA (anthi), in titulis etr. n. 440 bis *d*, *e*.

Lin. 25 *adde:* Cf. titulum Perus. n. 1560 bis.

Ad voc. IИA (ani) *adde:* Cf. inscr. n. 1601, ubi IИA (ani) pro ⅃AIИA (anial) = *Anniā* sive pro *Annii* (genit. sg.).

Col. 116:

ƎIИA (anie), *Anius* (Annius), praen. etr., in titulo Clus. n. 597 bis *t*.

§ 2. Anius (Annius), n. pr. m., ut ƎIИA · ⅃Ǝꟻ (vel anie, n. 573 bis) = *Velius Anius*.

Ad voc. MƎIИA (anieś) *adde:* Invenitur in titulo Clus. n. 597 bis *t*.

Col. 117 *dele lin.* 5-6; nam pro larthi zetnei anis legendum est IИA · IƎИtƎꟻ · IOꟼA⅃ (larthi vetnei ani).

Ad voc. ꓘAꓘИA (ankar) *lin.* 8 *adde:* Cf. inscr. Clus. n. 597 bis *e*.

Ad voc. MIꟼAƆИA (ancariś) *lin.* 5 *adde:* Alia urna Perus. n. 1844: MIꟼAƆИAIMIƆ (vipi ancariś) = *Vibia Ancarii* uxor.

⅃AИꟼAƆИA (ancarnal), *Ancaranā* vel *Ancarenā*, n. pr. f. abl. sg. ab IИꟼAƆИA (ancarni) vel IƎИꟼAƆИA (ancarnei), in titulo etr. n. 867 ter *a*.

Col. 118:

⅃AVꟼAƆИA (ancarual), *Ancariā* (Ancharia), n. pr. f. abl. sg. ab IVꟼAƆИA (ancarui). Operc. ossuarii n. 716 bis: ⅃AVꟼAƆИA : ⅃Ǝꟻ : ƎИAΦAt : OA (ath taphane vel ancarual) = *Attius Tafanius Velii* filius *Ancariā* natus.

Lin. 9 *lege:* pro ancaria, abl. ⅃AVꟼAƆИA (ancarual), *etc.*

Col. 120 *ad voc.* ANCON *lin.* 17 *adde:* Anconitanus, adiect. ad Anconam pertinens, ut ager Anconitanus (Frontin. *De col.* pgg. 225, 227, 253 Lachmann).

Col. 127 *lin.* 12 *lege:* Cf. Paul. pg. 17 cit. ad voc. INTERAMNA § 1, Pott *etc.*

Col. 129 *lin.* 35 *lege:* n. 435.

» *antipenult. pro* n. 663 *lege* n. 633.

Col. 130 *lin.* 25 *lege:* ex inscr. n. 256 *etc.*

Ad voc. ANTIVM *lin.* 9 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 229 (Lachmann): « Antium. populus deduxit. iter populus deduxit. iter populo non debetur. ager eius in lacineis est adsignatus ». — Antianus, adiect. ad Antium pertinens, ut Antianus ager (Frontin. pg. 259).

Lin. 26 *adde:* Conestab. *Inscr. etr.* pg. 179 pro arnth antle legit arnthalitle = *Aruntis filius*.

Col. 132:

ƧA↓ИA (anchas), Ἀγχίσης (Anchises), heros troianus, in etr. speculo n. 2474 bis (cum AИ⅃AO thalna h. e. *Venus*).

AORELIVS, *Aurelius*, in titulo umbrico apud Grut. 95, 6.

Col. 133 *lin.* 16 *adde:* In vase fictili Capenate n. 2453 bis *i*: ΛΓ · FERΓRIO. Cf. urna etr. n. 2565 ter, ubi fortasse 1A pro *Appii* (genit. sg.).

Col. 134:

⅃AVꓷYA1A (apatrual), *—iā*, nomen mulieris abl. sg., ab IVꓷTA1A (apatrui), in sarcophago Tuscan. n. 2335 *a*.

IVꓷTA1A (apatrui), *—ia*, nomen mulieris etr., abl. sg. ⅃AVꓷYA1A apatrual (cf. ƧIVꓷTA1A apatruis), in sarcophago Tuscan. n. 2335 *c*.

ƧIVꓷTA1A (apatruis), *—ii*, gentilitium etr. genit. sg. (cf. IVꓷTA1A apatrui), in sarcoph. Tuscan. n. 2335 *c*.

Col. 138 *ad voc.* AI1A (apia) *lin.* 9 *adde:* Urna Clus. n. 579 bis: AI1A : AИAO (thana apia) = *Tannia Appia*.

Ad voc. MƎƆI1A (apiceś) *lin.* 5 *adde:* Forma ƧƎƆI1A (apices) invenitur in tegula Clus. n. 632 bis *a*.

Col. 139 *ad voc.* ꟼИИIꟼA (apinal) *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in urnula Clus. n. 839 bis *f*.

AΓCAD (apcar), *abacarius* (calculator), ab abaco (gr. ἄβαξ) in gemma etr. n. 2578 *ter* (cf. Orioli *Spiegaz. di un'antica gemma etr.*, Müller *Die Etr.* II 321 anm. 116, Migliarini in *Arch. stor. ital.* XII, II 8, Conestab. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1863 pg. 154).

APLATVRVS, *ablaturus*, in cod. Persii *Sat.* I 100 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 130).

Col. 140 *ad voc.* VꟼꟼA (aplu) *lin.* 14 *adde:* n. 2346 bis *a* cum *Minerva* (AꟼVИƎM menrva), *Venere* (ИAꟼVT turan) et *Hercule* (ƎꟼƆꟼƎB hercle); et n. 2094 bis *B*.

ƧAIИVꟼꟼA (aplunias), *Apolloniae*, n. pr. f. genit. sg., ab IИVꟼꟼA (apluni), in titulo etr. n. 2094 quat. *a*.

Col. 141:

AΠOVON, Ἀπόλλων (Apollo), in titulo Praenest. n. 2726 ter *e*. Vide AΠOVENEI, APOLONES et VꟼVꟼA (apulu).

APPOLLONIVS, *Apollonius*, in titulo apud Grut. 241 col. 1 (correcto a Marinio *Arvali* pg. 506 nt. 506) et 427, 9.

APPRILIS, *Aprilis*, cogn. rom. Inscr. apud Marini *Arvali* pg. 506 nt. 58: D·M | P·HERENNIVS·APPRILIS | P·HERENNIO·APPRILI | FILIO·DVLCISSIMO·QVI | VIXIT·ANNIS·XIII | DIES·XVI.

Col. 142 *ad voc.* ƎΘꟼꟼA (aprthe) *lin.* 1 *lege:* n. pr. m. = ƎꟼꟼꟼA (aprte).

ƎꟼꟼꟼA (aprte), *Aprusius* vel *Aprucius*, n. pr. m. = ƎΘꟼꟼA (aprthe), pro ƎꟼꟼVꟼA (apurte) = ƎΘꟼVꟼA (apurthe), ut ƎꟼꟼꟼA : A⋇[И]ꟼA (arnza aprte, n. 1569 bis *c*) = *Aruns Aprusius*, et ƎꟼꟼꟼA:ꟼƎꟼ (vel aprte, n. 1569 bis *b*) = *Velius Aprusius*.

Ad voc. APRICLA *lin.* 2 *pro* n. 2896 *lege* 2986.

Col. 143:

APSORPSI, *absorbui*, apud Vel. Long. pg. 2233 P.

Ad voc. APSTINEO *lin.* 3 *adde:* Apstinendi pro *abstinendi* exhibet cod. Gaii *instit.* pg. XLIII nt. 42 Lachmann.

Col. 144 *ad voc.* ƧVƆVꟼA (apucus) *lin.* 5 *lege:* *Velius Apicius*.

APVLESIS, *Apulensis*, in titulo apud Henzen n. 5478.

Col. 145 *lin.* 9 *lege:* Itidem scribebant veteres AΠOVON in titulo Praenest. n. 2726 ter *e*, APOLONES *etc.*

Lin. 11 *pro* n. 77 bis *lege* n. 77 *c*.

Lin. 14 *adde:* In numis Gallieni et Valeriani patris imperat.: APOLINI CONSERVA[tori] (Cohen IV 315 n. 17 sqq., 358 n. 55 sq.) et APOLINI PROPVG[natori] (Cohen IV 315 n. 21, 358 n. 57). In titulo sepulcr. apud Boissieu *Inscr. de Lyon* ch. XVII n. 27 pg. 429: TV QVI LEGIS VADE IN APOLINIS LAVARI QVOD EGO CVM CONIVGE FECI VELLEM SI ADVC POSSEM.

Ad voc. ƎΘꟼVꟼA (apurthe) *lin.* 1 *lege:* n. pr. m. = ƎꟼꟼVꟼA (apurte); - *et lin.* 3 *lege:* ƎΘꟼꟼA (aprthe) = ƎꟼꟼꟼA (aprte).

Col. 146:

ƎꟼꟼVꟼA (apurte), *Aprusius* vel *Aprucius*, n. pr. m. = ƎΘꟼVꟼA (apurthe), per contractionem ƎꟼꟼꟼA (aprte) = ƎΘꟼꟼA (aprthe), ut ƎꟼꟼVꟼA : ΘA (ath apurte, n. 1569 bis *a*) = *Attius Aprusius*.

§ 2. *Aprusii*, genit. sg. pro apurteś = MƎΘꟼꟼA (aprtheś), in urna fictili n. 1569 bis *d*.

Ad voc. APVT *lin.* 29 *adde:* in cod. Gaii *instit.* pg. XXXVIII.

Col. 147 *ad voc.* AQVINVM *lin.* 2 *lege:* Plin. III, IX 11 et Frontin. *De col.* pg. 229 Lachmann.

Ad voc. ꟼA (ar) *adde:*

ƎꟼƎИƎꟼ · ꟼA (ar venete) = *Arrius Venetius;* et cf. n. 744 bis, 1982 bis.

Col. 148 *post lin.* 2 *adde:*

ꟼA · ƎꟼƎИƎꟼ · ꟼA (ar venete ar) = *Arrius Venetius Arrii* filius.

Ad voc. ꟼA (ar) § 2 *adde* n. 1751 bis.

Col. 149 *ad voc.* ꟼA (ar) § 3 *adde:*

IИIꟼAƆ : ꟼA (ar capini) = *Arria Capenia;* et cf. n. 837 bis, 1836 bis.

Col. 152 *lin.* 8 *adde:* Vide etiam nomen AIꟼADA (aratia).

AIꟼADA (aratia), *Aratia*, nomen mulieris etr., (= APAΘIA), in lapide n. 984 bis *a*.

Col. 154 *ad voc.* ARDEA *lin.* 16 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 231 (Lachmann): « Ardea, oppidum. imperator Adrianus censiit. iter populo non debetur. ager eius in lacineis est adsignatus ».

Ad voc. ARDONEAE *lin.* 2 *lege:* Forlasse Herdonea legendum, sicut apud Frontin. *De col.* pg. 260 (Lachmann) Ordona pro Herdonia (vide HERDONIA).

ƎΘAƎꟼA (areathe), in etr. speculo n. 477 bis.

Col. 155 *ad voc.* ARFERIA *lin.* 7 *lege:* I 153.

Col. 158 *lin.* 1 *lege:* AИ⋇ИAƆ·ΘꟼA (arth canzna).

Lin. 2 *adde:* inscr. n. 2095 ter *c* (AИƆƎƆ : ΘꟼA arth cecna).

Ad voc. ꟼAΘꟼA (arthal) *lin.* 6 *in fine adde:* et n. 597 bis *b*.

Ad voc. ꟼAИΘꟼA (arthnal) *pro* stefrni *lege* IИꟼꟼƎꟼƧ · ΘꟼAꟼ (larth steprni).

Ad voc. IꟼA (ari) *lin.* 1 *sq. lege:* in titulo etr. n. 573.

Col. 159 *ad voc.* ARICIA *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De*

col. pg. 230 (Lachmann): « Aricia, oppidum. lege Sullana est munita. iter populo non debetur. ager eius in praecisuris est adsignatus ». Inscr. in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1858 pg. 168: CN · DVPILIVS · CN · F | HOR · TR · MIL · IN · LEG | FLAM · MART · Q · AED · DICTAT · ARICIAE etc. - *Lin.* 9 *lege* n. 2725.

Col. 162:

ARIO, *Arion*, nomen equi, in speculo Praenest. n. 2726 ter *b*.

ᐊΑΣΙꟼΑ (arisal), *Arisiâ*, nomen mulieris abl. sg. ab arisia (cf. ᐊΑΣΙꟼΑᐊ larisal). Tegula Clus. n. 621 bis *a*: ᐊΑΣΙꟼΑ | ΙƎИΙΑↃ : ΙΟꟼΑᐊ (larthi cainei arisal) = ossuar. Clus. n. 621 bis *b* ᐊΑΣΙꟼΑ : ΙƎИΙΑↃ : ΑΙΟꟼΑᐊ (larthia cainei arisal) h. e. *Lartia Cainia Arisiâ* nata. Arisius est gentilitium rom., ut Q · ARISIVS COGITATVS (Marini *Arvali* pg. 326).

Lin. 45 *lege:*

ΙΜΙ+ΙꟼΑ (aritimi), Ἄρτεμις (Artemis)?, apud Etruscos (cf. ΑΡΤVΜΕΣ artumes) in aere n. 2613.

Col. 164:

ARMINIA, Ἀρμενία (Armenia), in numo arg. gentis Aquilliae apud Cohen *Méd. consul.* pl. VI n. 3 (ARMINIA CAPTA).

Col. 165:

ИꟼΑ (arn), pro ΟИꟼΑ (arnth) = *Aruntis*, sive pro ᐊΑΟИꟼΑ (arnthal) = *Aruntiâ*, occurrit in titulo n. 998 bis *c*.

Col. 166 *ad voc.* Α⋕ИꟼΑ (arnza) *lin.* 7 *adde:* n. 462 ter, 924; - et *post lin. ult. adde:* In titulo n. 1569 bis *c* arnza est *Aruns*, ut ƎΤꟼꟼΑ · Α⋕[И]ꟼΑ (arnza aprte) = *Aruns Aprusius*.

Col. 168 *lin.* 14-38 *adde:*

Ǝ+Ι+ : ΟИꟼΑ (arnth tite) = *Aruns Titius*.
ƎᐊVΑ · ΟИꟼΑ (arnth aule) = *Aruns Aulius*.
ƎᐊƎ⊗ : ΟИꟼΑ (arnth hele) = *Aruns Helius*.
ƎИΜΙᐊᐊV ΟИꟼΑ (arnth ultimne) = *Aruns —ius*.
Ǝ+ΑИΙꟼV : ΟИꟼΑ (arnth urinate) = *Aruns Urinatius*.
ƎΥΑƎΣ : ΟИꟼΑ (arnth seate) = *Aruns Seiantius*.
VᐊΙↃΑ : ΟИꟼΑ (arnth acilu) = *Aruns Acilius*.
Vꟼ+Ǝ1 · ΟИꟼΑ (arnth petru) = *Aruns Petrius*.
VↃƎΣ · ΟИꟼΑ (arnth secu) = *Aruns Sicius*.
V1Μ1 ΟИꟼΑ (arnth p[u]mpu) = *Aruns Pompus*.
ΙИΙƎИΑ : ΟИꟼΑ (arnth aneini) = *Aruns Anainius?*.
ΣΑИᐊV◇ƎↃ : ◇ИꟼΑ (arnth cethurnas) = *Aruns —ius*.
ΙИꟼV1 : ΟИꟼΑ (arnth purni) = *Aruns Furinius*.
ΙΣᐊƎꟻ : ΟИꟼΑ (arnth velsi) = *Aruns Velsius*.

Lin. 29 *lege:* ΜΙΟꟼΑƎↃ · ΟИꟼΑ (arnth cearthiś).

Lin. 40-46:

ΑИΙꟼVΜ : ΟИꟼΑ (arnth murina) = *Aruns —ius*.
ΑИΟƎ1 ΟИꟼΑ (arnth pethna) = *Aruns Petinius*.
ΑИ1ↃΣƎↃΣ : ΟИꟼΑ (arnth scesctna) } = *Aruns Sextinius*.
ΑИVᐊΥↃVΣƎΣ · ◇ИꟼΑ (arnth sesuctuna) }

Col. 169 *lin.* 10-24 *adde:*

ΙИΟΑΜVꟼ1 : ΟИꟼΑ (arnth prumathni) = *Aruns —ius*.

Lin. 31 *adde* n. 560 ter *f*, 839 bis *e*, 1897 bis.

Ad voc. ᐊΑΟИꟼΑ (ARNTHAL) *adde:*

m) ᐊΑ◇ИꟼΑ : ΙИꟼV1 : ΟꟼΑᐊ (larth purni arnthal, n. 534 quat. *f*) = *Lars Furinius Aruntiâ* natus.

n) ᐊΑΟИꟼΑ ΙꟼƎ+Ǝ : И+VΑᐊ (lautn eteri arnthal, n. 2565 bis) = *Lautinia secunda Aruntiâ* nata.

o) ᐊΑΟИꟼΑ : ΑИΙꟼVΜ : ΟꟼΑᐊ (larth murina arnthal, n. 440 ter *e*) = *Lars —ius Aruntiâ* natus.

p) ᐊΑΟИꟼΑ : ΑИΣΜVↃꟼƎ1 : ᐊƎꟻ (vel percumsna arnthal, n. 1011 bis *p*) = *Velius —ius Aruntiâ* natus.

q) ᐊΑΟИꟼΑ : ΙИΟΑΜVꟼ1 : ΟИꟼΑ (arnth prumathni arnthal, n. 440 ter *e*) = *Aruntia —ia Aruntiâ* nata.

r) ᐊΑΟИꟼΑ ΑΙΣᐊƎꟻ ΑИΑΟ (thana velsia arnthal, n. 767 bis) = *Tannia Velsia Aruntiâ* nata.

Col. 170 *lin.* 18 *adde* n. 2335 *a* et *b*; *et lege:* n. 437, 465, 839 bis *p*, 2076 *etc.*

Lin. 44 *pro* n. 698 *lege* 638.

Lin. antipen. pro ΑƎ+ИƎꟻ *lege* Α⋕ИƎꟻ (venza).

Col. 171 *lin.* 3 *lege:* Adde n. 427 et n. 1011 bis *i*.

ᐊΑƎΟИꟼΑ (arntheal), *Aruntiâ*, praen. mulieris etr. = ᐊΑΙΟИꟼΑ (arnthial), in operculo ossuarii n. 2327 ter.

Ad voc. ΙΟИꟼΑ (arnthi) *lin.* 4 *adde:* vide n. 867 bis *f* et n. 992 bis *a*.

?ᐊΑИΟИꟼΑ (arnthnal) = ᐊΑИ+ИꟼΑ (arntnal), in lapide n. 583 bis.

Lin. 42 *pro* n. 1120 *lege* n. 1125.

Col. 172 *ad voc.* ΥИꟼΑ (arnl) *lin.* 8 *adde:* n. 440 ter *g*, 465 bis *c*.

Ad voc. Α+ИꟼΑ (arnta) *dele inscr.* n. 924, *ubi legendum* V1ƎꟼΤ : Α⋕ИꟼΑ (arnza trepu).

Ad voc. Ι+ИꟼΑ (arnti) *lin.* 4 *adde:* In operculo ossuarii n. 534 quat. *k*: ΙИꟼV1 : Ι+ИꟼΑ (arnti purni) = *Aruns Furinius*.

Col. 173:

ΜΙ+ИꟼΑ (arntiś), *Aruntis?*, n. pr. m. genit. sg., in titulo Clusino n. 650 bis.

VΙ+ИꟼΑ (arntiu), *Aruns* vel *Aruntius*, praen. vel gentil. etr. = VΙ⋕ИꟼΑ (arnziu), in tegula sepulcr. n. 133.

Ad voc. ᐊΑИ+ИꟼΑ (arntnal) *adde* titulum Arret. n. 465 ter *b*, et cf. ᐊΑИΟИꟼΑ (arnthnal).

Ad voc. ΙИ+ИꟼΑ (arntni) *lin.* 7 *adde* n. 462 bis; *et lin.* 9 *lege:* n. 585, 586 bis.

Col. 174:

ƧIИ+ИЯA (arntnis), in titulo Clus. n. 660 bis *c*.

Ad voc. AƧIИ+ИЯA (arntnisa) *lin.* 6 *adde:* cf. n. 660 bis *c* et n. 1018 bis *c*.

Col. 175 *ad voc.* ARPI *in fine adde:* Arpanus, adiect. ad Arpos pertinens, ut ager Arpanus (Frontin. *De col.* pg. 210 Lachmann), et ager Aspanus (Frontin. pg. 260).

Col. 176 *ad voc.* ARRETIVM *lin.* 13 *lege:* pg. 102 = 215 Lachmann.

Col. 180 *ad voc.* Λ[PTA]M (artam) *lin.* 4 *adde:* cf. speculum n. 2726 ter *a*.

ARTICLVS, *articulus*, apud *Probi art. min.* (Eich. et Endlich. pg. 443).

Col. 184:

ARVITER, *arbiter*, sicut ARVITRIVM pro *arbitrium*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII Lachmann.

Col. 190:

ASETIVM, Campaniae oppidum, fortasse pro Ametium, unde AMETINI. Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Asetium, muro ducta lege triumvirale. iter populo non debetur. ager eius militi est adsignatus ».

Ad voc. ΛϟIⱯNΛϟ (asignas) *lin.* 5 *adde:* Corssenio est adiect. nominat. pl. = lat. *insignia*, e partic. Λ pro an = *in* et sig-na = rom. *sig-no* (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 140 sq.).

Ad voc. ΛϟIF *lin.* 1 *lege:* abl. pl., sive potius locat. sg. = *ad aram* (Corssen *De Volsc. lingua* pg. 10 sqq., et in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 149).

Col. 192 *ad voc.* ASCVLVM § 1 *lin.* 11 *adde:* Ausculinus, adiect. ad Ausculum pertinens, ut ager Ausculinus (Frontin. *De col.* pgg. 210, 260 sq. Lachmann).

Ad voc. ASCVLVM § 2 *in fine adde:* Asculanus, adiect. ad Asculum pertinens, ut ager Asculanus (Frontin. *De col.* pg. 227, 252, 254, 257 sq. Lachmann) et regio Asculana (Frontin. pg. 244).

Col. 193:

ASPANVS, Arpanus. Vide ARPI.

AƧƎꟼƧA (aspesa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., in urna n. 440 ter *c*.

Col. 195:

ЯꟼƧA (astr), in titulo n. 2609 bis. Vide IM (mi) col. 1172 in fine.

ΛϟVM, *aram*, ab asu = ASA (ara), in titulo n. 2741 lin. 8 (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 149).

Ad voc. +A (at) *dele* n. 1991, *et adde* n. 451 bis *a*, 697 bis *a*, 1920 bis (?).

Col. 196:

..ИIA+A (atain..), in titulo Clus. n. 579 bis.

Ad voc. ⅃AИIA+A (atainal) *adde:* Alia inscriptio n. 1017 bis: :⅃AИIA+A : IƎИЯAƎ : AI⅃ƎƎ (velia varnei atainal) = *Velia Varenia Attiniâ* nata.

Col. 197:

ƎИIA+A (ataine), *Atteius* vel *Attinius*, gentil. etr., in ossuario n. 2554 quat. Vide IƎИIA+A (atainei).

Ad voc. IƎИIA+A (atainei) *lin.* 3 *lege:* in ossuariis n. 595 bis, 597 bis *k*, 998.

Ad voc. ИVIA+A (ataiun) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in gemma Volc. n. 2149.

Ad voc. Ǝ+A (ate) *lin.* 4 *adde* n. 1918 ter *a*.

ΛTEꟼETΛ, nomen mulieris, in cista Praenest. n. 2726 ter *d*. Ad gr. ἀτέλεστος trahit Garruccius *Ciste Pren.* pg. 173.

Col. 198 *ad voc.* ATERNVM *lin.* 2 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 258 (Lachmann): « Teate qui Aternus ». Aternensis, adiect. ad Aternum pertinens, ut ager Aternensis (Frontin. pgg. 226, 253).

Col. 199 *ad voc.* I+A (ati) *adde:* Nomen I+A (ati) occurrit in titulo n. 1918 ter *b*.

Ad voc. AI+A (atia) *adde* inscr. n. 937 *ter*.

Col. 202 *ad voc.* ATINA § 2 *lin.* 6 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 230 (Lachmann): « Atina, muro ducta colonia. Deduxit Nero Claudius. iter populo non debetur. ager eius pro parte in lacineis et per strigas est adsignatus ».

Col. 203 *lin.* 19 *adde:* Inscr. Clusina n. 927 bis: ⅃AI+AИI+A : IƧ⅃ƎƎ : ⅃ƎƎ (vel velsi atinatial) = *Velia Velsia Atinatia*.

Col. 204 *lin.* 5 *adde:* Vide inscr. n. 2519 bis.

AƧИ+A (atnsa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., in tegula Clus. n. 638 ter *b*.

Col. 205 *lin.* 6 *adde:* in vase Volaterr. n. 357 bis (A+PANE) et in vase Suanensi n. 2032 ter *a*.

Col. 207:

ATSVM, *adsum*, in cod. Cic. *De rep.* I 17 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 60 « atsint »).

Ad voc. ATTIDIVM *lin.* 21 *adde:* Atteiatis vel Adtidiatis, adiect. ad Attidium pertinens, ut ager Atteiatis (Frontin. *De col.* pg. 240 Lachmann) et ager Adteiatis (Frontin. pg. 259). Cf. Adteiatis oppidum apud Frontin. pg. 252.

Col. 208 *ad voc.* ƧIИVTA (atunis) *lin.* 13 *adde:* Occurrit etiam in speculo n. 2494 bis.

Col. 209 *ad voc.* VA (au) § 1 *lin.* 3 *adde:* n. 687 bis *a:* — *et lin.* 6-26:

ƎA)·VA (au cae) et ƎA)·ƎA (av cae) = *Aulus Caius*.

ƎИIЯV+VAƧ · VA (au sauturine) = *Aulus Saturinius*.

ƎꟻИAIƎƧ : VA (au seiante) = *Aulus Seiantius.*
V1ИV1 · ꟻA (av punpu, n. 687 bis *b*) = *Aulus Pompus.*
AИV8A · VA (au afuna) = *Aulus Afonius.*

Ad voc. VA (au) § 2 *adde:*
VA · IИIꟻAɅ · VA (au latini au, n. 894 bis *f*) — = *Aulus Latinius Auli filius*
VA : IИIꟻAɅ : ƎɅꟻA (avle latini au, n. 894 bis *g*) — = *Aulus Latinius Auli filius*
VA IИϽЯAM VA (au marcni au, n. 656 bis *b*) = *Aulus Marcanius Auli* filius.

Col. 210 *ad voc.* VA (au) § 3 *adde:*
IЯAϽA · VA (au acari) = *Aula Acaria.*
IИIꟻAɅ : VA (au latini) et IИIꟻAɅ : ꟻA (av latini) = *Aula Latinia.*
IИϽЯAM : VA (au marcni) = *Aula Marcania.*
Lin. 26 *pro* n. 1913 *lege* n. 1193.

Col. 211 *post lin.* 6 *adde:*
IИIMƧЯV : VA (au ursmini) = *Aula —ia.*
Lin. 22 *adde* n. 1014 bis *b*.

AVGSTVS, *Augustus*, in numo aeneo Neronis imperat. apud Cohen I 186 n. 80 (ANNONA AVGSTI).

Col. 212 *ad voc.* AVEIA *lin. ult. adde:* Aveias, adiect. ad Aveiam pertinens, ut ager Aveias (Frontin. *De col.* pg. 228 Lachmann).

Ad voc. ИIƎꟻA (avein) *lin.* 4 *scribe:* Fortasse legendum MIƎꟻA (aveiś), ut in titulo etr. n. 1692.

Col. 213 *ad voc.* IИIƎꟻA (aveini) *lin* 8 *lege:* n. 461 = 1026 ter:

Ad voc. MIƎꟻA (aveiś) *lin.* 7 *adde:* Vide inscr. n. 1692, et cf. n. 1599.

Col. 215 *ad voc.* AVFIDENA *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 259 (Lachmann): « Afidena, muro ducta. iter populo debetur ped. x. milites eam lege Iulia sine colonis deduxerunt. ager eius per centurias et scamna est assignatus. termini Tiburtini sunt appositi limitibus intercisivis ». *Et lin.* 8: Alfidenatis, adiect. ad Aufidenam pertinens, ut ager Alfidenatis (Frontin. loc. cit.).

Col. 216 *ad voc.* IƎA (avi) § 2 *lin.* 2 *pro* n. 2224 *lege* n. 2222 *b*.

Ad voc. AVIATAS (aviatas) *lin.* 3 *adde: Circumvectae* exponit Corssen (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 141), compositum e praep. A- pro -MN (am-) = ἀμφὶ, et VIA (cf. ЯVИИIƎMИ am-via-nud). In aere Rapin. n. 2741 lin. 3 sq.: ASIGNAS IIIRIINTIIR AVIATAS etc. = *insignia feruntur circumvectae* etc.

Col. 219 *ad voc.* ƧɅIꟻA (avils) *lin.* 9 *lege:* n. 2108 et n. 2335 *a*; - *post lin.* 12 *adde:* IIIX Ƨ:Ʌ:IꟻA (avils XIII, n. 726 ter *d*) = *aetatis an.* XIII; - *et lin.* 21 *adde* n. 2335 *d*.

Col. 220:

AVCENA, *Aurora*, apud Praenestinos (cf. ΑΥΚΗΛΟΣ et AVSEL), in cista n. 2726 ter *d* (Garrucci *Ciste Pren.* pg. 174 sg.).

Col. 221 *lin.* 2 *adde:* Inscr. Clusin. n. 597 bis *a*: AИIɅϽVA OΘAɅ (larth auclina) = *Lars Oclinius* vel *Lartia Oclinia.*

Col. 222 *ad voc.* ƎɅVA (aule) *lin.* 12 *sqq. adde:*
ƎИA : ƎɅVA (aule ane) = *Aulus Anius.*
VΨVⵣƎɅVA (aule zuchu) = *Aulus —ius.*
ƎϽ1AɅ · ƎɅVA (aule lapce?) = *Aulus Larcius* (?).
VƧIƎϽ : ƎɅVA (aule ceisu) = *Aulus Caesius.*
ƧVЯꓕƎ1ƎɅꟻA (avle petrus) = *Aulus Petrius.*
ƧAИI1IƎ ƎɅꟻA (avle vipinas) = *Aulus Vibenna.*

Col. 223 *lin.* 10 *lege: Aulus Thocernius.*
Lin. 25 *adde* n. 838 bis, 839 ter, 894 bis *g*, 1009, 1804 bis *c*, 1934 bis *a*.
Lin. 32 (ƎɅVA aule § 2) *adde:* In ossuario Clus. n. 596 bis: ƎɅVA · OИΘA (arnth aule) = *Aruns Aulius.*

Col. 224 *lin.* 8 *pro Vibius lege Vibia.*
» 9 *pro* auleś *lege* aules.
» 12 *pro* ΣAIϽƎϽ *lege* MAIϽƎϽ.
» » *pro* n. 1943 *lege* 1949, et *adde* n. 534 ter *m*, 602 bis *b*, 1804 bis *b*, 1831 bis.

Col. 225 *dele lin.* 8-9; *nam legendum:* [P]AVLLA, *quod vide.*
Ad voc. IИɅVA (aulni) *lin.* 4 *adde:* in titulis etr. n. 867 bis *b*, *bb*, 1001.
Lin. 46 *pro* 1VɅꟻA (avlup) *lege* 1VɅVA (aulup).

Col. 226:

AVNCVLVS, *avunculus*, = AVONCLVS (gall. *oncle* = auncle), in lapidibus apud Mommsen n. 5327, 6554 et Henzen n. 7141.

..ИAꟻИVA (auntan..), in titulo n. 1011 ter *l*. Cf. ɅAИꟻИVA (auntnal).

ɅAИꟻИVA (auntnal), *—ā*, n. pr. f. abl. sg., in titulo etr. n. 1011 ter *a*. Cf. ɅAYИVA (auntal) et ..ИAꟻИVA (auntan..).

Ad voc. AVXIMVM *lin.* 15 *adde:* Ausimatis, adiect. ad *Ausimum* pro Auximum pertinens, ut ager Ausimatis (Frontin. *De col.* pgg. 227, 253, 257 Lachmann).

Col. 227 *ad voc.* AVOLSVS (avulsus) *adde:* Occurrit etiam in cod. Cic. *De rep.* I 1 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 52).

AVONCVLVS, *avunculus*, = AVOMCVLVS et per contractionem AVONCLVS, in titulo apud Monti *Storia di Como* pg. 224 n. 119.

Col. 229:

ΛΓΕ]ϟΕϟ (avses) sive Λ[Κ]ϟΕϟ (alses), in cista Praenest. n. 2726 ter *d* (cf. Garrucci *Ciste Pren.* pgg. 162, 167 sg.).

AVSIMATIS ager. Vide AVXIMVM.

Col. 232 *ad voc.* AVTOR *adde:* Occurrit etiam in cod. Gaii *instit.* pg. xxxix, ubi et AVT[ORITAS] pro *auctoritas*.

Ad voc. avtuntus *lin.* 2 *pro* n. 2118 *lege* n. 2189.

Col. 233 *lin.* 3 *pro* ИVƎA (avun) *lege:* ƧIИVƎA (avunis), correctius ƧIИVTA (atunis); et cf. *Bullett dell'Inst.* an. 1860 pgg. 25, 244.

Col. 234:

V↓VA (auchu), in titulo etr. n. 867 ter *i*. Cf. IV↓VA (auchui) et ⅃AИ↓VA (auchnal).

A↓EDƧ (achers), fortasse 'Ακέσιος, quo nomine appellatur Apollo, quasi ἀκέσιμος (sanabilis). Occurrit in gemma etr. n. 485 (Conestab. in *Bullett. dell'Inst.* an. 1859 pg. 82 sg.).

Col. 237 *ad voc.* V↓A (achu) *lin.* 7 *adde* n. 597 bis *m* et *n*.

Ad voc. IV↓A (achui) *lin.* 3 *sq. dele* « vel *Lars Achonius* ».

Ad voc. ϘtIƎ↓A (achvizr) *in fine adde:* In alio speculo n. 2494 bis legitur ⅁⅄ƧIƎ↓A.

B (*col.* 238-268)

Col. 238 *ad voc.* ЬΛЬV *lin.* 3 *adde:* Rectius Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 150 habet ЬΛ pro praenomine (cf. nomen campanum BADIVS); ЬΛ ЬV ΓΟ-ΓΙΙΙΙΝΙϟ (ba bu poleenis) = *Ba... Bu...* filius *Pollenius*.

BAGIENNI. Vide VAGIENNI.

BADIMONIVM, *vadimonium*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

Col. 240:

BACLVS, *baculus*, apud Probi *art. min.* (Eich. et Endl. pg. 443.

Col. 241 *ad voc.* BALINEVM *in fine adde:* Legitur etiam in titulo apud Orell. n. 3688 (vide CAPENA § 1).

Col. 243:

BASSILIANVS, *Basilianus*, in tabula Velleiate (Marini *Arvali* pg. 500 et nt. 75.

Col. 246:

BENEBENTVM, *Beneventum*, unde adiect. Benebentanus pro *Beneventanus*. Vide BENEVENTVM.

Col. 248 *ad voc.* BENEVENTVM *lin.* 22 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 231 (Lachmann): « Beneventum, muro ducta colonia Concordia. deduxit Nero Claudius Caesar. iter populo non debetur. ager eius lege triumvirale veteranis est adsignatus ».

Lin. 26 *sq. adde:* Beneventanus et Benebentanus, adiect. ad Beneventum vel Benebentum pertin., ut colonia Beneventana (Frontin. pg. 232) et ager Benebentanus (Frontin. pg. 210) *etc.*

BENIFICVS, *beneficus*, adiect., apud Vel. Long. pg. 2235 P. cit. ad voc. MALIFICVS.

Ad voc. BENIO (*venio*) *adde:* *Conbenerit* pro *convenerit* occurrit in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

Col. 249 *ad voc.* BENVS *lin.* 3 *adde:* In numo aeneo Saloninae Gallieni uxoris, apud Cohen IV 465 n. 17 (BENERI GENITRICI).

Col. 250:

BERBERATVS, *verberatus*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

BERBVM, *verbum*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

Col. 251 *ad voc.* BERVM *adde:* Bero pro *vero* occurrit in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

BESTITVS, *vestitus*, sicut BESTITOR pro *vestitor*, occurrit in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

BIBERIVS. Vide MERO.

Col. 253:

BIDEO, *video*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

BICARIVS, *vicarius*, adiect. Tit. Ostiensis (*Giorn. arcad.* CXLI, 202): BASILIDES BI|CARIVS SAB|INI DISP· HIC | DORMIT.

Ad voc. BICIPES *lin.* 5 *pro* PRAECEPES *lege* PRAECIPES.

Col. 255:

BINVM, *vinum*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

Dele lin. 35 (BIOIA etc.); *et vide* BITIA.

Col. 256 *ad voc.* BITA (*vita*) *adde:* Occurrit etiam in cod. Cic. *De rep.* I 10 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg 60).

BITIA, portus Sardiniae (Ptol. III, 3 Βίοια λιμὴν), in titulis apud Henzen n. 5195, 5593 (vide NORA).

BITIVM, *vitium*, in cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

BIVERE, *vivere*, in cod. Persii *Sat.* I 61 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 129).

Ad voc. BIVVS *adde* cod. Gaii *instit.* pg. xliii (Lachmann).

...ꟼ⅃8 (bla...), *Blattius*, gentil. samnit., ut in tegula Pompeiana n. 2802 bis *b* ...ꟼ⅃8 · Ɔ (v. bla...) = *Vibius Blattius* (Fiorelli *Giorn. degli scavi di Pompei* an. 1861 pg. 26). Blattius est gentilitium rom. in titulo Saepin. apud Mommsen n. 4951. Cf. BΛATΘIHI in caduceo Tarentino n. 2986.

Col. 257:

BOBIANVS. Vide BOVIANVM.

BOBILLAE. Vide BOVILLAE.

Col. 258 *lin.* 7 *lege:* BODINCVS.

Ad voc. BOLA *lin.* 2 *adde:* et Βῶλλα (Plutarch. in *Cor.* XXIX, 1); - *lin.* 3 *adde:* Liv. IV 49, VI 2; - *lin.* 4 *pro* VI *lege* IV (cf. Liv. VI, 2); - et *lin.* 11 *adde:* Bolanus, gr. Βωλανος (Plutarch. op. cit. XXVIII 5), adiect. ad Bolas pertinens, ut Bolanus ager (Liv. IV, 49).

BOLSCVS, *Volscus*, in cod. Cic. *De rep.* III, 4 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 116).

Col. 261:

BOTONTINVS ager. Vide BVTVNTVM.

Ad voc. BOVIANVM § 1 *lin.* 10 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 231 (Lachmann): « Bovianum, oppidum. lege Iulia milites deduxerunt sine colonis. iter populo debetur ped. x. ager eius per centurias et scamna est adsignatus ». Bobianus, adiect. ad Bovianum pertinens, ut ager Bobianus (Frontin. pg. 260; cf. pg. 259).

Ad voc. BOVILLAE *lin.* 2 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 231 (Lachmann): « Bobillae, oppidum. lege Sullana est circum ducta. iter populo non debetur. agrum eius ex occupatione milites veterani tenuerunt in sorte ».

Col. 262:

BRAT[A], *parata*, adiect. (nominat. pl.), in lapide Ital. infer. n. 2871 bis (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* XV 249 sqq.). Cf. ΒΡΑΤΩΜ et VMBRATEIS.

Ad voc. ΒΡΑΤΩΜ *lin.* 3 *adde:* Occurrit in titulo n. 2903 lin. 6.

BREBITER, *breviter*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 264 *ad voc.* BRVNDISIVM *lin. ult. adde:* Brondisinus, adiect. ad Brundisium pertinens, ut Brondisinus ager (Frontin. *De col.* pg. 262 Lachmann).

Col. 265 *ad voc.* BRVTTII *lin.* 10 *adde:* *Gromat. vet.* pg. 209 (cf. pg. 114): « provincia Brittiorum ».

Col. 266 *lin.* 7 *lege:* Strab.

ꓭV, fortasse nota praenominis apud Volscos, in aere Rapin. n. 2741 lin. 9 (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 150). Vide ꓭΛ.

Col. 267 *lin. ult. adde:* Buxentinus, adiect. ad Buxentum pertinens, ut ager Buxentinus (*Gromat. vet.* pg. 209 Lachmann).

Col. 268:

BVSA, mulier apula, genere clara ac divitiis (Liv. XXII, 52).

Γ (*col.* 271-284)

Col. 271 *ad voc.* GABII *lin.* 4 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 234 (Lachmann): « Gavis, oppidum lege Sullana munitum. ager eius militi ex occupatione censitus est. iter populo non debetur ». Cf. territorium Gavinas et agrum Gavinatium (*Gromat. vet.* pg. 349).

GAITVLI, *Gaetuli*, antiquo scribendi more, in titulo Pompeiano apud Mommsen n. 2211.

Col. 272:

GALILLENSES et Galilenses, populi Sardiniae, in tabula ahenea *Esterzili* inventa (*Tav. di bronzo illustrata da Gio. Spano e C. Baudi di Vesme*). In gemma (sarda): LARVM GALILLENSIVM.

Ad voc. GARGANVS *adde:* Cf. *Gromat. vet.* pgg. 210, 261 (Lachmann).

ΓΑΤΑ...., in lapide Messap. n. 2984 *c*.

Col. 273:

GAVINAS. Vide GABII.

Col. 276 *lin.* 3 *lege:* Frontin. *De col.* pg. 262 (Lachmann), ubi ager Genusinus.

GIOVE, *Iove*, ut GIOVE·CONSVLE in coemeterio Canusino (Mommsen n. 695).

ΓΛARRO, in lapide Messap. n. 2984 *b*.

ИϽ (gn), *Gnaivius* (Gnaeus, Cnaeus), praen. apud Oscos. In lapide samnit. n. 2872: ꙅIꟻꟻИTꙅ · ИϽ (gn staíís) = *Cn. Staius*.

Col. 279:

ΓΟΛΑΙΔΕΗΙΑϟ, in lapide Messap. n. 2984 *d*.

ΓΟΡFΑΙΔΕϟ, in sepulcro Messap. n. 2950 *c*.

Col. 283 *lin.* 19 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 220 (Lachmann): « Colonia Graviscos ab Augusto deduci iussa est: nam ager eius in absoluto tenebatur. postea imp. Tiberius Caesar iugerationis modum servandi causa lapidibus emensis r. p. loca adsignavit ».

GRM, *Germanicus*, in numo aeneo Neronis imperat., apud Cohen I 203 n. 231 (NERO CLAVDIVS CAESAR AVG · GRM · P · M · TR · P · IMP · P · P).

ΓROϟΔΙΗΕ, in lapide Messap. n. 2984 *a*.

Col. 284 *lin.* 4 *lege:* pg. 109 = 209 (Lachmann) « praefectura Grumentina;

GVBERNACLVM, *gubernaculum*, apud Lucret. IV, 904 Lachmann.

Δ (*col.* 285-328)

Col. 285:

ЯƎTTꟻИꓘIꟻЯИЯ (dadíkatted), *dedicavit*, perf. indicat. 3 pers. sg. apud Oscos, e rad. -ꓘIꟻЯ (dík-) = ꓭEIK- (DEIC-), rom. *dic-ere*. In lapide samnitico n. 2872: ЯƎTTꟻИꓘIꟻЯИЯ·T·ЯTƎW·ꙅИIЯI8ИT·ƎW·ꙅIꟻꟻИTꙅ·ИϽ (gn staíís mh tafidins metd t. dadíkatted) = *Cn. Staius Macci* filius *Tafidinus meddix tuticus dedicavit* (Minervini in *Bullet. arch. nap.* nv. sr. VI, 188).

Col. 289:

ΔΑΣΚΩΝ, vir siculus, qui cum Meneculo Camarinam condidit (Thucyd. VI, 5).

§ 2. Δάσκων, castellum Siciliae, in vicinia Syracusarum, apud Thucyd. VI 66 (ἐπὶ τῷ Δάσκωνι), et Diod. Sic. XIV, LXII 3 (πρὸς τῷ Δάσκωνι χωρίον). Steph. Byz.: Δάσκων, Σικελίας χωρίον· Φίλιστος ἕκτῃ Σικελικῶν, εἰς τὸν Πλημμύριον καὶ Δάσκωνα. Τὸ ἐθνικὸν Δασκώνιος, ἢ Δασκωνίτης.

§ 3. Sinus Siciliae ad Syracusas, de quo Diod. Sic. XIII, XIII 3 (πρὸς τὸν κόλπων τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον).

Ad voc. ƎЯ (de) *lin.* 3 *pro* pg *lege* pk.

Ad voc. DEANA *lin.* 8 *adde:* Alia inscriptio edita in *Bullett. dell'Inst.* a. 1864 pg. 101: DEANAE · SACRVM | INMEMORIAM · TERENTIAE · CN · F | PRISCAE | C · DECIMIVS · AMMONIANVS | FLAVIANVS | VXORIS · AMMONILLA · F | MATRIS · FECER.

Lin. 48 *adde:* DIANII pro *Dianae* dat. sg. invenitur in titulo Pisaur. n. 77*b* (vide DONV = *donum*).

Col. 290:

DEBTVR, *debetur*, in titulo Perus. (Append. n. XXVII bis).

Col. 291 *lin.* 42-43 *dele: pro* ded *legendum* DEDCA.

Lin. 44-47:

DEDA, *dedant* (dedicant), comparandum cum volsco DEDCA pro dedcat (dedicat). Ara Pisaurensis n. 77: MATRE | MATVTA | DONO · DIIDRO | MATRONA | M/ CVRIA | POꓘA · ꓘIVIA | DEDA h. e. *Matrei Matutai* (Matri Matutae) *donum dederunt matronai* (matronae), *Mania Curia et Paula Livia dedicant.*

Col. 292 *lin.* 2 *lege:* inscr. Pisaur. n. 75: FERONIA | STA · TETIO | DEDE h. e. *Feroniai* (Feroniae) *Statius Tetius dedit.* Adde n. 77*i*: NOM ..... | DEDE.

TƎDƎD (dedet), *dedet* (dedit), grecà orthogr. pro osco ЯƎЯƎЯ (deded), in titulis n. 2890 bis *a* et *b* (vide ƧBƎЯT (trebs).

TƎDƎD (dedet), *dedit*, = osc. ЯƎЯƎЯ (deded), in aere falisco n. 2441.

Lin. 18 *lege:* cf. lin. 3, et n. 2873 bis.

Col. 293 *lin.* 8 *adde:* et in lapide samnit. n. 2871 bis DIDIIT.

DEDCA, *dedicat*, praes. indic. 3 pers. sg. apud Volscos (cf. DEDA = *dedicant*), in titulo n. 2740 (cf. Mommsen *Die unterit. dial.* s. 326, et Corssen *De Volscor. linguâ* pg. 26 sq.).

DIIDRO, *dederunt* (ital. *diedero, dierono, diero*), quod etiam scribitur DEDROT et DEDERONT. Ara Pisaur. n. 77: MATRE | MATVTA | DONO DIIDRO | MATRONA etc. h. e. *Matri Matutae donum dederunt matronae* etc. Vide DEDA = *dedicant.*

DIIDROT, *dederunt*, idem quod DIIDRO, pro DEDERONT, apud veteres. In titulo Pisaur. n. 76: DONO · DEDROT h. e. *donum dederunt* (vide PISAVRESE = *Pisaurenses*).

Col. 298:

DECENALIS, *decennalis*, adiect., ut VOTA DECENALIA in numo Gallieni imperat. (Cohen IV 437 n. 699).

Col. 299 *ad voc.* DECCIVS *adde:* Invenitur etiam in titulis apud Spon *Miscell.* pg. 273 et Marini *Arvali* pg. 503.

Col. 301:

DELLIVS, *Delius*, in tab. Velleiate (Marini *Arvali* pg. 500 et nt. 75.

Col. 302:

DENONTIO, *denuntio.* Vide NONTIO = *nuntio.*

DEPINXTI, *depinxisti*, apud Plaut. *Poen.* V, II 154.

Col. 303 *ad voc.* DERS- *lin.* 4 *lege:* vel DIRSAS = *dent;* - et *lin.* 6 *dele:* vel DIRSAS.

Col. 307:

DEVEO, *debeo*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann). Sic DEVITVM pro *debitum* et DEVITOR pro *debitor.*

DEVINXTI, *devinxisti*, apud Plaut. *Asin.* V, I 21.

DEVITOR, *debitor*, e DEVEO (debeo), in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Col. 310:

DIDIIT, dedet (dedit), in titulo samnit. n. 2871 bis.

Col. 311:

DIESPTR, *Diespiter*, in cista Praenest. n. 2726 ter *c* (cf. Garrucci *Ciste Pren.* pg. 158).

DIFFICVLITAS, *difficultas*, e DIFFICVL = *difficilis*, in titulo apud Henzen n. 6485 (DIFFICVLITATES).

Ad voc. DIIOVIS *adde:* Quintil. *Inst. or.* I, IV 17: *Diiove* et *Veiove* pro Diiovi et Veiovi.

Col. 312:

DILICTVM, *delictum*, in cod. Cic. *De rep.* V, 4 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 126).

Col. 313:

DIREXTI, *direxisti*, apud Virg. *Aen.* VI, 57.

Ad voc. DISCRIPTIO (descriptio) *adde:* Occurrit etiam in cod. Cic. *De rep.* II, 22 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 103).

Col. 314:

DISCESTI, *discessisti*, apud Plaut. *Asin.* II, I 3.

Col. 315:

DISPOSTVS, *dispositus.* Lucret. II, 644: « Quae bene et eximie quamvis disposta ferantur ».

Col. 316:

ΔΙΣΑΝΑ, in lapide Mesap. n. 2984 *c*.

Col. 321 *lin.* 15 *pro* dedron *lege* DEDROT.

Lin. 32 *adde:* Inscr. Pisaur. n. 77*b*: CIISVꓘA | ATIꓘIA | DONV | D[AT] DIANII.

Col. 323:

DVELIVS, *Duilius* (Duillius), in cod. Cic. *De rep.* I, 1 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 52).

Col. 324:

DVCARIVS, eques insuber (cf. DVCETIVS), qui Flaminium consulem lancea transfixit (Liv. XXII, 6).

DVCETIVS, Δουκέτιος, Siculorum dux, qui urbes siculas in unius civitatis communionem redegit. Vide Diod. Sic. XI 76, 78, 88, 91 sq., XII 8, 29. Ducetius et Ducarius trahendi sunt ad rad. duc-, antiquiori orthogr. douc-, *ducere*. Vocabulo δοὺξ, δουκὸς usi sunt graeci scriptores. Hesych. *Lexic.* I 1026: Δοὺξ, ἡγεμὼν, ἄρχων. Etymol. pg. 732: Δοὺξ δὲ πρῶτον ὑπὸ Ῥωμαίων δηλωθεὶς κατὰ Μιθριδατικὸν πόλεμον. Euseb. *Hist. Eccl.* IX, 5. Στρατοπεδάρχης, ὃν δοῦκα Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι. Cf. adiect. δουκικὸς, quo utuntur Byzantini scriptores.

DVLCESIMVS, *dulcissimus*, adiect., in titulo chr. apud Steiner pg. 8 n. 8.

DVLCESSIMVS, *dulcissimus*, adiect., in lapide aeclanensi apud Mommsen n. 1302.

Ad voc. DVNOM *lin.* 3 *adde:* Alia inscr. samnit. n. 2871 bis: T·VIITI DVNO DIDIIT HIIRCꓘO = *T. Vettius dunum* (donum) *dedit Hercoli.*

DVXE, *duxisse.* Vide OBDVXE.

Lin. ult. adde: In cod. Iuven. *Sat.* XV 32 « producserit » (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 132).

Col. 328:

DVVIVM, *dubium*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

E (*col.* 333-428)

Col. 333 *ad voc.* EGNATIA *lin.* 18 *lege:* Frontin. *De col.* pg. 262 (Lachmann).

Col. 334 *ad voc.* ED *lin.* 10 *adde:* ED pro *et* occurrit in cod. Cic. *De rep.* I, 3 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 55) et Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 337:

AИIƎ (ezna), gentilitium etr., in titulis Clusinis n. 597 bis *b*, 1011 bis *b*.

Col. 342 *ad voc.* EIDVS *lin.* 1 *pro* m. *lege* f. - *lin.* 4 *lege: Oss. lett.* VI 75, Müller *Die Etr.* I 42 anm. 97.

Col. 343 *lin.* 1 *adde:* Inscr. n. 2453 bis *k:* CLAVDIA · ‹ · F | A · D · III · EIDVS · SEXT.

Col. 346:

A✱IꓶAIƎꓶIƎ (eileializa), *Aeliâ*, nomen mulier. etr. abl. sg. = AƧIꓶAIꓶIƎ (eilialisa), in lapide Tudertino n. 73 (cf. Orioli in *Ann. dell'Inst. arch.* an. 1854 pg. 55 sg. et in *Album* XXIII 77).

Ad voc. EINE *lin.* 1 *pro* osc. EINEM *lege* osc. EINEIM.

Col. 350:

+IƎ (eit), in marmore Clus. n. 796 bis.

Col. 352 *lin.* 20 *lege: Sprache.*

Col. 353 *ad voc.* EITVAM *lin. ult. adde:* Recte Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 133 *legit* eituam amatens = *pecuniam intulerunt* (s. 152 sq.).

Lin. 32 *delenda.*

Col. 354 *ad voc.* AƆƎ (eca) *lin.* 14 *adde* n. 2031 bis; - *et lin.* 15 *pro* n. 2403 *lege* n. 2131 bis.

Col. 357:

ECICVLANVS, *Aequicolanus.* Vide AEQVI.

Col. 358 *lin.* 40 *lege: Sprache.*

ECLANENSIS, *Aeclanensis.* Vide AECLANVM.

Col. 359:

ꓶAИ+AИƆƎ (ecnatnal), *Egnatiâ*, n. pr. f. abl. sg., ab AИꓕAИƆƎ (ecnatna), in titulis Clusinis n. 625 bis, 777 bis *b*.

Col. 360 *ad voc.* ꓶƎ (el) *lin.* 4 *adde:* ꓶƎ (el) pro ꓶꟻ (vl) = *Velii* (genit. sg.) occurrit etiam in titulo Clus. n. 534 ter *g*.

ƎƆ+ИAƧ↓AꓶƎ (elachsantre), Ἀλέξανδρος (Alexander), apud Tuscos, qui saepius ƎƆTИƧ↓ꓶƎ (elchsntre) scripserunt, in etr. speculo n. 2726. Vide AIИAMƆƎ (ermania).

Col. 361 *lin.* 7 *adde:* n. 2726 AИIꓶƎ cum *Hermione* (AIИAMƆƎ ermania), *Alexandro* (ƎƆ+ИAƧ↓AꓶƎ elachsantre) et *Venere* (ИAƆVT turan).

?ИAꓶꓶƎ (ellan), in lapide Perus. n. 1920 bis.

Col. 362 *lin.* 17 *lege:* pro ƎƆ+ИAƧ↓AꓶƎ (elachsantre), contractiori forma *etc.*

Col. 364:

ꓶƎMƎ (emel), in vase nolano n. 2778 bis.

EMVNXTI, *emunxisti*, in cod. Plaut. *Most.* V, I 61.

Col. 369 *ad voc.* ⅃ИƎ (ens) *adde* inscr. n. 2095 *a*.

Col. 374:

EXHITVS, *exitus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

Ad voc. EXIBEO *lin.* 2 *adde:* In titulis apud Mommsen: EXIBET (n. 109) et EXIBVIT (n. 2455).

Col. 375:

EXXOTICE, *Exotice*, in titulo Florentino (Marini *Arvali* pg. 501 et nt. 71).

EXSTINXTI et extinxti, *extinxisti*, apud Pacuv. vs. 329 et Virg. *Aen.* IV 682.

Col. 381 *lin.* 2 *adde:* Garrucci *Ciste Prenest.* pg. 166.

Col. 382:

. . ꓶꟼƎ (epl . .), in titulo Clus. n. 560 ter *g*.

Col. 386 *ad voc.* ERES *lin.* 4 *adde:* Inscr. edita in *Bullett. dell'Inst.* an. 1861 pg. 39: L·SIIIVS PILIIRO | VIINIIR·L·L | SIIIA·IIRIIS·V | IIMIT·DVAS R | OLAS·SIB IIT PAT. Hinc ereditarius, exeredare, exeredatus (Gaii *instit.* pg. XL Lachmann).

Col. 387 *ad voc.* ERETVM *lin.* 2 *lege:* mons et vicus *etc.*

Col. 390 *ad voc.* ƧIЯƎ (eris) *lin.* 7 *pro* n. 2483 *lege* n. 2412.

Col. 391:

AIИAMЯƎ (ermania), Ἑρμίονη (Hermione), Menelai et Helenae filia, in etrusco speculo n. 2726 cum *Helena* (AИIꓶƎ elina), *Alexandro* (ƎЯ+ИAƧ↓AꓶƎ elachsantre) et *Venere* (ИAЯVT turan). — ERMIVNE pro *Hermione*, nomen mulieris, invenitur in inscr. apud Mommsen n. 3110 (Murat. 2081, 1).

Col. 397:

ESIT, *haesit*, in titulo campano apud Mommsen n. 3902.

Col. 398 *ad voc.* ⊭ꓶƧƎ (eslz) *adde:* et in sarcoph Tarquin. n. 2335*a*.

Col. 399:

IMMƎ (eśmi), fortasse est gr. εἰμί (ab ἐσ-μι), in vase etr. n. 2609 bis. Vide IM (mi) col. 1172 in fine.

Col. 402:

?ƧAMƎ+MƎ (eśtenas), in titulo Urbevet. n. 2044 bis*a*.

Col. 405 *ad voc.* IIƧV< (esuc) *lin.* 2 *adde:* Corssenio est abl. sg. m., e stirpe pronom. eso (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX, 148).

Col. 407:

EƧ↓ (esch), in vase capenate n. 2453 bis*b*.

Col. 409 *ad voc.* AЯƎ+Ǝ (etera) *lin.* 18 *adde* n. 1848 bis.

Col. 410 *ad voc.* IЯƎ+Ǝ (eteri) *lin.* 2 *adde* n. 2565 bis.

Col. 414 *lin.* 17 *adde:* Sic. Flacc. *De condic. agr.* pg. 137 (Lachmann): « Tyrreni qui dicuntur Etrurii Galliae in Asiae finibus socii Gallorum insedere ».

Col. 416 *nt.* 2 *lin.* 5 *lege* proem.

Col. 423 *lin.* 23 *adde:* speculum etr. n. 2097 ter.

EVASTI, *evasisti*, apud Horat. *Sat.* II, VII 68 et Sil. Ital. XV 793.

Col. 424:

ƧƎ+ꟻƎ (evtes), fortasse pro vetes (= *Vettii*), in tegula Clus. n. 813 ter.

Col. 426 *ad voc.* AꟼЯV+VƎ (cuturpa) *lin.* 7 *pro* n. 2482 *lege* n. 2412.

Col. 427 *de voc.* OΨƎ (echo) cf. Ioann. da Schio in *Giorn. arcad.* CXXXVII 184 sq.

Col. 428:

V↓Ǝ (echu), in lapide senensi n. 435 ter*c*.

F (*col.* 427-544)

Col. 427:

↑ (f), *filius*, apud Faliscos, ut ·↑·Aꓶ·AИƎ+O>·Aꓶ (la cotena la f., n. 2441) = *Lars Cotena Lartis filius.*

F·, nota praenominis, pro *Faustus* sive *Fertor*, ut F· PAKIOƧ, in titulo falisco n. 2453 bis*h* (cf. Henzen in *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1864 pg. 146).

Col. 428 *lin.* 14 *adde* inscr. n. 1918 ter*c*.

Col. 429:

FABENS, *favens*, in titulo campano apud Mommsen n. 3902.

Ad voc. FABOR *lin.* 3 *adde:* et in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Ad voc. FABRATERIA *lin.* 7 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 234 (Lachmann): « Fabrateria, muro ducta. iter populo non debetur. ager eius in ordinario est divisus ».

Col. 432:

FACIEDVS, *faciendus*, in titulo Corfin. apud Henzen n. 6593.

FACIONDVS, *faciendus*, in lapide umbr. apud Grut. 95, 6.

FACITVD, *facito*, imperat. 3 pers. sg. apud antiquos (Mommsen *Inscr. lat. ant.* n. 813) = osc. FACTVD, in lamella aenea n. 2689 bis. Ritschelio est particip. perf. pass. abl. sg. = *facto* (*Priscae lat. monum.* col. 97). Vide CASTVD = *casto* ad voc. CASTVS § 2.

FACLA, *facula*, apud Prob. *art. min.* (Eich. et Endl. pg. 443.

Col. 433 *lin.* 3 *lege:* apud Oscos, = rom. ant. FACITVD.

Lin. 7, 39, et *col.* 434 *lin.* 7 *pro* « *Sprach* » *lege* « *Sprache* ».

FACVLA vel Faucula, mulier Campana. Vide CLVVIA, et cf. FAVLA et PACVLA.

Col. 437 *ad voc.* FALISCI *lin.* 30 *adde:* In base marmorea (*Bullett. dell'Inst.* a. 1864 pg. 112): [P·LICINIO CORNELIO] | SALONINO | VALERIANO | NOBILISSIMO | CAESARI·PRIN|CIPI·IVVEN|TVTIS | SENATVS·PO|PVLVSQVE | COLONIAE | FALISCORVM. – *Et lin.* 30 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 217 (Lachmann): « Colonia Iunonia quae appellatur Faliscos a triumviris adsignata et modus iugerationis est datus ».

V+ꓶA8 (faltu), *Falto*, cogn. etr., ut V+ꓶA8:VƧMƎИ:ꓶƎꟻ (vel nemsu faltu, n. 1014 bis*c*) = *Velius Numisius Falto;*

et V+ΛA8 : IИqV1 : OИqA (arnth purni faltu, n· 534 quat. *d*) = *Aruns Furinius Falto*.

FAMOLVS et famola, *famulus* et *famula*, in titulis apud Mommsen n. 6305, 2, et Boissieu *Inscr. de Lyon* pg. 582.

Col. 440 *ad voc.* FANVM *lin.* 5 *adde: Gromat. vet.* pg. 256 (Lachmann): « Fanestris Fortuna. ager eius limitibus maritimis et montanis est assignatus, et per ea signa quibus Falerionensis ager ». — *Et lin.* 19 *lege:* Incolae appellantur Fanestres (*Gromat. vet.* pgg. 19, 52 sq., 84).

Col. 441 *ad voc.* FAXIM *lin.* 35 *adde:* facxsis in titulo apud Henzen n. 7419 (pg. 503).

Col. 442:

ИO<A8 (farthn) et ƎΨAИO<A8 (farthnache), *—ius*, gentil. etr. in ossuario Vulc. n. 2220 bis. Cf. AИAOqA8 (farthana) et AИOqA⊗ (harthna).

Col. 445:

FASCELIS. Vide PHACELIS.

Col. 446 *lin.* 29-42 *adde:*

IƎИMqƎ8 I+ƧA8 (fasti hermnei) = *Fausta Herminia*.
IƎИƧƎ1+ · I+ƧA8 (fasti tlesnei) = *Fausta Laenia*.

Col. 447 *lin.* 5 *pro fau-stus lege faus-tus*.

Lin. 21 *adde:* et n. 361 bis, 818, 2003 bis *d*.

...+И+ƧA8 (fastnt...), in titulo etr. n. 562 ter *g*. Vide Vq+И+ƧA8 (fastntru).

Vq+И+ƧA8 (fastntru), *—ius*, gentil. etr. (= Vq+И+ƧA⊗ hastntru), unde AƧVq+И+ƧA8 (fastntrusa), in titulo Clusino n. 562 ter *g*. Cf. n. 562 ter *f*.

Ad voc. AƧVq+И+ƧA8 (fastntrusa) *adde:* Occurrit etiam in titulo Clus. n. 562 ter *i*.

Col. 450:

FAVCVLA. Vide FACVLA.

ИVA8 (faun), Φαών (Phaon), iuvenis Lesbius formosissimus, a Sappho amatus, in speculo etr. n. 2513 ter (cf. Garrucci *Ciste Pren.* pg. 169).

Col. 452 *dele lin.* 5-9, *nam pro* fearitimi *legendum est* IMI+IqA (aritimi).

Col. 455 *ad voc.* VIOƎ8 (fethiu) *lin.* 2 *dele voc.* MVI+Ǝ8 fetius.

Col. 456 *lin.* 1 *dele voc.* MVI+Ǝ8 fetius.

Lin. 6 *adde:*

et inscr. n. 1859 MVIOƎ8 : IƎИ+Ǝ‡V[⊗] : AИAO (thana huzetnei fethius) = *Tannia Tussania Vettii* uxor.

Col. 458 *ad voc.* FECERVM *lin.* 1 *lege:* FECERVM et fecerun *etc.*; - *et lin.* 17 *adde:* Mommsen n. 2658.

Col. 459:

FECT, *fecit*, in titulo apud Marini *Arvali* pg. 944 nt. 982.

..1Ǝ8 (fel..), in tegula Clus. n. 721 bis *b*.

1AI1Ǝ8 (felial), *Veliā* (?), n. pr. f. abl. sg., fortasse pro 1AI1ƎƎ (velial), ut 1AI1Ǝ8 : IИqV1 : A‡qA1 (larza purni felial, n. 534 quat. *i*) = *Lars Furinius Veliā* natus.

Col. 461 *lin.* 13 *lege:* Adde n. 314 A lin. 5, inscr. Volaterr. n. 325 bis *g*, et n. 325 ter.

Ad voc. FELSINA *lin.* 24 *pro* felsnal *lege* felznal.

Col. 462:

FENERATOR, *foenerator*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 464 *ad voc.* ꟼIIRIINTIIR (ferenter) *lin.* 5 *adde:* Pro indic. praes. pass. 3 pers. sg. = *feruntur* sumit Corssen (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 139 sq.).

Col. 466 *ad voc.* ꟼIIRIIT *lin.* 6 *sq. lege:* Huschke *Die osk.* etc. s. 249, 359, 399 et Corssen in *Zeitschr.* cit. IX 149 explicant *etc*.

Col. 468 *ad voc.* FERONIA § 2 *lin.* 3 *adde: Gromat. vet.* pg. 47 et 78 « lucus Feroniae », pg. 256 « Luco Feronia », et pg. 46, 77 « lucus Feroniae Augustinorum ».

Col. 469:

FERTOR, praen. ital., unde gentil. FERΓRIO. In columella lapidis Albani: FERT · ERRESIVS | REX · AEQVICOLVS | IS · PREIMVS | IVS · FETIALE · PARAVIT | INDE · P · R | DISCIPLEINAM · EXCEPIT. Hic Fert · Erresius (pro *Fertor Resius?*) memoratur ab Aur. Victore *De vir. ill.* cap. 5 his verbis: « Ius fetiale, quo legati ad res repetendas uterentur (*Ancus Martius*) ab Aequicolis transtulit; quod fertur Rhesus (lege: *Fert · Errhesius* vel *Fertor Rhesius*) excogitasse ». Sertorem Resium exhibent editt. Valer. Maximi (cod. Vatic. Fertorem). Cf. L. Renier in *Rev. archéol.* nv. sr. VI 202 suiv. (an. 1862), Mommsen *Inscr. lat. ant.* elog. XXXV (pg. 564), et Henzen in *Bullett. dell'Inst.* an. 1862 pg. 230. Vide SERTOR.

FERTRIO, *Fertrius*, gentil. ital., e praen. FERTOR, in vase Capenate n. 2453 bis *i*.

Col. 472 *dele lin.* 3-7.

Col. 474 *ad voc.* FIDENA *lin.* 14 *adde: Gromat. vet.* pg. 254 « Fidenae ».

Col. 475 *ad voc.* FIDES *adde:* FIDE pro *Fidei* invenitur in lapide Pisaur. n. 77 *e*.

Col. 476:

FIECCERVNT, *fecerunt*, barbara orthogr. in titulo Beneventano apud Mommsen n. 1650.

Col. 478:

FICILIENSIS ager. Vide FICOLEA.

Col. 482:

FILLIVS, *filius*, in titulo romano (Marini *Arvali* pg. 500 et nt. 54).

Col. 483 *ad voc.* FIRMVM *lin.* 7 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 226 (cf. pg. 256): « Ager Firmo Piceno limitibus triumviralibus in centuriis est per iugera ducena adsignatus ».

Col. 489:

FLAMA, *flamma*, in cod. Cic. *De rep.* I, 42 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 83).

Col. 496 *lin.* 14 *pro* n. 215 *lege* n. 255.

Col. 507:

FORMOSSA, *formosa*, adiect., in titulis apud Osann *Syll. inscr.* pg. 457, n. 189. V. Suid. v. ιοβιανος.

FORMVNSVS, *formosus*, adiect. = FORMONSVS, apud Probi *art. min.* (Eich. et Endl. pg. 415).

Col. 513 *ad* § 13 *lin.* 5 *adde:* In tab. marm.: ORDO FOROCLODIENSIVM (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1864 pg. 99).

Ad § 18 *adde:* Cf. ager Foro Novanus apud *Gromat. vet.* pgg. 255 sqq.

Col. 514 *lin.* 2 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 233 (Lachmann): « Forum Populi, oppidum muro ductum. iter populo debetur ped. xv. limitibus Augusteis ager eius in iugeribus est adsignatus. nam imperator Vespasianus postea lege sua agrum censiri iussit ».

Col. 520 *ad voc.* IИↃVAꟼ8 (fraucni) *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 601 bis *e*, 601 bis *f* (IИↃƎAꟼ8 fravcni), 601 bis *g*, 601 bis *k*.

MIИↃVAꟼ[8] (fraucniś), *Fruginii*, n. pr. m. genit. sg., e IИↃVAꟼ8 (fraucni), in titulo Clus. n. 601 bis *h*.

Col. 521:

AИVAꟼ8 (frauna), *Fruginiā* (?), n. pr. f. abl. sg. pro ⅃AИVAꟼ8 (FRAVNAL), in titulo etr. n. 1014 bis *l*.

Ad voc. IИVAꟼ8 (frauni) *lin.* 9 *adde* n. 601 bis *i*.

Col. 523:

ƎIƎꟼ8 (freie), *Freius*, gentil. etr. (vide AIƎꟼ8 freia), ut ƎIƎꟼ8 · A⅃ (la freie) = *Lars Freius*, in titulo sepulcr. n. 876 bis.

⅃AИꟼ[MƎ]ꟼ8 (fremrnal), —*ā*, n. pr. f. abl. sg., = ⅃AИMƎꟼ8 (fremnal), in ossuario Clus. n. 504.

Col. 524 *ad voc.* ƎꟻAИIꟻИƎꟼ8 (frentinate) *lin.* 5 *adde:* In tit. Arret. n. 465 ter *a*, *b:* ƎꟻAИIꟻИƎꟼ8 : ⅃ (l. frentinate) = *Lars Frentinatius*.

Col. 525:

FRICDA, *frigida*, adiect., apud Probi *art. min.* (Eich. et Endl. pg. 444).

Col. 527 *lin.* 17 *pro Sprach lege Sprache.*

Col. 530:

FVFETIVS vel Fuffetius. Vide METIVS.

Col. 531 *lin.* 4 *lege:* contractum e ƧVИV⅃8V8 (fuflunus), fortasse *etc.*; – *et lin.* 11 *adde:* Invenitur etiam in etr. speculo n. 477 bis.

ƧVИV⅃8V8 (fuflunus), Bacchi nomen apud Etruscos, qui saepius contractiori forma ƧИV⅃8V8 (fufluns) vel MИV⅃8V8 (fuflunś) scripserunt, in etrusco speculo n. 2726 quater. Vide voc. praeced.

Col. 535 *ad voc.* V⅃V8 (fulu) *lin.* 2 *lege:* cognomen etr. in ossuario Senensi n. 439 bis et in tegula Clusina n. 602.

FVMVSVS, *fumosus*, in cod. Persii *Sat.* I 72 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 129).

Col. 536 *lin.* 5 *adde:* Frontin. *De col.* pg. 234 (Lachmann): « Fundis, oppidum muro ductum. iter populo debetur. ager eius iussu Augusti veteranis est cultura adsignatus: ceterum in eius iure et in publicum resedit ».

Col. 538 *ad voc.* FVRRINA *lin.* 11 *lege:* Forinarum nomen occurrit *etc.*

FVRTIBVS, *furtivus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

FVRTVNA, *Fortuna*, in numo arg. Sept. Severi imperat. apud Cohen III 248 n. 222 (FVRTVNAE FELICI).

Col. 544 *ad voc.* FVVI *lin.* 3 *adde:* FVVEIT pro *fuit* occurrit in titulo de quo Marini *Arvali* pg. 500 et nt. 86.

Z (*col.* 546-550)

Col. 546:

ƎꓘAꟻ (zate?), *vates?*, in parva statua aenea n. 2582 bis (cf. Conestab. in *Bullett. dell'Inst.* an. 1862 pg. 78).

Col. 547:

AƎИƎꓘꟼƎꟻ (zertenea), *Vertennia*, n. pr. f. apud Faliscos, ut AƎИƎꓘꟼƎꟻ : AIꟼIV (vipia zertenea, n. 2452) = *Vibia Vertennia* (Garrucci *Scoperte Falische* pg. 272).

Dele lin. 27-31 (*pro* zetnei *legendum est* IƎИꟻƎƎ vetnei).

Col. 549 *ad voc.* O A⅃I✱ (zilath) *lin.* 4 *adde:* Occurrit in titulo n. 2335 *b*.

Ad voc. TA⅃I✱ (zilat) *lin.* 2 *adde:* et in titulo Clusino n. 701 bis.

Col. 550:

ƧAOИ↓A⅃I✱ (zilachnthas), in titulo Tarquin. n. 2335 *a*. Vide vocc. praeced.

Ad voc. Ↄ⅃I✱ (zilc) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in titulo Tarquin. n. 2335 *b*.

AИꟼII (zipna), in etr. speculo n. 2505 bis.

AИΩIΙ (zirna), in etr. speculo n. 2494 bis.

ƎΘIMVIΙ (ziumithe), Διομήδης (Diomedes), in etr. speculo n. 2097 ter.

Lin. 29 *adde:* Et inscript. clusina n. 602 bis *b:* MV˥V✱ | MƎ˥VA | IΘqA˥ (larthi aules zulus) = *Lartia Auli Tullii* (?) vel *Sullii* (?) uxor. Fortasse legendum zuchus (vide V↓V✱ zuchu).

˥AИ↓V✱ (zuchnal), —*á*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in titulis Clus. n. 694 bis *a*, 694 bis *c*, 1011 ter *n*.

MIИ↓V✱ (zuchnis), —*ii*, n. pr. m. genit. sg., e IИ↓V✱ (zuchni), in tegula Clus. n. 836.

Lin. ult. adde: V↓V✱ (zuchu) pro zuchus (cf. MV˥V✱ zulus) = *Tychi* (?) legitur in tegula Clus. n. 602 bis *c*.

H (*col.* 551-614)

Col. 551:

B (h), in tessera n. 2655 bis.

Ad voc. AΘ (ha) *lin.* 3 *adde* n. 597 bis *f*, 739 bis, 839 ter.

Col. 554:

HADDITVS, *additus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

Col. 555 *lin.* 2 *adde:* Adrianus, adiect. ad Adriam pertinens, ut ager Adrianus (Frontin. *De col.* pgg. 227, 252, 257 Lachmann).

Col. 557:

HAECCE, *ecce*, in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

HAERES, *heres*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Col. 558 *lin.* 2 *adde:* Hadriaticum litus (*Gromat. vet.* pg. 136 Lachmann).

AИOAB (hathna), in speculo etr. n. 2494 bis.

Col. 559:

MIИVΚ˥AΘ (haltunis), —*ii*, n. pr. m. genit. sg. (cf. IƎИVΚ˥AΘ haltunei), in titulo Clus. n. 597 bis *e*.

MAB (ham), in fictili Volaterr. n. 358 bis *b*.

Col. 560:

OИAПMAH (hampano) = OИAПMAK (KAMPANO) h. e. *Campanom* (Campanorum), in numo n. 2743 *a*. Vide CAMPANIA.

AIИVИAΘ (hanunia), in titulo Clus. n. 562 ter *k*.

AƧVИAΘ (hanusa), *Hannossa*, n. pr. m., in titulis Clusinis n. 612 bis *a* et *b*, comparatis cum n. 857 bis *e*.

Col. 561:

Ǝq1AΘ (hapre), in olla Arret. n. 461.

Col. 563:

IOƧAΘ (hasthi), *Fausta*, praen. fem. etr. pro I+ƧAΘ (hasti), in arcula Clus. n. 625 bis *a*.

Ad voc. I+ƧAB (hasti) *lin.* 6-10 *adde:*

AIИAM IT ƧAΘ (hasti mania) = *Fausta Mania.*

IƎИAOVƧI+ƧAB (hasti suthanei) = *Fausta —ia.*

Col. 564 *ad voc.* AI+ƧAΘ (hastia) *lin.* 13 *adde* n. 534 ter *n*, 658 bis *b*, et 658 ter *a*.

Vq+И+ƧAΘ (hastntru), —*ius*, n. pr. m. = Vq+И+ƧA8 (fastntru), in titulis Clus. n. 562 ter *b*, 562 ter *e*.

Col. 565:

HAVERE, *habere*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

HAVCTORITAS, *auctoritas*, in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

ƎB (he), *heic* (hic), adverb., apud Faliscos (Garrucci *Scoperte Falische* pg. 273; cf. Orioli in *Bullett. dell'Inst.* an. 1854 pg. XXII). In titulo n. 2451: ΚA1VƆ:ƎB (he cupat) = *heic cubat.*

HEELVETICVS, *Helveticus*, apud Donat. 52, 2 (Marini *Arvali* pg. 500 nt. 81).

Col. 567 *ad voc.* Ǝ˥ƎΘ (hele) *lin.* 8 *lege:* In ossuariis Clus. n. 530, 560 ter; - *et lin.* 9 *adde:* Cf. n. 1804 bis *a*.

Col. 568 *ad voc.* I˥ƎB (heli) *lin.* 4 *lege:* In titulis sepulcralibus: I˥ƎΘ : AO (tha heli, n. 534 bis *h*) = I˥ƎΘ:AИAO (thana heli) *etc.*; - *et lin.* 9 *adde:* Tegula Clus. n. 605 bis: AƧIИqV1 : I˥ƎΘ (heli purnisa) = *Helia Furinii uxor.*

Ad voc. ˥AI˥ƎB § 2 *in fine adde:* Alia inscr. Clus. n. 534 bis *d:* ˥AI˥ƎΘ : Ǝ+AИIЯV : ΩA˥ (lar urinate helial) = *Lars Urinatius Heliá* natus.

Col. 571:

ƎИƎΘ (hene), in lapide Arret. n. 465 ter *c*.

Col. 575 *ad voc.* HERDONIA *lin.* 5 *adde:* *Gromat. vet.* pg. 210 « Herdonia », et pg. 260 « Ardona »; in numis n. 2920-2921 ꓭEP (ver) et ꓭEPT (vert), et n. 2922 H.

Ad voc. HEREITV *lin.* 4 *pro* « *ubi* » *lege* « *uti* ».

Ad voc. IƎ˥KƎΩƎB (hereklei) *lin.* 2 *pro* n. 2455 bis *lege* n. 2732 bis.

Col. 577 *ad voc.* VIИИƎΩƎB (herenniu) *lin.* 4 *pro* n. 2455 bis *lege* n. 2732 bis.

Col. 579 *ad voc.* IΩƎΘ (HERI) *in fine adde:* Cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 408.

Ad voc. ˥AIΩƎΘ (herial) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in operculo ossuarii n. 670 bis *a*.

Col. 580 *ad voc.* IƎIIΩƎΘ (heriiei) *in fine adde:* Cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V 408.

Col. 581 *ad voc.* ƎИIqƎΘ (herine) *lin.* 9 *adde:*

[Ǝ]ИIЯƎΘ · OЯAᒧ (larth herine, n. 2617 bis) = *Lars Herennius.*

Ad voc. IИIЯƎ⊘ (herini) *lin.* 14 *adde:* Invenitur etiam in titulo Clus. 501*.

Ad voc. ᒧAIИIЯƎB (herinial) *lin.* 12 *lege:* et cf. n. 655 bis *c*, 839 bis *l*, 1279.

Col. 584 *lin.* 2 *adde:* n. 1022 bis, 2346 bis *a* et *b*, 2487 bis.

Ad voc. HERCLES *in fine adde:* Formam ꟻERCLES pro Hercles exhibet cista Praenest. n. 2726 ter *c* (cf. Garrucci *Ciste Pren.* pg. 158).

HIIRCLO, *Herculo* (Herculi), dat. sg. 2 decl. in titulo Italiae infer. n. 2871 bis (D. de Guidobaldi *Iscr. arc. di T. Vezio* pg. 12 sg.).

Ad voc. HERCOLES *lin.* 9 *adde:* et in titulo rom. n. 2717 bis HERCOLEI SACROM = *Herculi Sacrum.*

Col. 586:

IƎИMЯƎB (hermnei), *Herminia*, nomen mulieris etr., ut IƎИMЯƎB · IꟻƧA8 (fasti hermnei) = *Fausta Herminia*, in sepulcro Clus. n. 726 ter *b*, *e*, *f*.

Col. 587 *ad voc.* ЯƎꟻЯƎ⊗ (herter) *adde:* cf. Ebel in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* V, 407 sqq.

Col. 588:

HESTO, *esto*, in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

Col. 589 *ad voc.* HI *lin.* 4 *adde:* et in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

Col. 590:

HILLARVS, *hilarus*, in lapide apud Marini *Arvali* pg. 505 nt. 56.

Col. 592 *lin.* 31 *pro* hintial *lege* hinthial; - *lin.* 33 hinthia; - et *lin.* 34 hinthial.

Col. 597 *ad voc.* HISDEM *lin.* 3 *adde:* in cod. Gaii *instit.* pg. XL, et constanter *etc.*

Col. 602:

HONNOR, *honor*, in titulo apud Henzen n. 5233 (OMNIBVS HONNORIBVS).

Col. 609:

IƎИꟻƎ✱V[⊗] (huzetnei), *—ia* (Tussania?), n. mulieris etr. (MAИꟻƎ✱VΘ huzetnaś), ut IƎИꟻƎ✱V[⊗]:AИAO (thana huzetnei, n. 1859) = *Tannia —ia.*

AIИᒧ✱VB (huzlnia), in ossuario etrusco n. 1011 quat. *a*. Videtur cognomen mulieris.

Col. 610:

IIИ1VB (hupnii), in vase n. 2424 bis.

Col. 613:

ƧƎIИIMVB (husinies), *—ii*, n. pr. m. genit. sg. (in patera Nolana n. 2773), comparandum cum gentil. samnit. ƧIIЯIƧVB (húsidiis) = *Hosidius.* Cf. Huschke *Die osk.* etc. pg. 223 (= *Hursinii?*).

..ꟻƧV⊘ (hust..), in urna sepulcr. n. 534 ter *e*. Cf. IƎИꟻƧV⊘ (hustnei).

Col. 614:

VMVB (huśu), in titulo etr. n. 2095 *c*.

Θ (*col.* 614-633)

Col. 614 *lin.* 29-30 (*ad voc.* O th) *lege:* Adde n. 632 bis *a*, 944 bis *b*, 1433 *etc.*

Col. 615 *lin.* 1-13 *adde:*

AIꟻƎꟻ : AO (tha vetia) = *Tannia Vettia.*

AIᒧ1Iꟻ · AO (tha viplia) = *Tannia Vibia* (Vibellia?).

IᒧƎ⊘ : AO (tha heli) = *Tannia Helia.*

IꟻVM : AO (tha muti) = *Tannia Mutia.*

IΘIƎ1 : AΘ (tha peithi) = *Tannia —ia.*

IꟻИAIƎƧ · AO (tha seianti) = *Tannia Seiantia.*

IꟻIꟻ : AO (tha titi) = *Tannia Titia.*

I1Iꟻ : AO (tha vipi) = *Tannia Vibia.*

IƎИᒧƧ1VƆ : AO (tha cupslnei) = *Tannia Cupiennia.*

IƎИ8ᒧV1 · AO (tha pulfnei) = *Tannia Pulfennia.*

IƎИꟻVꟻ · AO (tha tutnei) = *Tannia Tutinia.*

IƎИI1I1 · AO (tha pipinei) = *Tannia Vibinia.*

IƎИIAƎ : AΘ (tha vainei) = *Tannia —ia.*

Ad voc. AO (tha) § 2 *adde:* AO (tha) pro *Tanniae* vel *Tanniā* occurrit etiam in titulo sepulcr. n. 2424 bis.

AИAᒧAO (thalana), in etr. speculo n. 2505 bis.

Ad voc. AИᒧA◇ (thalna) *lin.* 23 *adde:* Occurrit etiam in etr. speculis n. 2474 bis (cum Anchise) et n. 2476 ter (cum Venere).

Col. 617 *ad voc.* ИAO (than) *lin.* 8 *dele* n. 713 bis, *et adde* n. 562 ter *h*, 1011 bis *h*.

Ad voc. AИA◇ (thana) *in fine adde:* Vera lectio est ᑕИA◇ (thanr). Occurrit etiam in speculo n. 2505 bis, de quo Gerhard in *Arch. anzeigen* dec. 1864 (n. 192 A s. 299* sqq.).

Ad voc. AИAO (THANA) *lin.* 3 *sqq. adde:*

AI1A · AИAO (thana apia) = *Tannia Apia.*

AIᒧƎƆ : AИAO (thana celia) = *Tannia Celia.*

AЯƆ · AИAO (thana cra) = *Tannia —ia.*

AИAƆVAᒧ AИAO (thana laucana) = *Tannia Lucania.*

AIИVIƆVЯ1 AИAO (thana pruciunia) = *Tannia —ia.*

AIƧᒧƎꟻ AИAO (thana velsia) = *Tannia Velsia.*

Col. 618 *lin.* 13 *sqq. adde:*

IꟻAИ1ᑕAƆ · AИAO (thana carpnati) = *Tannia —ia.*

IИI+Я⅃ · ЯИЯO (thana latini) = *Tannia Latinia.*
I+VIꟼ : ЯИЯO (thana piuti) = *Tannia Plotia.*
ITИƧƎꟼꟼЯИЯO (thana presnti) = *Tannia Praesentia.*
IOЯIƎƧ · ЯИЯO (thana seiathi) = *Tannia Seiatia.*
I+ИƎƧ · ЯИЯO (thana senti) = *Tannia Sentia.*
I+ЯИI+ИƎƧ : ЯИЯO (thana sentinati) = *Tannia Sentinatia.*
IИMI+⅃V · ЯИЯO (thana ultimni) = *Tannia —ia.*
IƎИƧꟼVↃ : ЯИЯO (thana cupsnei) = *Tannia Cupiennia.*
IƎИIƧИЯO · ЯИЯO (thana thansinei) = *Tannia —ia.*
IƎИↃꟼЯM · ЯИЯO (thana marcnei) = *Tannia Marcania.*
IƎИꟿЯꟼЯꟼ · ЯИЯO (thana papaznei) = *Tannia —ia.*
IƎИOVƧ : ЯИЯO (thana suthnei) = *Tannia —ia.*
IƎИI+Ǝ+ : ЯИЯO (thana tetinei) = *Tannia Tetinia.*
IƎꟼ↓⅃Ǝꟻ : ЯИЯO (thana velchrei) = *Tannia —ia.*
IƎИIꟼIꟻ : ЯИЯO (thana vipinei) = *Tannia Vibennia.*

Col. 619 *lin.* 34 *pro* thana vetnei *lege* thana huzetnei (IƎИ+Ǝ‡V⊗ ЯИЯO) = *Tannia —ia.*

Col. 620 *lin.* 15 *adde* n. 839 bis *u*, 867 bis *i*; - *et lin.* 23 *adde:* alii legunt ⅃ЯИƧᗡЯИЯ⊙ (thanarsnal).

Ad voc. ƧЯИЯO (thanas) *lin.* 5 *adde:* Invenitur etiam in titulo Clus. n. 626 ter *d.*

⅃Ǝꟻ↓ЯИЯ⊙ (thanachvel), *Tanaquil*, praenomen fem. etr. = ⅃IꟻↆИЯO (thanchvil), in sepulcro Tarquin. n. 2333.

Col. 621 *lin.* 1 *adde:* Migliarini in *Ann. dell'Inst. arch.* XXIX = 1857 pg. 49 sgg.

Lin. 3 *sqq. adde:*

ЯI⅃ꟼIꟻ : ЯIИЯO (thania viplia) = *Tannia Vibellia.*
ЯIƧVꟻ · ЯIИЯO (thania vusia) = *Tannia —ia.*
IИIЯↃ · ЯIИЯO (thania caini) = *Tannia Cainnia.*
IꟼƧV⊗ : ЯIИЯO (thania husti) = *Tannia —ia.*
IↃVꟼIЯIИЯ◇ (thania iruci) = *Tannia —ia.*
IƧ⅃Ǝꟻ : ЯIИЯO (thania velsi) = *Tannia Velsia.*
IƎИ8⅃Я ЯIИЯO (thania alfnei) = *Tannia Alfenia.*
IƎИY⅃ЯↃ : ЯIИЯO (thania calunei) = *Tannia —ia.*
IƎИOƎꟼ : ЯIИЯO (thania pethnei) = *Tannia Petinia.*

Lin. 49 *adde:* n. 534 bis *m*, 534 ter *k*, 777 bis *c*, 839 bis *h*.

Col. 622 *ad voc.* ᗡИЯO (thanr) *lin.* 4 *adde:* Cf. ЯИЯ◇ (thana) = *Diana*, ubi de speculis etr. n. 459, 2505 bis cum nomine ᗡИЯO (thanr).

Ad voc. IƧИЯO (thansi) *lin.* 3 *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 836, 867 ter *l*, ubi videtur nomen mulieris. Vide ЯƧIƧИЯO (thansisa).

Ad voc. IƎИIƧИЯO (thansinei) *lin.* 5 *adde:* IƎИIƧИЯO · ЯИЯO (thana thansinei) occurrit etiam in tegula sepulcr. n. 867 bis *c*.

ЯƧIƧИЯO (thansisa), cognomen mulieris, e IƧИЯO (thansi), in titulis etruscis n. 579 bis, 867 ter *n*, 867 ter *v*.

ЯƧVИЯ⊙ (thanusa), *Tanusia*, nomen mulieris etr., in titulo Clusino n. 612 bis. Cf. ЯƧЯИЯO (thanasa).

Ad voc. ⅃IꟻↆИЯO (thanchvil) *lin.* 24 *adde:* Forma IꟻↆИЯO (thanchvi) invenitur in titulo etr. n. 867 bis *e*.

Col. 623 *ad voc.* MV⅃IꟻↆИЯO (thanchvilus) *in fine adde:* Invenitur etiam in titulo Tarquin. n. 2335 *b*.

Col. 624:

ЯI+ƧЯ⊙ (thastia), *Fausta*, praen. fem., minus recte Я+ƧЯO (thasta), pro ЯI+ƧЯ⊘ (hastia) = ЯI+ƧЯ8 (fastia), ut IИƎ⅃ↃЯ · ЯI+ƧЯ⊙ (thastia acleni, n. 534 ter *d*) = *Fausta Oclinia.*

Col. 625 *ad voc.* ƧIOƎO (thethis) *lin.* 14 *lege:* Adde n. 2346 *b*, 2506, 2514 ter;

Col. 626 *ad voc.* V‡Я⅃ƎO (thelazu) *lin.* 5 *adde:* Invenitur etiam in urnula fictili n. 612 ter et in operculo ossuarii n. 2571 ter.

ЯƧVИƎO (thenusa), in titulo senensi n. 440 bis *c*.

Col. 627:

⅃ЯИI[ꟼ]ꟼƎO (theprinal), *Tiberiniâ*, n. pr. f. abl. sg. (minus recte ⅃ЯИIꟼꟻO thvrinal), e IƎИIꟼꟼƎO (theprinei), ut ⅃ЯИIꟻꟼƎO | Я+ЯИIᗡV | Я‡ꟼЯ⅃ (larza urinata thep[r]inal, n. 534 bis *k*) = *Lartia Urinatia Tiberiniâ* nata.

IƎИIꟼꟼƎO (theprinei), *Tiberinia*, nomen mulieris etr. (abl. ⅃ЯИIꟼꟼƎO theprinal; cf. MIИIꟼꟼƎO theprinis), e praen. IꟼꟼƎO (thepri) = Iꟼ 8ƎO (tefri) h. e. *Tiberius*, apud Etruscos. In titulo Clus. n. 534 bis *i*: IƎИIꟼꟼƎO : ЯИЯO (thana theprinei) = *Tannia Tiberinia.*

Col. 629:

ЯИI⊙.. (..thina), fortasse pro ЯИIOVM (suthina), in fragm. vasis Urbevet. n. 2051 bis.

Col. 630:

I8VO (thufi), in titulo Tarquin. n. 2335 *b*.

Я⅃ↃIO⅃8VO (thuflthicla), *—cula*, diminut. e thuflthi (MЯO⅃8VO thuflthas), in parva statua aenea n. 2603 bis. Cf. Conestab. *Sur l'inscr. d'une stat. étr.* pg. 20 sqq.

Ad voc. IV⊙ (thui) *lin.* 6 *adde:* in titulo Clus. n. 597 bis *a* (IVOVMƎↃ cesuthui).

Col. 631 *lin.* 8 *adde:* et IVOVMƎↃ (cesuthui) in titulo Clus. n. 597 bis *a*.

Ad voc. AИⱭƎↃVO (thucerna) *lin.* 5 *adde:* Invenitur etiam in operculo ossuarii n. 637.

..ꝉVꓶVO (thulut..), in fictili Volsin. n. 2095 *b*.

IMƎИVO (thunesi), nomen numerale, ut mihi videtur, e VO (thu) = *duo*, in titulo etr. n. 2335 *a*.

Col. 633:

ꓶAИIꟼꟻO (thvrinal), *Tiberiniâ*, n. pr. f. abl. sg., ut mihi videtur, pro ꓶAИIꟼꟼƎO (theprinal), in titulo Clusino n. 534 bis *e*.

Ad voc. AИMꟼVO (thurmna) *lin.* 9 *adde:* et titulum Clus. n. 554 bis: AИMꟼVO : Oꓶ (lth thurmna) = *Lars Thormena.*

I (*col.* 635-705)

Col. 635 *lin.* 38 *adde* n. 2453 bis *c*.

Col. 636 *ad voc.* IAIꓘ (iafc) *lin.* 3 *adde:* Hac in voce Corssenius agnoscit adverb. *ibi* (*Zeitschr. f. vergl. sprachf.* IX 148), factum e ia-, quod e stirpe pronominali *i*, additis suff. locat. f[em] et particula c[e].

Col. 637:

IAↃOR, graecus heros, in cista Praenest. n. 2726 ter *c*. Fortasse est Memnon, Aurorae filius, quem Etrusci ƧAꟻƎ (evas) appellaverunt (Garrucci *Ciste Prenest.* pg. 153 sg.).

Col. 640:

?ꓶAꝉↃꟼAI (iarctal), in titulo etr. n. 867 bis *b*.

Col. 641:

IGNATINVS ager. Vide EGNATIA.

Col. 649:

ƧƎOᗡAↃI (icarthes) —*i*, n. pr. m. (genit. sg.), in patera Campana n. 2754 *b* (cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 149).

Col. 651 *lin.* 40 *pro* LIA *lege* ILIA.

ILICO, *illico*, in cod. Cic. *De rep.* I, 42 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 82).

Col. 653 *lin.* 5 *adde:* Illut pro *illud* exhibet cod. Gaii *instit.* pg. XLIII nt. 41 (Lachmann).

Col. 655:

IMPERASSIT, *imperaverit*, in ant. leg. apud Cic. *De leg.* III 3.

Col. 658:

INDICASSIS, *indicaveris*, apud Plaut. *Rud.* IV, III 89, *Aul.* IV, II 1.

INDVXIS, *induxeris*, apud Plaut. *Capt.* I, II 46.

INDVXTI, *induxisti*, apud Terent. *Andr.* III, VI 40, V, III 12, et *Hecyr.* III, I 12.

INFESSI, *infensi*, adiect. in cod. medic. Virg. *Aen.* V 577 (Wagner *orth. Vergil.* pg. 457).

Col. 661:

INFLVCXIT, *influxit*, in cod. Cic. *De rep.* II, 19 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 101).

Col. 662:

INICVS, *iniquus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 663:

INCANTASSIT, *incantaverit*, apud Plin. XXVIII, II 3.

Col. 664:

INLVSTRATVS, *illustratus*, in cod. Cic. *De rep.* II, 18 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 101). Vide INLVSTRIS.

INLEXE, *illexisse*, apud Att. vs. 205 (Ribb. *Trag. rel.* pg. 137) et Plaut. *Merc.* I, I 47.

INMERSTI vel immersti, *immersisti*, apud Plaut. *Bacch.* IV, IV 26.

Col. 666:

INROGASSIT, *inrogaverit*, apud Cic. *De leg.* III 3.

INSPEXIM, *inspexerim*, apud Plaut. *Merc.* IV, II 32.

INSTRVXTI, *instruxisti*, apud Plaut. *Mil.* IV, I 34.

Col. 667 *ad voc.* INTELLEGO *lin.* 3 *adde:* et Gaii *instit.* pg. XXXIX (Lachmann).

INTELLEXTI, *intellexisti*, apud Plaut. *Rud.* IV, IV 59, et Terent. *Andr.* I, II 30, III, II 20 et 26.

Col. 669 *lin.* 18 *lege:* Cf. Frontin. *De col.* pg. 234 (Lachmann) et inscr. etc.

Ad voc. INTERAMNA § 3 *lin.* 4 *lege:* *Gromat. vet.* pg. 226 (Lachmann): « ager qui a fundo suo tertio vel quarto vicino situs est, in iugeribus iure ordinario possidetur, sicut est Interamnae Flaminiae et Interamnae Paletino Piceni ». Pg. 255: « Interamna Palestinae Piceni ». Pg. 259: « Teramne Palestina Piceni ».

Col. 671:

INTESTATOS, *intestatus*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIV nt. 44 (Lachmann).

INTRASSIS, *intraveris*, apud Plaut. *Merc.* II, III 63.

INVITASSITIS, *invitaveritis*, apud Plaut. *Rud.* III, V 32.

Col. 674 *ad voc.* IOVIIƧ (ioves) *in fine lege:* II 30, IX 143 sq.

Col. 680:

IↃVꟼI (iruci), —*ia*, nomen mulieris etr., in urna Clusina n. 614 bis.

Col. 681 *lin.* 11 *adde:* Is pro *his* occurrit etiam in cod. Gaii *instit.* pg. XL (Lachmann).

Ad voc. ISAVRVS *lin.* 1 *lege:* urbis nomen.

Col. 682:

?IMI (iśi), in tessera etr. n. 2590 ter.

Col. 683:

ƧAIOИIMƧI (isminthias), ita appellatur etr. MIΠAM (mariś), in speculo n. 2094 (cf. Gerhard in *Bullett. dell'Inst.* an. 1860 pg. 144). Vide MIΠAM (mariś) et cf. ƎΘИIMƧ (sminthe), unde ꓷAИIOИIMM (śminthinal).

Col. 686 *lin.* 26 *adde*: cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 689:

MA+I (ilaś), *Idas;* in etr. speculo n. 2504 (Conestab. in *Bullett. dell'Inst.* an. 1863 pg. 152). Vide Ǝ+I (ite).

Col. 690 *lin.* 2 *adde:* Nomen Ǝ+I (ite) occurrit etiam in etr. speculo n. 1014 *quat.*

Col. 691:

VI (iu), quod legitur in patera Campana n. 2754 *b*, pro ital. *io* (ego) sumit Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 149).

Col. 693 *ad voc.* IVDICASSIT *lin.* 3 *adde:* Cic. *De leg.* III, 3: « Quum magistratus iudicassit inrogassitque, per populum multae, poenae certatio esto ».

Col. 694 *ad voc.* IVI (iui) *lege:* in titulis; *et adde:* n. 2590 ter.

ƧƎꓶIꟻI (iviles), —*ii*, n. pr. m. (genit. sg.), in titulo Perus. n. 1857 *a*.

ƎIↃVI (iucie), in vase etr. n. 2400 *e*.

Col. 695:

IVLLIA, *Iulia*, in titulo apud Fabrett. cap. VI n. 88 pg. 460.

Col. 697 *lin.* 14 *lege:* n. 76 et in aere n. 2689 bis.

Lin. 39 *adde:* Pro Iunonei (Iunoni) IVNONII invenitur in lapide Pisaur. n. 75 bis, IVNONE in lapide n. 76 et in aere n. 2689 bis.

Col. 701:

IVSSIM, *iusserim*, apud Plaut. *Merc.* I, III 3.

Col. 704:

IVVET, *iubet*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Col. 705:

AИVVI (iuuna), in vase etr. n. 2400 *e*.

K (*col.* 706-978)

Col. 706 *ad voc.* Ↄ (C) § 2 *lin.* 9 *adde*: n. 2453 bis *a*, 2618 bis, et vide ‹DESMIE (cresmie) = *Caius Resmius* (Remius)?

Lin. ult. adde n. 2453 bis *c*.

Col. 707 *lin.* 6 *adde* n. 2600 *c* et *d*; - *et lin.* 7 *dele* n. 2232 bis.

Col. 710 *lin.* 22 *adde:* ƎↃꟼAꓶ · ƎAↃ (cae larce, n. 643 bis *c*) = *Caius Larcius.*

Lin. 25-34 *adde:* ƎAↃ OA (ath cae) = *Attius Caius;* ƎAↃ:VA (au cae, n. 618 bis *e*) et ƎAↃ:ꟻA (av cae, n. 618 bis *c*) = *Aulus Caius;* ƎAↃ·Oꓶ (lth cae, n. 560 ter *g*) = *Lars Caius.*

Col. 713 *lin.* 45 *lege:*

CAELIMONTANVS. Vide COELIMONTANVS.

CAELIVES, *caelibes*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann).

Col. 715 *lin.* 19 *adde:* Caeninensis, adiect. ad Caeninam pertinens, ut sacerdos CAENINENSIS (tab. marm. in *Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 111).

Col. 720:

ꓶAИ#AↃ (caznal), *Cassiâ?*, n. pr. f. abl. sg., in titulo etr. n. 2617 bis (cf. Conestab. *Spicil. sec.* pg. 54).

AIIMVOAꓘ (kathuniia), in aere etr. n. 2610 bis.

Col. 721 *ad voc.* AIAↃ (caia) § 2 *lin. ult. pro* n. 1165 *lege* n. 1145.

Col. 722 *lin.* 17 *adde* n. 1836 *bis*, 1887 *ter.*

Col. 723 *ad voc.* ƎIAↃ (caie) *lin.* 5 *adde:* In urna fictili n. 618 bis *a:* ƎIAↃ·ʘA (ath caie) = *Attius Caius.*

Col. 724:

ƎꓶIAↃ (caile), *Caeles*, n. pr. m., ut ƧAИIꟽIꟻ ƎꓶIAↃ (caile vipinas, n. 2163, 2166) = *Caeles Vibenna.* Vide CAELIVS et ƧAИIꟽIꟻ (vipinas).

Col. 725:

[Ǝ]ИↃIAↃ (caicne), *Cecina*, n. pr. m., = MIИↃAↃ (cacniś), in titulo etr. n. 2045 bis.

Col. 726:

AИIAↃ (caina), *Cainniâ*, n. pr. f. abl. sg., pro ꓶAИIAↃ (cainal) in olla etr. n. 439 *ter.*

Ad voc. IAИIAↃ (cainai) *lin.* 3 *cf.* n. 984 bis *d.*

Ad voc. ꓶAИIAↃ (cainal) *lin.* 30 *adde* n. 465 bis *b*, 534 ter *g*, 560 ter *a*, 637 bis *h*, 660 bis *a* et *b*, 867 bis *l*, 894 bis *f*.

Ad voc. IƎИIAↃ (cainei) *lin.* 14 *lege:* n. 1011 ter *m*, 2558, 2558 bis.

Col. 727 *lin.* 1 *adde:* IƎИIAↃ·AIꓶƎꟻ (velia cainei, n. 867 bis *k*, 867 ter *ee*) = *Velia Cainnia;* - *et lin.* 3 sqq. *adde:*

AƧIИꟼꟻ1 IƎИIAↃ (cainei p[u]rnisa, n. 623 bis) = *Cainnia Furinii uxor.*

AIИVↃƎA1 IƎИIAↃ (cainei paecunia?, n. 569 bis *o*) = *Cainnia .....*

Col. 728 *ad voc.* MIAↃ (caiś) § 2 *lin.* 2 *pro* n. 1818 *lege* n. 1498; - *et lin.* 6 *adde:* Cf. n. 1934 bis *a*.

Col. 730 *lin.* 3 *adde:* In operculo ossuarii Clus. n. 534 quat. *l:* ΑSIИΩVΛIƎИϽΑϽ (cacnei purnisa) = *Caecinia Furinii uxor.*

Ad voc. MIИϽΑϽ (cacniś) *lin.* 10 *adde:* Forma ƧIИϽΑϽ (cacnis), fortasse pro *Caecinius*, occurrit in tegula sepulcr. n. 597 bis *i*.

Col. 733:

IΛΑИΑϽ (calapi), in tegula Clusina n. 681 bis.

Col. 738 *ad voc.* ИΑIЯƎИΑϽ (calerial) *lin.* 18 *pro* n. 1818 *lege* n. 1498.

Col. 741 *ad voc.* IƎИƧIИΑϽ (calisnei) *lin.* 10 *lege:* Cf. n. 440 bis *f*, 2559.

KALLENDAE, *kalendae*, in lapide apud Marini *Arvali* pg. 505 nt. 52.

Col. 744:

ИΑИVИΑϽ (calunal), *Calloniā*, n. pr. fem. abl. sg., e IƎИVИΑϽ (calunei), in titulo Clusino n. 736 *c*.

Ad voc. IƎИVИΑϽ (calunei) *lin.* 4 *lege:* thania calunei (IƎИYИΑϽ : ΑIИΑO, n. 1011 bis *m*) h. e. *Tannia Callonia.*

Col. 746 *ad voc.* IƎИIЯΑMΑϽ (camarinei) *lin.* 6 *adde:* Urnula fictilis n. 625 bis *a*: IƎИIЯΑMΑϽ : IOƧΑΘ (hasthi camarinei) = *Fausta Camarinia.*

Col. 749:

CAMIANI, populi Sardiniae. Vide PALVICENSES.

Col. 750 *lin. penult. lege:* ?MΑИMΑ> (camnaś) *etc.*

Col. 754:

CAMPANIA, ital. *campagna*, apud *Gromat. vet.* pg. 332.

Col. 755 *lin.* 3 *lege:* CAMPICELLVS et campicellum; - *et lin.* 4 *adde:* Ibid. pg. 312: « sub se vallem, quae campicellum est ».

Col. 756:

ИΑϽ (can), idem quod ΑИΑϽ (cana), in aere etr. n. 2582 bis.

Col. 757 *ad voc.* ΑƧVOИΑϽ (canthusa) *lin.* 2 *lege:* lapidibus sepulcr. n. 684 bis, 887 bis.

Col. 763 *lin.* 33 *pro n.* 1691 *lege* n. 1961.

Col. 764 *lin.* 33-34 *lege:*

CAPIDAS, nomen umbr., ut NER·CAPIDAS C·F·RVFVS et C·CAPIDAS, in titulo Asisin. apud Grut. 167, 8.

Col. 765:

INIΛΑϽ (capini), *Capenia*, nomen mulieris etr., in titulo n. 433 bis.

Col. 766:

CAPITLVM, *capitulum*, apud Probi *art. min.* (Eich. et Endl. pg. 443).

Col. 773:

ΑИƧΛΑϽ (capsna), *Capenius*, gentil. etr. (cf. ƧΑИMΛΑϽ capśnas), in titulis Clus. n. 534 ter *f*, 625 bis *b*.

IИƧΛΑϽ (capsni), *Capenia*, nomen mulieris etr., in ossuario n. 462 ter. Vide ΑИƧΛΑϽ (capsna).

Col. 775 *lin.* 8 *dele* nostrum.

Ad voc. CAPVAE *pro* pedem *lege* pedum.

Col. 780 *ad voc.* VϽЯΑϽ (carcu) *lin.* 6 *adde;* Urnula fictilis n. 597 bis *t*: VϽЯΑϽ : ƎIИΑ (anie carcu) = *Annius Carcius.*

Col. 785:

ИИЯΑϽ (carnl), *Carniā*, n. pr. f. abl. sg., pro ИΑИЯΑϽ (carnal), in titulo Clus. n. 744 bis.

I+ΑИΛЯΑϽ (carpnati), *Carpinatia*, nom. mulieris etr. (abl. ИΑI+ΑИΛЯΑϽ carpnatial), ut I+ΑИΛЯΑϽ·ΑИΑO (thana carpnati, n. 628 quat.) = *Tannia Carpinatia.*

Col. 787 *dele lin.* 1-3, *nam pro* carsvinis *legendum est* ƧIИIИƧƎΑϽ (cavslinis).

Col. 789:

Я[Ǝ]ꟻИƎƧΑϽ (casenter), Κάσσανδρος (Cassander), n. pr. m., in cista Praenest. n. 2726 ter *d* (cf. Garrucci *Ciste Pren.* pgg. 163, 167-171). Cf. etr. ΑΩTИMΑ> (caśntra) = CASSANTRA (Cassandra).

Col. 802 *ad voc.* ЯV+ƧΑK (kastur) *lin.* 8 *lege:* n. 304, 2054 bis, 2054 ter, 2504.

Col. 804:

I+Α> (cati), in titulo etr. n. 2335.

Col. 808:

ƎTIMTΑϽ (catmite), *Catamitus* (Γανυμήδης, Ganymedes), in speculo etr. n. 2277 bis *a*.

Col. 809:

ΑƧV+ΑϽ (catusa), *Catii uxor*, cognomen mulieris etr., in tegula Clus. n. 839 bis *r*.

Col. 811:

IΑИƎΑϽ (cavlai), fortasse pro cavlal, e ΑИƎΑϽ (cavla), in titulo Volaterr. n. 169:

Col. 813:

ƧIΛVΑϽ (caupis), in ossuario Clus. n. 637 bis *i*.

ƧIИIИƧƎΑϽ (cavslinis), = ΑƧIИIИMVΑϽ (cauślinisa), in ossuario n. 928.

Col. 814 *ad voc.* ƎϽ (ce) *adde:* et in aere Perus. n. 1925 *bis*.

Lin. 14-17 *et* 18-23 *lege:*

..ЯΑƎϽ (cear..), *Ciartius?*, gentil. etr., in ossuario Perus. n. 1640. Vide MIOΩΑƎϽ (cearthiś), et cf. Vermigl. *Inscr. Per.* pg. 199.

MIOΩΑƎϽ (cearthiś), *Ciartii?*, n. pr. m. genit. sg. (cf.

..ꟼAƎƆ cear.., et AƧIᒧAIOꟼAIƆ ciarthialisa), quod ad gr. κέαρ = *cor* trahit Lanzius II 343 = 272 ad n. 7. In ossuariis Perusinis: MIOꟼAƎƆ · OᴎꟼA (arnth cearthiś, n. 1642) = *Arnns Ciartii* filius (*Aruns Ciartius?*), et MIOꟼAƎƆAOMAꟼ (ramtha cearthiś, n. 1641) = *Aruntia Ciartii* uxor (*Aruns Ciartius?*). Cf. Vermigl. *Inscr. Per.* pg. 199 ad n. 61. — *Dele lin.* 24-26.

Col. 815:

ƧAᴎꟼVOƎƆ (cethurnas), —*ius*, n. pr. m., in titulo etr. n. 2045 ter. Cf. VOƎƆ (cethu).

Col. 816 *lin.* 2 *lege:* 325 bis *e* et *i*.

Ad voc. AᴎIƎƆ (ceina) *lin.* 5 *adde:* Invenitur etiam in titulo etr. n. 2095 ter *c* (AᴎIƎƆ). Cf. AᴎƎIƆ (ciena).

Col. 817:

VƧIƎƆ (ceisu), *Caesius*, gentil. etr. (genit. MIƧIƎƆ ceisiś), ut VƧIƎƆ:ƎᒧVA (aule ceisu, n. 439 bis) = *Aulus Caesius*.

Ad voc. CEIVIS *lin.* 11 *adde:* et apud Boissieu *Inscr. de Lyon* pg. 429.

Col. 818 *dele lin.* 5 *sq.*

Ad voc. VƆƎƆ (cecu) *lin.* 5 *adde:* Est etiam cognomen, ut VƆƎƆ · AᴎƧƎᒧ† · ᒧƎ (vl tlesna cecu, n. 736 *d*) = *Velius Laenius Caecus*.

MAᒧƎƆ (celaś), *Coelii* (?), n. pr. genit. sg., fortasse pro MƎᒧƎƆ (celeś), in titulo Clus. n. 637 bis *g*.

ƎᒧƎƆ (cele), *Coelius*, gentilitium etr. (genit. sg. ƧƎᒧƎƆ celes et MAᒧƎƆ celaś), antiquiori orthogr. ƎᒧIAƆ (caile), ut ƎᒧƎƆ:Oᒧ (lth cele, n. 560 bis *a* et *c*) = ƎᒧƎƆ · OꟼAᒧ (larth cele, n. 560 bis *d*) h. e. *Lars Coelius*. Vide AIᒧƎƆ (celia).

Col. 820:

ƧƎᒧƎƆ (celes), *Coelii*, n. pr. m. genit. sg. (= MAᒧƎƆ celaś), e ƎᒧƎƆ (cele), ut ƧƎᒧƎƆ AIƧƎMVᴎ (numesia celes) = *Numeria Coelii* uxor, in cippo Volsin. n. 2094 *ter*.

Ad voc. AIᒧƎƆ (celia) *lin.* 3 *adde:* Invenitur etiam in ossuariis Clus. n. 560 bis *b*, 630 bis.

IƎᴎIMᒧƎƆ (celminei), —*ia*, nomen mulieris etr., in titulo n. 1011 ter *p*.

Col. 821:

CELVM, *coelum*, in cod. Gaii *instit.* pg. LXIII (Lachmann).

Col. 822:

?AᴎƎƆ (cena), in tegula sepulcr. n. 779 bis.

Ad voc. ƎΦAᴎƎƆ (cenafe) *adde:* Conestab. *Spic. sec.* pg. 14 legit ceptaphe vel centaphe, quod apte comparat cum gr. κενοτάφιον, *cenotaphium*.

Col. 823 *lin.* 5 *adde:* In alio operculo n. 736 *b*: VƆᴎƎƆ: AᴎƧƎᒧ†:ꟼA (ar tlesna cencu) = *Arrius Laenius Genicius*.

AIᴎVƆᴎƎƆ (cencunia), —*ia*, cognomen mulieris etr., e VƆᴎƎƆ (cencu), in titulis Clus. n. 705 bis *a*, 726 quat. *c*.

Col. 830 *ad voc.* AƆꟼƎƆ (cerca) *lin.* 2 *lege:* in speculis etr. n. 2277 bis et n. 2537.

Col. 834 *ad voc.* Aᴎ†ƧƎƆ (cestna) *lin.* 6 *adde:* Invenitur etiam in tegula sepulcr. n. 534 ter *b*.

Col. 835:

AƧᴎ†ƧƎƆ (cestnsa), *Cestennii uxor*, cognomen fem. etr., e Aᴎ†ƧƎƆ (cestna), in titulis Clus. n. 534 ter *d* et *e*.

AƧYƧƎƆ (cestsa), *Cestii uxor*, cognomen mulieris etr. e CESTIVS derivatum (cf. AƧᴎ†ƧƎƆ cestnsa), in tegula sepulcr. n. 658 bis.

VƧƎƆ (cesu), *Caesius*, gentilitium etr. (unde AƧVƧƎƆ cesusa), ut VƧƎƆ · XA (at cesu, n. 451 bis *a*) = *Attius Caesius;* et VƧƎƆ : ᒧƎ (vl cesu, n. 632 bis *b*) = *Velius Caesius.* Forma VMƎƆ (ceśu) et VƧƎƆ (cesu) aliquando coniungitur cum voce IVO (thui). Vide IVOVMƎƆ (ceśuthui) et VMƎƆIVO (thuiceśu).

IVOVMƎƆ (ceśuthui), *Caesii filius?*, = VMƎƆIVO (thuiceśu) et VƧƎƆIVO (thuicesu), in titulo etr. n. 597 bis *a*.

AƧVƧƎƆ (cesusa), *Caesii uxor*, cognomen mulieris etr., e cesu, in titulis Clusinis n. 645 bis, 658 bis *b*.

Col. 840:

AᴎƎIƆ (ciena), *Cinna* (?), gentil. etr. = AᴎIƎƆ (ceina), in vase n. 2588 bis.

Ad voc. VƆIƆ (cicu) *lin.* 5 *adde:* VƆIƆ · Oᒧ (lth cicu, n. 562 ter *o*) = *Lars Caecius.* Cf. n. 560 ter *h*. Forma VƆIƆ (cicu), ut videtur pro ƧVƆIƆ (cicus), invenitur in titulo Clus. n. 612 bis *b*.

Col. 841 *ad voc.* AIᴎVƆIƆ (cicunia) *lin.* 5 *adde:* In titulis sepulcr.: AƧƎ†I† : AIᴎVƆIƆ (cicunia titesa, n. 1011 bis *c*) = *Ciconia Titii uxor;* AƧIƧᒧƎᖷ AIᴎVƆIƆ (cicunia velsisa, n. 888 bis *b*) = *Ciconia Velsii uxor.*

ƧAIᴎVƆIƆ (cicunias), in titulo Clusino n. 562 ter *i*. Vide AIᴎVƆIƆ (cicunia).

Ad voc. AƧVƆIƆ (cicusa) *lin.* 3 *lege:* numm. 562 ter *h*, 704 bis, 705 bis *a*, 720.

ᒧIƆ (cil), in titulo Volsin. n. 2095 *a*.

Col. 848:

AIᴎVꟼIꟼIƆ (cipirunia), —*ia*, nomen mulieris etr., in tegula Clus. n. 632 bis *a*.

Col. 852:

ƸI†VIAᒧƆ (claiutiz), in titulo sepulcr. n. 1011 bis *l*.

Col. 856 *post lin.* 7 *adde:*

ᴎAᒧƆ : ᒧAᴎIAƆ : ᒧƎ : ƎMV†ƎƧ : ꟼA (ar setume vl cainal clan, n. 534 ter *g*).

Col. 857 *lin.* 44 *adde* n. 726 ter *d*, 897 bis.

Col. 859 *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in titulo Clus. n. 736 *a*.

Col. 860:

ƎTA𐌋Ͻ (clate), in titulo etr. n. 2600*f*. Cf. MƎ𐌕A𐌋Ͻ (clateś).

Col. 866 *lin.* 2 *dele voc.* ceca *et* A>Ǝ>ИƎ𐌋Ͻ (clenceca).

Col. 872:

IOV𐌋Ͻ (cluthi), in vase etr. n. 2400*e*.

Col. 876 *ad voc.* AϤƧMϤV𐌋Ͻ (clutmsta) *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in speculo etr. n. 2046 bis*c*.

CLVSTI, *clusisti.* Vide OBCLVSTI = *obclusisti.*

Col. 878:

IAИϽ (cnai). Vide ƧƎIIƎIAИϽ (cnaiviies), quod sequitur.

ƧƎIIƎIAИϽ (cnaiviies), *Gnaeviis*, gentil. Campanum (genit. sg.) e GNAIVO (vide GNAIVVS). In vase Nolano n. 2782*a:* MVƧ · ƧƎIIƎ·IAИϽ ƧƎIϽƎV𐌋 (luvcies cnaiviies sum) = *Lucii Gnaevii* (vel *Gnaei* filii) *sum.* Cf. Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 145 sg.

Col. 879 *ad voc.* ƎƎƎИϽ (cneve). *De titulo Perusino* AИϽꟼA𐌋 · ƎƎƎИϽ (cneve larcna) vide *Corpus inscr. ital.* n. 1660-1661.

Lin. 28 *pro* n. 362 bis *lege* n. 363 bis.

Col. 883 *lin.* 15 *adde:* et Garrucci in *Bullett. arch. ital.* I 41 sg.

Col. 887:

ΚΟΚΚΥΓΙΑ, ventus quidam, apud Crotoniatas. Hesych. *Lexic.* II 297: Κοκκυγίαν, ἄνεμον, οἱ Κροτωνιᾶται.

Col. 890:

ΚΟΛΟΥΡΙΤΙΣ, γῆ, apud Siculos (Hesych. *Lexic.* II 304).

Col. 896:

ƧOMOMOꓘ (komonos), n. pr. m. genit. sg., in titulo Italiae super. n. 2 bis*a*.

Col. 898:

COMTI pro *comiti*, ut SOLI COMTI in numo Gallieni imperatoris (Cohen IV 414 n. 523).

Col. 906 *lin.* 14 *adde:* et in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Col. 913 *ad voc.* CONVBIVM *lege:* ed. Boecking (pg. XXXVIII Lachmann), in cod. Cic. *De rep.* II 37 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 112) *etc.*

Col. 919:

ΚΟΡΝΟΣ, κέντρον, μυρσίνη (κεντρομυρσίνη?), apud Siculos (Hesych. *Lexic.* II 320).

COSSESSVS, *consensus*, in cod. Medic. Virg. *Aen.* V 577.

Col. 927 *lin.* 45 *adde* :Sic in cod. Gaii *instit.* pg. XXXVII (Lachmann).

Col. 929 *ad voc.* ꟼϽ (cr) *adde:* et in marmore Clus. n. 839 quat.

AꟼϽ (cra), —*ia*, nomen mulieris etr., in tegula Clus. n. 597 bis*h*.

Col. 930:

AϽAꟼϽ (craca), *Gracca* (Graccha), nomen mulieris etr., unde 𐌋AIϽAꟼϽ cracial (cf. ƎꓘAꟼꓘ krake), in olla sepulcr. n. 633 bis*a*.

Ǝ1ИAꟼϽ (cranpe), in vase fictili n. 1918 ter*a*.

Col. 932:

𐌋AИ⋕1VAꟼϽ (craupznal), —*â*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in ossuario n. 867 ter*c*.

Col. 937 *lin.* 20 *adde:* LICINIVS CRESCES (*Bullett. arch. Sardo* X = 1864 pg. 32), gr. orthogr. ΚΡΗϹΚΗΣ (*Corp. inscr. gr.* n. 7206).

<DESMIE (cresmie), quod invenitur in glande missili n. 937 bis, fortasse legendum c · resmie = *Caius Resmius* (cf. C · REMIS apud Lanzi I 162 = 123 n. 3).

Col. 939:

CRISIDA, fortasse est nomen Helenae, etr. orthogr. AΘIƧIꟼϽ (crisitha), in cista Praenest. n. 2726 ter*d*. Cf. Garrucci *Ciste Pren.* pg. 162-168.

AΘIƧIꟼϽ (crisitha), *Crisida* (Helena?), in etr. speculo n. 2721 bis.

Col. 951:

CVINTVS, *Quintus*, in vasculo figulino apud Orell. n. 429.

Ad voc. CVIS = *quis, adde:* Cui pro *qui* legitur in cod. Gaii *instit.* pg. XLIII (Lachmann), ubi e contrario etiam aliqui pro *alicui.*

A𐌋MIVϽ (cuiśla), *Aquilius?*, fortasse cognomen virile (unde ƧAIИA𐌋ƧIVϽ cuislanias), apud Etruscos, in titulis Clusinis n. 701 bis, 891 bis.

Ad voc. ƧAIИA𐌋ƧIVϽ (cuislanias) *lin.* 4 *pro* seriesa *lege* sepiesa.

Col. 953:

AИB>𐌋V> (culchna), κυλίχνη, vasis genus, in patera samnit. n. 2882 (Garrucci et Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. I 86, VII 147). Cf. IXAИϽ𐌋VϽ (culcnachi).

Ad voc. IXAИϽ𐌋VϽ (culcnachi) *adde:* Comparari potest cum gr. κυλίχνη, quod est vasis genus, = AИB>𐌋V> (culchna).

AИA𐌕𐌋VϽ (cultana), —*ia*, nomen mulieris etr. (abl. 𐌋AИA𐌕𐌋VϽ cultanal) = IƎИA𐌕𐌋VϽ (cultanei), in titulis Clus. n. 633 bis*b*, 726 quat.*a* et *b*.

IƎИAX𐌋VϽ (cultanei), —*ia*, nomen mulieris etr., e AИA𐌕𐌋VϽ (cultana), in ossuario n. 597 bis*u*.

Col. 958 *ad voc.* ƎꟼƎMVϽ (cumere) *lin.* 6 *lege:* n. 494 et n. 1011 bis*l*.

Col. 959 *lin.* 5 *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 940, 1011 bis *c*. Cf. inscr. n. 2570 quat. (...ᗡƎMVϽ cumer...).
Lin. 14 *lege* n. 704 bis.

Col. 960 *ad voc.* IИMVϽ (cumni) *lin.* 4 *lege:* numm. 637 bis *a*, 637 bis *b*, 637 bis *g*); - *lin.* 7 *lege:* n. 637 bis *d*, 637 bis *h*) = IИMVϽ : ⅃Ǝᖷ (vel cumni, n. 637 bis *i*) h. e. *Velia Cominia.*

Col. 961:

MAIИMVϽ (cumniaś), *Cominii?*, n. pr. m. (genit. sg.), in titulo Clus. n. 697 bis *a*.
Ad voc. AƧIИMVϽ (cumnisa) = *Cominii uxor in fine adde:* AƧIИMVϽ : AI⅃ƎϽ : AИAO (thana celia cumnisa, n. 630 bis) = *Tannia Celia Cominii uxor.*

Col. 966 *lin.* 4 *adde:* IƎИ⅃ƧᖷVϽ : AO (tha cupslnei, n. 657 bis *c*) = *Tannia Cupiennia;* IƎИ⅃ƧᖷVϽ : IOꟼA⅃ (larthi cupslnei, n. 638 bis) = *Lartia Cupiennia.*
Ad voc. AИƧᖷVϽ (cupsna) *lin.* 6 *adde* n. 638 ter *a;* - *et lin.* 7 *adde:* Occurrit etiam in titulo n. 597 bis *f*.
Ad voc. AƧAИƧᖷVϽ (cupsnasa) *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 597 bis *l*, 675 bis *b*.

IƎИƧᖷVϽ (cupsnei), *Cupiennia*, nomen mulieris etr., antiquiori orthographia IƎИ⅃ƧᖷVϽ (cupslnei), e AИƧᖷVϽ (cupsna), ut IƎИƧᖷVϽ : AИAO (thana cupsnei, n. 638 ter *b*) = *Tannia Cupiennia.*

Col. 970:

ϟAƎIꟼVϽ (curieas), in vase etr. n. 2400 *e*.
Lin. 6 *lege:* in titulo etr. n. 2600.

Col. 971:

AƧƎϽꟼVϽ (curcesa), *Curciae filius* (?), in ossuario Clus. n. 534 quat. *c* (cf. Conestab. in *Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 213).

Col. 972:

MAИƎᖷꟼVꓘ (kurpenaś), *—ii*, n. pr. m. genit. sg., in lapide Arret. n. 467 ter.

Col. 973:

MƎ+VOꟼVϽ (curthuteś), *—ii*, nomen virile (genit. sg.), apud Etruscos, in ossuario n. 597 bis *p*.

Col. 976 *dele lin.* 6 *sq.* (*lege* ϟAIϟƎꟼƎTVᖷ puteresias).

Col. 977:

AƧIИ+VϽ (cutnisa), *—ii uxor*, cognomen mulieris, e cutna (cf. ϟAИ+VϽ cutnas), in ossuario Clusino n. 724 bis *d*.

Col. 978:

VИ↓VϽ (cuchnu), *—us*, cognomen virile, in titulo etr. n. 897 *ter*.

Λ (*col.* 980-1088)

Col. 980 *lin.* 6 *adde* n. 364 bis *p*, 440 ter *d*, 697 bis *b;* - *lin.* 7 *adde* n. 2588 bis; - *lin.* 18-22 *adde* n. 325 bis *i*, 364 bis *q*, 440 ter *d*, 2564 bis; - *et lin.* 37 *sqq. adde* n. 440 ter *d*, 894 bis *d*.

Col. 981 *lin.* 4 *adde* n. 2453 bis *f*.
Lin. 12-29 *adde:*
ƎIƎꟼ8 · A⅃ (la freie) = *Lars Freius.*
Ǝ+Ǝᖷ : A⅃ (la vete) = *Lars Vetius.*
Lin. 49 *adde* n. 867 ter *r*.

Col. 982 *lin. ult. adde* n. 645 bis, 944 bis *b*, 1569 bis *c*.

Col. 983 *lin.* 5 *sqq. adde:*
IƎИIΛA · A⅃ (la atinei) = *Lartia Atinia.*
IƎИƧƎᖷ A⅃ (la pesnei) = *Lartia —ia.*
IИIAИA · A⅃ (la anaini) = *Lartia Anainia.*

Col. 988:

LAETIA, *laetitia*, in numo aureo Gallieni imperatoris (Cohen IV 381 n. 256).

LAEVIS, *levis*, in cod. Cic. *De rep.* II 35 (Du Rieu *Schedae vatic.* pg. 111).

Col. 989 *ad voc.* IOA⅃ (lathi) *lin.* 12 *adde:* Occurrit etiam in ossuario Perus. n. 1717 bis.

Col. 990 *dele lin.* 13-15 (*legendum est* IИI+A⅃ latini, *non* laiini).

Col. 996:

ΛAMIHON, in lapide Mesap. n. 2984 *b*.

Col. 997 *ad voc.* IИA⅃ (lani) *lin.* 3 *corrige:* lart lani.

Col. 998 *ad voc.* LANVVIVM *lin.* 36 *sq. lege:* Orell. n. 3786, et *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1862 pg. 158.

Col. 999 *lin.* 11 *pro* n. 2524 *lege* n. 2524 bis.

Col. 1002 *ad voc.* ꟼA⅃ (lar) § 2 *lin.* 3 *adde:* in titulo Urbevet. n. 2044 bis.

Col. 1003 *ad voc.* ИAᗡA⅃ (laran) *lin. ult. adde* speculum etr. n. 2487 bis.

Col. 1005 *lin.* 2 *adde:* In alio ossuario Clus. n. 534 quat. *i:* IИꟼVᖷ : A⋆ꟼA⅃ (larza purni) = *Lartia Furinia;* - *et lin.* 6 *adde:* A⋆ꟼA⅃ (larza) pro *Lars* occurrit etiam in ossuario n. 867 ter *k*.
Ad voc. OꟼA⅃ (larth) *lin.* 6 *sqq. adde:*
ƎИIꟼƎ⊘ · OꟼA⅃ (larth herine) = *Lars Herennius.*
Ǝ⅃ƎϽ : OꟼA⅃ (larth cele) = *Lars Caelius.*
ƎΛϟꟼA⅃ : OꟼA⅃ (larth larste) = *Lars —ius.*
AИIꟼVM : OᗡA⅃ (larth murina) = *Lars —ius.*
AИI⅃ϽVA OᗡA⅃ (larth auclina) = *Lars Oclinius.*
ƧƎI+ƎM · OꟼA⅃ (larth meties) = *Lars Metius.*

Col. 1006 *lin.* 14 *sq. adde:* titulos Senens. n. 435 ter *a, b,* Clus. n. 534 quat. *a, b, e, f,* 597 bis *b,* 612 ter, 839 bis *a,* 867 bis *h,* 1011 bis *b;* - *lin.* 16 *adde* n. 837 bis, 1031 bis, 1849; - *lin.* 26 *sqq. adde:* IИϽDAM · ODAɅ (larth marcni) = *Lartia Marcania;* - *lin. penult. adde* n. 647 bis; - et *lin. ult. adde* n. 440 bis *g,* 1849.

Col. 1007 *ad voc.* AOꟼAɅ (lartha) *lin.* 5 *adde:* AOꟼAɅ (lartha) pro ɅAOꟼAɅ (larthal) = *Lartiá* occurrit in titulo Clus. n. 597 bis *m.*

Lin. 42 *pro* n. 822 *lege* n. 882; - et *lin.* 43 *adde* n. 534 quat. *d, h,* 573 bis, 597 bis *p,* 867 ter *c, e,* 998 bis *b.*

Col. 1008 *lin.* 12 *lege:* Adde titulos etr. n. 440 ter *a* et *b,* 867 ter *k,* 998 bis *a,* 1011 bis *b,* 2600 *b.*

ɅAƎODAɅ (lartheal), *Lartiá,* praen. fem., pro ɅAIODAɅ (larthial), in titulis Urbevet. n. 2045 *bis* et *ter.*

Ad voc. IOꟼAɅ (larthi) *adde:*

IƎИAXɅVϽ : IOꟼAɅ (larthi cultanei) = *Lartia —ia.*

IƎИɅƧꟼVϽ : IOꟼAɅ (larthi cupslnei) = *Lartia Cupiennia.*

IƎИϽꟼAM : IOꟼAɅ (larthi marcnei) = *Lartia Marcania.*

IƎИIꟼVM : IOꟼAɅ (larthi murinei) = *Lartia Murinia.*

IƎИOAƧ · IOꟼAɅ (larthi sathnei) = *Lartia Satinia.*

I+AИIM : IOꟼAɅ (larthi minati) = *Lartia Minatia.*

IƎИ+Ǝꟻ : IOꟼAɅ (larthi vetnei) = *Lartia Vetenia* (corr. pro IƎИ+Ǝ*).

IV+Aꟼ : IOꟼAɅ (larthi patui) = *Lartia —ia.*

IAИVꟼTƎꟼ · IOꟼAɅ (larthi petrunai) = *Lartia Petronia.*

ꓘAPOI · +E+NEI (larthi tetnei) = *Lartia Tetinia.*

IVϽƎꟻ · IOꟼAɅ (larthi vecui) = *Lartia —ia.*

Col. 1010 *lin.* 4 *adde* n. 364 bis *n,* 440 bis *c,* 944 bis *e,* et *f,* 1011 ter *b,* 1747, 2582 bis, 2600 *b.*

Lin. 26 *adde* n. 534 quat. *a* et n. 1011 ter *b.*

Ad voc. AIOꟼAɅ (larthia) *lin.* 9 *sqq. adde:*

AIꟼV+ꟼƎM · AIOꟼAɅ (larthia śerturia) = *Lartia Sertoria.*

IƎИ8ɅVꟼ : AIOꟼAɅ (larthia pulfnei) = *Lartia Pulfennia.*

IƎИOAƧ : AIOꟼAɅ (larthia sathnei) = *Lartia Satinia.*

IƎИI+Ǝ+ : AIOꟼAɅ (larthia telinei) = *Lartia Tetinia.*

I+ƧꟼVAɅ AIOꟼAɅ (larthia laursti) = *Lartia —ia.*

Et lin. 19 *adde* n. 467 ter, 867 bis *d;* - *lin.* 21 *lege:* in titulis Clusinis n. 857, 984 bis *d.*

Col. 1011 *ad voc.* ɅAIΘꟼAɅ (larthial) *lin.* 9 *sqq. adde:*

ɅAIODAɅ AИ+AƧ · ƎƧ (se satna larthial) = *Sextus Satinius Lartiá* natus.

Ad voc. AƧIɅAIODAɅ (larthialisa) *lin.* 15 *adde* n. 560 ter *d.*

Col. 1012 *lin.* 8 *adde:* Cf. num. 2609 *bis.*

Col. 1014 *ad voc.* ƧIDAɅ (laris) *lin.* 17 *sqq. adde:* n. 440 bis *b,* 644 bis, 867 bis *bb,* 1011 bis *n,* 1857 bis *b,* 1867, 2568 ter *a.*

Col. 1015 *lin.* 4 *lege:* n. 440 bis *d,* 919 bis et n. 2400 *d.*

Col. 1016 *ad voc.* ƎϽꟼAɅ (larce) *lin.* 5 *adde:* Est etiam gentilitium in lapidibus Clus.: ƎϽ[ꟼ]AɅ · ƎɅVA (aule larce, n. 643 bis *a*) = *Aulus Larcius;* ƎϽꟼAɅ · ƎAϽ (cae larce, n. 643 bis *c*) = *Caius Larcius;* ƎϽꟼAɅ · IϽVɅ (luci larce, n. 643 bis *b*) = *Lucius Larcius.*

AƧƎϽꟼAɅ (larcesa), e ƎϽꟼAɅ (larce), *Larcius* (Lars), in titulis etr. n. 2573 bis, 2577 bis.

Ad voc. IϽꟼAɅ (larci) *lin.* 6 *adde* n. 839 bis *t;* - *et lin.* 13 *adde* n. 1918 ter *b.*

Ad voc. ɅAIϽꟼAɅ (larcial) *lin.* 5 *adde:* Titulus Clus. n. 726 quat. *a:* ɅAIϽꟼAɅ : OɅ : AИA+ɅVϽ : OɅ (lth cultana lth larcial) = *Lars —ius Lartis* filius *Larciá* natus.

Col. 1017 *lin.* 13 *dele:* AИϽꟼAɅ · ƎꟻƎИϽ (cneve larcna).

Ad voc. ɅAИϽꟼAɅ (larcnal) *adde titulum Clusinum* n. 772 bis: Ʌ[AИ]ϽꟼAɅ : Ǝ+Ǝꟻ : AɅ (la vete larcnal) = *Lars Vetius Larcaniá* natus.

Col. 1018:

ƎꓘƧꟼAɅ (larste), *—ius,* gentilitium etr., contractum e laurste (vide ITƧꟼVAɅ laursti), ut ƎꓘƧꟼAɅ : OꟼAɅ (larth larste, n. 867 ter *s*) = *Lars —ius.*

Col. 1019 *lin.* 3 *sqq. adde:*

VϽƎƧ : ꓘꟼAɅ (lart secu, n. 998 bis *c*) = *Lars Secius.*

ƎɅƎꟻ : ꓘꟼAɅ (lart vele, n. 926 bis) = *Lars Velius.*

Ǝ+AИƎꟻ : +ꟼAɅ (lart venate, n. 927 ter) = *Lars Venatius.*

Et lin. 11 *sqq. adde:*

IИIƎИA · ꓘꟼAɅ (lart aneini, n. 440 ter *b*) = *Lars Aneinius.*

Ad voc. I+ꟼAɅ (larti) *lin.* 4 *sqq. adde:*

IƎИ+VAɅ · I+ꟼAɅ (larti lautnei, n. 2564 bis) = *Lartia Lautinia.*

IAИIMA+ · I+ꟼAɅ (larti taminai, n. 364 bis *l*) = *Lartia —ia.*

Ad voc. ꓘARTIA *lin.* 2 *adde* inscr. n. 984 bis *b.*

Col. 1023 *ad voc.* IИI+AɅ (latini) *lin.* 5 *sqq. adde:*

IИI+AɅ · AИAO (thana latini, n. 645, 894 bis *e*) }
IИI+AɅ · ИAO (than latini, n. 1011 bis *h*) } = *Tannia Latinia.*

IИI+ΛΛ : VΛ (au latini, n. 894 bis *a*, *f*)	= *Aula Latinia.*
IИI+ΛΛ · ΞΛ (av latini, n. 894 bis *c*)	

IИI+ΛΛ Λ (l. latini, n. 894 bis *d*) = *Lartia Latinia.*
IИI+ΛΛ : ΛΞ (vl latini, n. 895 bis) = *Velia Latinia.*
Invenitur etiam in titulo n. 894 bis *h*.

Lin. 17 *adde:* Tituli Clusini: IИI+ΛΛ : ƎΛVΛ (aule latini, n. 639) et IИI+ΛΛ : ƎΛΞΛ (avle latini, n. 894 bis *g*) = *Aulus Latinius.* Cf. n. 894 bis *a*, *c*, *f*, 895 bis.

Ad voc. ΛΛIИI+ΛΛ (latinial) *lin.* 5 *sqq. adde:*

ΛΛIИI+ΛΛ : IƎИƧƎΛ+ : I+ƧΛ8 (fasti tlesnei latinial, n. 726 quat. *c*) = *Fausta Laenia Latiniâ* nata.

ΛΛIИI+ΛΛ · VƆƎƆ · ΛИƧƎΛ+ · ΛΞ (vl tlesna cecu latinial, n. 736 *d*) = *Velius Laenius Coecus Latiniâ* natus.

Col. 1027 *ad voc.* IИ+ΛΛ (latni) *lin.* 5 *adde:* In urna cineraria n. 1031 bis И+ΛΛ (latn) pro latni.

Col. 1029:

?IИI[Ξ]ΛΛ (lavini), in ossuario Clus. n. 794 bis.

Col. 1032:

ΛИΛƆVΛΛ (laucana), *Lucania*, nomen mulieris etr., = IИΛƆVΛΛ (laucani), ut ΛИΛƆVΛΛ ΛИΛO (thana laucana, n. 813 ter) = *Tannia Lucania.*

Ad voc. ..ИIƆVΛΛ (laucin..) *lin.* 2 *adde:* In operculo ossuarii n. 647 bis: [... И]IƆYΛΛ OΛΛΛ (larth lauci[nia]) = *Lartia Lucinia.*

Ad voc. ΛΛИIƆΞΛΛ (lavcinal) *lin.* 5 *adde:* Alia forma ΛΛИIƆVΛΛ (laucinal) invenitur in vase sepulcr. n. 689 ter *b*.

Col. 1033 *dele lin.* 10 *sq.*

Col. 1034:

I+ƧΛVΛΛ (laursti), *—ia*, familia etr. (abl. ΛΛI+ƧΛVΛΛ laurstial; per contractionem ƎΛƧΛΛΛ larste = *—ius*). In titulis sepulcr.: I+ƧΛVΛΛ · IOΛΛΛ (larthi laursti, n. 562 bis *c*) = I+ƧΛVΛΛ ΛIOΛΛΛ (larthia laursti) h. e. *Lartia —iâ.*

ΛΛI+ƧΛVΛΛ (laurstial), *—iâ*, nomen mulieris etr., e I+ƧΛVΛΛ (laursti). In titulis sepulcr. Clusio inventis: ΛΛI+ƧΛVΛΛ ƎƆΛΛΛ · ƎΛƆ (cae larce laurstial, n. 643 bis *c*) *Caius Larcius —iâ* natus; et ΛΛI+ƧΛVΛΛ ƎƆΛΛΛ · IƆVΛ (luci larce laurstial, n. 643 bis *b*) = *Lucius Larcius —iâ* natus.

Col. 1036 *ad voc.* И+VΛΛ (lautn) *lin.* 8 *adde* n. 1934 bis *a*.

Ad voc. IƎИ+ΞΛΛ (lavtnei) *lin.* 5 *adde:* In operculo ossuarii n. 2564 bis: IƎИ+VΛΛ · I+ΛΛΛ (larti lautnei) = *Lartia Lautinia.*

Ad voc. IИ+VΛΛ (lautni) *lin.* 9 *adde* n. 602, 724 bis *f*.

Col. 1037 *ad voc.* ΛOIИ+VΛΛ (lautnitha) *lin.* 3 *lege:* in tegula sepulcr. n. 250 et in vase fictili n. 650 bis.

Col. 1038:

IOΦΛΛ (laphthi), in vase etr. n. 2400 *e*.

↓ΛΛ (lach), fortasse pro ƎM↓VΛΛ (lauchme) = *Lucumo*, sicut ↓Λ (lch) pro Lars et Lacumnia, in vase Suan. n. 2032 ter *b* (cf. Capei in *Arch. stor. ital.* nv. sr. XVI, I 82).

Col. 1039 *ad voc.* IƎИΛOƎΛ (lethanei) *lin.* 3 *adde:* In aere etr. n. 2582 bis: IƎИΛOƎΛ · IOΛΛΛ (larthi lethanei) = *Lartia Letania.*

Col. 1040:

ΛIOƎΛ (lethia), *Letia*, nomen mulieris etr., = IOƎΛ lethi (abl. ΛΛIOƎΛ lethial), in vase sepulcr. n. 650 bis.

Ad voc. ΛΛIOƎΛ (lethial) *lin.* 17 *adde* n. 465 bis *a*, et cf. n. 1344.

Col. 1042:

ΛIИV↓IƎΛ (leichunia), *—ia*, nomen mulieris etr., in ossuario n. 839 bis *g*.

Col. 1044 *lin. ult. adde:* Cum Campano nomine ƧƎƆDVMIΛ (limurces) comparat Minervinius (*Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 146).

Col. 1048 *dele lin.* 7-9.

Ad voc. ΛΛITƎΛ (letial) *lin.* 3 *adde:* cf. ΛΛI+ƎΛƎΞ (veletial).

LETITIA, *laetitia*, in numis aeneis Tetrici patris et Taciti imperat., apud Cohen V 173 n. 75 et V 199 n. 67.

Col. 1049:

..IVƎΛ (leui..), in urnula etr. n. 867 bis *d*.

?ƎΛƆVƎΛ (leucle), *Lucillus* (Lucius)? praen. etr. in titulo Clus. n. 794 bis.

Col. 1050 *ad voc.* ΛƧVƎΛ (leusa) *lin.* 2 *adde:* et n. 2573 bis.

Col. 1051 *lin.* 2 *sqq. adde:*

ƎOΛ · OΛ (lth athe) = *Lars Atius.*
ƎΛƎƆ : OΛ (lth cele) = *Lars Caelius.*
VƆIƆ · OΛ (lth cicu) = *Lars —ius.*
V↓Λ : OΛ (lth achu) = *Lars —ius.*
ΛИOƎΛ OΛ (lth pethna) = *Lars Petinius.*
ΛΞƎƆƧ · OΛ (lth sceva) = *Lars Scaevius.*
ƎИΛΛƧIΛƆ[V] : OΛ (lth ucrislane) = *Lars Ocrilianus.*

Lin. 16-21 *adde:* ΛИΛ+ΛVƆ : OΛ (lth cultana, n. 633 bis *b*, 726 quat. *a*, *b*), ΛИMΛVO : OΛ (lth thurmna, n. 554 bis), ΛИOIƎΛ OΛ (lth peithna, n. 675 bis *d*), ΛИ8ΛVΛ : OΛ (lth pulfna, n. 684 bis), et n. 781 bis.

Lin. 24 *sqq. adde:*

Oᒣ · ƎꟼƆ · Oᒣ (lth cae lth, n. 560 ter *g*) = *Lars Caius Lartis* filius.

Oᒣ : ƎᒣƎƆ : Oᒣ (lth cele lth, n. 560 bis *a*) = *Lars Caelius Lartis* filius.

Oᒣ : ꟼИꟼ+ᒣVƆ : Oᒣ (lth cultana lth, n. 633 bis *b*, 726 quat. *a*) = *Lars —ius Lartis* filius.

Oᒣ VƆIƆ · Oᒣ (lth cicu lth, n. 562 ter *d*) = *Lars —ius Lartis* filius.

Oᒣ ƎИMIᒣᒣV ⊙ИDꟼ (arnth ultimne lth, n. 782 bis *b*) = *Lars —ius Lartis* filius.

Col. 1052 *ad voc.* Oᒣ (lth) § 3 *lin.* 3 *sqq. adde:* ꟼƆꟼꟼƆ Oᒣ (lth craca) = *Lartia Graccha*, IꟼƎꟼY · Oᒣ (lth trepi) = *Lartia Trebia;* - *et lin.* 23 *dele* n. 2629.

Col. 1053:

LIBERITAS, *libertas* (liberalitas?), in numis aeneis Claudii II imperat. (Cohen V 96 n. 114 sq.).

Col. 1061:

ƧƎƆDVMIᒣ (limurces), *Limurcii*, n. pr. m. genit. sg., comparandum cum etrusc. ꟼИƆꟼMƎᒣ (lemrcna) et MꟼИƆƎꟼMƎᒣ (lemrecnaś), in vase Campano n. 2754 *a* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII, 146).

LIXA, *aqua*, apud veteres. Non. I 309 = pg. 62: « Lixarum proprietas haec est, quod officium sustineant militibus aquae vehendae; lixam namque *aquam* veteres vocaverunt; unde elixum dicimus, *aqua* coctum ».

Col. 1064:

ƧITAИMIΛ (liśnatis), in vase aeneo n. 2589 bis.

LIVER et livertas, *liber* et *libertas*, saepe legitur in cod. Gaii *instit.* pg. XLII (Lachmann).

Col. 1065:

IƎИ↓Iᒣ (lichnei), *Licinia*, nomen mulieris etrusc., ut IƎИ↓Iᒣ · ꟼ⊗ (ha lichnei, n. 597 bis *f*) = *Fausta Licinia*.

ИΛ (ln), in vase etr. n. 2032 ter *d*.

LOCOPLES, *locuples*, in cod. Gaii *instit.* pg. XLIV nt. 44 (Lachmann).

Col. 1072 *lin.* 16-18 *lege:*

ꟼYꟼƎ↑Oᒣ (loferta), *liberta*, e lofero, samnit. lúvfro, in titulo Falisco n. 2452,

Col. 1073 *ad voc.* Ƨᒣ (ls) *lin.* 6 *adde* n. 440 bis *d* et *e*, 572 bis; - *lin.* 39 *adde* n. 2003 bis *b*, *et pro* n. 1772 *lege* n. 1742.

+ᒣ (lt), in lapide Clus. n. 796 bis.

Col. 1076:

IƆVᒣ (luci), *Lucius*, praen. virile, apud Etruscos (samnit. ꟾVCKIS luvkis), ut ƎƆꟼꟼᒣ · IƆVᒣ (luci larce, n. 643 bis *b*) = *Lucius Larcius.*

Col. 1080:

ᒣꟼIƆMMVᒣ (lumścial), *—iá*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in ossuario Senensi n. 440 bis *b*.

Col. 1085 *ad voc.* ꟼƧƎƆƧVᒣ (luscesa) *lin. ult. adde* inscr. Clus. n. 777 bis *a:* ꟼƧƎƆƧVᒣ · IꟼIꟼ : ꟼꟼ (ar vipi luscesa) = *Arria Vibia Luscii uxor.*

Col. 1086:

ƧƧVИVKIꟼBƎVꟼ[ᒣ] (lúvfrikúnúss), *liberigenus*, acc. pl. 2 decl. (e lúvfro = *libero*), in titulo samnit. n. 2873 ter (Corssen in *Zeitschr. f. vergl. sprachf.* X 416 sq.). Vide ƧIƎDBƎVᒣ (lúvfreís) = *Liberi.*

Col. 1087:

ƧƎIƆꟼVᒣ (luvcies), *Lucii*, praen. samnit. genit. sg. (vide ꟾVCKIS luvkis), in vase Campano n. 2782 *a* (Minervini in *Bullett. arch. nap.* nv. sr. VII 145 sg.).

Col. 1088:

V↓Vᒣ (luchu), in arcula Clus. n. 597 bis *r*. Cf. IИMV↓Vᒣ (luchumni).

M (*col.* 1089-1205)

Col. 1089 *lin.* 27 *sqq. adde:* n. 2600 *d* et *f*.

Col. 1092:

MAGISTEREIS, *magistreis* (magistri), nominat. pl., apud veteres. Inscr. Praenest. n. 2726 ter *e:* AΠOꟾON | METIꟾIOS | MAGISTERE[IS] | CORAVERO[NT].

Col. 1099:

MAKO.., in lapide Mesap. n. 2984 *c*.

Col. 1102 *lin.* 32 *lege:* ƎOИᒣꟼM (malnthe).

Col. 1104 *lin.* 8 *adde:* Cf. Minervini in *Bullett.* cit. nv. sr. VII 147, et vide titulum nolanum n. 2773.

Col. 1108:

AƧƎИAM (manesa), *Manii uxor* (?), cognomen mulieris etr., in tegula sepulcr. n. 658 ter *c*.

ꟼƧ[Ǝ]+ꟼƎO[И]ꟼM (manthvatesa) et MANOFA+ESA (manthvatesa), *—ii uxor* (?), cognomen mulieris etr., in tegulis sepulcr. n. 721 bis *a* et *b*.

Col. 1109 *ad voc.* ꟼIИꟼM (mania) *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in titulo Clusino n. 658 ter *b*, ubi ꟼIИꟼM ITƧꟼ⊘ (hasti mania) = *Fausta Mania.*

Ad voc. ᒣꟼIИꟼM (manial) *lin.* 5 *adde:* Occurrit etiam in titulo Perus. n. 1377.

Col. 1110:

ᒣꟼИIИꟼM (maninal), *Maniniá*, n. pr. f. (abl. sg.), e ꟼIИꟼM (mania), apud Etruscos, in vase sepulcr. n. 682 bis.

Lin. 14 *pro* ᒣƧIИꟼM (manisl) *lege:* ᒣꟼIИꟼM (manial) *etc.*

Col. 1118 *ad voc.* ƎИAƆIЯAM (maricane) *lin.* 7 *adde* n. 655 bis *a* et *c*.

IИAƆIЯAM (maricani), *Maricania* (Marcania?), in tegula Clusina n. 655 bis *b*.

MARINA, nomen mulieris etr. (cf. AИIЯVM murina), in titulis sepulcr. n. 984 bis *b*, *d*, *e*.

Ad voc. MIЯAM (mariś) *lin.* 6 *pro* n. 2041 *lege* n. 2141.

Col. 1119:

IƎƆЯAM (marcei), *Marcia*, nomen mulieris etr. = IƆЯAM (marci), in vase n. 2400 *e*.

Col. 1120 *ad voc.* ИƆЯAM (marcn) *adde:* In titulis Clusinis n. 562 ter *k* et *l* ИƆЯAM (marcn) videtur pro ⅃AИƆЯAM (marcnal), e AИƆЯAM (marcna).

⅃AИƆЯAM (marcnal), *Marcaniâ*, n. pr. f. (abl. sg.), e AИƆЯAM (marcna), apud Etruscos, in titulis n. 562 bis *e* et *f*, 1011 bis *g*.

Col. 1121 *ad voc.* IƎИƆЯAM (marcnei) *lin.* 6 *adde:* Alii tituli etr.: IƎИƆЯAM · AИAO (thana marcnei, n. 562 ter *i*) et IƎИƆЯAM · ИAO (than marcnei, n. 562 ter *h*) = *Tannia Marcania;* IƎИƆЯAM : IOЯA⅃ (larthi marcnei, n. 1011 bis *a*) = *Lartia Marcania.*

Ad voc. IИƆЯAM (marcni) *lin.* 7 *adde inscr.* n. 867 *h* et *k;* et cf. n. 656 bis *a* et *b;* - *lin.* 11: IИƆЯAM : OA (ath marcni, n. 897 ter) = *Attius Marcanius;* et cf. n. 656 bis *a*, *b*.

MIИƆЯAM (marcniś), *Marcanii*, n. pr. m. genit. sg., e IИƆЯAM (marcni) vel AИƆЯAM (marcna), apud Etruscos. Titulus Clus. n. 505: MIИƆЯAM : I⅃ƎΘ : AИAO (thana heli marcniś) = *Tannia Helia Marcanii* uxor.

AƧIИƆЯAM (marcnisa), *Marcanii uxor*, cognomen mulieris etr., = AMИƆЯAM (marcnśa), ut AƧIИƆЯAM : IƎИЯVԀ (purnei marcnisa) = *Furinia Marcanii uxor.*

Col. 1128 *lin.* 16 *lege:* AƎ↓VЯAM (maruchva).

Col. 1133:

AИVTAM (matuna), —*ius*, gentil. etr. = ƧAИVTAM matunas (unde IAИVTAM matunai, IƎИVTAM matunei et ƧAИVTAM matunas), comparandum cum ⅃AИƧVA+AM (matausna?) et IƎИ⅃V+AM (matulnvi). In titulo sepulcr. n. 2600 *b:* AИVTAM · IOЯA⅃ (larthi matuna) = *Lars —ius.*

IAИVTAM (matunai), —*ia*, nomen mulieris etr., e AИVTAM (matuna), in titulis n. 2600 *d* et *e*.

ƧAИVTAM (matunas), —*ius*, gentil. etr. = AИVTAM (matuna), in titulis sepulcr. n. 2600 *c*, *d*, *f* et *h*. — Fortasse est genit. sg. in lapide n. 2600.

Col. 1145 *ad voc.* VⵣƎM (mezu) *lin.* 4 *pro* n. 102 *lege* n. 101.

Col. 1146:

⅃AI+AИΘƎM (mehnatial), *Maenatiâ* (Maecenatiâ), nomen mulieris etr. (abl. sg.), e I+AИΘƎM (mehnati), in operculo ossuarii n. 1688 bis.

Col. 1147 *ad voc.* IƎИIƎM (meinei) *lin.* 3 *pro n.* 658 bis *lege* n. 658 bis *a* et *b*.

⅃AИI⅃ƆƎM (meclinal), —*iâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in tegula Clus. n. 597 bis *g*.

Col. 1151 *ad voc.* A+V⅃ƎM (meluta) *lin.* 3 *adde* inscr. n. 898 bis (A+V⅃ƎM : ⅃Ǝ).

Col. 1155 *ad voc.* Ǝ⅃ИƎM (menle) *lin.* 3 *adde* n. 2097 ter; 2346 bis *b* et *c*, 2520 bis.

Ad voc. AƎЯИƎM (menrva) *lin.* 5 *adde* n. 2346 bis *a*.

Col. 1156:

AЯƎM (mera), in titulo Volsin. n. 2095 *a*.

Col. 1168 *ad voc.* ⅃AI⅃Ǝ+ƎM (metelial) *lin.* 5 *pro* n. 1615 *lege* n. 1675.

ƧƎI+ƎM (meties), *Metius*, gentilitium etrusc. (= osc. ƧIITƎM metiis), ut ƧƎI+ƎM · OЯA⅃ (larth meties, n. 2095 quinq. B) = *Lars Metius.*

Col. 1171 *lin.* 28 *adde* n. 467 ter.

Col. 1172 *lin.* 2 *adde* inscr. Clus. n. 984 bis *a*.

Col. 1175 *ad voc.* Ǝ+AИIM (minate) *lin.* 4 *adde:* Ǝ+AИIMOИЯA (arnth minate, n. 867 bis *f*) = *Aruns Minatius.*

MƎTAИIM (minateś), *Minatii*, n. pr. m. genit. sg., e Ǝ+AИIM (minate), apud Etruscos. In vase sepulcr. n. 925 ter: MƎTAИIM : IƎИTV+ AИAO (thana tutnei minateś) = *Tannia Tutinia Minatii* uxor.

I+AИIM (minati), *Minatia*, nomen mulieris etruscae, ut I+AИIMIOЯA⅃ (larthi minati, n. 597 bis *p*) = *Lartia Minatia.*

MAIИIM (miniaś), in tegula Clus. n. 658 ter *a*.

Col. 1178:

VKVИIM (minuku), *Minucius*, gentilitium ital. in lapide n. 2 bis *a*.

Col. 1194:

?IƎƎ⅃[VM] (mulevi), *Mulvius*, n. pr. m. in operculo ossuarii n. 1688 bis.

Col. 1198:

AИIЯVM (murina), —*ius*, gentil. etr., ut AИIЯVM : ΘИЯA (arnth murina, n. 867 ter *b*) = *Aruns —ius;* AИIЯVM · A (a. murina, n. 867 ter *c*) = *Aulus —ius;* AИIЯVM : OЯA⅃ (larth murina, n. 660 bis *d*) = *Lars —ius.* Adde inscr. n. 660 bis *b*, 867 ter *e;* et cf. IƎИIЯVM (murinei), ⅃AИIЯVM (murinal), AƧAИIЯVM (murinasa).

⅃AИIЯVM (murinal), —*iâ*, nomen mulieris etr. (abl. sing.), e AИIЯVM (murina). Inscr. n. 705 bis *b:*

ꓘAИIqVM : ƎꞱИAIƎƧ : VA (au seiante murinal) = *Aulus Seiantius* —*iâ* natus.

AƧAИIqVM (murinasa), —*ii uxor*, cogn. mulieris etr. (e AИIqVM murina), ut AƧAИIqVM : IƎИIAƆ : AIꓘƎꟻ (velia cainei murinasa, n. 867 ter *ee*) = *Velia Cainia* —*ii uxor*.

IƎИIqVM (murinei), —*ia*, nomen mulieris etrusc. (e AИIqVM murina), ut IƎИIqVM : IOqAꓘ (larthi murinei, n. 660 bis *c*) = *Lartia* —*ia*.

Col. 1205 *ad voc.* VꞱVM (mutu) *lin.* 3 *lege* n. 660 et n. 660 bis *a*.

N (*col.* 1206-1260)

Col. 1206:

ƎAИ (nae), *Naevius*, praenom. etr., pro *nave*, in marmore Clus. n. 560 ter *h*.

Col. 1215 *ad voc.* ƸIꞱAИ (natis) *pro* n. 112 *lege* n. 307.

Col. 1225 *lin.* 6 *lege:* POM[P]TIS.

Col. 1226:

VƧMƎИ (nemsu), *Nemusius* (?), n. virile (cf. ...IAVƧMƎИ nemsuai... et ƧVMVMƎM nemuśus). In titulo Clus. n. 1014 bis *c:* VƧMƎИ : ꓘƎꟻ (vel nemsu) = *Velius Nemusius*.

Col. 1228 *lin.* 8 *adde:* Et in basi marm. (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1864 pg. 110): R · P · NEPESINOR.

Col. 1232 *ad voc.* NERSAE *lin.* 9 *corrige:* glebis.

Col. 1235 *ad voc.* ƧIꟻMꞱƎИ (netmvis), *quod videtur legendum* netśvis, cf. MIꟻƧꞱƎИ (netsviś), quod sequitur.

MIꟻƧꞱƎИ (netsviś), *haruspex*, apud Etruscos (= ƧIꟻMꞱƎИ netśvis, n. 69). Titulus Clusinus n. 560 ter *h* : MIꟻƧꞱƎИ ꓘAИOƎꟼ VƆIƆ · ƎAИ (nae cicu pethnal netsviś) = *Naevius* —*ius Petiniâ* natus *haruspex*. Cf. NAVIVS, inclytus ea tempestate augur (Liv. I, 36); et vide *Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1866 pg. 239 sq.

Col. 1238 *ad voc.* VƆIИ (nicu) *adde* n. 721 bis *c*.

Col. 1249 *ad voc.* NORTIA *in fine adde:* Nortinus est cognomen rom., ut L · CALLIVS NORTINVS in titulo Volsin. (*Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 104).

Col. 1257:

AIƸƎMVИ (numesia), *Numesia* (Numeria?), nomen mulieris etruscae, per contractionem IƧMVИ (numsi), osc. ƸIƸMVIИ (niumsis) et NVMSIVS. In marmore Volsin. n. 2094 ter: ƧƎꓘƎƆ AIƧƎMVИ (numesia celes) = *Numesia Coelii* uxor.

Col. 1260 *ad voc.* ꓘAIИVИ (nunial) *lin.* 2 *lege:* In olla n. 877 et in tegula sepulcr. n. 878:

ꓘƆIИVИ (nunicl), in marmore Clusino n. 796 bis.

O (*col.* 1268-1294)

Col. 1268:

OBSEQVES, *obsequens*. Est cognomen rom., ut LIVIVS · OBSEQVES (Zaccaria *Inst. lapid.* pg. 281).

Col. 1271 *ad voc.* OIAN *corrige:* Vide VXENTVM.

Col. 1273 *ad voc.* OCCIA *lin.* 3 *adde:* Inscr. in museo De Minicis n. 671: VIXIT BONA FEMINA OCCIA A · LX.

Col. 1276 *ad voc.* OCRESIA *lin.* 4 *lege:* Fortasse dicta est ab OCRI = *monte*, unde etiam ƎИAꓘƧIqƆV (ucrislane) = *Ocrilianus*. Vide AƧqƆV (ucrsa) = *Ocrii uxor*.

Col. 1292 *ad voc.* ORACLVM *lin.* 3 *adde* Kalend. Praenest. apud Orell. II 389.

Col. 1294:

ORRANAS, in titulo Mesap. n. 2995 lin. 20.

Π (*col.* 1303-1496)

Col. 1303 *ad litt.* ⅂ (p) § 2 *lege:* In vase etr. n. 2658 (⅂) et in patera Capenate n. 2453 bis *e* (P). In alio vase Capenate n. 2453 bis *g* littera P est nota praenominis *Publii*.

Col. 1304 *ad voc.* A⅂ (ΠA) *lin.* 1 *adde* n. 944 bis *a* (A⅂); - *et lin.* 3 *adde* n. 837 bis (..A⅂).

Col. 1309:

ꓘAИꓘ8A⅂ (paflnal), —*iâ*, n. pr. f. abl. sg., in ossuario Volaterr. n. 364 bis *o*. Cf. ꓘAИ8ꓘV⅂ (pulfnal).

ΓAOD (pathr), Πατρόκλος (Patroclus), graecus heros, in gemma etr. n. 2524 bis. Vide ƸƎꓘƆVꓘTAꟻ (patrucles).

Col. 1311:

PAKIOS, *Pacius* vel *Paquius*, n. pr. m., e praen. ƸIKΝΠ (pakis), in vase Capenate n. 2453 bis *h*.

Col. 1312:

ƎQƆA⅂ (pacre), cognomen virile, apud Etruscos, in tegula sepulcr. n. 867 ter *s*. Cf. adiect. PACRII, PACRER cet.

ꓘAIИƧƆA⅂ (pacsnial), *Paccinia*, n. pr. f. abl. sg., in titulo Perus. n. 1314.

ƎꞱƧKA⅂ (pakste), *equester?*, adiect. etr., fortasse e ƎƧƆƎ⅂ (pecse), quo vocatur *equus*. In speculo corton. n. 1022 bis: ƎꞱƧKA⅂ ƎꓘKƆƎ (erkle pakste) = *Hercules equester*.

Col. 1318:

ƎOIMꓘA⅂ (palmithe), Παλαμήδης (Palamedes), graecus heros, in etrusco speculo n. 2097 ter.

PALVICENSES, cognomine Camiani, populi Sardiniae,

in tabula aenea *Esterzili* inventa (G. Spano et C. Baudi di Vesme *Illustr. di una tavola di bronzo* etc.).

Col. 1324:

ꟷAИꟷA1A1 (papaznal), *—iâ*, n. pr. fem. abl. sg., e IƎИꟷA1A1 (papaznei), in ossuario etr. n. 867 ter*e*.

IИƎꟷA1A1 (papaznei), *—ia*, nomen mulieris etr. (abl. ꟷAИꟷA1A1 (papaznal), comparandum cum ƧAИΘA1A1 (papathnas) et AIИA1A1 (papania). Ossuar. n. 867 ter*d*: IƎИꟷA1A1 · AИAO (thana papaznei) = *Tannia —ia.*

Ad voc. AIИA1A1 (papania) *lin.* 3 *pro* n. 922 *lege* n. 902.

Col. 1336:

IV+A1 (patui), *—ia*, nom. mulieris etr., ut IV+A1 : IO<A⅃ (larthi patui, n. 902 bis) = *Lartia —ia.*

Col. 1337:

⅃A3+A1 (patval), *—iâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in titulo Clus. n. 921 bis.

Ad voc. PAVOS *lege:* ex Pacuvio vs. 53. Adde Naev. vs. 45.

Col. 1340 *lin.* 21 *pro* AI⅃↓AꟷƎ1 (pezachlia) *lege* AI⅃ↃAꟷƎ1 (pezaclia).

Ad voc. AИOƎ1 (pethna) *lin.* 6 *adde:* AИOƎ1 OИ9A (arnth pethna, n. 670 bis *b*) = *Aruns Petinius;* et AИOƎ1 : O⅃ (lth pethna, n. 670 bis *a*) = *Lars Petinius.*

Col. 1341 *lin.* 2 *adde* inscr. n. 560 ter *h*, 601 bis *f*, 1011 bis *c*.

Ad voc. IƎИOƎ1 (pethnei) *lin.* 5 *adde:* thania pethnei (IƎИOƎ1 : AIИAO, n. 670 bis *c*) = *Tannia Petinia.*

Col. 1342 *ad voc.* IOIƎ1 (peithi) *adde:* IOIƎ1 : AO (tha peithi, n. 675 bis *b*) = *Tannia —ia.* Vide ⅃AIOIƎ1 (peithial).

⅃AIOIƎ1 (peithial), *—iâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e IOIƎ1 (peithi), in titulo Clusino n. 675 bis *c*.

AИOIƎ1 (peithna), *Petinius*, gentilitium etr. pro AИOƎ1 (pethna), ut AИOIƎ1 O⅃ (lth peithna, n. 675 bis *d*) = *Lars Petinius.*

Col. 1343:

..ƎↃƎ1 (pece..), in ossuario Clusino n. 618 bis *d*

Col. 1344 *ad voc.* Ǝ⅃Ǝ1 (pele) *lin. ult.* *adde inscr.* n. 1920 bis.

Col. 1348:

..ƎOИƎ1 (penthe..), in titulo Clusino n. 601 bis *i*.

Col. 1357:

AИƧMVↃ9Ǝ1 (percumsna), *—ius*, gentilitium etr. (unde IƎИƧMVↃ9Ǝ1 percumsnei), ut AИƧMVↃ9Ǝ1 : ⅃Ǝ3 (vel percumsna, n. 1011 bis *p*) = *Velius —ius.*

Col. 1372 *ad voc.* AИƧƎ1 (pesna) *lin.* 2 *adde:* Forma ΛИƧƎ1 occurrit in titulo Senensi n. 451 bis *a*. Vide IƎИƧƎ1 (pesnei) et AƧAИƧƎ1 (pesnasa).

AƧAИƧƎ1 (pesnasa), e AИƧƎ1 (pesna) in titulis Senens. n. 440 bis *c* et *e*.

Ad voc. IƎИƧƎ1 (pesnei) *lin.* 2 *adde:* IƎИƧƎ1 A⅃ (la pesnei, n. 677 bis) = *Lartia Pesinia* (?).

Col. 1374 *ad voc.* I+Ǝ1 (peti) *lin.* 2 *pro* n. 794 *lege* n. 791.

Col. 1376 *ad voc.* ⅃AI+AИI+Ǝ1 (petinatial) *lin.* 5 *adde* inscr. Clus. n. 697 bis *d*.

Col. 1380 *ad voc.* V9+Ǝ1 (petru) *lin.* 7 *adde:* V9+Ǝ1 · OИ9A (arnth petru, n. 681 bis) = *Aruns Petrius.*

Col. 1381 *lin.* 2 *adde* inscr. n. 867 bis *h*, *i*, et n. 1702 bis.

IAИV9+Ǝ1 (petrunai), *Petrunia*, nomen mulieris etr., pro petrunia (= IИV9+Ǝ1 petruni), in olla cineraria n. 439 ter.

Ad voc. IИV9+Ǝ1 (petruni) § 1 *lin.* 12 *adde:* IИV9+Ǝ1 : ΘA (ah petruni, n. 682 bis) = *Attia Petronia;* et IИVD[+Ǝ]1 : A (a. petruni, n. 867 quat. *d*) = *Aula Petronia.*

?⅃AIИV9ꟷƎ1 (petrunial), *Petroniâ*, e IИV9+Ǝ1 (petruni), in titulo Perus. n. 2003 bis *d*.

Col. 1382 *lin.* 7 *adde:* Invenitur etiam in titulo n. 1806.

Col. 1383:

⅃AI3+Ǝ1 (petvial), *Pettiâ*, n. pr. f. e AI3+Ǝ1 (petvia), in titulo Perus. n. 1526.

Col. 1394:

PICNI, *Picenius*, gentil. Capenas, ut C · PICNI in vase n. 2453 bis *a*.

Col. 1404:

ƧAИ⅃TI1 (pitlnas), in lapide etr. n. 2577 bis.

Col. 1405 *ad voc.* ⅃AA+VI1 (piutaal) *lin.* 3 *pro* n. 183 *lege* n. 182.

I+VI1 (piuti), *Plotia* (Plautia), n. pr. f. pro pluti, = A+VI1 (piuta). In titulo Clusino n. 534 quat. *g*: I+VI1 : AИAO (thana piuti) = *Tannia Plotia.*

Col. 1406:

?I‡A⅃1 (plazi), in titulo etr. n. 2600 *g*.

Col. 1407 *lin.* 12 *lege* PLANINA; *et adde:* Inscr. edita in *Rev. archéol.* nv. sr. VII 146: ..... | VS · T · F | VEL · CLAV | DIANVS | PLANINA | VIXIT · ANN | VM · I · MESI | BVS · IIII · DI etc.

Col. 1408:

IAA⅃1 (plati), *Platia* (Plotia), n. pr. f., pro I+VA⅃1 (plauti), in titulo Perus. n. 1560 bis.

?AI9V+A⅃1 (platuria), in arca etr. n. 431.

Ad voc. ᛚAI+VAᛚ1 (plautial) *lin.* 6 *adde* n. 670 bis *a*.

MAI٩+VAᛚ1 (plautriaś), *—ii*, nomen virile (genit. sg.), apud Etruscos, in titulo n. 656 bis *a*.

Col. 1414:

V1M1 (pmpu), *Pompus*, nomen virile, perperam pro V1MV1 (pumpu), in arcula Clusina n. 687 bis *c* (V1M1 ONDA).

Col. 1451:

? AIИVƆ3[٩]1 (precunia), in arcula Clusina n. 597 bis *o*.

Col. 1452 *ad voc.* ᛚA٩OИ3٩1 (prenthral) *lin.* 2 *adde* n. 364 bis *n*.

Ad voc. 3+ИƧ3٩1 (presnte) *lin.* 6 *adde:* inscr. n. 1018 bis *d:* 3TИ[Ƨ]3٩1 · [A]ᛚ (la presnte) = *Lars Praesentius.*

Ad voc. AƧ3+ИM3٩1 (preśntesa) *lin.* 7 *adde:* Forma AƧ3+ИƧ3٩1 (presntesa) pro *Praesentii uxor* occurrit etiam in titulo Clusino n. 562 ter *a*.

Col. 1453:

ᛚAI+Ƨ3٩1 (prestial), *—iâ*, nomen mulieris etr., ut mihi videtur pro ᛚAI+ИƧ3٩1 (presntial), e I+ИƧ3٩1 (presnti), in titulo Clusino n. 726 quat. *b*.

Col. 1468:

ƧI٩٩1 (prpris), in tegula sepulcr. n. 597 bis *d*.

Col. 1470:

AIИVIƆV٩1 (pruciunia), *—ia*, nomen mulieris etr., e VIƆV٩1 (pruciu), in arcula Clusina, n. 614 bis.

ᛚAИOAMV٩1 (prumathnal), *—iâ*, n. pr. f. (abl. sg.), e IИOAMV٩1 (prumathni), in titulis etr. n. 440 ter *f* et *h*.

IИOAMV٩1 (prumathni), *—ia*, nomen mulieris etr. (cf. 3⊙AMV٩1 prumathe = Prometheus), in ossuario n. 440 ter *e*.

Col. 1473 *ad voc.* PTRONI *pro Petroni[a] cf.* titulum Praenest. Ⱶ·ПTRONIO·C·Ⱶ (*Bullett. dell'Inst. arch.* an. 1867 pg. 184).

Col. 1476 *ad voc.* AIV1 (puia) *lin.* 9 *sqq. adde* n. 698 *ter*, n. 867 bis *k*, n. 2327 *ter; et cf.* AIV╕ (vuia, n. 867 bis *h*).

Col. 1477:

ᛚAIV1 (puial), e AIV1 (puia), in ossuario Perus. n. 1857 bis *b*. *Dele lin.* 9 *et* 10.

MIᛚƆV1 (pucliś), in ossuario Perus. n. 1717 bis.

Col. 1478:

ᛚAИIƧƆV1 (pucsinal), *—iâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in tegula Clus. n. 638 ter *a*.

..ᛚV1 (pul..), *Pulfenniâ* (?), n. pr. f. abl. sg., ut mihi videtur pro ᛚAИ8ᛚV1 (pulfnal), in ossuario Clusino n. 741 bis.

Ad voc. AИ8ᛚV1 (pulfna) § 2 *adde* inscr. Clus. n. 684 bis.

Ad voc. ᛚAИ8ᛚV1 (pulfnal) *lin.* 17 *adde* inscr. n. 633 bis *b*.

Col. 1479 *lin.* 2 *adde:* AƧAИ8ᛚV1 (pulfnasa), invenitur etiam in titulis etr. n. 894 bis *b* et *c*.

Ad voc. I3И8ᛚV1 (pulfnei) *lin.* 4 *adde:* I3И8ᛚV1·AO (tha pulfnei, n. 905 bis *c*) = *Tannia Pulfennia;* et I3И8ᛚV1 : AIO٩Aᛚ (larthia pulfnei, n. 1011 quat. *b*) = *Lartia Pulfennia.*

Lin. antipen. lege: AƧIᛚAƧVTᛚV1 (pultusalisa) *etc.*

Col. 1482 *lin.* 8 *adde:* V1MV1 : ᛚ3Ɔ (vel pumpu, n. 597 bis *r*) = *Velius Pompus;* et V1MV1 : ƧI٩Aᛚ (laris pumpu, n. 1011 bis *n*) = *Lars Pompus.*

Ad voc. ᛚAV1MV1 (pumpual) *lin.* 3 *adde* inscr. n. 625 bis *a*.

Col. 1483 *lin.* 2 *adde* n. 597 bis *q*.

AƧV1MV1 (pumpusa), *Pompi uxor*, cognomen mulieris etr., e V1MV1 (pumpu) = *Pompus*, in titulis Clusinis n. 655 bis *b*, 1011 bis *o*.

ᛚA╕V1MV1 (pumpuval), *Pompiâ*, nomen mulieris etr., = ᛚAV1MV1 (pumpual), in tegula sepulcr. n. 1011 bis *m*.

Col. 1486:

MAИ+ИV1 (puntnaś), *—ii*, nomen virile genit. sg., in titulo Clusino n. 724 bis *e*.

3A1V1 (pupae), in ossuario etr. n. 440 quat. *a*.

Col. 1492:

↓IDV1 (purich), in etr. speculo n. 1014 quat.

Col. 1493 *ad voc.* ᛚAИ٩V1 (purnal) *lin.* 5 *adde:* et inscr. Clus. n. 560 ter *b*.

Ad voc. I3ИDV1 (purnei) *lin.* 4 *adde* n. 689 ter *a*.

Ad voc. IИDV1 (purni) *lin.* 9 *adde:* In titulis Clusinis: IИDV1 : ⊙DAᛚ (larth purni, n. 534 quat. *a*, *b*, *e*, *f*) = *Lars Furinius;* IИ٩V1 : OИDA (arnth purni, n. 534 quat. *c*, *d*) et IИ٩V1 : I+И٩A (arnti purni, n. 534 quat. *k*) = *Aruns Furinius;* IИ٩V1 : OA (ath purni, n. 534 quat. *h*) = *Attius Furinius;* IИ٩V1 : IO٩Aᛚ (larthi purni, n. 689 ter *b*) = *Lartia Furinia.* — In operculo ossuarii n. 534 quat. *i*: IИ٩V1 : A✱٩Aᛚ (larza purni) = *Lartia Furinia.*

Ad voc. AƧIИ٩V1 (purnisa) *lin.* 3 *adde:* In operculo ossuarii n. 534 quat. *l*: ASIИDV1I3ИƆAƆ (cacnei purnisa) = *Cacinia Furinii uxor;* in tegula sepulcrali n. 605 bis: AƧIИ٩V1 : IᛚƎ⊘ (heli purnisa) = *Helia Furinii uxor.* Vide AƧIИVᐊV1 (purunisa). Adde etiam inscr. Clus. n. 623 bis, ubi AƧIИ٩╕1 (pvrnisa), mutato V in ╕.

Col. 1496:

AƧIИVᐊV1 (purunisa), *Furinii uxor*, cognomen mulieris etr. = AƧIИ٩V1 (purnisa). Operc. ossuarii n. 534 quat. *g*: AƧ : IИVᐊV1 : I+VI1 : AИAO (thana piuti purunisa) = *Tannia Plutia Furinii uxor.*

P (*col.* 1520-1558)

Col. 1520 *lin. ult. adde:* ᐊ (r) pro ꓯOꟽꓯꟼ (ramtha) invenitur in titulo etr. n. 2600*e*.

Col. 1521:
. . ꓯꟼ (ra . .), in tegula sepulcr. n. 847 bis.

Col. 1522 *ad voc.* ꓶꓯИƧꟽVOꓯꟼ (rathumsnal) *lin.* 7 *lege:* inscr. n. 501 et n. 645 *etc.*

Col. 1523 *lin.* 2 *adde* n. 2327 ter.
? ꓯIꟽꓯꟼ (ramia), fortasse perperam pro ꓯOꟽꓯꟼ (ramtha), in titulo etr. n. 2600*d*.

Col. 1524 *lin. ult. adde:* Invenitur etiam in lapide n. 2600*g*.

Col. 1525:
IVOИꓯꟼ (ranthui), *Aruntia*, praen. etr., in titulo n. 2600*h*.
MIИꓶ⅃ꓯꟼ (raplniś), —*ii*, nomen virile genit. sg., in titulo Clus. n. 670 bis*c*.

Col. 1528 *ad voc.* ƎȣVꓯꟼ (raufe) *lin.* 7 *lege:* n. 440 ter*b*, 776 bis.
MƎȣVꓯꟼ (raufeś), *Rofii*, nomen virile (genit. sg.), e ƎȣVꓯꟼ (raufe) = *Rofius*, in tegula Clus. n. 721 bis*c*.
ꓯƧƎȣVꓯꟼ (raufesa), *Rofii uxor*, cognomen mulieris etr., e ƎȣVꓯꟼ (raufe) = *Rofius*, in titulis n. 440 bis*a*, 534 quat. *a*.

Col. 1530 *ad voc.* ꓯIƧVꓯꟼ (rausia) *lin.* 2 *adde:* Occurrit etiam in titulo n. 1560 bis.

Col. 1537 *ad voc.* ꓯИ⊄ꟽƎꟼ (remzna) *lin.* 9 *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 697 bis*a*, *b*, *c*; et forma ꓯИƧꟽƎꟼ (remsna) in vasculo n. 697 bis*d*.
Ad voc. ꓶꓯИ⊄ꟽƎꟼ (remznal) *lin.* 3 *adde* n. 1011 bis*k*.
? MꓯИ⊄[ꟽ]Ǝꟼ (remznaś), e remzna, in tegula Clus. n. 721 bis*c* (MꓯИ⊄MƎꟼ).
Ad voc. IƎИ⊄ꟽƎꟼ (remznei) *lin.* 4 *adde* n. 694 bis*c*, 1011 bis*f*.

Col. 1538:
ꓯИƧꟽƎꟼ (remsna), —*ius*, ge[n]. ii. etr., pro ꓯИ⊄ꟽƎꟼ (remzna), ut ꓯИƧꟽƎꟼ : ꓶƎ (ve remsna, n. 697 bis*d*) = *Velius* —*ius*.

Col. 1541:
MꓯИ⊄MƎꟼ (resznaś), *Renii*, e ꓯИƧƎꟼ (resna), nomen virile (genit. sg.), nisi exaratum est pro remznaś (e ꓯИ⊄ꟽƎꟼ remzna), in tegula sepulcr. n. 721 bis*c*.
DESMIE (resmie), *Resmius* (Remius?), nomen virile, ut ⟨DESMIE (c resmie) = *Caius Remius* (C · REMIS, apud Lanzi I 162 = 123 n. 3) in glande missili n. 937 bis.

Col. 1542 *ad voc.* RESTVTVS *lin.* 2 *adde:* ANTISTIVS RESTVTVS (*Bullett. arch. sardo* X, 160).

Col. 1543:
ꓶꓯИOVƎꟼ (reuthnal), —*á*, nomen mulieris etr., in arca n. 944 bis*f*.

Col. 1547 *ad voc.* ꓶIꟼ (ril) *lin.* 21 *adde* n. 364 bis*k* et *l*.

Col. 1548 *post lin.* 18 *adde:* ↑XII·ꓶIꟼ (n. 325 bis*i*) = *an. LXII;* - *et lin.* 26 *adde* n. 364 bis*o*.

Col. 1558:
ꓶꓯИIꓶȣVꟼ (ruflinal), *Rufiniá*, nomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 927 ter.

Σ (*col.* 1565-1743)

Col. 1565 *lin. penult. adde* n. 1560 bis.
Lin. 32 *adde:* cf. inscr. n. 2600*d* et *g*.

Col. 1566 *ad voc.* ꓯƧ (sa) *adde:* cf. n. 2600*e*.
ꓯƧ (sa). Vide ꓯƧIИVᐊV⅃ (purunisa).

Col. 1570 *ad voc.* SABVS *lin.* 5 *lege:* Vitisator.

Col. 1571:
SAECVRITAS, *securitas*, in tabula marm. (*Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 99).

Col. 1573:
ꓯИOꓯƧ (sathna), *Satinius*, gentilitium etr. (= ꓯИ+ꓯƧ satna), in titulis sepulcr. n. 867 ter*m*, *o* et *t*. Vide IƎИOꓯƧ (sathnei), quod sequitur.
IƎИOꓯƧ (sathnei), *Satinia*, nomen mulieris etruscae, e ꓯИOꓯƧ (sathna), ut IƎИOꓯƧ : IOꟼꓯꓶ (larthi sathnei, n. 867 ter*v*) et IƎИOꓯƧ : ꓯIOꟼꓯꓶ (larthia sathnei, n. 867 ter*n*) = *Lartia Satinia*.

Col. 1582 *ad voc.* ꓶꓯИIꓶꓯM (śalinal) *lin.* 3 *adde:* Invenitur etiam in tegula Clusina n. 658 ter*b*. Vide IƎИIꓶꓯM (śalinei), quod sequitur.
IƎИIꓶꓯM (śalinei), *Salinia*, nomen mulieris etr. (abl. ꓶꓯИIꓶꓯM śalinal), in tegula Clus. n. 658 ter*c*.
ꓯƧIꓶꓯM (śalisa), *Salii uxor*, cognomen mulieris etr., e śale = ƎꓶꓯƧ (sale), in tegula sepulcr. n. 1011 ter*m*.

Col. 1594:
MᴚPIOS (śapios), n. pr. m. in vase Capenate n. 2453 bis*b*.

Col. 1603 *lin.* 4 *adde* n. 1755, *et cf.* ꓯИOꓯƧ (sathna).

Col. 1609 *lin.* 9 *adde* n. 1755.

Col. 1615 *ad voc.* ƎꟼOƎƧ (sethre) *post lin.* 15 *adde:* ƧIИƆꓯƆ · ƎꟼOƎƧ (sethre cacnis, n. 597 bis*i*) = *Setrius* —*ius;* - *et lin.* 34 *adde:* ƎꟼOƎƧ · Oꓶ (lth sethre) n. 1011 ter*o*) = *Lars Setrius*.

Col. 1616:
ꓯIꟼOƎƧ (sethria), *Setria*, nomen mulieris etr. (vide ƎꟼOƎƧ sethre), in tegula sepulcr. n. 601 bis*h*.

AƧAИϤOƎƧ (sethrnasa), *Setrinii uxor*, cognomen mulieris etr., e sethrna, unde IƎИϤOƎƧ (sethrnei), in titulo Clus. n. 560 bis *b*.

Col. 1617:

..ИAIƎƧ (seian..), pro ⅃AI+ИAIƎƧ (seiantial), in titulo etr. n. 897 *ter*.

..+ИAIƎƧ (seiant..), pro I+ИAIƎƧ (seianti), in titulo Clusino n. 705 bis *c*.

Ad voc. Ǝ+ИAIƎƧ (seiante) = *Seiantius lin.* 8 *adde:* Ǝ+ИAIƎƧ : VA (au seiante, n. 705 bis *b*) = *Aulus Seiantius*.

Ad voc. I+ИAIƎƧ (seianti) *lin.* 4 *adde* n. 705 bis *a*; - *lin.* 5 *adde* n. 763 bis *b*, 1011 bis *g* = I+ИAIƎƧ · AO (tha seianti, n. 1011 bis *d*); - *lin.* 7 *adde* n. 562 ter *k*, et cf. n. 562 ter *l*.

Col. 1619 *ad voc.* ƆƎM (śec) vel ƆƎƧ (sec) et ↓ƎM (śech) vel ↓ƎƧ (sech) *lin.* 10 *sq. adde* n. 560 ter *c*, 670 bis *c*, 739 bis, 839 bis *h*, 1011 bis *c*; - *lin.* 13 *adde* n. 1011 bis *d*; - *et lin.* 15 *adde* n. 1011 quat. *a*.

Col. 1620:

VƆƎƧ (secu), *Sicius?*, gentilitium etr., unde ƎИVƆƎƧ (secune) et AIИVƆƎƧ (secunia), in titulis sepulcr. n. 998 bis *a*, *b*, *c*.

AIИVƆƎƧ (secunia), *Siconia?*, cognomen mulieris etr. (vide ƎИVƆƎƧ secune), in ossuario n. 724 bis *g*.

Col. 1623 *ad voc.* A⅃[M]ƎƧ (semla) *lin.* 3 *adde:* Invenitur etiam in etr. speculo n. 477 bis.

Col. 1627 *ad voc.* I+ИƎƧ (senti) *lin.* 4 *adde:* Operculum ossuarii n. 1011 bis *k*: I+ИƎƧ · AИAO (thana senti) = *Tannia Sentia*. Cf. n. 839 quat.

Col. 1628 *lin.* 2 *adde:* Ǝ+AИI+ИƎƧ : I⅃Ǝ (veli sentinate, n. 1011 bis *i*) = *Velius Sentinatius*.

Ad voc. I+AИI+ИƎƧ (sentinati) *lin.* 6 *pro* n. 708 bis *c* *lege* n. 708 bis *a*.

Col. 1630 *ad voc.* AƧƎIꟼƎƧ (sepiesa) § 2 *lege:* n. 696 bis *a* et n. 697; *et adde* inscr. n. 697 bis *c*.

Col. 1640 *ad voc.* IϤV+ϤƎM (śerturi) *lin.* 7 *adde* n. 711 bis *b*.

Ad voc. AIϤV+ϤƎM (śerturia) *lin.* 5 *adde inscr.* n. 711 bis *a*: AIϤV+ϤƎM · AIOϤA⅃ (larthia śerturia) = *Lartia Sertoria*.

Col. 1641:

AИϤV+ϤƎM (śerturna), *Serturniâ*, n. pr. f. abl. sg., pro śerturnial = ⅃AIИϤV+ϤƎƧ (serturnial), in titulo Clus. n. 560 bis *a*.

Col. 1642:

AИTAƆƧƎƧ (sescatna), *Sextinius*, gentilitium etr. (unde ƧAИ+AƆƧƎƧ sescatnas), = AИꓘƆƧƎƧ (sesctna), AИVꓘƆVƧƎƧ (sesuctuna) et AИꓘƆƧƎƆƧ (scesctna), in titulo Senensi n. 440 bis *e*.

ƧAИ+AƆƧƎƧ (sescatnas), *Sextinii*, nomen virile (genit. sg.), in ossuario Senensi n. 440 bis *f*.

AИꓘƆƧƎƧ (sesctna), *Sextinius* vel *Sextinia*, gentilitium etr., = AИTAƆƧƎƧ (sescatna), in titulis Senensibus n. 440 bis *b* et *d*.

AИVꓘƆVƧƎƧ (sesuctuna), *Sextinia*, nomen mulieris etr., in ossuario Senensi n. 440 bis *a*. Vide AИTAƆƧƎƧ (sescatna).

Col. 1653 *dele lin.* 10; *et adde:* ?IAIƧ (siai), in titulo etr. n. 1011 bis *h*.

Col. 1663:

SIME, in etr. speculo n. 477 bis.

Col. 1671 *lin.* 10 *adde* n. 839 bis *i* (ƆM).

Col. 1673:

AИꓘƆƧƎƆƧ (scesctna), *Sextinius*, gentilitium etrusc. = AИꓘƆƧƎƧ (sesctna), in titulo Senensi n. 440 bis *c*.

AƧVꓘƎƆƧ (scetusa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 867 bis *c*.

Col. 1674:

ƎϤIƆƧ (scire), *Scirius*, cognomen etr., unde AƧƎϤIƆƧ (sciresa), in titulo Clus. n. 670 bis *a*.

Col. 1688:

AƧVꟼƧAꟼƧ (spaspusa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 1104 quat. *b*.

Col. 1693:

SPLA+VPIAM (splaturiaś), in titulo Clus. n. 697 bis *c*.

Col. 1694 *ad voc.* ⅃AИIϤVꟼƧ (spurinal) *lin.* 8 *adde:* Invenitur etiam in titulo sepulcr. n. 867 ter *b*.

Col. 1702:

..Ǝ+Ƨ (ste..), in ossuario Clusino n. 724 bis *g*.

Col. 1703:

?ƧAMƎ+M (śtenas), in lapide etr. n. 2044 bis.

Col. 1704:

⅃AИϤꟼƎ+Ƨ (śteprnal), *Stefroniâ?*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e IИϤꟼƎ+Ƨ (steprni), in titulo Arret. n. 465 ter *a*.

Ad voc. IИϤꟼƎ+Ƨ (steprni) *lin.* 6 *adde:* Occurrit etiam in aliis titulis Arret. n. 465 bis *a* et *b*.

Col. 1710 *ad voc.* VM (śu) *adde* inscr. n. 739 bis.

Col. 1719:

VTIƎƎƧ (sveitu), *Suettius*, cognomen etr., in titulo Volaterr. n. 364 bis *q*.

ƆƎƎM (śvec), ut mihi videtur, pro ƆƎM (śec), occurrit in sarcophago Clus. n. 724 bis *a*.

Col. 1723:

IƎИAOVƧ (sulhanei), *—ia*, nomen mulieris etr., per contractionem IƎИOVƧ (sulhnei), ut IƎИAOVƧI+ƧA8 (hasti sulhanei, n. 562 ter *c*) = *Fausta —ia.*

Ad voc. IOVM (śulhi) *lin.* 18 *et lin.* 25 *pro* n. 2403 *lege* n. 2131 bis.

Col. 1724 *lin.* 5 *adde* n. 802 bis, 2095 quinq. A et B.

IƎИOVƧ (sulhnei), *—ia*, nomen mulieris etr., contractum e IƎИAOVƧ (sulhanei), unde etiam ⅃AИ+VƧ (sutnal). In titulo Clus. n. 562 ter *a*: IƎИOVƧ : AИAO (thana sulhnei) = *Tannia —ia.*

Col. 1726:

SVLPICIS, *Sulpicius*, gentil. ital. In titulo etrusco-rom. n. 1313: C · SVLPICIS · C · F.

Col. 1730:

NƎ1VƧ (supen), in vasculo Volaterr. n. 358 bis *a*.

Col. 1731 *ad voc.* V⅃1VM (śuplu) *lin.* 2 *adde* inscr. Clus. n. 658.

Col. 1743:

⅃AИ+VƧ (sutnal), *—iā*, nomen mulieris etr., e sutna = IƎИOVƧ (sulhnei), in titulo Clus. n. 562 ter *b*.

T (*col.* 1746-1876)

Col. 1746 *lin.* 31 *adde:* cf. inscr. n. 2871 bis.

Col. 1750 *ad voc.* ƎƆ⅃AT (talce) *lin.* 2 *adde* inscr. Arret. n. 465 bis *b* (ƎƆ⅃A+).

Ad voc. ƎOIM⅃AY (talmithe) *lin.* 2 *lege:* speculis n. 1014 quat., 2346 bis *c*, 2513.

Col. 1751:

IAИIMA+ (taminai), *—ia*, nomen mulieris etr., in titulo Volaterr. n. 364 bis *l*.

Col. 1785 *lin.* 46 *corrige:* ƧИƎTT|[ИИ]MƎƆƎT.

Col. 1790:

ƎOA991ƎT (terprathe), *—us* cognomen etr. (non perprate col. 1359), in ossuarii Perus. n. 1530.

ƚƎ+A991ƎY (terpratez), *—ii* cognomen etr. (non perpratez col. 1530), in ossuarii Perus. n. [illegible]

Col. 1797 *ad voc.* ⅃AИI+Ǝ+ (tetinal) *lin.* 10 *adde* n. 867 ter *d*.

Col. 1798 *ad voc.* IƎИI+Ǝ+ (tetinei) = *Tetinia adde:* IƎИI+Ǝ+ : AIO9A⅃ (larthia tetinei, n. 918 bis), et IƎИI+Ǝ+ : AИAO (thana tetinei, n. 1011 quat. *a*).

Ad voc. IƎИ+Ǝ+ (tetnei) *lin.* 7 *adde tit. sepulcr.* n. 721 bis *a* cum inscr. ⱢAPOI : +E+NEI (larthi tetnei).

Col. 1819 *lin.* 9 *adde:* Ǝ+I+ · ⅃Ǝ (vl tite, n. 724 bis *b*) = *Velius Titius.*

AƧƎ+I+ (titesa), *Titii uxor*, cognomen mulieris etr., e Ǝ+I+ (tite) = *Titius*, in titulo sepulcr. n. 1011 bis *e*.

Col. 1820 *lin.* 1 *adde* n. 724 bis *c*, *d* et *g*, = I+I+ : AO (tha titi, n. 724 bis *f*); - *lin.* 5 *adde* n. 724 bis *a*, *e*, 839 bis *k*; - *et lin.* 17 *adde* n. 597 bis *q*.

Ad voc. AI+I+ (titia) = *Titiā* § 3 *lin.* 4 *adde* inscr. n. 675 bis *d*, n. 867 ter *l* et n. 1011 ter *o*.

Col. 1821 *lin.* 27 *adde* n. 560 bis *c*, 632 bis *b*, 790 bis, 897 bis, 1011 bis *d*, 1014 bis *b* (?).

Col. 1822:

Ǝ⅃YIY (title), *Titius* (Titelius?), n. pr. m., in titulo etr. n. 440 quat. *a*. Vide AI⅃+I+ (titlia).

Ad voc. IƎИ⅃YIY (titlnei) *lin.* 2 *pro* n. 321 *lege* n. 931.

Col. 1824:

AƚVI+ (tiuza), familiae etr. nomen, e ƧVI+ (tius), in titulis Clus. n. 726 ter *a*, *c*, *d*.

ƧVI+ (tius), *—ius*, gentilitium etr., unde AƚVI+ (tiuza) et AƧVI+ (tiusa), in titulis Clus. n. 726 ter *c*, *d*.

AƧVI+ (tiusa), *—ii uxor?*, fortasse cognomen mulieris etr., e ƧVI+ (tius), in titulis Clus. n. 726 ter *b*, *f*.

Col. 1825:

⅃AИ1A⅃+ (tlapnal), *Tlaboniā*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e IИ1A⅃+ (tlapni), in titulo Arret. n. 461.

Ad voc. AИƧƎ⅃+ (tlesna) *lin.* 7-11 *adde* n. 921 bis.

Col. 1826 *ad voc.* ⅃AИƧƎ⅃+ (tlesnal) *lin.* 9 *adde* n. 1011 quat. *a*.

Ad voc. IƎИƧƎ⅃+ (tlesnei) *lin.* 7 *adde inscr. Clus.* IƎИƧƎ⅃+ : I+ƧA8 (fasti tlesnei, n. 726 quat. *c*, 1011 bis *c*).

Col. 1842 *lin.* 7 *pro* n. 3890 *lege* n. 2890.

Col. 1845 *ad voc.* I1Ǝ9+ (trepi) *adde:* I1Ǝ9+ · O⅃ (lth trepi, n. 737 bis).

Ad voc. V1Ǝ9+ (trepu) *adde:* V1Ǝ9+ : AƚИ9A (arnza trepu, n. 924) = *Aruns Trebius.*

Col. 1846:

AIИV1Ǝ9+ (trepunia), *Trebonia*, cognomen mulieris etr., in ossuario Clus. n. 763 bis *b*. Vide IИV1Ǝ9+ (trepuni).

Ad voc. MAIИV1Ǝ9+ (trepuniaś) *lin.* 3 *adde* inscr. Clus. n. 560 ter *c*.

Col. 1856:

TRV, *Mercurius*, ut videtur pro ƧMƆVT (turms), in gemma n. 2509.

Col. 1858 *lin.* 21 *lege:* V+ (tu). Vide ƧV⅃V+ (tulus) et VƧV+ (tusu).

Col. 1862 *ad voc.* VMV+ (tumu) *adde* n. 744 bis.

Col. 1864 *ad voc.* ИAƆVT (turan) *adde:* Occurrit etiam in speculis n. 2346 bis *a*, *b* et in gemma n. 2476 bis.

Col. 1870:

?AIMVX (tuśia), in vasculo Perus. n. 1918 ter *c*.

Col. 1873:

?VMVY (tuśu) et ?VƧV+ (tusu), in titulis Clus. n. 440 bis *f* (V[M]VY...) et n. 739 bis (VƧ:V+).

+V+ (tut), in ossuario etr. n. 1011 bis *a*.

Col. 1875 *ad voc.* AИ+V+ (tutna) *lin.* 5 *adde* n. 562 ter *b*; - *lin.* 7 *adde* n. 744 bis; - *et lin.* 8 *adde:* AИ+V+:ꟼƎꟻ (vel tutna, n. 741 bis).

Ad voc. ꟼAИ+V+ (tutnal) *lin.* 4 *adde* n. 569 bis, 684 bis.

Ad voc. MAИ+V+ (tutnaś) *lin.* 4 *adde* inscr. Clus. n. 562 ter *c*.

Ad voc. IƎИ+V+ (tutnei) *lin.* 6 *adde* n. 562 ter *b*.

Col. 1876 *lin.* 2 *adde* n. 925 ter.

Ad voc. IИ+V+ (tutni) *lin.* 3 *adde* n. 560 ter *d*.

V (*col.* 1879-2024)

Col. 1879 *lin.* 5 *adde* n. 465 ter *b*, 2600 *g* et *h*.

Col. 1885:

..ИIИAꟻ (vanin..), gentilitium etr., in titulo sepulcr. n. 944 bis *f*.

Col. 1887 *lin.* 33 *lege* n. 2572.

Col. 1888 *ad voc.* ꟼAИꟼAꟻ (varnal) *lin.* 11 *adde* n. 567, 697 bis *b*.

Ad voc. IƎИꟼAꟻ (varnei) *lin.* 6 *adde:* IƎИꟼAꟻ:AIꟼƎꟻ (velia varnei, n. 1017 bis) = *Velia Varenia.*

Col. 1894 *lin.* 1 *adde* n. 876 bis.

ƎИAƎꟻ (veane), *Veianius*, gentilitium etr., in tegula sepulcr. n. 839 bis *n*.

Col. 1896:

IƎИꟼOꟼƎꟻ (vezthrnei), *—ia*, nomen mulieris etr., in ossuario n. 440 bis *c*.

Col. 1897:

ƧƎOƎꟻ (vethes), *Vettii*, n. pr. m. genit. sg., = MƎ+Ǝꟻ (veteś), e vethe pro Ǝ+Ǝꟻ (vete), sicut IOƎꟻ (vethi) pro I+Ǝꟻ (veti), in titulo Perus. n. 1702 bis.

Col. 1898:

M⊙Ǝꟻ (vethś), *Vettius?*, gentilitium etr., in ossuario Clus. n. 560 ter *f*.

Col. 1899 *lin.* 3 *adde:* Occurrit etiam in titulo etr. n. 940.

Col. 1903:

IƎИ+AИ⊃Ǝꟻ (vecnatnei), *—ia*, nomen mulieris etr., in titulo sepulcr. n. 894 bis *h*. Vide AƧI+AИ⊃Ǝꟻ (vecnatisa).

V⊃Ǝꟻ (vecu), *—ius*, gentilitium etr., unde IV⊃Ǝꟻ (vecui) et AƧV⊃Ǝꟻ (vecusa), in titulis sepulcr. n. 1011 ter *a*, *b*, *c*, *e*, *i*, *k*, *l*.

IV⊃Ǝꟻ (vecui), *—ia*, nomen mulieris, e V⊃Ǝꟻ (vecu), in titulis etr. n. 1011 ter *d*, *f*.

AƧV⊃Ǝꟻ (vecusa), *—ii uxor*, cognomen mulieris, e V⊃Ǝꟻ (vecu), in titulo etr. n. 1011 ter *g*.

Ad voc. ꟼƎꟻ (vel) *lin.* 3 *sqq. adde:*

ƎIИA·ꟼƎꟻ (vel anie, n. 573 bis).
V⊃ƎƧ:ꟼƎꟻ (vel secu, n. 998 bis *b*).
Ǝ↓ꟼƎꟻ ꟼƎꟻ (vel velche, n. 1011 ter *n*).
V↓A·ꟼƎꟻ (vel achu, n. 597 bis *m*).
VƧMƎИ:ꟼƎꟻ (vel nemsu, n. 1014 bis *c*).
VꟼMVꟼ:ꟼƎꟻ (vel pumpu, n. 597 bis *r*).

Col. 1904 *lin.* 37 *adde* n. 562 ter *g*, 741 bis, 867 ter *m*, *o*, 1011 bis *p*.

Col. 1905 *lin.* 7 *adde* n. 1011 bis *k*.

Ad voc. ꟼƎꟻ (vel) § 3 *lin.* 3 *sqq. adde:*

IИꟼVA:ꟼƎꟻ (vel aulni, n. 867 bis *b*).
IИ⊃VAꟼ8:ꟼƎꟻ (vel fraucni, n. 601 bis *k*).
IИMV⊃:ꟼƎꟻ (vel cumni, n. 637 bis *i*).

Col. 1906:

ꟼAИAꟼƎꟻ (velanal), *Velaniâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), e IИAꟼƎꟻ (velani), in ossuario Clus. n. 724 bis *c*.

Ad voc. ƎꟼƎꟻ (VELE) *lin. ult. adde:* ƎꟼƎꟻ (vele), *Velius*, gentilitium etr., occurrit in ossuario n. 926 bis.

Col. 1907:

AIOƎꟼƎꟻ (velethia), *Veletia*, nomen mulieris, in titulo Perus. n. 1836 bis.

ꟼAИOƎꟼƎꟻ (velethnal), *Veltiniâ?*, nomen mulieris, e IƎИOƎꟼƎꟻ (velethnei), in titulo Perus. n. 895 bis.

Col. 1910:

MAIꟼVOꟼƎꟻ (velthuriaś), *Velturiae*, nomen mulieris etr (genit. sg.), e IꟼVOꟼƎꟻ (velthuri), in ossuario Clusino n. 618 bis *a*.

Col. 1911 *ad voc.* IꟼƎꟻ (veli) *lin.* 9 *adde:* IꟼƎꟻ (veli), ut videtur, pro *Velius*, occurrit in ossuario etrusco n. 1011 bis *i*.

Ad voc. AIꟼƎꟻ (velia) *lin.* 4 *sqq. adde:*

I+ИAIƎƧ:AIꟼƎꟻ (velia seianti, n. 562 ter *k*) = *Velia Seiantia.*

IƎИIA⊃:AIꟼƎꟻ (velia cainei, n. 867 bis *k*, 867 ter *ee*) = *Velia Cainnia.*

IƎИꟼAꟻ:AIꟼƎꟻ (velia varnei, n. 1017 bis) = *Velia Varenia.*

Col. 1913 *ad voc.* MAIꟼƎꟻ (veliaś) *lin.* 2 cf. inscr. n. 440 ter *c*.

Ad voc. A✱IꟼƎꟻ (veliza) *lin.* 2 *adde* inscr. Clus. n. 1011 ter *p*.

Col. 1918 *ad voc.* AИꟼƎꟻ (velna) *lin.* 2 *pro* n. 244 *lege* n. 931.

Ad voc. IƧ⅃ƎꟻI (velsi) *lin.* 5 *adde* n. 763 bis *a* (IƧ⅃Ǝꟻ · OИꟼA).

Col. 1919:

AIƧ⅃Ǝꟻ (velsia), *Velsia* vel *Veltia* (Voltia), nomen mulieris etr., in titulis Clus. n. 560 ter *c*, 767 bis. Vide IƧ⅃Ǝꟻ (velsi).

Ad voc. ⅃AIƧ⅃Ǝꟻ (velsial) *lin.* 3 *adde* n. 894 bis *c*.

Ad voc. ⅃AИIƧ⅃Ǝꟻ (velsinal) *lin.* 5 *adde* inscr. n. 440 bis *c*.

Ad voc. AƧIƧ⅃Ǝꟻ (velsisa) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in titulis sepulcr. n. 782 bis *a*, 888 bis *b*.

MIИVƧ⅃Ǝꟻ (velsunis'), in tegula Clus. n. 655 bis *a*. Vide AIИVM⅃Ǝꟻ (vels'unia).

AƧVM⅃Ǝꟻ (vels'usa), *Veltii uxor*, cognomen mulieris etr. = AƧIƧ⅃Ǝꟻ (velsisa), in tegula sepulcr. n. 597 bis *k*.

Col. 1920 *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in marmore Perus. n. 1887 ter.

Col. 1921 *ad voc.* ⅃AV⅃Ǝꟻ (velual) *lin.* 6 *adde* inscr. n. 618 bis *c:* ⅃AV⅃Ǝꟻ · ƎAↃ : ꟻA (av cae velual) = *Aulus Caius Veliâ* natus.

Col. 1922 *lin.* 1 *adde* n. 560 ter *e*, 612 ter, 839 bis *b*.

Ad voc. ↓⅃Ǝꟻ (velch) *lin.* 7 *adde* inscr. n. 597 bis *u*.

⅃AИIƧA↓⅃Ǝꟻ (velchasinal), *—iâ*, nomen mulieris etr. = ⅃AИI+A↓⅃Ǝꟻ (velchatinal), in tegula sepulcr. n. 737 bis.

Col. 1923 *ad voc.* Ǝ↓⅃Ǝꟻ (velche) *lin.* 6 *adde:* Ǝ↓⅃Ǝꟻ · ⅃ꟻ (vl velche, n. 762 bis *a*, 1011 ter *n*) = *Velius Velcius.*

MIƎ↓⅃Ǝꟻ (velcheis'), e Ǝ↓⅃Ǝꟻ (velche) = *Velcius*, in titulo Perus. n. 1848 bis.

MƎ↓⅃Ǝꟻ (velches'), *Velcii* (Volcii), n. pr. m. (genit. sg.), e Ǝ↓⅃Ǝꟻ (velche), in titulo Clus. n. 762 bis *a*.

AƧƎ↓⅃Ǝꟻ (velchesa), *Velcii uxor*, cognomen mulieris etr., e Ǝ↓⅃Ǝꟻ (velche), in ossuario Clus. n. 762 bis *b*.

AƧAꟼ↓⅃Ǝꟻ (velchrasa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., e velchre (unde IƎꟼ↓⅃Ǝꟻ (velchrei), in ossuario n. 867 ter *q*.

Ad voc. IƎꟼ↓⅃Ǝꟻ (velchrei) *lin.* 4 *adde:* thana velchrei (IƎꟼ↓⅃Ǝꟻ : AИAↃ n. 865 ter *p* et *u*).

Col. 1925 *ad voc.* ƎYAИƎꟻ (venate) *lin.* 4 *adde:* Ǝ+AИƎꟻ : +ꟼA⅃ (lart venate, n. 927 ter) = *Lars Venatius.*

Ad voc. ⅃AИ+AИƎꟻ (venatnal) *lin.* 4 *adde:* Occurrit etiam in ossuario n. 440 ter *d*.

Col. 1928:

..I卄ИƎꟻ (venzi..), in olla sepulcr. n. 839 bis *d*.

Ad voc. Ǝ⅃I卄ИƎꟻ (venzile) *lin.* 4 *adde:* Invenitur etiam in tegula Clus. n. 771.

ϟIƎ⅃IИƎꟻ (venileis), *Venilius*, gentilitium ital., in patera Nolana n. 2776. Vide IƎ⅃IИƎꟻ (venilei).

Col. 1930:

?[A]ↃVИƎꟻ (venuca), in tegula sepolcr. n. 628 quat.

Col. 1943 *ad voc.* ⅃AИↃƧƎꟻ (vescnal) *lin.* 4 *adde* inscr. Clus. n. 597 bis *s*.

Col. 1949 *ad voc.* ..YƎꟻ (vet..) *lin.* 4 *adde:* et in urna Clus. n. 839 bis *u*.

Col. 1950 *ad voc.* Ǝ+Ǝꟻ (vete) *lin.* 14 *adde* n. 1857 *b* = Ǝ+Ǝꟻ : A⅃ (la vete, n. 722 bis).

Ad voc. AƧƎYƎꟻ (vetesa) *lin.* 6 *adde* inscr. n. 658 ter *a* et n. 839 bis *m*.

Col. 1951 *lin.* 5 *adde* n. 1858 bis *a*.

AI+Ǝꟻ (vetia), *Vetia* (Vettia), nomen mulieris etr., = I+Ǝꟻ (veti), ut AI+Ǝꟻ : AO (tha vetia, n. 771) = *Tannia Vetia.*

Ad voc. ⅃AI+Ǝꟻ (vetial) *lin.* 4 *sqq. adde:* ⅃AI+Ǝꟻ : ꟼAↃV : IИI+A⅃ : ⅃ꟻ (vl latini ucar vetial, n. 895 bis) = *Velius Latinius Ocris Vetiâ* natus.

Ad voc. ƎI+Ǝꟻ *lin.* 5 *adde:* Occurrit etiam in marmore Perus. n. 1934 bis *b*.

Col. 1952:

⅃AꟼYƎꟻ (vetral), *—iâ*, nomen mulieris etr. (cf. AIVꟼ+Ǝꟻ vetruia), in titulo sepulcr. n. 867 bis *bb*.

Col. 1955:

⅃AƧV+Ǝꟻ (vetusal), *Vetusiâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), in titulis Clusinis n. 726 ter *b*, *c*, *d*. Vide AMV+Ǝꟻ (vetus'a).

Col. 1956:

⅃AIꟻA+BV (uhtavial), *Octaviâ*, nomen mulieris etr. (abl. sg.), ab ƎVA+BV (uhtave) = *Octavius*, in titulo Perus. n. 1857 bis *a*.

Col. 1963:

AИAI⅃Iꟻ (viliania), *—ia*, cognomen mulieris etr., in titulis sepulcr. n. 1011 bis *d* et *g*.

AƧAI⅃Iꟻ (viliasa), in titulis etr. n. 1011 bis *a*, *f* et *h*. Vide MAI⅃Iꟻ (vilias').

?⅃AИI⅃Iꟻ (vilinal), *—ia*, nom. mulieris etr. = ⅃AИI⅃⅃IV (villinal) in ossuario n. 562 ter *d*.

⅃AИI⅃⅃IV (villinal), *—iâ*, nomen mulieris etr. = ⅃AИI⅃Iꟻ (vilinal), in ossuario n. 894 bis *a*.

MAIИV+⅃Iꟻ (viltunias'), *—ae*, nomen mulieris etr. (genit. sg.), in titulo Clus. n. 675 bis *a*.

Col. 1967 *ad voc.* IꟼIꟻ (vipi) *lin.* 7 *adde* n. 777 bis *d*, 779 bis; - *lin.* 14 *adde:* IꟼIꟻ : ꟼA (ar vipi, n. 777 bis *a*) = *Arria Vibia;* et IꟼIꟻ : AO (tha vipi, n. 777 bis *b*) = *Tannia Vibia;* - *lin.* 17 *adde* n. 779 bis.

Col. 1968 *lin.* 2 *adde:* Occurrit etiam in ossuario Perus. n. 1844.

Ad voc. ⅃AИI1I∃ (vipinal) *lin.* 5 *sqq. adde:* Invenitur etiam in titulis n. 501 *, 572 bis, 713 bis, 867 ter*c*, 894 bis*g*.

Col. 1970 *lin.* 5 *adde:* et in titulis Clus. n. 762 bis*b*, 839 bis*l*.

AI⅃1I∃ (viplia), *Vibellia*, nomen mulieris etruscae (abl. ⅃AI⅃1I∃ viplial), ut AI⅃1I∃ : AIИAO (thania viplia, n. 1011 ter*h*) et AI⅃1I∃ · AO (tha viplia, n. 1011 ter*g*) = *Tannia Vibellia*.

Ad voc. ⅃AI⅃1I∃ (viplial) *lin.* 5 *adde:* Occurrit etiam in ossuario n. 1011 ter*i*.

Col. 1979:

ꟼAƆV (ucar), *Ocris* (Ocrius), cognomen etr., in titulo sepulcr. n. 895 bis. Vide ∃ИA⅃ƧIꟼƆV (ucrislane).

Col. 1980 *ad voc.* ∃ИA⅃ƧIꟼƆV (ucrislane) *lin.* 6 *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 724 bis*f* (ИA⅃ƧIꟼƆV ucrislan) et n. 781 bis (. . . ⅃ƧIꟼƆV : O⅃).

Ad voc. ⅃∃ (vl) *lin.* 3 *sqq. adde:* VƆ∃Ɔ : ⅃∃ (vl cecu, n. 632 bis*b*), ∃†I† · ⅃∃ (vl tite, n. 724 bis*b*), ∃↓⅃∃∃ · ⅃∃ (vl velche, n. 762 bis*a*); - *et lin.* 15 *adde* n. 736*d*.

Col. 1981 *lin.* 4 *adde* n. 796 bis, 839 bis*f*, 839 ter, 895 bis, 898 bis; - *lin.* 32 *adde* n. 660 bis*a*, 895 bis, 1011 bis*h*; - *lin.* 34 *adde* n. 560 ter*d*; - *lin.* 35 *adde* n. 637 bis*h*; - *post lin.* 41 *adde:* IИ†V† : ⅃∃ (vl tutni, n. 560 ter*d*); - *et lin.* 45 *adde* n. 898 bis.

Col. 1983:

∃ИMI⅃⅃V (ultimne), *—ius*, gentil. etr. = M∃ИMI†⅃V (ultimneś), ut ∃ИMI⅃⅃V OИDA (arnth ultimne, n. 782 bis*b*) = *Aruns —ius*.

IИMI†⅃V (ultimni), *—ia*, nomen mulieris etruscae, ut IИMI†⅃V · AИAO (thana ultimni, n. 782 bis*a*) = *Tannia —ia*.

Col. 1989 *ad voc.* ⅃AИAꟼMV (umranal) *lin.* 6 *adde:* Invenitur etiam in ossuario n. 724 bis*a*.

Ad voc. AƧAИAꟼMV (umranasa) *lin.* 7 *adde:* Occurrit etiam in titulis n. 894 bis*d*, 894 bis*h*.

Col. 1990:

I∃ИV (unei), *—ia*, nomen mulieris etr. (cf. IИV uni § 2), in titulo sepulcr. n. 440 bis*g*).

Col. 2003:

VOMANIO, *Vomanios* (Vomanius), gentilitium Capenas, in vase n. 2453 bis*c*. Cf. VOMANIAE · L · F | MATRI in *Bullett. dell'Inst.* an. 1864 pg. 148.

Col. 2012 *ad voc.* ∃†AИIꟼV (urinate) *lin.* 6 *adde* n. 790 bis.

Col. 2013 *ad voc.* AƧ∃†AИIꟼV (urinatesa) *lin.* 10 *adde:* Occurrit etiam in titulo sepulcr. n. 839 bis*s*.

Col. 2019:

AƧ∃I†V (utiesa), *—ii uxor*, cognomen mulieris etr., in titulis sepulcr. n. 867 ter*p* et *u*.

⅃AИMI⅃V (utimnal), *—iâ*, nomen mulieris etr., ut mihi videtur, pro ultimnal, ab IИMI†⅃V (ultimni), in ossuario n. 440 ter*c*.

Ad voc. ∃✻V†V (utuze) *lin.* 6 *adde:* Occurrit etiam in gemma Clus. n. 483 bis (∃IV†V).

Col. 2021:

AIV∃ (vuia), pro AIV1 (puia), invenitur in titulo etr. n. 867 bis*h*.

Ad voc. I∃ИIƧIV∃ (vuisinei) *lin.* 9 *adde:* Occurrit etiam in titulo sepulcr. n. 933 bis.

Col. 2022:

AƧIƧ⅃V∃ (vulsisa), in tegula Clusina n. 597 bis*c*.

Col. 2024:

AIƧV∃ (vusia), *Voltia?*, nomen mulieris etruscae (genit. MAIƧV∃ vusiaś) in titulo Perusino n. 1880 bis (AIƧV∃ · AIИAO thania vusia).

MAIƧV∃ (vusiaś), *Voltiae?*, nomen mulieris etruscae, e AIƧV∃ (vusia), in tegula Clus. n. 597 bis*b*.

INDEX